0646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

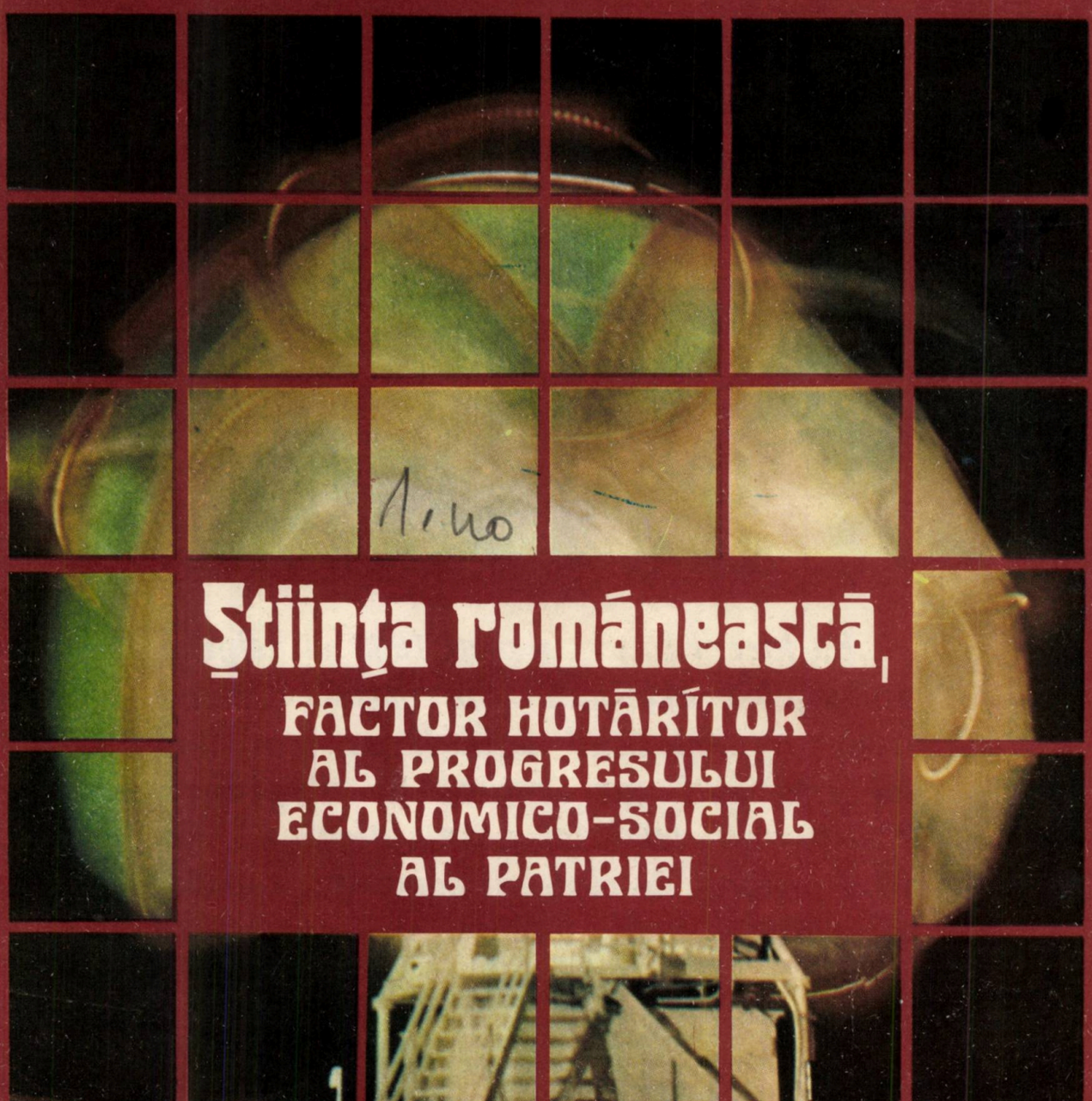

Ştiinţa românească, FACTOR HOTĂRÎTOR AL PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL PATRIEI

„Să facem totul ca anul 1985 să asigure realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor cincinalului actual, să marcheze noi și tot mai mari progrese în înfăptuirea Programului partidului, în ridicarea nivelului general de viață al poporului român, în întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste!“

NICOLAE CEAUȘESCU

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Incheiem anul care a trecut cu rezultate remarcabile în dezvoltarea patriei noastre socialiste. În anul 1984, poporul român a sărbătorit împlinirea a 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a deschis o nouă eră de transformări revoluționare, de edificare a orînduirii socialiste în România. Tot în acest an — în luna noiembrie — a avut loc Congresul al XIII-lea al partidului, care a adoptat hotărîri de însemnătate istorică pentru dezvoltarea economico-socială a țării în cel de-al 8-lea cincinal și, în perspectivă, pînă în anul 2000, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea neabătută a României spre comunism.

În anul pe care-l încheiem, în industrie s-a realizat un ritm de creștere de circa 7 la sută, iar în agricultură s-a obținut cea mai mare producție de cereale din istoria țării, de peste o tonă pe locuitor. A fost dat în folosință Canalul Dunăre—Marea Neagră, grandioasă realizare a acestei epoci, a geniului creator al minunatului nostru popor. Am obținut, de asemenea, progrese însemnate în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii. Pe baza creșterii avuției naționale și a venitului național s-a asigurat majorarea cu 6 la sută a retribuției reale și a pensiilor ; au sporit, în continuare, veniturile țărănimii, ale tuturor oamenilor muncii. Marile realizări din acest an demonstrează, încă o dată, forța economiei noastre naționale, superioritatea orînduirii socialiste pe care o edificăm, capacitatea poporului nostru de a înfrînge orice greutăți și de a asigura — acționînd unit, sub conducerea partidului — mersul ferm înainte al României pe calea progresului, bunăstării și civilizației.

Pentru toate aceste realizări, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat și al guvernului, precum și al meu personal, adresez acum, la încheierea anului, clasei noastre muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregii națiuni, cele mai calde felicitări, împreună cu urarea de noi și tot mai mari victorii în activitatea viitoare.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai României socialiste,

Intrăm în noul an 1985 cu hotărîrea fermă de a înfăptui neabătut prevederile planului pe ultimul an al actualului cincinal, asigurînd astfel realizarea în bune condiții a întregului plan cincinal 1981—1985 și ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă a dezvoltării sale socialiste. Acordăm, în continuare, o importanță deosebită lărgirii bazei energetice și de materii prime, înfăptuirii programelor speciale privind ridicarea nivelului tehnic și al calității producției, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, sporirea mai puternică a eficienței întregii activități. Va continua, de asemenea, procesul de dezvoltare și modernizare a agriculturii, de înfăptuire a noii revoluții agrare în România, de transformare a modului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii. Se va acționa cu toată hotărîrea în vederea îndeplinirii planului în domeniul investițiilor, precum și în celelalte sectoare de activitate.

Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii — factori de cea mai mare importanță pentru desfășurarea cu succes a întregii opere de construcție socialistă din patria noastră. Se va intensifica activitatea politico-educativă pentru lărgirea orizontului de cunoștințe al oamenilor muncii, de formare a omului nou, cu o conștiință patriotică revoluționară, înaintată.

Toate acestea ne cer să acționăm neabătut pentru perfecționarea continuă a întregii activități, pentru lărgirea democrației muncitorești revoluționare, pentru a pune în valoare inițiativa și capacitatea creatoare a oamenilor muncii, pentru introducerea unui înalt spirit de ordine, disciplină și responsabilitate în toate domeniile vieții economice și sociale.

Să facem totul ca anul 1985 să asigure realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor cincinalului actual, să marcheze noi și tot mai mari progrese în înfăptuirea Programului partidului, în ridicarea nivelului general de viață al poporului român, în întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste !

Dragi tovarăși și prieteni,

Anul 1984 s-a caracterizat printr-o încordare deosebit de gravă a situației internaționale, prin intensificarea cursei înarmărilor — îndeosebi a celor nucleare — ceea ce a dus la creșterea pericolului unui nou război mondial, care s-ar transforma, inevitabil, într-o catastrofă nucleară ce ar putea distruge întreaga viață și civilizație de pe planeta noastră. Iată de ce problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor nucleare și trecerea la dezarmare, înlăturarea primejdiei de război și apărarea păcii. Intrînd în anul 1985 este necesar să facem astfel încît să fie oprită evoluția periculoasă a evenimentelor spre agravarea încordării, să asigurăm reluarea politicii de destindere și soluționarea pașnică a tuturor problemelor, apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor — la existență, la libertate și independență, la viață, la pace !

Salutăm negocierile ce urmează să aibă loc, la începutul acestui an, între Uniunea Sovietică și Statele Unite — și dorim ca ele să răspundă așteptărilor popoarelor de a deschide calea unor înțelegeri corespunzătoare în problema armamentelor nucleare și a neutilizării Cosmosului în scopuri militare.

Dat fiind că problema rachetelor privește nemijlocit viața și existența popoarelor europene, considerăm că toate țările continentului nostru — și în primul rînd cele din N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia — trebuie să participe nemijlocit, într-o formă sau alta, la realizarea unor înțelegeri corespunzătoare, care să ducă la înlăturarea rachetelor cu rază medie de acțiune și, apoi, a oricăror arme nucleare din Europa și din întreaga lume.

Popoarele europene — care în 1985 vor aniversa împlinirea a patru decenii de la încheierea celui de-al doilea război mondial și de la înfrîngerea fascismului — vor trebui să țină seama de învățămintele istoriei și să conlucreze activ pentru a realiza — pe deasupra oricăror deosebiri de orînduire socială — o Europă unită, a păcii și colaborării, fără arme și fără războaie.

Ca și pînă acum, România va milita cu toată hotărîrea pentru dezarmare, pentru securitate, colaborare și pace în Europa și în lume. O atenție deosebită vom acorda dezvoltării colaborării în Balcani, transformării acestei regiuni într-o zonă a păcii și conlucrării rodnice, fără arme nucleare și baze militare străine.

În întreaga noastră activitate internațională vom promova, în modul cel mai ferm, principiile deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară. Sîntem hotărîți ca, și în viitor, să ne aducem contribuția activă la soluționarea pașnică, prin tratative, a problemelor litigioase dintre state, la lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale bazate pe deplină egalitate și echitate în relațiile dintre state.

Consecventă politicii sale de pace și colaborare, România va întări continuu conlucrarea cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate popoarele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru soluționarea constructivă a marilor și complexelor probleme ce confruntă epoca noastră.

Intrăm în noul an avînd convingerea că popoarele, mișcările pentru pace și dezarmare de pretutindeni — cărora poporul român li se alătură cu toată forța — au capacitatea de a-și impune voința și de a da un nou curs evenimentelor, de a asigura triumful politicii de colaborare și pace, de independență, de afirmare liberă și suverană a tuturor națiunilor într-o lume mai bună și mai dreaptă.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Fie ca anul 1985 să aducă poporului nostru noi victorii în activitatea sa de construcție pașnică, în realizarea actualului cincinal și trecerea cu succes la înfăptuirea noului plan de cinci ani, a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului !

Fie ca anul 1985 să marcheze un moment important în lupta pentru pace, destindere, securitate și înțelegere între toate națiunile lumii, pentru o largă și rodnică colaborare internațională !

Vă urez, dragi compatrioți, un An nou fericit, plin de satisfacții și bucurii, realizări tot mai mari în muncă și în viață, îndeplinirea tuturor dorințelor de mai bine, multă sănătate și fericire !

„LA MULȚI ANI !"

Tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, militant revoluţionar de frunte, personalitate prestigioasă a vieţii politice, strălucit om de ştiinţă şi savant de renume mondial

Ştiinţa românească — coordonată fundamentală a progresului economico-social al patriei

Barbu Gh. PETRESCU

ANGAJATĂ ferm pe traiectoria accentuării caracterului intensiv al dezvoltării, a sporirii calităţii, eficienţei şi competitivităţii, economiei româneşti îi sînt caracteristice promovarea largă a celor mai înalte cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane, dezvoltarea pe multiple planuri a creaţiei ştiinţifice naţionale. Dintr-o asemenea perspectivă se relevă activitatea prodigioasă în domeniul creaţiei ştiinţifice, al propăşirii patriei, a tovarăşei academician doctor inginer **Elena Ceauşescu**, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, militant revoluţionar de frunte, prestigios om politic şi de stat, eminent om de ştiinţă şi savant de reputaţie mondială. Pentru toţi oamenii muncii, pentru întregul nostru popor, această activitate constituie un strălucit exemplu de devotament revoluţionar pentru marea cauză a făuririi socialismului multilateral dezvoltat şi a viitorului comunist al patriei. De excepţională însemnătate se vădesc contribuţiile tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu la elaborarea şi înfăptuirea programelor naţionale de dezvoltare, a marilor noastre obiective de progres economico-social, la progresul şi înflorirea continuă a învăţămîntului şi culturii româneşti, la realizarea politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru.

Lumea de astăzi, cu marile ei cuceriri în planul civilizaţiei materiale şi spirituale constituie, într-un anume sens, rezultatul acţiunii unor acumulări ştiinţifice uriaşe, al unor revoluţii în industrie care au aşezat pe rînd oţelul, electricitatea, petrolul ca elemente determinante, de referinţă în conceperea şi desfăşurarea progreselor în planul forţelor de producţie, aşezînd acum, pe acelaşi loc, în perspectiva unor noi evoluţii de anvergură şi de o mare spectaculozitate, deja antamate, electronica, microelectronica şi informatica. Dezvoltarea oricăruia din sectoarele vieţii economico-sociale şi cu atît mai mult progresul economic de ansamblu nu au mai putut şi nu mai pot fi privite astăzi fără cuceririle ştiinţei şi tehnicii, fără aplicarea lor largă în producţie. Cu atît mai mult atunci cînd, tot astăzi, ca niciodată în trecut, economiile îşi vădesc în tot mai mare măsură interdependenţa. Cînd schimburile comerciale — dezirabil cît mai eficiente — au devenit un „modus vivendi" pentru oricare ţară. Cînd, de asemenea astăzi mai mult decît oricînd, materializarea rezultatelor din ştiinţă şi tehnică dacă este doar de partea statelor ce deţin locuri avansate în competiţia economică, poate creşte decalajul faţă de celelalte ţări, iar dacă această materializare este generală, ea reprezintă o cale sigură de reducere a decalajelor amintite. Cînd, în sfîrşit, tot astăzi, a devenit deosebit de limpede că progresul uman, în necesara şi veritabila lui accepţie, pentru a fi salutar unei omeniri a cărei unică şansă constă în revigorarea vocaţiei ei de pace şi dreptate, trebuie obţinut nu doar într-o ţară sau alta, într-un grup de state sau în altul, ci la scară planetară.

Sînt toate acestea cîteva din elementele care relevă — şi deopotrivă confirmă pe deplin — marele merit al tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului şi preşedintele ţării, strălucit strateg şi ctitor al României socialiste moderne, de a fi conceput şi desfăşurat dezvoltarea noastră economico-socială conectată larg cu ştiinţa şi tehnica, cu cele mai avansate şi spectaculoase cuceriri ale acestor domenii. Timpul de după Congresul al IX-lea al partidului, perioadă de cea mai mare înflorire din întreaga istorie a ţării, înscrisă cu nemărginită dragoste şi recunoştinţă în conştiinţa naţiunii noastre ca „Epoca Ceauşescu", ctitoriile cele mai importante ale acestei epoci — între care industria puternică şi modernă, agricultura înscrisă cu fermitate pe traiectoria unui amplu progres intensiv, economia ţării, tot mai eficient şi multilateral dezvoltată, bunăstarea poporului în continuă creştere — poartă puternica pecete atît de bogată în semnificaţii a unor preocupări şi eforturi de mare anvergură pentru aşezarea dezvoltării şi progresului pe temeliile atît de rodnice ale cuceririlor celor mai avansate din ştiinţă şi tehnică.

În concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu a constituit şi constituie această condiţionare a dezvoltării de ştiinţă, cel mai important mijloc pentru ca ţara noastră, economia românească să se înscrie cît mai eficient, pe poziţii mai avansate, în circuitul mondial de valori, în competiţia economică — caracteristică a lumii de astăzi, progresului contemporan. Ce vibrant şi patetic apel reprezintă pentru toţi oamenii muncii din ţara noastră şi cu atît mai mult pentru cei ce ne desfăşurăm activitatea în frontul cercetării ştiinţifice, cuvintele rostite de secretarul general al partidului de la tribuna înaltului forum al comuniştilor români, din luna noiembrie anul trecut: **„Trebuie să fim pe deplin conştienţi că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane în general".**

Dezvoltarea din ultimele două decenii a ştiinţei şi cercetării naţionale — puternică şi cu efecte deosebit de benefice pentru economie — implicarea largă şi aportul hotărîtor al acestora la soluţionarea unor probleme prioritare, fundamentale ale dezvoltării, prestigiul tot mai înalt de care se bucură astăzi în lume ştiinţa românească, sînt în mod indisolubil legate de activitatea tovarăşei academician doctor inginer **Elena Ceauşescu**, savant de renume mondial, personalitate prestigioasă a vieţii politice româneşti.

Este de mare însemnătate faptul că în ultimele cincinale, pe fondul caracterului novator al politicii partidului nostru, generat de gîndirea magistrală şi activitatea neobosită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a fost fundamentată şi dezvoltată o veritabilă strategie a dezvoltării şi afirmării ştiinţei şi tehnicii avansate în ţara noastră, materia-

lizarea ei regăsindu-se, esențialmente, în dinamismul și calitatea progresului economico-social al României, în competitivitatea tot mai înaltă a produselor românești pe piața mondială ; în însăși amploarea și cutezanța țelurilor de progres și civilizație pe care ni le propunem în perspectiva încheierii acestui deceniu și, mai apoi, a mileniului, obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului: încheierea edificării socialismului multilateral dezvoltat, respectiv trecerea apoi la construcția comunismului în România.

Cu efecte hotărîtoare în acest cadru s-a relevat și se relevă legarea tot mai strînsă a cercetării de producție și învățămînt, simbioză cu impact determinant asupra universului de pregătire și acțiune al specialiștilor, asupra culturii, asupra dezvoltării economiei, societății. Pe un plan la fel de însemnat se evidențiază preocupările vizînd aplicarea cît mai rapidă în producție și viața socială a rezultatelor cercetării precum și cele ce urmăresc stabilirea unui raport optim între cercetarea fundamentală și cea aplicativă, asigurîndu-se astfel răspunsuri eficiente cerințelor și exigențelor concrete de progres ale economiei și, totodată, celor legate de evoluția în perspectivă, de menținerea unui avans obiectiv necesar al cercetării asupra practicii.

Se relevă, din toate aceste unghiuri, marea semnificație pe care o prezintă amplificarea susținută a bazei materiale și umane a științei și cercetării. Bunăoară, în prezent, în activitatea științifică și tehnică sînt angajate circa 235 000 persoane, iar comparativ cu anul 1965, în numai două decenii, numărul personalului va crește de peste 9 ori. Pe același interval, 1965—1985, volumul activității de cercetare, exprimat în cheltuieli materiale, va crește de 14 ori, iar baza tehnico-materială a cercetării și ingineriei tehnologice de peste 17 ori. Să notăm, totodată, că, actualmente, volumul cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic se ridică la circa 2% din venitul național, nivel practic similar cu cele consemnate în statele dezvoltate industrial.

Trebuie arătat că în domeniul științei a fost elaborat un Program-directivă pe termen lung, că știința și cercetarea contribuie în măsură decisivă — și sînt chemate să-și accentueze această contribuție — la înfăptuirea obiectivelor majore din programele speciale de creștere a productivității muncii, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, de asimilare a materialelor și echipamentelor pentru ramurile de vîrf ale industriei, de dezvoltare puternică și pregnant intensivă a agriculturii, respectiv de înfăptuire a noii revoluții agrare ș.a. Rezultatele obținute de știința și cercetarea românească în ultimele două decenii, în ultimul cincinal, demonstrează grăitor eficiența ridicată a marilor eforturi dedicate dezvoltării și afirmării largi în cîmpul progresului economico-social, a creativității naționale. Este astfel semnificativ că din cele peste 8 000 obiective industriale puse în funcțiune începînd cu cincinalul 1966—1970, cele mai multe au la bază sau încorporează realizări de vîrf în domeniul tehnicii și tehnologiei.

Este de menționat că numai în anii actualului cincinal știința românească a realizat peste 5 000 noi procese tehnologice pentru diferite sectoare de activitate, a contribuit activ la valorificarea superioară a materiilor prime, la reducerea consumurilor energetice, de materii prime și materiale, la tipizarea, normarea și standardizarea produselor, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la creșterea eficienței întregii activități economice. Să mai amintim de marile izbînzi ale inteligenței, creativității și muncii românești pe care le reprezintă Transfăgărășanul, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul bucureștean, apariția a zeci și zeci de orașe noi pe harta țării ș.a. ? Constituie toate acestea perspectiva complexă din care, de la tribuna Congresului al XIII-lea al partidului, tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, arăta că, **„Putem privi cu mîndrie la tot ce am realizat în dezvoltarea patriei noastre, la contribuția pe care știința românească o aduce la progresul României socialiste“.**

Obiective de mare anvergură

CE SE POATE spune însă despre perspectivă, despre aportul pe care știința și cercetarea românească sînt chemate să-l aducă în realizarea amplelor țeluri de înscriere în continuare a României pe noi trepte de progres și civilizație ? Așa cum se subliniază în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, cincinalul 1986—1990 va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară, a progresului său economico-social, marcată distinct, puternic, de **creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate.** În acest sens, după cum arăta secretarul general al partidului, înfăptuirea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării, impun o activitate susținută în domeniul cercetării științifice, concentrarea mai puternică a forțelor din institutele de cercetare în

vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Sub directa conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, corespunzător acestor imperative și avînd ca bază prevederile și obiectivele Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, a fost elaborat Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, cu participarea nemijlocită a institutelor centrale, academiilor de știință, unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică, ministerelor și centralelor industriale. În acest program se are în vedere înfăptuirea sarcinilor ce rezultă pentru activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din indicațiile conducerii de partid și de stat, hotărîrile adoptate de partid, din programele speciale adoptate.

Pe un plan sintetic, se poate arăta că eforturi însemnate vor fi concentrate spre dezvoltarea bazei energetice prin extinderea utilizării cărbunilor, valorificarea potențialului hidroenergetic, realizarea programului construcției de centrale nuclearo-electrice, folosirea tot mai largă a noilor surse de energie, intensificarea recuperării resurselor energetice refolosibile, aplicarea unui regim sever de economisire a tuturor formelor de energie, îndeosebi a hidrocarburilor, asigurîndu-se condițiile ca România să devină independentă din punct de vedere energetic. Se urmărește, de asemenea, dezvoltarea mai rapidă a bazei proprii de materii prime și materiale prin intensificarea activității de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte, inclusiv a unor minereuri mai sărace în substanțe utile sau situate în condiții grele de exploatare, promovarea tehnologiilor avansate în domeniul petrolier și minier, valorificarea largă a tuturor resurselor de materii prime și materiale refolosibile, care trebuie să-și aducă o contribuție esențială la acoperirea necesarului intern.

Un obiectiv de seamă îl constituie realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate, obținerea unor recolte sigure și stabile, indiferent de condițiile climatice, asigurîndu-se satisfacerea cerințelor de consum, fundamentate științific, ale populației și a celorlalte nevoi ale economiei naționale.

În concordanță cu sarcina de a asigura pînă în 1990 un nivel calitativ mondial pentru 95% din produsele industriei, 2—5% din produse urmînd să se situeze peste acest nivel, se are în vedere creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor prin aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei, asigurîndu-se îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economiei, sporirea gradului de competitivitate a mărfurilor românești pe piețele externe. Accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii prin modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, generalizarea metodelor avansate de organizare și conducere sînt procese chemate să contribuie în mod hotărîtor la obținerea dublării productivității muncii în industrie în 1990 comparativ cu 1980.

Se are în vedere creșterea eficienței activității de investiții prin încorporarea în noile obiective a celor mai noi realizări ale științei, aplicarea unor soluții constructive moderne, care să asigure utilizarea rațională a suprafețelor ocupate, folosirea pe scară largă a materialelor locale și refolosibile, promovarea unor tehnologii de execuție cu performanțe tehnico-economice ridicate și consumuri materiale și energetice reduse. Mai trebuie arătat că se urmărește generalizarea acțiunii de tipizare a liniilor și instalațiilor tehnologice, a produselor și materialelor, optimizîndu-se numărul de sortimente, tipodimensiuni și alte caracteristici ale acestora.

Să detaliem în acest cadru general de prevederi, cîteva aspecte concrete, ilustrative pentru efortul care se depune în planul creativității spre a asigura toate premisele necesare sporirii puternice a productivității — proces fundamental pentru ridicarea calității și eficienței în industrie și economia românească, pentru lichidarea decalajelor ce ne despart încă de statele dezvoltate economic ale lumii. Astfel, activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică din ramura construcțiilor de mașini își va aduce o contribuție substanțială la promovarea progresului tehnic în întreaga economie națională. În domeniul mașinilor, utilajelor și instalațiilor, programul la care ne referim prevede asimilarea de echipamente de mare productivitate pentru mecanizarea lucrărilor miniere din subteran și de suprafață, instalații și echipamente complexe pentru descoperirea și introducerea în circuitul economic de noi rezerve, îndeosebi instalații pentru forajul de mare adîncime (10 000—15 000 m), pe platformă marină și în zone climatice extreme ; echipamente pentru recuperarea resurselor energetice refolosibile, utilizarea energetică a cărbunilor inferiori (arderi în strat fluidizat) și a șisturilor bituminoase, precum și realizarea de noi echipamente hidroenergetice cu randamente superioare; echipamente pentru valorificarea superioară a materiilor prime agro-alimentare, bazate pe noi tehnologii (tratarea termică cu microunde a cărnii, legumelor și fructelor, ultrafiltrarea, osmoza inversă în fabricarea unor sortimente de produse lactate etc.); noi tipuri de autocamioane, autotractoare, autoremorchere, autobuze, autoturisme de oraș și de teren etc.

În domeniul tehnologiilor noi și modernizate se va pune accentul pe soluțiile care conduc la diminuarea consumurilor energetice și materiale, concomitent cu asigurarea unei productivități sporite, cum sînt : formarea cu ajutorul vidului și cîmpului magnetic; realizarea prin explozie a formelor pentru turnarea pieselor din fontă, oțel și neferoase; turnarea oțelurilor înalt aliate prin topire fără oxidare; utilizarea materialelor exoterme și termoizolante la turnarea pieselor din oțel și fontă; matrițarea de precizie și sintermatrițarea; extruziunea directă și inversă, forjarea orbitală; metode moderne de sudură, tratamente termice în vid, precum și în flux de electroni cu plasmă în strat fluidizat; debavu-

Mărturii ale unei largi aprecieri internaționale a activității tovarășei Elena Ceaușescu

„Interesul și calitatea excepțională ale întregii cărți, precum și personalitatea autoarei constituie pentru mine tot atîtea rațiuni de a mă simți onorat pentru faptul că am fost invitat să prefațez acest volum. Doamna Elena Ceaușescu, membru al Academiei Republicii Socialiste România, este, totodată, membru al Academiei de științe din New York, membru corespondent al Academiei din Atena, membru asociat al Institutului Egiptului, membru al Institutului regal de chimie al Marii Britanii. Domniei sale i s-a acordat titlul de doctor Honoris Causa al universităților din Buenos Aires, Bahia-Blanca, din Filipine, din Yucatan și Teheran. Este membru de onoare al Societății industriale de chimie din Franța, al Institutului american al chimiștilor, al Colegiului chimiștilor și inginerilor chimiști din Costa Rica, al Consiliului Universității centrale din Ecuador, al Societății de știința polimerilor din Japonia, al Academiei de arte și științe din Ghana, al Academiei de științe a statului Illinois, S.U.A. Domnia sa este profesor onorific al Universității naționale de inginerie din Lima și al Institutului politehnic al Londrei. Continuînd să îndrume nemijlocit activitatea științifică a institutului pe care îl conduce, academicianul Elena Ceaușescu îndeplinește și misiunea de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie al României“.

Raymond DAUDEL
președinte al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere

„Doresc să transmit calde felicitări doamnei academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu ocazia publicării în limba japoneză a lucrării „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului“.

Am remarcat interesul manifestat de doamna Elena Ceaușescu pentru dezvoltarea relațiilor cu lumea oamenilor de știință japonezi, constatînd, totodată, considerația deosebită de care se bucură realizările sale.

În semn de prețuire a activității științifice desfășurate, a nivelului înalt al cercetărilor efectuate în domeniul chimiei de către doamna Elena Ceaușescu, Societatea japoneză de știință a polimerilor i-a conferit, cu acel prilej, titlul de „Om de știință de onoare“. Imi este cunoscută, de asemenea, și apreciez foarte mult activitatea de om politic a doamnei Ceaușescu“.

Takeo MIKI
fost prim-ministru, membru al Dietei Japoniei

Mărturii ale unei largi aprecieri internaționale a activității tovarășei Elena Ceaușescu

„Volumul de față reprezintă o deschidere din partea unei țări care dorește să facă cunoscut lumii nu numai nivelul înalt al activității sale în domeniul chimiei, ci și să-și manifeste în mod direct voința sa de colaborare cu oamenii de știință din lumea întreagă și, prin aceasta, cu oamenii de știință latino-americani".

Juan Jose SALDANA
președintele Asociației de prietenie Mexic—România

„Opera științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din Republica Socialistă România, constituie o întruchipare a capacității creatoare a poporului român, o dovadă a posibilităților vaste și a puternicei baze de care dispune creația tehnico-științifică românească.

În China sînt bine cunoscute meritele de excepție ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu în promovarea creației științifice originale românești, în stimularea schimburilor științifice și culturale cu alte țări. Eminentul savant român a adus o contribuție de seamă la dezvoltarea relațiilor de strînsă colaborare pe planul tehnicii și științei, culturii și în alte domenii dintre țările noastre... Apreciem în mod deosebit activitatea tovarășei Elena Ceaușescu ca militant de frunte în mișcarea mondială a oamenilor de știință pentru pace".

Lu JIAXI
președintele Academiei de Științe a Chinei

„Sînt bucuros să prezint, în această scurtă introducere, traducerea în limba olandeză a cărții „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului" a academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu. Îndeplinind un rol politic important în țara sa, academicianul doctor inginer Elena Ceaușescu este, totodată, deosebit de activ în domeniul științei. Subliniind aceasta, nu mă refer numai la funcțiile domniei sale în diverse organisme științifice, ci doresc să evidențiez cu precădere activitatea sa științifică".

Michel MANDEL
Universitatea Regală din Leiden, Olanda

„O personalitate atît de marcantă cum este doamna Elena Ceaușescu, profund implicată în viața politică și socială a țării sale, în mișcarea mondială pentru dezarmare și pace, se dovedește, în același timp, a fi un remarcabil om de știință. Aceasta reprezintă o ilustrare excepțională a afirmării rolului femeii în lumea contemporană, un pilduitor exemplu din România, ce ar putea îndemna la reflecție pretutindeni".

dr. Ira KAPP
președinte al companiei „Felton International"

rarea termică; prelucrările pe laser a materialelor dure.

Legat de toate acestea, mai trebuie arătat că cercetarea științifică va asigura o restructurare a industriei de mașini-unelte, electrotehnicii și electronicii, prin creșterea prioritară a subramurilor de înaltă tehnicitate, apte să asigure automatizarea și robotizarea necesare ridicării permanente a productivității, o prelucrare înaltă și valorificarea superioară a întregului potențial de resurse.

Să notăm și faptul că în agricultură cuceririle biologiei moderne și geneticii vor fundamenta în măsură însemnată crearea de noi soiuri de semințe și plante mai productive, rezistente la ger și secetă, cu o durată mai scurtă de maturizare, crearea de noi rase de animale cu un potențial mai productiv și o capacitate mai mare de asimilare a hranei ș.a.

Cercetarea economică — aport sporit la realizarea priorităților dezvoltării

ÎN PEISAJUL activității de cercetare, un loc important este acordat celei economice, chemată să-și aducă aportul, cu soluții cît mai judicioase, la înfăptuirea marilor priorități ale dezvoltării în cincinalul viitor : creșterea mai rapidă a eficienței și calității activităților, modernizarea în continuare a structurii producției materiale, creșterea substanțială a productivității muncii și reducerea cît mai drastică a costurilor de producție, a consumurilor de materii prime, combustibil și energie, participarea cît mai activă a României la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională. Cu deosebire, cercetarea economică va fi axată pe soluționarea principalelor probleme ale dezvoltării intensive a economiei românești în viitorul cincinal și perioada de perspectivă, ca obiective prioritare stabilindu-se optimizarea principalelor corelații macroeconomice, elaborarea de variante privind dezvoltarea ramurilor de bază în deceniul 1991—2000 ; stabilirea modalităților de accentuare a eficienței progresului tehnic ; fundamentarea normativelor de eficiență economică, a consumurilor de resurse materiale, energetice și de muncă, evoluția factorilor creșterii economice în perioada de perspectivă ; fundamentarea căilor de asigurare a echilibrului financiar, monetar și valutar ; îmbunătățirea sistemului indicatorilor de plan și a metodologiei de planificare ; perfecționarea utilizării pîrghiilor economico-financiare ; extinderea modelării matematico-economice și a sistemelor informatice ; elaborarea de propuneri privind consolidarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare ; analiza evoluției structurale și tehnico-calitative a cererii pe piețele externe în scopul furnizării de elemente necesare orientării producției românești la export, al intensificării cooperării economice cu alte state ; studierea relațiilor financiar-valutare ale țării noastre în contextul participării tot mai intense a României la circuitul economic mondial și la activitatea diferitelor organisme internaționale ; întărirea puterii de cumpărare a monedei naționale în perspectiva trecerii la convertibilitatea leului.

Ne preocupăm, de asemenea, de amplificarea cercetărilor teoretice referitoare la problemele dezvoltării economico-sociale a României ; potrivit indicației secretarului general al partidului, este necesar ca cercetarea în domeniul științelor sociale să lumineze calea înaintării ferme a României spre comunism. Acționăm, totodată, pentru ca cercetarea în domeniul economic și al științelor sociale — așa cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, la Congresul al XIII-lea al partidului — să-și concentreze forțele în direcția aplicării și perfecționării noului mecanism economic, a perfecționării planificării și conducerii întregii activități economico-sociale, dezvoltării continue a democrației muncitorești revoluționare.

Din perspectiva înțelegerii pe deplin a marii răspunderi pe care cercetarea economică românească o are în ce privește realizarea unei contribuții mai substanțiale la obținerea progresului, cu deosebire calitativ și de eficiență, al economiei românești, și ținînd seama de unele neajunsuri care s-au manifestat în munca noastră, acționăm cu fermitate pentru perfecționarea continuă a activității ; pentru a asigura o mai mare mobilitate, o mai bună și rapidă orientare în realizarea noilor sarcini de cercetare, urmărirea cu consecvență a rezolvării temei date, deplasarea mai mult a activității la locul de producție — contribuind în mod concret, în unitățile economice, la găsirea celor mai bune căi de aplicare a soluțiilor cercetării, astfel încît să se obțină rezultate superioare. Tocmai în acest sens am acționat și acționăm pentru formarea de colective de cercetare cu profil interdisciplinar, pentru colaborarea mai strînsă a cercetătorilor, economiștilor și cadrelor didactice din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice cu institutele de cercetare și cercetătorii de profil tehnic, cu specialiștii din întreprinderi și centrale — cei mai buni cunoscători ai realităților nemijlocite din unitățile economice.

Constituie toate acestea, premise hotărîtoare pentru promovarea unei gîndiri curajoase în cercetarea economică, a unei viziuni profund ancorate și implicate în practica socială, în concretul proceselor și fenomenelor economice, pentru înlăturarea din activitatea noastră a oricăror forme și atitudini rutiniere ce împietează spiritul revoluționar în gîndire și acțiune, permanent receptiv la nou, promovat cu consecvență de conducerea partidului.

Aceste rînduri se constituie ca un ferm angajament al celor ce lucrăm în frontul cercetării economice de a nu precupeți nici un efort pentru ca această activitate să contribuie în mai mare măsură la înfăptuirea marilor și cutezătoarelor obiective ale progresului României socialiste. Cotele calitative ale muncii noastre trebuie să fie continuu situate la nivelul marelui renume de care se bucură cercetarea științifică românească, întruchipată cu strălucire în activitatea prodigioasă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent savant și conducător al destinelor creativității naționale, activitate dedicată pe deplin propășirii țării și fericirii poporului român, înfăptuirii marilor idealuri de progres, pace și dreptate națională și socială ale umanității.

Cercetarea științifică – profund implicată în realizarea priorităților viitorului cincinal

Mihail FLORESCU
ministru secretar de stat – la C.N.S.T.

DOCUMENTELE de importanță excepțională pentru progresul multilateral al patriei, adoptate de recentul forum al comuniștilor români, au înscris pe un plan prioritar creșterea aportului cercetării științifice la progresul social general. Este semnificativ din acest punct de vedere că, practic, toate sferele activității din domeniile economice și neeconomice sînt proiectate, dimensionate prin prisma progreselor realizate în cercetarea științifică națională : ramurile de bază ale economiei dar și învățămîntul, domeniul sănătății publice, serviciile sociale.

Totodată, în virtutea nemăsuratului său potențial de progres, știința și tehnica sînt implicate profund în accentuarea dimensiunilor calitative ale dezvoltării. Este vorba, în primul rînd, de sporirea productivității muncii, de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, de reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie, de îmbunătățirea indicatorilor de eficiență economică în general. După cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului, **„În realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Cercetarea științifică românească are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre".**

Sarcinile de mare însemnătate ce sînt atribuite cercetării științifice naționale pornesc de la o realitate făurită în anii construcției socialiste, anume de la forța pe care o deține această modernă activitate în complexul economic național. Documentele Congresului al XIII-lea marchează din acest punct de vedere un moment de continuitate și în același timp o etapă calitativ nouă. În tot acest proces de afirmare plenară și eficientă a cercetării științifice naționale în evoluția economico-socială a României socialiste un rol de însemnătate esențială a revenit și revine în continuare Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în fruntea căruia desfășoară o prodigioasă activitate tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial.

Remarcabilă continuitate în gîndire și acțiune

MOMENTELE decisive ale afirmării științei și tehnologiei ca avangardă a dezvoltării economiei, a progresului social rapid și multilateral sînt nemijlocit și complex legate de gîndirea novatoare, științifică a secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a adus o contribuție hotărîtoare la așezarea științei românești pe baze moderne, la analizarea și soluționarea problemelor reale, actuale și de perspectivă ale dezvoltării țării, la crearea și perfecționarea cadrului instituțional al coordonării, organizării și îndrumării lor ca și la fundamentarea căilor de creștere continuă a eficienței economico-sociale a acestor activități.

Abordînd într-o concepție sistemică problemele complexe ale rolului științei și tehnologiei în contextul dezvoltării accelerate a economiei și vieții sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stabilit principii noi de lucru. Acestea se referă cu deosebire la : creșterea aportului științei și tehnologiei proprii la dezvoltarea multilaterală a economiei naționale și vieții sociale ; intensificarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în domeniile de vîrf ale științei și tehnologiei ; creșterea contribuției cercetării și ingineriei proprii la sporirea valorificării resurselor naționale, îmbunătățirea calității și diversificarea producției ; creșterea productivității muncii sociale și venitului național, reducerea cheltuielilor materiale de producție, în primul rînd a consumurilor de materii prime, energie și combustibili ; ridicarea pe o treaptă superioară a producției agricole, înfăptuirea unei noi revoluții agrare ; îmbunătățirea sănătății populației și crearea unor condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru toți oamenii muncii ; formarea omului nou cu o conștiință înaintată. Aceste orientări au fost tot mai concret reflectate în activitatea practică de dezvoltare a științei, tehnologiei și progresului tehnic, în mod deosebit în rezultatele economice și sociale tot mai bune ale acestei activități ca urmare a îndrumărilor concrete, a planurilor de acțiune pe domenii ale cercetării elaborate sub directa îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

În mod adecvat a fost și este sesizată valoarea culturală și socială a științei pe baza căreia se constituie întreaga strategie educațională, de promovare a sistemului de valori specifice științei în modul de viață, muncă și comportament al oamenilor, de formare a unei adevărate culturi științifice în vederea făuririi civilizației socialiste. Stabilirea programatică a necesității sistemelor de organizare științifică pentru întreaga societate, a fundamentării actului decizional pe știință sînt elemente ale acestei orientări. Știința generează putere, securitate și plenitudine condiției umane ; nestăpînită însă, știința poate însemna și schematizare, uniformizare, alienare.

În aceeași filiație de idei se include și atitudinea etică, de o exemplară limpezime și fermitate a comuniștilor români față de relația știință-pace. Respingînd net rezervele pretins apolitice față de angajarea morală a omului de știință în urmărirea traiectoriei practice a rezultatelor muncii sale, refuzînd speculațiile ce se străduiesc să deducă progresul tehnic din cursa înarmărilor, concepția Partidului Comunist Român afirmă înalte răspunderi sociale, morale ale omului de știință și vede în efortul de lichidare și prevenire prin puterile științei, a crizelor globale, în eforturile de eliminare a decalajelor dintre națiuni și regiuni pe teme ca energia și materiile prime, hrana, apa, sănătatea și educația, calitatea mediului înconjurător, precum și în efortul de a asigura încrederea, securitatea și pacea — adevăratele țeluri umaniste ale progresului social. În acest context, o deosebită însemnătate pentru promovarea fermă a idealurilor de pace și înțelegere între popoare revine Comitetului Național Român „Oamenii de Știință și pacea", în fruntea căruia, în calitate de președinte, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu desfășoară o neobosită și rodnică activitate.

Direcții și priorități ale dezvoltării științifice în etapa actuală

ÎN PERIOADA care a trecut, cercetarea științifică românească a adus o contribuție importantă la progresul economic și social al patriei prin înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energetice, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor, sporirea exporturilor și diminuarea importurilor, creșterea productivității muncii, a eficienței economice în toate domeniile de activitate. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică a contribuit substanțial la procesul de înnoire și îmbunătățire a structurii producției industriale prin introducerea în fabricație în acest cincinal a circa 18 000 tipuri de mașini și utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum, aplicarea în producție a circa 5 000 tehnologii noi și perfecționate.

Cincinalul 1986—1990 va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară, a progresului său economico-social. În cadrul acestui proces cercetării științifice și dezvoltării tehnologice i se atribuie un rol deosebit, fiind chemate să-și aducă contribuția în toate domeniile de activitate națională. **„În realizarea acestor măreți obiective** — arăta tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la cel de al XIII-lea Congres — **întreaga cercetare științifică și tehnologică are înalta răspundere în fața partidului, a poporului, de a fi în primele rînduri ale progresului tehnicii, de a elabora noi tehnologii moderne în toate domeniile, necesare înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare intensivă a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate".**

Astfel, pentru asigurarea **bazei de**

materii prime necesare dezvoltării în continuare a economiei, prioritate absolută a viitorului cincinal, cercetarea științifică va acționa prin extinderea investigațiilor complexe pentru descoperirea de noi rezerve minerale care să acopere cel puțin nivelul prevăzut de extracție. O deosebită atenție se va acorda elaborării de noi tehnologii pentru valorificarea eficientă a zăcămintelor cu conținuturi utile mai scăzute sau situate în condiții grele de exploatare ; atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile rezultate din procesele de producție și consum. Vor fi elaborate noi materiale cu proprietăți superioare, prin metode metalurgice, chimice precum și de bioinginerie. Se va acționa în toate ramurile pentru creșterea randamentelor globale și eficienței economice în utilizarea materiilor prime și materialelor, pentru reducerea consumurilor specifice și diminuarea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

În ceea ce privește programele vizînd asigurarea independenței energetice a țării cercetarea științifică va acționa în direcția intensificării prospecțiunilor geologice în vederea creșterii fondului național de rezerve în domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, șisturilor bituminoase, minereurilor radioactive, resurselor geotermale etc. Odată cu asigurarea condițiilor tehnologice pentru funcționarea optimă a centralelor nucleare, în curs de realizare, se vor intensifica cercetările privind noile generații de reactori, inclusiv cu neutroni rapizi, precum și fuziunea termonucleară controlată. De asemenea, un accent deosebit se va pune pe perfecționarea tehnologiilor pentru folosirea surselor noi de energie — a soarelui, vîntului, biomasei, apelor geotermale etc. Se vor intensifica cercetările pentru obținerea economică a hidrogenului și a altor purtători de energie, extinderea utilizării lor în economie, valorificarea largă a resurselor energetice refolosibile și înlocuirea tehnologiilor mari consumatoare de energie.

Pentru dezvoltarea în continuare pe baze moderne a **agriculturii** — ramură de bază a economiei — știința românească va trebui să-și sporească aportul, contribuind mai substanțial la obținerea unor producții ridicate sigure și stabile, indiferent de fluctuația factorilor climatici. Pe baza biologiei aplicate, a ingineriei genetice, se vor crea noi soiuri de plante mai productive și mai rezistente, noi rase de animale cu capacitate de asimilare mai ridicată, care să asigure producții sporite. Se vor elabora soluții pentru recuperarea unor terenuri neproductive și redarea lor în circuitul agricol, zonarea optimă a producției și mecanizarea complexă a lucrărilor, utilizarea eficientă a sistemelor de irigații și alte amenajări funciare.

Noua revoluție agrară va avea la bază, așa cum se subliniază în documentele celui de al XIII-lea Congres, cele mai noi descoperiri din genetică, din inginerie genetică și în primul rînd folosirea tehnicii ADN-ului recombinat, a manipulărilor genetice, marile descoperiri din microbiologie ; se va realiza o altă bază de mecanizare, mașini agricole ușoare cu funcțiuni multiple ; produsele chimice vor fi larg și rațional utilizate, îngrășămintele chimice se vor administra în stare lichidă și cu microelemente, se va trece la utilizarea combaterii dăunătorilor cu mijloace biologice ; în zootehnie vor fi utilizate proteinele, aminoacizii, vitaminele, antibioticele, enzimele pentru furajare ; se va realiza programul de transformare revoluționară a terenurilor într-un vast program de irigații și desecări, lucrări funciare pentru combaterea eroziunilor.

Ridicarea nivelului **tehnic și calitativ** al producției va avea la bază creșterea în continuare a ponderii produselor cu performanțe de vîrf pe plan mondial. Se va intensifica procesul de modernizare a structurii industriei prelucrătoare prin asimilarea de noi produse cu înalți parametri tehnico-funcționali. Un rol deosebit va avea cercetarea științifică la accelerarea procesului de automatizare, electronizare și robotizare a producției și altor activități economico-sociale, asigurînd astfel ca progresul tehnic să dețină principala pondere în creșterea productivității muncii. Se vor realiza sisteme de mașini și utilaje într-o concepție modulară și multifuncțională prin unificarea constructivă a elementelor și subansamblelor, dezvoltarea producției de componente pneumatice, hidraulice, optimizarea seriilor de fabricație și promovarea celor mai perfecționate tehnologii.

Pentru creșterea **calității vieții** se vor extinde cercetările de profil social, în corelare cu cele privind dezvoltarea forțelor de producție și cu prevederile de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. O atenție deosebită se va acorda cercetărilor în domeniul promovării stării de sănătate a tuturor cetățenilor patriei, creșterii longevității și duratei vieții active, stimulării natalității și asigurării sporului natural al populației. Un obiectiv important îl va constitui diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calității bunurilor de consum și servicii către populație. De asemenea, vor fi elaborate soluții mai eficiente pentru menținerea calității mediului înconjurător, valorificarea funcțiilor ecologice ale pădurilor, apelor și celorlalți factori naturali.

În toate ramurile industriale vor fi introduse tehnologiile neconvenționale, cu scopul de a reduce consumurile energetice și de materii prime. Se vor promova tehnica informatică, tehnica plasmei și tehnica laser, aplicații ale ultrasunetelor și microundelor. Microprocesoarele, mini și microcalculatoarele vor cunoaște o generalizare care se va extinde în toate domeniile economice și sociale. Se vor generaliza liniile automate de fabricație, liniile flexibile de roboți. Descoperirile din revoluția telematică se vor aplica în telecomunicații și transporturi. Se vor generaliza transmiterile prin satelit, studiile geologice prin laboratoarele cosmice și în general tot ce va rezerva în viitor cosmosul pentru utilizări pașnice.

Concomitent cu intensificarea cercetărilor aplicative și dezvoltării tehnologice vor fi amplificate cercetările fundamentale din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, astronomiei și cosmologiei, informaticii și ciberneticii, știința românească urmînd să asigure rezerva de soluții pentru dezvoltarea de perspectivă a economiei și întregii societăți, să participe activ la procesul creației tehnico-științifice mondiale.

Într-o firească unitate de gîndire și acțiune practică, dezvoltarea științei este proiectată în orizontul larg al acestui sfîrșit de mileniu. Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român și orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1991—2000 prevăd pentru cercetarea științifică o dezvoltare puternică, avînd un rol fundamental în asigurarea progresului economico-social, multilateral al țării. Sînt create astfel condițiile pentru desfășurarea unei noi revoluții științifico-tehnice în această perioadă pînă la sfîrșitul mileniului. Noile teorii și descoperiri din fizica particulelor, dezvoltarea unor laboratoare puternic înzestrate cu o tehnică din ce în ce mai evoluată și eficientă permit studii valoroase în microstructura materiei, a particulelor, radiațiilor și cîmpurilor care deschid în același timp, pe lîngă extinderea cunoașterii în domenii neabordate de știință pînă acum, și aplicații în multe domenii, în special în cel energetic. Iată că societății socialiste românești la acest sfîrșit de mileniu i se deschid largi orizonturi de progres rapid și multilateral, evoluții în consens cu aspirațiile umaniste ale poporului nostru la înfăptuirea cărora științei și tehnicii românești le revin funcții de primă însemnătate.

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

MOBILIZAREA REZERVELOR DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE

OBIECTIV de însemnătate majoră, cu implicații profunde asupra modului de desfășurare a activității în toate sectoarele economico-sociale, dezvoltarea bazei energetice și de materii prime impune din partea institutelor de cercetare și a unităților economice de profil eforturi conjugate în direcția descoperirii și punerii în valoare a noi rezerve, realizării lună de lună a tuturor indicatorilor de plan și, în special, a producției fizice. Eforturile depuse în anul trecut în unitățile de producție miniere în vederea creșterii substanțiale a productivității muncii, organizării raționale a producției și a muncii etc. s-au concretizat în punerea la dispoziția economiei naționale a unor cantități sporite de cărbune.

■

ÎN MAJORITATE constituie din mine vechi, aflate în condiții hidrogeologice și geo-miniere grele, generate de adîncirea lucrărilor miniere mult sub nivelul apelor subterane, unitățile din subordinea Combinatului minier Ploiești și-au realizat lună de lună sarcinile de plan, punînd la dispoziția economiei naționale cantități sporite de cărbune. La nivelul întregului an 1984 producția realizată peste plan însumează peste 150 000 tone lignit, ceea ce face ca în primii 4 ani ai actualului cincinal producția de cărbune livrată suplimentar să se ridice la aproape 900 000 tone. Producția netă realizată în anul trecut a fost de peste 700 000 mii lei, iar producția marfă de peste 1 457 000 mii lei ; productivitatea muncii raportată la producția fizică de cărbune a atins un nivel de 472,7 tone/om/an, iar economiile de energie electrică se ridică la peste 2 000 MWh. La aceste realizări o contribuție importantă au avut întreprinderile miniere Cîmpulung și Căpeni, precum și minele Filipeștii de Pădure și Sotînga, unități care se situează permanent pe locuri fruntașe în cadrul combinatului.

Realizarea ritmică a producției fizice de cărbune în 1984 precum și în anii anteriori ai actualului cincinal nu ar fi fost posibilă în lipsa acțiunilor desfășurate pentru **asigurarea rezervelor necesare,** prin efectuarea unor importante volume de lucrări miniere de cercetare, deschidere și pregătire, precum și de decopertare. În acest sens, trebuie arătat că au fost realizați peste 12 km lucrări miniere de cercetare geologică, aproape 27 km lucrări de deschidere, peste 138 km lucrări miniere de pregătire, decopertîndu-se un volum de peste 28 000 mii mc rocă.

Pentru punerea în evidență a noi perimetre miniere și extinderea celor existente o mare atenție a fost acordată cercetării geologice, factor de o deosebită importanță în asigurarea condițiilor necesare îndeplinirii planului de extracție. Au fost cercetate în acest sens zone geografice noi, punîndu-se în evidență importante rezerve de cărbune energetic în județele Prahova, în jurul localităților Urlați și Măgureni ; Dîmbovița — în zona Cerbureanca ; Argeș — la Aninoasa ; Covasna — la Sf. Gheorghe, Bodoș și Racoș. Importante volume de lucrări de cercetare au fost efectuate în scopul **extinderii vechilor și actualelor perimetre.** Se pot enumera, în acest sens, lucrările de cercetare pentru deschiderea stratului II sub orizontul 400 de la sectorul minier Ceptura, precum și cele efectuate în scopul pătrunderii în adîncime cu exploatarea stratelor I și II Palanga Sud din cadrul minei **Filipeștii** de Pădure. De asemenea, efecte importante în creșterea cantităților de cărbune au avut lucrările de extindere efectuate la minele Sotînga, Godeni, Slănic, Berevoești și Cotești.

O deosebită atenție a fost acordată punerii în evidență și exploatării aflo-

● O sursă de sporire a producției : creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de înaintare și abataj ● Tehnologii adecvate pentru recuperarea în mai mare măsură a rezervelor din zăcămînt ● Cercetarea geologică implicată activ în asigurarea resurselor de cărbune necesare ● Extinderea exploatării prin microcariere

rimentelor de cărbune prin microcariere cum ar fi cele de la Racoș, Vîrghiș și Căpeni din cadrul Întreprinderii miniere Căpeni, microcarierele Ialomița și Mărgineanca aparținînd de mina Sotînga și Măgurni și Cervenia din cadrul minei Filipeștii de Pădure. Rezultatele cercetării geologice în noile perimetre miniere au stat la baza descoperirii de noi rezerve, în prezent fiind deschise sau în curs de deschidere cîmpurile miniere Racoș Puț, Bodoș, Baraolt II, Vîrghiș Est și cariera Sf. Gheorghe în județul Covasna ; Jugur, Godeni, Cotești, Slănic, Aninoasa și Valea Îndărăt în județul Argeș ; Gheboeni și Cerbureanca în județul Dîmbovița ; Măgureni și Urlați în județul Prahova.

Un domeniu major în care au fost concentrate eforturile minerilor din unitățile combinatului îl reprezintă **creșterea permanentă a productivității muncii.** Prin eforturile depuse s-a reușit ca, în primii 4 ani ai actualului cincinal, să se asigure un ritm mediu de sporire a rodniciei muncii de peste 8%, ceea ce s-a materializat în însemnate cantități de cărbune extrase peste plan.

Cele mai importante efecte asupra sporirii productivității muncii le-au avut măsurile întreprinse pentru **creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor miniere de înaintare și abataj,** ca și a celor din microcariere și cariere ; în prezent, în dotarea unităților din cadrul combinatului se află un număr de 32 combine de înaintare și 25 complexe mecanizate de abataj, care asigură, printr-o bună organizare a utilizării lor, extragerea unor cantități sporite de cărbune pe fiecare post de lucru. În paralel cu asigurarea unor productivități înalte, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor din subteran a condus la reducerea continuă a consumurilor de materiale, importante economii realizîndu-se la lemnul de mină și explozivi.

Evident, simpla achiziționare a utilajelor de mecanizare a lucrărilor nu este de ajuns pentru înregistrarea unor salturi semnificative ale productivității muncii și, implicit, ale producțiilor de cărbune. Așa cum am menționat, preocupările noastre în acest domeniu sînt orientate spre asigurarea tuturor condițiilor tehnice și organizatorice necesare bunei lor funcționări, utilizării acestora la întreaga capacitate. Printre acțiunile inițiate în acest scop se pot enumera : ● asigurarea unor condiții hidrodinamice și geo-miniere optime pentru desfășurarea activității ; ● reducerea numărului de complexe mecanizate inactive prin organizarea demontării și montării lor la noile puncte de lucru într-un timp cît mai scurt ; ● efectuarea reviziilor și reparațiilor curente conform programelor special întocmite ; ● creșterea gradului de asigurare — atît cantitativ cît și calitativ — cu piesele de schimb necesare; ● reducerea timpilor de opriri accidentale prin creșterea calității reparațiilor și a pregătirii personalului muncitor ș.a.

În realizarea cu bune rezultate a sarcinilor de plan în anul trecut, pe lîngă asigurarea unei creșteri permanente a productivității muncii, un rol important l-au avut și măsurile îndreptate spre **îmbunătățirea continuă a organizării producției și muncii** (asigurarea permanentă a fronturilor de lucru cu materialele necesare, deschiderea la timp a noilor fronturi, evacuarea ritmică a sterilului și cărbunelui de la punctele de lucru etc.), **asigurarea cu forța de muncă calificată** (anual sînt școlarizați peste 2 600 elevi în meseriile de bază), **creșterea permanentă a pregătirii profesionale, reducerea ponderii personalului indirect productiv.**

■

PRODUCȚIA fizică de cărbune planificată pentru anul 1985, cu 100 000 tone mai mare decît a anului trecut, se va realiza, în principal, pe seama creșterii productivității muncii. Un rol important în acest sens îl au **programele generale de exploatare** întocmite și detaliate pînă la nivelul unităților de producție, ca și zestrea bună cu care toate unitățile miniere și-au început activitatea în noul an. Vom continua să acționăm în vederea creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor, astfel încît să asigurăm desfășurarea activității la fiecare front de lucru prin intermediul complexelor mecanizate.

ing. D. CONDRACHE
director general al Combinatului minier Ploiești

(Continuare în pag. 26)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice

DIRECTIVELE Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 prevăd că pentru realizarea unei creșteri economice intensive este necesară economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate. În acest sens, de o deosebită importanță este valorificarea superioară a unor subproduse din metalurgie ca produse intermediare sau finite, atît în industria chimică, cît și în alte ramuri ale economiei naționale.

Chimizarea resurselor refolosibile din cocserii

INDUSTRIA metalurgică reprezintă și o sursă importantă de subproduse valoroase în special pentru industria chimică ; disponibilitatea și cantitatea acestor subproduse sînt determinate atît de specificul metalurgiei (reacții chimice de reducere a oxizilor de fier, piroliza cărbunilor cocsificabili, decarburarea fontei), cît și de nivelul producției acestei industrii care, conform prevederilor din Directive, va ajunge la 20—20,5 mil. tone oțel în 1990 și va consuma, pentru aceasta, aproximativ 10 mil. tone cocs. Principalele subproduse ale industriei metalurgice care pot fi luate în considerare ca resurse pentru industria chimică și pentru agricultură sînt : ● **subprodusele de la cocsificarea cărbunilor** (gaze combustibile, amoniac, gudron), reținîndu-se că la obținerea cocsului din cărbuni consumul specific este de 1,55 tone cărbune la 1 tonă de cocs, deci 35% din materia primă se va regăsi ca subproduse de reacție ; ● **subprodusele de la fabricarea fontei** (în proces se gazeifică aproape în întregime cocsul, obținîndu-se 2,5—3,5 tone gaz de furnal pentru fiecare tonă de fontă elaborată și 0,2—0,4 tone zgură la 1 tonă fontă) ; ● **subprodusele de la fabricarea oțelului obținut prin intermediul oxigenului**, acestea fiind formate în marea majoritate din monoxid de carbon.

Industria cocsochimică a constituit inițial principala filieră de dezvoltare a unor grupe de produse chimice valoroase ca medicamente, coloranți, cosmetice etc., pînă cînd petrolul și petrochimia au oferit aceleași produse în cantități mai mari și la prețuri mai scăzute. După criza petrolului din perioada 1970—1980 industria cocsochimică a fost reactivată ; s-au dezvoltat tehnologiile de separare a compușilor chimici conținuți în gudron, iar instalațiile cu profil chimic s-au integrat platformelor cocsochimice și — pe seama eficienței suplimentare obținute prin chimizare — s-au putut reduce costurile de fabricare a oțelului. Pentru țările ce-și procură materiile prime siderurgice din import (Japonia, de exemplu) valorificarea — prin chimizare — a subproduselor de cocserie a format și formează una din principalele căi de asigurare a competitivității prețului oțelului.

În **gudronul** rezultat în urma cocsificării cărbunilor au fost identificați aproximativ 10 000 componenți, din care tehnologiile actuale permit separarea a 400 produse. Unitățile de separare devin din ce în ce mai complexe, tinzînd să prelucreze integral cantitatea de gudron (aceasta formează 3—4% din masa cărbunilor cocsificabili) ; capacitățile unitare de separare ale acestor uzine au ajuns la 600 000—800 000 tone gudron/an. Este de menționat faptul că, prin chimizarea fracțiilor de gudron, se pot obține produse cu valori de 100—750 ori mai mari decît cele ale cărbunilor supuși cocsificării, depășind chiar prețul oțelului.

Industria metalurgică din România poate fi considerată ca o bază puternică de produse chimice ce pot fi obținute prin valorificarea subproduselor cocsochimice. Această bază este completată cu subprodusele rezultate din procesul industrial de semicarbonizare a cărbunilor (la Anina, Oravița, Călan) și care, în prezent, numai parțial valorificate, aduc în circuitul economic uleiul de creozot pentru flotația minereurilor neferoase, pentru impregnarea traverselor de cale ferată împotriva putrezirii și smoala — liant de brichetare a cărbunilor. Subprodusele de la cocsarea cărbunilor sînt valorificate pe platformele industriale de la C.S. Hunedoara și, mai recent, la C.S. Galați, în instalații de separare proprii M.I.M. și care permit individualizarea unui număr de aproximativ 20 componenți (fenol, naftalină, ulei de creozot, amoniac, sulf, antracen, benzen etc.).

Dat fiind faptul că potențialul industriei cocsochimice este mult mai mare decît capacitatea instalațiilor de separare și că industria metalurgică (deci implicit și cea cocsochimică) rămîne un factor de prim ordin al dezvoltării industriei grele în perspectivă, gradul de valorificare a subproduselor de la cocsarea cărbunilor este încă departe de a fi satisfăcător. Se au în vedere numărul încă redus al componenților separați, lipsa instalațiilor de valorificare vicinale fiecărei fabrici de cocs sau semicocs și plafonarea numărului de componenți separați din subproduse în ultimii 10—15 ani.

Eficiența utilizării hidrogenului rezidual

LA NIVELUL anului 1985 industria cocsochimică va produce aproximativ 5 mil. t cocs, din care, după date din literatura tehnică, rezultă produse cu o distribuție similară celei din tabel.

Gazele de cocserie, prin volum (2,24 mld. mc/an) și compoziție (60% hidrogen, 26% metan, 6% monoxid de carbon etc.) pot fi utilizate atît ca materie primă în industria chimică, cît și drept combustibili.

Prin compararea eficienței valorificării gazelor ce provin de la o instalație ce produce 5 mil. tone cocs/an în direcția utilizării în scop tehnologic (în industria chimică) sau în scop energetic rezultă o economie de aproximativ 0,5 mil. tone combustibil convențional în favoarea chimizării gazelor reziduale. Mai aproape de realitatea din țara noastră, un studiu întocmit de Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică — București în 1982, analizînd posibilitatea valorificării în scop tehnologic a surselor de monoxid de carbon și hidrogen de pe principale platforme ale M.I.M. și M.I.C.M., apreciază la 1,5 mil. tcc/an economiile ce s-ar putea obține față de situația actuală, cînd gazele sînt folosite în scopuri energetice.

În unele țări industrializate (Franța, R.D. Germană, S.U.A. etc.), gazele reziduale combustibile ce conțin hidrogen sînt pompate într-o rețea de conducte magistrale cu conexiuni atît la furnizori cît și la consumatori. În aceste conducte sînt trimise toate subprodusele combustibile gazoase rezultate din procesele de fabricație, iar cei ce au nevoie își separă componentul dorit. Principalii furnizori sînt cei din industria cocsochimică și unele instalații din industria chimică, iar consumatorii sînt : rafinarea țițeiului, industria de sinteză organică, hidrogenarea cărbunilor, centralele termoelectrice, platformele industriei metalurgice. În R.F. Germania o conductă magistrală de hidrogen rezidual unește 14 întreprinderi cu profil de chimie, rafinare țiței, chimizarea cărbunilor, cocserii ; întreaga rețea are o lungime de 210 km, hidrogenul rezidual fiind pompat la o presiune de 15 bari.

Industria chimică poate valorifica **hidrogenul și monoxidul de carbon** din gazele de cocserie (din care se obține metanol, amoniac, alcooli superiori etc.), amoniacul (pe care-l transformă în sulfat de amoniu folosit ca îngrășămînt în agricultură), bazele piridinice, sulful, hidrocarburile aromatice etc. Pentru fiecare component separat din efluentul gazos sau lichid este necesară o tehnologie și o filieră de prelucrare în continuare. Acest lucru este specific industriei chimice și, de aceea, integrarea instalațiilor de cocsare cu instalațiile de separare a componenților chimici din subproduse este o practică uzuală în cocsochimia mondială.

Prelucrarea subproduselor necesită, de asemenea, o activitate susținută și continuă a sectoarelor de cercetare-dezvoltare din ramura chimie, atît pentru perfecționarea tehnologiilor de separare, cît și pentru extinderea numărului componenților valorificabili. Se adaugă la aceste preocupări necesitatea de a găsi soluții provizorii de tratare a subproduselor ce nu-și găsesc încă utilizarea, ca de exemplu gudroanele acide, apele fenolice etc. Uneori, fiecare component separat cere o preocu-

Produse refolosibile obținute de la o producție anuală de 5 mil. tone cocs

Subproduse din proces	U.M.	Cantități anuale
Gaze de cocserie — total	Nmc/an	2 240 000 000
din care :		
— hidrogen	„	1 344 000 000
— gaz metan	„	582 000 000
— oxid de carbon	„	134 400 000
— olefine	„	49 280 000
Benzen brut — total	t/an	70 000
din care :		
— diclopentadienă	„	500
— benzen	„	53 300
— toluen	„	8 400
Gudron — total	„	210 000
din care :		
— naftalină	„	21 000
— fenantren	„	11 000
Alte produse		
— sulf	„	7 000
— amoniac	„	14 000

Sursa : V. Părăușanu, M. Corobea, G. Musca : Economia Hidrocarburilor, Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc. 1980, p. 482—488.

pare deosebită pe întreaga filieră producție-beneficiar. De pildă, sulfatul de amoniu rezultă din proces ca soluție diluată ; concentrarea și condiționarea acestuia, similar îngrășămintelor chimice uzuale, face producția să fie nerentabilă economic din cauza cantității mari de energie cerută de îndepărtarea apei din soluție. Este posibilă însă livrarea acesteia, ca atare, către agricultură dacă poate fi preluată printr-un sistem zonal de irigare. În Spania, de exemplu, producătorii de sulfat de amoniu sînt subvenționați de către stat pînă la limita de rentabilitate a fabricației, obiectivul urmărit fiind introducerea în circuitul economic a unui îngrășămînt chimic pentru a cărui fabricare nu s-au consumat gaze naturale.

Valorificarea zgurei și a gazelor de furnal

DIN INDUSTRIA METALURGICĂ se obțin — ca subproduse principale — zgura de furnal și gazele de la convertizoarele cu oxigen. Zgura de la furnalele înalte, condiționată corespunzător, este de mult timp utilizată ca îngrășămînt în agricultură. În afară de siliciu, conține calciu, magneziu, fier, bor etc., fiind recomandată îndeosebi pentru culturile acvatice de orez. Ea poate fi folosită la ameliorarea proprietăților chimice ale solului și la lucrări de consolidare a acestuia. După surse O.N.U. se poate valorifica între 93—100% din totalul zgurei de furnal, din care 14—16% ca îngrășămînt chimic. În același timp, zgura de oțelărie corectează solurile acide și aduce în circuitul agriculturii microelementele (provenite din metalele de aliere a oțelului) atît de necesare plantelor.

Mărirea producției de oțel a țării noastre la 20 mil. t/an va genera o cantitate de zgură de 2,4 mil. t, impunînd necesitatea prelucrării ei în folosul agriculturii. Devine evident că, găsirea oricărei posibilități de a substitui îngrășămintele chimice eliberează resurse materiale și financiare ce pot fi, astfel, economisite sau folosite mai avantajos în alte ramuri ale economiei naționale. O asemenea posibilitate este oferită de **valorificarea zgurilor din siderurgie,** în care elementul hotărîtor pare a fi decizia de nominalizare a producătorului, deoarece valoarea produselor ce s-ar obține din condiționarea și livrarea zgurii nu poate stimula personalul din industria metalurgică (valoare neînsemnată pentru nivelul producției platformelor siderurgice). O soluție ar putea-o oferi unitățile din industria locală, cărora Ministerul Industriei Metalurgice va trebui să le ofere tehnologia de prelucrare a zgurilor, iar M.I.C.M. utilajele și echipamentele necesare procesului de producție. Variante de organizare poate prezenta și M.A.I.A., în cazul unei evaluări globale a necesarului de amendamente pentru sol și a posibilităților practice de obținere a acestora, deoarece fluxul tehnologic al prelucrării zgurii este similar producției altor amendamente.

Gazele de furnal sînt bogate în monoxid și bioxid de carbon ; cele 10 mil. tone cocs prevăzute a se consuma în perspectivă în siderurgie se transformă, în procesul de producție, în 36 mil. tone bioxid de carbon (convențional), care este îndepărtat în atmosferă — factor de perturbare a ecosistemului, cu influență negativă asupra regimului termic al biosferei. Bioxidul de carbon are multiple utilizări în economie, în industrie în special, dar, practic, nu este recuperat din gazele de furnal deoarece se găsește diluat cu azot, monoxid de carbon, pulberi metalice și de cocs etc., separarea lui punînd probleme de tehnologie și de eficiență economică.

Interes pentru separarea și valorificarea bioxidului de carbon poate rezulta din cerința de mari cantități de gaz inert necesar pentru injectarea în subteran și menținerea, astfel, a presiunii în stratul de țiței. În afara extracției țițeiului, bioxidul de carbon este folosit ca agent vehiculant la transportul hidraulic al cărbunilor. Transportul prin conductă cu ajutorul bioxidului de carbon lichid pare mult mai avantajos decît cel cu apă, consumul de energie fiind mai redus (CO_2 are vîscozitate mai mică), mediul înconjurător rămînînd nepoluat, iar separarea cărbunilor realizîndu-se rapid, gazul putînd fi, în final, injectat în cîmpurile petroliere sau recirculat la faza de lichefiere.

În perspectivă, bioxidul de carbon rămîne o resursă pentru obținerea combustibililor sintetici. Prin intermediul energiei nucleare se obține energie termică ieftină și hidrogen (prin descompunerea apei), bioxidul de carbon putînd fi transformat în metanol — înlocuitor al benzinei la autoturisme. Calculele efectuate de filiala firmei Chrysler — Franța au arătat că noul combustibil nu costă mai mult decît benzina super, avînd însă avantajul lipsei poluării, creșterii randamentului motorului cu minimum 12% și valorificării pirn circuitul economic a unui potențial imens de carbon.

Gazele de la convertizoarele de oxigen sînt bogate în **monoxid de carbon,** care constituie o materie primă valoroasă pentru industria chimică. El provine din reacția oxigenului cu carbonul din fontă, iar concentrația ridicată de pînă la 90% îl face apt să fie folosit la sinteze chimice. Uzual, în siderurgie, după preluarea căldurii sensibile de 0,04—0,05 Gcal/t oțel, monoxidul de carbon este degajat în atmosferă. În Japonia însă, prin procedeul N.K.G. monoxidul de carbon din gazul de oțelărie este folosit la convertirea metanului, în continuare fiind insuflat în furnal pentru intensificarea reducerii indirecte a minereului de fier. Ca materie primă în industria chimică, monoxidul de carbon poate fi transformat în metanol (și de aci în combustibili sintetici), hidrocarburi, anhidridă acetică, oxalat de metil (intermediar la fabricarea rășinilor poliuretanice) etc. De adăugat că monoxidul de carbon rezultat din oțelării este de aproximativ 17 ori mai ieftin decît cel produs prin conversia metanului cu vapori de apă și de 23 ori mai ieftin decît cel provenit din oxidarea cocsului.

NIVELUL ridicat al producției metalurgice din România înseamnă și cantități mari de subproduse, ce impun valorificarea lor nu numai în interesul măririi eficienței industriei metalurgice, dar și în al întregii economii naționale. Industria chimică este, virtual, principala ramură vizată, care prin valorificarea gudroanelor de cocserie poate să-și asigure resurse pentru dezvoltarea unor grupe de produse specifice unei structuri moderne.

Pentru integrarea subproduselor din industria metalurgică în circuitul productiv al economiei naționale sînt necesare, după părerea noastră, o serie de măsuri tehnico-organizatorice la nivelul factorilor implicați în acest proces. Între acestea, de o deosebită importanță sînt cele referitoare la : ● prelucrarea subproduselor din industria siderurgică pe care chimia le poate valorifica prin intermediul tehnologiilor și instalațiilor existente ; se are în vedere monoxidul de carbon din oțelării ce poate fi folosit la sinteza organică ; ● prevederea unei rețele magistrale de gaze bogate în hidrogen, cu ramificații la instalațiile din industria chimică, cocsochimică și de rafinare a țițeiului ; ● organizarea întreprinderilor de prelucrare a zgurei de furnal și de oțelărie pentru obținerea de îngrășăminte și amendamente agricole ; este necesară din acest punct de vedere elaborarea tehnologiilor și echipamentelor corespunzătoare, concomitent cu omologarea produselor de către M.A.I.A. ; ● elaborarea tehnologiilor de separare a componenților din gaze și gudroane de cocserie, stabilirea programelor de perspectivă pentru amplificarea numărului componenților separați ; ● realizarea instalațiilor chimice necesare prelucrării subproduselor gazoase și lichide de la cocserii, instalații ce vor fi amplasate vicinal platformelor siderurgice actuale și vor aparține Ministerului Industriei Chimice ; ● conceperea de programe de cercetare pe termen lung pentru valorificarea bioxidului de carbon în vederea obținerii de combustibili sintetici ; ● organizarea unităților de valorificare a gudroanelor (Galați, Hunedoara, Reșița, Călan, Călărași) într-o Centrală industrială distinctă care ar putea cuprinde și unitățile de prelucrare în continuare a componenților separați din gudron. Aceste unități vor fi de dimensiuni mici, specifice produselor de mic și mediu tonaj. S-ar prefigura, astfel, structura viitoare a industriei chimice, cînd alături de marile platforme industriale cu profil chimic sau petrochimic se va dezvolta industria de sinteză fină în unități de dimensiuni reduse, amplasate pe platforme proprii, aproape de resursele de materie primă sau de utilizator.

Gh. MANEA
Institutul de economie industrială

Orientarea cercetării științifice din agricultură spre nevoile actuale și de perspectivă ale producției

STABILIND strategia de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000, Documentele Congresului al XIII-lea al partidului subliniază rolul fundamental al agriculturii în creșterea armonioasă, unitară și echilibrată a complexului economic național.

Necesitatea obiectivă a continuării și accelerării procesului de intensificare a agriculturii, definită ca una din prioritățile strategiei de dezvoltare economico-socială a patriei noastre în următorii 15 ani, pune în fața cercetării științifice și tehnologice din agricultură sarcina soluționării unor probleme complexe legate de conservarea potențialului bioenergetic al pămîntului și creșterea continuă a capacității sale productive, aprofundarea reacțiilor de bază ale fotosintezei și dezvoltarea ingineriei genetice pentru creșterea randamentelor de bioconversie energetică ale plantelor și animalelor, dezvoltarea biotehnologiilor și a surselor noi de energie, introducerea pe scară tot mai largă a tehnicilor și tehnologiilor de vîrf în toate sectoarele de activitate și producție agricolă.

Condițiile create cercetării științifice și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii au asigurat obținerea unor rezultate științifice și generalizări tehnologice de mari proporții — crearea și omologarea a noi soiuri și hibrizi de plante, a materialului săditor cu însușiri biologice superioare, elaborarea de noi tehnologii pentru creșterea producțiilor agricole pe terenuri irigate și neirigate, perfecționarea sistemei de mașini agricole, raionarea pedoclimatică a soiurilor și stabilirea metodologiei de bonitare a solurilor, diversificarea metodelor de combatere a bolilor și dăunătorilor la plante și animale —, determinînd practic o autonomie totală a țării noastre în ce privește acoperirea necesităților de material biologic, asigurarea tehnologiilor și fabricarea mijloacelor de producție pentru agricultură.

Strîns legată de cerințele activității practice ale fiecărei etape de dezvoltare a agriculturii noastre și ținînd pasul cu tendințele pe plan mondial, cercetarea științifică și-a analizat și reactualizat continuu direcțiile, planurile și programele de cercetare științifică (CS), dezvoltare tehnologică (DT) și introducere a progresului tehnic (IPT) care, fundamentate pe ample studii disciplinare și interdisciplinare, se realizează printr-o îmbinare justă a cercetărilor fundamentale și aplicative, în cadrul unei activități integrate tot mai mult cu producția.

■

O CONTRIBUȚIE importantă la descoperirea și punerea în valoare a rezervelor și posibilităților științei și tehnologiei agricole de a soluționa problemele actuale și de perspectivă ale agriculturii a adus și aduce cercetarea prospectivă, care s-a impus ca o verigă obiectiv necesară în procesul cunoașterii. Stabilirea coordonatelor principale ale activității de cercetare științifică, ca promotor al dezvoltării tehnologice și progresului tehnic, presupune un amplu proces de „organizare în timp", ceea ce înseamnă a investiga ce și cît se cunoaște pînă în prezent, ce se va cerceta în continuare, care ramuri de vîrf vor dinamiza activitatea de creație științifică, ce perspective pentru potențarea în continuare a resurselor naturale, materiale și umane oferă știința și tehnologia.

Desprinzînd din „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" sarcinile de perspectivă ale cercetării agricole, Academia de Științe Agricole și Silvice a inițiat și organizat, începînd din anul 1982, un program complex de cercetări prospective și de elaborare a prognozelor CS, DT, IPT în agricultură pentru orizontul 2010 (2020), program ce se realizează cu participarea colectivelor interdisciplinare de prognoză din toate institutele, centrele și stațiunile de cercetare și producție agricolă, sub coordonarea Institutului de economie agrară. Activizînd într-un plan superior cercetările prospective și elaborarea prognozelor CS, DT, IPT, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a încadrat această activitate într-un sistem național unitar și eficient.

Punctul de plecare al cercetărilor prospective în agricultură îl constituie linia politică a partidului, conceptul profund revoluționar al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind necesitatea dezvoltării mai accelerate a agriculturii, ca a doua ramură de bază a economiei naționale. Obiectivele agriculturii stabilite de Programul partidului și reafirmate de documentele Congresului al XIII-lea, sarcinile ce decurg pentru cercetarea științifică agricolă fac cu atît mai necesară elaborarea în continuare a unor studii de prognoză care să stabilească în permanență direcțiile și orientările cele mai juste pentru dezvoltarea științei și tehnologiei agricole, să aprofundeze și să releve noi posibilități de

Fig. 1

Intensitatea raporturilor dintre științe în cadrul ramurilor de cercetare agricolă

RAMURI ALE CERCETĂRII AGRICOLE \ ȘTIINȚE AGRICOLE	ȘTIINȚELE BIOLOGICE: PEDOLOGIA	AGROCHIMIA	CLIMATOLOGIE-HIDROLOGIA	ECOLOGIA	CITOLOGIA-VEGETALĂ-ANIMALĂ	EMBRIOLOGIA	MICROBIOLOGIA	ENTOMOLOGIA	FITOPATOLOGIA-VEGETALĂ-ANIMALĂ	GENETICA-VEGETALĂ-ANIMALĂ	NUTRIȚIA PLANTELOR ANIMALELOR	FITOPATOLOGIA	MEDICINA VETERINARĂ	BIOCHIMIA	BIOFIZICA	ȘTIINȚELE EXACTE: MATEMATICA	FIZICA	MECANICA	ELECTRONICA	INFORMATICA	ENERGETICA	ECONOMIA
1. RESURSE DE SOL, APĂ, CLIMA	●	●	●	●					●	●	●			●	●	●	●		●	●	●	●
2. GENETICĂ VEGETALĂ		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●			●	●		●
3. GENETICA ANIMALĂ			●	●	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●			●	●		●
4. TEHNOLOGII DE CULTURĂ A PLANTELOR	●	●	●	●			●	●	●	●	●	●		●	●	●			●	●		●
5. TEHNOLOGII DE CREȘTERE A ANIMALELOR			●	●			●		●	●	●		●	●	●	●			●	●		●
6. PISCICULTURĂ-ACVACULTURĂ	●		●	●	●	●	●		●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
7. BIOTEHNOLOGIA					●	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●			●	●	●	●
8. BIOTEHNIA ENERGETICĂ	●	●	●	●							●			●	●	●	●		●	●	●	●
9. MECANIZAREA ȘI AUTOMATIZAREA ÎN AGRICULTURĂ	●			●											●	●	●	●	●	●	●	●
10. CONVERSIA PRODUSELOR VEGETALE ÎN PRODUSE ANIMALIERE				●	●				●	●	●		●	●	●	●			●	●	●	●
11. PROFILAXIA ȘI COMBATEREA BOLILOR ȘI DĂUNĂTORILOR LA PLANTE	●	●	●	●	●			●	●	●	●	●		●	●	●			●	●		●
12. PROFILAXIA ȘI TRATAREA BOLILOR ȘI DĂUNĂTORILOR LA ANIMALE	●			●	●	●	●		●	●	●		●	●	●	●			●	●		●
13. COMBATEREA POLUĂRII ȘI MONITORING	●	●	●	●										●	●	●			●	●	●	●
14. ECONOMIA ȘI ORGANIZAREA AGRICULTURII	●	●	●	●						●	●					●			●	●	●	●

diminuare a decalajelor și de reducere a ciclului cercetare-producție.

În etapa 1982—1984 s-a realizat o amplă acțiune de inventariere, selectare și sistematizare a celor mai bune rezultate obținute de cercetarea agricolă și de analiză obiectivă a posibilităților de penetrare și extindere a acestora în marea producție, în raport cu principalele orientări și tendințe ale dezvoltării științifice și tehnologice pe plan mondial. Această amplă cercetare s-a efectuat în contextul a două variante prognostice. În prima dintre ele, cercetarea prospectivă a fost finalizată prin prognoze elaborate pentru 14 subramuri ale cercetării agricole, delimitate mai mult sau mai puțin instituțional, dar punînd pe primul plan criteriul participării lor în „competiția tehnologică" și în definirea principalelor direcții și orientări ale progresului tehnic. Această variantă de elaborare a prognozelor a contribuit la aprofundarea relațiilor interdependente dintre științele prioritare în cercetarea agricolă — științele biologice și celelalte ramuri și domenii ale științei și tehnologiei, precum și a gradului de participare a acestora la rezolvarea problematicii și obiectivelor diferitelor subramuri ale cercetării agricole (fig. 1).

A doua variantă de elaborare a prognozelor CS, DT, IPT a urmărit integrarea obiectivelor acestora în prognozele științei și tehnologiei la nivel macroeconomic după criteriul încadrării rezultatelor în categoriile general valabile de finalitate economică : resurse de materii prime și energie, produse noi, tehnologii, activități și servicii. Ambele variante au evidențiat complexitatea legăturilor dintre CS, DT și IPT în agricultură, ca și relațiile interdependente dintre agricultură și celelalte ramuri și sectoare ale economiei naționale, **care concură la realizarea introducerii progresului tehnic în agricultură sau sînt dependente de acesta.** S-a relevat, de asemenea, că organizarea în agricultură a unor **„stațiuni complexe de cercetare-dezvoltare tehnologică"** (fig. 2) care să permită testarea și implementarea rapidă a rezultatelor cercetării științifice pentru toate verigile progresului tehnic, de la proiectare și crearea de sisteme de îmbunătățiri funciare, de mecanizare, chimizare și profilaxie pînă la utilizarea surselor noi de energie, ar putea contribui considerabil la scurtarea ciclului cercetare-producție.

Pe baza cercetărilor prospective și prognozelor elaborate s-a trecut în continuare la elaborarea unor **studii de cuantificare** a rezultatelor actuale și previzibile ale științei și tehnologiei agricole, avînd ca punct de plecare stabilirea ritmului progresului genetic al principalelor specii de plante și animale și extrapolarea acestuia în condițiile tehnico-materiale prevăzute în continuare pentru agricultură. Acest obiectiv al cercetării prospective a fost realizat cu ajutorul unei anchete tehnico-științifice de tip Delphi, în care culegerea informațiilor a fost dirijată în mod unitar pe baza unui sistem de indicatori tehnico-economici și elemente cuantificabile ale rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, relevîndu-se soluțiile și propunerile imediate și de perspectivă pentru realizarea obiectivelor economice din agricultură, precum și cercetările de vîrf ce vor fi abordate în etapele următoare pentru asigurarea avansului necesar al cunoașterii în domeniul științei și tehnologiei agricole. O atare modalitate de abordare, utilizînd tehnici și metode ale cercetării economice și operînd cu rigurozitate științifică, discernămînt și o mai mare capacitate de selecție, este în măsură să stimuleze, în etapele viitoare, elaborarea unor prognoze de „oportunitate socială" pentru a se putea stabili : a) cercetările care trebuie intensificate în domeniul agriculturii ; b) cercetările noi care vor fi promovate pe măsura schimburilor ce apar în știință și în structurile de producție și economice ale ramurii. Ea va determina, de asemenea, o mai mare integrare a prognozelor economice cu prognozele științei și tehnologiei, ca premisă a elaborării unor „scenarii agroalimentare" ale viitorului.

Fig. 2

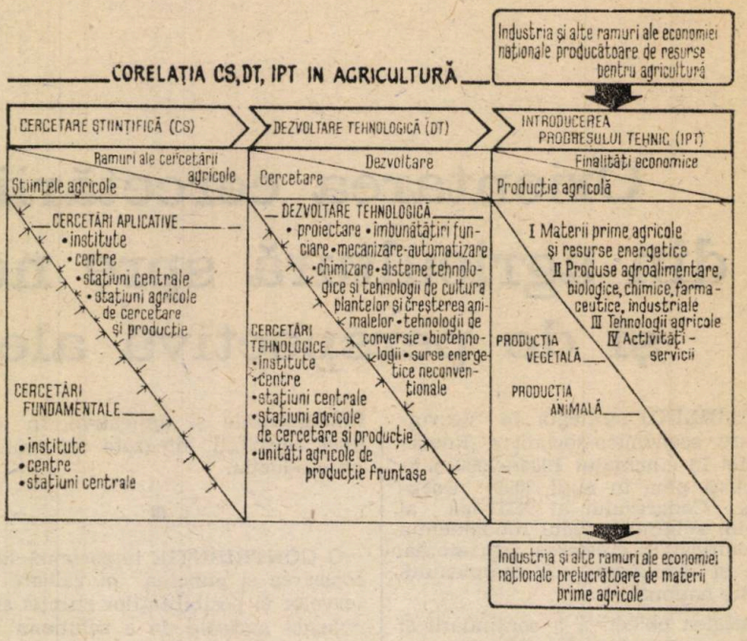

Etapele parcurse de revoluția științifico-tehnică demonstrează că, în măsură crescîndă, cercetările interdisciplinare pot constitui „promisiuni pentru viitor". Cu atît mai mult, cercetarea prospectivă trebuie să-și creeze un „corp de elită" interdisciplinar, înarmat cu vaste cunoștințe privind legile obiective ale naturii și societății și care, prin filtrarea, cuantificarea și decantarea acumulărilor științei, să poată sintetiza și elabora viziuni de ansamblu și strategii de viitor. În această ordine de idei, **instituționalizarea la nivel de ramură a unui colectiv interdisciplinar de prognoză a științei și tehnologiei și de prognoză economică** poate fi considerată una din prioritățile organizatorice ale activității de prognoză.

Rezultatele cercetării prospective, prognozele științei și tehnologiei elaborate se regăsesc în planurile și programele stabilite pentru cercetarea științifică, în proiectul planului cincinal 1986—1990, în obiectivele de perspectivă ale agriculturii, ca și în programele de colaborare științifică internațională. Ele deschid un cîmp larg pentru perfecționarea și modernizarea planificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, constituindu-se într-o veritabilă „bancă" de idei și informații științifice actuale și previzibile. Un obiectiv permanent al cercetării prospective îl constituie aprofundarea și elaborarea în continuare a unor tehnici și modalități, specifice agriculturii, de stabilire a eficienței aplicării rezultatelor cercetării științifice și tehnologice și a introducerii și utilizării în agricultură a factorilor de progres tehnic.

Impactul stadiului actual al dezvoltării științei și tehnologiei este reflectat în nivelurile înalte de producție realizate în ultimii ani de către un număr tot mai mare de unități agricole socialiste, cărora transferul consecvent de tehnologii avansate și rezultate ale cercetării, concomitent cu aplicarea fermă a metodelor de organizare științifică și sporirea bazei tehnico-materiale le-au permis să depășească decalajul tehnologic față de țările cu agricultură avansată. Aceasta a demonstrat că și în agricultură, ca în toate celelalte sectoare ale producției materiale, progresul tehnic este purtător de eficiență și creștere economică numai atunci cînd este aplicat în condiții optime de organizare a producției și a muncii, de la transferul de rezultate științifice pînă la calculul efectelor economico-sociale ale utilizării factorilor de progres tehnic. Se poate spune așadar că pentru agricultură — ramură cu structuri complexe, în cadrul cărora se desfășoară o multitudine de procese biologice, tehnologice și economice — intervenția științei și tehnicii implică cu atît mai mult necesitatea prognozării continue nu numai a progresului tehnic, ci și a formelor și structurilor de organizare a conducerii, a producției și a muncii.

Maria STROE
Mariana MINĂSTIREANU
Institutul de economie agrară

Din activitatea de pregătire a planului de export la Centrala industrială de mecanică fină

NOI PRODUSE, NOI STRATEGII DE PROMOVARE

ÎN CADRUL politicii partidului și statului nostru de dezvoltare prioritară a ramurilor industriale purtătoare ale progresului tehnic, mecanica fină a beneficiat de o atenție deosebită, corespunzător necesităților crescînde ale economiei naționale pentru produsele specifice pe care ea le oferă, ca și tendințelor structurale ce se manifestă pe plan mondial. Prin modernizarea unor întreprinderi de profil cu o anumită tradiție în economia românească, dar mai cu seamă prin efortul investițional apreciabil materializat, în ultimii 20 de ani, în construirea de noi unități, mecanica fină se constituie astăzi ca o ramură modernă, cu o dotare tehnică de înalt nivel și cu un personal muncitor de clasă profesională ridicată.

Centrala industrială de mecanică fină — deși constituită relativ recent (septembrie 1981) — prin unitățile componente și produsele pe care le realizează este o unitate economică bine cunoscută și apreciată pe plan intern, care se afirmă totodată și pe plan internațional prin produsele de marcă pe care le livrează în numeroase țări ale lumii.

Pe ansamblu, producția de mecanică fină și optică a crescut în intervalul 1965—1983 de aproape 35 de ori, cea mai mare parte revenind unităților C.I.M.F. Gama de produse fabricate în cadrul centralei a cunoscut o largă diversificare, începînd cu sculele așchietoare, accesorii pentru mașini-unelte și sculele de mînă, continuînd cu aparatele de măsură și control și echipamentele hidraulice, în prezent fiind abordate produse de vîrf, cum sînt aparatele și utilajele de cercetare, unicate sau de serie mică. Toate aceste produse satisfac din punct de vedere calitativ și al nivelului tehnic exigențele economiei naționale — cele nou asimilate substituind cu succes importurile — și sînt, în același timp, tot mai mult solicitate de beneficiarii externi.

Partener tot mai apreciat pe piețele externe

ÎN totalul producției centralei, ponderea exportului a crescut continuu, fiind în prezent de circa 15%. La unele unități, cum sînt Întreprinderea de unelte și scule-Brașov și Întreprinderea de scule-Rîșnov, exportul depășește 25% din producția totală, acestea devenind realmente unități specializate pentru export.

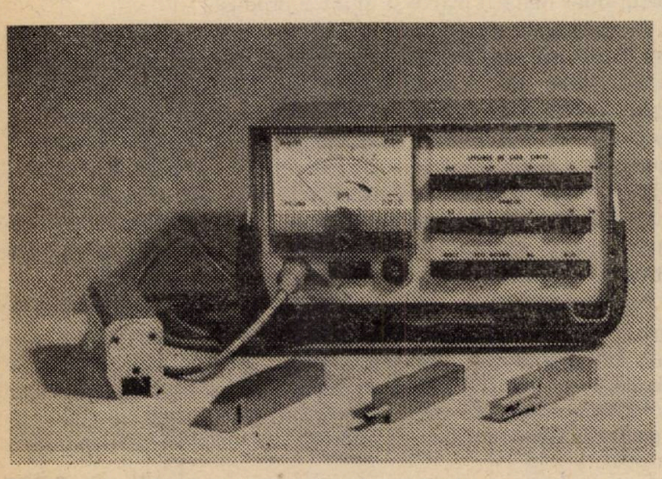

Rugozimetru electronic portabil

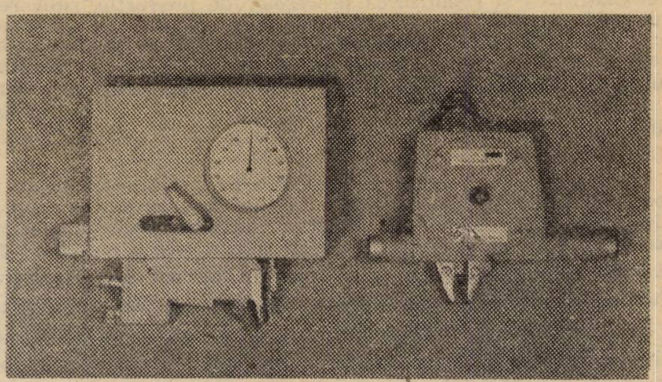

Stînga : **Aparat de măsurat pasul roților dințate.** Dreapta : **Aparat de măsurat dinții, cu precizia de 0,002 mm**

O serie de produse, între care aparatele termotehnice, cele de măsurat lungimi sau mase, sculele așchietoare, inclusiv cele diamantate, dispozitivele, matrițele și accesoriile pentru mașini-unelte ș.a., beneficiază de o cerere externă în creștere, fiind competitive din punct de vedere tehnic cu produsele oferite de producători cu veche tradiție. Semnificativ în acest sens este faptul că mulți utilizatori externi și-au reorientat importurile spre România la produse cum sînt, de exemplu, diverse tipuri de manometre, cîntare și balanțe, freze și burghie, scule de uz industrial de mare precizie, discuri și alte scule diamantate etc.

Centrala industrială de mecanică fină întreține în prezent relații economice și de cooperare industrială și tehnică cu organizații și firme din peste 40 de țări din toate continentele, între care U.R.S.S., R.P. Chineză, S.U.A., R.D. Germană, R.F. Germania, R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, Anglia, Franța, Belgia, Algeria, Liban, Iran, Irak, Pakistan.

Obiective ale activității de perspectivă

POTRIVIT Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, industria de mecanică fină va cunoaște în continuare un ritm înalt de dezvoltare. Pe ansamblul acestei ramuri producția va crește în anul 1990, față de 1985, cu 48—55%.

Ca obiective calitative, mecanica fină își propune pentru perioada următoare realizarea de noi produse, ca și aplicarea de noi tehnologii. Între acestea pot fi amintite : robotizarea controlului dimensional, utilizarea tehnicii de calcul la aparatele de măsură, trecerea la producția de aparatură hidraulică modulară de 600 bari, realizarea de scule pentru echipamentele de foraj și industria minieră, optimizarea regimurilor de exploatare a sculelor așchietoare.

Un moment deosebit în orientarea dezvoltării viitoare a mecanicii fine românești l-a reprezentat vizita făcută — cu puțin timp înaintea Congresului al XIII-lea — de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Întreprinderea de mecanică fină — București, una din unitățile de bază ale centralei. Cu acest prilej, în cadrul dialogului cu specialiștii, cu oamenii muncii, secretarul general al partidului a stabilit domeniile de vîrf spre care să-și concentreze eforturile toate unitățile producă-

toare de mecanică fină, cum sînt robotizarea și automatizarea proceselor de producție, explorări și exploatări miniere, marine și spațiale, noi surse de energie etc.

Produse la nivelul tehnic-calitativ mondial

PORNIND de la aceste orientări concrete și pe baza prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, organele de conducere colectivă ale centralei au elaborat, dezbătut și aprobat o serie de programe concrete, cu termene precise de materializare, privind aplicarea de noi tehnologii avansate, cercetarea-dezvoltarea de noi produse, mecanizarea, automatizarea și robotizarea proceselor de producție, ridicarea generală a calității și nivelului tehnic al producției, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, în vederea unei dezvoltări intensive, tot mai eficiente. În centrul tuturor acestor preocupări se află produsul. Strategia de produs a centralei are în vedere ca în decurs de 5—6 ani, cel puțin 90% din totalul producției de bază să se ridice la nivelul tehnic-calitativ actual și de perspectivă pe plan mondial.

În acest scop, întregul nomenclator de produse fabricate a fost clasificat în patru categorii : 0) produse situate deasupra nivelului mediu tehnic și calitativ existent actualmente pe plan mondial ; 1) produse la nivelul tehnic mediu mondial ; 2) produse competitive pe piața internă ; 3) produse depășite. Fără îndoială, o astfel de clasificare, ca bază de pornire, presupune o bună cunoaștere a produselor fabricate de producătorii străini din același domeniu și o apreciere obiectivă a performanțelor propriilor produse.

Cunoscînd, totodată, tendințele tehnologice și cerințele pieței interne și externe ce se vor manifesta în viitor în acest domeniu, au fost stabilite pentru fiecare produs în parte măsurile ce urmează a fi luate pentru atingerea într-un termen cît mai scurt a obiectivului general menționat. Concepînd competitivitatea ca o noțiune complexă, măsurile vizează în egală măsură atît domeniul cercetării și cel tehnic, cît și sfera economicului, astfel încît produsele viitorului apropiat sau mai îndepărtat să fie la nivel mondial nu numai din punct de vedere calitativ, ci și sub aspectul costurilor de producție. O atenție cu totul specială în cadrul strategiei de produs este acordată cercetării și creării de produse noi, în premieră pe plan mondial, cu deosebire în domenii în care încă de pe acum centrala a atins un standard ridicat.

Pornind de la indicațiile secretarului general al partidului privind creșterea rolului centralelor industriale ca titulare de plan, inclusiv în desfacerea producției pe piața internă și cea externă, organele colective de conducere ale centralei și-au propus să elaboreze și să pună în aplicare noi strategii de promovare a vînzărilor și de distribuție a produselor la intern și la export.

Pentru piața internă se are în vedere intensificarea unor metode de promovare deja testate cu bune rezultate, cum sînt

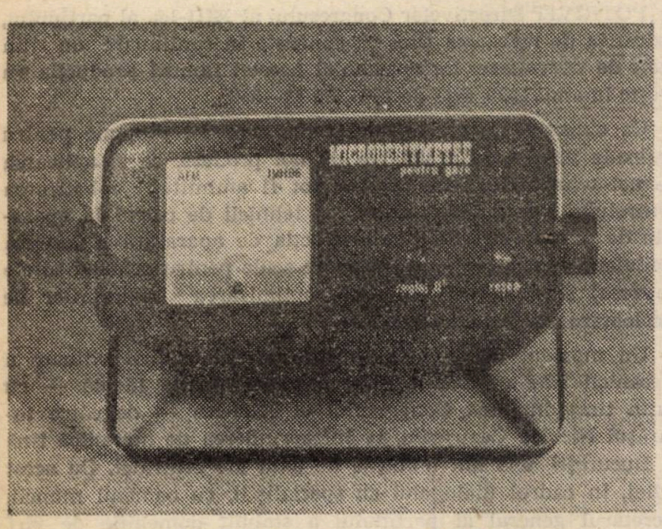

Microdebitmetru pentru gaze

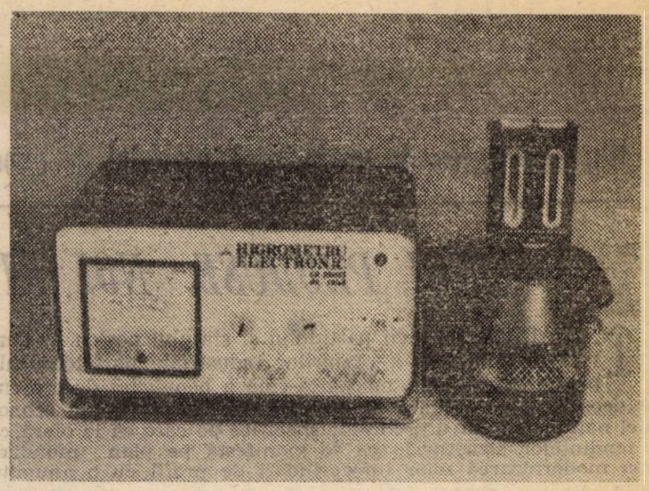

Higrometru electronic cu punct de rouă

organizarea de simpozioane și consfătuiri cu beneficiarii în legătură cu diferite produse, demonstrarea la utilizatori a noilor produse, evidențiind avantajele lor tehnice și economice, editarea de cataloage, ca și de instrucțiuni de utilizare și alte materiale tehnice pentru fiecare produs, încă din momentul omologării.

Totodată, pentru a culege cît mai multe idei și propuneri concrete de îmbunătățire a produsului, deci de promovare a desfacerii, se va permanentiza contactul cu utilizatorii produselor centralei, inclusiv la nivel de muncitor și maistru producător respectiv muncitor și maistru utilizator.

Pentru piața externă, ținînd seama de ponderea mult mai importantă pe care exportul urmează să o dețină în activitatea centralei ca și de specificul pieței, se au în vedere măsuri mult mai complexe de promovare a vînzărilor, de asigurare din timp a portofoliului de comenzi. Pe baza studiilor de piață a fost deja elaborată o concepție de perspectivă privind dezvoltarea exportului în actualele țări partenere și introducerea pe noi piețe, urmărindu-se o mai largă diversificare a orientării geografice a livrărilor externe ale centralei. De asemenea, s-a trecut la punerea în aplicare a unui program de editare de prospecte, cataloage și alte materiale în limbi de circulație internațională. Pe lîngă participările la tîrguri și expoziții internaționale în cadrul pavilioanelor naționale, este în curs de finalizare un program de organizare de expoziții proprii în diverse țări.

O preocupare deosebită o constituie stabilirea de legături comerciale și de cooperare, de durată, cu parteneri potențiali din diferite țări. Pe această linie au fost deja realizate înțelegeri cu partenerii din U.R.S.S., Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, S.U.A., R.F. Germania, Belgia, prin care se asigură exportul de produse de mecanică fină și, în contrapartidă, importul unor materii prime și al altor produse.

Strîns legată de strategiile de produs, de promovare și de distribuție este și strategia de asistență tehnică și acordare de servicii după livrarea produselor. În cadrul Centralei industriale de mecanică fină această strategie vizează nu numai asigurarea bunei funcționări și utilizări a produselor la beneficiarii interni și externi, ca latură inseparabilă a calității și competitivității, ci și domeniul recuperării și reutilizării unor piese și materiale. Cu atît mai importantă este această din urmă preocupare, cu cît unele piese și materiale sînt fabricate cu materii prime din import.

Prin aceste măsuri vizînd diferitele laturi ale producției și comercializării s-a creat un cadru unitar de acțiune pentru toate întreprinderile centralei, menit să contribuie în mare măsură la îndeplinirea importantelor sarcini pe care acestea le au în anii viitori, în mod prioritar a obiectivelor planului de export, realizînd o balanță comercială și un plan valutar active.

dr. C. FOTA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Realizarea și depășirea beneficiilor planificate — cerință de bază a sporirii eficienței

REALIZAREA unui volum cît mai ridicat de beneficii reprezintă o cerință deosebit de importantă în fiecare unitate economică, avînd în vedere că îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan la acest indicator constituie sursa de autofinanțare a dezvoltării, de cointeresare materială a colectivelor de oameni ai muncii, de sporire a aportului la crearea fondurilor centralizate la nivelul economiei naționale.

În întreaga activitate a **unităților din domeniul construcțiilor industriale,** realizarea sarcinilor de beneficii a fost și este permanent în centrul preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii. Avînd în vedere volumul important al fondurilor alocate investițiilor în acest cincinal, alături de respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective industriale, s-a acordat prioritate obținerii unei eficiențe maxime la fiecare leu cheltuit.

■

ÎN ANUL 1984, volumul planificat de beneficii pe totalul unităților din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale, a fost depășit cu peste 100 milioane lei ; în dinamică, beneficiul la 1 000 lei producție de construcții-montaj a fost cu 44 lei mai mare în anul care s-a încheiat decît în 1980. Cele mai bune rezultate s-au obținut în cadrul trusturilor-antrepriză generală de construcții industriale din Brașov și Iași, al Centralei-antrepriză generală de construcții industriale București, al Trustului-antrepriză generală de lucrări speciale și izolații tehnologice București, al Trustului de instalații și automatizări București ș.a.

La realizarea și depășirea volumului planificat al beneficiului, contribuția esențială a fost adusă de :

1 Reducerea nivelului costurilor la 1 000 lei producție de construcții-montaj : după 11 luni din anul 1984, volumul acestor economii reprezenta 6,3 lei la 1 000 lei, realizări care au fost consolidate în ultima lună a anului. În condițiile în care în toate unitățile nivelul realizat al cheltuielilor s-a încadrat în prevederile de plan, realizări deosebite au fost înregistrate de Trusturile-antrepriză generală din Brașov, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Iași, Oradea și Timișoara.

Economiile obținute au fost rezultatul realizării acțiunilor înscrise în programele de măsuri privind micșorarea costurilor de producție și anume :

— reducerea cheltuielilor cu munca vie — pe seama creșterii productivității muncii — în volum de peste 100 milioane lei. Măsurile luate au vizat accelerarea introducerii de noi tehnologii de execuție și de utilaje moderne de mare randament (aplicarea de noi tehnologii în domeniul folosirii betoanelor și mortarelor, aplicarea de noi tehnologii la executarea terasamentelor, fundațiilor și consolidărilor de teren, extinderea metodelor noi la lucrările de zidărie, finisaje, învelitori și izolații, extinderea folosirii autopompelor de beton, a vibroînfigătoarelor de palplanșe, macarale HT 250 etc) ; perfecționarea organizării producției și a muncii (creșterea indicelui de folosire a utilajelor și mașinilor, perfecționarea pregătirii tehnice a lucrărilor, a programării, lansării și urmăririi executării producției, folosirea completă și productivă a timpului de lucru etc.) ; creșterea calificării și policalificării cadrelor (peste 10 000 de muncitori) ;

— diminuarea consumurilor de materii prime și materiale, combustibil și energie, extinderea folosirii înlocuitorilor, creșterea gradului de utilizare a materialelor recuperabile și refolosibile în sumă de circa 23 milioane lei. La aceste rezultate au contribuit măsurile care se referă la organizarea în regim optimizat a transportului mixt, reducerea în continuare a volumelor de terasamente prin amenajarea terenului în terase, reducerea consumurilor neproductive datorate funcționării în gol a utilajelor, eliminarea risipei de energie, înlocuirea motoarelor electrice și a instalațiilor de iluminat supradimensionate etc.

2 Realizarea integrală a prevederilor planului de producție de construcții-montaj — după 11 luni din anul 1984 procentul de îndeplinire a prevederilor de plan la acest indicator a reprezentat pe total 101,2%, realizări care au fost amplificate în ultima lună a anului care s-a încheiat. Rezultate peste medie au fost obținute de către Trustul-antrepriză generală de lucrări speciale și izolații tehnologice București (109%), și de către trusturile antrepriză generală de construcții industriale din Iași (106,5%), Cluj (106,6%) și Brăila (104,2%).

Alături de aceste realizări, în unele unități se mai mențin rezerve nevalorificate mai ales în domeniul producției de construcții-montaj. Este evident faptul că în condițiile în care trusturile-antrepriză generală de construcții-montaj din Pitești și Timișoara și cel de montaj utilaj chimic București, de exemplu, ar fi realizat integral prevederile de plan la acest indicator, și volumul de beneficii realizate ar fi fost mai mare. Cauzele principale care au condus la nerealizarea planului de producție pe 11 luni din anul 1984 la aceste unități se referă în principal la: nelivrarea la timp de către furnizori a utilajelor și materialelor speciale, lipsa documentației de execuție, neasigurarea condițiilor de finanțare și începere a lucrărilor, neasigurarea frontului de lucru, dar și nefolosirea la capacitate a utilajelor din dotare, unele lipsuri organizatorice reflectate în nefolosirea integrală a forței de muncă și a timpului disponibil etc. Pentru eliminarea în anul 1985 a acestor neajunsuri este necesar ca în aceste unități și în activitatea de construcții-montaj în general să se acționeze în vederea eliminării neajunsurilor legate de folosirea forței de muncă și a utilajelor din dotare, pentru întărirea ordinii și disciplinei pe șantiere, intensificarea colaborării cu titularii de investiții și proiectanții, cu furnizorii de utilaje, în vederea creării condițiilor optime necesare derulării în bune condițiuni a activității viitoare.

■

ANUL 1985 pune în fața unităților de construcții industriale sarcini deosebite pe linia planului de producție, care se cer realizate în condiții de eficiență sporită. Volumul beneficiului la 1 000 lei producție este planificat să crească cu 16% față de planul anului 1984. Pentru realizarea integrală și depășirea beneficiilor planificate pe acest an și pe întregul cincinal, eforturile colectivelor de oameni ai muncii sînt orientate cu prioritate în două direcții:

● **Creșterea mai accentuată a productivității muncii** — și, pe această bază, reducerea cheltuielilor cu munca vie ; în anul 1985 prevederile de plan la acest indicator înregistrează o creștere de 11,5% față de 1984. O atenție deosebită va fi acordată promovării accelerate a progresului tehnic pe șantiere, în special prin extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor (pe baza căruia se va realiza o creștere de pro-

ductivitate de 5,62%), precum și prin îmbunătățirea soluțiilor constructive și a tehnologiilor de execuție. În ceea ce privește mecanizarea lucrărilor pe șantiere, măsurile cuprinse în programe vizează în mod special activitățile a căror executare cu metodele actuale necesită un mare consum de manoperă. Astfel, ne-am propus ca la lucrările de zugrăveli și vopsitorii, precum și la cele de compactare a pămîntului în spații înguste, să se atingă un grad de mecanizare de 100%, la lucrările de săpături și umpluturi de peste 95%, la executarea tencuielilor ca și la punerea în operă a betonului monolit de peste 70% etc.

Dintre tehnologiile de execuție cu mare eficiență în creșterea productivității muncii, a căror generalizare ne-am propus-o pe toate șantierele, menționăm : folosirea echipamentelor SECOM la realizarea elementelor de beton monolit și a celor preturnate pe șantiere și în baze de producție ; prefabricarea de elemente de construcții la sol, lîngă locul de montaj sau în poligoane speciale, finisarea acestora și montarea lor prin liftare sau cu macarale de mare capacitate, înlocuirea zidăriei de cărămidă în procent de minimum 50% cu panouri prefabricate cu miez de stabilit sau beton cu zgură, reducerea volumului de tencuieli prin executarea suprafețelor betoanelor monolit și prefabricate cu suprafețe aparente în condiții de calitate superioară, executarea prefabricată în ateliere centralizate a subansamblelor de instalații tehnologice etc. Toate aceste tehnologii au fost cuprinse în fișe tehnologice pentru majoritatea operațiunilor, lucrărilor și obiectivelor de construcții care se desfășoară pe șantiere. Ele au fost multiplicate și difuzate la toate punctele de lucru pentru a fi cunoscute și aplicate. Totodată, au fost inventariate tehnologiile învechite, neeficiente în condițiile actuale, fiind interzisă aplicarea lor pe șantiere.

Alături de progresul tehnic, pe care ne-am propus să-l promovăm într-o mai mare măsură, perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii va constitui și în acest an o pîrghie importantă în realizarea creșterii productivității muncii. Prin măsurile cuprinse în programele trusturilor pentru mai buna organizare a producției și a muncii se va realiza o creștere a productivității cu 4,2%.

Pentru a realiza, în anii următori, ritmurile înalte de creștere a productivității muncii prevăzute în Programul special de creștere accelerată a productivității muncii în perioada pînă în 1990, ministerul a stabilit un ansamblu de măsuri tehnico-organizatorice pe baza căruia va acționa în continuare, cu toată hotărîrea, din care enumerăm :

a) **în faza de pregătire a investițiilor :**

— acționarea la titularii de investiții pentru ca introducerea în plan a lucrărilor să se facă numai pe baza documentațiilor de execuție elaborate înaintea anului de plan ;

— urmărirea mai susținută a activității la titulari și proiectanți, astfel ca elaborarea și trimiterea pe șantiere a documentațiilor de execuție să se facă în succesiunea tehnologică normală, începînd cu rețelele subterane și drumurile, pentru a permite organizarea optimă a executării lucrărilor ;

— la amplasarea obiectivelor să se adopte soluții de fundare simple și ieftine, precum și mișcări minime de terasamente, inclusiv amplasarea în terase ;

— structurile adoptate să reflecte un grad înalt de prefabricare, sisteme de asamblare simple și finisaje minime pe șantier ;

b) **în faza de asigurare a bazei materiale :**

— alocarea prin plan a cotelor de materiale să se facă numai pe baza extraselor din documentațiile de execuție existente și nu pe baza unor indici statistici ;

— contractarea cu furnizorii să se facă pe tipodimensiuni din documentațiile de execuție, pentru a evita înlocuirile care generează modificarea soluțiilor, întîrzierea lucrărilor și creșterea costurilor ;

— livrarea utilajelor tehnologice să se realizeze în concordanță cu termenele de punere în funcțiune, ritmic și eșalonat, în ordinea tehnologică de montaj, cu un grad ridicat de asamblare și probate în uzină, pentru a se reduce durata de montaj pe șantiere.

● **Încadrarea riguroasă în prevederile de plan privind reducerea cheltuielilor de producție,** inclusiv realizarea sarcinilor suplimentare stabilite în această direcție de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 ; în anul 1985 prevederile de plan privind cheltuielile la 1 000 lei producție vor fi cu 3 lei mai reduse decît prevederile anului 1984. Este de subliniat că la reducerea nivelului costurilor totale contribuția esențială o vor avea măsurile privind creșterea productivității muncii. Alături de acestea se are în vedere un ansamblu de măsuri pentru diminuarea cheltuielilor totale într-o măsură sporită pe seama micșorării consumurilor materiale și energetice. Astfel, se va extinde folosirea de noi materiale și produse eficiente de construcții (betoane foarte ușoare, betoane de izolație și rezistență cu agregate de tip ponce, zgură, tuf vulcanic, mortare cu agregate locale pentru zidărie etc.), reducerea consumului de oțel beton și confecții metalice prin prelucrarea centralizată, îmbunătățirea sistemelor de îmbinare, a tehnologiilor speciale de protecție contra coroziunii, folosirea pe scară mai largă a înlocuitorilor de cărămizi și blocuri ceramice, extinderea folosirii pe șantierele de construcții a centralelor termice pe combustibil solid montate în containere etc.

Sporirea eforturilor în toate unitățile pentru transpunerea neabătută în practică în anul 1985 a prevederilor de plan, a obiectivelor și măsurilor înscrise în programele speciale adoptate privind creșterea productivității muncii și reducerea costurilor reprezintă condiția necesară pentru realizarea unei eficiențe superioare în construcții, de sporire a aportului acestei ramuri la creșterea venitului național și a nivelului de trai.

Virgil AMARIEI
director în Ministerul Construcțiilor Industriale

Perfecționarea evidenței financiar-contabile

Urmărirea analitică a realizărilor și a consumurilor

ÎN SCOPUL urmăririi cît mai exacte a producției și a consumurilor materiale în unitatea noastră de transporturi, în afara metodologiei cunoscute privind evidența tehnico-operativă, au fost introduse următoarele noi formulare :

● „Fișa de urmărire a realizărilor pe anul...", deschisă la început de an pe fiecare mașină, prin care se urmăresc următorii indicatori : tone, tone/kilometru, venituri brute, kilometri echivalenți, timp utilizat pentru reparații exprimat în ore, valoarea cheltuielilor pentru reparații și întreținere, consum de carburanți și zile active de lucru. Acești indicatori se urmăresc în fiecare lună, ca nivel planificat, realizat, cît și cumulat de la începutul anului.

● „Decont privind consumul de piese și materiale" pe fiecare autovehicul, în care sînt înscrise : numărul și data bonului de consum, denumirea pieselor și materialelor utilizate, reperul, unitatea de măsură, prețul pe unitate, valoarea totală, semnătura de primire a șoferului. Metoda de utilizare este următoarea : șeful de autocoloană, pentru operațiunile de întreținere și reparații mai puțin complexe ce se pot efectua de către conducătorul auto în cadrul autocoloanei, ridică materiale din magazia autobazei pe bază de bon de transfer de piese și materiale, anvelope etc., pe care le repartizează șoferilor pe baza decontului de piese, iar aceștia semnează pentru primirea lor. În unitatea noastră, prin introducerea acestui decont de piese și materiale pe fiecare autovehicul din exploatare, a fost realizată o utilizare mai rațională a fondului de timp al conducătorilor auto, care nu mai sînt nevoiți să piardă din timpul direct productiv cu ridicarea acestor materiale de la magazie. De asemenea, completarea acestui document oferă informații analitice prețioase asupra stării tehnice a mașinii, a subansamblelor care se defectează mai repede, cu o frecvență mai mare, precum și asupra motivelor înlocuirii.

Dintre avantajele introducerii acestor două documente de evidență, menționăm :

— posibilitatea evidențierii pe fiecare mașină a raportului dintre veniturile brute, tonele transportate și parcursul mărfurilor transportate ;

— evidențierea distinctă a kilometrilor echivalenți, a volumului de ore-om utilizate pentru întreținere și reparații și a valorii cheltuielilor pentru reparații și întreținere, iar indicatorul „zile active" oferă indicații asupra timpului de imobilizări al autovehiculelor.

Petru PRISĂCARU
contabil șef al Întreprinderii de transporturi specializate pentru agricultură și industria alimentară Botoșani

CITITORII AU CUVÎNTUL

În sprijinul aplicării unitare a instrucțiunilor

DREPTURILE angajaților care se deplasează în interes de serviciu sînt reglementate prin H.C.M. nr. 822/1959, modificată și completată prin H.C.M. nr. 692/1963, 766/1968, 1449/1968 etc. Pentru aplicarea unitară a prevederilor H.C.M. nr. 822/1959, cu modificările ulterioare, Ministerul Finanțelor a emis, cu nr. 11850/1963, „Normele de decontare și control a cheltuielilor de delegare și detașare", iar, mai recent, cu nr. 1519/1983, „Precizări privind decontarea cheltuielilor de cazare pentru personalul muncitor trimis în delegare în interesul serviciului". Deși actele normative indicate mai sus au căutat să reglementeze acordarea drepturilor de delegare, la decontarea cheltuielilor apar discuții cauzate de faptul că unele din cheltuielile efectuate în deplasare nu existau la apariția H.C.M. nr. 822/1959, iar altele au suferit modificări atît în valoare cît și în modul de efectuare.

Pentru aplicarea corectă, în mod unitar, a prevederilor legale în acest domeniu, propun a se analiza posibilitatea grupării și actualizării actelor normative și instrucțiunilor cu comentarea aspectelor mai deosebite și publicarea acestora într-o broșură separată, în Buletinul financiar-contabil sau în Curierul economic-legislativ editat de „Revista economică". Apariția broșurii ar veni în ajutorul unităților nou înființate care în cele mai multe cazuri nu au colecții de legi și instrucțiuni apărute în perioadele anterioare.

Mircea GHERMAN
Suceava

ECOURI

Măsuri și acțiuni pentru economisirea energiei

ARTICOLUL intitulat „Cum se acționează în întreprinderi pentru reducerea consumurilor energetice", apărut în nr. 11/1984 al „Revistei economice", a constituit un subiect de dezbatere și în cadrul învățămîntului politico-ideologic din întreprinderea noastră. Menționăm că în activitatea ce o desfășurăm un loc important îl ocupă aplicarea în practică și găsirea de noi soluții pentru economisirea energiei, recuperarea și valorificarea resurselor energetice refolosibile. În acest sens, exemplificăm faptul că am înlocuit compresoarele cu piston cu compresoare rotative pentru a asigura necesarul de aer comprimat la parametri calitativi superiori. Paralel cu realizările obținute pe linia recuperării resurselor energetice refolosibile ne-a preocupat și recuperarea gazelor de ardere, care are ca scop principal prepararea de apă caldă menajeră pentru necesitățile cartierelor muncitorești.

Tot în scopul diminuării consumurilor energetice am colaborat cu Centrul de cercetări și proiectări gaz metan Mediaș pentru modernizarea cuptoarelor de forjă tratament și, în prezent, sîntem în situația de testare și omologare a unor arzătoare de gaz metan cu randamente superioare Rezultate bune am obținut pe aceeași linie prin extinderea montării dispozitivelor de mers în gol și dispozitivului Y — la mașinile-unelte, ca și prin materializarea unor acțiuni din programul de măsuri care vizează în special promovarea de tehnologii mici consumatoare de energie. În încheiere am dori să propunem Comitetului de Stat pentru Prețuri eficientizarea acțiunii de colectare și valorificare a uleiurilor uzate prin reconsiderarea prețului de achiziție.

S. REBREANU
inginer șef mecano-energetic la Întreprinderea de autocamioane din Brașov

La intervenția „R.E."

ÎN VEDEREA economisirii energiei electrice și a combustibilului în unitatea noastră s-au luat măsuri ca, de exemplu, montarea de limitatoare de mers în gol la unele mașini-unelte, extinderea procesului de sudare prin frecare în vederea înlocuirii procesului de sudare electrică prin presiune, generalizarea coborîrii iluminatului și sectorizarea acestuia, contorizarea secțiilor de producție, urmînd ca pe măsura aprovizionării cu contoare să se realizeze integral recuperarea condensului de la instalațiile consumatoare de abur.

În vederea refolosirii și recuperării resurselor energetice refolosibile, din inventarul de 255 tcc/an se recuperează peste 182,5 tcc/an. Pentru diferență s-au luat măsuri de executare a unui recuperator de gaze arse la un cuptor de forjă cu eficiență de 68,5 tcc/an, recuperarea a 4 tcc/an din căldura apelor de răcire, reactualizarea dezvoltării etapei a IV-a contractată cu termen de finalizare 31 XII 1984.

În funcție de rezultatele bilanțului energetic întreprinderea are în vedere ca în perioada 1985–1986 să asigure încălzirea și apa caldă menajeră a cartierului de locuințe din vecinătate, o dată cu darea în folosință a extinderii actualei centrale termice.

Radu ȘTEFAN
director la Întreprinderea de scule din Rîșnov

★

ÎN legătură cu nota intitulată „În atenția factorilor de decizie", publicată în „Revista economică" nr. 31/1984, la rubrica „Cititorii au cuvîntul", privind recondiționarea butoaielor din aluminiu pentru bere la care s-a deteriorat stratul de lac protector din interior, arătăm că la Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș este prevăzut, pentru perioada 1985–1990, să se fabrice butoaie din aluminiu pentru transportul berii, care în prezent se procură din import. Corelat cu măsurile prevăzute pentru confecționarea acestor butoaie, în cadrul Centrului de cercetări lacuri și vopsele punctul de lucru Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș, figurează ca subtemă de cercetare : stabilirea lacului de protecție a butoaielor din aluminiu pentru bere, cu termen de finalizare a fazei pilot tr. IV. 1984, iar a fazei industriale tr. IV. 1985. Față de cele prezentate opinăm ca organele de specialitate din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare să ia legătura cu unitatea de cercetare indicată, împreună cu care să stabilească condițiile și colaborările necesare în vederea extinderii temei de cercetare în desfășurare și asupra operațiilor de reparare și întreținere a butoaielor de bere din dotarea fabricilor de bere.

Gh. IONIȚĂ
director în Ministerul Industriei Chimice

Mica industrie rurală

REFERITOR la articolul apărut în nr. 37/1984 al „Revistei economice", sub titlul „Mica industrie rurală", în care se propuneau unele măsuri de organizare a activităților de industrie mică în mediul rural, menționăm că, pe baza prevederilor Decretului nr. 137 din 20 aprilie 1978, în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare — care a preluat de la UNCAP sarcina organizării, îndrumării și coordonării activităților industriale, de prestări servicii și de valorificare din cadrul cooperativelor agricole de producție și asociațiilor economice-intercooperatiste, a fost organizat un compartiment pentru activitățile industriale. Prin această preluare s-au avut în vedere atît creșterea și diversificarea producției de bunuri de consum din industria mică, cît și coordonarea unitară de către MAIA a tuturor sectoarelor de producție din unitățile agricole cooperatiste sub aspectul planificării, aprovizionării, îndrumării tehnico-productive, valorificării produselor și urmăririi realizării sarcinilor de plan prin dări de seamă statistice și contabile.

Problema perfecționării actualei structuri organizatorice a activităților de industrie mică este în centrul atenției conducerii ministerului nostru și va fi promovată o dată cu măsurile ce vor fi luate pentru îmbunătățirea activității în agricultură și industria alimentară. Cu această ocazie vom avea în vedere și propunerile sugerate în articolul din „R.E."

Matei GEORGESCU
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

Eficiența controlului

ARTICOLUL intitulat „Controlul financiar preventiv pe o treaptă calitativ superioară", publicat în nr. 23/1984 al „R.E.", a scos în evidență o serie de aspecte negative în exercitarea acestei forme de control, cît și unele posibilități pentru creșterea eficienței acestuia.

În vederea prevenirii unor asemenea aspecte și creșterii simțului de răspundere la întregul personal, în aplicarea întocmai a prevederilor legii, acest articol a fost prelucrat cu toate cadrele din compartimentele financiar și contabilitate și cele din compartimentele funcționale pentru a lua în continuare măsuri operative de întărire a controlului financiar preventiv. Ca urmare a măsurilor luate pe această linie, activitatea financiară a trustului nostru se soldează cu importante reduceri la costurile de producție, făcute în special pe seama cheltuielilor materiale, care se concretizează în beneficii peste plan.

Dumitru NEGOMIREANU
contabil șef la Trustul de foraj extracție din Tîrgu Jiu

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Probleme actuale şi de perspectivă ale perfecţionării conducerii şi organizării unităţilor din industrie

ACCENTUAREA orientării spre o înaltă calitate şi eficienţă în toate domeniile de activitate, potrivit potenţialului la care am ajuns şi cerinţelor dezvoltării intensive pe coordonate noi, apte să garanteze progresul continuu al ţării în condiţiile restricţiilor cu care este confruntată întreaga lume, reprezintă esenţa amplului program stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului pentru viitorul cincinal şi pentru orizontul 2000. Dar, ca o continuare a unui proces revoluţionar declanşat la Conferinţa Naţională a P.C.R., această orientare stă şi la baza planului pe anul 1985, ale cărui obiective urmăresc îndeplinirea la cote ridicate a actualului cincinal.

Sensul ei profund a fost sintetizat cu valoare de principiu de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la Plenara din 11 decembrie a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii : **„...am încheiat, în linii generale, o etapă importantă pînă acum, a dezvoltării extensive a industriei noastre, şi trecem — sau sîntem deja — într-o etapă nouă, a dezvoltării intensive a întregii economii naţionale. Aceasta presupune însă o schimbare calitativă în activitatea din toate sectoarele, dar şi în concepţia tuturor consiliilor oamenilor muncii, a tuturor colectivelor"** ; de aceea va trebui ca, încă din anul în care am păşit, **„să pregătim temeinic măsurile privind aplicarea în producţie a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, a noilor tehnologii, a înfăptuirii noii revoluţii industriale"**.

Pentru a caracteriza coordonatele unei asemenea imperioase schimbări de concepţie, este suficient să analizăm nivelul pe care planul pe 1985 îl înscrie în dinamica a doi indicatori fundamentali ai eficienţei în industrie : **creşterea productivităţii muncii** pe o persoană, 7% realizări cumulate pe primii trei ani ai cincinalului în curs, 10% ritm mediu anual stabilit pentru intervalul 1986—1990, 14,7% sarcină pe acest an ; **reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producţie** — circa 110 lei în întreg cincinalul următor, 56,3 lei plan în 1985 (echivalînd cu o diminuare de 6,7% faţă de nivelul din 1984). Sînt două dimensiuni semnificative ale unui vîrf de efort, indispensabil pentru refacerea echilibrului evoluţiei (dereglat prin unele rezultate nesatisfăcătoare din ultima perioadă) — şi pentru constituirea bazei evoluate de referinţă a obiectivelor calitative ale celui de-al optulea cincinal.

Un efort la care sînt chemaţi să participe, cu întreaga capacitate şi conştiinţă, toţi oamenii muncii ; un efort care, în sistemul fiecărei unităţi, se cere coordonat şi potenţat printr-o conducere competentă, ordonat printr-o organizare creativ adaptată scopurilor.

Impactul noii revoluţii industriale

ACEA NOUĂ revoluţie industrială la care se referea secretarul general al partidului, cu componentele ei tehnice şi tehnologice tot mai mult bazate pe sau derivate din cibernetică, nu numai că **determină profunde modificări în cerinţele faţă de conducere şi organizare**, dar însuşi **succesul ei este condiţionat** de astfel de modificări. Rigurozitatea în funcţionare a unei producţii intens automatizate se situează pe o poziţie de incompatibilitate cu un sistem de conducere aleator, dominat de intuiţia pragmatică, de voluntarism, după cum flexibilitatea pe care o impune acestei producţii adaptarea la evoluţiile rapide de pe pieţele internă şi externă nu poate coexista, fără sacrificii de eficacitate, cu o organizare rigidă, îngheţată.

Adăugat la exigenţele mecanismului economico-financiar, la posibilităţile şi răspunderile autoconducerii şi autogestiunii, impactul ştiinţei şi tehnicii pune în faţa organizării şi conducerii probleme calitativ noi — un real şoc pentru acele unităţi care, prin dispozitivul intern, nu-s îndeajuns pregătite să le facă faţă.

Legea recent adoptată, privind tipizarea şi standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale şi energetice, ridicarea calităţii şi nivelului tehnic al produselor are largi referinţe, explicite şi implicite, la activitatea de conducere şi organizare. Dar nu pentru aceasta o menţionăm aici, ci pentru spiritul ei : tipizarea şi standardizarea avansată, toate nomenclatoarele, prescripţiile, regulile şi metodele ce urmăresc generalizarea şi folosirea unitară de soluţii optime sînt considerate ca **un sistem deschis, care să asimileze continuu perfecţionările.** Altfel s-ar ajunge la acapararea statică a întregului cîmp de acţiune, rezultînd un nivel general relativ ridicat prin raportarea la momentul dat, dar fără vîrfuri apte să antreneze progresul. Întrucîtva metodele de conducere şi organizare se află într-o astfel de situaţie ; ele au evoluat lent, noutăţile în domeniu — cantonate la nivel de catedră şi de iniţiative mai mult sau mai puţin izolate în cercetare şi producţie, inspirate de recunoaşterea necesităţii — nu au fost decît ocazional valorificate pe plan normativ, preluările din teoria şi practica internaţională au fost în unele cazuri insuficient interpretate şi adaptate prin prisma cerinţelor şi condiţiilor specifice economiei noastre, uneori temeiul conceptual şi-a inversat poziţia în ordinea temporală şi în arhitectura sistemelor de organizare, fiind clădit ca un corolar pe experienţe fragmentare. Deprecierea consultanţei în organizare a împiedicat-o să ajungă la un nivel capabil nu numai să tindă la alinierea cu noile imperative, ci să vină în întîmpinarea lor (în cîte centrale industriale, ca să nu mai vorbim de întreprinderi, există — şi sînt folosiţi ca atare — organizatori specialişti în metode ?). De aici — soluţii parţiale, dificil de înserat într-un mediu organizatoric constituit prin simplă sedimentare şi în care rearanjarea părţilor componente, eliminarea celor superflue şi reconstruirea relaţiilor interne s-au produs mai cu seamă sub presiunile unor factori ce nu vizau ansamblul (fie ei indicatori, norme, instrucţiuni, decizii cu caracter local). Este la modă — şi profitabil — ca o latură sau alta a activităţii să fie considerată şi rezolvată făcînd apel la viziunea sistemică ; dar în ce priveşte abordarea ab initio a sistemelor ca atare, şi doar subsecvent a pieselor din acest ansamblu unitar, dar care poate fi fragmentat şi recompus în fel şi chip, după scheme corespunzătoare unuia sau altuia din scopurile urmărite — în ce priveşte, deci, optimizarea globală — domeniul organizării, inclusiv cel al organizării conducerii, a rămas în urma celui al ingineriei sistemelor. (Cu carenţe de acest gen se confruntă de altfel şi industria din alte ţări, mulţi manageri sînt derutaţi, iar cei avizaţi se află într-o adevărată cursă contra cronometru pentru a ţine pasul cu explozia tehnologică şi informatică şi a-i exploata foloasele *).

Crearea cadrului — şi pregătirea cadrelor — pentru o sinteză a celor două domenii se impune ca o necesitate de primă urgenţă, totuşi greu de rezolvat de azi pe mîine. Ceea ce nu înseamnă că nu se pot întreprinde de pe acum deschideri în această direcţie. De pildă, **identificarea obiectivelor concrete ce trebuie rezolvate pe linia cuplului tehnologie-organizare** (cu caracter anticipativ, cînd este vorba de pregătirea introducerii unei tehnologii noi ; cu caracter corectiv, în

*) „Care credeţi că vor fi, în a doua jumătate a actualului deceniu, principalele probleme ce vor afecta nivelul de performanţă al echipei de conducere a firmei dv.?" La această întrebare conţinută într-o anchetă organizată recent de revista „International Management", dintre cei 796 de respondenţi — conducători de firme din 20 de ţări occidentale dezvoltate şi ţări în curs de dezvoltare — 80% au situat, pe primul loc într-o listă de 24 de opţiuni, „a ţine pasul cu noile tehnologii" (iar pe locul 3, „însuşirea talentului de conducere") ; această opinie a fost cvasiunanimă în răspunsurile primite din Marea Britanie, R.F. Germania, Elveţia, Suedia, Japonia ş.a. Aceeaşi problemă a ocupat întîietatea în 74,8% din răspunsurile la întrebarea : „Care credeţi că vor fi principalele obstacole pe care le vor întîmpina personal managerii în desfăşurarea cît mai eficientă a activităţii lor ?"

cazul cînd o tehnologie existentă solicită un mai bun suport organizatoric, ori cînd o organizare îmbunătățită — a fluxurilor de producție, de transport intern, a locurilor de muncă etc. — presupune, pentru a funcționa la parametri optimi, amenajări de ordin tehnic). **Selectarea,** din personalul compartimentelor de organizare, de concepție, de producție, **a unor specialiști** cu viziune largă și cu un nivel profesional adecvat, **care, degajați de activități de rutină, să aibă ca o sarcină de căpetenie studierea sub aspect tehnic-organizatoric-economic a perfecționărilor** necesare și posibile și coordonarea implementării lor. **Implicarea** mai profundă, mai constantă și mai bine direcționată **a comisiilor pe domenii, a unui număr cît mai mare de oameni ai muncii** în elaborarea de soluții, în aplicarea programelor de măsuri. **Intensificarea acțiunilor de perfecționare profesională** (pentru care și — sau în primul rînd — cadrele de conducere să-și găsească timp, dispoziție și adeziune), cuprinderea încă din prima etapă a lucrătorilor din ministere, centrale, întreprinderi, institute care își desfășoară activitatea în domeniul organizării producției și a muncii.

Folosirea la parametri ridicați a potențialului existent

ANUL ACESTA va marca finalizarea pe întreaga economie națională a acțiunii de perfecționare a structurilor organizatorice în conformitate cu principiile mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii, ale acordului global. Sînt vizate toate eșaloanele, de la unitățile productive de bază pînă la ministerele economice, urmărindu-se creșterea rolului centralelor și întreprinderilor, întărirea compartimentelor tehnice și de producție, mărirea ponderii personalului direct productiv, prin raționalizarea în continuare a celui de administrație, indirect productiv și de deservire. Vor fi necesare reactualizarea în consecință și aplicarea corectă a regulamentelor de organizare și funcționare, elaborarea de norme, normative, fișe ale posturilor etc., pentru creșterea răspunderii tuturor categoriilor de oameni ai muncii în îndeplinirea atribuțiilor și sarcinilor — cu grija și înțelegerea ca **aceste atribuții și sarcini, relațiile între compartimente să acopere în totalitate nevoile exercitării ordonate și continue a funcțiilor întreprinderii sau centralei, dar să ofere și posibilitatea angrenării elastice în activități și colective ad-hoc.**

Investirea **centralelor** cu calitatea de **titulare directe de plan** comportă noi și mari răspunderi, la care ele trebuie să se adapteze operativ, rezolvîndu-și strategic și în detaliile tactice obligațiile legate de coordonarea, planificarea și conducerea diferitelor ramuri de activitate. În mod aparte este necesar ca ele să analizeze în perioada imediat următoare, încă înaintea adunărilor generale, **modul în care unitățile din componența lor acoperă prin măsuri tehnice și organizatorice sarcina de creștere a productivității muncii pe anul 1985,** să acorde tot sprijinul pentru rezolvarea — în limitele prevederilor planului — a problemelor de structură sortimentală a producției, de dotare și alte investiții, de generalizare a unor tehnologii omologate ș.a., acolo unde intervenția în astfel de domenii condiționează într-o măsură decisivă sporul prevăzut la acest indicator. Mai intens decît pînă acum se cere susținută de către centrale **perfecționarea organizării în întreprinderile și secțiile model,** paralel cu extinderea experienței lor pozitive la unitățile similare. Ministerele economice, la rîndul lor, să se angreneze mai decis în **generalizarea noilor metode și soluții de organizare,** împreună cu centralele să dea asistența necesară întreprinderilor în care aceste metode se pretează a fi extinse. Ca un alt element de imediată actualitate, ținînd seama de durata ciclului de creare și asimilare a produselor noi sau reproiectate, centralelor le revine datoria nu numai de a orienta această înnoire în concordanță cu resursele certe și cu cererea potențială, ci și de a sprijini întreprinderile în **dimensionarea și organizarea compartimentelor de concepție potrivit ritmului extrem de rapid în care nivelul tehnic-calitativ al produselor urmează să-l ajungă pe cel mondial.**

Producția marfă industrială planificată pe anul acesta este cu 7,5% mai mare decît cea din 1984. Creșterea presupune **urgentarea punerii în funcțiune a noilor capacități,** în primul rînd a celor restante, dar mai cu seamă **folosirea integrală,** sub raport extensiv și intensiv, **a capacităților existente.** Dintre ele, unele — după o perioadă relativ lungă de la intrarea în exploatare — se află încă sub parametrii tehnico-economici proiectați; analiza temeinică a cauzelor și stabilirea măsurilor ce se impun nu trebuie să ocolească aspectele de natură organizatorică. În ce privește încărcarea deplină a utilajelor și menținerea lor într-o cît mai bună stare de funcționare, s-a demonstrat că neajunsurile înregistrate în unele întreprinderi își au originea în slaba **coordonare a colaborării dintre compartimentele** implicate — de organizare, de programare și urmărire a producției, de aprovizionare-desfacere și comerț exterior, de pregătire a fabricației, de întreținere și reparații; reconsiderarea relațiilor statuate și a celor efectiv practicate între ele, stabilirea răspunderilor comune și întărirea acestora cu ajutorul pîrghiilor sistemului de retribuire vor putea înlocui tendința de a arăta fiecare cu degetul la celălalt, cu conjugarea eforturilor pentru depășirea dificultăților. În cadrul programelor unitare de măsuri sau, unde e cazul, în completarea ulterioară a acestora urmează ca în fiecare întreprindere și cumulat la nivel de centrală și minister (ca o posibilitate de alocare a resurselor în ordinea urgenței, de răspîndire a experienței pozitive, de reglare a unor probleme în sfera interdepartamentală) să se întocmească programe speciale privind **extinderea lucrului la mai multe mașini și a zonelor de deservire, raționalizarea fluxurilor tehnologice și a transporturilor uzinale, modernizarea și automatizarea utilajelor** (în afară de efectul direct, într-o serie de locuri îmbunătățirile de această natură vor fi și o condiție pentru introducerea roboților — și vor trebui de la început concepute ca atare). Asemenea acțiuni vor înlesni, dar nu vor putea încă rezolva integral deficitul de forță de muncă la unele meserii din ramuri prioritare — mineri, petroliști, turnători, forjori ș.a., fiind necesară și antrenarea unor excedente din alte ramuri.

Pregătirea temeinică, din timp a cincinalului viitor

SÎNT RAMURI și unități în care etapele '87 și '90 ale programelor de creștere a productivității muncii au fost tratate la un grad ridicat de generalitate, explicabil întrucîtva prin faptul că la data întocmirii lor încă nu erau conturate precis coordonatele următorului cincinal. Documentele Congresului al XIII-lea, aprobarea schiței preliminare privind dezvoltarea economico-socială în a doua jumătate a deceniului, stadiul avansat al pregătirii planului pentru această perioadă oferă acum suficiente orientări și informații asupra necesităților și posibilităților, pentru concretizarea programelor de lungă durată, care să abordeze în complex măsurile relative la mecanizarea, automatizarea, robotizarea și cibernetizarea proceselor de producție, tipizarea produselor, normarea consumurilor, modernizarea tehnologiilor și a utilajelor, în scopul reducerii consumurilor de manoperă, energie, materii prime și materiale, raționalizarea în continuare a fluxurilor tehnologice, introducerea unor sisteme tipizate de transport intern și depozitare, aplicarea unor metode moderne de conducere și organizare a producției și a muncii, extinderea normelor și normativelor de muncă unificate. Unele obiective vor putea fi abordate din vreme, pentru a-și manifesta încă din anul viitor efectele. În decembrie trecut, insistînd asupra unei astfel de pregătiri temeinice, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea atenția: **„Nu trebuie să pierdem nici un moment din vedere că numai în măsura în care, în cursul anului viitor, vom lua toate măsurile în această direcție, vom crea condițiile ca, din prima zi a cincinalului 1986—1990, să trecem la realizarea dezvoltării pe o treaptă superioară a industriei noastre socialiste, a tuturor sectoarelor de activitate".**

În general, **cuprinderea mai largă și mai aprofundată a perspectivei** reprezintă una din principalele direcții de perfecționare a activității organelor de conducere colectivă — adunările generale, consiliile oamenilor muncii, birourile executive — ca o latură inseparabilă a perfecționării organizării, planificării și conducerii economiei naționale, a cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducerea întregii activități economico-sociale. În contextul necesității unei mai bune delimitări a atribuțiilor și competențelor acestor organe, accentuarea laturii previzionale — cu degajarea de probleme mărunte din sfera cotidianului, care pot fi delegate la alte niveluri de analiză și decizie — apare ca un evident imperativ al eficienței, ca un atribut esențial al autoconducerii și autogestiunii, ca o manifestare de esență a dreptului, conferit prin lege, de a adopta hotăriri (și a organiza îndeplinirea lor) în toate problemele ce privesc realizarea planului, ansamblul problematicii economice și sociale a unităților.

Adaptate la cerințele dezvoltării intensive, ale înfăptuirii noii revoluții industriale, progresele pe care anul 1985 va trebui să le înscrie în domeniul conducerii și organizării se vor constitui într-un element integrator al eforturilor de a pune bază trainică pentru cel de al 8-lea cincinal, pentru realizarea tuturor hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Dorin CONSTANTINESCU

Dezvoltarea puternică a forţelor de producţie — factor fundamental al progresului multilateral al ţării (II)

ÎN CONCEPŢIA partidului nostru, dezvoltarea forţelor de producţie naţionale nu este o opţiune conjuncturală, ci o coordonată strategică fundamentală, al cărei element definitoriu poate fi surprins în corelaţia muncă-eficienţă-calitate-bunăstare. În condiţiile în care economia mondială este străbătută de un complex de crize structurale, de o gravitate — putem spune — fără precedent în istorie — partidul nostru acţionează cu fermitate, în virtutea unei opţiuni realiste, validată pe deplin de întreaga istorie a umanităţii : progresul general, multilateral al forţelor de producţie şi, pe această cale, al tuturor activităţilor social-economice. **„Acum, la Congresul al XIII-lea, pe baza faptelor, a realizărilor obţinute şi în acest cincinal** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** — **putem afirma cu toată tăria că partidul nostru a procedat just concentrînd forţe puternice pentru industrializarea ţării, pentru progresul general al forţelor de producţie. Putem spune că, dacă nu am fi realizat această puternică bază materială, societatea noastră socialistă nu ar fi putut depăşi greutăţile şi influenţele crizei economice, societatea noastră socialistă nu s-ar fi putut dezvolta în continuare".**

Pornind de la faptul că România era în trecut o ţară slab dezvoltată, cu o industrie şi agricultură înapoiate, partidul nostru a conferit dezvoltării puternice a forţelor de producţie pe baza industrializării socialiste rolul de factor fundamental al progresului multilateral. Aşa cum arăta secretarul general al partidului, dacă România, alegînd în mod liber şi suveran calea revoluţiei şi construcţiei socialiste, nu ar fi optat pentru dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, pentru realizarea unei industrii moderne, bazată pe tehnica cea mai avansată, a unei agriculturi socialiste înaintate, în plin progres, ea ar fi rămas, în continuare, o ţară slab dezvoltată din toate punctele de vedere.

Situată în centrul politicii de dezvoltare economică a ţării încă de la începutul procesului de edificare a noii orînduiri sociale, industrializarea socialistă a constituit şi constituie factorul hotărîtor al schimbării profilului şi caracterului economiei româneşti, avînd un rol determinant în asigurarea dinamismului complexului economic naţional, în modernizarea structurilor sale.

Ridicînd pe o treaptă superioară orientările Programului partidului, Directivele Congresului al XIII-lea includ — într-o abordare modernă, într-o viziune novatoare asupra dimensiunilor şi factorilor progresului — redimensionări determinate de stadiul atins în dezvoltarea economico-socială a ţării, de noile mutaţii înregistrate pe plan mondial. Nivelul atins în industrializarea ţării, parametrii resurselor proprii şi ai nevoilor sociale, direcţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, participarea activă şi eficientă a României la circuitul economic mondial reprezintă elemente-cadru deosebit de importante ale particularizării strategiei economice a partidului nostru potrivit specificului fiecărei etape, ale determinării direcţiilor şi priorităţilor concrete ale dezvoltării economico-sociale.

În condiţiile contemporane, devine din ce în ce mai evident faptul că vigoarea, competitivitatea economică a unei societăţi sînt reflectate nu numai prin nivelul produsului social şi al venitului naţional pe ansamblu şi pe locuitor ci şi prin capacitatea sa de a se afla în avangarda progresului tehnico-ştiinţific, prin materializarea consecventă a inteligenţei creatoare a naţiunii.

Pe baza unei analize pertinente, ştiinţifice, realiste, profund revoluţionare, a realităţilor naţionale şi internaţionale, tehnico-ştiinţifice, economice şi social-politice, avînd în vedere prioritar şi consecvent interesele fundamentale ale poporului nostru, Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, a elaborat o concepţie originală cu privire la conţinutul actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice, concretizată — cum sugestiv s-a apreciat — într-un model de efort concertat de conştientizare naţională asupra procesului mondial actual de revoluţionare a forţelor de producţie şi a producţiei sociale. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia în acest sens că **„pe plan mondial se prefigurează o nouă etapă sau o nouă revoluţie tehnico-ştiinţifică, care va produce profunde transformări în structura industrială şi economică a statelor, în dezvoltarea societăţii omeneşti — şi, deci, trebuie să se reflecte în mod corespunzător şi în dezvoltarea societăţii socialiste româneşti"**, reliefînd necesitatea aplicării în producţie a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, a noilor tehnologii, a înfăptuirii noii revoluţii industriale, aşa cum s-a stabilit la Congresul al XIII-lea al partidului, în toate sectoarele de activitate.

Multilateralitatea, dezvoltarea armonioasă a tuturor domeniilor vieţii social-economice reprezintă o trăsătură esenţială a progresului societăţii noastre. Integrarea sectoarelor activităţii social-economice într-o dinamică ascendentă, unitară şi profund interdependentă corespunde întru totul concepţiei partidului nostru, a secretarului său general, potrivit căreia, în caracterizarea stadiului dezvoltării economice a unei ţări trebuie să avem în vedere nu numai nivelul venitului naţional ci şi **„dezvoltarea economiei naţionale, a diferitelor ramuri şi sectoare — industria, agricultura, transporturile — precum şi dezvoltarea ştiinţei, învăţămîntului, culturii, factori deosebit de importanţi în aprecierea nivelului de dezvoltare a unei ţări".**

Global şi structural, concepţia partidului nostru privind noua revoluţie tehnico-ştiinţifică are în vedere ansamblul forţelor de producţie, un loc de maximă importanţă ocupînd în acest sens transformările revoluţionare pe care le cunoaşte principala forţă de producţie : forţa de muncă. Cantitativ şi structural-calitativ forţa de muncă se manifestă tot mai mult ca unul din factorii determinanţi ai creşterii economice, realizările obţinute pînă acum în ansamblul activităţilor social-economice ca şi perspectiva fiind indisolubil legate de capacitatea oamenilor de a sesiza problemele reale ale contemporaneităţii şi de a le rezolva pe baza exigenţelor ştiinţei şi tehnicii contemporane. Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate este indisolubil legată de competenţa profesională şi politică a factorului uman, fără de care nu este posibilă aplicarea în producţie a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii zilelor noastre. Ridicarea nivelului pregătirii profesionale corespunzător cerinţelor tehnicii moderne implică o manifestare autentic revoluţionară în abordarea problemelor, perfecţionarea şi ridicarea nivelului general al întregului învăţămînt, orientarea şi structurarea lui în conformitate cu cerinţele diviziunii sociale a muncii, ale dezvoltării echilibrate şi eficiente a tuturor sectoarelor de activitate. În acest sens, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** subliniind rolul factorului uman — în multitudinea determinărilor : cantitative-calitative-structurale — aprecia că **„Ridicarea nivelului pregătirii profesionale şi tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii la edificarea comunismului în România".**

Dacă este perfect adevărat că dezvoltarea intensivă a economiei este hotărîtor determinată de introducerea rapidă a progreselor ştiinţei şi tehnicii în producţie, în aceeaşi măsură se poate spune că, în final, utilizarea ştiinţei şi tehnicii moderne este aceea care verifică eficienţa efortului de implementare a progresului tehnic. Or, în mod esenţial, aici intervine pregătirea profesională, calitatea cadrelor, inclusiv a celor economice. Este semnificativ faptul că în contextul garantării dreptului la muncă pentru toţi cetăţenii ţării, sporirea locurilor de muncă a fost corelată permanent cu asigurarea necesarului de forţă de muncă. Comparativ cu anul 1950 în 1983, la o creştere cu 38,3% a populaţiei s-a înregistrat o sporire a populaţiei ocupate cu 24,8%, personalul muncitor fiind de 3,57 ori mai mare. Conform Directivelor Congresului al XIII-lea, se

prevede ca în 1990 populația ocupată să reprezinte 11,5 milioane persoane, ceea ce va conduce la creșterea ponderii populației ocupate de la 46,4% la 48% în totalul populației țării. Din totalul populației ocupate — în cadrul căreia personalul muncitor va număra 7,8-7,9 milioane persoane, adică circa 67,7% — aproape 73% urmează să lucreze în ramurile neagricole, iar în agricultură 27%, îmbunătățindu-se totodată și structura populației active din acest sector.

Problema repartizării armonioase a forțelor de producție pe teritoriul țării s-a înscris ca o componentă fundamentală a politicii partidului de dezvoltare economico-socială a României îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului. Gruparea zonelor țării, respectiv a județelor, în funcție de volumul activității economice reliefează transformările profunde petrecute în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, atestînd viziunea științifică a partidului nostru, caracterul ei profund democratic, umanist. Astfel, dacă în anul 1945 nici un județ nu avea un volum al activității economice mai mare de 20 miliarde lei, în 1965 numărul acestora se cifra la 23, pentru ca în prezent el să fie de 40, dintre care 70% (28 de județe) au un volum al activității între 20—60 miliarde, 25% (10 județe) între 60—100 miliarde, iar 5% (2 județe) peste 100 miliarde lei.

Complexitatea problemelor pe care le implică repartizarea teritorială a forțelor de producție a generat necesitatea adoptării unor soluții complexe, care, bazate pe cunoașterea și promovarea exigențelor legilor economice, să asigure optimul macroeconomic ținînd seama de potențialul material și uman al fiecărei zone cît și de structurile economice și de perspectivă. Direcție de primă importanță a politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, procesul dezvoltării echilibrate a forțelor de producție în profil teritorial solicită eforturi relativ îndelungate. La baza rezolvării acestei probleme se află concepția unitară și de largă perspectivă a partidului nostru, concepție definită în felul următor de tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Numai pe baza lichidării rămînerii în urmă a unor regiuni, a dezvoltării armonioase a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întreg teritoriul patriei, se pot crea condiții pentru mersul înainte al societății noastre, pentru trecerea treptată spre comunism".**

Obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 exprimă chintesența progresului multilateral al patriei noastre, realizează opțiuni, orientări de importanță covîrșitoare privind dezvoltarea puternică pe mai departe a forțelor de producție, consolidarea complexului economic național pe baza amplificării laturilor calitative de eficiență, continuarea cu fermitate a procesului revoluționar de transformare a societății.

Intrarea României într-un stadiu al dezvoltării dominat de exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, accentuarea puternică a laturilor calitative în toate sectoarele activității economico-sociale reprezintă un proces obiectiv ale cărui origini se regăsesc în strălucitele realizări obținute de poporul nostru pînă în prezent. Existența unui puternic potențial productiv, proporțiile și nivelul tehnic, gradul de modernitate al bazei tehnico-materiale, repartizarea ei armonioasă pe ramuri și în profil teritorial necesită și totodată permit sporirea substanțială a eficienței utilizării forțelor de producție.

Perfecționarea complexului economic național unitar, dinamic și multidimensional pune în mod firesc problema abordării eficienței economice într-o viziune multilaterală, exigențele raționalității economice impunînd prioritatea promovării sistematice a tuturor factorilor calitativi ai creșterii economice în toate sferele reproducției socialiste lărgite, în toate compartimentele activității economico-sociale. **„Este necesar să înțelegem bine** — atrăgea atenția tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că nu există sector de activitate, de producție materială, în general, activitate umană, care să nu se desfășoare pe baza principiului eficienței maxime, inclusiv al eficienței economice și rentabilității".**

Evoluția eficienței economice este condiționată în măsură substanțială și de creșterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, de reducerea consumurilor specifice, de sporirea valorii produselor create. Calculat pe baza producției-marfă industriale, indicele de valorificare se va majora cu 70% în 1990 comparativ cu 1980.

Elaborarea, introducerea și generalizarea sistematică a tehnologiilor moderne, avansate și eficiente, ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă, amplificarea spiritului de raționalitate în gospodărirea resurselor societății constituie direcții esențiale în acțiunea de reducere a consumului de energie pe unitatea de venit național, în diminuarea cheltuielilor, a consumurilor materiale pentru fiecare valoare de întrebuințare nou creată. În aceeași direcție acționează însă, cu o forță crescîndă — date fiind dimensiunile impresionante ale aparatului de producție al societății — creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe, a capacităților de producție în general.

În acest context se impune atît o mai bună folosire a fondurilor fixe existente — prin perfecționarea activității de organizare și conducere a producției, de aprovizionare și contractare a produselor în condițiile exploatării cu maximum de randament a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, pe fondul modernizărilor tehnice și tehnologice permanente — cît și sporirea valorii produselor prin perfecționarea structurilor, a nomenclatorului de fabricație. Potrivit prevederilor, ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat urmează să ajungă în anul 1990 la circa 95%, iar a celor cu performanțe superioare acestui nivel la 2—5%. Realizarea acestor obiective vizează, desigur, în primul rînd, rezultatele economico-financiare ale fiecărei unități economice, dar și evoluția eficienței la nivel macroeconomic. Aceasta, întrucît, reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs determină creșterea mai rapidă a venitului național comparativ cu evoluția fondului de înlocuire și a produsului social — expresie sintetică a eficienței întregii economii naționale.

Realizarea coeficientului de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către dinamica venitului național (1,52—1,46 pentru cincinalul 1986—1990) este indisolubil legată și de creșterea eficienței, a rodniciei cu care este cheltuită forța de muncă. Corespunzător programului de creștere mai accentuată a productivității muncii se prevede ca în industria republicană productivitatea muncii să crească într-un ritm mediu anual de 10%, asigurîndu-se dublarea acesteia în anul 1990 comparativ cu 1980. În cincinalul 1986—1990, producția-marfă industrială va spori cu 34—37%, iar productivitatea muncii va crește cu 60%, industria României socialiste urmînd a realiza niveluri de productivitate asemănătoare celor din unele țări dezvoltate din punct de vedere economic.

Trecerea la dezvoltarea intensivă — coloana vertebrală a Directivelor Congresului al XIII-lea — constituie deci un proces complex ce presupune atît progresul calitativ al reproducției socialiste lărgite, cît și asigurarea unor corelații moderne, eficiente între laturile interdependente ale activității productive, la nivel macro și microeconomic, în profil de ramură și teritorial. Realizarea direcțiilor esențiale ale modelului structurilor de producție ale economiei naționale implică orientarea prioritară a eforturilor în vederea înfăptuirii integrale a prevederilor programelor de lărgire în continuare a bazei energetice și de materii prime, asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor domeniilor de activitate.

Viziunea globală și structurală a partidului nostru cu privire la noua revoluție industrială are în vedere luarea în considerare a tuturor elementelor forțelor de producție : transformările revoluționare ale forței de muncă, schimbările calitative în domeniul resurselor de materii prime și energetice, perfecționarea tehnicilor și tehnologiilor de producție.

În acest sens, în edificarea unor structuri economice moderne și eficiente, un rol de excepțională însemnătate revine dezvoltării cu prioritate a activităților complexe din ramurile prelucrătoare promotoare ale progresului tehnic, eficienței, calității și competitivității. Noile priorități și obiective ale strategiei progresului multilateral al României impun consolidarea rolului și funcțiilor ramurilor industriale hotărîtoare pentru progresul economiei naționale, ritmurile cele mai înalte, generatoare de mutații calitative profunde, caracterizînd evoluția electronicii, electrotehnicii, a producției elementelor de automatizare, robotizare și informatizare.

Schimbarea raportului dintre factorii extensivi și cei intensivi în procesul reproducției socialiste lărgite reprezintă, potrivit orientărilor partidului nostru, esența actualului mecanism economico-financiar a cărui funcționare condiționează progresul întregii societăți.

De aceea, îmbunătățirea în continuare a planificării, conducerii și organizării economico-sociale, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare constituie o coordonată esențială a realizării unei creșteri economice intensive.

Pe fondul dezvoltării puternice a forțelor de producție, realizarea planului pe anul 1985, a cincinalului 1986—1990, asigurarea unui echilibru mai bun între diferitele sectoare ale activității economico-sociale, continuarea cu fermitate a procesului de transformare revoluționară a societății vor antrena profunde mutații sociale, consolidîndu-se tot mai mult unitatea întregului popor în jurul partidului — centrul vital al întregii națiuni. În perspectiva anului 2000, se vor apropia mult condițiile de muncă din diferite domenii de activitate, se va accentua procesul de omogenizare a societății socialiste românești, de formare a poporului unic muncitor al României.

V. BĂLAȘA
I. POPESCU

Vocaţia transdisciplinarităţii *)

IZVORUL şi temeiul transdisciplinarităţii îl constituie concepţia materialist-dialectică şi istorică, ale cărei resurse teoretico-metodologice „interne" inepuizabile sînt departe de a fi fost explorate şi exploatate integral. În mod evident şi cert, terenul, materia de construcţie a edificiului transdisciplinarităţii sînt disciplinele constituite, relativ autonome, sau cele deja combinate cu altele, în genere structurile cognitive cristalizate, dar nu închise, ci deschise, receptive şi ospitaliere faţă de noi structuri şi noi alianţe gnoseologice. Încă în veacul trecut Xenopol se întreba : „Se poate oare impune unei ştiinţe a se ocupa numai cu cutare sau cutare chestiuni şi să lase de o parte pe cele ce nu ar cadra cu un program statornicit de mai înainte ?", şi răspundea : „Nici o ştiinţă nu e perfectă, precum nici una nu e completă. Oceanul adevărului este nesfîrşit. În zadar se înaintează pe undele lui. Orizontul se îndepărtează mereu" [12]).

Concepută ca o formă mai avansată, matură, a studiilor — inter şi pluri (multi)disciplinare — transdisciplinaritatea e de natură să valorizeze şi, în fond, să valideze teoria sistemelor şi experienţa aplicării ei în ştiinţele contemporane (ale naturii şi societăţii).

Transdisciplinaritatea nu semnifică **adiţionarea** mai mult sau mai puţin mecanică, eclectică şi întîmplătoare a diferitelor discipline, tratarea problemelor VIEŢII social-umane şi din unghiul de vedere al unei ştiinţe, şi din punctul de vedere al altora, succesiv sau simultan, ci **abordarea integrală şi integralistă** a acestora în ordinea de priorităţi stabilită tot de VIAŢĂ. Este centrarea pe probleme esenţiale.

Transdisciplinaritatea oferă, cu alte cuvinte, condiţiile şi impune chiar convergenţa şi articularea cunoştinţelor ştiinţifice ce par necongruente şi necumulative, determinînd de aceea pe plan psihologic ca oamenii, inclusiv de ştiinţă, să perceapă explozia informaţională ca o povară stresantă, şi nu ca o şansă în plus de a lua în stăpînire cognitivă complexitatea ei.

Aşadar, transdisciplinaritatea nu este o **meta** sau **supraştiinţă** (disciplină), ci „orchestrarea" cunoştinţelor oferite de **toate** ştiinţele, care împreună şi numai împreună pot explica determinarea, condiţionarea, dezvoltarea, posibilităţile şi limitele transformărilor vieţii social-umane, pot fundamenta raţionalitatea şi umanismul acestor transformări. Numai prin intermediul ei — aplicîndu-i recomandările, concluziile — se pot preveni, evita, corecta efectele, numite eufemistic „secundare", ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice, ale politicilor unilaterale de dezvoltare economică, sustrase criteriilor şi considerentelor ecologice şi umaniste, criteriilor VIEŢII şi valorilor ei fundamentale.

A accede **la** şi a te situa **pe** poziţii transdisciplinare nu echivalează nicidecum cu o pauperizare intelectuală, cu diletantismul cu acel „a şti nimic despre totul". Dimpotrivă, aceasta înseamnă o solidă pregătire într-un domeniu sau altul, pe fondul unei cît mai bogate culturi generale care, cum spunea Louis de Broglie „permite descoperirea analogiilor ascunse şi realizarea sintezelor fecunde" [13]). Ascensiunea pe „esplanada" transdisciplinarităţii presupune însă interesul ardent şi efortul de a asimila ceea ce este esenţial în discipline vecine şi, aparent, mai îndepărtate de a cunoaşte problematica şi spiritul lor, de a face „lecturi încrucişate" care te scot din „iobăgia intelectuală a specializării înguste" [14]).

Pregătirea filosofică este o condiţie esenţială, fundamentală şi stimulentul principal al gîndirii transdisciplinare. Ea deschide larg ferestrele către toate domeniile cunoaşterii, oferă instrumentele teoretico-metodologice de analiză şi sinteză, de descoperire a interacţiunilor „ascunse" din natură şi societate, de înţelegere şi luare în stăpînire intelectuală a complexităţii. Este nefondată aprecierea sarcastică a lui Georges Gusdorf [15]) potrivit căreia transdisciplinaritatea n-ar fi altceva decît „un fotoliu gol" în care fiecare aspiră să se aşeze din motive de vanitate intelectuală.

Transdisciplinaritatea, o repetăm, în concluzie, nu este nici pe departe „o nouă ştiinţă", mai exact o **supra** — sau **meta-ştiinţă, ci o viziune** ştiinţifico-filosofică, **un spirit,** ce îşi face loc treptat în cercetarea şi interpretarea fenomenelor natural-social-umane cu intenţia de a înţelege dinamica vieţii şi de a imagina soluţii mai adecvate, mai raţionale şi mai umane problemelor ce confruntă în prezent şi vor confrunta în viitor omenirea. Aceste probleme sînt „instalate" în **interiorul** raporturilor dintre societate-om-natură, dintre biologic şi social, ambele privite ca suport al vieţii umane, chiar dintre Cosmos şi Terra. Toate acestea relevă caracterul transspecific al vieţii, expresie a unităţii materiale a lumii şi întemeiază, pe planul cunoaşterii ştiinţifico-filosofice, conceptele transspecifice, mai exact motivează **reinterpretarea sau redefinirea în spirit transdisciplinar a principalelor concepte** cu ajutorul cărora sînt explicate şi înţelese raţional faptele şi fenomenele social-umane.

Ar mai fi de stăruit asupra unui ultim aspect, anume : oare discuţia despre transspecificitatea conceptelor şi necesitatea transdisciplinarităţii nu este una pur academică, nu este un exerciţiu epistemologic gratuit ? Nu, căci ea vizează efecte practice în domeniile vitale ale activităţilor sociale începînd cu economia şi terminînd cu instrucţia, educaţia şi cultura.

Recurgem la un exemplu semnificativ din domeniul economiei, domeniu atît de important pentru întreaga viaţă socială, colectivă şi individuală. Ne referim, anume, la conceptul de EFICIENŢĂ ECONOMICĂ. În pofida aparenţelor, acesta nu este un concept „pur" (specific) economic, ci transspecific, transeconomic, deoarece — după cum au demonstrat atît practica, experienţa vie, cît şi cercetarea economică [16]), sociologică şi psihosociologică [17]) — realizarea efectivă a eficienţei economice a unei activităţi productive depinde nu numai de factori tehnico-economici (instalaţii, utilaje, materii prime, energie, investiţii etc.), ci, în mod decisiv, şi de factori non-economici organizaţionali [18]), juridici şi, mai ales, psihosociali şi psihomorali : gradul de calificare a forţei de muncă [19]), **climatul** de cooperare, **stilul de conducere,** spiritul de ordine, disciplină, răspundere, **atitudinea** faţă de muncă şi calitatea ei, **spiritul de inovare** şi stimulare a acestuia, **încrederea** în forţele creatoare proprii, nivelul de **combativitate al opiniei colective** faţă de lipsuri, neajunsuri, abateri, nivelul de **aspiraţii,** în genere **gradul de conştiinţă socialistă profesională, politică, civică** al participanţilor la procesul productiv. Căci „principala resursă care nu este doar un «factor uman» cu o pondere calculabilă în procente alături de energie, materii prime, tehnologie, ci însuşi principiul dinamizant al evoluţiei este omul" [20]).

Penetrarea în conştiinţa organizatorilor şi conducătorilor producţiei socialiste (economişti, ingineri, tehnicieni etc.) a caracterului, a naturii **transspecifice** (transeconomice, trans-

---

*) Partea I a acestui studiu a apărut în nr. 52 din 1984

[12]) A.D. Xenopol, „Istoria civilizaţiunii", 1869, pag. 57 şi „Noţiunea valorii în istorie", 1905, pag. 38.

[13]) Louis de Broglie, „Certitudinile şi incertitudinile ştiinţei", Ed. politică 1980 pag. 290.

[14]) Mircea Maliţa, „Aurul cenuşiu. Eseuri vorbite", Ed. Dacia, 1971, pag. 138.

[15]) Georges Gusdorf, „Passé, présent, avenir de la recherche interdisciplinaire", în vol. I „Interdisciplinarité et sciences humaines", UNESCO, 1983, pag. 39. În discordanţă cu practica ştiinţifică cea mai recentă, cu opiniile şi argumentele filosofilor şi oamenilor de ştiinţă publicate în acelaşi volum, autorul învinueşte, pe nedrept, transdisciplinaritatea că ar pretinde a se institui ca „o instanţă", ştiinţifică capabilă să impună autoritatea sa disciplinelor particulare", că ar oferi doar „un metalimbaj şi o metaştiinţă" cu ambiţii de „imperialism intelectual".

[16]) Ion Trăistaru (coord.), „Eficienţa economico-socială", Ed. Scrisul românesc, 1983.

[17]) Vezi, între altele, lucrarea „Dezvoltarea umană a întreprinderii" coordonator C. Zamfir, Ed. Academiei R.S.R., 1980. (cap. I, în special paragraful 2, „Sistemul social şi eficienţa", p. 16 şi urm.)

[18]) Vezi „Enciclopedia conducerii întreprinderii", coordonator Mihai Dumitrescu, Ed. ştiinţifică, 1982

[19]) Vezi „Programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990", publicat în presa centrală la

[20]) Ioncl Dorofte, „Analiza şi predicţia performanţelor umane", Ed. ştiinţifică, 1981,

tehnologice, transfinanciare) a conceptului de **eficiență economică** ar contribui masiv la creșterea efectivă și rapidă a acesteia, deoarece calificarea temeinică, ordinea, disciplina, răspunderea, exigența, aspirațiile înalte, motivațiile puternice, climatul și spiritul de întrajutorare tovărășească, de emulație, ca și spiritul gospodăresc, de economie se regăsesc direct în bilanțul economico-financiar sub forma scăderii costurilor de producție, creșterii productivității muncii și calității produselor[21]), micșorării rebuturilor, a risipei, ridicării rentabilității întregii activități a unității respective.

Din păcate, colectivele de oameni ai muncii „absorbite de urgența unor probleme tehnice, economice investesc mai puțină atenție în rezolvarea problemelor sociale și umane ale muncii" deși „o productivitate ridicată și durabilă nu poate fi realizată decît prin perfecționarea condițiilor sociale și umane ale muncii", știut fiind că „într-un climat de tensiune și insatisfacție nu se pot obține creșteri substanțiale și durabile de eficiență productivă... Factorul uman a devenit factorul critic în dezvoltarea sistemului productiv. Prin acțiunea asupra sa se poate obține un spor suplimentar de productivitate"[22]).

Prin urmare, înțelegerea de către cadrele de conducere din economie și întreaga viață socială a caracterului transspecific al conceptului de eficiență economică, respectiv a dimensiunilor sale umane, psihologice, psihosociale și morale, ar putea restrînge aria de manifestare a economismului îngust, a „tehnocratismului" cu bine cunoscutele sale consecințe negative atît asupra performanțelor economice cît și asupra stărilor de spirit ale colectivităților de oameni ai muncii. „...O fabrică este un organism viu, care trăiește prin oamenii care o compun, care gîndesc și lucrează înăuntrul ei, întreținînd continuul schimb între ce vine din afară ca materiale, ca idei, ca informații și ceea ce iese din prelucrările ei. Activitatea lor complexă explică aspectele macro ale fabricii ca sistem"[23]).

Una din misiunile de bază ale sociologului și psihosociologului liber de prejudecățile departamentale ale breslei constă în **a cîștiga de partea sociologiei** (spiritului sociologic și psihosociologic) **cît mai mulți specialiști din celelalte branșe,** mai precis de a le infuza, „injecta" acest spirit, acest anticorp față de virușii tehnocratismului, economismului îngust etc.

Oricît ar părea de paradoxal, sociologia și sociologii își împlinesc misiuntea socială specifică nu numai în măsura în care produc studii și cercetări de specialitate — citite numai de confrați —, dar și în **măsura în care spiritul, viziunea, metodele sociologiei și psihosociologiei sînt asimilate și aplicate de nesociologi,** sînt resimțite ca indispensabile în munca economiștilor (teoreticieni și practicieni), inginerilor, conducătorilor de ministere, centrale industriale, conducerilor colective ale unităților industriale de construcții, de transporturi, comerț, agricultură, în conducerea instituțiilor de învățămînt, cultură, presă, radio, televiziune, sănătate publică, organizațiilor social-politice, de tineret, sindicale, de femei etc. „Important este ca organizatorii și conducătorii organizațiilor sociale să fie sensibilizați față de problematica socioumană, psihosociologică a organizației, să solicite cît mai mult de la cei ce o studiază direct, dar și să ia în considerație rezultatele acestor cercetări și apoi să țină seamă de ele în practică"[24]).

Într-o societate socialistă, programatic centrată pe om ca factor activ, productiv, creativ, participativ, ca principal beneficiar al progresului economico-social, tehnico-științific, cultural, triumful viziunii umaniste asupra celei tehnocratice, productiviste, îngust-economiciste depinde în mare măsură de această penetrare a spiritului sociologic și psihosociologic în toate științele social-umane, în toate sferele de conducere, organizare și activitate socială.

Desigur că trebuie și poate fi făcut elogiul tehnicii puse de om în slujba vieții, dar, în același timp, trebuie făcută critica sistemului social care a deteriorat sensul uman al științei și tehnologiei. Tocmai relațiile sociale capitaliste — bazate pe exploatarea nemiloasă, în scopul profitului maxim atît a resurselor naturale cît și a celor umane au perturbat grav raporturile științei și tehnicii cu creatorii lor — oamenii, cu masele, au deteriorat sensul lor originar, au dus la situația alienantă a subordonării exasperante a vieții oamenilor față de știință și tehnologie, în fapt față de clasele exploatatoare care și-au adjudecat progresul științifico-tehnic, l-au contrapus progresului social-uman. Numai abolirea raporturilor capitaliste și sechelelor lor, în raporturile dintre societate și natură prin știință și tehnologie, numai instituirea unor alte relații sociale, eliberate de exploatare și dominație de clasă, numai un alt model de dezvoltare economico-socială, consecvent centrat pe om, pot restitui științei și tehnicii funcția lor originară de slujire a intereselor oamenilor, de îmbunătățire a calității vieții lor, pot reuni într-o familie unică, unită toate științele și le pot subordona progresului social autentic, neanihilat de consecințele zise secundare (antiumane) ale revoluției științifico-tehnice. „Abordarea tehnicistă a tehnologiilor de vîrf duce, fără îndoială, la despersonalizarea și dezumanizarea întregului edificiu social, abandonează complet perspectiva umanistă a acestor tehnologii"[25]).

O condiție epistemologică esențială pentru progresul transdisciplinarității în învățămînt și cercetare sînt sesizarea și recunoașterea **explicită** a caracterului transspecific al fenomenelor, proceselor social-umane și operarea cu concepte transspecifice, mai exact înțelegerea conținutului transspecific (transdisciplinar) al unor concepte fundamentale, începînd cu acelea de OM, SOCIETATE, MUNCĂ, PRODUCȚIE, CONSUM etc.

Formularea și „atacarea" problemelor sociale în scopul soluționării lor raționale și umaniste, pun pe primul plan al preocupărilor cercetării, învățămîntului și producției studierea interacțiunilor, conexiunilor, zonelor de interferență și angrenaj dintre diferitele domenii, sectoare ale vieții sociale, descoperirea și formularea **legilor de interacțiune** dintre obiectiv și subiectiv, material și spiritual, existență și conștiință, bază și suprastructură. Fiecare element constitutiv specific al vieții social-umane concrete, începînd cu însuși omul, ca purtător al vieții, își soarbe energiile și află resursele vitale, dinamica, din **interacțiunea** continuă cu toate celelalte elemente ce alcătuiesc această viață la nivel individual, micro și macrosocial, în contextul vieții cotidiene și al celei istorice. „Problema științei este adesea de a găsi corespondențe între macro și microstructuri (sisteme) și mai ales între legile lor"[26]).

Nu credem a fi uitopică propunerea de a se proiecta și elabora — pe lîngă și în afara dicționarelor pe discipline sau interdisciplinare — un dicționar de concepte definite și explicate din perspectivă și în spirit transspecific, transdisciplinar, adevărat instrument de comunicare și alianță între specialiști chemați să făurească o știință unitară despre și pentru om și societate.

prof. Petru PÂNZARU

---

[21]) Vezi „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990"

[22]) „Dezvoltarea umană a întreprinderii", coord. C. Zamfir, Ed. Academiei R.S.R., 1980, pag. 46, 22, 19

[23]) Octav Onicescu, „Pe drumurile vieții", Ed. științifică, 1981, pag. 499

[24]) Mielu Zlate, „Psihosociologia muncii — relații interumane", Ed. didactică și pedagogică, 1981

[25]) „Noile tehnologii de vîrf și societatea", Ed. politică, 1983, pag. 11

[26]) Octav Onicescu, „Pe drumurile vieții", Ed. științifică, 1981, pag. 477

ȘANTIER EDITORIAL 1985

Autogestiunea economico-financiară: aspecte funcționale

(Alecsandru Babe, „Rolul pîrghiilor și mecanismelor financiare în creșterea eficienței unității economice socialiste", Editura politică)

● Problematica autogestiunii economico-financiare este și va rămîne actuală, supusă unor permanente înnoiri, frecvent cercetată. Ce aduce nou lucrarea pe care o elaborați?

— Mai întîi, o precizare. Cred că pe acest teren se află principalele elemente de rezistență ale mecanismului economiei socialiste și tot aici se interferează punctele sale vitale. Apoi, orice treaptă nouă atinsă pe tărîm teoretic și aplicativ permite alte abordări în cadrul acestei problematici, alte îmbunătățiri în activitatea unităților economice. De aceea, în abordarea teoretică a mecanismului funcțional al autogestiunii economico-financiare, consider că nu se poate face abstracție de anumite clarificări noționale prealabile privitoare la formele de gestiune economică, la raporturile dintre ele și modalitățile de conducere a activităților economico-financiare. Aceasta și explică de ce într-un prim capitol al lucrării sînt examinate aspectele generale ale gestiunii și autogestiunii economico-financiare, cu care prilej sînt puse în evidență trăsăturile autogestiunii și elementele sale calitative specifice, necunoscute în formele anterioare de gestiune (sau care, oricum, în trecut nu puteau avea decît o semnificație virtuală). Pe o asemenea cale poate fi conturată mai bine însăși ideea de mecanism funcțional al autogestiunii economico-financiare, cu toate componentele pe care le are.

Mecanismul funcțional al autogestiunii economico-financiare este cercetat într-o concepție sistemică, și anume prin urmărirea acțiunii și interacțiunii mecanismelor componente, a convergenței lor la realizarea obiectivelor unității economice, și cu deosebire la înfăptuirea acelor obiective care privesc ridicarea nivelului calitativ al activităților economice, creșterea eficienței economico-financiare și valutare. Raportat la unitatea economică, acest mecanism se comportă ca un întreg ; raportat la mecanismul economiei socialiste, el devine o parte din întreg. Iată de ce, în continuare, acțiunea mecanismului funcțional al autogestiunii economico-financiare este cercetată în conexiune cu acțiunea celorlalte mecanisme ale sistemului economiei socialiste, unde locul central îl ocupă conexiunea cu mecanismul planului național unic (de fapt, de calitatea acesteia depinde în bună parte și randamentul mecanismului funcțional al unității economice). Dar tot așa de necesar este ca mecanismul autogestiunii economico-financiare să fie studiat și prin prisma unui anumit echilibru economico-financiar, pe care trebuie să-l creeze funcționalitatea sa (din acest punct de vedere, lucrarea și vrea să reprezinte continuarea aceleia publicate anterior de autor : „Echilibrul financiar în socialism — Editura politică, 1979). Ajungem astfel la mecanismele de formare și de folosire a fondurilor bănești la nivelul unității economice, care constituie obiect de studiu pe mai multe planuri.

● Cum este analizat în carte raportul dintre teoria și practica financiară la nivel microeconomic ?

— În cadrul construcției mecanismului funcțional al autogestiunii economico-financiare, soluțiile referitoare la formarea și folosirea fondurilor nu sînt examinate ca simple tehnici de prelevare și dirijare a unor resurse bănești. Iar aceasta, întrucît ele au rădăcini mai adînci, care pornesc din conceptul de autofinanțare și care se întrepătrund cu funcționalitatea mecanismelor financiare și de credit, cu sensul de acțiune al pîrghiilor economico-financiare. Fără îndoială, în această privință pot fi luate în discuție mai multe ipoteze de lucru ; eu m-am străduit ca de fiecare dată să interpretez aceste soluții prin prisma efectelor, care, cel mai adesea, sînt înlănțuite, regăsindu-se nu numai la nivelul unității economice, ci și la nivelul ramurilor și al întregii economii.

Funcționalitatea mecanismului unității economice este urmărită în procesul execuției planului economic și bugetului de venituri și cheltuieli, cînd sînt verificați, în funcție de o serie de factori endogeni și exogeni, înșiși „parametrii" săi funcționali. Prin urmare, în lucrare se regăsesc și problemele legate de capacitatea de plată a unității economice, de mecanismul de încasări și plăți, de acțiunea unor mecanisme cu caracter regularizator.

Mecanismul funcțional al autogestiunii economico-financiare este un mecanism cu acțiune deschisă. Poate că acesta este un argument în plus la intenția autorului de a prezenta o lucrare tot cu caracter deschis, supusă nu numai unor observații critice din partea cititorilor, dar și contribuției lor la aprofundarea ulterioară a acestei problematici atît de complexe. Ceea ce mi se pare cert este că știința economică trebuie să treacă la revederea unor concepte, în pas cu marile transformări care au loc în toate domeniile de activitate.

Subdezvoltarea: între fenomenologie și reflectare directă

(Ivanciu Nicolae-Văleanu, „Subdezvoltarea economică în lumea actuală : realități și teorii", Editura Academiei.)

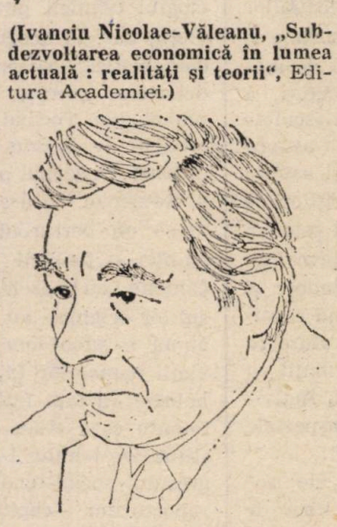

● Ați depus recent la Editura Academiei volumul „Subdezvoltarea economică în lumea actuală : realități și teorii". Tema este evident vastă, actuală, intens cercetată și de aceea prezintă interes optica de abordare pentru care ați optat.

— S-au publicat, este drept, unele lucrări, dar, după opinia mea, acesta este încă un subiect deficitar dacă ținem seama de dimensiunile mondiale ale subdezvoltării, de implicațiile și efectele sale. Spre deosebire de alte lucrări valoroase și cu contribuții la investigarea fenomenului — care se ocupă de un segment, o latură sau alta — în cartea pe care am elaborat-o analizez subdezvoltarea în ansamblu, geneza și mecanismele care au condus la constituirea sa ca un fenomen mondial. Am în vedere mecanismele perpetuării subdezvoltării, implicațiile asupra economiei mondiale și influențele asupra conturării unui gen nou de civilizație, a noi comportamente de producție și consum, a unor noi modele de creștere economică. Pentru a da răspuns la asemenea probleme, ca și pentru a aprecia căile și strategiile depășirii subdezvoltării, m-am străduit să încadrez fenomenul în procesul reproducției la scară mondială.

Sub raport metodologic am optat pentru două mari categorii : subdezvoltarea absolută și subdezvoltarea relativă. Procedeul adoptat mi-a permis să avansez unele explicații privind fenomenul „statelor cu economii paupere", să abordez o seamă de cauze ale crizelor economiei mondiale, precum și aspecte ale unor noi contradicții în lumea actuală etc. Printre ideile asupra cărora m-am aplecat mai îndelung în volum aș aminti coordonatele cantitative și calitative în definirea trendului subdezvoltării, delimitarea conceptului de subdezvoltare de cel de întîrziere în dezvoltare, a legii decalajelor de legea dezvoltării inegale și în salturi, ieșirea din subdezvoltare și crearea complexelor economiilor naționale în condițiile existenței unor stări tranziționale, din punctul de vedere al orînduirii sociale ș.a.

● V-au preocupat, în cadrul actualei lucrări, și dezbaterile existente pe plan mondial privind oportunitatea constituirii unei economii politice a subdezvoltării ?

— Economia politică s-a născut, după cum se știe, ca o știință a îmbogățirii, a creșterii avuției naționale și s-a dezvoltat multă vreme în țările economicește avansate. „Descoperirea" subdezvoltării determină, cred, nu pur și simplu adăugarea unui nou capitol, ci o regîndire a întregului eșafodaj teoretic al științei despre economie precum și a instrumentarului folosit pentru a găsi soluții adecvate eliminării acestei situații negative. Eforturile de pînă acum s-au materializat în elaborarea unui număr apreciabil de studii și sinteze economice pe tema subdezvoltării, atît din perspectivă marxistă cît și nemarxistă. Ele au rezultat din regîndirea problemelor economice proprii „lumii a treia" dar și ale lumii în ansamblul ei prin prisma realităților subdezvoltării și a necesității depășirii sale într-o perioadă istorică pe cît posibil mai scurtă. Tocmai de aceea cred că economia politică a viitorului nu va fi împărțită în economia politică a dezvoltării, pe de o parte, ca teorie a țărilor dezvoltate, și economia politică a subdezvoltării, pe de altă parte, ca teorie a țărilor în curs de dezvoltare. Nevoia presantă a dialogului fructuos va cere tot mai stăruitor un limbaj comun, o singură economie politică, cu valențe integratoare.

ŞANTIER EDITORIAL 1985

Incidențele economice ale progresului tehnic

(Coordonator **M. Horovitz „Progresul tehnic și reducerea cheltuielilor materiale“**, Editura politică).

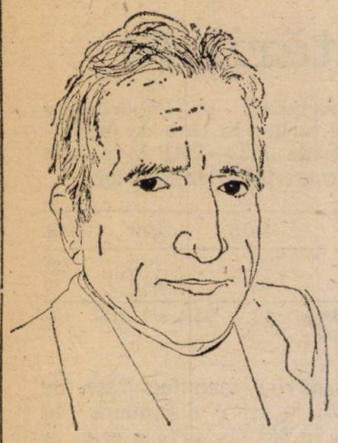

● Reflecțiile și analizele privind efectele economice ale progresului tehnic sînt deosebit de numeroase. Ce aspect abordați în volumul pregătit pentru Editura politică?

— Ne-am oprit cu predilecție asupra posibilităților de diminuare a cheltuielilor materiale prin intermediul acestui factor intensiv. După cum se știe, reducerea cheltuielilor materiale reprezintă o componentă esențială a creșterii eficienței economice în strategia dezvoltării economice contemporane. Abordarea științifică a acestei probleme constituie o sarcină majoră a cercetării economice românești, avînd ca obiectiv să contribuie la rezolvarea contradicției dintre creșterea continuă a dimensiunilor producției sociale, însoțită de creșterea corespunzătoare a necesarului de materii prime, combustibili și energie, în condițiile caracterului limitat al resurselor materiale și energetice. Această contradicție este accentuată de criza mondială de materii prime și energie, ca și de menținerea la un nivel ridicat a prețului unor materii prime pe plan mondial, situație resimțită îndeosebi în țările în curs de dezvoltare angajate în lichidarea decalajelor economice, și care sînt deficitare la o serie de materii prime de bază, state printre care se numără și țara noastră.

Atenuarea efectelor acestor limite obiective în creșterea economică nu se poate realiza decît prin stimularea progresului tehnic orientat în mod decisiv în direcția reducerii cheltuielilor materiale. În această privință există o rămînere în urmă în modelarea macroeconomică, deoarece tipurile de progres tehnic luate în considerație în aceste modele se reduc, de regulă, la trei : 1) progres tehnic economisitor de fonduri fixe ; 2) progres tehnic economisitor de forță de muncă ; 3) progres tehnic neutru — care lasă neschimbat raportul dintre fonduri fixe și forța de muncă. Deci, incidența progresului tehnic asupra nivelului cheltuielilor materiale este nejustificat ignorată în modelarea creșterii economice, reflectînd o situație economică depășită de realitățile contemporane, bazată pe prezumția inexistenței unor restricții privind consumul de resurse materiale. Or, progresul economic contemporan necesită un nou tip de progres tehnic, ceea ce impune o revizuire a opticii modelării dinamice a economiei — acordîndu-se atenția cuvenită analizei impactului progresului tehnic asupra corelației dintre dinamica consumurilor materiale și creșterea producției sociale, a venitului național. În mod evident apare necesitatea ca, în modelul economic optim, indicele de creștere a consumului de materii prime, materiale și energie să fie inferior față de creșterea generală a producției.

● La ce concluzii ați ajuns în ceea ce privește modalitățile de reducere a cheltuielilor materiale în economia românească ?

— Din analiza gradului de intensivitate sub aspectul consumurilor materiale ale producției românești, atît la nivel micro — cît și macroeconomic, a rezultat că pe unitatea de produs avem încă consumuri mult mai mari comparativ cu ce se realizează pe plan mondial la produse similare, iar structura economiei naționale și, îndeosebi, a industriei prelucrătoare nu a învins încă inerția care frînează o orientare fermă spre minimizarea cheltuielilor materiale. În cadrul schimbărilor structurale este necesar să se acorde o deosebită atenție modificării nomenclaturii producției la întreprinderi, în sensul asimilării de produse noi la parametrii tehnico-economici calitativi superiori, de nivel mondial.

Experiența multor țări arată că în numeroase domenii este mai eficient a se investi pentru reducerea consumurilor de materiale decît pentru acțiunile de creștere a producției de materii prime. Prin urmare, progresul tehnic, judicios orientat, poate reprezenta o pîrghie importantă de echilibrare a balanței materiale în procesul dezvoltării pe baze intensive a economiei românești.

Microelectronica: impactul economic și social

(Vasile Baltac, Adrian Lustig, „Impactul microelectronicii asupra economiei și societății“, Editura politică)

● Microelectronica reprezintă unul din termenii tehnici care a cunoscut o asimilare extrem de rapidă în limbajul uzual. Cum vă propuneți să explicați în lucrare creșterea rolului microelectronicii în viața economică ?

— În cartea pregătită pentru Editura politică intenționăm ca, printr-o raportare critică la evoluțiile înregistrate pe plan mondial, să evidențiem cu deosebire efectele acestei tehnologii revoluționare asupra dezvoltării economico-sociale a țării noastre. Tocmai de aceea, structura sa conceptuală este clădită pornind de la elementele principale ale „Programului de dotare a economiei naționale cu echipamente moderne de calcul și automatizarea prelucrării datelor“, elaborat în anul 1967 din inițiativa secretarului general al partidului, precum și de la îmbogățirile ulterioare conținute în alte documente de partid. Deci am căutat de la început să filtrăm o serie de tendințe generale manifestate în acest domeniu prin realitățile concrete ale economiei și societății noastre : nivel de dezvoltare tehnologică (inclusiv în sfera microelectronicii), structură industrială și economică, sistem de conducere pe bază de plan, nivel de pregătire a forței de muncă, formație culturală etc. În mod necesar ne-am preocupat și de aflarea unor căi apte să contribuie la valorificarea acestui potențial tehnologic în funcție de obiectivele de dezvoltare asumate pentru prezent și pentru perspectivă.

● Care sînt elementele concrete, de subtilitate am putea spune, asupra cărora autorii s-au oprit mai stăruitor ?

— Ca mod de elaborare și desfășurare a analizelor am pornit de la ceea ce în limbaj figurat este desemnat prin „omul informatic“, considerat ca „produsul“ cel mai recent al revoluției microelectronice. Cu alte cuvinte, am urmărit evoluția raportului individ uman-calculator începînd cu primele generații de calculatoare și pînă la apariția calculatoarelor personale, investigînd în profunzime mutațiile pe care le determină accesul larg al populației la mijloacele informaticii moderne în planul gîndirii, comportamentului, psihologiei individuale ; cum se va adapta omul la capacitatea sporită de a soluționa problemele vieții prin intermediul calculatoarelor ? va impune microelectronica o anumită dependență față de un grup restrîns de specialiști ?, vor prelua cîndva calculatoarele însăși conducerea activităților economice și sociale ? Răspunsul nostru este fără echivoc : chiar și în apropiata eră a informaticii gîndirea umană va reprezenta suportul tuturor activităților sociale, ceea ce nu înseamnă însă că numeroase procese și fenomene nu se vor schimba radical.

Pentru a întregi și a întări astfel de judecăți, aflate frecvent la graniță cu filosofia am abordat o serie de evoluții ale informaticii în economia națională. Sînt reliefate, pe larg, roadele programelor de cibernetizare și automatizare a producției în cîteva domenii de bază — industria constructoare de mașini, industria chimică, agricultura, precum și aportul informaticii la creșterea productivității muncii și a ritmului de dezvoltare.

Cît privește implicațiile de ordin social, am pornit în analiza noastră de la o realitate : apariția unui nou tip de marfă — informația computerizată —, și a unui nou tip de industrie — industria de programe. Un accent deosebit se pune în carte pe utilitatea industrializării producției de programe (software), precum și a suportului material al acestei dezvoltări, cum sînt anumite materii prime, semifabricate și produse finite caracteristice activității de programare. Concomitent am subliniat schimbările ce apar la nivelul pregătirii forței de muncă precum și efectele în plan macrosocial.

Apariția și difuziunea largă a calculatoarelor la diferite eșaloane de conducere a societății va conduce la socializarea deciziilor, va impune noi modalități de armonizare a sistemelor centralizate și a celor distribuite. Din analizele întreprinse de noi se desprinde o concluzie importantă, anume faptul că informatica va accentua integrarea socială și va lărgi, pe baze calitativ superioare, cadrul democratic de participare la conducerea societății.

Interviuri consemnate de
Cristian POPESCU
Desene de Tudor SCHOR

Colaborarea între țările lumii a treia — premisă a lichidării subdezvoltării (I)

PENTRU ȚĂRILE în curs de dezvoltare, colaborarea economică dintre ele, pe multiple planuri, fără a nega sau restrînge colaborarea în condiții de echitate și respect al independenței cu toate celelalte țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică, se impune ca un imperativ prioritar al luptei pentru cucerirea deplinei independențe economice și înlăturarea vestigiilor colonialismului, a practicilor neocolonialiste, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Imperativ al luptei pentru cucerirea deplinei independențe economice

EXPRESIE a concepției de „autofinanțare colectivă pe eforturile proprii", colaborarea economică dintre țările în curs de dezvoltare oferă acestora largi posibilități pentru accelerarea creșterii și dezvoltării lor economice, pentru valorificarea, în folosul lor, a resurselor naturale și umane de care dispun. Totodată, această cooperare constituie un factor important în diminuarea dependenței economice față de țările capitaliste, precum și în sporirea capacității lor de negociere, pe baze echitabile, cu aceste țări. Ocupînd un loc important în strategia luptei lor pentru independență deplină și progres, țările în curs de dezvoltare au adoptat la diferitele lor întruniri subregionale, regionale sau mondiale, o serie de rezoluții, decizii și programe privind intensificarea colaborării dintre ele *).

După cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, în situația complexă a lumii de azi, întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, concentrarea eforturilor, pe plan național și regional, în vederea progresului lor economic și social mai rapid, reprezintă o condiție esențială pentru promovarea politicii de independență și dezvoltare liberă, de sine stătătoare, pentru excluderea oricăror presiuni și imixtiuni din afară, constituie unica modalitate de rezolvare trainică și stabilă a problemelor cu care ele sînt confruntate.

*) A se vedea în acest sens : „Rezoluția asupra cooperării economice între țările în curs de dezvoltare", adoptată la reuniunea ministerială a Grupului celor 77 de la Manila (1976), „Programul de acțiune pentru cooperare economică", aprobat de Conferința șefilor de stat și de guvern din țările nealiniate de la Colombo (1976), „Planul de acțiune de la Buenos Aires", adoptat de Conferința Națiunilor Unite asupra cooperării tehnice între țări în curs de dezvoltare (1978), „Programul de acțiune de la Arusha pentru autonomie colectivă" (1979), „Programul de la Caracas", adoptat de Conferința la nivel înalt asupra cooperării economice între țări în curs de dezvoltare (1981), Documentul UNCTAD VI de la Belgrad (1983) cu privire la cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare ș.a.

Posibilitatea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare s-a amplificat și lărgit continuu, pe măsura dezvoltării bazei lor tehnico-materiale legată, îndeosebi, de industrializarea unor țări în curs de dezvoltare, a sporirii capacității unora dintre ele de a exporta, pe lîngă materii prime, și produse manufacturate, inclusiv echipamente tehnice, solicitate de alte țări în curs de dezvoltare. În felul acesta, baza materială a colaborării și schimbului economic dintre țările „lumii a treia" a început să se consolideze și să se diversifice, prin crearea de noi complementarități și simetrii ale economiilor acestor țări.

În deceniul 1971—1980, premisele intensificării schimbului și cooperării economice Sud—Sud au sporit și datorită faptului că în prima jumătate a acestui deceniu creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare a depășit, în medie, pe cea a țărilor capitaliste dezvoltate. Unele țări în curs de dezvoltare au ajuns să dispună de anumite tehnologii, baze de cercetare și de formare de cadre, ceea ce favorizează extinderea cooperării economice și tehnico-științifice reciproce dintre ele. Un alt element favorizant al intensificării cooperării dintre țările în curs de dezvoltare l-a constituit posibilitatea utilizării în scopul dezvoltării lor a excedentelor valutare ale țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol.

Un domeniu important în care se vădesc rezultate pozitive ale intensificării colaborării și cooperării dintre țările în curs de dezvoltare este acela al comerțului reciproc dintre ele. Ca urmare a politicilor comerciale liberale, a scăderii, în special, a obstacolelor tarifare în interiorul diferitelor grupări regionale și subregionale ale țărilor în curs de dezvoltare, precum și a diversificării exporturilor lor, în ultimul deceniu, schimburile reciproce de mărfuri dintre țările în curs de dezvoltare au depășit atît ritmul de creștere al comerțului mondial, cît și pe cel al comerțului dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. Astfel, în perioada 1970—1981, ponderea exporturilor reciproce dintre țările în curs de dezvoltare în totalul exporturilor acestora a crescut de la 19,6% la 29% (vezi tabelul). Valoric, schimburile comerciale reciproce dintre țările în curs de dezvoltare au sporit de la 5,5 miliarde dolari, în 1960, la 97 miliarde dolari, în 1979, 153 miliarde dolari în 1981, fiind de 143 miliarde dolari în 1983.

Potrivit datelor de mai sus, după o scădere înregistrată între anii 1955 și 1970, în deceniul opt comerțul reciproc dintre țările în curs de dezvoltare marchează o creștere însemnată.

Din punct de vedere al structurii schimburilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare, în perioada 1960—1980, se constată o creștere a

Evoluția exporturilor și importurilor reciproce ale țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1955—1981 în % din totalul comerțului lor exterior

	1955	1970	1981
Exporturi	24,5	19,6	29
Importuri	25	18,9	30

Sursa : UNCTAD VI, Belgrad, 1983, documentul TD/281, p. 2.

ponderii produselor manufacturate, de la 27% la 56 %, și o diminuare la jumătate (de la 66% la 33%) a celei a produselor alimentare și a materiilor prime agricole. De menționat este faptul că partea bunurilor de echipament și a materialelor în cadrul acestor schimburi, de la 1% în 1960, s-a ridicat, în 1980, la 20%.

Evoluțiile cantitative și calitative prezentate ale comerțului dintre țările în curs de dezvoltare constituie, deci, un instrument important al luptei lor pentru dezvoltare economică și înlăturarea dependenței de țările capitaliste dezvoltate.

Diversitatea formelor de colaborare

CU TOATE tendințele pozitive relevate în domeniul schimburilor reciproce de mărfuri dintre țările „lumii a treia", aceste schimburi nu sînt încă pe măsura posibilităților și necesităților, din cauza persistenței unor obstacole și dificultăți de ordin tarifar și netarifar, al resurselor monetare limitate (cu excepția țărilor exportatoare de petrol), al deficitelor balanțelor de plăți externe, a unei insuficiente informări reciproce asupra potențialului lor economic, al absenței unor mecanisme adecvate în domeniul schimburilor și, în genere, al fluxurilor lor economice. Pînă în prezent, numărul țărilor în curs de dezvoltare care participă la schimbul reciproc de produse manufacturate este încă redus. De pildă, în schimbul reciproc de mărfuri al țărilor Africii (în afara combustibililor), la nivelul anului 1980, produsele alimentare și materiile prime agricole reprezentau mai mult de jumătate, în timp ce partea de echipamente tehnice era de sub 6%.

Concomitent cu măsurile de promovare a comerțului între țările în curs de dezvoltare, colaborarea și cooperarea Sud—Sud a început să includă treptat și alte obiective economice, de producție, tehnice, financiare etc. Așa, de pildă, Conferința de coordonare a dezvoltării din Africa australă (compusă din 8 state) a convenit, la începutul anului 1981, realizarea în comun a unor programe de dezvoltare economică. Senegal, Mali și Mauritania au trecut la înfăptuirea în comun a unor lucrări hidroenergetice și agroindus-

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Piața eurovalutelor

Piața monetară internațională își are originea la nivelul pieților monetare naționale. Atunci cînd fondurile disponibile și necesare pe termen scurt au depășit cadrul național a început să se structureze piața monetară internațională. Privită în evoluția sa istorică, pînă în 1914 piața monetară internațională se poate aprecia că era deosebit de activă atît în domeniul operațiunilor la vedere cît și la termen. Cele două războaie mondiale și criza din 1929—1933 au condus pe de o parte la fracționarea pieței, iar pe de altă parte la îngustarea ei prin măsurile restrictive, privind regimul valutar și circulația capitalului, adoptate de marea majoritate a statelor lumii.

După cel de-al doilea război mondial, țările capitaliste în mod firesc au fost antrenate în procesul reconstrucției și dezvoltării economice. Paralel cu acest proces, a existat preocuparea pentru reactivarea pieței monetare internaționale, ca modalitate suplimentară de atragere și utilizare a fondurilor disponibile pe termen scurt la nivelul mai multor țări. În anii 1946—1953, diferite țări europene au început, pe rînd, în funcție de condiții economice și financiare să redeschidă piețele de schimb valutar și să avanseze treptat operații specifice pieței monetare internaționale. Astfel, s-a ajuns ca în anii 1955—1957 condițiile de funcționare a pieței să fie sensibil asemănătoare cu cele dinaintea celui de-al doilea război mondial. Adoptarea de către principalele state capitaliste europene, a unor măsuri care în ultimă instanță au redus restricțiile monetare și au liberalizat circulația capitalurilor, precum și acceptarea de către acestea a obligațiilor ce le reveneau rezultate din articolul VIII, secțiunile 2, 3 și 4 din Statutul F.M.I., prin care monedele lor deveneau „de jure" convertibile (perioada 1958—1965) au fost factori ce au determinat ca piața monetară internațională să capete noi dimensiuni, iar evoluția sa ulterioară să capete o configurație nouă, de necomparat cu nici o perioadă anterioară. Piața monetară internațională ca noțiune generică în etapa actuală reprezintă ansamblul instituțiilor, reglementărilor (scrise sau nu) și a relațiilor ce iau naștere în procesul derulării fondurilor disponibile și necesare la nivel internațional (între țări) pe termen scurt (sub 1 an). În ultimii cincisprezece ani, noțiunea de piață monetară internațională este tot mai frecvent înlocuită cu termenul de **europiață sau piața eurovalutelor.** Aceste denumiri își au originea în faptul că la nivelul pieței monetare internaționale au apărut, s-au dezvoltat, apoi au devenit dominante operațiunile cu eurovalute.

Geneza europieței

Factorii care au condus la apariția eurovalutelor și apoi a europieței sînt deopotrivă de origine politică, economică și monetară.

Spre exemplu Anglia odată cu criza Suezului (1956), a stabilit o serie de reglementări severe prin care limita utilizarea creditelor în lire sterline în acele operațiuni de import-export la care ea nu era o parte contractantă. Drept urmare a apărut o supracerere de lire sterline care nu se aflau sub controlul guvernului britanic. Această situație a determinat tot mai multe țări sau firme să-și depoziteze lirele sterline la alte bănci, în Europa continentală. Astfel, s-au născut eurolirele sterline sau eurosterlinele. Evenimentele anilor 1967—1969, perioadă în care au avut loc importante devalorizări și revalorizări de monede, au condus la puternice mișcări speculative de capital spre țările monedelor în proces de revalorizare — respectiv spre marca vest-germană. În scopul frînării acestor tendințe, Bundesbank (Banca Centrală a R.F.G.) a adoptat măsuri restrictive privind plata de dobînzi la depozitele în mărci vest-germane (depuse la bănci din R.F.G.) aparținînd nerezidenților. Efectul a fost tendința de a depozita mărcile vest-germane la bănci din afara R.F.G. în scopul încasării de dobînzi superioare. Astfel, au apărut euromărcile. Un fenomen similar, respectiv interdicția Confederației Helvetice de a se plăti dobînzi la depozitele în franci elvețieni depuși la băncile din Elveția de nerezidenți, a condus la depozitarea francilor elvețieni în afara Elveției, ceea ce a condus în final la apariția eurofrancilor elvețieni etc. Fenomene similare s-au produs cu dolarii depuși la bănci europene.

Desigur că procesul apariției și dezvoltării europieței este complex, rezultat al unor interdependențe apărute în evoluția economiei mondiale luată în ansamblu și a politicilor monetare promovate de diferite state privite în interconexiunea lor.

În ansamblul eurovalutelor, un loc predominant îl ocupă eurodolarii, ceea ce determină ca de multe ori europiața să fie identificată cu piața eurodolarilor. Ponderea importantă a eurodolarilor în ansamblul europieței, își are izvorul pe de o parte în modul în care s-a născut sistemul monetar internațional postbelic, iar pe de altă parte în evenimentele apărute pe piața internațională în jurul anilor '70.

Potrivit hotărîrilor Conferinței monetare de la Bretton Woods, dolarului i-a fost rezervat locul de monedă cheie a sistemului și „tot atît de bun ca și aurul" și astfel o superioritate față de celelalte valute. Stabilitatea relativă și convertibilitatea în aur de care s-a bucurat pînă în 1971 au determinat ca dolarul să fie instrument preferat pe piața de schimb valutar și în general pe piața valutar-financiară internațională, fiind totodată acceptat ca monedă de rezervă de băncile centrale. **Deficitul perma-**

Supliment la nr. 1 1985 Revista ECONOMICA

nent al balanței de plăți americane, a condus la expansiunea utilizării dolarului pe plan mondial în schimburile externe ale statelor, ocupînd astfel ulterior un loc predominant în masa eurovalutelor.

Un alt factor care a condus la creșterea masei eurodolarilor a fost **discrepanța** ce a apărut la un moment dat (anii 1961—1962 și 1966—1968) **între nivelul dobînzilor plătite de băncile americane pentru depozitele în dolari** constituite la ele, **și nivelul dobînzilor practicat pe piața europeană.** Potrivit unei reglementări, cunoscută sub denumirea „Reglementarea Q", adoptată de Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. în 1933, și în vigoare și după cel de-al doilea război mondial, băncilor americane li se interzicea să plătească dobîndă pentru depozitele în dolari la vedere și la termen pînă la 30 de zile, iar pentru depozitele cu o durată mai mare de 30 zile erau stabilite plafoane de dobîndă (fixe sau variabile). Datorită faptului că sumele rulate pe piața eurovalutelor au ca unitate minimă de măsură milionul de unități monetare, valoarea operațiilor angajate fiind multipli ai acestuia, are loc în fond o limitare indirectă a participanților.

Fondurile rulate pe europiețe pot avea o sursă originală și una internă, iar utilizarea acestor fonduri în mod similar poate fi definitivă și internă. În funcție de aceste delimitări se pot estima dimensiunile brute și nete ale europieței.

Dimensiunile brute ale europieței cuprind toate sursele de proveniență ale eurovalutelor și a destinației acestora indiferent de modul de constituire și utilizare. **Dimensiunile nete** ale europieței pot fi obținute prin eliminarea tuturor eurocreanțelor **interbancare** (angajamente) existente în interiorul sistemului europieței, care nu constituie nici surse originale nici folosiri definitive. Apar astfel ca **surse originale**, de alimentare reală a europieței, ansamblul fondurilor remunerate la dobînda europieței, primite de la zona exterioară, de la întreprinderi, instituții nebăncare din interiorul zonei și de la sistemele bancare naționale din afara zonei. **Folosirea definitivă** a fondurilor constă în euroîmprumuturi acordate în exteriorul zonei europieței, unor întreprinderi, firme din sectorul nebancar din interiorul zonei și sistemelor bancare naționale din afara zonei.

A doua **sursă** și **destinație** a fondurilor în eurovalute este **internă**, și cuprinde două aspecte. Un aspect vizează rularea operațiunilor la nivelul interbancar al europieței, băncile își fac reciproc depozite sau își acordă credite, fără ca pe ansamblul europieței să aibă loc o creștere de fonduri, ci apar cel mult „mutări" de eurovalute dintr-un centru al europieței în alt centru. Al doilea aspect, legat de sursa internă de alimentare a europieței, derivă din capacitatea, caracteristica specifică a acestei piețe de a se automultiplica, de a se autogenera. Dificultatea de departajare, a fondurilor rulate, precum și faptul că viteza operațiunilor efectuate pe această piață este deosebit de mare, durata lor fiind în mod frecvent între 1 și 7 zile, la care se adaugă și faptul că operațiunile specifice europieței scapă controlului guvernelor sau băncilor centrale ale țărilor respective, dimensiunile valorice ale europieței sînt greu de stabilit cu exactitate.

Această delimitare a surselor originale și utilizării definitive a fondurilor rulate pe europiețe de sursele și destinația internă are o importanță deosebită atît pentru urmărirea evoluției de ansamblu a europieței cît și din punct de vedere a politicii monetare pe care o promovează guvernul din țara unde este localizată europiața, deoarece este vorba de flux de fonduri exprimate în eurovalute atît în interiorul zonei cît și între zonă și alte țări în afara zonei.

Abordînd în termeni concreți, problema surselor în ansamblul lor care alimentează piața eurovalutelor se pot distinge următoarele fluxuri :

— pasivul balanței de plăți a S.U.A., care a determinat apariția permanentă și pe perioade mari a unor creanțe exprimate în dolari în afara S.U.A. Nerezidenții, posesori de dolari au folosit și folosesc o parte din acești dolari sub forma depunerilor pe europiață. Dat fiind ponderea importantă a eurodolarilor în ansamblul eurovalutelor, și capacitatea băncilor de a acorda credite în eurodolari este mai mare ;

— o altă sursă importantă de alimentare a europieței își are originea în politicile monetare și financiare, în special, ale statelor a căror monedă joacă un rol activ pe piață ca eurovalută. Aceasta în două sensuri. În primul rînd prin politica monetară de ansamblu a statului, care prin diferite măsuri ce vizează liberalizarea sau restrîngerea circulației capitalurilor exprimate în propria monedă, „împing" depuneri ale propriei monede în afară sau atrag depuneri, în cazul în care sînt constituite ca centre ale europieței. În al doilea rînd, prin modificarea „atitudinii" băncilor centrale față de rezervele valutare oficiale. Într-o primă etapă băncile centrale erau recunoscute pentru sobrietatea lor, în ultimii ani însă se observă puternicul interes al acestora de a-și diversifica investițiile în mai multe valute și instrumente financiare, ele devenind tot mai active pe piețele financiar-valutare internaționale. Astfel o parte din rezervele valutare oficiale sînt depuse pe europiață [1] ;

— anumite fenomene de instabilitate la nivelul economiei mondiale constituie, de asemenea, o sursă de formare a eurovalutelor și deci de alimentare a europieței. Exemplul cel mai sugestiv îl constituie criza petrolului, care a condus la acumulări masive de dolari la nivelul țărilor exportatoare de țiței. O parte din dolarii astfel acumulați de aceste țări au fost depozitați pe europiață ;

— în anumite limite și fenomenele de instabilitate manifestate pe piața valutar-financiară în ansamblul ei pot fi o sursă de mărire a afluxului de eurovalute la nivelul europieței. Ca urmare a interesului diferiților deponenți față de cîștiguri cît mai mari, aceștia pot „fugi" de pe alte segmente ale pieței internaționale spre această piață, însă se poate întîmpla și invers ;

— și desigur, dar nu ca sursă primară (din afara zonei europieței) o constituie și capacitatea europieței de a se automultiplica, de a autogenera fonduri — creditele în eurovalute acordate de bănci sînt utilizate pentru depuneri pe această piață, care devin din nou o bază de acordare de noi credite în eurovalute [2]. După unii autori această capacitate de multiplicare poate atinge de 10 ori valoarea sursei originale. Iar **utilizarea** acestor surse este destinată să deservească în primul rînd comerțul internațional în ansamblul său, prin finanțările pe termen scurt, asigurînd creșterea volumului total al creditului internațional și în general sporind lichiditatea internațională. Aceste fonduri mai pot fi utilizate pentru realizarea de investiții, restructurarea disponibilităților valutare localizate la nivel bancar sau nebancar prin convertirea unor fonduri exprimate într-o eurovalută în fonduri exprimate în altă eurovalută, efectuarea unor operații de acoperire a riscului valutar și de asemenea dar nu în ultimul rînd aceste surse pot fi folosite în scop speculativ, obținîndu-se cîștiguri din diferențele de dobîndă la termene diferite și la eurovalute diferite.

dr. M. NEGRUȘ

---

[1] O serie de negociatori de valute din New York se ocupă, în mod exclusiv, de operațiunile valutare ale circa 40—50 de bănci centrale din toată lumea. Un alt exemplu îl constituie Anglia și Italia care în anii 1970—1980 au contractat împrumuturi însemnate în eurodolari și apoi sumele rezultate le-au reinvestit pe piața eurovalutelor.

[2] David T. Lewellyn, International financial intermediation, London, 1979, p. 12.

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Efecte economice ale supraaprecierii dolarului

Creşterea semnificativă a cursului de schimb al dolarului (între 15 şi 30% în raport cu principalele valute accidentale în perioada ianuarie 1983 — septembrie 1984) şi relansarea puternică a economiei americane a avut o influenţă majoră asupra situaţiei balanţei comerciale a ţărilor din Europa Occidentală.

În primele luni ale lui 1984, exporturile S.U.A. spre cele 10 ţări membre ale Comunităţii Economice Europene s-au mărit cu numai 1,8%, în timp ce importurile din această zonă au crescut cu 41,5%, conducînd la un deficit comercial de 3900 milioane dolari.

Deoarece restul economiilor occidentale nu au înregistrat o relansare economică susţinută, S.U.A. a devenit principala piaţă de desfacere pentru exportatorii din Europa Occidentală. Astfel, în 1984, S.U.A. a devenit al doilea partener comercial al R. F. Germaniei, devansînd Olanda şi Marea Britanie. S.U.A. este cea mai mare piaţă de desfacere a Marii Britanii (15% din exporturi) şi pare să devanseze R. F. Germania în calitate de client al Suediei (10% din exporturi). Exporturile R.F. Germaniei în S.U.A. s-au mărit cu 49% în semestrul I 1984, ale Franţei cu 58%, cele ale Spaniei s-au dublat. Exportul de produse al industriei prelucrătoare britanice în S.U.A. s-a majorat în perioada ianuarie-iulie 1984, cu 30%.

Reversul supraaprecierii dolarului este majorarea costurilor importurilor de materii prime facturate în dolari, la care se adaugă îngrijorările privind o posibilă recondescenţă a măsurilor protecţioniste adoptate de autorităţile americane, o încetinire a ritmului de creştere economică a S.U.A. şi o depreciere a dolarului. Pe fondul supraaprecierii dolarului unele firme au înregistrat schimbări semnificative ale poziţiei competiţionale pe piaţa S.U.A., cel mai spectaculos exemplu fiind cel al firmei vest-europene Airbus Industrie, care după ani de luptă cu firma americană Boeing şi-a adjudecat participarea la programul vast de înlocuire a „flotei aeriene" a Pan-am-ului. Avantajul preţului a contribuit şi la succesul altor firme cum ar fi firma franceză producătoare de combustibil nuclear Cogema, care şi-a mărit volumul afacerilor în S.U.A. oferind preţuri cu 25% mai reduse decît cele ale Departamentului american al energiei. Valorificînd avantajul preţurilor a izbutit să-şi majoreze volumul exporturilor în S.U.A. şi firma britanică Dawson International, în domeniul firelor filate şi tricotajelor sub marca Pringle. Firma italiană de confecţii Benetton estimează că-şi va mări volumul vînzărilor pe această piaţă de 6 ori, iar „Asociaţia industriei confecţiilor" din Italia apreciază că volumul total al desfacerilor sale în S.U.A. va fi mai mult decît dublu. Acelaşi succes l-a înregistrat pe piaţa americană şi încălţămintea spaniolă.

Pentru producătorii de autoturisme de lux din Europa Occidentală, S.U.A. devine un adevărat „Eldorado". În 1983, R. F. Germania şi-a dublat vînzările de autoturisme în S.U.A., iar pentru acest an se apreciază o nouă creştere cu 50%. S.U.A. preia circa 50% din producţia firmei vest-germane Porsche şi este cea mai mare piaţă de desfacere pentru autoturismele suedeze Volvo şi Saab-Scania (se estimează creşterea pînă la dublu a vînzărilor : 30.000 bucăţi faţă de numai 18.000 bucăţi). Firma engleză Jaguar a desfăcut în primele 7 luni ale lui 1984 în S.U.A. peste 10.000 autoturisme.

În ciuda evoluţiei susţinute a cererii pe piaţa S.U.A., firmele vest-europene au manifestat reţinere în activitatea investională datorită : riscului prezentat de dependenţa de o singură piaţă ; posibilitatea de reducere a ritmului activităţii economiei americane ; imposibilităţii menţinerii multă vreme a unui dolar supraapreciat. Peste 100 de moţiuni prezentate în Congresul S.U.A. propun măsuri protecţioniste pentru protejarea industriei naţionale (industria încălţămintei, industria siderurgică).

Multe firme vest-europene (firma belgiană Agfa producătoare de echipament de calcul şi de aparate de fotografiat, firma britanică Jaguar) folosesc cîştigurile realizate în anul curent pentru majorarea investiţiilor în reţeaua de desfacere şi în activitatea de promovare de pe piaţa americană, ceea ce speră să le întărească poziţia în S.U.A. chiar şi după căderea cursului de schimb al dolarului.

Edith Cresson, ministrul industriei şi comerţului din Franţa a efectuat o vizită de afaceri în S.U.A. în aprilie a.c., împreună cu reprezentanţii a 200 firme franceze subliniind că „pe o piaţă dificilă ca S.U.A. trebuie să te introduci şi să fii prezent permanent".

Ministrul omolog britanic Norman Tebbit a efectuat la rîndul său o vizită de afaceri în S.U.A. în primăvara acestui an şi a identificat sectoarele în care Marea Britanie poate concura cu succes pe piaţa americană (echipament pentru industria alimentară, accesorii de îmbrăcăminte feminină, echipament medical, echipament pentru necesităţi de apărare — exclusiv arme, tricotaje).

Carmen DAMŞA
I.E.M.

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Tendinţe în consumul energetic din industria chimică

Cele două şocuri petroliere (1973—1974 şi 1979—1980) au avut un impact mai limitat asupra disponibilului de ţiţei utilizat în industria chimică, comparativ cu cel avut asupra preţului anumitor fracţiuni petroliere sau gazoase, modificările înregistrate în consumul de ţiţei din acest domeniu depinzînd mai mult de utilizarea acestuia [1].

În general, industria chimică a înregistrat ritmuri de creştere mai rapide comparativ cu cele înregistrate în alte sectoare industriale, în majoritatea ţărilor. Ca urmare, cererea de energie pentru industria chimică în ţările industrializate şi în ţările socialiste europene a crescut în perioada 1974—1980 cu 40% (de la 365 milioane t.o.e. * la 510 milioane t.o.e.) într-un ritm mediu anual de 5,7%, în timp ce în aceeaşi perioadă cererea totală de energie pe ansamblul acestor ţări a crescut cu aproximativ 13%. Ponderea industriei chimice în consumul total de energie al ţărilor analizate a crescut în perioada 1975—1980 de la 8% la 10%.

În anul 1980, în Europa Occidentală 38% din ţiţeiul şi gazele naturale consumate în sectorul industrial se utilizau în industria chimică. În acelaşi an, această pondere era de 45% în ţările Americii de Nord, de 33% în U.R.S.S., iar în ţările socialiste europene (exclusiv U.R.S.S.) de peste 69%.

În ceea ce priveşte nivelul producţiei de produse chimice în zonele enumerate, se constată de asemenea, că există mari diferenţe datorate în principal structurii diferite a resurselor energetice şi deci a ofertei de materii prime utilizate.

[1] De regulă, combustibilii fosili sînt utilizaţi în acest sector în două scopuri principale : drept materie primă (în special pentru obţinerea produselor industriei chimice organice sau a îngrăşămintelor) şi drept combustibil (pentru creşterea entalpiei produselor finale, comparativ cu cea a materiilor prime şi asigurarea condiţiilor de reacţie).

*) t.o.e. = tone echivalent ţiţei.

Tabel nr. 1

Producția principalelor produse chimice
în țările industrializate și în țările socialiste europene,
în anul 1980 — milioane tone —

Produsul	Europa Occident.	America de Nord	U.R.S.S.	Țări socialiste europene
Etilenă	10,0	14,7	1,6	1,0
Propilenă	5,3	6,7	0,8	0,6
Metanol	2,2	3,7	1,8	0,9
Caprolactamă	0,4	0,5	0,3	0,2
Amoniac	9,7	15,9	14,9	8,3
Ureea	2,3	1,4	2,3	1,7
Acid sulfuric	25,0	41,8	22,4	8,6
Sodă calcinată	5,0	8,1	4,8	4,0
Sodă caustică	7,7	12,5	2,7	2,3
Ingrășăminte, din care :				
— cu azot	10,2	12	7,7	5,3
— cu fosfor	5,8	9,3	6,2	2,2
— cu potasiu	4,9	7,1	6,2	3,6
Rășini și materiale plastice	18,5	20,5	2,9	3,1
Fibre sintetice	1,4	2,4	0,3	0,3
Cauciuc sintetic	1,9	3,0	2,0	0,5
Total	110,3	159,6	76,9	42,6

Sursa : Annual Review of the Chemical Industry 1980.

Tabel nr. 2

Consumul energetic în industria chimică
în țările industrializate și în țările socialiste europene,
în anul 1980

— milioane tone echivalent țiței —

	Combustibili			Energie electrică	Total
	solizi	lichizi	gazoși *)		
Europa Occidentală	6	73	32	25	136
din care :					
— combustibil	4	20	17	25	66
— materie primă	2	53	15	—	70
America de Nord,	10	102	79	12	203
din care :					
— combustibil	10	24	44	12	90
— materie primă	—	78	35	—	113
U.R.S.S., din care :	14	57	35	6	112
— combustibil	8	31	15	6	60
— materie primă	6	26	20	—	52
Țări socialiste europene. (excl. U.R.S.S.)	10	28	17	4	59
din care :					
— combustibil	8	10	11	4	33
— materie primă	2	18	6	—	26
Total, din care :	40	260	163	47	510
— combustibil	30	85	87	47	249
— materie primă	10	175	76	—	261

* incluzînd LPG (gaze petroliere lichefiate).

Sursa : CEFIC (European Council of Chemical Manufacturers Federation).

Din evaluarea datelor prezentate în tabelul nr. 2 rezultă că există diferențe notabile și în ceea ce privește structura consumului de energie în industria chimică în regiunile analizate. Principalele caracteristici care se evidențiază sînt următoarele :

— predominanța combustibililor lichizi în consumul energetic în toate regiunile considerate ;

— ponderea mai ridicată a combustibililor gazoși în consumul energetic al Americii de Nord și al U.R.S.S., comparativ cu Europa Occidentală;

— în ceea ce privește combustibilii solizi aceștia dețin o pondere mai importantă în consumul energetic al țărilor socialiste europene, iar energia electrică în cel al Europei Occidentale.

În ceea ce privește evoluția industriei chimice în acest deceniu, specialiștii apreciază că este foarte dificil de făcut estimări în acest domeniu din cauza incertitudinilor actuale din economia mondială.

Corelația dintre creșterea PNB (Venit național) și ritmul de creștere al industriei chimice prezentată în tabelul de mai jos, arată că în industria chimică se vor înregistra și în continuare ritmuri de creștere mai rapide decît cele din alte sectoare economice.

Evoluția indicilor privind creșterea economică.
consumul total de energie, consumul de țiței
și producția industriei chimice
(1973 = 100)

— % —

	PNB (Venit național)	Consumul de energie	Consum de țiței	Producția chimică
Europa occidentală				
1965	69	68	51	45
1973	100	100	100	100
1980	117	106	93	155
1985 (estimat)	129	116	99	172
America de Nord				
1965	78	69	67	57
1973	100	100	100	100
1980	116	106	101	129
1985 (estimat)	129	117	96	150
U.R.S.S.				
1965	57	64	55	26
1973	100	100	100	100
1980	135	130	134	140
1985 (planificat)	160	151	144	185
Țări socialiste europene (exclusiv U.R.S.S.)				
1965	58	76	39	40
1973	100	100	100	100
1980	141	127	133	133
1985 (planificat)	170	142	142	186

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics.

Se apreciază de asemenea, că industria chimică va înregistra ritmuri de creștere mai rapide în țările socialiste europene (inclusiv U.R.S.S.), comparativ cu cele din Europa Occidentală și America de Nord.

Pentru industria de rafinare (ramură strîns legată de industria chimică), reducerea absolută a consumului de țiței în unele țări și în general încetinirea creșterii consumului de țiței pentru țările industrializate și socialiste europene a avut următoarele consecințe :

— Scăderea gradului de utilizare a capacităților de rafinare primară, în special în Europa Occidentală și America de Nord ;

— Majorarea cererii pentru fracțiunile ușoare utilizate în transporturi și industria chimică ;

— Reducerea puternică a cererii pentru fracțiile grele, utilizate în special pentru încălzire, mai ales în condițiile în care alte resurse cum sînt cărbunele sau energia nucleară devin tot mai competitive.

Specialiștii apreciază că în condițiile în care aceste tendințe se vor menține, industria prelucrării țițeiului (rafinării) va fi nevoită să-și închidă instalațiile de distilare primară mai puțin eficiente și să investească masiv în instalații de conversie, cum sînt cracarea catalitică, reformarea catalitică etc.

Tendințele menționate vor conduce la situația în care materiile prime petrochimice vor deveni tot mai grele. Acest proces de tranziție va fi totuși mai puțin rapid decît s-a preconizat inițial. Se constată, astfel, că numai aproximativ 40% din noile instalații de cracare construite începînd din anul 1976 pot utiliza drept materie primă motorina. În general alegerea materiei prime are o mare influență asupra randamentelor în olefine ale instalațiilor și asupra costului echipamentului. Pe măsură ce materia primă utilizată este mai grea, randamentul în etilenă scade, cel în propilenă se apropie de maxim, iar cel în butilenă și butadienă tinde să crească (deci pe ansamblu randamentul în olefine ușoare scade).

Pe de altă parte, în cazul utilizării materiilor prime petrochimice mai grele, investițiile cresc substanțial, deoarece obținîndu-se un număr mai mare de produse secundare este necesar să se facă apel la un echipament mai complex de prelucrare și separare a produselor rezultate. În aceste condiții este necesar ca la alegerea materiei prime optime să se țină cont atît de capacitatea instalației de a prelucra o anumită materie primă cît și de investițiile asociate și de costurile de prelucrare ca și de capacitatea pieței de a absorbi toate produsele (produsele secundare) obținute dintr-o anumită materie primă.

Cele două șocuri petroliere au dat un puternic impuls industriei petrochimice pe linia diversificării materiilor prime utilizate. În acest sens se constată că majoritatea instalațiilor de cracare construite în ultima vreme pot utiliza drept materie primă fie motorina, fie nafta, unele dintre ele putînd utiliza nafta și LNG (gaze naturale lichefiate).

În ceea ce privește diversificarea surselor de materii prime pentru industria chimică prin utilizarea materiilor prime alternative obținute din țiței, fracții lichide rezultate din prelucrarea cărbunelui, șisturi bituminoase și biomasă se apreciază că o producție semnificativă din punct de vedere comercial nu apare ca posibilă înainte de anii '90, unele previziuni părînd să împingă acest orizont chiar mai departe, spre secolul 21.

Se apreciază, de asemenea, că schimbarea orientării de la țiței spre cărbune (care reprezintă practic resursa disponibilă în cantitățile cele mai importante) prin intermediul conversiei acestuia în intermediari chimici (prin diverse procedee cum ar fi gazeificarea sau hidrogenarea) presupune investiții masive și tehnologii complicate și în multe cazuri poluante. În aceste condiții se apreciază că este puțin probabil ca combustibilii sintetici să devină vreodată materie primă petrochimică dominantă, aceste noi tipuri de materii prime urmînd să contribuie mai degrabă la completarea ofertei de materii prime provenite din țiței și gaze naturale.

În legătură cu utilizarea șisturilor bituminoase și a nisipurilor asfaltice pentru prepararea materiilor prime petrochimice trebuie făcută precizarea că există unele dezavantaje legate de conținutul scăzut în hidrogen al acestora, care face necesară aplicarea prealabilă a unui proces de hidrogenare severă care este foarte costisitor. Utilizarea biomasei pentru prepararea materiilor prime petrochimice deși prezintă avantajul regenerării are totuși unele inconveniente legate de conținutul caloric scăzut, conținutul ridicat de apă și costul mare al recoltării.

Pentru următorul deceniu se așteaptă ca datorită creșterii continue a costului energiei și materiilor prime, producătorii petrochimici să tindă spre îmbunătățirea selectivității proceselor de cracare (respectiv a volumului de produse dorite/unitatea de materie primă prelucrată) și a eficienței energetice (energia necesară pentru a produce un volum dat de produs dorit).

În privința îmbunătățirii eficienței energetice în industria chimică se constată că există încă un potențial destul de important rămas nevalorificat. În acest sens se apreciază că încetinirea creșterii economice va afecta structura industriei chimice în acest deceniu, fiind necesar ca guvernele să-și majoreze investițiile în domeniul cercetării și dezvoltării în următoarele direcții :

— elaborarea unor tehnologii tot mai eficiente din punct de vedere al consumului energetic ;

— dezvoltarea unor tehnologii capabile să recupereze conținutul caloric al deșeurilor ;

— majorarea ponderii tehnologiilor care utilizează cărbunele și energia nucleară.

Concluzionînd se poate aprecia, că principalele probleme pe care le are de rezolvat industria chimică din țările industrializate și din țările socialiste europene, ca de altfel din toate țările lumii, sînt :

— dezvoltarea unor tehnologii de producție avînd un grad sporit de flexibilitate, care să permită prelucrarea diverselor materii prime ;

— dezvoltarea unor tehnologii cît mai selective de obținere a produselor petrochimice, capabile să reducă numărul produselor secundare obținute ;

— îmbunătățirea eficienței energetice a tuturor tehnologiilor existente ;

— dezvoltarea pe termen lung a unor tehnologii capabile să utilizeze și unele materii prime mai grele și mai ieftine, cum ar fi cele obținute din fracțiile mai grele de țiței, din cărbune, șisturi bituminoase, nisipuri asfaltice și biomasă;

— dezvoltarea unor tehnologii cît mai puțin poluante.

Iolanda Vasilescu DEDUIANU
I.E.M.

Relații financiare internaționale

Băncile și criza sistemului financiar internațional

2. Pe măsură ce au apărut noi probleme privind asigurarea lichidității internaționale s-au conturat o serie de direcții de acțiune care au încercat să preîntîmpine strangularea relațiilor financiare internaționale. Aceste măsuri însă, din care vom aminti în continuare cîteva, vizează în special modificări „în sistem" și nu schimbări „de sistem" care să ducă la atît de necesarele restructurări ale relațiilor economice internaționale.

Activitatea bancară presupune asigurarea unui echilibru permanent între creditele acordate și volumul de lichiditate menținut disponibil pentru efectuarea plăților. În această situație ia naștere un anumit cerc vicios. Neîncrederea deponenților în solvabilitatea unei bănci îi poate determina pe aceștia să-și retragă fondurile acordate în păstrare. Aceasta impune băncilor să mențină disponibil un anumit volum de lichiditate pentru a putea face față cererilor în orice moment. Pe de altă parte, lichiditățile care nu sînt introduse în circulație sub formă de credite nu sînt remunerate prin dobîndă și deci nu aduc nici un profit. Prin urmare, dincolo de măsurile tehnice de control intern destinate a preveni fraudele și de perfecționare a metodelor de evaluare a solvabilității debitorilor pentru a limita pierderile, băncile trebuie să mențină un echilibru optim între depozitele pe termen scurt și volumul creditelor pe termen lung pe care le pot acorda în baza surselor atrase disponibile. Dacă pe plan național prudența cu care băncile consimt credite este bine controlată de autoritățile financiare, reglementările în acest sens fiind conturate în mod clar, nu același lucru se poate afirma despre supracontrolul preventiv al operațiunilor internaționale de credit.

În ultimii ani s-a realizat totuși un anumit progres în ce privește coordonarea acțiunilor de control bancar la nivel internațional. Principalul organ de lucru a devenit Comitetul Reglementărilor Bancare și al Practicilor de Supraveghere care operează sub auspiciile Băncii Reglementelor Internaționale (B.R.I.). Acesta a luat ființă în 1974 ca răspuns la problemele financiare survenite pe plan mondial și are rolul unui for internațional de discuție și analiză a practicilor și reglementărilor în domeniul supracontrolului bancar.

„Concordatul" adoptat în 1975 de acest Comitet ridică problema împărţirii responsabilităţilor în ceea ce priveşte supracontrolul solvabilităţii băncilor. Această responsabilitate nu se extinde însă şi asupra suportului care se cere acordat băncilor aflate în dificultate.

Un pas important realizat în domeniul controlului internaţional preventiv l-a constituit acceptarea în 1978 de către guvernatorii B.R.I. a propunerilor făcute de Comitet ca evaluarea bonităţii financiare a unei bănci de către organele de supracontrol să aibă în vedere şi poziţia sucursalelor şi a băncilor controlate de aceasta, situate în afara ţării de reşedinţă. Această măsură creşte responsabilitatea autorităţilor de control din ţara în care se găseşte sediul băncii tutelare fără însă a diminua responsabilitatea celor din ţările în care sînt situate sucursalele şi băncile controlate.

În practică însă, împărţirea responsabilităţilor de control nu a condus la prevenirea dificultăţilor financiare. Dacă s-ar fi putut anticipa în 1977 nivelul pe care îl vor atinge ratele dobînzilor în 1979, volumul creditelor pe termen scurt, nu ar fi fost poate atît de mare. În acelaşi timp, indiferent de precauţiile luate în acordarea de credite, este greu de creat o imunitate împotriva contaminării în lanţ, ca urmare a problemelor de insolvabilitate ale altor bănci.

Pe plan naţional băncile îşi pot depăşi problemele temporare de lichiditate prin intermediul unor mecanisme bine stabilite cum ar fi reescontul sau acordurile swap cu banca centrală. Pot, însă, apela la asemenea soluţii numai acele instituţii care prezintă o garanţie suficientă. De asemenea, în momentul depunerii bilanţului de către o societate, sînt create proceduri de rezolvare a afacerilor acesteia, autorităţile finaciare din fiecare ţară intervenind în situaţiile de faliment.

În operaţiunile bancare internaţionale, rolul autorităţilor naţionale este însă limitat. Mai mult de atît, nu este conturat modul în care urmează să fie trataţi creditorii internaţionali în cazul falimentului unui debitor. Eforturi conjugate au dus la rezolvarea unor asemenea situaţii cu ocazia falimentelor unor bănci ca U. S. National Bank of San Diego în 1973 sau Bankhaus Herstatt din R.F.G. în 1974. Cel mai recent caz celebru este falimentul lui Banco Ambrosiano din Italia, cînd atît creditorii naţionali cît şi cei internaţionali au beneficiat de un tratament echitabil.

Un aspect al incertitudinii care planează asupra rolului băncilor centrale vizează responsabilitatea acestora faţă de sucursalele sau băncile controlate de bănci holding (tutelare) cu sediul în altă ţară. În cazul sucursalelor, responsabilitatea asumată de banca naţională din ţara în care banca tutelară îşi are domiciliul se extinde automat şi asupra sediilor din străinătate ale acesteia. Nu acelaşi lucru se întîmplă cu băncile din străinătate controlate de o bancă holding.

Unele legislaţii naţionale (în Marea Britanie sau Canada) cer ca băncile care controlează bănci situate în aceste ţări să-şi asume responsabilitatea sprijinirii băncilor tutelate în cazul cînd acestea intră în dificultate Ce se întîmplă însă cînd însăşi banca tutelară devine insolvabilă ? Autorităţile din ţara în care ea este situată nu îşi mai asumă responsabilitatea asistării băncilor străine controlate de aceasta. Aşa s-a întîmplat în momentul falimentului la Banco Ambrosiano din Luxemburg cînd Banco Ambrosiano Holding din Italia, şi-a declinat orice responsabilitate. În cele din urmă, acest caz, care de altfel a cunoscut complicaţii deosebite fiind corelat cu probleme de fraudă şi supracontrol necorespunzător, şi-a găsit rezolvarea prin contribuţia atît a autorităţilor luxemburgheze cît şi a celor italiene. Mai greu de găsit soluţii este însă atunci cînd băncile tutelate se află situate în centre bancare „off-short", unde influenţa controlului şi responsabilitatea autorităţilor naţionale este aproape nulă.

Confruntate cu problemele de incapacitate de plată ale ţărilor în curs de dezvoltare survenite începînd cu 1979, oficialităţile financiare, atît cele naţionale cît şi cele internaţionale au recurs la mai multe soluţii. Una dintre ele a fost reeşalonarea datoriilor scadente. Aceste operaţiuni s-au desfăşurat prin intermediul Clubului de la Paris pentru creditele guvernamentale şi prin intermediul acordurilor încheiate „ad-hoc" între ţările debitoare şi băncile comerciale în cazul creditelor consorţiale. În perioada 1979—1983 au avut loc aproape 60 de negocieri de reeşalonare cu un număr de peste 25 de ţări în curs de dezvoltare.

Numai în 1983 băncile comerciale au purtat negocieri de reeşalonare cu 22 de ţări debitoare, sumele implicate ridicîndu-se la 60 miliarde de dolari.

O altă soluţie a fost lărgirea asistenţei financiare acordate de FMI ţărilor lumii a treia confruntate cu dificultăţi în finanţarea deficitului balanţelor de plăţi curente.

Pentru aceasta Fondul Monetar Internaţional a luat măsuri de creştere a resurselor de fonduri de care dispune. În acest scop, alături de majorarea cotelor de participare ale statelor membre, intrată în vigoare în toamna anului 1983, Fondul a recurs şi la creşterea angajamentelor sale faţă de unele bănci naţionale. În 1984, 17 bănci centrale au consimţit deschiderea prin intermediul Băncii Reglementelor Internaţionale a unei linii de credit de 2,5 miliarde DST, căreia i se adaugă alte două linii de credit negociate pe cale bilaterală cu Japonia şi Belgia, precum şi un credit de 3 miliarde DST acordat de Agenţia Monetară a Arabiei Saudite. Acestea ridică la 6 miliarde de dolari facilităţile de credit pe care le-a obţinut suplimentar Fondul faţă de liniile de credit de care beneficiază în mod curent în cadrul acordurilor generale de împrumut.

Deoarece însă posibilitatea înlocuirii totale a creditelor acordate de bănci cu fonduri oficiale a fost scoasă din cauză, strategia generală însuşită în majoritatea cazurilor a fost condiţionarea acordării de ajutoare oficiale, în special prin intermediul FMI, de continuarea acordării de credite bancare. Caracterul condiţionat al apelurilor către Fond legat de adoptarea unor programe de stabilizare de către ţările debitoare creează pentru bănci garanţia rambursării împrumuturilor, permiţîndu-le să crediteze în continuare aceste ţări. Strategia însă are două nuanţe de dificultate. Programe de redresare mult prea severe pot perturba echilibrul intern şi dezvoltarea economico-socială a ţărilor în cauză. Pe de altă parte elaborarea şi negocierea acestor programe sub auspiciile Fondului necesită un timp relativ îndelungat, perioadă în care ţările debitoare au nevoie acută de asistenţă financiară. Prin urmare, acestor ţări a fost nevoie să li se acorde credite bancare pe termen scurt, în special prin intermediul Băncii Reglementelor Internaţionale pentru a face faţă problemelor celor mai urgente. De asemenea autorităţile financiare din ţările creditoare s-au văzut obligate să depună eforturi pe lîngă băncile comerciale pentru ca acestea să acorde credite adiţionale, să nu suprime liniile de credit către ţările în curs de dezvoltare sau să reactiveze linii de credit anterior anulate.

Spre exemplu, în decembrie 1982 Banca Reglementelor Internaţionale a acordat Braziliei un credit de „respiro" de 1,2 mlrd. dolari, pentru ca în februarie 1983 FMI să consimtă acordarea unui credit de 5,4 mlrd. dolari. La fel Mexicul şi Brazilia au beneficiat în 1982 de credite bancare suplimentare de 5 mlrd. respectiv 4,4 mlrd. dolari, consimţirea tragerilor către Fond fiind condiţionată de acordarea de noi credite bancare şi invers.

Din toate măsurile de rezolvare a crizei financiare internaţionale pe care le-am prezentat mai sus se poate trage următoarea concluzie : băncile au devenit conştiente că singura posibilitate de păstrare a activelor lor externe este continuarea acordării de noi credite. Eforturile depuse de ele în acest sens nu sînt deci un gest de bunăvoinţă, ci constituie condiţie sine qua non a însăşi supravieţuirii lor.

Aceste soluţii reprezintă însă numai paleative în rezolvarea unei crize de sistem. Ameliorarea durabilă a situaţiei existente, pe piaţa financiară internaţională, presupune redresarea economiilor naţionale ale ţărilor debitoare, iar aceasta nu se poate concepe decît în condiţiile unei modificări de substanţă a climatului economic mondial, cum de altfel o recunosc chiar reprezentanţii finanţelor occidentale în Raportul anual al Băncii Reglementelor Internaţionale, din anul 1983. Este prin urmare necesară instituirea

unei ordini economice internaționale care să permită, în cadrul unor politici comerciale corespunzătoare ale statelor dezvoltate, participarea activă a țărilor lumii a treia la diviziunea internațională a muncii, accesul nestînjenit pe piața internațională fiind condiția creșterii veniturilor lor externe și a lichidării uriașelor datorii acumulate. În același timp, țările dezvoltate trebuie să acorde asistența adecvată asigurării dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare, anulînd datoriile contractate de țările cele mai slab dezvoltate și punînd la dispoziție facilități de credit la dobînzi acceptabile.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

Conjunctura economică internațională

Corelația cercetare-dezvoltare-competitivitate

Cheltuielile bugetare de cercetare-dezvoltare ale R. F. Germania vor înregistra în anul 1984 o creștere de cca 6% față de anul precedent, totalizînd 49 miliarde mărci vest-germane. R. F. Germania se situează, alături de Japonia și S.U.A., pe primele locuri în rîndul țărilor capitaliste dezvoltate, în ceea ce privește fondurile alocate pentru cercetare-dezvoltare.

În R. F. Germania, principalele domenii spre care au fost orientate fondurile de cercetare în anul 1984 sînt : cercetare tehnologică (57%), cercetare în domeniul militar (15%), cercetare economică (10%), precum și cercetare fundamentală (8%).

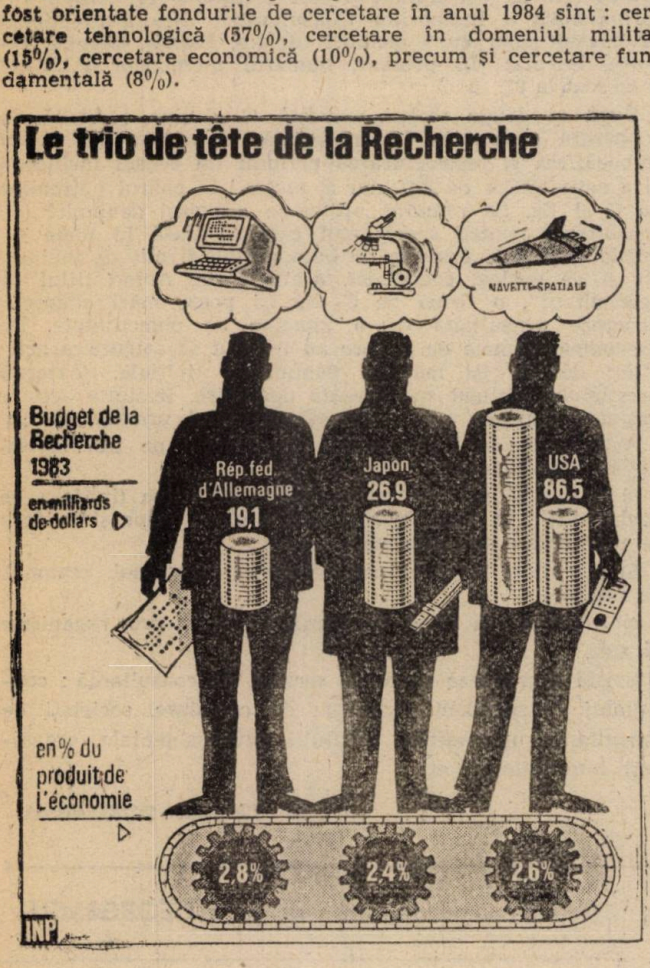

Dezvoltarea activității de cercetare-dezvoltare este favorizată de elaborarea unor programe de cercetare finanțate direct de către stat și de acordarea unor facilități fiscale în activitatea de cercetare. Totodată, puternica concurență tehnologică existentă pe plan mondial, a constituit un factor stimulator și a determinat o majorare a fondurilor de cercetare și în R. F. Germania.

Cheltuielile de cercetare-dezvoltare efectuate de firmele particulare au totalizat, în anul 1984, 34,9 miliarde mărci vest-germane, finanțarea provenind într-o proporție de 83% chiar de la aceste firme, 16% din mijloacele alocate de stat și 1% de la alte instituții vest-germane.

Activitatea de cercetare fundamentală finanțată de către stat se desfășoară în instituții federale, centre de cercetare, laboratoare, iar suma prevăzută pentru anul 1984 totalizează 2,25 miliarde mărci ; cea finanțată de firmele particulare este orientată către diferite sectoare de cercetare, în institutele Max-Planck, institutele Frauenhofer și institutul Battelle — suma alocată este de 5 miliarde mărci. În cadrul laboratoarelor din instituțiile de învățămînt superior, activitatea de cercetare fundamentală se îndreaptă, în special, spre disciplinele tehnice, suma destinată fiind de 7,15 miliarde mărci, 2—3% din aceste sume sînt alocate de către economia vest-germană activității de cercetare-dezvoltare desfășurată în străinătate.

Personalul vest-german de cercetare s-a dublat în ultimii 20 de ani, totalizînd 375 000 persoane : 60% din total lucrează în domeniul cercetării economice. În S.U.A. și Japonia numărul persoanelor care lucrează în cercetare este mult mai mare. Astfel, în S.U.A. numărul cercetătorilor a crescut de la 511 000 persoane în 1972 la 698 000 persoane în 1982, în medie cu cca 3%/an, iar în Japonia numărul acestora a crescut de la 427 000 persoane în 1972 la 548 000 persoane în 1982, în medie cu 2,8%/an.

Liliana RĂDULESCU
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Consulting-engineering

Factor și condiție a creșterii economice, comerțul exterior reprezintă efectul unui proces complex de specializare în cadrul diviziunii internaționale a muncii. În ultimele decenii, tehnicile de comerț exterior s-au dezvoltat și diversificat permanent, în acest domeniu avînd loc perfecționări și schimbări notabile. O extindere deosebită a cunoscut astfel comerțul invizibil, noțiune aplicabilă acelor tranzacții internaționale care au ca obiect o prestare de servicii, indiferent dacă beneficiarul este o persoană fizică sau juridică sau administrația de stat, dacă serviciul se execută pe teritoriul țării prestatoare sau primitoare sau în afara frontierelor vamale. În pofida celor peste 2000 de bariere protecționiste care frînează în momentul de față promovarea în circuitul economic mondial a acestor categorii de operațiuni, a lipsei unui cadru general de reglementări, comerțul invizibil s-a impus ca o componentă dinamică a relațiilor economice internaționale, ajungînd să reprezinte la începutul deceniului în curs 25,2 la sută din exportul țărilor capitaliste dezvoltate și 14,3 la sută din cel al țărilor în curs de dezvoltare.

Din gama serviciilor care deservesc sfera producției materiale, avînd rol de element motor și efect de antrenare asupra celorlalte tipuri de servicii, fac parte operațiunile de acordare de asistență, de consultanță economică și inginerească.

Engineering-ul

Rolul de avanpost pe piața externă pentru exportul de mașini și utilaje pe care-l joacă consulting-ul, ca și ponderea în ansamblu a serviciilor inginerești în valoarea contractelor de exporturi complexe și de obiective la cheie impune promovarea sa largă la export.

Cu toate că operațiunile executate în cadrul activității de „engineering" nu sînt noi, în literatura de specialitate sînt formulate definiții diferite privind sfera sa de cuprindere. În accepțiunea engleză tradițională, prin engineering, se înțelege ingineria construcțiilor de mașini, dar noțiunea a devenit treptat tot mai cuprinzătoare începînd cu declanșarea revoluției tehnico-științifice contemporane. Depășind limitele activității industriale „engineering-ul" desemnează tot mai mult activitatea de pregătire prealabilă a unei lucrări, ordonarea prealabilă a operațiunilor ce concură la realizarea unui obiectiv, urmărind creșterea eficienței acțiunii la care participă. După opinia lui René Leclerque exprimată în „Les mèthodes d'Organisation et d'Engineering" noțiunea de „l'ingénierie" desemnează „studiul și folosirea de mijloace noi în rezolvarea problemelor determinate de organizare", organizarea fiind disciplina care „permite să dăm părților unui corp aranjamentul necesar funcțiilor cărora le este destinat". În literatura noastră economică acordarea de asistență inginerească reprezintă o activitate specifică de concepție, studiu și coordonare a diferitelor discipline sau specialități exercitate de inginerii și tehnicienii care acționează în general în cadrul unei echipe pentru realizarea sau punerea în stare de funcționare a unei lucrări sau a unui ansamblu de lucrări.

Deși noțiunea de „engineering" prezintă diferite accepțiuni, operațiunile cuprinse în această activitate sînt bine delimitate. În acest sens se disting :

— **„Industrial Engineering"** — artă și știință a folosirii și coordonării oamenilor, mașinilor și materialelor în vederea obținerii unei anumite cantități de produse, de calitate competitivă pe piață, la termenul stabilit și cu cheltuieli minime.

— **„Engineering Design"** — lucrări de proiectare a unei uzine efectuate după stabilirea tehnologiei de fabricație și constînd din pregătirea planurilor, întocmirea specificațiilor și a proiectelor de execuție, astfel încît să se poată trece direct la realizarea fizică a obiectivului respectiv.

— **„Engineering Economics"** — stabilirea științifică, pe baza unor principii economice, a căilor și metodelor inginerești care trebuie folosite pentru realizarea unui obiectiv în condiții de risc minime.

Activitatea de „engineering" se realizează în 2 faze :

● **faza de studii**, care cuprinde cercetările pe baza cărora se întocmește proiectul ;

● **faza de execuție**, care cuprinde : lansarea comenzilor, procurarea materialelor, montaj, construcții, recepții, punerea în funcțiune etc. Inițiată prin cererea de ofertă lansată de un client la care societatea de „engineering" răspunde cu un anteproiect în temeiul căruia clientul își definește mai clar obiectivul, apreciind totodată competența societății, această activitate continuă cu tratativele privind încheierea contractului, după care se trece la derulare. O frecventă utilizare o are în practică sistemul livrărilor „la cheie" în valoarea cărora engineering-ul poate deține o pondere substanțială; asemenea proiecte prezintă unele avantaje cum ar fi : responsabilitate unică pentru execuție, execuție rapidă, cunoașterea anticipată a costului obiectivului, achitarea costului în momentul funcționării satisfăcătoare a obiectivului respectiv ș.a.

În general, „engineering-ul" este desfășurat de către societăți puternice, cu un personal specializat de înaltă calificare și care proiectează, de exemplu, cea mai mare parte din totalul investițiilor industriale din țările capitaliste dezvoltate. Există astfel, în funcție de obiectul lor, societăți de proiectare și construcții, societăți specializate în conducerea activității întreprinderilor (management), societăți de cercetare.

După forma organizatorică, pot fi **societăți autonome**, care sînt organizații sau cabinete de ingineri consultanți, al căror grad de autonomie este determinat de aportul băncilor sau firmelor industriale la capitalul social și **societăți integrate**, dependente nemijlocit de grupuri industriale importante, ale căror filiale sau servicii de studii sînt și avînd totodată un rol de „public relations" și care intervin în diferite lucrări sau acțiuni ca subcontractant al unor societăți autonome, elemente care, alături de altele, reprezintă garanția obiectivității soluțiilor tehnico-economice propuse de societatea integrată. Cu toate acestea, apariția activității de „consulting", ca o derivare din cea de „engineering", dar referindu-se exclusiv la o asistență sub forma consultațiilor acordate clientului, a fost determinată mai ales de cerința obiectivității soluțiilor amintite. Asupra acestui aspect vom reveni însă.

Consulting-ul

Consulting-ul constă în studierea și cercetarea pentru un beneficiar, a posibilităților tehnice și comerciale, în baza stadiului actual al științei și practicii, într-un anumit domeniu, și acordarea corespunzătoare de asistență tehnică. Ca activitate de acordare a consultațiilor, cuprinde o sferă largă de operațiuni. Această activitate se confundă cu interesele beneficiarului, dar consultantul propune numai soluții, fără a participa la luarea deciziei.

Ideea selecționării contractuale a unui personal exterior și temporar de către o societate sau organizație în scopul efectuării unor lucrări de cercetare sau consultații, prezintă o serie de avantaje cu influență directă asupra dezvoltării economice. Printre aceste avantaje mai importante sînt : posibilitatea scurtării timpului necesar pentru punerea în funcțiune a obiectivelor, posibilitatea de acces la cunoștințe și metode specializate, posibilitatea de a reconsidera o metodă, deja aplicată, într-o lumină nouă, posibilitatea de a obține recomandări și evaluări imparțiale.

Prin consultanți, pînă la al doilea război mondial, se înțelegeau arhitecții, inginerii, antreprenorii sau acele personalități profesionale care lucrau independent (aveau firma lor). În 1913, ca o expresie definitivă a afirmării profesiunii de consultant, a fost înființată „Federația Internațională a Inginerilor Consultanți", care a funcționat la început doar cu 5 membri (Belgia, Franța, Olanda, Elveția, Suedia). În prezent, numărul membrilor F.I.D.I.C. a crescut la 21.

După al doilea război mondial, C. devine o formă de cooperare economică internațională, avînd loc nu numai îmbogățirea și restructurarea noțiunii (în sensul includerii și a activităților de Eg), dar și mutații în cadrul noțiunilor de C și Eg. Se remarcă utilizarea aceleiași denumiri (de consultant) pentru specialistul care lucrează în toate tipurile de firmă, profesia de bază putînd fi atît de inginer, cît și de geolog, economist, arhitect etc. Avînd titlul de „consultant", o firmă de C—Eg își poate mări clientela, deoarece consultația dă o imagine de obiectivitate. De asemenea, firmele de C care au început să asigure și activități de Eg, își mențin denumirea inițială, datorită prestigiului cîștigat sub această denumire. Evoluția acestor noțiuni se poate reda schematic în felul următor :

Activitățile de C se acordă în general pe trei nivele, după cum urmează :

a) Activități privind realizarea de obiective (în faza de preinvestiții, în faza de realizare a obiectivelor și în faza de producție a obiectivelor).

b) Activități la nivel macroeconomic (național, regional, de ramură).

c) Activități la nivel de firmă, întreprindere, organisme de stat.

Există numeroase surse de servicii de consultanță : consultanți independenți, institute de cercetare, societăți de consultanți, universități, instituții guvernamentale, organizații internaționale etc.

Theodor PURCAREA

Redactor coordonator : dr. **Ioan GEORGESCU**

Breviar — comerț internațional

Contractul comercial

CONTRACT COMERCIAL INTERNAȚIONAL — convenție prin care două sau mai multe părți din țări diferite dau naștere, prin acordul lor de voință, unui raport juridic prin care își asumă drepturi și obligații de natură comercială. Se caracterizează prin două elemente esențiale: a) comercialitate, adică se încheie de către părți în îndeplinirea curentă a activității lor specializate ; b) internaționalitate, adică contractul conține elemente de extraneitate, cum sînt : una din părțile contractante este un străin, plata prețului se face într-o valută etc. Încheierea contractelor comerciale este precedată de o seamă de activități precontractuale, începînd cu cererea de ofertă, oferta, negocieri etc., iar momentul formării lui este determinat de o serie de factori, printre care prezența părților la semnare, dreptul aplicabil ofertelor etc. În sistemul dreptului român, Legea nr. 1/1971 și Legea nr. 71/1969 obligă la încheierea contractelor comerciale internaționale sub formă scrisă. Forma scrisă a contractului se poate materializa sub mai multe modalități : regula generală este forma înscrisului unic, a proiectului de contract elaborat de ofertantul-furnizor, a cărui formă se definitivează pe parcursul negocierilor și, în final, prin semnarea de către părți ; în practică este destul de frecventă modalitatea de încheiere a contractelor prin confirmarea scrisă a ofertei de către destinatarul-beneficiar, evident fără modificarea elementelor prevăzute de către ofertant ; uneori, contractul se încheie prin acceptarea implicită a ofertei sau a comenzii, printr-un început de executare (remiterea prețului, expedierea imediată a mărfii comandate etc.). V : Oferta ; Acceptarea ofertei ; Formarea contractului comercial ; Dreptul aplicabil ; Competența de semnare a contractelor comerciale internaționale ; Internaționalitatea contractelor comerciale.

CONTRACT COMERCIAL DE ADEZIUNE — formă de contract ale cărui clauze sînt prestabilite de către ofertant și pe care destinatarul ofertei nu le poate discuta, acesta avînd posibilitatea de a le accepta sau de a nu încheia contractul. Acest tip de contract este incompatibil cu principiile comerțului internațional. Cu toate acestea, o serie de contracte tip elaborate de firme care dețin monopolul într-un anumit domeniu al comerțului internațional se învederează ca veritabile contracte de adeziune, în care un număr redus de clauze pot fi puse în discuția părților, în cadrul negocierilor. V : Interpretarea contractelor.

OBIECTUL CONTRACTELOR. Ca izvor principal de obligații civile și comerciale contractul necesită pentru formarea sa anumite condiții esențiale, între care și aceea a existenței unui obiect al lui. În sistemul dreptului român, Codul civil (art. 948) — referindu-se la obiectul contractului — se mărginește cu precizarea că el trebuie să fie determinat. Codul civil francez (art. 1108) completează această precizare, arătînd că este necesar totodată ca obiectul să fie susceptibil de a constitui obiect de contract. Contractul fiind izvor de obligații, obiectul lui nemijlocit este crearea unei obligații civile între părțile care l-au încheiat. Obligația astfel creată are la rîndul ei un obiect care constă într-o prestațiune pozitivă (a da ori a face) sau negativă (a nu face). Făcîndu-se abstracție de raportul juridic de obligație la care dă naștere contractul între părți, s-a considerat că obiectul contractului este însăși prestațiunea pozitivă ori negativă a cărei îndeplinire una dintre părțile contractante o cere celeilalte părți (de exemplu, predarea lucrului vîndut, care în acest sens constituie obiectul contractului de vînzare). Deci, din punct de vedere economic, obiectul vînzării este lucrul vîndut, în schimbul căruia cumpărătorul plătește vînzătorului prețul. În acest sens contractul de vînzare-cumpărare constituie forma juridică de realizare a comerțului internațional, exprimînd un act de intermediere într-o operațiune de schimb.

INTERNAȚIONALITATEA CONTRACTELOR COMERCIALE — este determinată de existența unor elemente de extraneitate, care pot fi : a) subiectele ; în orice contract internațional, unul din subiectele contractului — fie cumpărătorul, fie vînzătorul — este străin (astfel, dacă într-un contract de vînzare la export vînzătorul este o unitate economică din țara noastră, cumpărătorul este o persoană străină care, în cazul statelor capitaliste poate să fie o persoană juridică sau fizică) ; b) obiectul contractului, poate să fie străin în cazul în care contractul se încheie în țara noastră, dar mărfurile se află în străinătate ; astfel, în cazul unui contract de import, încheiat cu reprezentantul unei firme străine, aflat în București, vor exista două elemente de extraneitate ; unul din subiecte (vînzătorul) și obiectul contractului, respectiv marfa aflată în străinătate; c) locul unde urmează să se execute contractul încheiat constituie element de extraneitate la toate contractele externe în care locul unde urmează să se execute contractul este într-o altă țară ; de asemenea, contractul se execută în străinătate și în cazul cînd plata prestației efectuate se face la banca clientului. Consecința existenței elementelor de extraneitate într-un contract constă în faptul că raportul juridic la care îi dă naștere iese de sub guvernarea unui anumit sistem de drept național, contractul fiind supus unor izvoare multiple de drept. V : Dreptul aplicabil contractelor comerciale internaționale.

DREPTUL APLICABIL CONTRACTELOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE. Consecința internaționalității contractelor comerciale constă în faptul că raportul juridic iese de sub guvernarea unui anumit sistem de drept național, contractului respectiv fiindu-i aplicabile mai multe izvoare de drept : tratatele internaționale, uzanțele comerciale uniforme, unul din sistemele de drept național. Problema care se pune în practica contractelor comerciale internaționale este aceea de a ști care anume sistem de drept național este aplicabil. Întrebarea își găsește rezolvarea pe două căi diferite : părțile au dreptul să aleagă un anumit sistem de drept pe care să-l implanteze în contract printr-o clauză expresă, sistemul de drept astfel ales devenind legea contractului (Lex contractus) ; dacă părțile omit să înscrie în contract un anume sistem de drept, sarcina de a stabili dreptul aplicabil revine, în caz de litigiu, arbitrului, după criteriul locului încheierii contractului sau al executării lui.

CERERE DE OFERTĂ — document prin care o firmă își manifestă voința de a încheia un contract cu un obiect bine determinat și se materializează sub formă de scrisoare comercială, telegramă, telex sau sub forma unei convorbiri telefonice cu partenerul potențial. Ca regulă generală, cererea de ofertă nu produce efecte juridice, dar are funcția importantă de a declanșa dialogul precontractului. Sub acest aspect, față de importanța pe care o prezintă, întreprinderile române de comerț exterior sînt obligate (Decretul nr. 215/1973) să răspundă în termen de 15 zile la cererile de ofertă primite ; decretul amintit prevede că acestea pot fi refuzate numai dacă există condiții obiective și numai cu aprobarea ministerului coordonator. Pentru cererile de ofertă privind produse manufacturate (instalații, mărfuri) cu o valoare mai mare de 100 mii dolari și pentru produsele generale cu o valoare mai mare de 400 mii dolari, unitățile pot refuza emiterea ofertei numai cu aprobarea M.C.E.C.E.I.

OFERTA FĂRĂ ANGAJAMENT — comunicare emisă de către persoane determinate sau nedeterminate (public sau firme cu un anumit profil de activitate) care nu au

ca scop imediat încheierea de contracte ci numai pregătirea pieței asupra unor viitoare tranzacții. Acest tip de ofertă devine publică în diferite moduri : prin publicare în reviste străine de specialitate sau reviste românești editate pentru străinătate ; prin remiterea beneficiarilor prezumtivi a unor cataloage, prospecte, oferte-circulări, facturi proforma ; prin expuneri la tîrguri și expoziții internaționale ; prin filme documentare, conferințe de presă etc. Privite din punct de vedere al dreptului național al majorității statelor, ofertele fără angajament și în special cele adresate unor persoane nedeterminate nu constituie decît simple invitații pentru viitoare negocieri.

OFERTA FERMĂ — comunicare ce se adresează uneia (sau unor) persoane (fizice sau juridice) determinate de către ofertant, în legătură cu încheierea fermă a unui contract ; trebuie să conțină toate elementele unui contract — obiect, preț, termene de livrare etc. — deoarece acceptarea ei întocmai de către destinatar înseamnă contract încheiat. Legea nr. 71/1969, la art. 53, alin. 4, face precizarea că „oferta va cuprinde condițiile și modalitățile de plată, finanțare sau creditare și celelalte elemente necesare pentru încheierea contractului, precum și termenul în care poate să fie acceptată". Deosebirea dintre oferta cu termen și aceea fără termen este că obligativitatea celei dintîi durează pînă la expirarea termenului fixat, iar a celeilalte un interval de timp care se determină în raport cu natura contractului și cu relațiile dintre părți. V : Revocarea ofertei ferme.

COMANDA — document prin care un cumpărător sau beneficiar potențial își manifestă voința de a încheia un contract de vînzare-cumpărare sau de prestări de servicii cu un vînzător (furnizor) sau prestator căruia i se adresează ; acceptarea ei întocmai sau executarea imediată are valoare de contract încheiat sub formă scrisă. Pentru considerente de ordin practic comercial se impune acceptarea în scris, în toate cazurile, a comenzilor primite. Comanda se utilizează, frecvent, pentru detalierea sortimentelor și termenelor și a condițiilor de livrare în cadrul contractelor cadru sau al convențiilor generale de vînzare internațională.

ACCEPTAREA OFERTEI — manifestarea de voință a destinatarului de a încheia un contract, în condițiile ofertei primite. Trebuie să se materializeze în scris, prin telex, telegraf sau printr-un act care să constituie începutul de executare a contractului, cum ar fi remiterea prețului. Cu privire la termenul în care se face acceptarea pentru ca aceasta să fie valabilă, principiul este că ea trebuie să fie făcută în interiorul perioadei acordate de ofertant. În cazul în care, prin ofertă, nu s-a stipulat un termen, unele sisteme de drept și practica internațională consideră că acceptarea trebuie făcută într-un termen rezonabil sau în termenele stabilite prin normele de drept, în funcție de distanță și alte criterii. În cazul în care acceptarea este tardiv emisă, soluțiile date de sistemele de drept național sînt diferite : legislațiile Marii Britanii, S.U.A., Canadei, Mexicului privesc acceptarea emisă după împlinirea termenului ca fiind fără efect juridic ; potrivit Codului civil italian, acceptarea tardivă duce la încheierea contractului dacă ofertantul dorește aceasta și sub condiția de a-l încunoștința de îndată pe acceptant; un grup de sisteme de drept (brazilian, chilian, columbian) stabilește principiul potrivit căruia ofertantul, dacă nu înștiințează pe acceptant despre întîrzierea acceptării, poate fi făcut răspunzător pentru pagubele pricinuite. Pe planul dreptului comerțului internațional, soluțiile în această problemă tind să salveze formarea contractului în cazul unor acceptări tardive. Conținutul acceptării ofertei trebuie să corespundă în totul propunerilor din ofertă ; numai astfel se poate spune că există o concordanță între ofertă și acceptare și deci un acord deplin al partenerilor cu privire la încheierea contractului. În cazul în care acceptarea nu corespunde ofertei, în sensul că prin ea se manifestă anumite rezerve sau se fac unele propuneri de modificare, acceptarea nu poate produce efecte juridice, adică acordul de voință nu se poate realiza. O astfel de acceptare este privită ca o contraofertă.

CONTRAOFERTA — este considerată acea manifestare de voință a destinatarului unei oferte ferme sau comenzi prin care acceptă numai unele clauze, iar cu privire la celelalte face propuneri de modificare ; asemenea propuneri pot privi prețul, cantitatea și calitatea, condiția sa, termenul de livrare. În cazurile în care contraoferta este acceptată întocmai, contractul se consideră încheiat. Ca și oferta, atît contraoferta cît și confirmarea ei se fac sub formă scrisă.

REVOCAREA OFERTEI FERME. Revocabilitatea sau irevocabilitatea ofertei cunosc soluții diferite, date de sistemele de drept național, care pot fi grupate în două mari categorii : revocabilitatea ofertei este admisă în dreptul majorității țărilor (România, Italia, Marea Britanie, țările din Commonwealth etc., iar în America Latină : Argentina, Venezuela, Chile, Uruguay etc.) ; irevocabilitatea ofertei este legiferată de dreptul altor state (Austria, S.U.A., Japonia, Portugalia, Mexic etc.) și corespunde necesității ca actele de comerț să prezinte un grad de certitudine cît mai mare ; potrivit sistemelor de drept din aceste state, o ofertă nu poate fi revocată înainte de expirarea termenului stabilit de ofertant sau înainte de un termen rezonabil (fapt ce corespunde, de altfel, intenției manifestate de către acesta prin oferta emisă). Privită sub aspect economic, revocabilitatea ofertei nu poate fi admisă ; este de presupus, de exemplu, ca destinatarul, luînd cunoștință de conținutul ei, efectuează unele cheltuieli cu sondarea pieței locale, cu tratative etc., înainte de a o accepta, cunoscînd termenul care i-a fost acordat. Or, revocarea ofertei înainte de expirarea acestui termen, pe lîngă faptul că poate duce la despăgubiri (ofertantul fiind în culpă civilă), face ca bunele relații comerciale să se deterioreze, asemenea ofertanți fiind priviți în viitor cu rezerve. Revocarea produce efecte : a) dacă este primită de destinatarul ei înainte sau concomitent cu oferta, o anulează pe aceasta, indiferent de sistemele de drept ale statelor în care își au sediul destinatarii ; b) dacă revocarea este emisă și ajunsă la destinatar în interiorul termenului stabilit de ofertant, dar după primirea ofertei, ea poate produce efecte juridice în funcție de prevederile dreptului național (admiterea sau nu a revocabilității) și de condițiile expres prevăzute în conținutul ei. Revocarea nu poate produce efecte dacă sosește după ce destinatarul a acceptat oferta, contractul fiind considerat format. V : Oferta fermă ; Acceptarea ofertei.

NEGOCIEREA CONTRACTELOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE — constituie modalitatea de clarificare și soluționare a unor probleme privind încheierea sau modificarea lor. Negocierea ca tehnică de conlucrare, respectiv de rezolvare a unor poziții diferite adoptate de parteneri, este definită „arta de a reuși să dai ceva care te costă puțin, în schimbul a ceva mai valoros, mai important" ; ca urmare, negociatorul trebuie să se distingă printr-o înaltă calificare economică sau tehnică, să dețină cunoștințe temeinice în domeniul teoriei și practicii relațiilor economice internaționale. Se consideră perimată concepția potrivit căreia „flerul" unui negociator ar fi în toate cazurile hotărîtor în obținerea obiectivelor prestabilite. Practica o dovedește că o condiție esențială este cunoașterea pieței externe și a partenerului.

CLAUZA PRIVIND DREPTUL — consemnează obligația cumpărătorului de a plăti o anumită sumă în valută pentru fiecare unitate de marfă livrată de vînzător. Ca regulă generală, prețul este determinat ferm și se înscrie pentru fiecare produs în parte. Sînt cazuri cînd prețul este determinabil, situație în care în clauză se vor înscrie clar elementele de referință în funcție de care se va determina prețul. Exemplu : „Prețul de facturare va fi acela cotat la bursa din ... în ziua datei conosamentului". Această clauză cuprinde și valoarea totală a contractului.

CLAUZA PRIVIND PLATA UNUI AVANS. — termenii acont și avans sînt sinonimi care semnifică o sumă de bani pe care de regulă cumpărătorul o remite vînzătorului, reprezentînd o parte din prețul bunului ce face obiectul unui contract încheiat. În raporturile civile, Codul civil utilizează expresia de arvună, care în caz de nerealizare a contractului din vina uneia dintre părți este pierdută de către aceasta, respectiv restituie dublul sumei primite. Ca arvuna să îndeplinească o astfel de funcție penalizatoare trebuie să se prevadă expres prin contract, deoarece fără o astfel de clauză suma dată va fi privită ca un avans asupra prețului. În contractele comerciale internaționale avansul se practică, în special, în exporturi complexe, vînzări de mașini-unelte, linii de fabricație etc. În astfel de contracte, avansul (acontul) are atît o funcție de garantare a plății (prin încasarea cu anticipație a unei cote de 15—20% din preț), cît și aceea de finanțare parțială a vînzătorului-producător, diminuînd efortul de investiție al acestuia legat de realizarea obiectului contractat. Pentru ca avansul să aibă și funcția penalizatoare a arvunei, este necesar să se înscrie în contractul comercial o clauză corespunzătoare, care va fi supusă reglementărilor din sistemul de drept ales de părți ca să guverneze contractul în cauză.

CLAUZA PRIVIND MODALITATEA DE PLATĂ — text înscris într-un contract prin care se consemnează înțelegerea părților referitoare la condițiile și modul de efectuare a plății. În situația în care s-a convenit remiterea unui avans sau plata prin acreditiv documentar este necesar să se prevadă termenul pînă la care se face remiterea avansului sau pînă la care trebuie deschis acreditivul, deoarece un astfel de termen constituie el însuși o clauză suspensivă de executare a contractului de către vînzător. În cazul modalității de plată prin acreditiv trebuie să se prevadă data pînă cînd este valabil, dată care trebuie să se situeze la un număr de zile după termenul de livrare, necesară întocmirii documentelor de plată, plus zilele de curier. În cazul plății prin incaso se impune ca în această clauză să se înscrie obligația cumpărătorului de a procura vînzătorului o scrisoare de garanție bancară sau dreptul vînzătorului ca documentele să fie însoțite de o cambie trasă asupra cumpărătorului. Oricare ar fi modalitatea de plată adoptată, clauza va cuprinde arătarea tuturor documentelor ce trebuie remise de vînzător în vederea încasării prețului.

CLAUZA VALUTARĂ — textul înscris în contract, prin care se stipulează acordul părților ca în cazul modificării cursului valutei de tranzacție pînă la termenul de plată, față de o altă valută considerată stabilă, debitorul urmează să achite suma în funcție de această modificare. Este menită să diminueze riscul rezultat din fluctuațiile valutare. V : Clauza plurivalutară.

CLAUZA PLURIVALUTARĂ — modalitate de consolidare a valutei de tranzacție dintr-un contract comercial internațional, prin alegerea unui „coș de valute", respectiv mai multe valute considerate stabile, al căror curs mediu la data plății va fi luat în calcul pentru corectarea obligației de plată a debitorului, ca urmare a fluctuației valutei de decontare. În practică se adoptă ca etalon cursul Drepturilor Speciale de Tragere (D.S.T.), care se stabilește prin luarea în calcul a unui „coș" constituit din 5 valute. Pe această cale riscul decurgînd din fluctuațiile valutare se atenuează considerabil. V : Clauza valutară ; D.S.T.

CLAUZA PRIVIND STABILIREA MĂRFURILOR DE LIVRAT — consemnează acordul părților cu privire la cantitate, calitate, ambalare și modalitatea de control al calității. În funcție de natura mărfurilor se înscrie în cuprinsul contractului sau prin trimitere la anexe, care fac parte din contract. În funcție de natura mărfurilor, în special a celor ce se transportă în vrac, se înscrie procentul în plus sau minus admisibil, pentru ca obligația contractuală de livrare să fie considerată ca executată. V : Aproximativ-circa.

CLAUZA PRIVIND TERMENELE DE LIVRARE — circumscrie perioada în interiorul căreia trebuie efectuată livrarea mărfurilor și poate fi formulată în mai multe moduri : „Promptă expediție", ceea ce înseamnă expedierea mărfii în primele 30 zile de la deschiderea acreditivului ; „livrarea mărfii îndată ce este gata sau îndată ce este posibil" ; un astfel de termen se poate referi la o marfă care urmează să se fabrice, fără însă să se poată depăși un termen de 45 de zile de la data încheierii contractului ; „livrarea la începutul lunii..." se înțelege prima decadă din luna respectivă ; „livrarea la mijlocul lunii"... " sau la „sfîrșitul lunii..." se interpretează că termenul este în decada a doua, respectiv a treia; „livrarea mărfii în termen..." sau „de la...", părțile stabilind un termen sau mai multe termene, după cum marfa se livrează o dată sau de mai multe ori.

CLAUZA PRIVIND RECLAMAȚII — cuprinde condițiile, probele ce trebuie prezentate și termenele pînă cînd pot fi formulate de către cumpărător reclamații privind cantitatea și calitatea mărfurilor livrate de vînzător. Trebuie să conțină și condițiile și termenul în care este obligat vînzătorul să răspundă, respectiv să facă propuneri de soluționare a reclamației.

CLAUZĂ PAUȘAL — înțelegere dintre părți stipulată în contract, care obligă pe vînzător ca la livrarea mărfurilor să deducă din factură (preț) o bonificație stabilită într-un anumit procent, care are menirea să acopere cheltuielile pe care le va efectua cumpărătorul cu eventualele defecțiuni de calitate. Pentru vînzător prezintă avantajul că înlătură reclamațiile de calitate și, deci, nu mai este obligat să organizeze, în țara cumpărătorului, „service".

CLAUZA PENALĂ — convenție accesorie în cadrul unui contract prin care debitorul obligației neexecutate se obligă la plata unei sume de bani determinate, de regulă sub forma unui procent și care are funcția de a prestabili daunele moratorii sau compensatorii, fără ca acestea să fie dovedite de creditor. În contractele comerciale internaționale clauza penală are o largă aplicare, simplificînd substanțial stabilirea răspunderii contractuale.

CLAUZA CANCELLING — se utilizează în contractul de navlosire și prin care se stabilește data pînă la care nava trebuie să fie sosită în port, în liberă practică și gata de încărcare, condiție care dacă nu este îndeplinită, contractul se reziliază de plin drept.

CLAUZA HARDSHIP — are menirea să atenueze urmările negative ale fluctuațiilor valutare și instabilitatea prețurilor la materii prime și manoperă, și alte evenimente politice sau conjunctural-economice, care pot conduce la o schimbare a datelor inițial avute în vedere, de așa natură încît se produce un dezechilibru contractual. Înscrierea în contract a unei astfel de clauze dă dreptul părții lezate să ceară renegocierea condițiilor de livrare în vederea restabilirii echilibrului inițial.

CLAUZĂ COMPROMISORIE — COMPROMIS. Alegerea organului de arbitraj comercial internațional se face de către părți prin convenția de arbitraj care poate fi încheiată o dată cu contractul, situație în care poartă denumirea de clauză compromisorie, sau ulterior acestuia privind un litigiu preexistent, cînd documentul încheiat se numește compromis. Ca regulă generală, convenția de arbitraj trebuie încheiată în scris. Practica a admis în mod constant că acordul de voință a părților de a supune litigiul spre rezolvare unui anumit organ de arbitraj internațional poate să fie exprimat sub mai multe forme : un atare act procedural este declarația pîrîtului de a se supune jurisdicției organului de arbitraj, care ia act în procesul-verbal al ședinței ; acordul poate rezulta din faptul că pîrîtul a formulat în scris toate apărările de fond, solicitînd respingerea acțiunii, fără a fi ridicat nici o obiecțiune privitoare la competență ; de asemenea, se

consideră că este valabil încheiată o convenție de arbitraj efectuată prin schimb de telexuri, apreciind că tehnica transmiterii foarte rapide a unei comunicări pe această cale asigură, deopotrivă, condițiile de identificare a expeditorului și autenticitatea mesajului.

CLAUZA SUSPENSIVĂ DE EXECUTARE A CONTRACTULUI COMERCIAL INTERNAȚIONAL — are funcția de a suspenda executarea obligațiilor asumate de o parte contractantă sau ale ambelor părți, pînă la împlinirea condiției cuprinse într-o astfel de clauză. De exemplu, într-un contract de vînzare se prevede ca cumpărătorul să transmită un avans sau să deschidă acreditivul documentar pînă la un anumit termen ; pînă la îndeplinirea acestei condiții, obligația vînzătorului de a livra marfa se consideră suspendată. Efectele îndeplinirii cu întîrziere a unor astfel de obligații asumate de cumpărător : vînzătorul poate întîrzia, la rîndul său, îndeplinirea obligației de livrare corespunzător perioadei de întîrziere a cumpărătorului, ori poate cere rezilierea contractului. O astfel de clauză se impune a fi promovată în toate cazurile în care un contract comercial încheiat de un reprezentant al unei întreprinderi române de comerț exterior urmează să fie avizat de organele colective de conducere sau de M.C.E.C.E.I. V : Competența de a încheia contracte comerciale internaționale.

FORMA SCRISĂ A CONTRACTELOR COMERCIALE — este statuată prin Legea nr. 1/1971, art. 28, și Legea nr. 71/1969, art. 62. Încheierea contractelor sub formă scrisă este o condiție care afectează însăși validitatea lor. Cu privire la necesitatea formei scrise a contractului de vînzare-cumpărare internațională, în dreptul național al statelor cu economie capitalistă întîlnim dispoziții diferite. Astfel, art. 109 Cod comercial francez recunoaște deplina libertate a dovezii în materia contractelor comerciale. După 1954, în dreptul englez, soluția este similară. Codul comercial uniform al S.U.A. prevede că pentru vînzările al căror preț depășește suma de 500 dolari forma scrisă este obligatorie pentru ca un contract comercial să poată fi invocat în justiție. C.G.L. C.A.E.R. 1968/75 impune, prin § 1, forma scrisă a contractelor. Forma scrisă a contractului fiind o necesitate necontestată de practica comerțului internațional a fost instituită și pe calea uzanțelor și a contractelor tip. Forma scrisă a contractelor se poate realiza prin mai multe modalități și anume : regula generală este forma clasică a proiectului de contract elaborat de ofertantul-furnizor, ale cărui elemente și clauze capătă forme definitive pe parcursul negocierilor și, în final, prin semnarea de către părți ; în asemenea situații ne aflăm în fața unui înscris unic ; în practică este destul de frecventă modalitatea de încheiere a contractelor prin confirmarea scrisă a ofertei de către destinatarul-beneficiar, sau confirmarea de către furnizori a comenzilor emise de beneficiari. Subliniem că nici denumirea de contract nu este obligatorie. Părțile pot denumi un contract perfect încheiat : convenție, protocol, înțelegere etc.

FORMAREA CONTRACTULUI COMERCIAL. O tranzacție comercială este precedată, de regulă, de o suită de acțiuni întreprinse atît de ofertant cît și de destinatarul ofertei, avînd drept scop cunoașterea condițiilor concrete ale viitorului contract comercial. Aceste activități, — dialoguri precontractuale — se pot realiza prin corespondență, convorbiri telefonice, contracte directe ; se materializează într-o serie de acte, documente comerciale : cererea de ofertă, comanda, oferta, acceptarea de ofertă, sau comanda etc. Toate aceste activități și instrumente folosite tind să conducă la formarea contractului. În vorbirea curentă, în locul noțiunii de formare a contractului, se utilizează aceea de încheiere, noțiune care nu reprezintă însă decît ultima fază a procesului de formare a contractului 1. **Documente premergătoare.** În condițiile monopolului de stat al comerțului nostru exterior, pentru formarea contractelor comerciale internaționale, întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să întocmească o serie de documente, fără de care asemenea operațiuni nu pot fi perfectate ; o cît de sumară cercetare a acestor documente ne obligă să le împărțim în două mari grupe : a) documente interne și b) documente comerciale. Din prima grupă fac parte acele documente impuse de dreptul intern și fără de care nu pot fi încheiate contracte comerciale internaționale, sau dacă acestea se încheie în unele cazuri sînt privite ca nule ; printre documentele interne premergătoare încheierii contractelor externe se numără : autorizația de export (import), referatul de export (import) și unele aprobări sau avize imperativ impuse de normele de drept. Din grupa documentelor comerciale anterioare încheierii contractelor externe fac parte : cererea de ofertă, comanda, confirmarea de ofertă sau de comandă etc. 2. **Momentul formării contractului.** În cazul contractelor care se formulează în prezența părților, momentul și locul formării lui este acela unde a fost încheiat prin semnarea acestuia de partenerii în cauză. Dacă contractul se formează prin corespondență — inter absentes —, sistemele de drept ale statelor au generat două teorii principale: potrivit teoriei emisiunii sau a expedierii, contractul se consideră încheiat în momentul în care destinatarul ofertei (al comenzii) își manifestă voința de a accepta oferta, respectiv în momentul cînd a expediat acceptul său ; acest principiu este prevăzut în sistemul Common Law și S.U.A. precum și în legislațiile unor țări ca : Argentina, Brazilia, Chile, Columbia, Costa Rica, Ecuador, Guatemala, Honduras, Japonia, Liban, Peru, Siria ; potrivit teoriei recepției, contractul este considerat format nu în momentul în care destinatarul a expediat ofertantului acceptarea sa, ci în acela în care acceptarea destinatarului a ajuns la ofertant. După această teorie, ofertantul (destinatarul acceptării) este obligat să ia cunoștință de acceptare în momentul în care a primit-o; o variantă a acestei teorii o reprezintă teoria informării, potrivit căreia contractul se formează în momentul în care ofertantul ia cunoștință de acceptarea ofertei ; este adoptată în sistemul de drept spaniol, egiptean, venezuelean, român etc. Tendința dreptului uniform internațional este în sensul adoptării teoriei recepției, ca fiind conformă cu cerințele comerțului modern. 3. **Locul formării contractului** este determinat de punctul geografic unde, potrivit celor două teorii expuse, s-a încheiat contractul : în țara ofertantului potrivit teoriei recepției, sau în țara destinatarului ofertei potrivit teoriei emisiunii (expedierii) acceptului. Pentru comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior cunoașterea criteriilor de stabilire a locului unde se formează contractul prezintă importanță sub un dublu aspect: făcînd aplicarea art. 35 din Codul nostru comercial, în cazul ofertelor de export acceptate de destinatar fără rezerve, contractului astfel încheiat urmează să i se aplice dreptul țării ofertantului, deci dreptul român ; în cazul ofertelor externe privind importuri, pe care le acceptă fără precizarea dreptului aplicabil, Lex contractus va deveni dreptul național al partenerului extern — vînzător.

COMPETENȚA DE A ÎNCHEIA CONTRACTE COMERCIALE INTERNAȚIONALE, ca regulă generală, aparține întreprinderilor de comerț exterior. Atît Legea nr. 1/1971 cît și Legea nr. 12/1980 stabilesc principiul potrivit căruia încheierea și executarea contractelor comerciale internaționale constituie principala obligație a întreprinderilor de comerț exterior. Art. 10, alin. 2, din L. nr. 12/1980 prevede expres că „întreprinderile de comerț exterior răspund de contractarea și derularea la extern a întregului fond de marfă planificat la export". Pentru instituirea unei metodologii unitare de încheiere și executare a contractelor comerciale internaționale și cu scopul de a se asigura asistența juridică, Ordinul M.C.E.C.E.I. nr. 44/1982 prevede obligația consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile de comerț exterior de a stabili, în funcție de natura, complexitatea și valoarea operațiunilor comerciale : persoanele din cadrul compartimentului de negocieri împuternicite să negocieze și să semneze în numele întreprinderii, în țară sau în străinătate, contracte externe ; categoriile de contracte ce urmează să fie supuse apro-

bării C.O.M., biroului executiv sau, după caz, directorului, înainte ca acestea să intre în vigoare. Față de importanța pe care o prezintă unele tranzacții, ordinul menționat prevede că următoarele categorii de contracte sînt supuse spre avizare M.C.E.C.E.I. înainte de intrarea lor în vigoare: a) contractele de export de instalații complexe; b) contractele pentru executarea de lucrări de construcții-montaj în străinătate, precum și contractele pentru executarea altor lucrări sau prestări de servicii în străinătate; c) contractele de export de nave și aeronave; d) contractele de export de orice alte mărfuri pe relația devize libere, dacă valoarea acestora este de peste 20 mil. dolari S.U.A. sau dacă gradul de dificultate ori caracterul neuzual al unor clauze fac necesar avizul M.C.E.C.E.I.; e) contractele de import de instalații complexe, licențe și documentație tehnică, inclusiv pentru transmiterea de cunoștințe tehnice (know-how); f) contracte privind acțiuni de cooperare economică internațională pentru care este necesară, potrivit legii, aprobarea conducerii superioare de partid și de stat; g) contractele pentru constituirea de societăți mixte în țară și străinătate. În cazul în care contractele prevăzute la lit. a și b de mai sus sînt încheiate ca urmare a participării întreprinderii de comerț exterior la o licitație în străinătate, iar condițiile generale de contractare sînt prevăzute cu caracter imperativ de caietele de sarcini sau de legislația locală, impunînd acceptarea unor clauze contractuale specifice sau neuzuale (de exemplu, privind garanțiile, răspunderea, legislația aplicabilă, clauza compromisorie etc.), întreprinderile de comerț exterior vor evidenția distinct aceste clauze și incidența lor în notele de fundamentare sau, după caz, în referatele de vînzare supuse avizării și aprobării conform normelor de drept în vigoare. Clauzele în discuție și baza legală a caracterului lor impreativ vor fi prezentate într-o anexă a notei care va fi avizată de compartimentul juridic al întreprinderii. Contractele menționate la lit. a-c și e-g de mai sus se avizează în mod obligatoriu, înaintea trimiterii la M.C.E.C.E.I., de către ministerul sau organul central în subordinea căruia se află întreprinderea de comerț exterior respectivă, iar în cazul contractelor pentru export de instalații complexe și executarea de lucrări de construcții-montaj în străinătate, și de unitatea economică avînd calitatea de furnizor general sau, după caz, de antreprenor general. Proiectele de contracte care au drept obiect executarea de lucrări de construcții-montaj în străinătate, precum și contractele pentru executarea altor lucrări sau prestări de servicii în străinătate vor fi înaintate la M.C.E.C.E.I. împreună cu avizul Departamentului pentru construcții în străinătate. În nota de prezentare spre avizare a contractului extern se menționează principalele obligații și clauze convenite, precum și considerentele de ordin economic, tehnic sau juridic care au fundamentat includerea unor clauze deosebite în contractele negociate. Facem precizarea că în cazurile contractelor supuse avizării după procedura de mai sus, precum și în cazul acelora care se aprobă de comitetul oamenilor muncii din întreprinderile de comerț exterior (printre care se numără toate cele supuse avizării), este necesar să se prevadă o clauză potrivit căreia acestea intră în vigoare numai după avizarea, respectiv aprobarea lor. V: Clauza suspensivă de executare.

INTERPRETAREA CONTRACTELOR — în comerțul internațional se învederează ca deosebit de necesară față de faptul că cele mai multe litigii se nasc din înțelegerea diferită de către părțile contractante a diferitelor clauze; asemenea neînțelegeri sînt generate atît de sistemele de drept național și uzanțele diferite, cît și de limba și modul de redactare a contractelor. În interpretarea contractelor unele principii se impun a fi aplicate: față de un text controversat este necesar să se caute voința comună a părților și să se urmărească dacă acestea au acționat cu bună-credință; clauzele neclare se interpretează în favoarea debitorului, cu luarea în considerare a dreptului și a uzanțelor locului unde a fost încheiat; dacă exemplarele unui contract sînt neconcordante, se ia în considerare cel deținut de cumpărător; clauzele Incoterm nu pot fi interpretate altfel decît sînt ele formulate dacă părțile nu au derogat expres de la unele din ele.

FORȚA MAJORĂ — este o împrejurare de fapt — imprevizibilă la data încheierii contractului și de neînlăturat — care face imposibilă executarea obligațiilor asumate de către o parte contractantă. Exonerarea de răspundere a debitorului pentru neexecutarea obligațiilor asumate produce efecte diferite, după cum forța majoră constituie o împiedicare totală sau parțială, definitivă sau temporară. Forța majoră totală exonerează în întregime de răspundere, debitorul fiind apărat de plata oricăror penalități sau daune, în timp ce forța majoră parțială, în mod firesc, apără pe debitor numai proporțional cu efectele pe care le-a determinat. Forța majoră poate împiedica executarea contractului definitiv sau numai pentru o anumită perioadă de timp; plecîndu-se de la considerentul echitabil că o executare a contractului cu o prea mare întîrziere n-ar mai prezenta interes pentru cumpărător, putînd fi apreciată ca o veritabilă neexecutare, se poate cere desfacerea contractului, fără daune-interese.

FRUSTRATION — în dreptul englez este o instituție juridică ce corespunde, cu unele diferențe, celei de forță majoră din dreptul continental european, avînd și unele elemente ale teoriei impreviziunii. Potrivit acestei doctrine, părțile nu sînt răspunzătoare de neexecutarea contractului cînd este considerat de lege ca fiind ajuns la frustration. Se pune deci problema de a ști care anume evenimente sînt considerate de a avea o asemenea intensitate, încît apariția lor să exonereze de răspundere pe debitor. Cazul cel mai simplu de frustration este evidențiat de doctrina ca fiind distrugerea, dispariția obiectului contractual. Un alt caz în care un contract, după perfectarea lui, poate ajunge în situația de frustration este interdicția de export sau import dispusă de administrația de stat a uneia din părțile contractante.

ADDENDUM — act adițional, redactat sub formă scrisă, prin care se consemnează o convenție încheiată între două părți contractante, prin care se modifică, se restrînge sau se completează un contract preexistent (addenda — adaos sau completare). Pentru ca un act adițional să producă efecte juridice trebuie să fie semnat de persoanele care au semnat contractul sau de către persoane împuternicite să angajeze întreprinderile pe care le reprezintă.

MODIFICAREA CONTRACTELOR COMERCIALE — se realizează prin addendum-uri, protocoale, noi anexe semnate de părți sau prin corespondență. Semnarea acestor instrumente juridice trebuie făcută de acele persoane care au competența să încheie contractele respective; un contract care este supus C.O.M. din întreprindere nu poate fi modificat fără aprobarea acestui organ de conducere colectivă. Astfel, dacă într-un contract extern s-a prevăzut plata prin acreditiv documentar la vedere, iar ulterior părțile au convenit ca plata să se facă prin L/C, dar la termen de 90 zile, modificarea contractului va trebui să fie aprobată de organul care l-a avizat (aprobat).

ÎNCETAREA CONTRACTULUI COMERCIAL INTERNAȚIONAL — modalitate de stingere a obligațiilor reciproce asumate de părțile contractuale în cazurile în care executarea lui în natură nu mai poate avea loc din motive independente de voința lor. În cazul în care obiectul contractului urma să fie executat printr-o singură prestație, încetarea contractului are efecte retroactive, acesta fiind privit ca inexistent; dacă executarea este succesivă, efectele sînt numai în viitor, privind acele prestații care nu au fost executate. Încetarea contractului se deosebește de rezoluție și reziliere prin faptul că acestea din urmă, de regulă, se pronunță de organul de jurisdicție (arbitrajul comercial ales), iar debitorul în culpă poate fi obligat la plata unor daune-interese; în cazul încetării contractului din motive fortuite, daunele-interese nu se acordă, iar organul de jurisdicție poate dacă a fost sesizat, numai să constate situația de fapt apărută. V : Rezilierea ; Rezoluția.

NULITATEA CONTRACTULUI — sancțiune care are drept consecință desființarea retroactivă a acestuia, ca urmare a încălcării normelor de drept imperative privind condițiile de validitate. Se deosebește de rezoluție prin aceea că motivele, cauzele de nulitate sînt anterioare încheierii contractului. V : Rezoluție.

REZILIERE — modalitate de desfacere a unui contract comercial în care executarea obligațiilor este succesivă (vînzare cu livrarea în mai multe tranșe) iar o parte contractuală nu și-a îndeplinit la termenele stabilite una sau mai multe din obligațiile asumate. Se pronunță de organul jurisdicțional și produce efecte numai pentru viitor.

REZOLUȚIE — modalitate de desfacere pe cale judiciară a unui contract comercial, care prevede executarea obligației la un singur termen; are efect retroactiv și operează numai pentru fapte intervenite ulterior formării contractului. V : Nulitatea.

dr. Al. DETEȘAN
dr. Gh. LUPU

Întrebări și răspunsuri

● **PETRICĂ OCHIANU, Gheorgheni** — Potrivit art. 24 din Legea nr. 2/1971, pe timpul cît ați fost trimis la cursurile de perfecționare trebuie să fiți retribuit cu retribuția tarifară de încadrare, indiferent de realizările unității.

● **CONSTANTIN PINTOIU, Buzău** — Nivelul retribuțiilor nu constituie singurul criteriu de stabilire a echivalenței, superiorității sau inferiorității unor funcții. Pentru o atare apreciere urmează a ține seamă și de condițiile de studii, complexitatea atribuțiilor, gradele unităților, dacă una din funcții este funcție de conducere și cealaltă de execuție etc., aprecierea fiind de atributul conducerii unității.

● **MIHAIL VIRGIL SIBIANU, Cluj-Napoca** — Considerăm că punctul dv. de vedere exprimat în scrisoare este corect. Întrucît nu ați contestat, însă, schimbarea funcției în termen de 30 de zile, prevăzut de art. 176 alin. 1 din Codul muncii, înseamnă că ați acceptat această modificare a contractului de muncă. Dat fiind că stabilirea retribuției la funcția de analist este legală, în prezent schimbarea situației nu mai este posibilă decît printr-o eventuală promovare în funcția de analist principal în condițiile Legii nr. 12/1971.

● **IRINA PANDI, Satu Mare** — Potrivit dispozițiilor art. 41 alin. 1 din Legea nr. 12/1971, pentru încadrarea în funcția de economist principal, jurisconsult principal sau alte funcții echivalente se poate lua în calcul și cel mult jumătate din timpul cît persoana în cauză a ocupat funcții medii în specialitatea respectivă. Întrucît legea folosește cuvîntul „poate", înseamnă că aceasta nu constituie o obligație pentru conducerea unității căreia să-i corespundă un drept colectiv persoanei în cauză, ci doar o simplă posibilitate la aprecierea unității sau a organului administrativ ierarhic superior unității.

● **ERNŐ BIRO, Miercurea Ciuc** — Operatorii din oficiile de calcul fac parte din categoria personalului operativ care, potrivit art. 37 din Legea nr. 57/1974, au retribuția stabilită pe clase și gradații și ca atare acordarea gradațiilor se face corespunzător prevederilor art. 33 din lege (30% din totalul personalului încadrat pe gradații, exclusiv maiștrii). Promovarea operatorilor, analiștilor, programatorilor în funcțiile corespunzătoare de operator analist sau programator principal se poate face fără absolvirea unor cursuri speciale, dacă îndeplinesc condițiile de studii și vechime prevăzute de normele legale. Această promovare nu constituie o obligație pentru conducerea unității, odată cu împlinirea vechimii necesare acestor funcții și se poate face numai prin examen sau concurs, corespunzător Legii nr. 12/1971, în limita posturilor vacante existente în statutul de funcții întocmit de conducerea unității cu aprobarea organului administrativ ierarhic superior. Retribuirea personalului de specialitate din oficiile de calcul se face în acord global potrivit indicatorilor stabiliți de organul administrativ ierarhic unității.

● **ELENA HERA, București** — Pentru soluționarea cazului relatat, vă rugăm să vă prezentați la organul de pensie care face recuperarea sumelor pentru a expune situația. În cazul nesoluționării la acest nivel, vă mai puteți adresa Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București.

● **AURICĂ ONEL, Pitești** — Cînd ați fost trecut din funcția de șef birou în funcția de economist principal, întrucît nu reveneați, în limita celor 3 ani, pe funcția deținută anterior (economist), ci treceați pe o funcție superioară (economist principal), vă erau aplicabile numai prevederile pct. 13 alin. 1 — partea finală — din Anexa 6 la Decretul nr. 100/1979 (nu și cele ale alin. 2) coroborate cu dispozițiile art. 33 alin. 6 din Legea nr. 57/1974. Încadrarea dv. legală trebuia să fie la cl. 22 nivel de bază, a funcției de economist principal. În prezent, raportat la prevederile art. 176 alin. 2 din Codul muncii și la evoluția ulterioară a încadrării dv., stabilirea nelegală a unei retribuții mai mari în anul 1977 și crearea astfel a unui prejudiciu unității nu mai are relevanță. Cînd ați revenit pe funcția șef birou, vi se putea stabili retribuția la clasa 27 gradația 2, deoarece, raportat la prevederile pct. 13 alin. 2 din Anexa 6 la Decretul nr. 100/1979 și art. 33 din alin. 2 din Legea nr. 57/1974, trecuseră mai mult de 3 ani de cînd vi s-a acordat ultima dată gradație la această funcție. Potrivit legii, conducerea unității vă putea stabili retribuția menționată mai sus, dar nu avea o obligație legală în acest sens. Încadrarea pe care v-a stabilit-o la funcția de șef birou cl. 25 nivel bază fiind legală, ulterior nu se mai putea reveni asupra acestei încadrări, astfel încît,

în prezent, ținînd seama de gradația acordată la 1 III 1984, retribuția dv. legală nu poate fi decît la cl. 26, gradația 1.

● **ELENA PANAIT, Brașov** — Potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 860/1970, prin venitul mediu lunar pe membru de familie — care constituie baza de calcul la stabilirea plafonului chiriei — se înțelege media cîștigurilor supuse impozitului pe venit, provenind din orice forme de retribuire a muncii. Ca atare, pensia de întreținere pe care o primește părintele în a cărui îngrijire se află copilul nu se ia în calcul la stabilirea chiriei acestuia. Suma respectivă provenind din munca prestată de părintele debitor se are în vedere la calcularea chiriei trimițătorului de pensie și nu destinatarului-creditor.

● **N. DĂBULEAC, Ploiești** — Adunarea generală a asociației locatarilor este singurul organ competent a alege pe președintele asociației, în baza prevederilor art. 5 lit. e din statut. Nu există nici un impediment de ordin statutar ca o persoană care a fost aleasă președinte să fie desemnată din nou în această calitate.

● **PANĂ TIMOTEI, Petrila, Hunedoara** — Asociația locatarilor — în calitate de creditoare pentru sumele neplătite de membrii asociației reprezentînd cheltuieli comune — nu poate începe urmărirea silită decît în baza unui titlu executor. Măsurile propriuzise de executare silită cum ar fi inventarierea, aplicarea de sigilii sau de sechestre este de competența exclusivă a executorilor judecătorești. Asociația nu are un asemenea drept, măsura luată constituind un abuz. În situația dată nu se pot aplica sancțiuni penale.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE A LEMNULUI, Zalău** — Potrivit art. 9 alin. 2 din Legea nr. 1/1970, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate femeia cu contract de muncă pe o perioadă nedeterminată care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a crește un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani, care s-a încadrat în muncă în termen de 90 de zile de la încetarea motivului (respectiv împlinirea vîrstei de 7 ani). Dacă în această perioadă de 7 ani, femeia a mai dat naștere unui copil sau la mai mulți, termenul se va împlini la data cînd cel mai mic copil împlinește vîrsta de 7 ani prevăzută de lege. De la această dată, femeia trebuie să se încadreze în muncă în termen de 90 de zile.

● **M. ISTRATE, Brăila** — Indemnizația maximă a administratorului la asociațiilor de locatari a fost fixată prin Ordinul C.P.C.P. nr. 4470 din 3 mai 1984 în raport de mărimea asociației astfel : pînă la 100 membri 515 lei, de la 101—300 membri 756 lei, de la 301—450 membri 920 lei, peste 450 membri 1 212 lei. Indemnizațiile de mai sus se aplică începînd de la 1 mai 1984.

● **LOWI FRANCISC, Sf. Gheorghe** — Cheltuielile comune pe care le suportă o asociație de locatari se pot împărți, după natura lor, în două categorii : cheltuieli legate de folosirea părților și instalațiilor comune și altele referitoare la reparațiile și reviziile necesare la respectivele părți comune. În principiu, prima categorie de cheltuieli fiind generată de folosirea instalațiilor comune, se repartizează în raport de numărul de locatari care beneficiază de ele. Cheltuielile privind repararea și reviziile părților comune se repartizează în raport de cota parte de proprietate indiviză pe care o deține fiecare asupra acestora, întrucît și respectivele părți și instalații sînt pentru o anumită cotă parte în proprietatea tuturor proprietarilor (prevederile pct. 1 lit. a alin. final din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983). Tribunalul Suprem a fost constant în a decide că fiecare proprietar suportă cheltuielile privind repararea părților și instalațiilor comune, proporțional cu cota de proprietate ce o deține în imobil (Tribunalul Suprem, decizia secției civile nr. 247 din 6 februarie 1980 în C.D. 1980, p. 14—16). Aceste reparații se suportă de toți proprietarii, indiferent unde sînt situate apartamentele, chiar dacă imobilele nu au la etajele superioare băi, spălătorii, uscătorii etc., întrucît ele reprezintă o cîtime din drepturile de proprietate a fiecărui proprietar.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI P.T. 20, Iași** — Potrivit prevederilor art. 14 din Statutul asociațiilor de locatari, administratorul și îngrijitorii pot fi și pensionari. Potrivit art. 15 administratorul poate primi pentru munca depusă o îndemnizație. Aceasta se poate cumula cu pensia, inclusiv pensia suplimentară. Asociațiile de locatari nu sînt unități socialiste. În acest sens s-au pronunțat în mod constant atît Tribunalul Suprem cît și Arbitrajul de Stat Central. (Citățm o singură decizie mai recentă în acest sens a Tribunalului Suprem — nr. 1140/1983).

● **PETRE GANCEA, Cîmpulung** — În conformitate cu art. 9 alin. (2) din Decretul nr. 325/1983 contribuția lunară pentru copiii din creșe și grădinițe, în perioada 1 IX 1983 — 31 august 1984 s-a stabilit luîndu-se în considerare retribuțiile tarifare, nemajorate, ale părinților sau susținătorilor legali. După această dată (31 august 1984), se iau în considerare, la stabilirea contribuției, retribuțiile majorate conform Decretului nr. 325/1983.

● **ION TRANDAFIRESCU, București** — Potrivit dispozițiilor art. 64 din Legea nr. 3/1977, contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se reține numai personalului muncitor încadrat cu contract de muncă (întrucît munca corecțională se prestează în temeiul mandatului de executare a pedepsei și nu în temeiul unui contract de muncă, iar perioada respectivă nu constituie vechime în muncă, nu se reține contribuție la pensia suplimentară).

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Conform prevederilor Decretului nr. 335/1983, personalul muncitor din activitatea de prestări în construcții este retribuit în acord global. Menționăm că U.C.E.C.O.M. nu este prevăzută cu plan la ramura construcții-montaj și, ca urmare, nu are plan fizic la activitatea prestări în construcții. Cooperația meșteșugărească este prevăzută cu plan la prestări în construcții, care este exprimat valoric. Planul valoric la prestări în construcții este repartizat unităților de producție care încheie contracte de acord global cu conducerea cooperativei, potrivit normelor tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global în activitatea de producție și prestări de servicii din unitățile cooperației meșteșugărești, avizate de Ministerul Muncii. Manopera contractată în acord global este stabilită pe baza normelor de muncă unificate pe economie în construcții și în funcție de lucrările de reparații prevăzute a se executa. Muncitorilor li se acordă manopera contractată în acord global în funcție de lucrările efectiv executate și de modul cum au fost îndeplinite condițiile prevăzute în contract. Retribuțiile calculate muncitorilor pe baza norme-

lor de muncă sus-menționate nu pot depăși manopera încasată prin situațiile de lucrări. Contractul de acord global pentru personalul tehnic economic și de alte specialități al cooperativei se încheie la nivelul planului valoric pe total unitate, iar retribuția acestora este acordată în funcție de realizarea sarcinilor de plan stabilite și a condițiilor prevăzute în contract referitor la încadrarea în cheltuielile materiale, realizarea calității lucrărilor executate, realizarea producției marfă vîndută și încasată și a producției nete planificate.

● **INTREPRINDEREA MINIERĂ, Orșova** — Precizăm că personalul muncitor care locuiește în cămine pentru nefamiliști și plătește tarifele prevăzute de H.C.M. nr. 1028/1974, care nu au fost modificate ca urmare a majorărilor de prețuri și tarife la energie electrică, termică și gaze naturale, nu poate beneficia de compensația prevăzută de Decretul nr. 240/1982. În situația în care persoanele care locuiesc în cămine pentru nefamiliști au familie cu domiciliul stabil în altă localitate, pentru care suportă cheltuieli majorate pentru încălzit, ele primesc compensația în condițiile prevăzute de decret și Anexa nr. 3 la Decretul nr. 153/1980.

● **EMIL CASCAVAL, Cluj-Napoca** — În măsura în care automobil-clubul de care aparțineți are posibilitatea să vă stabilească tarife legale de publicitate pe suprafața suportului publicitar: panou, eșarfă, steag, autoadezivă etc., pe baza tarifelor legale astfel obținute, unitățile socialiste care doresc să-și facă publicitate prin aceste mijloace pot să solicite și să deconteze contravaloarea publicității respective. Referitor la firmele străine menționăm că reclama se poate contracta prin Întreprinderea „Publicom" din București, singura autorizată în relațiile cu firmele străine.

● **N. BĂLTEANU, Corabia** — Potrivit Legii nr. 1/1982 a retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste (art. 23 și 40), în cooperativele agricole de producție retribuirea muncii cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii plătiți de C.A.P. se face în bani sau în bani și în natură. Cantitatea de zahăr primită de C.A.P. pentru sfecla de zahăr livrată pe bază de contract, potrivit Decretului nr. 69/1984, se repartizează pentru retribuirea muncii de către consiliile de conducere ale unităților în baza hotărîrilor adunărilor generale ale cooperatorilor. Deci, nu există o reglementare din care să rezulte că pot primi zahăr, în cadrul fondului de retribuire, numai cooperatorii care își desfășoară activitatea într-un anume sector de activitate, ci repartizarea zahărului este de competența adunărilor generale.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

CITITORI !

Ați scăpat din vedere să vă abonați pe anul 1985 ?

Lacuna dv. este suplinită prin posibilitatea creată de redacție, prin prelungirea termenului de abonare pînă la 20 ianuarie 1985.

Încheiați, deci, de îndată abonamente speciale ce vă dau dreptul să primiți „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal), începînd cu luna februarie 1985, precum și următoarele lucrări (a cîte 800 pagini) :

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind : patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor, precum și noile norme de perisabilități, aprobate prin H.C.M. nr. 190/1984, care se aplică în toate unitățile economice (inclusiv cele comerciale de stat și cooperatiste).

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

— — — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"
BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . . abonamente speciale a 320 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, începînd cu luna februarie 1985, „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita.

Cu stimă,
(semnătura abonatului)

Tiparul I.P. „Informația", 5 ianuarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

triale. Arabia Saudită, Bahrein și Kuweit au hotărît, în 1980, să creeze o societate petrochimică comună. Alte șase țări din zona Golfului au format o companie pentru prelucrarea aluminiului, iar Organizația țărilor arabe exportatoare de petrol a pus bazele unei societăți de inginerie în vederea dezvoltării industriei de prelucrare a țițeiului. Alte exemple de cooperare regională sau subregională, în sectorul energetic, ne sînt oferite de Programul latino-american de cooperare în domeniul energiei, de Planul centro-american de dezvoltare a energiei, de Centrul de cercetare și de producție în domeniul energiei solare din Africa de Vest ș.a. Un alt aspect al întăririi colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare îl reprezintă circulația forței de muncă între diferite țări ale „lumii a treia", cu efecte pozitive în realizarea unor programe de dezvoltare economico-socială a acestor țări.

Un fenomen relativ nou în domeniul cooperării în producție între țările în curs de dezvoltare îl reprezintă apariția unor întreprinderi comune, multinaționale, ale unor asemenea țări (India, Argentina, Brazilia, Singapore ș.a.), ale căror filiale se cifrează la circa 2 000. Spre deosebire de corporațiile transnaționale aparținînd țărilor capitaliste dezvoltate, aceste societăți ale țărilor în curs de dezvoltare, funcționînd în țările gazdă sub forma de societăți mixte, joacă un rol important în valorificarea resurselor naturale și de muncă ale tinerelor state, în vederea dezvoltării lor pe o cale independentă.

În contextul diverselor forme de colaborare și cooperare între țările în curs de dezvoltare se înscrie și Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol (OPEC), ce datează din 1960, cuprinzînd 13 țări din Africa, Asia și America Latină, care furnizau în 1977 mai bine de jumătate din producția mondială de petrol. Constituită sub forma unui cartel al desfacerii țițeiului, OPEC, pe lîngă coordonarea politicii petroliere a membrilor săi, are ca scop apărarea intereselor țărilor membre în raporturile cu marile monopoluri petroliere, precum și reorientarea industriei petroliere conform imperativelor dezvoltării lor independente, înlăturarea sistemului concesiunilor și intrarea în posesia reală și deplină a resurselor lor petroliere. Deși prin majorarea excesivă a prețului petrolului din anii '70 au fost afectate negativ și țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol, prin posibilitățile reciclării petrodolarilor în folosul dezvoltării țărilor OPEC, precum și al finanțării dezvoltării altor țări în curs de dezvoltare se poate aprecia, în general, că OPEC s-ar putea înscrie și mai puternic pe linia apărării intereselor țărilor „lumii a treia" față de măsurile neocolonialiste ale țărilor capitaliste dezvoltate, pentru o restructurare echitabilă a relațiilor economice internaționale.

În domeniul cooperării financiar-monetare a țărilor în curs de dezvoltare, în afara înființării și funcționării unor bănci regionale, cum sînt: Banca interamericană de dezvoltare, Banca central-americană pentru integrare economică, Banca africană de dezvoltare, Banca asiatică de dezvoltare, au fost constituite diverse fonduri și instituții financiare de asistență a acestor țări, dintre care se remarcă, pe prim plan, cele din cadrul țărilor membre ale OPEC, prin intermediul cărora au fost transferate însemnate resurse financiare spre diverse țări în curs de dezvoltare.

Avînd în vedere importanța deosebită a intensificării colaborării și cooperării multilaterale a țărilor „lumii a treia" în eradicarea subdezvoltării și asigurarea progresului lor economic și social, la cea de a VI-a Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (Belgrad, 1983) țările în curs de dezvoltare au propus instituirea unui sistem global de preferințe comerciale reciproce, întărirea cooperării dintre organismele comerciale de stat din aceste țări, instituirea unui serviciu de informare asupra comerțului acestor țări, înființarea de societăți multinaționale ale acestora, crearea unei bănci a țărilor în curs de dezvoltare („Banca Sudului"), precum și alte măsuri de natură financiară și monetară care să favorizeze și mai mult cooperarea Sud—Sud.

Cu toate marile deosebiri existente între țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește mărimea, dotarea cu resurse naturale, nivelul dezvoltării, structurile economice, condițiile social-istorice etc., interesele fundamentale comune ale tuturor acestor țări sînt convergente și unitare, trebuind să primeze asupra unor divergențe dintre ele, pe care marile puteri imperialiste caută să le întrețină și să le exploateze în scopul reîmpărțirii sferelor lor de influență. De aceea, numai acționînd unite, țările în curs de dezvoltare pot să se afirme pe arena vieții internaționale, pot să-și soluționeze problemele lor vitale. Colaborarea economică dintre țările în curs de dezvoltare este, totodată, și o cale de restructurare a relațiilor economice internaționale, de reducere a vulnerabilității economiilor acestor țări, în final, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale.

Pornind de la necesitatea inexorabilă a extinderii și dezvoltării colaborării multilaterale dintre țările în curs de dezvoltare, a întăririi solidarității și unității lor de acțiune, România socialistă, după cum a arătat președintele **Nicolae Ceaușescu**, consideră că **„țările în curs de dezvoltare trebuie să-și întărească solidaritatea și colaborarea, să-și elaboreze o strategie comună pentru a acționa cu rezultate mai bune în relațiile cu țările dezvoltate, în realizarea de noi progrese pe calea dezvoltării lor economico-sociale".** [1])

dr. Gavril HORJA

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., a M.A.N. și Consiliului Național al F.D.U.S., consacrată împlinirii a 40 de ani de la întăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944

Mobilizarea rezervelor de creștere a producției de cărbune

(Urmare din pag. 8)

O atenție deosebită se va acorda în continuare **cercetării tehnologice.** Au fost elaborate, în acest sens, în colaborare cu Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru mine de lignit din Craiova, diverse teme de cercetare a căror aplicare în practică este de natură să asigure rezolvarea unor probleme generate de unele condiții hidrodinamice și geo-miniere grele în care se desfășoară, în anumite subunități, activitatea. De asemenea, vom căuta, împreună cu institutul amintit, să asigurăm tehnologiile adecvate de deschidere a unor cîmpuri miniere caracterizate prin prezența apelor puternic mineralizate și a bioxidului de carbon, cum ar fi cele de la Vîrghiș Est și Racoș Puț. O problemă de mare importanță pe care urmărim să o rezolvăm în acest an o constituie elaborarea unor tehnologii eficiente de asecare și susținere a lucrărilor miniere de deschidere, pregătire și abataje în condiții de presiune hidro-litostatică excesivă, generate de creșterea adîncimii minelor.

Sporirea, așa cum ne-am propus, a **gradului de recuperare a rezervelor** cu peste 15% impune stabilirea tehnologiilor adecvate de exploatare a stratelor de cărbune cu grosimi sub 2 m și de peste 3,5 m, precum și a celor cu înclinări mari, lucru pe deplin posibil avînd în vedere dotarea tehnică și capacitatea organizatorică de care dispunem. De asemenea, creșterea gradului de recuperare a rezervelor existente, în scopul realizării sarcinilor de plan la extracția cărbunelui, se va realiza și prin măsurile inițiate în vederea punerii în evidență și exploatării prin microcariere a aflorimentelor stratelor de cărbune exploatate prin lucrări miniere subterane, ca și pentru exploatarea pilierilor.

Pentru acest an și perioada următoare, în scopul creșterii cantității de cărbune extras, se are în vedere **extinderea actualelor cîmpuri miniere,** precum și deschiderea celor a căror cercetare a dat bune rezultate. Este vorba de cîmpurile miniere Vîrghiș Est și Baraolt Sud în județul Covasna; Valea Îndărăt și Capul Piscului în județul Argeș; Reșca — Glodeni în județul Dîmbovița; zăcămîntul minier dezvoltat între Valea Doftanei și Valea Vărbilău; mina Ceptura în vecinătatea localității Rotari — în județul Prahova și mina Ojasca din județul Buzău (redeschidere).

■

REZULTATELE obținute pînă în prezent, programele de cercetare geologică întocmite în scopul punerii în evidență a noi zăcăminte de cărbune, acțiunile și măsurile inițiate pentru perfecționarea continuă a activității, creșterea productivității muncii și îmbunătățirea organizării producției oferă garanția realizării integrale a sarcinilor de plan în acest ultim an al actualului cincinal, a obiectivelor stabilite pentru întreaga perioadă 1981—1985, astfel încît economia națională să beneficieze de importante cantități suplimentare de cărbune de cea mai bună calitate.

1985 — un an al incertitudinilor

ÎN ULTIMII ANI, redresarea țărilor industrializate a fost apreciată — în cercurile economice occidentale — ca fiind cel mai sigur factor de natură să rezolve o serie de probleme ce confruntă economia mondială, cum sînt criza datoriilor externe și protecționismul.

Statisticile arată că principalele țări industrializate — Canada, S.U.A., Japonia, Franța, R.F.G., Anglia și Italia — care realizează împreună jumătate din producția industrială mondială, au înregistrat ritmuri de creștere de circa 5% în 1984. Cu toate acestea, principalele dificultăți din economia mondială persistă și chiar tind să se accentueze.

Acest tablou ridică o serie de întrebări: de ce țările dezvoltate nu au mai atins în 1984 nivelurile de creștere pe care le obțineau, în mod obișnuit, în perioadele de înviorare după criză, precum și care au fost cauzele pentru care actuala redresare nu a avut efecte în sensul stimulării creșterii în țările în curs de dezvoltare. Încercînd să răspundă la aceste întrebări, revista South *arată că în S.U.A., ritmul redresării economice a fost încetinit datorită persistenței uriașului deficit bugetar. Volumul cererii interne, ca și efectele reprecierii dolarului au dus totuși la o anumită creștere a importului american, cu un spor de 70 miliarde dolari în 1984, față de 1982.*

În țările în curs de dezvoltare se constată că nivelul ridicat al ratei dobînzilor și eforturile pentru mobilizarea de fonduri destinate rambursării datoriei externe au frînat activitatea investițională și implicit creșterea ofertei de export. La aceasta s-au mai adăugat și obstacolele generate de accentuarea protecționismului.

Nici țările vest-europene nu au beneficiat în mod deosebit de sporirea cererii de import a industriei americane, datorită politicilor lor deflaționiste. Pe de altă parte, creșterea economică redusă înregistrată în țările vest-europene nu a oferit o conjunctură favorabilă pentru țările în curs de dezvoltare furnizoare de materii prime, cererea slabă avînd un efect depresiv asupra prețurilor. De altfel, prețurile materiilor prime au mai fost indirect afectate și de ratele ridicate ale dobînzilor care fac tot mai costisitoare menținerea de stocuri însemnate la producători.

Un alt factor de natură să nu permită creșterea prețurilor și chiar a volumului livrărilor de materii prime este considerat faptul că redresarea economică a S.U.A. se caracterizează printr-o orientare pronunțată către sfera serviciilor sau către sectoare industriale cu consum redus de energie și materii prime: microelectronică, roboți industriali, biotehnologie, tehnologii din domeniul folosirii fibrelor optice și a laserului. Din acest motiv, dintre țările în curs de dezvoltare, beneficiare ale sporirii importurilor americane au fost nu atît țările exportatoare de materii prime, cît mai ales cele furnizoare de bunuri industriale.

Potrivit prognozelor pentru 1985, rata de creștere economică în țările vest-europene nu se va majora, iar în cazul Statelor Unite, al Japoniei și Canadei se așteaptă chiar o încetinire. Pentru 1986 experții nu exclud posibilitatea unei noi recesiuni, de natură să determine recrudescența vechilor probleme legate de datorii, șomaj și protecționism.

Datoriile externe — o povară cu efecte prelungite

PERSPECTIVELE financiare pentru America Latină par să fie mai promițătoare decît se putea întrevede în urmă cu mai puțin de un an. Mexicul și Venezuela au realizat reeșalonarea, pe termen lung, a datoriei lor externe, deși aceasta înseamnă prelungirea plății unor dobînzi ridicate, pentru a nu mai menționa creditele în sine. Cel puțin statistic, se constată că Brazilia a realizat o schimbare considerabilă în situația balanței sale comerciale și prognozele indică un excedent comercial de 13 miliarde dolari în 1984.

În realitate, este încă prea devreme pentru a aprecia că perioada de criză a trecut, arată ziarul Financial Times. *Mai mult, Banca Interamericană de Dezvoltare (B.I.D.) atrage atenția în sensul că excedentele comerciale și reglementarea în cadrul F.M.I. a unor programe de ajustare economică, deși constituie o condiție, nu asigură automat soluționarea problemei pe care o reprezintă sumele mari ce vor trebui plătite în contul serviciului datoriei externe. O rezolvare de fond trebuie concepută numai în condițiile creșterii venitului național pe locuitor, ca scop final al strategiilor de politică economică.*

Sub acest aspect, criza datoriei umbrește însă viitorul Americii Latine. Banca Interamericană de Dezvoltare arată că P.I.B./locuitor a scăzut cu 9,5% pe ansamblul țărilor latino-americane, în perioada 1981—1983; în Brazilia, această scădere a fost de 11,1%, în Argentina de 13,5%, iar în Chile de 18,4%. Deși în 1984 condițiile de plată s-au îmbunătățit, „recuperarea enormelor pierderi suferite va fi posibilă numai dacă povara datoriei va fi reorganizată în concordanță cu capacitatea de plată a țărilor în cauză" — notează B.I.D. Realitatea este însă diferită. Dacă, spre exemplu, s-ar hotărî ca o țară să nu plătească anual, în contul anuităților mai mult de 25% din încasările sale din export, aceasta ar însemna o prelungire deosebit de mare în plata dobînzilor și o amînare practic sine die a rambursării creditelor. Această limită aplicată în cazul Braziliei, de exemplu, ar presupune reducerea cu mai mult de o treime a datoriilor însumînd 13 mrd. dolari pe care guvernul ar trebui să le achite anul acesta. În cazul Mexicului, plățile în contul dobînzilor ar trebui reduse de la 14 la circa 9 miliarde dolari, iar nota de plată a guvernului chilian ar urma să se reducă la jumătate. În nici unul din cazuri creditul inițial nu ar putea fi plătit mai devreme de începutul secolului viitor, fapt care demonstrează că simpla reeșalonare nu poate constitui o soluție atîta timp cît nu se renunță la actualul nivel ridicat al dobînzilor sau chiar definitiv — în cazul țărilor mai sărace — la dobînzile practicate de creditorii externi.

Surprize de sfîrșit de an

PE FUNDALUL sfîrșitului de an, în mod oarecum surprinzător, **dolarul S.U.A.** a continuat să se întărească, în dauna tuturor valutelor din „șarpele monetar", ca și a yenului japonez. Căderea prețurilor petrolului, disensiunile dintre unele țări ale OPEC, pe de o parte, și Marea Britanie, Norvegia și Nigeria, pe de altă parte, și măsurile adoptate de Administrație vizînd reducerea inflației au condus la întărirea fără precedent, în această perioadă a anului, a dolarului. Banca federală de rezerve a redus cu 1,5% nivelul dobînzilor de împrumut către bănci și alte instituții financiare, la nivelul de 8% (cel mai scăzut nivel din ultimii 6 ani). Analiștii economici americani presupun că intensificarea eforturilor Băncii federale de rezerve în sensul reducerii pe orice căi a dobînzilor reprezintă o materializare a temerilor referitoare la creșterea economică, care a devenit extrem de lentă, existînd, în viziunea lor, pericolul căderii într-o altă perioadă de recesiune.

Balanța de plăți americană, indicator urmărit îndeaproape nu numai în S.U.A., ci pe toate pietele financiare mondiale, a atins un deficit record de 32,9 miliarde dolari în al treilea trimestru, făcînd aproape certă depășirea de către acest deficit a bariérei de 100 miliarde în acest an, conform unei estimări a Departamentului Comerțului din S.U.A. În fapt, acest deficit reprezintă dolari cheltuiți pentru bunuri importate, în cantitate mult mai mare decît dolari încasați pentru vînzarea de produse și servicii autohtone. Tot pentru trimestrul III 1984, deficitul balanței conturilor curente a fost cu 8,2 miliarde dolari mai mare decît în trimestrul al doilea și cu 13,2 miliarde dolari față de primul trimestru. Nivelul redus al exporturilor americane a fost, se pare, principala cauză a acestor fenomene, mai mult decît importurile. Situația este generată, din punctul de vedere al importatorilor de produse americane, de costul mereu crescînd al respectivelor produse, datorită creșterii continue a cursului dolarului. Evoluția ascendentă a exporturilor produselor americane a fost frînată și de oferta în scădere cronică a importatorilor din țările lumii a treia, împovărați de imensele datorii care se acumulează pe măsura trecerii timpului.

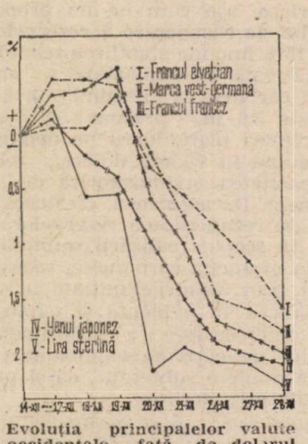

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 14—28 XII (bază : 14 XII 1984)

Dintre principalele valute, **lira sterlină** a fost cea mai afectată de creșterea dolarului în această perioadă de sfîrșit de an, guvernul britanic părînd alarmat de nivelul de 1,1635 — punctul cel mai jos atins de lira sterlină în istoria sa, față de dolarul S.U.A., în ciuda detașării afișate de purtătorul de cuvînt al Departamentului Trezoreriei, Nicholas Towers. Și cine n-ar fi, apreciază surse occidentale, dacă ceea ce se poate cumpăra astăzi cu o liră sterlină în S.U.A. se putea cumpăra în urmă cu 4 ani cu numai 50 pence... E drept că prețul mondial al petrolului fiind fixat în dolari S.U.A., spun aceleași surse, Trezoreria britanică are toate motivele să se bucure, pentru că orice procent de depreciere al lirei sterline îi aduce un cîștig de 150 milioane lire sterline din vînzările de petrol din Marea Nordului.

Prețul aurului a variat spectaculos în această perioadă, coborînd de la nivelul de 330 dolari uncia, în cîteva zile, la 302 dolari/uncie, pentru ca apoi să urce din nou pînă la nivelul de 315 dolari/uncie.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Republica Cuba

Consolidarea bazei tehnico-materiale

ÎNSCRIINDU-SE ca etapă distinctă în perioada de peste un sfert de secol care a urmat victoriei revoluției, marcată de ziua eliberării — 1 ianuarie 1959 —, cincinalul în curs este caracterizat prin concentrarea eforturilor pentru realizarea hotărîrilor celui de al doilea Congres al P.C. din Cuba, orientate spre dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-materiale. Este semnificativ faptul că pentru intervalul 1981—1985 a fost prevăzută realizarea a 500 noi obiective industriale, între care două mari uzine de producere a nichelului, fabrici de zahăr, capacități de producție în domeniul energeticii, incluzînd și prima centrală nuclearo-electrică. În prezent sînt în curs de pregătire orientările principale ale dezvoltării economiei în cincinalul următor și în perioada pînă în anul 2000.

Datele și informațiile disponibile privind rezultatele efective din anul 1983, precum și sarcinile de plan și realizările din prima parte a anului 1984 conturează o imagine relevantă a stadiului actual de dezvoltare a economiei Cubei.

Indicatorii macroeconomici pun în evidență eforturi de asigurare a unei creșteri economice stabile, atît pe seama construirii și punerii în funcțiune de noi obiective, cît și prin utilizarea resurselor de dezvoltare intensivă. **Produsul social total** a înregistrat în 1983 un spor de 5%, considerabil mai mare decît cel planificat inițial. Pentru anul 1984 s-a prevăzut creșterea cu 4—4,5% a acestui indicator și cu 5,5—6% a **venitului național.** În același timp, prin majorarea **productivității muncii** cu 2,5—3% s-a urmărit asigurarea a circa 50% din sporul producției materiale. Continuînd tendințele remarcate anterior, planul pe anul 1984 a înscris, de asemenea, ca obiective importante **reducerea cheltuielilor materiale** la 1 peso producție finită cu circa 2%, precum și limitarea normelor la consumul de combustibili cu 3—5%. Datele privind rezultatele efective din prima jumătate a anului indică depășiri ale ritmurilor prevăzute. În domeniul **investițiilor,** concentrarea eforturilor pentru terminarea obiectivelor în construcție a fost definită ca orientare principală, iar în plan sectorial s-a acordat prioritate producției de trestie de zahăr, de energie electrică, de nichel, industriei de prelucrare a țițeiului, infrastructurii în domeniul transporturilor precum și diferitelor obiective în domeniul agriculturii.

Procesul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, condiție esențială a creșterii și diversificării producției, poate fi ilustrat printr-o succintă trecere în revistă a realizărilor înregistrate în anii 1983 și 1984 în cîteva dintre cele mai importante sectoare ale economiei cubaneze.

Dezvoltarea capacităților de producție în **industria zahărului** a fost marcată în acești ani de continuarea lucrărilor la fabrici amplasate în provinciile Las Tunas, Camaguey, Villa Clara și Matanzas. De asemenea, în subramuri ale construcției de mașini subordonate industriei zahărului, sector cheie al economiei naționale, s-au întreprins măsuri vizînd în primul rînd asigurarea unui număr sporit de combine pentru recoltarea trestiei. Astfel, în 1984 uzinei specializate din orașul Holguin i-a revenit sarcina de a furniza 665 asemenea combine, iar la uzina producătoare de utilaje tehnologice pentru industria zahărului din localitatea Santa Clara se desfășoară ample lucrări de modernizare.

În domeniul **electroenergeticii** au fost realizate noi etape în construcția termocentralei „Havana", cu o putere instalată totală de 1 300 MW, care va fi pusă în funcțiune la începutul deceniului următor și a centralei nuclearo-electrice amplasată în provincia Cienfuegos. Rețeaua de transport a energiei electrice a sporit prin punerea în exploatare în 1983 a unor linii însumînd 1760 km, care asigură îmbunătățirea aprovizionării cu energie a unor centre industriale, electrificarea a 143 de cooperative agricole și a cîtorva zeci de sate din zona muntoasă a țării. Pentru anul 1984 a fost prevăzută demararea construcției unor linii de înaltă tensiune însumînd 2000 km.

În ultimii ani în Cuba au fost obținute rezultate pozitive în explorarea și punerea în valoare a unor zăcăminte de **țiței,** producția urmînd să atingă 2 milioane tone la finele deceniului în curs. Capacitățile de rafinare a țițeiului, însumînd în 1984 circa 6,5 milioane tone, vor fi majorate prin construirea unei noi rafinării la Cienfuegos și extinderea celei de la Santiago de Cuba.

Un domeniu industrial tradițional îl reprezintă extracția și prelucrarea **minereurilor neferoase,** pentru a căror dezvoltare se întreprind lucrări ample, în colaborare cu mai multe țări membre ale C.A.E.R., acțiuni la care participă și România. Prin intrarea în funcțiune a combinatului de la Punta Gorda, prevăzută pentru finele cincinalului în curs, producția de nichel se va dubla, atingînd circa 60 mii tone. Ca urmare, exportul acestui produs va înregistra la rîndul său o creștere pronunțată, ponderea Cubei în comerțul mondial urmînd să atingă 10% în următorii ani, față de 5% în prezent.

Agricultura beneficiază în actualul cincinal de o atenție sporită, atît în ce privește dezvoltarea bazei materiale, cît și sub aspect organizatoric. Un bilanț pe termen lung, prilejuit de aniversarea în 1984 a 25 de ani de la aplicarea reformei agrare, menționează construirea în această perioadă a peste 3 000 obiective agricole și industriale în zonele rurale, creșterea de circa 8 ori a parcului de tractoare și de 4 ori a suprafețelor irigate. Procesul de cooperativizare urmează să fie definitivat, potrivit unor aprecieri recente, în următorii 7—8 ani.

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale în economia cubaneză își pune amprenta și asupra dinamicii și structurii **schimburilor externe** ale țării. Diversificarea reprezintă un proces rapid, sesizabil prin analiza datelor statistice din ultimii ani. Zahărul continuă să reprezinte la export poziția predominantă, urmată de alte cîteva produse tradiționale, cărora li se adaugă, cu ponderi în creștere, produse netradiționale (laminate din oțel și alte produse siderurgice, ciment, acumulatori auto, frigidere, anvelope ș.a.). Importul este structurat în funcție de necesitățile economiei naționale, aflată în plin proces de industrializare.

Relațiile **româno-cubaneze** de conlucrare pe multiple planuri cunosc o evoluție ascendentă, o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea lor revenind raporturilor de prietenie și solidaritate dintre cele două țări și popoare, întîlnirilor și convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Fidel Castro Ruz, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cuba, președintele Consiliului de Stat și al Consiliului de Miniștri ale Republicii Cuba. Dezvoltîndu-se în conformitate cu documentele semnate și înțelegerile convenite, schimburile comerciale și relațiile de cooperare economică și tehnico-științifică au ca premisă favorabilă însești programele de dezvoltare economică ale celor două țări.

Nicoletta ISAR
I.E.M.

Prognoze energetice

REDUCEREA relativă a consumurilor energetice se profilează ca tendință caracteristică pe termen lung în economia mondială, însoțită de restructurări importante în balanțele energetice. Un consens în legătură cu aceste tendințe probabile se remarcă în prognozele elaborate de numeroase organisme de specialitate, diferind între ele prin aspecte de ordin cantitativ. O prognoză aparținînd unei firme americane apreciază că în perioada 1984—2000 ritmul de majorare a consumurilor energetice în țările industrializate va reprezenta numai 2/3 din ritmul de creștere a P.N.B. Măsurile de stimulare a ramurilor cu consumuri specifice de energie relativ reduse vor continua să fie una din orientările esențiale. În ceea ce privește restructurările în balanțele energetice, prognoza menționată subliniază, ca un numitor comun, tendința de diminuare a ponderii combustibililor lichizi în toate țările industrializate. Referitor la celelalte surse energetice se previzionează tendințe diferite de la o țară la alta, în funcție de posibilitățile obiective de dezvoltare a producției și de opțiunile de politică economică, foarte nuanțate mai ales în ce privește folosirea energiei nucleare. Se menționează, de exemplu, faptul că în S.U.A., începînd din 1978, nu au mai fost făcute noi comenzi pentru centrale nuclearo-electrice, iar unele din cele 42 de proiecte în curs de execuție ar putea să nu fie puse în exploatare. În același timp, însă, în Franța opțiunea pentru dezvoltarea prioritară a energeticii nucleare se menține fermă, anticipîndu-se o creștere a ponderii sale în balanța energiei primare a țării la 40% în anul 2000, față de 18% în 1983. În R.F. Germania, pe de altă parte, compensarea reducerii consumului de combustibili lichizi tinde să se facă în principal prin utilizarea cărbunelui și gazelor naturale, energia nuclearo-electrică urmînd să asigure la finele secolului circa 15% din consumul total de energie, față de 6% în ultimii ani.

Cehoslovacia: obiective ale dezvoltării în 1985

POTRIVIT planului de stat pe anul 1985, creșterea venitului național cu 3,2% trebuie să aibă loc în condițiile sporirii eficienței și valorificării mai raționale a resurselor interne. În acest sens, reducerea cu aproximativ 7 miliarde coroane a cheltuielilor materiale în comparație cu anul 1984 reprezintă o sarcină de importanță majoră. Consumul de energie pe unitate de venit național urmează să scadă cu 3% (față de o medie anuală de circa 1,5% înregistrată în anii 1981—1984), eforturile principale concentrîndu-se în direcția economisirii produselor petroliere. Creșterea cu 3% a producției industriale se va realiza în condițiile continuării tendințelor de restructurare industrială prin diminuarea ponderii producțiilor mari consumatoare de energie și materiale. O serie de programe de ridicare a nivelului tehnic și calitativ, detaliate la nivelul unităților economice, vor fi sprijinite prin alocarea prioritară a fondurilor de investiții necesare. Volumul investițiilor în întreaga economie se va cifra la 162 miliarde coroane, depășind prevederile inițiale înscrise în planul cincinal pentru anul 1985. Ca urmare a aplicării majorărilor de salarii și alocații sociale prevăzute pentru începutul anului 1985, veniturile nominale ale populației vor spori cu 3,8%. De asemenea, se va majora, într-o proporție mai ridicată decît veniturile individuale, cuantumul cheltuielilor statului pentru ocrotirea sănătății, învățămînt și scopuri social-culturale.

Înzestrarea cu roboți industriali

APLICAREA robotizării proceselor industriale, ca formă avansată de automatizare, constituie un proces analizat sub numeroase aspecte de natură economică și tehnică. Încercările de evaluare sintetică a proporțiilor acestuia presupun existența de informații statistice comparabile, referitoare la gradul de înzestrare cu roboți industriali a diferitelor țări. Una dintre dificultățile recunoscute constă în neomogenitatea acestei categorii de mijloace tehnice, accepțiunile termenului de robot industrial variind în limite largi, de la manipulatori automați cu programe rigide și grad redus de complexitate, pînă la automate „inteligente", dotate cu sisteme senzoriale și avînd capacitate de adaptare a programelor de operații în cursul procesului de producție. Încercînd să depășească aceste dificultăți, diferite surse de specialitate întreprind tentative de evaluare a parcului de roboți industriali, care pot fi luate în considerare cu titlu orientativ, mai ales în absența preciză-

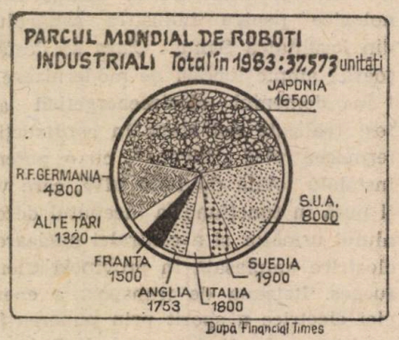

După Financial Times

rilor de ordin metodologic. Graficul alăturat prezintă o asemenea evaluare, la nivelul anului 1983, conform căreia Japonia (cu 16 500 roboți) și S.U.A. (cu 8 000), se situează pe primele locuri, deținînd împreună 2/3 din parcul mondial, urmate de R.F. Germania (4 800 roboți) și alte cîteva țări vest-europene, al căror parc de roboți nu depășea, în anul menționat, 2000 unități.

Vietnam: perfecționarea gestiunii întreprinderilor

ÎN CONTEXTUL aplicării măsurilor de îmbunătățire a mecanismului economic în ansamblu, perfecționarea gestiunii economice a întreprinderilor industriale de stat reprezintă, după cum informează **Le courrier du Vietnam**, un obiectiv de importanță imediată. Măsurile în acest domeniu vizează încurajarea întreprinderilor în suplimentarea prin mijloace proprii a cantităților de materii prime asigurate de către stat și extinderea producției prin valorificarea resurselor interne. Pentru transpunerea în practică a principiului autonomiei financiare a întreprinderilor se aplică măsuri de îmbunătățire a sistemului de prețuri și de stabilire a dobînzilor, precum și de corelare a fondurilor aflate la dispoziția întreprinderilor cu volumul și calitatea producției, productivitatea muncii etc. Cointeresarea unităților economice și a lucrătorilor constituie obiectul unor perfecționări introduse în modul de constituire a fondului de retribuire, care se determină în funcție de gradul de realizare a indicatorilor planului de producție și de livrări. Principiile și orientările în domeniul gestiunii întreprinderilor de stat industriale vor sta și la baza elaborării unor sisteme adaptate unităților de stat din alte domenii de activitate, între care construcțiile, agricultura și transporturile.

Comerțul cu produse agroalimentare

ANALIZA pe termen lung a schimburilor internaționale cu mărfuri agroalimentare pune în evidență, potrivit concluziilor unui studiu recent prezentat de publicația sovietică „Biuleteni inostrannoi kommerceskoi informații" (B.I.K.I.), unele tendințe și particularități determinate de specificul produselor respective și de schimbările intervenite pe piața mondială. Ponderea mărfurilor agroalimentare în totalul comerțului mondial înregistrează o tendință de reducere, de la 62% în 1960, la 21% în 1970 și circa 15% în primii ani ai deceniului în curs, reflectînd în mare măsură tendința tot mai pronunțată spre autosatisfacerea alimentară și intensificarea protecționismului agricol. Cu toate că în acest interval volumul valoric absolut al schimburilor internaționale cu produse agroalimentare a crescut de circa 6 ori, ritmurile medii anuale la grupa respectivă au fost de 2 ori mai scăzute decît cele ale comerțului cu produse finite și de 3 ori decît cele înregistrate de grupa materiilor prime minerale. Pe acest fond se remarcă însă intensificarea tranzacțiilor de bursă, de regulă a celor de tipul „la termen", desfășurate în scopul speculării posibilei diferențe de prețuri între momentul încheierii tranzacției și termenul contractual. Ritmurile comerțului desfășurat prin intermediul burselor agroalimentare din Anglia și S.U.A. a depășit considerabil pe cel al schimburilor efective cu aceste produse. O încetinire a devenit sesizabilă numai în primii ani ai deceniului actual, reflectînd influența conjugată a reducerii cererii în condițiile crizei, scăderii prețurilor la anumite mărfuri agroalimentare și a diminuării capitalurilor disponibile pentru scopuri speculative.

GLOSAR

Program financiar [II]

DACĂ în abordarea teoretică există o oarecare convergență de păreri și chiar situații de consens, modalitățile concrete de elaborare a unor programe financiare, nivelurile obiectivelor, căile de urmat și măsurile ce se impun formează în schimb subiecte mult controversate.

Analiza programelor financiare din ultimii ani ale unor țări africane, de pildă, scoate în evidență faptul că elaborarea acestora a avut loc în condiții deosebit de severe : creșterea datoriei externe, existența unor procese inflaționiste galopante, condiții climaterice extrem de nefavorabile, în special în Africa sub-sahariană, înrăutățirea raportului de schimb, șocul petrolier, creșterea artificială a dobînzilor la creditele externe, îngustarea piețelor de desfacere ș.a. Într-o asemenea conjunctură nefavorabilă, obiectivele programelor financiare s-au concentrat asupra stimulării creșterii economice, reducerii inflației, îmbunătățirii situației contului curent al balanței de plăți pe termen mediu [1]) Pentru realizarea unor asemenea obiective, programele financiare elaborate au conținut măsuri care vizau reducerea deficitelor bugetare, o politică de credit mai flexibilă către sectorul particular, stabilirea mai adecvată a unor cursuri valutare ș.a. Programe financiare au fost introduse în ultima perioadă și în alte țări : India, Bangladesh, Turcia, Qatar ș.a., cele mai multe dintre acestea fiind elaborat în colaborare cu organisme financiar-bancare internaționale sau regionale, o dată cu aprobarea unor cereri de credite.

Adeseori, procesul de elaborare a programelor financiare de către țările în curs de dezvoltare cu o situație financiară precară este însoțit de adoptarea unor măsuri severe — cu profunde implicații sociale — și care condiționează aprobarea creditelor solicitate organismelor financiar-bancare internaționale. Astfel, reducerea substanțială a importurilor și a procesului investițional, diminuarea cheltuielilor din bugetele de stat, în special a celor legate de asistența socială, accentuarea fiscalității etc. conduc inevitabil la diminuarea nivelului de trai al populației țărilor în curs de dezvoltare [2]). În aceste condiții, sînt tot mai insistente cererile acestor țări, formulate și la ultima reuniune a Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale din septembrie 1984, pentru eliminarea barierelor protecționiste, reducerea ratei dobînzilor la creditele externe, sporirea asistenței financiare care să se adauge eforturilor proprii ale țărilor respective, reducerea obstacolelor din calea investițiilor directe și a fluxurilor de capital.

Organismele financiar-bancare internaționale subliniază la rîndul lor faptul că acordarea de credite externe, corelată cu introducerea de programe financiare, se face pe o bază temporară și că trebuie să se creeze condițiile necesare pentru rambursarea acestora la scadență. În legătură cu aceste probleme și, mai ales, cu responsabilitățile ce revin organismelor financiar-bancare internaționale, pe de o parte, și țărilor în curs de dezvoltare, pe de altă parte, nu s-a ajuns încă la consens nici în teorie și, ceea ce este mai grav, nici în practică.

Ceea ce se impune în prezent, mai mult ca oricînd, este ca măsurile de ajustare internă întreprinse de statele în curs de dezvoltare să fie însoțite de creșterea colaborării internaționale, în așa fel încît întregul proces să nu se facă pe seama țărilor debitoare, iar eforturile proprii ale acestora din urmă să beneficieze de condiții externe cît mai favorabile unei creșteri economice sănătoase.

În acest context, restructurarea sistemului monetar și financiar internațional, ca parte integrantă a procesului general de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru care țara noastră militează cu consecvență, se constituie într-o alternativă viabilă, în interesul și beneficiul tuturor popoarelor.

Alexandru TĂNASE
Ion IONIȚĂ

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 51/1984

[1]) J.B. Zulu, S.M. Nsouli, Adjustment programs în Africa, în Finance and Development, martie 1984, p. 5—9

[2]) IMF SURVEY, vol. 13, nr. 20/29 oct. 1984, pag. 326—328

Interdependențe

Ștefan Gh. Maciu, București — Pentru a ilustra sporirea interdependențelor din economia mondială postbelică este suficient să constatăm că atît exportul de mărfuri cît și cel de servicii au sporit în deceniul trecut în ritmuri sensibil mai rapide decît producția mondială (vezi tabelul). Unii experți sînt de părere că ritmul de creștere a exportului mondial de mărfuri îl întrece (de altfel, doar cu puțin) pe cel al exportului de servicii, numai datorită majorării substanțiale a prețului petrolului. Datele din tabel se referă la țările membre ale Fondului Monetar Internațional.

	Ritmul mediu de creștere 1970—1980 (%)	Valoarea în 1980 (în miliarde dolari)
Exportul de servicii	18,7	350
Exportul de mărfuri	20,4	1 650
Venituri din investiții peste hotare	22,4	225
Produsul intern brut	14,2	9 389

Sursa : Intereconomic nr. 6, 1982

Statistică

Florina Gheorghiade, Brașov — 1) Din diferite cauze există numeroase balanțe care la nivel mondial, deși ar trebui să fie echilibrate, prezintă totuși discrepanțe considerabile. Un exemplu îl oferă „balanța mondială de plăți", care în 1982 înregistra un dezechilibru de circa 120 milioane de dolari. Ne propunem să consacrăm în viitor un articol analizării naturii acestor discrepanțe.

2) Sumarul revistei pe anul trecut, publicat în nr. 52 din 28 decembrie 1984, conține un capitol special pe tema de agricultură care vă interesează. Vă rugăm deci să-l consultați.

Rafinării

I. Vlad, Tîrgoviște — Închiderea, prevăzută pentru aprilie 1985, a marii și modernei rafinării de petrol de la Wilhelmshaven din R.F.G., aparținînd companiei americane Mobil Oil, este explicată prin reducerea durabilă a cererii de produse petroliere. Hotărîrea privind construirea ei în acest oraș-port accesibil marilor superpetroliere a fost luată spre 1970, într-un moment în care se considera necesară extinderea capacității de rafinare a R.F.G. de la 150 milioane tone pe an, cît era pe atunci, la peste 200 milioane t în anii '80. Evoluția pieței a infirmat această prognoză optimistă, cererea de produse rafinate nedepășind în prezent în R.F.G. 100 milioane t pe an, cu perspectiva de a cobori sub 80 milioane tone în 1990. Din acest motiv de la intrarea sa oficială în exploatare în 1976, relatează **Frankfurter Allgemeine Zeitung**, cea mai nouă rafinărie vest-germană nu a fost utilizată decît cel mult la jumătate din capacitatea sa de producție, lucrînd de aceea permanent în pierdere. În plus, scăderea prețului petrolului pe piața liberă a mărit competitivitatea produselor petroliere rafinate importate din țări ca Arabia Saudită, Libia sau Kuweit.

Pentru economia vest-germană închiderea rafinăriei amintite nu înseamnă numai dispariția celor 300 locuri de muncă pe care le asigura ea, ci și pierderea subvențiilor de circa 100 milioane de mărci acordate rafinăriei de guvernul landului Saxonia inferioară, pe lîngă amenajările infrastructurale al căror cost l-a suportat tot acesta.

Adoptarea la 1 iulie 1983 a legislației menite să reducă emanațiile de sulf în atmosferă a creat noi restricții în calea utilizării petrolului, ținînd seama de costul ridicat al desulfurării păcurei (între 120 și 250 mărci pe tonă), de natură să stimuleze recurgerea la surse alternative de energie.

Transport

Sorin Pătulea, Curtea de Argeș — Una din rațiunile competitivității ridicate a autovehiculelor japoneze pe piețele Europei occidentale și Statelor Unite ale Americii o reprezintă și costul redus al transportului. În intenția de a reduce și mai mult acest cost, exportatorii japonezi au recurs la serviciile unor nave de mare capacitate — cele mai mari de acest tip existente la ora actuală în lume — capabile să transporte fiecare simultan 6 400 de autovehicule. Cele patru asemenea nave utilizate de exportatorii niponi au o capacitate anuală de transport de ordinul a 700 000 de autovehicule.

De notat că, măsurile preconizate într-o serie de țări vest-europene privind limitarea poluării atmosferice nu vor constitui nici ele — odată adoptate — un obstacol în calea exporturilor japoneze de automobile, întrucît acestea sînt deja dotate cu catalizatoare corespunzînd normelor respective.

Șomaj

Gheorghe Bejenaru, Pașcani — Principalele elemente de prognoză privind evoluția principalilor indicatori economici în 1985 în țările dezvoltate le găsiți în articolul pe această temă publicat în nr. 52/1984 al revistei noastre. Dată publicității la Paris la jumătatea lunii decembrie, prognoza semestrială a O.C.D.E. confirmă aceste elemente și indică faptul că în 1985 ritmul creșterii economice în Europa occidentală nu va fi suficient pentru a împiedica sporirea în continuare a proporțiilor șomajului în această zonă a globului ; ea va ajunge probabil la 11,75 % din populația activă în 1986, nivel corespunzînd unui efectiv de 20 milioane de șomeri. Dintre aceștia, circa 9 milioane vor fi tineri în vîrstă de sub 25 de ani.

Pe ansamblul O.C.D.E., organizație care grupează 24 de țări capitaliste, în marea lor majoritate dezvoltate, numărul șomerilor ar urma să ajungă în 1985 și să se mențină la începutul lui 1986 la 32 milioane, cu 1 milion mai mult decît în primul semestru al anului trecut. Rata medie a șomajului pe ansamblul zonei O.C.D.E. va fi astfel de circa 8,5 la sută.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 5 ianuarie 1985

— **Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor, la posturile de Radio și Televiziune, de tovarășul Nicolae Ceaușescu** 1

— Știința românească — coordonată fundamentală a progresului economico-social al patriei **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— Cercetarea științifică — profund implicată în realizarea priorităților viitorului cincinal **(Mihail Florescu)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Mobilizarea rezervelor de creștere a producției de cărbune **(D. Condrache)** 8

— Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice **(Gh. Manea)** 9

— Orientarea cercetării științifice din agricultură spre nevoile actuale și de perspectivă ale producției **(Maria Stroe, Mariana Mînăstireanu)** 11

— Noi produse, noi strategii de promovare **(C. Fota)** 13

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Realizarea și depășirea beneficiilor planificate — cerință de bază a sporirii eficienței **(Virgil Amariei)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Probleme actuale și de perspectivă ale perfecționării conducerii și organizării unităților din industrie **(Dorin Constantinescu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Dezvoltarea puternică a forțelor de producție — factor fundamental al progresului multilateral al țării (II) **(V. Bălașa, I. Popescu)** 20

— Vocația transdisciplinarității **(Petru Pânzaru)** 22

— Șantier editorial 1985 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Colaborarea între țările lumii a treia — premisă a lichidării subdezvoltării (I) **(Gavril Horja)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Republica Cuba. Consolidarea bazei tehnico-materiale **(Nicoletta Isar)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— **The New Year Message addressed to our whole people by comrade Nicolae Ceaușescu on the radio and television** 1

— The Romanian science — a fundamental coordinate of the economic and social progress of our homeland **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— The scientific research — profoundly involved in carrying out the priorities of the future five-year plan **(Mihail Florescu)** 6

— The mobilization of the reserves for the growth of the coal production **(D. Condrache)** 8

— The superior turning to good account of the metallurgical sub-products **(Gh. Manea)** 9

— The agricultural research: a firm orientation to the present and future needs of the production **(Maria Stroe, Mariana Mînăstireanu)** 11

— New strategies of promoting new products **(C. Fota)** 13

— The achievement and exceeding of the planned benefits — a basic requirement of the efficiency increase **(Virgil Amariei)** 15

— Present and long-term issues of the improvement of the management and organization of industrial units **(Dorin Constantinescu)** 18

— The intense development of the productive forces — a fundamental factor of the multilateral progress of our country **(V. Bălașa, I. Popescu)** 20

— The transdisciplinary vocation **(Petru Pânzaru)** 22

— Editorial workshop 1985 24

— The cooperation among Third World countries: a premise of the underdevelopment eradication (I) **(Gavril Horja)** 26

— Cuba. The consolidation of the technical and material base **(Nicoletta Isar)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Новогоднее Послание, адресованное всему нашему народу, произнесенное товарищем НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ по радио и телевидению** 1

— Румынская наука — базисная координата социальноэкономического прогресса родины **(Барбу Г. Петреску)** 2

— Активное участие научных исследований в осуществлении приоритетов будущей пятилетки **(Михаил Флореску)** 6

— Мобилизация резервов роста производства угля **(Д. Кондраке)** 8

— Наиболее эффективное использование полуфабрикатов металлургической промышленности **(Г. Маня)** 9

— Научные исследования в сельском хозяйстве, твердая ориентировка на актуальные и перспективные потребности производства **(Мария Строе, Мариана Мынэстиряну)** 11

— Новые изделия, новые стратегии внедрения **(К. Фота)** 13

— Выполнение и перевыполнение плана прибылей — основное требование повышения эффективности **(Вирджил Амарией)** 15

— Настоящие и перспективные вопросы совершенствования руководства и организации промышленных единиц **(Дорин Константинеску)** 18

— Усиленное развитие производительных сил — главный фактор всестороннего прогресса страны (II) **(В. Балаша, И. Попеску)** 20

— Призвание трансдисциплинарности **(Петру Пынзару)** 22

— Издательские проекты 1985 24

— Сотрудничество между странами третьего мира — предпосылка ликвидации отсталости (I) **(Гаврил Хоржа)** 26

— Республика Куба. Укрепление материально-технической базы **(Николетта Исар)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985; prețul unui abonament anual (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei.

Pentru anul 1985 se pot face și abonamente speciale, la prețul de 340 lei, care dau dreptul — pe lîngă revistă (inclusiv suplimentul săptămînal) — și la primirea a două suplimente tematice: „Apărarea avutului obștesc din patrimoniul unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică" (inclusiv noile norme de perisabilități); „Drepturile și obligațiile personalului".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R. sau în contul I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii nr. 1) nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R., filiala sectorului 1, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CADOURI
PENTRU POMUL DE IARNĂ

Copiii se pregătesc pentru POMUL DE IARNĂ

Părinți și bunici !

Pregătiți-vă și dvs. pentru POMUL DE IARNĂ, vizitînd chiar de azi magazinele comerțului de stat din sectorul confecții-tricotaje-încălțăminte. Aveți posibilitatea să alegeți cele mai frumoase și utile cadouri, care vor fi o surpriză plăcută pentru cei mici.

Iată cîteva sugestii de articole ce pot fi oferite în dar :

— articole oricînd binevenite: maieuri și chiloței, ciorapi, dresuri, batiste, cămăși de noapte, pijamale și papuci ;

— articole specifice sezonului rece : căciulițe tricotate și din blană sintetică, fulare și mănuși, salopete și costumașe matlasate, ghete și cizme din piele și înlocuitori ;

— articole pentru nou-născuți : costumașe, botoșei, ghetuțe, port-bebe ;

— articole care pot completa garderoba celor mici cu ultimele modele de : rochițe din diftină sau stofă, cămăși, fuste, pantaloni, treninguri, pantofi, ghete de baschet și tenișI, bascuri și baticuri.

Cadouri frumoase. Cadouri utile. Cadouri ideale pentru POMUL DE IARNĂ !

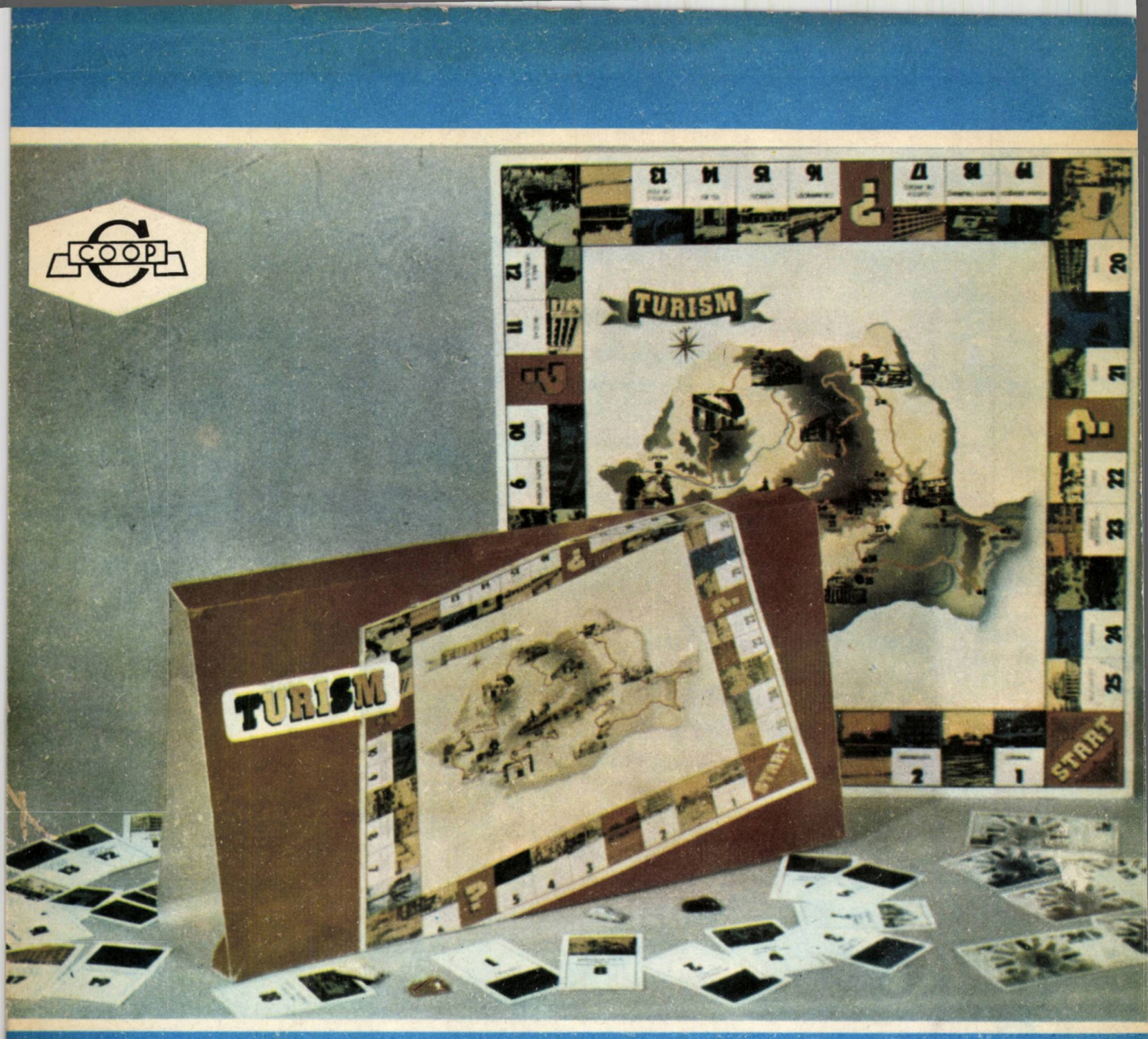

Răspunzînd solicitărilor și interesului manifestat de public pentru jocurile logice, Centrocoop asigură producția și desfacerea acestora în magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din întreaga țară.

În București, RECOOP pune în vînzare ultimele noutăți în materie de jocuri logice la magazinele proprii din : B-dul Republicii nr. 80 A, Calea Moșilor nr. 135, str. 13 Decembrie nr. 26, precum și în raioanele specializate amenajate în magazinele COOP din str. Brezoianu 29, B-dul N. Titulescu 92, Magazinul EXPOART din pasajul Victoriei (Calea Victoriei nr. 16–18) sau la raionul de jucării al magazinului Bucur-Obor.

La cerere, se pot expedia la domiciliu prin unitățile „Comerțul prin coletărie" sau „Cartea prin poștă", str. Vulturi nr. 31, sector 3, București, cod. 74123. Se onorează comenzi în valoare totală de minimum 100 lei ; plata se face ramburs la primirea coletului.

Sugestii privind jocurile lansate sau crearea de noi jocuri, precum și comenzi din partea unităților comerciale se primesc la RECOOP, str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, cod 70306. Telefon 13 81 75 și 13 62 60. Telex : 10393.

Lei 5
(inclusiv supliментul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PRODUCȚIA ANULUI 1985 - REALIZATĂ LA PARAMETRI ÎNALȚI DE EFICIENȚĂ

Numărul 2 ● Vineri 11 ianuarie 1985

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE

-în procente-

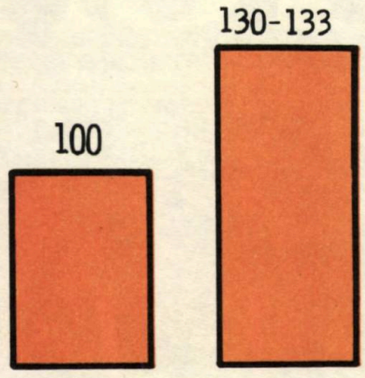

DINAMICA PRODUCȚIEI NETE AGRICOLE

-în procente-

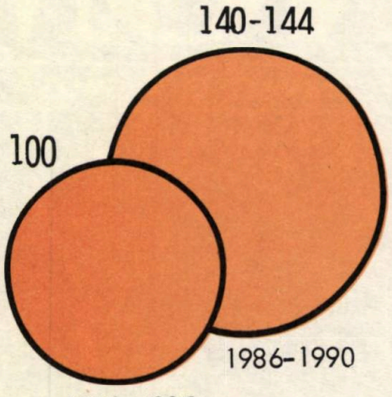

DEVANSAREA RITMULUI MEDIU ANUAL DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI GLOBALE DE CĂTRE CEL AL PRODUCȚIEI NETE ÎN AGRICULTURĂ

-în procente-

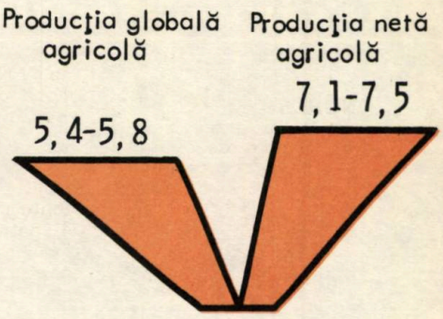

CREȘTEREA SUPRAFEȚEI AGRICOLE

-mii hectare-

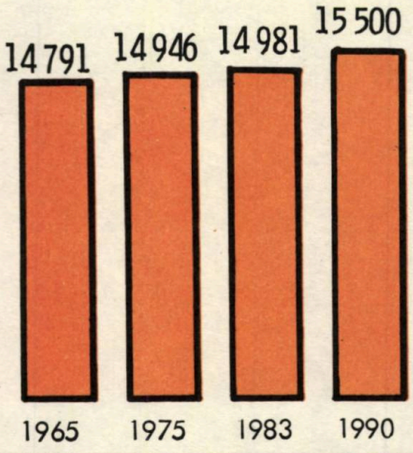

SUPRAFAȚA TOTALĂ AMENAJATĂ PENTRU IRIGAT

(existent la sfîrșitul anului)

-mii hectare-

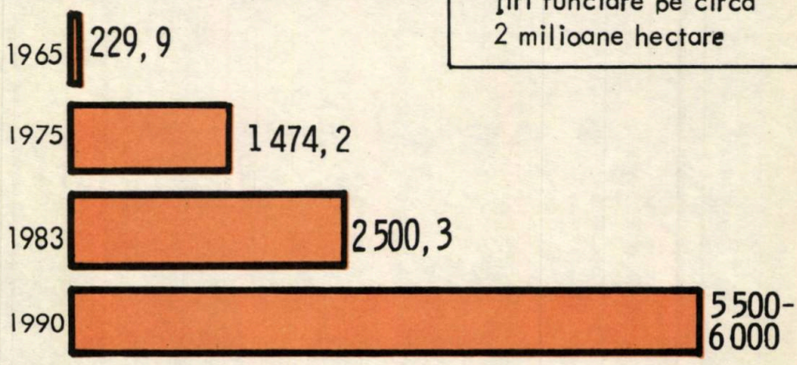

● În cincinalul 1986-1990 vor fi efectuate lucrări de desecări și îmbunătățiri funciare pe circa 2 milioane hectare

CANTITATEA DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE CE REVIN ÎN MEDIE LA UN HECTAR TEREN ARABIL

-kg substanță activă-

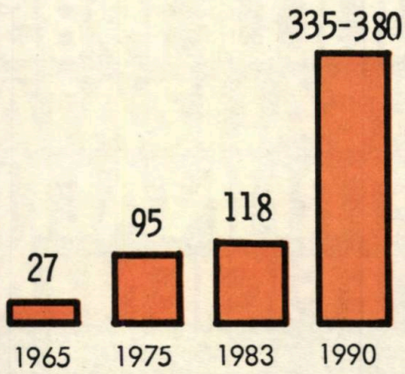

TRACTOARE AGRICOLE FIZICE

-mii bucăți-

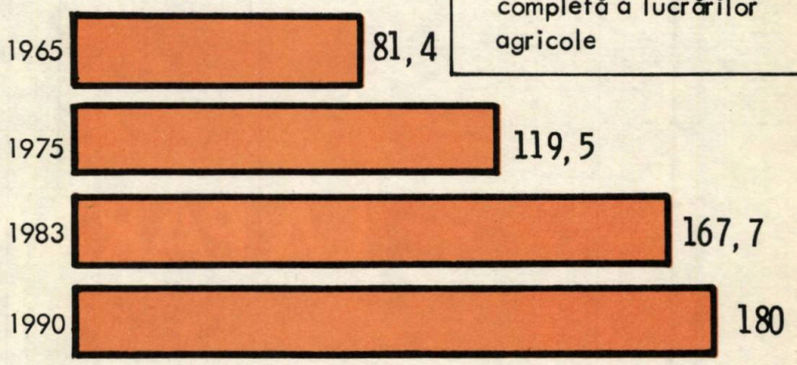

● În cincinalul 1986-1990 se va acționa pentru chimizarea și mecanizarea completă a lucrărilor agricole

CURIER ECONOMIC – LEGISLATIV

Raporturi de muncă

Determinarea naturii transferului

Așa cum se cunoaște, în legislația muncii sînt reglementate două categorii de transfer : **în interesul serviciului** și la **cererea persoanei încadrate în muncă.** Ambele categorii de transfer sînt prevăzute de art. 69 din Codul muncii și art. 11 din Legea nr. 1/1970.

Din analiza celor două texte rezultă că prin transfer se înțelege trecerea cu caracter definitiv a persoanei încadrate în muncă dintr-o unitate socialistă în alta. Ca act juridic el are caracterul unei convenții tripartite, la care participă cele două unități și persoana încadrată. Transferul se analizează ca o cesiune a contractului de muncă de la unitatea cedentă (de unde persoana pleacă) la unitatea cesionară (primitoare).

Ceea ce diferențiază cele două categorii de transfer sînt inițiativa din partea cui se realizează și, în același timp, interesul urmărit în perfectarea acestuia.

Conform art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970, transferul în interesul serviciului se acordă la cererea unității unde se transferă persoana respectivă de către conducerea unității de la care pleacă, cu aprobarea organului ierarhic superior al acesteia.

Menționăm că potrivit art. 39 lit. r din Legea nr. 5/1978, republicată în 1982, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprindere aprobă transferul în interesul serviciului fără avizul organului ierarhic superior pentru personalul de execuție. Pentru personalul de specialitate cu pregătire superioară din învățămînt, sănătate sau din alte ramuri ale economiei la care legea de domeniu prevede avizul ministerului coordonator, transferul în interesul serviciului se va face cu acest aviz.

Prin urmare, interesul serviciului avut în vedere în text este în mod precumpănitor cel al unității care cere transferul. În realitate, deci, interesul serviciului înseamnă interesul acestei unități.

Persoana transferată este obligată să dea curs actului de transfer. Ea nu se va putea opune transferului decît, în temeiul art. 69 din Codul muncii, pentru motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, precum și în alte situații deosebite (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 64/1977 ; nr. 1527/1981 ; nr. 223/1982).

Nu mai puțin adevărat este și faptul că, de multe ori, transferul în interesul serviciului se realizează nu numai în interesul unității primitoare, ci și al persoanei încadrate în muncă, care, din diferite motive, dorește acest transfer. Dar, și în acest caz, interesul care primează în determinarea naturii transferului este cel al unității.

Potrivit art. 11 lit. b din Legea nr. 1/1970, transferul la cererea persoanei încadrate în muncă se poate face numai cu acordul unității de la care pleacă și al unității unde se transferă, în condiții bine justificate, cum ar fi apropierea de familie, trecerea într-o muncă corespunzătoare calificării sale, ocuparea unui post prin concurs.

Așadar, în cazul transferului la cerere precumpănitor este interesul persoanei. Interesul unității primitoare este minim, el rezumîndu-se doar la faptul că operațiunea de transfer să nu-i lezeze în vreun fel activitatea.

În concluzie, pe cînd transferul în interesul serviciului are loc din inițiativa unității în care persoana urmează să fie trecută, transferul la cerere are loc din inițiativa acestei persoane. În primul caz, precumpănitor este interesul unității, în al doilea caz, precumpănitor este interesul persoanei.

În ambele cazuri, unitatea care determină natura transferului este cea la care persoana urmează să fie încadrată. Ea știe cel mai bine dacă transferul este în interesul serviciului, deci al său, ori al persoanei. Rezultă că interesul este cel ce determină natura transferului.

Așa fiind, unitatea primitoare, în adresa prin care solicită transferul de la unitatea unde persoana este încadrată, trebuie să specifice caracterul acestuia, adică în interesul serviciului sau la cerere. Ea este singura în măsură să facă această determinare. Evident că unitatea cedentă (de unde pleacă persoana) nu are asemenea posibilitate, deoarece persoana urmează să nu mai fie încadrată la ea.

În consecință, primind și analizînd adresa de transfer, unitatea de la care se pleacă nu va putea modifica natura transferului stabilită de unitatea primitoare. În afară de

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 2 1985

faptul că nu cunoaşte în interesul cui se realizează transferul (decît din adresa de transfer), ea nu are nici un motiv să facă o astfel de modificare. Această unitate va putea decît să fie sau să nu fie de acord cu transferul, dar nu va putea, de exemplu, să fie de acord pentru un transfer la cerere, atît timp cît cealaltă unitate a solicitat transferul în interesul serviciului, sau invers. O asemenea modificare, dacă ar fi făcută, nu ar produce nici un efect. Ca urmare, această modificare nu ar putea atrage schimbarea naturii transferului de către unitatea primitoare.

Pe această linie, de altfel, s-a decis pe cale de interpretare, că, ori de cîte ori există neconcordanţă între menţiunile făcute în carnetul de muncă de cele două unităţi în legătură cu felul transferului pe care au înţeles să-l ceară, respectiv să-l acorde — în interesul serviciului ori la cerere —, are precădere calificarea dată de unitatea primitoare. (Trib. Suprem. col. civ., dec. nr. 3/1967).

ALEXANDRU ŢICLEA

Drepturile membrilor cooperatori cu muncă la domiciliu din cooperaţia meşteşugărească

● **Vechimea în muncă** se stabileşte în raport cu realizarea retribuţiei tarifare, potrivit înregistrărilor din carnetul de muncă, astfel cum se prevede la art. 51 (1) din Regulamentul privind pensiile de asigurări sociale şi pensiile din cooperaţia meşteşugărească, aprbat de Consiliul UCECOM prin Hotărîrea din 15.IV.1967, cu modificările pînă la 1 iulie 1971. Modul de calcul al vechimii în muncă, conform Instrucţiunilor CASCOM nr. 105127/23.II.1971 este următorul: din vechimea calendaristică cuprinsă între 1 ianuarie şi 31 decembrie a fiecărui an, se iau în considerare lunile în care cooperatorul a realizat retribuţii pe statele de plată numai din fondul de retribuire al cooperativei, excluzîndu-se din calcul lunile în care cooperatorul a fost în concediu medical luna întreagă sau numai parţial şi a primit ajutoare materiale din fondul asigurărilor sociale. Lunile în care cooperatorul a fost în concediu medical se vor socoti luni întregi de vechime în muncă indiferent de numărul zilelor de concediu medical avute de cooperator în aceste luni şi indiferent dacă în lunile de concediu medical parţial cooperatorul a avut şi realizări din munca prestată. Lunile de concediu medical parţial socotindu-se luni întregi de vechime în muncă, retribuţiile realizate în cursul lor se neglijează la calculul vechimii în muncă. Din vechimea calendaristică se mai exclud lunile întregi în care cooperatorul nu apare pe statul de plată din orice cauze. Se totalizează retribuţiile realizate în lunile rămase — după excluderea lunilor în care cooperatorul s-a aflat în situaţiile de mai sus — adică retribuţiile realizate pentru munca prestată, la care se adaugă indemnizaţiile de concediu şi beneficiile încasate. Se determină retribuţia medie tarifară din lunile care au intrat în calculul de mai sus, folosindu-se procedeul de calcul al mediei ponderate. În cazurile cînd perioadele calendaristice în care cooperatorul a prestat munca la domiciliu sînt mai mici de un an din diferite cauze, calculul vechimii cu munca la domiciliu se face tot astfel cum s-a arătat mai sus, doar că perioada calendaristică la care se referă calculul este mai mică. Compensările între lunile cu realizări din producţie mai mari şi cele cu realizări mai mici sau fără realizări operează numai în cadrul perioadei de un an calendaristic, neputîndu-se reporta eventualul surplus de vechime de la un an la altul. În cazul cînd perioada calendaristică care face obiectul calculului este mai mică de un an, compensările de mai sus operează în cadrul acestei perioade. Vechimea cu munca la domiciliu rezultată din calcul nu poate depăşi vechimea calendaristică din perioada luată în calcul. În cazul cooperatoarelor care îşi cresc copiii pînă la vîrsta de 7 ani, vechimea în muncă se va socoti în raport de realizarea a jumătate din retribuţia lor tarifară de încadrare, astfel cum este prevăzut la art. 51 (2) din regulament. Calculul vechimii se va face conform celor arătate mai sus, retribuţia tarifară medie lunară de încadrare reducîndu-se la jumătate.

● **Ajutoarele materiale în cadrul asigurărilor sociale** sînt cele prevăzute de Regulamentul privind acordarea de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale din cooperaţia meşteşugărească, aprobat de Consiliul UCECOM prin Hotărîrea din 19.XII.1965, cu modificările şi completările făcute pînă la data de 1.III.1971. Cooperatoarele cu munca la domiciliu au dreptul la ajutorul pentru îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la doi ani numai pe durata internării în spital, atunci cînd spitalul solicită ca mama cooperatoare să-şi însoţească copilul internat (art. 24 din regulament). Calculul ajutoarelor materiale ce se cuvin cooperatorilor cu munca la domiciliu se face în mod diferit de cel pentru cooperatorii din unităţile organizate, conform art. 31 din regulament: în cazul cînd retribuţia medie realizată în ultimele 12 luni premergătoare lunii în care s-a ivit incapacitatea temporară de muncă, stabilită conform metodologiei de calcul al drepturilor de concediu de odihnă, este inferioară retribuţiei tarifare zilnice din luna în care s-a produs incapacitatea, calculul ajutoarelor materiale se face pe baza retribuţiei medii zilnice realizate în ultimele 12 luni premergătoare, cu excepţia cazurilor prevăzute de art. 8, 22, 21 şi 24 al. 2 din regulament (accident de muncă, boală profesională, tuberculoză, sarcină şi lehuzie, naşterea celui de-al 3-lea copil şi următorii). Vechimea neîntreruptă în muncă care se are în vedere la acordarea ajutoarelor materiale se stabileşte în raport de realizarea retribuţiei tarifare, potrivit înregistrărilor din carnetul de muncă (art. 34 din regulament).

● **Drepturile de pensii** se stabilesc pe baza Regulamentului privind pensiile de asigurări sociale şi pensia suplimentară în cooperaţia meşteşugărească, aprobat de Consiliul UCECOM prin Hotărîrea din 21.XII.1977, cu modificările şi completările ulterioare.

● **Alocaţia pentru copii** se acordă cu respectarea prevederilor cuprinse în Decizia UCECOM nr. 217/1977, modificată şi completată prin Decizia UCECOM nr. 402/1991. Potrivit art. 13 alin. 3, persoanele care prestează munca la domiciliu pe baza unui contract de muncă, precum şi membrii cooperatori cu munca la domiciliu, beneficiază de

alocație numai în lunile în care au realizat volumul de producție egal cu cel stabilit pentru persoanele încadrate, care își desfășoară activitatea la sediul unității.

● **Sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate** se acordă conform Deciziei UCECOM nr. 370/1969, Anexa C/3 și se calculează asupra retribuției tarifare de încadrare cînd cîștigul realizat este egal sau mai mare decît retribuția tarifară lunară de încadrare. În situația în care cîștigul realizat este sub retribuția tarifară de încadrare, sporul de vechime se calculează asupra retribuției realizate.

● **Concediul de odihnă** se acordă pe baza Deciziei UCECOM nr. 244/1968 ca și pentru cooperatorii din unitățile organizate, în fiecare an calendaristic. Durata concediului de odihnă, ca urmare a încadrării în tranșele de vechime prevăzute în decizie, se stabilește ținîndu-se seama de vechimea în muncă înregistrată la finele anului precedent în carnetul de muncă. Indemnizația de concediu se calculează, potrivit regulii generale, pe baza retribuției medii zilnice realizate în ultimele 12 luni premergătoare lunii în care se acordă concediul.

● **Acordarea sumelor din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor** se face în conformitate cu reglementarea stabilită pentru toți membrii cooperatori.

dr. C. JORNESCU

Contabilitate — financiar

Colaborarea dintre oficiul juridic și compartimentul financiar-contabil

Din prevederile cuprinse în diferite acte normative, în regulamentele de organizare și funcționare ale întreprinderilor, centralelor, altor unități economice, precum și în contractele de muncă ale persoanelor ce activează în compartimentul financiar-contabil și ale jurisconsulților, colaborarea dintre oficiul juridic și acest compartiment îmbracă cele mai diverse forme pe care le prezentăm și analizăm în continuare.

A. Activități și operațiuni prevăzute în actele normative

● **Popularizarea legislației.** În aplicarea prevederilor Decretului nr. 468/1971, jurisconsulții au obligația de a aduce la cunoștința întregului colectiv de oameni ai muncii hotărîrile de partid și de stat, legile și alte acte normative, explicînd dispozițiile mai importante și arătînd finalitatea lor. În cazul în care actele normative cuprind reglementări referitoare la domeniul de activitate financiar-contabil, jurisconsultul are îndatorirea de a le pune la dispoziția compartimentului respectiv și a analiza în amănunt cu persoanele în cauză noile prevederi și implicațiile acestora.

● **Instruirea personalului financiar-contabil și a gestionarilor.** Potrivit prevederilor Legii nr. 2/1971, întregul personal din economie are îndatorirea primordială de a-și perfecționa în mod continuu pregătirea profesională (art. 1). În cadrul cursurilor organizate în unități, în baza prevederilor art. 3 lit. b din lege, jurisconsulții sînt chemați a prezenta și explica actele normative în legătură cu asigurarea legalității operațiunilor efectuate de compartimentul financiar-contabil și cu gestionarea bunurilor. Un loc important în cadrul cursurilor va fi ocupat de explicarea prevederilor Legii nr. 9/1972, ale Legii nr. 22/1969, H.C.M. nr. 2230/1969, H.C.M. nr. 1885/1970 O.M.F. nr. 595/1970 și altele. Conducătorul compartimentului financiar-contabil (contabilul șef) va întocmi împreună cu jurisconsulții temele și programele de instruire periodică a personalului cu atribuții de serviciu în domeniile arătate.

● **Elaborarea proiectului regulamentului de organizare și funcționare, a ordinelor și deciziilor.** Potrivit prevederilor Decretului nr. 143/1955, jurisconsulții colaborează la întocmirea proiectelor de acte normative cu caracter interior. Din categoria acestora citățm : regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii, a ordinelor, deciziilor etc. La întocmirea actelor normative cu caracter financiar-contabil, jurisconsultul este primul colaborator al contabilului șef.

● **Întocmirea de avize în cadrul controlului financiar preventiv.** Potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 143/1955, jurisconsulții au îndatorirea de a aviza legalitatea tuturor operațiunilor și actelor prin care se dislocă valori sau bunuri din patrimoniul unității socialiste respective, precum și a altor documente în care sînt evidențiate anumite operații patrimoniale. Această obligație este reiterată în mod indirect prin art. 15 alin. 3 din Legea nr. 9/1974, potrivit căreia, în cazul în care legea prevede avizarea operațiilor de către jurisconsult, documentele respective vor fi supuse controlului financiar preventiv împreună cu avizul acestuia. Dispoziția citată mai sus materializează și dă expresie colaborării dintre oficiul juridic și compartimentul financiar-contabil în cadrul controlului financiar preventiv. Menționăm, cu titlu de exemplu, unele din documentele ce trebuie avizate de jurisconsult în vederea exercitării controlului financiar preventiv : contractele economice și comenzile, precum și contractele de comerț exterior (prin aviz se atestă legalitatea operației în sensul înscrierii elementelor obligatorii prevăzute de lege, termenele de livrare calendaristice, condițiile de calitate conform documentelor tehnice etc.) ; deciziile de transfer a fondurilor fixe ; contractele de muncă (avizul se referă la legalitatea încadrării în sensul îndeplinirii condițiilor de vîrstă, vechime, pregătire a celui încadrat, precum și a retribuției tarifare de încadrare, iar în cazul încadrării în funcții de gestiune avizul se referă și la îndeplinirea celorlalte condiții specifice) ; documentațiile privind trecerea pe seama cheltuielilor sau a rezultatelor financiare, a pierderilor sau a altor daune (avizul se referă la legalitatea operației, la înscrierea în documentație a tuturor elementelor obligatorii prevăzute de lege și la lipsa de culpă a personalului. Dacă se poate reține o activitate culpabilă în cauzarea daunei, avizul trebuie să cuprindă această mențiune și să propună recuperarea pagubei de la autor) ; documente, referate etc. prin care se solicită încasarea unor sume de la furnizori sau alți parteneri pentru lipsuri de cantitate, calitate, nerespectarea termenelor. etc., în cadrul operațiilor contractuale (avizul se referă la legalitatea pretențiilor unității).

● **Întocmirea deciziilor de imputare.** Potrivit „Normelor privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare" aprobate de Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor, deciziile de imputare se întocmesc de compartimentul financiar-contabil și de jurisconsult. Prin întocmirea și avizarea deciziei, jurisconsultul atestă și răspunde de legalitatea acesteia. Desigur că realitatea pagubei, întinderea ei, autorul prejudiciului, legătura cauzală dintre fapta ilicită și pagubă sînt elemente de fapt a se constata de persoana sau persoanele cu atribuții de serviciu în acest sens, oficiul juridic neavînd o atare atribuție.

● **Ținerea evidenței creanțelor și a proceselor în curs.** Potrivit prevederilor art. 58 alin. 2 din H.C.M. nr. 792/1960, serviciile de contabilitate și oficiile juridice răspund de ținerea evidenței pentru creanțele constatate prin titluri executorii sau pentru care sînt procese în curs. Aceasta presupune o informare activă și reciprocă cu privire la efectuarea reținerilor (poprirlor), a rezultatelor urmăririlor mobiliare și imobiliare, precum și a stadiului fiecărui proces penal sau civil.

● **Avizarea procesului verbal de insolvabilitate.** Potrivit prevederilor art. 69 alin. 2 din H.C.M. nr. 792/1960, conducătorul organizației socialiste este obligat să ceară avizarea procesului verbal de constatare a insolvabilității de către oficiul juridic. În avizul său, oficiul juridic va menționa și dacă urmează a se stabili vreo răspundere în legătură cu insolvabilitatea debitorului.

● **Analizarea hotărîrilor definitive de respingere a cererilor de despăgubiri formulate de unitate.** Potrivit prevederilor art. 14 lit. d din H.C.M. nr. 1885/1970, creanțele reprezentînd despăgubiri pentru care organele de jurisdicție (comisie de judecată, judecătorie ori tribunal) sau de arbitraj au pronunțat hotărîri definitive de respingere a cererilor de despăgubiri se trec la pierderi pe baza aprobării conducătorului unității economice, numai după ce conducătorul compartimentului financiar-contabil, împreună cu șeful oficiului juridic, a analizat situația și a ajuns la concluzia că nu se poate stabili vina vreunei persoane pentru paguba suferită.

B. Activități și operațiuni prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare.

● **Întocmirea dosarelor pentru instanțele judecătorești și organele arbitrale.** Documentația necesară susținerii litigiilor se asigură în mare parte prin colaborarea dintre compartimentul financiar-contabil și jurisconsult. Acesta primește de la compartimentul financiar sesizări (inclusiv documentația necesară) în legătură cu reclamațiile neacceptate de furnizori sau refuzurile beneficiarilor, precum și achitarea cu întîrziere a facturilor emise de unitate.

● **Înștiințarea serviciului financiar cu privire la stadiul litigiilor.** Oficiul juridic ține la curent serviciul financiar în legătură cu stadiul unor litigii mai importante. După primirea hotărîrilor judecătorești și arbitrale le predă serviciului financiar în vederea încasării sau plății sumelor cuvenite.

● **Verificarea registrului dosarelor.** Contabilul șef urmărește activitatea oficiului juridic și verifică periodic registrul dosarelor în curs de soluționare, primind informări de la jurisconsult.

J. COSTIN

Transport

Transport auto. Pauză pentru masă, mod de tarifare

Potrivit articolului 3(10) lit. b din Tariful Unic pentru transportul de mărfuri cu mijloace auto, emis în baza decretelor nr. 523/1973 și 392/1980, timpul de utilizare tarifară se determină în funcție de timpul calendaristic dintre momentul primirii mijlocului auto la program și cel în care este eliberat, în același loc, la sfîrșitul programului.

Timpul de utilizare minim tarifabil pe zi sau schimb este potrivit articolului mai sus-menționat, de 8 ore sau durata programului de lucru, dacă acesta este mai mare de 8 ore, stabilit prin contractele economice de prestații pentru transport auto.

Tarifarea unui timp sub durata prevăzută în contract poate fi admisă potrivit articolului 3(11) din T.R. 2/832, numai dacă este consecința prezentării mijlocului auto cu întîrziere la program, a retragerii acestuia mai înainte ca beneficiarul să-l fi eliberat sau a întreruperii activității din cauze imputabile cărăușului.

În aceste condiții de reglementare a tarifării transportului de folosire a mijloacelor auto contractate pentru prestații de transport, s-a pus problema dacă timpul de întrerupere a activității pe șantierele de lucru, pentru masă, conform programului unităților beneficiare, se tarifează sau se deduce din timpul tarifabil.

Răspuns la această întrebare îl găsim într-o Hotărîre nr. 3234/2.XII.1983 pronunțată de Arbitrajul de stat interjudețean Constanța în dosarul 2344/1983 și confirmată de primul arbitru de stat prin Decizia nr. 824 din 30.III.1984 (nepublicate).

Astfel, reclamanta, Întreprinderea de transporturi locale Constanța, a formulat acțiune împotriva pîrîtului, Trustul de construcții locale Constanța, pentru a fi obligat prin hotărîre arbitrală să-i plătească suma de 74 413 lei cu titlu de preț prestații de transport plus 16.992 lei penalități de 0,3 la sută de neplată. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat faptul că pîrîtul a făcut o greșită interpretare a clauzelor contractului și tarifului unic pentru transport de mărfuri cu mijloace auto stabilit în baza decretelor nr. 523/1973 și 392/1980, socotind că pe durata pauzei de masă, cînd nu s-au efectuat prestații de transport, mijloacele auto fiind în șantier, nu se datorează prețul pentru prestații.

Prin hotărîrea arbitrajului menținută de primul arbitru de stat s-a admis acțiunea reclamantei și a fost obligat pîrîtul la plata sumelor mai sus arătate, reținîndu-se că prestațiile de transport s-au efectuat pe bază de contract în care s-a stabilit programul de lucru de 8, respectiv 9 și 10 ore, în diferite luni ale anului, că timpul de utilizare minim tarifabil pe zi sau schimb este potrivit art. 3(10) lit. b. din Tarif de 8 ore sau durata programului de lucru, dacă aceasta este mai mare de 8 ore, timpul de utilizare tarifară determinîndu-se în funcție de timpul calendaristic dintre momentul primirii mijlocului auto la program și cel în care este eliberat, în același loc, la sfîrșitul programului.

Referindu-ne la speța analizată, dorim să subliniem unele aspecte cu privire la relația părților — cărăuș auto, beneficiar —, legate de modul de folosire a mijloacelor auto și de tarifare a prestațiilor :

— Față de prevederile imperative ale Tarifului Unic de transport emis în baza decretelor nr. 523/1973 și 392/1980, în sensul cărora timpul de utilizare tarifară se stabilește în funcție de timpul calendaristic dintre momentul primirii mijlocului auto la program și cel în care este eliberat, în același loc, la sfîrșitul programului și că timpul de utilizare tarifabil este de minimum 8 ore sau de durata programului de lucru a beneficiarului, este necesar ca prin contractele de prestații să se precizeze de părți timpul de utilizare a mijloacelor de transport, pe date calendaristice și ore de prezentare-plecare, datele tarifare fiind acelea de prezentare la unitate și de plecare. În lipsa unor precizări în contractele de prestații cu privire la perioada de executare a prestațiilor, față de prevederile actului normativ menționat, tarifarea se va aplica pentru minimum 8 ore sau pentru perioada efectiv folosită, dacă aceasta depășește 8 ore.

— Timpul de utilizare tarifară fiind determinat de cele două momente, al primirii mijlocului auto la program și cel în care este eliberat, în același loc la sfîrșitul programului, modul de utilizare a mijlocului auto, privește pe beneficiar, iar perioada din program fixată pentru masă, nu influențează perioada de tarifare a prestației prevăzută în contract.

— Tarifarea unui timp sub durata prevăzută în contract, care nu poate fi sub 8 ore, așa cum prevede art. 3(10) lit. b din Tariful Unic, este admisă numai în situațiile în care mijlocul auto se prezintă la program cu întîrziere, a retragerii de la program înainte ca beneficiarul să-l fi eliberat, sau în cazurile de întrerupere a activității din cauze imputabile cărăușului.

Subliniem aceste 3 situații care influențează tarifarea prestațiilor ce face obiect de litigii, proprii cărăușului, dar care urmează a fi dovedite de beneficiarii prestațiilor.

Cu privire la sosirea cu întîrziere la program a mijlocului auto, ce constituie o culpă a cărăușului, se impune ca părțile, prin contractul de prestații, să fixeze momentul începerii programului, față de care e posibilă ra-

portarea tarifării. Apoi, confirmarea prezentării, prin semnarea foii de parcurs de către beneficiari, prezintă o deosebită importanță, această confirmare constituind dovada momentului prezentării la program și a începerii prestației, a tarifării.

Celelalte situații, a retragerii de la program a mijlocului auto înainte ca beneficiarul să-l fi eliberat, sau cazurile de întrerupere a activității imputabile cărăușului, în mod justificat, influențează timpul tarifabil, de aceea, sarcina probei revenind beneficiarului, acesta urmează să consemneze în foaia de parcurs și chiar în scrisoarea de transport, datele privind întreruperile de lucru culpabile cărăușului, cu implicații asupra tarifării prestațiilor pe perioade diferite de cele stabilite prin contractul de prestații, altfel, în lipsa unor asemenea mențiuni, se prezumă îndeplinirea contractului, executarea întocmai a acestuia și se creează posibilitatea încasării de către cărăuș a unor tarife nedatorate, plus folosirea de către conducătorii auto a mijloacelor de transport în alte scopuri, în contul contractelor urmărite necorespunzător.

Iată de ce, per a contrario, pentru perioada în care mijlocul auto stă la dispoziția beneficiarului, inclusiv în perioada de masă, conform programului său de lucru, această staționare nefiind din culpa cărăușului, iar timpul de utilizare determinîndu-se în funcție de timpul calendaristic dintre momentul primirii mijlocului auto la program și cel în care este eliberat, în același loc, la sfîrșitul propramului, întreaga perioadă de timp este tarifabilă, de aceea soluția arbitrală de referire, a făcut o justă aplicare a Tarifului Unic pentru transport de mărfuri cu mijloace auto, emis în baza decretelor nr. 523/1973 și 392/1980.

Iulian LASCU

Apărarea avutului obștesc

ABUZUL ÎN SERVICIU CONTRA INTERESELOR OBȘTEȘTI — infracțiune prevăzută de Codul pen., art. 248 : „Fapta funcționarului care în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unei organizații din cele prevăzute în art. 145 sau o pagubă avutului obștesc, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani (alin. 1). Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a avut ca urmare o perturbare deosebit de gravă activității unei organizații din cele prevăzute în art. 145, ori a produs o pagubă importantă economiei naționale, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii (alin. 2)". 1. **Elemente definitorii.** Legea incriminează o formă simplă și două forme agravate. Fapta abuzivă se poate săvîrși în formă omisivă, prin aceea că funcționarul „nu îndeplinește un act" ori în formă comisivă, prin aceea că „îl îndeplinește în mod defectuos". Fapta, abuzivă trebuie să fie săvîrșită în exercițiul atribuțiilor de serviciu și să producă una din consecințele expres arătate în textul legal și anume : a) o tulburare însemnată a bunului mers al unei organizații socialiste, înțelegîndu-se prin aceasta o atingere efectivă, reală a desfășurării normale a activității organizației influențînd negativ îndeplinirea sarcinilor de plan, disciplina tehnologică, respectarea termenelor contractuale sau alte consecințe asemănătoare ; b) o pagubă avutului obștesc, adică orice prejudiciu care se reflectă direct sau indirect în patrimoniul organizației. Dacă prin fapta abuzivă s-au produs ambele rezultate, sîntem în prezența unei singure infracțiuni și nu a unui concurs de infracțiuni. Formele agravate incriminate în alin. 2 constau în fapta abuzivă care a avut una din următoarele consecințe : a) o perturbare deosebit de gravă a activității unei organizații socialiste, ducînd la reducerea sau chiar la încetarea activității ; b) o pagubă importantă economiei naționale, adică o pagubă care se răsfrînge asupra unei ramuri a economiei naționale sau chiar asupra întregii economii naționale. În toate cazurile făptuitorul, funcționar ori altă persoană încadrată, acționează cu intenție, directă sau indirectă. Unele legi, urmărind respectarea legalității în domeniile de activitate economico-socială pe care le reglementează fac trimitere expresă ori tacită la infracțiunea prevăzută în art. 248 Cod. pen. Legile speciale care fac trimitere expresă la art. 248 Cod. pen. nominalizează și descriu și faptele care constituie abuz de serviciu contra intereselor obștești. Enumerăm cîteva legi speciale care prevăd expres aplicarea art. 248 Cod. pen. nr. 71/7969 (art. 96) prevede că lansarea în fabricație a unor procese care nu au asigurată desfacerea prin contracte interne sau externe sau efectuarea aprovizionării pentru producție cu încălcarea legii prin care se creează pagube însemnate avutului obștesc constituie infracțiune și se pedepsește în condițiile art. 248 Cod. pen. Dacă fapta este comisă fără intenție, din neglijență din culpă, făptuitorul comite infracțiunea de neglijență în serviciu prevăzută de art. 249 C. pen. pentru care pedeapsa este închisoare de la o lună la 2 ani sau amendă, ori închisoare de la 2 ani la 10 ani dacă s-a produs o pagubă importantă economiei naționale Legea prevede expres condiția ca fapta incriminată să nu întrunească elementele unei infracțiuni mai grave, cum ar fi, prin ipoteză, sabotajul sau subminarea economiei naționale etc. Împrejurare în care se aplică pedepsele prevăzute pentru acele infracțiuni, L. nr. 13/1971, în art. 23 prevede fapte care dacă s-au săvîrșit cu intenție constituie infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor obștești. Legea se referă la livrarea de semințe sau material săditor care nu corespunde standardelor de stat sau normelor interne. L. nr. 9/1973 reglementează expres cîteva fapte a căror săvîrșire constituie infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 248 din Cod. pen. Acestea sînt — darea în exploatare de noi unități sau dezvoltarea unităților existente, care prin activitatea lor pot constitui surse de poluare a aerului, fără dotările corespunzătoare de natură a reține și neutraliza substanțele poluante stabilite de organele de specialitate (art. 79, coroborat cu art. 8 alin. 2) ; autorizarea de funcționare a instalațiilor generatoare de substanțe dăunătoare, deși nu sînt întrunite condițiile cerute de normele legale în vigoare privind protecția aerului (art. 79, coroborat cu art. 10 alin. 2) ; certificarea întrunirii condițiilor tehnice necesare pentru circulația unor mijloace de transport deși nu sînt respectate normele legale referitoare la compoziția gazelor de eșapare (art. 79, coroborat cu art. 10 alin. 3) ; darea în exploatare de noi unități sau dezvoltarea unităților existente care prin activitatea lor pot constitui surse de poluare a apelor, fără dotările corespunzătoare stabilite de organele de specialitate (art. 79, coroborat cu art. 14 alin. 1) ; avizarea de lucrări ori autorizarea funcționării de lucrări ce se construiesc pe ape sau în legătură cu apele, fără respectarea normelor legale privind protecția apelor (art. 79, coroborat cu art. 14 alin. 2) ; darea în exploatare de unități fără instalații și dispozitive în stare de funcționare pentru epurarea și neutralizarea substanțelor poluante (art. 79 coroborat cu art. 36 alin. 2). L. nr. 11/1974, în art. 41 și 42, consideră abuz în serviciu livrarea cu știință de material săditor pomicol necorespunzător standardelor de stat sau normelor interne, ori vînzarea fără autorizație a materialului săditor, pomicol din solurile și hibrizii cu regim de licență către cetățeni străini sau întreprinderi străine. Decretul nr. 620/1973 incriminează în art. 40, abuzul în serviciu privind vînzarea de carburanți, conținînd în vînzarea benzinei sau a altor carburanți de către personalul unităților socialiste de desfacere ori eliberarea documentelor pentru procurarea acestor produse cu încălcarea prevederilor legale. Prin D. nr. 477/1983, în art. 46 se prevede că neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă, cu intenție sau din culpă, de către personalul de pază a obligațiilor ce-i revin potrivit prezentului decret, constituie, după caz, infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor obștești sau negli-

jență în serviciu, dacă sînt întrunite condițiile prevăzute de legea penală pentru aceste infracțiuni și, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă. Prin L. nr. 60/1974, art. 42, se sancționează, ca infracțiune de abuz în serviciu, încălcarea cu știință a unei îndatoriri de serviciu în activitatea sanitară veterinară, săvîrșită în condițiile art. 248 Cod. pen. De asemenea, răspunderea penală pentru abuz în serviciu contra intereselor obștești poate fi atrasă, dacă sînt întrunite condițiile cerute de Cod. pen., în baza art. 80 din L. nr. 7/1977, art. 256 din L. nr. 9/1972, art. 66 din L. nr. 12/1980 etc. 2. **Practica judecătorească.** Fapta inculpatului, gestionar la un magazin de articole electrice, de a remite titularului un contract de vînzare-cumpărare cu plata în rate, alte mărfuri decît cele înscrise în contract, care nu puteau fi vîndute pe credit, nu constituie infracțiunea de delapidare, ci aceea de abuz în serviciu contra intereselor obștești, deoarece inculpatul nu a sustras bunuri din patrimoniul unității, ci doar a vîndut unele mărfuri în alte condiții decît cele prevăzute de normele în vigoare. (Trib. Suprem Dec. pen. nr. 780/1975). Infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor obștești, săvîrșită prin vînzarea cu plata în rate a unor mărfuri ce nu pot fi vîndute decît cu plata imediată a prețului, se consumă în momentul predării mărfii către cumpărător, iar valoarea pagubei cauzate avutului obștesc este echivalentă cu partea din preț neachitată în acel moment și, care, astfel, n-a intrat atunci în patrimoniul unității. Împrejurarea că, ulterior, cumpărătorul a achitat ratele sau parte din ele este irelevantă sub aspectul stabilirii prejudiciului, dar trebuie avut în vedere la calcularea despăgubirilor, care vor fi egale cu sumele încă neplătite și cu beneficiul nerealizat. (Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 2367/1974). Fapta gestionarului unui depozit de materiale, aparținînd unei organizații de stat, de a scoate, cu de la sine putere, materiale din gestiunea sa și de a le împrumuta altei organizații de stat, prin depășirea atribuțiilor sale de serviciu, nu constituie infracțiunea de delapidare, ci — dacă prin aceasta s-a tulburat bunul mers al unității — infracțiunea prevăzută de art. 248 alin. 1 Cod. pen. (Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 3569//1973). În cazul cînd o poprire nu a fost executată datorită relei-credințe a debitorului sumei poprite — inculpat în cauză — care în calitatea sa de contabil șef al terțului poprit, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu a făcut reținerile legale, spre a tegiversa încasarea acestei creanțe de către organizația socialistă creditoare, activitatea acestuia nu poate fi considerată o simplă abatere, prevăzută de art. 2 alin. 2 din D. nr. 221/1960 ci întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor obștești. (Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 5920/1970). Întocmirea de către o persoană încadrată în muncă a unor acte false cu ajutorul cărora au fost scoase din depozit unele bunuri, în scopul de a fi predate pentru utilizarea lor, în procesul muncii, unei alte persoane încadrate în muncă nu constituie infracțiunea de înșelăciune calificată în paguba avutului obștesc, ci acelea de fals și abuz în serviciu, dacă sînt întrunite elementele acestor infracțiuni, în adevăr, în măsura în care bunurile nu au ieșit din sfera de dispoziție și de folosință a unității, nu se poate afirma că s-a produs o pagubă avutului obștesc. (Trib. Suprem Dec. pen. nr. 4104/1970). Cînd, prin mai multe fapte ce se încadrează în art. 248 C. pen. s-au adus pagube care totalizează suma de 60 000 lei încadrarea acelor fapte trebuie făcută în alin. 1 al art. 248 Cod. pen. iar nu în alineatul 2 al acestui articol, dacă ele nu au avut ca urmare o perburbare deosebit de gravă a activității unității dăunate și nici o pagubă importantă adusă economiei naționale. Suma de 60 000 lei, care reprezintă valoarea prejudiciului total, nu implică o astfel de pagubă, întrucît între noțiunea de pagubă adusă economiei naționale și aceea adusă avutului obștesc nu este identitate. (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 1889/1970). Fapta șefului de atelaj la o C.A.P. de a folosi atelajul încredințat pentru a efectua diferite lucrări agricole si transporturi în folosul unor cetățeni, primind în schimb sume de bani și alte foloase materiale, nu constituie infracțiunea de abuz de încredere, ci cea de abuz în serviciu. Fiind membru C.A.P., însărcinat cu munca de șef de atelaj, pentru care a și fost retribuit cu echivalentul unui număr de zile-muncă, inculpatul avea calitatea de „alt salariat" în sensul art. 149 Cod. pen., astfel încît dispozițiile privind infracțunea de abuz în serviciu îi erau aplicabile în baza art. 258 Cod pen. (Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 1832/1980). Fapta inculpatului de a da cu împrumut unor unități socialiste, fără aprobarea conducerii, bunuri din gestiunea sa — dacă s-a produs vreuna din urmările prevăzute de lege — întrunește elementele infracțiunii de abuz în serviciu (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 2214/1976). În cazul în care cheltuielile făcute de inculpat în interesul unității au constituit — în raport cu situația de fapt — cheltuieli necesare, nu se poate reține, chiar în condițiile nesolicitării aprobării pentru efectuarea lor, existența unei pagube produse avutului obștesc. S-ar putea discuta, eventual, dacă procedîndu-se în modul arătat, fără aprobare, nu s-a cauzat, totuși, o tulburare însemnată bunului mers al unității, însă existența acestei urmări — ca dealtfel a tuturor urmărilor prevăzute de art. 248 Cod. pen. — trebuie dovedită și concretizată, simpla ei afirmare nefiind suficientă (a se vedea, în acest sens Trib. Suprem. Dec. pen nr. 57/1974). Fapta inculpatului, pădurar, de a vinde fără forme legale, unor cetățeni arbori scoși din pămînt din parcela pe care o avea în pază și de a-și însuși prețul obținut, constituie infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor obștești, prevăzută în art. 248 alin. 1 Cod. pen., și nu aceea de delapidare, prevăzută în art. 223 Cod. pen., întrucît — potrivit dispozițiilor H.C.M. nr. 2236/1969 și Instrucțiunilor nr. 1221/1970 ale Ministerului Economiei Forestiere — pădurarul are numai atribuții de paznic și nu de gestionar. (Trib. jud. Ilfov. Dec. pen. nr. 456/1976).

Fișier legislativ—contravenții

STABILIREA ȘI SANCȚIONAREA CONTRAVENȚIILOR PRIVIND PRODUCEREA, TRANSPORTUL, DISTRIBUȚIA ȘI UTILIZAREA ENERGIEI DE TOATE FELURILE, PRECUM ȘI NORMELE PRIVIND PROIECTAREA INSTALAȚIILOR ENERGETICE

Reglementare : H.C.M. nr. 2491/1969, modificată prin. H.C.M. nr. 413/1972

1. Contravenția : Funcționarea boilerelor și radiatoarelor electrice, în afara programului legal stabilit. (Art. 1 pct. 3). **Sancțiunile :** Amendă 250—1000 lei care se aplică încadraților întreprinderilor și organizațiilor economice menționate în art. 1 alin. 2 (cele din ramurile : industrie, construcții, agricultură, silvicultură, transporturi, telecomunicații, gospodărie comunală, precum și în unitățile de prospecțiuni și cercetări geologice, în studiourile cinematografice și la bazele de produse petroliere) la care se constată contravențiile (art. 2 lit. c) sau 100—300 lei care se aplică încadraților celorlalte persoane juridice la care se constată contravențiile, precum și celorlalte persoane fizice contravenient (art. 2 lit. d).

2. Contravenția : Nerespectarea regimului de consum și a normativelor de limitare aprobate, precum și a reducerilor de putere dispuse operativ, în cazul lipsei de putere electrică în sistem. (Art. 1 pct. 4). **Sancțiunea :** Amendă 500—3000 lei .(Art. 2 lit. a).

3. Contravenția : Introducerea, de către consumatorii de energie electrică de puteri deformante în rețelele furnizorului, peste limitele admisibile. (Art. 1 pct. 5). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 2.

4. Contravenția : Nerespectarea de către centralele electrice a graficelor de producție stabilite de organele de

dispecer ale sistemului energetic sau a comenzilor operative de modificare date de aceste organe ori de dispecerul furnizorului. (Art. 1 pct. 7). **Sancțiunea:** Amendă 250—1000 lei. (Art. 2 lit. b).

5. **Contravenția:** Punerea în funcțiune și funcționarea instalațiilor energetice fără instrucțiuni de exploatare locală, pentru fiecare loc de muncă. (Art. 1 pct. 8). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

6. **Contravenția:** Necorelarea reglajului instalațiilor de protecție internă ale consumurilor de energie electrică cu reglajul prescris de furnizor, precum și nerespectarea prevederilor actelor normative privind verificarea și întreținerea acestor instalații. (Art. 1 pct. 9). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

7. **Contravenția:** Neefectuarea încercărilor profilactice și a reparațiilor, precum și întreținerea necorespunzătoare a instalațiilor, utilajelor și aparatajelor. (Art. 1 pct. 10). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 1.

8. **Contravenția:** Neinstruirea periodică și neverificarea cunoștințelor personalului energetic. (Art. 1 pct. 11). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 2.

9. **Contravenția:** Neîndeplinirea în termen a măsurilor stabilite de organele Inspecției generale energetice. (Art. 1 pct. 14). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 2.

10. **Contravenția:** Supunerea spre aprobare, de către beneficiar, a studiilor tehnico-economice sau a proiectelor în fază unică, fără obținerea prealabilă sau fără respectarea avizului organelor Inspecției generale energetice pentru partea energetică a studiilor și proiectelor. (Art. 1 pct. 15). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 2.

11. **Contravenția:** Neprevederea în proiecte a recuperării resurselor energetice secundare justificate din punct de vedere tehnico-economic. (Art. 1 pct. 17). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 2.

12. **Contravenția:** Nerespectarea normativelor, instrucțiunilor și regulamentelor emise de M.E.E. privitoare la alegerea soluțiilor energetice și a parametrilor acestora, dimensionarea instalațiilor producătoare și consumatoare de energie și dotarea lor cu aparate de măsură și protecție din punct de vedere economic și a siguranței în funcționare. (Art. 1 pct. 18). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 2.

13. **Contravenția:** Executarea de către consumatori, fără proiect verificat de furnizorul de energie electrică, a unei instalații noi, ori modificarea sau extinderea unei instalații existente. (Art. 1 pct. 19). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

14. **Contravenția:** Nedepunerea de către consumatori a documentației tehnice regulamentare pentru instalațiile electrice noi ori pentru cele modificate sau extinse. (Art. 1 pct. 20). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

15. **Contravenția:** Racordarea instalațiilor electrice la rețelele furnizorului sau punerea sub tensiune a instalațiilor, precum și a lucrărilor de modificare, fără să se fi efectuat verificarea prealabilă punerii sub tensiune. (Art. 1 pct. 21). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

16. **Contravenția:** Întocmirea de proiecte pentru executarea de lucrări de instalații electrice noi, de extinderi sau modificări, cu încălcarea dispozițiilor legale. (Art. 1 pct. 22). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

17. **Contravenția:** Injectarea de energie electrică reactivă de către marii consumatori industriali și similarii acestora, în rețelele electrice ale furnizorului, în alte cazuri decît cele prevăzute în actele normative. (Artt. 1 pct. 23). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

18. **Contravenția:** Folosirea energiei electrice în alte scopuri decît cele prevăzute în contractul încheiat cu furnizorul de energie electrică. (Art. 1 pct. 24). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

19. **Contravenția:** Legarea unei instalații învecinate la o instalație de utilizare a energiei electrice aparținînd unui consumator, fără încuviințarea furnizorului; în asemenea situații sînt contravenienți executantul, beneficiarul instalației legate, precum și consumatorul, dacă a consimțit la legare. (Art. 1 pct. 25). **Sancțiunea:** aceeași la ca poz. 4.

20. **Contravenția:** Nedeclararea de către consumatorii la care determinarea consumului se face fără contor a tuturor receptoarelor de energie pe care le dețin. (Art. 1 pct. 26). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

21. **Contravenția:** Ruperea sau violarea plombelor aparatelor electrice de măsurare montate la consumator. (Art. 1 pct. 27). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

22. **Contravenția:** Folosirea în stația de primire a energiei electrice a dispozitivelor de protecție necorespunzătoare normativelor ori reglate incorect, sau a siguranțelor necalibrate. (Art. 1 pct. 28). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

23. **Contravenția:** Refuzul consumatorilor de a deconecta, la dispoziția furnizorului, instalațiile electrice de alimentare și utilizare sau parte din acestea, în cazul în care prezintă defecțiuni grave, precum și repunerea sub tensiune, fără aprobarea furnizorului, a instalațiilor întrerupte de acesta (Art. 1 pct. 29). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

24. **Contravenția:** Neverificarea de către consumatori a instalațiilor de utilizare a energiei electrice, la termenele prevăzute în actele normative. (Art. 1 pct. 30). **Sancțiunea:** Amendă 100—300 lei. (Art. 2 lit. e).

25. **Contravenția:** Neexecutarea în termen de către consumatori, în instalațiile proprii, a lucrărilor de remediere indicate de furnizorul de energie electrică. (Art. 1 pct. 31). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

26. **Contravenția:** Executarea de lucrări, depozitarea sau transportul de obiecte pe traseele liniilor electrice sau în apropierea instalațiilor electrice de transport, distribuție și alimentare, la distanțe nepermise. (Art. 1 pct. 32). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 4.

27. **Contravenția:** Accesul neautorizat la locurile sau punctele interzise ale instalațiilor electrice. (Art. 1 pct. 33). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 24.

28. **Contravenția:** Împiedicarea sub orice formă a organelor de control legal împuternicite, de a-și exercita atribuțiile de verificare și control al instalațiilor de producere, transport, distribuție, alimentare și utilizare a energiei de toate formele. (Art. 1 pct. 34). **Sancțiunea:** aceeași ca la poz. 24.

Prevederi specifice

1. Faptele prevăzute la art. 1 punctele 4, 5, 7, 8, 11, 14 și 15 constituie contravenție numai în cazul cînd se săvîrșesc de întreprinderile și organizațiile economice din ramurile: industriale, construcții, agricultură, silvicultură, transporturi, telecomunicații, gospodărie comunală, precum și în unitățile de prospecțiuni și cercetări geologice, în studiourile cinematografice și la bazele de produse petroliere, care se află în una din următoarele situații: — absorb din rețelele întreprinderilor furnizoare de energie electrică, într-un punct de consum, puteri de 50 kW sau mai mari, ori racordează la acele rețele, într-un punct de consum, puteri de 50 kVA sau mai mari; — au centrale electrice proprii cu o putere instalată de 50 kW sau mai mare; — consumă energie termică sub formă de abur cu un debit mai mare de 2,5 Gcal/h sau sub formă de apă fierbinte cu un debit mai mare de 1 Kcal/h; — consumă anual peste 500 t combustibil convențional. (Art. 1 alin. 2).

2. Faptele prevăzute la art. 1 pct. 17 și 18, constituie contravenție numai în cazul în care aceste fapte sînt săvîrșite în cadrul organizațiilor care proiectează instalații de producere, transport, distribuție și utilizare a energiei electrice de toate formele, destinate întreprinderilor și organizațiilor economice prevăzute la alin. 2 (v. pct. 1 de mai sus — n.n.). (Art. 1 alin. 3).

3. Faptele prevăzute la art. 1 pct. 3, 9, 10 și 19—31 constituie contravenție dacă sînt săvîrșite la persoanele juridice sau fizice care au instalații electrice legate la rețelele de transport și distribuție ale întreprinderilor furnizoare de energie electrică. (Act. 1 alin. 4).

4. Amenzile arătate la art. 2 lit. a se aplică încadraților persoanelor juridice la care se constată contravențiile; cele arătate la art. 2 lit. b se aplică încadraților persoanelor juridice la care se constată contravențiile, precum și celorlalte persoane fizice contraveniente ; cele arătate la art. 2 lit. c se aplică încadraților întreprinderilor și organizațiilor economice menționate la art. 1 alin. 2 (v. pct. 1 de mai sus — n.n.), la care se constată contravențiile ; cele arătate la art. 2, lit. d se aplică încadraților celorlalte persoane juridice la care se constată contravențiile, precum și celorlalte persoane fizice contraveniente ; cele arătate la art. 2 lit. e se aplică încadraților persoanelor juridice la care se constată contravențiile, precum și celorlalte persoane fizice contraveniente. (Art. 2).

5. Constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute la art. 1 punctele 1—18, săvîrșite în cadrul întreprinderilor și organizațiilor economice prevăzute la art. 1, alin. 2 (v. pct. 1 de mai sus — n.n.), se fac de către personalul Inspecției generale energetice, pe bază de împuternicire specială dată de M.E.E. Constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute la art. 1 pct. 3, 9 și 10, săvîrșite la persoane juridice, cu excepția celor menționate la art. 1, alin. 2, precum și a contravențiilor prevăzute la pct. 19—33, se fac de către inginerii, tehnicienii și maiștrii, special împuterniciți de întreprinderile furnizoare de energie electrică, de sub îndrumarea și controlul M.E.E. sau de organele ierarhic superioare ale acestor întreprinderi. Constatarea contravențiilor menționate anterior la consumatorii care absorb puteri mai mici de 50 kVA se poate face și de către electricienii și cititorii de contoare din cadrul întreprinderilor furnizoare de energie electrică, special împuterniciți de conducerea întreprinderii. În aceste cazuri, sancțiunile se aplică de șefii serviciilor sau secțiilor de utilizare a energiei electrice din cadrul unităților de exploatare sau din întreprinderile furnizoare, pe baza proceselor-verbale de constatare. Constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute de art. 1 pct. 34 se fac de către persoanele și în condițiile alineatelor precedente din acest articol. Constatarea contravențiilor prevăzute la art. 1 pct. 4 se pot face și de inginerii, tehnicienii și maiștrii special împuterniciți de întreprinderea furnizoare de energie electrică ; constatarea contravențiilor prevăzute la art. 1 pct. 3, 9 și 10 se poate face și de către inginerii împuterniciți de întreprinderea furnizoare de energie electrică. În aceste cazuri, procesele-verbale de constatare se vor trimite organelor Inspecției generale energetice care sînt în drept să aplice sancțiunile corespunzătoare. (Art. 3).

6. În măsura în care hotărîrea nu dispune altfel, contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968. (Art. 5).

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND DECLARAREA ANIMALELOR, ÎNSTRĂINAREA ȘI TĂIEREA BOVINELOR ȘI CABALINELOR

Reglementare : Decretul nr. 94/1983.

1. Contravenția : Declararea de date nesincere, refuzul de declarare, precum și nedeclararea, la termenele stabilite, a datelor privind efectivul de animale ce fac obiectul înscrierii în registrul agricol, dacă faptele nu sînt săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, sînt considerate infracțiuni. **Sancțiune :** Amendă : a) 500—1 000 lei cînd fapta se referă la ovine și caprine ; b) 1 000—1 500 lei cînd fapta se referă la porcine ; c) 5 000—10 000 lei cînd fapta se referă la bovine și cabaline. (Art. 7 alin. 1).

2. Contravenția : Înstrăinarea bovinelor și cabalinelor fără aprobarea prevăzută de art. 2 constituie, de asemenea, contravenție, dacă nu este săvîrșită în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, este considerată infracțiune. **Sancțiunea :** Amendă 5 000—10 000 lei. (Art. 7 alin. 2).

Nota. Art. 2 din decret prevede că înstrăinarea bovinelor și cabalinelor între persoane fizice se poate face numai cu aprobarea dată de birourile sau comitetele executive ale consiliilor populare, pe baza biletelor de adeverire a proprietății și sănătății animalelor.

Prevederi specifice

1. Constatarea și sancționarea contravențiilor se fac în condițiile art. 23 alin. 2—4 din Decretul nr. 692/1973 privind registrul agricol. (Art. 7 alin. 3).

Nota. În textul citat se prevede că aceste contravenții se constată și amenzile se aplică de către primar, de ofițerii și subofițerii de miliție, de personalul însărcinat cu completarea registrului agricol, precum și de personalul anume împuternicit de organele prevăzute la art. 6 alin. 2 (adică M.A.I.A., D.C.S. și M.F.) (alin. 2). Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției se poate face plîngere în termen de 15 zile de la data comunicării. (alin. 3). În măsura în care nu se dispune altfel în actul normativ, contravențiilor le sînt aplicate dispozițiile Legii nr. 32/1968.

2. Declararea, de către unitățile agricole socialiste, alte persoane juridice și persoane fizice, pentru înscrierea în registrul agricol, a unui număr mai mic de bovine, cabaline, porcine, ovine, caprine și alte animale decît cel real deținut, atrage, potrivit legii, preluarea fără plată la fondul de stat a animalelor nedeclarate. (Art. 8).

3. Pagubele produse unităților agricole socialiste, prin plata amenzilor contravenționale aplicate acestora și prin preluarea fără plată la fondul de stat a animalelor nedeclarate pentru a fi înscrise în registrul agricol, se impută conducătorului unității și celorlalte persoane fizice vinovate. (Art. 9).

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND REGIMUL DE UTILIZARE, RECONDIȚIONARE ȘI VALORIFICARE DUPĂ EXPLOATARE A ANVELOPELOR DE AUTOVEHICULE, BENZILOR TRANSPORTOARE, ARTICOLELOR TEHNICE ȘI BUNURILOR DE CONSUM DIN CAUCIUC

Reglementare : Decretul nr. 148/1984

Contravențiile : a) autorizarea de către conducătorii unităților de transport — întreprinderi, autobaze, garaje, secții și ateliere de exploatare auto — sau ai altor formații de autovehicule, a plecării în cursă a autovehiculelor echipate cu anvelope care prezintă deteriorări de natură să pună în pericol circulația rutieră sau cu anvelope rulate peste limita de uzură admisă ; b) nerespectarea de către conducătorii de autovehicule deținute de unitățile socialiste a presiunii de regim a anvelopelor, potrivit cărții tehnice ; c) utilizarea în circulația rutieră de către deținătorii de autovehicule proprietate personală a unor anvelope rulate peste limita de uzură admisă sau care prezintă deteriorări de natură să pună în pericol circulația rutieră, conform cărții tehnice ; d) neasigurarea reparării sau reșapării benzilor transportoare de cauciuc de către unitățile deținătoare ; e) nerespectarea instrucțiunilor de montaj și exploatare a articolelor tehnice din cauciuc în cazul în care a provocat scoaterea prematură din uz a acestor produse sau a pus în pericol funcționarea utilajului sau agregatului pe care îl echipau. **Sancțiunea :** Amendă 1000—2000 lei. (Art. 32).

Prevederi specifice

1. Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către : a) agenții de circulație și alți ofițeri și subofițeri de miliție, pentru contravențiile prevăzute la lit. a—c ; b) personalul cu atribuții de control din Inspectoratul auto republican din cadrul M.T.Tc., pentru contravențiile prevăzute la lit. a și b ; c) personalul cu atribuții de control și inspecție din cadrul M.A.T.M.C.G.F.F., pentru contravențiile prevăzute la lit. d și e. Sancțiunile se aplică și persoanelor juridice. (Art. 33).

2. Acestor contravenții le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 35).

3. Decretul intră în vigoare la 60 de zile de la publicare (art. 44), respectiv la data de 2 iulie 1984, avîndu-se în vedere că a fost publicat în B. Of. nr. 38 din 3 mai 1984.

N. TRIFAN

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

I.I.S. „FLAMURA ROȘIE" SIBIU oferă unităților industriale pentru contractare pe 1985, o gamă variată de șurubelnițe de la nr. 3-6 și truse șurubelnițe 1-5

Comenzile se pot expedia pe adresa I.I.S. „Flamura Roșie" Sibiu, str. Riului nr. 33.

Informații suplimentare la telefon 924/17897.

ÎNTREPRINDEREA INDEPENDENȚA SIBIU
Str. Karl Marx, 33
telefon : 34 100/150 ; 31.885 Telex : 69341
oferă următoarele produse disponibile, ce se livrează cu mijloacele de transport ale beneficiarilor :

• **Profile grele :**

— ∅ 110 St. 3 SP kg. 9000
— ∅ 135 OLC. 25 cojit kg. 3000
— ∅ 140 OLC. 35 x. kg. 1900
— ∅ 270 OL.37.1. kg. 2846
— 120×80×10 OL.37.2K kg.74,5
— 130×130×12 OL.37.2. kg. 134,58
— 130×130×14 OL.37.2. kg. 3102
— 130×130×14 OL.37.1. kg. 3000
— 140×140×12 OL.37.2K kg. 1249,48
— 140×80×5 OL.32.1. kg. 150
— 150×100×10 OL.37.2. kg. 4545
— 150×100×14 OL.37.2. kg. 192,70
— 125×80×7 St. 3. kg. 198,6
— INP. 160 St. 37 2n L= 4-5 m kg. 25000
— INP. 160 St. 37. 2R kg. 132,85
— INP. 180 St. 38. 2n L=2,5-4m kg 19861
— INP. 180 OL. 37. 1n kg. 2390,14
— INP. 180 OL.37.1K kg. 3937,28
— INP. 180 OL.37.2 kg. 4169, 28
— INP. 200 OL.37.3K kg. 37,43
— INP. 220 OL.37.3K kg. 181,6
— INP. 220 OL.37.4K kg. 170,0
— INP. 220 OL.37.2. kg. 3843
— INP. 220 OL.37.2K kg. 404,53
— INP. 220 OL. 37. 1. kg. 127000
— INP. 240 OL.37.2K L=3,2m kg. kg. 2400
INP. 240 St. 38.2n kg. 259,7
— INP. 280 OL. 37.2K kg. 1123
— INP. 300 L=2-3 m OL. 37.1.n kg. 17,7
— INP. 320 OL.37.1. kg. 5892
— INP. 360 OL.38. kg. 16000
— INP. 360 OL.42.2K kg. 162,5
— INP. 400 OL.37.1. kg. 327,92
— UNP. 180 OL.37.2. kg. 2529,22
— UNP. 180 St. 38.2 kg. 868,46
— UNP. 220 OL.37.1. kg. 1554
— UNP. 240 OL.52.3K kg. 23,80
— UNP. 260 OL.37.2n kg. 37,58
— UNP. 260 OL.37.3K kg. 41,87
— UNP. 260 OL.37.2K kg. 56,7
— UNP. 300 OL.37. kg. 11,4
— UNP. 300 OL.37.2K kg. 27,69
— Patr-120 50.VC.11 kg. 244,28
— Bl. 350 R.52.7B kg. 1980,6
— Bl. 350 OL.50.1K kg. 50000
— Bl. 400 R.St.37.2. kg. 5360
— Bl.400 OL.37.2. kg. 3500
— Bl.200 W.7386 kg. 340
— Patr. 140 OL.42.1n kg. 650
— Bl. 400 18.MoCN.13 kg. 515
— Bl. 400 30.MOCN 20 kg. 5600
— Bl. 400 34.MOCN 14 kg. 2637
— Lat 55×10 OL.37.1n kg. 3990,65
— Idem 55×10 OL.37.3K kg. 41,24
— Idem 70×18 OL.60.1K kg. 1294,99
— Idem 100×10 OL.50.1K kg. 2047,60
— Idem 100×10 OL.60.1K kg. 2000,00
— Idem 100×12 OL.50.1N kg. 412,93
— Idem 100×12 OL.60.1K kg. 430,00
— Idem 100×16 OLC.55 kg. 5980
— Idem 100×16 OLC. 60 kg. 140
— Idem 100×30 OL.37.1N kg. 7,75
— Idem 110×8 OLC.45 kg. 10,62
— Idem 110×20 OL.37.2K kg. 313,68
— Idem 110×25 OL.37.1 kg. 212,17
— Idem 120×16 OL.37.1n kg. 70,22
— Idem 120×16 OL.37.2n kg. 827,71
— 120×25 OL.37.3K kg. 818,78
— 140×30 OL.52.2K kg. 47,51
— 150×30 OL.37.1n kg. 1835,40
— 150×30 OL.50.1K kg. 125,45

• **Profile ușoare și mijlocii :**

— ∅ 12—OLC.35 kg. 1310
— ∅ 14—OLC. 25 kg. 5258
— ∅ 14—OLC. 35 kg. 8857
— ∅ 14—OLC.45 kg. 3000
— ∅ 16—OLC.45 kg. 1227
— ∅ 16—OLC.35 kg. 77
— ∅ 18—OLC.35 kg. 10100
— ∅ 18—OLC.55 kg. 1507
— ∅ 19—OLC.15 kg. 455
— ∅ 20—OLC.35 kg. 2500
— ∅ 20—OLC.25 kg. 1651
— ∅ 20—OL.60.1K kg. 830
— ∅ 22—OLC.55 kg. 353
— ∅ 22—OLC.45 kg. 500
— ∅ 22—OL.50.1K kg. 1200
— ∅ 22—OL.37.2. kg. 1360
— ∅ 24—OLC.25 kg. 1464
— ∅ 24—OLC.35 kg. 700
— ∅ 25—OLC.35 kg. 3800
— ∅ 25—OLC.15 kg. 800
— ∅ 25—OL.44.2. kg. 205
— ∅ 25—OL.52.2 kg. 409
— ∅ 28—OLC.20 kg. 289
— ∅ 28—OLC.20 kg. 289
— ∅ 28—OL.70.1K kg. 1000
— ∅ 53—OLC.25 kg. 1300
— Patr. 12 OL.60.1K kg. 500
— Lat. 55×10 — OL.37.1. kg. 3990
— ∅ 10—Rul. 2 kg. 245
— ∅ 17—50.VC.11 kg. 1000
— ∅ 22—Arc. 3 kg. 2000
— ∅ 24 — Arc. 2 kg. 464
— Lat 65×10 — 60.Si15.A kg. 125
— Idem 80×8 kg. 1300
— ∅ 36—56.Si.17.A kg. 1911
— ∅ 50—35.MS.12. kg. 1270
— ∅ 50—W.5637 kg. 512
— ∅ 60—35.M.16 kg. 1220
— ∅ 65—35.MS.12. kg. 502
— ∅ 70—28.TMC.12. kg. 8000
— ∅ 75—Rul. 1 kg. 7080
— Lat 100×12 60Si15A kg. 284

• **Tablă aliată :**

— Tb. 0,5—W.5028 kg. 749,8
— Tb. 16—W.4435 kg. 246
— Tb. 20—W.5637 kg. 1842
— Tb. 20—W.5680 kg. 343
— Tb. 34—W.7362 kg. 340
— Tb. 50—W.5680 kg. 1544

• **Profile de Iași :**

— UI. 140×100×4,5 OL.37.1 kg. 760
— UI 140×100×5 OL.37.1 kg. 2794

• **Țevi construcții :**
— 152×6 — OLT.35.K kg. 756
— 76×8 — OLT.35.K kg. 532
— 76×10 — OLT.45.K. kg. 416
— 121×18 — OLT.35.K kg. 11,39
— 152×20 — OLT.45.K kg. 48,90
— 152×25 — OLT.35.K kg. 500
— 168×8 — OLT.35.K kg. 144,33
— 168×14 — St.45.K kg. 2000
— 168×18 — OLT.35.K kg. 2000
— 178×14 kg. 530
— 178×22 kg. 35,9
— 219×12 kg. 16,48
— 219×12 — OLT.45.K kg. 34
— 245×10 — OLT.35.K kg. 500
— 273×32 — OLT.45.K kg. 1000
— 324×8 — OLT.35.K kg. 735
— 324×12 — OLT.45.K kg. 239,58
— 219,1×14×5000 W.7362 kg. 448
— 219,1×11×5000 W. 7362 kg. 155
— 25×2,5 — OL.32 kg. 2970
— 54×3 — OLT.35 kg. 729,7
— 54×3 — OL.32 kg. 430
— 69×3 — St. 37.2. kg. 640,70
— 89×4 — OLT.45 kg. 905,30
— 108×7 — OLT.45.K.II kg. 34,99
— 146×5 — OLT.35.K.II kg. 1500
— 159×5 — OLT. 35 kg. 487
— 273×7 — St. 2 kg. 16,2
— 273×7 St. 4 kg. 140,5
— 273×7 — OLT. 45 kg. 13,29
— 76,1×12,5 — OLT. 35 kg. 204,02
— 82,6×12 — St. 35 kg. 489
— 82,5×16 — St. 35 kg. 1300
— 146×8 — OLT. 45 kg. 750
— 146×25 — OLT.45 kg. 1000
— 146×32 — OLT.65 kg. 235
— 152×8 — OLT.35 kg. 500
— 168×8 — OLT.45.R kg. 274,02
— 168×10 — OLT.45 kg. 1500
— 168×10 — St. 4 kg. 1138
— 168×11 — OLT. 45 kg. 88
— 168×14 — St. 4 kg. 3370,3
— 168,3×22 St. 35. 8T kg. 610
— 194×8 — St. 4 kg. 114.98
— 194×8 — OLT.35 kg. 189,1
— 219×8 — OLT.45 kg. 750
— 219×12 — OLT.45 kg. 1000
— 219×12 — St. 4 kg. 346

— 219×28 — St. 35 kg. 292,7
— 245×8 — OLT.45 kg. 1580
— Idem — OLT. 35 kg. 1291
— Idem — OLT. 35.K. II kg. 1259
— 245×14 — St. 4 kg. 2319
— 245×18 — OLT. 45 kg. 1009,6
— 273×10 — OLT. 45 kg. 1000
— 273,5×12 — St.35.8.III kg. 70
— 325×18 — OLT. 45 kg. 109.70
— 325×8 — St. 2 kg. 59
— 325×12 — St. 4 kg. 964
— 325×12 — OLT. 45 kg. 75
— 325×16 — OLT. 35 kg. 279,30
— 325×25 — OLT. 45 kg. 75
— 356×10 — OLT. 35. R kg. 937
— 356×14 — OLT. 35 kg. 127,30
— 377×10 — St. 4. kg. 540
— 377×30 — OLT. 45 kg. 151
— 406,4×22,2 — St. 35 kg. 561
— 406,4×36 — St. 35 kg. 4394
— 426×12,5 — St. 35.8II kg. 1004
— 426×25 — St. 45 kg. 300
— 47×7 — St. 37.2. kg. 4580
— 508×11 — St. 45.8.II kg. 1846
— 508×7,92×52 kg. 252,3
— 80×80×6 — OLT. 35 kg. 1000
— 100×100×6 — OLT. 35 kg. 500

● Țevi inox

— 18×3 — W. 4841 kg. 61
— 40×5 kg. 166
— 45×4,5 — V2A.E kg. 131
— 51×8 — W.4541 kg. 106
— 54×2 kg. 272
— 635×7 — W. 4016 kg. 89
— 79×5 — W. 4571 kg. 86
— 83×8 — W. 4864 kg. 80
— 168×8 — W. 4301 kg. 168
— 60×10 — W. 4841 kg. 54,5
— 101,6×10 — W. 4301 kg. 235

● Bare trase :

— ∅ 8,5 — OL. 60 kg. 496
— ∅ 30 — OLC. 25 kg. 297
— ∅ 50 — OL. 60 kg. 2250
— ∅ 60 — OL. 50 kg. 7990
— ∅ 65 — OL. 37 kg. 2788
— Idem — OL. 50 kg. 3245
— Exagon 4 — OL. 50 kg. 137
— Idem 32 — OLc. 15 kg. 104
— ∅ 8 — 18.Mn.Cr. 10 kg. 337
— 8,5 — Arc. 5 kg. 546
— 9 — 40.BC.10. kg. 2871
— 12 J 35.M.16 kg. 794
— 20 — 21.MoMnCr. 12 kg. 37
— Idem 35. M. 16 kg. 553
— 21 — 40.Cr.10 kg. 514
— 22 — 18.MnCr.10 kg. 74
— 30 — 35.M.16 kg. 580
— 32 — 21.MoMnCr.12 kg. 307
— 45 — 13.Cr.Ni. 30 kg. 2662
— 60 — 41.MoCr.11 kg. 1060
— Exag. 19 — 41.MoCr.11 kg. 1000
— Idem 22 — kg. 800

● Bare laminate la rece :

— 85×2,5 — A.1/2 t MT kg. 11341

● Laminate alamă :

— Bare rot. AM 581/2T ∅ 10 kg. 2280
— Idem Am 58 1/2 T ∅ 32 kg. 500
— Idem ∅ 34 kg. 500
— Idem ∅ 36 kg. 400
— Țeavă MS 71 F. 33 ∅ 20×2 kg. 236
— Idem SoMs 17 ∅ 19×1 kg. 220
— Tablă Am. 63 1/2 T 4 mm kg. 300

● Laminate aluminiu :

— Tb. AlMg 2,5 30 mm kg. 880

● Laminate cupru :

— Bare rot. Cu 9 1/2T ∅ 36 kg. 200
— Idem Cu 9 1/2 T ∅ 38 kg. 100
— Idem patr. Cu 9 1/2 T 22 kg. 383
— Idem patr. Cu 9 1/2 T 24 kg. 159
— Tv. Cu 9 1/2 T ∅ 14×1 subm. kg. 1237
— Idem Cu 9 1/2 T ∅ 25×1,5 kg. 153
— Bare late Cu 9 1/2 T 25×16 kg. 305
— Idem 36×12,5 kg. 450

● Sirmă aluminiu :

— Sîrbă AlMg 3 ∅ 1,8 kg. 118,5
— Idem ∅ 2,4 kg. 324,7

● Motoare electrice :

— ASI 0,6-1500 500 V buc. 1
— ASI 0,37-1000 B14 buc. 17
— ASI 1,5-1500 B14 buc. 11
— ASI 1,1-1500 B3-2 capax buc. 104
— ASI 4 — 3000 B5 buc. 30
— AIM 10 — 750 B3 buc. 20
— AIM 7,5 — 750 B3 buc. 10
— AIM 3,2 — 1000 B3 buc. 20
— AIM 55 — 750 B3 buc. 3
— AIM 45 — 1000 B3 buc. 1
— ASA 2,2 — 1000 B3 buc. 1
— ASA 2,2 — 1500 B3 buc. 1
— ASA 5,5 — 1500 B5 buc. 2
— ASI DEMAG 14-950 B3 buc. 2
— ASI 22 — 1000 B5 buc. 10
— AIFM 5 — 1000 B3 buc. 4
— AIFM 7,5 — 750 B3B5 buc. 2
— AIFM 15-1000 B3 buc. 5
— CC 5,5-3000 buc. 1
— CC 6,2-1500 220V buc. 1
— ASTA 4-1000 buc. 1
— CC 0,95 — 1500 110 V buc. 6

● Ventilatoare :

— VAT 1000/6 25000/12 buc. 23
— VRCV 12500/60 buc. 2
— VRCV 12500/16 buc. 3
— V432G 560/600/14 buc. 2
— V432G 630/545/15 buc. 1
— V407G 710/88/3 buc. 3
— V407G 1000/166/12 buc. 1
— V455G 3550/1050/11 buc. 8
— V455G 3550/1050/3 buc. 7
— V427G 8000/95/3 buc. 7
— V483G 8000/270/3 buc. 3
— V427G 1000/62/3 buc. 3
— IRD 14000/47 buc. 2
— V414G 25000/139/16 buc. 2

● Electrozi sudură :

— Electrozi MOB ∅ 3,25 kg. 1600
— Idem MOB ∅ 4 kg. 1200

● Aparataj el. joasă tensiune :
— Bec. 130V/60 W buc. 29
— Bloc rel. TSAW 3678 400 A buc. 21
— Bobină el. mag. 650 buc. 2
— Idem 4435 220 V buc. 21
— Idem 6503 buc. 24
— Comutator stea-triunghi 1723-32A buc. 521
— Idem 1725—32A buc. 95
— Condensator clv. 3212 4,7 MF 25V buc. 30
— Contactor 3207 10A rel. 380 V 0,5 A buc. 2
— Idem 0,7 A buc. 4
— Idem 1A buc. 25
— Idem 1,8A buc. 7
— Idem 2,4A buc. 3
— Contactori AR160/500V buc. 51
— Idem AR 250A/220V buc. 161
— Idem AR 400 A buc. 19
— Controler 6000 buc. 100
— Idem 6010/220 V CC buc. 100
— Cutie derivație cod. 7040 T buc. 12
— Cutie etanșă 7010A buc. 4
— Flem. încălz. NTAU-V-23 buc. 2
— Inversor sens 63A 1774 buc. 283
— Limitator 4473 buc. 71
— Idem 4485 buc. 6
— Idem 6122 buc. 19
— Magnet FB2-06 buc. 91
— Idem FB-1-02 buc. 40
— Idem FB-1-09 buc. 10
— Microîntrerup. 3309 buc. 82
— Idem 5927 buc. 83
— Idem 5939 buc. 29
— Idem 5941 buc. 260
— Idem 5951 buc. 81
— Microntrerup. 6137 buc. 30
— Patron fuzibil 2A buc. 5625
— Idem 4A buc. 776
— Perii colect. 16×20×45 buc. 84
— Releu înc. acumul. RS-70412 buc. 3
— Releu pilpiire RP-6A buc. 2
— Rezist. 82 ohmi 0,5 W buc. 55
— Rezist. el. filtre 2,3A 600 buc. 2
— Idem bobin. regl. 2,2 ohmi 10 A buc. 3
— Idem egaliz. CR1-20 ohmi buc. 157
— Idem 100 ohmi buc. 78
— Rezist. agreg. 900 W 380 V buc. 52
— Idem încălz. 0,4Kw 220/380 V buc. 8
— Idem tubul. 220 V/1200 V buc. 3
— Idem 220V/2000 V buc. 68
— Idem buc. 19
— Idem IRM 2500 W 220 V buc. 9
— Rezist. tub. 220 V 1500 W buc. 7
— Idem 0,6-39S/9 Kw 380 V buc. 7
— Idem metalice 750 W buc. 12
— Idem 1650W De 32 buc. 1
— Rezist. tub. rac. 220 V 2500 W. buc. 3
— Siguranță FIN 10 Kv 6,3 buc. 14
— Sunt Im 60A 75 MV buc. 5
— Suport stg. MPR 630 A buc. 229
— Termplonjon 6000 buc. 1
— Ampermetru AE4 1000/5 buc. 1
— Idem E. 541 0-5A buc. 2
— Idem E. 541 0-500 500/5 buc. 1
— Idem E. 6 0-500A 500/5 buc. 1
— Idem E. 6 0-250 A buc. 6
— Idem M. 52 0-1A buc. 1
— Idem M53 0-1000 A buc. 1
— Sunt ptr. ampermetru buc. 1
— Termometru cu cot 100 buc. 5
— Idem 150 L 200 buc. 10
— Idem 250 L 20 buc. 7
— Termometru D 250 colțar buc. 3
— Termom. cu cot 250 L 30 buc. 2
— Idem 0-150 ind. L 30 buc. 1
— Buzăr telefon 24V buc. 106
— Buton manipulator 614 RG 652 buc. 203

— Idem 652 A buc. 261
— Şir conector 10×2,5 buc. 3241
— Clemă şir. CS-4 buc. 5
— Coloană seleniu 100×100×10 buc. 11
— Contactor AC 3 200/200 3960 buc. 6
— Idem 9310 buc. 2
— Idem AR 40/220 8109 buc. 424
— Controlor 6063 IIC buc. 66
— Corp iluminat PVT-250 buc. 3
— Cutie B20-60939 buc. 6
— Idem S22-61066 buc. 92
— Idem S23-61362 buc. 18
— Dulie E. 10 tablă buc. 20
— Elem. sig. LS. 100 buc. 1
— Limitator 4463 buc. 33
— Idem 4473 buc. 71
— Idem 4486 buc. 1
— Idem 6110 buc. 60
— Microintrerup. 3303-5911 buc. 56
— Idem 3328-5954 buc. 26
— Idem 3368-5929 buc. 132
— Idem 3371-5932 buc. 44
— Idem 6131 buc. 44
— Papuc A. 70-AP buc. 339
— Idem A. 75 buc. 4
— Idem 4×1,8 buc. 337
— Papuc 12×21 buc. 9
— Idem 30×25 buc. 512
— Patron sig. mignon 0,5 buc. 168
— Idem AEG 500A buc. 2
— Idem 630A buc. 25
— Perii col. carbobronz 10×10×30 buc. 150
— Idem 12×10×35 buc. 198
— Perii col. grafit 10×10×35 buc. 544
— Idem 16×16×40 buc. 166
— Idem 18×20×35/12,6 buc. 647
— Idem 20×20×35 buc. 439
— Priză releu CS. 10 buc. 28
— Priză cu fişe 16 A III 1560-75 buc. 296
— Redresor RS 70500 A buc. 6
— Idem 73269 B buc. 5
— Releu RC-2 7/900 A buc. 23
— Idem RT 4/380 71092 buc. 4
— Transf. TMA 63/380/220 buc. 81

● Materiale de completare :

— Colector PM. 46530 5004 buc. 1
— Idem GES 500A buc. 5
— Idem PM. 45407 buc. 3
— Disp. cdă. AFL. 220 V buc. 7
— Întrerup. autom. prot. 0,25 A buc. 135
— Idem 1 A buc. 180
— Ventil pneum. tip 9500 buc. 49
— Idem regl. V4P25 buc. 31
— Idem buc. 24
— Idem cu membrană buc. 20
— Idem elmagn. 24 VccNw 65 buc. 2
— Idem Nw80 buc. 13
— Idem buc. 2
— Idem ptr. păcură Nw. 80 buc. 3
— Idem SFM 80 buc. 7
— Idem 24 Vcc Nw 100 buc. 3
— Electrovariator buc. 1
— Butelie NUL. GAS N. 2 pt. Mescalit buc. 40
— Butelie exo CO2 infralit buc. 69
— Red. cu manom. pt. butelie buc. 50
— Contactori CE 5-GB-11 buc. 16
— Arzător comb. lichid ulei buc. 2
— Reg. gaz aer 1/2-1 tip 7218 buc. 2
— Idem Hauk 3/4"-3/4" buc. 8
— Idem cu disp. SV. 20 buc. 5
— Idem SV. 40 buc. 2
— Idem gaz f. disp. SV. 65 buc. 3
— Idem SV. 50 buc. 3
— Idem cu disp. SV. 50 buc. 3
— Idem f. disp. SV. 50 buc. 1
— Idem SV. 75 buc. 1
— Idem pres. tip 226 RE buc. 1
— Idem cu membr. Nw 15 buc. 1
— Idem f. disp. SV. 20 buc. 3
— Reg. cu disp. SV. 40 buc. 3
— Idem pres. tip 226 HE buc. 6
— Supapă sig. tip 8664 buc. 6
— Ventil sig. cu pilot S. 100 buc. 2
— Idem S. 100 Nw 150 buc. 2
— Idem S. 100 Nw 100 buc. 3
— Aparat mescalit buc. 8
— Debitmetru gaz 0,03-0,35 buc. 15
— Idem 0,03-0,35 Nm3/h buc. 4
— Idem 0,03-0,50 Nm3/h buc. 3
— Idem 1-13 Nm3/h buc. 6
— Idem 1,5-15 buc. 27
— Idem 1,4-16 buc. 12
— Idem gaz 30-400 1/h buc. 32
— Manom. dif. ∅ 160 1000 m CA buc. 1
— Idem cont. ∅ 160-1000 + 1500 m CA buc. 17
— Idem buc. 1
— Aprinzător ZLG buc. 12
— Regulator temp. 30-100°C buc. 1
— Idem 10-110°C buc. 1
— Analizor mescalit buc. 5
— Regulator temp. 40-140°C buc. 2
— Termostat ptr. termocupl. buc. 2
— Traductor tensiometric buc. 5
— Autotransf. RTPS 580/6 buc. 9
— Catalizator RO. 21 kg. 627

● Tablouri comandă :

— Tablou cdă. L. 12123/00 buc. 4
— Dulap cdă. L. 14380/00 buc. 1
— Idem L. 14969/00 buc. 1
— Idem L. 15177/01 buc. 2
— Pupitru cdă. L. 15666/00 buc. 1
— Dulap cdă. AMCR 15837/01 buc. 21
— Idem 16366/00 buc. 7
— Idem GEN 16462/00 buc. 2
— Idem 16668/00 buc. 1
— Idem AMCR 16782/00 buc. 1
— Idem 16783/00 buc. 3
— Ansamblu dulap + 1 cutie 17461/00 buc. 1
— Dulap cdă. L. 17575/01 buc. 2
— Idem L. 17575/02 buc. 2
— Idem L. 17587/00 buc. 1
— Set 1 dulap+1 cutie 18402/00 buc. 5
— Idem 18368/00 buc. 5
— Dulap cdă. (Ans. 2 dulap) 18401/00 buc. 1
— Idem 1 cutie 18366/03 buc. 10
— Idem 1 cutie 18402/01 buc. 3
— Cutie comandă 18402/02 buc. 2
— Ans. dulap+cutie 18894/01 buc. 8
— Dulap comandă 18580/01 buc. 1
— Cutie comandă 18860/05 buc. 2
— Ans. format din 2 dulap. 18884/01 buc. 1
— Dulap comandă 18934/01 buc. 1
— Idem 18937/02 buc. 2
— Ans. dulap cdă. 19134/00 buc. 1
— Cutie cdă. 19144/02 buc. 1
— Ans. dulap+6 pupitre 19231/00 buc. 2
— Idem + 2 pup. 19232/01 buc. 2
— Idem + 4 cuti+ 2 pup. 19232/00 buc. 1
— Idem 1 cutie cdă. + 1 pup. 19277/00 buc. 1
— Dulap cdă. 19349/00 buc. 1
— Ans. dulap cdă. 19643/01 buc. 1
— Panou elicoid. el. buc. 6
— Cutie forţă macara buc. 5

● Aparataj electric :

— Adaptor tensiune 0-5 MV 4-20 MA buc. 2
— Aparat indicator 0-100 buc. 3
— Idem regulator 10 buc. 3
— Idem 0,5-1-0,5 buc. 3
— Idem 0-300°C buc. 6
— Contor 3×100 V 5A 50 Hz. buc. 1
— Idem monofazat 480 atm. buc. 53
— Element EL V 115 buc. 1
— Logometru 0-150 C buc. 1
— Regulator El. × 176 buc. 2
— Separator galv. Q × 25 buc. 63
— Bobine filtrare BFI-06 A buc. 68
— Tije SN. 400 buc. 60

● Cabluri electrice :

— Cablu TCEKELE 24×1 buc. 425
— Conductor FT 120 buc. 50
— Idem FT 150 buc. 339
— Idem FT 185 buc. 45
— Idem FT 50 buc. 573
— Cablu ACHPBI 3×150 buc. 195

● Reductoare :

— 1H80-3,15 buc. 3
— 2H.285-16-0 buc. 2
— 2H.11300-31, 5-1 buc. 1
— 2H. 11300-31,5-1 buc. 1
— 3H. 385-160-7 buc. 1
— 3H.770-250-0 buc. 1
— 3H. 970-200-2 buc. 1
— 2CH.B. 160-20-0 buc. 1
— 2CH. 285-12,5-0 buc. 2
— 2CH-285-12,5-1 buc. 4
— 3CH-390-80-0 buc. 1
— 1M50-1M1-25-7 buc. 1

● Pompe :

— Pompe simple DL. 2 buc. 9

● Diverse :

— Cuplaj CD. 1h-SH-PMIPP buc. 1
— Pompă cu pistoane axiale buc. 1
— Rezervor 235.2500 buc. 2

● Robineţi :

— Robinet trecere fig. 834 buc. 15
— Rob. cu cep fig. 800 4" buc. 2
— Rob. aburi fig. 4001 3" buc. 13
— Idem 4" buc. 10
— Rob. reţinere 4005 3" buc. 15
— Idem oblici fig. 4005 11/4 buc. 21
— Idem cu pirghie fig. 4112 buc. 4
— Idem deserv. fig. 111 1" buc. 27
— Idem dublu sens fig. 121 1" buc. 8
— Racord perete fig. 131 buc. 52
— Idem buc. 20
— Olandeză lipit fig. 151 buc. 44
— Idem buc. 63
— Robinet pisoar fig. 261 3/8" buc. 32
— Idem 1/2" buc. 15
— Baterie fig. 311 1/2" buc. 4
— Idem 327 1/2" buc. 58
— eVntil 433-2" buc. 1

— Idem 435-1 1/4" buc. 20
— Clapetă reglaj 2" buc. 2
— Robinet R. M. 00 buc. 117
— Rob. reglare cu valvă RME buc. 1
— Idem cu membrană RM buc. 6
— Idem cu sferă DN. 5 buc. 1
— Rob. electropneum. 9115 buc. 4

● Fitinguri :

— Mufă forjată buc. 52
— Curbe Ng. Fig. 1 buc. 53
— Idem 3/8" buc. 146
— Idem Ng. Fig. 1" buc. 107
— Idem Ng. 2" buc. 116
— Idem 3" buc. 5
— Idem Zn. fig. 1 3/8" buc. 47
— Idem Zn. 1/2" buc. 3
— Idem 3/4" buc. 23
— Idem 2" buc.
— Idem 3/8" buc. 226
— Idem 3/4" buc.
— Idem 1 1/4" buc. 63
— Idem Zn. Fig. 1/4" buc. 10
— Idem 1" buc. 3
— Idem 2 1/2" buc. 14
— Idem 1" buc. 20
— Vot Ng. Al-Fig. 90 4" buc. 9
— Idem Zg. Al. — Fig. 90 3" buc. 4
— Idem Zn. Al Fig. 90 4" buc. 2
— Idem Ng. A4 Fig. 92 4" buc. 9
— Idem Zn. A4 3" buc. 4
— Cot. rac. Zn. Fig. 95 2" buc. 4
— Idem 1 1/4" buc. 17
— Idem 1" buc. 1
— Teu Zn Fig. 130 1/4" buc. 2
— Idem 1 1/2" buc. 71
— Idem 1 1/4-1/2" buc. 15
— Idem 1 1/2-3/4" buc. 31
— Idem 1 1/4—1" buc. 27
— Idem 1 1/2—1/2" buc. 53
— Idem 1 1/2—1" buc. 42
— Idem 1 1/2—11/4" buc. 53
— Idem 2—3/4" buc. 3
— Teu Zn fig. 130 11/4-1/2" buc. 81
— Idem 11/4-3/4" buc. 10
— Idem 11/2-1" buc. 1
— Idem 11/2-11/4" buc. 19
— Idem 2—1/2" buc. 2
— Cruce Ng Fig. 180 1/4" buc. 31
— Idem CI Zn. Fog. 18011/2" buc. 38
— Mufă red. M2 3/4-3/8" buc. 4
— Idem 3/4—1/2" buc. 192
— Idem 1—3/8" buc. 16
— Idem 1—11/2" buc. 100
— Idem 1—3/4" buc. 257
— Idem 11/4—3/4" buc. 18
— Idem 11/4—1" buc. 3
— Idem 11/2—1" buc. 4
— Idem 2—1" buc. 8
— Idem 2—1" buc. 11
— Reducție 3/4—3/4" buc. 25
— Idem 2 1/2—1 1/2" buc. 33
— Idem 11/4—3/4" buc. 25
— Idem 2—3/8" buc. 47
— Idem 3—21/2" buc. 1
— Idem 11/4—3/8" buc. 50
— Idem 11/2—3/8" buc. 324
— Idem 11/2—11/4" buc. 9
— Idem 2—1" buc. 10
— Idem 21/2—2" buc. 13
— Idem 2—3/4" buc. 57
— Mufă stg. dr. 2" buc. 6
— Mufe M2 Dr. fig. 271 Ng. 21/2" buc. 113
— Idem 3" buc. 21
— Idem 4" buc. 38
— Idem Zn. 1" buc. 18
— Idem Fig. 280 3" buc. 2
— Niplu 50 stg. Dr. 2" buc. 3
— Idem 2" 1/2" buc. 37
— Idem 3" buc. 64
— Idem 4" buc. 32
— Idem 11/2" buc. 5
— Idem 21/2" buc. 11
— Dopuri fig. 290 Zn 1" buc. 1
— Idem 11/4" buc. 15
— Idem 11/2" buc. 195
— Piulițe P4 fig. 310 Ng. 3/8" buc. 168
— Idem 2" buc. 6
— Olandeze fig. 330 1/2" buc. 11
— Racord old. fig. 4" buc. 2
— Nipluri reduse 1-1/2" buc. 4
— Idem fig. 280 11/2—1" buc. 9
— Idem Zn. 3/4—1/2" buc. 20
— Idem Zn. 3/4" buc. 8

● Produse refractare :

— S. 10. IRB. 12 buc. 153
— MRP. 7 21RC.21 buc. 1916
— MRP. 7. 1.25.RC buc. 172
— DOP. II RCA. 17 buc. 1400
— Izolator 1446191-3 buc. 284
— Idem suport 1446 1.3.41.14 buc. 600
— Idem 778.10.6.4.11.11 buc. 850
— Izolator cod. 42163 buc. 2690
— Idem cod. 45366 buc. 232
— Idem 25193132 buc. 2570
— Idem IC. 96 buc. 619
— Idem FIT. 35 Kw 30086 buc. 88
— FWM ∅ 15 buc. 304
— IRI 45059 buc. 1378
— Idem mărgele Mil. 3/6 buc. 1737
— Idem OMO 44335 buc. 50
— Idem IBCM 10H 55059 buc. 50385
— Idem IC. 97 buc. 120
— Policioară 73320.20 buc. 224
— Saibe 1.15.5.3. buc. 627
— Tub ceramic 778.106.4116 buc. 612

● Lacuri și vopsele :

— Grund minium plumb G351-4 kg. 850
— Idem G-355-4 kg 515
— Idem gri seria 3100 kg. 790

● Sticle, geamuri :

— Geam securizat 5×317×300 buc. 10
— Idem 5×42×470 buc. 15
— Idem 5×458×495 buc. 17
— Idem 5×465×685 buc. 22
— Idem 5×470×370 buc. 100
— Idem 5×470×700 buc. 70
— Idem 5×470×680 buc. 74
— Idem 5×591×761 buc. 10
— Idem 7×200×245 buc. 310
— Idem 5×431×591 buc. 11
— Idem 5×465×480 buc. 14
— Idem 5×480×705 buc. 34
— Idem 5×470×520 buc. 40
— Idem 5×520×570 buc. 20
— Sticlă klinker 17×30×340 buc. 62
— Idem 17×34×340 buc. 37
— Idem 17×34×220 buc. 74
— Tub sticlă ∅ 20× ∅ 16×345 buc. 300
— Vizor turdaterm ∅ 250×25 buc. 11
— Idem ∅ 98×8 buc. 60
— Idem ∅ 135×7 buc. 25
— Idem ∅ 150×15 buc. 34
— Idem ∅ 200×25 buc. 20

● Chimicale :

— Acid boric tehnic kg. 1000
— Borax kg. 500
— Arnolex F.M. kg. 1135
— Catalizator N.C.I. kg. 414
— Cianură de cupru kg. 300
— Deparom kg. 2500
— Izoplast kg. 870
— Sulfat de sodiu kg. 4000
— Sare SR. 140 kg. 5000
— Idem SC. 630 kg. 5000

● Anvelope și camere auto :

— Anvelope 825×15 auto buc. 122
— Idem 975×18 buc. 25
— Camere 825×15 buc. 74
— Idem 975×18 buc. 59

● Calcar pt. turnătorie :

— Calcar turnătorie kg. 300 000

● Organe asamblare :

Șuruburi :

— 8×70 — Stas 920 buc. 14
— 8×80 buc. 9
— 10×90 buc. 302
— 10×90 buc. 13936
— 10×100 buc. 78
— 10×130 buc. 6737
— 10×160 buc. 1055
— 12×90 buc. 28
— 12×100 buc. 634
— 14×130 buc. 50
— 16×50 buc. 791
— 16×180 buc. 584
— 18×85 buc. 120
— 18×120 buc. 36
— 18×160 buc. 400
— 20×70 buc. 495
— 20×140 buc. 208
— 20×160 buc. 31
— 20×260 buc. 116
— 22×70 buc. 56
— 22×75 buc. 1708
— 22×110 buc. 38
— 22×100 buc. 264
— 22×100 buc. 882
— 24×95 buc. 81
— 24×90 buc. 30
— 24×120 buc. 278
— 24×130 buc. 28
— 24×140 buc. 498
— 24×160 buc. 388
— 24×180 buc. 554
— 24×100 buc. 383
— 24×240 buc. 633
— 24×240 buc. 172
— 27×75 Stas 920 buc. 981
— 6×20 Stas 925 buc. 600
— 6×35 buc. 120
— 6×40 buc. 37657
— 6×45 buc. 563
— 6×70 buc. 16
— 6×100 buc. 400
— 8×35 buc. 1764
— 10×60 buc. 6338
— 10×70 buc. 126
— 10×220 buc. 1
— 12×45 buc. 192
— 12×70 buc. 2320
— 12×80 buc. 1629
— 12×200 buc. 300

— 16×20 buc. 208
— 16×180 buc. 510
— 20×75 buc. 158
— 20×80 buc. 687
— 16×50 Stas 1436 buc. 1020
— 8×85 Stas 6403 buc. 1529
— 8×90 buc. 6368
— 10×35 buc. 600
— 12×40 buc. 1104
— 12×45 buc. 600
— 12×90 buc. 2469
— 12×100 buc. 2899
— 12×110 buc. 1143
— 16×60 buc. 1581
— 16×80 buc. 3072
— 10×50 Stas 6444 buc. 51
— 10×80 buc. 100
— 12×45 buc. 896
— 12×70 buc. 666
— 12×80 Stas 6444 buc. 487
— 16×75 buc. 200
— 16×80 buc. 400
— 12×90 Stas 1474 buc. 184
— 16×70 buc. 302
— 16×80 buc. 571
— 16×100 buc. 428
— 10×60 buc. 300
— 16×50 Stas 1476 buc. 285
— 16×50 buc. 188
— 16×80 buc. 706
— 8×16 Stas 6404 buc. 9600
— 10×20 buc. 230
— 10×25 buc. 866
— 10×35 buc. 18000
— 12×25 buc. 4794
— 12×30 buc. 2000
— 12×30 buc. 1536
— 16×40 buc. 648
— 16×60 buc. 6
— 4×30 Stas 2117 buc. 143
— 8×40 buc. 3
— 10×50 buc. 33
— 10×60 buc. 4993
— 12×40 buc. 16644
— 16×30 buc. 293
— 20×35 buc. 195
— 3×8 Stas 3167 buc. 758
— 3×17 buc. 380
— 5×40 buc. 964
— 5×45 buc. 1548
— 6×40 buc. 50
— 6×45 buc. 900
— 6×50 buc. 1110
— 8×16 Stas 3167 buc. 1502
— 10×20 buc. 40
— 12×35 buc. 332
— 6×35 Stas 3954 buc. 6186
— 8×40 buc. 2196
— 16×60 buc. 200
— 3×8 Stas 2571 buc. 3920
— 5×45 buc. 5050
— 8×55 buc. 3972
— 8×70 buc. 1861
— 10×12 buc. 839
— 12×35 buc. 2359
— 14×40 buc. 287
— 16×35 buc. 16230
— 16×9 Stas 5144 buc. 513
— 16×100 buc. 1862
— 16×130 buc. 254
— 16×150 buc. 1511
— 18×130 buc. 50
— 20×40 buc. 2022
— 20×70 buc. 160
— 20×150 buc. 170
— 20×160 buc. 225
— 20×220 buc. 141
— 22×160 buc. 65
— 24×80 buc. 2162
— 24×90 buc. 511
— 24×100 buc. 656
— 24×100 buc. 662
— 24×120 buc. 326
— 24×150 buc. 14
— 12×60 Stas 1472 buc. 2510
— 12×80 buc. 1273
— 12×90 buc. 1083
— 12×30 Stas 1472 buc. 608
— 16×100 buc. 49
— 2,5×16 Stas 1451 buc. 98700
— 3×16 buc. 8700
— 3×25 buc. 160300
— 3,5×30 buc. 21500
— 3,5×40 buc. 2912
— 4×16 buc. 5934
— 4×30 buc. 2300
— 5×50 buc. 2500
— 5×60 buc. 3888
— 2×14 Stas 1452 buc. 1550
— 2,5×10 buc. 6300
— 2,5×16 buc. 106160
— 2,5×25 buc. 91912
— 3×20 buc. 80940
— 3×40 buc. 36260
— 3,2×25 buc. 17600
— 3,5×20 buc. 22050
— 4×20 buc. 8589
— 4×35 buc. 8622
— 4×60 buc. 1300
— 5×35 buc. 2215
— 8×45 buc. 558
— 4×40 buc. 3200
— 5×45 Stas 1453 buc. 6700
— 5×50 buc. 12350
— 8×70 Stas 1455 buc. 66
— 4×30 Stas 115/8 buc. 24800
— 5×20 Stas 1636 buc. 2633
— 6×35 Stas 4883 buc. 500
— 6×40 buc. 2180
— 6×45 buc. 1000
— 24×65 Stas 5125 buc. 460
— 3×6 Stas 3169 buc. 1475
— 3×16 Stas 4362 buc. 4418
— 4×10 Stas 4883 buc. 1312
— 5×12 buc. 21412
— 5×12 Stas 3169 buc. 1394
— 5×25 buc. 566
— 5×35 buc. 56
— 6×35 buc. 3400
— 6×40 buc. 480
— 8×45 buc. 500
— 8×40 buc. 1480
— 8×50 buc. 500
— 10×80 Stas 6219 buc. 5246
— 14×30 buc. 456
— 14×60 buc. 1002
— 20×55 buc. 262
— 20×60 buc. 1828
— 30×75 buc. 60
— 27×75 T. 308 buc. 1658
— 8×30 Stas 3955 buc. 18569
— 8×35 buc. 761
— 5×30 Stas 6220 buc. 7967
— 5×35 buc. 2540
— 5×40 buc. 837
— 6×50 buc. 2068
— 8×45 buc. 948
— 10×45 buc. 6084
— 10×110 buc. 4409
— 12×65 buc. 1644
— 12×80 buc. 641
— 12×120 buc. 6140
— 20×140 buc. 2398
— 20×150 buc. 1132
— 20×160 buc. 352
— 20×160 Stas 6220 buc. 875
— 20×180 buc. 513
— 20×200 buc. 114
— 22×65 buc. 690
— 22×100 buc. 390
— 22×110 buc. 432
— 22×150 buc. 148
— 24×70 buc. 984
— 24×120 buc. 1182
— 24×130 buc. 273
— 24×140 buc. 399
— 24×160 buc. 1602
— 24×180 buc. 584
— 24×200 buc. 851
— 24×220 buc. 298
— 24×230 buc. 48
— 30×120 buc. 1059
— 30×150 buc. 1927
— 30×160 buc. 776
— 30×180 buc. 854
— 30×200 buc. 600
— 30×240 buc. 414
— 8×10 Stas 4272 buc. 1072
— 8×65 buc. 497
— 10×75 buc. 590
— 10×120 buc. 416
— 10×160 buc. 904
— 12×100×125 buc. 47277
— 18×110 buc. 236
— 22×55 buc. 1732
— 22×80 buc. 107
— 22×110 buc. 93
— 22×115 buc. 132
— 22×120 buc. 304
— 22×140 Stas 4272 buc. 971
— 24×200 buc. 90
— 30×140 buc. 9072

● **Nituri :**

— Stas 797 19×100 kg. 400
— 3165 6×14 kg. 1961,6
— 6×20 kg. 119
— 6×30 kg. 91,4
— 6×40 kg. 332,9
— 7×18 kg. 56,8
— 10×35 kg. 72,4
— 10×40 kg. 189,2

● **Piulițe :**

— M. 6 Stas 4073 buc. 90
— M. 10 buc. 740
— M. 18 buc. 4568
— M. 22 buc. 8654
— M. 20 buc. 1880
— M. 24 buc. 1952
— M. 30 Stas 4043 buc. 100
— 16×1,5 Stas 4074 buc. 12
— M. 24 buc. 132
— M. 27 Stas 4373 buc. 3081
— M. 24 Stas 4053 buc. 850
— M. 10 Stas 4074 buc. 1407
— M. 24 buc. 718
— M. 36 buc. 150
— M. 20 Stas 4372 buc. 3406
— 22×1,5 buc. 8239
— M. 27 buc. 149
— M. 30 Stas 4037 buc. 8620
— M. 24 Stas 4239 buc. 216
— M. 36 Stas 4071 buc. 830
— M. 30 T 308 Stas 4239 buc. 902
— M. 22 Stas 922 buc. 1848
— M. 24 buc. 3
— M. 27 buc. 193

— M. 33 buc. 116
— M. 16 Stas 4239 buc. 1777
— M. 16 Stas 4315 buc. 13094
— M. 10 Stas 3923 buc. 17261

● Prezoane :

— 8×30 Stas 3955 buc. 100
— 8×365 buc. 1217
— 8×385 buc. 11665
— 12×35 buc. 100
— 12×45 buc. 400
— 20×100 buc. 58
— 20×110 buc. 167

● Scule :

— Alezor Stas 3456 ∅ 28 buc. 5
— Idem ∅ 34 buc. 9

● Burghie

— Stas 573 ∅ 19,5 buc. 50
— Idem 575 ∅ 11,5 buc. 25
— Idem ∅ 11,8 buc. 50
— Idem ∅ 13 buc. 150
— Idem ∅ 17,7 buc. 120
— Idem ∅ 27,5 buc. 25
— Idem ∅ 28 buc. 25
— Idem ∅ 28,5 buc. 25
— Idem ∅ 29 buc. 50
— Idem ∅ 29,5 buc. 25
— Idem ∅ 33,5 buc. 100
— Idem ∅ 33 buc. 100
— Idem ∅ 35,5 buc. 30
— Idem ∅ 38 buc. 50
— Idem ∅ 39 buc. 30
— Idem ∅ 42 buc. 30
— Idem ∅ 44 buc. 30
— Idem ∅ 50,5 buc. 10
— Idem ∅ 51,5 buc. 10
— Idem 6727 ∅ 9,5 buc. 25
— Idem ∅ 10 buc. 50
— Idem ∅ 16 buc. 20
— Idem ∅ 17×250 buc. 100
— Idem ∅ 17×315 buc. 100
— Idem ∅ 18 buc. 30
— Idem ∅ 23 buc. 10
— Idem ∅ 25 buc. 10
— Idem 9128 ∅ 25 buc. 50
— Idem 573 ∅ 7,2 buc. 50
— Idem ∅ 7,8 buc. 100
— Idem 574 ∅ 1 buc. 50
— Idem ∅ 7,5 buc. 80
— Idem ∅ 7,7 buc. 25
— Idem ∅ 8,4 buc. 30
— Idem ∅ 9,0 buc. 50

● Freze :

— Stas 1159 I 80×2,5 buc. 25
— Idem 2763 M. 1,25 buc. 10
— Idem 3546 R. 16 buc. 10

● Tarozi

— Stas 1112/7 M. 8 buc. 150
— Idem 1112/8 M. 4 buc. 25
— Idem 1112/7 M. 12×1,25 buc. 15
— Idem M. 12 buc. 50
— Idem M. 24×2 buc. 100
— Idem M. 12 buc. 50
— Idem M. 14 buc. 25
— Idem M. 16×2,5 buc. 10
— Idem 1112/9 M.18×1 buc. 10
— Idem M. 22 buc. 30
— Idem 1112/14 M. 13,5 buc. 25
— Idem 7447 M. 18 buc. 50

● Inel filet :

— M. 4 6 h buc. 3
— M. 4 6 g buc. 5
— M. 5 6 g buc. 4
— M. 6 6 g buc. 10
— M. 6 6 g buc. 12
— M. 6 6 h buc. 10
— M. 6 6 h buc. 4
— M. 8 buc. 2
— M. 8 buc. 12
— M. 8 6 g buc. 10
— M. 8 6 g buc. 10
— M. 10 6 h buc. 12
— M. 12×1 6 g buc. 6
— M. 14×1 buc. 3
— M. 16 6 h buc. 10
— M. 16×1,5 6 g buc. 10
— M. 20 buc. 5
— M. 20×1 6 h buc. 5
— M. 20×1 6 h buc. 2
— M. 22 6 g buc. 15
— M. 22×1 buc. 3
— M. 22×1 buc. 3
— M. 22×1,5 buc. 3
— NTM 22×1,5 buc. 3
— M. 36×1,5 6 g buc. 2
— M. 39×1,5 6 h buc. 2
— M. 76×2 buc. 3

● Potcoave plate :

— 3,5 hg. buc. 5
— 8 d. 10 buc. 2
— 14 fg buc. 1
— 25 h 6 buc. 3

● Tampon filet :

— 5×0,8 6H buc. 10
— 6×1,0 6H buc. 5
— M. 7×1 buc. 5
— M.8×1 6H buc. 3
— M. 8×1,25 buc. 5
— M. 10×1 buc. 10
— M. 10×2,5 buc. 10
— M. 10×1,5 buc. 2
— M. 12 buc. 3
— M. 12×1,5 6H buc. 10
— M. 12×1,75 buc. 5
— M. 14×1 6H buc. 5
— M. 14×2 6H buc. 10
— M. 15×1 6H buc. 6
— TNT 16×1 buc. 15
— M. 16×1,5 buc. 15
— M. 16×2 6H buc. 10
— M. 17×1,5 buc. 5
— M. 18×1 6H buc. 9
— M. 18×1,5 6H buc. 2
— M. 18×1,5 6H buc. 2
— M. 18×2 6H buc. 10
— M. 18×2,5 buc. 5
— M. 20×1 6H buc. 5
— M. 22 6H buc. 1
— M. 22×1 6H buc. 5
— M. 22×1,5 6H buc. 10
— M. 22×2 6H buc. 5
— M. 24 6H buc. 2
— M. 24×1 6H buc. 10
— M. 24×1,5 6H buc. 2
— M. 24×2 6H buc. 2
— M. 27×1 6H buc. 5
— M. 27×2 6H buc. 10
— M. 27×3 6H buc. 10
— M. 30×3,5 6H buc. 2
— M. 35×1,5 6H buc. 2
— M. 36×1,5 6H buc. 5
— M. 45×2 6H buc. 2
— M. 33×3,5 6H buc. 5
— M. 36×1,5 6H buc. 5
— M. 39×1,5 6H buc. 5
— M. 50×3 buc. 5
— M. 52×1,5 buc. 5
— M. 60×5,5 buc. 2
— M. 58×1,5 6H buc. 3
— M. 64×2 buc. 3
— M. 70×1,5 buc. 2
— M. 75×1,5 buc. 5
— M. 75×2 buc. 2
— M. 75×4 buc. 2
— M. 95×1,5 buc. 2
— M. 32×1,5 buc. 2
— M. 33×1,5 buc. 2
— M. 33×3,5 buc. 5
— M. 36×1,5 buc. 5
— M. 36×4 6H buc. 2
— M. 38×1,5 buc. 2
— M. 39×4 buc. 2
— M. 40×1,5 buc. 2
— M. 50×1,5 buc. 5
— M. 50×2 buc. 2
— M. 50×3 buc. 5
— M. 52×1,5 buc. 3
— M. 56×1 buc. 3
— M. 56×2 buc. 3
— M. 58×1,5 buc. 5
— M. 64×6 buc. 3
— M. 68×3 buc. 1
— M. 70×1,5 buc. 3
— M. 72×2 buc. 2
— M. 75×1,5 buc. 5
— M. 75×2 buc. 3
— M. 75×4 buc. 3
— M. 78x2 buc. 3
— M. 90×1,5 buc. 6
— M. 95×1,5 buc. 3
— M. 95×2 buc. 3
— M. 100×4 buc. 2
— Tampon neted ∅ 5 H7 buc. 3
— ∅ 8 H8 buc. 5
— ∅ 9 H8 buc. 3
— ∅ 10,3 H8 buc. 6
— ∅ 13 H8 buc. 2
— ∅ 14 H7 buc. 7
— ∅ 14 H8 buc. 6
— ∅ 16 H7 buc. 3
— ∅ 16 H8 buc. 5
— ∅ 17 H7 buc. 11
— ∅ 17 H8 buc. 1
— ∅ 18 H7 buc. 3
— ∅ 18,5 H7 buc. 3
— ∅ 18,5 H8 buc. 3
— ∅ 20 H8 buc. 7
— Tampon Filet M. 20×2 buc. 7
— ∅ 21 H9 buc. 3
— ∅ 22 H7 buc. 20
— ∅ 23 H7 buc. 6
— ∅ 23,5 H7 buc. 7
— ∅ 23,5 H8 buc. 6
— Tampon neted ∅ 24 H7 buc. 2
— ∅ 24,5 H7 buc. 4
— ∅ 25 H8 buc. 2
— ∅ 26 H8 buc. 6
— ∅ 28 H7 buc. 8
— ∅ 29 H7 buc. 3
— ∅ 30 H7 buc. 5
— ∅ 30 H8 buc. 7
— ∅ 32 H7 buc. 10
— ∅ 32 H8 buc. 3
— ∅ 36 H8 buc. 8
— ∅ 37 H8 buc. 1
— ∅ 38 H8 buc. 1
— ∅ 42 H8 buc. 1
— ∅ 42 H8 buc. 2

— ∅ 63 H8 buc. 5
— ∅ 64 H7 buc. 2
— ∅ 65 H7 buc. 2
— ∅ 66 H7 buc. 2
— ∅ 67 H8 buc. 2
— ∅ 68 H7 buc. 1
— ∅ 72 H7 buc. 4
— ∅ 72 H8 buc. 1
— ∅ 75 H7 buc. 1
— ∅ 75 H7 buc. 2
— ∅ 76 H8 buc. 2
— ∅ 78 H7 buc. 2
— ∅ 81 H8 buc. 2
— ∅ 82 H8 buc. 2
— ∅ 84 H7 buc. 2
— ∅ 85 H7 buc. 2
— ∅ 85 H7 buc. 2
— ∅ 85 H8 buc. 10
— ∅ 85 H8 buc. 2
— ∅ 87 H7 buc. 2
— ∅ 88 H8 buc. 2
— ∅ 88 H8 buc. 2
— ∅ 91 H7 buc. 2
— ∅ 92 H7 buc. 2
— ∅ 99 H8 buc. 2
— ∅ 100 H7 buc. 2

● **Pulberi feroase**

— Frem. 200 TT kg. 29852

M.I.C.M. — C.I.A. Piteşti
I.S.D.V.A. — COSTEŞTI

— Freze pt. canale 120x20 STAS 581/75 buc. 30
— idem în zig-zag 100x14 STAS 2215/1.80 buc. 24
— Freze cu dinţi în zig-zag 100x20 STAS 2215/1.80 buc. 9
— Freze cu 3 tăişuri 50x5 STAS 2215/2.80 buc. 167
— idem 80x10 STAS 2215/2.80 buc. 344
— idem 80x12 STAS 2215/2.79 buc. 343
— Freze disc pt. detalonat 100x18 STAS 2214/75 buc. 1
— idem 100x16 STAS 2214/75 buc. 45
— idem biconice unghiulare 80x75° STAS 3542/80 buc. 1
— idem unghiulare biconice 63x60° STAS 3542/80 buc. 75
— idem 63x65° STAS 3542/80 buc. 5
— idem 80x90° STAS 3542/80 buc. 20
— idem 80x55° STAS 3542/80 buc. 99
— idem biconice 80x67° STAS 3542/80 buc. 23
— idem unghiulare simetrice 63x60° STAS 5651/70 buc. 93
— idem biconice 63x90° STAS 5651/79 buc. 150
— idem pt. scaun 60x15° STAS Ni 313/78 buc. 34
— idem scaun supapă 70x45° STAS Ni 313/78 buc. 26
— idem 60x30° STAS Ni 313/78 buc. 35
— idem 70x75° STAS Ni 313/78 buc. 15
— idem 60x75° STAS Ni 313/78 buc. 35
— idem convexă R-6 STAS 3546/67 buc. 118
— idem disc M 2,75 STAS 2763/67 buc. 18
— idem M-4 STAS 2763/67 buc. 40
— idem M-3,5 STAS 2763/67 buc. 6
— idem M-4,25 STAS 2763/67 buc. 133
— idem M-4,5 STAS 2763/67 buc. 70
— idem M-3,75 STAS 2763/67 buc. 93

I.T.M.A. Craiova

— Burghiu ∅ 74 buc. 931
— Tarod M 26x5 buc. 467
— idem M 12x1,25 buc. 58
— idem M 24x2 stg. buc. 52

Băileşti

— Bucşă 7 MAC 6—7.49 buc. 6865

I. M. Tîrgovişte

— Tarod M 20x1,5 stg. buc. 2
— Rolă filet M 30x1,5 stg. buc. 26
— Rolă filet 26674011 buc. 50

I.M.A.I.A. Roşiori

— Ailezor ∅ 62-232—12014 buc. 20

C.A.P. SCHELA
Comuna Trivale Moşteni — Teleorman
are în stoc
CLEME FLUTURAŞI 2075 mii bucăţi
Preţ unitar 1000 bucăţi 21 lei.

CONSILIUL POPULAR AL JUDEŢULUI BOTOŞANI
Secţia de proiectare
deţine în stoc 10.000 bucăţi matriţe Romayor A3 la preţul de 6,37 lei/bucată.

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREŞTI
Str. Cavafii Vechi Nr. 15 sect. 3

PIESELE DE SCHIMB AUTO DAC-ROMAN SAVIEM

— Articulaţie în unghi Saviem Roman buc. 2
— Ax camă delcou Dac-Roman buc. 4
— Bară longitudinală Saviem buc. 3
— Bolţ placă presiune Saviem buc. 48
— Bucşe cercel arc Saviem buc. 10
— Bucşe cercel arc Saviem buc. 11
— Bucşe inf. fuzetă Roman buc. 10
— Buşon rezervor comb. Dac-Roman buc. 9
— Cameră Saviem buc. 2
— Capac schimbător Dac-Roman buc. 2
— Capac termostat Saviem buc. 90
— Carcasă termostat Saviem buc. 58
— Cercel arc spate Saviem buc. 4
— Cilindru ghidare Saviem buc. 1
— Comutator Dr.-St. Saviem buc. 10
— Conductă flexibilă Dac-Roman buc. 14
— Consolă Saviem buc. 6
— Decantor ans. Dac-Roman 215 CP. buc. 5
— Dispozitiv antrenare st. 6-dr. Saviem buc. 6
— Dop injector Dac-Roman buc. 30
— Filtru aer Saviem buc. 2
— Flanşă pompă injecţie Dac-Roman buc. 5
— Garnitură supapă evacuare mot. Dac-Roman buc. 27
— Intel antrenare ptr. Saviem buc. 2
— Inel antrenare Roman 8135 buc. 2
— Inel D — 54 mm Dac-Roman buc. 10
— Inel ghidare Saviem buc. 1
— Inel ghidare Saviem buc. 1
— Manşon regulator Dac-Roman buc. 5
— Mască radiator Saviem buc. 2
— Pinion arbore cotit mecanism distrib. Dac-Roman buc. 4
— Pinion comandă PPA injecţie Dac-Roman 135 CP buc. 7
— Piston Saviem buc. 13
— Piston 175 Saviem buc. 1
— Racord Dac-Roman 215 CP buc. 5
— Racord flex. Dac-Roman buc. 10
— Racord punte spate Saviem buc. 1
— Scaun supapă admisie mot. Dac.-Roman buc. 20
— Segment ch. Dac-Roman buc. 11
— Servomotor Saviem buc. 3
— Stator Saviem buc. 20
— Subansamblu capac 53 88 Dac-Roman buc. 14
— Supapă evacuare-mecanism distrib. Dac-Roman buc. 9
— Supapă siguranţă Saviem buc. 6
— Suport ax culbutori Saviem buc. 6
— Tachet cu membrană PPA Dac-Roman buc. 82
— Termostat motor 787-05 Dac-Roman 135 CP buc. 3
— Tija clichetului — frînă de mînă Roman buc. 2
— Vitezometru D 140 tip. 5215 Roman buc. 28
— Vitizometru Saviem buc. 5

ARO — TV

— Ansamblu Diode Aro 240 buc. 26
— Arbore intermediar cut. vit. ARO buc. 17
— Arbore pîrghie com dir. ARO 240 buc. 7
— Arbore planetar TV 51 buc. 10
— Arbore secundar ARO 240 buc. 14
— Bucşă cap bară ARO 240 buc. 100
— Carter pivot ans. ARO 240 buc. 22
— Cilindru frînă stînga ARO 240 buc. 166
— Comutator cu chei ARO 240 buc. 11
— Contact cu chei pt. TV 41 buc. 109
— Element far TV buc. 48
— Levier fuzetă dr. ARO buc. 14
— Levier fuzetă dr. ARO buc. 14
— Levier fuzetă st. ARO buc. 14
— Levier fuzetă stînga ARO 240 buc. 12
— Mecanism direcţie ARO buc. 20
— Priză putere ARO 240 buc. 11
— Resort spate lung. ptr. ARO 240 buc. 36
— Scaun supapă evacuare pt. ARO 240 buc. 38
— Segmenţi piston motor CN ARO 240 buc. 100
— Segmenţi piston motor R 1 ARO 240 buc. 41

— Subansamblu capac roată ARO 240 buc. 20
— Supapă refulare TV buc. 121

MARCA SR TOATE TIPURILE

— Ansamblu emulsionare SR buc. 35
— Arbore secundar Bugegi SR 113 buc. 19
— Ghid supapă admisie Bugegi SR 113 buc. 14
— Perii masa ans. alternator SR 113 buc. 107
— Pinion arbore intermediar vit. 3 SR 113 buc. 18
— Pinion mers înapoi ans SR 114 buc. 7
— Pinion reductor diferențiar SR 101 buc. 13
— Pinion viteza 2 OMICM Sr 113. buc. 12
— Pîrghie axa carburator SR 131 buc. 41
— Pîrghie intermediară pompă benz. SR 131 buc. 37
— Pîrghie pompă benzină SR-131 buc. 34
— Șaibă reglaj 0,2 mm SR 131 buc. 200
— Vitezometru Ans. SR 131 buc. 22
— Pinion arbore sec. vit. 1, SR 113 buc. 17
— Subansamblu perii SR buc. 50
— Arbore intermediar M 461 buc. 13
— Arbore planetar față spate M 461 tractor buc. 2
— Arbore primar M 461 tractor buc. 28
— Arbore secundar cut vit. M 461 buc. 14
— Arbore secundar cut. vit. M 461 tractor buc. 1
— Arbore secundar M 461 buc. 2
— Ax furcă vit. 1-2 M 461 buc. 6
— Ax sateliți M 461 buc. 16
— Bucșe pivot fuzetă neprelucrată M 461 buc. 4
— Butuc sincron vit. 3-4 M 461 buc. 1
— Cap. bară completă M 461 buc. 19
— Capac pompă apă M 461 buc. 2
— Carcasă sincron 3-4 M 461 buc. 22
— Carter punte spate M 401 buc. 1
— Cilindru principal ambreiaj M 461 buc. 3
— Cilindru pr. frînă M 461 buc. 4
— Colector admisie M 461 buc. 7
— Cot racord M 461 buc. 67
— Distribuitor delco M 461 buc. 8
— Furcă mers înapoi M 461 buc. 4
— Garnituri pompă apă M 461 buc. 9
— Indicator nivel benzină M 461 buc. 21
— Inel sincron viteza 2 — M 461 buc. 4
— Levier comandă direcție M 461 buc. 6
— Pinion arbore secundar buc. 15
— Pinion planetar M 461 buc. 3
— Pinion sateliți M 461 buc. 4
— Pinion secundar cutie transmisie M 461 buc. 11
— Pinion com. dr. M 461 buc. 7
— Șaibă pinion planetar M 461 buc. 10
— Ramă far ceață cu geam D 100 mm M 461 buc. 6
— Ramă far pr. cu geam D 170 mm M 461 buc. 1

UTILAJE CONSTRUCȚII

— Cilindru cupă excavator A 401 buc. 5
— Cilindru pneumatic 489x174x540 RABA buc. 2
— Cilindru 6200 Buldoexcavator buc. 2
— Cilindru 6510 Buldoexcavator buc. 2
— Fuzetă excavator buc. 2
— Pompă AY 2-x buldoexcavator Roman buc. 10
— Supapă KPP 5812 excavat. A 401 buc. 4
— Suport buldoexcavator bielorus buc. 2
— Tijă 6310-200 buldoexcavator bielorus buc. 4

TRACTOR U 650

— Arc U 650 buc. 21
— Ax intermediar buc. 2
— Ax roată S 80 buc. 2
— Balador 1 tractor U 650 buc. 1
— Balador 2 tractor U 650 buc. 3
— Bulon pivot multicar buc. 5
— Cilindru tractor buc. 2
— Cuzineți CN U 650 buc. 22
— Disc ptr. tractor S 1300 buc. 18
— Dop filetat arbore cotit multicar 24 buc. 10
— Manșon cauciuc tractor S 1300 buc. 5
— Scaunul arcului S 1300 buc. 8

AUTO DACIA 1300

— Ajutaj de descărcare ptr. D. 1300 buc. 20
— Ampermetru tablou D. 1300 buc. 4
— Aansamblu indicator buc. 3
— Ansamblu indicator tensiune buc. 7
— Ansamblu port diodă buc. 2
— Ansamblu rotor bobinat buc. 2
— Ansamblu și frînă viteza 1-2 buc. 5
— Arc de întoarcere buc. 6
— Arc de torsiune buc. 3
— Arc de tracțiune buc. 10
— Arc elicoidal buc. 36
— Ax bielă (bolț) buc. 1
— Ax cu cap refulat buc. 4
— Ax mers înapoi — cutie vit. buc. 11
— Ax port clapetă mică buc. 5
— Ax satelit buc. 6
— Bară antirulii spate buc. 4
— Bară stabilizatoare față buc. 3
— Bielă frînă dreapta buc. 19
— Bridă arbore cu came buc. 16
— Burduf ax ieșire c.v. buc. 3
— Burduf etrier buc. 5
— Burduf transmisie cardanică buc. 6
— Bușon opturator buc. 4
— Capac pompă apă cu turbină buc. 5
— Capac racord carburator buc. 6
— Căpăcel auto buc. 10
— Centrator de amestec carburator buc. 15
— Clapetă șoc buc. 2
— Clips ornamental buc. 4
— Colecție reparație set caroserie buc. 2
— Comandă deschidere dr. accesor uși buc. 26
— Con mobil sincron vit. 2 buc. 21
— Cuzineți ax comandă ambreiaj buc. 11
— Dob filetat carburator buc. 6
— Etrier asamblat st. suport buc. 3
— Excentric — dir. buc. 4
— Filtru fin — carburator buc. 19
— Fulie alternator buc. 3
— Furcă bendix ptr. demaror buc. 11
— Garnitură baie ulei dreapta buc. 29
— Garnitură capac carburator buc. 39
— Garnitură placă laterală chiulasă buc. 70
— Ghid supapă A 11 mm chiulasă buc. 20
— Închizător clapetă buc. 4
— Membrană C.P.L. carburator buc. 2
— Ornament far mască buc. 1
— Ornament far mască buc. 1
— Ornament far mască buc. 4
— Pahar tampon amortizor buc. 6
— Pană ax came distribuție buc. 8
— Panou lateral furgonetă buc. 2
— Pinion motor buc. 21
— Pîrghie comutator as buc. 10
— Pîrghie de com. buc. 5
— Piuliță fixare motor buc. 40
— Placă ferodou buc. 25
— Placă ferodou buc. 30
— Port far dr. stînga buc. 4
— Resort etrier buc. 6
— Rondelă de sprijin buc. 23
— Rondelă ondulată buc. 17
— Rondelă siguranță buc. 12
— Selector mers înapoi buc. 8
— Semibucșă inferioară ax buc. 6
— Semiinele de reglat A — 2,28 mm motor buc. 4
— Stuț ptr. încălzire carburator — pompă buc. 11
— Supapă admisie distribuție buc. 4
— Supapă de aspirație buc. 15
— Supapă evacuare distribuție buc. 10
— Supapă interm. (jiglor) buc. 9
— Supapă refulare a pompei buc. 22
— Suport ax culbutor buc. 2
— Suport cămașă cablu complt. buc. 6
— Șurub fixare X clapetă carburator buc. 18
— Termostat pompă buc. 62
— Tub dispersor buc. 12
— Sateliți buc. 14
— Șurub aerisire buc. 2
— Garnituri intr. colector buc. 10

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 11 ianuarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la reorganizarea pe baze intensive a economiei

CONGRESUL al XIII-lea al P.C.R., eveniment de însemnătate istorică în viața partidului și poporului nostru, prin dezbaterea și adoptarea Directivelor cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, precum și a celorlalte documente de importanță capitală pentru progresul neîntrerupt al patriei și ridicarea sistematică a bunăstării poporului marchează trecerea la cea de-a treia etapă de înfăptuire a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism. Magistralul raport prezentat de secretarul general al partidului în fața înaltului forum al comuniștilor români, document de excepțională valoare teoretică și practică, ce evidențiază cu pregnanță viziunea originală, înalt creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, formulează o serie de teze teoretice noi cu privire la fenomenele economico-sociale și politice actuale, propunînd soluții revoluționare impuse de actualul stadiu istoric al procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Orientarea fundamentală ce străbate ca un fir roșu Raportul, celelalte documente programatice ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului o constituie accentuarea dezvoltării economice intensive pe baza creșterii tot mai puternice a productivității muncii sociale, a obținerii unei eficiențe economico-sociale maxime în toate domeniile de activitate. Pentru înfăptuirea obiectivului fundamental al cincinalului 1986—1990, de continuare fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, așa după cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la înalta tribună a Congresului, **„în cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

Creșterea mai accentuată a productivității muncii — componentă esențială a dezvoltării intensive

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, creșterea necontenită a productivității muncii sociale reprezintă cerința de bază a dezvoltării economico-sociale, condiția fundamentală a afirmării socialismului ca orînduire socială nouă, superioară. Productivitatea muncii constituie factorul calitativ, intensiv cel mai puternic, cu acțiune practic nelimitată asupra dezvoltării economice. Prin creșterea productivității muncii se realizează cerința legii economiei de timp, ceea ce impune în mod inexorabil ca fondul de timp al națiunii și al fiecărei unități economice în parte să fie valorificat cu maximă eficiență, **factorul timp** avînd astăzi o importanță excepțională, atît pe plan național, cît și în raporturile economice dintre state.

Dacă sporirea productivității muncii și economia de timp au jucat întotdeauna rolul de propulsor principal al progresului economico-social, în condițiile concret-istorice de astăzi ale României socialiste necesitatea stringentă a creșterii mai accentuate a productivității muncii a căpătat o importanță primordială în strategia partidului și statului nostru de trecere la un stadiu superior al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Căci, într-adevăr, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, lichidarea decalajelor economice dintre state depinde, în primul rînd, de lichidarea decalajelor din punct de vedere al nivelurilor productivității muncii.

Avînd în vedere rolul primordial în dezvoltarea economică intensivă pe care-l joacă productivitatea muncii, problema creșterii ei necontenite s-a aflat permanent în centrul politicii economice a partidului nostru, cu deosebire în perioada de după cel de-al IX-lea Congres, cînd pe baza concepției științifice, novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de valorificare superioară a muncii naționale — ca principală resursă economică — au fost elaborate și transpuse în practică o serie de măsuri și acțiuni complexe ce au condus la creșterea sistematică a productivității muncii. Astfel, în perioada 1965—1980, productivitatea muncii sociale a crescut într-un ritm mediu anual ridicat, în anul 1980 nivelul acesteia fiind în industrie (pe o persoană ocupată) de 2,69 ori mai mare decît în 1965. În 1985, productivitatea muncii în industria republicană urmează să fie cu circa 29% mai mare față de 1980.

Creșterea productivității muncii în cincinalul 1986—1990 cu peste 60% față de 1985 și, ca atare, dublarea ei în 1990 comparativ cu anul 1980 reprezintă o sarcină cutezătoare a dezvoltării intensive a economiei românești, dar pe deplin realizabilă, ținînd seama de potențialul tehnico-științific, material și uman de care dispune în prezent economia noastră națională. Atingerea acestor nivelurii ale productivității muncii se va asigura, după cum rezultă din documentele Congresului al XIII-lea, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, a automatizării, cibernetizării și robotizării producției, îndeosebi în sectoarele unde se cer eforturi mai mari, iar condițiile de muncă sînt mai grele.

Necesitatea creșterii într-un ritm mai înalt a productivității muncii în etapa actuală este impusă atît de necesitatea transpunerii în practică a obiectivelor cuprinse în Directivele de dezvoltare economico-socială în viitorul cincinal și în perspectivă, cît și a Programului-directivă de ridicare a nivelului de trai, a cărui înfăptuire depinde, în primul rînd, de sporirea productivității muncii. În același timp, creșterea mai accentuată a productivității muncii este impusă și de cerințele extinderii și adîncirii relațiilor economice externe, în condiții de competitivitate și eficiență sporite, care să concure la creșterea venitului național, fapt ce presupune un schimb internațional în condițiile ridicării productivității muncii naționale la nivelul performanțelor obținute pe plan mondial.

Condiții superioare pentru introducerea pe scară largă a progresului tehnic

ÎN ETAPA actuală a noii revoluții tehnico-științifice, introducerea în toate domeniile de activitate a progresului tehnico-științific constituie unul din factorii calitativi, intensivi ai dezvoltării economice, care potențează în cel mai înalt grad atît creșterea productivității muncii, cît și valorificarea superioară a resurselor materiale. De aceea, după cum a subliniat secretarul general al partidului în raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres, **„în realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne".**

În cincinalul 1986—1990, cercetarea științifică românească este chemată să soluționeze mai rapid un ansamblu de probleme de importanță decisivă pentru dezvoltarea economico-socială a țării, cum sînt : creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, astfel ca pînă în 1990 circa 95% din produsele românești să se situeze la nivelul celor existente pe plan mondial, iar cel puțin 2—5% să aibă asemenea parametri tehnici-calitativi prin care țara noastră să se plaseze peste nivelul mondial, creșterea

gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu 70% față de nivelul anului 1980, ridicarea eficienței investițiilor, realizarea de noi materiale și noi sortimente superioare de metale, mase plastice, fibre, componente electronice ș.a. De o atenție deosebită se vor bucura electronica și microelectronica, precum și fabricarea unor mașini și motoare cu un consum redus de combustibili și carburanți.

Cercetarea științifică agricolă va trebui să găsească soluții pentru valorificarea complexă a fondului funciar, realizarea de noi soiuri de hibrizi și plante, ameliorarea genetică a speciilor de animale în vederea creșterii producțiilor vegetale și animale. În cincinalul 1986—1990 se vor asigura mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole, chimizarea la nivelul cerințelor unei agriculturi intensive și realizarea de noi soiuri de semințe de cereale și plante de înaltă productivitate, de noi rase de animale cu randamente superioare.

Potrivit Programului special, aportul progresului tehnic la creșterea productivității muncii va fi, față de anul 1975, de 53,5% în 1987 și de 55% în 1990. Această performanță se va realiza îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Ponderea producției industriale realizate în sisteme automatizate și mecanizate se va ridica la peste 90% la sfîrșitul cincinalului viitor, cînd industria românească va dispune pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate.

Prin promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, în deceniul 1991—2000 va continua procesul revoluționar de formare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru trecerea la edificarea societății comuniste, generalizîndu-se automatizarea, cibernetizarea și robotizarea producției și a altor activități economico-sociale.

Ridicarea calificării — factor decisiv

SARCINA dublării pînă în 1990 a productivității muncii, comparativ cu aceea a anului 1980, transformă problema pregătirii profesionale — teoretice și practice — într-un imperativ permanent, de cea mai mare importanță, al activității economice și sociale. Trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, sarcină fundamentală stabilită de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, nu poate fi concepută decît o dată cu afirmarea unei noi calități în domeniul pregătirii profesionale. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza în magistralul Raport prezentat în fața forumului suprem al comuniștilor români că : **„Ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România“.**

Factor intensiv de importanță capitală, ridicarea gradului de calificare a forței de muncă contribuie la depășirea restricțiilor de ordin cantitativ-extensiv ale potențialului material și, mai ales uman, întrucît o muncă mai complexă, de o calificare superioară produce, în aceeași unitate de timp, mai multe produse și servicii și, implicit, de o calitate mai înaltă.

În concepția secretarului general al partidului nostru, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, calificarea tot mai înaltă și pregătirea multilaterală a cadrelor reprezintă condiții esențiale pentru valorificarea eficientă a factorului uman, ca principală resursă și forță de producție a societății. Potrivit acestui imperativ, Directivele celui de-al XIII-lea Congres, sarcinile concrete formulate de secretarul general al partidului prevăd formarea profesională, în cincinalul viitor, a unui număr de aproape 2 milioane persoane, dintre care 1 200 mii muncitori calificați, tehnicieni, maiștri și 144 mii ingineri și alte cadre de specialiști cu studii superioare, îndeosebi pentru ramurile de bază : construcția de mașini, metalurgia, industria minieră, petrolieră, chimică, a materialelor de construcții. Totodată, vor fi pregătite profesional 590 mii persoane pentru agricultură. Învățămîntul profesional își va aduce o contribuție sporită la asigurarea muncitorilor calificați, anual circa o treime din absolvenții clasei a 10-a fiind cuprinși în această formă de învățămînt. Întregul învățămînt se va moderniza și perfecționa pe baza politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea științifică, precum și în concordanță cu nevoile economiei naționale și cerințele celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii.

Programul național de perfecționare a pregătirii profesionale va cuprinde anual circa 3 milioane persoane, punîndu-se accentul pe însușirea mai multor meserii în vederea adaptării mai rapide a personalului muncitor la nevoile producției materiale moderne.

În vederea asigurării unei calități superioare a pregătirii și utilizării eficiente a forței de muncă, în strînsă corelare cu necesitățile economiei, o problemă majoră o constituie îmbunătățirea structurii personalului muncitor, în sensul creșterii ponderii celui direct productiv, antrenarea tuturor specialiștilor în activitatea de concepție tehnologică, în conducerea nemijlocită a proceselor de producție și reducerea la strictul necesar a personalului indirect productiv și de administrație. După cum este prevăzut, circa 73% din populația activă va fi ocupată în industrie și 27% în agricultură, asigurîndu-se îmbunătățirea structurii pe vîrste a populației active din această ramură de bază a economiei.

În deceniul următor se va generaliza și cea de-a doua treaptă a liceului, învățămîntul trebuind să asigure tinerețului o pregătire multilaterală pentru a putea trece mai ușor de la o activitate la alta, corespunzător cerințelor producției și vieții sociale, în continuă modernizare și perfecționare. Sistemul de reciclare va fi astfel organizat încît să permită adaptarea operativă a oamenilor muncii la mutațiile profesionale impuse de progresul tehnic, ceea ce va însemna o modificare calitativă în însuși caracterul diviziunii sociale a muncii, în afirmarea personalității umane.

Utilizarea cu eficiență maximă a resurselor materiale

UN ALT ASPECT al accentuării laturilor calitative ale dezvoltării economice, așa cum se relevă în concepția secretarului general al partidului, îl reprezintă ridicarea eficienței utilizării resurselor materiale și energetice, reducerea continuă a consumurilor materiale pe unitatea de venit național. Reducerea cheltuielilor materiale prin diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie pe fiecare unitate de produs și serviciu, ca factor calitativ de mare eficacitate al reproducției lărgite intensive, reprezintă o problemă capitală a eficienței economice, a aplicării consecvente a noului mecanism economico-financiar, a cărui esență constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă vie, cu maximă rentabilitate și eficiență.

Expresia sintetică a eficienței rezultate din reducerea consumurilor materiale pe întreaga economie o reprezintă, după cum este cunoscut, scăderea ponderii fondului de înlocuire în produsul social, care pînă în 1990 va trebui să scadă la circa 53%, respectiv venitul național urmînd să crească într-un ritm mediu anual ridicat și să devanseze cu circa 2,5—3 procente creșterea produsului social. De asemenea, consumul energetic pe unitatea de venit național va trebui să scadă pînă în 1990 cu peste 20% față de anul 1970, iar cheltuielile de producție în industria republicană să se reducă în viitorul cincinal cu circa 110 lei la 1 000 lei producție marfă. Prin sporirea contribuției cercetării științifice și tehnologice, se are în vedere ca pînă în 1990 consumul de cocs, energie și combustibil, precum și coeficientul de scădere a laminatelor dintr-o tonă de oțel să ajungă la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

Reducerea consumurilor materiale și sporirea valorii unitare a produselor, ca urmare a ridicării performanțelor lor tehnice și calitative vor conduce, în același timp, la creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei. Acest obiectiv se va realiza prin modernizarea continuă a structurii producției, concentrarea eforturilor spre ramurile de vîrf, care asigură cel mai înalt grad de prelucrare a resurselor și care contribuie în modul cel mai puternic la promovarea progresului tehnic, cum sînt : electrotehnica, electronica, mecanica fină, construcția de mașini-unelte moderne, chimia de mic tonaj, aeronautica, construcția de nave, de utilaj pentru centralele atomoelectrice.

Dezvoltarea economico-socială intensivă, sporirea continuă a eficienței și rentabilității economice, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, sporirea productivității muncii vor determina creșterea în anul 2000 a venitului național de 2,3—2,6 ori, comparativ cu anul 1985, revenind 72—82 mii lei anual pe locuitor.

Ca urmare a preponderenței acțiunii factorilor calitativi, intensivi ai dezvoltării economiei românești, pînă la sfîrșitul acestui secol și mileniu, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „se va realiza un înalt nivel al calității muncii și vieții întregului popor. Se va asigura satisfacerea cerințelor de consum, în conformitate cu normele științifice, pentru dezvoltarea și apărarea sănătății poporului, înflorirea deplină, fizică și intelectuală, a personalității umane“.**

dr. Eliza NASTA

„Dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea în bune condiții a planului pe 1985. Acum, hotărîtoare este activitatea practică, organizatorică pentru realizarea tuturor prevederilor de dezvoltare economico-socială. Aceasta impune să se acționeze cu hotărîre de către toate consiliile de conducere, de colectivele de oameni ai muncii în vederea realizării neabătute a prevederilor planului".

NICOLAE CEAUȘESCU

PRODUCȚIA ANULUI 1985 — REALIZATĂ LA ÎNALȚI PARAMETRI DE EFICIENȚĂ

AM ÎNCEPUT UN NOU AN, hotărîtor în finalizarea prevederilor de plan ale cincinalului 1981—1985, în crearea condițiilor necesare trecerii la înfăptuirea Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. pentru perioada 1986—1990. În condițiile în care în majoritatea unităților industriale, în anul trecut, planul s-a realizat la toți indicatorii, producția anului 1985 a demarat bine, astfel încît, încă din primele zile ale acestui an, planul fizic se realizează ritmic, cu eficiență ridicată. La baza unei asemenea evoluții se află pregătirea corespunzătoare a producției, preocuparea fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru onorarea la termen și la un înalt nivel calitativ a solicitărilor beneficiarilor interni și externi.

În legătură cu modul în care a fost pregătită producția anului 1985, „Revista economică", cu sprijinul Comitetului sectorului II al municipiului București al P.C.R., a organizat o anchetă în principalele întreprinderi industriale ale sectorului, concluziile acesteia făcînd obiectul articolului de față.

Realizările din 1984 — punte solidă în înfăptuirea sarcinilor de plan pe acest an

ÎNFĂPTUIREA integrală a obiectivelor cincinalului 1981—1985, asigurarea unui nivel superior al producției în acest an se bazează și pe rezultatele obținute de fiecare întreprindere în 1984. Tabloul rezultatelor obținute de unitățile ce au făcut obiectul anchetei evidențiază atît stări de lucruri pozitive cît și unele rămîneri în urmă. În marea majoritate a întreprinderilor („Aversa", „Sintofarm", „Electroaparataj", Postăvăria română, Întreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa etc.) prevederile de plan la principalii indicatori au fost realizate integral și chiar depășite. Astfel, la întreprinderile „Aversa" și „Sintofarm" producția marfă s-a realizat în proporție de 103,4%, respectiv 119,3%, în timp ce nivelul producției marfă vîndută și încasată a fost depășit pe total cu 3,3%, respectiv 11,4%. Totodată, la Întreprinderea de aparate electrice de măsură și industriale și la „Electronica" acțiunile întreprinse în 1984 pentru reducerea costurilor de producție și creșterea eficienței economice s-au concretizat în diminuarea nivelului cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă cu 1,5 lei, respectiv 4,6 lei. Aceste realizări au fost rezultatul direct al acțiunilor întreprinse pentru ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, creșterea ponderii produselor noi și reproiectate în totalul producției, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, folosirea mai bună a capacităților de producție, valorificarea superioară a materiilor prime etc. O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu preocuparea acestor întreprinderi pentru adaptarea în mai mare măsură a producției la solicitările beneficiarilor, pentru creșterea competitivității produselor realizate.

În același timp, ancheta a reliefat și cazuri de întreprinderi (Combinatul de industrializare a lemnului Pipera, Întreprinderea de prelucrare mase plastice, „Suveica", „Electronica") care au înregistrat restanțe la unii indicatori de plan. La C.I.L. Pipera și „Suveica", de exemplu, producția netă a fost îndeplinită doar în proporție de 95,1%, respectiv 80,4%, în timp ce indicatorul productivitatea muncii a înregistrat o nerealizare de 3,9%, respectiv 8,3%. La Întreprinderea de prelucrare mase plastice producția marfă a fost realizată în proporție de 96,2%, cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă înregistrînd o depășire de 14,7 lei.

În general, neajunsurile în realizarea sarcinilor de plan la întreprinderile în cauză se localizează la capitolul „inițiativă" în depistarea și punerea în valoare a rezervelor existente. Este cazul să amintim faptul că, în întreprinderile care nu și-au realizat unii indicatori de plan s-au manifestat, pe parcursul anului trecut, cazuri de nerespectare a disciplinei tehnologice, nu s-a urmărit îndeaproape modul în care se realizează programul de creștere a productivității muncii etc. Totodată, neonorarea la vreme a unor contracte economice, pentru care existau toate condițiile de realizare, (C.I.L. Pipera, „Aversa", „Electronica" etc.) dovedește că, în aceste unități, s-au manifestat serioase carențe, care puteau, pe parcurs, să fie eliminate. Analizele efectuate la sfîrșitul anului trecut în fiecare întreprindere în parte, concluziile desprinse au evidențiat existența unor importante rezerve pe linia creșterii mai susținute a producției, care pot fi valorificate plenar pe parcursul acestui an.

ANCHETĂ „R. E."

Acțiuni și măsuri eficiente pe filiera producției materiale

CÎT PRIVEȘTE pregătirea producției pentru noul an, ultimul din actualul cincinal, aceasta s-a desfășurat în general în condiții mai bune. Bunăoară, fundamentarea planului fizic pe 1985 a avut în vedere, în majoritatea întreprinderilor ce fac obiectul analizei de față, mobilizarea principalilor factori intensivi de sporire a producției, ceea ce s-a concretizat în elaborarea unor **programe prioritare** de creștere a productivității muncii, de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al produselor, de reducere a costurilor de producție, de folosire la parametri proiectați a capacităților existente etc. Subliniem acest lucru deoarece atît în cazul unităților care au realizat sarcinile de plan pe 1984, cît mai ales în cazul celor care au înregistrat restanțe la acest capitol, întocmirea programelor prioritare pentru acest an, cuprinderea în acestea a celor mai oportune acțiuni este de natură să creeze premisele pentru înfăptuirea prevederilor pe 1985, recuperarea restanțelor din anii trecuți și asigurarea condițiilor necesare atingerii nivelurilor stabilite pentru întreg cincinalul.

Un loc de primă însemnătate în pregătirea producției pe acest an îl au programele privind **ridicarea în mai mare măsură a nivelului tehnic-calitativ al produselor,** realizarea unor noi sortimente, competitive, în concordanță cu solicitările beneficiarilor interni și externi. De altfel, rezultatele obținute la nivelul sectorului II al Capitalei în 1984 reliefează că, la acest capitol, există încă serioase posibilități nevalorificate. Faptul că unele întreprinderi au înregistrat reclamații de calitate, sau că altele nu și-au realizat planul de export în totalitate demonstrează cu prisosință importanța deosebită pe care o are nivelul tehnic-calitativ ridicat al produselor în realizarea integrală a prevederilor de plan, în onorarea tuturor contractelor economice atît cu beneficiarii interni cît și cu cei externi. Pe de altă parte, nerealizarea în întregime a sarcinii de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al produselor s-a repercutat și asupra activității financiare a unor întreprinderi, care au înregistrat depășiri de costuri datorate, printre altele, și cheltuielilor suplimentare cu execuția produselor. Măsurile prevăzute în programe urmăresc să asigure îmbunătățirea substanțială a calității produselor în condiții de înaltă eficiență economică.

În acest context, în lumina docu-

mentelor Congresului al XIII-lea, se evidențiază **creșterea rolului compartimentelor de cercetare proprii,** crearea, introducerea în fabricație și urmărirea evoluției „vieții" noilor produse sau a celor modernizate. În același timp, o contribuție importantă la realizarea prevederilor din plan este chemată să o aducă **activitatea de invenții, inovații și raționalizări.** Măsurile prevăzute în aceste programe urmăresc și alte obiective ale activității întreprinderilor : realizarea de produse care să conducă la economisirea unor importante cantități de materii prime și energetice ; folosirea la întreaga capacitate a dotărilor tehnice, chiar în condițiile de schimbare a structurii fabricației ; îmbunătățirea structurii sortimentale a producției și acoperirea în mai mare măsură a solicitărilor beneficiarilor interni și externi ; promovarea largă a progresului tehnic în toate sectoarele de activitate, înnoirea și modernizarea producției și a tehnologiilor; ridicarea nivelului calificării cadrelor etc.

Dacă facem apel doar la un singur exemplu, pentru susținerea celor menționate, am putea sublinia faptul că la I.T. „Suveica", prin introducerea în fabricație a unor articole noi cu greutate specifică redusă, precum și a celor reproiectate se preconizează o reducere a consumului de materie primă cu 18,5 tone fire de bumbac și tip bumbac. Dacă la aceasta adăugăm faptul că bumbacul, ca de altfel și alte resurse, este o materie primă deficitară, economia în acest caz este deosebit de importantă pentru întreprindere, ca de altfel pentru întregul sector de activitate.

Deosebit de ample și bine fundamentate tehnico-științific sînt **programele de creștere a productivității muncii pe 1985,** care cuprind capitole concrete, cu măsuri și eficiența lor. În toate întreprinderile analizate, programele de creștere a productivității muncii cuprind măsuri complexe care vizează atît producția — organizarea, promovarea de tehnologii noi — cît și utilizarea rațională, eficientă a forței de muncă.

La I.E.M.I., de exemplu, programul de creștere a productivității muncii cuprinde 52 măsuri concrete, eșalonate pe trimestre, prin care se preconizează o creștere de 32,9% a rodniciei muncii față de 1984, în timp ce la întreprinderile „Aversa" și „Mase plastice" creșterile față de anul trecut vor fi de 20,4% și respectiv 13,1%. În același timp, la I.T. „Suveica", cele 17 măsuri preconizate vor conduce la o creștere a productivității muncii de 21,1% față de 1984, ceea ce corespunde unei economii relative de personal de 311 persoane, respectiv o creștere cu 11,3% raportată la anul trecut. Marea majoritate a acestor măsuri vizează introducerea unor noi tehnologii și instalații — cum ar fi instalația de implementare automată și lipire a componentelor cu proiecție optică (I.E.M.I.), prelucrarea șlamurilor de oxizi de fier și valorificarea lor ca pigmenți organici și anorganici („Sintofarm") etc. — precum și perfecționarea organizării proceselor de producție, a locurilor de muncă.

Ancheta a reliefat însă și faptul că nu la toate întreprinderile măsurile adoptate acoperă integral prevederile de creștere a productivității muncii pe 1985. Astfel, la întreprinderea „Sintofarm" acoperirea sarcinii de creștere a productivității muncii este doar de 55%, în timp ce la I.P.M.P. măsurile adoptate asigură doar creșterea cu 9,1% față de 13,1% planificat. Cauzele unei asemenea stări de lucruri par la prima vedere obiective (de exemplu, numărul mare de repere la I.P.M.P. care necesită un consum ridicat de muncă și schimbări dese ale structurii de fabricație) ; cum însă condițiile de producție din acest an au fost cunoscute în linii generale cu mult înainte de finele anului 1984, pe baza experienței fiecărui colectiv de muncă se puteau stabili măsuri care să asigure o mai mare stabilitate a fabricației și să permită sporuri mai însemnate ale productivității muncii.

Circumstanțele invocate de factorii de conducere ai întreprinderilor respective nu își găsesc un suport solid pe terenul practicii productive, ele trebuind cît mai grabnic abandonate atît în folosul unităților în cauză cît și al economiei naționale în ansamblu. Cel mai bun ajutor în acest caz este cel al inițiativei fiecărei întreprinderi, nu așteptarea — ca în cazul întreprinderii „Sintofarm" — a intervenției centralei pentru așa-zisa soluționare a problemelor. Îmbunătățirea situației impune ca în cel mai scurt timp să se treacă și în aceste întreprinderi la stabilirea măsurilor de creștere a productivității muncii, ca de altfel a realizării tuturor indicatorilor de plan, la depistarea rezervelor interne nevalorificate pînă în prezent.

Același lucru se poate spune și în cazul **programelor de reducere a costurilor de producție.** Dacă în unele întreprinderi (I.P.R.S. Băneasa, „Electroaparataj", Mecanică Fină, Filatura de lînă pieptănată) fiecare produs a fost analizat din punct de vedere al nivelului costurilor și au fost fundamentate acțiunile ce vor avea loc pentru diminuarea îndeosebi a cheltuielilor materiale, în altele (Întreprinderile de prelucrare a maselor plastice, „Suveica", „Sintofarm", „13 Decembrie") nu s-a reușit înscrierea, în totalitate, în sarcinile planificate. Este, așadar, necesar să se depună toate străduințile pentru ca acțiunea să fie finalizată cît mai operativ, astfel încît toate produsele ce se realizează în acest an să fie, sub raportul costurilor, sub nivelurile prevăzute.

Prioritate finalizării integrale a contractelor economice

ÎNTREPRINDEREA, ca organism microeconomic, este permanent supusă unor fluxuri de aprovizionare-desfacere prin care aceasta își exercită funcția ei economico-socială. Mecanismul de aprovizionare tehnico-materială reprezintă de aceea o latură inseparabilă a bunei funcționări a fiecărei întreprinderi, de care depinde în final realizarea și livrarea la termen a comenzilor beneficiarilor interni și externi. Ancheta întreprinsă a scos în evidență, în general, preocuparea susținută a fiecărei întreprinderi pentru asigurarea producției cu contracte de aprovizionare-desfacere. Se poate aprecia că, față de anul trecut, în majoritatea întreprinderilor se cunosc în mai mare măsură cerințele partenerilor pentru o perioadă mai lungă de timp și, pe această bază, s-a fundamentat mai bine planul de aprovizionare cu materii prime, materiale, combustibili etc. Întreprinderi ca „Aversa", „Sintofarm", I.E.M.I. au încheiat în linii mari activitatea de contractare a producției, și, implicit, de aprovizionare tehnico-materială. În același timp, se desfășoară largi acțiuni de cooperare cu furnizorii în vederea asigurării la timp a modulelor, subansamblelor și ansamblelor necesare. Astfel, „Aversa" și-a intensificat cooperarea cu întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" pentru piese forjate, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București pentru construcții sudate, Întreprinderea de mașini grele București, pentru prelucrări mecanice, tratamente termice, forjări și probe turbopompe etc., precum și cu instituții de specialitate pentru controlul radiografic al pieselor turnate pentru energetica nucleară și cu Institutul de lacuri și vopsele pentru protecția produselor în diverse medii.

Există însă și situații în care contractele de aprovizionare-desfacere nu acoperă în întregime capacitățile de producție. Întreprinderile furnizoare nu au acționat din vreme (trim. IV 1984) pentru încheierea contractelor economice (C.I.L. Pipera avea contractată producția la 25 ale lunii decembrie 1984 doar în proporție de 45%, iar „Sintofarm" de 70% etc.), fapt ce s-a repercutat în neasigurarea din vreme a contractelor de aprovizionare tehnico-materială. Pe de altă parte, unii beneficiari au întîrziat nejustificat (așteptări de nominalizări de sarcini din partea centralelor, neîncheierea de contracte de desfacere cu comerțul sau întreprinderile de export etc.) în prezentarea solicitărilor pentru 1985, astfel încît încheierea unor importante contracte nu s-a putut finaliza.

Această stare de lucruri s-a repercutat și asupra modului în care unele întreprinderi au acționat pentru depunerea la vreme a specificațiilor necesare, pentru urmărirea derulării acestora la coordonatorii de balanțe, Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe. Așa se și explică unele întîrzieri în ce privește primirea repartițiilor, nominalizarea furnizorilor și chiar execuția produselor din cooperare. La „Sintofarm", ca să dăm doar un singur exemplu, pentru importante cantități de materii prime dirijate pe economie și nedirijate nu s-au primit încă repartițiile necesare (acid clorhidric, acid clorsulfonic, acid sulfuric, cloroform etc.), tocmai datorită întîrzierilor în finalizarea diferitelor etape de contractare a producției. O asemenea situație poate antrena în lanț dereglări ale procesului de producție din alte întreprinderi beneficiare, neonorarea la vreme a contractelor de desfacere din luna ianuarie și trim. I a.c. Este de datoria fiecărei întreprinderi să urgenteze la maximum în următoarea perioadă acțiunea de finalizare a încheierii contractelor de aprovizionare-desfacere, astfel încît, pe baza condițiilor tehnico-materiale create să se asigure încadrarea producției fiecăreia în sarcina de plan, desfășurarea unei activități ritmice, la un înalt nivel calitativ și cu eficiență ridicată.

V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. GORIE

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Un obiectiv prioritar — reducerea accentuată a costurilor de producție

MICȘORAREA continuă, accentuată a costurilor de producție în toate ramurile economiei naționale, prin reducerea substanțială a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, în general a tuturor cheltuielilor de fabricație și creșterea pe această bază a rentabilității, a eficienței, reprezintă a sarcină de maximă însemnătate prevăzută în documentele Congresului al XIII-lea al partidului. În lumina acestei cerințe, în întreprinderile din industria chimică au fost și vor fi în continuare depuse eforturi substanțiale pentru reducerea cheltuielilor de orice fel pe unitatea de produs, pentru diminuarea accentuată a costurilor de producție.

Avînd în vedere că reducerea numai cu 1% a costurilor înseamnă în industria chimică, la nivelul anului 1985, peste 2 miliarde lei beneficii suplimentare, intensificarea acțiunilor de micșorare a costurilor de producție în fiecare unitate, în condițiile asigurării unei înalte calități a produselor, trebuie să constituie o preocupare prioritară.

■

CA URMARE a acțiunilor desfășurate pe linia reducerii costurilor de producție, în primii patru ani ai acestui cincinal, în industria chimică s-au obținut în dinamică rezultate importante (tabelul). Astfel, în anul 1984 față de 1980 s-au înregistrat diminuări ale costurilor totale de producție, cu 5,7%. Cele mai bune rezultate s-au înregistrat în cadrul subramurilor de prelucrare a cauciucului și maselor plastice (9,5%), îngrășămintelor chimice (7,8%), producției de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică (8%), medicamentelor, cosmeticelor, coloranților și lacurilor (7%), prelucrării țițeiului și industriei petrochimice (6,2%).

Obținerea acestor rezultate favorabile în reducerea costurilor de producție în 1984 și în general în primii patru ani ai cincinalului a fost determinată de desfășurarea unor acțiuni care au avut în vedere cu prioritate :

1 Reducerea continuă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, micșorarea cheltuielilor cu materiile prime și materialele prin înlocuirea importurilor cu produse obținute în țară la prețuri mai reduse.

Astfel, de exemplu, în anul 1984 față de 1980, ca urmare a înnoirii și perfecționării tehnologiilor de fabricație s-au obținut importante economii din reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs, care la nivelul producției realizate în anul trecut înseamnă importante cantități de materii prime disponibilizate în acest fel : clorură de vinil (1 375 t) în fabricația de policlorură de vinil ; etilenă (2 772 t) în fabricația de clorură de vinil ; cauciuc natural (5 200 t) în fabricația de anvelope ; sulf (11 500 t) în fabricația de acid sulfuric ș.a.

La combustibil și energie, ca urmare a măsurilor stabilite în unități pentru economisirea acestora și pentru recuperarea resurselor refolosibile, în industria chimică s-au obținut rezultate remarcabile. În perioada anilor 1980—1984, reduceri importante de consumuri de combustibil și energie s-au obținut în fabricația de : acrilonitril la Combinatul petrochimic Pitești (20% la combustibil și 13% la energie), bicromat de sodiu la Combinatul chimic Tîrnăveni (32% și respectiv 10%), butadienă la Combinatul petrochimic Borzești (23% și respectiv 58%), caprolactamă din benzen (10% și respectiv 11%) și de fibre melană la Combinatul de fibre sintetice Săvinești (14% și respectiv 16%), fibre poliesterice la Combinatul de fibre sintetice Iași (12% și respectiv 3%), îngrășăminte complexe cu azot, fosfor, potasiu (15% și respectiv 9%), coloranți și pigmenți organici (12% și respectiv 9%) etc.

La diminuarea consumurilor materiale, contribuții deosebite au adus cercetătorii și proiectanții din industria chimică care, împreună cu colectivele din întreprinderi au orientat permanent activitatea productivă spre realizarea de noi produse și tehnologii moderne, de înaltă eficiență, care valorifică superior materiile prime și energia, spre obținerea unor produse de calitate cu valoare ridicată, cu consumuri și costuri reduse, înlocuirea importurilor, creșterea gradului de utilizare a materialelor refolosibile și altele. Astfel, ca urmare a realizării obiectivelor din planul de introducere a progresului tehnic pe anul 1984, estimăm că în condițiile obținerii unui spor substanțial de producție, prin introducerea în fabricație a unui număr ridicat de produse noi și modernizate și de tehnologii noi și perfecționate se realizează o reducere a consumului de combustibili cu aproximativ 90 mii tcc și a consumului de energie cu aproximativ 17 mii MWh, ceea ce contribuie la reducerea substanțială a costurilor de producție și la obținerea unui spor de beneficii evaluat pentru anul trecut la peste 800 milioane lei. Totodată, pe baza rezultatelor obținute pe 11 luni se estimează în 1984 realizarea a peste 2 600 produse și sortimente noi care au înlocuit produse similare din import de o valoare echivalentă de sute de milioane dolari.

Dinamica reducerii nivelului de cheltuieli la 1 000 lei producție marfă

1980 = 100%

	1983	1984
	Realizări efective	Realizări preliminate
Total costuri în industria chimică din care :	96,9	94,3
— cheltuieli materiale	97,7	95,3
— cheltuieli cu munca vie	89,1	84,2

2 Reducerea cheltuielilor cu munca vie pe unitatea de produs, ca urmare în principal a creșterii producției și respectiv a productivității muncii prin utilizarea la maximum a capacităților existente, dar și prin intrarea în funcțiune a unor obiective noi, de mare productivitate. Reduceri considerabile ale cheltuielilor cu manopera pe unitatea de produs s-au obținut în principal în subramurile : petrochimie, îngrășăminte chimice, produse prelucrate din cauciuc și mase plastice, fire și fibre chimice ș.a.

3 Reducerea relativă, pe produse, a cheltuielilor cu amortizarea și reparațiile de orice fel. Scurtarea timpului afectat reparațiilor, executarea acestora la o calitate ridicată, efectuarea lor cu forțe proprii, utilizarea de

piese recondiționate în proporții cît mai ridicate sînt căi importante utilizate în reducerea acestui fel de cheltuieli pe care le adoptă toate unitățile industriei chimice, în mod deosebit cele din cadrul Centralei industriale de îngrășăminte chimice, a Centralei industriale de produse anorganice Rm. Vîlcea, a Centralei industriale de metale neferoase și rare, sectoare în care ponderea acestei categorii de cheltuieli în totalul costurilor de fabricație, este ridicată.

4 O altă direcție de diminuare a costurilor de producție o constituie **raționalizarea permanentă a cheltuielilor administrativ-gospodărești** care, deși dețin o pondere scăzută în costurile produselor chimice, constituie o sursă de economii.

Deși în dinamică s-au obținut rezultate bune în toate unitățile, trebuie arătat faptul că, față de sarcinile de plan anuale, s-au înregistrat unele rămîneri în urmă în anumite centrale și întreprinderi. Nerealizări ale nivelurilor de cheltuieli planificate s-au înregistrat în anul 1984 în special în unități ale Centralei industriale de îngrășăminte chimice Craiova, Centralei industriale de fire și fibre chimice Săvinești, Centralei industriale de metale neferoase și rare București. Decalajele dintre prevederi și realizări s-au datorat în astfel de unități în principal neatingerii parametrilor proiectați la o serie de instalații noi intrate în funcțiune în anii anteriori, neasigurării de materii prime în cantitățile și uneori de calitatea corespunzătoare cerințelor proiectate ale proceselor tehnologice, nefuncționării continue a instalațiilor ca urmare a întreruperilor generate fie de întreținerea și exploatarea necorespunzătoare a unor instalații, fie de lipsa de piese de schimb, neasigurarea tuturor locurilor de muncă cu cadre corespunzătoare, indisciplina tehnologică ș.a.

■

ANUL 1985, ultimul an al cincinalului, pune în fața unităților din industria chimică sarcini deosebit de mobilizatoare în domeniul reducerii costurilor de producție. Astfel, în condițiile creșterii volumului de producție cu aproximativ 18% față de anul 1984, nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă e prevăzut să scadă față de realizările preliminate ale anului 1984 cu 70 lei.

Realizarea acestei sarcini impune eforturi deosebite din partea colectivelor din întreprinderile industriei chimice pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție și recuperarea restanțelor înregistrate în anul 1984 de către unele unități. Pentru obținerea în anul 1985 și în întregul cincinal a unor rezultate superioare pe linia reducerii costurilor de producție în unitățile din industria chimică, **se au în vedere măsuri deosebite,** cu eficiență economică maximă. În acest sens au fost întocmite încă din anul 1984 **programe concrete de măsuri pentru reducerea costurilor,** cu termene și responsabilități precise. Măsurile preconizate de unități au avut la bază o analiză critică a realizărilor obținute în anul 1984, fiind axate în mod deosebit pe factorii hotărîtori în determinarea nivelurilor costurilor de producție : reducerea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibili și energie, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, utilizarea materialelor recuperabile și refolosibile, reducerea cheltuielilor de fabricație pe seama utilizării mai depline a capacităților de producție, reducerea cheltuielilor cu manopera pe unitatea de produs etc. Avînd însă în vedere că măsurile stabilite pînă în prezent nu asigură în toate unitățile acoperirea integrală a nivelului de cheltuieli planificat pe anul 1985, a sarcinii de reducere a costurilor față de anul 1984, este necesar să se continue în mod mai hotărît și sistematic acțiunea de identificare de noi soluții și măsuri care să permită realizarea costurilor planificate, antrenîndu-se în această acțiune cei mai buni specialiști din secții și ateliere, muncitori, ingineri, economiști.

Din toate acestea rezultă că pentru realizarea sarcinilor mari pe linia reducerii costurilor de producție în anul 1985 nu sînt de ajuns măsuri parțiale, tradiționale. În întreprinderi, se impun schimbări de esență în întreaga acțiune de diminuare a cheltuielilor materiale de producție, în primul rînd prin **modernizarea în continuare a structurii sortimentale,** care să permită fabricarea unor produse cu performanțe de vîrf, realizate cu soluții tehnice și tehnologice care să necesite cheltuieli minime. În anul 1985 și în continuare în întreg cincinalul viitor, criteriul esențial care va sta la baza dezvoltării chimiei constă în restructurarea producției ramurii prin accentuarea ritmurilor de creștere a produselor și grupe-

Constantin CIUMBULEA
director în Ministerul Industriei Chimice

(Continuare în pag. 19)

Perfecționarea informației și deciziei financiar-contabile

Opinii privind funcția financiar-contabilă a întreprinderii

PENTRU perfecționarea informației și a deciziei financiar-contabile, apreciem că prezintă interes examinarea modului de exercitare a funcției financiar-contabile în întreprindere. Este evident că în condițiile aplicării ferme a mecanismului economico-financiar, activitățile financiare și contabile dobîndesc noi dimensiuni, o importanță sporită. Ca urmare, apreciem că ar putea fi pusă în discuția specialiștilor problema separării funcției financiare de cea contabilă, avînd în vedere că în prezent ele sînt reunite într-o funcție unică.

În susținerea acestui punct de vedere se pornește de la aprecierea că activităților financiare și celor contabile le-a fost întărită natura diferită. Activitățile financiare contribuie la crearea de resurse financiare pentru întreprindere ; activitățile contabile urmăresc în principal evidența și conservarea resurselor. Desigur, între ele există o serie de interferențe. Nu trebuie uitat însă că în condițiile noului mecanism economico-financiar a sporit complexitatea activității financiare din întreprindere, cu probleme cum sînt : crearea condițiilor pentru asigurarea și extinderea autofinanțării, participarea oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, precum și cu părți sociale, generalizarea acordului global, perfecționarea sistemului de cointeresare a oamenilor muncii, rentabilizarea tuturor activităților la nivelul fiecărui produs, urmărirea exporturilor și a modului de asigurare a competitivității produselor sub aspectul prețurilor și al realizării de beneficii din export, probleme valutare, asigurarea fondurilor necesare pentru realizarea importurilor de materii prime, amplificarea controlului financiar preventiv etc. Întărirea activității contabile vizează noi probleme, mai complexe, cum sînt : promovarea unor metode moderne de calculație a costurilor, dezvoltarea contabilității analitice, amplificarea funcțiilor de evidență, control și previziune ale contabilității, creșterea rolului bilanțului contabil, creșterea ponderii personalului contabil cu pregătire economică superioară ce permite dezvoltarea muncii de analiză și concepție, creșterea calității activității contabile ca urmare a dezvoltării economice de tip intensiv.

În acest context, apreciem că propunerea efectuată poate contribui substanțial la perfecționarea informației și deciziei financiar-contabile. Informația poate deveni mai operativă și analitică, se crează premise mai largi pentru fundamentarea științifică pe această bază a deciziilor, pentru realizarea unui control preventiv mai riguros asupra îndeplinirii hotărîrilor adoptate, a îndeplinirii indicatorilor planificați. Opinia avansată ar putea face obiectul unei dezbateri a specialiștilor, pentru că, desigur, rămîn o serie de probleme de clarificat, inclusiv a celor legate de perfecționarea modului de organizare și conducere a acestor activități, astfel încît, utilizînd cît mai rațional personalul și specialiștii implicați, să se obțină o eficiență superioară.

C. BOGOBIA
Craiova

Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană

ACTIVITATEA desfășurată în unitățile industriei mici se dovedește, în practică, deosebit de avantajoasă, întrucît aceste unități valorifică eficient resursele locale, materiale și umane, necesitînd, pentru același efect util, investiții mai mici decît în cazul unităților mari sau mijlocii. Angajarea unităților industriei mici în activități care se realizează cu eficiență scăzută de către industria republicană conduce la organizarea unor acțiuni de cooperare în producție, în vederea modernizării și ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, utilizării depline a capacităților existente, creșterii productivității muncii și reducerii consumului de materii prime, materiale, combustibil și energie.

În 1982 și 1983, ponderea producției realizate în cooperare în valoarea producției marfă industrială era în cadrul UCECOM de 9,4%, respectiv 10,2%, iar în cadrul CENTROCOOP de 3,8%, respectiv 3,5%. La realizarea produselor în cooperare în cadrul UCECOM au participat peste 370 de cooperative din 39 de județe, cooperarea realizîndu-se în proporție de 85% între unități aparținînd industriei mici și republicane din cadrul aceluiași județ.

Asigurarea stabilității contractelor de lungă durată

EXTINDEREA cooperării în producție, îndeosebi pe bază de contracte de lungă durată, în domeniul realizării de piese, repere, subansamble precum și în cel al reparării și recondiționării pieselor de schimb este deosebit de avantajoasă, industria mică putîndu-și asigura pe această cale : încărcarea optimă a capacităților de producție ; utilizarea completă a forței de muncă disponibile ; aprovizionarea cu materiile prime și materialele necesare de la beneficiarul de cooperare ; documentația tehnologică elaborată de către beneficiarul de cooperare ; nivelul retribuției personalului muncitor ; sporirea volumului producției marfă industrială ; realizarea unui portofoliu sigur de comenzi ; obținerea unor utilaje prin transfer.

În acest fel, unitățile industriei mici, datorită și unei adaptabilități sporite, pot răspunde cu promptitudine la cerințele beneficiarilor din industria republicană, prin executarea unor repere de bună calitate, în condiții de eficiență, mai ales în cazul produselor solicitate în serie mică și unicate, care încorporează un volum mare de manoperă. Totodată, în vederea asigurării unei cooperări reciproc avantajoase, **întreprinderile republicane au obligația de a sprijini unitățile industriei mici** în modernizarea capacităților de producție, introducerea de tehnologii avansate, de a acorda asistență tehnică pentru realizarea produselor, subansamblelor și reperelor etc.

Sporirea în acest cincinal și, mai ales, în cincinalul viitor a volumului producției realizate prin cooperare între unitățile industriei mici și cele ale industriei republicane determină intensificarea conlucrării între acestea, îndeosebi **pe bază de contracte de lungă durată.** Pe parcursul derulării etapelor de elaborare și fundamentare a sarcinilor de plan nu are loc întotdeauna — așa cum de altfel practica o dovedește — o conlucrare între industria mică și industria republicană pe baza unui schimb oportun de informații. Totodată, în timp ce unitățile care desfășoară activități de industrie mică au stabilite atribuții privind extinderea cooperării cu industria republicană, prin planul de producție nu sînt prevăzute distinct sarcini privind cooperarea, nici în cazul unităților industriei mici și nici în cel al unităților industriei republicane. Paralel cu aceasta, în condițiile în care, pe plan teritorial, coordonarea întregii activități de industrie mică, indiferent de subordonare (UCECOM, CENTROCOOP, UNCAP), revine consiliilor populare, cadrul legal nu delimitează suficient de clar atribuțiile acestuia de cele ale organismelor naționale ale cooperației și unităților județene.

Analizele întreprinse în cadrul unor unități ale industriei mici, precum și ale industriei republicane, au evidențiat faptul că, în desfășurarea relațiilor de cooperare dintre acestea, o importanță deosebită o reprezintă atît **prețurile prevăzute prin contractele de cooperare,** cît și **aprovizionarea industriei mici cu materii prime și materiale.** În unele situații, nivelul prețurilor propuse de către unitățile din mica industrie este — datorită regiilor în general mai mici și dotării tehnice mai scăzute — atît sub cel propus de către unitățile republicane furnizoare, cît și sub cel realizat în condiții de integrare ; ponderea contractelor încheiate pe baza prețurilor stabilite prin acordul părților este destul de ridicată.

În același timp, aprovizionarea industriei mici cu materii prime și materiale constituie un factor care condiționează desfășurarea eficientă a conlucrării unităților din cadrul industriei mici cu cele republicane. Și în acest domeniu se mențin încă o serie de dificultăți care pot și trebuie grabnic înlăturate : neacoperirea integrală prin repartiții a necesarului de materii prime și materiale pentru prelucrarea unor resurse locale ; limitarea posibilității și interesului unităților micii industrii de a prelua și utiliza o parte din materiile prime și materialele refolosibile, recuperate în urma procesului de producție al întreprinderilor republicane și care nu-și găsesc întrebuințarea în cadrul acestora etc.

Cadrul legal existent (Decretul nr. 72/1978) prevede, numai în cazul cooperării cu unitățile aparținînd UCECOM, obligativitatea asigurării de către întreprinderile republicane, din repartiții, stocuri sau alte disponibilități ale acestora, a materiilor prime și materialelor necesare industriei mici. Chiar și pentru acest segment al industriei mici nu se respectă în totalitate această obligație, întreprinderile republicane condiționînd de regulă perfectarea contractelor cu unitățile industriei mici de asigurarea materiilor prime și materialelor necesare de către acestea din urmă. În aceste condiții, unitățile de mică industrie solicită materii prime și materiale din fondurile centralizate, manifestînd, în unele cazuri, tendința de a majora cantitățile real necesare, atît datorită neacoperirii integrale prin repartiții, cît și în vederea asigurării cooperărilor, în situația în care întreprinderile republicane nu furnizează materiile prime și materialele necesare.

Competențe sporite în relațiile cu industria republicană

REZERVELE existente în mecanismul de cooperare dintre industria republicană și mica industrie se cer cît mai grabnic valorificate în vederea îmbunătățirii activității economice și sporirii eficienței fiecărui sector de activitate. Așa cum rezultă din orientările cuprinse în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., pentru perioada următoare se desprind cîteva direcții prioritare de acțiune privind îmbunătățirea coordonării activității de industrie mică în profil teritorial,

de ramură și în cadrul subsistemelor componente :

1 **Perfecționarea mecanismului de elaborare, fundamentare și aprobare a planului prin :**

— **prevederea** în planurile anuale de producție, atît în cazul unităților industriei republicane, cît și în cazul unităților aparținînd industriei mici, a **unor sarcini concrete privind cooperarea** dintre acestea, în vederea asigurării din timp a premiselor necesare desfășurării în bune condițiuni a executării reperelor și subansamblelor solicitate de industria republicană și intensificării preocupărilor privind extinderea relațiilor de cooperare în producție, în conformitate cu sarcinile prevăzute în acest sens prin Programul unitar de cooperare în industrie între întreprinderi, centrale, ministere și între județe ;

— **realizarea unei strînse conlucrări** între unitățile industriei mici și cele ale industriei republicane, **în etapele de elaborare și fundamentare a planului**, pe baza asigurării unui flux oportun de informații, în ambele sensuri, privind: ● posibilitățile industriei mici de a executa anumite piese, repere și subansamble ; ● costurile aferente fabricării acestora ; ● componentele necesare industriei republicane care pot face obiectul cooperării cu unități ale micii industrii și parametrii tehnico-constructivi ai acestora ; ● stocurile de materii prime și materiale, inclusiv cele refolosibile ; ● utilajele disponibile existente în cadrul întreprinderilor republicane etc.

În acest sens, apare necesară **creșterea în mai mare măsură a rolului consiliilor populare județene**, ca titulare de plan în profil teritorial, prin constituirea în cadrul acestora a unui compartiment specializat, cu aparat propriu, avînd atribuții de coordonare unitară, la nivel teritorial, a activității de industrie mică. Această formă de organizare ar permite conducerea, îndrumarea operativă și eficientă a activității de industrie mică, îmbunătățirea și permanentizarea colaborării cu industria republicană și cunoașterea mai operativă, în vederea valorificării, a tuturor resurselor materiale și umane de pe teritoriul județului etc. ;

— **perfectarea,** în anul premergător celui de plan, pe baza protocoalelor, a **contractelor cadru de cooperare,** astfel încît acestea să devină instrumente de fundamentare a sarcinilor de plan privind conlucrarea dintre unitățile industriei republicane și cele ale industriei mici.

2 **Asigurarea aprovizionării operative, cantitativ și calitativ, cu materiile prime și materialele necesare,** în vederea sporirii flexibilității unităților aparținînd industriei mici și desfășurării în bune condiții a conlucrării acestora cu unitățile industriei republicane. Este util din acest punct de vedere să se treacă mai hotărît la **stabilirea diferențiată** de către organele care asigură coordonarea industriei mici pe plan național (C.S.P., C.P.C.P., M.A.T.M.C.G.F.F.) **a nomenclatorului de materii prime considerate ca resurse locale,** în funcție de condițiile specifice fiecărui județ, zonă, localitate și corelarea pe verticala subsistemelor industriei mici și pe filiera întreprindere-centrală-minister a sarcinilor de plan ce revin unităților industriei mici privind valorificarea unor resurse locale a căror prelucrare necesită, utilizarea unor materii prime și materiale coordonate prin balanțe, cu asigurarea prin repartiții a acestora.

3 **Creșterea rolului și răspunderii unităților industriei republicane** în asigurarea desfășurării în bune condiții a conlucrării acestora cu unitățile aparținînd industriei mici, prin : ● prevederea, în procesul de elaborare și fundamentare a planului de aprovizionare tehnico-materială, pe filiera întreprindere-centrală-minister, a unor poziții distincte aferente materiilor prime și materialelor, inclusiv cele recuperabile, necesare cooperării cu unitățile industriei mici. În acest sens, este necesară acordarea de **competențe sporite centralelor industriale** în stabilirea materialelor recuperabile și refolosibile, a căror valorificare este mai eficientă prin cooperare cu unitățile industriei mici ; ● asigurarea de către întreprinderile republicane a documentației tehnice și tehnologice de fabricație ; ● acordarea de asistență tehnică de specialitate privind pregătirea fabricației ; ● organizarea unor cursuri de calificare în vederea perfecționării pregătirii profesionale a personalului din cadrul unităților industriei mici.

4 **Perfecționarea cadrului legislativ existent** în vederea eliminării unor neconcordanțe, asigurării mobilității, flexibilității și adaptabilității necesare desfășurării în bune condițiuni a activității unităților de industrie mică, a conlucrării acestora cu unitățile aparținînd industriei republicane. Considerăm necesar, din acest punct de vedere, ca măsurile întreprinse să vizeze, în principal, delimitarea ariei de recrutare a forței de muncă ; simplificarea procedurii de transferare a mașinilor-unelte, utilajelor, instalațiilor de lucru între unitățile aparținînd industriei republicane și cele ale industriei mici ; prevederea expresă, prin contractul cadru, a obligativității asigurării de către întreprinderile republicane a materiilor prime și materialelor necesare pentru realizarea componentelor prin cooperare și generalizarea acestei proceduri în cazul tuturor subsistemelor industriei mici.

S. CRUCERU
M. DANIEL
E. NIȚULESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Motor electric de mare putere pentru acționarea cajelor de laminare

PRINTRE produsele de înaltă tehnicitate care figurează în actualul program de fabricație al Întreprinderii de construcții de mașini din Reșița se află și acest motor electric, care constituie o adevărată premieră națională. Comparativ cu alte tipuri de motoare electrice, acest produs prezintă multiple avantaje, fiind deosebit de solicitat pentru acționarea cajelor reversibile ale laminoarelor de profile grele și mijlocii. Datorită capacității de a permite reglarea automată a turației în limite largi, cu precizie mare, ca și comportării favorabile la alimentarea cu tiristoare, acest motor electric este considerat de marile combinate și întreprinderi siderurgice și metalurgice, care îl și au în dotare, ca fiind „motorul ideal" pentru realizarea unor asemenea acționări. Regimul greu de lucru, caracterizat prin sarcini mari, șocuri și vibrații puternice, a impus dimensionarea și realizarea acestui motor în condiții de fiabilitate ridicată.

Motorul electric tip „C 2200/1110-12" este realizat în construcție cu ax orizontal, cu două lagăre cu picior fixate pe o placă de fundație comună cu a statorului. Pe partea de forță el este alimentat de la un grup motor-generator de curent continuu și prin convertizoare statice cu tiristoare pe partea de excitație. Protecția motorului corespunde tipului IP 53, conform STAS 5325-62, fiind realizat în execuție închisă, sudată din oțel laminat, cu ventilație în circuit închis, cu schimbătoare de căldură cu apă și cu aer de adaos.

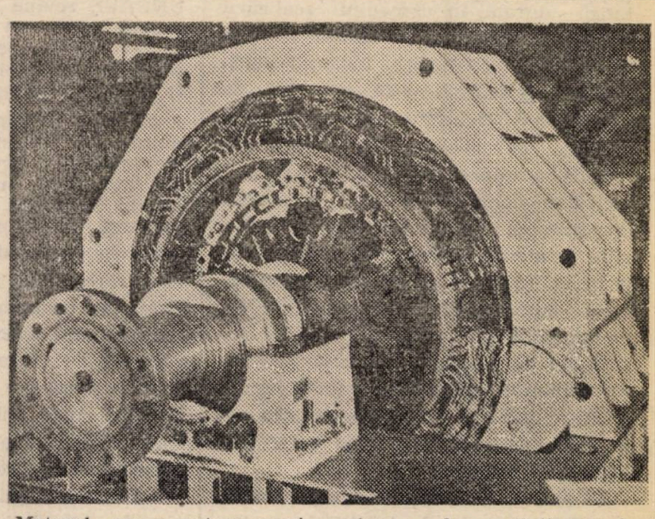

Motorul are o putere nominală de 2500 kW, tensiunea nominală 75 V și curentul nominal 3663 A. Turația lui nominală este de 70 rot/min, iar cea maximă de 140 rot/min. Tensiunea de excitație nominală este de 220—110 V, iar curentul de excitație de 202,9/405,8 A.

E. C.

Tendințe și opțiuni în modernizarea structurii industriei

Structuri microindustriale mobile în ramura construcțiilor de mașini

ANALIZA la nivelul industriei construcțiilor de mașini — pe exemplul căreia se vor axa considerațiile privind structurile microindustriale — evidențiază faptul că evoluția acesteia se încadrează în traiectoriile medii internaționale de dezvoltare a ramurii, ceea ce a determinat realizarea unei configurații a industriei apropiată de cea a țărilor dezvoltate. Și în țara noastră, ca și pe plan internațional, ramura construcțiilor de mașini devansează ca ritmuri de creștere industria în ansamblu, coeficienții de intensitate a dezvoltării acesteia fiind de 1,38 în ultimii 30 de ani pentru România și de aproximativ 1,5 pentru economia mondială (1,25 pentru produse metalice, mașini și echipamente și 1,75 pentru mașini electrice). Prioritatea acordată consecvent dezvoltării construcțiilor de mașini, materializată în alocarea cu precădere a resurselor (dinamica investițiilor alocate acestei ramuri în perioada 1950—1982 depășește de 3,4 ori pe cea a investițiilor pe total economie) a făcut ca, în prezent, această ramură să realizeze 29,7% din producția industrială a țării și 33% din exportul întregii economii, asigurînd în proporție de aproximativ 80% necesarul de mașini și utilaje al țării (tabelul).

■

ÎN CONFORMITATE cu sarcinile și orientările de dezvoltare economico-socială a țării în perspectivă, cuprinse în magistralul Raport prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., creșterea calității întregii activități va constitui și pentru perioada 1986—1990 una din coordonatele definitorii ale Strategiei dezvoltării industriale. Realizarea unei creșteri economice intensive — se subliniază în Directive — va fi posibilă numai prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate.

Atingerea acestui obiectiv presupune, îndeosebi pentru industria construcțiilor de mașini, restructurări nu atît la nivelul ramurii cît, mai ales, la cel al subramurilor, al grupelor de produse și al tehnologiilor de fabricație. Deci, dacă pînă acum, dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini era judecată prin prisma unor rate înalte de creștere, în continuare **accentul se va pune pe amploarea modificărilor microstructurale** — modificări care, conform tendințelor mondiale și cerințelor introducerii progresului tehnic, nu se vor realiza numai prin dezvoltarea subramurilor și grupelor de produse în ritmuri diferite, ci și prin reducerea volumului sau chiar prin dispariția unor grupe de produse neeficiente, paralel cu introducerea altora noi. Această tendință este deosebit de pregnantă pe plan internațional, unde stabilirea structurilor microindustriale are în vedere nu atît capacitatea tehnică, tehnologică și organizatorică de a fabrica o mare diversitate de produse, cît posibilitatea de asigurare a unei eficiențe economice corespunzătoare.

■

MODIFICAREA substanțială a costurilor energetice a găsit, în majoritatea țărilor, o structură insuficient adaptată noilor condiții. Acționînd sub imperiul necesității realizării unei readaptări esențiale și efective, în scurt timp țările industrializate au generat un proces accelerat de reamplasare a capacităților industriale pentru produse cu grad relativ redus de tehnicitate și prelucrare și intensiv consumatoare de energie și materie primă în țările în curs de dezvoltare, ceea ce a făcut să crească diferențele dintre structura efectivă a producției și structura capacităților de producție.

Deciziile privind reducerea gradului de utilizare a capacităților de producție în industriile mari consumatoare de energie și materii prime (siderurgie, petrochimie, textile, construcții navale) au avut la bază, în principal, criteriul eficienței economice. Un exemplu concludent în această privință îl reprezintă reorientarea capacităților de pro-

Evoluția indicatorilor de caracterizare a locului industriei construcțiilor de mașini (i.c.m.) în ansamblul economiei

Indicatori	1950	1960	1965	1970	1975	1980	1983
Dinamica producției i.c.m.	100,0	585	13 ori	27 ori	61 ori	111 ori	123 ori
Ponderea producției i.c.m în total producție industrială	13,3	24	21,2	25	30,5	35,2	29,0
Coeficient de devansare a industriei de către i.c.m.	1	2,43	2,0	2,45	2,9	3,36	3,42
Dinamica exportului i.c.m.	100	13,3 ori		47,6 ori		226 ori	
Ponderea i.c.m. în exportul total	4,2	16,7	18,8	22,8	25,3	24,9	31,7
Coeficientul de devansare a producției i.c.m. de către export	1	2,31		1,77		2,4	
Ponderea i.c.m. în importul total	38,3	33,6	39,9	40,3	34,7	24,6	24,8
Gradul de acoperire a necesarului de utilaje al țării din producția internă *)	51	77,1	69,1	70,3	74,7	78,5	90,4
Dinamica investițiilor în i.c.m.	100	517	762	37 ori	65 ori	161 ori	103 ori
Coeficientul de devansare a investițiilor totale de către investițiile din ic.m.	1	1,20	1,02	2,64	2,95	4,13	2,94
Dinamica productivității muncii în i.c.m.	100	392	615	955	14 ori	20 ori	23 ori
Coeficientul de devansare a productivității muncii în industrie de către cea din i.c.m.	1	1,37	1,79	1,96	2,10	2,17	2,34

*) în prețuri 1959 : 1950 și 1960 ; în prețuri 1963 : 1965 și 1970 ; în prețuri 1977 : 1975 și 1980 ; în prețuri curente 1983.
Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1981, 1983, 1984

ducție pentru construcții navale din Suedia către producția de echipamente off-shore, compania Gotaverken Arendal *) (circa 4 000 angajați, cifră anuală de afaceri de circa 300 milioane dolari și îndelungată tradiție în construcția de nave) producînd și oferind în prezent o gamă largă de produse pentru explorarea, extracția și depozitarea petrolului și gazelor, inclusiv diferite tipuri de instalații de foraj, moduli pentru unitățile de producție, montatul și instalarea de platforme plutitoare prefabricate.

În același timp, în țările puternic industrializate se manifestă din ce în ce mai pregnant tendința de dezvoltare accelerată a grupelor de produse și a produselor de vîrf din domeniul electronicii, mecanicii fine, informaticii, aeronauticii etc., ca și a serviciilor industriale — consulting, engineering, asistență tehnică **). De asemenea, multe țări au adoptat strategii de dezvoltare structurală microindustrială în funcție de resursele proprii de energie și materii prime, capacitatea tehnologică și umană și de eficiența valorificării acestora.

În cadrul țărilor socialiste, strategiile anilor '90 privind structura industriei construcțiilor de mașini au ca obiective ***) : ● dezvoltarea subramurilor de vîrf (microelectronica și producția de roboți industriali în R.D. Germană, industria sistemelor de mașini automatizate și semiautomatizate și a industriei de aparatură de măsură, control și instrumentar în Ungaria etc.) ; ● restructurarea producției în sensul creșterii continue a ponderii produselor cu consum specific redus de metal ; ● înnoirea rapidă a producției industriei construcțiilor de mașini pentru modernizarea tehnologiilor și creșterea productivității muncii în întreaga economie (în U.R.S.S., de exemplu, cele mai mari creșteri ale producției s-au înregistrat, la începutul acestui cincinal, în domeniul utilajelor energetice, echipamentelor de automatizare și tehnicii de calcul, mașinilor agricole, preselor de forjare și mașinilor-unelte cu comandă numerică etc.) ; ● orientarea (în special în Bulgaria și Polonia) către o producție industrială care să determine dezvoltarea și creșterea eficienței agriculturii (mașini agricole, utilaje pentru irigații etc.).

Această scurtă privire de ansamblu asupra orientării microstructurale a diferitelor țări și a obiectivelor lor strategice conduce la concluzia că, dacă **la nivelul ramurilor și subramurilor** are valabilitate în continuare conceptul de **dezvoltare diversificată**, multilaterală, **la nivelul grupelor de produse** are valabilitate cel de **dezvoltare selectivă**, criteriul esențial constituindu-l eficientizarea activității productive — atît la producător cît și, mai ales, la utilizator.

■

PENTRU ȚARA NOASTRĂ, orientarea microstructurilor industriale ale diferitelor ramuri se circumscrie organic obiectivului vizînd dezvoltarea intensivă a industriei, realizarea unor produse de ridicat nivel tehnic și calitativ, creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, asigurînd o competitivitate superioară a produselor românești pe piețele externe.

În industria construcțiilor de mașini, Directivele Congresului al XIII-lea preconizează mutații calitative în toate subramurile de vîrf în care valorificarea superioară a inteligenței tehnice românești se concretizează cel mai bine în produse și servicii la și peste nivelul mondial. Astfel, industria electronică va cunoaște mutații structurale în ce privește creșterea ponderii și calității producției de componente electronice, mijloace de automatizare și echipamente de electronică industrială și profesională ; în industria de mijloace ale

● Eficiență economică ridicată — criteriu de bază în stabilirea structurilor microindustriale ● Dezvoltare diversificată la nivelul ramurilor și subramurilor — dezvoltare selectivă la cel al grupelor de produse ● Tendință prioritară pe plan mondial : amplificarea serviciilor industriale ● Strategii de dezvoltare structurală microindustrială în funcție de resursele de energie și materii prime

tehnicii de calcul electronice va fi continuată pe un plan superior dezvoltarea producției de calculatoare de proces (necesare realizării fluxurilor tehnologice automate, conducerii cibernetice a proceselor de producție), ca și a celei de minicalculatoare și echipamente periferice.

În domeniul industriei electrotehnice se preconizează diversificarea producției de motoare și mașini electrice, cabluri și conductori electrici, aparatură de măsură și control de înaltă precizie, ca și modernizarea producției de mașini și aparate electrice de uz casnic. O dezvoltare accelerată, îndeosebi sub aspectul diversității nomenclatorului și gamei performanțelor produselor, va cunoaște și industria de mecanică fină, de roboți și manipulatoare.

Fabricația de mașini-unelte se va racorda și ea priorității dezvoltării intensiv-calitative a industriei prin ponderea deosebită pe care o vor cunoaște grupele de produse de înalt nivel tehnic, care încorporează echipamente și aparatură electronică, cum sînt mașinile-unelte cu comandă-program numerică și afișaj de cote, centrele de prelucrare, sistemele și celulele flexibile, mașinile-unelte de prelucrat metale prin procedee neconvenționale. Modificările structurale în subramurile și grupele de utilaje tehnologice și de mijloace de transport vor fi orientate ferm pe coordonatele eficientizării activității productive și ale valorificării maxime a resurselor economiei naționale, atît în domeniile producătoare cît și în cele utilizatoare a produselor industriale. De exemplu, în cadrul fabricației de utilaj energetic se are în vedere extinderea gamei de instalații pentru recuperarea tuturor resurselor energetice refolosibile, ca și introducerea în fabricație a noi tipuri de utilaje : cazane cu ardere în strat fluidizat a lignitului sau pe șisturi bituminoase, turbine pentru producerea de energie din resurse cu potențial scăzut, grupuri hidroenergetice și nucleare etc.

Există, de asemenea, și alte domenii în care imperativele eficienței și calității cer, așa cum se subliniază în Directive, mutații structurale și orientări noi în etapele viitoare. Astfel, în cadrul fabricației de utilaje și accesorii pentru foraj și extracția țițeiului și gazelor se preconizează extinderea gamei cu o serie de produse noi, de nivel tehnic ridicat, cum sînt : instalațiile și echipamentele pentru forajul de foarte mare adîncime ; echipamentele și sculele de construcție specială pentru funcționarea în condiții de exploatare și climatice grele ; motoarele hidraulice de fund pentru forajul dirijat ; unitățile de separare, colectare și transfer în sistem închis a țițeiului etc.

Producția de tractoare și mașini agricole va fi permanent confruntată cu un proces complex de modernizare a structurii microindustriale prin perfecționarea și diversificarea utilajelor agricole în vederea creșterii productivității lucrărilor în agricultură și a eficienței activității productive (îndeosebi prin reducerea cheltuielilor pentru întreținere și reparații). Astfel, se va urmări diversificarea utilajelor pentru pregătirea patului germinativ, concomitent cu erbicidarea și fertilizarea solului, a agregatelor combinate care execută mai multe lucrări la o singură trecere, a combinelor autopropulsate multifuncționale cu performanțe superioare pentru păioase, porumb, soia, floarea-soarelui, cartofi etc.

Toate aceste modificări în interiorul structurilor microindustriale cuprinse ca orientări în Directive reprezintă în concepția partidului nostru căile cele mai eficiente de aliniere a dezvoltării industriei în general, a ramurilor ei de vîrf — printre care se înscrie cu prioritate construcția de mașini — la cerințele economiei naționale și devin, prin aceasta, elemente cheie ale modernizării, diversificării și eficientizării acestei ramuri în perspectivă.

Olga MIHĂESCU

*) STU, Ocean Techology in Sweden, Suedia, 1983, p. 4
**) Structural change in Industry, O.N.U., 1981
***) Annual Review of Engineering Industries and Automation 1981, United Nations, 1983, p. 53

Creșterea și diversificarea producției agroalimentare în gospodăriile populației

Resurse și cerințe actuale ale unor activități tradiționale

REALIZAREA și depășirea obiectivelor înscrise în programul unic de dezvoltare a producției agricole în gospodăriile populației trebuie să se facă pe fondul armonizării celor două tendințe economice obiective ce caracterizează întreaga agricultură în etapa actuală și anume : sporirea producției agricole, respectiv reducerea consumului de energie. **Obținerea unor producții din ce în ce mai mari pe loturile în folosința membrilor cooperatori sau ale țăranilor cu gospodărie individuală presupune inițierea unui ansamblu de măsuri** cu caracter tehnic și economico-organizatoric **care să permită reducerea** relativă și chiar absolută **a tuturor consumurilor** (de muncă și materiale), între care cele **energetice** trebuie să ocupe locul principal. În acest scop, în primul rînd, trebuie să se realizeze o îmbinare armonioasă între tradiția și experiența gospodăriei țărănești și noile cuceriri ale științei și tehnicii (verificate în practica marilor unități agricole), iar în al doilea rînd este necesar să crească spiritul de inițiativă, de valorificare pe o treaptă superioară a experienței practice a țăranului român.

În mod concret, transpunerea în fapte a obiectivelor urmărite se poate realiza în principal prin dezvoltarea unor activități agricole tradiționale, perfecționarea tehnologiilor de producție, folosirea metodelor agrotehnice moderne, valorificarea superioară a tuturor resurselor gospodărești etc.

Întotdeauna gospodăria țărănească a știut să îmbine armonios activitățile ce necesitau eforturi mai mari cu cele care nu presupuneau decît inițiativă, răbdare și dragoste de muncă : în cadrul ei s-au dezvoltat și o serie de activități care valorificau în primul rînd potențialul de producție și energetic al naturii. Obținînd un volum relativ important de produse fără un consum suplimentar de energie (și nu numai atît), gospodăria țărănească își putea echilibra bilanțul energetic, fără de care dezvoltarea sa era pusă sub semnul întrebării. În cadrul acestor activități, apicultura, sericicultura și alte îndeletniciri ocupau un loc important și constituiau din punct de vedere economic rezerva strategică a gospodăriei.

O dată cu apariția a noi surse de energie (mecanică, electrică etc.) și a produselor industriale, aceste activități au fost — în cea mai mare parte — abandonate. Ele își păstrează și astăzi un rol important, mai cu seamă în condițiile crizei energetice actuale. Astfel, se impune reconsiderarea, revitalizarea lor — așa cum prevăd, de altfel, o serie de documente de partid și programe speciale.

Dezvoltarea apiculturii

CONDIȚIILE naturale favorabile și bogatele resurse melifere au favorizat și stimulat din cele mai îndepărtate timpuri practicarea stupăritului pe meleagurile țării noastre. De altfel, pe drept cuvînt, apicultura este considerată ca una dintre tradițiile milenare ale poporului nostru. Această tradiție a fost menținută și amplificată mereu, situînd și în prezent țara noastră printre cei mai mari producători de miere de albine din lume.

Constituind o îndeletnicire cu precădere a familiei țărănești, stupăritul s-a menținut și chiar s-a dezvoltat într-o anumită măsură după încheierea procesului de socializare a agriculturii. Astfel, numărul de familii de albine însumează pe ansamblul țării cca 1 135 mii, din care cca 967 mii în gospodăriile populației, iar producția totală de miere extrasă a ajuns la peste 16 mii t, din care cea obținută din gospodăriile populației (gospodăriile membrilor C.A.P. și gospodăriile agricole individuale) la cca 14,5 mii t.

Cu toate acestea, numărul crescătorilor de albine este încă mic, revenind circa 27 familii de albine la 100 de gospodării. Avînd în vedere multiplele avantaje pe care le oferă apicultura și potențialul furajer existent, se impune valorificarea la maximum a tuturor rezervelor existente în acest domeniu. În acest sens, Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari prevede ca fiecare din acestea să dețină cel puțin un stup de albine.

Produsele apicole au oricînd o piață de desfacere asigurată. Astfel, mierea constituie un aliment cu mare valoare nutritivă conținînd substanțe ușor asimilabile de către organism ea poate fi consumată atît de către adulți, cît și de către copii. Acest produs are și calități terapeutice și antibiotice, fiind folosită în tratarea unei game largi de boli (digestive, cardiovasculare, ale sistemului nervos etc.). Deosebit de utile sînt și celelalte produse apicole: ceara de albine — cu largi întrebuințări în gospodărie și în diferite industrii ; lăptișorul de matcă — folosit în tratamentul unor boli digestive, respiratorii, ale sistemului nervos, în cosmetică etc.; veninul de albine, propolisul și polenul — care de asemenea au calități terapeutice apreciate.

Practicarea stupăritului are efecte directe și asupra producției agricole vegetale din gospodărie. Se apreciază că peste 75% din speciile vegetale se polenizează cu ajutorul albinelor; pe această cale se poate asigura creșterea producției cu 15—35% la floarea-soarelui, cu 50—55% la lucernă, cu 50—60% la pomii fructiferi etc. Se consideră că valoarea sporului de recoltă realizat ca urmare a polenizării culturilor și plantațiilor cu ajutorul albinelor este de peste 10 ori mai mare decît valoarea produselor agricole obținute, polenizate în alt mod.

Dezvoltarea apiculturii beneficiază de importante stimulente materiale și bănești, prin contractarea sau valorificarea directă a produselor apicole obținute în cadrul gospodăriei.

Creșterea viermilor de mătase

FRUMUSEȚEA și calitățile neîntrecute ale firului de borangic sînt unanim recunoscute. Avantajele oferite de stat crescătorilor, cerințele mari ale economiei naționale, dezvoltarea puternică a bazei furajere specifice, înlocuirea raselor producătoare de gogoși de mătase galbene cu rase producătoare de gogoși albe, mai rezistente și mai productive, au dat un puternic impuls creșterii viermilor de mătase în gospodăriile populației care, în anul 1963, au obținut o producție record de 1 300 tone de gogoși de mătase (față de cca 500 t în 1944) ; de atunci însă producția în acest sector s-a redus simțitor, ajungînd în anul 1980 la 31 tone (aproximativ 8% din producția de gogoși de mătase a țării), între altele datorită faptului că în această perioadă, sarcinile creșterii viermilor de mătase s-au deplasat către unitățile C.A.P. și alte unități specializate.

Reducerea producției de gogoși de mătase pe ansamblul țării, faptul că firele de mătase naturală nu au putut fi substituite de firele sintetice într-o serie de utilizări în ramuri industriale de vîrf, oportunitățile de export avantajos al mătăsii, ca și noile valențe industriale descoperite crisalidelor au determinat inițierea unor măsuri care să ducă la revitalizarea acestei activități.

Extinderea creșterii tradiționale a viermilor de mătase, readucerea pe prim plan a producătorilor individuali nu se pot face decît în condițiile unor acțiuni generale de popularizare a avantajelor pe care le pot obține cei ce practică această îndeletnicire și a tehnicii producției sericicole. Ca și în trecut, valorificarea superioară a potențialului sericicol în gospodăria personală echivalează cu o „mină de aur" inepuizabilă. Avan-

tajele crescătorilor de viermi de mătase sînt reglementate prin Decretul nr. 70/1984 al Consiliului de Stat privind contractările și achizițiile de produse animale. Consumul relativ redus de forță de muncă și simplitatea operațiilor necesare fac posibilă participarea la această îndeletnicire a tuturor membrilor de familie. Se poate asigura, de asemenea, folosirea rațională în timpul verii a unor spații disponibile din gospodărie: grajduri, magazii, puierițe și alte adăposturi. La creșterea viermilor de mătase se folosesc furaje (frunze de dud, ricin, stejar, salcie, oțetar ș.a.), care nu intră în hrana altor animale din gospodărie. Pe toată perioada de producție, crescătorii primesc gratuit asistență tehnică și sanitar-veterinară de la organele de specialitate.

Desigur, dezvoltarea producției sericicole în gospodăriile populației trebuie să fie însoțită de continuarea muncii de cercetare pentru crearea de noi rase și hibrizi de viermi de mătase, care să valorifice la maximum resursele furajere ce se găsesc din belșug în țara noastră (nu numai lăstari, ci și frunze mature), să reziste la boli și la temperaturi scăzute și să producă gogoși de mătase cu calități de industrializare superioară. Se impun, de asemenea, măsuri pentru asigurarea unui sistem eficace de aprovizionare cu larve și de prelucrare a gogoșilor de mătase, inițierea unor cursuri de perfecționare în tehnica sericicolă, în combaterea bolilor și dăunătorilor etc. Credem, totodată, că ar fi utilă realizarea unui sistem integrat de producere și prelucrare a gogoșilor de mătase chiar la nivelul comunelor sau al consiliilor unice agroindustriale.

Creșterea iepurilor de casă

ACTIVITATE utilă și plăcută cu veche tradiție în țara noastră, creșterea iepurilor de casă s-a practicat cu precădere în cadrul gospodăriilor populației, atît de la sat, cît și de la oraș. De-a lungul timpului ea a înregistrat perioade de avînt și de regres, în ultima vreme, datorită măsurilor de stimulare, ea s-a impus din nou în atenție.

Spre deosebire de animalele mari sau păsări, iepurii nu pretind furaje bogate în substanțe proteice și pot valorifica foarte bine furaje calitativ inferioare, cu conținut mai mare de celuloză. Consumul de energie pe tona de carne este mai mic în comparație cu cel necesar pentru creșterea păsărilor pentru carne. Spațiile de cazare sînt simple, ieftine și nu necesită condiții speciale pentru asigurarea microclimatului. Carnea de iepure are o calitate gustativă deosebită și o valoare nutritivă corespunzătoare, fiind solicitată pe piața internă și cea externă. Prețul ei de contractare și achiziție este foarte stimulativ. Alături de carne, după sacrificare se obțin, ca produse secundare, blănurile, cu largă utilitate în gospodăria personală.

Conform programului național de dezvoltare a producției de carne de iepure, gospodăriilor populației le revin sarcini importante : din cele aproximativ 91 000 t prevăzute a se realiza în acest an, gospodăriile populației urmează să livreze circa 50%.

Condițiile economice sînt avantajoase : cu o îngrijire corespunzătoare, de la descendenții unei perechi de iepuri se pot obține într-un an, cel puțin 150—250 kg de carne greutate vie.

Creșterea porumbeilor

PRACTICATĂ mai mult în mediul urban, activitatea de creștere a porumbeilor s-a dovedit a fi nu numai plăcută, ci și utilă. În ultima perioadă tot mai mulți crescători se orientează către creșterea mixtă a porumbeilor — pentru zbor și pentru carne. Fiind o îndeletnicire ușoară, cu caracter „sportiv", ea poate antrena — fără a stînjeni celelalte activități gospodărești — toți membrii familiei. Porumbeii au avantajul că își procură singuri în cea mai mare parte hrana, sînt destul de rezistenți la condițiile de mediu, nu necesită spații de creștere costisitoare și complicate, au un ciclu de reproducție scurt și o perioadă de maturizare moderată. Carnea de porumbel este apreciată ca o delicatesă, fiind căutată în alimentația publică și chiar la export. Multe din restaurantele cu anexă gospodărească cresc în mod sistematic porumbei, pentru a fi oferiți ca „specialitatea casei".

De la 6 perechi de porumbei, din rasele pentru carne, se poate obține anual (avînd în vedere și puii ce se pot crește de la primele generații) 60—80 kg de carne greutate vie.

Creșterea porumbeilor își poate găsi o largă dezvoltare și în mediul rural. Dispariția răpitorilor și sursele bogate de hrană existente în gospodăriile rurale și în împrejurimi pot asigura creșterea unui număr însemnat de porumbei, cu un consum de furaje nesemnificativ. În afară de valorificarea produselor secundare rezultate la sacrificare dejecțiile de la porumbei pot fi folosite cu bune rezultate ca îngrășăminte la culturile leguminoase.

Cultivarea ciupercilor

CIUPERCILE se numără printre puținele culturi agricole ce nu necesită un consum de energie (direct sau indirect) semnificativ. Slaba extindere a acestei culturi în cadrul gospodăriilor populației se explică — pe lîngă unele dificultăți în procurarea miceliului — prin insuficienta cunoaștere de către producători a avantajelor pe care ea le poate oferi, iar de către consumatori — a importanței ciupercilor ca produs alimentar.

Ciupercile se pot cultiva pe suprafețe foarte mici — de exemplu simple lădițe — pînă la zeci de metri pătrați, în pivnițe, grajduri, crame, magazii, solarii, sere, răsadnițe, poduri, puierițe — și chiar în apartamentele urbane (pe terase, balcoane, în boxe, cămări etc.). Spațiile respective pot fi utilizate intensiv prin cultura pe verticală (pe suprafețe etajate). Nu este nevoie nici de consum de energie, și nici de investiții semnificative pentru amenajare. De altfel, ciupercile pot fi cultivate și în aer liber, la adăpostul zidurilor, cu orientare nordică.

Substratul patului de cultură — în funcție de soiul de ciuperci — poate fi format din resurse secundare ieftine, de natură agricolă sau neagricolă : paie, ciocălăi de porumb, coji de floarea-soarelui, frunze și coajă de copac, așchii de lemn etc. De asemenea, ca materiale auxiliare se mai pot utiliza hîrtie veche, deșeurile textile (de bumbac, in, cînepă), tărițe, orz, boabe etc. La unele soiuri de ciuperci se folosesc ca substrat gunoiul de grajd de la cai, vaci, porci, păsări. (Aproape toate aceste materiale pot fi reintroduse în circuitul agricol ca îngrășăminte naturale). În cantități mici se mai utilizează carbonat de calciu (cretă furajeră) sau var stins.

Calitățile nutritive ale ciupercilor, faptul că ele pot fi consumate ca atare sau în combinație cu alte alimente, pregătite într-un număr mare de preparate, au început să fie apreciate și căutate de consumatori. Numite pe bună dreptate „carne vegetală", ciupercile au nu numai un gust plăcut, ci și o valoare nutritivă ridicată, prin conținutul de proteine (2,7—4%), hidrați de carbon (3—3,5%), săruri minerale (0,1—1%), vitaminele B, C, K, D. Ele sînt indicate, de asemenea, în regimuri alimentare hipocalorice și hipoglucidice (pentru obezi, diabetici etc.). Prin conservare, ciupercile pot fi păstrate pînă la un an de zile, asigurînd astfel posibilități de completare a meniului în perioadele deficitare în alimente vegetale.

Putînd fi cultivate practic în tot cursul anului, ciupercile constituie și o sursă de venituri suplimentare pentru producătorii agricoli. Astfel, în funcție de substratul pe care se cultivă, producția obținută poate fi între 8 și 12 kg/m. De exemplu, din 100 kg ciocălăi de porumb, 8 kg boabe de orz și 5—6 kg carbonat de calciu, se poate asigura un amestec suficient pentru 4—5 mp de cultură, de pe care se pot obține 40—50 kg de ciuperci în cursul unui ciclu. Cum într-un an de zile se pot realiza trei cicluri de cultură, de pe suprafața luată în calcul se estimează un venit net de 2 400—3 000 de lei.

DIN CELE PREZENTATE rezultă atît oportunitatea, cît și posibilitatea valorificării la maximum, de către producătorii individuali, a potențialului acestor activități simple, utile și rentabile, care contribuie la o mai bună autoaprovizionare cu produse agricole a gospodăriilor populației, precum și la realizarea unor importante venituri, ca urmare a valorificării surplusului de producție.

dr. Gh. FRĂȚILĂ

Diversificarea prestărilor de servicii pentru populație în anul 1985

PARTE COMPONENTĂ a înfăptuirii țelului suprem al politicii partidului și statului nostru socialist, de ridicare necontenită a nivelului de trai al populației, activitatea de prestări de servicii contribuie — alături de cea de desfacere de bunuri materiale — la sporirea gradului de confort și civilizație. Astfel în Programul Partidului Comunist Român, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se subliniază că : „O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice, în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne“ *).

Ca urmare a importantelor mutații intervenite în viața social-economică a țării, pe fondul unei dezvoltări economice susținute, populația beneficiază de un volum de servicii în continuă creștere și diversificare. Serviciile constituie în prezent un domeniu complex al economiei noastre socialiste, cu o arie de cuprindere din ce în ce mai largă.

Realizarea importantelor sarcini ce revin sistemului prestărilor de servicii implică înțelegerea faptului că activitatea ce se desfășoară în acest domeniu nu reprezintă doar o însumare a aportului diferitelor ramuri prestatoare, ci materializarea unor activități ce au drept obiectiv omul cu întreaga sa diversitate de nevoi, gusturi, preferințe, în permanentă schimbare corespunzător modificării veniturilor, progresului tehnico-științific, gradului de urbanizare, nivelului de civilizație, modei și altor factori socio-economici.

Pentru satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor populației în domeniul prestărilor de servicii, pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat pentru anii 1984—1985 un Program de măsuri privind dezvoltarea, diversificarea și ridicarea calității prestărilor de servicii, prin care s-a prevăzut realizarea unui volum superior nivelurilor stabilite prin planul cincinal pentru anii respectivi. Ca urmare, în 1985 urmează să se realizeze un volum de servicii (fără cele de transport și gospodărie comunală) de cel puțin 1 000 de lei pe un locuitor în toate județele, iar în capitală de cel puțin 2 000 de lei. De asemenea, în vederea diversificării profilelor de activitate în funcție de mărimea localităților urbane și rurale, au fost stabilite norme obligatorii care prevăd un minim de activități de prestări ce trebuie asigurate de diferitele unități prestatoare de servicii.

În planul național unic de dezvoltare economico-socială pe acest an s-a prevăzut realizarea unui volum de prestări de servicii cu 15% mai mare față de cel din 1984. Realizarea lui presupune o mobilizare amplă, din partea unităților prestatoare, pentru dezvoltare și diversificare, astfel că cerințele populației să fie satisfăcute în cît mai bune condiții,printr-o ofertă dinamică — ca volum și structură — la toate profilele de activitate.

În îndeplinirea acestor obiective trebuie să se aibă în vedere indicația tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului cuprinsă în mesajul de anul nou : **„Să facem totul ca anul 1985 să asigure realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor cincinalului actual, să marcheze noi și tot mai mari progrese în înfăptuirea Programului partidului, în ridicarea nivelului general de viață al poporului român, în întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste“.**

Capitala, beneficiar al unei vaste rețele de servicii

ÎN MUNICIPIUL București, volumul planificat al prestărilor de servicii pe 1984 a fost depășit, ceea ce a contribuit la realizarea unui indicator valoric de prestări pe un locuitor de peste 2 670 lei. Este, totodată, de menționat că prin rețeaua de prestări de servicii a municipiului se realizează circa 18% din volumul total al prestărilor pe țară al acestei activități. Pe lîngă cele aproape 3 000 de unități existente au fost puse în funcțiune încă 80 de noi unități de prestări servicii amplasate în zonele nou sistematizate și în cartierele unde rețeaua de asemenea unități era insuficientă.

Au fost întreprinse acțiuni pentru diversificarea profilelor unor servicii, prin introducerea de noi activități, printre care : reparații de minicalculatoare, efectuarea de îmbrăcăminți exterioare la cazane, achiziția și recondiționarea hainelor din piele, reparații și întrețineri de dispozitive electronice de alarmă, reparații de aparatură video-recording, preluarea de la domiciliu a rufelor pentru spălat, repararea de autoturisme la domiciliul deținătorilor de către unitățile „Ciclop“, precum și a mașinilor de gătit cu gaze, a mașinilor de spălat rufe, frigiderelor. S-a dezvoltat sistemul de dispecerat pentru primirea de comenzi de la populație pentru diferite activități în cadrul întreprinderilor de gospodărie comunală, de construcții, reparații și administrație locativă, al celei de transporturi auto, „Ascensorul“, precum și a 5 cooperative (Metalo-casnica“, „Instalatorul“, „Tehnica sticlei“, „Mobilă și tapițerie“, „Automecanică“). Totodată s-a extins rețeaua de unități pentru închirierea către populație a unor obiecte pentru diferite ocazii, precum și cea de achiziționare de la populație, în vederea recondiționării, a unor obiecte de uz îndelungat, articole de îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie.

În vederea sporirii ofertei de prestări și pentru îmbunătățirea nivelului calitativ al acestora au fost întreprinse măsuri pentru pregătirea și perfecționarea de meseriași ; de exemplu, în cooperativele meșteșugărești din ramura confecții-încălțăminte au fost cuprinși în activitatea de perfecționare circa 26 mii de lucrători, iar la cele din ramura metal-chimie-lemn — peste 24,5 mii lucrători.

Soluții de mare eficiență economică și socială

ÎN VEDEREA îndeplinirii prevederilor de plan pe acest an al municipiului (cînd volumul de prestări de servicii pe un locuitor va fi cu peste 22% mai mare față de 1984) sînt necesare : sporirea ofertei de prestări într-o structură diversificată a profilelor, și îmbunătățirea calității acestora. Potrivit analizei efectuate, noile acțiuni se vor îndrepta pe sectoare prestatoare — în direcțiile menționate mai jos :

● **Cooperativele meșteșugărești** urmează să-și sporească oferta de servicii pe sectoare și cartiere ale Capitalei, în concordanță cu nomenclatorul minim de activități și cel departamental pentru dimensionarea rețelei unităților prestatoare de servicii din localitățile urbane și rurale. Nomenclatoarele respective prevăd necesarul de suprafețe construite la 1 000 de locuitori, exprimate în metri pătrați pe tipuri de unități : de solicitare curentă, periodică, ocazională, precum și amplasarea acestora pe zone (cartiere de locuit, centru civic etc.). Pentru asigurarea localurilor necesare diverselor profile care ar trebui să funcționeze în diferite sectoare și cartiere ale municipiului s-ar putea proceda la redistribuire între diferitele cooperative, la mixtarea unor profile ale unor unități (de exemplu, la croitorii se pot introduce și activități de tricotaje, lenjerie, broderii ș.a.). De asemenea, pentru deservirea unor cartiere cu rețea insuficientă ar trebui extinsă activitatea de comenzi la dispecerate, care să le fie repartizate la unități din vecinătatea lor. Sectorul metal-chimie-lemn poate organiza în noile cartiere puncte de lucru în rulote dispunînd de meseriași care să efectueze în apartamente o serie de operații inerente instalării într-o nouă locuință cum ar fi : montări de lustre, de aragaze, izolații, antene TV. etc.

De asemenea, ar fi necesar să se întreprindă măsuri pentru activizarea dispeceratelor existente, prin asigurarea unei mai mari operativități la pre-

dr. T. GHEORGHE

(Continuare în pag. 28)

*) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — Ed. politică, București, 1975, p. 90

CALITATEA VIEȚII – dimensiuni și mutații structurale

TEORIA și practica edificării orînduirii socialiste au pus și pun în centrul marilor procese și transformări revoluționare, ca țel și finalitate socială supreme, ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al tuturor oamenilor muncii, îmbunătățirea calității vieții, formarea multilaterală a personalității umane.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, concepție reflectată pregnant în documentele adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, înfăptuirea acestui deziderat, pătruns de un puternic spirit patriotic, impune dezvoltarea și modernizarea continuă a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, prin încorporarea organică a celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. În legătură cu aceasta secretarul general al partidului sublinia : **„Numai și numai în măsura în care vom asigura dezvoltarea tot mai puternică a patriei noastre, a bazei tehnico-materiale — cuprinzînd aici și ridicarea științei, învățămîntului și culturii, deci dezvoltarea generală a patriei noastre — numai în această măsură vom asigura și mijloacele necesare pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale și pentru dezvoltarea continuă a patriei noastre socialiste".**

Raport judicios între producție și consum

AȘA CUM este cunoscut, proporția dintre producție și consum este una dintre cele mai importante proporții ale economiei naționale ; ea exprimă, în fapt, cerințele legii economice fundamentale a socialismului. Prin natura ei, producția are ca ultim scop satisfacerea necesităților de consum. În oricare economie producția este destinată, în ultimă instanță, consumului. În cadrul acestui raport general dintre producție și consum, primordială este producția, întrucît societatea nu poate consuma decît ceea ce produce și cît se produce ; în nici o împrejurare nu se poate consuma mai mult decît se produce la un moment dat în societate. Mai mult, nici nu se poate consuma tot ce se produce. Primatul producției este dat, așadar, de faptul că aceasta determină, în ultimă instanță, volumul și varietatea consumului ; de fapt, însuși modul de a consuma este determinat de producție. Nivelul, structura, volumul producției determină și caracterul consumului și tendințele acestuia. La rîndul său, nici consumul, ca principal proces care satisface necesitățile membrilor societății, nu rămîne pasiv față de producție. Creșterea necesităților de consum (productiv și neproductiv) constituie stimulentul esențial, general și permanent al dezvoltării producției, întrucît satisfacerea necesităților mereu crescînde ale populației presupune lărgirea și perfecționarea continuă a producției sociale.

Modificările produse în sistemul nevoilor de consum ca volum, structură, calitate și dinamică se află, în ultimă instanță, la baza modificărilor în volumul, structura, calitatea și dinamica producției, care trebuie să răspundă, într-un fel sau altul, acestor necesități. Așadar, prin consum se finalizează producția, consumarea produselor determină prin ea însăși necesitatea reluării continue a producției ; produsele care nu satisfac o nevoie socială încetează pînă la urmă să mai fie produse. Prin urmare consumul decide permanent obiectul producției, ca trebuință, stimulent, mobil și dinamică.

Luînd în considerare interdependențele complexe dintre producție și consum și propunîndu-și evitarea apariției unor eventuale contradicții între cele două sfere ale reproducției — sau eliminarea lor cînd acestea au început să se manifeste — partidul nostru a urmărit realizarea unui echilibru dinamic și de lungă perspectivă între cele două sfere. Imaginea acestui echilibru dinamic ne-o dă evoluția corelației dintre proporțiile dezvoltării și consumul populației. După cum rezultă din datele tabelului, ca urmare a politicii științifice a partidului de dezvoltare și modernizare puternică a aparatului de producție, s-au creat premisele creșterii continue a venitului național și, pe această bază, a fondului de consum, a desfacerilor de mărfuri către populație, cu consecințe directe asupra ridicării bunăstării populației. Alocarea, în ultimii 20 de ani, a circa 1/3 din venitul național pentru acumulare, concomitent cu preocuparea pentru a direcționa acest efort material spre dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății au asigurat premisele reale pentru a optimiza proporțiile economice ale dezvoltării armonioase și multilaterale a economiei naționale în raport de cele mai înalte exigențe ale raționalității social-economice, tehnico-științifice și ecologice. Astfel s-au pus baze trainice optimizării proporției dintre acumulare și consum, dintre industrie și agricultură, dintre producția de mijloace de producție și producția de bunuri de consum, în ce privește dezvoltarea armonioasă a zonelor și județelor țării — cu implicații directe și profunde asupra creșterii venitului național ca unică sursă a ridicării bunăstării poporului.

În perioada celor 40 de ani care au trecut de la istoricul act de la 23 August 1944, producția industrială a crescut de peste 100 de ori, producția agricolă de peste 7 ori, volumul fondurilor fixe fiind de peste 16 ori mai mare. Pe această bază a fost posibil să se creeze în economia națională peste 6 milioane de noi locuri de muncă, în toate zonele și județele țării. Ca urmare a creșterii forței economice a României socialiste, venitul național a sporit, în această perioadă, de peste 32 de ori, creîndu-se condițiile pentru ridicarea substanțială a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Astfel, fondul de consum a sporit de peste 22 de ori, peste 80% din populația țării s-a mutat în locuințe noi, asigurîndu-se ca, la nivelul anului 1984, fondul de mărfuri pus la dispoziția populației prin rețeaua comercială să totalizeze circa 320 000 de produse și sortimente. Numai în anul 1984, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist a fost de 270 miliarde lei, ceea ce reprezintă un spor de circa 258 miliarde lei față de 1950. Cumulat pe primii 4 ani ai actualului cincinal, volumul desfacerilor de mărfuri este de peste 1 000 miliarde lei.

Dezvoltarea intensivă – cerință fundamentală a progresului susținut și multilateral

TRECEREA la cea de a treia etapă a realizării Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, presupune, în același timp, accentuarea dezvoltării intensive a economiei

Evoluția corelației dintre proporțiile dezvoltării și consumul populației

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985	1986—1990
Venitul național — la sfîrșitul perioadei (mld. lei)	66	94,9	146,2	212,1	361,9	508,7	740,6	1 200
Venitul național utilizat pentru fondul de acumulare (%)	24,3	17,1	25,5	29,5	33,7	35,3	31	30
Investițiile în economia națională însumate pe perioadă (mld. lei)	62	100,2	199,7	330,8	549	932,0	1 200	1 375
Fondul de consum la sfîrșitul perioadei (mld. lei)	55,9	76,3	109,5	147,8	233,1	324,1	518,5	759,5
Desfacerile mărfurilor cu amănuntul prin comerțul socialist la sfîrșitul perioadei (mld. lei)	24,2	35	63,7	82,6	121	213,1	295,5	322,1—325,1

românești. Fundamentînd necesitatea și posibilitatea dezvoltării pe baze intensive a economiei naționale în etapa care urmează, Congresul al XIII-lea al P.C.R. a conceput procesul de continuare pe o treaptă superioară a înfăptuirii Programului partidului în raport de noile condiții interne și internaționale, într-o viziune științifică, unitară, stadială și de largă deschidere istorică, în concordanță cu interesele de progres susținut și multilateral, de prosperitate ale întregului nostru popor.

În cadrul acestei strategii, partidul condiționează înfăptuirea țelului suprem al societății noastre socialiste de realizarea unei noi calități a muncii, concretizată în creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie și sporirea gradului de valorificare a resurselor, în realizarea unei eficiențe înalte și sporirea puternică a competitivității. Potrivit programului special privind creșterea productivității muncii și Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, pînă în anul 1990 productivitatea muncii va crește cu peste 60% față de 1985. Pe seama creșterii sale urmează să se asigure circa 85% din sporul venitului național din această perioadă. Un asemenea proces de realizare a unei noi calități a muncii este esențialmente condiționat de capacitatea oamenilor de a integra organic în întreaga dezvoltare economico-socială cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general, ceea ce presupune ridicarea permanentă a pregătirii profesionale și tehnice, a nivelului general de cultură și cunoștințe științifice în strînsă interdependență cu creșterea conștiinței socialiste a maselor, cu sporirea responsabilității și angajării plenare în realizarea măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea. Subliniind condiționarea în mod nemijlocit a realizării noii calități în dezvoltarea economico-socială a țării de factorul uman, de activitatea acestuia, secretarul general al partidului arăta că productivitatea, calitatea și toate celelalte cerințe ale dezvoltării economico-sociale nu se pot realiza decît cu oameni cu o înaltă pregătire tehnică, profesională și științifică, cu un înalt nivel de cultură.

Congresul al XIII-lea al partidului fundamentează, pe baze științifice, realiste căile și modalitățile cele mai adecvate de dezvoltare intensivă a economiei românești în perioada care urmează, așezînd la temelia noii calități a vieții poporului un nou echilibru structural dinamic, susținut de progresul calitativ al tuturor factorilor de producție și, în primul rînd, al celui uman — ca forță decisivă creatoare de producție. Corespunzător obiectivului său fundamental, planul cincinal 1986—1990 prevede realizarea unei creșteri economice intensive în toate structurile economiei, ceea ce presupune nu simpla dezvoltare a tuturor domeniilor vieții economice și sociale, ci realizarea,pe baza priorităților obiectiv-determinate, a anumitor raporturi de proporționalitate optime, care să asigure dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor și domeniilor economiei.

În acest sens, atrag atenția în mod deosebit, prin semnificațiile și, mai ales, prin importanța lor, corelațiile noi care se stabilesc în legătură cu intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice. Trăsătura dominantă a acestor corelații se va reflecta într-un ritm mediu anual mai rapid de creștere a venitului național (7,6—8,3%) decît al produsului social (5,0—5,7%), al producției nete industriale (10,0—10,6%) decît al producției marfă totale (6,0—6,5%), al producției nete agricole (7,1—7,5%) decît al producției globale agricole (4—5,8%), al productivității muncii decît al numărului de personal muncitor și a retribuției medii în industria republicană, al venitului național față de consumul de materii prime, combustibili și energie etc. — optimizîndu-se, pe această bază, corelația dintre producția bunurilor de consum și servicii și satisfacerea cerințelor de consum rațional, științific fundamentat, ale întregului popor.

Realizarea acestor corelații definitorii ale creșterii economice de tip intensiv, în concordanță cu exigențele majore ale finalității sociale, este condiționată de modernizarea structurii de ramură a economiei, a structurilor de producție în cadrul acestora potrivit criteriilor de eficiență competitivă, concretizate în obținerea de produse care să încorporeze știință și tehnologie de vîrf și muncă socială de mare complexitate.

În felul acesta se asigură bazele reale pentru trecerea de la abordarea globală a eficienței economice, la abordarea ei în viziune multisectorială și multifactorială, pînă la nivelul fiecărei întreprinderi, secții, pe fiecare produs și activitate în parte. O asemenea viziune asigură premisele realizării noului echilibru prin aprofundarea procesului de optimizare a proporțiilor economice dintre industrie și agricultură, dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum, dintre baza proprie de materii prime și necesitățile tuturor ramurilor economiei naționale.

Noua calitate a vieții în condițiile accentuării factorilor de eficiență

ÎN DEPENDENȚĂ directă de accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării, de modernizarea și diversificarea producției bunurilor de consum, ca rezultat al noii calități a muncii, are loc ridicarea nivelului de trai al poporului, **asigurarea unei noi calități a vieții.**

Creșterea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii, sporirea veniturilor oamenilor muncii în dependență de contribuția lor la progresul calitativ al forțelor de producție, la dezvoltarea generală a societății, creează bazele obiective pentru ca în cincinalul viitor volumul produselor de consum vîndute populației să crească cu circa 10%. Este semnificativ, în această privință, faptul că în etapa următoare industria ușoară își va mări producția într-un ritm mediu anual de 5,5—5,8%, apropiat de cel al ansamblului industriei, iar industria alimentară se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 6,5—6,8%, superior ritmului pe întreaga industrie.

În concordanță cu exigențele îmbunătățirii calității vieții, pentru produsele alimentare se vor realiza prevederile programului de alimentație științifică a populației, care urmărește satisfacerea echilibrată a cerințelor de consum ale tuturor membrilor societății noastre. În același timp, o atenție deosebită se va acorda introducerii în fabricație a unor bunuri de folosință îndelungată cu caracteristici tehnice superioare și obținute cu consumuri mai reduse de materiale și energie.

Ca o expresie a dezvoltării și întăririi forței materiale a țării și, în același timp, ca o condiție esențială pentru ridicarea bunăstării poporului, serviciile pentru populație vor cunoaște creșteri puternice, cu 68—76% față de 1985. Diversificarea acestora și creșterea cu prioritate a celor solicitate mai intens de populație constituie trăsături definitorii ale strategiei partidului nostru de dezvoltare a acestui sector economic, cu largi și profunde implicații asupra calității vieții oamenilor.

În direcția ridicării calității vieții va acționa și îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, prin construirea, în cincinalul 1986—1990, a 750 000 de apartamente. Potrivit hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. pînă în anul 2 000 se va asigura, în medie pentru fiecare locuitor, o suprafață locuibilă de 14 mp și, împreună cu dependințele, de 18—20 mp. Practic, fiecare cetățean al României socialiste va dispune de o cameră de locuit, împreună cu cele necesare unei vieți civilizate.

Strategia de realizare a unui înalt nivel al calității muncii și vieții întregului popor este organic legată de satisfacerea cerințelor privind dezvoltarea și apărarea sănătății populației, înflorirea deplină, fizică și intelectuală, a personalității umane. În această direcție, îmbunătățirea sistemului de ocrotire a sănătății, prin mai buna folosire a puternicei baze materiale de care dispunem va avea ca rezultat perfecționarea activității tuturor unităților sanitare, acordîndu-se prioritate acțiunilor profilactice, de prevenire a cauzelor care influențează negativ sănătatea publică, asigurării unei structuri viguroase a populației și creșterii natalității, ca cerință obiectivă a dezvoltării și menținerii tinereții națiunii noastre socialiste. Pe o asemenea bază se prevede să se ajungă la un nivel de natalitate de cel puțin 18—20 la mia de locuitori, fapt ce va avea ca rezultat păstrarea unui raport corespunzător de vîrstă și asigurarea tinereții permanente a poporului nostru.

O expresie directă a noii calități a muncii — concretizată într-un înalt nivel al productivității — o constituie trecerea la generalizarea treptată în economie a săptămînii de lucru de 44 de ore, astfel încît oamenii muncii vor beneficia, în afara duminicilor, de 2 zile libere pe lună.

P.C.R. condiționează politica sa de realizare a bunăstării de factorul de asigurare a unei noi calități a repartiției rezultatelor producției în cadrul societății, pe baza eticii și echității socialiste. O asemenea viziune impune creșterea mai rapidă a productivității muncii față de retribuție în toate sectoarele și întreprinderile din economia națională, legarea retribuției de reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, de sporirea rentabilității unităților economice pe căi reale, eficiente, compatibile din punctul de vedere al unității dintre interesele de producător și consumator.

O asemenea interdependență dinamică dintre calitatea vieții și calitatea muncii care stimulează utilizarea rațională a resurselor concomitent cu folosirea celorlalte pîrghii economice în direcția asigurării echilibrului financiar și monetar, a unei circulații bănești sănătoase, va permite ridicarea bunăstării poporului în condiții de echilibru și stabilitate a economiei naționale, de progres susținut și multilateral al societății noastre socialiste.

Iuliana CETINĂ
Academia de Studii Economice

Un imperativ al organizării unităților economice

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Mobilizarea potențialului propriu de promovare a progresului tehnic

INTENSIFICAREA puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic, mărirea aportului acestora la modernizarea economiei, la sporirea eficienței întregii activități economico-sociale capătă, prin documentele Congresului al XIII-lea al partidului, importanța unei orientări și sarcini principale a planului cincinal 1986—1990, creșterea rolului științei și tehnologiei urmînd să marcheze puternic faza nouă, superioară a progresului patriei noastre. În Raportul la Congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia ca o necesitate de prim ordin **„introducerea cu rapiditate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne".**

Într-adevăr, nu este suficient ca realizările în știință și tehnică ale unei economii naționale să fie remarcabile ; pentru ca aceste realizări să devină o forță productivă, trebuie ca ele să fie puse în valoare cu o mare viteză și la o scară cît mai largă. Măsura diferită în care potențialul tehnico-științific disponibil este utilizat în producție se manifestă în prezent prin decalaje ale nivelelor tehnice și organizatorice între unitățile din cadrul economiei naționale, din fiecare ramură în parte și față de unități similare din alte țări, cu toate consecințele asupra indicatorilor calitativi și asupra competitivității producției fabricate. De fapt, punerea în valoare a acestui potențial într-o unitate economică reflectă una din condițiile de adaptare a acesteia la exigențele mediului în continuă evoluție, creat de revoluția tehnico-științifică contemporană — iar orice proces de adaptare presupune un proces de selecție.

ALINIEREA, într-un echilibru permanent, a nivelului tehnologiei și al produselor fabricate la realizările de vîrf ale științei și tehnicii constituie **o funcțiune esențială a sistemului informațional-decizional,** a cărui organizare trebuie orientată spre **sesizarea operativă a noutăților și asigurarea punerii lor în valoare,** în cel mai scurt timp, în procesul de producție. Se impune, ca o condiție intrinsecă pentru orice sistem informațional din cadrul unităților economice, de a purta în sine necesitatea învățării, a perfecționării permanente, creînd astfel condiții mai favorabile penetrării noului și, prin aceasta, acceptării mai ușoare a schimbării. Mobilizarea resurselor de această natură intră direct în răspunderea conducerii întreprinderii — și orice analiză economică a activității trebuie să cuantifice efectele negative (curente și viitoare) pe care eventuala neglijare a acestui aspect le-a produs unității și, implicit, economiei naționale.

Modelul cibernetic al întreprinderii cuantifică, de regulă, corelațiile de adaptare la mediul apropiat ; dar cercetarea științifică se desfășoară continuu, parcurgînd etape cantitative a căror finalitate este saltul calitativ în introducerea progresului tehnic. **Problema de adaptare la mediu constă în a fi pregătit și apt pentru a asimila acest progres.** O asemenea capacitate de adaptare verifică eficiența sistemului informațional-decizional chemat să asigure apropierea noutate-tehnologie cît mai firesc posibil, utilizînd **în momentul cel mai potrivit** noutatea în tehnologie sau în produs — ceea ce presupune obținerea și prelucrarea unui important volum de informații asupra perfecționărilor și modernizărilor, informații care să fie colectate și stocate sistematic în propria **bază de date** a fiecărei unități economice. Cred că o astfel de bază de date trebuie să fie o componentă principală a organizării în epoca actuală, cînd succesul este de partea celui, care, fiind mai bine informat, poate, în consecință, să acționeze mai eficient în raport cu diferitele restricții. Exigențele în această privință se referă nu numai la tehnologie — care trebuie să fie în măsură să producă competitiv, dar și la produse — pentru prelungirea duratei lor de menținere pe piață, prin perfecționări succesive.

● Relația flux informațional științifico-tehnic — capacitate creativă ● Utilizarea cadrelor de specialiști în activități corespunzătoare calificării lor ● Perfecționarea profesională : dobîndirea capacității de a asimila și de a produce noul

Astfel pusă problema, rezultă clar că introducerea progresului tehnic nu trebuie privită ca o atribuție exclusivă a compartimentelor corespunzătoare funcțiunii de cercetare-dezvoltare, ci să angajeze întregul sistem informațional, printr-o acțiune a cărei organizare și coordonare ar urma să fie o altă atribuție de bază a acestor compartimente.

AVEM ÎN VEDERE **necesitatea asigurării unui personal cu calificare ridicată, în măsură să evalueze valoarea unei informații și utilitatea ei pentru unitatea economică respectivă** — de unde și imperativul **folosirii personalului în mod corespunzător cu specializarea dobîndită, cu nivelul de calificare.** Această cerință exprimă deopotrivă responsabilitatea cadrelor de conducere pentru efectul cheltuielilor pe care societatea le-a făcut cu pregătirea personalului — și responsabilitatea fiecărui specialist pentru menținerea și continua ridicare a propriei calificări, ceea ce îl obligă să fie în permanentă legătură cu noutatea tehnică și științifică și capabil să aprecieze valoarea ei practică.

Orice flux informațional se concretizează într-o organigramă prin care sînt delimitate compartimentele din structura funcțională de concepție și de producție, iar regulamentul de organizare și funcționare stabilește sarcinile și răspunderile lor. Organizarea internă a acestora și repartizarea sarcinilor și răspunderilor făcîndu-se, de regulă, de către șeful de compartiment, putem constata o mare varietate de concepții și practici, care răspund mai mult sau mai puțin eficient obiectivelor urmărite. Totuși, potrivit principiilor echității, este necesară **o diferențiere între sarcinile personalului cu studii superioare și ale celui cu studii medii** (corespunzînd și diferenței în nivelul de retribuire).

Există, pe alocuri, tendința ca personalul cu studii superioare nu numai să prefere sarcinile de nivel mediu, dar chiar să le acapareze, operațiile de rutină dînd impresia unui înalt grad de ocupare. Se ajunge la situații cînd devin greu de deosebit, sub aspectul complexității și chiar al răspunderii, sarcinile tehnicianului de cele ale inginerului, sarcinile contabilului de cele ale economistului. De exemplu, acțiunea de introducere a acordului global în noua formă a necesitat antrenarea unei părți însemnate din cel mai calificat personal din unitățile economice, dar odată fixată întreaga metodologie de lucru, aplicarea devine o operație de rutină, care poate fi realizată de planificatori — personalul cu studii superioare avînd, evident, sarcina de a perfecționa permanent încadrarea în principiile noii forme de organizare și retribuire și de a analiza efectele obținute ; practic însă, într-o serie de unități acest personal își păstrează atribuția întocmirii documentației de acord global, exemplu ce ilustrează o filieră de încărcare cu sarcini medii pentru a evita răspunderi corespunzătoare calificării.

Fenomenul este natură să creeze în rîndul personalului contradicții conflictuale cu caracter demobilizator și inhibant, care nu-și au izvorul în lupta între vechi și nou, ci sînt alimentate de timpul „disponibil" ce apare în programul de lucru — timp ce ar trebui să fie destinat **efectuării de analize complexe și funcționării fluxului informațional necesar asigurării introducerii progresului tehnic și perfecționărilor de orice gen.** Tocmai neutilizarea unor astfel de resurse conduce la mult și pe drept criticata birocratizare în funcționarea unor unități economice, amplificată deseori de multitudinea de raportări administrative care fac să se piardă din vedere obiectivele reale, vii, originare ale sistemului întreprindere.

PROMOVAREA progresului tehnic se orientează cu prioritate spre perfecționări aduse procesului de producție, adică fluxului material ce se desfășoară în unitățile economice productive și în care se verifică, de fapt, valoarea oricărei noi invenții-inovații sau ratio-

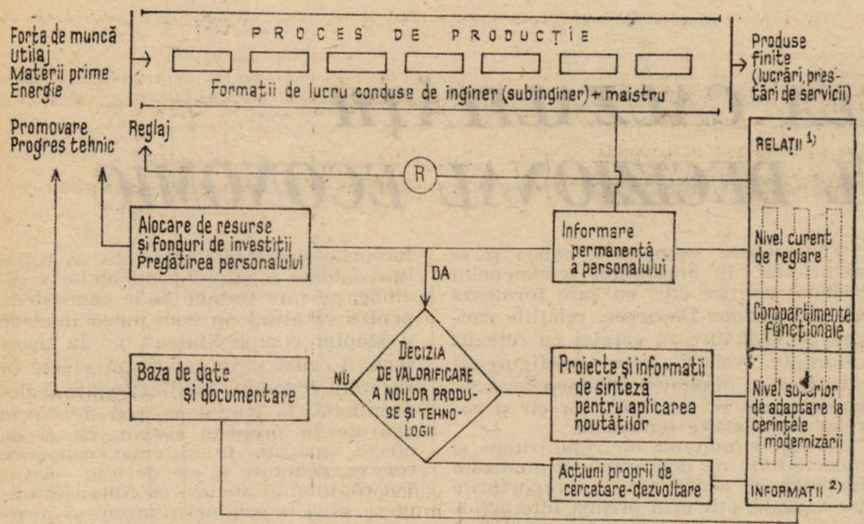

Un posibil model al fluxului informațional pentru promovarea progresului tehnic. 1) **relații** – centrală ; bancă ; furnizori ; beneficiari ; etc. 2) **informații** – baza de date specializată : materiale noi și înlocuitori ; tehnologii, utilaje, produse noi ; metode superioare de organizare ; publicații, manifestări științifice, brevete etc.

nalizări. Acest lucru reclamă și o pregătire a personalului pentru a adopta noutatea apărută, a o adapta la specificul întreprinderii și a se adapta el însuși la implicațiile noutății respective. Cu alte cuvinte, se cer rezolvate concomitent **cele două laturi ale pregătirii :** cea **preventivă** — informarea personalului asupra noutăților apărute în domeniul tehnologic în care își desfășoară activitatea, asupra rezultatelor aplicării acestor noutăți la unități similare, asupra posibilității de a le implementa în unitatea proprie ; cea **efectivă** — instruirea și perfecționarea personalului spre a folosi corect o nouă tehnologie, un nou utilaj, o nouă metodă de organizare etc.

După cum este cunoscut, în procese complexe din ramurile industriale cu tehnicitate ridicată, ca și în ramurile (construcții, petrol, geologie ș.a.) în care s-a trecut la noua formă de organizare a unităților productive de bază după principiile acordului global, conducerea acestora (brigăzi etc.) a fost încredințată, de regulă, unor ingineri sau subingineri. Măsura urmează a fi generalizată. Evident, **utilizarea unor cadre cu pregătire superioară la conducerea unor astfel de formații** complexe, cu efectiv numeros **este de natură să favorizeze aplicarea lesnicioasă a sistemului de pregătire și perfecționare a muncitorilor** în sensul arătat mai sus.

Nu trebuie însă pierdută din vedere importanța **rolului maistrului** — cu experiența sa bogată în activitatea productivă — în ce privește atît organizarea muncii, cît și contribuția la instruirea practică a muncitorilor pentru creșterea îndemînării lor. Organizarea brigăzilor (secțiilor etc.) în 2—3 categorii de mărime oferă posibilitatea unei soluții care să țină seama de acest considerent. Anume, propun ca în cadrul **brigăzilor mari, formațiile de lucru cu ponderea cea mai importantă** (numeric sau ca grad de tehnicitate al meseriilor) **să fie conduse de maiștri,** iar **la brigăzile mijlocii și mici, șeful de brigadă** (inginer, subinginer) **să fie secondat, ca adjunct, de** — sau și de — **un maistru.**

PE FONDUL adoptării unei structuri organizatorice adecvate proceselor novatoare, **creșterea numărului de filiale teritoriale ale institutelor de cercetări, crearea în fiecare unitate economică a unui sistem propriu de stocaj al informațiilor tehnico-științifice și de altă natură care o privesc, precum și utilizarea mai bună a cadrelor cu pregătire superioară pentru a asigura un front larg al fluxului de valorificare a acestor informații** — cuprinzînd nu numai compartimentele funcționale, dar și pe participanții direcți la procesele de producție — constituie elemente care pot fi asamblate într-un **model** (vezi fig.) cu largă aplicabilitate (evident, cu forme specifice de adaptare), **capabil să asigure funcțiunii de cercetare-dezvoltare a întreprinderii atît o atitudine creativă față de elementele de noutate, cît și forța promoțională.**

Modelul prezentat, deși delimitează două fluxuri informaționale, nu impune separarea lor categorică, ci pretinde existența a două nivele de informații în care — atît în compartimentul funcțional, cît și în formația de lucru — să se regăsească noutatea și viitorul previzibil (nu numai ca acceptare, dar și ca dorință și convingere). De fapt, așa cum am arătat, aceste două nivele au în vedere nu numai utilizarea mai completă a personalului de specialitate, dar și punerea deplină în valoare a nivelului de calificare al acestuia, aspecte ce trebuie reflectate în regulamentul de organizare și funcționare. În context, trebuie bine înțeleasă **răspunderea celor implicați în sistemul informațional tehnico-științific** (prin studierea publicațiilor de specialitate, a buletinelor informative de inovații și invenții, a brevetelor, a comunicărilor prezentate la manifestări științifico-tehnice etc.) **de a semnala tuturor celor interesați orice informație susceptibilă de a fi utilă,** pentru că orice neglijență în materie de informație și noutate poate deveni un regret. Totodată, **pe lîngă răspunderea curentă a conducătorilor unităților economice pentru realizarea indicatorilor de plan, trebuie angajată mai intens și răspunderea lor pentru viitorul întreprinderii,** viitor strîns legat, în primul rînd, de **valorificarea rezervelor funcției de cercetare-dezvoltare.**

Eugen HANCĂ
Suceava

PERISCOP

● **STIMULAREA INTRODUCERII PROGRESULUI TEHNIC.** Analizînd căile unei mai bune valorificări a potențialului de ridicare a nivelului tehnic al proceselor de producție și al produselor în U.R.S.S., prof. dr. V. Kelîik și doc. A. Kukrus, de la Institutul politehnic din Tallin, relevă (într-un articol publicat în revista „EKO") necesitatea de a se dezvolta astfel de forme organizatorice cum sînt cooperarea pe bază de contract între institutele științifice și industrie și înființarea de uniuni economice științifico-productive — cu condiția de a se preveni tendințele de orientare a acestei cooperări în mod prioritar spre obiective pe termen scurt (cum ar fi cele legate de eliminarea unor locuri înguste), de dispersare a forțelor de cercetare în locul concentrării lor asupra problemelor-cheie (întreprinderile să-și rezolve în mai mare măsură cu forțe proprii sarcinile de progres tehnic, apelînd la oamenii de știință doar pentru expertiză și consultanță). Stabilirea și rezolvarea de obiective comune pentru știință și producție, care să îmbine preocupările imediate cu cele de perspectivă, ar facilita dezvoltarea producției cu caracter experimental (în uzine, sectoare, secții, ateliere special organizate), resursele materiale și de forță de muncă necesare acesteia urmînd să fie eliberate printr-o anumită limitare a fabricației de serie a produselor din clasa de calitate standard și a celor depășite ; rezultatele obținute de organizația „EFFEKT", creată în sistemul ministerului industriei din R.S.S. Estonă, pledează și pentru încredințarea activității promoționale unor unități specializate în prestarea de servicii de introducere a progresului tehnic la diferite întreprinderi beneficiare.

Pentru generalizarea experienței înaintate a fost introdus în Uniunea Sovietică, încă din 1972, un sistem de transmitere între organizații și întreprinderi a realizărilor științifico-tehnice, cu obligația acordării de asistență pentru introducerea lor. Autorii propun îmbunătățirea contractului-tip ce stă la baza sistemului, în sensul ca efectele (și sumele acordate pentru stimulare) să fie calculate prin raportarea nu la un volum prestabilit pentru primul an de producție executată după documentația primită (volum care adesea nu se realizează), ci la rezultatele efectiv obținute pe o perioadă de cîțiva ani. De asemenea, ei consideră că, după 10 ani de experimentare, este timpul să se generalizeze plata centralizată a recompenselor cuvenite autorilor invențiilor și inovațiilor generalizate, dintr-o cotă de 0,7% din valoarea economiilor obținute prin aplicarea acestora, pe care întreprinderile o varsă în fondul constituit la direcția special creată în cadrul Comitetului de stat pentru invenții.

● **BRIGĂZI COMPLEXE DE RAȚIONALIZATORI.** În Cehoslovacia cunoaște o largă extindere o formă înaintată de organizare a colectivelor de creație pentru progresul științifico-tehnic : brigăzile complexe de raționalizatori. Inițiativa, pornită în rîndul minerilor din bazinul Ostrava, constă în efortul coordonat al membrilor brigăzilor — muncitori, ingineri, tehnicieni, economiști și alți specialiști — pentru perfecționarea complexă a tehnicii și a organizării producției și creșterea eficienței muncii. În prezent funcționează în întreaga țară cca 12 mii de brigăzi, cu rezultate remarcabile în ce privește contribuția la modernizarea producției și a produselor, colaborarea între muncitori și intelectualitatea tehnică, întărirea relațiilor sociale. S-au format și brigăzi avînd în componența lor lucrători din mai multe întreprinderi, pentru rezolvarea unor probleme comune.

LEGEA CAUZALITĂȚII ÎN PROCESUL DECIZIONAL ECONOMIC

1. Premise teoretice

UNA DINTRE CONDIȚIILE primordiale de desfășurare în mod eficient a proceselor economice o constituie fundamentarea temeinică a deciziilor de către factorii desemnați să conducă sistemele respective. Literatura de specialitate apreciază că „orice activitate de conducere se bazează pe decizii" și că „întreaga activitate desfășurată de organele și organizațiile de partid, de organele de conducere colectivă și individuală din întreprinderi, centrale, ramuri și pe ansamblul economiei naționale, reprezintă o înlănțuire de decizii". [1])

Creșterea gradului de integrare a economiei naționale în circuitul economic mondial aduce după sine penetrația rapidă a schimbărilor din mecanismul de funcționare a sistemului economic mondial în subsistemul național, schimbări care se propagă în configurație arborescentă în toate ramurile interconectate. În același timp, întreținerea tot mai strînsă, ce caracterizează ramurile unei economii moderne, face ca orice modificare în starea sistemului economiei naționale să se transmită, ca într-o mișcare browniană, în cele mai intime unghiuri ale sistemului.

Iată de ce, în epoca noastră, procesul decizional economic, avînd sarcina să rezolve probleme de complexitate tot mai deosebită, cu luarea în considerare a tuturor interdependențelor care se manifestă între fenomenele economice, trebuie să plece de la cel puțin două premise cu caracter obiectiv :

— fenomenele economice se află în raporturi de continuitate genetică, existînd într-o relație cauzală, ce se manifestă ca legătură temporală, în care un fenomen (cauză) precede și provoacă un alt fenomen (efect) ;

— analiza dialectică a raportului cauzal corelează cauzele și condițiile în producerea efectelor ;

Este evident că o anumită cauză produce cu necesitate, întotdeauna și pretutindeni, același efect, numai dacă sînt prezente aceleași condiții. [2]) În cadrul proceselor și fenomenelor economice, condițiile, ce mijlocesc raportul de necesitate dintre cauză și efect, nu sînt altceva, în ansamblul lor, decît mediul ambiant economic.

Fenomenele economice există și se manifestă în ansamblul fenomenelor sociale, politice etc., cu care formează un tot organic. De aceea, relațiile cauzale se structurează corelat cu rețeaua celorlalte relații care configurează structura și dinamica fenomenelor economice, atît în interiorul lor cît și corelat cu celelalte fenomene.

Nevoia simultană de rigurozitate și obiectivitate ne determină să analizăm fenomenele economice, în raporturile lor cauzale, atît prin prisma interacționării lor cu alte fenomene, dar mai ales prin prisma propriei lor structuri. În acest sens, Lenin sublinia următoarea idee: „concepția umană despre cauză și efect simplifică întotdeauna întrucîtva conexiunea obiectivă a fenomenelor naturii... izolînd în mod artificial o latură sau alta a procesului universal unic" [3]), definind raportul de cauzalitate drept „o mică părticică a legăturii universale obiectiv reale a fenomenelor". [4])

În interpretarea dialectică a înlănțuirii cauzale a fenomenelor economice, orice fenomen se dovedește a fi simultan cauză și efect, atît în raport cu diverse lanțuri cauzale cît și în raport cu același lanț cauzal. În acest sens, Engels vorbea despre trecerea cauzelor și efectelor unele în altele : „...reprezentările de cauză și efect sînt valabile ca atare, numai cînd sînt aplicate la un caz particular, dar că, îndată ce privim cazul particular în conexiunea sa generală cu lumea în întregul ei, ele se contopesc, se dizolvă în reprezentarea interacțiunii universale, în care cauzele și efectele își schimbă mereu locul, ceea ce este acum sau aici efect devine dincolo sau apoi cauză, și invers". [5]).

Aceasta face ca raportul de cauzalitate să fie, în sine, un microsistem care funcționează după regulile conexiunilor de tip cibernetic, cauzele și efectele condiționîndu-se reciproc. Determinismul reciproc al cauzei și efectului se manifestă prin faptul că, în același lanț cauzal, în care cauza precede și provoacă efectul, efectul influențează direct sau indirect cauza care îl determină. (Fig. 1).

fig. 1

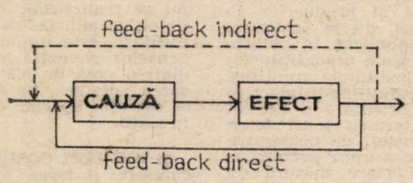

Complexitatea interdependențelor, caracteristică fundamentală a sistemelor economice, se reflectă în apariția de legături tip cauză-efect nu numai în interiorul sistemului, dar mai ales între sistem și mediul economic înconjurător. I. Olteanu surprinde concis ideea arătînd că „astăzi a devenit mai transparent decît oricînd în trecut că toate lucrurile sînt legate între ele, că trăim într-o lume a interdependențelor crescînde, pe care trebuie să le cunoaștem, pentru că altfel nu vom putea înțelege și stăpîni complexitatea". [6]) În acest sens, o cauză care generează efecte în sistemul economic analizat poate fi determinată, la rîndul ei, atît de efecte apărute în propriul sistem, cît și de efecte apărute în sisteme economice conexe, generate și ele de alte cauze. Tot cîntinuînd analiza pe filiera cauză-efect, pînă la origini, ajungem să identificăm cauza inițială pe care se fundamentează întreg lanțul de implicații (Fig. 2).

fig. 2

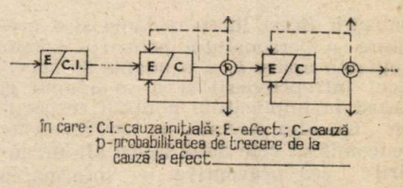

în care: C.I.-cauza inițială; E-efect; C-cauză
p-probabilitatea de trecere de la cauză la efect

Precizăm că avem în vedere nu cauza inițială în mod absolut, ci acea cauză inițială accesibilă nivelului de cunoaștere al analizatorului la un moment dat.

2. Premise metodologice

PRIN PRISMA celor prezentate mai sus vom elabora, în continuare, un model de analiză aplicabil proceselor decizionale ameliorative.

Analiza fenomenelor și proceselor din cadrul sistemelor economice ne-a condus la relevarea următoarelor axiome economice :

A — în orice sistem economic pot să apară deficiențe ;

B — orice deficiență este generată de cel puțin o cauză ;

C — orice deficiență generează cel puțin un lanț de consecințe ;

D — o deficiență (ca efect) poate deveni cauză atît prin ea însăși, cît și prin consecințele sale ;

E — soluțiile trebuie să acționeze asupra cauzelor și, prin acestea, asupra deficiențelor și consecințelor.

Reprezentarea grafică a principalelor interdependențe dintre elementele celor cinci axiome economice se materializează în următoarea configurație : (Fig. 3).

fig. 3

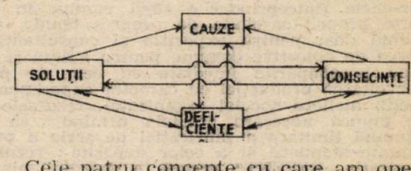

Cele patru concepte cu care am operat mai sus se definesc, în accepțiune economică, astfel :

[1]) Vezi de exemplu : O. Nicolescu, T. Zorlențan, „Conducerea unităților industriale de construcții și transporturi", vol. I, Litografie A.S.E. 1981 și P. Vagu, T. Zorlentan „Decizia — moment esențial în conducerea unităților economice", Ed. politică, București, 1972, etc.

[2]) I. Tudosescu, coordonator „Filozofie, materialism dialectic și istoric", Ed. didactică și pedagogică, București, 1976, p. 183

[3]) V.I. Lenin, „Materialism și empiriocriticism", în Opere complete, vol. 18, București, Ed. politică, 1963, p. 157

[4]) V.I. Lenin, „Caiete filozofice", în Opere complete, vol. 29 București, Ed. politică, 1966, p. 136

[5]) Fr. Engels, „Anti-During", în Marx-Engels, Opere, vol. 20, București, Ed. politică, 1964, p. 23—24

[6]) I. Olteanu, „Dialoguri despre viitor", Ed. politică, 1982, p. 72

a) soluție (economică) = ansamblul deciziilor și actelor economice care sînt menite să rezolve dificultăți sau deficiențe pe baza luării în considerare, cu precădere, a cauzelor ce le generează ;

b) cauză (economică) = fenomen sau complex de fenomene economice care preced și, în condiții determinate, provoacă apariția unor efecte pozitive sau negative (deficiențe), cărora le servește ca punct de plecare ;

c) deficiență (economică) = fenomen de natura unei dereglări în mecanismul economic care succede și a cărei producere este provocată de cauză ;

d) consecință (economică) = rezultat al unei abateri pozitive sau negative în mecanismul economic.

Bineînțeles că aria definițiilor este mult mai largă, dar, după cum se observă, am avut în vedere, în definirea conceptelor de mai sus, în primul rînd, situațiile de natura deficiențelor. Este clar că o cauză poate produce atît efecte pozitive, cît și negative (deficiențe), iar o consecință poate fi rezultatul atît al unui efect pozitiv cît și al unuia negativ.

Foarte importantă, pentru o analiză corectă a fenomenelor și proceselor economice și elaborarea unor decizii eficiente, este axioma „E" : „soluțiile trebuie să acționeze asupra cauzelor și prin acestea asupra deficiențelor și consecințelor". Pentru argumentare vom proiecta o altă reprezentare grafică a celor cinci axiome (Fig. 4).

fig. 4

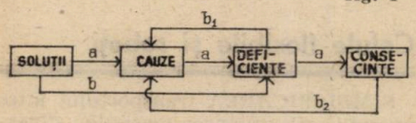

Apar aici două situații :

a — situația normală, din punct de vedere logico-economic, în care soluțiile acționează asupra cauzelor, diminuîndu-le sau eliminîndu-le, și implicit asupra lanțului deficiențe-consecințe ;

b — situația care, din păcate, se mai manifestă în unele cazuri din activitatea economică, cînd soluțiile acționează numai asupra deficiențelor, fapt care conduce doar la o înlăturare temporară a lor, datorită eludării cauzelor ce vor continua să acționeze generînd deficiențe și consecințe-puncte de plecare pentru noi cauze (b_1 și b_2) și deci pentru regenerarea întregului lanț.

Trebuie făcută, totuși, o precizare și anume că ambele situații se referă la cazul cînd cauzele sînt de natură internă sistemului sau subsistemului economic analizat. În situația în care cauzele au determinări în afara sistemului sau subsistemului considerat, atunci este necesară acțiunea unor factori de decizie cu competențe, cărora le sînt subordonate toate sistemele și subsistemele economice interconectate cu cel în cauză.

3. Implementarea

ÎN ANSAMBLUL etapelor procesului decizional economic (identificarea și definirea problemei, stabilirea obiectivelor specifice, elaborarea alternativelor decizionale, deciderea, aplicarea deciziei și evaluarea rezultatelor [7]), analizele de tip cauză-efect trebuie, în mod necesar, să-și găsească locul în toate etapele. Astfel, în primele două etape, are loc identificarea principalelor deficiențe apărute în sistemul sau subsistemul economic analizat, stabilindu-se cauzele și consecințele aferente. Identificarea corectă a deficiențelor și configurarea lor riguroasă în lanțul cauzal reprezintă factorul primordial în elaborarea unor decizii eficiente. Definirea incorectă sau incompletă a problemelor abordate poate avea repercusiuni asupra întregului proces decizional, pentru că, așa cum arată Peter Drucker, „este mult mai dăunător să dai un răspuns bun unei probleme greșit definite decît să dai un răspuns mai puțin bun unei probleme bine puse" [8]).

În același timp cu stabilirea cauzelor și consecințelor specifice sistemului economic analizat, trebuie identificate legăturile de tip cauză-efect dintre sistemul economic analizat și sistemele conexe, respectiv legăturile cu mediul ambiant economic.

În următoarele două etape, în care folosirea aparatului matematic este strict necesară, corelarea soluțiilor cu cauzele devine o condiție esențială pentru un proces decizional eficient.

Ultimele etape, de aplicare a soluțiilor și evaluare a rezultatelor, oferă, prin impactul dintre modelul teoretic și realitatea concretă în care este implementat, elemente utile, atît pentru verificarea corectitudinii întocmirii lanțului soluții-cauze-deficiențe-consecințe, cît și pentru elaborarea eventualelor corecturi.

Bineînțeles că deciziile care vor fi luate trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, redresarea fenomenelor economice, însă este dăunător să nu se ia în considerare și aspectele politice, sociale, culturale, umane etc. care interacționează în sistemele analizate, pentru că, așa cum arăta Alvin Toffler, „în orice sistem complex, cînd optimizăm în favoarea unei singure variabile, vom ajunge la dislocări sau poate chiar la dezechilibrarea sistemului" [9]).

Cauzalitatea, această lege generală a universului, trebuie să devină, acolo unde nu este încă onorată, la nivelul importanței sale, piatra unghiulară a analizei proceselor și fenomenelor economice. Apare, de aici, ca indubitabilă necesitatea luării în considerare a raporturilor cauzale în procesul decizional economic, mai ales azi, cînd fenomenele economice capătă o complexitate crescîndă.

Daniel MĂRGUȘ
Institutul de economie industrială

[7]) O. Nicolescu, T. Zorlențan, op. cit. p. 384 și O. Nicolescu „Economia și conducerea întreprinderilor industriale", Ed. didactică și pedagogică", București 1980, p. 207
[8]) Citat după P. Vagu, T. Zorlențan, op. cit. p. 51
[9]) I. Olteanu, „Dialoguri despre viitor", cap. „Cu Alvin Toffler în fața celui de al treilea val", Editura Politică, București, 1982, p. 224

Un obiectiv prioritar — reducerea accentuată a costurilor de producție

(Urmare din pag. 6)

lor de produse de înaltă tehnicitate, care se realizează cu consumuri energetice reduse, valorifică la maxim materiile prime și încorporează o cît mai mare cantitate de muncă înalt calificată. O dezvoltare prioritară vor cunoaște produsele chimiei de sinteză fină, cele de mic tonaj, se vor elabora noi procedee chimice și biochimice, vor fi amplificate cercetările pentru creșterea gradului de prelucrare a țițeiului prin obținerea de noi polimeri și produse petrochimice, de chimizare sporită a gazului metan. Trecerea rapidă, în proporție sporită, în procesul de producție a noilor produse și tehnologii, chiar în devans față de prevederi, constituie un sprijin deosebit de important pentru asigurarea reducerii costurilor de producție.

În acest context se acordă o atenție deosebită în continuare :

— modernizării produselor existente în fabricație și perfecționării tehnologiilor, îndeosebi la produsele la care ponderea cheltuielilor cu materiile prime, materialele și energia este foarte ridicată ;

— diversificării producției, urmărind realizarea de produse noi cu parametri tehnici-calitativi superiori și consumuri cît mai mici ;

— utilizării la maximum a capacităților de producție, avîndu-se în vedere că mai există încă unele instalații care din diverse cauze nu lucrează la capacitate, ceea ce încarcă costul producției ;

— creșterii gradului de valorificare a materiilor prime, îndeosebi a țițeiului, ținînd seama că în acest domeniu, în unele unități, cheltuielile materiale sînt în prezent ridicate, iar rentabilitățile mai reduse ;

— sporirii eforturilor și a colaborării proiectanților și beneficiarilor în așa fel încît să se promoveze cu deosebire investițiile care permit fabricarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, la un înalt grad de productivitate și consumuri materiale reduse.

Totodată, alături de eforturile pentru modernizarea instalațiilor tehnologice mai vechi și perfecționarea continuă a procedeelor tehnologice, important de subliniat este că se impun acțiuni ferme în unitățile care au de recuperat restanțe în atingerea parametrilor proiectați la anumite instalații.

Sporirea eforturilor în toate întreprinderile pentru transpunerea în viață a acestor măsuri și acțiuni este o cerință de maximă însemnătate pentru fiecare colectiv de oameni ai muncii, avînd în vedere că prin reducerea accentuată a costurilor în anul 1985 trebuie să se realizeze o creștere a contribuției industriei chimice la realizarea unui volum sporit de producție în condiții de eficiență superioară, la creșterea venitului național.

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Automatizare flexibilă şi robotizare

PRODUCŢIA pe loturi prin prelucrarea pe maşini-unelte este cea mai cunoscută, răspîndită şi, sub aspectul asigurării eficienţei procesului, cea mai dificilă formă de producţie de tip discontinuu. Cu toată dezvoltarea producţiei de serie mare şi de masă, ca urmare a specializării unităţilor de producţie şi tipizării componentelor în cadrul familiilor de produse, producţia de serie mică şi mijlocie creează în prezent 60—80% din volumul producţiei industriale a ţărilor avansate, volum ce reprezintă valoric 10—20% din produsul naţional brut. Specificul producţiei de serie mică şi mijlocie influenţează costurile pe unitate de produs comparativ cu producerea aceloraşi repere în regim de producţie de masă (raportul atingînd 30 : 1). În aceste condiţii este explicabil interesul acordat rezolvării problemelor teoretice şi practice ridicate de modernizarea şi automatizarea prelucrării reperelor pe maşini-unelte. Gradul de automatizare al operaţiilor de prelucrare şi asamblare atins în cadrul diverselor domenii în raport cu mărimea loturilor produse este în continuare diferenţiat (fig. 1).

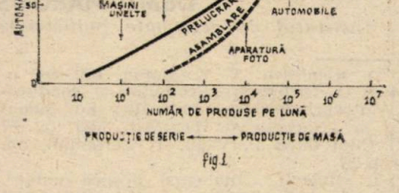

Fig 1

Soluţiile adoptate de automatizare vizează :

— automatizarea procesului tehnologic propriu-zis în scopul creşterii eficienţei şi adaptabilităţii acestuia în raport cu specificul producţiei de serie, considerînd informatizarea (introducerea tehnologiilor şi tehnicilor informatice) ca o componentă a automatizării ;

— automatizarea activităţilor tehnico-economice de proiectare, pregătire, planificare şi urmărire a producţiei la nivelul întreprinderii producătoare şi a componentelor sale.

În cele ce urmează vom prezenta numai aspectele legate de evoluţia şi tendinţele automatizării şi informatizării procesului tehnologic propriu-zis în raport cu caracteristicile sistemelor tradiţionale de prelucrare.

Prelucrarea tradiţională pe loturi se bazează pe o mişcare coordonată a unor cantităţi variabile de repere de diferite tipuri printr-o serie de operaţii de prelucrare pe maşini-unelte în scopul obţinerii de produse finite la momente de timp şi cu costuri predeterminate.

Acest sistem de prelucrare este dependent de corelarea timpurilor de pregătire a maşinilor-unelte şi de durata efectivă a prelucrării pentru fiecare tip de reper. Sistemul devine eficient numai în cazul executării nefragmentate a loturilor prestabilite şi cu respectarea riguroasă a unei succesiuni tipologice predeterminate, fapt ce în practică se întîmplă destul de rar.

Dintre deficienţele sistemului tradiţional de prelucrare pe loturi menţionăm :

1. **Utilizarea insuficientă a maşinilor:** Timpul alocat prelucrării pe maşina-unealtă a unui reper, conform unor analize statistice, reprezintă 5—10% din timpul total de uzinare, restul fiind consumat de mişcări şi aşteptări, interoperaţii (intermaşini). Din timpul ocupat pe maşină cca 30% reprezintă timp efectiv de prelucrare, 70% fiind consumat de operaţiile de încărcare, poziţionare, măsurare etc. (fig. 2).

În aceste condiţii, recuperarea investiţiilor de achiziţionare a utilajelor este lentă, afectînd implicit posibilităţile de înlocuire a utilajelor uzate fizic şi moral ;

2. **Lungimea duratei de uzinare:** Parcurgerea de către un reper a unei serii de operaţii individuale executate pe maşini-unelte diferite prelungeşte durata de uzinare a unui produs cu prelucrări multiple. La aceasta se adaugă întîrzierile de natură organizatorică inerente prelucrării, aşteptării şi transportului interoperaţii, situaţie economic defavorabilă prin blocare de fonduri, în special în condiţiile utilizării unor materii prime scumpe ;

3. **Cerinţe speciale de spaţiu:** Dorinţa de utilizare eficientă a maşinilor conduce inevitabil la crearea de stocuri între operaţii pe parcursul uzinării, stocuri ce necesită spaţii de depozitare organizate şi asigurate cu mijloace tehnice şi umane, crearea de evidenţe suplimentare etc., elemente ce influenţează negativ costurile de producţie. Deservirea de către operatori a maşinilor comportă spaţii de trecere, de acces şi de manevră, conducînd la utilizarea neeficientă a spaţiilor şi majorarea cheltuielilor de investiţii ;

4. **Inflexibilitate în raport cu cererea:** Lungimea duratei de uzinaj şi investiţiile făcute de producător în organizarea fluxului de fabricaţie, spaţii de depozitare etc. conduc la o inadaptabilitate a sistemului de a răspunde rapid şi eficient la cereri de schimbare a planului de fabricaţie (tipuri de repere şi cantităţi, ordine de execuţie etc.). Efectele lipsei de flexibilitate se resimt uneori chiar la nivel superior secţiei / întreprinderii direct producătoare ;

5. **Fluctuaţii ale nivelului de calitate:** Efectuarea operaţiilor de prelucrare pe maşini-unelte convenţionale implică efectuarea controlului dimensional de către operatorii umani, operaţii care împreună cu schimbarea reperului şi sculei influenţează eficienţa procesului. Participarea directă a operatorilor umani la procesul de prelucrare şi control conduce la fluctuaţii de calitate, inclusiv prin efectele „curbei de oboseală" specific umane.

Elementele mai sus menţionate prin operaţii pe maşini distincte şi control uman de calitate conduc la creşterea ponderii cheltuielilor indirecte de producţie ajungînd în unele cazuri ca acestea să echivaleze valoarea cheltuielilor directe.

Maşini-unelte automatizate

AUTOMATIZAREA poate fi definită ca un mijloc de eliberare a operatorului uman de munca legată direct de maşină. Prin dezvoltarea comenzii numerice (CN) activităţile umane în cadrul proceselor discontinue de fabricaţie au fost reduse la încărcarea şi descărcarea repetată a maşinilor-unelte. Realizată iniţial în industria aeronautică pentru maşini de frezat şi ulterior pentru strunguri, tehnica comenzilor numerice introduse pe benzi perforate a permis creşterea productivităţii muncii şi a calităţii produselor rezultate. Utilizarea pe scară largă a maşinilor-unelte cu comandă numerică a condus la dezvoltarea unor instrumente informatice de producere automatizată a benzilor pentru aceste maşini. Dorinţa de adaptare a maşinilor CN la cerinţele permanente de creştere a productivităţii a impus utilizarea tehnicii de calcul. Maşinile cu comandă numerică directă (DNC) efectuează comenzile date de un calculator care asigură şi schimbarea rapidă a programului de prelucrare eliminîndu-se banda perforată (sursă frecventă de erori şi element cu uzură fizică în timpul utilizării).

Celule flexibile şi roboţi

SIMPLIFICAREA transportului între operaţii prin gruparea maşinilor, diversificarea posibilităţilor de prelucrare

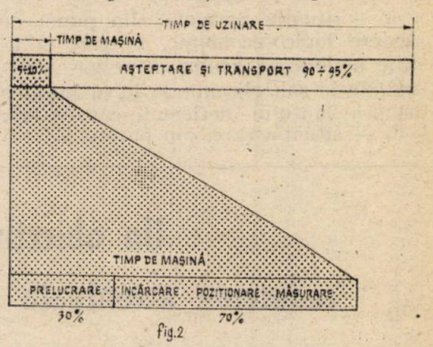

Fig.2

pentru o clasă largă de corpuri constituie o tendinţă exprimată cel mai bine prin conceptul de celulă automată de fabricaţie, extins ulterior la „Sistem de prelucrare flexibil" (FMS).

Definiţia acestuia, dată de Kearney şi Trecker cu ocazia creării în 1958 a primului sistem flexibil a rămas actuală : „FMS combină tehnica existentă a prelucrărilor numerice, manipularea automată a materialelor, tehnică de calcul şi programe pentru a crea un sistem integrat de prelucrare automată pe diferite posturi de lucru a unor serii aleatoare de diverse repere depozitate paletizat". Orientate pe prelucrarea corpurilor de rotaţie sau prismatice, utilizînd ca sisteme de transport programabile conveioare sau roboţi industriali, celulele flexibile de fabricaţie s-au dovedit eficiente. La nivelul anilor 1980—1981 existau deja în exploatare peste 60 de celule flexibile.

Dintre efectele înregistrate menționăm : — prelucrarea unor familii de piese pe una sau mai multe mașini, practic fără întreruperi ; — reducerea substanțială a spațiilor de producție și implicit a costurilor legate de construcția și amenajarea acestora. Un exemplu în acest sens : la tehnologia actuală aceeași cantitate de piese ce se prelucrează pe 100 mașini-unelte convenționale, necesitînd o suprafață de 6 000 m², se realizează cu 8 celule flexibile de prelucrare utilizînd numai 1 200 m².

Un exemplu de celulă avansată de fabricație flexibilă destinată realizării de corpuri de rotație este celula proiectată de centrul pentru Ingineria producției și automatizării al companiei Fraunhofer din Berlin. Celula include un manipulator vertical echipat cu două dispozitive de prehensiune (unul pentru piesa semifabricată, altul pentru produsul finit), care asigură transportul pieselor între strung și paletele cu semifabricate și produse finite. Întregul ansamblu este comandat de un calculator electronic.

Celula este dotată de asemenea cu un sistem automat de schimbare a sculei, asociat unei magazii automate de scule. Sistemul de comandă al celulei asigură controlul de calitate și detectarea și diagnosticarea erorilor. O celulă de fabricație flexibilă de acest tip este construită astfel încît să poată prelucra diferite piese, cu diametre variind între 40 și 300 de mm. Pe parcursul unui schimb nu există nici o întrerupere care să implice operații manuale de tip încărcare-descărcare, schimb de scule etc.

Sistemul este planificat pentru lucrul continuu trei schimburi pe zi, inițializările fiind necesare doar în primul schimb. Testat îndelung în producție, sistemul a manifestat și scăderi, legate în primul rînd de o anumită lipsă de siguranță în funcționare. Direcțiile de perfecționare sugerate de utilizatori : mai multe capabilități senzoriale pentru detectarea imperfecțiunilor de fabricație și mai multe posibilități de reacție la defecțiuni electrice și mecanice.

Cerința de compactizare a utilajelor în cadrul celulelor de fabricație a condus la crearea „Celulelor flexibile compacte“ (BOX — type capsule) cu structură și funcțiuni complexe.

Avînd la bază principiul : „este nerațional să forțez la infinit să funcționeze împreună niște elemente ce au fost concepute să funcționeze independent“, în cadrul celulelor compacte mașinile-unelte, roboții și manipulatoarele își pierd trăsăturile constructive și de structură cunoscute și tradiționale.

Celula compactă se livrează ca un tot unitar, necesitînd fundații și racorduri unice la agenți energetici. Se preconizează ca în viitor celulele compacte să asigure în cvasitotalitate necesarul de prelucrare a întreprinderilor mici și mijlocii.

Interconectînd mai multe astfel de celule de fabricație flexibilă prin sisteme automate de transport de material și informație se obțin așa numitele **„Sisteme integrate de fabricație flexibilă“.** Acestea asigură următoarele avantaje : — utilizarea la indici superiori a instalațiilor productive prin alimentare continuă ; — accelerarea fluxului de materiale, făcînd posibilă reducerea drastică a stocurilor intermediare ; — reducerea costurilor de fabricație ; — creșterea calității produselor ș.a.

Succesul acestor sisteme este condiționat în mare măsură de interfațarea corectă a sistemului cu nivelurile superioare și inferioare. Aceasta înseamnă că se impune o perfectă funcționare a sistemelor de programare a producției, astfel încît materia primă să fie furnizată fără întîrzieri și în cantitățile prevăzute. Pe de altă parte livrarea pieselor (produselor) finite trebuie, de asemenea, efectuată în ritmul planificat. În mod curent un produs finit la nivel de întreprindere nu este realizat numai prin operații de prelucrare, reperele formînd prin operații de asamblare și montaj produse din ce în ce mai complicate. Ridicarea nivelului de automatizare al prelucrării nu este, în aceste condiții, suficientă pentru a asigura o eficiență ridicată pe ansamblul întreprinderii. Alegerea soluției de automatizare a operațiilor de asamblare/montaj este determinată de volumul producției (fig. 3).

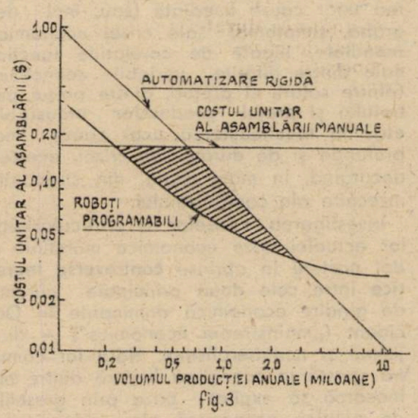

Fig.3

Pentru producția de serie soluția de eficiență maximă este dată de introducerea roboților programabili. O atenție deosebită trebuie acordată informatizării activității de asamblare/montaj și integrării acesteia în sistemul de conducere informatizată a întreprinderii.

Dezvoltînd continuu sistemele de tip FMS pe plan mondial a apărut deja perspectiva realizării „fabricilor/secțiilor fără oameni“. Considerentele de proiectare ce stau la baza realizării unei astfel de fabrici sînt următoarele :

1. Eliminarea locurilor de muncă nedorite de operatorii umani (locuri de muncă existente sau care pot să apară pe parcursul apariției de noi produse și tehnologii). Trebuie avute în vedere în primul rînd activitățile monotone, obositoare, sau în medii nocive. Este interesant de observat că un grad înalt de automatizare al fabricației necesită prelucrarea unei cantități mari de informații a căror culegere și/sau urmărire impune activități sistematice monotone din care unele se desfășoară în mediile producției directe. Minimizarea intervenției umane trebuie avută în vedere chiar în zonele de vîrf ale conducerii fabricii.

2. Asigurarea flexibilității sistemului. O flexibilitate ridicată se asigură cu prețuri ridicate (utilaje complexe constituite în regim unicat). Astfel de sisteme devin rentabile numai în cazul unor producții de serie mare și la productivități ridicate. O soluție de compromis o constituie proiectarea fabricii de module capabile să funcționeze în caz de necesitate independent.

3. Siguranța ridicată în funcționare. Eliminarea operatorului uman din spațiul de producție impune funcționarea în timp îndelungat fără defecțiuni a utilajelor tehnologice. Aceasta se poate realiza atît prin măsuri de ridicare a siguranței în funcționare a fiecărui utilaj/dispozitiv în parte, cît și prin strategii de funcționare „degradată“ a ansamblului atunci cînd unele componente sînt scoase temporar din funcțiune. Rezultă necesitatea asigurării personalului pentru activitățile de întreținere și reparație a utilajelor, sculelor și dispozitivelor. Dar, în mod optim, deoarece o fabrică cu număr minim de lucrători activi care impune păstrarea în rezervă a unui personal numeros de întreținere și reparații, constrîns la intervenții frecvente și dificile, aduce prea puține avantaje față de sistemele tradiționale.

4. Consum minim de materii prime și energie. Într-o etapă inițială de gîndire a sistemelor de automatizare a fabricației se accepta ideea compensării prin consum suplimentar de energie a avantajelor automatizării complexe. În prezent, asemenea abordări nu mai sînt acceptate, reducerea permanentă a consumurilor de energie, de materii prime și prelucrarea deșeurilor fiind obiective fundamentale ale progresului tehnic.

5. Calificarea personalului. Asigurarea unei pregătiri profesionale adecvate a personalului se impune nu numai pentru operatorii ce vor deservi noul tip de fabrică cît și pentru categoriile de personal care trebuie să se reprofileze către noi meserii.

Fabrica/secția fără oameni trebuie privită ca o componentă specială a unui ansamblu creat și organizat în vederea asigurării unui proces de producție eficient.

În realizarea concretă a unei fabrici fără oameni sînt respectate următoarele principii : — izolarea propriu-zisă a zonelor din procesul tehnologic din care au fost eliminați operatorii umani. Din această categorie fac parte sectoarele de prelucrări, asamblare, control, asigurare programe de comandă numerică împreună cu magaziile automate și punctele de prelucrare a deșeurilor ; — implementarea unui sistem complex de conducere prin calculator. Zonele „fără oameni“ sînt supervizate de către un calculator central prin care se urmărește și comandă funcționarea utilajelor. Calculatorul analizează starea utilajelor, semnalizînd apariția defecțiunilor, precizînd locul și cauza acestora. Rapoartele de acest tip sînt analizate periodic de către personalul specializat, în vederea eliminării cauzelor de defecțiuni ; — conectarea sistemului de conducere central la un sistem de prelucrare a informațiilor la nivel superior.

În prezent asemenea fabrici fără oameni sînt în curs de execuție, faza de experimentare pe unități de dimensiuni reduse demonstrînd eficiența so-

Radu MAGDA
Dan MIHALCA

(Continuare în pag. 24)

Teorii burgheze despre criza economică mondială: evoluţii şi limite (I)

LITERATURA burgheză convenţională din perioada postbelică referitoare la ciclurile şi crizele economice a cunoscut importante schimbări de opinie, strîns legate de însăşi ciclicitatea economiei capitaliste. În primele trei decenii ale acestei perioade, problematica ciclurilor şi a crizelor economice a fost ignorată sau neglijată. Unii economişti burghezi au ajuns chiar la concluzia că „economia mixtă" şi politicile economice dirijate din ţările capitaliste dezvoltate ar fi reuşit să elimine crizele economice de mare anvergură din viaţa lor[1]). Alţi economişti burghezi vorbeau despre capacitatea acestor politici de a atenua ciclicitatea economiei capitaliste, transformînd ciclurile tradiţionale (însoţite de depresiuni economice) în cicluri ale creşterii economice[2]).

Puţini economişti burghezi (de ex. H. Guitton) considerau crizele drept un însoţitor firesc al creşterii economice din capitalism, preocupîndu-se de anatomia şi tipologia lor, dar şi aceştia erau convinşi că politicile economice ale statelor burgheze puteau asigura, relativ uşor, depăşirea crizelor şi relansarea economiilor respective[3]).

După criza economică ciclică din anii 1974/1975 s-a înregistrat o adevărată explozie de lucrări burgheze consacrate ciclicităţii şi crizelor economice din capitalism şi din economia mondială, a căror valoare cognitivă este însă foarte diferită şi care urmăresc, în cele mai multe cazuri, să justifice măsurile de „gestionare a crizei", ieşirea din criză în avantajul claselor dominante şi în dauna maselor populare, menţinînd în continuare capitalismul[4]).

Pe măsura agravării actualei crize economice mondiale şi a diversificării consecinţelor ei asupra diferitelor categorii de ţări şi grupuri sociale au avut loc importante schimbări în viziunea gînditorilor burghezi despre natura şi cauzele acestei crize, ca şi despre strategia depăşirii ei. Semnalăm, cu titlu exemplificativ, cîteva din principalele direcţii ale acestor deplasări în concepţia occidentală consacrată problematicii crizei economice mondiale.

În esenţă s-a trecut de la explicarea actualei crize economice mondiale prin cauze exogene, la cercetarea cauzelor ei endogene, de la iluzia unui fenomen conjunctural (ciclic) de tip tradiţional la recunoaşterea particularităţilor acestei crize ; treptat s-a trecut de la investigarea unor cauze imediate (sau, mai degrabă, simptome) ale crizei economice mondiale, legate de corelaţiile funcţionale dintre diferite variabile economice (dintre salarii şi preţuri, dintre preţul petrolului şi preţul produselor industriale etc.) la recunoaşterea unor cauze mai profunde şi de durată ale crizei, acestea decurgînd, în mare parte, din structurile învechite ale capitalismului.

Investigarea cauzelor şi particularităţilor actualei crize economice mondiale a dat naştere la aprinse **controverse teoretice** între cele două principale curente de gîndire economică dominante în Occident („mainstream economics") — dirijismul şi neoliberalismul. Nota lor comună constă în aceea că fiecare dintre ele încearcă să explice criza prin greşelile de politică economică ale adversarilor săi. Dirijiştii (neokeynesiştii) îi acuză pe neoliberali (monetarişti) de insuficienţa controlului asupra masei monetare şi asupra creditului, iar monetariştii îi acuză pe neokeynesişti de excese în politica veniturilor şi deficite bugetare, respectiv de amestecul excesiv al statului burghez în viaţa economică, ceea ce ar aduce prejudicii liberei funcţionări a pieţei concurenţiale[5]).

La începutul actualei crize economice mondiale a dominat iluzia că ar fi vorba de o criză ciclică tradiţională (recesiune, eventual, depresiune) şi că, în cele din urmă, se va găsi politica economică adecvată de relansare a economiei ţărilor occidentale[6]).

Nemaiputînd să nege prezenţa crizei, vizibilă cu ochiul liber şi pentru profani, P.A. Samuelson se limitează numai să constate schimbarea de situaţie şi recunoaşte incapacitatea teoriei keynesiste, respectiv neokeynesiste de a da răspunsuri convingătoare şi soluţii practicabile pentru noile probleme economice contemporane, evitînd să dea o explicaţie de fond acestei crize. Pe bună dreptate, poziţia circumspectă a lui P.A. Samuelson a fost calificată de W.W. Rostow drept agnostică[7]).

Alţi autori burghezi (R. Aron) au încercat să deplaseze discuţia spre domeniul social-cultural, susţinînd că ar fi vorba nu de o criză economică (inclusiv energetică), ci de o criză a civilizaţiei occidentale, datorată insuficientei preocupări a oamenilor politici de calitatea vieţii, respectiv de persistenţa inegalităţilor sociale[8]).

Încercarea de a explica actualele dificultăţi din economia mondială şi din diverse economii naţionale printr-un „şoc extern" (creşterea preţului petrolului în deceniul al 8-lea al secolului nostru) este laitmotivul raportului elaborat la cererea O.C.D.E. (1977) de o comisie de specialişti condusă de economistul nord-american Paul Mc.Cracken[9]) şi a altor lucrări de inspiraţie tradiţional-conservatoare[10]).

Chiar din această perioadă au existat însă, în rîndul economiştilor burghezi, gînditori mai realişti care au semnalat insuficienţa acestor explicaţii şi au exprimat necesitatea abordării mai cuprinzătoare şi mai temeinice a problematicii crizelor economice din ultima treime a secolului al XX-lea. Astfel, M. Mesarović şi E. Pes-

FIŞE

● *Spre sfîrşitul anului trecut, la EDITURA JUNIMEA din Iaşi a fost publicată lucrarea „Concepte, metode şi tehnici de microeconomie", semnată de Petre, Mâlcomete, George Medrihan şi Vasile Munteanu. Fixîndu-şi ca arie de cuprindere sfera microeconomică, autorii şi-au îndreptat atenţia îndeosebi asupra întreprinderii industriale. Organizat în maniera unui lexicon, volumul cuprinde circa 1 000 de termeni, rînduiţi după criteriul alfabetic, în care sînt explicate probleme din diverse domenii ale teoriei şi practicii economice. În acest context sînt analizaţi termeni, concepte, tehnici, principii, metode din domeniile: contabilitate, calcul şi analiză economică, organizare şi conducere, aprovizionare tehnico-materială, marketing, finanţe, sistem informaţional şi cibernetică economică, legislaţie economică. Prin modul de alcătuire a volumului şi prezentare a tematicii, autorii au căutat, în primul rînd, să pună la îndemîna compartimentelor funcţionale din întreprinderi un ghid de orientare în problemele practice pe care le au de soluţionat. Totodată, cartea reprezintă un util instrument de lucru pentru cei care doresc să se familiarizeze cu o serie de probleme economice actuale.*

Determinarea valorii resurselor naturale

● *Problema determinării valorii resurselor naturale, extrem de importantă în actualul context mondial şi în perspectivă pentru toate statele lumii, vădeşte note specifice în cadrul economiei socialiste, apreciază* Klaus Ahrends *în articolul „Zur Methodologie der ökonomischen Bewertung von Naturressourcen unter sozialistischen Produktionsverhältnissen". (Cu privire la metodologia determinării valorii resurselor naturale în condiţiile relaţiilor socialiste de producţie), publicat în numărul 12/1984 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. Aceste particularităţi provin din faptul că, pe de o parte, relaţiile prin intermediul preţului între industria extractivă şi cea prelucrătoare nu se bazează decît parţial pe legea valorii, iar pe de altă parte acestea sînt doar într-o anumită măsură influenţate de evoluţia preţurilor mondiale. În acelaşi timp, evaluarea preţului la resursele naturale nu poate face abstracţie de anumite legităţi economice generale: diferenţe în ce priveşte condiţiile de exploatare, volumul resurselor, conţinutul în substanţe utile al zăcămintelor, raporturile între costul substanţelor exploatate din zăcămînt şi cel al resurselor reciclate etc. Din această perspectivă, K.A. apreciază că determinarea valorii resurselor naturale trebuie să aibă un caracter global, care să cuprindă întregul lanţ de producţie — de la extracţie şi pînă la prelucrare. În acest fel s-ar putea*

tel constată că omenirea este confruntată în zilele noastre cu „o mulțime de crize fără precedent" care „constituie, laolaltă, un singur sindrom global de criză a dezvoltării lumii"[11]), iar Joan Robinson denunță confuziile care persistă în literatura burgheză din deceniul al 8-lea al secolului nostru în legătură cu instabilitatea economiei mondiale, inclusiv supralicitarea consecințelor reale ale creșterii prețului petrolului[12]).

Treptat, pe măsura accentuării actualei crize economice mondiale, a diversificării formelor ei de manifestare și a evidențierii interdependenței dintre acestea, o serie de gînditori burghezi au început să se preocupe de cauzele endogene ale crizei, investigînd unul sau mai mulți factori ai economiei mondiale generatori de instabilitate și cercetînd reacțiile de politică economică ale diferitelor state. Înmulțirea lucrărilor și diversificarea teoriilor burgheze consacrate acestei problematici au impus chiar unele încercări de sistematizare (clasificare) a teoriilor despre criza mondială, dintre care atrag atenția cea prezentată de W.W. Rostow (1980) și cea prezentată de Jos Delbeke (1981).

Lăsînd la o parte pozițiile extremiste (agnosticismul lui P.A. Samuelson și catastrofismul echipei lui D. Meadows), W.W. Rostow (S.U.A.) consideră că, în fond, există două grupe de teorii despre actuala criză economică mondială : unele care se inspiră din gîndirea lui J.A. Schumpeter și pun accent pe dinamica inovațiilor, respectiv a investițiilor, în funcție de nivelul profitului, iar altele care cercetează modificarea prețurilor relative, a raportului dintre prețurile produselor de bază (alimente, energie, materii prime) și prețurile produselor industriale.

Preocupat de latura tehnico-economică a proceselor din economia mondială și nesocotind determinarea lor social-economică, W.W. Rostow clasifică în aceeași categorie teorii de inspirație principial-metodologică foarte diferite, cum sînt, de pildă, teoriile gînditorilor burghezi B. Shuman, D. Rosenau, J. W. Forrester și teoria gînditorului marxist Ernest Mandel, deși acesta din urmă face o analiză complexă a crizei, ținînd seama de limitele istorice (social-economice) ale capitalismului, așa cum s-au manifestat ele în tendința de scădere a ratei medii a profitului, respectiv în diminuarea stimulentelor pentru noi investiții.

Încercînd să combine elemente caracteristice celor două grupe de teorii menționate, W.W. Rostow admite existența unor cicluri lungi (de tip Kondratieff) în funcționarea economiei capitaliste și, implicit, a celei mondiale. În același timp, el reproșează tuturor autorilor comentați că n-au ținut seama de raporturile de schimb (terms of trade) în explicarea dinamicii economiilor naționale și a economiei mondiale. Preocupat să suplinească această lacună a confraților săi burghezi, W.W. Rostow recunoaște că creșterea economică rapidă a țărilor occidentale în perioada postbelică a fost favorizată de raporturile de schimb favorabile lor pe piața mondială. Simplificînd însă prea mult lucrurile, el crede că dificultățile din ultimul timp cu care s-au confruntat țările occidentale dezvoltate și economia mondială în ansamblul ei s-ar datora modificării raporturilor de schimb în defavoarea țărilor dezvoltate. Se știe însă că acest lucru este valabil numai ca excepție, în legătură cu sporirea prețului petrolului și nu ca regulă generală, deoarece, la majoritatea covîrșitoare a mărfurilor cu care fac comerț țările capitaliste dezvoltate pe piața mondială, raporturile de schimb continuă să fie avantajoase pentru ele, ceea ce și explică adîncirea continuă a decalajelor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, tendință de mare anvergură pe termen lung pe care o ignoră însă cu desăvîrșire W.W. Rostow, persistînd, în fond, în lacuna pe care o critică la confrații săi, modificîndu-i numai forma de manifestare. În aceste condiții, W.W. Rostow ajunge la concluzia singulară și paradoxală că în zilele noastre economia țărilor capitaliste dezvoltate ar parcurge, nu faza descendentă a celui de al IV-lea ciclu Kondratieff, cum susține majoritatea covîrșitoare a economiștilor occidentali care cercetează această problematică, ci faza ascendentă a celui de al V-lea ciclu Kondratieff. Întrucît autorul nu aduce argumente plauzibile în sprijinul acestei păreri, ea rămîne o simplă aserțiune pe care el o folosește pentru a combate neîncrederea lui J.W. Forrester și pesimismul lui Ch.P. Kindleberger în ce privește perspectivele investițiilor din țările capitaliste în viitor. Cu sprijinul statului burghez s-ar putea găsi, după părerea lui W.W. Rostow, noi domenii de investiții profitabile.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[1]) Vezi de ex. : P.A. Samuelson : Economics, 8 th Edition, New York, Mc. Graw-Hill Book Company, 1970, p. 249—250 și A. Gunder Frank : Reflections on the World Economic Crisis, New York, Monthly Review Press, 1981, p. 68.

[2]) Vezi, de ex. : Ilse Mintz în V. Zarnowitz (ed) : The Business Cycle Today, New York, 1972, p. 46.

[3]) H. Guitton : Fluctuations et croissance économique, Paris, Dalloz, 1964, p. 2—38.

[4]) Vezi, de ex. : R. Triffin, R. Aron, R. Barre, R. Ewalenk : L'Europe des crises, Bruxelles, Bruylant, 1976 și Ralf Dahrendorf (ed) : Europe's Economy in Crisis, London, Weidenfeld and Nicolson, 1982.

[5]) Milton și Rose Friedman : Free to choose. A Personal Statement, New York, Harcourt Brace Jovanovich, 1980, p. 71—90, 298—310.

[6]) Raymond Barre : L'Europe face à l'inflation et à la recession, în vol. „L'Europe des crises, Bruxelles, Bruylant, 1976, p. 149.

[7]) W.W. Rostow : Alternatives theories of the 1970, în vol. „Croissance et stagnation dans les pays capitalistes. 1973-1980", „Economies et sociétés. Cahiers de l'ISMEA", Série F, Paris, nr. 28/1980, p. 851.

[8]) Raymond Aron : L'Europe face à la crise des sociétés industrielles, în vol. „L'Europe des crises", ed. cit., p. 83—109.

[9]) Paul Mc. Cracken et al. : Towards Full Employment and Price Stability, Paris, OECD, 1977.

[10]) Vezi, de ex. : L'Occident en désarroi, turbulences d'une économie prospère, Paris, Dunod, 1978.

[11]) M. Mesarović, E. Pestel : Omenirea la răspîntie, București, Ed. politică, 1975, p. 14.

[12]) Joan Robinson : Aspects of Development and Underdevelopment, Cambridge, 1981, p. 129—131.

elimina anumite contradicții care apar în procesul determinării prețurilor la materiile prime și la produsele prelucrate.

Tehnologie și competitivitate

● *Deși este larg recunoscut rolul tehnologiei în susținerea competitivității produselor, mai puțin descifrate sînt căile acestei influențe – apreciază Harvey Brooks în studiul „Technology, competition and employment", publicat în numărul 4/1984 al revistei ECONOMIC IMPACT. O încercare de elucidare a acestor aspecte ar trebui să pornească, după opinia autorului, de la dublul rol economic al tehnologiei: creșterea eficienței în procesul de realizare a unor produse existente în fabricație, pe de o parte, și producerea de noi produse și servicii concepute să satisfacă trebuințe sociale diverse. Din acest punct, analiza se desfășoară pe două coordonate, și anume creșterea productivității muncii fizice și reducerea costurilor de producție și cheltuielilor materiale. Din optica sporirii competitivității, creșterea productivității muncii se încadrează în sistemul de acțiune al unor legi economice generale, în timp ce reducerea consumurilor materiale și energetice apare ca un efect imediat, comensurabil. Acest fapt, susține autorul, permite evaluarea integrală a tuturor eforturilor implicate de creșterea competitivității produselor, inclusiv a costurilor generate de ridicare a calității.*

Implicațiile sociale ale informatizării

● *Trecînd în revistă o gamă largă de opinii, de la unele pronunțat pesimiste pînă la cele de un optimism bine motivat, săptămînalul LA TRIBUNE D'ALLEMAGNE (16 decembrie 1984) reia articolul intitulat „Progres sau catastrofă socială?" din ziarul „Kölner Stadt-Anzeiger", semnat de Wolfgang Koch, pe marginea unei recente reuniuni internaționale inițiate de O.C.D.E. privind implicațiile sociale ale informatizării. Participanții la reuniune au constatat că introducerea noilor tehnologii informatice și robotizarea produc o serie de restructurări sectoriale în utilizarea forței de muncă, preluînd o serie de operații de rutină. În același timp, autorul subliniază că cei care ajung din acest motiv la concluzii pesimiste, în sensul sporirii proporțiilor șomajului, pornesc de la ideea eronată că cererea în economie ar rămîne neschimbată. În fapt, progresul tehnic mărește productivitatea muncii și în consecință și veniturile, deci cererea. „Dacă noile tehnologii ar fi într-adevăr cauza principală a șomajului, țările care le introduc cel mai rapid ar trebui să aibă problemele cele mai grave în materie de ocuparea forței de muncă". În realitate, relevă autorul, asistăm la o situație contrară: tocmai în Japonia și în S.U.A. care s-au distins prin introducerea pe scară mai largă a noilor tehnologii, șomajul a înregistrat în ultima vreme un anumit regres, în vreme ce în Europa occidentală, care este relativ mai rămasă în urmă în această privință, numărul șomerilor a crescut rapid.*

FIȘE

Privire interdisciplinară asupra ecuației alimentare

ÎNCERCA să demonstrez actualitatea deosebită a recentei noi apariții editoriale a lui Dan Popescu echivalează, fără doar și poate, cu încercarea de a bate la o ușă deschisă. Trăim într-o epocă în care asistăm la adîncirea prăpastiei dintre bogați și săraci, dintre Nord și Sud, adîncire la care o mare contribuție revine problemei alimentare, nivelului de dezvoltare a agriculturii ca principala sursă de trai a omenirii. În condițiile în care foametea afectează actualmente sute de milioane de oameni (indeosebi din lumea a treia, dar și din cele mai bogate țări ale lumii), cînd pentru zeci de state africane foametea a devenit un fenomen cu caracter endemic, în timp ce resursele alimentare ale Terrei — în cazul unei repartiții echitabile — sînt suficiente pentru a asigura un nivel de trai mulțumitor pentru fiecare pămîntean, pe bună dreptate ajungem să ne punem întrebarea oare „Cornul abundenței este un miracol ?"

Pentru a răspunde acestei întrebări fundamentale, vitale pentru o bună parte din oameni, Dan Popescu utilizează o metodă de cercetare sui-generis în literatura noastră de specialitate și anume antiteza. Subiectul cercetării devine nu abundența de produse agricole — proprie numai țărilor bogate și păturilor înstărite ale societății din aceste țări — ci „foametea", acest inamic public numărul 1, al cărui spectru continuă să amenințe anual cu moartea zeci de milioane de locuitori ai Terrei, subminînd în același timp potențialul fizic și intelectual al altor cîteva sute de milioane de oameni.

Folosirea unei asemenea metode de investigație științifică a avut ca rezultat și elaborarea unei lucrări sui-generis, în care rigurozitatea științifică se îmbină cu un stil accesibil și colorat de exprimare, o lucrare aflată la granița dintre știință și literatură. De aici și marele merit al cărții — acela de a fi citită cu plăcere, cu o curiozitate crescîndă întrucît cele mai complexe probleme (în primul rînd cele social-economice) sînt prezentate cu o ușurință care captivează cititorul, îi lasă o imagine clară asupra problemei studiate și îi dă satisfacția coparticipării la lupta istorică a omenirii împotriva celui mai nemilos și nedorit dintre dușmanii săi — foametea.

Dintre problemele de principiu care evidențiază contribuția autorului la studierea acestui complex fenomen, în prim-plan se înscriu definirea și demonstrarea lui ca un fenomen istoric, de natură social-economică, generat de starea înapoiată de dezvoltare a forțelor de producție (mai ales în agricultură), dar și de menținerea relațiilor de exploatare, inclusiv pe plan internațional, prin perpetuarea relațiilor de neocolonialism. Elocvente din acest punct de vedere sînt chiar și numai referirile la extinderea zonei pustiurilor ca urmare a exploatării rapace a solurilor în perioada colonială, precum și rolul nefast al monoculturii (impusă de marile puteri coloniale) în perpetuarea și adîncirea lipsei de alimente (deci a foametei) în fostele colonii, în care independența politică nu a fost însoțită și de cea economică.

Interesantă ni se pare și încercarea autorului de a proiecta într-o manieră proprie problema alimentară în cadrul deosebit de complex al relațiilor dintre om și natură, cu detalieri ulterioare la nivelul raportului dintre agricultură și industrie, aspect de importanță vitală pentru toate țările în curs de dezvoltare care doresc să-și făurească o economie prosperă, în care agricultura să se îmbine în mod armonios cu industria.

Deși în treacăt, Dan Popescu se oprește și asupra influenței negative pe care o exercită cursa înarmărilor (inclusiv din țările slab dezvoltate) asupra ritmului de sporire a producției agricole în vederea rezolvării problemei alimentare pe scară mondială.

Deosebit de utile sînt referirile speciale la evoluția problemei alimentare în România din secolele trecute și antebelică, evidențiindu-se teza potrivit căreia subalimentația pentru cei săraci a fost generată de amplificarea exploatării țărănimii, a deposedării ei de pămînt în condițiile înăspririi exploatării străine și a luptei pentru influență dintre marile imperii vecine. În acest context subalimentația, viața mizeră s-au transformat într-un imbold de luptă pentru dreptate socială, mărturie stînd desele răscoale țărănești, începînd cu cea de la Bobîlna, pînă la cea din 1907.

Deși în prefață autorul — cu modestie — ne avertizează că în „cartea de față nu analizează și nu oferă soluții", însăși metoda de investigație folosită l-a împins spre soluții pe care le-a avut la îndemînă în înseși realitățile actualei politici agrare promovate în țara noastră, sintetizate într-o adevărată strategie românească a dezvoltării. În întreg acest context, lucrarea lui Dan Popescu se dovedește deosebit de complexă, întrucît abordează aspectele legate de rezolvarea problemei alimentare nu numai prin prisma naturii social-economice a acesteia, ci și prin prisma naturii ei politice, biologice, demografice etc., după cum se reflectă și faptul că pentru soluționarea problemei alimentare este necesară nu numai dezvoltarea agriculturii, ci și a industriei, transporturilor, științei și învățămîntului etc. Desigur, o problematică atît de vastă de genul celei abordate în carte nu permite o tratare exhaustivă. Totuși, pentru întregirea analizei ar fi fost binevenită și dezvoltarea mai mult a unor aspecte între care, de pildă, cele legate de impactul progresului tehnic asupra unor posibilități de eradicare a malnutriției în mai multe zone ale globului.

Autorul a reușit să contureze direcțiile cele mai realiste în definirea și evoluția problemei alimentare și datorită unei solide documentări de specialitate din literatura mondială și utilizării în principal a rezultatelor cercetărilor din țara noastră. Iar metoda istorică în prezentarea fenomenelor vine să asambleze într-o concepție unitară multitudinea de „fapte, date, semnificații" — așa cum precizează însuși autorul în introducerea la lucrare.

Oprea PARPALĂ

[1]) **Dan Popescu : „Cornul abundenței" — un miracol ?"** Ed. Albatros, București, 1984

Automatizare flexibilă și robotizare

(Urmare din pag. 21)

luțiilor adoptate. De exemplu : o fabrică pentru producerea unei familii de motoare Diesel cu o suprafață de 30 000 m² avînd în mod convențional 700 muncitori se preconizează a fi servită prin utilizarea sistemelor flexibile complexe și a roboților industriali de 10 persoane.

Stadiu și perspective în țara noastră

DEZVOLTAREA industriei constructoare de mașini-unelte, perfecționarea continuă a sistemelor de comandă și acționare a acestora, procesul permanent de electronizare și informatizare au condus la crearea elementelor necesare formării nucleelor de automatizare flexibilă și robotizare. Astfel de elemente sînt : — mașini-unelte de tip universal cu comandă numerică ; — capacitate de concepție și realizare de mașini-unelte specializate de mare complexitate ; — sisteme de comandă electronizate și cu tehnică de calcul pentru mașini-unelte și roboți industriali. În acest sens, utilizarea minicalculatorului CORAL pentru comanda roboților RIP 6,3, RIC 25, RIS 63 asigură la nivelul celulei robotizate un plus de capacitate de prelucrare a datelor, disponibil a fi alocat sarcinilor de conducere a întregii celule ; — familii de roboți industriali de tip universal (primele exemplare în experimentare în cadrul unor aplicații reprezentative).

Cu aceste elemente a fost declanșată realizarea primelor celule flexibile de producție, un prim exemplu constituindu-l prototipul realizat la I.M.U.A.B. de către ICSIT — Titan în colaborare cu I.P.A. prin utilizarea unui robot RIC (25). Dar aceste realizări nu sînt suficiente pentru implementarea și generalizarea automatizării flexibile și robotizării la scara economiei naționale. Pentru aceasta mai sînt necesare eforturi suplimentare în cercetare și producție pentru a se asigura : — sisteme de transport și depozitare interoperații programabile și conectabile la tehnica de calcul ; — aparatură numerică de control de calitate capabilă a efectua automat pe mașină efectuarea măsurătorilor ; — aparatură numerică de urmărire automată a funcționării și de diagnosticare pentru elementele componente ale celulei ; — tipizarea și modularizarea elementelor roboților industriali produși în vederea extinderii posibilităților de realizare de roboți specializați la prețuri rezonabile ; — abordarea corelată a realizării sistemelor de programe pentru toate elementele programabile (cu tehnică de calcul) ale celulei ; — integrarea informatică a sistemelor de automatizare flexibilă, robotizare, în sistemele informatice de întreprindere.

Trebuie, de asemenea, subliniat faptul că deficiențe în asigurarea celulelor flexibile cu materie primă, slaba fiabilitate a elementelor componente, service neoperativ, etc. conduc la reacții nedorite din partea personalului muncitor și a conducerilor întreprinderilor beneficiare, manifestate prin neîncredere și rejectarea modernizării, iar din punct de vedere economic la nerecuperarea investițiilor.

În sensul celor de mai sus considerăm ca necesară și eficientă abordarea sistemică în țara noastră a automatizării flexibile și robotizării, prin participarea corelată a tuturor factorilor : constructori de mașini-unelte, automatiști, producători de tehnică de calcul și programe, specialiști în organizarea fluxurilor de producție și informaționale.

Puncte de vedere

Datoria externă şi rezervele valutare ale ţărilor în curs de dezvoltare

LA FINELE ANULUI 1983, datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare depăşise 800 miliarde dolari. În cursul aceluiaşi an, un număr record de 16 ţări — faţă de 6 în 1982 — au fost nevoite să procedeze la reeşalonarea multilaterală a datoriilor lor externe faţă de creditori oficiali, iar 17 ţări — de asemenea un record — au încheiat acorduri de restructurare a datoriilor lor cu băncile particulare. Creşterea fabuloasă a datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare în ultimii ani, în condiţiile actualei crize a economiei mondiale, favorizează acţiunea factorilor de dezechilibru. Într-un mediu internaţional în care evoluţiile contradictorii ale vieţii economice se desfăşoară pe fondul creşterii interdependenţelor între diversele componente ale economiei mondiale, ţările în curs de dezvoltare suferă cel mai puternic impactul disfuncţionalităţilor din sistemul relaţiilor economice internaţionale ; mecanismele comerciale şi financiare internaţionale statornicite fac ca acţiunea factorilor de dezechilibru din economia mondială să afecteze în modul cel mai serios structurile economice mai vulnerabile. Dacă la acţiunea acestor factori exogeni adăugăm dificultăţile cauzate de diverşi factori interni, obţinem imaginea situaţiei excepţional de dificile în care se găsesc cele mai multe din ţările în curs de dezvoltare. Practic, aceşti factori de dezechilibru acţionează, într-un fel sau altul, în direcţia favorizării producerii crizei de lichiditate în ţările în curs de dezvoltare. În acest context, costul şi nivelul adecvat al rezervelor valutare ies mai mult în relief ca probleme de investigat teoretic şi de soluţionat practic.

Nevoia de rezerve valutare

ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE se apreciază în general că stocul de rezerve valutare al unei ţări este determinat în principal de nevoia de a face faţă unor dezechilibre temporare ale balanţei de plăţi[1]), considerîndu-se un nivel de echilibru[2]) al cursului de schimb dat de puterea reală de cumpărare a valutei naţionale. În general, cercetările teoretice care s-au aplecat asupra determinantelor şi nivelului optim al stocului de rezerve valutare pornesc de la ipoteza principială a echilibrului fundamental intertemporal al balanţei de plăţi. De altfel, chiar definiţia privind stocul de rezerve valutare schiţată mai sus presupune existenţa unui asemenea echilibru al balanţei de plăţi de-a lungul unei perioade de timp relevante[3]). Această ipoteză a facilitat într-un anumit stadiu al dezvoltării teoretice stabilirea **condiţiei de optimizare** a stocului de rezerve valutare : egalitatea între costul marginal de oportunitate al rezervelor valutare şi costul marginal al ajustării economice implicate de necesitatea restabilirii echilibrului extern. Într-un studiu de pionierat, R. Heller aplică analiza cost-beneficiu echivalînd costul deţinerii de rezerve valutare cu renunţarea la fructificarea deplină, sau parţială, a acestor resurse, iar beneficiul cu evitarea unor ajustări (reduceri ale consumului) legate de realizarea echilibrului extern. Valoarea acestui studiu constă în special în formularea **problemei în termenii analizei cost-beneficiu.**

Trebuie subliniat că aplicarea condiţiei de optimizare nu depinde în mod necesar de existenţa echilibrului fundamental al balanţei de plăţi, lucru observat de unii specialişti cu ani înainte ca stringenţa problemei datoriilor externe să conducă la reformulări teoretice necesare. Astfel, după J.H. Williamson, cazul unui dezechilibru fundamental trebuie să fie încorporat într-un model intertemporal al cererii de rezerve valutare, deoarece o finanţare parţială a unor dezechilibre fundamentale poate fi mai puţin costisitoare într-o perspectivă dinamică decît o singură ajustare. Iar R. Cooper observă că, alături de dezechilibre temporare, pot exista dezechilibre fundamentale care creează o motivaţie suplimentară de deţinere de rezerve valutare.

Analiza cost-beneficiu[4]) a stocului de rezerve valutare nu a eludat problema atragerii de resurse externe. Finanţarea externă, alături de politica de ajustare prin măsuri de reducere a cheltuielilor („expenditure-reduction"), sau de reorientare a acestora („expenditure-switching"), se înscrie în arsenalul de instrumente de stabilizare a căror combinaţie trebuie optimizată. Ce se poate reproşa modelelor de acest gen este neglijarea dimensiunii dificultăţilor pe care le poate antrena apelul la resurse financiare externe, deci mărirea datoriei externe. Poate şi sub impresia unei conjuncturi diferite de cea din a doua jumătate a deceniului trecut, W. şi B. Sellekaerts subestimează costul atragerii de resurse externe, sau ceea ce ei numesc „costul total pur al dobînzii[5]).

Tot pe pista oferită de analiza cost-beneficiu s-a procedat la particularizări pentru cazul economiilor în curs de dezvoltare. Astfel, J.P. Agarwal, pornind de la **constrîngerea valutară** de care suferă ţările în curs de dezvoltare şi existenţa unor importante resurse interne neutilizate („idle resources") datorită lipsei importurilor de completare, stabileşte costul de oportunitate al rezervelor valutare într-un alt mod ; el înlocuieşte costul renunţării la alternativa fructificării (investirii) rezervelor valutare cu cel al renunţării la produsul intern suplimentar care s-ar putea realiza prin utilizarea respectivelor rezerve valutare pentru efectuarea de importuri productive[6]). Agarwal arată că „dacă productivitatea marginală a capitalului creşte şi dacă conţinutul său marginal de import scade (prin posibila substituire a importului, n.n.), costul marginal de oportunitate al rezervelor valutare creşte". Deşi avînd interesante şi revelatoare concluzii pentru situaţia economiilor ţărilor în curs de dezvoltare, analiza lui Agarwal nu consideră relaţia între un volum important al datoriei externe şi necesarul de rezerve valutare.

Tocmai studierea îndeaproape a influenţei dinamicii datoriei externe asupra stocului adecvat de rezerve valutare devine imperioasă în circumstanţele actuale din economia mondială. Desigur pentru cuantumuri relativ reduse ale datoriei externe şi costuri **fixe** — rata dobînzii nu fluctuează — necesitate de serviciul acesteia, tipul tradiţional de analiză nu prezintă inconveniente. În fond, serviciul datoriei incluzînd amortismentul şi dobînda poate fi considerat ca valoarea previzi-

[1]) R. Cooper enumeră alte trei motive de deţinere de rezerve valutare şi anume : pentru cazuri de forţă majoră ; pentru „a semnaliza puterea financiară" ; ca modalitate de valorificare a avuţiei naţionale.

[2]) Sau o anumită zonă de fluctuaţie în cazul cursurilor flotante.

[3]) Care se poate spune că cuprinde fluctuaţii simetrice ale condiţiilor activităţii economice.

[4]) Alături de R. Heller, dintre autorii cu contribuţii de seamă trebuie menţionaţi : H. G. Kelly, P. B. Clark, E. M. Claassen etc.

[5]) Ei fac distincţie între „costul pur al dobînzii", ca transfer de resurse reale şi costul dobînzii măsurat în termenii productiei ce se pierde ca rezultat al unei dobînzi interne mai ridicate.

[6]) Ipoteza lui Agarwal este valabilă în cazul unor restricţii la importuri care sînt în cea mai mare parte destinate consumului productiv.

bilă stabilă a unui import. În schimb, cînd volumul datoriei este important, reflectîndu-se şi într-un serviciu cu o pondere importantă în valoarea exportului, iar ratele dobînzii sînt pozitive în valoarea reală şi fluctuante, situaţia relaţiei amintite este complet diferită.

Nivelul şi costul rezervelor valutare

ULTIMII ANI ai deceniului trecut şi primii ani ai acestui deceniu au consemnat o serie de evoluţii în direcţia accentuării legăturii pe care o observăm între volumul datoriei externe, fluctuaţia ratei dobînzii şi nivelul adecvat şi costul rezervelor valutare. Sub influenţa mai multor factori printre care, în principal, ratele excesive ale dobînzii, recesiunea economică mondială (diminuarea posibilităţilor de export) şi preţurile ridicate la combustibili, datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol a cunoscut o creştere vertiginoasă. Totodată, după trei ani consecutivi (1975, 1976, 1977) de valori reale negative, ratele dobînzii pe piaţa internaţională a capitalului au început să înregistreze valori reale pozitive într-o continuă creştere — de la media de 0,8% în 1978 (la eurocreditele în dolari), la 4,7% în 1979, 5,6% în 1980, 6,3% în 1981 etc., tendinţa fiind de menţinere la nivel ridicat. Ratele înalte ale dobînzilor pe piaţa internaţională a capitalului au contribuit cu circa 50% la creşterea serviciului datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare din 1980 încoace[7]). Acest serviciu, urmărit din 1978, cînd ratele reale ale dobînzii au devenit iar pozitive, a avut următoarea evoluţie în raport cu exporturile şi datoria totală în intervalul 1977—1982 : de la 15,4% la 20,7% şi, respectiv, de la 16,6% la 19,9%[8]). În aceeaşi perioadă, ponderea datoriei contractate la creditorii privaţi[9]) (bănci) a crescut în totalul datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, simultan cu mărirea părţii deţinute în total de împrumuturile pe termen scurt.

Toate aceste evoluţii au dus la creşterea puternică a probabilităţii de producere a crizei de lichiditate pe fondul deteriorării condiţiilor generale în economia mondială. Pentru clarificarea modului în care evoluţiile menţionate au afectat nivelul adecvat al rezervelor valutare şi costul acestora, este necesară cercetarea efectelor asupra celor două variabile cheie : costul marginal de oportunitate al deţinerii de rezerve şi costul marginal al efectuării ajustării, sau, cum mai este numit, beneficiul marginal al evitării ajustării.

În ceea ce priveşte costul de oportunitate al deţinerii de rezerve valutare, se poate spune că mai mulţi factori au acţionat în sensul creşterii lui în contextul diverselor programe de ajustare a balanţelor de plăţi adoptate în ţările în curs de dezvoltare. Între aceşti factori trebuie subliniaţi în primul rînd următorii :

Nivelul adecvat al rezervelor valutare

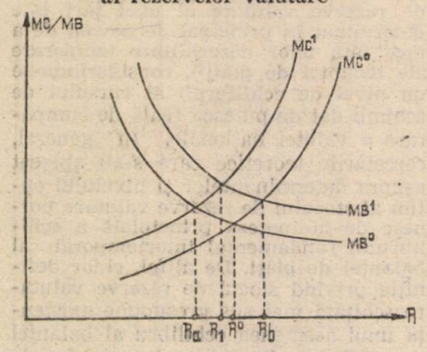

— Creşterea gradului de subutilizare a resurselor în economie, ca urmare a diminuării forţate a importului şi, în consecinţă creşterea raportului între unitatea de import productiv şi cea de venit naţional real obtenabil în condiţiile utilizării depline a resurselor.

— Reducerea — forţată sau deliberată — a conţinutului de import productiv în valoarea producţiei totale, datorită substituirii efectuate cu produse indigene, dimensiunea reducerii depinzînd de efectul substituirii importului asupra eficienţei totale a producţiei.

— Creşterea relativă a utilităţii importului productiv în condiţiile schimbări structurale din economiile cele mai avansate, generate de trecerea la un nou mod tehnic de producţie, ceea ce măreşte costul renunţării la folosirea respectivelor importuri ;

— **Creşterea ratei dobînzii** în condiţiile în care se recurge la finanţarea externă pentru refacerea stocului de lichiditate.

Pentru evidenţierea acţiunii factorilor de mai sus, utilizăm figura alăturată în care nivelul adecvat al rezervelor valutare (R^0) este desemnat de intersecţia între curba costului marginal al deţinerii de rezerve valutare (MC) şi curba avantajului marginal al deţinerii de rezerve (MB). Presupunînd neschimbată curba MB, pentru economia naţională, efectul combinat al acţiunii celor patru factori menţionaţi este micşorarea nivelului adecvat al rezervelor valutare (Ra) datorită creşterii costului deţinerii acestora.

În acelaşi timp, aşa cum arată evoluţiile din economia mondială, acţionează şi factori ce exercită o presiune în direcţia măririi avantajului deţinerii de rezerve valutare. Între aceşti factori trebuie subliniaţi :

— Deteriorarea condiţiilor economice din ţările în curs de dezvoltare, ceea ce măreşte dificultăţile şi, implicit, costurile sociale, economice şi politice ale procesului de ajustare ;

— Schimbarea percepţiilor la nivelul factorilor de decizie din ţările în curs de dezvoltare faţă de utilitatea efectuării unor ajustări costisitoare — cu cît condiţiile economice sînt mai dificile, cu atît creşte reticenţa (disutilitatea) în a efectua schimbări masive ;

— Mişcările destabilizatoare de capital, care în frecvente situaţii iau forma unei dramatice „scurgeri" de devize libere ;

— Creşterea probabilităţii apariţiei crizei de lichiditate datorită fluctuaţiei (volatilităţii) ratelor dobînzii reale pozitive[10]).

Acţiunea concomitentă a celor patru factori de mai sus are ca efect mărirea utilităţii deţinerii de rezerve valutare, ceea ce se reflectă într-o deplasare spre exterior a curbei MB — de la MB^0 la MB^1. Dacă curba MC este neschimbată, deplasarea lui MB indică un nivel adecvat mai ridicat al rezervelor (Rb). Interacţiunea ambelor seturi de fenomene, precum se petrece în realitate, conduce la nivelul adecvat R_1.

O concluzie majoră se desprinde din această analiză bazată pe evoluţii din economia mondială : **deşi costul deţinerii de rezerve valutare creşte, ceea ce în condiţii ceteris paribus ar reduce nivelul adecvat al acestora, creşterea concomitentă a utilităţii rezervelor valutare face ca nivelul adecvat al acestora să nu înregistreze coborîrea presupusă**[11]) ; dimpotrivă, în circumstanţele unor fluctuaţii „à la hausse" ale ratelor dobînzii reale pozitive, înclinaţia spre deţinere de rezerve pentru evitarea crizei de lichiditate este de aşteptat să crească.

Deci, din perspectiva modului în care ţările în curs de dezvoltare trebuie să-şi gestioneze rezervele valutare ele sînt confruntate cu o evidentă dilemă : pe de o parte ele resimt puternic creşterea costului renunţării la utilizarea acestora pentru efectuarea de importuri necesare, iar, pe de altă parte sînt constrînse să se preocupe de menţinerea la un anumit nivel a stocului lor de rezerve valutare în vederea prevenirii unor ajustări mult prea dureroase. Astfel, ne putem explica îndatorarea suplimentară la care recurg unele ţări în curs de dezvoltare în vederea refacerii unui anumit stoc de rezerve, sau renunţarea la unele importuri considerate anterior ca indispensabile, ceea ce antrenează scăderi importante ale activităţii economice.

Daniel DĂIANU

---

[7]) Date furnizate de preşedintele Băncii Mondiale, A. W. Clausen (1983)

[8]) Ibid.

[9]) Aceste credite sînt mai scumpe decît cele acordate de organisme publice, sau de instituţii internaţionale specializate.

[10]) O limitare fundamentală a conceperii unei strategii privind datoria externă, în astfel de condiţii, este faptul că nu se poate cunoaşte costul real al împrumutului pînă cînd acesta nu este plătit.

[11]) Un cercetător al acestei problematici, Mugur Isărescu, sugera că o serie de evoluţii din anii 70 (flexibilizarea mai mare a cursurilor de schimb ; diversificarea posibilităţilor de atragere de resurse din exterior) pot contribui la scăderea costului de oportunitate al rezervelor valutare. Observaţia lui, deşi pertinentă, nu modifică în esenţă validitatea argumentaţiei de faţă din cel puţin două motive : a) fenomenele evidenţiate au avut loc într-un context economic global ce încorporase deja evoluţiile remarcate de el : b) eficacitatea utilizării devalorizării în ţările în curs de dezvoltare ca mecanism de ajustare s-a dovedit, în majoritatea cazurilor, a fi scăzută datorită rigidităţii structurale caracteristice economiilor lor.

Referinţe de bază

Agarwal, J.P. : „Optimal monetary reserves for developing countries", Weltwirtschaftliches Arcniv, Band 107, 2, 1971.

Heller R. : „Optimal international reserves", Economic Journal, vol. 76, June, 1966.

Sellekaerts, W şi B : „Balance of payments deficits, the adjustment cost and the optimum level of reserves", Weltwirtschaftliches Archiv, Band 110, 3, 1973.

DOCUMENTAR

Preocupări ale unor organisme internaționale și publicații periodice cu privire la avuția națională

DINTR-O problemă națională, a fiecărei țări, avuția națională după cel de-al doilea război mondial este privită tot mai mult ca o problemă mondială, în care sînt interesate toate țările lumii. Astfel au apărut unele organe și organisme internaționale care au, printre sarcinile lor principale, cercetări în domeniul bogăției națiunilor. Un astfel de organism internațional specializat în problemele avuției naționale este **Asociația Internațională pentru Cercetări în Domeniul Veniturilor și Avuției** (The International Association for Research in Income and Wealth), cu sediul la New Haven în S.U.A., creat în 1947 de către Institutul Internațional de Statistică. Ea are ca sferă de activitate: definirea și cuantificarea veniturilor și avuției naționale, dezvoltarea sistemelor conturilor economice și sociale, comparații internaționale și alte analize economice. Asociația amintită organizează conferințe internaționale la doi ani o dată (în august 1985 urmează să se desfășoare a XIX-a conferință a Asociației).

Dintre acestea, sînt considerate mai importante, în ceea ce privește problema avuției naționale, cele ținute în anii 1950, 1957 și 1981. La conferința din 1950, Raymond Goldsmith a prezentat metoda inventarului permanent sistematizată de el, pe care a aplicat-o la evaluarea avuției naționale a unor țări care dispuneau de date statistice privitoare la investiții pe o perioadă mai lungă din trecut, ca de exemplu S.U.A., Anglia, Canada, Argentina, Japonia, India, Iugoslavia etc.

La conferința din 1957 Theodor van der Weide a prezentat date referitoare la compoziția, estimarea și metodele de evaluare a avuției naționale din 18 țări. Din cele expuse de el a rezultat că în compoziția elementelor estimate au intrat mai ales bunuri reproductibile și că din cauza lipsei informațiilor și a dificultăților de evaluare, bunurile nereproductibile nu au fost cuprinse în cele mai multe estimări. Conferința a apreciat că, existînd trăsături comune în compoziția estimărilor, este posibilă compararea între diferite țări. Problemele dezbătute la aceste conferințe au fost publicate în colecția „Studies in Income and Wealth" din 1951, respectiv 1959.

La conferința din 1981, Robert Eisner a prezentat raportul privind veniturile totale în S.U.A. în perioada 1946—1976, care cuprinde date asupra valorii resurselor materiale și a capitalului uman.

Un alt organism internațional cu preocupări în domeniul avuției este **Comisia de Statistică a Organizației Națiunilor Unite.** Ea a elaborat în 1952 Sistemul Conturilor Naționale (SNA) în care a încadrat inițial fondurile fixe și stocurile de materiale și numai ulterior a fost preocupată de înglobarea și a altor elemente patrimoniale. Ultima formă a acestui sistem, elaborată împreună cu **Conferința Statisticienilor Europeni** — organ care funcționează și sub auspiciile Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (C.E.E./O.N.U.) — a fost aprobată în 1968.

În sesiunea din octombrie 1966, Comisia de Statistică a O.N.U. a adoptat programul cincinal al statisticilor internaționale, cu prevederi importante în legătură cu avuția națională, și anume: să se facă studii și propuneri internaționale referitoare la conceptul avuției, la metodologia de evaluare, culegere, calculare și prelucrare a datelor statistice, care decurg din practicile naționale.

Pe linia trasată de acest program, L. Nesterov de la Oficiul Statistic al O.N.U. a întocmit un astfel de studiu, publicat în „The Review of Income and Wealth", din septembrie 1969, intitulat „Situația actuală a estimării avuției naționale în lume". Într-un tabel din acest studiu el prezintă date caracteristice privind estimările avuției naționale în 53 de țări, și anume: data ultimei estimări; felul estimării (metoda folosită) și componentele estimărilor.

Estimări privind avuția națională au fost făcute și de către alte organe internaționale, ca:

— **Biroul de Statistică al Comunității Economice Europene**, pentru: S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Canada, Belgia, Norvegia, Suedia, Finlanda și Australia, publicate în „Informations statistiques" nr. 6 din 1960 și

— **Comisia Economică pentru America Latină a Organizației Națiunilor Unite** pentru o serie de țări latino-americane, publicate în revista „Cercetări economice pentru America Latină" nr. 2/1954, și nr. 1/1955.

În cadrul **Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), departamentul de statistică** are de asemenea preocupări intense în domeniul cercetării și cuantificării avuției naționale în țările membre, răspunzînd de întregul sistem de indicatori statistici, elaborarea acestora trecînd în competența **Comisiei Permanente de Statistică**, începînd din anul 1962 cînd a fost înființată. Aceasta a întocmit „Sistemul Balanțelor Economiei Naționale", numit și „Sistemul Balanțelor Produsului Material" (MPS), aprobat în 1968 și prezentat în 1969 la Comisia de Statistică a O.N.U. pentru a se face legătura cu SNA și a oferi astfel o bază pentru culegerea de date internaționale comparabile.

Raportul privind sistemul M.P.S. recomandă să fie cuprinse în evaluările avuției naționale următoarele elemente: fonduri fixe productive și neproductive; mijloace circulante, inclusiv materiale sau lucrări în curs de fabricație din industrie și construcții; bunuri gospodărești; rezervele valutare; soldul net al balanței de plăți; bunuri materiale ale țării respective aflate în străinătate. În acest raport se mai recomandă includerea și a altor elemente ca: pămîntul, pădurile, apele și alte resurse naturale, care iau parte la procesul de producție și intră în circuitul economic. Se prezintă și un tabel al indicatorilor avuției naționale pe categorii și pe feluri de proprietăți. La sfîrșit se arată că se adaugă estimările pămîntului și pădurilor.

În documentul „Principii metodologice de bază pentru calcularea indicatorilor avuției naționale", întocmit de delegația R.D.G. și prezentat la ședința de la București în 1972, cadrul avuției naționale se limitează la avuția materială acumulată, lăsîndu-se posibilitate cercetărilor pentru evaluarea altor elemente ca: resurse naturale, umane etc.

Lucrările privitoare la compararea și stabilirea de legături între cele două sisteme (SNA și MPS) au fost dezbătute în sesiunile Comisiei de Statistică a O.N.U. din 1970, 1972 și 1974. În 1977 s-a publicat raportul referitor la corelația dintre cele două sisteme sub titlul: „Comparații ale Sistemului Conturilor Naționale și ale Sistemului Balanțelor Economiei Naționale". La sesiunea a XX-a a Comisiei de Statistică a O.N.U. din 1979 s-a arătat printre altele că este necesară o examinare mai adîncită a metodelor de evaluare, în special a resurselor naturale, și o clasificare a terenurilor în funcție de utilizarea lor. Pentru rezolvarea problemelor privitoare la bunurile nereproductibile s-a considerat în acea ședință că este necesară culegerea de date noi și efectuarea de cercetări fundamentale prealabile. La sesiunea a XX-a din 1981 a Comisiei de Statistică a O.N.U. au fost remarcate progresele realizate de Franța și Ungaria în proiectul lor bilateral asupra concordanței între SNA și MPS.

Rezultatele cercetărilor asupra avuției naționale dezbătute în cadrul ședințelor „Asociației Internaționale pentru Cercetări în Domeniul Venitului și Avuției", care au mai fost menționate, au fost publicate în publicația de specialitate „The Review of Income and Wealth", care apare trimestrial la New Haven, începînd din 1954.

Studiile publicate se referă la conturarea conceptului de avuție națională și lărgirea cadrului contabilității naționale prin includerea capitalului uman, a unor indicatori sociali pentru calcularea bunăstării populației, la culegerea de informații privitoare la evaluările din diferite țări și la metodele folosite.

În acest sens, referitor la resursele umane menționăm studiile lui John Kendrick, MaryJean Bowman, John Graham, Devindra Sharma, John Moreh, Robert Eisner ș.a., care cuprind printre altele metode de calcul, estimări pentru S.U.A., India etc. Revista a consacrat un număr special (nr. 4 din decembrie 1974) încadrării resurselor umane în conturile naționale, J. Kendrick publicînd articolul de bază, în care pune pe primul plan investițiile în resurse umane (cheltuielile pentru educare și instruire, ocrotirea sănătății etc.).

Leszek Zienkowski în nr. 3 al revistei din septembrie 1976 propune 12 sectoare (educație, sănătate etc.) cu indicatorii corespunzători, pentru a înfățișa schimbările care au loc în ce privește bunăstarea populației.

În legătură cu culegerea de informații pentru evaluări din diferite țări și metode folosite, pe lîngă studiul amintit al lui L. Nesterov, care cuprinde date pentru 53 de țări din lume, același autor a mai publicat și un alt studiu privind estimarea avuției naționale în țările socialiste (1972), iar Derek Blades examinează într-un studiu publicat în 1980 metodele de evaluare a bunurilor folosite în diferite țări, bazîndu-se pe datele culese din 150 de țări de către Biroul de Statistică al O.N.U. Alte studii se referă la estimări pe o perioadă mai lungă de timp, din aceeași țară, ca, de exemplu, articolul lui Raymond Goldsmith asupra estimării avuției naționale a Japoniei, pe perioada 1885—1973.

Mai sînt de amintit : studiul lui Alain Benedetti privitor la sursele și metodele de evaluare a patrimoniului național al Franței (1981), cel al lui Carlos Noriega, care prezintă sursele de estimare a avuției naționale în America Latină (1976), cele ale lui John Davies care examinează distribuția avuției în Canada (1979) și ale lui Roland Spänt privitor la Suedia (1981).

În categoria **anuarelor statistice internaționale** în care sînt publicate date cu privire la valoarea unor elemente ale avuției naționale, menționăm : „Yearbook of National Accounts Statistics" editat la New York de Biroul de Statistică al O.N.U., cu începere din 1957. El este continuarea publicației „Statistics of National Income and Expenditure", din care pînă în 1956 au apărut 10 numere. În prezent, Yearboook prezintă date statistice pentru 150 de țări.

Pe lîngă diferitele tabele statistice privind produsul național, venitul național ș.a., anuarul cuprinde și date cu privire la valoarea fondurilor fixe pe ramuri de activități din sfera materială și nematerială, iar pentru țările capitaliste și pe categorii de bunuri.

O altă publicație este **„Anuarul Statistic al Țărilor Membre ale C.A.E.R."**, care apare la Moscova și cuprinde unele elemente ale avuției naționale, ca : dotarea populației cu obiecte de folosință îndelungată la mia de locuitori, suprafața agricolă după modul de folosință, numărul de animale și păsări, fondul forestier, lungimea drumurilor publice, a liniilor de cale ferată și alte date despre țările membre ale C.A.E.R. Dar situațiile cele mai sugestive apar în tabelele privind structura și dinamica fondurilor fixe din aceste țări.

Un anuar similar este și **„Breviarul Statisticilor de Bază"**, publicat de Biroul de Statistică al Comunității Economice Europene, care cuprinde aceleași date ca în anuarul de mai sus, privind cîteva țări europene, inclusiv U.R.S.S. precum și S.U.A., Canada, Japonia.

Date cu privire la formarea brută a capitalului fix și la alte elemente ale avuției naționale cuprinde și **„Etudes Economiques de l'O.C.D.E."**, în broșuri separate publicate anual, pentru fiecare din cele 23 de țări membre, de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, înființată la Paris, în 1960.

Din cele de mai sus rezultă importanța și rolul organismelor internaționale și al publicațiilor de specialitate în extinderea cercetărilor referitoare la problema avuției naționale în complexitatea ei, precum și în răspîndirea cunoștințelor și a punctelor de vedere de specialitate din diferite țări ale lumii cu privire la cuprinsul și metodologia de calcul a avuției naționale.

dr. Lucian TURDEANU
prof. dr. Nicolae MARCU

Diversificarea prestărilor de servicii pentru populație în 1985

(Urmare din pag. 13)

luarea unor comenzi de la populație, ca și pentru cuprinderea în ele și a altor activități, ca : efectuarea de izolații la locuințe pentru sezonul rece, montarea de geamuri și înrămări de oglinzi la domiciliul populației, îngrijirea copiilor, efectuarea de lucrări gospodărești și altele.

Pentru sporirea ofertei se impune, de asemenea, să se acționeze în continuare cu mai multă fermitate pentru pregătirea de meseriași în profilele în care efectivele existente sînt insuficiente (cizmari, tălpuitori, dulgheri, instalatori), precum și pentru policalificare.

● **Întreprinderile de construcții, reparații și administrație locativă (I.C.R.A.L.)** ar trebui să-și intensifice oferta către populație și asociațiile de locatari pentru servicii de etanșare a locuințelor în sezonul rece, rezolvarea mai promptă a solicitărilor pentru lucrări de reparații și întreținere la construcții și instalații etc.

● **Întreprinderea de canal și apă București (I.C.A.B.)** ar trebui să mărească oferta de servicii de agrement, prin utilizarea mai intensă a oglinzilor de lacuri din jurul municipiului, organizarea de servicii nautice diverse, învățarea înotului la toate ștrandurile, extinderea unor terenuri sportive (pentru tenis, volei, golf și altele, inclusiv închirierea de echipament sportiv adecvat), amenajarea de patinoare naturale în sezonul rece la ștranduri și lacuri ; activitatea de băi publice ar putea fi lărgită prin servicii de tratament și întreținere cu băi de plante, de nămol, masaje, gimnastică medicală etc.

● Oferta de servicii ar putea fi extinsă și de **Întreprinderea de salubritate București (I.S.B.)**, prin ridicarea mai operativă a resturilor menajere din toate cartierele municipiului, precum și prin introducerea unor servicii de spălare a subsolurilor de blocuri și altele.

● **Întreprinderea de prestări servicii (I.P.S.)** ar putea să-și perfecționeze oferta de prestări prin realizarea de servicii funerare complete, precum și prin înființarea de puncte sezoniere (în aer liber) la intrările în Capitală pentru spălarea mijloacelor de transport, organizarea de noi parcaje la marile unități comerciale și hoteluri, extinderea serviciilor casnice și gospodărești.

● **La întreprinderea „Nufărul"** (spălătorie și curățătorie chimică), diversificarea ofertei poate fi lărgită în toate cartierele, cuprinzînd călcatul lenjeriei spălate la domiciliu, organizarea de noi unități de spălat pe bază de autoservire, lucrări de stopare la confecțiile date la curățat, de mici reparații la lenjerie etc.

● **ÎN SECTORUL AGRICOL ILFOV**, deși sarcinile de plan la activitatea de prestări au fost depășite în anul 1984, sînt încă multe posibilități pentru sporirea ofertei de prestări în unele comune, în concordanță cu numărul minim de profile prevăzut.

CA O NECESITATE obiectivă pentru cunoașterea de către populație a ofertei de servicii, actuală și în perspectivă imediată, se impune să se întreprindă ample și susținute acțiuni de informare în legătură cu profilele unităților. În acest scop este necesar ca serviciul de informații telefonice 030 să recomande și numerele de telefon ale dispeceratelor, precum și ale unor unități pe diferite profile. Totodată, informarea populației se poate face și prin anunțuri chiar la unitățile de profil (cu indicarea adreselor și altor unități similare, informații prin presă, radio, fluturași, scrisori către asociațiile de locatari). Ar fi de dorit să apară și un ghid al unităților de prestări de servicii ale tuturor prestatorilor (nu numai pentru cele ale cooperației meșteșugărești), cu indicarea profilului și a adreselor, a numărului de telefon și programului lor de activitate. În acest sens, „Revista economică" este receptivă la propunerea de a publica periodic, eventual semestrial, în suplimentul său oferta actualizată, de servicii. (Menționăm că aceasta este practica și în alte țări socialiste). Sporirea ofertei de servicii, pe baza sugestiilor menționate și a unor studii temeinice ale pieței vor putea contribui la o mai bună satisfacere a cerințelor populației și la îmbunătățirea calității prestărilor. Subliniem că un rol important în perfecționarea ofertei de servicii îl au studiile privind evoluția cererii de servicii a populației, care să fundamenteze dezvoltarea activității diferitelor profile de servicii atît la nivelul sectoarelor cît și al municipiului. În astfel de cercetări pot fi antrenate atît institutul de specialitate, cît și cadre și studenți de la Academia de Studii Economice, în colaborare cu întreprinderile și instituțiile care au în prof activitatea de prestări de servicii pentru populație.

Semiconductorii — o piață dificilă

DECALAJUL dintre Statele Unite și Japonia pe de o parte, și Europa occidentală pe de altă parte în producția de semiconductori continuă să constituie un factor de îngrijorare, în condițiile în care rămînerea în urmă a întregului flux cercetare-producție-desfacere se accentuează în Europa de Vest. Statisticile arată că furnizorii vest-europeni dețineau, în urmă cu un an, mai puțin de 10% din piața mondială a semiconductorilor, estimată la 22 miliarde dolari. Chiar în Europa, piața era deținută în proporție de 50% de producătorii americani, industriașii vest-europeni contînd cu 40%, iar cei japonezi — cu restul de 10%.

În ce privește caracteristicile produselor, industria vest-europeană este considerată ca fiind în urma celei americane în eforturile de a realiza componente standard de scară largă și de a pune în aplicare tehnologii de fabricație de mare precizie. Este de menționat preocuparea deosebită a guvernului vest-german față de rămînerea în urmă în tehnologiile din microelectronică, decalaje considerate de natură să pericliteze competitivitatea unor largi domenii de activitate ale industriei vest-germane. În acest cadru se înscrie proiectul de cooperare dintre firma vest-germană Siemens cu Philips (Olanda), pentru dezvoltarea industriei de memorii electronice, acțiune concepută ca un prim pas în direcția răsturnării actualei tendințe de slăbire a poziției deținute de industria vest-europeană de semiconductori pe piața mondială. Proiectul comun urmărește realizarea de memorii capabile să înmagazineze de 16 pînă la 64 ori mai multe date decît se obțin în prezent — ca rezultat de vîrf — în industria japoneză, în sistemul Dynamic Random Access Memories, precum și reducerea dimensiunii circuitelor integrate la jumătate (0,5—0,7 microni) față de limita considerată maximă în prezent pe plan mondial. După cum apreciază ziarul Financial Times, *principalele probleme care se pun în fața unui asemenea proiect — probleme care de altfel confruntă întreaga industrie vest-europeană de profil, sînt legate de capacitatea de a produce folosind tehnologii și aparate proprii. În măsura în care acestea se vor dovedi competitive, acțiunea ar însemna un suport considerabil pentru relansarea activității și în alte țări, cu șanse de reușită, apreciază sursa citată.*

Prognoze 1985 în economia vest-germană

ÎN R.F. Germania se va consemna, în 1985, apreciază principalele institute vest-germane de cercetări economice, o reducere cu 2% a producției industriale, perspectivă care va atrage o nouă sporire a șomajului. Specialiștii sugerează ca măsuri imediate creșterea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare, în special în domeniul tehnologic.

Un element favorabil îl constituie în schimb reducerea inflației, care se află în prezent la cel mai scăzut nivel (1,5%) din ultimii 15 ani. Raportul dat publicității de institutele de cercetare apreciază că, deși prognozele pentru 1985 nu mai sînt la fel de favorabile ca cele din anul precedent, se așteaptă ca prețurile cu amănuntul să nu sporească cu mai mult de 2%.

Deficitul în bugetul federal este prognozat să se reducă la 20 miliarde mărci vest-germane, față de 30 mrd, în 1984. În domeniul comerțului exterior, exporturile — element considerat prioritar pentru economia țării — vor spori cu numai 6,5%, față de creșterea de 8% anticipată pentru întreg anul 1984.

Programe de dezvoltare

GABON: priorități în industria prelucrătoare

POLITICA de dezvoltare industrială a Gabonului în cadrul planului cincinal 1984—1988 are ca obiective principale valorificarea sporită a resurselor interne pentru creșterea gradului de acoperire a cererii interne și pentru stimularea unor sectoare orientate puternic spre export. Se are în vedere, de asemenea, participarea crescîndă a capitalului gabonez la dezvoltarea industrială, repartizarea mai echilibrată a industriei pe întreg teritoriul și consolidarea competitivității întreprinderilor industriale prin modernizare și restructurare.

Planul cincinal 1984—1988 include proiecte în majoritatea ramurilor industriei prelucrătoare gaboneze. Astfel, în industria metalurgică se prevede construirea la Owendo a unei minioțelării cu o capacitate inițială de 12 mii tone/an care, ulterior, se va putea extinde la 36 mii tone oțel beton și profile ușoare pe bază de oțel elaborat în cuptoare electrice. În construcția de mașini se are în vedere construirea unei capacități de producție pentru aragaze și mașini de gătit, care va fi pusă în funcțiune în cadrul societății gaboneze Sogafric, o fabrică de becuri electrice cu o capacitate de 3 milioane bucăți/an și alta pentru butelii de gaze lichefiate cu o capacitate de 100 bucăți/zi.

În industria materialelor de construcții singurul proiect avut în vedere va fi realizat de Société Gabonaise du Béton și prevede construirea unei capacități de elemente prefabricate din ciment și beton. În industria chimică se prevede realizarea a 4 proiecte, și anume: construirea la Port-Gentil a unei unități de prelucrare pentru producția de carburanți și butan pornindu-se de la reziduurile grele ale rafinăriilor Coger și Sogara; construirea la Libreville a unei fabrici de sticlă cu o capacitate anuală de 8—10 mii tone/an; punerea în funcțiune a unei unități de producere a cartonului ondulat bituminat; construirea unei capacități de monoxid de mangan de 100 mii tone/an.

În industria de rafinare a țițeiului, investițiile — 3 miliarde franci CFA (1 dolar=445 franci CFA) pentru anii 1984—1985 — au ca obiectiv principal punerea în aplicare a unor măsuri de restructurare a sectorului, iar în industria textilă singurul proiect care va fi realizat de societatea Socitex prevede construirea unei capacități de țesături. În industria alimentară proiectele se referă la construirea unei fabrici de lapte și produse lactate cu o capacitate de prelucrare de 10 mii litri de lapte/zi (investiție de 1 miliard franci CFA), precum și alte capacități de bere, băuturi gazoase, conserve, sucuri de fructe, mezeluri etc.

În cadrul relațiilor de colaborare economică între România și Gabon, alături de dezvoltarea schimburilor comerciale, un accent deosebit se pune pe intensificarea cooperării, bazată pe avantajul reciproc în toate domeniile de interes comun și în special în valorificarea materiilor prime (minereu de fier, de mangan și de uraniu), în transporturi și telecomunicații (participarea părții române la construirea căii ferate transgaboneze), în agricultură și industrie.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

Creștere constantă a dolarului S.U.A.

ÎN SĂPTĂMÎNA CARE A MARCAT începutul noului an 1985, piața valutară și-a păstrat principalele tendințe ce începuseră a se contura în perioada premergătoare.

Deși în primele 3 zile ale săptămînii (31 XII, 1 și 2 I) unele piețe au fost închise, **dolarul S.U.A.** și-a continuat clar trendul de întărire față de principalele valute occidentale. Această tendință constantă s-a manifestat ca rezultat al încrederii în economia americană, pe de o parte — și datorită credinței că dobînzile la depozitele în dolari nu vor continua să scadă, căpătînd un caracter stabil în perioada ce urmează.

Dolarul a fost de asemenea susținut de o creștere a ratei dobînzilor la depozitele pe termen scurt, ca și de sporirea cu 1,1% a cheltuielilor în domeniul construcțiilor în luna noiembrie în S.U.A. și de creșterea, de 4,3% în noiembrie, a noilor comenzi de bunuri manufacturate în S.U.A.

Dobînda la fondurile federale a atins un nivel majorat de 9%, după care s-a menținut la 8,25 spre sfîrșitul perioadei analizate.

Această creștere constantă a dolarului S.U.A. nu a fost împiedicată în vreun fel de băncile centrale din țările vest-europene, care s-au abținut să intervină pentru sprijinirea valutelor lor în perioada de sfîrșit de an.

Astfel, dolarul S.U.A a atins nivelul de 1,1495 dolari/lira sterlină, **lira sterlină** rămînînd în continuare slabă față de dolar, datorită presiunii asupra prețurilor petrolului.

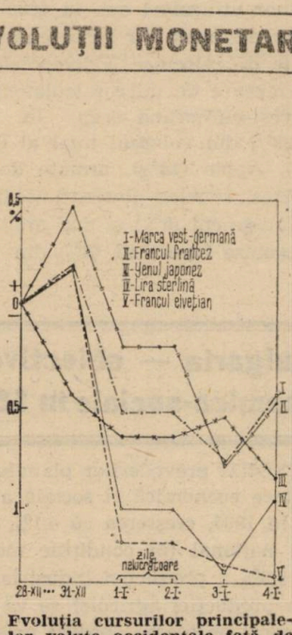

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 31 XII — 4 I; bază: 28 XII 1984

Marca vest-germană a atins un maxim de 3,1835 (în ziua de 2 I), cel mai înalt nivel din istoria cursurilor fluctuante, care a început în martie 1973.

Niveluri majore au fost atinse și de **francul francez** (9,6850), **francul elvețian** (2,6135) și **yenul japonez** (251,40) și tendința de creștere a dolarului continuă, alimentată de menținerea unor dobînzi înalte, susținute de o rată crescută a dobînzii la fondurile federale și de temeri că masa monetară în circulație în S.U.A. (M 1) va indica o creștere substanțială. Astfel, M 1 se așteaptă să crească cu 3,5 miliarde dolari, iar M 2 și M 3 — care vor fi raportate săptămîna viitoare, se pare că vor indica de asemenea creșteri importante.

Prețul aurului a fluctuat în acest interval între 299,75 (cel mai scăzut nivel din 21 VI 1982) și 303 dolari/uncia (nivelul închiderii de la New York din 31 XII 1984).

Se așteaptă ca prețul aurului să scadă în continuare în 1985, deoarece se apreciază că dolarul va rămîne puternic, datorită deficitului bugetar important în S.U.A. ca și faptului că creșterea economică nu a implicat și o cerere de aur mai importantă. Prețul aurului a rămas în continuare în afara influenței evenimentelor politice, depinzînd în principal de factori economici, ca dolarul puternic și dobînzile sale înalte.

În perioada ce urmează, se preconizează niveluri ale prețului aurului sub 300 dolari/uncia.

Cătălin MOISUC
Mihai RĂDOI

Strategii alimentare

DEFICITELE alimentare absolute sau structurale care afectează țările în curs de dezvoltare ating în cazul celor africane proporțiile unei crize grave. La scara întregului continent, deteriorarea continuă a situației alimentare este pusă în evidență de scăderea gradului de acoperire din resurse proprii a necesarului alimentar, de la 98% — adică autosatisfacerea aproape integrală — în anii '60, la 86% la începutul anilor '80. Încercările de compensare a deficitului absolut aflat în creștere rapidă au dus la majorarea importurilor țărilor africane de produse alimentare de bază, într-un ritm mediu anual de 8,4% în perioada 1970—1980. Posibilitățile reduse de plată, determinate de potențialul economic scăzut (în Africa sînt localizate 26 din cele 35 de țări cele mai slab dezvoltate pe plan mondial) și de diminuarea încasărilor din exportul unor produse tradiționale, fac insuficiente importurile de alimente de strictă necesitate. La rîndul său, ajutorul alimentar internațional nu reușește să amelioreze situația deosebit de critică, numărul locuitorilor amenințați de foamete pe continentul african crescînd de la 80 milioane locuitori, la începutul anilor '70, la 100 milioane în 1984. În aceste condiții, căutarea unor soluții de perspectivă se concentrează asupra redefinirii strategiilor alimentare, proces complex, care implică, între altele, o largă colaborare intraregională și concursul unor organisme internaționale specializate. Programele de măsuri aplicate în acest sens de către un număr de 30 de țări africane urmăresc asigurarea, în primul rînd prin eforturi proprii, a autosatisfacerii în domeniul cerealelor, zootehniei și pescuitului, cu priorități care diferă de la o țară la alta. O caracteristică generală a strategiilor alimentare constă în integrarea obiectivelor acestora în programele dezvoltării economice în ansamblu.

China — repere ale dezvoltării în 1986-1990

ÎNTRE PRIORITĂȚILE dezvoltării economiei chineze în cincinalul următor se înscriu dezvoltarea în continuare a agriculturii, a bazei energetice și transporturilor, modernizarea și extinderea capacităților industriale, impulsionarea cercetării științifice și a pregătirii cadrelor. În agricultură, un obiectiv esențial îl reprezintă asigurarea producției de cereale în cantitățile și structura necesară pentru alimentația umană și dezvoltarea zootehniei. Extinderea capacităților de producție a energiei electrice cu 5—6 mii MW anual, mai ales prin realizarea unor importante termocentrale, va permite atingerea la finele cincinalului a unei puteri instalate totale de peste 100 mii MW. Producția de cărbune se prevede să crească anual cu 30—40 milioane tone, la 900 milioane tone în 1990, iar cea de țiței va spori de la 100 milioane tone în 1983, la 150 milioane tone în 1990. În domeniul industriei se va acționa în direcția unor transformări structurale în favoarea ramurilor noi și a modernizării tehnologice a întreprinderilor existente. Va fi impulsionată în mod special producția unor bunuri industriale de consum. Realizarea obiectivelor din energetică, industrie și transporturi necesită un important volum de investiții, a căror alocare va fi concentrată pentru realizarea cu prioritate a proiectelor de importanță deosebită.

Microcalculatoarele în perspectivă

DESFACERILE de microcalculatoare utilizate în scopuri profesionale (cu prețuri depășind 1 000 dolari/unitate), previzibile pentru 1990 pe piața vest-europeană, se vor cifra, potrivit aprecierilor firmei „Intelligent electronics", la circa 3 milioane unități (din care în R.F. Germania 700 mii, în Anglia 560 mii și Franța 525 mii), depășind de peste patru ori nivelul înregistrat în 1984. Structura desfacerilor de microcalculatoare pe categorii, definite orientativ în funcție de prețuri, este prezentată în tabelul de mai jos.

Categoria de preț — în mii dolari S.U.A.	Desfaceri de microcalculatoare profesionale în Europa occidentală — în mii unități —	
	1984	1990
1,0 — 2,0	134	1 000
2,0 — 7,5	500	1 600
peste 7,5	88	350

După Agefi, 23.10.1984

Sursa precizează că, spre deosebire de situația din anul 1984, cînd vînzările de microcalculatoare au fost destinate unor utilizatori noi, în 1990 circa 40% din desfaceri vor reprezenta echipamente de înlocuire. Principalele firme furnizoare de microcalculatoare pe piața vest-europeană erau, în 1984, IBM (28% din volumul total al desfacerilor), Apple (18%), urmate de Olivetti (8%), Hewlett Packard (5%), Digital Equipment (5%) și mai multe firme japoneze însumînd (8% din vînzări).

Bulgaria — obiective economico-sociale în 1985

CONFORM prevederilor planului de dezvoltare economică și socială a Bulgariei în 1985, creșterea cu 4,1% a venitului național (în condițiile majorării cu 5,2% a producției industriale și 3,2% a producției agricole) se va obține integral pe seama sporirii productivității muncii sociale. Alocarea unor fonduri de investiții însumînd 8,6 miliarde leva urmărește realizarea a circa 100 obiective de importanță națională, concomitent cu construirea unor capacități mici și mijlocii, de nivel tehnic ridicat. Programele de introducere a progresului tehnico-științific mobilizează un volum însemnat de investiții, de circa 2,7 miliarde leva. Au prioritate domeniile de fabricație în care Bulgaria s-a specializat deja pe plan internațional, urmărindu-se impulsionarea producției unor mărfuri cu ponderi ridicate în exportul țării, cum sînt echipamente de tehnică de calcul, electrocare, articole de parfumerie și cosmetică etc. Planul pe anul 1985 include sarcini de înnoire sortimentală a producției industriale, prin asimilarea în producție a 4 500 rezultate ale cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Pentru asigurarea creșterii nivelului de trai se prevede o creștere a fondurilor sociale de consum cu 5,1% față de 1984, sporirea cu 3% a veniturilor reale, o atenție sporită fiind acordată îmbunătățirii ofertei de bunuri de consum și construcției de locuințe.

Costuri unitare în energetică

POTRIVIT datelor publicate de surse de specialitate din Japonia, evoluția din ultimii ani a costurilor unitare în producția de energie electrică a acestei țări indică o reducere a avantajelor inițiale ale energiei nucleare. În anul 1984, costurile de producție a energiei electrice furnizate de termocentralele funcționînd cu cărbune se situau la 14 yeni/kWh, iar costurile unitare în centrale nuclearo-electrice erau de 13 yeni/kWh. Dar, așa cum precizează sursele respective, în aceste din urmă costuri nu sînt incluse cheltuielile legate de demontarea centralelor scoase din funcțiune și depozitarea combustibilului uzat. Corecția respectivă majorează costul unitar al energiei electrice produse în centrale nucleare la 14,3 yeni/kWh (la nivelul anului 1984). Se menționează că în anul 1976 costurile unitare în cele două categorii de centrale electrice (vezi tabelul) reprezentau un criteriu care favoriza net energetica nucleară.

	Costuri de producție a energiei electrice — în yeni/kWh	
	1976	1984
Termocentrale cu cărbune	9,6	14,0
Centrale nucleare	5,7	13—14,3

După B.I.K.I., nr. 145, 6 dec. 1984

Principala explicație a dinamicii mai rapide a costurilor în energetica nucleară constă în creșterea pronunțată a cheltuielilor de construcție a centralelor, care determină în proporție de 75% costul unitar al energiei electrice produse.

GLOSAR

Banca Asiatică pentru Dezvoltare

CONSTITUITĂ la 19 decembrie 1966, la inițiativa Comisiei Economice și Sociale a O.N.U. pentru Asia și Pacific (ESCAP), Banca Asiatică pentru Dezvoltare (B.A.D.) a fost prima dintre băncile regionale pentru dezvoltare existente în prezent în lume. În prezent B.A.D. grupează 29 state din regiune (membre ale ESCAP) și 14 state capitaliste dezvoltate din afara regiunii (Austria, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Italia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, R.F. Germania, Suedia, S.U.A.). Țările capitaliste dezvoltate (dinăuntrul și din afara regiunii) sînt membri donatori, iar țările în curs de dezvoltare sînt membri beneficiari de credite.

B.A.D. își propune : mobilizarea surselor particulare și publice de capitaluri și atragerea lor la finanțarea dezvoltării țărilor din regiune ; promovarea cooperării regionale și subregionale la realizarea unor proiecte economice specifice ; acordarea de asistență tehnică în toate fazele de realizare a unor asemenea proiecte ; încurajarea statelor membre în coordonarea politicilor lor de dezvoltare și comerciale.

Fără a avea secțiuni organizatorice distincte, B.A.D. are următoarele funcții principale : bancă pentru dezvoltare, instituție de asistență financiară și organism de asistență tehnică. Astfel, B.A.D., acordă credite ordinare în condiții apropiate de cele de pe piața financiară internațională ; acordă împrumuturi speciale (concesionare) țărilor membre cel mai puțin dezvoltate ; finanțează diverse acțiuni de asistență tehnică în favoarea țărilor în curs de dezvoltare membre.

Organele de conducere ale B.A.D. sînt Consiliul Guvernatorilor, Consiliul Directorilor și Președintele. Consiliul Guvernatorilor este format din cîte un guvernator și un locțiitor al guvernatorului din partea fiecărui stat membru. Consiliul Guvernatorilor se reunește cel puțin o dată pe an. Consiliul Directorilor asigură conducerea operațiunilor curente ; este alcătuit din 12 membri : 8 din partea statelor membre ale ESCAP și 4 membri din partea statelor din afara regiunii, aleși pe perioade de cîte doi ani de către Consiliul Guvernatorilor. Președintele, desemnat tot de către Consiliul Guvernatorilor, este în același timp președinte al B.A.D. și președinte al Consiliului Directorilor.

Capitalul autorizat al B.A.D. era la 1 ianuarie 1980 de 9 512 milioane dolari S.U.A., din care subscrisă 8 861 milioane și efectiv vărsați 1 552 milioane. Din totalul capitalului subscris 66,6% revenea membrilor regionali. Cele mai importante participații le dețineau (în milioane dolari) : Japonia (1 548), S.U.A. (1054), India (720), Australia (693), Indonezia (619), Canada (595), R.F. Germania (492), Malayezia (309), Filipine (271), Pakistan (248), Marea Britanie (232) etc.

Împrumuturile speciale sînt acordate prin **Fondul Asiatic pentru Dezvoltare**, constituit în iunie 1974 ca un mecanism al B.A.D., cu rolul de mobilizare și administrare a resurselor destinate împrumuturilor concesionare.

Din totalul creditelor și împrumuturilor acordate de B.A.D. pînă la 1 ianuarie 1980, 23,9% au fost destinate proiectelor din sectorul energetic, 21,1% celor din agricultură, 15,9% celor din transporturi și comunicații, 14,8% celor din sectorul bancar-financiar, 9,4% aducțiunilor de apă potabilă etc.

Nicolae OS

Institutul Aspen

Rodica Demetru, Călărași — Institutul Aspen, al cărui raport în problema imperativului dezarmării și ameliorării relațiilor Est-Vest, dat publicității în toamna anului trecut, a stîrnit un larg ecou pe plan mondial, a fost fondat în anul 1949 în orașul al cărui nume îl poartă, din statul Colorado (S.U.A.) Obiectivul fondatorilor săi, persoane particulare, a fost de a crea un for de dezbatere pentru oameni politici, oameni de știință, cadre de conducere din economie, oameni de artă și cultură, care să abordeze probleme esențiale privitoare la prezentul și viitorul omenirii. În afara reuniunilor sale periodice, Institutul Aspen încurajează și o serie de proiecte de cercetare.

Interesul pe care l-au trezit de-a lungul anilor concluziile reuniunilor institutului a condus la crearea cu peste un deceniu în urmă a unei filiale a acestuia în Europa, și anume în Berlinul Occidental. Din 1974 filiala amintită a organizat peste 250 de colocvii, la care au participat circa 6 000 personalități din diverse colțuri ale lumii. Printre temele abordate au figurat : dezarmarea, problemele utilizării forței de muncă, implicațiile sociale ale noilor tehnologii, egalitatea în drepturi a femeii cu bărbatul, viitorul universității și altele.

Energie nucleară

Sabina Iliescu, București — În ultimii ani a continuat să sporească contribuția energiei nucleare în balanța energiei electrice a multor țări care dispun de insuficiente resurse energetice clasice. Exemplul cel mai concludent îl reprezintă Franța, în care producția de energie electrică de origine nucleară a crescut în 1983 cu 38,7%, ponderea acesteia în totalul producției naționale de energie electrică ajungînd la 48,3% — un nivel record pe plan mondial (vezi graficul).

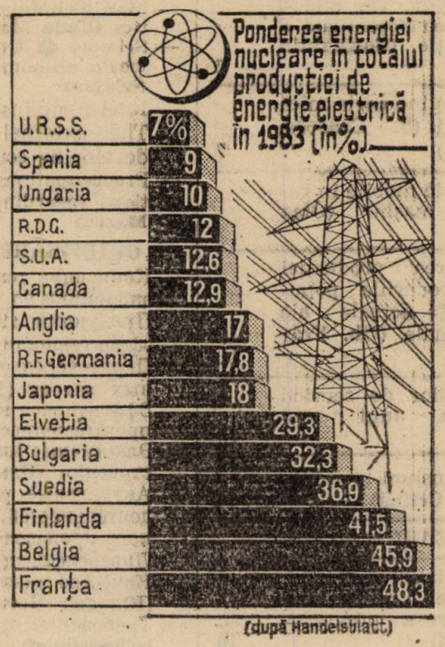

Telecomunicații

Eduard Sișmanian, București — În prezent în lume aproape 3 000 de nave de toate categoriile (petroliere, cargouri, nave de pasageri, de pescuit, iahturi etc.), circulînd sub pavilioanele a 35 de țări membre ale Organizației Internaționale de Navigație Maritimă prin Satelit (Inmarsat), sînt echipate pentru a putea comunica prin satelit, la mari distanțe, cu bazele lor, cu alte nave sau cu stații radio de pe coastă. Noile nave care se construiesc în prezent sînt aproape toate amenajate în vederea echipării cu aparatura necesară în acest scop, al cărei cost se ridică la 40 000 dolari. O dotare similară au și stațiunile de cercetări din Antarctica și platformele de foraj din Marea Nordului.

O primă funcție a sateliților Inmarsat o reprezintă asigurarea posibilității supravegherii centralizate de pe uscat, cu ajutorul calculatorului, a funcționării motoarelor navelor în mers, prevenindu-se astfel opriri costisitoare pentru reparații și asigurîndu-se reducerea personalului ingineresc specializat de la bordul fiecărei nave. Dacă la începutul deceniului trecut efectivul echipajului unei nave depășea 30 de persoane, în 1981 el coborîse în medie la 26, iar anul trecut la 16 (pe navele cele mai moderne), cu perspectiva de a se reduce, nu peste multă vreme, la 12.

O altă funcție a sateliților de telecomunicații pentru navigația maritimă o reprezintă recepționarea cu rapiditate a mesajelor de salvare, astfel încît se poate determina cu precizie, în mai puțin de 8 minute, poziția unei nave aflate în pericol.

În sfîrșit, sateliții „staționari" pot furniza date oficerilor de cart în legătură cu ruta pe care trebuie s-o urmeze nava pentru a evita o coliziune. Deși costul telecomunicațiilor maritime prin sateliți este încă ridicat, Inmarsat apreciază că numărul navelor care vor utiliza serviciile sateliților săi va spori la 7 500 în 1990 și 14 000 în 1995, paralel cu trimiterea pe orbită a noi sateliți specializați.

Dezindustrializare?

Marcela Ichim, București — O analiză întreprinsă de Biroul de statistica muncii al S.U.A., ale cărei rezultate sînt publicate în **Monthly Labor Review**, scoate în tr-adevăr în evidență că ponderea populației ocupate în sectorul terțiar al economiei americane a crescut aproape necontenit după 1850 (cel mai vechi an pentru care există date asupra sectorului serviciilor), ajungînd în 1982 la circa 70%. În același interval, ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la 35% la 4%. Populația ocupată în industrie a sporit atît absolut cît și relativ pînă în 1952 ; după această dată ponderea ei a început să se micșoreze (pînă la circa un sfert în 1982), deși în mod absolut numărul personalului din industrie a mai sporit, ajungînd la 30 milioane în 1979. Ulterior, în timpul recesiunii din 1980—1982, efectivul personalului industrial a scăzut cu aproape 3 milioane, reîncepînd să crească odată cu înviorarea activității economice de după 1983. Din acest motiv, arată revista citată, opiniile unor autori privind declanșarea unui proces de dezindustrializare apar a fi premature.

Multă vreme principala sursă de forță de muncă pentru sectorul terțiar a fost populația eliberată din agricultură, pe baza creșterii productivității muncii în această ramură. În perioada mai recentă, dacă bărbații care intrau în sectorul terțiar proveneau de regulă din industrie, femeile nou angajate în sectorul serviciilor fuseseră pînă atunci casnice. Studiul relevă că circa 60% din forța de muncă angajată în ultimii 15 ani în economia S.U.A. a fost feminină și că din totalul femeilor angajate pentru prima oară într-un an peste 83% au intrat în sectorul serviciilor.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 11 ianuarie 1985

— Concepția tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** privitoare la reorganizarea pe baze intensive a economiei **(Eliza Nasta)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția anului 1985 — realizată la înalți parametri de eficiență **(V. Boescu, C. Bârnea, C. Gorie)** 3

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Un obiectiv prioritar — reducerea accentuată a costurilor de producție **(Constantin Ciumbulea)** 5

— Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană **(S. Cruceru, M. Daniel, E. Nițulescu)** 7

— Structuri microindustriale mobile în ramura construcțiilor de mașini **(Olga Mihăescu)** 9

— Creșterea și diversificarea producției agroalimentare în gospodăriile populației. Resurse și cerințe actuale ale unor activități tradiționale **(Gh. Frățilă)** 11

— Diversificarea prestărilor de servicii pentru populație în anul 1985 **(T. Gheorghe)** 13

— Calitatea vieții — dimensiuni și mutații structurale **(Iuliana Cetină)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Un imperativ al organizării unităților economice : mobilizarea potențialului propriu de promovare a progresului tehnic **(Eugen Hancă)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Legea cauzalității în procesul decizional economic **(Daniel Mărgus)** 18

— Om—tehnică—mediu. Automatizare flexibilă și robotizare **(Radu Magda, Dan Mihalca)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Teorii burgheze despre criza economică mondială : evoluții și limite (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Privire interdisciplinară asupra ecuației alimentare **(Oprea Parpală)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Datoria externă și rezervele valutare ale țărilor în curs de dezvoltare **(Daniel Dăianu)** 25

— Documentar. Preocupări ale unor organisme internaționale și publicații periodice cu privire la avuția națională **(Lucian Turdeanu, Nicolae Marcu)** 27

— Tendințe—conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Comrade **NICOLAE CEAUȘESCU**'s concept on the reorganization of the economy on intensive bases **(Eliza Nasta)** 1
— The 1985 production — carried out at high levels of efficiency **(V. Boescu, C. Bârnea, C. Gorie)** 3
— A priority goal — the sharp decrease of production costs **(Constantin Ciumbulea)** 5
— An efficient cooperation between the small-scale industry and the national industry **(S. Cruceru, M. Daniel, E. Nițulescu)** 7
— Mobile microindustrial structures in the machine-building branch **(Olga Mihăescu)** 9
— The growth and diversification of the agricultural food production in the people's households — Resources and present requirements of traditional activities **(Gh. Frățilă)** 11
— The development of the services for the people in 1985 **(T. Gheorghe)** 13
— The life quality — dimensions and structural shifts **(Iuliana Cetină)** 14
— A requirement of the economic units organization — the mobilization of local potentialities for the promotion of the technical progress **(Eugen Hancă)** 16
— The causality law in the economic decision process **(Daniel Mărgus)** 18
— Man-technique — environment. Flexible automation and robotics **(Radu Magda, Dan Mihalca)** 20
— Schools ● trends ● economists. Bourgeois theories on the world economic crisis : evolutions and limits (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22
— Interdisciplinary view on the food equation **(Oprea Parpală)** 24
— The external debt and the foreign exchange reserves of the developing countries **(Daniel Dăianu)** 25
— Preoccupations of international bodies and periodical publications regarding the national wealth **(Lucian Turdeanu, Nicolae Marcu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Концепция товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** о реорганизации экономики на интенсивной основе **(Элиза Наста)** 1
— Продукция 1985 года, полученная при высоких параметрах эффективности **(В. Боеску, К. Бырня, К. Горие)** 3
— Первоочередная задача — усиленное снижение производственных затрат **(Константин Чумбуля)** 5
— Эффективное кооперирование между мелкой и республиканской промышленностью **(С. Кручеру, М. Даниел, Э. Ницулеску)** 7
— Эластичные микропромышленные структуры в отрасли машиностроения **(Ольга Михэеску)** 9
— Актуальные ресурсы и требования некоторых традиционных деятельностей. Рост и диверсифицирование агропродовольственного производства в хозяйствах населения **(Г. Фрэцилэ)** 11
— Диверсификация услуг населению в 1985 году **(Т. Теорге)** 13
— Качество жизни — характеристики и структурные изменения **(Юлиана Четинэ)** 14
— Требование организации экономических единиц: мобилизация собственного потенциала внедрения технического прогресса **(Эуджен Ханкэ)** 16
— Закон причинности в процессе принятия экономических решений **(Даниел Мэргуш)** 18
— Человек — техника — среда. Гибкая автоматизация и роботизация **(Раду Магда, Дан Михалка)** 20
— Школы — течения — экономисты. Буржуазные теории о мировом экономическом кризисе: эволюция и ограниченность (I) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22
— Междисциплинарный взгляд на продовольственную проблему **(Опря Парпалэ)** 24
— Внешний долг и валютные резервы развивающихся стран **(Даниел Дэяну)** 25
— Документальный материал. Международные организации и периодические издания о национальном богатстве **(Лучиан Турдяну, Николае Марку)** 27

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

O dată cu numărul viitor, „Revista economică" începe publicarea unei noi serii de consultații destinate candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior din acest an. Consultațiile sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de ătre o persoană este şi „Asigurarea mixtă de viaţă".

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să conomisească, în mod planificat, o anumită sumă de ani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. otodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin băesc pentru cel care o contractează sau pentru familia a, în cazurile de producere a unor evenimente neprevăzute şi nedorite.

Pentru a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate n cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente sigurate etc.

- Asigurarea familială mixtă de viaţă **dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceştia utînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.**
- Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente **este o variantă la care suma asigurată, stabilită entru urmările accidentelor, este majorată faţă de suma revăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în aceasă asigurare.**

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- **Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.**
- **Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.**
- **Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea şi de mărimea sumei asigurate.**
- **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%.**
- **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei din suma asigurată.**
- **Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primeşte suma asigurată înscrisă în poliţă, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parţială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliţă şi pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.**
- **Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe durata asigurării datele prevăzute în poliţă referitoare la : beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum şi de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.**
- **Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.**

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite

Cei interesaţi mai pot contracta la ADAS şi alte forme de asigurări de viaţă, cum ar fi :

- **Asigurarea de economie şi de invaliditate permanentă din accidente**
- **Asigurarea cu termen fix**
- **Asigurarea cu indemnizaţie pe timp limitat**
- **Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).**

Pentru orice informaţii în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteţi adresa „Cabinetului pentru relaţii cu publicul" — care funcţionează la sediul fiecărei sucursale ADAS —, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU CONSTRUCȚII CĂI FERATE „HARGHITA"

str. Harghita nr. 37

Produce și livrează pe bază de comandă fermă

7985 IAN 2 9

DISPOZITIVE SPECIALE PENTRU PĂSTRAREA DOCUMENTELOR SECRETE, A MONETARULUI ȘI A ALTOR VALORI

Principalele caracteristici ale seifului sînt următoarele :

- **dimensiuni de gabarit : 680 x 680 x 1650 mm.**
- **masa netă : 900 kg.**
- **volum util : 190 dm ^{3}, împărțit în 3 compartimente**
- **2 sisteme de închidere, din care unul cu cifru**
- **este prevăzut cu sistem electronic de pază și alarmare, dotat cu cifru pentru dezamorsarea stării de supraveghere**
- **construcția specială a carcasei asigură rezistența împotriva celor mai diverse acțiuni mecanice de forțare și spargere (găurire, tăiere etc.), cît și împotriva agenților chimici, umidității și a acțiunilor termice.**

Seiful întrunește toate condițiile impuse prin legislația în vigoare, privind păstrarea valorilor deosebite și a documentelor secrete, iar fabricația a fost avizată de organele de specialitate ale Ministerului de Interne.

Avînd în vedere că în cursul dezvoltării impetuoase din ultimii 40 de ani am creat valori deosebite, iar dispozitivul special produs de I.P.I.C.C.F. Harghita poate asigura păstrarea în siguranță a acestor valori, propunem unităților socialiste să prevadă dotarea lor cu acest seif.

Comenzile ferme se transmit pe adresa întreprinderii, relații suplimentare se pot obține prin telefon 958/1 30 40—45, 958/1 19 61 sau prin telex 6 72 48.

Lei 5

(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

04

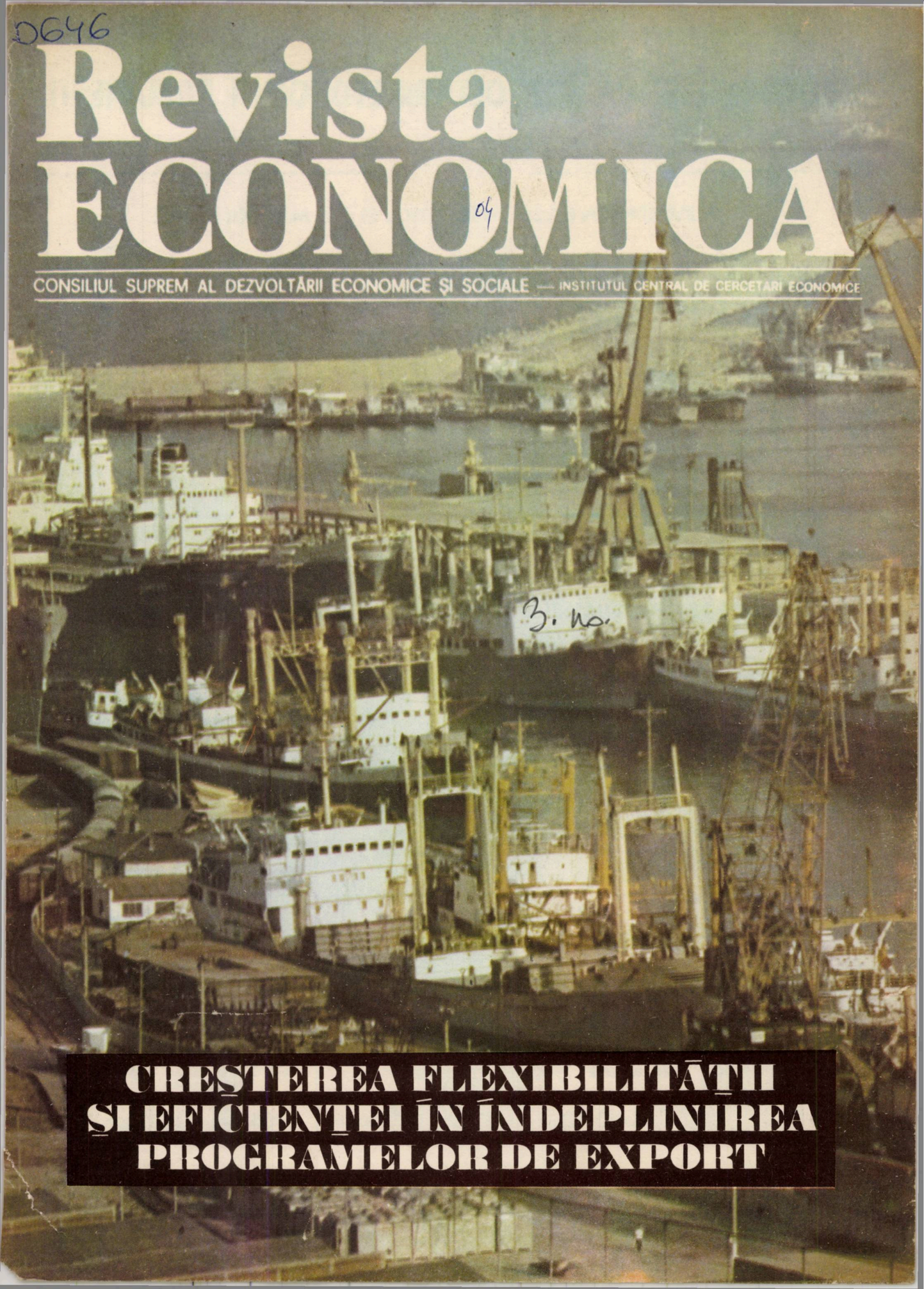

CREŞTEREA FLEXIBILITĂŢII ŞI EFICIENŢEI ÎN ÎNDEPLINIREA PROGRAMELOR DE EXPORT

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE ŞI DE MATERII PRIME

Producţia de energie electrică
-milioane kWh-

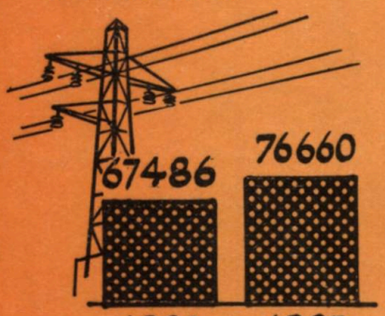

Producţia de cărbune net
-mii tone-

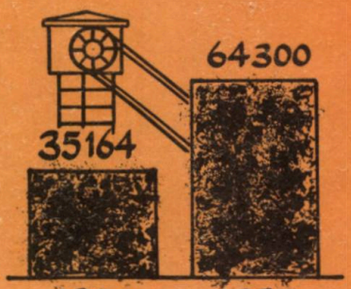

Ţiţei extras
-mii tone-

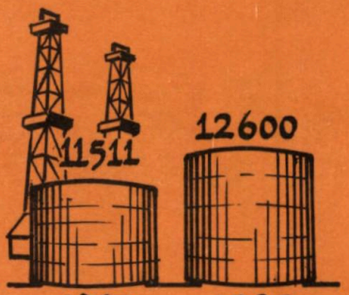

CREŞTEREA PRODUCŢIEI LA PRINCIPALELE PRODUSE INDUSTRIALE

Oţel
- mii tone-

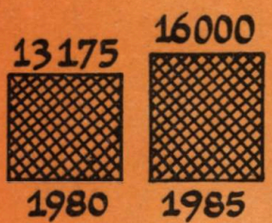

Mijloace de automatizare electrotehnice şi electronice şi tehnică de calcul electronică
-milioane lei-

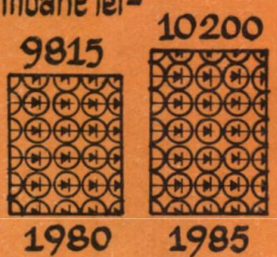

Produse de mecanică fină, optică, echipamente şi elemente hidraulice şi pneumatice
-milioane lei-

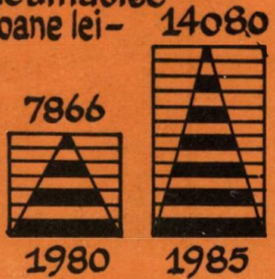

Maşini-unelte pentru aşchierea metalelor
- milioane lei-

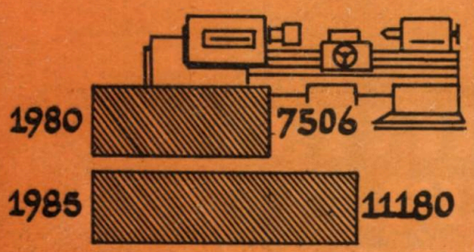

Maşini şi utilaje tehnologice pentru industrie
-mii tone-

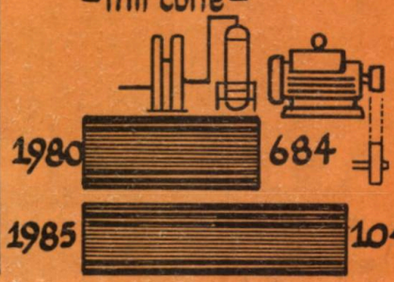

Nave maritime pentru transportat mărfuri, tehnice şi speciale
- mii tdw-

0646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

SISTEME INFORMAȚIONALE

Gestiunea economică a secțiilor de producție

CREȘTEREA rolului și atribuțiilor unităților productive de bază din întreprinderi (denumite generic — în cele de mai jos — secții) — ca efect al aplicării la acest nivel a principiilor autoconducerii și autogestiunii, al planificării și urmăririi veniturilor și cheltuielilor prin bugete proprii, al cuprinderii întregului lor personal muncitor în acord global, al reorganizării lor în consecință (acțiune în care urmează să fie cuprinse toate ramurile industriei) — **presupune**, mai cu seamă în condițiile utilizării metodelor moderne de conducere, cum este conducerea prin costuri, **punerea la punct a unui sistem informațional** capabil să asigure comensurarea existenței și mișcării resurselor materiale, financiare și de forță de muncă, a rezultatelor obținute, precum și furnizarea informațiilor necesare pentru urmărirea îndeplinirii indicatorilor economici și tehnici ai planului, a bugetului de venituri și cheltuieli, în scopul fundamentării deciziilor cu privire la activitatea curentă și de perspectivă a fiecărei subunități de producție. Un asemenea sistem trebuie : să furnizeze date complete, precise și actuale, astfel încît conducerea operativă să poată aprecia anticipat efectul deciziilor luate; să prezinte informațiile în mod uniform, constant și operativ ; să identifice, structureze și cuantifice relațiile semnificative din trecut, anticipînd raporturile viitoare, folosind metode matematice moderne ; să combine datele financiare cu cele privind producția, pentru a se putea aprecia realizările, controla cheltuielile și ușura luarea deciziilor de plan ; să prevîntîmpine nevoile fiecărei subunități de producție ; să folosească în mod eficient și efectiv personalul și echipamentul de calcul pentru asigurarea unei viteze și precizii adecvate conducerii operative a producției ; să asigure informațional elasticitatea și adaptabilitatea secțiilor la condițiile de producție variate.

Întrucît obiectivul major al secțiilor de producție constă în îndeplinirea planului de producție fizică, la nivelul calitativ stabilit prin normele tehnologice, utilizînd eficient potențialul disponibil, abaterile care apar în procesul tehnologic trebuie să fie cunoscute din timp și, prin intermediul sistemului informațional, furnizate conducerii operative a secțiilor. Dacă — așa cum se întîmplă desul de des — aceste abateri față de nivelul planificat sau normat sînt cunoscute după ce a expirat perioada de plan, și nu în momentul producerii lor, înseamnă că informațiile în cauză nu are decît un caracter constatativ și nu poate servi decît unei eventuale prognoze. De asemenea, apariția unor informații fără utilitate sau cu utilitate redusă determină conducerea secțiilor să piardă din vedere obiectivul urmărit, iar pe de altă parte, o informare incompletă nu permite fundamentarea suficientă a deciziilor.

OBIECTIVE, CONDIȚII, ORGANIZARE

În esență, sistemul informațional în domeniul gestiunii economice trebuie să răspundă la următoarele întrebări : **Ce potențial productiv are secția de producție ? Ce sarcini de producție îi sînt repartizate acesteia ? Care sînt consumurile specifice normate din fiecare resursă pentru fiecare reper din nomenclatorul de fabricație ? Cum a fost utilizat potențialul productiv pentru realizarea sarcinilor curente de plan ?**

În mod ideal, pentru funcționarea optimă a sistemului informațional se cer respectate două condiții de bază :

- **stabilirea planului cantitativ, calitativ și valoric la nivel de secție.** Aceasta asigură operativitatea sistemului informațional în furnizarea unor elemente necesare conducerii producției ; odată stabilit planul pentru fiecare perioadă, se poate vorbi și de **o pregătire din timp a fabricației din punct de vedere nu numai tehnic, dar și informațional.** Stabilitatea planului asigură, de asemenea, urmărirea mult mai eficientă a abaterilor care apar în procesul de producție, informațiile furnizate fiind mai complete și mai exacte ;
- **asigurarea resurselor necesare** — materiale și umane — cantitativ, calitativ, structural și la termen, condiție care conduce la reducerea volumului informațiilor de excepție.

În practică însă, după cum a rezultat din cercetări întreprinse în unele unități din ramura construcțiilor de mașini („Vulcan", „Electroaparataj", „Electrotehnica", Întreprinderea de mecanică fină din București, Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia, „SARO" — Tîrgoviște, „Rulmentul" — Alexandria ș.a.), aceste condiții nu se realizează concomitent și în totalitate, din cauze subiective sau obiective, ducînd deseori la dereglarea activității informaționale din întreprinderi și, implicit, din secții.

Desfășurarea activității tehnico-economice productive la nivelul secțiilor, atelierelor, locurilor de muncă implică în mod inevitabil consumarea anumitor resurse materiale, umane și financiare. În mecanismul complex al secției de producție nu se poate pune problema ca pentru fiecare unitate sau fel de reper, serviciu, lucrare (obiect de calculație) să se determine costul de secție imediat ce acesta a fost obținut și recepționat din producție. Conform reglementărilor legale în vigoare se procedează la separarea (delimitarea) cheltuielilor aferente unei anumite perioade (lună, trimestru, an) și apoi la determinarea costului reperelor, serviciilor, lucrărilor obținute în perioada respectivă. Pentru majoritatea covîrșitoare a secțiilor, perioada mini-

Supliment la nr. 3 1985 Revista ECONOMICA

mă de gestiune pentru care se face calculul costului o constituie luna calendaristică. Această practică este impusă înainte de toate de cerințele autogestiunii economice a întreprinderii, care presupune ca periodic să se comensureze și să se compare veniturile cu cheltuielile, spre a se determina rezultatele financiare ale activității productive în general — și mai puțin de nevoile secțiilor de producție. Pentru a se vorbi de gestiune economică și pentru impulsionarea cu succes a tuturor factorilor de reducere a costurilor la nivelul secțiilor, sînt necesare cunoașterea nivelului optim și a celui efectiv al fiecărui fel de cheltuială în parte, analiza structurii și dinamicii acestora, a abaterilor față de nivelurile prestabilite — și mai puțin cunoașterea costului unitar al reperului realizat.

Organizarea evidenței cheltuielilor de producție și calculația costurilor la nivelul secțiilor de producție se desfășoară după o metodologie și reguli („Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost al produselor industriale") elaborate de C.S.P. și M.F. încă în 1964 ; conform acestor reglementări, perfecționate ulterior mai mult în direcția formei și mai puțin ca fond, în întreprinderile din construcțiile de mașini, pentru producția de serie, precum și pentru cea complexă se utilizează metoda de calculație a costurilor pe comenzi — ceea ce concentrează întreaga muncă de evidență, colectare și repartizare a cheltuielilor aproape în exclusivitate pentru calcul costului efectiv al reperelor, în prezent finalizarea realizîndu-se după 12—15 zile de la expirarea perioadei de gestiune pentru care se face calculația.

Posibilitățile de perfecționare a calculației costurilor și, în general, a informării economice la nivelul secțiilor sînt variate și practic nelimitate ; esențial este faptul că **organizarea sistemului de calcul și evidență, alegerea modelului economic al pachetului de informații privitoare la costurile de producție constituie o problemă** nu numai contabilă (așa cum se mai crede încă) și nici de organizare a contabilității, ci una **de organizare a întreprinderii** — aceasta trebuind să-și aleagă și să folosească cel mai corespunzător sistem de calcul și urmărire a cheltuielilor de producție, astfel încît la nivelul secției să se poată vorbi într-adevăr de o cunoaștere operativă a costurilor. În condițiile actuale, personalul angrenat în munca de urmărire și stabilire a cheltuielilor trebuie să determine, analizeze, localizeze și să explice abaterile, să sintetizeze informațiile în legătură cu cauzele și efectele produse, prezentînd conducerii operative elementele necesare în munca de previziune, organizare și control al întregii activități tehnico-economice a secției.

IMPORTANȚA METODELOR ȘI MIJLOACELOR TEHNICE MODERNE

Astăzi este dovedit cu prisosință că organizarea evidenței cheltuielilor de producție și calculația costurilor după cele mai adecvate metode și procedee, corespunzătoare condițiilor concrete și specifice fiecărei întreprinderi, realizarea muncii de evidență și calculație cu mijloace tehnice moderne sînt premise sigure pentru obținerea unor informații rapide, exacte și cu minimum de efort privind eficiența cu care sînt utilizate resursele materiale și de muncă.

La nivelul secțiilor de producție cercetate cu ajutorul evidenței primare se întocmesc, se avizează, ies sau se arhivează circa 290 de documente, tipizate sau nu, cu o periodicitate diferită. Cu toate acestea, în întreprinderile cercetate sistemul informațional nu răspunde integral problemelor prezentate mai sus ; deciziile care se iau în cadrul secțiilor de producție sînt mai mult de natură tehnică și nu cuprind sfera utilizării potențialului productiv, cu toate că secția este singurul loc unde se pot lua într-adevăr măsuri operative în domeniul gestiunii economice.

Cu toate că există norme pentru majoritatea posturilor de cheltuieli — directe sau indirecte — ocazionate de procesul de producție, totuși la nivelul secțiilor de producție (de exemplu în cadrul întreprinderilor „Rulmentul" — Alexandria sau I.M.F. — Sinaia) sînt urmărite amănunțit cu ajutorul evidenței numai cheltuielile indirecte (cheltuielile cu funcționarea și întreținerea utilajelor și cheltuielile generale ale secției). Cheltuielile directe, ocazionate de procesul de producție sînt urmărite în contabilitatea generală a întreprinderii, secția de producție furnizînd doar informațiile de bază, cu ajutorul evidenței primare (bon de materiale, dispoziții de lucru, note de rebut etc.). De asemenea, datorită modului actual de urmărire a cheltuielilor, secția de producție, cunoaște doar post-factum modul cum s-a încadrat în nivelurile planificate la indicatorii de plan.

Natura lor economică și productivă, precum și statutul lor juridic și administrativ include secțiile în mulțimea elementelor generatoare de valoare nou creată, dar și de cheltuieli — însă le face inapte de a se manifesta ca elemente la nivelul cărora să se constituie, repartizeze și utilizeze fonduri sau să existe relații financiare cu mediul extern. Cu toate acestea, secția de producție are legături variate cu compartimentele funcționale ale întreprinderii, pe linia sistemului informațional. De asemenea, conform ultimelor documente privind aplicarea formei de retribuire în acord global și compensurarea activității colectivelor de oameni ai muncii, din moment ce colectivele secțiilor sînt retribuite — și stimulate suplimentar prin cote din fondul de participare la beneficii — în funcție de încadrarea în normele de consum la materii prime, materiale, combustibil, energie, apă etc., de realizarea structurii pe calități, realizarea producției fizice pentru export, orice abatere de la documentația tehnică de execuție, de la planul de producție aprobat generează modificări în realizarea veniturilor planificate, a retribuțiilor acordate fiecărui om al muncii.

Iată de ce acum, mai mult ca oricînd, se simte nevoia unor schimbări profunde în modul de urmărire a felului cum sînt realizate sarcinile de plan, mai ales că numărul întreprinderilor care au în dotare calculatoare electronice de mare capacitate, cu rețea proprie de teleprelucrare, este tot mai mare.

Cu toate că sînt întreprinderi care au introdus terminale la nivel de secție, tehnica de calcul servește în continuare mai cu seamă compartimentelor funcționale, secția fiind de cele mai multe ori furnizor de date și mai puțin beneficiar de informații pentru activitatea direct productivă. Mai mult : **decalajul între ritmul de dotare cu tehnică de calcul modernă și ritmul de perfecționare a evidenței în subunitățile de producție crește.**

AVANTAJELE UNUI NOU DOCUMENT DE EVIDENȚĂ : BONUL DE CONSUM COLECTIV DE MATERIALE

În ramura construcțiilor de mașini, consumurile materiale reprezintă o pondere foarte mare în totalul cheltuielilor de producție. Pentru urmărirea și evidențierea acestor consumuri se utilizează bonurile de materiale și, în unele cazuri, fișa-limită, documente care, sub aspectul conținutului, nu s-a schimbat aproape deloc în decursul timpului.

Numai aceste documente implică un volum imens de muncă pentru întocmire, avizare și urmărire, atît la nivel de secție, cît și la nivel de contabilitate-financiar. În condițiile dotării unității cu tehnică de calcul adecvată, aceste documente — și în special bonul de materiale — pot fi înlocuite cu **bonul de consum colectiv pentru fiecare tip de material.**

Circuitul noului document (vezi fig. din p. 3) prezintă unele deosebiri față de al celor clasice. Se elimină, în primul rînd, timpul pentru avizarea și urmărirea fiecărui bon de materiale, se reduce consumul de hîrtie, iar prelucrarea informațiilor este mult mai facilă.

Noul document ar urma să fie folosit pentru fiecare tip de material necesar procesului de producție, însumînd toate comenzile de realizat în secție ; el ar servi maistrului sau șefului de echipă ca bază pentru cunoașterea și controlul consumurilor materiale efective. Eliberarea materialelor din magazie se va face contra semnătură în fișa de magazie — document de bază, în noile condiții, pentru descărcarea gestiunii magazinerilor — și în bonurile de consum colectiv, pentru încărcarea gestiunii primitorilor-dis-

tribuitorilor cu materialul preluat. Pe măsura distribuirii cantităților necesare din materialul respectiv pentru fiecare comandă, primitorul-distribuitorul se descarcă prin predarea materialului și semnătura muncitorului care execută comanda respectivă. În cazul în care cantitatea primită din depozit este mai mică decît necesarul total din bonul de consum colectiv, se acordă priorități de execuție a comenzilor, cărora li se vor repartiza materiale corespunzător cu ordinea de prioritate.

Oficiul de calcul al întreprinderii culege datele privind consumurile de materiale pe baza bonurilor colective de consum — și anume nu în totalitate, ci prin excepție — doar abaterile față de ceea ce s-a lansat (în cazul în care lansarea s-a făcut automat).

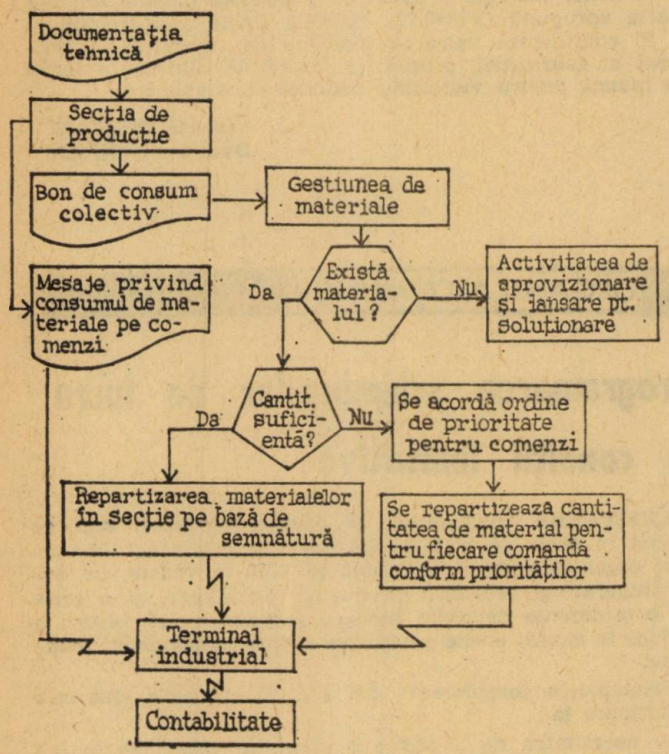

Circuitul „Bonului de consum colectiv pentru materiale"

Prin introducerea acestui document se estimează **o reducere drastică a timpului consumat pentru evidența materialelor, a consumului de hîrtie,** care la unele întreprinderi se poate măsura în tone (spre exemplu, la Întreprinderea „Vulcan" — București, unde se preconizează introducerea acestui document, consumul de hîrtie pentru evidența materialelor s-ar reduce la jumătate).

În condițiile actuale, pe baza tehnicii de calcul din dotare este de asemenea posibilă **urmărirea operativă a abaterilor față de plan sau normativ la fiecare poziție de cheltuieli** materiale sau de muncă vie, directe sau indirecte. Mesajele privind anomaliile pot apărea la fiecare maistru (pentru echipa respectivă) și centralizat la conducerea secției (pe echipe și ateliere), în acest fel realizîndu-se o creștere a gradului de informatizare a muncii de conducere operativă a producției.

Desigur, cînd apar producție neterminată, comenzi sistate, întreruperi în funcționarea utilajelor, rebuturi etc. se produc dificultăți. Metoda de lucru prin afișarea abaterilor direct pe terminalul atribuit factorului de conducere operativă a producției implică din capul locului un salt calitativ, o reconsiderare a locului informației în conducerea procesului de producție, în gestionarea eficientă a potențialului uman și material din dotare.

ec. Mihail DIMITRIU
Institutul de Economie Socialistă

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI

Optimizarea structurii de fabricație potrivit cerințelor planului și obligațiilor contractuale

PENTRU ÎNTREPRINDERI, elaborarea și fundamentarea planului de producție, pe baza planului național unic, are ca punct de plecare contractele economice, încheiate cu terții, precum și contractele de acord global încheiate cu propriile subunități organizatorice. Lucrările de fundamentare a planului trebuie să asigure respectarea corelațiilor economice relative la nevoia de produse și modul de alocare a resurselor, obligațiile contractuale și posibilitățile de satisfacere a lor. Complexitarea fenomenelor și a proceselor economice, interacțiunile dintre elementele forțelor de producție care concură la realizarea corelațiilor optimale de funcționare dinamică echilibrată a organismului economic impun folosirea unui ansamblu integrat de metode și tehnici prin care să se exprime efectele luării deciziilor.

Cererea de produse, calculată pe baza informațiilor privitoare la contractele încheiate cu beneficiarii, reprezintă ieșirea minimală obligatorie privind sarcinile de producție ale întreprinderii. Investigarea posibilităților de desfacere și aprovizionare ale producției, în concordanță cu prevederile legislației economice, permite stabilirea unor limite de fluctuație a cererii de produse pe structură sortimentală. La fixarea limitei se mai au în vedere : contractele încheiate cu furnizorii, disponibilitățile de capacități de producție și de forță de muncă etc.

Restricțiile relative la distribuirea resurselor pe tipuri de capacități de producție și categorii de meserii, împreună cu criteriile de calitate și eficiență a desfășurării ciclului de fabricație constituie fundamentul modelului de programare a producției. Din formularea și soluționarea unui astfel de model rezultă variante de structuri de fabricație. Prin calcule de optimizare, clasificare și ierarhizare a rezultatelor se obține structura de fabricație care corespunde condițiilor de existență și funcționare a întreprinderii, în limitele structurii sortimentale stabilite prin plan.

Într-o aplicație practică, s-a luat exemplul unei unități economice în care structura de fabricație încorporează 5 produse, simbolizate de la A la E. Privitor la aceste produse, din evidența economică s-au determinat datele din tabelul nr. 1 privind indicatorii anuali.

Tabelul nr. 1

Produse	Prod. fizică contract. (buc.)	Preț de prod. unitar (lei)	Cost de prod. unitar (lei)	Prod. netă unitară (lei)	Norma de timp la ver. cond. (ore/buc.)
A	2600	8592	6787	4270	2,05
B	1050	7268	6349	3191	1,68
C	1670	7798	6762	4224	1,88
D	1900	11999	8073	5857	1,93
E	650	4200	3216	1861	0,05

Mărimea principalilor indicatori sintetici care caracterizează activitatea unității este : producția marfă 68 500 mii lei ; producția netă 33 800 mii lei ; beneficiul 15 480 mii lei; cheltuieli la 1000 lei producție marfă 773,93 lei ; timp disponibil al verigii conducătoare (ore/an) 14 304 ; timp necesar la veriga conducătoare (ore/an) 13 922.

În etapa de pregătire a deciziei, fundamentarea sarcinilor de plan implică formularea de variante de plan și selec-

tarea variantei care corespunde cerințelor de calitate și eficiență ale producției. Criteriile asupra finalității producției, avute în vedere sînt exprimate prin funcțiile-obiectiv privind producția marfă (f1), producția netă (f2), cheltuieli de producție (f3). Primele două reprezintă criterii decizionale de maximizat, iar a treia de minimizat.

Nivelurile orientative și normativele de plan în care trebuie să se încadreze activitatea de producție, precum și necesitatea de a onora obligațiile contractuale (cu devieri de cel mult 5% la producția fizică), implică o serie de restricții la fiecare produs.

Un mod de a stabili variantele de plan admisibile constă în a considera fiecare funcție-obiectiv, cu restricțiile asociate, ca o problemă distinctă de programare (liniară) matematică. Folosind calculatorul electronic, cu ajutorul produsului-program OPALINE (varianta PROGEN), rezultatele obținute prin soluționarea celor trei modele sînt cele din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	Prod. fizică contract. (buc.)	Variante de optimizări		
		V1	V2	V3
Produse:				
A	2600	2736	2660	2577
B	1050	1102	998	998
C	1670	1584	1750	1584
D	1900	1995	1995	1995
E	650	683	683	683
Indicatori:				
producție netă (lei)	33800	34820	34901	33818
prod. marfă (lei)	68500	70625	70613	68513
benef. totale (lei)	15480	16086	16041	15707
timp necesar la verigа conducăt. (ore)	13992	14303,4	14304,7	13807,9
fond de timp (ore)	14304	14304	14304	14304
indice de util. a timpului dispon.(%)	97,33	100	100	96,5
indice prod. netă	100	102,9	103,2	100
indice prod. marfă	100	103,1	103	100
indice beneficii	100	103,9	103,6	101,4
cost total la 1000 lei prod. m.(lei)	773,93	772,23	772,75	770,16

Pentru selectarea variantei optime este necesar să se ia în considerare condițiile contractului de acord global, care exprimă finalitatea după criterii de calitate și eficiență a acțiunilor. Considerînd drept criterii de selecție indicatorii: producția marfă (C1), producția netă (C2), beneficiile totale (C3), costul la 1000 lei producție marfă (C4) și indicele de utilizare a fondului de timp disponibil (C5), matricea consecințelor pentru cele trei variante este cea redată în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Variante	C1	C2	C3	C4	C5	C1	C2	C3	C4	C5
V1	70625	34820	16086	772,25	100	1	0,925	1	0,2	1
V2	70613	34901	16041	772,75	100	0,994	1	0,881	0	1
V3	68513	33818	15707	770,16	96,5	0	0	0	1	0

În vederea asigurării compatibilității calculelor de selectare a variantei care corespunde cel mai bine după toate criteriile considerate, în partea dreaptă a tabelului sînt trecute rezultatele normalizării datelor prin aplicarea teoriei utilității (interpolare liniară).

În etapa procesului decizional de dezbatere asupra planului, organul de conducere colectivă urmează să stabilească coeficienți (note) de importanță relativă a fiecărui criteriu utilizat. Pentru problema considerată, aceștia sînt: k1=0,25 ; k2=0,12 ; k3=0,28 ; k4=0,23 ; k5=0,12. (Coeficienții au fost calculați ca ponderi ale notei medii acordate criteriului în totalul notelor.).

Selecția variantei optime de plan se realizează cu ajutorul modelelor de optimizare a deciziilor, cum ar fi : modelul aditiv, modelul ELECTRE, modelul bazat pe metoda rangurilor, modelul de utilizare a criteriului „e" sau „k" etc. Pentru fiecare din cele cinci modele folosite în calcule s-a obținut, ca variantă optimă, varianta V1 (V1=0,8), dar în ierarhie, varianta a doua are o utilitate globală relativă foarte apropiată (V2=0,72). Selecția finală mai trebuie să ia în considerare valoarea indicelui de structură și sortiment al fabricației, precum și modul de utilizare a forței de muncă pentru variantele reținute spre aplicare.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN

ORGANIZAREA MUNCII

Programarea schimburilor de lucru în condiții limitative

LIMITAREA consumului de energie electrică, mai cu seamă în orele de vîrf, obligă unitățile economice la măsuri organizatorice care trebuie să aibă în vedere, pe lîngă imperativul realizării producției planificate, și o serie de considerente de ordin biologic și psiho-social, pentru a reduce la minim efectele negative asupra personalului muncitor.

Principalele considerente din această categorie sînt cele referitoare la :

— necesitatea de a păstra o anumită ritmicitate în organizarea săptămînală a schimburilor,

— evitarea lucrului aceleiași părți din personal numai în schimburile II sau III timp de două sau mai multe săptămîni consecutiv (cel puțin o dată la trei săptămîni, fiecare persoană să lucreze o săptămînă în schimbul I),

— îmbunătățirea organizării transportului urban (iar pentru navetiști — și a celui interurban),

— asigurarea lucrului în schimburi diferite, alternante al părinților cu copii mici în cazul cînd aceștia nu pot fi lăsați în supravegherea altor persoane.

În unitățile industriale aparținînd ramurilor cu procese discrete (construcții de mașini, industria ușoară, industria mobilei) este posibilă adaptarea unor măsuri de organizare rațională a schimburilor, care să permită încadrarea în cotele de energie alocate și în programul de furnizare a acesteia.

Prezentăm astfel de măsuri, luînd ca exemplu o întreprindere constructoare de mașini (organizată inițial în două schimburi) și în două situații de limitare :

a) limitarea consumului în perioada de vîrf,

b) limitarea consumului pe toată durata zilei, avînd valori diferite în orele de vîrf și în restul perioadei.

LIMITARE ÎN PERIOADA DE VÎRF

Din consumul total admis în fiecare perioadă se scade întîi puterea absorbită de locurile de muncă unde considerente tehnologice sau organizatorice impun funcționarea în trei schimburi.

Unitatea a fost organizată inițial cu trei subunități consumatoare de energie, la nivel de secție, — notate prin S1, S2 și S3 — organizate în două schimburi egale : la S1 — x1 și y1, la S2— x2 și y2, la S3 — x3 și y3.

Limitarea se referă la reducerea cotei de energie în orele de vîrf la 35% din nivelul normal de consum. În această situație este evident că activitatea din schimbul II, care cuprinde majoritatea orelor de restricție, trebuie redusă la o treime. Problema se rezolvă prin aplicarea formulei organizatorice din fig. 1.

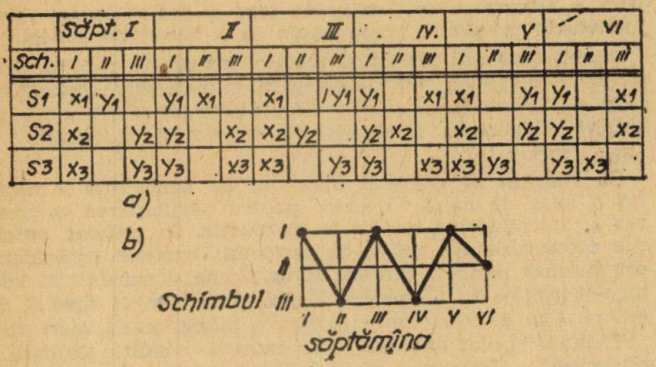

Fig. 1 : Organizarea schimburilor în condiții de limitare în perioada de vîrf : a) succesiunea schimburilor pentru secțiile consumatoare de energie ; b) succesiunea schimburilor pentru subunitatea x3

Se observă că față de formula inițială de I-II-I-II, cu un ciclu de două săptămîni, se aplică un ciclu de șase săptămîni, după formula : I-III-I-III-I-II. Fiecare persoană încadrată în acest regim lucrează din două în două săptămîni, în schimbul I, o dată la șase săptămîni în schimbul II, iar de două ori în schimbul III. Pe o perioadă de 4-5 luni, acest regim este acceptabil.

Perioada de vîrf de dimineață se poate compensa prin decalarea cu două-trei ore a începerii schimbului I pentru cele două subunități (x2 și x3 în prima săptămînă) ale căror perechi lucrează în schimbul III.

LIMITARE DUBLĂ

În acest caz unitatea furnizoare fixează o limită de putere pentru orele de vîrf (de exemplu 80% din cota maximă) și o cotă maximă de respectat în afara perioadelor de vîrf. Se presupune că energia pusă la dispoziția unității în acest regim acoperă nevoile producției. Unitatea este, deci, obligată la egalizarea schimburilor I și III, și organizarea schimbului II la nivelul a 80% din capacitatea schimbului I, nefiind admise depășiri în nici un schimb. Trebuie, deci, să existe o subunitate organizatorică cu puterea absorbită de 20% din capacitatea schimbului I sau reorganizate, respectiv de aproximativ 7% (20:3) din capacitatea cumulată a tuturor schimburilor. În concluzie nu se mai poate organiza activitatea pe secții (ca în exemplul anterior), fiind necesară o detaliere pe subunități mai mici — formații, grupe de formații sau ateliere.

Consumatorii pe secții se organizează pe 100:7 = 14 subunități-schimb, cu putere absorbită aproximativ egală. Două cîte două, aceste subunități-schimb formează 7 perechi s1, s2, ..., s7, componenții perechilor s1 (x1, y1), s2 (x2, y2), ... s7 (x7, y7) lucrînd în schimburi diferite.

Din analiza fig. 2, care reprezintă un ciclu complet de 14 săptămîni, — după care organizarea unității revine la cea din prima săptămînă, — se pot observa următoarele :

— succesiunea schimburilor este III-II-I, deoarece în acest mod se poate asigura repausul săptămînal minim de 32 ore, față de 24 ore asigurate în formula I-II-III,

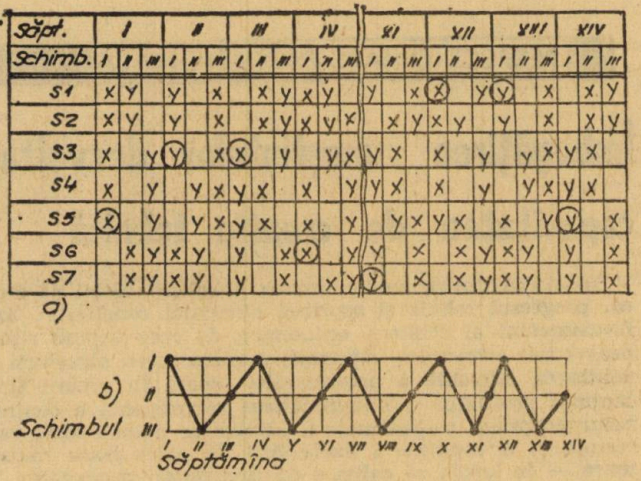

Fig. 2 : Organizarea schimburilor în condițiile limitării duble : a) succesiunea schimburilor pentru subunitățile consumatoare de energie ; b) succesiunea schimburilor pentru subunitatea x1

— încadrarea în limita de consum pentru schimbul II se soluționează prin cîte un „defect" al succesiunii normale a schimburilor, în fiecare săptămînă cîte o subunitate sărind direct de la schimbul III, la schimbul I,

— pentru compensarea limitării de dimineață rămîne posibilă decalarea orei de începere a cîte unei subunități în fiecare săptămînă.

ALTE PROBLEME DE ORGANIZARE

Organizarea schimburilor în cazul limitării duble reclamă un număr de subunități-schimb, număr care crește odată cu creșterea raportului dintre puterea alocată în orele de vîrf și restul perioadei. În unitățile mici, cu diferențe mari de consum între formații, poate rezulta necesitatea organizării unor subunități mai mici decît formația de maistru, ceea ce implică restructurarea unor atribuții și responsabilități ale conducătorilor proceselor de producție.

Pentru a nu schimba programul de lucru al unor locuri de muncă neconsumatoare de energie, este de dorit ca pregătirea semifabricatelor și predarea produselor să se realizeze conform organizării inițiale. În unitățile cu o riguroasă programare a producției, aceste activități se pot realiza într-un schimb sau cel mult două, indiferent de schimbul în care se desfășoară activitatea productivă (extinderea numărului de schimburi la aceste activități ar presupune suplimentarea personalului indirect productiv, respectiv înrăutățirea performanțelor economice ale unității). În mod analog și activitățile de programare și urmărire a producției se pot realiza într-un număr redus de schimburi. Asistența tehnologică și mecano-energetică în domeniul întreținerii și depanării utilajului productiv este însă absolut necesară în fiecare schimb.

Vor suferi modificări și relațiile informaționale ascendente și descendente pe linia director, inginer-șef — șef de secție — șef de atelier — maistru, care trebuie mai bine precizate decît în sistemele cu un număr redus de schimburi.

Pentru respectarea limitelor stabilite este importantă exploatarea uniformă a utilajului în toată perioada programului, respectiv evitarea stagnărilor la orele de predare a schimburilor și în timpul pauzelor pentru servirea mesei.

Există, deci, posibilități de organizare rațională și eficientă a producției și în condițiile unor limitări, fiind totodată necesară și o mai bună organizare a activităților conexe.

Andrei BOER
Cluj-Napoca

PERFECȚIONARE PROFESIONALĂ

Îmbogățirea cunoștințelor dezvoltă capacitatea de creație tehnică

RELAȚIA dintre perfecționarea pregătirii forței de muncă, progresul tehnic și sporirea eficienței constituie axul fundamental al creșterii economice, de care depind ritmul dezvoltării economiei naționale, modernizarea structurii ei, utilizarea eficientă a potențialului uman. În același timp, lărgirea profilului și îmbunătățirea permanentă a conținutului pregătirii profesionale a oamenilor muncii apar ca o cerință și o condiție a exercitării de către clasa muncitoare — în tripla sa calitate de proprietar, producător și beneficiar — a funcțiilor social-politice și economice care-i revin, a rolului său în conducerea unităților, a societății.

În județul Harghita, comisia județeană de creație tehnico-științifică, organizațiile sindicale și de tineret, colaborînd cu consiliile oamenilor muncii din întreprinderi sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, acordă o atenție prioritară asigurării cadrului organizatoric adecvat procesului de perfecționare a pregătirii profesionale, eficientizării tuturor formelor și metodelor de desfășurare

Tabelul nr. 1

Evoluția și eficiența perfecționării pregătirii profesionale a forței de muncă în jud. Harghita

	1977-1980	1981-1984	col.1/col.2 (%)
Nr. de participanți la diferite forme de perfecț. profesională	50 850	66 760	131,3
Nr. de participanți la cursuri de policalificare	40 650	48 460	119,2
Nr. de inițiative creatoare aplicate în producție	14	20	142,9
Nr. de persoane care aplică aceste inițiative	60 590	76 480	126,2
Eficiența economică postcalculată (mii lei/an)	160 500	198 250	123,5

a acestuia. Din datele tabelului nr. 1 rezultă, pe de o parte, dezvoltarea acțiunilor de perfecționare profesională în primii 4 ani ai actualului cincinal în comparație cu cei 4 ani anteriori, iar pe de altă parte, efectul pe care lărgirea orizontului de cunoștințe ale oamenilor muncii l-a avut asupra participării lor creatoare la rezolvarea unor probleme tehnice, organizatorice și economice ale unităților în care lucrează.

Menționăm că totalul cheltuielilor materiale și financiare necesare pentru organizarea și desfășurarea diferitelor cursuri de perfecționare a fost sub 6% din realizările valorice suplimentare.

Întrucît, în condițiile progresului științifico-tehnic actual, stocul de cunoștințe teoretice și practice necesare oricărui om al muncii pentru exercitarea în bune condiții a profesiei sale se dublează în decurs de 8-10 ani, se impune reîmprospătarea și/sau adaptarea lor periodică. Realitatea vieții economice din județul Harghita confirmă faptul că în procesul de producție, uzura morală a cunoștințelor se conturează pe mai multe planuri : uzura morală a cunoștințelor generale aferente unei profesiuni date, cea a cunoștințelor de specialitate, cea a metodelor de organizare și conducere — ceea ce poate să ducă la comportamente rutiniere, la un stil de muncă defectuos etc. Totodată, promovarea în muncă a lucrătorilor presupune, ca o condiție indispensabilă, ridicarea nivelului de cunoștințe, însușirea a tot ceea ce este nou în sectorul de activitate al fiecăruia.

Ținînd seama de acestea, considerăm de datoria noastră ca, în colaborare cu toți factorii de răspundere, să stimulăm dezvoltarea continuă a interesului pentru meserie și formarea acelor trăsături de personalitate caracteristice omului societății socialiste, sprijinind apariția și răspîndirea inițiativelor creatoare, flexibilizarea aptitudinilor și creșterea răspunderii. Considerăm satisfacerea în mod cumulativ a tuturor acestor exigențe care se ridică în fața perfecționării pregătirii profesionale ca o necesitate obiectivă.

În acest sens am primit și primim un ajutor prețios din partea centralelor industriale și a ministerelor economice, prin elaborarea programelor diferențiate pe categorii de lucrători, asigurarea fondurilor, a condițiilor materiale, a specialiștilor.

Ca rezultat al ridicării nivelului de cunoștințe a căpătat o bază de masă interesul pentru participarea la crearea și introducerea noului în producție. În prezent, unitățile economice din județ, cu sprijinul forurilor superioare, organizează periodic diferite simpozioane și consfătuiri tehnico-științifice în 6 ramuri. Totodată, a crescut nivelul de eficiență al aplicării unor inițiative muncitorești, cum sînt: „Prietenul noului angajat", „Calitatea — condiție de bază a eficienței", „Reducerea cheltuielilor materiale — factor al creșterii producției nete", „Contul de economii al grupei sindicale". Numărul creatorilor în procesul de producție a ajuns în ultimul an la 20 mii de persoane, iar valoarea creației lor a depășit 50 milioane de lei (tabelul nr. 2). Apreciem activitatea comisiilor de creație de la întreprinderile de producție industrială pentru construcții de căi ferate, produse din lemn, tractoare și tricotaje din Miercurea Ciuc, cele de matrițe, confecții și utilaj din Odorheiu Secuiesc, întreprinderea mecanică, țesătoria și filatura din Gheorghieni, Combinatul de exploatare și prelucrare a lemnului din Toplița ș.a.

Tabelul nr. 2

Evoluția și eficiența creației tehnico-științifice în jud. Harghita

	1977-1980 (1)	1981-1984 (2)	col.1/col.2 (%)
Nr. cercurilor de inovatori	70	90	128,6
Nr. inventatorilor și inovat.	1 492	1 692	113,4
Nr. de invenții și inovații	312	353	136,6
Economii postcalculate (mii lei)	17 803	34 218	198,9
Creația științifică și tehnică de masă			
- nr. de obiective propuse	10 558	12 613	119,5
- nr. mediu de oameni antrenați la realizare	18 257	19 598	107,3
- nr. obiective realizate	6 474	10 491	162,1
- efic. econ. (mii lei)	115 517	148 729	128,7

Pentru acest an, ținînd seama de necesitățile concrete, ne-am propus să acordăm un sprijin și mai concret comisiilor de creație și comisiilor inginerilor și tehnicienilor atît în activitatea lor specifică, cît și în antrenarea lor la îmbunătățirea conținutului cursurilor de perfecționare profesională și la valorificarea acestei perfecționări, antrenării unui număr mai mare de participanți la diferite manifestări tehnico-științifice.

dr. Alexandru BALÁZS
președintele Consiliului județean al sindicatelor Harghita, prim-vicepreședinte al comisiei județene de creație tehnico-științifică

DOCUMENTAR EXTERN

Informatică industrială

Un gigant computerizat

În cadrul unei colaborări învățămînt superior-producție, la o uzină de utilaj greu din orașul englez Newcastle upon Tyne — dotată cu 750 de mașini-unelte, dintre care 40 cu comandă numerică cu calculator propriu — este în curs de implementare un sistem care să conecteze cinci mașini de bază la un calculator central. Uzina construiește anual, în medie, 5 generatoare cu turbină, de mare complexitate, pentru centrale electrice ; un generator, cu capacitatea cuprinsă între 3 și 1 000 MW, conține pînă la 60 mii de piese, de la cele mai mărunte repere pînă la componentele turnate, de mari dimensiuni, ale carcasei, iar prețul său se ridică — în funcție de putere — pînă la 35 mil. lire, sumă ce reprezintă și costul programului amintit.

Procesul tehnologic include prelucrarea mecanică a unor piese a căror greutate poate ajunge la 100 de tone — ceea ce a impus soluția unui tip special de mașină-unealtă : două portale port-scule de 15 m înălțime, care se deplasează pe șine de-a lungul a 5 posturi de lucru în care sînt amplasate piesele, în ordinea și poziția în care urmează să fie asamblate — și unde sînt depozitate cele cca. 3 mii de scule diferite, utilizate pentru operațiile specifice. Întregul complex execută un ciclu pentru care, în sistemul anterior, erau necesare 15 mașini separate. Funcționarea acestui gigant este comandată de calculatorul central pe baza unor programe care folosesc un număr important de informații referitoare nu numai la posibilitățile de lucru ale fiecărei scule, ci și la tipurile de prelucrare cerute de fiecare reper și la combinarea necesară a operațiilor.

Între mașinile conectate în sistem și calculatorul central sînt instalate „cutii negre" — terminale de interfață — al căror software servește la interpretarea semnalelor trimise între diferitele elemente de hardware.

Conducere centralizată, sau distribuită a proceselor?

Introducerea microprocesoarelor a permis trecerea la soluții distribuite de conducere automată a proceselor de producție continue, soluții care prezintă ca avantaje principale: flexibilitatea (repartizarea elementelor hard în diferite puncte ale instalației tehnologice permite ca sistemul de conducere să fie „croit" potrivit nevoilor specifice ale procesului) ; fiabilitatea (dacă la una din unitățile de comandă-reglare mai mici se produce o pană, consecințele sînt mult mai puțin grave decît în cazul defectării unui calculator central) ; reducerea costurilor pentru cablaje și întreținere (punctele de culegere a informațiilor și de comandă se află în imediata apropiere a surselor de semnale).

Dintr-un studiu efectuat de firma americană „Texas Instruments" rezultă, pentru o gamă largă de aplicații, o eficiență economică net superioară a informaticii industriale distribuite față de sistemele centralizate. S-a analizat comparativ, în cele două soluții, un parc de 5 grupuri de cîte 4 rezervoare, distanța pînă la calculatorul central fiind de 600 m de la primul grup și de 1 000 m de la ultimul ; fiecare rezervor este prevăzut cu indicatoare de pH, de nivel, motoare pentru amestecare și pompare, vane de descărcare, debitmetre de încărcare și descărcare, toate acestea cu comandă și control automate. În sistemul centralizat ele sînt conectate, fiecare în parte, la calculatorul central prin cablu dublu, folosindu-se aparatură de amplificare a semnalelor de la senzori, ceea ce implică un cablaj total de 123 km și un mare număr de contacte electrice. Costul total al hardware-ului (exclusiv senzorii și aparatura de acționare) și al instalării acestuia se ridică la 416 mii dolari, iar pentru elaborarea software-ului, de complexitate peste medie, este necesară munca a cel puțin 5 programatori, timp de 2—3 ani, întreținerea lui fiind deosebit de dificilă, dat fiind numărul mare al verificărilor. Modificările procesului necesită și ample modificări și testări ale programelor la calculatorul central. În plus, pentru crearea mediului necesar funcționării calculatorului cheltuielile de construcție și întreținere însumează cca. 100 mii dolari.

Soluția distribuită este considerabil mai simplă și mai ieftină ; fiecare grup de rezervoare e echipat cu o unitate de comandă la distanță intrare-ieșire (compusă dintr-un procesor, o tastatură analogic-numerică prin care se comandă senzorii pentru pH și nivelul lichidului și debitmetrele, o unitate de comandă a acționării motoarelor și vanelor) — un sistem modular relativ mic de microprocesoare specializat pentru culegerea datelor și control, care, funcționînd cu program propriu, nu-i total dependent de minicalculatorul central și poate funcționa chiar în cazul defectării acestuia. Costul total al hardware-ului este de 101 mii dolari, schimbarea sau completarea acestuia sînt lesnicioase. Un singur cablu, de 1 000 m, leagă succesiv cele 5 unități I/O de la grupurile de rezervoare cu minicalculatorul. Software-ul pentru aceste unități, relativ simplu, poate fi modificat fără a influența programele unității centrale. Minicalculatorul poate fi instalat, cu cheltuieli de amenajare de cca 10 mii dolari, într-un birou obișnuit.

Microelectronica în aparatura de măsură și control

Cerințele de automatizare a proceselor de producție și de perfecționare a procedurilor controlului de calitate determină progresul tehnic rapid în domeniul aparaturii de măsură și control și creșterea ponderii valorii acesteia în totalul investițiilor pentru capacități noi sau pentru modernizarea celor existente. (În S.U.A., de exemplu, această pondere s-a mărit în industria chimică de la 7 la sută în 1960 la 14 la sută în 1983 ; ea reprezintă 5—6 la sută la centralele electrice clasice și pînă la 8 la sută la cele nucleare, atinge 14—15 la sută la topitorii de oțel și neferoase, 16 la sută la turnătoriile automatizate). Astfel, în dotarea tipică a unei oțelării cu capacitatea de 1 milion tone/an intră : 1 500 termocuple, 100 pirometre, 200 aparate de indicare și înregistrare, 50 detectoare de flacără, 600 plăci de orificii, 350 dispozitive de control, 175 km cabluri electrice, 600 termometre cu rezistență, 500 punți electrice și potențiometre, 1 500 transmițătoare de presiune și de presiune diferențială, 100 cîntare electronice, 400 valve de control, 100 km conducte de impuls, 2 000 alte diferite instrumente și aparate ; în cazul utilizării calculatoarelor de procese pentru sincronizarea controlului a sute de aparate, numai software-ul adaugă încă jumătate la costul total al acestei dotări.

Potrivit aprecierii organizației „Interkama", vînzările de A.M.C. în țările nesocialiste au atins, în anul 1983, cifra de 60 miliarde de dolari.

O trăsătură caracteristică a perfecționărilor aduse aparaturii industriale constă în echiparea ei cu microprocesoare. Este, spre exemplu, cazul analizatoarelor de gaze și lichide, devenite indispensabile în acele instalații moderne unde, întrucît durata unor secvențe tehnologice se măsoară în milisecunde, o serie de analize chimice trebuie făcute nu în laborator, ci cvasiinstantaneu, la fața locului : noile cromatografe pentru gaze, spectrometre în infraroșu ș.a. sînt mai sensibile, oferă mai multă acuratețe și precizie a datelor, pe care pot să le prelucreze aritmetic și logic și să le stocheze, ceea ce permite integrarea în sisteme de comandă automată a proceselor. Datorită microelectronicii, senzorii și-au redus la o cincime gabaritul și la jumătate costul, în comparație cu traductorii convenționali. Cele mai recente sisteme de măsurare a nivelului includ materiale semiconductoare pe bază de siliciu. Circuitele integrate sînt larg utilizate în aparatura de măsurare a temperaturii, debitului, nivelului și presiunii. La detectoarele de temperatură cu rezistență, locul sîrmei de platină a fost luat de pelicule subțiri de materiale semiconductoare pe substrat ceramic, ceea ce a micșorat la o pătrime costul aparatelor, le-a mărit sensibilitatea și le-a făcut imune la vibrații și alte condiții nefavorabile de mediu.

Producție integrată cu calculator

Tot mai multe dintre activitățile de producție — proiectarea tehnologică și de produs, programarea, comanda mașinilor și utilajelor, asigurarea calității etc. — intră în sfera computerizării De aici, ideea de a le conecta electronic între ele și cu activitățile funcționale, în ceea ce se numește „producție integrată cu calculator". Organizația internațională de standardizare a elaborat în acest sens un model de referință denumit „interconectare în sistem deschis", iar producătorii de software sînt preocupați de posibilitățile de adaptare în complexe compatibile a diferitelor echipamente hard existente. Un astfel de sistem — „rețea locală cu funcțiune completă" — urmează a fi oferit utilizatorilor în prima parte a acestui an. El va integra proiectarea și fabricația asistate de calculator cu programe de gestiune, planificare, exploatare a bazei de date ș.a., utilizînd diverse tipuri de calculatoare, periferice etc. Rețeaua este astfel concepută, încît, dacă unul dintre „nodurile" ei se defectează, celelalte pot comunica în continuare între ele ; de asemenea, pot fi adăugate noduri suplimentare fără a întrerupe funcționarea ansamblului.

Automatizare + cibernetizare

Complet automatizată și întrunind un set de tehnologii de ultimă oră, noua instalație de laminare la rece și finisare a tablelor subțiri de la uzina metalurgică din Altena, în R.F. Germania, utilizează comanda și reglajul computerizate ale principalelor operații. La laminarea tablelor de pînă la 2 600 mm lățime și cu grosimea minimă de mai puțin de 1 mm, un calculator de proces determină cea mai mare reducere posibilă a grosimii, în funcție de tipul de aliaj, de dimensiunile și proprietățile mecanice inițiale ale semifabricatului, iar prin acționarea diferențiată a celor 12 dispozitive de ajustare ale fiecăruia din cei 4 cilindri permite obținerea — potrivit comenzii — a unor table cu secțiuni transversale neparalele, convexe sau concave. Funcționarea cuptorului de recoacere (încălzire + călire) este comandată de calculator prin 3 programe fundamental diferite, dintre care operatorul îl selectează pe cel adecvat, introducînd cartela perforată cu referințele la tipul de aliaj și la grosimea tablei. La instalația de decapare — prin care tabla trece în poziție verticală — operatorul se rezumă, de asemenea, la a alimenta consola sa cu date asupra aliajului și a specificațiilor tablei ; calculatorul on-line stabilește temperatura necesară, ca și secvențele de timp pentru introducerea acizilor, aplicați prin pulverizare, pe ambele fețe sau prin imersiune, desfășurarea acestui proces — ca și a celui de spălare și uscare — putînd fi observată pe o schemă ce apare pe consolă.

Urmărirea în timp real a aprovizionării locurilor de muncă

29 de terminale și 3 imprimante funcționează în secțiile de producție ale noii fabrici de aparate electronice de fotocopiat de la Aguascalientes a firmei mexicane „Industrias Xerograficas". Datele culese sînt transmise în timp real la stația centrală de comandă și comparate cu parametrii programați ai producției, determinîndu-se și corectîndu-se imediat abaterile Tot cu ajutorul calculatoarelor se reglează montajul componentelor optice ale produselor. Dar cel mai important domeniu de utilizare a tehnicii de calcul îl constituie aici asigurarea aprovizionării ritmice a liniilor de asamblare, pentru realizarea cu regularitate a cotei zilnice din producția anuală de 7 mii de aparate, în condițiile menținerii stocurilor la un nivel minim. Aceasta se obține prin comunicarea constantă, de la terminalele din secții și de la cele din depozitele intermediare, la calculatorul central a fluxului de materiale primite și de subansambluri montate. Sistemul de prelucrare a datelor este organizat în module ; planificarea generală a producției, comenzi, primirea componentelor, planificarea stocurilor, materiale în curs de prelucrare, controlul aprovizionării la liniile de asamblare, controlul asigurării cu scule.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

Servicii de consultanță

În Uniunea Sovietică se manifestă un interes crescînd față de posibilitățile pe care le-ar oferi dezvoltarea serviciilor de consultanță. Experiența altor țări, rezultatele unor inițiative în acest sens, îndeosebi din Lituania și Estonia, ca și o anchetă efectuată sub egida Academiei de Științe a U.R.S.S. în rîndurile personalului de conducere din unitățile economice confirmă utilitatea unei astfel de activități. În culegerea de studii „Intensificarea activității științifice", apărută la Moscova, V. I. Tereșcenko opinează că rezolvarea problemei necesită, printre altele : elaborarea bazei juridice a statutului consultanților profesionali și al instituției de consultanță în sine ; precizarea formelor organizatorice de funcționare a acestei forme de servicii inginerești și economice ; stabilirea unui sistem de stimulare morală și materială, care să evite eventualitatea transformării consultanței într-o simplă sarcină suplimentară a specialiștilor, ceea ce i-ar diminua eficiența.

Introducerea progresului tehnic : obligații de plan și contractuale

Relațiile contractuale între organizațiile care participă la îndeplinirea sarcinilor din planurile central și departamental de dezvoltare științifico-tehnică și organizațiile care valorifică rezultatele cercetărilor se bazează, în Cehoslovacia, pe protocoale cu caracter obligatoriu. Pentru fiecare sarcină din planul național se stabilește o organizație coordonatoare a programului de cercetare și valorificare. Potrivit contractului ce se încheie între participanții la program, unitățile cu sarcini de cercetare poartă răspunderea pentru greșelile apărute din vina lor, fiind obligate să le corecteze pe propria cheltuială sau să diminueze suma încasată de la beneficiar pentru lucrările efectuate ; de asemenea, la cererea unităților cu sarcini de valorificare, ele trebuie să le plătească acestora penalizări în cazul depășirii termenelor stabilite pentru încheierea cercetărilor.

Planificarea sortimentației produselor

Pentru întreprinderile ale căror produse îmbracă o gamă largă de sortimente, prezintă o importanță deosebită precizia prognozelor pe care se bazează elaborarea planului sortimental (PS). Potrivit unei metodologii elaborate în R. D. Germană, prin gruparea pozițiilor din nomenclatorul de fabricație se identifică purtătorii de cheltuieli (PC), al căror număr va fi cu mult mai mic decît cel al sortimentelor ; ei servesc ca unități de planificare ce caracterizează parametrii medii ai grupelor și de la care abaterile plus-minus ale unui sortiment sau altul sînt minime. Indicatorii de cost ce concretizează PC sînt strîns legați de structura acestora, a cărei schimbare duce la modificarea neliniară a parametrilor medii. La stabilirea PS cu ajutorul tehnicii de calcul este necesară codificarea PC ținîndu-se seama de caracteristici cum sînt producția pentru export, categoriile de calitate ș.a. Odată determinate codurile, continuă analiza PS pentru precizarea numărului PC pentru fiecare din clasele de calitate. Datele obținute stau la baza planificării sortimentației pentru perspectiva apropiată. Întrucît unele sortimente, deși se află în catalog pot să nu fie produse în perioada respectivă, iar altele se modernizează sau înnoiesc, analiza PS trebuie completată cu analiza portofoliului de comenzi și a sarcinilor de progres tehnic.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Drept și uzanțe internaționale

Aspecte privind abordajul navelor pe Canalul Dunăre-Marea Neagră

1. Potrivit art. 1 din Legea nr. 1/1984 publicată în B. Of. I. nr. 27/1984 cu privire la regimul de navigație pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, acest canal artificial care leagă portul fluvial Cernavodă de portul maritim Constanța Sud este apă națională navigabilă sub suveranitatea și jurisdicția exclusivă a statului român.

Prin lege, canalul este deschis navigației pentru navele de transport de mărfuri și călători a tuturor statelor în condițiile stabilite, deci este o apă interioară accesibilă navigației internaționale.

Prin Decretul nr. 284/1984, publicat în B. Of. I. nr. 82/1984 s-au aprobat Regulile de navigație pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, care constituie reglementarea de bază ce asigură navigația pe canal, obligatorii pentru toate navele-convoaiele pe toată durata tranzitării canalului, reguli care, acolo unde nu dispun altfel, se completează cu prevederile Regulamentului de navigație pe Dunăre, în sectorul Republicii Socialiste România. (Regulamentul de navigație pe Dunăre în sectorul R.S. România întocmit pe baza „Dispozițiilor fundamentale a Comisiei Dunării relativ la navigația pe Dunăre" adoptate prin decizia sesiunii a XXXV-a a Comisiei Dunării din 25.IV.1977 în vigoare de la 25.IV.1979. Sînt aplicabile, de asemenea, prevederile Decretului nr. 443/20.XII. 1972 privind navigația civilă și H.C.M. nr. 40/1973 care se referă la atribuțiile căpităniilor de port privind supravegherea navigației și la măsurile ce se iau în zona maritimă, fluvială și zonele celorlalte căi navigabile.)

Potrivit art. 14 punctele 3 și 5 din Regulile de navigație pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, comandantul navelor-convoaielor este răspunzător de manevrele acestora și de orice daune care pot rezulta în urma acestor manevre.

În aceste condiții de reglementare a navigației pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, ca apă interioară supusă și navigației internaționale, s-a născut firesc întrebarea cărei reglementări este supus abordajul navelor fluviale și maritime care circulă pe canal.

Față de natura juridică a acestei căi artificiale de navigație, considerăm că abordajul ce poate interveni pe canal, pentru navele de navigație interioară, este supus Convenției privind unificarea unor reguli în materie de abordaj în navigația interioară încheiată la Geneva la 15.III.1960 la care a aderat și țara noastră prin Decretul nr. 456/1969, potrivit în B.Of.I. nr. 60/1969 (cu excepția navelor exercitării puterii publice și a apelor rezervate exclusiv navigației interioare).

Menționata convenție reglementează modul și condițiile în care este posibilă repararea prejudiciului survenit în urma unui abordaj între nave de navigație interioară, în apele uneia din părțile contractante, fie navelor, fie persoanelor sau lucrurilor aflate pe bordul lor. Canalul Dunăre-Marea Neagră, fiind o apă interioară, supusă navigației interioare și internaționale, își fac aplicația prevederile menționatei convenții și în cazul abordajelor intervenite între navele de navigație interioară a părților contractante.

Canalul Dunăre-Marea Neagră, cu apă artificială interioară este, așa cum rezultă din lege, deschis și navigației internaționale, atît pentru navele fluviale, cît și pentru navele maritime. În aceste condiții, Convenția privind unificarea unor reguli în materie de abordaj pentru navigația interioară de la Geneva din 1960, referindu-se la prejudiciile survenite în urma abordajelor între nave de navigație interioară și asimilabile acestora, limitativ enumerate, între care nu fac parte navele maritime cu acces în apele interioare, întrucît această Convenție e de strictă aplicare, considerăm că nu este aplicabilă abordajului considerat din punct de vedere juridic ca maritim,cînd ciocnirea are loc între două nave maritime sau între o navă maritimă și una de navigație interioară, indiferent de apele unde s-a produs.

Pentru abordajul maritim, conform Convenției internaționale de la Bruxelles din 10.V.1952, care se referă la cazurile de abordaj dintre navele maritime și cele de navigație interioară, produse în apele interioare, sînt stabilite unele reglementări specifice și anume :

— cînd abordajul s-a datorat forței majore, sau există îndoieli asupra cauzei care l-a provocat, fiecare navă își suportă paguba sa, aceste pagube fiind considerate avarii particulare ;

— dacă abordajul s-a datorat culpei uneia din nave, aceasta poartă răspunderea pentru daunele cauzate ;

— în situațiile cînd ambele nave sînt în culpă, răspunderea acestora se stabilește în proporție cu gravitatea culpei fiecăreia dintre ele, fără solidaritate față de terți ;

— cînd abordajul s-a datorat faptului unui terț, adică atunci cînd nava abordatoare a lovit nava abordată ca urmare a unei nave terțe, care a împins-o peste nava abordată, sau a efectuat manevră pentru a evita coliziunea pe care ar fi produs-o nava terță și a lovit nava abordată, pentru nava abordatoare fapta navei terțe constituie un cap de forță majoră, dacă acțiunea acesteia a fost imprevizibilă și inevitabilă ;

— răspunderea navei în culpă pentru abordaj, subzistă și în cazurile în care în culpă este un pilot ;

— în caz de abordaj, pentru preconstituirea unor probe, se depune protest de mare în conformitate cu legile statului român (la autoritatea locală, respectiv Căpitănia portului unde s-a întîmplat faptul sau la tribunalul competent) ;

— temeiul de drept al răspunderii sînt art. 677 și 900 din Codul comercial român.

Ne-am referit la distincția de reglementare între abordajul navelor fluviale pe apele interioare, inclusiv Canalul Dunăre-Marea Neagră și a navelor maritime, între acestea și cele fluviale, distincție care trebuie avută în vedere în tratarea diferită a cazurilor în funcție de natura juridică a abordajului.

2. Ne vom referi în cele ce urmează la unele aspecte privind abordajul navelor fluviale în apele interioare, cu referire specială la Canalul Dunăre-Marea Neagră.

În spiritul Convenției de la Geneva, răspunderea pentru repararea oricărui prejudiciu rezultate din abordaj, are la bază ideea de culpă, art. 2 din Convenție excluzînd prezumția legală de culpă.

În acest context, comandantul navei-convoiului, respectiv armatorul, răspunde pentru repararea prejudiciului rezultat din executarea sau omisiunea manevrei, din neobservarea sau nerespectarea regulamentelor de navigație, care au produs prejudicii uneia din părțile contractante, atît navelor cît și persoanelor sau lucrurilor aflate la bordul acestor nave, chiar dacă nu ar fi avut loc un abordaj. Ne găsim deci în prezența unei răspunderi pentru culpă, izvorîtă din executarea sau omisiunea unor manevre, care au cauzat prejudicii chiar dacă nu a avut loc abordajul. Ne referim la situațiile cînd datorită curentului elicei sau efectului de sugere produs de o altă navă care a trecut prea aproape de aceea pe care s-a produs avaria, situații asimilate cu abordajul chiar dacă nu a fost o lovire directă.

Regulamentul de navigație pe canal, prevede că întîlnirea navelor-convoaielor care navighează în sens contrar se face prin babord, astfel încît se vor abate spre tribord

pînă la limita posibilă, lăsînd loc suficient între ele pentru menținerea pe drum fără pericol de abordaj și reducînd viteza corespunzător. Există deci o prevedere regulamentară pentru evitarea pericolului de abordaj, iar pentru manevre, minuțios precizate în Regulament, comandanții răspund, chiar în situațiile pilotării navelor, pentru orice daune care pot rezulta în urma acestor manevre (art. 14 pct. 3 din Regulament).

Convenția se aplică tuturor navelor dintr-un convoi, precizîndu-se și noțiunea de navă în care sînt cuprinse și micile ambarcațiuni și sînt asimilate navelor : hidroglisoarele; plutele ; bacurile și secțiunile mobile ale navei, dragele, gruiele, elevatoarele și orice instalații sau utilaje flotante de natură analoagă.

Sub aspectul condițiilor tehnice, navele de navigație interioară, trebuie să corespundă Regulilor Registrului Naval Român pentru clasificarea și construcția navelor din 1973.

Cu privire la remorcaj, navele care fac parte dintr-un convoi, răspund individual dacă sînt în culpă și numai pentru partea lor de culpă.

În acest context, dacă prejudiciul este cauzat din culpa unei singure nave, reparația prejudiciului incumbă numai acesteia. Pe cale de consecință, dacă la producerea unui prejudiciu concură culpabil două sau mai multe nave, acestea răspund solidar pentru prejudiciul cauzat persoanelor, navelor și lucrurilor aflate la bordul acestora, care nu sînt culpabile, fără solidaritate în ceea ce privește prejudiciul cauzat celorlalte nave și lucrurilor aflate la bordul acestora.

În situațiile în care nu există responsabilitate solidară, navele care au concurat, prin culpa lor la producerea prejudiciului, răspund, așa cum s-a arătat mai sus, în raport cu gravitatea culpei fiecăreia, precizîndu-se că dacă nu-i posibilă determinarea proporției culpei, datorită împrejurărilor sau culpele apar echivalente, responsabilitatea urmează să fie stabilită în părți egale.

În cazurile în care există o responsabilitate solidară, se stabilește prin Convenție, că fiecare din navele responsabile, are obligația să suporte o parte a plății către creditor egală cu aceea determinată la punctul 2 din art. 4 care reglementează răspunderea solidară. Așa fiind, acela care plătește mai mult decît partea sa, are dreptul la regres pentru echivalent împotriva codebitorilor care au plătit mai puțin, iar în situația insolvabilității unuia dintre codebitori, prejudiciul rezultat din insolvabilitate, se repartizează între ceilalți codebitori în proporțiile determinate la același punct 2 din art. 4 menționat.

Așa cum se prevede și în Regulile de navigație pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, comandantul navei răspunde și în situațiile în care există pilot la bord, responsabilitatea armatorului subzistînd chiar și în cazul în care prejudiciul a fost cauzat din culpa unui pilot și cînd pilotajul este obligatoriu.

Cu privire la cauzele exoneratorii de răspundere, art. 2 din Convenție stabilește că dacă prejudiciul rezultă dintr-un caz fortuit, dacă s-a datorat unui caz de forță majoră sau dacă nu pot fi stabilite cauzele, acesta urmează să se suporte de către cei care l-au suferit.

Considerăm util să ne referim la o situație specifică de forță majoră în cazul abordajului datorită unui terț și anume cînd o a treia navă a lovit nava abordatoare și aceasta printr-o manevră salvatoare a lovit nava abordată producînd abordajul, sau deși nu a fost lovită, printr-o manevră salvatoare a lovit nava abordată, situații în care, pentru nava abordatoare, fapta navei terțe constituie un caz de forță majoră, dacă acțiunea acesteia a fost imprevizibilă și inevitabilă. În asemenea cazuri, nava abordată urmează să se despăgubească de la nava terță, nava abordatoare putîndu-se afla în situația de avarie comună.

3. Potrivit art. 6 din Convenție, acțiunile pentru repararea prejudiciilor suferite nu sînt supuse nici unei formalități speciale prealabile. Cu toate acestea, în vederea formulării unor acțiuni în despăgubiri pentru pagubele suferite, contra navelor vinovate, în condițiile art. 677 și 900 din Codul comercial român, prin comandanți sau armatori, sînt necesare anumite probe. Pentru constituirea acestor probe, comandantul navei abordate, în condițiile legilor române, are obligația să depună la Căpitănia portului cel mai apropiat un Protest în care să arate împrejurările în care s-a produs abordajul, să protesteze împotriva navei abordatoare, eventual să solicite experți pentru constatarea avariei. (La avariile pe Dunăre se întocmesc procese verbale de avarie).

Sesizată cu Protestul, Căpitănia de port va efectua cercetările prin verificarea documentului, prin luarea de declarații de la membrii echipajului și de la orice alte persoane care ar putea da relații cu privire la abordaj, constatările făcute urmînd a fi înaintate instanței competente care poate ordona cercetările în conformitate cu Codul de procedură civilă, indiferent de constatările Căpităniei portului. Rezultă că neexistînd o condiție prealabilă de sesizare a instanțelor judecătorești, actele încheiate de Căpitănia portului constituie simple probe, care nu sînt obligatorii pentru instanța de judecată, aceasta putînd dispune administrarea altor probe, fiind singura abilitată prin lege de a stabili răspunderea părții în culpă pentru abordaj.

O situație specifică în cazul abordajului provocat de o navă sub pavilion străin, este aceea a reținerii navei la cererea proprietarului bunului avariat. Nava care a produs abordajul, poate fi reținută la cererea proprietarului bunului avariat însă numai pe baza dispoziției instanței judecătorești competente, rationae materiae et loci, emisă în termen de 24 ore, justificată de neplata pagubei produse sau acordarea garanției de plată, altfel, la expirarea acestei perioadei, Căpitănia portului va permite plecarea navei reținute.

Față de prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 203/31.X.1974 privind înființarea și organizarea de secții maritime și fluviale la unele instanțe judecătorești și unități de procuratură, competența în rezolvarea litigiilor privind daunele ca urmare a abordajelor este a instanței judecătorești și anume Judecătoria Constanța pentru județele Constanța și Tulcea, marea teritorială, Dunărea pînă la mila marină 64 inclusiv și Judecătoria Galați pentru celelalte județe dunărene de la mila 64 în amonte pînă la km. 1075.

Cînd prin infracțiuni contra siguranței navigației pe apă care au avut ca urmare un accident de navigație constînd din abordaj cu consecințe materiale importante ca avarierea gravă a unei nave ori distrugerea sau degradarea importantă de instalații și lucrări de orice fel, competența, ca primă instanță este a tribunalelor județene Constanța sau Galați, după precizarea teritorială la care ne-am referit mai sus.

Atunci cînd abordajul privește nave ale organizațiilor socialiste române, competența privind rezolvarea litigiilor, inclusiv daunele ca urmare a abordajelor, coliziunilor sau a altor accidente de navigație, aparține organelor Arbitrajului de Stat, după competența materială și teritorială stabilită prin Legea nr. 5/1954.

În cazul litigiilor dintre organizațiile socialiste române cu persoane fizice sau juridice străine sau între părți care sînt toate străine, acestea pot alege, în condițiile prevăzute de lege sau convențiile internaționale, competența Comisiei de arbitraj pentru rezolvarea litigiilor de comerț exterior și industrie a R.S.R. sau a altor organe de arbitraj.

Darea în folosință a Canalului Dunăre-Marea Neagră, intervenind după apariția Decretului nr. 203/31.X.1974, cu toate că acest decret se referă la competența specială a secțiilor maritime și fluviale cu privire la marea teritorială și fluviul Dunărea, nu și la apele interioare, în care categorie intră Canalul, față de utilizarea acestuia și pentru traficul internațional fluvial și maritim cu apă artificială care leagă Dunărea de Marea Neagră, considerăm că rezolvarea litigiilor izvorîte din abordajele produse pe canal, este de competența instanțelor judecătorești și arbitrale în condițiile menționatului decret pentru toate categoriile de nave.

Convenția, ca lege specială, reglementează și problema prescripției dreptului la acțiune în litigiile rezultînd din abordajul navelor pe căile navigabile interioare și anume art. 7 prevede că acțiunile pentru recuperarea prejudiciilor se prescriu în termen de doi ani, termen care curge de la

data producerii evenimentului, iar pentru acțiunile în regres, termenul de prescripție este de un an și curge, fie începînd cu ziua în care a intervenit o hotărîre judecătorească definitivă privind cuantumul responsabilității solidare, fie în cazul lipsei unei hotăriri, începînd cu ziua plății care reprezintă temeiul regresului. Pentru cazurile de acțiuni referitoare la repartizarea părții unui codebitor insolvabil, prescripția curge din momentul în care cel în drept a luat cunoștință de insolvabilitatea codebitorului său. Se mai precizează că întreruperea și suspendarea prescripției este guvernată prin dispozițiile legii instanței sesizate în soluționarea litigiului.

Convenția fiind legea specială în materie de abordajul navelor pe căile navigabile interioare, termenele de prescripție prevăzute în aceasta, urmează a se aplica în toate litigiile, inclusiv în cele arbitrale dintre organizațiile socialiste și nu termenele de prescripție din Decretul nr. 167/1958 ca lege generală în materie de prescripție.

În legătură cu limitele de aplicare a Convenției, dispozițiile acesteia nu privesc limitările de ordin general pe care le aduc convențiile internaționale sau legile naționale responsabilității armatorilor, proprietarilor de nave și căraușilor, cum sînt acelea bazate pe tonajul navei, puterea mașinilor, a valorii navei, sau sînt cele rezultînd din facultatea de abandon, ca și acelea referitoare la obligațiile care rezultă din contractul de transport sau orice alte contracte. De asemenea, dispozițiile Convenției nu se aplică reparării prejudiciilor care provin sau rezultă din însușirile radioactive sau în același timp din însușirile radioactive și din particularitățile toxice explozive sau alte însușiri periculoase ale combustibililor nucleari ori din produse sau deșeuri radioactive (art. 8). Prevederile Convenției nu se aplică abordajului maritim, așa cum s-a precizat mai sus.

Problemele abordajului sînt mult mai complexe, noi referindu-ne numai la aspectele generale privind reglementarea aplicabilă în condițiile navigației pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, la competența de rezolvare a litigiilor și la prescripția privind acțiunile avînd drept cauză abordajul.

Iulian LASCU

Agenda consiliilor populare

SCHIMBAREA NUMELUI PE CALE ADMINISTRATIVĂ

Sediul materiei. Decretul nr. 975/1968.

Definiție. Prin schimbarea numelui pe cale administrativă se înțelege schimbarea unui nume cu alt nume prin decizia organului administrației de stat competent.

Potrivit art. 4 din decret se poate obține, pentru motive temeinice, schimbarea numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea.

Persoanele care pot cere schimbarea numelui. Pot obține schimbarea numelui cetățenii români (art. 4), precum și persoanele fără cetățenie care domiciliază pe teritoriul Republicii Socialiste România (art. 20).

Pentru minor cererea de schimbare a numelui se face, după caz, de părinți, sau cu încuviințarea autorității tutelare, de tutore. În temeiul art. 98 alin. 1 din Codul familiei, potrivit cărula măsurile privind persoana copilului se iau de către părinți de comun acord, cererea trebuie făcută de ambii părinți. Cînd nu se realizează acordul între ei, decide autoritatea tutelară (art. 99 din Codul familiei).

Dacă minorul a împlinit 14 ani, cererea se semnează și de el.

Pentru interzisul judecătoresc, cererea se face de tutore cu încuviințarea autorității tutelare (art. 6).

Conform art. 7 din decret, schimbarea numelui de familie al copilului se poate cere odată cu schimbarea numelui părinților săi, sau pentru motive temeinice și separat. Evident că schimbarea prenumelui minorului, prin natura sa, se face întotdeauna numai separat.

În conformitate cu art. 8 din decret, „În cazul cînd soții s-au învoit să poarte în timpul căsătoriei un nume de familie comun, pentru schimbarea acestui nume este necesar consimțămîntul celuilalt soț.

Schimbarea numelui de familie al unuia dintre soți nu implică schimbarea numelui de familie al celuilalt soț".

Procedura de schimbare a numelui. Potrivit art. 5, persoana care solicită schimbarea numelui (sau reprezentantul său — părintele ori tutorele) trebuie să depună cererea în acest scop la **comitetul sau biroul executiv al consiliului popular al localității unde domiciliază.**

Cererea se întocmește pe formular tipizat, în dublu exemplar. Ea trebuie să fie motivată (art. 5 alin. 2), adică este necesar să se justifice pentru ce motive se dorește un alt nume. Legea nu prevede care sînt motivele pentru care se poate cere schimbarea numelui, cu excepția cazului cînd numele este format din expresii indecente, ridicole, sau a fost transformat prin traducere ori în alt mod. Drept urmare, aprecierea dacă cererea este motivată sau nu o face organul competent să decidă schimbarea numelui, care este, conform art. 11 și 12 din decret, **Inspectoratul General al Miliției.**

Cererea va fi însoțită de următoarele acte : copii certificate ori legalizate de pe certificatele de stare civilă (de naștere, după caz, și de căsătorie) ; actul de consimțămînt, dat în formă autentică, al celuilalt soț (cînd e cazul) ; copia deciziei de aprobare a autorității tutelare (cînd e cazul) ; orice alte acte pentru motivarea cererii.

Publicitatea cererii. Art. 9 din decret prevede că cererea de schimbare a numelui se publică, în extras, prin grija și pe cheltuiala solicitantului, în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România (partea a III-a).

Nu este supusă acestei cerințe cererea de schimbare a numelui format din expresii indecente, ridicole ori transformat prin traducere sau în alt mod. Scutirea de publicare se aprobă de către șefii organelor locale de miliție.

Deși nu se prevede, în practică, exemplarul cererii ce se trimite la Buletinul Oficial în vederea publicării sale în extras trebuie să poarte viza comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, constînd în acordul de principiu al schimbării numelui. Tocmai din acest motiv cererea de schimbare a numelui trebuie făcută în dublu exemplar și depusă la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular anterior publicării.

Cererea ce se trimite la Buletinul Oficial trebuie însoțită și de cîte un exemplar al actelor menționate mai sus.

După publicare, în extras, un exemplar al Buletinului Oficial se atașează cererii depuse și rămasă la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular.

Opoziția la cerere. Orice persoană interesată poate face opoziție la cererea de schimbare a numelui, în termen de 30 de zile de la publicarea ei în Buletinul Oficial. Opoziția se face în scris și motivat. Ea se depune la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular unde a fost înregistrată cererea. Opozițiile depuse după expirarea acestui termen nu se iau în considerare (art. 10).

Soluționarea cererii. Cererea și actele menționate, inclusiv opozițiile, dacă s-au făcut, se trimit de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, organului local de miliție, care, la rîndul său, le înaintează Inspectoratului General al Miliției. Aici, cererea este verificată pentru a se constata dacă sînt întrunite toate condițiile prevăzute de lege și se apreciază temeinicia ei, după care acest organ va da decizie motivată, de admitere ori de respingere a cererii. Decizia trebuie emisă în termen de 60 de zile de la primirea dosarului (art. 12).

Decizia de admitere a cererii de schimbare a numelui se trimite (în două exemplare) comitetului sau biroului executiv al consiliului popular la care a fost înregistrată cererea. Acest organ va înștiința și înmîna un exemplar solicitantului, dar numai după ce s-a achitat taxa de timbru.

Precizăm că în conformitate cu pct. 28 lit. b din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 și § 101 alin. 2 din Instrucțiunile M.F. nr 1711/1960, **taxa de timbru pentru schimbarea numelui** pe cale administrativă este de 200 de lei. Ea se achită la organul financiar al consiliului popular.

Art. 13 alin. 2 din Decretul nr. 975/1968 prevede că nu se datorează taxa de timbru în cazul schimbării numelui format din expresii indecente, ridicole ori transformat prin traducere sau în alt mod.

Dovada achitării taxei de timbru (chitanța), precum și confirmarea primirii deciziei de către solicitant se trimit, de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, Inspectoratului General al Miliției.

În cazul în care nu se achită taxa de timbru în termen de 60 de zile de la încunoștințare, comitetul sau biroul executiv restituie decizia Inspectoratului General al Miliției.

Decizia de schimbare a numelui se înscrie, prin mențiune, pe marginea actului de naștere și, după caz, și de căsătorie (art. 14 alin. 1), eliberîndu-se un nou certificat de naștere și, după caz, și de căsătorie.

În situația în care registrele de stare civilă respective se află în păstrarea altor comitete sau birouri executive ale consiliilor populare, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular care a înregistrat cererea va trimite acestora cîte o copie de pe decizia de schimbare a numelui (art. 14 alin. 2).

Decizia de respingere a cererii de schimbare a numelui se comunică direct solicitantului de către Inspectoratul General al Miliției. Împotriva ei se poate face contestație în termen de 30 de zile de la comunicare, la Ministerul de Interne (art. 17).

Art. 18 prevede că „Persoana căreia i s-a respins cererea de schimbare a numelui poate face o nouă cerere, dacă în susținerea ei au intervenit motive noi. Dacă cererea de schimbare a numelui a fost respinsă ca urmare a admiterii unei opoziții, se poate face o nouă cerere numai după încetarea temeiurilor care au determinat admiterea opoziției, în cazul cînd se solicită același nume".

ATRIBUȚII ALE CONSILIILOR POPULARE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI FIZICE ȘI SPORTULUI

Consiliile populare, în calitate de organe locale de stat, cu competență generală în unitatea administrativ-teritorială în care sînt alese au atribuții și în domeniul educației fizice și sportului.

Astfel, potrivit art. 52 lit. r din Legea nr. 57/1968, republicată în 1980, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare sprijină dezvoltarea activității de educație fizică și sport ; asigură întreținerea și gospodărirea bazelor sportive care se află în administrarea lor ; controlează întreținerea și gospodărirea celorlalte baze sportive.

Educația fizică și sportul sînt activități a căror importanță este în continuă creștere pe considerentul că acestea reprezintă, așa cum afirmă specialiștii, izvoare nesecate de sănătate și prospețime, surse de bunăstare psihofizică și factor de longevitate. De aceea, ele trebuie practicate de toți cetățenii, indiferent de vîrstă.

Importanța ce se acordă educației fizice și sportului în societatea noastră este reliefată de prevederile Legii nr. 29/1967 cu privire la activitatea de educație fizică și sport, republicată în 1977 și cele ale Legii nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației (art. 109—113). Astfel, art. 1 din Legea nr. 29/1967 prevede :

„Educația fizică și sportul în Republica Socialistă România constituie activități de interes național.

Educația fizică și sportul contribuie la menținerea și întărirea sănătății, creșterea capacităților fizice și intelectuale, buna folosire a timpului liber, dezvoltarea armonioasă fizică și morală a populației.

În vederea realizării acestor obiective statul sprijină dezvoltarea educației fizice și sportului".

În acest domeniu au atribuții mai multe organe și organizații, în primul rînd cele de specialitate cu caracter obștesc (Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, și consiliile locale pentru educație fizică și sport), organizațiile de masă și obștești (de pionieri, sindicale), organizațiile cooperatiste, unele organe centrale ale administrației de stat (Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Apărării Naționale), precum și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și organele locale ale administrației de stat. (art. 2 din Legea nr. 29/1967).

Conform art. 2 alin. 8 din Legea nr. 29/1967, sarcinile fundamentale ale organelor și organizațiilor care au atribuții în domeniul educației fizice și sportului sînt : atragerea maselor de oameni ai muncii, îndeosebi a tineretului în practicarea sistematică a exercițiilor fizice și sportului, dezvoltarea tot mai largă a sportului de masă, cultivarea talentelor și îmbunătățirea performanțelor sportive.

În afara de atribuțiile generale ce revin consiliilor populare, în calitate de organe de stat, în domeniul educației fizice și sportului, art. 23 din Legea nr. 29/1967 prevede în sarcina organelor locale ale administrației de stat următoarele :

„a) includ în planurile de sistematizare ale orașelor și comunelor, în cartiere, pe lîngă școli și instituții de învățămînt superior, spațiile destinate amenajării bazelor sportive și terenurilor de joc pentru copii ;

b) asigură întreținerea și gospodărirea bazelor sportive care se află în administrarea lor ;

c) asigură fonduri pentru echipament, inventar, pregătire și participare la competiții, precum și pentru organizarea taberelor de instruire sportivă și a taberelor de odihnă ale elevilor ;

d) asigură finanțarea întregii activități a școlilor sportive și a liceelor cu program de educație fizică".

Deși nu se prevede expres, consiliile populare trebuie să sprijine activitatea consiliilor locale pentru educație fizică și sport, care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale respective.

Alexandru ȚICLEA

Breviar — comerț internațional

Transport maritim

ABORDAJ — sinonim cu coliziune — constă în ciocnirea materială între două nave maritime sau fluviale. Potrivit Convenției de la Bruxelles, din 1910, avaria produsă unei nave sau încărcăturii ei, cauzate de curentul elicei sau de efectul de sugere produs de o altă navă care a trecut prea aproape de prima, se consideră ca o avarie produsă prin abordaj. Armatorul navei abordatoare răspunde patrimonial pentru pagubele pricinuite navei abordate, răspundere ce se stabilește prin soluționarea de instanța competentă a acțiunii în despăgubire, (reglementată, la noi, prin art. 677 și 900 din Codul comercial).

ALIMBARE — descărcarea totală sau parțială a încărcăturii (caricul) unei nave maritime în diverse nave de tonaj mai mic, cu scopul de a micșora pescajul acesteia, în vederea dezeșuării ei sau pentru a se putea trece peste o barieră ori pentru a-i prelua caricului în locul unde a fost ancorată, în acele situații în care datorită pescajului mare ori din alte motive nu poate fi operată la danele portului. Cheltuielile de alimbare se suportă de armator sau de navlositor, în funcție de prevederile din contractul de navlosire (Ch/P sau conosament). Dacă navlositorul acceptă clauza „încărcare-descărcare permanent în stare de plutire", se

prezumă suportarea cheltuielilor de către acesta. Ca urmare, este necesar ca în Ch/P sau conosament să se promoveze clauza „free of loading/discharging always afloat" — liber de cheltuielile de alimbare/mahonare. Clauza constituie o formă de ridicare a eficienței exportului în cauză.

ARIMARE — sinonim cu stivuire — înseamnă operația de repartizare și așezare compactă și metodică a mărfurilor în compartimentele navei ori pe puntea acesteia, efectuată în conformitate cu planul de încărcare (cargoplan). Pentru asigurarea stabilității navei și pentru a putea descărca mărfurile în ordinea porturilor de destinație, comandantul navei are dreptul să hotărască ordinea în care mărfurile urmează a fi încărcate pe navă. Cheltuielile privind arimarea se suportă de armator, fie de încărcător, potrivit clauzei înscrise în contractul de navlosire. La cererea încărcătorului sau a comandantului, un expert oficial eliberează certificatul de stivuire, prin care se atestă că mărfurile aflate la bord sînt stivuite reglementar. Administrația unor canale (Suez, Panama etc.) solicită ca navele care transportă mărfuri generale să dețină certificate de stivuire. V : Cargoplan.

AVARIE — în sens generic înseamnă deteriorare, stricăciune, defectare a unei instalații, mașini etc. În transportul maritim prin avarie se înțelege o pagubă materială sau o degradare a unei mărfi, indiferent de mărime și cauza ei și chiar din pierderea totală sau parțială a mărfii respective. Determinarea avariei se face de către un expert-calculator, numit dispașor, care are rolul de a estima și repartiza cuantumul avariei navei și a mărfurilor ; în acest scop se stabilește suma pînă la care se ridică avaria comună, precum și procentele, respectiv sumele cu care trebuie să contribuie fiecare parte — nava și marfa — pentru lichidarea avariei în cauză. În asigurări, avaria are o sferă de cuprindere similară, în sensul că se înțelege pierderea totală sau parțială a acestora sau vătămarea lor de o manieră care să producă modificări în caracteristicile lor fizice sau chimice. Privite din punct de vedere al contractului de asigurare, avariile se clasifică în : avarii totale, avarii parțiale sau particulare și avarii comune sau generale.

AVARIE COMUNĂ sau generală se produce în situațiile în care comandanții navelor, pentru a preîntîmpina producerea unor pagube și mai mari, sînt nevoiți să arunce în mod deliberat o parte din încărcătură în mare, salvînd în felul acesta echipajul, nava și restul încărcăturii. În aceste condiții ar fi inechitabil ca pagubele rezultate să fie suportate numai de proprietarul mărfii sacrificate. Toți participanții la transport, inclusiv proprietarul navei, trebuie să participe la crearea fondului de despăgubire a părții (părților) care au fost păgubite prin aruncarea mărfurilor peste bord.

AVARIE PARȚIALĂ sau particulară — este avaria (de orice fel) a mijloacelor de transport sau a mărfurilor transportate și depozitate care nu sînt totale și sînt datorate unor riscuri întîmplătoare. Avariile particulare, în afară de forma unor avarii materiale, pot lua și forma unor lipsuri sau chiar a unor cheltuieli ocazionate cu recondiționarea sau repararea mărfurilor avariate.

AVARIE TOTALĂ — pierderea sau distrugerea totală a mărfurilor asigurate ; sînt de două feluri : avarii totale reale, în care caz mărfurile sînt transformate din punct de vedere fizic într-o așa măsură încît ele nu mai fac parte din categoria mărfurilor pentru care s-a contractat asigurarea (ex. mărfuri incendiate, alimente alterate de apa mării, ciment udat și pietrificat etc.) sau au dispărut complet și definitiv (asiguratul nu mai poate intra în posesia lor) ; avarie totală prezumtivă, în cazurile în care mărfurile asigurate sînt abandonate în mod rezonabil de asigurat pe seama asigurătorului, respectiv cînd pierderea lor totală este inevitabilă cu toate cheltuielile și eforturile ce s-ar depune pentru a fi salvate.

BUNCĂR — compartiment al unei nave destinate depozitării combustibilului. În contractul de navlosire prezintă importanță deoarece, în funcție de condițiile de navigație, cantitatea de combustibil reduce capacitatea de încărcare a navei. V : Aproximativ (circa).

BUNCHERAJ — operație comercială de aprovizionare cu combustibil a unei nave, exercitată de întreprinderi specializate, cu sediul în porturile maritime și fluviale.

CAPACITATEA DE ÎNCĂRCARE A NAVELOR. În vederea încheierii contractului de navlosire este necesară cunoașterea unor termeni specifici legați de caracteristicile tehnice și de exploatare ale navelor. **Tona registru** exprimă mărimea volumetrică a unei nave ; este o unitate convențională egală cu 100 picioare cubice, respectiv 2,8315 metri cubi (1 mc = 35,34 pc). **Tonaj registru-brut** (TRB) reprezintă mărimea volumetrică a spațiilor închise la o navă. **Tonaj registru-net** (TRN) reprezintă mărimea volumetrică a spațiilor unei nave utilizate pentru încărcarea mărfurilor. **Deplasamentul** reprezintă greutatea totală (în tone lungi sau metrice) pe care o poate transporta nava în condiții normale de navigație, incluzînd și greutatea mașinilor, instalațiilor și a combustibilului necesar. **Deadweight-cargo** reprezintă greutatea (în tone) a mărfurilor pe care nava le poate transporta. **Pescajul navei** este adîncimea navei în apă măsurată pe verticală de la suprafață pînă la planul inferior al chilei navei ; diferă la aceeași încărcătură în funcție de natura apei (dulce sau sărată) și de anotimp. O navă este exploatată rațional atunci cînd încarcă o marfă sau combină diferite mărfuri la încărcare în așa fel încît atît tonajul registru-net cît și deadweight-cargo să fie utilizate din plin. În acest scop, capacitatea de încărcare a navei care trebuie navlosită se calculează în prealabil, înmulțind indicele de stivuire sau cubajul mărfii cu numărul de tone lungi care urmează a fi încărcate pe nava respectivă. În timpul transportului, marfa poate fi amplasată : **în hambare** (cale), care sînt niște magazii ale navei cu destinație specială de depozitare a mărfurilor ; **în tweendeck**, care sînt coridoare dintre punți (compartimente mai mici) și în care se depozitează mărfuri mai fragile ; **pe punte**, unde se amplasează numai anumite mărfuri, cum ar fi cheresteaua, utilajele de dimensiuni mai mari etc. și care sînt transportate pe riscul proprietarului lor.

CAPACITATEA DE ÎNCĂRCARE A NAVELOR ÎN VRAC — se exprimă în picioare cubice, măsurate între marginile externe ale coastelor, inclusiv spațiul format în rama gurii de magazie. Este cu aproximativ 10% mai mare decît capacitatea aceleiași nave pentru mărfuri ambalate. V : Vrac.

CARGO — încărcătură, caric — este denumirea folosită în transportul maritim pentru totalitatea mărfurilor încărcate pe o navă spre a fi transportate și care sînt indicate detaliat, după natura și cantitatea lor, în conosament. Termenul cargo se folosește și în sensul că arată cantitatea care trebuie încărcată de o navă potrivit prevederilor din contractul de navlosire. General cargo înseamnă caric de mărfuri generale. Cargo capacity — capacitatea netă de încărcare a unei nave.

CARGOPLAN — document întocmit de comandantul navei, în colaborare cu secundul și cu șeful stivator, prin care se stabilește modul de repartizare a mărfurilor la bordul navei, pe magazii și partizi. Elaborarea cargoplanului se face pe baza listei de încărcare. Planul de încărcare preliminar este urmat — după terminarea operațiunii de stivuire — de planul de încărcare final, care indică repartizarea reală a mărfurilor la bord și din care : un exemplar rămîne agentului din portul de încărcare, două exemplare — încărcătorului, un exemplar la navă iar al cincilea exemplar se trimite agentului din portul de descărcare. V : Arimare.

CHARTER PARTY (Ch./P.) — document prin care se perfectează contractul de navlosire, prin care armatorul se obligă, în schimbul prețului, numit navlu, să pună nava la dispoziția navlositorului, total sau parțial, în scopul transportării unor mărfuri și care se încheie în formă scrisă. Categorii : a) Voyage charter, care se încheie pentru o anumită călătorie sau anumite călătorii succesive, contra unui navlu calculat după cantitatea încărcăturii, iar uneori contra unei sume globale (lump freight sau lump sum). Proprietarul-armator își păstrează rolul de cărăuș. El are controlul navei, iar comandantul și echipajul rămîn în serviciul și la ordinele lui. b) Time charter, situație în care navlosirea se face pe un timp fix, iar navlul (hire) se calculează în rate lunare și pe tonaj (deadweight), care se plătește, de regulă, anticipat, pe perioade scurte (lunar sau bilunar), navlositorul suportă toate cheltuielile de exploatare a navei (combustibili, librifianți, apă, materiale de întreținere — punte și mașini, cheltuieli de port și de agenție) cu excepția salariilor și a hranei echipajului, care sînt în sarcina armatorului. c) Demise charter presupune că proprietarii-armatori navlosesc (închiriază nava) în întregime, punînd-o la dispoziția chiriașilor (navlositori-charters) în schimbul unui navlu denumit „hire" (chirie), care se obicei se încasează per tona „deadweight" la linia sa de încărcare pe navă, plătibil anticipat, pe lună calendaristică ; toate cheltuielile ocazionate de folosirea navei astfel închiriate sînt suportate de chiriaș. El trebuie să întrețină nava în bune condiții și în aceeași stare în care a primit-o de la armator. El va îngriji ca nava să fie controlată cu regularitate și va face reparațiile cuvenite ori de cîte ori va fi nevoie. Din punctul de vedere al plăților internaționale, contractul de navlosire — Charter party — nu este un document admis, el nefăcînd dovada încărcării mărfii. Totuși, în practică se obișnuiește să fie utilizat împreună cu un conosament emis în baza lui, numit Charter Party Bill of Lading ; un astfel de conosament face trimitere, în toate cazurile, la Charter party și este însoțit de o copie a acestuia. Pentru ca un asemenea conosament să fie acceptat de bănci, acreditivul documentar trebuie să conțină o clauză expresă care are următoarea formulare : Ch./P. Bill of Lading are acceptable. V : Conosament.

CONOSAMENT. 1. **Definire** — este documentul eliberat de comandantul navei pe care se transportă mărfurile, prin care acesta atestă că a primit mărfuri pentru transport. Se emite în baza contractului de navlosire transport, iar în cursele de linie conosamentul constituie însuși contractul de transport. Pe plan internațional este reglementat de uzanțe uniforme, printre care cele mai răspîndite sînt Regulile de la Haga din 1921 (modificate în 1924 și 1968). 2. **Funcții** : titlu probatoriu, făcînd dovada pentru încărcător că marfa a fost încărcată pe navă ; titlu de credit reprezentativ, în sensul că reprezintă marfa care se transportă, fiind astfel și un instrument de credit, putînd circula prin andosare. Pentru a avea calitatea de titlu de credit trebuie să fie întocmit la ordin, numai astfel putînd circula prin andosare (girare). 3. **Categorii.** Un conosament poate fi direct sau cu transbordare, iar după modul lui de întocmire — nominativ, la ordin și la purtător. Practica dovedește că dintre formele de întocmire a conosamentelor cea mai recomandată, în cazul exporturilor noastre, este emiterea lui la ordinul beneficiarului acreditivului și apoi andosarea documentului de către acesta la ordinul băncii care a deschis acreditivul sau la ordinul cumpărătorului-ordonator, în funcție de prevederile creditului. În cazurile în care modalitatea de plată stabilită prin contractul comercial este încaso documentar, conosamentul va fi întocmit la ordinul exportatorului și andosat la ordinul acestei bănci. 4. **Mențiuni care afectează conosamentul ca document de plată.** De regulă, acreditivele prevăd clauza „Clean B/L", respectiv să fie „curat". Un conosament devine „Foul" dacă conține diferite mențiuni, restrictiv în ceea ce privește buna stare aparentă a mărfii sau a ambalajului, sau din care rezultă că primitorul mărfurilor are de suportat anumite cheltuieli (exceptîndu-se navlul, la vînzările F.O.B., cum ar fi contrastaliile). Astfel, de exemplu, ne aflăm în fața unui Foul B/L în cazul unei mărfi încărcate în saci, dacă căpitanul menționează în conosament că sacii sînt rupți și marfa (cafea, orez etc.) se scurge. În asemenea cazuri băncile refuză primirea la plată a unui astfel de conosament.

COLIZIUNE — ciocnirea între două nave maritime sau fluviale. Acțiunea pentru daune se introduce împotriva armatorului, care răspunde pentru activitatea comandantului de navă.

DANĂ — porțiunea din cheu (bazin portuar) la care poate acosta o navă în vederea încărcării sau descărcării. Din momentul în care nava a acostat la dana stabilită, a căpătat libera practică și a predat notice-ul încep să fie contate staliile.

CHEU — partea dintr-un port care prin construcția sa limitează bazinele unui port, permițînd astfel acostarea și operarea navelor. De-a lungul cheului sînt amenajate căi de acces, macarale etc., iar în interior sînt amplasate și locuri de depozitare a mărfurilor (platforme). V : Radă.

DEMURRAGE (contrastalii) — reprezintă timpul folosit pentru încărcarea sau descărcarea mărfurilor de pe navă, după expirarea perioadei de stalii ; pentru depășirea acestei perioade navlositorul plătește armatorului o indemnizație care să-i acopere prejudiciile suferite prin staționarea navei în port. În întîrzierea navei este necesar să se țină seama de principiul potrivit căruia navlositorul nu este răspunzător de vina, greșelile sau de neglijența armatorului ori ale prepușilor săi ; între acestea sînt, de exemplu : nepredarea la timp a notice-ului, starea defectuoasă a bigilor etc. V : Stalii, Despatch money, Time-sheet.

DESPATCH MONEY — reprezintă suma datorată de armator navlositorului pentru descărcarea navei într-un timp mai scurt decît perioada prevăzută prin contract pentru stalii. V : Stalii ; Demurrage (Contrastalii) ; Time-sheet.

DISPAȘOR — expert care figurează pe liste recunoscute de tribunale sau care, în unele țări, face parte din asociația dispașorilor și care are atribuția — la numirea părților — de a calcula și lichida avaria comună ; în acest scop, estimează și repartizează cuantumul avariei navei și a mărfurilor, stabilind masa contributivă, respectiv contul debitor și masa creditorilor (contul creditor). În urma estimărilor făcute stabilește procentele cu care trebuie să contribuie „nava" și „marfa" la lichidarea avariei comune. V : Avarie.

LINER BILL OF LADING — conosament de linie — eliberat de comandant sau de agentul navei, care face dovada încheierii contractului de navlosire și predării mărfurilor pentru a fi transportate cu nave de linie. În general, condițiile de transport — obligațiile și drepturile armatorului și ale expeditorului — sînt stabilite prin clauze tip.

MANIFEST — document întocmit de agentul navei, în care se înscriu mărfurile încărcate pe navă, potrivit datelor din conosament, necesare autorităților vamale la aplicarea taxelor vamale și la verificarea conformității mărfurilor cu licențele de export sau import. Pentru agentul navei din portul de încărcare manifestul folosește la întocmirea formelor vamale cît și la calcularea navlului, iar pentru cei din portul de descărcare folosește la întocmirea formelor vamale de import, la obținerea permisului de descărcare, organizarea operațiunilor de descărcare etc. Pentru armator și navlositor folosește la decontarea navlului.

NAVĂ DE CABOTAJ — navă de tonaj redus, destinată transporturilor de-a lungul coastei, pînă la maximum 100 mile în larg, sau pentru traversări scurte. Din punct de vedere vamal, cabotajul este definit ca transport de bunuri indigene de la un port la altul, aparţinînd aceluiaşi stat. Între ţări riverane are aceleiaşi mări sau mări legate între ele, cabotajul comercial, are caracter internaţional, fiind supus regimului vamal din ţările respective şi poate fi : cabotaj mic şi cabotaj mare, care se confundă cu cursa lungă.

NAVĂ DE LINIE — navă afectată transporturilor maritime pe un anumit traseu (linie de navigaţie), cu un itinerar regulat. Are ca scop transportarea partizilor de mărfuri ambalate, aparţinînd mai multor încărcători. Contractul de transport se încheie pe bază de conosament. De regulă, încarcă partide de mărfuri ce nu constituie un caric complet, cu rezervarea din timp a spaţiului pe navă, conform avizului de angajament şi în limita spaţiului disponibil. Nava de linie nu este obligată să înmîneze noticeul nici la încărcare, nici la descărcare ; o dată intrată în port, este considerată la dispoziţia încărcătorilor sau a primitorilor mărfii, cu condiţia de a-şi fi preavizat sosirea.

NAVĂ TRAMP — navă comercială care nu face parte din vreo linie regulată, angajată pentru un singur voiaj, de regulă la întreaga capacitate de încărcare pe care o are. Transportă atît caricuri în vrac, cît şi partide de mărfuri generale. Contractul se încheie prin Charter Party, iar după încărcarea mărfurilor se eliberează conosament.

NAVE SPECIALIZATE. Pentru ca transportul maritim să fie eficient, navele trebuie să fie adaptate genului de marfă. Făcînd abstracţie de tipurile de nave cu un înalt grad de specializare, cum sînt navele pentru transportul gazelor lichefiate, a sulfului şi oţelului topit, a cimentului în vrac etc., navele folosite în traficul comercial maritim pot fi împărţite în două mari categorii : nave pentru transportul mărfurilor uscate şi nave pentru transportul mărfurilor lichide (tancuri). Indiferent de mărimea lor, navele trebuie să corespundă volumului şi greutăţii mărfii ce urmează a fi transportate, pentru a putea naviga în condiţii normale. In acest scop ele sînt clasificate de către instituţii specializate (în România de către Registrul Naval Român), operaţiunea respectivă oferind garantarea stării tehnice a navelor pentru a efectua un anumit transport. În ultima perioadă, specializarea navelor s-a accentuat prin construirea de noi tipuri de nave : nave specializate : navele de tip bulkcarrier (vrachier), adaptate preluării unei diversităţi de mărfuri ; navele combinate sau mixte de tipurile OBO (ore-bulk-oil), OO (ore-oil) şi OB (ore-bulk) ; petroliere-mineraliere, transportul minereului servind la evitarea voiajului în balast ; nave „heavy lift" pentru transportul mărfurilor agabaritice şi foarte grele ; portcontainere/vrachiere cu punţi rabatabile ; nave de tip „lash" pentru transportul barjelor ; nave de tip „roll on/roll of" (ro-ro) dotate cu dispozitive de încărcare şi descărcare pe orizontală ; nave de tip „lift on/lift of" (lo-lo) dotate cu dispozitive de încărcare şi descărcare pe verticală. Transportul maritim, privit după genul curselor pe care le fac navele, se împarte în două categorii, respectiv se poate realiza cu : nave de linie (liner services) care fac curse regulate între anumite porturi, potrivit unor orare (grafice) şi care prezintă avantajul că pot transporta mărfuri variate, sub formă de colete de diferite mărimi ; nave de cursă neregulată (nave tramp), care sînt folosite pentru transporturi de mărfuri de masă, în cantităţi mari, şi al căror itinerar este stabilit în cadrul fiecărui contract în parte.

NAVLU — este preţul transportului mărfurilor cu nave tramp, care se stabileşte de armator împreună cu navlositorul şi se înscrie în Charter Party. Pentru transportul cu nave de linie, preţul este stabilit prin tarife elaborate unilateral de către conferinţele armatorilor.

NOTICE — înştiinţare pe care armatorul navei sau comandantul acesteia, potrivit Ch/P încheiat, este obligat să o facă încărcătorului sau descărcătorului, prin care se indică data probabilă la care nava va sosi în portul de încărcare sau de descărcare.

NOTICE OF REATINESS (prescurtat notice) — document prin care comandantul notifică expeditorului sau destinatarului că nava este gata să încarce sau să descarce marfa. Se predă, de regulă, prin agentul navei şi după semnare de primitor cu menţiunea „acceptat" încep să curgă stalliile.

NOTIFY — termen care se înscrie în documentul de transport pentru a indica ce persoană mai trebuie avizată în afara destinatarului.

SPAŢIU MORT — este spaţiul total pierdut la stivuirea mărfurilor în magaziile navei. Dacă prin contractul de navlosire operaţia de stivuire revine încărcătorului, spaţiul mort rezultat din stivuirea necorespunzătoare se plăteşte de către acesta. Pentru spaţiul gol rămas din lipsă de marfă, armatorul are dreptul să ceară încărcătorului plată pentru „navlu mort", calculat la diferenţa dintre cantitatea de marfă angajată pentru încărcare şi cantitatea efectiv încărcată.

STALII — perioada de timp în care, potrivit contractului sau uzanţelor de port, nava trebuie să stea la dispoziţia navlositorului pentru încărcarea sau descărcarea mărfurilor. Staliile încep să se socotească după expirarea termenului de răgaz ce se acordă navlositorului. Timpul de răgaz variază în funcţie de uzanţele existente în porturi. Pentru ca timpul de stalii să înceapă să curgă trebuie ca notice-ul să fie înmînat navlositorului de către comandantul navei, iar acesta să-l accepte. Durata staliilor poate fi calculată în : zile consecutive (zile curgătoare), zile lucrătoare pe timp favorabil. V : Demurrage (Contrastalii) ; Despatch money ; Time-sheet.

ŞLEP — sinonim cu şalandă, ceam, gabară — este denumirea generică pentru diferite tipuri de mijloace plutitoare, cu fundul plat, de regulă fără propulsie, şi care se folosesc în porturi, rade, pe canaluri şi fluvii, pentru transporturi de mărfuri în vrac.

TIME-SHEET — document întocmit de comandantul sau agentul naval prin care se stabileşte — în contradictoriu cu încărcătorul sau descărcătorul mărfurilor — timpul efectiv utilizat la încărcarea sau descărcarea navei, avîndu-se în vedere prevederile din Ch/P ; prin acest document se stabileşte atît timpul cu care au fost depăşite staliile, respectiv se înscriu contrastaliile (Demurrage) sau zilele economisite din totalul staliilor, ceea ce reprezintă Despatch money. Pentru determinarea cu exactitate a acestor elemente esenţiale privind executarea contractului de navlosire, în Time-sheet se înscriu : durata staţionării navei în radă, momentul în care s-a predat şi acceptat notice-ul, cel al începerii contării staliilor, perioadele de timp în care cursul staliilor este întrerupt (timp nefavorabil, sărbători, defecţiuni etc.), momentul în care s-au terminat operaţiunile la navă şi cel în care încep a conta contrastaliile sau Despatch-ul. V : Stalii, Demurrage (Contrastalii), Despatch.

UZUL PORTULUI (uzanţele portului)— totalitatea practicilor portuare cu caracter uniform, echitabile şi recunoscute într-un anumit port ca fiind norme locale ce se aplică în raporturile dintre participanţii la transportul maritim. Prezintă importanţă în special cu privire la : modul de calcul al staliilor ; sărbătorile legale, care sînt obligatorii pentru orice navă ; modul de introducere a navelor în port; normele de încărcare şi descărcare a navelor ; orele oficiale de birou şi de muncă în port ; modul de luare în primire a mărfurilor etc.

dr. Al. DETEŞAN
dr. Gh. LUPU

Întrebări și răspunsuri

● **ION PLEȘCA, București** — întreabă în baza căror acte se completează carnetul de muncă și ce trebuie să cuprindă. Potrivit art. 11 din Decretul nr. 92/1976, „datele privind activitatea depusă pe baza unui contract de muncă se înscriu în carnetul de muncă, așa cum acestea rezultă din contract sau din actele originale eliberate de unități pe baza scriptelor pe care le dețin. Actele pe baza cărora se fac înscrieri în carnet, privind activitatea desfășurată, vor cuprinde : denumirea unității și perioada în care s-a lucrat, cu indicarea datei de începere și de încetare a raportului de muncă, precum și precizarea modului de încadrare — pe durată nedeterminată sau determinată, prin transfer în interesul serviciului sau la cerere —, în toate cazurile cu menționarea temeiurilor legale pe baza cărora a avut loc încadrarea, modificarea sau încetarea contractului de muncă ; de asemenea, în acte se vor menționa și funcția, meseria sau specialitatea exercitată, retribuția tarifară de încadrare, precum și alte drepturi ce se includ în aceasta și, după caz, locurile de muncă cu condiții deosebite care dau dreptul la încadrarea în grupele I și II de muncă la pensie. (3) Actele vor purta număr, data eliberării, ștampila unității, precum și semnătura celui care angajează unitatea sau a persoanei delegate în acest sens de conducerea unității. (4) Perioadele de timp lucrate în străinătate de cetățenii români se dovedesc cu actele originale emise de unitățile la care s-a desfășurat activitatea, în afară de cazurile în care, în convențiile încheiate de R.S.R. cu alte state, se prevede altfel. Perioadele de activitate desfășurate în străinătate de cetățeni români se dovedesc prin mijloacele prevăzute în convențiile încheiate între R.S.R. și statele respective". În baza art. 12 (1). „Pregătirea școlară și cea profesională se dovedește și se înscrie în carnetul de muncă cu actele originale de studii și calificare. (2) Se consideră acte de calificare, după caz : diploma sau certificatul de absolvire a școlilor profesionale și a uceniciei la locul de muncă, potrivit dispozițiilor legale ; adeverința eliberată pe baza procesului-verbal al comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor pentru cei calificați prin practică la locul de muncă, precum și pentru pregătirea tehnico-productivă prevăzută în planurile de învățământ ale liceelor de cultură generală și școlilor generale de 10 ani ; certificatul de calificare pentru absolvenții cursurilor de calificare ; diploma sau certificatul de absolvire a școlilor de specializare postliceală și a școlilor de maiștri ; diploma sau certificatul eliberat de institutele de învățământ superior". Conform prevederilor art. 13 (1). „Actele originale pe baza cărora se fac înscrieri în carnetul de muncă vor fi verificate, în ce privește îndeplinirea condițiilor legale de valabilitate — înainte de înscrierea în carnetul de muncă. Actele originale de studii și calificare, certificatele de stare civilă și livretul militar nu se vizează. (2) Actele originale în baza cărora s-au făcut înscrierile în carnetul de muncă se restituie titularului. Copiile ce se fac de pe aceste acte, certificate pentru conformitate cu originalul și vizate se păstrează de unitate. De pe certificatele de stare civilă nu se fac copii". Verificarea actelor de vechime în muncă care urmează să fie înscrise în carnet, precum și constatarea îndeplinirii condițiilor de valabilitate prevăzute de lege se fac — înainte de înscrierea lor în carnetul de muncă — de către jurisconsultul care asigură asistența juridică a unității. În cazul în care unitatea nu are jurisconsult verificarea trebuie să fie făcută de o altă persoană cu pregătire corespunzătoare, delegată pentru aceasta de conducerea unității.

● **L. GHEORGHE, București** — răspunsul la întrebarea dv. este dat prin art. 72, din Legea nr. 5/1978, care prevede următoarele : „Consiliile oamenilor muncii au obligația de a analiza propunerile făcute în adunările generale, de a lua măsuri pentru aplicarea celor care se dovedesc eficiente. Propunerile făcute în cadrul adunărilor generale, care depășesc posibilitățile de soluționare ale organelor de conducere colectivă, se vor înainta organului căruia îi este subordonată unitatea respectivă, care în termen de 30 de zile va răspunde asupra modului de rezolvare ; consiliile oamenilor muncii din centrale vor informa organele de conducere colectivă din întreprinderi, iar acestea din urmă întregul personal muncitor, în termen de 30 de zile, asupra modului în care au fost rezolvate". Cu privire la controlul exercitat de organul suprem de conducere colectivă, art. 73, din aceeași lege prevede că „adunările generale pe centrale și întreprinderi exercită controlul asupra activității consiliilor oamenilor muncii ale acestora. În cazul în care adunarea generală consideră ca nesatisfăcătoare activitatea consiliului oamenilor muncii sau a unor membri ai acestuia, conducerea organului căruia îi este subordonată unitatea respectivă este obligată să analizeze cauzele și în termen de 15 zile să ia măsurile necesare care pot ajunge pînă la înlocuirea unor membri care au desfășurat o activitate necorespunzătoare, informînd consiliile unităților în subordine și oamenii muncii asupra măsurilor luate".

● **CORNEL BIBIRU** — întreabă în ce condiții poate fi detașată o persoană încadrată în muncă. Potrivit. art. 66—68 din Codul muncii și Îndrumarului nr. 66 427/1973 al M.M. și U.G.S.R., persoanele încadrate în muncă pot fi detașate de conducerea unității să îndeplinească anumite lucrări în cadrul altei unități. Detașarea se poate face — în baza aceluiași ordin și ca o activitate neîntreruptă — pe o perioadă de cel mult 6 luni și se poate prelungi cu cel mult încă 6 luni. Prelungirea poate succeda fără intermitență primei perioade de 6 luni. În cazurile și în condițiile prevăzute de reglementări speciale, detașarea se poate face pînă la 2 ani, caz în care se acordă celor în cauză și unele drepturi speciale. Funcția încredințată trebuie să corespundă, de regulă, muncii prestate în unitatea de care aparține, și să fie vacantă, în statul de funcții sau temporar neocupată Dacă persoana detașată este muncitor, detașarea poate avea loc dacă nu se depășește fondul de retribuire destinat muncitorilor. Persoana detașată își păstrează funcția și retribuția avute anterior. Dacă detașarea se face la o muncă pentru care este stabilită o retribuție mai mare, are dreptul la această retribuție. Dacă la noul loc de muncă retribuția este mai mică, își păstrează retribuția avută la unitatea de origine. Retribuția la noul loc de muncă va fi determinată de gradul de îndeplinire al indicatorilor sau al sarcinilor, putînd fi diminuată sau majorată în condițiile legii. Cazarea se va face prin grija unității la care a avut loc detașarea, în baracamente, clădiri proprii sau închiriate. Persoanele detașate răspund disciplinar față de unitatea unde lucrează, abaterile fiind sancționate astfel : mustrarea și avertismentul se aplică de persoanele competente numai din unitatea unde lucrează cel vinovat ; retragerea unei sau mai multor gradații ori trepte de retribuire pe o perioadă de 1—3 luni sau diminuarea retribuției tarifare cu 5—10 la sută și retrogradarea în funcție se pot aplica de unitatea unde lucrează, cu acordul unității de care aparține, fără a putea depăși durata detașării ; reducerea retribuției și a indemnizației de conducere de 1—3 luni, cu 5—10 la sută, de către organul ierarhic superior al unității care a dispus detașarea ; desfacerea disciplinară a contractului de muncă de către conducerea unității care a dispus detașarea sau de către organul ierarhic superior, dacă cel în cauză a fost numit de acest organ.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 18 ianuarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

„Schimbările care au loc în societatea noastră și pe plan mondial fac necesar să desfășurăm o tot mai intensă activitate educativă, ideologică, pentru studierea și înțelegerea fenomenelor economico-sociale, a acțiunii legilor dialecticii în dezvoltarea societății omenești, pentru a da răspuns științific problemelor ridicate de viață, de evoluția umană".

NICOLAE CEAUȘESCU

Contribuție novatoare la îmbogățirea gîndirii materialist-dialectice

TRĂIM, în acest sfîrșit de veac și de mileniu, o epocă istorică caracterizată prin transformări profunde și rapide în toate planurile vieții sociale, în raporturile străvechi dintre om și natură, în relațiile dintre națiuni.

Trăim în cel mai politic și politizat secol din întreaga istorie a umanității, secol în care rolul și responsabilitatea factorilor politici — state, guverne, partide, organizații — ale oamenilor politici a crescut la cote necunoscute înainte, dat fiind complexitatea cîmpului de probleme vitale ce intră sub incidența deciziilor politice. A crescut, totodată, rolul maselor populare, rolul conștiinței și activității lor politice în lupta pentru înfăptuirea năzuințelor de libertate socială și națională, de independență, de progres economico-social, de dreptate și echitate, de salvgardare a păcii, de apărare a dreptului suprem al tuturor ființelor umane de pe glob —dreptul la viață.

Trăim în epoca dezvoltării vertiginoase a forțelor de producție sub impulsul revoluției științifico-tehnice, ale cărei realizări de vîrf, folosite în scopuri pașnice și nu militare, în folosul maselor producătoare și nu al claselor parazitare, ar putea asigura satisfacerea echitabilă a nevoilor umane, o viață demnă pentru toți locuitorii pămîntului, odată cu apărarea echilibrelor ecologice, care au o importanță esențială pentru viitorul omenirii.

Trăim în era accentuării interdependențelor, eră în care dezvoltarea, progresul economico-social și uman sînt posibile numai în condițiile conlucrării și cooperării tuturor națiunilor globului pe baza respectului independenței și suveranității, a deplinei egalități în drepturi, a neamestecului în treburile interne, pe baza înlocuirii „dreptului" forței prin **forța dreptului.**

Ansamblul de probleme, de rară complexitate, ce confruntă întreaga umanitate și fiecare națiune în parte solicită factorilor politici, la al căror rol imens ne refeream, capacitatea, perspicacitatea, înțelepciunea, răbdarea și buna credință menite ca, împreună, să descifreze, să descopere, să formuleze și să aplice soluțiile, strategiile de dezvoltare și cooperare care să valorifice la maximum disponibilitățile de progres și, în același timp, să evite evoluțiile indezirabile, primejdioase chiar pentru destinul oamenilor.

Forța politică conducătoare a societății noastre socialiste, Partidul Comunist Român, în fruntea căruia se află de aproape două decenii tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a demonstrat din plin capacitatea de a elabora și aplica consecvent, în condiții departe de a fi ideale, o politică internă și externă dinamică, creatoare, corespunzătoare atît intereselor fundamentale și pe termen lung ale națiunii române, cît și intereselor socialismului, democrației, progresului și păcii în lume. În istoria noastră politică **aceste două decenii au un relief cu totul aparte, conferit tocmai de spiritul novator, revoluționar imprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu atît teoriei cît și practicii construcției socialiste în contextul transformărilor radicale ce caracterizează epoca actuală.** Pe drept cuvînt în Rezoluția Congresului al XIII-lea al P.C.R. se subliniază că **„În ansamblul grandioasei opere de edificare a noii orînduiri se detașează cu deosebită strălucire marile împliniri din perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, legate indestructibil de activitatea prodigioasă, desfășurată cu clarviziune și profund spirit creator cu pasiune revoluționară și fierbinte patriotism de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, ctitorul României moderne, eroul național, care slujește cu nețărmurit devotament interesele supreme ale întregului popor și sub a cărui conducere înțeleaptă poporul român a obținut în ultimele două decenii — perioadă intrată definitiv în conștiința națiunii noastre drept „Epoca Ceaușescu" — cele mai bogate realizări din întreaga sa istorie".**

Efectiv nu există domeniu esențial al teoriei și practicii construcției socialiste, al situației și vieții internaționale, al factorilor de progres din epoca contemporană care să nu fie reconsiderat, regîndit și îmbogățit substanțial cu idei, teze și aprecieri noi, izvorîte din aplicarea într-adevăr creatoare a materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific. Întreaga operă politologică, economică, filosofică a secretarului general al partidului nostru — cu un răsunet internațional atît de puternic — este rezultatul **neodihnei spiritului său creator,** revoluționar, neîmpăcării cu dogmele și schemele de gîndire, împrospătării neîncetate a teoriei cu idei noi, renunțării hotărîte la formule depășite de viață, contrazise de transformările petrecute în realitățile economico-sociale, de practică. Respingerea atît a bucherismului, a tendințelor nocive de rupere a teoriei de practica vie, cît și a empirismului mărginit și practicismului îngust reprezintă o cerință esențială pentru manifestarea deplină a spiritului novator în științele sociale. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„să ținem seama de practică, să verificăm orice nouă cucerire a gîndirii în practică. Dar dacă ne vom mulțumi să repetăm doar ceea ce a realizat practica, nu vom reuși să dăm — nici în domeniul științelor economice și sociale, și nici în alt domeniu — noi dimensiuni gîndirii și practicii științifice. Dacă Marx, Engels, Lenin s-ar fi mulțumit doar să repete ceea ce se cunoștea în practica de atunci și n-ar fi căutat, pe baza experienței practice, a gîndirii înaintate, să-și imagineze și să previzioneze societatea socialistă, ei n-ar fi făcut știință, n-ar fi devenit revoluționari, ar fi rămas economiști burghezi. Iată de ce și în domeniul științelor sociale, dacă vrem să fim într-adevăr revoluționari și să contribuim la dezvoltarea societății, trebuie să aducem o contribuție creatoare la dezvoltarea gîndirii și practicii socialismului".** („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 18, Editura politică, 1979, pag. 394)

O societate radical nouă, ivită într-o lume în perpetuă transformare, nu poate fi construită pe baza unor idei vechi sau învechite. De aici decurge **necesitatea obiectivă,** de importanță vitală, a unui dublu travaliu efectuat concomitent : renunțarea la viziuni anacronice, **elaborarea** și **promovarea** unor idei, teze, poziții noi aflate în deplină concordanță cu dinamica transformărilor sociale, cu sensul perspectivei sociale, descifrat pe baza studierii și înțelegerii cerințelor legilor obiective ale naturii și societății.

O particularitate definitorie a întregii opere a tovarășului Nicolae Ceaușescu — chintesență a gîndirii novatoare a partidului nostru — o reprezintă **unitatea ei internă,** unitate izvorîtă din aplicarea consecventă a unicei metode filosofice de analiză științifică a devenirii sociale — materialismul dialectic și istoric. Este metoda care — fiind prin natura ei critică și revoluționară — permite, în condițiile în care e folosită original, creator, să se pătrundă în esența fenomenelor și proceselor sociale dinamizate de contradicții, să se sesizeze tendințele obiective de dezvoltare, posibilitățile de progres și, pe această bază, să se elaboreze o strategie și tactică politică justă, eficientă. **„Partidul nostru se străduiește ca, folosind materialismul dialectic, învățătura marxist-leninistă ca o metodă de cercetare, să cunoască sensul evoluției sociale, sensul luptei revoluționare în lume și,**

pe această bază, să elaboreze linia sa politică generală, atît în ce privește dezvoltarea internă, cît și activitatea internațională". (**Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 3, Editura politică, pag. 394).

Liniile de forță ale dezvoltării întregii noastre societăți în ultimele două decenii, ale participării active, prestigioase a României socialiste la soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale se află în ansamblul unitar, mereu îmbogățit al tezelor și orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de-a lungul anilor, cuprinse în întreaga sa operă, în Programul partidului, și sintetizate recent în magistralul Raport prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului.

Într-adevăr, dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție moderne pe întreg teritoriul țării, creșterea considerabilă a potențialului economic al României în ultimele două decenii sînt inseparabil legate de elaborarea și aplicarea consecventă a unui ansamblu de teze privind necesitatea și căile edificării unei puternice și moderne baze materiale, avînd ca pivot teza industrializării pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice, opțiunea istorică a alocării a circa treizeci la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare, ceea ce a asigurat reproducția lărgită, progresul general al societății, viitorul liber și independent al națiunii noastre socialiste.

Studierea, cunoașterea și aplicarea conștientă la condițiile țării noastre a legilor economice, a interacțiunii lor intime cu legile dialecticii dezvoltării societății socialiste și comuniste reprezintă o coordonată majoră a operei teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Pornind de la rolul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție (proprietate comună a oamenilor muncii — de stat și cooperatistă) drept factorul care definește specificul și caracterul întregii noastre orînduiri, secretarul general al partidului a formulat ideea că această formă istorică de proprietate **„constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective".** (**Nicolae Ceaușescu**, „Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R.", Editura politică, 1984, pag. 28), idee care deschide o perspectivă nouă asupra interacțiunii tuturor legităților obiective, fundamentează teoretic direcțiile de perfecționare a modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale, a noului mecanism economico-social îmbinat cu principiul autoconducerii și autogestiunii și creșterii și mai puternice a rolului statului în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, pe baza planului național unic. Tocmai în virtutea esenței și legilor sale interne, socialismul este incompatibil cu dezvoltarea spontană, stihinică, rolul conducător al partidului și funcțiile statului asigurînd aplicarea conștientă a legilor economice, inclusiv a legii valorii, înlăturarea voluntarismului, armonizarea tuturor factorilor obiectivi și subiectivi ai progresului economico-social.

Reliefarea rolului crescînd al factorilor conștienți, organizatorici, ideologici și politico-educativi în realizarea sincronizată a tuturor obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă, de asemenea, o contribuție de seamă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare. Rolul activ al acestor factori, în primul rînd al partidului și politicii sale, decurge din caracterul deosebit de complex și dinamic al tuturor activităților sociale, din necesitatea soluționării contradicțiilor, astfel încît să se prevină apariția antagonismelor sau conflictelor sociale, din acțiunea legii dialectice a luptei dintre nou și vechi, ca forță motrice a dezvoltării sociale. Rolul crescînd al factorilor subiectivi, conștienți decurge, de asemenea, din caracterul neîntrerupt al procesului revoluționar, din faptul obiectiv că **„Procesul revoluționar, revoluția socialistă continuă și trebuie să se dezvolte continuu în conformitate cu fiecare stadiu istoric — atît în domeniul forțelor de producție cît și al transformării structurii sociale, al relațiilor de producție și sociale, al conducerii societății, al modului de viață al oamenilor. Procesul revoluționar va continua și se va manifesta în toată opera de făurire a socialismului, a societății socialiste multilateral dezvoltate, a societății comuniste".** (**Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 13, Editura politică, pag. 482).

Conceptul de revoluție socialistă apare astfel îmbogățit și reînnoit. El nu exprimă doar epoca „bătăliei pe baricade" pentru înlăturarea claselor exploatatoare și sfărîmarea aparatului de stat burghez, represiv, ci și epoca îndelungată și grea, străbătută de contradicții, a reașezării întregii vieți economico-sociale, instituționale și mentale pe principiile socialismului și apoi ale comunismului, epoca dezvoltării puternice și echilibrate a forțelor de producție, dar și a formării, dezvoltării și afirmării valorilor umaniste, revoluționare ale conștiinței socialiste.

Trebuie subliniat că formularea tezei continuității procesului revoluționar în România — teză cu atît de profunde semnificații teoretice și consecințe practice — nu este de dată recentă în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu. În fond, această teză a fost prefigurată odată cu înlocuirea noțiunii de „desăvîrșire a construcției socialiste" prin conceptul de **societate socialistă multilateral dezvoltată**, societate ale cărei obiective, precizate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, necesită mai multe cincinale spre a fi înfăptuite. Demonstrarea caracterului obiectiv și continuu al acțiunii legilor dialectice ale luptei contrariilor și luptei dintre nou și vechi în toată perioada construcției socialiste și în faza superioară — face și ea parte constitutivă din teza continuității procesului revoluționar în România. În fine, reliefarea puternică — în tezele din iulie 1971 și în plenara din noiembrie același an — a necesității păstrării mereu vii a spiritului revoluționar al partidului, al comuniștilor, al întregii activități ideologice și politico-educative vine să confirme faptul important că **teza continuității procesului revoluționar exprimă o constantă a gîndirii filosofice și politice a secretarului general al partidului, o coordonată esențială a acesteia.**

Lectura atentă a Raportului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea, a celorlalte documente programatice adoptate de Congres învederează amplitudinea, corelația și radicalitatea transformărilor ce urmează să aibă loc în cincinalul și deceniul următor. E vorba nu numai de o serie de creșteri și acumulări cantitative în economie și alte domenii ale existenței sociale, ci de acumulări și salturi calitative. E vorba — exprimîndu-ne metaforic — de o serie de revoluții în fluxul general al procesului revoluționar, care dau conținut continuității sale. Menționăm, astfel, noua revoluție industrială și tehnică, noua revoluție agrară, menite să propulseze economia românească la cote calitativ superioare de eficiență, precum și obiectivul dezvoltării și afirmării puternice a conștiinței socialiste, revoluționare a maselor, a tineretului, promovarea consecventă a valorilor eticii și echității socialiste în întregul sistem al relațiilor socio-umane.

În însuși procesul desfășurării revoluției se formează și se călește noua conștiință socială, căci, așa cum postulau clasicii comunismului științific, „revoluția este necesară nu numai pentru că clasa **dominantă** nu poate fi răsturnată în nici un alt mod, ci și pentru că numai în cursul unei revoluții clasa care **răstoarnă** ordinea existentă poate să se descotorosească de întregul putregai vechi și să devină capabilă să creeze temeliile unei societăți noi". (K. Marx și F. Engels, „Opere", vol. 3, Editura politică, 1958, pag. 71.)

Din opera secretarului general al partidului nostru rezultă clar că a fi revoluționar azi înseamnă a fi constructor. Constructor de noi obiective economico-sociale, moderne, funcționale, cu înalt grad de eficiență. Făuritor de bunuri materiale și spirituale de un înalt nivel calitativ, promotor al unei ridicate productivități sociale a muncii. Participant activ la conducerea socială, luptător pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste. Constructor de noi relații interumane pătrunse de spiritul eticii și echității socialiste. Adversar neîmpăcat al concepțiilor și mentalităților burgheze și mic-burgheze, al atitudinilor înapoiate față de muncă, al indisciplinei și lipsei de răspundere.

Spiritul revoluționar este antidotul tehnicismului. Împletirea armonioasă dintre competență profesională, calitatea de specialist și competență politică, respectiv calitatea de om politic — iată chintesența manifestării spiritului revoluționar, constructiv, specific actualei etape de dezvoltare a țării noastre și a viitoarelor etape preconizate în Directivele Congresului al XIII-lea privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000. Intensificarea muncii politico-educative de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, patriotice, ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei constituie factori determinanți ai dezvoltării economico-sociale, ai făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului.

Această concepție este, de altfel, sintetizată în Programul ideologic al partidului adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1982, aprobat de Conferința Națională a partidului și integrat de Congresul al XIII-lea în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Bogăția și caracterul novator al ideilor, tezelor și orientărilor practice conținute în Expunerea din iunie 1982 a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea educativă a partidului sînt deosebit de pregnante. Între acestea se cuprind tezele privind unitatea dialectică dintre existență și conștiința socială, dintre dezvoltarea forțelor de producție și concepția revoluționară despre lume și viață, ca factori fundamentali ai progresului continuu al societății, dintre

Petru PĂNZARU

(Continuare în pag. 5)

Politică științifică, echilibrată de repartizare teritorială a forțelor de producție

ÎN CONCEPȚIA de largă perspectivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la dezvoltarea economiei românești, asigurarea unor condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei necesită promovarea unei politici consecvente de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, dezvoltarea proporțională a economiei tuturor județelor. Această concepție este rezultatul unei ample și profunde examinări a realităților existente în patria noastră și are un caracter dinamic. Astfel, la elaborarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării noastre s-a ținut seama de faptul că în momentul trecerii la construirea socialismului, forțele de producție erau slab dezvoltate și disproporțional repartizate pe unități administrativ-teritoriale. Semnificativ în acest sens este nivelul relativ scăzut de dezvoltare a industriei în anul 1938 și concentrarea întreprinderilor respective în cîteva centre : București, Prahova, Brașov și Banat. Marea majoritate a regiunilor și localităților țării erau lipsite de unități industriale. De aceea, încă de la Conferința Națională a partidului din 1945 s-a pus un accent deosebit pe înfăptuirea industrializării și repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, însă datorită marilor decalaje existente, dezvoltarea regională disproporționată a forțelor de producție a constituit încă multă vreme o realitate în evoluția economiei.

Strategie complexă, cu efecte de anvergură

O CONTRIBUȚIE importantă la fundamentarea politicii științifice a P.C.R. privind rolul dezvoltării forțelor de producție în construirea socialismului a adus secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al IX-lea al P.C.R. În raportul prezentat la Congres a fost fundamentată concepția unitară și de largă perspectivă în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție. Pentru a asigura transpunerea în practică a acestei concepții, Conferința Națională a partidului din 1967 a adoptat un ansamblu de măsuri care viza, printre altele, îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, prin care a fost creat cadrul organizatoric pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților. Totodată, crearea noilor unități administrativ-teritoriale a asigurat și asigură condițiile pentru înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din 1972 cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială, precum și a hotărîrilor Congreselor al XI-lea și al XII-lea ale P.C.R. în domeniul dezvoltării armonioase a tuturor județelor.

Cu participarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XI-lea al P.C.R. au fost adoptate măsurile privind adîncirea procesului de dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor unităților administrativ-teritoriale. În cadrul acestor măsuri, un loc important l-au ocupat creșterea rolului industriei în toate județele țării, realizarea pînă în 1980, în fiecare județ, a unor capacități de producție care să permită obținerea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei. Înfăptuirea prevederilor stabilite de Congresul al XI-lea a dus la ample mutații în dezvoltarea industrială a județelor țării (tabelul nr. 1).

Volumul important al investițiilor și orientarea lor cu precădere către dezvoltarea industriei, în special în județele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic a dus la creșterea și modernizarea aparatului de producție și deci la sporirea volumului producției industriale în fiecare județ. Astfel, dacă în 1965 în 27 de județe se înregistra un volum al producției globale sub 4 miliarde lei, încă din anul 1980 această limită a fost depășită de către toate județele țării. De asemenea, numărul județelor cu un volum al producției globale de peste 25 miliarde lei a sporit de la 1 în anii 1965 și 1970, la 4 în 1975, la 12 în 1980 și la 17 în 1984. Marea majoritate a județelor — 29, realizau în 1984 o producție globală industrială de peste 15 miliarde, 11 județe au obținut o producție industrială între 10,1—15 miliarde lei și numai un județ realiza o producție industrială de circa 10 miliarde lei.

O etapă calitativ superioară în repartizarea teritorială a forțelor de producție o constituie cincinalul 1981—1985. În acest sens, o importanță deosebită are adoptarea de către Congresul al XII-lea al partidului a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Problematica elaborată de Congresul al XII-lea, cu participarea directă și nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei noastre, pune în evidență **conținutul complex, multilateral și dinamic** al politicii partidului în acest domeniu. Au fost introduse noi criterii de apreciere a nivelului de dezvoltare economică a județelor : producția globală pe locuitor, agricolă, industrială și din celelalte ramuri, care trebuie să se ridice la circa 70 000 lei și populația ocupată la 1 000 locuitori care trebuie să depășească 400 persoane în fiecare județ. Concentrarea eforturilor pentru realizarea acestor indicatori va avea consecințe favorabile asupra dezvoltării armonioase, echilibrate a tuturor județelor și zonelor țării, asupra apropierii nivelului lor de dezvoltare economico-socială.

Dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și de forță de muncă existente în fiecare județ, modernizarea economiei tuturor unităților administrativ-teritoriale. De asemenea, pentru realizarea nivelului minim pe fiecare județ la producția globală pe locuitor și la populația ocupată la 1 000 locuitori, un accent deosebit se va pune pe amplasarea în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate a unor unități de dimensiuni mai mici, mai ales din ramurile industriei prelucrătoare, pe dezvoltarea susținută a agriculturii în toate județele țării, a industriei mici și artizanale, pe creșterea eficienței activității economice și realizarea la un înalt nivel calitativ a obiectivelor dezvoltării economice și social-culturale, pe ansamblul țării și în profil teritorial.

Continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării în cincinalul 1986—1990 se va manifesta prin realizarea în fiecare județ a unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual. După cum rezultă din documentele adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R., în cincinalul 1986—1990 vor interveni schimbări importante în ceea ce privește nivelul de dezvoltare al județelor (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Evoluția grupării județelor după valoarea producției industriale

Valoarea producției industriale — în miliarde lei	Numărul județelor				
	1965	1970	1975	1980	1984
Pînă la 4	27	16	5	—	—
Între 4,1—10	9	15	14	10	1
„ 10,1—15	3	5	7	6	11
„ 15,1—25	—	3	10	13	12
Peste 25	1	1	4	12	17

Așadar, în actualul deceniu au loc importante schimbări în dezvoltarea armonioasă a economiei fiecărui județ, în sensul că la sfîrșitul acestei perioade în marea majoritate a județelor se va realiza un volum de activitate economică pe locuitor de peste 100 000 lei, în timp ce în 1980 acest nivel a fost atins în numai 4 județe. În aceste condiții va avea loc îmbunătățirea utilizării forței de muncă, sporirea în continuare a gradului de ocupare a acesteia, valorificarea superioară a resurselor naturale existente în toate zonele și localitățile țării.

Rolul determinant al industrializării

ÎN CONCEPȚIA secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării noastre și dezvoltarea echilibrată, armonioasă a tuturor județelor și localităților sînt strîns legate de **înfăptuirea consecventă a politicii de industrializare socialistă.** Această legătură își are izvorul în faptul că mijloacele de producție, volumul și nivelul tehnic al acestora joacă un rol important în aprecierea gradului de dezvoltare a forțelor de producție, iar aceste mijloace de producție și în special mijloacele de muncă sînt rezultatul direct al dezvoltării industriei grele, al ramurilor de bază ale acesteia — construcții de mașini, metalurgie, chimie, energetică, al sectoarelor complex prelucrătoare. Experiența României demonstrează că repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție a fost abordată în strînsă legătură cu strategia industrializării socialiste. Începînd cu alocarea resurselor necesare industrializării, cu politica de repartizare a investițiilor, s-a urmărit amplasarea mai judicioasă a noilor capacități de producție în diferite zone geografice ale țării, în vederea dezvoltării armonioase a economiei tuturor județelor.

Avînd în vedere rolul mijloacelor de muncă în structura forțelor de producție, precum și în aprecierea nivelului de etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, volumul și repartizarea pe unități administrativ-teritoriale a fondurilor fixe — care constituie forma social-economică de existență și funcționare a mijloacelor de muncă în condițiile proprietății socialiste — oferă o imagine cuprinzătoare și asupra amplasării teritoriale a forțelor de producție (tabelul nr. 3).

Se constată, așadar, că dacă în 1970 într-un număr mare de județe — 29, valoarea completă de inventar a fondurilor fixe nu depășea 15 miliarde lei, în 1980 numărul acestor județe s-a redus la 4, iar în 1983 în această categorie nu se mai afla nici un județ. De asemenea, dacă în 1970 exista numai 1 județ în care valoarea fondurilor fixe depășea 50 miliarde lei, în 1980 numărul acestora a crescut la 9 și în 1983 la 13.

Cincinalul 1986—1990 va marca mutații de ordin calitativ în dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de muncă, tocmai ca urmare a continuării politicii de industrializare pe baza cerințelor noii etape a revoluției științifico-tehnice contemporane. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Dezvoltarea industriei în cincinalul viitor se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate".** Așadar, în dezvoltarea economică echilibrată a tuturor județelor, în amplasarea judicioasă a forțelor de producție în profil teritorial, în cincinalul 1986—1990 vor avea loc schimbări de ordin calitativ, asigurîndu-se astfel condițiile pentru intensificarea acțiunii factorilor intensivi ai dezvoltării economice pe tot cuprinsul patriei noastre, obținerea în fiecare județ a unei creșteri substanțiale a productivității muncii, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție și sporirea mai accentuată a întregii eficiențe economice.

Tabelul nr. 2

Volumul de activitate economică pe locuitor — lei	Numărul județelor		
	1980	1985	1990
Pînă la 80 000	30	10	—
80 001—90 000	5	9	4
90 001—100 000	2	6	8
Peste 100 000	4	16	20

Tabelul nr. 3

Gruparea județelor după volumul fondurilor fixe din unitățile socialiste (la sfîrșitul anului 1983) (milioane lei valoare completă de inventar)

Fonduri fixe din unitățile socialiste — milioane lei valoare completă de inventar	Numărul județelor			
	1970	1975	1980	1983
Pînă la 10 000	20	8	1	—
10 001—15 000	9	8	3	—
15 001—20 000	5	7	6	4
20 001—30 000	6	9	10	8
30 001—50 000	—	8	12	16
50 001—75 000	—	—	7	6
75 001—100 000	1	—	1	5
Peste 100 00	—	1	1	2

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1984, D.C.S. p. 51.

În politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au acordat o atenție deosebită, ridicării gradului de ocupare a forței de muncă ; tocmai în acest sens a fost introdus ca indicator pentru aprecierea nivelului de dezvoltare a economiei județelor populația ocupată la 1 000 de locuitori. O imagine asupra progreselor înregistrate în acest domeniu ne oferă datele din tabelul nr. 4.

Avînd în vedere numai o parte a populației ocupate, și anume personalul muncitor la 1 000 de locuitori, se constată că numărul județelor cu un număr de pînă la 250 persoane s-a redus de la 32 în 1965 la 9 în 1980 și la 5 în 1984. Totodată, a crescut numărul județelor cu peste 250 personal muncitor la 1 000 de locuitori, de la 9 în 1965 la 32 în 1980 și la 36 în 1984. Așadar, evoluția acestui indicator pune în evidență o însemnată expresie a tendinței generale de apropiere a nivelului de dezvoltare economică a județelor țării, de ridicare economico-socială a acestora. În actualul deceniu și în perspectivă, această latură a forțelor de producție capătă o însemnătate deosebită, avînd în vedere rolul tot mai activ al forței de muncă în desfășurarea diferitelor activități social-utile în condițiile trecerii la o nouă etapă a revoluției științifice-tehnice.

Tabelul nr. 4

Gruparea județelor după numărul personalului muncitor total la 1 000 locuitori

Personal muncitor la 1 000 locuitori	Numărul județelor		
	1965	1980	1984
51—100	2	—	—
101—150	8	—	—
151—200	13	2	—
201—250	9	7	5
251—300	5	12	13
301—350	2	11	11
Peste 351	2	9	12

Finalitatea economico-socială

ACCENTUL pus pe dezvoltarea în continuare a forțelor de producție și pe amplasarea lor rațională pe teritoriul țării în etapa actuală are **o dublă finalitate : economică și socială.** Astfel, amplasarea teritorială rațională a forțelor de producție vizează asigurarea condițiilor pentru valorificarea superioară a resurselor de materii prime și de forță de muncă din fiecare zonă și localitate, obținerea unor produse de înalt nivel tehnic, sporirea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea eficienței economice în fiecare județ și pe ansamblul economiei naționale. Aceste cerințe au în vedere așezarea la baza politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție a principiului asigurării unei eficiențe economice maxime.

Accentuarea laturilor de ordin calitativ ale dezvoltării economiei noastre naționale în etapa actuală. intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice presupun luarea în considerare a resurselor materiale și de forță de muncă din fiecare județ, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării. De aceea, principiul asigurării unei eficiențe economice maxime capătă o semnificație deosebită în elaborarea și înfăptuirea politicii de amplasare teritorială rațională a forțelor de producție în spiritul documentelor adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R.

Realizarea acestor obiective, transpunerea în practică a principiului eficienței economice în amplasarea teritorială rațională a forțelor de producție are în vedere, desigur, și o repartizare mai judicioasă și a institutelor și centrelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, în profil teritorial. Totodată, la amplasarea noilor obiective economice și de cercetare științifică în diferite zone și localități trebuie să se țină seama și de principalele priorități ale dezvoltării economico-sociale, asigurarea bazei de materii prime și a independenței energetice, dezvoltarea mai susținută a agriculturii în toate județele etc.

Criteriul eficienței economice maxime în politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei

trebuie să se îmbine cu criteriile de ordin social, izvorîte din scopul nemijlocit al producției socialiste ; satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale întregului popor. Acest criteriu are în vedere creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață, a condițiilor de locuit, în așa fel încît întreaga populație a țării să beneficieze de avantajele oferite de societatea socialistă, de rezultatele eforturilor depuse în vederea înfloririi patriei, de condiții egale de muncă și viață.

Amploarea transformărilor pe plan social este pusă în evidență de tendința generală de creștere a populației ocupate, de la circa 9,7 milioane persoane în 1965, la circa 10,35 milioane persoane în 1980, la circa 10,5 milioane persoane în 1983 și va ajunge în 1990 la 11,5 milioane persoane, reprezentînd 48% din populația totală a țării, în acel an. La sfîrșitul actualului deceniu din totalul populației ocupate, circa 73% va lucra în ramurile neagricole și circa 27% în agricultură. De asemenea, personalul muncitor a crescut de la 4,3 milioane persoane în 1965, la 7,34 milioane persoane în 1980, la circa 7,6 milioane persoane în 1983 și va ajunge la 7,8—7,9 milioane persoane în 1990.

Semnificativ pentru sublinierea implicațiilor de ordin social ca urmare a politicii științifice privind repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție este creșterea mai accentuată a personalului muncitor în județele care au cunoscut o dezvoltare mai puternică în ultimele două decenii. Astfel, în perioada 1965—1983, creșterea numărului personalului muncitor pe ansamblul țării este de 177%, iar în județele Bistrița-Năsăud de 255%, Botoșani de 237%, Buzău de 240%, Constanța de 206%, Covasna de 230%, Gorj de 252%, Iași de 202%, Mehedinți de 206%, Olt de 241%, Sălaj de 266%, Vaslui de 223%, Vîlcea de 225%, etc.

Creșterea numărului personalului muncitor este însoțită de sporirea veniturilor bănești ale populației și de ridicarea gradului de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor. În aceste condiții, vînzările de mărfuri cu amănuntul, prin comerțul socialist, în perioada 1950—1983 au sporit de 16 ori, înregistrîndu-se un ritm mediu anual de creștere de 8,8%. De asemenea, paralel cu sporirea veniturilor bănești ale populației, a crescut considerabil volumul prestărilor de servicii, care în perioada 1975—1983 s-a dublat, iar în cincinalul 1986—1990 va spori cu 68—76% — prin diversificarea acestora și creșterea cu prioritate a celor solicitate mai intens de populație. Generalizarea treptată în întreaga economie a săptămînii de lucru de 44 de ore, în cincinalul 1986—1990, astfel încît oamenii muncii să beneficieze, în afara duminicilor, de două zile libere pe lună, se va corela cu amplificarea activității de turism și agrement, în scopul asigurării unor condiții tot mai bune de odihnă și recreare.

Politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării a fost însoțită și de apariția unor noi centre urbane, de ridicarea gradului de urbanizare și de înfăptuirea unor profunde mutații în structura populației pe cele două medii — urban și rural. Astfel, numărul municipiilor și orașelor a crescut de la 163 în 1965, la 237 în 1983, iar populația urbană în aceeași perioadă a sporit de la 6,4 milioane locuitori la 11,7 milioane locuitori. De asemenea, ponderea populației urbane în totalul populației a crescut de la 33,7% în 1965, la 52,1% în 1983. În cincinalul 1986—1990, prin dezvoltarea orașelor și transformarea unor centre comunale în orășele agroindustriale, populația din mediul urban va atinge o pondere de 57—58%. În cadrul noilor orașe, precum și în comunele reședință ale consiliilor agroindustriale se vor construi noi unități cu caracter industrial, de interes republican și local. Totodată, pe baza programelor de sistematizare a localităților în centrele urbane vor fi create noi instituții social-culturale, în domeniul învățămîntului, sănătății și culturii, care vor servi un număr de 4—5 comune înconjurătoare pe o rază de 15—20 km, ceea ce va determina intensificarea legăturilor dintre oraș și sat, apropierea condițiilor de muncă și de viață ale tuturor cetățenilor patriei noastre.

Repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, prin multiplele implicații de ordin economic și social determină creșterea numerică și calitativă a rîndurilor clasei muncitoare, întărirea rolului ei în conducerea societății socialiste. Totodată, în cadrul acestui proces, în etapa actuală are loc reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură, dintre munca fizică și intelectuală, ceea ce permite intensificarea procesului de omogenizare economică și socială, crearea unor condiții de muncă și viață egale pentru toți locuitorii țării noastre.

Dezvoltarea economico-socială și culturală echilibrată a tuturor județelor țării asigură condițiile pentru afirmarea plenară a personalității oamenilor muncii, a egalității depline în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate. Toate aceste implicații de ordin economic și social demonstrează caracterul profund științific și realist al concepției secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei, rolul determinant al acestei politici în asigurarea unor condiții de muncă și de viață tot mai bune pentru întreaga populație a țării.

dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

Contribuție novatoare la îmbogățirea gîndirii materialist-dialectice

(Urmare din pag. 2)

general și particular, național și internațional în procesul construcției socialiste și comuniste. Într-o perspectivă nouă sînt tratate și aprofundate raporturile dialectice dintre partidul comunist și statul socialist, dintre acestea și masele populare în sistemul democrației socialiste, muncitorești care îmbină armonios noile organisme ale autoconducerii muncitorești cu organele statului ce își bazează activitatea pe participarea tot mai largă a maselor de conducere socială.

Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu conține o tratare aprofundată multilaterală și novatoare a raporturilor dintre stat și națiune, atît în dimensiunile lor istorice, ale luptei poporului român pentru afirmarea ființei proprii, pentru libertate socială și națională, pentru independență și unitate, cît și în dimensiunile contemporane ale dezvoltării națiunii socialiste române, cu noile sale caracteristici și trăsături, ale rezolvării juste a problemei naționale. **„Avem o patrie comună. Prin munca unită a întregului popor înfăptuim cea mai dreaptă și umană orînduire din lume — societatea socialistă și comunistă... Indiferent de originea părinților, avem o origine comună : a patriei în care ne-am născut ; cu toții trebuie să învățăm și să vorbim o limbă unică, limba concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice". (Nicolae Ceaușescu,** „Expunerea cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului" prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R., 1—2 iunie 1982, Editura politică, 1982, pag. 44.)

Pe fundamentele trainice ale materialismului dialectic și istoric și ale tradițiilor înaintate ale gîndirii social-politice democratice, progresiste și revoluționare românești, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat și dezvoltat continuu concepția luminoasă a umanismului socialist,** care călăuzește întreaga politică a partidului nostru, orientează întreaga activitate constructivă spre realizarea unei noi calități a vieții și muncii întregului popor. Socialismul se construiește cu oamenii muncii, pentru oamenii muncii. Dezvoltarea și afirmarea personalității multilaterale a tuturor celor ce muncesc este o parte constitutivă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În lumina principiilor umanismului socialist un raport nou se stabilește între individ și colectivitate. **„Umanismul revoluționar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — concepe afirmarea și dezvoltarea plenară a personalității umane nu izolat, ci în cadrul ansamblului societății, promovînd principiul rațional și generos potrivit căruia fericirea personală nu se poate realiza încălcînd dreptul la fericire al altora, ci numai în cadrul înfăptuirii fericirii generale a colectivității, a poporului, a umanității. Aceasta este forma superioară, cea mai avansată a gîndirii umaniste, expresia realistă, nu utopică, a înfăptuirii idealului de dreptate și egalitate pe Pămînt".** („Omul și afirmarea personalității sale în societatea socialistă", Editura politică, 1981, pag. 42.)

Principiile umanismului, ale egalității și dreptății, ale demnității și suveranității naționale, țelul suprem al salvgardării păcii pe pămînt, a vieții însăși pe Terra călăuzesc constant politica externă a partidului și statului nostru elaborată în spirit novator, realist și promovată cu atîta strălucire de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al clasei muncitoare, al națiunii noastre, eminent teoretician și conducător revoluționar, personalitate proeminentă a vieții politice internaționale, simbolul idealurilor de libertate, pace și progres ale poporului român.

Creșterea și perfecționarea rolului statului democrației muncitorești

CONGRESUL AL XIII-LEA al Partidului Comunist Român se înscrie în istoria partidului și a patriei prin definirea, pe un plan superior, în conformitate cu particularitățile interne și internaționale actuale, a conținutului, strategiei și tacticii politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Documentele dezbătute și adoptate, Raportul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreprinzînd o cuprinzătoare și profundă analiză a dezvoltării României în cincinalul 1981—1985, au evaluat realist posibilitățile, tendințele și premisele proprii dezvoltării țării noastre în anii imediat următori și în perspectivă. Pe această bază forul suprem al comuniștilor a stabilit ca obiectiv fundamental al partidului și întregului popor continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, trecerea la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului. O asemenea orientare este de natură să mobilizeze resursele de care dispunem tocmai spre asigurarea unei înaintări pe toate planurile a societății, dezvoltarea armonioasă și plenară a tuturor domeniilor vieții sociale, funcționarea eficientă și optimă a întregului sistem social. Realizarea obiectivului menționat reclamă atît dezvoltarea în ritm intens a forțelor de producție, mutații adînci în sfera relațiilor sociale, cît și adîncirea democrației și autoconducerii, creșterea și perfecționarea rolului și atribuțiilor partidului, ale statului democrației muncitorești revoluționare, ale organizațiilor de masă și obștești, intensificarea muncii de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste.

Documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. despre natura și rolul statului democrației muncitorești, revoluționare

TEORIA DESPRE STAT, elaborată de partidul nostru, după Congresul al IX-lea al P.C.R., cu contribuția nemijlocită și decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă în gîndirea social-politică din țara noastră un salt calitativ și o cotitură critică în ceea ce privește rolul și locul politicului, al instituțiilor de organizare și conducere, al statului socialist, ca stat al oamenilor muncii, în edificarea societății socialiste. Această concepție, superioară prin caracterul ei consecvent științific și profund rațional, se remarcă, pe de o parte, prin faptul că realizează și conturează într-o optică nouă modul de înțelegere și de apreciere a poziției acestuia în societate. De asemenea, ea se impune, pe de altă parte, pentru că oferă, cu o mare putere de previziune, bazele principiale ale dinamicii și perfecționării acestuia pentru o îndelungată perspectivă.

Categorie istorico-socială, statul socialist, înregistrează după apariția sa o permanentă evoluție condiționată de transformările revoluționare, urmează o neîntreruptă dezvoltare dialectică, își adaptează rolul și funcțiile, conținutul și natura la parametrii și trăsăturile dezvoltării sociale din fiecare etapă. Cerințele și tendințele obiective ale vieții sociale îi impun însă o neîntreruptă extindere a competențelor și atribuțiilor, o continuă perfecționare a modului în care își asumă și realizează misiunea socială. Din acest punct de vedere, precizările secretarului general al partidului din Raportul prezentat Congresului al XIII-lea au o deosebită importanță practico-politică și teoretico-ideologică. **„Se poate afirma** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, fără teama de a greși, că nu se poate pune în nici un fel problema diminuării rolului statului în conducerea unitară a societății. Dimpotrivă, puternica dezvoltare a forțelor de producție, amplificarea fără precedent a activităților economico-sociale impun ca o necesitate obiectivă perfecționarea și creșterea rolului statului în conducerea unitară și armonioasă a societății".**

Analiza științifică a rolului statului în relație nemijlocită cu contextul specific generator, cu multiplele sale determinări cauzale, întreprinsă de partidul nostru, de secretarul său general, pune cu pregnanță în relief manifestarea statului socialist ca promotor activ și indispensabil al progresului social, puternica sa înrîurire asupra ritmurilor dezvoltării. De asemenea, transformările din societate se reflectă la nivelul statului în metodele folosite și în soluțiile concrete de asumare și de realizare a sarcinilor ce-i revin expres. Astfel, esența statului socialist rămîne de fiecare dată aceea de principal factor de natură politică de conducere și de decizie, prin care se înfăptuiește autentic și consecvent democratic puterea clasei muncitoare, a celorlalte clase și categorii sociale. Totuși, trăsăturile principalelor etape ale construcției socialiste, ale obiectivelor și direcțiilor lor prioritare de acțiune se regăsesc direct atît în forma de stat, prin prefaceri calitative de amploare, în sfera puterii și a relațiilor politice, cît și în atribuțiile ce-i revin cu necesitate.

Ca tip nou de stat, acesta se manifestă încă de la apariție ca promotor al intereselor fundamentale ale celor ce muncesc, ca apărător al cuceririlor revoluționare, ca organizator al întregii activități de edificare a socialismului. Concomitent, și-a asumat funcții de maximă importanță în îndrumarea, dirijarea și controlul proceselor economice, în organizarea și perfecționarea relațiilor de producție, în dezvoltarea forțelor de producție. În ansamblul instituțiilor politice de conducere a societății, statul — prin natura sa — a fost și este chemat să preia și să rezolve democratic sarcinile procesului revoluționar. Statul a înregistrat, pe măsura progreselor în dezvoltarea forțelor de producție, a științei, mutații în direcția adîncirii trăsăturilor democratice de realizare și de exercitare a puterii politice. În prezent, democrația apare tuturor claselor și categoriilor sociale ca o caracteristică esențială a puterii de stat, a puterii politice în general, ce aparține tuturor forțelor sociale, forțe aliate și prietene. În condițiile în care guvernarea societății și a statului este opera poporului însuși, suveran al propriilor destine, puterea de stat în România nu mai poate fi apreciată ca dictatură a proletariatului. În țara noastră, pe de o parte, **„odată cu cucerirea puterii și lichidarea exploatării burgheze** — așa cum sublinia secretarul general al partidului — **proletariatul s-a desființat pe sine însuși, transformîndu-se într-o clasă nouă, în clasa muncitorească conducătoare, proprietară, producătoare și beneficiară a tuturor bogățiilor naționale"**[1]. Pe de altă parte, în conformitate cu propria-i natură și obiectivul ei istoric, **„clasa muncitoare nu și-a propus să exercite puterea în mod dictatorial, ci în modul cel mai democratic"**[2]. Deci, avem de-a face cu o formă originală de conducere a societății de către clasa muncitoare împreună cu toate forțele sociale ale națiunii, cu un stat al democrației muncitorești socialiste, emanație a voinței și expresie a suveranității poporului muncitor. Statul democrației muncitorești nu mai exprimă un raport de subordonare între clase, ci își exercită funcțiile prin apropierea constantă de clasele sociale, de mase, concentrîndu-și eforturile în direcția organizării producției, a vieții științifice și culturale, a cooperării economice internaționale. Statul este reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, organizatorul vieții comune a întregului popor.

Raporturi dialectice și istorice între funcțiile crescînde ale statului și ale sistemului democrației muncitorești

PUNCTUL DE PORNIRE pentru soluționarea corespunzătoare a problemelor ce privesc funcțiile statului, ale tuturor instituțiilor de conducere din țara noastră îl reprezintă conținutul, sarcinile și prioritățile etapei de dezvoltare a societății. În strînsă legătură cu adîncirea complexității vieții sociale, cu diversificarea obiectivelor programatice ale partidului, se amplifică activitatea statului consacrată organizării, reglementării și dirijării activității economico-sociale, educative, de dezvoltare a culturii, științei și învățămîntului, de creștere a nivelului de trai al poporului. În această optică, în stadiul actual de edificare a socialismului în România rolul statului nu numai că nu slăbește, ci se amplifică neîncetat. Perspectivele societății și exigențele ce decurg de aici pentru ritmurile și eficiența economiei naționale atestă ca o cerință obiectivă, pentru o îndelungată perioadă, așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea, **„creșterea și mai puternică a rolului statului în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii**

[1] **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 22, București, Ed. politică, 1982, p. 195
[2] Ibidem, p. 195

activități economico-sociale, pe baza planului național unic". Amploarea diferitelor sectoare și domenii ale vieții sociale, accentuarea interdependențelor dintre acestea solicită tot mai mult creșterea rolului statului. Însă, între factorii care îi sporesc sarcinile și răspunderile pe primul plan se situează creșterea generală a forțelor de producție. Înaintarea României pe noi trepte de civilizație este de neconceput fără funcționarea normală a statului, fără întărirea atribuțiilor și competențelor ce-i sînt specifice. **„Funcțiile de organizare și conducere conștientă a activității în societatea socialistă** — aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu vor dispărea niciodată. Societatea va trebui să dispună întotdeauna de organisme centrale proprii care să asigure conducerea activității economico-sociale pe baza aplicării legităților sociale, evitînd disproporțiile, soluționînd contradicțiile, asigurînd dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului".**

Teza potrivit căreia pentru o îndelungată perioadă, inclusiv în comunism, statul își accentuează rolul și locul în societate, amplificîndu-și necontenit competențele în organizarea vieții social-economice, în administrarea avuției naționale este completată cu ideea că funcțiile sale nu sînt și nu pot fi evaluate static. În raport cu cerințele stadiului atins sau spre care se îndreaptă societatea, unele atribuții își diminuează importanța, altele și-o intensifică pe fondul tendinței obiective de întărire și perfecționare a rolului statului de organizator și conducător al întregii activități economico-sociale. Făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare este de neconceput, în condițiile specifice, actuale și de perspectivă, ale României fără un stat bine organizat, cu principii de funcționare bazate pe fermitate și suplețe. Acesta este chemat, și trebuie să fie în măsură, să concentreze eforturile materiale și umane pornind de la cadrul general oferit de legile țării, de alte acte normative, în conformitate cu situația particulară a fiecărui sector de activitate. Practic, raționile precizărilor privind atribuțiile statului în soluționarea corespunzătoare a problemelor de care depinde organizarea economică și socială a țării noastre în actuala etapă și în viitor rezidă și în faptul că societatea nu dispune de nici un alt organism social care să poată prelua și îndeplini cu succes asemenea sarcini. Profunde determinări cauzale, obiective și subiective, impun statul ca unicul cadru politic de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, fiind exponentul și reprezentantul intereselor supreme ale națiunii.

Pe temeiul acestor principii metodologice și în virtutea necesităților dezvoltării sociale, Partidul Comunist Român a acordat și continuă să acorde o deosebită atenție modului în care statul își înfăptuiește funcțiile de mare importanță pentru făurirea noii orînduiri, ca factor principal și indispensabil de exercitare a puterii oamenilor muncii, de participare a întregului popor la conducere și decizie.

Întărirea concomitentă a centralismului democratic, a planului național unic, a planificării și a participării oamenilor muncii la conducerea statului, a competențelor sistemului unic și unitar al democrației reprezintă principalele domenii de perfecționare a organizării și conducerii sociale din țara noastră. Practica atestă că numai în acest mod, adică prin planificarea și îndrumarea centralizată și unitară a tuturor domeniilor de activitate socială și prin simplificarea aparatului și instituțiilor de stat, prin înlăturarea birocratismului și extinderea atribuțiilor organelor locale, ale centralelor și unităților de bază, se asigură acțiunea legilor economice obiective, folosirea pîrghiilor economico-financiare pentru creșterea eficienței economice, promovarea spiritului de emulație. Centralismul democratic, ca principiu călăuzitor fundamental al activității de stat, și planul național unic, ca instrument al acestuia, permit îmbinarea și concentrarea tuturor forțelor într-o singură direcție, spre înflorirea economiei, științei, culturii, învățămîntului, ridicarea bunăstării poporului. Astfel, se împlinește misiunea istorică a clasei muncitoare, se satisfac interesele întregului popor. Partidul nostru a respins cu consecvență pretinsa superioritate a unor teze și tendințe care proclamă „libera inițiativă", „democrația pură". În același timp, a demonstrat că în condițiile relațiilor sociale și de producție socialiste planul național unic de stat constituie instrumentul cel mai eficient, cel mai în măsură să asigure o bună orientare și planificare a dezvoltării complexe și rapide, garanția progresului general. În condițiile rapidei dezvoltări a forțelor de producție, ale revoluției științifice și tehnice, ale adîncirii diviziunii sociale a muncii, ale accentuării procesului de concentrare a producției și ale creșterii caracterului ei social, necesitatea dirijării unitare a societății este recunoscută, ca atare, parțial și doar pentru anumite sfere ale activității sociale, chiar și de mulți economiști burghezi care au elogiat multă vreme „virtuțile" economiei liberale.

În același timp, viața reclamă cu stringență fructificarea integrală a experienței și înțelepciunii colective a maselor, exercitarea tot mai activă a drepturilor lor de a dezbate și a contribui nemijlocit la adoptarea deciziilor. Participarea oamenilor muncii la conducerea societății și prin intermediul organelor statului, alături de sistemul democrației muncitorești, este considerată la fel de imperioasă ca și cerința conducerii ca atare a societății. Aceasta derivă din unitatea dintre puterea economică și cea politică, din proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, din principiile socialiste ale guvernării. Statul nostru își îndeplinește rolul și atribuțiile în condițiile în care conducerea este o funcție profund democratică. În societatea noastră, munca și răspunderea colectivă, îmbinarea răspunderii personale cu conducerea colectivă, adîncirea conlucrării dintre organele de stat și organismele democrației, ale autoconducerii din toate domeniile și de la toate nivelele — național, local și de instituție — reprezintă, de asemenea, principii de bază care însoțesc și completează centralismul democratic. Dînd expresie principiului unicității puterii, centralismul nu poate fi conceput decît adîncind procesul de democratizare a întregii societăți. Bazîndu-se pe caracterul obiectiv al acestei corelații și dependențe reciproce, partidul nostru a consacrat ca o caracteristică a dinamicii și perfecționării statului realizarea unei conjuncții de înaltă funcționalitate între promovarea consecventă a centralismului și a democrației autentice, a autoconducerii.

Unitatea indisolubilă dintre centralism și autonomie, dintre conducerea unitară și autoconducerea constă în faptul că organele democratice ale întreprinderilor iau decizii, în continuare, în conformitate cu planul național unic, că în țara noastră întărirea conducerii unitare și a planificării ferme se completează cu întărirea inițiativelor deliberative ale unităților economico-sociale. Astfel, se evită contradicțiile, dezorganizarea, risipa de energie umană și materială. Aceasta este modalitatea cea mai adecvată pentru respectarea rolului fiecărei unități în diviziunea socială a muncii, pentru ca acestea să producă ceea ce și cît este necesar, în concordanță cu interesele generale ale societății. Desigur, este posibilă și schimbarea structurii producției dintr-o întreprindere sau alta, dar numai în urma unei reorganizări generale a sectorului din care face parte sau a economiei naționale.

În practica noastră socială, creșterea concomitentă a rolului statului și al sistemului democrației muncitorești se concretizează în apropierea organelor de stat de la nivel central și local de oamenii muncii, de interesele lor, de unitățile socialiste și de activitatea concretă a acestora, în sporirea participării maselor la rezolvarea sarcinilor dezvoltării sociale prin instituționalizarea și generalizarea autoconducerii și autogestiunii. Astfel, creșterea atribuțiilor statului nu echivalează nicidecum cu o creștere a „etatizării" raporturilor și activităților sociale, și nici cu o dezvoltare a laturilor sale administrative sau coercitive. Dimpotrivă, aceasta implică slujirea neabătută a intereselor poporului. Referindu-se la dialectica acestor procese ce vizează toate organele statului, ca organe ale puterii poporului muncitor, pe de o parte, și organele democrației și autoconducerii, pe de alta, la sensul devenirii lor istorice, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea : **„Perfecționarea activității statului democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare va duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea statului, a întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a societății noastre. Dar participarea activă a maselor populare la conducerea statului, dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare nu presupun în nici un fel renunțarea sau diminuarea conducerii unitare a activității de stat".** Această conlucrare fertilă se înfăptuiește prin instituirea în toate sectoarele și verigile societății a unui cadru organizatoric propice pentru valorificarea energiilor celor ce muncesc, concretizat în sistemul larg cuprinzător oferit de partidul comunist, de organele de stat, de organizațiile obștești, de masă, profesionale reunite în Frontul Democrației și Unității Socialiste, de instituțiile autoconducerii de la nivel de întreprindere, de consfătuirile și conferințele organizate periodic pe diverse ramuri de activitate, de congresele naționale.

■

Întărirea legăturilor cu clasa muncitoare, cu celelalte clase și categorii sociale constituie forța principală a statului nostru revoluționar, în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În același timp, manifestarea partidului comunist ca forță politică conducătoare a întregii societăți conferă resurse inepuizabile pentru activitatea creatoare, pentru întărirea și perfecționarea statului democrației muncitorești, reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, adică al tuturor oamenilor muncii din patria noastră.

Constantin NICA

În lumina sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Sporirea producției și gospodărirea judicioasă a energiei — condiții pentru desfășurarea normală a activității economico-sociale

CONDIȚIILE extrem de grele ale acestei ierni, greutățile create de gerurile și căderile de zăpadă deosebit de mari care au afectat în ultimul timp țara noastră au creat serioase perturbații în desfășurarea normală a activității în toate ramurile și sectoarele economiei. Vremea geroasă a determinat înghețarea Dunării și rîurilor interioare, funcționarea necorespunzătoare a centralelor pe cărbune, ceea ce a dus la reducerea cantității de energie electrică produsă în hidrocentrale și diminuarea simțitoare a producției generale de energie electrică necesară desfășurării normale a activității economico-sociale. Dacă la aceasta adăugăm și condițiile grele de lucru din carierele de lignit, care au influențat în mod hotărîtor nivelul producției de cărbune din prima decadă a acestui an, avem imaginea de ansamblu a dificultăților cu care se confruntă în prezent unitățile producătoare de energie.

În aceste condiții, producția de energie electrică realizată în perioada 1—10 ianuarie a.c. nu s-a situat la nivelul prevederilor de plan. Centralele electrice Işalnița, Rovinari, Turceni, Zalău, Doicești etc., se numără printre cele care au înregistrat nerealizări importante la producția de energie electrică. În același timp, în primele 13 zile ce au trecut din acest an producția de cărbune a înregistrat pe ansamblu importante nerealizări, ponderea cea mai mare deținînd-o cărbunele energetic obținut din cariere.

Pentru a asigura în aceste condiții grele o cît mai bună derulare a activității economico-sociale, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 13 ianuarie a.c., a examinat și dezbătut un **program privind asigurarea producției de energie și folosirea rațională a energiei electrice, termice, a gazelor naturale, precum și regimul de lucru al unităților economice și sociale în perioada de iarnă.** Acest program, elaborat pe baza orientărilor și indicațiilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinde un ansamblu de măsuri eficiente de organizare a producției și de gospodărire rațională a energiei electrice, gazelor și căldurii, în condițiile asigurării nivelelor planificate ale producției în fiecare sector de activitate.

■

PRIORITATEA priorităților pentru această perioadă este **funcționarea la întreaga capacitate a tuturor centralelor electrice** și livrarea, conform prevederilor planului, a cantităților de energie necesare bunei derulări a activității social-economice. În principal, este vorba de funcționarea ireproșabilă a marilor centrale electrice pe cărbune — Mintia, Işalnița, Paroșeni, Oradea, Rovinari, Turceni, Onești etc. — care dețin o pondere însemnată în balanța energetică a țării, astfel încît, prin sporirea producției de energie pe bază de cărbune — la care se va adăuga și energia obținută pe hidrocarburi și în hidrocentrale — să se obțină o cantitate de energie care să satisfacă atît cerințele producției cît și cele ale consumului public și populației. Acest lucru este pe deplin posibil dacă avem în vedere rezultatele obținute de o serie de centrale electrice în prima decadă din acest an. Astfel, centrala termoelectrică Mintia-Deva și centrala electrică Ovidiu au realizat integral și chiar au depășit (Mintia 101,2%) producția de energie planificată. Este necesar însă ca toate centralele electrice, cu deosebire cele pe cărbune, să atingă în cel mai scurt timp parametrii de producție stabiliți și să beneficieze de cantități sporite de cărbune de calitate corespunzătoare. În același timp, printr-o mai bună întreținere și verificare permanentă a utilajelor și instalațiilor energetice se poate asigura funcționarea acestora în condiții de deplină siguranță, fără căderi sau întreruperi, astfel încît să

- **Eforturi susținute în toate exploatările de cărbune pentru sporirea producției și aprovizionarea ritmică a centralelor electrice cu cantitățile planificate de cărbune**
- **Prin măsuri organizatorice și tehnice corespunzătoare centralele electrice să funcționeze la întreaga capacitate, livrînd zilnic cantitățile de energie prevăzute**
- **Reducerea accentuată a consumurilor energetice în unitățile productive prin reorganizarea regimului de lucru pe schimburi și zile**
- **Acțiuni complexe de economisire a energiei la toți consumatorii**

se pulseze continuu o cantitate cît mai mare de energie electrică în sistemul energetic național.

Pe baza programului adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Ministerul Energiei Electrice a trecut la aplicarea unor măsuri importante de asigurare a producției de energie stabilită. Hotărîtoare este asigurarea unei producții zilnice la nivelul prevăzut și a unei puteri medii zilnice constante, în condițiile **menținerii unui consum liniar, fără vîrfuri de sarcină, care să favorizeze desfășurarea ritmică, normală a activității în întreaga economie.**

Alături de activitatea energeticienilor de menținere în funcțiune, la întreaga capacitate, a centralelor electrice, sarcini deosebite revin și colectivelor de oameni ai muncii din industria minieră care trebuie **să asigure cantitățile necesare de cărbune, de calitate corespunzătoare, ritmic și integral.** Imensele căderi de zăpadă în majoritatea carierelor din bazinele Rovinari și Motru (care asigură cea mai mare parte din producția de cărbune energetic) au creat serioase dificultăți în exploatarea cărbunelui. Unități miniere ca Rovinari, Roșia Pești, Urdari, din cadrul Combinatului minier Rovinari, precum și un număr mare de întreprinderi din Combinatul minier Motru au avut mult de suferit în aceste zile de pe urma intemperiilor vremii. Cu toate acestea, faptele au demonstrat că acolo unde s-a acționat din timp cu maximă răspundere (exploatările Motru, Mătăsari și Rogojelu au depășit, în primele 15 zile scurse din acest an, prevederile de plan cu 6 000 tone, 3 000 tone și respectiv 1 000 tone) efectele nedorite ale acestei ierni capricioase au fost parțial limitate, astfel încît extracția cărbunelui s-a efectuat în condiții aproape normale.

În lumina orientărilor cuprinse în programul adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., au fost stabilite măsuri atît la nivelul Ministerului Minelor cît și al fiecărei unități miniere în parte, care să conducă la **încadrarea fiecărei întreprinderi în sarcinile zilnice de producție.** Între acestea se evidențiază înlăturarea zăpezii din locurile unde se extrage cărbunele în cariere, deszăpezirea drumurilor de acces, asigurarea fronturilor de lucru necesare tuturor utilajelor și instalațiilor miniere, organizarea mai bună a muncii pe schimburi și brigăzi, asigurarea ritmicității în livrarea cărbunelui spre termocentrale, asigurarea calității corespunzătoare a acestuia, sporirea accentuată a producției de cărbune din subteran pentru compensarea parțială a nerealizărilor din această perioadă din cariere etc.

■

PROGRAMUL adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cuprinde măsuri de **reorganizare a regimului de lucru în întreprinderi, de încadrare strictă în cotele de energie alocate, de neadmitere a nici unei depășiri,** indiferent de ramura de activitate, întreprinderea în cauză sau județul din care face parte. În acest sens, au fost stabilite pentru unele întreprinderi sau secții organizate pe trei schimburi, unde nu există foc continuu și care nu au materiile prime sau comenzile necesare, trecerea la regim de lucru în două schimburi sau într-un singur schimb prelungit, potrivit programului stabilit pentru astfel de unități. În cazul întreprinderilor cu foc continuu s-au aplicat măsuri ferme de reducere a consumului de energie electrică, combustibili și gaze prin **încadrarea strictă în normele de consum aprobate, care vor fi considerate minime,** iar instalațiile cu foc continuu care nu pot lucra la întreaga capacitate din lipsă de materii prime sau alte cauze au fost programate să lucreze la capacitate un timp limitat pe lună sau sînt oprite, producția acestora urmînd a fi preluată de alte unități sau secții din alte întreprinderi.

O atenție deosebită este acordată **încadrării ferme a marilor consumatori în cotele de energie alocate.** Din situația decadală a Centralei industriale de rețele electrice rezultă că, în perioada 1—15 ianuarie a.c., un număr însemnat de întreprinderi au depășit în mod nejustificat cotele de energie electrică și termică alocate. Astfel, în cazul M.I.Ch. un număr de 9 întreprinderi (C.P. Pitești, C.P. Borzești, C.P. Brazi, Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Mureș etc.) au înregistrat o depășire de peste 7 500 mii kWh, în timp ce depășiri importante s-au înregistrat și în cadrul M.T.Tc. (18 întreprinderi — 2 068 mii kWh), M.A.I.A. (în 14 întreprinderi — 1 794 mii kWh), Ministerul Petrolului (7 întreprinderi — 2 068 mii kWh). Situații asemănătoare s-au înregistrat și în cazul energiei termice. În cadrul M.I.Ch., la C.P. Borzești s-a depășit cota de energie termică alocată cu 39 624 Gcal, la C.P. Brazi cu 6 070 Gcal etc.

Este necesar ca și sub acest aspect unitățile economice, în special cele mari consumatoare de energie, să-și disciplineze consumurile, respectînd cotele alocate. Printr-o organizare optimă a timpului de lucru pe schimburi și zile în aceste întreprinderi, în funcție de volumul și ritmicitatea de producție necesare, se poate asigura o încărcare uniformă a sistemului energetic național.

● Un singur procent din producția zilnică de cărbune a Combinatului minier Rovinari echivalează cu 175 000 kWh energie electrică produsă de termocentrala Rovinari

● Depășirea medie zilnică a producției de energie electrică de 1,25 milioane kWh la Centrala termoelectrică Mintia echivalează cu energia electrică necesară consumului zilnic a 0,5 milioane familii

● Diminuarea cu 1% a consumului zilnic de energie electrică la nivelul Capitalei echivalează cu economisirea a circa 100 000 kWh

Programul adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cuprinde și alte măsuri deosebit de importante care urmăresc : ● efectuarea în perioadele de iarnă a reparațiilor capitale la un număr mai mare de instalații, prin devansarea celor prevăzute pentru trim. II și III, producția prevăzută în trim. I urmînd a se recupera în perioada de vară ; ● trecerea de la trei și două schimburi, la două și chiar un schimb prelungit în cazul atelierelor și sectoarelor auxiliare care nu sînt legate direct de funcționarea instalațiilor tehnologice cu foc continuu ; ● reorganizarea activității unităților care lucrează în două schimburi și a programului de funcționare a celorlalte instituții social-culturale etc. De asemenea, au fost stabilite măsuri importante pentru reducerea consumurilor de combustibil și energie în unitățile de transport prin **optimizarea transporturilor și folosirea la întreaga capacitate a tuturor mijloacelor de transport.** Măsuri deosebite au fost adoptate și pentru activitatea de comerț și din servicii, pentru unitățile cultural-artistice și pentru populație. Se va acționa de așa natură încît iluminatul public și casnic să se reducă cu 50% față de iarna din 1984.

Din măsurile recent adoptate rezultă în mod clar că nimeni, nicăieri și în nici un moment nu poate consuma mai multă energie decît s-a stabilit. Eforturile se cer concentrate îndeosebi la marii consumatori și, în general, în întreaga economie, spre reducerea consumului de energie și combustibil prin găsirea de noi soluții tehnice și organizatorice, prin extinderea experienței ce s-a dovedit eficientă în această privință. Toate obiectivele înscrise în programul adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. au menirea de a asigura desfășurarea normală a activității în toate sectoarele economico-sociale, de a contribui la înfăptuirea integrală a prevederilor planului pe acest an și pe întreg cincinalul 1981—1985.

C. BĂRNEA
C. GORIE

- **Întrecerea socialistă pe anul 1985**
- **Adunările generale ale oamenilor muncii**

Planul, programele, angajamentele — prin prisma răspunderii revoluționare a autoconducerii muncitorești

PE COORDONATELE orientărilor de perspectivă și sarcinilor de actualitate formulate în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din decembrie, pe fondul însuflețitei întreceri socialiste declanșate prin chemările adresate în aceste zile de organizații județene de partid, consilii populare, unități din toate ramurile economiei naționale, vor avea loc, în perioada imediat următoare, adunările generale ale oamenilor muncii pentru analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute în anul 1984 în îndeplinirea planului și a angajamentelor, pentru dezbaterea și aprobarea măsurilor menite să asigure îndeplinirea la cote de eficiență cît mai ridicate a sarcinilor din acest ultim an al cincinalului.

MOMENTUL are o deosebită semnificație pe mai multe planuri. În primul rînd, nivelul obiectivelor cantitative și calitative ale creșterii economice pe ansamblu și pe fiecare unitate în parte în 1985 obligă la **o cuantificare de fond și într-o viziune nouă, complexă a potențialului realmente existent,** ceea ce presupune un foarte serios efort colectiv pentru identificarea rezervelor încă neexplorate și punerea lor în valoare în așa fel încît producția sporită să se realizeze cu un minim de resurse materiale, energetice, de muncă, respectînd în întregime sortimentația, clasele de calitate, prevederile referitoare la înnoirea și modernizarea produselor. În al doilea rînd, măsurile pentru **încheierea cu rezultate cît mai bune a cincinalului actual** trebuie integrate, în conținut și timp, cu cele vizînd **pregătirea abordării saltului din viitorului cincinal, dominat în mod decisiv de aportul științei și tehnologiei** la dezvoltarea intensivă a tuturor domeniilor de activitate. În al treilea rînd, indicațiile secretarului general al partidului cu privire la **creșterea rolului și răspunderii organismelor democrației muncitorești** — consiliile oamenilor muncii, adunările generale — trebuie să determine de pe acum o cotitură de esență în munca acestora, sub aspectul întăririi disciplinei de plan, al grijii pentru buna gospodărire și consolidarea patrimoniului încredințat spre administrare, al fructificării tuturor posibilităților pentru funcționarea ordonată și coordonată a fiecăruia din componentele mecanismului complex al economiei naționale, ca o condiție a eficienței de ansamblu.

Balanțele materiale, capacitățile de producție existente, contractele încheiate sau în curs de perfectare acoperă la nivel macroeconomic cerințele cantitative ale planului și — așa cum rezultă și din angajamentele unităților care au lansat chemările la întrecere — permit și depășiri la produse cu resurse și desfacere asigurate. Revine centralelor industriale sarcina de a regla dinamic acordul între cerințe și posibilități în cadrul subramurilor respective, al unităților componente, cu accent pe **satisfacerea nevoilor prioritare** pentru export, pentru ramurile utilizatoare, pentru aprovizionarea populației potrivit programului stabilit.

DUPĂ CUM a demonstrat practica ultimilor ani, adîncirea conducerii planificate prin completarea ei cu conducerea prin **programe** (naționale, departamentale și pe unități, pe diferite ramuri productive, pentru grupe de produse și lucrări de importanță hotărîtoare, pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, pentru diferite elemente-cheie ale eficienței economice) — expresie a politicii științifice, previzionale a partidului și statului nostru — oferă deopotrivă viziunea globală, de perspectivă în domeniile respective și definirea căilor concrete de realizare, corelează atribuțiile și răspunderile diferiților participanți ; pe această bază planurile anuale au cîștigat considerabil în realism, în echilibru, în adaptarea la restricții, în susținerea dinamicii. Succesul programelor depinde însă de **seriozitatea, competența, responsabilitatea cu care ele sînt considerate și rezolvate în unitățile de bază,** de înțelegerea la acest nivel a faptului că programele speciale nu sînt sarcini suplimentare și de mîna a doua față de plan, ci **baza însăși** a acestuia, **coordonatele și condiția realizării lui** la toți indicatorii. Analiza în adunările generale a activității din anul precedent nu se poate dispensa de aprecierea exigentă a modului în care au fost îndeplinte prevederile pe 1984 ale programelor, după cum dezbaterea căilor de înfăptuire a sarcinilor din acest ultim și decisiv an al cincinalului trebuie să se concentreze asupra conținutului și rezultatelor scontate ale capitolelor corespunzătoare din programul unic de măsuri ; asupra gradului în care acestea garantează atingerea nivelelor prevăzute la creșterea productivității muncii, la calitatea produselor, la reducerea cheltuielilor de producție și cu precădere a celor materiale, a consumurilor materiale și energetice, depășirea acestor nivele potrivit angajamentelor ce se asumă ; asupra responsabilităților — începînd cu cea a organelor de conducere colectivă.

CONSILIILOR oamenilor muncii trebuie să le fie clar că materialul de sinteză pe care-l prezintă adunării generale este o dare de seamă **în primul rînd asupra activității proprii,** că repartizarea în sînul lor a atribuțiilor pe funcțiuni și activități înseamnă mai mult decît competențele individuale rezultate din organigramă, că nereușitele sub un aspect sau altul își au sorgintea și în modul în care membrii lor își exercită aceste atribuții. **Întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii pornește de la calitatea muncii de conducere colectivă.**

Recentele măsuri care prevăd stimularea suplimentară, din fondul de participare la beneficii, a colectivelor care obțin rezultate superioare la indicatorii calitativi instituie totodată și sancțiunea colectivă pentru gestiunea necorespunzătoare, prin suportarea din același fond a unor pagube aduse întreprinderii. Opinia muncitorească trebuie să combată ferm neglijența personală a celor ce au produs aceste pagube, a celor ce au gospodărit prost fondul de dezvoltare (alimentat și din părțile sociale), a celor ce nu au asigurat în unele unități condițiile pentru realizarea ritmică a planului și pentru obținerea retribuției integrale. Nemanifestîndu-și exigența în spirit comunist, revoluționar, neexercitîndu-și dreptul legal de a propune revocarea din funcție a cadrelor care nu și-au făcut datoria, adunările generale perpetuează riscul repetării abaterilor. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, **pentru a asigura fondurile necesare participării la beneficii trebuie să asigurăm în primul rînd beneficii,** deci va trebui să se analizeze de către toate consiliile de conducere, de către adunările generale prevederile referitoare la creșterea rentabilității, a beneficiilor.

CU TOATE acțiunile energice întreprinse pentru a combate efectele rigorilor acestei ierni, într-o serie de sectoare și unități au apărut dificultăți care au stînjenit respectarea planului. Potrivit programului adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., atenția adunărilor generale trebuie concentrată și asupra regimului de lucru pe perioada de iarnă, a reprogramării operative a volumelor de producție nerealizate, asigurării condițiilor pentru funcționarea în plin a capacităților energetice, regularitatea transporturilor de materii prime și produse, punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții restante, restrîngerea la minimul necesar a consumurilor de energie, combustibil, apă tehnologică.

Angajarea și răspunderea revoluționară a autoconducerii muncitorești, manifestate în adunările generale, în întrecerea socialistă vor da expresie fizică planului, programelor, angajamentelor.

C. DAMIAN

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Ample acțiuni în sprijinul sporirii producției de țiței

ANUL 1985, decisiv în înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal, trebuie să reprezinte un an de referință pentru toate unitățile economice, să marcheze un salt important în realizarea integrală a sarcinilor de plan. Printre acestea, un loc prioritar îl ocupă dezvoltarea în continuare a bazei energetice și de materii prime, condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale.

Un sector direct implicat în concretizarea în practică a acestor obiective este reprezentat de industria petrolieră, care trebuie să asigure, în acest an, extracția unui volum de țiței de 12,6 milioane tone și de gaz metan utilizabil, inclusiv gaze libere, de 32 850 mil. mc. Evident, acest lucru impune din partea tuturor unităților economice de profil, mai ales în actualele condiții impuse de rigorile acestei ierni neobișnuit de grele, acțiuni susținute pentru utilizarea superioară a întregii dotări tehnice, perfecționarea tehnologiilor, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea organizării producției etc., astfel încît să se asigure realizarea lună de lună a obiectivelor stabilite prin plan.

ÎN ACEST AN, unitățile din componența **Trustului de foraj și extracție din Pitești** au de realizat sarcini superioare față de 1984, concretizate într-un plus de 125,1 mii tone țiței, 100 mil. mc gaze libere utilizabile, 2 mii tone etan, 10 mii metri lucrări de foraj ; planul mai prevede, de asemenea, obținerea a 5 mil. tone țiței din rezerve recuperabile, realizarea unei productivități a muncii de peste 577 000 lei/persoană, precum și a unui important volum de investiții. În scopul realizării ritmice a acestor mobilizatoare sarcini — lucru pe deplin posibil avînd în vedere dotarea tehnică, umană și materială de care dispunem — pe baza rezultatelor înregistrate în anul trecut, cînd s-au obținut producții superioare de țiței, gaze, etan și gazolină față de 1983, și a analizării cauzelor tuturor greutăților și neajunsurilor care s-au manifestat în activitatea noastră, la nivelul trustului au fost întocmite, cu defalcare pe subunități, programe de acțiuni pentru valorificarea integrală a rezervelor interne de sporire a producției, de asigurare a unei activități superioare, cantitativ și calitativ, celei din 1984.

Principala direcție către care converg toate măsurile și acțiunile pe care ne-am propus să le inițiem în diferite domenii (creșterea capacității de producție, îmbunătățirea coeficientului de exploatare a sondelor, asigurarea realizării unor debite optime, creșterea vitezelor de foraj, sporirea productivității muncii, introducerea și extinderea tehnologiilor avansate etc.) o constituie creșterea cantităților de țiței extrase și, implicit, a celor de gaze, etan, gazolină, astfel încît să ne sporim contribuția la asigurarea economiei naționale cu astfel de produse. Dintre cele mai reprezentative acțiuni conținute de programele amintite enumerăm pe cele referitoare la :

■ **Creșterea aportului cercetării geologice la sporirea producției** prin descoperirea de noi rezerve de țiței și gaze exploatabile. Activitatea desfășurată în anul trecut în acest domeniu — concretizată în punerea în evidență a unui volum de rezerve recuperabile de hidrocarburi lichide de categorie inferioară (petrol + condensat) de peste 400 mii t, extinderea acumulărilor din zonele Vata și Strîmba și promovarea la categorie superioară a unei părți din rezerva zăcămîntului Drăgan-Călina — își va aduce, desigur, în acest an, un aport deosebit la creșterea cantităților de țiței ce vor fi extrase. În 1985, pe baza cercetărilor geologice, ne propunem **săparea și punerea în producție a unui număr de 234 sonde de exploatare și injecție,** care vor asigura creșterea capacităților de producție a unităților de profil din cadrul trustului.

■ **Îmbunătățirea coeficientului de exploatare a sondelor și realizarea unor debite optime** pentru a se asigura utilizarea integrală a fondului de timp disponibil, sporirea capacităților de producție, funcționarea eficientă a fiecărei sonde. În aceste scopuri, măsurile preconizate prevăd, printre altele : ● **extinderea,** la 400 sonde, a **utilizării pompelor cu durată mare de funcționare,** fabricate în țară, precum **și a celor centrifugale submersibile** tip UETN la 30 sonde. În urma acestor acțiuni apreciem că vom obține, la aceste sonde, o producție suplimentară de țiței de 11 mii tone, concomitent cu reducerea timpului de intervenții la sonde cu peste 5 000 ore ; ● **combaterea viiturilor de nisip** la 200 sonde prin efectuarea unor diverse operații tehnologice, mărindu-se astfel producția lor cu circa 13 000 tone țiței ; ● **înlocuirea țevilor de extracție neetanșe** cu țevi noi sau recondiționate și punerea în funcțiune la sondele din parcul 6 Otești a instalațiilor de control și urmărire centralizată a funcționării lor — producție suplimentară 9 mii tone țiței ; ● **efectuarea a 380 operații de stimulare a sondelor** (acidizări, tratamente tensioactive, fisurări hidraulice) **și a 110 operații geologo-tehnice** (adîncări, retrageri la alte strate, reveniri și reperforări), cu o eficiență estimată la peste 20 mii tone țiței extrase suplimentar ; ● **extinderea utilizării supapelor CAMCO și optimizarea,** la 40 de sonde, a **regimului de exploatare prin gaz-lift,** obținîndu-se astfel peste 2 000 tone țiței în plus. Referitor la această din urmă acțiune amintim că, în acest an, vom intensifica eforturile pentru finalizarea și punerea în funcțiune a stațiilor de compresoare pentru gaz-lift de la Merișani și Săpata.

■ O deosebită atenție va fi acordată în acest an sporirii producției prin intermediul acțiunilor ce vor fi inițiate în vederea **creșterii factorului final de recuperare a țițeiului din zăcăminte.** Pentru aceasta, în 1985 ne-am propus

● În condițiile iernii grele din acest an, acțiuni hotărîte pentru creșterea producției de hidrocarburi ● Intensificarea lucrărilor de cercetare geologică, premisă de bază pentru creșterea producției de țiței și gaze ● Cum se poate îmbunătăți coeficientul de exploatare a sondelor ● 3 acțiuni cu o eficiență deosebită în activitatea de foraj ● Extinderea forajului de mare adîncime nu este numai un imperativ al unităților petroliere ● Activitatea de extracție se poate desfășura eficient prin promovarea și extinderea tehnologiilor avansate

să extindem procesele de injecție convențională de apă, acționîndu-se în principal pentru : săparea a 30 sonde de injecție pe zăcămintele Strîmbu, Oteşti, Slătioara, Croitori ; trecerea în injecție a 34 sonde aflate în drenaj pe zăcămintele Strîmbu, Cocu, Oteşti ; transformarea în sonde de injecție a 30 sonde de producție sau piezometrice de pe zăcămintele Siliştea, Cireşu, Bogaţi Sud, Hinţeşti, Slătioara, Oteşti. De asemenea, se urmăreşte **creşterea cantităţii de apă injectată în strate,** conform studiilor de exploatare a zăcămintelor, la Strîmbu de la 5 000 la 7 000 mc, la Oteşti de la 2 000 la 3 000 mc, iar la Slătioara de la 1 500 la 2 200 mc.

■ Un domeniu cu implicaţii directe asupra cantităţilor de ţiţei ce urmează a fi extrase, către care ne vom concentra şi în acest an o parte însemnată din eforturile noastre de sporire a producţiei, îl constituie **îmbunătăţirea lucrărilor de foraj,** lucrări ce deţin o pondere însemnată în ansamblul activităţilor unităţilor din componenţa trustului. Este bine cunoscut faptul că realizarea acestor lucrări la timp, conform graficelor şi programelor întocmite, calitatea lor ireproşabilă se constituie ca premise de bază pentru obţinerea unor producţii superioare de ţiţei în conformitate cu posibilităţile pe care le oferă zăcămintele. Pentru a realiza aceste deziderate au fost prevăzute, în programele de care am amintit, o serie de măsuri şi acţiuni ce pot fi grupate în trei mari categorii, şi anume :

1. **Asigurarea unor viteze sporite de foraj** — cu 10% mai mari decît cele înregistrate în 1984 — astfel încît lucrările să se realizeze la timp şi de calitate. Acest lucru se va obţine prin : ● extinderea tehnologiilor de foraj îmbunătăţite la minimum 50% din volumul de foraj la mare adîncîme, în colaborare cu Institutul de cercetări şi proiectări pentru petrol şi gaze din Cîmpina ; ● utilizarea a circa 300 sape cu conuri cu performanţe ridicate (lagăre de alunecare şi ştifturi din carburi sinterizate), în funcţie de caracteristicile fizico-chimice ale rocilor traversate ; ● utilizarea fluidelor de foraj cu caracteristici superioare, la minimum 100 sonde, astfel încît să se asigure, într-un grad ridicat, stabilitatea pereţilor găurilor de sondă ; ● extinderea, la 30% din volumul de foraj realizat la mare adîncime, a forajului cu diamante, în special în cazul formaţiunilor dure şi abrazive, unde sapele cu conuri au o eficienţă redusă.

2. **Reducerea timpului neproductiv în activitatea de foraj** prin măsuri de prevenire a accidentelor şi complicaţiilor, de reducere a opririlor organizatorice şi a timpilor neproductivi cauzaţi de efectuarea reparaţiilor accidentale sau de lipsa unor materiale şi piese de schimb, cum ar fi : extinderea controlului nedistructiv la recepţia materialului tubular ; evaluarea prealabilă a condiţiilor geologo-tehnice ale formaţiunilor în vederea evitării unor diverse dificultăţi ce ar putea fi întîlnite ; aprovizionarea ritmică a sondelor în foraj cu materialele şi piesele de schimb necesare, în paralel cu gospodărirea judicioasă a acestora şi a combustibililor. Referitor la acest aspect se impune a remarca faptul că la eforturile noastre este necesar să se alinieze în mai mare măsură şi furnizorii de diverse materiale şi piese de schimb care, în anul trecut, prin restanţele pe care le-au înregistrat în onorarea contractelor ne-au creat serioase dificultăţi în asigurarea unei activităţi ritmice ; recuperarea şi refolosirea fluidelor de foraj (circa 15 000 mc la nivelul întregului an) şi a baritelor (3 000 tone) de la sondele de foraj terminate, oferindu-se astfel posibilitatea aprovizionării optime cu astfel de materiale şi, deci, evitării perioadelor de inactivitate.

3. **Creşterea în mai mare măsură a ponderii forajului de mare adîncime** în totalul lucrărilor de foraj, element de o mare importanţă şi cu efecte deosebite în activitatea petrolieră. Avînd în vedere acest lucru, solicităm mai mult sprijin din partea factorilor implicaţi, în special din partea întreprinderilor furnizoare de prăjini de foraj pentru a asigura aprovizionarea noastră cu asemenea produse la nivelul cerinţelor impuse de volumul mare de lucrări.

■ În activitatea de extracţie o atenţie sporită va fi acordată, ca şi pînă acum, **extinderii şi promovării unor tehnologii avansate,** de un înalt randament, mici consumatoare de manoperă, adecvate condiţiilor în care se desfăşoară lucrările. Dintre acestea enumerăm : efectuarea a 380 operaţii cu soluţii acide complexe şi a 200 operaţii de consolidare pentru combaterea viiturilor de nisip (acestea din urmă după reţete specifice fiecărui zăcămînt) ; frezarea dopurilor de ciment din coloane prin utilizarea capurilor hidraulice sau a turbinelor de diametru mic ; utilizarea instalaţiilor cu azot lichid pentru pornirea sondelor, asigurîndu-se astfel denivelarea acestora etc.

ACŢIUNILE prezentate nu epuizează ansamblul preocupărilor noastre pentru realizarea unei activităţi ritmice, eficiente, în măsură să asigure realizarea lună de lună a sarcinilor de plan. Alături de acestea un loc important îl ocupă, în condiţiile acestui început de an, cu temperaturi scăzute şi căderi mari de zăpadă, şi cele referitoare la mai buna organizare a producţiei şi muncii, asigurarea — cantitativ şi calitativ — a forţei de muncă necesare, învingerea greutăţilor ivite etc., astfel încît să realizăm producţii sporite de ţiţei pentru nevoile economiei naţionale.

ing. Valerian DAVIDOIU
directorul Trustului de foraj-extracţie Piteşti

Perfecţionarea relaţiilor contractuale

Oferta — în strînsă corelaţie cu necesităţile

PENTRU buna desfăşurare a activităţii productive a unităţilor economice, respectarea termenelor şi calităţilor înscrise în contracte, cît şi — poate chiar în primul rînd — asigurarea cu acele sortotipodimensiuni care răspund pe deplin nevoilor beneficiarilor au o deosebită importanţă. Şi iată de ce.

In prezent, întreprinderea noastră este aprovizionată de către unităţile Ministerului Industriei Metalurgice, pentru realizarea organelor de asamblare, cu oţel (circa 30 000 tone /an) în două stări de livrare : oţeluri laminate şi oţeluri calibrate trase recoapte. Avînd în vedere programul de fabricaţie al întreprinderii, specificul tehnic şi tehnologic al procesului de producţie, cea mai rentabilă formă de livrare — atît pentru noi cît şi, cum se va vedea, pentru întreprinderile furnizoare — este cea sub formă de oţeluri laminate recoapte care, deşi standardizată, nu este practicată în prezent. Acest lucru atrage după sine unele greutăţi în derularea optimă a procesului de producţie şi a relaţiilor de cooperare, avînd în vedere că :

● *Oţelurile calibrate trase recoapte sînt livrate la diametre normale (10, 12, 16 etc.), noi fiind nevoiţi, pentru a le utiliza, să le calibrăm la dimensiunile tehnologice specifice fabricaţiei organelor de asamblare. Acest lucru presupune operaţii suplimentare de decapare, fosfotare, trefilare, ceea ce atrage după sine consum sporit de energie şi forţă de muncă, creşterea ciclului de fabricaţie, cheltuieli suplimentare etc. Numai în semestrul II al anului trecut, utilizarea oţelurilor calibrate trase recoapte în locul celor laminate recoapte, cum am solicitat să primim, a generat o cheltuială suplimentară de circa 3 milioane lei (pe lîngă alte efecte tehnico-economice negative).*

● *Preţul de livrare al oţelurilor calibrate trase recoapte este superior cu 30—50% celui al oţelurilor laminate recoapte, ceea ce grevează evident asupra rezultatelor economice ale întreprinderilor beneficiare.*

● *Oţelurile calibrate trase recoapte se obţin prin colaborarea a cel puţin 2 întreprinderi de profil, impunînd astfel cheltuieli suplimentare în comparaţie cu producerea oţelurilor laminate recoapte.*

Iată deci suficiente argumente pentru ca unităţile Ministerului Industriei Metalurgice, în conformitate cu stările de livrare standardizate pentru oţelurile destinate fabricării de organe de asamblare, să satisfacă cererile întreprinderilor de profil prin oferirea de oţeluri în stare laminat recopt.

Gh. LUNGEANU
director, Întreprinderea mecanică Bacău

Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (III)

Dezbatere

ÎN AGRICULTURĂ, contribuția cercetării științifice la creșterea producțiilor este cît se poate de evidentă. Salturile cantitative și calitative obținute în ultimii ani sînt rezultatul firesc al implementării în practică a cuceririlor științei și tehnicii agricole. Crearea de noi soiuri și hibrizi de plante, ameliorarea potențialului productiv al speciilor și raselor de animale, realizarea unor mașini și utilaje specifice activităților agricole reprezintă elemente concludente în ce privește contribuția cercetării științifice la creșterea necontenită a producțiilor agricole vegetale și animale. Abordarea în continuare în cercetare a unor domenii în care soluțiile tehnico-economice reprezintă o cale concretă de rezolvare a unor probleme practice majore constituie strategia dezvoltării și a implicării cercetării științifice agricole. Descoperirea unor noi metode și tehnologii adecvate tuturor culturilor și speciilor de animale, în care consumurile de materiale și de forță de muncă să aibă un nivel redus, desfășurarea activităților de recoltat după tehnologii în care pierderile de recoltă să reprezinte un procent cît mai mic vor permite, pe lîngă creșterea în ritm mai rapid a randamentelor la hectare și pe animal, și o eficiență economică sporită. De altfel, documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului scot în evidență rolul, orientarea și aportul necesar al cercetării științifice și a dezvoltării tehnologice și în domeniul agriculturii, în cincinalul viitor și în perspectiva anului 2000.

În continuarea dezbaterilor organizate pe această temă de „Revista economică"*) publicăm opiniile specialiștilor : **dr. doc. Zenovie Stănescu** — Institutul de cercetare și producție pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr și substanțe dulci Fundulea ; **dr. doc. Matei Berindei** — Academia de Științe Agricole și Silvice.

Z. Stănescu : „În ce privește asigurarea populației cu zahăr, documentele de partid prevăd ca în viitorul cincinal să se producă 10—11 milioane de tone de sfeclă în medie pe an, ceea ce înseamnă aproape dublarea producției actuale. În prezent obținem maximum 6 milioane de tone, cu un randament mediu de 22 de tone la hectar, iar în perspectivă trebuie să ajungem la 40—42 tone la hectar. Este deci vorba de un salt mare — și, în același timp, am putea spune, de un spațiu larg de afirmare a tehnologiei moderne în domeniul culturii sfeclei de zahăr. Urmează a se dubla de asemenea și producția de zahăr (la peste un milion de tone pe an).

Cum ar putea cercetarea să ajute producția în acest domeniu ?

Crearea unor noi soiuri de sfeclă de zahăr

ÎN PRIMUL RÎND, considerăm că problema de bază este crearea de soiuri superioare. În țara noastră folosim numai sămînță și numai soiuri autohtone (Poli 1, Poli 7, Polirom și Brașov — soiuri plurigerme ; Polimono 519 și Monorom — soiuri monogerme). Se știe că soiurile monogerme sînt mai economice decît cele plurigerme, prin faptul că dau posibilitatea înlocuirii muncii manuale aproape în întregime, în cultura sfeclei, prin extinderea mecanizării. Cu toate acestea n-am reușit pînă acum să le înmulțim, ca să putem acoperi necesarul pentru întreaga suprafață cultivată cu sfeclă de zahăr. Cultivăm sămînță monogermă pe aproximativ 50% din suprafață.

În perspectivă, este necesar deci să mergem în special pe **crearea de soiuri monogerme,** în așa fel ca în cîțiva ani să cultivăm cel puțin 90% din suprafață cu aceste soiuri. În acest sens se impun măsuri de înmulțire rapidă și perfecționarea organizării producerii de sămînță. Ca metode de ameliorare se vor folosi în primul rînd metodele clasice (alegerea, hibridarea), dar și poliploidia — metodă mai nouă în crearea de hibrizi monogermi triploizi pe bază de androsterilitate citoplasmatică. Vom iniția cercetări privind culturile de țesuturi (înmulțirea materialului valoros prin culturi de meristeme, obținerea de organisme din ovule nefecundate — organisme haploide — care vor fi folosit mai departe la crearea de noi soiuri).

De asemenea, ne propunem să inițiem și dezvoltăm culturi din antere — care pe plan mondial nu s-au obținut — și vom dezvolta tehnica obținerii de protoplaști și a fuziunii acestora pentru a putea aplica cu mai mult efect **ingineria genetică** în crearea de soiuri superioare. Sînt prevăzute și dezvoltarea cercetărilor de fitopatologie, cercetări de genetică aprofundate și hibridizare între specii.

În domeniul producerii de sămînță problemele sînt multiple. Institutul de cercetare și producție pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr de la Fundulea este singura unitate care răspunde de producerea de sămînță pentru întreaga țară. Necesarul actual este de circa 9 000 de tone anual. Deocamdată avem însă o singură stație de condiționat sămînță (la Brașov). Din acest motiv calitatea seminței a lăsat de dorit — și mă refer, în primul rînd, la monogermie și facultatea germinativă și apoi la gradul de hibridare, precum și la alte aspecte. Noua stație ce urmează a fi construită la Fundulea va fi dotată cu utilaje moderne, care vor permite o creștere a calității și purității seminței de sfeclă de zahăr și, deci, o mărire substanțială a producției.

Probleme însemnate ridică și repartizarea în teritoriu a producerii de sămînță. Pînă acum produceam sămînță monogermă în sudul țării și plurigermă în nord (în cooperative agricole de producție și întreprinderi agricole de stat). Sămînța elită se obținea în stațiunile experimentale, unde activau un număr insuficient de specialiști. Acest sistem se pare că nu este cel mai bun și, de aceea, va trebui ca în anul în curs să revedem această problemă, să realizăm **o nouă organizare a producerii de sămînță** și în special **o nouă organizare a controlului calității seminței,** pentru că dacă producem suficientă sămînță, calitativ ea nu corespunde cerințelor.

În ce privește crearea de soiuri noi, avem în vedere, în primul rînd, pe cele cu conținut mare de zahăr. (Actualele soiuri au numai 17—18% zahăr). Vrem să creăm de asemenea soiuri rezistente la îngheț, pe care să le putem semăna toamna, nu primăvara, astfel încît să prelungim perioada de vegetație și, deci, să asigurăm o producție mai mare. Avem în acest sens materiale create, care încă nu sînt soiuri, ci numai familii de linii, deci componenți care urmează să fie după aceea introduși în hibridare.

În perspectiva anului 2000, poate și mai departe, studiile noastre vor fi orientate spre crearea de **soiuri de sfeclă de zahăr,** care cu ajutorul genelor Nif **să poată acumula azotul din atmosferă în rădăcini** (cum se întîmplă la soia, mazăre și celelalte leguminoase), precum și **soiuri la care rădăcina să fie cît mai la suprafața solului.**

Perfecționarea tehnologiilor

ȘI ÎN DOMENIUL tehnologiei culturii sfeclei sînt multe probleme nerezolvate încă. În cazul asolamentelor, de exemplu, știm că sfecla de zahăr trebuie să urmeze după cereale, dar această succesiune nu se mai poate respecta, întrucît din cauza chimizării, cerealele (și în primul rînd porumbul) au devenit plante care nu mai sînt bune premergătoare pentru sfeclă ; ele se tratează cu anumite erbicide triazice care sînt nocive pentru sfecla de zahăr și atunci — o cultură de sfeclă după porumb nu mai dă producția așteptată. Deci, acum trebuie să revedem **problema asolamentelor** prin prisma folosirii pesticidelor în agricultură.

Un alt aspect de tehnologie constă în **zonarea culturii.** Ea este

*) Vezi nr. 43 și 49/1984 ale revistei

făcută în funcție de condițiile pedoclimatice, dar nu și în funcție de condițiile care determină calitatea sfeclei. De exemplu, s-au investit în ultimul timp în industria zahărului miliarde de lei (o singură fabrică de zahăr costă aproape un miliard de lei — și s-au construit în ultimul timp 7—8 fabrici, tot atîtea aflîndu-se în execuție sau în pregătire), dar cultura sfeclei de zahăr nu este concentrată în jurul acestor fabrici — și atunci va trebui să rămînem tributari transportului (feroviar sau auto), ceea ce înseamnă nu numai consum de energie, nu numai cheltuieli suplimentare, ci și deprecierea calitativă a sfeclei.

Sînt foarte puține zonele din țară în care sfecla să nu poată fi cultivată (zona muntoasă în special). De exemplu, în sud trebuie neapărat să extindem terenurile irigate, pe care se pot obține producții foarte mari (70—80 de tone la hectar). În nord obținem 40—50 de tone la hectar, dar cu o cheltuială mai mică, deoarece umiditatea este asigurată natural. Deci, fiecare zonă prezintă din acest punct de vedere avantaje și dezavantaje; problema care se pune este să concentrăm culturile de sfeclă în jurul fabricilor de zahăr (mărind ponderea ei în asolamentele respective la 20—25%).

O altă problemă este **combaterea bolilor, a dăunătorilor.** Sfecla de zahăr are foarte mulți dușmani; există și diverse metode de a-i combate (chimică, biologică, integrată). Cunoaștem substanțele chimice pe care să le utilizăm, dar nu le aplicăm cum trebuie (fie ca timp, fie din punct de vedere cantitativ). În ultimii doi ani substanțele chimice aplicate nu au mai avut întregul efect așteptat. În ce privește pesticidele, și în general chimizarea, cercetarea științifică a creat un înlocuitor al erbicidului Venzar, pe care îl importam: este în fază pilot la Rîmnicu Vîlcea și sperăm ca în acest an să-l avem în producție. De asemenea, s-au realizat substanțe noi pentru combaterea dăunătorilor; sînt pe cale de a fi introduși în producție piretroizii, care au mai mult o acțiune biologică, deci nu poluează nici solul, nici atmosfera. **Combaterea biologică** vizează în special noctuidele (Mamatra, Pluzia), care produc mari pagube în cultura sfeclei de zahăr, și se realizează prin înmulțirea altor insecte, care să le paraziteze. În alte țări, cum ar fi Uniunea Sovietică, există adevărate „fabrici" de înmulțire a acestora. La noi s-au făcut unele studii în privința înființării unei stații de dimensiuni reduse pentru înmulțirea insectelor ce combat dăunătorii sfeclei de zahăr, dar lucrurile merg încet. O altă **metodă** pe care am început s-o folosim este cea a **feromonilor,** substanțe chimice care se fabrică la noi în țară și care atrag masculii insectei respective prinzîndu-i pe „curse" lipicioase.

În ce privește bolile, cercosporioza se combate total nerațional. Atacul acesteia scade producția de sfeclă cu pînă la 30%. A apărut însă și o boală nouă: rizomania. Ea se manifestă îndeosebi la cultura sfeclei, pe terenuri neirigate în sudul țării. De aceea, este necesar să dezvoltăm cercetările pentru combaterea pe cale chimică a acestei boli.

Foarte importantă este **problema irigării.** Dacă la noi (unde putem să irigăm 100 000 ha) se obțin în unele cazuri producții de numai 20 de tone la hectar, o mare vină o are aplicarea defectuoasă a udărilor. Va trebui să punem la punct, să organizăm mai bine problema irigării la sfecla de zahăr, întrucît dacă apa bălțește pe teren una sau două zile, pe o temperatură de 30—40 de grade, sfecla intră imediat în faza de putrefacție și atunci avem pagube enorme în cultură.

Cîteva cuvinte în privința **recoltatului.** Această activitate consumă încă un volum important de muncă. Mașinile MRS-3 și MDS-3, combine de recoltat și decoletat sfecla pe trei rînduri sînt necorespunzătoare. În această privință, cercetarea științifică este cu mult rămasă în urmă față de nevoile producției și față de sistema de mașini existentă în alte țări, în domeniul sfeclei de zahăr. Avem și cîteva sute de mașini KS-6 și BM-6, dar mecanizatorii nu sînt bine instruiți pentru a lucra cu ele și nu le folosesc. Această situație face ca, frecvent, mii de hectare de sfeclă să rămînă nerecoltate; în 1983, spre exemplu, la 7—8 noiembrie temperatura a scăzut brusc la minus 8—10°C, unele cîmpuri cu sfeclă au înghețat, diminuînd considerabil nivelurile randamentelor la hectar.

Părerea mea este că avem suficientă capacitate de fabricare a zahărului, încît **nu este nevoie să recoltăm sfecla mai devreme decît prevede perioada optimă.** Problemă deosebită se pune în ceea ce privește organizarea recoltării, întrucît nu există suficiente utilaje pentru activitățile de recoltat și transport. Cantități mari de sfeclă de zahăr stau pe cîmp zile întregi, unde se deshidratează și se reduce astfel în proporții mari randamentul de prelucrare. Este, în general, neșansa acestei culturi că recoltarea ei vine în concurență cu cea a porumbului.

În privința transportului, este adevărat că avem mijloace de transport mecanice sau pe căile ferate, dar nu avem asigurat transportul din parcele pînă la locul de unde sfecla este preluată de autocamioane. Desigur că prin construirea de fabrici mai mici, cu capacitatea de prelucrare de 1 000 t/zi, amplasate mai aproape de suprafețele cultivate, vom putea să diminuăm din efectele negative ale acestor probleme.

În condițiile în care ar fi fost respectate toate etapele tehnologice (și în mod deosebit irigațiile), potențialul productiv existent în țara noastră în domeniul sfeclei de zahăr ar fi permis să obținem producții de 70—80 t/ha în condițiile de irigat și 50 t/ha la neirigat, cu o tehnologie pe care o difuzăm în fiecare an și pe care o aplicăm în cîmpurile experimentale.

Recoltare—industrializare—calitate

O ALTĂ RACILĂ, să zic așa, este recoltarea timpurie a sfeclei de zahăr. De mulți ani această lucrare se declanșează cu mult înaintea epocii optime (chiar și în anul 1984 s-a început recoltatul în luna august), pentru a fi apoi tărăgănată două luni și chiar mai mult. În alte țări, și nu dintre cele cu producție mică, recoltarea se face în 10—12 zile. **Mărirea perioadei de recoltare este în defavoarea producției și a calității.** Un rol important în realizarea unei producții ridicate de zahăr îl dețin randamentele la hectar și calitatea producției. Nu-i mai puțin adevărat totuși că și procesul tehnologic de fabricație are influențe deosebite. De exemplu, la fabricile de zahăr din sudul țării (inclusiv cele noi de la Calafat, Zimnicea, Brăila, Buzău etc.), randamentul în zahăr este de 11%, în timp ce la Bucecea sau Luduș este de 15%. Iată de ce va trebui revizuită tehnologia, iar totodată să pregătim cadre de specialitate în cultura și industrializarea sfeclei de zahăr".

Intensivizarea producției de cartofi

M. Berindei: „Atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, în ultimele decenii s-a înregistrat un curs mereu ascendent al producției medii de cartofi. Acest progres, care implicit a făcut posibile reducerea suprafețelor cultivate și îmbunătățirea calitativă a producției, se datorează aportului cercetării științifice în realizarea de noi soiuri cu capacitate mare de producție, elaborarea unor tehnologii intensive de cultivare, zonarea și microzonarea culturii — și introducerii acestor realizări în producție.

Cerințele mereu crescînde față de cantitatea și calitatea cartofului, ca aliment de bază și materie primă pentru industrie, ca și contextul crizei mondiale de energie impun modernizarea permanentă a acestei culturi și realizarea unor producții din ce în ce mai economice. Toate acestea se pot înfăptui numai prin intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic, creșterea aportului acestuia la punerea pe principii noi a culturii cartofului și sporirea eficienței ei economice.

Soiul și **sămînța** sînt factori esențiali, care constituie pîrghiile tehnice cele mai eficiente de sporire a producției de cartofi. Un potențial biologic de producție odată creat — materializat în soiuri de mare productivitate, cu însușiri calitative superioare, cu rezistență mărită față de boli — se poate reproduce anual sub formă de sămînță sau material săditor cu calități biologice superioare, fără alte investiții.

Actualele soiuri introduse în cultură au însă un potențial mediu de producție de 40—50 t/ha. Se preconizează ca pe viitor, prin utilizarea unor genitori homozigoți pentru principalele constelații genetice, care determină componentele esențiale ale potențialului de producție (creați prin haploidie), cu ajutorul cărora se vor realiza efecte combinate de heterozis și ploidie, să se creeze noi soiuri și hibrizi a căror capacitate de producție să depășească nivelurile actuale. Prin aplicarea ingineriei genetice pentru transferul de gene din speciile sălbatice se vor crea genitori și noi soiuri cu rezistență mărită la mană și la viroze.

În ameliorarea însușirilor de calitate tehnologică — la care și pînă în prezent s-au realizat progrese însemnate, selecționîndu-se genotipuri cu conținut de peste 24—26% amidon — se vor continua cercetările în direcția realizării unor soiuri specializate și cu calități superioare. Se va pune mare accent pe crearea de soiuri cu perioade de vegetație scurtă, cu conținut mare de proteină (5—6%) și de vitamina C, diminuîndu-se conținutul de alcaloizi și zahăr reductor.

Producerea de **material săditor** cu o mare valoare biologică și coeficient ridicat de înmulțire va constitui și pe viitor un obiectiv prioritar de cercetare, urmărindu-se să se ajungă la

Dezbatere consemnată de
dr. Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 21)

Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (III)

DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al partidului prevăd, între sarcinile economice de bază ale cincinalului 1986—1990, amplificarea relațiilor economice internaționale ale României pe baza dezvoltării intensive a industriei și agriculturii, a creșterii competitivității produselor românești pe piețele externe, care să asigure realizarea unei balanțe comerciale excedentare și a unei balanțe de plăți active.

Pîrghiile de care dispune în acest sens actualul mecanism economico-financiar, posibilitățile de a le perfecționa au fost amplu prezentate și dezbătute în „Revista economică" în ultimii ani, formulîndu-se numeroase propuneri valoroase privind adaptarea cadrului general al mecanismului la specificul unui domeniu sau altuia al comerțului exterior : exporturile complexe, operațiunile de cooperare, transferul drepturilor de proprietate industrială, comerțul invizibil etc., cuprinzînd toate etapele procesului economic — planificare, producție, contractare, derulare, încasarea contravalorii mărfii. Răspunzînd sarcinilor pe care documentele Congresului le trasează cercetării economice pe linia investigării multilaterale a căilor de creștere a eficienței participării țării noastre la circuitul economic mondial, prezentăm în continuare o sinteză a propunerilor pe linia creșterii flexibilității și sinergiei eforturilor în promovarea exporturilor complexe.

ANALIZA activității de comerț exterior pe grupe de mărfuri : mașini și utilaje, linii tehnologice și obiective la cheie (exporturi complexe), mărfuri de bursă, bunuri de consum, servicii (inclusiv cele comerciale de aport valutar) etc. evidențiază o serie de particularități în desfășurarea ciclului de comercializare externă, ce impun o abordare diferențiată, cu cadre specializate a domeniilor respective de export. În tabel prezentăm, cu titlu de exemplu, cîteva elemente specifice comercializării pe grupe de mărfuri.

o prognoză de marketing asupra evoluției cererii de tehnologie, pornind de la indicatori variabili în ceea ce privește raporturile : preț/performanță, preț/consum de forță de muncă, preț/consum de energie, preț/design — avînd în vedere deci modalități variabile de a satisface o funcțiune în condiții adecvate nevoilor beneficiarului. Trecînd la etapa de promovare-prospectare, observăm rolul tot mai ofensiv pe care-l joacă pe piața internațională serviciile inginerești de consulting-engineering în adjudecarea unor proiecte de obiective industriale. Sînt cazuri în care serviciile de consultanță sînt acordate gratuit, fiind incluse în bugetul acțiunilor de promovare pentru a cointeresa partenerul în dezvoltarea conlucrării pe termen lung, pînă la livrarea la cheie a unui obiectiv.

Ofertarea în practica internațională a exporturilor de tehnologie a fost organizată în două etape distincte : I : **inginerie de sistem ; II. inginerie de detaliu.** În prima etapă este studiat de către specialiștii ofertantului de tehnologie modul optim de rezolvare a unei funcțiuni tehnice a sistemului productiv deținut de partener, avînd în vedere necesitățile integrării tehnologiei noi în infrastructura tehnologică a beneficiarului. Ea se încheie cu elaborarea proiectului-cadru privind varianta tehnologică adoptată. În cea de-a II-a etapă, specialiștii exportatorului analizează concret, pe teren, condițiile de funcționare ale tehnologiei, făcînd ajustări de detaliu soluțiilor tehnologice modulate, astfel încît să răspundă cît mai bine criteriilor formulate de beneficiar.

Organizarea în vederea ofertării — constituirea furnizorului general extern — este o problemă care, în opinia specialiștilor, trebuie cu mai mare flexibilitate adaptată specificului exporturilor complexe, pornind de la următoarele considerente :

1. întreprinderile producătoare subfurnizoare pentru exporturi complexe sînt în același timp exportatori direcți pentru aceleași tipuri de produse : mașini-unelte, echipamente de automatizări, calculatoare, construcții metalice etc. Ca urmare, ele acordă o atenție prioritară planului propriu de export direct — și abia după aceea subfurnizării la exportul complex. Aceasta, deși pentru economia națională este mult mai eficient să promoveze exporturile complexe ;

2. întreprinderea de comerț exterior profilată, de exemplu, pe exportul de mașini-unelte nu va fi de acord cu livrarea pentru exporturi complexe a unor mașini prin altă întreprindere de comerț exterior, atît timp cît producătorul intern nu i-a furnizat integral cantitatea contractată ca export direct. Ba mai mult, întreprinderea de comerț exterior specializată pe produsul ce constituie subfurnitura va căuta să devină furnizor extern direct pentru partea respectivă a exportului complex.

Practica internațională arată că în asemenea cazuri se pot constitui **asociații pe proiect** (obiectivul economic de construit în străinătate), formate din I.C.E.-urile specializate pe mărfurile

Specificul activităților de export pe grupe de mărfuri

Grupa de mărfuri / Activități	Exporturi complexe	Mărfuri de bursă	Mașini și utilaje	Bunuri de consum	Servicii tehnice și economice
Planificare	Prognoze tehnologice și de marketing	Prognoza recoltei ; prognoza cererii	Prognoza dezvoltării sectoriale	Calitate — design ; pregătirea de modele noi	Cunoașterea pieței prin participare la congrese internaționale, în presa științifică, la bănci de dezvoltare
Promovare-prospectare	Acorduri de cooperare ; asociații de antrepriză	Sistem informațional în timp real	Birouri tehnice, societăți mixte	Saloane de modă, expoziții cu vînzare în străinătate	Cooperare triunghiulară ; complement al exporturilor complexe
Contractare	Licitații	Reprezentare pe piețele de referință	Specializare și cooperare internațională ; compensații	Produse de serie ; produse unicat	Protecția proprietății intelectuale și comercializare în perioada de protecție
Derulare	Corelarea cheltuielilor cu încasările	Valorificarea momentului conjunctural optim	Asistență tehnică, service, piese de schimb	Vînzare directă prin magazine proprii ; societăți mixte	Conlucrare cu specialiștii beneficiarului
Decontări valutare	Fluxul actualizat al rezultatelor ; asigurarea creditelor de export	Arbitraj de marfă ; hedging	Leasing, consignație	Adaptare la posibilitățile partenerului	Evaluări la nivelul pieței internaționale de profil

Astfel, în cazul exporturilor complexe, programele de export trebuie să pornească de la ample studii de prognoză tehnologică, prin care să se definească orientările progresului tehnic pe plan mondial, căile alternative de a obține produse de nivel mondial, opțiunile specifice ale industriei românești în alegerea unei căi sau alteia în funcție de : resursele proprii, ciclul de viață al tehnologiilor și cicloida înnoirii produselor.

Prognoza tehnologică este dublată de

*) Primele două părți de sinteză au fost publicate în „R. E." nr. 38 și 39/1984

furniturii, inclusiv institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică furnizoare de engineering, know-how și alte servicii inginerești. Uzanța comercială este ca tratativele în numele asociației să fie desfășurate prin I.C.E. care are relații tradiționale cu partenerul extern respectiv, existînd o stimă și o încredere reciprocă. Funcționarea asociației se poate stabili prin acordul comun al părților, interesate fiecare pentru realizarea exportului său. În acest fel, se înlătură barierele împărțirii instituționale a subfurnizorilor și se îmbină interesul microeconomic cu cel macroeconomic. Reglementările legale în vigoare, privind utilizarea personalului muncitor în cadrul întreprinderilor de comerț exterior (I.C.E.) potrivit priorităților comerciale la un moment dat, creează posibilitatea realizării unor astfel de forme suple, prompte de acționare pe piață. Iar în cazul licitațiilor internaționale, desigur că promptitudinea este de multe ori decisivă în adjudecarea unei livrări externe. Sînt cazuri în care unele I.C.E. sînt la curent cu existența unor debușee externe, dar neavînd dreptul prin statut să participe la exporturile complexe, nu dau curs operațiunii. Acordarea unui comision acelei I.C.E. care identifică asemenea debușee sau cooptarea ei în asociația pe proiect este de natură să stimuleze exporturile complexe.

Rămînînd la aspectele precontractuale, care se pare că în etapa actuală ridică cele mai multe probleme demarajului unui export complex, vom aminti cîteva propuneri menite să sporească caracterul activ, ofensiv al prezenței noastre pe piața exporturilor complexe:

- trierea după criteriul fezabilității a cererilor de ofertă, caietelor de sarcini ale licitațiilor etc., pentru a nu dispersa inutil capacitățile de proiectare prin elaborarea de oferte (proiecte) fără șanse de contractare (și, desigur că prima condiție pentru triere este procurarea acestor documentații) ;
- stabilirea judicioasă, cu multă responsabilitate, a gradului de detaliere a ofertei externe (proiectului) de către I.C.E. în etapa precontractuală, pentru a scurta termenul de elaborare a sa de institutul de proiectare și a nu irosi inutil eforturile specialiștilor ;
- ridicarea continuă a nivelului tehnologiilor din creația tehnică proprie oferite, prin cooperare internațională cu deținătorii de tehnologie avansată și protejarea în țară și în străinătate a proprietății intelectuale românești. Spre exemplu, în cazul utilajului petrolier, domeniu în care România se situează de decenii printre primii exportatori mondiali, au existat realizări remarcabile — ca aceea a ing. Bazgan, inventatorul unei noi tehnologii de foraj care, preluată de o serie de companii petroliere străine fără a obține licență, a condus la realizarea de mari profituri de către acestea, nu însă și de către țara noastră, proprietarul de drept al tehnologiei respective. Desigur că exemplele pot fi mai numeroase, însă de remarcat este importanța pe care o capătă în prezent organizarea corespunzătoare a sistemului de apărare juridică a drepturilor de proprietate intelectuală și de comercializare a acesteia, în perioada cînd este protejată. Este adevărat că potrivit obiectului de activitate în vigoare, aproape fiecare I.C.E. poate efectua în prezent operațiuni de vînzare-cumpărare de drepturi de proprietate intelectuală. Se pune însă întrebarea dacă aceste întreprinderi dispun și de specialiștii necesari — în special juriști — cu pregătire corespunzătoare pentru asemenea operațiuni.

Cea de-a III-a etapă a ciclului de comerț exterior — **contractarea** — ridică de asemenea o problemă de esență. Cine aprobă exporturile complexe? În cazul în care tehnologia este proiectată de un minister, iar execuția se face de alt minister (cum este cazul utilajelor pentru industria chimică, executate de către construcțiile de mașini), specialiștii opinează că normal ar fi ca cel ce răspunde de concepția tehnologică, adică proiectarea, să răspundă și de realizarea la parametri calitativi corespunzători a utilajelor și, deci, să coordoneze în calitate de furnizor general intern livrările complexe în cadrul unui singur minister.

Un alt aspect se referă la reglementarea volumului valoric al creditelor ce pot fi aprobate pe trepte ierarhice de competență, pentru a simplifica practica actuală, și a urgenta prezentarea ofertelor externe și încheierea contractelor. Caracterul strict al unor caiete de sarcini pentru licitații indicînd anume tipuri de echipamente (producătorul, marca) sau anume parametri tehnici fac necesare uneori importuri de completare. Circulația hîrtiilor în vederea aprobării acestor importuri este în prezent anevoioasă, generînd întîrzieri în prezentarea la termen a ofertelor. De remarcat că, indiferent de suma pe care o reprezintă un asemenea import, durata aprobării (circuitul hîrtiilor) este relativ îndelungată.

În stabilirea și aprobarea indicatorilor de eficiență trebuie văzut, de asemenea, rezultatul pe ansamblul exportului complex — și nu rentabilitatea fiecărei subfurnituri. Este cunoscut că într-o economie națională nu toate întreprinderile înregistrează niveluri egale ale productivității și, deci, se situează în poziții diferite față de piața mondială. Dacă însă pe ansamblu operațiunea se încadrează în indicatorii planificați, ea trebuie făcută. Rolul acelor uniuni de exportatori este tocmai să medieze interesele specifice ale fiecărui subfurnizor, astfel încît să se poată realiza exportul complex.

Pe lîngă factorii obiectivi, în stabilirea prețurilor interne intervin și factori subiectivi, legați de îndeplinirea cît mai lesnicioasă a indicatorilor valorici de plan, generînd tendința de creștere a prețurilor. Pentru a elimina monopolul furnizorului unic, specialiștii propun instituirea posibilității legale de anulare a contractului neonorat sau a repartiției nominalizate pe un furnizor ce pretinde prețuri exagerate, în favoarea altui producător intern, recomandat de furnizorul general intern al exporturilor complexe.

În ceea ce privește exportul de consulting, engineering, know-how, alte servicii inginerești, trebuie respectată mai riguros prevederea legală referitoare la elaborarea planului pe baza contractelor existente, deoarece în caz contrar stabilirea unor cifre supradimensionate poate genera tendința de renunțare completă la acest tip de export.

În sfîrșit, o altă problemă de fond în etapa contractării exporturilor complexe o constituie competența profesională a lucrătorilor de comerț exterior. Trebuie arătat că operațiunile de amploarea exporturilor complexe nu pot fi contractate pe baza absolvirii unui curs postuniversitar de comerț exterior de cîteva luni, cu tematică generală. Iar pregătirea prin „ucenicie la locul de muncă" în activitatea de comerț exterior și în special în exportul complex se poate dovedi insuficientă și uneori foarte costisitoare.

Creșterea operativității în contractare poate fi facilitată prin elaborarea de către producătorii de utilaje oferite la export (linii tehnologice, instalații etc.) a unor prețuri pe subansamble modulate, astfel ca să se poată reconstitui cu ușurință în structura unui export complex valorile componentelor și, respectiv, stabili prețul ansamblului.

În etapa de derulare, perfecționarea mecanismului exporturilor complexe capătă particularități în funcție de natura mărfurilor / serviciilor exportate. Spre exemplu, la lucrările de construcții-montaj, de infrastructură apar necorelări între momentul intrării plăților, eșalonat în timp și momentul efectuării cheltuielilor cu organizarea de șantier, aprovizionarea cu materiale etc., în special la începutul lucrărilor. De asemenea, avînd în vedere că prelungirea lucrărilor diminuează aportul valutar al operațiunilor, este de dorit ca șantierele să fie înzestrate cu utilaje de randament maxim, iar forța de muncă să fie de înaltă calificare.

Deși la marea majoritate a contractelor importante se aplică metodologia calculării fluxului actualizat al rezultatelor, în practică nu întotdeauna se respectă termenele prevăzute pentru încasări, astfel că exportul își diminuează practic valoarea, indicatorii săi de eficiență se modifică corespunzător.

Creșterea vitezei de rotație a fondurilor vehiculate de antreprenorii exporturilor complexe este, de fapt, principala cale de creștere a eficienței economice în acest sector. Iar aceasta presupune flexibilitate din partea tuturor participanților la realizarea lor, sinergia eforturilor proiectant—executant de utilaje — montor de utilaje — exportator, pentru a realiza o ofertă și, respectiv, o prestație competitivă.

dr. Ioan GEORGESCU

Probleme ale creșterii eficienței economice și competitivității în operațiunile de exporturi complexe : ● organizarea și răspunderile pentru ofertare-contractare ● constituirea furnizorului general și rolul asociațiilor pe proiect ● asigurarea rentabilității de ansamblu

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creșterea rolului prețurilor în valorificarea superioară a resurselor

AȘA cum reiese din documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului, între obiectivele majore ale perioadei actuale, pe prim plan se află dezvoltarea bazei proprii de materii prime, economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, reducerea costurilor în întreaga economie. Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a stabilit un program mobilizator pentru reducerea suplimentară a costurilor și cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985 și pentru perfecționarea sistemului de planificare, evidență și calculare a costurilor de producție și de stabilire a prețurilor.

Considerăm că în acest cadru favorabil, în lumina orientărilor cuprinse în documentele Congresului partidului, se creează posibilități de îmbunătățire în continuare a calculării prețurilor și costurilor — element important în structura prețului — în vederea sporirii rolului lor în realizarea obiectivelor prioritare din economie.

Diferențierea prețurilor de livrare în funcție de destinația produselor ?

UNA din posibilitățile de folosire mai eficientă a prețurilor în stimularea economisirii și valorificării superioare a resurselor materiale o constituie, după părerea noastră, **diferențierea prețurilor de livrare în funcție de destinația acestor resurse.** Se știe că dintr-o tonă de țiței sau de metal, din 1 000 m³ de gaze naturale etc. se poate obține o anumită valoare, dacă acestea sînt supuse unui anumit grad de prelucrare, dar dacă gradul de prelucrare sporește, și valoarea produselor crește corespunzător, chiar de zeci de ori. În prezent există o diferențiere a prețurilor de livrare dar, în general, numai pe destinațiile mari ale produselor : consum productiv, investiții, export, reparații, formarea rezervelor de stat etc. pe de o parte, și consum neproductiv, pe de altă parte.

După cum se știe, sistemul nostru de prețuri a fost conceput cu două categorii de prețuri pentru unitățile socialiste, respectiv prețuri de producție și prețuri de livrare. Trebuie subliniat faptul că prețul de producție este un preț al producătorului, el nu este și un preț al beneficiarului. În același timp, nici interesele și nici obiectivele nu sînt întotdeauna aceleași pentru producător și beneficiar. De exemplu, în cazul resurselor energetice și materialelor deficitare, pentru producători se pune problema sporirii producției acestora, iar pentru beneficiari utilizarea cît mai economicoasă și valorificarea lor superioară. Prețul de producție are menirea de a asigura producătorului recuperarea costurilor și realizarea unui beneficiu normal iar stabilirea și modificarea lui trebuie puse în dependență, în principal, de nivelul și evoluția costurilor. Prețul de livrare este prețul cu care se aprovizionează unitățile socialiste și în schimbul căruia primesc o marfă reprezentînd o valoare de întrebuințare concretă ; în consecință, nivelul și evoluția lui trebuie legate nu numai de nivelul și evoluția costurilor, ci și de mărimea și modificările care apar în valoarea de întrebuințare a produselor, de posibilitățile interne și externe ale economiei de a satisface diferite nevoi, precum și de mărimea și evoluția prețurilor pe piața externă.

Puncte de vedere

Diferențierea prețurilor de livrare ale resurselor materiale și energetice în funcție de destinație ar crea teren fertil și pentru amplificarea **rolului impozitului pe circulația mărfurilor de pîrghie economică de reglare a ratei rentabilității pe produs,** problemă mult discutată în alte țări socialiste dar de actualitate și în economia noastră. În țara noastră, după reașezarea generală a prețurilor din anii 1974—1976, sfera de aplicare a impozitului pe circulația mărfurilor s-a restrîns relativ, introducîndu-se impozitul pe beneficiu din anul 1977 și apoi, în locul acestuia din urmă, prelevarea pentru societate, începînd cu anul 1979. Numai că impozitul pe beneficiu și prelevarea pentru societate au fost și sînt instrumente de reglare a rentabilității pe ramuri, subramuri și întreprinderi industriale, și nu instrumente de reglare a rentabilității pe produs. Or, pentru a se asigura stimularea unităților în economisirea și valorificarea superioară a resurselor, în reducerea costurilor etc. apreciem că problema trebuie analizată și rezolvată în mod concret la nivel de produs și nu numai la modul general, pe ansamblul ramurii, subramurii și întreprinderii. Este adevărat că prelevarea se folosește și în reglarea rentabilității produsului (cînd aceasta depășește cu peste 5% rentabilitatea medie pe întreprindere) dar soluția se folosește izolat și, de regulă, numai cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi și cînd, de fapt, nu se acceptă rentabilități cu mult mai mari ca rentabilitatea medie pe întreprindere. Rentabilități exagerate pot apare pe parcursul fabricării produsului, cînd costurile de producție se reduc iar prețurile de producție rămîn nemodificate. În asemenea situații trebuie folosite cu prioritate instrumentele de reglare a rentabilității produsului (prelevarea pentru societate sau impozitul pe circulația mărfurilor, în funcție de politica de prețuri adoptată).

În ceea ce privește impozitul pe circulația mărfurilor, el ar prelua în toate cazurile diferența dintre prețul de livrare și prețul de producție. Nu sîntem însă de părere că el să fie diferențiat în mod exagerat pe produsele din aceeași grupă și nici să se stabilească ca diferență între prețuri, ci sub formă de cotă procentuală cu caracter de normativ cu o valabilitate mai lungă în timp. În acest fel ar crește rolul lui în formarea prețurilor, devenind un instrument activ al politicii de prețuri și nu numai un instrument de tehnică financiară sau o diferență de preț pasivă.

Mai subliniem faptul că metodologia îmbunătățită de planificare și evidență a costurilor permite reflectarea distinctă a diferitelor forme de consum (ca materie primă directă, combustibil etc.) din aceeași resursă materială. **Prin includerea în costuri la diferite prețuri, în funcție de natura consumului, a aceleiași materii prime, întreprinderile vor fi stimulate să reducă consumurile,** în primul rînd, la acele poziții materiale la care prețul de evaluare al materiei prime este mai ridicat. În economia țării noastre întîlnim de fapt la unele produse o astfel de diferențiere a prețurilor. Așa, de exemplu, tarifele pentru energia electrică sînt diferențiate după destinația energiei, iar pentru marii consumatori sînt diferențiate și pe perioade de consum din timpul zilei (ore de vîrf, restul orelor). Diferențierea prețurilor de livrare ale materiilor prime în raport invers proporțional cu gradul prelucrării căreia îi sînt destinate, precum și în raport direct cu modul cum se realizează acest consum (prin încadrarea în consumul normat sau prin depășirea lui) este o problemă care, după părerea noastră, merită să fie analizată.

Elementele de venit net incluse în costuri. Cum ? Cît ?

ÎN CE PRIVEȘTE costurile — componentă importantă în dimensionarea prețurilor — una dintre posibilitățile de perfecționare apreciem că este legată de structura costurilor, de elementele pe baza cărora se stabilește nivelul costurilor de producție. În mod

concret, ne referim la **elementele de venit net care se includ în costuri.** Este de menționat că în decursul anilor o serie de economiști s-au pronunțat pentru „curățirea" costurilor de elemente de venit net, iar începînd din anul 1977 costurile au fost degrevate de cîteva asemenea elemente și anume : taxa asupra fondurilor de producție, prin desființare ; taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat și contribuția bănească conform Legii nr. 20/1971 etc., care se suportă direct din rezultatele financiare. Cu toate acestea, mai sînt elemente ale venitului net „plasate" în costuri și în structura actuală de grupare a cheltuielilor, în special la poziția „alte cheltuieli de muncă vie" (contribuții la fondul de tehnică nouă, dobînzi bancare, impozite, taxe etc.). La aceste elemente de venit net se adaugă contribuțiile pentru asigurări sociale și impozitul pe fondul total de retribuire, incluse în costuri la un loc cu retribuțiile.

După părerea noastră, menținerea în costuri a elementelor de venit net modifică nivelul indicatorilor economico-financiari și, în primul rînd, mărimea absolută și relativă a costurilor și a venitului net pe produs, pe total unitate, pe subramuri, ramuri și pe ansamblul economiei. Spre exemplu, calculînd pentru două unități economice rata venitului net în două variante : una în care se au în vedere costurile cu elementele de venit net pe care le cuprind, și a doua pe baza costurilor degrevate de elemente de venit net, rezultă o diferențiere cuprinsă între 3—7% a ratei venitului net calculată în cele două variante. Deci raportul real dintre venitul net și costuri apare micșorat cu 3—7 procente. De asemenea, prin aceasta se modifică conținutul conceptului de costuri, avînd implicații și asupra terminologiei folosite (costuri, cheltuieli de producție și, cu ani în urmă, preț de cost).

Degrevarea costurilor de elementele de venit net ar avea, după părerea noastră, mai multe **avantaje** și anume : asigurarea sinonimiei cost-cheltuieli de producție, asigurarea unei baze mai adecvate pentru stabilirea nivelului prețurilor și a unui raport real între costuri și venitul net.

Tot legat de venitul net, o altă problemă care se poate analiza este aceea a criteriilor de repartizare a acestuia pe produs. Conform legii cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, beneficiul (brut) se repartizează în prețul produselor noi pe baza costului total de producție. Legea prevede însă și o altă posibilitate și anume : „în cazul ramurilor și subramurilor la care cheltuielile pentru materii prime și materiale au o pondere ridicată în costuri, beneficiul poate fi stabilit în raport cu cheltuielile de prelucrare". Folosirea costului de producție ca bază de determinare a beneficiului generează uneori tendința supradimensionării acestuia cu ocazia înnoirii producției și conduce la realizarea unor consumuri materiale pe produs ridicate. De asemenea, în acest fel ar putea fi avantajate tocmai întreprinderile cu cheltuieli de producție mari, cu cheltuieli materiale importante, asigurîndu-se uneori prin preț un venit net disproporționat în raport cu efortul propriu de creare a valorii noi.

Totodată, aceasta nu este totdeauna, după părerea noastră, de natură să stimuleze unitățile în economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale. Pentru înlăturarea acestui neajuns **se impune, credem, ca în ramurile și subramurile mari consumatoare de resurse energetice și materiale să se folosească „cheltuielile de prelucrare" pentru stabilirea beneficiului (brut) ce se include în prețurile produselor finale.** Astfel, apreciem că se asigură amplificarea preocupărilor întreprinderilor pentru economisirea și ridicarea gradului de valorificare a acestor resurse, iar venitul net ce îl vor realiza va fi în mai strînsă dependență de activitatea creatoare de valori noi și nu atît de cuantumul valorilor materiale procurate din afară — rezultat al muncii altor unități.

Trecerea de la criteriul costurilor totale la criteriul cheltuielilor de prelucrare se poate realiza relativ simplu. Venitul net mediu, calculat pe grupe de produse la nivel de subramură sau ramură, după caz, se raportează la cheltuielile de prelucrare medii pe grupe de produse la nivel de subramură sau ramură și se obține rata venitului net calculată în funcție de cheltuielile de prelucrare (care, evident, va fi mai mare decît cea stabilită în funcție de costurile totale). Această rată se poate aplica apoi la cheltuielile de prelucrare aferente fiecărui produs și se obține venitul net care ar trebui inclus în prețul produsului respectiv, realizîndu-se o redistribuire a venitului net pe produse în limita aceluiași cuantum total de venit net. În eventualitatea că se apreciază că rata venitului net este prea ridicată, organele competente o pot reduce, modificînd corespunzător și alți indicatori economico-financiari tangențiali cu această modificare.

Prin includerea venitului net în prețurile produselor pe baza cheltuielilor de prelucrare se realizează o distribuție în funcție de doi factori (retribuții și amortisment) și ea ar putea constitui o formă de trecere de la repartizarea venitului net pe produs în funcție de costurile totale, la distribuția acestuia în funcție de retribuirea muncii și fondurile de producție.

Viorel BEJU
Cluj-Napoca

Accelerarea rotației mijloacelor circulante

Prevenirea supranormativelor, urgentarea decontărilor

PENTRU obținerea unor rezultate superioare în realizarea indicatorilor financiari, alături de alte măsuri și acțiuni, un accent deosebit a fost pus în întreprinderea noastră pe prevenirea stocurilor supranormative de materiale, pe comprimarea perioadei de decontare.

În cadrul acestor preocupări, o acțiune deosebită a reprezentat-o înființarea unui subdepozit al B.J.A.T.M. Alba în incinta întreprinderii, care a preluat întreaga cantitate de metal existentă în stoc, inclusiv procesul de aprovizionare. Baza de aprovizionare a preluat întreaga activitate de contractare și gestionare a materiilor prime necesare, care intră acum mult mai operativ în procesul de producție. Totodată, unitatea noastră înregistrează economii, prin diminuarea cheltuielilor care erau aferente operațiunii de depozitare, de evidență și urmărire a mișcării stocurilor necesare producției, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea rezultatelor financiare. În plus, eliminînd din preocupările noastre acțiunile vizînd vînzarea materialelor disponibile prin bazele specializate, s-au creat condiții mai bune pentru concentrarea atenției către prevenirea imobilizărilor de produse finite și producție neterminată. Dat fiind că prin acest depozit B.J.A.T.M. Alba mai aprovizionează și alte unități din raza județului nostru, s-a creat și posibilitatea eliminării operative a supranormativelor determinate de modificarea unor comenzi de către unii beneficiari.

Pentru accelerarea decontărilor, măsuri energice au fost adoptate pe linia prevenirii refuzurilor de plată din partea beneficiarilor. Faptul că aceștia (Combinatul siderurgic Galați, Întreprinderea de țevi Roman, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatul siderurgic Călărași, Întreprinderea de țevi Republica București) se află la distanțe relativ mari, făcea ca divergențele apărute după livrarea și primirea produselor noastre să se rezolve greu, cu mare întîrziere. Pentru eliminarea acestui neajuns, au fost luate măsuri de prevenire prin sporirea atenției acordate întăririi colaborării cu beneficiarii încă din faza de încheiere a contractelor economice, îmbunătățirii întregului proces de desfășurare a producției, sporirii exigențelor începînd de la aprovizionarea tehnico-materială la timp și de calitate cu materialele necesare, continuînd cu perfecționarea organizării și conducerii procesului propriu de producție în scopul realizării la termene și în condiții de calitate superioară a producției fizice planificate și contractate.

Prin măsurile adoptate, s-a realizat o concentrare a eforturilor tuturor factorilor implicați în vederea îmbunătățirii organizării circuitului documentelor legate de aprovizionarea producției, raționalizarea acestuia, mărirea vitezei decontărilor. S-a trecut, de exemplu, la reducerea termenelor de acceptare la plată a documentelor de decontare, ca urmare a îmbunătățirii condițiilor de primire și recepționare a mărfurilor. Acțiunea desfășurată s-a bucurat de sprijinul organelor bancare, care și-au adus o contribuție însemnată, prin activitatea lor de îndrumare și control, concretizată în accelerarea decontărilor cu 2—3 zile. Desigur, preocupările de această natură vor fi continuate și amplificate în acest an.

Emil TRIF
contabil șef al Întreprinderii metalurgice Aiud

CERINȚE, FORME, MECANISME ALE TRANSFERULUI TEHNOLOGIC DE LA CERCETARE LA PRODUCȚIE

UNA dintre caracteristicile definitorii ale revoluției științifico-tehnice constă în faptul că alături de producția de bunuri și servicii — definite în economia politică clasică pornindu-se de la necesitățile directe ale indivizilor — un nou tip de produse, cu impact social mult mai larg, formează obiectul unui segment de activitate umană dintre cele mai valoroase : **știința și tehnologia, ca produs al activității de cercetare și dezvoltare.**

Producția de tehnologie este cunoscută de mult, chiar dacă nu în formă organizată ; tehnologia — oricum ar fi definită — s-a născut și continuă să se structureze spontan, în procesul de muncă, ca efect al aplicării practice a capacității omului[1]) de a adapta părți ale naturii pentru satisfacerea diferitelor sale necesități. Tehnologia și tehnica (instrumentarul) de lucru au apărut înaintea a ceea ce numim „știință" și a constituit una din bazele acesteia.

Dezvoltarea sistemelor particulare de cunoștințe despre natură a condus la constituirea diferitelor discipline sau ramuri ale științei. Obiectul particular al unei discipline științifice sau al unei științe disciplinare a putut fi realizat numai prin cercetarea orientată a obiectelor experienței. Însă întotdeauna obiectul experienței este un obiect real, întreg, cu structură și funcțiuni proprii, diferite de ale altora. Demersul cercetării disciplinare a necesitat deci separarea dintr-un întreg a unui aspect particular — obiect de studiu — și aprofundarea lui. Astfel, cu cît se pătrunde mai adînc într-un aspect particular al realității, cu atît mai mult se înregistrează o îndepărtare de realitate ca întreg, instituindu-se unul dintre paradoxurile cunoașterii.

Producția industrială necesită sisteme complexe tehnice, organizatorice, economice, a căror modelare și construcție implică abordări integrative. Apar astfel, științele cu potențial interdisciplinar, metaștiințele, a căror calitate principală constă în faptul că pot modela sisteme complexe, că pot integra aspecte particulare după cerințe funcționale și de performanță

Producția industrială oferă astfel posibilitatea — poate pentru prima dată în istoria omenirii — ca știința să participe larg în toate secvențele și structurile practicii sociale.

Bazele abordării

ÎNTR-UN ASTFEL de tablou, **„produsul tehnologie"** va fi realizat pe scară mare și va avea o poziție de **interfață** între știință și producție, mediind comunicarea în ambele sensuri.

Tehnologia ca final al unei dezvoltări științifice va trebui însă să **circule,** respectiv să părăsească domeniul în care este produsă și să fie preluată de utilizatorii cărora le este destinată. O astfel de circulație definește conceptul **transfer de tehnologie** în adevăratul său conținut[2]) și prezintă — ca fenomen concret social, economic și tehnic — o importanță covîrșitoare în dezvoltarea socio-economică. Însăși conceptul de progres tehnic va implica transferul de tehnologie ca unul dintre instrumentele sale de care depinde rata sa de diseminare.

Următoarele observații generează direcții valoroase pentru practica dezvoltării în abordarea transferului de tehnologie :

— organizațiile specializate care produc tehnologie nu beneficiază încă de același volum de cercetare în domeniul organizării și conducerii, de care beneficiază producția industrială ;

— producția spontană de tehnologie nu este conștientizată și considerată ca un bun transferabil și nu se organizează sistematic prelevarea, adecvarea, depozitarea și oferirea acesteia ;

— transferul propriu-zis de tehnologie implică dezvoltarea proceselor de comunicare și învățare, orientate spre cerințele transferului. Astfel de preocupări nu sînt încă sistematic organizate, diferitele practici avînd caracterul unor încercări particulare ;

— transferul de tehnologie se înregistrează în mult mai multe scenarii decît cel al transferului internațional de tehnologie. Astfel, atunci cînd se implementează un proiect în spațiul național vom înregistra transferuri de tehnologie ; atunci cînd se trece de la o cercetare fundamentală la una aplicativă și mai departe la dezvoltarea tehnologică vom înregistra forme ale transferului de tehnologie ș.a.m.d. ;

— dacă va fi corespunzător definit conceptul de tehnologie, vom constata că atît organizațiile de concepție, cît și cele care realizează diferite sisteme dețin mult mai multe tehnologii decît obișnuiesc să considere, dar că acestea fie că nu sînt conștientizate, fie că nu sînt formalizate ca atare ;

— însuși conceptul de tehnologie, dacă va fi pus în raport cu problematica transferului, va necesita nuanțări și clasificări în definire. Vom găsi astfel diferențe între tehnologia practicată, tehnologia transferabilă, tehnologia oportună, tehnologia adecvată, tehnologia intermediară etc. ;

— transferul însuși de tehnologie va trebui cercetat și redefinit. Pe lîngă ceea ce numim transfer de tehnologie (cu toate formele practicate în prezent) vom putea defini determinative ca transfer oportun, transfer timpuriu, transfer prematur sau transfer vertical și transfer orizontal ;

— va fi necesar de definit o „tehnologie a transferului de tehnologie", fără de care o tehnologie nu poate fi transferată și un transfer nu poate avea loc ;

— vor trebui stabiliți parametri și structurile organizațiilor implicate în procesul de transfer, precum și parametri diferitelor medii cu privire la fenomenul transferului de tehnologie ;

— în sfîrșit, diferite interese și strategii ale deținătorilor și primitorilor de tehnologie, ca și un cod al acestor tranzacții care să țină seama de efectele transferului vor trebui de asemenea cercetate și definite.

Această problematică se suprapune parțial cu diferitele aspecte ale activității de cercetare-dezvoltare, de planificare a introducerii progresului tehnic, ale organizării și tratării transferurilor internaționale de tehnologie, cu aspecte ale activității de consultanță, ale strategiilor de dezvoltare și ale diferitelor modele conflictuale. Ceea ce însă prezintă importanță este cercetarea și corelarea acestor aspecte cu cerințele **procesului**

*) **Nota red.** : Articolul reprezintă sinteza unei cercetări cu caracter deopotrivă fundamental și aplicativ, care urmărește pe de o parte să lărgească sistemul cunoștințelor despre fenomenul transferului de tehnologie, iar pe de altă parte să permită transformarea și dezvoltarea concretă a activităților organizațiilor de cercetare, proiectare tehnologică, consultanță în organizare și conducere și a celor de comercializare, astfel încît să poată realiza sistematic și eficient operații de transfer de tehnologie.

[1]) Recent se consideră că „tehnologia" se produce în general de către lumea vie — animală, care poate genera un comportament activ pentru asigurarea satisfacerii propriilor necesități de supraviețuire, prin utilizarea sistematică a unor obiecte din mediu.

[2]) În practica curentă, „transferul de tehnologie" este subînțeles ca procesul de „vînzare-cumpărare" de tehnologie în tranzacții internaționale. Principalele studii și preocupări legate de transferul de tehnologie sînt abordate în raport fie cu cerințele particulare ale acestui tip de tranzacții, fie în raport cu urmările diferitelor strategii ale deținătorilor și cumpărătorilor de tehnologie asupra unor parametri de mediu ca cei politici, sociali, economici și tehnologici. Fără a nega importanța acestei abordări, trebuie însă afirmat că ele sînt departe de a fi definitorii pentru conceptul transferului de tehnologie, care așteaptă încă a fi corespunzător definit și, în special, transformat sistematic în instrument al dezvoltării, cu tot potențialul său pentru implementarea acesteia.

transferului de tehnologie, ca un proces corespunzător conştientizat şi definit — şi capabil să influenţeze direct, prin dimensiunile, poziţia şi efectele sale, dezvoltarea socio-economică.

Cercetarea fenomenului

CERCETAREA fenomenului transferului de tehnologie trebuie făcută deopotrivă din „interiorul" său şi din „exterior". Complexitatea fenomenului necesită **metode interdisciplinare.** O abordare de pe poziţia teoriei generale a sistemelor este necesară şi oportună, transferul de tehnologie fiind un sistem deschis, cu autoreglare, real şi eterogen. Efortul cercetătorului trebuie să se orienteze spre determinarea **„funcţiei generale de transformare",** din care se vor degaja legăturile de cauzalitate dintre ieşiri şi intrări, comportamentul cerut unui astfel de sistem, precum şi structura sa, deci componentele şi legăturile între acestea.

Cercetarea **funcţionării** sistemului va reveni la determinarea dinamicii legăturilor interioare şi a modului de circulaţie şi transformare a mărimilor de intrare. Funcţionarea va trebui descrisă prin scenarii tipice pentru etapele caracteristice, deoarece sistemul fiind mare şi eterogen, funcţiile de transfer nu pot fi suficient descrise în mod determinist.

Conceptul cibernetic de bază în această cercetare va fi modelul **sistemului de tip cibernetic** alcătuit din două substructuri legate informaţional : **substructura efectorie şi substructura de dirijare.** Substructura de dirijare a transferului va comunica cu „mediul transferului" spre exterior şi cu propria structură efectorie „spre interior". Legarea spre interior se va realiza printr-un sistem de legături de tipul reacţie inversă : totuşi, cerinţele unor sisteme complexe pentru protecţie şi adaptare optimală necesită dezvoltarea unor legături spre înainte şi a unor legături pentru cunoaşterea stării sistemului în timp real, ceea ce lărgeşte complexitatea şi creşte importanţa modului de structurare informaţională internă, necesară conducerii procesului.

Mediul transferului de tehnologie necesită o cercetare specială. Orice mediu va putea fi definit printr-un număr de parametri care interesează transferul. Astfel de parametri sînt : parametrul social, cel politic, economic, tehnologic şi ecologic ; fiecare în parte poate fi descompus, la rîndul său, în parametri de ranguri inferioare. Acest mediu va induce sistemul în transferul de tehnologie restrictiv, prin structurile supraierarhizate transferului şi va suporta efecte datorită transferului. O astfel de abordare permite **o privire de ansamblu funcţional-structurală** a transferului de tehnologie.

Structurarea de dirijare şi cea efectorie

PARTICULARITĂŢILE fenomenului necesită însă precizări cu privire la conţinutul structurilor de dirijare şi efectorie şi la tipul legăturilor dintre acestea.

Structura de dirijare a transferului se va compune, la rîndul său, din două substructuri — una provenind de la deţinătorul de tehnologie şi cealaltă de la primitor. În diferite momente ale transferului — de la iniţierea contactelor pînă la implementare — cele două substructuri au legături calitativ diferite, precum şi comportamente diferite. În fazele iniţiale — pînă la contractare — relaţiile sînt de tip conflictual : pe lîngă interesul comun pentru realizarea transferului, fiecare dintre părţi are interese proprii, în general divergente faţă de ale celeilalte. În fazele de realizare-implementare a transferului relaţiile se schimbă, fiind caracterizate printr-o cooperare pozitivă. Totuşi, în fazele finale, cînd se înregistrează performanţele, relaţiile de tip conflictual pot fi stimulate de diferite abateri sau de o comunicare insuficientă.

Cercetarea structurii efectorii a transferului prezintă, de asemenea, o importanţă particulară. În fazele iniţiale această structură este restrînsă la grupurile de specialişti ai celor două părţi care tratează transferul. Ulterior, structura efectorie se dezvoltă, compunîndu-se din substructuri efectorii care lucrează la deţinător, substructura efectorie a utilizatorului care pregăteşte la utilizator transferul şi substructura mixtă care realizează transferul propriu-zis la utilizator sau la deţinător.

Acest model global al transferului de tehnologie trebuie extins prin cercetarea componentelor — cel puţin a următoarelor : deţinătorul ; primitorul ; tehnologia ; formele de transfer. **Cercetarea deţinătorului** revine la a cerceta structura organizaţiilor orientate spre cercetare şi inovare, precum şi structura organizaţiilor specializate în transferul de tehnologie. **Cercetarea primitorului** va putea fi făcută numai după clasificarea acestuia după criterii de importanţă, în raport cu capacitatea de a trata transferul sau după natura organizaţiei, definită în raport cu producţia de tehnologie. În sfîrşit, **„tehnologia" va fi redefinită ca obiect al transferului** şi caracterizată sub raportul cerinţelor de **transferabilitate.**

Formele de transfer şi vectorii transferului prezintă importanţă practică deosebită. O analiză va pune în atenţie faptul că fiecare produs conţine informaţii despre tehnologia cu care este realizat, dacă primitorul are capabilitatea să deducă semnificaţia tehnologică a produsului — precum şi faptul că transferul de tehnologie are loc atît sub forma transferului cu acceptarea deţinătorului, cît şi a celui fără acceptarea acestuia. O analiză a diferitelor categorii concrete de tranzacţii din punctul de vedere al informaţiilor transferate permite regăsirea unei tipologii largi de transferuri. Aceste cercetări permit înţelegerea din interior a fenomenului de transfer de tehnologie şi permit trecerea la construcţia sistematică a diferitelor sisteme concrete de transfer.

Metodica de conducere şi organizare

DIN PUNCT DE VEDERE operaţional prezintă interes metodica de organizare şi conducere a transferului de tehnologie în toate etapele sale. Structurile de organizare implicate, ca şi modelele de conducere vor deriva din cerinţele structurale şi funcţionale, aşa cum au fost acestea definite în analiza sistemică a fenomenului. Pentru fiecare etapă a procesului de transfer, problematica conducerii este definită şi, ca atare, procedurile vor fi adecvate succesiv obiectivelor etapei.

În mod specific, **„conducerea prin proiect",** combinată cu conducerea prin **„obiective",** prin **„bugete"** şi prin **„excepţie"** oferă tabloul atît structural, cît şi metodologic al conducerii transferului de tehnologie. Dezvoltarea conducerii prin proiect în cadrul unor structuri permanent existente ridică importante probleme de autoritate şi cooperare şi conduce la creşterea potenţialului conflictual în organizaţii. De aceea, diferitele modalităţi de articulare a unei structuri temporare într-o structură permanentă trebuie analizate ca modele de comportament şi cerinţe calitative ale conducătorului transferului.

Pe de altă parte, structura de conducere prin proiect va fi dinamică în raport cu evoluţia transferului. O schimbare a accentului pe anumite metode va fi resimţită pe măsură ce se parcurg diferitele faze ale transferului. Astfel, dacă la început se pune accentul pe „metoda prin obiective", ulterior „metoda prin bugete" şi cea „prin excepţie" sînt tipice pentru conducerea unui transfer de tehnologie şi vor avea, deci, un rol de instrumentar al structurii de cercetare prin proiect.

Prezintă interes **organizarea la deţinătorul de tehnologii a pregătirii transferului.** În situaţia cînd deţinătorul este o organizaţie specializată de cercetare-dezvoltare, sau de consultanţă, atunci pregătirea şi structurarea acesteia pentru a putea operaţionaliza transferuri de tehnologie necesită cel puţin următoarele măsuri : ● conştientizarea conceptului de transfer şi a poziţiei (rolului) organizaţiei într-un astfel de proces ; ● alcătuirea unor structuri orientate spre comunicarea cu exteriorul, pentru a sesiza utilizatorilor potenţiali problematica ; ● alcătuirea unor structuri orientate spre comunicare interioară, care să înlesnească activităţile proprii orientate spre transfer ; ● alcătuirea unor structuri destinate să efectueze propriu-zis transferul ; ● cercetarea tehnologiilor cunoscute şi practicate şi adecvarea acestora pentru transfer ; ● alcătuirea portofoliului de tehnologii transferabile ; ● elaborarea unei tehnologii generale de transfer şi a unora particulare pentru anumite tehnologii de producţie ; ● organizarea unui sistem pentru planificarea activităţilor exterioare şi interioare de transfer ; ● organizarea publicităţii pentru înlesnirea transferului de tehnologie ; ● antrenarea (pregătirea) specială a unei grupe de specialişti pentru a fi capabili să aplice metodele conducerii prin proiect ; ● dezvoltarea relaţiilor cu organizaţii complementare, care să mărească baza de informaţii şi servicii ofertabile ; ● dezvoltarea sistemelor logistice pentru comunicare, transport, demonstrare, măsurare etc. ; ● dezvoltarea structurilor orientate către ingineria factorului uman.

Aceste cerințe sînt invariabile ale unei activități de transfer de tehnologie organizate. Respectarea lor în organizarea instituțională formează un cadru orientat spre transferul de tehnologie, capabil să opereze cu eficiență mărită o astfel de activitate.

Eficiența economică

DIFERENȚELE în dezvoltarea socio-economică a lumii contemporane au ca unul din factori diferențele în domeniul producției de tehnologie. Decalajul poate fi micșorat atît prin dezvoltarea propriilor structuri producătoare de tehnologie, cît și prin transferuri de tehnologie. Terminologia recentă înlocuiește „transferul" cu termenul de „acces la tehnologie", în legătură cu tranzacțiile de tehnologie cînd acestea se produc între o țară tehnologic dezvoltată și una în curs de dezvoltare.

Faptul că deținătorii de tehnologie pot impune anumite condiții cu efecte în plan politic și social nedorite conduce la punerea problemei unui cod de conduită în transferul de tehnologie, cod ce se înscrie în eforturile pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale[3]).

În ceea ce privește prețul tehnologiilor, se are în vedere și conceptul de reproducție lărgită a științei. Costurilor pentru realizarea tehnologiei și a serviciilor pentru transfer li se adaugă o parte din efortul pentru cercetarea fundamentală, precum și un anumit beneficiu care permite reluarea activității de cercetare-dezvoltare pentru generarea de noi tehnologii și servicii de transfer.

Șansa de succes a unui transfer de tehnologie poate fi determinată pornind de la structura transferului și de la factorii proprii ai succesului unui transfer. Un număr de factori sînt specifici transferului în general, iar alții — celui internațional în special. Astfel, factorii „complementaritate", „oportunitate" și „disponibilitate" sînt considerați factori generali, iar „influența asupra obiectivelor strategice", „influența asupra securității" și „influența asupra structurilor și relațiilor politice" ca factori suplimentari specifici transferurilor internaționale.

Fundamentarea economică a transferului de tehnologie va fi ancorată în strategia generală a deținătorului și în cea a primitorului. Astfel, problema fundamentării economice a unui transfer va fi abordată, în general, separat de către deținător, respectiv de către primitor. Pentru **primitor,** determinarea eficienței va putea porni de la determinarea efortului pe care acesta îl va face dacă va obține tehnologia prin cercetare-dezvoltare proprie. Acest efort va trebui comparat cu costul obținerii tehnologiei prin transfer. Vor fi luate în considerare apoi implicațiile de altă natură, provenind din diferite tipuri de restricții solicitate de deținător. Pentru **deținător,** în afară de stabilirea unui preț care să acopere efortul pentru obținerea tehnologiilor și posibilitatea reproducției lărgite a științei și tehnologiei vor fi luate în calcul și situația pieței tehnologiilor, respectiv concurența și, deci, nivelul de competitivitate al propriilor tehnologii.

O altă orientare o constituie compararea venitului și a beneficiului net ce s-ar obține la destinatar prin folosirea tehnologiei la producerea și desfacerea produselor, față de venitul și beneficiul ce se va obține prin transferul tehnologiei.

Concluzii și valorificare

● CONCEPTUL „transfer de tehnologie" permite abordări noi, globale, care pun în evidență structura procesuală a acestuia. O înțelegere „din interior" permite structurarea și, deci, organizarea și conducerea tuturor activităților articulate în acest proces, astfel ca transferul de tehnologie să poată fi realizat cu succes.

● Definirea componentelor transferului, a formelor și mecanismelor, precum și a cerințelor pentru fiecare etapă a procesului permite restructurarea și reorganizarea unor segmente de activitate de cercetare, dezvoltare tehnologică, producție și comercializare, astfel încît acestea să fie adecvate noului tip de produs — tehnologia.

● Punerea în evidență a problemelor de conducere și a cerințelor fiecărei etape în raport cu problematica decizională a părților și analiza adecvării diferitelor metode de conducere a permis definirea „conducerii prin proiect" ca metodă particulară de maximă adecvare și a unor tehnici specifice care, atașate acestei metode, permit parcurgerea cu succes a problematicii de conducere a fiecărei etape a transferului.

● Determinarea cerințelor pentru organizarea capabilității de transfer la deținătorul de tehnologie sau la organizații specializate pentru operațiuni de transfer permite perfecționarea organizării acestora și, ca atare, creșterea probabilității de a efectua transferuri, precum și a eficienței realizării propriu-zise a transferurilor.

dr. ing. G. COJOCARU

[3]) Un astfel de cod — realizat sub formă de propunere de către organismele O.N.U. — pleacă de la conceptul de „interese legitime" ale părților și de la faptul că acestea trebuie respectate. Un astfel de cod va trebui să înlăture discriminările și, în același timp, să asigure cerințele legitime ale deținătorilor de tehnologie. Totodată, este prevăzută o conduită de tratament special pentru țările în curs de dezvoltare, în vederea reducerii decalajelor și înlăturării, pe această cale, a unor diferențieri în economia mondială.
În mod practic, codul de conduită ar urma să se materializeze în : un anumit regim privind restricțiile, garanțiile și responsabilitățile în transferul de tehnologie ; un anumit mod de evaluare a prețului tehnologiilor și serviciilor de transfer ; un anumit sistem internațional de control pentru asigurarea aplicării ; un sistem care să faciliteze circulația informației tehnologice și în afara tranzacțiilor propriu-zise.

Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii

(Urmare din pag. 14)

folosirea, pentru întreaga producție de cartofi, numai a categoriilor biologice superioare, pînă la înmulțirea I. Se va reduce gradul de infecție cu boli virotice și boli de putrezire, prin îmbunătățirea metodologiei de testare și introducerea culturilor de țesuturi și butași de tulpină. Prin limitarea mărimii cartofului de sămînță pînă la maximum 50 mm diametru se va realiza reducerea normei de plantare cu 10—15%. Calitatea seminței trebuie însă menținută prin realizarea de depozite moderne, cu condiții controlate.

Mărirea constanței producției va constitui o preocupare importantă. Pe lîngă identificarea, studierea și dirijarea factorilor care influențează realizarea producției, se urmărește crearea unui nou idiotip de plantă de cartof cu o capacitate de producție de peste 120 t/ha, cu capacitate fotosintetică mărită și un raport optim între tuberculi și aparatul vegetativ, care va utiliza mai intensiv energia solară și cea tehnologică, avînd un ritm rapid de creștere și acumulare a producției.

Noile soiuri, cu capacitate de producție mare și constantă, necesită elaborarea unor tehnologii diferențiate, corespunzătoare scopului producției și condițiilor ecologice date. La elaborarea tehnologiilor se va porni de la cunoașterea cît mai exactă a biologiei și fiziologiei plantei de cartof și a condițiilor ecologice în care se realizează culturile, pentru ca toți factorii agrotehnici să fie asigurați în conformitate cu cerințele plantei — ținînd cont, bineînțeles, de limitele economice și de eficiență. La stabilirea verigilor tehnologice se vor avea în vedere reducerea consumurilor de energie convențională și utilizarea în cît mai mare măsură a resurselor neconvenționale de energie.

Tehnologiile de cultură vor fi elaborate în varianta intensivă, după metode de tip industrial și pentru condițiile unei agriculturi biologice, în care energia să fie cît mai bine recirculată. Un accent deosebit se pune pe introducerea măsurilor agrotehnice, ca : asolamentele, culturi și măsuri amelioratoare care să ducă la menținerea și ameliorarea stării fizice și de fertilitate a solului.

La nivelul ei actual, dotarea tehnică nu mai poate asigura dezvoltarea producției. Se impune ca ea să fie modernizată. Trebuie acționat pentru realizarea unor mașini și utilaje de mare randament și cu consum redus de energie, care să realizeze lucrări complexe, calitativ superioare celor prezente ; pentru introducerea automatizării în cele mai multe procese tehnologice, iar în unele sectoare a biotehnologiilor, în vederea reducerii consumului de energie. Totodată, modernizarea procesului de producție cere elaborarea unor noi forme de organizare a producției, folosind în acest scop modelarea matematică a diferitelor secvențe și metodele cibernetice.

Noile tehnologii în universul industrial al lumii contemporane

FIIND vorba doar de niște tendințe, de conturarea noului tip de producție bazat pe noi tehnologii este prematur să se pretindă o caracterizare sub multiple aspecte a ceea ce va fi. Un început ne este oferit de cele cîteva direcții pe care cercetătorii acestor fenomene le-au și sesizat. Astfel, o primă direcție privind noile tehnologii este determinată de dezvoltarea impetuoasă a electronicii, microprocesoarelor, robotizării și a informaticii [1]).

Microelectronica — suport al revoluției industriale actuale

ETAPA hotărîtoare în dezvoltarea acestei direcții în cadrul forțelor de producție este descoperirea în 1947 și aplicarea în continuare a tranzistorului : un circuit în care se conjugă materia, energia și informația. Urmează succesiunea rapidă a generațiilor de calculatoare, instrumentul care amplifică enorm inteligența umană. De la prima generație de calculatoare (calculatoare cu tuburi) la cea de a doua care înregistrează un salt calitativ prin apariția circuitelor integrate (combinarea pe o pastilă a mai mulți tranzistori) nu trec decît zece ani. De acum înainte competiția urmărește punerea pe un circuit integrat a cît mai multor tranzistori. Cea de a doua generație de calculatoare înregistrează performanța de a integra o suită de tranzistori.

În 1970 se reușește integrarea a zece mii de tranzistori pe un circuit, ceea ce marchează apariția celei de a treia generații de calculatoare și, totodată, a microcalculatoarelor și a calculatoarelor de buzunar. Această generație, pe lîngă faptul că multiplică foarte mult mijloacele de calcul și de inovație ale creierului uman, se integrează în mașinile-unelte și pătrunde astfel direct în mijloacele de muncă cu care se operează, fapt care transformă capacitatea și chiar calitatea mașinilor industriale, deschizînd calea pentru automatizarea proceselor de producție.

Numai după cinci ani se produce o revoluție în producția de calculatoare. Se reușește să se cuprindă într-un circuit integrat o sută de mii de tranzistori, iar purtătorul material al acestui circuit integrat este o mică pastilă de siliciu a cărei suprafață este de numai un milimetru pătrat. S-au născut microprocesoarele, ceea ce marchează totodată o nouă generație, a patra, în evoluția calculatoarelor. A patra generație de calculatoare este aceea care pune întreaga tehnologie cunoscută pînă la această dată în fața unei răscruci. În producție ea deschide un drum larg robotizării, respectiv automatizării flexibile. Apariția microprocesoarelor nu reprezintă însă ultimul cuvînt în evoluția circuitelor integrate. Este cunoscut că în laboratoare se fac încercări reușite de a integra mai mult de un milion de tranzistori, pe un purtător material nesemnificativ, ceea ce va marca cea de a cincea generație de calculatoare.

Să revenim la microprocesoare, la robotizare și la automatizarea flexibilă, la răscrucea pe care o marchează acestea în tehnologiile cunoscute, răscruce care a început să fie foarte bine înțeleasă în toate țările care produc și implantează roboți în diferite activități. Răscrucea tehnologică constă în aceea că microprocesorul pe care este implantat tot lanțul de operații efectuate de calculator (unitatea de calcul, memorarea datelor, programele și echipamentul de ieșire) poate fi programat în funcție de necesități pentru a îndeplini o funcție sau alta, o muncă sau alta. Datorită caracteristicilor sale se poate extinde deosebit de rapid, exponențial asupra tuturor domeniilor de producție, din două considerente principale. Unul din aceste considerente este material, celălalt imaterial. Cel material constă în aceea că purtătorul circuitului integrat, al microprocesorului, este nisipul, deci o materie primă la îndemîna oricui, cu atît mai mult cu cît practic nu costă nimic. Cel imaterial este inteligența umană a cărei profunzime și antrenare determină eficacitatea cu care sînt folosite microprocesoarele. Răscrucea este, însă, abia la începutul ei. Ea urmează să se precizeze, iar declanșarea efectivă va fi marcată de momentul în care fabricarea roboților se va face automatizat cu ajutorul microprocesoarelor. Pînă atunci robotizarea rămîne complicată din punct de vedere tehnic și scumpă sub aspectul efortului economic pe care îl cere, dar deosebit de promițătoare.

Acestea sînt motivele pentru care în prezent, în țările dezvoltate sub aspect tehnologic și economic, se dă o adevărată bătălie pentru robotizare. După unele aprecieri, la începutul actualului deceniu, din numărul total de roboți în funcțiune în lume, 50—75% se aflau în Japonia, 30% în U.R.S.S. și 5—10% în S.U.A. [2]). Astfel de aprecieri sînt relative, deoarece se bazează pe însumarea roboților aparținînd diferitelor categorii, neexistînd încă un sistem unitar de clasificare [3]). Totuși, se recunoaște că firmele japoneze au sesizat primele importanța robotizării și că această țară deține un avans față de partenerii ei occidentali. Totodată, se impune a fi observat efortul pe care îl depune U.R.S.S. în direcția fabricării și implantării roboților în diferite procese de producție. Din 1975 cînd s-au fabricat primii 120 de roboți, numărul lor a crescut continuu, în 1978 ajungînd la 580, în 1980 la 1 579, în 1982 la 5 400, iar pentru 1985—1986 se prevede ca producția roboților să ajungă la 40 000. Pentru următorii ani se prevede ca numărul roboților să crească de 6 ori în turnătorie, de 10 ori la operațiile de vopsire și de 30 de ori la sudare [4]).

Un raport al O.C.D.E. din 1983 privind folosirea roboților industriali apreciază că pînă în 1990 cererea mondială anuală de roboți va crește cu 30—35%, cînd în lume vor exista între 230 000 și 330 000 de unități. Raportul amintit evidențiază riscul de a pierde competitivitatea pentru țara care rămîne în afara acestei curse, fiecare țară urmînd să aleagă între adaptarea noii tehnologii sau acceptarea degradării competitivității relative a economiei, cu atît mai mult cu cît costul roboților scade considerabil. În Japonia, de pildă, raportul dintre costul anual mediu al mîinii de lucru în industria manufacturieră și cel al unui robot programabil a scăzut de la 1/10,5 în 1971, la 1/3,4 în 1979, direcție de evoluție care a continuat și în acești ani.

Cunoscînd importanța și semnificația competiției mondiale în domeniul robotizării este demn de subliniat faptul că în țara noastră această tendință a fost sesizată din timp și că se acționează perseverent în această direcție. În Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 adoptat la Congresul al XII-lea al partidului, precum și în recentele prevederi cuprinse în documentele celui de al XIII-lea Congres se precizează că în electronică și electrotehnică cercetarea științifică se va concentra asupra realizării de componente și produse cu performanțe ridicate, care asigură promovarea largă, în toate ramurile economiei naționale, a automatizării complexe și cibernetizării, inclusiv prin utilizarea microprocesoarelor și a roboților industriali. Pe această bază planul național unic pe 1981—1985 prevede o creștere puternică a producției de roboți industriali astfel încît în 1984 numărul de roboți industriali fabricați în țară să fie dublu față de 1983, iar în 1985 de 5 ori mai mare. În acest sens încă în 1980 a fost elaborat „Programul special privind realizarea sistemului de roboți industriali", roboți incluși în ramura mașini-unelte. Programul prevede asimilarea treptată în fabricație a unei familii de roboți industriali de construcție modulară care permit introducerea sau eliminarea unor tipuri de lucrări. De asemenea, se are în vedere diferențierea între tipurile constructive funcție de : modul de acționare, gradul de elasticitate al sistemului de programare și comandă, precizia poziționării, sarcina maximă.

„Materia vie" în sistemul factorilor de progres economic

O ALTĂ direcție de dezvoltare tehnologică este biotehnologia, care are la bază cercetările biomoleculare. Așa cum istoria

[1]) Vezi și studiul I. Olteanu : Informație — comunicație și dezvoltare, Revista economică nr. 23, 24, 25/1984

[2]) Vezi C. Murgescu : Japonia în economia mondială, Editura științifică și enciclopedică, București, 1982, p. 62

calculatoarelor poate fi considerată că începe o dată cu descoperirea tranzistorului, tot astfel noua eră în cercetarea biologică este legată de două descoperiri fundamentale ; de descoperirea în 1953 a naturii acidului dezoxiribonucleic (ADN), respectiv a acelor molecule foarte complexe care conțin programul genetic al organismelor și de o altă descoperire, în 1973, a tehnicii de manipulare a acestui material genetic. O dată cu această a doua descoperire a apărut „recombinarea în ADN" sau „altoiul genetic", adică posibilitatea transplantării de gene dintr-un organism în altul, ceea ce permite depășirea granițelor genetice dintre specii și de a înzestra organismele vii cu proprietăți pe care ele nu le pot căpăta pe căi naturale.

Această „tehnică", ce la prima vedere părea fantezistă și cu aplicații mai curînd de laborator, are o implicație practică, de producție uluitor de rapidă, ea permițînd crearea de „fabrici vii". De pildă, prin inserarea genelor umane care produc compuși cum sînt insulina, interferonul sau hormonul ce determină creșterea țesuturilor în organismul unor bacterii, acestea încep să producă substanțele menționate. Bacteriile astfel transformate funcționează ca minuscule „fabrici vii".

Încă din 1979 această nouă direcție a cercetării științifice, cu aplicațiile ei practice, a fost sesizată și cuprinsă în Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 în țara noastră. În capitolul consacrat biologiei, pe lîngă alte direcții, se înscriu la loc central cercetările privind elaborarea metodelor genetice noi, de dirijare și recombinare a materialului purtător de informație genetică, în vederea creării de organisme cu proprietăți dinainte proiectate, îndeosebi de plante cu randament superior de utilizare a energiei solare și animale, de înaltă productivitate, precum și obținerea de noi bacterii fixatoare de azot în sol. Se prevede, de asemenea, intensificarea cercetărilor pentru crearea de noi tipuri de microorganisme utile, producătoare de substanțe biologice active — proteine, aminoacizi, enzime, antibiotice, hormoni, vitamine — precum și pentru elaborarea de metode microbiologice de recuperare a metalelor din minereuri sărace, eliberarea țițeiului din zăcămînt, recircularea și valorificarea superioară a deșeurilor și subproduselor, realizarea de noi produse, materiale și înlocuitori.

Aceste cercetări se integrează în efortul pe care îl fac cele mai dezvoltate țări de a descoperi și aplica noile tehnologii, de a elabora tehnici noi de recombinare în ADN și de a aplica aceste tehnici astfel încît ele să devină eficiente din punct de vedere economic. Este interesant de remarcat că în S.U.A. o serie de companii produc deja, în cantități mici deocamdată, substanțe ca insulina, interferonul și hormonul de creștere, producții de la care se estimează să se obțină profituri mari. Numai din producția interferonului (substanță care atacă virusurile și care ar putea să joace un rol în tratarea cancerului) se calculează că se pot încasa, în 1985, 3 miliarde de dolari.

Este posibil ca biotehnologia să joace un rol important în producerea combustibililor din surse regenerabile. În această direcție sînt promițătoare progresele obținute în producerea etanolului, un combustibil de mare interes. Se studiază, de asemenea, și descoperirea unor bacterii capabile să transforme lumina solară în energie electrochimică, bacterii care ar deveni „baterii solare biologice".

Un proces industrial în care biotehnologia poate cauza o revoluție este industria de produse chimice organice. Gama de produse ce se pot obține pe baza acestor tehnici noi este foarte mare și la nivelul prețurilor din anul 1979 se estima în S.U.A. că ea poate realiza o cifră de afaceri de 12 miliarde de dolari. De asemenea, se estimează că biotehnologia va reduce sau chiar va elimina petrolul din producția de materiale plastice, îngrășăminte chimice, îmbrăcăminte, insecticide și va modifica considerabil prelucrarea lînii, a bumbacului și a altor produse naturale.

Domeniul pentru care biotehnologia are cea mai mare aplicație rămîne însă agricultura. Ea permite obținerea unui număr mare de replici ale unei plante deosebit de productive prin tehnica denumită „cultură de țesuturi". Dacă îi dăm crezare lui Hugh Bollinger, unul din fondatorii unei firme biotehnologice din S.U.A., el echivalează culturile de țesuturi cu laserul, denumindu-le „echivalentul botanic al laserului" prin faptul că posedă un mult mai mare potențial de aplicații practice decît s-a presupus inițial. Se subliniază că această tehnică poate fi folosită pentru obținerea a sute de mii de replici ale unor plante și deci mijloc de exploatare economică a unor specii de plante puțin cunoscute.

Chiar și aceste cîteva exemple prezentate succint ne edifică asupra faptului că biotehnologia a depășit cu mult granițele laboratoarelor, devenind un domeniu de producție, de investiții, de competiție, de eficiență economică. O dovadă în plus — numărul mare de firme cu „profil" biotehnologic în S.U.A. cum sînt : Genex, Cetus sau firme de alte profile dar care s-au angajat în această cursă cum sînt General Electric, Eli Lilly, Hoffmann-LaRoche, G.D. Searle, Upjohn și Merk și altele. De asemenea și faptul că pentru noile specii obținute cu ajutorul recombinării în ADN (deci forme noi de viață) se emit brevete.

[3]) Edificator în acest sens este faptul că în U.R.S.S. roboții sînt clasificați în trei generații : roboții care funcționează pe baza unor programe fixe (chiar dacă pot fi reprogramați) ; dotați cu dispozitive senzoriale, deci se adaptează la schimbările intervenite în procesele tehnologice ; dotați cu inteligență artificială. În S.U.A. roboții se clasifică în patru categorii : roboții „pick and place" (îa și deplasează) ; servo-robotul ; robotul programabil ; servo-robotul dirijat prin calculator. În Japonia roboții se împart în șase clase : manipulator manual ; robot cu succesiune fixă ; robot cu succesiune variabilă, robot play-back ; robot cu control numeric ; robot inteligent.

[4]) După Al. Putințev U.R.S.S. priorități în dezvoltarea economică, Ed. Novosti, Moskova, 1984, p. 38—40

Spațiul cosmic și oceanul planetar în ecuația dezvoltării

PENTRU configurarea tendințelor tehnologice noi prezintă interes, atît sub aspect tehnic cît și economic, orientarea spre producția spațială și exploatarea oceanelor.

Spațiul cosmic, datorită condițiilor ce le oferă (lipsa gravitației, existența unui stoc imens de vid și de temperaturi supraînalte și excesiv de joase, manipularea fără riscuri a substanțelor reactive sau toxice pentru care nu sînt necesare recipiente și containere speciale etc.) este considerat de foarte mulți întreprinzători ca un loc ideal de plasare a unor noi unități de producție. Experiențele făcute pînă în prezent în „laboratoarele spațiale" au atras atenția asupra faptului că exploatarea condițiilor pe care le oferă spațiul extraterestru este deosebit de avantajoasă, ceea ce a și determinat trecerea la întocmirea de proiecte și de investiții în această direcție. Unele din aceste opțiuni au devenit publice, altele (cele mai multe) sînt secrete. Se știe, de pildă, că firmele Grumann și Boeing lucrează la stații și platforme spațiale pentru producerea de energie, că General Electric a trecut la elaborarea unor cuptoare spațiale, că Daimler-Benz și MAN sînt preocupate de fabricarea rulmenților în spațiu, că fabricanții de sticlă studiază modalități de obținere în spațiu a materialelor pentru lasere și fibre optice, iar firmele din industria chimică au și elaborat o instalație pentru separarea enzimelor rare, că Agenția Spațială Europeană și mai multe firme printre care și British Aircraft Co. proiectează utilaje și produse menite să valorifice spațiul cosmic din punct de vedere economic.

Pe același plan se înscrie și exploatarea oceanelor, deși ea oferă alte avantaje. Atracția oceanelor este determinată de faptul că adîncurile lor oferă o gamă mare de minerale : zinc, cupru, cositor, aur, platină, fosfați pentru îngrășăminte chimice și toate acestea în cantități mari. Totodată, mai trebuie adăugată extracția nodulilor de mangan de pe fundul oceanelor. Toate acestea deschid mari perspective pentru dezvoltarea „mineritului marin". De pe acum circa 100 de firme, printre care și cele mai mari, sînt angajate în pregătirea extracției nodulilor de mangan. Oceanul atrage atenția producătorilor și pentru faptul că oferă mari resurse pentru producția de medicamente, în special coagulante și antifungicide. În sfîrșit, oceanul este un mare rezervor de hrană care, exploatat rațional prin dezvoltarea acvaculturii, poate asigura un stoc practic inepuizabil de proteine.

Deși cercetările și exploatările și în această direcție se fac în mare secret, interesul pentru exploatarea oceanelor este atît de mare încît a devenit publică crearea mai multor concerne, fiecare reunind un număr mare de firme, care încă din acest deceniu pregătesc valorificarea bogățiilor pe care le oferă oceanele. Astfel, unul din aceste concerne reunește 23 de firme japoneze, grupul AMR din R.F.G. și filiala din S.U.A. a firmei canadiene International Nickel ; altul asociază pentru exploatarea oceanelor pe Union Minier din Belgia și pe U.S. Steel și Sun Company din S.U.A. ; un al treilea se bazează pe colaborarea dintre Noranda din Canada, Mitsubishi din Japonia, Rio Tinto Zinc și Consolidated Gold Fields, ambele din Marea Britanie ; cel de al patrulea este constituit din Lockheed (S.U.A.), și grupul Royal Dutch Schell (Anglo-Olandez). Trebuie observat că aceste forme de organizare arată că firmele acționează încă sub mentalitatea „dreptului primului ocupant", care în condițiile mondiale actuale devine anacronică avînd în vedere atît timpul istoric, cît și noul spațiu care este în discuție.

Corelația dintre un anumit tip de producție, sprijinit pe o anumită tehnologie, și baza energetică corespunzătoare este cunoscută. În consecință noile tehnologii reclamă o nouă bază energetică, radical diferită de cea precedentă, caracteristică producției industriale a acestui sfîrșit de mileniu, care, împreună, vor conduce la crearea unor sisteme tehnologice și industriale calitativ noi.

Eugen PRAHOVEANU

Teorii burgheze despre criza economică mondială: evoluţii şi limite (II)

JOS Delbeke (Belgia) consideră că teoriile recente referitoare la ciclurile lungi ar putea fi grupate în patru mari categorii [13]), în funcţie de principalul factor endogen cu ajutorul căruia se explică fluctuaţiile şi ciclicitatea economiei mondiale. Totodată el subliniază caracterul complementar al acestor teorii în sensul că ele ajută la înţelegerea multicauzală a proceselor economice cercetate.

În această viziune, prima categorie de teorii foloseşte ca argument ciclicitatea inovaţiilor tehnice, respectiv raritatea sau abundenţa întreprinzătorilor, fiind ilustrată îndeosebi de lucrările lui G. Mensch [14]) şi A. Kleinknecht [15]), avînd drept corolar practic stimularea inovaţiilor de către stat pentru depăşirea impasului tehnologic care apare în perioadele de criză. A doua categorie de teorii are în vedere, după aceeaşi apreciere, oscilaţia producţiei de bunuri capitale (mijloace de producţie) şi este ilustrată atît de opinia gînditorului marxist Ernest Mandel [16]), cît şi de opinia gînditorului burghez Jay W. Forrester [17]). De fapt, încadrarea celor doi gînditori în aceeaşi categorie se bazează pe împrejurarea că amîndoi pornesc de la studierea producţiei, respectiv a ofertei, dar comentatorul belgian neglijează deosebirile de metodă şi de perspectivă care îi despart, respectiv faptul că E. Mandel explică ciclicitatea economiei capitaliste în funcţie de dificultăţile care apar în acumularea de capital sau fluctuaţiile ratei profitului din perspectiva caracterului istoric al capitalismului, pe cită vreme J. W. Forrester are în vedere deosebirile de ritm în dezvoltarea producţiei de bunuri capitale, comparativ cu producţia bunurilor de consum final, din perspectiva iluziei că existenţa acestui sistem economic ar putea fi prelungit la infinit. A treia grupă de teorii examinează consecinţele inovaţiilor tehnice asupra gradului de folosire a mîinii de lucru, respectiv asupra şomajului, fiind ilustrată îndeosebi de lucrările lui C. Freeman [18]). Ele atrag atenţia asupra faptului că, dacă la început, inovaţiile tehnice oferă plasament pentru muncitorii eliberaţi din anumite întreprinderi în noi profesiuni, ulterior ele pot să înlocuiască cererea de mînă de lucru într-o măsură îngrijorătoare, ceea ce afectează cererea de mărfuri şi deci stabilitatea economică pe termen mai îndelungat. A patra categorie de teorii examinează dinamica creşterii economice în perspectivă mondială, punînd un accent deosebit pe revoluţia preţurilor, în legătură cu modificarea raportului dintre cererea şi oferta de materii prime, energie şi alimente. Aceasta este ilustrată îndeosebi de concepţia lui W. W. Rostow [19]). În măsura în care aceasta diferă de toate celelalte teorii în ce priveşte determinarea fazei actuale a ciclului lung (faza ascendentă), se ridică, evident, o serie de semne de întrebare în legătură cu soliditatea argumentelor invocate sau presupuse de autorul acestui punct de vedere.

Cu rare excepţii (poziţia gînditorului marxist E. Mandel), autorii menţionaţi mai sus nu cercetează deloc sau fac referiri prea sumare la cadrul instituţional concret-istoric din diferite ţări (şi de pe tărîm internaţional) cu prilejul analizei actualei crize economice mondiale, ceea ce îl determină pe J. Delbeke să atenţioneze pe cercetătorii din acest domeniu asupra aspectelor nesocotite pînă în prezent din problematica extrem de complicată a crizei economice mondiale. Printre altele, gînditorul belgian arată că, din moment ce există o strînsă legătură între schimbările economice şi cele instituţionale (social-politice), investigarea ciclurilor lungi din economie ar trebui să ţină seama de aceasta cu prilejul interpretării tendinţelor economice pe termen lung [20]).

Pe măsură ce a cîştigat teren ideea explicării multicauzale a actualei crize economice mondiale, a avut loc şi o schimbare pe verticală a concepţiilor burgheze în sensul că s-a trecut treptat de la analiza amănunţită a relaţiilor funcţionale dintre diferite variabile economice spre recunoaşterea unor interdependenţe mai complexe, atît a unor cauze structurale, cît şi a necesităţii de a examina interacţiunea dintre factorii interni şi influenţa mediului internaţional asupra diferitelor economii naţionale.

În această ordine de idei, F. Perroux leagă fenomenul de criză din economia contemporană de caracterul privat şi descentralizat al deciziilor din capitalism, ceea ce duce la nepotriviri flagrante între mişcarea valorilor reale (bunurile materiale) şi mişcarea (inclusiv speculativă) titlurilor de valoare [21]), iar G. Donnadieu vede originea actualei crize economice mondiale în impasul economiilor „liberale" (capitaliste), datorită dereglării „sistemului mixt" de organizare şi conducere a acestor economii atît prin piaţă cît şi prin intervenţia statului [22]).

Continuînd teoria „maturităţii economiei" (a capitalismului) sau a „stagnării seculare", formulată de A. Hansen (1937), B. Higgins consideră că starea de criză din economia contemporană, în primul rînd a ţărilor dezvoltate, se explică prin mecanismul lor de funcţionare care presupune împletirea crizelor ciclice (de tip Juglar) cu tendinţa de stagnare economică pe termen lung (ciclu de tip Kondratief), datorită unor deficienţe de structură. El are în vedere numeroasele forme de dezintegrare economică la scară naţională, sectorială şi regională, îndeosebi dezechilibrele în gradul de folosire a mîinii de lucru (ponderea şomajului), în structura capitalului pe ţări, regiuni şi ramuri de producţie, precum şi în structura producţiei şi a comerţului exterior, ca urmare a specializării unor ţări prin nesocotirea

FIŞE

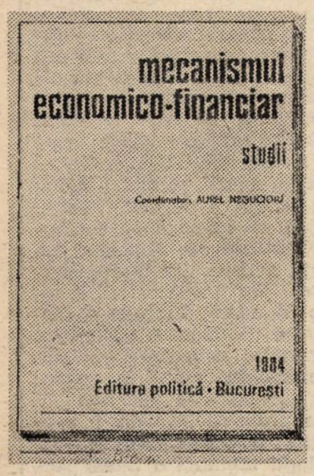

● *La EDITURA POLITICĂ a fost recent tipărită lucrarea „MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR", o culegere de studii elaborate de un colectiv de cercetători şi cadre universitare coordonat de* Aurel Negucioiu. *Intenţia autorilor a fost aceea de a surprinde implicaţiile perfecţionării mecanismului economico-financiar într-un cadru cît mai larg, pe diversele grupe de factori şi efecte. Astfel, o primă categorie de studii vădesc un pronunţat caracter teoretic, autorii oprindu-se asupra unor aspecte precum : principiile fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, legile obiective în contextul perfecţionărilor aduse mecanismului, noi direcţii în activitatea de planificare macroeconomică. Aceste delimitări conceptuale sînt urmate, în mod firesc, de o serie de studii consacrate unor componente sau procese ale activităţii economice cum ar fi activitatea investiţională, progresul tehnic, reducerea costurilor de producţie etc. O atenţie aparte se acordă în volum modificărilor ce survin, în contextul aplicării noului mecanism, pîrghiilor financiare. Este vorba în mod concret despre problemele financiare ale autogestiunii, locul creditului şi al dobînzii, despre mecanismul preţurilor, aria tematică a studiilor cuprinse în volum extinzîndu-se pînă la problemele autocontrolului economico-financiar şi ale activităţii contabile.*

Viaţa ştiinţifică

● *La Cluj-Napoca s-au desfăşurat săptămîna trecută lucrările şedinţei lărgite a Biroului Executiv al Institutului Central de Cercetări Economice la care — pe lîngă membrii biroului — au participat cercetători ştiinţifici şi cadre didactice. Cu acest prilej a fost analizată activitatea de cercetare ştiinţifică din cadrul Centrului de cercetări economice din Cluj-Napoca, desfăşurată pe baza orientărilor şi sarcinilor reieşite din Programul partidului, din documentele Congresului al XIII-lea şi ale Conferinţei Naţionale ale partidului, din cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Totodată, cercetarea ştiinţifică a urmărit să răspundă recomandărilor şi solicitărilor organelor locale de partid şi de stat, precum şi necesităţilor unităţilor socialiste din judeţ şi din zonă.*

Lucrările de cercetare realizate în cadrul centrului au fost consacrate unor teme de mare actualitate pentru economia naţională, cum ar fi : perfecţionarea mecanismului economico-financiar ; analiza eficienţei economice a proceselor tehnologice la principalele produse vegetale şi animale ; optimizarea proceselor de conducere din agricultură în profil teritorial, cu ajutorul modelării economico-matematice ; căi şi forme de perfecţionare a normării muncii în funcţie de modificările în baza tehnică şi resursele de muncă ; perfecţionarea planului în profil teritorial şi a metodelor de corelare cu planul în profil departamental ; probleme ale exportului ; reducerea cheltuielilor de producţie, cu precădere a cheltuielilor materiale etc.

Un interesant schimb de opinii s-a desfăşurat pe marginea

„adevăratului" avantaj relativ pe termen lung [23]).

În măsura în care şi B. Higgins are în vedere numai structurile tehnico-economice, ignorînd structurile pur economice (tipul de relaţii de producţie între oameni, îndeosebi de proprietate) şi implicaţiile lor asupra deciziilor economice, consideraţiunile lui teoretice sînt parţial valabile, dar insuficiente, atît pentru a dezvălui rădăcinile profunde ale actualei crize economice mondiale, cît şi pentru a înţelege cele trei componente ale teoriei sale despre criza economică („mecanismul", „structura" şi „jocul"), respectiv rolul pe care-l au în viaţa economică cele patru feluri de „jucători" : marile întreprinderi, organizaţiile muncitorilor, statul şi străinii — importatorii, exportatorii, investitorii şi emigranţii.

La graniţa dintre deceniile 8 şi 9 ale secolului XX s-a conturat şi mai limpede orientarea din gîndirea burgheză care atribuie actuala criză economică mondială unor cauze structurale, inerente, în primul rînd, economiei din ţările capitaliste puternic industrializate, şi care recunoaşte înrăutăţirea climatului internaţional. La astfel de concluzii au ajuns o serie de lucrări colective recente, fie că este vorba de analiza tendinţelor pe termen lung din economia ţărilor OCDE [24]), fie că este vorba de analiza poziţiei şi perspectivelor economice ale ţărilor din Piaţa Comună (CEE) [25]).

În ultimul timp a sporit numărul gînditorilor burghezi mai realişti care recunosc, într-o măsură mai mare sau mai mică, caracterul structural al actualei crize economice mondiale, dimensiunea ei globală şi necesitatea unor metode noi pentru ieşirea din criză, dată fiind ineficacitatea metodelor tradiţionale, oglindită, printre altele, şi prin prelungirea neobişnuită a acestei crize. Printre economiştii care se încadrează în această orientare pot fi amintiţi Jacques Lesourne, Ch. Stoffaes, Olivier Pastré, Jean Hervé Lorenzi, Joëlle Toledano, Gérard Lafay etc. Pe bună dreptate s-a remarcat că orientarea mai realistă a acestor economişti burghezi se datoreşte, într-o anumită măsură, şi influenţei crescînde a gîndirii marxiste asupra gînditorilor de alte orientări [26]).

Recunoscînd „deruta ştiinţei economice" (convenţionale — n.ns.) în faţa actualei crize economice mondiale, un studiu publicat în buletinul „Conjoncture de la Société Générale" (Franţa) face distincţie între „factorul declanşator" al crizei (creşterea preţului petrolului în anii 1973 şi 1979) şi cauzele ei profunde (inflaţia, creşterea dobînzii, criza ofertei, respectiv slăbiciunea durabilă a investiţiilor productive, concurenţa noilor state industriale pe piaţa mondială, ca şi o serie de factori care ţin de rigiditatea economico-culturală a ţărilor occidentale) şi ajunge la concluzia că majoritatea acestor cauze „nu sînt decît rezultatul unui fenomen cu caracter general, inclinaţia indivizilor şi a statelor de a trăi peste mijloacele lor, fenomen dovedit de amploarea deficitelor publice din economiile dezvoltate şi de îndatorarea ţărilor în curs de dezvoltare", că principalele componente ale acestei crize sînt : creşterea şomajului, accentuarea protecţionismului şi îndatorarea excesivă a lumii a treia. Cîntărind incertitudinile care se întrevăd în evoluţia viitoare a economiei mondiale, studiul menţionat consideră că „Dacă riscul de a se produce o panică financiară pare puţin probabil, el nu poate fi exclus în mod total din contextul actual" [27]).

Pe linia abordării mai competente şi mai responsabile a actualei crize economice mondiale se înscrie şi lucrarea „Économie mondiale, la montée des tensions" (1983), raport elaborat în cadrul Centrului de Studii Prospective şi de Informaţii Internaţionale (CEPII). Rezumînd conţinutul ei, într-un articol recent, G. Lafay atrage atenţia asupra necesităţii de a se cerceta mai temeinic manifestările crizei în domeniul industriei din ţările dezvoltate. „Eşecul politicilor macroeconomice, fie că sînt de inspiraţie monetaristă, fie de inspiraţie keynesistă — scrie G. Lafay — ţin, fără îndoială, de neadaptarea lor la mutaţiunile structurale care se profilează în sectorul industrial. Dacă criza este agravată sau prelungită de diverşi factori externi, originea şi principalul ei resort trebuie să fie căutate în sînul sistemului industrial din ţările cele mai dezvoltate".

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[13]) Jos Delbeke : Recent Long-Wave theories. A critical Survey, în „Futures" The Journal of forecasting and planning, vol. 13, Number 4, August, 1981, Special Issue", „Technical innovation and, long waves in world economic development" edited by Profesor Christopher Freeman, Dorking, UK, p. 246—257.

[14]) G. Mensch : Das technologische Patt, Frankfurt a/M, 1975 sau Stalemate in Technology, Cambridge, MA, Ballinger, 1979.

[15]) A. Kleinknecht : Basisinnovationen und. Wachstumsschübe : das Beispiel der west deutschen industrie, Konjunkturpolitik, 1979, p. 320—345.

[16]) Ernest Mandel : Late Capitalism, London, 1975 ; Long Waves of Capitalist Development, Cambridge University Press, 1980.

[17]) J.W. Forrester : Growth Cycles, în „De Economist", 1977 nr. 4, p. 525—543.

[18]) C. Freeman : The Kondratiev long waves, tehnical, change and unemployment, în vol. „Structural Determinants of Employment and Unemployment", vol. II, Paris, O.E.C.D., 1977.

[19]) W.W. Rostow : The World Economy. History and Prospects, London, MacMillan, 1978.

[20]) J. Delbeke : Op. cit. p. 256.

[21]) F. Perroux : Intervenţie în dezbaterile de la Surèsnes (1975), în „Les Cahiers du Club du „Nouvel Observateur", Paris, Nr. 6/1975, p. 17—18.

[22]) G. Donnadieu : Jalons pour une autre économie, Paris, Le Centurion, 1978, p. 49—69.

[23]) B. Higgins : Stagnation with shifting trade-off curves, Homage to Alvin Hansen, în vol. „Croissance et stagnation dans les pays capitalistes. 1973—1980", (ed.) cit., p. 879—888.

[24]) Vezi, de ex. : Interfutures, Facing the Future. Mastering the Probable and Managing the Unpredictible, Paris, O.E.C.D., 1979, p. 161—180.

[25]) Vezi, de ex. Ralf Dahrendorf (ed.) : Europe's economy in crisis, London, Weidenfeld and Nicolson, 1982, p. 3—17, 245—261.

[26]) P. Dockes, B. Rosier : Mutation du capitalisme ou crise et capitalisme monopoliste transnational, ed. cit., p. 909.

[27]) Vezi : „Problèmes économiques. Selection de textes français et étrangers", Nr. 1 828, Paris, 15 juin, 1983, p. 3—7.

a două lucrări supuse dezbaterii : „Cuantificarea contribuţiei factorilor de creştere a productivităţii muncii la nivel microeconomic" şi „Folosirea integrală a capacităţilor de producţie în industria constructoare de maşini ; reflectarea acesteia în sporirea eficienţei la nivelul unităţilor de producţie".

Educaţie şi dezvoltare

• *Ca în atîtea alte sfere ale activităţii economice, recenta criză a proiectat într-o lumină nouă şi raportul dintre educaţie şi dezvoltare, susţine* Jiři Texler *în articolul* „Vzdelani jako faktor intenzivniho rozvoje" *(Educaţia ca factor al dezvoltării intensive) publicat în numărul 11/1984 al revistei „POLITICKÁ EKONOMIE. Astfel, spre deosebire de aşa-numitele teorii ale „investiţiei în om" care îşi propuneau să identifice relaţii directe între eforturile financiare destinate calificării şi îmbunătăţirea rezultatelor economice (la nivel macro-social, creşterea venitului naţional) apar unele opinii care văd în ridicarea calificării populaţiei mai curînd o consecinţă decît o cauză a creşterii. Desigur, avertizează autorul, nu se pune problema minimalizării importanţei investiţiilor în învăţămînt. Schimbarea este de optică şi anume a nu considera procesul de calificare profesională, în mod izolat, ca un factor de creştere ; mai apropiată de fondul problemei ar fi acea perspectivă în care eficienţa instruirii este evaluată prin prisma multiplelor sale dimensiuni : nemijlocit productive — atunci cînd ne referim la însuşirea unei anumite profesii —, dar şi indirect productive cînd sînt examinate efectele educaţiei asupra atitudinii în muncă, a capacităţii populaţiei de a înţelege şi a se adapta la realităţi sociale aflate în continuă înnoire.*

• *Sub egida* Academiei „Ştefan Gheorghiu" *a fost tipărit la EDITURA POLITICĂ volumul* „Sistemul politic al capitalismului contemporan", *sub coordonarea lui* Ovidiu Trăsnea *şi a lui* Marin Neagu. *În virtutea faptului că este un volum colectiv, studiile prezentate abordează din unghiuri diverse problematica în cauză, permiţînd nu numai o expunere de ansamblu ci şi detalieri semnificative. Astfel, în studiul introductiv se face o apreciere a stadiului analizei sistemului politic în capitalism din perspectivă politologică concomitent cu subliniere a unor tendinţe manifestate în cercetarea de specialitate. Pornindu-se de la caracterizarea acestor fenomene complexe formulată în documentele partidului nostru, o serie de autori adîncesc aspecte privind rolul statutului în capitalismul contemporan, tendinţele noi de internaţionalizare a capitalului şi implicaţiile economice şi politice ale proliferării societăţilor transnaţionale. Un loc important în economia volumului revine analizei crizei culturii, crizei valorilor în capitalismul contemporan care nu reprezintă decît una din formele de manifestare a crizei globale a societăţii capitaliste.*

FIŞE

1 Obiectul de studiu al economiei politice. Politica economică a Partidului Comunist Român

Cu acest număr reluăm publicarea consultațiilor pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior. Acestea sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, în lumina documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SISTEMUL științelor care studiază societatea, legile și mecanismele ei de funcționare, un loc de seamă îl ocupă economia politică. **Economia politică studiază relațiile ce se formează între oameni în procesul producției, repartiției, schimbului și consumului, legile care guvernează aceste relații și folosirea lor eficientă, pe diferite trepte de dezvoltare a societății.**

1. Elementele procesului de producție

NUMEROASE și în continuă diversificare sînt activitățile desfășurate în societate. În cadrul acestora, **producția bunurilor materiale** ocupă un loc deosebit ; ea reprezintă **baza existenței și progresului societății.** Aceasta deoarece : a) pentru a putea trăi oamenii trebuie să producă bunurile de care au nevoie ; b) existența oricărei alte activități depinde de dezvoltarea producției de bunuri materiale ; c) bunurile oferite direct din natură sînt extrem de limitate și insuficiente. **Procesul de producție reprezintă o condiție indispensabilă progresului, o activitate socială în care oamenii transformă cu ajutorul mijloacelor de muncă obiectele muncii în vederea satisfacerii trebuințelor lor de trai, asigurînd, totodată, echilibrul atît în economie, cît și în natură.** Elementele lui de bază sînt : **munca însăși, mijlocul de muncă și obiectul muncii.**

Munca este un proces între om și natură în vederea desprinderii unor obiecte necesare omului și transformării lor potrivit trebuințelor sale. Munca se distinge prin următoarele trăsături : **caracter conștient,** fiind îndreptată spre un anumit scop ; caracter **inventiv-producător,** ceea ce l-a determinat pe Franklin să spună că omul este un animal care **confecționează unelte ; caracter dinamic, în continuă transformare,** de la munca simplă la munca cu grade din ce în ce mai înalte de complexitate, bazate pe tehnică și tehnologii moderne și pe cunoștințe profesionale, tehnice și economice tot mai bogate.

Forța de muncă este ansamblul de aptitudini fizice și intelectuale de care dispune omul și pe care le pune în funcțiune atunci cînd produce. Forța de muncă reprezintă **capacitatea** de a munci, în timp ce munca înseamnă **folosirea** efectivă a acesteia, cu alte cuvinte **consum** de forță de muncă.

Mijlocul de muncă este un obiect sau un complex de obiecte pe care omul le interpune între el și obiectul muncii pentru a-și ușura acțiunea transformatoare asupra acestuia. Din mijloacele de muncă fac parte : **uneltele de muncă,** de la cele mai simple la cele mai complexe și complicate mecanisme automate și cibernetice ; **recipientele** de tot felul a căror importanță sporește cu dezvoltarea chimiei și a stăpînirii energiei atomice ; **condițiile materiale** necesare producției (clădiri, drumuri, canale etc.) ; **forțele naturii îmblînzite** de către om (aburul, energia electrică, reacțiile chimice, cele nucleare etc.). Mijlocul de muncă cel mai general este **pămîntul.**

Obiectul muncii este orice element asupra căruia omul acționează pentru a-l transforma și adapta potrivit trebuințelor sale. Obiectele muncii pot fi : **obiecte naturale,** oferite gata de natură (lemnul din pădure, minereurile din interiorul pămîntului etc.) ; **materii prime** rezultate din procesul de muncă anterior. Criteriul de clasificare fiind **filtrul muncii,** înseamnă că obiectele naturale nu au fost trecute anterior prin muncă, în timp ce materiile prime au fost cel puțin odată filtrate în trecut de aceasta. Materiile prime, la rîndul lor, pot fi : **de bază,** adică regăsite în produsul finit și **auxiliare,** care ajută procesul, dar, de regulă, nu se mai regăsesc în produsul finit. Ele se mai pot clasifica în **naturale** și **sintetice,** criteriul de clasificare este ușor de înțeles ; **industriale și agricole ; indigene** (din propria țară) și **străine.**

Procesul de producție nu are un caracter închis ci este un **sistem dinamic** de raporturi și interdependențe între elementele sale care se dezvoltă și perfecționează neîncetat, la care se adaugă, în prezent, faptul că **știința a devenit o forță nemijlocită de producție, încorporîndu-se fiecărui element și procesului de producție în ansamblul său.**

2. Modul de producție și laturile lui

MODUL DE PRODUCȚIE reprezintă unitatea dialectică a două laturi : **forțele de producție și relațiile de producție.**

Forțele de producție exprimă raporturi între oameni și natură. Ele includ **forța de muncă** (factorul social) și **mijloacele de producție** (factorul material) privite în unitatea și interacțiunea lor dialectică. În prezent, știința a devenit o componentă de bază a forțelor de producție. Datorită realizărilor ei — fundamentale și aplicative — oamenii produc mijloace de muncă perfecționate, cu randamente sporite, creează noi obiecte ale muncii, noi resurse de energie, își îmbogățesc cunoștințele, își perfecționează experiența de producție.

Relațiile de producție exprimă **raporturi între oameni** în procesul de producție, repartiție, schimb și consum al bunurilor materiale. Ele sînt raporturi necesare, obiectiv determinate și independente de voința oamenilor și corespund unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție. Se numesc, în general, relații de producție pentru că producția are rolul determinant. Relațiile de producție există și se manifestă ca un sistem în cadrul căruia diferitele lui componente — **relațiile de producție, relațiile de repartiție, relațiile de schimb de activități, relațiile de consum** — se intercondiționează și influențează reciproc. La baza întregului sistem se află **relațiile de proprietate.** Ele determină întreaga structură a sistemului relațiilor de producție, modul în care are loc unirea forței de muncă cu mijloacele de producție, poziția membrilor societății față de mijloacele de producție și rezultatele ei, modul în care se desfășoară schimbul de activități între oameni, locul și rolul diferitelor clase și grupuri sociale în organizarea și conducerea producției ; forma specifică de însușire a rezultatelor producției. Proprietatea are o **natură socială,** exprimînd **raporturi între oameni cu privire la stăpînirea și însușirea mijloacelor de producție și a rezultatelor producției.**

Forțele de producție și relațiile de producție sînt laturi obiective ale modului de producție. **Unitatea lor dialectică** își găsește expresia în faptul că : a) forțele de producție pot funcționa numai în cadrul și prin mijlocirea relațiilor de producție. Ele pot fi puse în funcțiune pe baza unirii forței de muncă cu mijloacele de producție, care depinde de relațiile de producție ; b) relațiile de producție nu pot exista în afara forțelor de producție și a legăturilor cu acestea ; oamenii sînt principala forță de producție a societății și tot ei sînt și subiecții relațiilor economice.

Între cele două laturi ale modului de producție există o strînsă interdependență care își găsește expresia în : a) dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție comparativ cu mișcarea relațiilor de producție ; b) rolul activ — de motor sau frînă — al relațiilor de producție în funcționarea, dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție. Aceste legături reprezintă conținutul **legii concordanței relațiilor de producție cu caracterul și nivelul forțelor de producție.**

Întrucît forțele de producție se dezvoltă mai rapid are loc rămînerea în urmă a relațiilor de producție, care, treptat, se accentuează, iar locul concordanței dintre cele două laturi ale modului de producție este luat de contradicții. Relațiile de producție, în anumite condiții sociale, se transformă din forme ale dezvoltării în frîne. Se adîncesc contradicțiile dintre forțele și relațiile de producție. Dezvoltarea forțelor de producție determină astfel, la un moment dat, necesitatea obiectivă a schimbării relațiilor economice. În societățile bazate pe exploatare și asuprire, rămînerea în urmă a relațiilor de producție duce inevitabil la conflict, la revoluție socială. Pe această bază sînt înlocuite vechile relații de producție cu altele noi, corespunzătoare caracterului și nivelului forțelor de producție. În felul acesta are loc restabilirea pe un plan superior a concordanței dintre cele două laturi ale modului de producție.

Spre deosebire de orînduirile sociale bazate pe proprietatea privată, în societatea socialistă perfecționările relațiilor de producție se înfăptuiesc în mod conștient. Pe măsură ce o latură

sau alta a relațiilor de producție rămîne în urmă față de forțele de producție, ea poate fi perfecționată de către societate ; concordanța este **reînnoită din mers** la un nivel mereu mai înalt.

3. Legile economice și caracterul lor obiectiv

FENOMENELE și procesele economice nu se desfășoară la întîmplare, ca pe baza unor legi proprii acestora. **Legea economică exprimă esența fenomenelor și proceselor economice, legătura lor internă, necesară, esențială, generală, repetabilă și relativ stabilă.**

Fenomenul economic poate fi cunoscut pe cale empirică, pe cînd legea economică poate fi cunoscută numai pe cale științifică. Fenomenul este mai bogat în amănunte, în detalii, legea este mai bogată în substanță. Fenomenul include elemente individuale, exterioare și vremelnice, în timp ce legea cuprinde legăturile cauzale.

Legile economice, ca și legile naturii, au un **caracter obiectiv** adică : a) cauzele și condițiile care le generează sînt de natură materială, se află în afara conștiinței oamenilor ; b) există în mod independent de voința și conștiința lor ; c) înseși conștiința și voința sînt determinate de existența materială, de acțiunea legilor economice și sociale. Caracterul obiectiv al legilor economice nu poate fi ignorat și nici fetișizat. Oamenii nu pot crea sau modifica legile economice. Ei le pot studia și utiliza și nicidecum accepta ca o fatalitate. Spre deosebire de orînduirile bazate pe proprietatea privată, unde legile economice acționează ca niște „legi naturale străine" care îi domină pe oameni, în societatea socialistă, oamenii nu mai sînt obiectul acțiunii spontane, oarbe, a legilor obiective. Ei folosesc în mod conștient legile economice obiective și acționează potrivit mecanismelor lor obiective.

4. Definirea economiei politice ca știință

ECONOMIA politică este știința care studiază relațiile sociale de producție, legile care guvernează producția, repartiția, schimbul și consumul și utilizarea lor eficientă pe diferite trepte de dezvoltare a societății. Obiectul economiei politice nu-l constituie „producția valorilor materiale", ci relațiile sociale dintre oameni în cadrul producției. Ea cercetează relațiile social-economice în legătura lor nemijlocită cu forțele de producție și suprastructura corespunzătoare. Ea ține seama de cerințele noii revoluții științifico-tehnice ca și de rolul tot mai important pe care îl joacă, în prezent, statul în viața economică. Economia politică este o **știință istorică,** ea studiind relațiile sociale de producție în procesul apariției, evoluției și înlocuirii lor.

Economia politică este știința care conferă unitatea de conținut — baza teoretică și metodologică — **celorlalte științe economice.** Ea se îmbogățește odată cu dezvoltarea societății, într-o interacțiune permanentă cu ele chemată să răspundă la o serie de probleme economice noi cu care se confruntă omenirea ; nu doar să le constate sau contemple, ci să le pătrundă esența, să le sintetizeze și să le asigure rodnicie teoretică și practică. Astfel, economia politică este o știință transformatoare, a eficienței și acțiunii economice, avînd profund **caracter militant.**

Economia politică are un **caracter de clasă,** exprimă și apără interesele clasei a cărei emanație este. În astfel de condiții, nu există o singură economie politică, ci economie politică burgheză, economie politică mic-burgheză, economie politică a clasei muncitoare. Spre deosebire de economia politică burgheză și mic-burgheză, care ascund componentele sociale — de clasă și statale — economia politică marxist-leninistă a clasei muncitoare recunoaște deschis această realitate, ceea ce nu contravine caracterului său științific, deoarece interesele oamenilor muncii și ale statului socialist coincid cu mersul obiectiv al dezvoltării societății, cu sensul legităților progresului social.

5. Noțiunea de politică economică

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE reprezintă **baza economică.** Ea generează o anumită suprastructură. **Suprastructura cuprinde un ansamblu de concepții politice, juridice, filozofice etc., precum și instituțiile corespunzătoare lor.** Politicul exercită cea mai mare influență asupra economicului ; el este extrem de activ și se află în cele mai strînse legături cu baza economică. Așa cum scria V.I. Lenin, politicul constituie expresia concentrată a economicului. El este acela care face ca înaintarea vieții economice spre o anumită țintă să nu aibă loc oricum, ci potrivit anumitor legi și norme economice.

Prin politică economică se înțelege un sistem de principii, norme, forme și metode folosite în vederea orientării și direcționării vieții economice a unei țări spre anumite obiective stabilite. Acestea sînt stabilite de clasa socială care exercită puterea politică și economică în stat, de partidul său.

Politica economică este generată de natura orînduirii sociale, de legile economice obiective și natura relațiilor juridice, de interesele de clasă și contradicțiile existente în societate. Politica economică diferă de la țară la țară în funcție de condițiile concret-istorice, de etapele pe care aceasta le parcurge, de obiectivele economice stabilite, de gradul în care sînt cunoscute și stăpînite procesele și legitățile studiate de economia politică. Totodată, formele și metodele folosite sînt dintre cele mai diferite ; de la cele de natură economică pînă la cele de natură juridică și cele pur administrative ; de la măsuri de politică monetară și fiscală pînă la cele de programare și planificare ; de la taxele vamale pînă la măsuri de cooperare etc.

În societatea capitalistă, proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, contradicțiile de interese, accentuarea vechilor contradicții și apariția de contradicții noi fac imposibilă elaborarea unei politici economice unitare la scara economiei naționale. Numai în socialism, pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, a unirii nemijlocite a forței de muncă cu mijloacele de producție, a omogenizării sistemului de interese economice fundamentale, devine posibilă elaborarea unei politici economice unitare la nivelul economiei naționale. Desigur, pentru ca această posibilitate să se transforme în realitate se impune, în mod obiectiv, creșterea rolului conducător al partidului comunist în societate, în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă ; perfecționarea activității statului și organelor sale, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale ; participarea largă și plină de răspundere a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului socialist.

6. Politica economică a Partidului Comunist Român

POLITICA economică a partidului nostru poartă amprenta puternică a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, a gîndirii sale revoluționare, originale, novatoare și de largă perspectivă. Ea se materializează în strategia dezvoltării, în sistemul de conducere planificată, de organizare științifică a economiei și perfecționarea mecanismelor economice și sociale. Ea se întemeiază pe știința economică, pe cunoașterea aprofundată a condițiilor interne și externe din fiecare etapă a dezvoltării, a acțiunii legilor economice obiective în etapele respective ; se asigură adoptarea de măsuri care să preîntîmpine apariția sau să soluționeze la timp contradicțiile economico-sociale în cazul apariției lor, concordanța deplină a politicii economice cu interesele profunde ale poporului nostru ; asigurarea unei înalte capacități de performanță și a unor efecte utile sporite în toate domeniile de activitate în condiții de cheltuire judicioasă a resurselor ; unitatea organică dintre politica economică internă și politica economică externă, de dezvoltare a relațiilor economice cu alte state, de apărare a păcii, independenței și libertății popoarelor.

Pe o astfel de bază, politica economică a partidului nostru se remarcă printr-o serie de **trăsături esențiale ; caracter științific,** izvorît din analiza concretă a realităților social-economice ; **caracter creator și original,** axat pe depășirea oricărei prejudecăți și teze preconcepute ; așezarea **calității și eficienței** la temelia întregului edificiu al politicii economice ; **finalitatea social-umană** care decurge din însăși natura societății noastre.

Politica economică a Partidului Comunist Român reprezintă o operă **complexă și armonioasă, de o deosebită valoare științifică și practică.** Ea și-a găsit cea mai înaltă și actuală expresie în Documentele Congresului al XIII-lea al partidului nostru, în obiectivele și măsurile adoptate. Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit ca **obiectiv fundamental** al cincinalului 1986—1990, **continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism.** În vederea realizării acestui obiectiv o atenție deosebită se acordă **dezvoltării forțelor de producție** precum și **perfecționării relațiilor de producție** pe o bază nouă continuînd cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății. Congresul al XIII-lea a conferit noi dimensiuni gîndirii și politicii economice privind realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregului popor ; accentuarea dezvoltării intensive a economiei ; lărgirea bazei energetice și de materii prime ; valorificarea superioară a resurselor — atît materiale, cît și umane ; ridicarea industriei cît și a întregii economii la nivelul celor mai noi și avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane ; sporirea eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

prof. dr. Gh. I. TOMESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt elementele de bază ale procesului de muncă și ce legătură există între ele ?

2. Definiți modul de producție și analizați fiecare latură a acestuia. Cum trebuie studiată unitatea lor dialectică ?

3. Ce se înțelege prin legea economică și în ce constă caracterul ei obiectiv ?

4. Care este obiectul de studiu al economiei politice ?

5. Menționați trăsăturile esențiale ale politicii partidului nostru.

DOCUMENTAR

Chimia fină şi de mic tonaj — componentă importantă a industriei moderne

LA DIMENSIONAREA capacităţii unei instalaţii chimice, hotărîtoare sînt argumentele de ordin economic — în principal eficienţa economică — şi tehnic — mărimea optimă a producţiei. În evoluţia sa, industria chimică s-a orientat către capacităţi mari sau foarte mari. Astfel, instalaţiile pentru rafinarea ţiţeiului au ajuns la capacităţi unitare de 6—10 mil. t/an, instalaţiile de gazeificare şi lichefiere a cărbunilor — cu consumuri de peste 14 mii t lignit/zi, instalaţiile de piroliză a hidrocarburilor cu capacităţi de 1 milion şi chiar peste 1 mil. t/an etc.

Pe măsura edificării industriei chimice de bază, care cuprinde îndeosebi produse de mare şi foarte mare tonaj, s-a simţit nevoia diversificării producţiei, s-a impus necesitatea adaptării condiţiilor pentru noile tehnologii specifice proceselor de sinteză fină, de mic tonaj. Întreprinderea mică a venit astfel să completeze necesităţile industriei chimice în structura producţiei moderne.

Ţările industrializate şi-au dezvoltat concomitent marea şi mica producţie, întreprinderile mici şi mijlocii constituind o componentă importantă a economiilor lor naţionale. Tipice pentru ultimul caz sînt atelierele de prelucrare a maselor plastice, în care numărul angajaţilor într-o unitate variază între 10 şi 77 în medie ; urmează întreprinderile din ramura produselor farmaceutice, cosmetice, reactivilor chimici şi bio-chimiei etc. În cadrul ramurilor mai noi se pot menţiona instalaţiile pentru separarea metalelor pure şi ultrapure, fotopolimeri, polimeri suprarezistenţi (sinteza şi prelucrarea acestora etc.).

Criza economică din ultimii 10 ani a dovedit viabilitatea întreprinderilor mici şi mijlocii determinînd majoritatea ţărilor să-şi reconsidere poziţia faţă de acest tip de unitate economică şi să lanseze numeroase programe naţionale (inclusiv cu caracter strategic), de încurajare şi dezvoltare a industriei mici.

Construirea unor instalaţii cu capacităţi de 20, 80 sau 100 t/zi s-a dovedit competitivă cu marile instalaţii de sinteză, prezentînd şi avantaje legate de posibilitatea apropierii de resurse, de zona de desfacere de transport şi depozitare a produselor finite.

Întreprinderile mici : avantaje şi limite

AVANTAJELE industriei chimice în special ale chimiei fine în instalaţii de mici dimensiuni sînt, în primul rînd, de ordin economic. Industria mică dă posibilitatea combinării favorabile a factorilor de producţie, necesarul pieţei interne situîndu-se la baza deciziei de înfiinţare a micilor instalaţii şi ateliere. Industria mică dă posibilitatea lărgirii nomenclatorului produselor chimice, necesitînd pentru aceasta, fonduri fixe relativ reduse; ea foloseşte intensiv forţa de muncă locală şi are capacitatea de a se adapta operativ şi eficient la condiţiile dinamice ale pieţei. Dezvoltările tehnologice (progresul tehnic) care în trecut favorizau marile întreprinderi, azi permit unităţilor mici să realizeze cu uşurinţă un nivel înalt de eficienţă.

În Japonia se consideră că întreprinderile mici reuşesc, în timpul reviziei generale a utilajelor, să înlocuiască rapid subansamblele uzate, cu altele mai rezistente decît cele originale, mărind astfel fondul de timp util al utilajului şi realizînd, concomitent cu o producţie mai mare, procesul de perfecţionare a maşinilor. Întreprinderile mici, dispersate pe întreg teritoriul ţării, nu depind de surse de combustibil foarte concentrate ci pot folosi purtători diferiţi de energie primară, de cele mai multe ori din resurse locale (inclusiv surse geotermale, energie furnizată de micro termo- şi hidrocentrale, pompe termice, deşeuri combustibile etc.). Resursele energetice secundare ale marii industrii pot alimenta întreprinderile mici, mai ales cînd aceste resurse pot fi transportate pe distanţe medii (gaze de faclă, gaze combustibile reziduale, apă supraîncălzită etc.).

Asigurarea utilităţilor tehnologice beneficiază de unele facilităţi proprii micilor consumatori. Astfel, în R. F. Germania se recomandă ca atelierele de prelucrare a materialelor plastice să folosească apă freatică la funcţionarea utilajelor. Temperatura relativ scăzută a acesteia (+9° C) şi puritatea ei o fac apţă să fie utilizată chiar la răcirea unor matriţe pretenţioase, reţinînd preţul ei mult mai mic decît al apei recirculate din industrie.

Materiile prime ale industriei mici pot fi extrem de variate, dar în general, se folosesc materiale locale, inclusiv subproduse ale marii industrii, ale agriculturii şi zootehniei, ale economiei forestiere, halde de deşeuri diverse. Cele mai uzuale sînt însă subprodusele de reacţie ale industriei chimice (de ordinul sutelor în industria chimică din România), din care se obţin produse finite cu valoare de întrebuinţare.

Atelierele de mici dimensiuni pot condiţiona (finisa) produse ale industriei mari, pentru a le adapta nevoilor locale şi a scuti întreprinderile mari de efectuarea unor operaţii de complexitate redusă. De exemplu, expandarea — pe plan local, în ateliere mici — a polistirenului (folosit ca material antişoc, fono şi termoabsorbant) se face direct în matriţe specifice ca morfolog pentru fiecare utilizator, evitîndu-se astfel transportul produselor finite din marile instalaţii industriale de expandare. De reţinut că densitatea obiectelor expandate este de circa 20 kg/mc, ridicînd costul transportului pe distanţe mari.

Valorificarea materialelor uzate şi recirculabile (şi mai ales a polimerilor uzaţi) se poate realiza optim în instalaţii de mici dimensiuni, distribuite pe teritoriu în funcţie de disponibilitatea resurselor.

Avantajele sociale ale industriei mici constau în faptul că aceasta nu dislocă forţa de muncă necesară operării instalaţiilor şi maşinilor, reducînd astfel eforturile cerute de realizarea transferului personalului specific industriei mari, ca : locuinţe, mijloace de transport şcoli etc. Unităţile chimice de dimensiuni mici uniformizează astfel repartizarea teritorială a industriei, evită aglomerările de mase umane, atenuează inegalităţile în repartizarea veniturilor între categorii economice de personal şi între regiuni.

Forţa de muncă este determinantă pentru succesul comercial al micilor întreprinderi şi ateliere. Aici se găsesc muncitori policalificaţi — condiţia de supravieţuire economică şi organizatorică; policalificarea se formează în timp, pe măsura înlocuirii maşinilor sau ca urmare a înnoirii nomenclatorului de produse. Procesul tehnologic din întreprinderile mici se realizează în special, în faze succesive, discontinui. De cele mai multe ori, acelaşi operator, execută mai multe sau toate fazele, există astfel o răspundere sporită pentru calitatea întregii şarje fabricate, sentiment mai dificil de indus operatorilor din marea industrie, strict specializaţi pe anumite faze ale procesului şi neimplicaţi în ansamblul producţiei. Se apelează la acest tip de fabricaţie la şarjele de mici dimensiuni, pretenţioase calitativ (esenţiale fiind omogenitatea, reproductibilitatea produselor), de pildă grupa produselor cosmetice, coloranţilor, lacurilor şi vopselelor, produselor farmaceutice.

Avantajele ecologice ale desfăşurării proceselor chimice în unităţi de mici dimensiuni se referă la evitarea concentraţiilor ridicate de noxe ce pot crea un pericol real şi imediat pentru colectivităţile umane dense. Prin prelucrarea reziduurilor şi produselor secundare ale altor industrii sau altor ramuri economice, industria mică contribuie la reducerea gradului de poluare a mediului, putînd fi considerată prima verigă în noua tehnologie a economiei ambientale.

Dezavantajele întreprinderilor de mici dimensiuni din industria chimică sînt determinate în special, de resursele financiare limitate, fapt care le expune mai uşor pericolului crizei sau conjuncturilor nefavorabile.

[1]) O.N.U.D.I., Services techniques pour les petites industries, Nations Unies, New York, p. 8—26

De asemenea, mica industrie este lipsită, în general, de personal de cercetare-dezvoltare, pe care nici nu ar putea să-l suporte financiar. După aprecieri făcute de ONUDI[1]), valoarea fondurilor fixe ale întreprinderilor mici variază între 40—100 000 dolari, valoare mult prea mică pentru dotarea unui laborator modern de cercetare. Din acest motiv, întreprinderile mici se bazează pe o licență, brevet, know-how achiziționat, care este ulterior perfecționat în cadrul unității, prin eforturi proprii. Există dificultăți în calificarea personalului de nivel mediu și superior (tehnic și de conducere). Lipsește abilitatea necesară în domeniul comercial, de marketing, financiar și legislativ, personalul redus numeric este depășit de multe ori de volumul activităților și de noutățile ce apar în domeniile sus-amintite.

Legături strînse, stabilite între marea și mica industrie favorizează specializarea întreprinderilor mici, care pot să-și amelioreze astfel indicatorii economici. În lipsa acestor legături, perturbațiile pieței pot influența puternic profilul unității și cîștigurile personalului.

Întreținerea utilajelor, mai ales cînd acestea cuprind și echipamente sofisticate, electrice și electronice, cer personal specializat, greu de format și de menținut în micile întreprinderi. Recurgerea la „service" asigură o întreținere de calitate, dar această prestație costă scump, determinînd uneori recurgerea la utilaje mai simple, mai ieftine, dar mai ușor de întreținut și cu stoc redus de piese de schimb.

Pentru diminuarea sau înlăturarea acestor greutăți cu care se confruntă întreprinderile mici, ele încep să se organizeze. În Franța, de exemplu, 1 500 mici întreprinderi și-au organizat în comun servicii de aprovizionare, desfacere și export, gestiune, formare de cadre, finanțare etc. Acest sistem a permis realizarea unor economii importante la nivelul fiecărei firme, ducînd la creșterea cifrei de afaceri cu 25—30% anual.

Pentru întreprinderile mici cu profil de prelucrare a materialelor plastice o primă dificultate o constituie procurarea matrițelor, în multe cazuri scumpe, pretențioase ca întreținere și greu de valorificat în final. În India, micii prelucrători și-au organizat în comun ateliere proprii de proiectare, execuție și întreținerea matrițelor. Experiența bună dobîndită cu o astfel de organizare a fost folosită la extinderea utilizării în comun a unor mașini scumpe, la formarea centralizată a maiștrilor și muncitorilor specializați în operarea mașinilor moderne, iar în final s-au creat ateliere comune pentru experimentare și punerea la punct a unor mașini, matrițe sau produse noi.

Politici și strategii naționale de încurajare a întreprinderilor mici

ÎNCURAJAREA întreprinderilor mici — ca politică statală — se pune diferit într-o țară unde aceasta reprezintă peste 50% din totalul întreprinderilor chimice (S.U.A., de exemplu), față de o altă țară unde nu se întîlnesc întreprinderi sub 30 muncitori/unitate.

Existența întreprinderilor mici poate să-și găsească motivații de ordin conjunctural, modificînd corespunzător și politica de intervenție a statului. Industria în ateliere mici poate, în acest sens, contribui la diminuarea efectelor crizei economice, mai ales în țările în curs de dezvoltare și îndeosebi pentru cele marcate de datorii externe, deoarece, conform aprecierilor făcute de Fondul Monetar Internațional[2]), produsele micilor întreprinderi pot găsi segmente libere pe piața externă mai ușor decît marile întreprinderi, ale căror produse devin mai greu competitive pe piața devizelor convertibile din cauza dinamicii înnoirilor producției și creșterii exigențelor calitative.

În cazul țărilor industrializate, întreprinderile mici pot absorbi forța de muncă disponibilizată de marea industrie ca urmare a proceselor de restructurare, de modernizare a unor grupe de produse (tehnologii și instalații noi), sau ca urmare a unor situații de criză. În timp ce în Europa Occidentală în perioada 1974—1983 capacitățile de rafinare a țițeiului erau folosite doar în proporție de 39%, întreprinderile mici și mijlocii au proliferat. Într-un singur an, de exemplu, în Franța au apărut 385 întreprinderi mici și mijlocii, profilate pe medicamente și substanțe farmaceutice. În Anglia se consideră că întreprinderile mici sînt capabile să realizeze un înalt nivel al eficienței motiv pentru care Departamentul pentru industrie a elaborat un program de sprijinire a micilor unități, de reutilare a acestora, asigurîndu-le exceptarea de la plata impozitelor, furnizarea de informații tehnice, comerciale și facilități în calificarea personalului.

Guvernul japonez a prezentat pe larg strategiile naționale de consolidare a întreprinderilor mici și mijlocii, apreciindu-se la acestea marea suplețe economică și socială care contribuie pozitiv la stabilitatea economiei naționale. Se propune îmbunătățirea canalelor de informații pentru a se asigura acumularea cunoștințelor tehnice, pentru calificarea și specializarea personalului, pentru ridicarea calității produselor.

Au fost înființate, pe întreg teritoriul țării, unități mari pentru a înlesni aprovizionarea micilor întreprinderi cu materii prime și pentru preluarea sau desfacerea produselor finite (inclusiv pe piața externă), lăsînd întreprinderile mici să-și concentreze eforturile asupra proceselor de producție și asupra îmbunătățirii calității produselor.

Succesele pe piețele externe a produselor întreprinderilor mici au determinat guvernele din Franța, S.U.A., Italia, India etc. să propună și să urmărească : facilitarea cooperării reciproc avantajoase între unitățile din mica și marea industrie ; furnizarea de mașini și echipamente în condiții de credit avantajoase sau prin închiriere ; scutirea de impozite și taxe ; acordarea de credite și garantarea acestora pentru investiții ;

— tutelarea unor întreprinderi mici și medii de către unitățile de învățămînt superior , cu scopul de a înlesni transferul tehnologiilor de vîrf din domeniul cercetării în cel industrial.

În funcție de condițiile date, O.N.U.[3]) recomandă țărilor în curs de dezvoltare să încurajeze întreprinderile mici în domenii cum sînt : extracția și purificarea sărurilor minerale ; fabricarea produselor farmaceutice (începînd cu extracte de plante); fabricarea săpunului și produselor înrudite ; obținerea produselor cosmetice și de igienă; prelucrarea polimerilor ; condiționarea lacurilor, vopselelor, pigmenților etc. și apoi fabricarea unor produse de bază pentru aceste substanțe ; realizarea de produse la interfața unor ramuri industriale (obținerea acumulatorilor în carcasă polimerică, de exemplu).

Profilul de fabricație al micilor întreprinderi poate fi diversificat în funcție de nivelul de dezvoltare economică și industrială al unei țări, mica industrie putînd prelua :

— cernelurile speciale ; pesticidele (sinteză și condiționare) pentru care s-au dezvoltat instalații polifuncționale în care, succesiv, pot fi sintetizate sau condiționate tipuri diferite de substanțe active ; adezivi; produse de întreținere ; substanțe pentru protecția suprafețelor metalice ;

— prelucrarea materialelor compozite.

Restructurarea industriei chimice și alinierea acesteia la practicile moderne disponibilizează un anumit număr de personal din marile întreprinderi ca rafinarea țițeiului, obținerea produselor clorosodice, a carbidului, îngrășămintelor chimice, firelor și fibrelor chimice etc. Personalul astfel disponibilizat poate fi îndreptat parțial spre industria mică — nou promovată — ce include în profilul de fabricație produse mai puțin energointensive, cu efecte poluante reduse și cu valori de întrebuințare mai mari decît producția de mare tonaj.

Eficiența întreprinderilor mari se bazează și pe colaborarea cu unitățile mici, specializate, care pot oferi produse competitive calitativ. De exemplu prețul lubrifianților este esențial determinat de calitatea aditivilor (obținuți în instalații mici); agenții tensioactivi din compoziția pesticidelor dau posibilitatea reducerii dozei acestora în agricultură (agenții tensioactivi sînt produse de mic tonaj) și își găsesc locul potrivit de producere în unități de mici și medii dimensiuni. Același lucru se poate spune și despre retardanții de dizolvare a îngrășămintelor chimice, care — ca produse de sinteză fină — pot reduce considerabil cheltuielile cu fertilizarea terenurilor agricole. Exemplele pot fi extinse la numeroase alte produse chimice unde existența micilor componenți în produsul finit le conferă valori de întrebuințare sporite.

După marea industrie, mica industrie complementară, mai flexibilă nevoilor pieții. mai puțin energointensivă se găsește la ora debutului în economie, marcînd astfel noi direcții în evoluția industriei chimice.

Gheorghe MANEA
Institutul de Economie Industrială

[2]) **Annual Report 1983**, International Monetary Fund, Washington 1983, p. 42.
[3]) O.N.U.D.I., op. cit.

Programe de dezvoltare

C.E.E.: priorități pe termen lung în energetica nucleară

COMISIA executivă a Pieței comune a elaborat și publicat recent un nou program privind dezvoltarea energiei nucleare, care prevede, ca scop final, creșterea ponderii energiei nucleare în totalul producției de electricitate a țărilor membre ale Comunității pînă la 40% în 1995 și 50% către sfîrșitul secolului.

Atingerea acestui obiectiv necesită, în opinia experților comunitari, măsuri ferme în țările membre, pentru realizarea în această perioadă a unor noi capacități nucleare de cel puțin 25.10⁹ W.

Potrivit „Programului nuclear indicativ", în următorii 20 de ani, industria din țările membre ale C.E.E. va trebui să fie în măsură să ofere producătorilor de electricitate centrale pe bază de neutroni rapizi, capabile de performanțe economice comparabile centralelor nucleare pe bază de apă obișnuită.

Programul, transmis recent Consiliului ministerial al C.E.E. și Parlamentului (vest-)european, analizează situația industriei nucleare și indică direcțiile de dezvoltare pe termen lung, constituind cadrul care permite să se pună în aplicare o politică comunitară comună în domeniul nuclear, în special, în luarea deciziilor de investiție, în construirea de noi instalații nucleare, prin intermediul instrumentelor financiare ale Comunității.

Programul ia în considerare implicațiile pe plan energetic, economic și industrial ale dezvoltării capacităților nucleare în țările membre ale C.E.E., fără a neglija însă, factori cum sînt : siguranța instalațiilor nucleare, protecția sanitară, depozitarea reziduurilor nucleare și mediul ambiant.

Potrivit opiniei autorilor programului menționat, prin competitivitatea sa economică în raport cu alte surse energetice, prin efectele favorabile scontate asupra balanțelor comerciale ale statelor membre și prin impactul macroeconomic care rezultă din faptul că energia nucleară permite obținerea energiei electrice cu costuri foarte puțin dependente de fluctuațiile pieței mondiale a surselor energetice clasice, energia nucleară prezintă pentru țările Pieței Comune un interes economic major. Aceste avantaje constituie un stimulent pentru folosirea energiei nucleare, în special în consumul industrial, avînd în vedere faptul că materia primă (uraniul) încarcă puțin costul global al producției de electricitate de origine nucleară.

Pentru anul 1995, producția de energie electrică de origine nucleară este prognozată să ajungă la 1 650.10¹² Wh față de nivelul actual care se situează în apropierea a 1 230.10¹² Wh. Ritmul mediu anual de creștere a producției de electricitate va fi de 2,3% în cursul deceniului viitor. Pentru a depăși ponderea de 40% a energiei nucleare în totalul balanței energetice, centralele nucleare vor trebui să aibă în 1995 o producție suplimentară de 660.10¹² Wh, ceea ce presupune existența unei capacități nucleare de 120.10⁹ W. Avînd în vedere capacitatea de 98.10⁹ W prevăzută să intre în funcțiune în 1990, înseamnă că potențialul de producție nucleară va trebui să cunoască o creștere netă de peste 22.10⁹ W între 1990 și 1995 ; ținînd cont de dezafectarea centralelor nucleare vechi, totalul nevoilor suplimentare va depăși 25.10⁹ între 1991 și 1995 ; eforturile vor fi diferite de la un stat la altul, după cum rezultă din tabelul de mai jos, întocmit de Comisia C.E.E.

În programul Comisiei C.E.E. se apreciază că reactoarele clasice prin răcire cu apă ușoară vor fi perfecționate și vor continua să fie construite încă multe decenii ; în același timp, reactoarele „avansate", de exemplu, sectoarele de temperaturi înalte capabile să furnizeze căldură industrială pentru aplicații tehnologice, se apropie de stadiul maturității industriale. Totuși, pe termen lung, reactoarele pe bază de neutroni rapizi vor deține ponderea principală. S-a ajuns la stadiul demonstrației (Super-Phenix) cu un reactor de putere 1 200 MW care ar putea deveni, cît de curînd, competitiv cu centralele pe cărbuni, nu însă cu reactoarele cu apă construite în cadrul Comunității. Situația actuală pe piața uraniului nu necesită comercializarea pe termen scurt a reactoarelor nucleare rapide, dar la orizontul anului 2000 va fi foarte avantajos să se dispună de o filieră de reactoare rapide care să fie în măsură să reducă dependența Pieței Comune față de importurile de uraniu și de a stabili un plafon rezonabil în cazul unei eventuale creșteri a prețului uraniului.

Eugen ANDREESCU
I.E.M.

Țara	Capacități în funcțiune în 1990 GW	Declasate 1990—1995 GW	Declasate 1990—1995 Reactoare	Capacități 1990—1995 GW	Capacități 1990—1995 Reactoare	Capacități în funcțiune în 1995 GW
Belgia	5,4	0,010	1	1,3	1	6,7
R.F.G.	21,7	0,016	1	3,3	3	25,0
Franța	54,8	1,3	3	10,9	8	64,4
Italia	3,3	0,460	2	8,0	8	10,8
Olanda	0,5	—	—	1,0	1	1,5
Anglia	12,5	2,051	12	1,1	1	11,6
Total	98,2	3,8	19	25,6	22	120,0

Notă. Estimarea se bazează pe o durată medie de viață de 30 ani a unei centrale atomoelectrice

„Recorduri" nefaste în lumea bancară

ÎN SĂPTĂMÎNA 7—11 IANUARIE 1985 s-au înregistrat două recorduri nefaste pentru lira sterlină : cel mai scăzut nivel al valutei britanice față de dolarul S.U.A., sub 1,12, și de asemenea cel mai scăzut nivel față de coșul valutar european, respectiv de numai 71,7 la sută față de 100 la sută în urmă cu cîțiva ani.

Printre cauze, este de menționat prețul petrolului, în legătură cu care O.P.E.C. a anunțat o nouă întîlnire pe 28 ianuarie pentru revizuirea prețurilor și a strategiei de producție.

Dolarul S.U.A. a fluctuat masiv și în această săptămînă atingînd însă nivelurile maxime la sfîrșitul intervalului pe piața new-yorkeză. Indicatorii economici americani, favorabili din nou în această săptămînă, mențin încrederea în valuta S.U.A. pe piețele monetare internaționale. Sistemul bancar american pe de altă parte, nu pare a fi în cea mai bună formă, după părerea unui grup de experți ai Administrației : astfel se fac recomandări ca băncile și celelalte instituții financiare să mențină sume mai importante ca rezerve în cazul înregistrării de așa numite „bad debts" (credite în suferință). De asemenea se fac recomandări de schimbare a sistemului de asigurare bancară a depunerilor individuale, propuneri apărute pentru prima dată în ultimii 51 ani.

Analizele arată, de asemenea, că în 1984 peste 5% din băncile americane au avut probleme mai mult sau mai puțin grave, o cifră record pentru perioada de după război. Tot în acest sens apare ca destul de îngrijorătoare tendința de masare a activelor bancare în instituțiile financiare de vîrf, primele 10 bănci deținînd peste 25% din totalul activelor bancare din S.U.A., față de numai 20% în 1953. Concluzia este formulată destul de tăios de specialiști : „această tendință face ca stabilitatea principalelor bănci să devină mai importantă chiar decît stabilitatea sistemului bancar și financiar". Un alt fapt surprinzător este acela că riscurile bancare cresc proporțional cu mărimea băncilor : după expresia conducătorului grupului Th. Healey, „cu cît băncile sînt mai mari, cu atît par să fie tentate de investiții mai riscante".

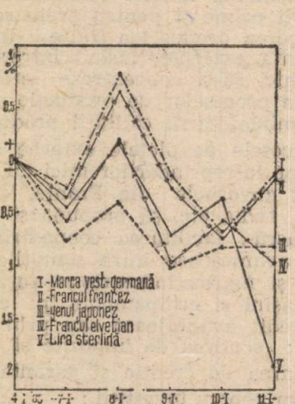

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 7—11 I ; bază : 4 I 1985

Raportul Administrației S.U.A. nu a fost publicat oficial, deși detalii au apărut în cercurile bancare, cauza nepublicării oficiale în ziua de joi 10 ian. fiind se pare legată de numirea noului secretar de stat pentru finanțe, James Baker III, care îl va analiza și revizui.

Piața dobînzilor în Europa a fost marcată de mărirea dobînzii oficiale în Marea Britanie, de la 9,75% la 10,5%, inițiatorii fiind cele mai mari bănci britanice Barclays și National Westminster ca și de apariția posibilităților de creștere a ratei „lombard" în R.F.G. ; dobînzile la eurodolar au variat între 8% pentru o lună și 9,5% la perioade apropiate de 12 luni.

Prețul aurului, deși nelegat de dolarul S.U.A. ca tendință și factori de influență, a înregistrat mișcări invers proporționale cu acesta, atingînd nivele de 305 dolari S.U.A. uncia, dar terminînd săptămîna pe o notă descendentă : 299 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

GLOSAR

„DRAWBACK“

RECRUDESCENȚA protecționismului din cursul ultimilor ani a însemnat în numeroase țări atît accentuarea măsurilor de îngreunare a intrării de mărfuri străine, cît și intensificarea politicii de stimulare, pe diferite căi, a propriilor exporturi.

Prin termenul „drawback“ este desemnat un asemenea sistem proporțional constînd în rambursarea către exportator a taxelor vamale, a impozitelor sau altor prelevări din partea statului suportate anterior de cel în cauză pentru o marfă națională pe care o vinde în străinătate ori asupra unei mărfi străine, importată și apoi reexportată. Sistemul este prezentat ca un mijloc specific economiei de piață, avînd menirea să creeze posibilitatea ca anumite mărfuri să devină competitive pe piețele străine în ceea ce privește prețul atunci cînd regimul fiscal sau vamal dintr-o țară îi defavorizează pe rezidenți față de concurenții externi.

Principalele forme în care se concretizează sistemul „drawback“ sînt :

Restituirea de taxe vamale. Măsura se aplică atunci cînd autoritățile publice dintr-o țară intenționează să încurajeze reexportul unor mărfuri importate fie în forma inițială, fie după ce au fost incluse, printr-un proces de prelucrare, în alte produse. În consecință exportatorul va beneficia de o restituire parțială sau totală a taxelor vamale suportate la introducerea mărfurilor respective pe teritoriul național. Pentru prevenirea formalităților și mișcărilor de mijloace monetare implicite se procedează adesea la acordarea de la început pentru mărfurile avute în vedere a așa-numitului regim al admisiunii temporare, constînd în autorizarea introducerii în țară a unor mărfuri cu suspendarea taxelor vamale pe o durată de timp limitată, cu condiția ca destinația lor să fie reexportul după prelucrarea corespunzătoare. Uzanța este ca pentru o astfel de marfă să se emită o dovadă de primire cu cauțiune prin care importatorul și cel care dă cauțiunea se angajează solidar să reexporte marfa ori, altminteri, să o plaseze în intrepozite la expirarea termenului stabilit de admisiune temporară.

Restituirea de impozite. Teoretic sistemul este utilizat pe planul impozitării pentru a face ca mărfurile naționale să ajungă pe piața internațională la un nivel de preț similar cu cele provenind din țări cu o presiune fiscală inferioară, acționînd cu alte cuvinte ca o restituire fiscală compensatorie.

În fapt, însă, s-a constatat că sistemul „drawback“ servește curent la disimularea primelor de export, întrucît este extrem de dificil să fie identificată cantitatea precisă dintr-o anumită marfă — pentru care se face restituirea de sume — inclusă într-un produs exportat. După cum și în privința efectelor fiscale aplicarea practică dovedește că la returnarea de impozite și contribuții sociale pentru mărfuri de producție națională se ține seama mai curînd de ajustarea prețului de export la nivelul pieței decît de egalizarea internațională a impozitării, așa cum se proclamă. Deși se susține că este fundamental deosebit de mecanismul primelor directe de export, care duce la scăderea prețului de vînzare chiar sub prețul de cost al mărfii, sistemul „drawback“ a devenit în practică o metodă ocultă de subvenționare masivă a exportului. Din cauza modului cum este utilizat „drawback“ a fost condamnat de G.A.T.T. ca fiind o practică vădit dăunătoare desfășurării nestingherite și echitabile a relațiilor comerciale internaționale.

Radu Negrea

Decalaj

Marian T. Ioniță, București — Este adevărat că se vorbește din nou de existența unui așa-numit „decalaj tehnologic“ între Europa occidentală, pe de o parte, și S.U.A. și Japonia, pe de alta. El apare în unele ramuri industriale de vîrf, în primul rînd electronica, care în S.U.A. a ajuns să egaleze industria automobilului sub raportul contribuției la crearea produsului național brut (3,3%), cu perspectiva de a ajunge la 6% în mai puțin de un deceniu. Încă înainte de 1990, afirmă un „dosar“ consacrat de revista **The Economist** (24 noiembrie 1984) acestui decalaj, electronica va deveni principala ramură a industriei prelucrătoare mondiale.

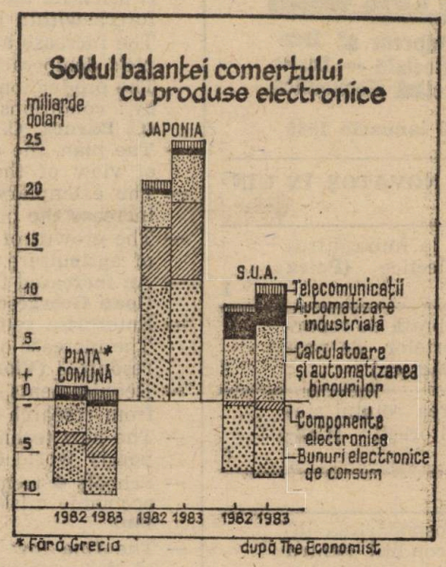

Una din formele de manifestare ale decalajului amintit este importantul deficit comercial al țărilor Pieței comune la capitolul produse electronice, considerat cu atît mai preocupant cu cît ciclul de viață al acestor produse nu încetează să se scurteze, sub impulsul ritmului extrem de rapid al progresului tehnic.

În alte ramuri de vîrf, ca de pildă în industria farmaceutică, ponderea Europei occidentale în producția mondială (27% în 1982) continuă să rămînă ridicată, întrecînd-o pe cea care-i revine în produsul mondial brut.

Energie electrică

Andrei Vasilescu, Băneasa — În cazul Franței, care — așa cum arătam chiar la această rubrică în nr. 2/1985 al revistei noastre — deține în prezent cea mai înaltă ponderea energiei electrice de origine nucleară pe plan mondial, costul energiei electrice produse în centrale nucleare este de 2,5 cenți. El este astfel mai redus, nu numai decît în cazul centralelor funcționînd pe bază de petrol (8,4 cenți), ci și al celor pe bază de cărbune (3,9 cenți). Franța dispune în prezent de 38 centrale nuclearo-electrice, fapt care-i permite să exporte anual 13,3 miliarde kWh, în șase țări europene, cu perspectiva de a tripla acest export în următorii zece ani. Totuși, după cum declara revistei **Newsweek** (3 decembrie 1984) un reprezentant al companiei de stat Electricité de France, ritmul construcției de noi centrale nucleare se va atenua pentru a evita apariția unui excedent nedorit. În acest context, menținerea în vigoare a programului francez de construire a unor reactori reproducători rapizi este condiționată de găsirea unor debușee și la export pentru acest tip avansat de centrale nuclearo-electrice, care să le poată amortiza costul.

Întreprinderi mici

Delia Popescu, București — Categoria de „întreprindere mică“ are un conținut care diferă de la o țară la alta, și chiar în aceeași țară de la o ramură la alta. În S.U.A., de pildă, în industria prelucrătoare, întreprinderi mici sînt considerate cele care au pînă la 500 de salariați, în vreme ce în sectorul serviciilor sînt considerate mici întreprinderile cu pînă la 100 de salariați. În felul acesta, 99,7% din totalul întreprinderilor americane apăreau în 1982 ca fiind „mici“. Potrivit revistei **Economic Impact**, ele contribuiau cu 38% la crearea produsului național brut, dovedindu-se a avea o contribuție importantă la crearea de noi locuri de muncă, chiar și în perioade de recesiune. Astfel, relevă la rîndul său **The Economist**, 50% din creșterea netă a numărului locurilor de muncă din perioada 1977—1981 a fost asigurată de firme cu pînă la 20 de salariați. De notat că peste 60% din locurile de muncă nou create în perioada menționată au fost în întreprinderi cu o vechime mai mică de cinci ani. O parte din aceste întreprinderi funcționează în ramuri de vîrf ale progresului tehnic, în care există o mai strînsă colaborare cu învățămîntul superior decît în alte țări capitaliste dezvoltate, mai ales din Europa occidentală, și de asemenea, un sprijin mai activ din partea statului, prin atribuirea de comenzi într-o proporție sporită.

Transfer de industrii

Sergiu Lungu, Piatra Neamț — După cum au subliniat nu puține publicații occidentale, catastrofa de la uzina de pesticide de la Bhopal, din India, s-a produs în contextul transferului masiv într-o serie de țări în curs de dezvoltare din emisfera sudică — de către marile monopoluri din industria chimică, între care și Union Carbide — al producției unei game întregi de pesticide interzise de multă vreme în Europa, ca și în S.U.A. Există o tendință pronunțată — scria, de pildă, săptămînalul **La Tribune d'Allemagne**, relevînd o opinie exprimată în presa vest-germană — de a uita că potrivit datelor Organizației Mondiale a Sănătății, în medie în fiecare minut o persoană este victima unei intoxicații cu pesticide în Asia, Africa sau America Latină.

Energie

Alior Aldea, Bistrița — În privința perspectivelor diferitelor surse mai vechi sau mai noi de energie vă sugerăm să citiți îndeosebi articolul „Energie și acceptabilitate“ apărut în nr. 52 din 30 decembrie 1983 al revistei noastre, sub semnătura dr. ing. Călin Mihăileanu.

Cele mai recente date disponibile privind numărul și ponderea centralelor nuclearo-electrice în producția mondială de energie electrică rămîn cele referitoare la sfîrșitul anului 1983 pe care le puteți găsi în nota „Dinamica energeticii nucleare“, apărută în nr. 19 din 11 mai a.c. (pag. 31) al revistei noastre.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 18 ianuarie 1985

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

— Contribuție novatoare la îmbogățirea gîndirii materialist-dialectice **(Petru Pânzaru)** 1

— Politică științifică, echilibrată de repartizare teritorială a forțelor de producție **(Constantin Bărbăcioru)** 3

— Creșterea și perfecționarea rolului statului democrației muncitorești **(Constantin Nica)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sporirea producției și gospodărirea judicioasă a energiei — condiții pentru desfășurarea normală a activității economico-sociale **(C. Bârnea, C. Gorie)** 8

— Planul, programele, angajamentele — prin prisma răspunderii revoluționare a autoconducerii muncitorești **(C. Damian)** 10

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Ample acțiuni în sprijinul sporirii producției de țiței **(Valerian Davidoiu)** 11

— Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (III) (dezbatere) 13

— Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (III) **(Ioan Georgescu)** 15

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Creșterea rolului prețurilor în valorificarea superioară a resurselor **(Viorel Beju)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cerințe, forme, mecanisme ale transferului tehnologic de la cercetare la producție **(G. Cojocaru)** 19

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Noile tehnologii în universul industrial al lumii contemporane **(Eugen Prahoveanu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Teorii burgheze despre criza economică mondială : evoluții și limite (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Obiectul de studiu al economiei politice. Politica economică a Partidului Comunist Român **(Gh. I. Tomescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar. Chimia fină și de mic tonaj — componentă importantă a industriei moderne **(Gheorghe Manea)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— New contribution to the enrichment of the dialectical materialistic concept **(Petru Pînzaru)** 1
— A scientifc harmonious policy of distribution of the productive forces within the territory **(Constantin Bărbăcioru)** 3
— The increase and improvement of the role of the working people's democracy state **(Constantin Nica)** 6
— The production increase and the judicious management of energy : conditions for a normal economic and social activity **(C. Bârnea, C. Gorie)** 8
— The plan, the programmes, the commitments — from the point of view of the workers' self-management **(C. Damian)** 10
— The exemplary fulfilment of the plan tasks. Large actions to increase the oil production. **(Valerian Davidoiu)** 11
— The growth of the research share to the intensive development of agriculture. A debate. 13
— An increased functionality of the foreign trade mechanism (III) **(Ioan Georgescu)** 15
— Enterprise self-management : responsibilities, actions, results The increase of the prices' role in the superior capitalization of resources **(Viorel Beju)** 17
— Requirements, forms, mechanisms of the technological transfer from research to production **(G. Cojocaru)** 19
— The new technologies in the industrial universe of the contemporary world **(Eugen Prahoveanu)** 22
— Schools ● trends ● economists. Bourgeois theories on the world economic crisis : evolutions and limits (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24
— The fine low tonnage chemistry — an important component of the modern industry. **(Gheorghe Manea)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новаторский вклад в развитие материалист-диалектической мысли **(Петру Пынзару)** 1
— Научная, рациональная политика территориального размещения производительных сил **(Константин Бэрбэчору)** 3
— Рост и совершенствование роли государства рабочей демократии **(Константин Ника)** 6
— Повышение производства энергии и её рациональное использование — условие нормального развития экономической и социальной деятельности **(К. Бырня, К. Горие)** 8
— План, программы, обязательства — сквозь призму революционной ответственности рабочего самоуправления **(К. Дамиан)** 10
— Примерное выполнение плановых заданий. Широкие меры в поддержку увеличения производства нефти **(Валериан Давидою)** 11
— Повышение вклада научных исследований в интенсивное развитие сельского хозяйства (обсуждение) 13
— Повышенная функциональность механизма внешней торговли (III) **(Иоан Джорджеску)** 15
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Повышение роли цен в более эффективном использовании ресурсов **(Виорел Бежу)** 17
— Требования, формы, механизмы передачи технологий от научной исследовании к производству **(Г. Кожокару)** 19
— Новые технологии в индустриальном мире современности **(Эуджен Праховяну)** 22
— Школы — течения — экономисты. Буржуазные теории о мировом экономическом кризисе: эволюция и ограниченность (II) **(Султана Сутэ-Сележан)** 24
— Тонкая и малотоннажная химия — важная составляющая современной промышленности **(Георге Мания)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ADAM

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANŢI ŞI LACURI

Cerinţele tot mai largi pentru produsele cosmetice realizate de Întreprinderea „Miraj" reprezintă garanţia calităţii lor superioare.

În imagine : trusa „Adam" pentru masajul picioarelor.

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „Miraj" Bucureşti.

UN AN NOU A SOSIT...

și odată cu el noi modele de

CONFECȚII DE IARNĂ

în magazinele comerțului de stat

Marile magazine din capitala țării — București: „Bucur-Obor", „Unirea", „București", „Victoria", „Adam", „Eva", precum și marile magazine universale din țară vă pun la dispoziție în acest sezon un bogat și extrem de variat sortiment de articole de: confecții, tricotaje, lenjerie, încălțăminte, marochinărie, galanterie etc., concepute și realizate după expresia ultimei viziuni modeliere a creatorilor de pe mapamond.

Lei 5

(inclusiv suplimentul)

0648

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

NICOLAE CEAUȘESCU — dialog permanent cu masele, activitate susținută pentru progresul multilateral al patriei

Asigurarea bazei de metal a țării — coordonată esențială a politicii de industrializare socialistă promovată de secretarul general al partidului — se înfăptuiește prin dezvoltarea capacităților de producție în metalurgie, diversificarea structurii și îmbunătățirea calității produselor de prelucrare avansată

Recentele realizări ale aeronauticii românești — forma concretă cea mai avansată a acestora o reprezintă construirea avioanelor de tip Rombac — reînnoadă o valoroasă tradiție care a situat gîndirea tehnică românească în rîndul pionierilor aviației mondiale

Dezvoltarea intensivă și modernizarea agriculturii, realizarea unor producții de înalt randament și stabile este considerată de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca obiectivul fundamental al acestei ramuri de bază a economiei naționale

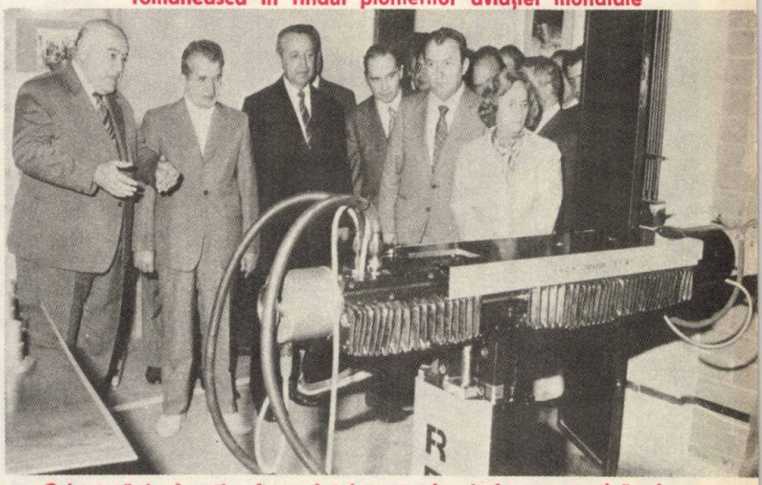

Orientată în funcție de cerințele actuale și de perspectivă ale economiei, beneficiind de o puternică bază materială și umană, cercetarea științifică națională contribuie tot mai activ și eficient la asigurarea progresului multilateral al țării

Crearea unui cadru de viață civilizat pentru toți oamenii muncii constituie o preocupare fundamentală a partidului nostru, a secretarului său general. Numai în perioada 1965–1984 au fost construite din fondurile statului peste 2,2 milioane apartamente

În numeroasele dialoguri pe care le poartă cu specialiștii, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea micșorării consumurilor materiale și ridicării productivității muncii, ca resurse de bază pentru creșterea venitului național

D646

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

Breviar — comerț internațional

Plăți comerciale

MIJLOACE, INSTRUMENTE ȘI MODALITĂȚI DE PLATĂ INTERNAȚIONALĂ. Plățile comerciale internaționale se realizează prin intermediul mijloacelor și instrumentelor de credit și de plată al căror transfer de la debitor la creditor — în vederea stingerii creanței — se face prin utilizarea unor modalități adecvate de plată. În literatura de specialitate se atribuie acestor noțiuni următoarele înțelesuri : prin mijloace de plată se înțelege totalitatea posibilităților materiale (aurul, valutele, creditul etc.), cu ajutorul cărora se poate lichida o creanță internațională ; prin valută se înțelege orice monedă națională deținută de o persoană fizică sau juridică străină ; noțiunea de devize cuprinde atît valutele cît și totalitatea titlurilor de credit (cambii, bilete la ordin, cecuri, obligațiuni, acțiuni, bonuri de tezaur etc.) ; în noțiunea de instrumente de plată și de credite se includ totalitatea înscrisurilor comerciale în valută (cambia, biletul la ordin, cecul) care înlocuiesc mijloacele tradiționale de plată (aurul, valutele etc.), cu ajutorul cărora se reglementează lichidarea unor creanțe internaționale ; instrumentele de plată fiind titluri de credit sînt cuprinse în sfera noțiunii de devize ; sub noțiunea de modalități de plată sînt grupate totalitatea mecanismelor sau tehnicilor bancare (acreditiv, incaso documentar, transfer etc.), prin intermediul cărora se poate transmite de la debitor (client extern, beneficiar al unor servicii prestate etc.) o creanță (contravaloarea mărfurilor livrate, a serviciilor prestate etc.) către creditor (exportator, prestator de servicii etc.).

BANCĂ COMERCIALĂ — organism financiar de mobilizare a creditelor și de finanțare a firmelor cu care este în raporturi curente de afaceri, de derulare a plăților internaționale și garantare a unor asemenea plăți. De asemenea, efectuează operațiuni de cumpărări-vînzări, de valută. Cu privire la derularea plăților internaționale, băncile comerciale emit acreditive documentare prin care se obligă să efectueze plăți în contul ordonatorului (firma clientă, care a ordonat deschiderea creditului) ; execută operațiuni de incaso documentar în numele ordonatorului (vînzător), în care scop transmit documentele spre încasare unei bănci corespondente din tara plătitorului (cumpărătorului), urmăresc încasarea sumei și pun la dispoziția vînzătorului sumele încasate, prin creditarea contului acestuia ; execută ordine de plată dispuse de clienți din conturile deschise, în condițiile stabilite prin contractul de cont curent ; emit scrisori de garanție bancară. Pentru serviciile bancare menționate mai sus, băncile percep comisioane și dobînzi care variază în funcție de riscul asumat și perioada pentru care s-au obligat.

ORDONATOR — noțiune care în plățile internaționale are sensuri diferite, în funcție de modalitatea de plată adoptată. În cazul plăților prin acreditiv documentar „ordonator" este debitorul dintr-un contract fundamental (vînzare, prestări servicii etc.), care încheie un contract separat cu o bancă, denumită bancă emitentă, în virtutea căreia aceasta deschide (emite) creditul sub formă de acreditiv sau L/C în favoarea unui terț, creditor în raportul fundamental (vînzător, prestator etc.), care devine beneficiarul creditului astfel deschis. În cazul plății prin incaso documentar, „ordonator" este persoana care încredințează operațiunea de incaso băncii sale, numite „bancă remitentă", care remite documentele „băncii însărcinate cu încasarea", care le prezintă pentru încasare „trasului". În cazul plății prin ordin de plată, persoana care dispune transferul sumei prin virament poartă, de asemenea, denumirea de „ordonator".

TRĂGĂTOR — TRAS. Creditorul dintr-un contract fundamental (de vînzare, prestări servicii etc.) devine trăgător în situația în care emite o cambie asupra debitorului (cumpărător, beneficiar etc.) care devine tras. Trăgătorul dă ordin trasului să plătească o anumită sumă înscrisă în cambie ; dacă trasul acceptă cambia, devine debitorul ei principal. Trăgătorul rămîne răspunzător de cambia emisă pînă la plata ei de către tras, deținătorul ei (beneficiarul) avînd drept de regres asupra lui, dacă trasul refuză plata, refuz constatat prin protest și dacă titlul nu poartă un aval dat în garantarea trasului. În modalitatea de plată prin incaso documentar, potrivit Publicației 322, persoana care cere plata se numește ordonator, iar persoana căreia i se prezintă documentele spre plată poartă denumirea de tras.

SCADENȚĂ — termen la care urmează să fie executată o obligație patrimonială devenită, prin împlinirea acestuia, exigibilă. În cazul unor obligații constînd din plata unei sume de bani, dă dreptul creditorului să pornească procedura pentru executarea silită. În cadrul cambiilor, scadența poate fi stabilită la o dată fixă, la un număr de zile de la emitere sau de la prezentare pentru acceptare, iar refuzul de plată la împlinirea ei declanșează dreptul la protest, consecința pentru firma debitoare (tras) putînd fi din cele mai grave, pînă la declararea în stare de faliment. V : Cambia ; Faliment.

Supliment la nr. 4 1985 Revista ECONOMICA

CONTUL BANCAR — este un sistem special de evidență dinamică constituit din două părți — debit și credit — care reflectă în orice moment disponibilitățile bănești ale titularului aflate în bancă sau datoriile față de aceasta și în care operațiunile de debitare și de creditare se fac prin virament sau prin depuneri sau ridicări de numerar, în baza instrumentelor de plată emise fie de plătitor, fie de beneficiar. Îndeplinirea de către băncile comerciale a funcției de decontare dintre partenerii din contracte comerciale internaționale ar fi de neînchipuit fără tehnica conturilor bancare și viramentelor dintre acestea. În condițiile în care se desfășoară comerțul internațional contemporan, transferul efectiv de devize dintr-o țară într-alta este înlocuit, într-o însemnată măsură, prin operațiuni de transferare a valorilor respective dintr-un cont în altul, pe calea viramentului ; chiar și în cazuri în care se transmit efectiv la încasare instrumente de plată (cambii, bilete de ordin, cecuri), rezultatul unor asemenea operații de încasare se finalizează, ca regulă generală, prin operarea lor în conturile reciproce, pe care le țin între ele băncile corespondente și care, la rîndul lor, debitează sau creditează conturile clienților lor, cu plățile și încasările efectuate în numele acestora. Conturile bancare se deschid în baza contractului de cont încheiat între bancă și client. În practică, în majoritatea țărilor cu economie capitalistă, clauzele contractuale sînt prestabilite prin condiții generale adoptate de asociații naționale bancare sau de mari grupuri bancare. Alimentarea inițială a contului poate fi realizată, în funcție de natura lui, atît prin depuneri inițiale cît și prin credite acordate de bănci. În situația în care între bancă și client sînt relații frecvente financiare banca operînd atît plăți cît și încasări în numele clientului, de regulă, se deschid conturi curente. Ca urmare a remiterilor reciproce de valori care se contabilizează în debitul și creditul contului curent se realizează o fuziune a acestor operațiuni, care are drept rezultat compensarea lor. Pentru ca o remitere în cont să producă efectul compensării, trebuie ca aceasta să fie certă, exigibilă, cu alte cuvinte să îndeplinească toate condițiile pentru a fi susceptibilă de plată. Datorită mecanismului oferit de contul curent, înregistrarea contabilă înlocuiește orice alte forme de inscripții ; este suficientă înregistrarea în cont pentru ca plata să fie considerată efectuată și să opereze de drept compensarea asupra soldului la zi, care este exigibil imediat.

VIRAMENT BANCAR — este tehnică specifică financiar-contabilă utilizată pentru transferul scriptural dintr-un cont al unui titular (ordonator) a unei sume determinate, în contul unei alte persoane care este beneficiarul operațiunii. Se realizează printr-o operațiune contabilă prin care, la ordinul titularului unui cont, se înscrie în debitul contului său suma ordonată, prin creditarea unui alt cont indicat de ordonator. Viramentul poate fi privit deci ca un transfer de valori fără deplasarea efectivă a numerarului, plata sau încasarea efectuîndu-se numai scriptural. Ordinul de virament pe care-l dă titularul de cont se poate materializa în formulare tipizate de bancă, ordin telegrafic, scrisoare de transfer etc. Pentru efectuarea operațiunilor de virament nu este necesar ca cele două conturi să fie deschise la aceeași bancă, situație care, în comerțul internațional, nu poate fi întîlnită ; de regulă, în asemenea situații, conturile celor două părți sînt deschise la două bănci situate în țările de reședință (a ordonatorului și a beneficiarului). V : Ordinul de plată.

DEVIZE — termen utilizat frecvent în relațiile financiare internaționale, căruia i se atribuie sfere de cuprindere diferite, dintre care redăm ca uzuale următoarele două : într-o primă accepțiune sînt incluse în noțiunea de devize toate titlurile de credit exprimate într-o valută convertibilă, pe termen scurt — cambiile, biletele la ordin, cecurile etc. — mai puțin valutele efective și cele aflate în cont ; în cel de-al doilea înțeles, mai larg, devizele cuprind titlurile de credit arătat mai sus, valutele convertibile, precum și metalele prețioase sau orice alte instrumente de plată internațională.

DEVIZE FORTE — termen folosit în vorbirea comercial-financiară pentru a desemna devizele exprimate într-o monedă puternică, cu largă circulație internațională.

DEVIZE LIBERE — noțiune folosită în limbajul comercial, fiind sinonim cu valute convertibile. V : Convertibilitatea valutelor.

VALUTĂ. Față de stadiul actual al evoluției financiare, comerțul internațional nu dispune de o monedă mondială în adevăratul sens al cuvîntului, iar ca urmare plățile în contractele comerciale se fac în diferite monede naționale, agreate de părți și admise de băncile centrale. În vorbirea curentă aceste monede naționale deținute de persoane fizice sau juridice străine poarta denumirea de valută. La fel ca oricare monedă națională, valutele se prezintă sub două forme : valuta efectivă, sub forma de numerar — bancnote și monede divizionare — are o utilizare restrînsă în plățile internaționale, folosindu-se aproape numai pentru cheltuielile de deplasare și altele similare ; valuta de cont, care se prezintă sub forma de disponibil la o bancă cu sediul fie în țara deținătorului, fie în oricare altă țară ; această formă a valutei are cea mai largă utilizare ca mijloc de plată internațională, pe calea viramentului bancar. Prin depunerea în depozit bancar a valutei efective ea se transformă în valută de cont (și invers, în cazul ridicării unor sume din cont). Privite după criteriul posibilității preschimbării uneia cu alta, valutele se împart în două mari categorii : valute convertibile și valute neconvertibile ; din prima categorie fac parte acele valute care pot fi schimbate într-o altă valută, în mod liber, la un curs cunoscut. Prin curs valutar se înțelege prețul unei valute, respectiv al unei monede naționale, exprimat printr-o altă monedă națională. Preschimbarea în monedă națională a valutelor încasate de exportatori și procurarea de către importatori a valutelor necesare plăților externe se realizează prin vînzare-cumpărare de la băncile autorizate, care operează pe piețele financiar-valutare din statele cu economie capitalistă. Cursul valutar pe piață se determină pe piețele valutare în baza cererii și ofertei, putîndu-se astfel modifica zilnic sau, cum se întîmplă în perioade de agitație bursieră, de la oră la oră ; ca urmare, nivelul cursului valutar pe piață (cursul liber) se poate situa : la paritate (la nivelul cursului oficial), sub paritate și supra paritate. V : Convertibilitatea valutelor ; Eurovalute.

VALUTĂ DE TRANZACȚIE — este valuta în care s-a negociat prețul într-un anumit contract comercial internațional și care se înscrie în conținutul lui. În unele situații, mai rar întîlnite, se poate prevedea o altă valută în care se face plata, numită valută de decontare. În asemenea situații, între cele două valute este o strînsă interdependență determinată de cursul de convertibilitate a valutei de tranzacție în valuta de plată.

CURS VALUTAR — este prețul unei unități monetare (mijloc de plată) exprimat sub forma unui raport cu o altă unitate monetară. Se numește curs oficial cînd este stabilit de o autoritate de stat (banca centrală), în absența unei piețe valutare interne. În țările în care valutele fac obiectul vînzării-cumpărării, prețul acestora se numește curs de piață, care arată cotația pe diferite piețe.

CONVERTIBILITATEA VALUTELOR. În decursul timpului a avut mai multe înțelesuri, prima fiind aceea larg deschisă din perioada etalonului aur, cînd oricare deținător al unor bancnote avea dreptul să le prezinte la ghișeele băncii emitente solicitînd în schimb cantitatea de aur pe care acestea la reprezentau. Noțiunea de convertibilitate în perioada etalonului aur-devize a primit

un înțeles mult mai restrîns : în primul rînd a fost exclus dreptul de a pretinde convertibilitatea bancnotelor în aur, care puteau fi preschimbate numai în alte valute convertibile ; de la acest principiu făcea excepție dolarul, care era convertibil în aur numai la cererea băncilor centrale deținătoare, adresată direct Trezoreriei S.U.A. Cu alte cuvinte, conținutul noțiunii de convertibilitate s-a modificat în noua accepție, rezumîndu-se numai la dreptul limitat al deținătorului de bancnote de a cere băncii de emisiune preschimbarea acestora într-o valută la cursul oficial ; așadar, o dată cu adoptarea etalonului aur-devize convertibilitatea a devenit un mijloc prin care debitorii își pot procura la scadență, în schimbul sumei corespunzătoare în moneda națională, valuta necesară pentru plata datoriei față de un creditor extern. O dată cu suspendarea convertibilității în aur a dolarului, la 15 august 1971, alături de alte monede naționale și dolarul a trecut la flotare. Din acest moment nu se mai poate vorbi de convertibilitate oficială, ci de o convertibilitate de piață între valute libere la schimb.

UNITATE DE CONT — moneda (valuta) — adoptată pentru înregistrarea de sume în conturi. Termenul se folosește și în relațiile comerciale, indicînd valuta în care urmează să se facă decontarea prețului în urma executării unui contract (livrării mărfurilor).

RUBLA TRANSFERABILĂ — este o unitate de cont, o monedă convențională (internațională) de calcul, de rezervă și de plată, folosită exclusiv în circuitul decontărilor efectuate prin B.I.C.E. de către țările membre ale C.A.E.R. Este definită printr-un conținut de 0,987412 g în aur fin, la fel ca cel al monedei naționale sovietice (rubla sovietică, cu care nu trebuie să fie confundată), fără însă a fi convertibilă. Rubla transferabilă, așa cum denumirea o arată, este transferabilă dintr-un cont în altul al țărilor membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică, îndeplinindu-și astfel funcția principală de mijloc de plată ; soldul creditor al unui cont indică faptul că țara respectivă a livrat mărfuri sau a prestat servicii de o valoare superioară celor de care a beneficiat la import, în raport cu o altă țară. În principiu, rubla transferabilă a fost creată pentru înlăturarea blocajelor soldurilor creditoare, care apar frecvent în cazul conturilor bilaterale de cliring. În practică, transferabilitatea rublei transferabile întîmpină unele dificultăți, care urmează să fie înlăturate prin aplicarea Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării relațiilor socialiste ale țărilor membre ale C.A.E.R. Aceste dificultăți constau în principal în faptul că utilizarea soldului creditor de către o țară nu poate fi realizată în prezent decît pentru plăți către țara care a excedat exporturile generatoare ale soldului respectiv. Programul complex prevede înfăptuirea măsurilor economice și organizatorice pentru întărirea și intensificarea rolului valutei colective (rublei transferabile) astfel încît aceasta să îndeplinească în deplină măsură funcțiile de bază ale valutei internaționale (măsurător al valorii, mijloc de plată și de acumulare) ; de asemenea, să asigure transferabilitatea efectivă a acesteia.

UNITĂȚI DE CONT INTERNAȚIONALE — constituie unități monetare convenționale, de calcul, care au căpătat o largă aplicabilitate în ultimii ani, ca urmare a generalizării politicii de flotare a cursurilor de schimb. Fluctuațiile de mare amploare pe care le înregistrează monedele convertibile au creat necesitatea utilizării unor unități de cont stabile, cu ajutorul cărora să se atenueze influența instabilității monetare și astfel să se poată cuantifica realitatea valorică a operațiunilor și tranzacțiilor economice. Cîteva exemple : EURCO este o unitate de cont creată de Piața comună pe baza monedelor țărilor membre ; conturile Uniunii de cliring asiatice se țin într-o unitate de cont denumită A.M.U., echivalentă cu D.S.T. ; Fondul Monetar Arab al cărui statut a fost negociat de guvernatorii unui număr de 20 de bănci centrale arabe, a prevăzut ca unitate de cont dinarul arab, echivalent cu 3 D.S.T. ; Asociația Internațională pentru Transportul Aerian (I.A.T.A.), organizație neguvernamentală care, între altele, stabilește tarifele de transport aerian, a decis, în mai 1975, ca D.S.T. să fie utilizat ca bază de exprimare a tarifelor, dobînzilor și alte sume ; D.S.T., ușor modificat de I.A.T.A., pentru a corespunde scopului urmărit, a fost denumit I.U.V., devenind astfel unitatea sa de cont. Ca regulă generală se poate desprinde faptul că la baza stabilirii valorii unităților de cont stă tot principiul „coșului valutar", fie prin alcătuirea unui coș propriu ca în cazul unității de cont create de Piața comună, E.C.U., fie prin referire la D.S.T.

PLATA CASH, sau cash payment, în traducere strictă înseamnă a plăti în numerar ; în limbaj comercial această expresie are semnificația de plată imediată, opusă plății la un anumit termen, pe credit. Sîntem în prezența unei vînzări cu plata cash ori de cîte ori lipsește o clauză de amînare a plății, chiar dacă plata se face la un anumit număr de zile de la livrarea mărfii, respectiv perioada de curier, adică timpul necesar pentru ca documentele comerciale (de plată) să ajungă la ghișeele băncii plătitoare. Acest timp de curier poate fi mai scurt sau mai lung, în funcție de modalitatea de plată, locul de plată (în țara vînzătorului sau a cumpărătorului) și de distanța geografică dintre cei doi parteneri. Nu ne găsim în fața unei plăți cash în cazul unor cambii trase în baza unei scrisori de credit — L/C —, cu scadență la un anumit număr de zile, calculate de la expedierea mărfii sau de la prezentarea documentelor.

CAMBIA — titlu de credit reglementat prin două documente adoptate în anul 1930 la Geneva, care constituie un adevărat drept uniform cambial : Convenția cuprinzînd legea uniformă asupra cambiilor și biletelor la ordin și Convenția destinată să reglementeze anumite conflicte de legi în materie de cambii și bilete la ordin. Dreptul uniform cambial s-a realizat și pe o cale indirectă : statele semnatare sau nesemnatare ale convențiilor de mai sus au introdus în sistemul de drept național norme similare celor prevăzute în convenții. Așa se prezintă situația și în cazul dreptului nostru. România, deși nu a aderat la convențiile menționate, prin Legea din 1934 a preluat toate principiile care reglementează pe plan internațional cambia și biletul la ordin. 1. **Definire.** Cambia — denumită în limbaj comercial și tratată — este un titlu de credit autonom, susceptibil a circula pe calea girului, cuprinzînd ordinul dat de o persoană, numită tras, de a plăti necondiționat o sumă de bani determinată, la scadența și locul menționat în cuprinsul titlului. Elementele esențiale ale cambiei sînt : 1) denumirea de cambie înscrisă în textul ei ; 2) ordinul pur și simplu de a plăti o sumă determinată ; 3) numele persoanei care trebuie să plătească — trasul ; 4) scadență, care poate fi la vedere, la un anumit termen de la vedere, la un anumit termen de la data emiterii sau la o zi fixă calendaristică ; 5) locul unde trebuie efectuată plata ; 6) numele beneficiarului ; 7) data și locul emiterii ; 8) semnătura trăgătorului. În mecanismul nostru de plăți internaționale, beneficiarul cambiilor trase de întreprinderile de comerț exterior este de regulă, B.R.C.E. 2. **Circulație — garanții de plată.** Următoarele reglementări uniforme fac din acest titlu de credit un valoros instrument în comerțul internațional : transmiterea titlurilor cu minimum de formalități, care se reduc în fapt la înscrierea pe document a formulei girului : „Plăți la ordinul ..." ; această modalitate simplă de transmitere împreună cu garanțiile pe care le încorporează cambia fac să se apropie de valute, constituind împreună cu acestea grupa instrumentelor de plată cunoscute sub denumirea de „devize" ; garanțiile pe care le prezintă cambia cu privire la executare fac să fie privite cu încredere de posesori ; prin normele de drept care o reglementează, toți posesorii succesivi ai unui astfel de titlu de credit rămîn solidari pentru plata creanței pe care o încorporează ; dacă trasul acceptant nu va plăti la scadență, ultimul posesor legitim, printr-o

procedură simplă, se poate îndrepta pentru a pretinde plata împotriva posesorului anterior; astfel, din girant la girant plata se urmărește pînă la trăgător; avalul este o formă de garanție suplimentară privind asigurarea plății la scadență a cambiilor; protestul este o altă reglementare a dreptului uniform cambial, care întărește funcția de credit și de plată a cambiilor; astfel, în cazul în care trasul dintr-o cambie refuză să accepte sau să plătească la scadență suma înscrisă în titlu, posesorul ei solicită încheierea unui protest (constatare) autorității competente (la noi notariatul de stat), în termen de două zile lucrătoare, următoarei zilei în care trebuie făcută plata; ca urmare, obține un titlu executoriu care îi permite să se adreseze, pe cale de regres, avalistului sau celorlalți posesori anteriori, pînă la trăgător, printr-o simplă somație de plată; această procedură simplă înlocuiește procesul civil, care este greoi, durează timp îndelungat și este costisitor. 3. **Funcții.** Cambiile își găsesc o largă folosință, avînd următoarele funcții: a) Funcția de garantare a vînzărilor pe credit (instrument de credit); vînzătorul (exportator român) emite cambii la valoarea mărfurilor ce fac obiectul contractului, pe care le prezintă trasului (cumpărătorul extern) spre acceptare și care obține avalizarea lor de către banca comercială; la scadență, vînzătorul are certitudinea că în situația în care nu plătește trasul, cambia va fi onorată necondiționat de banca avalizată. b) Funcția de realizare a plății prin scrisoare de credit; dacă prin contract s-a convenit ca modalitate de plată scrisoarea de credit (L/C), vînzătorul, o dată cu prezentarea documentelor de plată la bancă, trage și o cambie pe numele băncii emitente a scrisorii, care onorează plata; c) Funcția de consolidare a modalității de plată prin incaso documentar: documentele remise cumpărătorului extern spre plată, în cadrul incaso-ului, dacă sînt însoțite de o cambie trasă asupra acestuia de către vînzător (exportator), capătă o garanție în plus că vor fi plătite, deoarece nici unei firme comerciale nu-i convine să i se adreseze protest de neplată. d) Funcția de mobilizare a creditorilor. V: Scont-rescont; Plata cambiei-protest.

DRAFT — în vorbirea comercială nord-americană înseamnă cambie; în dreptul englez: bill of exchange; în dreptul francez lettre de change; în dreptul german: Wechsel. Expresia de trată, sinonimă cu aceea de cambie, se folosește și în practica comercială franceză — traite — și în cea germană — Tratte. V: Cambia.

ACCEPT CAMBIAL — confirmare dată pe titlu prin mențiunea „acceptat" urmată de semnătură, prin care trasul recunoaște obligația sa de plată a sumei înscrise în cuprinsul cambiei. Din momentul acceptării, trasul devine debitorul principal. Acceptarea cambiei trebuie să fie făcută fără condiție, iar dacă este refuzată plata, condiționată sau se dă numai pentru o sumă mai mică, posesorul ei va trebui să facă protest de neacceptare, numai astfel putînd exercita acțiunea cambială de regres. Cambia la vedere nu se prezintă la acceptare.

ACCEPT BANCAR — termen sinonim cu garantarea de către o bancă a plății sumei de bani înscrise pe un document de credit. O formă specială o prezintă avalul dat pe o cambie și confirmarea unui acreditiv. În practica comercială, dacă banca emitentă a unui acreditiv irevocabil este neagreată sau care nu prezintă suficientă încredere pentru beneficiarul creditului, acesta solicită ordonatorului, de regulă cumpărător în contractul comercial, de a se îngriji de obținerea unei confirmări a creditului de către o a doua bancă, de prim rang.

AVAL — garanție dată, de regulă, de o bancă beneficiarului unei cambii, înscrisă direct pe titlu sau printr-un înscris separat, prin care avalistul se obligă să plătească la scadență suma înscrisă în cambie, în cazul în care nu este plătită de debitorul garantat. În comerțul internațional avalul este dat, de regulă, pentru debitorul principal — trasul acceptat — cumpărător în contractul de vînzare. Pentru ca avalul să-și poată produce efectele este necesar ca înainte de semnătura avalistului să se facă mențiune că garanția se dă pentru tras, în caz contrar se prezumă că a fost dată pentru trăgător. Pentru ca beneficiarul cambiei să poată cere plata de la avalist, trebuie să facă dovada refuzului de plată a debitorului garantat prin documentul de protest încheiat, în termenul și după procedura prevăzută de dreptul național al locului plății. În comerțul nostru exterior, instituția avalului prezintă o importanță de prim ordin pentru construirea instrumentului de garanție deplină a vînzărilor pe credit — cambia avalizată.

ANDOSARE — sinonim cu girare (gir) — este operațiunea tehnico-juridică prin care se transmite un titlu de credit de la un posesor (proprietar) la altul. Se realizează prin simpla înscriere, de regulă, în fața a doua a titlului (cambie, conosament, recipisă-varant etc.) a expresiei: „La ordinul...", după care urmează numele noului posesor și semnătura ultimului posesor. Andosarea are ca efect transmiterea titlului cu toate drepturile autonome pe care le înglobează, iar ca urmare dobînditorul devine proprietarul spontan al acestuia, fără să fie necesară vreo formalitate de încunoștințare (notificare) a debitorului principal sau a garanților (avaliști). Cînd numele noului posesor (girator) nu este indicat, andosarea este în alb; în cazul unui astfel de gir este suficient numai semnătura ultimului posesor pe verso-ul titlului, urmînd ca numele ultimului posesor să fie indicat înainte de scadență. În practica comerțului internațional, între data emiterii unui titlu de credit și scadența lui, acesta poate circula de la un posesor la altul prin efectul unui șir neîntrerupt de andosări, fiecare posesor devenind astfel un garant al titlului de credit, ultimul posesor legal trebuie să o prezinte trasului la plată. Dacă acesta nu o onorează, ultimul posesor se îndreaptă pe cale de regres — după ce a îndeplinit procedura legală a protestului — împotriva giranților anteriori, pînă la trăgător. În afara andosării translative de proprietate, sînt cunoscute și unele andosări imperfecte, cu efecte limitate, dintre care, în practica financiar-comercială internațională frecvent utilizate sînt cele pentru procură de încasare. V: trăgător, tras, cambie; conosament; recipisă-varant.

SCONT — RESCONT — sînt operațiuni financiare-bancare menite să mobilizeze creditele. 1. **Scontul** este operația prin care o bancă comercială preia, pe calea andosării, contra plată, o cambie de la beneficiarul ei, înainte de a ajunge la scadență. Banca plătește valoarea nominală a cambiei, mai puțin dobînda (taxa scontului) pînă la scadență și un comision. Beneficiarul cambiei are avantajul că transformă titlul de credit în disponibil bănesc, iar banca beneficiază de comision și de dobînda pe care o va încasa la scadență de la tras. 2. **Rescontul** este operațiunea prin care banca centrală a unui stat preia de la o bancă comercială o parte din portofoliul de cambii pe care aceasta din urmă le-a scontat și care are nevoie de disponibilități bănești. Din valoarea nominală a cambiilor se reține dobînda (taxa rescontului, care este mai mică decît taxa scontului). Operațiunile de rescont contribuie la mobilizarea creditelor de scont. V: Taxa oficială a scontului.

PLATA CAMBIEI — PROTEST. 1. **Plata** se face la domiciliul trasului, respectiv la locul indicat și la scadența stabilită, neputîndu-se acorda termene de grație. Cambia la vedere trebuie prezentată la plată în timp de un an de la emitere, sub sancțiunea pierderii acțiunii de regres. De asemenea, dacă posesorul nu cere plata de la tras la locul și data prevăzute în cambie, el pierde acțiunea de regres contra trăgătorului, garanților și avaliștilor. 2. **Protestul** de neplată se efectuează în situația în care posesorul a prezentat la plată cambia, la locul indicat pentru plată, în ziua scadenței, iar trasul a refuzat să efectueze plata. Este un act procedural ce se dresează sub formă autentică, în ziua scadenței sau în următoarele două zile de organe

special desemnate (la noi — notariatul de stat), prin care se constată îndeplinirea din partea posesorului cambiei a diligenţelor cerute de legea aplicabilă (locul de executare) pentru exercitarea acţiunii cambiale de regres. Ca regulă, în cazul în care acţiunea cambială urmează să fie îndreptată împotriva debitorului principal (trasul — acceptant) nu este necesar protestul. Protestul de neacceptare a cambiei se dresează numai la domiciliul trasului, a doua zi după termenul de prezentare, dacă un astfel de termen este prevăzut în titlu. V : Cambia.

CEC — titlu de credit autonom, cuprinzînd ordinul adresat de o persoană numită trăgător, unei persoane numite tras — care nu poate fi decît o instituţie de credit — de a plăti, la vedere posesorului o sumă determinată. Caracteristic cecului este proviziunea (acoperirea), respectiv disponibilul financiar din care urmează să se facă plata la scadenţă şi care se constituie fie dintr-un depozit bancar, fie dintr-un credit bancar acordat de tras, trăgătorului. Plata este supusă următoarelor reguli principale : este plătibil la vedere şi orice altă menţiune contrară este considerată ca nescrisă ; cecul emis şi plătibil în aceeaşi ţară trebuie prezentat la plată în termen de opt zile. Cecul emis într-o altă ţară decît cea unde trebuie încasat urmează a fi prezentat la plată într-un termen variind între 20 şi 60 zile, după cum locurile de emisiune şi de plată sînt situate în aceeaşi zonă geografică ori în zone depărtate una de alta. În comerţul nostru exterior are o utilizare restrînsă.

STAND-BY — contractul încheiat între o bancă şi un client, de regulă comerciant, în baza căruia banca se angajează să pună la dispoziţia clientului credite succesive pentru efectuarea de plăţi într-o perioadă convenită (3—5 ani), pînă la nivelul prestabilit. Clientul-debitor plăteşte pentru plăţile efectuate în contul lui dobînda pieţei din ziua plăţii, iar pentru sumele neutilizate — un comision (0,50 sau 0,75%). Prin modificarea Regulilor şi uzanţelor privind acreditivele documentare din 1983, scrisoarea de credit Stand-by a fost inclusă ca o formă de acreditiv.

ACREDITIV DOCUMENTAR — modalitate de plată reglementată prin „Regulile şi uzanţele uniforme privind acreditivele documentare", revizuite în 1983 de către Camera de Comerţ Internaţional de la Paris şi cunoscute sub denumirea „Publicaţia nr. 400". 1. **Definire.** Potrivit art. 2, acreditiv documentar „înseamnă orice angajament, oricum ar fi denumit sau descris, prin care o bancă (banca emitentă), acţionînd la cererea şi după instrucţiunile unui client (ordonatorul acreditivului) : a) urmează să efectueze o plată către un terţ (beneficiarul) sau la ordinul acestuia sau să plătească sau să accepte cambii (trate) trase de către beneficiar, sau b) autorizează o altă bancă să efectueze o asemenea plată, sau să plătească, sau să accepte sau să negocieze asemenea cambii, contra documentelor stipulate, cu condiţia ca termenii şi condiţiile acreditivului să fie respectate". 2. **Categorii.** Acreditivele pot fi clasificate din mai multe puncte de vedere : a) după mecanismul de deschidere şi derulare : acreditive documentare, scrisori de credit (L./C.), scrisori de credit Stand-By ; b) după gradul de asigurare a efectuării plăţilor : revocabile, irevocabile, irevocabile confirmate ; c) după natura operaţiilor asigurate de bancă (modul de utilizare de către beneficiar): de plată, de acceptare, de negociere ; d) după locul de domiciliere : domiciliate în ţara ordonatorului (cumpărătorului), domiciliate în ţara beneficiarului (vînzătorului), domiciliate într-o ţară terţă ; e) după modul de executare (livrare-încasare) : transferabile şi netransferabile, utilizabile total sau parţial, cu livrări eşalonate (în tranşe), acoperire după fiecare plată (revolving) ; cu „clauză roşie" (red claus), ceea ce dă dreptul la încasarea de către beneficiar de avansuri. Acreditivul documentar, prezentînd cel mai înalt grad de garanţie cu privire la încasarea preţului pentru mărfurile livrate, se impune a fi promovat în cadrul negocierilor purtate de întreprinderile de comerţ exterior. Pentru ridicarea eficienţei exporturilor şi pentru întărirea securităţii încasărilor este necesar ca prin contracte comerciale să se prevadă : creditul documentar să fie irevocabil şi, dacă banca emitentă nu prezintă suficiente garanţii să fie confirmate de o altă bancă corespondentă a B.R.C.E. ; să fie domiciliat în Bucureşti, iar în cazul în care nu este posibil, să se prevadă clauza de ramburs telegrafic, ce dă dreptul B.R.C.E. ca pe baza unui aviz telegrafic, prin care confirmă băncii plătitoare că a expediat documentele conform condiţiilor din credit, să fie creditată în cont cu valoarea acestora ; data deschiderii creditului să fie la un interval suficient de mare pentru a da certitudinea că mărfurile fabricate au asigurată plata ; termenul de valabilitate al creditului documentar trebuie astfel stabilit ca între termenul de livrare şi cel de expirare a creditului să fie suficient timp pentru prezentarea documentelor comerciale şi încasarea preţului. V : Mecanismul acreditivului ; Mecanismul scrisorii de credit.

MECANISMUL ACREDITIVULUI DOCUMENTAR. 1. **Participanţi :** cumpărătorul din contractul comercial, care poartă numele de ordonator şi care, în baza unei contract bancar încheiat cu o bancă comercială, declanşează deschiderea acreditivului ; banca emitentă a acreditivului, care deschide acreditivul în baza contractului încheiat cu ordonatorul ; banca comercială mandatară din ţara vînzătorului care, în îndeplinirea mandatului primit de la banca ordonatoare, avizează şi/sau confirmă acreditivul vînzătorului, care poartă în acest raport juridic numele de beneficiar ; beneficiarul acreditivului care, după livrarea mărfurilor, prezintă documentele de plată (conforme cu prevederile din avizul de deschidere a acreditivului) băncii mandatare din localitate care, după verificarea lor, dacă creditul este domiciliat la ghişeele sale, face plata, iar dacă domicilierea este la banca emitentă, le remite acesteia spre plată. 2. **Domicilierea** acreditivului se hotărăşte de părţile din contractul fundamental şi trebuie să fie transpusă în actul de deschidere a acreditivului. Sub acest aspect distingem : a) Creditul domiciliat în ţara vînzătorului, care prezintă avantajul pentru exportator că poate încasa valoarea mărfii, în principiu, imediat după ce documentele de export au fost depuse la banca sa şi aceasta a controlat şi a găsit documentele în strictă concordanţă cu prevederile acreditivului ; exportatorul mai are şi avantajul că nu va avea de suportat nici un fel de cheltuială sub formă de comisioane sau speze bancare, acestea fiind suportate (cînd contractele nu prevăd altfel) de către cumpărător ; acreditivul domiciliat în ţara vînzătorului mai poartă şi denumirea de credit la vedere. b) Creditul domiciliat în ţara cumpărătorului are drept consecinţă faptul că exportatorul va putea încasa contravaloarea mărfurilor exportate numai după ce documentele vor ajunge la banca străină şi după ce aceasta le-a controlat şi le-a găsit în regulă. În practică, locul de domiciliere a acreditivului rezultă din modul de redactare a documentului de deschidere ; astfel, expresia „plătibil la ghişeele dv." sau altele similare, înscrise într-un aviz de deschidere adresat B.R.C.E., se interpretează în sensul că acreditivul în cauză este domiciliat la Bucureşti. 3. **Derulare.** La primirea avizului de deschidere a acreditivului, faţă de faptul că băncile nu iau în considerare decît prevederile din avizul de deschidere, nefiindu-le opozabile prevederile din contractul comercial încheiat de părţi, este necesar să se confrunte avizul cu contractul şi în cazul în care se constată nepotriviri, se solicită cumpărătorului extern modificarea corespunzătoare a acreditivului. La data plăţii se va urmări ca documentele de plată să fie în strictă conformitate cu prevederile din acreditiv, orice discrepanţe putînd să conducă la refuzul de plată de către banca plătitoare. V : Acreditiv documentar ; Scrisoare de credit ; Rezerve.

MECANISMUL ACREDITIVULUI DOCUMENTAR BACK TO BACK. Această modalitate de plată este constituită din două acreditive distincte, unul de export şi cel de-al doilea de import, privind aceeaşi marfă. Este denumit şi credit ajutător, subsidiar sau sprijinit „spate în spate". Ex-

portatorul nefiind el însuşi producătorul mărfurilor cerute de cumpărătorul străin, deschide, prin banca în care s-a deschis acreditivul extern în favoarea sa, alt acreditiv bazat (sprijinit) pe acesta, în favoarea furnizorului real. Banca clientului care a iniţiat o asemenea operaţiune comercială combinată are drept garanţie pentru acreditivul de import, pe cel de export, fiind astfel asigurată că îşi va recupera suma plătită furnizorului real din contravaloarea valutei încasate pe baza documentelor ce vor fi prezentate de beneficiarul acreditivului de export, întocmite de acesta pentru marfa ce i-a fost pusă la dispoziţie de furnizorul efectiv al mărfurilor. Asemenea credite intercondiţionate prezintă importanţă în activitatea întreprinderilor române de comerţ exterior în cazul operaţiunilor comerciale pentru aport valutar, sub forma de import-export. Reamintim că o operaţiune comercială de import, urmată de export, are ca scop principal realizarea de beneficii în valute convertibile. Pentru ridicarea eficienţei operaţiunii, se impune ca să se prevadă în ambele contracte domicilierea acreditivelor documentare la banca comercială din ţara iniţiatorului ; în acest mod, timpul de curier în contractul de import (perioada de circulaţie a documentelor de plată de la banca comercială care a deschis creditul şi pînă la ajungerea şi încasarea lor de la banca plătitoare) este creditat (suportat) de vînzătorul iniţial, iar momentul încasării valorii mărfurilor exportate se apropie mult, pînă la suprapunere cu momentul plăţii, reducîndu-se astfel perioada de creditare a operaţiunii şi deci creşterea beneficiului în valută convertibilă. Pentru a se evita complet creditarea operaţiunilor de import-export de către B.R.C.E., ale căror costuri în valută le suportă iniţiatorul, în practică a fost experimentată, cu rezultate certe, următoarea formulă de finanţare, respectiv, de mobilizare a creditelor necesare : în contractul de import, în cadrul clauzei privind acreditivul documentar, s-a prevăzut ca documentele de plată remise de vînzător să fie însoţite de o cambie care să aibă scadenţa de plată la 90 zile de la data expedierii mărfurilor ; acreditivul documentar din contractul de export a fost domiciliat în ţara iniţiatorului operaţiunii ; ca urmare, preţul mărfurilor exportate a fost încasat în interiorul termenului de 90 zile prevăzut pentru plata lor către vînzătorul iniţial, fapt care a înlăturat necsitatea contractării de credite pentru derularea operaţiunii, deci eficienţa operaţiunii a fost mai ridicată. V : Acreditiv documentar.

MECANISMUL SCRISORII DE CREDIT (L/C) — este următorul : L/C se adresează întotdeauna exportatorului şi, de regulă, remisă direct acestuia, fie de banca emitentă, fie de către firma importatoare ; este utilizată numai prin cambii trase de către exportator asupra băncii emitente, însoţită de documentele de expediţie cerute prin scrisoarea de credit, care dovedesc expedierea mărfii ; cambiile la vedere sînt plătibile la primirea lor de către banca emitentă a scrisorii de credit, fără să mai fie nevoie ca ea să le accepte ; cambiile la termen sînt trase la un număr oarecare de zile sau luni de la prezentare sau de la alte momente stabilite prin contract şi trebuie acceptate de banca emitentă a L/C la prezentare ; după acceptare, cambia devine liber negociabilă şi achitarea ei la scadenţă este garantată de semnătura băncii acceptante şi de prevederile legislaţiei cambiale din ţara respectivă ; L/C este întotdeauna domiciliată în străinătate, în sensul că titlul de credit, respectiv cambiile trase sînt onorate — prin plată sau acceptate — numai după primirea lor, împreună cu documentele însoţitoare, de către banca emitentă din ţara importatorului sau dintr-o terţă ţară. Pentru că L/C să producă efectele unui acreditiv domiciliat la Bucureşti este necesar ca exportatorul să promoveze prin contractul de vînzare înscrierea în contract a clauzei de ramburs telegrafic ; prin această clauză se înţelege dreptul pentru banca exportatorului (B.R.C.E.) de a fi rambursată de către banca ordonatoare, pe baza unui aviz telegrafic, prin care prima (B.R.C.E.) îi confirmă acesteia din urmă că a primit şi a expediat (de regulă prin avion) documentele prevăzute de acreditiv, în strictă concordanţă cu prevederile acestuia. Ca urmare, timpul de curier (20—30 zile) se reduce în favoarea vînzătorului, care îşi va încasa preţul mărfurilor livrate mai repede, ceea ce contribuie la ridicarea eficienţei. L/C este o modalitate de plată care se utilizează în raporturile comerciale cu parteneri din Marea Britanie, S.U.A. şi din ţările în care sistemul bancar este organizat după cel englez. Ca şi în cazul acreditivului, la primirea L/C — faţă de faptul că băncile emitente nu iau în considerare decît prevederile din scrisoare — se impune ca documentul bancar să fie confruntat cu clauzele din contractul comercial, iar în caz de nepotriviri să se solicite rectificarea scrisorii. Menţionăm că băncile emitente a L/C îşi onorează angajamentele de plată numai dacă beneficiarul depune cambia însoţită de documente comerciale în strictă conformitate cu prevederile din scrisoare şi înainte de expirarea termenului de valabilitate. V : Acreditiv documentar ; Zile de curier.

APROXIMATIV (CIRCA) — termen comercial care, urmat de un procent, indică executarea unui anumit contract, chiar dacă cantitatea livrată prezintă o abatere în plus sau în minus, ce se înscrie în limita procentului astfel stabilit. 1. Regulile şi uzanţele uniforme privind acreditivele documentare (Publicaţia nr. 400 a C.C.I), la art. 43, prevăd „(a) Cuvintele „aproximativ" sau „circa" („about", „circa") sau alte expresii similare folosite în legătură cu valoarea acreditivului sau cantitatea sau preţul unitar, menţionate în acreditiv, urmează a fi interpretate ca permiţînd o diferenţă de maximum 10% mai mult sau 10% mai puţin asupra valorii sau cantităţii ori preţului la care se referă. (b) Dacă un acreditiv nu stipulează că cantitatea de mărfuri specificată trebuie să nu fie nici depăşită nici redusă, o toleranţă de 5% în plus sau în minus va fi admisă, chiar dacă expedierile parţiale nu sînt admise, dar totdeauna cu condiţia ca suma tragerilor să nu depăşească valoarea acreditivului. Această toleranţă nu se aplică în cazul în care acreditivul stipulează cantitatea într-un număr de unităţi de ambalaj sau articole individuale". 2. În contractul de navlosire a tonajului maritim expresia „about" (şi cele similare), dacă se referă la cantitatea mărfii de încărcat, practica judiciară a statuat că o toleranţă de 3 la sută este admisă. Astfel, dacă o navă a fost navlosită ca să încarce un caric plin şi complet (Full and complete cargo) de circa (about) 11.000 t, dar navlositorul a încărcat 10.800 t, se consideră că acesta şi-a îndeplinit obligaţia, încărcătura fiind la limita marjei de 3 la sută. În general, instanţele de judecată s-au pronunţat în sensul că marja de 3 la sută operează şi în favoarea armatorului, deoarece el trebuie să-şi rezerve această marjă rezonabilă pentru variaţia cantităţilor de buncăr (compartimente destinate depozitării combustibilului), provizii, materiale, apă etc.

INCASO DOCUMENTAR — este reglementat prin regulile uniforme privind încasările (Publicaţia nr. 322) elaborate de C.C.I. de la Paris ; este modalitatea de plată internaţională prin care creditorul (vînzător, prestator de servicii etc.) transmite băncii sale documentele care atestă îndeplinirea obligaţiilor care i-au revenit în baza unui contract comercial, documente pe care banca primitoare le remite spre încasare unei bănci, de regulă corespondente din străinătate, care, la rîndul ei, le predă debitorului după ce acesta achită contravaloarea lor. Cu toate că incaso documentar nu prezintă garanţie pentru exportator că va încasa preţul mărfurilor livrate, această modalitate de plată, în unele situaţii, nu poate fi evitată. De regulă, asemenea situaţii pot fi : cumpărătorul extern prezintă o bonitate recunoscută pe plan internaţional ; marfa care face obiectul exportului este mai puţin solicitată pe piaţa internă ; legislaţia din ţara cumpărătorului impune, pentru unele mărfuri, utilizarea incaso-ului ca modalitate de decontare etc. Riscul de neplată care există în cazul folosirii ca modalitate incaso documentar poate fi substanţial atenuat prin combinarea pe calea unor clauze contractuale a mecanismului cu unele elemente privind alte modalităţi de plată, sau pur şi simplu prin modificarea acestui mecanism. Printre cele mai frecvente şi eficiente căi de evitare a ris-

culul de neplată sînt : garanția bancară, folosirea cambiei, vinculația, care trebuie promovate încă din faza negocierilor și înscrise în contracte prin clauze adecvate. V : Cambia ; Scrisoarea de garanție bancară ; Vinculația.

VINCULAȚIE — este o tehnică comercială menită să consolideze plata prin incaso documentar care poate fi astfel sintetizată : expedierea mărfurilor se face pe adresa băncii corespondente a B.R.C.E. cu acordul prealabil al acesteia ; în cazurile în care o anumită bancă nu acceptă asemenea operațiuni, mărfurile se expediază pe adresa unor case de expediții sau depozite generale indicate de către Romtrans ; documentele și mărfurile se predau cumpărătorului extern de către banca corespondentă numai contra plății prețului ; în ipoteza în care mărfurile se expediază pe adresa unor case de expediție, exportatorul român transmite prin Romtrans instrucțiuni acestora, potrivit cărora eliberarea mărfurilor nu se face decît pe baza prezentării dovezii bancare de achitare a prețului. Cu privire la condițiile în care pot fi utilizate serviciile unei bănci comerciale în operațiunea de vinculație, Regulile uniforme privind incaso-urile, la art. 16, prevăd următoarele : „Mărfurile nu trebuie să fie trimise direct la adresa unei bănci sau plasate sub responsabilitatea sa pentru livrare către tras contra plată sau acceptare fără acordul acesteia, contrar nu va fi în nici un fel obligată, în absența unui acord prealabil, să preia livrarea mărfurilor, expeditorul continuînd să-și asume riscul și responsabilitatea". Facem mențiunea că utilizarea incaso-ului prin vinculație prezintă dezavantajul unor cheltuieli suplimentare cu depozitarea mărfurilor și riscul de nepreluare a acestora de către cumpărător, în special cînd ele nu mai prezintă interes comercial.

CLIRING. Pentru evitarea transferului de valute convertibile, după criza financiară din 1929 a fost introdus, de către unele țări, sistemul de decontare bazat pe compensarea generală reciprocă a sumelor de plată, denumit cliring. Această modalitate de decontare nu este altceva decît concentrarea plăților, în vederea lichidării lor, la o bancă centrală sau o altă instituție financiară special desemnată de fiecare din țările care au încheiat un acord privind această modalitate de decontare, astfel încît exportatorii unei țări să fie plătiți în moneda lor națională din sumele corespunzătoare vărsate de importatorii aceleiași țări pentru plata produselor importate din țara în care s-a făcut exportul (cu condiția egalității valorilor de import și de export între țările care au încheiat acordul de cliring). În esență, prin acordul de cliring propriu-zis se realizează o compensare globală a datoriilor ivite din livrările de mărfuri și prestațiile de servicii fără nici un transfer de valută. Ca regulă generală, cliringul se instituie prin încheierea de către cele două țări a unui acord de cliring în care se înscriu mai multe clauze care se referă la următoarele aspecte : indicarea băncilor centrale sau a altor organisme special desemnate de guvernele celor două state semnatare ale acordului ; aceste bănci sau oficii de cliring organizează sau execută decontări reciproce, conform prevederilor stipulate în acord (în țările socialiste de aceste operații se ocupă băncile de comerț exterior) ; deschiderea conturilor de cliring ; în general se deschide un cont în fiecare țară semnatară (cliringul cu două conturi), uneori un singur cont, iar alteori un cont central și unul sau mai multe subconturi (în cazul cliringului descentralizat). De asemenea, prin acordul de cliring se mai stabilesc : moneda de cliring ; enumerarea și precizarea plăților admise a fi executate prin conturile de cliring, creditul tehnic etc. Între România și celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R. conturile de cliring folosesc ca monedă convențională de cont rubla transferabilă. În relațiile de plăți cu celelalte țări se folosește, în general, dolarul S.U.A., lira sterlină etc.

MECANISMUL PLĂȚILOR ÎNTRE PARTENERI DIN ȚĂRI MEMBRE ALE C.A.E.R. — a fost instituționalizat o dată cu înființarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, cu sediul la Moscova, utilizîndu-se, în principal, ca modalitate de plată incaso cu acceptare ulterioară. Principiul fundamental al acestei modalități de plată este acela că întreprinderile de comerț exterior sînt creditate imediat ce B.R.C.E. primește documentele de plată. Cu privire la momentul în care se consideră efectuată plata, C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, la paragraful 50, face următoarea precizare : obligațiile de plată ale cumpărătorului față de vînzător se consideră îndeplinite în momentul efectuării înregistrărilor în conturile băncii țării cumpărătorului și ale băncii vînzătorului la B.I.C.E. Așadar, fiecare țară membră a B.I.C.E. are deschis un cont la această bancă, ce este creditat cu sumele în ruble transferabile încasate și debitat cu cele plătite. Soldul creditor indică disponibilități în cont, iar cel debitor — datorii, care sînt creditate de bancă. Față de mecanismul de plată bazat pe acceptarea ulterioară, restituirea totală a sumei încasate potrivit C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 § 53 are loc în următoarele cazuri : marfa nu a fost comandată sau a fost expediată după ce contractul a fost reziliat, cu acordul părților ; marfa a fost achitată anterior de cumpărător ; vînzătorul nu a prezentat documentele de plată (factura, documentul de livrare și celelalte prevăzute în contract) sau dacă acestea, deși prezentate, nu permit stabilirea cantității, sortimentului, calității sau valorii, din cauza nepotrivirilor dintre ele sau a datelor insuficiente pe care le conțin ; utilajele au fost expediate incomplet, iar în contracte se prevede că plata se efectuează pentru expedieri complete ; vînzătorul a expediat marfa înainte de termenul stabilit prin contract, încasînd prețul fără acordul prealabil al cumpărătorului etc. De asemenea, este reglementată posibilitatea restituirii parțiale a unor sume plătite. V : Rubla transferabilă.

ZILE DE CURIER (timp de curier) — numărul de zile necesare, începînd cu data prezentării la B.R.C.E. a documentelor de plată și pînă la încasarea valorii lor de la banca externă plătitoare. 1. **În cazul plăților prin acreditiv documentar** domiciliat în străinătate, potrivit practicii B.R.C.E. zilele de curier sînt : în Europa, 25 zile ; în Africa de Nord (Algeria, Tunisia, Maroc, Libia, Sudan, Egipt și Etiopia), 35 zile ; în restul Africii, 45 zile ; în Asia — Orientul Apropiat (Siria, Liban, Iordania), Irak, Arabia Saudită și Kuweit, 35 zile ; în restul Asiei, 45 zile ; în America de Nord, 30 zile ; în America de Sud, 40 zile ; în Australia, 40 zile. 2. **În cazul plăților prin incaso**, zilele de curier pot fi mai multe cu 5—10 zile. 3. **Pe timpul de curier**, între părțile din contract se creează o relație de credit în favoarea cumpărătorului, deoarece în această perioadă de timp nu datorează dobîndă. Zilele de curier pot fi excluse și, deci, eficiența operațiunii sporită prin domicilierea acreditivelor documentare la București. V : Acreditiv documentar ; Incaso documentar.

ORDINUL DE PLATĂ — este o dispoziție pe care titularul unui cont o dă băncii sale comerciale ca să plătească o sumă determinată unei alte persoane fizice sau juridice, care poate fi creditorul unei creanțe certe sau poate deveni debitorul sumei astfel primite. În raport cu acreditivul documentar și incaso, ordinul de plată, în contractele comerciale internaționale, are o utilizare secundară. Plata făcîndu-se într-o altă țară, ca și în cazul incaso-ului documentar, participanții sînt în număr de patru — debitorul ordonator, banca comercială unde acesta își are contul, banca corespondentă care face plata și creditorul beneficiar al plății. Sub aspectul modului de transmitere, ordinul de plată poate fi dat letric, telegrafic, prin telex sau prin telefon. În practica întreprinderilor noastre de comerț exterior ordinul de plată se folosește în special pentru plata unor cheltuieli de transport (navlu, fraht etc.), comisioane, contrastalii, bonificații, taxe vamale, asistență tehnică, onorarii de avocat, caiete de sarcini, alte cheltuieli, precum și pentru plata unor rate la importul de instalații și utilaje cumpărate pe credit comercial. De asemenea, ordinul de plată se folosește pentru plata unor avansuri în cadrul contractelor comerciale de exporturi și importuri complexe

VĂ PREZENTĂM:

REALIZĂRI TEHNICE ROMÂNEȘ

(IPROMET – c

Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria metalurgică — IPROMET, primul institut de proiectări industriale din România, proiectantul general al siderurgiei, a luat ființă în urmă cu 36 de ani.

Drumul parcurs de-a lungul acestor ani este însăși drumul în ascensiune al siderurgiei românești, este un drum început de la mai puțin de 200 mii tone oțel în 1947, continuat an de an pînă la cele peste 14 milioane tone oțel ale anului 1983.

IPROMET este proiectantul general al marilor combinate și uzine siderurgice și metalurgice, elaboratorul documentației tehnice care a stat la baza modernizării și dezvoltării vechilor centre metalurgice de la Reșița și Hunedoara, al construirii combinatelor de la Galați, Tîrgoviște, Cîmpia Turzii, Tulcea, Slatina și Călărași. Specialiștii din IPROMET au participat în mod direct la realizarea obiectivelor respective, atît în timpul execuției și montajului de utilaje și instalații complexe, cît și în exploatarea acestora pînă la realizarea parametrilor proiectați.

De asemenea, IPROMET a elaborat și furnizat documentația tehnică de execuție pentru modernizarea și dezvoltarea industriei de materiale refractare și de produse cărbunoase. Pentru succesele deosebite obținute în activitatea sa, IPROMET a fost distins în 1984 cu Ordinul Muncii clasa I.

Activitatea de proiectare a institutului se desfășoară atît în cadrul sediului său central, cît și în filialele și permanențele sale de pe lîngă marile combinate: Hunedoara, Galați, Călărași, Slatina, Tîrgoviște, Tulcea, ceea ce conferă un grad înalt de operativitate și eficiență activității curente de proiectare.

Activitatea de inginerie tehnologică este o componentă principală a muncii specialiștilor IPROMET, o preocupare permanentă vizînd sporirea contribuției gîndirii românești la creșterea calității producției siderurgice, reducerea consumurilor energetice și de materii prime.

Ca o argumentare a celor spuse să menționăm că IPROMET a elaborat documentațiile tehnice pentru tehnologii neconvenționale a căror aplicare conduce la îmbunătățirea calității oțelurilor, a structurii producției de oțel — în principal prin asimilarea de noi mărci destinate industriei construcțiilor de mașini și electrotehnice. Aceste tehnologii neconvenționale se realizează, la mai multe combinate și uzine, în instalații de degazare a oțelului concepute în diferite variante tehnologice și constructive, precum și prin injectarea de pulberi în oala de turnare sau în cuptorul de elaborare a oțelului.

De asemenea, pentru creșterea productivității muncii în procesele tehnologice din industria de produse refractare și cărbunoase s-au realizat în concepție proprie instalații de tip robot pentru manipularea și stivuirea produselor. Primul robot de acest tip a fost pus recent în funcțiune la Fabrica de produse refractare de la Pleașa, alte tipuri fiind în curs de execuție și urmînd a fi livrate.

În afară de prevederea și conceperea de agregate de mari productivități în cocserii și în sectoarele de aglomerare, furnale și oțelării, s-a extins introducerea calculatoarelor și microcalculatoarelor de proces într-o serie de uzine, în principal la furnale și oțelării electrice.

Preocupările la scară națională privind economia de combustibil și energie, utilizarea mai completă a resurselor energetice secundare și de noi forme de energie s-au regăsit în activitatea desfășurată de IPROMET în ultimii ani și s-au materializat printr-o serie de rezolvări tehnice valoroase: recuperarea căldurii gazelor de la cuptoarele de feroaliaje de mare capacitate de la Combinatul metalurgic Tulcea, obținîndu-se energie termică și electrică reprezentînd un echivalent de 75 mii tone combustibil convențional pe an; disponibilizarea unor mari cantități de gaz de cocs obținut prin conceperea de baterii de cocsificare funcționînd pe gaz de furnal — gaz cu putere calorifică mai redusă; preîncălzirea șarjei la cuptoarele electrice utilizînd căldura gazelor arse, realizîndu-se o importantă economie de energie electrică; recuperarea căldurii la cuptoarele de calcinare a cocsului de petrol, cu un echivalent de 25 000 tone combustibil convențional pe an.

În anul 1983 s-a realizat în concepție proprie o instalație de recuperare a metalului din zgura de oțelărie, pusă în funcțiune la Hunedoara. Materialul metalic obținut este valorificat la oțelărie, la furnale și la fabricile de aglomerare, iar zgura deferizată este un bun material de construcții.

În ultimii ani IPROMET și-a adăugat atributelor sale deja cunoscute și recunoscute, pe acela de „Firmă de engineering", ceea ce înseamnă că la ora actuală, dispunînd de experiență și de un sistem de organizare corespunzător, institutul poate oferi celor interesați o gamă de lucrări deosebit de vastă.

Experiența acumulată de-a lungul celor 36 de ani de activitate a făcut ca IPROMET să devină competitiv pentru o serie de tehnologii și utilaje de vîrf cum ar fi:

— fabrici de aglomerare cu mașini avînd suprafața utilă pînă la 500 m^2 și o capacitate anuală de producție de 5 milioane tone aglomerat;

— furnale cu volumul util pînă la 3 500 m^3 și o producție de 2,5 milioane tone fontă lichidă pe an;

— cuptoare electrice de 25,50 și 100 tone pentru elaborarea oțelurilor aliate;

ÎN DOMENIUL METALURGIEI

rte de vizită)

— centrale termice și termo-electrice, instalații de recuperare a căldurii, stații electrice de transformare și distribuție, instalații de alimentare cu apă industrială și potabilă.

Este, credem, edificator pentru probarea competitivității de care aminteam, dacă vom arăta că începînd din 1976, IPROMET a materializat o serie de contracte de proiectare cu parteneri străini.

Astfel, în anul 1976 a fost pusă în funcțiune Fabrica de aglomerare a minereurilor de la Eisenhüttenstadt — R. D. Germană, proiectată de IPROMET, dotată cu două mașini de cîte 150 m^2 și realizînd o producție anuală de peste 3,2 milioane tone aglomerat autofondant. Pentru această fabrică s-au livrat din România peste 12 000 tone utilaje și echipamente, precum și peste 6 500 tone construcții metalice; montajul acestor furnituri a fost realizat de circa 700 constructori din țara noastră.

În 1982, IPROMET a încheiat lucrările de proiectare pentru Combinatul de peletizare de la Mangalore — India. Pe baza proiectelor de execuție elaborate de IPROMET s-au livrat din țară 10 200 tone utilaje și echipamente și 1 700 tone cărămizi refractare. IPROMET a întocmit și detaliile de execuție pentru partea de construcții executată de partenerul indian în care se cuprind peste 7 000 tone construcții metalice. În prezent, lucrările se află într-o fază avansată de execuție, aceasta desfășurîndu-se cu asistență tehnică acordată de specialiști de la IPROMET.

Documentații tehnice elaborate de IPROMET materializează în prezent și alte lucrări peste hotare: în Turcia, la Combinatul metalurgic din localitatea Karabük, o fabrică de aglomerare cu o producție de peste 1,2 milioane tone pe an; în Pakistan și în Egipt, mașini specializate de mare performanță pentru deservirea depozitelor unor fabrici de ciment.

Mai mulți specialiști din cadrul IPROMET se află în prezent în Algeria, în baza unui contract de activități inginerești incluzînd lucrări de proiectare propriu-zisă, precum și inițierea partenerului în organizarea unei activități proprii de inginerie tehnologică.

În încheiere vom aminti cîte ceva și despre preocupările și orientările de perspectivă ale activității IPROMET.

Astfel, se studiază modernizarea tehnologiilor și instalațiilor în scopul reducerii consumurilor energetice și de materii prime la fabricile de aglomerare, la furnale și la oțelării cu convertizoare. Sfera de preocupări a institutului mai cuprinde optimizarea funcționării cuptoarelor electrice de mare capacitate în scopul reducerii consumului de energie electrică și de electrozi siderurgici, continuarea și extinderea acțiunii de implementare de roboți industriali, de utilizare pe scară largă a calculatoarelor și automatelor programabile fabricate în țară, precum și integrarea energetică a combinatelor și uzinelor metalurgice prin utilizarea la maximum a tuturor formelor de energie disponibile în cadrul acestor unități, inclusiv prin introducerea de tehnologii neconvenționale. De asemenea, se va extinde aplicarea tehnologiilor de tratare a oțelurilor în instalații complexe de degazare, precum și prin injectare de pulberi.

Ne vom opri aici, fără însă a epuiza lista preocupărilor de perspectivă ale institutului. Firește ea este mult mai lungă.

Punînd în valoare experiența dobîndită în îndelungata sa activitate, experiență întregită și cu realizările în domeniul exportului de concepție, IPROMET va continua pe aceeași linie, cu aceeași insistență și străduință să promoveze exportul de instalații complexe, din domeniul metalurgiei, de proiecte și servicii inginerești.

Pagini realizate de
Ion VASILESCU

Drept și uzanțe internaționale

Inovația în reglementările din țările socialiste

Reglementarea distinctă a inovației, a îmbunătățirilor (perfecționărilor) tehnice în general este proprie dreptului socialist. Istoricește, prima reglementare juridică nu numai a invențiilor, ci și a îmbunătățirilor tehnice cu caracter de noutate relativă a fost cuprinsă în Legea sovietică privind invențiile și perfecționările tehnice din 9 aprilie 1931[1]. De atunci, la momente diferite și cu conținut diferit, specific, în aproape toate țările socialiste au fost emise astfel de reglementări juridice ale diverselor forme de îmbunătățiri tehnice, altele decît invențiile.

În țările capitaliste nu există reglementări detaliate în această materie, drepturile și obligațiile creatorilor de îmbunătățiri tehnice fiind supuse legislației civile și de drept al muncii, precum și dispozițiilor rezultate din contractele încheiate[2].

Același sistem este încă întîlnit astăzi în țările în curs de dezvoltare, constatîndu-se însă unele tendințe de reglementare juridică a îmbunătățirilor tehnice cu caracter de noutate relativă. Astfel, în Egipt a fost emis Decretul nr. 3 din 9 februarie 1976 privind crearea unei Agenții pentru dezvoltarea inovațiilor și invențiile[3], iar Legea-model privind invențiile pentru țările în curs de dezvoltare, elaborată în 1965 sub auspiciile Birourilor Internaționale Reunite pentru Protecția Proprietății Intelectuale (BIRPI), se ocupă — în forma sa revizuită din anul 1980 — și de îmbunătățirile tehnice cu caracter de noutate relativă.

La cunoștința noastră, în prezent îmbunătățirile tehnice cu caracter de noutate relativă sînt reglementate în următoarele state socialiste (în ordinea cronologică a actelor normative în vigoare) : R. P. Bulgaria[4], R.P.S. Albania[5], R. D. Germană[6], R. P. Polonă[7], R. S. Cehoslovacă[8], U.R.S.S.[9], R. S. România [10], R. P. Ungară [11], R.P.D. Coreeană[12], R. S. Vietnam[13] și R.S.F. Iugoslavia[14].

Legiuirile respective utilizează termeni diferiți pentru desemnarea îmbunătățirilor cu caracter de noutate relativă reglementate : propunere de raționalizare în Bulgaria, Polonia și U.R.S.S. ; raționalizare în Albania ; inovație în R. D. Germană, Ungaria, R.P.D. Coreeană și Vietnam ; propunere de îmbunătățire în Cehoslovacia ; îmbunătățire tehnică în Iugoslavia. Este vorba, de fapt, nu numai de deosebiri de ordin terminologic, ci chiar de conținut, întrucît sînt reținute spre reglementare, alături de perfecționările tehnice cu caracter de noutate relativă, și măsurile de organizare, la fel ca în actele noastre normative anterioare[15] (așa se întîmplă, de exemplu, în reglementările din Albania, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, Ungaria și Vietnam).

În cele ce urmează, vom avea în vedere numai perfecționările tehnice cu caracter de noutate relativă.

Cît privește condițiile de fond ale obiectului reglementării[16], remarcăm împrejurarea că — spre deosebire de legea română, — în toate celelalte legislații noutatea nu este apreciată pe plan național, ci la nivelul întreprinderii. Pentru calificarea unei creații intelectuale industriale drept îmbunătățire tehnică, legislațiile din Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Ungaria și U.R.S.S. introduc și un criteriu subiectiv : nu sînt avute în vedere creațiile elaborate ca urmare a îndeplinirii unor obligații de serviciu, așadar cele aparținînd persoanelor care, datorită atribuțiilor lor profesionale (cercetători, proiectanți etc.), au datoria de a realiza în mod curent asemenea creații[17].

Împrejurarea că noutatea este apreciată la nivelul întreprinderii conduce — sub aspectul condițiilor de formă — la înregistrarea propunerii la întreprindere, aceasta realizînd și examinarea condițiilor de fond (art. 70 din legea română conferă această atribuție ministerului sau altui organ central). Uneori, creatorului i se permite a adresa cererea de înregistrare numai întreprinderii sale (de exemplu, în Cehoslovacia sau Iugoslavia) ; alteori însă, înregistrarea se poate face la orice altă întreprindere (de exemplu, în R. D. Germană sau U.R.S.S.) ; (comparativ, art. 66 din legea română dispune că cererea se înregistrează la organizația socialistă la care este încadrat autorul sau la organizația socialistă la care se poate aplica). Tot întreprinderea este cea care eliberează titlul aferent îmbunătățirii tehnice, adică un certificat de inovator (raționalizator etc.)[18], care — în general — are următoarele funcții : a) calificarea propunerii ca îmbunătățire tehnică ; b) recunoașterea priorității creatorului ; c) recunoașterea calității sale de autor ; d) îndreptățirea sa la acordarea de recompense morale sau materiale.

Ca și în reglementarea română, în nici o legislație nu se recunoaște **expressis verbis** un drept de folosință asupra inovației, nici pentru autor și nici pentru întreprindere. Dar legea ungară, permițînd — în mod expres — transmiterea dreptului de folosință, recunoaște astfel implicit un drept de folosință.

Cu atît mai puțin caracterul exclusiv al folosinței, ca o trăsătură esențială a proprietății industriale, nu se regăsește, încă, în nici o legislație (la fel ca în legea română). O interesantă nuanță este, totuși, cuprinsă în § II din legea ungară, potrivit cu care o propunere inovatoare rezultată în cadrul unei relații de muncă poate fi transmisă unei alte întreprinderi decît cea la care este încadrat autorul său numai cu aprobarea acesteia din urmă, iar aprobarea va putea fi refuzată dacă utilizarea de către cealaltă întreprindere „este păgubitoare pentru importante interese ale întreprinderii" la care este încadrat autorul[19].

Cît privește drepturile recunoscute autorului îmbunătățirii tehnice cu caracter de noutate relativă, acestea sînt atît personal-nepatrimoniale (acordarea de titluri onorifice, de ordine și medalii etc.)[20] (la fel ca în art. 68 din legea română), cît și patrimoniale, și anume dreptul la o remunerație, de fiecare dată necondiționată de importanța inovației (precizăm că art. 73 alin. 1 din legea română condiționează acordarea premierii — echivalente cu cuantumul a cel mult de trei ori retribuția tarifară lunară a inovatorului — de „importanța economică sau socială cu totul deosebită" a inovației). Cuantumul remunerației este stabilit uneori prin intermediul unui contract încheiat de întreprindere cu autorul (în Iugoslavia și Ungaria ; în această din urmă țară însă, cuantumul — deși este în principiu stabilit prin contract — nu poate depăși totuși anumite limite determinate în funcție de economiile realizate de-a lungul unui an de aplicare a inovației). De cele mai multe ori, totuși, remunerația este determinată în proporție cu economiile realizate prin aplicare, fără a se depăși însă anumite limite maxime în mod expres precizate. Desigur, aceste limite sînt mai mici decît cele prevăzute pentru invenții[21]. Obligația de plată a remunerației revine întreprinderii care folosește inovația. Pentru situațiile în care inovația este folosită de mai multe întreprinderi, unele legislații prevăd obligații — sub aspectul analizat — în sarcina tuturor acestora. De exemplu, în R. D. Germană și Polonia fiecare altă întreprindere care folosește îmbunătățirea tehnică este obligată să plătească 30% din remunerația pe care ar fi trebuit să o plătească dacă ar fi fost vorba de o îmbunătățire pe care ea a folosit-o mai întîi.

Lucian MIHAI
asistent universitar — Facultatea de Drept din București

---

[1] A se vedea S. Pretnar, **Inventor's Certificates, Rationalization Proposals and Discoveries** — Cap. 6 al vol. XIV („Copyright and Industrial Property") din „International Encyclopedia of Comparative Law" —, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen and Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, Boston, London, 1983, p. 146.

[2] **Ibidem.**

[3] A se vedea textul în revista „La propiété industrielle" (în continuare, prescurtată P.I.) nr. 12/1976.

[4] Legea asupra invenţiilor şi raţionalizărilor din 8 octombrie 1968 (publicată în P.I. nr. 3/1971).

[5] Ordonanţa nr. 4548 din 3 octombrie 1969 cu privire la invenţii şi raţionalizări.

[6] Regulamentul cu privire la inovatori din 22 decembrie 1971.

[7] Legea cu privire la activitatea inventivă din 19 octombrie 1972.

[8] Legea nr. 84 din 1 noiembrie 1972 cu privire la descoperiri, invenţii, propuneri de raţionalizare şi desene industriale.

[9] Ordonanţa cu privire la descoperiri, invenţii şi propuneri de raţionalizare, promulgată prin Decretul Consiliului de Miniştri nr. 584 din 21 august 1973 şi modificată prin Decretul nr. 1078 din 28 decembrie 1978 (publicată în P.I. nr. 9/1979).

[10] Legea nr. 62 din 30 octombrie 1974 privind invenţiile şi inovaţiile.

[11] Regulamentul Consiliului de Miniştri nr. 38 din 30 octombrie 1974 cu privire la inovaţii, modificat prin Decretul nr. 70/1981 (publicat în P.I. nr. 10/1982).

[12] Legea din 27 decembrie 1978 cu privire la invenţii şi inovaţii (publicată în P.I. nr. 3 şi 4/1981).

[13] Ordonanţa cu privire la inovaţii şi invenţii promulgată prin Decretul Guvernului nr. 31 CP din 23 ianuarie 1981 (publicată în P.I. nr. 9/1982).

[14] Legea din 9 iunie 1981 cu privire la invenţii, îmbunătăţiri tehnice şi mărci (publicată în P.I. nr. 9/1982).

[15] În ţara noastră, prima reglementare amănunţită a fost edictată prin Regulamentul inovaţiilor aprobat prin H.C.M. nr. 2267/1953, în cuprinsul căruia prin „inovaţie" se înţelegeau trei categorii diferite de propuneri : perfecţionările tehnice, raţionalizările în producţie şi raţionalizările administrative, caracterizate toate prin noutate relativă, raportată la stadiul tehnicii din întreprinderea în care erau propuse spre aplicare. Ulterior, în Decretul nr. 884/1967 privind invenţiile, inovaţiile şi raţionalizările, prin „inovaţie" se înţelegea acea categorie de propuneri care, în comparaţie cu „raţionalizările", au o importanţă mai mare, raportarea noutăţii fiind făcută la acelaşi criteriu ca şi prin Regulamentul din 1953.

[16] Pentru analiza, sub acest aspect, a legislaţiei române, a se vedea L. Mihai, **Inovaţia — condiţii de fond ale obiectului reglementării,** în „Supliment" la „Revista economică", nr. 48/1984, p. 9—10.

[17] A se vedea Y. Eminescu, **La protection des inventions dans les pays socialistes européens,** Ed. Academiei, Bucureşti, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1977, p. 74 ; S. Pretnar, **op. cit.,** p. 50.

[18] Prin excepţie, în Iugoslavia nu se eliberează nici un document similar certificatului menţionat. Potrivit art. 71 din legea română, certificatul de inovator se eliberează de către ministerul sau organul central căruia îi este subordonată organizaţia socialistă la care s-a făcut înregistrarea cererii.

[19] „Reglementarea ungară plasează astfel inovaţiile în sfera secretului de fabrică şi în consecinţă le leagă de drepturile exclusive conferite întreprinderilor de stat pentru brevetele care servesc ca un instrument în cadrul întrecerii socialiste" (S. Pretnar, **loc. cit.**).

[20] Potrivit art. 136 din actul normativ sovietic menţionat, autorului unei descoperiri ştiinţifice ori al unei invenţii i se recunoaşte dreptul de a solicita Comitetului de Stat pentru Invenţii şi Descoperiri ca acea descoperire ori invenţie să fie identificată prin numele său (ori să poarte un titlu special) ; acest drept nu este prevăzut însă şi pentru inovator.

[21] De exemplu, în U.R.S.S. limita **maximă** pentru inovaţie este de 5.000 ruble (cca. 7.010$), faţă de 20.000 ruble (cca. 28.040$) pentru invenţie ; iar în R. D. Germană 30.000 mărci (cca. 2.727$), faţă de 200.000 mărci (cca. 18.182$) (datele sînt reproduse după S. Pretnar, **op. cit.,** p. 51 şi au în vedere situaţia de la momentul apariţiei acelei lucrări — 1983).

Raporturi de muncă

Aspecte privind drepturile de retribuire a persoanelor numite temporar în funcţii de conducere

Art. 74 din Legea nr. 57/1974 reglementează drepturile de retribuire ce se cuvin persoanelor numite temporar în funcţii de conducere, în spiritul şi pe baza principiului fundamental al repartiţiei după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, expres consacrat în legislaţia noastră (art. 18, alin. 1 din Constituţie ; art. 11 alin. 1 din Codul muncii, art. 3, alin. 1 din Legea nr. 57/1974), precum şi a normelor eticii şi echităţii socialiste.

Textul citat stabileşte în alin. 1 că persoana numită temporar într-un post de conducere vacant sau în unei persoane cu funcţie de conducere ce lipseşte o anumită perioadă din unitate are dreptul să primească, în locul retribuţiei funcţiei pe care este încadrat, retribuţia prevăzută pentru funcţia pe care temporar o îndeplineşte, dacă persoana nu este locţiitorul de drept al persoanei titulare şi dacă perioada de înlocuire depăşeşte 30 de zile calendaristice. Acelaşi text legal în finalul alin. 2 dispune că pentru perioade mai mari de 30 de zile, ori în cazul înlocuirii celor plecaţi în concediu de odihnă sau în delegaţie, indiferent de durată, nu se plătesc drepturile de retribuţie arătate mai sus (alin. 1).

În aplicarea textului legii, unităţile socialiste, pornind de la interpretări diferite, au adoptat soluţii care, credem noi, nu promovează legalitatea, neregăsindu-se în raţiunea legii. Astfel, într-un caz, persoanei i s-a imputat suma primită cu titlu de retribuţie pentru perioada în care a fost numită temporar într-un post de conducere temporar vacant, motivîndu-se că nu i se cuvenea această retribuţie, deoarece nu îndeplineşte condiţiile de vechime pentru funcţia în care a fost numită temporar.

Soluţia adoptată ni se pare a fi rezultatul unei interpretări şi aplicări greşite a textului legii, prilejuindu-ne un comentariu asupra acestei reglementări.

Reţinem astfel că textul de lege, nefăcînd precizări, foloseşte expresiile de „post de conducere" şi „funcţie de conducere" în acelaşi înţeles şi anume acela precizat în art. 189 din Codul muncii.

Reţinem apoi că numirea temporară se face într-un post de conducere vacant sau „în locul unei persoane cu funcţie de conducere ce lipseşte o anumită perioadă din unitate", cu alte cuvinte într-un post de conducere temporar vacant. O asemenea numire reprezintă o trecere a unei persoane în cadrul aceleiaşi unităţi dintr-o funcţie de conducere, într-o altă funcţie de conducere retribuită superior sau dintr-o funcţie de execuţie într-o funcţie de conducere, realizîndu-se astfel o modificare temporară a contractului de muncă, prin schimbarea felului muncii şi a retribuţiei.

Printr-o asemenea numire se realizează ca regulă generală o promovare în muncă, existînd desigur şi cazuri cînd trecerea are loc dintr-un post de conducere în alt post de conducere echivalent cu primul, dar în asemenea caz nerealizîndu-se prevederile art. 74 din legea citată.

Fiind vorba de o promovare, chiar cu titlu temporar, unitatea trebuie desigur să ţină seama ca persoana să îndeplinească condiţiile cerute de lege pentru ocuparea postului respectiv (studii, vechime, pregătire politică, aptitudini organizatorice şi de conducere) astfel cum prevede art. 75 din Codul muncii avînd astfel garanţii sporite că sarcinile mai complexe, exigenţele funcţiei de conducere vor fi realizate corespunzător.

Sigur că nu se pune problema examenului ori concursului, deoarece numirea într-un post vacant se face în condiţiile art. 54 din Legea nr. 12/1971, adică pînă la ocuparea acestuia pe bază de examen sau concurs, iar pentru numirea într-un post temporar vacant nu se cere îndeplinirea condiţiei examenului sau concursului, art. 7 din Legea nr. 12/1971 nefăcînd nici o distincţie în acest sens.

Se pune însă problema să ştim dacă o persoană numită într-un post de conducere, în condiţiile art. 74 din Legea nr. 57/1974, fără să îndeplinească condiţiile de studii sau vechime are dreptul să primească retribuţia corespunzătoare postului respectiv.

Pornind de la ideea enunţată anterior că art. 74 din legea citată reglementează o situaţie de excepţie împărtăşim părerea că este posibilă şi „numirea" unor persoane care nu îndeplinesc condiţiile de studii sau vechime, acestea avînd dreptul să primească retribuţia postului în care au fost numite temporar în condiţiile art. 74 din Legea nr. 57/1974. Textul este de excepţie şi nu face nici o distincţie neconţinînd nici o opreliste exprimîndu-se generic „cel care a fost numit temporar", iar dacă legea nu distinge nici noi nu distingem cu atît mai mult cu cît excepţiile sînt de strictă interpretare. Pe de altă parte nu există nici un alt act normativ care să prevadă o asemenea interdicţie. De altfel instanţa noastră supremă apreciază (Dec. civ. nr. 612/1983) că dacă persoana numită temporar într-o funcţie de conducere în condiţiile art. 74 din Legea nr. 57/1974 nu îndeplineşte condiţiile de vechime pentru ocuparea funcţiei respective acest fapt nu constituie un impediment legal pentru acordarea retribuţiei ce se cuvine pentru postul respectiv, tocmai pentru că art.74 din lege nu face o asemenea menţiune şi nici nu există un text legal prohibitiv în acest sens.

În acest spirit şi revenind la soluţia din speţa prezentată la început nimic nu se opune ca persoana, chiar stagiară fiind, să primească retribuţia postului în care a fost numită în condiţiile art. 74 din Legea 57/1974, calitatea de stagiar neputînd fi invocată deoarece, astfel cum precizează art. 12 din Decretul nr. 54/1975, contractele de muncă încheiate pentru timpul efectuării stagiului au regimul contractelor de muncă pe durată nedeterminată.

Dacă am admite că nu este posibilă nici cu titlu de excepţie numirea temporară în funcţii de conducere fără îndeplinirea condiţiilor de vechime sau studii, dar totuşi ignorînd legea, asemenea numiri s-au făcut, persoana în cauză tot n-ar fi încă lipsită de retribuţia corespunzătoare funcţiei respective făcînd întru totul aplicarea regulilor care guvernează nulitatea contractului de muncă, bazate pe principiul retribuţiei după cantitatea, calitatea şi importanta socială a muncii, promovate de instanţa noastră supremă care în esenţă leagă acordarea retribuţiei de împrejurarea dacă activitatea concretă a persoanei este ori nu corespunzătoare funcţiei în care a fost numită. Nu putem crede că se poate crea o situaţie mai grea celor „numiţi nelegal" într-o funcţie de conducere în baza art. 74 din Legea nr. 57/1974 decît celor al căror contract de muncă este lovit de nulitate pentru lipsa studiilor, ori vechimii necesare, care primesc retribuţia postului pe care au fost încadraţi dacă se constată că activitatea lor a fost corespunzătoare funcţiei.

Admiţînd totuşi acest punct de vedere, singura „sancţiune" pe planul dreptului muncii ar putea fi trecerea persoanei „numite" nelegal (cu încadrarea condiţiilor de studii şi vechime) în postul pe care îl deţine în cadrul unităţii ; împrejurare care ar putea aduce tulburări în organizarea şi conducerea activităţii din unitate contrar raţiunii şi scopului dispoziţiilor art. 74 din Legea nr. 57/1974 de a rezolva operativ unele cazuri de excepţie determinate de necesităţi stringente pentru bunul mers al întregii activităţi.

dr. Iosif R. URS

jurisdicţia muncii

Cu privire la competenţa organelor de jurisdicţie în domeniul retribuirii muncii

Art. 207 din Legea nr. 57/1974 reglementează competenţa soluţionării litigiilor în legătură cu retribuirea muncii, repartizînd această competenţă diferitelor organe de jurisdicţie, după cum urmează :

— soluţionarea contestaţiilor în caz de greşită aplicare a legii, în ceea ce priveşte retribuirea este de competenţa „organelor de jurisdicţie a muncii" (alin. 1) ;

— soluţionarea contestaţiilor împotriva modului în care au fost acordate treptele de retribuire ori gradaţiile, a modului în care a fost stabilită majorarea sau diminuarea retribuţiei tarifare în cazul depăşirii sau nerealizării integrale a sarcinilor, precum şi cu privire la acordarea premiilor, este de competenţa organului de conducere colectivă al unităţii sau al organului ierarhic superior dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ. (alin. 2).

Potrivit alin. 1 din textul citat, litigiile, prin care persoana încadrată pretinde acordarea unui drept de retribuire ori contestă modificarea de către unitate a unor drepturi cîştigate, fiind consecinţa unei „greşite aplicări" a legii se soluţionează de către comisia de judecată dacă valoarea litigiului este pînă la 5 000 de lei ori de judecătorie, dacă valoarea litigiului depăşeşte această sumă. Reţinem că prin expresia „organe de jurisdicţie a muncii" utilizată de legiuitor în alin. 1 nu putem înţelege mai mult decît comisia de judecată şi judecătoria tocmai pentru că în alin. 2 se prevede o competenţă distinctă pentru „organul de conducere colectivă al unităţii sau al organului ierarhic superior", care şi acestea la rîndul lor sînt tot organe de jurisdicţie a muncii.

Potrivit alin. 2 litigiile ce privesc „modul în care au fost acordate trepte de retribuire ori gradaţiile", „modul în care a fost stabilită majorarea sau diminuarea retribuţiei tarifare în cazul depăşirii sau nerealizării integrale a sarcinilor" precum şi litigiile ce privesc „acordarea premiilor" se soluţionează de către organul de conducere colectivă al unităţii sau al organului ierarhic superior, dacă numirea persoanei în cauză s-a făcut de către acest organ.

Din redactarea textului legal reţinem că soluţionarea acestor litigii revine fie „organului de conducere colectivă din unitate" fie „organului de conducere colectivă al organului ierarhic superior", precizare bine venită deoarece n-o găsim în art. 175 (1) din Codul muncii care se referă generic la „competenţa organului administrativ ierarhic superior". Totuşi, redactarea textului nu este suficient de lămuritoare nefăcînd distincţie între diferite categorii de organe colective.

Aşadar, care este organul de conducere colectivă competent a soluţiona aceste litigii? Faţă de faptul că aprobarea retribuţiei, a promovării în trepte şi gradaţii, a premiilor anuale revine, astfel cum precizează art. 38 lit p. şi art. 50 lit. p şi r din Legea nr. 5/1978, biroului executiv, concluzia este că soluţionarea litigiilor în legătură cu aceste aspecte revine „consiliului oamenilor muncii". În concluzie prin expresia „competenţa organului de conducere colectivă al unităţii sau al organului ierarhic superior" înţelegem consiliul oamenilor muncii din unitate sau de la nivelul organului ierarhic superior, acesta din urmă fiind competent dacă încadrarea persoanei în cauză s-a făcut de către acest organ.

In același context, al interpretării textului legal de mai sus, ne propunem să aflăm care organ este competent să soluționeze litigiile născute în legătură cu sumele cuvenite individual sub formă de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficilor (art. 50—57 din Legea nr. 57/1974, cu denumirile modificate prin Decretul nr. 200/1982) și cele născute în legătură cu sumele cuvenite individual pentru stimularea suplimentară a personalului care participă la realizarea producției pentru export (art. 6 și 7 din Decretul nr. 145/1979).

Considerăm că formularea generică „litigii cu privire la acordarea premiilor" din alin. 2 al art. 207 din Legea nr. 57/1974 cuprinde: litigiile cu privire la acordarea premiilor propriu-zise (anuale; pentru realizări deosebite; pentru economii de materiale și forță de muncă) prevăzute în art. 58—65 din Legea nr. 57/1974; litigiile privind sumele cuvenite individual sub formă de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor prevăzute în art. 50—57 din aceeași lege; litigiile privind sumele cuvenite individual pentru stimularea suplimentară a personalului care participă la realizarea producției pentru export, prevăzute în Decretul nr. 145/1979.

Cuprinderea sumelor cuvenite individual în sistemul premial apare mai vădită ca urmare a explicitărilor date prin art. 65 introdus în Legea nr. 57/1974 prin Decretul nr. 200/1982. Deci litigiile în legătură cu aceste sume sînt de competența organului de conducere colectivă, cu precizările care vor urma și nicidecum nu intră în competența comisiilor de judecată sau judecătoriilor astfel cum greșit se întîmplă uneori în practică (vezi T.S. dec. civ. nr. 632/1983).

Am văzut mai sus că legiuitorul distinge în alin. 2 între consiliul oamenilor muncii din unitate și consiliul oamenilor muncii din cadrul organului ierarhic superior, acesta din urmă fiind competent numai în cazul în care persoana a fost numită de către acest organ.

Față de această precizare trebuie să observăm că sumele ce se acordă individual sînt formă de participare la beneficii sau ca stimulare suplimentară se aprobă pentru toate persoanele de către consiliul oamenilor muncii din unitate (art. 50 alin. 3 și art. 65 alin. 1 din Legea nr. 57/1974 și art. 7 alin. 2 din Decretul nr. 145/1979), impunîndu-se concluzia că soluționarea litigiilor din aceste două categorii revine totdeauna consiliului oamenilor muncii din cadrul organului ierarhic superior, chiar dacă numirea persoanei în cauză nu intră în competența sa.

Pentru persoanele din conducerea unității suma acordată sub formă de participare la beneficii se aprobă de către „conducerea organului ierarhic superior, de acord cu organul sindical corespunzător" (art. 65 alin. 1 partea finală), iar sumele pentru stimulare suplimentară se aprobă de către „organul ierarhic superior, la propunerea consiliului oamenilor muncii din unitate". (art. 7 alin. 3 din Decretul nr. 145/1979).

Credem că în ambele situații se are în vedere biroul executiv al consiliului, deoarece în atribuțiile acestuia intră, ca regulă generală, acordarea premiilor; totodată observăm că se cere acordul organului sindical, condiție care nu se cere atunci cînd competența revine consiliului oamenilor muncii din unitate (art. 65 alin. 1) ori dacă legiuitorul s-ar referi la consiliul oamenilor muncii de la nivelul ierarhic superior nu se vede rațiunea pentru care ar cere acest acord deîndată ce la nivelul unității nu l-a pretins.

Mai mult, faptul că în art. 7 alin. 3 din Decretul nr. 145/1979 se vorbește de aprobarea „organului ierarhic superior" dată la propunerea consiliului oamenilor muncii din unitate, ne formează convingerea că este vorba de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii de la nivelul organului ierarhic superior.

Deci și în cazul persoanelor din conducerea unităților, soluționarea litigiilor pentru sumele acordate sub formă de participare la beneficii sau ca stimulare suplimentară revine consiliului oamenilor muncii de la nivelul organului ierarhic superior.

Se impune concluzia generală că soluționarea litigiilor născute în legătură cu sumele acordate sub formă de participare la beneficii sau ca stimulare suplimentară revine consiliului oamenilor muncii de la nivelul organului ierarhic superior, fără a distinge după cum persoanele în cauză sînt numite ori nu de organul ierarhic superior, astfel cum precizează Legea nr. 57/1974).

dr. Iosif R. URS

Administrarea imobilelor

● **Eliberarea locuințelor din fondul locativ de stat.** În practica asociațiilor de locatari intervine deseori cazuri cînd în urma decesului deținătorului locuinței din fondul locativ de stat, nimeni nu se preocupă de eliberarea locuinței, aceasta rămînînd în continuare ocupată. În astfel de situații, indiferent dacă în urma decedatului au rămas moștenitori (și aceștia nu ridică mobilele, neînțelegîndu-se asupra succesiunii, fie că au sesizat sau nu instanța de judecată, fie că întîrzie să solicite certificatul de moștenitor) sau cel în cauză a decedat fără moștenitori, unitatea care administrează locuința respectivă (I.C.R.A.L. sau I.J.G.A.L.) este datoare a interveni pentru curmarea acestei situații anormale. În baza prevederilor art. 1 din Legea nr. 5/1973 și ale art. 3-12 din Decretul nr. 40/1953, această unitate trebuie să solicite notariatului de stat local, deschiderea procedurii succesorale, întocmirea unui inventar și luarea măsurilor de păstrare a bunurilor rămase în locuință. Inventarierea bunurilor se face de notarul de stat, care este îndrituit să le predea în custodia unei rude, sau altei persoane care acceptă această sarcină și care are posibilitatea să ridice bunurile din locuință și să o predea astfel liberă I.C.V.L.

● **Tot despre repartizarea cheltuielilor comune.** Din coroborarea prevederilor cuprinse în actele normative incidente în materie, în principiu, și ca regulă generală, cheltuielile de folosință și de reparații a părților și instalațiilor comune nu se împart pe număr de scări, deoarece, aceste părți prin destinație sînt aferente întregii clădiri. Acest criteriu nu este cunoscut în legislație. În cazurile cu totul excepționale, cînd din construcție, imobilul are părți și instalații comune aferente numai uneia sau mai multor scări, în timp ce altele nu au asemenea dotări, repartizarea cheltuielilor comune poate avea loc în raport de dotările respective.

● **Executarea silită pentru neplata chiriei.** În caz de neplată a chiriei, executarea silită se face pe baza contractului de închiriere încheiat cu unitatea care administrează imobilul și a extrasului de cont emis de aceasta. Contractul de închiriere are valoarea de înscris autentic constituind titlu executoriu. Executarea se face prin reținere din retribuție, din pensie sau orice alte venituri; prin poprire sau prin urmărirea silită asupra mobilelor în condițiile Decretului nr. 221/1960 și a H.C.M. nr. 792/1960. În cazul în care reținerea se face din retribuție, suma datorată pentru chirie se va reține lunar, indiferent de orice alte datorii, chiar dacă prin aceasta se depășește limita de o jumătate din retribuție prevăzută de art. 409 Cod proc. civ. sau art. 109 din Codul muncii.

dr. C. JORNESCU

Pe teme locative

● **ÎNTOCMIREA LISTELOR DE PLATĂ A COTELOR DE CHELTUIELI COMUNE.** Metodologia aprobată prin Ordinul comun al C.P.C.P., Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor și C.E.C. nr. 5/1978 la cap. II pct. 4 cuprinde prevederi referitoare la completarea „Listei de plată a cotelor de cheltuieli comune". După ce indică modul de completare și de înscriere a datelor obligatorii în fiecare coloană Metodologia prevede că: „În cazul cînd se consideră necesar, comitetul asociației locatarilor poate afișa separat, defalcat pe apartamente suprafețele care se iau în calcul pentru contribuția la cheltuielile de încălzire, pentru a fi aduse la cunoștința membrilor asociației".

● **REMUNERAREA ADMINISTRATORULUI ASOCIAȚIEI.** Potrivit art. 5 lit. c din Statut, administratorul asociației își desfășoară, de regulă, activitatea fără a fi retribuit. În cazul în care această activitate nu se prestează benevol, administratorul are dreptul la o indemnizație lunară ale cărei limite maximale sînt stabilite în baza prevederilor statutare de organele competente. El nu are dreptul a încasa nici un fel de sume peste acest plafon, indiferent cu ce titlu, pentru munca de administrație și contabilitate în afară de premiile anuale aprobate de adunarea generală a locatarilor (art. 5 lit. d coroborat cu art. 9 lit. d din statut). Dacă sînt de efectuat deplasări în interesul asociației, administratorul va primi contravaloarea biletelor sau abonamentelor de transport justificate în scopul arătat. Cu valoarea lor nu se poate majora cuantumul indemnizației, aceste bilete sau abonamente neputînd fi acordate dacă deplasările nu au fost efectuate în interesul locatarilor.

● **FORMULAREA CERERII DE SCUTIRE DE PLATA UNOR CHELTUIELI COMUNE.** Potrivit prevederilor pct. 13 lit. c alin. 2 din Normele aprobate prin Hot. C.P.C.P. nr. 30/1983, scutirea de plata anumitor cheltuieli (prevăzute la pct. 13 „se poate acorda numai la cererea scrisă adresată de cel în cauză, din timp, comitetului asociației locatarilor". Avîndu-se în vedere prevederile art. 19 alin. 2 din statut potrivit cărora, „cota de contribuție la plata cheltuielilor comune datorate pentru luna anterioară se va achita pînă la finele lunii în care s-a afișat lista de plată a acestora", prin formularea din timp, urmează a se înțelege că cererea de scutire trebuie depusă înainte de afișarea listei de plată.

● **RECUPERAREA PAGUBELOR CAUZATE DE ADMINISTRATOR.** Pagubele pricinuite asociației prin fapte infracționale atrage răspunderea penală a administratorului pentru atingerea adusă avutului obștesc. Despăgubirile acordate asociației de instanțele judiciare se recuperează potrivit prevederilor dreptului procesual civil.

Pagubele cauzate prin fapte ce nu au caracter infracțional cum ar fi degradarea unor obiecte, lipsa de valori, sume încasate în mod necuvenit de administrator sau plătite de acesta în mod nelegal se recuperează pe calea unei acțiuni de drept comun. Într-adevăr, asociația locatarilor nefiind unitate socialistă, iar administratorul nefiind încadrat în baza unui contract de muncă, organul de conducere (respectiv comitetul asociației) nu poate emite decizie de imputare în sarcina acestuia. În cazul emiterii unei asemenea decizii, contestația administratorului va fi admisă de instanță și decizia anulată ca fiind nelegală (în acest sens, Trib. Suprem., Dec. civ. nr. 1140/1983 în R.R.D. nr. 5/1984 p. 56).

C. J.

Practică judecătorească

RĂSPUNDEREA PREPUȘILOR PENTRU DESPĂGUBIRILE PLĂTITE DE UNITATE PERSOANEI VĂTĂMATE PRIN FAPTA ACESTORA

Potrivit prevederilor art. 998 și 1000 din Codul civil și ale Codului muncii, pentru despăgubirile plătite persoanei vătămate, unitatea socialistă la care sînt încadrați cei ce au produs prin fapta lor daune părții vătămate (civile), în calitate de comitentă are o acțiune în regres împotriva prepușilor săi, vinovați de producerea prejudiciului. Răspunderea acestora este solidară, iar acțiunea în regres a unității, care se subrogă în drepturile persoanei vătămate este o acțiune de drept comun, dispozițiile Codului muncii nefiind aplicabile. Tribunalul Suprem, Secția civilă prin Decizia nr. 352/1978 a reconfirmat practica sa în această materie.

DEȚINEREA UNEI ÎNCĂPERI A UNITĂȚII DE CĂTRE O PERSOANĂ DIN SERVICIUL ACESTEIA

Din considerentele Deciziei nr. 390/1983 a Secției civile a Tribunalului Suprem rezultă că în fapt pot fi trei ipoteze de deținere a unei încăperi a unei unități socialiste de către o persoană încadrată în unitatea respectivă. În situația cînd există contract de închiriere, regimul juridic aplicabil este cel prevăzut în clauzele contractului. În cazul în care un om al muncii dintr-o unitate socialistă deține o locuință în incinta acesteia fără contract de închiriere, raporturile dintre aceștia se vor stabili conform înțelegerii existente. În fine, atunci cînd deținerea încăperii a avut loc abuziv, cel în cauză va fi obligat la plata despăgubirii, însumînd contravaloarea lipsei de folosință și a consumului energiei electrice. La stabilirea cuantumului despăgubirilor urmează a se ține seama de gradul de confort al spațiului și de perioada de timp în care a fost ocupată încăperea.

FOLOSIREA CURȚILOR ȘI A GRĂDINILOR

Prin Decizia nr. 25/1983, Secția civilă a Tribunalului Suprem a decis că locatarul unei locuințe nu poate invoca un drept locativ asupra curții sau grădinii dacă nu i s-a acordat acest drept prin contractul de închiriere, făcînd astfel o justă aplicare a prevederilor art. 12 din Legea nr. 5/1973. Ca atare, chiriașul căruia nu i s-a închiriat și curtea sau (și) grădina nu o poate folosi singur sau în comun (cu proprietarul și eventual ceilalți chiriași). Aceasta nu înseamnă însă că titularul unui contract de închiriere pentru locuință nu ar avea dreptul la o anumită suprafață din curte sau grădină aferentă spațiului închiriat, strict necesară accesului la locuință, dependințe și anexe gospodărești. Acest drept este consacrat prin art. 17 din H.C.M. nr. 860/1973.

TERMENUL DE EMITERE AL DECIZIEI DE IMPUTARE

Este cunoscut că potrivit prevederilor art. 108 alin. 2 din Codul muncii, termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a lua cunoștință de producerea pagubei. Persoana competentă să emită decizia este — în baza art. 107 din același cod — conducătorul unității. În aplicarea acestor prevederi Secția civilă a Tribunalului Suprem, prin Decizia nr. 2305/1983, a adus o nouă și interesantă lămurire. S-a decis că decizia de imputare nu se consideră ca tardiv emisă dacă anterior, înăuntrul

termenului legal, organul de conducere colectivă (consiliul oamenilor muncii, biroul executiv al acestuia, biroul executiv al consiliului popular, sau alt organ colegial) a luat hotărîrea de a se imputa persoanei vinovate de păgubirea unității o anumită sumă, consemnînd această hotărîre într-un proces-verbal de ședință al organului de conducere. S-a considerat că înscrisul respectiv (recte procesul-verbal de ședință) constituie o dispoziție de reținere, chiar dacă hotărîrii luate nu i s-a dat o asemenea denumire. Din această cauză, o decizie emisă ulterior procesului-verbal, cu același conținut, nu este decît o reiterare a aceleiași decizii de imputare și nicidecum o nouă dispoziție de reținere.

STABILIREA CUANTUMULUI PREJUDICIULUI SUFERIT DE UNITATE PRIN DELAPIDARE. CONSECINȚE ASUPRA RĂSPUNDERII PENALE ȘI ASUPRA RĂSPUNDERII CIVILE

Făcînd aplicarea principiului justei și deplinei reparări a pagubei pe de o parte, dar și a ocrotirii persoanei, Tribunalul Suprem, Secția penală, prin Decizia nr. 1439/1983, a decis că în cazul delapidării prin acte repetate a unor bunuri, în condițiile infracțiunii continuate, valoarea prejudiciului se calculează, în vederea stabilirii răspunderii penale (recte a dozării pedepsei), în raport de prețul bunurilor în vigoare la data fiecărui act de însușire, iar nu de prețul majorat, în vigoare la data judecării cauzei. Acest din urmă preț va fi avut în vedere numai la stabilirea despăgubirilor datorate de inculpat unității păgubite.

DESFACEREA DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1968, prin Decizia nr. 70/1983 a făcut o nuanțată distincție între temeiurile și fundamentul răspunderii materiale și penale pe de o parte, și ale răspunderii disciplinare pe de alta. Faptul că pentru o parte din abaterile săvîrșite persoana încadrată în muncă a fost anchetată, iar apoi scoasă de sub urmărire penală, sau că unele din pretinsele abateri ar fi adus o pagubă unității pentru care s-a emis decizie de imputare, care a fost ulterior anulată în justiție, nu constituie prin el însuși o cauză de absolvire sau o dovadă că abaterea respectivă nu a existat, deoarece răspunderea disciplinară nu este condiționată de caracterul penal al faptei sau de producerea unei pagube aduse avutului obștesc. Dacă abaterea disciplinară a existat și nu operează cauze de exonerare, persoana urmează a răspunde disciplinar.

ÎNTINDEREA PAGUBEI ÎN CAZUL INFRACȚIUNII CONTINUATE

Tribunalul Suprem Secția penală prin Decizia nr. 451/1983 a soluționat o cauză plină de interes pentru compartimentele financiare și jurisconsulții unităților economice. S-a reținut că în cazul cînd, după însușirea unei anumite sume din gestiune, făptuitorul folosește, în mod repetat, alte sume din gestiune pentru acoperirea în mod succesiv a lipsei inițiale, prin falsificarea evidențelor contabile, paguba ce trebuie avută în vedere la încadrarea juridică a faptei constă în totalul sumelor folosite în acest fel, iar nu numai în suma efectiv însușită de inculpat. Altfel spus, el va fi obligat la daune către unitate numai la suma efectiv însușită, însă la dozarea pedepsei se va avea în vedere faptul că inculpatul a făcut în mod succesiv o serie de noi sustrageri, pentru a ascunde lipsa anterioară.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **IANCU GĂINĂ, București** — întreabă de la ce dată datorează chiria și cheltuielile de întreținere pentru apartamentul proprietate de stat, repartizat prin întreprinderea unde lucrează. Potrivit H.C.M. nr. 860/1983, Anexa nr. 2, pct. 4, „chiria se datorează începînd cu data prevăzută în contract". Dacă o astfel de dată nu este înscrisă în contract chiria trebuie plătită de la data încheierii contractului de închiriere cu centrul I.C.R.A.L. Tot de la aceeași dată se datorează cota pentru cheltuielile comune de administrare a blocului. Potrivit pct. 13, lit. d. alin. 2, din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. „părțile și instalațiile comune ale unei clădiri se consideră că sînt în folosința persoanelor fizice de la data actului de preluare a locuinței (proces-verbal de predare-primire a locuinței închiriate, proces-verbal de recepție a locuinței proprietate personală)".

● **PĂTRU PARASCHIV, Arad** — întreabă dacă pentru refuzul de plată a unor penalități contractuale operează răspunderea materială. În raporturile contractuale dintre unitățile economice predomină principiul concilierii prearbitrale a litigiilor și numai în cazurile în care o conciliere prearbitrală nu se poate realiza se recurge la acțiunea de arbitraj. Acest principiu instituționalizat de dreptul economic, obligă părțile să încerce în mod efectiv concilierea, în caz contrar partea debitoare care nu este receptivă și nu este de acord cu soluțiile vădit legale propuse de partea creditoare este în culpă. Așa fiind, urmează să suporte toate cheltuielile pe care le-a provocat, cu rea-credință, din momentul în care a refuzat concilierea : cheltuielile de arbitrare, majorarea penalităților datorate, dobînzi la suma datorată etc. Pe planul dreptului muncii, aceste cheltuieli suplimentare constituind prejudicii care puteau fi evitate, urmează să fie imputate persoanelor vinovate de neconcilierea litigiilor, respectiv de neplata la timp a sumelor cert datorate. Astfel, dacă o unitate economică refuză o plată cu motivarea „marfă necontractată", iar persoanele competente să ia decizii nu revin asupra refuzului, deși în faza de conciliere s-a făcut dovada de necontestat că livrarea a fost contractuală, acestea urmează să răspundă de prejudiciul suplimentar provocat prin inacțiunea lor. Dacă refuzul de plată a fost făcut din eroare, cu vinovăție, de o altă persoană, aceasta urmează să răspundă material numai pentru partea de prejudiciu produs de la data refuzului și pînă la încercarea de conciliere prearbitrală ; după această dată vina și, deci răspunderea, revine celor ce nu au acceptat concilierea pe cale amiabilă.

● **I. SOCOL, Bacău** — întreabă dacă datorează penalități pentru nedecontarea la timp a avansului, din motive de forță majoră, sau dacă se descoperă ulterior decontării erori de calcul ? Decretul nr. 209/1976, la art. 38 prevede : „Titularii de avans care nu depun în termen deconturile pentru justificarea avansurilor, împreună cu documentele justificative, sau nu restituie în termen sumele rămase necheltuite, vor plăti o penalizare de 0,50% asupra avansului primit sau asupra sumelor nerestituite în termen, după caz, pentru fiecare zi de întîrziere. În cazul în care decontarea cu întîrziere a avansului se datorează unor cauze cum sînt : suspendarea circulației mijlocului de transport, îmbolnăvirea titularului de avans sau alte asemenea cazuri, conducătorul unității, pe baza propunerii făcute de conducătorul compartimentului cu atribuții financiar-contabile, va stabili că nu este cazul să se aplice penalizări de întîrziere. Penalizarea de 0,50% pe zi de întîrziere se calculează și asupra sumelor primite drept avans, conform art. 29, în cazul în care acestea nu au fost restituite cel mai tîrziu a doua zi de la data cînd titularul

de avans a sosit din deplasare. În cazul în care, în urma verificării ulterioare a decontului de către organele în drept din unitate sau din afară, se constată diferențe de recuperat, penalizarea de 0,50% pe zi de întîrziere se calculează asupra acestor diferențe din ziua aducerii la cunoștință celui în cauză și pînă în ziua achitării sumei, în afară de situația în care titularul de avans este de rea-credință, caz în care penalizarea se calculează din ziua în care a expirat termenul de depunere a decontului. Suma percepută ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși debitul datorat. Dacă titularul de avans nu a justificat avansul primit sau nu a depus sumele rămase necheltuite la termenul stabilit ori pînă la data întocmirii statului de retribuții, acestea, inclusiv penalizarea aferentă, se reține din retribuția titularului de avans, în condițiile stabilite de lege, pe baza dispoziției conducătorului compartimentului cu atribuții financiar-contabile".

● **V. PETRESCU, București** — răspunsul la întrebarea dv. este următorul : Prin Ordinul ministrului comerțului interior nr. 12/1984, cap. I, pct. 8, lit. d. se prevede că „persoanele care au suferit condamnări sau față de care potrivit L. nr. 18/1968 s-a pronunțat o hotărîre judecătorească definitivă de trecere în proprietatea statului a unor bunuri, ori de obligare la plata valorii lor, nu vor putea fi încadrate, promovate sau menținute în funcții gestionare". La lit. c din același text se face precizarea că nu mai au dreptul să ocupe funcții gestionare nici în cazul în care cei care au fost condamnați, au fost reabilitați sau au beneficiat de amnistie. Prin ultimul aliniat de la lit. c se face precizarea că în cazurile în care unul din soți ocupă o funcție gestionară, iar celălalt a suferit o condamnare ce constituie interdicție nu va putea fi încadrat în aceeași unitate în nici o muncă, chiar dacă a fost reabilitat.

● **P. IONESCU, Craiova** — răspunsul la întrebarea dv. nu își are sediul în Legea nr. 22/1969, ci în Decretul nr. 221/1960. Potrivit art. 15 din decretul menționat, pentru repararea pagubelor cauzate prin infracțiuni sînt supuse urmăririi și bunurile persoanelor care au gospodărit împreună cu infractorul ori au avut raporturi strînse cu el, în măsura în care s-a constatat pe cale judecătorească că au tras foloase de pe urma infracțiunii. Răspunderea lor este de natură civilă și este solidară în limita folosului realizat. Pentru ca despăgubirea datorată să fie supusă urmăririi silite este necesar ca răspunderea lor să fie stabilită printr-o hotărîre judecătorească definitivă ; cei în cauză au, în cadrul procesului penal, calitatea de părți civilmente responsabile. În această materie semnalăm următoarele decizii mai semnificative ale Tribunalului Suprem : cei în cauză răspund chiar dacă nu au avut cunoștință că infractorul a săvîrșit o faptă penală fiind suficient să se dovedească că au beneficiat de pe urma infracțiunii (nr. 1319/1975) ; instanța este datoare să stabilească în concret ce anume bunuri și (sau) foloase a obținut partea civilmente responsabilă ca urmare a infracțiunii săvîrșite de inculpat și să dispună obligarea ei numai în limita acestora (nr. 2301/1977).

● **I. IANCU, București** — întreabă dacă expertul numit într-o cauză penală are obligația să citeze părțile pentru efectuarea expertizei. Art. 121, alin. 3, din Codul de procedură penală prevede următoarele : „Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, pot da expertului explicațiile necesare". Din textul citat rezultă că este interzis expertului să convoace părțile sau să ia legătura cu ele, fără încuviințarea instanței (sau a organului) care a dispus lucrarea. De asemenea, expertul nu va lua explicații scrise de la părți și nici nu va solicita viza raportului de către acestea. Explicațiile scrise date de părți înainte sau în timpul efectuării expertizei pot forma obiectul analizei expertului numai după ce acestea au fost aduse de către părți la cunoștința organului care a dispus expertiza și care a hotărît acceptarea și atașarea lor la dosarul cauzei. Expertul trebuie să aibă în vedere explicațiile părților (inclusiv ale martorilor) dar le va analiza în funcție de actele expertizate, menționînd în raportul de expertiză contabilă concordanța sau neconcordanța acestora cu datele examinate.

● **P. NEDELCU** — București. Recensămîntul animalelor domestice este reglementat prin Decretul nr. 1/1982 și se efectuează la începutul lunii februarie a fiecărui an în comune, orașe, municipii, sectoare ale municipiului București, pe întreg teritoriul țării. El stabilește pe baza declarației proprietarului și a numărării de către recenzori, la fața locului, efectivul de animale domestice, în proprietatea unităților socialiste și a altor unități, precum și în gospodăriile populației. Comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, ca organ al administrației de stat cu competență generală în unitatea administrativ-teritorială în care funcționează, le revin în condițiile decretului privind recensămîntul animalelor domestice, următoarele atribuții privind pregătirea, coordonarea și conducerea lucrărilor de recensămînt : constituie comisiile județene și a municipiului București, ale sectoarelor municipiului București, municipale, orășenești și comunale, pentru recensămîntul animalelor, conform Anexei nr. 2 la decret ; desemnează prin decizie membrii acestor comisii ; asigură personalul necesar recensămîntului care va fi recrutat dintre cadrele tehnice, agricole, personalul consiliilor populare, precum și din alte cadre de specialitate ; asigură cunoașterea prevederilor Decretului în rîndul tuturor locuitorilor care dețin animale, asigură popularizarea prevederilor Decretului în adunările cetățenești, colectivele de muncă din cadrul cooperației agricole de producție și unitățile agricole de stat ; ia măsuri pentru înregistrarea tuturor animalelor pe care le au în subordine potrivit instrucțiunilor emise de Comisia centrală pentru recensămîntul animalelor domestice ; controlează respectarea strictă a dispozițiilor legale privind desfășurarea recensămîntului ; răspunde de întreaga activitate de recenzare a animalelor din unitățile administrativ-teritoriale în care funcționează.

● **N. CIOCOIU, București** — întreabă cum se procedează în cazul cînd se constată că un locatar are în spațiul său locativ persoane pe care nu le-a declarat o perioadă mai îndelungată ? Potrivit art. 3 lit. b din statut, toți membrii asociației sînt datori a comunica de îndată comitetului asociației orice modificări care influențează mărimea contribuției lor la cheltuielile comune. Încălcarea acestei obligații, prin neanunțarea persoanelor care locuiesc în apartamentul titularului de contract reprezintă o faptă ilicită cauzatoare de prejudicii celorlalți membri ai asociației, aceștia fiind obligați să contribuie la plata unor cantități de apă, de energie electrică, de energie termică (utilizată la încălzirea apei calde) și a unor servicii de care, în realitate, nu au beneficiat. Avînd în vedere cele de mai sus, locatarul în cauză va fi obligat la plata cotelor de cheltuieli comune și pentru persoanele neanunțate pe toată perioada de timp din trecut. Sumele astfel încasate se vor scădea din cheltuielile lunii respective, soldul urmînd a se încasa potrivit listei de plată. În caz de refuz se va obține titlul executor ce se va urmări silit.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 25 ianuarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

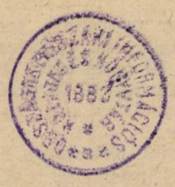

Nicolae Ceaușescu — eminent gînditor și strateg revoluționar

Barbu Gh. PETRESCU

REALIZĂRILE de amploare dobîndite de poporul nostru pe drumul făuririi noii orînduiri — cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, perioada celor mai mari înfăptuiri economice și sociale din întreaga istorie a României — succesele pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, al înaintării țării spre comunism, țelurile de anvergură pe care ni le propunem, prestigiul fără precedent de care se bucură astăzi România în lume sînt indisolubil legate de gîndirea profund științifică, cutezătoare, de activitatea practică intensă desfășurată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului și președintele României.

Este imensul privilegiu al generațiilor acestor ani de a avea la conducerea partidului, la cîrma țării pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe strălucitul conducător, devenit, pentru întreaga noastră națiune, simbolul clarviziunii și realismului, al celui mai fierbinte patriotism, simbolul devotamentului nețărmurit față de partid și cauza revoluției, simbolul activității neobosite, pline de abnegație, de dăruire consacrată patriei și partidului, înfăptuirii celor mai de seamă idealuri umane — pacea, dreptatea națională, dreptatea socială.

Contribuții strălucite la îmbogățirea tezaurului de gîndire economică

IZVORUL gîndirii novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, al strălucitei sale concepții privind dezvoltarea economico-socială a țării îl constituie studierea profundă, detaliată, într-un orizont de largă cuprindere a legilor obiective ale dezvoltării sociale și a întregii evoluții a vieții internaționale. Aceasta se îmbină organic cu un contact permanent cu masele de oameni ai muncii din țara noastră, cu cunoașterea în amănunțime a muncii, activității și aspirațiilor lor. Consultarea oamenilor muncii în toate problemele care privesc munca și viața lor este considerată de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca o condiție obligatorie pentru cunoașterea cerințelor societății, ca un factor hotărîtor al realizării unei conduceri juste, eficiente.

Toate acestea constituie elemente care identifică pe deplin gîndirea și fapta tovarășului Nicolae Ceaușescu cu gîndirea și fapta țării, ale poporului român, cu interesele țării și ale poporului, conferind celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului dimensiunile unei adevărate epoci, ale celei mai fertile perioade din istoria atît de frămîntată a României, pe care întreaga noastră națiune o denumește cu îndreptățită mîndrie și înalt patriotism „Epoca Ceaușescu". Voința unanimă a națiunii noastre de a reinvesti pe tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea în funcția supremă de secretar general al partidului constituie cea mai vie și grăitoare dovadă a imensei dragoste și nețărmuritei prețuiri de care tovarășul Nicolae Ceaușescu se bucură în conștiința poporului, a tuturor oamenilor muncii.

Bazîndu-se pe cunoașterea complexă a cerințelor dezvoltării și progresului economic și social, evaluînd aceste cerințe în profunzime, înlăturînd cu hotărîre dogmele și orientările preconcepute și pornind, înainte de toate, de la determinarea conținutului, trăsăturilor și cerințelor fiecărei etape ale construcției socialiste, ale fiecărui stadiu de dezvoltare al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat și elaborează în mod magistral strategia complexă a unui continuu, multilateral și dinamic progres al societății românești, imprimînd un curs nou concepției și politicii economice, evoluției economiei. Într-o asemenea perspectivă complexă, proprie viziunii asupra dezvoltării, abordărilor cutezătoare ale secretarului general al partidului, se detașează cu pregnanță contribuții strălucite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului gîndirii economice și sociale românești și universale. Au fost astfel elaborate sau dezvoltate creator concepte de o excepțională valoare pentru făurirea noii orînduiri, cu privire la îmbinarea generalului cu particularul în dezvoltare, cu privire la raportul dintre factorii interni și externi ai dezvoltării și rolul hotărîtor al factorilor interni. Pe un plan dintre cele mai însemnate se relevă contribuțiile magistrale cu privire la acțiunea legilor economice și mecanismul funcționării lor, la natura, manifestarea și modul de rezolvare a contradicțiilor în economia și societatea noastră, cu privire la rolul de mare însemnătate al statului pentru conducerea unitară a economiei, îmbinate cu antrenarea și participarea tot mai largă, tot mai intensă, profund democratică a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății. Efectiv salutare pentru economia și societatea românească s-au dovedit și se dovedesc conceptele cu privire la necesitatea și modalitățile de adaptare a economiei la restricțiile și tendințele ce se manifestă în economia mondială, la asigurarea unui raport judicios între industrie și agricultură, între toate ramurile — pe fondul dezvoltării multilaterale a economiei românești. Tocmai din această perspectivă, procesul complex, de mare amploare al construcției noii orînduiri în România a fost și este ridicat pe un plan teoretic și practic superior.

Producția materială, eficiența la temelia progresului societății

ÎN GÎNDIREA secretarului general al partidului cu privire la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și a societății comuniste în România, teza dezvoltării puternice a forțelor de producție, a dezvoltării și consolidării continue a bazei tehnico-materiale a societății ocupă un loc fundamental. În

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

lumina acestei teze progresul societății noastre necesită, ca o condiție primordială, dezvoltarea economiei, a producției de bunuri materiale. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu integrează într-o excepțională strategie problemele construcției economice, ale dezvoltării unitare puternice și echilibrate a forțelor de producție.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, în repetate rînduri, legătura organică, indestructibilă dintre dezvoltarea economiei și progresul general al societății, enunțînd astfel o serie de teze originale, de amplă deschidere cu privire la căile și factorii dezvoltării proporționale și echilibrate a economiei În mod expres a fost relevat faptul că experiența țării noastre, a altor țări demonstrează în mod implacabil că numai dezvoltarea puternică și continuă a forțelor de producție, a avuției naționale pot asigura condițiile necesare sporirii bunăstării poporului, pot asigura progresul științei, învățămîntului și culturii, ridicarea gradului de civilizație a întregii societăți. Cu deosebită limpezime a fost pus în lumină și faptul că o puternică bază materială, potențată de un înalt nivel al capacității științifice și tehnologice a națiunii, reprezintă condiția sine qua non pentru creșterea continuă a forței economico-sociale a țării, pentru valorificarea superioară a resurselor umane și materiale, pentru consolidarea și apărarea independenței și suveranității.

În strînsă corelație cu această teză, conceptul românesc al dezvoltării elaborat de secretarul general al partidului relevă, cu pregnanță, necesitatea unei rate înalte a acumulării, vitală pentru constituirea unor programe de investiții corespunzătoare și înfăptuirea obiectivelor proiectate de progres economic și social, precum și imperativul utilizării cu maximă eficiență a fondurilor și mijloacelor acumulate, a întregului potențial național material și uman. În același context, asigurarea independenței energetice, edificarea unor structuri economice și industriale moderne și eficiente — rolul primordial fiind acordat activităților complexe din ramurile prelucrătoare, promotoare ale progresului tehnic, eficienței, calității și competitivității — constituie, în viziunea secretarului general al partidului, componente dintre cele mai de seamă ale progresului economiei, ale înaintării societății pe drumul unei civilizații materiale superioare. Pe un plan fundamental se are în vedere acțiunea larg desfășurată a cercetării științifice naționale, implicarea puternică a acesteia, integrată în mod superior cu învățămîntul și producția, în înfăptuirea priorităților și obiectivelor din industrie, agricultură, din toate sectoarele economiei — acțiuni conduse în mod magistral de tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, savant de renume internațional, personalitate proeminentă a vieții politice și sociale românești.

Un sistem complex de programe speciale vizează, în acest cadru, creșterea calității și eficienței activităților în domenii hotărîtoare ale dezvoltării economico-sociale a țării: dezvoltarea și extinderea bazei naționale de energie și materii prime și materiale, creșterea puternică a productivității muncii, ridicarea substanțială a calității produselor, amplificarea susținută și continuă a activității de comerț exterior, a exporturilor, utilizarea superioară a pămîntului în condițiile creării premiselor necesare obținerii de producții agricole înalte, sigure și stabile, programele speciale pe produse etc. În magistralul său Raport prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat noi și importante orientări avînd cu deosebire în vedere primatul mai pronunțat al factorilor intensivi ai dezvoltării, promovarea mai largă a științei și cercetării în producție, ridicarea competenței profesionale a tuturor oamenilor muncii. Cu atît mai vitală este însemnătatea acestor orientări hotărîtoare pentru progresul economico-social al țării cu cît condițiile economice actuale sînt influențate de criza economică mondială. În aceste condiții, punerea în valoare la un nivel mai înalt a inteligenței și creativității poporului nostru — pe deplin dovedite de-a lungul istoriei — valorificarea superioară a resurselor și energiei se dovedește drept condiția vitală a dezvoltării și propășirii economice.

„Epoca Ceaușescu" — cele mai mari realizări din istoria patriei

TREBUIE menționat faptul că, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, o coordonată principală a progresului economic și social al României o constituie industrializarea socialistă. Călăuzindu-se după legile generale ale progresului social, pornind de la realitățile concrete ale țării noastre, sprijinindu-se pe forțele proprii ale poporului român, industrializarea a fost așezată în centrul politicii partidului. Încă de la venirea sa în fruntea partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat cu fermitate pentru conceperea și realizarea unei politici dinamice, științifice, de lungă perspectivă de industrializare socialistă a țării. În raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrînd științific importanța industrializării ca bază sigură a dezvoltării tuturor ramurilor economiei, pentru avîntul întregii societăți, a expus un amplu program de industrializare multilaterală a economiei românești, care, apoi, a fost permanent îmbogățit și adaptat noilor condiții economice.

Prin prisma marilor înfăptuiri pe calea făuririi socialismului multilateral dezvoltat și înaintării spre comunism, tovarășul Nicolae Ceaușescu a realizat o strălucită demonstrație științifică privind implicațiile industrializării, ale dezvoltării economice în ansamblu, asupra progresului multilateral al economiei naționale, asupra progresului societății în general. Model impecabil de logică dialectică, de privire lucidă, pătrunzătoare asupra realităților, aceasta reprezintă o valoroasă contribuție la dezvoltarea științelor economice, a socialismului științific, a gîndirii și practicii economice universale.

Rod al traducerii în viață a strălucitei concepții și politici de dezvoltare economico-socială a țării, economia românească a înregistrat transformări de anvergură cu totul deosebită.

Caracterizată în trecut printr-o industrie slab dezvoltată și o agricultură rudimentară, în care era antrenată aproape 80% din populație, României îi revenea un loc marginal în sistemul capitalist al economiei mondiale, rolul de furnizoare de materii prime, la prețuri de jaf, pentru țările industrializate, ca și acela de debușeu pentru produsele lor manufacturate. România de astăzi prezintă tabloul unui stat industrial-agrar în plină înflorire, al unui stat cu o industrie puternică, în continuă ascensiune, cu o agricultură aflată într-un intens proces de modernizare. Pe temeiul dezvoltării economice, știința, cultura, învățămîntul, activitățile sociale cunosc o amplă și multilaterală dezvoltare, se îmbunătățește neîntrerupt viața materială și spirituală a întregii populații.

Forța industrială a României socialiste este, în prezent, de peste 50 de ori mai mare decît cea din 1938. Față de 1945, producția industrială este de 100 ori mai mare. În înfăptuirea acestor dinamici un rol hotărîtor l-au avut și îl au accentele prioritare puse în ultimele două decenii pe ramurile și sectoarele industriale puternic promotoare ale progresului tehnic — electronica, electrotehnica, producția de elemente de automatizare, microelectronica, robotica, cibernetica, mecanica fină optica, producția de utilaje tehnologice complexe, chimia de sinteză fină și mic tonaj, producția oțelurilor superioare ș.a. Asemenea accente au reflectat și reflectă mutații structurale de amploare în industrie și economie, înfăptuirea unor orientări fundamentale pentru creșterea productivității, a eficienței, pentru intensificarea participării economiei românești la circuitul economic mondial. Tocmai pe această bază producția construcțiilor de mașini și a chimiei este în prezent de cîteva sute de ori mai mare decît cea din trecut. Să notăm, deopotrivă, faptul potrivit căruia concomitent cu amplificarea puternică a potențialului industrial al țării a avut loc și o creștere importantă a producției agricole, de circa 7 ori mai mare decît cea din 1945. Fondurile fixe — expresie fidelă a potențialului economic național, a capacității productive a economiei — au crescut de 16 ori, mărimea acestora depășind în prezent impresionanta cifră de 2 600 miliarde lei. Rolul lor major în dezvoltarea economico-socială este amplificat de faptul că ponderea hotărîtoare, respectiv peste 80% din total, revine fondurilor fixe puse în funcțiune în ultimele două decenii, fiind deci purtătoare ale unui înalt nivel tehnic și tehnologic.

În comparație cu același an 1945, forța economică a Româ-

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

Oamenii muncii, întreaga noastră națiune înconjoară cu nețărmurită stimă, dragoste și recunoștință pe cel mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Realegerea sa, la Congresul al XIII-lea, în funcția supremă de secretar general al partidului a fost primită cu unanimă satisfacție, ca o garanție a înfăptuirii idealurilor de progres și civilizație ale României

niei socialiste, exprimată prin dimensiunea venitului național și a produsului social, este de 32 ori și respectiv de 28 ori mai mare. Puternicul potențial economic al României de astăzi reprezintă garanția sigură a înaintării noastre ferme spre înaltele culmi ale civilizației comuniste. Amplificîndu-și multilateral potențialul său productiv, România și-a dezvoltat unitar și armonios totalitatea componentelor care determină forța economică a națiunii noastre socialiste.

Nucleul central al societății este constituit astăzi dintr-o clasă muncitoare înaintată ; aceasta posedă un înalt nivel politic și ideologic, temeinice cunoștințe tehnice de specialitate, o bogată experiență dobîndită în activitatea productivă. Alături de clasa muncitoare, țărănimea — clasă socială importantă a societății noastre socialiste — a acumulat în anii construcției socialiste, în anii în care agriculturii i-a fost reafirmat statutul de ramură de bază a economiei, temeinice cunoștințe agricole, tehnice și de cultură generală, a dobîndit un spirit revoluționar puternic. O a treia forță socială a României socialiste este reprezentată de intelectualitate, ferm și entuziast angajată în soluționarea importantelor și complexelor probleme pe care le ridică dinamica înaltă a dezvoltării sociale.

În strînsă corelație cu creșterea accelerată a forțelor de producție, cu dezvoltarea armonioasă și unitară a tuturor ramurilor și sectoarelor complexului economico-social, cu dezvoltarea armonioasă în teritoriu a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor — asigurînd, în fapt, condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii țării — are loc o puternică amplificare a potențialului științific al națiunii, înflorirea multilaterală a culturii și învățămîntului. Crearea unei puternice rețele de unități de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, în care lucrează peste 200 000 de cadre de specialitate, integrarea tot mai strînsă a acestora cu învățămîntul și producția reprezintă un factor hotărîtor pentru dezvoltarea și afirmarea capacității de creație și tehnologice a societății noastre.

Efect al dezvoltării accelerate a economiei, al restructurărilor economice în raport cu cerințele eficienței și progresului, în anii construcției socialiste numărul locurilor de muncă a crescut cu peste 6 milioane, concomitent cu majorarea substanțială a retribuției medii nete. Fondul de consum a sporit de 22 ori, iar 80% din populația țării s-a mutat în locuințe noi. Practic, în ultimele două decenii a avut loc o veritabilă transformare și pregnantă îmbogățire a întregii geografii economice a patriei noastre socialiste, pe întregul teritoriu al țării fiind construite noi cetăți industriale, amenajări ale agriculturii și, odată cu acestea, noi așezăminte culturale, noi cartiere și orașe; la rîndul său, satul românesc a beneficiat și beneficiază de puternicele efecte pozitive ale unor transformări de amploare.

ORIENTĂRILE de viitor ale țării, așa cum au fost ele stabilite la Congresul al XIII-lea al partidului, relevă perspective dintre cele mai luminoase. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistralul Raport prezentat la Congres, obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl constituie continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism, la orizontul anului 2000 România urmînd să devină **„o țară industrial-agrară, multilateral dezvoltată, care va asigura condiții de viață conform cerințelor științifice, pentru dezvoltarea sănătoasă, fizică și intelectuală, a tuturor cetățenilor patriei noastre"**. Așadar, o economie tot mai puternică, o viață tot mai îmbelșugată pentru toți cei ce muncesc, înflorirea personalității, posibilități ample de manifestare a fiecăruia în viața economico-socială a țării — iată coordonatele tonifiante ale României de mîine. Este un imens salt pe calea progresului, este realizarea cea mai fericită a străduințelor unui popor condus de partid, de strălucitul său conducător, de cel mai iubit fiu al națiunii noastre spre împlinirea minunatului său destin comunist.

Perfecționarea și creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală

Bratu PĂUN

CONGRESUL al XIII-lea se înscrie în conștiința întregii noastre națiuni ca un moment înalt definitoriu al capacității, resurselor și cutezanței revoluționare ale Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a stabili și înfăptui, cu rigoare științifică și consecvență neabătută, obiectivele grandioasei opere socialiste și comuniste în patria noastră, fundamentată pe principiile dezvoltării multilaterale, armonioase, a întregului edificiu economico-social. Realitățile patriei noastre confirmă pe deplin, în mod strălucit, teza de un vibrant patriotism a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind puterea și nesecata energie de a înfăptui a unei țări, atunci cînd la cîrma ei există acea forță politică, rezultată firesc din viața și lupta întregului popor, care să-și asume marea responsabilitate de a duce la îndeplinire aspirațiile și idealurile politice, sociale și naționale ale tuturor celor ce muncesc, în condiții de deplină libertate, egalitate și echitate.

În vastul său demers înnoitor, întreprins după Congresul al IX-lea, sub impulsul gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul nostru și-a demonstrat capacitatea deosebită de a uni toate forțele și energiile colective și individuale, abnegația și devotamentul, capacitatea și priceperea celor ce muncesc pentru transpunerea în practică a programelor de dezvoltare multilaterală a țării, pentru a da un chip nou, modern, României socialiste. Prin acest permanent proces de decantare și ordonare a energiilor și țelurilor constructive, revoluționare, s-au cristalizat puternice și eficiente relații de interdependență în plan politic, economic și social, s-a realizat unitatea organică dintre partid și popor.

Relația partid-mase constituie rezultatul unei evoluții dialectice care a dus la apropierea, la strînsa conlucrare și, în cele din urmă, la efectiva **identitate de gînd și acțiune**, în cadrul unei permanente efervescențe creatoare, din care nu au lipsit analize, confruntări și reevaluări, cu efecte pozitive la nivelul întregului sistem politico-social, al vieții întregului popor.

Este meritul istoric al partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi militat cu intransigență și fermitate pentru ca întreaga activitate a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii să se desfășoare în cel mai autentic și eficient cadru democratic, într-un climat constructiv, deschis, principial. Poziția Partidului Comunist Român, de forță politică conducătoare, adevărat **centru vital** al societății noastre socialiste, este trainic fundamentată pe încrederea întregului popor în puterea și resursele teoretice și practice ale partidului de a găsi direcții și soluții de dezvoltare care să asigure ridicarea permanentă a gradului de civilizație a țării, a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, întărirea continuă a independenței și suveranității patriei, a prestigiului și autorității partidului în fața națiunii noastre socialiste, a statelor și forțelor progresiste de pretutindeni.

Activitatea și rolul partidului în construcția și perfecționarea societății îmbracă, așadar, un caracter obiectiv necesar, hotărîtor pentru mersul nostru ascendent pe calea socialismului și comunismului. În același timp, activitatea practică, atît de diversă și complexă, care solicită o permanentă căutare de idei, inițiative și soluții noi, impune comuniștilor, partidului în ansamblul său, o mare promptitudine și operativitate în adoptarea celor mai eficiente măsuri, competență și capacitate previzionară, spirit creator, revoluționar. Se confirmă, astfel, în realitatea dinamică a devenirii noastre socialiste, **teza de mare valoare teoretică și practică a secretarului general al partidului privind perfecționarea permanentă, într-o strînsă simbioză, a societății și a activității partidului, ca premisă esențială a ridicării pe trepte superioare a calității muncii și vieții întregului popor, a României socialiste.**

Perfecționînd societatea, partidul s-a perfecționat el însuși în plan strategic și tactic, în modul de a gîndi și a acționa, focalizînd și direcționînd spre obiective și țeluri precise, de mare anvergură politică și socială, avîntul constructiv, creator, al maselor. În perspectiva marilor obiective de edificare materială și spirituală a țării, partidul este chemat să-și consolideze și să-și afirme, cu tot mai mare vigoare, misiunea de forță politică conducătoare, de centru vital al societății noastre socialiste, ca o necesitate legică a continuării cu succes a procesului revoluției și construcției socialiste și comuniste. **„În actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste românești** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în condițiile dezvoltării democrației socialiste, ale perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste".**

Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, stilul și metodele de exercitare a conducerii de către partid cunosc și vor cunoaște aspecte noi, superioare calitativ, în funcție de sarcinile imediate și de perspectivă, de specificul și problematica etapelor de dezvoltare ale societății socialiste și comuniste românești. Caracterul profund democratic al activității economico-sociale determină implicarea directă a partidului în rezolvarea tuturor aspectelor privind progresul neîntrerupt al țării, asigurarea unui ridicat nivel de trai și civilizație al întregului popor, concomitent cu implicarea și participarea directă a poporului însuși la soluționarea problemelor fundamentale ale edificării societății socialiste. Simultan cu perfecționarea rolului conducător al partidului, a responsabilității sale în fața istoriei, va crește răspunderea maselor largi populare față de evoluția și destinele patriei, se vor crea condiții concrete, tot mai diverse, de afirmare a poporului ca făuritor al propriei sale istorii, ca stăpîn al propriului său destin socialist și comunist.

Rolul de forță politică conducătoare a societății, menirea de centru vital al întregului sistem politico-social, rezultat al unui îndelungat și complex proces evolutiv, înlătură orice apreciere sau viziune deformatoare, mecanicistă sau simplificatoare privind locul partidului în structura societății, în sistemul organelor și organismelor de conducere a acesteia.

Relevîndu-se ca expresie reală a aspirațiilor și intereselor fundamentale ale întregului popor, exponent fidel și autorizat al năzuințelor națiunii noastre socialiste, exercitînd conducerea politică împreună cu clasa muncitoare, cu toți cei ce trăiesc și muncesc în patria noastră, Partidul Comunist Român se relevă a fi nu doar „avangarda clasei muncitoare", ci un adevărat **partid de masă**, integrat organic în viața societății românești.

În concepția profund înnoitoare, revoluționară, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rolul conducător al partidului este înțeles nu ca un centru de comandă, cu o independență autoritară, situat deasupra societății și a claselor sociale.

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

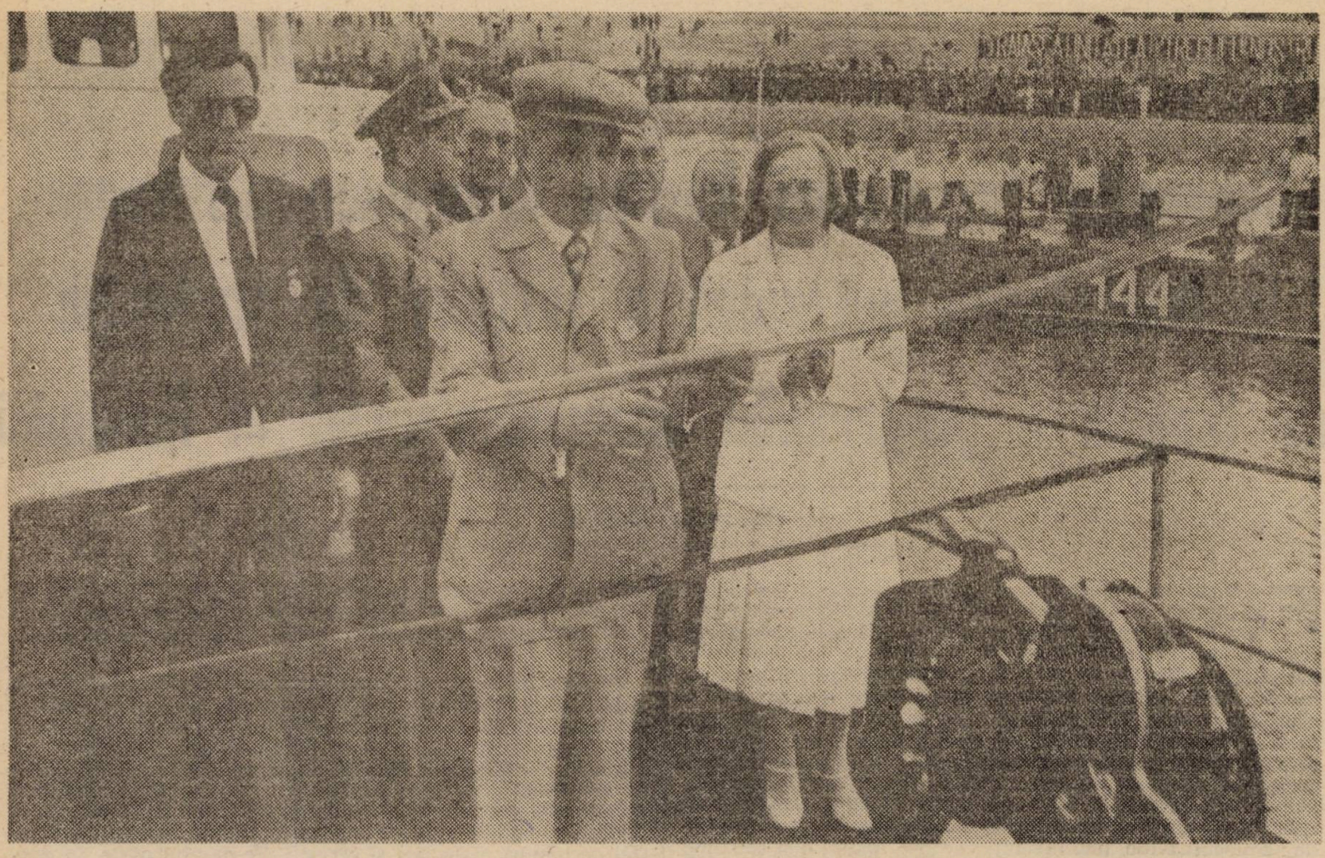

Canalul Dunăre-Marea Neagră, grandioasă operă a „Epocii Ceaușescu", cea mai mare construcție din istoria patriei

„Făurirea socialismului, a societății socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea spre comunism — arăta secretarul general al partidului — **trebuie să se desfășoare împreună cu masele, cu întregul popor. Tot ceea ce realizăm trebuie să servească poporul, bunăstarea și fericirea sa".** Aceasta înseamnă că partidul a devenit, în sensul cel mai propriu al cuvîntului, forța propulsoare a relațiilor democratice în societate, o forță de influențare și convingere ideologică și politică, de realizare a consensului național, a unității și coeziunii moral-politice a poporului pentru înfăptuirea intereselor sale supreme pe calea construirii noului edificiu social.

Puterea mobilizatoare și transformatoare a partidului, ca arhitect și călăuzitor în amplul efort de înălțare materială și spirituală a patriei își are izvorul nesecat în mase, în încrederea cu care cei ce muncesc urmează partidul, linia sa politică, programele sale de dezvoltare stabilite împreună și în consens cu cerințele poporului. Revine comuniștilor, partidului sarcina permanentă de a stabili în mod temeinic, științific, în fiecare etapă, obiectivele și țelurile care să cimenteze, să adîncească legătura cu masele, să perfecționeze real și permanent cadrul democratic de participare a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, membri și nemembri de partid, la actul de conducere. Numai astfel partidul își poate confirma mereu rolul de excepțională însemnătate politică și patriotică în ansamblul sistemului politic al țării, încrederea națiunii noastre socialiste în capacitatea sa mobilizatoare și dinamizatoare, generatoare de realizări tot mai mari, de direcții și acțiuni înnoitoare.

Promovarea sistematică a unor căi specifice de îmbunătățire a conținutului și stilului de muncă și a cadrului de realizare a conducerii societății de către partid, împreună cu poporul și în numele intereselor majore ale acestuia, a determinat în mod firesc **adîncirea și perfecționarea de fond a democrației socialiste.** Deosebit de semnificativ, pentru originalitatea înnoitoare a gîndirii și acțiunii partidului, a secretarului său general, este faptul că, pe măsura evoluției ascendente a societății și a implicării tot mai ample a oamenilor muncii în conducerea treburilor publice, răspunderea și rolul comuniștilor, ale organizațiilor de partid cunosc noi dimensiuni, mai direct și mai puternic legate de realizarea concretă a programului partidului, a obiectivelor și sarcinilor stabilite pe întreprinderi, colective, oameni și locuri de muncă. Comuniștii, organizațiile de partid au menirea de a asigura cadrul și climatul politic, moral, de muncă și viață pentru oamenii muncii, dar și sarcina revoluționară de a soluționa, cu competență și promptitudine, atît problemele economice, de producție, cît și cele sociale, umane. Pornind de la această importantă misiune politică, partidul apare, așadar, ca un **factor hotărîtor al dialecticii vieții sociale, implicat, prin voința și conștiința membrilor săi, în tot ce se gîndește și se înfăptuiește în societatea noastră.** Partidul, în calitatea sa de centru vital al intereselor și aspirațiilor întregii națiuni, constituie un cadru de a trăi și acționa în mod comunist, de existență revoluționară cotidiană, în amplul, neîntreruptul proces al revoluției și construcției socialiste și comuniste.

Construirea unui sistem larg democratic, original, adaptat specificului și cerințelor majore ale vieții politice și sociale din țara noastră, adîncirea democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii, instituționalizarea unor forumuri democratice reprezentative la scară națională, prin care se asigură participarea tuturor categoriilor de cetățeni la conducerea nemijlocită a activității în toate domeniile, au drept trăsătură definitorie corelarea dinamică a atribuțiilor și direcțiilor de acțiune cu cerințele stringente, mereu mai complexe ale realității. Comuniștii, organizațiile de partid, în strînsă conlucrare cu organizațiile de masă și obștești au sarcina permanentă, derivată din rolul și atribuțiile conferite, de a asigura respectarea atît a cadrului instituțional creat, funcționarea reală a tuturor formelor democratice de participare și conducere a societății, cît și sesizarea momentelor și cerințelor ce impun schimbări, accente și nuanțe noi în activitatea acestora.

Acest amplu și complex proces, prin care se urmărește și se înfăptuiește socializarea activității de adoptare și înfăptuire a actului de decizie, a puterii politice, în ansamblul sistemului nostru de conducere și edificare multilaterală a țării impune cu necesitate un continuu și viguros **spirit revo-**

(Continuare în pag. 16)

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la dezvoltarea puternică a forțelor de producție ca temelie a progresului economico-social al României

Gheorghe CREȚOIU

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism sînt legate în mod hotărîtor în concepția P.C.R., a secretarului său general, de crearea unei economii avansate, bazată pe o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament, pe aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Ca urmare, în opera secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a găsit o amplă analiză științifică și o fundamentare teoretică profundă teza cu privire la rolul determinant al dezvoltării forțelor de producție în procesul de făurire a noii orînduiri sociale și de ridicare a acesteia pe noi trepte de maturizare, și ca temelie de neînlocuit a creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului. **„Este un adevăr axiomatic, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că socialismul și comunismul nu se pot înfăptui fără o puternică bază materială, fără dezvoltarea în ritm intens și modernizarea continuă a forțelor de producție... Trebuie să fim conștienți de faptul că istoria va reține, iar generația noastră va fi judecată nu atît după ce s-a consumat la un moment dat în societate, ci mai ales după ce s-a făcut pentru a asigura progresul continuu și multilateral al României, pentru a asigura un viitor fericit, comunist națiunii noastre. Nu trebuie să uităm nici un moment că pentru a făuri un destin luminos poporului nostru, pentru a întări independența țării, pentru a construi cu succes societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul trebuie să asigurăm mijloacele necesare creșterii în ritm înalt a forțelor de producție, înflorirea întregii economii socialiste, sporirea avuției noastre naționale și ridicarea, pe această bază, a gradului de civilizație, a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor".**

Consolidarea laturii materiale a civilizației socialiste

FUNDAMENTAREA acestei idei — idee centrală în concepția marxistă privind dezvoltarea economico-socială și în strategia partidului nostru privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — se sprijină pe analiza multilaterală a interdependențelor obiective și a dialecticii vieții economico-sociale, în permanentă și creatoare raportare la realitățile României, la complexitatea problemelor social-politice și economice pe care le ridică edificarea noii orînduiri sociale într-o țară care a moștenit de la vechea orînduire mari decalaje față de țările dezvoltate din punct de vedere economic, decalaje care, prin forța lucrurilor, nu puteau fi lichidate prin simpla trecere la un nou sistem de relații de producție și sociale. Evaluînd cu mare exactitate progresele înregistrate în dezvoltarea economiei românești în primele trei cincinale ale construcției socialiste în țara noastră, apreciind, pe această bază, nivelul exact al dezvoltării economice nu numai în raport cu situația de dinainte de cel de al doilea război mondial, ci și față de țările dezvoltate precum și în raport cu legile și exigențele noii orînduiri sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat concluzii de o deosebită însemnătate teoretică și practică nu numai în ceea ce privește stadiul real în care se afla România la încheierea procesului de făurire a economiei socialiste unitare, ci cu rezonanțe mult mai largi atît pentru construcția socialistă în țara noastră, cît și pentru îmbogățirea teoriei generale a edificării noii orînduiri sociale, a afirmării socialismului pe plan internațional.

Pe de o parte, se are în vedere faptul că fără dezvoltarea puternică a forțelor de producție nu este posibilă consolidarea relațiilor de producție socialiste, ridicarea acestora la un grad superior de organizare și de maturizare, știut fiind că, așa cum arată experiența socială, oamenii își schimbă modul de existență și relațiile sociale în raport cu baza materială de care dispun ; o civilizație materială mai înaltă nu poate fi decît rezultatul sporirii puternice și diversificării producției de bunuri materiale și servicii. Pe de altă parte, în concepția promovată de secretarul general al partidului, socialismul este incompatibil cu subdezvoltarea economică, cu rămînerea în urmă față de țările avansate din punct de vedere economic, iar dezvoltarea forțelor de producție reprezintă condiția hotărîtoare și temelia de neînlocuit a egalizării nivelului de dezvoltare al României cu cel al țărilor socialiste dezvoltate și al apropierii de țările dezvoltate din punct de vedere industrial. De modul în care se rezolvă aceste probleme, de modul în care fiecare țară își dezvoltă forțele productive și potențialul economic, ca bază a progresului și ridicării nivelului de trai al poporului, depind înseși prestigiul și forța de atracție ale socialismului în lume.

Sînt edificatoare în această privință aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al partidului, care împletesc deopotrivă prețuirea realizărilor socialismului cu realismul rezultat din compararea, comensurarea științifică a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, a indicatorilor de bază prin care aceasta se exprimă. **„Măsurînd drumul străbătut în opera de construcție socialistă** — sublinia secretarul general al partidului — **nu putem să nu încercăm un sentiment de adîncă satisfacție pentru tot ceea ce am înfăptuit. Dar noi, comuniștii, considerăm că mai avem încă mult de făcut pe calea dezvoltării industriale a țării, a făuririi unei agriculturi moderne, pentru ridicarea patriei la nivelul țărilor cu economie avansată, la acel stadiu care să asigure poporului român o viață îmbelșugată, o înaltă civilizație materială și spirituală".**

Această apreciere realistă, lucidă și mobilizatoare a fost ridicată pe o treaptă superioară la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 cînd, pe baza comparării venitului național, a dotării tehnice și tehnologice și a structurii economiei cu cele ale țărilor dezvoltate se concluziona că a considera suficientă lichidarea claselor exploatatoare și făurirea relațiilor socialiste de producție, fără a ne ocupa de nivelul dezvoltării forțelor de producție, ar fi o greșeală de neiertat, aceasta putînd să determine încetinirea ritmului de dezvoltare și condamnarea țării pentru o lungă perioadă la rămînere în urmă. Aceste aprecieri reprezentau o expresie grăitoare a rigurozității științifice și a lucidității politice, a detașării nete de tendințele de idealizare a realităților, de abordare abstractă a tezei marxiste general-valabile cu privire la rolul forțelor de producție ; ele erau formulate — fapt deosebit de relevant —, într-o perioadă în care partidul nostru definea strategia progresului economico-social al țării pentru o lungă perioadă de timp, pentru o întreagă etapă istorică, constituind premisa fundamentală a dimensionării științifice

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

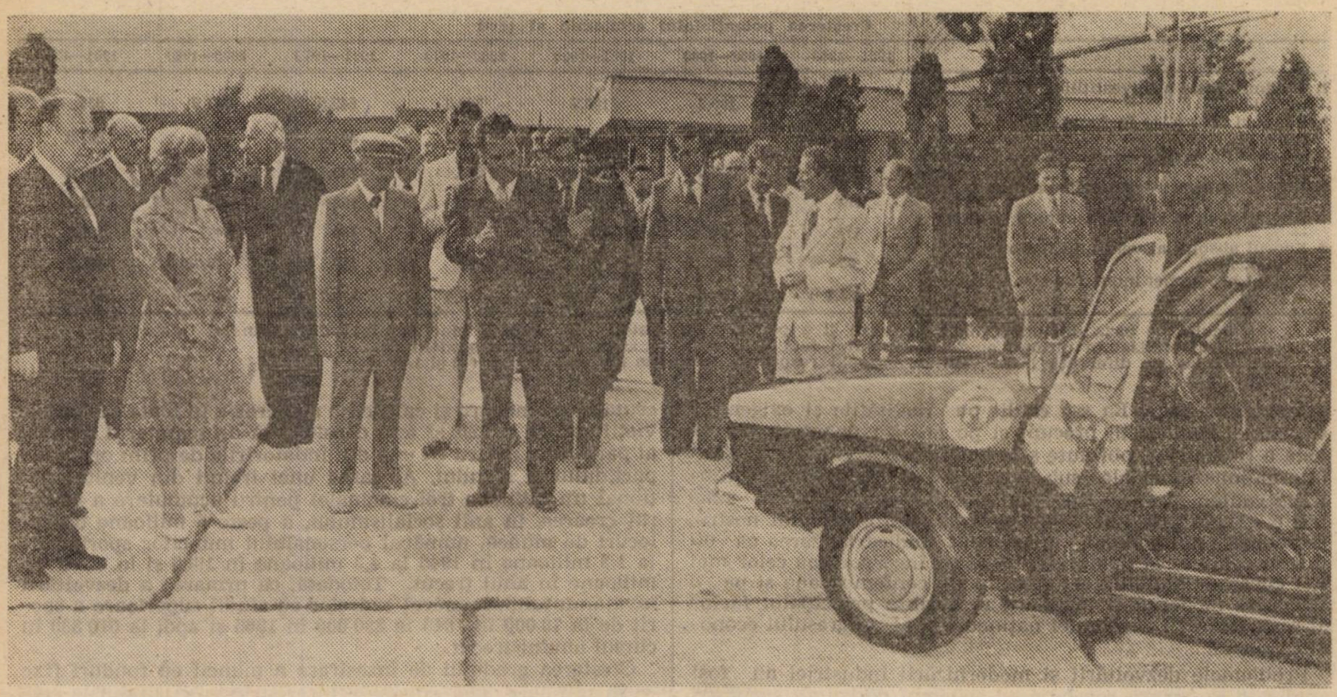

În concepția științifică a secretarului general al partidului, dezvoltarea industriei, creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate constituie o orientare de bază în realizarea unei creșteri economice intensive

a etapelor și stadiilor ce trebuiau parcurse, precum și a eforturilor ce se cereau făcute, a elaborării unor programe realiste și mobilizatoare care să asigure intensificarea procesului de dezvoltare pentru transformarea României mai întîi într-o țară socialistă mediu dezvoltată și apoi într-o țară socialistă dezvoltată.

Trebuie, de asemenea, subliniat că în concepția promovată de partidul nostru, dezvoltarea forțelor de producție și creșterea economiei, dezvoltarea științei și culturii determină ridicarea la o viață economico-socială mai activă a tuturor zonelor și localităților patriei, le antrenează într-un circuit economic tot mai dinamic la scară națională, determină modificări considerabile în diviziunea socială a muncii și în structura socio-profesională și stau la baza dezvoltării creativității de ansamblu a întregii națiuni. În acest fel, dezvoltarea forțelor de producție și progresul economic conduc la creșterea gradului de omogenizare și coeziune la scară națională, la realizarea egalității depline a tuturor oamenilor muncii, afirmîndu-se astfel ca un factor de coeziune națională și de maturizare a trăsăturilor națiunii noastre socialiste.

În același timp, experiența arată că locul ocupat astăzi în economia mondială și în circuitul economic mondial este dat, în măsură esențială, de nivelul și structura forțelor de producție ale fiecărei țări, de măsura în care acestea încorporează organic cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Odată cu dezvoltarea economică susținută, fiecare țară își creează disponibilități și resimte necesități tot mai mari pentru participarea de pe poziții de egalitate la schimburile economice internaționale.

Sporirea și folosirea eficientă a resurselor destinate dezvoltării

CONCEPȚIA promovată de secretarul general al partidului cu privire la rolul determinant al creșterii și modernizării forțelor de producție în dezvoltarea economico-socială și realizarea progresului economic și-a găsit concretizarea în strategia generală a partidului pentru făurirea unei economii moderne și puternice, bazată pe aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Ea s-a clădit pe ideile și tezele de bază ce au decurs, în mod logic, din concepția de ansamblu. Astfel, o primă concluzie și o coordonată de bază a strategiei promovate de partid constă în aceea că dezvoltarea economico-socială a țării nu poate fi susținută în mod trainic fără alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare, ca lege a reproducției socialiste lărgite. De aici a derivat întreaga politică de formare și folosire eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială a țării și de creștere a investițiilor alocate pentru dezvoltare economică și social-culturală.

În perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R., această orientare și-a găsit expresia în creșterea ratei acumulării la circa o treime în următoarele trei cincinale și la circa 30% în etapa actuală, opțiune de politică economică ce a condus la o creștere considerabilă a rolului investițiilor destinate dezvoltării economico-sociale. Așa cum se evidențiază din tabel, volumul investițiilor a crescut de la 361,8 miliarde lei în perioada 1951—1965 la 1811,7 miliarde lei în anii 1966—1980 ; în actualul deceniu, potrivit hotărîrilor Congreselor al XII-lea și al XIII-lea vor fi investite pentru dezvoltarea economico-socială circa 2 500 miliarde lei (1 150 miliarde lei în cincinalul actual și 1350—1400 miliarde în cincinalul 1986—1990). Ca urmare, a avut și are loc în continuare o creștere și modernizare puternică a bazei tehnico-materiale a țării, s-a accelerat ritmul de înzestrare a economiei naționale cu fonduri fixe — al căror volum a sporit de la un cincinal la altul. Edificator pentru potențialul tehnic actual al României este faptul că valoarea fondurilor fixe aflate în funcțiune în 1984 era de 2 614 miliarde lei față de numai 517 miliarde lei în 1965 din care 80% se află în dotarea ramurilor producției materiale. Se cuvine, de asemenea, menționat că peste 90% din fondurile fixe care funcționează în economie au fost create după anul 1965, iar 59% din fonduri sînt concretizate în mașini, utilaje, instalații, aparate de măsură și control și mijloace de transport. Edificator pentru intensitatea cu care s-a dezvoltat potențialul productiv al țării este și faptul că dacă în perioada 1945—1964 au intrat în producție numai 1371 capacități productive, în anii 1965—1984 numărul acestora a atins 8541, ceea ce înseamnă că, în medie, în această perioadă a fost pusă în funcțiune cîte o capacitate importantă pe zi. Directivele Congresului al XIII-lea prevăd continuarea cu consecvență a acestei politici și în anii cincinalului 1986—1990 ; pe baza investițiilor ce vor fi făcute în această perioadă valoarea fondurilor fixe urmează să ajungă la circa 3 500 miliarde lei, sau la circa 300 mii lei pe un lucrător ocupat în economie.

Industria — principal suport al progresului economico-social

ÎN DEPLIN acord cu concepția privind dezvoltarea și modernizarea susținută a forțelor de producție, secretarul general al partidului nostru a fundamentat teoria continuării ferme a politicii de industrializare a țării, ca pîrghie hotărîtoare a făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a noii

Creșterea potențialului economic al țării

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1983
1. Volumul total al investițiilor — mld. lei	61,5	100,2	199,7	330,8	549,0	931,9	655
2. Fonduri fixe puse în funcțiune — mld. lei	50,9	90,9	172,8	296,2	501,4	768,0	597,6
3. Numărul locurilor de muncă nou create — mii	825,4	300,8	1056,1	803,4	1192,1	1039,2	260,0
4. Dinamica înzestrării tehnice a muncii — % [1]).	112	126	135	148	153	152	126,3
5. Dinamica productivității muncii sociale — %	171	136	151	142	162	147	107,8
6. Sporul absolut al venitului național — mld. lei [2]).	33 [3])	27	51	66	150	146,7	148,9
7. Sporul producției industriale — mld. lei [2])	28,2 [3])	37,9	84,3	134,4	279,7	349,2	165,5

[1]) Calculat pe baza dinamicii fondurilor fixe și a populației ocupate — iar fiecare cincinal, față de cincinalul precedent
[2]) Sporul realizat în ultimul an al cincinalului față de ultimul an al cincinalului precedent
[3]) Calculat ca diferență între venitul național respectiv producția industrială din 1955 și 1950

orînduiri sociale. Ea s-a clădit pe realitățile și exigențele economiei românești, precum și pe analiza nuanțată și realistă a realizărilor obținute și a tendințelor conturate pe plan internațional, mai ales sub impulsul revoluției tehnico-științifice contemporane. Depășind și combătînd viziunile simpliste asupra procesului de industrializare, partidul nostru, secretarul său general, a conceput industrializarea ca un proces complex și de durată, bazat pe încorporarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane și pe o structură modernă și menit să reprezinte principalul factor al restructurării economiei naționale și al progresului economico-social.

Problemele dezvoltării și modernizării industriei au fost analizate în strînsă corelație cu sistemul diviziunii sociale a muncii în care fiecare ramură economică are un loc și funcții bine determinate, precum și în legătură cu relațiile de condiționare multilaterală care există între sectoarele reproducției socialiste și ramurile economiei naționale. În această perspectivă, vădesc o mare însemnătate teoretică și practică principiile fundamentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la interdependența dintre industrie și agricultură și la necesitatea asigurării unui raport optim între aceste două ramuri de bază ale economiei naționale, precum și la noua revoluție agrară.

Efectele propulsoare ale forțelor de producție asupra dezvoltării economico-sociale sînt concepute în strînsă legătură cu modul în care se asigură armonizarea legăturilor dintre toate elementele componente, de starea de concordanță și de realizarea interdependențelor obiective dintre mijloacele de muncă, obiectele muncii, sursele de energie, știința și forța de muncă. De asemenea, un element central al strategiei de dezvoltare îl reprezintă orientarea procesului de industrializare pe calea făuririi ramurilor de bază și a dezvoltării mai accentuate a ramurilor și subramurilor de mare tehnicitate — în primul rînd a celor care creează mijloacele de muncă avansate și determină în mod hotărîtor promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale. Este edificator în această privință faptul că în perioada 1966—1983, în timp ce industria s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 10%, construcțiile de mașini au crescut într-un ritm mediu anual de 13,8%, electrotehnica cu 15,2%, construcțiile metalice și produsele metalurgice au înregistrat un ritm mediu de 13,2%, iar industria chimică 13,4% — ritmuri sensibil mai mari în raport cu cele din anii premergători. Pe această bază, în 1985, industria construcțiilor de mașini va participa cu circa 68% la sporul producției industriale, iar industria chimică va avea o pondere în totalul producției industriale de 12%.

Totodată, ținînd seama de necesitățile crescînde ale economiei și de evoluțiile intervenite pe piața mondială s-a intensificat, mai ales în anii actualului cincinal, procesul de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energie, înscrisă pe primul plan al priorităților economice. Este important de menționat că prin planul pe anul 1985 se prevede asigurarea integrală din resurse interne a necesarului la plumb, zinc, aluminiu, lacuri și vopseluri, fire artificiale și sintetice. La alte produse (cărbuni, gaze naturale, laminate pline din oțel, cauciuc sintetic, celuloză și semiceluloză, lînă ș.a.,) gradul de acoperire va fi de peste 90%.

Potențialul preponderent calitativ al resurselor umane

EXPERIENȚA socială pune în evidență faptul că principala forță de producție a societății o reprezintă omul. Tocmai de aceea, folosirea deplină a forței de muncă, activitatea de recrutare, promovare și calificare a cadrelor în toate sectoarele vieții sociale a fost și este considerată de secretarul general al partidului nostru ca una din îndatoririle de prim ordin ale partidului și statului. Alocarea unei treimi din venitul național (în ultimele trei cincinale) pentru acumulare a asigurat crearea, în anii socialismului, a peste 5 milioane de noi locuri de muncă, numărul personalului muncitor sporind de la 1,3 milioane în 1945 la 4,3 milioane în 1965 și la circa 7,6 milioane în anul trecut. Totodată, ca urmare a dezvoltării învățămîntului, numărul cadrelor cu studii superioare a sporit de la 70 000 în 1945 la 230 000 în 1965 și apoi la 610 800 în cursul anului trecut.

Creșterea gradului de înzestrare a muncii cu fonduri fixe — în ultimele două cincinale înregistrîndu-se ritmurile cele mai ridicate : 8,8% — ridicarea nivelului de calificare și perfecționarea pregătirii profesionale au condus și la o creștere puternică a productivității muncii, care în industrie era de 5,4 ori în 1965 și de 16 ori în 1984 mai mare comparativ cu anul 1945. Pe această bază venitul național a crescut în 1984 față de 1945 de 32 de ori, produsul social de 28 de ori, producția industrială de 103 ori, iar cea agricolă de peste 7 ori. Față de 1965 venitul național era în 1983 de 2,6 ori mai mare, producția industrială de 3,1 ori, producția agricolă de 1,7 ori, iar comerțul exterior de peste 7 ori.

În concepția secretarului general al partidului nostru forțele de producție reprezintă o componentă foarte dinamică a societății, ele suferind modificări importante, cantitativ și calitativ, de la o etapă la alta. Factorul cel mai dinamic, care influențează asupra sistemului forțelor de producție îl reprezintă revoluția tehnico-științifică. Pornind de la premisa că pe plan mondial se prefigurează o nouă etapă sau o nouă revoluție tehnico-științifică, care va produce profunde transformări în structura industrială și economică a statelor, în dezvoltarea societății omenești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea întreprinderii de măsuri care să asigure dezvoltarea cercetării științifice, cunoașterea tainelor naturii și aplicarea largă a cuceririlor științifice și tehnice în producție. Au o însemnătate principială în acest sens orientările strategice formulate în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului cu privire la accentuarea laturilor calitative și a dezvoltării intensive a tuturor ramurilor industriale în viitorul cincinal, la orientarea fermă spre aplicarea în producție a noilor cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, precum și la faptul că dezvoltarea industriei se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, prin introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate. Momentul calitativ de bază îl prezintă încheierea, în linii generale, pînă în anul 1990, a reorganizării intensive a tuturor sectoarelor, astfel încît producția industriei românești să se ridice la un înalt nivel calitativ, comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic. Iată, așadar, configurate liniile de forță ale concepției românești privind dezvoltarea economico-socială a țării, remarcabilă prin realism, consecvență și continuitate, prin eficiența dovedită exemplar de succesele realizate în opera edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, concepție a cărui inspirator de largă viziune științifică și ardent spirit revoluționar este tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, personalitate marcantă a lumii contemporane.

Caracterul profund umanist al dezvoltării economico-sociale a României

Costinel LAZĂR

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN a înscris pe steagul său de luptă și și-a consacrat întreaga energie și acțiune construcției pe pămîntul patriei a unei societăți în care să fie lichidată pe vecie baza materială și socială a exploatării și asupririi, asigurîndu-se realizarea aspirațiilor de veacuri ale tuturor celor ce muncesc spre o viață mai bună, liberă și demnă. **„Țelul suprem al politicii noastre — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este omul, crearea condițiilor ca muncitorul, țăranul, intelectualul să se poată bucura de binefacerile civilizației. Pentru om făurim baza materială, dezvoltăm forțele de producție, perfecționăm relațiile de producție, căutăm să așezăm raporturile sociale pe baza principiilor marxist-leniniste, să înlăturăm tot ceea ce alterează sau umbrește idealul echității socialiste, al egalității în drepturi".**

Această coordonată majoră a întregii politici economice și sociale a P.C.R. cunoaște perioada cea mai dinamică de transformări înnoitoare odată cu Congresul al IX-lea al partidului, perioadă care se înscrie drept cea mai bogată în realizări din istoria făuririi socialismului în România. Fundamentarea și înfăptuirea strategiei progresului rapid și multilateral al României în ultimele două decenii s-au aflat sub impulsul gîndirii creatoare, profund novatoare, revoluționare și patriotice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, concepție în care grija față de om, de bunăstarea și fericirea sa, în concordanță deplină cu progresul economic, ocupă locul de frunte. Documentele congreselor și conferințelor naționale ale partidului din ultimii 20 de ani, celelalte documente programatice dau expresie gîndirii cutezătoare și activității practice de mare complexitate, animate de un înalt patriotism și profund umanism revoluționar, a secretarului general al P.C.R., puse în slujba edificării socialismului în patria noastră, făuririi unei înalte civilizații socialiste pentru toți fiii țării.

Contribuțiile de o mare valoare științifică, teoretică și practică, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, despre nivelul de trai și calitatea vieții reprezintă o teorie închegată și originală privind caracterul umanist revoluționar, propriu socialismului, al întregii dezvoltări economico-sociale. În cadrul acestei concepții și strategii, conducătorul partidului și statului nostru a situat la baza progresului multilateral al țării dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție. Prin politica sa clarvăzătoare, ancorată profund în realitățile țării, partidul nostru a conceput dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza industrializării socialiste nu ca un scop în sine, ci ca unica și sigura cale pentru progresul economico-social multilateral, ridicarea nivelului de trai al poporului și înflorirea multilaterală a personalității umane.

Sporirea veniturilor populației, expresie a calității muncii prestate

CREȘTEREA continuă și susținută a veniturilor obținute pe baza repartiției după muncă constituie o trăsătură fundamentală care evidențiază, prin însăși evoluția înregistrată de indicatorii respectivi, caracterul profund umanist al dezvoltării economico-sociale a țării noastre. Retribuția medie netă a personalului muncitor (tabelul nr. 1) aproape se triplează la sfîrșitul acestui cincinal față de nivelul atins în 1965 și întrece de circa 9 ori pe cea din 1950. S-a modificat, în consecință, în mod radical și rapid, cu deosebire după anul 1965, structura personalului muncitor pe grupe de retribuții nete realizate (tabelul nr. 2). Tendințe similare, și chiar mai rapide ca dinamică, înregistrează evoluția veniturilor țărănimii din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăria personală pe o persoană ocupată. Redăm, pentru comparație, și următorul fapt: fondul de retribuire a personalului muncitor prevăzut în planul național unic pe anul 1985 este de 298,8 mld. lei, sumă ce întrece cu peste 40% întregul venit național al țării din anul 1970.

Acești indicatori oglindesc un salt considerabil pe planul veniturilor obținute din muncă, ca o consecință nemijlocită a dezvoltării economice a țării, a creșterii productivității muncii. Se impune a fi subliniat faptul că o puternică creștere a veniturilor s-a înregistrat în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., ca urmare a cursului deosebit de intens spre modernizare și eficiență în economie, spre dezvoltarea teritorială a forțelor de producție și ridicarea calitativă a forței de muncă în toate domeniile de activitate și pe întregul cuprins al țării.

În cincinalul actual, majorarea veniturilor și evoluția indicelui de prețuri în conformitate cu prevederile din plan asigură o creștere, în 1985 față de 1980, a retribuției reale cu circa 8%, iar a veniturilor reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, calculate pe o persoană activă, cu 12,2%.

În concordanță cu esența noului mecanism economico-financiar, retribuția și sistemul de retribuire au fost așezate pe principii economice, făurindu-se un sistem de cointeresare materială indestructibil legat de munca efectiv prestată, de eforturile reale depuse de fiecare om al muncii, materializate în rezultate concrete, în valori de întrebuințare și servicii în strictă concordanță cu nevoia socială. S-a trecut la aplicarea generalizată a formei de retribuire în acord global în unitățile economice din toate sectoarele. Veniturile din muncă au fost astfel mai strîns corelate cu rezultatele creșterii eficienței economice, aspect materializat prin introducerea și perfecționarea sistemului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiului și la împărțirea beneficiului. O mare atenție a acordat partidul nostru, secretarul său general, stabilirii unei proporții judicioase în repartizarea fondului de consum, în direcția optimizării proporției între veniturile directe provenite pe baza retribuirii după muncă și cele din fondurile sociale.

Congresul al XIII-lea al P.C.R., aprobînd Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare a calității vieții în perioada 1986—1990 a stabilit măsurile pentru a asigura menținerea nivelului de trai realizat și ridicarea lui în continuare. Astfel, vor crește veniturile populației, retribuția reală și veniturile reale ale țărănimii pe măsura sporirii venitului național, a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție, a dezvoltării generale a societății, realizîndu-se o corelație corespunzătoare între fondurile alocate pentru ridicarea nivelului de trai și sursele de aco-

Tabelul nr. 1

Retribuția medie netă a personalului muncitor (lei lunar)

1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1984	1985
337	499	802	1 028	1 289	1 595	2 238	2 925	3 000

Tabelul nr. 2

Repartizarea personalului muncitor pe grupe de retribuții nete realizate (în %)

	Martie 1965	Iunie 1970	Martie 1974	Martie 1980	Martie 1983
Total personal muncitor	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Pînă la 1 300 lei	83,8	61,5	48,9	3,8	—
1 301—1 501 lei	8,0	14,1	17,7	8,2	4,0
1 501—1 700 lei	3,6	8,8	11,3	13,1	5,9
1 701—2 000 lei	2,5	7,3	10,1	23,5	17,0
2 001—2 500 lei	1,6	5,4	7,7	28,8	34,5
Peste 2 500 lei	0,5	2,9	4,3	22,6	38,4

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1984, p. 66.

perire a acestora. Se vor asigura, în continuare, prin aplicarea fermă a principiilor sistemului socialist de retribuire, corelații stimulative între veniturile diferitelor categorii de personal.

Veniturile populației obținute ca urmare a retribuției după muncă sînt într-o legătură strînsă și cu altă latură de mare însemnătate a umanismului dezvoltării economico-sociale a țării și anume cu asigurarea garantată a dreptului la muncă pentru toți cetățenii capabili de muncă, potrivit aptitudinilor acestora și cerințelor economiei naționale. Au fost create în perioada 1950—1983 aproape 5,5 milioane noi locuri de muncă, numărul mediu anual al personalului muncitor sporind de la 2 123 mii în 1950 și 4 305,3 mii în 1965, la 7 600,1 mii în 1983. Trebuie subliniat în același timp și faptul că, deși în primii ani ai actualului cincinal a trebuit să facem față unor greutăți, să soluționăm unele contradicții care au apărut în economia noastră, au fost asigurate și în aceste condiții noi locuri de muncă.

Venituri bănești importante și în creștere continuă și rapidă obține populația din fondurile sociale. Astfel, volumul acestor venituri obținute prin asigurările sociale de stat s-a ridicat de la 826,8 mil. lei în 1950, la 5 195 mil. lei în 1965 și la 30 746,2 mil. lei în 1983, al celor care reprezintă alocația de stat și alte ajutoare pentru copii de la 55,9 mil. lei în 1950, la 2 715,2 mil. lei în 1965 și la 14 291 mil. lei în 1983, iar volumul pensiilor și ajutoarelor I.O.V.R., militari și alte persoane, precum și pentru asistență socială a crescut de la 351,7 mil. lei în 1950, la 883,7 mil. lei în 1965 și la 2 538,2 mil. lei în 1983. Se cere, de asemenea, subliniat și faptul că pensia medie lunară de asigurări sociale de stat pentru limită de vîrstă și vechime integrală în muncă a crescut de la 898 lei în 1970 la 1 547 lei în 1983, iar începînd de la 1 august 1984, pe baza aplicării măsurilor de majorare a pensiilor, aceasta a ajuns la 1 740 lei .

Diversificare și accesibilitate largă la servicii și bunuri de consum

DEZVOLTAREA puternică a industriei bunurilor de consum, a agriculturii și activităților prestatoare de servicii către populație, concomitent cu sporirea veniturilor tuturor oamenilor muncii, a lărgit considerabil accesul acestora la un volum sporit, în dinamică rapidă și tot mai diversificat, de mărfuri de uz curent, de folosință îndelungată și de servicii. Ca urmare, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist a sporit de la 12,1 mld. lei în 1950, la 63,7 mld. lei în 1965, la 259,3 mld. lei în 1983 și la 273,5 mld. lei cît este planificat în 1985, iar volumul serviciilor prestate populației de către unitățile socialiste de la 9,3 mld. lei în 1965, la 54,8 mld. în 1983. Producția de încălțăminte a țării, bunăoară, asigură un consum anual de 3,5—4 perechi de încălțăminte pe locuitor, iar în domeniul îmbrăcămintei se realizează un bogat sortiment de țesături, confecții, tricotaje.

Creșterea puterii de cumpărare a populației în ce privește bunurile de folosință îndelungată (tabelul nr. 3) reflectă pregnant procesul micșorării diferențelor dintre categoriile sociale, de apropiere a condițiilor lor de viață. Așa, de pildă, dacă în anul 1955, doar una din 8 familii avea aparat de radio, aspirator — una din 446, mașină de spălat rufe — una din 625, autoturism — una din 1 532, în 1984 una din două familii avea aparat de radio, televizor și frigider, două din cinci familii aveau mașină de spălat rufe, una din cinci familii avea aspirator și una din zece familii avea autoturism.

În cincinalul 1986—1990, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist va spori, potrivit Directivelor celui de al XIII-lea Congres, cu 9—10% comparativ cu nivelul din anul 1985. O atenție deosebită se va acorda introducerii în fabricație a unor bunuri de folosință îndelungată cu caracteristici tehnice superioare. Volumul prestărilor de servicii — ca atribut al unui nivel superior de civilizație — va spori cu 68—76% prin diversificarea și creșterea prioritară a celor solicitate mai intens de populație. Perspectiva dezvoltării economico-sociale a României pînă în anul 2000 va permite, în condițiile realizării unei înalte calități a vieții, satisfacerea cerințelor de consum în conformitate cu normele științific determinate, înflorirea deplină, fizică și intelectuală, a personalității umane.

Învățămîntul, cultura — factori de progres

UN OBIECTIV esențial îl constituie ridicarea nivelului general de instruire a populației, asigurarea unui grad de cultură tot mai înalt pentru cetățenii țării, formarea omului nou, cu larg orizont științific, cultural, politic. După cum se știe, vechea orînduire ne-a lăsat o grea moștenire în ce privește învățămîntul și pregătirea culturală a populației. Prin mari și perseverente eforturi din partea societății — concretizate și în faptul că cheltuielile finanțate de la bugetul de stat pentru învățămînt, cultură și artă au crescut de la 1 532,4 mil. lei în 1950 și 7 270,5 mil. lei în 1965, la 18 175,4 mil. lei în 1983 — într-o perioadă istorică scurtă s-a dezvoltat puternic și s-a perfecționat rețeaua de instrucție publică, România situîndu-se astăzi printre țările cu un învățămînt dezvoltat ; s-a înfăptuit o amplă și profundă revoluție culturală, o vastă activitate de educație a maselor largi populare. Generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani asigură un nivel ridicat de instruire și educare a tuturor viitorilor cetățeni. Învățămîntul liceal de 12 clase este urmat de peste 50% din tineretul țării, iar populația școlară totală a reprezentat în anul trecut de învățămînt circa 5,6 mil. Numărul elevilor din licee, școli profesionale și școli de maiștri a sporit de peste 16 ori în anul școlar 1983—1984 față de 1938—1939, iar al studenților a crescut de la 26 489 la 174 042. La 1 000 de locuitori reveneau, în aceiași ani, un număr de 2 005 elevi și 77 de studenți comparativ cu 1 067 elevi și 17 studenți.

Tabelul nr. 3

Dinamica înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată, la 1 000 locuitori (în %)

Perioada	Aparate de radio	Televizoare	Frigidere	Mașini de gătit cu gaze	Mașini de spălat rufe	Aspiratoare de praf	Autoturisme
1983/1965	211	752	833	292	542	490	31 ori
1983/1970	146	265	331	209	271	230	581
1983/1975	127	149	186	140	183	166	272

Sursa datelor : Anuarul statistic al R.S. România, 1984, p. 49.

Sugestiv este și faptul că în economie lucrează peste 600 000 de cadre cu studii superioare, cea mai mare parte formată în anii construcției socialiste. Țara noastră dispune totodată în prezent de un vast sistem de așezăminte culturale la orașe și sate, care asigură condițiile necesare îmbogățirii vieții spirituale a întregului popor.

În perioada următorilor 15 ani, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R., perfecționarea învățămîntului și pregătirea temeinică a forței de muncă a tineretului potrivit noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale, exigențelor științei și tehnicii moderne, va contri-

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

Satisfacerea în tot mai mare măsură a cerințelor materiale și spirituale ale oamenilor muncii, țelul suprem al politicii promovate consecvent de partidul nostru, de secretarul său general, constituie linia directoare a dezvoltării ramurilor industriei bunurilor de consum, a ridicării calității și diversificării sortimentale a produselor

bui atît la afirmarea plenară a personalității umane, la satisfacerea în condiții superioare a cerințelor generale ale societății, cît și la o modificare calitativă în caracterul diviziunii sociale a muncii. Astfel, generalizarea învățămîntului de 12 ani în deceniul 1991—2000 este o măsură de importanță deosebită prin consecințele sale, la înălțimile cerințelor și exigențelor etapei marcate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. Se vor crea, în continuare, condiții pentru dezvoltarea culturii și artei socialiste, înflorirea întregii vieți spirituale a poporului, intensificîndu-se activitatea de formare a oamenilor muncii în spiritul principiilor eticii și echității socialiste.

Manifestînd o grijă deosebită față de om — suprema valoare în societatea noastră socialistă — politica economică și socială a partidului cuprinde, ca parte indestructibilă, asigurarea sănătății populației, îmbunătățirea condițiilor de muncă, de odihnă, ocrotirea familiei și creșterea tinerelor generații. Dacă ne referim, de exemplu, la baza materială afectată acestor destinații, este de remarcat construirea a peste 100 spitale moderne în anii socialismului, repartizate în toate județele ; a sporit rapid numărul personalului medical. S-au extins continuu activitatea de protecție a muncii, eforturile de a găsi metode și mijloace noi, eficiente pentru prevenirea accidentelor în producție și a bolilor profesionale, pentru promovarea largă a măsurilor de protecție și securitate a muncii. De remarcat este și faptul că s-a generalizat săptămîna de lucru de 46 de ore.

O elocventă expresie a umanismului dezvoltării economico-sociale a țării, a preocupării societății pentru creșterea continuă a nivelului de trai o constituie îmbunătățirea condițiilor de locuit ale oamenilor muncii, ridicarea gradului de urbanizare și sistematizarea localităților. Congresul al IX-lea al P.C.R. este, și din acest punct de vedere, un moment de referință. În prezent, zilnic se mută în case noi în medie 500 de familii, față de numai 26 în 1950 și 142 în 1965. Ponderea populației care s-a mutat în case construite în anii socialismului a crescut continuu, în prezent fiind de peste 80%. S-a îmbunătățit, în același timp, structura fondului locativ, semnificînd ridicarea gradului de confort. În condițiile dinamicii deosebite a construcției de locuințe, ponderea apartamentelor cu o cameră a scăzut de la 46,6% în 1950, la 12,2% în 1965 și la 11,7% în 1983, iar a celor cu 3 camere și mai multe s-a ridicat de la 9,8% în 1950, la 28,2% în 1965 și la 46,5% în 1983. Crește numărul localităților agroindustriale în care se îmbină armonios elemente ale activității industriale cu cele agrare, ale cvilizației de tip urban, cu cea de tip rural. În ceea ce privește perspectiva, în anii 1986—1990 se vor construi 750 000 de apartamente, iar pînă în anul 2000 va fi soluționată pe deplin problema locuințelor în țara noastră. Se va acorda, în același timp, o atenție deosebită organizării teritoriale și sistematizării tuturor localităților țării, continuîndu-se acțiunea de dezvoltare a activităților industriale în toate localitățile.

DESIGUR, componentele și laturile care evidențiază, prin intensitatea și dinamica rapidă cu care se manifestă, umanismul revoluționar al întregii dezvoltări economico-sociale a țării, politica clarvăzătoare a partidului, sînt numeroase și de mare complexitate. Chiar și numai laturile asupra cărora ne-am oprit demonstrează cu claritate că beneficiarii nemijlociți a tot ceea ce făuresc cu mintea și cu brațele lor, prin efortul lor conștient pentru cauza socialismului, sînt toți cetățenii în tripla calitate de producători, proprietari și beneficiari.

Finalitatea socială a orientărilor și sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a țării reprezintă o materializare pe un plan superior a umanismului politicii partidului, a concepției avansate a secretarului general al partidului, privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei. **„Tot ceea ce creăm în România** — sublinia la Congresul al XIII-lea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este destinat dezvoltării generale a patriei și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România".** Aceste prevederi, prin realismul cu care au fost fundamentate, deci prin garanția îndeplinirii lor, deschid întregului popor ample perspective pentru o nouă calitate a vieții, pentru o puternică înflorire a civilizației socialiste.

ÎNALTĂ APRECIERE ȘI CONSIDERAȚIE PENTRU GÎNDIREA ȘI ACTIVITATEA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

„Oamenii sovietici evidențiază cu bucurie realizările obținute, în cele patru decenii de putere populară, sub conducerea partidului comunist, de clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea din România în construcția socialistă.

Oamenii muncii sovietici se pronunță în mod constant pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Partidul Comunist Român, dintre țările și popoarele noastre".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST AL UNIUNII SOVIETICE

„În cei 40 de ani de existență a statului socialist, poporul român — sub conducerea Partidului Comunist — a obținut rezultate remarcabile. Într-o perioadă istorică scurtă România a devenit o țară socialistă dezvoltată din punct de vedere industrial și agricol. În Republica Socialistă Cehoslovacă ne bucurăm sincer de aceste rezultate și vă felicităm în mod cordial pentru ele.

O semnificație deosebită pentru dezvoltarea în continuare a colaborării dintre partidele și țările noastre o are înfăptuirea sarcinilor ce decurg din întîlnirile conducătorilor noștri, tovarășul Gustav Husak și tovarășul Nicolae Ceaușescu".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST DIN CEHOSLOVACIA

„Prețuim în cel mai înalt grad politica de pace și numeroasele inițiative ale României socialiste în favoarea destinderii, opririi nesăbuitei curse a înarmărilor. Apreciem, de asemenea, activitatea susținută pe care o desfășurați pentru crearea unei noi ordini economice internaționale, în scopul reducerii decalajului tot mai accentuat dintre țările bogate și cele sărace, în lupta pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. În toată această activitate susținută, trebuie recunoscut marele aport al tovarășului Nicolae Ceaușescu".

DOLORES IBARRURI
președintele Partidului Comunist din Spania

GERARDO IGLESIAS
secretar general al Partidului Comunist din Spania

„Relațiile de prietenie și colaborare dintre R.P.D. Coreeană și România, statornicite personal de către tovarășul Kim Ir Sen, conducătorul iubit și stimat al poporului nostru, și tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul eminent al poporului român, sînt cele mai sincere și trainice. Întîlnirea și convorbirile istorice care au avut loc la București între tovarășul Kim Ir Sen, marele conducător, și stimatul tovarăș Nicolae Ceaușescu, au constituit un eveniment epocal pentru dezvoltarea pe o treaptă nouă, și mai înaltă, a prieteniei și unității dintre cele două partide, țări și popoare".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCII DIN COREEA

„Noi urmărim cu atenție eforturile pe care oamenii muncii din România, conduși de Partidul Comunist Român, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, le depun pentru dezvoltarea în continuare cu succes a țării și ne bucură sincer toate victoriile obținute.

Sîntem profund convinși că dezvoltarea relațiilor noastre pe aceste baze, stabilite de tovarășul Tito și tovarășul Ceaușescu, exprimă interesele trainice ale popoarelor și naționalităților din Iugoslavia și ale poporului român".

PREZIDIUL COMITETULUI CENTRAL AL UNIUNII COMUNIȘTILOR DIN IUGOSLAVIA

„Sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă s-a făurit baza trainică, solidă pe care se edifică România socialistă, ca țară prosperă hotărîtă să înfăptuiască idealurile socialismului.

Vă doresc dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, mulți ani de deplină sănătate pentru ca poporul și partidul dumneavoastră să se poată bucura în continuare de conducerea dumneavoastră înțeleaptă și clarvăzătoare.

ROBERT GABRIEL MUGABE
președintele Uniunii Naționale Africane din Zimbabwe — Frontul Patriotic

„Noi sprijinim din toată inima numeroasele inițiative ale tovarășului Nicolae Ceaușescu vizînd întărirea păcii în Europa și în lume și crearea condițiilor pentru dezvoltarea relațiilor de egalitate între toate statele.

Pentru a se pune capăt foametei și sărăciei în lume, este absolut necesar să se oprească cursa înarmărilor. Inițiativele românești sînt foarte importante pentru atingerea acestui țel".

MARKO MAZELAND
președintele Partidului Pacifist Socialist din Olanda

„România socialistă poate fi mîndră de realizările sale istorice și de dinamica progresului înregistrat în toate domeniile vieții. Energia harnicului popor român, potențialul său intelectual și voința nestrămutată în lupta pentru victoria idealurilor socialismului sînt puse cu succes în slujba realizării sarcinilor măreț trasate de către partidul dumneavoastră, condus de două decenii de eminentul fiu al poporului român, de bărbatul de stat și activistul de seamă al mișcării muncitorești internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC UNIT POLONEZ

„Apreciem cu satisfacție succesele importante obținute de poporul român, sub conducerea partidului său comunist, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în edificarea socialismului, care au dus la profunde transformări economice și sociale, deschizînd drumul spre o viață nouă".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST DIN CUBA

„În anii construcției socialiste, în mod deosebit în anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., Partidul Comunist Român, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, aplicînd în mod creator adevărurile universale ale marxismului la realitățile concrete din propria țară, și-a elaborat în mod independent și de sine stătător linia, orientările și măsurile politice privind revoluția și construcția socialistă, a valorificat din plin înțelepciunea și talentul oamenilor muncii, ca stăpîni pe propria lor soartă, a înfăptuit profunde transformări revoluționare în economia națională și în întreaga societate, făcînd ca dezvoltarea țării să intre într-o etapă cu totul nouă".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST CHINEZ

„În ultimele patru decenii relațiile de prietenie și colaborare dintre Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România s-au extins și aprofundat. O influență deosebit de favorabilă pentru continua lor dezvoltare o au întîlnirile frecvente și convorbirile de lucru dintre tovarășul Todor Jivkov și tovarășul Nicolae Ceaușescu. În prezent, colaborarea multilaterală bulgaro-română în continuă dezvoltare cunoaște o nouă etapă".

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST BULGAR

„Obținute de România cu mari eforturi proprii și sacrificii, rezultatele istorice, de mare prestigiu, în multilaterala sa dezvoltare internă și în promovarea unei politici internaționale dinamice în perioada de cînd prietenul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului, constituie o mîndrie pentru poporul român, demn, inteligent și muncitor, cît și un exemplu pentru multe țări ale lumii care luptă pentru dezvoltarea lor liberă și independentă".

JOSE FIGUERES FERRER
președintele Partidului Eliberării Naționale din Costa Rica

„România, sub conducerea luminată a președintelui Ceaușescu, a trasat un drum nou care, într-adevăr, se impune și este urmărit în toate țările lumii cu o atenție deosebită pentru că contribuie continuu și neabătut la marea cauză a destinderii și păcii".

ANDREAS PAPANDREU
prim-ministru al Republicii Elene

„Partidul nostru și poporul irakian urmăresc cu satisfacție și apreciază politica activă dusă de România, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, precum și numeroasele inițiative care vizează soluționarea problemelor internaționale contemporane, consolidarea independenței naționale, afirmarea în relațiile internaționale a principiilor egalității în drepturi, avantajului reciproc, respectării suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, rezolvarea pe cale pașnică a conflictelor și problemelor internaționale litigioase, diminuarea încordării internaționale, reducerea cursei înarmărilor, dezarmarea nucleară și revenirea la politica de destindere în viața internațională".

CONDUCEREA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI BAAS ARAB SOCIALIST DIN IRAK

„Poporul vietnamez se bucură din toată inima și dă o înaltă apreciere acestor uriașe realizări ale Republicii Socialiste România și urează sincer poporului român, ca, sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, să obțină noi succese în activitatea de făurire a societății socialiste dezvoltate în patria sa iubită".

LE DUAN
secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam

„Folosesc acest prilej pentru a vă reînnoi deosebitul nostru respect și aprecierea față de poziția dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, a partidului, guvernului și poporului român, privind cauza dreaptă a poporului nostru arab palestinian. Vă rog să-mi permiteți ca, în mod deosebit, să vă felicit din inimă pentru încrederea pe care o au în dumneavoastră, în conducerea dumneavoastră poporul român și partidul său revoluționar".

YASSER ARAFAT
președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, comandant suprem al Forțelor Revoluției Palestiniene

„În acest moment solemn, exprimăm poporului român, Partidului Comunist Român, precum și dumneavoastră personal asigurările sincerei noastre prietenii și sprijinul nostru ferm pentru eforturile neobosite pe care nu încetați să le depuneți pentru întărirea socialismului în lume".

MATHIEU KÉRÉKOU
președintele Comitetului Central al Partidului Revoluției Populare din Benin, președintele Republicii, șef al statului, președintele Consiliului Executiv Național

„În ultimul an, țara dumneavoastră a continuat să aducă contribuții importante la slăbirea încordării și rezolvarea problemelor pe plan internațional. Noi prețuim mult dialogul între cele două guverne în interesul întăririi securității și păcii în lume".

RONALD REAGAN

„Noi în Sri Lanka urmărim cu deosebit interes progresele economice și sociale înregistrate de Republica Socialistă România, sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă, precum și inițiativele dumneavoastră de promovare a unei mai bune înțelegeri între națiuni".

J. R. JAYEWARDENE
președintele Republicii Democratice Socialiste Sri Lanka

„De-a lungul anilor, poporul român, condus de Partidul Comunist Român, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a construit o societate socialistă înaintată, bazată pe umanism și bunăstare, care se consolidează pe zi ce trece, datorită muncii asidue pline de abnegație a maselor largi muncitoare.

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI FRELIMO DIN MOZAMBIC

„M-a impresionat personalitatea președintelui Ceaușescu și rămîn cu impresii deosebite despre cel ce se află la conducerea României, țară dornică să-și dezvolte cooperarea ei cu alte națiuni. România depune eforturi susținute pentru consolidarea păcii și înțelegerii, inclusiv prin numeroasele contacte directe care duc la dezvoltarea colaborării bilaterale, a cooperării internaționale".

MARGARET THATCHER
primul ministru al Marii Britanii

„Opera pe care partidul dumneavoastră a realizat-o în acești 40 de ani, în toate domeniile, este măreață și profundă. Ați asigurat independența țării dumneavoastră, lichidînd subdezvoltarea și înapoierea de mai multe secole. Ați edificat o industrie puternică și ați modernizat agricultura dumneavoastră, care se distinge printr-un înalt randament. Dumneavoastră ați asigurat poporului dreptul la pîine, muncă, educație și libertate. Într-un cuvînt, în ciuda dificultăților și obstacolelor, ați reușit edificarea societății socialiste bazate pe dreptate și fericire, la care aspiră toate popoarele".

ALI YATA
secretar general al Comitetului Central al Partidului Progresului și Socialismului din Maroc

Președintele Nicolae Ceaușescu — promotor consecvent al unei politici de pace și colaborare între toate statele

Petre TĂNĂSIE

CONGRESUL al XIII-lea al Partidului Comunist Român a relevat bilanțul uriașelor realizări obținute de poporul român în dezvoltarea economică și socială a României socialiste, precum și în vasta activitate internațională a partidului și statului nostru puse în slujba păcii, colaborării și înțelegerii între toate națiunile lumii. În Rezoluția adoptată la încheierea lucrărilor sale, Congresul a apreciat că „dinamismul și realismul politicii externe a partidului și statului nostru, prestigiul înalt de care se bucură România în lume au fost și sînt organic legate de contribuția tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — proeminentă personalitate a lumii contemporane, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești internaționale — care, prin gîndirea și acțiunea sa politică revoluționară, creatoare, pătrunsă de înaltă răspundere față de destinele poporului român, ale tuturor popoarelor lumii, a elaborat în mod magistral strategia participării active a țării noastre la rezolvarea problemelor complexe care confruntă omenirea, la lupta pentru pace, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră".

Prin această apreciere, Congresul a dat expresie înaltei prețuiri pe care întregul popor român o dă prodigioasei activități revoluționare pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o desfășoară de aproape două decenii în fruntea partidului nostru. În acești 20 de ani, sub impulsul gîndirii cutezătoare și acțiunii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, România s-a afirmat constant printr-o prezență vie pe arena mondială, ca un factor dintre cei mai activi în frontul forțelor înaintate care luptă pentru cauza păcii și progresului omenirii. Ca urmare, țara noastră se bucură astăzi de un înalt și binemeritat prestigiu, numărul prietenilor săi a crescut mereu pe toate meridianele globului, numele ei este bine cunoscut, iar glasul său este ascultat și apreciat.

Pe baza orientărilor imprimate politicii externe românești de președintele Nicolae Ceaușescu, România apare astăzi în lume ca o țară pe a cărei colaborare te poți bizui, ca un partener care își respectă angajamentele asumate, condus de comandamente politice, economice, ideologice și morale care promovează egalitatea și echitatea.

Amploarea luată de raporturile de prietenie și colaborare ale țării noastre cu celelalte țări, ca și desfășurarea evenimentelor internaționale au confirmat caracterul profund științific și realist al analizei făcute lumii contemporane de secretarul general al partidului, marea sa capacitate de previziune și determinare a elementelor nodale și priorităților de care depinde soluționarea problemelor existente în relațiile interstatale, în concordanță cu interesele și aspirațiile tuturor popoarelor.

În concepția și acțiunea practică a președintelui Nicolae Ceaușescu, politica externă a României se îmbină organic, într-o unitate dialectică, cu politica internă a partidului și statului nostru. În această concepție, preocuparea pentru crearea unei situații internaționale de pace, independență, destindere și colaborare decurge din interesul vital al poporului român de a valorifica toate energiile pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Această îngemănare a răspunderilor naționale cu cele internaționale dă glas aspirațiilor fundamentale ale poporului român, corespunzînd în același timp pe deplin intereselor generale ale socialismului, progresului și păcii.

Pe baza acestor orientări, România a promovat linia unei largi deschideri internaționale, a unei participări active la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Roadele promovării acestei linii le remarcăm în relațiile politice și diplomatice cu 140 de state, față de numai 67 în 1965, în raporturile economice cu peste 150 de țări, în legăturile strînse culturale, științifice și în alte domenii cu un număr mare de țări de pe toate continentele. În dezvoltarea acestor relații de prietenie și colaborare preocuparea centrală a fost, pe baza orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovarea largă și eficientă a schimburilor comerciale și a cooperării economice. Această orientare s-a concretizat în creșterea substanțială a volumului comerțului exterior al României, în angajarea ei în prezent în peste 470 acțiuni de cooperare economică, între care 5 societăți mixte de producție în România, 27 societăți mixte de producție și 37 societăți comerciale mixte și proprii, precum și societăți bancare în străinătate, 225 obiective economice complexe construite în alte țări. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi datorăm nemijlocit atît concepția despre cooperarea economică, conținutul bogat de căi și mijloace pentru realizarea ei, cît și acțiunea directă practică pentru promovarea ei în raporturile cu cît mai multe state. Perspective largi s-au deschis acestei cooperări prin acordurile-program pe termen lung semnate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducătorii unui mare număr de țări.

România pune în centrul activității sale internaționale dezvoltarea și întărirea relațiilor de prietenie, solidaritate și colaborare cu toate țările socialiste și în primul rînd cu țările vecine, participă la activitatea C.A.E.R., a Tratatului de la Varșovia. Este cunoscută consecvența cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu militează pentru statornicirea între țările socialiste a unor raporturi internaționale noi, de tip superior, bazate pe deplină egalitate în drepturi, pe neamestecul sub nici o formă în treburile interne, pe echitate și întrajutorare, pe libera alegere a formelor și metodelor de construire a noii orînduiri. Pe această bază, țara noastră militează pentru întărirea solidarității și conlucrării țărilor socialiste în acțiunea de realizare a țelurilor generale ale socialismului și păcii în lume.

În baza concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu o evoluție extrem de dinamică au cunoscut relațiile României cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu țările mici și mijlocii. Dezvoltarea largă a prieteniei și colaborării cu noile state independente, cu toate țările în curs de dezvoltare și nealiniate a devenit una din orientările fundamentale ale activității internaționale a partidului și statului nostru, în ultimele două decenii realizîndu-se un adevărat salt calitativ în relațiile politice, economice și culturale cu țările Asiei, Africii și Americii Latine. Semnificativ este, în această privință, faptul că România întreține în prezent relații diplomatice cu aproape 100 țări în curs de dezvoltare, față de numai 30 în 1964. Ea se întîlnește cu aceste țări, atît bilateral cît și în grupul „celor 77", pe o linie de convergență de țeluri și interese, în principal pentru accelerarea progresului economic și social, depășirea decalajelor dintre țările bogate și țările sărace, edificarea noii ordini economice internaționale, lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, democratizarea vieții internaționale.

România dezvoltă, totodată, relații în diverse domenii de activitate și cu țările capitaliste dezvoltate, considerînd că, în condițiile existenței în lumea contemporană a țărilor cu sisteme social-politice diferite, nu există altă alternativă decît să se țină seama de realitățile obiective și să se acționeze în spiritul principiilor coexistenței pașnice. În acest cadru, raporturile țării noastre cu țările capitaliste dezvoltate din Europa și din alte regiuni ale lumii constituie o parte însemnată a ansamblului relațiilor ei internaționale în domeniul politic, economic, tehnico-științific și pe alte planuri.

Pentru aprofundarea raporturilor de conlucrare activă ale României cu celelalte state, tovarășul Nicolae Ceaușescu a

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

Propunerile realiste, constructive, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, acțiunile consecvente ale poporului român în favoarea opririi cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare se bucură de o largă apreciere și recunoaștere din partea tuturor forțelor conștiente de capacitatea popoarelor de a asigura triumful păcii și colaborării în lume

imprimat un conținut nou și a conferit largi dimensiuni diplomației la nivel înalt, dialogului între factorii de maximă răspundere în stat, care în activitatea României a devenit instrument hotărîtor de impulsionare a relațiilor, formă superior angajantă de identificare și stimulare a tuturor punților de înțelegere și colaborare între națiuni.

Președintele Nicolae Ceaușescu concepe dezvoltarea continuă a relațiilor bilaterale ale României cu toate statele lumii ca o însemnată contribuție atît la progresul economic și social al țării, cît și la întărirea păcii, înțelegerii și colaborării internaționale. Afirmîndu-se ca o personalitate proeminentă a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus contribuții de valoare inestimabilă la formularea unei concepții noi, originale, realiste, în problemele de maximă complexitate ale lumii de azi. Ghidată de această concepție, politica externă a României socialiste capătă valențe noi în eforturile care se desfășoară pe plan internațional pentru soluționarea acestor probleme în interesul popoarelor, al progresului și civilizației omenirii.

Apreciind că în viața internațională s-a ajuns în ultimii ani la o încordare fără precedent în perioada postbelică, președintele României atrage permanent atenția asupra principalelor surse care o alimentează : intensificarea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, activizarea politicii de menținere și chiar de întărire a sferelor de influență și dominație, recurgerea la acte de forță, perpetuarea unor conflicte militare între state și apariția altora noi, adîncirea crizei economice mondiale, adîncirea decalajelor și contradicțiilor dintre țările bogate și țările sărace.

În situația în care arsenalele nucleare care s-au acumulat pot distruge de mai multe ori întreaga omenire, problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea marelui deziderat al dezarmării, în primul rînd al dezarmării nucleare, apărarea dreptului fundamental al omului — dreptul la viață, la pace, la existență liberă. Ca urmare, ea a devenit preocuparea centrală a politicii externe românești. Președintele Nicolae Ceaușescu avertizează cu insistență că escaladarea cursei înarmărilor este o mare amenințare pentru securitatea și viața popoarelor, că un nou război mondial ar fi inevitabil un război nuclear, care ar pune în primejdie însești condițiile vieții pe Pămînt. Conștient de amploarea acestei amenințări, conducătorul partidului și statului nostru s-a afirmat ca un exponent de vază și un promotor înflăcărat al cauzei dezarmării, elaborînd o concepție originală și inițiind un program cuprinzător de măsuri pe care le-a supus atenției întregii lumi. Propunerile cuprinse în acest program se bucură de un larg ecou pe plan internațional, răspunzînd aspirațiilor popoarelor dornice să-și folosească resursele și capacitățile creatoare pentru cauza progresului și prosperității, nu a războiului și distrugerii omenirii.

Un loc de prim ordin în politica externă a partidului și statului nostru îl ocupă întărirea păcii, securității și colaborării în Europa. În istoria relațiilor intereuropene postbelice s-a înscris cu litere de aur aportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la normalizarea acestor relații, la întărirea securității și dezvoltarea colaborării, la trecerea de la perioada de război rece la cea de destindere, la pregătirea și desfășurarea Conferinței de la Helsinki și a altor reuniuni europene.

În zilele noastre, cînd situația în Europa a devenit deosebit de periculoasă, cînd există două blocuri militare opuse și uriașe arsenale de arme, inclusiv nucleare, cînd se amplasează de către S.U.A. rachete cu rază medie de acțiune și se aplică contramăsurile nucleare anunțate de U.R.S.S., președintele Nicolae Ceaușescu depune eforturi stăruitoare, neobosite, desfășoară o largă activitate internațională pentru a se ajunge la oprirea amplasării rachetelor americane cu rază medie de acțiune, precum și a contramăsurilor nucleare sovietice, și pe baza negocierilor dintre cele două părți, să se ajungă la eliminarea rachetelor amplasate pînă acum și, în perspectivă, la eliminarea tuturor armelor nucleare din Europa. În același timp țara noastră consideră că trebuie să se ajungă la înțelegeri corespunzătoare cu privire la nefolosirea Cosmosului în scopuri militare. În acest sens, țara noastră a luat cunoștință cu interes de discuțiile privind obiectul și țelurile viitoarelor negocieri sovieto-americane în legătură cu armele nucleare și spațiale.

România consideră că pentru îmbunătățirea climatului în Europa un rol pozitiv îl poate avea Conferința pentru încredere și securitate și pentru dezarmare de la Stockholm. Ea acționează împreună cu celelalte delegații pentru obținerea de rezultate pozitive la reuniune, prezentînd un set de propuneri a căror înfăptuire ar duce la realizarea obiectivelor reuniunii.

Pornind de la realitățile din Europa, unde se află, de fapt, două mari grupări de state cu orînduiri sociale diferite, de la principiile coexistenței lor pașnice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat ideea orientării eforturilor în direcția făuririi unei Europe unite, bazată pe relații noi între statele europene, pe respectarea orînduirii fiecărei țări, a independenței și suveranității sale, pe neamestecul în treburile interne, fără blocuri militare în care statele continentului să dezvolte larg între ele raporturi politice, economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, o colaborare strînsă în interesul popoarelor europene, al păcii și înțelegerii în lume.

Un alt mesaj cu care România socialistă, președintele ei, se adresează în mod consecvent popoarelor lumii este să se acționeze hotărît pentru reglementarea exclusiv pe cale pașnică, prin negocieri, a focarelor de încordare și război, a tuturor diferendelor dintre state. Acest mesaj capătă valori tot mai mari în lumea de azi, în care proliferează conflictele și războaiele locale și regionale. Așa cum pe drept cuvînt arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, oricît de anevoioase și îndelungate ar fi tratativele, ele sînt pretutindeni și întotdeauna preferabile acțiunilor armate. Fondîndu-și acțiunea pe această concepție președintele României desfășoară o vastă activitate de relații

internaționale și aduce o contribuție proprie, prețuită pretutindeni în lume, în favoarea soluționării pașnice a conflictelor din Orientul Mijlociu, Asia de Sud-Est și Asia de Sud-Vest, America Centrală, Africa și alte regiuni ale lumii.

În politica externă a partidului și statului nostru o preocupare majoră este, totodată, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, pacea, dezarmarea și colaborarea internațională sînt astăzi mai mult ca oricînd legate de dezvoltare. Președintele României a sesizat pericolul grav pentru stabilitatea economică și politică internațională pe care-l reprezintă perpetuarea stării de subdezvoltare, înrăutățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare, ascuțirea contradicției dintre țările bogate și țările sărace, contradicție fundamentală a lumii contemporane. De aceea partidul nostru subliniază necesitatea inițierii unor negocieri reale cu privire la ansamblul problemelor dezvoltării economico-sociale, a stabilirii unui program general de sprijinire a eforturilor îndreptate spre lichidarea subdezvoltării. În acest sens, se bucură de o înaltă apreciere pe plan mondial fermitatea și consecvența cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu militează pentru înlăturarea vechilor relații de dominație și asuprire, de inegalitate și inechitate și înlocuirea lor cu relații noi bazate pe deplină egalitate, respect și avantaj reciproc, precum și concepția sa privind principiile, căile și mijloacele de edificare a noii ordini economice mondiale.

Președintele României este promotorul unei soluționări globale a problemelor economico-financiare, considerînd că edificarea unei noi ordini economice mondiale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale, ceea ce ar avea o mare însemnătate pentru politica de destindere, de colaborare și pace în lume.

În acest cadru un puternic semnal de alarmă a fost dat împotriva politicii dobînzilor excesiv de înalte, care a agravat povara datoriei externe — la peste 800 miliarde de dolari — a țărilor în curs de dezvoltare. România consideră că trebuie să se aibă în vedere anularea datoriilor pentru țările cu venit național pînă la 500—600 dolari pe locuitor, o reducere importantă a acestora pentru țările cu un venit național pînă la 1 000—1 200 de dolari pe locuitor și o reducere generală, de 30 pînă la 50%, a datoriilor pentru toate țările în curs de dezvoltare.

Ca parte componentă a concepției de construire a unui edificiu trainic al relațiilor economice internaționale, președintele României a relevat marea însemnătate a cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare, a solidarității și unității de acțiune a acestor state. În legătură cu aceasta, avînd în vedere lipsa de progrese în negocierile internaționale pentru edificarea noii ordini, tovarășul Nicolae Ceaușescu a lansat inițiativa convocării unei conferințe la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare, care să stabilească modalitățile de lărgire a cooperării dintre ele, precum și o strategie comună pentru negocierile cu țările dezvoltate.

Numele președintelui României este asociat în conștiința popoarelor cu atitudinea militantă în favoarea dezvoltării de sine stătătoare a tuturor națiunilor, pornind de la aprecierea că afirmarea tinerelor state independente reprezintă unul din procesele revoluționare fundamentale ale contemporaneității, care influențează întreaga evoluție a lumii. În acest sens, relevînd unitatea indestructibilă dintre independența politică și independența economică, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat rolul hotărîtor pe care îl are, în această perioadă, dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare.

De o largă audiență în cercurile guvernamentale, politice și științifice, se bucură și gîndirea și acțiunea președintelui Nicolae Ceaușescu privind democratizarea relațiilor internaționale, pentru creșterea rolului țărilor mici și mijlocii, creșterea rolului O.N.U. și al celorlalte organizații internaționale, cu privire la misiunea și rolul deosebit care revin maselor populare, popoarelor, în reglementarea, în interesul lor, a problemelor mondiale.

Realizările remarcabile obținute de România în dezvoltarea legăturilor de prietenie și colaborare cu celelalte țări, locul prestigios pe care îl ocupă în concertul națiunilor libere și independente ilustrează elocvent justețea politicii externe românești promovată în ultimele două decenii sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Poporul român este ferm convins că acționînd hotărît în spiritul concepției și pe baza orientărilor sale, România socialistă va aduce și de acum înainte o contribuție prețioasă la marea cauză a păcii, socialismului, înțelegerii și colaborării internaționale.

Perfecționarea și creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală

(Urmare din pag. 5)

luționar în gîndire și acțiune în totalitatea actelor de existență socială și individuală ale comuniștilor. Atitudinea și rezultatele muncii comuniștilor sînt măsurate și confirmate nu numai prin modul exemplar în care își exprimă capacitatea și competența în profesie, la locul de muncă, ci și prin efectul în conștiințe, prin participarea, cu toată energia și capacitatea, a colectivelor de oameni în mijlocul cărora și împreună cu care acționează pentru înfăptuirea politicii partidului nostru.

Partidul, puterea sa de a mobiliza și a determina masele largi la adeziune liberă și acțiune constructivă își au izvorul și tăria, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, în munca neobosită, creatoare, în puterea și consecvența membrilor săi de a se angaja în bătălia intransigentă împotriva a tot ce este vechi, perimat, depășit de noile cerințe ale fiecărei etape de dezvoltare, promovînd neabătut noul, tot ce este progresist, în consens cu aspirațiile oamenilor muncii, ale întregului popor.

Spiritul revoluționar este incompatibil cu atitudinea de automulțumire, cu suficiența și rutina, cu starea de expectativă și lipsa de implicare. A te mulțumi cu puțin, a găsi explicații și nu soluții, a te abstrage din cadrul concret în care trăiești și muncești nu este și nu poate fi compatibil cu calitatea de revoluționar comunist, cu principiile politice și morale ce fundamentează și călăuzesc viața și activitatea celor ce muncesc în societatea noastră.

Rolul partidului de forță politică conducătoare, centru vital al întregii noastre națiuni, constituie o realitate vie, în permanentă evoluție înnoitoare. **„Partidul** — sublinia semnificativ tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să emită lumina care să călăuzească întreaga națiune pe drumul luminos al comunismului. Este deci necesar ca partidul să rămînă permanent tînăr, să fie mereu pătruns de spirit revoluționar, novator, să tragă permanent concluzii din realitățile sociale, din noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane".**

Congresul al XIII-lea al partidului ilustrează în mod magistral capacitatea excepțională a partidului, condus cu strălucire și clarviziune de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a cristaliza și mobiliza voința și energiile comuniștilor, ale întregului popor, pentru îndeplinirea obiectivelor care să asigure necontenita ascensiune a patriei pe cele mai înalte culmi de lumină și civilizație ale socialismului și comunismului.

Prin tot ce am înfăptuit și vom înfăptui, prin identificarea cu voința și năzuințele cele mai profunde ale oamenilor muncii, prin activitatea fără preget în slujba dezvoltării și înfloririi patriei, a apărării independenței și suveranității naționale, Partidul Comunist Român și-a onorat și-și va onora și în viitor poziția de forță politică conducătoare, călăuză sigură a națiunii noastre socialiste în amplul efort de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Modalitățile prin care Partidul Comunist Român înfăptuiește rolul său de forță politică conducătoare și dinamizatoare a construirii societății socialiste în țara noastră, centru vital al tuturor gîndurilor, aspirațiilor și elanurilor constructive, revoluționare ale întregii națiuni constituie o experiență proprie, izvorîtă din tezele revoluționare, novatoare, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în decursul celor două decenii de cînd se află la conducerea partidului nostru, care pune în lumină faptul că tezele generale ale socialismului științific se cer permanent confruntate, verificate și îmbogățite în concordanță cu realitățile specifice și condițiile concret-istorice în care acționează partidul, pentru realizarea vastului program de edificare a socialismului și comunismului în țara noastră.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Condițiile climaterice nefavorabile din acest început de an influențează negativ desfășurarea normală a activității productive din economie. Dificultățile ce se întîmpină în aprovizionarea cu materii prime și energie au determinat luarea unor măsuri de reorganizare a schimburilor de lucru, de încadrare strictă în limitele energiei electrice livrate de sistemul energetic național. Aplicarea cu fermitate în toate unitățile economice a recentelor măsuri stabilite prin Programul adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. permite, așa cum de altfel o dovedesc faptele, ca planurile de producție să se realizeze în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil.

Noul program de lucru asigură realizarea planului și economisirea energiei

PORNIND de la cerințele și imperativele formulate în hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și ținînd seama de faptul că activitatea economică a sectorului 3 al Capitalei se bazează pe un sistem tehnologic care consumă resurse mari de energie, la nivelul fiecărei întreprinderi, precum și pe ansamblul sectorului au fost întocmite **programe de măsuri speciale privind folosirea rațională a energiei electrice, a gazelor naturale, precum și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada acestei ierni,** în strînsă corelare cu cantitățile de energie și combustibil furnizate.

În primul rînd, programul general întocmit la nivelul sectorului cuprinde măsuri concrete — unele aplicate cu rezultate bune — care vizează **modificarea regimului de lucru al unităților economice de-a lungul întregii zile de muncă,** în concordanță directă cu programul Centralei industriale de rețele electrice, cu cel al Întreprinderii de transport București, precum și cu activitatea unităților economice și de servicii. Programarea activității întreprinderilor din sector a ținut seama nu numai de încadrarea uneia sau alteia dintre unități într-un regim de funcționare, ci a **coborît pînă la nivelul sectoarelor, secțiilor și atelierelor, astfel încît,** în funcție de specificul fiecăruia, **să se asigure un regim de lucru corespunzător ca durată și intensitate.** Astfel, un număr de 25 de întreprinderi au fost programate să lucreze în trei schimburi echilibrate, stabilindu-se în detaliu puterile absorbite de acestea, în timp ce alte 11 unități sau sectoare (cazul sectoarelor reci de la „23 August" și „Republica") își desfășoară activitatea în 2 schimburi a 6 ore/zi timp de 7 zile pe săptămînă.

O atenție deosebită se acordă **funcționării corespunzătoare a sectoarelor calde** din întreprinderile „23 August", „Timpuri Noi", Întreprinderea de mașini-unelte și agregate, „Crinul" (finisaj) și „Ace de tricotat", care lucrează în cicluri tehnologice de cîte 4 zile continuu pe săptămînă. În cazul acestora s-a urmărit ca, pe perioada în care nu se desfășoară ciclul tehnologic, să se asigure întreținerea corespunzătoare a utilajelor și agregatelor, realizarea unor reparații curente, pregătirea fabricației pentru un nou ciclu etc. Prin aplicarea acestui program se apreciază că, la nivelul sectorului 3 al Capitalei, **economiile finale ce se vor obține vor fi de aproximativ 7 900 MWh.**

Este, totodată, necesar să subliniem faptul că programele de măsuri ale fiecărei întreprinderi cuprind și alte acțiuni tehnico-organizatorice specifice, prin care să se asigure, pe de o parte, respectarea strictă a noului regim de lucru, iar pe de altă parte, obținerea unor economii suplimentare de combustibil și energie electrică. Înainte de toate se cuvine să menționăm acțiunile desfășurate în fiecare întreprindere pentru **reorganizarea comisiilor energetice,** pentru întărirea acestora cu specialiști de înaltă clasă. Aceasta a și făcut posibil ca derularea programului privind noul regim de lucru să se desfășoare fără mari greutăți, în special marii consumatori aliniindu-se din mers foarte rapid la noua situație. Este un lucru deosebit de important, deoarece operativitatea a jucat un rol determinant în evitarea unor timpi de inactivitate prea mari, care, la rîndul lor, ar fi afectat nivelul producției, desfășurarea corespunzătoare a procesului de fabricație. În aceste condiții, **la nivelul sectorului activitatea economică se desfășoară fără întreruperi, normal, asigurîndu-se astfel, pînă în prezent, un nivel corespunzător de realizare a planului.**

Totodată, s-a avut în vedere **delimitarea strictă a consumurilor tehnologice de cele generale de energie electrică, gaze naturale și energie termică,** care nu sînt legate direct de procesele de producție, luîndu-se măsuri pentru urmărirea zilnică și reducerea în continuare a acestora. În acest scop, în toate întreprinderile au fost întreprinse acțiuni pentru reducerea iluminatului intern și extern la strictul necesar, folosirea mai economicoasă a sistemelor de ventilație, funcționarea utilajelor sau agregatelor care utilizea-

● **La Întreprinderea „Policolor",** măsurile tehnologice adoptate vizează reducerea duratei de fabricare a rășinilor sintetice de înaltă temperatură prin descărcarea acestora în dizolvatoare la temperatură ridicată, precum și a rășinilor alchidice prin preîncălzirea uleiurilor, ceea ce echivalează cu o reducere lunară a consumului de energie electrică cu 54 MWh și a celui de gaze naturale cu 1500 mc. În același timp, prin extinderea fabricării produselor de acoperire pe mori cu microelemente, recuperarea și utilizarea căldurii gazelor de la încălzitoarele de agenți termici, utilizarea distilatelor metanolice de la fabricarea rășinilor poliesterice și aldehidice pentru înlocuirea combustibililor lichizi se estimează o economie lunară de 35 MWh și 20 tcc.

● Dintre măsurile cuprinse în programul întocmit la nivelul **întreprinderii „Republica"** se evidențiază cele referitoare la : echiparea tuturor mașinilor unelte și altor instalații cu limitatoare de mers în gol ; trecerea electromotoarelor — acolo unde tehnic este posibil — de la conexiunea triunghi la cea în stea în vederea reducerii pierderilor prin efectul Joule-Lentz ; menținerea în regim de iarnă a temperaturii de utilizare a aerului comprimat la 50°—60°, prin reglarea răcitorilor finali etc. Aceste măsuri asigură o economie de peste 150 MWh/an.

● Colectivul de oameni ai muncii de la **Întreprinderea de protecție anticorozivă și utilaje speciale** și-a propus ca, prin măsurile adoptate — optimizarea utilizării cuptoarelor de la atelierul cilindri pentru funcționarea continuă la capacitate maximă; folosirea mai rațională a aerotermelor de încălzire a atelierelor ; reprogramarea în această perioadă a unor revizii și reparații etc. — să obțină o reducere a consumului de energie electrică cu 3030 kWh, a celui de energie termică cu 6 Gcal și a consumului de gaze naturale cu 100 mc.

● **La Întreprinderea de articole de sticlărie** măsurile stabilite, printre care : optimizarea consumurilor energetice la mașinile unelte și la sudură, utilizarea rețelelor cu procente ridicate de cioburi la prepararea amestecului pentru elaborarea topiturii de sticlă ; asigurarea parametrilor corespunzători de ardere a gazelor naturale și eliminarea posibilităților de infiltrare a aerului cald la cuptoarele 2, 3, 4 și 6 etc. vor determina o economie de peste 90 MWh și peste 130 tcc.

ză gaze naturale după un program riguros etc.

ÎN ACEASTĂ perioadă, în întreprinderi au fost luate, în funcție de specificul de activitate, și o serie de măsuri pentru **economisirea tuturor formelor de energie, îmbunătățirea și extinderea tehnologiilor de fabricație, recuperarea resurselor energetice refolosibile.** De un real folos în acest sens se dovedesc **bilanțurile energetice,** în special acolo unde ele au fost reactualizate, prin aceea că permit o analiză concretă a posibilităților de recuperare a resurselor energetice refolosibile. Rezultatele obținute pînă în prezent pe această linie au determinat intensificarea preocupărilor pentru reactualizarea în cît mai scurt timp a acestor bilanțuri energetice în toate întreprinderile din cadrul sectorului.

Spiritul gospodăresc, responsabil al tuturor oamenilor muncii din unitățile economice ale sectorului, participarea efectivă la materializarea indicațiilor și orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu sînt garanții sigure ale înfăptuirii întocmai a programului de măsuri adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind asigurarea energiei și combustibilului conform normelor stabilite, folosirea cît mai judicioasă a acestora, eliminarea oricăror forme de risipă, în condițiile realizării integrale a prevederilor planului, satisfacerii în și mai mare măsură a nevoilor economiei naționale, onorării contractelor încheiate cu beneficiarii externi.

Constantin SMEU
prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 3 al municipiului București

În abataje și carierele de cărbune — randamente sporite

EFECTELE acestei ierni friguroase n-au ocolit nici meleagurile Sălajului, căderile mari de zăpadă și temperaturile foarte scăzute afectînd într-o măsură importantă desfășurarea normală a activității multor unități economice din județ. Același lucru se poate spune și despre munca minerilor din abatajele Întreprinderii miniere Sălaj cu toate că, la prima vedere, activitatea din subteran, care deține o pondere însemnată, s-ar părea că nu ar trebui să fie afectată de intemperiile vremii. În ciuda dificultăților existente, amplele acțiuni și măsuri inițiate în ultimul timp au făcut posibilă desfășurarea normală a muncii minerilor, în condiții similare cu cele din anii cu ierni mai blînde. În perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent, întreprinderea noastră a reușit **să extragă peste 42 mii tone cărbune energetic, cu circa 9 000 tone mai mult decît prevederile de plan.** În acest fel, centralele electrice pe cărbune de la Oradea și Zalău au primit cantități suplimentare de cărbune, care înseamnă de fapt importante cantități de energie pulsate în sistemul energetic național.

Desigur, condițiile excepționale din această iarnă au impus și măsuri speciale de limitare a efectelor nedorite de pe urma căderilor de zăpadă și a frigurilor foarte mari. S-a acționat, astfel, pentru deszăpezirea șoselelor și căilor de acces către puțurile de mină, magaziile și depozitele de materiale și alte puncte-cheie care asigură buna funcționare a muncii în subteran. Au fost luate unele măsuri operative pentru asigurarea la vreme a materialelor necesare (lemn de mină, bolțari, ciment etc.) la toate sectoarele miniere, indiferent de distanța la care se află. Cu ajutorul mijloacelor mecanice grele (buldozere, autogredere etc.), cu participarea largă a întregului personal care lucrează la suprafață se asigură condițiile necesare desfășurării normale a activității în subteran și în cariere.

Faptul că întreprinderea noastră beneficiază de un program de măsuri adoptat încă de la sfîrșitul anului trecut, cu acțiuni și termene concrete, a permis asigurarea capacităților de producție necesare realizării sarcinilor de plan pe acest an. Astfel, în sectoarele care în cursul anului trecut s-au confruntat cu dificultăți mari de ordin geologico-miniere au fost adoptate o serie de măsuri de întărire a echipelor de întreținere a galeriilor pentru refacerea și menținerea profilului optim necesar executării în bune condiții a extracției cărbunelui. Totodată, un grup important de măsuri vizează înlocuirea tronsoanelor și a covorului de cauciuc uzate pe magistralele de benzi, astfel încît să se reducă la minimum posibil întreruperile accidentale.

Alături de aceste măsuri, un loc important îl ocupă și cele privind **îmbunătățirea activității de cercetare geologică și deschiderea și pregătirea noilor panouri și abataje.** Aceasta contribuie în mare măsură la creșterea producției de cărbune, a randamentelor pe post, la sporirea productivității muncii. Experiența din această lună a demonstrat, o dată în plus, că asigurarea aprovizionării ritmice a locurilor de muncă, evitarea întreruperilor nepreväzute în funcționarea utilajelor, predarea schimburilor la locul de muncă sînt condiții care favorizează **creșterea randamentelor pe post cu 20—25%.**

O atenție deosebită este acordată în programul de măsuri acțiunilor **pentru creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor** — atît la tăierea cărbunelui cît și la înaintare —, cît și celor menite să asigure **utilizarea cu maximum de randament a complexelor mecanizate din dotare.** Aici intervin, mai ales în condițiile actuale, serioase probleme în legătură cu asigurarea subansamblelor și pieselor de schimb necesare, ca și cu pregătirea lucrătorilor din echipele de intervenții. Deși pînă în prezent complexele mecanizate din dotare funcționează la întreaga capacitate, fără întreruperi neprevăzute, atenția noastră este îndreptată spre îmbunătățirea activității de întreținere a acestora, în așa fel încît timpii neproductivi să se reducă la minimum posibil.

Aurel SARCA
directorul Întreprinderii miniere Sălaj

Măsuri eficiente pentru livrarea la termen a producției contractate

OAMENII MUNCII din întreprinderile subordonate Centralei industriale de utilaj chimic și rafinării din București depun ample eforturi pentru desfășurarea în ritm normal a activității productive. În contextul aplicării ferme a **Programului privind asigurarea producției de energie și folosirea rațională a energiei electrice, termice, a gazelor naturale, precum și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioadă de iarnă,** adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 13 ianuarie a.c., prioritatea priorităților a devenit asigurarea unui consum substanțial redus, echilibrat în timp, concomitent cu realizarea și menținerea unui ritm înalt de productivitate care să ofere posibilitatea livrării la termen a producției contractate cu diverși beneficiari.

În acest scop, centrala industrială, împreună cu conducerile întreprinderilor, a stabilit un amplu program de acțiune, vizînd atît laturile organizatorice cît și cele tehnice și tehnologice, menit să asigure desfășurarea normală a producției și să evite consumurile mari de energie în perioadele de vîrf. În primul rînd, s-a trecut la **reorganizarea programului de producție** prin eșalonarea mai rațională a schimburilor de producție la toate cele 14 întreprinderi de profil, ținîndu-se cont de specificul tehnologic, de importanța și rolul fiecărei secții și atelier în cadrul procesului de fabricație etc. Avînd în vedere că aproape toate întreprinderile din componența centralei lucrau înainte în regim de două schimburi a cîte 8 ore și că toate au sectoare calde, s-a trecut, în sectoarele așa-zise reci ale producției (debitare, prelucrări mecanice, confecții metalice etc.) la un regim de lucru de două schimburi de cîte 6 ore, organizate continuu, astfel încît să se realizeze o perioadă de lucru de 12 ore

G. CRISTIAN

(Continuare în pag. 28)

Optimizarea raportului energie consumată — energie obținută în producția agricolă

CANTITATEA de energie consumată pentru obținerea de bunuri agroalimentare depinde de mai multe elemente : capacitatea naturală de producție a terenurilor folosite în agricultură; intensivitatea producției — respectiv tipul de tehnologie agricolă folosită; nivelul de dezvoltare a științei și tehnicii ; disponibilul energetic real.

Creșterea permanentă a consumurilor energetice în agricultură a stat la baza creșterii imense a productivității muncii în această ramură. Problema care se pune astăzi, cînd la noi și în întreaga lume s-a format o imagine corectă asupra limitelor disponibile de resurse energetice și de resurse în general, constă în a găsi și valorifica posibilitățile ca agricultura să se dezvolte pe mai departe folosind din ce în ce mai puțină energie pentru o unitate convențională de produs agricol vegetal sau animal, în contextul general al creșterii productivității muncii în această ramură și în ramurile conexe situate în amonte și în aval de producție agricolă, destinate a produce bunuri de proveniență agricolă.

Factorii de producție agricolă și evaluarea lor energetică

PRODUCEREA de bunuri agroalimentare și de materii prime nealimentare de origine agricolă se realizează cu participarea următoarelor grupe mari de factori : **ecologici naturali** — climatici, edafici, hidrologici ; **biologici** — ca resurse de germoplasmă vegetală și animală naturală și ameliorată de om ; **antropici** — reprezentați prin munca omului (atît vie, cît și trecută) realizată sub forma mijloacelor de producție „suplimentare" față de mijlocul de producție principal — pămîntul, cu fertilitatea lui naturală — materializate în mașini și unelte agricole, îngrășăminte și pesticide, combustibili exogeni, construcții și instalații, animale de fermă, partea de fertilitate adăugată pămînturilor prin lucrările de îmbunătățiri funciare etc.

Sub aspect energetic acești factori au o definire extrem de complicată și parametrii lor sînt greu de determinat direct, din care cauză input-ul și output-ul energetic se exprimă de cele mai multe ori incomplet, cu atît mai mult cu cît de multe ori, la aceleași intrări aparente ieșirile sînt cu totul diferite. De pildă, de pe un hectar de teren arabil de slabă calitate și de pe un altul de cea mai bună calitate, la aceeași cantitate de mijloace și de muncă investită, inclusiv de energie, se obțin recolte diferențiate de la simplu la de 3—5 ori mai mari. În unele cazuri, diferențele se pot corecta prin intervenția omului, dar multe altele sînt în parte de neînlăturat.

Unele elemente (însușiri) ale factorilor de vegetație, respectiv de producție se pot cuantifica sub aspect energetic, fie direct, fie prin echivalarea efortului de completare a deficitului unui anumit factor, în cazul că aceasta este posibilă. Cel mai simplu de cuantificat apare resursa radiantă a soarelui — ca lumină și căldură — a cărei variație în timp și spațiu se poate măsura fizic și ca efect productiv final. De asemenea, poate fi cuantificat aportul „energetic" al resurselor de apă meteorică și hidrologică.

Mult mai dificil sînt de comensurat sub aspect energetic factorii edafici (de sol) — deși și în cazul acestora sînt unele însușiri care reflectă anumite „puteri" acumulate geochimic și biologic cum sînt de pildă rezervele generale de (macro și micro) elemente nutritive și mai ales de humus, ca purtător al rezervei esențiale de azot și de alte elemente de hrană pentru plante.

În mod natural, prin procese complexe de creștere a plantelor verzi și mugurii „lucrătorii" antientropici se realizează „organizarea" materiei și a energiei dispersate în natură, provenite de la soare, din atmosferă și din sol, în forme palpabile — ca produs vegetal — din cele mai diverse : celuloză și lignină ; glucide (zaharuri) ; lipide (uleiuri); proteine ; substanțe aromatice și colorante ; alcaloizi etc. Cele mai multe din componentele materiei organice fotosintetizate sînt combustibile și prin combustie degajă căldură, iar partea minerală ce rămîne ca cenușă este foarte mică.

Opinii în dezbatere

Cine produce și cine „cheltuiește" energia pentru obținerea produselor agricole ?

Sub aspect cantitativ, partea cea mai însemnată de energie cheltuită provine din natură, ca energie „neplătită" venită de la soare. Din această cauză, în sistemele agricole puțin intensive, la o unitate de energie exogenă — sau „culturală" — cheltuită se obțin 15—20 de unități acumulate în produsele agricole. Datele problemei se schimbă în sistemele agricole unde volumul de energie exogenă, „culturală" sporește foarte mult, adică în așa-numitele sisteme de agricultură superintensive, unde la o unitate de energie investită se obțin 0,3—0,5 unități „cîștigate", marcînd un intens proces entropic de „pierdere" absolută sub aspect energetic și chiar geochimic, prin pierderea azotului și a altor substanțe din sol, volatilizat în aer sau transportat în mări.

Limite economico-sociale ale sistemelor superintensive

DILEMA ESENȚIALĂ a epocii noastre este : ce să producem în agricultură — resurse de hrană, sau resurse energetice reînnoibile pentru nevoile proprii producției agroalimentare și pentru alte necesități ?

Nu se poate concepe o agricultură intensivă fără o alocare de surse energetice din exteriorul sistemului agroalimentar, mai ales pentru partea de conservare și prelucrare a produselor. Totuși modelele actuale de agricultură superenergointensive nu se pot generaliza.

Referindu-ne la datele din tabelul nr. 1, vom vedea că diferențele existente în ce privește producția la hectar și pe lucrător agricol sînt imense, dar trebuie să fim perfect încredințați că omenirea nu dispune și nu va dispune niciodată, sau cel puțin în perioada prognozabilă astăzi, de resurse energetice atît de mari încît să-și poată permite să utilizeze pentru producerea hranei o asemenea cantitate de energie ca în sistemele superenergointensive.

Unde este limita ? Cît cheltuim pentru hrană din efortul general al omenirii ? Este într-adevăr necesar ca numai 2—3% din populația activă să producă hrană pentru 97—98%. Cu ce se vor ocupa ceilalți ? Pentru ce vor cheltui timpul și energia ? Dispunem de asemenea resurse energetice și minerale ca să ne putem permite acest tip de „progres tehnic" ? Evident că nu !

Dacă studiem modul în care a evoluat consumul de energie pe un hectar de teren agricol în țara noastră în ultimele 3 decenii, pe surse, vom constata atît o creștere de aproape 3 ori a acestuia, cît și modificarea totală a structurii resurselor (tabelul nr. 2).

Dinamica consumului de țiței pe un ha este și mai puternică ; față de nive-

Tabelul nr. 1

Consumul de energie și producția de cereale în diferite sisteme de agricultură (diferite grupe de țări)

Grupa de țări	Consumul de energie (10^9 jouli)		Producția de cereale (kg)	
	pe ha	pe lucrător	la ha	pe lucrător
Țări dezvoltate din care :	24,8	107,8	3 100	10 508
— America de Nord	20,2	555,8	3 457	67 882
— Europa de Vest	27,9	82,4	3 163	5 772
Țări socialiste europene	9,3	28,5	1 682	4 109
Țări în curs de dezvoltare	2,2	2,2	1 255	877

Sursa : Stout 1979.

lul din 1950 acesta a crescut în 30 de ani de 4,3 ori. Producția agricolă a crescut, la rîndul ei, de peste 3,5 ori, dar această creștere nu se poate pune numai pe seama aportului energiei exogene, ci mai ales pe seama progresului genetic, obținut prin crearea de noi soiuri și hibrizi cu capacități sporite de fotosinteză, deci cu o mai mare putere de fixare a energiei solare.

Analizînd modul în care resursele energetice provenite din interiorul sistemului agricol și din afara acestuia sînt convertite în produse agroalimentare se poate vedea cum coeficientul de convertibilitate scade mereu în decursul etapei analizate. Astfel, acesta era de 13,5 în 1950, 7,05 în 1960, 2,15 în 1970 și 1,75 în 1980. Scăderea spectaculoasă s-a datorat mai ales creșterii puternice a consumului de resurse energetice fosile. Totuși, bilanțul final este încă pozitiv. În cazul sistemelor superenergointensive, coeficientul devine subunitar.

Situația cea mai dificilă sub raport energetic este în industria alimentară, unde odată cu creșterea gradului de prelucrare a produselor, coeficientul de convertibilitate scade continuu, așa cum rezultă din analiza întregului sistem agroalimentar (tabelul nr. 3).

Toate aceste date arată că tipul de progres tehnic utilizat pînă acum pentru sporirea producției agricole a fost un tip energointensiv, dat mai ales de sporirea gradului de mecanizare, de chimizare și de prelucrare mai înaintată a produselor agricole. Sporul de producție realizat prin perfecționarea soiurilor și hibrizilor nu a reușit să realizeze o contrapondere care să mențină coeficientul de convertibilitate la un nivel rezonabil.

Dintre elementele importante din cadrul tehnologiei agricole, două — mari consumatoare de energie — trebuie analizate pentru a se putea interveni cu proceduri noi mai puțin energointensive și anume: **lucrările solului și utilizarea îngrășămintelor,** mai ales a celor cu azot. La acestea mai trebuie adăugat transportul produselor agricole, al căror tonaj anual se ridică la milioane de tone.

Creșterea intensității mecanizării a dus la degradarea continuă a structurii solului și la compactarea acestuia, ceea ce a cerut cheltuirea de energie pentru afînare. Nevoia tot mai mare de îngrășăminte a fost determinată de sporirea capacității de fotosinteză a noilor creații biologice — soiuri, hibrizi. Cantitatea de azot se poate suplini în parte și prin cultivarea plantelor leguminoase capabile să acumuleze — în simbioză cu bacteriile specifice — azotul din atmosferă în sol, fără a se cheltui pentru ele resurse energetice fosile. Creșterea volumului de transport a fost determinată atît de volumul mărit al producției agricole în ansamblu, dar și de promovarea unor „concentrări" puternice ale producției agricole (mai ales în sectorul animal din mari complexe) și a consumatorilor acesteia — marile aglomerări urbane. Optimizarea transportului produselor în fiecare fază de producție-consum este o preocupare ce trebuie să devină prioritară, ea dînd elemente pentru proiectarea unităților viitoare.

Tabelul nr. 3

Evoluția coeficientului de convertibilitate energetică în sistemul agroalimentar în ansamblu (10^{12} kcal)

	1950	1960	1970	1980
Produsul alimentar la consumator	17,45	16,59	22,21	25,02
Consumul energetic	40,18	59,72	96,58	200,90
Coeficientul de convertibilitate	0,43	0,33	0,23	0,125

Posibile scenarii pentru viitor

ÎN ANSAMBLUL sistemului de dezvoltare tehnică și economică viitoare a economiei naționale și, implicit, a sistemului energetic, producția agroalimentară este supusă unui proces de dezvoltare specific, deosebit față de cel de pînă acum, în sensul că nici unul din modelele actuale nu poate fi luat drept valabil pentru viitor.

Existența simultană pe planeta noastră a tuturor tipurilor de agricultură, determinată de stadiile diferite de dezvoltare a țărilor, permite o apreciere a posibilităților de egalizare a nivelelor tehnologice atît prin creșterea acestora în cazul celor subdezvoltate, cît și prin stagnarea sau chiar diminuarea celor „supradezvoltate", mai ales ca urmare a diminuării continue a resurselor energetice specifice pentru producția agricolă. În această situație, se vor putea deosebi cel puțin 3 cazuri distincte și anume: **agroecosisteme cu satisfacerea deplină a cerințelor energetice din resurse proprii, cu realizarea unui excedent „exportabil"; agroecosisteme cu autonomie energetică completă; agroecosisteme avizate la „import" de energie din afara lor.**

În toate cele trei cazuri, producția și utilizarea energiei din resurse proprii este dispersată puternic în teritoriu și are limite foarte strînse de concentrare sub aspectul bilanțurilor energetice.

În diferitele etape ale procesului de obținere a bunurilor agroalimentare și de materii prime nealimentare de origine agricolă, este necesar să se analizeze raportul între locul de producție și cel de folosire a produselor primare, a celor intermediare și a celor finite. La acest raport trebuie adăugată relația cu consumatorii de produse agricole și gradul lor de concentrare, pentru a putea optimiza „transportul" spre și dinspre consumatori.

La fiecare treaptă a analizei energetice de ansamblu, respectiv a fiecărei secvențe tehnico-economice a proceselor de producție și consum trebuie aplicat criteriul „utilului", în sensul cel mai profund al acestei noțiuni — și anume a utilului ca „necesar minim, optim și maxim", raportat la posibilitățile reale ale națiunii și ale omenirii. Egalizarea nivelelor „necesarului" nu este încă și nu va fi timp destul de îndelungat posibilă, din cauza disponibilului de resurse.

Scenariile agroecosistemelor sub aspect energetic prognozate pentru condițiile României pot fi următoarele:

1. Agroecosisteme cu capacități de producție natural-economice foarte ridicate: producție vegetală de 25–35 t de substanță uscată la hectar și pe an (15–18 000 de unități nutritive la ha, respectiv 2,5–3 t de carne sau echivalentul acesteia). Echivalentul energetic al producției este de 30×10^3 megacalorii la hectar și pe an, iar consumul energetic — de 20×10^3 megacalorii/ha și an. Suprafața de teren se va ridica la 8–9% din suprafața arabilă necesară acoperirii consumurilor energetice proprii.

2. Agroecosisteme în care se va putea realiza o producție intensivă fără aport energetic din afară. Terenurile agricole trebuie să fie capabile să producă peste 25–26 t/ha și an de biomasă, la o cheltuială energetică ponderată, capabilă a fi compensată prin producția obținută;

3. Agroecosisteme deficitare sub aspectul capacității de producție, implicit al producției de substanțe energetice, care nu se pot autoîntreține decît în condițiile unor cantități foarte mici de produse agroalimentare la ha, așa cum sînt sistemele din zonele de stepă uscată neirigată, din cele de deal și de munte cu deficite termice etc.

Cele 3 situații sînt evaluate în raport cu două însușiri sintetice ale climei — resursa termică și cea hidrică disponibile în teritoriu. Se înțelege că nu numai acești doi parametri determină producția de biomasă, ci și mulți alții, mai ales de natură edafică, precum și intervențiile tehnologice și biologice din agricultură.

Desigur că cele expuse nu pledează decît pentru necesitatea deschiderii unei abordări sistemice a problemei energeticii agroindustriale, cu reflectarea influențelor ei în avalul și amontele acestei ramuri de producție care a fost este și va rămîne una din ramurile esențiale pentru existența și bunăstarea omenirii.

dr. doc. Dumitru TEACI

Tabelul nr. 2

Evoluția consumului de energie în agricultură (%)

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Consum general din care:	100	146	169	199	230	250	280
— animală	62	55	41	30	26	10	8
— mecanică	36	41	55	62	65	77	72
— electrică	2	4	4	8	9	13	20

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

AUTOFINANȚAREA — condiție și stimul ale eficienței

ÎNTĂRIREA autofinanțării în fiecare unitate economică reprezintă o condiție esențială și un stimul puternic în desfășurarea cu eficiență superioară a autogestiunii economico-financiare. Prin finanțarea în proporție sporită din resurse proprii a întregii activități se creează condiții de reducere a costurilor de producție sau circulație prin diminuarea dobînzilor datorită micșorării ponderii creditelor bancare în finanțarea producției ; totodată, în măsura în care sporește autofinanțarea unităților, se asigură posibilitatea disponibilizării unui volum tot mai important de credite care poate fi folosit pentru alte nevoi prioritare ale economiei. Diminuarea costurilor și, implicit, creșterea beneficiilor datorită autofinanțării determină întărirea puterii economice a unităților prin consolidarea fondurilor proprii precum și creșterea contribuției întreprinderilor la formarea fondurilor centralizate ale statului, necesare dezvoltării de ansamblu a societății.

În contextul preocupării existente în acest scop în întreaga economie, în toate **unitățile cooperației meșteșugărești** au fost și sînt desfășurate acțiuni consecvente de întărire continuă a procesului autofinanțării, avînd la bază, potrivit cerințelor noului mecanism economico-financiar, realizarea nivelului planificat al indicatorului de beneficiu. În anul 1984 peste 80% din unitățile economice cu bilanț propriu au depășit nivelul planificat la acest indicator, pe totalul unităților cooperației meșteșugărești realizările situîndu-se cu circa 4% peste nivelul beneficiilor prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli.

Pentru dezvoltarea activității, modernizarea și diversificarea producției, cooperația meșteșugărească a mobilizat importante resurse financiare, investițiile necesare fiind acoperite integral din fonduri proprii. În anii 1980—1984, fondurile utilizate pentru lucrări de construcții-montaj și înzestrări cu utilaje s-au ridicat la peste 4 miliarde lei, pe baza cărora s-au construit, în mai toate localitățile urbane, noi complexe de prestări de servicii pentru populație, ateliere de producție, stații autoservice, spălătorii-curățătorii chimice și alte obiective care au făcut să crească baza tehnico-materială a cooperativelor și să se creeze condiții mai bune pentru organizarea producției industriei mici și a activității de prestări de servicii pentru populație. În prezent aproape 75% din activitatea unităților de producție și de prestări de servicii se desfășoară în spații nou construite.

În vederea finanțării investițiilor productive, în toate cooperativele meșteșugărești au existat preocupări consecvente pentru crearea fondurilor de dezvoltare economică, concentrate în vederea realizării resurselor cu această destinație, cum sînt cotele din beneficiile realizate, taxele de înscriere, amortizarea fondurilor fixe productive, partea socială din depunerile în bani ale cooperatorilor și personalului încadrat cu contract de muncă și încasările rezultate ca urmare a transferului cu plată al unor fonduri fixe.

În cazul cînd fondul de dezvoltare economică aflat la dispoziția unităților a fost insuficient pentru realizarea planului de investiții, cooperativele meșteșugărești au solicitat de la UCECOM împrumuturi rambursabile. În condițiile în care împrumuturile de la UCECOM acoperă în medie circa 50% din volumul fondurilor, de investiții,

● La baza autofinanțării — realizarea și depășirea beneficiilor planificate ● Investițiile, integral finanțate din fonduri proprii ● Întărirea autofinanțării activității productive — resurse și soluții de valorificare ● O prioritate : reducerea accentuată a consumurilor energetice și materiale, a costurilor producției ● Rentabilitate sporită în activitatea centrelor de prestări de servicii

este de remarcat că o serie de unități nu au solicitat împrumuturi, realizînd investițiile numai cu fondurile constituite în cadrul cooperativelor. Printre acestea se numără cooperativele din cadrul Uniunii metal, chimie, lemn, construcții București, al uniunilor județene Giurgiu și Gorj.

În cadrul eforturilor de finanțare din fonduri proprii a investițiilor sînt de menționat și preocupările pentru constituirea la nivelul prevăzut a fondurilor pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, pe baza cărora, în acest cincinal, au fost construite numeroase blocuri de locuințe, cămine muncitorești și altele.

Înfăptuind principiile noului mecanism economico-financiar, unitățile cooperației meșteșugărești au asigurat totodată **autofinanțarea în mai mare măsură a activității de producție din fonduri proprii.** Astfel, fondurile proprii utilizate la finanțarea mijloacelor circulante au crescut, în anul 1984 cu 4,2 miliarde lei față de anul 1980. Sporirea acumulărilor din beneficii, depunerile de părți sociale la fondul de dezvoltare, completarea fondului social subscris de membrii cooperatori, precum și acordarea de sprijin financiar și de complinire a fondurilor proprii de către UCECOM au creat posibilitatea ca, în prezent, 22% din numărul unităților cooperației meșteșugărești să-și autofinanțeze integral activitatea economică, prin constituirea din surse proprii a fondului mijloacelor circulante. Cele mai multe cooperative care se autofinanțează integral (investiții + producție) se regăsesc în cadrul uniunilor ; Confecții, încălțăminte, prestări neindustriale (11 cooperative) și Metal, chimie, lemn, construcții din București (10), precum și al uniunilor județene Bihor (8), Prahova (8), Brașov (6), Galați (6).

Din beneficiile realizate, unitățile cooperației meșteșugărești și-au creat și fondurile necesare pentru stimularea oamenilor muncii și pentru finanțarea activităților cu caracter social-cultural-sportiv.

Pe această bază, în condițiile consolidării procesului de autofinanțare, în anii acestui cincinal a fost întărită stimularea materială a membrilor cooperatori în mai buna gospodărire a unităților și creșterea eficienței economice, precum și în dezvoltarea activității de export. Acest lucru a fost realizat deoarece, prin depășirea an de an a beneficiilor planificate, volumul fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor s-a situat, în conformitate cu prevederile statutare, la niveluri mai ridicate decît prevederile din planurile financiare.

Potrivit statutului, cooperativele meșteșugărești sînt cele care au sarcina de a organiza pentru invalizi și nevăzători activități productive, adaptate capacității de muncă a acestora. Pentru organizarea activităților conform posibilităților acestei categorii de oameni ai muncii, cooperativele de invalizi sau cele care au secții în care lucrează invalizi și-au constituit prin autofinanțare din beneficiul realizat, cît și dintr-o cotă din volumul reducerii sau scutirii de impozit pe venit, fondul pentru finanțarea activităților specifice invalizilor, care se folosește pentru cheltuielile necesare adaptării de utilaje, introducerii de mecanisme și dispozitive speciale potrivit gradului și naturii diferitelor invalidități ; pentru procurarea de mobilier sau instalații care să ajute pe invalizi în muncă (scaune reglabile după natura invalidității, mese de lucru reglabile sau rotative ș.a.) ; asistență medicală și reabilitarea invalizilor, precum și plata unor studii și cercetări în cadrul cooperativei, pe linia adaptării sau recuperării capacității de muncă.

Așa cum am subliniat, **întărirea autofinanțării în constituirea fondurilor cooperativelor meșteșugărești a avut la bază concentrarea eforturilor în unită-**

ție cooperației meșteșugărești cu prioritate în vederea creșterii beneficiilor, în primul rînd prin reducerea accentuată a costurilor de producție care a constituit principala cale de depășire a beneficiului planificat. Astfel, în anul 1984 nivelul total al cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă a fost cu 11 lei mai mic decît cheltuielile prevăzute în plan. Reduceri mai însemnate la costurile de producție au înregistrat uniunile : Prahova, Vîlcea, Teleorman, Gorj și Mehedinți. Ele se datorează eforturilor depuse de oamenii muncii din sector pentru reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie, valorificarea superioară a materialelor, precum și folosirea într-o măsură sporită a resurselor locale, a materialelor recuperabile și refolosibile.

Alături de aceste realizări, trebuie arătat și faptul că, cu toate străduințele depuse de unitățile noastre, în anul care a trecut nivelul costurilor totale de producție ar fi putut fi și mai redus dacă în anumite cooperative meșteșugărești nu s-ar fi depășit nivelul planificat al unor cheltuieli administrativ-gospodărești. De asemenea, este remarcat că, deși peste 99,5% din numărul centrelor noastre de prestări de servicii sînt rentabile, mai există un număr de astfel de unități ale căror activități s-au soldat cu pierderi în anul 1984.

Gradul de autofinanțare în sectorul nostru de activitate ar fi fost și mai ridicat, dacă în toate cooperativele s-ar fi realizat integral și depășit nivelul planificat la indicatorul încasări din vînzarea producției marfă și a prestărilor de servicii. Deși la marea majoritate a unităților acest indicator a fost depășit, la unele cooperative din cadrul uniunilor județene Covasna, Gorj și Harghita s-au mai înregistrat unele restanțe. Cauzele au fost atît de natură obiectivă (neridicarea la termen a unor cantități de produse, neachitarea la vreme a produselor livrate către unii beneficiari interni și externi, neasigurarea conform necesarului a mijloacelor de transport auto, precum și unele întîrzieri în transporturile pe calea ferată, neasigurarea ritmică a unor materii prime și piese de schimb ș.a.), cît și de natura unor deficiențe proprii referitoare la respectarea disciplinei tehnologice de producție și de prestări de servicii.

Totodată, autofinanțarea s-ar fi întărit într-o mai mare măsură dacă toate unitățile s-ar fi încadrat în volumul planificat de mijloace circulante, eliminînd greutățile generate de imobilizarea unor fonduri și înregistrarea de credite nerambursate la scadență cu dobîndă penalizatoare (cazul unor cooperative afiliate uniunilor județene Călărași, Maramureș, Alba, Vrancea, Vaslui ș.a.).

La autofinanțarea unităților cooperației meșteșugărești au contribuit în mare măsură și depunerile de părți sociale la fondul de dezvoltare, volumul sumelor depuse în perioada 1980—1984 însumînd peste 700 milioane lei, sursă importantă în finanțarea investițiilor și a mijloacelor circulante.

Anul 1985 pune în fața unităților din cooperația meșteșugărească sarcini deosebite, mobilizatoare, privind valorificarea superioară a surselor proprii de autofinanțare a activității, în general de sporire a eficienței. Astfel în anul 1985 față de anul 1984, în condițiile unor producții mai mari, beneficiile vor trebui să crească cu 7,4 procente, și pe această bază vor spori fondurile proprii ale cooperativelor, diminuîndu-se corespunzător creditele acordate de bancă. Pentru realizarea acestor sarcini, pentru întărirea în continuare a procesului autofinanțării activității, în unitățile noastre **eforturile sînt îndreptate cu prioritate în vederea :**

— **diminuării accentuate a costurilor de producție,** în primul rînd prin reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale, combustibil și energie electrică. În acest sens se vor reanaliza periodic normele de consum pentru reducerea acestora, fără a se afecta calitatea produselor sau serviciilor ;

— urmăririi riguroase a sarcinilor de plan privind veniturile ce trebuie realizate de către fiecare unitate. Au fost luate măsuri pentru ca prevederile privind veniturile să constituie limite minime care trebuie realizate, în timp ce cheltuielile planificate să constituie limite maxime, ce nu pot fi depășite ;

— **creșterii rentabilității în activitatea tuturor centrelor de prestări de servicii** cu prioritate a celor care au înregistrat rezultate mai slabe în anii anteriori, prin sporirea preocupărilor pentru diversificarea și extinderea gamei de lucrări, comasarea unităților apropiate și cu profil similar, folosirea completă a capacităților de producție, aplicarea unui sever regim de economii, întărirea disciplinei în muncă ;

— **reducerii imobilizărilor în stocuri supranormative** de materiale și, în mod deosebit, a celor fără mișcare și de prisos, precum și preîntîmpinării creării de noi stocuri, pe baza analizei critice a situației existente a stocurilor pe elemente ale mijloacelor circulante conform datelor din bilanț la nivelul fiecărei cooperative și uniuni, efectuîndu-se acțiuni de redistribuire operativă de materiale și mărfuri ;

— **întăririi controlului financiar preventiv și ierarhic operativ curent,** întăririi ordinii și disciplinei în ce privește întocmirea și circulația documentelor, ca și a evidențelor contabile și tehnico-operative, pentru oglindirea reală și la zi a patrimoniului unităților și folosirea sa cu eficiență sporită.

Realizînd acumulări din ce în ce mai mari, unitățile cooperației meșteșugărești își creează posibilitatea constituirii fondurilor necesare finanțării investițiilor, a necesităților producției, pentru acoperirea cheltuielilor sociale, cultural-educative, sportive precum și pentru stimularea materială a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii din cadrul sectorului, asigurînd condiții pentru finanțarea în măsură sporită a întregii activități din fonduri proprii.

Niculae DRIJMAN
director în Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești

Soluții de întărire a controlului financiar

Determinarea și evaluarea efectelor obținute

O CERINȚĂ de bază a aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar o constituie întărirea controlului financiar în întreprindere, creșterea eficienței cu care se desfășoară această activitate. În acest sens, apreciem că o deosebită utilitate o reprezintă amplificarea preocupărilor pentru urmărirea și evaluarea efectelor obținute ca urmare a desfășurării activității de control financiar. Din experiența întreprinderii noastre reiese că aceste preocupări pot fi în continuare îmbunătățite pe următoarele căi :

— evidențierea efectelor directe și imediate prin evaluarea volumului rezervelor mobilizate ca urmare a controlului planurilor financiare, a volumului supradimensionărilor de mijloace circulante depistate și eliminate și a lichidării imobilizărilor de fonduri, a pagubelor descoperite și recuperate în funcție de natura și efectele măsurilor luate ca urmare a intervenției controlului etc.

— cuantificarea efectelor care se materializează în timp și a celor indirecte, a efectelor caracterului preventiv și educativ al controlului, a eficienței obținute prin extinderea unor măsuri de perfecționare — ca urmare a controalelor efectuate — la nivelul centralelor industriale, a unor ramuri sau pe întreaga economie.

Pentru determinarea eficienței controlului financiar, apreciem că o posibilitate ar fi aceea a stabilirii în dinamică a rezultatelor obținute ca urmare a activității de control și a comparării lor de la o perioadă la alta. O altă posibilitate de apreciere a eficienței controlului ar putea fi și aceea a raportării rezultatelor sale la cheltuielile ocazionate de întreținerea și funcționarea aparatului de control financiar, putîndu-se stabili, în funcție de aceasta, un indicator de eficiență al controlului și sarcini de îmbunătățire a activității acestuia în întreprindere. Considerăm ca deosebit de importantă urmărirea cu consecvență a modernizării continue a procesului exercitării controlului financiar prin folosirea mai largă a unor metode, tehnici și procedee cît mai adecvate scopului și obiectivelor urmărite (metoda controlului integral, prin sondaj și încrucișat, compararea în dinamică și controlul repetat). De asemenea, ar prezenta interes examinarea posibilităților de apreciere a rezultatelor activității economico-financiare prin prisma contribuției și efectelor controlului, evident fără a cădea în extrema de a pune toate realizările sau neajunsurile manifestate în activitatea productivă exclusiv pe seama controlului.

Apreciem că preocupărilor specialiștilor în stabilirea unor modalități concrete de evaluare, perfecționare și completare a indicatorilor de evidențiere și evaluare a eficienței controlului în direcțiile arătate ar fi din plin compensate de rezultatele superioare ce vor fi obținute.

Cornel BONTA
contabil șef al Întreprinderii chimice „Sinteza" — Oradea

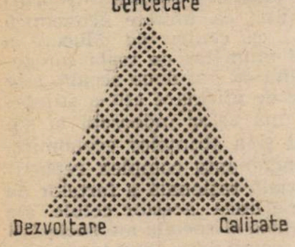

Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (VII)

Dezbatere

DIALOGUL despre implicarea în și mai mare măsură a cercetării științifice în modelarea proceselor economico-sociale aduce în discuție noi valențe ale evoluției și configurației întreprinderii industriale, pornind de la un complex de factori tehnici, organizatorici, de raționalitate economică etc. Opiniile participanților, pe care **Revista economică** le publică în acest număr, se încadrează în orientările formulate în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la tendințele și strategiile de dezvoltare în evoluția societății românești.

Ihor LEMNIJ : „Realmente, „dialogul despre viitor" găzduit cu atîta generozitate de „Revista economică" este nu numai interesant, dar și foarte bine venit. De ce ? Pentru că aduce în discuție o serie de probleme prioritare pe care sîntem nevoiți să le soluționăm în prezent cu gîndirea anului 2000. Desigur, efortul de previziune este anevoios. Și totuși sînt destule argumente prefigurate atît pe plan mondial cît și în țara noastră care ne permit să răspundem la întrebarea : cum va arăta întreprinderea anului 2000 ? În anul 2000 cea mai mare parte a capacităților industriale va fi formată din întreprinderile existente în prezent ; mai mult decît atît, o mare parte din mașini și utilaje vor fi cele din ziua de azi. Această pondere a capacităților cu vechime va ridica probleme de o deosebită dificultate, cum ar fi aceea de a fabrica produsele sfîrșitului de veac în clădiri și cu un utilaj relativ vechi. Dar aceasta este de fapt o problemă permanentă. Numai cineva foarte naiv poate să creadă că există undeva pe lume un Eldorado industrial unde toate mașinile sînt de ultimă oră.

Uzine producătoare de „bunuri informaționale"

Dar dacă vorbim de întreprinderea anului 2000 putem să ne-o înfățișăm într-un sens mai restrîns și să ne punem întrebarea : cum va arăta o uzină concepută și construită atunci ? Nici pentru aceasta nu este nevoie de o fantezie profetică, lipsită de suporturi reale. O serie de probleme de organizare a producției sînt permanente, după cum permanente sînt și unele tendințe de evoluție, iar cele noi s-au conturat în ultimele decenii sau în ultimii ani fără să se instăpînească pe deplin. Despre unele s-ar putea spune că au intrat într-o fază de avansare accelerată și că se vor difuza pe larg abia în deceniile care urmează.

Nici întreprinderea nouă în anul 2000 nu va fi un crîmpei de paradis. Ca oricînd înainte, întreprinderea viitoare va fi un ghem de probleme și un colectiv de oameni, înzestrați cu mașini, care vor trebui să le rezolve. Nu avem motive să credem că problemele vor fi mai ușoare decît cele cu care este confruntată întreprinderea actuală. Dimpotrivă, ele vor fi complicate, mult mai complicate, din simplul motiv că sistemul industrial — datorită adîncirii continue a diviziunii muncii, a progresului tehnic,

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor : Ihor LEMNIJ, cercetător principal, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini ; Valeriu CIOFU, director științific al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică ; acad. Cristofor SIMIONESCU, directorul Institutului de chimie macromoleculară „Petru Poni" din Iași

creșterii exigenței beneficiarilor și altor factori — se complică, înmulțindu-și elementele și conexiunile dintre ele.

Universul industrial va fi mult mai divers : un număr ceva mai mare de uzine specializate vor concura la confecționarea aceluiași produs final, numărul de produse va crește, vor coexista întreprinderi din multe grupe de vîrstă. Vor continua să existe întreprinderi producătoare de materiale (metalurgice, chimice etc.), de componente (nasturi, fermoare, roți dințate, circuite integrate), de materiale auxiliare (uleiuri, emulsii, vopsele etc.). Dar toate aceste clase de produse vor fi mai diverse și, ca atare, întreprinderile mai multe. Va exista o varietate mai mare de întreprinderi producătoare de bunuri de larg consum, dar printre acestea va crește ponderea fabricilor constructoare de mașini și de chimie fină. Atît în ceea ce privește mijloacele de producție cît și bunurile de consum va crește sensibil ponderea uzinelor producătoare de mașini informaționale ; se vor înmulți considerabil și „uzinele" producătoare de bunuri informaționale, dotate cu asemenea mașini.

Evident, va crește considerabil gradul de automatizare a tuturor mașinilor și utilajelor de producție, dar și a mașinilor de consum, dacă se poate spune așa. În acest din urmă domeniu lucrurile sînt bine cunoscute și de gospodine: mașini de gătit cu funcții automatizate, mașini de spălat cu program etc. În producție însă, funcțiile de automatizat sînt mai complexe dar și mijloacele de automatizare mai complicate și mai importante. Abia în ultimii ani comanda numerică a început să se difuzeze pe scară largă. De exemplu, în domeniul mașinilor-unelte, cele obișnuite au început să se vîndă tot mai greu, în timp ce producția și desfacerea celor cu comandă numerică crește relativ rapid. Dar, esențială este nu înmulțirea mașinilor automatizate electronic, ci creșterea gradului de complexitate a automatizării.

Sisteme de mașini multifuncționale, flexibile

Pe această cale s-a ajuns să se „sintetizeze" mai multe mașini într-una singură, multifuncțională, numită centru de prelucrare. La rîndul lor, mai multe centre de prelucrare, împreună cu mașini „simple" cu comandă numerică, cu mijloace de transport automate și cu roboți se unesc în sisteme flexibile de fabricație, avînd capacitatea unor uzine de talie mijlocie. Toate aceste tipuri de mașini sînt flexibile, în sensul că la ele se poate programa prelucrarea automată a mai multor tipuri de piese (diferențele dintre ele fiind desigur încadrate în niște limite tehnice, dar și economice). Nici în anul 2000 și nici mult timp după aceea nu va exista o mașină la care se va putea face orice.

După cum am mai spus, gradul de rafinament al automatizării crește și va continua să crească. Acest lucru este deosebit de interesant la roboții industriali. Roboții actuali sînt niște „sălbatici". În anul 2000 ei vor deveni mai civilizați, cu mișcări mai bine „educate", mai precise, mai variate, astfel încît vor putea fi utilizați nu numai la manipulări sau operații simple cum sînt sudura și vopsitul, sau manipularea simplă. Se urmărește chiar crearea unor roboți apți pentru a executa operații de montaj din ce în ce mai subtile. De altfel, este de presupus că eficiența teh-

nică a roboților va crește prin interacțiune cu mașinile pe care ei le servesc sau cu obiectele asupra cărora ei acționează. Așa cum astăzi orice produs se proiectează avîndu-se „tehnologicitatea" fabricării lui, va trebui să se conceapă unele produse astfel încît, să zicem, montajul să poată fi executat cu ușurință de roboți. Avînd în vedere aceste informații și încă altele, putem să imaginăm cîteva trăsături ale conturului întreprinderii viitorului.

Modificări în criteriile dimensionale și de amplasare teritorială

În ceea ce privește dimensiunea este limpede că întreprinderea medie a viitorului va fi „mică". Pentru aceasta sînt multe motive. În primul rînd, pentru că automatizarea este un factor major de economisire a spațiului construit. Îndesirea mașinilor pe un spațiu mai redus pare să fie o tendință de lungă durată. Efortul perpetuu de raționalizare a traiectoriilor tehnologice a economisit, de-a lungul timpului, foarte mult spațiu. Și mai mică va fi uzina viitorului după numărul personalului său. Dacă recurgem la hiperbola ziaristică a „fabricii fără oameni" am spus aproape totul, cu excepția faptului că și în fabrica fără oameni vor trebui să fie oameni, foarte puțini ce-i drept, dar cu o calificare de altă natură decît cea a personalului industrial tradițional. O parte din ei vor fi absorbiți de uzinele informaționale și de alte activități.

Uzina viitorului va fi o uzină curată. Automatizarea cuprinde și automatizarea colectării, evacuării și depozitării deșeurilor, captarea și neutralizarea emanațiilor nocive etc. De altfel, procesul de purificare a uzinelor constituie o componentă permanentă a progresului tehnic. Chiar și în turnătorii și forje, unități specializate, automatizate, se vor suprima operațiile grele și primejdioase. Totodată și criteriile de amplasare a uzinei vor continua să se modifice. Întreaga producție socială și, mai ales, industria devenind în măsură crescîndă dependente de știință, uzinele se vor amplasa din ce în ce mai mult în apropierea centrelor universitare, pentru multe industrii apropierea de bazele de materii prime fiind tot mai puțin importantă. Chiar în personalul uzinei ponderea specialiștilor cu studii superioare a crescut în unele ramuri într-atît încît reprezintă peste două treimi. Tendința se va accentua în viitor.

Întreprinderea viitorului, mai mult decît cea actuală, va fi o parte a sistemului multiuzinal de producție. Ca atare, dependența ei de acest sistem se va accentua. Relațiile cu furnizorii și cu beneficiarii se vor complica și mai mult. Aceasta ridică nu numai foarte grele probleme organizatorice și economice, dar și tehnice. Tendința de a se suprima ori de cîte ori este posibil construcțiile face să se reducă la minimum spațiile de depozitare. Furnizorii de componente trebuie să le aducă la locul de muncă cu cîteva minute înainte de montaj, nici mai devreme nici mai tîrziu.

În cadrul sistemului multiuzinal, transportul nu mai este o prelungire a producției, ci chiar parte integrantă a acesteia. Întreprinderea viitorului va trebui să fie inovatoare într-un grad mai înalt decît cea prezentă. Pregătirea cadrelor de conducere va trebui, de asemenea, să fie mult mai înaltă și mai profundă decît astăzi".

Valeriu CIOFU : „Tendințele de specializare cît mai avansată a întreprinderilor, urmărindu-se prin aceasta pe de o parte mecanizarea operațiilor, mărirea productivității, asigurarea calității, iar pe de altă parte diversificarea sortimentelor, flexibilitatea producției spre a face față cerințelor pieței sugerează, pentru perioada viitoare, ca tendință, extinderea întreprinderilor mici și mijlocii. Orientarea amintită se va împleti în perspectivă cu accentuarea rolului orașelor mici și mijlocii și chiar a comunităților sătești. În această ordine de idei, documentele Congresului al XIII-lea prevăd dezvoltarea economică și social-culturală a orașelor și satelor, precum și sistematizarea localităților. Aceasta va determina reducerea migrației populației sătești spre orașele mari și va stabiliza populația. Se întrevede pentru următorii ani posibilitatea construirii de fabrici cu profile complementare în mediul rural și în orașe mici — fie întreprinderi complementare, fie unități specializate pe subansamble și componente.

Trăsătura definitorie a acestor modificări structurale o reprezintă crearea, la orizontul anului 2000, a unor întreprinderi mici și mijlocii cu înalt grad de specializare, amplasate cît mai aproape de rezerva de brațe de muncă, adică în orașe mici și în mediul rural, unde se află și probabil încă se va mai afla, pînă la sfîrșitul acestui secol, bazinul demografic al țării. Pe plan organizatoric ele pot să fie fabrici de produse finite industriale, alimentare, de construcții, sau unități producătoare de subansamble ori componente ce se vor livra unor întreprinderi de montaj mai mari, avînd un înalt grad de mecanizare, automatizare, robotizare și fiind deservite de unități de cercetare și inginerie tehnologică specializate.

Întreprinderi mici și mijlocii cu grad înalt de specializare

Optimizarea dezvoltării industriale în anii viitori va da conținut mai real tezei privind apropierea condițiilor de muncă și de viață dintre orașe și sate, confirmînd, la scara întregii societăți, justețea politicii partidului nostru de repartizare a întreprinderilor pe teritoriu și de industrializare socialistă.

Merită, de asemenea, să semnalăm că în definirea locului și rolului întreprinderii viitorului, ca unitate economică productivă, ca centru de educare a personalului muncitor de toate categoriile, în esență ca o a doua școală, este suficient loc de afirmare atît a științelor sociale (mă refer îndeosebi la sociologie), cît și a științelor economice, care pot fundamenta complex repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, mărimea acestor celule ale vieții economice și sociale ale societății socialiste și comuniste românești din jurul anului 2000. Creșterea productivității muncii atît în industrie cît și în agricultură trebuie să aibă în vedere, în mai mare măsură, perfecționarea continuă a repartizării obiectivelor industriale și specializarea lor, optimizarea mărimii acestora și diseminarea cuceririlor științei în cele mai diferite domenii ale economiei și societății, precum și perfecționarea metodelor de conducere".

Cristofor SIMIONESCU : „Desigur, este dificil de emis prognoze pe termen lung cu grad mare de acoperire pentru fizionomia întreprinderilor industriale. Cîteva gînduri pot fi totuși împărtășite în lumina orientărilor formulate de Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., în care este elaborată strategia dezvoltării economiei naționale în perioada 1986—1990 și pînă în anul 2000.

Selectarea tehnologiilor după principii ecologice

Mai întîi, pentru reducerea riscului și asigurarea unei mai mari elasticități și mobilități la cerințele progresului tehnic, socot că vor fi organizate în economie cu prioritate unități mijlocii și mici. În al doilea rînd, par de neimaginat întreprinderi fără calculatoare de proces și fără grupe de cercetare care să vegheze la modernizarea și îmbunătățirea continuă a calității producției. În al treilea rînd, problemele ecologice vor căpăta o mai mare pondere în selectarea tehnologiilor, iar descifrarea tainelor naturii va apropia sinteza clasică de cea biochimică. În al patrulea rînd, vom asista la o deplasare în zona materiilor prime necesare industriei chimice și a materialelor de construcție pentru utilajul chimic. În sfîrșit, cred într-o mai mare flexibilitate a instalațiilor, o reducere substanțială a discontinuităților și o dezvoltare a tehnologiilor în circuit închis.

Creșterea rolului științei va impune reorientări atît în politica de cadre cît și în cea de investiții pentru cercetarea fundamentală și aplicată. Nu încape îndoială că procentul din venitul național alocat științei pe plan mondial se va dubla, iar cheltuielile destinate scopurilor militare se vor diminua spre profitul societății, al îmbunătățirii condiției umane".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. POPESCU

O importantă cale de economisire a combustibililor

Valorificarea resurselor energetice refolosibile

PRIN **resurse energetice refolosibile** (R.E.R.) se înțeleg cantitățile de energie de toate formele care apar ca produse secundare în procese ce nu au drept scop principal producerea lor — și a căror valorificare poate fi realizată fie în interiorul agregatelor sau proceselor tehnologice care le generează (recuperare primară), fie în afara acestora (recuperare secundară). Pe lîngă rolul important în realizarea de economii de energie, recuperarea permite și reducerea consumurilor de materiale și de muncă, legate de extracția și transportul combustibililor.

La începutul anului 1982, situația valorificării R.E.R. la noi în țară [1]) era următoarea (în %) :

Din total capacitate		Din total nevalorificate	
valorificate efectiv	68,6	în curs de cercetare	41,3
nevalorificate	31,4	fără documentație	58,7

Faptul că la acea dată ponderea recuperărilor atinsese 69% din cantitatea disponibilă demonstrează eficiența programului elaborat în acest sens la indicația conducerii de partid și de stat, materializat prin investiții în instalații de recuperare, modificări tehnologice și măsuri de ordin gospodăresc. Astfel, **au fost, practic, soluționate toate situațiile în care se produc resurse energetice refolosibile în cantități mari și cu potențial termic ridicat ;** în continuare, accentul se pune pe cele ce nu au încă soluții de valorificare și care trebuie folosite cît mai repede, la un nivel optim, pentru a degreva balanța de energie primară a țării.

Potrivit datelor înregistrate la finele anului 1983, cantitatea de resurse energetice refolosibile fără documentații de valorificare scăzuse cu 27% față de situația menționată mai sus ; dintre ele peste 80% sînt de natură termică cu temperaturi scăzute, localizîndu-se în principal în unitățile ministerelor metalurgiei, chimiei, petrolului, minelor. Exploatarea lor cît mai avansată este condiționată în mod hotărîtor de **colaborarea tehnologilor din unitățile deținătoare de astfel de resurse cu energeticienii,** astfel încît soluțiile ce se vor găsi, vizînd în primul rînd reducerea consumurilor tehnologice de energie, să asigure echilibrul tehnico-economic optim între recuperarea primară și cea secundară.

Astfel, studiile ce se efectuează trebuie să urmărească **valorificarea R.E.R. pe ansamblul platformei industriale și al localității,** chiar dacă aceasta necesită transportarea de la o întreprindere la alta a agenților purtători de anumite forme de energie.

Dintre cele două direcții de recuperare, cea tehnologică sau primară (circuite regenerative, preîncălzirea aerului etc.) este cea mai eficientă și mai ușor de realizat și se adaptează cel mai bine la caracteristicile resursei, de care se poate dispune în tot timpul funcționării agregatului. Recuperarea secundară (energetică) pune mult mai multe probleme, legate atît de resursă — în sensul valorificării integrale a acesteia, cît și de eventualul consumator ; ea urmărește în principal **utilizarea R.E.R. la producerea de abur** — care poate fi folosit în mod continuu direct în procesul de producție, **sau de apă fierbinte ori caldă** — în vederea furnizării de agent termic (pentru încălzirea clădirilor și pentru apă caldă menajeră) localității în care se produce resursa.

Stadiul actual și orientări în cercetare

ÎN PREZENT sînt, practic, valorificate integral resursele energetice combustibile — cu mențiunea că unele din ele, cum ar fi deșeurile agricole și lemnoase sînt, în măsură crescîndă, utilizate mai avantajos în scopuri direct productive (nutreturi, fabricarea de plăci aglomerate sau fibrolemnoase pentru mobilier etc.).

În cazul resurselor termice cu temperaturi ridicate (peste 500° C), acolo unde cantitățile de abur rezultat în urma recuperării depășesc 10 t/h, se urmărește valorificarea directă la consumatorul de abur tehnologic (pentru a se asigura o durată de utilizare cît mai mare) ; cînd acesta solicită apă caldă pentru încălzire, valorificarea totală a resursei pune problema instalării unor grupuri de condensație și priză, care în perioadele de consum (iarna) să livreze căldură prin prize, iar vara să producă energie electrică în condensație.

Un domeniu în curs de cercetare îl reprezintă resursele termice cu temperaturi scăzute (sub 500° C) ; studiile au în vedere nu numai valorificarea acestora pentru producerea de apă fierbinte sau caldă, ci și verificarea posibilității (în funcție de cantitate și temperatură) de a se produce în mod economic energie electrică.

Deși au valori relativ reduse, resursele de suprapresiune și mecanice nu trebuie neglijate, ele putînd căpăta, în unele cazuri, valorificări locale avantajoase sub raport economic.

Cu privire la apele de răcire cu temperaturi scăzute este de dorit să se facă cercetări în sensul posibilităților de ridicare a temperaturii lor la 70—80° C, în vederea utilizării pentru încălzire. Astfel de soluții se pot aplica la cuptoarele din industria metalurgică și cea a construcțiilor de mașini, unde prin reducerea debitului agentului de răcire s-ar obține temperatura necesară folosirii acestuia ca agent de încălzire.

RESURSELE ENERGETICE REFOLOSIBILE REZULTATE DIN PROCESELE TEHNOLOGICE DIN INDUSTRIE pot fi clasificate, în funcție de caracteristicile lor, în următoarele categorii :

	% din total
● **COMBUSTIBILE :** produse secundare rezultate din procese de natură chimică sau deșeuri de materii prime și materiale	46,9
● **TERMICE :** căldura sensibilă a gazelor de ardere ; căldura fizică a aburului uzat, a condensului, a agenților de răcire, a produselor calde, a zgurilor și altor deșeuri	53,0
● **DE SUPRAPRESIUNE :** presiunea gazelor de zăcămînt sau transport, presiunea lichidelor sau gazelor rezultată din unele procese chimice — și ● **MECANICE :** energia de frînare din transporturile feroviare ; energia obținută la bancurile de probă	0,1

Din totalul acestor resurse, care echivalează cu **peste 15,5 milioane t.c.c./an,** cele rezultate în industriile metalurgică și chimică reprezintă 75% și fac parte în principal din categoriile celor combustibile și termice.

Utilizarea pompelor de căldură în asigurarea cu agent termic a localităților

RECUPERAREA resurselor energetice cu potențial redus (sub 40° C) este posibilă prin **utilizarea pompelor de căldură** — care însă fac apel la un consum de energie primară.

În cadrul Institutului de studii și proiectări energetice se elaborează în prezent un studiu privind fundamentarea tehnico-economică și soluțiile posibile pentru utilizarea pompelor de căldură — diferitele tipuri fabricate în prezent sau care vor fi produse în viitorul apropiat — în cazul **folosirii lor în sisteme de distribuție a căldurii** (apă caldă menajeră și/sau pentru încălzire) **în localități.**

Încadrarea pompelor de căldură din tipurile actuale disponibile în sistemele de distribuție a căldurii ridică o serie de probleme de ordin tehnologic și economic, datorită următorilor factori :

— temperaturile de ieșire în circuitul secundar (utilizator) fiind limitate la 70° C (maximum 90° C pentru unele pompe cu compresor), aceste instalații nu pot asigura căldura de vîrf la consumatorii racordați la rețelele de termoficare ;

— temperatura de intrare în circuitul secundar reprezen-

[1]) Conform inventarului elaborat în aprilie 1982 de către ICEMENERG, pe baza datelor remise de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

NOTA REDACȚIEI : *Restricțiile pe care această iarnă deosebit de aspră le-a impus activităților economico-sociale și confortului populației în multe țări ale emisferei noastre evidențiază o dată mai mult sensibilitatea pe care o prezintă pentru omenire problema energetică și caracterul prioritar al rezolvării ei sub cele două aspecte — producția de energie și conservarea acesteia (prin economisire și reciclare).*

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului acordă o atenție deosebită acestui imperativ. Dacă atingerea nivelurilor prevăzute la producția de hidrocarburi, cărbune și energie electrică necesită pentru următorii 5 ani importante investiții eșalonate în timp, dacă pentru extinderea în proporții semnificative și în condiții de eficiență economică a utilizării noilor surse de energie sînt încă de perfecționat soluțiile de care dispunem în prezent, intensificarea activității de recuperare și refolosire a energiei reziduale este accesibilă mai lesne și în termen mai scurt — și trebuie să ținem seama că R.E.R. încă nevalorificate echivalează cu necesarul de combustibil pentru încălzirea prin termoficare și alimentarea cu apă caldă a sute de mii de apartamente.

Analizei tehnico-economice, soluțiilor tehnologice și propunerilor conținute în articolul din aceste pagini, elaborat de specialiști din I.S.P.E., le adăugăm sugestiile redacției cu privire la unele măsuri de domeniul conducerii și organizării, care pot fi întreprinse în vederea unei mai rapide, complete și eficace rezolvări a problemei.

Implicații pe planul conducerii și organizării

- **Concentrarea eforturilor pentru executarea și punerea în funcțiune a instalațiilor de recuperare și valorificare a R.E.R. aprobate prin programul de investiții**
- **Finanțarea unor astfel de lucrări prin comasarea de sume din fondurile de dezvoltare ale diferitelor întreprinderi de pe aceeași platformă industrială, interesate în a beneficia de resursele energetice refolosibile excedentare ale uneia dintre ele ; amplasarea pe anumite platforme a unor unități de industrie mică ce pot valorifica în scopuri productive agent termic obținut prin recuperarea R.E.R., a unor sere etc.**
- **Participarea — inclusiv financiară — la astfel de acțiuni a consiliilor populare coordonatoare de platformă, în situația în care resursele valorificate pot servi la alimentarea cu căldură și apă caldă a localităților**
- **Pregătirea cadrelor necesare pentru constituirea în fiecare minister, în centralele industriale și institutele de cercetări implicate, a unor nuclee de specialiști în problemele valorificării R.E.R.**
- **Adîncirea, cu concursul învățămîntului superior, a cercetărilor interdisciplinare în acest domeniu, eventual chiar înființarea unei organizații de cercetare și consultanță în vederea adaptării reciproce a cerințelor tehnologice specifice diferitelor ramuri cu cerințele energetice comune, ținînd seama de criteriul eficienței economice globale.**
- **Revizuirea anuală — eventual sub îndrumarea metodologică a Consiliului de coordonare a dezvoltării bazei energetice și funcționării sistemului energetic național — a situației R.E.R., evidențiindu-se resursele nou valorificate, cele apărute (capacități de producție noi, modificări de tehnologii etc.) și soluțiile de valorificare generalizabile.**

tînd la unele tipuri de pompe (cu absorbție) pînă la 40° C, se limitează perioada în care acestea pot fi utilizate în sisteme de distribuție centralizată a căldurii ;

— pompele cu absorbție necesită existența locală a unui debit disponibil de abur de 1, 2 pînă la 3 bari.

Ca urmare, soluțiile posibile de încadrare a pompelor de căldură în schemele de distribuție centralizată a căldurii sînt :

a) utilizarea lor pentru livrarea de apă caldă menajeră în cadrul sistemelor de distribuție centralizată, ceea ce implică legături funcționale la punctele termice ;

b) folosirea pompelor de căldură cu parametri mai înalți (70—80° C) pentru încălzirea returului apei din rețeaua de distribuție — soluție mai favorabilă din punct de vedere economic, datorită duratei de utilizare mai mari ;

c) aplicarea pompelor de căldură în paralel cu sursa clasică, în perioadele în care încadrarea în diagrama de reglaj a temperaturilor în rețea permite acest lucru.

În general, **recurgerea la pompe de căldură [2]) poate constitui o soluție economică în cazurile în care ele înlocuiesc o cantitate de căldură produsă în centrale termice.** Cuplarea lor în sisteme de alimentare în care căldura este produsă în centrale electrice de termoficare (îndeosebi cele cu parametri ridicați) diminuează economiile de combustibil realizate prin producerea combinată de energie electrică și căldură.

Indiferent de categoria din care face parte resursa refolosibilă, modul de valorificare a acesteia trebuie să aibă în vedere situația energetică pe ansamblul localității respective ; în funcție de aspectele prezentate mai sus și ținînd seama de solicitările localității în privința consumului de abur și apă fierbinte, se va stabili soluția cea mai economică.

Soluții concrete și aspecte de perspectivă

UN EXEMPLU concret care poate pune în evidență că numai în acest mod poate fi avută în vedere valorificarea corectă a resurselor energetice refolosibile este recuperarea căldurii de la cuptoarele de topit sticlă ale Întreprinderii de geamuri-Mediaș. Soluția constă în producerea aburului în 3 cazane recuperatoare și destinderea lui în continuare într-o turbină de condensație și priză, pentru producerea combinată de energie electrică și de căldură, obținîndu-se astfel o utilizare continuă, pe întreg parcursul anului, a resurselor secundare.

O situație în care nu s-a aplicat soluția potrivită condițiilor oferite de sursă și nu s-a făcut corelarea cu nevoile de consum o reprezintă recuperarea căldurii evacuate din gazele de ardere (cu temperatura de cca 1 100° C) de la cuptoarele de forjă ale unei mari întreprinderi constructoare de mașini. I.S.P.E. a propus recuperarea sub formă de emulsie apă-abur de la fiecare cuptor în parte, cu separarea într-un separator comun, aburul urmînd a fi utilizat în procesul tehnologic, ceea ce ar fi asigurat o valorificare integrală a resursei. Întreprinderea a adoptat însă o soluție cu recuperare sub forma de apă caldă, care comportă, ce-i drept, o investiție mai scăzută, însă valorifică doar la jumătate posibilitățile sursei.

Alte cazuri în care inițial au fost avute în vedere doar recuperările tehnologice sînt rafinăriile din Ploiești, Pitești și Borzești. Institutul de proiectări pentru rafinării din Ploiești a ajuns în prezent la concluzia că se pot recupera importante cantități de energie în urma introducerii în procesul tehnologic a unor schimbătoare de căldură care să preia căldura produselor finite (inițial, acestea erau răcite în circuit închis cu turnurile de răcire) ; în noua concepție sînt menținute și instalațiile existente, astfel ca oricînd să poată fi folosite și acestea. Căldura se recuperează sub formă de apă caldă la circa 90° C, urmînd să fie integrată în schema de termoficare a orașelor respective, putînd asigura o parte însemnată din necesarul de încălzire și întreaga cantitate de apă caldă de consum. Pentru perioada de vară, cînd consumul de căldură este redus în comparație cu cantitățile recuperabile, se va examina și o soluție în care căldura neconsumată să fie transformată în energie electrică, prin intermediul unor fluide cu temperatură scăzută de vaporizare.

DIN CELE de mai sus rezultă că în cadrul preocupărilor actuale legate de valorificarea resurselor energetice refolosibile, **cercetarea și proiectarea trebuie să se orienteze în special către resursele termice cu temperaturi scăzute,** care reprezintă majoritatea celor ce nu au încă soluții de valorificare. Se impune adoptarea unor soluții economice și stabilirea unor tehnologii de valorificare prin care, cu eforturi de investiții cît mai mici, să se poată recupera cît mai mult din resursa refolosibilă.

În vederea elaborării programului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică referitoare la resursele energetice refolosibile care nu au încă soluții de valorificare, s-a organizat, împreună cu ministerele beneficiare, un mod de lucru în care se examinează pe de o parte posibilitatea resursei, iar pe de altă parte nevoile de consum ale localităților (ținînd cont că nu se pot da soluții tip pentru fiecare localitate). În același timp este necesar ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să ia unele măsuri pregătitoare pentru realizarea echipamentelor (cazane, grupuri și schimbătoare de căldură) ce vor fi cuprinse în programul ce urmează a fi definitivat.

dr. ing. N. ARMENCOIU
ing. D. RENȚEA
ing. L. GHIOCA
ing. A. ȘTEFĂNESCU

[2]) Se au în vedere : seria de pompe de căldură cu freon, acționate de compresor ; seria de pompe de căldură cu absorbție ; pompele de căldură cu absorbție-resorbție în soluție amoniacală.

Imperative actuale în transferul internațional de tehnologie

TRANSFERUL internațional de tehnologie — realizat prin export de mașini și instalații complexe, comerț cu inteligență, forme de cooperare industrială etc. — a devenit o componentă majoră a schimburilor economice internaționale : în ultimele trei decenii, ritmul exporturilor mondiale de mașini, utilaje, mijloace de transport (grupa de mărfuri cu cea mai mare concentrație tehnologică) a devansat de aproape două ori ritmul comerțului mondial ; în deceniul trecut, ritmul mediu anual al acestei grupe s-a menținut ridicat (19%), iar comerțul cu licențe a crescut cu aproape 20% pe an.

Transferul de tehnologie și decalajele Nord—Sud

DIMENSIUNEA progresului tehnic contemporan, fluxurile internaționale de tehnologie se realizează în perioada actuală în condițiile caracterului profund asimetric al economiei mondiale, ale polarizării tehnologice și economice a lumii pe direcția Nord-Sud. Datele statistice evidențiază faptul că ecartul tehnologic reprezintă forma cea mai pregnantă a decalajelor internaționale : după estimările UNCTAD (document TD/B/C.6/50), în timp ce P.I.B. pe locuitor în țările în curs de dezvoltare este sub o zecime din cel al țărilor dezvoltate, în cazul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare pe locuitor, raportul este de mai puțin de 1/100, sau în ceea ce privește numărul de cercetători la 1 000 persoane active, raportul este sub 1/40. Comerțul internațional cu tehnologie se realizează în proporție covîrșitoare în relațiile dintre țările dezvoltate, care concentrează circa 90% din tranzacțiile în acest domeniu ; pe această direcție are loc în general un schimb reciproc, compensatoriu de tehnologie, generat de complementaritățile tehnico-economice dintre țările respective, pe coordonatele unei diviziuni a muncii de tip orizontal (industrie modernă — industrie modernă). În schimb, în relațiile Nord-Sud asistăm esențialmente la un transfer unilateral de tehnologie, dinspre țările dezvoltate înspre cele în curs de dezvoltare, pe fondul menținerii și adîncirii diviziunii internaționale a muncii de tip vertical, al specializării celor două grupuri de țări în producții caracterizate prin diferențe însemnate în gradul de valorificare a factorilor de producție (industrie modernă — industrie clasică).

În aceste condiții, impactul importului de tehnologie asupra țărilor din lumea a treia este complex, contradictoriu, reflectînd decalajele economice internaționale, deosebirile însemnate de potențial tehnologic și implicit în puterea de negociere între cele două mari grupuri de țări.

Desigur, avîntul creșterii economice din ultimele decenii, accelerarea procesului dezvoltării industriale, inclusiv în anumite zone din lumea a treia (așa-numitele „noi state industrializate"), expresii ale revoluției tehnico-științifice contemporane, reprezintă într-o anumită măsură și rezultatul diseminării tehnologiei pe plan mondial.

Nu este mai puțin adevărat faptul că acest proces nu s-a realizat în conformitate cu interesele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, nu a acționat ca un factor de depășire a decalajelor economice, de consolidare și perfecționare a sistemelor tehnico-productive naționale. Fluxurile de tehnologie pe direcția Nord-Sud au fost determinate, înainte de toate, de orientările economice din țările dezvoltate, de interesele valorificării superioare a capitalului prin migrația acestuia în zonele de maximizare a ratei profitului.

În condițiile diviziunii internaționale capitaliste a muncii, tehnologia, cum se exprimă un autor, nu poate fi privită ca o variabilă independentă, ci ca un element care răspunde istoric cerințelor acumulării capitalului. Într-adevăr, principalul instrument al transferului de tehnologie, al procesului de delocalizare internațională a activităților industriale, îl reprezintă societățile transnaționale, care exercită o netă dominație asupra producției, comerțului și tehnologiei din lumea nesocialistă.

Transferul de tehnologie în străinătate este motivat în principal, în lumea nesocialistă, de considerente de rentabilitate superioară, urmărindu-se „diferența de costuri" din țările terțe, respectiv cîștigurile suplimentare datorită cheltuielilor mai reduse cu manopera, accesibilității economice a unor resurse, condițiilor fiscale mai atractive etc. Ca o regulă generală, bunurile de înaltă intensitate tehnologică se exportă, deoarece concentrarea producției în țările dezvoltate le asigură prețuri superioare, în timp ce cele de natură medie, standardizate, și deci accesibile unui cerc mai larg de producători, se delocalizează.

Practica internațională a transferului de tehnologie arată astfel că exportul, în țările în curs de dezvoltare, a reprezentat pentru societățile transnaționale un mijloc de prelungire a duratei de viață a tehnologiilor medii standardizate sau chiar uzate moral prin utilizarea lor într-un spațiu economic nou, căruia de cele mai multe ori i s-a impus o structură artificială a consumului productiv și individual.

Analiza practicii internaționale a transferului de tehnologie pe direcția Nord-Sud arată că efectul principal nu l-a reprezentat contribuția la formarea și dezvoltarea capacității tehnico-științifice proprii ale țărilor în curs de dezvoltare în raport cu necesitățile lor specifice, ci mai degrabă substituirea tehnologiilor naționale cu altele transferate din țările dezvoltate și favorabile menținerii stării de dependență tehnologică. O altă tendință în relațiile Nord-Sud, tot mai larg reprezentată în ultima perioadă, o constituie transferul, aparent paradoxal, de tehnologii avansate, localizate în enclave industriale moderne din țările în curs de dezvoltare, care accentuează caracterul dual al economiei subdezvoltate. De multe ori, societățile transnaționale transferă spre filialele lor din lumea a treia tehnici complexe în vederea aprovizionării piețelor internaționale tradiționale prin valorificarea în interes propriu a condițiilor locale favorabile. Este cazul industriilor de „frontieră", cum sînt uzinele electronice din Mexic și Singapore. Efectele acestei tehnologii asupra economiei țării gazdă sînt extrem de reduse, ele constituind de fapt zone economice extravertite, rupte de sistemul economic intern. În cazul transferului unor tehnologii de ultimă oră, mai ales cînd acesta implică o participare efectivă a țării beneficiare la exploatare, motivația trebuie căutată în tendința furnizorilor de a limita riscurile tehnice, economice, de mediu etc. Se caută ca la testarea și punerea în aplicare a tehnologiilor de vîrf să se transfere asupra beneficiarului total sau parțial costurile suplimentare inerente în aplicare unor procese noi.

De fapt, analize empirice ale unor economiști occidentali arată că pătrunderea societăților transnaționale în economia țărilor în curs de dezvoltare prejudiciază pe termen lung creșterea venitului național nu numai datorită ieșirilor de capitaluri pe care acesta le provoacă, ci și în mod deosebit a consecințelor acestora asupra structurilor tehnico-productive naționale.

Impactul negativ al transferului de tehnologie prin intermediul societăților transnaționale este amplificat de practicile abuzive frecvente, de caracterul distorsionat, inechitabil al pieței internaționale a tehnologiei, ale cărei mecanisme accentuează poziția dezavantajoasă a țărilor în curs de dezvoltare.

Toate acestea se transpun în caracterul deosebit de oneros al importului de tehnologie în țările în curs de dezvoltare. Conform unor estimări, aceste țări cheltuiesc direct pentru exploatarea brevetelor, procedeelor tehnice, mărcilor de fabricație și sarcinilor tehnice aproape 10 miliarde dolari anual ; dacă se adaugă și costurile indirecte inerente situației de dependență tehnologică (suprafacturarea, prețul de monopol, condiții financiare excesive) costurile totale pot fi de ordinul a 30—50 miliarde dolari pe an.

Codul internațional de conduită

PENTRU așezarea pe baze noi a transferului internațional de tehnologie, în conformitate cu hotărîrea Adunării Generale a O.N.U. a fost constituită Conferința Națiunilor Unite pentru elaborarea unui cod internațional de conduită al transferului de tehnologie. Proiectul de cod prevede principiile directoare ale transferului, achiziționării și dezvoltării tehnologiei, orientările și criteriile de urmat pentru adaptarea de instrumente naționale aplicabile tranzacțiilor cu tehnologie, responsabilitățile și obligațiile părților, inclusiv tratamentul special care trebuie acordat țărilor în curs de dezvoltare. S-a ajuns, de asemenea, la o înțelegere privind stabilirea unui mecanism instituțional destinat să servească drept cadru pentru consultări, discuții și schimburi de păreri între state, privind problemele legate de aplicarea codului.

Este semnificativ însă că o serie de probleme critice nu au putut fi încă soluționate. Este vorba, în mod deosebit, de capitolul 4 al proiectului de cod, referitor la practicile restrictive, asupra cărora, după cum se arată într-un raport U.N.C.T.A.D., „negocierile au fost cele mai aprige" ; chestiunea cea mai dificilă este cea a criteriului de calificare și a conținutului practicilor restrictive. Totodată, rămîn încă în suspensie probleme importante pentru aplicarea efectivă a codului, cum sînt natura mecanismului instituțional, formularea dispozițiilor referitoare la dreptul aplicabil și la reglementarea diferendelor ș.a., probleme care-și așteaptă o rezolvare corespunzătoare în cadrul

viitoarei sesiuni a Conferinței care urmează să aibă loc anul acesta, în perioada 25 februarie — 15 martie.

Asigurarea unui caracter efectiv, funcțional pentru codul de conduită presupune, totodată, perfecționarea sistemului internațional de protejare a proprietății industriale, cadrul existent în prezent dovedindu-se o frînă în calea transferului liber, avantajos de tehnologii, realizarea unor aranjamente speciale privind lărgirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la cunoștințele tehnico-științifice și, în mod deosebit, elaborarea codului internațional de conduită pentru societățile transnaționale.

Ținînd seama de poziția dominantă a societăților transnaționale, în procesul de creare și difuzare a tehnologiei (în S.U.A., principalul furnizor mondial de tehnologie, societățile transnaționale asigură peste 60% din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare ; mai mult de jumătate din comerțul internațional cu tehnologie reprezintă tranzacții în interiorul societăților transnaționale), o soluționare reală și durabilă a problemelor transferului de tehnologie nu se poate realiza fără reglementarea pe baze noi a activității acestora în țările în curs de dezvoltare, restructurarea și orientarea eficace a activității lor în conformitate cu politica tehnologică și programele de dezvoltare din țările gazdă. Aceasta presupune, printre altele : promovarea activităților de cercetare-dezvoltare din țările unde-și desfășoară activitatea, dezvoltarea cooperării cu instituțiile naționale de cercetare, contribuția la formarea personalului calificat în țările în curs de dezvoltare, utilizarea unor mecanisme tranzacționale echitabile, reciproc avantajoase, în speță a formelor cooperării industriale.

Țările dezvoltate, principalele deținătoare ale potențialului tehnologic mondial (țările în curs de dezvoltare posedă doar 1% din numărul total al brevetelor înregistrate în lume, iar din brevetele înregistrate în țările în curs de dezvoltare 84% sînt deținute de străini), au o responsabilitate majoră. După cum apreciază studiul U.N.C.T.A.D. citat mai sus, țările dezvoltate ar trebui să consacre în mod expres o anumită cotă din cheltuielile lor de cercetare-dezvoltare pentru soluționarea unor probleme specifice din țările în curs de dezvoltare, asigurînd întărirea capacității tehnologice în aceste țări, o mai bună valorificare a complementarităților tehnice și economice pe direcția Nord-Sud.

Efort propriu și cooperare internațională

ÎN PROCESUL de creare a unui potențial tehnologic puternic, care să asigure lumii a treia o poziție avantajoasă pe piața mondială a tehnologiei, un rol important revine desigur înseși țărilor în curs de dezvoltare. Formularea unei politici active, consistente, de dezvoltare a capacităților tehnologice, de adaptare la nevoile proprii a tehnologiei de import și integrarea eficientă a acesteia în sistemul productiv național, de substituire a importurilor cu rezultatele creației tehnico-științifice naționale trebuie să reprezinte o orientare centrală în planurile de dezvoltare economico-socială a acestor țări. În acest sens crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a activității de cercetare, dezvoltarea și modernizarea centrelor și instituțiilor proprii de cercetare științifico-tehnică, legarea strînsă a activităților acestora de necesitățile economiilor naționale, ale producției, cu privire specială asupra sectoarelor cu importanță deosebită sînt tot atîtea imperative ale valorificării avantajoase a tehnologiei moderne în țările respective.

În îmbunătățirea poziției țărilor în curs de dezvoltare pe piața internațională a tehnologiei și întărirea independenței tehnologice a acestor țări, un rol important este chemată să-l joace cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare. Printre formele de cooperare tehnico-științifică care și-au dovedit utilitatea și viabilitatea se numără achiziționarea în comun de tehnologii, activități comune de cercetare-dezvoltare, realizarea de schimburi sistematice de informații pe plan bi și multilateral, cooperarea între centrele naționale de cercetări, crearea de instituții comune.

Cooperarea tehnico-științifică și în producție între țările în curs de dezvoltare este chemată să ducă la depășirea actualei situații, cînd tehnologia utilizată în țările în curs de dezvoltare este în esență concepută și aplicată în conformitate cu structurile economico-sociale, cu caracteristicile sistemului tehnico-productiv din țările dezvoltate, să favorizeze crearea și dezvoltarea unor tehnologii proprii, adecvate condițiilor specifice din țările în curs de dezvoltare, să ducă la diversificarea pieței tehnologice internaționale, la lărgirea frontului revoluției științifico-tehnice contemporane și la democratizarea accesului la rezultatele acesteia.

Ioan POPA

Livrarea la termen a producției contractate

(Urmare din pag. 18)

pe zi timp de 7 zile pe săptămînă. În toate sectoarele calde ale unităților activitatea s-a organizat într-un ciclu de 4 sau 5 zile pe săptămînă, în două schimburi a cîte 6 ore fiecare. În celelalte zile, cînd sectoarele calde sînt oprite, aici au loc activități de revizii tehnice și reparații curente, aprovizionarea cu materii prime etc.

Din ansamblul măsurilor organizatorice inițiate în vederea reducerii consumurilor energetice mai putem aminti : ● **reprogramarea reparațiilor capitale ale unor utilaje și instalații mari consumatoare** prin devansarea acestora în trim. I. Astfel, la întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie"-București a fost trecut în reparație cuptorul electric cu arc pentru elaborat oțel, programat inițial în trimestrul II, obținîndu-se o economie de energie electrică de 4,8 MWh/zi. De asemenea, la Întreprinderea de pompe din București au fost reprogramate în reparații mașina de sablat și cuptorul electric cu baie ; ● **utilizarea unui număr redus de cuptoare** pentru elaborat fontă, în funcție de stocurile existente de piese turnate, astfel încît să se asigure realizarea pieselor necesare fabricației și, totodată, înregistrarea unor importante economii. Ca urmare, de pildă, la Întreprinderea de pompe București, din cele 4 cuptoare au rămas în funcțiune două, iar la întreprinderea „Armătura" Cluj-Napoca din 5 tot două ; ● **optimizarea funcționării tuturor instalațiilor**, utilajelor, mașinilor și a liniilor de fabricație prin încărcarea acestora la parametrii normali, urmărindu-se ca programarea prelucrării pieselor pe mașini să fie efectuată de așa manieră încît să se utilizeze la maximum posibilitățile tehnice ale acestora ; ● **programarea activității în compartimentele funcționale și în cele de cercetare-proiectare numai în perioada cu lumină naturală**. ● **oprirea unor instalații de ventilație și diminuarea consumului de aer comprimat etc.**

O deosebită atenție se acordă în această perioadă **bunei funcționări a instalațiilor de recuperare și utilizare** în diverse scopuri **a resurselor energetice refolosibile**, care pot contribui substanțial la reducerea consumului energetic. Acum își dovedesc eficiența cazanele recuperatoare de la întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie", prin intermediul cărora se produce apa caldă menajeră, utilizînd căldura gazelor arse de la cuptoare, pompele de căldură ce funcționează în cadrul întreprinderii „Armătura" Cluj-Napoca, cu ajutorul cărora se recuperează căldura din apa de răcire de la stația de compresoare și de la cuptoarele de elaborat fontă etc.

Alături de măsurile cu caracter organizatoric, un accent deosebit în cadrul întreprinderilor centralei este pus pe cele de natură tehnică și tehnologică. Pentru aceasta, la nivelul centralei industriale au fost revăzute programele de reducere a consumurilor energetice întocmite de către fiecare întreprindere pentru acest an, luîndu-se măsuri de accelerare a realizării lor, în special a acțiunilor cu termen de finalizare trimestrul I a.c. Astfel, în urma montării celor circa 1 500 de deconectoare la mers în gol la convertizoarele de sudură în toate întreprinderile centralei, se va obține o economie anuală de energie electrică de peste 300 MWh ; de asemenea, la Întreprinderea de pompe București, generalizarea utilizării de forme cu autoîntărire la rece asigură, prin eliminarea utilizării cuptoarelor de uscat forme, o diminuare a consumului de gaze cu 270 mii mc/an. La întreprinderea „Tehnofrig" din Cluj-Napoca și la cea de pompe din București au fost accelerate lucrările necesare trecerii la debitarea maselotelor pieselor turnate cu ajutorul discurilor abrazive, în locul debitării cu arc electric, astfel încît să se obțină o reducere a consumului de energie electrică cu peste 200 MWh/an. De asemenea, la Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău se va trece în curînd la calibrarea coturilor imediat după forjare, eliminîndu-se astfel reîncălzirile intermediare și obținîndu-se o economie anuală de gaze de circa 160 mii mc.

Materii prime: evoluții nefavorabile producătorilor

CREȘTEREA ratelor la dobînzi, creșterea cursului dolarului, scăderea inflației și recoltele bune din 1984 au acționat convergent în direcția scăderii prețurilor la multe materii prime industriale și agricole; diminuarea producției industriale vest-europene și eforturile țărilor în curs de dezvoltare de a-și spori cu orice preț exporturile, în încercarea de majorare a încasărilor valutare s-au adăugat factorilor cu caracter depresiv pe piața materiilor prime.

La sfîrșitul anului trecut existau indicii că în 1985 prețurile vor înregistra o anumită creștere, moderată de altfel (circa 5% pe ansamblu), pe baza previziunilor potrivit cărora procesul de redresare va continua și în acest an și în condițiile menținerii tendințelor de conservare și substituire a unor materii prime. Urcarea prețurilor se așteaptă să fie favorizată de asemenea de perspectiva menținerii aproximativ la nivelul actual a ratei dobînzii și a inflației. Analiștii iau în considerare o posibilă sporire în special a prețurilor la metale neferoase, a căror evoluție va fi influențată de noi reduceri ale capacităților de producție, anticipate pentru America de Nord și țările vest-europene.

Efectul cel mai important este așteptat în cazul cuprului și aluminiului, care se pare că vor fi deja deficitare în 1985. Specialiștii de la American Express consideră că prețul va urca în acest an la 70—75 cenți/livră, nivel în creștere cu 10 cenți față de media anului 1984. O situație apropiată este așteptată în ce privește aluminiul, cu mențiunea că sporurile de producție din America de Sud, Africa și zona Pacificului vor estompa într-o anumită măsură reducerile masive din celelalte regiuni producătoare.

Mai puțin certă este creșterea prețurilor la plumb, metal care a început să piardă din piețele sale tradiționale în calitate de aditiv pentru benzină și uleiuri. Grupul internațional de studii asupra plumbului și zincului apreciază în schimb că la zinc cererea va egala, dacă nu va depăși chiar, producția mondială. Și la cositor se așteaptă un deficit al producției, deși nu se întrevăd majorări deosebite ale prețurilor datorită stocurilor mari existente pe plan mondial. Faptul că cea mai mare parte a excedentelor este deținută de Consiliul internațional al cositorului (care acționează pe piață prin stabilirea de cote de export și prin achiziții directe în caz de necesitate), constituie o garanție că prețurile nu vor cădea brusc în acest an.

La nichel se așteaptă anumite creșteri ale prețului în condițiile sporirii cererii (în prezent egală cu producția), iar la aur și celelalte metale prețioase se anticipează de asemenea prețuri majorate. Stocurile mondiale mari existente la argint sînt de natură să determine creșteri mai mici decît în cazul aurului și platinei.

Perspectivele pentru alte materii prime industriale sînt mai puțin promițătoare. La cauciuc, spre exemplu, nici prognozele pentru 1984 nu s-au realizat, în ciuda creșterii cererii de anvelope, iar redresarea sectorului este încă puțin probabilă.

În agricultură se speră într-o recoltă bună — poate chiar producție record — la bumbac, ceea ce va menține în continuare scăzute prețurile; la lînă, primele indicii arată că se vor atinge cifre de producție record, ceea ce va oferi deci puține șanse pentru creșterea prețurilor. Toate prognozele sugerează reducerea drastică a prețurilor la iută, dat fiind că producția ridicată din 1984 a stimulat majorarea suprafețelor cultivate, iar produsele sintetice înregistrează cereri sporite.

Recolta mondială-record obținută la cereale în 1984 și primele perspective promițătoare pentru acest an vor face ca prețurile să rămînă în continuare scăzute. Se așteaptă producții mari în special la uleiurile vegetale, respectiv la ulei de soia și de palmier.

Programe de dezvoltare

ALGERIA: proiecte în domeniul infrastructurii

DEZVOLTAREA transporturilor rutiere și feroviare reprezintă un obiectiv prioritar al dezvoltării economice actuale și de perspectivă ale Algeriei. Extinderea în continuare a căilor rutiere de importanță națională se va realiza îndeosebi prin: construirea unei rețele de autostrăzi în nordul țării, care să includă și o autostradă de 1 500 km aflată în prezent în stadiu de proiect și care va dispune de căi de acces către principalele aglomerări urbane; modernizarea sau consolidarea altor căi rutiere est-vest, îndeosebi pînă se va încheia realizarea proiectului autostrăzii din nordul țării; modernizarea căilor nord-sud, îndeosebi din munții Atlas, pentru a încuraja și facilita amplasarea unor noi centre economice în zona platourilor înalte; construirea pe mai departe a unor căi rutiere care să permită accesul spre regiunile sudice și îndeosebi șoseaua transsaharianā care va lega Algeria de Niger și Mali (această cale rutieră este în prezent construită pînă la Tamanrasset); construirea unor căi rutiere de importanță națională în unele provincii, ca de exemplu în provincia Jijel unde se prevede construirea de noi căi rutiere cu o lungime de 40 km.

În planul cincinal 1985—1989 va continua și se va intensifica tendința de dezvoltare a infrastructurii feroviare atît în direcția extinderii cît și a modernizării acesteia. Cel mai important proiect avut în vedere, din care a început deja construcția la tronsonul Ain — Touta M'Sila de 150 km, este calea ferată din zona platourilor înalte care va fi paralelă cu calea ferată din nordul țării. Această cale ferată, cu linie dublă, va avea o lungime totală de 1 200 km și va fi parțial electrificată, asigurînd traficul unor trenuri de mare capacitate (2 600 tone). Linia platourilor înalte este preconizată să deservească 3 tipuri de trafic, și anume: traficul local de mărfuri, ca urmare a activității industriale și comerciale din zonă; traficul de tranzit, în sensul că această nouă rețea feroviară va completa în materie de tranzit capacitățile limitate ale rețelei feroviare din nord, preluînd o parte din traficul între regiunile Constantine, Alger, și Oran; traficul de călători. Acest proiect major va include și calea ferată care va lega orașul Tebessa de Sidi — Bel — Abbes (cu o axă centrală de 456 km) precum și o serie de transoane de legătură cu rețeaua feroviară existentă în prezent. Dezvoltarea rețelei feroviare se va face și prin alte proiecte dintre care se pot menționa: proiectul pentru linia de cale ferată de circa 50 km care va deservi, pornind din Oran, zonele industriale Arzew și Hassi — Ameur, existînd posibilitatea prelungirii acesteia pînă la Mostaganen; proiectul căii ferate de forma unei „bucle" care să unească localitățile Touggourt — Ouargla — Hassi Messaoud — Ghardaia — Laghouat — Djefa.

În anul 1982, schimburile comerciale de mărfuri dintre România și Algeria au atins un nivel de 1 874 miliarde lei, înregistrînd astfel o majorare cu circa 140% comparativ cu nivelul de 0,782 miliarde lei din anul 1981. În ultimii ani România a exportat în Algeria instalații de foraj, autoturisme, tractoare, îngrășăminte chimice, produse sodice, centrale și linii telefonice, materiale de construcții. Principalele produse importate de România din Algeria au fost țițeiul și minereul de fier.

N. N.

„Curs exagerat al dolarului"

ÎN SĂPTĂMÎNA 14—18 I 1985, **dolarul S.U.A.** și-a continuat traiectoria ascendentă în raport cu celelalte valute occidentale, susținut în continuare de avîntul economiei americane, de inflația situată la cote joase și de stabilitatea politică în S.U.A. Astfel, producția industrială în S.U.A. a crescut cu 0,6% în luna decembrie, după o creștere de 0,4% în noiembrie 1984, așa cum comunică conducerea Băncii Federale de Rezerve.

Reducerea nivelului dobînzii preferențiale („prime-rate") de către Chase Manhattan Bank, Citibank și Manufacturers Hanover la 10,5 de la 10,75%, ca și scăderea cu 0,1% a vînzărilor cu amănuntul în decembrie în S.U.A. au avut o slabă influență asupra valorii dolarului. Așa cum afirma un observator de specialitate, atît știrile bune cît și cele „rele" sînt favorabile dolarului S.U.A.

În această săptămînă a avut loc la Washington întîlnirea miniștrilor de finanțe din Marea Britanie, Franța, Japonia, R.F.G. și Statele Unite ale Americii — care au fost unanim de acord că actualul curs al dolarului este exagerat și va trebui revizuit. Miniștrii și conducătorii băncilor centrale din aceste țări și-au exprimat convingerea că economia țărilor lor este afectată de cursul înalt al dolarului, deoarece implică atragerea de capitaluri din țările respective și îi obligă să mențină ridicate dobînzile valutelor lor în încercarea de a contracara efectele nefaste ale acestei situații.

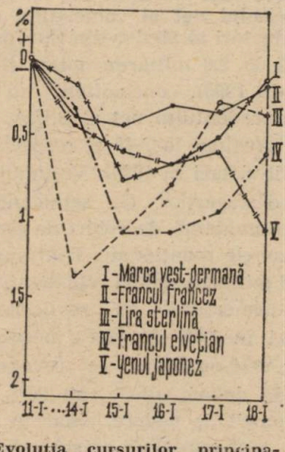

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 14—18 I; bază: 11 I 1985

Pentru a ilustra situația creată menționăm nivelul record atins de **marca vest-germană** pe data de 15 I 1985 — 3,20 mărci/dolar, nivel care poate fi comparat cu cel de 3,2090 atins în 22 I 1973, cu 9 săptămîni înainte de introducerea cursurilor fluctuante (19 III 1973). Se vorbește în prezent de posibile niveluri de 3,30—3,40 mărci/dolar și despre măsuri drastice de stopare a căderii mărcii, în sensul majorării cu 0,5—1% a ratei Lombard (nivelul actual: 5,5%) și nu este exclusă nici majorarea taxei scontului (nivelul actual: 4,5%). Intervenția Bundesbank pentru susținerea valutei naționale prin vînzări masive de dolari s-a dovedit a fi o „armă limitată", afirmație sprijinită pe faptul că în anul 1985 Banca Centrală a R.F.G. a vîndut dolari numai o singură dată și nu a repetat vînzările masive din septembrie 1984. Din cauza dolarului, în R.F.G. inflația importată este în creștere, prețurile de import crescînd în medie cu peste 11% pe an, în ultimele 6 luni.

Francul elvețian a continuat să sufere datorită operațiunilor speculative „cross", în special marcă/franc elvețian, factorilor tehnici și convingerii generale că Banca națională a Elveției va acționa mai slab decît alte bănci centrale pentru sprijinirea valutei sale.

Lira sterlină continuă să rămînă vulnerabilă față de dolar și de prețurile scăzute ale petrolului, în ciuda majorării cu 1,5% a dobînzii de bază.

Prețul aurului a fluctuat în această săptămînă între 300,90 dolari/uncia și 308 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Lomé III — divergențe și dezamăgiri

REÎNNOIREA în decembrie 1984 a acordului de la Lomé (al treilea acord pe termen de cinci ani, între Piața comună și țările afiliate din Africa, zona Caraibilor și Pacific — A.C.P.) a avut loc sub semnul unui dezacord de principiu chiar între țările C.E.E. în legătură cu abordarea politicii de dezvoltare. Astfel, în vreme ce Anglia se pronunță pentru concesii sporite acordate produselor din țările afiliate pe piața comunitară, Franța insistă pentru continuarea politicii de restricții comerciale. Dacă soluția franceză are în vedere majorarea fondurilor de dezvoltare, ca o compensație pentru menținerea restricțiilor comerciale, argumentul britanic menționează atît inconsistența unor asemenea rezolvări cît și dificultățile, pentru Anglia, de a spori substanțial ajutorul vărsat în contul Fondului European de Dezvoltare. În susținerea poziției sale, Anglia s-a referit la concluziile unui raport al Institutului internațional de cercetări în problemele politicilor alimentare, cu sediul în S.U.A., potrivit cărora o reducere cu 50% a barierelor comerciale de către țările O.C.D.E. ar determina sporirea cu 11% a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Deși majorată în urma adoptării propunerii franceze, suma totală de 8,5 miliarde unități de cont europene (E.C.U.) aprobată pentru fondul comunitar de dezvoltare constituie — apreciază ziarul **Financial Times** — o dezamăgire pentru țările A.C.P. beneficiare ; experți în problemele dezvoltării, citați de aceeași sursă, consideră că aceste ajutoare vor avea numai efecte minime în direcția ameliorării situației țărilor asociate.

U.R.S.S.: repere ale modernizării industriale

PLANUL de dezvoltare a economiei U.R.S.S. în 1985 accentuează în mod deosebit sarcinile vizînd ridicarea nivelului tehnic al producției, utilizarea la maximum a potențialului tehnico-științific existent și creșterea, pe această bază, a eficienței producției sociale în ansamblu. În acest context, industria construcției de mașini și prelucrării metalelor, ramură de importanță decisivă în procesul de modernizare tehnică, va înregistra un spor al producției de 6,5%, comparativ cu 3,9% pe ansamblul industriei.

Sub raport structural, se disting orientările spre introducerea în fabricație a unor noi tipuri de mașini și utilaje și intensificarea introducerii de tehnologii moderne. În acest sens se prevede asimilarea a 4 200 noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și materiale și realizarea a 500 de proiecte pentru introducerea unor procedee tehnice avansate, a mijloacelor de mecanizare și automatizare a producției. Concomitent, vor fi scoase din fabricație 4 200 tipuri de produse învechite și procese tehnologice perimate. Întregul proces de modernizare este susținut prin orientarea corespunzătoare a investițiilor, cele destinate reutilării tehnice și reconstrucției întreprinderilor existente urmînd să atingă 30,5 miliarde ruble. Pentru dezvoltarea științei și tehnicii, în cadrul căreia se prevede impulsionarea cercetării fundamentale, se alocă prin plan fonduri însumînd 27,5 miliarde ruble.

Indicatori ai decalajelor tehnologice

DIMENSIUNILE producției și consumului de semiconductori constituie indicatori importanți care permit sesizarea unor decalaje chiar între țările industrializate. Potrivit unor aprecieri prezentate de Financial Times, în anul 1984 consumul industrial de semiconductori se cifra în Europa occidentală la circa 10 dolari/locuitor, în timp ce în S.U.A. și Japonia nivelul acestuia se apropia de 50 dolari. Proporția satisfacerii din producția proprie a consumului de semiconductori, considerată de asemenea, un indicator esențial, este de numai 36% în țările vest-europene, în timp ce în S.U.A. și Japonia atinge sau chiar depășește 80%. În aceste condiții, în anul 1984 s-au înregistrat, potrivit unor evaluări preliminare, o creștere a deficitului net al comerțului cu semiconductori al țărilor din Europa occidentală la 2,6 miliarde dolari (1,8 miliarde în 1983), concomitent cu creșterea excedentului net al S.U.A. și Japoniei (evaluat la 2,45 și respectiv 1,95 miliarde dolari în 1984). Volumul absolut al desfacerilor de semiconductori pune în evidență deosebiri de potențial între zonele menționate. Dintr-un total de 26,6 miliarde dolari reprezentînd volumul comerțului cu semiconductori efectuat în 1984 de țările nesocialiste, țărilor vest-europene le reveneau 4,5 miliarde dolari, adică sub 20%. Din acest punct de vedere, chiar în cadrul țărilor vest-europene există diferențe (vezi graficul), care avantajează R.F. Germania și Anglia.

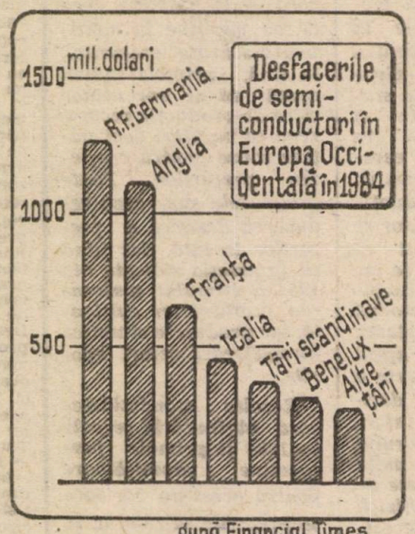

după Financial Times

R.D. Germană: obiective ale dezvoltării în 1985

ÎNSCRIINDU-SE în strategia economică adoptată pentru deceniul în curs, planul de dezvoltare pe anul 1985 urmărește în mod prioritar ridicarea eficienței în toate sectoarele, în principal prin accelerarea progresului tehnico-științific. Creșterea cu 4,4% a venitului național va avea loc în condițiile sporirii cu 7,1% a productivității muncii. În domeniul industriei se prevede o creștere cu 8% a producției nete și cu 4,3% a producției marfă, un accent deosebit punîndu-se pe adaptarea producției la exigențele actuale ale economiei, printr-un profil structural flexibil și aplicarea rapidă a noilor rezultate tehnico-științifice. Crearea condițiilor pentru reducerea consumurilor și creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor în toate fazele proceselor de producție se menține ca orientare prioritară și în anul 1985. Potrivit planului, direcțiile principale de acțiune sînt reprezentate de folosirea în mai mare măsură a microelectronicii, a echipamentelor de prelucrare a datelor și de înnoirea tehnologică, urmărind creșterea gradului de prelucrare în industria chimică și metalurgică, la niveluri corespunzătoare celor reprezentative pe plan mondial. În centrul preocupărilor vizînd economia de energie este plasată valorificarea mai bună a lignitului extras în țară și a surselor energetice secundare. De menționat că aceste preocupări sînt corelate cu obiective ecologice. În vederea diminuării poluării va continua aplicarea unor asemenea măsuri, stabilite pentru obiective industriale din Berlin, Leipzig, Halle, Karl-Marx-Stadt și alte centre, precum și din zonele miniere.

Cursurile flexibile nu sînt un panaceu

TRECEREA la sistemul cursurilor valutare flotante în urmă cu peste un deceniu, marcată de prăbușirea sistemului monetar internațional instituit la Bretton Woods și salutată la timpul său de nu puțini economiști occidentali nu a îndreptățit în multe privințe speranțele puse în ea, constată un studiu al Institutului de cercetări economice din München (Ifo). Studiul, ale cărui concluzii sînt reluate sub titlul de mai sus de cotidianul economic **Handelsblatt**, relevă că de mai mulți ani noul sistem nu mai îndeplinește o serie de funcții importante cum ar fi nivelarea diferențelor de prețuri între diversele economii naționale sau facilitarea reducerii dezechilibrelor balanțelor de plăți. Acest fapt este ilustrat de puternica depreciere a cursului dolarului (cu peste 40% în termeni reali, în ultimii patru ani), în ciuda nivelului record din 1984 al balanței de plăți americane.

Reprecierea durabilă a dolarului, avînd ca efect ieftinirea relativă a importurilor americane, a condus între altele la adoptarea de noi măsuri cu caracter protecționist, relevă studiul Ifo, în special în industria automobilului, textilă și siderurgică.

GLOSAR

Retorsiunea

PUNEREA în aplicare de către o țară sau de o grupare de tip comunitar a unor măsuri protecționiste poate să ducă uneori la contramăsuri din partea țărilor partenere afectate, care încearcă în acest fel să determine ridicarea barierelor ce au fost puse în calea exportului lor. În mod practic, prin diferitele mijloace utilizate pentru a crea dificultăți exportului țărilor sau grupului de țări care au adoptat măsuri protecționiste se urmărește exercitarea unei presiuni directe resimțită efectiv și continuu în derularea schimburilor economice, pentru a constringe la înlăturarea obstacolelor întîmpinate de proprii rezidenți pe piețele respective.

S-a încercat să se facă o distincție între măsurile de represalii, mai dure, calificate că ar reprezenta un act ilicit de răspuns la o acțiune ilicită, și politica de retorsiune, menită doar să limiteze drepturile și interesele altui stat corespunzător cu modul cum a acționat acesta mai întîi în cadrul schimburilor reciproce. Conturarea unei asemenea deosebiri este imposibilă în fapt, întrucît în toate cazurile se oferă justificarea acțiunii inițiale a celui sau celor împotriva cărora se îndreaptă retorsiunea și se susține că s-a procedat în riposta cu moderație, adecvat situației.

De obicei, țara care apelează la retorsiune subliniază prin toate mijloacele că măsurile adoptate nu înseamnă practici protecționiste, deși iau formele curente ale acestora, ci constituie numai o acțiune represivă, cu un obiectiv bine determinat, a cărui realizare va însemna și încetarea aplicării politicii adoptate. Specificul retorsiunii rămîne, așadar, aplicarea temporară cu perspectiva de a dispare, cel puțin în principiu, din momentul în care s-a revenit la situația anterioară, respectiv la revocarea de către statul sau gruparea economică vizată a reglementărilor și practicilor protecționiste ce i-au provocat apariția.

Riscurile trecerii la retorsiune sînt ridicate pentru țara care o pune în aplicare, putînd determina o adevărată escaladă protecționistă în derularea schimburilor cu partenerii vizați și prin recul chiar pe un plan mai larg. Iar în ce privește rezultatele nu există nici o garanție că prin acțiunea coercitivă întreprinsă se va ajunge la anularea în întregime a măsurilor protecționiste avute în vedere.

Sînt cunoscute de altminteri fazele și implicațiile „războiului puilor", desfășurat în anii '70, cînd S.U.A. au încercat — fără efect — printr-o suprataxă vamală asupra unor mărfuri vest-europene, să determine modificarea mecanismului introdus în Piața comună de promovare prin subvenționare a exporturilor agricole. Și alte exemple de astfel de confruntări din cursul ultimilor ani prin taxe, contingentări și diverse măsuri discriminatorii vin să confirme caracterul dăunător al înlănțuirii măsurilor protecționiste pe o scară tot mai largă sub pretextul de a combate tocmai protecționismul.

Realitatea este că încălcările tot mai frecvente ale principiului liberalizării schimburilor comerciale internaționale, care a fost fundamental la constituirea Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.), nu au făcut decît să provoace o adevărată escaladă protecționistă, ale cărei consecințe negative au fost tot mai puternic resimțite în comerțul internațional în cursul anilor '80. Datorită acțiunii unei multitudini de factori cauzali, între care s-a înscris și retorsiunea, protecționismul a luat o asemenea amploare încît proporția „schimburilor încadrate", respectiv supuse unor reglementări restrictive, a depășit în ultimii ani jumătate din volumul comerțului mondial.

Radu NEGREA

Deficite bugetare

Corneliu Dimcea, Comănești — Ratele înalte ale dobînzilor au determinat efecte negative atît asupra țărilor în curs de dezvoltare, cît și asupra țărilor industrializate. În ce privește primul grup de țări menționate, și în primul rînd țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, fenomenul s-a reflectat, după cum se cunoaște, în diminuarea importurilor și scăderea P.I.B.

În țările industrializate, anii '70 și începutul anilor '80 au marcat creșterea deficitelor bugetare ca pondere în produsul intern brut (vezi tabelul).

Ponderea datoriei publice în P.I.B. se situează la un nivel mediu de 40—60% pentru multe din țările industrializate. Cazuri extreme sînt Italia cu 80% și Belgia cu 105%. Plățile cu titlu de dobînzi asupra datoriei publice reprezintă între 7 și 18% din cheltuielile bugetare curente ale țărilor membre ale C.E.E.

Măsurile de politică fiscală adoptate de Japonia au dus la reducerea pondere deficitului bugetar în P.I.B., o situație similară înregistrîndu-se și în R. F. Germania. În S.U.A., în schimb, deficitul bugetar federal a crescut considerabil între 1981 și 1983, de la 1% la 3,9% din P.I.B.

Evoluția soldurilor bugetare în unele țări capitaliste dezvoltate
(în % din P.I.B., în prețuri curente)

	1971	1973	1975	1977	1979	1981	1983 *)
Italia	—7,1	—8,5	—11,7	—8,0	—9,5	—11,7	—11,8
S.U.A.	—1,7	0,5	— 4,2	0,9	0,6	— 1,0	— 3,9
Japonia	1,4	0,5	— 2,6	—3,8	—4,8	— 4,0	— 3,1
R.F.G.	—0,1	1,2	— 5,7	—2,4	—2,7	— 4,0	— 2,7
Franța	0,7	0,9	— 2,2	—0,8	—0,7	— 1,9	— 3,2
Anglia	1,5	—2,7	— 4,6	—3,2	—3,2	— 2,8	— 3.7

*) Estimări
Sursa : Financial Times

Consum specific

I. Vlad, Tîrgoviște — Este adevărat că producția mondială de gaze naturale — utilizată atît drept combustibil cît și ca materie primă în industria chimică — a crescut cu regularitate între 1971 și 1983, într-un ritm mediu anual de 2,4%, mai rapid decît cea de petrol (care a sporit cu numai 0,8%, înregistrînd puternice fluctuații). În același timp consumul de gaze (în tone echivalent petrol) pe unitatea de produs național brut s-a redus, de exemplu, în țările O.C.D.E. de la 0,19 la 1 000 dolari (constanți) de produs național brut în 1970 la 0,16 în 1980 și 0,14 în 1983, cu variații mari de la o zonă la alta (0,22 în S.U.A., față de numai 0,09 în celelalte țări ale O.C.D.E., în 1983).

Ponderea gazelor asociate arse încă la faclă în atmosferă a scăzut pe plan mondial la 5,7% în 1983, reflectînd diminuarea ei în toate zonele globului. Ea rămîne totuși deosebit de ridicată în Orientul Mijlociu (43,9%, depășind 60% în Arabia Saudită) și în Africa (16,7%, fiind însă de 78% în Nigeria), în vreme ce în Europa nu depășește 2,1%, iar în S.U.A. 0,6%.

Regiuni

Florin Țugulea, Iași — Pe ansamblul Pieței comune vest-europene disparitățile regionale sînt exprimate în primul rînd prin compararea produsului intern brut pe locuitor al diferitelor regiuni cu media comunitară. Din acest punct de vedere, al doilea raport al Comisiei C.E.E. consacrat evoluției social-economice a regiunilor din Piața comună, publicat anul trecut, constată că în ultimul deceniu, disparitățile regionale nu s-au atenuat ; în zece din cele mai puțin dezvoltate regiuni ale C.E.E. produsul intern brut pe locuitor este în continuare cu 50% sub media comunitară. Printre acestea se numără mari zone din sudul Italiei, Irlanda de Nord, Irlanda și Grecia. Aceste disparități nu depind decît în parte de structura sectorială a activității economice (respectiv de faptul dacă regiunile respective sînt sau nu preponderent industriale, agrare sau terțiare), notează raportul. De observat în context că deși persistă încă importante disparități regionale în domeniul agricol, mărimea acestora s-a redus întrucîtva în ultimii ani.

Creșterea ratei șomajului pe ansamblul C.E.E. de la 2,5% în 1973 la aproape 11% în 1983 a fost însoțită de accentuarea disparităților regionale în materie de șomaj (o rată de 20% în regiunile rămase în urmă, față de numai 5% în cele avansate), încă și mai pronunțată cînd este vorba de femei și tineret.

Un element relativ nou îl reprezintă și procesul de migrare a unei părți a populației din marile aglomerări urbane dintr-o serie de țări ale C.E.E. spre zonele lor exterioare, spre orașe mijlocii și mai ales spre mediul rural.

Cost

Vasile Titircă, Baia Mare — Estimații ale costului accidentelor rutiere s-au întreprins în numeroase țări și ele variază în funcție de consecințele — directe și indirecte — luate în calcul. În Anglia, de pildă, costul anual pentru societate al accidentelor rutiere, atît al celor implicînd numai răniri cît și al celor fatale, depășește, potrivit unui studiu publicat anul trecut în **Telegraph Sunday Magazine** (27 mai), suma de 2 miliarde lire sterline. Potrivit aceluiași studiu, 65% din totalul accidentelor rutiere sînt imputabile în întregime unor greșeli de conducere, prezente de altminteri, alături de alți factori (între care principalii sînt calitatea drumului și construcția și starea mașinii), în 95% dintre accidente.

Experiența multor țări ilustrează că acționînd asupra tuturor acestor factori, și în primul rînd asupra pregătirii celor care se suie la volan, numărul, gravitatea și costul accidentelor rutiere pot fi reduse considerabil. În Anglia, de pildă, relevă același studiu, în 1958 s-au înregistrat 5 970 victime ale unor accidente rutiere, în circulație aflîndu-se atunci sub 8 milioane de autovehicule, cu un parcurs mediu anual de 11 200 km. În 1982, numărul victimelor scăzuse la 5 934, deși numărul autovehiculelor crescuse la 20 milioane, iar parcursul lor mediu la 14 400 km. Desigur, între timp s-au construit numeroase autostrăzi, iar autovehiculele au suferit numeroase perfecționări constructive. Dar, relevă studiul, există încă numeroase măsuri care, dacă ar fi adoptate, ar putea contribui considerabil, adeseori numai cu investiții minime, la reducerea numărului accidentelor grave. Gama lor este extrem de largă, mergînd de la o mai atentă pregătire a șoferilor în sensul conducerii preventive (ceea ce nu este echivalent cu a merge încet) și respectarea obligativității folosirii centurilor de siguranță și extinderea ei și la locurile din spate, pînă la îmbunătățirea marcajelor și amplasarea mai judicioasă a unor indicatoare. Studiul recomandă în același timp sporirea rezistenței cabinei pentru riscul (sporit în condițiile actualei structuri a traficului rutier) al ciocnirii cu un autovehicul greu.

Erată. La nota „Drawback" apărută la rubrica Glosar din nr. 3, din 18 ianuarie 1985, pag. 31, la alineatul 2, se va citi : „prin termenul drawback este desemnat un asemenea sistem **promoțional...**" (subl. ns.).

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 4 din 25 ianuarie 1985

SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — eminent gînditor și strateg revoluționar **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— Perfecționarea și creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală **(Bratu Păun)** 4

— Concepția tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** privitoare la dezvoltarea puternică a forțelor de producție ca temelie a progresului economico-social al României **(Gheorghe Crețoiu)** 6

— Caracterul profund umanist al dezvoltării economico-sociale a României **(Costinel Lazăr)** 9

— Înaltă apreciere și considerație pentru gîndirea și activitatea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** 12

— Președintele **NICOLAE CEAUȘESCU** — promotor consecvent al unei politici de pace și colaborare între toate statele **(Petre Tănăsie)** 14

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibili **(Constantin Smeu, Aurel Sarca, G. Cristian)** 17

— Optimizarea raportului energie consumată — energie obținută în producția agricolă **(Dumitru Teaci)** 19

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Autofinanțarea — condiție și stimul ale eficienței **(Niculae Drijman)** 21

— Dezbatere. Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (VII) 23

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Valorificarea resurselor energetice refolosibile **(N. Armencoiu, D. Rențea, L. Ghioca, A. Ștefănescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Imperative actuale în transferul internațional de tehnologie **(Ioan Popa)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — prominent thinker and revolutionary strategist **(Barbu Gh. Petrescu).** 1

— The improvement and growth of the leading role of the party at the present stage **(Bratu Păun)** 4

— Comrade **NICOLAE CEAUȘESCU**'s concept on the intense development of the productive forces — a foundation for Romania's economic and social progress **(Gheorghe Crețoiu)** 6

— The profoundly humanist character of Romania's economic and social development **(Costinel Lazăr)** 9

— High appraisal and esteem for comrade **NICOLAE CEAUȘESCU**'s thought and activity 12

— President **NICOLAE CEAUȘESCU** — a steady promoter of a policy of peace and collaboration among all nations **(Petre Tănăsie)** 14

— The exemplary carrying out of the plan — at all indicators — under the conditions of the strict cuts of energy and fuel consumptions **(Constantin Smeu, Aurel Sarca, G. Cristian)** 17

— Optimizing the consumed energy — acquired energy ratio in the agricultural production **(Dumitru Teaci)** 19

— Enterprise self-management : responsibilities, actions, results. Self-financing — condition and incentive of efficiency **(Niculae Drijman)** 21

— Debate. The effective highly efficient involvement of the scientific research in spurring the intensive development processes of the national economy (VII) 23

— The turning to good account of the recyclable energy resources **(N. Armencoiu, D. Rențea, L. Ghioca, A. Ștefănescu)** 25

— Present imperatives of the international technological transfer **(Ioan Popa)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — выдающийся мыслитель и революционный стратег **(Барбу Г. Петреску)**..... 1

— Совершенствование и повышение руководящей роли партии на современном этапе **(Брату Пэун)**..... 4

— Концепция товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** о сильном развитии производительных сил, как базы экономико-социального прогресса Румынии **(Георге Крецою)**..... 6

— Глубоко гуманный характер экономико-социального развития Румынии **(Костинел Лазэр)**..... 9

— Высокая оценка и уважение мышления и деятельности товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ**..... 12

— Председатель **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — постоянный проводник политики мира и сотрудничества между всеми государствами **(Петре Тэнэсие)**..... 14

— План — примерное выполнение всех показателей, в условях строгого снижения энергетических и топливных расходов **(Конетантин Смеу, Аурел Сарка, Г. Кристиян)**..... 17

— Оптимизация соотношения потреблённая энергия — полученная энергия в сельском хозяйстве **(Думитру Теач)**..... 19

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Самофинансирование — условие и стимул эффективности **(Никулае Дрижман)**..... 21

— Обсуждение — Действенное, всё более эффективное участие научных исследовании в стимулировании процессов интенсивного развития народного хозяйства (VII)..... 23

— Освоение вторичных энергетических ресурсов **(Н. Арменкою, Д. Ренцеа, Л. Гиока, А. Штефэнеску)**..... 25

— Актуальные требования международной передачи технологий **(Иоан Попа)**..... 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Electronica – un atribut al epocii moderne !
Creațiile ei : SONG, GAMMA, SOLO, GLORIA – înfrumusețează viața cotidiană.
SONG, GAMMA, SOLO, GLORIA :
radioreceptoare portabile : de buzunar, poșetă, servietă sau de umăr ;
ușoare și comod de purtat ;
prezintă sensibilitate, selectivitate, audiție clară, plăcută ;
se pot cumpăra la prețuri convenabile.

SONG, GAMMA, SOLO, GLORIA – radioreceptoare portabile, ideale pentru drumeții și excursii.

SONG, GAMMA, SOLO, GLORIA... în toate magazinele și raioanele comerțului de stat specializate în desfacerea produselor electronice.

Pentru informarea celor interesați să-și procure unul dintre radioreceptoarele portabile SONG, GAMMA, SOLO, GLORIA

Denumirea radioreceptorului	Game undă	Sistem alimentare	Greutatea (g)	Prețul lei
● SONG	medii/ultrascurte	3 baterii R6 (4,5 V)	300	610
● GAMMA	medii	2 baterii R6 (1,5 V)		341
● SOLO 100	lungi-medii	2 baterii R6 (1,5 V)	290	371
● SOLO 300	lungi-medii ultrascurte	4 baterii R6 (6 V)	550	685
● SOLO 500	lungi-medii scurte-ultrascurte	4 baterii R14 (6 V) rețea 220 V	1000	885
● GLORIA	lungi-medii scurte-ultrascurte	6 baterii R20		1382

1975 MAR 13

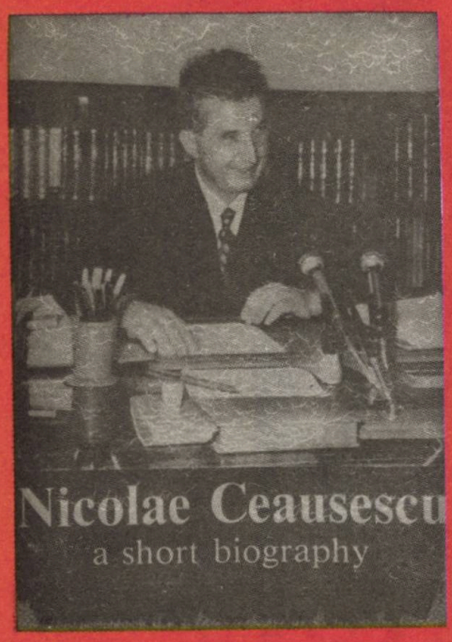

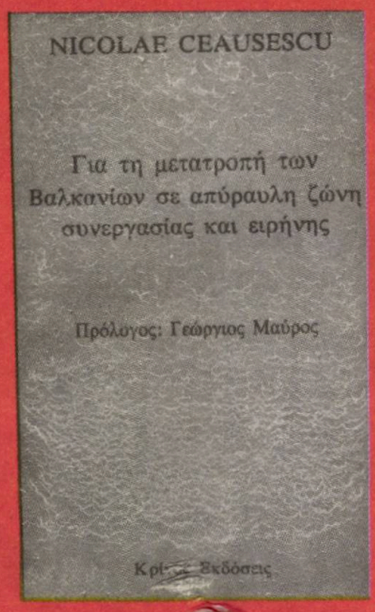

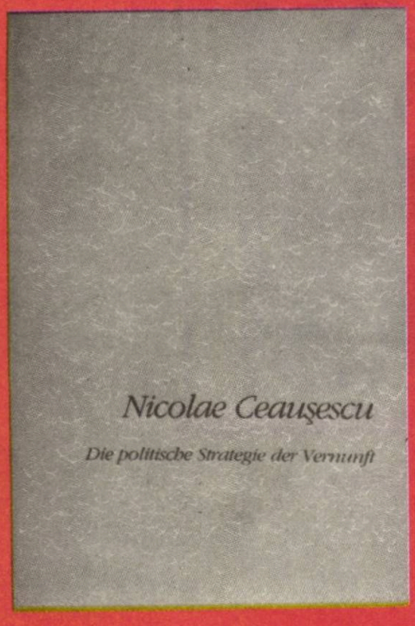

IDEILE ŞI CONCEPŢIA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN CONŞTIINŢA UMANITĂŢII

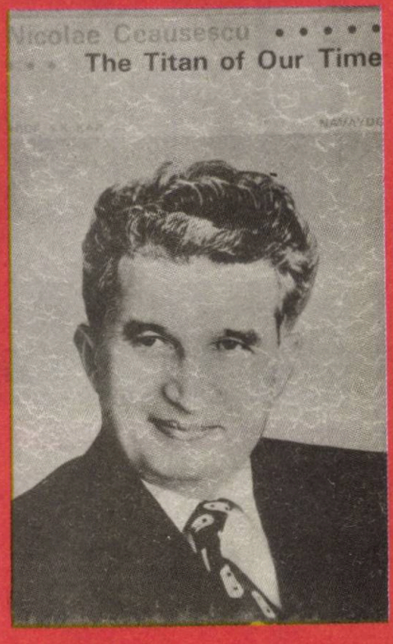

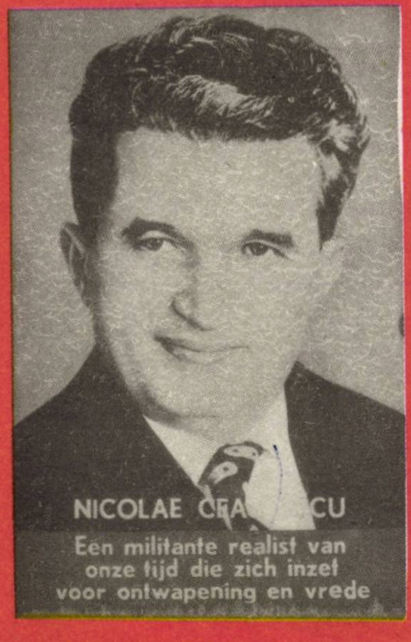

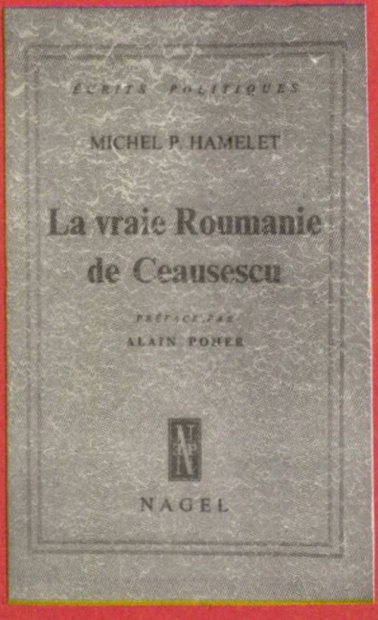

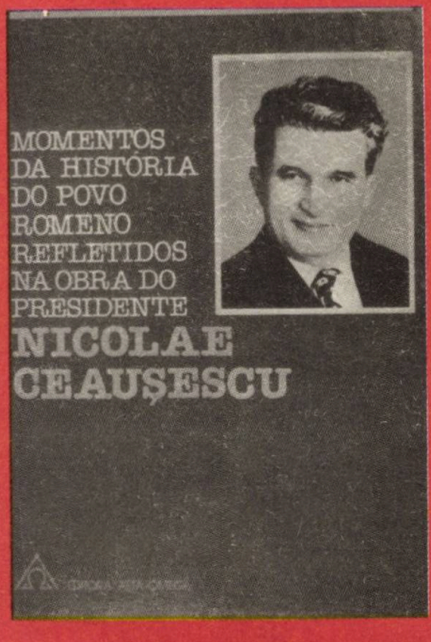

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PLANUL
îndeplinit exemplar, la toţi indicatorii, în condiţiile reducerii consumurilor energetice

Numărul 5 ● Vineri 1 februarie 1985

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI ECONOMICE DIN MUNICIPIUL BRAȘOV

In cursul vizitei la Intreprinderea de tractoare

Un moment din vizita la Intreprinderea de tricotaje

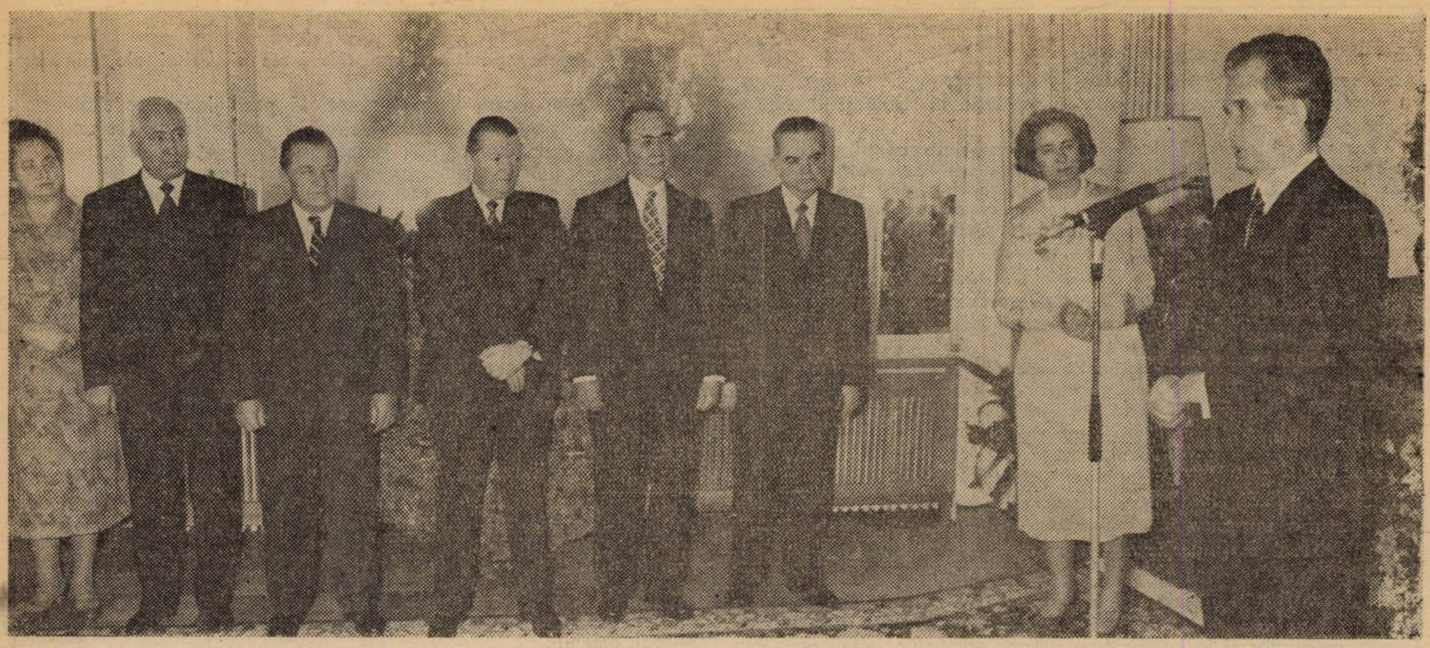

SĂRBĂTORIREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

SCRISOAREA

Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

În deplină unitate de cuget și simțire cu întregul nostru partid și popor, animați de cele mai alese sentimente de stimă și prețuire, vă adresăm, din adîncul inimilor noastre, la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere și a peste cinci decenii de intensă și eroică activitate revoluționară, cele mai calde felicitări și urări de sănătate și fericire, de ani mulți de viață, plini de satisfacții și împliniri, de nesecată putere de muncă, spre a conduce mereu națiunea noastră socialistă, călăuzindu-ne cu înțelepciune și cutezanță spre noi și noi victorii, pe calea înfăptuirii măreței opere de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Inscrisă cu litere de aur în istoria națională și în conștiința întregului popor, această zi aniversară ne oferă prilejul de a aduce un fierbinte omagiu personalității dumneavoastră de mare erou între eroii neamului nostru, comunist de profundă omenie, ctitor al României moderne, personalitate proeminentă a lumii contemporane și militant strălucit pentru socialism, pentru cauza libertății și independenței popoarelor, pentru înțelegere, colaborare și pace în lume.

Împreună cu întregul partid și popor, ne exprimăm și cu acest prilej profunda satisfacție și nețărmurita bucurie față de marele act politic înfăptuit de cel de-al XIII-lea Congres al partidului — prin realegerea dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român. Exprimînd voința și dorința unanimă a comuniștilor, a tuturor fiilor patriei, această opțiune fundamentală a marelui forum al comuniștilor români reprezintă o nouă și profund grăitoare dovadă a dragostei fierbinți și înaltei prețuiri cu care vă înconjoară întregul popor, a recunoașterii unanime a marilor dumneavoastră calități de încercat conducător comunist și patriot înflăcărat, o ilustrare a nețărmuritei încrederi în geniul dumneavoastră creator, revoluționar, o chezășie trainică a înfăptuirii neabătute a istoricelor hotăriri adoptate de Congresul partidului, a înaintării ferme a României socialiste spre noi culmi de progres și civilizație.

Întregul nostru popor cunoaște și dă o înaltă apreciere rolului hotăritor pe care l-ați avut și îl aveți în elaborarea și înfăptuirea marilor obiective ale construcției societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, contribuției dumneavoastră de excepțională valoare la fundamentarea științifică, realistă și creatoare a politicii partidului, la îmbogățirea tezaurului gîndirii și practicii revoluționare. Comuniștii, toți oamenii muncii văd în magistralul Raport prezentat de la înalta tribună a celui de-al XIII-lea Congres un document de istorică însemnătate, care, prin bogatul său conținut, prin tezele, ideile și orientările elaborate de dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, constituie programul revoluționar de muncă și luptă al partidului, al întregii noastre națiuni.

Împreună cu toți comuniștii țării, purtăm în inimă mindria de a fi membrii unui partid cum este Partidul Comunist Român — centrul vital al întregii societăți, al națiunii noastre socialiste — la întărirea căruia dumneavoastră aduceți permanent o inestimabilă contribuție. Prețuim în mod deosebit stăruitoarea preocupare ce o manifestați pentru creșterea necontenită a rolului conducător al partidului în societate și întărirea unității sale, pentru imprimarea în întreaga activitate a organelor și organizațiilor de partid a unui stil de muncă dinamic, revoluționar, profund creator, pătruns de o înaltă responsabilitate pentru cauza construcției socialiste în România, a bunăstării și fericirii poporului. O însemnătate deosebită au pentru noi toți ideile și concepțiile dumneavoastră privind desfășurarea întregii activități a partidului într-o strînsă unitate cu munca și viața poporului. Înaltul exemplu pe care îl dați, zi de zi, în această privință, legătura vie pe care dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, o aveți permanent cu țara, prezența dumneavoastră în mijlocul organizațiilor de partid, al colectivelor de muncă din unități industriale, agricole, științifice, culturale și de învățămînt din toate județele patriei, sfatul înțelept, indicațiile prețioase și îndemnurile pe care le dați mobilizează puternic forțele și energiile noastre creatoare, ale activiștilor de partid și de stat și ale tuturor oamenilor muncii pentru a acționa cu responsabilitate și angajare deplină, în spirit militant revoluționar, în vederea trans-

punerii în viață a măreților obiective stabilite de partid pentru dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea, pe această bază, a nivelului general de bunăstare și civilizație al societății socialiste românești.

Partidul și poporul dau o înaltă apreciere contribuției dumneavoastră de inestimabilă valoare la studierea profundă a realităților românești și aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific, a principiilor materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete din România. Este larg recunoscut aportul dumneavoastră la îmbogățirea tezaurului gîndirii social-politice, a teoriei revoluționare a socialismului științific cu noi teze și idei de actualitate și largă perspectivă, care izvorăsc din gîndirea înaintată și analiza științifică pe care o faceți permanent fenomenelor vieții social-politice contemporane.

Prețuim cu toții contribuția și preocuparea dumneavoastră deosebită pentru perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, pentru întărirea statului socialist, a funcțiilor și a formelor sale de activitate, în deplină concordanță cu cerințele concrete și stadiul dezvoltării societății noastre în actuala etapă și în perspectivă. De concepția și activitatea dumneavoastră sînt nemijlocit legate puternica dezvoltare a democrației muncitorești-revoluționare din societatea noastră, fundamentarea și promovarea fermă a principiilor autoconducerii și autogestiunii muncitorești, crearea unui cadru organizatoric larg democratic – unic în felul său – de participare plenară, în condiții de deplină egalitate, a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor – strîns unit în Frontul Democrației și Unității Socialiste – la elaborarea hotărîrilor și la conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, a întregii societăți.

Partidul, toți oamenii muncii cunosc și vă sînt profund recunoscători pentru eforturile și neobosita dumneavoastră energie, pe care le consacrați edificării multilaterale a țării, dezvoltării armonioase, echilibrate a industriei și agriculturii, înfloririi științei, culturii și artei, asigurării bunăstării materiale și spirituale a poporului. Apreciem în mod deosebit și ne exprimăm profunda recunoștință pentru grija permanentă pe care o acordați asigurării unor condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți oamenii muncii, pentru punerea în valoare a talentului, capacității creatoare și hărniciei clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor cetățenilor României socialiste, pentru afirmarea plenară a personalității umane în societatea noastră.

Ampla dumneavoastră activitate de eminent conducător de partid și de stat – strălucită pildă de dăruire patriotică și angajare revoluționară, consacrată slujirii marilor idealuri ale poporului român – și-a găsit întruchiparea în minunatele înfăptuiri, fără precedent în multimilenara istorie a patriei, pe care națiunea noastră le-a obținut în ultimele două decenii, de cînd vă aflați în fruntea partidului și a țării. În acești 20 de ani de epocale realizări, activitatea plină de abnegație a talentatului și harnicului nostru popor permanent însuflețită și dinamizată de concepția dumneavoastră revoluționară a conferit noi dimensiuni dezvoltării economico-sociale și înfloririi tuturor zonelor țării, a scumpei noastre patrii, întregii opere de construcție socialistă din România. Cu legitimă mîndrie, comuniștii, toți fiii țării au denumit acești 20 de ani „Epoca Ceaușescu", care a intrat și va rămîne adînc încrustată în istoria neamului drept perioada cea mai bogată în împliniri din întreaga sa existență.

Dorim să vă asigurăm și cu acest prilej, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, că întregul nostru partid și popor, într-o indestructibilă unitate, vă înconjoară cu profundă dragoste și recunoștință pentru tot ceea ce ați făcut și faceți spre binele și măreția patriei socialiste, spre bunăstarea și fericirea tuturor fiilor ei.

Urmînd luminosul dumneavoastră exemplu, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, vor face totul pentru realizarea exemplară a sarcinilor celui de-al 7-lea cincinal, a programelor de dezvoltare modernă, multilaterală a patriei noastre, pentru înfăptuirea neabătută a întregii politici a partidului, care poartă pecetea gîndirii originale și acțiunii dumneavoastră cutezătoare.

Slujind cu inepuizabilă energie și devotament patriotic interesele vitale ale țării și poporului român, cauza edificării socialismului și comunismului în România, v-ați afirmat, totodată, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, în conștiința omenirii ca strălucit promotor al luptei pentru promovarea păcii, înțelegerii și colaborării, ca înflăcărat luptător pentru cauza libertății și independenței popoarelor.

De două decenii, de cînd vă aflați în fruntea partidului și statului, întreaga politică externă a României, de pace și largă conlucrare internațională, este indisolubil legată de numele și de activitatea dumneavoastră. Partidul și statul nostru, întregul popor dau o înaltă apreciere inițiativelor și eforturilor, de larg răsunet internațional, pe care le consacrați făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, unei lumi a păcii și înțelegerii între toate națiunile.

Concepția și activitatea dumneavoastră consacrată înfăptuirii marilor aspirații de pace și progres ale popoarelor, soluționării constructive a complexelor probleme ce confruntă omenirea au contribuit în mod deosebit la îmbunătățirea relațiilor internaționale, au adus României un uriaș prestigiu, numeroși prieteni pe toate meridianele globului. Numele țării noastre și al președintelui său au devenit pretutindeni în lume adevărate simboluri ale păcii și colaborării.

Este unanim recunoscută și apreciată prodigioasa activitate pe care o desfășurați pentru statornicirea și generalizarea în relațiile dintre state a principiilor noi, bazate pe deplină egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantaj reciproc, pe nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară.

Dorim să subliniem și cu acest prilej rolul determinant pe care îl aveți în dezvoltarea și întărirea continuă a prieteniei și colaborării țării noastre cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, în amplificarea raporturilor de colaborare internațională ale României și în creșterea continuă a contribuției sale la soluționarea constructivă a problemelor majore ale lumii contemporane.

Acum, cînd pe plan mondial și mai ales în Europa s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă, ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, a creșterii pericolului unei catastrofe nucleare ce ar duce la distrugerea vieții pe întreaga planetă, inițiativele și propunerile dumneavoastră, chemările la rațiune și luciditate pe care le adresați tuturor șefilor de state și guverne pentru oprirea evoluției periculoase a evenimentelor, pentru dezarmare, pentru reluarea politicii de destindere și soluționare pașnică a problemelor, apărarea dreptului suprem al popoarelor la existență, la libertate și independență, la viață și pace găsesc un profund ecou în rîndurile opiniei publice mondiale, în conștiința întregii omeniri.

Forțele iubitoare de pace și înțelegere de pretutindeni dau o înaltă prețuire contribuției active pe care dumneavoastră o aduceți în mod consecvent la soluționarea pașnică, pe calea tratativelor, a problemelor internaționale litigioase, la lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale, bazate pe deplină egalitate și echitate, precum și poziției României privind creșterea rolului O.N.U. și al altor organisme internaționale în soluționarea democratică a problemelor ce confruntă omenirea, cu participarea tuturor statelor lumii și, îndeosebi, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate, care sînt vital interesate într-o politică de independență, pace și progres social.

Comuniștii, întregul popor apreciază activitatea intensă pe care o desfășurați pentru dezvoltarea colaborării și solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste, democratice, antiimperialiste, de pretutindeni, care luptă pentru pace și progres social, pentru dezvoltare liberă, independentă a popoarelor.

Sărbătorirea acestei luminoase zile aniversare ne oferă, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, prilejul de a vă asigura, încă o dată, de hotărîrea noastră fermă de a face totul, de a acționa cu energii sporite, în spiritul unei înalte răspunderi comuniste, revoluționare, pentru înfăptuirea istoricelor hotăriri adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru transpunerea neabătută în viață a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, pentru progresul neîntrerupt al scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Puternic însuflețiți de îndemnurile și orientările dumneavoastră, ne angajăm să acționăm cu toată energia și priceperea noastră pentru întărirea permanentă a rolului conducător al partidului, a unității și coeziunii sale, pentru a asigura triumful socialismului și comunismului pe pămîntul României. Angajamentul nostru solemn, angajamentul tuturor oamenilor muncii izvorăște din credința nestrămutată că tot ce s-a înfăptuit pînă acum, sub conducerea dumneavoastră, dă poporului nostru dreptul să privească cu încredere și optimism spre ziua de mîine, spre viitorul socialist și comunist al patriei.

La această sărbătoare scumpă inimilor noastre, întregului partid și popor, vă adresăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, urarea fierbinte de sănătate și fericire deplină, împreună cu tovarășa dumneavoastră de viață și de luptă, mult stimata tovarășă Elena Ceaușescu – militant de seamă al partidului și statului nostru – cu întreaga familie, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați.

Vă dorim tinerețe veșnică, multă putere de muncă, în fruntea partidului și statului, spre desăvîrșirea măreței opere istorice pe care o înfăptuiți cu atîta strălucire, împreună cu poporul și pentru poporul care v-a ales să-i conduceți destinele, spre binele și fericirea întregii națiuni, spre gloria și măreția patriei noastre socialiste.

LA MULȚI ANI, IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU !

COMITETUL POLITIC EXECUTIV

AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI

COMUNIST ROMÂN, CONSILIUL DE STAT ȘI GUVERNUL

REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

D646

relaţii
financiar-valutare
şi comerciale internaţionale

ghidul lucrătorului de comerţ exterior

Particularităţi ale sistemelor valutare africane şi implicaţiile lor asupra comerţului internaţional

Eforturile comune ale popoarelor pentru bunăstare şi pentru ridicarea standardului lor de viaţă sînt influenţate în mod direct de evoluţiile comerţului internaţional, domeniu în care are loc o confruntare directă şi permanentă de interese economice şi politice, uneori destul de contradictorii.

În epoca contemporană, diferitele politici necomerciale influenţează în sensuri diferite participarea popoarelor la diviziunea internaţională a muncii şi rezultatele obţinute, mai mult decît factorii economici.

Continentul african, ale cărui ţări în majoritatea lor covîrşitoare fac parte din rîndul ţărilor în curs de dezvoltare sau slab dezvoltate, deşi concentrează un uriaş potenţial material (zăcăminte de petrol, fier, cupru, aur, diamante, metale rare, bogate resurse hidroenergetice, aproape o treime din bogăţiile forestiere ale lumii) şi umane (în 1983, populaţia sa era estimată la peste o jumătate de miliard), participă la diviziunea internaţională a muncii cu statu-quo-ul de „economii periferice", avînd comerţul exterior disproporţionat structurat pe fluxuri în spre şi dinspre „economiile centrale". Schimburile reciproce au încă ponderi foarte reduse, iar schimburile cu ţările capitaliste dezvoltate se fac în condiţiile unui protecţionism din ce în ce mai ridicat, unui raport de schimb din ce în ce mai nefavorabil şi unor datorii externe din ce în ce mai împovărătoare.

Aceste stări de lucruri au condus la diminuarea ponderii continentului african în exporturile mondiale, de la 6,3% în 1980 la 4,8% în trimestrul I.1984. La import, de asemenea, în acelaşi interval de timp, ponderea ţărilor africane s-a redus de la 4,8% la 4,1%. Corelaţia dintre aceste tendinţe şi datoriile externe al ţărilor africane este evidentă. Acestea din urmă au evoluat de la 37,2 miliarde dolari în 1978 la 67,7 miliarde dolari în 1982, astfel încît în prezent, din cele peste 50 de ţări africane, 22 au datorii care depăşesc nivelul a jumătate din produsul lor naţional brut. În acelaşi timp, ritmurile anuale de creştere economică a ţărilor africane înregistrează niveluri inferioare celor ale ţărilor industrializate. Astfel, în 1981, ritmul de creştere în termeni reali al acestor ţări a fost de 1,5%, în 1982 puţin peste 1%, iar la nivelul anului 1984 s-a estimat o creştere de 3,2% faţă de 5% creşterea proiectată a ţărilor industrializate din 1984 faţă de 1983 [1].

Aspectele prezentate pînă acum devin mai concludente dacă sînt corelate cu un alt factor, şi anume, sistemele valutare existente pe continentul african. Alegerea de către o anumită ţară a unui anumit sistem valutar reprezintă o opţiune economică cu importante implicaţii politice şi în planul relaţiilor sale valutare internaţionale. Aceasta deoarece sistemul valutar înlesneşte aplicarea politicii macroeconomice a statului, afectează volumul şi eficienţa comerţului exterior, precum şi fluxurile interne şi internaţionale de capital. Toate acestea constituie în fapt criterii majore (dar nu singulare) în decizia unui stat asupra sistemului valutar cel mai adecvat pe care urmează să-l adopte.

Diversitatea condiţiilor economice, istorice şi social-politice au determinat existenţa pe continentul african a unei mari varietăţi de sisteme valutare. Astfel, la 31 octombrie 1984, conform datelor publicate de F.M.I., majoritatea sistemelor valutare ale ţărilor din Africa membre ale F.M.I. puteau fi grupate în trei mari categorii : 1) sisteme valutare ale căror monede erau „legate" — 41 de ţări ; 2) sisteme valutare cu flexibilitate limitată — 1 ţară şi 3) sisteme valutare mai flexibile — 7 ţări [2].

Analiza mai în profunzime a realităţilor valutare din această zbuciumată parte a lumii scoate în evidenţă unele trăsături caracteristice, de instabilitate a cursurilor de schimb, intervenţii oficiale pe pieţele valutare, cu costurile şi rezultatele acestor intervenţii, căutările neîncetate ale statelor respective de a găsi formulele, sistemele cele mai corespunzătoare intereselor lor economice şi politice.

Dintre ţările care fac parte din prima categorie se desprinde un prim subgrup de state (13) a căror monedă este francul CFA, legat de francul francez, la paritatea de 50 fr. CFA = 1 fr. francez. Aceste ţări (Benin, Camerun, Republica Africa Centrală, Ciad, Ins. Comoros, Congo, Gabon, Coasta de Fildeş, Mali, Niger, Senegal, Togo şi Burkina Faso), aşa-numitele „ţări francofone", care fac parte din zona francului francez, au ca monedă de intervenţie francul francez, cotează cursurile pentru alte monede pe baza cursurilor de schimb de la Paris şi folosesc în relaţiile lor de decontare internaţională, în principal, francul CFA (monedă emisă de Banca Centrală a Statelor din Africa de Vest) şi francul francez. În relaţiile cu Franţa şi dintre ele nu se aplică nici un control valutar, iar plăţile pot fi făcute în mod liber. O altă particularitate a sistemelor valutare ale acestui subgrup de ţări se referă la faptul că majoritatea decontărilor se face prin băncile franceze şi că la transferurile reciproce se aplică comisioane mai mici decît la plăţile cu alte ţări.

Un alt subgrup — de 7 ţări (Djibouti, Liberia, Libia ş.a)

Supliment la
nr. 5 1985
Revista ECONOMICA

au monedele lor legate de dolarul S.U.A., alte 6 state (Burundi, Kenya ş.a.) de Drepturile Speciale de Tragere — DST, o ţară (Guineea Ecuatorială) de peseta spaniolă, 2 ţări (Lesotto şi Swaziland) de randul sud-african, o ţară (Gambia) de lira sterlină, în timp ce alte 11 ţări (Algeria, Botswana, Tanzania ş.a.) au optat pentru modalităţi proprii de evaluare a valutelor lor în funcţie de „coşuri" de monede care variază de la o ţară la alta şi care sînt în acelaşi timp diferite de coşul de valute care stă la baza DST-ului. Particularităţile în cazul acestor 11 state constau în structurile şi în modul de organizare, conducere şi revizuire a coşurilor valutare. Astfel, în timp ce „coşul" de valute în cazul Algeriei, Mauritaniei ş.a. este determinat pe baza ponderilor de la plăţi, inclusiv tranzacţiile de capital, în cazul altor ţări ca Mauritius, Tanzania ş.a. „coşul" este compus pe baza ponderilor din comerţul exterior, pe baza ponderilor importurilor etc.

În ceea ce priveşte a doua categorie de sisteme valutare, menţionăm cazul Ghanei, a cărei trăsătură principală constă în flexibilitatea monedei naţionale — cedi — faţă de dolarul S.U.A., în funcţie de condiţiile economice şi financiare de bază şi corelat cu situaţia balanţei de plăţi externe. Reflectînd o situaţie economică complexă, într-un context internaţional, economic şi valutar deosebit de nefavorabil, cedi-ul ghanez a fost devalorizat la 22 aprilie 1983 cu 89% faţă de dolarul S.U.A., iar la 26 martie 1984 cu încă 17%.

Cea de-a treia categorie de sisteme valutare conţine, de asemenea, o diversitate de situaţii, în cadrul căreia se impune a fi menţionată Somalia, pe de o parte, cu o monedă ajustată în funcţie de un set de indicatori, iar pe de altă parte, Africa de Sud, a cărei monedă fluctuează independent. Din această categorie mai fac parte: Guineea-Bissau, Maroc, Nigeria, Uganda şi Zair, ale căror monede au cursurile valutelor ajustate faţă de DST, francul francez, dolarul S.U.A. — în funcţie de evoluţia preţurilor interne, condiţiile de pe piaţa externă, evoluţia exportului, situaţia balanţei de plăţi, evoluţia cursurilor valutare ale principalilor parteneri externi, cererea şi oferta de pe piaţa interbancară etc.

Mare parte a sistemelor valutare din ţările africane sînt confruntate cu instabilitatea, exprimată de regulă prin deprecieri bruşte sau succesive în raport cu valutele principalelor ţări capitaliste dezvoltate. Numai în anul 1983, în afară de Ghana, a cărei situaţie a fost prezentată, Zairul şi-a depreciat moneda cu 77,5%, Burundi cu 23%, Sierra Leone cu 49,7%, Uganda cu 56,5%, Marocul cu 22,3%, (faţă de dolarul S.U.A.), iar Guineea-Bissau cu 50% (faţă de DST).[3] Pe perioade mai îndelungate, situaţia este şi mai complexă. Cursurile valutare ale multor ţări africane s-au repreciat faţă de dolarul american în proporţii impresionante. Astfel, faţă de sfîrşitul anului 1980, cursul dinarului tunisian era de aproape două ori mai mare în octombrie 1984, al shilingului somalez de peste 4 ori mai mare în aceeaşi perioadă, al kwacha (Malawi) de 1,85 ori, al shilingului tanzanian de 2,2 ori — şi exemplele pot continua. Ţările africane care au reuşit să-şi menţină cursurile valutare relativ stabile în această perioadă sînt cazuri aproape singulare (ex. Etiopia).

Fără îndoială că această stare de instabilitate valutară a fost unul dintre factorii care au influenţat puternic comerţul exterior al ţărilor africane. Paradoxal este că deprecierile de care am amintit ar fi trebuit, cel puţin în mod teoretic, să conducă la creşterea exporturilor africane, lucru care, aşa după cum s-a menţionat la începutul acestui articol, nu s-a întîmplat. O analiză mai profundă scoate în evidenţă faptul că eforturile statelor respective au avut loc în contextul unor procese inflaţioniste galopante, al unor bariere protecţioniste tot mai pronunţate, al unui „foarfece al preţurilor" nefavorabil materiilor prime şi produselor agricole care deţin ponderea de bază în potenţialul lor de export. Trebuie menţionat, de asemenea, că în astfel de situaţii exportatorii mondiali se abţin să efectueze exporturi cu plata în monedele naţionale ale ţărilor respective sau pe credit, chiar şi pe termen scurt (1—2 ani), ceea ce a limitat şi mai mult posibilităţile de export — şi aşa extrem de scăzute în unele cazuri.

O serie de alte trăsături specifice sistemelor valutare africane se referă la menţinerea unor practici de cursuri multiple, la modul de stabilire a cursurilor de vînzare şi de cumpărare a valutelor, la controlul operaţiunilor valutare exercitat de către băncile centrale sau ministerele de finanţe, la modul de eliberare şi control al licenţelor de export şi import, la modul de repartizare a încasărilor în valută între bănci şi producători, la stimulentele pe care le conţin sistemele valutare pentru transferurile de valută în ţară de către nerezidenţi, la monedele în care se pot efectua decontările şi legăturile dintre băncile centrale, băncile comerciale şi sistemul bancar internaţional, precum şi la reglementările privitoare la aur şi la tranzacţiile de capitaluri. Toate aceste particularităţi influenţează în mod direct volumul şi eficienţa operaţiunilor de comerţ exterior regionale şi internaţionale.

Relaţiile comerciale ale ţării noastre cu statele africane s-au înscris în orientările de bază ale politicii partidului şi statului nostru de lărgire permanentă a schimburilor economice cu ţările în curs de dezvoltare. Astfel, dacă în anul 1965 ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul exterior al României era de numai 7,2%, acesta a sporit în permanenţă la 18,5% în anul 1975 şi la peste 23% în anul 1983[4]. În acest context de ansamblu, comerţul exterior al ţării noastre cu ţările africane a cunoscut o dezvoltare ascendentă, ponderea exporturilor româneşti în Africa ajungînd la 6,4% în 1983, iar la import la 9,6% din totalul exporturilor, respectiv importurilor[5].

Realizările de pînă acum conferă suportul material orientărilor programatice înscrise în documentele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, prin care au fost jalonate şi direcţiile de dezvoltare în cincinalul 1986—1990 şi pînă în anul 2000 ale comerţului nostru exterior. În Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. se menţionează că „România va acţiona pentru lărgirea, în continuare, a relaţiilor economice cu ţările în curs de dezvoltare", aspect care creează premisele politice necesare unei dezvoltări dinamice a relaţiilor economice şi comerciale ale ţării noastre cu ţările africane.

Vizitele întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în unele ţări africane (în 1977 în 5 ţări, în 1979 în 8 ţări şi în 1983 în 7 ţări), precum şi vizitele în ţara noastră a unor şefi de state africane din anii precedenţi şi din anul 1984 s-au finalizat cu semnarea unor importante acorduri comerciale şi de cooperare care asigură dezvoltarea în continuare, pe o linie ascendentă, pe baze echitabile şi în avantajul reciproc al popoarelor, a relaţiilor comerciale româno-africane.

Alexandru TĂNASE

[1] IMF Survey vol. 13 nr. 22 şi 23 din 20 nov. 1984 şi 10 dec. 1984.

[2] Calculat pe baza datelor publicate în IFS din 12 dec. 1984.

[3] IMF Exchange Arrangements and Exchange Restrictions — Annual Report 1984.

[4] I. Stanciu — Comerţul exterior în perspectiva viitorului cincinal „Revista economică" nr. 48/1984.

[5] Ponderi calculate pe baza datelor publicate în Anuarul Statistic al R.S.R. — 1984.

Conjunctura pe pieţele valutare şi de schimb

Sistemul cursurilor de schimb flotante. Bilanţul unui deceniu

Evoluţiile pe care le-au înregistrat în ultimii ani pieţele valutare au dat un nou avînt dezbaterilor legate de reexaminarea sau chiar reforma sistemului monetar internaţional. Nemulţumirea generală este produsă de variabilitatea exagerată pe care au manifestat-o cursurile de schimb, acestea modificîndu-se nu arareori cu peste 30 la sută în intervale de doi-trei ani, modificări cu mult superioare celor ale nivelurilor relative ale preţurilor naţionale.

În cele ce urmează vom analiza modul în care sistemul actual al cursurilor flotante a adeverit previziunile promotorilor sau criticilor săi, precum şi experienţa acumulată în cei peste zece ani care s-au scurs de la abandonarea cursurilor valutare stabile.

Imaginea actualului sistem

Trăsătura generală a actualului sistem monetar internaţional este diversitatea. În absenţa unui acord comun asupra modului de stabilire a raporturilor paritare dintre monede, statele lumii au adoptat după prăbuşirea în 1973 a sistemului cursurilor fixe, o diversitate de „aranjamente" prin care îşi definesc poziţia propriilor monede faţă de altele, şi în special faţă de principalele valute convertibile.

Pe parcursul tuturor acestor zece ani numărul ţărilor care continuă să-şi lege moneda printr-un raport mai mult sau mai puţin fix de una sau mai multe valute a continuat să-l depăşească cu mult pe cel al ţărilor ale căror monede flotează liber. Astfel, în 1983 numărul ţărilor cu monede „legate" de ale altora se ridica la 93, majoritatea lor fiind ţări în curs de dezvoltare. Printre ţările care au adoptat aranjamente diferite de flotare liberă se numără statele membre ale Sistemului Monetar Vest-European, ţările în curs de dezvoltare care îşi definesc moneda printr-un curs fix faţă de dolar, liră sterlină, franc francez, sau alte valute (această categorie incluzînd cel mai mare număr de aranjamente), ţările care practică cursuri fixe faţă de dolar, dar ajustează periodic aceste cursuri în funcţie de evoluţia unui set de indicatori, precum şi ţările care îşi leagă moneda de un „coş valutar" sau de D.S.T.

De reţinut este faptul că pe măsura acumulării experienţei necesare, a avut loc o continuă diminuare a numărului monedelor definite printr-un curs fix faţă de alte valute, manifestîndu-se tendinţa de a se adopta aranjamente mai flexibile sau de a face apel la coşuri valutare.

Deşi ca număr aranjamentele care prevăd cursuri relativ fixe faţă de principalele valute sînt cele care predomină, sistemul monetar actual este definit drept flotant, deoarece între 60 şi 80 la sută din comerţul internaţional se desfăşoară prin intermediul valutelor ale căror cursuri flotează unele faţă de altele. Acesta este şi motivul pentru care atenţia economiştilor se îndreaptă cu prioritate către valutele care fluctuează liber.

Cursurile de schimb continuă să constituie o preocupare şi chiar un motiv de îngrijorare în lumea economică internaţională, deoarece un sistem monetar de dimensiuni mondiale poate fi la fel de periclitat de imobilitatea cursurilor cît şi de o prea mare variabilitate a acestora.

Din păcate, variabilitatea pe care au manifestat-o cursurile de schimb ale principalelor valute în anii flotării a depăşit limitele aşteptărilor. Modificările raporturilor dintre monede au fost substanţiale atît pentru cele nominale cît şi pentru cele reale (adică cele nominale corectate cu diferenţa între ratele inflaţiei ţărilor respective), pentru cele bilaterale cît şi pentru cele efective (calculate ca medie ponderată a modificării în procente faţă de o dată considerată bază a cursurilor unei valute faţă de un număr mai mare de alte valute*, pe termen scurt dar şi pe termen lung. Indiferent de modul în care a fost comensurată, variabilitatea cursurilor a fost semnificativ mai mare în perioada flotării (1973—1984) decît în ultima decadă a sistemului cursurilor fixe şi ajustabile (1963—1972). De asemenea, nu s-a făcut observabilă nici o tendinţă de diminuare pe termen lung a variabilităţii. Deosebit de accentuată în 1973/1974, ea s-a diminuat uşor în următorii ani pentru a recreşte cu efervescenţă la sfîrşitul anilor şaptezeci şi începutul anilor optzeci.

Aşa cum se ştie, una dintre teoriile care explică mişcarea cursurilor de schimb este cea a „paritătii puterii de cumpărare", formulată de profesorul Gustav Cassel din Stockholm în perioada interbelică. Conform acesteia, evoluţia raporturilor de schimb este dată de evoluţia puterii de cumpărare relative a monedelor respective. Prin urmare, reducerea puterii de cumpărare a unei monede, manifestată prin creşterea preţurilor pe piaţa sa internă (într-un ritm superior creşterii preţurilor din ţara parteneră) va conduce la scăderea cursului valutar al monedei respective pentru ca acesta să reflecte noul raport dintre puterile de cumpărare al monedelor celor două ţări.

În condiţiile flotării, această teorie nu şi-a găsit verificarea pe termen scurt şi mediu. Variabilitatea ratelor nominale de schimb a fost cu mult mai mare decît cea justificată de evoluţia diferenţiată a indicilor de inflaţie între ţări.

Pe de altă parte, studiile existente evidenţiază faptul că variabilitatea cursurilor nominale de schimb a fost în anii flotării inferioară variabilităţii altor active exprimate valoric, cum ar fi cursul la burse al acţiunilor, nivelul dobînzilor sau preţurilor diferitelor mărfuri, ceea ce ar putea sugera că deceniul în discuţie a fost suficient de turbulent pentru a face ca toate categoriile de preţuri mondiale să varieze substanţial şi nu numai ratele de schimb.

Pentru a încheia această scurtă prezentare trebuie să arătăm că în pofida modului în care a fost imaginată şi concepută iniţial de fondatorii săi, (în frunte cu Milton Friedman, mentorul „Şcolii de la Chicago"), flotarea nu a fost niciodată cu adevărat „pură", intervenţiile statelor pe pieţele de schimb corectînd permanent mişcarea dorită liberă a cursurilor, în funcţie de interesele politicii economice promovate şi de conjunctura fiecărui moment.

Costul instabilităţii

Implicaţiile flotării valutare în ceea ce priveşte activitatea întreprinderilor care fac operaţiuni cu străinătatea sînt cunoscute, cum de altfel este cunoscut faptul că prevenirea sau diminuarea riscului de schimb prin operaţiuni de hedging sau prin anumite clauze contractuale (atunci cînd este posibil) conduce la o majorare a costurilor operaţiunilor şi necesită eforturi suplimentare. De aceea nu ne vom mai opri la aceste aspecte, ci ne vom referi la o serie de fenomene care survin la nivel macroeconomic, aşa cum sînt sintetizate de Jacques R. Artus, şef de divizie în Departamentul de cercetare al Fondului Monetar Internaţional, într-un articol publicat în periodicul Finance & Development**. De altfel literatura de specialitate abundă în studii care abordează problema impactului instabilităţii valutare asupra creşterii economice şi, de aici, asupra perturbării alocării optime a resurselor.

Aşa cum am arătat, fluctuaţiile ample ale cursurilor reale de schimb în intervale scurte de timp (doi-trei ani), au fost destul de frecvente în anii flotării. Ele pot avea efecte importante asupra structurii producţiei şi stabilităţii economice în general. Aşa cum se cunoaşte, o scădere a cursului de schimb face exporturile mai profitabile şi favorizează dezvoltarea ramurilor orientate spre exterior, dezavantajînd în acelaşi timp importurile, pe cînd o devalorizare a cursului produce un efect invers, stimulînd ramurile bazate pe materii prime din import, dar reducînd

totodată eficiența exporturilor. Avînd în vedere rigiditatea sau lipsa de elasticitate a piețelor de mărfuri și forță de muncă, modificarea alternativă a cursurilor reale de schimb la intervale scurte poate favoriza, cel puțin de-a lungul unor perioade de tranzacție, o reducere a utilizării forței de muncă și capitalului, cel puțin pînă cînd are loc ajustarea structurală necesară pentru a se pune în valoare avantajele create de noua situație. Pot apărea în acest interval o serie de pierderi de resurse, capitalurile părăsind sfera productivă și căutînd plasamente mai avantajoase, capacitățile de producție ale unor industrii nelucrînd în plin, iar forța de muncă ocupată restrîngîndu-se. Nu trebuie neglijat nici efectul inflaționist al acestor modificări de structură, care își are originea în creșterea cererii unor mărfuri pe măsură ce unele industrii favorizate încep să se dezvolte. Jacques R. Artus a calculat, așa cum se prezintă mai jos, efectele pe termen mediu a modificării ratei reale de schimb în sens pozitiv cu 30 la sută, pentru unele țări dezvoltate :

INDICATOR ECONOMIC	FRANȚA	GERMANIA	ANGLIA	JAPONIA	S.U.A.
VOLUMUL EXPORTURILOR					
Produse semiindustrializate	—16,5	—13,7	— 7,2	—23,0	—26,4
Produse finite	—22,4	—17,8	—12,5	—31,1	—31,5
Alte produse	—14,1	— 9,1	— 5,0	—23,5	—18,2
VOLUMUL IMPORTURILOR					
Produse semiindustrializate	15,6	15,4	8,0	20,1	27,2
Produse finite	24,3	24,7	17,9	33,3	30,4
Alte produse	4,0	4,9	4,2	3,3	6,3
RAPORTUL DE SCHIMB	11,3	10,4	8,0	15,0	14,2
VOLUMUL PRODUCȚIEI					
Produse semiindustrializate	—10,3	— 9,6	—10,1	— 6,8	— 1,8
Produse finite	— 7,2	— 9,5	— 7,6	— 7,7	— 6,3
Alte produse	— 3,2	— 2,1	— 1,1	— 6,4	— 4,3
Produse ce nu se comercializează	3,2	5,8	3,3	3,5	1,5

O altă observație ar fi că instabilitatea valutară ar putea conduce la o „scurgere" a resurselor alocate ramurilor economice cu pondere în comerțul exterior. Consecințele pot fi o creștere mai lentă a comerțului internațional, un climat competitiv mai fragil, iar de aici o scădere a producției și productivității muncii. Aceste efecte sînt greu de comensurat, dar existența lor este indiscutabilă. Din păcate prevenirea riscurilor nu se poate face întotdeauna prin modalitățile obișnuite de hedging. De aceea economistul citat mai sus recomandă măsuri mai complexe, dar care pot fi deosebit de costisitoare. Spre exemplu, implantarea de întreprinderi în interiorul principalelor țări partenere poate reduce riscurile unor pierderi provocate de modificarea bruscă a raporturilor dintre costuri și prețuri. Aceasta presupune însă eforturi serioase investiționale, ceea ce nu este la îndemîna oricărei firme și, în plus, legislațiile țărilor partenere pot fi limitative în acest sens. O altă soluție recomandată este creșterea importurilor din țările către care se exportă mai mult sau a exporturilor spre țări din care se importă. În această situație eliminarea riscurilor nu este completă, deoarece livrările se desfășoară în momente diferite la import și la export, iar cursurile se modifică în timp. În plus, o regionalizare îngustă a comerțului exterior conduce la o anumită dependență de piețele de aprovizionare sau de desfacere care poate fi cel puțin la fel de riscantă.

Chiar dacă efectele nu se concretizează într-o reducere efectivă a comerțului internațional, instabilitatea înlesnește o diminuare a folosirii la maximum a avantajelor relative pe care o țară le are față de piețele partenere, ceea ce se traduce în necesitatea depunerii unui efort național mai mare în scopul menținerii pe piață.

Deși promotorii flotării generalizate argumentează că lipsa obligației de a susține fixe ratele de schimb creează o independență mai mare din punct de vedere economic, practica a demonstrat contrariul. Nu rareori cursurile unor monede puternice au evoluat conform condițiilor existente în țara de origine, făcînd ca ratele de schimb ale monedelor țărilor partenere să se modifice independent de politica economică și de situația existentă în aceste țări, impunîndu-le însă să adopte politici poate nedorite. Spre exemplu, este posibil ca într-o țară să se adopte măsuri de restrîngere a masei monetare în circulație în scopul combaterii inflației. Într-o primă etapă, prețurile continuă însă să crească într-un ritm relativ similar cu cel din perioada precedentă, ca urmare a inerției pe care o manifestă piața în mod firesc. Raportul dintre cantitatea disponibilă de bani și venitul total nominal se reduce, iar ca efect al creșterii cererii de bani față de ofertă dobînzile reale cresc. Rezultatul este o apreciere a cursului de schimb care vine să compenseze avansul favorabil al ratei dobînzii. Practica a arătat că o asemenea situație se poate prelungi pe trei-patru ani. Țările partenere sînt confruntate atunci cu obligația de a alege între două alternative : fie rămîn indiferente la scăderea cursului de schimb al monedei lor față de moneda țării a cărei curs s-a apreciat, ceea ce aduce după sine o creștere a prețurilor mărfurilor importate din această ultimă țară și, de aici, pericolul inflației, fie adoptă măsuri de contracarare a efectelor deprecierii cursului monedei lor, măsuri care, fiind de tip monetarist, atrag și ele costuri suplimentare. De aceea, spre exemplu, după aprecierea constantă a dolarului american care s-a manifestat de la începutul acestui deceniu și care a condus într-adevăr la întărirea poziției competitive a celorlalte țări industrializate ale căror valute s-au depreciat față de moneda americană, majoritatea lor au fost nevoite să adopte o serie de măsuri de politică monetară restrictivă, fiind mai îngrijorate de pericolul inflației decît de mediul favorabil creat comerțului lor exterior.

Bilanțul flotării

În cursul anilor șaizeci, cînd insuficiențele sistemului monetar de la Bretton Woods erau deja evidente, promotorii flotării generalizate aduceau următoarele argumente în favoarea acesteia :

a) Flotarea va conduce la echilibrarea automată a balanțelor de plăți, deoarece cursul de schimb se va ajusta de la sine pentru a face ca cererea și oferta fiecărei monede să fie egale ;

b) Flotarea va rezolva problema lichidităților internaționale, deoarece băncile centrale nemaiintervenind pe piață pentru susținerea cursurilor nu vor mai avea nevoie de rezerve, iar problema suficienței și structurii corespunzătoare a acestora precum și cea a aurului vor deveni fără obiect ;

c) Flotarea va pune capăt speculațiilor masive cu valute, căci modificările de cursuri nu vor mai putea fi anticipate de către operatori, iar operațiunile speculative vor deveni un joc cu sumă nulă, pierderile unora fiind cîștigul altora ;

d) Flotarea va face ca ratele de schimb să reflecte cu adevărat raporturile dintre puterile de cumpărare ale monedelor, cursurile urmînd a se ajusta în funcție de condițiile economice din fiecare țară, fără ca monedele să mai fie supra sau subevaluate artificial.

Contraargumentele aduse de alți specialiști erau următoarele :

a) Flotarea va duce la restrîngerea comerțului internațional, (care în perioada postbelică a fost unul din principalii factori dinamizatori ai creșterii economice), deoarece riscul de schimb îi va face pe importatori și pe exportatori să-și restrîngă operațiunile cu străinătatea ;

b) Flotarea va duce la o recrudescență a protecționismului netarifar, taxele vamale pierzîndu-și eficacitatea ;

c) Abandonarea parităților fixe va stimula inflația, deoarece autonomia pe care o vor căpăta politicile economice naționale va face mai puțin imperativă lupta împotriva sa, iar modificările alternative ale cursurilor vor induce modificări asimetrice ale prețurilor, producătorii fiind mai

tentați să sporească prețurile în cazul unei deprecieri decît să le reducă în cazul unei aprecieri a ratei de schimb.

Deceniul care s-a scurs de la abandonarea parităților fixe a dovedit că nici una din previziunile promotorilor sau criticilor flotării nu s-au adeverit. Flotarea nu a asigurat o independență sau o protecție împotriva influențelor externe ; nu a condus la echilibrarea automată a balanțelor de plăți ; nu a eliminat și nici măcar nu a redus necesarul de rezerve internaționale ; cursurile s-au abătut aproape permanent de la nivelul lor „real" ca urmare a numeroaselor speculații care nu numai că nu s-au redus ci au crescut vertiginos. Pe de altă parte nu se poate imputa flotării valutare reducerea comerțului internațional sau agravarea protecționismului date fiind recesiunea economică și crizele numeroase care au zguduit economia mondială în ultimii zece ani; eforturile și disciplina în lupta contra inflației nu s-au diminuat, iar rezultatele ultimilor ani sînt concludente; economiile naționale ale diferitelor țări nu au fost antrenate în cercuri vicioase sau virtuoase care să producă efecte destabilizatoare și incontrolabile pe perioade lungi ca urmare a interacțiunii și interdependenței dintre evoluția prețurilor și cea a ratelor de schimb. O primă concluzie care se poate deduce din cele de mai sus, dar mai ales din experiența acumulată este faptul că sistemului cursurilor de schimb i s-a acordat o prea mare importanță în ceea ce privește rolul și capacitatea sa de a influența economia mondială. El poate fi un catalizator al fenomenelor economice dar nu un determinant ***.

În acești ani a devenit însă evident că stabilitatea economică nu poate fi realizată în afara unei coordonări și a unei discipline a politicilor monetare și fiscale naționale. Libertatea dorită inițial prin abandonarea cursurilor fixe, dacă a permis adoptarea unor măsuri de politică financiară independente, a făcut-o doar spre avantajul unui grup restrîns de state sau pe termen scurt. Majoritatea țărilor însă s-au găsit nevoite să adopte măsuri nu impuse de situația reală a propriei lor economii, ci de obligația de a reduce efectele destabilizatoare ale fluctuațiilor excesive ale cursurilor. Pe de altă parte, unele măsuri de politică economică internă au putut produce chiar ele perturbări ample ale evoluției cursurilor de schimb. Așa cum se știe, cursurile zilnice depind în mare măsură de previziunile pe care le fac diferiți operatori asupra evoluției lor viitoare. Aceste previziuni sînt influențate de anticiparea politicilor macroeconomice viitoare sau de rezultatele pe care aceste politici se presupune că le vor avea, iar ele, la rîndul lor, sînt influențate de comportarea diferitelor agregate economice în funcție de politicile urmate anterior. O a doua concluzie care se degajă prin urmare este faptul că politica cursurilor de schimb nu poate fi scoasă în afara ansamblului politicilor macroeconomice, indiferent dacă raporturile dintre monede sînt stabile sau flotante, iar într-o lume a interdependențelor economice pronunțate, politicile naționale economice nu se pot sustrage unei discipline și unei ordini globale.

Este de remarcat faptul că flotarea și dimensiunile sale au efecte diferențiate asupra diferitelor economii naționale. Studii empirice au confirmat ideea că în cadrul economiilor de dimensiuni mici și puternic deschise către exterior, modificarea cursurilor de schimb are un impact mai mare asupra evoluției prețurilor decît în economiile de dimensiuni mai mari dar cu o pondere mai redusă a comerțului exterior. Este justificabil deci ca primele să caute să evite schimbările dese și profunde ale ratelor de schimb, pe cînd cele din urmă să favorizeze o mai mare flexibilitate. Aceasta face însă ca de la o țară la alta să existe puncte de vedere diferite cu privire la cît de mult sau de des trebuie să se modifice cursurile. Existența unor filozofii divergente nu diminuează, însă, ci întărește necesitatea unei coordonări relative a politicilor economice naționale.

Tot în favoarea coordonării pledează și faptul că printre mecanismele utilizate de numeroase țări pentru a compensa abaterile persistente ale cursurilor lor reale, de la nivelurile considerate „echitabile", se numără subsidiile, fie ele declarate sau nu, taxele la import sau la export, restricțiile cantitative, precum și numeroase alte bariere netarifare care pe de o parte conduc la restrîngerea cîștigurilor din activitatea comercială iar pe de altă parte împiedică dezvoltarea cooperării între state în alte domenii. Dispariția în ultimul deceniu a spiritului multilateralist care a caracterizat în oarecare măsură anii șaizeci nu poate fi imputată flotării dar cu siguranță aceasta nu a favorizat deloc colaborarea și evitarea măsurilor restrictive.

După cele arătate ne putem întreba pe bună dreptate de ce nu se adoptă măsurile necesare limitării instabilității valutare. Una din explicații poate fi faptul că actualul sistem este privit cu destulă îngăduință de unele cercuri financiare, în special nord-americane. Un argument în acest sens poate fi și faptul că S.U.A. a intervenit mult mai puțin pe piețele de schimb pentru corectarea și atenuarea fluctuațiilor dolarului decît au făcut-o alte state.

O altă explicație posibilă ar fi că un sistem de cursuri mai stabil ar impune adoptarea unor măsuri de disciplinare economică și financiară naționale pe care diferite guverne ale țărilor dezvoltate probabil că le consideră mai stînjenitoare decît cele implicate de actuala instabilitate. Interese diferite amînă întrunirea unității de voință politică necesară pentru trecerea la negocierea și instaurarea unui nou sistem monetar internațional a cărui trăsătură esențială să fie stabilitatea.

În fine, mulți economiști recunosc că adoptarea unui astfel de sistem nu mai poate fi privită în afara unor măsuri de ordonare la nivel global a relațiilor economice internaționale care să avantajeze în egală măsură toate statele, indiferent de nivelul lor de dezvoltare economică, în care prețurile și dobînzile să fie stabile, problema datoriilor să-și găsească o rezolvare echitabilă și în care statele dezvoltate să-și asume responsabilitatea rezolvării dificultăților lor interne prin propriul efort și nu prin trecerea acestora asupra țărilor mai puțin dezvoltate cu ajutorul diferitelor categorii de prețuri.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

* Vezi și „Modalități de apreciere a competitivității globale a unei economii", în Supliment la „Revista economică" nr. 20/1982.

** Jacques R. Artus, Toward a more orderly exchange rate system, Finance & Development, Washington, martie 1983

*** Vezi și Edward M. Bernstein, „Do we need a new Bretton Woods ?", Finance & Development, Washington, septembrie 1984

Relații financiare internaționale

Piața eurovalutelor

2. În practica bancară pe piața eurovalutelor se observă o permanentă diversificare atît a termenelor cît și a formelor prin care se încearcă atragerea de fonduri spre depozitare. Un exemplu îl constituie așa-numitele depozite „call" sau depozite vărsate automat care intră în categoria depozitelor la vedere.

Dacă în cazul depozitelor normale în cont curent, banca plătește dobîndă potrivit uzanțelor, depozitele „call" au fost create ca modalitate de lucru de către băncile situate în țările în care legislația nu permite plata de dobînzi pentru depozitele uzuale în cont curent (S.U.A.).

Utilizarea acestei forme de depozitare are două efecte : sînt atrase spre depozitare fonduri, căci deponenților li se plătește dobînda și este evitată încălcarea legislației care interzice plata de dobînzi pentru depunerile în cont curent. Tehnica depozitelor vărsate automat cuprinde două zone de activitate : pe parcursul zilei de lucru banca operează cu aceste fonduri potrivit solicitărilor clientului,

ca și în cazul depunerilor în cont curent, la sfîrșitul zilei de lucru însă depozitul (de regulă peste un anumit plafon) nu rămîne înregistrat la banca respectivă ci automat este vărsat în contul „call" a cărui evidență este însă ținută de o agenție sau filială a primei bănci cu sediul în altă zonă (centrele offshore), zonă geografică care nu este supusă aceleiași legislații, și ca atare se poate plăti dobîndă. Sistemul de legături rapide, specifice unui sistem bancar modern, asigură o derulare și comunicare promptă între bancă și filială, satisfăcîndu-se cerințele clientului în timp optim.

În anumite țări, depozitarea la termen a unor sume de bani, a generat apariția unor înscrisuri, cunoscute în practica financiar-bancară sub denumirea de Certificate de depozit (C.D.). Aceste certificate de depozit, atestă depunerea pe un anumit interval a unor fonduri la o bancă, pentru care deținătorul lor primește o dobîndă fixă. Aceste certificate de depozit, pot fi păstrate ca atare sau negociate pe piață. Prin modul cum au apărut și apoi a evoluat utilizarea lor, certificatele de depozit, pot fi utilizate atît pe piețele monetare naționale emitente (S.U.A. și Anglia) cît și pe piața eurovalutelor.

O altă formă de diversificare a operațiunilor de depozitare, sînt depozitele cu preaviz, care îmbină caracteristici ale depunerilor în cont curent, la vedere, cu cele la termen. Deponentul își poate utiliza banii depozitați în cont oricînd cu condiția unui preaviz, respectiv notificîndu-și banca la care are depozitul, cu o zi, două, sau o săptămînă (șapte zile) înainte că intenționează să retragă din contul său o anumită sumă. În publicații rata dobînzii la astfel de depuneri apare publicată separat, cel mai adesea pentru depozitele cu notificare șapte zile.

Operațiunile de împrumut. Fondurile mobilizate de băncile ce operează pe piața eurovalutelor sînt utilizate în scopul acordării de credite pe termene de pînă la un an (uneori și peste acest interval). Termenele uzuale pentru care se acordă aceste împrumuturi diferiților solicitatori variază între o zi, o săptămînă pînă la 1, 2, 3, 6, 9, 12 luni ca termene uzuale. Desigur se pot acorda împrumuturi în eurovalute și pe termene neuzuale.

Ca și formele de depozitare și modalitățile de creditare utilizate pe europiață sînt într-o permanentă diversificare. Un exemplu îl constituie așa-numitele credite „stand-by", care au la bază o înțelegere între o bancă și clientul său de a-i acorda acestuia în limita unui plafon prestabilit credite, pe o perioadă nedeterminată. Clientul poate apela la credite, în cadrul aranjamentului respectiv ori de cîte ori are nevoie, plătind o dobîndă corespunzătoare celei de pe piață în momentul utilizării creditului plus o marjă etc. [1].

Pentru depozitele atrase băncile plătesc o dobîndă mai mică, iar pentru împrumuturile acordate solicită o dobîndă mai mare. Diferența între nivelul dobînzilor plătite și primite, constituie cîștigul băncii. Marja, respectiv diferența între cele două dobînzi, este relativ mică, cîștigul băncii fiind determinat nu atît de mărimea acesteia cît de volumul fondurilor rulate.

Derularea operațiunilor pe europiață se realizează de servicii specializate de arbitraj din bănci. Dat fiind specificul operațiunilor pe europiață și dimensiunile acestora determinate de volumul fondurilor rulate și al diversității clientelei solicitatoare, cu regularitate se publică **cotarea eurovalutelor.**

Caracteristica **cotării eurovalutelor** este dată de faptul că nu cursul valutei este dat (deci prețul la care se cumpără sau se vînd), ci rata dobînzii la care **băncile** sînt dispuse să **acorde credite** și să **primească depozite.** Rata dobînzii mai mică (scrisă întotdeauna prima) este procentul pe care banca este dispusă să îl plătească pentru depozitele primite, iar rata dobînzii mai mare (scrisă a doua) este procentul pe care **banca** îl solicită **pentru** acordarea unui credit în eurovalute. Listele publicate, în ziare de mare tiraj, cuprind rata dobînzii la eurovalute, **sub denumire de cursul eurovalutelor.** Alături de eurovalute, în aceste liste se publică uneori și rata dobînzii practicată pe piața Singapore pentru asiadolar, precum și pentru Drepturi Speciale de Tragere și Unități de Cont Europene care în a doua jumătate a deceniului opt au început să aibă o viață activă pe piața internațională.

În lista cotării eurovalutelor sînt prezentate dobînzile pentru cele mai uzuale termene : pe termen scurt (depozite sau împrumuturi pînă la o lună) și pentru termene de 1, 3, 6 și 12 luni, altora numai 3 și 6 luni.

În toate compartimentele europieței dobînzile sînt deosebit de suple și strîns legate între ele. Rata dobînzii care stă la baza determinării ratelor dobînzilor la nivelul diferitelor segmente ale europieței este rata dobînzii la depozitele (și creditele) reciproce pe care le constituie băncile londoneze între ele. Această dobîndă, cunoscută sub denumirea prescurtată de LIBOR.[2] (LIBOR reflectă sintetic nivelul dobînzilor pe piețele internaționale, ea însăși devenind apoi bază de stabilire a ratelor dobînzilor pe europiață în ansamblul ei) [3].

În procesul stabilirii LIBOR, nici o autoritate națională sau de factură internațională nu intervine între băncile angajate în această operațiune. Cu toate acestea, autoritățile monetare sau guvernele din țările a căror monedă au un rol important pe europiață pot interveni direct, influențînd cererea și oferta de valute și astfel nivelul dobînzii.

LIBOR, ca rată a dobînzii este utilizată pe un segment relativ limitat al pieței și anume ea apare ca o **rată minimă** a dobînzii utilizate între băncile londoneze cu o bonitate de necontestat. Pentru alți clienți rata dobînzii are la bază nivelul LIBOR plus o marjă mai mică sau mai mare în funcție de bonitatea partenerului (de ex. LIBOR este 16%, acesteia i se poate adăuga 0,25, deci rata dobînzii devine 16,25%, 0,75 deci 16,75%, 2,5 deci 18,5% etc.). Alături de aceste aspecte, în evoluția dobînzilor la eurovalute se observă că între dobînda pe europiață la o valută și dobînda pe piața monetară națională a aceleiași valute (de exemplu, dobînda la eurodolar pe europiață, și dobînda la dolar pe piața monetară a S.U.A.) există o interdependență în sensul că evoluția acestora are aceeași traiectorie fără însă ca modificările să fie de aceeași amplitudine.

Între dobînda pe europiețe și cursul la termen al valutelor (respectiv eurovalutelor) pe piața valutară există de asemenea o strînsă interdependență. Aceasta deoarece cumpărarea și vînzarea de valute la vedere și la termen constituie o alternativă față de posibilitatea plasării sau atragerii unei sume pe europiață. Acest vector comun în evoluție este dat de supletea mișcării fondurilor dintr-un segment în altul al pieței valutar-financiare în ansamblul ei.

Un fenomen des întîlnit apare legat de existența unei rate a dobînzii mai înalte pe o anumită piață, de exemplu R.F.G. Afluxul masiv de alte valute, dolari de pildă, spre această piață solicită rezervele valutare ale R.F.G., Banca Centrală a R.F.G. decide reinvestirea acestor dolari direct în titluri de valoare pe piața S.U.A. și astfel dolarii sînt resorbiți de piața monetară americană.

---

[1] F. E. Perry, The elements of Banking, Methner Co. Ltd. 1975.

[2] London Inter-Bank Offer Rate. În mod asemănător în alte centre ale europieței se utilizează PIBOR (Paris), SIBOR (Singapore), FIBOR (Frankfurt).

[3] Zilnic la ora 11,00 la Londra se stabilește și se publică LIBOR pentru fiecare eurovalută pentru operațiuni la 3 și 6 luni. De exemplu : Financial Times, 29 aprilie, 1981.

London Interbank fixing (11,00 a.m. april 28)

3 month US dolar	6 month US dolar
16 3/4 — 16 7/8	16 1/2 — 16 5/8

Aceste rate ale dobînzii au fost stabilite pe baza mediei aritmetice rotunjite a dobînzilor la depozite și la credite în eurodolari practicate de cinci bănci de referință, la ora 11 a.m. în fiecare zi de lucru. Aceste bănci sînt : National Westminster Bank, Bank of Tokio, Deutsche Bank, Banque Nationale de Paris și Morgan Guaranty Trust.

Un alt circuit poate lua naștere, în cazul în care dobînda pe piața R.F.G. este de asemenea superioară dobînzii medii pe piața eurovalutelor. În acest al doilea caz, deținătorii de eurodolari pot fi tentați să-i reinvestească convertindu-i în mărci vest-germane, și astfel la Banca Centrală a R.F.G. cresc rezervele sale în dolari. Această capacitate de replasare permanentă a fondurilor de pe o piață pe alta constituie, de asemenea, un factor al situării dobînzilor pe aceeași traiectorie.

Dacă într-o etapă inițială, piața eurovalutelor era privită cu neîncredere și mai mult decît atît, respinsă ca fenomen de unii teoreticieni și practicieni, în etapa actuală importanța și rolul ei la nivelul sistemului valutar financiar internațional este unanim recunoscută. Pornind de la dimensiunile pe care le-a atins această piață în ansamblul sistemului monetar internațional și de la impactul ei asupra sistemelor monetare naționale, principalul repros ce se aduce în etapa actuală pieței eurovalutelor este lipsa posibilității de control asupra operațiunilor derulate în această zonă. Aceasta deoarece, așa după cum s-a amintit, apar fenomene de multiplicare a surselor originale, fără posibilitatea exercitării unui control sau a unei coordonări pe întreg lanțul debitorilor și creditorilor implicați pe tot lanțul utilizării multiplicate a fondurilor, rapiditatea operațiunilor, a trecerii din „mînă în mînă" a eurovalutelor, precum și permeabilitatea dintre piața eurovalutelor și piețele monetare naționale care au ca efect transferarea influențelor în ambele sensuri, sînt cauze care după opinia marii majorități a specialiștilor agravează procesul inflaționist în țările a căror monedă joacă rol de eurovalută și apoi propagarea lui la scară mondială.

Deși, mai mult de trei sferturi din angajamentele totale în eurovalute sînt depozite interbancare, iar din restul angajamentelor o parte sînt depozite la termen, diferența (deci mică ca pondere) sînt depozitele în eurovalute ale altor deținători decît băncile, se apreciază că aceste deținere de eurovalute (ale altor deținători decît băncile) au o influență de necontestat asupra procesului inflaționist.

În termeni reali depozitele în eurovalute deținute de alți deținători decît băncile au crescut în ultimii ani (1979—1981) mai rapid decît masa monetară internă comparabilă din principalele țări industrializate cu o rată de 25% față de 15%.

Recunoscîndu-se „meritele" pieței eurovalutelor dar și efectele ei negative, tot mai multe bănci și organisme de vocație regională sau internațională au în studiu posibilitățile privind criteriile de delimitare a operațiunii pe aceste piețe și controlul asupra lor. Printre acestea pot fi amintite Banca Reglementelor Internaționale, Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică, Fondul Monetar Internațional, Morgan Guaranty Trust Company etc. Mai mult decît atît, în cadrul unor reuniuni (Basel, 1980) guvernatorii băncilor centrale din țările unde sînt amplasate principalele centre financiare internaționale au căzut de acord, ca băncile comerciale din țările respective să fie obligate să evidențieze în bilanțurile lor situația sucursalelor din străinătate. Pentru a avea o imagine a amploarei pe care a luat-o amplasarea de sucursale în alte zone, în scopul efectuării și de operațiuni pe piața eurovalutelor, un exemplu îl constituie S.U.A. La sfîrșitul anului 1979, numărul sucursalelor în străinătate ale băncilor americane au ajuns la 789 repartizate geografic astfel: 64 în Anglia și Irlanda, 108 în celelalte țări vest-europene, 212 în America Latină, 154 în Extremul Orient, 50 în Orientul Mijlociu și Africa, 51 în teritorii tutelate de S.U.A. și 150 în Bahamas și în insulele Caymen [4].

Potrivit altor păreri, un control sever și o coordonare (care uneori poate servi anumitor interese subiective) a pieței eurovalutelor ar aduce prejudicii supleții pieței și ar distorsiona fluxul creditelor. De aceea, pornindu-se de la considerentul că piața eurovalutelor este un rezultat al reglementărilor naționale mai mult sau mai puțin sever, care au condus la „fuga" depozitării fondurilor în alte zone, liberalizarea într-o oarecare măsură a reglementărilor interne ar stopa, sau diminua dezvoltarea atît de rapidă a acestei piețe, reducînd avantajul competitiv între piața bancară internă și piața eurovalutelor [5].

Dincolo de aceste opinii și preocupări, guvernele statelor devin din ce în ce mai atente la mișcările monedelor în poziția de eurovalută, adoptînd o serie de reglementări menite ca direct sau indirect să permită un control asupra acestei zone. Astfel, în R.F.G. s-a creat o bază legală prin care băncile comerciale sînt solicitate ca în bilanțurile activității lor să reflecte și activitatea pe piața eurovalutelor a sucursalelor lor. În Statele Unite, Sistemul Federal de Rezervă a început să includă în calculele pe care le efectuează pentru unele dintre masele monetare asupra cărora își concentrează atenția, disponibilitățile în depozitele de eurodolari ale rezidenților americani nebancari. Mai mult decît atît, un pas pentru reducerea tentației depozitării dolarilor în afara S.U.A., ca rezultat al aplicării „reglementării Q", în anul 1980, prin Legea de control monetar adoptată în S.U.A., s-a redus de la 30 zile la 14 zile, termenul depozitelor pentru care este interzisă plata dobînzilor, prevăzîndu-se totodată și o reducere treptată a rezervelor obligatorii privind depozitele interne.

Din ce în ce mai mult se are în vedere faptul că o creștere a resurselor monetare și a creditelor fie pe piața eurovalutelor, fie pe alte piețe sau la nivelul unor instituții, constituie în fond, un rezultat al volumului de lichiditate de care dispun țările a căror monedă joacă rol de eurovalută, lichiditate pe care o pot sau nu oferi prin politica monetară internă. Oricum, piața eurovalutelor s-a născut din pieţele monetare interne, s-a dezvoltat, și-a creat structuri proprii, dar rămîne în continuare strîns legată de acestea.

Indiferent de criticile aduse, piața eurovalutelor a devenit o componentă și un instrument esențial al sistemului monetar internațional, determinînd importante modificări la nivelul fluxurilor tradiționale de fonduri, contribuind chiar și parțial la rezolvarea problemei lichidității internaționale.

dr. M. NEGRUȘ

[4] Date comunicate de Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A.

[5] D. P. Whiting, Finance of Foreign Trade and Foreign Exchange, MacDonald and Evans, Plymonth, 1979, p. 60—63.

Marketing

Caracteristici de marketing ale pieţelor de export

După cum s-a mai relatat în revistă, în perioada 27—29 noiembrie 1984 în aula Academiei de Studii Economice — București s-au desfășurat lucrările Seminarului internațional cu tema „PUBLICITATE LA EXPORT".

Organizat sub auspiciile Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Asociației Române de Marketing-AROMAR și Comisiei Pieței Comune cu concursul „Metra International", această manifestare se înscrie în cadrul acțiunilor întreprinse de țara noastră și Comunitatea Economică Europeană în vederea dezvoltării schimburilor economice reciproce.

La lucrările seminarului au participat numeroși specialiști din ministere economice, centrale industriale și unități economice de producție industrială care livrează mărfuri la export, reprezentanți din partea întreprinderilor noastre de comerț exterior, AROMAR-ului, ai Pieței Comune și ai societății „Metra International", precum și cadre didactice universitare și studenți din Academia de Studii Economice.

Au fost abordate o serie de probleme privind perfecționarea căilor, metodelor și mijloacelor de utilizat în scopul

promovării și diversificării exportului nostru de mărfuri pe pieţele ţărilor membre ale Comunităţii Economice Europene.

Expunerile prezentate în cadrul seminarului, difuzate cu titlu de opinii personale ale referenţilor, au constituit încă un prilej de informare asupra unor aspecte practice de propagandă și reclamă comercială, precum și despre cerinţele și totodată exigenţele pieţelor ţărilor care fac parte din Comunitatea Economică Europeană.

În cele ce urmează vom releva **unele aspecte ale pieţei bunurilor de larg consum și ale reclamei comerciale în Franţa**, prezentate în cadrul seminarului, iar într-un număr viitor aspecte în aceleași domenii din celelalte ţări comunitare.

Nivelul dezvoltării economice și poziţia Franţei în ierarhia economiei europene și mondiale generează un interes crescînd din partea multor întreprinderi exportatoare din lume și implicit din ţara noastră. Promovarea exportului în general subînţelege cunoașterea pieţelor cu specificul și în condiţiile din ţările luate în considerare. Iată de ce apreciem ca fiind utilă cunoașterea, de către cei interesaţi, a unor aspecte referitoare la propaganda economică și reclama comercială în Franţa.

Specificul pieţei franceze — În contextul ţărilor comunitare, Franţa ocupă circa 30% din suprafaţă (împreună cu teritoriile de peste mări), deţine 1/5 din populaţie și este pe primul loc d.p.d.v. agricol (agricultura ocupă 1/3 din propria suprafaţă) ; mutaţii industriale în curs ; se remarcă o concentrare a sectorului public și al creditului; descentralizare, în pofida importanţei Parisului și a zonei pariziene ; întreprinderile mici și mijlocii au încă un rol important.

Franţa are încă o politică de protejare pentru unele produse franceze și se consideră, în general, că nu este ușor de pătruns pe această piaţă în special în domeniul comerţului exterior cu produse cu un grad înalt de tehnicitate.

Consumatorii sînt și ei reuniţi în asociaţii (nu numai producătorii și distribuitorii), iar părerea acestora are greutate în rîndul masei de consumatori (clienţi). Atitudinile consumatorilor sînt foarte diversificate după categoriile sociale, profesionale, politice etc. și marea majoritate își exprimă larga preferinţă pentru produsele... franceze.

Reţele de comercializare la bunurile de larg consum, inclusiv cele de folosinţă îndelungată : a. — prin corespondenţă ; b. — la domiciliu (foarte reglementate în aparatele electrocasnice, service-uri, produse de întreţinere) ; c. — pe pieţe ; d. — prin turnee de comandă prealabilă-distribuţie automată ; e. — în magazine (prin care se distribuie 93% din totalul mărfurilor atît prin mijloacele tradiţionale, cît și prin self service).

Aparatul comercial :

A. — **Comerţul integrat**

a. — **Marile magazine** — se cunosc 150 de reţele urbane, cu o mare diversificare de produse și avînd o largă sortimentaţie, servicii bune. De exemplu : Nouvelles Galleries, Printemps, Galleries Lafayette etc.

b. — **Magazine populare** — versiune mai simplificată a marilor magazine și avînd o gamă de produse și sortimentală mai redusă, profilîndu-se mai ales în domeniul alimentar. De exemplu : Monoprix, Docks de France etc.

B. — **Comerţ independent** — de exemplu, grosiștii deţin 5% în alimentaţie. Evoluţie : producătorii deschid sucursale regionale ; detailiștii izolaţi se grupează în centre comerciale.

C. — **Comerţ „asociat"** — caracterizat prin grupări de grosiști, de detailiști și grosiști-detailiști.

Evoluţia cheltuielilor publicitare în Franţa (în mil. FF)

	1971	1983
a. — în franci curenţi	7340	30700
b. — în franci constanţi	7340	10912

Cheltuieli publicitare în Franţa (incluse în cheltuielile de producţie) în anul 1983

	Mil. FF.	Faţă de total
— Presă	9200	30 %
— Televiziune	3850	12,5%
— Publicitate exterioară	3055	10 %
— Radio	1950	6 %
— Cinema	445	1,5%
Total mass media mare	18500	6 %
— Promovare (prin influenţare preţuri)	5490	19 %
— Publicitate directă	2685	8,5%
— P.L.V. (publicitate pe locul vînzării)	1710	5,5%
— Expoziţii, tîrguri, saloane, congrese	730	2 %
— Inserţii în anuare, ziare, programe	125	0,5%
— Sponsoring	1340	4 %
— Altele	120	0,5%
Total alte medii publicitare	12200	40 %
TOTAL GENERAL	30700	100 %

Tipuri de publicitate și acţiuni promoţionale utilizate în Franţa, în anul 1983 :

— **Presă** 33,5%
  — cotidiene din Paris . . . . . 5 %
  — cotidiene regionale 9,5%
  — reviste-magazin 18,5%
  — presă tehnică și profesională 0,5%
— **Televiziune** (cele 3 canale naţionale plus cele regionale) 6,5%
— **Publicitate exterioară** (afișaj în locuri și spaţii anume desemnate, în mijloacele de transport în comun, pe suporturi etc.) . . . . . 13 %
— **Radio** (a fost și rămîne un mijloc de informare de nedepășit, sub triplul aspect : al vitezei, al razei de pătrundere și economicitate — costul redus al aparatelor ; în Franţa sînt posturi cu multe programe pe unde medii la nivel naţional, regional și local, care au autorizaţii. Posturile locale sînt destul de numeroase și deși au emisiuni perceptibile pe o rază de cîţiva zeci de km², pentru distribuţie sînt foarte importante) . . . . . 17 %
— **Cinema** (se consideră mediu important, deoarece există o reţea foarte dezvoltată) . . . . . 2 %
Total mass media mare . . . . . 72 %
— **Promovare** (prin acţiuni asupra preţurilor în diferitele sale forme : preţ inferior, preţ normal, preţ interior, preţ de vînzare. Se cunosc acţiuni promoţionale de acest gen cu caracter permanent pentru lenjerie, prosoape etc.) . . . . . 13 %
— **Publicitate directă** (imprimate publicitare, cataloage, pliante, scrisori, expedieri de prospecte etc.) 8%
— **P.L.V.** (publicitate la locul de vînzare: afișe, gondole etc.) . . . . . 2 %
— **Expoziţii, tîrguri, saloane, congrese** (acţiuni care prezintă ocazii de contacte multiple cu producători, distribuitori, prospectori, cu consumatorii direcţi etc.) . . . . . 2 %
— **Sponsoring** (finanţarea participărilor la manifestări sportive de tot felul ori culturale, la cursele de automobile, de cai etc. pentru a realiza publicitatea și reclama produselor sau/și a mărcilor de fabrică de comerţ etc. De exemplu, la cursele de automobile, reclame pentru anvelopele auto, uleiurile de motor, cutie de viteze, pentru unsorile de gresat, vopselele auto, pentru însăși marca automobilului etc. Sponsoring sînt acţiuni promoţionale pe termen scurt) 2 %
— **Alte forme de promovare** 1%
Total alte medii publicitare . . . . . 28 %
TOTAL GENERAL . . . . . 100 %

Mihai-Gheorghe A. IMIREANU

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Conducere

Noi măsuri în vederea stimulării producției destinate exportului

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 383/1984 (Bul. Of. nr. 81 din 29 oct. 1984) privind perfecționarea sistemului de stimulare a oamenilor muncii și a întreprinderilor în obținerea de beneficii suplimentare s-au stabilit — printre altele — și unele măsuri privind urmărirea producției pentru export. Potrivit prevederilor art. 5 din decretul citat, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se majorează cu o parte din sumele reprezentînd contravaloarea în lei a valutei obținute peste plan de întreprinderile care produc mărfuri pentru export, ca urmare a realizării unor prețuri externe superioare celor planificate, astfel :

— 50 la sută în primul an ;

— 25 la sută în cel de-al doilea an, dacă prețurile externe realizate sînt cel puțin la nivelul anului anterior. Sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii se suportă — în baza prevederilor art. 10 din decret — din rezultatele financiare ale unităților economice. Conducătorii unităților socialiste și personalul din compartimentele care au sarcini legate de stabilirea fondului de participare la beneficii răspund de aplicarea corectă a acestor prevederi, iar organele financiar-bancare au obligația să controleze modul de determinare și constituire a fondului de participare la beneficii.

Sumele ce se acordă individual personalului muncitor din unitățile economice, din fondul de participare la beneficii, constituit în conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1974, ale Decretului nr. 325/1983, precum și ale actului normativ de care ne ocupăm, sînt neplafonate. În baza prevederilor art. 8 alin. 2 din Decretul nr. 325/1983, sumele ce se acordă individual din fondul de participare la beneficii se aprobă de consiliul oamenilor muncii. Pentru persoanele din conducerea unității aceste sume se aprobă de către organul de conducere colectivă al organului ierarhic superior.

Noi factori stimulatori pentru creșterea eficienței economice și a productivității muncii

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 383/1984 (B.Of. nr. 81 din 29 oct. 1984) s-a adus o nouă și îmbunătățită reglementare privind stimularea oamenilor muncii, o mai adîncă cointeresare la rezultatele muncii lor și implicit la creșterea eficienței economice a întreprinderilor.

In vederea realizării scopului propus, actul normativ citat instituie un nou regim privind : desocotirea amenzilor și penalităților plătite de unități ; majorarea fondului de participare la beneficii cu sumele rezultînd din creșterea productivității muncii ; din reducerea consumurilor specifice, din sumele reprezentînd efectele aplicării în producție a invențiilor și inovațiilor, precum și din beneficiile suplimentare obținute prin aplicarea în producție, a rezultatelor cercetării științifice.

● **Suportarea unor amenzi și penalități din fondul de participare la beneficii.** Potrivit prevederilor art. 3 din decret, influențele negative r zultate din amenzile și penalitățile care, potrivit legii, nu sînt imputabile se suportă astfel :

— 50 la sută din sumele respective se suportă din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, determinat pe baza cotelor stabilite prin lege ;

— suma reprezentînd diferența de amenzi și penalități care a rămas neacoperită se suportă din beneficiul total al întreprinderii, înainte de determinarea beneficiului de repartizat în conformitate cu dispozițiile legale.

Spre a se realiza o cointeresare nemijlocită, în baza prevederilor art. 3 alin. 2 din decret consiliile oamenilor muncii din întreprinderi vor stabili, pe **fiecare colectiv de oameni ai muncii** suma cu care se reduce fondul de participare la beneficii în raport cu răspunderea ce îi revine pentru plata de amenzi și penalități.

● **Majorarea fondului de participare la beneficii cu sumele rezultînd din creșterea productivității muncii, din reducerea consumurilor și din aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice etc.**

Potrivit prevederilor art. 4 din decret, fondul de participare la beneficii se majorează cu o parte din sumele care se regăsesc în beneficiile peste plan realizate de unitate, reprezentînd efectul măsurilor privind creșterea productivității muncii și a reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie. Majorarea este stabilită astfel :

— 50 la sută în primul an de aplicare a măsurilor de creștere a productivității muncii și reducere a consumurilor materiale peste prevederile de plan ;

— 25 la sută în al doilea an de aplicare, dacă măsurile respective au un efect corespunzător și în acest an. Și în această situație, în baza art. 4 alin. 2 din decret, sumele reprezentînd stimulentele de mai sus se repartizează colectivelor de oameni ai muncii care au participat nemijlocit la creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale peste plan ;

— 60 la sută din beneficiile suplimentare obținute ca efect al aplicării în producție a rezultatelor cercetării științifice în primul an de aplicare ;

— 30 la sută în al doilea an de aplicare, dacă măsurile respective asigură obținerea de beneficii suplimentare ;

— 50 la sută din efectele aplicării în producție a invențiilor și inovațiilor, în primul an de aplicare ;

— 25 la sută în al doilea an de aplicare, dacă se menține efectul invenției sau inovației. Sumele individuale de care poate beneficia personalul de cercetare științifică și inginerie tehnologică, precum și autorii invențiilor și inovațiilor, se acordă — în baza art. 12 din decret — independent de celelalte premii sau stimulente de care beneficiază personalul respectiv și nu sînt plafonate. Potrivit prevederilor art. 8 din decret, prin an de aplicare se înțelege perioada de cîte 12 luni care începe să curgă de la data aplicării în producția curentă : a măsurilor de creștere a productivității muncii și de reducere a consumurilor specifice, a rezultatelor cercetării științifice a aplicării invențiilor și inovațiilor. Prevederile art. 10 și 11 din decret precizează modalitățile de calcul a fondului de participare la beneficii și de determinare a sumelor ce reprezintă efectul aplicării măsurilor stabilite de acest act normativ. În baza art. 10, sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii se suportă din rezultatele financiare ale unităților economice potrivit prevederilor art. 11 alin. 2, sumele reprezentînd efectul aplicării măsurilor stabilite prin decret se determină prin compararea costurilor efectiv realizate cu cele planificate, pe baza datelor privind re-

ducerea consumurilor specifice de materiale, a consumului de manoperă și a cheltuielilor de amortizare pe unitatea de produs. În situația în care în timpul aplicării acestor măsuri intervin reduceri sau creșteri de costuri de producție ca urmare a modificării unor prețuri sau retribuții ori prin aplicarea altor măsuri, influența acestora nu se ia în considerare în calculul avantajelor economice.

dr. C. JORNESCU

Agenda consiliilor populare

Bugetele locale

Sediul materiei. Legea finanțelor nr. 9/1972, republicată în 1979.

Noțiune. Bugetele locale constituie o componentă a bugetului de stat, rezultată din însumarea tuturor bugetelor unităților administrativ-teritoriale. Potrivit art. 189 din Legea nr. 9/1972, fiecare comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București, județ, precum și municipiul București are bugetul său propriu, care se adoptă de consiliul popular al unității administrativ-teritoriale respective.

In temeiul art. 38 din lege, conform căruia bugetul de stat cuprinde veniturile centralizate ale statului și repartizarea acestora în concordanță cu obiectivele planului național unic, pentru finanțarea dezvoltării economiei naționale, acțiunilor social-culturale, apărării țării și altor nevoi ale societății, bugetul local poate fi definit ca planul financiar anual al fondurilor bănești aparținînd unității administrativ-teritoriale, întocmit în corelație cu planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial al acestei unități pe acel an, menit să asigure desfășurarea în cele mai bune condiții a activităților economice și social-culturale locale.

Importanța bugetelor locale. Bugetele locale contribuie la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare rapidă și echilibrată a fiecărei unități administrativ-teritoriale, de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Dispunînd de un asemenea instrument, organele locale ale puterii și administrației de stat își pot realiza atribuțiile cu care sînt investite, asigurînd îndeplinirea funcțiilor statului în teritoriu.

Bugetele proprii și bugetele centralizate. Conform art. 194 din Legea finanțelor, „Județele, municipiul București, precum și municipiile și orașele care au în componența lor și alte localități întocmesc și bugete centralizate. În aceste bugete se includ atît bugetul propriu al unității administrativ-teritoriale respective, cît și bugetele comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor municipiului București, ierarhic inferioare, după caz".

Prin urmare, bugetele locale sînt constituite din două categorii de bugete : bugetele proprii și exclusive ale fiecăreia (fiecăruia) dintre comune, orașe, municipii și județe și bugetele centralizate ale județelor, municipiului București, ale celorlalte municipii și orașe care au în componența lor unități administrativ-teritoriale ierarhic inferioare.

Clasificarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor locale. Din punct de vedere al evidenței contabile, elaborarea și mai ales executarea bugetelor locale (ca și a bugetului republican) impun denumirea, numerotarea și gruparea obligatorie a veniturilor și cheltuielilor. În acest sens, art. 180 din lege prevede că veniturile și cheltuielile se înscriu în bugetul de stat în ordinea stabilită prin clasificația bugetară, elaborată, potrivit art. 229 lit. h. de Ministerul Finanțelor.

Clasificația bugetară are rolul nu numai de a da posibilitatea cunoașterii în orice moment a conținutului bugetului, ci cît și de a asigura o evidență contabilă corectă, precum și disciplina riguroasă în execuția bugetară, prin realizarea tuturor surselor de venituri și angajarea numai a cheltuielilor și în sumele prevăzute.

In conformitate cu Ordinele M.F. nr. 513/1977 și 487/1974, clasificația bugetară este alcătuită dintr-un cadru general al veniturilor și cheltuielilor și un cadru comun al cheltuielilor. Cadrul general cuprinde veniturile și cheltuielile sistematizate în părți, capitole și subcapitole. Cadrul comun cuprinde anumite cheltuieli sistematizate în diviziuni mai mici, articole și alineate.

Elaborarea proiectelor bugetelor locale. Este de competența comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare (art. 52, lit. a, din Legea nr. 57/1968, republicată în 1980 și art. 196 alin. 3 din Legea nr. 9/1972).

Conform acestui din urmă text „Comitetele executive ale consiliilor populare elaborează proiectele bugetelor de venituri și cheltuieli, pe baza proiectelor bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților direct subordonate, precum și a proiectelor bugtelor de venituri și cheltuieli ale unităților administrativ-teritoriale ierarhic inferioare".

In această acțiune comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare orășenești, municipale și județene sînt sprijinite de organele lor financiare, după caz, servicii, circumscripții și administrații financiare, iar cele comunale de persoanele încadrate, în aparatul propriu, avînd atribuții în domeniul realizării bugetului local.

Elaborarea proiectelor bugetelor locale se face concomitent și corelat cu proiectele planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. La întocmirea proiectelor de bugete se urmărește înfăptuirea principiului autofinanțării unităților administrativ-teritoriale, căutîndu-se sporirea veniturilor proprii prin dezvoltarea continuă a activităților economice de interes local, a prestărilor de servicii și a altor activități, ținînd seama de cerințele populației.

Proiectele bugetelor locale se întocmesc într-o anumită ordine. Mai întîi se elaborează bugetele proprii ale comunelor, orașelor și municipiilor. După aceea, unde este cazul, se procedează la întocmirea proiectelor bugetelor centralizate ale orașelor și municipiilor care au în componența lor și alte localități. În continuare are loc elaborarea bugetelor proprii și a bugetelor centralizate ale județelor.

Despre cuprinsul proiectelor bugetelor locale se întocmesc expuneri de motive cu explicații și justificări asupra indicatorilor de venituri și cheltuieli propuși cu evidențierea corelației acestor indicatori cu cei cuprinși în proiectele planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial.

Proiectele de bugete, împreună cu expunerile de motive se înaintează organelor ierarhic superioare, adică, comite-

telor executive ale consiliilor populare județene, iar aceste organe le transmit Ministerului Finanțelor.

Adoptarea bugetelor locale. Este de competența exclusivă a consiliilor populare (art. 41 lit. b din Legea nr. 57/1968 și art. 189 alin. 2 din Legea nr. 9/1972). În același sens, art. 201 din Legea finanțelor prevede :

„Proiectele bugetelor județelor și al municipiului București, îmbunătățite pe baza legii anuale a bugetului de stat și a indicatorilor aprobați, potrivit art. 200, alin. 2, se prezintă de către comitetele executive spre adoptare consiliilor populare.

Consiliile populare județene și al municipiului București adoptă bugetul centralizat al unității administrativ-teritoriale respective, cu repartizarea veniturilor și cheltuielilor pe bugetele unităților administrativ-teritoriale componente, bugetul propriu, precum și resursele de echilibrare pe unități administrativ-teritoriale componente, ori sumele ce urmează a fi încasate din bugetele unităților administrativ-teritoriale, după caz.

Consiliile populare ale comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor municipiului București adoptă, în limitele stabilite de consiliile populare ierarhic superioare, bugetele locale respective".

Prin urmare, adoptarea bugetelor locale se face invers decît a avut loc elaborarea și anume, de sus în jos. Mai întîi se adoptă bugetul de stat (art. 200 alin. 1). După aceea, Consiliul de Miniștri elaborează propunerile privind desfășurarea indicatorilor financiari pe ministere, celelalte organe centrale de stat, pe centrale și pe comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, care se aprobă prin decret al Consiliului de Stat (art. 200 alin. 2). În continuare, se adoptă bugetele județelor și al municipiului București și apoi cele ale municipiilor, orașelor și comunelor.

Perioada adoptării bugetelor locale. Legea nu stabilește în ce perioadă se adoptă bugetele locale. Avînd în vedere că aceste bugete trebuie corelate cu planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, în practică ele se adoptă în aceeași sesiune a consiliului popular, de regulă în luna decembrie a anului anterior celui pentru care se aprobă sau chiar în luna ianuarie a acestui din urmă an.

Conținutul și echilibrarea bugetelor locale. Bugetele locale, ca de altfel și bugetul republican, sînt constituite din două părți, una a veniturilor și cealaltă a cheltuielilor.

Veniturile sînt formate din resursele provenite de la unitățile socialiste de stat de interes local, impozite și taxe plătite de organizațiile cooperatiste și unitățile economice, ale celorlalte organizații obștești, impozite de la populație, taxe locale și alte venituri stabilite prin lege ca resurse ale acestor bugete (art. 190 alin. 1 din Legea nr. 9/1972).

Cheltuielile reprezintă partea din buget prin intermediul cărora se finanțează în concordanță cu prevederile de plan, obiective și acțiuni economice, acțiuni social-culturale, cheltuieli de întreținere și funcționare a organelor locale ale puterii de stat, organelor locale ale administrației de stat și alte obiective prevăzute prin dispozițiile legale (art. 191).

Esențial pentru orice buget local este ca el să fie echilibrat, adică nivelul veniturilor să acopere integral cheltuielile. În mod normal cheltuielile trebuie acoperite din veniturile proprii.

În situațiile în care cheltuielile prevăzute în bugetele unor municipii, sectoare ale municipiului București, orașe sau comune nu pot fi acoperite integral din veniturile proprii, pentru echilibrarea bugetelor locale respective se pot atribui sume defalcate din veniturile bugetului republican pe teritoriul unității administrativ-teritoriale în cauză, ori subvenții din bugetul unității administrativ-teritoriale ierarhic superioare.

Sumele defalcate din veniturile bugetului republican care se lasă la dispoziția municipiilor, sectoarelor municipiului București, orașelor sau comunelor se stabilesc de consiliile populare județene și al municipiului București, în limita sumelor aprobate anual prin lege pe județe și municipiul București (art. 193 alin. 1 și 2).

În cazul județelor și municipiului București, echilibrarea are loc, deci, de asemenea prin sume defalcate din veniturile bugetului republican. Astfel, conform art. 12 din Legea de adoptare a Bugetului de stat pe anul 1985 echilibrarea bugetelor județelor și al municipiului București se face prin sume defalcate din impozitul total de retribuire și impozitul pe circulația mărfurilor de la unitățile de subordonare republicană.

În cazul municipiilor, sectoarelor municipiului București, orașelor sau comunelor ale căror venituri proprii depășesc cheltuielile planificate, diferențele corespunzătoare se varsă la bugetul unității administrativ-teritoriale ierarhic superioare (art. 193 alin. 3).

În afară de veniturile și cheltuielile planificate, în bugetele județelor și al municipiului București se înscriu și fonduri de rezervă bugetară la dispoziția comitetelor executive ale consiliilor populare respective, care se pot utiliza pentru suplimentarea unor credite bugetare aprobate prin bugetele locale, în vederea finanțării acțiunilor sau sarcinilor noi intervenite în cursul anului (art. 195).

Așadar, în cuprinsul hotărîrilor consiliilor populare ale județelor și municipiului București de adoptare a bugetelor acestora se precizează veniturile și cheltuielile bugetelor centralizate și bugetelor proprii ale unităților administrativ-teritoriale în cauză, repartizarea veniturilor și cheltuielilor pe bugetele unităților administrativ-teritoriale componente, precum și resursele de echilibrare ori sumele ce vor fi preluate de la aceste bugete în funcție de situația lor deficitară sau excedentară. În cuprinsul hotărîrilor consiliilor populare de adoptare a bugetelor municipiilor, orașelor și comunelor se precizează veniturile și cheltuielile bugetare, precum și completarea veniturilor proprii ori excedentare în relațiile cu bugetul unității administrativ-teritoriale ierarhic superioare.

Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale. O exigență de o deosebită însemnătate și actualitate în domeniul bugetelor locale este sporirea gradului de autofinanțare a cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale pe seama veniturilor proprii ale acestora.

În acest sens, la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare din 17—19 februarie 1983 tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în aplicarea principiului autoconducerii este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea autogestiunii, pornind de la necesitatea ca fiecare comună, oraș, municipiu să-și asigure autofinanțarea. „Nu se poate vorbi de autoconducere așteptînd finanțarea diferitelor activități din bugetul de stat".

Pe aceeași linie, art. 23 din Legea Bugetului de stat pe anul 1985 prevede obligația pentru Consiliul de Miniștri de a asigura elaborarea de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pînă la 30 aprilie 1985, de programe speciale care să asigure trecerea treptată la autofinanțarea integrală a bugetelor județelor și al municipiului București.

Pe baza acestor programe și analizelor proprii, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat al Planificării vor elabora pînă la 30 iunie 1985 propuneri privind asigurarea condițiilor de înfăptuire, începînd cu anul 1986, a autofinanțării integrale a unităților administrativ-teritoriale.

În acest scop, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Finanțelor, împreună cu comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor lua măsuri pentru creșterea veniturilor proprii ale bugetelor locale prin extinderea în continuare a industriei mici, prestărilor de servicii și altor activități economice, intensificarea acțiunilor privind stabilirea justă a impozitelor și taxelor locale și realizarea integrală a acestora. Totodată vor acționa pentru reducerea cheltuielilor care în prezent se suportă de la bugetele locale prin: executarea unor lucrări de întreținere și reparare a drumurilor și podurilor din contribuția în muncă a populației, atragerea în mai mare măsură a populației la acțiunea de gospodărire și înfrumusețare a localităților, extinderea autogospodăririi unităților social-culturale și din alte domenii de activitate, utilizarea în mai mare măsură a bazei materiale de care dispun unitățile, introducerea unui regim sever de economii, eliminarea oricărui fenomen de risipă.

Executarea bugetelor locale. Urmărește îndeplinirea prevederilor hotărîrilor consiliilor populare de adoptare a acestor bugete, și anume, în principal, realizarea veniturilor și efectuarea cheltuielilor.

Pentru executarea bugetelor locale sînt necesare mai multe acte și operațiuni, precedate de desfășurarea acestora pe unitățile subordonate a căror activitate este finanțată de la aceste bugete. Subliniem că operația de desfășurare se realizează în mare parte pe unitățile sanitare, de învățămînt, culturale etc., care, după cum se știe, sînt instituții finanțate de la buget.

Executarea bugetelor locale cuprinde următoarele principale acte și operațiuni: repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare, de casierie și evidență, de realizare a veniturilor și de efectuare a cheltuielilor urmate de încheierea exercițiului bugetar.

Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare. Conform art. 202 alin. 1 din Legea finanțelor, veniturile și cheltuielile prevăzute în bugetul de stat se repartizează pe trimestre, în funcție de sarcinile de plan desfășurate prin decret al Consiliului de Stat și de normele legale de vărsare a veniturilor și de efectuarea plăților.

În cazul bugetelor proprii ale unităților administrativ-teritoriale repartizarea se face de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, iar în cazul bugetelor unităților subordonate, de ordonatorii principali de credite (art. 202 alin. 2 lit. b și c).

Repartizarea pe trimestre este în funcție de sarcinile ce decurg din planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, precum și de realizarea veniturilor și de efectuarea cheltuielilor anuale în mod diferit, de la un trimestru la altul.

Repartizarea pe trimestre, odată făcută, ea poate fi modificată atunci cînd intervin schimbări în eșalonarea sarcinilor de plan, se modifică termenele legale de vărsare a veniturilor sau de efectuare a plăților, precum și în cazuri bine justificate (art. 203).

Referitor la competența de a aproba modificarea repartizării pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare, în lipsa unor dispoziții exprese, se poate deduce că aprobarea acestei modificări este de competența organelor care au aprobat, la începutul exercițiului bugetar, repartizarea pe trimestre.

Operațiunile de casă și de evidență. În cadrul executării bugetelor locale se realizează și operațiuni de casă sau de casierie conform dispozițiilor cuprinse în Regulamentul operațiilor de casă aprobat prin Decretul nr. 209/1976. Aceste operații se realizează de casierii organelor financiare de pe lîngă consiliile populare județene, municipale și orășenești, de cei ai birourilor executive ale consiliilor populare comunale, precum și de casierii unităților finanțate de la bugetele locale. Casierii încasează sumele de bani datorate de persoane fizice reprezentînd venituri la bugetele locale, îi depun la bănci, ridică de aici sumele destinate retribuției personalului propriu și altor cheltuieli în numerar etc.

Toate operațiile de încasare a veniturilor, atît în numerar cît și prin decontări fără numerar (prin bancă) sînt evidențiate în documentele financiare. De asemenea, este evidențiată în aceste documente eliberarea sumelor de bani necesare cheltuielilor bugetare în numerar și de decontare a celorlalte cheltuieli bugetare etc.

Realizarea veniturilor bugetare. Executarea oricărui buget local este condiționată de realizarea integrală și la termenele stabilite a veniturilor. Aceasta constituie premisa ce condiționează efectuarea cheltuielilor planificate și, împreună cu realizarea acestor cheltuieli, reprezintă executarea conformă a bugetului.

Realizarea veniturilor bugetare are loc sub conducerea comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, de către organele lor financiare. Din punct de vedere tehnico-financiar realizarea veniturilor se face prin calculare și plată de către unitățile socialiste a sumelor ce le datorează la buget, prin constatare, calcul și încasare de către organele financiare a sumelor datorate de persoanele fizice.

Menționăm că principalele venituri de la unitățile socialiste sînt: vărsămintele din beneficii, impozitul pe circulația mărfurilor, taxele pentru folosirea terenurilor proprietate de stat, impozitul pe veniturile cooperativelor și organizațiile cooperatiste meșteșugărești, ale cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, impozitul agricol de la C.A.P. etc.

Principalele venituri de la persoanele fizice sînt: impozitul pe terenuri și clădiri, taxele asupra mijloacelor de transport, pentru autorizații de construcții, taxele de timbru etc.

Unitățile socialiste au prevăzute sumele pe care le datorează bugetului local în planurile lor financiare. Aceste sume sînt virate la buget folosindu-se instrumentele de decontare prevăzute de Legea finanțelor și de Normele metodologice nr. 2/1980 privind efectuarea plăților între

unitățile socialiste. Rezultă că organele financiare ale consiliilor populare, în realizarea veniturilor bugetelor locale, urmăresc dacă unitățile respective își îndeplinesc integral și la termen obligațiile bugetare.

În cazul persoanelor fizice, organele financiare stabilesc impozitele și taxele pe care aceste persoane le datorează la buget, înscriindu-le în registrele financiare, iar apoi efectuează încasarea lor.

Totodată, aceste organe calculează și încasează celelalte venituri de la persoanele fizice și juridice, care, deși nu au fost stabilite anterior, se datorează totuși cu titlu de venituri bugetare (exemplu : taxele de timbru, taxele pentru obținerea diferitelor autorizații etc.).

Atunci cînd constată neplata integrală sau la termen a veniturilor, organele financiare procedează la aplicarea majorărilor de întîrziere, și dacă e cazul, la executarea silită a lor.

Efectuarea cheltuielilor bugetare. Cheltuielile reprezintă cealaltă parte a bugetului local, la fel de importantă ca și veniturile bugetare. Prin intermediul lor se asigură desfășurarea activităților economice și social-culturale și deci funcționarea unităților finanțate de la bugetele locale.

Printre cheltuielile planificate în bugetele locale sînt cele pentru finanțarea investițiilor instituțiilor de stat, acțiunilor agrozooveterinare, acțiunilor de gospodărire comunală, pentru plata retribuțiilor personalului muncitor și a altor drepturi de personal, pentru procurarea de medicamente și materiale sanitare, materiale didactice, obiecte de inventar de mică valoare sau de scurtă durată, echipament, cărți și publicații etc.

Și cheltuielile bugetare se efectuează sub conducerea comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare.

Creditele bugetare. Legată de efectuarea cheltuielilor bugetare este noțiunea de „credite bugetare". Conform art. 179 din Legea finanțelor, creditele bugetare sînt sumele aprobate prin buget, în limita cărora se pot efectua cheltuieli care nu pot fi depășite.

Creditele bugetare se întrebuințează în scopul arătat de denumirea cheltuielilor bugetare, în cuantumul stabilit, pe seama actelor săvîrșite de ordonatorii de credite.

Ordonatorii de credite sînt, în cazul bugetelor locale, potrivit Legii finanțelor, principali și terțiari.

Ordonatorii principali, sînt președinții comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare (art. 206 alin. 2). Ei pot delega dreptul de a aproba folosirea și repartizarea creditelor bugetare înlocuitorilor lor de drept (vicepreședinților sau, după caz, prim-vicepreședinților) și conducătorilor direcțiilor, conducătorilor organelor de specialitate ale administrației de stat sau ai altor unități similare, după caz (art. 208).

Ordonatorii terțiari sînt conducătorii unităților socialiste de stat cu personalitate juridică finanțate din bugetele locale (art. 206 alin. 3).

Ordonatorii principali de credite pot aproba efectuarea cheltuielilor numai cu respectarea dispozițiilor legale și în limita prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli ale instituțiilor pe care le conduc și să repartizeze în raport cu sarcinile de plan și cu gradul de folosire a sumelor acordate anterior, credite bugetare unităților ierarhic inferioare (art. 207 alin. 1).

Ordonatorii terțiari utilizează creditele bugetare ce le-au fost repartizate numai pentru nevoile unităților pe care le conduc, potrivit prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli aprobate și în condițiile stabilite prin dispozițiile legale (art. 207 alin. 3).

Potrivit art. 209, președinții comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, precum și conducătorii unităților subordonate răspund de folosirea cu economicitate a sumelor primite de la buget, de integritatea bunurilor încredințate unității pe care o conduc, de ținerea la zi a contabilității și prezentarea dărilor de seamă asupra executării bugetare.

Creditele bugetare locale se folosesc de ordonatorii principali în limita fondurilor bănești aflate în conturile de disponibil ale acestor bugete. În limitele acestor fonduri, ordonatorii principali aprobă cheltuielile necesare consiliilor populare și repartizează creditele bugetare pentru unitățile din subordine.

Referitor la întrebuințarea creditelor bugetare, Legea finanțelor prevede în art. 205 alin. 2 că orice cheltuială se poate aproba de ordonatorul de credite numai dacă a fost în prealabil, avizată potrivit legii, de către conducătorul compartimentului financiar-contabil sau de alte persoane însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv.

Se mai prevede, de asemenea, că întrebuințarea creditelor este condiționată de realizarea veniturilor stabilindu-se ca la angajarea cheltuielilor pe seama resurselor prevăzute în buget să se analizeze modul de realizare a veniturilor bugetare planificate și să se acționeze pentru realizarea prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli (art. 211 alin. 1).

Creditele bugetare se întrebuințează, de regulă, conform destinației prevăzute în bugetele locale. De la această regulă există însă excepția virărilor de credite.

Virările de credite bugetare. Înseamnă schimbarea destinației unor credite, sau a unor părți din acestea, în cazurile în care, în cursul exercițiului bugetar, se constată că sumele de bani prevăzute la anumite cheltuieli sînt mai mari decît cele necesare, în timp ce altele sînt insuficiente.

În conformitate cu art. 212 din Legea finanțelor, virările de credite se pot face începînd cu trimestrul II al fiecărui an cu respectarea următoarelor condiții :

a) să fie aprobate înainte de angajarea cheltuielilor ;

b) disponibilitățile utilizate să nu provină de la credite bugetare prevăzute pentru retribuții, inclusiv impozitul pe fondul total de retribuire și contribuția pentru asigurările sociale de stat, investiții și reparații capitale, din sumele puse la dispoziție din fondurile de rezervă bugetară sau din alte fonduri a căror destinație a fost stabilită prin dispoziții legale ;

c) să nu se majoreze creditele bugetare aprobate pentru întreținerea și funcționarea organelor de stat ;

d) să nu se majoreze sumele prevăzute în buget pentru completarea resurselor proprii ale unor instituții de stat, cu excepția situațiilor în care, pe bază de aprobări legale, se suplimentează fondul de retribuire a muncii aprobat acestora.

Virările de credite de competența organelor locale, se fac de către : comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pentru virările de la un subcapitol de cheltuieli la altul în cadrul aceluiași capitol al clasificației bugetare ; președinții comitetelor și birourilor exe-

cutive ale consiliilor populare pentru virările de la un articol la altul în cadrul aceluiaşi subcapitol, ordonatorii de credite pentru virările de la un alineat la altul în cadrul aceluiaşi articol al clasificaţiei bugetare în cazul cheltuielilor proprii ale instituţiei (art. 213).

Suplimentarea creditelor bugetare este prevăzută, în art. 215 din lege, în scopul majorării în cursul anului a fondurilor băneşti planificate pentru retribuţia muncii, inclusiv impozitul pe fondul total de retribuire şi contribuţia pentru asigurările sociale de stat şi a majorării planului de investiţii.

Blocarea creditelor bugetare. Intervine în cazul creditelor rămase nefolosite la finele trimestrelor I, II şi III, cu excepţia celor pentru destinaţiile fondului central şi fondului local al unităţilor administrativ-teritoriale de dezvoltare economico-socială sau pentru alte obiective şi acţiuni cu caracter economic (art. 216 alin. 1).

Creditele bugetare rămase nefolosite constituie, de fapt, disponibilităţi băneşti care pot fi blocate şi trecute în fondurile băneşti de rezervă destinate unor cheltuieli noi sau trecute la cheltuielile trimestrului următor din acelaşi an. În acest sens se prevede că pentru unităţile finanţate de la bugetele locale, comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare pot aproba folosirea în trimestrul următor a creditelor bugetare blocate la cererea justificată a ordonatorilor de credite. Tot astfel, se prevede că se trec în fondurile de rezervă bugetară disponibilităţile de la creditele bugetare pentru retribuţia muncii inclusiv impozitul pe fondul de retribuire şi contribuţia pentru asigurări sociale de stat, disponibilităţile blocate de la creditele bugetare pentru care nu s-a solicitat sau nu s-a primit, în termen de 45 zile de la încheierea trimestrului, aprobarea de folosire în perioada următoare, disponibilităţile apărute în cursul anului ca urmare a nerealizării unor obiective sau sarcini de plan care au stat la baza aprobării fondurilor bugetare, precum şi alte disponibilităţi prevăzute de lege. (art. 216 alin. 2 şi 3).

Fondurile de rezervă bugetară. În bugetele judeţelor şi al municipiului Bucureşti se înscriu fonduri de rezervă bugetară la dispoziţia comitetelor executive ale consiliilor populare respective care pot fi utilizate pentru suplimentarea unor credite bugetare aprobate prin bugetele locale, în vederea finanţării acţiunilor sau sarcinilor noi intervenite în cursul anului (art. 195), cu excepţia cheltuielilor pentru refacerea lucrărilor de construcţii-montaj executate necorespunzător, a majorării subvenţiilor aprobate unităţilor economice sau instituţiilor de stat şi a suplimentării cheltuielilor de întreţinere şi funcţionare a organelor locale ale administraţiei de stat, în afara reparaţiilor urgente la clădiri şi a lucrărilor de racorduri şi alte instalaţii.

Fondurile de rezervă se angajează numai începînd cu trimestrul al doilea şi după încheierea dării de seamă contabile pe primul trimestru dacă s-au realizat integral veniturile proprii planificate şi există perspectiva realizării veniturilor proprii pe întregul an. Ca excepţie de la această regulă, fondurile de rezervă pot fi angajate chiar din primul trimestru pentru cheltuielile avînd scopul refacerii unor lucrări distruse sau degradate de calamităţi naturale şi pentru cheltuielile necesare continuării unor acţiuni noi începute în anul anterior şi neterminate.

Dacă veniturile proprii planificate nu se realizează în întregime după angajarea fondurilor de rezervă ale bugetelor locale, aceste fonduri se reduc cu echivalentul veniturilor nerealizate la data angajării lor pentru cheltuielile legal admise (art. 217).

Împrumuturile bugetare. Se poate întîmpla ca în cursul execuţiei bugetare să intervină anumite decalaje, temporare, între cheltuielile şi veniturile bugetare. Acest lucru este posibil datorită faptului că în timp ce veniturile, în cea mai mare parte, se realizează conform prevederilor legale la anumite termene, pentru cheltuieli nu sînt stabilite mereu asemenea termene, ele efectuîndu-se atunci cînd este necesar. Deci, este posibil să fie nevoie de efectuarea unor cheltuieli fără ca să existe încasări din venituri care să acopere aceste cheltuieli.

De aceea, art. 218 prevede că pentru acoperirea decalajelor temporare între cheltuielile şi veniturile comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor municipiului Bucureşti, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ale unităţilor administrativ-teritoriale ierarhic superioare pot acorda împrumuturi din resursele disponibile ale bugetelor. Dreptul de a aproba aceste împrumuturi poate fi delegat de organele respective ordonatorilor principali de credite sau înlocuitorilor lor de drept. Cînd decalajele apar la nivelul bugetelor judeţelor şi municipiului Bucureşti împrumutul se acordă din resursele bugetului republican de către Ministerul Finanţelor, la cererea comitetelor executive ale consiliilor populare respective.

Utilizarea sumelor încasate din veniturile proprii peste cele planificate. Art. 220 din Legea finanţelor prevede:

„Comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare pot utiliza sumele încasate din veniturile proprii ale bugetelor locale peste cele planificate numai cu începere din trimestrul III al anului de plan, pentru acoperirea unor cheltuieli economice şi înfăptuirea anumitor acţiuni social-culturale, introducînd modificările corespunzătoare în bugetele locale în următoarele condiţii:

a) depăşirea încasărilor să fie realizată pe totalitatea veniturilor proprii planificate în bugetul local respectiv şi să se menţină pînă la finele anului;

b) plusurile de venituri să provină din activitatea anului de plan şi să nu fie rezultatul unor modificări ale legislaţiei sau anumitor subvaluări constatate de organele Ministerului Finanţelor ori de alte organe cu atribuţii de control".

Modificările efectuate se supun ratificării consiliilor populare, la prima sesiune a acestora.

Anularea creditelor bugetare este reglementată pentru cele rămase neutilizate pînă la expirarea exerciţiului bugetar. Conform art. 222 alin. 1, creditele bugetare rămase neutilizate la expirarea anului se anulează prin efectul legii. Anularea intervine independent de motivele şi condiţiile rămînerii unor credite neutilizate în cursul exerciţiului bugetar.

Evidenţa executării bugetelor locale. Executarea bugetară este înregistrată şi urmărită prin intermediul evidenţei contabile.

Evidenţa contabilă se realizează cu ajutorul sistemului de conturi contabile, în care veniturile şi cheltuielile se înscriu respectîndu-se denumirea, ordinea şi numerotarea prestabilită prin clasificaţia bugetară.

Din conturile contabile se desprind datele privind executarea bugetară. Aceste date se înscriu în comunicări operative, în conturi de executare, în dările de seamă contabile lunare şi trimestriale şi conturile anuale de executare a bugetelor locale.

Comunicările operative lunare cuprind date privind veniturile și cheltuielile bugetare realizate și efectuate pînă la sfîrșitul fiecărei luni, desfășurat pe principalele subdiviziuni ale clasificației bugetare. Aceste comunicări asigură cunoașterea operativă a stadiului executării bugetelor locale.

Trimestrial, executarea bugetară este urmărită și cunoscută cu ajutorul dărilor de seamă contabile care cuprind bilanțurile contabile trimestriale.

Comunicările operative lunare și dările de seamă trimestriale se înaintează organelor ierarhice, ajungînd la județe și apoi mai departe la Ministerul Finanțelor.

Executarea bugetelor locale este urmărită și se cunoaște în permanență cu ajutorul extraselor conturilor de disponibil deschise la bancă. Despre executarea acestor bugete comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare sînt informate de către organele lor financiare.

Încheierea exercițiului bugetar. Conform art. 173 al. 1 din Legea finanțelor, bugetul de stat (deci și bugetul local) se întocmește anual. Exercițiul bugetar începe la 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie.

Modul în care a fost finalizată pînă la sfîrșitul anului executarea bugetelor locale se concretizează în dările de seamă contabile anuale. Pe baza lor, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, cu sprijinul organelor lor financiare, întocmesc conturile generale de încheiere a exercițiului bugetar.

Aprobarea acestor conturi este de competența exclusivă a consiliilor populare (art. 41 lit. b din Legea nr. 57/1968 și art. 226 alin. 2 din Legea nr. 9/1972).

Perioada aprobării conturilor generale de încheiere a exercițiului bugetar. Potrivit art. 226 alin. 1 din Legea nr. 9/1972, aceste conturi trebuie aprobate cel mai tîrziu pînă la finele anului următor celui la care se referă.

Controlul executării bugetelor locale. Executarea bugetelor locale se face, în principiu, sub controlul organelor ierarhic superioare. Astfel, în cazul unităților finanțate de la bugetele municipiilor, orașelor și comunelor, controlul se exercită de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare respective, cu sprijinul organelor lor financiare, iar asupra acestora controlul se exercită de comitetele executive ale consiliilor populare județene, cu sprijinul administrațiilor financiare.

În acest sens, art. 245 din Legea finanțelor prevede în sarcina comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare : executarea în bune condiții a bugetului de venituri și cheltuieli propriu și a bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților administrativ-teritoriale ierarhic inferioare, precum și ale celorlalte unități subordonate (lit. b) ; organizarea, îndrumarea și controlul activității organelor locale de specialitate cu privire la stabilirea și încasarea impozitelor, taxelor și a altor venituri bugetare (lit. d) ; exercitarea sistematică a controlului asupra activității economico-financiare a unităților subordonate în vederea întăririi autogestiunii și autogospodăririi, disciplinei de plan și financiare (lit. e).

Pe aceeași linie, art. 221 din lege prevede : „Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pot anula deciziile comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare ierarhic inferioare prin care au fost aprobate, fără respectarea normelor legale, planuri suplimentare de venituri și cheltuieli, virări de credite, modificări de alocații trimestriale sau alte modificări în bugetele locale".

Potrivit art. 246 din lege, administrațiile financiare județene, organe de specialitate cu dublă subordonare față de consiliile populare județene și Ministerul Finanțelor, urmăresc executarea în bune condiții a bugetului de venituri și cheltuieli, a bugetelor locale, precum și modul în care se realizează indicatorii financiari de către unitățile locale (lit. b), îndrumă și controlează activitatea organelor locale de specialitate ierarhic inferioare (lit. j). Aceleași atribuții (precum și altele), adaptate specificului lor, revin circumscripțiilor sau serviciilor financiare municipale și orășenești (art. 246 alin. 3).

Controlul asupra activității economico-financiare a tuturor unităților, inclusiv a comitetelor executive ale consiliilor populare se exercită de Ministerul Finanțelor (art. 228 lit. e).

Alexandru ȚICLEA

ANUNȚ IMPORTANT!

● Suplimentul tematic „Apărarea avutului obștesc" urmează să fie difuzată abonaților în prima decadă a lunii februarie a.c.

În situația în care nu o veți primi — în numărul de exemplare plătite —, vă invităm să faceți de îndată reclamație la Oficiul P.T.T. care vă difuzează presa.

● Lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului" este sub tipar. Vom anunța din timp data difuzării ei.

Practică judecătorească

SUSTRAGERILE DE PRODUSE AGRICOLE

După cum este cunoscut, Legea nr. 59/1968 privind comisiile de judecată stabilește că, de regulă, sustragerile de bunuri din patrimoniul unităților socialiste în valoare de pînă la 500 lei sînt considerate abateri și nu infracțiuni, fiind date în competența comisiilor de judecată. De la acest principiu, prin Decretul nr. 306/1981 s-a stabilit o derogare în sensul că sustragerile de produse agricole din avutul obștesc constituie infracțiuni, iar nu abateri. În aplicarea prevederilor acestui act normativ, Tribunalul Suprem, Secția penală, prin Decizia nr. 680/1983, a decis că sustragerea de produse agricole constituie infracțiune, indiferent dacă locul unde se află este loc de depozitare prin destinație, ori numai un loc ocazional.

STABILIREA PREJUDICIULUI PRICINUIT UNITĂȚII SOCIALISTE.

Făcînd aplicarea corectă a prevederilor Decretului nr. 208/1976 (art. 9 raportat la art. 3), Secția penală a Tribunalului Suprem prin Decizia nr.

2427/1983, a reținut că și în cazul sustragerii unor produse proprii din patrimonul unităților producătoare, pagubele se calculează avîndu-se în vedere prețul de desfacere cu amănuntul, incluzîndu-se rabatul comercial.

DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ

După cum este cunoscut, desfacerea contractului de muncă este reglementată de Codul muncii — care reprezintă sediul organic al materiei — dar și de prevederile art. 64 lit t din Legea nr. 5/1978. Instanțele noastre au fost rareori confruntate cu litigii în legătură cu aplicarea art. 64 din legea citată, datorită faptului că hotărîrile adunărilor generale ale oamenilor muncii prin care se hotărăște încetarea contractului de muncă sînt definitive prin efectul legii, fiind sustrase oricărui control jurisdicțional. Uneori asemenea litigii ajung în fața instanțelor judecătorești în cazurile de eronată aplicare a prevederilor Legii nr. 5/1978, situații în care se exercită controlul jurisdicțonal prevăzut de legea pentru organizarea judecătorească. Cu o asemenea ocazie, Tribunalul Suprem, Secția civilă, prin Decizia nr. 1113/1983, a adus o seamă de precizări în legătură cu desfacerea contractului de muncă de către adunarea generală a oamenilor muncii. Prin decizia citată s-a statuat că art. 64 lit. t din lege conferă competența de a desface contractul de muncă numai adunărilor generale ale oamenilor muncii, nu și grupelor sindicale. Hotărîrile luate de grupele sindicale de a menține în muncă sau de a desface contractul nu sînt purtătoare de consecințe juridice prin efectul legii ele putînd fi considerate simple recomandări pentru conducerea întreprinderii. Cît privește hotărîrile adunării generale a oamenilor muncii, deși legea conferă expres caracter definitiv numai acelor hotărîri prin care se desface contractul de muncă, instanța supremă a considerat că „aceasta însă nu exclude, ci, dimpotrivă, implică ideea că tot definitive trebuie să fie și hotărîrile prin care s-ar refuza aplicarea acestei sancțiuni și s-ar înlocui cu o altă sancțiune ori s-ar da o altă soluție". Tot din contextul Deciziei nr. 1113/1983 la care ne referim se desprinde ideea că Tribunalul Suprem consideră posibil și legal ca adunarea generală a oamenilor muncii să lase această sarcină altui organ de conducere al unității. În ce ne privește considerăm discutabilă această delegare de competență, deoarece legea conferă expres o asemenea împuternicire numai adunării generale a oamenilor muncii, atribuind caracter definitiv numai hotărîrilor sale, tocmai datorită poziției unice pe care o are acest forum muncitoresc în unitățile noastre socialiste. În cazul în care adunarea generală deleagă acest atribut conferit ei în mod expres prin lege, se pune în discuție — în mod inerent — caracterul hotărîrii date de organele subordonate. Este această hotărîre definitivă sau nu? Datorită faptului că răspunsul poate fi echivoc, considerăm că adunarea generală învestită cu o asemenea sesizare are datoria de a o rezolva.

COMITETUL ASOCIAȚIEI LOCATARILOR NU POATE EMITE DECIZIE DE IMPUTARE IMPOTRIVA ADMINISTRATORULUI

Făcînd o corectă și creatoare aplicare a dispozițiilor Codului civil, Codului muncii și Regulamentului asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, Tribunalul Suprem, Secția civilă prin Decizia nr. 1140/1983 a decis că pentru pagubele cauzate asociației de locatari de către administratorul acesteia, prin fapte ce nu au caracter infracțional, comitetul asociației nu poate emite decizie de imputare. Pentru a ajunge la această soluție s-a avut în vedre că asociația de locatari nu este o unitate socialistă, în înțelesul Codului muncii, iar administratorul nu se află cu asociația în raporturi de muncă în baza unui contract de muncă, ci a unei convenții de prestări de servicii. În astfel de cazuri, comitetul asociației va introduce acțiune în daune la judecătorie.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **D. VALERIU, București** — întreabă care este actul normativ ce reglementează, în prezent acordarea de perisabilități normale. Normele de perisabilități care se aplică în toate unitățile economice (inclusiv cele comerciale de stat și cooperatiste), în vigoare în prezent, au fost aprobate prin H.C.M. nr. 190/1984. Pentru a facilita cunoașterea lor, în lucrarea „Apărarea avutului obștesc" (care va fi difuzată la sfîrșitul acestei luni tuturor abonaților care au încheiat abonamente speciale de 340 lei), la pag. 343 am publicat condițiile în care se pot acorda, iar în anexă la lucrare (pag. 631—864) sînt publicate în întregime normele de perisabilitate stabilite prin Hotărîrea menționată.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 2. C.T. 1, Craiova.** Anularea schimbului de locuințe de către instanțele judecătorești are loc în cazurile cînd schimbul a fost efectuat cu încălcarea prevederilor legale sau cînd se bazează pe o cauză fictivă. S-a considerat a fi o cauză fictivă a schimbului atunci cînd unul din coschimbași părăsește localitatea la scurt timp după efectuarea mutării. Perioada respectivă rezultă din datele fiecărui dosar aflat în fața instanțelor, singurele în măsură de a o aprecia, de la caz la caz, în raport de elementele de fapt.

● **CAROL ION, Pitești.** Potrivit prevederilor 610—614 din Codul civil, distanța între construcții este determinată de regulamente specifice. În atare situații, vă recomandăm a sesiza serviciile de sistematizare din cadrul Comitetului executiv al consiliului popular al municipiului Pitești.

● **VEDINAȘ ANDREI, Cluj.** Pensionarii pentru munca depusă și limita de vîrstă pot lucra la asociațiile de locatari cu plata unei indemnizații în condițiile art. 6 din Legea nr. 3/1977, indemnizația și pensia să nu depășească retribuția actualizată a funcției avute la data persionării, fără a se lua în calcul pensia suplimentară. În situația cînd indemnizația și pensia depășesc retribuția actualizată, pe perioada cît pensionarul este administrator, pensia se reduce în mod corespunzător.

● **IULIE B., Herculane.** Răspunderea materială est determinată exclusiv de existența unei pagube pricinuite avutului obștesc. În lipsa unui prejudiciu nu poate exista răspunderea materială. Plățile necuvenite la care se referă Decizia de îndrumare nr. 1/1976 a Plenului Tribunalului Suprem, reprezintă pagube efective pentru că asemenea sume au fost încasate de beneficiari, fie fără a avea dreptul, fie fără a presta o muncă echivalentă pentru unitate. Litigiile de muncă în valoare de pînă la 5000 lei se soluționează de comisia de judecată din unitatea la care petentul este sau a fost încadrat. Dacă acesta a fost încadrat de organul ierarhic superior, avînd funcție de conducere, comisia de judecată se va constitui cu un delegat al organului sindical și unul desemnat de unitatea ierarhic superioară.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 1 februarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖZPONTI KÖNYVTÁRA 1983

Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice

Mult iubite şi stimate tovarăşe
NICOLAE CEAUŞESCU

In această zi de mare sărbătoare a întregii noastre naţiuni, consiliul ştiinţific şi întregul colectiv al Institutului Central de Cercetări Economice, oamenii de ştiinţă şi cadrele didactice din acest domeniu îşi exprimă profundul ataşament şi dragostea fierbinte faţă de dumneavoastră, conducător strălucit al partidului şi ţării noastre, genial strateg şi ctitor al României socialiste moderne. Sub gloriosul steag de luptă al partidului nostru, poporul român şi-a cucerit libertatea şi independenţa, şi-a afirmat suveranitatea naţională, şi-a dovedit capacitatea de a pune în valoare resursele proprii pentru făurirea unei patrii puternice şi înfloritoare, care se bucură de un înalt prestigiu în lumea contemporană. În drumul puternic ascendent pe care România socialistă l-a parcurs în cele patru decenii de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, cele mai de seamă izbînzi în toate domeniile economice şi sociale sînt şi vor rămîne legate de numele şi personalitatea dumneavoastră, eminentul patriot şi revoluţionar care, cu clarviziune ştiinţifică şi nețărmurit devotament faţă de poporul al cărui fiu cel mai iubit sînteţi, orientaţi şi conduceţi magistral propăşirea ţării pe calea edificării socialismului multilateral dezvoltat şi a comunismului, ţinînd neabătut seama de aspiraţiile şi interesele naţiunii, de cauza păcii şi colaborării între popoare.

„Epoca Nicolae Ceauşescu", epoca de aur a României, a ridicat economia românească la un nivel de dezvoltare şi civilizaţie fără precedent, la un potenţial care deschide perspectiva trecerii în rîndul ţărilor dezvoltate. Creşterea într-un ritm accelerat a forţelor de producţie în toate ramurile economiei, în toate judeţele ţării, orientarea fermă spre valorificarea superioară a tuturor resurselor naţionale, spre dezvoltarea intensivă, spre calitate şi eficienţă, în condiţiile aplicării largi a cuceririlor revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane şi ale aportului tot mai consistent al României la îmbogăţirea acestor cuceriri, cursul calitativ nou al politicii de industrializare, al actualei revoluţii agrare — orientări concepute de dumneavoastră şi de care economia românească a beneficiat în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, au asigurat şi asigură sporirea continuă a venitului naţional şi, pe această bază, a nivelului de trai material şi cultural al naţiunii, participarea tot mai largă şi mai eficientă a ţării noastre în diviziunea internaţională a muncii.

Pentru noi, cei ce lucrăm în domeniul cercetării economice, aceste profunde mutaţii şi perspectivele pe care le deschide politica consecvent revoluţionară a partidului, politică intim legată de viziunea dumneavoastră ştiinţifică, înnoitoare, îşi vădesc deplina semnificaţie prin investigarea diferitelor laturi şi fenomene interdependente ale dezvoltării economico-sociale, care confirmă justeţea opţiunilor strategice pe termen lung şi a deciziilor tactice menite să asigure progresul continuu al României chiar în condiţiile problemelor grave cu care este confruntată astăzi omenirea.

Pentru noi toţi, hotărîrile adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, obiectivele adoptate de Congres, şi a căror înfăptuire va permite progresul şi prosperitatea pe mai departe a ţării, constituie călăuza activităţii noastre, esenţa politică a tuturor preocupărilor şi acţiunilor de cercetare pe care le întreprindem. Considerăm de datoria noastră ca prin cercetările pe care le efectuăm să aducem, aşa cum ne-aţi indicat, o contribuţie sporită la perfecţionarea în continuare a mecanismului economic, la creşterea eficienţei în toate sectoarele de activitate.

Din adîncul inimii ne exprimăm marea satisfacţie pentru realegerea dumneavoastră, la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, în funcţia supremă de secretar general al partidului, văzînd în aceasta chezăşia cea mai de preţ, cea mai sigură a îndeplinirii marilor idealuri revoluţionare, aspiraţiilor celor mai nobile ale ţării şi poporului român.

Vă rugăm şi cu acest sărbătoresc prilej să primiţi, mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, expresia dragostei şi recunoştinţei noastre faţă de tot ceea ce înfăptuiţi pentru binele poporului, urările noastre pornite din adîncul inimii, de sănătate şi viaţă îndelungată.

LA MULŢI ANI!

Institutul Central de Cercetări Economice

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru realizarea integrală a prevederilor de plan, sporirea producției de energie electrică și combustibil și economisirea acestor resurse reprezintă o problemă esențială pentru fiecare întreprindere în parte, pentru întreaga economie națională. Desigur, în condițiile actuale, folosirea cu maximă chibzuință a fiecărui kilowatt-oră, a fiecărui metru cub de gaz metan capătă o semnificație cu totul aparte. Reducerea cu numai 1% a consumurilor energetice la nivelul unei întreprinderi sau unități administrativ-teritoriale contribuie la degrevarea, în mare măsură, de sarcină a sistemului energetic național, la asigurarea unei funcționări normale a acestuia, fără vîrfuri de sarcină, cu implicații directe asupra realizării prevederilor de plan.

Acțiuni energice pentru funcționarea centralelor electrice la întreaga capacitate

PENTRU sectorul de producere a energiei electrice și termice și, în special, pentru centralele electrice care funcționează pe cărbune, lunile de iarnă, chiar în condiții obișnuite, reprezintă un dificil examen organizatoric și tehnologic. În fiecare an, unitățile din cadrul Centralei industriale de producere a energiei electrice și termice trebuie să ia asemenea măsuri de pregătire încît să facă față condițiilor specifice sezonului de iarnă și cerințelor sporite ale consumatorilor.

În acest scop, în cadrul planului lucrărilor de reparații și întreținere pe 1984 s-a prevăzut și executat un volum de lucrări, mult sporit față de 1983, care să asigure **utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție** din iarna 1984—1985. Astfel, s-a reușit să se execute lucrări de reparații planificate ale blocurilor energetice totalizînd 1 962 MW. Un alt obiectiv important l-a constituit **realizarea unor stocuri de cărbune** care să asigure funcționarea centralelor respective timp de pînă la 30—40 zile. În conformitate cu previziunile privind necesitățile din perioada de iarnă, la sfîrșitul lunii octombrie 1984 s-a realizat la centralele termoelectrice un stoc de cărbune de 4,148 milioane tone.

În prima parte a trim. IV din 1984 măsurile luate au asigurat funcționarea centralelor electrice la nivelul perioadelor anterioare. Centralele pe cărbune au realizat în această perioadă o producție cu 150 mil. kWh mai mare decît în același interval al anului 1983. Rigorile iernii 1984—1985 au depășit însă previziunile. Începînd cu ultimele zile ale anului 1984, unele centrale termoelectrice nu au mai putut face față, cu posibilitățile tehnologice și organizatorice proprii, condițiilor extreme de înzăpezire, viscol și temperaturi scăzute. Această stare de lucruri a influențat negativ capacitățile de descărcare și manipulare a cărbunelui la termocentrale precum și capacitățile de preparare a prafului de cărbune pentru ardere în cazane. Față de un rulaj de 1 800—2 000 de vagoane convenționale, în condiții meteorologice normale, după 20 de zile din luna ianuarie a.c. se aflau la descărcare în unitățile de producere a energiei, 3 528 vagoane convenționale, iar 2 850 așteptau să fie preluate pentru descărcare. Pe de altă parte, greutăți s-au întîmpinat la unele centrale (Paroșeni și Mintia) și în alimentarea cu apă.

Neajunsurile în asigurarea producției de energie electrică în această perioadă au fost însă accentuate și de alți factori. În primul rînd, este vorba de faptul că centralele hidroelectrice cu lacuri de acumulare nu au putut fi utilizate la capacitatea proiectată, caracterul secetos al anului 1984 cît și înghețurile brusce ce au avut loc, influențînd nivelurile din lacurile de acumulare. Din cauza debitelor scăzute pe Dunăre, la Centrala Porțile de Fier I, de exemplu, a putut fi utilizată în luna ianuarie a.c. o capacitate de producție de numai 150 MW, față de capacitatea maximă de 1 050 MW. Și în asigurarea energiei termice situația din această perioadă a devenit critică, deși în primele 20 de zile din luna ianuarie a.c. s-au livrat cu 645 mii Gcal mai multă energie termică decît în același interval al anului trecut. Un factor care a contribuit la această situație a fost și acela că temperatura medie zilnică înregistrată s-a situat în această perioadă cu circa 8° C sub cea medie înregistrată în anii anteriori.

■

ÎN VEDEREA redresării situației și revenirii la normal, conducerea Ministerului Energiei Electrice, în baza hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a stabilit un amplu program de măsuri, cu termene și responsabilități concrete, care să conducă la **asigurarea necesarului de energie în conformitate cu cerințele de consum ale economiei naționale.** Astfel, în cazul centralelor pe hidrocarburi Iernut, Fîntînele, Borzești, Brazi, Brăila, București, Galați măsurile tehnico-organizatorice luate din timp (în special nivelul calitativ ridicat al lucrărilor de întreținere și reparații) au asigurat realizarea unui nivel constant al producției și chiar o putere suplimentară de circa 600 MW față de perioadele anterioare. În același timp, centralele hidroelectrice au funcționat corespunzător, dar în limita resurselor de apă disponibile.

Importante măsuri au fost luate îndeosebi la centralele electrice care funcționează pe cărbune. Au fost, astfel, mobilizate forțe materiale și umane suplimentare de la celelalte unități ale ministerului, la toate centralele termoelectrice și, în special, la cele de la Işalnița, Turceni și Rovinari. S-a acționat energic pentru deszăpezirea drumurilor de acces, a liniilor de cale ferată, a depozitelor de cărbune, pentru creșterea vitezei de descărcare a vagoanelor cu cărbune, pentru repararea operativă și întreținerea în bune condiții a instalațiilor și utilajelor etc.

În același timp, în funcție de specificul fiecărei centrale electrice pe cărbune, de condițiile concrete de desfășurare a activității, au fost întreprinse diferite acțiuni menite să asigure buna funcționare a acestora. În cazul centralelor Mintia și Işalnița, ca să dăm un prim exemplu în acest sens, eforturile au fost orientate spre alimentarea continuă cu cărbune, menținerea în funcțiune, la întreaga capacitate, a mașinilor de preluat cărbunele și deversat pe benzi, întărirea asistenței tehnice pe toate cele trei schimburi etc. În prezent, activitatea acestora s-a redresat, centrala Mintia, de exemplu, funcționînd aproape constant cu o putere în jurul a 1 000 MW.

La centralele Oradea, Paroșeni și Onești eliminarea tuturor locurilor înguste a însemnat practic asigurarea unei bune funcționări a întregii gospodării de cărbune, desfundarea operativă a buncărelor și pîlniilor de deversare blocate din cauza cărbunelui înghețat, executarea în ritm susținut a unor lucrări de reparații accidentale și finalizarea mai devreme a reviziilor programate etc. Aceasta a permis funcționarea acestor centrale chiar cu o putere mai mare decît cea din zilele premer-

gătoare perioadei critice (Oradea cu 170—175 MW față de 130 MW, iar Paroșeni cu 125—140 MW față de 55 MW).

Cu toată concentrarea de forțe materiale și umane, o funcționare fluctuantă au avut-o centralele Doicești și, mai ales, Rovinari și Turceni. Trebuie să subliniem că și în cazul acestor centrale au fost întreprinse măsuri și acțiuni energice pentru asigurarea bunei funcționări a agregatelor, pentru menținerea în condiții normale a tuturor circuitelor etc. Acțiunile întreprinse în acest sens au făcut posibil ca, în prezent, funcționarea acestor centrale să se îmbunătățească simțitor. Astfel, față de ziua de 14 ianuarie a.c., cînd CTE Turceni era pe zero iar CTE Rovinari realiza doar 80 MW, pe 30 ianuarie a.c. centrala Rovinari producea circa 600—800 MW, centrala Turceni 300—500 MW, iar cea de la Doicești 320 MW. Ultimele analize întreprinse la fața locului au demonstrat că, printr-o mobilizare mai mare a colectivelor de energeticieni din aceste termocentrale, dificultățile încă nesoluționate pot fi grabnic înlăturate, astfel încît producția de energie electrică să se apropie cît mai mult de nivelurile planificate.

■

UN ROL hotărîtor în asigurarea unor condiții de echilibru între producție și consum în sistemul energetic național l-au avut măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv pentru folosirea rațională a energiei electrice, termice, a gazelor precum și regimul de lucru al unităților economice și sociale. Odată cu aplicarea acestor măsuri situația în sistemul energetic național s-a îmbunătățit simțitor, consumul de energie electrică pe primele 20 de zile din luna ianuarie reducîndu-se, față de prevederi, cu peste 400 mil. kWh.

Pentru perioada următoare, în atenția M.E.E., a centralei noastre stau o serie de măsuri și acțiuni care să favorizeze, indiferent de starea vremii în continuare, obținerea unor producții sporite și constante de energie. În acest sens, accentul principal se va pune pe **funcționarea ireproșabilă a sistemului de aprovizionare cu combustibil și a gospodăriilor de cărbune din centralele termoelectrice.** Cheia succesului în această direcție o constituie îmbunătățirea și extinderea mecanizării lucrărilor, care trebuie să cuprindă practic toate verigile din acest proces; vagoanele de transportat cărbuni, concasoare, buncăre, mașini de scos și depozitat, benzi transportoare, mori de cărbune, buldozere, screpere etc. Totodată, o atenție deosebită va fi acordată **reparării și întreținerii în cele mai bune condiții a benzilor de transport și celorlalte utilaje** care asigură alimentarea cu cărbune a instalațiilor, astfel încît, în toate termocentralele, acestea să fie folosite cu cel mai înalt randament. Alături de acestea se cuvine să mai menționăm și alte acțiuni deosebit de importante printre care: ● descărcarea rapidă și operativă a vagoanelor cu cărbune; ● întreținerea corespunzătoare a tunelurilor de dezgheț; ● repararea și repunerea în funcțiune cu maximă operativitate a tuturor grupurilor energetice și instalațiilor avariate; ● întărirea asistenței tehnice cu cadre de înaltă calificare în toate cele trei schimburi de producție.

Pentru oamenii muncii din centrala noastră funcționarea la întreaga capacitate a agregatelor reprezintă o sarcină de maximă răspundere, sporirea continuă a producției de energie constituind o condiție esențială, vitală pentru desfășurarea normală a activității productive în toate domeniile, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și satisfacerea corespunzătoare a consumului ecconomiei naționale.

ing. M. IONESCU

Centrala industrială pentru producerea energiei electrice și termice

Creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate în industria cărbunelui

ÎN ACEST AN, Combinatului minier Valea Jiului îi revine sarcina de a extrage peste 13 milioane tone huilă netă — prevedere de plan superioară cu 1,5 mil. tone față de 1984 — din care 9,55 mil. tone cărbune preparat și 9,3 mil. tone huilă netă (din aceasta 4 mil. tone huilă pentru siderurgie, 3 mil. tone pentru cocs și 1 mil. tone pentru semicocs). Cu forțe proprii, combinatul va trebui să asigure utilaje, mașini și instalații pentru lucrări miniere în valoare de 122 mil. lei, piese de schimb asimilate și recondiționate în valoare de 175,9 mil. lei și 2 200 stîlpi hidraulici de diferite tipuri și dimensiuni. De asemenea, potrivit prevederilor de plan, productivitatea muncii calculată la producția marfă va fi cu 15% mai mare față de 1984.

■

PENTRU îndeplinirea integrală și ritmică a sarcinilor planificate, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile miniere ale Văii Jiului au trecut la acțiuni concrete, eficiente. În primul rînd, **au fost intensificate lucrările de cercetare geologică,** pentru creșterea gradului de cunoaștere și de punere în evidență a rezervelor din toate perimetrele miniere, acțiune demarată încă din 1984 și care va continua în ritm susținut pe tot parcursul acestui an. Pe ansamblul combinatului se vor executa 18 790 ml de lucrări de deschideri și 65 439 ml de lucrări de pregătire. Lucrările geologo-miniere în regie proprie vor fi de 3420 m și 8000 m foraje subterane. În această perioadă se vor executa, de asemenea, lucrări de foraj la suprafață în antrepriză reprezentînd 42 190 ml la adîncime și 4 410 m în microcariere. La întreprinderile miniere unde sînt prevăzute creșteri mari de producție, cum este cazul minelor Lupeni, Uricani, Petrila, Livezeni și Bărbăteni, s-au luat măsuri de urgentare a lucrărilor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție dotate cu complexe mecanizate, inclusiv utilaje de mare productivitate. Asemenea utilaje vor fi puse în funcțiune în acest an la întreprinderile miniere Lupeni, Uricani, Paroșeni și Livezeni. De fapt, în anul 1985, în medie, se vor menține în funcțiune 30 mari complexe mecanizate cu care se va obține **o producție zilnică de minimum 14—15 000 tone cărbune extras.**

Măsuri importante au fost luate și în ce privește **utilizarea intensivă a utilajelor tehnologice,** și de realizare pe această cale a unor viteze medii lunare de înaintare de 35 ml la abatajele dotate cu complexe mecanizate, de 30 ml la abatajele echipate cu combine și utilaje de susținere individuală și de 100 ml cu combinele de înaintare. Totodată, **se vor extinde tehnologiile de exploatare cu mecanizare complexă,** cu utilaje cu front scurt, cu tavan de rezistență și preabataj scufundat, care o să asigure o creștere a productivității muncii, față de tehnologia clasică abataj cameră susținut în lemn, cu 1,5 pînă la 2 tone pe post, de tăiere mecanizată în lucrările de înaintare prin folosirea susținerii păsitoare și a mașinilor de montat armături metalice sau elemente din beton armat etc.

Pentru creșterea mai accentuată a producției se acționează intens în vederea **urgentării punerii în funcțiune a noilor orizonturi,** dintre care amintim: 300 și 360 la I. M. Lupeni, —100 și +100 la I. M. Petrila, 350 și 300 la I. M. Dîlja, 350 la I. M. Lonea, 11 și 11 mediu la Aninoasa. Numai la I. M. Lupeni, prin măsurile întreprinse pentru concentrarea producției la puțul cu schip și amenajările efectuate la orizonturile 300 și 360, producția medie zilnică va crește cu 1 000 tone.

Tot pentru realizarea nivelurilor de producție prevăzute pentru 1985 **s-a trecut la finalizarea lucrărilor care condiționează valorificarea mai bună atît a actualei capacități de producție cît și a celor viitoare** și pentru care sînt alocate importante investiții. Între acestea, în fază avansată de execuție sînt: stația de sortare și însilozare a cărbunelui brut și instalația de înaintare și încărcare a cărbunelui spălat la preparația Petrila; funicularul de înhalcare a sterilului de la Petrila-sud; sistemul de dispecerizare și stația de degazare de la I. M. Livezeni; stația de ventilatoare și sistemul complex de dispecerizare de la I. M. Paroșeni; funicularul de steril

de la I. M. Vulcan ; atelierul mecanic de la Lupeni-sud ; instalația de degazare și atelierele de reparații electromecanice de la Valea de Brazi și altele. De asemenea, pentru desfășurarea în condiții cît mai bune a activității, sînt urgentate și lucrările de punere în funcțiune a preparației de la Livezeni, odată cu repartizarea mai echilibrată a sarcinilor pe uzinele existente și cu asigurarea tuturor condițiilor de funcționare la întreaga capacitate și în mod ireproșabil a fluxurilor de preparare.

■

IMPORTANTE acțiuni au loc în toate întreprinderile miniere pentru **reducerea cantităților de steril în procesul de extracție a cărbunelui.** În acest sens au fost luate măsuri privind : ● depozitarea sterilului pe poditură în toate abatajele cameră ; ● împușcare selectivă la lucrările de pregătire în mixt ; ● încărcarea separată a sterilului rezultat din săparea lucrărilor de deschideri și pregătiri ; ● funcționarea la capacitate a instalațiilor de presortare, dotate cu trommel-concasor ; ● intensificarea lucrărilor de montare a centrifugelor prevăzute la preparațiile de la Petrila și Coroiești, a aparaturii de determinare rapidă a cenușii în circuitele de separare și de colectare a probei de steril de la Petrila etc.

În cadrul preocupărilor Combinatului minier Valea Jiului pentru sporirea producției de cărbune extras sînt cuprinse și acțiunile de îmbunătățire a condițiilor de muncă a personalului din aprovizionarea și servirea fronturilor de lucru din subteran, prin menținerea în permanență în funcțiune a 22 instalații de monorai și dotarea operativă a magaziilor subterane din apropierea locurilor de muncă cu necesarul de materiale și piese de schimb solicitate de formațiile de lucru. În mod cu totul deosebit s-a acționat în acest început de an și pentru **asigurarea necesarului de forță de muncă, pentru pregătirea profesională a personalului muncitor** și stabilitatea oamenilor în unitățile miniere. Prin cursurile de calificare se va asigura pregătirea a peste 3 000 de tineri în specialitățile de mineri, electricieni și mecanici, prin liceul de specialitate peste 2 000 de elevi, iar prin cursurile școlilor profesionale aproximativ 1 500 de tineri. De asemenea, 9743 oameni ai muncii vor urma cursurile de perfecționare profesională. În felul acesta se creează certe posibilități de a stăpîni și conduce eficient toate compartimentele de lucru.

■

ALĂTURI de aceste măsuri, acțiunile întreprinse în lumina Hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. au creat toate premisele realizării sarcinilor de plan pe acest an. Este adevărat că alături de exploatări cum sînt Lupeni, Lonea, Livezeni și Uricani, sînt altele care nu s-au încadrat încă în ritmul impus de realizare a cantităților de cărbune prevăzute zilnic. De aceea, specialiștii din cadrul combinatului cît și cei de la exploatări analizează cauzele ce au determinat rămînerile în urmă, stabilind măsuri de creștere continuă a producției. Se apreciază că, în luna ianuarie a.c., cu toate greutățile ce au existat pe ansamblul combinatului, nivelul realizărilor va atinge prevederile de plan. Pentru viitor, eforturile vor fi intensificate astfel încît, în fiecare exploatare din Valea Jiului, prevederile de plan să fie nu numai realizate ci și depășite.

I. GHEȚA
Petroșani

Ritm superior de extracție la fiecare sondă

ÎN MAREA bătălie pentru a da țării cît mai mult țiței se înscriu și eforturile colectivului de petroliști de la Arad. Trustul arădean, unitate care acționează în zona de vest a țării, are sarcina de a realiza în acest an cu 9% mai mult țiței, 3% gaze naturale și 8% gazolină față de 1984.

Începutul acestui an, cu geruri și zăpezi mari, nu a fost de bun augur declanșării cu toate forțele a activității productive. Înghețul a determinat scoaterea din funcțiune a unui număr important de sonde, iar zăpada mare a îngreunat derularea în condiții normale a transporturilor ; apoi, în locul activității la sonde, s-a impus desfășurarea unor lucrări de deszăpezire pentru asigurarea accesului la instalații, de aducere cu multă greutate a unor utilaje și piese strict necesare pentru activizarea sondelor. Datorită timpului nefavorabil s-a produs înghețarea sondelor pentru gaz lift, în special la schelele petroliere Pecica și Șandra, iar la Suplacul de Barcău s-a înregistrat o lipsă de gaze pentru injecția ciclică de abur etc. Greutăți au fost cauzate și de lipsa de motorină care să-și păstreze proprietățile la gerurile mari, ceea ce a făcut dificil accesul pentru intervenții și punerea în producție a sondelor. Prin eforturile susținute ale oamenilor sondelor, însă, au fost învinse principalele obstacole, activitatea căpătînd treptat un ritm normal.

■

ACTIVITATEA ce se desfășoară în acest an are la bază, în mod firesc, rezultatele obținute în anul trecut, experiența dobîndită în valorificarea rezervelor interne de creștere a producției, în organizarea superioară a muncii. Demn de remarcat este faptul că, în 1984, unitățile din componența trustului au reușit să livreze economiei naționale cu 120 mii Nm^3 mai multe gaze naturale decît în anul 1983 și importante cantități de țiței, ca urmare a măsurilor și acțiunilor inițiate pentru extinderea forajului de mare adîncime, creșterea numărului operațiilor geologo-tehnologice, micșorarea numărului de sonde în așteptare, creșterea factorului final de recuperare prin injectarea în stratele productive a unor cantități sporite de fluide, sporirea productivității muncii etc.

Pentru realizarea producției planificate de țiței, gaze și gazolină pe 1985, precum și pentru îndeplinirea planului de foraj, la nivelul trustului au fost luate din timp toate măsurile pentru desfășurarea unei activități ritmice la fiecare schelă petrolieră în parte, prin asigurarea tuturor condițiilor tehnice și organizatorice necesare. Se va acorda o atenție sporită **intensificării lucrărilor de cercetare geologică** pentru punerea în evidență a noi structuri cu hidrocarburi, menite să amplifice resursele exploatabile. Concomitent, vom îmbunătăți activitățile de pregătire și montaj a instalațiilor de foraj din zonele noi puse în evidență prin asigurarea unui grad superior de mecanizare a lucrărilor de demontare, transport și montare pe noile amplasamente, realizarea într-un timp cît mai scurt a căilor de acces, creșterea gradului de tipizare a lucrărilor și ridicarea calificării personalului muncitor.

Sporirea indicelui de exploatare a sondelor constituie, de asemenea, un factor determinant în obținerea unor producții superioare. De aceea, în această direcție acțiunile și măsurile inițiate au în vedere între altele : ● asigurarea deparafinării profilactice a sondelor ; ● optimizarea gaz-liftului la un număr de peste 200 sonde ; ● schimbarea sistemului de exploatare a sondelor în combustie ; ● efectuarea a 1 600 operații de intensificare a afluxului de țiței din strat ; ● trecerea în pompajul de adîncime a 170 de sonde la care nu mai există posibilitatea de a fi exploatate în erupție naturală sau gaz-lift ; ● reducerea pierderilor de țiței în procesul manipulării și tratării etc.

■

SE VA ACȚIONA și în acest an în vederea **creșterii factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt,** în care scop se vor majora, față de anul trecut, cantitățile de fluide injectate în strat (apă cu 20% mai multă, aer — cu 19% și abur — cu 40%), astfel încît, la nivelul întregului an, să se asigure o producție suplimentară de peste 800 mii tone țiței. Producție suplimentară, de circa 180 mii tone țiței/an, se va obține, de asemenea, ca urmare a creșterii cu peste 15% față de anul 1984 a numărului de operații geologo-tehnologice ce vor fi efectuate în cadrul tuturor schelelor petroliere.

Alături de acțiunile și măsurile prezentate, în planurile de îmbunătățire a activității noastre figurează încă multe altele (deschiderea celui de-al doilea front de combustie internă pe structura Suplacul de Barcău, în vederea stabilizării și creșterii producției, reducerea consumurilor de energie electrică și combustibil cu 2 500 MWh și, respectiv, 500 tcc, finalizarea stației de compresoare de la Turnu Nord și a parcului de separatoare de la Suplacul de Barcău, optimizarea regimului de foraj, reducerea numărului de sonde în așteptare etc.), astfel încît acest an să reprezinte un salt cantitativ și calitativ în activitatea schelelor din componența trustului.

Alexandru DINU
director al Trustului de foraj-extracție Arad

Tendințe și opțiuni în modernizarea structurii industriei

Progresul tehnic — factor esențial în orientarea producției

— Fabricația de motoare electrice: prezent și perspectivă —

MOTOARELE electrice, utilizate în principal în cadrul diverselor sisteme de acționare, constituie un element de bază al „puterii mecanice" de care dispune societatea, importanța deosebită a fabricației lor rezultînd, în primul rînd, din diversitatea domeniilor de utilizare. Astfel, în ultimele decenii, motoarele electrice au pătruns într-o proporție sporită în comanda echipamentelor industriale, a bunurilor de larg consum (magnetofoane, casetofoane, radiocasetofoane, mașini de spălat cu program etc.), a roboților industriali și a echipamentelor pentru tehnica spațială, iar fabricația lor este impulsionată din ce în ce mai mult de dezvoltarea și extinderea rapidă a mecanizării și automatizării în toate ramurile economice. Potrivit opiniei specialiștilor în domeniu, importanța motoarelor electrice nu va scădea în următorul deceniu (cu toate eforturile de descoperire și utilizare a unor noi forme de energie primară, ceea ce va însemna, implicit, noi sisteme de acționare), întrucît energia electrică va rămîne încă mult timp principala formă de energie pentru elementele de acționare industrială și casnică.

Mutații calitative în structura producției

FABRICAȚIA de motoare electrice din țara noastră a cunoscut, în cei peste 45 de ani de existență, o evoluție dinamică, strîns legată de dezvoltarea generală a economiei românești, de satisfacerea necesarului intern rezultat din amplul proces de industrializare socialistă a țării, cît și de necesitatea asigurării unui export dinamic de astfel de produse (tabelul nr. 1). În prezent, în țara noastră motoarele electrice aflate în funcțiune consumă circa 60% din producția de energie electrică, situație comparabilă cu cea înregistrată în S.U.A. în 1970 și în Franța în 1980. Paralel cu dezvoltarea cantitativă a avut loc o diversificare a producției impulsionată de promovarea largă a progresului tehnic, astfel că, în prezent, nomenclatoarele de fabricație ale întreprinderilor de profil numără peste 5 000 de tipuri de bază, realizate în cîteva zeci de variante constructive. Toate acestea demonstrează gradul înalt de dezvoltare și diversificare a producției din industria românească de motoare electrice, capabilă azi să satisfacă, atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ necesarul intern de astfel de produse.

Sub incidența dezvoltării economico-sociale a țării, caracterizată — mai ales în ultimii ani — prin trecerea de la o dezvoltare de tip extensiv la una de tip intensiv, fabricația de motoare electrice a fost puternic influențată de progresul tehnic, principalele direcții în care acțiunea acestuia s-a manifestat pregnant fiind : ● **modificarea structurii producției** în sensul includerii în nomenclatoarele de fabricație a întreprinderilor de profil a unor noi tipuri de produse de înalt nivel tehnic și calitativ, care să satisfacă la un nivel superior cele mai diverse cerințe ; ● **realizarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali cît mai apropiați de cei ai produselor similare realizate de firme cu prestigiu ; ● creșterea gradului de asimilare în producție a unor diverse tipuri de motoare electrice** solicitate de dezvoltarea economico-socială a țării, de extinderea tehnicilor de automatizare și robotizare în toate sectoarele de activitate, ceea ce a condus la o reducere importantă a importurilor.

În ceea ce privește gradul de satisfacere calitativă a cererii, există încă anumite rezerve, avînd în vedere că unele tipuri de motoare românești înregistrează un nivel inferior față de realizările de vîrf de pe plan mondial — sub aspectul fiabilității și economicității — chiar dacă nivelul lor tehnic este apropiat de cel al produselor de competiție realizate de unele firme cu tradiții în acest domeniu. Principalele cauze ale acestei situații își au originea în : asimilarea încă insuficientă a unor materiale cu parametri tehnico-funcționali superiori (oțeluri speciale, materiale electroizolante din clasele superioare de calitate), solicitate de industria de motoare electrice pentru a realiza produse cu nivel tehnic tot mai ridicat ; insuficienta dotare a motoarelor electrice românești cu sisteme electronice de control a parametrilor, cît și nivelul uneori scăzut al randamentelor electrice (de menționat că marii producători s-au angajat deja în realizarea de motoare economicoase, vînzările de astfel de produse reprezentînd, în anul 1982, 17—18% din totalul vînzărilor de motoare electrice de pe piața americană) ; introducerea cu greutate în fabricație a motoarelor electrice bazate pe tehnologii neconvenționale (micromotoare, motoare pas cu pas, motoare liniare etc.), datorită flexibilității relativ scăzute a capacităților de producție existente, specializate în principal pe anumite tipuri și gabarite de motoare electrice.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției de motoare electrice

Tipuri de motoare	U M	ANII				
		1938	1950	1960	1970	1983
Motoare electrice de 0,25 kW și peste din care:	MW	2	94	559	2 834	7 790
— motoare electrice de curent alternativ de 0,25 kW—100 kW	MW	—	91	460	2 067	....
— motoare electrice de curent alternativ de peste 100 kW	MW	—	—	71	364	...
Motoare electrice sub 0,25 kW	mii buc	—	—	—	452,2	2 054,0

Creșterea ponderii produselor cu performanțe de vîrf

DEZVOLTAREA în perspectivă a fabricației de motoare electrice, în concordanță cu exigențele noii etape pe care o parcurge țara noastră, va fi influențată într-o măsură sporită de progresul tehnic, ca factor esențial al evoluției viitoare a acestui domeniu. Este necesar să menționăm că această tendință se înscrie de fapt pe linia orientărilor generale ale cincinalului 1986—1990.

Conform prevederilor documentelor de partid, promovarea progresului tehnic în fabricația de motoare electrice se va concretiza în : ● **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor și creșterea în continuare a ponderii produselor cu performanțe de vîrf,** astfel ca în anul 1990 ponderea lor să reprezinte 95%, iar 2—5% să fie produse peste nivelul mondial ; ● **asimilarea de noi produse cu parametri tehnico-funcționali ridicați** pentru asigurarea în bune condiții a necesităților de motoare electrice ; ● **sporirea substanțială a randamentelor energetice și reducerea consumurilor de metal** în scopul asigurării unei valorificări superioare a materiilor prime și materialelor ; ● **realizarea de produse în concepție modulară, de sisteme complexe — ansambluri de acționare — reglare — control** și dezvoltarea producției de componente tipizate. Concretizarea acestor direcții majore ale progresului tehnic în domeniul motoarelor electrice se regăsește în Prognoza de dezvoltare a științei, tehnologiei și progresului tehnic privind motoarele electrice pentru acționări, reglaj și control automat pentru perioada 1986—2010 (2020), cît și în Programele speciale ale fabricației de motoare electrice în cincinalul 1986—1990. Realizarea prevederilor acestor programe va permite ca, **în anul 1990, ponderea producției produselor noi în valoarea producției marfă să reprezinte circa 10—12%,** adică de 7—10 ori mai mult față de anul 1985, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Pe baza eforturilor proprii vor fi introduse în fabricație **noi tipuri de motoare electrice speciale,** cum ar fi cele cu protecție anticorozivă, motoarele

pentru pompe submersibile, motoarele liniare, motoarele mari pentru acționarea pompelor în serviciile auxiliare ale centralelor termoelectrice și nucleare-electrice, motoarele pentru mașini de spălat automat, motoarele cu reductor și altele. O dezvoltare accelerată va cunoaște domeniul servomotoarelor, și micromotoarelor prin realizarea în concepție proprie de micromotoare cu rotor cilindric, disc, pahar, motoare cu comutație statică, micromotoare sincrone, motoare pas cu pas, servomotoare și tahogeneratoare. Această tendință de diversificare a producției de motoare electrice, în scopul de a oferi utilizatorului motorul cel mai adecvat din punct de vedere tehnic și economic implică, pe de o parte, a gîndi motorul ca un element intrinsec al unui sistem de acționare, iar pe de altă parte, **necesitatea optimizării fabricației prin creșterea gradului de tipizare și crearea de serii optime de fabricație** (chiar și prin specializarea între fabricanți).

Reproiectarea într-o proporție de peste 40—70% a motoarelor electrice și, în principal, a celor de uz general, în scopul îmbunătățirii soluțiilor constructive și tehnologice, va conduce la reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale — chiar dacă aceste reduceri nu vor fi spectaculoase, întrucît sînt limitate de tehnologiile utilizate sau ce pot fi utilizate. Astfel, pentru motoarele asincrone de înaltă tensiune de uz general, consumurile specifice de tablă silicioasă și cupru vor scădea, în 1990 față de 1983, cu 19% și, respectiv, 11% ; aceasta va determina o creștere a gradului de valorificare cu 22% la tablă silicioasă și cu 12% la cupru, așa cum rezultă din tabelul nr. 3. Introducerea în fabricație a noilor tipuri de motoare electrice, cît și îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali vor fi influențate în mare măsură de progresul tehnic în domeniul materialelor și, în principal, al materialelor electroizolante, unde atenția trebuie îndreptată spre asimilarea în țară a unor materiale ca : izolații de tip Nomex, lacuri de impregnare pentru clasa H de izolație, hîrtie sintetică din fibre poliamidice aromate tip Nomex, rășini epoxidice, rășini de turnare clasa F și H, uleiuri speciale și altele.

În perspectivă — tipuri de motoare adaptate unor utilizări determinate

ASPECTELE concrete ale modului de manifestare a progresului tehnic în industria românească de motoare electrice se înscriu în tendințele generale ale progresului tehnic din domeniul motoarelor electrice ce se întrevăd deja în fabricația marilor producători de pe plan mondial. Astfel, pentru perioada viitoare, se reține ca tendințe majore ale progresului tehnic pe plan mondial următoarele :

a) accentuarea preocupărilor pentru **elaborarea de tipuri de motoare adaptate unor utilizări determinate, prin realizarea de construcții bloc cu utilajul acționat.** Așa, de exemplu, firma Bevauge — Franța și-a extins programul de fabricație prin combinarea motoarelor de curent continuu cu angrenaj melc sau planetar, oferind mecanisme de acționare industrială ;

b) **extinderea electronicii de putere și a microelectronicii în sistemele de comandă a acționărilor în curent continuu și în curent alternativ** și în controlul și reglarea parametrilor sistemului. Astfel, s-au realizat deja motoare cu protecție completă prin microprocesor, bazat pe transformarea curentului analogic al motorului în curent digital, ceea ce permite detectarea următoarelor aspecte ale funcționării motorului : suprasarcină termică, pornire dificilă, suprasarcină subită în timpul funcționării, blocarea rotorului, reducerea sarcinii sub cea nominală, defecțiuni ale fazelor ;

c) **aplicarea de tehnologii proprii pentru reducerea gabaritelor, creșterea randamentelor și a factorului de putere.** Ca exemplificare reținem : miniaturizarea motoarelor electrice cu turații reduse prin utilizarea unor aliaje care își memorează forma (nichel-titan), reducerea greutăților și dimensiunilor prin realizarea unor motoare electrice pas cu pas extraplate, avînd înălțimea de 0,68 mm și utilizînd o bobină dublă care permite reducerea grosimii bobinajului ;

d) **utilizarea de materiale specifice și extinderea folosirii materialelor izolante de clase superioare,** în principal pentru mărirea fiabilității motoarelor. Astfel, prin utilizarea magneților cu samariu-cobalt în locul magneților obișnuiți din ferită se mărește inducția motorului ; folosirea unei rășini epoxidice cu extracte uscate în proporție de 100%, în locul lacului diluat cu extracte uscate în proporție de 50%, permite, în cazul tehnicii de înfășurare masivă a motorului prin turnare în vid, obținerea unui motor cu o mare rezistență la atmosferă cu umiditate ridicată ;

e) **extinderea folosirii motoarelor de curent continuu cu comutație statică** (fără perii) **și dezvoltarea acționărilor de curent alternativ** mai mult decît a celor de curent continuu, dat fiind avantajele energetice ale celor dintîi.

Pentru țara noastră, intensificarea rolului progresului tehnic în dezvoltarea viitoare de motoare electrice vizează accentuarea preocupărilor în următoarele direcții : ● dezvoltarea potențialului de cercetare pentru a putea răspunde cerințelor curente, de modernizare a produselor existente, cît și pentru abordarea și adîncirea unor domenii noi, de anvergură, în etapele viitoare ; ● colaborarea mult mai strînsă între fabricanții și proiectanții de motoare electrice și realizatorii sistemelor de acționare și automatizare pentru utilizarea celor mai bune soluții tehnice, care să permită obținerea unui nivel tehnic ridicat al acționării și un control riguros al parametrilor ; ● corelarea activității de cercetare din domeniile care asigură materiile prime și materialele necesare fabricației de motoare electrice cu cea a dezvoltării producției de motoare în cincinalul viitor și, mai ales, în perspectivă ; ● adîncirea specializării pe profil de fabricație a întreprinderilor românești producătoare de motoare electrice în scopul asigurării unui nivel ridicat de tipizare a producției și, mai ales, de tipizare a subansamblelor, pentru realizarea de produse modularizate.

Elena PELINESCU

Tabelul nr. 3

Creșterea gradului de valorificare și reducerea consumurilor specifice la principalele materii prime

%

Tipuri de motoare	1990 față de 1983			
	Creșterea gradului de valorificare a :		Reducerea consumurilor specifice de :	
	tablei silicioase	cuprului	tablă silicioasă	cupru
Motoare asincrone de înaltă tensiune de gabarite H 355—450 mm	22,6	12,2	18,5	11,3
Motoare asincrone de joasă tensiune de uz general de gabarite H 225—355 mm	8,2	4,2	7,3	8,5
Motoare asincrone de înaltă tensiune pentru termocentrale	8,7	8,4	8,3	9,3
Motoare asincrone de înaltă tensiune pentru construcție antideflagrantă pentru chimie	9,2	3,5	8,0	5,5
Motoare de curent continuu pentru tracțiune feroviară	5,1	3,8	5,9	6,7
Motoare de curent continuu pentru metalurgie	4,5	5,6	4,8	12,1
Motoare sincrone cu excitație rotativă fără perii	13,3	5,3	11,7	5,0

Tabelul nr. 2

Ponderea produselor noi și reproiectate în valoarea producției marfă

%

Tipuri de motoare	Produse noi		Produse reproiectate	
	1985	1990	1985	1990
Motoare electrice de 0,25 kW și peste	1,6	10,9	11,3	43,1
Motoare electrice sub 0,25 kW	1,2	12,1	85,5	70,9
Micromotoare și servomotoare	100,0	6,0	—	—

Calitatea reparațiilor la mașinile agricole

ABORDAREA sistemică a proceselor tehnologice din agricultură presupune cunoașterea întocmai a tuturor fazelor componente ale acestora. Nesincronizarea perfectă a lor influențează negativ atît calitatea lucrărilor, cît și rezultatele tehnico-economice ale fiecărei unități. În ansamblul lanțului tehnologic, executarea mecanizată a lucrărilor reprezintă un element hotărîtor. Creșterea permanentă a productivității muncii în agricultură, una din sursele principale ale sporirii producției în această ramură, se bazează în mod decisiv pe o dotare tehnică corespunzătoare specificului fiecărui sector agricol. Dimensionarea înzestrării tehnice pe lucrător în agricultură trebuie privită nu atît prin prisma volumului mijloacelor mecanice, cît mai ales prin structura optimă a acestora, prin gama și volumul lucrărilor pe care ele le pot executa. Dotarea unităților agricole cu anumite tipuri de tractoare și mașini, cu instalații agricole, peste necesarul efectiv determină, pe lîngă o creștere nejustificată a înzestrării tehnice, și o importantă imobilizare de fonduri, ca și cheltuieli cu amortismentele, care nu se regăsesc în efectul util. Exemple în acest sens sînt multiple. Apare necesară o redistribuire a mijloacelor din dotare, astfel încît să poată produce în condiții de eficiență economică maximă.

Totodată, păstrarea în stare de funcționare a tuturor tractoarelor, mașinilor și instalațiilor agricole permite, pe de o parte, utilizarea rațională a acestora, iar pe de altă parte realizarea și chiar depășirea duratei normate de exploatare. De buna lor funcționare depind însă, în primul rînd, volumul și calitatea lucrărilor executate. Realizarea unor durate mai mari de funcționare asigură posibilitatea executării unui volum mai mare de lucrări, în condiții de eficiență economică sporită.

Respectarea și prelungirea duratei de exploatare a dotărilor tehnice sînt nemijlocit legate de executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor periodice de întreținere, revizie și reparații, ceea ce presupune, pe lîngă existența unor ateliere dotate corespunzător, personal cu înaltă calificare, precum și asigurarea pieselor și subansamblelor de schimb necesare.

Obiectivul principal al politicii în domeniul mecanizării, în etapa actuală, îl constituie introducerea în producția agricolă a unei game mai largi de tipuri de tractoare de puteri diferite, care în agregat cu mașinile agricole să efectueze mai multe lucrări la o singură trecere, la toate culturile agricole, pe soluri, în condiții de relief și de climă diferite. Eficiența folosirii mașinilor agricole este influențată de o serie de factori, dintre care mai importanți sînt: condițiile naturale și economico-sociale în care se desfășoară activitatea unităților agricole; caracteristicile constructive, tehnico-funcționale și costul utilajului agricol; uzura mașinilor; condițiile de exploatare a parcului de mașini și tractoare în întreprinderile agricole. În ultima categorie de factori, un rol deosebit îl au întreținerea și repararea utilajelor agricole. De modul cum sînt organizate aceste activități depinde eficiența lucrărilor mecanizate, deoarece: reparațiile dețin încă o pondere însemnată în structura cheltuielilor de producție pentru lucrările mecanizate; îndeplinirea planului de întreținere și reparații are o influență deosebită asupra volumului de lucrări ce urmează a fi efectuate și a calității acestora. Efectuarea întreținerilor și reparațiilor la termenele stabilite, de o calitate corespunzătoare, permite o mai mare autonomie în funcționare a tractoarelor, mașinilor și instalațiilor agricole, deci executarea unui volum sporit de lucrări, reducîndu-se întreruperile datorate defecțiunilor tehnice și obținîndu-se astfel o utilizare rațională și completă a parcului de mașini și tractoare. Neîncadrarea reparațiilor în termenele planificate sau efectuarea la un nivel calitativ scăzut a întreținerilor tehnice contribuie la uzarea înainte de termen a mașinilor, la neexecutarea la timp a lucrărilor agricole, ceea ce înseamnă de fapt pierderi considerabile pentru agricultură.

Experiența unităților agricole din țara noastră demonstrează că o slabă întreținere duce la creșterea consumului de piese de schimb datorită uzurii premature. Defecțiunile care apar la mașinile întreținute necorespunzător duc la reducerea randamentelor zilnice ale agregatelor, la depășirea termenelor optime de executare a lucrărilor agricole, cu toate consecințele ce decurg din acestea.

Evitarea unor astfel de situații este posibilă printr-o planificare corespunzătoare și o organizare rațională a intervențiilor tehnice, cu respectarea termenelor de execuție. În unele cazuri executarea reparațiilor se amînă deoarece la constatarea stării tehnice rezultă că ele nu sînt imediat necesare (amînarea în acest caz ducînd doar pentru moment la micșorarea consumului de piese de schimb), iar în altele pentru a nu scoate mașinile din exploatare, sau pentru a nu se depăși costurile planificate. Asemenea situații au însă efecte negative în ceea ce privește consumul de piese de schimb și costul total al reparațiilor pe durata de viață a mașinii. În situația în care tractoarele și mașinile agricole se utilizează cu randamente ridicate (și deci se îmbunătățește calitatea pieselor de schimb) se consemnează o reducere relativă a consumului de piese de schimb. Folosirea unor materiale adecvate, a unor procedee moderne de prelucrare la construcția pieselor și utilizarea pe scară largă a recondiționării celor uzate, contribuie la prelungirea duratei de funcționare. De fapt, procesul de recondiționare a pieselor de schimb este economic numai în situația în care: costul piesei recondiționate este mai mic decît costul piesei noi; calitatea piesei recondiționate este cel puțin egală cu a piesei noi din punctul de vedere al rezistenței la uzură și la solicitările dinamice la care este expusă în timpul funcționării.

Asigurarea unei utilizări eficiente a parcului de mașini și tractoare presupune ca activitatea de reparații să se execute în tot cursul anului, iar repararea mașinilor sezoniere să se efectueze imediat după retragerea lor din cîmp. O astfel de organizare reduce vîrful de reparații în timpul iernii (deci și consumul de energie din această perioadă de suprasolicitare) și permite, în același timp, o folosire mai bună a capacității atelierelor și a forței de muncă existente, ceea ce contribuie de fapt la îmbunătățirea calității reparațiilor.

Exploatarea rațională și eficientă din punct de vedere economic a parcului de mașini și tractoare este influențată în bună măsură de modul de organizare a procesului de reparații. Obținerea unor rezultate superioare se poate consemna numai în situația organizării reparațiilor prin metoda reparațiilor pe subansamble sau pe echipe specializate. Avantajele acestor metode constau în faptul că repartizarea locurilor de muncă se face după specializarea muncitorilor, permițînd astfel folosirea fiecăruia dintre ei conform specializării sale; calitatea reparațiilor este la un nivel superior; crește productivitatea muncii etc.

■

ASIGURAREA calității lucrărilor agricole programate pentru primăvara acestui an presupune executarea la parametri proiectați a tuturor reparațiilor și recondiționărilor de piese la tractoare și mașini agricole, astfel încît momentul declanșării campaniei să găsească întregul parc în condiții optime de funcționare. Pentru aceasta se impune o urgentare a lucrărilor în toate atelierele. Conform datelor existente la ministerul de resort, pînă la data de 20 ianuarie a.c., tractoarele erau reparate în proporție de circa 60% (mai avansate sînt județele: Bihor și Covasna — 78%, Hunedoara — 77%, Brașov — 75%, iar rămase în urmă — județele: Călărași — 45%, Neamț și Teleorman — 46%, Vaslui — 49%), plugurile — 66%, grapele cu discuri — 89%, semănătorile pentru păioase — 55%, semănătorile pentru prășitoare — 63%, mașinile pentru erbicidat — 58%, mașinile pentru administrat îngrășăminte minerale — 84%, mașinile pentru împrăștiat îngrășăminte organice — 82%.

Existența unor rămîneri în urmă se datorează în cea mai mare măsură neasigurării la timp cu piesele de schimb necesare. Următorul exemplu este cît se poate de concludent: din 269 de repere urmărite prin graficele întocmite cu furnizorii, pînă la data de 20 ianuarie a.c. s-au livrat integral numai 8, parțial — 92, și nimic la 169 de repere. Această situație este determinată de neonorarea contractelor de către unități ca „Tractorul"-Brașov (79 repere contractate: 5 livrate integral, 25 — parțial, 49 nu s-a livrat nimic), Întreprinderea mecanică fină Sinaia (24 repere contractate: zero, 19, 3), „Rulmentul"-Brașov (33 repere contractate, nimic livrat), Întreprinderea mecanică de utilaj Medgidia (26 repere contractate, nimic livrat), Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova (23 repere contractate, 1

→

Recensămîntul animalelor domestice

O acțiune importantă în orientarea dezvoltării zootehniei

ÎN PROCESUL de înnoire calitativă a agriculturii țării noastre, a cărui profunzime este dată de obiectivele noii revoluții agrare, un loc de seamă îl ocupă ridicarea pe o treaptă superioară a zootehniei. Creșterea efectivelor de animale la toate speciile, perfecționarea structurilor calitative și sporirea producției animaliere într-un ritm superior celui din anii precedenți constituie cerințe de primă însemnătate pentru îmbunătățirea calitativă a consumului alimentar al populației, pentru aprovizionarea cu materii prime a industriilor alimentară, ușoară ș.a., pentru satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale.

Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1985 are în vedere în domeniul zootehniei (atît în sectorul socialist, cît și în gospodăriile populației) : îmbunătățirea reproducției și ameliorarea raselor, realizarea unor indici de natalitate ridicați și reducerea la minimum a pierderilor ; creșterea numărului de bovine în microferme (pe lîngă fermele vegetale și horticole), precum și a porcilor în gospodării anexe ; sporirea producției medii animaliere și respectarea strictă a greutății de livrare a animalelor, prevăzută în plan. Se prevede ca la sfîrșitul anului, efectivele de bovine să ajungă la 9 milioane de capete, cele de porcine la 15 milioane, cele de ovine la 23 milioane, iar cele de păsări la 64 milioane.

Fundamentarea temeinică a măsurilor tehnico-organizatorice pentru sporirea efectivelor, pentru îmbunătățirea selecției, reproducției și ameliorarea raselor este legată nemijlocit de cunoașterea detaliată a numărului, structurii și potențialului productiv al animalelor, atît în sectorul socialist al agriculturii, cît și în gospodăriile populației. Sistemul informațional statistic asigură curent informații cu privire la numărul și structura parțială a principalelor specii de animale. Dar informații ample referitoare la numărul total de animale, structura pe vîrste, sexe și rase a întregului efectiv de animale domestice mici și mari, precum și de păsări se realizează, după cum se știe, prin recensăminte — acțiuni de mare anvergură, care dau o imagine de ansamblu exactă asupra potențialului zootehnic la un moment dat. Aceste recensăminte se efectuează de regulă la începutul fiecărui an, cînd numărul efectivelor se consideră a fi minim și animalele sînt la iernat.

În acest an, recensămîntul animalelor domestice, pe tot cuprinsul țării, se efectuează în perioada 1—8 februarie. Importanța deosebită a acțiunii rezultă din faptul că ea, reflectînd evoluția efectivelor de animale în primii patru ani ai actualului cincinal, va constitui baza măsurilor ce urmează a fi luate în vederea înfăptuirii prevederilor pentru cincinalul viitor.

Principiile tehnice, metodologice și organizatorice ale recensămîntului sînt aceleași ca și în anii anteriori. Menționăm **caracterul universal** și **momentul de referință** (critic) ; deci, vor fi recenzate toate animalele din unitățile socialiste și gospodăriile populației, iar acțiunea — începută pe întreg cuprinsul țării la 1 februarie — va dura cel mult 8 zile. Animalele care vor fi obținute prin fătări, cumpărări etc. după momentul de referință (1 februarie, orele 8) nu se vor înregistra în formularele de recensămînt, în schimb se vor înregistra animalele sacrificate, moarte, dispărute ; de asemenea, animalele vîndute sau cumpărate după momentul menționat pînă la prezentarea recenzorului se vor înscrie la crescătorul care le-a deținut. În ce privește **caracteristicile de înregistrare,** se poate sublinia că și în acest an se vor urmări, prin formularele de recensămînt, principalele specii de animale după categoriile economice (sex, grupe de vîrstă) : bovinele, ovinele (și după rase), și caprinele, porcinele, cabalinele, iepurii de casă, animalele de blană din crecătorii, păsările, familiile de albine.

Unitatea de observare o va constitui întreprinderea agricolă, unitatea anexă sau oricare altă deținătoare de animale și gospodăria personală, indiferent dacă se află în intravilan, extravilan, ori în zone izolate. O atenție deosebită se va acorda gospodăriilor populației, întrucît acestea dețin o pondere însemnată din efectivele totale de animale (38,2% la bovine, 30,7% la porcine, 52,2% la ovine și caprine, 38,9% la păsări).

Metoda va fi : observarea directă — numărarea efectivă a animalelor la fața locului de către recenzori, combinată cu metoda interogării, care va ajuta la obținerea de la proprietari a unor informații suplimentare privind grupa de vîrstă, starea fiziologică a animalelor etc.

Recensămîntul va avea un caracter științific-aplicativ, întrucît rezultatele vor sta la baza analizelor cu privire la potențialul zootehnic, la numărul și calitatea reproducătorilor cu valoare ameliorativă. Se vor urmări mai în detaliu animalele de muncă, în special cabalinele — care devin tot mai importante din punct de vedere economic — în scopul cunoașterii lor exacte — pe categorii și grupe de vîrstă. De asemenea, prin formularele de recensămînt se vor urmări, pentru gospodăriile populației, structura suprafeței agricole, iar în cadrul acesteia pășunile din izlazul comunal, ca și gruparea gospodăriilor populației după efectivele de animale pe care le dețin.

După încheierea acțiunii de înregistrare, în fiecare sector de recensămînt se va efectua un control riguros de către echipe speciale de verificare, în special în locuri greu accesibile, cantoane, ocoale silvice, gospodării izolate, mijloace de transport, stații de cale ferată, porturi etc.

În scopul realizării unei înregistrări exacte, este necesar ca fiecare deținător de animale să declare sincer și să înlesnească numărarea animalelor de către recenzori. Întregul personal antrenat la lucrările de recensămînt trebuie să aibă un înalt spirit de responsabilitate, iar deținătorii de animale să considere ca o datorie cetățenească și obligația de a ajuta recenzorii în înregistrarea unor date veridice, astfel încît să se obțină informațiile necesare pentru fundamentarea judicioasă a dezvoltării zootehniei în perioada următoare și pentru înfăptuirea programelor de autoconducere și autoaprovizionare a fiecărei localități.

I. L. MEHEDINȚI
Galați

*) În alte țări, cum ar fi : R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă ș.a. astfel de recensăminte se efectuează de două ori pe an, în R.P. Bulgaria, Austria, Franța, S.U.A., R.F. Germania ș.a. la 3—5 ani etc.

←

livrat integral, 7 — parțial, 15 — nelivrate) etc. În primele două decade ale lunii ianuarie, Întreprinderea de autoturisme Pitești este restantă la livrarea de segmenți de motor pentru tractor cu circa 22 mii de seturi.

Măsurile luate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare privind creșterea volumului de confecții și recondiționări în sectorul propriu rezolvă doar parțial problema, întrucît multe dintre reperele restante nu pot fi executate decît în întreprinderi specializate, cu tehnologii corespunzătoare (pompe de injecție la tractoare, cuzineți palieri și cuzineți de bielă, segmenți de motor etc.).

Recondiționările de piese reprezintă o activitate deosebit de importantă pentru toate sectoarele de mecanizare din agricultură. Calitatea executării acestor operații influențează în mare măsură buna funcționare a mașinilor și tractoarelor în campania de primăvară din acest an — hotărîtoare pentru nivelul randamentelor la hectar în ultimul an din actualul cincinal. Noile metode și procedee de recondiționare care s-au extins la multe din reperele de bază, în stațiunile de mecanizare a agriculturii, sînt dintre cele mai avansate pe plan mondial. Este vorba în primul rînd de metalizarea în arc electric, recondiționarea pistoanelor de motor, roților dințate și a pinioanelor, recondiționarea blocurilor motor prin metoda „Metalock", suduri automate, suduri în mediu de gaz protector etc. Aplicînd astfel de procedee, în cele două decade ale lunii ianuarie s-au recondiționat pe ansamblul unităților din agricultură peste 3 300 de arbori de motor, 6 059 de cilindri de motor, 2 150 diferite axe și arbori prin metalizare. Ele reprezintă realizarea unor importante economii la consumul de piese de schimb și reducerea cheltuielilor de producție.

Extinderea și generalizarea metodelor avansate de recondiționare, executarea în perioadele optime și de calitate a reparațiilor creează premisele asigurării unor lucrări agricole de calitate și, în consecință, obținerea unor producții superioare.

Gh. N. IOSIF

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

DIMENSIONAREA RAȚIONALĂ A RENTABILITĂȚII PRODUCȚIEI DE PIESE ȘI SUBANSAMBLE

REZULTATELE obținute în întreaga economie în reducerea costurilor s-au reflectat pozitiv în creșterea an de an a rentabilității producției industriale, în sporirea beneficiului cuprins în prețurile de producție. La o serie de produse, îndeosebi la cele din industria orizontală din cadrul industriei construcțiilor de mașini, în care se fabrică produse, piese și subansamble care se încorporează în produse finite, ca efect al creșterii seriei de producție și perfecționării tehnologiilor de fabricație, reducerea costurilor a cunoscut în ultimii ani un ritm în general mai accelerat decît la restul produselor industriale.

În aceste condiții, beneficiul din prețurile produselor din industria orizontală a crescut foarte mult, ajungîndu-se în anul trecut la situația ca rata rentabilității cuprinsă în prețurile acestor produse să depășească cu mult rentabilitatea produsului finit în care sînt încorporate. Așa, de exemplu, în condițiile prevederilor de plan pe anul 1984, la componente electronice se înregistrau rentabilități ridicate, în timp ce la radioreceptoare și televizoare, produse în care sînt montate componentele electronice, rentabilitatea era mult mai mică ; de asemenea, la motoarele Diesel auto și la echipamentele de injecție rentabilitatea era înaltă, în timp ce la combinele agricole și tractoarele pentru care sînt destinate aceste produse, rentabilitatea se situa la niveluri scăzute.

O asemenea distribuire a venitului net între produsele componente și produsele finale nu era de natură să stimuleze specializarea și cooperarea în producție și să contribuie la ieftinirea produselor finale, se ajungea la situații anormale ca întreprinderea care fabrică produsele finale să se aprovizioneze cu unele subansamble la prețuri care, în unele cazuri, depășeau nivelul costurilor cu care aceasta și le-ar putea fabrica în propria unitate prin integrarea procesului de producție. Supradimensionarea beneficiului cuprins în prețul produselor din industria orizontală scumpea produsele finite în care acestea sînt utilizate și prin efectul calculării beneficiului la produsul finit și la valoarea componentelor livrate de industria orizontală. Pentru a evita acumularea unui beneficiu ridicat în prețul produselor finale există și părerea unor specialiști ca toate componentele primite de la terți să circule în economie la prețuri calculate la nivelul costurilor, să nu cuprindă nici un beneficiu. O asemenea opinie o considerăm nejustă ținînd seamă că s-ar ajunge la situația ca întreprinderile din industria orizontală să nu-și poată constitui fondurile necesare autofinanțării, cointeresării materiale și reproducției lărgite.

Pentru unele subansamble de valori mari din industria construcțiilor de mașini, anume precizate, la stabilirea prețului mașinilor și utilajelor în care sînt încorporate, pentru a evita supradimensionările, beneficiul se calculează la costurile de producție din care s-a scăzut valoarea subansamblelor respective. Lista acestor subansamble care se exclud de la calculul beneficiului este revizuită și adaptată anual în funcție de schimbările intervenite în structura producției, corelat cu sarcinile de plan ale unităților economice. Această tehnică permite stabilirea prețurilor pe principii economice la componentele produselor finale și evită creșterea nejustificată a prețurilor în economie.

În situația produselor finale în care componentele livrate de industria orizontală dețin o pondere importantă în costuri, cum sînt unele mijloace de transport, anumite produse din industria electrotehnică și electronică, reducerea mai sensibilă a costului și prețului acestora este condiționată într-o măsură însemnată de nivelul prețului pieselor și subansamblelor ce se livrează din industria orizontală. Pentru a crea premisele necesare reducerii prețurilor la produsele finale se impunea, deci ca, odată cu acțiunea de diminuare a costurilor de fabricație, să se întreprindă măsuri de revedere și a prețului componentelor primite de la alte întreprinderi.

În același timp, înregistrarea unor rentabilități exagerat de mari la o serie de piese de schimb — ca, de exemplu, la unele piese destinate reparațiilor de cazane energetice — care se situau la circa 43%, la cele destinate reparațiilor de mijloace de transport feroviar, care erau între 23 și 64%, precum și la cele pentru reparațiile de mașini agricole, care erau între 44 și 68%, încărca nejustificat costul de reparare a respectivelor mașini și utilaje și, în final, costul de exploatare a acestora, cu efecte asupra nivelului general al costurilor în economie.

Un alt aspect care a apărut în ultimul timp în domeniul prețurilor de producție era și acela referitor la prețul unor materiale și piese asimilate în țară în vederea eliminării importurilor. În prima perioadă de fabricare în țară, aceste materiale și piese aveau un anumit cost și preț ; dar, pe măsura perfecționării tehnologiilor de fabricație și a creșterii seriei, costurile au marcat o scădere sensibilă, iar rentabilitatea cuprinsă în prețurile produselor respective a sporit corespunzător.

Pornind de la progresele obținute în reducerea efectivă a costurilor de producție, de la prevederile programelor de reducere suplimentară a acestor costuri, precum și de la faptul că la unele produse, piese și subansamble din industria orizontală nivelul rentabilității era nejustificat de mare comparativ cu eforturile reale ale producătorilor, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 26 octombrie 1984, a hotărît stabilirea unui nivel mai adecvat al rentabilității la o serie de produse și lucrări. Ca urmare, prin Decretul nr. 380/1984, **rentabilitatea produselor, pieselor și subansamblelor executate în industria orizontală și a pieselor de schimb a fost stabilită la 10—15%, iar rentabilitatea lucrărilor de reparare a mașinilor și utilajelor la 8—12%.** Pe baza acestor niveluri de rentabilitate și a analizei critice a costurilor de producție pe anul 1984 au fost recalculate prețurile de producție la produsele, piesele și subansamblele executate în industria orizontală, la piese de schimb, precum și la lucrările de reparații. De asemenea, au fost recalculate prețurile unor materiale, piese și subansamble asimilate în țară în vederea reducerii importului, care aveau rentabilități mai mari de 10—15%. Totodată, se prevede că prețurile la piesele de schimb care cuprind rentabilități mai mari decît cele ce se execută în cadrul industriei orizontale, și care intră în componența unor produse finale, vor fi reduse la nivelul acestora. Ca atare, prețurile de producție la piese de schimb sînt unice cu cele livrate în cadrul industriei orizontale, eliminîndu-se sporul de preț ce se aplica în trecut pentru produsele livrate drept piese de schimb. Aceasta s-a reflectat într-o reducere substanțială a prețului pieselor de schimb și ieftinirea costului lucrărilor de reparații și întreținere.

Este de precizat că prețurile la produsele, piesele și subansamblele executate în industria orizontală, care potrivit prevederilor de plan pe 1984 înregistrau rentabilități mai mici decît limitele fixate prin Decretul nr. 380/1984 au rămas nemodificate, urmînd ca ridicarea rentabilității să se obțină pe calea reducerii costurilor de producție.

În conformitate cu prevederile Decretului nr. 380/1984 au fost modificate prețurile la aproape un milion produse, piese și subansamble din industria orizontală, precum și la lucrările de reparații pentru mașini și utilaje. Noile prețuri de producție modificate au intrat în vigoare de la 1 noiembrie 1984.

Această importantă acțiune de stabilire mai adecvată a prețurilor la produse, piese și subansamble executate în industria orizontală, precum și la lucrări de reparații la mașini și utilaje echivalează, la nivelul producției pe un an, cu circa 16 miliarde lei. Aproape 75% din această sumă reprezintă reducerile de prețuri efectuate la produse din ramura industriei construcțiilor de mașini. Prin stabilirea unor niveluri mai adecvate, mai reduse a prețurilor la piese și subansamble **se reduc costurile produselor finale** în care acestea sînt încorporate, precum și costul lucrărilor de reparații la mașini și utilaje. Pe ansamblul economiei va avea loc o scădere a cheltuielilor materiale și o reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total. Practic, are loc o deplasare de beneficiu din industria orizontală spre ramurile producției finale.

Pentru punerea de acord a indicatorilor valorici ai planului cu modificările intervenite în nivelul prețurilor, Decretul nr. 380/1984 prevede sarcina regăsirii influențelor respective și prezentării de propuneri pentru adaptarea în mod corespunzător a indicatorilor de plan economici și financiari, astfel încît întreprinderile care au influențe din aplicarea acestor prevederi să nu fie afectate în realizarea planului. Ca atare, acțiunea respectivă trebuie sprijinită de ministere printr-o temeinică și riguroasă verificare a influențelor pe care le primesc și le dau în economie.

Schimbările intervenite în prețurile de producție nu afectează cu nimic nivelul prețurilor cu amănuntul și al tarifelor pentru serviciile prestate populației.

Sarcina unităților economice este de a asigura corecta aplicare a noilor prețuri și de a reflecta reducerea prețurilor respective în costul produselor finale în care se incorporează piesele și subansamblele livrate de industria orizontală.

Pe baza sarcinii de reducere a costurilor planificată pe anul 1985, a efectului favorabil al scăderii prețurilor la piese și subansamble, ca și al reducerii de la 1 noiembrie 1984 a dobînzilor bancare se creează premise pentru reducerea substanțială a costului produselor din ramurile finale. Pe baza scăderii costurilor și a unei mai juste redistribuiri a venitului net este posibil ca într-o etapă următoare să se treacă la reducerea prețurilor de producție la produsele finale respective. Un asemenea obiectiv cu consecințe deosebit de favorabile asupra dezvoltării echilibrate a economiei naționale și ridicării eficienței în toate ramurile economiei **impune însă măsuri deosebite pentru înfăptuirea neabătută a programelor de reducere a consumurilor materiale, de ridicare a calității produselor și de creștere mai accelerată a productivității muncii.** Numai pe această bază se poate asigura stabilitatea generală a prețurilor în economie.

La stabilirea prețurilor de producție ale produselor noi ca și la calcularea eficienței exportului trebuie verificat cu atenție ca piesele și subansamblele primite din industria orizontală să fie luate în calcul la nivelul redus, asigurîndu-se scăderea costurilor și sporirea eficienței exportului de produse finale. În același timp **se impune o urmărire atentă a evoluției în timp a rentabilității pieselor și subansamblelor din industria orizontală,** iar în măsura în care, ca efect al reducerii costurilor, în prețul acestora se acumulează beneficii care depășesc cu mult ratele de rentabilitate prevăzute, trebuie acționat în consecință. Prin acest sistem se asigură reflectarea în costul produselor finale a eforturilor ce se depun pentru reducerea costurilor în toate fazele de realizare a acestora.

De o importanță deosebită pentru ridicarea eficienței acțiunilor de cooperare și specializare în producție este justa organizare a acestei producții, evitarea circulației nejustificate a unor subansamble și piese între întreprinderi, ceea ce conduce la creșterea costurilor și prețurilor produselor finale. Este totodată necesar să se organizeze în continuare analize și studii legate de eficiența cooperării și specializării în producție, compararea costurilor cu care se realizează unele piese și subansamble în diferite întreprinderi, redistribuirea producției între întreprinderi în funcție de costuri, mărirea seriei de fabricație la acele întreprinderi care realizează costuri minime.

Virgil PÎRVU
director în Comitetul de Stat pentru Prețuri

Bugetul de venituri și cheltuieli

Informații pentru proiecții de bilanț

BUGETUL de venituri și cheltuieli constituie un instrument principal la dispoziția organelor de conducere colectivă a întreprinderilor în realizarea exemplară, cu o eficiență superioară a sarcinilor de plan, în înfăptuirea autoconducerii muncitorești și întărirea autogestiunii economico-financiare. El sintetizează în expresie bănească activitatea din fiecare unitate, modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, rezultatele obținute și gradul de eficiență a activității desfășurate. Departe de a constitui un simplu înregistrator pasiv al unor calcule sau rezultate financiare, el trebuie gîndit, elaborat și utilizat ca un instrument activ de intervenție al autogestiunii în procesul sporirii eficienței, instrument care se cere cît mai complex explorat și exploatat pentru utilizarea tuturor posibilităților largi de care dispune și pe care le creează în acest scop.

Activitatea de urmărire a execuției bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să asigure controlul permanent al fenomenelor și tendințelor din sfera economico-financiară și înlăturarea la timp a eventualelor dereglări. În acest scop, apreciem că este posibil și necesar ca indicatorii din bugetul de venituri și cheltuieli care este aprobat pe an și trimestru să fie utilizați pentru elaborarea unor proiecții de bilanț, care să permită anticiparea evoluțiilor ce urmează să se producă pe parcursul execuției sale, și pe această bază să se stabilească din timp prioritățile și direcțiile de acțiune.

Totodată, se pune problema utilizării mai eficiente a indicatorilor din bugetul de venituri și cheltuieli pentru analiza din mers a execuției și ținerea sub control operativ a diferitelor aspecte ale activității economico-financiare. După cum se știe, cel mai scurt interval pe care legea îl prevede pentru defalcarea indicatorilor din buget este luna. Dar, alături de analiza lunară, apreciem că în conformitate cu conținutul bugetelor de venituri și cheltuieli stabilit pentru întreprinderi și subunități, în funcție de specificul ramurii și de forma de organizare, se conturează posibilitatea și necesitatea ca la toate nivelurile unii indicatori economici și financiari să se urmărească zilnic, iar alții semidecadal sau decadal. Astfel, urmărirea zilnică a capitolului „Venituri" este posibilă chiar pe componența lor din buget, fără dificultăți, chiar în condițiile unei contabilități nemecanizate. Desigur, sînt mai greu de urmărit cheltuielile și unele rezultate ca raport efort-efect, dar și acestea apreciem că pot fi urmărite la intervale mai mici, aducînd o contribuție deosebit de importantă în procesul decizional al întreprinderii.

N. SĂVOIU

EXIGENȚE ALE CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎNSCRIEREA României pe traiectoria dezvoltării economice intensive conferă productivității muncii un loc central în strategia obținerii unei eficiențe maxime, privită atît la nivelul verigilor economiei cît și la nivelul sistemului economic național în ansamblul său. Semnificația deosebită a sporirii productivității muncii pentru progresul economiei românești este evidențiată, pe un plan dintre cele mai importante, de valoarea tot mai mare pe care o reprezintă sporul de venit național echivalent cu un procent de creștere a productivității muncii — ca urmare a ridicării nivelului de dezvoltare a economiei, a amplificării dimensiunilor producției, a ridicării susținute a nivelului tehnic al producției și a gradului de pregătire și competență a forței de muncă.

Însemnătatea covîrșitoare pe care o are sporirea sistematică a productivității muncii în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, necesitatea impulsionării acestui factor calitativ fundamental al progresului economico-social se relevă, cu pregnanță, din documentele adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, din Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000. Sarcinile înscrise în Directive urmăresc transpunerea în viață a prevederilor „Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada anilor 1986—1990" — program aflat la baza fundamentării orientărilor și prevederilor cu privire la productivitatea muncii, așa cum au fost acestea formulate în directive. Pe un plan sintetic se au în vedere reducerea decalajelor existente în acest domeniu între țara noastră și statele avansate ale lumii, creșterea, la parametri superiori, a calității, eficienței și competitivității industriei și economiei românești. Este semnificativ astfel că, în cincinalul următor, productivitatea muncii în industrie va continua să crească în ritmuri care să asigure dublarea acesteia pînă în 1990 față de 1980 — un ritm mediu anual de 10%. În agricultură (de stat) ritmul mediu anual de creștere a productivității va fi de 6,5%, de 4,8% în transportul feroviar și 5,9% în transportul auto etc. În aceste condiții și ținînd seama de orientările și prevederile cu privire la reducerea consumurilor specifice de materii prime și energie, la reducerea cheltuielilor materiale și diminuarea ponderii acestora în produsul social, în cincinalul care urmează circa 85% din sporul de venit național se va obține pe seama creșterii productivității muncii sociale.

Impactul automatizării și robotizării

AȘA cum se cunoaște, creșterea productivității muncii constituie rezultatul acțiunii complexe a unui sistem de factori intercorelați, care pot fi delimitați, în principal, astfel : a) factori de influență a cantității dar mai ales a calității și a condițiilor de muncă ale principalei forțe de producție a societății — forța de muncă ; b) factori de natură tehnică, ale căror modificări favorabile sînt în măsură să potențeze la valori înalte forța productivă a muncii și a căror acțiune impune o reconsiderare și reformulare continuă, pe măsura modificării condițiilor respective, a rolului și locului omului în sistemul producției. Este neîndoielnic că îmbinarea optimă a acestor factori, în condițiile adaptării permanente a cadrului organizatoric (fie al producției, fie al muncii) la soluția tehnico-economică adoptată, condiționează în fiecare moment dinamica și nivelul productivității muncii. Tocmai din această perspectivă, corespunzător priorităților actualei etape de progres a României, realizarea unei productivități superioare se bazează pe intensificarea activității de creație științifică, pe dezvoltarea și promovarea largă a muncii de concepție, urmărindu-se cu precădere accelerarea ritmului progresului tehnic încorporat, extinderea automatizării, robotizării, aplicarea pe scară largă a tehnologiilor moderne — într-un cuvînt transferul rapid al noului din cercetare-proiectare în producție în condiții de eficiență înaltă. Toate acestea constituie coordonate pe baza cărora aportul progresului tehnic la creșterea productivității muncii va fi preponderent, anume de 55%.

În condițiile unor acțiuni complexe, desfășurate atît în domeniul cercetării și proiectării cît și în unitățile constructoare de mașini, avînd la bază dezvoltarea puternică a electronicii, a producției de elemente de automatizare, a ciberneticii și electrotehnicii, sistemele automatizate și mecanizate se vor extinde continuu, ponderea producției industriale realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70% în anul 1987 și la peste 90% la sfîrșitul cincinalului ; se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate — toate acestea fiind în măsură să indice un înalt nivel al tehnicii românești de producție.

Să menționăm că efectele favorabile multiple pe care automatizarea le exercită asupra creșterii productivității muncii și a eficienței economice în general reprezintă un principal factor accelerator al extinderii acesteia. În acest cadru, robotizarea constituie o treaptă superioară a automatizării, a cărei extindere condiționează tot mai mult, în contextul actualei revoluții tehnico-științifice, calitatea produselor și competitivitatea acestora în confruntările internaționale. Înalta calitate a execuției, precizia pînă la cele mai mici dimensiuni ale sistemului de măsurare, posibilitatea efectuării unor activități de o mare varietate, sporurile de producție de pînă la 300% — și chiar mai mult — pe care le asigură, efectuarea operațiilor celor mai dificile și în mediile de lucru cu dificultăți ridică statutul robotului la acela al unui element indispensabil al producției moderne.

Introducerea pe scară largă a automatizării și robotizării devine tot mai mult un factor esențial al modernizării economiei românești. În documentele programatice ale partidului nostru, în programul menționat al productivității se acordă o atenție deosebită acestei căi de introducere a progresului tehnic, mai ales prin accelerarea introducerii și extinderii automatizării proceselor de producție în turnătorii, forje, tratamente termice, în metalurgie, chimie, producția mașinilor-unelte, utilajelor tehnologice, mașinilor și utilajelor pentru construcții, mijloacelor și sistemelor de transport și în alte ramuri ale industriei și economiei. În acest an și în cincinalul următor se are în vedere realizarea — respectiv introducerea în condiții de eficiență economică — a roboților industriali la locurile de muncă cu condiții grele și cu un grad ridicat de periculozitate, în care se efectuează operații de sudare, turnare sub presiune, galvanizare, vopsire etc.

În mod concret se poate arăta că în industria metalurgică, de exemplu, va crește gradul de automatizare al proceselor siderurgice prin introducerea mijloacelor moderne de conducere care asigură o productivitate ridicată. De asemenea, liniile de producție vor fi dotate cu instalații și mijloace de control activ al proceselor, pe toate fazele de fabricație, astfel încît să se asigure reglarea automată a parametrilor tehnologici. În industria constructoare de mașini se urmărește fabricația de mașini-unelte specializate cu grad ridicat de automatizare, de linii automate complete pentru prelucrări, asamblări, turnări, care să asigure creșterea competitivității produselor, modernizarea tuturor tehnologiilor de fabricație.

Fabricarea și introducerea în producție a manipulatoarelor, microprocesoarelor, roboților industriali sînt susținute de un

program special, bazat pe analize aprofundate tehnice și economice, prin care să se asigure o eficiență economică ridicată, potrivit imperativelor creșterii productivității, ale maximizării eficienței și calității produselor, ale diminuării consumurilor de materii prime, materiale și energetice. Criteriul energetic, respectiv aprecierea necesității și oportunității la un moment dat a automatizării și robotizării în funcție de consumul de energie ca atare și economia de energie — simplă sau materializată, înglobată — care se obține în raport cu tehnologia înlocuită, devine hotărîtor, cu atît mai mult în condițiile restricțiilor și dificultăților energetice generate pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie. Revenind la problema discutată să amintim că punctul de plecare în elaborarea programului menționat l-a constituit studierea atentă a necesarului de roboți de diferite tipuri, corelîndu-se apoi solicitările beneficiarilor din toate ramurile economice cu producția de roboți, pe diferite etape de realizare a acestora. *)

Calitatea forței de muncă — condiție hotărîtoare

NU trebuie multă teorie și argumente pentru a demonstra că astăzi, mai mult decît oricînd, în condițiile extinderii automatizării, factorul uman joacă un rol cu mult mai mare decît în trecut în funcționarea sistemelor tehnologice. Gradul de valorificare a materiilor prime, consumurile specifice de combustibil și energie, nivelul productivității depind — la dimensiuni de mare amploare — de capacitatea oamenilor care conduc, a acelor care manevrează și controlează angrenajul productiv, de temeinicia cunoștințelor profesionale, de modul în care se valorifică potențialul științific și tehnic încorporat în utilaje, cît și prin profesie. Industria modernă, cu un grad înalt de automatizare și robotizare, constituie un sistem complex, un sistem care nu poate fi redus numai la componentele lui tehnice și materiale. Este imperios necesar ca eforturile financiare făcute pentru asigurarea înzestrării tehnice a muncii la nivelul cel mai înalt să fie însoțite de asigurarea cu forța de muncă de nivel corespunzător. Ignorarea corelației necesare dintre calitatea bazei tehnico-materiale, a tehnologiilor, pe de o parte, și calitatea forței de muncă, pe de altă parte, conduce, cu siguranță, la rezultate de producție necorespunzătoare, la pierderi de valori imense.

În fapt, automatizarea impune nu numai efortul propriu-zis pentru promovarea ei, ci o cunoaștere detaliată a utilajelor, a modului corect de exploatare a acestora, de deservire, și nu în ultimul rînd de întreținere ; ea pretinde muncitorului capacitate de analiză, de decizie, reflex și promptitudine în intervenții ; muncitorul trebuie să fie înarmat cu un mare volum de cunoștințe tehnico-științifice pe care să le reîmprospăteze permanent. Tocmai în acest sens Programul cu privire la creșterea mai accentuată a productivității înscrie ca sarcină majoră ridicarea nivelului de calificare și pregătire profesională, tehnică și științifică a personalui muncitor — calificare și pregătire în directă corelare cu gradul de dotare al industriei noastre, cu exigențele impuse de revoluția științifică și tehnică, de ridicarea la parametri calitativi înalți a întregii activități economice.

Din această perspectivă, pînă la sfîrșitul cincinalului în curs se va încheia reciclarea întregului personal muncitor prin toate formele de reciclare și perfecționare prevăzute de lege. Mai departe, perioada 1986—1987, corespunzător progreselor în planul promovării progresului tehnic, va reprezenta o etapă nouă de perfecționare a pregătirii profesionale ; un accent deosebit se va pune pe însușirea mai bună, mai aprofundată a cunoștințelor necesare conducerii mașinilor, utilajelor și instalațiilor moderne existente în dotarea unităților economice.

Automatizarea și organizarea producției

DATĂ fiind creșterea flexibității de execuție a mașinilor și utilajelor pentru adaptarea la modificările care intervin în fabricația produselor, extinderea pe o scară tot mai largă a microprocesoarelor și roboților industriali pune unele probleme deosebite și sub raportul organizării producției și a muncii. Este evident că trebuie regîndit, că trebuie reorganizat întregul flux tehnologic, iar aceasta pe baze moderne, utilizînd tehnologiile de vîrf, celulele și sistemele flexibile de fabricație formate din mașini-unelte cu comandă numerică deservite de roboți, complexul de operații executate fiind condus de calculator potrivit unui program introdus în memoria acestuia.

Automatizarea, robotizarea nu numai că impun modernizări sub raportul organizării producției. Asemenea procese devin însești condiții necesare ale perfecționărilor organizatorice, ca factori de creștere puternică a productivității muncii. În condițiile actuale, iar acest lucru este pus în evidență de însăși experiența mondială, modernizarea organizării producției se asigură, în mare măsură, prin folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților, a microprocesoarelor. Mai trebuie menționat că folosirea metodelor moderne de organizare trebuie să se realizeze în contextul mai larg al perfecționării producției și a muncii, la toate nivelurile. Constituie toate acestea elemente ale organizării producției și a muncii, ale optimizării fluxurilor de fabricație, astfel încît pe seama acestor procese să se obțină 48% din creșterea productivității muncii în 1985, cca. 46,5% în 1987 și aproximativ 45% în 1990.

Mai departe, cunoașterea în detaliu a stadiilor prin care trec obiectele muncii în procesul de producție este aceea care asigură elementele necesare analizei circulației în timp a materialelor, semifabricatelor și produselor. Pe această bază se pot stabili măsuri de raționalizare în direcția creșterii ponderii operațiilor tehnologice, modificării succesiunii unor operații, prevenirii sau eliminării stadiilor inutile care determină risipa de timp, reducerii duratei de imobilizare în fabricație — premise esențiale pentru creșterea productivității. Totodată, de o utilitate deosebită se dovedesc graficele de analiză a amplasării locului de muncă în ansamblul organizării tehnologice a producției. Pe baza analizei acestor grafice se pot identifica pozițiile ce generează risipa de timp, de suprafețe de producție, de materiale și energie, de mijloace bănești etc., acționîndu-se corespunzător pentru creșterea eficienței.

Pentru sporirea productivității de o mare importanță este acțiunea de polideservire a mașinilor. În scopul de a asigura o concordanță riguroasă între disponibilitățile de timp și fizice ale omului și cerințele de intervenție a acestuia asupra mașinii sînt elaborate ciclograme de polideservire. Acestea exprimă raportul dintre timpul de intervenție al executantului, timpul de funcționare al mașinii și timpul de întrerupere în funcționarea mașinii. În același cadru, o importanță aparte revine metodelor de măsurare și studiere a timpului de muncă necesar executantului, utilajului sau „executantului-utilaj" pentru realizarea unei lucrări ; stabilirii corecte a normativelor de muncă și duratei ciclului de fabricație — bază pentru determinarea capacității de producție a locului de muncă și, în funcție de aceasta, a potențialului general de producție.

NE-AM referit la cîteva din dimensiunile și exigențele sporirii productivității muncii în etapa actuală, demersul nostru fiind localizat în industrie. Se desprinde limpede că sporirea productivității muncii este un proces complex, care impune însemnate eforturi de dotare tehnică, a căror amortizare este decisiv condiționată de calificarea corespunzătoare a forței de muncă, ca și de organizarea superioară a activității. Sînt direcții — subliniate în mod expres în documentele de partid, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — spre care trebuie să se îndrepte cu hotărîre și consecvență preocupările și eforturile colectivelor de muncă din toate unitățile economice.

Ion DUȚU

*) Efect al avantajelor realizate, în ultimii ani pe plan mondial se consemnează o tendință de creștere puternică a producției de roboți. Potrivit unor date, sînt producătoare de roboți industriali Japonia, S.U.A., Suedia, R.F. Germania, Anglia, Franța, U.R.S.S., R.D. Germană etc. Penetrarea cea mai rapidă și mai masivă a roboților industriali se consemnează, pe plan mondial, în industria de automobile, construcții navale, transporturi mașini-unelte și de prelucrare a metalelor etc.

Să notăm și faptul că în următorii ani se estimează o perioadă de profunde răsturnări în ierarhia actualelor tehnologii industriale. În acest sens se poate spune că în timp ce revoluția industrială a demarat cu preluarea de către mașină a efortului fizic al omului, viitoarea etapă va antrena — desigur, pînă la o anumită limită — preluarea de către mașină, în mod nemijlocit, a ceea ce realizau gîndirea și inteligența umană ca atare.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Măsuri la intervenția „R.E."

ARTICOLUL „Diminuarea consumurilor normate de materii prime", publicat în nr. 22/1984 al „Revistei economice", este o sinteză cuprinzătoare a tot ceea ce s-a întreprins în ultima perioadă pe linia bunei gospodăriri, a reducerii consumului de materii prime și materiale și a valorificării lor superioare. Accentul pus pe coeficientul de utilizare, ca indicator principal de mobilizare și control al balanței de materiale, este foarte bine ales. De asemenea, considerăm căile menționate în articol pentru reducerea în continuare a consumurilor materiale ca fiind prioritare, de larg interes, pentru domeniul nostru de activitate. Datorită specificului său, industria articolelor casnice este foarte interesată în valorificarea la maximum posibil a materiilor prime și materialelor utilizate, acestea avînd ponderea principală în structura costului de producție.

Așa cum se arată în articol, Programul de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, combustibili și energie, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor pînă în 1990 mobilizează toate unitățile economice, inclusiv centrala noastră și întreprinderile subordonate. Au fost întocmite și fundamentate în acest sens programe proprii pînă la nivelul secțiilor de producție, iar la nivelul centralei s-a întocmit un program de reducere a normelor de consum la materia primă de bază.

Dorim să menționăm că la omologarea preliminară a produselor noi nu sînt admise decît produsele ce demonstrează prin documentația tehnologică și proiectul de execuție că se pot realiza cu un coeficient superior de utilizare a materialelor în raport cu produsele etalon față de care sînt prezentate. O realizare notabilă, spre exemplu, o constituie reducerea, într-un interval de cinci ani, a greutății medii a mașinilor de gătit cu gaze de la peste 50 kg la circa 36 kg.

Diversificarea gamei de produse metalurgice ar oferi posibilitatea reducerii însemnate a consumurilor materiale în celelalte ramuri. Astfel, asigurarea grosimilor de tablă începînd cu 0,3 mm într-o gamă crescătoare la tabla subțire, din 5 în 5 sutimi de milimetru, ar oferi posibilitatea unor economii substanțiale nu numai în sectorul nostru, ci și în cel al construcțiilor de mașini.

Fără îndoială, avem încă rezerve neexploatate pentru care trebuie să ne mobilizăm atît în ce privește creația de produse și posibilități tehnologice, cît și organizarea mai eficientă a producției prin autogestiune și autocontrol. De aceea, considerăm foarte oportună dezbaterea în alte numere ale revistei, în aceeași manieră sintetică, a problemei reducerii consumurilor materiale.

E. SORESCU
director general adjunct
Centrala mecanică și de articole casnice

Cum se rezolvă problemele sesizate?

ÎN legătură cu articolul publicat în nr. 21/1984 al „R.E." sub titlul „Acțiuni concrete de sporire a productivității muncii", vă informăm că Ministerul Industriei Chimice se preocupă în mod deosebit de asigurarea industriei ușoare în general și a sectorului de pielărie-încălțăminte în special cu materii prime și auxiliare care să confere mărfurilor calități deosebite și aspect plăcut. În acest context, precizăm că în prezent unitățile de specialitate din ministerul nostru livrează cantități importante de materii prime pentru piele sintetică de tip Moldotan, pentru spume și tălpi poliuretanice, adezivi pentru încălțăminte, coloranți, tananți sintetici etc.

Pentru anul 1985 și cincinalul 1986–1990 sînt prevăzute cercetări și asimilări de noi produse care să confere articolelor din piele și încălțămintei noi calități, care să le sporească competitivitatea pe piața internațională și aprecierea pe piața internă. Sînt în curs de cercetare la Institutul Central de Chimie, urmînd să se asimileze industrial, noi produse de gresare pentru piei naturale pe bază de amestecuri complexe de produse naturale și sintetice ce vor da articolelor din piele caracteristici superioare (moliciune, tușeu) similare celor din import; produse de hidrofobizare pentru piei de porcine, velurate, destinate realizării confecțiilor care se poartă în condiții de umiditate mărită și temperaturi scăzute; tananți sintetici de calitate superioară (de tip Irgatan, Tarigan); produse de finisare a pieilor de fețe de încălțăminte pe bază de ceruri autoemulsionabile de tip Prime.

Se vor asimila noi coloranți pentru vopsele de acoperire a pieilor în toată gama de nuanțe ce vor conferi articolelor din piele luciu în nuanțe pastelate.

Se sintetizează și se vor asimila în anii următori noi produse adezive pentru încălțăminte și articole din piele și se va diversifica și mări gama de înlocuitori de piele de tip poliuretanic. Ministerul, prin unitățile sale de cercetare și producție, este preocupat de a pune la dispoziția M.I.U. produse de calitate, în cantitățile și sortimentele solicitate, creînd în acest scop noi unități de producție cum sînt cele de pigmenți și intermediari de la Giurgiu, dezvoltarea fabricii de coloranți de la Codlea, instalații de producere a latexurilor și cauciucurilor sintetice, parafină clorurată, PVC emulsie etc. Se preconizează ca, în cincinalul viitor, să se producă întreaga gamă de coloranți auxiliari și materii prime, care are asigurată în țară baza necesară.

Gh. IONIȚĂ
director în Ministerul Industriei Chimice

★

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Controlul financiar preventiv pe o treaptă calitativ superioară", apărut în nr. 23/1984 al „R.E.", dorim să arătăm că rezultatele economico-financiare ale centralei noastre atestă că organele de conducere colectivă au acționat cu responsabilitate pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a sarcinilor de plan. În centrul preocupărilor s-a situat aplicarea în practică a indicațiilor și orientărilor cu privire la intensificarea eforturilor pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, sporirea acumulărilor bănești prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, economisirea la maximum a combustibilului și energiei, realizarea producției în structura planificată și cu cheltuieli cît mai reduse, de calitate superioară, pentru ca pe poarta întreprinderilor să iasă produse de cea mai bună calitate, care să satisfacă cerințele beneficiarilor interni și externi. Aceste sarcini se accentuează și mai mult în prezent, avînd în vedere cerințele consolidării autogestiunii economico-financiare, ale autofinanțării, care sînt incompatibile cu fenomenele de risipă și proastă gospodărire.

Avînd în vedere importanța ce trebuie acordată acestui control, activitatea respectivă este analizată periodic în C.O.M., unde se stabilesc măsuri concrete, iar în baza programului cadru elaborat de Ministerul Finanțelor pentru perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor împuterniciți să exercite controlul financiar preventiv se prezintă analize de specialitate la care apoi se fac dezbateri deschise.

Considerăm binevenit articolul publicat, el fiind și un semnal pentru conducerile întreprinderilor de a acorda importanța cuvenită acestei activități.

Anton CIOBANU
contabil șef
Centrala industrială de tractoare și autovehicule

Articolele din revistă — larg interes și utilitate

STUDIEM cu multă atenție articolele publicate în paginile „Revistei economice", reținînd informațiile și indicațiile metodologice folosite pentru activitatea curentă. Articolele care apar în revista dumneavoastră, așa cum este și cel apărut în nr. 22/1984 sub titlul „Calcularea și disciplina costurilor în sprijinul reducerii cheltuielilor de producție", prezintă un interes deosebit atît prin atitudinea sa critică față de neajunsurile manifestate în domeniul analizat, cît și prin îndrumările metodologice care se dau pentru îmbunătățirea continuă a activității economice.

Colectivul Combinatului siderurgic Galați a căutat în permanență noi soluții tehnice și organizatorice care, prin aplicare în producție, să asigure înscrierea în sarcinile privind reducerea costurilor de producție. În legătură cu conținutul programului de măsuri opinăm că acesta trebuie să cuprindă măsuri realizabile în condițiile tehnice și materiale de care dispunem și nu simple dorințe.

În acest sens, credem că ar fi bine ca organele de sinteză – C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. – și ministerele tutelare să acorde mai multă atenție și sprijin asigurării condițiilor materiale pentru întreprinderi, pentru acoperirea cu comenzi și contracte ferme și pentru repartizarea la timp și în structura necesară a materiilor prime la nivelul normelor de consum aprobate. Numai astfel programele noastre de măsuri vor prinde viață și vor aduce economiile scontate.

Centrala industrială siderurgică Galați

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Tehnologiile moderne şi reducerea consumurilor energetice

REDUCEREA rapidă şi substanţială a consumurilor energetice reprezintă o problemă prioritară pentru economia naţională, pentru înfăptuirea importantelor obiective de dezvoltare economico-socială stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Importanţa desfăşurării unor acţiuni concertate în acest sens decurge din faptul — atestat şi de experienţa altor ţări — potrivit căruia economisirea resurselor în sens larg reprezintă o cale efectivă de sporire a bazei energetice naţionale, de echilibrare în dinamică a cerinţelor de consum aflate în continuă diversificare cu posibilităţile de a asigura ritmic şi la nivelul optim aceste resurse. În acelaşi timp, reducerea consumurilor reprezintă o acţiune economică de nivel calitativ superior întrucît contribuie la creşterea indicelui de valorificare a resurselor energetice primare, reprezintă un mijloc mai ieftin de sporire pe cale intensivă a bazei energetice naţionale, asigură valorificarea superioară a întregului potenţial naţional de materii prime şi resurse.

În acest proces de mare anvergură şi complexitate, progresul tehnic deţine un loc central. Practic, alături de iniţiativele cu caracter organizatoric ce permit o mai raţională utilizare a energiei (sub diversele sale forme) atît în producţie cît şi la nivelul instituţiilor publice şi al gospodăriilor individuale, rezultate concrete pe linia reducerii consumurilor energetice nu pot fi obţinute fără aportul decisiv al noilor produse şi tehnologii, în ultimă instanţă al unui mod nou de gîndire ştiinţifică, tehnică şi tehnologică. Totodată, din perspectiva stimulării progresului tehnic poate fi pregnant evidenţiată concepţia partidului nostru cu privire la modul de realizare şi efectele economico-sociale complexe ale reducerii consumurilor energetice.

Un prim element care poate fi adus în discuţie este caracterul dinamic al acţiunilor de reducere a consumurilor energetice prin intervenţia activă a progresului tehnic. Într-o fază iniţială (ce a corespuns, sub aspect istoric, manifestărilor concrete ale crizei energetice mondiale) progresul tehnic a fost orientat spre îmbunătăţirea randamentului energetic al unor sectoare de producţie şi tehnologii concrete, spre diminuarea a ceea ce în limbaj de specialitate a fost desemnat drept consum energetic înglobat în produse şi servicii. Cu alte cuvinte, aplicaţii tehnologice asupra unor structuri productive date, care fuseseră create în funcţie de o serie de criterii tehnico-productive în care evaluarea randamentului energetic ocupa un loc modest.

Acest tip de acţiune asupra consumului de energie prin intermediul tehnologiei face loc treptat unei gîndiri noi ce încorporează criteriul energetic în însuşi procesul de modelare a structurilor economice (industriale îndeosebi), de concepere a noilor produse şi tehnologii de fabricaţie. Se întrezăreşte în această tranziţie o nouă concepţie tehnologică şi de eficienţă economică ce îşi stabileşte drept obiective asigurarea unei evoluţii dinamice a producţiei şi în care calculele nu se rezumă la reducerea consumurilor ca atare, ci sînt concentrate îndeosebi asupra eficienţei globale cu care este utilizat acest factor de producţie. Schimbarea de accent apare necesară întrucît acţiunea de reducere nemijlocită a consumurilor energetice este inevitabil limitată ca arie de aplicare (deşi vor exista numeroase noi spaţii de investigare), întrucît structurile productive se modifică neîncetat. În acelaşi timp, constrîngerile asigurării unei calităţi ridicate a produselor, a asigurării competitivităţii se traduc în termeni de reducere a consumurilor printr-o orientare şi o dimensionare cît mai judicioasă a acestora. Apare astfel legitim ca, odată cu performanţele energetice intrinsece ale unui produs sau tehnologie (atît în procesul de fabricaţie cît şi în cel de utilizare), să se ţină seama ca anumite măsuri de reducere a consumurilor de energie să nu se răsfrîngă negativ asupra calităţii produselor, asupra performanţelor ulterioare ale acestora. La nivel global, evaluarea mai nuanţată a eficienţei diminuării consumurilor de energie de diverse categorii se exprimă sintetic prin reducerea acestui indice pe unitatea de venit naţional creată.

Un alt aspect care evidenţiază clarviziunea concepţiei partidului nostru asupra diminuării consumurilor energetice îl reprezintă modul complex în care sînt orientate forţele de cercetare şi inginerie tehnologică. Sectoarele energetice propriu-zise deţin un loc important, dar acestora li se adaugă o serie de sfere conexe înglobate, toate, în politica de reducere a consumurilor ca atare, deci şi a consumurilor materiale. Este surprinsă în această viziune de largă deschidere o corelaţie economică fundamentală, anume faptul că, dintr-un anumit punct de vedere, materiile prime şi materialele reprezintă tot energie, o energie înglobată. Ca urmare, utilizarea atentă, judicioasă a tuturor resurselor materiale, creşterea gradului de valorificare a acestora se constituie implicit în economie de energie.

Din acest unghi, cercetarea naţională este implicată profund şi multilateral în efortul de reducere a consumurilor materiale şi deci şi a celor energetice. Prin tehnologii moderne, prin acţiuni de recuperare şi reciclare a resurselor, prin îmbunătăţirea continuă a parametrilor tehnici ai produselor şi tehnologiilor se realizează importante reduceri de consumuri materiale, de consumuri energetice, se creează condiţiile diminuării ponderii cheltuielilor materiale în produsul social — deci o sporire a eficienţei globale a complexululi economic naţional.

În mod concret, în perioada 1981—1984 cercetarea ştiinţifică naţională a contribuit substanţial la progresul tuturor ramurilor de producţie. Astfel, au fost realizate 18 000 de produse noi şi modernizate (cu circa 8 200 mai multe decît în cincinalul precedent), 5 677 de tehnologii noi şi modernizate, 130 de obiective de automatizare şi mecanizare a proceselor de producţie. Ca urmare, ponderea valorii produselor noi şi modernizate în valoarea producţiei marfă s-a ridicat în anul 1984 la 40%, producţia industrială realizată cu aportul cercetării ajungînd la 14 mld. lei în acelaşi an.

Pentru anul în curs se prevăd creşteri importante ale activităţii de cercetare, dezvoltare, progres tehnic, din cele 3 497 de obiective înscrise în plan (2 016 urmează să se aplice în acest an) numeroase fiind axate pe aspecte ale reducerii consumurilor energetice şi materiale. Repartizate în profil departamental aceste obiective cuprind, între altele : **Ministerul Industriei Chimice** — tehnologii perfecţionate pentru fabricarea izoprenului şi a cauciucului poliizoprenic prin procedeul formaldehidă şi izobutenă ; optimizarea tehnologiei de obţinere a alfametilstirenului ; modernizarea instalaţiei de negru de fum cu reactoare de mare capacitate ; fabricarea butilatului şi ciclo-atului în flux continuu ; **Ministerul Industrializării Lemnului şi al Materialelor de Construcţii** — adaptarea motorului D 111 la acţionarea funicularelor forestiere ; şalandă autodescărcătoare de 68 mc ; **Ministerul Industriei Uşoare** — instalaţie pentru recuperarea energiei termice a gazelor arse de la cuptoarele de topire a sticlei ; **Ministerul Construcţiilor Industriale** — cazane pentru prepararea apei calde funcţionînd cu combustibil lichid, boilere verticale cu dublă serpentină pentru instalaţii solare, centrale termice cu combustibil solid ; **Ministerul Energiei Electrice** — realizarea de noi tipuri de arzătoare, mai economicoase, pentru procesele industriale ; clapetă de reglare tip fluture cu funcţionare pe aer cald ; **Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini** — motor diesel convertibil pentru autoturisme de teren şi autoutilitare, contor mecanic de căldură, corp de iluminat cu vapori de mercur pentru zone de locuit.

În acelaşi timp se prevăd importante acţiuni de recuperare a unor materii prime şi materiale, astfel încît indi-

Structura contribuției resurselor noi și regenerabile de energie la balanța energetică a țării (mii tcc)

	Plan 1985	Prevederi 1990
Total	1 508	5 000
— solară	35	1 100
— eoliană	—	300
— geotermală	105	350
— biogaz	74	250
— biomasă	—	460
— resurse refolosibile	1 294	2 540

cele de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei în acest an, comparat cu 1980, să fie pe ansamblul industriei republicane cu 30% mai mare, din care la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice cu 30,3%, al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini cu 50,5%, al Ministerului Industriei de Mașini Unelte, Electrotehnică și Electronică cu 30%, iar în cazul Ministerului Industriei Chimice cu 32,7%. Dintre obiectivele concrete vizate pot fi amintite : valorificarea ortonitroetilbenzenului de la instalația de nitrare a etilbenzenului, recuperarea zincului din băile de filare a fibrelor artificiale, obținerea de oxid de zinc prin valorificarea hidroxidului de zinc rezidual, realizarea de articole tehnice din mase plastice injectate și presate, din deșeuri, reșaparea anvelopelor tip gigant etc. La acțiunile amintite se adaugă și accentul sporit pus pe perfecționarea normelor de consum, pe dezvoltarea activității de tipizare și standardizare.

Aceste importante concentrări de forțe ale cercetării științifice pe obiective menite să contribuie la reducerea substanțială a consumurilor materiale și energetice vor fi ridicate la noi cote, superioare în viitorul cincinal. Semnificativ este și faptul că alături de direcțiile consacrate — dimensionarea consumurilor prin utilizarea unor tehnologii noi, realizarea de produse cu parametri tehnici superiori etc. — în următorii cinci ani vor interveni cu un aport substanțial sporit sursele noi de energie precum și îmbunătățirea randamentului în funcționarea sistemului energetic național, Astfel, după cum se desprinde din tabel, pe ansamblul surselor neconvenționale de energie, producția va crește de la 1 503 la 5 000 mii tone combustibil convențional (cu creșteri mai puternice în cazul energiei solare, eoliene și a celei obținute din biomasă), ceea ce va conduce nemijlocit la economisirea resurselor energetice primare epuizabile.

În ceea ce privește creșterea randamentului sistemului energetic național se prevede ca, prin elaborarea de noi tehnologii, să se reducă cu 25—30% consumurile tehnologice ale centralelor electrice. Vor fi elaborate, de asemenea, soluții pentru sisteme complexe, integrate, de alimentare centralizată cu căldură a platformelor industriale și a localităților utilizîndu-se centralele electrice de termoficare, centrale termice nucleare, surse noi de energie, energia recuperată. Potrivit planurilor de cercetare adoptate pentru următorul cincinal, se va acționa în direcția valorificării eficiente a energiei în economia națională, elaborîndu-se noi scheme și filiere energetice pe întregul lanț de conversie — de la energia primară la consumatorul final. Vor fi concepute și promovate noi principii și procedee energo-conservative, toate aceste măsuri finalizîndu-se într-o reducere estimată a consumurilor cu 17 mld. kWh și 22 mil. tcc. în anul 1990 comparativ cu 1982.

La un nivel sintetic de exprimare, efortul cercetării naționale va contribui la reducerea substanțială a consumului mediu de energie pe unitatea de venit național — cu 40—42% la energie primară și cu 37—39% la energie electrică în perioada 1983—1990 — fapt care atestă rolul major ce revine progresului tehnic în reducerea consumurilor energetice, în îmbunătățirea indicelui de valorificare a acestui esențial factor de producție.

Cristian POPESCU

Mapamond tehnico-științific

Energia electrică — obstacole și promisiuni

VIITORUL energiei electrice se află sub semnul reducerii continue a consumurilor, se apreciază într-un studiu publicat sub egida institutului american de prognază „Worldwatch". Cauzele sînt îndeobște cunoscute : costurile ridicate ce revin pe unitatea de energie electrică produsă ca urmare a crizei petroliere (în cazul termocentralelor care utilizează petrolul drept combustibil primar), un ritm încetinit în creșterea rețelei de centrale atomo-electrice, amplificarea și diversificarea cererii diferitelor categorii de consumatori, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare ; acestor factori li se adaugă alții, investigați cu mai mare precizie în ultima vreme, cum ar fi de pildă degradarea mediului (se apreciază că termocentralele pe cărbune constituie principala sursă de formare a „ploilor acide", care amenință cu distrugerea importantelor zone de vegetație de pe glob).

În ceea ce privește căile de surmontare a acestor dificultăți, autorul studiului amintește că, pe fondul unei diversități pronunțate privitoare la politicile energetice naționale (determinate atît de condițiile concrete, de abundența sau lipsa unor surse energetice, cît și nivelul de dezvoltare înregistrat) se conturează totuși cîteva direcții mai importante. Un prim aspect se referă la reducerea consumurilor și sporirea eficienței cu care este utilizată energia. Aria de aplicare pare a fi nelimitată. Alături de sfera industrială — în care eforturile se concretizează asupra perfecționării tehnologiilor de fabricație, realizării unor produse cu parametri îmbunătățiți în ceea ce privește deopotrivă energia înglobată și cea consumată în perioada de utilizare — de o anume atenție se bucură și consumul domestic — este drept, cu o pondere mai redusă în consumul total de energie. Astfel, în numeroase țări, ridicarea gradului de izolație tehnică al clădirilor reprezintă un criteriu încă din faza proiectării ; de asemenea, se urmărește reducerea, prin intermediul unor îmbunătățiri tehnologice, a consumului energetic propriu dierfitelor aparate de uz casnic. (Potrivit unor studii, dacă în S.U.A. toate aparatele ar fi înlocuite de tipurile cele mai moderne, consumul energetic s-ar reduce cu 75 000 megavați, ceea ce reprezintă mai mult decît actuala capacitate instalată a centralelor nucleare sau echivalentul a opt ani de creștere a cererii de consum).

O a doua direcție o constituie, potrivit studiului citat, dezvoltarea unei rețele de producere a energiei electrice în unități de dimensiuni mici. Semnificativ este faptul că astfel de unități permit o anumită descentralizare a sistemului energetic național și, mai cu seamă, folosirea unei diversități de surse energetice primare, cele mai multe dintre acestea nepoluante și ferite de riscul epuizării în timp. În mod concret ar fi vorba despre sistemele de producere combinată a apei calde (sau abur) și a energiei electrice, folosirea biomasei, a microhidrocentralelor, a energiei geotermale, eoliene și solare. Privite inițial cu rezerve, astfel de sisteme de producere a energiei electrice (care încorporează în mod preponderent tehnologie avansată) se dovedesc viabile, ponderea acestora în balanțele energetice sporind continuu (tabelul). Bunăoară, în cazul S.U.A. se estimează producerea a 60 000 megavați spre sfîrșitul secolului în timp ce în California se va acoperi 20% din necesar pe această cale, în următorii cinci ani.

În sfîrșit, sînt evaluate și pîrghiile organizatorice și financiare capabile să conducă la reducerea consumurilor energetice. Folosirea unor tarife diferențiate, dimensionate în așa fel încît să stimuleze reducerea consumului în perioadele de vîrf contribuie la o repartizare echilibrată a consumatorilor pe întreg parcursul zilei și elimină cheltuielile impuse de construirea unor capacități suplimentare de producere a energiei electrice.

Evoluția producției de energie electrică obținută din surse neconvenționale în S.U.A. (megawați)

Sursa	1980	1981	1982	1983	1984	Total
Obținerea combinată de electricitate și abur tehnologic	319	844	2818	3211	2531	9723
biomasă	0	235	534	401	616	1786
microhidrocentrale	59	45	63	380	382	929
energie eoliană	76	24	32	340	384	856
energie geotermală	76	80	76	65	203	500
deșeuri agricole și urbane	1	0	0	124	171	296
energie solară	0	0	0	87	16	103
Total :	531	1228	3523	4608	4303	14193

Corelația dintre dimensiunea întreprinderii și eficiența economico-socială a activității acesteia

VALORIFICAREA integrală a potențialului productiv al industriei, utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane în condițiile creșterii complexității fenomenelor economice și sociale obligă la o analiză riguroasă și un spirit creator în adoptarea strategiilor de soluționare, pe baze științifice, a problemelor legate de modernizarea structurilor și ridicarea nivelului de eficiență al ramurilor și subramurilor, prin perfecționarea continuă a formelor de organizare a producției.

Documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. subliniază că o direcție principală a dezvoltării întregii noastre industrii o vor constitui concentrarea și specializarea producției, profilarea cît mai judicioasă a fiecărei întreprinderi în funcție de interesele generale ale economiei, extinderea cooperării între unități și combinarea pentru a realiza o producție de serie eficientă, aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării, a tehnologiilor moderne de fabricație. Această orientare ține seama de corelarea continuă a structurilor și relațiilor cu nivelul forțelor de producție, cu ritmul rapid de introducere a noului sub impulsul revoluției tehnico-științifice contemporane.

Deși după o concepție larg răspîndită, devenită tradițională, aceste forme organizatorice — cu rol determinant în dezvoltarea intensivă a industriei, atît sub raport cantitativ, cît și al mutațiilor calitative necesare — sînt tratate aproape în exclusivitate la nivel macroeconomic, trebuie subliniat că aplicarea lor nu se poate opri la un nivel intermediar al structurii economiei, ci ele se regăsesc în mod explicit și se materializează în cadrul fiecărei subdiviziuni productive a economiei — întreprindere, secție, atelier etc. — sub aspectul unor soluții, metode și forme concrete de organizare a producției și a muncii, ca efecte și rezultante ale cadrului organizatoric creat la nivelul producției sociale. De asemenea, cu toate că necesități de ordin metodologic impun o abordare separată a acestor forme de organizare a producției sociale, în practică realizarea lor generează un sistem foarte complex de corelații și influențe reciproce, a cărui înțelegere și utilizare corespunzătoare este esențială pentru obținerea efectelor avute în vedere prin aplicarea acestor principii organizatorice.

Concentrarea producției

CA UN PROCES — în mod obiectiv necesar — de sporire a potențialului productiv al întreprinderilor prin creșterea în limite raționale a mărimii capacității de producție a unităților productive ce le compun și a numărului acestora, **concentrarea producției** se realizează prin: comasarea unităților productive mici, crearea de noi întreprinderi cu dimensiuni sporite, dezvoltarea întreprinderilor existente. Ea reprezintă un fenomen impus de necesitatea satisfacerii volumului și diversității în continuă creștere a nevoilor sociale, de mărirea dimensiunilor piețelor, de adîncirea procesului de profilare și specializare a unităților productive. Producția pe scară mare reprezintă totodată un puternic factor de eficiență, de progres economic și tehnic.

Caracteristic procesului de concentrare a producției în economia noastră socialistă este faptul că el se realizează în mod planificat, în concordanță cu nevoile reale ale dezvoltării industriei. Analiza datelor statistice privitoare la dezvoltarea industriei în țara noastră demonstrează evidenta tendință de creștere a nivelului de concentrare [1]).

Pentru a se obține o imagine reală și completă a nivelului concentrării producției, este necesar să se ia în considerare, concomitent, un număr cît mai mare de indicatori, folosirea separată a unuia sau altuia dintre aceștia putînd să reflecte uneori în mod deformat realitatea (de exemplu, în condițiile progresului tehnico-științific, indicatorul „număr de personal" dintr-o întreprindere tinde să piardă din importanță și expresivitate, datorită faptului că mecanizarea complexă și automatizarea asigură obținerea de producții mari cu un număr redus de lucrători).

Mărimea scării producției nu este însă un scop în sine, iar concentrarea producției nu trebuie confundată cu gigantismul. Atît calculele economice, cît și experiența demonstrează că **fie subdimensionarea, fie mărirea peste anumite limite a dimensiunilor întreprinderii conduc la diminuarea eficienței economice,** fapt determinat în principal de: dificultatea de a utiliza integral unele capacități mari, mai ales în condițiile instabilității surselor externe de asigurare a materiilor prime și a piețelor de desfacere a produselor; greutăți în asigurarea forței de muncă; rigiditatea tehnologică și adaptarea greoaie la cerințele înnoirii produselor; scăderea calității conducerii, datorită numărului mare de verigi și amplificării excesive a fluxurilor informaționale.

Exprimarea sintetică a dependenței veniturilor și cheltuielilor antrenate de realizarea producției, în funcție de volumul acesteia, evidențiază (vezi fig. 1) o serie de aspecte caracteristice: a) existența unei limite inferioare — Ncri — a volumului (capacității) de producție — dimensiunea minimă pe care trebuie să o aibă întreprinderea pentru a-și asigura funcționarea normală — sub care nu se asigură acoperirea integrală a cheltuielilor făcute pentru realizarea producției, ceea ce duce la funcționarea cu pierderi a unității respective; b) valori ale producției (capacității de producție) mai mari decît Ncri conduc la obținerea de beneficii. Analiza, prin intermediul funcțiilor de costuri, a variației cheltuielilor în raport cu volumul producției

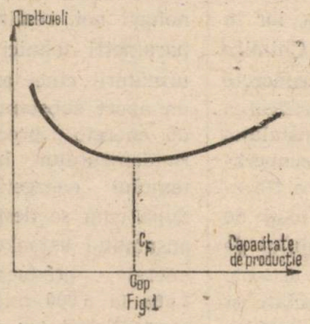

Fig. 1

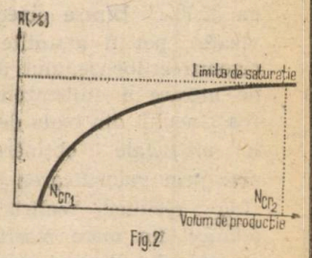

Fig. 2

(fig. 1) arată că acestea înregistrează un minim, dependent de structura și ponderea diferitelor elemente, după care ele tind să se mărească, în special pe seama cheltuielilor cu aprovizionarea și desfacerea, a celor de conducere și a creșterii ratei dobînzilor bancare, a impozitelor etc. Ca urmare, deși volumul absolut al beneficiilor continuă să crească, rata rentabilității — raportul dintre volumul beneficiului și cel al cheltuielilor — își diminuează ritmul de creștere, tinzînd spre plafonarea la nivelul unei limite de saturație (vezi fig. 2). Deci, peste o anumită limită (Ncr2) creșterea volumului producției (mărirea dimensiunii) nu se mai justifică, ea nefiind însoțită de obținerea unor efecte utile pe măsura efortului făcut.

Existența obiectivă a celor două limite dimensionale face ca problema concentrării producției să capete o soluție rațională prin intermediul dimensiunii optime a întreprinderii.

Nivelul optim: caracter dinamic, criterii, factori de influență

TEORIA ECONOMICĂ este de mult timp confruntată cu problema dimensionării optime a întreprinderilor — chestiune complexă, deosebit de interesantă sub raportul modului de abordare și de soluționare; s-au exprimat numeroase puncte de vedere, nu în totalitate convergente, s-a acumulat multă experiență și există o mare cantitate de literatură de specialitate.

Dimensionarea întreprinderilor în condițiile economici noastre socialiste se definește ca **un proces, fundamentat științific, de stabilire a mărimii capacității de producție, a profilului și structurii unei întreprinderi, astfel încît să se realizeze integrarea optimă a acesteia în proporțiile de ansamblu ale producției**

[1]) Astfel, în anul 1982 — ultimul pentru care au fost publicate date statistice în acest sens — **numărul de muncitori** ce revenea, în medie, la o întreprindere din industria republicană era de 2940 (față de 666 în anul 1955); ponderea întreprinderilor mici, cu mai puțin de 500 de muncitori era de 22,4%, în timp ce întreprinderile cu peste 3000 de muncitori reprezentau peste 32,6% din totalul unităților economice din țara noastră. În ce privește **concentrarea fondurilor fixe**, dacă în 1955 numai 8,7% din totalul întreprinderilor de subordonare republicană aveau fonduri fixe de peste 100 mil. lei, în 1982 ponderea acestora a crescut la 72,3%, iar numărul întreprinderilor cu fonduri fixe de peste un miliard de lei a fost de 188 (cca 14% din total). Întreprinderile cu peste 500 de muncitori, care în 1955 reprezentau cca 40% din numărul întreprinderilor, dădeau 78,6% din **volumul producției industriale**; în anul 1982 ponderea lor **numerică** a ajuns la 77,6%, iar a producției realizate la 94,7%. Procesul de concentrare a producției este ilustrat și de **evoluția capacității principalelor agregate și instalații tehnologice.** De pildă, primul furnal construit în anii socialismului (la Combinatul siderurgic Hunedoara) a fost de 450 mc volum util, în timp ce în ultimii ani s-au dat în exploatare (la Combinatul siderurgic Galați) furnale de 1700 mc, apoi de 2700 mc; capacitatea unitară a cuptoarelor electrice intrate în funcțiune în acest interval a crescut de la 5 la 100 tone/șarjă, a agregatelor termoenergetice de la 50 la 330 MW etc.

sociale și în strategia generală de dezvoltare economico-socială a țării. Luarea în considerare a legilor economice ale socialismului — în primul rînd a cerințelor legii dezvoltării planice, proporționale a economiei — impune o abordare sistemică, ierarhizată, care pornește de la optimizarea structurii producției sociale la nivelul de ansamblu al economiei naționale, continuă cu optimizarea proporțiilor și ritmurilor de dezvoltare la nivelul ramurilor și subramurilor industriale și se concretizează în stabilirea mărimii optime a fiecărei unități economice.

Criteriul de optim utilizat cu prioritate îl constituie **minimizarea cheltuielilor de producție,** considerate la scara întregii ramuri, ceea ce conduce la dimensiuni care să realizeze **cel mai ridicat nivel al indicatorilor de eficiență.** Desigur, criteriul de optim nu este singular, iar problema stabilirii optimului nu este simplă. Aceasta presupune în primul rînd identificarea mediului social-economic al întreprinderii, respectiv a condițiilor (cu caracter restrictiv) în care aceasta își desfășoară activitatea și a obiectivelor (criteriilor de eficiență) avute în vedere în procesul de dirijare a activității acesteia. De asemenea, întrucît toți factorii luați în considerare — politici, economici, sociali, demografici, tehnologici, organizatorici etc. — au un caracter dinamic în timp, **dimensiunea optimă a întreprinderii** se cere și ea raportată la o anumită perioadă de timp, **căpătînd la rîndul ei un caracter dinamic.** Acest aspect impune necesitatea promovării, la nivel de ramură, a unor strategii care să asigure încă din faza de proiectare (reproiectare) a întreprinderilor **o stabilitate relativă și un echilibru cu caracter dinamic-previzional, în măsură să permită performanțe superioare și o eficiență maximă pe perioade lungi de timp.**

Înțelegerea corectă a procesului complex de stabilire a dimensiunii optime a întreprinderii necesită explicitarea principalilor factori care concură la determinarea acesteia și care, așa cum s-a mai arătat, pot fi grupați în două categorii : **condiții cu caracter restrictiv** și **obiective** ce se urmărește a fi atinse. Schematic, sistematizarea și interacțiunea acestora pot fi reprezentate ca în fig. 3.

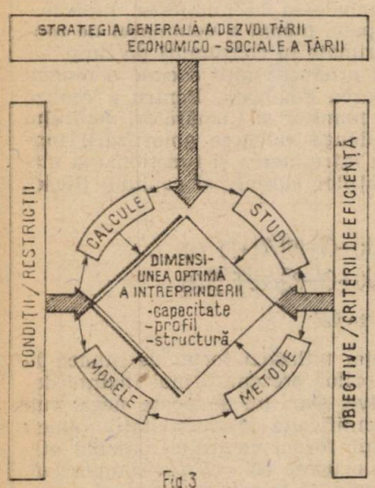

Fig. 3

Schema factorilor care determină dimensionarea optimă a întreprinderii

Detalierea factorilor :

— **Strategia generală a dezvoltării economico-sociale a țării :** progresul tehnico-științific ; politica de investiții ; resurse financiare alocate ; mecanismul economico-financiar ; dezvoltarea în profil de ramură ; dezvoltarea în profil teritorial

— **Obiective / criterii de eficiență :** indicatori superiori de eficiență economică ; adaptare la cerințele mecanismului economic (autoconducere, autogestiune) ; capacitate maximă de asimilare de produse și tehnologii ; calitate superioară a produselor ; valorificare superioară și completă a materiilor prime, materialelor, resurselor energetice ; protecția mediului natural (eficiență ecologică) ; eficiență socială

— **Condiții / restricții :** amplasament ; baza de materii prime (dimensiuni, calitate, stabilitate) și asigurarea cu energie ; tehnologii disponibile ; asigurarea cu forță de muncă ; dimensiunile piețelor de desfacere ; rețeaua de transporturi ; condiții necesare de mediu ; condiții de realizare (durata lucrărilor de investiții) ; tehnica de calcul utilizată

În ce privește **restricțiile,** sînt caracteristice următoarele aspecte : ● **baza de materii prime** utilizate influențează în mod sensibil dimensiunea întreprinderii, atît prin mărimea sa, cît și prin natura materialelor furnizate și prin stabilitatea asigurată. Astfel, în cazul unităților de producere a energiei electrice trecerea de la petrol sau gaze naturale la cărbuni sau șisturi bituminoase duce la creșterea de 2—4 ori a dimensiunilor utilajelor și instalațiilor specifice. De asemenea, eventualitatea neasigurării pentru perioade mari de timp a aprovizionării cu anumite materii prime determină limitarea dimensiunilor obiectivului considerat ; ● **tehnologiile disponibile** pentru a fi aplicate determină în mod substanțial dimensiunile unității industriale. Practic, pentru fiecare tip de tehnologie se pot defini, pe bază de calcule, anumite „praguri de eficiență" pornind de la soluția care poate fi adoptată, un exemplu foarte concludent fiind cel al tehnologiilor de turnare sau al celor de prelucrare pe mașini automate ; ● **dimensiunile piețelor de desfacere** constituie unul din factorii principali care conduc la adoptarea unei anumite mărimi a capacității de producție ; ● **perioada de timp** estimată pentru **realizarea lucrărilor de construcție** a întreprinderii, corespunzînd perioadei de imobilizare a fondurilor, afectează în mod accentuat indicatorii de eficiență ; ● **condițiile naturale de mediu** intervin din punctul de vedere al suprafețelor disponibile, al asigurării cu utilități, al posibilităților de evacuare a substanțelor neutile rezultate în procesul de fabricație, al depozitării producției etc.

O importanță hotărîtoare în definirea dimensiunilor optime ale întreprinderii are asigurarea realizării **obiectivelor stabilite pentru funcționarea corespunzătoare din punct de vedere tehnic, economic și social a unității.** Astfel : ● așa cum s-a mai arătat, **indicatorii de eficiență** — respectiv cheltuielile minime de producție la nivel de ramură ș.a. — constituie elemente prioritare în identificarea soluției optime, iar cea mai mare parte a modelelor de calcul elaborate se bazează pe aceste criterii ; ● aplicarea principiilor mecanismului economic și în primul rînd **asigurarea condițiilor de autofinanțare,** pe baza principiului autogestiunii economico-financiare, influențează direct acțiunile și soluțiile de dezvoltare a unităților industriale ; ● asigurarea **adaptării rapide la cerințele progresului tehnico-științific contemporan,** respectiv asigurarea unui ritm înalt de înnoire a produselor, a tehnologiilor pentru satisfacerea cerințelor pieței trebuie, de asemenea, avută în vedere la stabilirea dimensiunii întreprinderii ; ● între cantitatea de produse realizate de o unitate și nivelul calitativ al acestor produse există, așa cum se cunoaște, o strînsă dependență. Dimensionarea întreprinderii trebuie realizată în așa fel încît capacitatea preconizată să permită **fabricarea unor produse de calitate înaltă, care să valorifice superior și cît mai complet materia primă utilizată.**

După cum rezultă din această succintă prezentare, dimensiunea unei întreprinderi este o mărime dependentă de un mare număr de factori. Nu este, deci, posibil să se stabilească — chiar pentru domenii industriale restrînse — limite fixe ale dimensiunii optime, ci aceasta trebuie determinată prin calcul economic, pornind de la datele concrete de fabricație ale fiecărei grupe de produse ce urmează a fi realizate. Pe baza funcțiilor de costuri, elaborate în cadrul diverselor aplicații, se pot construi modele generale de optimizare a dimensiunilor întreprinderii [2]).

În construcția de mașini, în condițiile tehnicii actuale, ale înnoirii continue a produselor și tehnologiilor, există situații în care dimensiunea optimă a întreprinderii se poate situa la proporții mari, mijlocii și chiar mici (de exemplu : produse de serie mică, produse miniaturizate, produse noi într-o anumită perioadă a ciclului vieții lor ș.a.). De aceea, **o serie de întreprinderi mici și mijlocii se dovedesc rentabile în cooperare cu întreprinderile mari, pentru furnizarea de piese și accesorii, ca și de servicii auxiliare, destinate producției acestora.**

Caracteristic însă pentru industria modernă este faptul că **ponderea principală a producției o dau întreprinderile mari.** Cerința esențială constă în **evitarea concentrării necontrolate** a producției și în **asigurarea profilării raționale** a fiecărei întreprinderi, pe baza fundamentării științifice a dimensiunilor sale optime.

Avantaje tehnico-economice

AVANTAJELE tehnico-economice ale concentrării producției sînt :

a) **creșterea potențialului de concepție tehnico-științifică,** prin asigurarea unor condiții superioare de promovare a activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducere a progresului tehnic ;

b) **crearea condițiilor pentru organizarea producției în flux,** conform principiului de specializare pe obiecte de fabricat, ceea ce permite utilizarea mai eficientă a utilajului și suprafețelor de producție, extinderea formelor de mecanizare și automatizare a producției (prin trecerea — de exemplu — de la turnarea manuală la sol, la utilizarea conveierelor mecanizate, producția realizată pe mp suprafață de hală crește de 2—5 ori) ;

c) **creșterea eficienței introducerii tehnicii noi, mărirea productivității muncii și reducerea costurilor de producție.** La întreprinderile cu un înalt nivel al concentrării producției se schimbă însăși structura investițiilor, și anume, se mărește ponderea fondurilor fixe active (mașini, agregate, instalații) care utilizează tehnologii moderne de înaltă productivitate, în valoarea totală a fondurilor fixe.

prof. dr. ing. Tudor HOMOS
șef de lucr. ing. Dumitru CONSTANTIN
Institutul politehnic București

(Continuare în pag. 28)

[2]) Exemplul unui astfel de model este tratat în lucrarea prof. Em. Dobrescu „Optimul economiei socialiste", Ed. politică, București, 1976.

Perfecționarea unor indicatori statistici ai eficienței utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic

ABORDATĂ într-o concepție științifică, unitară, întreaga problematică deosebit de complexă a eficienței economico-sociale, a creșterii susținute a acesteia, constituie o preocupare majoră a politicii Partidului Comunist Român, subordonată scopului fundamental al producției socialiste, respectiv maximizarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. În acest context, avînd în vedere faptul că, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, **„Pînă în anul 2000 trebuie să obținem o creștere a productivității muncii care să situeze țara noastră printre țările cele mai avansate în acest domeniu"** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1984, p. 34), pe linia preocupărilor pentru intensificarea creșterii productivității muncii în țara noastră, se înscriu, în mod firesc, și eforturile necesare perfecționării indicatorilor statistici ai eficienței utilizării forței de muncă.

Desigur, emiterea oricăror judecăți de valoare cu privire la eficiența utilizării forței de muncă se întemeiază pe folosirea unui **sistem de indicatori,** pe de-o parte de apreciere a eforturilor sau cheltuielilor realizate, iar, pe de altă parte, a efectelor sau rezultatelor obținute. Dar, desprinderea anumitor constatări sau concluzii cu privire la eficiența utilizării forței de muncă este mediată de **suficiența** și **realismul** indicatorilor statistici folosiți în analiza economică. În acest sens ne referim, în primul rînd, la utilizarea în analiză a unui **număr** corespunzător de indicatori statistici, în sensul posibilității construirii unei imagini cît mai complete, iar, în al doilea rînd, la însăși **calitatea informațională** a indicatorilor, respectiv la surprinderea cu maximă fidelitate a realității economice investigate.

Din multitudinea de indicatori statistici ai eficienței utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic, fără îndoială, cel mai sintetic este **productivitatea muncii sociale.** Cu privire la acest indicator dorim să menționăm eforturile făcute de numeroși autori, în direcția unor clarificări teoretico-metodologice. Perfecționarea acestui indicator al rodniciei cu care este cheltuită munca vie și materializată, precum și în general a tuturor indicatorilor statistici, este posibilă atît pe calea îmbunătățirii conținutului informațional și formelor de exprimare deja generalizate în practica determinării productivității muncii sociale cît și pe calea, să-i spunem extensivă, a folosirii unor noi indicatori statistici.

Avînd în vedere că o serie de clarificări, accentuări în legătură cu prima cale a perfecționării indicatorilor statistici vor-fi făcute ulterior, ne propunem ca la început să ne situăm, deocamdată, pe cea de-a doua cale enunțată.

Dacă ținem cont de faptul că producția socială este rezultatul acțiunii unui extrem de mare număr de factori, între care desigur forța de muncă este principala forță de producție a societății, se poate obține o imagine sintetică și în același timp de mare complexitate a productivității integrale a muncii sociale, respectiv atît a muncii vii cît și a celei materializate (muncă vie cheltuită anterior) prin construirea unui indicator statistic adecvat. Acest indicator, prin cuprinderea la numărător a efectelor (rezultatelor) și la numitor a eforturilor(cheltuielilor) ocazionate de utilizarea în producția socială atît a forței de muncă (L) cît și a fondurilor fixe (F) și a altor elemente ale muncii materializate (M — materii prime, materiale, combustibil, energie) ar putea dobîndi formele :

$$W_{im} = Q/L+F+M \quad (1)$$

$$W_{ig} = (Q/L^p+F^q+M^z)^{1/3} \quad (2)^*)$$

Dacă în indicatorul productivității integrale a muncii sociale numărătorul acestuia, respectiv produsul social (Q) este exprimat valoric, numitorul pare să sufere de imposibilitatea unei exprimări omogene. Acest lucru se poate depăși însă prin luarea în considerare, pe de-o parte, a numărului de ore efectiv lucrate de populația ocupată, iar, pe de altă parte, a numărului de ore de funcționare efectivă a fondurilor fixe și respectiv a numărului de ore de muncă consumate. Cu certitudine această modalitate de calcul a productivității integrale a muncii sociale, solicitînd și un efort substanțial pe linia unor clarificări teoretice suplimentare, se întemeiază pe evitarea unor înregistrări repetate, atît la numitorul cît și la numărătorul indicatorului. La nivelul de agregare impus de ansamblul economiei naționale, se poate admite din punct de vedere teoretic existența în economia națională numai a unor procese de aparatură complet automatizate, în care deci L = M = F, fiind posibile, de asemenea teoretic, și situațiile distincte L = F sau F = M ; aceste situații se pot evident întîlni în practică, la nivelul unor locuri de muncă, ateliere sau secții, în anumite unități economice și ramuri de activitate (chimie, construcții de mașini ș.a.). Relația (2) de calcul a productivității integrale a muncii sociale are avantajul unei mai mari fidelități în raport cu structura timpului consumat aferent factorilor L, F, M, comparativ cu relația (1), avantaj care decurge din diferențele de sensibilitate între media aritmetică simplă și cea geometrică ponderată. Acest fapt reiese și prin examinarea datelor tabelului următor, în care s-au folosit date ipotetice :

Tabelul nr. 1

	Q	L	F	M	W_{im}	W_{ig} x)
U/M	unități monetare	unități de timp			unități monetare / unități de timp	
	1000	100	80	70	4,00	2,26

x) p=0,40; q=0,32; z=0,28

O altă modalitate posibilă de calculare a productivității muncii sociale se referă la includerea la numitorul indicatorului, alături de populația ocupată, numai a volumului de fonduri fixe utilizate, ambele exprimate în consumuri de timp. De această dată însă numărătorul productivității sociale a muncii este necesar să cuprindă valoarea adăugată. Pentru a realiza corespondența necesară dintre numitor și numărător, venitului național (V + P) i se poate adăuga valoarea amortizării fondurilor fixe (A), cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajelor (Cîf) și valoarea reparațiilor curente și capitale (Rc,k), în final obținîndu-se relațiile :

$$W_{am} = [(A+Cif+Rc,k)+(V+P)]/(L+F) \quad (3)$$

$$W_{ag} = \{[(A+Cif+Rc,k)+(V+P)]/(L^pF^q)\} \quad (4)$$

(4) toată expresia se ridică la puterea 0,5

Folosirea în analiza eficienței utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic a indicatorilor prezentați mai înainte deține însemnate valențe cognitive. Dar, nu se poate nega, sub nici o formă, conținutul și semnificația productivității muncii sociale exprimată, de regulă, sub forma venitului național utilizat care revine pe o persoană ocupată (W = V/L). Dimpotrivă, punerea venitului național în legătură numai cu numărul populației ocupate sau a personalului muncitor constituie o întregire firească, necesară în cadrul **sistemului de indicatori** ce caracterizează eficiența utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic. Între acești indicatori nu pot să se manifeste relații de superioritate sau de excludere ci relații de complementaritate.

Tocmai ținîndu-se seama de importanța deosebită a acestei forme de exprimare a productivității muncii sociale, acesteia i-au fost aduse o serie de perfecționări. Ele au fost determinate, în esență, de procesul obiectiv al extinderii sferei de cuprindere a activităților creatoare de venit național, atît ca urmare a apariției unor noi activități în divizunea socială a muncii cît și a reconsiderării altora deja existente.

O primă remarcă cu privire la indicatorul venit național utilizat pe o persoană ocupată se referă la numitorul acestuia. Astfel în mod obișnuit se ia în calcul populația ocupată de la sfîrșitul anului, în timp ce venitul național se obține în mod cumulativ în decursul unui an. În acest sens o primă posibilitate de perfecționare a acestui indicator rezidă în includerea la numitor a unui număr mediu anual al populației ocupate, din motive lesne de înțeles. Dar, și în acest caz, numărul mediu al populației ocupate include și persoanele care nu folosesc integral timpul de lucru sau care lucrează sub nivelul necesar al acestuia.

O a doua remarcă este a necesității **completării** imaginii

*) R (2) se poate cu ușurință liniariza prin logaritmare :

$\log W_i = 1/3(\log Q - p\log L - q\log F - z\log M)$;

$p = L/L+F+M$, $q = F/L+F+M$,

$z = M/L+F+M \Rightarrow p+q+z = 1,00$

oferite de indicatorul venit național pe o persoană ocupată, prin luarea în considerare și a timpului de muncă efectiv lucrat, productivitatea muncii sociale exprimîndu-se astfel :

$$W_S = V/L.T \quad (5)$$

Introducerea în practică a indicatorului productivitatea orară a muncii este extrem de necesară și de importantă din mai multe considerente. Astfel, luarea în calcul numai a volumului populației ocupate (L) conduce la „apariția unei productivități aparente a muncii, productivitatea orară avînd un caracter cu mult mai semnificativ asupra aprecierii gradului de folosire eficientă a forței de muncă [1]). Dacă ținem cont de faptul că pe baza indicatorului venit național utilizat pe o persoană ocupată (V/L) are loc atragerea forței de muncă în producția socială, precum și orientarea modificărilor în structura pe ramuri și sectoare de activitate a populației ocupate, în structura pe meserii și profesii a acesteia, productivitatea orară a muncii dobîndește un rol decisiv în comensurarea reală a necesarului de forță de muncă. În acest sens, ignorarea productivității orare a muncii atrage după sine conservarea unor efective excedentare de forță de muncă, în raport cu gradul de utilizare a timpului de lucru. În același timp, fără a avea în vedere gradul folosirii timpului de lucru, abordarea în analiză numai a numărului forței de muncă ocupate ar pune în evidență imposibilitatea eliberărilor, a transferurilor de forță de muncă între diferite unități economice în raport cu nevoile producției sociale sau în cadrul aceleiași unități economice între secțiile, atelierele și locurile de muncă ale acesteia. Pe cale de consecință, unitățile economice manifestă tendința conservării efectivelor de forță de muncă și nu pe cea a eliberării acestora sub impactul modificărilor tehnologice, ale promovării progresului tehnico-științific în economia națională și creșterea mai rapidă pe această bază a productivității muncii. Utilizarea productivității orare a muncii în sistemul indicatorilor de apreciere a eficienței folosirii forței de muncă la nivel macroeconomic este de stringentă actualitate, prin consecințele pe care aceasta le are și care au fost într-o anumită măsură relevate nu numai la nivel macro ci și prin incursiunea făcută anterior la nivel microeconomic.

Deși la nivelul unităților economice, ca urmare a Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 precum și a perfecționărilor recent aduse noului mecanism economico-financiar, se poate opera cu indicatorul ore-om efectiv lucrate este cît se poate de necesară evidențierea acestui indicator și pe ansamblul economiei naționale și a ramurilor sale.

Deoarece, așa cum s-a desprins și dintr-o serie de cercetări recente [2]), la nivel microeconomic se manifestă tendința relevării insuficient de reale a timpului de muncă efectiv lucrat, de regulă în direcția supraestimării acestuia, fapt derivat din dorința conservării forței de muncă existente chiar și în condițiile aplicării formei de retribuire în acord global, este necesară acordarea unei atenții corespunzătoare evidențierii exacte, reale, a timpului efectiv lucrat, de la nivelul locului de muncă și pînă la cel al unității economice.

În continuare, vom sugera posibilitatea perfecționării unor indicatori statistici ai eficienței utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic și pe alte două direcții, ambele fiind puse în legătură cu folosirea în analiza economică a unor indicatori meniți să întregească imaginea oferită de venitul național utilizat pe o persoană ocupată sau / și om-oră lucrată ;

a) alături de economia relativă de forță de muncă, indicator cu „state vechi de serviciu" în analiza economică, o completare poate fi oferită și de indicatorii **efect de eliberare** și respectiv **de antrenare** a forței de muncă, relevați în tabelul următor :

Tabelul nr. 2

				mii pers.
	V_0/W_1	$E_e=(V_0/W_1)-L_1$	$E_a=L_0-(V_0/W_1)$	L_1-L_0
1950-1983	627	-9831	7750	2081

Sursa : calculat pe baza Anuarului statistic al R.S.R., 1984, p. 42—44

— Datele tabelului nr. 2 relevă faptul că numai aproximativ 600 000 persoane ocupate ar fi putut realiza venitul național din 1950 cu productivitatea muncii sociale din 1983 ; astfel, la nivelul anului 1983 s-ar fi putut elibera cca. 9,8 mil. persoane, iar în anul 1950 acest efect de eliberare ar fi condus la antrenarea-reocuparea a circa 7,7 mil. persoane, rezultînd un spor al populației ocupate, în întreaga perioadă, de 2,1 mil. persoane ;

b) apelînd la posibilitățile oferite de analiza diferențială respectiv de metoda creșterilor finite, se pot aproxima coeficienții de elasticitate a venitului național în raport cu forța de muncă și fondurile fixe prin relațiile următoare :

$$l_e=(\Delta V/\Delta L)/(V_0/L_0) \quad (6)$$
$$f_e=(\Delta V/\Delta F)/(V_0/F_0) \quad (7)$$

— Pornind de la relațiile (6) și (7), mai departe se pot determina atît suma cît și raportul coeficienților de elasticitate (le) și (fe) astfel :

$$l_e+f_e=\Delta V[(L_0/V_0\Delta L)+(F_0/V_0\Delta F)] \quad (8)$$
$$l_e/f_e=(\Delta F/\Delta L)/(F_0/L_0) \quad (9)$$

— Suma și raportul coeficienților de elasticitate permit aprecierea efectelor cumulate ale creșterii venitului național atît pe seama forței de muncă ocupate cît și a fondurilor fixe utilizate precum și a interacțiunii acestora sintetizată prin înzestrarea tehnică a muncii ; în acest sens să examinăm datele următoare :

Tabelul nr. 3

	l_e+f_e	l_e/f_e	$(l_e/f_e):(l_e+f_e))\cdot 100$
1950-1983	64,75	38,42	59,34

— Pe baza datelor tabelului nr. 3 se poate evidenția tendința de amplificare substanțială a efectelor eficienței ocupării forței de muncă și utilizării fondurilor fixe la sporirea venitului național aceste efecte fiind de circa 65 ori mai mari în 1983 față de 1950 (le + fe = 64,75) ; dincolo și de alte comentarii ce s-ar mai putea face se poate observa contribuția înzestrării tehnice a muncii la sporirea venitului național, apreciată în efectele cumulate ale factorilor forță de muncă și fonduri fixe, (59,34%).

Indiferent de forma de exprimare a productivității muncii sociale, modalitatea de calcul în unități valorice include așa cum arată și datele disponibile, influența modificării prețurilor de regulă în sensul creșterii acestora ; această creștere se realizează mai ales sub impactul crizei mondiale a materiilor prime și energiei, a trecerii la exploatarea unor zăcăminte aflate tot mai în profunzime și cu un conținut mai sărac de substanțe utile ș.a. Toate acestea evidențiază tendința de scumpire a factorilor de producție. Astfel, este deosebit de necesară amendarea productivității muncii în unități valorice cu indicele prețurilor. Ea creează atît posibilitatea comparabilității datelor cît și apropierea într-o măsură tot mai însemnată de productivitatea fizică a muncii sociale.

În fine, independent de forma exprimării productivității sociale a muncii, respectiv în unități valorice cu luarea în considerare fie a volumului populației ocupate, fie și a timpului de muncă consumat, fie și a altor factori luați împreună cu populația ocupată este posibil ca producția să fie constantă, iar volumul de factori utilizați să crească sau ca producția să scadă într-o măsură mai importantă decît scăderea volumului de factori, astfel încît productivitatea muncii să înregistreze o tendință de regres. Totuși, dacă producția valorică își are corespondent în produse fizice de vîrf, de o înaltă calitate, respectiv competitive pe plan mondial, nu înseamnă deloc că munca socială a fost mai puțin rodnică ci dimpotrivă. Ne apare astfel ca deosebit de necesară ajustarea producției valorice și prin intermediul unor coeficienți de calitate a produselor și care se pot exprima, într-o anumită măsură, prin intermediul prețurilor diferențiate în funcție de calitatea și performanțele tehnic-constructive ale produselor.

Aflată sub incidențele progresului forțelor de producție și a perfecționării continue a relațiilor de producție, economia națională a înregistrat și va înregistra și în continuare ample și profunde **mutații** cantitative și structural-calitative în utilizarea tuturor factorilor de producție în general și a forței de muncă în special. Tocmai aceste mutații determină caracterul obiectiv, permanent deschis al perfecționării tuturor indicatorilor statistici, inclusiv ai utilizării eficiente a forței de muncă.

Pe un plan mai general, perfecționarea continuă a tuturor indicatorilor statistici constituie un aspect definitoriu al activității umane îndreptate în direcția cunoașterii, modificării pozitive și previzionării realității înconjurătoare, laturi inseparabile ale procesului decizional.

Doru MIHALCEA

[1]) Vezi în acest sens dr. Gh. Răboacă „Criterii de evaluare a folosirii forței de muncă", Revista Economică nr. 31, 5 aug. 1983. p. 14—15, în care se analizează în mod sistematic un ansamblu de criterii și indicatori ai folosirii eficiente a forței de muncă.

[2]) Vezi : dr. Gh. Răboacă (coordonator) „Utilizarea eficientă a forței de muncă în industrie", Caiet de studiu nr. 94, București, Institutul de Economie Socialistă, 1983.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii burgheze despre criza economică mondială: evoluţii şi limite (III)

RALIINDU-SE economiştilor care admit natura structurală a actualei crize economice mondiale, J. Lesourne consideră că aceasta este rezultatul combinat atît al dezvoltării autonome a economiilor naţionale (indeosebi ceea ce el numeşte „accentuarea oligopolului social" şi „schimbările care au intervenit în aspiraţiile şi valorile" la care se raportează oamenii), cît şi al presiunilor exercitate asupra acestora de situaţia internaţională (mai ales trecerea de la hegemonia S.U.A. la multipolaritate şi accentuarea interdependenţei dintre ţările lumii). Consecinţele acestei combinări de „presiuni interne şi externe" s-au concretizat, după aceeaşi apreciere, mai ales sub patru forme în care se manifestă actuala criză economică mondială : înlocuirea creşterii susţinute şi relativ continue cu o creştere lentă şi neregulată ; coexistenţa şomajului şi a inflaţiei ; apariţia unei crize a statului-protector ; transformarea accelerată a structurilor productive sub influenţa progresului tehnic, a schimbării sectoriale şi geografice a cererii finale, a creşterii preţului energiei şi a concurenţei internaţionale, schimbare frînată de incertitudinile naţionale şi internaţionale.

Deosebirile care există între gînditorii burghezi în legătură cu explicarea cauzală şi funcţională a actualei crize economice mondiale condiţionează opţiunile lor de politică economică, inclusiv strategiile propuse pentru ieşirea din criză. Evitînd un optimism exagerat, R. Barre îşi exprima totuşi, cu aproape un deceniu în urmă, încrederea în capacitatea economiilor occidentale de a ieşi din criză, în ciuda incertitudinilor legate de instabilitatea sistemului monetar internaţional, apelînd la autoritatea statului burghez contemporan, căruia îi sugerează o politică economică bazată pe un compromis între dirijism şi monetarism [28]).

Referindu-se la economiile din Europa Occidentală aflate „la confluenţa dintre presiunile care decurg din dezvoltarea lor autonomă şi cele care decurg din mediul extern", J. Lesourne are în vedere patru orientări posibile ale politicilor economice şi anume : a) modificarea structurilor productive în funcţie de presiunile externe ; b) prioritatea acordată adaptării la procesele care decurg din evoluţia autonomă a fiecărei economii, ceea ce ar presupune, pe de o parte, limitarea schimburilor externe, iar, pe de altă parte, controlul asupra costului mîinii de lucru, respectiv reducerea remunerării totale, asigurînd finanţarea statului-protector ; c) urmărirea simultană, dar separată, a adaptării la ambele categorii de presiuni şi d) luarea în considerare coerentă a cerinţelor care decurg în mod simultan atît din evoluţiile autonome, cît şi din presiunile externe, elaborînd „compromisuri conştiente" între aceste tendinţe contradictorii. „Viitorul economic al societăţilor europene va fi modelat — scrie J. Lesourne — prin reunirea evoluţiilor autonome şi a presiunilor externe specifice şi numai pornind de la această dublă realitate statele vor avea posibilitatea să elaboreze politici coerente, adică politici capabile să orienteze viitorii posibili în sensul care li se pare de dorit" [29]).

Pe o linie de gîndire asemănătoare, O. Pastré atribuie statului un rol sporit în procesul depăşirii actualei crize economice din ţările capitaliste dezvoltate şi, implicit, de pe tărîm mondial, în două direcţii : pe o parte, în stimularea progresului tehnic (desfăşurarea celei de a treia revoluţii industriale), pentru a rezolva ceea ce el denumeşte contradicţia dintre productivitatea muncii şi nivelul consumului de masă, iar, pe de altă parte, în direcţia desfăşurării unor ample negocieri, atît la scară internaţională (negocieri economice în vederea realizării coordonate a noii revoluţii industriale, respectiv a unor modificări conştiente şi controlate în domeniul diviziunii internaţionale a muncii), cît şi la scară naţională (negocieri sociale) pentru a evita „războiul social", realizînd o mai mare flexibilitate în folosirea mîinii de lucru, rezolvarea ergonomică a condiţiilor de muncă şi sporirea preocupării pentru pregătirea superioară a muncitorilor. Optînd pentru menţinerea structurilor de bază ale captialismului contemporan, autorul citat propune o serie de inovaţii organizatorice care amintesc de logica taylorismului şi fordismului, respingînd alternativa socialistă. „Prin aceste măsuri eu nu vreau să militez în favoarea planificării — scrie O. Pastré —, ci în favoarea unei reflecţii între partenerii sociali şi împotriva unei dezangajări prea puternice a statului. Într-adevăr, statul are de jucat un rol cel puţin în ţările dezvoltate — este rolul pe care îl joacă el în Japonia — : să fie un loc de negociere şi un loc de circulaţie a informaţiei. Din acest punct de vedere, eu cred — mai arată autorul citat, — că nu trebuie dezetatizate economiile dezvoltate, ci poate că trebuie modificat rolul pe care-l joacă statul [30]).

Cele de mai sus arată că viziunea gînditorilor burghezi despre ieşirea din actuala criză economică mondială se bazează pe trei coordonate majore : a) menţinerea structurilor economice fundamentale inerente captialismului (marea proprietate privată capitalistă, monopolistă) şi a implicaţiilor ei (profitul ca stimulent al activităţii economice, incertitudinile legate de dezvoltarea lor haotică), admiţînd, cel mult, modificări în structurile tehnico-economice ; b) sporirea rolului

FIŞE

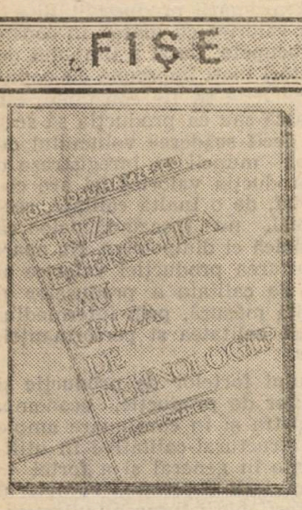

● Ioan Roşu-Hamzescu *a tipărit recent, la EDITURA craioveană „SCRISUL ROMÂNESC", o lucrare consacrată deosebit de actualei probleme a crizei economice mondiale. După cum sugerează şi titlul cărţii „Criză energetică sau criză de tehnologii ?" autorul a structurat analiza asupra realităţii energetice a lumii de astăzi, a evoluţiilor posibile, într-un mod polar. Cu alte cuvinte, omenirea traversează o criză a resurselor energetice sau o criză declanşată de sisteme tehnologice perimate care conduc la o constantă risipire a acestora? Răspunsul autorului este lipsit de echivoc — criza este de natură tehnologică, ceea ce impune un amplu efort de regîndire a unor întregi sisteme tehnologice energo-intensive. În această perspectivă sînt analizate amănunţit toate componentele unui sistem energetic raţional — diversificat şi economicos totodată. Astfel, în capitolul doi al cărţii sînt evaluate resursele neconvenţionale de energie, sub aspectele utilizării tehnologice şi ale accesibilităţii economice. În acelaşi timp, autorul situează analiza problemelor şi concluziile ce decurg în contextul general al relaţiilor economice internaţionale. Un capitol distinct al volumului este consacrat evidenţierii coordonatelor politicii energetice promovate în ţara noastră.*

Iniţiative ecologice

● *Ocrotirea mediului înconjurător şi utilizarea raţională a resurselor naturale reprezintă o sarcină de mare importanţă economică şi socială, soluţionarea ei fiind nemijlocit legată de crearea unor condiţii cît mai favorabile de viaţă pentru generaţiile actuale şi viitoare. Pornind de la aceasta, planul de stat al dezvoltării economice şi sociale a U.R.S.S. pe anul 1985 prevede un complex de măsuri în domeniul respectiv cum ar fi : construirea şi punerea în funcţiune a unor sisteme industriale închise de aprovizionare cu apă şi epurare a apelor reziduale, dezvoltarea unor sisteme avansate de epurare a apelor industriale şi urbane care constituie o etapă importantă a introducerii proceselor tehnologice fără reziduuri sau puţin reziduale.*

Pentru asigurarea purităţii aerului se prevede construirea şi punerea în funcţiune a unei instalaţii pentru reţinerea substanţelor nocive, care va permite să se ridice procentul de reţinere a substanţelor nocive de la sursele staţionare de poluare pînă la 78% ; pentru combaterea eroziunii solului se vor implanta benzi de protecţie forestiere pe o suprafaţă ce depăşeşte substanţial pe cea din anul precedent, se vor desfăşura lucrări de terasare a pantelor şi construcţii hidrotehnice antierozionale.

Politică industrială

● *Într-un interviu acordat publicaţiei „L'USINE NOUVELLE" (nr. 1/1985), actualul ministru francez al industriei şi comerţului exterior,* Edith Cresson, *precizează elementele de strategie industrială concepute pentru anul abia început. Astfel, punctul de pornire îl reprezintă surmontarea dificultăţilor întîmpinate în perioada anterioară şi anume : un nivel scăzut al investiţiilor, eficienţa redusă a acţiunilor de comercializare a produselor, o anume întîrziere în*

statului burghez în ce privește susținerea inițiativelor private și încercarea de coordonare a dezvoltării economice la scară internațională, atît prin intermediul statelor naționale, cît și recurgînd la pîrghii supra- și transnaționale ; c) încercarea de a obține consensul social pentru această linie de dezvoltare pe baza unui amestec de restricții și concesii în raport cu masele muncitoare.

Pe o linie asemănătoare de gîndire se situează și J. J. Servan-Schreiber care, recunoscînd că „Lumea noastră (occidentală — n.ns.) din 1980 se află în pragul dezagregării", crede că ieșirea din criză ar putea fi asigurată prin intervenția crescîndă a statului burghez în economie, prin informatizare și mondializare, ignorînd cu desăvîrșire structurile fundamentale, social-economice ale diferitelor state (relațiile de proprietate) și lupta tinerelor state pentru existență de sine stătătoare și dezvoltarea suverană [31]).

În ciuda marilor deosebiri de păreri care există între economiștii contemporani cu prilejul interpretării actualei crize economice (în primul rînd, opoziția dintre viziunea socialistă și cea liberală), în măsura în care ei „privesc viața prin ochelari colorați" și în funcție de deosebirile însemnate care există între diferite economii naționale, R. Dahrendorf consideră că din discuțiile recente rezultă trei cauze mai importante ale schimbării de direcție pe termen lung a economiei din țările occidentale și anume : dereglarea corelației tradiționale dintre creșterea productivității muncii, a salariilor și nivelul profiturilor (atît datorită inflației, cît și schimbării de atitudine a indivizilor și a organizațiilor sociale) ; creșterea excesivă a rolului statului și a sectorului public (care descurajează investițiile, evident, private și duce la sporirea birocrației) ; rezistența economiilor occidentale la schimbările structurale (datorită sclerozării instituțiilor lor) [32]).

În căutarea unor soluții eficiente și durabile pentru problemele grave pe care le ridică actuala criză economică mondială în fața diferitelor țări europene, R. Dahrendorf respinge atît iluzia relansării economiei mondiale prin transmiterea automată a creșterii economice de la țara care ar putea realiza cele mai bune și rapide performanțe în acest sens (teoria „locomotivei" dezvoltării economice), cît și rețetele keynesiste (neokeynesiste) care și-au dovedit în practică limitele de netrecut. Atenția lui se îndreaptă spre țările mici care au reușit să mențină o stabilitate relativ mai mare a prețurilor (Elveția, Austria) și spre ceea ce s-a numit „economia invizibilă" („fly-by night" economy, „submerged" economy, „black" economy, „the moonlighting" section of the economy etc.), care scapă de sub autoritatea instituțiilor fiscale și în cadrul căreia se caută noi forme și metode de organizare economică în stare să contribuie la diminuarea sărăciei pentru anumite grupuri sociale. Autorul citat recunoaște, totuși, că aceste metode nu rezolvă problemele dificile ale contemporaneității, probleme vădite în proporții de masă.

Recunoscînd dificultățile mari care stau în fața rezolvării acestor probleme, R. Dahrendorf schițează totuși cinci grupe de măsuri care ar putea contribui la îmbunătățirea climatului economic intern și internațional și ar permite continuarea creșterii economice, și anume : ● modificarea radicală a raportului dintre salarii, productivitatea muncii și profituri, pe baza unui contract social (a cooperării sociale și nu a confruntării), astfel încît să se asigure creșterea economică în continuare, finanțarea investițiilor din profit și din economii, precum și înlăturarea șomajului ; ● stimularea restructurărilor din economie prin combinarea judicioasă a unor pîrghii economice diverse, în măsura în care se recunoaște că piața singură nu poate da impulsul necesar și nu poate asigura condițiile care se cer în acest sens ; ● reducerea rolului statului în economie (atît a sectorului public, cît și a cheltuielilor guvernamentale), ca una din condițiile necesare pentru a asigura atît stabilitatea economică cît și creșterea economică ; ● crearea unui climat politic de încredere în ce privește siguranța investițiilor, respectiv stabilitatea normelor economice referitoare la acest domeniu, în ciuda procesului de democratizare ; ● găsirea unei modalități de funcționare a economiei mondiale, în primul rînd a celei europene, ținînd seama de creșterea interdependenței dintre economiile naționale [33]).

În legătură cu această ultimă problemă, autorul constată, evident dezamăgit, nepotrivirea dintre apelul lansat de Gaston Thorn, președintele Comisiei C.E.E. în perioada respectivă, de a spori rolul integrării vest-europene, de a transforma piața comună europeană într-o „locomotivă" a creșterii economice în Europa și în lume, într-un factor responsabil pentru soarta țărilor în curs de dezvoltare, și tendințele izolaționiste ale economiștilor din diferite țări, mari sau mici, membre mai vechi sau mai noi ale Pieței comune. În consecință, el își exprimă regretul că, în ciuda multiplelor eforturi depuse timp de cîteva decenii, „nu există, deocamdată, o politică economică europeană comună", iar „planurile ambițioase de armonizare economică și monetară au eșuat".

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[28]) R. Barre : L'Europe face à l'inflation et à la recession, în vol. „L'Europe des crises", ed. cit., p. 154—155.

[29]) „Problèmes économiques...", ed. cit., Nr. 1 828, 1983 p. 16—17.

[30]) „Problèmes économiques...", ed. cit., p. 30.

[31]) J.J. Servan-Schreiber : Sfidarea mondială, București, Editura politică, 1982, p. 217. 273—302.

[32]) R. Dahrendorf : A little silver lining on a dark horizon, în vol. „Europe's economy in crisis", ed. cit., p. 247—248.

[33]) R. Dahrendorf : Op. cit., p. 252—254

---

ceea ce privește cercetarea științifică și pregătirea cadrelor. În consecință, pentru perspectivă, prioritatea absolută o reprezintă amplificarea efortului investițional, apreciază Ed.C. În același timp, se cere elaborată o concepție mai realistă cu privire la promovarea produselor, politica de stimulare a ofertei nefiind însoțită de măsuri corespunzătoare privind lansarea produselor, impunerea acestora pe piața externă; ca urmare, comerțul exterior a înregistrat un nivel mai scăzut de eficiență, fapt care impune crearea unor rețele de distribuție eficiente, acțiuni publicitare viguroase etc.

Un alt treilea punct de interes subliniat de E. Cresson îl reprezintă ridicarea competitivității cadrelor de conducere la nivel microeconomic. Este vorba, pe de o parte, de crearea unui mediu propice autoselecției, iar pe de altă parte de inițierea unor acțiuni de formare profesională adaptate acestui specific.

Evoluții demografice

● *Efectele economice (dar și sociale și politice) pe care le determină factorul demografic pe termen lung reprezintă principalul mobil al previziunilor asupra evoluției populației în diverse țări. Circumscriind analiza sa la statele din Piața Comună, Michel Louis Levy subliniază în articolul „La population de L'Europe des dix" („PROBLÈMES ECONOMIQUES nr. 1982) situația nefavorabilă care se înregistrează în prezent. Un prim simptom îl reprezintă rata scăzută a sporului natural, care se situează la un nivel mai mic de 0,2% anual. Un alt fenomen, cu implicații de perspectivă, îl reprezintă îmbătrînirea populației: cu un procent de 14,3% ce revine categoriei de virstă de peste 65 de ani, piramida virstelor în aceste state se prezintă într-o structură defavorabilă. Efectele determinate de dezechilibrul amintit se resimt deja, apreciază M.L.L. Indicatorul cel mai sensibil îl reprezintă ponderea populației active în totalul populației — de 42,7% ca medie pentru „cei zece", față de 47,5% în S.U.A. și 48,8 în Japonia. Tendința ca partea inactivă a populației să sporească (ceea ce afectează nemijlocit competitivitatea la nivel național) este întărită de o serie de fenomene inevitabile, cum ar fi prelungirea duratei de școlarizare, precum și de politica de frînare a fluxurilor de imigrare.*

Managementul calității

● *Omniprezenta problemă a calității produselor cunoaște forme noi de soluționare într-un mediu economic puternic competitiv, apreciază* John Macdonald *în articolul* „Managing director should stress long term quality improvement", *publicat în numărul din noiembrie 1984 al revistei INTERNATIONAL MANAGEMENT. Astfel, se constată două mutații semnificative. În planul producției, trecerea de la controlul de calitate (care are un caracter ulterior) spre controlul preventiv care permite reduceri simțitoare alte costurilor*

FIȘE

impuse de creșterea calității. În planul beneficiarilor, consolidarea unei percepții globale a calității produsului (deci care include și serviciile aferente), ceea ce deplasează preocupările furnizorilor de la lărgirea pieței de desfacere la cea a menținerii cumpărătorilor validați prin îmbunătățirea continuă a calității unui produs sau familii de produse.

Aceste noi cerințe, apreciază J.M., au condus la precizarea unor principii în ceea ce privește managementul calității. O strategie a calității pe termen lung ar trebui astfel să cuprindă trei elemente : decizia la nivel de conducere ; educația personalului astfel încît imperativul și mijloacele de ridicare a calității să fie înțelese de fiecare ; implementarea, cu alte cuvinte precizarea modalităților practice de îmbunătățire a calității.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Dezvoltarea și mediul: o interdependență vitală

ESTE un truism faptul că civilizația umană depinde de existența unui mediu ambiant sănătos, iar indiciile unei adevărate crize ecologice, manifeste pe toate meridianele globului, pun în prezent sub semnul întrebării echilibrul pe termen lung al suportului vital al civilizației omenești — Pămîntul. Ca urmare, tot mai numeroase sînt luările de poziție în favoarea adoptării unei politici de utilizare mai rațională a resurselor naturale, de conservare a acestora, de integrare a principiilor ecologice în strategiile de dezvoltare pe termen lung. În unele cazuri, politicile actuale, care reflectă adesea o apreciere necorespunzătoare a resurselor, conduc la măsuri (de exemplu, în domeniul apelor, al solurilor și al pădurilor) care se dovedesc nu numai inacceptabile din punct de vedere al mediului, dar care și subminează baza unei dezvoltări economice durabile[1]).

Problemele mediului înconjurător nu se limitează la poluare. Sfera lor este mult mai largă, înglobînd utilizarea și gestiunea resurselor naturale, conservarea acestora în concordanță cu necesitățile de dezvoltare pe termen lung, cît și problemele urbane — îndeosebi cele legate de calitatea vieții. Chiar dacă majoritatea problemelor au o origine bine localizată, efectele lor se fac din ce în ce mai simțite la nivel regional și global. Consecințele economice și sociale ale deteriorării mediului s-au amplificat în ultimii ani, cuprinzînd, între altele, contaminarea apelor, eroziunea și pierderea fertilității solurilor, deșertificarea, ploile acide și schimbările climatice provocate de creșterea concentrației de bioxid de carbon în atmosferă.

Eroziunea solului — o problemă majoră a zilelor noastre

ÎN CONDIȚIILE în care omenirea are nevoie de cantități sporite de hrană, deteriorarea solurilor, îndeosebi a terenurilor agricole, constituie o problemă de maximă gravitate[2]). Eroziunea solului este un proces natural, dar în prezent el a ajuns la punctul în care depășește cu mult formarea naturală a solului nou[3]). Solul devine treptat tot mai vulnerabil din cauza exploatării lui excesive, menținerii monoculturilor, eroziunii datorată vîntului, dispariției pădurilor și a stratului protector vegetal. Vegetația joacă un rol foarte important în stabilizarea ciclului apei și în conservarea solului, facilitînd evaporarea și asigurînd porozitatea acestuia.

Cînd eroziunea ajunge să depășească formarea solului nou, stratul de suprafață se subțiază, se reduc conținutul de substanțe organice, stratul arabil și capacitatea de aerisire a solului. Deteriorarea generală a structurii solului este însoțită de obicei și de o reducere a capacității de reținere a substanțelor nutritive, ceea ce duce la scăderea productivității. Efectele eroziunii asupra productivității nu pot fi evaluate cu ușurință, deoarece sînt treptate și cumulative. Se poate afirma însă cu certitudine că eroziunea solului nu numai că mărește costurile de producție prin creșterea necesarului de îngrășăminte și combustibil folosit, dar reduce totodată producția agricolă. Date recente estimează pierderile de teren arabil de pe urma eroziunii la uriașa cifră de 25,4 miliarde tone anual la nivelul întregii lumi. Cele mai afectate sînt țările lumii a treia, suprafața arabilă a unora dintre aceste țări (Peru, Indonezia, Etiopia, Bolivia) ajungînd să fie afectată pînă la 50% de eroziune[4]). Deși datele privind fenomenul la nivelul întregii planete nu sînt complete, se poate totuși afirma că deteriorarea calității solurilor constituie o serioasă amenințare la adresa stabilității economice globale. Dacă economia mondială a suportat o creștere repetată a prețului petrolului, specialiștii apreciază că ea nu este pregătită să facă față unei penurii alimentare și mai grave.

În ultimii ani numeroase țări s-au confruntat cu recolte slabe care le-au constrîns să importe mari cantități de produse agricole. Puțini au fost însă aceia care au legat această situație și de procesul de deteriorare a calității solurilor ca urmare a eroziunii. O înțelegere a faptului că degradarea solurilor reduce capacitatea de producție a acestora, ceea ce, la rîndul său, duce la creșterea prețului produselor agricole, fenomen cu efecte economice și sociale dintre cele mai serioase, este absolut necesară pentru adoptarea unei politici globale de conservare a solului, parte integrantă a unei mai largi strategii de conservare a resurselor.

Măsuri conjugate de conservare a resurselor

RESURSELE mediului înconjurător care constituie baz dezvoltării economice și sociale devin din ce în ce mai rar O politică de dezvoltare economică ce nu ține cont de condițiile de mediu, de necesitatea conservării resurselor naturale poate avea consecințe nefaste în toate domeniile. Dorința de a produce cît mai mult, tendințele consumatoriste tind să elimine componenta ecologică din proiectele de dezvoltare. În realitate, ameliorarea mediului și menținerea creșterii economice sînt două obiective compatibile și interdependența dintre ele ar trebui să fie prezentă în planurile de viitor, un progres economic și social durabil nefiind posibil fără conservarea mediului înconjurător. Ca urmare, se impune găsirea unor noi modele de dezvoltare, introducerea unor tehnologii nepoluante, adoptarea unei viziuni globale, interdisciplinare, care să asigure un raport echilibrat între populație, resurse și mediu.

Un prim pas îl constituie, însă, elaborarea unor studii de impact al activităților productive, al diferitelor tehnologii asupra ecosistemelor, care să constituie o bază pentru adoptarea unor strategii pe termen lung de conservare a mediului și resurselor la scară regională, națională și internațională. In această viziune, un program de conservare a resurselor naturale rare la scară mondială se înscrie ca o prioritate a acestui sfîrșit de secol. Viziunea abundenței nelimitate este de mult depășită. Sînt tot mai multe vocile care cer ca în locul ei să fie adoptată o etică a conservării și economisirii. Creșterea continuă a prețului resurselor naturale stimulează, găsirea unor metode mai eficiente de folosire și refolosire a resurselor.

Un alt pas important l-ar reprezenta elaborarea și adoptarea unor noi modele de dezvoltare economică și socială. În țările industrializate, aceasta ar implica o nouă orientare a modului de viață, schimbări în structura consumului, educația în favoarea limitării risipei de resurse. În mod special se impune cu necesitate să se acorde o atenție sporită factorilor sociali, condițiilor de muncă și viață, conservării unor resurse colective, cum sînt apa și aerul. În țările în curs de dezvoltare se face simțită nevoia elaborării unor modele originale de dezvoltare, în consens cu condițiile și interesele naționale, care să evite erorile și excesele țărilor puternic industrializate.

Științei și tehnicii actuale îi revine sarcina reorientării cercetării și dezvoltării pentru găsirea unor noi tehnologii compatibile cu normele de conservare a mediului ambiant, cu cerințele de îmbunătățire a calității vieții. Relevantă în acest sens ni se pare afirmația lui Barry Commoner: „Ca să descoperim costul real al multor avantaje oferite de tehnica modernă, trebuie să căutăm și să evaluăm toate costurile sociale ascunse reprezentate de poluarea mediului. Fiecare decizie cu caracter ambiental implică, așadar, o evaluare comparativă a avantajelor și riscurilor“ [5]).

Concomitent cu imperativul adoptării unor strategii „curative“ menite să rezolve problemele deja existente, o importanță crescîndă o prezintă elaborarea unor strategii de anticipare și prevenire a deteriorării în continuare a mediului și resurselor, intensificarea acțiunilor în favoarea formării unei adevărate conștiințe ecologice, unei etici conservaționiste care se pot dovedi extrem de eficiente în cadrul eforturilor depuse pentru ameliorarea sistemelor naturale care ne susțin.

Este evident că măsurile preconizate necesită amplificarea cooperării internaționale și extinderea rolului organizațiilor prin intermediul cărora această cooperare se poate materializa, în special al Organizației Națiunilor Unite. Multe dintre programele ce se vor adopta vor fi implementate la nivel național sau regional, dar, chiar și în acest caz, ele ar trebui integrate într-un larg cadru global și de perspectivă care să răspundă dezideratului unei dezvoltări economico-sociale stabile și armonioase pe toate meridianele „planetei albastre“.

Valentin NEGOIȚĂ

---

1) „Economie et environnement: interdépendance et compatibilité“, în L'Observateur de L'O.C.D.E., nr. 130, sept. 1984, p. 30—34.

2) Aspecte ale degradării atmosferei, pădurilor, apelor au fost abordate în două articole anterioare apărute în „Revista Economică“ nr. 10 și 21/1984.

3) Lester Brown și Edward Wolf, „Soil Erosion : Quiet Crisis in the World Economy“, Worldwatch Paper, 60, 1984, p. 5.

4) Ibid, p. 20.

5) Barry Commoner, Cercul care se închide, Editura politică, București, 1980, p. 192.

2

Făurirea economiei socialiste unitare în România

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TRECEREA omenirii de la capitalism la socialism reprezintă rezultatul legic al dezvoltării societății omenești. Sub acțiunea legii concordanței relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție, la un anumit stadiu al dezvoltării capitalismului apar necesitatea și posibilitatea înlocuirii relațiilor de producție capitaliste întemeiate pe exploatare și asuprire, cu relații de producție socialiste. Relațiile de producție socialiste fiind de alt tip decît cele capitaliste nu pot apare spontan. Ele se instaurează prin lupta revoluționară a maselor de oameni ai muncii conduse de clasa muncitoare în frunte cu partidul ei revoluționar, prin revoluție socialistă. **Revoluția socialistă reprezintă procesul transformărilor radicale, politice, economice și social-culturale, care duc la lichidarea capitalismului și făurirea socialismului.**

Premisele obiective și subiective ale revoluției socialiste se maturizează în cadrul național, fapt care face ca procesul revoluționar să se realizeze prin lupta forțelor progresiste din fiecare țară. Revoluția socialistă nu poate fi impusă din afară, nu se importă, nu se exportă și nu se desfășoară după tipare unice. Forțele revoluționare din fiecare țară își construiesc noua orînduire în concordanță cu particularitățile istorice și naționale existente.

Diversitatea modalităților de înfăptuire a revoluției socialiste, îmbogățită continuu prin trecerea la socialism a noi și noi popoare, se desfășoară însă pe baza unor legități generale, care exprimă ceea ce este comun, esențial în această operă istorică. Cele mai importante dintre acestea sînt : **instaurarea puterii politice a clasei muncitoare și aliaților ei, lichidarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și a exploatării omului de către om, statornicirea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție prin naționalizarea socialistă și cooperativizarea micilor producători de mărfuri, dezvoltarea planificată a economiei naționale, înfăptuirea repartiției după muncă** etc.

Construirea socialismului în România se bazează pe aplicarea creatoare de către P.C.R. a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concret-istorice ale țării noastre, asigurîndu-se astfel realizarea generalului prin particular.

I. Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

RELAȚIILE de producție socialiste se formează și se maturizează treptat, pe măsura lichidării proprietății privat-capitaliste și a instaurării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, a înfăptuirii altor transformări revoluționare. Relațiile de producție socialiste se caracterizează prin : a) dominația proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, sub cele două forme ale sale (proprietatea socialistă a întregului popor și proprietatea socialistă cooperatistă) ; b) înlăturarea exploatării omului de către om, statornicirea raporturilor de colaborare și întrajutorare tovărășească între membrii societății, pe temelia de granit a intereselor fundamentale comune ; c) repartizarea bunurilor create și a serviciilor în interesul celor ce muncesc, utilizînd un criteriu unic — cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse de fiecare ; consumul bunurilor este în dependență de creșterea producției și productivității muncii, de contribuția directă a fiecăruia la progresul economico-social.

Proprietatea socialistă ca relație economică primordială în sistemul relațiilor de producție socialiste asigură economiei naționale un caracter unitar, putînd fi condusă în mod planificat în scopul creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Proprietatea socialistă generează calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători ai bunurilor materiale și beneficiari ai rezultatelor producției. Ea determină necesitatea obiectivă a participării directe, nemijlocite și responsabile a tuturor oamenilor muncii la gestionarea economică a avutului obștesc, constituind garanția materială a democrației socialiste, în general, și a democratismului economic socialist, în special. Pe baza proprietății socialiste se asigură un vast cadru democratic de participare a poporului la conducerea societății care dă noi dimensiuni democratice edificării societății socialiste. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C.R. — **„sistemul democrației noastre socialiste, care dă expresie voinței și intereselor întregii națiuni și asigură înfăptuirea socialismului cu poporul și pentru popor, își va afirma tot mai puternic forța și trăinicia, superioritatea față de orînduirea burgheză, față de orice orînduire"**.

Relațiile de producție socialiste, fiind în concordanță cu caracterul social al forțelor de producție, stimulează dezvoltarea necontenită a acestora, impulsionează introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, conduc la dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregii economii naționale, asigură ridicarea nivelului de trai, de civilizație materială și spirituală a membrilor societății. Relațiile de producție socialiste oferă posibilitatea manifestării plenare a spiritului creator, a împlinirii personalității umane. Toate acestea demonstrează superioritatea socialismului asupra capitalismului în toate domeniile vieții sociale.

II. Făurirea economiei socialiste unitare în România

CU PATRU DECENII în urmă, la 23 August 1944, a început, sub conducerea Partidului Comunist Român, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Victoria istorică a revoluției de eliberare socială și națională de la 23 August 1944 a deschis calea unor profunde prefaceri revoluționar-democratice și a creat condițiile necesare trecerii la revoluția socialistă.

În strategia sa, partidul nostru a conceput și realizat procesul revoluționar într-un mod unitar, în cadrul căruia au existat mai multe etape cu sarcini bine conturate, care au valorificat de fiecare dată succesele anterioare.

Prima etapă, începută la 23 August 1944, a durat pînă la 30 Decembrie 1947. În cadrul acestei etape s-a asigurat refacerea economiei distruse de război, s-a lichidat moșierimea ca clasă, a fost instaurat la 6 Martie 1945 primul guvern revoluționar democrat cu profund caracter muncitoresc-țărănesc, trecîndu-se la înfăptuirea unor importante reforme economico-sociale, cu caracter anticapitalist : reforma agrară din martie 1945, etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit, înființarea oficiilor industriale, înfăptuirea programelor industriale, realizarea reformei monetare etc. Toate acestea au asigurat punerea în slujba puterii populare a principalelor pîrghii economice ale țării. O importanță deosebită pentru transformările revoluționare din această etapă a avut-o Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a elaborat programul transformărilor democratice, trasînd ca obiectiv principal pentru refacerea și dezvoltarea economică a țării trecerea la industrializarea socialistă.

Pe fundalul profundelor transformări democratice și a schimbării radicale a raportului de forțe, la 30 Decembrie 1947, o dată cu abolirea monarhiei și cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii, începe o nouă etapă, **etapa înfăptuirii sarcinilor revoluției socialiste a construcției noii societăți.** În cadrul acestei etape, care durează pînă în cincinalul 1961—1965, a fost făurită economia socialistă unitară, generalizîndu-se relațiile de producție socialiste la scara întregii economii. Un prim moment în crearea relațiilor

de producție socialiste l-a constituit naționalizarea principalelor mijloace de producție, înfăptuită la 11 Iunie 1948.

Naționalizarea socialistă înseamnă desființarea de către statul socialist a proprietății private a claselor exploatatoare asupra principalelor mijloace de producție și trecerea lor în proprietatea întregului popor. Se înlătură astfel contradicția fundamentală a capitalismului, dintre caracterul tot mai social al producției și însușirea privat capitalistă a rezultatelor ei și se realizează concordanța obiectiv necesară a relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție. Desființînd marea burghezie industrială și financiară, naționalizarea socialistă a principalelor mijloace de producție a însemnat o realizare esențială pe calea făuririi bazei economice a socialismului, a înlăturării exploatării omului de către om.

Socialismul presupune victoria relațiilor de producție socialiste în întreaga economie. De aceea, un alt obiectiv important al politicii partidului în această etapă l-a constituit transformarea socialistă a agriculturii. **Cooperativizarea agriculturii reprezintă procesul unirii de bunăvoie a micilor producători agricoli în unități cooperatiste, bazate pe proprietatea socialistă cooperatistă asupra mijloacelor de producție.** Conceput, organizat și îndrumat de către partid, procesul cooperativizării a însemnat lichidarea exploatării omului de către om și instaurarea relațiilor de producție socialiste în agricultură, așezarea acestei ramuri de bază a economiei naționale pe temelia marii producții socialiste. S-a format o clasă socială nouă, țărănimea cooperatistă, ridicîndu-se pe o treaptă superioară alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

Încheierea cooperativizării agriculturii în cursul cincinalului 1961—1965 a marcat **făurirea economiei socialiste unitare** și, o dată cu aceasta, victoria deplină și definitivă a socialismului în țara noastră. **Victoria deplină și definitivă a socialismului înseamnă lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om, generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională și crearea unor astfel de condiții pe plan intern și extern care să facă imposibilă restaurarea capitalismului.** Prin victoria deplină și definitivă a socialismului economia României a devenit o economie socialistă unitară.

III. Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste și trăsăturile ei

CONSTRUIREA socialismului presupune pe lîngă făurirea relațiilor de producție socialiste dezvoltarea continuă a forțelor de producție. De aceea, un obiectiv major a politicii partidului nostru în perioada făuririi economiei socialiste unitare l-a constituit crearea bazei tehnico-materiale proprii noii societăți, sarcină realizată în procesul industrializării socialiste.

Baza tehnico-materială este formată din totalitatea mijloacelor de producție, inclusiv elementele științei, privite în legătura lor organică și formînd împreună aparatul de producție al societății. Fiecare orînduire socială preia baza tehnico-materială de la societatea anterioară, pe care o dezvoltă și o perfecționează spre a-și făuri astfel propria sa bază tehnico-materială.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă dominantă în toate ramurile economiei naționale, în care rolul conducător revine industriei, întemeiată pe tehnica modernă și bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Axată pe creșterea considerabilă a rolului științei ca forță nemijlocită de producție, pe progresul tehnic rapid și multilateral, ea determină dezvoltarea ascendentă și echilibrată a economiei naționale, conduce la creșterea calității vieții întregului popor, implicînd în același timp un înalt nivel de pregătire și calificare a oamenilor muncii.

Trăsăturile esențiale ale bazei tehnico-materiale pe care o creează treptat socialismul sînt : a) se dezvoltă în mod planificat ; b) prezintă un înalt grad de concentrare a producției ; c) are un nivel tehnic superior ; d) generează un grad înalt de specializare și cooperare în producție ; e) valorifică superior resursele naturale ; f) este repartizată rațional în profil teritorial.

Veriga principală a procesului de făurire a bazei tehnico-materiale a socialismului pentru țările care au moștenit de la capitalism o stare de înapoiere economică este industrializarea socialistă. Situînd în centrul politicii sale economice industrializarea socialistă, Partidul Comunist Român a demonstrat importanța hotărîtoare pe care o are acest proces în lichidarea stării de înapoiere economică moștenită de la capitalism și în asigurarea dezvoltării rapide și armonioase a economiei naționale. Așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „dacă nu am fi realizat o asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată într-o stare de înapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru"** (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1982, p. 82). Ca rezultat al industrializării socialiste, România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială și a devenit o țară industrial-agrară cu o industrie puternică și o agricultură în plin progres.

IV. Consolidarea societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale

CONGRESUL al IX-lea al P.C.R. a definit **cincinalul 1966—1970 ca o etapă a consolidării societății socialiste și a bazei sale tehnico-materiale.** Veriga principală a dezvoltării economico-sociale a constituit-o continuarea neabătută a politicii de industrializare a țării, prin crearea de noi ramuri industriale moderne, de înaltă tehnicitate și eficiență. Pe temeiul dezvoltării industriei a sporit puternic baza tehnico-materială a agriculturii, accentuîndu-se procesul de dezvoltare intensivă a acestei ramuri a economiei naționale. S-a organizat în forme noi activitatea de cercetare științifică, asigurîndu-se asimilarea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii. S-a perfecționat învățămîntul de toate gradele, realizîndu-se mai buna integrare a acestuia cu cercetarea și producția.

Pe baza hotărîrii Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967, au fost luate o serie de măsuri cu privire la toate laturile principale ale organizării și conducerii vieții economico-sociale : îmbunătățirea organizării și conducerii unităților economice ; reorganizarea unităților administrativ-teritoriale ; perfecționarea sistemului de planificare ; perfecționarea activității organelor de partid și de stat ; îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție ; perfecționarea democrației socialiste și în primul rînd a celei economice etc.

Înfăptuirea cu succes a obiectivelor planului cincinal 1966—1970 a avut drept rezultat consolidarea societății noastre socialiste și crearea premiselor trecerii la o nouă etapă, calitativ superioară, de dezvoltare a socialismului pe propria sa bază — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

V. Realizările obținute de România socialistă în dezvoltarea economico-socială

ROMÂNIA era în trecut o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic. Agricultura, ramură dominantă a economiei naționale, era înapoiată, iar industria disproporționat dezvoltată dădea o producție scăzută. Cu toate realizările obținute în anii construcției socialismului, țara noastră nu a putut lichida într-o perioadă scurtă grava înapoiere economică moștenită. Tocmai aceste realități le-a avut în vedere partidul nostru, cînd a apreciat la Conferința Națională din 1972 că România, depășind stadiul de țară slab dezvoltată, continuă să fie o țară în curs de dezvoltare. Mărețele realizări obținute în anii construcției socialismului și mai cu seamă în ultimele cincinale au făcut ca **România să devină astăzi o țară industrial-agrară, aflată în pragul mediei dezvoltări, cu o industrie puternică și o agricultură modernă în plină dezvoltare.** În comparație cu anul 1945 producția industrială este de peste 100 de ori mai mare, iar producția agricolă a crescut de peste 7 ori. S-au dezvoltat puternic toate celelalte ramuri ale economiei naționale, au înflorit pe noi temelii învățămîntul, știința, cultura — factori fundamentali ai progresului economico-social. În această perioadă fondurile fixe au crescut de peste 16 ori, produsul social de peste 23 de ori, iar venitul național de peste 32 de ori. **În aceste condiții decalajele economice s-au redus considerabil, urmînd ca în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate ele să fie atenuate treptat și în final lichidate.**

Așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și în perioada de perspectivă va asigura ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, va duce la întărirea tot mai puternică a statului nostru socialist, a forței economice și sociale a societății noastre. **În centrul eforturilor întregului popor se va situa consolidarea tuturor realizărilor obținute, întărirea pozițiilor României de țară mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată.**

asist. univ. P. A. GOGA

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt legitățile generale ale revoluției socialiste ?

2. Care sînt principalele trăsături ale relațiilor de producție socialiste ?

3. Ce se înțelege prin economie socialistă unitară ?

4. Ce este baza tehnico-materială a socialismului și care sînt trăsăturile ei ?

DIVERGENȚE ȘI DISPUTE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

TĂRILE occidentale sînt confruntate în ultimii ani cu probleme de o amploare necunoscută înainte de 1974, dificultăți accentuate pe fondul împletirii aspectelor ciclice și structurale ale crizei economice. În sfera relațiilor comerciale internaționale, criza a stimulat sporirea practicilor protecționiste, constituind totodată sursa principală a ascuțirii contradicțiilor în comerțul internațional. De asemenea, dezvoltarea inegală și în salturi a țărilor capitaliste, desincronizarea ciclurilor economice naționale în ultimul deceniu, caracterul eterogen al politicilor economice promovate de guvernele țărilor occidentale alimentează contradicțiile din comerțul intercapitalist. Dezechilibrele de balanță dintre principalele puteri comerciale S.U.A., Japonia și Piața comună și tendința unor țări de a-și menține cu orice preț, pe bază de subvenții guvernamentale, o serie de ramuri economice devenite ineficiente și necompetitive constituie, în esență, principalul motiv al introducerii de noi măsuri protecționiste.

În sfîrșit, dezechilibrele economice globale și presiunile structurale majore rezultate din diferențele existente în modul de adaptare și în eficacitatea utilizării resurselor materiale, umane și financiare au determinat noi țări să treacă la măsuri protecționiste.

Într-adevăr, protecționismul a căpătat o dimensiune mondială, relevată de faptul că, în prezent, 40% din comerțul internațional este afectat de bariere netarifare. Arsenalul instrumentelor protecționiste disponibile s-a extins de la așa-zisele acorduri de autolimitare la export pînă la acorduri de regularizare a comercializării, aranjamente sectoriale de piață în domeniul siderurgic, textil, agricol, reglementări tehnice, proceduri antidumping și subvenționarea exporturilor. Se constată o tendință din ce în ce mai pronunțată de eludare a reglementărilor internaționale convenite prin negocieri multilaterale, desfășurate pe parcursul a peste 30 de ani. Potrivit cotidianului britanic „Financial Times", în 1981, de exemplu, restricțiile impuse în concordanță cu prevederile G.A.T.T. afectau un volum de schimburi în valoare de numai 2,5 miliarde dolari, în timp ce restricțiile introduse în afara prevederilor acordului se răsfrîngeau, în același an, asupra unui volum de comerț de 60 miliarde dolari.

Eludarea reglementărilor internaționale ia uneori forma acordurilor bilaterale, în condiții ce lezează interesele comerciale și economice ale statelor rămase în afara respectivelor aranjamente. De multe ori, prin asemenea măsuri, statele dezvoltate inițiatoare urmăresc de fapt să-și asigure o evoluție controlată a fluxurilor comerciale, limitînd ritmul de creștere a importurilor.

Ultimii ani au evidențiat ascuțirea contradicțiilor comerciale în cadrul „triunghiului" C.E.E. — S.U.A. — Japonia, o dată cu agravarea disensiunilor chiar între țările aparținînd aceleiași grupări economice. Existența și funcționarea Pieței comune s-au bazat încă de la început pe elemente puternice de discriminare în relațiile economice internaționale, care, în condițiile creșterii importanței organizației în economia și comerțul mondial, au accentuat fricțiunile cu principalii săi parteneri și au generat chiar momente de tensiune, greu sau imposibil de aplanat. Astfel, deficitele crescînde în balanța comercială a Pieței comune cu Japonia provoacă reacții tot mai vii în țările C.E.E., cu atît mai mult cu cît exporturile japoneze vizează și sectoare comunitare „sensibile", ceea ce pune în dificultate industriile naționale respective. Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie autoturismele, domeniu în care Japonia deținea, încă în 1982, 4,4% din importurile totale ale țărilor C.E.E., în timp ce ponderea Comunității în importurile totale japoneze de autoturisme reprezenta numai 0,8%. Rezultatele modeste obținute în negocierile duse pînă în prezent determină Piața comună să exercite în continuare presiuni crescînde în scopul limitării exporturilor japoneze, precum și pentru a obține o deschidere mai largă a pieței nipone în favoarea produselor manufacturate și agricole provenite din țările Pieței comune.

În absența unor rezultate concrete în acest sens, se apreciază că în 1984 deficitul comercial al C.E.E. cu Japonia s-a majorat față de anul 1983, pentru a ajunge la circa 12 miliarde dolari (10,4 miliarde de dolari în 1983). Pentru 1985, negocierile aprinse purtate la sfîrșitul anului trecut între oficialitățile comunitare și cele nipone au condus la un acord privind moderarea exporturilor japoneze de anumite produse pe piețele țărilor comunitare. Măsurile convenite în vederea moderării exporturilor japoneze în C.E.E. în 1985 se referă la : autoturisme, electrocare, autoutilitare, mașini-unelte, motociclete, ceasuri cu cuarț, aparate și tuburi de televiziune și magnetoscoape. De asemenea, autoritățile nipone și-au reînnoit angajamentul de a lua noi măsuri privind facilitarea importurilor din țările comunitare.

Balanțele comerciale ale țărilor Pieței comune înregistrează, de asemenea, deficite importante în relațiile cu S.U.A. Accentuate îndeosebi după criza energetică, aceste deficite au la bază, în mare măsură, importurile sporite de materii prime industriale, în special cărbune, și produse agricole (soia și furaje). În același timp, S.U.A. au adoptat unele măsuri vizînd protejarea propriilor industrii naționale confruntate cu dificultăți, ceea ce a afectat exporturile unor ramuri din țările comunitare, aflate ele însele în criză (siderurgia, industria încălțămintei ș.a.). Este adevărat că în anii 1983 și 1984 s-a înregistrat o anumită reducere a deficitului comercial al Pieței comune cu Statele Unite. Faptul în sine nu reprezintă, însă, atît o deschidere a pieței americane pentru produsele comunitare, cît mai ales efectul creșterii puternice a cursului dolarului în anii respectivi și relansarea însemnată a cererii interne în S.U.A.

O a doua sferă de contradicții este determinată de decalajul tehnologic, care se soldează, pentru Piața comună, cu deficite în creștere ale balanței sale de import-export tehnologic cu S.U.A. La sfîrșitul anului 1984, contradicțiile comerciale dintre S.U.A. și C.E.E. au reizbucnit cu putere, în urma deciziei autorităților americane de a bloca importurile de tuburi și țevi din oțel provenite din țările comunitare, ca urmare a nerespectării de către exportatorii din țările C.E.E. a acordului de autolimitare încheiat în 1982. Reprezentanți ai Comisiei executive a Pieței comune, în plîngerea adresată Consiliului G.A.T.T., au evaluat deja la circa 80 milioane dolari prejudiciul cauzat exportatorilor din țările comunitare, numai într-o singură lună — decembrie 1984 — prin interzicerea importurilor de tuburi și țevi în S.U.A. În condițiile în care autoritățile americane nu revin asupra deciziei lor, Comisia C.E.E. a anunțat deja luarea unor măsuri de retorsiune față de exporturile S.U.A. în C.E.E.

Asistăm totodată la recrudescența neînțelegerilor pe plan comercial dintre S.U.A. și Japonia. Astfel, S.U.A. „reproșează" Japoniei caracterul prohibitiv al barierelor netarifare (în special normele de securitate, poluare, procedurile de testare și de omologare a produselor), precum și „ofensiva" prea puternică a exporturilor japoneze pe piața americană, surse principale ale deficitului comercial în creștere înregistrat de S.U.A. pe această relație ; în perioada 1980—1983 deficitul comercial american în schimburile cu Japonia aproape s-a dublat, de la 10 miliarde dolari la 19,5 miliarde dolari, iar în 1984 acest deficit a ajuns la circa 30 miliarde dolari. Recentele negocieri americano-nipone s-au soldat cu rezultate modeste, partea japoneză acceptînd limitarea voluntară a exporturilor de automobile pe piața S.U.A. și studierea posibilității de a majora unele importuri de produse agroalimentare din S.U.A.

În ultimii ani, tot mai frecvente sînt contradicțiile comerciale între țările aparținînd Pieței comune. Exemplele sînt numeroase și se referă la : acuzațiile a-

dresate de Franța autorităților vest-germane privind aplicarea de norme și de standarde tehnice excesive la importul de mașini-unelte, de produse electronice și electrotehnice ; acuzațiile aduse Angliei pentru strictețea excesivă a normelor fito-sanitare aplicate la importul de produse lactate din Franța, așa-numitele războaie ale oilor și ale cărnii de ovine, între Franța și Anglia și al vinului între Franța și Italia.

O nouă caracteristică a contradicțiilor actuale în comerțul interoccidental este dată de rolul sporit al factorului politic în determinarea și accentuarea unor noi focare de neînțelegeri între partenerii occidentali. Un exemplu în acest sens îl constituie conflictul dintre S.U.A. și C.E.E. privind livrările de tehnologie de vîrf către țările socialiste. Embargoul tehnologic decretat în mod unilateral de către S.U.A. față de firmele vest-europene care fabricau, sub licență americană, materiale destinate conductei de gaze naturale ce leagă Siberia de Europa de Vest a constituit mult timp un alt „măr al discordiei" politic și comercial între S.U.A. și C.E.E. și care, deși rezolvat în ultimă instanță, lasă să se întrevadă divergențele puternice de opinii ce există între S.U.A. și partenerii comunitari.

Efectele contradicțiilor comerciale intercapitaliste și ale protecționismului — ca formă de exprimare a acestora — asupra economiilor occidentale sînt multiple. Se poate vorbi despre apariția de dificultăți în aplicarea de ajustări structurale în înseși țările care au adoptat politici comerciale protecționiste. După zece ani de protecționism promovat atît de C.E.E., cît și de S.U.A. în sectorul siderurgic, în industria textilă, în industria autoturismelor și în industria electronică se menține aceeași criză sectorială, datorită conservării unor structuri învechite, în condițiile concurenței exercitate de produsele japoneze mult mai competitive [1]). Astăzi se fac tot mai mult referiri, în cercurile de specialitate occidentale, la faptul că singura soluție permanentă pentru economiile vest-europene față de așa-zisa „problemă japoneză" o reprezintă — așa cum arăta însuși directorul general al G.A.T.T. — nu înăsprirea protecționismului, ci creșterea productivității muncii în ramurile respective la nivelul celei realizate în industria japoneză.

Un alt efect îl constituie necesitatea sprijinului sporit al guvernelor occidentale în stabilirea priorităților industriale. Japonia, Franța, R.F. Germania se preocupă de elaborarea unor veritabile programe naționale, urmărind creșterea competitivității ramurilor tradiționale (industria textilă, siderurgică și a autoturismelor), paralel cu dezvoltarea celor noi (industria calculatoarelor, semiconductorilor, aviatică, a centralelor nuclearo-electrice, mașinilor-unelte, roboților, produselor opto-electronice și telecomunicațiilor).

În cazul produselor supuse barierelor netarifare, se află în plină evoluție un proces de transferare a unor capacități de producție către țările în curs de dezvoltare, pentru a evita aceste restricții comerciale. Exemplul cel mai concludent îl oferă Japonia care, pentru a eluda măsurile protecționiste aplicate de S.U.A. și C.E.E. la importul de rulmenți — spre a lua un singur caz — și-a transferat importante capacități de producție din industria respectivă în Singapore, beneficiară de preferințe vamale din partea Statelor Unite și Pieței comune.

Efectele negative ale ascuțirii contradicțiilor în comerțul interoccidental și implicit ale proliferării măsurilor protecționiste de către guvernele țărilor capitaliste se propagă, în structura actuală a diviziunii internaționale a muncii, și asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și țărilor socialiste, proces de natură să afecteze pozițiile acestora pe piețele respective.

Tendința de evitare a cadrului global pentru negocieri comerciale face ca aplicarea măsurilor protecționiste și proliferarea lor în numeroase sectoare ale comerțului mondial să frîneze diversificarea structurii productive a țărilor în curs de dezvoltare, limitînd posibilitățile de export ale acestora din urmă pe piețele țărilor dezvoltate.

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România este vital interesată în restabilirea unor relații democratice, de egalitate și echitate între state în domeniul comerțului internațional, care să țină seama de necesitatea ca țărilor în curs de dezvoltare să li se asigure un tratament preferențial, avînd în vedere că pentru ele exportul, comerțul exterior reprezintă o componentă de bază a procesului de reproducție, o condiție a reducerii distanței care le separă de statele dezvoltate. Subliniind că extinderea conlucrării, participarea la diviziunea internațională a muncii constituie o necesitate obiectivă pentru toate națiunile, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„în acest spirit este necesar să se renunțe la orice măsuri economice discriminatorii, să se renunțe la politica sancțiunilor economice împotriva unor țări și grupări de țări".**

Carmen DAMȘA
Cornel ALBU

[1]) În același sens, interesant ni se pare de relevat unele aspecte cuprinse într-un raport prezentat de Comisia S.U.A. pentru comerț internațional, în vara anului 1982, asupra efectelor produse în economia americană de limitarea „voluntară" a importurilor de produse siderurgice. Astfel, introducerea limitării voluntare a exporturilor de produse siderurgice în S.U.A. a condus, într-un interval de 6 ani, la reducerea importurilor americane cu 19,04 milioane tone și la creșterea producției americane cu 3,7 milioane tone.

Dimensiunea întreprinderii

(Urmare din pag. 19)

Concentrarea producției permite utilizarea unor mașini și instalații de mare productivitate, ceea ce conduce la o reducere considerabilă a investiției specifice, respectiv a cotei de amortizare care se decontează pe fiecare produs fabricat.

Fig.4

În diagrama din fig. 4 se prezintă variația investiției specifice, în funcție de mărimea capacității de producție (Cp) : Is = I : Cp (lei/buc), unde I reprezintă valoarea totală a investiției.

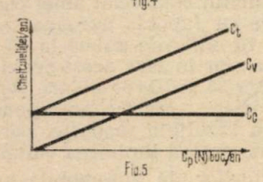

Fig.5

Evoluția cheltuielilor totale (Ct), formate din cheltuieli convențional constante (Cc) și variabile (Cv) anuale, în funcție de volumul producției (N), respectiv de capacitatea de producție (Cp), poate fi reprezentată ca în fig. 5

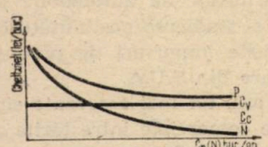

Fig.6

Variația aceleiași cheltuieli, însă pe unitatea de produs, în funcție de volumul de producție (N), respectiv capacitatea de producție (Cp) se prezintă ca în fig 6.

În țara noastră, concentrarea producției în limite optime și profilarea rațională a întreprinderilor constituie un obiectiv al politicii economice a partidului. Pentru asigurarea rezolvării în concepție unitară a acestor probleme de mare importanță economică, a fost creat Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice, ca organ de coordonare interministerial, subordonat Consiliului de Miniștri ; în atribuțiile sale intră, printre altele : analiza și coordonarea studiilor și prognozelor de dezvoltare generală a capacităților de producție, analiza și coordonarea studiilor de profilare, specializare și cooperare în cele două ramuri și în subramurile de interes deosebit ș.a.

Ca urmare, industria noastră se dezvoltă constant pe linia unei structuri raționale din punctul de vedere al gradului de concentrare a producției, în care activitatea marilor unități industriale se îmbină armonios cu cea a întreprinderilor mijlocii și mici.

ALĂTURI de concentrare și în strînsă legătură cu aceasta, ca elemente inseparabile ale strategiei de dezvoltare intensivă a industriei, strategia economică a partidului nostru pune un accent deosebit — așa cum arătam la început — pe specializare, cooperare și combinare, ca forme — corelate la nivel macro- și microeconomic — ale organizării producției. Asupra acestor elemente vom reveni în detaliu într-un viitor articol.

Piața oțelului — 1985

ANUL 1985 începe sub semnul unei piețe calme, respectiv cu o creștere moderată a cererii prognozată pentru Europa occidentală și Japonia. Un caz aparte îl reprezintă, într-o anumită măsură, Statele Unite, dacă se ia în considerare posibila reducere cu 5% a consumului de oțel, deși această diminuare survine după un spor de 19% înregistrat anul trecut, care a ridicat consumul la un total de 114 milioane tone.

Principalele probleme în suspensie în industria și pe piața oțelului vor fi ridicate, se pare, de Piața comună. Încheierea, în acest an, a programului de restructurare pe șapte ani — așa-numitul plan „Davignon" — va însemna ridicarea unora din restricțiile din comerțul intern și extern. Scopul programului a fost, după cum se cunoaște, de a se reduce capacitatea de producție excedentară a C.E.E., în această perioadă Comisia Pieței comune introducînd mecanisme de control asupra producției, importului și prețurilor, precum și subsidii acordate siderurgiei în scopul restructurării sectorului. Diferențele dintre țările membre în ce privește capacitățile de producție și în gradul de dependență față de producția de oțel vor face, după cît se pare, anevoioase tentativele de liberalizare a pieței.

Diminuările de capacități vor însuma o producție anuală de 26,8 mil. tone din totalul de 169 mil. tone la cît se ridica producția comunitară în 1980. Pînă la sfîrșitul anului trecut fuseseră deja dezafectate capacități de producție însumînd 21,9 mil. tone, fapt de natură să creeze condiții pentru restabilirea echilibrului dintre cerere și ofertă și diminuarea rolului mecanismelor de control.

Pe de altă parte, în ce privește subsidiile, situația este încă diferită de la o țară la alta. Dată fiind întîrzierea înregistrată în aplicarea programelor de restructurare, industriile siderurgice din Franța și Italia, de exemplu, nu sînt încă în măsură să renunțe la subsidii nici la nivelul anului 1986, fapt care va genera, după toate aparențele, fricțiuni între aceste țări și cele care vor trece deja la o producție nesubvenționată.

Nici în privința importurilor, reduse pînă acum prin prevederile planului „Davignon", nu se anticipează decît deschideri limitate, fapt care dovedește că nu s-a realizat creșterea așteptată a competitivității industriei siderurgice comunitare.

În același timp, o nouă decizie americană, adoptată în luna noiembrie a anului trecut, a accentuat controlul asupra importurilor de oțel în Statele Unite, provenind din Japonia, Brazilia, Coreea de Sud, Spania, Australia și Africa de Sud, astfel că Piața comună va fi nevoită, în aceste condiții, să negocieze o nouă cotă de export, în locul celei a cărei valabilitate a expirat la sfîrșitul anului trecut.

În Statele Unite se preconizează reducerea importurilor generale de oțel pînă la un nivel care să reprezinte 18,5% (față de 24% anul trecut) din totalul consumului. În aceste condiții, Japonia a acceptat ca exporturile sale de oțel pe piața americană să se limiteze la 5,8% (față de 6,3%) din totalul importurilor americane; C.E.E. încearcă să-și mențină neschimbată ponderea de 5%, iar Canada rămîne cu un nivel de 2,5%.

După cum afirmă ziarul Financial Times, *rămîne de văzut cum își vor împărți între ele restul importurilor americane de oțel celelalte circa 30 de țări exportatoare pe piața Statelor Unite, sursa citată adăugînd că, fără îndoială acestea își vor spune, cu voce tare, în curînd părerea.*

Pe ansamblul pieței occidentale, problemele rămîn deci, în mare parte, deschise. De fapt sectorul siderurgic continuă să fie afectat de existența supracapacităților de producție, iar evoluția sa — condiționată de adaptarea la cerințele pieței. Într-o abordare sumară se constată menținerea tendinței de diminuare a consumului în țările industrializate și de sporire a acestuia în țările în curs de dezvoltare. Institutul internațional al fierului și oțelului aprecia de curînd că cererea și oferta în țările occidentale se vor putea echilibra la nivelul anului 1990, și anume în jurul cifrei de 600 milioane tone, luîndu-se în considerare premisa că în țările industrializate reducerea capacităților de producție își va menține în continuare ritmul. Este de asemenea, de reținut faptul că și țările în curs de dezvoltare, ca urmare a recesiunii, se văd nevoite să își reducă planurile de extindere a industriilor lor siderurgice, deși consumul lor este, pe ansamblu, cu o treime superior producției interne.

Programe de dezvoltare

TOGO: obiective industriale

INDUSTRIA — beneficiara unui volum important de investiții în ultimii ani — cunoaște o diversificare rapidă, fiind axată pe valorificarea fosfaților (principala bogăție și sursă de devize) și resurselor agricole (bumbac, cafea, cacao, arahide, cereale). Obiective industriale de mare importanță sînt rafinăria de țiței de la Lomé — a cărei capacitate urmează să crească de la 1 mil. tone la 2 mil. tone — și oțelăria electrică, construită în zona portului Lomé. Alte obiective mai însemnate sînt o serie de fabrici de produse alimentare (fabrici de uleiuri — capacitate 20 mii tone pe an, fabrici de zahăr — capacitate 34 mii tone/an, fabrici de produse lactate), fabrici de produse textile și încălțăminte, precum și unele unități în domeniul industriei materialelor de construcții și industriei chimice (uleiuri și vopsele, detergenți etc.). Guvernul togolez promovează în prezent o politică de restructurare industrială, de promovare a întreprinderilor mici și mijlocii, criteriul esențial fiind eficiența. În cadrul noii ordini de priorități, programul investițional este axat pe finalizarea proiectelor aflate în curs de realizare, reînnoirea echipamentelor și achiziționarea de piese de schimb.

Pentru intervalul 1984—1990 au fost lansate numeroase proiecte industriale, între care se evidențiază: complexul agroindustrial pentru prelucrarea legumelor, o fabrică de uleiuri și margarină, o fabrică de produse farmaceutice, fabrica de prelucrare a cerealelor (mei, sorg) și fabrica de produse ceramice și cărămidă din zona Kara. Se elaborează importante studii privind evaluarea resurselor energetice și miniere și construcția unei uzine de valorificare superioară a fosfaților (acid fosforic și îngrășăminte chimice). Programul energetic va fi marcat de construcția hidrocentralei de la Nangbeto (pe fluviul Mano), ce urmează să intre în funcțiune în 1988, cu o putere instalată de 62 mii kW, creșterea capacității termocentralei de la Lomé și construcția unei noi termocentrale la Kara.

Programul pe termen de cinci ani, lansat de curînd în domeniul minier, vizează, cu prioritate, exploatarea a patru regiuni cu rezerve cunoscute: Haito (cu zăcăminte de crom de înaltă calitate și cu alte zăcăminte mai mici de marmură și magneziu), Farenda (minereu de crom și fier), Agou (bauxită) și Bandjeli — Bassari (minereu de fier, cu zăcăminte apreciate la peste 90 milioane tone). Se preconizează, de asemenea, exploatarea unor importante zăcăminte de argile superioare, aflate în regiunea Aveta.

România și Togo au semnat un acord de cooperare economică, științifică și tehnică, precum și un acord comercial, cadru care creează condiții pentru dezvoltarea colaborării atît în relațiile comerciale, cît și în cooperarea economică și tehnico-științifică.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

Intervenția comună a băncilor centrale

ÎN INTERVALUL 21—25 I 1985 evenimentul cel mai important a fost acțiunea concertată a mai multor bănci centrale occidentale care, marți 22 ianuarie, au vîndut dolari pentru sprijinirea valutelor naționale. În afară de băncile centrale ale Austriei și Franței, care au declarat acțiunea lor, în piață se pare că au mai existat vînzări de dolari din partea băncilor centrale ale R.F.G., Belgiei, Olandei, Angliei și — în după-amiaza aceleiași zile, a Băncii Federale de Rezerve a S.U.A.

La Frankfurt, în cîteva minute, dolarul a scăzut de la 3,1810 la 3,1650 mărci vest-germane, în urma acestei acțiuni. Faptul inedit îl constituie nu atît scăderea dolarului (relativ mică față de masivitatea intervenției), cît decizia băncilor centrale de a acționa împreună pentru slăbirea cursului monedei americane, decizie unică în ultimii ani, generată, după toate aparențele, de reuniunea din S.U.A. a miniștrilor de finanțe din țările menționate, însoțiți de guvernatorii băncilor centrale.

Se apreciază că pentru moment cursul dolarului este relativ limitat între nivelurile de 3,15 DM și 3,18 mărci vest-germane, ultima fiind limita superioară, agreată, se pare, de autoritățile monetare reprezentate la reuniunea sus-amintită.

Pe fundalul intervenției menționate, indicatorii economici americani publicați în săptămîna în curs nu au avut efectul așteptat, de întărire a valutei americane.

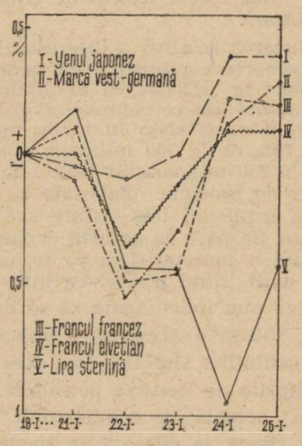

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de S.U.A. în perioada 21—25 I; bază: 18 I 1985

Scăderea dolarului în aceste ultime zile a fost determinată și de importantele cumpărări de bonuri de tezaur pe piața de la Chicago, investitorii încercînd prin acest procedeu să-și asigure o dobîndă fixă pentru o perioadă mai îndelungată, avînd în vedere tendința de scădere a dobînzilor. Fenomenul, prin implicațiile sale tehnice, determină în ultimă instanță scăderea cursului dolarului față de celelalte valute.

O scurtă privire retrospectivă asupra altor valute naționale situează **dolarul canadian** pe un trend ascendent, ușor slăbit față de dolarul S.U.A., însă în importantă apreciere față de valutele europene.

Francul belgian pare destul de stabil, în special datorită creșterii produsului național belgian, deși, pe de altă parte rata șomajului în Belgia depășește 13%.

Lira sterlină a înregistrat la sfîrșitul intervalului cursul de 1,1060 față de dolarul S.U.A., apropiat de așa-numitul „all time low" (cel mai scăzut nivel) de 1,1020, înregistrat în urmă cu cîteva săptămîni pe piața Hong Kong. De asemenea, față de coșul de valute vest-europene, nivelul lirei sterline a scăzut la 70,6 (indice calculat față de un maxim de 100% în urmă cu cîțiva ani).

Francul elvețian și **marca vest-germană** au fost în scădere față de dolarul S.U.A. spre sfîrșitul intervalului, după aprecierea masivă de la mijlocul săptămînii.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Prognoze privind economia occidentală

OBIECT al evaluărilor elaborate de diferite organe guvernamentale, organisme internaţionale sau instituţii de cercetare ştiinţifică, perspectivele economiei occidentale în 1985 sînt prezentate în diferite variante. Diferenţele calitative şi cantitative între variantele de prognoză îşi au explicaţia în principal în metodologia de evaluare a unor factori greu cuantificabili, cu evoluţii marcate de serioase incertitudini. Potrivit

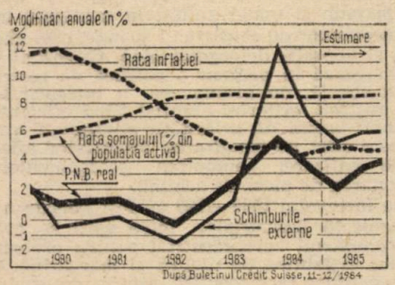

unei prognoze elaborate de „International economics", societate de cercetări conjuncturale creată de banca elveţiană „Crédit Suisse", rezultatele economice previzibile pentru 1985 în 13 ţări industrializate vor fi în ansamblu mai puţin satisfăcătoare decît în 1984. Aceasta în pofida faptului că evaluările unui număr de indicatori de bază sînt „optimiste". Astfel, şomajul şi inflaţia sînt

	P.N.B. real (modificări în %)		Şomaj (în % din populaţia activă)	
	1984	1985*)	1984	1985*)
S.U.A.	6,8	2,0	7,7	8,0
Japonia	5,6	4,5	2,7	2,8
R.F.G.	3,0	3,0	8,2	8,0
Franţa	1,6	2,0	9,9	11,2
Marea Britanie	1,5	2,5	11,5	11,8
Italia	2,8	2,5	10,7	10,2
Belgia	2,0	2,0	12,1	12,0
Olanda	2,5	3,0	14,7	13,5
Suedia	3,2	2,5	3,2	3,0
Spania	3,0	3,5	19,0	18,5

*) Estimări
Sursa : Buletinul Crédit Suisse, 11—12/1984

pe ansamblu presupuse stagnante, iar produsul naţional brut real şi schimburile externe ar urma să se redreseze, după o scădere anticipată pentru primul trimestru al anului (vezi graficul). Se anticipează de asemenea o reducere a dobînzilor. Datele individuale pe ţări, prezentate în tabel, pun în evidenţă ritmuri de creştere diferenţiate, în majoritatea cazurilor cuprinse între 2—2,5%, precum şi menţinerea sau chiar majorarea ratei înalte a şomajului, care în numeroase ţări vest-europene se situează între 10 şi 18% din populaţia activă.

Iugoslavia: obiective ale producţiei agricole

TRANSPUNEREA în practică a programului pe termen lung de stabilizare în domeniul agroalimentar se realizează, aşa cum am mai informat, prin aplicarea unui ansamblu de măsuri economice cu caracter stimulativ (vezi Revista economică nr. 52/1984). Obiectivele cantitative propriu-zise ale producţiei agricole au fost stabilite pentru anii 1985 şi 1986 ţinînd seama şi de rezultatele obţinute în ultimii ani. Volumul producţiei agricole realizate în 1984 a depăşit cu 2,5% nivelul anului 1983, fiind superior nivelului record din 1982. Pentru anul în curs şi cel viitor se prevede o accelerare, ritmul mediu de creştere a producţiei agricole urmînd să atingă 3%. Se anticipează realizarea în 1985 a unor producţii de 5,9 milioane tone grîu, 11,6 milioane tone porumb, 7 milioane toane sfeclă de zahăr, 760 mii tone seminţe oleaginoase şi 1,3 milioane tone carne. Atingerea acestor obiective, condiţionată de efectuarea în termene optime a lucrărilor agrotehnice, precum şi de aplicarea măsurilor de susţinere a producţiei agricole (între care un loc important revine asigurării agriculturii cu mijloace tehnico-materiale) va face posibilă obţinerea în 1986 a unor recolte de 6,1 milioane tone grîu, 12,2 milioane tone porumb, 7,5 milioane tone sfeclă de zahăr. Producţia de seminţe oleaginoase urmează să atingă un nivel satisfăcător pentru acoperirea consumului intern, permiţînd renunţarea la importul de uleiuri comestibile sau materii prime pentru acestea.

Combustibilii sintetici, o alternativă incertă

OBŢINEREA de combustibili sintetici lichizi din cărbune, asemănători derivatelor ţiţeiului, înregistrează progrese sub raport tehnologic, prezentînd însă în acelaşi timp incertitudini din punct de vedere economic. Potrivit aprecierilor experţilor Agenţiei Internaţionale pentru Energie (A.I.E.), citate într-un studiu apărut în publicaţia sovietică „Biuleteni inostrannoi kommerceskoi informaţii", nr. 115/1984, producerea de combustibili sintetici din cărbune s-ar justifica numai în condiţiile unor preţuri ale ţiţeiului depăşind considerabil nivelul de 330 dolari/tonă. Cu titlu de exemplu se menţionează faptul că o capacitate de producţie a combustibililor sintetici (2 milioane tone anual) din S.U.A. realizează costuri unitare la nivelul încă foarte ridicat de circa 600 dolari/tonă.

Reducerea relativă a interesului pentru obţinerea combustibililor lichizi din cărbune se reflectă şi în diminuarea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare alocate în acest scop în ţările membre ale A.I.E., de la 700 milioane dolari în 1981, la 250 milioane în 1983. Un mare număr de proiecte elaborate cu cîţiva ani în urmă au fost sistate sau chiar anulate. Se pare că această evoluţie reprezintă o caracteristică pe termen relativ scurt, fiind posibil ca într-o perspectivă mai îndelungată să se înregistreze, totuşi, o creştere a importanţei combustibililor sintetici, mai ales în ţările lipsite de resurse petroliere. Producţia actuală de combustibili lichizi din cărbune se cifrează în ţările occidentale industrializate la 10 milioane tone pe an.

Cuba — restructurări energetice

INSTITUIREA unui regim riguros de economisire a energiei în toate domeniile de activitate se înscrie, aşa cum se sublinia şi în cadrul primului forum naţional consacrat problemelor energeticii, între obiectivele fundamentale ale economiei cubaneze în etapa actuală. Desfăşurarea unui amplu program de construire a unor mari termocentrale a fost însoţită de reducerea consumurilor specifice de combustibil lichid, de la 398 grame/kW în 1958, la 273,5 grame în prezent. Concomitent cu reducerea consumurilor specifice se pune problema diminuării ponderii ţiţeiului în consumul total de resurse energetice. O primă direcţie a procesului de restructurare poate fi considerată construirea centralei atomoelectrice de la Cienfuegos, cu patru blocuri energetice, care permit, fiecare, economisirea a 600 mii tone ţiţei anual. Utilizarea reziduurilor de trestie de zahăr drept sursă energetică în industria zahărului urmează să fie intensificată, inclusiv prin introducerea unor tehnologii noi (cazane de înaltă presiune), ceea ce va asigura substituirea a 2,5 milioane tone ţiţei anual. De asemenea, folosirea pe scară mai largă a unor surse energetice neconvenţionale — biogazul, energia solară şi cea eoliană —, precum şi extinderea reţelei de microhidrocentrale se înscriu în procesul de valorificare a resurselor proprii, contribuind la ameliorarea structurală a sectorului energetic naţional.

„Insule tehnologice"

EFORTURILE de accelerare a procesului de robotizare industrială în ţările din Europa occidentală îmbracă forme organizatorice variate. În Marea Britanie, de exemplu, un program adoptat de Consiliul pentru cercetare ştiinţifică şi tehnologică prevede alocarea de fonduri însemnate, dintr-un total de 22 milioane lire sterline, pentru stimularea cercetării ştiinţifice în centre universitare şi aplicarea industrială a rezultatelor obţinute. Se preconizează crearea unor „insule tehnologice" cu grad înalt de automatizare în cadrul uzinelor existente, avînd ca scop experimentarea unor metode moderne cum sînt : proiectarea asistată de calculator, computerizarea planificării şi organizării producţiei, crearea de echipamente de manipulare şi roboţi înzestraţi cu senzori. În cadrul consiliului menţionat, un comitet special are ca obiectiv coordonarea aplicării tehnicii de calcul în diferite subramuri ale industriei prelucrătoare. Unul dintre aspectele importante îl reprezintă în acest context pregătirea de cadre de înaltă calificare, specializate în domenii de vîrf, prin colaborare între universităţi şi un număr de 250 firme participante la programul menţionat. Cheltuielile în acest scop sînt acoperite în parte prin alocaţii bugetare, restul fiind suportate de firmele în cauză.

GLOSAR

Prohibiția

ÎN DESFĂȘURAREA schimburilor economice dintre state introducerea prohibiției semnifică interdicția totală a importului sau exportului unei sau unor anumite mărfuri. Prevăzînd înlăturarea piedicilor din calea comerțului internațional, limitarea practicilor discriminatorii și reducerea taxelor vamale, Acordul General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) a stabilit și interzicerea introducerii de prohibiții, sub rezerva unor eventuale derogări, bine justificate, avînd un caracter temporar și limitat. Cu toate acestea, prohibițiile continuă să subziste pe un plan destul de larg reprezentînd una dintre cauzele dificultăților ce confruntă comerțul mondial.

Este adevărat că impunerea de către o țară a unor prohibiții de ordin general asupra schimburilor cu străinătatea nu mai reprezintă acum decît un subiect de interes istoric, referindu-se la trecut. În schimb, se constată existența unei multitudini de prohibiții speciale, afectînd categorii întregi de mărfuri, a căror coroborare ajunge să înglobeze o gamă extinsă de produse.

Se pot distinge diferite categorii de măsuri de prohibiție, pornind de la motivația sub care au fost adoptate și anume :

— preocupări de ordin public pe plan uman, așa cum este cazul interdicției importului de droguri, pornografie și alte asemenea produse ce afectează sănătatea fizică și morală a populației, astfel de măsuri apărînd într-adevăr justificate și fiind comune majorității statelor ;

— preocupări de ordin public pe plan ecologic, constînd în oprirea introducerii anumitor mărfuri cu scopul de a se preveni producerea de epizootii sau pătrunderea de dăunători vegetali ;

— preocupări de ordin fiscal, cum ar fi, de exemplu, asigurarea și pe planul schimburilor externe a monopolului de stat asupra anumitor produse supuse unui astfel de regim pe teritoriul național ;

— preocupări de protejare a patrimoniului cultural prin interzicerea exportului operelor de artă și vestigiilor trecutului istoric al unei țări, precum și prin măsuri de apărare a proprietății intelectuale și artistice a rezidenților.

De-a lungul timpului unele țări în curs de dezvoltare au fost nevoite să apeleze la prohibiții asupra anumitor categorii de mărfuri în scopul protejării economiei naționale încă neconsolidată și prezentînd o evidentă vulnerabilitate în fața unor afluxuri comerciale destabilizante.

Cu totul alta este situația prohibiției practicate de țările capitaliste dezvoltate asupra a numeroase mărfuri de interes pur comercial. Așa se prezintă cazul măsurilor de prohibiție introduse și menținute mult timp cu motivația că sînt fundamentate pe considerente strategice. Folosindu-se această explicație și interzicîndu-se exportul către țările socialiste al anumitor materii prime sau al unor produse ale tehnicii de vîrf, declarate de interes strategic și vitale pentru apărarea națională, a fost pusă în aplicare în realitate o adevărată politică de discriminare, cu largi implicații asupra schimburilor cu țările respective. Cunoscînd și perioade de relativă atenuare, prohibiția asupra unor mărfuri destinate țărilor socialiste a cunoscut în ultimii ani unele noi accentuări, avînd vădite efecte negative asupra evoluției actuale și în perspectivă a schimburilor Est-Vest.

Față de implicațiile demonstrate de practică, în numeroase lucrări de specialitate se insistă asupra caracterului simplist și distructiv al măsurilor de prohibiție pe plan comercial, exceptînd deci cele ce răspund unui real interes public precum combaterea traficului de droguri, folosirea lor pentru disimularea unei politici protecționiste și discriminatorii dovedindu-se profund dăunătoare circuitului mondial de valori materiale.

Radu NEGREA

Mezzogiorno

Rodica Dumitru, Călărași — „Cassa per il Mezzogiorno", instituția creată de guvernul italian în anul 1950 pentru a finanța dezvoltarea Sudului rămas în urmă al Italiei, și-a încetat existența în vara anului trecut, cînd nu a mai fost prelungită valabilitatea legii în baza căreia funcționa aceasta. Ea urmează să-și reia activitatea în altă formă și cu alte structuri, dacă guvernul va reuși să determine adoptarea unei noi legi în acest sens.

În ciuda eforturilor întreprinse în ultimele decenii, rata șomajului este dublă în Mezzogiorno față de media națională (decalajul fiind mai pronunțat în rîndurile tineretului), deoarece prin natura lor investițiile infrastructurale (22 800 km de conducte de apă, 40 000 km rețele electrice etc), deși au necesitat mult capital, nu au fost mari creatoare de locuri de muncă. În plus, în lipsa unui plan coerent de ansamblu, o serie de proiecte, deși realizate, n-au fost utilizate niciodată, ca de pildă portul de la Gioia Tauro. În ultimul deceniu numărul firmelor care au renunțat la activitățile desfășurate în sudul Italiei (invocînd între altele absenteismul ridicat, productivitatea scăzută a muncii și mobilitatea insuficientă a forței de muncă) a fost mai mare decît al firmelor care și-au extins activitatea în acea zonă geografică. Ca urmare, contribuția Sudului la produsul național brut al țării nu depășește nici acum nivelul de 25%.

Export de arme

Daniel Staicu, Arad — Despre antrenarea în măsură crescîndă a unor țări în curs de dezvoltare în cursa contemporană a înarmărilor am avut ocazia să scriem, cel mai recent, în nr. 48 din 30 noiembrie 1984 al revistei noastre. Aminteam atunci de participarea unor țări în curs de dezvoltare la comerțul internațional cu arme nu numai în postura de importatori, ci și în cea — este adevărat, mai puțin frecventă — de exportatori. Estimații citate de cotidianul economic vest-german **Handelsblatt** (15 noiembrie 1984) relevă că în ultimii ani Brazilia a devenit cel mai mare producător de arme din lumea a treia și al șaselea mare exportator mondial (95% din producție fiind destinată exportului, între altele în circa 33 de țări în curs de dezvoltare). Gama produselor este extrem de largă, de la grenade pînă la tancuri și avioane de vînătoare.

Comerț Est-Vest

Spiridon Luchian, Golești. — Comerțul Est-Vest a suferit într-adevăr o reducere de volum în ultimii ani, sub efectul crizei din economia mondială, dar această fază este în prezent depășită, cel puțin la capitolul importurilor țărilor capitaliste dezvoltate din țările socialiste. Potrivit unui studiu al Institutului german de cercetări economice (DIW) din Berlinul occidental, publicat în buletinul săptămînal al acestuia **Wochenbericht des DIW** (nr. 45—46/1984), importurile țărilor membre ale O.C.D.E. din țările socialiste europene membre ale C.A.E.R. (fără U.R.S.S.) au reatins în 1983 nivelul din 1979, în vreme ce exporturile lor spre aceste țări au cunoscut între 1980 și 1983 o tendință ușor regresivă. Ca urmare, pentru al doilea an consecutiv acest comerț s-a soldat în 1983 cu un excedent de peste 3 miliarde dolari în favoarea țărilor socialiste menționate. În calea dezvoltării acestor schimburi persistă încă, în același timp, numeroase obstacole (vezi și rubrica „Glosar").

Navigație

Elfi Silvești-eanu, Orșova — 1) Construcția proiectatului canal Dunăre—Marea Egee, care va constitui o ramură a canalului navigabil Rin — Main — Dunăre — Marea Neagră, se prevede să înceapă în anul 1990, după cum relatează agenția **Taniug.** În lungime de circa 650 km, canalul va urma cursurile rîurilor Morava și Vardar, traversînd partea de est și de sud a Iugoslaviei și nordul Greciei, unde se va vărsa în Marea Egee în apropiere de orașul Salonic. Canalul va avea 58 de ecluze și va putea fi utilizat de vase de pînă la 6 000 tone, cu un pescaj maxim de patru metri. Documentația proiectului se află în prezent în curs de finalizare, la ea lucrînd experți din Iugoslavia, Grecia și ai Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

2) Hidrocentrala Greifenstein din sectorul austriac al Dunării are o putere instalată de 293 MW, obținînd o producție anuală de 1,7 miliarde kWh energie electrică.

La începutul acestui an, după cum relatează agenția APA, guvernul austriac și-a reafirmat hotărîrea de a menține în vigoare proiectul construirii unei centrale hidroelectrice la Hainburg, pe Dunăre, la 40 km est de Viena, urmînd a se pronunța peste cîteva luni numai asupra soluției constructive pe care o va alege.

Pădure tropicală

Nicoletta Croitoru, Lipova — În timpul secetelor prelungite se produc relativ frecvent incendii în păduri. Incendiul la care vă referiți, și anume cel din primăvara anului 1983 din jungla din vestul insulei Kalimantan, din Indonezia, se detașează însă ca una din marile catastrofe ecologice ale secolului. După cum informează ziarul **Neues Deutschland** (9—10 iunie 1984) referindu-se la o relatare a agenției DPA , incendiul amintit, cu o durată de 12 săptămîni, a distrus pădurea tropicală de pe o suprafață de peste 4 milioane hectare (circa 3% din întregul teritoriu ocupat de păduri al Indoneziei), pagubele fiind estimate la circa 5 miliarde dolari. În acest uriaș incendiu au pierit arbori din specii rare, care cresc numai acolo, ca și păsări și insecte specifice, precum și un mare număr de animale mari (mai ales urangutani, urși și leoparzi). Proporțiile incendiului au fost amplificate de existența aproape de suprafața solului a unui filon de lignit. Valurile de fum provocate de incendiu au ajuns pînă la Singapore, la o distanță de 1 400 km.

Tsukuba — Expo '85

Alexandru Popescu, Colibași — Orășelul științific Tsukuba, situat la circa 55 km nord-est de Tokyo — care va găzdui timp de șase luni, începînd de la 17 martie a.c., marea expoziție cu tema „Locuința și mediul său : știința și tehnologia în folosul omului" — a fost creat în anul 1963 într-o dublă intenție. Pe de o parte s-a urmărit concentrarea potențialului științific de vîrf al țării în vederea creării unei atmosfere favorabile stimulării inovației, paralel avîndu-se în vedere descongestionarea capitalei supraaglomerate. De atunci, la Tsukuba au fost transferate peste 50 de unități de cercetare și a fost creată o universitate. Noul oraș, conceput a deveni „capitala științifică a Japoniei", a fost prevăzut să găzduiască 100 000 de locuitori în 1990 ; deocamdată el cuprinde mai puțin de o treime din această cifră.

Organizînd acolo o expoziție care să reunească unele din cele mai impresionante realizări de pînă acum într-o serie de domenii de vîrf ale științei și tehnicii, cum ar fi robotica și telecomunicațiile, inițiatorii ei se așteaptă să dea un nou impuls cercetării desfășurate la Tsukuba și în același timp s-o facă mult mai cunoscută chiar în țară.

Se apreciază că expoziția va fi vizitată de circa 20 milioane de persoane, dintre care 5% de peste hotare. Printre curiozitățile ei se numără un ecran de televiziune gigant avînd o suprafață egală cu cea a patru terenuri de tenis, și un teatru avînd ca interpreți niște roboți.

Costul organizării expoziției este estimat la 570 miliarde de yeni (ceea ce reprezintă cu mult peste 2 miliarde dolari), sumă din care numai o parte se va recupera în mod direct.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 1 februarie 1985

— **Sărbătorirea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU**
● Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România 1
● Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● Acțiuni energice pentru funcționarea centralelor electrice la întreaga capacitate **(M. Ionescu)** ● Creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate în industria cărbunelui **(I. Gheța)** ● Ritm superior de extracție la fiecare sondă **(Alexandru Dinu)** 4

— Progresul tehnic — factor esențial în orientarea producției **(Elena Pelinescu)** 7

— Calitatea reparațiilor la mașinile agricole **(Gh. N. Iosif)** 9

— Recensământul animalelor domestice. O acțiune importantă în orientarea dezvoltării zootehniei **(I.L. Mehedinți)** 10

— Dimensionarea rațională a rentabilității producției de piese și subansamble **(Virgil Pîrvu)** 11

— Exigențe ale creșterii productivității muncii **(Ion Duțu)** 13

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Tehnologiile moderne și reducerea consumurilor energetice **(C. Popescu)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Corelația dintre dimensiunea întreprinderii și eficiența economico-socială a activității acesteia **(Tudor Homoș, Dumitru Constantin)** 18

IDEOLOGIE-TEORIE

— Perfecționarea unor indicatori statistici ai eficienței utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic **(Doru Mihalcea)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Teorii burgheze despre criza economică mondială: evoluții și limite (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Dezvoltarea și mediul: o interdependență vitală **(Valentin Negoiță)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Făurirea economiei socialiste unitare în România **(P. A. Goga)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Divergențe și dispute în comerțul internațional **(C. Damșa, C. Albu)** 27

ÎN SUPLIMENT: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— **The celebration of comrade NICOLAE CEAUȘESCU**
● The letter of the Political Executive Committee of the Central Committee of the R.C.P., the State Council and the Government of the Socialist Republic of Romania 1
● The Message of the Central Institute of Economic Researches 3
— The exemplary carrying out of the plan-at all indicators — under the conditions of the strict cuts of energy and fuel consumptions 4
— Trends in the modernization of the industry structure. The technical progress — an essential factor in orienting the production of electrical motors **(Elena Pelinescu)** 7
— The domestic animals census. Au important action in orienting the zootechnic development **(I.L. Mehedinți)** 10
— The rational dimensioning of the profitableness of the production of parts and subassemblies **(Virgil Pîrvu)** 11
— Exigences of work productivity growth **(Ion Duțu)** 13
— The new technologies and the reduction of energy consumptions **(Cristian Popescu)** 16
— The correlation between the enterprise size and the efficiency of its economic and social activity **(Tudor Homoș, Dumitru Constantin)** 18
— The improvement of some statistical indicators of the efficency of the labour force at macroeconomic level **(Doru Mihalcea)** 20
— Schools ● trends ● economists. Bourgeois theories on the world economic crisis evolutions and limits (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22
— Development and environment — a vital interdependence **(Valentin Negoiță)** 24
— Controversies and disputes in the international trade **(Carmen Damșa, Cornel Albu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Празднование товарища НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ**
● Письмо Политического Исполнительного Комитета ЦК РКП, Государственного Совета и Правительства Социалистической Республики Румыния 1
● Послание Центрального Института Экономических Исследований 3
— План — примерное выполнение по всем показателям в условиях строгого снижения энергетических и топливных затрат 4
— Технический прогресс — важный фактор в ориентации производства **(Елена Пелинеску)** 7
— Перепись домашнего скота — важное мероприятие для ориентации развития животноводства **(И. Л. Мехединци)** 10
— Рациональные размеры рентабельности производства частей и подансамблей **(Вирджил Пырву)** 11
— Требования роста производительности труда **(Ион Дуцу)** 13
— Современные технологии и снижение энергетических затрат **(Кристиан Попеску)** 16
— Соотношение между размером предприятия и социально-экономической эффективностью его деятельности **(Тудор Хомош, Думитру Константин)** 18
— Совершенствование статистических показателей эффективности использования рабочей силы на макроэкономическом уровне **(Дору Михалча)** 20
— Школы — течения — экономисты. Буржуазные теории о мировом экономическом кризисе — эволюция и ограниченность (III) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22
— Развитие и окружающая среда — жизненная взаимозависимость **(Валентин Негоицэ)** 24
— Разногласия и споры в международной торговле **(Кармен Дамша, Корнел Албу)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

SĂNĂTATE, VIGOARE, LONGEVITATE prin:

APILARNILPROP (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, în convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, astenie sexuală, climacteriu, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stările care necesită tonice şi trofice generale.

Datorită principiilor active din propolis, Apilarnilprop acţionează în diferite afecţiuni bucale, ca : antiseptic şi decongestiv, antimicrobian, cicatrizant, anestezic local. Stimulează procesele de regenerare celulară ; se utilizează în stomatite, gingivoragii, parodontopatii marginale cronice.

Drajeurile Apilarnilprop sînt bine tolerate şi eficiente în tratamentul inflamaţiilor acute, subacute şi cronice laringo-traheobronhice. Contactul prelungit cu mucoasa bucală şi faringiană, resorbţia lentă a conţinutului asigură efectele terapeutice locale şi generale.

In glosodinie reduce fenomenele inflamaţiilor locale. Substanţele cicatrizante şi antiseptice din propolis acţionează favorabil în boala ulceroasă, gastrite, colite şi enterocolite, formînd o peliculă protectoare.

APILARNIL (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, climacteriu, astenie sexuală, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stări care necesită tonice şi trofice generale metabolismului.

Producător : FABRICA DE MEDICAMENTE – BUCUREŞTI

1985 FEB — 41

Deosebit de plăcute la purtat — călduroase, uşoare, moi...
Deosebit de elegante —
Confecţiile din blănuri naturale superioare.
Raioanele specializate ale marilor magazine şi magazinele tip Romarta din întreaga ţară vă oferă spre cumpărare adevărate „frumuseţi vestimentare": jachete şi haine, căciuli şi pălării, gulere, cravate, eşarfe, manşete, etole, cape, manşoane.
Realizate din blănuri naturale superioare — caracul, nutria, nurcă, iepure, vulpe, dihor, jder — croite după ultima linie a modei, ele aduc un plus de eleganţă şi rafinament.
CONFECŢIILE DIN BLANĂ NATURALĂ — eleganţă şi calitate !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Congresul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste

PUTERNICĂ EXPRESIE A DEMOCRAŢIEI MUNCITOREŞTI, REVOLUŢIONARE

Numărul 6 ● Vineri 8 februarie 1985

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu,

evidențiind voința comună de amplificare și adîncire a tradiționalelor legături de strînsă prietenie româno-iugoslave, în interesul reciproc, al înțelegerii și păcii în Balcani, Europa și întreaga lume

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI VESELIN GIURANOVICI

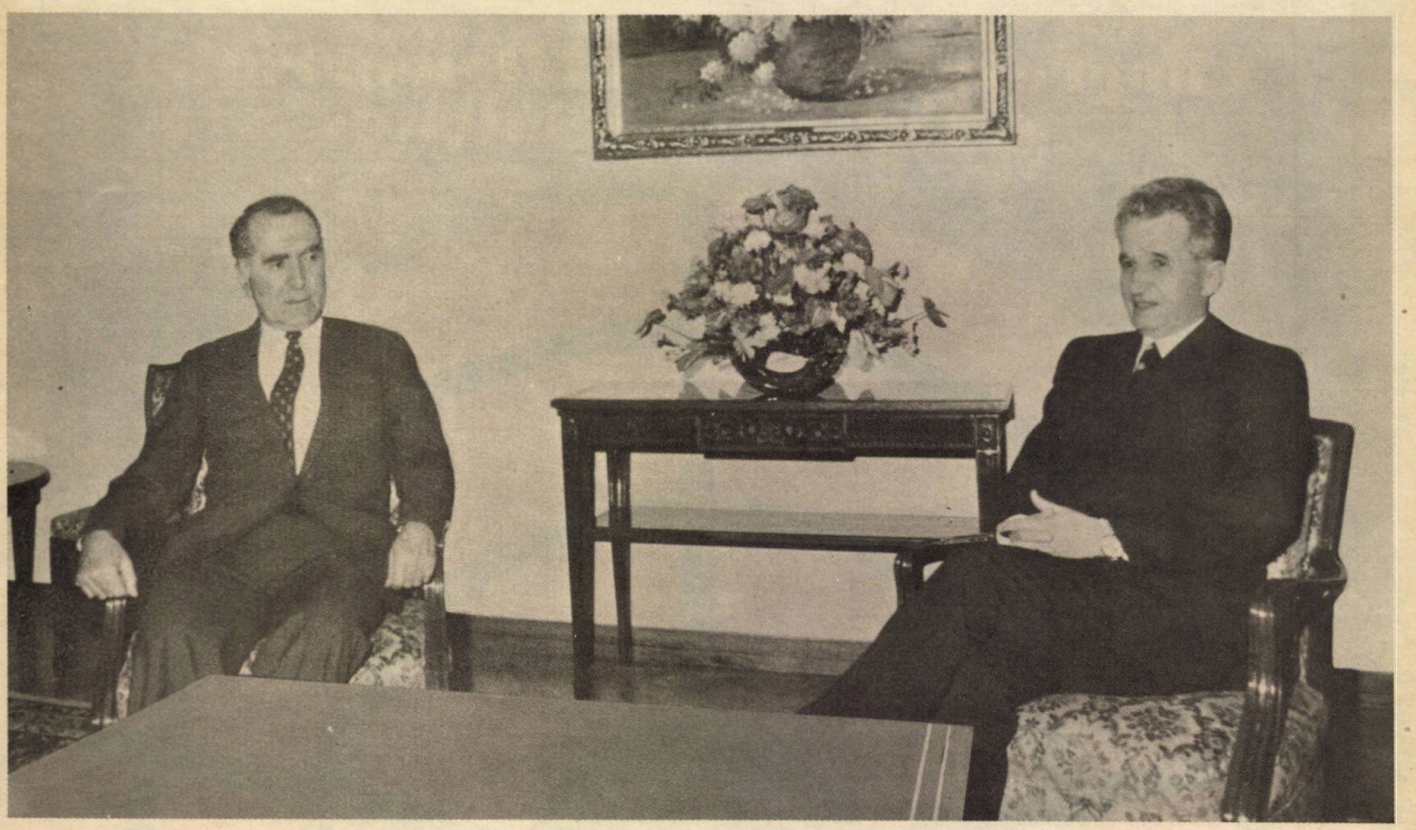

D646

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII

CONSILIILOR POPULARE

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare a analizat sarcinile ce revin acestui organ și comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare, unităților subordonate acestora, din hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, din indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu privind obiectivele prioritare și direcțiile fundamentale ale dezvoltării României în cincinalul 1986—1990, precum și orientările de perspectivă pînă în anul 2000. În scopul realizării unitare a acestor sarcini, Biroul executiv al C.P.C.P. a elaborat și aprobat următoarele programe-cadru :

1. Obiective și măsuri pentru activitatea de sistematizare a teritoriului și localităților ;

2. Program de măsuri privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al locuințelor, clădirilor social-culturale și al lucrărilor tehnico-edilitare, reducerea consumului de materiale, combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1984—1985 și 1986—1990 ;

3. Program de măsuri privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, pînă în anul 1990, în activitatea de construcții-montaj a unităților din subordinea consiliilor populare.

Aceste programe au fost trimise comitetelor executive ale consiliilor populare, cu adresa nr. 13.300/31.XII.1984, cu indicația de a se constitui colective de specialiști care să le adapteze și concretizeze pe unități și activități, iar fiecare consiliu popular județean să-și alcătuiască un program propriu, astfel încît înfăptuirea acestora să ducă la îndeplinirea integrală, în condiții de calitate și eficiență sporită, a sarcinilor stabilite în domeniul sistematizării, proiectării și investițiilor-construcțiilor.

Pentru a veni în sprijinul tuturor cadrelor de la consiliile populare și unitățile acestora, cărora le revin sarcini din programele respective, publicăm aceste documente, începînd cu acest număr.

Obiective și măsuri pentru activitatea de sistematizare a teritoriului și localităților

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de excepțională importanță în viața politică, economică și socială a țării, prin hotărîrile adoptate, a definit, în mod clar, direcțiile fundamentale ale dezvoltării României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, asigurînd continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, pe calea ascendentă spre noi trepte de civilizație și progres, de bunăstare materială și spirituală.

Intreaga activitate de dezvoltare și sistematizare economico-socială a teritoriului și localităților, subordonată obiectivelor stabilite de Congres, va trebui să contribuie la organizarea mai bună a teritoriului țării și a fiecărui județ în parte, la sistematizarea rețelei de localități urbane și rurale, la perfecționarea structurii și organizării municipiilor, orașelor și comunelor, la utilizarea eficientă a echipamentelor existente, la rațională folosire a fondului funciar, la creșterea gradului de dotare și înzestrare a teritoriului și localităților, pentru a asigura condiții din ce în ce mai bune de muncă și viață tuturor locuitorilor, de la orașe și sate.

Realizarea neabătută a sarcinilor ce revin Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale, impune concentrarea eforturilor și capacităților de creație tehnico-științifice existente, pentru soluționarea în condiții exemplare a problemelor complexe privind sistematizarea teritoriului și localităților.

La elaborarea propunerilor de sistematizare și de îmbunătățire a schițelor de sistematizare ale județelor, municipiilor, orașelor și comunelor, precum și în realizarea pro-

Supliment la nr. 6 1985 Revista ECONOMICA

iectelor de sistematizare, pe baza prevederilor programului Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1986—1990 şi în perspectiva anului 2000, consiliile populare judeţene şi al municipiului Bucureşti vor urmări :

I. SISTEMATIZAREA TERITORIULUI NAŢIONAL

1. Dezvoltarea economico-socială echilibrată a tuturor judeţelor, creşterea producţiei industriale, agricole şi a activităţilor productive din celelalte ramuri, pentru ca, în anul 1990, potrivit Directivelor celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, să se realizeze, în fiecare judeţ, un volum de activitate economică de cel puţin 90.000 lei pe locuitor.

2. Echilibrarea nivelului de dezvoltare economico-socială în cadrul teritoriului judeţelor, a diferitelor zone, prin acţiuni de ridicare a nivelului de înzestrare cu unităţi economice a zonelor slab dezvoltate şi cu forţe de muncă disponibile, urmărindu-se valorificarea, în mai mare măsură, a resurselor materiale locale.

3. Coordonarea realizării lucrărilor planificate pentru amenajarea bazinelor hidrografice şi lacurilor de acumulare, îndiguiri şi apărări de maluri, irigaţii şi desecări, sisteme complexe de căi de comunicaţii rutiere, feroviare şi navale, reţele energetice, de telecomunicaţii şi altele cu reţeaua de localităţi, în vederea reducerii costului investiţiilor şi folosirii eficiente a fondului funciar.

4. Asigurarea corelării lucrărilor de modernizare a reţelei de drumuri naţionale cu sistemele de drumuri judeţene şi comunale, precum şi cu reţeaua de transporturi pe cale ferată şi pe ape, în scopul ridicării pe o treaptă superioară a gradului de servire al localităţilor şi obiectivelor economice, creşterii siguranţei traficului, reducerii cheltuielilor de investiţii şi a costurilor de întreţinere, exploatare şi transport.

5. Sistematizarea reţelelor de energie electrică, transport pe conducte şi reţelelor de telecomunicaţii, gruparea acestora, pe cît posibil, în zonele căilor de comunicaţii rutiere, feroviare şi fluviale, amplasarea acestora pe terenuri neproductive, în scopul protejării terenurilor agricole şi silvice, precum şi exploatării lor în mod eficient.

6. Valorificarea superioară a potenţialului natural şi construit existent în zonele şi staţiunile de tratamente, cură balneară, refacerea capacităţii de muncă, turism, odihnă şi recreare, în scopul repartizării mai bune în toate zonele ţării, ridicării nivelului şi eficienţei condiţiilor de odihnă şi tratament ale locuitorilor, precum şi diversificării serviciilor.

7. Îmbunătăţirea condiţiilor de mediu înconjurător, limitarea şi reducerea noxelor produse de unităţi industriale sau alte surse şi factori, combaterea eroziunii, alunecărilor şi degradării terenurilor, aducerea terenurilor ocupate temporar pentru activităţi economice la nivelul de folosinţă iniţial, realizarea programelor de împăduriri, asigurîndu-se protecţia localităţilor, a apelor subterane şi de suprafaţă, a aerului, precum şi a condiţiilor ecologice specifice fiecărei zone a ţării.

8. Elaborarea de studii de sistematizare teritorială, la nivelul judeţelor sau a unor zone funcţionale importante, fundamentate prin studii de specialitate, prin care să se evidenţieze condiţiile optime de realizare a obiectivelor ce se urmăresc în dezvoltarea şi sistematizarea economico-socială a teritoriului.

Comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare vor lua măsuri pentru pregătirea, în vederea prezentării spre aprobare la conducerea superioară de partid şi de stat a schiţelor de sistematizare a teritoriului fiecărui judeţ, potrivit programului de prezentare.

Schiţele de sistematizare a teritoriului fiecărui judeţ se vor fundamenta pe elementele cuprinse în Programul de dezvoltare a României pe perioada 1986—1990 şi pînă în anul 2000, aprobat de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

Răspund :

— comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti ;
— Direcţia de sistematizare, proiectare şi construcţii ;
— vicepreşedintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

II. LOCALITĂŢI URBANE ŞI RURALE

Comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti vor analiza realizarea prevederilor de sistematizare ale municipiilor şi oraşelor şi vor face propuneri de perfecţionare a schiţelor de sistematizare pe baza prevederilor „Programului de dezvoltare economico-socială a României" pe perioada 1986—1990 şi pînă în anul 2000, aprobat de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

La elaborarea prevederilor de sistematizare vor ţine seama de orientările şi indicaţiile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

a. Reţeaua de localităţi

1. Perfecţionarea, în continuare, a organizării şi sistematizării reţelei de localităţi urbane şi rurale pe teritoriul fiecărui judeţ, în scopul folosirii întregului potenţial economic existent, prin extinderea cooperării între oraşe şi sate, organizarea şi perfecţionarea sistemelor de localităţi, ale zonelor lor de influenţă în teritoriu, precum şi dezvoltarea acestora în raport cu importanţa fiecărei localităţi, în vederea realizării corelate a tuturor investiţiilor complexe, necesare unei dezvoltări economico-sociale multilaterale.

2. Echilibrarea, în teritoriul judeţelor, a numărului şi mărimii localităţilor urbane, pe trepte de importanţă şi rol economico-social, în raport cu potenţialul economic, populaţia totală şi urbană actuală şi de perspectivă din fiecare judeţ.

3. Ridicarea, în cadrul reţelei de localităţi, a nivelului economic şi social a oraşelor mici şi mijlocii, a noilor centre urbane şi satelor reşedinţă de comună. Amplasarea în aceste localităţi a unor secţii de producţie aparţinînd unităţilor industriale din oraşele mari, organizarea şi dezvoltarea industriei mici — prin valorificarea resurselor locale — precum şi dezvoltarea prestărilor de servicii pentru populaţie.

4. Dimensionarea localităţilor din sistemele componente ale reţelei, pe baza optimizării mărimii acestora în raport cu baza economică existentă şi posibilităţile de dotare şi echipare raţională ; gruparea satelor mici şi dispersate, fără posibilităţi economico-sociale, în localităţi puternice, cu funcţiuni definite concret în cadrul reţelei, repartizate judicios în teritoriul judeţelor.

b. Municipii şi oraşe

1. Continuarea acţiunilor de modernizare şi sistematizare a tuturor municipiilor şi oraşelor, prin perfecţionarea structurii acestora, creşterea rolului zonelor funcţionale în teritoriu, raţionalizarea circulaţiei şi transporturilor, asigurîndu-se legături directe şi fluente între locurile de muncă, centrele polarizatoare de interes şi cartierele de locuit, în vederea creşterii funcţionalităţii şi nivelului arhitectural urban al localităţilor, eficienţei investiţiilor, precum şi reducerii în continuare a suprafeţelor de teren cuprinse în perimetrele construibile ale acestora.

2. Perfecţionarea organizării zonelor funcţionale din cadrul municipiilor şi oraşelor, prin folosirea mai bună a construcţiilor, dotărilor edilitare, creşterea cooperării dintre unităţi în zonele şi platformele industriale sau agrozootehnice, organizarea judicioasă a platformelor de depozitare şi de gospodărie comunală, a triajelor şi zonelor de căi ferate, în scopul restrîngerii, în continuare, a suprafeţelor de teren ocupate de construcţii, creşterii eficienţei

economice a investițiilor și îmbunătățirii nivelului de dotare tehnico-edilitară a întregii localități.

Obiectivele de producție, cu număr mare de personal muncitor și fără nocivități, vor putea fi amplasate și în cadrul zonelor de locuit, în vederea evitării deplasărilor mari spre locurile de muncă.

3. Organizarea și dimensionarea judicioasă a zonelor de locuit, alegerea rațională a regimului de înălțime și a tipurilor și structurilor clădirilor de locuit, în raport cu mărimea localității, repartizarea echilibrată a dotărilor și serviciilor, raționalizarea căilor de circulație, în scopul creșterii funcționalității acestora, ridicării nivelului de confort urban și folosirii mai bune a terenurilor din interiorul perimetrelor construibile.

Organizarea și definitivarea în zonele de locuit a unor centre de cartier cu profil complex, dimensionate în funcție de numărul total al populației din zona de servire.

4. Perfecționarea organizării cartierelor de locuit existente sau cele ce urmează a se construi, prin realizarea unor zone de joacă pentru copii, spații pentru odihnă și recrearea populației adulte, precum și a terenurilor pentru unele activități gospodărești, parcaje și altele.

Organizarea arterelor de circulație în cartierele de locuit, va asigura relații directe către zonele de interes, urmărindu-se selecționarea circulației și dimensionarea rațională a străzilor, în concordanță directă cu mărimea fluxurilor de circulație. O atenție deosebită se va acorda circulației pietonale, accesului copiilor către școli, grădinițe sau alte zone de interes, în vederea eliminării, pe cît posibil, a intersectării acestora cu fluxurile majore de circulație ale cartierelor.

Spațiile dintre blocurile de locuințe vor fi amenajate, pe baza unor proiecte special elaborate, în vederea creșterii nivelului de utilizare a terenului și dotărilor prevăzute, asigurîndu-se gospodărirea corespunzătoare a acestora, precum și îmbunătățirea cadrului construit și amenajat.

5. În zonele constituite din clădiri vechi, prevăzute a fi menținute prin schițele de sistematizare, se va acționa, pe bază de proiecte de renovare urbană, pentru folosirea mai bună a terenurilor și construcțiilor existente, prin edificarea de noi construcții, încadrate armonios cu cele existente, modernizarea construcțiilor păstrate, amenajarea străzilor, a zonelor de comerț tradiționale, a spațiilor plantate, precum și pentru asigurarea tuturor dotărilor edilitare, necesare acestor zone.

6. Prin sistematizarea municipiilor și orașelor se va asigura o mai bună organizare a serviciilor necesare populației, pe trepte de importanță și influență, prin distribuirea judicioasă a obiectivelor din rețelele de dotări social-culturale și prestări servicii în teritoriul localităților, pe cartiere și ansambluri de locuit, în raport cu populația acestora, asigurarea legăturilor de acces și degajărilor necesare spre toate punctele de interes ale populației și particularizarea acestora pe baza serviciilor prestate.

Îmbunătățirea organizării spațiilor urban-funcționale necesare unităților economice (preuzinale), precum și a celor de dotare de interes orășenesc (spitale, maternități, teatre, case de cultură, universități, hoteluri, stadioane și altele), în vederea asigurării acceselor lesnicioase din rețeaua majoră de circulație, spațiilor pentru degajamente ale transportului în comun și pietonilor, parcajelor, dotărilor pentru zonele respective cu unități comerciale și prestări servicii necesare servirii populației, spațiilor verzi și altor cerințe specifice.

7. Amenajarea de spații plantate și parcuri de agrement sau pentru odihna locuitorilor, potrivit normelor în vigoare, folosindu-se în acest scop, în mai mare măsură, contribuția în muncă și bani din partea populației. Organizarea în cadrul acestora de zone distincte, în raport cu structura pe grupe de vîrstă a vizitatorilor, cu amenajări și mobilier specific, prin care să se asigure satisfacerea unor nevoi variate pentru tineret, adulți și bătrîni.

Elaborarea de proiecte de specialitate, prin organizațiile de proiectare județene, cu antrenarea specialiștilor existenți în județ : horticultori, agronomi, peisagiști, precum și programe pentru realizarea obiectivelor respective, cu termene eșalonate pe anotimpuri și cu răspunderi concrete pe cartiere sau circumscripții electorale.

8. Îmbunătățirea organizării și funcționării circulației în municipii și orașe, pe baza proiectelor de specialitate elaborate pentru întreaga rețea de străzi, etapizarea lucrărilor și realizarea acestora pe baza planurilor directoare, acordîndu-se prioritate arterelor principale și pieților de circulație, precum și amenajărilor pentru separarea fluxurilor de circulație, potrivit importanței și mărimii acestora.

Organizarea profilului caracteristic fiecărei străzi, corespunzător specificului de trafic și importanței acesteia în sistemul general de circulație, precum și obiectivelor pe care le servește.

9. Perfecționarea sistemelor de rețele edilitare din municipii și orașe : alimentări cu apă, canalizări, rețele de termoficare, telecomunicații, pe baza nevoilor actuale și de perspectivă pînă în anul 2000, gruparea acestora, pe cît posibil, pe trasee comune, în corelare cu rețeaua stradală, precum și distribuirea lor rațională în teritoriul localităților în funcție de necesitățile populației, a obiectivelor economice și dotărilor, în vederea creșterii eficienței investițiilor în gospodărirea comunală și soluționarea unitară a tuturor rețelelor.

Adoptarea de măsuri pentru folosirea rațională a apei potabile recircularea apei industriale, înlocuirea folosirii apei potabile de către întreprinderi economice cu apă industrială, asigurarea dezvoltării stațiilor de epurare și a funcționării la parametri proiectați a celor existente, colectarea, neutralizarea și valorificarea gunoaielor menajere și orășenești.

10. Îmbunătățirea calității mediului înconjurător din municipii și orașe prin măsuri de reducere a noxelor produse de unitățile industriale, a celor generate de circulație și transporturi, realizarea de plantații de protecție, astfel încît să se asigure normele sanitare în vigoare privind calitatea aerului, apei, solului și subsolului, precum și a condițiilor de locuire pentru populația localităților.

11. Reanalizarea perimetrelor construibile aprobate pentru municipii și orașe, pe baza soluțiilor propuse de îmbunătățire a schițelor de sistematizare, în vederea restrîngerii în continuare a suprafețelor cu construcții și prezentarea de noi propuneri pentru scoaterea în afara perimetrelor construibile a terenurilor care nu sînt ocupate de construcții, precum și a celor cu densități scăzute și fond de construcții nesatisfăcător.

12. Reactualizarea programelor de strămutări a gospodăriilor rămase în fara perimetrelor construibile pentru fiecare municipiu și oraș ; acționarea permanentă, printr-o muncă susținută cu cetățenii, la care să fie antrenați deputații municipali sau orășenești și cadre de specialitate, în vederea mutării gospodăriilor din afara perimetrelor construibile, în zonele prevăzute prin schițele de sistematizare aprobate.

Propunerile de sistematizare se vor elabora cu participarea comisiilor locale de sistematizare, a unităților județene de proiectare, secțiilor de arhitectură, sistematizare, tehnică și de investiții, specialiștilor, filialelor Uniunii Arhitecților.

Răspund :

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București ;

— Direcția de sistematizare, proiectare și construcții ;

— vicepreședintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

c. Comune

Pe baza orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, la data de 10 octombrie 1984, comitetele executive ale consiliilor populare județene vor lua măsuri pentru îmbunătățirea schițelor de sistematizare ale tuturor comunelor și reducerea suprafețelor cuprinse în perimetrele construibile ale satelor.

1. Perfecționarea și sistematizarea structurii comunelor prin comasarea unităților de producție agrozootehnice existente în unități de producție mari cu eficiență economică ridicată, reorganizarea zonelor de locuit prin realizarea de construcții, cu cel puțin 2 niveluri și cu o suprafață de teren de cel mult 250 mp., de gospodărie, restructurarea zonelor centrale civice și de dotare și organizarea mai bună a rețelei de drumuri, în scopul creșterii gradului de ocupare al terenului, reducerii suprafețelor din cadrul perimetrelor construibile și accelerării ritmului de dotare și echipare, asigurînd creșterea mai rapidă a nivelului de viață al populației de la sate.

2. Ridicarea nivelului economico-social al satelor reședință de comună și a satelor componente, cu potențial economic și condiții de dezvoltare, prin organizarea de noi activități de industrie mică, — pe baza valorificării resurselor locale — și de prestări servicii pentru populație, în vederea asigurării stabilității populației în comune, creșterii veniturilor și îmbunătățirii servirii populației rurale.

3. Sistematizarea zonelor destinate locuințelor în vederea grupării în cadrul acestor zone a tuturor gospodăriilor rămase în afara perimetrelor construibile, prin ocuparea terenurilor libere existente, a curților fără construcții, realizarea de construcții noi, pornindu-se de la lotul prevăzut prin lege de 200-250 mp., pentru o gospodărie, de la tipurile de organizare a fiecărei gospodării corespunzător modului de producție și de viață al locuitorilor, îmbunătățirii rețelei de drumuri și străzi și repartizării judicioase a dotărilor social-culturale strict necesare.

4. Edificarea și închegarea zonelor destinate centrelor civice ale satelor, prin realizarea de construcții cu cel puțin 2 niveluri, spații comerciale, dotări și unități de prestări servicii strict necesare, corespunzător normelor, în construcții cu mai multe funcțiuni, acționarea permanentă pentru realizarea unei arhitecturi specifice fiecărei zone și localități și stimularea în mai mare măsură, a creației de arhitectură populară, exprimînd năzuința de frumos din veacuri a poporului român.

5. Modernizarea și întreținerea rețelei de străzi și drumuri sătești prin împietruiri, amenajări de șanțuri pentru scurgerea apelor, realizarea de trotuare din piatră locală, plantări de pomi fructiferi, prin folosirea în mai mare măsură a contribuției în muncă și bani din partea populației, astfel încît să se asigure condiți mai bune de circulație pentru vehicule și locuitori.

6. Realizarea de lucrări de alimentare cu apă potabilă, canalizare și epurare, în soluții simple și cu mijloace și materiale locale, în concordanță cu necesitățile bazelor de producție agrozootehnice și industriale, precum și a noilor construcții de locuințe și dotări.

7. Îmbunătățirea calității mediului înconjurător din localitățile rurale prin măsuri de organizare și gospodărire corespunzătoare a activității din incintele unităților zootehnice, depozitarea, neutralizarea și valorificarea rațională a deșeurilor animaliere și resturilor vegetale, realizarea de plantații de protecție în vederea asigurării condițiilor normale de locuire pentru populație, precum și a normelor sanitare privind calitatea apei, aerului și pămîntului.

8. Reanalizarea și îmbunătățirea schițelor de sistematizare ale comunelor, în vederea reducerii suprafețelor de teren din perimetrele construibile ; dezvoltarea cu prioritate a satelor reședință de comună și dezafectarea treptată a satelor mici și dispersate, a gospodăriilor răzlețe, a celor amplasate în sole agricole.

9. Elaborarea, pe baza schițelor de sistematizare îmbunătățite, a programelor de strămutare ale gospodăriilor rămase în afara perimetrelor construibile, acționarea permanentă, printr-o muncă susținută cu cetățenii, la care vor fi antrenați deputații comunali, membrii comisiilor comunale de sistematizare, ingineri, agronomi, medici, profesori, învățători, în vederea mutării gospodăriilor în zonele prevăzute prin schițele de sistematizare.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor pregăti pentru prezentare la conducere schițe și machete de sistematizare pentru 2-3 comune, potrivit programului.

Intreaga acțiune de sistematizare pentru toate comunele se va termina cel mai tîrziu în luna mai 1985.

Răspund :

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București ;

— direcția de sistematizare, proiectare și construcții ;

— vicepreședintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

III. ANTRENAREA POPULAȚIEI ȘI SPECIALIȘTILOR ÎN ELABORAREA ȘI APLICAREA SOLUȚIILOR DE SISTEMATIZARE

1. Consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale, organe locale ale puterii și administrației de stat, răspund pentru traducerea în viață a sarcinilor și orientărilor cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, precum și a hotărîrilor Congresului pentru îmbunătățirea organizării și sistematizării localităților urbane și rurale, valorificarea deplină a potențialului material și uman din toate zonele țării, repartizarea rațională a forțelor de producție în teritoriu, în vederea dezvoltării armonioase a teritoriului județelor, continuarea înfăptuirii Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților, dezvoltarea rețelei de localități, edificarea la un înalt nivel de sistematizare a fiecărui municipiu, oraș și comună.

2. Consiliile populare vor antrena, în mai mare măsură, specialiștii din județe, arhitecți, ingineri, oameni de artă și cultură la elaborarea studiilor și proiectelor de sistematizare, prin participarea acestora, pe parcursul elaborării și a definitivării soluțiilor la analiza și soluționarea problemelor ridicate de dezvoltarea și sistematizarea teritoriului și localităților în ansamblu, pe zone funcționale, pe cartiere, ansambluri sau obiective. Filialele județene ale Uniunii Arhitecților vor fi antrenate să analizeze și să dezbată, periodic, pe parcursul elaborării și definitivării proiectelor, soluțiile de sistematizare posibile de adoptat și să participe nemijlocit la alegerea soluțiilor optime.

3. Comisiile locale de sistematizare : județene, municipale, orășenești și comunale, vor stabili pînă la 31 ianuarie 1985, programe de activitate pentru a analiza, dezbate și sprijini îmbunătățirea soluțiilor de sistematizare, din proiectele, schițele și machetele ce se vor elabora, urmărindu-se în mai mare măsură, implementarea unor soluții de sistematizare și arhitectură care să asigure creșterea permanentă a funcționalității în ansamblu și la fiecare zonă, păstrarea specificului și tradițiilor din fiecare județ și localitate, creșterea nivelului arhitectural al cadrului construit și îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață ale locuitorilor.

4. Comisiile permanente de deputați, prin grija comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, vor analiza semestrial stadiul realizării programelor și proiectelor de sistematizare, nivelul și calitatea soluțiilor de sistematizare ale localităților, ansamblurilor urbane și cartierelor de locuit, în vederea creșterii gradului de folosire a terenului, reducerii suprafețelor cuprinse în perimetrele

construibile, strămutării gospodăriilor din afara perimetrelor, redării terenurilor în circuitul economic și ridicării nivelului de viață al populației.

5. Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale vor antrena în mai mare măsură populația din localități, la analiza soluțiilor de sistematizare, prin prezentarea spre dezbatere pe parcursul elaborării a problemelor ce se studiază și a soluțiilor posibile.

6. Organizarea de acțiuni cu populația din localitățile urbane și rurale pentru realizarea obiectivelor stabilite prin programe, schițe și detalii de sistematizare, construirea și amenajarea noilor ansambluri și cartiere de locuit, strămutarea gospodăriilor rămase în afara perimetrelor construibile, gospodărirea și înfrumusețarea localităților, lucrări de gospodărire a apelor.

7. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Comisia centrală de partid și de stat pentru sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală vor acționa pentru generalizarea experienței pozitive și a rezultatelor bune obținute, prin organizarea de schimburi de experiență, editarea de cataloage cu proiecte de sistematizare deosebite, exemplificative, inițierea de concursuri în vederea adoptării de soluții deosebite în zonele importante ale localităților, organizarea de analize și dezbateri cu specialiști pentru proiecte de sistematizare valoroase, precum și prin măsuri de îmbunătățire a îndrumării activității de sistematizare.

IV. ACȚIUNI DE CONTROL PENTRU ÎNTĂRIREA ORDINII ȘI DISCIPLINEI ÎN SISTEMATIZARE ȘI CONSTRUCȚII

1. Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale vor lua măsuri pentru dezbaterea periodică a prevederilor Legii sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale, precum și a altor acte normative din acest domeniu, a prevederilor din schițele și detaliile de sistematizare aprobate, în vederea însușirii și aplicării întocmai de către populație, explicarea principiilor urmărite și avantajelor ce se obțin în edificarea localităților, creșterea nivelului de viață al populației și ridicarea nivelului arhitectural-urban și edilitar-gospodăresc al municipiilor, orașelor și comunelor. În toate cazurile se vor explica drepturile și obligațiile locuitorilor, prin aplicarea riguroasă a legii și proiectelor de sistematizare.

2. Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale vor lua măsuri pentru exercitarea, pe bază de planuri anuale, a unor controale riguroase privind respectarea legalității în activitatea de sistematizare și construcții folosind în acest scop întregul aparat de specialitate de la consiliile populare. În acțiunile de control vor fi antrenați deputații, membrii comisiilor locale de sistematizare, cadrele din organizațiile de proiectare, activiștii obștești.

Aplicarea în cazurile în care se constată abateri de la normele legale și de la autorizațiile de construire a sancțiunilor și măsurilor prevăzute de lege, inclusiv demolarea construcțiilor și desființarea instalațiilor realizate în afara perimetrelor construibile sau a celor realizate cu încălcarea documentațiilor de sistematizare, fără autorizație sau cu nerespectarea acestora.

3. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor analiza semestrial stadiul realizării programelor, schițelor și detaliilor de sistematizare și vor lua măsuri de tragere la răspundere a președinților, vicepreședinților și secretarilor comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, precum și a aparatului de specialitate pentru nerealizarea sarcinilor stabilite pentru activitatea de sistematizare a teritoriului și localităților, precum și pentru încălcarea normelor legale în sistematizare și construcții.

Program de măsuri privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, pînă în anul 1990, în activitatea de construcții-montaj a unităților din subordinea consiliilor populare

În anii construcției socialiste și, îndeosebi, după cel de-al IX-lea Congres al partidului, în țara noastră a avut loc o dezvoltare fără precedent a forțelor de producție și, pe această bază, o creștere în ritm înalt a economiei naționale și bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

Ca urmare a profundelor transformări ce au avut loc în această perioadă, a fost creată o puternică și modernă bază materială, s-a îmbunătățit organizarea și conducerea întregii activități, pe baze profund democratice, productivitatea muncii a crescut de 2,7 ori, concomitent cu creșterea generală a eficienței economice.

Față de anul 1965, ca urmare a unui vast program de investiții, volumul fondurilor fixe a crescut de 4,5 ori și gradul de înzestrare tehnică a muncii de 2,4 ori.

Pornind de la aceste condiții create, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, elaborat sub conducerea și cu participarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, pun în fața oamenilor muncii sarcini mobilizatoare, de mare răspundere privind dezvoltarea, în continuare, în ritm susținut, a societății noastre și intensificarea acțiunii factorilor calitativi, pe baza accentuării aportului cercetării științifice și a introducerii progresului tehnic în toate ramurile de activitate.

Se va asigura creșterea productivității muncii sociale, ca o resursă prioritară a dezvoltării și modernizării întregii economii, de două ori față de 1980, pe seama căreia va trebui să se obțină circa 85% din sporul venitului național pe cincinalul 1986—1990.

Prin programul de creștere mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat în anul 1984 de Marea Adunarea Națională, au fost stabilite principalele direcții de acțiune și pentru activitatea de construcții-montaj, ramură care joacă un rol deosebit de important în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei și a sectorului socio-cultural, precum și în îmbunătățirea substanțială a condițiilor de locuit ale populației. Se are în vedere creșterea productivității muncii îndeosebi prin adoptarea celor mai moderne tehnologii, care să asigure ridicarea gradului de mecanizare la principalele lucrări de construcții, astfel încît să atingă nivelurile de 96% la lucrările de pămînt, 95% la lucrările de beton, 75% la vopsitorii și 80% la zugrăveli.

Realizarea lucrărilor cu un înalt nivel de mecanizare, introducerea și generalizarea automatizării și robotizării proceselor de producție, a aplicării metodelor moderne de conducere pe baza analizei operaționale și a prelucrării mecanizate și automatizate a datelor, ridicarea nivelului de calificare a personalului muncitor din construcții, corelat cu gradul de înzestrare tehnică atins, vor crea condiții pentru creșterea productivității muncii, la unitățile de construcții ale consiliilor populare, față de 1980, cu 75% în 1986—1987 și cu 100% în anul 1990.

Participarea, în mod organizat și cu toată răspunderea, a tuturor oamenilor muncii din activitatea de construcții-montaj a consiliilor populare, la aplicarea în practică a măsurilor de creștere a productivității muncii, întărirea spiritului de ordine și disciplină, vor asigura îmbunătățirea calității lucrărilor, creșterea beneficiilor la 1000 lei fonduri fixe și a eficienței economice a întregii activități, precum și asigurarea unei strînse corelări între activitatea depusă, contribuția adusă și retribuția primită de fiecare om al muncii.

I. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare vor acționa pentru promovarea și generalizarea progresului tehnic în activitatea de construcții-montaj, în proiectarea și executarea obiectivelor de investiții, pe baza măsurilor și a indicatorilor ce se prezintă în continuare.

În fiecare județ vor fi stabilite colective de lucru formate din specialiști cu experiență în proiectare și execuție care sub conducerea vicepreședintelui de resort vor pregăti baza materială și condițiile de punere în aplicare a măsurilor stabilite, precum și urmărirea rezultatelor obținute.

Activitatea și rezultatele muncii vor fi analizate periodic în ședințele de birou permanent.

Răspund :

— comitetele executive ale consiliilor populare, Direcția de sistematizare, proiectare și construcții și vicepreședintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

1. Creșterea ponderii soluțiilor industrializate, prin extinderea prefabricării structurilor de rezistență din beton armat și industrializarea turnării betonului monolit, la construcțiile de locuințe, social-culturale și tehnico-edilitare.

În acest mod, se va reduce consumul de manoperă cu cel puțin 1,3 ore/m²Adc.

a. Construcții de locuințe

	% ponderi din total 1985	1990
— din beton integral prefabricate	48	55
— cu diafragme din beton turnat industrializat pe șantier, planșee și fațade din beton prefabricat	10	25
— cu diafragme din beton turnat industrializat pe șantier, planșee din beton prefabricat	25	5
— cu grinzi, planșee și fațade din beton prefabricat	2	6
— cu grinzi și planșee din beton prefabricat	8	4
b. Construcții social-culturale		
— cu diafragme din beton turnat industrializat pe șantier, planșee și fațade din beton prefabricat	5	30
— cu diafragme din beton turnat industrializat pe șantier și planșee din beton prefabricat	20	40
— cu grinzi și planșee din beton prefabricat	5	25
c. Construcții tehnico-edilitare		
— din beton turnat industrializat pe șantier	25	50
— din prefabricate asamblate pe șantier	40	45
d. Obiective cu caracter productiv		
— din beton turnat industrializat pe șantier	30	50
— din prefabricate asamblate pe șantier	30	45

2. Introducerea și generalizarea soluțiilor industrializate la realizarea elementelor nestructurale ale construcțiilor de locuințe și social-culturale, obținîndu-se o reducere a consumului de manoperă de cel puțin 1,1 ore/m²Ad, prin realizarea următoarelor niveluri de execuție industrializată :

	1985	1990
— pereți interiori (% din total)	30	90
— rampe de scară (% din total)	65	90
— parapeți de scări și balcoane (% din total)	60	90
— aticuri (% din total)	55	83

3. Extinderea industrializării lucrărilor de fundații prin aplicarea soluțiilor și a tehnologiilor care permit mecanizarea operațiilor în proporție de peste 85%, precum și prin prefabricarea fundațiilor. Reducerea pe această cale a manoperei pentru realizarea infrastructurilor în 1990 sub 1,5 ore/mp.Ad, pentru fundarea pe terenuri normale și sub 2,2 ore/mp.Ad. pentru fundarea pe terenuri dificile.

4. Generalizarea finisării integrale, în fabrici și poligoane, a elementelor din beton prefabricat, inclusiv montarea și finisarea construcțiilor și instalațiilor aferente, pentru a se atinge minimum ponderile de mai jos :

	% din total 1985	1986-1987	1988-1990
— construcții de locuințe din care fațade prefabricate	32 100	72 100	92 100
— construcții social-culturale	5	15	40
— construcții edilitare	3	10	30
— alte construcții	2	10	20

În acest mod se asigură o reducere a consumului de manoperă pe șantier cu cel puțin 2,1 ore/m²Ad.

5. Introducerea și generalizarea tehnologiilor care asigură prinderea mecanică a instalațiilor interioare și a confecțiilor din beton, lemn sau metalice, precum și finisarea prin procedee industrializate a elementelor din beton turnate pe șantier, vor permite obținerea în 1990 a unor reduceri de minimum 5,7 ore/m²Ad. prin realizarea ponderilor de execuție industrializată de mai jos :

→

ANUNȚ IMPORTANT!

● Suplimentul tematic „Apărarea avutului obștesc" urmează să fie difuzat abonaților în prima decadă a lunii februarie a.c.

În situația în care nu o veți primi — în numărul de exemplare plătite —, vă invităm să faceți de îndată reclamație la Oficiul P.T.T. care vă difuzează presa.

● Lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului" este sub tipar. Vom anunța din timp data difuzării ei.

	1985	1986-1987	1988-1990
— aplicarea finisajelor direct pe suprafața de beton fără alte lucrări pregătitoare executate pe șantier % din total locuințe	5	35	70
— montarea în plintă a instalației electrice % din total locuințe	10	35	85
— montarea cabinelor de băi gata finisate % din total locuințe	20	35	50
— montarea pardoselilor gata finisate % din total	—	30	85
— montarea confecțiilor gata finisate % din total locuințe	—	20	60
— montarea subansamblelor de instalații gata confecționate probate și finisate în atelier % din total locuințe	15	35	80
6. Aplicarea de noi tehnologii pentru hidroizolarea teraselor și altor elemente ale construcțiilor de locuințe și social-culturale care să permită executarea mecanizată a lucrărilor % din total	—	20	60

7. Introducerea automatizării și robotizării unor operații care se realizează în stațiile de betoane, fabricile și poligoanele de prefabricate, în secțiile de producție precum și la executarea sudurilor la conductele metalice de înaltă presiune, astfel încît să se obțină o reducere a consumului de manoperă de cel puțin 20% în anul 1985 și de 45% în anul 1990.

II. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, consiliile oamenilor muncii din unitățile de construcții județene, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare vor acționa permanent pentru aplicarea prevederilor Decretelor nr. 92 și 93/1984 privind îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj în vederea preluării execuției lucrărilor în antrepriză și respectiv, retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză. În spiritul prevederilor sus-menționate, vor acționa pentru continua **îmbunătățire a structurilor organizatorice** a unităților de construcții județene și ale municipiului București, aplicarea celor mai noi metode în conducerea activității de realizare a obiectivelor de investiții pe baza măsurilor și a termenelor ce se prezintă în continuare.

Răspund : comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, directorii unităților de antrepriză, Direcția de sistematizare, proiectare și construcții, vicepreședintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

1. Stabilirea structurii organizatorice, dimensionarea și repartizarea în teritoriu a bazelor de producție și a forței de muncă ale unităților județene de construcții pentru cincinalul 1986—1990, pe baza unui program de perspectivă, în concordanță cu prevederile planului de investiții-construcții al consiliului popular județean și al unităților administrativ-teritoriale subordonate :

— efectuarea analizei cu privire la situația existentă și stabilirea măsurilor necesare — trim. I 1985 ;

— aplicarea în practică a măsurilor stabilite — sem. II/1985.

2. Aplicarea metodelor moderne de conducere avînd la bază analiza operațională și prelucrarea mecanizată și automatizată a datelor, respectarea strictă a proceselor tehnologice, dimensionarea potrivit normelor a mijloacelor necesare și concentrarea acestora, pentru realizarea în termenul planificat a lucrărilor de construcții-montaj, astfel încît începînd cu anul 1985 să fie introduse la toate unitățile de construcții, iar în cincinalul 1986—1990 să fie generalizate pentru :

— programarea și urmărirea producției ;
— gestiunea și aprovizionarea materialelor ;
— folosirea utilajelor și mijloacelor de transport ;
— evidența stocurilor și a consumurilor materiale și de muncă.

3. Îmbunătățirea, în continuare, a organizării și omogenizării brigăzilor complexe de antrepriză, în concordanță cu structura lucrărilor, tehnologiile aplicate și nivelul tehnic de înzestrare atins. Asigurarea contractelor și condițiilor de lucru necesare menținerii integrale a efectivelor și structurii brigăzilor complexe și a dezvoltării capacității de execuție.

4. Perfecționarea organizării activității în bazele de producție, pe baza introducerii tehnologiilor de execuție cu un nivel ridicat de mecanizare și automatizare a operațiunilor, de pachetizare și containerizare a subansamblelor și produselor, raționalizarea manipulărilor și a transporturilor interioare, reducerea suprafețelor de depozitare :

— analiza situației actuale — elaborarea propunerilor de îmbunătățire a organizării în trimestrul I 1985 ;
— elaborarea proiectelor — prezentarea noilor indicatori de funcționare în trimestrul II 1985 ;
— aplicarea în practică a măsurilor stabilite — urmărirea atingerii performanțelor și a eficienței antecalculate în semestrul II 1985.

5. Generalizarea soluțiilor și obiectelor de organizare de șantier cele mai eficiente, pentru realizarea categoriilor de lucrări prevăzute în plan, organizarea producerii zonale și livrării acestora tuturor unităților județene de construcții. În acest scop se va acționa pentru :

— elaborarea în trimestrul I 1985 a catalogului de obiecte prin selecționarea celor existente și completarea periodică a acestuia ;
— stabilirea necesarului pentru 1986—1990 în semestrul I 1985 ;
— organizarea în semestrul II 1985 a unităților de producție și stabilirea măsurilor pentru realizarea în termen a obiectelor ;
— urmărirea încadrării în indicii de eficiență stabiliți prin reducerea continuă a cheltuielilor de organizare de șantier.

6. Organizarea producerii în unitățile de industrie mică a consiliilor populare și cooperației meșteșugărești a sculelor și uneltelor necesare unităților județene de construcții, precum și a dispozitivelor și verificatoarelor de calitate pentru lucrările de construcții executate :

— nominalizarea produselor și profilarea unităților producătoare în semestrul I 1985 ;
— asimilarea în producție și omologarea produselor necesare în semestrul II/1985 ;
— organizarea producției, contractării și livrării începînd cu anul 1986.

7. Organizarea activității de reparații și întreținere a utilajelor și dispozitivelor de lucru din dotarea unităților județene de construcții. Pentru utilajele și dispozitivele de înaltă tehnicitate se vor organiza unități zonale specializate pe categorii de utilaje :

— analiza situației actuale, determinarea soluțiilor de organizare și a eficienței economice în trimestrul I 1985 ;
— stabilirea măsurilor și a programului de aplicare în trimestrul II 1985 ;
— aplicarea în practică a măsurilor în semestrul I 1985.

III. **Ridicarea calificării, policalificarea și perfecționarea pregătirii profesionale** a personalului muncitor din unitățile de construcții județene vor sta în atenția comitetelor

executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, a conducerilor unităților subordonate care vor organiza și urmări activitatea de instruire, examinare și promovare a personalului muncitor în conformitate cu prevederile legii și a normelor existente. În acest scop vor fi luate următoarele măsuri de executarea cărora răspund comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, directorii unităților de antrepriză, Direcția de sistematizare, proiectare și construcții, vicepreședintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare :

1. Organizarea în fiecare județ a unui liceu industrial de construcții și a unor clase afiliate de profil, precum și a unei școli profesionale cu același profil și pe zone (grupe de județe) a școlilor de pregătire a maiștrilor pentru construcții. Clasele de specialitate vor fi înființate în raport de cerințele fiecărei unități. În trimestrul I 1985 se va efectua analiza situației actuale, a necesarului de cadre și prezentarea de propuneri la Ministerul Educației și Învățământului, pentru aplicare, începînd cu anul școlar 1985—1986.

2. Organizarea în fiecare unitate de construcții — cu sprijinul școlilor profesionale — a cursurilor de calificare și policalificare a muncitorilor constructori astfel, încît :

— pînă în anul 1986, în fiecare unitate de construcții, cel puțin 85 la sută din muncitori să fie calificați într-o meserie, iar pînă în 1990, întregul personal muncitor ;

— pînă în anul 1987, din numărul muncitorilor calificați, cel puțin 30 la sută să cunoască 2 sau mai multe meserii și pînă în anul 1990 50 la sută din numărul total de muncitori calificați să cunoască mai mult de 2 meserii.

3. Organizarea cursurilor de reciclare, îndeosebi cu prezentarea noilor tehnologii de execuție pentru întregul personal muncitor din unitățile județene de construcții pe baza unui program stabilit în fiecare unitate în parte, astfel încît pînă la sfîrșitul anului 1985 să poată fi reciclat 35 la sută din numărul personalului muncitor, iar în perioada 1986—1990 întregul personal.

4. Organizarea zonală a cursurilor de specializare și reciclare pentru personalul din compartimentele C.T.C. și laboratoare, precum și pentru atestarea acestuia, astfel încît prima etapă să se încheie pînă la sfîrșitul anului 1985, iar etapa a II-a în anul 1987.

5. Organizarea zonală a cursurilor de specializare și reciclare pentru personalul care lucrează în compartimentele de organizare și normare a muncii, precum și pentru atestarea acestuia. În acest scop, în cursul trimestrului I, se va întocmi un program eșalonat pe perioada 1985 și 1986—1990.

6. Stabilizarea și omogenizarea personalului din brigăzile complexe și de specialitate, pentru a se asigura sporirea continuă a randamentului echipelor componente și a brigăzilor în ansamblu, precum și creșterea nivelului calitativ al lucrărilor executate.

IV. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor urmări și îndruma conducerile unităților județene de construcții pentru **îmbunătățirea în continuare a activității de normare a muncii** pe baza măsurilor și a termenelor de mai jos :

1. Pentru întregul personal muncitor din unitățile de construcții județene, pe categorii de activități, în cursul semestrului I 1985 se vor stabili norme de muncă, fundamentate științific, astfel încît întreaga activitate să poată fi repartizată potrivit prevederilor legii în concordanță cu activitatea depusă și cu aportul adus de fiecare om al muncii.

2. Normarea muncii în unități se va desfășura ca un proces continuu, în concordanță cu schimbările care au loc în structura și nivelul tehnic al mijloacelor din dotare, în calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă :

— pînă în anul 1985 se va încheia acțiunea de revizuire a normelor de muncă în construcții ;

— în perioada 1986—1990 normele de muncă vor fi îmbunătățite pe baza noilor tehnologii, utilaje și echipamente, precum și a măsurilor organizatorice care se vor introduce în construcții pentru dublarea productivității muncii.

3. Se va acționa în continuare pentru reducerea personalului indirect productiv, de deservire și de administrație, astfel încît ponderea acestuia în anul 1990 să se reducă cu cel puțin 20 la sută față de anul 1984. În acest sens, anual vor fi îmbunătățite organigramele și normele de structură și de muncă în vigoare, ținîndu-se seama de sarcinile și atribuțiile fiecărei persoane.

Căi și mijloace pentru autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale

În Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la dezvoltarea economico-socială a României, în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 se subliniază necesitatea aplicării ferme a principiilor noului mecanism economico-financiar, prin sporirea eficienței utilizării fondurilor și întăririi autoconducerii. În cuvîntarea la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 10 decembrie 1984, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a spus : **„Este necesar ca toate județele, comitetele județene de partid, consiliile populare să stabilească programe de măsuri pentru dezvoltarea activității economice și a veniturilor județelor, astfel încît, în cel mult doi ani, să ajungem ca toate județele să se autofinanțeze. Va trebui ca în 1986 deja să ajungem ca majoritatea județelor să se autofinanțeze. Am spus doi ani, avînd în vedere județele rămase foarte mult în urmă și care trebuie să fie ajutate și de organele centrale pentru a putea să lichideze, într-un timp scurt, această stare negativă de lucruri. Aceasta presupune o dezvoltare mai puternică a micii industrii, a altor activități economice din județ, și, desigur, o dimensionare corespunzătoare a cheltuielilor acestor județe, în raport cu veniturile pe care le realizează".**

Urmărind aplicarea acestor importante sarcini de partid, Marea Adunare Națională în sesiunea din luna decembrie 1984, a adoptat Legea bugetului de stat al Republicii Socialiste România pe anul 1985. Din conținutul ei, se desprinde, pentru comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, necesitatea luării în continuare, a unor măsuri pentru creșterea gradului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale, pe seama sporirii veniturilor proprii și utilizarea eficientă a fondurilor materiale și bănești, puse la dispoziția organelor locale ale administrației de stat, în așa fel încît în anul 1986 majoritatea județelor să se autofinanțeze.

Problema autofinanțării unităților administrativ-teritoriale stă de mai mulți ani în centrul preocupărilor comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare.

Astfel, în conformitate cu prevederile hotărîrii Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare din februarie 1983, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Finanțelor au stabilit ca fiecare consiliu popular județean și al municipiului București să elaboreze programe de măsuri concrete pentru accelerarea procesului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale, prin sporirea veniturilor proprii și reducerea cheltuielilor bugetelor locale.

În aceste programe s-a avut în vedere, în principal, dezvoltarea și diversificarea industriei mici și a prestărilor de servicii pentru populație, sporirea producției destinate exportului, promovarea unui regim sever de economii în utilizarea fondurilor bugetare, creșterea beneficiilor unităților economice, încasarea la buget a tuturor veniturilor statului, sporirea contribuției populației la efectuarea unor lucrări de interes obștesc etc. Prin măsurile propuse, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București au estimat — față de prevederile de plan pe anul 1984 — o creștere a numărului de unități administrativ teritoriale care se autofinanțează cu 91 comune și sporirea cu 1,1 la sută a gradului de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii.

Modul cum se realizează programele proprii ale consiliilor populare județene cu privire la creșterea gradului de autofinanțare a constituit obiectul unor consfătuiri de lucru, organizate, în trimestrul IV 1984, de către Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Finanțelor în trei centre : Slobozia, Deva și Galați, la care au participat secretari ai comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, directorii administrațiilor financiare, precum și cadre de conducere și alți specialiști din cadrul C.P.C.P. și M.F. La aceste consfătuiri s-a prezentat un raport comun al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerului Finanțelor privind rezultatele obținute pe semestrul I 1984 cu privire la autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale și principalele măsuri ce se impun pentru îmbunătățirea muncii în acest domeniu în anul 1985. De asemenea, la consfătuiri s-au prezentat referate din partea unor consilii populare județene.

Participanții la consfătuiri, au vizitat unele consilii populare comunale care au obținut rezultate deosebite în autofinanțarea unității administrativ-teritoriale respective.

REZULTATELE OBȚINUTE ÎN DOMENIUL AUTOFINANȚĂRII UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Din analiza făcută la aceste consfătuiri a rezultat că în primul semestru al anului 1984 pe linia autofinanțării unităților administrativ-teritoriale s-au obținut rezultate bune. Astfel, s-a asigurat autofinanțarea a 1 315 comune față de 1310, prevăzute în plan, iar gradul de acoperire a cheltuielilor bugetelor locale prin venituri proprii, realizat pînă la 30 iunie 1984, era de 66,3 la sută pe ansamblul bugetelor locale, față de 56,8 la sută cît era planificat și 57,9 la sută cît se estimase în programele de măsuri, îmbunătățindu-se situația unităților administrativ-teritoriale care se autofinanțează, comparativ cu anii precedenți și prevederile de plan pe anul 1984.

Rezultate mai bune în ce privește numărul comunelor care se autofinanțează au județele : Arad, Brăila, Constanța, Galați, Hunedoara, Ialomița, Tulcea și municipiul București. În aceste județe, au mai rămas puține comune (între 3 și 15), care încă nu se autofinanțează.

De asemenea, sînt județe care au înregistrat rezultate bune în creșterea gradului de autofinanțare, acoperindu-și cheltuielile cu venituri proprii în proporție de 70—95 la sută, față de media pe țară care este de 66,3 la sută (Arad, Bihor, Brașov, Brăila, Galați, Neamț, Prahova, Sibiu, Timiș și municipiul București).

Cu toate aceste rezultate pozitive, se constată și unele neajunsuri, a căror lichidare trebuie să stea mai mult în atenția consiliilor populare. Astfel, pe total țară, la un număr de 22 județe, nu s-a realizat numărul de comune estimat să se autofinanțeze, potrivit programelor de măsuri, iar la 13 județe nu s-a realizat nici numărul de comune planificat prin buget să se autofinanțeze. De asemenea, nu s-a îndeplinit planul de autofinanțare la orașe în județul Bistrița-Năsăud, unde la 30 iunie 1984 erau autofinanțate 2 orașe, față de 3 prevăzute și în județul Dîmbovița, unde erau autofinanțate, 3, față de 5 orașe prevăzute.

Dacă se analizează însă situația prin prisma numărului de unități autofinanțate comparativ cu cele existente și nu prin aceea a realizării planului sau a estimărilor, se poate trage concluzia că în unele județe nu s-a acordat importanța cuvenită acestei acțiuni. Pe țară, la 25 județe numărul de comune autofinanțate este sub 50 la sută din totalul existent, iar la 6 județe, chiar sub 30 la sută.

O situație necorespunzătoare există, la unele județe și în legătură cu autofinanțarea orașelor. Astfel, județele Brașov, Caraș-Severin și Suceava au cîte 5 orașe care nu se autofinanțează ; județele Harghita, Maramureș și Vîlcea cîte 4 orașe ; județele Mureș, Olt, Sibiu și Timiș cîte 3 orașe ; iar județele : Botoșani, Galați, Dolj, Iași, Mehedinți, Sălaj și Teleorman nu au nici un oraș care se autofinanțează.

Cu privire la gradul de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii, la nivelul județelor, este de menționat că acesta este inferior celui de la municipii, orașe și comune, datorită faptului că în volumul cheltuielilor bugetare județene sînt incluse și sumele alocate de la buget pentru investiții, care au o pondere însemnată.

Una din măsurile importante prevăzute în programele elaborate de consiliile populare pentru autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale se referă la dezvoltarea și diversificarea producției industriei mici și a prestărilor de servicii, utilizarea în mai mare măsură a materialelor locale și refolosibile, realizarea și depășirea producției pentru export, în vederea obținerii de venituri suplimentare, creșterea rentabilității tuturor activităților, unităților și produselor din economia locală.

Din analiza rezultatelor obținute în realizarea indicatorilor de plan pe semestru I a.c. rezultă că, în general, județele care nu au rezultate satisfăcătoare în acțiunea de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale, au realizări slabe și la o serie de indicatori de plan, ceea ce influențează nefavorabil situația economico-socială a județului.

În ce privește producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale în industria mică, deși, sarcinile de plan au fost îndeplinite pe semestrul I 1984, ponderea acesteia la unele județe este foarte mică, reprezentînd sub 1,5 la sută și în unele cazuri sub 1 la sută din volumul realizat pe total țară (Bistrița-Năsăud — 1,14 la sută, Buzău — 1,32 la sută, Covasna — 1,04 la sută, Mehedinți — 0,80 la sută, Satu Mare — 1,22 la sută, Sălaj — 1,04 la sută, Teleorman — 1,20 la sută, Tulcea — 0,78 la sută, Vaslui — 0,99 la sută, Vrancea — 0,77 la sută).

Sînt și unele întreprinderi care realizează rentabilități foarte mici, iar altele care înregistrează chiar pierderi. Acestea, pe de o parte, nu contribuie la formarea veniturilor proprii ale bugetelor locale, iar pe de altă parte, gravează cheltuielile bugetelor locale cu sumele ce se acordă oamenilor muncii pentru acoperirea diferențelor de preț la energie și gaze naturale, precum și pentru completarea resurselor la fondul de acțiuni sociale și deci, nu au nici un aport la autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale. În această situație se află întreprinderile de industrie mică din județele Caraș-Severin și Harghita, care au realizat pierderi, precum și antreprizele de construcții-montaj din județele Harghita și Sibiu.

Realizarea sarcinilor privind autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale nu poate fi concepută fără îndeplinirea planului de venituri proprii ale bugetelor locale, pe fiecare sursă de venituri. Aceasta pentru că veniturile respective sînt înscrise în bugetele comunelor, orașelor și municipiilor, iar neîncasarea lor la termen determină greutăți în efectuarea plăților și reduce proporția de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii.

După cum se știe, în condițiile noului mecanism economico-financiar se ridică problema aplicării principiului autogestiunii economice financiare și la instituțiile de stat care, de regulă, sînt finanțate de la buget. În realizarea acestei sarcini, în ultima perioadă au fost legiferate unele măsuri, cum sînt : trecerea creșelor și grădinițelor de copii în cadrul întreprinderilor, reglementarea asistenței medicale cu plată, autofinanțarea unităților de cultură și artă. Pe plan local însă, nu s-a acționat în mod corespunzător pentru realizarea măsurilor respective.

În acțiunea de autofinanțare a localităților, o însemnătate deosebită o are și modul de cheltuire a fondurilor de la buget. În primul rînd, trebuie admise, cheltuieli de la buget numai dacă există prevederi exprese prin lege, iar în cazul alocării de fonduri, trebuie analizate oportunitatea și necesitatea acestora. La cheltuirea fondurilor de la buget trebuie introdus un regim sever de economii. Controlul efectuat de organele Ministerului Finanțelor, scoate în evidență că în toate județele sînt încă multe cazuri de aprovizionări care nu sînt necesare, imobilizîndu-se importante fonduri în materiale, obiecte de inventar, utilaje, care stau în magazie.

O altă cale prin care organele locale ale puterii și administrației de stat pot acționa pentru creșterea gradului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale este și aceea a participării directe a cetățenilor la executarea u-

nor lucrări de interes obștesc, prin muncă patriotică, precum și prin contribuția în bani și în muncă, în condițiile prevăzute de reglementările stabilite prin Legile nr. 20/1971 și nr. 10/1982, însă nu toate județele au acționat cu fermitate în această direcție.

MĂSURI PENTRU SPORIREA VENITURILOR ȘI REDUCEREA CHELTUIELILOR BUGETELOR LOCALE

Pentru sporirea veniturilor și reducerea cheltuielilor bugetelor locale, în vederea trecerii treptate la autofinanțarea tuturor unităților administrativ-teritoriale este necesar să fie luate, în principal, următoarele măsuri :

1. comitetele executive ale consiliilor populare județene să asigure ca repartizarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor locale să se facă corect, în conformitate cu prevederile Legii finanțelor și metodologiei transmisă de Ministerul Finanțelor, astfel ca situația autofinanțării fiecărei comune, oraș, municipiu și a bugetului propriu al județului să fie reală, neinfluențată de transferurile de venituri și cheltuieli ;

2. comitetele executive ale consiliilor populare județene să acționeze, în continuare, în mod hotărît, pentru identificarea și folosirea resurselor de materii prime și materiale care nu sînt încă puse în valoare sau a căror exploatare și prelucrare poate fi intensificată de către industria mică, acordînd mai multă atenție acțiunilor de recondiționare și refolosire a obiectelor de uz casnic, materialelor recuperabile, precum și materialelor, pieselor și subansamblelor rezultate din scoaterea din funcțiune a unor fonduri fixe, inclusiv a materialelor rezultate din demolări de construcții ; este necesar să se urmărească îndeaproape, punerea în valoare a potențialului hidroenergetic al cursurilor de apă, realizarea de captatori solari, instalații eoliene și de biogaz;

3. să se acționeze pentru dezvoltarea prestărilor de servicii sub toate formele, urmărindu-se amplasarea mai judicioasă a acestora în teritoriu, în noile ansambluri de locuințe din orașe și în satele componente ale comunelor. Odată cu dezvoltarea activităților de industrie mică și prestări de servicii, consiliile populare trebuie să urmărească folosirea la maximum a spațiilor existente din orașe și comune, dezvoltarea muncii la domiciliu, utilizarea judicioasă a resurselor materiale și financiare, creșterea beneficiilor și a rentabilității, darea în gospodărire și gestiune, potrivit legii, a unităților și activităților nerentabile sau cu rentabilitate redusă ;

4. comitetele executive ale consiliilor populare județene trebuie să ia măsuri pentru realizarea prevederilor de plan privind vînzarea locuințelor din fondul locativ de stat, lichidarea debitelor din chirii și serviciile de gospodărire comunală prestate, precum și pentru darea imediată în folosința locatarilor a apartamentelor nou construite și încasarea la timp a chiriei ;

5. să se acorde mai multă atenție activității economico-financiare a întreprinderilor de stat locale și a cooperativelor meșteșugărești și a cooperativelor agricole de producție, în vederea reducerii costurilor și creșterii productivității muncii, lichidării pierderilor și obținerii unor beneficii mai mari, pentru sporirea contribuției acestor unități la formarea veniturilor proprii ale bugetelor locale ;

6. utilizarea cu eficiență maximă și cu spirit gospodăresc a fondurilor alocate de la buget pentru instituțiile de stat, aplicarea fermă a măsurilor stabilite privind folosirea cu simț de răspundere a bazei materiale, limitarea la strictul necesar a cheltuielilor de întreținere și funcționare, restrîngerea consumurilor de energie, combustibili, furnituri de birou, materiale de uz gospodăresc, precum și pentru prevenirea oricăror forme de risipă ;

7. organele financiare locale, sprijinite de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, să intensifice activitatea de încasare integrală și la termenele legale a sumelor datorate bugetului de către populație și de unitățile cooperatiste ;

8. comitetele executive ale consiliilor populare județene, să analizeze lunar modul în care fiecare unitate economică își îndeplinește obligațiile față de buget, cu privire la vărsămintele din beneficii, impozitul pe circulația mărfurilor și celelalte vărsăminte prevăzute de lege, în vederea asigurării veniturilor proprii ale bugetelor locale și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale ;

9. organele locale ale administrației de stat să acționeze cu mai multă hotărîre pentru antrenarea deputaților, a comisiilor permanente, a comitetelor de cetățeni, în vederea mobilizării tuturor locuitorilor și unităților socialiste pentru a-și spori contribuția la realizarea unor lucrări de interes obștesc, înfăptuirea măsurilor pentru dezvoltare, înfrumusețarea și modernizarea localităților, autogospodărirea și autofinanțarea acestora ;

10. fiecare comună, oraș și municipiu să aibă un program de realizare a autofinanțării, respectiv realizarea unor obiective care să ducă la autofinanțare, iar comitetele și birourile executive ale consiliilor populare să analizeze, periodic modul în care se îndeplinesc sarcinile în acest domeniu;

11. pe plan local, să se ia măsuri pentru organizarea de consfătuiri și schimburi de experiență pe probleme de autofinanțare, făcîndu-se cunoscute metodele folosite, de unitățile cu cele mai bune rezultate în acest domeniu.

ÎN APLICAREA LEGII NR. 10/1982

Acțiuni hotărîte pentru buna gospodărire a domeniului public, asigurarea curățeniei, ordinii și disciplinei

În Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, este prevăzută obligația organelor locale ale puterii și administrației de stat, de a lua măsuri pentru creșterea aportului cetățenilor la soluționarea problemelor pe care le ridică modernizarea, buna gospodărire și înfrumusețare a municipiilor, orașelor și comunelor, sporirea contribuției acestora la realizarea lucrărilor de drumuri, regularizări de albii, consolidări de maluri, alimentări cu apă, canalizări, precum și amenajări de parcuri, spații verzi, locuri de joacă pentru copii, terenuri și baze sportive și alte lucrări de asemenea natură.

Atribuțiile concrete ale consiliilor populare, în acest larg domeniu de activitate, sînt prevăzute și în Legea nr. 10/1982 cu privire la obligațiile și răspunderile consiliilor populare, unităților socialiste și ale cetățenilor pentru buna gospodărire, întreținere și curățenie a localităților urbane și rurale, păstrarea ordinii și disciplinei publice. În art. 2 al acestui act normativ sînt înserate următoarele : „Consiliile populare, județene și al municipiului București, municipale, al sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale, răspund de conducerea, îndrumarea, coordonarea și controlul întregii activități de gospodărire și înfrumusețare a localităților, de păstrarea ordinii și curățeniei în toate orașele și comunele".

Beneficiind de un instrument juridic eficient, elaborat pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului, președintele Republicii Socialiste România, organele locale ale puterii și administrației de stat reușesc să ridice la cote cît mai înalte aspectul edilitar-gospodăresc al localităților pe care le administrează, să le înfrumusețeze și modernizeze, îmbunătățind continuu calitatea vieții cetățenilor.

Consiliul popular al sectorului 1, al municipiului București își exercită competențele pe un teritoriu întins al capitalei care are o populație de peste 300 000 de locuitori, cu mult mai mare chiar decît a unor județe. Odată cu dezvoltarea unor mari unități economice și industriale — I.M.M.R. Griviția Roșie, I.U.C. Griviția Roșie, LAROMET, Tehnometal, Dacia, Marmura etc., pe teritoriul sectorului s-au înălțat prin munca oamenilor, cartiere de locuințe mo-

derne — zona pieții Dorobanți, bd. 1 Mai, bd. Nicolae Titulescu, Turda. Un sector cu o așa mare populație, cu dotări economice și edilitar-gospodărești, pune în fața organelor care-l gospodăresc sarcini importante pe linia bunei administrări și serviri a populației.

Analizînd retrospectiv activitatea desfășurată, putem spune că noi cei care lucrăm la Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 1, la fel ca alte organe locale ale puterii și administrației de stat din Capitală și din întreaga țară, am dobîndit în ultimii ani o anumită experiență în realizarea obligațiilor și răspunderilor ce ne incumbă în direcția bunei gospodăriri, întreținerii și curățeniei sectorului, pentru păstrarea ordinii și disciplinei în unitatea administrativ-teritorială.

Sub conducerea Comitetului de partid municipal și al sectorului, cu sprijinul și îndrumarea permanentă a Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București și a unităților acestuia, am acordat și acordăm cea mai mare atenție cunoașterii și aplicării ferme a Legii nr. 10/1982.

Imediat după apariția Legii, la sesiunea Consiliului popular din trimestrul I.1983, s-a întocmit un amplu program de bună gospodărire și înfrumusețare a sectorului, în care s-au prevăzut obiective și sarcini concrete pentru deputați și aparatul Comitetului executiv al Consiliului popular, pentru colectivele de muncă ale unităților socialiste, pentru asociațiile de locatari și comitetele de cetățeni pe circumscripții electorale și pentru cetățeni.

În stabilirea obligațiilor diferitelor organe, am acționat în mai multe direcții. Astfel, obligațiile asumate direct de Consiliul popular au în vedere domenii ca : respectarea prevederilor legale privitor la sistematizarea cartierelor și a normelor privind disciplina în construcții, curățenia străzilor, piețelor și a celorlalte locuri publice, buna administrare și întreținere a fondului locativ, a clădirilor cu altă destinație, curățenia acestora, a curților și aleilor, spațiilor verzi aferente imobilelor ; repararea și întreținerea străzilor, aleilor, gardurilor, modernizarea drumurilor și arterelor de circulație, consolidarea și întreținerea digurilor și malurilor, a lucrărilor de protecție împotriva inundațiilor, mai ales pe salba de lacuri existentă pe teritoriul sectorului 1 ; respectarea normelor igienico-sanitare în piețe, unități comerciale și unități prestatoare de servicii, amenajarea și întreținerea zonelor verzi, a parcurilor și grădinilor publice, a monumentelor de arhitectură și artă plastică etc. În stabilirea obligațiilor unităților socialiste, s-a avut în vedere ca întregul personal muncitor al acestora să participe la acțiuni de întreținere, curățenie și înfrumusețare a clădirilor, incintelor, curților, împrejmuirilor și aleilor de acces, precum și a străzilor, drumurilor și zonelor verzi înconjurătoare.

În ce privește antrenarea cetățenilor la asigurarea și păstrarea curățeniei locuințelor și anexelor gospodărești, precum și a localurilor publice, s-a prevăzut ca aceasta să se realizeze prin delegații Comitetului executiv repartizați pe circumscripții electorale de sector și cu participarea întregului activ obștesc. Concomitent cu aceste măsuri, s-a desfășurat și o activitate susținută de popularizare a Legii nr. 10/1982 și de educare a cetățenilor, în scopul ridicării continue a nivelului conștiinței civice.

În anul 1984, programul de măsuri pentru aplicarea Legii nr. 10/1982 a fost îmbunătățit cu noi prevederi, menite să asigure creșterea aportului unităților socialiste și a cetățenilor la buna gospodărire a sectorului.

Urmărirea aplicării prevederilor programului de măsuri în domeniul asigurării curățeniei, ordinii și disciplinei, constituie o preocupare cu caracter permanent a Comitetului executiv al Consiliului popular. Pe lîngă analizele și informările care se fac periodic în sesiuni ale Consiliului popular, respectiv în ședințe ale Comitetului executiv, sîntem informați aproape zilnic de stadiul realizării acestui program de către unitățile subordonate (I.C.R.A.L. Herăstrău, I.C.R.A.L. Pajura, A.D.P.), unitățile economice de pe teritoriul sectorului, deputații Consiliului popular, comitete de cetățeni pe circumscripții electorale, asociațiile de locatari.

Un rol important în urmărirea realizării programului îl are aparatul propriu al Comitetului executiv care este repartizat pe circumscripții electorale de sector, cu sarcina de a urmări aplicarea prevederilor Legii nr. 10/1982, precum și a hotărîrilor Consiliului popular al Capitalei, a deciziilor Comitetului executiv al acestuia, adoptate în acest domeniu. De asemenea, tot în scopul aplicării ferme a prevederilor legale, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului a apelat la sprijinul unor cetățeni din rîndul activului obștesc (circa 300 persoane) care au primit împuternicirea primarului general al Capitalei de a desfășura o muncă de lămurire privind respectarea obligațiilor legale de ordine și curățenie, iar în situațiile în care constată rea voință să încheie procese verbale de contravenție.

Ca urmare a acestor măsuri, ordinea și curățenia în majoritatea cartierelor și arterelor sectorului se prezintă în condiții din ce în ce mai bune, cetățenii și colectivele unităților socialiste dovedind, în majoritatea lor, multă receptivitate în respectarea obligațiilor legale. Putem concretiza, ca exemple de bună înțelegere a obligațiilor ce le revin în asigurarea ordinii și curățeniei, unitățile economice și comerciale, asociațiile de locatari și comitete de cetățeni care-și desfășoară activitatea pe artere importante cum sînt : Calea Dorobanți, Calea Victoriei, bd. 1 Mai, bd. Miciurin, str. Turda, Calea Griviței și altele.

La îndemnul deputaților și în frunte cu ei, majoritatea cetățenilor, a colectivelor de muncă din unități își aduc contribuția directă la păstrarea curățeniei și înfrumusețarea sectorului, prin participarea la ample acțiuni cu caracter patriotic. Datorită unor astfel de activități, în anul 1983, valoarea muncii patriotice pe cap de locuitor a fost de peste 4 500 lei, iar în anul 1984 de peste 5 500 lei.

În sectorul 1 și pe întreaga Capitală, se bucură de aprecieri elogioase activitatea patriotică desfășurată în domeniul Legii nr. 10/1982 de colectivele de muncă ale unor unități cum sînt : I.U.C. Griviția Roșie, I.M.M.R. Griviția Roșie, Marmura, Dacia, Tehnometal, LAROMET, Complexul C.F.R. Triaj, Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", TRANSCOM, Întreprinderea de avioane, Regionala C.F.R. București și altele. Cu rezultate bune în asigurarea curățeniei se prezintă circumscripțiile electorale de sector nr. 21, 23, 25, 26, 30, 32, 33, 35, 37, 40 și altele. Dintre deputații Consiliului popular al sectorului care se situează pe primele rînduri ale acțiunilor gospodărești amintim pe tovarășii : Vasile Mladin, Dumitru Andronache, Radu Băldescu, Ion Mateescu, Ștefania Brăileanu, Elena Spiceac, Petre Dobre și alții.

Se cuvine să evidențiem în acest cadru și activitatea de înaltă răspundere civică desfășurată de organizațiile de bază P.C.R. din cartiere, a comisiilor de femei și organizațiilor O.D.U.S., pentru buna gospodărire a cartierelor. Cu concursul acestora, cetățenii care au locuințele pe un număr de 773 străzi mici, cu case individuale, necirculate de mijloace de transport în comun își gospodăresc cu mijloace proprii teritoriul, curățind și întreținînd străzile și spațiile verzi aferente.

Principalele acțiuni realizate cu sprijinul și munca patriotică a colectivelor unităților socialiste și a cetățenilor, numai în anul 1984, constau în : repararea a 47.000 mp străzi ; repararea trotuarelor pe o suprafață de 15 000 mp ; repararea și zugrăvirea fațadelor la imobile însumînd circa 61 000 mp și altele. Cu participarea directă a populației s-au plantat peste 60 000 buc. pomi, arbori și arbuști, peste 15 000 000 buc. flori și s-au executat lucrări de întreținere a spațiilor verzi care cuprind peste 300 ha.

O grijă deosebită am acordat asigurării locurilor de joacă pentru copii. În acest scop am reamenajat și întreținut — cu concursul unităților și al cetățenilor — 112 terenuri de joacă în suprafață de peste 70.000 mp.

Pentru orice organ al puterii și administrației de stat, asigurarea curățeniei și ordinii în teritoriul pe care-l administrează este o problemă complexă și cu caracter permanent. Nici unul din organele care au această obligație nu pot afirma că ar fi făcut totul în acest domeniu atît de vast.

Și în sectorul 1 al Capitalei mai sînt încă probleme de rezolvat pe linia aplicării Legii nr. 10/1982. Mai există ca-

zuri, cei drept izolate, de unități economice, mai ales cele de desfacere a mărfurilor care nu păstrează curățenia exemplară în incinta lor și pe străzile din împrejurimi. De asemenea, nu toți cetățenii se achită conștiincios de obligațiile ce le revin.

În zilele geroase ale lunii ianuarie din acest an, cînd zăpada abundentă și frigul au provocat greutăți în transportul public și buna funcționare a unităților, pe lîngă munca de mobilizare desfășurată în spiritul Hotărîrilor adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. i ședința sa din 13 ianuarie a.c., am fost nevoiți să aplicăm și sancțiuni contravenționale în situațiile în care factorii competenți nu s-au conformat legii.

Pentru Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 1, aplicarea prevederilor Legii nr. 10/1982 rămîne în continuare o preocupare de prim ordin. Dorim ca în anul 1985 să avem rezultate și mai bune în gospodărirea și înfrumusețarea sectorului, antrenînd la acțiuni patriotice mase tot mai largi de cetățeni. Socotim că participarea acestora în acțiunile ce le vom întreprinde, ca și propunerile pe care le vor face ei în timpul apropiatei campanii electorale la întîlnirile cu candidații de deputați, vor fi de natură să lărgească aria de preocupări gospodărești a organului local al puterii și administrației de stat.

ION TRĂILĂ
prim-vicepreședinte al Comitetului
executiv al Consiliului popular
al sectorului 1 București

Valorificarea noilor surse de energie — preocupare de seamă a consiliilor populare

DIN EXPERIENȚA ÎN ACEST DOMENIU A COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI BIHOR.

În Rezoluția Congresului al XIII-lea al P.C.R. se prevede ca în cincinalul 1986—1990 va fi accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare. **„În acest cadru, se menționează în rezoluție — se va situa în continuare, pe primul plan, lărgirea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea dinamică a întregii economii naționale".**

Sub conducerea permanentă a Comitetului județean de partid, Consiliului popular al județului Bihor, manifestă o preocupare susținută pentru valorificarea tuturor resurselor de energie. Acțiunile noastre în acest domeniu au început cu ani în urmă și au cunoscut o dezvoltare intensă cînd s-a trecut la aplicarea sarcinilor trasate de programele-directivă aprobate de Congresul al XII-lea al P.C.R. și Conferința Națională a partidului, precum și de Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1983, cu privire la creșterea bazei energetice a țării, prin valorificarea resurselor materiale și trecerea la utilizarea superioară a noilor surse de energie.

O primă mare acțiune întreprinsă a fost aceea a inventarierii și identificării tuturor resurselor energetice de care dispune județul Bihor și stabilirii unui program de muncă proprie pe o perioadă mai îndelungată în acest domeniu. Așa cum prevăd documentele de partid și de stat, Ordinul nr. 13/1984 al primului ministru al guvernului, dispozițiile altor organe centrale ale administrației de stat, în luna iunie 1984, Consiliul Popular Județean a analizat și dezbătut într-o sesiune a sa, problema valorificării tuturor resurselor energetice neconvenționale și a potențialului hidroenergetic al județului în perioada 1984—1990, inventariate în prealabil.

În urma dezbaterilor asupra acestei importante probleme, consiliul popular a adoptat o hotărîre prin care s-a aprobat **„Programul de măsuri privind valorificarea resurselor energetice neconvenționale și a potențialului hidroenergetic al județului Bihor pe perioada 1984—1990 prin construcția de centrale și microhidrocentrale".**

După 6 luni de la adoptarea acestui program apreciem că este instructivă o succintă trecere în revistă a modului cum se realizează principalele sale prevederi.

I. PRODUCȚIA DE BIOGAZ. În județul Bihor există tradiție în producerea și utilizarea biogazului. În acest sens arătăm că la Stația de epurare a municipiului Oradea, s-a produs și valorificat biogazul încă din anul 1970. De la producția de 50 tcc/an realizată în anul 1970, prin dezvoltarea etapizată a stației de epurare, s-a ajuns ca la finele anului 1984 să se realizeze o producție de 1 150 tcc. Biogazul produs în stația de epurare a municipiului Oradea este folosit în proporție de cca. 70 la sută pentru încălzirea tehnologică a stabilizatorilor de nămol (fermentarea nămolului), iar restul de cca. 30 la sută se folosește pentru încălzirea încăperilor din incinta Stației de epurare, Baza de producție a I.J.G.C.L. și I.J.T.L. Bihor, pentru prepararea apei calde menajere și pentru producerea mixturilor asfaltice în stația Reiszer a S.G.M., aflate în apropiere. În acest fel se economisesc 300 tone/an combustibil convențional.

În anii 1981—1983 s-au executat și alte instalații de producere a biogazului la celelalte stații de epurare din județ. În acest sens au fost realizate 4 instalații din care două cu captare directă de la decantoarele cu etaj (Aleșd și Marghita) și două independente (Beiuș și orașul Dr. Petru Groza).

Cantitățile de biogaz obținute din aceste stații servesc la înlocuirea combustibilului convențional necesar pentru încălzirea spațiilor din incinta stațiilor, efectuarea analizelor de laborator și prepararea apei calde menajere. Se economisește astfel cca. 20 tcc/an.

În programul nostru de valorificare a energiilor neconvenționale și a celor recuperabile, se prevede realizarea în anii 1984—1986 a unor instalații de producere a biogazului la un număr de 6 unități economice, cu o capacitate totală de 4 480 tcc/an producție de biogaz.

În anul 1985, potrivit programului, se vor realiza instalații de producere a biogazului la 5 unități econmice cu o capacitate totală de 3 580 tcc/an și anume :

— I.J.G.C.L. Bihor (Stația de epurare) cu o capacitate de 750 tcc/an ;
— I.S.C.I.P. Palota — (Ferma Ioșia) 600 tcc/an ;
— I.I.C. (Santău Mic) 600 tcc/an ;
— Trustul I.A.S. (IAS Tinca) — Stația de epurare 1 580 tcc/an ;
— I.M. Dobrești (Gospodăria anexă) 50 tcc/an.

În anul 1986, producția de biogaz va crește cu 900 tcc prin dezvoltarea Stației de epurare a municipiului Oradea, corelată cu dezvoltarea alimentării cu apă din surse de suprafață.

Avem unele realizări și în privința instalațiilor de biogaz de mică capacitate înființate la gospodăriile individuale ale populației. Astfel, în județul Bihor sînt executate și se află în stare de funcționare un număr de 64 de instalații de producere a biogazului, situate în 31 de localități (comune și orașe). Producția de biogaz obținută la nivelul anului 1984 este echivalentă cu 41,4 tcc.

Instalațiile au fost executate de către deținători în regie proprie, avînd la bază documentația tehnică pusă la dispoziție de către Consiliul popular al județului Bihor. De asemenea, sînt în execuție alte 21 de instalații de biogaz de mică capacitate (5—10 mc), a căror producție va fi echivalentă cu 10 tcc.

Prin realizarea obiectivelor de mai sus și prin executarea de noi instalații de mică capacitate la comune și orașe, la finele anului 1986 se va obține o producție de biogaz echivalentă cu 5 700 tcc/an.

II. **VALORIFICAREA POTENȚIALULUI ENERGETIC AL SONDELOR DE APĂ GEOTERMALĂ.** Apa geotermală este o mare bogăție a județului Bihor. Din cele 40 de sonde în funcțiune, se extrage o cantitate de energie termică echivalentă cu 55 159 tcc/an, destinată următoarelor scopuri :

— 4 588 tcc/an pentru prepararea apei calde menajere la 9 762 apartamente, din care 7 383 apartamente în municipiul Oradea, 1 799 apartamente în orașul Marghita și 580 apartamente în comuna Sînmartin ;

— 4 763 tcc/an pentru încălzirea următoarelor obiective economice : 2 ha sere legumicole și floricole la Întreprinderea de Sere Oradea, 4 ha la C.A.P. Salonta, 2 ha la C.A.P. Săcueni și 1,5 ha la I.J.P.I.P.S. Bihor — Oradea ;

— 864 tcc/an pentru producerea energiei electrice la Institutul de învățămînt superior Oradea ;

— 4 982 tcc/an pentru prepararea apei calde menajere în scopuri tehnologice la Băile Felix și 1 Mai ;

— 32 739 tcc/an pentru agrement la băi și ștranduri ;

— 7 353 tcc/an se utilizează în industria pentru următoarele scopuri : prepararea apei calde menajere la Întreprinderea de industrializare a cărnii Bihor, la Antreprizele frigorifice Oradea, la uscarea pieselor de la Atelierul de vopsitorie a Secției de mobilier metalic Săcueni, la uscarea laptelui și spălarea ambalajelor la Întreprinderea de industrializare a laptelui Bihor.

Valorificarea superioară a energiei apei geotermale se realizează prin conversia energiei termice în energie electrică, utilizîndu-se instalația executată și omologată recent la Institutul de învățămînt superior Oradea.

Programul întocmit pe 1984—1985 prevede realizarea de instalații de producere a energiei electrice din căldura apelor geotermale și din resursele energetice recuperabile, cu o putere instalată de 50 MW. Această cantitate va acoperi 20—25 la sută din necesarul județului Bihor.

III. VALORIFICAREA ENERGIEI SOLARE. În scopul valorificării acestei importante surse de energie, în județul Bihor s-au pus în funcțiune, pînă la finele anului 1984 instalații solare cu o capacitate de 203,5 tcc/an.

Aceste instalații produc apă caldă menajeră pentru 255 apartamente în orașul Salonta, camparea I.J.G.C.L. de la Băile 1 Mai, grupuri sanitare și vestiare ale unor unități economice, cu un echivalent energetic de 172,9 tcc/an.

De asemenea, prin aceste instalații se produce apa caldă tehnologică la Întreprinderea de industrializarea cărnii Bihor — secția salamuri Salonta și fermele zootehnice ale Trustului I.A.S., în echivalent energetic de 30,6 tcc/an.

IV. RECUPERAREA ENERGIEI REZIDUALE DIN PROCESELE TEHNOLOGICE. Conform programului și inventarului întocmit sînt prevăzute măsuri pentru recuperarea unei cantități de 42 926 tcc/an, din care 20 229 tcc/an în 1984 și 22 697 tcc/an în 1985, energie reziduală obținută în principal din următoarele surse :

— 6 912 tcc/an din gazele de ardere fierbinți de la Întreprinderea mecanică Oradea și orașul Dr. Petru Groza, Întreprinderea de bere, spirt și drojdie Oradea, Fabrica de sticlă Pădurea Neagră, Întreprinderea de alumină Oradea, Întreprinderea „Refractara" Aleșd, Combinatul pentru lianți și azbociment Aleșd ;

— 18 874 tcc/an căldura conținută în apele de răcire de la unitățile : Schela de producție petrolieră Suplacu de Barcău (9 000 tcc/an), Întreprinderea alumina Oradea (8 000 tcc/an), Întreprinderea de industrializare a cărnii Bihor.

Ținem să subliniem că apa caldă, prin procesele tehnologice de la Întreprinderea de alumină Oradea, care pînă acum se trimitea la turnul de răcire, și care are o temperatură de 75—85 grade C se va folosi la serele din Oradea în cantitate de 1 000—1 500 mc/h. În acest fel, se va acoperi necesarul de energie termică pentru încălzire la Întreprinderea de bere, Oradea, în procent de 23—25 la sută.

— 12 140 tcc/an din condens : de la Întreprinderea Schela de producție petrolieră Suplacu de Barcău, Întreprinderea Rafinăria „Crișana" Suplacu de Barcău, Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr și Combinatul pentru ciment și azbociment Aleșd ;

— 5 489 tcc/an căldură reziduală conținută în produsele finite : Întreprinderea de alumină Oradea (5 000 tcc/an) și Întreprinderea „Refractara" Aleșd (489 tcc/an).

Energia recuperată va fi utilizată la procesele de producție pentru preîncălzirea aerului de combustie, a apei de alimentare a cazanelor, a returului de termoficare al municipiului Oradea și a materiilor prime, precum și pentru încălzirea spațiilor și prepararea apei calde menajere la grupuri sanitare și vestiare.

V. VALORIFICAREA POTENȚIALULUI HIDROENERGETIC. În domeniul valorificării potențialului hidroenergetic al județului, ne-am propus, în același program, realizarea unui număr de 47 microhidrocentrale cu o putere instalată de 14,38 MW, din care, în etapa I 1984—1985 (în curs de execuție) se vor construi 3 microhidrocentrale cu o putere instalată de 2,6 MW, iar în etapa a II-a 1985—1990, 44 microhidrocentrale, cu o putere instalată de 11,78 MW.

La realizarea întregului program de măsuri privind valorificarea resurselor energetice neconvenționale și a potențialului hidroenergetic al județului Bihor pe perioada 1984—1990, punem mare accent pe folosirea tuturor posibilităților locale, pe aportul colectivelor de muncă din unități specializate, care-și desfășoară activitatea pe teritoriul județului.

Astfel, în domeniul realizării instalațiilor pentru folosirea eficientă a apelor geotermale, a căldurii obținută din gazele de ardere și din apele tehnologice uzate ale întreprinderilor, a fost stabilit, ca proiectant general, Institutul de învățămînt superior Oradea, iar ca proiectant de specialitate, pentru partea de construcții, Centrul de proiectare județean Bihor. De asemenea, ca antreprenor general pentru lucrările de construcții și instalații montaj a fost stabilit Trustul de antrepriză generală de construcții industriale — Bihor.

În funcție de specificul unității au primit sarcini și alte unități economice. Astfel, Întreprinderea mecanică Oradea a primit sarcina să realizeze, omologheze și să execute pompa de 3500 kg/min. bioxid de carbon, iar Întreprinderea „Înfrățirea" să execute și să omologheze motorul geotermal cu o putere de 1 MW și 1000 rotații/min.

În ce privește construirea microhidrocentralelor, acestea, de asemenea, sînt repartizate unor unități : 23 microhidrocentrale cu o putere instalată de 11,26 MW le va executa IEIRIEDEE Bihor, 14 microhidrocentrale cu o putere instalată de 1,28 MW le va realiza IJGCL Bihor, 6 microhidrocentrale cu o putere instalată de 0,55 MW vor fi realizate prin grija OJT Bihor, iar 3 microhidrocentrale, cu o putere instalată de 0,55 MW, vor fi realizate cu concursul Inspectoratului silvic județean.

Sarcini s-au trasat prin programul adoptat tuturor consiliilor populare. Astfel, pentru extinderea acțiunii de folosire a potențialului microhidroenergetic s-a prevăzut ca fiecare consiliu popular comunal, pe raza căruia există condiții de această natură, să stabilească, cu sprijinul secției de specialitate al Consiliului popular al județului Bihor, (Secția de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții) un program propriu de valorificare, prin amenajări de microhidrocentrale de mică capacitate.

Urmărirea realizării acestui vast program este o sarcină de cea mai mare importanță a Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Bihor. În ducerea ei la îndeplinire Comitetul executiv este sprijinit de un colectiv de coordonare a activității, din care fac parte activiști de partid și de stat, membrii ai organelor respective județene, conducători de întreprinderi și specialiști, în total 35 de cadre. Acest colectiv județean de coordonare, analizează bilunar stadiul realizării programului, stabilește măsurile ce se impun și informează periodic atît secretariatul Comitetului județean Bihor al P.C.R. cît și Comitetul executiv al Consiliului popular județean, asupra problemelor ce se ridică, iar acestea decid asupra soluțiilor propuse.

În Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, „și în cel de al 8-lea plan cincinal vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale. Producția de energie electrică va ajunge în anul 1990 la 95—97 miliarde kWh".

Sîntem conştienţi că prin realizarea obiectivelor programului adoptat de Consiliul popular al judeţului Bihor, vom contribui la dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice, la realizarea independenţei energetice, asigurînd cca. 32% din necesarul de energie electrică a judeţului Bihor.

ing. Gheorghe GLIGOR
vicepreşedinte al
Comitetului executiv al Consiliului
popular al judeţului Bihor

O sarcină de mare răspundere: buna administrare a fondului locativ de stat

Aplicarea în practică a hotărîrilor adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român va reprezenta noi şi importanţi paşi pe calea creşterii calităţii vieţii întregii naţiuni române. Dacă avem în vedere numai faptul că în perioada 1986—1990 se vor construi alte 750.000 de apartamente ne dăm seama că prin această realizare se va asigura îmbunătăţirea condiţiilor de locuit ale populaţiei. Şi, aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. **„Pe baza volumului important de construcţii de locuinţe ce se va realiza pentru fiecare locuitor o suprafaţă locuibilă de 14 mp şi, împreună cu dependinţele, de 18—20 mp. Practic, fiecare cetăţean al României socialiste va dispune de o cameră de locuit cu dependinţele corespunzătoare".**

Sub conducerea înţeleaptă a partidului, fiecare judeţ, fiecare localitate şi-a făurit o serioasă bază edilitar-gospodărească, inclusiv un fond remarcabil de locuinţe proprietate de stat. Dacă pe total ţară se dau în folosinţă în cincinalul 1981—1985 circa 750 mii apartamente, asigurîndu-se în medie peste 12 mp locuibili pe locuitor, în judeţul Cluj, fondul de locuinţe, proprietate de stat cuprinde un număr de 69.704 apartamente. Din acestea, 67.751 apartamente se află în administrarea Grupului întreprinderilor de gospodărie comunală şi locativă Cluj, 1.518 în administrarea altor unităţi socialiste, fiind construite din fondurile lor proprii, iar 435 locuinţe, în administrarea consiliilor populare comunale, deoarece spaţiul locativ respectiv se află în mediul rural. La toate acestea se mai adaugă 9.209 locuri în cămine de nefamilişti şi care aparţin unor unităţi socialiste.

Pentru noi cei care ne desfăşurăm activitatea în domeniul gospodăriei comunale şi locative, buna administrare a fondului locativ de stat, în conformitate cu prevederile legilor nr. 4 şi 5/1973, reprezintă o sarcină de mare răspundere şi cu caracter permanent.

În judeţul Cluj, de pildă, datorită măsurilor luate de către Comitetul executiv al Consiliului popular al judeţului, a sporit preocuparea organelor locale şi a unităţilor de specialitate pentru gospodărirea în mai bune condiţii a fondului locativ de stat, încasarea veniturilor din chirii şi închirierea apartamentelor noi. La încasarea chiriilor pe 1984, de exemplu, planul a fost depăşit cu 3.376 mii lei.

În anul 1984, din volumul de plan de 41.373 mii lei alocat pentru reparaţii şi întreţinere clădiri s-a realizat, în 11 luni, valoarea de 40.723 mii lei, preliminîndu-se pe întregul an 43.700 mii lei, reprezentînd 105,6% faţă de plan. În cadrul acestor valori de plan s-au executat reparaţii capitale la un număr de 25 imobile, iar reparaţii curente şi de întreţinere la 657 imobile, hidroizolaţii la terasele a 186 blocuri, eliminarea fenomenului de condens la 348 apartamente, precum şi alte lucrări de conservare a clădirilor.

Lucrările de întreţinere şi reparare a fondului locativ de stat, s-au desfăşurat în conformitate cu programele stabilite pe localităţi, la începutul anului.

În cadrul acţiunii de pregătire a centralelor termice care alimentează cu căldură şi apă caldă blocurile de locuinţe în sezonul rece, s-a acordat o atenţie deosebită calităţii lucrărilor executate, la baza cărora au stat inventarele de probleme făcute de specialişti pe parcursul exploatării lor în perioada anterioară. În scopul asigurării unei distribuţii echilibrate a energiei termice, pentru a satisface cît mai deplin cerinţele populaţiei, la executarea lucrărilor s-a ţinut seama de sesizările chiriaşilor şi specialiştilor din cadrul asociaţiilor de locatari privind deficienţele existente în funcţionarea şi exploatarea centralelor termice. Acţiunea de revizii a avut în vedere, în principal, ridicarea parametrilor energetici prin îmbunătăţirea termoizolaţiilor, înlocuirea armăturilor defecte, calibrarea arzătoarelor, reglarea tirajelor şi alte îmbunătăţiri tehnice. De asemenea, s-a acordat o atenţie deosebită ridicării calificării fochiştilor care, pe lîngă pregătirea de specialitate, au participat efectiv şi la lucrările de revizii şi reparaţii a cazanelor ce le au în supraveghere.

Prin aceste măsuri s-a reuşit ca în cadrul cotelor de combustibili alocate, să se asigure, în conformitate cu prevederile legale, apa caldă menajeră în tot cursul anului, precum şi încălzirea în perioada friguroasă în condiţii corespunzătoare ; drept urmare, reclamaţiile legate de acest serviciu au scăzut simţitor faţă de perioadele anterioare.

Activitatea de întreţinere şi reparare a fondului locativ a beneficiat de un sprijin important din partea cetăţenilor, care, la întîlnirile organizate de către consiliile populare, au făcut numeroase propuneri şi sugestii de care s-a ţinut cont în organizarea activităţii de prestaţii în gospodăria locativă.

În 11 luni din anul 1984 au fost adresate unităţilor de gospodărie comunală şi locativă peste 15.000 de cereri de prestări servicii din care au putut fi satisfăcute 85%. Din cele neonorate o parte s-au soluţionat mai tîrziu, din lipsa unor materiale deficitare pe economie, iar altele nu pot fi satisfăcute, contravenind dispoziţiilor legale în vigoare.

Un număr însemnat de cereri şi sesizări se referă la unele deficienţe ce apar atît la locuinţele de stat cît şi la cele proprietate personală, după darea lor în folosinţă, ponderea reprezentînd-o scrisorile în care se reclamă apariţia condensului, insuficienţa căldurii şi a apei calde, neetanşarea tîmplăriei etc. Remedierea acestora se execută de către Trustul de antrepriză generală de construcţii şi montaj Cluj, pentru blocurile care sînt în termenul de garanţie, iar cele cu termenul expirat prin Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală şi locativă, în calitate de administrator. Ne propunem ca în viitor să acordăm o atenţie şi mai mare executării de calitate a lucrărilor de hidroizolaţii şi termoizolaţii, dovedind exigenţă sporită atît faţă de Trustul de antrepriză generală de construcţii şi montaj cît şi faţă de unităţile din cadrul grupului, întrucît această categorie de lucrări generează încă reclamaţii şi sesizări din partea locatarilor.

La buna întreţinere şi gospodărire a fondului locativ, o contribuţie importantă o au asociaţiile de locatari, cărora le revine sarcina întreţinerii în bune condiţiuni a părţilor de folosinţă comună a imobilelor şi a instalaţiilor interioare din apartamente şi din subsolurile tehnice. Pe linia bunei gospodăriri şi administrare a blocurilor de locuinţe a existat preocupare din partea mai multor asociaţii de locatari, din care evidenţiem : asociaţiile din Cluj-Napoca str. Băişoara nr. 7, Unirii nr. 15, Vlahuţă, blocul lamă C, Petuniei 1, Ligurarilor, blocul D 20 şi altele, la care părţile comune sînt bine întreţinute, obligaţiile achitate la zi, iar în conducerea evidenţelor există o ordine deplină.

În urma controalelor efectuate, au rezultat şi faptul că unele asociaţii de locatari nu se preocupă în mod corespunzător de îndeplinirea atribuţiilor ce le au, ceea ce necesită o permanentă îmbunătăţire a controlului şi îndrumării din partea comitetelor şi birourilor executive ale consiliilor populare şi a unităţilor de gospodărie comunală şi locativă. În cadrul activităţii de îndrumare a asociaţiilor, este necesar să se acorde o mai mare atenţie alegerii comitetelor asociaţiilor de locatari, comisiilor de cenzori şi desemnării administratorilor. Din cauza slabei preocupări

a unor asociații, nu s-au constituit fondurile de rulment necesare acoperirii cheltuielilor datorate Grupului întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă pentru prestațiile executate, ajungîndu-se la un sold debitor, iar la altele, din cauza neverificării corespunzătoare a persoanelor însărcinate cu manipularea fondurilor, s-au produs sustrageri, cifrate în unele cazuri la zeci de mii de lei.

În vederea cunoașterii de către asociațiile de locatari a tuturor reglementărilor legale privind fondul locativ, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Cluj, a editat și difuzat în anul 1984 o culegere de acte normative în vigoare.

Din controalele efectuate în perioada expirată din acest an se constată că la unele asociații de locatari nu sînt introduse și nu se conduc documentele de evidență financiar-contabilă prevăzute în anexele 3, 4, 5 la Ordinul comun nr. 5/1978 al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerului Muncii, Ministerului Finanțelor și Casei de Economii și Consemnațiuni, fapt ce îngreunează verificarea gestiunilor, stabilirea soldurilor și circulația sumelor în numerar, decontarea plăților datorate de asociații întreprinderilor furnizoare și prestatoare de servicii. De asemenea, se constată că sînt o serie de chiriași care nu-și achită în mod sistematic cheltuielile comune față de asociația locatarilor. Deși s-au făcut toate demersurile legale pentru încasarea sumelor datorate, persoanele vizate nefiind solvabile, nu s-au putut recupera integral aceste sume.

Din experiența de pînă acum, apreciem că este necesar ca nominalizarea locuințelor din blocurile noi, precum și a celor care se disponibilizează pe diferite căi, să fie repartizate de către consiliile populare și ocupate într-un termen cît mai scurt, pentru a se încasa chiriile prevăzute de lege.

Desigur că, în administrarea locuințelor proprietate de stat, unitățile grupului întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă au înregistrat la rîndul lor unele neajunsuri. Operativitatea cu care se răspunde la unele solicitări justificate și calitatea necorespunzătoare a unor prestări sînt tot atîtea motive întemeiate de nemulțumire din partea unor chiriași și a unor asociații de locatari.

Credem că pentru îmbunătățirea muncii în acest domeniu este necesar ca, în afară de măsurile ce revin direct unităților de gospodărie comunală și locativă din județul Cluj, să impune ca în viitor, activitatea de administrare și întreținere a fondului locativ să fie îndreptată spre realizarea următoarelor obiective :

— Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj în calitatea sa de administrator al fondului locativ de stat, va lua măsuri de folosire cu maximă eficiență a fondurilor alocate pentru întreținerea locuințelor, organizînd corespunzător munca și aprovizionarea cu materiale și urmărind, în același timp, îmbunătățirea aspectului de ansamblu pe cartiere, străzi și piețe, cu prioritate zonele centrale și artere de circulație. În acest sens va elabora împreună cu consiliile populare municipale și orășenești un program de întreținere pe anul 1985 a locuințelor în funcție de starea construcțiilor ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, vor îndruma și controla asociațiile de locatari în vederea bunei gospodăriri a mijloacelor bănești și conducerea evidențelor financiar-contabile, urmărindu-se pe baza unui program special, verificarea pînă la 30 iunie 1985 a tuturor gestiunilor asociațiilor de locatari ;

— Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj va organiza prin unitățile care administrează fondul locativ de stat extinderea punctelor de intervenție și întreținere în cartierele noi de locuințe din municipii și orașe, precum și în localitățile rurale cu un număr însemnat de locuințe proprietate de stat ;

— Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj va lua măsuri pentru întărirea activității de intervenție pe timp friguros la remedierea defecțiunilor ce pot apare în sistemele de producere, distribuire și utilizare a energiei termice necesară populației, organizînd corespunzător mijloacele de informare și completînd dotarea tehnică necesară ;

— comisiile de recepție vor manifesta un grad sporit de exigență cu privire la condițiile ce trebuie să fie îndeplinite de construcțiile de locuințe la recepția preliminară și vor acționa pentru eliminarea încă din timpul execuției a deficiențelor constatate frecvent la recepțiile preliminare, precum și celor care apar în perioada de garanție ;

— se va urmări în mod deosebit de către Trustul de antrepriză generală de construcții și montaj Cluj și Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj ca la apariția fenomenului de condens să se acționeze în cel mai scurt timp pentru înlăturarea acestuia ;

— Trustul de antrepriză generală de construcții și montaj va lua măsuri ca pînă la 30 iunie 1985 să aducă la zi graficul de recepții finale a locuințelor, executînd în condiții corespunzătoare și de calitate toate remedierile necesare ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor acorda sprijinul necesar asociațiilor de locatari pentru a achita Grupului întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă valoarea integrală a prestațiilor de care au beneficiat ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor lua măsuri de repartizare pe unități în vederea închirierii a locuințelor ce se construiesc, pînă la 31 ianuarie a anului de plan, astfel ca pînă la darea în folosință a apartamentelor, contractele să fie încheiate și constituite asociațiile de locatari ;

— în vederea aplicării operative a metodologiei elaborată de Consiliul popular al județului Cluj cu privire la administrarea fondului locativ, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, împreună cu Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj, vor lua măsuri corespunzătoare pentru închirierea tuturor apartamentelor nou recepționate sau alte locuințe din fondul de stat, disponibilizate sub diferite forme, redistribuind apartamentele pe care unitățile beneficiare nu le-au repartizat personalului muncitor în termenul dat ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor analiza periodic stadiul realizării locuințelor prevăzute a se construi în localitatea respectivă, antrenînd viitori beneficiari de apartamente să participe în mai mare măsură la amenajările exterioare și înfrumusețarea zonelor verzi ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor lua măsuri ca toate asociațiile de locatari să-și constituie fondul de rulment necesar și să asigure gestionarea lor prin unitățile C.E.C. în conformitate cu normele legale în vigoare ;

— în conformitate cu prevederile Legii nr. 10/1982 comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor lua măsuri pentru o și mai largă mobilizare a locatarilor din locuințele fond de stat și personal la întreținerea și înfrumusețarea acestora, a părților de folosință comună, precum și a zonelor din jurul blocurilor.

ing. **Gheorghe AVRAM**
director general al Grupului întreprinderilor
de gospodărie comunală și locativă Cluj

PRECIZARE

Referitor la articolul „Organele competente să soluționeze plîngerea împotriva proceselor-verbale de constatare a contravențiilor prevăzute de Legea nr. 10/1982", publicat în numărul 49/1984 al suplimentului la „Revista economică", facem următoarele precizări :

Faptele pentru care, în actul normativ citat, se stabilește posibilitatea aplicării de amenzi contravenționale persoanelor juridice, sînt prevăzute în articolele 11 alin. 2, 12, 13, 14 lit. a, b și c, 15 alin. 2 și 19.

Analiza acestor texte ne permite să stabilim cu ușurință organele centrale în a căror ramură sau domeniu de activitate intră faptele respective și, pe cale de consecință,

să determinăm organul competent să soluționeze plîngerile făcute de persoanele juridice împotriva proceselor verbale prin care li s-au aplicat amenzi contravenționale pentru comiterea unor astfel de fapte.

De pildă, cele mai multe din faptele prevăzute în textele menționate, privesc sectoare de activitate specifice gospodăriei comunale și locative, domenii în care, potrivit prevederilor art. 1 alin. 2 din Legea nr. 10/1973, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, organ central de partid și de stat, asigură înfăptuirea unitară a politicii partidului și statului.

Pentru domeniul gospodăriei comunale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare îndeplinește și funcția de organ central coordonator, potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 230/1974.

În consecință, acestui organ îi revine, potrivit art. 35 din Legea nr. 32/1968, competența de a soluționa cea mai mare parte din plîngerile făcute de persoanele juridice împotriva proceselor verbale de constatare a contravențiilor prevăzute de Legea nr. 10/1982.

În practică, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare soluționează frecvent asemenea plîngeri.

O altă categorie din faptele contravenționalizate prin Legea nr. 10/1982 se săvîrșesc în domenii de activitate aparținînd altor organe centrale, cum ar fi: Ministerul Sănătății, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor etc. Desigur, în astfel de cazuri, considerăm că plîngerile vor trebui soluționate de aceste organe.

Față de cele de mai sus, se impune concluzia că practica comitetelor executive ale unor consilii populare județene de a soluționa plîngerile persoanelor juridice este greșită, cunoscut fiind faptul că regulile de competență sînt de strictă interpretare.

Apreciem că nici propunerea de a se stabili, de lege ferenda, organele competente să soluționeze plîngerile persoanelor juridice nu este justificată, reglementările existente fiind suficiente, așa cum s-a arătat mai înainte, pentru a putea determina aceste organe.

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa: COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — Centrul de perfecționare a cadrelor, str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorului 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

Întrebări și răspunsuri

● **ALEXANDRU COMAN, Focșani** — Conform prevederilor Decretului nr. 335/1983, personalul muncitor din activitatea de prestări în construcții este retribuit în acord global. Menționăm că UCECOM nu este prevăzută cu plan la ramura construcții-montaj și, ca urmare, nu are plan fizic la activitatea prestări în construcții. Cooperația meșteșugărească este prevăzută cu plan la prestări în construcții care este exprimat valoric. Planul valoric la prestări în construcții este repartizat unităților de producție care încheie contracte de acord global cu conducerea cooperativei, potrivit normelor tehnice cu activitatea de producție și prestări de servicii din unitățile cooperației meșteșugărești, avizate de Ministerul Muncii. Manopera contractată în acord global este stabilită pe baza normelor de muncă unificate pe economie în construcții și în funcție de lucrările de reparații prevăzute a se executa. Muncitorilor li se acordă manopera contractată în acord global în funcție de lucrările efectiv executate și de modul cum au fost îndeplinite condițiile prevăzute în contract. Retribuțiile calculate muncitorilor pe baza normelor de muncă sus-menționate nu pot depăși manopera încasată prin situațiile de lucrări. Contractul de acord global pentru personalul din aparatul tehnico-economic al cooperativei se încheie la nivelul planului valoric pe total unitate, iar retribuția acestora este acordată în funcție de realizarea sarcinilor de plan stabilite și a condițiilor prevăzute în contract la încadrarea în cheltuielile materiale, realizarea calității lucrărilor executate, realizarea producției marfă vîndută și încasată și a producției nete planificate.

● **RUDOLF KRECHT, Sf. Gheorghe** — Potrivit prevederilor art. 9 din Legea nr. 26/1967, astfel cum au fost modificate prin Decretul nr. 338/1983, concediul fără plată se poate acorda numai în măsura în care pentru o anumită situație există o reglementare care să precizeze condițiile și durata în care se poate beneficia de acest drept de către personalul muncitor. Legislația în vigoare nu prevede posibilitatea acordării de concediu fără plată pentru situațiile menționate în scrisoarea respectivă.

● **ION OCHEANĂ, Iași** — În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 72/1975, beneficiază de adaosul la retribuția de bază de pînă la 435 lei pentru funcția de șofer primitor și distribuitor gestionar — prevăzută de anexa nr. IV/V.2 A din Legea nr. 57/1974 — numai șoferii care îndeplinesc următoarele condiții: iau în primire de la două sau mai multe unități în timpul aceleiași curse, sau distribuie pe parcurs în timpul aceleiași curse, la două sau mai multe unități (sau gestiuni) sortimente diferite de materiale, mărfuri sau alte produse, preiau de la beneficiari mărfurile pentru expediție și le predau la stațiile C.F.R. sau la stațiile auto, sau preiau mărfurile sosite în magaziile menționate și le predau la beneficiari, întocmind formele de primire-predare. Conducătorii de tractoare rutiere nu beneficiază de această prevedere.

● **VASILE ȘERBAN, Gura Văii, Mehedinți** — Dacă citiți revista noastră veți afla și „condițiile" de colaborare.

● **T.A.G.C.M.I.A.C.** — Un singur exemplu din zecile de dispoziții de plată pentru abonamente la revista noastră. Este imposibil ca pe baza acestor date serviciul de difuzare din cadrul I.S.I.A.P. să ordonanțeze plata unor abonamente către Direcția Expedierii Presei. O dispoziție de plată pentru abonamente la revista noastră trebuie să cuprindă numele complet al abonatului (fără prescurtări), adresa, ce reprezintă suma virată. Numai în acest fel se poate asigura o difuzare normală a publicației fără întîrzieri.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 8 februarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Puternică expresie a democrației muncitorești, revoluționare

ÎN ANUL XX al „Erei Ceaușescu", întîmpinate cu noi și eroice fapte de muncă, într-o unitate de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste și Conferința pe țară a Organizației Democrației și Unității Socialiste, evenimente proeminente în viața politică a țării, constituie o puternică expresie a strălucitei concepții a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și mai stimat fiu al națiunii, cu privire la conducerea democratică a societății, componentă esențială a vastei sale opere teoretice revoluționare. Înălțător exemplu de gîndire și activitate practică pusă în slujba poporului român și a cauzei progresului, opera teoretică și politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie ca o contribuție remarcabilă la sintetizarea experienței construcției socialiste în România, la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, la îmbogățirea tezaurului de idei al socialismului științific.

În această operă de inestimabilă valoare un loc de seamă revine tocmai problemelor privind **conducerea societății, organizarea statului și dezvoltarea democrației socialiste.** După cum se știe, examinînd problemele teoretice și practice ale stadiului actual al dezvoltării României, în repetate rînduri, secretarul general al partidului nostru a relevat strînsa legătură dintre perfecționarea și sporirea rolului statului și afirmarea efectivă a democrației muncitorești, revoluționare. **„Perfecționarea activității statului democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, va duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea statului, a întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a societății noastre. Dar participarea activă a maselor populare la conducerea statului, dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare nu presupun în nici un fel renunțarea sau diminuarea conducerii unitare a activității de stat"** (Raport la cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, pag. 44).

În această concepție dialectică, profund științifică, democrația socialistă își are izvorul în însăși constituirea treptată a noului mecanism al statului socialist, paralel și în strînsă interdependență cu ridicarea la un nivel calitativ superior a structurilor și funcțiilor participării organizate a maselor la conducerea societății. De altfel, încă de la Congresul al IX-lea al partidului — fapt ce trebuie cu atît mai mult subliniat în anul cînd se împlinesc două decenii de la acest memorabil eveniment — tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că marile transformări de structură specifice societății socialiste nu pot fi realizabile și viabile fără angajarea voinței și opțiunii poporului, fără participarea directă a tuturor forțelor revoluționare la opera de renaștere socială și națională, că problema cuceririi puterii — ca element strategic cheie — este numai începutul unui proces de realizare a participării maselor la conducere.

În anii care au urmat Congresului al IX-lea a fost creat, din inițiativa și cu participarea directă a secretarului general al partidului, un nou cadru democratic, original, de organizare și conducere a societății de către popor, în care se manifestă și acționează într-o puternică armonie Partidul Comunist Român, ca centrul vital și forța politică conducătoare a societății, statul socialist ca reprezentant suprem al puterii, organizațiile de masă și obștești, unite în Frontul Democrației și Unității Socialiste, organismele autoconducerii muncitorești și alte forme de participare directă a cetățenilor la activitatea de conducere și control. **„Se poate afirma** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 — **că am realizat o concordanță corespunzătoare între dezvoltarea forțelor de producție ale societății socialiste românești în general și cadrul democratic de participare la conducere".** În mod deosebit dorim să subliniem acum — cînd într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, revoluționară, de indestructibilă coeziune a întregului popor în jurul partidului și al secretarului său general s-au desfășurat conferințele județene ale Frontului Democrației și Unității Socialiste și ale Organizației Democrației și Unității Socialiste, cînd au loc cel de al III-lea Congres al F.D.U.S. și a doua Conferință pe țară a O.D.U.S., — larga cuprindere a acestor organisme, create din inițiativa directă a secretarului general al partidului, în sistemul complex al instituțiilor democrației muncitorești, revoluționare din patria noastră. Referindu-se la această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat **„rolul important al Frontului Democrației și Unității Socialiste, al organismelor sale, care coordonează și unesc toate categoriile sociale și toate organizațiile și organismele din statul nostru într-o direcție unică. În fond, am putea spune că tocmai Frontul Democrației și Unității Socialiste constituie expresia celei mai largi democrații, a reprezentării tuturor categoriilor sociale, indiferent de convingere. Aici sînt uniți, într-o simbioză puternică, și comuniști și necomuniști, oameni cu diferite concepții filozofice, dar cu o singură convingere : aceea de a servi poporul, de a servi patria, socialismul și comunismul"** (Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, 28 iunie 1981).

Relevînd că democrația este o mare cucerire a poporului muncitor, că socialismul și democrația sînt de nedespărțit, secretarul general al partidului a subliniat că noua orînduire trebuie să realizeze forma cea mai înaltă de democrație, participarea directă a maselor la conducerea societății. Concentrată, în esență, în procesul complex al participării clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității la conducerea producției și societății, democrația noastră parcurge — în concordanță cu tezele înscrise în Programul partidului — continue transformări calitative, de afirmare a principiilor ei fundamentale în întreaga viață socială, suprapunîndu-se logic aceluiași proces din sfera dezvoltării bazei tehnico-materiale, unde trecerea de la extensiv la intensiv, de la cantitativ la calitativ, confirmă caracterul de continuitate a procesului revoluționar.

Largul sistem democratic făurit în societatea noastră dă expresie participării tuturor categoriilor sociale la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului ; el include structuri politico-organizatorice de cuprindere directă și reprezentativă a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a celorlalți oameni ai muncii în organisme de conducere și foruri de dezbatere colectivă cu largi competențe.

Temeiurile obiective ale tendinței de accentuare a laturilor calitative ale conducerii democratice a societății noastre socialiste constau în corelația dialectică dintre structura economică și cea a sistemului democrației, dintre economic și politic în viața socială. Firește, nu este aici vorba doar de simpla recunoaștere a valabilității tezei materialismului istoric privind relațiile economic-politic, ci de a desluși, în condițiile concret-istorice românești, felul cum aceste forme exprimă democratismul vieții noastre și dezvoltarea acesteia, modul în care democrația influențează aceste structuri în sensul că proprietatea socialistă situează toate clasele și categoriile sociale în aceeași poziție și aceleași raporturi față de avuția socială. Proprietatea socialistă constituie izvorul egalității sociale reale și al vieții de-

mocratice. **„Formele de proprietate, de producție și repartiție socialiste** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **constituie expresia celei mai înalte democrații muncitorești, a faptului că clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt organizatorii întregii activități de producție, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale".** Conștiința proprietății sociale și calitatea de proprietar social determină în plan subiectiv mobiluri și interese superioare, interese care, la rîndul lor, acționează ca factori stimulatori ai acțiunii sociale de participare la dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste. Rezultă că între dezvoltarea proprietății socialiste și cea a democrației există raporturi de intercondiționare, poziția omului muncii de proprietar devenind aceea de participant la elaborarea deciziilor, la conducere.

În același timp, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, dacă formele și gradul de dezvoltare a proprietății socialiste reprezintă un criteriu obiectiv de evaluare a democrației, formele producției și repartiției exprimă și mai direct rădăcinile economice ale democratismului nostru. Prin pîrghiile noului mecanism economico-financiar și aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiunii, prin participarea cu părți sociale la dezvoltarea mijloacelor de bază ale întreprinderilor, a avuției naționale, calitatea oamenilor muncii de participanți la conducere capătă noi dimensiuni.

Consacrarea democrației muncitorești și a statului democrației muncitorești reflectă conținutul și forma actuală a fenomenelor politice din societatea noastră, exprimă **esența socială și caracterul muncitoresc al puterii,** potrivit schimbărilor revoluționare intervenite în structura socială și relațiile de clasă. O dată cu desființarea claselor exploatatoare și a antagonismului de clasă, baza socială a puterii cuprinde întregul popor muncitor, toate categoriile sociale specifice structurii de clasă a societății socialiste, fiind necesar a se depăși conceptul de dictatură a proletariatului.

Transformările noi ale societății românești, mutațiile intervenite în domeniul exercitării puterii politice, dezvoltarea formelor democratice de conducere a societății au imprimat vieții politice un nou curs, schimbînd metode, instrumente de conducere, accentuînd de la o etapă la alta conținutul democratic al puterii, astfel încît se poate spune cu deplin temei că noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților social-istorice actuale din România. Depășirea etapei dictaturii proletariatului și caracterizarea esenței statului nostru socialist ca stat al democrației muncitorești, socialiste, au profunde semnificații și implicații atît de ordin teoretic cît și practic-politic, intern și internațional. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, noțiunea de democrație muncitorească sau de stat al democrației muncitorești, socialiste, revoluționare corespunde întru totul realităților sociale noi și reflectă superioritatea socialismului față de societățile bazate pe exploatare și asuprire socială.

Desigur, deținerea puterii de către întregul popor nu conduce de la sine, automat, la dispariția caracterului de clasă al puterii, știut fiind că acesta este dat nu numai de condițiile și relațiile de luptă între clasele antagonice, ci, în aceeași măsură, de **relațiile de alianță și unitate socialistă** dezvoltate în procesul etapei actuale în care acționează o sumă de factori obiectivi și subiectivi în direcția omogenizării sociale, creșterii în amploare și profunzime a proceselor legate de organizarea și perfecționarea conducerii societății.

Sensul autentic revoluționar al perfecționărilor aduse în ultima perioadă statului și democrației noastre socialiste, sistemului acesteia reiese pregnant prin : creșterea ponderii muncitorilor nemijlocit productivi în organele colective de conducere de jos și pînă sus ; lărgirea atribuțiilor acestor organisme și realizarea controlului muncitoresc asupra activității organelor de stat ; statuarea principiului ca guvernul să prezinte informări în cadrul congreselor consiliilor oamenilor muncii ; aplicarea generalizată a noului mecanism economico-financiar și a principiilor autoconducerii și autogestiunii muncitorești, extinderea acestor principii și în profilul activității economico-sociale a localităților urbane și rurale, cu accente specifice pe autogospodărire și autoaprovizionare.

Partidul nostru, secretarul său general se preocupă permanent de **perfecționarea continuă a organizării și activității statului.** A crescut rolul Marii Adunări Naționale ca organ reprezentativ suprem al puterii de stat, unic organ legiuitor, a Consiliului de Stat. A fost creată instituția Președintelui Republicii Socialiste România, ca șef al statului, care reprezintă puterea de stat în relațiile interne și internaționale. Atribuțiile guvernului și ale ministerelor în conducerea administrației au fost mai precis delimitate ; s-a generalizat principiul muncii și conducerii colective la toate organele de stat, au sporit atribuțiile consiliilor populare ; s-a întărit autonomia locală. Prin mai buna dimensionare și raționalizare a aparatului de stat, reducerea personalului administrativ, combaterea manifestărilor de formalism și birocratism se asigură funcționalitatea sporită a aparatului de conducere, adecvarea sa la cerințele progresului, la realitățile noi ale vieții sociale.

Practica socială dovedește că în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism statul are de îndeplinit un rol important în organizarea și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale. De asemenea, statului îi revin sarcini importante în apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității patriei. Desigur, în raport cu condițiile concrete ale unei etape sau alteia a dezvoltării construcției socialiste, statul a pus un accent mai mare sau mai mic pe o anumită latură a activității sale, dar, în orice condiții, viața a pus pe prim plan rolul său în organizarea și conducerea activității economico-sociale. Combătînd înțelegerea greșită a tezei privind dispariția statului într-o anumită etapă de dezvoltare, în comunism, ca o minimalizare a rolului statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia din nou, în Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului, faptul că statul continuă în prezent și într-o lungă perioadă de timp, inclusiv în societatea comunistă, să aibă un rol important în organizarea și reglementarea vieții sociale, în dezvoltarea societății, schimbîndu-și și adaptîndu-și formele de activitate, caracterul său în raport cu dezvoltarea forțelor de producție și a societății în general.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe fondul creșterii calității și capacității clasei muncitoare, a celorlalte categorii sociale de a participa **efectiv** la conducerea treburilor de stat și obștești, asistăm la dezvoltarea de ansamblu a vieții democratice în ce are ea esențial : realizarea conducerii societății în contextul **echilibrului** dintre organele de stat și organele democrației socialiste.

În același timp, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat teza privind raportul dintre partid și stat în sensul că partidul nu trebuie să înlocuiască, ci să asigure buna funcționare a organelor de stat, a organismelor democratice de conducere a societății. Rolul partidului de forță politică conducătoare impune o acțiune politică permanentă pentru creșterea răspunderii organelor de stat, pentru perfecționarea și sporirea rolului statului, a tuturor organismelor democratice, pentru respectarea și aplicarea fermă a legilor. De asemenea, este necesară asigurarea extinderii și perfecționării formelor de conlucrare între organele statului, organismele autoconducerii muncitorești și organizațiile de masă și obștești, care, ele însele, trebuie să își îmbunătățească permanent activitatea.

În acest sens în Raportul la cel de al XIII-lea Congres al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„Și în viitor trebuie să ridicăm continuu nivelul activității Frontului Democrației și Unității Socialiste, organism politic larg democratic ce asigură participarea organizată a tuturor organizațiilor de masă și obștești, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, a întregului nostru popor sub conducerea partidului, la înfăptuirea Programului partidului, la ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, la creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale, la înfăptuirea politicii de pace, de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială".**

Acesta este, de altfel, și imperativul major sub semnul căruia se desfășoară cele două evenimente importante din viața politică a țării noastre — Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste și Conferința pe țară a Organizației Democrației și Unității Socialiste. Sporirea funcționalității amplului sistem de conducere democratică a societății, înlăturarea unor neajunsuri, a unor manifestări de imobilism, de rutină, perfecționarea continuă a raporturilor dintre stat și cetățean urmăresc realizarea unei noi calități a conducerii sociale, întărirea unității întregului popor în înfăptuirea programului de dezvoltare multilaterală a țării și înaintare spre comunism.

Virgil DINCĂ

Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1984

AMPLU TABLOU AL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

LA SFÎRȘITUL săptămînii trecute, viața politică a țării a fost marcată de evenimente importante. A avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia a fost dezbătut și aprobat Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1984. La ședința amintită, secretarul general al partidului s-a referit la modul de realizare a planului pe anul trecut, la dimensiunile și calitatea înfăptuirilor, la lipsurile manifestate ; deopotrivă, au fost pe larg evidențiate posibilitățile existente pentru eliminarea acestora și îmbunătățirea în continuare a activității.

În acest context, pornind de la analiza a însești cifrelor și aprecierilor prezentate în Comunicatul menționat, ne vom referi, în cele ce urmează, la principalele trăsături, coordonate, niveluri care caracterizează evoluția economiei românești în cel de al patrulea an al acestui cincinal, la acțiunile care trebuie întreprinse în această lumină pentru a pune mai bine în valoare marile disponibilități de progres ale economiei, asigurînd înfăptuirea la un nivel superior a sarcinilor pe acest an și cincinalul în curs.

Anul celor mai bune rezultate din cincinal

AȘADAR, în anul 1984, ca urmare a activității susținute a oamenilor muncii de pe întregul cuprins al patriei pentru realizarea sarcinilor de plan, s-au obținut noi și importante succese în dezvoltarea economico-socială a țării pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Cu toate condițiile economice internaționale grele, pe fondul continuării cu fermitate a politicii de întărire și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, de menținere a unei rate înalte a acumulării și de sporire a eficienței acesteia, de înfăptuire a programelor speciale de importanță națională, s-au putut consemna sporirea însemnată a producției materiale, respectiv a venitului național și a avuției socialiste, creșterea bunăstării întregului popor — relevîndu-se cele mai bune rezultate din cei patru ani care au trecut din cincinal.

Una din trăsăturile de ansamblu ale dezvoltării în 1984 — și care demonstrează, în mod elocvent, anvergura înfăptuirilor — o constituie dinamismul creșterii (vezi și tabelul). Ritmurile de creștere (față de realizările din 1983) la producția industrială — 8,4% pentru producția netă, la producția agricolă — 13,3%, volumul total al investițiilor din economie — 6,1%, volumul total al comerțului exterior — 13,6%, productivitatea muncii în industria republicană — 7,1%, desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — 4,8%, venitul național — 7,7% etc., sînt ridicate, în general considerabil superioare ritmurilor similare obținute în primii trei ani ai cincinalului (bunăoară, pentru venitul național creșteri de 2,2%, 2,7%, 3,7%).

Cu atît mai important se relevă acest dinamism dacă se are în vedere că la baza lui se află acțiunea amplificată a factorilor de eficiență și calitate. Pe un plan de maximă sinteză, adîncirea procesului de dezvoltare intensivă a economiei este astfel demonstrată de dinamica relativ mai mică a investițiilor cu care au fost obținute creșterile menționate de producție și venit național ; de faptul că partea covîrșitoare a sporului de producție — în industrie, întreg acest spor — a fost obținută pe seama creșterii productivității — în industrie, și, raportat la producția marfă, aceasta a avut un ritm chiar mai mare decît cel al producției, ceea ce semnifică o anume reorientare a unei părți din personal spre sectoare a căror dezvoltare mai accentuată este imperios necesară economiei ; de dinamica cea mai înaltă, comparativ cu ceilalți principali indicatori, care s-a consemnat în ceea ce privește comerțul exterior, în speță exporturile (16,5%), ceea ce reflectă participarea mai activă a țării noastre la circuitul economic mondial în condițiile creșterii în continuare a gradului de valorificare a potențialului de resurse și creativitate al națiunii.

Accentuarea acțiunii factorilor de calitate și eficiență

CÎTEVA detalii în acest cadru de ansamblu al dezvoltării economiei în anul trecut sînt în măsură să contureze mai pregnant eforturile depuse pentru a accentua acțiunea factorilor calitativ-intensivi, de eficiență și competitivitate. Mutațiile calitative din industrie, din economie sînt în continuare pregnante. În industrie, bunăoară, factor dinamizator al creșterii economice, comparativ cu ritmul de creștere pe ansamblu, de 8,4% al producției nete, în construcții de mașini și chimie, respectiv în sectoarele complex prelucrătoare, puternic promotoare ale progresului tehnico-științific în întreaga economie și care pun în valoare, la parametrii înalți, potențialul național de resurse și inteligență, dinamicile au fost superioare ; de exemplu, în sectorul de mecanică fină și optică creșterea respectivă a fost de 20%, în cel al mijloacelor tehnicii de calcul de 13,2%, al mașinilor-unelte de prelucrare a metalelor de 10,1%, în industria fibrelor și firelor chimice creșterea a fost de 19,4%, în ce privește fabricația produselor sodice de 11,9% etc. Corespunzător, la produsele de bază ale acestor sectoare s-au consemnat cele mai înalte dinamici în totalul celor referitoare la principalele produse fizice : mijloace de automatizare electrotehnice și electronice și tehnică de calcul — 118,7%, transformatoare electrice de 0,25 KVA și peste — 128%, produse ale industriei de mecanică fină și optică, echipamente și elemente hidraulice și pneumatice — 120%, autoturisme de oraș — 139,4%, fibre și fire artificiale și sintetice — 119,4% etc.

În același timp, sînt semnificative creșteri la produse ale industriei ușoare și alimentare — la confecții textile (10,8%), brînzeturi (20,9%), zahăr (45%), conserve din legume și fructe (9,7%), reflectînd preocupări susținute spre a veni în întîmpinarea cerințelor în continuă creștere ale oamenilor muncii. În industria mică, nivelul producției marfă și al prestațiilor de servicii neindustriale din 1983 a fost depășit cu 14,7%, ceea ce a contribuit la o mai bună aprovizionare a populației cu bunuri de consum și articole de uz casnic și gospodăresc.

În agricultură, ramura de bază a economiei, s-au obținut realizări importante în îndeplinirea programelor speciale pentru creșterea producției vegetale și animale. Deși au fost condiții grele în toamnă și în primăvară, determinate de seceta prelungită, la cereale boabe (1 042 kg pe locuitor), la sfecla de zahăr, floarea-soarelui și rapiță, cartofi de toamnă și legume de cîmp s-a obținut cea mai mare producție din istoria României. Efectivele de animale au fost în creștere, față de anul precedent, cu peste 175 mii bovine, peste 610 mii porcine și cu aproape 5,5 milioane păsări. Totodată, intrările la fondul de stat au fost superioare celor din 1983 cu 61,7% la grîu și secară, 7,6% la porumb și sorg, 21,2% la floarea-soarelui și rapiță, 36,7% la sfecla de zahăr, 2,3% la carne, 8,3% la lapte de vacă, 8,2% la ouă pentru consum etc.

La realizarea acestor însemnate creșteri au contribuit, desigur, dezvoltarea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii — prin dotarea cu 18,4 mii tractoare agricole, 4,8 mii combine autopropulsate de recoltat cereale, cu alte mașini și utilaje agricole perfecționate produse de industria noastră națională — precum și executarea, pe mai departe, pe suprafețe importante, a lucrărilor de irigații, desecări, de combatere a eroziunii solului etc.

Ca urmare a materializării unui amplu program de investiții — de aproape 245 miliarde lei — potențialul productiv național s-a mărit prin darea în exploatare a 448 capacități de

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României în 1984

	Realizări 1984	În % față de realizări 1983
Producția industrială — mld. lei		
— valoarea producției nete	366,6	108,4
— valoarea producției globale	1 331,6	107,0
— valoarea producției marfă	1 174,6	106,7
Producția agricolă — mld. lei		
— valoarea producției globale	224,7	113,3
— valoarea producției nete	98,3	112,1
Volumul transporturilor de mărfuri cu mijloace de transport de folosință generală — mil. tone	767,8	95,8
Volumul total al investițiilor din economia națională — mld. lei	244,7	106,1
Volumul total al comerțului exterior — mld. lei	388,9	113,6
— export — total — mld. lei	228,1	116,5
— import — total — mld. lei	160,8	109,6
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției marfă) — mii lei	350,6	107,1
Cheltuieli de producție la 1 000 lei producție marfă în industria republicană — lei	854,9	98,9
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — mld. lei	272,2	104,8
Venitul național — mld. lei	709,0	107,7
Veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist — mld. lei	361,4	105,5
Dinamica retribuției reale la finele anului 1984 (în procente față de 1980)		106
Dinamica veniturilor reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană activă (în procente față de 1980)		111,4

*) Datele valorice sînt prezentate în prețurile curente ale anului 1984, iar dinamicile sînt calculate în condiții metodologice și de prețuri comparabile.

producție industriale și agrozootehnice importante, îndeosebi în industria extractivă și energetică, industria chimică, construcțiile de mașini și industria alimentară, sisteme de irigații, lucrări de îmbunătățiri funciare, complexe de creștere și îngrășare a animalelor ș.a. Asemenea destinații ale fondurilor de investiții răspund nemijlocit priorităților fundamentale ale dezvoltării în actuala etapă, opțiunilor de calitate și eficiență de a căror realizare depinde, în mod hotărîtor, progresul economiei. Să notăm, în același sens, o realizare cu adevărat grandioasă, care demonstrează forța economiei noastre naționale și totodată uriașa capacitate creatoare a oamenilor muncii: darea în folosință, în anul trecut, a Canalului Dunăre—Marea Neagră, proiectat și executat cu forțe proprii. Succese importante s-au obținut, de asemenea, în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor — sistemul circulator al economiei — cu funcții de cea mai mare însemnătate în desfășurarea corespunzătoare a întregii activități.

Un rol de mare importanță în asigurarea progresului economiei, cu deosebire în ce privește îndeplinirea obiectivelor ce reflectă adîncirea laturilor calitative ale dezvoltării — dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energie, asimilarea de noi produse și tehnologii, creșterea mai accentuată, cu precădere calitativă, a producției industriale, agricole etc. — l-a avut cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică. S-a asigurat, astfel, introducerea a 1 400 și respectiv extinderea a încă 1 125 procedee tehnologice avansate — cu un aport substanțial în ce privește valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea consumurilor materiale și energetice — cu deosebire în ramurile chimie, metalurgie, construcții de mașini, electrotehnică și electronică, extractivă, materiale de construcții, industrie ușoară, iar peste 95% din tehnologiile necesare realizării obiectivelor de investiții au fost de concepție proprie. Pentru contribuția însemnată a cercetării în dezvoltare este semnificativ și faptul că au fost realizate și introduse în producție un număr de 3 450 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații noi și modernizate cu caracteristici superioare, precum și 890 noi materiale și bunuri de consum. Ca urmare, ponderea produselor noi și modernizate, puse în fabricație de la începutul cincinalului, în producția marfă realizată în 1984 în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane, a reprezentat 39%.

Mutațiile de structură din industrie și economie, accentul pe laturile calitative ale dezvoltării, promovarea susținută a progresului tehnic, desfășurarea largă a creativității naționale în întreaga economie au constituit premise dintre cele mai de seamă pentru creșterea economicității și eficienței în activitate. Am amintit, în acest sens, de ritmul însemnat de sporire a productivității în industrie, susținut în proporție de 50% de introducerea noilor tehnologii, a sistemelor de mecanizare și automatizare. Notăm, deopotrivă, reducerea cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă în același sector, cu 9,3 lei față de 1983, din care cheltuieli materiale 6,1 lei, diminuarea unor consumuri de materii prime, materiale, energetice pe întreg perimetrul economiei. Subliniem, de asemenea, participarea crescîndă la export, în proporție de 58% din total, a produselor cu un grad ridicat de prelucrare, factor însemnat de activizare a balanței comerciale, încheiată pe ansamblu cu un sold excedentar de 3,1 miliarde dolari, disponibilități ce au permis achitarea unei părți importante din datoria externă. Toate aceste procese calitative s-au reflectat, cu contribuții de seamă, în creșterea venitului național — expresia cea mai sintetică a progresului și disponibilităților de progres a economiei, sursa sigură și singura sursă de sporire a bunăstării.

Tocmai în condițiile creșterii susținute a venitului național, în anul trecut au fost obținute realizări de seamă în planul bunăstării. Au sporit veniturile populației. În condițiile încheierii la 1 august 1984 a acțiunii de majorare a retribuțiilor tuturor categoriilor de personal muncitor, ale majorării sporului pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, ale amplificării cotelor de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor etc., veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist au fost mai mari cu 5,5%, în condițiile în care economia națională a primit 269 mii muncitori calificați ca și 37 mii ingineri, economiști, cadre didactice, medicale și de altă specialitate. Trebuie, totodată, subliniat că în condițiile în care indicele de evoluție a prețurilor și tarifelor serviciilor a rămas practic la nivelul anului 1983, retribuția reală la finele anului trecut față de 1980 a sporit cu 6%, iar pentru aceeași perioadă veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă au crescut cu 11,4% ; s-au majorat pensiile etc.

Corespunzător veniturilor mai mari obținute de cei ce muncesc, posibilităților sporite ale industriei și economiei de a acoperi cu bunuri aceste venituri, creșteri importante au cunoscut desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist. S-a dezvoltat și îmbunătățit baza materială a învățămîntului de toate gradele, fiind angrenați în această activitate 5,6 milioane copii preșcolari, elevi și studenți ; progrese însemnate s-au obținut în domeniul sănătății, culturii și artei etc. Condițiile de locuit ale populației s-au îmbunătățit prin darea în folosință a aproape 131,9 mii locuințe, din care 122,5 mii apartamente din fondurile statului și ale organizațiilor cooperatiste, precum și a 9,9 mii locuri în cămine pentru nefamiliști.

Valorificare neîntîrziată a tuturor rezervelor și posibilităților din economie

DIN PERSPECTIVA realizărilor obținute, corelate cu condițiile tehnice, de calificare a forței de muncă, existente în economie, cu măsurile stabilite pentru îndeplinirea prevederilor, trebuie menționate, însă, o serie de lipsuri, de posibilități și rezerve importante — nevalorificate din păcate — pentru creșterea producției și îmbunătățirea activității, pentru amplificarea în mai mare măsură a venitului național și avuției naționale.

Vădite, bunăoară, în unele sectoare și domenii ale industriei, acestea s-au manifestat cu repercusiuni, deloc neglijabile, în asigurarea necesarului economiei, al producției de export, al pieței, în realizarea unor importuri judicioase. Astfel, în industria extractivă și energetică — activitate de importanță hotărîtoare pentru economie — cu toate că s-au obținut rezultate pozitive, planul nu a fost îndeplinit la materii prime de bază, cum sînt cărbunele și țițeiul. Deși au fost date în exploatare o serie de capacități noi, realizările s-au situat sub cele din anul trecut. În Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului se subliniază că, dacă ar fi fost aplicate măsurile stabilite pentru utilizarea deplină a capacităților, a timpului disponibil al utilajelor din dotare, precum și a forței de muncă, s-ar fi putut realiza producții de cărbune cu mult mai mari. O dată cu materializarea tuturor măsurilor de creștere a producției, este necesar ca extracția de lignit din cariere, prevăzută în plan, să fie realizată în cea mai mare parte în perioada martie-no-

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 22)

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

CU TOATE că activitatea economică din prima lună a anului 1985 s-a desfășurat în condiții anevoioase, ca urmare a dificultăților create de starea vremii, multe colective de întreprinderi au reușit, printr-o mobilizare exemplară a eforturilor, să-și realizeze prevederile de plan. Altele însă, cu toate măsurile tehnico-organizatorice luate, au rămas restanțiere, o serie de obiective nefiind îndeplinite. Iată de ce, acum, mai mult ca oricînd, eforturile se cer îndreptate spre mobilizarea intensă a tuturor forțelor pentru ca sarcinile de plan să fie îndeplinite zi de zi, în toate unitățile, la toate locurile de muncă.

Îndeosebi, așa cum s-a subliniat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se cer amplificate la maximum eforturile în industria extractivă și energetică în vederea recuperării rămînerilor în urmă, și asigurării cantităților necesare de cărbune, țiței, energie, resurse minerale pentru buna desfășurare a activității în întreaga economie națională. Concomitent, în celelalte sectoare de activitate (metalurgie, chimie, economie forestieră, materiale de construcții, industrie ușoară etc.) întreaga activitate se cere concentrată spre realizarea exemplară a sarcinilor de export, gospodărirea rațională a resurselor disponibile, întronarea unui sever regim de economisire în utilizarea energiei, combustibilului și materiilor prime. Se cer depuse asemenea eforturi încît, la încheierea trimestrului I din acest an, realizările ce se vor obține să se situeze la nivelul prevederilor de plan pentru această perioadă.

Întreaga producție, realizată la un înalt nivel tehnic și calitativ

SPECIALIZATĂ în fabricarea echipamentelor de injecție — **Întreprinderea de mecanică fină Sinaia** — realizează în prezent peste 25 de tipodimensiuni, cu care se echipează o gamă largă de motoare cu o putere cuprinsă între 26—4 000 CP. Din gama produselor realizate, pompele de injecție în linie și cu distribuție se situează la nivelul celor fabricate de firme cu renume mondial. Produsele întreprinderii sînt exportate în peste 80 de țări, o dată cu produsele complexe pe care se montează echipamentele de injecție (tractoare, autocamioane, autoturisme de teren, locomotive Diesel-electrice, nave, instalații de foraj și altele), precum și direct, promovarea acestora pe piața externă realizîndu-se în condiții foarte avantajoase.

În acest an, Întreprinderii de mecanică fină Sinaia îi revin sarcini deosebite atît pe linia creșterii producției fizice, cît și a sporirii calității și competitivității produselor realizate. Astfel, față de 1984, în acest an producția fizică urmează să crească cu 12,5%, producția netă cu 26,1%, producția marfă vîndută și încasată cu 8,6%, productivitatea muncii cu 16,2% etc.

■

ȚINÎND seama de importanța deosebită a acestui an, atît în ansamblul cincinalului actual, cît și ca punte de legătură cu cincinalul 1986—1990, o atenție deosebită s-a acordat **pregătirii și demarării în cele mai bune condiții a producției, încă din luna ianuarie a.c.** În primul rînd, s-a acționat astfel încît, încă de la sfîrșitul anului trecut, să se asigure încheierea contractării întregii producții din 1985. Este un lucru bun, considerăm noi, deoarece, încă din primele zile ale lunii ianuarie, am fost puși în situația de a avea o perspectivă clară a volumului de producție marfă ce trebuie realizat, cu defalcare precisă pe termene și comenzi ferme de desfacere, precum și a întregului plan de export, detaliat pe beneficiari și eșalonat pe trimestre. În același timp, aceasta a făcut posibil **aprovizionarea din vreme cu materii prime, materiale, subansamble și piese de schimb la nivelul comenzilor reale,** rezolvarea mai operativă a unor nesincronizări apărute în mod inevitabil în procesul aprovizionării tehnico-materiale, pregătirea corespunzătoare a secțiilor și atelierelor pentru realizarea, zi de zi, în bune condiții a planului.

Totodată, este necesar să subliniem faptul că un suport real în activitatea noastră din acest an îl constituie și rezultatele obținute în 1984. Este vorba atît de faptul că, în anul trecut, la principalii indicatori s-au obținut depășiri față de sarcinile planificate (producția fizică a fost realizată în proporție de 102,1%, producția marfă cu o depășire de 10,6 milioane lei, producția peste plan exportată direct de 13,1 milioane lei, producția marfă vîndută și încasată de 8,0 milioane lei etc.), dar, mai ales, de mutațiile noi, calitative înregistrate în majoritatea sectoarelor și secțiilor de fabricație.

Faptul că, în prezent, avem un program foarte clar de perspectivă (mă refer atît la orizontul actualului an de plan cît și la cel al cincinalului viitor) se datorează, înainte de toate, **modificărilor structural-calitative care au avut loc în dinamica producției, în maniera de promovare a specializării, în opțiunile privind îmbunătățirea nivelului tehnico-calitativ al produselor fabricate, precum și cunoașterii exacte a tendințelor viitoare.** Sarcina trasată de secretarul general al partidului încă din februarie 1983 privind dublarea capacității de producție a echipamentelor de injecție a reprezentat pentru colectivul nostru mobilul unor ample studii și analize de depistare a celor mai eficiente măsuri de transpunere în practică a acestui obiectiv. Concluziile desprinse au evidențiat rezervele însemnate existente la nivelul întreprinderii atît în ce privește folosirea mai bună a capacităților de producție existente (aspect concretizat și în planul tehnic pe 1985), cît și necesitatea creării unei secții speciale de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, în structura organizatorică a unității, precum și extinderea activității într-o nouă hală multietajată destinată fabricării pompelor de injecție rotative.

■

O OPȚIUNE importantă în realizarea planului pe acest an își are originea în acțiunile și rezultatele obținute în anii din urmă pe linia **îmbunătățirii tehnolgiilor de fabricație și asimilării de produse noi.** Numai în anul trecut au fost asimilate și puse în fabricație echipamentul de injecție de mărimea P pentru motoarele 1 240 V.B.-D și 1 240 VB-DT destinate să echipeze autobasculantele de 360 CP fabricate de Întreprinderea de autocamioane Brașov ; echipamentul de injecție pentru motoarele stabile D 12 TN realizate de întreprinderea „Timpuri Noi" — București ; echipamentul de injecție pentru familia de motoare industriale răcite cu aer și altele. Aceasta a și făcut posibil ca, în prezent, întregul necesar de echipamente de injecție să fie satisfăcut din producția proprie, renunțîndu-se corespunzător la importul unor astfel de produse. Gradul de înnoire și modernizare a producției unității în anul 1984 a fost de 43%, nivel ridicat dacă avem în vedere faptul că în perioada 1971—1975 producția a fost înnoită și modernizată în proporție de 94%.

Introducerea de tehnologii noi și extinderea celor avansate (extruziunea la rece, debavurarea electrolitică, sudarea prin frecare, prelucrarea din bare pe strunguri automate multiax, forjarea de precizie, rectificarea și împerecherea după contrapiesă, turnarea de precizie în modele ușor fuzibile și altele) au permis economisirea unor cantități importante de materie primă (50 tone de metal, 130 MWh și 36 tcc combustibil), valorificarea metalului atingînd nivelul de 104 800 lei producție marfă dintr-o tonă de metal.

Condițiile specifice de producție ale lunii ianuarie a.c., determinate de aspectul general al acestei ierni, au creat unele perturbații în desfășurarea normală a activității economice. Cu toate aceste neajunsuri, activitatea economică s-a desfășurat normal, ceea ce se reflectă în nivelul principalilor indicatori. Astfel, au fost realizate aproape 74 000 pompe de injecție echivalente, exportul a fost depășit în proporție de aproape 100%, s-au obținut o producție marfă vîndută și încasată de 95 mil.

lei și o productivitate a muncii de 13 798 lei/persoană.

Pentru perioada imediat următoare și pentru perspectivă întreprinderea are întocmit un program de măsuri concrete, expresie a orientărilor formulate în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea în ritm susținut a subramurilor economiei naționale care asigură un grad ridicat de valorificare a materiilor prime și care realizează produse care încorporează în ele un mare volum de muncă complexă, de înaltă calificare. Întreprinderea de mecanică fină Sinaia își va axa întreaga activitate pe **realizarea unor produse de înaltă tehnicitate, fiabilitate și competitivitate** atît pe plan intern, cît și la export. De altfel, caracterul complex al muncii prestate de întreprinderea noastră este ilustrat și de faptul că valoarea manoperei în costurile de producție deține o pondere de peste 41%.

În acest sens, perioada următoare este caracterizată atît ca o etapă de continuitate cît și ca o etapă calitativ superioară în realizarea obiectivelor acestui cincinal. Continuitatea este dată de faptul că, pe baza realizărilor din anii actualului cincinal, precum și a necesității intensificării acțiunii factorilor intensivi, în acest an se va pune **un accent deosebit pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor și tehnologiilor de fabricație**, valorificarea superioară și recuperarea, recondiționarea și refolosirea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, creșterea mai puternică a productivității muncii (în special prin acțiunea factorilor tehnici și organizatorici de influență), sporirea eficienței economice etc. Elementele calitativ noi rezidă atît în nivelul realizărilor acestui an, care, ținînd seama de dotarea tehnică, materială și umană de care dispunem, vor fi superioare perioadelor precedente, cît și în **modificările de structură în evoluția fabricației pompelor de injecție** care va propulsa în și mai mare măsură produsele românești pe plan extern..

dr. ing. L. DOINARU
directorul Întreprinderii de mecanică fină — Sinaia

Valorificarea rezervelor de economisire a energiei

ÎNTREPRINDEREA de mașini grele din București are de îndeplinit în acest an sarcini superioare față de 1984, colectivele de oameni ai muncii de aici fiind angajate în realizarea la timp, conform contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi, a unui număr însemnat de produse de profil. Paralel cu preocupările pentru valorificarea integrală a rezervelor interne menite să asigure realizarea sarcinilor de plan, o atenție sporită s-a acordat în acest început de an reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil.

Acțiunile inițiate în vederea reducerii consumurilor energetice s-au cantonat înainte de toate în sfera organizatorică, fiind menite să asigure adaptarea necesară la posibilitățile actuale privind consumul de energie și combustibil. Una dintre acestea, ce se dovedește a fi extrem de utilă, o reprezintă **reprogramarea reparațiilor capitale** ce urmau a fi executate în trimestrele II și III. Astfel, au fost oprite pentru acest gen de operații presa de 6 000 tf de la secția „Forje grea nr. 1", obținîndu-se o economie zilnică de energie electrică de aproape 2MWh, podul rulant din dotarea secției de turbine — economie de peste 790 kWh/zi, instalația de tratare sub vid a oțelului de la oțelăria electrică — 1 000 Nmc/zi economie de gaz metan, 9 cuptoare de încălzire și tratamente termice din cadrul secțiilor de forje — economii 13 500 Nmc/zi gaz metan etc. Acum se impune ca lucrările ce se execută la utilajele care au fost devansate în reparații să fie realizate exemplar din punct de vedere calitativ, astfel încît, în perioadele următoare, cînd ele vor fi puse în funcțiune, să lucreze la capacitățile maxime.

Concomitent cu reparațiile capitale se are în vedere și **efectuarea unor lucrări care să permită modernizarea unor mașini, instalații și utilaje** pentru ridicarea parametrilor funcționali și diminuarea consumurilor energetice. Astfel, modernizările care au fost efectuate sau sînt în curs de realizare la diverse utilaje din cadrul secțiilor calde de producție asigură optimizarea funcționării acestora, în paralel cu reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie. Spre exemplu, finalizarea modernizării cuptorului electric nr. 2 pentru producerea oțelului, va conduce la scurtarea perioadei de elaborare a șarjelor, ceea ce va implica diminuarea consumului specific de energie electrică ; se va ajunge la un consum de 550 kWh pe tona de oțel față de 680-750 kWh/t în prezent. De asemenea, modernizarea cuptorului în care are loc tratarea termică a rotorilor de diferite dimensiuni permite reducerea cu 45% a consumului de energie electrică.

Dintre celelalte măsuri organizatorice care au fost inițiate în această perioadă mai pot fi amintite : ● reorganizarea schimburilor de lucru după un program corelat cu alte întreprinderi din zonă, pentru a se evita vîrful de sarcină din anumite perioade ale zilei (în cadrul întreprinderii programul de lucru al secțiilor și atelierelor a fost astfel întocmit încît să se asigure o uniformizare, pe parcursul a 24 de ore, a puterii absorbite de la rețea) ; ● organizarea temeinică a fabricației din sectoarele calde de producție, a pregătirii operațiilor premergătoare șarjelor, utilizîndu-se la maxim și eficient timpul dintre două cicluri de producție și asigurîndu-se astfel condițiile necesare folosirii la capacitatea maximă a utilajelor și instalațiilor ; ● stabilirea, pentru compartimentele funcționale, a unui program de lucru astfel încît să se folosească în exclusivitate lumina de zi ; ● urmărirea riguroasă atît a consumurilor tehnologice de energie electrică, cît și a celor generale ; ● respectarea la fiecare loc de muncă a prevederilor documentației tehnologice, astfel, încît, pe de o parte, să se asigure o corelație optimă între dimensiunile pieselor ce se prelucrează și puterea motoarelor mașinilor, iar pe de altă parte, să se evite apariția situațiilor care ar conduce la reluarea operațiilor tehnologice.

Alături de acțiunile organizatorice, cele de natură tehnică și tehnologică, care, obiectiv, necesită mai mult timp pentru implementarea lor în practică, ocupă un loc central în cadrul preocupărilor oamenilor muncii din întreprindere, îndreptate spre asigurarea, în condițiile actuale, a realizării planului de producție, în special a producției fizice. Eforturile au fost orientate în trei direcții : urgentarea finalizării acțiunilor ce au fost începute încă din trimestrul IV al anului trecut, intensificarea lucrărilor de realizare a obiectivelor prevăzute în programul de reducere a consumurilor de energie electrică și combustibili pentru trimestrul I a.c. și găsirea unor noi soluții tehnice și tehnologice care să contribuie la diminuarea consumurilor energetice.

Măsurile și acțiunile de economisire a energiei electrice, care au fost inițiate pînă în prezent la nivelul întreprinderii, alături de cele ce vor fi luate în continuare și de cele ce urmăresc utilizarea cu spirit gospodăresc a tuturor formelor de energie și valorificarea în întregime a resurselor secundare **(recuperarea secundară a căldurii din gazele arse de la cuptoarele de încălzire și tratamente termice asigură realizarea unei economii anuale de energie de peste 3 500 tec)** sînt în măsură să ofere condiții optime de desfășurare a activității secțiilor și atelierelor pentru realizarea sarcinilor de plan și recuperarea restanțelor survenite în prima parte a lunii curente.

G. CRISTIAN

Competitivitatea produselor — în centrul preocupărilor

ÎN ACEST AN, întreprinderea „Electroargeș"-Curtea de Argeș, una din marile unități producătoare de componente și bunuri de consum electrotehnice, are de realizat, față de 1984, sarcini superioare de plan, concretizate într-un spor de producție marfă de 9,3%, de producție netă de 23,7%, de producție fizică de 9,2% ; în același timp, productivitatea muncii urmează să crească cu 18,7%, iar cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă să se reducă cu 94 lei. Evident, la baza realizării acestor obiective stau, în primul rînd, rezultatele înregistrate în producție în anul trecut, cînd, prin acțiunile și măsurile tehnico-organizatorice inițiate în vederea valorificării rezervelor interne, s-a reușit obținerea unor frumoase succese : 101,4% procent de îndeplinire a planului la producția marfă, 101,4% la producția fizică, 101,4% la productivitatea muncii.

Pe baza experienței dobîndite în organizarea procesului de producție și avînd în vedere neajunsurile care s-au mai manifestat în activitatea produc-

tivă în anul trecut, pentru buna derulare a activității în 1985 au fost întocmite din vreme planuri concrete de acțiuni care să asigure ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități. Rezultatele înregistrate în prima lună a acestui an, deosebit de dificilă prin influențele negative pe care le-a generat asupra mecanismului de aprovizionare cu materii prime, combustibili, și energie, sînt în măsură să ofere garanția faptului, că, printr-o mobilizare exemplară, poate fi asigurată derularea optimă a fabricației.

Un domeniu cu profunde implicații în ce privește modul de realizare a planului la toți indicatorii, asupra căruia și în acest an ne vom concentra atenția, îl constituie ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții, astfel încît să asigurăm o competitivitate înaltă pe piețele externe produselor pe care le exportăm, să creăm una din premisele de bază pentru utilizarea eficientă a materiilor prime, combustibililor și energiei. În consens cu cele afirmate, programele ce au fost întocmite la nivelul întreprinderii noastre în această direcție cuprind acțiuni și măsuri concrete, cu responsabilități precise, care pot fi grupate în două mari categorii : a) organizatorice și b) tehnice și tehnologice.

Din rîndul **primei**, demne de menționat sînt cele ce vizează : ● adaptarea standardelor de produse la condițiile de calitate ale produselor similare realizate pe plan mondial ; ● finalizarea constituirii și îmbogățirea permanentă a băncilor de date tehnico-economice referitoare la produsele de același profil cu al nostru, fabricate în diferite țări, astfel încît să crească aportul acestora în luarea deciziilor în domeniul înnoirii producției ; ● prevederea în mod obligatoriu în contractele de aprovizionare cu materii prime și materiale a parametrilor tehnici și calitativi care condiționează realizarea produselor la un nivel superior de calitate ; ● aplicarea unitară, corectă și eficientă a gestiunii calității etc. De asemenea, acordăm atenție realizării programului de dotare cu standuri de probă și platforme de montaj, în corelare cu prevederile programului de fabricație, pentru a se asigura o calitate înaltă tuturor reperelor și subansamblelor din componența fiecărui produs.

Acțiunile și măsurile incluse în cea de-a **doua** mare categorie au menirea de a oferi premisele tehnice și tehnologice ridicării nivelului tehnic și calitativ al întregii producții în ansamblu. Dintre acestea, merită a fi menționate cele referitoare la proiectarea și execuția mijloacelor de măsurare de mare precizie și productivitate pentru controlul componentelor electronice pasive, realizarea unui sistem ultrasonic pentru echiparea mașinii de sudat repere din mase plastice cu ajutorul ultrasunetelor, realizarea unui motor de 2 kW pentru unelte electrice portabile, de uz industrial, din dotarea secțiilor și atelierelor de producție, aplicarea debavurării electrochimice la executarea reperelor pentru potențiometre etc. Concretizarea în practică a tuturor acestor obiective pe care ni le-am propus va asigura sporirea importantă a productivității muncii, reducerea consumurilor energetice, de combustibil și materii prime.

O mențiune aparte trebuie făcută acțiunilor îndreptate spre asimilarea în fabricație a unor noi produse, care să încorporeze o cantitate cît mai mare de inteligență tehnică, să ofere posibilitatea fabricării lor prin intermediul unor tehnologii avansate, mici consumatoare de manoperă, materiale și energie. Concomitent, fiind vorba de bunuri de larg consum, în acțiunea de asimilare a noi produse punem accent pe satisfacerea unei game cît mai variate de cerințe, pe micșorarea greutății, pe creșterea duratei de folosire a produsului la beneficiar. În acest an vom finaliza asimilarea unor produse similare, din punct de vedere tehnic și calitativ, cu cele mai bune realizări de pe plan mondial (condensatoare ceramice miniaturizate, colectori cu cîrlig ș.a.), continuînd realizarea și modernizarea produselor existente în fabricație sau nou introduse, cum ar fi : mașina de tocat carne tip MTC 2, condensatoare cu policarbonat, trimeri ceramici, filtre piezoceramice, rezistoare de precizie, două tipuri noi de ventilatoare de masă, unelte electrice de 1,4 kW portabile pentru șlefuit, tăiat și polizat. De altfel, ponderea producției produselor noi și reproiectate în total producție marfă va reprezenta în acest an 100%.

Gheorghe BĂLȘEANU
inginer șef, întreprinderea „Electroargeș" — Curtea de Argeș

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Neurostimulator transcutanat portabil

CONCEPUT în cadrul Întreprinderii de electronică industrială din București, acest aparat servește la tratarea simptomelor unei game extinse de dureri cronice și acute, înlocuind cu deplin succes tratamentul medicamentos. Prin dimensiuni și prin simplitate în manevrare acest neurostimulator asigură optimum de confort pentru pacient, în condiții de siguranță în funcționare și de eficiență terapeutică maximă, fără efecte secundare care însoțesc, de obicei, folosirea analgezicelor. Testele efectuate în clinici de prestigiu din țară, precum și testele individuale făcute prin exploatare controlată la persoane particulare au demonstrat atît larga lui arie de aplicabilitate, cît și eficiența sa terapeutică.

Lipsit de efecte secundare, „Calmostim NST-02" produce o cedare rapidă a durerii, neexistînd niciodată riscul supradozării. Utilizarea aparatului este indicată în durerile de spate, sciatică, spondiloză, lumbago, migrene, cefalee, torticolis, nevralgii (faciale, trigeminale, intercostale, post Zona Zoster, traumatice), sindrom cervical, cauzalgii, dureri talamice dureri fantomă, insomnii, dureri de dinți, tic dureros, artrite, dureri posttraumatice și postoperatorii. Aparatul oferă însă largi posibilități de aplicare și în medicina sportivă și recuperatorie, contribuind la diminuarea problemelor legate de atrofierea mușchilor în cazul imobilizărilor îndelungate, la îmbunătățirea funcționării mușchilor și la reducerea timpului de refacere a acestora.

„Calmostim NST-02" furnizează impulsuri electrice sau, la alegere, trenuri de impulsuri electrice, de amplitudine și frecvență variabile, care se aplică în zona dureroasă prin intermediul unor electrozi din cauciuc electroconducător. Impulsurile electrice sînt disponibile la două ieșiri separate, putîndu-se astfel trata simultan două zone dureroase. Parametrii de stimulare nu se modifică pînă la epuizarea bateriei (semnalizată optic).

Dimensiunile de gabarit reduse (174 mm lungime, 72 mm lățime și 29 mm înălțime) și alimentarea lui mixtă (baterie și rețea) fac posibilă utilizarea acestui aparat în excursii, tabere, pe stadioane, la birou, la domiciliu, în spitale și policlinici.

Exceptînd persoanele cu stimulatoare cardiace implantate, aparatul nu are contraindicații.

E. K.

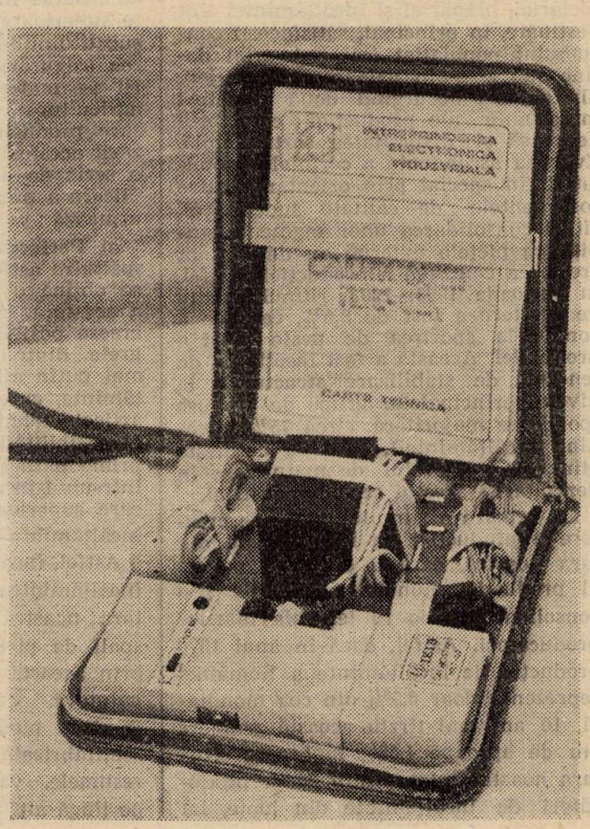

DIVERSIFICARE — CALITATE — EFICIENȚĂ

Exigențe în industria de pielărie, blănărie și încălțăminte

ACCENTUAREA caracterului intensiv al dezvoltării industriei românești, cerință prioritară subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C.R., vizează nu numai ramurile industriale de vîrf, ci și pe cele cu caracter tradițional, printre care se numără și industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei. Din multitudinea aspectelor ce caracterizează dezvoltarea de tip intensiv ne vom opri, în articolul de față, asupra problematicii resurselor, știut fiind faptul că această industrie exercită o presiune ridicată asupra resurselor de piei care, în prezent, provin în proporție de circa 40% din import. Chiar dacă dezvoltarea zootehniei în cincinalul următor va conduce la creșterea resurselor interne de piei naturale, valorificarea lor superioară, concomitent cu promovarea utilizării înlocuitorilor, rămîn obiective prioritare pentru asigurarea de materii prime specifice.

Obiective convergente : modernizare tehnică, perfecționare tehnologică

PRODUSELE finale ale industriei pielăriei, blănăriei și încălțămintei sînt destinate, în principal, satisfacerii consumului populației (cel industrial deține sub 2% din valoarea producției), din aceasta decurgînd două trăsături importante ale producției : caracterul de masă și diversitatea sortimentală. Evoluția ascendentă a cerințelor populației (în special prin orientarea către sortimentele de calitate superioară), cît și consolidarea unor segmente stabile pe piețele externe au determinat creșterea continuă a producției. Astfel, în perioada 1965—1983 ritmul mediu de creștere a fost de 8,6%, ceea ce a condus la sporirea de peste 4 ori a producției. Aceasta a fost însoțită și de tendința de stabilizare structurală la nivelul principalelor grupe de produse (ponderea majoritară, circa 75%, revenind încălțămintei), ceea ce definește atingerea stadiului de maturizare în dezvoltarea acestui sector industrial.

Ca urmare a ritmului rapid de creștere a producției de încălțăminte din țara noastră, care a devansat pe cel al producției mondiale, România și-a consolidat poziția în ierarhia marilor producători. Astfel, dacă în anul 1970 producția de încălțăminte a României reprezenta doar 0,9% din cea mondială, 10 ani mai tîrziu această pondere era de aproape 1,5%, fapt care situa țara noastră între primii 20 de producători de încălțăminte din lume, iar prin raportarea nivelului producției la numărul de locuitori, pe locul șase. Aceasta a creat importante disponibilități pentru export, ponderea acestuia în producție fiind de cca 30% în cazul încălțămintei și de 18—36% pentru celelalte grupe de produse.

Păstrarea și consolidarea poziției ocupate pe aceste piețe, cît și satisfacerea cît mai deplină a cerințelor tot mai diversificate ale populației autohtone impun adoptarea unei strategii active de producție și comercializare a produselor, în cadrul căreia asigurarea bazei proprii de materii prime și ridicarea nivelului calitativ al produselor se vor situa pe poziții prioritare. În acest sens, un rol esențial îl poate avea promovarea progresului tehnic în două direcții principale, și anume : 1) lărgirea și valorificarea superioară a resurselor naturale și 2) promovarea unor înlocuitori cu calități superioare, specifici produselor în care se încorporează.

Diversitatea resurselor naturale cu caracter regenerabil disponibile în țară (piei de bovine, porcine, caprine, ovine, vînat și animale de crescătorie) impune ca o mare parte din eforturile tehnice și tehnologice să fie orientate în viitor spre : ● valorificarea completă a acestora ; ● creșterea cantității de resurse încorporate în semifabricate superioare ; ● sporirea gradului de substituibilitate a resurselor în vederea asigurării compatibilității structurii de materii prime provenite din agricultură cu cea a resurselor necesare producției etc. În vederea realizării acestor obiective pot fi conturate o serie de direcții importante de implicare a progresului tehnic, după cum urmează :

a) **Perfecționarea tehnologiilor de spălțuire** astfel încît, pe de o parte, să se obțină o mărire a suprafeței utile a acestora, iar pe de altă parte, să se creeze posibilitatea deplasării pieilor grele dintr-un domeniu de utilizare mai puțin eficient (tălpi pentru încălțăminte, curele de transmisie sau alte articole tehnice), unde, de altfel, există posibilități de substituire a materiei prime naturale cu înlocuitori sintetici, într-unul în care se asigură o valorificare superioară a resurselor (fețe de încălțăminte sau confecții din piele).

Astfel, încă din 1983, aproape 9% din încălțămintea din piele produsă în țara noastră era confecționată din șpalt de piei de bovine, realizîndu-se prin aceasta o importantă economie valutară. Creșterea mai accentuată a ponderii pieilor moi, încorporabile în semifabricate ce valorifică superior resursele, va fi influențată în viitor, pe lîngă alți factori, și de introducerea pe fluxul de fabricație a unor utilaje capabile să efectueze șpălțuiri multistrat sau în stadiul de prelucrare crust.

b) **Perfecționarea tehnologiilor de tăbăcire a pieilor de porcine** prin înlăturarea musculaturii interstițiale — care conferă acestei categorii de piei așa-numitul „efect de tablă" — și a țesutului adipos, precum și prin corectarea structurii poroase a pieilor. Se creează astfel posibilitatea utilizării pieilor de porcine la confecționarea încălțămintei și hainelor velurate, asigurîndu-se valorificarea lor mai bună decît în cazul în care sînt preponderent utilizate în marochinărie, unde introducerea înlocuitorilor nu ridică probleme deosebite.

c) **Îmbunătățirea tehnologiilor de finisare a pieilor și asigurarea compușilor chimici necesari,** în vederea înnobilării pieilor de calitate mai redusă și asigurării unui înalt nivel de competitivitate produselor fabricate. De altfel, accentuarea ritmurilor de dezvoltare a producției chimice de sinteză fină și de mic tonaj, așa cum se preconizează în Directivele Congresului al XIII-lea, va contribui în mod hotărîtor la creșterea capacității chimiei de a susține penetrarea mai rapidă a progresului tehnic în industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei nu numai în fazele primare de prelucrare a pieilor, ci și în cele de confecționare la un nivel calitativ superior a tuturor produselor finite.

Promovarea largă a înlocuitorilor

PARALEL cu perfecționarea tehnologiilor de prelucrare și finisare a pieilor naturale s-au intensificat, atît în țara noastră cît și pe plan mondial, eforturile în domeniul **obținerii unor înlocuitori ai resurselor de proveniență animală.** Acestea au fost orientate atît spre substituirea pieilor moi (destinate fabricației fețelor de încălțăminte, confecțiilor, articolelor de marochinărie etc.), cît și a celor tari, utilizate la confecționarea tălpilor, articolelor tehnice etc. În acest ultim domeniu, introducerea înlocuitorilor a avut o evoluție foarte rapidă, astfel încît în 1983 aproape 88% din totalul încălțămintei din piele produsă în țara noastră era cu tălpi din înlocuitori (cauciuc, poliuretan, PVC etc.). Totuși, se poate afirma că această proporție nu constituie limita maximă a introducerii înlocuitorilor sintetici în confecționarea tălpilor ; într-o serie de țări mari producătoare de încălțăminte ponderea celei din piele

cu tălpi din înlocuitori depășește nivelul de 93%.

O primă consecință favorabilă a introducerii înlocuitorilor la confecționarea părții de jos a încălțămintei este eliberarea unei mari cantități de piei grele de bovine care, prin spălțuire, se valorifică superior, încorporîndu-se în alte semifabricate. A doua implicație majoră se concretizează în creșterea productivității muncii, avînd în vedere că în cazul utilizării înlocuitorilor este posibilă introducerea unor tehnologii de mare randament cum ar fi matrițarea sau injectarea.

În privința substituirii pieilor moi prin utilizarea unor diverși înlocuitori (materiale textile, piei sintetice și artificiale, blănuri artificiale etc.) trebuie precizat că destinația pe care o primesc semifabricatele determină caracteristicile pe care acestea trebuie să le posede. Astfel, dacă fețele de încălțăminte trebuie să aibă anumite proprietăți de permeabilitate-absorbție, elasticitate și confort, articolele de marochinărie impun existența unei impermeabilități, o greutate redusă și o finețe ridicată, în timp ce în cazul confecțiilor din piele și blană confortul, tușeul și durabilitatea sînt determinante. Rezultă deci, pe de o parte, necesitatea diversificării înlocuitorilor pentru a acoperi o paletă cît mai largă de utilizări și, pe de altă parte, cerința asigurării unor proprietăți compatibile cu destinația semifabricatelor.

Potențialul tehnologic la care s-a ajuns în domeniul realizării de înlocuitori a permis și permite în continuare o penetrare rapidă a acestora, în special în domeniul marochinăriei. Astfel, din valoarea marochinăriei produsă în țara noastră, peste 70% o reprezintă, încă de pe acum, cea confecționată din înlocuitori. Deoarece proprietățile pe care trebuie să le aibă înlocuitorii destinați marochinăriei nu ridică probleme de ordin tehnic și tehnologic dificile, această pondere poate crește în viitor, în principal ca urmare a reducerii greutății specifice a materialelor sintetice și artificiale utilizate și a îmbunătățirii aspectului lor comercial prin lărgirea gamei coloristice, în raport cu cerințele modei.

Prin volumul producției, încălțămintea va rămîne însă acea grupă de produse care exercită cea mai mare presiune asupra resurselor de piei naturale (în special a celor de bovine). De aceea, penetrarea înlocuitorilor în acest domeniu de utilizare este una din căile cele mai eficiente de reducere a consumului absolut de piei naturale. În această tendință s-a înscris și evoluția structurii producției de încălțăminte din țara noastră în perioada 1970—1982, ponderea încălțămintei din piele scăzînd de la 60% la 40%.

Accentuarea penetrării eficiente a înlocuitorilor în confecționarea „părții de sus" a încălțămintei — cu efecte favorabile nu numai în direcția economisirii resurselor naturale, ci și în cea a creșterii productivității muncii — presupune ca, încă din acest cincinal, o mare parte din eforturile de cercetare să fie concentrate în direcția ameliorării proprietăților de permeabilitate-absorbție, elasticitate-remanență etc. ale înlocuitorilor sintetici și artificiali, astfel încît acestea să se apropie cît mai mult de cele ale pieilor naturale. În acest mod aria de utilizare normală a înlocuitorilor se poate lărgi dincolo de încorporarea lor în încălțămintea deschisă, tip sport, sau cu destinații speciale.

O analiză comparativă a importurilor necesare obținerii unui metru pătrat de semifabricat (încorporabil în fețele de încălțăminte) din piele naturală și din piele sintetică scoate în evidență un alt aspect referitor la penetrarea înlocuitorilor în industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei. Astfel, potrivit unor estimări, diferența între importurile pentru un metru pătrat de semifabricat din piele naturală și cele pentru aceeași cantitate de semifabricat din piele sintetică este de cel mult 8%. Deci, asimilarea în industria chimică a unor compuși de calitate superioară, care să intre în componența înlocuitorilor, constituie una din direcțiile importante de acțiune în vederea creșterii ponderii acestora în asigurarea bazei de materii prime specifice.

Produse moderne cu posibilități mari de diversificare

CORESPUNZĂTOR problemelor specifice cu care se confruntă industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei în asigurarea bazei de materii prime, o componentă esențială a dezvoltării de tip intensiv a acestei ramuri în perspectivă o constituie valorificarea superioară a resurselor antrenate. Realizarea unui asemenea obiectiv este impusă de necesitatea orientării structurii producției în concordanță cu evoluția calitativ ascendentă a cerințelor pieței interne și de promovarea la export a unor sortimente mici consumatoare de materii prime, care să încorporeze într-o cît mai înaltă măsură creație estetică proprie. Referitor la cerințele pieței interne, trebuie subliniat faptul că structura actuală a producției acoperă întreaga gamă de bunuri specifice acestei ramuri; modificarea structurii în perspectivă nu vizează deci lărgirea gamei de produse, ci creșterea ponderii sortimentelor de calitate superioară.

Modificări structurale de amploare se impun în cazul producției destinate exportului. Din acest punct de vedere sînt de menționat unele realizări importante în racordarea structurii exportului la cerințele pieței externe și în valorificarea resurselor antrenate în această ramură. Astfel, față de anul 1970, indicele de devansare a importului de piei de bovine de către exportul de încălțăminte a crescut de la 137% în anul 1980, la 199% în 1982. Acest lucru a fost posibil tocmai prin orientarea structurii producției către satisfacerea cerințelor segmentelor de piață mai dinamice. Spre exemplu, în perioada 1980—1982 a crescut ponderea încălțămintei destinate femeilor în volumul total al exporturilor de la 23% la 33,7%; de asemenea, în ceea ce privește sortimentația, a sporit ponderea sandalelor în exportul de încălțăminte (de la 1,8% la 8,8%), simultan cu reducerea ponderii bocancilor, ghetelor și cizmelor (de la 36,2% la 34,1%).

Orientarea eforturilor spre structurarea producției destinată exportului în favoarea sortimentelor care valorifică superior resursele de materii prime rămîne în continuare o cerință majoră, aceasta cu atît mai mult cu cît, spre exemplu, ponderea în producția totală de încălțăminte din țara noastră a celei destinate bărbaților (caracterizată, în general, prin greutate mai mare și, deci, consumuri mai ridicate de resurse) este de circa 47%, față de 23% în Iugoslavia, 16% în R.D. Germană, 18% în Anglia, 22% în Italia, ca urmare, îndeosebi, a ponderii ridicate a acestor produse în exporturile românești (circa 52%). Aspecte similare se regăsesc și în ceea ce privește producția de articole de marochinărie.

Or, este cunoscut faptul că **gama de bunuri destinate bărbaților este mult mai stabilă în raport cu moda, implicînd, prin urmare, posibilități mai reduse de valorificare a resurselor materiale încorporate în ele.** De altfel, ca urmare a politicilor de preț practicate pe principalele piețe importatoare, prețul mediu de import este mai ridicat la unele produse destinate copiilor și femeilor, față de cele similare care se adresează bărbaților (deși consumurile de resurse în cazul celor din urmă sînt mult mai mari).

De asemenea, în interiorul segmentelor de populație cărora li se adresează articolele de pielărie, blănărie și încălțăminte, **sporirea ponderii bunurilor care asigură posibilități mai largi de diversificare** și, pe această cale, de realizare a unor încasări mai ridicate — specifice stabilirii prețurilor pentru produsele noi — se înscrie ca o altă direcție importantă în orientarea structurii producției de articole de pielărie, blănărie și încălțăminte. Chiar în cadrul aceleiași grupe de produse, creșterea eforturilor în direcția perfecționării tehnologiilor de fabricație și asimilării unor noi materiale capabile să conducă la reducerea greutății produselor își poate aduce o contribuție însemnată la îmbunătățirea gradului de valorificare a resurselor antrenate.

■

REALIZAREA obiectivelor de ansamblu ale dezvoltării economiei naționale în cincinalul viitor va crea premise favorabile trecerii la o etapă nouă în dezvoltarea industriei pielăriei, blănăriei și încălțămintei. Astfel, dezvoltarea agriculturii va contura perspective noi în ceea ce privește asigurarea bazei de materii prime, atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ. Totodată, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale în industria chimică și asimilarea în fabricație a unor noi compuși chimici, cu calități superioare, vor conduce la ridicarea nivelului calitativ și a competitivității produselor de pielărie, blănărie și încălțăminte pe piețele externe. Acțiunile ce vor fi inițiate în continuare pe linia diversificării fabricației, valorificării superioare a resurselor materiale, creșterii eficienței economice vor plasa acest sector tradițional de activitate în sfera procesului de dezvoltare intensivă a industriei românești.

Gheorghe NICOLAE
Sorin DINCĂ

Puncte de vedere

Perfecționarea criteriilor de apreciere a eficienței asimilării de produse noi

DIN PROBLEMATICA vastă a utilizării pîrghiilor economice pentru stimularea intensificării procesului de asimilare a noilor produse, un capitol distinct îl reprezintă cel legat de perfecționarea evaluării eficienței noilor produse. În prezent, în practica stabilirii prețurilor la produsele noi, criteriul esențial în aprecierea eficienței produselor nou asimilate în vederea substituirii importurilor și, implicit, în determinarea prețurilor acestora, îl constituie prețurile interne ale produselor similare procurate din import, stabilite pe baza prețurilor externe. Această practică își are fundamentarea implicită în prevederile Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, potrivit căreia pentru produsele noi, destinate înlocuirii celor existente, prețurile se stabilesc în limita prețurilor produselor înlocuite. Precizăm însă că reglementări exprese referitoare la stabilirea prețurilor produselor noi destinate să înlocuiască importurile nu există în legislația de prețuri în vigoare în țara noastră.

■

DINTR-O ANALIZĂ recent efectuată a rezultat că unele unități care asimilează asemenea produse nu se pot încadra, în numeroase cazuri, în nivelul de preț existent la produsele similare din import. Situația este generată de o serie de cauze, motivate de unitățile respective prin existența unor serii mici de fabricație și a unor tehnologii insuficient puse la punct, cel puțin în primul an al producției, cheltuieli ridicate cu S.D.V.-urile, existența unor prețuri mai vechi la produsele procurate anterior din import etc.

În asemenea situații, metodologia actuală de determinare a prețurilor noi prevede posibilitatea stabilirii unor prețuri mai mari, dacă este vorba de produse absolut necesare economiei naționale. Pentru o apreciere mai temeinică asupra oportunității asimilării produselor respective, precum și pentru dimensionarea cît mai obiectivă a nivelului prețurilor, stabilirea acestora este transferată la organul imediat superior celui în competența cărora se află în mod obișnuit aceste produse. De regulă, prețurile produselor noi asimilate, care trebuie dimensionate la un nivel superior celui rezultat din corelarea strictă cu prețurile produselor înlocuite — din import — se stabilesc de ministerul producător, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. Această procedură este întrucîtva mai greoaie și nu de puține ori întreprinderile producătoare aleg o cale mai facilă : uneori ele renunță la asimilarea produselor pentru a nu-și înrăutăți indicatorii de eficiență. Folosind situația de producător unic în economie, acestea exercită presiuni asupra beneficiarilor spre a obține acordul lor pentru stabilirea unor prețuri mai mari decît prețurile produselor similare din import. Pentru a se ocoli prevederile legale, produsului asimilat i se exagerează în mod deliberat performanțele, spre a se justifica stabilirea unui preț mai mare. Analiza menționată a scos în evidență numeroase cazuri cînd la produse noi, strict identice cu cele înlocuite, sau chiar sensibil inferioare, s-au stabilit prețuri mai mari, îndeosebi atunci cînd asimilarea viza înlocuirea unor importuri procurate anterior pe relația devize convertibile.

Prin urmare, modul actual de apreciere a eficienței produselor asimilate în vederea înlocuirii importurilor nu asigură, după părerea noastră, condiții suficient de prielnice pentru intensificarea procesului de asimilare corespunzător nevoilor economiei naționale. Mai mult, stabilirea unor prețuri mai mari creează avantaje nemeritate unor producători (exprimate prin rentabilități exagerate), conduce la scumpirea produselor asimilate și, implicit, la creșterea costurilor acestora. În final, se menține în mod artificial presiunea pentru continuarea importurilor, deși dispunem de condiții pentru fabricarea în țară a produselor respective.

■

PREȚURILE interne ale produselor din import se stabilesc, în principiu, prin recalcularea prețurilor externe de import, pe baza cursului comercial. Acesta din urmă reflectă în ultimă instanță cursul mediu de revenire al exportului, adică cantitatea medie de muncă socială internă (evaluată în lei) exportată pentru obținerea unei unități de valută. În ipoteza cînd produsele în discuție nu ar fi asimilate, pentru procurarea lor din import economia națională ar trebui să facă un efort suplimentar spre a-și procura valuta necesară, exportînd în acest scop o cantitate în plus de produse. Evident că, în asemenea situații, am fi constrînși să acceptăm și exportul unor produse mai puțin eficiente, avînd cursuri de revenire mai puțin favorabile decît cursul mediu de revenire al exporturilor. Prin eforturile depuse pentru asimilarea produselor, unitățile producătoare fac posibilă economisirea valutei respective și deci evitarea unor exporturi cu eficiență minimă. Ca atare, unitățile care asimilează produse noi sînt îndreptățite să beneficieze de stimulente similare cu cele care realizează produse pentru export.

Avînd în vedere toate acestea, după părerea noastră, pentru determinarea pragului de eficiență economică a asimilării de produse noi, în vederea substituirii importurilor, apare justificat economic să se plece de la cursul de revenire cel mai nefavorabil (planificat sau realizat) și nu de la cursul mediu, cum se procedează în prezent. În aceste condiții, limita maximă de preț pentru produsul asimilat s-ar putea determina după formula :

$$L_p = P_{ei} \times C_{rme}$$

în care : L_p — limita maximă admisibilă pentru produsul asimilat ; P_{ei} — prețul extern de import; C_{rme} — cursul de revenire maxim la export.

Pentru ilustrarea acestei metode vom lua un exemplu convențional, plecînd de la următoarele date : ● produsul „Q", procurat din import la prețul de 100$, în condițiile unui curs comercial de 20 lei/$, are stabilit prețul intern corespunzător de 2 000 lei (100$ × 20 lei/$) ; ● în urma asimilării, produsul a fost realizat cu performanțe identice dar la un cost de 2 500 lei, la care, adăugînd un beneficiu moderat de 15%, ar rezulta un preț de producție și de livrare de 2 875 lei; ● cursul de revenire cel mai nefavorabil admis la export este de 35 lei/$.

Potrivit metodologiei actuale, asimilarea produsului apare ineficientă (2 875 > 2 000). Dacă însă calculăm echivalentul în lei al prețului extern de import la cursul de revenire maxim, obținem un preț intern de 3 500 lei (100×35) ca limită maximă de preț (limită minimă de eficiență) pentru produsul asimilat. Pe această cale se elimină inconvenientele actualei metode pentru producători, pentru care se poate stabili **un preț de producție stimulativ,** cu o rentabilitate superioară, situat în intervalul 2 875—3 500 lei, în funcție de necesitățile de stimulare, în loc de 2 000 lei cît trebuia să fie prețul după metodologia actuală.

Pentru evitarea scumpirii produselor asimilate, comparativ cu prețurile existente la produsele procurate anterior din import, **prețul de livrare** plătit de beneficiari poate fi menținut la nivelul actual (2 000 lei). Diferența dintre prețul de producție (mai mare) și prețul de livrare (mai mic), în exemplul dat — 3 000—2 000=1 000 — ar urma să fie acoperită, integral sau parțial, fie din fondul pentru tehnică nouă, fie dintr-un fond special creat pentru stimularea asimilării de noi produse. Finanțarea acestor diferențe ar urma să fie limitată în timp și redusă treptat, spre a obliga pe producători să intensifice eforturile pentru reducerea în continuare a costurilor produselor asimilate.

Chiar și într-o primă abordare, aplicarea metodei propuse pentru aprecierea eficienței produselor asimilate și determinarea prețurilor acestora pare să prezinte, după părerea noastră, o serie de avantaje indiscutabile, comparativ cu practica actuală, și anume : ● sporește cointeresarea materială a producătorilor pentru intensificarea asimilării de noi produse, făcînd ca produsele eficiente pentru economia națională să fie eficiente și pentru producători ; ● asigură stabilitatea costurilor și prețurilor în economie ; ● contribuie la întărirea disciplinei de prețuri, făcînd să dispară o serie de abateri „stimulate" de neajunsurile metodei actuale.

Sanda DUȚU

În pregătirea campaniei agricole de primăvară

Rolul protecției plantelor în asigurarea unor recolte bogate, sigure și stabile

DEZVOLTAREA intensivă și modernizarea agriculturii reprezintă o direcție și coordonată de bază a politicii partidului de sporire neîntreruptă a potențialului economic al țării noastre. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului, în viitorul cincinal obiectivul fundamental în acest domeniu îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, și în principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la progresul general al țării.

Rolul hotărîtor în această direcție revine creșterii substanțiale a randamentelor medii la hectar, prin reciclarea potențialului productiv al fondului funciar, în concordanță cu prevederile Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile. Pentru viitorul cincinal, Directivele Congresului al XIII-lea prevăd recolte medii la hectar de 4 000—4 200 kg la grîu și secară, 5 500—6 000 kg la porumb, 2 600—2 800 kg la floarea-soarelui, 40 000—42 000 kg la sfecla de zahăr, 26 000—28 000 kg la cartofi de toamnă, 28 000—30 000 kg la legume de cîmp. În acest scop, se va pune accentul pe realizarea lucrărilor de ameliorare a solului și creștere a fertilității pămîntului prin înfăptuirea unui vast program de irigații, de chimizare și mecanizare completă a lucrărilor agricole, creîndu-se condiții pentru obținerea de producții care să acopere nevoile economiei naționale de materii prime agricole, satisfacerea cerințelor de consum științific fundamentate ale populației, precum și crearea unor disponibilități pentru schimburile economice internaționale. Pentru investiții în agricultură vor fi alocate fonduri însumînd 190 miliarde de lei.

În condițiile unor eforturi crescînde pe care le întreprinde statul nostru pe linia asigurării bazei tehnico-materiale moderne a agriculturii și ridicării potențialului productiv al solului, o semnificație deosebită capătă activitatea de **protecție a plantelor,** activitate ce contribuie la transformarea recoltelor potențiale în recolte efective. După cum este cunoscut, obiectivul principal al activității de protecție a plantelor de cultură îl reprezintă **apărarea recoltelor viitoare de boli, dăunători și buruieni,** care în condițiile neaplicării măsurilor necesare reduc producțiile posibile. Efectele pozitive ale utilizării soiurilor și hibrizilor cu randamente ridicate, ale utilizării unor cantități crescînde de îngrășăminte chimice și naturale, ale mecanizării și irigațiilor etc. pot fi reduse și chiar anulate din cauza bolilor, dăunătorilor și îmburuienării culturilor. Importanța protecției plantelor crește pe măsura apropierii de limita efectului maxim al acțiunilor menționate.

Literatura de specialitate arată că pe plan mondial pierderile de produse agricole provocate de boli, dăunători și buruieni reprezintă anual circa 35% din recolta potențială, proporție care în condițiile situației actuale alimentare în lume, cînd milioane de oameni suferă de foame, capătă o semnificație deosebită.

În țara noastră, pierderile de recoltă la diferite culturi oscilează, după aprecierile specialiștilor, între 23 și 37%. Dacă luăm în calcul numai producția de cereale pentru boabe la nivelul anului 1985, care urmează să atingă aproape 30 milioane de tone, și pierderile medii recunoscute pe plan mondial și estimate pentru țara noastră la cca 30%, ar rezulta o diminuare a producției de cereale cu 9 milioane de tone. Astfel de pierderi se înregistrează în condițiile aplicării măsurilor de combatere a speciilor dăunătoare și, prin urmare, demonstrează rezervele mari care există în domeniul sporirii producției agricole atît pe plan mondial, cît și în fiecare țară, prin îmbunătățirea activității de protecție a plantelor.

Valorificarea acestor rezerve capătă o mare importanță pentru realizarea planurilor de creștere a volumului producției agricole, a calității ei, a sarcinilor de reducere a costului la produsele agricole vegetale, de ridicare a productivității muncii și rentabilității în agricultură, în general pentru sporirea contribuției agriculturii la creșterea venitului național.

Eficiența activității de combatere a dăunătorilor este legată de realizarea a două condiții esențiale și anume : **caracterul sistemic** și **continuitatea lucrărilor.**

Agricultura, în general, reprezintă unul din cele mai complexe sisteme economico-sociale, dat fiind că activitatea umană este strîns împletită aici cu procesele naturale, biologice și ecologice care determină în mare măsură rezultatele acestei activități. Protecția plantelor trebuie să țină seama atît de întreaga complexitate a condițiilor în care se desfășoară procesul de producție, cît și de imensa varietate a speciilor dăunătoare. Numărul acestora pe glob ajunge la circa 15 000 (din care 1 500 agenți fitopatogeni, 11 500 dăunători și 1 800 buruieni), iar în țara noastră la peste 650, dacă le luăm în seamă numai pe cele cu efect economic important. Această mare varietate a condițiilor de producție și a organismelor dăunătoare impun ca protecția culturilor să țină seama de influențele complexe din mediul agrobiologic, precum și de faptul că efectul economic maxim nu se poate obține decît printr-o activitate sistemică, în care să fie înglobate diverse metode și tehnologii de combatere a dăunătorilor.

Dintre diferitele metode de protecție a plantelor utilizate în unele țări, printre care și la noi, cea mai răspîndită este **metoda chimică.** Cantitatea de substanțe chimice utilizate pentru combaterea organismelor dăunătoare este în creștere în toate țările lumii. Ponderea cea mai mare în totalul pesticidelor o dețin erbicidele — peste 40%. Consumul de pesticide în țara noastră a crescut în perioada 1960—1983 de peste 2 ori, ajungînd la aproape 143 mii de tone.

Tendința ce se manifestă pe plan mondial în utilizarea pesticidelor este aceea de a **reduce cantitatea utilizată la hectar, pe seama ridicării gradului de concentrație în substanță activă și a diversificării sortimentului.** Asigurarea sortimentului necesar de pesticide constituie condiția esențială a aplicării lor sistemice și eficiente. Măsurile de protecție a plantelor constituie un adevărat sistem, lipsa unui preparat și neefectuarea sau efectuarea incompletă a unei măsuri afectează întregul complex de acțiuni, reducîndu-i eficiența.

Sortimentul mondial de mijloace chimice pentru protecția plantelor numără mii de preparate. Foarte importantă pentru asigurarea eficienței ridicate a acțiunilor de protecție a plantelor este înnoirea la timp a acestui sortiment, **înlocuirea produselor depășite sau a celor față de care dăunătorii au căpătat deja o anumită rezistență.** Termenul de utilizare la multe preparate nu depășește 6—10 ani. În același timp, sortimentul preparatelor urmează să asigure o alternanță corespunzătoare, în vederea prevenirii fenomenelor de rezistență la dăunători și agenți patogeni, precum și a modificărilor în structura buruienilor. Dintre substanțele chimice utilizate în protecția plantelor, Lindatox-3, de exemplu, aplicat pentru combaterea gîndacului de Colorado și a altor insecte, înregistrează un efect scăzut, ceea ce reduce și eficiența economică a măsurilor de combatere. Necesitatea diversificării sortimentului preparatelor chimice de combatere a organismelor dăunătoare este determinată, printre altele, și de varietatea tipurilor de sol, de boli, dăunători, buruieni, a condițiilor climatice și altele.

Asigurarea unei baze tehnico-materiale moderne și întreținerea corespunzătoare a aparaturii constituie condiții importante ale efectuării la timp a măsurilor de protecție a plantelor și ale asigurării eficienței lor tehnice și economice. Baza tehnico-materială a activității de protecție a plantelor (care include — pe lîngă substanțele chimice — aparatura specializată, mijloacele auto și aeriene) a crescut an de an. Numai numărul mașinilor de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii a sporit, în perioada 1961—1983, de la 1 166 la 27 496 bucăți. O dată cu creșterea dotării tehnice a agriculturii în acest domeniu, se ridică problema diversificării și utilizării aparaturii moderne, care permite aplicarea rațională, economică a substanțelor chimice, reducerea efectelor lor secundare.

Protecția plantelor este o activitate cu caracter continuu, ca și însuși procesul producției agricole ; **măsurile de combatere se efectuează, practic, în orice sezon al anului.** În perioada de iarnă, de pildă, continuă tratamentele în livezile pomicole, lucrările de dezinsecții și dezinfecții în sere și solarii, în depozite de produse agricole. În februarie se desfășoară tratamentele semințelor pentru culturile care se vor însămînța în primăvară. Toate acestea impun cerințe deosebite față de starea de pregătire a utilajelor și aparaturii care participă la acțiunile de protecție a plantelor.

În documentele de partid se acordă o atenție deosebită creșterii și diversificării producției de substanțe care să permită sporirea în limite raționale a gradului de chimizare a agriculturii. La Consfătuirea de lucru pe probleme agriculturii din decembrie 1984 s-a arătat că anul acesta agricultura va primi cu 30% mai multe îngrășăminte chimice față de cel precedent și, în mod corespunzător, cantități mai mari de insecto-fungicide, erbicide și alte produse chimice. Pentru viitorul cin-

→

Utilizarea eficientă a mijloacelor de transport auto în agricultură

ASIGURAREA unităților agricole, pentru desfășurarea normală a întregii lor activități — începînd cu aprovizionarea și sfîrșind cu livrarea și desfacerea produselor — cu întregul necesar de mijloace de transport auto (autocamioane, autobasculante, autocisterne, tractoare cu remorcă, autoturisme de teren ș.a.) și utilizarea lor rațională (extensivă și intensivă), în condițiile unei riguroase economisiri a carburanților și lubrifianților, constituie o problemă indisolubil legată de procesul de modernizare, de creștere mai accentuată a eficienței economice în agricultura noastră.

Soluționarea acestei probleme presupune, printre altele, o cunoaștere temeinică și o urmărire riguroasă a utilizării parcului (indiferent de apartenență: unități agricole, Întreprinderea de transporturi speciale pentru agricultură și industria alimentară, alte unități), la nivelul fiecărei categorii de mijloace de transport.

Astfel, utilizarea extensivă a mijloacelor de transport auto poate fi reflectată cu ajutorul următorului sistem de indicatori:

1. coeficientul de activizare (menținere în stare de funcționare) a parcului de autovehicule — **Kf** (calculat ca raport între numărul mediu de autovehicule în stare de funcționare — Naf și numărul mediu de autovehicule conform inventarului — Nai ;

2. coeficientul de utilizare (de exploatare) a parcului de autovehicule în stare de exploatare — **Ke** (calculat ca raport între numărul mediu de autovehicule aflate în exploatare — Nae și numărul mediu de autovehicule în stare de funcționare — Naf) ;

3. coeficientul de utilizare a timpului de regim al autovehiculelor — **Kr** (calculat ca raport între timpul de lucru utilizat productiv al autovehiculelor, respectiv timpul în care autovehiculele se găsesc efectiv în procesul de transport — Tp și timpul de regim de lucru al autovehiculelor — reprezentînd produsul dintre numărul mediu de autovehicule aflate în exploatare, numărul de zile calendaristice din perioada respectivă, numărul de schimburi și numărul de ore pe schimb — Tr);

4. coeficientul de utilizare a timpului maxim disponibil al autovehiculelor aflate în exploatare — **Kd** (calculat ca raport între timpul de lucru utilizat productiv al autovehiculelor — Tp și timpul de lucru maxim disponibil al autovehiculelor — Td — reprezentînd diferențe dintre timpul de regim și timpul afectat reparațiilor capitale).

Primii doi coeficienți pot fi egali cu 1 — în cazul utilizării complete a parcului de autovehicule sau pot fi mai mici decît 1 — în cazul unei utilizări incomplete; ceilalți doi coeficienți — referitori la utilizarea timpului de lucru al parcului de autovehicule — au, evident, valori subunitare, dar trebuie să tindă spre 1.

Explicarea unei eventuale evoluții nefavorabile a utilizării extensive necesită stabilirea cauzelor subiective și obiective care au acționat în acest sens. O asemenea investigare se impune mai ales în ceea ce privește utilizarea timpului de lucru al autovehiculelor, chiar dacă coeficienții respectivi (3 și 4) au înregistrat un progres în acest domeniu.

În privința **utilizării intensive** a mijloacelor de transport auto, indicatorii pot fi grupați în patru categorii: a) indicatori ai parcursului mijloacelor de transport auto; b) indicatori ai capacității mijloacelor de transport auto; c) indicatori ai randamentului autovehiculelor; d) indicatori ai randamentului parcursului.

Din prima categorie, indicatorii care au o utilizare prioritară sînt următorii:

— parcursul mediu zilnic pe un autovehicul (Pmz), care se calculează ca raport între parcursul total, în kilometri, al tuturor autovehiculelor și numărul mediu de autovehicule-zile în circulație;

— coeficientul de utilizare a parcursului (Kups), care se calculează ca raport între parcursul, în kilometri, cu încărcătură al tuturor autovehiculelor și parcursul total, în kilometri, al tuturor autovehiculelor.

Din cea de-a doua categorie pot fi menționați indicatorii:

— capacitatea medie zilnică a parcului de autovehicule (Cz), care se calculează prin raportarea tonajului-zile calendaristice (sau active) la durata calendaristică a perioadei;

— coeficientul de utilizare a tonajului nominal (Kut), care evidențiază gradul de folosire a capacității de încărcare a autovehiculelor, se calculează ca raport între tonajul mediu încărcat pe un autovehicul-kilometru în perioada respectivă și capacitatea medie de încărcare *) (tone) pe un autovehicul din parcul de inventar;

— coeficientul de utilizare a capacității de transport a parcului de autovehicule în exploatare (Kuc), care sintetizează atît gradul de folosire a parcursului, cît și gradul de folosire a tonajului și se calculează ca raport între volumul de transport exprimat în tone-kilometri efectivi și volumul de transport maxim posibil exprimat în tone-kilometri capacitate (în acest caz, Kuc = Kups × Kut). Rezultă, așadar, că pentru a îmbunătăți gradul de folosire a capacității de transport nu este suficient să crească numai parcursul cu încărcătură, ci și tonajul care se deplasează în fiecare cursă.

În a treia categorie se încadrează indicatorii:

— producția medie pe o tonă capacitate — Wt (volumul de transport, în tone-kilometri, ce revine pe o tonă capacitate, pe o perioadă de timp) — pentru care se poate utiliza și relația (care evidențiază factorii care acționează în mod direct asupra producției medii pe o tonă capacitate) : Wt = Pmz . Kup . Kuc . D (în care D reprezintă durata în zile a perioadei) ;

— volumul de transport executat cu un autovehicul în perioada respectivă — Wa (în tone-km) — pentru care se poate utiliza și relația (prin care se evidențiază factorii care acționează în mod direct asupra volumului de transport executat cu un autovehicul): Wa = Pmz . Kup . Kuc . D . C, sau Wa = C . Wt, în care C reprezintă capacitatea medie de încărcare (tone) pe un autovehicul (sarcina utilă).

Din categoria a patra face parte indicatorul randamentul parcursului (Wp), care exprimă volumul de transport în tone-kilometri care revine pe un kilometru parcurs — putînd fi calculat și prin relația (care relevă factorii care acționează în mod direct asupra randamentului parcursului): Wp = C . Kups . Cut.

Se observă că între cele patru grupe de indicatori există o legătură de tip determinist, fiecare dintre ele, începînd cu grupa b), purtînd amprenta acțiunii indicatorilor din grupele precedente. Pe această bază sînt posibile atît o planificare riguroasă a utilizării întregului parc de transport auto, cît și o urmărire operativă, complexă a acestei utilizări, sub ambele sale aspecte.

Const. C. COJOCARU

*) Acest indicator se calculează ca raport între volumul de transport maxim posibil exprimat în tone-kilometri capacitate și parcursul total în kilometri efectivi.

←

cinal, Directivele Congresului al XIII-lea al partidului prevăd să se asigure peste 330 kg îngrășăminte chimice la un hectar de teren arabil ; vor spori, de asemenea, livrările de substanțe chimice în sortimente care să asigure — împreună cu metodele biologice — combaterea bolilor, a dăunătorilor și buruienilor.

O condiție esențială a eficienței activității de protecție o constituie **administrarea corectă a substanțelor, respectarea regulilor, termenelor și tehnologiilor de combatere a dăunătorilor.** De aceea, însușirea temeinică a principiilor de folosire a substanțelor chimice, ca și cunoașterea lor corespunzătoare de către toți cei chemați să participe la activitatea de protecție a plantelor trebuie să constituie o componentă principală a învățămîntului agrozootehnic de masă.

Activitatea de protecție a plantelor nu se poate, însă, substitui celorlalte căi de bază ale creșterii producțiilor agricole. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din august 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția asupra necesității prevenirii oricăror excese în folosirea substanțelor chimice pentru protecția plantelor, astfel încît să se evite efectele nocive —, subliniind necesitatea elaborării unor sisteme corespunzătoare de combatere a bolilor la plante. Problema de fond a creșterii producțiilor o reprezintă realizarea de semințe și de material săditor rezistente la diferite boli, precum și efectuarea lucrărilor agrotehnice la un înalt nivel calitativ. Realizarea acestor cerințe implică dezvoltarea cercetării științifice, ridicarea nivelului de organizare științifică și întărirea disciplinei muncii în agricultură.

Reghina CREȚOIU

Perfecționarea relațiilor contractuale industrie-comerț

PRINTRE obiectivele planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1985 sînt cuprinse prevederi de creștere a desfacerilor de mărfuri și a serviciilor cu 1,5% și respectiv 15% față de 1984, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației.

Alături de creșterile cantitative, o atenție deosebită se acordă sarcinilor de ordin calitativ privind livrarea integrală și ritmică către populație a mărfurilor prevăzute în plan, în condiții de calitate și într-o structură sortimentală diversificată, pentru satisfacerea diferitelor categorii de consumatori.

În îndeplinirea acestor sarcini, comerțul socialist, în strînsă colaborare cu producătorii, continuînd activitatea de producție în sfera distribuției, este chemat să joace un rol tot mai activ, astfel ca prin participarea la aplicarea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, prin repartizarea judicioasă în teritoriu a fondului de marfă, prin reducerea cheltuielilor de circulație, de transport și depozitare să contribuie la edificarea civilizației socialiste.

Fluxurile de informații care reglează fluxurile de mărfuri

PORNIND de la principala funcție a comerțului — de a aduce marfa potrivită, în condiționarea potrivită, la locul și momentul potrivit pentru consum — vom constata că majoritatea covîrșitoare a acestor atribute ale serviciului comercial sînt asigurate prin mecanismul contractărilor producător-comerț.

Este evident deci că pentru calitatea serviciului comercial este definitoriu modul de funcționare a mecanismului contractărilor, mecanism ce nu poate fi redus la semnarea propriu-zisă a documentelor cu furnizorul. Încheierea contractelor presupune obținerea și prelucrarea prealabilă a unei mari cantități de informație privind evoluția cererii pe grupe de produse, sortimente, modele, mărimi, clase de calitate și, simultan, pe grupe socio-economice de consumatori.

În cei peste 30 de ani de comerț socialist s-a acumulat o amplă experiență privind metodele de investigare a cererii, începînd cu evoluția desfacerilor de produse și sortimente, vînzările de probă în magazinele de prezentare ale producătorilor, expozițiile județene de bunuri de consum, și pînă la activitatea consiliilor județene ale consumatorilor în consultarea unor colecții de modele și produse noi, în omologarea de bunuri de consum, ca și participarea la contractări. Preocupările de acest gen, stimulate în trecut de organizarea de către comerțul interior a tîrgurilor de mostre de bunuri de consum, s-au restrîns treptat, fără a fi preluate de expoziții județene de bunuri de consum, după cum s-a preconizat. Expozițiile de mostre — în măsura în care s-au făcut — au fost destinate exclusiv reprezentanților comerțului, astfel încît în final tot merceologul este purtătorul de cuvînt al marei mase de consumatori.

Creșterea numărului de magazine de prezentare ale industriei nu a condus la o creștere în aceeași proporție a informațiilor de piață obținute de producători, în bună parte și datorită imperfecțiunilor sistemului informațional. Spre exemplu, două probleme relativ noi în care consultarea consumatorilor este imperios necesară se referă la stabilirea sortimentului și a modului de desfacere pentru mărfurile din clasele superioare de calitate (super, lux, extra), ca și la modul în care sînt primiți de populație înlocuitorii (pentru a evita formarea de stocuri cu mișcare lentă). Putem spune deci că esențial pentru reglarea activității în comerț, a fluxurilor de mărfuri, sînt procurarea informațiilor, organizarea fluxurilor de informații intersectoriale industrie-comerț. Pentru utilizatorii din cele 3 subsisteme mari ale activității comerciale : definirea cererii (pentru a putea elabora necesarul), identificarea producătorului (pentru a putea contracta), reglarea fluxului de mărfuri în rețea (lansare, reaprovizionare, sistare, redistribuire) este necesară furnizarea de informații pertinente, pe cît posibil în timp real. Este semnificativ de relevat faptul că esența muncii în toate cele 3 subsisteme este de procurare, identificare și regăsire de date, ceea ce face indispensabil instrumentul informatic.

- **Revenim asupra propunerilor formulate în revista noastră privind realizarea unei baze informaționale comune comerț-producător**
- **Cererea reală a pieței — pîrghie majoră de reglare a producției de bunuri de consum**
- **Fiabilitatea produselor — o importantă cale de economisire a materiilor prime, energiei și bugetului familiei**
- **Imaginea de marcă și cartea de instrucțiuni a bunurilor de folosință îndelungată**

În sistemul comerțului socialist au fost obținute pînă în prezent rezultate însemnate în ceea ce privește introducerea informaticii. Astfel, s-au realizat aplicații și chiar sisteme informatice pentru principalele trepte organizatorice ale rețelei comerciale : întreprinderi comerciale cu amănuntul, cu ridicata, direcții comerciale județene, direcții de sinteză din minister, pentru studiul cererii prin anchete și sondaje, pe panele de consumatori.

Ceea ce s-a constatat ulterior este dificultatea de comunicare informatică între treptele rețelei, datorită în primul rînd proiectării neunitare a sistemelor, iar în al doilea rînd codificării neunitare utilizate. Dificultățile se amplifică în momentul contractărilor, cînd se pune problema confruntării datelor deținute pe suporturi informatice diferite de către industrie și comerț, fiecare cu sistemul său de codificare. „Revista economică" a prezentat încă în iulie 1983 (nr. 26), în articolul „Premisele unei baze informaționale comune comerț-producător," opiniile unor informaticieni privind rezolvarea practică a acestui serios handicap în dialogul informatic industrie-comerț. Însăși concepția actuală de remodelare a aplicațiilor informatice în comerțul interior — în sensul dezvoltării unui **sistem integrat al aprovizionării populației** presupune, în spiritul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, coordonarea unitară, de către consiliul județean al aprovizionării, a comerțului, serviciilor și producției de bunuri de consum în teritoriu. În acest sens considerăm util să reamintim că centrele de calcul din Centrala industrială a confecțiilor București, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Turismului etc. aplică sau experimentează cu bune rezultate o nouă concepție informatică de codificare a produselor, care deschide perspectiva unei conlucrări informatice intersectoriale nemijlocite.

Avînd la bază „identificatorul" unic pentru un anume produs realizat, respectiv comercializat de o unitate economică, această concepție de codificare și proiectare poate oferi prompt atît producătorului, cît și comerțului (și oricărei alte instituții interesate) o mare cantitate de informație despre produs : ordinul de preț și documentația ; denumirea comercială ; caracteristicile privind destinația ; indicatori economici de realizare ; caracteristici tehnico-funcționale (de exemplu, pentru confecții : natura materiei prime, proces

tehnologic de prelucrare, mărimi antropometrice, culoare, desen, textură, model, calitate etc.) ; caracteristici de localizare în timp și spațiu (producător, data fabricării, durata depozitării, data livrării, locul recepționării, locul vînzării, data vînzării, distanța dintre locul livrării și cel al recepției etc.), inclusiv posibilitatea de identificare automată a codului utilizat pentru produsul respectiv în „Clasificarea unitară a produselor și serviciilor", clasificarea A.P.R. sau alte sisteme interne și internaționale. Avantajul major al acestui mod de lucru este că nu presupune restructurări ale codurilor și, respectiv, băncilor de date existente la întreprinderile industriale sau cele comerciale. Forța sistemului informatic vine astfel în sprijinul unei informări exhaustive a comerțului asupra posibilităților de producție ale industriei, permițînd valorificarea mai bună a resurselor pe care le deține economia noastră națională în vederea ridicării eficienței economice și sociale a activității de aprovizionare a populației.

Comparînd, cu ajutorul calculatorului electronic, datele privind structura reală a cererii (obținută prin cercetări de marketing) cu posibilitățile de producție existente, de asemenea, pe suport informatic, se pot lua decizii calitativ superioare privind contractarea fondului de marfă. O experiență interesantă privind utilizarea informaticii la nivel de mare magazin pentru studiul cererii și lansarea de noi produse deține magazinul de prezentare al industriei ușoare „Cocor" din București. De asemenea, Centrul de calcul al Ministerului Comerțului Interior experimentează exploatarea băncilor de date în regim conversațional, pentru a putea oferi utilizatorilor informații instantanee, la cerere. Iată deci că sînt create premisele materiale pentru a efectua un important salt calitativ în activitatea de contractare a fondului de marfă, ca și în urmărirea derulării contractelor.

Perfecționarea sistemului informațional privind studiul cererii presupune și crearea unui cadru adecvat pentru culegerea acestor informații. Munca de culegere a informațiilor privind structura fondului de marfă ce va fi solicitat industriei trebuie începută cu cel puțin un an înaintea contractărilor, utilizînd multiple căi. Confruntarea în cadrul unor expoziții de mostre (prezentarea de bunuri de consum, a noutăților din oferta industriei) a producătorilor cu reprezentanți ai comerțului cu amănuntul (șefi de magazine, vînzători) și reprezentanți ai populației — consiliile consumatorilor — vor constitui o sursă de informații valoroase și pentru industrie, ca și pentru comerț asupra noutăților modei, asupra funcționării și caracteristicilor noilor tipuri de bunuri de consum. Practica internațională de școlarizare a distribuitorului privind funcționarea noilor produse — mai ales cînd e vorba de produse de complexitate deosebită : roboți casnici, aparate audio-vizuale, foto, mașini de spălat automate etc. — ar trebui să constituie o preocupare și pentru producătorii noștri de bunuri de folosință îndelungată.

Clauze care depășesc prin importanță cadrul contractual

UN ALT ASPECT de mare importanță în contractarea bunurilor de folosință îndelungată îl reprezintă asigurarea continuității îndeplinirii funcției pentru care a fost cumpărat un anumit produs — pe scurt a fiabilității produsului — prin service și piese de schimb în perioada de garanție și postgaranție. Faptul că producătorul industrial subcontractează total sau parțial obligația pe care o are de a asigura service pentru produsele livrate pe piața internă nu-l exonerează de răspunderea materială și morală față de cumpărător. A fost creat un cadru legal stimulator pentru producția de piese de schimb sub aspectul prețurilor, a fost inclusă în planurile de producție producția de piese de schimb, se contractează anual cu reprezentanții comerțului piesele de schimb — și totuși, la unele produse de fabricație indigenă (autoturisme, televizoare, frigidere etc.) lipsesc unele piese de schimb. De asemenea, în cazurile de respingere la controlul de calitate de recepție în comerț a unor mărfuri : mobilă, aparate casnice, încălțăminte etc., producătorul nu se îngrijește de înlocuirea mărfii returnate în termen legal.

Calendarul acțiunilor precontractuale cuprinde și etape cum sînt : omologarea colecțiilor de noi produse, obținerea ordinului de preț și altor certificate necesare îndeplinirii condițiilor pentru contractare. Prezentarea la contractări a unor bunuri de consum cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, care sînt solicitate de populație, dar care nu sînt omologate sau nu au preț aprobat, întîrzie uneori birocratic realizarea finală, în consum a eforturilor din sfera cercetării-proiectării-producției.

Un alt capitol al contractelor, respectiv al contractărilor se referă la condiționare și ambalaj. Realizarea la numeroase bunuri de consum a peste un sfert din producție în execuție superioară, lux și extra presupune realizarea concomitentă a unei condiționări de același nivel, aspect ce trebuie expres menționat și în contractele economice. Specializarea unor unități comerciale pe desfacerea de produse de calitate lux și extra presupune oferirea unor ansambluri, complete de articole de aceeași calitate (vestimentație-galanterie, încălțăminte-marochinărie-blănărie, decorațiuni interioare-mobilă etc.). Realizarea unor ambalaje de prezentare în aceeași notă de eleganță, bun gust, rafinament constituie o clauză importantă ce trebuie stipulată în contractele pentru astfel de produse. Ampla campanie de promovare a principiilor alimentației științifice poate fi eficient susținută prin ambalarea produselor alimentare în subdiviziuni adecvate consumului curent, indicînd pe ambalaj conținutul în substanțe nutritive, recomandări de utilizare, rețete. Și nu în ultimul rînd trebuie amintit rolul educativ — sub raport general estetic — pe care-l au ambalajele omniprezente în viața cotidiană, începînd cu pungile de plastic, etichetele de produs și pînă la becul livrat „franco mînă". Realizarea unor circuite logistice moderne de transport paletizat, containerizat este condiționată de utilizarea la capacitate a instalațiilor de preambalare, unele procurate din import. De remarcat că productivitatea mașinilor de ambalat este de cîteva zeci de ori mai mare decît munca manuală a vînzătorului, iar consumul de hîrtie de cîteva ori mai mic în cazul ambalării automate.

Recepția calitativă a mărfurilor din clasele lux, extra impune existența unor criterii precise privind : materia primă, designul, condiționarea, astfel încît să se elimine încercările de deturnare a produselor dintr-o clasă în alta, cîștigul fără justă cauză.

Legea privind tipizarea și standardizarea produselor, construcțiilor și tehnologiilor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și a nivelului tehnic al produselor, adoptată în decembrie 1984 de Marea Adunare Națională, își propune să stimuleze ridicarea permanentă a parametrilor tehnici și calitativi ai produselor prin stabilirea de condiții tehnice de calitate, constructive, funcționale și de fiabilitate, de metode de analiză, încercări și control calitativ la nivelul celor mai bune realizări obținute în țară și în străinătate.

Descentralizarea activității de contractare la nivel de întreprindere comercială cu ridicata, promovarea tranzitului direct producător-magazin presupun unele adaptări în sistemul de control-recepție al mărfurilor în comerț, care să împiedice transportul nejustificat al rebuturilor din curtea fabricii în magazia comerțului, tendință evidențiată în cadrul unor dezbateri cu cadrele din comerț, organizate de către revistă.

O antrenare sporită a industriei se impune și în ceea ce privește publicitatea noilor produse. Experiența pozitivă a unor ramuri, cum este chimia — care realizează, prin intermediul întreprinderii de specialitate I.P.A.C. ambalaje și materiale publicitare pentru bunurile de consum de înaltă calitate funcțională și estetică — evidențiază faptul că piedicile de ordin material pot fi depășite, dar ceea ce lipsește de cele mai multe ori este preocuparea corespunzătoare pentru imaginea de produs și de firmă a producătorului. Limbajul în care sînt redactate adeseori instrucțiunile tehnice de utilizare a bunurilor de folosință îndelungată amintește de șaradele din cele „1001 de nopți", sau este inaccesibil fără pregătire politehnică. Deși tarifele publicitare la radio, televiziune, presă sînt relativ modeste în comparație cu practica internațională, apelul la mass-media pentru popularizarea unor realizări de prestigiu ale economiei noastre este încă relativ restrîns.

La toate aceste propuneri de perfecționare a relațiilor industrie-comerț, a mecanismului de contractare, poate fi adăugată cea privind respectarea cu promptitudine a termenelor de livrare din contracte, astfel încît să se asigure realizarea pe ansamblu a sarcinilor planului pe 1985.

dr. Ioan GEORGESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Pîrghiile financiare în reducerea consumurilor materiale și energetice (I)

• Fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli în strînsă corelare cu prevederile normelor de consum și normativelor de cheltuieli • Evidențierea distinctă a veniturilor și beneficiilor obținute prin reducerea consumurilor, a cheltuielilor materiale • Organele de conducere colectivă a întreprinderilor — mai activ implicate în utilizarea eficientă a bugetelor de venituri și cheltuieli în sprijinul economisirii și valorificării superioare a resurselor • Urmărirea realizării indicatorilor din bugetul întreprinderii, nu numai lunar ci și zilnic și decadal • Reducerea nivelului consumurilor și costurilor prin bugetele de venituri și cheltuieli la nivel de secție. Cum ?

DEZVOLTAREA bazei de materii prime și energetice, diminuarea substanțială a consumurilor de energie electrică, de combustibil, de materiale, recuperarea și refolosirea lor constituie sarcini prioritare, de îndeplinirea cărora depinde însăși dezvoltarea intensivă a industriei, a întregii economii naționale, sporirea eficienței economice. În lumina orientărilor înscrise în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, în toate unitățile economice a fost adoptat un complex de măsuri care vizează atît lărgirea și exploatarea mai intensă a bazei de materii prime și resurse energetice cît și încadrarea strictă în consumurile normate energetice și materiale și diminuarea lor continuă și, pe această bază, reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, a costurilor întregii producții.

De o deosebită actualitate au devenit preocupările în această direcție în condițiile acestei ierni aspre, cînd în toate întreprinderile a fost și se cere în continuare intensificată mobilizarea în grad înalt a tuturor factorilor, pîrghiilor și instrumentelor de natură să contribuie la asigurarea bazei energetice și materiale a planului pe acest an, la reducerea substanțială a consumurilor, la desfășurarea corespunzătoare a producției. În contextul menționat, **prezintă importanță utilizarea tuturor posibilităților de folosire eficientă a pîrghiilor și instrumentelor financiare în acțiunea de economisire și valorificare superioară a resurselor energetice și materiale.**

Este cunoscut faptul că beneficiul fiecărei unități economice se formează în genere ca diferență între venituri și cheltuieli. În condițiile creșterii rolului acestui indicator în cadrul noului mecanism economico-financiar, în realizarea cu o eficiență superioară a prevederilor de plan și în întărirea autogestiunii, apare cu claritate că întreprinderile trebuie să își sporească preocupările pentru reducerea consumurilor, micșorarea cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale — sursă însemnată de beneficii sporite.

■

ÎN OBȚINEREA **unor beneficii cît mai mari pe seama minimizării cheltuielilor materiale prin accentuarea reducerii consumului de energie, combustibil, materii prime și materiale, acțiunea privind elaborarea, urmărirea în execuție și analiza realizării bugetului de venituri și cheltuieli oferă** organelor de conducere colectivă din întreprinderi **largi posibilități** de evidențiere și valorificare a însemnatelor rezerve care există în acest domeniu.

1 În acest scop, în fundamentarea prevederilor din bugete, se cere acordată o atenție sporită utilizării mai eficiente a tuturor pîrghiilor disponibile : sistemul dinamic al normelor și normativelor privind consumurile din întreprinderi — de materiale, de muncă, de cheltuieli financiare ; sistemul de retribuire a muncii și cel premial; programele de măsuri tehnico-economice pentru fundamentarea reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, îndeosebi a celor materiale, a creșterii productivității muncii ș.a. ; metodele moderne de urmărire și calculație a costurilor de producție, a căror generalizare în toate unitățile economice se impune a fi accelerată (deoarece, prin posibilitățile pe care le oferă, de cunoaștere mai bună a limitelor de consumuri și cheltuieli la nivelul fiecărei secții, atelier, al fiecărui loc de muncă asigură întărirea răspunderii pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale, valutare și financiare). Acest lucru are o importanță deosebită avînd în vedere că mai există unele întreprinderi în care în determinarea veniturilor și cheltuielilor nu se valorifică integral informațiile cuprinse în normele și normativele de consumuri, de cheltuieli aprobate. Acest lucru se datorește, în cazurile respective, pe de o parte unui anumit automatism în elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, iar pe de altă parte unei aprofundări insuficient de temeinice a căilor și posibilităților de a reduce cît mai mult cheltuielile și a spori, în consecință, veniturile, beneficiile. Aceste neajunsuri se cer temeinic analizate și operativ înlăturate, dat fiind că extinderii sistemului de norme și normative, creșterii rolului lor ca instrumente ale organelor de conducere colectivă din fiecare întreprindere pentru limitarea la strictul necesar a consumurilor materiale și energetice, a oricărei cheltuieli, și reducerea lor continuă, trebuie să li se acorde o deosebită importanță pentru realizarea din plin a funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli, pentru fundamentarea temeinică a indicatorilor pe care-i cuprinde.

Apreciem că este necesar și pe deplin posibil ca întreprinderile și centralele să-și asume în măsură sporită prin bugetul de venituri și cheltuieli sarcini de a efectua consumuri materiale și energetice, cheltuieli pe unitatea de produs mai mici decît cele prevăzute în normele și normativele în vigoare. Este necesar să se acționeze cu responsabilitate sporită pentru ca prevederile din normele și normativele de cheltuieli să reprezinte un nivel maxim peste care nu se poate trece cu nici o justificare, pentru găsirea celor mai adecvate soluții de ordin tehnic, tehnologic, de organizare etc., pentru a obține producția prevăzută cu cheltuieli minime. Susținem aceasta deoarece analiza indicatorilor realizați în cadrul unor bugete de venituri și cheltuieli din anumite întreprinderi arată că aceste cheltuieli sînt realizate și la niveluri superioare celor stabilite, printre cauzele principale fiind și aceea că în procesul elaborării bugetului de venituri și cheltuieli nu sînt peste tot fundamentate judicios căile și factorii

care să garanteze încadrarea strictă a cheltuielilor efective în nivelurile stabilite.

În acest cadru, **specialiștii apreciază ca necesar ca în întreprinderi să sporească preocupările pentru ca în bugetul de venituri și cheltuieli să se evidențieze cît mai clar, distinct, veniturile și beneficiile obținute pe seama reducerii consumurilor, a cheltuielilor materiale.** Astfel, se pot urmări preventiv și operativ cheltuielile materiale pe destinații, abaterile care apar în plus, locurile unde au fost efectuate și cauzele generatoare, putîndu-se lua operativ măsuri de corecție și de prevenire, iar acolo unde se constată economii se pot lua măsurile de recompensare prevăzute de lege. Altfel apar paralelisme și insuficientă legătură între planul costurilor de producție și bugetul de venituri și cheltuieli, ce nu sancționează operativ, nominalizat și sever risipa și slaba eficiență. Iată de ce specialiștii consideră necesar ca planul costurilor de producție să fie componentă inseparabilă a bugetului de venituri și cheltuieli, care să aibă la bază soluții adecvate de urmărire preventivă, curentă a consumurilor și cheltuielilor pe unitatea de produs și loc de muncă.

Întreaga activitate de elaborare și fundamentare a bugetului de venituri și cheltuieli, de urmărire a indicatorilor pe care-i cuprinde, trebuie să pună în valoare gîndirea și acțiunea creatoare a întregului colectiv; organizarea și desfășurarea activității comisiilor pe domenii din cadrul întreprinderii trebuie să fie axate pe sporirea contribuției lor la fundamentarea temeinică a prevederilor din buget, dimensionarea la strictul necesar a oricăror cheltuieli și urmărirea aplicării integrale a măsurilor stabilite. Totodată, **apare necesitatea unei conlucrări mai strînse a întreprinderilor, centralelor, ministerelor și în elaborarea și fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli,** într-un mod similar cum se realizează această conlucrare în elaborarea proiectului de plan economic, avînd în vedere că, potrivit prevederilor legale, bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli ce se întocmesc la nivel de centrală, minister ș.a.

2 Resurse de perfecționare a activității în direcția reducerii cheltuielilor materiale se regăsesc și **în faza de execuție** a bugetului de venituri și cheltuieli. Așa cum au arătat unele analize publicate în paginile „Revistei economice", alături de realizări deosebite obținute prin aplicarea riguroasă a bugetelor de venituri și cheltuieli care au devenit realmente un instrument de bază, operant în conducerea eficientă a activității financiare, au mai existat unele unități în care nu a fost urmărită cu consecvență prin bugete înfăptuirea obiectivelor prevăzute pentru reducerea cheltuielilor materiale și totale, pentru realizarea indicatorilor de eficiență stabiliți. Acest lucru a fost reflectat, de exemplu, de faptul că nu peste tot se acționează cu energie pentru înlocuirea unor tehnologii potrivit măsurilor adoptate, de exigența slabă în revizuirea și aplicarea normelor de consum de materii prime, combustibil și energie, a normelor privind indicatorii de utilizare a capacităților de producție ; unități și chiar centrale nu urmăresc totdeauna cu atenție evoluția costurilor pe produs și nici nu actualizează sistematic calculațiile de costuri respective cu elemente noi ce intervin în tehnică, tehnologie, organizare etc.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, organele de conducere colectivă trebuie să acționeze cu mai multă fermitate pentru folosirea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument eficace de întărire a disciplinei, a ordinii în efectuarea oricărei cheltuieli, în urmărirea realizării cu strictețe, la termenele fixate, a tuturor măsurilor din programele care au stat la baza fundamentării indicatorilor din buget.

În acest context, socotim necesar să revenim asupra unei probleme pe care am mai abordat-o în articolele publicate. După cum se știe, cel mai scurt interval de timp pe care legea îl prevede pentru defalcarea indicatorilor din buget este luna. Ca urmare, se impune, în primul rînd, obligația pentru organele de conducere colectivă ale unităților de a analiza lunar execuția bugetului de venituri și cheltuieli și de a lua măsuri operative în vederea reducerii continue a cheltuielilor, asigurării echilibrului financiar și a capacității de plată. În ce privește urmărirea încadrării în costurile de producție, pe lîngă analizele lunare care se pot organiza pe baza datelor deținute de compartimentul plan-dezvoltare în legătură cu realizarea programului de reducere a costurilor, trebuie atrase în mod mai direct în procesul de urmărire operativă la intervale mai scurte de timp și compartimentele de proiectări tehnologice, organizarea producției și a muncii, secțiile de producție, care să țină sub control permanent evoluția normelor de consum materiale și de muncă și să adopte sau să propună soluții tehnico-economice și organizatorice de eliminare a eventualelor abateri. De asemenea, este de relevat că specialiștii apreciază că din conținutul bugetelor de venituri și cheltuieli stabilit pentru întreprinderi și pentru subunități, în funcție de specificul ramurii și de forma de organizare, **rezultă că la toate nivelurile unii indicatori economici și financiari pot și trebuie să se urmărească semidecadal, decadal sau chiar zilnic,** pentru că numai în acest fel se poate interveni la timp.

■

PENTRU reducerea consumurilor energetice și materiale, a cheltuielilor de această natură și a costurilor în general, importantă este întărirea răspunderii privind nivelul costurilor și al veniturilor în cadrul sectoarelor de concepție, tehnice și de producție, respectiv acolo unde se efectuează marea majoritate a cheltuielilor, la acei factori de a căror activitate depinde efectiv nivelul de eficiență. În acest cadru, un rol important revine, începînd din anul 1984, bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților întreprinderii. Pentru utilizarea lor cu o eficiență superioară se impune perfecționarea mai rapidă a organizării secțiilor și a altor compartimente din cadrul întreprinderilor prin prisma cerințelor aplicării, la nivelul lor, a bugetului de venituri și cheltuieli. Aceasta trebuie să aibă în vedere, printre altele, posibilitatea evidențierii și localizării operative și precise a cheltuielilor și a veniturilor pe cauze care le generează, a tendințelor care se manifestă și să ofere informații operative și exacte privind evoluția veniturilor și cheltuielilor, concomitent cu îndeplinirea planului de producție. Așa cum au dovedit studiile specialiștilor, asemenea probleme se pot rezolva fără creșteri ale personalului ocupat în activități economico-financiare, prin modernizarea fluxurilor informaționale, prin dotarea corespunzătoare și folosirea deplină a mijloacelor moderne de calcul, prin corectă dimensionare și redistribuire pe compartimente a personalului și prin utilizarea metodelor moderne de calcul și evidență a costurilor. Spre exemplu, specialiștii apreciază că, în vederea cunoașterii cît mai detaliate a costurilor (așa cum solicită bugetele-cadru de venituri și cheltuieli) apare necesară perfecționarea continuă a calculației costurilor, iar în cadrul acesteia un interes special prezintă introducerea costurilor normate, sistem potrivit căruia un produs, subansamblu ori o piesă trebuie să aibă dimensionat costul odată cu proiectarea sa pe faze, ateliere, secții (în cazul în care nu se execută într-o singură secție), în execuție existînd obligația de a se respecta această dimensiune și de a se acționa în vederea reducerii sale. Printr-o evidență bine pusă la punct se pot urmări abaterile de la costurile normate, factorii de decizie avînd posibilitatea de a interveni cu promptitudine pentru înlăturarea cauzelor negative. Rezultă deci necesitatea nu numai a cunoașterii costurilor pe total secție și de aici a gestiunii pe secție, dar și a cunoașterii costurilor pe produs și de aici a gestiunii pe produs. Așa după cum evidențiază studiile de specialitate, această metodă se impune mai ales în cazul secțiilor organizate după principiul tehnologic — în care se realizează numai o anumită parte din produs, în vreme ce pentru produse ce se realizează integral într-o singură secție (organizate deci după principiul pe produs) ar fi suficientă în continuare calculația pe comenzi folosită, de regulă, în prezent pentru toate situațiile. Se cuvine, credem, insistat asupra faptului că devine deosebit de stringentă necesitatea accelerării generalizării metodelor moderne de calcul și evidență a costurilor și rezultatelor financiare care să permită sesizarea operativă și cu precizie a posibilităților apariției în execuție a unor depășiri a cheltuielilor, a factorilor și locurilor care le generează, pentru ca organele de decizie să acționeze fără întîrziere. Dar, asupra acestei cerințe vom reveni pe larg într-un număr viitor al revistei.

Bogdan PĂDURE

AUTOMATIZAREA ŞI ROBOTIZAREA — un nou filon de dezvoltare

PE LINIA orientării fundamentale spre intensificarea în continuare a acţiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd, ca o cale principală pentru creşterea substanţială a productivităţii muncii în industrie, extinderea sistemelor automatizate şi mecanizate, trecerea la realizarea de linii, secţii şi sectoare complet automatizate şi robotizate.

Un domeniu prioritar : sectoarele de prelucrare la cald din construcţia de maşini

SECTOARELE CALDE deţin o pondere însemnată în ansamblul aşa-numitei industrii orizontale.

Restricţiile referitoare la utilizarea cît mai judicioasă a materiilor prime şi energiei, criteriile de calitate şi eficienţă, condiţiile grele de muncă cer astăzi, mai mult decît oricînd, ca în aceste sectoare purtătoare ale unor mari rezerve de economii să se implementeze metodele moderne de fabricaţie. Faptul că 2/3 din economiile de metal realizate în construcţia de maşini în ultimii ani provin din reducerea adaosurilor de prelucrare la piese turnate şi forjate impun în continuare dezvoltarea şi modernizarea prioritară a bazei tehnice şi de producţie a acestor sectoare. În acelaşi sens pledează şi condiţiile de lucru specifice din turnătoriile de metal, care diferenţiază funcţionarea acestora în raport cu celelalte sectoare de prelucrare la cald — şi care pot fi sintetizate prin următoarele caracteristici mai importante : utilizarea şi vehicularea unor mari cantităţi de materiale (din care mare parte — nisip, bentonită, materiale refractare etc. — în vrac), pentru fiecare tonă de piese turnate : desfăşurarea activităţii în condiţii de zgomot şi vibraţii (specifice tehnologiei care foloseşte maşini de formare prin scuturare, site vibratoare, dezbătătoare, instalaţii de curăţat etc.), de temperatură ambiantă ridicată (datorită metalului în stare topită, cuptoarelor de topire şi uscare, pieselor în stare caldă etc.), de poluare cu diferite gaze şi fum a atmosferei halei de turnare, la care se adaugă pericolul de stropire cu aliaje topite. Toate acestea dau muncii în secţiile de turnătorie caracterul unei activităţi fizice grele, fapt ce implică atît luarea unor măsuri speciale de protecţie şi igienă a muncii, cît şi adoptarea a diferite soluţii de mecanizare complexă, automatizare şi robotizare.

La Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 12 decembrie 1984, indicînd să se accelereze introducerea mecanizării, automatizării şi robotizării proceselor de producţie, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a atras atenţia asupra **„necesităţii de a se acţiona mai hotărît pentru soluţionarea mai rapidă a problemelor de automatizare şi robotizare din sectoarele calde şi din alte sectoare de muncă grea“.**

Această cerinţă se înscrie pe coordonatele noii etape ale revoluţiei ştiinţifico-tehnice, care se afirmă tot mai puternic în lumea contemporană.

Orientări actuale pe plan mondial

PRINCIPALELE căi de dezvoltare şi progres tehnic al utilajelor de bază şi auxiliare (numite, în cele ce urmează, echipamente) din sectoarele calde evoluează în concordanţă cu dezvoltarea proceselor tehnologice pentru prelucrarea metalelor la cald.

Sintetizînd, se constată că pe plan mondial direcţiile principale urmărite sînt : ● **perfecţionarea echipamentelor tehnologice aşa-zise clasice,** ● **dezvoltarea unor procese tehnologice neconvenţionale,** ● **cercetarea şi proiectarea de noi echipamente, inclusiv procese tehnologice.**

Elementul de noutate în concepţia actuală de proiectare a echipamentelor în construcţia de maşini îl constituie **automatizarea flexibilă** (capacitatea de adaptare a sistemelor la modificări tehnologice) — în opoziţie cu automatizarea rigidă a echipamentelor clasice.

Înlocuirea sistemelor cu flexibilitate mecanică sau electromecanică prin sisteme cu flexibilitate electronică, în vederea automatizării producţiei de serie mică şi mijlocie, deschide calea realizării unor transformări structurale ale însăşi organizării tehnologiei de fabricaţie. Astfel, devine preponderentă (faţă de specializarea pe proces, cunoscută în fabricile convenţionale) **specializarea pe produs,** care presupune realizarea, în cadrul uneia şi aceleiaşi linii de fabricaţie, a unor operaţii diferite ca : prelucrări mecanice, asamblare, tratamente de suprafaţă — precum şi controlul de calitate interoperaţional şi final. Asemenea instalaţii, cunoscute sub denumirea de „sisteme flexibile de fabricaţie“, se compun din mai multe maşini de lucru, care, pentru efectuarea unor operaţii, pot fi înlocuite sau completate reciproc şi care sînt legate între ele printr-un sistem automat de transport. „Celulele flexibile“ (capabile să prelucreze automat, pe o perioadă mai îndelungată, piese diferite) — organizate prin amplasarea spaţială a mai multor maşini în jurul unui dispozitiv de manipulare (robot), astfel încît să se evite timpii de aşteptare în cazul unui timp operativ mai îndelungat la o singură maşină — alcătuiesc subansambluri autonome din care pot fi create sisteme flexibile de fabricaţie (şi chiar fabrici total automate, în care mai multe celule flexibile de fabricaţie sînt interconectate printr-un sistem de transport intern şi un sistem de comandă supraordonat).

O astfel de organizare a fabricaţiei impune efectuarea unei analize prealabile a structurii comenzilor (asemănătoare cu aceea pentru organizarea tehnologiilor de grup) pe diferite criterii, precum şi a unui plan detaliat de amplasare a maşinilor şi de desfăşurare a diferitelor fluxuri.

Robotul industrial poate fi folosit cu eficienţă maximă într-o celulă de fabricaţie numai atunci cînd atît operaţiile de prelucrare, în întregime, cît şi toate funcţiile auxiliare permanente (control, alimentarea cu materiale auxiliare, evacuarea deşeurilor) sînt executate complet automat ; mijloacele de fabricaţie ce nu îndeplinesc această condiţie urmează să fie automatizate ulterior sau să fie înlocuite. Din experienţa practică a ţărilor industrializate dezvoltate[1]), ca şi din aceea a ţării noastre rezultă că tocmai nerespectarea acestei cerinţe explică cel mai frecvent situaţiile de incompatibilitate a implementării roboţilor industriali cu gradul de automatizare şi de flexibilitate a diferitelor tehnologii de fabricaţie care n-au fost proiectate încă din faza iniţială în „concepţie de sistem“. Trebuie însă avut în vedere că investiţiile necesare creării unor astfel de condiţii complementare sînt, în general, foarte mari, deseori determinînd eşuarea introducerii roboţilor în producţie.

Pe plan mondial, automatizarea şi robotizarea **turnătoriilor de metal** s-au dezvoltat, pînă în prezent, cu prioritate în următoarele direcţii :

● în domeniul **turnării sub presiune a metalelor neferoase :**
— robotizarea operaţiilor de turnare. În acest caz robotul deserveşte una sau două maşini, în sensul că preia într-o lingură metalul topit din cuptorul de menţinere şi îl toarnă apoi în orificiul de turnare al maşinii;
— robotizarea operaţiilor de preluare a piesei din matriţa maşinii, de introducere a ei într-un bazin de răcire, prezentarea la controlul automat privind integritatea piesei, apoi de aşezare pe matriţa de debavurare, urmată de depunerea într-un container sau alt sistem de evacuare a semifabricatelor;
— robotizarea operaţiilor de pulverizare a matriţelor şi de ungere a ghidajelor maşinilor de turnare sub presiune ;

● în domeniul **turnării metalelor feroase** (fonte şi oţeluri), multitudinea operaţiilor, a materiilor prime şi auxiliare folosite în circuitul productiv, precum şi spaţiile mari necesare turnătoriilor de fonte şi oţeluri după tehnologii convenţionale au impus construirea unor maşini sau linii automatizate de formare-turnare şi respectiv miezuire, deservite de mijloace de transport continue de lungime mare (conveiere, benzi rulante, transportoare suspendate pe lanţ etc.). Faptul că tehnologiile de topire-elaborare se caracterizează prin durate lungi şi variabile ale şarjelor, precum şi prin imposibilitatea asigurării în timp util a unor materiale de fuziune cu compoziţie constantă (ceea ce implică în mod inevitabil efectuarea de corecturi) au constituit un inconvenient major în calea robotizării acestor secţii. Totuşi, la veriga de dezbatere-curăţire s-au găsit unele operaţii robotizabile; de asemenea, roboţii şi-au aflat utilizare în turnarea de precizie în formă, prin prezentarea şi rotirea în diverse planuri a ciorchinelui sub ploaia de nisip cuarţos.

În ce priveşte automatizarea şi robotizarea **secţiilor de forje,** se constată o accelerare a introducerii în fluxul tehnologic a unor roboţi sau manipulatoare cu comandă flexibilă, bazată pe programe înregistrate într-o memorie. Sînt robotizate cu precădere procesele tehnologice de forjare în matriţă pe ciocane. Specifică activităţilor în acest domeniu este complexitatea problemelor legate de manipularea semifabricatelor şi pieselor finite, de poziţionarea acestora în posturile de lucru ale

[1]) Analizîndu-se situaţia din sectoarele calde ale construcţiei de maşini sub raportul necesităţii de automatizare a operaţiilor de manipulare, la cel de al 51-lea Congres în domeniul turnătoriilor, ce a avut loc anul trecut la Lisabona, au fost subliniaţi în mod deosebit factorii specifici întîlniţi în sistemul de producţie al acestor sectoare, ce trebuie evaluaţi la calcularea oportunităţii tehnice de aplicare a robotizării

utilajelor, precum și de controlul și comanda unor parametri tehnologici. Diferențierea soluțiilor derivă din cele două situații distincte întîlnite în practica forjării: a) semifabricatul nu este ținut în clește în timpul loviturii, b) semifabricatul este ținut în clește pe toată durata matrițării.

Unele realizări în industria noastră

ÎN CONFORMITATE cu Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1985 și direcțiile principale pînă în anul 2000, încă din anul 1979 s-a hotărît înființarea, în cadrul unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică din ramura construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică, a unor compartimente care să studieze și să propună programe de lucru privind modernizarea proceselor tehnologice din unitățile industriale, printre care și acelea din sectoarele calde (turnătoriile de piese, secțiile de forje și tratamente termice). Ca urmare au fost elaborate o serie de studii tehnico-economice prin care s-au abordat problemele specifice, legate de: nivelul dezvoltării pe plan mondial; necesarul de roboți industriali pentru industria constructoare de mașini; soluțiile tehnice preconizate; calcule economice privind prețul de fabricație al roboților și propuneri de asimilare etc.

Primele instalații care, prin structura și funcțiile lor, puteau fi asimilate roboților industriali au fost realizate la noi în țară în urmă cu 5—6 ani, fiind rodul activității unor colective de cercetători și cadre didactice din institutele de învățămînt superior. Concepute inițial pentru scopuri didactice, aceste instalații au fost ulterior dezvoltate, fiind creați roboți cu aplicativitate practică, în prezent utilizați efectiv în industrie. Primii roboți introduși în cadrul unei celule de fabricație au fost REMT-1, realizați de Institutul politehnic Timișoara împreună cu întreprinderea „Electromotor" din aceeași localitate. Rezultate meritorii au înregistrat și institutele politehnice din București (roboți MERO), Cluj-Napoca (robotul ROBO PAS olol), Brașov (roboții RI-01PP și RIM-01EH), Iași, ca și Institutul de învățămînt superior Sibiu. Cu toate calitățile lor de necontestat, acești roboți nu îndeplinesc însă toate condițiile necesare trecerii la fabricația de serie.

Preocuparea pentru crearea unor roboți care să corespundă acestei cerințe a format obiectul unui program special al Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică, pe baza căruia s-a realizat seria unitară a primilor roboți românești; principalii ei reprezentanți au următoarele caracteristici :

Tipul robotului	Sistem cinematic	Sarcina (da N)	Sistem de acționare
RIP 6,3	articulații, coordonate polare	6,3	motoare electrice de c.c.
RIC 25	combinat, coordonate cilindrice	25	a) motoare electrice de c.c. b) motoare hidraulice
RIS 63	de rotație, coordonate sferice	63	motoare hidraulice

Prin colaborarea unităților constructoare de mașini cu institutele de cercetări specializate și cu institutele de învățămînt superior, atît la proiectarea și execuția primilor roboți industriali în țara noastră cît și la introducerea lor în fabricație, s-a reușit să se rezolve o serie de sarcini legate de condițiile impuse de **specificul sectoarelor calde la organizarea primelor sisteme de fabricație robotizate.** În afară de întreprinderea „Electromotor" — Timișoara, care a introdus în producție roboții de tip REMT, au mai căpătat experiență în acest domeniu întreprinderea „Automatica" — București (în fabricația roboților tip RIP), I.C.S.I.T. „Titan" ș.a.

Turnarea sub presiune a coliviei în scurt-circuit a rotoarelor pentru motoare electrice asincrone ASFM a constituit obiectul unor cercetări efectuate de I.C.T.C.M. în colaborare cu Întreprinderea de mașini electrice București. Alegerea acestei operații a fost justificată de faptul că, prin rezolvarea diverselor probleme pe care le implică, acoperă ca problematică și metodologie majoritatea aplicațiilor din industrie. Totodată s-a considerat că soluția cercetată, corelată cu amplasarea automată a pachetului de tole pe axul fals, cu presarea axelor reale în alezajele rotoarelor turnate și cu prelucrarea automată a rotoarelor, poate face parte dintr-o **linie robotizată de turnare și prelucrare a rotoarelor cu colivia în scurt-circuit ale motoarelor electrice asincrone.** Experimentările realizate la I.M.E.B. asupra sistemului robotizat de turnare sub presiune au scos în evidență faptul că productivitatea acestuia crește mult cînd este organizat modular, pe funcțiuni (sistem de manipulare pentru introducerea-extragerea piesei turnate; manipulator specializat pentru turnarea aliajului; dispozitiv specializat de ungere; dispozitive anexe pentru extragerea „turtei", control, culec etc.). Separarea funcțiunilor de manipulare a piesei de cele legate de turnarea aliajului topit și prescrierea pentru fiecare funcțiune a cîte unui manipulator specializat au fost impuse și de marea varietate a parcului existent de mașini sub presiune, dintre care unele sînt prevăzute cu sisteme de turnare automată sau cu manipulatoare de turnare integrate în structura mașinii.

Pe baza experimentărilor menționate a fost proiectată, executată și experimentată în producție, cu rezultate bune, o **instalație pentru mecanizarea operațiilor de manipulare la turnarea sub presiune a piesei „șasiu"**, precum și a altor piese turnate cu masa de pînă la 10 kg, la I.A.E.M. Timișoara.

Concluzii pentru activitatea de viitor

DIN CERCETAREA documentară privind automatizarea și robotizarea sectoarelor de prelucrare la cald din construcția de mașini pe plan mondial, precum și din experiența unităților constructoare de mașini din țara noastră care au procedat pînă în prezent la experimentarea de roboți industriali în celule flexibile de fabricație se pot contura următoarele concluzii generale:

- specificul activităților din sectoarele de prelucrare la cald implică efectuarea unui volum mare de operații specifice executate de om (cu utilizarea brațelor, mîinilor sau picioarelor, necesitînd coordonare cu văzul) în condiții dificile de lucru, ceea ce impune **introducerea cu prioritate în aceste procese a mecanizărilor complexe, a sistemelor flexibile de fabricație și a liniilor automate de producție;**

- la analiza condițiilor ce se impun robotizării sectoarelor calde trebuie să se pornească de la faptul că **echipamentele din dotarea actuală sînt de nivelul mecanizării sau automatizării,** fiind concepute și construite pe considerentul unei largi posibilități de adaptare a omului la condițiile de funcționare a lor ;

- rezultate optime în automatizarea producției sectoarelor calde se pot obține prin **combinarea mai multor mijloace tehnice** (mașini cu comandă numerică, linii automate, roboți industriali, manipulatoare etc.). În consecință, nu apar ca indicate nici trecerea la automatizarea în bloc, nici supraaprecierea unora dintre aceste mijloace tehnice; fiecare dintre ele are valoarea sa limitată și deseori nu poate fi utilizat fără a fi combinat cu alte mijloace ;

- obținerea unei eficiențe prin competitivitate, în condițiile concurenței actuale pe piața internațională, poate fi realizată numai pe baza **asigurării unei productivități ridicate și unei calități superioare și constante a producției;**

- **strategia implementării roboților industriali** trebuie departajată pe două situații distincte :

a) implementarea de roboți în cadrul proceselor tehnologice existente trebuie făcută **numai acolo unde sînt îndeplinite condițiile complementare impuse de robotizare** (nivel tehnic și organizatoric compatibil cu gradul de automatizare și de flexibilitate al întregului compartiment de producție supus robotizării sau al acelora în care aceste condiții complementare pot fi create prin adaptare, cu eforturi și riscuri tehnico-economice minime);

b) proiectarea automatizării și robotizării proceselor tehnologice noi să fie realizată în cadrul unei **strategii generale care să valorifice cuceririle actuale ale științei și tehnicii.** În acest cadru se are în vedere depășirea metodelor învechite de găsire a unor soluții în mod izolat, care rezolvă o problemă sau alta la nivelul diferitelor sectoare din întreprindere, în favoarea unei viziuni largi, de trecere la **concepția integrată a unei modernizări complexe a producției.** Este vorba, în fapt, de aplicarea practică a principiului teoretic al **priorității sistemului,** care leagă într-un ciclu unic reproiectarea produselor și asimilarea produselor noi, reorganizarea tehnologică a fabricației, ridicarea calității și automatizarea proceselor de producție.

În acest context, **conceperea și proiectarea sectoarelor noi de prelucrare la cald,** ținînd seama de caracterul producției și de imperativul eficienței economice, **vor trebui să se realizeze pe baza creării sistemelor de mașini** (inclusiv manipulatoare automate și roboți) **în concepție modulară și multifuncțională,** în a căror structură să fie implementate sisteme complexe de acționare și comandă bazate în special pe electronică, microelectronică și, după caz, pneumatică și hidraulică.

dr. ing. Ch. IONIȚĂ
Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică

Considerații privind corelația între rata venitului net și creșterea economică

CREȘTEREA economică — tema principală a acestui studiu — datorită însemnătății teoretice și practice a stat permanent în atenția cercetătorilor de diverse orientări, propunîndu-se o serie de modele mai mult sau mai puțin sofisticate pentru studierea acestui proces dinamic pe termen scurt sau lung.

Cel mai general model din această categorie cuprinde două tipuri de sisteme de ecuații [1]) : pe de o parte, sistemul de ecuații care descrie structura produsului social total sub aspectul valorii de întrebuințare a produselor și, pe de altă parte, sistemul dual de formare a prețurilor și veniturilor. Modelul direct va determina dinamica producției în funcție de utilizarea produsului final pentru consum și acumularea productivă. Dar asigurarea echilibrului este posibilă numai în condițiile unui anumit nivel al prețurilor. În consecință, modelul dual cuprinde ecuațiile de formare a prețurilor simultan cu formarea veniturilor participanților la procesul de producție. Dificultatea rezolvării acestui model rezidă în faptul că numărul necunoscutelor este superior numărului ecuațiilor (n produse, n+1 prețuri și rata venitului net) astfel încît nu este posibilă determinarea simultană a prețurilor și a ratei venitului net *). În aceste condiții, problema distribuției veniturilor, „principala problemă în economia politică" după expresia lui Ricardo, devine centrul strategic al modelului creșterii economice. Fixarea ratei venitului net determină, prin intermediul mecanismului distribuției, utilizarea produsului social, echilibrul cerere-ofertă și dinamica producției.

Pentru determinarea ratei venitului net în literatura de specialitate s-au propus diverse metode mai mult sau mai puțin acceptate. În economia capitalistă problema și-a găsit o rezolvare impusă de practică, în sensul că rata medie a profitului pe termen lung este considerată egală cu rata dobînzii. În economia socialistă, unde rata venitului net nu mai este fixată de piață, problema stabilirii obiective a nivelului ei rămîne în continuare deschisă cu toate că în jurul acestei probleme s-au purtat îndelungi dezbateri [2]). De altfel principalul model de echilibru utilizat în statistica și planificarea țărilor socialiste, balanța legăturilor între ramuri, deși face o descriere amănunțită a aspectului material al procesului reproducției, nu rezolvă totuși problema formării prețurilor.

O rezolvare definitivă a acestei probleme este deocamdată greu de realizat, ea necesitînd încă o serie de cristalizări teoretice. În studiul de față se va încerca o abordare alternativă a problemei determinării nivelului ratei venitului net, în contextul corelației posibile și necesare între mecanismul economico-financiar și creșterea economică.

1. Modelul marxist al reproducției lărgite reprezintă prima formalizare matematică a unui proces de creștere economică în condiții de echilibru dinamic. Exemplele numerice prezentate și analizate în vol. II al „Capitalului" permit deducerea corelațiilor necesare între producție, fondul de înlocuire și plusprodusul celor două mari sectoare ale economiei pentru realizarea creșterii economice echilibrate. Premisele fundamentale ale modelului marxist sînt în general cunoscute. Voi aminti cîteva dintre acestea, pentru claritatea prezentei analize :

a) produsele-marfă se schimbă la valoarea lor sau, cu alte cuvinte, prețurile nu se abat de la valoare ;

b) progresul tehnic este neutru, lăsînd neschimbată compoziția organică a capitalului ;

c) capitalul variabil este fixat la nivelul consumului necesar subzistenței, astfel încît este utilizat în întregime ; în consecință **sursa acumulării (nete) nu este valoarea nou creată (v+p) ci numai plusvaloarea obținută (p).**

Aceste premise, adoptate în scopul simplificării analizei inițiale, au fost eliminate în alte capitole ale „Capitalului". Astfel, în vol. III, cînd se discută formarea ratei mijlocii a profitului, lege cu care economiștii clasici au fost în general de acord, prețurile se abat de la valoare. Dar la analiza procesului reproducției lărgite produsele se schimbă la valoarea lor, iar costul forței de muncă este fixat exogen de nivelul consumului pentru subzistență. Transformarea plusvalorii acumulate în capital constant și variabil suplimentar este funcție de compoziția organică a capitalului. În consecință, în absența problemei distribuției veniturilor, atenția este concentrată asupra corelațiilor cantitative între cele două mari sectoare ale economiei.

Renunțînd la prima premisă, problema creșterii economice echilibrate se pune și pe planul corelației produse-venituri. Deoarece în cursul unei perioade veniturile participanților la procesul de producție se formează concomitent cu crearea valorilor de întrebuințare, menținerea echilibrului dinamic necesită realizarea unei corelații între aspectul material și valoric al procesului reproducției, mai precis, între elementele generatoare de dinamism ale produsului social și veniturilor create : plusprodusul, respectiv venitul net. Această corelație va cuprinde proporția plusprodusului, determinată de structura fizică a acestuia, utilizată pentru creșterea fondurilor de producție, pe de o parte, cu venitul net acumulat, pe de altă parte.

2. Condiția necesară a realizării creșterii economice, în accepțiune clasică, este exprimată prin conceptul de viabilitate [3]). Un sistem productiv este viabil dacă tehnologia utilizată permite obținerea unui output net. În cazul modelului cu două sectoare condiția necesară a creșterii economice este existența outputului net în sectorul producător de mijloace de producție. Dacă notăm P_i producția sectorului I, C_i mijloacele de producție în sectorul i, a_i raportul C_i / P_i, creșterea mijloacelor de producție se va putea realiza numai în limita :

$$\Delta C = (1 - a_i) P_i - C_2 > 0$$

iar ritmul de creștere va fi :

$$g = \frac{e_i - h}{1 + h} \qquad (1)$$

în care am notat : $e_i = (1 - a_i) / a_i$ și $h = C_2 / C_i$

Deci ritmul de creștere a fondurilor de producție [4]), considerat ca variabilă endogenă a modelului, este funcție de tehnologia utilizată în sectorul producător de mijloace de producție (e_i este un raport de eficiență reprezentînd output net ce revine la consumul unei unități de mijloace de producție în sectorul I) și structura sectorială a mijloacelor de producție. În această formulare a ritmului de creștere a fondurilor de producție condiția de viabilitate ($g > o$) va fi evident

$$e_i > h \qquad (2)$$

adică coeficientul de eficiență al sectorului I trebuie să fie superior raportului între volumul mijloacelor de producție al celor două sectoare.

Se poate afirma, așadar, că **eficiența tehnologiei utilizate creează premisele creșterii economice.** Dar transformarea acestora în realitate este determinată de distribuția venitului net deoarece circulația intersectorială a produselor necesare creșterii fondurilor de producție nu este posibilă fără crearea resurselor financiare. Realizarea echilibrului dinamic pe termen lung presupune egalitatea între volumul investițiilor și acumularea venitului net [5]). Notînd cu a rata acumulării venitului net și rata venitului net cu r, condiția de mai sus determină relația :

$$g = a \cdot r \qquad (3)$$

Dacă relația (1) condiționa ritmul de

George DANIELESCU
I.E.S.

(Continuare în pag. 22)

[1]) M. Morishima — Theory of Economic Growth, Clarendon Press, Oxford, 1969

*) În acest studiu rata venitului net este raportul între venitul net și fondurile de producție

[2]) O evoluție a concepțiilor privind tipul de preț în economia socialistă este prezentată sintetic în E. Dobrescu — Optimul economiei socialiste, Ed. politică, 1976

[3]) W. Walsh și H. Gram, Clasical and Neoclassical Theories of General Equilibrium, Oxford University Press, 1980

[4]) Conform premisei (b) ritmul de creștere a fondurilor de producție este identic cu ritmul de creștere a mijloacelor de producție

[5]) La analiza circuitului capitalului bănesc, Marx remarcă: „Dar valoarea lui P este = valoarea lui $F + M_p$ = B transformat în F și M_p. B este aceeași valoare-capital ca și p" (Capitalul, vol. II, p. 32). Atunci cînd are loc reproducția lărgită, capitalul bănesc format din capitalul inițial B și plusvaloarea creată b, deci (B + b), se utilizează pentru înlocuirea capitalului productiv consumat, B—p și pentru lărgirea producției b—ΔP (Idem, p. 78). Se poate observa, așadar, că identitatea keynesistă I ≡ S (investments ≡ saving) își are rădăcinile în analiza marxistă a circuitului capitalului

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii burgheze despre criza economică mondială: evoluţii şi limite (IV)

ÎNCERCÎND să surprindă tendinţele de viitor din economiile occidentale, R. Dahrendorf apreciază că, spre deosebire de ceea ce cred unii economişti, schimbările care au loc în zilele noastre nu sînt de natură trecătoare (conjuncturală, ciclică), ci de lungă durată. Este vorba, în fond, de „schimbări fundamentale în climatul socio-economic", dovedite, printre altele, de dezagregarea vechii ordini economice internaţionale, dimensiunile îngrijorătoare ale şomajului, inutilizarea unei importante părţi a capacităţilor de producţie. Aceste schimbări – conchide autorul citat – ar putea să anunţe începutul unei noi ere în istoria omenirii.

În măsura în care societăţile europene urmează să fie, în continuare, „centrate pe muncă", iar lichidarea şomajului presupune crearea de noi locuri de muncă, R. Dahrendorf consideră necesară creşterea economică şi în viitor, însoţită, pe de o parte, de preocupări de „umanizarea muncii" şi sprijinirea tineretului de către societate pentru încadrarea în muncă, iar pe de altă parte, de o mai mare flexibilitate în muncă, inclusiv de posibilitatea fiecărui individ de a-şi organiza propria sa soartă. Din păcate, autorul nu arată cum s-ar putea realiza în practică aceste deziderate justificate din punct de vedere social şi individual.

Majoritatea economiştilor burghezi din ţările capitaliste dezvoltate se pronunţă, deci, pentru elaborarea unor politici guvernamentale mai minuţioase, mai nuanţate şi mai suple. Fiind grefate pe structuri economice anacronice, aceste politici se vor lovi, fără îndoială, de puternice limite istorice, cum s-a întîmplat şi cu politicile burgheze recente de ieşire din criză. Analiza critică a acestor politici, întreprinsă de o serie de gînditori radicali de stînga din ţările occidentale, avertizează în mod elocvent împotriva acestor limite. „Criza este, de acum, prea profundă – scriu Denis Clerc şi Joël Satre-Buisson – pentru a putea spera că i s-ar putea da de capăt prin măsuri de politică economică. În cel mai bun caz, acestea ne-ar putea permite să administrăm criza, dar nu să o rezolvăm. Nu vom putea ieşi din această criză – continuă autorii citaţi – decît înfăptuind reforme profunde în sistemul nostru economic şi social. Reforme care, să nu ne îndoim, vor cere timp, sudoare şi lacrimi, parafrazîndu-l pe Churchill. Problema este de a şti pentru cine sînt sudoarea şi lacrimile : în aceasta constă întreaga problemă a ieşirii din criză" [34]).

Dacă se compară opiniile recente formulate de specialiştii occidentali cu privire la natura dificultăţilor actuale din economia mondială şi din economia ţărilor capitaliste dezvoltate, ca şi perspectivele ieşirii din criza mondială, se poate constata că nu este vorba de simple deosebiri de păreri în probleme de detaliu, ci că, în multe probleme de principiu, aprecierile lor se bat cap în cap. Economiştii de orientare conservatoare (neoliberali, monetarişti) subapreciază dimensiunile reale şi formele multiple de manifestare ale actualei crize economice mondiale, pe care o reduc la o simplă recesiune (nici măcar o „depresiune") şi ale cărei cauze le caută în sfera repartiţiei venitului naţional (salarii prea mari, profituri prea mici, pretind ei, deci investiţii noi prea puţine sau deloc). Acest punct de vedere este împărtăşit, de pildă, de G. Haberler şi de H. Giersch. Abordînd problematica actuală a economiei mondiale cu ajutorul paradigmei tradiţionale a gîndirii burgheze, G. Haberler este optimist în privinţa viitorului, considerînd că ieşirea din criză ar putea fi asigurată prin micşorarea salariilor muncitorilor şi sporirea profiturilor întreprinzătorilor. Referindu-se cu precădere la problema desfacerii mărfurilor, dar în acelaşi timp ignorînd multe alte probleme grave ale contemporaneităţii (subdezvoltarea, rolul cursei înarmărilor în adîncirea decalajelor economice din lume etc.), G. Haberler susţine că ieşirea din criză a şi început şi că deci n-ar exista prea mari motive de îngrijorare în ce priveşte viitorul economiei mondiale. Ca urmare, el dezavuează opiniile „alarmiste" ale confraţilor săi îngrijoraţi de dimensiunea şi durata neobişnuit de lungă a actualei crize economice mondiale.[35])

La polul opus se situează economiştii de orientare dirijistă care sînt sceptici sau chiar pesimişti în ce priveşte „relansarea" economiei din ţările capitaliste dezvoltate şi deci stabilizarea economiei mondiale, cît şi în ce priveşte capacitatea economiştilor occidentali de a oferi o viziune limpede şi convingătoare pentru depăşirea actualei crize economice mondiale. În legătură cu primul aspect menţionat, Peter Kenen (S.U.A.) scrie că „Lumea s-a împotmolit adînc într-o dezordine macroeconomică şi aceasta continuă să se înrăutăţească. Pronosticurile referitoare la relansare se risipesc în faţa ochilor noştri. Dar guvernele sînt paralizate de miturile pe care le-au creat chiar ele. Se susţine că este imposibilă reducerea impozitelor sau sporirea cheltuielilor publice, deoarece sînt prea mari deficitele bugetare. Se susţine că ar fi imposibilă accelerarea creşterii monetare deoarece aceasta ar stîrni din nou inflaţia"[36]). În această viziune, greutăţile din economia mondială şi din ţările occidentale ar persista datorită insuficientei folosiri a pîrghiilor politicii economice dirijiste (keynesiste). Fără îndoială că politica economică a statelor occidentale a avut şi are un rol de necontestat în declanşarea şi mai ales în prelungirea actualei crize economice mondiale. Cauzele profunde şi durabile ale acestei crize

FIŞE

● *Tipărită recent la* EDITURA „ALBATROS", *lucrarea profesorului şi publicistului* Petru Pânzaru *„Viaţa sub privirile* filosofiei şi ale ştiinţelor contemporane" *constituie o pledoarie, lucidă şi pasionată în acelaşi timp, pentru o nouă înţelegere a rosturilor ştiinţei – îndeosebi a ştiinţelor sociale – în lumea contemporană. Nu o depărtare în abstract de problemele cotidiene ale omului ci, dimpotrivă, recîştigarea sensului său umanist primordial potrivit căruia ştiinţa este produsul oamenilor destinat acestora, înţelegerii mai profunde şi îmbunătăţirii vieţii lor.*

Propunînd eliminarea barierelor artificiale dintre înţelegerea pedant „ştiinţifică" şi capacitatea pretins „modestă" de a pricepe a profanului, încercînd să ofere o imagine cît mai eliberată de canoane şi convenţii, autorul este, totodată, conştient de necesitatea stabilirii unui cadru precis de referinţă. Cel mai fertil, din acest punct de vedere, îi apare a fi conceptul de „viaţă" (atît biologică cît şi socială), în multitudinea formelor sale de manifestare. În mod firesc, şi demersul analitic a fost condus dincolo de graniţele unei ştiinţe sau a alteia, vădind spiritul interdisciplinar al autorului. Urmărind mai degrabă o sensibilizare a publicului – îndeosebi a tineretului – la problematica incitantă a filosofiei şi ştiinţei contemporane, adresîndu-se, deopotrivă, specialistului şi cititorului fără lecturi prealabile în domeniu, Petru Pânzaru amplifică bogăţia informaţională pe care o aduce în carte cu spiritul său sintetic şi inovator capabil să zămislească noi deschideri în cîmpul ideilor.

●

Prognozare socială explorativă

● *Lucrarea* „Poiskovoe sotialnoe prognozizovanie : perspektivnie problemi obşcestva. Opit sistematizaţii" *(Prognozarea socială explorativă : probleme de perspectivă ale societăţii. Experienţa sistematizării) apărută la Moscova în 1984, sub semnătura cunoscutului cercetător şi publicist sovietic* Igor Bestujev-Lada, *îşi propune abordarea, cu precădere sub aspect teoretic şi metodologic, a problematicii prognozării sociale de tip explorativ, fiind una dintre puţinele lucrări consacrate special acestui scop. Contribuţiile autorului la clarificarea şi sistematizarea metodelor de cercetare sociologică, între care studierea materialelor statistice, observaţia „internă" şi „externă" (aprecierea în calitate de participant şi de observator), chestionarea experţilor şi a populaţiei conduc la concluzii de interes pentru specialiştii din domeniul economiei şi sociologiei.*

Autorul insistă asupra utilizării uneia dintre metodele calitative cele mai complexe ale cercetării în domeniu, respectiv chestionarea neformalizată realizată prin intermediul interviului liber. În calitate de interlocutori apar oameni de ştiinţă de diferite specialităţi, lucrători cu funcţii de răspundere în economie precum şi reprezentanţi ai diferitelor categorii ale populaţiei. Aplicaţiile realizate prin tratarea mai multor probleme la

se găsesc, în realitate, nu în natura suprastructurii politice a acestei societăți, ci în natura structurii economice a societății capitaliste, în specificul economiei capitaliste, incompatibil cu stabilitatea economică și echitatea socială, trăsături ignorate de economistul mai sus citat.

În legătură cu performanțele nesatisfăcătoare ale teoriei economice burgheze convenționale („mainstream economics"), un alt gînditor nord-american, Lester Thurow, apreciază cu părere de rău că „Dacă cineva privește profesiunea de economist ca pe un navigator care a primit sarcina să realizeze o rată înaltă a creșterii economice fără să se lovească de ghețarii inflației sau ai șmoajului, atunci se poate spune că această profesiune a eșuat în mod evident. Economia mondială se degradează, cu toate acestea, în cadrul respectivei profesiuni este imposibil să se ajungă la vreun consens cu privire la ce ar trebui făcut. În confuzia care rezultă, autorii politicii economice rătăcesc la întîmplare de la o politică la alta, dar nimic nu pare să meargă" [37]).

Cesare Marchetti de la Institutul Internațional pentru Analiza Aplicată a Sistemelor (Laxenburg-Austria) abordează problematica actualei crize economice mondiale sub aspect „pur tehnic", cu ajutorul unor metode utilizate în fizică și matematică (de ex. : ecuațiile lui Volterra), pe baza tendințelor de lungă durată care se manifestă în mișcarea valorilor de întrebuințare, dar făcînd abstracție de valoarea și prețurile lor. În acest context, autorul citat apreciază că în următorii zece ani nu ar putea fi vorba despre „relansarea" economiei mondiale, deci nici a economiei din țările puternic industrializate, pronosticînd sporirea în continuare a numărului de șomeri, care urmează să atingă cifra înspăimîntătoare de 70 de milioane persoane. El consideră că ieșirea din criză ar putea fi asigurată numai pe baza unui val masiv de inovații tehnice care să ușureze găsirea de noi piețe de desfacere și deci sporirea considerabilă a investițiilor. Totodată, el crede că dinamica prețurilor (inclusiv la petrol) n-ar avea nici un rol în această evoluție și că singurul mod de a relansa fluxul bunurilor de consum fabricate în țările dezvoltate, puternic industrializate spre țările în curs de dezvoltare ar fi să se înceapă prin a li se face acestora din urmă cadou o cantitate apreciabilă din aceste bunuri (un fel de nou „Plan Marshall" Nord-Sud). Propunerea extravagantă a autorului citat nu arată însă urmările pe termen lung ale unei astfel de măsuri pentru destinatarii ei, știut fiind că, prin natura ei complexă și diversă, economia mondială contemporană nu este o economie filantropică.[38])

Mult mai circumspect în ce privește relația reală dintre relansarea economiei țărilor puternic industrializate și perspectiva țărilor în curs de dezvoltare de ieșire din criza mondială, economistul mexican Victor Urquidi ia în considerare un număr mai mare de parametri economici, sociali și politici – printre care : creșterea populației, modificările din structura puterii economice la scară mondială, consecințele negative ale cheltuielilor militare, ale dobînzilor excesive la împrumuturile externe, ale costului mare al energiei – și ajunge la concluzia că numai relansarea economiei țărilor industrializate nu va duce neapărat și automat la ameliorarea substanțială a situației țărilor în curs de dezvoltare. De aceea, autorul citat susține, pe bună dreptate, că aceste țări trebuie să-și reconsidere mai atent perspectivele de dezvoltare", să se străduiască mult mai puternic decît în trecut să-și realizeze autonomia, atît cea individuală, cît și cea colectivă"[39]), deziderat complex care presupune și o intensificare a cooperării Sud-Sud.

Acest deziderat practic realist este împărtășit de un număr crescînd de gînditori cu vocație progresistă, umanistă. Pe baza viziunii lor materialist-dialectice și istorice despre corelația dintre național-internațional, dintre economic și politic, despre interdependențele dintre economiile naționale în cadrul economiei mondiale, gînditorii marxiști consideră că ieșirea din actuala criză economică mondială este mai complexă și comportă măsuri concertate în cadrul unui orizont de timp mai îndelungat.[40]).

Luînd în considerare rădăcinile adînci și de durată ale actualei crize economice mondiale, președintele **Nicolae Ceaușescu** demonstrează **„necesitatea de a se acționa pentru ieșirea din criză nu pe calea intensificării exploatării maselor și asupririi altor popoare, ci prin reducerea beneficiilor monopolurilor, printr-o politică economică mai rațională, care să determine suportarea efectelor crizei în primul rînd de către clasele avute și care să asigure desfășurarea liberă a comerțului internațional, pe bază de egalitate și avantaj reciproc, punîndu-se capăt luptei pentru reîmpărțirea lumii în zone de influență și dominație. Aceasta este singura soluție logică a problemei, singura modalitate de a asigura normalizarea vieții internaționale, stimularea destinderii, colaborării și păcii în lume"** [41])

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[34]) „Problèmes économiques...", ed. cit., p. 19.

[35]) Gottfried Haberler : The State of World Economy, în „Economic Impact", Nr. 3/1984, p. 8—14.

[36]) Peter Kenen, citat după „Economic Impact". A quarterly review of world economics, number forty-seven, 1984/3, p. 8.

[37]) Lester Thurow, citat după „Economic Impact", 1984/3, p. 9.

[38]) Cesare Marchetti : Pas de reprise pour demain, în „Forum du développement" nr. 93, Août — Septembre, 1983, p. 1 și 10.

[39]) Victor Urquidi : Même avec une reprise du Nord l'autosuffisance seule solution pour le Sud, în „Forum du développement" nr. 93, Août — Septembre, 1983, p. 15.

[40]) Vezi : „Revista economică" Nr. 16—19/1984 („Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială").

[41]) **Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 15, București, Editura politică, 1978, p. 307—308

---

nivel global sau național (pe exemplul U.R.S.S.) reprezintă confirmări ale aparatului metodologic deosebit de variat, mergînd de la cercetarea statistică riguroasă pînă la formularea unor ipoteze de lucru necesitînd confirmări prin cercetare ulterioară. Perioada de perspectivă este cea general acceptată în prognozarea socială modernă pe termen lung, de 20–25 ani, incluzînd deci și primul deceniu al secolului XXI.

Design și competitivitate

● *Designul a devenit o prezență constantă în universul cotidian al omului modern. Mai puțin cunoscute sînt însă resorturile economice ale acestei realități, implicațiile sale complexe. Propunîndu-și o investigație asupra acestor aspecte, revista* INTERNATIONAL MANAGEMENT *(nr. 2/1985) pornește de la experiența unor producători italieni de marcă – Olivetti, Italtel etc, și subliniază faptul că, în actualele condiții, un produs (atît de larg consum cît și cu destinație industrială) trebuie să răspundă, deopotrivă, unor cerințe de ordin funcțional, ergonomic, estetic. Constituind o sinteză a acestor atribute, designul apare adesea ca un element de diferențiere sub aspectul competitivității, în condițiile în care performanțele tehnice sînt similare.*

Probleme deosebit de complexe se ridică în legătură cu organizarea activității de design – se arată în articol. În timp ce unele firme optează pentru organizarea unor compartimente interne de creație și design, altele subscriu la formula comenzilor adresate unor grupuri specializate. Motivația acestei diferențieri nu ar consta în nivelul costurilor unui proiect de design (care sînt modeste), ci în aprecierea diferită a posibilității de a fructifica inovația : un colectiv intern riscă să se plafoneze, în timp ce apelul la organizații exterioare oferă un cîmp larg de alegere.

Evoluții în teoria dezvoltării

● *În studiul* „The State of Development Theory", *publicat în numărul 1/1985 al revistei* ECONOMIC IMPACT, *laureatul premiului nobel pentru economie ARTHUR LEWIS aduce în discuție actualul nivel de evoluție în ce privește teoriile asupra fenomenului dezvoltării. O primă constatare care se impune, susține A.L., este scăderea interesului pentru acest gen de probleme, tendință explicabilă și prin insuccesele înregistrate în efortul concret de eradicare a subdezvoltării. Criticînd această demobilizare în planul teoreticienilor economiști, autorul studiului consideră că o anume stagnare în planul ideilor noi în ce privește teoriile asupra dezvoltării s-ar inscrie în dinamica generală a evoluției științei, care înregistrează momente de avînt și de relativă plafonare.*

Un alt punct important în stimularea acestui gen de dezbateri este acela de a integra economia „subdezvoltării" în problematica economică generală, dinamică, evolutivă și a nu introduce o demarcație de natură politică : economia subdezvoltării aparține de drept țărilor în curs de dezvoltare, iar științele economice în general țărilor dezvoltate. În sfîrșit, un alt aspect reținut de autor este cel al integrării elementelor socio-culturale în modelele dezvoltării. Sub aspect teoretic, apreciază A.L., această cerință echivalează cu revigorarea unei discipline mai puțin considerate pînă în prezent și anume antropologia economică.

FIȘE

Rata venitului net și creșterea economică

(Urmare din pag. 19)

creștere economică de eficiența sistemului productiv, relația de mai sus impune o nouă restricție asupra creșterii economice : **pentru realizarea echilibrului dinamic pe termen lung între ritmul de creștere economică și produsul dintre rata acumulării și rata venitului net trebuie să existe egalitate.** Această condiție s-a obținut pe baza premisei (c) conform căreia capitalul variabil este consumat în întregime iar acumularea se efectuează numai din venitul net. Dar, o cale de sporire a volumului acumulării și, pe această bază a ritmului de creștere, este atragerea unor resurse financiare suplimentare considerînd că o parte din veniturile provenite din muncă se economisesc (retribuția reală depășind, o dată cu creșterea nivelului de trai, consumul necesar subzistenței) [6]. Relația (3) se va modifica astfel: $g = a \cdot r + e_s \cdot S$, $o \leqslant e_s \leqslant 1$ (3') intervenind un termen adițional, produsul dintre ponderea fondului total de retribuire în fondurile de producție (S) și proporția economisită a acestui fond, care compensează, parțial, consumarea unei părți din venitul net în scopuri neproductive.

Considerate simultan, relațiile (1) și (3) sau (3') reprezintă două din condițiile de echilibru dinamic ale creșterii economice. Pe de o parte, determinarea ritmului de creștere în funcție de tehnologia utilizată, pe de altă parte, în funcție de distribuția veniturilor la scară națională. Se pune astfel în evidență una din ideile de bază ale economiștilor clasici : corelația între distribuția venitului net, acumularea capitalului și creșterea economică. În termenii relațiilor de mai sus această corelație poate fi exprimată astfel : **pentru o anumită tehnologie fiecare structură a distribuției determină un alt ritm de creștere.**

Aceste condiții de echilibru reflectă, de fapt, două circuite economice. În primul rînd, circuitul fondurilor de producție ale cărui posibilități de lărgire sînt determinate endogen de însăși capacitatea tehnologică a sistemului de a crea un surplus de mijloace de producție peste cel necesar consumului intermediar. Apoi, circuitul valoric al formării prețurilor și veniturilor guvernat de factori exogeni sistemului productiv. Intersecția acestor circuite, definită de relațiile de mai sus, semnifică faptul că o stare de echilibru dinamic presupune egalitatea între valoarea mărfurilor și serviciilor utilizate pentru lărgirea capacităților de producție și volumul acumulărilor din venitul net creat.

La un nivel de eficiență tehnologică dat, variabilele de decizie care influențează acest echilibru sînt, conform modelului de mai sus, rata acumulării și rata venitului net. Teoretic, rata acumulării poate lua valori între 0 și 1, dar practic ea este limitată de necesitatea finanțării unor cheltuieli cu caracter neproductiv [7].

În privința ratei venitului net, cercetările efectuate relevă faptul că direcția de variație a acesteia este aceeași cu a ritmului de creștere economică, astfel încît „opțiunile pentru ritmuri ridicate de creștere economică, caracteristice pentru țările în curs de dezvoltare, sînt urmate și de o sporire a ratei rentabilității normale" [8].

3. În condițiile realizării echilibrului economic prin plan, modelul prezentat poate constitui **o soluție pentru fixarea exogenă a ratei venitului net la nivel macroeconomic și deci a volumului venitului net,** corespunzător strategiei creșterii economice specifice etapei date. Din relațiile (1) și (3) rezultă rata venitului net care asigură creșterea economică echilibrată :

$$r = \frac{1}{a} \cdot \frac{e_t - h}{1 + h} \qquad (4)$$

al cărei nivel va depinde de eficiența tehnologiei utilizate în sectorul producător de mijloace de producție, de structura sectorială a mijloacelor de producție și rata acumulării. Mărimea ratei venitului net astfel determinată va reflecta efortul financiar necesar susținerii creșterii economice planificate, în condițiile posibilităților obiective de acumulare ale statului și populației (parametrii a și e_s) și eficienței tehnologiei utilizate (parametrul e_t).

Odată fixat nivelul macroeconomic al ratei venitului net, pentru operaționalizarea mecanismului propus este posibilă o reducere treptată a nivelului de agregare pentru stabilirea ratelor rentabilității la nivel de ramură, întreprindere etc. Conform metodologiei prezentate în acest studiu, diferențierea pe ramuri a ratei venitului net ar trebui să se facă pe baza corelației între dinamica productivității muncii în ramura respectivă și ramurile producătoare de mijloace de producție, dar, evident, pot exista o serie de alte soluții impuse în special de necesitățile practice.

[6]) În țara noastră, rata de economisire a populației, calculată ca raport între veniturile economisite sub formă de numerar și depuneri și venitul național într-o anumită perioadă, „a crescut substanțial de la 1,6% în 1950 la 3,5% în 1984" — dr. Gh. Șică, Coordonate ale unei circulații bănești sănătoase, echilibrate, „Revista economică" nr. 38 din 21.09.1984

[7]) În modelul de creștere echilibrată al lui John von Neumann, ritmul maxim al creșterii echilibrate este egal cu rata profitului ($g_{MAX} = r$) deoarece se consideră că întregul profit se acumulează ($a = 1$) și întregul capital variabil se consumă ($e_s = 0$)

[8]) C. Ionete : Prețurile și echilibrul dinamic al economiei, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1983, p. 112

Amplu tablou al dezvoltării

(Urmare din pag. 4)

iembrie, creîndu-se, la centralele electrice, stocurile necesare pentru o funcționare normală a acestora în perioada de iarnă.

Trebuie arătat și faptul că sporirea în mai mare măsură a producției de energie electrică a fost afectată de menținerea unor neajunsuri din perioadele anterioare, de lipsa de răspundere în efectuarea reparațiilor și întreținerea agregatelor energetice care funcționează pe cărbune ; ca urmare, acestea au fost utilizate sub capacitatea disponibilă. Eliminarea unor asemenea lipsuri, aplicarea unor măsuri de economisire a energiei în lunile de vară, astfel încît să se asigure aprovizionarea corespunzătoare cu energie electrică, termică și combustibili în lunile de iarnă, economisirea severă a energiei în sectoarele mari consumatoare constituie temeiuri importante spre a se acoperi, în condiții optime, cerințele economiei și populației.

Măsuri pentru asigurarea mai bună a activității, pentru întărirea disciplinei de plan, intervenții mai operative pe fluxul aprovizionării tehnico-materiale, al producției, al obținerii economiilor de materii prime, materiale, energie și combustibil prevăzute se impun totodată pentru unități ale Ministerelor Construcțiilor de Mașini, Industriei Chimice, Industriei Ușoare, Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții. Ca urmare a existenței unor neajunsuri pe filierele amintite, în sectoarele menționate, la o serie de produse fizice realizările s-au situat sub plan, sau au fost chiar mai mici decît cele din anul 1983.

În domeniul agricol, unde, deși pe ansamblu s-au obținut rezultate bune, producțiile nu s-au situat la nivelul planificat, trebuie eliminate cu hotărîre neajunsurile din activitatea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, a organelor agricole județene privind folosirea fondului funciar, executarea la timp a lucrărilor agricole, respectarea densității plantelor, utilizarea bazei tehnico-materiale și a sistemelor de irigații, furajarea și îngrijirea animalelor, activitatea de selecție și reproducție. În domeniul investițiilor, unde nu au fost puse în funcțiune unele obiective importante, cu efecte nefavorabile asupra realizării planului la producție și export, trebuie acționat mai hotărît pentru pregătirea în bune condiții a tuturor obiectivelor de investiții, asigurarea în mod corespunzător a documentației și utilajelor și buna organizare a livrărilor pe șantiere. Prin prisma experienței anului trecut, deopotrivă trebuie arătat că realizarea integrală, în cele mai bune condiții, a producției de export — imperativ hotărîtor al dezvoltării și efect al unor eforturi depuse în întreaga economie ; valorificarea mai bună a acesteia pe piețele externe ; asigurarea importurilor planificate — eliminîndu-se creșterea lor excesivă generată de neîncadrarea unităților în consumurile planificate de materii prime, materiale, combustibil și energie, de neajunsurile în înfăptuirea programelor stabilite pentru folosirea în mai mare măsură a resurselor din țară în acoperirea necesarului — constituie acțiuni care pot spori excedentul balanței comerciale și care trebuie neîntîrziat traduse în viață.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, responsabilități importante în întreg acest cadru de acțiuni și măsuri pentru eliminarea neajunsurilor, pentru înfăptuirea programelor și prevederilor stabilite, revin guvernului, organelor centrale de planificare și aprovizionare tehnico-materială, ministerelor, centralelor industriale, organelor teritoriale, colectivelor de muncă din unitățile economice. Practic, în condițiile stimulative ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii, ale acțiunii perfecționate a mecanismului financiar și acordului global, fiecare om al muncii trebuie să dea dovadă de o responsabilitate sporită în înfăptuirea planului. Realizarea întocmai a prevederilor pe acest an și întregul cincinal constituie o bază necesară, sigură pentru trecerea la înfăptuirea cincinalului următor, pentru a asigura progresul continuu al economiei românești, ridicarea țării pe noi trepte de bunăstare și civilizație.

3 Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TEORIA și practica revoluției și construcției socialiste demonstrează că procesul edificării socialismului și înaintării spre comunism se realizează, în mod obiectiv, în cadrul mai multor etape istorice.

Esența și trăsăturile etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

EXPERIENȚA României, ca și a altor țări socialiste, arată că făurirea economiei socialiste unitare și consolidarea noii societăți nu pot fi considerate decît premise și momente inițiale ale unei perioade superioare de dezvoltare și înaintare a socialismului spre comunism.

Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și, pe această bază, asigurarea unui înalt nivel al productivității muncii sociale, manifestarea deplinei superiorități a relațiilor de producție socialiste, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței membrilor societății necesită în mod obiectiv, pentru toate țările ce înaintează spre comunism, trecerea la o etapă superioară a procesului revoluționar care, în teoria și practica partidului nostru, poartă denumirea de **etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.**

Aplicînd în mod creator legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste potrivit realităților istorice concrete din țara noastră, în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism" adoptat la Congresul al XI-lea, partidul nostru a fundamentat obiectivele și sarcinile specifice acestei etape.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie o etapă nouă, calitativ superioară, de maturizare și evoluție a socialismului pe propria sa bază, caracterizată prin dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție corespunzător celor mai noi și eficiente cuceriri ale progresului tehnico-științific, perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție, a suprastructurilor socialiste și a structurii sociale, ridicarea continuă a nivelului de trai, îmbunătățirea calității vieții tuturor membrilor societății.

Definind conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduc o contribuție de excepțională însemnătate la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu privire la construirea noii societăți. Potrivit concepției partidului nostru, această etapă se va întinde pe o perioadă îndelungată. Cincinalul 1971—1975 a marcat momentul istoric de trecere a României la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, proces ce se va încheia, în linii mari cînd România va deveni o țară socialistă multilateral dezvoltată.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor necesare manifestării deplinei superiorități a noii orînduiri sociale presupun dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor laturilor vieții economice, politice, social-culturale. **„Noi ne propunem** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste. De aceea, considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta dă o orientare precisă activității partidului, muncii întregului nostru popor".**

Principalele direcții ale dezvoltării și progresului economic în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

REALIZAREA obiectivelor complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate necesită, potrivit Programului partidului nostru, acțiuni sistematice în următoarele direcții :

a) Dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, extinderea bazei proprii de materii prime și energetice, crearea unei economii avansate, a unei industrii intensive și de mare eficiență și a unei agriculturi capabile să satisfacă cerințele mereu crescînde ale societății ;

b) Dezvoltarea susținută a cercetării științifice, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne ;

c) Creșterea continuă a eficienței întregii activități economice, valorificarea tuturor factorilor, căilor și rezervelor de creștere a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de producție și, în special, a consumurilor materiale și energetice, de ridicare la nivel mondial a parametrilor de calitate și tehnicitate a produselor ;

d) Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, pe baza îmbinării judicioase a criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social-politic, în vederea ridicării mai rapide a județelor mai puțin dezvoltate și apropierii condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii din toate zonele țării ;

e) Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a relațiilor sociale în general, promovarea sistematică a noului în toate sectoarele de activitate și, pe această bază, asigurarea unei concordanțe cît mai depline între cele două laturi ale modului de producție. O importanță deosebită prezintă, în acest sens, perfecționarea organizării conducerii și planificării tuturor sectoarelor de activitate, crearea premiselor necesare înfăptuirii obiectivelor planificate în condiții de eficiență economică maximă ;

f) Realizarea unui asemenea raport între fondul de consum și fondul de dezvoltare, astfel încît să se asigure atît dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, cît și creșterea nivelului de trai, dezvoltarea multilaterală a personalității umane ;

g) Dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest context, o deosebită importanță prezintă lărgirea și perfecționarea cadrului organizatoric de participare a oamenilor muncii la fundamentarea și înfăptuirea deciziilor, atît la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale, cît și la nivelul economiei naționale — expresii nemijlocite ale exercitării calității lor de proprietari, producători și beneficiari ;

h) Dezvoltarea susținută a învățămîntului și culturii, intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor ;

i) Creșterea rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, în toate județele și localitățile țării, accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca din agricultură și cea din industrie, omogenizarea și întărirea unității poporului ;

j) Crearea condițiilor necesare apropierii României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială.

Realizările remarcabile obținute de poporul nostru în deceniul 1971—1980 creează condițiile obiective necesare accentuării laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale. În primul deceniu al etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, produsul social a crescut de 2,31 ori, iar venitul național de 2,42 ori ; în 1980 producția industrială era de circa 3 ori mai mare decît în anul 1970, iar producția agricolă de 1,65 ori mai mare. În perioada 1971—1980, retri-

buția reală a personalului muncitor a crescut de 1,54 ori, veniturile reale totale ale populației au sporit de circa 2 ori.

În cincinalul actual, producția industrială crește într-un ritm mediu anual de aproape 6%, iar producția agricolă sporește cu aproape 5 milioane tone față de cincinalul anterior. Ca rezultat al dezvoltării puternice a forțelor de producție, venitul național crește într-un ritm mediu anual de peste 7% asigurînd creșterea retribuției reale cu circa 8% ; cheltuielile social-culturale pe o familie cresc de la 10 440 lei în 1980 la circa 13 000 lei în 1985.

Prin realizarea prevederilor pe 1985 se vor crea toate condițiile pentru înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, pentru **îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale celei de-a doua etape de înfăptuire a Programului partidului.**

Congresul al XIII-lea al P.C.R. despre obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României

ELABORATE într-o concepție științifică, unitară și de largă perspectivă, documentele programatice ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului fundamentează coordonatele esențiale, **căile și mijloacele asigurării progresului patriei noastre în cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.**

Continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism constituie obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990. Realizarea acestui obiectiv și, pe această bază, ridicarea complexului economic național la un înalt nivel calitativ și de eficiență implică înfăptuirea următoarelor **orientări și sarcini principale :**

1 Accentuarea, în continuare, a laturilor calitative ale dezvoltării economiei naționale, realizarea unei creșteri economice intensive, bazată pe acțiunea factorilor calitativi, de eficiență. Deosebită importanță prezintă, în acest context, prevederea din Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, potrivit căreia, în cincinalul 1986—1990 se va realiza o creștere economică intensivă **„prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate".** Exigențele progresului economico-social rapid impun ca direcțiile trecerii la dezvoltarea economică intensivă să se realizeze în mod sistematic în toate sferele reproducției sociale, în întreaga activitate. Productivitatea muncii în industrie, în 1990 urmează să se dubleze comparativ cu 1980, 55% din această creștere obținîndu-se prin introducerea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției etc. În agricultură, se va asigura o sporire a producției globale într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8%.

Reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibili, energie, etc. și ridicarea performanțelor tehnice și calitative ale produselor constituie direcții esențiale ale creșterii eficienței economice, ale obținerii unui volum sporit de efecte utile la fiecare unitate de efort ; comparativ cu anul 1980, în 1990 gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei urmează să se majoreze cu circa 70%, ponderea produselor industriale realizate la nivel mondial va fi de circa 95% din producție, iar 2—5% din produse vor avea parametri care să situeze România pe primul loc în lume.

În realizarea acestor obiective, deosebit de importantă este **dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de prelucrare avansată,** care valorifică superior materiile prime, combustibilul și energia, încorporînd în fiecare produs muncă complexă, de înaltă calificare și tehnologii moderne. Se va acționa, totodată, în direcția **reducerii la strictul necesar a ramurilor mari consumatoare de materii prime și resurse energetice** — latură esențială a dezvoltării intensive a industriei, a modernizării structurii economiei naționale în ansamblu.

2 Dezvoltarea armonioasă a economiei naționale, asigurarea unui echilibru mai bun între diferite sectoare. În acest sens, deosebit de importantă este lărgirea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie, în vederea sporirii gradului de satisfacere a necesităților economiei naționale pe baza resurselor interne ale țării. Se impune, în același timp, asigurarea unui raport mai bun între industrie și agricultură, pornind de la principiul potrivit căruia aceste ramuri de activitate sînt hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru creșterea nivelului de trai. Aceasta implică înfăptuirea noii revoluții agrare, care cuprinde atît baza tehnico-materială, organizarea producției, modernizarea și intensificarea ei, cît și activitatea socială generală de la sate. Se va urmări, de asemenea, sporirea mai rapidă a producției bunurilor de consum și a serviciilor pentru populație. O deosebită importanță se va acorda repartizării teritoriale raționale a forțelor de producție, promovîndu-se cu consecvență politica de ridicare economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creării unor condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei.

3 Îmbunătățirea în continuare a planificării, conducerii și organizării economico-sociale, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, dezvoltarea funcțiilor statului, creșterea rolului planului național unic.

4 Intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic, creșterea aportului acestuia la dezvoltarea pe baze intensive a întregii economii naționale.

5 Perfecționarea învățămîntului, ridicarea gradului de instruire și pregătire profesională a forței de muncă, dezvoltarea conștiinței socialiste a membrilor societății — premisă esențială a creșterii rolului maselor populare în conducerea societății, în sporirea eficienței utilizării resurselor potrivit exigențelor legii economice fundamentale a socialismului.

6 Realizarea acestor obiective asigură condițiile necesare creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, creării unei noi calități a vieții.

Realizările obținute pe întregul cincinal 1981—1985 vor permite înfăptuirea **„obiectivelor de ridicare pe o nouă treaptă a nivelului de dezvoltare a patriei noastre, de creare a condițiilor trecerii la un nou stadiu de dezvoltare, de țară socialistă mediu dezvoltată".**

Întărirea pozițiilor României de țară socialistă mediu dezvoltată și transformarea ei într-o țară socialistă multilateral dezvoltată

POTRIVIT Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, în viitorul cincinal și în perioada de perspectivă, în centrul eforturilor întregului popor se va situa consolidarea tuturor realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri, **întărirea pozițiilor României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată.** Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, **„Cincinalul viitor și liniile directoare ale dezvoltării pînă în anul 2000 conturează un minunat program de largă perspectivă pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare în România socialistă".**

Pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție și a perfecționării relațiilor de producție și sociale, **în anul 2000, România va deveni o țară industrial-agrară multilateral dezvoltată.** Producția industrială va ajunge la 2 800—3 200 miliarde lei, în următorii 15 ani, producția-marfă industrială crescînd de 2,1—2,4 ori. Se va accentua procesul de dezvoltare intensivă și calitativă a industriei, de creștere a ramurilor moderne ce încorporează cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, se va dezvolta puternic baza energetică și de materii prime.

Dezvoltarea puternică a tuturor celorlalte ramuri și sectoare de activitate în cadrul cărora agriculturii îi revine un rol deosebit de important, constituie factorul hotărîtor al realizării unei economii moderne, echilibrate, de înaltă eficiență. Pe baza sporirii potențialului productiv și a folosirii eficiente a întregului fond funciar, producția agricolă urmează să crească, pînă în anul 2000, de circa 2 ori.

Prin amplificarea laturilor calitative, intensive ale creșterii economice, sporirea productivității muncii, creșterea eficienței și rentabilității economice, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social vor determina realizarea, pînă la sfîrșitul secolului, a unui venit național de 72—82 mii lei anual pe locuitor. Dezvoltarea puternică, în continuare a forțelor de producție reprezintă factorul hotărîtor al edificării unei economii moderne și eficiente, capabilă să permită României ca pînă în anul 2000 să devină o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului.

asistent univ. I. POPESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt elementele esențiale ce definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?

2. Explicați principalele direcții de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

3. Precizați obiectivul fundamental și sarcinile principale ale cincinalului 1986—1990.

4. Care sînt orientările de perspectivă privind dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 2000 ?

Strategii de politică economică în condiții de criză

MODALITĂȚILE specifice de angrenare a economiilor țărilor în curs de dezvoltare în sistemul economiei mondiale au făcut ca perturbațiile acestuia din perioada ultimului deceniu să se accentueze la nivelul țărilor în curs de dezvoltare sub forma crizei financiare, mai precis a unei „crize a datoriei externe". Procesul a condus la conturarea unui anume tip de reacție imediată, de tip recesionist a statelor amintite, similară practic cu abandonarea, cel puțin pentru moment, a obiectivelor creșterii economice, reacție cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de ajustare structurală de tip recesionist.

Înțelegerea acestei înlănțuiri cauză-efect, respectiv criză a datoriei externe — „contracție" economică, nu se poate face decît pe fondul recunoașterii și cunoașterii crizei structurale globale, de lungă durată, care își găsește expresia în amploarea fenomenelor de subdezvoltare, agravarea decalajelor economice și tehnologice dintre state, deteriorarea, uneori pînă la paralizie, a mecanismelor de colaborare internațională[1]). Am dorit să precizăm aceasta pentru că orice demers în direcția realizării unui alt tip de ajustare avînd ca scop creșterea economică este în mare măsură condiționat de crearea bazelor unei abordări și soluționări globale a unei crize globale.

Fenomenele din cadrul relațiilor economice internaționale care au indus o „criză a datoriei externe" pentru numeroase țări în curs de dezvoltare își au originea în disfuncționalitățile sistemului comercial, precum și în politica de creditare internațională. Neo-protecționismul, cu principala sa caracteristică, multiplicarea barierelor netarifare, precum și instabilitatea prețurilor internaționale, au condus la o tot mai redusă posibilitate a țărilor „lumii a treia" de a-și putea susține programele de creștere prin niveluri adecvate ale importurilor.

Recurgerea la piețele internaționale de capital pentru completarea mijloacelor financiare necesare procesului dezvoltării s-a dovedit a fi, contrar obiectivului, un factor de agravare a problemei datoriei externe. Transformarea componentei private a creditului internațional în principală sursă de finanțare, procesul de escaladare a ratei dobînzilor, condiționarea economică și politică a acordării împrumuturilor constituie tot atîtea motivații ale acumulării unui volum uriaș de datorii externe la nivelul unor țări în curs de dezvoltare.

[1]) Costin Murgescu, „Comerțul internațional, expresia unei crize globale", în Conjunctura Economiei Mondiale — Tendințe actuale în comerțul mondial, Revista economică, București, 1984, p. 87

Ajustarea economică de tip recesionist — o soluție fără viitor

CA URMARE a acțiunii factorilor amintiți mai sus, dar și a altora la care nu ne-am referit, volumul datoriei externe a națiunilor în curs de dezvoltare a sporit de la 70 mrd. dolari în 1970 la un nivel ce depășea 800 mrd. dolari în 1983.

Rezultă în mod evident că obiectivele de creștere economică în țările în curs de dezvoltare se află într-un impas, în condițiile în care pe primul plan al eforturilor acestor țări a trecut achitarea serviciului datoriei externe. Aceasta deturnează în mod curent circa un sfert din încasările lor valutare, iar pentru națiunile puternic îndatorate din America Latină, serviciul datoriei externe reprezenta, la sfîrșitul anului 1983, 60% din veniturile în valută. **În aceste condiții, națiunile în curs de dezvoltare s-au văzut nevoite să accepte** tipul de ajustare recesionistă. Dar este greu de presupus că măsurile de tip recesionist nu prejudiciază dezvoltarea națiunilor care le întreprind sau extinderea relațiilor internaționale. Aceasta, cu atît mai mult cu cît conceptul de ajustare, înțeles inițial ca proces de echilibrare a balanțelor de plăți externe, face din ce în ce mai mult loc unei accepțiuni mai ample, în care conceptul se definește ca o stare de contracție generală a activității economice în țările în curs de dezvoltare confruntate cu criza economică mondială, cu criza datoriei externe. Ajustarea economică recesionistă se realizează cu costuri economice și sociale ale căror dimensiuni actuale, dar mai ales viitoare, nu pot fi încă estimate în totalitate. Măsurile de tip recesionist conduc în realitate la compromiterea, în perspectivă, a creșterii economice a țărilor debitoare, a însești posibilităților de îndeplinire a obligațiilor față de creditori.

Politica de asanare și de creștere economică

CRIZA DATORIEI externe este, deci, o criză a creșterii, iar ajustarea prin reducerea activității economice nu este de natură să favorizeze depășirea acestei crize. În luările de poziție ale României se subliniază cu deplin temei că pentru crearea condițiilor de depășire a crizei datoriilor externe se impun acțiuni ferme din partea comunității internaționale, respectiv reeșalonarea pe termen lung a datoriilor, anularea unei părți a datoriei sau atribuirea de dobînzi variabile — sau chiar renunțarea la dobînzi — în funcție de situația fiecărei țări debitoare în parte. Aici s-ar mai adăuga renunțarea la practicile protecționiste și la celelalte piedici din calea unui comerț internațional echitabil. S-ar crea, astfel, condițiile pentru ca țările în curs de dezvoltare, cel mai greu afectate de criză, să își asigure mijloacele financiare și materiale necesare angajării într-un proces de asanare a economiilor lor naționale și trecerii la un proces treptat, pe termen lung, de creștere economică.

În condițiile date, cînd majoritatea țărilor în curs de dezvoltare sînt cuprinse de efectele recesiunii, cele două strategii — de contracție pe termen scurt și de ajustare prin alocarea corectă a tuturor resurselor interne — își vor găsi cadrul necesar pentru a se împleti, a se compune, în vederea depășirii dificultăților și atingerii scopurilor propuse.

Restructurarea economiilor naționale în vederea relansării și realizării obiectivelor de creștere constituie, fără îndoială, o întreprindere majoră, atribut și principală sarcină a însești țărilor în curs de dezvoltare, presupunînd prin urmare, mai întîi de toate, adoptarea unor politici raționale în direcțiile principale ale vieții economice (o corectă repartizare a resurselor, alocarea unor resurse optim dimensionate pentru procesul acumulării).

Diferența de fond între cele două tipuri de politici trebuie căutată, pe de o parte, în obiectivele urmărite : restabilirea echilibrului balanței de plăți, ca obiectiv imediat în primul caz, iar în al doilea caz — reluarea procesului de creștere economică, ca obiectiv pe termen lung, din care va rezulta implicit și echilibrarea balanțelor de plăți. Pe de altă parte, și modalitățile de atingere a acestor obiective diferă în funcție de strategia adoptată : astfel, reducerea consumului în raport cu veniturile se poate realiza nu numai prin scăderea consumului productiv sau neproductiv ci și, în virtutea obiectivului creșterii, ca un rezultat al sporirii veniturilor.

Căile înfăptuirii politicii de „ajustare prin creștere" sînt căile utilizării eficiente, cu cheltuieli minime, a aparatului productiv existent, pe fondul

alocării corecte a resurselor și al menținerii unui anumit ritm al investițiilor productive, cu orientarea către impulsionarea exporturilor și substituirea treptată a importurilor. Concretizarea unei asemenea poziții ar putea presupune : sporirea producției materiale, mai ales a celei industriale, prin crearea unei baze tehnico-materiale puternice ; urmărirea permanentă a obiectivelor de minimizare a cheltuielilor, pe fondul unor măsuri vizînd îmbunătățirea alocării resurselor și care să asigure creșterea utilizării capacităților de producție, în paralel cu sporirea investițiilor productive ; orientarea producției spre export, provenind din ramuri care pot să valorifice superior dotarea specifică cu factori de producție, paralel cu dezvoltarea acelor ramuri industriale producătoare de bunuri menite să suplinească importurile. Se urmărește ca atare, creșterea generală a nivelului activității economice, în condițiile existenței unui cadru internațional favorabil și pe baza funcționării coordonate a mecanismelor comerciale și financiar-monetare internaționale.

Reamplasarea industriilor

ÎN VEDEREA unei mai bune alocări a resurselor — în sensul orientării factorilor de producție către zonele care pot asigura productivitate maximă — reamplasarea industriilor poate constitui unul din mecanismele de realizare a deziderатului de creștere economică prin modificări structurale. Posibil instrument al cooperării economice internaționale, conceptul de reamplasare a industriilor a fost validat de către Adunarea Generală a O.N.U. și susținut prin rezoluții ale acesteia, precum și prin cele ale O.N.U.D.I. Conținutul acestui mecanism și-a găsit cea mai elaborată formulare într-un document al celei de-a IV-a sesiuni a U.N.C.T.A.D., din mai 1976, în care se subliniază **necesitatea cedării treptate, de către statele dezvoltate către țările în curs de dezvoltare, a unor activități industriale pentru care aceste din urmă state dețin avantaje comparative pe termen lung.** Procesul reamplasării industriilor implică prin urmare transferul fizic de capacități productive industriale, conducînd la consolidarea bazei tehnico-materiale necesară demarării creșterii economice. Deși transferul fizic de capacități productive nu este singura formă de interacțiune economică internațională, prin intermediul căreia se poate efectua reamplasarea industriilor[2]), se poate considera că această formă a reamplasării răspunde obiectivelor de ajustare prin creștere. Dealtfel ,literatura de specialitate evidențiază impactul pozitiv al transferului fizic de mașini și utilaje asupra sporirii capacității productive, în special a aceleia care valorifică superior avantajele pe termen lung ale țărilor în curs de dezvoltare.

Care ar fi premisele obiective care ar putea determina factorii de decizie din țările partenere potențiale într-o asemenea acțiune de cooperare să convină reamplasarea unei activități industriale complete (aceasta presupunînd transferul efectiv de capacități de producție, de tehnologii, servicii și asistență tehnică) ? Renunțarea la producția și exportul unor bunuri al căror nivel de rentabilitate este inferior altora și concentrarea resurselor (materiale și umane) în ramuri orientate spre export, ramuri care permit o valorificare superioară a acestora, se poate dovedi o măsură justă de politică economică pentru țara donatoare. Reamplasarea industriilor se constituie deci, pentru această țară într-un mecanism de substituire a exporturilor de produse mai puțin eficiente cu exportul efectiv al întregului aparat productiv anterior utilizat la fabricarea respectivelor produse, în paralel cu orientarea producției spre bunuri cu o rentabilitate sporită destinate de asemenea exportului.

Țara în curs de dezvoltare care beneficiază de respectiva activitate economică importată (în care ea deține avantaje comparative pe termen lung, determinate de dotarea mai abundentă cu anumiți factori de producție) va putea realiza produse pe care anterior le importa, urmînd ca, integrînd aceste activități în sistemul industriei naționale și, perfecționîndu-le, să se afirme în postura de exportator pe piața internațională. Prin urmare, reamplasarea industriilor generează în țara în curs de dezvoltare beneficiară un proces de substituire a importurilor și, în paralel, de impulsionare a exporturilor, coordonate obligatorii ale unui program de creștere bazat pe ajustări structurale.

Lucrurile astfel prezentate constituie o imagine simplificată a unei întreprinderi majore, realizată prin punerea de acord a statelor asupra unui complex de măsuri (dificile chiar și numai din punct de vedere practic) care să satisfacă interesele partenerilor.

Din argumentele prezentate, rezultă că, pînă în prezent, reamplasarea industriilor ar putea constitui un instrument important în procesul de întărire a bazei productive în țările în curs de dezvoltare. Aceasta nu înseamnă că procesul contribuie prin el însuși la creșterea economică a statelor amintite.Mai mult decît atît, înfăptuită în mod necorespunzător se poate transforma într-o nouă piedică în calea dezvoltării „lumii a treia".

O primă condiție a realizării unei reamplasări industriale benefice o reprezintă **asigurarea unui nivel adecvat al tehnologiilor** care constituie obiectul transferului. În acest sens, trebuie să se elimine posibilitatea plasării în țările în curs de dezvoltare a unor tehnologii depășite, premisă a constituirii unor capacități industriale necompetitive pe piața internațională. Totodată, și cu aceasta precizăm și o a doua condiție a reamplasării industriale, procesul productiv transferat trebuie să se adapteze în amonte și în aval sistemului economiei naționale. Este astfel presupus un nivel tehnologic care să stimuleze industria națională și să valorifice superior dotarea cu factori de producție, dar care să nu conducă la formarea unor enclave în economiile „lumii a treia".

Se creează astfel posibilitatea completării acestui mecanism cu celelalte forme ale reamplasării (avem aici în vedere perfecționarea sistemului de marketing, astfel încît desfacerea produselor să nu se realizeze în mod obligatoriu, prin canalele societăților transnaționale[3]).

Un alt aspect care trebuie avut în vedere, dat fiind faptul că se poate constitui într-o limită a reamplasării industriilor, îl reprezintă **caracterul posibil energofag** al proceselor transferate. Alături de acesta, **aspectul ecologic,** mai precis gradul de poluare, propagat de aparatul de producție reamplasat, constituie încă o coordonată a mecanismului analizat de care trebuie să se țină seama în momentul punerii în aplicare.

Cele de mai sus constituie condiții ale funcționării reamplasării industriale în direcția creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare. Este necesar însă a fi precizată condiția a chiar posibilității implementării sale, și anume susținerea financiară a procesului. Abordarea și soluționarea acestei probleme presupune însă un înalt spirit de responsabilitate, de cooperare și conlucrare din partea țărilor dezvoltate, realizarea unor pași importanți în direcția unei reforme a sistemului comercial și financiar internațional. Pentru moment, aceasta presupune convenirea unei **soluții globale** pentru criza datoriei externe, în paralel cu o flexibilizare a politicii de creditare internațională.

În ultimă instanță, transformarea principiului reamplasării într-unul din instrumentele reînscrierii economiilor în curs de dezvoltare pe traiectoria creșterii, cu influențe pozitive pentru ansamblul economiei naționale, este funcție de voința politică a statelor implicate. Crearea premiselor internaționale care să asigure înfăptuirea obiectivelor de mai sus trebuie să fie însoțită de eforturile susținute ale țărilor în curs de dezvoltare de a-și moderniza în permanență economia, astfel încît și asimilarea proceselor productive reamplasate să se realizeze la niveluri tehnice din ce în ce mai ridicate, făcînd posibilă o competitivitate sporită a produselor provenind din respectivele țări — premisă a creșterii economice.

Anda MAZILU
I.E.M.

[2]) Există cel puțin încă trei forme ale reamplasării industriale și anume : (a) redirecționarea investițiilor destinate creării a noi capacități în țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare ; (b) creșterea ponderii deținute de țările în curs de dezvoltare în cadrul producției mondiale de produse finite din țările în curs de dezvoltare (vezi în acest sens, C. Munteanu — **„Reamplasarea industriilor — instrument al înlăturării disparităților economice contemporane"**, în Revista economică nr. 36 din 4 sept. 1981

[3]) Vezi Samir Amin, „After the new international order : the future of international economic relations", in Trade and Development, UNCTAD Review, UN Publications, 1982.

Industria chimică — 1985

PENTRU industria chimică occidentală, anul 1985 va fi caracterizat prin rezultate inferioare celor obținute anul trecut. Dacă în 1984 profiturile întreprinderilor chimice vest-europene au sporit, potrivit datelor preliminare, cu 60—70%, pentru anul acesta specialiștii prognozează o stagnare a creșterii sau chiar diminuarea profiturilor.

Dificultățile anticipate în cazul industriei vest-europene sînt puse în principal pe seama deteriorării prețurilor pe ansamblul produselor petrochimice. Prețul în mărci vest-germane pentru polietilenă, spre exemplu, s-a diminuat numai în al doilea semestru al anului trecut cu 15%. Scăderea prețurilor este influențată și de faptul că în acest an vor intra în producție importante capacități pentru etilenă și derivați în Arabia Saudită, Turcia și Filipine. Industriașii vest-europeni au încercat să evite scăderea prețurilor prin închiderea sau raționalizarea unităților lor de producție, dar o anumită conjunctură favorabilă apărută în ultimul an a determinat oprirea acestui proces, astfel că în pragul noului an industria chimică a Europei occidentale este în continuare confruntată cu existența unei importante supraproducții.

Sub aspect structural, în industria chimică există o demarcare netă între țările în curs de dezvoltare furnizoare de materii prime și care realizează produse chimice de bază și, pe de altă parte, țările dezvoltate deținătoare ale principalelor piețe de desfacere pentru produsele finite. În acest context se constată creșterea potențialului țărilor în curs de dezvoltare în producția de bază și orientarea cu precădere a țărilor industrializate către chimia fină. Este greu de stabilit un raport direct de cauzalitate între cele două tendințe, respectiv în sensul — afirmat de unii specialiști — că sporirea potențialului țărilor în curs de dezvoltare ar obliga țările industrializate să caute noi segmente de piață.

În ce privește producția de vîrf, anul trecut au fost consemnate noi treceri, masive, ale marilor firme, către realizarea de produse de mic tonaj și valoare ridicată. Semnificative sînt shimbările operate de Imperial Chemical Industries (I.C.I.) care și-a creat două noi diviziuni, și anume pentru materiale în domeniul tehnologiilor avansate și de produse chimice destinate industriei electronice.

O tendință nouă o constituie asocierea firmelor producătoare cu cele beneficiare, în special în domeniul industriei aerospațiale și electronicii. I.C.I. a anunțat realizarea unui nou material plastic aromatic polimerizat — cu rezistență comparabilă cu cea a aluminiului, dar cu greutate redusă cu o treime. Produsul este destinat construcției de avioane, fapt care îi face pe specialiștii în marketing să anticipeze o posibilă viitoare conlucrare directă între părțile interesate. Electronica va oferi o piață bună de desfacere pentru produse plastice, rășini sintetice și alte materiale folosite la realizarea semiconductorilor. Date fiind cerințele specifice ale industriei electronice, și aici se întrevede posibilitatea inițierii de acțiuni mixte cu sectorul chimic în domeniul producției.

În sfîrșit, trebuie menționată atenția sporită ce se acordă problemelor legate de ecologie. Conservarea mediului înconjurător apare tot mai des ca problemă ridicată de țările din O.C.D.E., dar cele mai vii reacții sînt așteptate din partea țărilor în curs de dezvoltare amenințate cu riscuri legate de poluare din partea industriilor chimice implantate aici de societățile transnaționale. După cum opinează ziarul Financial Times, dacă măsurile concrete destinate creșterii securității operaționale sînt încă greu de anticipat ca o certitudine a anului 1985, în schimb este aproape sigur că vor crește cheltuielile de asigurare ale întreprinderilor chimice occidentale.

Programe de dezvoltare

R.S.F. Iugoslavia: Priorități economice actuale

COORDONATELE dezvoltării economiei naționale a Iugoslaviei în anul 1984, caracterizat prin rezultate pozitive (creșterea cu 5,5% a producției industriale și 2,5% a celei agricole, superioare ritmurilor planificate), ca și obiectivele stabilite pentru anul 1985 sînt circumscrise orientărilor strategice definite prin Programul pe termen lung de stabilizare economică. O serie de măsuri deja aplicate sau în curs de elaborare au ca scop, așa cum se subliniază în documentele oficiale, perfecționarea sistemului economic, pentru a facilita dezvoltarea de tip intensiv, bazată pe efortul propriu și valorificarea potențialului și rezervelor disponibile în toate domeniile de activitate. În acest cadru, obiective prioritare în dezvoltarea economică și socială a țării sînt considerate continuarea tendinței de relansare a producției industriale și agricole, îmbunătățirea aprovizionării cu materii prime și energie, mai buna utilizare a forței de muncă, controlul dinamicii prețurilor interne și intensificarea exportului.

Eforturile în domeniul **industriei** în anul 1985 se concretizează într-o creștere cu 4% a producției. Susținerea dezvoltării industriale prin utilizarea mai intensivă a resurselor energetice naționale reprezintă o condiție de importanță deosebită. Producția de cărbune urmează să atingă 70 milioane tone, iar cea de energie electrică 77,1 miliarde kWh. Situat în centrul unor preocupări pe termen mediu sau îndelungat, sectorul energetic înregistrează extinderi ale capacităților prin începerea în 1984 a lucrărilor la 17 centrale electrice, care vor deveni operative pînă în 1987.

În **agricultură**, obiectivul creșterii cu minimum 3% a producției în 1985 se realizează prin aplicarea unui ansamblu de măsuri de stimulare economică și de îmbunătățire a aprovizionării tehnico-materiale. Se prevede obținerea în acest an a 5,9 milioane tone grîu și 11,5 milioane tone porumb, 7 milioane tone sfeclă de zahăr, 1,3 milioane tone carne, 760 mii tone semințe oleaginoase.

Schimburile externe sînt caracterizate de creșterea susținută a exportului de bunuri și servicii, cu 12% pe ansamblu și 15% în relația devize libere. Încasările din operațiuni externe (12,5 miliarde dolari din exportul de mărfuri, 1,2 miliarde din turism și 1,7 miliarde din transporturile internaționale, urmează să asigure un excedent de peste 1 miliard dolari în balanța plăților curente.

Înregistrînd un curs ascendent, evoluția **relațiilor de conlucrare pe multiple planuri între România și Iugoslavia** este puternic stimulată de întîlnirile frecvente la nivel înalt, devenite tradiționale. Ca o contribuție deosebită la dezvoltarea colaborării reciproce, s-a înscris vizita de prietenie întreprinsă în Iugoslavia în aprilie 1984 de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. De asemenea, cu prilejul recentei vizite în țara noastră a tovarășului Veselin Giuranovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia a fost pusă în evidență încă o dată preocuparea comună de extindere și adîncire pe baze reciproc avantajoase a relațiilor bilaterale în domenii de interes reciproc, corespunzător posibilităților create de programele de dezvoltare ale celor două țări.

Ioachim SILVESTRU

Dolarul S.U.A.: — din nou la niveluri record

INTERVALUL 28 IANUARIE — 2 FEBRUARIE 1985 a fost caracterizat în principal de o stare de tensiune pe piețele monetare internaționale, operatorii așteptînd în special de la piața americană un nivel definitoriu al cursului dolarului S.U.A.

În acest interval, cursul dolarului a fost în general constant, mișcările sale fiind de mică amplitudine. În ultima zi lucrătoare a săptămînii însă, piața americană a dat tonul unei noi și puternice aprecieri a cursului valutei americane, care a atins niveluri record față de marca vest-germană, francul elvețian și yenul japonez. Principala cauză a fost creșterea cu peste 4,7 miliarde dolari, în ultima săptămînă, a indicatorului masei monetare în circulație în S.U.A. (M 1), lucru care semnifică, în majoritatea cazurilor, o creștere a dobînzilor cu efect imediat de apreciere a cursului monedei americane. Dobînda la fondurile federale americane se apropie din nou de 9%, șomajul a crescut cu 0,2% la o cifră agregată de 7,4 procente, ambii factori ducînd la aprecierea amintită mai sus. A existat însă și un factor psihologic, întotdeauna demn de luat în seamă, în agitatele și tensionatele săli de arbitraj valutar de pe toate meridianele, și anume convingerea că dolarul se va aprecia, în ciuda măsurilor drastice de restrîngere a cursului său, măsuri puse în practică cu o săptămînă înainte de unele bănci centrale vest-europene.

Față de **marca vest-germană**, dolarul a atins nivelul record de 3,1950 DM, în ciuda deciziei de joi, 31 ianuarie, de majorare a ratei Lombard în R.F.G., de la 5,5 la 6% (Lombardul este principalul indice al dobînzilor în R.F.G., orice alterare a nivelului său influențînd sensibil toate activitățile financiar-bancare de pe piața federală).

În fața unui dolar atît de puternic, **lira sterlină** (valuta cea mai afectată în ultimul timp) a avut nevoie de sprijinul principalelor bănci britanice, care au mărit dobînda-cheie („base-rate") de la 12 la 14%. Pentru un timp însă, lira sterlină nu a reacționat în nici un fel, așteptînd, se pare, încheierea reuniunii O.P.E.C. de la Geneva. Aceasta s-a desfășurat în condiții de tensiune, dar nu a dus la modificări importante în prețul petrolului, și în consecință nu a influențat nici cursul lirei sterline.

Yenul japonez, valută în general destul de stabilă față de dolarul S.U.A., a scăzut masiv în acest final de săptămînă, atingînd cursul de 257,50, față de un nivel constant de 254—255 din ultimele 10 zile. Scăderea cursului este cu atît mai surprinzătoare, cu cît date publicate în 29 ianuarie la Tokyo arată indicele producției industriale japoneze în creștere cu 11,3% în 1984 (după 3,6 procente de creștere în 1983), atingînd un total agregat de 116,6% față de 1950.

Aurul a avut fluctuații mari în această săptămînă, înregistrînd valori între 297,75 dolari/uncia și 307 dolari/uncia. La nivelul record menționat mai sus, de 3,1950 DM/$, prețul aurului, invers proporțional cu cursul dolarului a scăzut însă la nivelul de 302 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

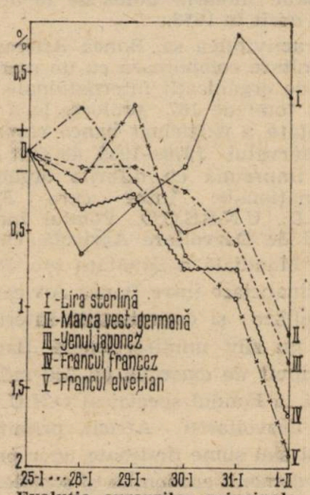

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de S.U.A. în intervalul 28 I — 1 II ; bază : 25-I 1985

Perspective latino-americane

ÎN CONDIȚIILE unei datorii externe foarte ridicate, evoluția economiei țărilor latino-americane a fost marcată, în primii ani ai deceniului în curs, de reduceri ale produsului național brut, primele indicii ale unei redresări economice fiind semnalate abia în 1984. Potrivit evaluărilor unei instituții specializate în prognoze economice, „Wharton Econometric Forecasting Associates", tendința va continua în a doua jumătate a anilor '80. Se anticipează că înviorarea economiei țărilor latino-americane se va concretiza în ritmuri de creștere mai ridicate decît cele previzibile pentru țările O.C.D.E. (vezi tabelul).

Creșterile respective, inferioare de altfel celor înregistrate în anii '60 și '70, survin însă după scăderi absolute ale P.N.B., astfel încît veniturile reale pe locuitor în țările latino-americane vor înregistra practic numai o revenire: este de așteptat ca nivelul veniturilor reale pe locuitor din 1980 să fie atins înainte de 1990. O serie de factori cu evoluție incertă ar putea afecta tendința de redresare în această zonă. Între aceștia figurează inflația ale cărei proporții, în expresie anuală, au atins 500% în Argentina, 220% în Brazilia, 70% în Mexic. Un alt factor de incertitudine este legat de datoria externă. Prognoza ia în considerare dobînzi la creditele externe de cel mult 10,5%. Numai în cazul Braziliei fiecare punct procentual în plus la dobînzile externe înseamnă creșterea plăților în contul datoriei externe cu 700 milioane dolari anual.

Prognoza creșterii economice în America Latină și O.C.D.E. (modificări anuale în % ale P.N.B. calculat în prețuri constante 1975)

	America Latină	O.C.D.E.
1985	3,6	2,6
1986	2,7	1,1
1987	4,4	3,5
1988	4,0	3,0
1989	4,1	2,5

Sursa : B.I.K.I. nr. 106/1984.

Polonia: agricultura în anii '80

REZULTATELE pozitive obținute în dezvoltarea agriculturii și industriei alimentare în perioada 1980—1984 creează, potrivit aprecierilor publicate în presa poloneză, premise favorabile pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru finele actualului deceniu. Asigurarea îmbunătățirii aprovizionării alimentare, obiectiv strategic general, presupune realizarea unui ritm mediu anual de creștere a producției agricole de minimum 2%. Dezvoltarea producției de cereale se înscrie ca una din sarcinile esențiale ale anilor următori. Producția de cereale va atinge în 1990, potrivit programului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, 25,4 milioane tone (față de 19,5 milioane tone în medie în perioada 1976—1980), nivel realizabil prin extinderea suprafețelor, concomitent cu ridicarea randamentelor. Creșterea producției de cartofi la 45-46 milioane tone urmează în schimb să se realizeze exclusiv pe seama sporirii randamentelor, în condițiile unei reduceri a suprafețelor cultivate. Recolta de sfeclă de zahăr trebuie să atingă minimum 17 milioane tone, iar cea de semințe oleaginoase 1 milion tone. În zootehnie se urmărește majorarea pînă în 1990 a efectivelor de bovine pentru carne, de la 6 la 7 milioane capete și stabilizarea la 19—20 milioane capete a efectivelor de porcine. O importanță deosebită se atribuie creșterii producției de lapte de la 14,8 miliarde litri în 1982 la 18—18,5 miliarde litri în 1990.

Indicatori de competitivitate

POTRIVIT unui studiu recent publicat de „Société d'études et de documentation économiques, industrielles et sociales" (S.É.D.É.I.S.) din Franța, marile firme industriale vest-europene înregistrează, sub raportul competitivității, rezultate net inferioare celor din S.U.A. și Japonia. Calcule comparative efectuate la nivelul anului 1983 pentru un număr de 100 mari firme industriale pun în evidență decalaje importante la cîțiva indicatori esențiali ai activității economice (vezi tabelul).

Beneficiul net pe salariat, considerat un indicator foarte expresiv, este de numai 737 dolari în cazul întreprinderilor din Piața comună, de circa 5 ori mai redus decît cel la firmelor japoneze luate în considerație (3 439 dolari) și de 8 ori față de cel înregistrat de firmele din S.U.A. (5 538 dolari).

	C.E.E.	Japonia	S.U.A.
Număr de firme	33	33	34
Beneficiul net, ca % din cifra de afaceri	0,9	2,7	4,7
Cifra de afaceri în mii dolari/salariat	82,7	128,8	116,6
Beneficiu net în mii dolari/salariat	0,7	3,4	5,5

Sursa : Chroniques d'actualité de la S.É.D.É.I.S. nr. 1, 15 ianuarie 1985.

Activizarea băncilor regionale

DEFICIENȚELE sistemului financiar internațional dominat de participarea țărilor occidentale industrializate justifică eforturile țărilor în curs de dezvoltare de creștere a rolului băncilor regionale. Banca Africană de Dezvoltare reprezintă un astfel de exemplu, expresia sintetică a consolidării sale fiind majorarea capitalului de la 250 milioane dolari în 1963, la 6,3 miliarde dolari în prezent. Volumul creditelor acordate țărilor africane în 1983 se cifra la 574 milioane dolari, adică de 13 ori mai mult decît în 1973.

În activitatea sa, Banca Africană de Dezvoltare colaborează cu un mare număr de organizații internaționale. Într-un total de 167 proiecte la a căror finanțare a participat banca respectivă în intervalul 1978—1982, 48 sînt realizate împreună cu diferite organizații internaționale, între care F.A.O., B.I.R.D., U.N.E.S.C.O., Fondul Internațional de Dezvoltare Agricolă, Organizația Mondială a Sănătății etc. Fluxurile financiare între Banca Africană de Dezvoltare și organizațiile internaționale nu sînt unidirecționale. Banca a contribuit de exemplu cu 250 milioane dolari la Fondul special al O.N.U. pentru dezvoltarea Africii, primind la rîndul său sume destinate unor proiecte în domenii economice și sociale.

Intensificarea colaborării intraregionale reprezintă una din caracteristicile activității din ultimii ani, concretizată și în relațiile cu Asociația instituțiilor africane de finanțare a dezvoltării, la care participă 87 bănci și corporații din 38 țări africane, precum și 4 organizații regionale.

Mongolia — rezultate economice în 1980-1984

ANALIZA dezvoltării economiei naționale în primii patru ani ai cincinalului în curs, efectuată la finele anului trecut în cadrul unei plenare a C.C. al Partidului Popular Revoluționar Mongol, a pus în evidență rezultate pozitive în îndeplinirea sarcinilor de plan. La nivelul anului 1984, potrivit datelor preliminare, venitul național depășea cu 30,1% nivelul anului 1980, peste 3/4 din această creștere fiind realizată pe seama sporirii productivității muncii (+21,4% cumulat pe perioada 1981—1984). Producția industrială globală a sporit în intervalul respectiv cu 43,6%, înregistrînd progrese importante și sub raportul diversificării structurale. Producția medie anuală în agricultură a crescut în primii patru ani ai cincinalului cu 13% față de nivelul mediu din perioada corespunzătoare a cincinalului anterior, cu toate că în unii ani condițiile climaterice au fost nefavorabile. Realizări însemnate se semnalează în dezvoltarea capacităților de producție, mai ales în industria extractivă și în energetică.

GLOSAR

Sterilizarea valorilor [tezaurizarea]

SPECIFICĂ economiei de piață, acțiunea de tezaurizare, respectiv punerea deoparte și păstrarea neproductivă a valorilor, are drept rezultat scoaterea unor importante mijloace din circuitul monetar și economic. Sînt considerate ca fiind tezaurizate toate valorile destinate unor plasamente fără venit și deținute de această manieră fără o scadență previzibilă de reutilizare într-un mod util pentru activitatea economică. Tezaurizarea apare astfel ca avînd un dublu caracter, implicînd pe de o parte, o ascundere, o disimulare a unei avuții acumulate, iar, pe de altă parte, o înghețare, o imobilizare fără folosință productivă a mijloacelor monetare constituite ca atare.

Existentă din cele mai vechi timpuri, tezaurizarea își găsește una dintre explicații în tradiție, spiritul arghirofil continuînd să fie puternic nutrit într-o societate al cărei atotputernic zeu îl reprezintă banul. Tendința spre tezaurizare a fost accentuată în ultima perioadă de timp și de instabilitatea cronică economică și monetară, de manifestările repetate de criză, de momentele de mare tensiune de la bursă și de pe piețele monetare, în sfîrșit de incertitudinile create de profundele conflicte sociale și de riscul unei conflagrații mondiale. Uneori, însă, constituirea sub această formă a unor însemnate valori nu reprezintă doar un refugiu, ci o așteptare cu precise țeluri speculative, urmărindu-se realizarea de profituri ridicate datorită modificării favorabile a conjuncturii și respectiv a prețului mijloacelor acumulate în stoc.

În fapt, se procedează la tezaurizarea unei diversități de valori, cum ar fi, spre exemplu :

— Mijloace de plată sub formă de bancnote și monede, păstrate ca atare, așa încît utilizarea lor corespunzătoare scopului emisiunii este suspendată ;

— Valorile de refugiu tradiționale precum pietrele prețioase și bijuteriile ;

— Mărcile poștale, operele de artă și alte obiecte rare, considerate valoroase ;

— Metalele prețioase sub formă de lingouri și monede, în principal aurul, dar și unele cantități de argint, precum și de platină.

Potrivit unor studii și rapoarte internaționale, o proporție de circa două treimi din producția mondială de aur ia calea tezaurizării, din care cea mai mare parte se constituie în țări din Orientul Mijlociu, și într-o serie de alte țări în curs de dezvoltare, caracterizate printr-o puternică discrepanță în ce privește situația materială a diferitelor categorii sociale.

La prima vedere, tezaurizarea nu contribuie la sporirea, ci numai la prezervarea unor avuții, exceptînd cazul că a avut de la început un caracter speculativ și s-a și dovedit fructuoasă. În realitate dosirea valorilor nu semnifică întotdeauna căutarea de siguranță, de refugiu în fața eventualității pierderilor, ci de multe ori o acțiune deliberată de sustragere de sub incidența acțiunii reglementărilor fiscale pentru păstrarea integrității unor cîștiguri realizate, cînd nu este vorba chiar de produsul anumitor activități ilicite.

Referitor la consecințele sterilizării pe această cale a valorilor trebuie arătat că în momentele de puternică detezaurizare se produc efecte deflaționiste și că atît acumularea cît și reintroducerea bruscă în circuit a mijloacelor respective provoacă dezechilibre economice și dăunează simțitor circulației monetare.

Radu NEGREA

Modelul „Globus"

Dan Nuță, București — Modelul mondial „Globus", elaborat de un grup de cercetători din mai multe țări sub conducerea profesorului Stuart A. Bremer și prezentat de curînd, ajunge între altele la concluzia că problema centrală o reprezintă nu limitele materiale ale creșterii sau nivelul insuficient al producției, ci distribuția necorespunzătoare a resurselor. În dorința de a reduce factorii de incertitudine, autorii modelului și-au fixat ca orizont temporal anul 2000. Datele luate în calcul se referă la un eșantion de 25 țări ale lumii, din Vest, din Est și în curs de dezvoltare, importatoare și exportatoare de petrol, care grupează 75% din populația globului, 80% din venitul mondial și 85% din cheltuielile militare. Potrivit modelului, decalajul între țările bogate și sărace va continua să se adîncească : în anul 2000 produsul național brut pe locuitor va fi în medie de 8 000 dolari în țările occidentale industrializate și de 500 dolari în țările lumii a treia.

Datorie externă

Marin Hortopeanu, Adjud — Între puținele țări latino-americane care și-au achitat anul trecut rata anuală de amortizare a datoriei externe se numără și Uruguayul. Dar Mexicul este primul dintre marii debitori din această zonă geografică care a efectuat în 1984 plăți nu numai în contul dobînzilor, ci și al ratei anuale de amortizare, după declanșarea crizei financiare în august 1982, cînd întîi Mexicul, apoi și Brazilia, Argentina și Venezuela au arătat că sînt în situația de a nu-și mai putea achita datoria. Este vorba de achitarea la sfîrșitul anului trecut a ratei anuale de 1 miliard dolari, înainte ca acordul privind reeșalonarea pe 14 ani a datoriei externe, implicînd peste 800 de bănci străine, să fi fost ratificat.

Achitarea integrală a serviciului datoriei externe pe anul 1984 a fost interpretată de experți citați de **International Herald Tribune** (5—6 ianuarie 1985) ca reflectînd un început de înviorare a economiei mexicane după recesiunea care a afectat-o în urma programelor severe de austeritate adoptate în ultimii ani, cu scopul declarat de a obține o reducere a deficitelor bugetare și a ratei inflației, a spori încasările valutare și a reduce importurile, într-un cuvînt, de a diminua necesitatea recurgerii la noi împrumuturi, extrem de oneroase în condițiile ratei înalte a dobînzilor. O evoluție similară se semnalează și în cazul Braziliei.

Transport aerian

Aftenie Bostan, Tulcea — Motivul pentru care avioanele Boeing 707 au început să fie scoase din dotarea companiilor aeriene este faptul că începînd din acest an aterizarea lor nu mai este permisă în S.U.A., urmînd ca din 1986 această permisiune să le fie retrasă și în Europa occidentală, din cauză că sînt considerate prea zgomotoase. Varianta modernizării avioanelor în cauză n-a fost reținută, întrucît ar fi fost prea costisitoare, cu atît mai mult cu cît consumul lor de carburant este considerat acum prea ridicat : un avion Airbus 310, de exemplu, are un consum cu 35% mai redus. Totuși, nu trebuie uitat că la momentul cînd au intrat în dotarea multor companii aeriene, acum 25 de ani, prin capacitatea lor de transport dublă față de cea a avioanelor de cursă lungă clasice de atunci și prin scurtarea la jumătate a duratei zborului, ele au permis o importantă reducere de tarife. Costul unui avion Boeing 707 de ocazie reprezintă echivalentul a 3 milioane mărci vest-germane.

Raportul anual al U.N.I.C.E.F.

Delia Aioanei, Hîrlău — Potrivit ultimului Raport anual al Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (U.N.I.C.E.F.), cel anul 1984, chiar în condițiile economico-sociale vitrege dintr-o serie de regiuni ale lumii, numărul copiilor a căror viață ar putea fi salvată în fiecare an grație aplicării unor măsuri relativ simple și puțin costisitoare se ridică la circa 7 milioane. Una dintre ele este vaccinarea contra unor boli contagioase ca difteria, rujeola sau tuberculoza. Numărul copiilor imunizați s-ar putea dubla dacă amenajările pentru vaccinare existente ar fi utilizate la capacitatea lor, afirmă autorii raportului. O alta este încurajarea alăptării materne, care potrivit raportului citat, dublează dacă nu chiar triplează speranța de viață a unui nou născut, avînd în primele luni de viață un rol echivalent cu al unui vaccin. O altă metodă recomandată este supravegherea periodică a evoluției greutății noilor născuți, care nu presupune mai mult decît un cîntar — simplu, robust și accesibil ca preț. Din păcate un asemenea cîntar nu este disponibil în momentul de față, astfel încît „determinarea traiectoriei unei rachete spațiale ridică mai puține probleme decît stabilirea greutății unui copil în lumea a treia". În sfîrșit, o altă practică pentru a cărei răspîndire experții U.N.I.C.E.F. militează cu energie este așa numita terapie prin hidratare orală, pentru combaterea morții prin deshidratare, care face în prezent în lume 10 000 de victime pe zi.

Tîrgul de la Brno

Victor Băncilă, București — Tîrgul internațional de bunuri de consum de la Brno a fost organizat pentru prima dată în anul 1968. La ediția de anul trecut, cea de a 15-a, a Tîrgului au participat 815 întreprinderi și firme din 38 de țări, inclusiv din țara noastră, iar valoarea globală a contractelor încheiate de întreprinderile de comerț exterior cehoslovace cu acest prilej s-a ridicat la 2 857 milioane de coroane.

Anul acesta Parcul expozițiilor din Brno se pregătește să găzduiască cea de a 16-a ediție a Tîrgului, care va avea loc între 17 și 23 aprilie. Suprafața de expunere va fi de 80 mii mp în pavilioane și 80 mii mp în aer liber. Sectorul dominant al Tîrgului îl va reprezenta în acest an cel al articolelor de sport, turism și odihnă, alături de care vor fi expuse numeroase alte bunuri de consum din sticlă, ceramică și porțelan, piele, textile, mobilă și stofe de mobilă, instrumente muzicale, bunuri tehnice și electronice de consum etc. Ca de obicei, cu ocazia Tîrgului se vor desfășura și un program de comunicări științifice și tehnice și o paradă internațională a modei.

Inflație

Vera Bîră, Piatra Neamț — Datele pe ansamblul anului 1984 privind indicii creșterii prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum, prin care se măsoară de obicei ritmul inflației în țările membre ale O.C.D.E., nu au fost încă date publicității. Cifrele pe perioada de 12 luni, încheiată la 30 noiembrie 1984, indică un ritm al inflației de 5,1% (chiar de 4,2% în principalele șapte țări occidentale industrializate). În schimb, în cinci dintre țările, în general mai puțin dezvoltate, membre ale O.C.D.E. (Grecia, Islanda, Portugalia, Spania și Turcia) ritmul respectiv depășește — uneori cu mult — 10%. Astfel în Turcia el s-a ridicat la 49,8%.

Domenii de activitate economică în Cosmos

ÎN CELE aproape trei decenii care au trecut de la intrarea omenirii în Era cosmică, procesul de conștientizare a necesității explorării și folosirii pașnice a spațiului extraatmosferic și a corpurilor cerești s-a accelerat constant, fapt ce a făcut ca în zilele noastre utilizarea tehnicilor spațiale în diferite domenii de activitate economică să fie foarte răspîndită. Ele au devenit instrumentul fidel al metalurgistului și energeticianului, al agronomului și meteorologului, al specialistului în telecomunicații, al medicului, al cartografului, al forestierului, al geologului și al marinarului. Este la ordinea zilei problema creării de laboratoare spațiale permanente aparținînd unor complexe orbitale din ce în ce mai importante, cu echipaje care lucrează prin rotație în schimburi prelungite. Toate acestea au început să exercite, în diverse moduri, o influență notabilă și într-o largă măsură, benefică, asupra vieții popoarelor. Însă dezvoltarea științelor și tehnologiilor spațiale nu înglobează numai speranțe pozitive. Astăzi, spațiul extraatmosferic este deja brăzdat de numeroase mijloace de distrugere în masă, fapt ce constituie, cum aprecia un ilustru om politic, cea mai mare sfidare lansată în prezent omenirii, cea mai mare injustiție pe care o poate face omul semenilor săi, cea mai mare insultă pe care omul o poate aduce științei.

Care sînt aplicațiile actuale și potențiale ale științelor și tehnicilor spațiale ?

Luna, primul astru în curs de „industrializare"

DICȚIONARELE de specialitate definesc Cosmosul ca fiind alcătuit din spațiul vid, sau spațiul extraatmosferic, și corpurile cerești, iar documentele internaționale care reglementează activitatea statelor în aceste domenii fac distincție între Lună și „celelalte corpuri cerești". Explicația este la îndemîna oricui. Deși biologia nu a dat încă un răspuns complet cu privire la sistemul ecologic în care va trebui să asigure selenauților aerul, apa și hrana, este în afară de orice îndoială că Luna, acest pustiu arid și fără aer, va fi primul astru care va deveni pentru generațiile viitoare un nou domeniu de activitate. „Peste 25 de ani, sau poate chiar mai devreme — s-a concluzionat la un seminar științific organizat în 1984 la Washington — oamenii vor putea trăi și munci pe Lună", aceasta constituind „o condiție sine qua non pentru o explorare reală a Cosmosului". Pe Lună vor apărea, după cum apreciază specialiștii, microorașe climatizate, laboratoare și uzine. Pe baza unui calendar deja întocmit de un viitorolog american, Patrik Gunkel, în anii '90 va fi creată o bază selenară permanentă, iar în următorii 50 de ani pe Selene va fi construită o colonie cu circa 100 000 de oameni. Se are în vedere explorarea, și chiar prelucrarea, la fața locului, a zăcămintelor de fier și titan de pe Lună, iar în cazul în care se va dovedi că pe Lună există și alte materii prime în cantități suficiente se vor crea baze industriale selenare pentru construirea centralelor electrice spațiale și alte obiective. Tot aici vor fi instalate cosmodromuri, unde oamenii vor modela nave cosmice, stații interplanetare pe care le vor trimite în adîncurile universului. „Peste 100 de ani — pronostica un cunoscut cercetător, Arthur C. Clarke, cancelarul Universității din Moratsuwa (Sri Lanka) — Luna va reprezenta poate o resursă mai sigură decît cîmpurile de grîu sau puțurile de petrol de pe Pămînt". Problema comunicațiilor ne duce spre o altă utilizare extrem de importantă a Lunii ; ea va deveni principalul punct de legătură între Pămînt și celelalte planete, un fel de „gară de triaj" a comunicațiilor interplanetare.

Lumea științifică avansează deja ipoteze și elaborează proiecte și mai cutezătoare privind colonizarea altor planete ale sistemului nostru solar, în ordinea de prioritate aflîndu-se planeta Marte. Savanții au imaginat deja soluții vizînd crearea unei atmosfere pe această planetă prin lansarea unei bombe cu hidrogen de un tip special care, într-o perioadă de 100—150 de ani, va realiza în jurul Planetei roșii un înveliș atmosferic suficient pentru desfășurarea unor activități cu caracter permanent. Pentru anul 2000 se proiectează realizarea unei exploatări miniere pe un asteroid, iar în 2005, pe Marte.

Deși pe corpurile cerești există, teoretic vorbind, condiții de lucru apropiate celor de pe Pămînt, principalele activități desfășurate de om în prezent au loc în spațiul extraatmosferic.

Puține sînt tehnologiile care au trecut atît de rapid din faza experimentală la aplicații practice, curente. La numai cinci ani de la lansarea întîiului satelit artificial al Pămîntului de către U.R.S.S. tehnologiile spațiale au cunoscut primele aplicații practice, ele fiind introduse apoi în multiple domenii de activitate — industrie, agricultură, telecomunicații, radiodifuziune, meteorologie, teledetecție, navigație, geologie, medicină, biologie etc.

S-a început cu domeniul industriei spațiale. Au fost elaborate proiecte vizînd desfășurarea unor activități industriale în spațiile extraterestre, de construire a unor „insule spațiale", astropolisuri, și de colonizare a acestora. Pe baza unui proiect american un astfel de astropolis va fi construit în următorii 15—20 de ani, el putînd să adăpostească 10 000 de oameni. După aprecierile futurologului american Patrik Gunkel, în 1995 va fi înființată prima întreprindere industrială în Cosmos.

Raportată la ritmul progreselor înregistrate de tehnicile spațiale, materializarea acestor proiecte nu pune nici un fel de probleme de natură tehnică, singurul obstacol previzibil fiind de ordin financiar. Dar o serie de rezultate practice au fost deja obținute în domeniul metalurgiei, al dinamicii fluidelor, al reacțiilor chimice. Astfel, utilizînd materii neterestre pentru tratamentul unor materiale de pe Pămînt în spațiul extraterestru s-au realizat deja produse cu caracteristici noi, ca de pildă, metalele și aliajele „spumante", foarte ușoare și rezistente, de o deosebită puritate, folosite în electronica nucleară. Recent a fost pusă la punct tehnica sudării la rece în condițiile extraatmosferice, a fabricării unor cristale pure, imposibil de realizat pe pămînt. Tehnica spațială a înregistrat progrese și în domeniul automatizării proceselor și al miniaturizării unor produse.

Tehnologia spațială a deschis noi perspective și în domeniul producerii de energie solară, care oferă calea cea mai îndrăzneață și bogată în potențialități pentru utilizarea spațiului extraatmosferic în serviciul umanității. Există deja un proiect de instalare în anul 2005, a circa 60 de centrale spațiale, plasate pe o orbită geostaționară, care să radieze electricitate produsă de energia solară spre suprafața terestră în fascicule de microunde sau prin baterii fotovoltaice. Cu titlu de exemplu, în timpul celei de-a doua Conferințe a Națiunilor Unite asupra explorării și utilizărilor pașnice ale spațiului extraatmosferic, ținută la Viena între 9 și 21 august 1982, a fost prezentată o stație terestră alimentată cu panouri de fotopile care furnizează energia necesară funcționării unei pompe de apă. Ea a fost realizată de centrul de cercetări Lewis al N.A.S.A.

La numai doi ani după ce Adunarea Generală a O.N.U. a luat pentru prima oară notă de „tehnicile de recensămînt ale resurselor Terrei", un nou mijloc de observare pămîntesc din sateliți era capabil să detecteze orice obiect aflat pe suprafața survolată. În 1974, după doi ani de activitate, o primă apreciere la Națiunile Unite : „Teleobservarea Terrei din spațiu oferă foarte mari posibilități pentru culegerea de date necesare la nivel național, regional și mondial asupra mediului natural terestru". Printre domeniile de activitate care beneficiază în prezent, și vor beneficia din ce în ce mai mult în viitor, de tehnologiile spațiale se numără agricultura, silvicultura, geologia, oceanografia, geografia ș.a. Asemenea activități ar mai putea îngloba supravegherea mediului înconjurător, inventarierea resurselor minerale, punerea în valoare a resurselor de apă, atmosfera, meteorologia, utilizarea datelor în caz de catastrofe naturale, cartografia etc.

Interesul pe care îl reprezintă **resursele naturale** pentru dezvoltarea economică și socială a statelor a făcut ca una din principalele activități cosmice să vizeze utilizarea sateliților pentru inventarierea resurselor existente pe glob. „Studierea datelor furnizate de platformele spațiale sau aeropurtate — aprecia secretarul general al O.N.U. — cu privire la explorarea, prospectarea și producerea resurselor minerale va constitui o bază clasică pentru stabilirea marilor programe de viitor".

În 1971, Adunarea Generală a O.N.U. a creat grupul de lucru al teledetecției terestre prin satelit, iar ulterior a luat ființă Comitetul resurselor naturale. Două din instituțiile specializate ale O.N.U. — Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) — desfășoară activități în acest sens, iar Agenția spațială europeană (A.S.E.) a elaborat un program propriu de teledetecție a resurselor terestre din spațiu. Agenția utilizează mai multe tipuri de sateliți operaționali de teledetecție, între care sateliți regionali — destinați culegerii de informații interesînd atît regiunile dezvoltate cît și pe cele în curs de dezvoltare ale lumii —, și sateliți de ce-

cetare globală, pentru supravegherea oceanelor și a atmosferei și pentru a inventaria resursele naturale.

Sute de proiecte de asistență tehnică în domeniul **agriculturii** sînt executate cu ajutorul teledetecției prin folosirea tehnicilor celor mai recente — imagini multispectrale, detecția termică etc. Un rol important în acest domeniu îl are Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (F.A.O.) a cărui menire este de a ajuta țările în curs de dezvoltare, pe de o parte să adopte politici viabile de teledetecție în funcție de ansamblul problemelor puse de agricultură și alimentație, industria pescuitului, păduri și utilizarea pămîntului, iar pe de altă parte să facă mai eficace activitățile operaționale relative la agricultură. Astfel, la sediul F.A.O. s-a realizat un repertoriu mondial de imagini obținute prin sateliți, o bibliotecă cu imagini și o documentație asupra teledetecției, plus un laborator de interpretare și analiză a fotografiilor.

Împreună cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, F.A.O. a elaborat zeci și zeci de programe de asistență tehnică în diverse domenii cum ar fi agricultura, pădurile, fauna și flora, solurile, hidrologia și utilizarea pămîntului, pentru țări din Africa, Asia și America Latină. Cîteva programe executate împreună cu U.N.E.S.C.O. sau cu alte instituții specializate au avut ca obiect evaluarea degradării solurilor și întocmirea unor hărți mondiale ale solurilor, hărți ecozonale, calendare ale culturilor, precum și dezvoltarea capacității de previziune a producției vegetale.

Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație împreună cu Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător au întocmit, cu ajutorul teledetecției, o hartă mondială a deșertificării în Africa la nord de Ecuator și un Program pentru evaluarea la scară mondială a condițiilor degradării solului, mai ales a eroziunii provocate de apă și de vînt, de alcalinitate, salinitate și de saturarea solurilor de apă. În 1976, F.A.O. a lansat un proiect de evaluare mondială pedologică, fondată pe interpretarea hărții mondiale a solurilor. Alte programe vizează dezvoltarea economică a zonelor de regresiune a oncocerchozei (în Africa de Vest), punerea în valoare și utilizarea pămîntului și resurselor de apă în regiunea Himalaiei. Imagini furnizate prin sateliți sînt utilizate pentru studii fitoecologice în cadrul programului „Omul și biosfera", pentru întocmirea unei hărți a vegetației în America Latină.

Comisia de meteorologie agricolă din cadrul Organizației Meteorologice Mondiale înscrie printre activitățile sale spațiale studierea pe de o parte a climatului în raport cu agricultura (de exemplu, alegerea culturilor, protecția contra maladiilor și deteriorării produselor în timpul stocării, conservarea solurilor ș.a.), iar pe de altă parte activitatea agro-meteorologică în serviciul producției alimentare. Organizația Mondială a Sănătății urmărește, la rîndul său, aplicațiile teledetecției la silvicultură și agricultură, aplicații care comportă determinarea tipurilor de populări forestiere, localizarea terenurilor mlăștinoase și a coloniilor de muște tse-tse Glosina.

Unul dintre cele mai marcante progrese ale epocii noastre l-a constituit punerea la punct a **sateliților meteorologici**, acesta fiind precum invenția barometrului pentru precursorii disciplinei respective. Studierea condițiilor atmosferei și climatice depinde în mare măsură de observațiile făcute asupra presiunii atmosferice, a temperaturii, umidității, formării mareelor și vînturilor. Sateliții meteorologici permit astăzi să se extindă observațiile asupra unor vaste zone, oceanice și polare, mai ales. Ei pot, de asemenea, să detecteze mișcările scoarței Pămîntului, fapt ce ar putea în viitor să faciliteze previziunea cutremurelor, să determine cu mare preciziune mișcările scoarței terestre, deplasarea polilor și dimensiunile Terrei. În 1970, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție care recunoaște că tehnicile spațiale pot să contribuie la atenuarea efectelor catastrofale ale condițiilor atmosferice și a recomandat Organizației Meteorologice Mondiale să-și îndrepte atenția spre obținerea de date pentru a elimina sau atenua forța distructivă a uraganelor și a taifunurilor.

Teledetecția este folosită în prezent de cîteva state foarte dezvoltate — U.R.S.S., S.U.A., Japonia — care au plasat sateliți pe orbite cvasipolare la 800—900 km (pentru transmiterea de imagini asupra frontierelor de nori, a temperaturii de la suprafața mării, repartiției zăpezilor, a gheților și a parametrilor de radiații, în vederea studierii bilanțului termic al atmosferei terestre) sau geostaționare (pentru obținerea de informații de natură a permite identificarea rapidă a cicloanelor, taifunelor și uraganelor tropicale și pentru a determina viteza vîntului la joasă și înaltă altitudine). Sateliții geostaționari furnizează în permanență imagini, de zi și de noapte, asupra părții continentale a S.U.A. și asupra unei mari părți a Oceanului Pacific și a Atlanticului.

Posibilitățile oferite de noua tehnică de teledetecție prin sateliți au dus la adoptarea, în aprilie 1963, la cel de-al 4-lea Congres meteorologic mondial, a **Veghei Meteorologice Mondiale**, care constă într-un sistem mondial de observare, compus din rețele sinoptice de baze regionale și din alte rețele de stații situate pe uscat și pe mare, din aeronave care efectuează observații meteorologice, din sateliții meteorologici și din alte dispozitive de observare.

Contribuție prețioasă la studierea resurselor Terrei

TELEDETECȚIA prin sateliți aduce prețioase servicii la studierea structurilor geologice și geomorfice ale scoarței terestre, a liniamentelor tectonice regionale, precum și la evaluarea resurselor de apă și a elementelor bilanțului hidrologic.

Pentru folosirea sateliților în oceanografie au fost luate în considerație următoarele programe : crearea unui sistem mondial integrat de stațiuni oceanografice (S.M.I.S.O.), care să opereze în strînsă cooperare cu activitățile Veghei Meteorologice Mondiale ; cercetări asupra poluării mediului marin (G.I.M.P.E.) și utilizarea tehnicilor de teleobservație pentru detectarea și supravegherea evacuării deșeurilor industriale și casnice în zonele de coastă și poluarea petrolieră în marea liberă ; facilitarea schimbului internațional de date și de informații oceanografice.

Tehnicile de teledetecție permit să se identifice rapid regiunile marine puternic poluate și să se pună la punct sistemele terestre de supraveghere și identificare a principalelor surse de poluare urbană sau industrială, precum și de detectare a apelor subterane. Deși sistemul de teledetecție a poluării aerului nu este încă pus la punct, este posibil să se detecteze din sateliți anumiți poluanți cum ar fi oxidul de carbon, anhidrida sulfuroasă, oxizii de azot, gazul carbonic și anumite particule în suspensie, precum și emanațiile de la termocentralele electrice.

Prima măsură întreprinsă în cadrul Organizației Internaționale a Aviației Civile a fost să se întocmească o listă cu domeniile potențiale de aplicare a tehnicilor spațiale la navigația aeriană. Această listă cuprinde 37 de aplicații repartizate în șapte rubrici : comunicații aeronautice ; funcții de supraveghere și navigație ; comunicații cu servicii fixe ; comunicații pentru servicii și salvare și determinarea pozițiilor ; obținerea și transmiterea de date relative la atmosferă ; detectarea radiațiilor și avertismentelor relative la acestea ; funcțiuni medicale etc.

În navigația maritimă, tehnicile spațiale sînt utilizate pentru avertizarea și localizarea navelor în caz de pericol sau avarie gravă, în vederea facilitării operațiunilor de cercetare și salvare. Aceste tehnici ar putea avea ca rol auxiliar automatizarea sistemului de indicare a poziției navelor și de informare în acest sens asupra controlului traficului, stabilirea sistemului automat de avertizare, urmărirea traseului itinerariilor în funcție de condițiile meteorologice și transmiterea de date prin teleimprimator și în facsimil.

Una din aplicațiile cele mai spectaculoase s-a înregistrat în domeniul **comunicațiilor spațiale**, care cuprinde patru domenii de activitate — tehnologia spațială aplicată, serviciile de radiocomunicații, radiodifuziunea și activitatea de informații —, care au implicații directe asupra educației, științei și culturii.

Sateliții de telecomunicații au revoluționat comunicațiile mondiale prin telefon, teleimprimator, radio și televiziune. Pentru prima dată în istoria omenirii acești sateliți au permis aducerea unor soluții globale unor probleme ale umanității. Dar în același timp această inovație a conferit un caracter de urgență creării unei matrice a politicii globale pentru ca de avantajele decurgînd din aceste tehnici să beneficieze toate statele lumii. Primele sisteme de telecomunicații lansate în spațiu au fost seria INTELSAT a S.U.A. și MOLNIA a U.R.S.S. concepute mai ales pentru transmiterea de programe de televiziune, flancuri de ziare, programe radiofonice, precum și pentru comunicații telegrafice și telefonice. În baza unor acorduri, cea mai mare parte a statelor lumii are în prezent acces la serviciile sateliților de telecomunicații.

Au trecut trei decenii de cînd omul a intrat în era spațială și imaginația poeților de odinioară a devenit o realitate istorică : omul a pășit pe Lună ; o serie de laboratoare automate destinate să detecteze urme de viață au fost plasate pe Marte sau gravitează în jurul altor planete. Aceste progrese remarcabile ale omului în Cosmos au determinat noi investigații pentru activitatea viitoare. Se așteaptă ziua în care realizarea unei comunicații interstelare va crea o comunitate galactică. Oamenii de știință de pe Terra au făcut deja un pas în direcția căutării în spațiu a unor semeni : în 1974, radiotelescopul de 300 m instalat în Arecibo (Puerto Rico) a emis un mesaj în direcția constelației Massier 13. Se așteaptă răspuns.

Carmen CLOȘCĂ
Ionel CLOȘCĂ

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 6 din 8 februarie 1985

— Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Puternică expresie a democrației muncitorești, revoluționare **(Virgil Dincă)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Amplu tablou al dezvoltării economiei românești **(Dan Popescu)** 3

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● Întreaga producție, realizată la un înalt nivel tehnic și calitativ **(L. Doinaru)** ● Valorificarea rezervelor de economisire a energiei **(G. Cristian)** ● Competitivitatea produselor — în centrul preocupărilor **(Gheorghe Bălșeanu)** 5

— Diversificare — calitate — eficiență. Exigențe în industria de pielărie, blănărie și încălțăminte **(Gheorghe Nicolae, Sorin Dincă)** 8

— Perfecționarea criteriilor de apreciere a eficienței asimilării de produse noi **(Sanda Duțu)** 10

— Rolul protecției plantelor în asigurarea unor recolte bogate, sigure și stabile **(Reghina Crețoiu)** 11

— Utilizarea eficientă a mijloacelor de transport auto în agricultură **(Const. C. Cojocaru)** 12

— Perfecționarea relațiilor contractuale industrie-comerț **(Ioan Georgescu)** 13

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Pîrghiile financiare în reducerea consumurilor materiale și energetice (I) **(Bogdan Pădure)** 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Automatizarea și robotizarea — un nou filon de dezvoltare **(Gh. Ioniță)** 17

IDEOLOGIE-TEORIE

— Considerații privind corelația între rata venitului net și creșterea economică **(George Danielescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Teorii burgheze despre criza economică mondială: evoluții și limite (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism **(I. Popescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Strategii de politică economică în condiții de criză **(Anda Mazilu)** 25

— Tendințe ● conjuncturi 27

— Mondorama 28

— Curier 29

DOSAR „R.E." — NOI SPAȚII ALE DEZVOLTĂRII

— Domenii de activitate economică în cosmos **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 30

ÎN SUPLIMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The Congress of the Socialist Unity and Democracy Front. A vivid expression of the revolutionary working people's democracy **(Virgil Dincă)** 1

— An ample image of the development of the Romanian economy **(Dan Popescu)** 3

— The exemplary carrying out of the plan — at all indicators — under the conditions of the strict cuts of energy and fuel consumptions ● The whole production carried out at a highly qualitative and technical level **(L. Doinaru)** ● Capitalizing on the reserves of energy saving **(G. Cristian)** ● The products competitiveness — in the centre of all preocupations **(Gheorghe Bălșeanu)** 5

— Diversification-quality-efficiency. Exigencies in the leather, furs and shoes industry **(Gheorghe Nicolae, Sorin Dincă)** 8

— Improving the efficiency criteria of assimilating new products **(Sanda Duțu)** 10

— The role of the plant protection in ensuring rich, sure and stable crops **(Reghina Crețoiu)** 11

— The improvement of the industry-trade contracts **(Ioan Georgescu)** 13

— The financial levers in reducing the material and energy consumptions (I) **(Bogdan Pădure)** 15

— Automation and robotics — a new vein of development **(Gh. Ioniță)** 17

— Considerations on the evolution of the ratio between the net income and the economic growth **(George Danielescu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Bourgeois theories on the world crisis: evolutions and limits (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 20

— Strategies of economic policy in conditions of crisis **(Anda Mazilu)** 25

— Areas of economic activity in the outer space **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Съезд Фронта Социалистической Демократии и Единства. Мощное выражение революционной, рабочей демократии. **(Вирджил Динкэ)** 1

— Широкая картина развития румынской экономики **(Дан Попеску)** 3

— Примерное выполнение плана по всем показателям, в условиях строгого снижения энертетических и топливных затрат ● Вся продукция — реализованная на высоком техническом и качественном уровне **(Л. Дойнару)** ● Освоение резервов экономии энергии **(Г. Кристиан)** ● Конкурентоспособность изделий — в центр внимания **(Георге Бэлшеану)** 5

— Диверсифицирование — качество — эффективность. Требования в кожевенной, меховой и обувной промышленности **(Георге Николае, Сорин Динкэ)** 8

— Совершенствование критериев оценки эффективности освоения новых изделий **(Санда Дуцу)** 10

— Роль защиты растений в обеспечении ботатых, надежных и устойчивых урожаев **(Регина Крецою)** 11

— Совершенствование договорных отношений промышленность — торговля **(Иоан Джеорджеску)** 13

— Финансовые рычаги снижения материальных и энергетических затрат (I) **(Богдан Пэдуре)** 15

— Автоматизация и роботизация — новая жила развития **(Г. Ионицэ)** 17

— Соображения относительно эволюции соотношения между нормой чистого дохода и экономическим ростом **(Джеордже Данielеску)** 19

— Школы — течения — экономисты. Буржуазные теории о мировом экономическом кризисе: эволюция и ограниченность (I) **(Султана Сута Сележан)** 20

— Стратегии экономической политики в условиях кризиса **(Анца Мазилу)** 25

— Области экономической деятельности в космосе **(Кармен Клошкэ, Ионел Клошкэ)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

Întreprinderea de producţie industrială pentru construcţii căi ferate-Harghita
I.P.I.C.C.F. Harghita

Miercurea Ciuc, str. Harghita nr. 37

Produce şi livrează pe bază de comandă fermă

FOREZA ROTOPERCUTANTĂ FRP-H-105

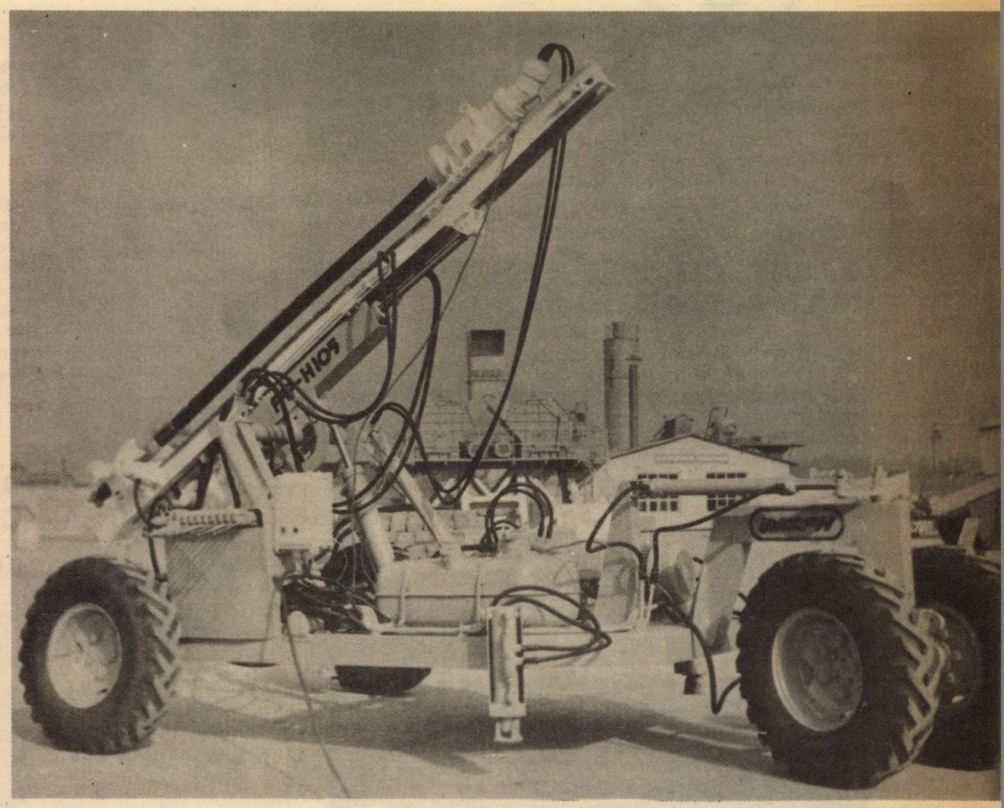

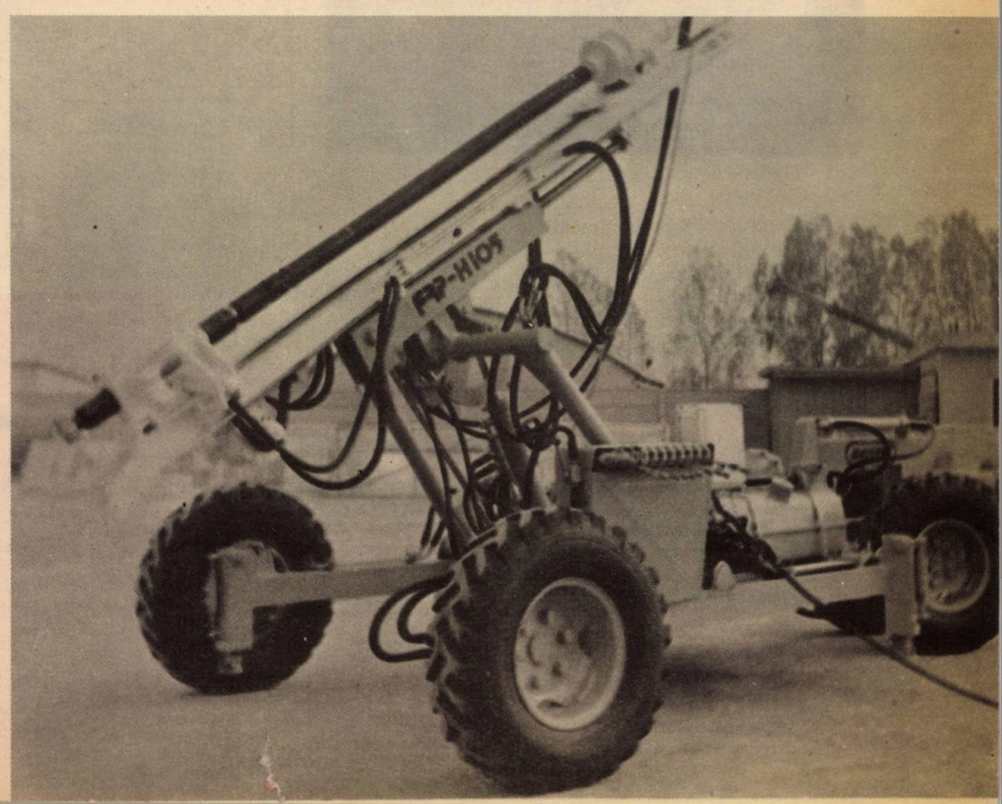

Utilajul de mare randament este destinat executării găurilor de împuşcare la lucrările de derocare din cariere şi exploatări miniere la zi.

Utilajul este prevăzut cu ciocane de fund şi, pe lîngă echipamentul de forare, înglobează şi sursa de aer comprimat formată din două electrocompresoare EC-10.

Caracteristici tehnice :

– viteza medie de forare în roci dure : 13 m/oră

– diametrul găurii forate : 105 mm

– adîncimea de forare economică : 40 m

– presiunea aerului comprimat : 10–12 bar.

– debitul de aer necesar percutorului : 8–10 mc/min.

Comenzile pentru 1985 se pot depune la sediul I.P.I.C.C.F. „Harghita", iar relaţii suplimentare se pot obţine prin telex 67248 sau telefon 958/1 30 40, 1 30 45.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

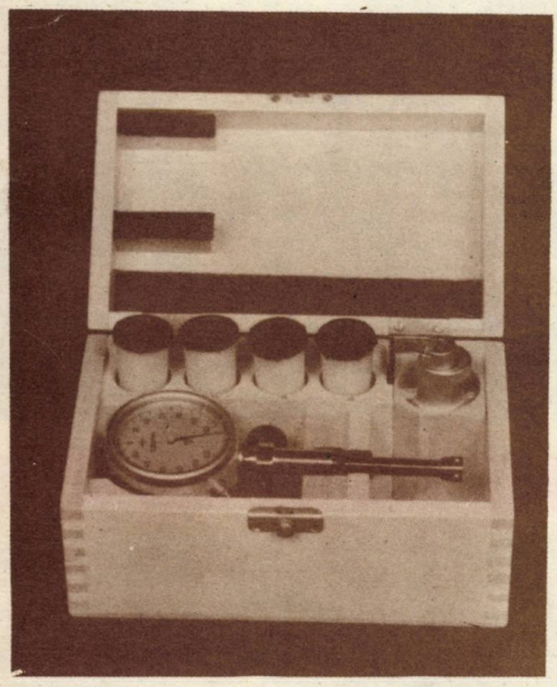

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

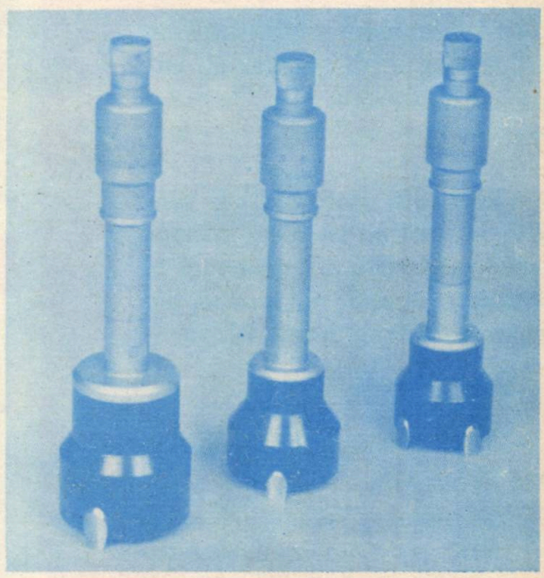

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sint cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

DC 546
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Expresie a puternicei unităţi a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general

Tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU a fost reales preşedinte al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste

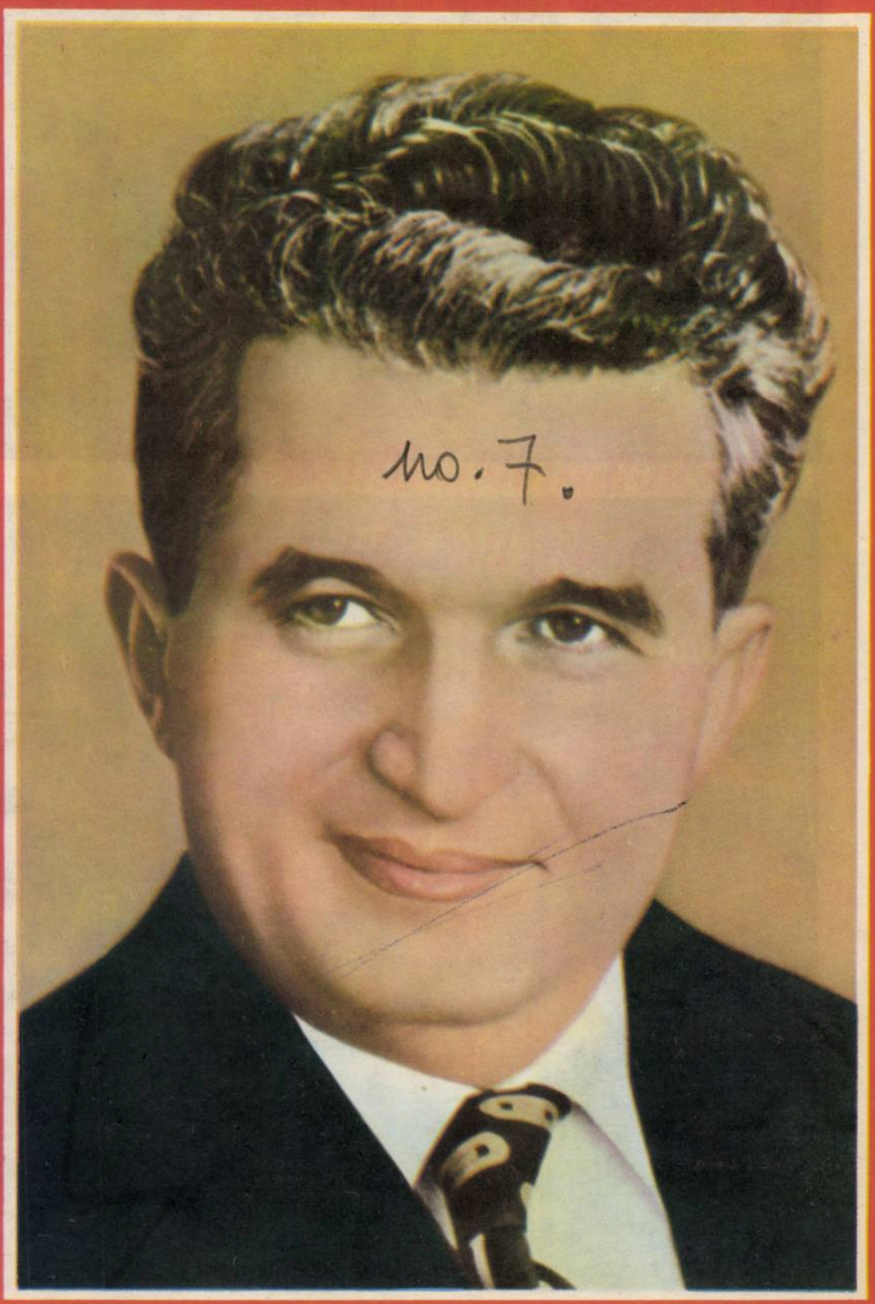

Într-o atmosferă de avînt patriotic, revoluționar

CONGRESUL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

DC646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ORGANIZAREA CONDUCERII

Funcția comercială în unitățile de construcții-montaj

FUNCȚIA COMERCIALĂ, alcătuită în industrie din activitățile de aprovizionare-desfacere, constituie un subsistem bine conturat al unității economice.

În construcții-montaj nu s-a asimilat un asemenea concept, deoarece producția finită nu se concretizează în produse ce fac obiectul desfacerii, ci capătă forma obiectelor de construcții și se decontează prin situații de plată — deci, activitatea de desfacere din industrie este substituită de activitatea „decontarea producției" și nu este cuprinsă în funcția comercială, ci în cea tehnic-productivă. Această situație are următoarele consecințe :

1) directorul adjunct economic din unitățile de construcții-montaj are o activitate relativ limitată : în principal, el coordonează activitatea de aprovizionare (care, la rîndul ei, este în sarcina unui șef de birou sau serviciu), pe cînd decontarea producției se află în perimetrul de activitate al inginerului-șef. Pentru justificarea postului s-a cuprins în sfera de atribuțiuni a directorului adjunct și răspunderea pentru producția-secundar industrială, sector productiv care prin structură, complexitate și conexiuni ar fi de drept (și în multe unități este de fapt) de competența inginerului-șef ;

2) avînd în atribuțiunile sale și astfel de probleme strict economice, inginerul-șef este pus, sub presiunea necesităților, în situația de a le acorda atenția calendaristic impusă, ceea ce îi reduce din timpul necesar rezolvării unor probleme tehnico-productive importante (mecanizarea și industrializarea lucrărilor, raționalizări și inovații, reducerea consumurilor materiale și energetice, productivitatea muncii fizice și a utilajelor etc.) ;

3) în timp ce funcția comercială este o funcție economică de strictă specialitate, includerea în sfera de atribuțiuni a directorului adjunct economic a producției secundar-industriale îi dă caracterul unei funcții tehnico-economice și „justifică" numirea pe acest post a inginerilor (uneori de specialități care nu au nimic comun cu profilul producției), care astfel riscă să se descalifice ca ingineri, fără a se forma ca economiști.

INTERCONEXIUNEA SUBSISTEMELOR DE NATURĂ ECONOMICĂ

Abordînd acest subiect ne-am propus să contribuim la elucidarea unor probleme legate de :

- îmbunătățirea activității economice a unităților de construcții-montaj, în ce privește contractarea lucrărilor, urmărirea realizării contractelor de aprovizionare, asigurarea operativă a decontării producției, urmărirea încadrării în consumuri și a destinației materialelor aprovizionate, reflectarea promptă și exactă în costuri a cheltuielilor, evidențierea analitică a veniturilor și a rezultatelor financiare ;
- realizarea unui subsistem informatic comercial flexibil care, prin modularitate, să asigure conexiuni facile cu subsistemul financiar-contabil ;
- reconsiderarea criteriilor de selecționare și promovare a cadrelor pentru funcția de director adjunct economic ;
- punerea în evidență a faptului că structurile organizatorice trebuie reevaluate periodic, pentru a găsi soluții mai eficiente.

După cum se vede din schema logică (prezentată în pag. 2), problema unui **subsistem comercial** nu o vedem soluționată printr-o linie de contur, riguros delimitată, între subsistemele unității economice ; dimpotrivă, sîntem pentru prezentarea ei **în conexiune cu subsistemul financiar-contabil** care, prin funcțiile îndeplinite, creează interconexiuni cu subsistemul comercial, demostrînd natura strict economică a acestuia.

La alcătuirea schemei logice am avut în vedere doar produse-program existente în exploatare curentă sau în curs de realizare și care, prin asamblare, vor fi cele mai potrivite să acopere și să închege activitățile într-un subsistem informatic eficient.

Prin conturarea diferită a blocurilor din schemă am împărțit prelucrarea în trei categorii : 1 — reprezentată cu linie de contur continuă — operații P.A.D. (prelucrare automată a datelor) ; 2 — cu linie de contur întreruptă — operații cu prelucrare manuală și care nu prezintă eficiență în P.A.D. ; 3 — cu linii de contur combinate (întreruptă + continuă) — operații în curs de realizare ori realizabile în viitorul apropiat în P.A.D., sau pentru care există aplicații ce satisfac doar parțial cerințele impuse.

DESCRIEREA SUBSISTEMULUI COMERCIAL PROPUS

La intrarea în subsistem se află **contractele de lucrări**, ce se încheie fie pe baza devizelor proiectantului, fie pe baza devizelor-ofertă ale executantului. Devizele elaborate de către unitățile de proiectare este economic să fie prelucrate automat, existînd pentru aceasta aplicația DOCEC a Centrului de organizare și cibernetică în construcții ; la cele întocmite sub forma de ofertă de către unitatea executantă (și care, de obicei, ridică obiecțiuni și sînt supuse refacerilor) este mai economică folosirea mașinilor de mecanizare de tip F.C. ; după ce se ajunge la varianta definitivă urmează ca banda perforată sau banda magnetică să intre în circuitul P.A.D.

Al doilea segment de intrare în subsistem este format din **contractele de aprovizionare.**

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 7 1985

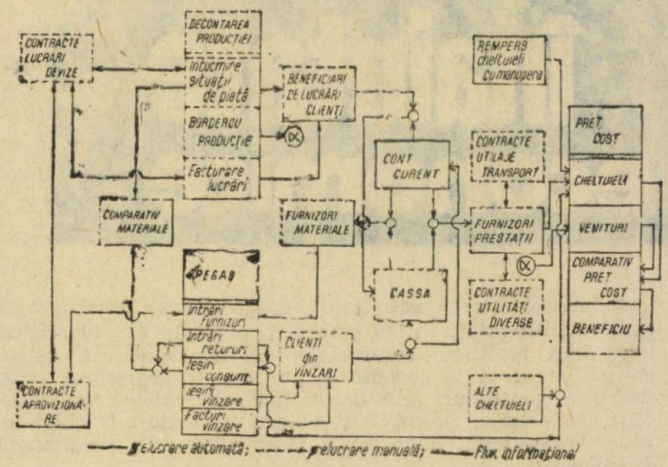

Schema logică a subsistemului comercial în conexiune cu cel financiar-contabil

Listele **„necesar de materiale"**, anexă la fiecare deviz, se centralizează după două criterii : după **obiectul de construcții** — stabilindu-se necesarul total pentru fiecare obiect, deci destinația analitică a necesarului total de aprovizionat ; după **grupe și sortimente**, pentru solicitarea repartițiilor, definirea surselor de aprovizionare, încheierea contractelor și urmărirea realizării planului de aprovizionare. Întregul segment se pretează la executarea cu P.A.D., ceea ce ar fi eficient, dar în prezent nu avem o aplicație care să-l satisfacă în totalitate.

Activitatea de aprovizionare este bine servită de aplicația PEGAS, unul din cele mai bune și mai utilizate produse-program ale C.O.C.C., actualizat în timp util. În schemă am figurat doar modulele care se află în interconexiune în subsistem ; aplicația este mai cuprinzătoare (trebuind să fie însă completată cu un modul de facturare a vînzărilor de materiale și de evidență analitică a clienților din vînzări), oferind posibilitatea de a ține evidența analitică a furnizorilor de materiale și de a emite dispoziții de plată.

Activitatea **„decontarea producției"** (care, după cum am arătat, substituie activitatea de desfacere din industrie), pentru a fi performantă din punct de vedere informatic, trebuie structurată pe trei module : întocmirea situațiilor de plată, întocmirea centralizatorului „borderoul producției" pentru evidența producției realizate, facturarea producției.

Dintre aplicațiile aflate în exploatare, produse de C.O.C.C., cele care satisfac parțial această activitate sînt DOCEC și PROMETEU, ultima avînd posibilitatea de a executa și comparativele de materiale. Ele acoperă doar lucrările de investiții, tehnică nouă, reparații capitale la construcții, la care costurile se formează (conform Ordinului Ministerului Finanțelor) pe articole de calculație pentru ramura construcții-montaj. Avînd în vedere prevederile Decretului nr. 93/1984, aplicația folosită va trebui să listeze „borderourile centralizatoare ale producției" realizate pe subunități contractante — respectiv formații, brigăzi, antrepriză — și să aibă intrare în evidența prețului de cost.

Pentru activitatea de **reparații la utilaje**, la care costurile se formează pe articole de calculație indicate de M.F. pentru ramura industrie, se află în curs de realizare o aplicație — DECONTPROD — la Trustul-antrepriză generală de construcții-montaj și reparații în industria chimică București, realizată în spiritul decretului menționat — și care are conexiuni cu o altă aplicație : PRETCOST.

Segmentul „comparativ de materiale" compară materialele aferente articolelor de deviz încasate cu materialele ieșite în consum (din care se scad rebuturile) — cantitativ și valoric, pe lucrări și subunități executante ; el este asigurat informatic de aplicația PROMETEU.

Descrierea de mai sus reprezintă subsistemul comercial alcătuit structural și funcțional, după concepția noastră, în vederea detașării lui și închegării, în viitor, într-un tot operabil.

Celelalte aplicații figurate în schemă reprezintă : aplicația REMPERS, realizată de Centrul teritorial de calcul electronic din Iași — cu o variantă pentru construcții (la care și-a adus contribuția și Trustul-antrepriză generală de construcții-montaj — Iași) aflată în curs de perfecționare de către proiectant — care rezolvă problemele de bază ale retribuirii ; modulul prestații utilaje-transport — acoperit de aplicația SAMCO a C.O.C.C.

Insist asupra aplicației PRETCOST, care după cum se vede din schemă, închide fluxul prelucrărilor. Este o aplicație de sinteză, financiar-contabilă realizată de C.T.C.E. — Piatra Neamț, de o deosebită simplitate și eficacitate. Modulul cheltuieli corelează, pe articole de calculație, cheltuielile de producție, în analitic pe cod obiect. Din aplicația „decontarea producției", modulul „borderoul producției", se iau valorile producției încasate pe articole de calculație și se transpun în modulul „venituri" din aplicația PRETCOST. Prin modulul „comparativ preț cost" se face diferența dintre venituri și cheltuieli pe articole de calculație, pentru fiecare cod obiect separat și apoi se calculează beneficiul total.

În afară de faptul că furnizează, prin listele „comparativ preț-cost", instrumente de analiză extrem de utile, aplicația realizează ca evidență contabilă analiticele conturilor 500, 600 și 750.

După cum se vede, în concepția de subsistem informatic comercial prezentat în conexiune cu cel financiar-contabil am reunit produse-program realizate de unități cu trei subordonări departamentale diferite. Cel ce vrea să le interconecteze va trebui să fie în posesia programelor-sursă ale tuturor aplicațiilor, pe baza cărora să pună în concordanță structurile fișierelor și cheile de acces.

Supun conceptul prezentat mai sus atenției organelor de specialitate din Ministerul Construcțiilor Industriale, care, analizînd documentația existentă, pot aprecia dacă el este util și generalizabil. În cazul acceptării, apreciez că C.O.C.C., cu potențialul de care dispune, l-ar face operabil în timp foarte scurt. Totodată, însușirea lui ar implifica modificarea corespunzătoare a Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de construcții-montaj și a organigramei anexă la Decretul nr. 92/1984.

ec. Dumitru VRINCEANU
Piatra Neamț

PREGĂTIRE-PROGRAMARE-LANSARE-URMĂRIRE

Îmbunătățirea pregătirii tehnice a fabricației în vederea folosirii optime a materialelor

INTREPRINDEREA **„Emailul roșu" — Mediaș**, cunoscută unitate a industriei ușoare, produce un bogat sortiment de articole de menaj — îndeosebi vase emailate, de cele mai diferite tipuri și culori — confecționate din tablă subțire (între 0,2 și 1 mm). Necesitatea utilizării cît mai judicioase a acestui material, de largă solicitare, a constituit criteriul ce a stat în atenția noastră în analiza făcută la întreprinderea menționată, în vederea **îmbunătățirii pregătirii tehnice a fabricației și lansării în debitare a formatelor de tablă.**

Ceea ce am constatat în faza de studiu al sistemului informațional existent ne-a întărit convingerea că esențialul în această privință este pregătirea corectă a lansării în debitare a foilor de tablă potrivit programului zilnic de fabricație, program stabilit în conformitate cu planul întreprinderii și cu comenzile primite de la partenerii externi (acestea putînd apare după perioada de întocmire a planului).

DIFICULTĂȚILE SISTEMULUI DE LANSARE TRADIȚIONAL

Majoritatea reperelor confecționate din tablă subțire la „Emailul roșu" sînt rotunde — „rondele" de diferite diametre. Așezarea („desenarea") lor pe diferitele formate de tablă — totdeauna pătrate sau dreptunghiulare — reprezintă o **rețetă de croire** (debitare).

Producția foarte diversificată face ca numărul rețetelor de croire să fie de ordinul miilor. Ca urmare, timpul de căutare a rețetei potrivite este destul de mare, mai ales cînd nu se ține seama : dacă magazia dispune de sortimentul și formatul de tablă respectiv ; dacă astfel de foi există în cantitate suficientă pentru acoperirea necesarului de repere rezultat din programul zilnic de fabricație ; dacă în magazia-tampon se află repere gata debitate și în ce cantitate.

Numărul mare al formatelor de tablă, varietatea producției, ca și faptul că o rețetă de croire nu constă în așezarea pe foaia de tablă a unui singur tip de reper îi pune tehnologului problema : de a alege din multitudinea de rețete, pe acelea care au coeficientul de utilizare cel mai ridicat și conțin numai acele repere care trebuie executate conform programului zilnic de fabricație ; de a ști dacă rețetele alese au acoperire în formatele și cantitățile de tablă existente în întreprindere, dacă există utilajele și forța de muncă necesare pentru debitarea reperelor respective.

În condițiile lansării zilnice, efectuate prin procedeele clasice, obținerea informațiilor și, pe baza acestora, luarea deciziei corespunzătoare prezintă o dificultate deosebită. Practic, pentru reperele din programul zilnic de fabricație se aleg acele rețete care au cel mai ridicat coeficient de utilizare a tablei, astfel încît să rezulte un consum minim de material. Se întîmplă însă frecvent ca, atunci cînd se ajunge la debitare, să se constate că unele rețete care au fost alese de tehnolog nu pot fi executate, deoarece formatele respective de tablă nu există în magazie — și atunci se întocmește o rețetă ad-hoc, care să conțină tipurile de repere prevăzute, fără a se mai ține seama de coeficientul de utilizare și fără a se mai căuta dacă nu cumva rețetarul conține o soluție mai bună pentru tipurile de repere respective. Sau, apar altfel de situații : formatul respectiv de tablă, a cărui folosire duce la un coeficient de utilizare mai bun, există — dar în cantități mult mai mici decît altele, deci se epuizează repede și, cum întreprinderea nu se poate aproviziona numai cu acest format, există pericolul ca celelalte să stea în magazie, în stoc, peste termenul de garanție, nemaiputînd fi ambutisate ; așa că, urmărindu-se un consum minim zilnic, se aduce un prejudiciu în timp.

Totodată, orice rețetă cuprinde de regulă și repere care nu sînt în programul zilnic de fabricație, dar care rezultă în urma debitării datorită faptului că sînt prevăzute în rețete împreună cu repere aflate în program. Ele sînt stocate într-o magazie intermediară de rondele și urmează a fi folosite în zilele următoare, îndată ce se programează un astfel de reper, urmînd a se lansa numai diferența dintre necesar și existent.

În condițiile în care pregătirea fabricației și lansarea în debitare a formatelor de tablă se fac zilnic, în sistemul manual nu se poate ține seama de toate aceste considerente care concură la pregătirea corectă a lansării. De aceea, abordînd problema realizării unui sistem automat pentru efectuarea acestor operații, am pornit de la ideea de a găsi o modalitate pentru **optimizarea lansării tablei pe ansamblul programului zilnic de fabricație**, făcînd corelarea cu toate abaterile ce pot apărea — și nu de a optimiza un format anume de tablă.

MINICALCULATORUL ÎN AJUTORUL TEHNOLOGULUI

Soluția adoptată este următoarea : **rețetele existente sînt introduse în memoria externă a minicalculatorului CORAL-4030** cu care este dotată întreprinderea, **urmînd ca zilnic, din acest rețetar să fie selectate automat acele rețete care să optimizeze lansarea debitării tablei** — nu numai în sensul minimizării greutății materialului, ci ținînd seama de totalitatea aspectelor care intervin la lansarea zilnică :

— dacă în magazie există material în cantități suficiente pentru a acoperi necesarul de repere rezultat din programul de fabricație ;

— dacă există forța de muncă și utilajele necesare debitării cantităților respective ;

— diminuarea lansării cu reperele existente în magazia-tampon de rondele și evidența automată a reperelor din această magazie ;

— actualizarea automată a stocului de tablă din magazie;

— corelarea automată a programului zilnic de fabricație cu comenzile partenerilor externi, apărute ulterior întocmirii planului ;

— elaborarea mai multor variante de lansare (cu și fără acoperire de plan) pentru același program zilnic de fabricație, alegerea uneia dintre ele rămînînd în sarcina tehnologului.

În acest fel, **tehnologul poate urmări o serie de criterii atunci cînd selectează rețetele** care vor intra în debitare **și poate corecta pe loc abaterile** care intervin în ziua respectivă. Dintre aceste criterii amintim : coeficientul de utilizare a tablei (sînt selectate automat acele rețete care au un coeficient de utilizare mai mare sau egal cu cel specificat de tehnologi în interactivitate cu minicalculatorul); grosimea tablei (numai acele rețete care corespund grosimii specificate de tehnolog) ; formatul tablei (numai rețetele pe formatul sau formatele specificate de tehnolog) ; tipul de debitare (numai rețetele pentru tipul de debitare specificat de tehnolog) ; tipul rețetei (numai cele care au atîtea tipuri de repere diferite, cîte a specificat tehnologul în interactivitate cu minicalculatorul) ; o anumită rețetă, un anumit cod de material etc.

Rețetele selectate după unul (toate) din aceste criterii formează rețetarul care se lansează pentru acoperirea necesarului de repere din ziua respectivă, conform programului de fabricație. Înainte de satisfacerea acestui necesar, rețetarul selectat se confruntă cu stocul de tablă din magazie (eliminîndu-se automat acele rețete care nu au acoperire în stoc), iar necesarul de repere de fabricat este confruntat cu stocul de rondele existent în magazia-tampon, lansîndu-se în debitare numai diferența dintre necesar și existent.

În acest fel nu se urmărește un singur criteriu, ci o optimizare care să țină cont de diversele aspecte ce apar în producție. Practica a demonstrat că din multitudinea de rețete, după selectarea lor în funcție de necesitățile și abaterile care intervin zilnic, rămîn de operat cîteva zeci — cu care se intră în modulul de optimizare a lansării în debitare a tablei, avînd de data aceasta un criteriu bine stabilit : minimizarea greutății tablei, în două variante de bază (cu și fără acoperire de plan), pentru fiecare din ele calculîndu-se variante de tipuri de repere diferite de pe rețetă, iar pentru fiecare variantă obținîndu-se rețetele care trebuie lansate, precum și cantitățile de tablă necesare, ceea ce oferă tehnologului posibilitatea alegerii celei mai convenabile soluții.

Toate aceste variante de lansare sînt prezentate grafic pe terminal, dînd un mare grad de sinteză în prezentarea informațiilor.

Varianta aleasă de tehnolog — din cele prezentate — ca fiind optimă este lansată în debitare, obținîndu-se pe baza ei calculul necesarului de manoperă, al celui de material, corelarea automată a stocurilor de tablă din magazie, a stocurilor de rondele din magazia-tampon, decontarea debitării, elaborarea bonurilor de consum și a fișelor de debitare pentru lansarea aleasă.

Marcel TRUICĂ
analist, Centrul teritorial de calcul electronic — Sibiu

TRANSPORT INTERN - DEPOZITARE

Organizarea şi gestionarea magaziilor unei secţii de producţie

RAŢIONALIZAREA organizării şi gestionării depozitelor dintr-o întreprindere are, după cum se ştie, un rol important în asigurarea aprovizionării locurilor de muncă din fluxul de fabricaţie, în reducerea personalului indirect productiv, în evitarea risipei sau degradării valorilor materiale. Pe această linie, în cadrul acţiunilor de perfecţionare a activităţilor din domeniul funcţiei comerciale, la una din secţiile **Întreprinderii mecanice Plopeni** (Prahova) **a fost reorganizată gestionarea** (primirea şi distribuirea) **pieselor finite şi a semifabricatelor** necesare procesului de producţie.

Realizarea programului de fabricaţie al secţiei comportă, potrivit gamei sortimentale şi seriei produselor, utilizarea a peste 500 de repere, fiecare într-un număr mare, cu gabarite diferite şi greutăţi unitare cuprinse între cîteva grame şi 35—40 kg.

Secţia dispune de două magazii independente, specializate după gabaritul şi gradul de prelucrare al pieselor stocate : prima magazie, de **piese finite**, este organizată pe verticală cu 520 de containere tip, fiind deservită de două translatoare universale tip R. P. Bulgaria ; cealaltă — magazia de **semifabricate** — este organizată pe orizontală, cu 240 boxpalete tip ladă europeană, suprapuse cîte două pe verticală, dispuse pe patru rînduri deservite, pe două culoare de acces, de o grindă rulantă acţionată de la sol.

Pentru introducerea sistemului de gestionare îmbunătăţit, s-a procedat la numerotarea containerelor astfel : în magazia de piese finite — de la 1 la 520, în magazia de semifabricate — de la 600 la 840.

ORGANIZAREA MAGAZIEI DE PIESE FINITE

S-a stabilit cu exactitate, pentru fiecare produs, numărul de containere necesare reperelor din care acesta se realizează (după regula : un reper la un container) şi s-a repartizat fiecărui produs o **„zonă activă"** constituită din tot atîtea containere cîte repere trebuie stocate. Au fost ocupate astfel 400 de containere (numerotate de la 1 la 400) din totalul de 520, cît reprezintă capacitatea magaziei.

Celelalte 120 de containere (numerotate de la 401 la 520) constituie **„zona pasivă"** a magaziei şi pot fi folosite în cazuri de excepţie. Astfel, atunci cînd intrările de piese pentru oricare reper depăşesc capacitatea containerului rezervat în zona activă, se poate folosi pentru stocarea lor oricare din containerele din zona pasivă, care poartă pe lîngă numărul propriu-zis un număr identic, dar cuprinzînd în plus litera „F" (semnificînd „flotant") : F401...F520. În momentul ocupării cu piesele unui anumit reper a unui container din zona pasivă, numărul flotant al acestuia se transferă la containerul din zona activă rezervat reperului respectiv, indicînd astfel prezenţa — şi locul precis în interiorul magaziei — a încă unui container rezervat reperului respectiv. La eliberarea oricărui container din zona pasivă, el reprimeşte numărul flotant, indicînd astfel, prin prezenţa celor două numere, posibilitatea imediată de stocare a pieselor ce intră în magazie şi nu pot fi primite în containerul rezervat în zona activă.

Nevoile zilnice ale fabricaţiei impun un număr mare de intrări şi mai ales de ieşiri, în vederea asigurării cu semifabricate şi piese finite a procesului de producţie. Operaţiile de intrare-ieşire sînt efectuate de către muncitori de transport, primitori-distribuitori şi manipulanţi de translatoare-elevatoare.

Pentru buna desfăşurare a activităţii de gestionare, creşterea operativităţii şi menţinerea unei evidenţe reale a stocurilor existente în cele două magazii, s-a introdus un **bon** cu valabilitate internă, care se completează în funcţie de operaţia ce se efectuează, astfel :

— pentru **intrări** (atunci cînd nu există nota de predare) — se completează de către primitorul-distribuitor şi cuprinde următoarele informaţii : numărul reperului, numărul de bucăţi, numărul containerului, data, ştampila de identificare ;

— pentru **ieşiri** — se completează de către şeful de echipă sau maistru şi cuprinde următoarele informaţii : numărul reperului, numărul de bucăţi (nu se depăşesc nevoile de montaj sau de prelucrare pe schimb), numărul containerului, data, semnătura maistrului.

Bonurile se ataşează fişelor de magazie, operîndu-se zilnic în acestea ; operatorul transmite dispecerului de produs lista cu reperele pentru care stocul de piese rămas în magazie se găseşte sub nivelul de siguranţă. La rîndul său, acesta îl informează pe şeful direct sau pe şeful de secţie asupra reperelor pentru a căror rezolvare au apărut probleme ce-i depăşesc competenţa.

ORGANIZAREA MAGAZIEI DE SEMIFABRICATE

Sistemul este identic cu cel prezentat mai înainte. Deoarece în această magazie se gestionează piese de gabarit mai mare, ele sînt depozitate în boxpalete, manipulate cu ajutorul unei grinzi rulante.

Ca elemente de organizare comune cu cele de la magazia de piese finite menţionăm : numerotarea boxpaletelor ; împărţirea magaziei (respectiv a boxpaletelor) în zona activă şi, respectiv, zona pasivă ; stabilirea locului de depozitare pentru fiecare reper ; sistemul de primire, respectiv de eliberare a materialelor şi pieselor pe baza notei de predare şi a bonului de eliberare a materialelor.

Spre deosebire de cealaltă magazie, unde mişcarea containerelor se execută mecanizat cu ajutorul translatoarelor-elevatoare, în magazia de semifabricate boxpaletele rămîn tot timpul pe locul lor. În momentul cînd cu piesele aceluiaşi reper se ocupă — în afară de boxpaletele din zona activă — una sau mai multe boxpalete din zona pasivă, se ţine seama ca următoarele eliberări de piese să se facă în exclusivitate din boxpaletele zonei pasive, urmînd ca la eliberare ele să primească din nou numărul flotant.

Este important de semnalat că oricare din operaţiile amintite (intrare-ieşire) este însoţit de numărarea piesă cu piesă (iar la piesele mici — de cîntărire) a cantităţii primite sau distribuite.

AVANTAJE ALE SISTEMULUI

● **Posibilitatea identificării rapide a locului de depozitare a fiecărui reper** în cuprinsul magaziei, prin simpla citire a listei afişate la intrare, ce cuprinde distribuirea reperelor pe containere ;

● **scurtarea duratei de instruire a personalului** nou încadrat la magazie ;

● **creşterea operativităţii** şi, implicit, **reducerea necesarului de personal** în activitatea de gestionare a materialelor ;

● **cunoaşterea zilnică a nivelului stocurilor** la oricare reper ;

● posibilitatea intervenţiei în timp util pentru **menţinerea stocurilor peste nivelul de siguranţă şi evitarea rupturilor de stoc.**

În alte condiţii, în funcţie de nevoile reale la care trebuie să răspundă un depozit de materiale organizat pe magazii de tipul celor prezentate, ordonarea materialelor în rafturi, respectiv în containere se poate face după alte criterii şi anume :

— piesele cele mai grele se depozitează în raftul de jos ;

— piesele cel mai des tranzitate se depozitează cît mai aproape de punctul de încărcare-descărcare a containerelor;

— piesele uşoare şi voluminoase se depozitează în rafturile de sus etc.

În condiţiile implementării tehnicii de calcul electronic şi ale implicării calculatorului la nivelul cel mai apropiat procesului de producţie, sistemul prezentat de organizare a

gestionării materialelor, semifabricatelor și pieselor finite poate fi trecut foarte ușor pe calculator, ceea ce prezintă ca avantaje suplimentare : mărirea fiabilității și mai ales a operativității prin preluarea tuturor operațiilor de rutină, eliminarea erorilor de calcul și — nu în ultimul rînd — posibilitatea extinderii și cuplării lui la un sistem unitar pe întreprindere de evidență a stocurilor.

Marian ALBU
Ploiești

ANALIZA VALORII

Dezvoltarea rațională a produselor

INOVAREA a devenit o coordonată indispensabilă și vitală a oricărei economii. Potrivit prognozelor unor cercetători din diverse țări, mai mult de jumătate din produsele ce vor fi fabricate peste zece ani vor fi noi — înțelegînd prin aceasta nu simple ameliorări de ordin calitativ funcțional, ci modificări structurale de concepție. În fața științei și industriei românești se pune nu numai problema de a se încadra în acest ritm, ci și sarcina, considerabil mai complexă, de a aduce în doar cîțiva ani produsele la nivel mondial, depășind handicapul de bază tehnico-materială, de disponibilitate a resurselor față de țările dezvoltate ce dețin postul-cheie în determinarea acestui nivel.

Durata de 2—5 ani a realizării unui produs nou, eforturile importante pe care le antrenează crearea lui pun mai mult ca oricînd problema evitării erorilor de strategie sau de obiective în orientarea și conducerea acestui proces, care pot face ca produsul nou să nu-și găsească piața așteptată, întrucît funcțiile pentru care a fost conceput nu acoperă îndestulător cerințele utilizatorilor — sau le acoperă la costuri care-l fac nevandabil.

Avem temei să credem că dacă metoda analizei valorii de întrebuințare — pentru generalizarea căreia „Revista economică" militează de zece ani — ar fi intrat deja în instrumentarul curent al cercetării, proiectării și producției, nu numai că abordarea acestei sarcini ar fi fost considerabil înlesnită, dar și punctul de pornire la realizarea ei ar fi fost mult mai apropiat de nivelul avut în vedere al rezultatelor. Or, dacă pînă în prezent optica funcțională și analiza costuri-funcții, care constituie esența, respectiv etapa de bază a metodei, s-au referit în mod prioritar la reducerea cheltuielilor pentru obținerea unui produs de o calitate dată, potențialul A.V. se cere în prezent exploatat în primul rînd pentru realizarea cu cheltuieli minime a unei calități superioare, ceea ce nu are decît de cîștigat prin includerea organică a metodei într-un stadiu cît mai precoce al procesului de cercetare fundamentală și aplicativă și în cel de dezvoltare a produsului, care constituie finalizarea cercetării — utilizarea sistematică a rezultatelor acesteia pentru realizarea (ca prototip, în instalații pilot și în seria zero) de noi materiale, dispozitive, produse, sisteme sau pentru perfecționarea celor existente.

Dacă cercetarea fundamentală urmărește lărgirea limitelor cunoașterii, fără neapărat a porni de la sau a ajunge la ideea unei valorificări practice specifice, cercetarea aplicativă deduce din cuceririle acesteia ideea, invenția capabilă să le introducă în domeniul uzualului. La punctul de contact dintre ele, deci la elaborarea conceptului noului produs sau procedeu, se află și prima posibilitate de intervenție a A.V., constînd în identificarea nevoii căreia îi poate servi acesta, în definirea funcțiilor aferente, pe care urmează să le satisfacă. (O interesantă desfășurare teoretică a etapelor subsecvente acestui prim punct de contact între dezvoltarea produsului și analiza valorii am găsit-o într-un studiu al francezului Jean Chevallier, publicat în numărul din iulie-august 1984 al revistei „Direction et gestion des entreprises").

Odată rezolvată corespondența dintre concept și nevoi (ceea ce implică studiul pieței, determinarea funcțiilor principale și secundare, dar și a funcțiilor-restricții, cum ar fi starea sistemului, incertitudinea, caracterul prohibitiv al accesului la anumite materiale, tehnologii etc.), se poate proceda la aprecierea concretă a fezabilității, verificîndu-se obiectivele (valoare de întrebuințare, mediu, posibilitatea de desfacere, prețuri, cantitate) și planul de dezvoltare (organizare, termene, costuri). Atenție : dacă nevoile sînt evidente, dar conceptul apare ca inadecvat, o nouă C+D, aplicativă poate, prin adîncirea lui, să elimine incertitudinile tehnice sau tehnologice.

Avînd un concept definit, corespunzător cu funcțiile cerute și recunoscut ca fezabil, avînd trasat planul de dezvoltare și organizarea lui, avînd precizate și însușite costurile de dezvoltare și cele consecutive implicate (acestea din urmă comparabile cu prețurile pieței), se trece la activitățile de concepție a produsului, de realizare și omologare a prototipului, de pregătire a fabricației — care trebuie realizate pe cît posibil simultan pentru identificarea la timp și rezolvarea dificultăților (ținînd seama că prin concepție, prin opțiunile și deciziile acesteia se determină 75% din costul produsului). Importanța restricțiilor de realizare impune, în condițiile recurgerii tot mai largi la tehnologii de vîrf, ca mijloacele folosite la execuția prototipului să fie cît mai asemănătoare cu cele ce vor fi utilizate în fabricație, astfel încît omologarea produsului să însemne și omologarea procedeului.

Dan CONDREA

SISTEME INFORMAȚIONALE

Perfecționarea fluxului informațional statistic la nivelul C.U.A.S.C.

DESFĂȘURÎND într-o microzonă agricolă o activitate de planificare, îndrumare și control al unităților componente, consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist (C.U.A.S.C.) este un organism economic, fără personalitate juridică, menit ca prin organizarea și conducerea unitară a agriculturii în profil teritorial să valorifice pe o treaptă superioară resursele materiale și umane din raza sa de activitate (unități de stat, cooperatiste, gospodării personale). Consiliul poate fi tratat ca sistem economico-social complex, deoarece trebuie să aibă o viziune globală, integratoare, care să permită descoperirea direcțiilor și căilor de acțiune pentru ca toate elementele componente să-și armonizeze eforturile în vederea obținerii celor mai bune rezultate prin utilizarea optimă a resurselor de care dispun. Acest sistem nu este un aparat de suprastructură, ci unul coordonator, care — exercitînd într-o viziune unitară atribuțiile de prevedere, organizare, comandă, coordonare și control — trebuie să asigure o activitate ritmică și uniformă a tuturor verigilor sistemului productiv, realizarea de către fiecare unitate a unei activități economice eficiente, rentabile, pe baza creșterii producției și a productivității muncii.

Concepția sistemică a C.U.A.S.C. trebuie să ofere baza unei abordări integratoare a proceselor și fenomenelor din microzona unde acționează. Din aceste considerente, în conexiunile sale directe și inverse trebuie să fie cuprinse, ca subsisteme, toate verigile economiei din microzonă, fiecare avînd atît intrări și ieșiri, cît și organe de reglare proprii. (Remarcăm că, deși dintre aceste ve-

rigi fac parte și gospodăriile agricole ale populației, în prezent acești factori consumatori și productivi — cu toate că participă la produsul global agricol cu o pondere relativ însemnată, de circa 30% — nu sînt cuprinși în sistem la intrări, cu resurse și informații, ci doar în mică măsură la ieșiri, cu produse agricole, servicii și informații.) Canalele de intervenție ale C.U.A.S.C. sînt cele cunoscute : planificare, organizarea lucrărilor de mecanizare, chimizare, irigații, transporturi, folosirea judicioasă a întregului fond funciar, profilarea și specializarea producției etc. Ieșirea din sistem este cu atît mai mare, cu cît capacitățile de reglare a celor doi regulatori în serie (ai unității și ai C.U.A.S.C.) sînt mai eficiente.

Pe de o parte pentru fundamentarea deciziilor de intrare și ieșire, precum și de reglare a sistemului, iar pe de altă parte în scopul asigurării unei legături suple și rapide a C.U.A.S.C. în sistemul de relații cu organele agricole județene, cu cele locale de partid și de stat, cu altele similare sau de profiluri diferite, considerăm că **se impune o perfecționare a** sistemului informațional în general și **a sistemului informațional statistic** în special. Avem în vedere stabilirea informațiilor necesare la diferite niveluri de conducere din cadrul sistemului, raționalizarea și tipizarea purtătorilor de informații, stabilirea circuitelor informaționale, a mijloacelor și procedurilor necesare culegerii, transmiterii și prelucrării datelor, stocării și valorificării informațiilor, integrarea sistemului informațional al C.U.A.S.C. în sistemul informațional al ramurii agriculturii și în profil teritorial.

Se cunoaște că la baza deciziilor de reglare stau informațiile corecte, sistematizate și ajunse la decident în timpul cel mai scurt. C.U.A.S.C. este, după cum s-a arătat, un reglator de bază, însă nu dispune în mod legal de un **tablou de bord informațional**, care să stea la baza măsurilor de reglare a perturbațiilor. El nu beneficiază de avantajele sistemului informațional statistic, care prin purtătorii săi de informații caracterizează nivelul, structura și dinamica fenomenelor din unitățile social-economice. În prezent, circuitul informațional statistic are în vedere doar unitatea raportoare și organele teritoriale de partid și de stat, astfel încît C.U.A.S.C. — ca organ microzonal de reglare — nu dispune de mijloacele (informațiile) legale pentru exercitarea acestui rol ; între C.U.A.S.C. și unitățile componente, se vehiculează un număr impresionant de informații — stabilite după păreri diferite ale membrilor consiliului — de multe ori contradictorii și diferențiate de la un consiliul la altul. Această procedură creează neînțelegeri, cere un volum impresionant de timp și consum mare de hîrtie. (Astfel, numai pentru mișcarea efectivelor de animale unitățile raportoare întocmesc lunar 6—7 situații — cu 30—50 de indicatori — derivați din dările de seamă statistice de stat sau departamentale — fiecare în 3—4 exemplare, care se înaintează C.U.A.S.C., direcției agricole și, uneori, consiliului popular din zonă.)

Sistemul informațional statistic, prin numărul său redus de purtători de informații, răspunde în foarte mare măsură mecanismului de reglare și conducere a unităților. În acest sens, consider necesară stabilirea unui cadru al circuitului informațional statistic unități-C.U.A.S.C.-organe teritoriale, după schema prezentată.

Unitățile economice ar urma să trimită dările de seamă statistice la C.U.A.S.C. ; acesta, după centralizare, va putea înainta cîte un centralizator la organul statistic teritorial (însoțindu-l de datele individuale pe unități raportoare), la organul agricol județean și la organele comunale (orășenești) de partid și de stat.

În acest fel, C.U.A.S.C. va dispune, în primul rînd, de mijloacele necesare exercitării funcțiilor pentru care a fost creat ; va cunoaște în timp util evoluția fenomenelor economice și sociale din raza sa de activitate, va beneficia de mijloace eficiente și legale de luare a deciziilor și va fi integrat în sistemul informațional statistic al ramurii agriculturii în profil teritorial. În același

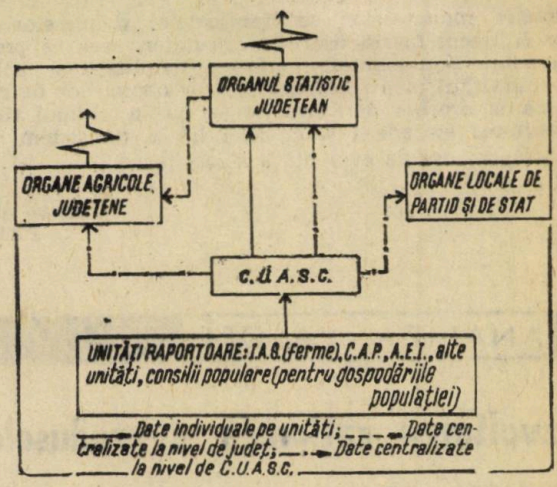

timp, va putea coopta în sfera sa de acțiune și activitățile productive ale gospodăriilor populației, integrîndu-le în măsurile generale din microzonă pentru creșterea producțiilor agricole prin valorificarea superioară a fondului funciar și a altor mijloace de producție.

Odată cu simplificarea volumului de informații existent, pe lîngă o economie sensibilă de timp și hîrtie și reducerea costului informației, se vor crea condiții de optimizare și ținere la zi a evidențelor primare și tehnico-operative și contabile, precum și a registrelor agricole de la consiliile populare. De asemenea, acest procedeu va conduce și la o sporire a economicității informațiilor la nivel teritorial, întrucît organele județene (statistice, agricole etc.) vor lucra cu un număr restrîns de unități, dîndu-li-se astfel posibilitatea să atribuie mai mult timp activităților de analiză, îndrumare și control al unităților economice și sociale din teritoriu.

Ioan Lucian MEHEDINȚI
Galați

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

Valorificarea superioară a potențialului științific

PROBLEMELE de planificare, conducere și organizare legate de valorificarea superioară a potențialului științific formează domeniul tematic a numeroase lucrări de specialitate în literatura economică actuală din U.R.S.S. Acest potențial este definit de către K. Teppo ca reprezentînd sursele — cadre, asigurarea tehnico-materială și informațională — utilizate pentru producerea de noi cunoștințe științifice, în stadiile de cercetare fundamentală și aplicativă, precum și verificarea lor în faza de dezvoltare, în cadrul formelor teritoriale și organizatorice specifice conducerii subsistemului știință.

În vederea rezolvării problemelor ce se pun în acest sens conducerii, A. Zvorkin și B. Slivițki sugerează unele orientări ale activității de prognoză : previziunea posibilităților de dezvoltare calitativă a științei (în care scop, alături de aprecieri experimentale, un rol însemnat poate juca analiza prin metode statistico-matematice a structurii și dinamicii cadrelor și a lucrărilor publicate) ; prognoza consecințelor social-economice ale dezvoltării științifico-tehnice (pe baza prelucrării datelor statistice se pot determina tendințele a căror evoluție trebuie sti-

mulată sau — în eventualitatea unor consecințe negative — frînată prin alcătuirea planului); elaborarea prognozei variantelor optime de dezvoltare a științei — problemă cu grad ridicat de incertitudine, întrucît în principiu, viitorul științei nu poate fi prevăzut în detaliu, dar pentru care opiniile experților pot oferi o anumită orientare; prognoza dezvoltării potențialului științific și mai cu seamă a asigurării cu cadre a ramurilor conducătoare ale științei și tehnicii, folosind metode matematico-statistice și expertize; prognoza perspectivelor de dezvoltare a relațiilor social-psihologice în cadrul colectivelor științifice (cercetări sociologice au demonstrat existența a diverși factori care influențează pozitiv sau negativ aceste relații și, ca urmare, eficiența muncii, de aceea ei trebuie analizați în vederea promovării celor ce pot optimiza „climatul psihologic" în mediul științific); determinarea caracteristicilor de personalitate ce individualizează profilul lucrătorului științific și, pe baza stabilirii unei tipologii, prognoza comportamentului probabil al acestuia, aprecierea aptitudinii profesionale în diferite categorii de activitate științifică și perfecționarea criteriilor de selecție profesională.

Ca și în alte domenii și ramuri ale economiei socialiste, și în știință — arată V. Ivanov — procesul de perfecționare și dezvoltare depinde într-o măsură decisivă de metodele utilizate în planificarea de perspectivă. Dacă stabilirea planului are loc sub forma a trei funcții — formularea propunerilor, aprecierea lor și selecția celor care se includ în plan, iar îndeplinirea primei și ultimei dintre aceste funcții necesită de asemenea evaluări cantitative și calitative, reiese evident rolul determinant al funcției de apreciere. Ca atare, problema îmbunătățirii metodelor de evaluare capătă o însemnătate de prim ordin. Creșterea continuă a complexității obiectivelor perfecționării, diversitatea temelor științifico-tehnice propuse pentru includere în programe și planuri fac tot mai dificilă aprecierea lor și selecția obiectivă a celor mai importante și mai necesare sub raportul efectelor economice previzibile. Pentru atenuarea acestor dificultăți și evitarea greșelilor ce pot deriva din ele, autorul a elaborat o metodă complexă de analiză și apreciere a propunerilor de plan, care permite o fundamentare mai riguroasă a selecției.

Referitor la planificarea activității institutelor, A. Kovalevskaia amintește unele neajunsuri care confereau un caracter formal gestiunii economico-financiare a acestora: planurile de cercetare, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, elaborate la nivel de ramură (însumînd fiecare mii de teme) pentru toate uniunile științifico-productive, institutele și întreprinderile, nu erau corelate între ale, ajungîndu-se la paralelisme și suprapuneri; ele nu cuprindeau un indicator economic important — volumul lucrărilor predate și încasate, ceea ce nu stimula colectivele în respectarea termenelor, dînd loc la frecvente reprogramări; finanțarea cercetărilor se făcea din surse diferite — fonduri centralizate, fondurile pe ramuri pentru introducerea tehnicii noi, alocații de la buget, fonduri proprii ale întreprinderilor, fondurile beneficiarilor — sistem care, pe lîngă că nu permitea concentrarea resurselor financiare asupra orientărilor principale ale progresului științifico-tehnic, nu era de natură să determine eforturi pentru scurtarea duratei ciclului cercetare-producție, astfel că an de an, volumul lucrărilor de cercetare neîncheiate era dublu față de al celor finalizate. O serie de măsuri, inițial experimentale în unele ramuri și apoi generalizate, au dus la îmbunătățirea acestei situații. S-a introdus un sistem unitar de planificare, pe bază de comenzi care prevăd rezultatele (inclusiv eficiența pe planul economiei naționale) ce urmează a fi obținute de pe urma cercetărilor, executanții și termenele de realizare pe întregul ciclu pînă la introducerea în producție, resursele materiale, volumul și sursele de finanțare — în principal din fondul unic pentru dezvoltarea științei și tehnicii, constituit la fiecare minister din beneficiile uniunilor științifico-productive, al întreprinderilor și organizațiilor, sub formă de cotă procentuală normativă raportată la producția netă sau marfă. Pentru asigurarea la timp a mijlocelor financiare, banca de stat acordă credite ministerelor și departamentelor pînă la constituirea fondului unic, iar uniunilor și întreprinderilor — în vederea acoperirii necesarului pe perioade scurte, de pînă la 20 de zile, ca și pentru plata lucrărilor efectuate înainte de termen.

Lărgirea pe plan organizatoric a legăturilor dintre știință și producție constituie, în opinia lui B. Zaițev, o condiție obligatorie, dar nu suficientă pentru folosirea mai eficientă a potențialului științific. Pentru fiecare formă de integrare a celor două domenii se cer elaborate principii adecvate, precizîndu-se statutul juridic, reglementîndu-se drepturile și obligațiile organizației conducătoare și ale subdiviziunilor structurale, stabilindu-se sistemele de planificare, stimulare și răspundere. Elaborarea unui astfel de mecanism economic al conducerii trebuie să pornească de la structura organizatorică a complexului științific-productiv, de la esența și sarcinile specifice ale acestuia. Deși activitatea uniunilor științifico-productive (organizații care reunesc unități de cercetare și de producție) s-a dovedit eficientă, acestea încă nu folosesc pe deplin rezervele pentru accelerarea ritmului de introducere a progresului tehnic, deoarece nu sînt asigurate în totalitate condițiile necesare funcționării lor ca organisme economice unitare.

În ce privește potențialul științific pe care-l reprezintă cadrele didactice din învățămîntul superior, antrenarea acestora împreună cu studenții la efectuarea unor lucrări de cercetare, L. Gorobeț este de părere că rezultatele pot fi considerabil îmbunătățite prin: abordarea numai a temelor care corespund cu profilul respectivei instituții de învățămînt; folosirea mai consecventă a pîrghiilor și stimulentelor economice; îmbunătățirea bazei tehnico-materiale etc.

Influența factorului dotare tehnică asupra rezultatelor cercetării științifice este analizată de E. Korepanov, care constată că gradul acestei influențe diferă de la un institut la altul. Dacă în institutele de cercetare din ramura construcțiilor de mașini eficiența economică și numărul brevetelor cresc proporțional cu nivelul de înzestrare tehnică a muncii, în institutele altor ramuri se înregistrează numai un spor numeric al brevetelor, pe cînd eficiența rămîne la un nivel constant. De aici se poate conchide că simpla analiză comparativă a acestor elemente în institutele unei ramuri nu oferă o perspectivă destul de largă, dacă nu se ia în considerație relația indicatorilor respectivi în dinamică — însă pînă în prezent nu se dispune pentru aceasta de informații statistice suficient de certe, dat fiind caracterul nerepetitiv al lucrărilor de cercetare. Autorul consideră necesară și posibilă stabilirea unei baze normative privind cheltuielile și rezultatele cercetării în funcție de gradul de dotare tehnică, pentru determinarea efectului investițiilor în domeniul științei, ținînd seama de condițiile de activitate diferite ale institutelor.

DOCUMENTAR EXTERN

Industrie și design

În cadrul acțiunilor menite să stimuleze îmbunătățirea calității produselor în vederea promovării exportului industriei naționale, guvernul britanic sprijină ideea valorificării superioare a aportului ce-l pot da designerii. (Mulți dintre absolvenții învățămîntului de specialitate nu-și găsesc de lucru: pentru că firmele industriale nu știu cum să-i folosească — susțin [illegible] de design; pentru

că acești absolvenți nu-s îndeajuns inițiați în problemele producției, nu cunosc realitățile comerciale și financiare, nu-s obișnuiți să lucreze după specificații stricte — explică întreprinderile.) Printre măsurile luate în acest sens se numără finanțarea unui serviciu de consultanță, pe baza căruia întreprinderile pot apela gratuit, pentru o perioadă limitată, la asistența unor designeri calificați — ca și promovarea unei forme de practică în producție, pe intervale de 6 săptămîni pînă la un an, a studenților ce se pregătesc în specialitatea design industrial.

Brevetele de invenții — informații despre viitor

Prin analiza informațiilor conținute în brevetele de invenții se pot decela tendințele în dezvoltarea tehnologiilor, în scopul orientării și fundamentării planurilor de cercetare-dezvoltare. Institutul Batelle a elaborat peste 60 de indicatori pentru aprecierea, pe baza acestor informații, a nivelului posibilităților tehnologice, a competitivității și perspectivelor de înnoire a tehnologiilor — indicatori ce au fost folosiți pentru prognoze pe termen de 15—20 de ani. Printre ei se numără : „spiritul activ" — care caracterizează numărul brevetelor obținute într-o anumită perioadă, într-un domeniu concret, numărul firmelor noi care au primit brevete, numărul inventatorilor vechi și noi, al celor care în momentul dat nu se află printre cei activi ; „gradul de noutate" — caracterizînd vechimea brevetelor anterioare cu care se compară patentele înregistrate în ultima perioadă în același domeniu ; „influențe" — care determină schema de referință comparativă între firme ; „cîmpul de activitate" — care oglindește extinderea unui anumit domeniu tehnologic. Relațiile ce se stabilesc între datele din brevete servesc la orientarea strategică a C+D, în urma unei analize care cuprinde : stabilirea domeniului vizat, identificarea brevetelor ce se încadrează în acesta, codificarea datelor și introducerea lor în calculator, prelucrarea lor statistică, calculul indicatorilor de apreciere, interpretarea rezultatelor.

Calculatorul în instituțiile administrative

Se apreciază că la jumătatea anului trecut, în Grecia se aflau în funcțiune cca 5 000 de calculatoare și că numărul lor se va dubla pînă la finele lui 1986. O largă varietate de calculatoare mini și personale sînt utilizate în industrie, bănci, magazine universale, birouri de proiectare, spitale, universități ; informatica a pătruns însă doar într-o măsură nesemnificativă în administrația de stat, deși ea ar permite reducerea personalului supradimensionat. Ministerul Cercetării și Tehnologiei, care a primit din partea guvernului sarcina de a rezolva această problemă, a început prin computerizarea propriei activități, introducînd sisteme de calculatoare personale (utilizate ca procesor de cuvinte) și poștă electronică.

Analiza valorii: aplicare permanentă, generalizată

În prezent, în Japonia, 80-90% din produsele noi și 50—85% din cele modernizate sînt concepute prin metoda analizei valorii. Reducerea anuală a cheltuielilor, obținută pe această cale de către unele din marile firme industriale, este (în % față de cifra de afaceri) de : 8 la Nippon Electric, 5,5 la Hitachi, 5 la Fujitsu, 1,9 la Fuji, 1,8 la V. Diesel, 1,5 la Matsushita. Se dă o mare atenție asigurării unor drepturi egale pentru toți membrii grupurilor de lucru A. V., indiferent de postul pe care-l ocupă în întreprindere ; acei membri care, profitînd de poziția lor ierarhică, încercă să-și asume o situație avantajoasă sînt excluși din aceste grupe. La firma Matsushita, fiecare lucrător, inclusiv cei noi angajați și cei din categoriile inferioare de salarizare, are obligația ca lunar să facă cel puțin 3 propuneri de raționalizare ; pentru fiecare propunere aplicată, autorul primește o recompensă al cărei cuantum nu depinde de economia obținută.

Studiul muncii asistat de calculator

Neglijat pentru o vreme de către numeroase firme occidentale, care sub impactul recesiunii au recurs la economii de salarii tocmai într-un domeniu de activitate ce oferă soluții pentru importante sporuri de productivitate, studiul muncii (SM) reapare în actualitate, beneficiind și el de progresul tehnologic în general, de cel al electronicii în special, factor care în ultimii 5 ani a adus în mediul industrial prefaceri mai revoluționare decît cele înregistrate în cele trei decenii precedente. Deși, mai cu seamă în industria prelucrătoare, aria SM încă este considerată ca rezumîndu-se la stadiul metodelor și la măsurarea muncii, în prezent se pune tot mai mult accentul pe aplicațiile informatice și pe dezvoltarea sistemelor, ca laturi calitativ noi ale conținutului său.

Totodată, în timp ce o parte din tehnicile specifice, vechi de cel puțin 30—40 de ani, își păstrează valabilitatea, altele se modernizează, punîndu-se de acord cu situația creată prin extinderea automatizării și robotizării, prin reducerea ponderii muncii, îndeosebi a celei manuale, în costul total al produsului. Astfel, studiul metodelor este orientat spre a servi ca o cheie pentru automatizare sau pentru reproiectarea reperelor ; camera TV și înregistrările video iau treptat locul înregistrărilor pe film (deși rezoluția mult mai mare a imaginilor acestora din urmă permite o mai precisă studiere a detaliilor).

Măsurarea muncii (care și-a îmbogățit sfera prin utilizarea analizei statistice pentru a servi informații utile conducerii) își păstrează, în linii mari, metodologia, ținînd totodată seama de faptul că procesul de derivare a timpilor standard este mai degrabă statistic decît aritmetic și oferă o bază pentru analiza regresivă ; o importantă simplificare a culegerii și prelucrării datelor o asigură folosirea în această activitate a microcalculatoarelor portabile, mai cu seamă cînd prelevările făcute cu ajutorul lor se integrează în sisteme computerizate prevăzute cu bănci de date. Un astfel de procesor specializat, condiționat pentru măsurători pe teren, poate funcționa la temperaturi ale mediului ambiant cuprinse între —30°C și +70°C, în condiții de intemperii, rezistă la șocuri — iar programele specifice, deși destul de sofisticate, pot fi înțelese de către operator după un timp foarte scurt de instruire.

Pregătirea cadrelor de conducere și specialiștilor în domeniul aprovizionării

Cheltuielile de distribuție cresc rapid în țările occidentale dezvoltate, deținînd în prezent o pondere medie de cca 17% în costurile totale ale circulației mărfurilor. Unii specialiști apreciază că în condițiile actuale, raționalizarea aprovizionării tehnico-materiale are un rol nu mai puțin important decît elaborarea și introducerea de noi tehnologii și surse de energie ; de unde, necesitatea unei instruiri speciale a cadrelor pentru această activitate. În Anglia, sub egida Institutului britanic de management, a fost înființat în 1981 un institut de conducere în domeniul resurselor materiale, avînd ca obiectiv principal organizarea și realizarea pregătirii specialiștilor și efectuarea de cercetări în probleme de aprovizionare. Prin rețeaua de filiale a acestuia, sînt atrase în efectuarea studiilor și în instruirea cursanților persoane cu practică bogată, se promovează experiența acumulată. Institutul menține contacte de colaborare cu organizații similare din alte 8 țări. Se are în vedere ca el să fie investit și cu funcția de centru de atestare a tuturor cadrelor de conducere din sistemul de aprovizionare.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

comerț exterior

Contrastalii la navele care staționează în rada portului din lipsă de vagoane. Responsabilitate

Potrivit actelor normative, unitățile de căi ferate suportă plata penalităților în cazul neasigurării vagoanelor necesare transportului mărfurilor la nivelul cantităților prevăzute în programele lunare de transport în ritmurile și perioada stabilită de Comandamentul portuar, pentru mărfurile destinate exportului, iar pentru mărfurile provenite din import, la nivelul programelor zilnice depuse de unitățile de exploatare și expediție portuară și acceptate de aceleași organe, precum și pentru neasigurarea fronturilor de operare a navelor cu vagoane, în conformitate cu programele zilnice de operare.

Corelarea între mijloacele de transport maritime cu cele terestre, ne referim la acelea de cale ferată și cu posibilitățile de operare a acestor mijloace, în porturile maritime, în condițiile prevăzute de menționatul decret, de programele lunare de transport, de programele zilnice de operare, de normele portuare-contratuale și de dispozițiile Comandamentului portuar, presupune o activitate complexă, cu un nivel ridicat de specialitate și profesionalitate.

În acest cadru de activitate, vom încerca să ne referim la unele aspecte legate de răspunderea căii ferate pentru contrastaliile plătite de unitățile de comerț exterior către armatori pentru staționarea în radă a navelor ca o consecință a lipsei de vagoane pentru operarea navelor aflate sub operațiuni la danele operative, pentru neasigurarea vagoanelor la nivelul programelor lunare de transport, a programelor zilnice de operare, a ritmurilor stabilite de comandamentul portuar.

Răspunderea căii ferate pentru neasigurarea vagoanelor în vederea transbordării mărfurilor, nu poate fi privită izolat, ea se împletește cu activitățile și răspunderea unităților de comerț exterior, care asigură corelarea între sosirea navelor în porturi cu afluirea mărfurilor în și din porturi, la termene corelate cu capacitățile de operare a navelor, cu normele portuare, cu mijloacele de transport terestre, ca de asemenea cu activitatea unităților de exploatare și expediție portuară, cu capacitatea acestora de operare a navelor la un moment dat. În acest context, de relații economice și juridice, determinarea răspunderii căii ferate pentru nerespectarea obligațiilor asumate, nu poate fi privită decît în raport cu modul în care și-au respectat obligațiile unitățile care participă la derularea mărfurilor via mare, respectiv acelea de comerț exterior precum și acelea de exploatare și expediție portuară.

1. O primă problemă la care dorim să ne referim, este aceea legată de răspunderea căii ferate pentru staționarea navelor în radă ca o consecință a neoperării din lipsă de vagoane a altor nave aflate la danele operative, deci despre răspunderea în lanț a căii ferate.

O speță soluționată de Arbitrajul de Stat Central București prin hotărîrea nr. 3672/1984 desființată de Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 1185/30.IV 1984, ne-a oferit posibilitatea de a examina răspunderea căii ferate pentru staționarea în radă a unor nave din lipsa vagoanelor pentru operarea acelora aflate în danele operative și care, din această cauză, au depășit perioada de stalii și au blocat în radă alte nave sosite în port în condițiile și termenele prevăzute în contractele de navlosire.

Prin hotărîrea menționată s-a admis acțiunea I.C.E. Danubiana București și a fost obligată Direcția C.F.R. port Constanța la plata unei importante sume cu titlu de daune reprezentînd echivalentul contrastaliilor plătite armatorului navei Tg. Ocna, reținîndu-se răspunderea pîrîtei pentru staționarea navei în radă o perioadă de timp, perioadă în care dana operativă a fost ocupată de nava Livezeni, operată cu întîrziere din lipsa de vagoane, conform programului de vagoane depus de prestatoarea portuară „CHIMPEX" Constanța.

Pîrîta petiționară a criticat hotărîrea, referindu-se la faptul că nu există legătură cauzală între staționarea în radă a navei Tg. Ocna și operarea la dană a navei Livezeni, că nava Tg. Ocna a fost introdusă la dana operativă în timpul de stalii a navei Livezeni, că cele două nave au operat concomitent, că prestatoarea de servicii a calculat timpii de stalii în raport de norme care depășeau pe acelea portuare, că astfel depășirea termenului de descărcare a navei Tg. Ocna s-a datorat altor cauze și nu lipsei de vagoane.

Primul Arbitru de Stat prin Decizia menționată a reținut că nava Tg. Ocna a staționat în radă în perioada 8—10.VII.1981 și a fost introdusă la dana 59 unde se mai afla sub operare nava Livezeni începînd cu data de 4.VII. 1981, că ambele nave au fost operate concomitent între 10—15VII.1981, că nava Livezeni se găsea în termen de stalii la data introducerii la dana operativă a navei Tg. Ocna, astfel că neexistînd o legătură cauzală între operarea navei Livezeni la dana 59 și staționarea în radă a navei Tg. Ocna, a infirmat soluția organului arbitral prin care s-a reținut răspunderea Direcției C.F.R. port Constanța pentru contrastaliile din radă a navei Tg. Ocna.

Decizia P.A.S. a făcut o justă apreciere a stării de fapt în privința raportului cauzal operare nava Livezeni — staționarea în radă a navei Tg. Ocna, reținînd că nu poate fi antrenată răspunderea căii ferate în lipsa existenței raportului cauzal bazat pe culpa acesteia pentru neasigurarea vagoanelor necesare operării navei Livezeni.

— Ca primă problemă judicios reținută de Primul Arbitru de Stat a fost aceea că la data sosirii în radă a navei Tg. Ocna, care urma să fie operată la dana 59, respectiv la 8.VII.1981, exista introdusă la aceeași dană o altă navă — Livezeni —, care se găsea în termenul de stalii pe întreaga perioadă în care nava Tg. Ocna a staționat în radă. În această situație, termenul de stalii a navei sub operare — Livezeni —, nefiind depășit, nu se putea explica menținerea în radă a navei Tg. Ocna pe motivația neoperării în termen din lipsă de vagoane a navei din dana operativă, faptul menținerii în radă a navei Tg. Ocna explicîndu-se prin alte cauze proprii reclamantei, care dirijează sosirea navelor corelată cu capacitățile concomitente de operare în portul Constanța.

— Nava Tg. Ocna a fost introdusă la dana operativă înainte de expirarea termenului de stalii a navei Livezeni aflată la aceeași dană 59, ambele nave fiind operate concomitent în perioada 10—15.VII.1981. Din această împrejurare, așa cum justificat a reținut Primul Arbitru de Stat, rezultă că la dana 59 există capacitate de operare simultană a două nave, situație în care s-a menținut nejustificat nava Tg. Ocna în radă, întreprinderii de exploatare și expediție portuară revenindu-i potrivit art. 12 din Decretul 309/1978 obligația introducerii navei la dana operativă, în care scop, trebuia să întocmească program pentru aprobare la Comandamentul portuar. Existînd capacitatea de operare simultană a două nave la dana 59, nu se mai putea invoca staționarea în radă a unei nave pe motivul că la cea'altă navă nu se opera din lipsă de vagoane și astfel, în lipsa raportului cauzal între operarea

navei Livezeni și staționarea în radă a navei Tg. Ocna, introducerea la dana a ultimei nefiind condiționată de modul de operare a primei, fiecare operînd simultan, pe baza programelor de operare distincte aprobate de Comandamentul portuar, nu poate fi antrenată răspunderea în lanț a căii ferate.

Per a contrario, atunci cînd o navă staționează în radă din cauză că dana operativă este ocupată cu o altă navă, care nu a fost operată în termenul de stalii din lipsă de vagoane, calea ferată urmează să suporte, cu titlul de daune, partea de contrastalii plătite de întreprinderea de comerț exterior către armator, produse din această cauză. Este situația unei răspunderi în lanț, calea ferată răspunzînd direct pentru contrastaliile la nava sub operare și cu daune pentru blocarea din aceeași cauză a danei și staționarea în radă a navei programată pentru operare.

Așa cum ne-am referit mai sus, staționarea navelor în radă se poate datora culpei unităților de comerț exterior, cînd acestea nu au corelat sosirea navelor cu posibilitățile de operare concomitentă a navelor, culpei unităților de exploatare și expediții portuare, cînd navele sînt menținute în radă deși există posibilitatea de operare concomitentă la danele operative, sau nu sînt respectate normele portuare de operare și în sfîrșit, din culpa căii ferate, atunci cînd întîrzierea în radă se datorează neoperării navelor din danele operative din lipsă de vagoane. Am examinat numai aspectele legate de culpa căii ferate, subliniind necesitatea demonstrării raportului de cauzalitate între neasigurarea vagoanelor la danele operative și staționarea în radă a altor nave pentru care se plătesc contrastalii.

2. În speța la care ne-am referit, s-a mai pus în discuție norma portuară față de care poate fi antrenată răspunderea căii ferate pentru nepunerea la dispoziție a vagoanelor necesare transbordării mărfurilor.

Direcția C.F.R. port Constanța, s-a referit la obligația sa de a pune la dispoziție prestatoarei portuare numărul de vagoane raportat la norma portuară prevăzută de Ordinul M.T.Tc. nr. 815/1972, în timp ce Întreprinderea de exploatare și prestații portuară a pretins un program de vagoane la o normă superioară de operare, pe care a aprobat-o Comandamentul portuar. Cum nu s-a produs o asemenea dovadă de program vagoane înaintat Direcției C.F.R. port Constanța și aprobat de Comandamentul portuar, Primul Arbitru de Stat a reținut obligația căii ferate de a asigura vagoanele la nivelul normei portuare, în raport de care, a fost examinată răspunderea acesteia.

Considerăm necesar să precizăm că potrivit art. 11 din Decretul 309/1978, unitățile de căi ferate suportă plata penalităților în cazul neasigurării vagoanelor necesare la nivelul cantităților prevăzute în programele lunare de transport, în ritmurile și perioada stabilită de Comandamentul portuar, pentru mărfurile destinate exportului, iar pentru acelea provenite din import, la nivelul programelor zilnice depuse de unitățile de exploatare și expediție portuară, acceptate de același Comandament.

Subliniem diferența de procedură în cele două situații, pentru mărfurile destinate exportului, cînd răspunderea căii ferate este raportată la programele lunare de transport și la ritmurile și perioada stabilită de comandamentul portuar, față de mărfurile provenite din import, cînd răspunderea se stabilește în raport de nivelul programelor zilnice depuse de unitățile de exploatare și expediție portuară, acceptate de Comandament.

Referindu-ne numai la mărfurile sosite din import, în discuție în speța amintită, ținem să subliniem că răspunderea căii ferate nu se raportează la normele navei sau la cele portuare, ci la programele zilnice întocmite de unitățile de exploatare și expediție portuară, acceptate de Comandamentul portuar. Este adevărat că programele zilnice menționate, se întocmesc pe baza normelor navei atunci cînd prin contractul de navlosire se stabilesc asemenea norme, sau față de normele portuare cînd prin contractele de navlosire nu s-au stabilit norme contractuale de operare. Simpla întocmire a programelor zilnice, fără aprobarea Comandamentului portuar, nu conferă acestora forță probantă, astfel că justificat Primul Arbitru de Stat nu a reținut răspunderea căii ferate în raport de norma din programul zilnic neaprobat de Comandamentul portuar.

Cum în multe situații există o neconcordanță între normele navelor și cele portuare, în funcție de dotarea acestora, prezintă o deosebită importanță corelarea acestor norme prin programele zilnice de operare aprobate de Comandamentul portuar, programe care trebuie să reflecte posibilitățile concrete de operare a navelor și care vizează în ultimă instanță afluirea cît mai judicioasă a mărfurilor prin porturile maritime și evitarea contrastaliilor.

3. O altă problemă pe care dorim să o examinăm în legătură cu răspunderea căii ferate pentru neasigurarea vagoanelor necesare operării navelor, este aceea dacă unitățile de căi ferate pot invoca în exonerarea de răspundere, prevederile art. 7 din Decretul 309/1978 și anume acoperirea penalităților de depășire a termenului de staționare a navelor, din primele plătite de către armatori pentru operarea navelor în porturile maritime într-un termen mai scurt decît cel prevăzut în normele portuare, încasate de întreprinderile de exploatare și expediție portuară.

Potrivit art. 7 din D. 309/1978, primele plătite de armatori pentru operarea navelor maritime într-un termen mai scurt decît cel prevăzut de normele portuare, se încasează de unitățile de exploatare și expediție portuară care au efectuat operațiunile de încărcare-descărcare a navei respective. Această primă de operare poate fi folosită pentru acordarea de premii personalului muncitor care a contribuit direct la încasarea primelor, precum și pentru plata penalităților de depășire a termenului de staționare a altor nave. Rezultă fără posibilitate de interpretare, că atît beneficiul primelor, cît și folosirea lor, privește pe întreprinderile de exploatare și expediție portuară și nu pe alte unități participante la afluirea sau operarea mărfurilor în porturile maritime.

Primul Arbitru de Stat prin Decizia 1185/30.IV.1984, nu a reținut apărarea piritei Direcția C.F.R. port Constanța formulată în sensul compensării penalităților cu primele încasate de la armatori. Practica arbitrală este constantă în stabilirea că nu se pot invoca primele încasate de întreprinderile de exploatare și expediție portuară în exonerarea de răspundere pentru nerealizarea de către unitățile căii ferate a programelor de asigurarea vagoanelor aprobate de Comandamentul portuar, unitățile căii ferate datorînd penalitățile legale indiferent de primele încasate de unitățile de exploatare și expediție portuară. În acest sens și Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 3211 din 20.XI.1984.

De altfel, la rîndul lor, unitățile căii ferate sancționează pe beneficiarii care nu-și respectă obligațiile izvorîte din contractul de transport, beneficiari care nu pot invoca realizarea pe ansamblu a planului de către unitățile de transport sau balanța pozitivă a penalităților respectivelor unități.

Aplicarea art. 7 din D. 309/1978 este de strictă interpretare și astfel nu poate fi extinsă la alte situații care vizează compensarea penalităților interzisă de lege.

Ne-am referit la unele din aspectele legate de plata contrastaliilor și a daunelor rezultate din acestea, pentru staționarea navelor în rada porturilor martime, din lipsa de vagoane, pentru a sublinia importanța colaborării participanților în operarea navelor și respectarea întocmai a termenelor de punere la dispoziție a vagoanelor pentru transbordarea operativă a mărfurilor, astfel evitîndu-se staționarea nejustificată a navelor în rada portului și plata unor contrastalii, care grevează cheltuielile de manipulare a mărfurilor și afectează aportul valutar rezultat din circulația internațională a mărfurilor.

Iulian LASCU

FABRICA DE UTILAJE, PIESE DE SCHIMB BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5 Sector 5
— codul 762127 — B.E.

— Rulmenți seria 1222 buc. 80
— idem 6217 buc. 30
— idem 22214 buc. 20
— idem 22318 buc. 30
— idem 2209 buc. 30
— idem 2320 K buc. 6
— idem 2322 K.F. buc. 4
— idem 1513-2213 buc 20
— idem 2216 buc. 80
— idem 1322 buc. 7
— idem 1314 buc. 20
— idem 1306 K buc. 180
— idem 1315 buc. 156
— idem 1316 buc. 200
— idem 22317 K buc. 37
— idem 22219 K buc. 25
— idem 22328 K buc. 5
— idem 22222 K buc. 55
— idem 22224 buc. 10
— idem 30310 buc. 124
— idem 30311 buc. 27
— idem 30215 buc. 59
— idem 32309 buc. 90
— idem 32314 buc. 80
— idem 1307 K buc. 250
— idem 2216 K buc. 154
— idem MJ 211 E buc .100
— idem 18115 buc. 10
— idem NA 4911 buc. 50
— Curele trapezoidale 17×11×2540 buc. 116
— idem 8×13×2500 buc. 95
— idem 10×6×1000 buc. 100
— idem 8×13×2650 buc. 60
— idem 8×10×900 buc. 70
— idem 17×11×1000 buc. 40
— idem 17×11×3550 buc. 75
— Motor electric EE 1,5×750 buc. 1
— idem AE 2×750 buc. 1
— idem 0,3×1500 buc. 1
— idem 0,75×3000 buc. 2
— idem AE 1,5×1500 buc. 22
— idem 0,55×1500 buc. 8
— idem 1,5×750 buc. 6
— Buton ciupercă reținere buc. 80
— Buton ciupercă buc. 115
— Bandă rigolă 350x5 ml. 82
— Bucși rulmenți H. 317 buc. 300
— idem H-322 buc. 70
— idem H-306 buc. 260
— Motor electric 0,37×1000 buc. 4
— idem 2,4×750/1500 buc. 1
— idem 11×3000 buc. 1
— Motoreductor LA 71 — 0,4×1000 buc. 13
— Reductor RSO 3 — 1/25 buc. 1
— idem RSV 1—1/50 buc. 50
— idem 2 CH 285/28 buc. 7
— Curea textilă 200 mm ml. 700
— Robinet trecere 3/4" buc. 200
— Holțșurub 5×40 buc. 75 000
— Cot zincat 90 grade 2 1/2" buc. 175
— Colector pt. gaze GRS 350 buc. 2
— Electrozi fontă ∅ 4 kg. 250
— Ventil electromagnetic VE 25—220 CA buc. 44
— Lanț industrial ∅ 14 mm kg. 700
— Microîntrerupător cod 5905 buc. 400
— Pietre polizor 500×63×203 buc. 70
— Ventil electromagnetic tip VLN 1 buc. 18
— Ventil electromagnetic tip VLN 25301 buc. 77
— Termocuple 1723311010 buc. 32
— idem 15311010 buc. 45
— idem 171531010 buc. 46
— Tablou semnalizare FTA 1872 buc. 3
— Soclu LFA 100 A buc. 300
— Soclu 63 A buc. 2200
— Releu curent 10 A buc. 22
— Automat de ardere buc. 1
— Ventilator V. 425—Q 2500—3x1500 buc. 8
— Ventilator V. 454—Q 3550—13×3000 buc. 1
— idem V. 474—Q 2000—3×3000 buc. 8
— idem V. 434—2,2×1500 buc. 5
— idem VA 5—400/6—1,5×3000 buc. 4

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE ELECTROTEHNICE — BISTRIȚA

— USOL 100/Ir 10 buc. 1
— idem 13,2 buc. 1
— idem 4 buc. 1
— idem 20 buc. 9
— USOL 100/Ir 5 TH buc. 1
— idem 5 nor. buc. 3
— idem 20 buc. 2
— idem 4 buc. 24
— idem 16 buc. 2
— idem 10 buc. 7
— idem 2,5 buc. 1
— idem 12,5 buc. 1
— idem 8 buc. 5
— idem 32 buc. 7
— idem 12,5 buc. 1
— idem 16 buc. 6
— idem 4 buc. 1
— idem 20 buc. 1
— idem 25 buc. 2
— idem 20 220 V buc. 1
— idem 32 buc. 3
— idem 25 buc. 2
— idem 13,2 buc. 1
— idem 12,5 buc. 1
— idem 80 buc. 2
— idem 20 buc. 4
— idem 63 buc. 1
— idem 100 buc. 5
— idem 100 buc. 2
— USOL 100/80 buc. 3
— idem 100/4 buc. 3
— idem 100/10 A buc. 6
— idem 100/25 buc. 40
— idem 100/80 buc. 7
— idem 100/50 buc. 8
— idem 100/100 buc. 2
— idem 100/10 buc. 2
— USOL 100/10 buc. 6
— idem 100/10 buc. 3
— idem 100/100 buc. 9
— USOL 250/125 buc. 6
— idem 250/200 buc. 2
— idem 250/250 buc. 2
— idem 250/160 buc. 6
— idem 250/100 buc. 3
— idem 250/100 buc. 6
— idem 250/250 A buc. 7
— idem 250/100 buc. 2
— idem 250/200 buc. 4
— idem 250/250 buc. 2
— idem 250/160 buc. 4
— idem 250/160 buc. 7
— idem 250/100 buc. 6
— idem 250/125 buc. 1
— idem 250/160 buc. 1
— idem 250/160 buc. 2
— idem 250/200 buc. 1
— idem 250/125 buc. 1
— idem 250/100 buc. 2
— idem 250/125 buc. 2
— idem 250/250 buc. 4
— idem 250/250 buc. 7
— idem 250/125 buc. 1
— idem 250/250 buc. 2
— idem 250/250 buc. 4
— idem 250/160 buc. 2
— USOL 500/250 buc. 12
— idem 500/160 buc. 5
— idem 500/200 buc. 7
— idem 500/160 buc. 3
— idem 500/320 buc. 5
— idem 500/100 buc. 8
— idem 500/125 buc. 9
— idem 500/160 buc. 11
— idem 500/200 buc. 2
— idem 500/250 buc. 3
— idem 500/250 buc. 3
— idem 500/200 buc. 1
— USOL 500/320 buc. 18
— idem 500/250 buc. 7
— idem 500/100 buc. 2
— USOL 630/320 buc. 1
— idem 630/630 buc. 2
— idem 630/320 buc. 9

— idem 630/320 buc. 7
— idem 630/160 buc. 14
— idem 630/400 buc. 1
— idem 630/125 buc. 3
— idem 630/200 buc. 1
— idem 630/400 buc. 1
— idem 630/100 buc. 1
— idem 630/ buc. 2
— idem 630/820 buc. 1
— idem 630/250 buc. 1
— idem 630/320 buc. 1
— idem 630/320 buc. 1
— USOL 800/500 buc. 3
— idem 800/700 buc. 4
— idem 800/58 buc. 1
— idem 800/500 buc. 1
— idem 800/700 buc. 1
— idem 800/580 buc. 3
— idem 800/580 buc. 4
— OROMAX 1000 buc. 4
— idem buc. 8
— idem 1000 buc. 8
— idem 4600 buc. 1
— Microintrerupător buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Limitatori buc. 10
— idem buc. 1
— Microintrerupător buc. 1
— idem buc. 2
— Într. automat 16 Ir. 6 buc.
— idem 16 Ir 3,3 buc. 10
— idem 16 Ir 8 buc. 2
— idem 16 Ir 245 buc. 25
— Într. automat 16 Ir 6 buc. 2
— idem 16 Ir 16 buc.
— idem 16 Ir 1,8 buc. 24
— idem 16 Ir 1,1 1,8 buc. 111
— idem 16 Ir 2,4 buc. 1
— idem 16 Ir 11 buc. 1
— idem 16 Ir 6 buc. 3
— idem 25 Ir 20 buc. 10
— idem 25 Ir 5 buc. 16
— idem 25 Ir 6 buc. 3
— Într. AMRO 63 A Ir 63 buc. 19
— Într. ultrarapid 220 buc. 1
— Cont. monopolar U2A buc. 208
— idem U1A buc. 18
— idem 48 V U1A buc. 7
— idem 0,5 buc. 1
— idem L-6 buc. 5
— Într. monopol. 25 Ir 5 buc. 8
— Într. paco 10 A buc. 12
— Într. dublu 018 buc. 4
— Contact. bip. L1A buc. 1
— idem L5A buc. 12
— idem L-10 buc. 2
— idem L-15 buc. 1
— idem L-95 buc. 2
— Într. bipol. 0,5 A buc. 62
— idem 221382 buc. 100
— Comutator 082 buc. 20
— Priză CFS-1 TR buc. 10
— idem P-101 Exp. buc. 28
— idem P-101 buc. 59
— Prize și fișe 0960 buc. 25
— Cuple și fișe 32 A buc. 11
— idem 13 contacte buc. 2
— Priză și fișă 708 buc. 2
— TSA W-400 Ia 200 buc. 17
— TSAW 400 IN 250 nir. buc. 1
— Releu R-13 110 Vcc buc. 6
— Releu R-13 220 Vca buc. 2
— idem R-14 buc. 24
— idem RI 5 buc. 5
— Releu RI 7 24 cc TH buc. 8
— RI 7 24 Vcc buc. 11
— RI 7 24 ca buc. 2
— RI 11 A 24 ca buc. 1
— RI 12 buc. 2
— RI 17 A4 buc. 128
— RI 17 B4 TH buc. 17
— RI 17 A4 TH buc. 59
— RELEU RTT2 71656 buc. 3
— RTT3 BBD buc. 2
— RTT3 ADD TH buc. 4
— RTT4 71656 buc. 14
— RSEB1 0,5 A buc. 47
— RSEB 0,025 exp. buc. 4
— RSEB 2,5 A buc. 1
— RSEB 0,025 TH buc. 4
— RSEB1 0,015 TH buc. 7
— RSEB1 0,05 exp. buc. 6
— RSEB 0,5 A TH buc. 3
— RIBI 48 Vcc TH buc. 7
— RIBL 24 cc buc. 1
— RIB 110 Vca TH3 buc. 3
— RIB 1 B 4 Vca buc. 6
— RT 3 — 60 V buc. 10
— RT 4 120V TH buc. 1
— RT 4 180 V nor. buc. 24
— RNT buc. 3
— Releu direcțional RDL buc. 1
— RESI 0,1/2V buc. 5
— Ind. FCB 0221700101 buc. 8
— FRB 4093705101 buc. 1
— FRB 2012705101 buc. 1
— FDB 4079911110 buc. 1
— FDB 04722/3310 buc. 2
— TTB 01 buc. 1
— FTB 0,4 buc. 1
— Ind. FDB 0472211110 buc. 1
— Filtru FR 100 buc. 3
— Racord FLA 100 buc. 4
— Idem 200 buc. 3
— Idem 020 buc. 2
— Ind. de poziție 11 10 buc. 18
— Aparat ind. 11-10-2 buc. 1
— Redresor 25×25 buc. 1
— Idem AMG 70719 buc. 30
— Idem RSA 79915 buc. 1
— Coloană redresoare buc. 2
— Redresor USOL 500 buc. 2
— Idem 800 buc. 1
— Tub IBH buc. 92
— Stabilizator de tensiune buc. 3
— Capac RC 2 buc. 8
— Capac RTFA 7 buc. 35
— NPT Np 62981 buc. 93
— Tiristor T 200 H buc. 20
— Idem T 3 N2 buc. 2
— Ny diodă 25 N 14 buc. 1
— Idem D 50 N 6 buc. 2
— Idem 6 Si 5P buc. 150
— PL 5 V 32 buc. 30
— 1 N 3026 B buc. 60
— RA 120 R buc. 72
— RA 220 buc. 1
— EER 136 buc. 1
— Condensator 2,2 u F 63 V buc. 1
— Rez. RBGF 120 ohmi buc. 20
— Idem 360 ohmi buc. 25
— Idem 820 ohmi buc. 2
— Idem 100 ohmi buc. 32
— Idem BGF 6100 27 ohmi buc. 8
— Idem 150 ohmi buc. 5
— Rez. RBGR 2,5 K buc. 4
— Idem 120 ohmi buc. 44
— Idem RBR 620 ohmi buc. 60
— Idem 270 ohmi buc. 108
— Idem 330 ohmi buc. 162
— Idem 160 ohmi buc. 100
— Idem 6010 10 ohmi buc. 89
— Rez BGR 1,5 K ohmi buc. 15
— Idem 1,5 ohmi buc. 205
— Idem RBP 800 ohmi buc. 14
— Idem LDE 04 buc. 1
— Rez. LDE 15 a 6 ohmi buc. 3
— Idem RL 2 — V 8 buc. 1
— Rez. Fran 125 W buc. 2
— Idem 250 ohmi buc. 158
— Idem 100 D buc. 3
— Idem 22 W buc. 200
— Idem 15 ohmi buc. 100
— Idem NOP1 buc. 3
— Tranf. CITI 300/1 buc. 7
— Idem curent 750/1 buc. 4
— Idem CITRI 2000/5 buc. 48
— Idem 2500/5 buc. 30
— Idem 3000/5 buc. 20
— Idem CIRT 2000/5 buc. 7
— Idem 3000/5 buc. 9
— Idem CIBO 5/5 buc. 12
— Idem 15/1 buc. 5
— Idem 25/5 buc. 46
— Idem 30/1 buc. 15
— Tranf. curent 30/1 buc. 3
— Idem CIBO 40/1 buc. 45
— Idem 50/1 buc. 34
— Idem 60/5 buc. 49
— Idem 100/1 buc. 16
— Idem 125/1 buc. 33
— Idem CITO 150/1 buc. 12
— Idem 200/1 buc. 10
— Idem CIRS 10/5 TH3 buc. 3
— Idem 15/5 TH3 buc. 1

— Idem 2X100 buc. 4
— Idem 125/5 TH buc. 13
— Idem CITRO 750/5 buc. 47
— Idem 10/400 A buc. 6
— Idem TIRE 0,66 KV 380/100 buc. 1
— Transf. TMA 250 380/10 buc. 1
— Idem 400 220/30 buc. 1
— Idem 220/110 buc. 1
— Idem 400 380/30 buc. 2
— Idem 380/50 buc. 2
— Idem 400 380/24 TH buc. 1
— Idem 630 220/36 buc. 3
— Tranf. TMA 1000 380/100 110/125 buc. 1
— Idem TMAC 1600 380/110 buc. 1
— Bobina BF 220/20 buc. 4
— Autotransformator BF 517 buc. 5
— Amplificator AMO 63 3 A 256 buc. 1
— Transf. de egalizare TEPD 5,24 buc. 1
— Tranf. 2,5 KVA trif. 380/24 buc. 1
— Tranf. TEPD 4,13-5,11 buc. 2
— Truse TRF 100 8888/53 buc. 2
— Comutator 9785 32010302 buc. 7
— Idem 9785 32020309 buc. 1
— Idem 33020202 buc. 1
— Idem 32020227 buc. 1
— Idem 9785 32010309 buc. 1
— Idem 33020202 buc. 1
— Idem 32020227 buc. 1
— Idem 320303356 buc. 5
— Idem buc. 237
— C16 040502 buc. 1
— Idem 9785 32043201 buc. 3
— Idem 22040449 buc. 14
— Idem 33040412 buc. 1
— Idem 32040209 buc. 1
— Idem 32050204 buc. 3
— Idem 22050401 buc. 2
— Idem 34050201 buc. 1
— Idem 32050408 buc. 1
— Idem 32060411 buc. 3
— Idem 22070511 buc. 1
— Idem 32070201 buc. 1
— Idem 22070509 buc. 2
— 32070411 buc. 1
— Idem 32070305 buc. 1
— 33080206 buc. 11
— Idem 34080207 buc. 32
— Idem 35080205 buc. 2
— Idem 32080207 buc. 1
— Idem 32080345 buc. 3
— Idem 32080201 buc. 29
— Idem 32080302 buc. 3
— Idem 32080205 buc. 91
— Idem 32090611 buc. 1
— Idem 9785 buc. 5
— Idem 34110207 buc. 41
— Comutator 9785 32110304 buc. 13
— Idem 33110207 buc. 80
— Idem 32120303 buc. 2
— Idem 32120303 buc. 1
— Idem 3513030 buc. 42
— Idem 35120504 buc. 7
— Idem 9876 buc. 32010202 buc. 20
— Idem 34020323 buc. 1
— Idem 9787 32030201 buc. 1
— Idem 32040301 buc. 5
— Idem 9788 buc. 35020201 buc. 57
— Idem 9889 32040218 buc. 3
— Idem 9811 32010201 buc. 1
— Idem 9788 32040205 buc. 28
— Idem 9811 32020205 buc. 27
— 9811 33030320 buc. 2
— Idem 32050201 buc. 4
— Idem 32050301 buc. 1
— Idem 9814 42020305 buc. 11
— Idem 32030201 buc. 5
— Idem 9821 32020205 buc. 17
— Idem 32020206 buc. 2
— Idem 32040201 buc. 2
— Idem 9831 34020201 buc. 40
— Idem 32020201 buc. 4
— Idem 32020301 buc. 96
— Idem 9841 32020307 buc. 3
— Idem 34020203 buc. 1
— Idem 32040506 buc. 4
— Idem 32060304 buc. 2
— Idem 32060601 buc. 2
— Idem 32060306 buc. 1
— Idem 33060502 buc. 2
— 32080805 buc. 4
— Idem 32100304 buc. 4
— Idem 32100301 buc. 2
— Idem 9843 31020201 buc. 26
— Idem 9861 32013201 buc. 41
— Idem 32023220 buc. 20
— Idem 35023213 buc. 2
— Idem 32022101 buc. 5
— Comutator 9861 34023219 buc. 3
— Idem 32023207 buc. 20
— Idem 32023219 buc. 10
— Idem 32023223 buc. 4
— Idem 32023213 buc. 6
— Idem 32033222 buc. 40
— Idem 32033223 buc. 26
— Idem 35044221 buc. 9
— Idem 32033220 buc. 10
— Idem 32033226 buc. 3
— Idem 32033221 buc. 5
— Idem 32033255 buc. 1
— Idem 32033209 buc. 5
— Idem 32033224 buc. 1
— Idem 32043207 buc. 2
— Idem 32043207 buc. 2
— Idem 9862 32023219 buc. 9
— Idem 9871 32023120 buc. 6
— Idem 32023120 buc. 32
— Idem 9881 32022102 buc. 5
— Idem 32032101 buc. 11
— Idem 32032106 buc. 2
— 32052104 buc. 1
— Idm 32042101 buc. 3
— 32072105 buc. 2
— Idem 1197 CV7 buc. 5
— Idem 9893 CA4 buc. 10
— Idem 9893 CA5 buc. 1
— Idem 2205052 buc. 31
— Idem CSA 12 buc. 3
— Idem CSA 4 buc. 2
— Idem CSA 6 buc. 1
— Idem 220/52 buc. 8
— Amp. M 11 200/5 buc. 1
— Idem M 11 400 A buc. 4
— Idem 11 15/5 mA buc. 1
— Idem M 52 250 A buc. 26
— Idem M 53 1500/1500 exp. buc. 3
— Idem M 53 1000/1000 buc. 4
— Idem M 53 1500/1500 buc. 4
— Amp. M53 1000 A buc. 5
— Idem M53 600 A buc. 14
— Idem M53 400/400 buc. 4
— Idem M53 250/250 buc. 1
— Idem M53 60 A buc. 5
— Idem M53 40 A buc. 6
— Idem m53 25/25 Ma buc. 5
— Idem M53 15 A buc. 3
— Idem M 541 40-40 A buc. 4
— Idem IEQ 72 15 A buc. 1
— Idem IEQ 72 2,5 A buc. 1
— Idem IEQ 72 1,5 A buc. 1
— Idem IEQ 96 16/5 buc. 3
— Idem IEQ 96 20/5 buc. 4
— Idem IEQ 96 60/5 buc. 2
— Idem IEQ 96 600/5 buc. 1
— Idem IEQ 96 1000/5 buc. 4
— Idem IEQ 144 6000/5 buc. 17
— Idem IEQ 144 4000/5 buc. 2
— Idem IEQ 144 2500/5 buc. 5
— Idem IEQ 144 1500/5 buc. 1
— Idem IEQ 144 500/5 buc. 2
— Idem IEQ 144 300/5 buc. 2
— Idem IEQ 144 250/5 buc. 1
— Idem IEQ 144 50/5 buc. 1
— Idem IEQ 144 75/5 buc. 1
— Idem IEQ 144 300/5 buc. 3
— Idem IEQ 144 600/100 buc. 9
— Idem IEQ 144 1000/1000 buc. 2
— Idem IEQ 144 2000/5 buc. 3
— Idem IEQ 144 3000/5 buc. 12
— Idem IEQ 144 6000/5 buc. 6
— Idem IEQ 144 4000/5 buc. 12
— Idem E 53 400/5 nor. buc. 1
— Idem E 53 750/5A buc. 18
— Idem E 53 40 A buc. 1
— Idem E 54 15 A buc. 4
— Idem E 54 660/100 buc. 2
— Idem E 54 3500/100 buc. 4
— Idem E 54 300/5 buc. 2
— Idem E 54 200/5 buc. 4
— Amp. E 54 200/5 buc. 3
— Idem E 54 125/5 buc. 4
— Idem E 54 125/5 buc. 12
— Idem E 54 125/5 Exp. buc. 6
— Idem E 54 100/5 buc. 4

— Idem E 54 100/5 buc. 4
— Idem E 54 25A buc. 2
— Idem E 54 20/5 buc. 7
— Idem E 54 2,5 A buc. 1
— Idem E 54 0,6 A buc. 6
— Idem E 541 6000/5A buc. 1
— Idem E 541 2500/5 nav. buc. 6
— Idem E 541 1500/5 buc. 34
— Idem E 541 500/1 buc. 21
— Idem E 541 400/5 buc. 1
— Idem E 541 200/5 buc. 4
— Idem E 541 200/1 buc. 9
— Idem IEQ 96 40 V exp. 3
— Idem IEQ 96 2000/100 buc. 1
— Idem IEQ 144 15V buc. 1
— Voltmetru 20000/100V buc. 2
— MTT 120 3000/100V buc. 1
— Rezistență 1000V buc. 4
— Accesorii pt. SN buc. 69
— SN 111 semnalizator nivel buc. 16
— Bloc BRMC buc. 1
— Umidometru U21 buc. 2
— Reacție electronică RUC-4 buc. 1
— Tele indicator de nivel buc. 1
— Borier siguranță BSTR buc. 6
— CA 6S 15 sec. 7,5 buc. 1
— Convertor E-LA 104A buc. 2
— Nipluri NPT buc. 105
— Aparate de măsură ICCH buc. 1
— Bloc BACJ buc. 11
— Convertor F 506000001 buc. 5
— Convertor F 806
— Bloc extr. răd. F 906 buc. 5
— Ohmetru IC-1 buc. 2
— M 11 10mA 2TPT 380/220 500/5A buc. 3
— M11 10mA 2TPT 380/220 V buc. 1
— Traductor EFL 271 E NT370 B2 D-50mA-20 buc. 1
— Traduct. FE 3 DM HBSAM (0-30) Kpa 2JB2 buc. 1
— Traduct. FE 3 DH HBSAM (0-5,885) Kpa 1JB2 buc. 2
— Regulatori ELC 1320-2-1203-1 buc. 2
— ELR 362 A (3) buc. 1
— Convertor ELX 122 buc. 2
— ELX 121 buc. 2
— Elem. rad. EIX buc. 3
— Amp. 125/5 E 541 buc. 32
— Idem 150/1 exp. — E 541 buc. 7
— E 541 150/5 exp. buc. 12
— Idem E 541 150/5 nav. buc. 29
— Idem E 541 200/1 buc. 1
— Aparate de măsură D4 buc. 16
— Ampermetru D 61 5-10 A buc. 9
— MW 6000/100 50/5 buc. 6
— MW 6000/100 100/5 buc. 8
— MW 6000/100 750/5 buc. 8
— MW 6000/1000 100/5 buc. 9
— Ampermetru Cu buc. 3
— Volt. E 53 600 V buc. 4
— Idem E 53 600 V buc. 2
— Idem E 53 400V nav. buc. 2
— Idem E 54 6000/100 V buc. 4
— Idem E 54 600 V buc. 8
— Amp. E 541 600/1000 buc. 1
— Idem E 541 380/100 buc. 4
— Volt M 11 100 V buc. 3
— Idem M 52 6 V buc. 6
— Idem M 52 40 V buc. 10
— Idem M 52 400/400 buc. 1
— Idem M 52 600/600 buc. 3
— Idem M 52 1000 V buc. 4
— Idem M 52 100/100 buc. 5
— Idem M 53 40 V buc. 9
— Idem M 53 60 V buc. 8
— Idem M 53 150 V buc. 9
— Idem M 53 6000/100 V buc. 2
— Idem M 541 60 V TH3 buc. 3
— Amp. E 541 150/1 buc. 4
— Idem E 541 125/5 nav. buc. 1
— Amp. E 541 100/5 TH buc. 2
— Idem E 541 100/1 exp. buc. 18
— Idem E 541 50/5 TH buc. 6
— Idem E 541 25/5 buc. 1
— Idem E 541 200/5 exp. buc. 15
— Idem E 541 200/5 nav. buc. 2
— Idem E 541 250/5 exp. buc. 1
— Idem E 541 300/5 buc. 9
— Idem E 541 300/5 nav. buc. 5
— Idem E 541 300/5 buc. 56
— Idem E 541 400/1 buc. 73
— Idem E 541 500/5 buc. 8
— Idem E 541 1000/5 buc. 9
— Idem E 541 1000/5 exp. buc. 10
— Idem E 541 1250/5 buc. 3
— Idem E 541 1500/1 buc. 8
— Idem E 541 1500/5 exp. buc. 22
— Idem E 541 1500/5 buc. 5
— Idem E 541 2000/5 buc. 18
— Idem E 541 100/1 buc. 110
— Idem E 541 25/5 buc. 2
— Idem E 541 30/1 buc. 63
— Idem E 541 40/1 buc. 47
— Idem E 541 40/5 exp. buc. 7
— Idem E 541 50/1 buc. 95
— Idem E 541 50/5 buc. 9
— Idem E 541 60/5 buc. 4
— Idem E 541 60/5 buc. 4
— Idem E 541 125/1 buc. 47
— Reg. EI—ELX-EE buc. 4
— Idem ELX. 222 buc. 3
— Idem ELX 126 buc. 3
— Idem ELX 202-2-1633 Ir-4 0160035 K1=K2 buc. 1
— EJ 36 A(6) 0-30° buc. 1
— EI 362 A 12-10+20° buc. 1
— E 736 A3D2 0-50°C buc. 1
— 44 LI 45 buc. 1
— 2 RT 96 0-100 4-20 mA buc. 2
— IRT 96 0-500 pt. 100 buc. 10
— LI 96 0-100 2-24V buc. 1
— LI 192 0-150 pt. 100 buc. 2
— AI 192 buc. 3
— Ap. de măsură AJ 192 buc. 26
— AR 192 741-501 50+50°C 302 (501) buc. 1
— AR 192 0-100 302-701 4-20 mA buc. 4
— AR 192 304-701 0-100-4 20mA buc. 5
— AR 192 100-300 4-20 mA 304/701 buc. 1
— AR 192 0-150°C 4-20 mA 304-701 380V buc. 23
— AR 192 0-600°C 4-8 mA 302-701 buc. 3
— AR 192 500-1500 304/701 4-20mA buc. 2
— AR 192 0-6 BAR 301-601 buc. 1
— AR 192 0-530 302 701 220 buc. 6
— AR 192 0-120 301/601 buc. 1
— AR 192 0-3000 302/701 buc. 3
— AR 192 5000-1000 304/701 buc. 2
— AR 192 0-100 303/801 buc. 2
— AR 192 300-300 309/801 buc. 2
— AR 192 0-200 302/701 buc. 8
— AR 192 0-300 301/501 buc. 1
— AR 192 0-300 302/701 buc. 1
— AR 192 0-1400 302-701 buc. 1
— AR 192 0-30 304/701 buc. 1
— AR 192 300/300 304/701 buc. 2
— AR 192 0-150 302-701 buc. 1
— AR 192 500-1000 304-701 buc. 2
— AR 192 0,2-5 301-601 buc. 1
— AR 192 0-700 341-501 buc. 1
— MR 192 20-1000 231/801-220 buc. 23
— MR 192 20-1400°C 302/701 buc. 21
— MR 192 301/601—321/505 20-1600°C buc. 2
— MR 192 20-1200°C 231/801 302/701 buc. 2
— MR 192 20-1400 301/50 buc. 3
— MR 192 20-100°C 231-801 buc. 1
— MR 192 20-250°C 304-701 231-801 buc. 3
— MR 192 20-1000°C 301/501 (321/601) buc. 1
— MR 192 20-1000°C 231-801 buc. 4
— MR 192 20-250°C 302-501 buc. 2
— MR 192 20-1400°C 231-801 buc. 14
— MR 192 20-600 (231-801 buc. 2
— MR 192 0—100°C (329—502) buc. 2
— MR 192 20-1000°C (231-801) buc. 2
— MR 192 20-1400°C (321/505) buc. 26
— MR 192 20-1400°C (231-801) buc. 4
— MR 192 20-100°C (231-801) buc. 2
— MR 192 20-1400°C (321-601) buc. 4
— MR 192 20-1200°C (231-801) buc. 2
— MR 192 20-1000°C (231-801) buc. 1
— MR 192 0-1000°C (329-509) buc. 1
— MR 192 0-100°C buc. 2
— MR 192 20-150°C (329-501) buc. 1
— MR 192 20-250°C (329-501) buc. 1
— MR 192 20-250°C buc. 1
— MR 192 20-500°C (231-801) buc. 13
— MR 192 20-900°C (231-801) buc. 1

— MR 192 20-900 (231-801) buc. 4
— MR 192 0-1000 (321-505) buc. 5
— MR 192 20-1000 (321-505) buc. 1
— MR 192 20-600 (321-505) buc. 8
— MR 192 20-400 (231-801) buc. 1
— MR 192 0-1400 (321-505) buc. 1
— MR 192 20-1400 (231-801) buc. 3
— MR 192 20-1000 (231-801) buc. 1
— MR 192 20-600 (231-801) buc. 8
— MR 192 20-280 buc. 1
— LR 192 0-1500°C 341/501 PT+00RDE 20 ohmi buc. 1
— LR 192 0-100°C 331/551 302/501 Pt. 100 RDL 10 ohmi buc. 1
— LR 192 0-200°C 20 ohmi 341/501 302/701 buc. 2
— LR 192 0-200°C 10 ohmi 331/551 ; 302/701 24Vcc buc. 6
— LR 192 0-150°C Pt-100 RDL 10 ohmi 331/551 302/701 buc. 1
— LR 192 0-100°C RDL 10 ohmi 341/501 301/501 buc. 1
— LR 192 0-100° C RDL 10 ohmi 302/501 341/501 buc. 4
— LR 192 0-300 RDL 20 ohmi 331/551 302/701 buc. 3
— LR 192 0-60°C 20 ohmi 341/501 303/701 buc. 3
— LR 192 50+50°C 20 ohmi 341/501 301/501 buc. 1
— LR 192 0-60°C 20 ohmi 341/501 302/701 24 V cc buc. 3
— LR 192 0—150°C 10 ohmi 331/551 304/701 TH buc. 2
— LR 192 0-300 Si 24V-220V 20 ohmi 302/701 buc. 2
— LR 192 0-100°C 10 ohmi 302/701 331/551 24 V buc. 1
— LR 192 20-1000° C 301/501 321/505 buc. 1
— LR 192 0-60°C 302/501 331/551 buc. 3
— LR 192 0-100 303/501 331/551 buc. 1
— LR1 92 0-100°C 303/701 331/551 buc
— LR 192 -50-150 302/501 341/501 buc. 1
— LR 192 0-200 302/701 331/501 buc. 1
— LR 192 0-200 304/701 331/501 buc. 1
— LR 192 0-100 buc. 3
— IARE 192 0-800 Erc A 106/142 buc. 4
— IARE 0-600 A 304-142 buc. 1
— IARE 192 0-400 C pt. 100B 108-142 buc. 9
— IARE 192 -50-150 B 310-142 buc. 4
— Ansamblu capsulat buton buc. 16
— Cheie comandă 663-1 buc. 10
— MPR 6A gr. o EN buc. 20
— Gr 0 63 TH buc. 9
— Gr 0 63 A EN buc. 24
— MPR 36A Gr 1 EN buc. 494
— MPR 63A Gr 1 buc. 67
— Controler 6000 buc. 6
— Borne tablou 100 A buc. 1328
— Termocuplu TTC3 buc. 124
— Idem TTC 4 buc. 108
— Idem TTR 1616 353150 buc. 2
— Cutie etanșă 3747 buc. 7
— Idem 3745 TH2 buc. 22
— Idem 3746 buc. 25
— Cutii capsulate P 4900926 buc. 6
— Alezoare STAS 263 ∅ 17 buc. 9
— Idem 22 buc. 13
— Idem 25 buc. 9
— Alezoare STAS 1263 36 buc. 12
— Idem STAS 1265 22 buc. 10
— Idem STAS 2647 40 buc. 5
— Idem STAS 1263 ∅ 19,5×21,5 buc. 27
— Idem 31×5×37 buc. 20
— Idem STAS 5713 ∅ 45×55 buc. 22
— Filiere STAS 1150M 33 buc. 17
— Idem 36×3 buc. 10
— Tarozi 1112/7 M 18 buc. 26
— Idem M 2p×1,5 buc. 22
— Idem M 22 buc. 45
— Idem M 42×1,5 buc. 10
— Idem M 48 buc. 3
— Idem M 56 buc. 8
— Idem M 60 buc. 9
— Idem M 64 buc. 9
— Idem M 68 buc. 4
— Terozi 1112/g M 20 buc. 69
— Idem 1112/11 G 1 buc. 35
— Burghie 5/5 ∅ 30,5 buc. 8
— Idem 31 buc. 15
— Idem 33 buc. 13
— Idem 33,5 buc. 19
— Idem 34 buc. 11
— Idem 34,5 buc. 14
— Idem 35 buc. 16
— Idem 36 buc. 4
— Idem 36,5 buc. 23
— Idem 37 buc. 14
— Idem 37,5 buc. 26
— Idem 38 buc. 19
— Idem 38,5 buc. 21
— Idem 39 buc. 14
— Idem 40 buc. 34
— Idem 40,5 buc. 19
— Idem 41 buc. 41
— Idem 42 buc. 21
— Burghie 5/5 ∅ 42,5 buc. 19
— Idem 43 buc. 22
— Idem 44,5 buc. 22
— Idem 45 buc. 10
— Burghie STAS 575 ∅ 45,5 buc. 14
— Idem 46 buc. 18
— Idem 46,5 buc. 18
— Idem 47 buc. 11
— Idem 47,5 buc. 1
— Idem 50 buc. 13
— Idem 54 buc. 16
— Idem STAS 6727 ∅ 19×400 buc. 15
— Idem 20×400 buc. 15
— Freze STAS 1150 250×2,5 buc. 17
— Idem 315 buc. 2
— Idem 80×63 buc. 22
— Freze STAS 579 160×63 buc. 12
— Idem STAS 560 100×20 buc. 6
— Idem STAS 125 125×18 buc. 7
— Idem STAS 153 200 buc. 2
— Idem STAS 1681 56×200 buc. 7
— STAS 2214 200×14 buc. 7
— Idem STAS 2215/1 100×12 buc. 14
— Idem 100×10 buc. 7
— Idem 200×32 buc. 3
— Idem STAS 2215/2 125×18 buc. 8
— Idem 100×18 buc. 8
— Idem 125×14 buc. 9
— Idem 125×28 buc. 5
— Șurub STAS 8423 M 3×12 buc. 25000
— Idem 3945 M 3×16 buc. 25000
— Idem M 3×20 buc. 25000
— Idem STAS 2574 M 4 ×8 buc. 40278
— Idem M 4×12 buc. 10 000
— Idem STAS 4883 M 4×12 buc. 25000
— Idem 4×14 buc. 12000
— Idem STAS 2571 4×25 buc. 7000
— Idem 5×10 buc. 12000
— Idem STAS 4845 5×12 buc. 30550
— Idem 5×14 buc. 25000
— Idem 5×16 buc. 12000
— Sîrmă oțel-mată ∅ 1,0 III B kg. 25260
— Idem ∅ 1,3 III B kg. 22600
— Idem ∅ 1,4 III B kg. 14330
— Idem ∅ 1,5 III B kg. 9010
— Sîrmă Oțel-Zn-tr. 1,9 III B kg. 4800
— Semnal S buc. 18
— Cameră stingere 8174 buc. 25
— Idem 8173 buc. 22
— Bandă cupru 20×5 kg. 1328
— Idem 80×10 kg. 1903
— Idem 60×10 kg. 1382
— Folie Pejd. color 905-02 kg. 21965
— Carbonat de calciu kg. 55122
— Oxid de magneziu kg. 8800
— Fire PPT-bumbac 100% kg. 1264
— Carton special pt. mașini electr. kg. 1337,9
— Cianură de cadmiu kg. 750
— Rezistență EIP buc. 531
— Prismă detaș. 3PAS buc. 56
— Idem 6PAS buc. 52
— Rezistență 1000 W×360 V buc. 130
— Idem 1600×38 V buc. 152
— Sisteme de alimentare buc. 10015

Întrebări și răspunsuri

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — 1) Persoana care s-a făcut vinovată de sustragerea din cooperativă a unei cantități de aur răspunde penal și suportă consecințele infracțiunii pe care a săvîrșit-o. În ceea ce privește despăgubirea clienților, dat fiind faptul că raportul este între cooperativă și client, problema se rezolvă prin îndeplinirea obligației de către cooperativă față de client. În cazul în care un client nu are bon de comandă la cooperativă, acesta nu are posibilitatea să revendice de la cooperativă obiectele în cauză, urmînd să le revendice de la cel căruia le-a predat.

2) Alocația pentru copii se acordă în condițiile reglementate de Decretul Consiliului de Stat nr. 212/12 iulie 1977, cu modificările ulterioare, care prevede la art. 12 că „persoanele care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate, de la începutul anului calendaristic, nu primesc alocația pentru copii în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată". Desfacerea contractului de muncă poate să se producă din inițiativa unității în cazurile prevăzute de art. 130 literele a—l din Codul muncii, publicat în Buletinul Oficial nr. 140, partea I, din decembrie 1972. Codul muncii nu stabilește cîte zile de absențe nemotivate pot să conducă la desfacerea contractului de muncă. Art. 130 alin, 1, litera i din Codul muncii prevede că unitatea poate desface contractul de muncă în situația în care persoana, încadrată în muncă săvîrșește o abatere gravă sau încalcă în mod repetat obligațiile sale de muncă, inclusiv normele de comportare în unitate". Disciplina în muncă reprezentînd o condiție esențială a procesului de muncă și chiar o necesitate obiectivă pentru buna funcționare a întregii unități, absența nemotivată sau absențele nemotivate pot să determine desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

● **ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIA CĂRNII, Brăila** — Restituirea depunerilor oamenilor muncii ca părți sociale se face în condițiile și la perioadele prevăzute de art. 8 din Legea nr. 3/1982, potrivit hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii din unitatea la care au fost depuse.

● **DIRECȚIA APELOR, Olt, Rîmnicu Vîlcea** — Pentru transporturile efectuate de unități socialiste cu cărăuși particulari în condiții deosebite (pe drumuri neamenajate), vă facem cunoscut că Decretul nr. 296/1983 nu a mai reglementat acest tarif. În conformitate cu prevederile art. 97 din Legea nr. 19/1971 organele centrale — în cazul de față Consiliul Național al Apelor — au competența de a stabili tarife plafon în limita cărora unitățile subordonate au dreptul să convină asupra tarifelor efective. Luînd cunoștință de situația creată, conducerea C.S.P. a reținut această problemă pentru a fi reglementată unitar pe economie, în timp util.

● **SILVIA LIA, Tîrgu Mureș** — Transporturile de mărfuri pe drumurile publice nu se efectuează de către persoane fizice cu autoturismele. Aceste transporturi sînt organizate și se efectuează potrivit Decretului nr. 468/1977, de către întreprinderile de stat pentru care sînt stabilite tarife republicane prin Decretele nr. 277/1979 și nr. 232/1982.

● **V. POPESCU, Tîrgoviște** — Conform Decretului Consiliului de Stat nr. 485/1978 sumele aferente contribuției statului la constituirea fondurilor necesare plății pensiilor țăranilor cu gospodărie individuală se suportă din rezultatele financiare ale unităților socialiste care preiau produsele agricole direct sau prin unitățile cooperației de consum. În cazul în speță, I.C.R.A. Dîmbovița — preluînd ouăle prin unitățile cooperației de consum ce aparțin de U.P.C.C. — este obligată să plătească Direcției pentru problemele de muncă și ocrotire socială Dîmbovița contribuția de 2% calculată la valoarea acestor produse. De altfel, în bugetele de venituri și cheltuieli ale I.C.R.A. sînt prevăzute sumele ce trebuie plătite drept contribuție de 2%, conform Decretului nr. 485/1978, la capitolul privind cheltuielile ce se suportă din rezultatele financiare. Față de cele de mai sus, I.C.R.A. Dîmbovița are obligația de a plăti contribuția de 2% aferentă ouălelor preluate prin unitățile cooperației de consum.

● **PAKSI AGNETA, Șimleul Silvaniei.** Din prevederile Decretului nr. 144/1958 și din instrucțiunile ce au fost elaborate pentru aplicarea sa, rezultă că actele normative respective au în vedere construcțiile, clădirile, amenajările și lucrările edilitare și de sistematizare, exploatări etc. Ele nu pretind existența unei autorizații de construire, transformare, reparare sau desființare pentru cotețe de păsări și animale sau alte asemenea improvizații. Ele pot fi interzise dacă contravin regulilor de igienă.

● **MIHALACHE SIMION, București.** Dacă sînteți împiedicat a exercita atribuțiile de cenzor și considerați că sînt nereguli în gestiunea asociației, puteți sesiza organele de urmărire penală. Potrivit prevederilor art. 13 lit. a din Statutul asociației de locatari, comisia de cenzori este singura în măsură a verifica dacă sînt îndeplinite condițiile statutare privitoare la prezență și la vot în adunările generale. În baza art. 5 lit. e din Statut, președintele asociației este desemnat de adunarea generală dintre membrii comitetului.

● **MARINESCU IOSIF, București.** Indemnizația stabilită pentru administrator est maximală. El nu poate primi — în completarea acesteia — diferite foloase cum ar fi bilete sau tichete pentru mijloace de transport, ajutoare în bani sau în obiecte etc. El este însă în drept a deconta asemenea bilete și tichete pentru deplasările făcute în interesul asociației. Se poate cere administratorului să afișeze o copie de pe borderoul cheltuielilor gospodărești și o listă cu retribuția personalului asociației.

● **TEODOR DIMITRIU, București.** Potrivit prevederilor pct. 13 lit. c din Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează dreptul de folosință a suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite, în lunile respective numai de următoarele cheltuieli: plata consumului de apă, taxa de canalizare, vidanjare, plata consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, a crematoriului, plata energiei electrice consumate de ascensor, combustibilul necesar preparării apei calde, consumul de gaze repartizat după numărul de persoane, precum și plata ridicării gunoaielor menajere, cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor. Este firesc ca fiind scutit de plata consumului de apă, să fi scutit și de plata energiei sau combustibilului necesar încălzirii respectivei cantități de apă. Scutirea pe care o acordă legea se întemeiază pe faptul că prestările respective nu au avut loc; consumurile nu s-au efectuat în absența locatarului și că deci nici contravaloarea acestora nu a fost facturată asociației de către unitățile furnizoare sau prestatoare.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 15 februarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

O amplă manifestare a unității indestructibile a poporului în jurul partidului, al secretarului său general

RECENTUL forum al democrației și unității socialiste a demonstrat o dată mai mult atașamentul nețărmurit al poporului nostru față de politica înțeleaptă a Partidului Comunist Român, dragostea sa fierbinte, înalta stimă ce le poartă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România. Realegerea, în unanimitate, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al Frontului Democrației și Unității Socialiste exprimă voința întregii noastre națiuni, care vede în această istorică investitură a genialului conducător al României socialiste o nouă și puternică garanție a mersului său continuu ascendent pe drumul înfăptuirii Programului partidului, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, a ridicării ei pe noi culmi de progres, prosperitate și civilizație, a întăririi continue a independenței și suveranității naționale. Cu vie și deplină satisfacție, cu sentimente de înalt patriotism au primit toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, — exprimate în nenumăratele mesaje trimise de pe întreg cuprinsul patriei tovarășului Nicolae Ceaușescu — acest memorabil eveniment, faptul că în fruntea celei mai largi organizații democratice din țara noastră, în care se concentrează și se unesc toate forțele creatoare ale națiunii se află în continuare strălucitul strateg revoluționar al grandioasei opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în cea mai luminoasă epocă din întreaga existență a României, inaugurată cu două decenii în urmă de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Două decenii în care, sub conducerea glorioasă a partidului, a secretarului său general, strălucitele rezultate dobîndite pe plan intern, puternica dezvoltare economică a țării, creșterea neîncetată a bunăstării maselor, afirmarea reală a democrației muncitorești, revoluționare, a principiilor eticii și echității socialiste s-au împletit organic cu ridicarea la un nivel fără precedent a prestigiului și a stimei de care se bucură astăzi România socialistă pe plan mondial. Rezultat al politicii constructive, echitabile, desfășurată de statul nostru, politică elaborată sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii, personalitate proeminentă a vieții politice internaționale, în a cărui concepție patriotismul fierbinte se împletește strîns cu dăruirea pentru apărarea păcii întregii omeniri, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, acest înalt prestigiu se răsfrînge, în mod firesc, asupra fiecăruia dintre cetățenii patriei noastre, trezește în inimile și conștiința poporului sentimente de înaltă mîndrie și fierbinte recunoștință față de conducătorul iubit și stimat.

Cele două zile în care s-au desfășurat lucrările celui de al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, expresie a profundului democratism al societății noastre, au prilejuit o amplă manifestare a hotărîrii ferme a întregului popor român de a face totul pentru a îndeplini exemplar obiectivele stabilite în documentele adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului, aprobate unanim de Congresul F.D.U.S., sarcinile cuprinse în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea de tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîndu-se în unanimitate ca acest document programatic să constituie temelia politică a întregii activități organizatorice și cultural-educative a F.D.U.S. Astfel, dezbătute pe larg și în cadrul conferințelor și adunărilor generale desfășurate în pregătirea celui de al III-lea Congres al F.D.U.S. și a Conferinței Organizației Democrației și Unității Socialiste, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, planurile și programele de dezvoltare economico-socială a patriei noastre au primit girul întregii națiuni. **„Se poate afirma deci, cu deplin temei,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în ampla și importanta sa cuvîntare rostită la Congresul al III-lea al F.D.U.S. — **că aceste documente reprezintă expresia năzuințelor și voinței întregii noastre națiuni socialiste. Totodată, toate aceste adunări generale și conferințe s-au transformat într-o puternică manifestare a democrației noastre muncitorești-revoluționare, care asigură cel mai larg cadru democratic de participare a tuturor categoriilor sociale, a întregului popor la elaborarea politicii interne și externe, la făurirea în mod conștient a viitorului liber al patriei noastre, la ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație, la întărirea continuă a independenței și suveranității României".**

Document de o deosebită valoare teoretică și practică în vasta operă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, a înaintării ei spre comunism, cuvîntarea a fost adoptată de Congresul F.D.U.S. ca document programatic, hotărîndu-se ca ideile și orientările cuprinse în acesta să stea la baza întregii activități a Frontului Democrației și Unității Socialiste, a organizațiilor sale componente.

Creionînd un însuflețitor tablou al mărețelor realizări dobîndite de poporul nostru în cei 40 de ani de viață liberă, de cînd poporul a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale, precum și a înfăptuirilor din ultimul cincinal — 1981—1985, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că acestea demonstrează, cu puterea faptelor, justețea politicii partidului nostru comunist, care se călăuzește neabătut după adevărurile general valabile, după concepția revoluționară, materialist-dialectică și istorică, după socialismul științific, aplicîndu-le creator la condițiile concrete din țara noastră. **„Ele demonstrează cu putere,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că partidul nostru comunist își îndeplinește în mod minunat misiunea istorică de a conduce întreaga noastră națiune pe drumul făuririi noii orînduiri, fără exploatatori și fără asupritori, în care poporul, oamenii muncii sînt adevărații stăpîni ai tuturor bogățiilor naționale, făuritori conștienți ai propriului lor viitor, liber și comunist".**

Cu deosebită atenție s-a oprit tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra obiectivelor de viitor ale dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, prefigurate cu strălucire în hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, care deschid noi orizonturi de înflorire multilaterală a României socialiste. În acest context a fost arătat că realizarea obiectivului fundamental al celui de al VIII-lea plan cincinal — înfăptuirea fermă a strategiei partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism — impune dezvoltarea, în continuare, pe o treaptă superioară, a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale și realizarea unei concordanțe cît mai bune între diferite sectoare, între forțele de producție și relațiile de producție. Făcînd o analiză pro-

fundă a sarcinilor și obiectivelor care revin în viitorul cincinal diferitelor sectoare și ramuri ale economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că pînă la sfîrșitul deceniului este necesar să se asigure lichidarea unor rămîneri în urmă, înlăturarea unor contradicții determinate de acestea, realizarea unei dezvoltări echilibrate și armonioase a tuturor ramurilor, accentuarea laturilor calitative, intensive ale dezvoltării, asigurarea bazei proprii de materii prime și energetice, gospodărirea cu maximă raționalitate a acestora, creșterea și mai puternică a rolului științei și tehnologiilor moderne în toate domeniile de activitate, ridicarea continuă a nivelului tehnic al producției. Realizarea obiectivului fundamental — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism —, se subliniază în cuvîntare, **„nu se poate realiza decît pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Orice rămînere în urmă pune în pericol viitorul poporului nostru, independența și suveranitatea sa. De altfel, tocmai pe baza alocării unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare, a unei acumulări susținute am putut asigura marile realizări obținute în anii construcției socialiste și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului nostru".**

Ca urmare a intensei dezvoltări economico-sociale prevăzută în cincinalul viitor, la sfîrșitul acestui deceniu, venitul național pe locuitor va fi de peste 50 000 lei anual, cu 37—42% mai mare decît în 1985, ceea ce va asigura, și ca urmare a continuării politicii judicioase de utilizare a venitului național, atît realizarea în ritm susținut a reproducției lărgite cît și ridicarea continuă a nivelului de trai, a calității vieții întregului nostru popor. Tocmai această finalitate social-umană a întregii politici promovată de partidul nostru, de secretarul său general, reiese cu deosebită pregnanță din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Amplele programe edilitare, de construcții de locuințe la orașe și sate, de sistematizare a localităților și teritoriului, de amplasare rațională a forțelor de producție în toate județele și zonele țării, ca și cele consacrate perfecționării asistenței sanitare și apărării sănătății poporului, creșterea veniturilor oamenilor muncii și a desfacerilor de mărfuri către populație, ridicarea calității și diversificarea sortimentală a acestora sînt puternice expresii ale faptului că țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România o constituie crearea condițiilor pentru creșterea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Desigur, însă, că puternica dezvoltare economico-socială prevăzută în cincinalul viitor și în perspectivă pînă în anul 2000 impune, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, și o amplă activitate pentru perfecționarea în continuare a conducerii și planificării întregii activități, dezvoltarea și mai puternică și perfecționarea sistemului democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului statului în conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu aceea a organismelor democrației muncitorești-revoluționare, astfel încît în toate sectoarele să se asigure creșterea puternică a eficienței economice, a productivității muncii, a rentabilității și a beneficiilor, viitorul patriei fiind, de fapt, determinat de rezultatele obținute de fiecare unitate social-economică, de munca unită a proprietarilor tuturor bunurilor materiale și spirituale din țara noastră. Înalta grijă pentru destinele patriei, pentru viitorul națiunii răzbate cu deosebită forță în cuvintele de un fierbinte patriotism rostite de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la tribuna Congresului : **„Trebuie să ne gîndim permanent și la prezentul, dar și la viitorul poporului nostru, al patriei ! Să nu uităm nici un moment că avem marea răspundere de a asigura patriei, poporului nostru un viitor luminos, liber, independent, în cadrul societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului. Avem marea răspundere de a face totul pentru dezvoltarea în continuare a proprietății socialiste — proprietatea comună, cooperatistă și de stat — garanția sigură a dezvoltării în continuare a patriei noastre, a bunăstării, libertății și fericirii întregii națiuni".**

Aceeași grijă, profund umanistă, pentru destinele poporului nostru, ale omenirii în general, reiese cu pregnanță și din ampla și temeinica analiză pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o face în cuvîntarea sa situației internaționale asupra căreia planează grave amenințări, ajungîndu-se, așa cum se precizează, la o încordare fără precedent de la terminarea celui de al doilea război mondial. **„În situația actuală,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu există nici o altă alternativă decît aceea a înlăturării cu desăvîrșire a războiului, a promovării unei politici de pace și colaborare. Între politica de înarmare și război și politica de pace și colaborare nu există și nu poate exista o cale de mijloc !"** Pe plan mondial situația este complicată și de menținerea și agravarea stării de subdezvoltare a unui număr însemnat de țări. De aceea, în concordanță cu întreaga sa politică România consideră necesar să se treacă la acțiuni concrete în vederea soluționării problemelor subdezvoltării — inclusiv a problemei datoriilor foarte mari ale țărilor în curs de dezvoltare — pentru realizarea unei noi ordini economice mondiale, bazată pe echitate și egalitate între toate țările. Din nou, de la înalta tribună a forumului democrației și unității socialiste a poporului român, a răsunat glasul celui mai autorizat fiu al său, președintele Republicii, glasul rațiunii și al umanismului : **„Doresc ca de la acest înalt forum democratic al poporului român să reafirmăm hotărîrea și voința unanimă ale României de a conlucra cu toate statele și popoarele pentru dezarmare, pentru pace, pentru o colaborare egală, în vederea dezvoltării economico-sociale independente și libere a fiecărei națiuni. Aceasta corespunde intereselor fiecărui popor — și trebuie să facem totul pentru victoria acestei politici!"**

Cel de al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste a marcat începerea campaniei electorale pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională și consiliile populare care, așa cum se știe, vor avea loc la 17 martie. În acest sens, Congresul a adoptat Programul de măsuri pentru organizarea și desfășurarea alegerilor generale de deputați, Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste și Rezoluția Congresului al III-lea al F.D.U.S. Platforma electorală a Frontului Democrației și Unității Socialiste se bazează pe hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, pe programele de dezvoltare economico-socială pînă în 1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000. Frontul Democrației și Unității Socialiste se prezintă deci în fața poporului cu un program măreț de dezvoltare a patriei, cu realizări remarcabile în înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economică în cel de al VII-lea cincinal. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, tocmai aceste realizări remarcabile stau mărturie că între platforma electorală și realitate există o strînsă concordanță, că partidul comunist, F.D.U.S., toate organismele componente sînt hotărîte să facă totul pentru a asigura realizarea în cele mai bune condiții a platformei pe care o prezintă spre aprobare întregului popor. Urmează desigur o perioadă de intensă efervescență politică, de mobilizare puternică a conștiințelor, a tuturor forțelor creatoare ale națiunii pentru a obține rezultate și mai bune în muncă, pentru a întîmpina alegerile de la 17 martie cu noi și importante succese în îndeplinirea exemplară a sarcinilor actualului cincinal, asigurînd astfel bază trainică pentru trecerea la etapa superioară de dezvoltare pe care o reprezintă cincinalul următor, pentru transformarea în fapt a platformei electorale a Frontului Democrației și Unității Socialiste. Votul pe care națiunea noastră îl va da la 17 martie va constitui o nouă și puternică mărturie a unității întregului nostru popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a încrederii sale de nestrămutat în politica partidului, care nu are și nu va avea nimic mai presus decît interesele poporului, cauza socialismului, pacea, libertatea și suveranitatea României, bunăstarea și fericirea națiunii, a sentimentelor de înaltă mîndrie patriotică de a avea în fruntea partidului și a țării un eminent conducător revoluționar, garanția cea mai de preț a înfăptuirii neabătute a planurilor și programelor stabilite.

Votul dat pentru candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor celui de al III-lea Congres al Frontului, trebuie să constituie o puternică afirmare a voinței și hotărîrii întregului popor de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, care asigură progresul și bunăstarea întregii națiuni, independența și suveranitatea României ! Este voința și hotărîrea puternic afirmate și în mulțimea mesajelor prin care oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, își exprimă profunda satisfacție, deplina lor mulțumire, încrederea nelimitată pe care le-o dă în viitor realegerea în înalta funcție de președinte al Frontului Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg organism în sistemul democrației noastre muncitorești-revoluționare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării, cel mai iubit și cel mai stimat fiu al națiunii.

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Obiectiv prioritar: dezvoltarea intensivă a economiei

— dimensiuni, componente, exigențe —

ÎN SPIRITUL profundului democratism ce caracterizează orînduirea noastră, într-o atmosferă de vibrant patriotism și puternică angajare revoluționară pentru înfăptuirea exemplară a hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului, recent s-au desfășurat lucrările celui de al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Remarcabilul eveniment politic din viața națiunii noastre precede un nou moment de afirmare deplină a spiritului civic al întregului popor — alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și pentru Consiliile Populare din luna martie a acestui an.

Apropiatul moment electoral constituie un însemnat prilej de bilanț al marilor realizări obținute de poporul nostru în perioada ce a trecut de la precedentele alegeri, în toate domeniile activității economico-sociale. Totodată, ele constituie un nou și viguros impuls pentru sporirea participării oamenilor muncii la conducerea întregii societăți, la înfăptuirea obiectivelor privind accentuarea laturilor intensive, calitative ale dezvoltării în viitorul cincinal.

Obiectiv necesare pentru dezvoltarea forțelor de producție, căile extensivă și intensivă se succed din punct de vedere istoric în raport cu condițiile concrete ce caracterizează nivelul și structura potențialului productiv al economiei naționale, cu exigențele pe care le impune revoluția științifico-tehnică în domeniul valorificării rezervelor naturale și creșterii productivității muncii sociale. Analiza științifică pe care secretarul general al partidului a întreprins-o asupra stadiului de dezvoltare a forțelor de producție în țara noastră la sfîrșitul deceniului șase și începutul deceniului șapte a scos în evidență necesitatea de a accelera progresul economico-social al României socialiste prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza acumulării unei părți importante din venitul național, pentru creșterea potențialului productiv al economiei și încorporarea, în mai mare măsură, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

Premise tehnico-productive și social-economice de înfăptuire

PORNIND de la înțelegerea în profunzime a interdependențelor dinamice ce se formează între industrializare-acumulare-dezvoltare și bunăstare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a conceput strategia făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism într-o viziune științifică, unitară și stadială totodată, creindu-se, în fazele inițiale, un modern potențial productiv, prin lărgirea puternică a cîmpului de producție, ca apoi să se treacă la dezvoltarea pe baze pregnant intensive a economiei naționale.

Așadar, soluția de fond a progresului susținut și multilateral al economiei o reprezintă creșterea productivității muncii sociale și valorificarea superioară a resurselor naturale atrase în procesul reproducției lărgite, asigurarea de durată a priorității factorilor calitativi, intensivi, de eficiență și competitivitate ; în acest sens, o premisă indispensabilă o constituie existența unei capacități de reproducție, a unui puternic și modern potențial productiv. Pentru ca această forță a progresului calitativ al factorilor de producție să se regenereze mereu, la cote tot mai înalte de competitivitate, Partidul Comunist Român a conceput și înfăptuit, cu deosebire după Congresul al IX-lea, strategia făuririi unei puternice baze tehnico-materiale, cu ajutorul unei industrii moderne proprii, producătoare de mijloace de producție. Încorporarea de către aparatul de producție creat a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, concomitent cu asigurarea cadrelor necesare utilizării lui cu maximum de eficiență, constituie noi elemente ce formează premisele trecerii mai accentuate la o dezvoltare de tip intensiv. Pentru ca intensivitatea dezvoltării forțelor de producție să devină o trăsătură dominantă, tot mai profundă a reproducției lărgite, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu au conceput strategia progresului susținut și multilateral al patriei pe baza făuririi unei economii naționale moderne, armonios dezvoltate în profil de ramură și teritorial, capabilă să realizeze o eficiență competitivă în utilizarea resurselor natural-materiale și umane.

Condiționînd înfăptuirea premiselor tehnico-productive ale dezvoltării intensive de proporțiile acumulării, secretarul general al partidului a demonstrat concret valabilitatea, justețea și realismul opțiunii pentru o rată înaltă și rațional dimensionată a acumulării — obiectiv necesară în condițiile României socialiste, ca țară în curs de dezvoltare. Fundamentînd pe baze științifice limitele — minimă și maximă — de variație a ratei acumulării, în cadrul unui orizont de timp determinat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit, în lumina cerințelor de făurire a unei economii naționale moderne, armonios dezvoltate, amplitudinea parametrului esențial al modelului acumulării optime. Prin verificarea cu succes a strategiei de optimizare a ratei acumulării într-un orizont de 20 de ani, ca și din perspectivele optimiste care se deschid pe un orizont de încă 15 ani — putem să apreciem să sîntem într-adevăr martorii unui model temeinic fundamentat științific, realist, cu înalte virtuți practice.

Crearea premiselor necesare realizării unei dezvoltări intensive a economiei naționale este nemijlocit legată de funcționarea unui asemenea mecanism economic care să fie în măsură să coreleze, să combine și să optimizeze factorii de producție de pe poziția armonizării intereselor subiecților economici într-o perioadă de largă perspectivă istorică, în concordanță cu exigențele progresului susținut și multilateral pe care le impune ridicarea continuă a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții întregului popor.

In unitatea lor, aceste premise ale trecerii cu precădere la o dezvoltare de tip intensiv, în care factorii de eficiență să devină dominanta cîmpului de producție în toate sectoarele de activitate, s-au format și dezvoltat treptat, cu deosebire în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului. Astăzi, pe baza marilor împliniri ca și a minunatelor perspective deschise de Congresul al XIII-lea, putem să afirmăm că economia noastră națională are capacitatea de a-și autocentra forțele productive în direcția rezolvării cu mijloace proprii a marilor probleme pe care le impune înaintarea fermă a României socialiste pe cele mai înalte culmi ale progresului, bunăstării și civilizației socialiste.

In sistemul premiselor absolut necesare trecerii la o dezvoltare cu caracter intensiv, se cuvine să includem pregătirea profesională a forței de muncă, perfecționarea neîntreruptă a acestui proces, acumularea unei bogate experiențe în organizarea, conducerea și planificarea întregii activități economico-sociale, atît la nivelul organelor centrale de partid și de stat, cît și la nivelul verigilor de bază ale economiei naționale, în cadrul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. În strînsă legătură cu formarea și maturizarea acestor premise ale trecerii la o dezvoltare de natură intensivă, ca un produs nemijlocit al marilor mutații și transformări care au avut loc, mai ales, după Congresul al IX-lea și, în același timp, ca o condiție pentru înfăptuirea lor la un nivel calitativ tot mai înalt, există și acționează ridicarea gradului de participare conștientă și tot mai competentă, în spirit revoluționar, a maselor de oameni ai muncii ca proprietari socialiști uniți la conducerea vieții economico-sociale.

Largi perspective de dezvoltare

PENTRU perioada 1986—1990 și în perspectivă, pe baza analizei profunde, de mare deschidere istorică întreprinsă de Congresul al XIII-lea al partidului, s-a fundamentat ca trăsătură dominantă, în viziunea multisectorială și multifactorială, dezvoltarea intensivă a forțelor de producție prin încorporarea celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii și asigurarea compatibilității reciproce a căilor ce condiționează de fond și de durată progresul calitativ al factorilor de producție, în condiții de echilibru structural dinamic.

Intensivitatea dezvoltării forțelor de producție — ca trăsătură dominantă a reproducției socialiste lărgite în perioada deschisă de Congresul al XIII-lea — se bazează pe suportul unui

nou echilibru structural dinamic obținut prin aprofundarea procesului de optimizare a proporțiilor economice pe baza criteriilor de minimizare a cheltuielilor totale de materii prime, materiale, combustibili și energie, a muncii sociale cheltuite pentru realizarea efectelor economico-sociale utile la un înalt grad de competitivitate.

Prin lărgirea în continuare a bazei proprii de materii prime și energie, concomitent cu modernizarea structurii producției în industrie și în celelalte ramuri ale producției materiale, se pun bazele reale pentru a asigura echilibrul necesar dezvoltării intensive, în primul rînd, între necesitățile de resurse ale economiei naționale și posibilitățile de acoperire respective cu forțe proprii. În sectorul primar, de unde „începe" procesul productiv, și continuînd cu sectorul secundar, care prelucrează materiile prime, aprofundarea procesului de optimizare a producției se bazează, în primul rînd, pe promovarea progresului tehnico-științific, pe introducerea mecanizării complexe, automatizării, electronizării, cibernetizării și robotizării — exigențe fundamentale ale noii revoluții în știință și tehnică. Pe această bază se creează condițiile — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — ca dezvoltarea industriei să se realizeze **„îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate".**

Industria **constructoare de mașini și chimia,** prin modernizarea subramurilor lor, vor asigura cel mai puternic efect de antrenare în procesul de finalizare a așezării pe baze intensive a producției în toate sectoarele producției materiale. Ritmul de 7—7,5% pentru industria constructoare de mașini în cincinalul 1986—1990, obținerea a peste 96% din producția marfă a anului 1990 din produse noi și reproiectate asigură condițiile hotărîtoare pentru înzestrarea tuturor ramurilor economiei naționale cu mijloace de muncă la nivelul tehnicii mondiale. Industria electronică, electrotehnică, producția mijloacelor tehnicii de calcul electronic, de mașini-unelte așchietoare, industria de mecanică fină, producția de utilaj minier și petrolier, tehnologia de mașini și utilaje specifice agriculturii, de mijloace de transport — vor constitui suportul dezvoltării pe baze moderne a industriei constructoare de mașini, în măsură să contribuie în mod hotărîtor la reorganizarea de tip intensiv a producției în toate sectoarele de activitate.

În același timp, chimia, prin ritmul său mediu anual de dezvoltare de 8,5—9% și prin capacitatea sporită de prelucrare superioară a materiilor prime— realizată de chimia de sinteză fină și de mic tonaj — își va aduce, alături de construcția de mașini, cea mai mare contribuție la obținerea unor produse noi, cu calități superioare, care să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele ramurilor economiei naționale, exigențele competitivității internaționale.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, realizarea unei dezvoltări de tip intensiv în cadrul economiei naționale este condiționată de înfăptuirea noii revoluții agrare care presupune modernizarea bazei tehnico-materiale, intensificarea producției agricole, transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, obținerea unor producții agricole sigure, stabile și înalte care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale.

Dezvoltarea și modernizarea producției în cele două ramuri de bază ale economiei naționale, alături de progresele calitative prevăzute în celelalte ramuri ale producției materiale, vor avea ca rezultat creșterea în ritm susținut a venitului național de circa 8%, superior ritmului de creștere a produsului social, care va fi de circa 5—5,7%.

Factorul cel mai important de creștere a venitului național va fi productivitatea muncii, pe seama căreia se va obține circa 85% din sporul venitului național pe întregul cincinal 1986—1990. Atenția pe care secretarul general al partidului o acordă acestui factor intensiv, hotărîtor de sporire a venitului național, se reflectă în strategia pe care P.C.R. a conceput-o de dublare a productivității muncii pînă în anul 1990 față de 1980. Așezarea la baza programului special privind creșterea mai accentuată a productivității muncii a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii — concretizate într-un grad înalt de automatizare, cibernetizare și robotizare a producției și a unor metode moderne de organizare a producției și a muncii, alături de ridicarea calificării forței de muncă și aplicarea exigențelor noului mecanism economico-financiar, demonstrează forța strategiei de accentuare a dezvoltării cu caracter intensiv a economiei noastre naționale și de creștere a competitivității produselor românești.

În viziunea secretarului general al partidului, dezvoltarea pe baze intensive a economiei naționale trebuie să se bazeze pe asigurarea compatibilității reciproce a căilor de sporire a eficienței economice. În acest cadru de exigențe, maximizarea creșterii productivității are loc pe fondul creșterii substanțiale a nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificării tot mai eficiente a resurselor, reducerii costurilor de producție și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, sporirii gradului de competitivitate a produselor românești.

Obținerea pînă în anul 1990 a circa 95% din produsele românești la nivel tehnic și calitativ existent pe plan mondial, iar a cel puțin 2—5% peste acest nivel, concomitent cu creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu circa 70% față de 1980, demonstrează interdependența dinamică a căilor de realizare a noii calități în economie, în condițiile dezvoltării intensive.

În același timp, diminuarea consumului energetic pe unitatea de venit național cu peste 20% în 1990 față de 1985, concomitent cu reducerea cheltuielilor materiale și totale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană cu peste 80 lei și respectiv 110 lei vor avea ca rezultat întărirea rentabilității și eficienței, atît în fiecare unitate economică, cît și pe ansamblul economiei naționale.

Noi posibilități pentru împlinirea idealului umanist al societății noastre

AȘEZÎND la baza creșterii venitului național cu preponderență factorii intensivi — creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale — concomitent cu sporirea producției de bunuri materiale, strategia dezvoltării intensive pune temelii trainice atît pentru asigurarea resurselor necesare dezvoltării, cît și pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. În acest fel se creează o interdependență dinamică deplină între creșterea venitului național, sporirea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, pe de o parte, și dezvoltarea generală a societății, creșterea gradului de satisfacere a trebuințelor materiale și spirituale ale oamenilor muncii pe de altă parte. Sporirea mai rapidă a productivității muncii față de veniturile oamenilor muncii reprezintă, în acest context de exigențe, o corelație fundamentală a reproducției lărgite, de respectarea căreia depinde asigurarea resurselor suplimentare atît pentru acumulare, cît și pentru ridicarea nivelului de trai, realizîndu-se astfel o corelare corespunzătoare între fondurile alocate și sursele de acoperire fizică a acestora. Numai pe această bază este posibil, apreciază secretarul general, să asigurăm dezvoltarea pe baze intensive a economiei naționale, în condiții de echilibru și stabilitate, a unei circulații bănești sănătoase și a unor prețuri care să îndeplinească, pe principii economice, funcțiile pe care le determină luarea în considerare a legii valorii, legii economice fundamentale, legii repartiției după muncă și a legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ș.a.

Expresia nemijlocită a dezvoltării noastre intensive și, în același timp, condiție esențială pentru realizarea produsului social în cadrul reproducției lărgite, dezvoltarea relațiilor economice internaționale și a cooperării în producție cu alte state constituie, în viziunea președintelui Nicolae Ceaușescu, o latură inseparabilă a progresului susținut și multilateral. Creșterea cu 41—45% a schimburilor noastre internaționale, cu mult mai mare față de creșterea produsului social și a venitului național, în mod deosebit pe seama sporirii exportului cu 52—56%, evidențiază capacitatea competitivă tot mai puternică a economiei noastre naționale, pe care o asigură accentuarea factorilor intensivi, calitativi și de eficiență.

Pentru ca strategia dezvoltării intensive să poată deveni o realitate, cu o puternică bază de înfăptuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu ridica la rangul de prioritate vitală a dezvoltării noastre viitoare cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Pe baza înfăptuirii programelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic se va asigura, arăta secretarul general al partidului, **„creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești".**

Această viziune realistă și de largă perspectivă istorică asupra căilor de sporire mai accentuată a eficienței economice pe care secretarul general al partidului o concepe de poziția intereselor fundamentale ale poporului, ale dezvoltării independente într-o lume caracterizată de puternice interdependențe își are forța supremă de înfăptuire în noua calitate a muncii, în efortul de gîndire și creație ce trebuie să se manifeste la cei ce sînt astăzi atît proprietari și producători, cît și beneficiari a tot ceea ce se creează în societatea noastră socialistă.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN ACEASTĂ perioadă eforturile oamenilor muncii sînt îndreptate spre realizarea exemplară a planului la toți indicatorii, spre onorarea integrală a contractelor economice încheiate cu beneficiarii interni și externi. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în perioada imediat următoare precum și în perspectivă obiectivele economice prioritare vizează sporirea mai accentuată a producției de materii prime și energetice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, realizarea integrală a planului fizic, creșterea productivității muncii și eficienței. Acestea reprezintă direcții importante de acțiune care trebuie să jaloneze activitatea fiecărei unități economice, să constituie criterii de apreciere a contribuției aduse la înfăptuirea planului național unic pe 1985 și a celui cincinal.

Soluții pentru o mai rațională utilizare a resurselor energetice

PRIN SPECIFICUL său industria cimentului este energointensivă. În aceste condiții, atenția specialiștilor, a fiecărei unități în parte a fost și este concentrată spre găsirea de soluții eficiente în vederea diminuării la minimum posibil a consumului de energie și combustibil, în condițiile realizării ritmice și de calitate a prevederilor de plan. În condițiile diminuării sarcinilor de plan la materialele de construcții energointensive, principalele măsuri pentru reducerea consumurilor energetice au vizat : ● oprirea și trecerea la reparații capitale și de gradul II a unor linii de ciment care funcționează pe procedeu umed, precum și a altor linii tehnologice mari consumatoare de energie ; ● întocmirea de grafice stricte de producție, cimentul ce se realizează fiind destinat cu prioritate onorării contractelor pentru export, satisfacerii necesarului pentru industria extractivă (cimenturi de sonde), pentru industria de prefabricate și de azbociment, și pentru fondul pieții; ● întocmirea de programe restrictive privind reducerea la minimum necesar a consumurilor netehnologice (în luna ianuarie a.c. s-au economisit 300 tcc, respectiv 2 000 Gcal).

Toate aceste acțiuni se înscriu într-o orientare mai largă a Centralei cimentului, multe măsuri adoptate fiind întreprinse încă din anul trecut, unele însă în derulare și având efecte de lungă durată. Astfel, încă din 1984 au fost începute unele lucrări ca : *trecerea centralelor termice de pe consumul de combustibili superiori pe consum de cărbuni inferiori* — lignit, acțiune ce s-a finalizat la 8 centrale termice, urmînd ca în acest an să se generalizeze și la cea de-a noua centrală termică de la Cîmpulung Muscel (măsura a condus la economisirea în luna ianuarie a.c. a 50 de tone combustibil lichid) ; *trecerea, pentru prima dată în țara noastră, a unui grup de 3 cuptoare de clincher, de pe consum de gaze naturale pe consum, de gaze naturale* mixt (la Cîmpulung Muscel), cu înlocuirea a 30—40% din gazele naturale cu cărbuni inferiori — lignit cu putere calorică sub 2 000 kcal/kg ; *punerea în funcțiune, în acest an, a primului cuptor de clincher cu precalcinare, la C.L.A. Medgidia,* procedeu uscat, tehnologie de vîrf pe plan mondial care prezintă performanțe superioare de producție, în condițiile unor consumuri energetice mai scăzute cu 3—4%.

De asemenea, *pe linia recuperării resurselor energetice refolosibile,* s-au prevăzut în planurile de investiții și de tehnică nouă lucrări pentru : ● recuperarea căldurii gazelor arse la un cuptor de clincher CR 300, procedeu umed, la C.L.M.R. Turda, cu o economie de peste 4 000 Gcal ; ● valorificarea căldurii gazelor arse de la cuptoarele verticale de var la C.L.A. Bicaz (economie de cca 700 tcc/an) ; ● recuperarea căldurii radiate de tola cuptoarelor de clincher de la toate fabricile de ciment, estimîndu-se realizarea unei economii de circa 600 tcc/an.

Un alt domeniu important îl constituie *reducerea consumurilor energetice prin realizarea unor modificări tehnice și tehnologice de mare eficiență, printre* care : punerea în funcțiune a unor instalații pentru utilizarea gazului metan, a biogazului și metanolului pentru alimentarea mijloacelor de transport și a altor instalații care consumă combustibil petrolier, realizîndu-se o economie anuală de circa 600 tone combustibil lichid ; transformarea a 2 cuptoare înalte de var în cuptoare cu ardere regenerativă (la Turda), cu o economie anuală de combustibil de aproape 800 tcc ; montarea și punerea în funcțiune a instalațiilor de recuperare a căldurii aerului în exces de la răcitoarele grătar pentru uscarea zgurii la fabricile Aleșd II și Medgidia II, cu o economie de 1 000 tcc/an ; utilizarea de aditivi la măcinarea cimenturilor fără adaosuri, cu o economie de energie electrică de 1 500 MWh/an și o creștere de circa 5% a indicilor intensivi la morile de ciment.

■

URMĂRIREA consecventă a aplicării tuturor măsurilor prevăzute, valorificarea rezervelor proprii existente în fiecare unitate în parte au făcut posibil ca, în luna ianuarie a.c., să se realizeze o producție de peste 300 mii tone ciment, din care peste 70% sortimente superioare. Astfel, s-au produs toate cimenturile destinate exportului, cimenturile de sonde, cimenturile pentru industria de prefabricate și de azbociment și cimenturile pentru fondul pieții.

Pentru industria cimentului, diminuarea mai accentuată a consumurilor energetice nu înseamnă numai rezolvarea problemelor ivite în această iarnă. Soluționarea acestei probleme necesită o acțiune de durată, cu perspectivă mult mai largă. Iată de ce, în atenția specialiștilor centralei figurează pe prim plan găsirea de soluții pentru perioada următoare, care să faciliteze *reduceri substanțiale ale consumului energetic, în condițiile asigurării nivelului planificat al producției,* precum și satisfacerea cerințelor economiei naționale, în special a șantierelor de construcții și solicitărilor la export. Pentru iarna 1985—1986 ne pregătim să trecem industria de ciment într-un regim evasisezonier, astfel ca, în perioada 15 decembrie — 28 februarie, utilajele tehnologice să fie oprite pentru efectuarea reparațiilor capitale și de gradul II, disponibilizînd economiei naționale, în acest interval de timp, cotele energetice aferente.

Aceasta implică o reorganizare, la nivelul fabricilor de ciment și a unităților producătoare de piese de schimb, în ce privește pregătirea din timp a reparațiilor, a pieselor de schimb și a personalului. Se are în vedere să se îmbine două direcții principale : trecerea în reparații a unui număr însemnat de utilaje tehnologice și ocuparea întregului personal al unităților în această activitate. Pentru acest scop se va trece, încă de pe acum, la *policalificarea întregului personal* din fabricile de ciment, inclusiv a personalului TESA, dînd prioritate meseriilor de lăcătuși (60%), sudori (20%), electricieni (10%) și zidari (10%), pe baza opțiunilor primite de la oamenii muncii.

În acest mod, în iarna următoare, producția se va axa pe produsele de export, precum și pe cele strict necesare pentru consumul intern (industria extractivă, industria de prefabricate și azbociment, fondul pieții etc.), în limita contractelor ferm derulabile și a capacităților și stocurilor pe sortimente cerute, existente. Restul utilajelor tehnologice vor fi trecute în regim de reparații, ceea ce va absorbi întregul colectiv al întreprinderilor, atacînd dintr-o dată în reparație toate utilajele și efectuînd reparații de cea mai bună calitate. Se vor pregăti, de asemenea, stocurile de materii prime necesare, în strictă concordanță cu noile situații create, cu asigurarea prioritară a stocurilor destinate exportului pentru sortimentațiile de ciment cerute (cimenturi BS 12, BS 4027, ASTM tip I—V, cimenturi după DIN etc).

C. ANTON
director economic
Centrala cimentului

Implicațiile progresului tehnic asupra calității metalului

COMBINATUL siderurgic Galați asigură peste jumătate din producția de metal a țării. Specializat în produse plate din metal, combinatul contribuie la realizarea unor importante produse de către industria construcțiilor de mașini — vase fluviale și maritime, recipiente și cazane, poduri, viaducte, diverse construcții metalice etc. Pentru realizarea la un nivel tehnic ridicat al producției, la combinatul gălățean se desfășoară an de an largi acțiuni de introducere a progresului tehnic, materializate în perfecționarea tehnologiilor de elaborare și laminare a metalului, în utilarea cu noi instalații care să permită reducerea consumurilor de materii prime și combustibili, o prelucrare avansată a metalului.

■

CREȘTEREA nivelului tehnic și tehnologic al producției combinatului a determinat sporirea gradului de utilizare extensivă și intensivă a fondurilor fixe, iar aceasta, la rîndul său, a dus la sporirea mai rapidă a volumului producției în raport cu volumul fondurilor fixe. Astfel, dacă se ia în calcul întreaga perioadă 1970—1984, se poate constata că, în timp ce volumul producției globale a sporit de aproape 9 ori, volumul fondurilor fixe a crescut de numai 5 ori. Deci, datorită sporirii continue a eficienței progresului tehnic se manifestă tendința de scădere a necesarului relativ de fonduri fixe, crescînd producția care revine pe o unitate de fonduri fixe. Datele existente relevă că în anii 1983—1984 necesarul relativ de fonduri pentru un procent de sporire a producției globale a scăzut cu 22%, comparativ cu anul 1970, ceea ce reflectă creșterea corespunzătoare a eficienței fondurilor fixe.

În același timp, activitatea de cercetare științifică a avut un efect pozitiv asupra nivelului cheltuielilor materiale, a producției nete și producției fizice siderurgice ; se constată o creștere a producției nete prin scăderea absolută a cheltuielilor materiale pe unitate de produs. Indicele de creștere a cheltuielilor de cercetare științifică devansează indicele de creștere a producției marfă, fiind devansate la rîndul său de către indicele de creștere a producției nete.

Activitatea de cercetare științifică s-a reflectat pozitiv și în nivelul de automatizare și mecanizare a producției. De exemplu, la elaborarea fontei, ponderea operațiilor automatizate în volumul total al producției a ajuns la peste 91%, iar cantitatea realizată automatizat a crescut, față de anul 1975, de aproape două ori. În producția de laminate ponderea operațiilor automatizate a crescut cu peste 80% și de peste 1,5 ori cantitatea realizată automatizat. Se constată de asemenea că, pe măsură ce gradul de uzură al unor obiective avansează în ani, are loc un proces continuu de modernizare a acestora și de construire a altora noi, de înalt randament.

Numeroasele acțiuni de progres tehnic întreprinse în cadrul combinatului gălățean au avut ca efect utilizarea mai eficientă a agregatelor siderurgice, realizarea de economii de materiale și manoperă, creșterea randamentului orar al mașinilor, sporirea calității produselor siderurgice, reducerea cheltuielilor de producție etc. Una din acțiunile importante de progres tehnic întreprinse o constituie trecerea la tehnologia de elaborare a fontei în furnale de mare capacitate — 3 500 mc — cu încărcare cu bandă și aparat de încărcare tip Paul Worth. Furnalul, cu volum util de 3 500 mc (cît are furnalul nr. 6 de la Combinatul siderurgic Galați), se situează, din punct de vedere al mărimii sale, în rîndul celor mai mari agregate de elaborare a fontei utilizate în prezent pe plan mondial (cele mai mari unități nu depășesc 4 500—5 000 mc). Producția de fontă care se poate obține cu acest agregat ajunge pînă la 7 100 tone/zi.

Furnalul cu volum util de 3 500 mc prezintă toate avantajele tehnico-economice care conferă un înalt grad de eficiență procesului de elaborare a fontei, cum ar fi : productivitate înaltă, posibilități de dotare cu instalații și utilaje de mare randament, mecanizarea în totalitate a lucrărilor de exploatare, întreținere și supraveghere (care, în condițiile de mediu de la furnale, ar necesita prestații manuale foarte greoaie), automatizarea integrală a operațiilor de încărcare a furnalului și preîncălzire a aerului suflat în furnal, posibilitate de integrare a conducerii procesului de elaborare cu ajutorul unui calculator de proces, randamente termodinamice și chimice ale agregatelor în care au loc schimburi de căldură și procese chimice mai ridicate decît în cazul furnalelor cu volum util mai mic, consum de cocs scăzut etc. Trecerea la producerea fontei în furnale de mare capacitate a însemnat creșterea producției de aproape 2,5—3 ori, realizarea de economii anuale de cocs de peste 280 mii tone, obținerea unei economii relative de forță de muncă de circa 200 lucrători pe an, reducerea costului de producție pe tona de fontă cu aproximativ 130 lei.

O altă acțiune de mare eficiență economică și cu implicații deosebite asupra utilizării capacităților de producție o constituie trecerea la **procesul de turnare continuă a oțelului.** Prin producerea directă a semifabricatelor destinate finisării se elimină faza degrosării, respectiv pierderile prin șuțaje și maselote, ce dețin o pondere ridicată în totalul pierderilor tehnologice în producția de laminate (pierderile de metal se reduc cu 10—15%). Față de procedeul clasic de turnare a oțelului, noul procedeu — turnarea continuă — asigură un coeficient de scoatere a metalului mai mare cu aproximativ 10—15% și permite o reducere a cheltuielilor de producție pe tona de oțel cu 30—33% (tabelul).

Prin aplicarea procedeului de turnare continuă a oțelului se elimină o serie de verigi intermediare, cum ar fi : lingotierele, striparea, încălzirea lingourilor și o parte din laminarea acestora, ceea ce permite reducerea capacităților de producție siderurgice necesare producerii bramelor. În 1984, aproximativ 55% din totalul oțelului turnat la Combinatul siderurgic Galați s-a obținut prin procedeul turnării continue.

Tot în perioada analizată s-au întreprins o serie de acțiuni de modernizare a secțiilor nr. 1 și 3 de turnare continuă a oțelului. Ca urmare, în 1984, față de 1979, a crescut indicele de utilizare extensivă a acestor agregate siderurgice cu 25% și respectiv 29%. Măsurile respective au constat în îmbunătățirea materialului și a tehnologiei de execuție a rolelor din fir curb, crescînd durabilitatea acestora de peste 3 ori ; optimizarea operațiilor de răcire a rolelor și bramelor în vederea evitării perforărilor și blocărilor ; modificarea căilor cu role de evacuare ș.a.

Trecerea la tiristorizarea acționărilor principale și modernizarea instalațiilor de automatizare a trenului finisor de la laminorul de benzi la cald constituie o altă acțiune de modernizare a capacităților de producție. Prin această acțiune s-a asigurat creșterea capacităților de laminare a trenului finisor (prin accelerarea vitezelor de laminare și reducerea timpilor de frînare), sporirea calității tablei laminate, și reducerea consumului de manoperă.

■

PENTRU 1985, măsurile luate pe linie de progres tehnic au în vedere îndeosebi necesitatea diversificării producției, ridicării calității, reducerii consumurilor de materiale, energie și combustibili. În acest sens, în planurile de măsuri tehnice ale secțiilor, cît și pe combinat au fost prevăzute zeci de măsuri concrete, a căror materializare va determina utilizarea și gospodărirea mai eficientă a întregului potențial disponibil, asigurarea de noi mărci de oțel, diversificarea producției de laminate, valorificarea la cote ridicate a resurselor energetice refolosibile etc. Faptul că accentul principal este pus în continuare pe introducerea progresului tehnic — vizînd toate laturile producției — asigură, odată cu creșterea volumului de producție, utilizarea mai eficientă a mijloacelor fixe, ridicarea calității produselor și acoperirea, aproape în întregime, a necesităților economiei naționale cu produse plate din metal și disponibilizarea unor cantități importante de metal pentru export.

Mihai CHIRILĂ
Galați

Coeficientul de scoatere a metalului dintr-o tonă de oțel

%

Grupa de oțeluri	Scoatere de metal	
	Brame laminate	Brame turnate
Oțeluri calmate cu siliciu	78—85	95—98
Oțeluri calmate cu aluminiu	75—82	92—93
Oțeluri silicioase	70—76	90—93
Oțeluri inoxidabile	75—81	92—95

TEHNOPOLIMERII — produse noi în economie

DEZVOLTAREA în ritm susținut a unor ramuri de vîrf ale economiei naționale — electronica și microelectronica, energetica nucleară, aeronautica etc. — solicită, ca o necesitate de prim ordin, asigurarea unor noi materiale, cu proprietăți speciale, categorie în care se includ, între altele, și tehnopolimerii. Importanța acordată acestor produse de tonaj mediu sau mic în viitorul cincinal și următorul deceniu în ansamblul economiei românești reiese pregnant din prevederile Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. potrivit cărora în domeniul cauciucurilor și materialelor plastice vor fi introduse tehnologii de sinteză pentru fabricarea de noi sortimente cu proprietăți superioare.

■

CATEGORIE aparte de materiale plastice, termoplastele „pentru inginerie" sau tehnopolimerii constituie un subiect de actualitate, frecvent întîlnit în literatura de specialitate din țară și din străinătate. Acest tip de polimeri se distinge prin înalte performanțe în ceea ce privește proprietățile mecanice și electrice, stabilitatea chimică, termică și dimensională, ca și printr-un grad ridicat de prelucrabilitate.

O delimitare netă a acestei relativ noi clase de polimeri este dificil de făcut : dacă tehnopolimerii anilor '70 erau reprezentanți în principal de aproximativ cinci familii de compuși macromoleculari (poliamidele, policarbonații, poliacetalii, poliesterii termoplastici și polifenilenoxidul), în prezent se remarcă cu tendință tot mai accentuată de a fi incluse în această categorie și materiale plastice tradiționale, cu proprietăți modificate (înnobilate prin diverse procedee, ca de exemplu compaundarea), precum și o mare varietate de copolimeri și aliaje de polimeri. În rîndul tehnopolimerilor unii autori includ, în mod justificat după părerea specialiștilor, și alți compuși macromoleculari speciali, ca siliconii și fluoropolimerii, care prezintă avantaje deosebite din punct de vedere a raportului proprietăți, performanțe, preț.

Tehnopolimerii formează o grupă intermediară între materialele plastice de larg consum („uz general"), cu volum de producție mare și prețuri scăzute și materialele plastice „speciale", caracterizate printr-o producție de mic tonaj și prețuri foarte ridicate. Deși criza mondială de materii prime și energie a frînat ritmul de dezvoltare a producției materialelor plastice, realitatea tehnico-economică demonstrează că actuala conjunctură energetică mondială tinde să o favorizeze, avînd în vedere **consumul energetic mai redus pe care îl implică în comparație cu fabricația multor materiale tradiționale.** Adăugînd la consumul energetic favorizant avantajele conferite de proprietățile cu totul remarcabile — între care deosebit de importante sînt **greutatea specifică redusă și prelucrabilitatea lor sporită** — apare pe deplin justificată tendința din ce în ce mai accentuată de substituire a metalelor în diverse utilizări, precum și succesul de piață al tehnopolimerilor.

Cu toate că în comparație cu materialele plastice de larg consum cheltuielile de investiții pentru producerea tehnopolimerilor sînt ridicate (uneori investiția specifică este de circa 5—10 ori mai mare), volumul fondurilor alocate sectorului de cercetare-dezvoltare reprezintă în general peste 10% din vînzări, iar lansarea pe piață a unui nou produs necesită timp îndelungat și cheltuieli apreciate la circa 1 mil. dolari, **ritmul mediu anual de creștere a producției mondiale de tehnopolimeri a fost în ultimii ani de circa 12%, față de 4—5% în medie pentru materialele plastice de uz general.** Tehnopolimerii, deși relativ scumpi, sînt utilizați în cantități din ce în ce mai mari ca înlocuitori ai metalelor și datorită, între altele, **duratei de viață mai mari și costurilor de întreținere reduse** care compensează, în cazul pieselor finite, prețul ridicat al polimerului.

■

DEȘI se înregistrează o creștere rapidă a consumului de tehnopolimeri, ponderea acestora în ansamblul producției de materiale plastice rămîne modestă ; spre exemplu, în Europa de Vest, în anul 1985, ea va reprezenta circa 8% din valoarea vînzărilor de materiale plastice și numai 4% din tonaj. Consumul acestor materiale cu înalte performanțe este limitat de prețul lor ridicat mai ales în cazul unor polimeri speciali, ca de exemplu polietersulfona. Firmele de specialitate consideră că **în următorii 10 ani prețul tehnopolimerilor va fi mai redus cu 23% în raport cu aluminiul, cu 48% în raport cu zincul și de patru ori mai mic decît cel al cuprului,** oțelul laminat la cald fiind singurul metal al cărui preț ar putea să scadă mai mult.

Un alt element economic favorizant îl constituie **ponderea consumului energetic în costul de producție,** care **este de numai 15—20%, comparativ cu circa 35% la metale.** De asemenea, valoarea adăugată obținută prin utilizarea țițeiului ca materie primă pentru fabricarea tehnopolimerilor este de 20—40 ori mai mare decît cea realizată în cazul întrebuințării lui drept combustibil. În același timp, datorită gradului avansat de prelucrare a materiei prime, **creșterea prețului țițeiului are un efect mai mic asupra prețului tehnopolimerilor comparativ cu cel al materialelor plastice de uz general** sau al altor categorii de produse.

Multiplele avantaje pe care le prezintă tehnopolimerii, precum și lărgirea continuă a ariei lor de utilizare determină pentru viitorul deceniu, conform previziunilor recente, o dinamică ascendentă, cu o rată anuală de creștere pe plan mondial de 10—22%, care depășește cu mult prevederile de 4—5% pentru materialele plastice uzuale, de mare tonaj. Se estimează că cererea de tehnopolimeri pe plan mondial, în anul 1985, va fi de circa 800 mii tone, adică de trei ori mai mare decît în anul 1975.

Între consumatorii majori ai acestui tip de materiale se numără electrotehnica și electronica, industria mijloacelor de transport — și în special auto (interesată în scăderea greutății vehiculelor și deci, implicit, a consumului de carburant în exploatare) — construcțiile și construcțiile de locuințe (panouri solare, diverse elemente modulate etc.). Consumul mondial de tehnopolimeri pentru electronică și electrotehnică, care se cifra în 1980 la 84 mii tone, va cunoaște o creștere de circa 10% anual, atingînd aproximativ 333 mii tone în 1995 ; în același an, cu un consum de circa 184 mii tone, sectorul transporturilor se va situa pe locul cinci. Construcțiile, cu un ritm mediu anual de creștere a consumului de tehnopolimeri de 10,5% vor utiliza în 1995 aproximativ 200 mii tone de diverși polimeri tehnici, plasîndu-se, conform prognozelor de specialitate, pe locul doi în ierarhia principalilor consumatori.

„Explozia" tehnopolimerilor — fenomen ce se traduce prin utilizarea din ce în ce mai largă a acestora în tot mai multe domenii de activitate, ameliorarea continuă a proprietăților și perfecționarea procedeelor de obținere — va continua și în viitor, inovația fiind factorul motrice în dezvoltarea acestei relativ noi clase de polimeri. Potrivit aprecierilor firmei de consultanță „Kossoff & Associates" numărul companiilor de materiale plastice „pentru inginerie" din S.U.A. va crește de la 32 în anul 1982 la 38 în 1987 și, respectiv, la 49 în 1992. În Japonia, numărul acestora va spori în următorii 10 ani de la 25 la 39 producători.

■

O SUCCINTĂ prezentare a principalelor clase de tehnopolimeri oferă posibilitatea evidențierii celor mai importante realizări obținute în țara noastră în acest domeniu.

Poliamidele termoplastice dețin primul loc în ceea ce privește producția de tehnopolimeri, două dintre cele patru tipuri importante ce se comercializează pe plan mondial — poliamidele 6 și 6,6 — reprezentînd 85—90% din totalul producției. Cercetările efectuate în România privind poliamida 6 s-au materializat prin realizarea unor instalații industriale în care acest polimer se produce sub formă de granule, prin procedeul hidrolitic, sau sub formă de bare și plăci (la Săvinești și Întreprinderea chimică Dudești) prin polimerizarea amonică activată, în bloc.

Poliamida amonică, sub formă de bare și plăci, datorită proprietăților sale fizico-mecanice foarte bune și rezistenței superioare la frecare și uzură, are numeroase aplicații în industria constructoare de mașini și textilă, înlocuind metalele în fabricația de roți dințate mari, bucșe, lagăre, suveici, came. Pe baza cercetărilor românești gama de poliamidă 6 a fost lărgită, obținîndu-se materiale cu proprietăți adecvate atît pentru formare prin injecție, cît și pentru acoperiri anticorosive sau antifricțiune pentru metale. Celelalte două tipuri de poliamide — 11 și 12 — deși posedă caracteristici superioare (ca de exemplu absorție de apă foarte mică și rezistență bună la temperaturi scăzute), au o utilizare limitată datorită prețului ridicat, aproape dublu față de poliamida 6,6. Este de remarcat că diversele tipuri de copoli-

meri poliamidici bloc, datorită costurilor de fabricație inferioare comparativ cu cele ale altor polimeri, cum ar fi poliuretanii și policarbonații, reprezintă o serioasă concurență pentru aceștia în unele domenii de utilizare.

Policarbonații, produși industrial pe plan mondial încă din 1958, au înregistrat un ritm mediu anual de creștere a consumului de circa 10—12%, previzibil a se menține constant și în viitorii ani. Această evoluție este susținută de dezvoltarea în continuare în ritmuri înalte a cîtorva debușee dominante : industria electronică și electrotehnică (peste 27% din consum), aparatura de uz casnic (circa 15% din total), construcțiile (11%) și construcțiile de mașini (9%). În România se produc industrial, din anul 1978, mai multe tipuri de policarbonat, natur și colorat, care pot fi prelucrate prin extrudere sau formare prin injecție. Policarbonatul românesc are proprietăți fizico-mecanice comparabile cu produsele analoage străine, fiind solicitat în mod deosebit pentru fabricarea diverselor repere în industria constructoare de mașini, automatică și electrotehnică. O preocupare importantă a cercetării din țara noastră vizează **sinteze de copolicarbonați**, polimeri cu caracteristici superioare, potențial utilizabili pentru obținerea de lentile optice, reflectoare metalizate pentru diverse utilizări etc.

Poliesterii termoplastici, dintre care mai frecvent utilizați sînt polietilentereftalatul (PET) și polibutilentereftalatul (PBT), și-au consolidat în ultimii ani poziția în rîndul tehnopolimerilor, urmînd ca în viitor să înregistreze una dintre cele mai mari rate de creștere a consumului mondial, concretizată pentru perioada 1985—1990 într-un ritm mediu anual de circa 15%. Înalta rezistență termică, proprietățile electrice și stabilitatea chimică permit utilizarea acestor tipuri de polimeri pentru filme subțiri destinate circuitelor electronice din terminalele computerelor, panourilor de bord auto, cuptoarelor cu microunde etc. În România, cercetările au fost orientate către obținerea unui polietilentereftalat modificat cu neopentilglicol și a unui polibutilentereftalat adipat, materiale plastice ce se vor produce industrial în următorii ani pe baza tehnologiilor originale elaborate în cadrul ICECHIM.

■

CARACTERISTICILE acestor copoliesteri prelucrabili prin injecție îi recomandă pentru a fi utilizați cu preponderență la fabricarea reperelor de precizie destinate electronicii și construcțiilor de mașini. Se remarcă o pătrundere din ce în ce mai accentuată a acestor categorii de polimeri în sectorul ambalajelor, ca înlocuitori ai sticlei, datorită avantajelor economice pe care le determină în unele domenii de utilizare. Astfel, spre exemplu, un PET modificat cu glicol produs de „Eastman Chemical Products, Inc", întrebuințat pentru flacoane de parfum în locul sticlei, duce la reducerea ciclului de suflare cu 15% și a costului cu 10%. În plus, greutatea buteliei micșorîndu-se de circa 8,5 ori, conduce la scăderea cu aproximativ 25% a cheltuielilor de transport.

Între polimerii termoplastici care vor beneficia în viitorul deceniu de o dinamică accentuată se numără și **polioxifenilena** (POF), pentru care se estimează un ritm mediu anual de creștere a consumului de circa 10%, vînzările mondiale urmînd să crească de la 130 mii tone în 1981 la circa 200 mii tone în 1986. Patru sectoare vor domina cererea pentru acest produs : transporturile, aparatele de uz casnic, electronica și mașinile de birou, care, împreună, vor acoperi 82% din consumul total de polifenilenoxid. În prezent, produsul comercial cel mai larg răspîndit este Norylul (produs de firma „General Electric"), un aliaj de POF cu polistiren. În țara noastră, cercetările se concentrează în prezent asupra ingineriei procesului de sinteză și polimerizare a 2,6 xilenolului, în vederea realizării unei instalații industriale.

O altă categorie de tehnopolimeri — studiați și în România atît datorită bazei de materii prime nepetrochimice, cît și proprietăților deosebite care îi caracterizează — o formează **poliacetalii**, tehnopolimeri cristalini, cu rezistență mare la solicitări repetate, coeficient de frictiune mic și prelucrare ușoară datorită vîscozității mici a polimerului topit.

Din clasa tehnopolimerilor „speciali", cu stabilitate termică de excepție, **poliimidele** au fost intens studiate de cercetătorii români, elaborîndu-se tehnologii de obținere pentru două tipuri de polimeri imidici (inclusiv pentru intermediari necesari), experimentați cu succes pentru izolații stratificate destinate sectorului electrotehnic.

Producția de polimeri tehnici, bazată pe valorificarea cercetărilor proprii, se va dezvolta într-un ritm mediu anual superior ramurii de bază, prin punerea în funcțiune de noi instalații, perfecționarea tehnologiilor și diversificarea sortimentelor existente. Se vor realiza copolimeri și aliaje cu proprietăți noi, superioare, plecînd de la monomerii și polimerii cunoscuți, prin modificări chimice sau prin compaundări mecanotermice ale materialelor polimerice cu diverși aditivi.

Deși în multe cazuri tehnopolimerii sînt utilizați ca înlocuitori ai metalelor, valoarea reală a acestor materiale moderne depășește această sferă ; studierea atentă a structurii și caracteristicilor lor, precum și a tehnologiilor de prelucrare va permite stabilirea utilizărilor specifice pentru fiecare tehnopolimer în parte și, în consecință, valorificarea optimă a proprietăților acestora.

Nicoleta HORNIANSCHI

Perfecționarea relațiilor contractuale

Un sistem eficient de livrare a țesăturilor

ÎN INDUSTRIA confecțiilor, forma în care beneficiarii (întreprinderile textile) livrează materiile prime (baloții de țesături) are o influență deosebită asupra consumurilor materiale, nivelului productivității muncii la unele operații tehnologice, introducerii unor procedee moderne de lucru. În prezent, țesăturile sînt livrate, de către unii furnizori, în baloți de scurt metraj, în foaie dublă, pliate și cu lățimi neuniforme, ceea ce creează serioase neajunsuri în procesul de producție al întreprinderilor beneficiare. Este imperios necesar ca toate întreprinderile textile să treacă la generalizarea livrării țesăturilor în baloți de lung metraj, sub formă rolată, în foaie desfăcută, cu lățimi uniforme și minimum de defecte, *avînd în vedere că :*

● *Prelucrarea țesăturilor livrate în baloți de lung metraj conduce, în comparație cu a celor furnizate în baloți de scurt metraj, la reducerea importantă a așa-ziselor „capete" și „fișii" rezultate din procesul de debitare și, în consecință, la economisirea unor cantități însemnate de materii prime. Spre exemplu, prelucrarea unor țesături livrate într-un singur balot cu un metraj de 90 de metri conduce — față de cazul în care acestea sînt livrate în 3 baloți cu un metraj fiecare de cîte 30 de metri, așa cum se întîmplă frecvent — la înregistrarea unui consum tehnologic cu 3% mai mic, economiile obținute fiind egale cu necesarul pentru confecționarea unui costum bărbătesc.*

● *Nerespectarea sistemului de livrare a țesăturilor în foaie desfăcută, înfășurate pe rulouri (formă care deși este menționată în contractele de aprovizionare nu este practicată de către toți furnizorii, fiind dese cazurile cînd aceștia expediază țesăturile în foaie dublă, pliate) conduce, în întreprinderile de confecții, la creșterea cu 10—20% a timpilor de execuție a șpanurilor și la sporirea consumurilor materiale cu pînă la 2% ,cu influențe negative asupra productivității muncii și, respectiv, eficienței economice.*

● *Livrarea țesăturilor cu lățimi optime în funcție de destinația lor (de natura produselor care urmează a se confecționa din ele) este de natură să ofere întreprinderilor de confecții posibilitatea raționalizării consumurilor de materiale textile, conducînd la reducerea pierderilor tehnologice. În multe situații furnizorii nu respectă lățimea solicitată prin contracte, livrînd baloți de țesături cu lățimi necorespunzătoare cu destinația acestora, ceea ce are implicații negative asupra consumurilor productive. Astfel, spre exemplu, la Întreprinderea de confecții și tricotaje din București, prelucrarea unui articol de țesătură livrat de întreprinderea textilă „Moldova" din Botoșani la o lățime de 0,80 m — în loc de 0,90 m cît era prevăzut în contract — a condus la creșterea consumului de țesătură cu 10,0—14%. Referitor la lățimea țesăturilor, demn de remarcat este faptul că, deseori, se înregistrează diferențe de lățime între baloți, la același articol de țesături, ceea ce implică, în procesul de prelucrare a lor, o creștere a cantităților consumate.*

Așadar, luînd în considerare cele prezentate, apreciem ca fiind justificată din punct de vedere economic luarea tuturor măsurilor necesare de către unitățile Centralelor industriei linii, bumbacului, inului, mătăsii și cînepii pentru generalizarea sistemului de livrare a țesăturilor în baloți de lung metraj, sub formă rolată, în foaie desfăcută și cu lățimi uniforme.

C. GORIE

UN TRIUNGHI AL EFICIENȚEI

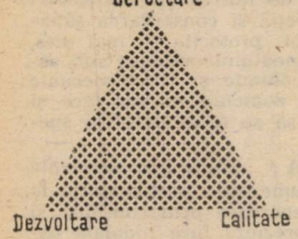

Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (VIII)

Dezbatere

ÎN CADRUL dezbaterii referitoare la creșterea rolului cercetării științifice în dezvoltarea intensivă a economiei au fost abordate și o serie de probleme legate de impactul cercetării asupra imaginii întreprinderii viitorului, inclusiv sub aspectul elementelor tehnice ale producției, precum și de locul și rolul cercetării economice în ansamblul procesului gnoseologic la nivel micro și macroeconomic.

Gheorghe MARCU: „În strategia modernizării și restructurării industriei, un loc important îl va ocupa, așa cum s-a mai subliniat în cadrul dezbaterii, creșterea ponderii acelor ramuri și subramuri care vor asigura cea mai înaltă eficiență economică. Cu alte cuvinte, în procesul de restructurare a economiei, în trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea preponderent intensivă, direcția principală de acțiune o constituie, așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XIII-lea, **creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor capabile să asigure o prelucrare avansată,** respectiv o valorificare superioară a tuturor resurselor materiale, în vederea obținerii unor produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie.

În domeniul chimiei se deschid largi perspective chimiei fine și a specialităților care stau la baza producției de polimeri speciali, produse de diagnostic, chimicale cosmetice, fotografice, detergenți speciali, specialități pentru agricultură, electronică, extracția țițeiului, rafinării, adezivi, catalizatori, lubrifianți speciali, aditivi pentru lacuri, vopsele, uleiuri și altele. Chimia fină se pretează cel mai bine la un proces continuu de inovare și optimizare, de diversificare și dezvoltare. De altfel, puternice restructurări au suferit în perioada din urmă și industriile chimice din țările capitaliste cum sînt cele vest-europene (S.U.A., Japonia și Canada) care, în ultimele decenii, au construit capacități de producție uriașe, care în noua conjunctură a economiei mondiale au devenit excedentare. În această situație, ele s-au orientat spre producția de chimicale fine și specialități de mic tonaj, destinate unor ramuri industriale cu indici de creștere mari, cum sînt industria electronică, a produselor de diagnostic, polimeri, adezivi speciali etc.

Interesant este faptul că producția de chimicale fine și de specialități, care a luat un avînt deosebit în ultimii ani, nu s-a dezvoltat, cu cîteva excepții, în cadrul unor întreprinderi independente, ci în cadrul celor existente. La sinteza acestora se pornește fie de la aceleași materii prime ca și pentru producția de bază, utilizînd tehnologii noi, fie se folosește tehnologia aplicată pentru realizarea producției de bază la materii prime diferite.

O altă cale este și aceea de valorificare a subproduselor, deșeurilor și materialelor uzate. În felul acesta s-a extins o activitate complexă, de vîrf, care s-a conturat ca o nouă subramură a industriei chimice, cea a chimicalelor fine și a specialităților. La marile companii chimice vest-europene și nord-americane, în anul 1983, ponderea acestor produse a atins 10% din valoarea tuturor vînzărilor. Se apreciază că, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, ponderea lor va crește la 60% din valoarea tuturor vînzărilor. De reținut este faptul că beneficiile la această nouă formă de activitate a industriei chimice variază între 6 și 8%, în timp ce la produsele de mare tonaj numai între 1,5 și 2%. Pentru perioada 1982—1990, dinamica medie anuală de creștere a producției întregii grupe de chimicale fine și specialități este prevăzută a fi de 5%, dintre care cei mai mari indici medii anuali îi vor cunoaște specialitățile din industria electronică (13%) și specialitățile pentru diagnostic (10%).

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor: dr. **Gheorghe MARCU,** directorul Institutului de chimie din Cluj-Napoca, dr. **Aurel IANCU,** director științific al Institutului de economie industrială, prof. univ. dr. **Victor PĂRĂUȘANU** și prof. univ. dr. **Ion BLAGA,** Academia de Studii Economice București.

Produse de mic tonaj în chimia fină și de sinteză

În aceste condiții, este pe deplin justificată și necesară realizarea unor produse de mic tonaj, care să permită valorificarea superioară a materiilor prime folosite și care să fie consumate de ramuri industriale cu un indice mediu anual de creștere a producției mai mare decît cel al produselor finite al industriei chimice de mare tonaj. Chimia fină și de specialitate prezintă interes și prin faptul că permite utilizarea într-o măsură sporită a tehnologiilor așa-numite „neconvenționale", cu totul diferite de cele actuale, bazate pe alte principii, pe o altă optică, în măsură să deschidă drumuri spre o nouă civilizație tehnologică. Totodată, sinteza fină și de specialități trebuie să se afle într-o măsură mai mare și în atenția unităților de cercetare prin faptul că oferă acestora largi și multiple posibilități de realizare, în instalațiile proprii, a unei producții industriale de mic tonaj, cu mare valoare de întrebuințare, fiind permanent susceptibile de a genera noi tehnologii și produse cu calități tehnice și economice de performanță.

Orientarea revoluționară și modernă imprimată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu întregii activități de cercetare și dezvoltare în domeniul chimiei și de introducere a tehnologiei moderne în industria chimică românească constituie o premisă sigură de înfăptuire a acestor direcționări, în cadrul noii revoluții tehnico-științifice și a cerințelor de sporire a eficienței economice".

Aurel IANCU: „În legătură cu intervenția tovarășului Gheorghe Marcu aș dori să fac, de la bun început, o precizare cu caracter mai general și anume aceea că, în condițiile actuale, deosebit de important, alături de prefigurarea întreprinderii viitorului, este și cerința de a privi în mod critic imaginea actuală a întreprinderilor, în primul rînd sub aspect dimensional, de a defini cît mai corect obiectivele economico-sociale ale întreprinderii socialiste, ținînd seama de cerințele progresului tehnic și de ridicarea calității vieții, precum și de a fixa unele direcții de acțiune pentru adaptarea și readaptarea întreprinderii la noile condiții ce vor apare în viitor. Deci, după părerea mea, discuția ar trebui să aibă un caracter cît mai pragmatic și să prezinte și soluții de interes imediat, întrucît acțiunile întreprinse astăzi își pot arăta efectele doar în mod treptat, rezultatele căpătînd un caracter generalizat nu mai devreme de 1—2 decenii.

Ca urmare a aplicării programului investițional de mare anvergură și a modernizării economiei, în țara noastră a avut loc un intens proces de concentrare a producției în întreprinderi de dimensiuni tot mai mari, ceea ce a contribuit la promovarea progresului tehnic în economie și la organizarea modernă a producției, cu consecințe favorabile asupra creșterii productivității muncii și a ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor. Din păcate însă, în cursul acestui proces numărul și rolul întreprinderilor mici și mijlocii a scăzut datorită, în special, comasării și integrării lor. Concentrarea producției din țara noastră a atins unul din nivelurile cele mai ridicate nu numai față de țările capitaliste, ci și față de cele socialiste. Astfel, ponderea întreprinderilor industriale cu peste 1 000 de per-

soane în volumul total al personalului muncitor din industrie se ridică în România la 84%, în timp ce în alte țări această pondere este mai scăzută : 70% în U.R.S.S., 60% în R.D.G., 39% în R. F. Germania, 27,5% în S.U.A.

Competitivitatea — trăsătură definitorie a întreprinderii viitorului

Pe lîngă avantajele reale pe care le au, unitățile industriale mari prezintă și unele așa-numite efecte secundare cum sînt : crearea de aglomerări urbane, suprasolicitarea mijloacelor de transport, efectuarea unor cheltuieli suplimentare cu locuințele și cu lucrările edilitar-gospodărești, deteriorarea mediului ambiant. Este bine cunoscut faptul că o întreprindere cu 10 000 de persoane implică o populație totală de 30 000—40 000 persoane. Unitățile mari, ca orice sistem de mari dimensiuni, au un grad mai ridicat de inerție și, ca urmare, sînt mai puțin elastice la noile schimbări, adaptările la noile situații făcîndu-se mai greu și cu cheltuieli mai mari. În schimb, la întreprinderile mici anumite elemente ale costurilor de fabricație (regiile de fabricație, amortismentele etc.) sînt, de regulă, mai scăzute decît la întreprinderile mari. Toate acestea au constituit argumente pentru acordarea în ultimii ani în țara noastră a unei atenții tot mai mari întreprinderilor mici și mijlocii.

Prin dezvoltarea întreprinderilor mici, — orientare cuprinsă în documentele de partid — prin apropierea lor de resurse și, în primul rînd, de resursele de muncă din localitățile rurale, se poate realiza o **stabilitate a forței de muncă la sate** pentru a satisface nevoile agriculturii în perioadele de vîrf și o utilizare mai bună a acesteia în tot cursul anului. În felul acesta, se poate realiza dezvoltarea economică și socială a satelor și se poate obține o însemnată economie de resurse, știindu-se că este cu mult mai puțin costisitor să transferi mașini și instalații dintr-o localitate în alta decît persoane sau familii de la sate la orașe sau decît practicarea navetismului la mari distanțe.

În încheiere, aș vrea să mă refer pe scurt și la problema competitivității întreprinderilor socialiste. Competitivitatea se dovedește tot mai mult a fi necesară în economie pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor și ieftinirea acestora, pentru intensificarea preocupărilor de diversificare și modernizare a producției, satisfacerea, în condiții cît mai bune, a cererii beneficiarilor și asigurarea rentabilității. Se dovedește în mod frecvent că lipsa de competitivitate stimulează întreprinderile producătoare să impună condiții beneficiarului, atît în ce privește calitatea produselor, cît și prețul acestora. Totodată, lipsa de competitivitate face ca întreprinderea să fie prea puțin receptivă la cerințele progresului tehnic și la schimbările tot mai rapide din viața economico-socială, întrucît ea, știindu-se unicul producător, este sigură de desfacerea produselor pe piața internă în orice condiții.

Răspunsuri la întrebările privind modul cum s-ar putea asigura competitivitatea întreprinderilor în economia socialistă au fost deja date. **„Noi nu trebuie să excludem,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, **ci trebuie să încurajăm concurența. Ce va fi rău dacă oamenii vor găsi într-o localitate două unități de același fel, care să le satisfacă necesitățile și să concureze între ele pentru a lucra mai bine. Va fi un lucru bun și trebuie chiar să încurajăm această concurență.“**

Așadar, condiția fundamentală care trebuie avută în vedere la realizarea competitivității socialiste a întreprinderii este aceea ca, pentru același produs, să fie cel puțin 2—3 producători diferiți sau independenți, așa încît beneficiarul să poată oricînd să-și aleagă sau să-și schimbe furnizorul. Evident, în asemenea condiții producătorul este silit să răspundă cu promptitudine cererii beneficiarilor, să se adapteze cu rapiditate cerințelor pieței interne și externe.“

Victor PĂRĂUȘANU : „Ținînd seama de faptul că participanții la dezbatere au făcut mai multe referiri la modificările de structură în configurația întreprinderii viitorului, am să mă refer, în special, la mutațiile ce se prefigurează în domeniul tehnologiilor de lucru. Consider că, în domeniul surselor de energie, la nivelul anului 2000, pe plan mondial se vor aplica în instalații industriale rezultatele obținute în prezent în laboratoare cu privire la **fuziunea nucleară, la transnformarea directă a energiei solare în energie electrică** și se va extinde mai mult rețeaua centralelor electrice nucleare. Primele două surse citate sînt practic inepuizabile.

Mutații calitative în tehnologiile viitorului

Pe plan mondial, cît și la noi în țară progresele care s-au realizat în domeniul sintezei fotochimice și, în special, în domeniul biotehnologiilor vor permite ca, la nivelul anului 2000, numeroase procese chimice să se realizeze **cu consumuri energetice foarte mici în raport cu cele actuale.** Selectivitatea acestor procese va facilita obținerea unor produse de un înalt grad de puritate pentru toate domeniile industriei chimice, dar, în special, pentru industria medicamentelor și a materialelor speciale. Pe baza dezvoltării cercetărilor în domeniul calatizei convenționale s-au realizat și se vor generaliza în următorii 10—15 ani procese tehnologice cu consumuri energetice scăzute ; în special pentru unele procese din categoria celor energointensive (fertilizanți chimici) sînt deja în curs de aplicare atît în străinătate cît și la noi în țară și se vor extinde în următorii ani **procedeele tehnologice de fabricare a hidrocarburilor din grupe de sinteză** obținute din materii prime indigene cu grad extins de asigurare.

Un domeniu important, pe care l-aș denumi „economie invizibilă“, îl constituie „chimia vieții“, în care se includ procese de nutriție și alimentări cu apă, protecția și conservarea sănătății oamenilor, protecția și, mai ales, conservarea mediului ambiant sub aspect fonic, chimic și fizico-mecanic etc. În acest domeniu se vor face și este necesar să se facă investiții speciale“.

Ion BLAGA : „Multiplele segmente atacate de numeroșii participanți la dezbatere, generoase prin conținut și finalitate, reprezintă fără îndoială aspecte prioritare ale opțiunilor în dezvoltarea noastră economico-socială prezentă și viitoare. În același timp, acestea cuprind, într-o formă sau alta, și elementul economic fără de care aprecierea eficienței acțiunilor întreprinse ar fi lipsită de conținut. De aceea, personal aș dori să lărgesc acest ultim aspect, pornind de data aceasta pe calea inversă, de la cercetarea economică la cea tehnică și tehnologică.

Științele economice, începînd cu marketingul și terminînd cu economia politică, cea mai veche știință economică, cunosc un **proces de transformare revoluționară, atît sub aspectul diversificării obiectului cercetării,** al metodelor de investigație, **dar mai ales sub cel al finalității rezultatelor,** ele trecînd, în cîteva decenii, de la simple și preponderente explicări ale realității, la soluții de perfecționare a acesteia, la calculul eficienței și, în sfîrșit, la mecanismul aplicării soluțiilor propuse. Cercetarea economică ca și cea din celelalte științe sociale a căpătat un puternic și preponderent caracter „normativ“.

O trăsătură esențială a revoluției contemporane în știință, pe lîngă revoluționarea metodelor de investigație și a experimentului, este **caracterul multidisciplinar** (pluridisciplinar sau interdisciplinar) **al cercetării realităților.** Mi se pare — sper că nu exagerez — că pentru toate științele, inclusiv pentru știința economică, multidisciplinaritatea cercetării reprezintă condiția esențială a succesului, a fundamentării întalte a rezultatelor cercetării, a sporirii eficienței și a gradului lor de aplicabilitate.

Multidisciplinaritatea abordărilor asupra fenomenelor economice și sociale

În prezent cercetarea unor probleme care altă dată puteau constitui obiectivul exclusiv al științelor naturii, al fizicii, matematicii, mecanicii aplicate etc., cu scopul unor soluții de perfecționare a practicii economice și sociale, nu mai poate evita colaborarea cu cercetarea eco-

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. POPESCU

(Continuare în pag. 30)

Posibilități de reducere a consumului de energie și materiale în zootehnie

PORNIND de la necesitățile energetice naționale, dar totodată ținînd seama de criza mondială de energie și de unele rigori ale naturii, partidul și statul nostru au elaborat o strategie proprie și programe adecvate de dezvoltare a noi surse de energie, materii prime și materiale, gospodărirea lor judicioasă și de reducere a consumurilor. Strategia adoptată urmărește dobîndirea independenței energetice a țării în anul 1990, în condițiile dezvoltării forțelor de producție și a creșterii calității vieții. Pentru realizarea independenței energetice o contribuție însemnată urmează să o aibă activitatea de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică în scopul optimizării surselor existente și a găsirii de noi surse de energie, precum și perfecționarea organizării sistemului electroenergetic național, a raționalizării continuie a consumului de energie electrică, combustibil și materiale. Dintre obiectivele programelor de cercetare științifică menționăm : intensificarea prospecțiunilor geologice, sporirea fondului național al hidrocentralelor, cărbunelui, șisturilor bituminoase, minereurilor radioactive, resurselor geotermale, precum și amplificarea cercetărilor pentru fuzionarea termonucleară, ca și pentru obținerea economică a hidrogenului și a altor surse purtătoare de energie necesare economiei noastre.

Zootehnia, sector important al economiei naționale și al agriculturii, este un consumator de energie, combustibil și materiale, dar în același timp produce energie, materii prime și produse pentru economia națională. Astfel, de exemplu, din totalul consumurilor de energie electrică ale agriculturii, zootehnia utilizează 60—90%. De asemenea, consumă cantități importante de materiale pentru construcții și mecanizarea proceselor de producție, pentru producerea furajelor etc. Dar zootehnia furnizează materii prime pentru industria alimentară și ușoară, respectiv produsele necesare unei bune aprovizionări a populației cu mijloacele de subzistență necesare. Totodată, zootehnia reprezintă o sursă importantă de energie neconvențională (forță de tracțiune, biogaz, căldură biologică etc.), utilizate în diferite ramuri de activitate.

În acest context se pune problema de a stabili care sînt căile și mijloacele de economisire, conservare și reciclare a energiei convenționale, de reducere a consumului de materii prime și materiale, precum și de dezvoltare intensă a noilor surse de energie neconvențională. Soluționarea acestor probleme reprezintă coordonate mai complexe decît în industrie și chiar în producția vegetală, deoarece dezvoltarea creșterii animalelor în sistem intensiv presupune și consum însemnat de energie și materiale. În mod practic, în acest scop se pot utiliza două căi principale : tehnologică și biotehnologică.

Perfecționarea tehnologiilor

UNA DIN PRINCIPALELE posibilități de economisire a energiei și a materialelor o reprezintă promovarea tehnologiilor de întreținere a animalelor cu consum mai redus de energie și de materiale. În acest scop trebuie să se pornească de la condițiile de cazare ale animalului, reconsiderîndu-se problemele de proiectare și de realizare a construcțiilor zootehnice în contextul crizei mondiale de energie și de materiale. Este necesar să se utilizeze materiale de construcție termo și hidroizolante, igienice, ușor de dezinfectat, rezistente și care să asigure confort tehnologic animalelor (bilanț termic optim, umiditate normală, lipsa gazelor nocive, grad înalt de reflectare a luminii etc.), diminuîndu-se sau evitîndu-se pe cît posibil folosirea celor energointensive (ciment, laminate, polistiren etc.). Acestor deziderate le corespund în foarte bună măsură o serie de materiale locale (cărămida, lemnul, chirpiciul, stuful etc.).

Pentru conservarea energiei în timpul iernii, o atenție deosebită trebuie să se acorde elementelor de construcții care diminuează pierderile de căldură și previn apariția condensului. Bilanțul termic pozitiv se realizează atunci cînd căldura degajată de animale este mai mare sau cel puțin egală cu cea pierdută, prin elementele de construcție și prin ventilație. Pierderile de căldură au loc prin elementele de construcție (acoperiș sau tavan — circa 50%, pereți, pardoseli, uși, ferestre etc.). Mărimea acestora depinde de suprafața de transfer termic al elementelor ce delimitează adăpostul, de valoarea coeficientului de transmisie termică totală, care este de 0,4—0,7 la acoperiș și tavan și de 1,3 la pereți, precum și de diferența de temperatură dintre aerul interior și cel exterior. Este demn de evidențiat faptul că în practica zootehnică există rezerve însemnate de reducerea consumurilor de energie și materiale, prin aplicarea unui regim judicios de economie și prin optimizarea soluțiilor constructive și de mecanizare. Se poate afirma că în creșterea animalelor se mai face încă risipă de energie electrică, combustibil, materii prime și materiale. S-au construit complexe zootehnice supradimensionate, utilizîndu-se materiale energointensive. Pe de altă parte, construcțiile, într-o anumită măsură, sînt realizate din materiale cu termoconductibilitate și termoizolare necorespunzătoare, pierzînd în sezonul rece cantități importante de căldură. În plus, au loc pierderi mari de căldură și prin numărul mare de orificii practicate în pereți, acoperiș și pardoseală pentru ventilație și evacuarea dejecțiilor. Ca urmare, se impune simplificarea și optimizarea dimensiunilor construcțiilor, folosirea unor materiale cu caracteristici termoizolatoare ridicate, construirea de plafoane la adăposturile înalte și în cazul anumitor specii și categorii de animale (hale de pui, de găini ouătoare, maternitate și creșă la suine, creșcătorii cunicole etc.), izolarea perfectă a acoperișurilor, etanșeizarea ușilor și ferestrelor, diminuarea orificiilor pînă la limita maximă, înfundarea temporară cu baloți de paie a golurilor, folosirea integrală a căldurii degajate de animale etc.

Rezerve de economisire a energiei și materialelor le incumbă și sistemele de întreținere a animalelor. Principiul de bază a întreținerii trebuie să fie acela de a deplasa animalul spre sursa de furaje și nu invers, în special în cazul ovinelor și taurinelor. Se impune promovarea sistemului de întreținere liberă (la adăpost — iarna și la pășune — vara), deoarece necesită investiții mai reduse, generînd economie de materiale și energie și totodată asigură un circuit natural între animal și resursele sale de hrană (ecosistemul de pășune, sol-plantă-animal). Totodată, este necesară revizuirea echipamentului tehnic, care are numeroase imperfecțiuni din punct de vedere al randamentului și înglobează uneori cantități mari de metal. De exemplu, o baterie pentru circa 3 000 de găini — cu o durată de folosire de 5—7 ani, dar cu o uzură morală mai mare — cîntărește 8 tone, iar într-o hală se introduc 6—8 linii de baterii, adică 48—64 t de metal.

Pornind de la structura consumului de energie (evacuarea dejecțiilor — 18%, manipularea furajelor — 18%, pregătirea și distribuirea furajelor — 16%, transporturile interioare — 16%, aprovizionarea cu apă și încălzirea ei — 15%, ventilația și încălzirea adăposturilor — 7%, iluminat — 3%) și de la nivelul scăzut al consumului de energie și de materiale pe animal în țările cu zootehnie avansată și mai ridicat la noi în țară, apreciem că printr-o gospodărire rațională, creșcătoriile de animale pot realiza economii de 10—20%, acționîndu-se asupra lucrărilor care necesită consum ridicat de energie și materiale. Astfel, dat fiind consumul ridicat de energie și materiale pentru evacuarea dejecțiilor, se impune adoptarea soluțiilor celor mai economice și oportune pentru fiecare unitate. Deși cercetările efectuate demonstrează că cel mai redus consum de energie se realizează în cazul evacuării hidraulice a dejecțiilor, se recomandă adoptarea soluțiilor mecanice (lopata mecanică și în mai mică măsură racleții). De menționat că apele uzate și gunoiul pot fi reciclate și utilizate ca sursă de energie în ferme. Adăparea animalelor se asigură prin mijloace specifice fiecărei categorii și specii de animale. Se recomandă să se utilizeze soluțiile care necesită consum redus de materiale (adăpători cu nivel constant, cu pipă, cupă, suzetă etc.), care trebuie corect montate și întreținute pentru a se evita pierderile prin scurgeri.

O sursă importantă de reducere a consumului de energie, mai ales în fermele de păsări, iepuri și porci, o reprezintă încălzirea adăposturilor și ventilația. În cazul în care pierderile de căldură nu pot fi acoperite de căldura degajată de animale se impune un aport suplimentar de căldură prin diferite surse (aeroterme, calorifere, rezistențe electrice, lămpi infraroșii etc.), dar ventilația trebuie redusă la minimum admisibil. Este necesar ca aceasta să se asigure pe cît posibil natural (la ovine, cabaline, taurine și parțial la porcine), atît în sistem natural neorganizat (uși, ferestre), cît și în cel organizat (tuburi, canale, coșuri, fante). Acolo însă unde se impune ventilația mecanică, se recomandă ca ea să se realizeze prin suprapresiune sau aspirație, în funcție de caracteristicile climatice, specia și

categoria de animale, gradul de izolare termică a elementelor de închidere etc.

În proiectarea și executarea construcțiilor zootehnice este necesar să se prevadă folosirea la maximum a iluminatului natural prin ferestre, luminatoare etc. Iluminarea artificială se utilizează pe timp de noapte pentru a asigura supravegherea animalelor și desfășurarea normală a lucrărilor în adăpost. Nivelul maxim asigurat variază în funcție de specia și categoria de animale : taurine — 2,5 W/m^2 ; porcine — 2 W/m^2, cu excepția maternităților unde se impune 4,5 W/m^2 ; găini 3—4 W/m^2, cu excepția puilor de carne unde se cere 1 W/m^2. Dar consumul de energie poate fi diminuat prin extinderea iluminatului fluorescent, care realizează o economie de 35% față de cel incandescent, iar în cazul puilor broiler de găină se recomandă iluminatul intermitent (2 ore lumină și 2 ore întuneric).

În fermele de taurine mulsul și răcirea laptelui reprezintă un mijloc important de economisire a energiei, dat fiind că acestea au o pondere de 25% din consum. În acest scop este necesar să se adopte sisteme și tehnologii de muls care necesită un consum redus de energie și materiale (mulsul la bidon cu pulsator central, mulsul cu instalația de tip side-by-side etc.), să se elimine culoarele spre grupul de mulgere, acesta trebuind să fie construit lipit de 2 adăposturi. Reducerea consumului de energie impune alegerea unui tip de pompă care să corespundă nevoilor reale, fără excedent de capacitate, evitîndu-se sistemul cu două niveluri de vacuum, întrucît necesită un consum mai mare de energie. În cazul răcirii laptelui, se impune utilizarea de instalații pentru producerea gheței, sau de răcire cu detentă directă ; ultimul tip necesită un consum mai redus de energie pe unitatea de lapte răcit.

În producerea, manipularea, transportul, pregătirea și distribuirea furajelor există rezerve mari pentru reducerea consumului de energie, aceste activități deținînd peste 1/3 din consumul total pe fermă. La producerea furajelor, de exemplu, se impune alegerea plantelor de mare randament (peste 5 000 U.N./ha sau 10—12 00 kg S.U./ha), care necesită cantități reduse de îngrășăminte chimice, mai ales pe bază de azot.

Modificarea tipului de alimentație

SPORIREA capacității de conversie a hranei reprezintă mijlocul de folosire rațională a energiei acumulată în furaje și de reducere a consumului de energie la animale. Aceasta mai ales dacă ținem seama că 50% din energia produsă prin fotosinteză este înmagazinată în producția de nutrețuri și în cea secundară. Proporția redusă a transformării în alimente pentru om (2,6—2,8% la energie și 5,4—33,6% la proteine) este însă compensată de valoarea nutritivă și mai ales biologică ridicată a produselor animaliere, făcîndu-le indispensabile hranei omului. Se impune deci reducerea consumului specific pe unitatea de produs, la toate speciile și categoriile de animale din țara noastră, pe calea ameliorării și în mod deosebit prin optimizarea sistemului de alimentație și a tehnologiilor de exploatare. Capacitatea de conversie trebuie modificată în direcția atingerii limitelor biologice (1,8 U.N./kg spor la carne de pasăre, 2,5 — la carne de porc, 4 —la carne de ovine și 5 — la carne de ovine, precum și 0,7 U.N./l lapte la taurine) prin practicarea unei selecții și hibridări corespunzătoare, ceea ce duce la formarea de noi rase și hibrizi de animale de mare randament. Ca urmare, se impune proiectarea modelului animalului anului 2000, capabil să valorifice condițiile tehnologice și resursele de furaje și de energie ale mileniului trei.

Sporirea digestibilității furajelor este dependentă de o serie de factori care țin de animal (capacitate de digestie și de asimilație, de individualitate, de apetit), de nutreț (gust, calitate, raport între părțile componente ale plantelor, procedeele de preparare, în special a nutrețurilor grosiere, de conținutul în substanță uscată și în celuloză etc.), precum și de condițiile de mediu (temperatură, umiditate, sistem de adăpare etc.).

Risipa se poate produce pe canale directe, cum sînt cele din activitățile de transport, depozitare și distribuire a furajelor și indirecte, cum sînt abaterile de la recepturile nutrețurilor combinate și altele. De exemplu, dacă într-o fermă avicolă cu 200 mii găini ouătoare risipa de furaje s-ar produce pe toate canalele, generînd în felul acesta un consum suplimentar de 1 400—2 100 tone nutreț combinat, respectiv un consum specific mai mare cu 20—30%.

Utilizarea eficientă a surselor neconvenționale

CU NECESITATE se impune și reciclarea integrală a produselor secundare și reziduale. Astfel, este necesară folosirea dejecțiilor ca îngrășămînt natural, ca sursă de nutreț și de biogaz, ca substrat nutritiv pentru producerea proteinei sub formă de „rîme", crisalide, alge etc., ca materie primă pentru producerea unor substanțe chimice (cofeina din dejecții de pasăre), recuperarea căldurii din adăposturi, folosirea căldurii biologice la încălzirea adăposturilor, utilizarea forței de tracțiune animale în agricultură și transporturi etc. La aceasta se adaugă utilizarea cu discernămînt a noilor surse de energie neconvențională (biomasa, energia solară, eoliană, din apele geotermale etc.).

Forța de tracțiune animală reprezintă o sursă importantă de energie neconvențională, care în contextul crizei de energie și combustibil revine în actualitate. Un animal mare (cal, bou bivol, cămilă, catîr) poate furniza o putere energetică de cca 0,5 C.P., timp de 7—8 ore sau 0,5—0,6 W/oră. Pe plan mondial există o rezervă provenită din această sursă de peste 200 milioane de C.P. La noi în țară se prevede, ca în viitorul apropiat 20—25% din volumul transporturilor din agricultură să fie realizat cu această sursă de energie, iar în fermele zootehnice 60—100% (transportul furajelor, gunoiului, paielor, semințelor, îngrășămintelor chimice, erbicidelor, la transporturile pe drumurile desfundate sau terenuri prea umede, în exploatările forestiere, la unele lucrări agricole din zonele de deal și de munte, pe suprafețe mici și pe terenuri în pantă ca și la deservirea cu precădere a gospodăriilor rurale).

Biomasa (ansamblul materialelor vegetale create prin mecanismul de fotosinteză) reprezintă o importantă sursă de materii prime și energie. Ea este constituită din coceni, ciocălăi, paie, pleavă, gunoi de grajd etc. Prelucrarea biomasei se face pe cale uscată (combustie, carbonizare și gazeificare) și pe cale umedă sau filieră biologică (fermentație aerobă, anaerobă și alcoolică). În cadrul biomasei pentru zootehnie, o semnificație deosebită o are gunoiul de grajd care reprezintă o sursă importantă de biogaz. Prin fermentația aerobă simplă se asigură 350—375 mii kcal/m^3 gunoi de grajd. Dar, în ultima vreme, pe plan mondial și național s-a dezvoltat fermentația anaerobă — metanogeneza, care asigură o producție medie de 0,20—0,30 N m^3 biogaz/kg de substanță organică volatilă, care are o proporție de 60—70% metan, cu putere calorică pe jumătate decît cea a gazelor naturale. Prin această fermentație se obțin însă reziduuri cu valoare fertilizantă mai mare decît a materialului organic inițial. Reușita obținerii biogazului depinde de calitatea materiei prime, de tipul de bacterii, de gradul de etanșeitate al recipienților, de temperatura și umiditatea ca și de pH-ul realizat etc. Biogazul obținut poate fi utilizat pentru producerea căldurii necesare în bucătării, uscătorii, instalații de răcire, motoare cu ardere internă și termice etc.

Energia solară, are un potențial energetic inepuizabil (teoretic, poate acoperi nevoile omenirii în proporție de 99%), iar la noi în țară potențialul este de cca. 10 mil. tone c.c./an. Ea are o serie de calități (gratuitate, nelimitare, nepoluare, independență etc.), dar are și o serie de inconveniente (dispersă, discontinuă, costisitoare). În prezent în unele țări se utilizează sub formă de energie termică, în proporție de 6%, obținută cu captatoare solare, energie termică la nivel mediu și ridicat, cu instalații de concentrare, energie electrică obținută cu celule solare etc.

Energia eoliană are și ea un potențial mondial ridicat (13—15) 10^2 kW/an, iar național (120—150) 10^6 kW/an. Această sursă de energie are o densitate mai mare decît cea solară (3—5 kW/m^2), dar este variabilă în funcție de zonă și sezon. La noi în țară energia eoliană are cel mai mare potențial pe litoral și la vărsarea Siretului, iar cel mai redus în zona depresiunilor intramontane. Ea se poate utiliza în mediul rural pentru aprovizionarea cu apă, în irigarea culturilor, în aducțiunea apelor pe pășune, în măcinarea cerealelor etc. Se apreciază că reprezintă o sursă de energie complimentară care trebuie asociată cu alte surse, în special cu cea hidraulică.

Experiențele efectuate în țara noastră în domeniul folosirii surselor neconvenționale de energie sînt cît se poate de concludente. Un exemplu caracteristic în acest sens îl constituie Întreprinderea „30 Decembrie" (județul Giurgiu), care an de an a obținut importante rezultate în acest domeniu, iar în cursul acestui an și-a înscris în plan realizarea unei economii de circa 400 tone de combustibil convențional.

Crescătorilor de animale, și în mod deosebit specialiștilor, le revine sarcina de a-și lărgi orizontul tehnico-științific cu privire la posibilitățile de reducere a consumului de energie și de materiale, de abordare cu competență, suplețe și precizie a tehnologiilor și biotehnologiilor care pot mări eficiența bazei energetice. De asemenea, este necesară sporirea autoperfecționării și mobilității profesionale în căutarea și găsirea de noi posibilități pentru economisirea și conservarea energiei în sectorul zootehnic.

Gh. GEORGESCU
V. SEVERIN
Niculina CURELARIU
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu"-București

COOPERARE INTERNAȚIONALĂ PE MULTIPLE PLANURI ÎN DOMENIUL DEZVOLTĂRII AGRICOLE

COOPERAREA ECONOMICĂ, componentă principală a relațiilor economice externe, a cunoscut pe plan mondial un curs ascendent de dezvoltare și diversificare, aducînd un aport deosebit, alături de schimburile comerciale tradiționale — la intensificarea fluxurilor comerțului internațional.

Necesitatea obiectivă de dezvoltare și de diversificare continuă a relațiilor de cooperare economică ale României cu alte țări a fost fundamentată încă în anul 1967, la consfătuirea privind activitatea în domeniul comerțului exterior. Secretarul general al partidului, sublinia atunci că : **„viața internațională arată că în relațiile economice mondiale formele clasice de comerț exterior se schimbă tot mai mult. Astfel, apar forme noi de cooperare economică, tehnică și științifică. Aceste forme au luat o amploare tot mai mare atît în cadrul relațiilor dintre țările socialiste, dintre cele capitaliste, cît și în relațiile dintre țările cu orînduiri sociale diferite“.**

Pornind de la primatul efortului propriu în dezvoltarea economiei naționale și ținînd seama de rolul relațiilor economice externe, România participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de valori cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi a tuturor statelor, a respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. În acest cadru general, sectorul agroalimentar, care are o importanță deosebită în economia națională, cunoaște o continuă dezvoltare, contribuind, totodată, la lărgirea schimburilor economice internaționale, la adîncirea diviziunii internaționale a muncii. Trăgînd învățăminte din propria experiență, ca și din experiența altor țări în curs de dezvoltare, România s-a orientat nu spre o specializare îngustă, unilaterală a agriculturii, ci spre crearea unui sector agroalimentar național multilateral dezvoltat.

Dacă în perioada antebelică agricultura a cunoscut o dezvoltare extensivă și un export unilateral de produse agricole, îndeosebi de materii prime, printre care locul principal îl ocupau cerealele, încă de la începutul construirii societății socialiste agricultura a fost orientată spre o dezvoltare intensivă și multilaterală. Țara noastră dispune de condiții pentru a-și produce aproape toate produsele alimentare necesare populației, precum și unele materii prime pentru industria ușoară. Această orientare a permis o utilizare mai bună a condițiilor naturale specifice țării și o satisfacere mai bună a cerințelor populației, a industriei prelucrătoare, precum și crearea unor disponibilități pentru export. Agricultura multilaterală s-a dovedit mai puțin sensibilă la oscilațiile inerente ale factorilor naturali și ale fluctuațiilor de pe piețele externe, asigurînd o aprovizionare echilibrată a populației și o contribuție ralativ stabilă a agriculturii la dezvoltarea economică generală. Această orientare, susținută de importante eforturi de investiții, de organizarea pe baza marii producții socialiste, a permis o creștere a producției agricole, în perioada 1950—1982, într-un ritm mediu anual de 4,3%, fiind în 1982 de aproape patru ori mai mare decît în 1950. Concomitent s-a dezvoltat și industria alimentară. Diversificarea și valorificarea superioară a materiilor prime agricole a asigurat creșterea producției acestei ramuri de peste 9 ori în 1982 față de 1950, cu ritm mediu de peste 7%, superior celui de dezvoltare a agriculturii.

Edificarea unui puternic sistem agroalimentar propriu, național, asigură punerea maximă în valoare a resurselor proprii și, pe această bază, creează posibilități lărgite de participare la schimburile internaționale.

O activitate complexă, cu forme diversificate, adecvate intereselor partenerilor

COOPERAREA economică și tehnico-științifică în domeniul agriculturii și industriei alimentare îmbracă diferite forme și căi de realizare, avînd la bază acordurile și înțelegerile încheiate la nivel înalt, protocoalele și alte documente încheiate cu ocazia sesiunilor comisiilor mixte de cooperare economică și tehnico-științifică, precum și documente sau aranjamente convenite la nivelul ministerelor de resort din țările partenere.

Pentru ducerea la îndeplinire a sarcinilor privind cooperarea în domeniul agriculturii și industriei alimentare a fost creat și îmbunătățit,pe măsura dezvoltării acestei activități, și cadrul organizatoric corespunzător. Astfel, la nivelul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, organ titular al planului de cooperare în domeniul respectiv, funcționează Direcția de comerț exterior și cooperare economică internațională. De asemenea, pentru a răspunde mai bine solicitărilor partenerilor externi a fost creată, în cadrul aceluiași minister, întreprinderea de comerț exterior ROMAGRIMEX, specializată pentru acțiuni de cooperare economică în domeniul agriculturii și, care, pentru realizarea obiectivelor angajate cu diverși parteneri externi, beneficiază de aportul unor cadre cu înaltă calificare din cadrul Academiei de Științe Agricole și Silvice, din institutele de studii, cercetări și proiectări de profil (Institutul de studii și proiectări pentru construcții agricole și de industrie alimentară, Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare, Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului, Institutul de cercetări pentru chimie și industrie alimentară ș.a.), care dețin, după caz, roluri de proiectant general intern sau subproiectant. Pentru lucrările de construcții-montaj, ROMAGRIMEX colaborează cu întreprinderile române de specialitate ARCIF și ARCOM.

Activitatea de cooperare economică internațională în domeniul agriculturii și industriei alimentare are un caracter complex, îmbinînd elementele de ordin tehnic, comercial, financiar-bancar și juridic, care se desfășoară — ca și întreaga activitate de comerț exterior — potrivit politicii partidului privind dezvoltarea relațiilor de cooperare cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate. Începutul ei datează din perioada 1966—1967, cînd au fost negociate și convenite primele contracte de cooperare, avînd ca obiect realizarea unor proiecte agricole în R. S. România, cu participarea unor parteneri din Olanda, și organizarea unor acțiuni de cooperare în Iran, cu participarea părții române.

În perioada scursă de la debutul acestei activități și pînă în prezent, au fost inițiate, negociate sau sînt în curs de negociere acțiuni de cooperare pe linie de agricultură și industrie alimentară, cu parteneri din peste 80 de țări, situate pe toate continentele lumii. De remarcat că, pînă în prezent, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a realizat acțiuni de cooperare în peste 25 de țări din Africa, Asia și America Latină. În același timp, a finalizat o serie de proiecte agricole și de industrie alimentară pe teritoriul R.S. România, cu participarea unor parteneri străini din peste 15 state, țări socialiste și capitaliste dezvoltate.

După locul de desfășurare, activitatea de cooperare economică internațională pe linie de agricultură și industrie alimentară cuprinde : a) acțiuni realizate pe teritoriul României, cu participarea a diverși parteneri străini ; b) acțiuni realizate în străinătate, cu participarea părții române.

Din punctul de vedere al intereselor părții române, prin acțiunile de cooperare economică pe linia agriculturii și industriei alimentare, realizate pe teritoriul României cu participarea unor parteneri străini, s-au avut în vedere și se urmăresc, în principal, următoarele :

- obținerea și introducerea în producție a unor tehnologii superioare de cultură, precum și a unor procedee moderne de fabricație ;
- instruirea personalului român pentru punerea în aplicare a acestora ;

● achiziționarea de utilaje, echipamente și instalații, cu un grad înalt de tehnicitate ;
● atragerea unor surse financiare pentru construirea unor obiective de importanță majoră pentru economia națională ;
● crearea și asigurarea unor piețe, pe termen lung, pentru desfacerea produselor românești obținute în cadrul obiectivelor de cooperare ;
● rambursarea, în mare măsură, a participării partenerilor străini la realizarea obiectivelor, sub formă de produse obținute, în principal, în cadrul obiectivelor construite în cooperare.

Dintre principalele proiecte care au constituit obiectul unor acțiuni de cooperare economică internațională, realizate pe teritoriul României, amintim construirea unor însemnate suprafețe de sere legumicole și floricole cu parteneri din Olanda, amenajarea pentru irigații a unor mari perimetre cu parteneri din Anglia, construirea unei ciupercării industriale cu parteneri din Austria, realizarea unor obiective de industrie alimentară cu parteneri din Franța, R.F. Germania, Suedia, Italia și alte țări. De asemenea, au fost realizate o serie de acțiuni în domeniul producției animale (creșterea păsărilor, porcilor, animalelor de blană) și producției vegetale cu parteneri din Franța, Canada, R.F.G., U.R.S.S., R.P. Ungară, R.P. Polonă și alte țări socialiste sau capitaliste.

Construirea de obiective complexe și exportul de servicii inginerești

ÎN CADRUL cooperării economice internaționale în domeniul agriculturii și industriei alimentare o pondere însemnată o ocupă acțiunile realizate în străinătate, în mod deosebit în țările în curs de dezvoltare, sub forma livrărilor complexe, societăților mixte de producție și comerciale, transferului de tehnologii, asistență tehnică.

În cadrul acestei activități, sub aspectul interesului părții române, se urmărește asigurarea de surse stabile și de durată pentru aprovizionarea cu materii prime, desfacerea de utilaje și echipamente de provenință românească și acordarea de asistență tehnică de specialitate. La rîndul lor, partenerii externi au posibilitatea să beneficieze de transferul de tehnologie și know-how, de instruirea personalului local și de asigurarea, în condiții avantajoase, a unor utilaje și echipamente agricole de provenință românească, necesare procesului de intensificare și modernizare a agriculturii, de dezvoltare și diversificare a exportului.

Trebuie evidențiat că, în majoritatea cazurilor, cooperarea economică internațională îmbracă forme complexe, îmbinînd activitatea de producție cu cea de cercetare și proiectare, ceea ce creează condiții favorabile de valorificare superioară a potențialului economic, tehnic și științific al partenerilor. Astfel, în ultimii 10—15 ani România a participat la realizarea unor importante proiecte agricole în domeniul irigațiilor și forajelor de apă, în țări ca Siria, Irak, Libia, la construirea unor complexe agroindustriale în Iran, Libia, Somalia, la organizarea de ferme și întreprinderi agricole în Benin, Angola, Congo, Zair, prin livrarea de studii, proiecte, utilaje și echipamente, servicii de consultanță și asistență tehnică. Au fost constituite societăți mixte în domeniul agricol, zootehnic și pescuitului oceanic, în cooperare cu parteneri din țări ca Libia, Congo, Zair, Mauritania. Numărul specialiștilor români care lucrează în țările în curs de dezvoltare a crescut de la an la an ; în prezent, peste 1 000 de specialiști lucrează în cadrul unor acțiuni de cooperare în domeniul agriculturii.

Firmele românești de comerț exterior participă la realizarea unor proiecte „la cheie", în domeniul sistemelor de hidroameliorații, participarea părții române constînd în elaborarea studiilor și proiectelor, executarea completă a lucrărilor. Este cazul contractului privind proiectarea și execuția lucrărilor de amenajări hidroameliorative și irigații pe o suprafață de 27 000 ha în Siria (proiect în curs de finalizare), precum și al contractului încheiat recent, vizînd proiectarea și execuția irigării unei suprafețe de 10 000 ha în Irak. Alte participări se referă la proiectarea, organizarea și dezvoltarea complexului agroindustrial de la Rasht — în Iran — obiectiv agricol de o importanță majoră pentru agricultura acestei țări, organizarea de ferme agricole pentru cultivarea de bumbac, porumb și alte plante în Angola, Benin, Mozambic ș.a., organizarea de loturi demonstrative și cultivarea unor suprafețe, în vederea introducerii de noi tehnologii la diverse specii de plante agricole (porumb, soia, floarea-soarelui) și pomi, pe baza unor înțelegeri cu parteneri din Cuba, R.P. Ungară, U.R.S.S., R.S.F. Iugoslavia, R.P. Bulgaria ș.a., organizarea unui complex agroindustrial (acțiune în curs de demarare) în Somalia, acordarea de asistență și livrarea de material biologic pentru introducerea și dezvoltarea culturii plantelor oleaginoase în Iran, Maroc și Venezuela, acordarea de asistență tehnică în Algeria, pentru dezvoltarea agriculturii. Societăți mixte în domeniul producției vegetale funcționează în R.P. Congo, în Zair și Libia, iar în această din urmă țară — și pentru producția zootehnică și executarea de lucrări hidroameliorative. Participarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare la constituirea capitalului social al acestor societăți s-a făcut atît în natură (sub formă de studii, proiecte, utilaje și echipamente), cît și sub formă de numerar. În plus, partea română a efectuat și efectuează, pentru aceste societăți, livrări de furnitură românească (utilaje, echipamente, materii, materiale, material biologic etc.) și asigură asistență tehnică la conducerea și exploatarea acestor unități.

Rezultatele de producție și economice obținute de cea mai mare parte a acestor unități demonstrează superioritatea acestei forme de cooperare, unele societăți mixte constituind unități-etalon pentru agricultura țărilor în care au fost create. În prezent sînt în curs tratative privind organizarea de noi societăți mixte de producție agricolă și cu alți parteneri.

Transferul de tehnologii și experiență

O ALTĂ LATURĂ importantă a cooperării internaționale în domeniul agriculturii și industriei alimentare are ca scop promovarea transferului de tehnologii, în cadrul unor acțiuni comune de cercetare, schimb de documentații și experiență, avînd la bază acordurile, protocoalele și convențiile încheiate atît cu țări socialiste ca Bulgaria, Cehoslovacia, R.P.D. Coreeană, R.D. Germană, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, U.R.S.S. și Cuba, cît și cu alte țări, ca Belgia, Franța, R.F. Germania, Italia, Olanda, S.U.A., Israel, Turcia, Argentina, Venezuela, India, Danemarca, Anglia.

Principalele forme de cooperare tehnico-științifică în domeniul agriculturii și industriei alimentare s-au concretizat prin efectuarea în colaborare de cercetări științifice pe probleme de interes reciproc, pentru îmbinarea factorilor interni și externi în vederea accelerării progresului tehnic, cooperarea tehnico-experimentală pentru introducerea reciprocă de tehnologii avansate de producție la diverse culturi, producerea în cooperare a unor semințe și hibrizi de porumb, floarea-soarelui, plante tehnice, schimb reciproc de documentații tehnice, informații și publicații agricole, livrări reciproce de semințe și material săditor, animale de reproducție etc.

În domeniul cooperării tehnico-științifice, urmărim în continuare intensificarea participării la realizarea de programe comune de cercetare și dezvoltare tehnico-științifică, formarea de colective temporare de cercetare comună, participarea la centre internaționale de coordonare a cercetării științifice, valorificarea în comun a unor brevete de invenție aparținînd unuia dintre parteneri. Sîntem interesați în efectuarea de cercetări în comun pentru dezvoltarea și utilizarea unor surse noi și regenerabile de energie — biomasa, energia solară și cea eoliană. O direcție importantă o reprezintă extinderea colaborării în crearea de centre naționale de pregătire și perfecționare a cadrelor și întărirea celor existente, precum și înființarea de centre internaționale pentru promovarea colaborării tehnico-științifice. În acest sens menționăm că la Conferința asupra cooperării economice a țărilor în curs de dezvoltare în domeniul agroalimentar a Grupului celor 77, ce a avut loc anul trecut la București, s-a hotărît, la inițiativa părții române, desemnarea Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea ca centru de referință, specializat în cercetarea și experimentarea celor mai noi tehnici și tehnologii pentru creșterea producției vegetale și animale, pentru țările în curs de dezvoltare.

Pe baza experienței dobîndite, România își propune să intensifice cooperarea în lucrări de ridicare a potențialului de producție a pămîntului — construirea de sisteme de irigații, drenaje, combaterea eroziunii solului, punerea în valoare a nisipurilor și a solurilor sărăturate — în crearea de soiuri și hibrizi de plante și linii de animale de mare randament, în tehnologii și livrarea de studii, proiecte și utilaje pentru organizarea de unități agro-zoo-industriale, inclusiv sub forma de societăți mixte de producție agricolă, precum și în acordarea de asistență tehnică și pregătirea de cadre.

dr. Mircea CORAȘ

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Pîrghiile financiare în sprijinul reducerii consumurilor materiale și energetice (II)

ÎN ACȚIUNEA de maximă actualitate de economisire severă și valorificare superioară a resurselor materiale și energetice în toate unitățile din economie, o atenție deosebită se cere acordată utilizării tuturor posibilităților de folosire cît mai eficientă a pîrghiilor și instrumentelor financiare în vederea reducerii substanțiale a consumurilor, asigurării bazei materiale a planului pe acest an, desfășurării corespunzătoare a producției.

În partea a doua a acestui articol *) se urmărește conturarea unor idei, soluții și metode de natură să conducă la obținerea unor rezultate superioare în procesul reducerii consumurilor de materii prime și energie, a cheltuielilor materiale în general, prin **folosirea cu eficiență superioară a planului costurilor și a programului de măsuri de reducere a costurilor de producție.** În acest scop, pornind de la sinteza opiniilor specialiștilor vehiculate în cadrul articolelor pe aceste probleme publicate în Revista economică, prezentăm unele reflecții referitoare atît la etapa de fundamentare cît și la cea de realizare a planului costurilor și a programului de reducere a cheltuielilor de producție în întreprinderi.

1 În prim plan este necesar să se situeze planificarea și cunoașterea exactă a structurii pe elemente primare a costurilor de producție atît la produsele existente cît și la produsele noi. Specialiștii sînt unanimi în a aprecia importanța care se cere acordată identificării în acest cadru a contribuției fiecărui element al costului la alcătuirea nivelului total al cheltuielilor materiale de producție pe unitatea de produs. După cum se știe, conform reglementărilor, pentru toate produsele sau grupele de produse importante întreprinderile sînt obligate ca, o dată cu primirea sarcinilor de plan, să elaboreze calculații prin care să se stabilească nivelul costurilor pe produs, ce urmează a fi atins și îmbunătățit la procesul execuției planului. Dar, așa cum rezultă din unele analize publicate în paginile revistei, deși în unități se procedează corect în elaborarea acestor calculații de plan, mai există cazuri în care actualizările acestora în funcție de modificările ce intervin pe parcurs și urmărirea realizării lor, nu se situează la nivelul exigențelor.

Utilizarea în fundamentarea planului costurilor de producție a calculului costului unitar pe produs, trebuie astfel efectuată încît, alături de cunoașterea din momentul planificării a volumului cheltuielilor materiale pe fiecare produs, să se asigure o corelare mai bună cu ceilalți indicatori de bază ai planului (producția marfă vîndută și încasată, beneficiul etc.).

2 Pentru diminuarea cheltuielilor materiale printr-o utilizare mai bună a bugetelor de venituri și cheltuieli este necesar ca **programele de măsuri pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție și reducerea acestora să fie întocmite, completate încă de la începutul anului;** aceste preocupări, împreună cu fundamentarea planului costurilor de producție, trebuie să constituie lucrări premergătoare elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli, Subliniem acest lucru, deoarece au fost și mai sînt semnalate situații în care programele de reducere a costurilor nu erau întocmite pentru anul respectiv nici pînă în luna februarie.

3 O atenție sporită se cere acordată **îmbinării mai consecvente a măsurilor curente cu cele de perspectivă,** dat fiind că specialiștii apreciază că nu în toate programele de costuri această conexiune este realizată. Concret, este conturată opinia ca programele de măsuri pentru reducerea costurilor să nu conțină numai măsuri și acțiuni cu efect economic în anul de plan, ci să fie completate cu măsurile de perspectivă și etapizarea realizării lor.

În cadrul acestui grup de probleme **insistăm din nou asupra necesității amplificării eforturilor pentru a se imprima activității de reducere a costurilor, a cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime și energie un caracter preventiv.** În acest sens, specialiștii apreciază în unanimitate că se cere mult accelerat ritmul de introducere a metodelor evoluate de calcul și evidență a costurilor: standard-cost, metoda normativă, cost-oră-mașină, cost-oră-producție (SCOP — vezi caseta) și altele.

4 Este deosebit de important ca soluțiile înscrise în programele de reducere a costurilor să fie axate pe domeniile hotărîtoare în determinarea nivelului cheltuielilor, în primul rînd, pe diminuarea consumurilor materiale și energetice. Totodată, este de reținut constatarea că **amploarea sarcinilor curente și de perspectivă în domeniul reducerii costurilor face absolut necesară recurgerea într-o măsură tot mai mare la soluții de fond, în care în prim plan se situează creșterea aportului cercetării, a progresului tehnic la obținerea volumului de economii materiale prevăzut.** Iată de ce apare necesar ca în programele de măsuri pentru reducerea costurilor să fie înscrise cît mai multe soluții ce aduc economii materiale substanțiale din reproiectarea produselor învechite și, din asimilarea de produse noi, cu atît mai mult cu cît specialiștii apreciază că nu în toate întreprinderile volumul de economii din această activitate este cuantificat corespunzător și că reducerea cheltuielilor din faza de concepție și proiectare, modernizarea constructivă și tehnologică a produselor, introducerea de tehnologii noi, nu ocupă peste tot locul meritat în cadrul acțiunilor de fundamentare a sarcinilor de reducere a costurilor de producție.

5 Pentru a fi la nivelul exigențelor actuale, este necesar ca soluțiile preconizate a fi cuprinse în program să aibă la bază o aprofundată analiză critică a nivelului costurilor și cheltuielilor materiale realizate în anul precedent, a structurii cheltuielilor de producție și a principalelor cauze care au generat depășiri ale normelor și normativelor de consumuri. În acest cadru, specialiștii relevă utilitatea analizei deplasărilor ce au loc în struc-

● La baza fiecărei cheltuieli materiale — norme de consum științific fundamentate, operativ actualizate ● Planul și programele de costuri — elaborate înaintea bugetelor de venituri și cheltuieli ● Întărirea caracterului preventiv al activităților de reducere a cheltuielilor materiale ● Prevederile programului de reducere a costurilor — defalcate pe secții, ateliere și compartimente funcționale ● Interes sporit pentru analiza comparativă a costurilor pe produse

*) Prima parte a acestui articol a fost publicată în Revista economică nr. 6/1985

Sistemul cost-oră-producție

Sistemul cost-oră-producție (SCOP) face parte dintre metodele evoluate de calcul și urmărire a costurilor de producție. SCOP se bazează pe extinderea gestiunii economice pînă la nivelul principalelor subdiviziuni organizatorice ale întreprinderii și pînă la nivelul executanților, fundamentată pe calcularea costului unei ore de producție în vederea asigurării, pe baza urmăririi abaterilor de la nivelurile planificate ale costurilor-oră-producție, a utilizării cît mai economicoase a resurselor întreprinderii. Ideea care stă la baza SCOP este partajarea întreprinderii în centre de producție cît mai omogene, pentru fiecare calculîndu-se costurile implicate ce se divid apoi pe locurile de muncă. În calculul unei ore-producție se iau în considerare toate cheltuielile cu excepția celor ocazionate de materii prime și materiale. Urmărirea încadrării în costurile planificate se efectuează prin intermediul abaterilor semnificative.

PRINCIPII

La baza SCOP se află un ansamblu de principii :

— programarea analitică a cheltuielilor de producție ca o fază distinctă față de planificarea cheltuielilor, pînă la nivelul centrelor de producție ;

— determinarea totalității cheltuielilor necesare funcționării unui centru de producție pentru perioada aferentă și a realizării unei ore-normă-producție ;

— separarea eforturilor de producție ale întreprinderii de efortul de producție al terților. În acest scop, cheltuielile de producție se împart în : cheltuieli cu materii prime, materiale și semifabricate ce reflectă aportul terților și cheltuieli COP (cost-oră-producție) în care se însumează toate celelalte cheltuieli ;

— înregistrarea și analiza operativă a abaterilor față de nivelurile de cheltuieli programate ; pe verticala sistemului de conducere al întreprinderii se transmit numai abaterile față de sarcinile programate și norme ;

— stimularea personalului în vederea asumării de sarcini de producție sporite și a utilizării cît mai raționale a mijloacelor de producție.

ETAPE

a) Delimitarea și caracterizarea centrelor de producție. Un centru de producție poate fi format dintr-o mașină sau un loc de muncă manual, mai multe mașini similare, mai multe mașini diferite ce concură la executarea aceluiași produs, piesă sau semifabricat ; el se caracterizează prin valoarea mașinii sau a mașinilor, suprafața ocupată, numărul orelor de funcționare etc. ;

b) Determinarea sarcinilor de producție în ore-normă, a efectivului de personal și a fondului de retribuire pe centre de producție și pe total întreprindere. Acum se elaborează structura efectivului de personal pe baza volumului producției, timpilor normați pe produse, coeficientului planificat de îndeplinire a normelor etc. ;

c) Stabilirea criteriilor de repartizare a cheltuielilor din bugetul întreprinderii (cheltuielile sînt grupate separat în COP și materii prime, materiale și semifabricate procurate din afara întreprinderii) pe centre de producție ; printre ele pot fi numărul de personal aferent unui centru de producție, valoarea utilajelor sale etc.

d) Repartizarea cheltuielilor pe centre de producție și stabilirea nivelului de cheltuieli pe oră-producție. Prin raportarea volumului total al cheltuielilor aferente fiecărui centru de producție (determinate cu ajutorul criteriilor anterior stabilite) la volumul de ore-producție stabilite prin plan, se determină nivelul de cheltuieli pe oră-producție (COP) ;

e) Stabilirea costului pe unitatea de produs se efectuează pornind de la cele două categorii de cheltuieli. Pentru prima categorie cheltuielile se stabilesc prin înmulțirea normelor de consum pentru produs cu prețurile respectivelor materii prime, materiale etc. ; cheltuielile COP se stabilesc prin ponderarea nivelurilor acestor cheltuieli pentru fiecare centru cu normele de timp aferente produsului respectiv ;

f) Înregistrarea operativă a abaterilor de la cheltuielile normate ;

g) Stabilirea costului efectiv al producției și pe produs se determină tot pe baza abaterilor ; se efectuează un calcul general pe întreprindere stabilindu-se diferențe între nivelul normat al cheltuielilor COP și nivelul efectiv realizat în perioada respectivă. Diferența se raportează la nivelul normat al cheltuielilor COP, stabilindu-se coeficientul de abateri utilizat pentru a determina nivelul COP efectiv pe produs ;

h) Analiza postoperativă a nivelului COP realizată pe centre de producție. Centrelor de producție li se impută — dacă este cazul — numai abaterile referitoare la activitatea lor, ceea ce asigură diferențieri corespunzătoare eforturilor și rezultatelor efectiv înregistrate în fiecare centru.

Desigur, acestea sînt unele considerații generale. Aplicarea acestei metode în practica întreprinderii necesită fără îndoială un efort de adaptare la realitățile concrete ale unității economice. Specialiștii apreciază însă, pe baza rezultatelor obținute în practică, că aceste eforturi sînt recompensate de rezultatele bune ce pot fi obținute.

tura elementelor de cheltuieli de la o perioadă la alta în aceeași unitate ; totodată, un reper ce trebuie permanent avut în vedere trebuie să-l constituie evoluția nivelului costului, a cheltuielilor materiale pe produs. Pe această bază se poate acționa pentru o fundamentare temeinică a tuturor categoriilor de cheltuieli, pentru ca cheltuiala pe produs să fie stabilită ca limită maximă, ce nu trebuie depășită, indiferent de motive.

6 **La baza stabilirii fiecărei cheltuieli materiale trebuie să fie permanent așezate normele de consum prevăzute,** norme care se cer a fi revizuite și îmbunătățite în strînsă concordanță cu complexitatea și tehnologia fiecărui produs fabricat. Insistăm și de această dată asupra necesității încadrării cu stricteță în normele și normativele stabilite de reducere a costului pe produs și pe întreaga producție.

În acest cadru, este posibilă și necesară examinarea temeinică, permanentă, a consumurilor de materii prime și energie, în vederea identificării de noi posibilități de reducere mai accentuată a fiecărei categorii de cheltuială materială inclusă în costul pe unitatea de produs. De exemplu, printre ele, a fost semnalată necesitatea revizuirii cuantumului pierderilor tehnologice și al perisabilităților admise prin documentațiile de fabricație, avînd în vedere progresele tehnologice și organizatorice înregistrate pe parcurs.

Așa cum au relevat specialiștii, printr-o analiză atentă a costurilor pe unitatea de produs pot fi și trebuie evidențiate și evitate pe viitor acele situații cînd în nivelul costului se includ în mod nejustificat cheltuieli mai mari pentru a masca aportul real al producătorului pe linia reducerii costurilor de producție.

7 În depistarea unor rezerve suplimentare de reducere a cheltuielilor materiale, ce pot fi mobilizate prin programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție apreciem că este utilă sugestia ca să se acorde un interes sporit la nivelul centralelor industriale cu activități omogene analizelor comparative ale nivelului costurilor unor produse identice sub aspectul valorii de întrebuințare, dar fabricate în întreprinderi diferite. Pe baza unor asemenea comparații, facilitate prin calculul costului pe unitate de produs, pot fi ușor identificate acele produse sau sortimente care includ în costurile lor, în anumite întreprinderi, unele consumuri nejustificate de materii prime și materiale. Totodată, astfel de evidențieri comparative ale costurilor pe produs, efectuate față de etaloane în propria unitate sau față de produsele altor întreprinderi, pot crea o bază pentru trecerea la o selectare și alegere a produselor care trebuie înscrise în programele de analiză a valorii.

8 Avînd în vedere complexitatea problemei reducerii cheltuielilor materiale, a multitudinii factorilor implicați, pentru o fundamentare adecvată a prevederilor înscrise în programele de reducere a costurilor, nu trebuie neglijată detalierea soluțiilor adoptate, care să fundamenteze în mod concret, nu numai pe ansamblul întreprinderii, dar și pe secții și ateliere, precum și pe compartimentele ce pot să influențeze procesele de economisire, volumul de economii ce trebuie realizat. Se apreciază că dezbaterea în secții și ateliere a măsurilor preconizate, **defalcarea pe secții și ateliere a prevederilor înscrise în programul pe întreprindere** sînt acțiuni care pot și trebuie să conducă la diminuări și mai accentuate ale nivelului cheltuielilor materiale, ale costurilor de producție.

Bogdan PĂDURE

Mutații calitative în activitatea cadrelor de conducere din unitățile economice [I]

PREGĂTIREA trecerii la înfăptuirea obiectivelor stabilite pentru viitorul cincinal de către Congresul al XIII-lea al P.C.R. implică pentru cadrele din economie, ca un substrat al acțiunilor concrete, evaluarea și perfecționarea propriei activități sub aspectul capacității de a face față noilor cerințe privind deschiderea largă spre progresul științific, tehnic și organizatoric, accentuarea caracterului previzional al muncii lor, fundamentarea științifică a deciziilor, lărgirea modului participativ de adoptare a acestora, întărirea disciplinei funcționale a sistemului în care ele se înfăptuiesc — toate acestea orientate spre ridicarea pe trepte superioare a calității și eficienței.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta cît se poate de clar că trecerea la etapa nouă, a dezvoltării intensive a întregii economii naționale, presupune **„o schimbare calitativă în activitatea din toate sectoarele, dar și în concepția tuturor consiliilor oamenilor muncii, a tuturor colectivelor".**

În mod deosebit cadrelor de conducere din unitățile economice — în dubla lor calitate de oameni politici și specialiști — le revin sarcini din ce în ce mai solicitante, a căror îndeplinire eficientă implică remodelarea de ansamblu a activității lor, corespunzător noilor cerințe. Pe baza analizelor efectuate în numeroase întreprinderi și centrale industriale, consemnăm, în cele ce urmează — pornind de la aspecte din practică — unele direcții și modalități de adaptare care, deși îndeobște cunoscute, întîrzie a fi însușite și valorificate la nivelul și în proporțiile corespunzătoare.

Sarcini, competențe, responsabilități

REALIZAREA obiectivelor cuprinse în planurile economico-sociale ale întreprinderilor și centralelor este condiționată în bună măsură de **raționalitatea definirii posturilor** din cadrul structurii organizatorice a acestora, de prevederea pentru fiecare post a anumitor obiective individuale, sarcini, competențe, responsabilități. Acest element-cheie al funcționalității unităților economice prezintă, în contextul actual, o importanță crescîndă în ce privește cadrele de conducere de la diferite niveluri ; eventualele deficiențe în definirea posturilor pe care ele le ocupă se răsfrîng negativ nu numai în eficiența propriei activități, ci și în cea a colaboratorilor și subordonaților.

Din punctul de vedere al **sarcinilor,** subliniem două aspecte :

— realizarea unei calități noi, superioare la nivelul fiecărei unități și al economiei naționale în ansamblu presupune includerea, în sfera de atribuții a majorității cadrelor de conducere de la toate eșaloanele organizatorice, a unor sarcini privind participarea mai activă și responsabilă la activitatea organelor de conducere colectivă din care fac parte, la elaborarea de prognoze și planuri, la crearea și implementarea de noi produse, tehnologii, sisteme organizatorice, metode de conducere și organizare etc., la efectuarea de analize economice cu caracter anticipativ, operativ și postoperativ, adoptarea de decizii de raționalizare a activității de producție în funcție de informațiile oferite de bugetul de venituri și cheltuieli, bilanțul contabil, metoda normativă ș.a. ;

— sarcinile de muncă „tradiționale" se cer reconsiderate într-o viziune economică, situînd pe primul plan, în orice decizie și acțiune, aspectele economice.

Corespunzător sferei mai cuprinzătoare și dimensiunii economice a sarcinilor organelor și cadrelor de conducere, este necesară exercitarea deplină a **competențelor** acestora, a drepturilor și mijloacelor pe care le pot utiliza, în cadrul prevederilor legale, pentru a iniția decizii și acțiuni (antrenînd resurse umane, tehnico-materiale, bănești etc.) a căror realizare să determine îndeplinirea cu eficiență maximă a obiectivelor planificate.

În repetate rînduri, secretarul general al partidului a subliniat că amplificarea sarcinilor, extinderea competențelor trebuie în mod obiectiv să fie însoțite de creșterea **responsabilităților,** de întărirea obligațiilor cadrelor de conducere față de realizarea propriilor sarcini de serviciu și față de utilizarea competențelor acordate. Generalizarea la întregul personal muncitor al unităților economice a retribuirii în acord global a introdus dependența directă a cîștigului titularilor posturilor de conducere de gradul de realizare a sarcinilor de plan de către colectivul condus. Pe aceeași linie este deosebit de valoroasă operaționalizarea integrală a indicației tovarășului Nicolae Ceaușescu privind creșterea responsabilității economice a cadrelor de conducere față de utilizarea patrimoniului încredințat și de realizarea obiectivelor planificate.

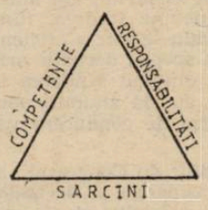

Fig. 1 : **„Triunghiul de aur" al organizării**

Fig. 2 : **Definire organizatorică defectuoasă a unui post de conducere**

Reconceperea posturilor cadrelor de conducere poate fi considerată încheiată numai după ce s-a asigurat refacerea, la nivelul fiecărui conducător, a „triunghiului de aur" al organizării (fig. 1), care semnifică **corelarea strictă a sarcinilor, competențelor și responsabilităților aferente fiecărui post, în funcție de obiectivele individuale atribuite,** prevenind și eliminînd sub- sau supradimensionarea unora din aceste componente — premisă organizatorică esențială pentru ca sistemul de conducere să funcționeze cu o eficiență ridicată. (Potrivit opiniei specialiștilor, o deosebire majoră în ce privește conducerea întreprinderilor, între țările dezvoltate industrial și cele în curs de dezvoltare, rezidă în modul în care se asigură această corelare.) Deficiența cel mai frecvent întîlnită constă în subdimensionarea competențelor și responsabilităților în raport cu sarcinile atribuite (fig. 2) — cum ar fi cele referitoare la import și export, utilizarea beneficiului ș.a. — avînd drept consecințe imposibilitatea îndeplinirii integrale sau chiar parțiale a unor sarcini datorită insuficientelor competențe acordate, diminuarea interesului și eforturilor pentru realizarea unor sarcini, scăderea simțului de disciplină și de responsabilitate, utilizarea doar parțială a sistemului de recompense și sancțiuni etc.

Reproiectarea posturilor de conducere prin prisma elementelor menționate, sub nemijlocita îndrumare a conducătorilor din eșalonul superior al unității economice, necesită operarea schimbărilor corespunzătoare în descrierile de posturi, descrierile de funcții, regulamentul de organizare și funcționare, diagramele de relații etc. — ca și modificarea atitudinii conducătorilor și executanților față de aceste instrumente ale organizării, situînd pe primul plan funcția lor de a orienta remodelarea activității cadrelor de conducere, prin prisma exigențelor autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării.

Noi caracteristici și cerințe ale deciziilor

PE PLAN FUNCȚIONAL, noul mecanism economico-financiar și autoconducerea muncitorească atrag după sine mutații substanțiale în conceperea, adoptarea și aplicarea deciziilor — instrument principal al conducerii — prin intermediul cărora se stabilesc obiectivele derivate din plan și modalitățile de realizare a acestora, programele corespunzătoare, se armonizează acțiunile și comportamentele executanților, se adoptă perfecționările și corecturile necesare pentru desfășurarea eficientă a diverselor activități din cadrul unității economice.

Trecerea la o dezvoltare economică de tip intensiv implică multiple modificări în **tipologia** deciziilor. Orientarea mai preg-

...antă spre viitor a activităților întreprinderilor și centralelor, ...ccentul sporit care se pune pe elaborarea de prognoze, planuri ...e termen lung și mediu, programe speciale cu diferite orizon...uri urmărind realizarea unor obiective specifice de maximă importanță antrenează **creșterea ponderii deciziilor strategice și tactice** adoptate în unitățile economice. Implicațiile net superioare ale acestor categorii de decizii, comparativ cu cele curente, necesită din partea conducătorilor — așa cum demonstrează și experiența unor întreprinderi de vîrf („23 August", „Griviția Roșie", Întreprinderea de echipamente periferice-București ș.a.) — o muncă mai complexă, utilizarea de metode și tehnici mai rafinate, apelarea mai intensivă la participarea colaboratorilor și subordonaților, la serviciile calculatorului electronic.

Totodată se amplifică numărul și frecvența deciziilor care trebuie luate în condiții de **risc** și **incertitudine**, întrucît : angajarea unor acțiuni de mare eficiență, legate în special de asimilarea a noi produse și tehnologii, de export-import, prezintă prin natura acestora un anumit risc, dată fiind existența unor importante variabile necontrolabile (spre exemplu, decizia de asimilare a unui produs, a unei tehnologii care revoluționează producția într-un domeniu este foarte riscantă, dar numai prin adoptarea ei poate fi valorificat pe plan tehnic și economic brevetul respectiv) ; perioada în care poate fi luată o decizie eficientă este limitată, astfel că dacă aceasta nu-i adoptată în intervalul optim — condiționat, de regulă, de elemente din afara zonei controlate de întreprindere — ea devine tardivă, fiind uneori imposibil de aplicat sau materializîndu-se într-o eficiență scăzută (în această categorie se includ în special deciziile privind efectuarea de investiții, cumpărarea din sau vinderea în străinătate a unor materii prime, produse etc. la anumiți parteneri, angajarea unor specialiști și cadre de conducere valoroase etc.).

Realizarea obiectivului strategic stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului impune și o reconsiderare a **deciziilor economice** adoptate la nivelul conducerii colective și al celei operative din întreprinderi și centrale, menite să valorifice la un nivel superior valențele pîrghiilor economice : credit, contract economic, beneficiu, preț, retribuire, plan ș.a. În întreprinderile în care, în ultimii ani, factorii de conducere au adoptat un număr crescînd de decizii, temeinic fundamentate, referitoare la îmbinarea rațională a autofinanțării cu creditele, încheierea unor contracte pe termen lung, mediu și scurt avantajoase, repartizarea rațională a beneficiilor pe destinații, corelarea judicioasă a sortimentului și cantităților de produse prevăzute în plan cu structura și volumul cererii beneficiarilor interni și externi, rezultatele economice au fost net superioare (pe această cale, la întreprinderea „Electroaparataj"-București, de exemplu, beneficiul a crescut în decurs de șase ani cu 187%).

Totodată este necesară îmbunătățirea fundamentării economice și a celorlalte categorii de decizii, în primul rînd a celor tehnice, astfel ca, de pildă, reamplasarea sau achiziționarea de utilaje, schimbarea unei tehnologii, încheierea unui contract de cercetare științifică etc. să asigure obținerea de beneficii suplimentare.

Pe fondul acestor evoluții tipologice se produc schimbări în **înseși elementele și desfășurarea procesului decizional**, mai ales cu caracter strategic și tactic. Relevăm în primul rînd apariția și importanța crescîndă a unor **obiective decizionale calitativ noi**, referitoare la producția marfă vîndută și încasată, producția netă, aport valutar net, cheltuieli materiale la 1 000 de lei producție marfă, productivitatea muncii raportată la unități fizice ș.a. Concentrarea proceselor decizionale asupra realizării acestor obiective este esențială pentru obținerea unui plus de eficiență cît mai substanțial. Este oportun ca pentru fiecare obiectiv nou să fie elaborate mai multe variante de realizare, din care să se poată alege alternativa decizională optimă.

Apariția de noi **restricții** și amplificarea unora din cele existente (referitoare la materii prime, energie, investiții, cheltuieli, variații monetare pe piața internațională etc.) impun luarea în considerație a acestora și a implicațiilor lor la stabilirea modalităților de realizare a sarcinilor de plan.

Din punct de vedere metodologic, principala mutație necesară în procesele decizionale o reprezintă utilizarea crescîndă a unor **metode și tehnici moderne** — tabele decizionale, arbori de luare a deciziilor, metoda PERT, simulări, analize factoriale etc. — care le asigură un grad ridicat de raționalitate. Deosebit de actuală este utilizarea analizelor factoriale ale beneficiului, producției marfă etc., pentru departajarea și cuantificarea influenței principalilor factori economici implicați ; deși de mult cunoscute, aceste metode sînt folosite încă sporadic (o anchetă la care ne-au răspuns 215 economiști — din care aproape 20% cadre de conducere — din 64 de întreprinderi bucureștene a relevat că mai mult de 2/3 dintre ei nu foloseau analizele factoriale pentru fundamentarea deciziilor și evaluarea rezultatelor aplicării lor).

Ridicarea eficienței procesului decizional la nivelul cerințelor actuale este condiționată și de respectarea de către organele colective și cadrele de conducere a unui ansamblu de **cerințe** :

- decizia să fie **fundamentată științific**, luîndu-se în considerare, în deosebi la adoptarea deciziilor strategice, legitățile specifice economiei socialiste, hotărîrile de partid și de stat. Pe lîngă însușirea concepției materialist-dialectice asupra dezvoltării economico-sociale, este necesar ca personalul de conducere să posede și ample cunoștințe (metode, tehnici) și deprinderi decizionale ;
- decizia să fie **împuternicită**, adică să fie adoptată de către cadrul de conducere în ale cărui sarcini de serviciu este înscrisă în mod expres, frînîndu-se tendința de „pasare în sus" pe verticala sistemului de conducere — tendință generată în mare măsură de fuga de responsabilitate. Numai împuternicirea formalizată pentru adoptarea deciziei nu este însă suficientă ; cel ce elaborează decizia trebuie să dispună și de aptitudinile și cunoștințele necesare, de autoritatea pe care o conferă pregătirea și experiența în domeniu ;
- fiecare decizie adoptată la un nivel de conducere să fie **integrată armonic în ansamblul deciziilor elaborate sau proiectate a se lua** — integrare atît pe verticala sistemului de conducere (corelarea cu deciziile luate la nivelurile ierarhice superioare), cît și pe orizontală (corelarea cu deciziile referitoare la

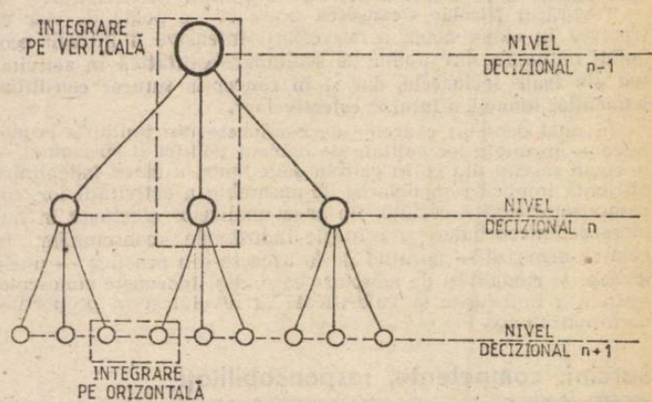

Fig. 3 : **Integrarea deciziilor în sistemul de conducere**

activități ce au tangență cu domeniul implicat). Asigurarea unei astfel de integrări (fig. 3) garantează realizarea principiului unității de decizie și acțiune, concentrarea activității tuturor oamenilor muncii pentru realizarea sarcinilor de producție planificate ;

- decizia **să se încadreze în perioada optimă de elaborare și aplicare.** În condițiile dinamismului contemporan și ale complexității tot mai mari a situațiilor există tendința de a grăbi luarea deciziei, de unde dificultatea sporită a încadrării în timpul optim ; de aceea se impune o abordare previzională, în special atunci cînd este vorba de introducerea progresului tehnic, import-export, pregătirea cadrelor, investiții etc. ;
- **formularea deciziilor** — care condiționează însăși eficiența aplicării lor — să fie clară, concisă, să conțină obiectivul și principalii parametri operaționali — modalitatea de acțiune preconizată, responsabilul cu aplicarea, locul și termenul de implementare. În cazul deciziilor de conducere cu caracter economic este recomandabil să se includă în decizie și valoarea resurselor alocate, sursa de finanțare, eficiența scontată etc. Stabilirea prin decizie a tuturor elementelor necesare condiționează înțelegerea deplină și aplicarea integrală de către executanți a soluției preconizate. Cît de acută este luarea în considerare a acestei cerințe a rezultat dintr-o cercetare efectuată în 14% din centralele industriale, care a relevat că 57% din deciziile luate de consiliile oamenilor muncii în timp de un an erau incomplete, omițîndu-se astfel de elemente esențiale.

În partea a doua a articolului ne vom referi la unele mutații ce se impun în ce privește reducerea ciclului informare-decizie-acțiune prin apropierea conducerii de execuție și intensificarea controlului, perfecționarea stilului de muncă al cadrelor de conducere, direcții și metode de adîncire a conlucrării și delimitarea mai bună a sferei decizionale între aceste cadre și organele de conducere colectivă.

dr. Ovidiu NICOLESCU
Academia de Studii Economice
ing. Panaite DRĂGUȘ
directorul întreprinderii „Electroaparataj"-București

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale [I]

MERSUL mereu ascendent al economiei noastre naționale, în concordanță cu obiectivele și sarcinile stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, necesită perfecționări și în domeniul conducerii economice.

Se știe că dezvoltarea și funcționarea eficientă a proprietății socialiste presupune ca, paralel cu conducerea centrală, unitară a economiei naționale, unitățile economice să dispună de o anumită autonomie, desfășurînd și ele activitate de conducere, dîndu-se, astfel, expresie centralismului democratic, ca principiu fundamental al conducerii societății noastre socialiste.

Accentuarea factorilor calitativi ai dezvoltării economico-sociale a țării noastre, în actuala etapă, impune înnoiri nu numai în procesul nemijlocit de producere a bunurilor materiale și serviciilor, ci și în sfera conducerii, a raportului dintre factorii de decizie, dintre competențe și atribuții, în metodele de organizare, conducere, planificare, în sistemul instrumentelor economice de cunoaștere, de control și stimulare a creșterii eficienței etc. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, larg și reprezentativ forum democratic al țării, **„În noua etapă de dezvoltare, 1986—1990, va trebui să acționăm cu toată hotărîrea pentru perfecționarea în continuare a conducerii și planificării întregii activități economico-sociale. În centrul întregii activități, în acest sens, vor sta dezvoltarea mai puternică și perfecționarea sistemului democrației muncitorești-revoluționare, asigurarea condițiilor participării tot mai largi a maselor populare, a întregului popor la conducerea conștientă a tuturor sectoarelor de activitate"**.

În cele ce urmează, vom încerca să punem în relief unele aspecte ale raportului dintre conducerea centrală și autonomia unităților, unele probleme ale perfecționării acestuia în dinamismul continuu al vieții economico-sociale din țara noastră, în lumina sarcinilor stabilite de cel de al XIII-lea Congres al partidului.

Conducerea unitară și autonomia — în unitate organică

RAPORTUL dintre conducerea centrală și autonomia unităților vizează, în fond, activitatea de decizie la nivel macroeconomic și microeconomic, încadrîndu-se în relația generală dintre sistem și subsistem.

Conducerea centrală pe baza planului național unic și autonomia unităților — ca elemente definitorii ale centralismului democratic aplicat la economie — există în legătură organică cu o anumită realitate: economia națională ca un singur tot, pe de o parte, și întreprinderile ca celule de bază ale acesteia, pe de altă parte. De aici rezultă următoarea relație de cauzalitate: existența în economia socialistă a funcțiilor de conducere la nivel central și cel al unităților determină, obiectiv, prezența unor organe speciale care să le exercite și, concomitent, ia naștere problema raportului în care acestea trebuie să se găsească spre a se putea înfăptui dirijarea armonioasă a tuturor proceselor în fluxul lor neîntrerupt, străbătut de același țel fundamental al politicii partidului — ridicarea nivelului de trai al poporului. Așa cum sublinia secretarul general al pártidului la cel de-al XIII-lea Congres **„Este, de asemenea, necesară îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu aceea a noilor organisme democratice. Conducerea pe baza planului național unic necesită lărgirea rolului și atribuțiilor ministerelor, centralelor și consiliilor oamenilor muncii din toate unitățile economico-sociale. Aceasta trebuie să se realizeze pe baza principiului centralismului democratic, ce îmbină armonios inițiativa largă a maselor, a consiliilor oamenilor muncii cu principiul conducerii unice a tuturor sectoarelor"**.

Conducerea centrală și autonomia unităților economice se află într-o strînsă unitate dialectică a două elemente contrarii, inseparabile unul de altul, în intercondiționare. Această unitate, în principal, se exprimă în următoarele: a) economia socialistă, în funcționarea ei, nu se poate bizui numai pe conducerea centrală sau numai pe autonomia unităților care o compun, ci necesită manifestarea concomitentă a ambelor laturi; b) nerealizarea corespunzătoare a uneia dintre acestea împiedică manifestarea deplină a valențelor celeilalte laturi, după cum perfecționarea uneia dintre laturi atrage după sine înnoirea și a celeilalte laturi și, ca urmare, reproducerea pe un plan superior a echilibrului necesar.

Pe linia legăturii organice menționate, subliniem, mai întîi, faptul că realizarea conducerii centrale în concordanță cu scopul producției sociale este în dependență și de modul în care se înfăptuiește dirijarea proceselor de muncă în fiecare unitate: a) calitatea acesteia din urmă se oglindește, direct sau indirect, în calitatea și eficiența actului de decizie pe ansamblul economiei; b) caracterul realist, în cunoștință de cauză, al deciziilor la nivelul unităților se reflectă în fundamentarea științifică a orientărilor dezvoltării la scara întregii țări; c) promovarea rapidă a noului în metodele și formele de organizare și conducere a proceselor de fabricație, de utilizare a resurselor influențează favorabil eficiența conducerii economiei naționale; d) opțiunile raționale adoptate de unitățile economice antrenează dezvoltarea lor și, prin aceasta, progresul general al țării.

La rîndul ei, eficiența obținută în manifestarea autonomiei întreprinderilor și centralelor depinde într-o anumită măsură și de conducerea centrală a economiei; direcționarea dezvoltării, măsurile și normele de reglementare a raporturilor dintre stat și unitățile industriale, agricole, din construcții sau transporturi etc., de îmbinare a intereselor generale cu cele colective și individuale, a optimelor parțiale cu optimul general au efect nu numai asupra conducerii de ansamblu, ci și în activitatea de conducere la celelalte structuri, contribuind la prevenirea deficiențelor în fabricație și funcționare, la finalizarea măsurilor adoptate.

Care sînt formele concrete în care se manifestă raportul dintre conducerea centrală și autonomia unităților?

Conferirea dreptului de decizie diferitelor verigi ale activității economice izvorăște din necesitatea conducerii științifice eficiente. Realizarea lui în practică presupune, totodată, atribuții, răspunderi, precum și limite în exercitarea competentă a acestora atît de organele centrale de decizie, cît și de cele colective, ale unităților. În acest sens, credem că este vorba, mai întîi, de raporturi privind aria dreptului de a decide în activitatea economică, de stabilire a limitei în care acesta aparține organelor centrale și de la care, mai departe, el revine unităților economice. Asemenea aspecte țin, așa zicînd, de latura funcțională a legăturilor, care apar la suprafața proceselor economico-sociale, fiind direct sesizabile. Astfel, raportul dintre conducerea centrală și autonomia unităților vizează, înainte de toate, legătura dinte funcțiile de decizie, pe linia gestionării resurselor materiale și bănești, exercitate de organele centrale și cele ale unităților economice. Dar nu numai atît. Considerăm că raportul menționat mai sus exprimă și aspecte mai profunde, anume legătura dintre procesul individual al reproducției în fiecare unitate și reproducția socială. Cu alte cuvinte, în mecanismul de ansamblu al conducerii, unitățile economice trebuie privite nu numai ca obiect al conducerii, ci și din punct de vedere al conținutului procesului real al reproducției pe care o înfăptuiesc, ca o componentă a reproducției sociale, a unui întreg omogen. Desfășurarea acestuia din urmă se află într-o puternică dependență cu reproducția individuală a fiecărei unități. Așa cum, în interiorul întreprinderii, realizarea produsu-

Constantin ENACHE
Marin MEHEDINȚU

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Noi orientări în teoria relaţiilor economice internaţionale (I)

REALITĂŢILE unei economii mondiale cu mari decalaje, în care ţările dezvoltate îşi apropie cea mai mare parte a avantajelor schimburilor internaţionale, i-au determinat pe economiştii din ţările agrare, înapoiate, mai apoi în curs de dezvoltare, să caute cauzele dezvoltării polarizante. Ca să poată lămuri cauzele decalării avantajelor schimburilor internaţionale în favoarea ţărilor bogate, ei au trebuit să schimbe unghiul de abordare a costurilor comparative şi avantajelor relative. Constatînd că decalarea avantajelor se face în virtutea raporturilor de dominaţie a unor ţări de către altele ca şi a nivelului productivităţii muncii naţionale şi că ambele aceste procese ţin, în mare măsură, de structurile economiilor naţionale, economiştii amintiţi au trebuit să schimbe întregul mod de judecată şi să pună pe prim plan, în compararea avantajelor relative, structurile economiilor naţionale, influenţa lor asupra nivelului productivităţii muncii naţionale şi, în funcţie de ele, avantajele valorilor de schimb şi de întrebuinţare exportate vizavi de cele importate.

Teoria tradiţională a costurilor comparative şi avantajelor relative porneşte de la cîştigul relativ imediat şi consideră că economiile naţionale se specializează şi structurează de la sine, în virtutea liberei concurenţe, în funcţie de costurile şi avantajele băneşti. Or, noua teorie prezintă, ca punct de plecare, structurile economiilor naţionale care trebuie realizate în chip raţional pe baza unor politici economice active în funcţie de cerinţele complexelor economiilor naţionale – structuri menite să asigure independenţa dezvoltării şi ridicarea nivelului productivităţii muncii naţionale. Pe aceste baze, schimburile internaţionale se consideră că devin echitabile, echivalente şi avantajele relative la fel. Această nouă abordare (cunoscută uneori sub numele de „doctrina Prebisch") apreciem că se cere a fi numită „doctrina Manoilescu-Prebisch" după numele celor doi economişti – primul român iar cel de-al doilea brazilian – care au adus contribuţii hotărîtoare pe această linie. Ea a oferit temeiuri pentru formularea doctrinei economiei centru-periferie sau a dezvoltării inegale datorită exploatării unor ţări de către altele. La originile acestei teorii – cu largă circulaţie în lumea actuală, promovată de economişti progresişti ai ţărilor în curs de dezvoltare, regăsită şi în documente ale U.N.C.T.A.D., ale mişcării nealiniaţilor, ale grupului celor 77 – se află, cum dovedeşte cu argumente întemeiate profesorul american Joseph Love, teoria lui M. Manoilescu[1]).

În anul 1929, economistul român Mihail Manoilescu publica lucrarea sa de căpătîi despre noua teorie a protecţionismului şi a schimburilor economice internaţionale. Ecourile au fost puternice, lucrarea a fost tradusă în mai multe limbi, inclusiv în cele de circulaţie mondială; în general, ideile au fost contestate de economişti ai ţărilor capitaliste dezvoltate şi au suscitat interes pentru unii economişti din ţări dependente şi coloniale, îndeosebi din America Latină.

Ideile lui Manoilescu au fost plămădite înainte de declanşarea crizei din 1929–1933, care a dat lovituri de graţie neoclasicismului în general şi teoriei tradiţionale – renovate de Heckscher-Ohlin, a costurilor comparative şi avantajelor relative. Materialul de studiu şi reflecţie pentru economistul român l-au constituit relaţiile dintre ţările industriale şi cele agrare de după primul război mondial care puneau în evidenţă noile mecanisme ale exploatării internaţionale. Manoilescu a constatat că ţările agrare, înapoiate, pentru a fi scoase din postura de obiect al exploatării este nevoie să se industrializeze, dar nu oricum, ci în funcţie de cerinţele dezvoltării naţionale, acordînd prioritate ramurilor şi subramurilor în ordinea contribuţiei la sporirea productivităţii muncii naţionale. Tocmai pornind de la raporturile de productivitate în aprecierea avantajelor relative în vederea opţiunii fiecărei economii naţionale pentru orientarea dezvoltării, a structurilor ei, M. Manoilescu a deschis un drum nou ştiinţei economice. Aceasta s-a întîmplat în deceniul fatal compromiterii neoclasicismului, cînd J. M. Keynes, restructurînd gîndirea economică burgheză, nu a oferit argumente economice notabile în teoria relaţiilor economice internaţionale – cu excepţia, poate, a ideii de intervenţie a statului şi în relaţiile economice internaţionale, a înlocuirii în plăţile şi decontările internaţionale a etalonului aur cu cel aur-devize –, iar Heckscher şi Ohlin au formulat şi pus în circulaţie teoria înzestrării naţiunilor cu factori, ca nouă variantă a teoriei neoclasice a costurilor comparative. În timp ce această ultimă teorie condamna, prin implicaţii, ţările agrare şi exportatoare de materii prime, oferind argumente celor interesaţi să le invinuiască pe ele de dezorganizarea relaţiilor economice internaţionale datorită tendinţelor de industrializare, dimpotrivă, teoria lui M. Manoilescu venea în sprijinul industrializării acestor ţări, al schimbării structurilor, al participării lor mai active la relaţiile economice internaţionale, oferind argumente pentru combaterea practicilor exploatatoare ale ţărilor capitaliste dezvoltate.

M. Manoilescu, ca economist al unei ţări agrare ce tindea să se industrializeze spre a-şi ridica nivelul productivităţii muncii naţionale şi a ieşi din situaţia precară în care se afla în cadrul diviziunii internaţionale a muncii, nu putea să îmbrăţişeze linia teoriei neoclasice, chiar cu amendamentele aduse de noii ei susţinători. Acest economist român are meritul de a fi schimbat radical unghiul de abordare a problemei, de a trece analiza de pe poziţiile şi din punctul de vedere al ţărilor dezvoltate, pe poziţiile ţărilor subdezvoltate. În acest sens, M. Manoilescu poate fi socotit şi un precursor al tentativelor actuale de elaborare a unei noi economii politice – anume a subdezvol-

*) Articolul continuă pe cele apărute în numerele 38–41/1984 ale revistei.

FIŞE

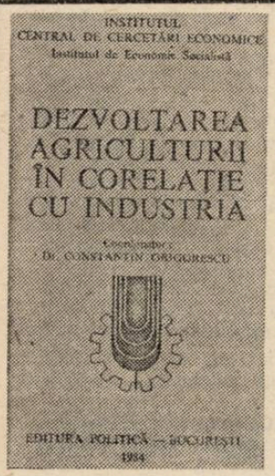

● *Volumul* „Dezvoltarea agriculturii în corelaţie cu industria", *apărut în* EDITURA POLITICĂ, *elaborat de un colectiv de cercetători din Institutul de Economie Socialistă în colaborare cu cadre didactice şi specialişti din alte institute de cercetare de profil, încearcă să aducă unele contribuţii la cercetarea dezvoltării agriculturii în cadrul complexului economiei naţionale, îndeosebi în ceea ce priveşte factorii care au un rol tot mai activ în sporirea producţiei agricole şi valorificarea superioară a acesteia. Colectivul de autori şi-a propus să analizeze evoluţia agriculturii în corelaţie cu industria şi celelalte ramuri ale economiei naţionale evidenţiind factorii majori ai creării unui nou echilibru între industrie şi agricultură, ai asigurării raportului optim dintre aceste ramuri de bază.*

Locul agriculturii în economie, în special în raport cu industria, formează obiectul a două secţiuni distincte ale cărţii : pe de o parte este stabilit aportul industriei şi al altor sectoare de activitate la formarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, concomitent cu analiza implicaţiilor economice şi sociale ale extinderii tehnologiilor de tip industrial, iar pe de altă parte se tratează interacţiunile agriculturii cu ramurile din avalul său : circulaţia produselor agricole, industria alimentară şi industria uşoară.

Cercetare fundamentală şi aplicativă

● *În condiţiile accelerării şi ramificării considerabile a progresului tehnic contemporan, o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a R.D. Germane revine unei cît mai judicioase echilibrări a cercetării fundamentale şi a cercetării aplicative* – apreciază Harry Maier *în articolul* „Aspecte ale creşterii contribuţiei cercetării fundamentale la sporirea capacităţii inovaţionale a economiei naţionale", *publicat în numărul 11/1984 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Principalele aspecte care se cer soluţionate provin, pe de o parte, din intervalul (în mod tradiţional îndelungat) dintre obţinerea unor cunoştinţe teoretice şi aplicarea lor, iar, pe de altă parte, din investiţiile cu termen mare de recuperare.*

În actualele condiţii însă, apreciază H.M., aceste obstacole îşi diminuează însemnătatea, ceea ce impune o nouă viziune asupra raportului dintre cercetarea fundamentală şi cea de dezvoltare. Elementul central îl constituie îmbunătăţirea calitativă a planului strategic de cercetare-dezvoltare, proces care

tării. Acest nou unghi de abordare nu mai pune pe prim plan cîștigul – l-am putea denumi, particular, imediat, rezultat din compararea costurilor și avantajelor, ci avantajele economiei naționale privite prin prisma diversificării structurilor ei și a ridicării nivelului productivității muncii naționale. În lumina teoriei lui Manoilescu, cîștigul imediat, comercial, trebuie să fie privit prin prisma avantajului național amintit.

In compararea avantajelor, Manoilescu a pus accent pe nivelurile diferite ale productivității muncii naționale legate de natura structurii economiilor naționale, ținînd seamă de faptul că fiecare ramură are o productivitate specifică: agricultura, mai scăzută, iar industria mai ridicată, în cadrul acesteia din urmă diferențiindu-se o gamă largă de niveluri mai mari sau mai mici, în funcție de natura subramurilor ce o compun.

Teoria lui Manoilescu susține industrializarea țărilor neindustrializate ca mijloc principal de restructurare a economiilor naționale, de diversificare a lor și de modificare a diviziunii internaționale a muncii, de reașezare a economiilor naționale, pe baze mai echitabile, în cadrul economiei mondiale. Potrivit teoriei lui, toate țările au nu numai dreptul, dar și datoria, față de progresul lor, ca și cel general uman, de a se industrializa. Folosindu-se de coeficientul de eficacitate – ca produs pătratic al coeficientului muncii și al capitalului – Manoilescu arată că „pentru țările agricole și inapoiate există un mare avantaj relativ care le determină să treacă de la ocupațiile agricole la ocupațiile industriale"[2]) și că „o țară are nevoie de industrie, nu numai ca mijloc de satisfacere directă a nevoilor sale, ci și ca mecanism care-i creează putere de cumpărare pe care poate s-o valorifice față de alte națiuni"[3]). Economistul român a demonstrat științific de ce industrializarea tuturor țărilor lumii nu restrînge, ci lărgește comerțul internațional, nu reduce, ci amplifică posibilitățile de desfacere a produselor țărilor deja industrializate. De fapt, încă în perioada premergătoare crizei din 1929–1933, Manoilescu formulase **in nuce** teza după care schimburile comerciale cele mai intense au loc între țările dezvoltate industrial, cu structuri aproximativ asemănătoare și apropiate ca nivel, fie și pentru motivul că ele vînd fiindcă au ce vinde și cumpără întrucît au cu ce cumpăra.

Teoria lui M. Manoilescu a fost combătută vehement – dar nu și științific argumentat – în perioada interbelică de către adepții neoclasici ai teoriei costurilor comparative[4]). Totodată, această teorie a fost și este folosită ca moment de referință de către școlile progresiste de gîndire economică din țările lumii a treia. Promovînd ideea schimbării ordinii economice internaționale, o ordine în care unele țări sînt exploatate de altele, militînd pentru modificarea diviziunii muncii între țările lumii, nu sînt puțini economiștii care au găsit în teoria economistului român punctele esențiale de referință pentru propriile demersuri științifice.

Bunăoară, pe economiștii doctrinei CEPAL, ca și pe M. Manoilescu la vremea sa, i-au frapat marile dezavantaje, absolute și relative, ale unei diviziuni internaționale a muncii care a condus la împărțirea țărilor lumii în industriale, pe de o parte, și agrare, pe de alta, exploatarea celor din urmă de către primele fiind mascată de unele avantaje relative imediate care, în fond, alimentau dezavantaje în perspectivă. R. Prebisch, inițiatorul și principalul arhitect al doctrinei CEPAL, ca și M. Manoilescu, așa cum remarca profesorul Joseph Love, „au dat un atac frontal împotriva diviziunii internaționale a muncii existente"[5]), susținînd un alt gen de diviziune care să se bazeze pe difuzarea industriilor în toate țările lumii în așa fel încît să dispară împărțirea lor în centru-periferie, să se apropie nivelurile naționale ale productivității muncii, să se reducă decalajele de nivel economic și grad de civilizație.

Doctrina CEPAL își găsește începuturile afirmării în studiul lui R. Prebisch „Dezvoltarea economică a Americii Latine și problemele ei principale", publicat în mai 1949, care a devenit apoi „Manifestul CEPAL". Dacă „Manifestul Comunist" al lui K. Marx și Fr. Engels, ce apăruse cu un secol în urmă, dăduse fundament luptei claselor exploatate împotriva celor exploatatoare, „Manifestul CEPAL" dădea fundament luptei țărilor exploatate împotriva celor exploatatoare.

Comunitatea ideilor doctrinei CEPAL cu teoria lui M. Manoilescu a fost sesizată de Jacob Viener[6]) de îndată ce a apărut, iar politologul Philippe Schmitter ținea să precizeze că originile ei se află în lucrarea de bază a lui M. Manoilescu „În esență și embrion, scria Schmitter, Manoilescu a anticipat argumentele centrale și chiar multe din momentele specifice a ceea ce... mai tîrziu va fi cunoscută ca doctrina CEPAL..."[7]). Teoria a fost dezvoltată pînă la a o face operațională în lucrări, rapoarte și propunerile lui R. Prebisch[8]), în calitatea sa de secretar general al U.N.C.T.A.D., dar și în lucrările altor autori ca Celso Furtado[9]), Hans W. Singer[10]), André Güder Frank[11]), Johan Galtung[12]) ș.a.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

[1]) Joseph Love, Raúl Prebisch y los origines de la doctrina del intercambio desigual, în „Revista Mexicana de Sociologia" ano XLII, vol. XLII, nr. 1/1980, p. 375—403.

[2]) Mihail Manoilesco, Théorie du protectionisme et de l'échange international, Paris, Giard, 1929, p. 65.

[3]) Idem, p. 91.

[4]) Firmin Oulès consacră cea mai mare parte din lucrarea sa „Le problème du commerce international" (Paris, Sirey, 1934) criticii teoriei lui Manoilescu.

[5]) J. Love, op. cit., loc. cit., p. 395.

[6]) Jacob Viener, International Trade and Economic Development, Glencol. III, Free Press, 1953, p. 51—64.

[7]) Philippe Schmitter, Still the Century of Corporatism ? în „The Revue of Politics" 36, 1/Jan, 1974, p. 119.

[8]) Raúl Prebisch, A Critique of Peripheral Capitalism, în „CEPAL Review" nr. 1/1976.

[9]) Celso Furtado, Economic Development of Latin America : A Survey from Colonial Times to the Cuban Revolution, Cambridge, 1970.

[10]) Hans Singer, The Distribution of Gains between Investing and Borrowing Countries, în „American Economic Review", May/1950.

[11]) André-Günder Frank, Capitalism and Underdevelopment în Latin America : Historical Studies of Chile and Brasil, în „Monthly Review Press", 1969.

[12]) Johan Galtung, A Structural Theory of Imperialism, în „Journal of Peace Research" nr. 2/1971.

---

comportă două direcții : a) planificarea, în termeni de prognoză tehnico-științifică, a cercetării fundamentale ; b) elaborarea strategiilor menite să asigure valorificarea superioară a ideilor noi, a inovațiilor etc. În acest context autorul subliniază necesitatea cunoașterii mecanismelor de dezvoltare a științei, precum și elaborarea unor norme și standarde adaptate acestui gen de activități.

Management

● *Perfecționările activității de management sînt supuse unei duble constringeri – apreciază* Dino Gastaldi *în studiul* „Reflexions à propos du management moderne" *publicat în numărul din noiembrie-decembrie 1984 al revistei* DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES. *Pe de o parte, anumite cîștiguri în plan conceptual se pot face numai pornind de la unele exemple concrete, dar generalizarea acestora nu are întotdeauna o bază teoretică solidă. Pe de altă parte anumite modele conceptuale și scheme de organizare, chiar dacă sînt deduse pe baza unor experimente dirijate, nu oferă, decît în rare cazuri, aplicații concrete eficiente. Tocmai astfel de considerente, apreciază D.G., situează managementul dincolo de iscusința profesională, apropiindu-l de artă. Managementul modern va consta în capacitatea de a elimina spiritul rutinier, de a prospecta viitorul, de a fi permeabil la nou. În mod firesc astfel de mutații în sfera profesiunii pretind competențe noi din partea oamenilor : să fie deschiși, practici, dar și înclinați spre reflecția sistematică, mobili în decizii, buni cunoscători ai psihologiei individuale și de grup, astfel încît să fie capabili nu numai să proiecteze dar și să realizeze modificări structurale în organizația pe care o conduc.*

Sporirea producției energetice sau reducerea consumului ?

● *În articolul* „Les limites de la prévision en matière énergétique" *(Limitele previziunii în domeniul energetic) publicat de revista* ALTERNATIVES ÉCONOMIQUES *(decembrie 1984) și reluat de* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *(nr. 1 908 din 23 ianuarie 1985),* Denis Clerc, *analizînd cauzele pentru care în a doua jumătate a acestui deceniu, în Franța pînă la un sfert din capacitatea de producție a centralelor nucleare-electrice va rămîne nefolosită, atrage atenția că ar fi o „eroare tragică" să se considere că, în prezenta conjunctură, necesitatea economisirii energiei ar fi dispărut. Disponibilitatea actuală de energie electrică este numai aparentă, subliniază D.C., între altele, deoarece există domenii în care aceasta nu se poate substitui altor forme de energie. Pe de altă parte, strategia nucleare-electrică a Franței, afirmă D.C., concepută într-o perioadă de sporire rapidă a cererii, întîlnește limite evidente, mai ales în perioadele de creștere economică lentă ; totodată, utilizarea energiei nucleare nu reușește să atenueze suficient dependența de petrol, procurat din import la un preț ridicat. Pentru a diminua această dependență, reducerea consumului energetic rămîne, oricum, o cale esențială.*

FIȘE

Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale

(Urmare din pag. 19)

lui este rezultatul unui întreg lanț de activități — cercetare, proiectare, pregătire tehnologică, execuție, control tehnic etc., similar, obținerea producției sociale este condiționată de aportul și calitatea lui la fiecare verigă a complexului economic național. Ritmul de creștere a producției în întreprinderi și centrale se reflectă în dinamica venitului național, în dimensiunile reproducției sociale și, cu cît este vorba nu pur și simplu de ritm mai mare, ci de un ritm mai înalt de dezvoltare, cu atît este mai ridicat ritmul mișcării de ansamblu a economiei. De asemenea, integrarea corespunzătoare a activității unităților economice în efortul comun de progres al națiunii, prin cantitatea, structura sortimentală și calitatea producției contribuie la asigurarea concordanței dintre producția socială și nevoia socială. Eventualele disfuncționalități în activitatea unităților pot da naștere, mai devreme sau mai tîrziu, la unele dereglări ale sistemului economic național. Legătura dintre activitatea productivă microeconomică cu cea la scara macroeconomiei este în mod obiectiv exteriorizată, transpusă și în planul relațiilor de organizare și conducere; evaluările anticipate asupra producției, ca și urmărirea curentă a realizărilor ei, gospodărirea judicioasă a resurselor se impun, în mod firesc, pe întreaga filieră, pe întreaga structură organizatorică. Deși între organele de conducere la diferitele niveluri, ca și între rolul și atribuțiile lor există deosebiri, care alcătuiesc un sistem unitar, care se întemeiază pe o anumită structură a acțiunilor, a formelor și metodelor de planificare, o anumită ordine de repartizare și utilizare a resurselor și de stimulare economică a muncii, a unui sistem special de control, de asigurare a informației etc. Astfel, așa cum produsul social, dezvoltarea țării sînt rezultatul tuturor activităților social utile, privite în legătura și intercondiționarea lor, similar, conducerea de ansamblu a economiei este organic legată de conducerea ce se desfășoară pe diferitele etape ale producției sociale, care include în sine ramuri complexe și multilaterale, sfere de activități, zone teritoriale ale țării.

Relațiile de producție socialiste oferă pe deplin posibilitatea dezvoltării planificate a întregii economii naționale. Statornicirea în viața economică și social-politică a centralismului democratic constituie o realitate, în același timp, o izbîndă pe frontul general al transformărilor revoluționare.

Partidul Comunist Român, promotor al noului în toate compartimentele activității economico-sociale, este în permanență preocupat de perfecționarea formelor și metodelor de organizare și conducere atît în cadrul unităților și ramurilor, cît și la nivelul întregii țări.

Conducerea economică reprezintă, după cum se știe, o activitate practică deosebit de complexă, care, pe lîngă principii, legături și corelații, presupune un susținut efort organizat de mobilizare a oamenilor muncii, a unităților economice și social-culturale, a ministerelor, județelor și localităților la buna gospodărire a resurselor. În acest proces, se apelează, în mod obiectiv, la pîrghii economice, la instrumente de măsurat, prin care se asigură exprimarea cît mai corectă a activității economice, a consumului de muncă și a rezultatelor dobîndite, a dinamicii reale a lor, cointeresarea materială în creșterea eficienței, pîrghii și instrumente care să permită, totodată, reflectarea cît mai veridică a realității. În consecință, atît conducerea centrală, cît și cea a unităților necesită utilizarea unui sistem de indicatori economici, din care unii reflectînd numai nivelul macroeconomic (produs social, venit național, productivitatea socială a muncii, venituri reale totale ale populației, retribuție reală etc.), ori numai nivelul microeconomic (producția fizică, marfă și cea netă a unităților, beneficiul, costul de producție — de secție, de uzină și complet comercial —), iar alții structurile economiei (ca, de exemplu, valoare, preț, productivitate a muncii, eficiență, rentabilitate).

Înțelegerea sistemică a actului de conducere implică adoptarea aceleiași viziuni și în privința rolului și utilizării indicatorilor economici ; mulți dintre aceștia, fie sub aceeași denumire, fie într-o formă modificată, se regăsesc la toate verigile economiei, marcînd diferitele trepte ale cunoașterii științifice, mișcarea fenomenelor și proceselor economice de jos pînă sus și însăși legătura dintre autonomia unităților și conducerea centrală.

Prin conținutul și complexitatea lor, deciziile sînt foarte diferite, solicitînd competențe și răspunderi, de asemenea, diferite. În mod firesc, locul deciziei trebuie să se găsească la acea verigă organizatorică la care se află și suma competențelor necesare, unde factorii de conducere respectivi sînt cei mai în măsură să cunoască toate datele și implicațiile problemei și să adopte măsurile adecvate. Astfel, problemele de interes general, de mare complexitate și răspundere care privesc dezvolarea sferei productive și a celei neproductive, repartizarea venitului național în fond de consum și fond de acumulare, sistemul de pregătire a cadrelor, politica investițiilor, a prețurilor și tarifelor, financiară și de credit, creșterea nivelului de trai al poporului, proporțiile și ritmul de dezvoltare a ramurilor și subramurilor, protecția mediului natural de viață, apropierea condițiilor economico-sociale de trai ale populației de la orașe și sate, perfecționarea sistemului de conducere a economiei, politica externă etc., valorificarea resurselor naturale, promovarea intereselor generale și armonizarea lor cu cele colective și individuale, în împletirea prezentului cu perspectiva, dezvoltarea complexă echilibrată a economiei naționale, corelarea și sincronizarea tuturor componentelor activității etc., pot fi rezolvate numai la nivel central, de către forurile superioare ale partidului și statului socialist, ca exponente ale întregii națiuni, singurele în măsură să studieze și să cunoască aprofundat necesitățile sociale și resursele de satisfacere a lor și să elaboreze politica științifică adecvată.

Conducerea centrală a economiei decurge din însăși natura orînduirii socialiste, din caracterul unitar al economiei, din țelurile ce se urmăresc în întreaga dezvoltare economico-socială a țării. Luarea în considerare a intereselor generale ale societății în toate momentele reproducției, asigurarea unității de acțiune la toate verigile economiei naționale în conformitate cu țelul suprem al politicii partidului, integrarea muncii fiecărui colectiv în ansamblul muncii sociale, cuprinderea într-o viziune unitară a întregii activități economico-sociale necesită în mod obiectiv conducerea centrală. Locul deciziei în asemenea cazuri se află la nivel central, deoarece numai aici există suma competențelor necesare. Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării reprezintă principalul mijloc de înfăptuire a conducerii economice unitare.

În același timp, amplasarea mașinilor și utilajelor în suprafețele de producție ale secțiilor, aprovizionarea cu materii prime și materiale a locurilor de muncă, fluxul tehnologic de fabricație, stabilirea căilor concrete de folosire rațională a forței de muncă și fondurilor fixe, de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil etc., folosirea fondului de retribuire etc., intră în sfera de decizie a organelor colective de conducere ale întreprinderilor respective de stat sau cooperatiste. Se asigură, astfel, calitatea corespunzătoare a deciziei, întemeiată pe cunoașterea reală a fenomenelor, alegerea celei mai bune variante, precum și a momentului de punere a ei în aplicare potrivit cerințelor existente. Mai mult decît atît: se asigură, totodată, posibilitatea scurtării drumului, a distanței dintre informația economică și decizia economică; cunoscîndu-se zilnic eventualele greutăți — de exemplu în aprovizionarea locurilor de muncă, în privința consumurilor specifice de materii prime și materiale, a nivelului costului de producție și productivității muncii etc., — unitățile au și posibilitatea de a interveni operativ și eficient.

Autonomia unităților economice, expresie a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii, permite manifestarea tot mai puternică a oamenilor muncii ca proprietari ai mijloacelor de producție și ai rezultatului social obținut, ei participînd, astfel, direct la gestionarea avutului obștesc, la conducerea propriei lor activități.

4 Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ESENȚA relațiilor de producție din toate orînduirile sociale o reprezintă proprietatea asupra mijloacelor de producție. **Prin proprietate se înțelege ansamblul raporturilor ce se stabilesc între membrii unei societăți în legătură cu însușirea și stăpînirea de către oameni a bunurilor materiale, în primul rînd a mijloacelor de producție.** Relațiile de proprietate exprimă poziția membrilor societății față de mijloacele de producție, forma specifică de unire a producătorului cu mijloacele de producție și modul de însușire a rezultatelor producției. Ele nu se confundă cu obiectul proprietății și nici cu proprietatea în sens juridic.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și formele ei

PROPRIETATEA socialistă este definită ca totalitatea raporturilor ce se stabilesc între membrii societății socialiste în legătură **cu însușirea și stăpînirea în comun a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției**, fie de către întreaga societate, fie de către diferite grupuri de producători socialiști uniți. Proprietatea socialistă se referă deci la apropierea colectivă ca dispoziție generală privind obiectul proprietății, ca utilizare planificată a acestuia, ca participare efectivă la gestionarea, gospodărirea obiectului proprietății, ca mod de a beneficia de rezultatele obținute.

Ea cunoaște o serie de trăsături caracteristice ce-i conferă superioritate asupra celorlalte forme de proprietate cunoscute în istorie:

1. are cel mai înalt grad de socializare, unind producătorii, la scara întregii societăți;

2. asigură poziția egală a tuturor membrilor societății față de mijloacele de producție și de rezultatele producției, înlăturînd astfel baza obiectivă a exploatării omului de către om; ea determină relații de colaborare și întrajutorare între toți membrii societății;

3. generează necesitatea și posibilitatea participării tuturor membrilor societății la o muncă social-utilă potrivit nevoilor economiei naționale, pregătirii și aptitudinilor personale ale fiecăruia;

4. asigură dezvoltarea planificată, armonioasă a întregii economii naționale și satisfacerea nevoilor de trai ale oamenilor muncii în raport cu contribuția la progresul vieții economico-sociale.

Instaurarea proprietății socialiste este o necesitate obiectivă, prin care se înlătură contradicția fundamentală a capitalismului dintre caracterul social al producției și însușirea privată a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției. Ea deschide cîmp liber dezvoltării forțelor de producție, progresului economico-social. Experiența istorică a construcției socialismului, ca urmare a modului specific de instaurare a relațiilor de proprietate socialistă (prin naționalizarea principalelor mijloace de producție și prin cooperativizarea micilor producători), determină existența a două forme de proprietate socialistă: **proprietatea întregului popor** (de stat) și **proprietatea de grup** (cooperatistă).

Proprietatea socialistă a întregului popor (de stat) exprimă raporturile ce se stabilesc între colectivele de oameni ai muncii din diferitele unități economice și între membrii fiecărei unități economice în legătură cu stăpînirea și însușirea în comun a mijloacelor de producție, socializate la nivelul întregii societăți. Poporul în procesul exercitării calității sale de proprietar al mijloacelor de producție folosește ca instrument statul — care trebuie să vegheze la păstrarea integrității proprietății, la o cît mai bună valorificare a acesteia. Conform art. 7 din Constituția R.S.R., aparțin întregului popor „bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicații, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat".

Fondul unic și indivizibil al mijloacelor de producție ce face obiectul proprietății întregului popor, în baza diviziunii sociale a muncii, este repartizat și gestionat de unități specializate, autonome, cu personalitate juridică în condiții de autoconducere și autogestiune economico-financiară. Ele răspund material și disciplinar pentru gospodărirea și valorificarea superioară a mijloacelor de producție ce le au în folosință, pentru apărarea integrității lor. În raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că **„în calitate de producător, de proprietar al unei părți a avuției naționale — proprietate a întregului popor și de beneficiar al acesteia, fiecare colectiv de oameni ai muncii poartă răspunderea comună deplină asupra gospodăririi și dezvoltării unității în care lucrează".**

Caracterul unic și indivizibil al proprietății întregului popor face ca legăturile de stăpînire și însușire activă, reală a mijloacelor de producție stabilite între membrii fiecărui colectiv și între colectivele care gestionează părți determinate din avuția națională să se coreleze armonios în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială. Statul socialist ca instrument și reprezentant al întregului popor adoptă măsurile generale, unitare, menite să determine cea mai bună gospodărire și fructificare a proprietății și să exercite controlul asupra integrității și consolidării acesteia.

Proprietatea socialistă cooperatistă exprimă raporturile de stăpînire și însușire a mijloacelor de producție, socializate la nivelul fiecărei cooperative, ce se stabilesc între diferitele cooperative, între cooperative și unități socialiste de stat, precum și între membrii cooperatori. În raport cu profilul lor, unitățile bazate pe proprietatea cooperatistă sînt: cooperativele agricole de producție și asociațiile intercooperatiste, cooperativele meșteșugărești, de consum, de credit. Proprietatea cooperatistă are ca obiect pămîntul, mașini și unelte agricole, animale, clădiri, mijloace de transport, întreaga producție și veniturile obținute de fiecare cooperativă, precum și lotul atribuit în folosință personală membrilor C.A.P. Între proprietatea socialistă a întregului popor și cea cooperatistă există o strînsă legătură și se dezvoltă relații de interacțiune, ceea ce le conferă caracterul unui tot unitar, ca bază a independenței și suveranității naționale.

Unitatea de esență a celor două forme de proprietate socialistă reprezintă baza obiectivă a posibilității armonizării intereselor clasei muncitoare, țărănimii muncitoare și intelectualității, a consolidării alianței și colaborării dintre ele.

În strînsă legătură cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție există și proprietatea personală a membrilor societății asupra veniturilor obținute din muncă, precum și asupra bunurilor de folosință personală. În raportul dintre proprietatea obștească și cea personală, rolul determinant revine proprietății obștești.

Calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor create

PROPRIETATEA socialistă, realizînd poziția egală a tuturor membrilor societății față de mijloacele de producție, conferă acestora o triplă și indivizibilă calitate de proprietari, pro-

ducători și beneficiari uniți ai rezultatelor producției. În baza acestor calități, membrii societății au dreptul și îndatorirea de a participa la autoconducerea muncitorească, la întărirea autogestiunii economico-financiare ; astfel se asigură democratismul economic.

Calitatea de proprietari socialiști uniți face necesară participarea responsabilă, activă a tuturor oamenilor muncii la conducerea și organizarea producției, la întărirea disciplinei muncii și la controlul realizării sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Afirmarea membrilor societății în calitate de proprietari socialiști uniți are loc în cadrul instituționalizat al formelor de conducere colectivă a activității social-economice : adunările generale și consiliile oamenilor muncii, și pe domenii din întreprinderi. **„Dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare** — arată secretarul general al partidului în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C.R. — **va duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea statului, a întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a societății noastre".** În prezent cresc tot mai mult rolul și atribuțiile consiliilor oamenilor muncii, ale adunărilor generale — ca for suprem al proprietarilor și producătorilor — în democrația noastră economico-socială și conducerea diferitelor sectoare de activitate.

Calitatea de producători a membrilor societății socialiste se realizează prin unirea nemijlocită a forței de muncă cu mijloacele de producție în cadrul unităților socialiste. **Forța de muncă în socialism încetează să mai fie o marfă.** Producătorul-proprietar nu-și poate vinde lui însuși forța de muncă. Fiecare om al muncii este încadrat într-o activitate utilă societății în raport cu pregătirea și aptitudinile sale și contribuie la producerea celor necesare bunei funcționări a vieții economico-sociale în conformitate cu diviziunea socială a muncii.

Rezultatele producției revin producătorilor-proprietari. **Membrii societății sînt beneficiari uniți ai rezultatelor producției, ai roadelor gestionării și gospodăririi obiectului proprietății lor.** În calitatea lor de beneficiari colectivi ai rezultatelor producției, membrii societății socialiste hotărăsc atît în privința părții din producția socială care este destinată continuității procesului de producție, cît și a celei ce le revine în mod personal pentru satisfacerea nevoilor de trai. Fiecare beneficiază direct de o parte a producției sociale corespunzătoare aportului personal la dezvoltarea producției sociale, la progresul economico-social al țării. **„Oamenii muncii dintr-o întreprindere** — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, — trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".** Prin manifestarea și realizarea triplei calități a membrilor societății socialiste se asigură îmbinarea armonioasă a intereselor generale cu cele colective și cele personale.

Dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste

PROPRIETATEA socialistă cunoaște în mod obiectiv necesar un proces complex de dezvoltare și perfecționare. Acest proces este determinat în primul rînd de interacțiunea dialectică a forțelor și relațiilor de producție. Forțele de producție, cunoscînd o dinamică ascendentă și importante perfecționări calitative, determină și schimbări în relațiile de producție, îndeosebi în relațiile de proprietate. În al doilea rînd, perfecționarea proprietății socialiste este determinată de necesitatea rezolvării contradicțiilor ce apar în sistemul relațiilor de producție.

Procesul perfecționării proprietății socialiste în țara noastră se realizează prin politica realist științifică a Partidului Comunist Român. Programul P.C.R. subliniază în acest sens : „Pornind de la faptul că proprietatea socialistă constituie baza orînduirii noastre noi, sursa propășirii materiale și spirituale a întregului popor, partidul va acționa ferm pentru consolidarea și dezvoltarea ei continuă".

Perfecționarea proprietății socialiste vizează în unitatea lor atît perfecționarea obiectului proprietății, cît și perfecționarea relațiilor sociale ce se stabilesc între oameni și calitatea lor de proprietari socialisti uniți și se referă la ambele forme ale proprietății socialiste.

Dezvoltarea obiectului proprietății socialiste cunoaște aspecte cantitative și calitative, avînd la bază, în mod hotărîtor, acumulările din venitul național destinate lărgirii și perfecționării bazei tehnico-materiale a țării, în esență prin continuarea procesului de industrializare socialistă. Obiectul proprietății socialiste se dezvoltă prin construirea de noi obiective, lărgirea și modernizarea celor existente, creșterea gradului lor de înzestrare tehnică, diversificarea producției și ridicarea nivelului ei calitativ. România dispune azi de o avuție națională în care fondurile fixe — cea mai dinamică parte a ei — au ajuns la peste 2 300 miliarde lei (adică de peste 10 ori mai mult decît în 1950), 80% din ele fiind realizate după anul 1965, ceea ce evidențiază gradul ridicat de modernizare a bazei tehnico-materiale a țării noastre ; în acest an — volumul fondurilor fixe urmează să ajungă la 2 860 miliarde lei.

În privința perfecționării relațiilor sociale ce se stabilesc între membrii societății în calitatea lor de proprietari accentul cade pe realizarea raporturilor de colaborare în vederea obținerii unor rezultate economice superioare ; creșterea gradului de participare și ridicare a spiritului de răspundere al fiecărui proprietar față de gospodărirea și valorificarea eficientă a resurselor ; adîncirea democrației socialiste. Această preocupare se manifestă în cadrul fiecărei forme a proprietății socialiste și în raporturile dintre cele două forme de proprietate : a întregului popor și cooperatistă.

Perfecționarea relațiilor dintre proprietari, în cadrul proprietății întregului popor, se manifestă prin creșterea rolului autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare. Fiecărui colectiv de oameni ai muncii îi revin drepturi și obligații sporite în valorificarea obiectivului proprietății pe care-l gestionează. Introducerea **contractului-angajament** între întreprindere și ministerul tutelar (între întreprindere și oamenii muncii) delimitează drepturile și obligațiile acestora în organizarea și conducerea producției, asigură o mai bună îmbinare a conducerii unitare, prin planul național unic, cu autonomia unităților. Prin contractul-angajament, patrimoniul unităților socialiste, componentă a proprietății întregului popor, este încredințat personalului muncitor în vederea exercitării nemijlocite a calității de proprietar, producător și beneficiar. **Participarea oamenilor muncii cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare a unităților economice** contribuie atît la creșterea obiectului proprietății cît și la asigurarea unei legături mai strînse a lor cu unitatea în care lucrează și cointeresarea mai accentuată în obținerea unor rezultate economice superioare, în gospodărirea mai bună a patrimoniului unităților.

Perfecționarea proprietății cooperatiste presupune ca în strînsă legătură cu creșterea participării și răspunderii membrilor cooperatori la buna valorificare a mijloacelor de care dispun, să crească și gradul de socializare a mijloacelor de producție și a muncii cooperatorilor. În această direcție, un rol însemnat revine înființării în 1970 a asociațiilor intercooperatiste de producție ca formă superioară a proprietății cooperatiste.

În procesul dezvoltării și perfecționării proprietății socialiste un loc aparte îl ocupă relațiile de cooperare între cele două forme de proprietate. În acest scop, Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 a hotărît înființarea **consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.** Acestea includ : stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, cooperative agricole de producție, întreprinderi agricole de stat sau fermele acestora, asociațiile economice intercooperatiste și cele între cooperative și unități de stat sau ale cooperației de consum, stațiuni de cercetări și unități de învățămînt agricol, alte unități economice cu profil agricol. Unitățile componente ale consiliului își păstrează autonomia gestionară.

Funcționarea consiliilor unice agroindustriale reprezintă o modalitate de asigurare la un nivel superior a conducerii și organizării unitare a agriculturii, de stimulare a progresului tehnic, de folosire integrală a potențialului economic existent în unitățile componente. În același timp are loc întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare, se înfăptuiește apropierea treptată între cele două forme ale proprietății socialiste.

Proprietatea socialistă ca relație economică primordială în sistemul relațiilor de producție socialistă, dezvoltarea ei, determină perfecționări în toate celelalte componente : în relațiile de repartiție, de schimb și în consum, în formele de organizare și planificare, de conducere a societății, în structura socială, în raporturile dintre clase și grupări sociale.

conf. dr. Viorica NECULAU
lector dr. Coralia ANGELESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este proprietatea socialistă și în ce constă superioritatea ei față de proprietatea privată ?

2. Care sînt și prin ce se caracterizează formele proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție ?

3. Care sînt direcțiile de perfecționare a proprietății socialiste ?

4. Ce rol au consiliile unice agroindustriale în perfecționarea proprietății socialiste în țara noastră ?

Fenomene actuale în economia occidentală

Semnificații și implicații ale deficitelor bugetare

ULTIMII ani au adus o nouă și concludentă dovadă asupra efectelor pe care le produc în timp unele opțiuni și măsuri de politică monetară considerate de o serie de teoreticieni occidentali ca salutare, în anumite situații, pentru redresarea unei economii de piață. După cum se știe, încă în tezele elaborate de Keynes s-a susținut ideea că în situații determinate deficitul bugetar trebuie admis, fiind chiar o necesitate, întrucît devine un instrument al politicii economice la care nu se poate renunța, mai cu seamă cînd se urmărește ieșirea din recesiune. Pentru adepții contemporani ai imperativului intervenției statului capitalist în economie — altminteri preponderenți între teoreticieni și oameni politici — sporirea cheltuielilor bugetare la intrarea în ciclurile economice depresive, tocmai atunci cînd scad inevitabil încasările fiscale, reprezintă unul dintre principalele mijloace de impulsionare a activității productive în recul. În căutarea unor argumente în sprijinul concepției s-a încercat să se demonstreze că S.U.A., după un deficit al bugetului de 93 miliarde dolari în anul de recesiune 1975, au cunoscut o înviorare economică în anii următori și chiar o redresare a finanțelor publice, în 1979, tocmai datorită importantelor cheltuieli bugetare efectuate.

O analiză mai cuprinzătoare a datelor și evoluțiilor pe o perioadă lungă de timp dezvăluie consecințele economice și sociale, actuale și de perspectivă, ale opțiunilor în materie bugetară ale principalelor țări capitaliste.

In cursul anilor '70 și în continuare în actualul deceniu a apărut în majoritatea țărilor occidentale o tendință pregnantă de cronicizare a deficitelor bugetare, care nu mai sînt temporare și nu se mai resorb de la sine — cum preconizează teoria keynesiană — printr-o mărire a producției și implicit a încasărilor din impozite. Dimpotrivă, soldurile negative ale bugetelor s-au permanentizat în acești ani, devenind „structurale" după aprecierea unor specialiști din țările respective, care subliniază că aceste deficite tind să devină chiar o frînă a creșterii economice, pe care ar trebui, în principiu, să o stimuleze. În fapt, o cauză principală a dezechilibrelor continue dintre veniturile și cheltuielile publice a devenit volumul enorm al alocațiilor militare, reprezentînd practic o sterilizare a unor importante resurse financiare. Elementele structurale generatoare de deficit se identifică, astfel, într-o creștere excesivă a unor cheltuieli, care nu au un efect real de propulsare a activității productive, așa cum sînt cele militare și cele administrative determinate de hipertrofierea aparatului birocratic, în timp ce s-a produs o stagnare sau chiar reducere a alocațiilor destinate unor programe economice sau asistenței sociale, care corespundeau cerințelor obiective ale dezvoltării economice.

Deosebit de preocupantă, mai ales prin implicațiile sale internaționale, se prezintă situația finanțelor publice americane. Comparativ cu țările vest-europene, S.U.A. au reușit ca în anii '70 să realizeze unele echilibrări bugetare, pentru a cunoaște în actualul deceniu o deteriorare bruscă, fără precedent. În fapt, soldul negativ al bugetului a crescut de la 59,6 miliarde dolari în 1980, la 110,6 miliarde dolari în 1982, sărind la 195,4 miliarde dolari, în 1983, pentru a se situa la peste 175 miliarde în 1984.

Atunci cînd se apreciază că deficitele au devenit „structurale" se are în vedere nu numai permanența și ordinul de mărime atins, ci și raportul dintre soldul negativ (reprezentînd o inexorabilă necesitate de finanțare) și produsul național brut. Dacă deficitul mediu al bugetului S.U.A. a reprezentat în perioada 1960—1973 un procent de 1% din produsul național brut, în intervalul 1975—1978 s-a ridicat la 2,9%, pentru a ajunge, potrivit datelor previzionale, în perioada 1983—1986, la 5%. Procentul de referință a atins cote și mai ridicate, cu toate consecințele ce decurg, în alte țări occidentale, reprezentînd în 1983 circa 6% în Canada, 7% în Japonia, 9% în Olanda, 12% în Italia, 15% în Belgia.

La prima vedere s-ar putea considera că atît mărimea deficitelor anuale, cît și procentul din produsul național brut nu ating, totuși, cote preocupante față de potențialul economic și financiar al țărilor în cauză. Imaginea incidenței lor reale apare însă dacă se ia în considerare efectul cumulat în timp, în speță mărimea datoriei publice.

Pornind din nou de la situația pe care o prezintă S.U.A. se constată că datoria federală brută a crescut de la 259 miliarde dolari, cît era în 1945, după imensele cheltuieli din timpul celui de al doilea război mondial, la 316,8 miliarde dolari în 1964, apoi la 382,6 miliarde dolari în 1970, pentru a face un salt la 914 miliarde în 1980 și a ajunge la 1 600 miliarde dolari în 1984. Așadar, în primii 25 din acești 40 de ani, datoria publică americană a sporit, în termeni nominali, cu circa 48%, pentru a cunoaște în decursul ultimilor 15 ani o multiplicare de peste 4 ori. Dacă se face o raportare a totalului datoriei federale la produsul național brut se constată de asemenea o deteriorare, în cursul ultimilor ani, întrucît procentul respectiv a crescut de la 35,5% în 1980, la 37,5% în 1982, ajungînd la aproape 45% în 1984, ceea ce oferă o indicație asupra impactului său pe plan financiar și economic.

De altfel, această situație nu este singulară. La o cumulare a datelor pe ansamblul principalelor șapte țări capitaliste și anume S.U.A., Japonia, R.F. Germania, Franța, Anglia, Italia și Canada se poate vedea că totalul datoriei publice, care reprezenta în jur de 22% din suma globală a produsului național brut în 1974, s-a ridicat la 41% în 1983, nivelul cel mai înalt pe țări fiind atins de Japonia cu 48%.

Și aceasta nu reprezintă totul. La datoria guvernului, a autorităților centrale, se cere adăugată și datoria acumulată de autoritățile locale, care constituie tot o componentă a obligațiilor sectorului public din țările cu economie de piață, în unele cazuri ajungînd chiar la un ordin de mărime apropiat de așanumita datorie „centrală". În sfîrșit, mai trebuie incluse și angajamentele rezultînd din împrumuturile contractate de unități și întreprinderi aparținînd tot sectorului public. În anul 1982, spre exemplu, deficitul acestor întreprinderi se ridica la circa 3,5% din produsul național brut în țările capitaliste dezvoltate și la 5,5% în țările în curs de dezvoltare. Acoperite în parte prin subvențiile de stat, ce contribuie la amplificarea deficitelor bugetare, iar în parte prin împrumuturi atrase de pe piață, necesitățile de fonduri ale diverselor întreprinderi și instituții aparținînd sectorului public sînt numai rareori puse în discuție, deși au un rol însemnat în mărirea presiunii asupra surselor de finanțare cu implicite consecințe asupra solicitatorilor de fonduri particulari, care în țările capitaliste realizează cea mai mare parte a produsului național brut.

De fapt, esența problemei în discuție o reprezintă necesitățile tot mai mari de finanțare create de acumularea acestei enorme datorii publice în țările occidentale și șocul suferit de piețele de credit. Una dintre modalitățile la care s-a apelat dintotdeauna pentru satisfacerea cerințelor de resurse monetare ale autorităților publice o reprezintă finanțarea de către banca centrală prin avansuri consimțite bugetului sau prin lansarea de titluri emise de această instituție, în ambele situații producîndu-se o sporire corelată a masei monetare în circulație. Și atunci cînd se recurge, în același scop, la finanțarea de către băncile comerciale, prin obligarea lor să dețină o anumită proporție a portofoliului sub formă de titluri de stat, se produce o sporire a masei bănești. În ce privește efectul asupra operațiunilor bancare, creșterea proporției titlurilor deținute obligatoriu de acestea presupune fie o reducere echivalentă a celorlalte active, deci implicit a capacității de finanțare a clientelei, fie o creștere compensatorie în bilanț a pasivelor, impunînd atragerea sporită de fonduri de pe piață, repercutată direct asupra disponibilităților existente. O practică uzuală este și aceea ca mijloacele financiare necesare autorităților publice să fie procurate prin vînzarea directă de titluri pe piață sectorului particular nebancar, prin atragerea capitalurilor disponibile de la orice fel de deținători, persoane fizice sau juridice, și aceasta atît în țară cît și în străinătate.

În ultimă analiză, toate împrumuturile destinate acoperirii datoriei publice se obțin în detrimentul resurselor care alimentează uzual într-o economie de piață investițiile și necesitățile curente de capital ale particularilor, adică ale celor ce formează mecanismul economic de bază pe care sînt chemate să-l sprijine autoritățile publice. Deși nu s-a ajuns la un acord între teoreticienii occidentali asupra amploarei și urmărilor „efectului de înlăturare" de la sursele de finanțare a sectorului particular de sectorul public, realitatea fenomenului nu mai este contestată de nimeni.

Așa cum s-a dovedit în practică, pentru a putea plasa împrumuturi din ce în ce mai importante pe durate crescînde, autoritățile publice sînt tentate să ofere dobînzi tot mai ridicate spre a spori atracția titlurilor emise. Dar nu numai prin remunerare autoritățile publice au putința de a înlătura concurența

particulară de la accesul la capitalurile disponibile. Faptul de a fi emise de stat, de a beneficia de o garanție mai sigură, de a prezenta o diversitate a modalităților de plasament și de a constitui o investiție cu o anumită certitudine pe un termen mai îndelungat conferă un ascendent sigur acestor hîrtii de valoare, prin comparație cu ce pot oferi solicitatorii de fonduri particulari, chiar și atunci cînd sînt puternice societăți industriale sau comerciale.

Urmarea „efectului de înlăturare" a solicitatorilor din sectorul particular de pe piețele financiare este că aceștia nu mai dispun de resurse suficiente pentru a efectua investiții, iar uneori întîmpină dificultăți și la acoperirea necesităților curente de capital. Se produce astfel un efect de frînare a cererii interne și a activității productive în general, reducîndu-se sau chiar anulîndu-se tocmai efectul de relansare economică enunțat ca obiectiv fundamental al deficitului bugetar. Cu alte cuvinte, se ajunge ca mijloacele folosite să anihileze, pur și simplu, finalitatea programatică a politicii bugetare puse în aplicare în țările occidentale.

1984, pentru ca raportul costuri din dobînzi-venituri la buget să atingă anul trecut 17%.

Și pentru alte țări s-a creat astfel o însemnată servitute, din datele publicate rezultînd că numai creșterea dobînzilor suportate pentru angajamentele din cadrul datoriei publice a contribuit la amplificarea în cursul ultimilor zece ani a deficitelor bugetare în proporție de 30% în cazul Franței și de 73% al R.F. Germania. În ce privește Franța totalul dobînzilor plătite în contul datoriei publice a sporit de la 25 miliarde franci în 1980, la 70 miliarde franci în 1984, adică o multiplicare de 2,8 ori. Se prevede că totalul acestora va ajunge la 84 miliarde franci în 1985, reprezentînd 8,5% din încasările la buget, față de 4,5% în 1980.

Corespunzător cu datoria publică deja acumulată și cu deficitele bugetare previzionate, S.U.A. prezintă o situație în perspectivă ce a stîrnit puternice dezbateri în Congres. Potrivit calculelor făcute de specialiști, pe baza unor „ipoteze rezonabile" privind creșterea produsului național brut, a inflației și a nivelului dobînzilor, costurile ce vor trebui suportate pentru

Ponderea sectorului public în totalul resurselor luate cu împrumut în perioada 1973—1982 (în %)

Țara	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
S.U.A.	10,5	14,2	46,4	30,8	21,8	18,4	14,7	27,1	28,1	50,2
Japonia	18,6	28,8	36,9	40,4	47,3	55,1	48,2	46,8	46,1	41,8
R.F. Germania	12,9	22,2	43,6	28,7	25,0	22,8	22,5	19,0	27,1	31,6
Franța	9,9	16,7	33,8	25,6	20,9	31,5	21,4	15,4	31,6	...
Anglia	19,0	33,8	60,3	31,9	49,0	23,2	25,4	42,6	25,0	...
Italia	21,3	53,6	47,9	43,4	48,4	47,6	38,2	40,1	42,2	...
Canada	8,8	19,1	23,4	20,5	26,4	26,0	16,0	22,2	20,1	52,3

Sursa : Problèmes économiques, 19 decembrie 1984

Datele cuprinse în tabelul alăturat ilustrează cît se poate de clar procesul de înlăturare de pe piață a altor participanți, rezultat din ponderea crescîndă a autorităților publice în decursul unui deceniu, cu mențiunea că în anii 1983 și 1984 s-a consemnat o accentuare a fenomenului. De precizat că efectele au fost uneori și mai mult agravate de specificul anumitor piețe. În R.F. Germania, de pildă, unde sectorul public și sectorul particular sînt puternic dependente de creditul bancar, care este în același timp supus unui control strîns din partea autorităților, cele două categorii de solicitatori de fonduri au intrat într-o concurență acerbă pentru obținerea resurselor dovedite insuficiente față de cerere, creîndu-se puternice tensiuni pe piață.

Cazul cel mai reprezentativ îl oferă totuși S.U.A., unde, în anii 1981—1983, împrumuturile publice importante, cerințele sectorului particular precum și aplicarea unei politici monetare restrictive, cu scopuri antiinflaționiste, au constituit cauzele principale ale tendinței de creștere a dobînzilor, ce a avut efecte la scară mondială. Este cunoscut că nivelul excesiv al dobînzilor din S.U.A. a provocat aprecierea considerabilă și de durată a dolarului, acțiunea conjugată a celor doi factori determinînd intrări de fonduri străine, migrate de pe piețele financiare internaționale. În acest fel S.U.A. au putut beneficia, nu numai de o finanțare externă directă a deficitului bugetar, prin lansarea de titluri ale Trezoreriei pe europiețe, dar și de o amplă finanțare indirectă, prin alimentarea continuă a pieței monetare și de capital americane cu fonduri atrase din afară de dobînzile ridicate, în dauna evidentă a altor potențiali debitori.

Se impune subliniat, însă, că în toate țările capitaliste creșterea nivelului dobînzilor are mai devreme sau mai tîrziu efecte inflaționiste, deoarece provoacă o mărire a costurilor suportate de agenții economici. De asemenea, cronicizarea deficitelor bugetare produce efecte inflaționiste și prin faptul că finanțarea de banca centrală și de sistemul bancar, precum și prin lansarea de împrumuturi în străinătate creează monedă, duce efectiv la o sporire în exces a mijloacelor aflate în circulație, alimentînd inflația și totodată îngreunînd stăpînirea agregatelor monetare ce servesc tocmai combaterii procesului inflaționist.

Trebuie să fie luate în considerare și urmările directe, chiar pentru finanțele publice, ale perpetuării deficitelor bugetare și acumulării unei importante datorii publice, în condițiile costului ridicat al creditului, provocat într-o mare măsură de această situație. În decursul unei lungi perioade de timp angajamentele din împrumuturile publice înseamnă rambursarea de rate substanțiale ce poartă, în condițiile existente de cîțiva ani, dobînzi foarte ridicate. Spre edificare, totalul dobînzilor aferente serviciului datoriei publice suportat de S.U.A. a crescut de la 15,5 miliarde dolari în 1972, la 52,5 miliarde dolari în 1980, iar procentul reprezentat de acestea, față de veniturile la buget, a sporit de la 9,9% la 10,1% și față de produsul național brut, de la 1,4% la 2%. Dintr-odată, totalul dobînzilor asupra datoriei publice a înregistrat un salt la 80 miliarde dolari în 1982, apoi la 90 miliarde dolari în 1983 și la 115 miliarde dolari în datoria publică este de așteptat să depășească 200 miliarde dolari în 1989. Datorită situației create, deficitul bugetar american a ajuns la punctul în care se alimentează de la sine, ținînd seama că spre sfîrșitul deceniului fiecare creștere cu un procent a dobînzilor pe piață va însemna o mărire a acestui deficit cu 30 miliarde dolari. De acum în cinci ani se va ajunge la o sporire a plăților de dobînzi mai rapidă decît capacitatea politică de a se opera reduceri de cheltuieli și creșteri de impozite compensatoare.

Un alt risc, subliniat într-un comentariu apărut nu demult în „Wall Street Journal", este acela că atingerea unui deficit de 200 miliarde dolari, într-o perioadă de înviorare economică precum cea actuală, face să planeze pericolul amplificării lui rapide la 300 miliarde dolari și chiar mai mult, de îndată ce s-ar intra într-o nouă recesiune. Oricum, a și fost avansată ideea că o continuare a deficitelor, în ritmul prevăzut, poate aduce S.U.A. în situația ca datoria publică actuală de 1 600 miliarde dolari să ajungă pînă în 1989 la 3 100 miliarde dolari.

Mai trebuie avut în vedere și dezechilibrul creat în relațiile financiare externe ale S.U.A., care se repercutează asupra situației economiei mondiale. Este adevărat că cele 100 miliarde dolari, cît a reprezentat anul trecut fluxul intrărilor de capitaluri străine, au permis finanțarea unei proporții însemnate a deficitului bugetar, dar continuînd în acest ritm S.U.A. vor deveni principalul debitor mondial. Menținînd importul de capital tot atît de ridicat pînă la sfîrșitul deceniului, balanța americană a plăților curente va ajunge la un deficit de 250 miliarde dolari și astfel se va inversa poziția S.U.A., care a fost de creanțier mondial, în ultimele decenii, pentru a ajunge să aibă o datorie externă de 800 miliarde dolari.

Pe termen lung cerințele rambursării ratelor scadente și dobînzilor aferente vor impune în toate țările capitaliste atît majorări substanțiale de impozite cît și reduceri drastice ale unor cheltuieli publice de o reală utilitate, măsuri cu vădite consecințe economice și sociale. În această consecință în timp văd unii specialiști adevăratul și cel mai grav „efect de înlăturare" pe care trebuie să-l suporte sectorul particular și în general activitatea productivă ca urmare a excesivei îndatorări publice din ultimii ani. Un „efect de înlăturare" ce riscă să fie cu atît mai puternic dacă ritmul de creștere economică apare scăzut, așa cum este cazul de mai mulți ani, și dacă dobînzile ridicate acționează ca o frînă, ceea ce iarăși este cazul în ultima vreme.

Este edificator că la Congresul anual al Institutului Internațional al Finanțelor Publice, din septembrie 1984, s-a ajuns la concluzia că datoria publică și respectiv deficitele bugetare ce o alimentează au devenit în mod evident excesive. O concluzie ce avea să fie prezentată într-un comentariu însoțit de o comparație de la sine grăitoare : împrumutul public se aseamănă cu alcoolul — în doză mică este un stimulent agreabil, în doză mare devine o otravă mortală.

Radu NEGREA

Țările nordice — evoluția indicatorilor macroeconomici

RAPORTUL economic anual realizat de principalele bănci din regiune apreciază că, în cazul țărilor nordice, anii 1984—1985 sînt caracterizați printr-o creștere ce depășește net ratele anticipate pentru celelalte țări vest-europene și chiar nivelul atins de grupul țărilor scandinave în 1978—79. Rata de creștere a produsului intern brut al celor patru țări — Danemarca, Finlanda, Norvegia și Suedia — este anticipată la 3,7% în 1984, față de 2,7% în 1983 și 1,8% în 1982. Raportul prognozează și pentru 1985 continuarea procesului, cu o creștere de 2,9% a volumului P.I.B. față de 1984. Evoluția pozitivă a vieții economice este pusă în principal pe seama sporirii exporturilor, factor căruia i s-au adăugat avantajele de pe urma înviorării economiei S.U.A. și a majorării importurilor americane.

Potrivit raportului citat, capacitățile de producție sînt folosite integral în unele din sectoarele cheie ale industriei : în Finlanda — în industria hîrtiei, în Norvegia — la hîrtie și celuloză, la producția de feroaliaje și aluminiu. Această situație a permis reducerea forței de muncă nefolosite ; cu toate acestea, șomajul continuă să constituie o problemă, în special pentru Danemarca. Toate țările, dar mai ales Norvegia și Suedia depun eforturi financiare deosebite pentru crearea de noi locuri de muncă. În Danemarca, rata șomajului se ridică la 10% față de 5% în Finlanda, 4% în Norvegia și circa 3% în Suedia. Pe ansamblul țărilor scandinave se acordă o atenție deosebită reducerii inflației, în special în vederea menținerii competitivității industriilor ce realizează produse destinate exportului.

Inflația atinge cea mai înaltă rată în Suedia, respectiv peste nivelul înregistrat în țările cu condiții concurențiale comparative în domeniul industrial. În 1984 rata inflației s-a redus ușor în Suedia, de la 7,5 la 7%, și de la 7 la 5% în Finlanda. Danemarca și-a redus rata inflației la 6,5% anul trecut și se anticipează o nouă reducere, pînă la 5,6% în 1985, în timp ce în Norvegia nu se așteaptă nici o reducere a inflației (6,5% la sfîrșitul anului trecut). În cazul Suediei, care este cel mai puternic afectată, apreciază autorii raportului, este greu de presupus că situația poate fi ameliorată pe termen scurt, deoarece măsurile ar impune reduceri severe în prețul forței de muncă.

Cele mai bune rezultate la indicatorii macroeconomici au fost obținute de Finlanda care a depășit celelalte țări nordice în ultimii ani, iar raportul citat menționează că economia finlandeză are în continuare o tendință de creștere echilibrată. Guvernul finlandez a reușit să-și reducă împrumuturile externe, s-a redus inflația și șomajul, s-a accentuat excedentul balanței comerciale.

Evoluția P.I.B. în țările nordice
modificări în volum (%)

	1982	1983	1984	1985*
Danemarca	3,5	2,5	4	3
Finlanda	2,8	3	5	5
Norvegia	1,0	3	3	2,5
Suedia	0,5	2,3	3,1	1,8

Sursa : Svenska Handelsbanken, Kansallis-Osake — Pankki Den Norske Credit Bank, Copenhagen Handelsbank

Programe de dezvoltare

GUINEEA : perspective în domeniul valorificării resurselor minerale

GUINEEA dispune de unele dintre cele mai importante zăcăminte de bauxită și minereu de fier din lume, a căror valorificare superioară urmează să se intensifice puternic în următorii ani. Exploatarea zăcămintelor de bauxită (estimate la 13 miliarde tone, respectiv două treimi din cele mondiale), situate în zonele Fria-Kimbo, Boke-Sangoredi și Kindia-Debele, îi asigură locul al doilea în ierarhia producătorilor mondiali, cu o producție anuală de peste 10 milioane tone, destinată aproape în întregime exportului. În același timp, Guineea produce aproximativ 700 mii tone alumină, cu posibilități de extindere a capacităților productive pînă la 1,350 milioane tone. Se află în proiect construcția unei uzine de aluminiu cu o capacitate de 1,2 mil. tone.

Cel mai important proiect minier privește exploatarea zăcămintelor de minereu de fier (aproximativ 15 miliarde tone), situate în cea mai mare parte în munții Nimba și Simandou (9 miliarde tone, cu un conținut ridicat de fier : 65—70%) precum și în zona Kaloum. Avînd în vedere importanța deosebită pentru economia națională a valorificării acestor zăcăminte, guvernul guineez a reactualizat proiectul Mifergui-Nimba, potrivit căruia producția de minereu de fier ar putea atinge 15 milioane tone în perspectiva anilor 1987—1988.

Guineea dispune, totodată, de importante rezerve de diamante, apreciate la 400 mil. carate (din care peste 70% pentru bijuterii). Se evidențiază proiectul privind realizarea instalațiilor necesare prelucrării a cca 400 mii mc rocă diamantiferă, ceea ce ar permite o producție de 175 mii carate pe an. Prospecțiunile și cercetările au condus la descoperirea unor minereuri de aur și uraniu. Explorările efectuate în regiunile aurifere Siguiri și Mandiana (pe o suprafață de 40 mii kmp) permit anticiparea unei producții de aur de 10—15 tone/an. Prospecțiunile în domeniul uraniului s-au concentrat — începînd din 1977 — în nordul țării, unde, pe o suprafață de 79 mii kmp, au fost executate peste 20 mii de foraje.

Guineea promovează o politică de colaborare cu parteneri externi în scopul explorării și exploatării bogățiilor minerale, solicitînd tehnologie și o anumită parte a investițiilor : în cadrul societăților mixte de producție și comercializare statul guineez deține o participare de 49—51%.

Politica guvernului guineez de restructurare și modernizare a economiei, programele și proiectele lansate în cadrul planurilor de dezvoltare deschid reale perspective diversificării schimburilor comerciale și intensificării relațiilor de cooperare între România și Guineea în diferite domenii.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

Paul Volcker avertizează...

ÎN CEI 12 ANI de istorie a cursurilor valutare flotante nu a existat pînă în prezent o săptămînă care să înregistreze în fiecare zi a ei un nou record pentru cursul unei valute. Valuta în cauză, **dolarul S.U.A.**, a atins niveluri record față de majoritatea celorlalte valute occidentale : 3,26 mărci ; 2,77 franci elvețieni ; 9,95 franci francezi etc.

În lipsa oricărei intervenții din partea băncilor centrale, principalul eveniment care putea influența cursul ascendent al dolarului ar fi fost discursul președintelui Băncii Federale de Rezerve a S.U.A., Paul Volcker, discurs prezentat vineri 8 februarie în fața Congresului. Problema atacată de Volcker în termeni foarte direcți a fost cea a deficitului bugetar al S.U.A. ajuns la cifre dezolante. S-a arătat că deși S.U.A. au un ritm înalt de creștere economică, pericolele generate de deficitul bugetar pot duce la o situație similară cu cea creată în America Latină în urmă cu cîțiva ani, și anume împrumutarea într-o proporție nerezonabilă față de nivelul produsului național brut. Practic, un deficit bugetar masiv în cazul S.U.A. — după părerea lui Volcker — echivalează cu împrumuturi la nivelul de 3% din produsul național brut. „Nu ar fi de neconceput să intrăm într-o perioadă de recesiune economică înainte de sfîrșitul acestei decade" — a afirmat Paul Volcker — „dar ceea ce mă neliniștește mai mult este posibilitatea ca investitorii străini să-și piardă încrederea în avîntul economiei americane".

Ceea ce P. Volcker sugerează este faptul că politica „dobînzilor înalte", practicată de S.U.A., se poate întoarce împotriva lor, fiind știut faptul că o mare parte a deficitului bugetar american este acoperită în piața eurovalutelor sau prin așa-numita „inflație artificială" generată de avantajul S.U.A. de a avea o valută națională cu valențe de valută universală.

Discursul pesimist al lui Volcker, ca și scăderea masei monetare în circulație în S.U.A., cu peste 1,3 miliarde dolari (lucru care de cele mai multe ori slăbește dolarul) nu au avut nici un efect în sensul estompării procesului de apreciere, fără precedent, a valutei americane.

Francul elvețian a fost afectat mai mult ca alte valute în această săptămînă, atît direct de către dolar, dar și datorită unor operații de natură speculativă la cursul acestuia contra mărcii vest-germane și yenului japonez.

Lira sterlină s-a menținut destul de bine în primele zile ale intervalului, mai ales datorită unor comentarii ale premierului **M. Thatcher**, care a declarat că lira este subevaluată ; cursul monedei britanice a scăzut însă masiv vineri, 8 februarie.

Lira italiană a atins cifra record de 2000 pentru 1 dolar pe piața din New York, în ciuda unor vînzări de dolari din partea Băncii Italiei.

Prețul aurului pe piețele internaționale a fost stabil în cursul săptămînii analizate, la niveluri variind între 303 și 300 de dolari pentru o uncie.

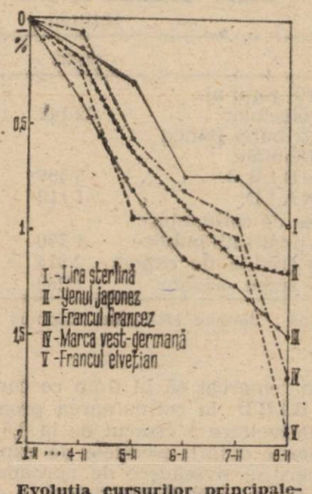

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 4—8 II ; bază : 1 II 1985

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Incertitudini în prognozele energetice

POTRIVIT unui studiu recent publicat în revista franceză „Problèmes économiques" (nr. 1908, 25 ianuarie 1985), prognozele energetice prezintă, date fiind particularităţile domeniului respectiv, o serie de limite şi riscuri de eroare. Într-o analiză retrospectivă, pe exemplul Franţei, au fost reunite o serie de prognoze elaborate începînd din 1970, avînd unul şi acelaşi obiect, respectiv estimarea consumului energetic al ţării în anul 1985 (vezi tabelul).

în milioane t.e.p.

Anul elaborării prognozei	Nivelul estimat al consumului de energie al Franţei în 1985
1970	300
1973	284
1974	240
1978	230
1980	219
1981	197
Nivel real în 1983	177

După : Problèmes économiques, 25.01.1985

Momentele principale de revizuire a prognozelor sînt cele ale „şocurilor" petroliere din 1973—1974 şi 1979—1980, cînd anticipările privind consumul în 1985 au fost diminuate substanţial. Cu toate acestea, precizează sursa, chiar şi prognozele revizuite supraestimează consumul real care va fi probabil de ordinul a 180 milioane tone anul acesta. Analiza pe sectoare consumatoare conduce la concluzia că, în timp ce prognoza consumului casnic şi a celui din sectorul terţiar poate fi realizată cu un grad satisfăcător de precizie, evaluarea consumurilor industriale a fost marcată de incertitudini serioase din cel puţin două cauze : încetinirea creşterii sau chiar reduceri absolute ale producţiei unor importante ramuri industriale pe fondul crizei economice, concomitent cu deplasarea spre tehnologii sau subramuri cu consumuri energetice scăzute.

Ungaria: priorităţi economice în 1985

PROGRAMUL energetic guvernamental prevede pentru anul în curs, după cum menţionează buletinul de informaţii economice „Hungaropress" (nr. 1/1985), economisirea unor cantităţi de energie reprezentînd echivalentul a circa 400 mii tone ţiţei. În legătură cu această sarcină prioritară se menţionează că, în locul substituirii ţiţeiului cu gaze naturale, în acest an trebuie pus un accent deosebit pe restrîngerea absolută a consumului de energie şi pe intensificarea utilizării resurselor energetice locale, între care biomasa, energia geotermică, turba. În îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naţionale în 1985, care prevede o creştere cu 5—6% a venitului naţional, o importanţă deosebită se atribuie creşterii capacităţii de export. Dat fiind că în 1984 au fost înregistrate dificultăţi generate de deteriorarea raportului de schimb, ca urmare a scăderii preţurilor externe la produse agricole şi alimentare din nomenclatorul de export, în anul 1985 eforturile de majorare a desfacerilor de mărfuri pe piaţa externă trebuie însoţite de ameliorarea structurii, în favoarea produselor cu grad mai ridicat de prelucrare. O altă prioritate a politicii economice o reprezintă moderarea creşterii preţurilor interne de consum şi prevenirea majorărilor nejustificate, prin întărirea controlului asupra cheltuielilor de producţie. În acest scop au fost introduse noi reglementări privind formarea veniturilor şi impozitarea unităţilor economice.

Cofinanţarea în practica Băncii Mondiale

BANCA internaţională pentru reconstrucţie şi dezvoltare (B.I.R.D.) şi Agenţia internaţională pentru dezvoltare (A.I.D.) afiliată acesteia, au realizat în exerciţiul financiar 1984 (1 iulie 1983—30 iunie 1984) o suplimentare a creditelor şi împrumuturilor în comparaţie cu perioada anterioară. Raportul anual 1984 al Băncii Mondiale, care grupează situaţia financiară a celor două instituţii, menţionează împrumuturi acordate de B.I.R.D. în sumă de 11,95 miliarde dolari (11,1 în 1983) şi credite furnizate de A.I.D. totalizînd 3,58 miliarde dolari (3,3 în 1983). Din cele 129 împrumuturi acordate de B.I.R.D., în exerciţiul financiar 1984, unui număr de 43 de ţări, cele mai importante au fost destinate Indiei (1,7 miliarde dolari), Braziliei (1,6 miliarde dolari) şi Indoneziei (1 miliard dolari).

În practica celor două instituţii financiare internaţionale cofinanţarea a devenit, potrivit raportului menţionat, un mijloc de mobilizare a unor surse suplimentare de creditare, respectiv instituţii financiare publice, credite de export şi surse private. Banca Mondială a organizat în 1984 cofinanţarea a 98 de proiecte economice, în principal în ţările în curs de dezvoltare (vezi tabelul), al căror cost total s-a cifrat la 21,7 miliarde dolari, faţă de 89 proiecte în 1983, în valoare de 22,1 miliarde dolari.

Operaţiuni de cofinanţare realizate de Banca Mondială în 1984

— milioane dolari

	1983	1984
Costul total al proiectelor	22 144	21 740
Contribuţia Băncii Mondiale		
— B.I.R.D.	3 587	4 593
— A.I.D.	1 119	1 361
Surse de cofinanţare		
— instituţii publice	1 770	1 881
— credite de export	2 914	1 063
— surse private	1 248	1 107

După : Banque Mondiale, Rapport annuel 1984

De remarcat că în timp ce contribuţia B.I.R.D. la cofinanţarea proiectelor de dezvoltare a crescut de la 3,6 la 4,6 miliarde dolari, creditele de export au înregistrat o scădere de aproape trei ori, de la 2,9 miliarde dolari în exerciţiul financiar 1983 la circa 1 miliard dolari în exerciţiul financiar 1984.

R.P.D. Coreeană: obiective actuale în economie

POTRIVIT planului de dezvoltare a economiei naţionale în anul 1985, adoptat la plenara din decembrie 1984 a Partidului Muncii din Coreea, între obiectivele de primă importanţă ale activităţii economice se înscriu dezvoltarea producţiei de cărbune, în principal prin extinderea unor mine existente şi majorarea producţiei în metalurgia feroasă şi neferoasă, prin punerea în funcţiune a unor secţii sau capacităţi noi. Această impulsionare a producţiei de combustibili, materii prime şi semifabricate este corelată cu sarcinile sporite ale industriei prelucrătoare. Dezvoltarea transporturilor feroviare, înscrisă între priorităţile anului în curs, este la rîndul său destinată să susţină aprovizionarea cu combustibili şi materii prime. În acest scop va fi majorată producţia de material rulant şi se va îmbunătăţi sistemul de dirijare a transporturilor feroviare. În domeniul investiţiilor eforturile vor fi concentrate în vederea finalizării obiectivelor din sfera producţiei materiale. O condiţie importantă a îndeplinirii sarcinilor în principalele sectoare ale activităţii economice o reprezintă măsurile de perfecţionare a mecanismului economic şi în primul rînd introducerea gestiunii economice într-un număr sporit de unităţi economice de stat şi cooperatiste.

Programe de cercetare ştiinţifică

RECENT aprobate de organele comunitare, o serie de programe de cercetare-dezvoltare urmează să fie puse în aplicare în următorii 4—5 ani, în domenii de vîrf cum sînt biotehnologiile, informatica, tehnica nucleară ş.a. Fondurile alocate în aceste scopuri totalizează, în varianta aprobată, 1 225 milioane unităţi europene de cont (E.C.U.), echivalînd cu circa 872 milioane dolari, adică de 3 ori mai puţin decît prevedeau proiectele iniţiale (3 750 milioane E.C.U.). Fonduri mai importante, însumînd 750 milioane E.C.U., au fost rezervate unui program de cercetări în domeniul prelucrării electronice a informaţiilor, care se va încheia în anul 1988. Unul dintre proiectele cheie din varianta iniţială, referitor la securitatea reactoarelor nucleare, a fost inclus în programul de activitate al centrelor comune de cercetare create de ţările comunitare, pentru a căror finanţare se alocă 700 milioane E.C.U. La rîndul său, programul de cercetare în domeniul fuziunii nucleare va dispune de 690 milioane E.C.U. în următorii 5 ani, anticipîndu-se necesitatea extinderii sale pe o perioadă mai îndelungată. Pentru cercetări în domeniul tehnologiilor industriale s-au alocat 125 milioane E.C.U., pe o perioadă de 4 ani, iar în cel al biotehnologiilor — 55 milioane E.C.U. pentru un interval de 5 ani.

Către o cooperare internațională echitabilă în explorarea și utilizarea spațiului cosmic (I)

REVOLUȚIA științifică și tehnică înfăptuită în această a doua jumătate a secolului XX a determinat progrese fantastice în toate domeniile : au apărut sectoare noi de activitate, noi spații ale dezvoltării, care au împins granițele tradiționale ale muncii, fizice și intelectuale, spre zone pînă nu de mult inaccesibile ; pe spații largi ale universului a fost creat un patrimoniu comun al întregii umanități, care polarizează interesele legitime ale fiecărui membru al comunității internaționale. Aceste progrese au avut influențe directe asupra relațiilor interstatale și ele se constată în toate domeniile progresului uman, putîndu-se cita astfel de exemple în utilizarea energiei nucleare în scopuri pașnice, în explorarea și utilizarea solului și subsolului mărilor și oceanelor, în protecția mediului ambiant ș.a.m.d.

Fenomenul cel mai important pentru acest sfîrșit de secol și de mileniu rămîne însă impactul explorării și utilizării spațiului extraatmosferic și corpurilor cerești asupra relațiilor internaționale.

Raporturile interstatale în Era cosmică

PĂTRUNDEREA omului în Cosmos și desfășurarea acolo a unor activități ce tind să se amplifice și să se permanentizeze au dat, și vor da din ce în ce mai mult, naștere la raporturi juridice multiple care au ridicat deja o serie de întrebări : cui aparțin spațiul extraatmosferic și corpurile cerești ? Vor intra sub suveranitatea statului care, primul, va desfășura activități acolo ? Ce drepturi și ce obligații au statele care desfășoară activități spațiale ? Pot beneficia ele în exclusivitate de resursele existente pe corpurile cerești respective ? Pe ce porțiuni din suprafața corpurilor cerești își pot instala bazele științifice sau de exploatare ? Pot desfășura activități cu caracter militar, precum în marea liberă ? Cum vor fi reglementate activitățile spațiale cu incidență asupra educației, științei, culturii, informațiilor ? Ce drepturi și ce obligații revin statelor care nu vor desfășura niciodată direct activități spațiale ?

Pe măsură ce activitățile spațiale se amplifică, dobîndind o importanță crescîndă în viața cotidiană a statelor, necesitatea unei cooperări internaționale, pentru a permite tuturor membrilor comunității mondiale, în special celor mai dezavantajați, să beneficieze de avantajele potențiale ale tehnologiilor spațiale, devine tot mai necesară. Acest fapt implică noi relații între state, noi drepturi și noi obligații care trebuie să prefigureze o nouă ordine economică internațională în Cosmos.

Relațiile dintre state în explorarea și utilizarea spațiului extraatmosferic sînt determinate de natura activităților ce se desfășoară în Cosmos. Astfel, acest minunat instrument polivalent — teledetecția Pămîntului cu ajutorul sateliților — permite astăzi omului, ceea ce era imposibil ieri, să cunoască resursele naturale, îi dezvăluie zăcămintele minerale, starea recoltelor, exploatarea, judicioasă sau nu, a pădurilor, evoluția curenților marini și a maselor de aer, într-un cuvînt, îi dezvăluie un evantai practic nelimitat de informații utile, indispensabile chiar. În același timp, el afectează concepțiile tradiționale despre securitate, în aceeași măsură în care pot să impieteze asupra suveranității naționale sau, cum se arată într-un document O.N.U., se ingerează în viața noastră particulară.

Activitățile spațiale, de asemenea, prin sistemul de telecomunicații oferă popoarelor ocazia unică de a se cunoaște mai bine reciproc, de a-și extinde influența lor culturală și de a beneficia de cunoștințe științifice, dar, în același timp, riscă să favorizeze imixtiunea ideologică și culturală, exportul de obiceiuri și comportamente inadaptabile sau inadecvate la realitățile naționale și alte fenomene nocive care nu mai este nevoie să fie menționate.

Activitățile spațiale actualmente în curs de desfășurare, și cu atît mai mult cele viitoare, pun, așadar, în termeni cu totul noi problema raporturilor dintre state : rezultatele spectaculoase ale acestor activități trebuie nu numai să amelioreze, ci să schimbe în mod decisiv condiția umană și să o perfecționeze, fapt ce presupune ca explorarea și utilizarea Cosmosului să ofere necesarmente o perspectivă mondială.

În ce măsură reglementările în vigoare răspund unor asemenea imperative ?

Corpus juris spatialis și progresul umanității

DREPTUL internațional este un însoțitor permanent al omului în temerarele sale acțiuni, istoria sa fiind istoria evoluției societății omenești pe calea progresului și păcii, istoria transformărilor care au avut loc în lume.

Problema elaborării unor norme care să reglementeze activitatea extraatmosferică a statelor s-a pus, și parțial s-a rezolvat, înainte de utilizarea acestui spațiu. Oficial, ea a făcut și face obiect de preocupare al Națiunilor Unite și unor instituții specializate, de această problemă ocupîndu-se în plan științific Institutul de Drept Spațial (de pe lîngă Federația Astronautică Internațională), Asociația de Drept Internațional ș.a. precum și unele organizații naționale. În România a fost creată Comisia pentru astronautică de pe lîngă Academia R.S. România, care are printre atribuții și problemele dreptului spațial.

Perspectivele oferite de explorarea și utilizarea Cosmosului și necesitatea unei cooperări internaționale într-un domeniu care, în mod evident, transcede frontierele naționale, au determinat Organizația Națiunilor Unite să abordeze problemele spațiului extraatmosferic încă de la jumătatea deceniului șase. Primele sale preocupări au vizat scoaterea activităților spațiale de sub incidența militarizării. Astfel, în 1956, cînd Adunarea Generală a O.N.U. dezbătea punctul înscris pe ordinea de zi referitor la dezarmare, unele state au prezentat în Comisia politică un memorandum în care se propunea ca experiențele cu arme nucleare cu rază lungă de acțiune — rachete intercontinentale, sateliți extratereștri, platforme spațiale etc. — să facă obiectul unei inspecții și al unei participări internaționale care să dea garanții că activitățile desfășurate în spațiul extraatmosferic vor fi îndreptate exclusiv spre scopuri pașnice.

Preocuparea comunității internaționale pentru întărirea cadrului juridic al relațiilor internaționale, într-un domeniu de asemenea importanță, s-a materializat pînă în prezent în cinci convenții și tratate internaționale, care alcătuiesc **corpus juris spatialis,** toate adoptate sub auspiciile Națiunilor Unite, precum și într-un număr de rezoluții și declarații ale aceluiași for mondial, la care se adaugă documente ale altor instituții specializate din familia Națiunilor Unite. Comparativ cu alte domenii de activitate, reglementările în domeniul cosmic prezintă cîteva trăsături originale, prima dintre acestea fiind **rapiditatea** cu care au fost adoptate. Într-un timp foarte scurt a fost elaborat un mare număr de documente juridico-diplomatice internaționale. Printre acestea, cele mai importante sînt Tratatul asupra principiilor care guvernează activitățile statelor în materie de explorare și utilizare a spațiului extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești, din 1967 (denumit și Tratatul asupra principiilor juridice), Acordul cu privire la salvarea astronauților, reîntoarcerea astronauților și restituirea obiectelor spațiale, din 1968 (cunoscut sub numele de

Acordul asupra asistenței), Convenția asupra responsabilității pentru daunele cauzate prin obiecte spațiale, din 1979 (denumită Convenția asupra responsabilității), Convenția asupra înmatriculării obiectelor lansate în spațiul extraatmosferic, din 1974, și Tratatul cu privire la Lună, din 1979. O a doua caracteristică o constituie faptul că, spre deosebire de celelalte domenii — dreptul diplomatic și consular, dreptul mării, dreptul tratatelor, succesiunea statelor ș.a. — unde codificarea s-a făcut în cadrul Comisiei de Drept Internațional a O.N.U., codificarea Cosmosului s-a făcut de către alt organism specializat — subcomitetul juridic al Comitetului pentru spațiul extraatmosferic. Singura excepție o constituie problema dezarmării în Cosmos, care a fost scoasă din competența acestui organ pentru a fi dezbătută în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva. Tot ca un element de originalitate trebuie menționat și faptul că dreptul cosmic a fost elaborat înainte de utilizarea spațiului extraatmosferic și a corpurilor cerești.

Documentul de bază în materie îl constituie Tratatul juridic din 1967 care cuprinde cîteva principii novatoare și anume : a) spațiul extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești nu sînt obiectul însușirii naționale ; b) spațiul extraatmosferic și corpurile cerești vor fi folosite exclusiv în scopuri pașnice ; c) explorarea și utilizarea Cosmosului trebuie să se facă în folosul întregii umanități ; d) Cosmosul este patrimoniul comun al umanității; e) libertatea de explorare și exploatare a spațiului extraatmosferic și a corpurilor cerești pentru toate statele.

A existat o perioadă în istoria omenirii cînd, pentru a-și asigura drepturile asupra teritoriilor „nou descoperite", statele au practicat așa-numita „ocupație oculară", care consta în fixarea pe hartă a teritoriului, iar apoi instalarea pe acesta a unor însemne materiale ale „descoperitorului" — steme de stat, embleme, drapele, statui etc. Ulterior, acestui gen de ocupație simbolică, considerat insuficient, i s-a adăugat o condiție suplimentară : efectivitatea. Nici unul dintre cele două criterii — al caracterului fictiv sau al caracterului efectiv — nu poate fi aplicat în atestarea legalității „cuceririi corpurilor cerești". „Spațiul cosmic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești — se prevede în art. 2 din Tratatul din 1967 — nu sînt obiectul însușirii naționale prin invocarea suveranității, prin folosire ori prin orice alte mijloace". Așadar, suprafața și subsolul corpurilor cerești nu pot constitui obiect de proprietate al statelor, al organizațiilor internaționale sau al persoanelor fizice.

Dacă corpurile cerești, în totalitatea lor, nu pot deveni proprietatea privată a unui stat, ce se va întîmpla cu porțiunile din acestea pe care statele care vor ajunge acolo își vor desfășura activitatea ? Care este regimul lor juridic ?

Viitoarele activități spațiale ale cosmonauților — crearea de mici orașe cosmice cu climă terestră artificială, cu sere și bazine de apă, laboratoare și uzine, cosmodroame etc. — presupun o activitate guvernamentală și jurisdicțională exclusivă, care reprezintă în fond conținutul esențial al atributelor suveranității. Asemenea activități vor fi reglementate prin legi edictate de statul respectiv. Desigur, aceasta nu contravine principiului neapropriерii naționale. Interdicția apropriерii naționale înseamnă că ar fi ilegală instaurarea unui regim astral de suveranitate consacrînd prerogative de achiziție teritorială, însă această interdicție nu se aplică exercitării unor activități de natură exclusivă. Aceste idei se degajă din prevederea din tratat după care fiecare stat își menține **toate drepturile** asupra obiectelor lansate în spațiul cosmic, drepturi care constituie în fapt elementul material al răspunderii pentru eventualele prejudicii cauzate.

Considerînd Cosmosul ca patrimoniu comun al întregii umanități, tratatul stipulează că spațiul extraatmosferic, inclusiv Luna și celelalte corpuri cerești vor fi accesibile tuturor națiunilor, fără nici o discriminare, pe bază de egalitate și în concordanță cu dreptul internațional. Statele care nu vor avea posibilitatea să desfășoare direct activități extraterestre trebuie și ele să profite de pe urma activității desfășurate de alte state. În acest sens tratatul conține o prevedere după care „accesul la toate stațiile, instalațiile, echipamentele și vehiculele spațiale de pe Lună și de pe celelalte corpuri cerești va fi liber pentru reprezentanții tuturor statelor părți la tratat". Aceste vizite vor avea loc pe bază de reciprocitate și cu condiția ca ele să fie anunțate într-un timp rezonabil.

Ideea de folosire a Cosmosului în scopuri pașnice, idee consacrată în tratat, capătă în condițiile Lunii un sens precis. Organizînd pe Lună și pe celelalte corpuri cerești baze științifice, de cercetare și explorare statele au posibilitatea de a realiza controlul și observația asupra întregii suprafețe terestre. Aici se pot instala obiective militare ca aerodromuri, baze etc. Pentru a preveni o astfel de eventualitate, contrară spiritului tratatului, principiul libertății de folosire a fost supus la anumite limitări. Astfel, prin art. 4, „statele semnatare se angajează să nu plaseze obiecte purtînd arme nucleare sau alte arme de distrugere în masă, să nu instaleze astfel de arme pe corpurile cerești sau să dispună în oricare alt mod astfel de arme în spațiul cosmic". Prin acest articol s-a interzis, de asemenea, stabilirea de baze, instalații sau fortificații militare, precum și experimentarea oricăror tipuri de arme și organizarea de manevre militare pe corpurile cerești.

Carmen CLOȘCĂ
Ionel CLOȘCĂ

Implicarea cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare

(Urmare din pag. 10)

nomică. Împreună cu ea, în cadrul cercetărilor multidisciplinare, se asigură înalta eficiență a rezultatelor. Implicarea cercetării economice este în egală măsură o cerință și pentru cercetările urmărind dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, economisirea și valorificarea superioară a resurselor, ridicarea calității produselor industriale, descoperirea de noi soiuri de plante și animale, perfecționarea tehnologiilor industriale și agricole etc.

O altă trăsătură a dezvoltării științei contemporane ar putea fi socotită **„economizarea"** ei, tot așa cum în urmă cu 30 de ani scientologii descopereau „matematizarea" ei, ca o caracteristică a dezvoltării științei în condițiile noii revoluții tehnico-științifice. Această „economizare" se referă nu numai la diversificarea cercetărilor aplicative și de dezvoltare, respectiv la participarea economiei în cercetările multidisciplinare ci, cred, și la metodele de investigație proprii științelor economice (matematicianul care-și propune calcularea modificării valorii sau numai a costului în celelalte ramuri economice, ca urmare a înlocuirii unei tehnici de producție sau a unei materii prime într-o ramură, folosește nu numai balanța input-output și complicatele ei ecuații, ci și străvechile metode economice de determinare a valorii-muncă și a cheltuielilor de capital), ca și la pătrunderea terminologiei economice în științele naturii (ingineria „valorii", de exemplu).

Importantele obiective ale cercetării în științele economice și în științele social-politice, stabilite în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. orientează eforturile îndeosebi spre elaborarea de soluții pentru creșterea mai rapidă a eficienței economice, sporirea accelerată a productivității muncii, reducerea costurilor de producție, a consumurilor de materii prime, combustibili și energie, utilizarea intensivă a fondurilor fixe, ridicarea rentabilității, participarea activă a României la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională. Nu greșesc dacă spun că, și de această dată, cercetarea trebuie să fie multidisciplinară. Nu numai pentru că realizarea unei înalte eficiențe a cercetării solicită participarea mai multor științe economice — economia politică, economiile de ramură, statistica, contabilitatea, finanțele, cibernetica economică etc. — ci mai ales pentru că o înaltă eficiență, impune, de această dată invers, desfășurarea — alături de cercetarea economică — a cercetării inginerești ca și, în multe cazuri, a cercetării sociologice, psihologice etc.

Cred însă că pentru fundamentarea unor soluții realiste de creștere a eficienței se impune și dezvoltarea cercetărilor cu caracter fundamental ale acestor probleme, care să aducă clarificările necesare privind evoluția nivelului și structurii costurilor de producție în general, corelația obiectiv-subiectiv în determinarea nivelului rentabilității și evaluarea fondurilor fixe".

TÎRGUL INTERNAȚIONAL PLOVDIV — BULGARIA

6 — 12 mai
— TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE BUNURI DE LARG CONSUM

30 septembrie — 7 octombrie
— a 41-a ediție a TÎRGULUI INTERNAȚIONAL TEHNIC

La Tîrgul Internaţional de la Plovdiv sînt asigurate condiţii excepţionale de expunere a diferitelor mărfuri, participanţii beneficiază de o gamă variată de peste 30 de servicii, au posibilitatea să stabilească contacte strînse cu oameni de afaceri din lumea întreagă, cu întreprinderi comerciale, institute de cercetare ştiinţifică şi alte unităţi economice.

Tîrgul Internaţional
4018 Plovdiv
Bd. G. Dimitrov nr. 37
Bulgaria
Telefon: 5-31-91, 5-31-46

Telex:
44432 partet bg
44709 partet bg
44710 partet bg

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 15 februarie 1985

— Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste. O amplă manifestare a unității indestructibile a poporului în jurul partidului, al secretarului său general 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Obiectiv prioritar: dezvoltarea intensivă a economiei **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

— Planul îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. ● Soluții pentru o mai rațională utilizare a resurselor energetice **(C. Anton)** ● Implicațiile progresului tehnic asupra calității metalului **(Mihai Chirilă)** 5

— Tehnopolimerii — produse noi în economie **(Nicoleta Hornianschi)** 7

— Dezbatere R.E. Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (VIII) 9

— Posibilități de reducere a consumului de energie și materiale în zootehnie **(Gh. Georgescu, V. Severin, Niculina Curelariu)** 11

— Cooperare internațională pe multiple planuri în domeniul dezvoltării agricole **(Mircea Coraș)** 13

— Pîrghiile financiare în sprijinul reducerii consumurilor materiale și energetice (II) **(Bogdan Pădure)** 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Mutații calitative în activitatea cadrelor de conducere din unitățile economice (I) **(Ovidiu Nicolescu, Panaite Drăguș)** 17

IDEOLOGIE-TEORIE

— Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale (I) **(Constantin Enache, Marin Mehedințu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Noi orientări în teoria relațiilor economice internaționale (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **(Viorica Neculau, Coralia Angelescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Semnificații și implicații ale deficitelor bugetare **(Radu Negrea)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Mondorama 28

DOSAR R.E. — NOI SPAȚII ALE DEZVOLTĂRII

— Către o cooperare internațională echitabilă în exploatarea și utilizarea spațiului cosmic (I) **Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 29

ÎN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The Congress of the Socialist Unity and Democracy Front. An ample manifestation on the indestructible unity of the people around the party and its secretary general 1

— The increase of the intensive development of the economy **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

— The exemplary carrying out of the plan — at all indicators — under the conditions of the strict cuts of energy and fuel consumptions ● Solutions for a more rational use of energy resources. **(C. Anton)** ● The impact of the technical progress on the metal quality **(Mihai Chirilă)** 5

— Technopolymers — new products in the economy **(Nicoleta Hornianschi)** 7

— Debate. The effective highly efficient involvement of the scientific research in spurring the intensive development processes of the national economy (VIII) 9

— Means of reducing the energy and materials consumption in zootechny **(Gh. Georgescu, V. Severin, Niculina Curelariu)** 11

— Multiple international cooperation in the field of agricultural development **(Mircea Coraș)** 13

— The financial levers in reducing the materials and energy consumptions (II) **(Bogdan Pădure)** 15

— Qualitative shifts in the activity of the decision makers in the economic units (I) **(Ovidiu Nicolescu, Panaite Drăguș)** 17

— The development of the workers' democracy and the unitary management of the economic and social life (I) **(Constantin Enache, Marin Mehedințu)** 19

— Schols ● trends ● economists. New trends in the theory of the international economic relations (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

— Meanings and implications of the budget dificits **(Radu Negrea)** 25

— Towards a faif international cooperation in the exploitation and use of the outer space (I) **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Съезд Фронта Социалистической Демократии и Единства — широкое проявление нерушимого единства народа вокруг партии, ее генерального секретаря 1

— Приоритетная цель: интенсивное развитие экономики **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 3

— Примерное выполнение плана по всем показателям в условиях строгого снижения энергетических и топливных затрат. ● Решения, направленные на более рациональное использование энергетических ресурсов **(К. Антон)** ● Влияние технического прогресса на качество металла **(Михай Кирилэ)** 5

— Технополимеры — новые изделия в экономике **(Николета Хорняпский)** 7

— Обсуждение. Действенное, все более эффективное участие научных исследований в ускорении процессов интенсивного развития народного хозяйства (VIII) 9

— Возможности снижения материальных и энергетических затрат в животноводстве **(Г. Джеорджеску, В. Северин, Никулина Куреларяу)** 11

— Международное кооперирование в разностороннем плане в области развития сельского хозяйства **(Мирча Кораш)** 13

— Финансовые рычаги в поддержку снижения материальных и энергетических затрат (II) **(Богдан Пэдуре)** 15

— Качественные сдвиги в деятельности руководящих кадров в экономических единицах (I) **(Овидиу Николеску, Панаите Дрэгуш)** 17

— Развитие рабочей демократии и единое руководство социально-экономической жизнью (I) **(Константин Енаке, Марин Мехединцу)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Новые направления в теории международных экономических отношений (I) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 20

— Значение и последствия бюджетных дефицитов **(Раду Негря)** 25

— К справедливому международному кооперированию в области эксплоатации и использования космического пространства (I) **(Кармен Клошкэ, Ионел Клошкэ)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

TINEREȚE, FRUMUSEȚE, PROSPEȚIME,

trei daruri pe care vi le face Întreprinderea „MIRAJ",
odată cu produsele sale din gama ACANTA :

- **ACANTA — cremă hidratantă de zi pentru ten uscat**
- **ACANTA — cremă hidratantă de zi pentru ten gras**
- **ACANTA — cremă nutritivă de noapte**
- **ACANTA — emulsie hidratantă**

Producător : Întreprinderea „MIRAJ" — București
Exportator : Chimimportexport

1985 MAR 71

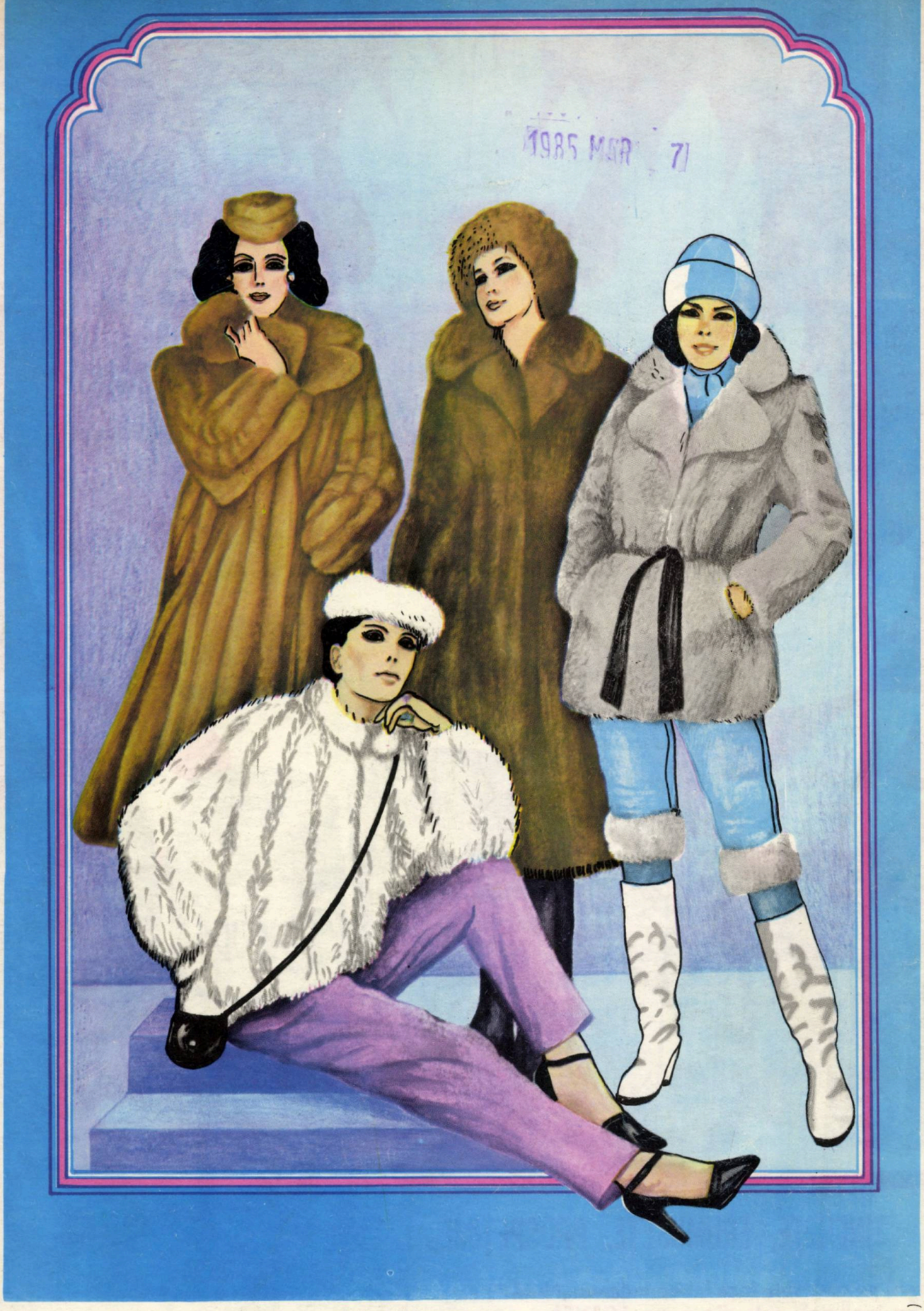

Deosebit de plăcute la purtat — călduroase, ușoare, moi...
Deosebit de elegante —
Confecțiile din blănuri naturale superioare.
Raioanele specializate ale marilor magazine și magazinele tip Romarta din întreaga țară vă oferă spre cumpărare adevărate „frumuseți vestimentare": jachete și haine, căciuli și pălării, gulere, cravate, eșarfe, manșete, etole, cape, manșoane.
Realizate din blănuri naturale superioare — caracul, nutria, nurcă, iepure, vulpe, dihor, jder — croite după ultima linie a modei, ele aduc un plus de eleganță și rafinament.
CONFECȚIILE DIN BLANĂ NATURALĂ — eleganță și calitate !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

TIPIZAREA

factor de creştere a productivităţii şi de reducere a consumurilor

Numărul 8 • Vineri 22 februarie 1985

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE ÎN ANUL 1984

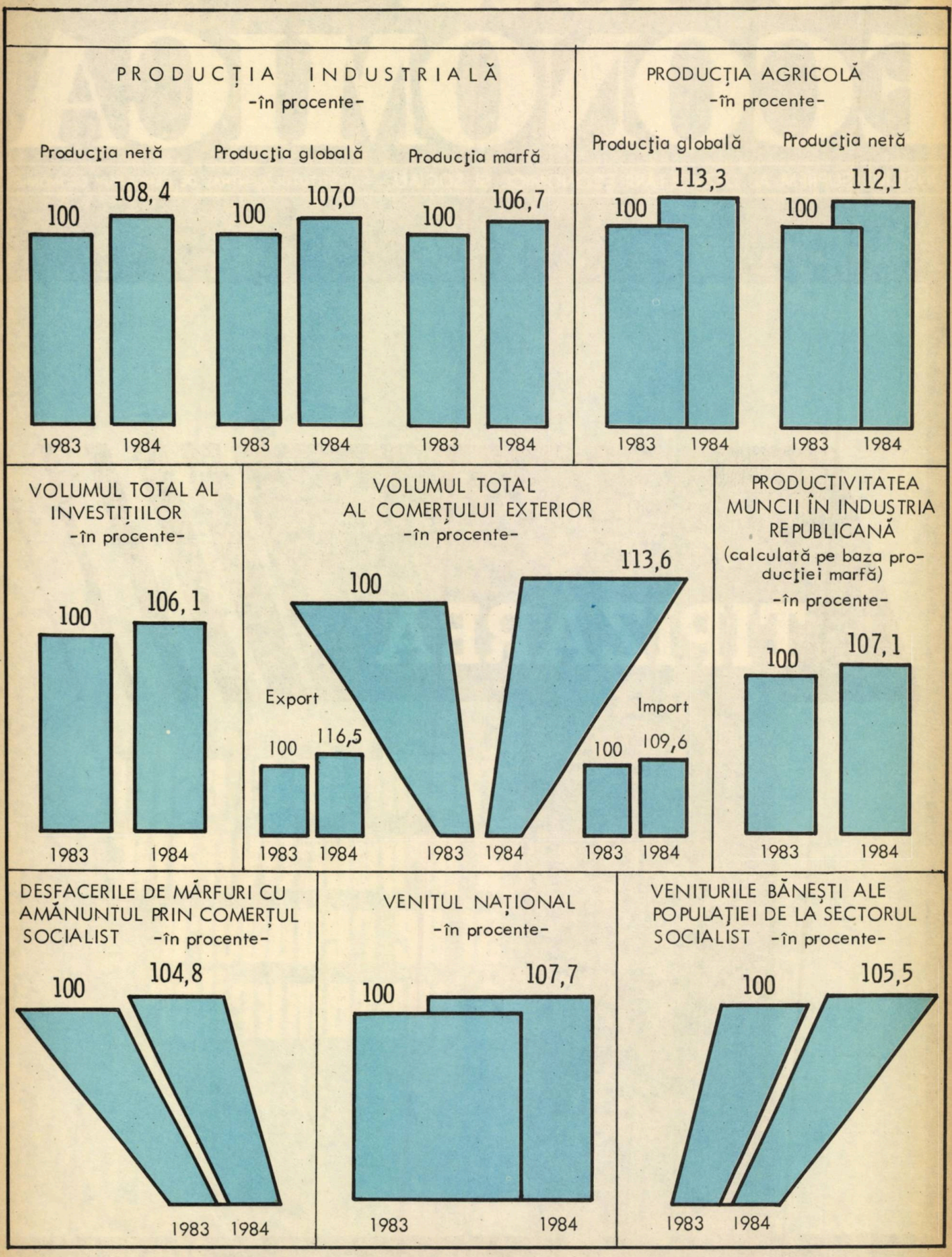

D 646

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU – propus candidat al F.D.U.S. în alegerile de deputați pentru M.A.N.

O nouă și puternică manifestare a unității de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general

ORȘ. ARGEȘ MUZEUL JUDEȚEAN ARGEȘ

ÎN ACESTE ZILE Capitala, întreaga țară au fost martore — prin participare directă sau prin comuniune de sentimente — la un eveniment deosebit ce a imprimat acțiunilor premergătoare Alegerilor de la 17 martie o semnificație politică aparte —, **propunerea, în cadrul circumscripției electorale nr. 1 „23 August" din București, a celui mai iubit și stimat fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept candidat al Frontului Democrației și Unității Socialiste în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională.**

Organizată în cadrul acțiunilor de desemnare a candidaților pentru alegerile de deputați în forul legislativ suprem al țării, această importantă acțiune politică a reunit, în incinta cunoscutei întreprinderi bucureștene „23 August" peste opt mii de participanți : din întreprinderea amintită precum și din unitățile alăturate — „Republica" și „IMUAB", institute de cercetare și proiectare, instituții de învățămînt și sănătate, de la alte unități aflate în perimetrul respectiv precum și numeroși locuitori ai cartierului. Reliefînd cu pregnanță înfăptuirile istorice ale operei de construcție socialistă din România pe care națiunea noastră le-a obținut îndeosebi în ultimele două decenii, de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, decenii relevate în istoria și conștiința națională drept perioada cea mai bogată în împliniri din existența multimilenară a poporului nostru, adunarea a constituit un nou prilej de exprimare a unității de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului nostru comunist, al secretarului său general. A fost evidențiată hotărîrea tuturor oamenilor muncii de a-și mobiliza elanul creator, întreaga energie pentru realizarea exemplară a sarcinilor economico-sociale ale acestui ultim an al actualului cincinal, în vederea asigurării celor mai bune condiții pentru înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru prosperitatea continuă a patriei noastre.

Desemnarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — conducător vizionar, încercat revoluționar comunist, strălucit strateg și ctitor al României socialiste moderne, eminentă personalitate a lumii contemporane — drept candidat pentru Marea Adunare Națională în circumscripția electorală nr. 1 „23 August" își relevă deplina semnificație politică tocmai prin locul pe care îl ocupă această platformă industrială bucureșteană în peisajul economic — dar și în „istoria" economică a României socialiste. Puternică citadelă industrială, centru muncitoresc de avangardă, întreprinderea „23 August" (laolaltă cu celelalte unități economice învecinate) reprezintă un simbol al chipului nou, mereu tînăr și viguros al patriei. Mii de oameni ai muncii participanți la adunare — muncitori, ingineri, tehnicieni — au dat glas voinței unanime și mîndriei patriotice ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie desemnat în această circumscripție electorală drept candidat pentru Marea Adunare Națională, au exprimat coeziunea și unitatea de neclintit a clasei muncitoare, a oamenilor muncii în jurul partidului, al secretarului său general, voința colectivă de a înfăptui exemplar hotărîrile celui de al XIII-lea Congres al partidului. Iar faptul că, potrivit unei tradiții, candidatul acestui puternic colectiv muncitoresc pentru organele supreme ale puterii de stat este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pune în lumină, pe un plan superior, unitatea dintre partid și popor, exprimă deopotrivă în limbajul angajamentului politic și al atașamentului sufletesc o realitate marcantă a timpului nostru și anume că partidul trăiește în și prin popor, că toate obiectivele de dezvoltare economico-socială sînt o emanație a sa și au drept scop ridicarea neîntreruptă a nivelului de civilizație și bunăstare a întregii națiuni.

Desemnarea tovarășului Nicolae Ceaușescu drept candidat pentru Marea Adunare Națională al circumscripției electorale nr. 1 „23 August" din București vădește și o altă semnificație. După cum au subliniat toți cei care au luat cuvîntul în cadrul adunării, acest act politic de însemnătate aparte reprezintă, totodată, un solemn angajament muncitoresc de a înfăptui exemplar sarcinile de producție, de a materializa cu maximă operativitate și eficiență indicațiile secretarului general al partidului. Pentru că, într-un anume sens, întreprinderea bucureșteană „23 August" (întreaga platformă industrială de aici) a reprezentat și reprezintă o unitate de avangardă în făurirea și perfecționarea neîntreruptă a industriei românești : atît prin ponderea sa în structura industriei în ansamblu cît și prin faptul că la nivelul acestui încercat colectiv de muncă s-au concretizat inițiativele deosebit de valoroase privind promovarea mai accelerată a progresului tehnic, perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Aceste permanente prefaceri și înnoiri calitative sînt în același timp indestructibil legate de vizitele efectuate, începînd de la Congresul al IX-lea, de secretarul general al partidului, de indicațiile de înaltă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu ; iar faptul că aceste vizite de lucru au reprezentat concomitent și întîlniri între oamenii muncii și alesul, reprezentantul lor în forumul legislativ suprem al țării evidențiază încă o dată modul propriu de lucru al secretarului general al partidului, preocuparea sa constantă de a cunoaște nemijlocit realitatea, de a se consfătui cu poporul. Reprezintă acesta un model de împlinire practică a principiilor democrației noastre socialiste, a implicării fundamentale a poporului în conducerea și desfășurarea întregii activități economico-sociale. Tocmai în acest sens, în cuvîntul rostit cu ocazia primirii delegației participanților la adunarea cetățenească din circumscripția electorală nr. 1 „23 August" din Capitală care l-au propus candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Aș dori să mulțumesc în mod călduros participanților la adunarea din circumscripția electorală nr. 1 „23 August" din Capitală, tuturor oamenilor muncii din această circumscripție — și, desigur, și dumneavoastră, ca reprezentanți ai oamenilor muncii care au participat la adunare — pentru hotărîrea pe care ați luat-o de a fi propus drept candidat în această circumscripție pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională. Apreciez în mod deosebit aceasta ca o expresie a încrederii oamenilor muncii din această circumscripție din Capitală — ca, de altfel, a tuturor oamenilor muncii din întreaga țară — în politica partidului nostru comunist, care acționează cu toată fermitatea pentru realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism".**

Reprezentanții alegătorilor s-au angajat față de tovarășul Nicolae Ceaușescu să nu precupețească nici un efort pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor economice, dar și sociale și politice, ce le revin pentru acest ultim an al cincinalului 1981—1985 și următoarea perioadă de cinci ani. Dînd glas acestor sentimente, în Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de participanții la adunarea cetățenească din circumscripția electorală nr. 1 „23 August" din Capitală se arată : „Vă încredințăm că sîntem ferm hotărîți să facem totul pentru înfăptuirea neabătută a sarcinilor ce ne revin în acest an și pe întregul cincinal, a orientărilor și indicațiilor de excepțională valoare ce le-ați dat în vederea modernizării în ritm accelerat a economiei Capitalei, pe baza promovării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile".

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Strălucită strategie a dezvoltării forțelor de producție (I)

ALEGERILE DE DEPUTAȚI de la 17 martie a.c. prilejuiesc retrospective și examinări prospective ale dezvoltării economico-sociale a României, înfățișarea marilor succese — și a resorturilor acestora — obținute de poporul român pe drumul făuririi noii orînduiri, a obiectivelor pe care le are de înfăptuit pentru a ridica țara pe noi culmi de progres și civilizație. Dintr-un asemenea cadru complex se desprinde pregnant că cea mai fertilă epocă din istoria României este indisolubil legată de gîndirea revoluționară, profund științifică, novatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, de concepția sa de largă perspectivă cu privire la progresul economico-social al țării, afirmată încă de la Congresul al IX-lea al partidului ; o concepție bazată pe cunoașterea în adîncime a cerințelor legilor obiective ale vieții sociale și pe raportarea acestora la condițiile concret-istorice și economice ale țării, la cele internaționale.

Pe fondul aplicării în viață a acestei concepții, pe baza muncii avîntate, eroice a întregului nostru popor, cele aproape două decenii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului constituie epoca cea mai bogată în realizări obținute în plan economic, social, cultural, în planul afirmării personalității, constituie cea mai fecundă și luminoasă perioadă din istoria multimilenară a poporului nostru. Cu profund temei și îndreptățită mîndrie întregul nostru popor a înscris și înscrie în istoria țării, în acești ani de strălucite izbînzi și împliniri cu numele eminentului conducător al partidului și statului nostru, strălucit strateg și ctitor al României socialiste moderne : „Epoca Ceaușescu".

Magistralele succese din acești ani reprezintă, deopotrivă, dovada cea mai elocventă a conținutului științific, realist și profund umanist al politicii partidului nostru, o politică pe deplin identificată cu interesele vitale ale țării și poporului român. După cum se știe, exprimînd voința națională, la Congresul al XIII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al poporului nostru, exponentul cel mai demn și mai ferm al înaltelor idealuri democratice de dreptate și libertate națională și socială, a fost reales în funcția supremă de secretar general al partidului, iar la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost reales președinte al acestui înalt forum democratic al națiunii noastre. Putem spune, cu profund temei, că, în aceste investituri, întreaga suflare românească vede chezășia cea mai trainică a mersului său continuu ascendent, a înfloririi economice a țării, a sporirii prosperității ei, a consolidării independenței și suveranității patriei socialiste, a creșterii și pe mai departe a prestigiului ei în lume.

Raportul magistral prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața istoricului Congres al XIII-lea, strălucita sa cuvîntare la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste constituie pentru toți oamenii muncii vibrante chemări patriotice de a nu precupeți nici un efort, de a face totul pentru a ne ridica patria pe locul ce i se cuvine prin nepieritoarele merite ale poporului nostru, unanim și ferm angajat pentru înfăptuirea politicii partidului și statului nostru.

Accent hotărîtor pe factorii calitativi-intensivi

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, realizarea progresului economico-social al țării se fundamentează, în mod hotărîtor, pe dezvoltarea tot mai puternică a forțelor de producție, respectiv a mijloacelor de producție și forței de muncă. Se are în vedere un asemenea proces de dezvoltare bazat pe amplificarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a societății, pe ridicarea permanentă a nivelului de pregătire al celor ce muncesc, în condițiile organizării superioare a activităților, declanșării celor mai potrivite pîrghii pentru înfăptuirea obiectivelor de calitate, eficiență și competitivitate — obiective ce reprezintă caracteristici și, deopotrivă, priorități ale actualei etape de creștere cu precădere intensivă a economiei. Dezvoltarea susținută a bazei proprii de materii prime și energetice, economisirea energiei, valorificarea superioară a întregului potențial de resurse și forță de muncă al țării, procesul de restructurare a industriei și economiei în lumina criteriilor de calitate și eficiență, creșterea mai puternică a producției agricole — se înscriu ca elemente cu ample reverberații în acest cadru de strategie politică ; aceste elemente își află concretizări dintre cele mai elocvente în procesul de îndeplinire a prevederilor actualului cincinal, în ce privește nivelul sarcinilor și mijloacele concepute pentru atingerea lor în cincinalul care urmează. Pe mai departe ne vom opri tocmai asupra unor asemenea probleme.

Este neîndoielnic că cei patru ani care au trecut din actualul cincinal au corespuns unei perioade în care întreaga economie mondială a cunoscut fenomene de criză și recesiune. Într-un asemenea context, statele care au reușit menținerea nivelului producției sau, în alt plan, o relativă stabilitate a nivelului de trai, au considerat că au obținut — comparativ cu situația generală — rezultate pozitive.

Ca urmare a unor eforturi deosebite, desfășurate în condițiile unei politici economice profund științifice, cu un orizont larg, în timpul amintit economia românească a consemnat progrese însemnate. Industria națională a înregistrat an de an producții superioare. În 1981 și 1982 ritmul de creștere al industriei a fost de circa 2,8%, iar în 1983 de 4,8%. În 1984, ritmul de creștere al producției industriale a fost de 6,7% (producția marfă), iar în 1985 se prevede un ritm în continuare înalt. Așa cum se subliniază în documentele de partid, pe întregul cincinal există, deci, condiții ca ritmul mediu anual de creștere a producției industriale să se ridice la aproape 6%. **„Deși a trebuit să facem față unor greutăți deosebite** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în strălucitul său Raport prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului — **industria noastră a continuat să se dezvolte, constituind factorul dinamizator al întregii economii naționale".**

După cum se știe, în toate ramurile industriei se vor înregistra, în cursul acestui cincinal, dinamici susținute : producția de energie electrică va crește cu 14%, cea de cărbune se va dubla, producția industriei chimice va crește cu aproape 40%, iar cea metalurgică cu peste 32%. Construcțiile de mașini vor înregistra o creștere de circa 37% față de nivelul anului 1930. Ritmul mediu de creștere a industriei ușoare va fi de peste 6%, iar al producției industriei alimentare de peste 4%. Constituie toate acestea elemente care pun în lumină, în plan sintetic, adîncirea procesului de diversificare a industriei, răspunzînd atît intereselor producției, exportului, cît și celor ale consumatorilor.

Un aspect cu semnificații deosebite în acest sens : promovarea hotărîtă, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, a sectoarelor industriale complex prelucrătoare — electronica, electrotehnica, producția de elemente de automatizare, de mașini-unelte de mare performanță, robotica, informatica, chimia de sinteză fină și mic tonaj, producția de oțeluri superioare — care asigură esențialmente și răspîndesc progresul tehnic în economie, care fundamentează creșterea productivității, care permit, dezvoltă și consolidează procesul de aliniere a industriei și economiei românești la exigențele de eficiență, calitate — în fapt de competitivitate — din economia mondială. Constituie cea mai mare parte a acestor sectoare o veritabilă și de preț creație a „Epocii Ceaușescu", creație care a dobîndit în acest cincinal noi și importante dimensiuni, o nouă anvergură.

În acest cadru complex și deopotrivă vital al dezvoltării, pe un plan similar de importanță, în strînsă interferență cu acțiunile de mai sus, se situează efectele activității de cercetare și-

intifică și dezvoltare tehnologică — condusă cu înaltă competență de tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, savant de renume mondial și eminent om politic. În anii care au trecut din acest cincinal, a continuat procesul de înnoire și îmbunătățire a structurii producției industriale prin introducerea în fabricație și modernizarea a circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum ; au fost aplicate în producție circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate ; cercetarea științifică a adus o contribuție importantă la înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energetice, la reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor, la sporirea exporturilor și diminuarea importurilor, la creșterea productivității muncii, a eficienței economice în toate domeniile de activitate.

În contextul marilor transformări calitative ale economiei, rezultate remarcabile a înregistrat agricultura. În anul 1984, de exemplu, în condiții climatice grele, s-a realizat o producție de cereale de peste 1 tonă pe locuitor, cea mai mare din istoria României, existînd condiții ca pe întregul cincinal producția agricolă să crească cu aproape 5 milioane tone față de cincinalul precedent. Potrivit prevederilor, o dată cu creșterea în continuare a nivelului de înzestrare tehnică a agriculturii, se vor amplifica acțiunile menite să asigure îmbunătățirea fondului funciar ; astfel, la nivelul anului 1985, suprafețele irigate vor însuma peste 3,5 milioane hectare, nivel ce constituie, în același timp, o premisă dintre cele mai însemnate pentru ca pînă în 1990 să se poată ajunge la circa 60% din suprafața arabilă cuprinsă în sisteme de irigații.

Corespunzător eforturilor și acțiunilor complexe desfășurate, parametrii cantitativi ai dezvoltării au continuat să se îmbunătățească o dată cu ridicarea nivelului tehnic al producției, cu creșterea calificării profesionale a oamenilor muncii. Indicatorii de eficiență, calitatea produselor, respectiv competitivitatea acestora pe piețele externe s-au îmbunătățit simțitor. Dovezi elocvente în acest sens sînt reprezentate de ritmul înalt de creștere al comerțului exterior, respectiv al exporturilor ; să notăm și faptul că în 1985 acesta urmează să fie cu circa 85% mai mare decît cel din 1980, nivel care, în comparație cu dinamica atenuată a importurilor, creează condiții pentru lichidarea datoriei externe în cursul cincinalului următor.

În același timp cu succesele pe planul dezvoltării, într-o legătură indisolubilă cu acestea, în cursul cincinalului s-a asigurat și se asigură ridicarea continuă a nivelului de trai și civilizație al populației. Astfel, la finele anului 1985, retribuția reală a personalului muncitor va fi cu 8% mai mare decît în 1980, iar veniturile țărănimii vor cunoaște o creștere și mai puternică. Totodată, se poate releva că dezvoltarea în profil teritorial a continuat echilibrat și armonios, astfel că la sfîrșitul actualului cincinal în toate județele țării se va realiza o producție pe locuitor de cel puțin 70 000 lei.

Obiective cu efecte de amploare în planul eficienței și competitivității

DUPĂ CUM se subliniază în documentele adoptate la cel de al XIII-lea Congres al partidului, realizările prezentului cincinal constituie o bază sigură pentru abordarea viitorului cincinal — al cărui obiectiv fundamental îl reprezintă dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România. Cincinalul viitor are un rol determinant pentru progresul economico-social al patriei, realizarea lui urmînd să constituie baza înfăptuirilor din ultimul deceniu al acestui secol, cînd în centrul eforturilor întregului popor se va situa consolidarea tuturor realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri, întărirea pozițiilor României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată.

Asigurarea desfășurării acestui proces complex imprimă cincinalului 1986—1990 caracteristici calitative ce-l diferențiază, cu specificități dintre cele mai însemnate, în întreaga evoluție economico-socială de pînă în prezent. Principala trăsătură definitorie a viitorului cincinal constă în realizarea unei creșteri economice accentuat intensive. Această nouă calitate a creșterii economice se impune cu necesitate, pe de o parte datorită importantelor acumulări cantitative, a marilor disponibilități ale potențialului tehnic și uman existent, iar, pe de altă parte, pentru că dezvoltării intensive îi sînt proprii înalți parametri de eficiență. După cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea : **„În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

Intrarea în faza preponderent intensivă de dezvoltare presupune modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate. În toate aceste domenii sînt prevăzute sarcini mobilizatoare, temeinic fundamentate în cadrul unor programe de însemnătate națională, cu orizont anul 1990 și anul 2 000.

Directivele celui de al XIII-lea Congres al partidului conțin obiective și orientări precise, corelații fundamentale care materializează nivelul calitativ superior ce trebuie să-l atingă indicatorii macroeconomici de eficiență. Notăm, între aspectele cele mai relevante, următoarele : a) devansarea creșterii produsului social de către creșterea venitului național (venitul național va cunoaște un ritm mediu anual cu mult mai înalt decît ritmul mediu anual de creștere a produsului social) ; b) sporirea eficienței acumulării, încît fiecărui procent din rata acumulării îi va corespunde o creștere de cca 1,5% a venitului național, indice superior celui realizat în cincinalul actual ; c) devansarea dinamicii fondurilor fixe de către dinamica venitului național ; d) reducerea consumului de energie și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs social și venit național : în 1990 consumul de energie pe fiecare unitate de venit național va fi cu 20% mai redus decît în 1985 ; gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei va crește cu 25—27% în decursul cincinalului ; în 1990 cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă vor fi cu 80 lei mai reduse decît în 1985 ; ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va fi la finele cincinalului de 53% ; e) sporul de venit național pe seama creșterii productivității muncii va ajunge la circa 85% în cursul cincinalului viitor ; f) creșterea competitivității produselor românești — aproape 95% din produsele industriale va trebui să fie la nivel mondial, iar 2—5% să atingă performanțe superioare acestui nivel.

Opțiunea fermă pentru dezvoltarea economico-socială intensivă, în care predominantă este acțiunea factorilor calitativi, determină sporirea aportului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la creșterea mai accentuată a eficienței economice. În acest context, în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază importanța deosebită și marea răspundere ce revin cercetării științifice românești de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei.

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului evidențiază direcțiile de acțiune pentru materializarea acestui obiectiv major, pe prim plan înscriindu-se prevederile Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, la a cărui elaborare un rol hotărîtor l-a avut tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, prevederi menite să conducă la ridicarea rolului cercetărilor științifice românești în ridicarea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al producției și produselor, în ce privește îmbunătățirea continuă a structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor, în ce privește sporirea gradului de competitivitate a produselor românești.

O premisă importantă în realizarea cerințelor noii revoluții tehnico-științifice o constituie dezvoltarea învățămîntului. Țara noastră, realizînd un adevărat salt revoluționar în acest domeniu, se numără printre puținele state din lume care își pot pregăti singure cadrele necesare pentru întreaga diversitate a activităților necesare dezvoltării. Pornind de la prioritățile stabilite în dezvoltarea de perspectivă a ramurilor, învățămîntul este chemat să asigure, în cincinalul viitor, formarea profesională a aproape două milioane de persoane — muncitori calificați, tehnicieni, ingineri și alți specialiști cu studii superioare.

Barbu Gh. PETRESCU

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ANIMAȚI de dorința de a întîmpina cu cît mai însemnate realizări alegerile de deputați de la 17 martie, oamenii muncii din toate întreprinderile și ramurile economiei desfășoară în prezent o activitate susținută pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a prevederilor de plan pe acest an. Eforturile sînt îndreptate în mod special spre realizarea ritmică, sortimentală, a planului la producția fizică, acordîndu-se prioritate creșterii mai susținute a producției de cărbune, țiței, gaze naturale și energie electrică și recuperării restanțelor acolo unde acestea au apărut, înfăptuirea integrală a prevederilor de plan la export, economisirea strictă a resurselor materiale și energetice, creșterea accentuată a eficienței economice.

Acțiuni complexe pentru sporirea producției de cărbune

INTEGRÎNDU-SE în ampla activitate de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice, oamenii muncii din exploatările de cărbune din județul Caraș-Severin depun eforturi susținute pentru a da țării, zi de zi, cît mai mult cărbune. Perioada care a trecut de la începutul anului marchează o intensificare a preocupărilor pentru **îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, pentru creșterea continuă a resurselor exploatate.** În ianuarie, de pildă, colectivul sectorului Puțul 5 de la mina Anina a depășit cu aproape 500 tone sarcinile de plan. Totodată, prin deschiderea a 3 noi abataje, începutul lunii februarie a marcat creșterea producției zilnice cu 80 tone de cărbune la mina Anina și 60 tone la mina Cozla.

■

PENTRU îndeplinirea ritmică a prevederilor de plan pe 1985, în cadrul Întreprinderii miniere Anina, din care mai fac parte și minele de la Mehadia și Cozla — s-a elaborat și **se aplică un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice** ale cărui obiective prioritare sînt crearea de noi fronturi de lucru, înnoirea tehnologiilor de exploatare și creșterea productivității muncii. Cele aproape 70 milioane lei afectați activității de investiții din acest an se vor materializa în efectuarea, în cadrul Întreprinderii miniere Anina, a unui volum mare de lucrări pentru mecanizarea activității din subteran și de la suprafață, dotarea cu noi utilaje, lărgirea fronturilor de extracție, astfel încît la finele anului 1985 rezervele de cărbune să crească cu cel puțin 100 000 tone la Anina și cu 45 000 tone la mina Cozla. Recent, la mina Mehadia a intrat în funcțiune o combină mecanizată de tip 4 PU, care asigură creșterea cu 20% a ritmului de înaintare, creindu-se condiții optime pentru noi fronturi de lucru în zăcămintele de cărbune energetic.

Totodată, pe baza colaborării cu Institutul de cercetare și proiectare pentru mine de cărbune din Petroșani, preluînd experiența unor exploatări carbonifere din Valea Jiului, la minele din Banat va avea loc un amplu proces de **modernizare și sistematizare a activității din subteran,** impactul tehnologic fiind unul dintre factorii hotărîtori ai revitalizării producției. În ansamblul eforturilor ce se depun în această direcție un loc important îl dețin acțiunile pentru asimilarea metodei de exploatare în trepte răstîrnate, în locul celei în trepte drepte, ajungîndu-se astfel, în zonele unde se aplică, la plasarea a 18 posturi pe zi în loc de 12 și, implicit, la **creșterea productivității muncii pînă la 6—7 tone pe post,** față de 3—4 tone pe post cît se realizează în prezent.

În prima parte a acestui an la mina Anina se va pune în funcțiune primul complex de tăiere și susținere mecanizată. Tot în această perioadă este programată înlocuirea mașinii de extracție, acționată cu abur, cu o mașină electrică de extracție multicablu. Înnoirile ce le va determina aceasta atît pe fluxul de transport cît și în profilul unor abataje cameră vor conduce la creșterea cu 1—2 tone pe post a productivității muncii.

■

PE DE ALTĂ parte, se vor intensifica eforturile privind organizarea superioară a producției. Accentul este pus pe efectuarea din timp a complexului de acțiuni care determină nemijlocit **dezvoltarea unor noi capacități de extracție.** Lucrările de pregătire ce se desfășoară în acest trimestru la orizonturile 7 și 7/8 creează condițiile ca începînd cu luna aprilie să fie pus în funcțiune un front de lucru pentru 2 400 tone pe lună în exploatarea 2 Vest a minei Anina. La lucrările de înaintare în steril și cărbune s-a trecut la organizarea de brigăzi compacte, cu un efectiv de 9—12 posturi pe zi, astfel încît viteza de avansare medie să fie de minimum 40 metri pe lună.

Ritmuri sporite de lucru se vor înregistra și în activitatea de **deschidere a unor noi galerii,** mai ales ca urmare a organizării unor brigăzi speciale care vor realiza o viteză de avansare de minimum 50 m pe lună. Între acțiunile cu eficiență imediată se înscrie, de asemenea, punerea în funcțiune a primelor instalații de înnămolire în zăcămînt pentru asanarea focurilor endogene ce persistă în unele zone din minele Anina și Cozla. Pe această cale, numai la mina Anina se vor reactiva 2 abataje, a căror producție va fi, începînd cu trimestrul II al anului, de 2 800 tone cărbune pe lună.

Acțiuni importante se desfășoară și în direcția asigurării de condiții pentru înfăptuirea prevederilor din cincinalul 1986—1990. Eforturile sînt concentrate, îndeosebi, spre crearea de noi fronturi de exploatare, mecanizarea lucrărilor cît și pregătirea profesională a noi cadre de mineri. Pe baza creării de noi fronturi de lucru se prevede atragerea în circuitul productiv a unor zăcăminte mari de cărbune atît pentru nevoile industriei energetice, cît și pentru satisfacerea cerințelor de materii prime ale siderurgiei. Față de sarcinile stabilite în acest an, în 1990 producția de huilă va fi mai mare cu 180 000 tone, cea de lignit și cărbune brun cu 200 000 tone, iar volumul de șisturi combustibile va spori cu peste 7 milioane tone. În prezent, se desfășoară ample lucrări de înaintări tehnologice la minele existente la Anina, Cozla și Mehadia, de pregătire a extracției de huilă la Cameniță, Bigăr, Lupac, Pregheda, precum și a cărbunelui brun la Bozovici.

Pe ansamblu, întreprinderea nu și-a onorat în luna ianuarie sarcinile de plan, rămînînd în urmă cu livrarea a cîtorva mii de tone de cărbune. Pornind de la acest fapt, măsurile luate pentru luna februarie au în vedere, pe lîngă realizarea sarcinilor de plan la zi și recuperarea cantității de cărbune nelivrate în cursul lunii ianuarie. Pentru ca activitatea întreprinderii miniere Anina să se poată derula în bune condiții este necesar să primească un mai mare sprijin din partea întreprinderilor constructoare de mașini specializate în fabricarea de piese de schimb și utilaje miniere. În prezent, se găsesc la unitățile întreprinderii o serie de utilaje care întîrzie să fie reparate din lipsa pieselor de schimb, iar pentru altele, care trebuiau să fie puse în funcțiune, lipsesc anumite componente tehnologice.

Ținînd seama de faptul că, în acest an, au fost și urmează să fie puse în exploatare noi fronturi de lucru, întreprinderea trebuie să accelereze acțiunea de angajare și calificare a personalului necesar. În această privință trebuie spus că s-a făcut prea puțin pînă în prezent, lipsa personalului calificat făcîndu-se simțită în special în ce privește completarea numărului de brigăzi necesare în sectoarele de extracție.

Constantin RĂDUȚ

Exigențe ale creșterii competitivității produselor

PRODUCȚIA de mașini electrice a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare puternică, impusă de creșterea continuă a necesităților economiei naționale și de cerințele exportului. Eforturile întreprinderilor producătoare au fost și sînt orientate atît spre creșterea cantitativă și diversificarea largă a producției, cît și către asigurarea unui nivel tehnic și calitativ ridicat tuturor produselor, reducerea greutății acestora și a consumului de energie electrică la utilizatori. În acest cadru **Întreprinderea de mașini electrice din București**, printr-o continuă înnoire și modernizare a producției, prin promovarea unor tehnologii avansate de lucru, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției a reușit, an de an, să livreze economiei naționale și la export produse competitive, cu parametri tehnico-funcționali ridicați, capabile să asigure un consum cît mai redus de energie electrică în funcționare.

■

ÎN ACEST AN, creșterea, în comparație cu 1984, a sarcinilor de plan pe care întreprinderea le are de realizat (5,7% la producția marfă, 16,0% la producția netă, 8,5% la producția fizică, 16,8% la productivitatea muncii) obligă la o intensificare a preocupărilor pentru promovarea continuă a progresului tehnic, astfel încît să se asigure premisele necesare derulării optime a activității productive, sporirii accentuate a productivității muncii la toate locurile de muncă, gospodăririi judicioase a resurselor materiale, creșterii fiabilității și economicității.

Ceea ce caracterizează în primul rînd activitatea întreprinderii în domeniul promovării largi a progresului tehnic este atenția acordată diversificării gamei sortimentale prin **asimilarea în producție a noi tipuri de mașini electrice** — cerință impusă de altfel de dezvoltarea impetuoasă a tuturor ramurilor economiei naționale, beneficiare ale produselor noastre, și de necesitatea sporirii prezenței pe diverse piețe ale lumii. Semnificativ în acest sens este faptul că în acest an **ponderea producției produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă va atinge**, conform prevederilor de plan, **70%**, gama sortimentală a fabricației urmînd a se îmbogăți cu aproape 90 noi tipuri.

La realizările obținute în anul trecut în acțiunea de asimilare a unor noi produse, cu un nivel tehnic și calitativ înalt (grupuri electrogene de 40, 70 și 125 kVA, fără inele și perii ; convertizoare de sudură tip CSN 500 A, fără colector și perii ; motoare de curent continuu, cu schimbătoare de căldură apă-aer și aer-aer, tip MCU-315 de 55 kW/600 rot./min și MCG-355 de 150—180 kW/1 500 rot./min ; trei tipuri de generatoare sincrone fără contacte alunecătoare etc.) se vor adăuga în acest an alte noi produse destinate unor ramuri ale economiei naționale cît și exportului, produse competitive, cu greutate redusă și care implică un consum mic de energie la utilizator. Printre acestea se numără și motoarele asincrone antiexplozive pentru ventilatoare axiale navale, motoarele asincrone antigrizutoase destinate a echipa ventilatoarele axiale miniere, motoarele asincrone, în construcție flanșată, pentru acționarea troliilor de ascensoare, motoarele asincrone pentru diverse acționări în abatajele miniere, motoarele pentru metalurgie tip MCM de diverse gabarite, motoarele de tip MCM cu gabaritele 802, 803 și 804, care se vor realiza cu consumuri de metal mai reduse cu 15-35 kg/bucată decît cele înregistrate de firmele care produc aceste tipuri etc.

În activitatea de asimilare a noilor produse preocupările întreprinderii nu se rezumă numai la execuția propriuzisă a prototipurilor, căutîndu-se permanent **reducerea perioadelor între cercetare-proiectare-execuție**, asigurarea tuturor condițiilor tehnice și tehnologice necesare realizării unei calități înalte produselor, obținerea unei eficiențe maxime în ansamblu. În sprijinul acestei afirmații putem arăta că încă din 1984 s-a trecut, în scopul optimizării variantelor constructive, economisirii materialelor electrotehnice și lărgirii ariei de tipizare a reperelor, la **proiectarea pe calculator a motoarelor asincrone**, iar în acest an, printre alte acțiuni în sprijinul îmbunătățirii activității de înnoire a producției, se va trece la elaborarea cu ajutorul calculatorului a programelor de calcul a buletinelor de încercări (pe baza lor se stabilesc parametri de funcționare a seriei zero), ceea ce va conduce la reducerea timpului de elaborare a lor și la optimizarea soluției de proiectare pentru fabricația de serie. De asemenea, prin autoutilare se va executa o instalație electronică pentru măsurarea antrefierului (distanța între stator și rotor) la mașinile electrice în vederea asigurării unei funcționări optime a acestora.

■

ALĂTURI de introducerea în producție a unor noi produse, o atenție deosebită se acordă **modernizării, prin reproiectare totală sau parțială, a produselor aflate în fabricație**, în scopul creșterii fiabilității și mentenabilității lor în exploatare, reducerii greutății, sporirii competitivității, economisirii unor importante cantități de materii prime și materiale. Prin astfel de acțiuni s-au obținut, în anul trecut, în medie, economii de 15-35 kg cupru pe bucată la motoarele de curent continuu cu gabaritele 808-812, s-a realizat îmbunătățirea randamentelor motoarelor cu 1-3%, fapt ce contribuie la reducerea consumurilor de energie electrică la beneficiari, s-a reușit înlocuirea totală a aluminiului pentru reperele de completare etc. În acest an vor fi supuse modernizării, în aceleași scopuri, grupurile de sudură tip GSMT de 400 A, motoarele tip ASI cu gabaritul 280 (toate cele 6 puteri), motoarele pentru acționat rolele de laminoare ș.a.

În paralel cu acțiunile de asimilare de produse noi și reproiectare a celor existente vor fi depuse eforturi în direcția **promovării unor tehnologii avansate de lucru**, de mare productivitate, mici consumatoare de materiale și energie. Experiența bună dobîndită în acest domeniu în anii trecuți — în 1984 prin generalizarea unor tehnologii perfecționate s-au realizat economii de metal de peste 256 tone, din care 18,4 tone cupru și 92,4 tone tablă electrotehnică pentru miezurile magnetice, precum și însemnate sporuri de productivitate — oferă certitudinea obținerii și în acest an a unor efecte pozitive, pe multiple planuri.

Printre cele mai reprezentative tehnologii care vor fi aplicate și generalizate în producție se află : ● **realizarea prin forjare, în loc de așchiere, a semifabricatelor pentru axele de la demaroare**, în urma căreia va crește productivitatea muncii la această operație cu circa 10% și se va diminua considerabil consumul de metal ; ● **obținerea penelor pentru cuplaje prin sinterizare în loc de forjare sau așchiere**, care va asigura o sporire a productivității muncii la această operație cu 8-10% ; ● **tehnologia de ambutisare adîncă a capotelor pentru motoare**, care elimină

2-3 repere, capota rezultînd dintr-o singură bucată de material ; ● **sudarea mecanizată (sub flux) a cilindrilor carcaselor,** înlocuindu-se astfel tehnologia clasică de sudare manuală, ceea ce are ca efect creșterea productivității muncii cu 15% și diminuarea consumului de diverse materiale etc.

Un loc important în cadrul preocupărilor întreprinderii vizînd promovarea progresului tehnic îl ocupă acțiunile îndreptate spre creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, factor hotărîtor în obținerea unor productivități sporite, în asigurarea unei activități ritmice. Amintim aici, în acest sens, lucrările ce se desfășoară pentru mecanizarea transportului interoperațional, mai exact a deplasării matrițelor grele, care se va executa cu ajutorul unei monoșine cu electropalan, precum și pentru realizarea unor dispozitive menite să asigure alimentarea cu semifabricate și supravegherea preselor de ștanțat în ciclu tehnologic automat.

Evident, acțiunile prezentate nu epuizează gama preocupărilor în acest domeniu. Sîntem hotărîți ca, la fel ca și în anii trecuți, prin eforturi conjugate să îndeplinim integral, în acest ultim an al cincinalului, prevederile planului de promovare a progresului tehnic, asigurînd în acest fel una din premisele de bază pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, a productivității muncii, a eficienței întregii activități.

ing. Iulian HOSU
Întreprinderea de mașini electrice București

Intensificarea activității de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile

ÎN CADRUL preocupărilor pentru mobilizarea mai intensă a resurselor naționale de materii prime și energie, o importanță deosebită o au recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile precum și refolosirea și recondiționarea pieselor și subansamblelor. Este meritul conducerii noastre de partid, în mod deosebit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, care cu consecvență și clarviziune a pus în fața oamenilor muncii din toate domeniile de activitate necesitatea gospodăririi judicioase a tuturor materiilor prime și materialelor, precum și a intensificării activității de recuperare și valorificare a resurselor de energie și materiale refolosibile.

Ca urmare a măsurilor organizatorice luate la nivelul economiei naționale și a creșterii bazei materiale a rețelei de colectare și prelucrare a materialelor refolosibile, **în perioada 1980-1984 volumul valoric al materialelor recuperate și valorificate ca materii prime a fost de 115 miliarde lei, adică cu peste 59% mai mare decît volumul recuperărilor din perioada 1975-1979.** În această perioadă s-au refolosit peste 30 milioane tone fier vechi, ceea ce echivalează cu economisirea unor importante fonduri valutare pentru achiziționarea din import a 60 milioane tone minereu de fier și a 15 milioane tone cocs. Economia este nu numai valutară ci și de valori de investiții deosebit de mari în realizarea de cocserii, fabrici de aglomerare și secții de furnale, precum și în cheltuielile de exploatare, inclusiv cele energetice. Astfel, prin folosirea materialelor recuperate, în comparație cu obținerea produselor din materii prime noi, **consumul energetic este mai redus, fiind în prezent de numai 38% la oțel, 5% la aluminiu, 12% la cupru, 45% la plumb, 5% la materiale plastice etc.** Bunăoară, economia de energie electrică, realizată numai pentru cele 30 milioane tone de oțel obținute în perioada 1980—1984 din fier vechi, este de aproximativ 600 000 MWh, iar consumul pe economie s-a redus, prin utilizarea cantității de 25 000 tone materiale refolosibile din aluminiu la întreprinderea NEFERAL București, în 1984 cu circa 350 000 MWh.

Ținînd seama de importanța deosebită a resurselor refolosibile pentru dezvoltarea mai accentuată a economiei naționale, precum și pentru realizarea unei economii însemnate de energie, Centralei de recuperare și valorificare a materiilor refolosibile îi revin în acest an sarcini mult sporite. Astfel, față de realizările anului trecut, **planul pe 1985 prevede creșteri de 10% la materiale refolosibile din oțel, de 36% la materiale refractare, de 23% la maculatură, de 96% la spărturi din sticlă, de 83% la anvelope reșapate, de 61% la mase plastice.** În același timp, la elementele de aliere din materialele refolosibile feroase creșterile sînt de 64% la nichel, de 37% la fero-wolfram, de 91% la feromolibden, de 36% la fero-crom.

Realizarea acestor obiective a impus ca, încă de la sfîrșitul anului trecut, unitățile centralei să treacă la **măsuri tehnico-organizatorice concrete pentru pregătirea și demararea în bune condiții a activității de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile încă din primele luni ale anului.** Nu este un lucru nou faptul că situația creată în luna ianuarie a.c., ca urmare a condițiilor climatice neobișnuite, a afectat într-o anumită măsură și activitatea unităților centralei noastre. Cu toate acestea, măsurile operative luate pe parcurs au condus la limitarea efectelor nedorite de pe urma acestei situații și la crearea condițiilor pentru intrarea în normal. În prezent în fiecare întreprindere a centralei activitatea se desfășoară normal, în conformitate cu sarcinile lunare prevăzute.

Considerăm că, prin măsurile stabilite atît la nivelul centralei cît și al fiecărei unități în parte prevederile de plan pe acest an pot fi realizate, în condiții de eficiență economică ridicată. Între acțiunile prevăzute un loc important îl ocupă cele referitoare la:

● finalizarea lucrărilor de introducere a progresului tehnic, în special în ce privește elaborarea și implementarea unor tehnologii moderne. Avem în vedere realizarea stației pilot pentru recuperarea substanțelor utile din bateriile uscate electrotehnice (prin care se va valorifica superior bioxidul de mangan și zinc) ; omologarea instalației de dezmembrare și separare în mediu dens a fracțiunilor metalice din acumulatorii de plumb (creșterea cu 12% a cantității de plumb metal recuperat) ; punerea în funcțiune a instalației de decositorire pentru șraifurile de tablă cositorită și cutiile de conserve (recuperarea a 22 tone cositor pe an) ; înfăptuirea acțiunilor de dotare în completare pentru mărunțirea și brichetarea șpanului, tăierea fierului greu, presarea tablei, mărunțirea și granularea maselor plastice etc., prin care se asigură creșterea masei volume numai la fierul vechi, de exemplu, de la 800 la 1000 kg/mc;

● intensificarea și extinderea activității de prelucrare prin utilizarea la capacitate a utilajelor și forței de muncă, realizarea programului de dotare pe economie cu instalații de mărunțire și brichetare a șpanului etc.;

● folosirea integrală a parcului de transport, prin optimizarea transporturilor, în scopul creșterii volumului transportat;

● întărirea controlului pentru îmbunătățirea calității materialelor livrate, creșterea recuperării oțelurilor aliate, formarea loturilor omogene și livrarea cu certificat de calitate;

● dezvoltarea rețelei de colectare în municipii, orașe și comune cu peste 200 de puncte fixe și mobile;

● extinderea activității de recuperare a materialelor refolosibile din haldele menajere și cele industriale abandonate, de intensificare a popularizării acțiunilor de colectare de la populație etc.

În același timp, în contextul măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru gospodărirea și utilizarea cît mai rațională a energiei electrice, termice și a gazelor, se impune ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să desfășoare o activitate susținută pentru buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, eliminarea risipei și recuperarea și valorificarea resurselor refolosibile, conform prevederilor de plan pe acest an. Problema recuperării și valorificării materialelor refolosibile este deosebit de complexă, iar soluționarea corespunzătoare a acesteia presupune un mare volum de investiții pentru realizarea dotărilor tehnice necesare, dar, deopotrivă, și o mare investiție de spirit gospodăresc și organizatoric, de răspundere și inițiativă din partea fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a întregii populații.

ing. Sorin BULIGESCU
director tehnic
Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile

DIVERSITATE, CALITATE, EFICIENȚĂ – exigențe ale producției de articole textile

INDUSTRIA articolelor textile, profund implicată în satisfacerea necesităților de ordin vestimentar ale populației, a cunoscut și va cunoaște și în viitor o dezvoltare puternică, caracterizată prin continua sporire a producției, creșterea calității, îmbunătățirea parametrilor estetici. Chemată să satisfacă cele mai diverse preferințe și să se situeze permanent în pas cu tendințele modei, în fața acestei industrii au stat și vor sta în continuare obiective majore atît în ceea ce privește utilizarea rațională a materiilor prime, promovarea creației proprii, creșterea eficienței economice, cît și în direcția diversificării continue a sortimentelor, acoperirii integrale a cererilor de consum intern, pătrunderii pe noi piețe externe.

Așa cum se prevede în Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român producția industriei ușoare va spori în cincinalul următor într-un ritm mediu anual de 5,5—5,8%, caracterizîndu-se printr-o structură de producție calitativ superioară. În acest cadru, industria textilă și de tricotaje, precum și industria confecțiilor urmează să-și extindă producția de articole ușoare și cu grad ridicat de finisaj, nesifonabile, într-o gamă coloristică variată. De asemenea, prin valorificarea superioară a materiilor prime, inclusiv a resurselor recuperate, pe baza promovării progresului tehnic și a creației autohtone, diversificarea structurii sortimentale se va accentua.

În perioada 1950—1983 producția de articole textile a crescut în țara noastră de 21 de ori, iar cea de confecții de 28 de ori. Deși în comparație cu ramurile de vîrf industria producătoare de articole textile a cunoscut o evoluție mai lentă, aceasta și-a menținut totuși o pondere însemnată în ansamblul producției industriale totale (10,8% în 1984). Sub aspect cantitativ, producția de articole textile a atins în perioada acestui cincinal un nivel care permite satisfacerea cerințelor interne și crearea unor disponibilități importante de export. De aceea, în viitor, producția de articole textile trebuie să capete un pronunțat caracter calitativ, numărul de sortimente să crească, iar produsele să fie realizate în loturi de serie mică sau mijlocie.

■

DIN PUNCT DE VEDERE al evoluției structurii producției de articole textile, în țara noastră se constată unele elemente ale dezvoltării de tip intensiv, în sensul creșterii mai rapide a producției produselor cu grad ridicat de prelucrare, cum sînt tricotajele și confecțiile. Astfel, în perioada 1965—1983, în timp ce producția de fire a crescut de 2,7 ori, iar cea de țesături de 2,6 ori, producția fizică de tricotaje a sporit de 4,4 ori iar producția valorică de confecții de 5,3 ori. Concomitent, a crescut de 16 ori producția de textile nețesute. În anul 1984, caracterul intensiv al producției s-a manifestat în interiorul principalelor grupe de produse prin creșterea ponderii sortimentelor cu greutate redusă, de calitate superioară și extra. De asemenea, s-a făcut din ce în ce mai mult prezentă producția realizată în loturi mici, corespunzător cerințelor beneficiarilor.

Din perspectiva compatibilității dintre baza de materii prime antrenate și posibilitatea de asigurare a acesteia din producția autohtonă se constată unele mutații în structura sortimentală a acestor produse. Astfel, în perioada 1965—1984, structura producției de articole textile s-a modificat în favoarea celor de lînă și tip lînă (fără însă ca aceasta să dețină ponderea majoritară). Totodată, produsele din bumbac și tip bumbac și-au redus ponderea în totalul producției de articole textile, continuînd totuși să dețină primul loc în structura acesteia. Poziția diferitelor grupe de astfel de produse nu are la bază, însă, antrenarea într-o mai mare măsură a resurselor naturale de origine animală și vegetală autohtonă, ci creșterea cantității de fibre și fire chimice utilizate în amestec, precum și atragerea în circuitul productiv a materialelor reciclabile.

Prin prisma ponderii produselor realizate din fibre din bumbac și tip bumbac (tabelul) producția industriei textile din țara noastră este dependentă atît de importul de fibre naturale, cît și de cel de hidrocarburi utilizate în producția de fibre sintetice. Desigur, importul de bumbac are caracter obiectiv (țara noastră nu este cultivatoare de bumbac) și, de aceea, în evoluția în perspectivă a structurii producției de articole textile, produsele din bumbac își vor menține o pondere însemnată, fiind solicitate atît pentru consumul intern, dar, mai ales, pentru export. Pentru a se recupera efortul valutar implicat de importul de bumbac și țiței, structura producției de articole textile trebuie orientată în sensul **creșterii ponderii produselor cu conținut ridicat de fibre naturale.** De altfel, această orientare se manifestă, deja, pe plan mondial. Țări importatoare de bumbac (Polonia, Iugoslavia, Italia, Finlanda etc.) și-au orientat producția de articole de bumbac și tip bumbac astfel încît cele cu conținut de fibre de bumbac aproape de 100% să dețină ponderea majoritară. Structuri similare se regăsesc și în cazul producției de articole din lînă și tip lînă. Această orientare reflectă strategiile de adaptare a producției la modificările apărute în structura cererii de pe diferite piețe externe și care este orientată, din ce în ce mai pregnant, spre produse cu conținut ridicat de fibre naturale. Aceste aspecte semnifică, o dată în plus, justețea orientării date **dezvoltării mai accentuate a producției de articole textile**, în anul 1984, **pe baza resurselor regenerabile** obținute, îndeosebi, din producția autohtonă.

■

EVOLUȚIA structurii producției de articole textile din țara noastră în perioada 1965—1984 a asigurat, pe de o parte, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale antrenate, iar pe de altă parte ridicarea nivelului calitativ al produselor și a competitivității acestora, ceea ce a determinat penetrarea acestor tipuri de produse pe diferite piețe externe. Dacă ne referim, spre exemplu, la țesăturile din bumbac și tip bumbac, în 1983, comparativ cu 1965, exportul fizic a crescut de 3,6 ori, cel de țesături din in și cînepă a fost de 2,3 ori mai mare, iar exportul valoric de tricotaje și confecții (exprimat în lei valută) a crescut de 18 ori, respectiv, 10 ori. Această tendință urmează să se intensifice în perioadele următoare, ceea ce presupune dezvoltarea cu precădere a producției sortimentelor superioare, țesăturilor nesifonabile, tratate antimurdărire, peliculizate, fără contracție, într-o gamă coloristică variată, ușoare.

Structura organizatorică a producției are un rol important în adaptarea sortimentației la cerințele pieței interne, dar mai ales externe. De regulă, unitățile care realizează produse textile se caracterizează prin dimensiuni mari, indiferent că acestea realizează prelucrarea primară și/sau intermediară de materii prime sau produsele finale. Această structură organizatorică permite, firește, realizarea cu precădere a producției de serie mare, într-o nomenclatură stabilă, chiar și în cazul unităților ce produc tricotaje sau confecții, ceea ce are ca efect pierderea avantajului produsului cu caracter de

Ponderea produselor din bumbac și tip bumbac în totalul producției fiecărei grupe de produse textile

— în % —

	1970	1975	1980	1981	1983
Fire — total din care :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— din bumbac și tip bumbac	63,4	64,0	60,6	60,9	59,3
Țesături — total din care :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— din bumbac și tip bumbac	71,9	68,2	64,6	63,6	63,9
Tricotaje — total din care :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— din bumbac și tip bumbac	68,7	62,4	58,8	60,5	62,2

Ecaterina DEACONESCU

(Continuare în pag. 9)

Tipizarea — factor de creștere a productivității muncii și de reducere a consumurilor materiale

ÎN ANSAMBLUL factorilor care concură la promovarea progresului tehnico-științific și la sporirea eficienței întregii activități economice, un loc aparte îl ocupă, așa cum se subliniază în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., tipizarea, standardizarea și normarea tehnică a comsumurilor, produselor și tehnologiilor. Perfecționarea continuă a activității de tipizare și standardizare are drept scop modernizarea permanentă a producției, introducerea și generalizarea tehnologiilor avansate, sporirea performanțelor constructiv-funcționale și a fiabilității produselor, reducerea în mai mare măsură a consumurilor materiale și energetice etc.

Totodată, așa cum se subliniază în Legea privind tipizarea și standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor, recent aprobată de Marea Adunare Națională, **„perfecționarea activităților de tipizare, standardizare și normare asigură concentrarea și integrarea producției, precum și specializarea întreprinderilor, în vederea folosirii cu maximum de randament a capacităților productive, valorificării superioare a resurselor materiale și energetice, reducerii costurilor de fabricație, organizării mai bune a producției și a muncii"**. De altfel, înfăptuirea obiectivelor prevăzute în Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. nu se poate realiza cu succes fără adîncirea tipizării, standardizării și aplicării concepției modulare în producție.

Elemente de sporire accelerată a eficienței

PRIN TIPIZARE, unificare constructivă și aplicarea concepției modulare cresc seriile de fabricație, devine posibilă aplicarea tehnologiilor avansate de lucru și perfecționarea profesională a muncitorilor implicați în operații de execuție și montaj cu o mai mare repetabilitate, se înregistrează mai puține opriri ale mașinilor pentru reglaje, schimbarea regimurilor de lucru și înlocuirea sculelor. Literatura de specialitate și calculele economice demonstrează, spre exemplu, că, în cazul prelucrărilor mecanice, la dublarea seriei de fabricație, productivitatea muncii crește cu circa 16%, la mărirea seriei de 5 ori productivitatea sporește cu circa 38%, iar în cazul creșterii seriei de zece ori productivitatea este cu aproape 45% mai mare în comparație cu cea a seriei de referință.

Eficiența scontată a tipizării și standardizării devine reală însă numai atunci cînd componentele și piesele tipizate sînt executate în întreprinderi specializate, evitîndu-se paralelismele în execuția unor tipodimensiuni de subansamble și piese tipizate sau standardizate în mai multe întreprinderi, concentrarea fabricației acestora după criterii de similitudine constructivă și tehnologică reprezentînd corolarul firesc al standardizării și tipizării. Corespunzător celor menționate, aportul standardizării la realizarea prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea privind **„accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților..., recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate"** apare ca fiind de dimensiuni majore. Diversificarea nomenclatoarelor de produse și sporirea gradului de complexitate a producției, tendință firească a tehnicii contemporane, vine în contradicție cu conceptele de specializare și concentrare a acesteia dacă nu se adoptă concepții moderne de proiectare bazate de interschimbabilitatea modulară, unificarea constructivă și alte forme evoluate ale tipizării. Se va urmări, deci, ca producția familiilor de utilaje și instalații cu destinații tehnico-economice apropiate să fie structurată pe o gamă rațională de sortimente și mărimi pentru a rezulta un nivel înalt de specializare și concentrare a producției, cu costuri convenabile ale componentelor structurale. Soluțiile de optim economic pot fi asigurate numai prin cooperări cu întreprinderi specializate în măsură a asigura subansamble, module și operații tehnologice de înaltă calitate și la costuri mai reduse decît cele obținute la întreprinderile furnizoare ale produselor finale complexe.

Ilustrăm importanța și necesitatea conjugării acțiunilor de specializare — care, așa cum se prevede în Legea privind tipizarea și standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor trebuie promovate începînd cu sfera concepției și continuate în execuție — cu cele de tipizare și unificare constructivă, raportîndu-ne la unul din produsele de mare serie, cum sînt cilindrii hidraulici de forță, utilizați în construcția tractoarelor și mașinilor agricole, utilajelor de construcții, utilajului minier, mașinilor-unelte, utilajelor siderurgice, echipamentelor de ridicat și transportat, echipamentelor hidroenergetice ș.a. În prezent, fiecare din sectoarele menționate își proiectează, prin unitățile de concepție proprii, cilindrii necesari, care sînt apoi executați într-un număr de circa 12 unități producătoare, printre care Întreprinderea mecanică de echipamente hidraulice Galați, întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila, Întreprinderea mecanică Dr. Petru Groza, Întreprinderea de echipament hidraulic Rîmnicu Vîlcea ș.a., rezultînd o diversitate nejustificat de mare de tipuri constructive, mărimi și soluții tehnologice, afectînd negativ productivitatea, costurile de producție și posibilitatea de a satisface volumul mare de cilindri, dintre care o parte însemnată intră în componența produselor exportate.

Pentru a aprecia dimensiunile reale ale problemei vom arăta că o anchetă întreprinsă recent de Institutul Central pentru Construcția de Mașini — care împreună cu alte unități de concepție soluționează în prezent tipizarea constructivă și tehnologică a acestui produs, a relevat un necesar anual de peste 300 000 bucăți cilindri, și aceasta numai la una dintre cele trei grupe de dimensiuni în care sînt diferențiați aceștia. Pe lîngă soluționarea aspectelor de cost, productivitate și asigurarea cererilor crescînde de cilindri, tipizarea și specializarea fabricației vor permite optimizarea gamei tipodimensionale și sortimentale de țevi din care se execută cilindri, cu efecte pozitive asupra productivității din secțiile de laminare, va crea condiții pentru soluționarea calitativă a seturilor de elemente pentru etanșare și va asigura încărcarea deplină și utilizarea completă a utilajelor deja existente în dotare. Totodată, investițiile pentru noile dotări ale unităților specializate vor putea fi raționat dimensionate, iar unele probleme dificile și complexe ca proiectarea și confecționarea mașinilor de găurit adînc, a altor mașini adecvate, a capetelor de prelucrat cilindri (prin carotare, lărgire, alezare, roluire și honuire), a instalațiilor de cromare etc. vor putea fi soluționate în condiții superioare.

În economia noastră cilindrii hidraulici nu sînt singurul produs de serie mare la a cărui eficientizare cercetarea științifică și ingineria tehnologică pot să contribuie în mod substanțial prin tipizarea, specializarea și concentrarea fabricației. Astfel, o cercetare de acest gen în domeniul roților dințate pentru transmisii mecanice a arătat că, dintr-un necesar de 4,5 milioane roți estimat la nivelul anului 1985, 8,5 milioane pot fi unificate constructiv și tehnologic și executate în producția specializată, conducînd la creșterea productivității muncii de circa șase ori, economii de manoperă de circa 8 milioane ore, economii de metal reprezentînd 27 000 tone anual și reducerea consumurilor energetice cu peste 10%.

Rezultate similare pot fi obținute și în cazul altor produse ca lagăre, cuplaje, roți de lanț, manete, armături industriale, organe de asamblare etc., toate acestea intrînd sub incidența orientărilor formulate în lege privind

creșterea eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate prin promovarea tipizării, unificării constructive și a activităților conjugate acestora. Pentru majoritatea produselor în cauză au fost întocmite, în ultimii ani, studii de tipizare, proiecte tip, standarde și norme, acum impunîndu-se ca ele să capete întruchiparea practică prin execuția produselor și componentelor în unități specializate, adică acolo unde se materializează în fapt avantajele standardizării și tipizării.

Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor

TRANSPUNEREA în practică a prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. referitoare la **„ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii... economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor"** depinde mai ales de calitatea muncii factorilor din sfera cercetării științifice și ingineriei tehnologice îndreptată spre înnoirea și modernizarea produselor, cunoscut fiind faptul că un produs, chiar ireproșabil executat, dacă conceptual este de tip învechit, nu va fi acceptat pe piața internă și mai ales externă. Subliniind aportul activității de concepție la îmbunătățirea nivelului calitativ al produselor și la reducerea costului acestora, concluziile studiilor unor organizații internaționale indică că acesta este de 75%, în timp ce ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare, determinate de modernizarea efectuată, reprezintă numai 10%, față de 25% în sfera producției, 45% în cea a aprovizionării și desfacerii etc.

Dacă examinăm, spre exemplu, aspectele legate de energetica produselor în spiritul Directivelor Congresului al XIII-lea vom desprinde cerința impusă cercetării și ingineriei tehnologice de a o aborda într-o optică cu mult îmbunătățită. Asemenea indicatori ca : puterea specifică instalată, consumul specific de energie sau combustibili, raportul dintre masa sau productivitatea echipamentului tehnologic și puterea instalată pe acesta etc. trebuie să devină criterii principale de optimizare constructivă și tehnologică, împreună cu celelalte criterii de performanță sau calitate adoptate pînă acum în procesul de proiectare — printre care productivitatea, forța de tracțiune, fiabilitatea, disponibilitatea etc. Proiectarea energetică a produselor și tehnologiilor, prin care se urmărește ca acestea să consume în exploatare cît mai puțină energie și combustibili, posedă o gamă extrem de largă de posibilități de acționare începînd cu cele mai simple, vizînd ameliorarea și modernizarea produselor și a tehnologiilor existente și ajungînd pînă la concepere de instalații și echipamente complexe neenergointensive după principii noi, experimentate cu rezultate satisfăcătoare la întreprinderile din țară și străinătate.

Referindu-ne la un domeniu mare consumator de energie cum sînt sectoarele calde (primare) din construcția de mașini, cărora le revin peste 50% din cantitățile de combustibili și energie repartizate ramurii, vom menționa drept exemplu conceperea cuptoarelor industriale din secțiile de forjă, tratamente termice și turnătorii cu înzidiri interioare din materiale refractare termoizolatoare noi, cunoscute sub denumirea de fibre ceramice. Acestea reduc acumulările și pierderile de căldură din pereții cuptoarelor cu peste 70% față de construcțiile clasice din zidărie de cărămidă refractară, diminuînd consumurile energetice specifice pe tona de șarjă cu 30—40% ; randamentul instalațiilor termotehnice crește cu 15—20%, iar durata de pornire a cuptoarelor și ciclul lor de încălzire se scurtează cu 40—60%. De asemenea, se înregistrează mai puține reparații și intervenții la cuptoare, fondul total de timp disponibil crescînd în medie cu 400 ore/an și utilaje, durata de viață se mărește cu 100%, iar productivitatea muncii crește cu peste 25%. Calcule preliminare arată că proiectarea și tipizarea după noua concepție a cuptoarelor ce se vor construi în anii viitori, precum și modernizarea celor existente în exploatare, la care trebuie înlocuită zidăria din cărămidă refractară, permit economisirea, numai în ramura constructoare de mașini, a cel puțin 100 000 tcc/an. Posibilități similare de aplicare în practică a materialelor termoizolatoare, pe bază de fibre ceramice, există într-o și mai mare măsură în metalurgie și alte ramuri economice, impunîndu-se numai urgentarea asimilării în țară a acestor materiale cu calități superioare termoizolante.

Evidențiind în continuare obiective care pot conduce la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor din alte sectoare, vom consemna în domeniul utilajului petrolier introducerea de noi tehnologii și asimilarea unor noi materiale pentru piesele de mare uzură din componența instalațiilor și sculelor de foraj și extracție, care fac posibilă diminuarea greutății instalațiilor de foraj, creșterea fiabilității sapelor de foraj și a durabilității lor cu peste 50%. Pentru utilajele miniere o mare importanță are creșterea fiabilității și a siguranței în funcționare, mărirea durabilității mecanismelor și subansamblelor de mare uzură, reducerea consumului de metal, asimilarea unor familii modulate de instalații pentru săpat galerii, încărcătoare miniere, scuturi mecanizate ș.a. Se află în curs de reproiectare întreaga gamă de cazane energetice, grupuri turbogeneratoare și agregate auxiliare în vederea creșterii randamentelor și siguranței în exploatare, eliminării întreruperilor în funcționare, scăderii cheltuielilor de întreținere și reparații.

În fabricația de autovehicule, în următorii 10—15 ani, se vor reproiecta, moderniza sau înlocui cu tipuri perfecționate toate produsele din fabricația actuală, modernizarea aplicîndu-se asupra motoarelor, cutiilor de viteză, suspensiilor hidraulice, sistemelor de acționare tranzistorizate ș.a. Se prefigurează o creștere a portanței cu peste 15%, a indicelui de țară pînă la 2%, a indicelui de disponibilitate pînă la 89—90% ș.a. În fabricația de tractoare, acțiunile de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ vor viza creșterea puterii, a durabilității punților și sistemelor de rulare, echiparea acestora cu instalații hidraulice de mare randament și fiabilitate, reducerea consumului de carburanți etc.

Modernizările și perfecționările preconizate se vor baza în cea mai mare parte pe subansamble și componente unificate constructiv și testate în condiții de laborator sau de exploatare, care să confirme parametri necesari și convertibilitatea acestora în diferite tipuri și mărimi de mașini, după principiile concepției modulare și agregării — forme superioare ale continuității în activitatea de tipizare promovate pînă acum.

Ion HERA-BUCUR

Diversitate, calitate, eficiență

(Urmare din pag. 7)

noutate. Or, produsele textile, prin specificul lor, presupun încorporarea elementelor de noutate, rezultate ale creației proprii, alături de cele generate de introducerea progresului tehnic. Rezultă că, în perspectivă, eforturile investiționale trebuie să fie orientate spre reutilarea și modernizarea capacităților existente, crearea de noi capacități mijlocii și mici care conferă, între altele, avantajul flexibilității la cerințele consumatorilor.

Industria producătoare de articole textile prin specificul său poate valorifica resursele regenerabile locale, ceea ce face ca acest sector industrial să se regăsească în toate județele țării, iar în unele să reprezinte chiar una din activitățile de bază (Botoșani, Harghita, Suceava, Călărași, Iași, Satu Mare). O astfel de distribuție teritorială este necesar să fie menținută și accentuată în etapele următoare.

Pe baza orientărilor din documentele de partid și de stat, a locului și rolului producției de articole textile în procesul de creștere economică, precum și pe fondul concluziilor desprinse din analiza comparativă a stadiului actual de dezvoltare a acesteia în țara noastră și pe plan mondial se poate aprecia că evoluția în perspectivă a producției de articole textile va fi condiționată, în principal, de strategiile care se adoptă pe plan național referitoare la structura bazei de materii prime necesară acestui sector industrial, creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor românești etc. În acest cadru, pentru etapele viitoare este necesar ca producția industriei de articole textile să fie orientată într-o proporție mai mare spre articolele realizate din fibre naturale produse în țară, conturîndu-se, totodată, necesitatea evitării accentuării dependenței producției de textile, tricotaje și confecții de resursele neregenerabile.

Perfecționarea normării consumurilor materiale în agricultură (I)

TRANSPUNEREA în practică a orientării de bază stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1986—1990 — realizarea unei creșteri economice intensive — presupune, pe lîngă modernizarea în continuare a structurilor de producție, lărgirea bazei energetice și de materii prime, asigurarea unui raport optim între industrie, agricultură și celelalte ramuri ale economiei naționale, luarea unor măsuri hotărîte pentru creșterea nivelului calitativ, tehnic și de eficiență economică prin accentuarea specializării și integrării producției, în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, sporirea productivității muncii, valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesul de producție și de consum, reducerea costurilor și îndeosebi a cheltuielilor materiale. Realizarea în complex a acestor orientări și sarcini condiționează devansarea ritmului de sporire a produsului social de 5—5,7% de către ritmul mediu anual de sporire a venitului național de 7,1—7,5%, asigurînd un coeficient de corelație favorabil venitului național — indicatorul sintetic al dezvoltării intensive a economiei.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii, a doua ramură de bază a economiei naționale, se va concretiza prin creșterea producției nete într-un ritm mediu anual de 7,1—7,5%, superior celui de creștere a producției globale, de 5,4—5,8%. Aceasta presupune realizarea unor producții sigure, înalte și stabile, pe baza înfăptuirii unui vast program de îmbunătățiri funciare, de irigații, de chimizare și mecanizare completă a lucrărilor agricole.

Locul central al normelor de consum în autogestiunea economică financiară

CHELTUIELILE materiale, factor de bază al nivelului producției nete, sînt influențate în mod hotărîtor de consumurile materiale și de prețurile materialelor utilizate în procesul de producție. Pe de altă parte, realizarea planului de aprovizionare cu materii prime, materiale, combustibili și energie în proporții optime, la termenele, de calitatea și în sortotipodimensiunile prevăzute în tehnologia fiecărei culturi sau categorii de animale condiționează randamentul mediu la un hectar sau pe un animal — factorul hotărîtor de influență a producției nete și costului unitar pe produs. De aici rezultă locul central pe care îl ocupă **normarea tehnică a consumurilor materiale** pentru autogestiunea economico-financiară a întreprinderii agricole.

Deosebit de importantă este și funcția normelor de consum în cointeresarea materială a oamenilor muncii și a unităților economice. În condițiile acordului global generalizat, retribuirea este condiționată și de respectarea, de către diferitele colective de oameni ai muncii, a consumurilor specifice planificate. În același timp, încadrarea consumurilor în limitele planificate și reducerea lor sub aceste limite în raport cu producția obținută exercită o influență hotărîtoare asupra diminuării cheltuielilor materiale, sporirii producției nete și a rentabilității, sursele de bază ale fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Se poate spune că prin multiplele lor funcțiuni, **normele de consum** și, respectiv, **consumurile materiale normate influențează în mod hotărîtor celelalte secțiuni ale planului de producție și financiar al întreprinderii agricole**: planul producției vegetale, cel al producției animale, al activității de industrie mică, al prestărilor de servicii, planul de investiții, cel de transporturi, cel al activității de depozitare, cel de valorificare a produselor, planul de beneficii etc. — într-un cuvînt, întregul mecanism de autogestiune economico-financiară al întreprinderii, așa cum reiese și din schema prezentată.

La nivel macroeconomic, funcțiunile normelor de consum se interferează și amplifică cu cele ale planificării; necesarul de aprovizionat pe ansamblul agriculturii se integrează în balanțele materiale și planul unic de dezvoltare economico-socială, influențînd repartizarea rațională, în proporțiile economice necesare, a resurselor materiale pe ramurile economiei naționale și pe teritoriul țării, asigurînd utilizarea lor optimă. Perfecționarea continuă a normării consumurilor materiale constituie un factor important al dezvoltării intensive a economiei naționale și o latură calitativă esențială a mecanismului economic al socialismului. Astfel, pentru cincinalul 1986—1990 s-a stabilit sarcina ca prin reducerea consumurilor materiale și

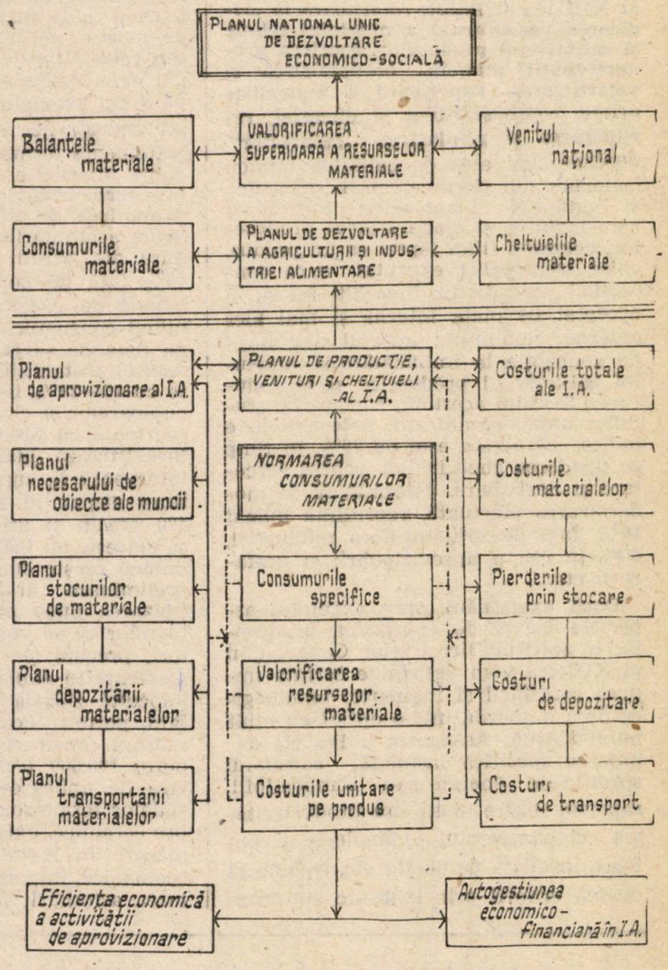

Locul normelor de consum în mecanismul economic al întreprinderii agricole (I.A.)

energetice, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, combustibililor și energiei, modernizarea structurilor de producție în toate ramurile, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă la circa 53% în 1990. În mod corespunzător, pe parcursul cincinalului se vor reduce cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă, ca și cheltuielile de producție totale, cu influențele favorabile corespunzătoare asupra producției nete și rentabilității producției.

Neajunsuri ale metodologiei actuale

MULTITUDINEA de funcțiuni ale normelor de consum, importanța și rolul pe care acestea îl au în mecanismul economico-financiar al întreprinderii determină preocuparea spo-

rită în vederea unei mai bune fundamentări și folosiri a acestora ca pîrghie de bază în valorificarea superioară a resurselor naturale, economisirea și reducerea consumurilor materiale și energetice. În documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. s-a stabilit sarcina ca, prin elaborarea, introducerea și generalizarea tehnologiilor cu randamente ridicate, prin perfecționarea normării consumului de materiale și a organizării producției, consumul energetic pe unitatea de venit național să se diminueze cu peste 20% în 1990 față de 1985. De asemenea, reducerea consumurilor specifice și sporirea valorii unitare a produselor, ca urmare a ridicării performanțelor lor tehnice și calitative, vor determina creșterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei.

Reglementările de bază referitoare la normarea consumurilor materiale, în care se prefigurează și posibilitățile de perfecționare a normelor de consum, sînt cuprinse în legislația privind aprovizionarea tehnico-materială [1]), tipizarea și standardizarea produselor [2]), precum și în Programul național privind creșterea nivelului tehnico-calitativ al produselor, de reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Normarea consumurilor de obiecte ale muncii în agricultură are la bază aceleași principii generale ale normării consumurilor pentru toate ramurile economiei naționale, ținîndu-se seama de particularitățile producției agricole, de factorii ce decurg din aceste particularități și de influența acestora asupra consumurilor materiale. Adaptarea periodică a normelor de consum la noile tehnologii de producție, la îmbunătățirile organizatorice aduse procesului de producție și celui de aprovizionare constituie o cerință de bază în acțiunea de economisire a resurselor materiale, de valorificare superioară a acestora.

Perfecționările care pot fi aduse normării consumurilor materiale în agricultură depind, pe de o parte, de preocupările organelor centrale cu atribuții în acest domeniu, iar pe de altă parte de preocupările fiecărei unități economice de a urmări, studia și adapta la condițiile locale normele de consum republicane, departamentale sau elaborate de alte organe centrale.

Principalele deficiențe în domeniul normării consumurilor materiale în agricultură se referă la metodele de normare și la neluarea în considerație, în suficientă măsură, a condițiilor specifice în care se desfășoară producția.

Metoda statistică de stabilire a normelor de consum, utilizată frecvent în practică, prezintă dezavantajul că în norma de consum se includ și anumite consumuri exagerate din perioadele anterioare, precum și unele inexactități ce se produc la înregistrarea consumurilor. În același timp, din datele statistice nu se pot stabili cauzele pierderilor de materiale, în scopul acționării în vederea reducerii lor. Legea privind tipizarea și standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice precizează că : „Utilizarea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, a celorlalte resurse materiale în activitățile productive din întreaga economie se realizează numai pe baza normelor tehnice de consum". Deci, există obligația legală a utilizării de norme cu fundamentare tehnică pentru toate resursele materiale folosite în procesul de producție, indiferent dacă sînt de natură industrială sau agricolă.

Pentru autogestiunea economico-financiară, o mare importanță prezintă **determinarea detaliată a necesarului de resurse materiale pe fiecare subdiviziune organizatorică** (fermă, complex, sector, secție etc.), **pe fiecare formație de muncă și,** dacă este posibil, **pe fiecare loc de muncă.** Necesarul total de consum și de aprovizionare din planul de producție și financiar al unei întreprinderi trebuie să rezulte din însumarea necesarului pe subdiviziuni organizatorice, formații de lucru sau locuri de muncă. De asemenea, la elaborarea cît mai exactă a planului de producție și a planului de aprovizionare este foarte important **să se utilizeze norme de consum individuale, în expresie fizică.**

Utilizarea normelor de consum convenționale, globale, agregate etc. duce la inexactități în determinarea necesarului de resurse materiale, care sînt nu numai de ordin cantitativ, ci mai ales de ordin calitativ (sortimente, tipuri, dimensiuni, termene de aprovizionare etc.). De exemplu, la determinarea necesarului de carburanți și lubrifianți pentru lucrările agricole se utilizează două categorii de norme de consum : a) pe unitatea de lucrare executată (hectar, tonă, metru cub etc.) și b) pe un hectar arătură normală cu tractorul (unitate convențională în care se transformă, pe bază de coeficienți, diferitele lucrări agricole sau de transport).

În primul caz, calculul se face, pentru fiecare cultură agricolă sau categorie de animale, pe baza normelor tehnice de consum în cadrul fișelor tehnologice ; în al doilea caz, calculul se face global la nivelul întreprinderii agricole (S.M.A., I.A.S. etc.), pe baza unor norme de consum stabilite prin metoda statistică (pe baza consumurilor anterioare). Din studiile efectuate la unele unități agricole rezultă că necesarul de carburanți calculat prin metoda globală (pe baza normelor de consum la un h.a.n.) este cu 20—30% mai mare decît cel calculat prin însumarea consumurilor planificate la fiecare cultură, categorie de animale sau sector de activitate. Anumite argumente care se aduc pentru susținerea metodei globale — cum ar fi, de exemplu, faptul că totalul rezultat prin această metodă cuprinde și o serie de consumuri pentru care nu sînt stabilite norme de consum individuale (pornirea tractoarelor, deplasarea în gol a tractoarelor și mașinilor agricole, rodajul tractoarelor și mașinilor după reparațiile capitale, pierderi la alimentarea în cîmp etc.) — nu justifică diferența mare dintre cele două cantități calculate ca necesar de consum și de aprovizionat. Deci, normele de consum globale (agregat) trebuie să fie în strînsă corelație cu normele de consum individuale în expresie fizică, ultimele servind la fundamentarea tehnică a primelor.

dr. N. DAVID

[1]) Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe și aprovizionarea tehnico-materială, modificată și completată prin Legea nr. 11/1980

[2]) Legea privind tipizarea și standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor, adoptată în decembrie 1984.

AGRORAMA

● În ultima vreme, în Uniunea Sovietică s-a sistat construcția de noi fabrici de alcool, creșterea prevăzută a producției urmînd să fie obținută prin reconstrucția și modernizarea tehnică a unităților existente. Această orientare conferă o importanță deosebită determinării capacității optime pe care să o atingă fabricile ce se modernizează, optimizare în primul rînd sub aspectul minimizării cheltuielilor de transport pentru aprovizionare, deci al stabilirii mărimii zonei din care alimentarea cu materii prime (cereale și cartofi) se poate face în condiții economice. În condițiile specifice U.R.S.S., s-a avut în vedere transportul combinat cale ferată + auto. Folosindu-se metoda analizei regresive și tehnica electronică de calcul la prelucrarea datelor culese de la 95 de fabrici cu capacități diferite din diverse regiuni, a reieșit că, la un coeficient de utilizare de 0,95 și în funcție de distanța față de stația de cale ferată, capacitatea optimă se exprimă prin următoarele limite ale volumului fizic al producției, în mii litri în 24 de ore, respectiv milioane litri pe an : în cazul amplasării fabricii în imediata vecinătate a stației — 34—53, respectiv 10—18 ; la o distanță de pînă la 10 km — 23—34, respectiv 7—10 ; la peste 10 km — 12—24, respectiv 4—7.

● Editura „Ekonomika" din Moscova a publicat anul trecut un îndreptar avînd ca temă „Resursele materiale secundare în industria alimentară : obținerea și utilizarea lor". Bazat pe datele statistice, pe rezultatele obținute de institutele de cercetări din sectorul agroalimentar în rezolvarea temei „Elaborarea bazelor metodologice și normative pentru folosirea planificată a resurselor materiale secundare în producția industrială" din planul interdepartamental de cercetări, pe literatura de specialitate și pe experiența obținută în U.R.S.S. și în alte țări pe linia tehnologiei, economiei și organizării în acest domeniu, îndreptarul conține informații utile privind obținerea unui sortiment larg de produse și înlocuitori, elemente orientative pentru organizarea unor complexe de producție în cadrul cărora resursele secundare rezultate din procesele de prelucrare în unele întreprinderi să servească drept materii prime altor unități, precum și pentru proiectarea de întreprinderi noi care să valorifice în ciclu complet materiile prime.

● **În cei 37 de ani de la înființare, Institutul pentru industria plantelor medicinale de la Poznan a adus o contribuție însemnată la punerea în valoare a uneia din bogățiile naturale ale Poloniei, prin cercetări multidisciplinare (botanică, producția de semințe, agrotehnică, chimie analitică, fitochimie, tehnologie, farmacologie, economia producției) în vederea creării de materii prime, uleiuri esențiale și produse complexe utilizate în medicina curativă și profilactică. Institutul se ocupă, de asemenea, de experimentarea și organizarea culturilor de plante medicinale ; el întreține relații de colaborare științifică cu institute analoage dintr-o serie de țări socialiste și țări capitaliste dezvoltate, iar în anul trecut a obținut autorizația de export pentru cercetări proprii, servicii, materii prime și semiproduse obținute în laboratoarele sale.**

● **Seva lăptoasă a arborelui Antiaris toxicaria, care crește în regiuni tropicale ale R. P. Chineze, este extrem de otrăvitoare. Cercetătorii de la Institutul pentru plante tropicale al Chinei de Sud și de la alte instituții științifice au obținut, prin rafinarea ei, diverse medicamente naturale foarte eficace : un tonic cardiac, un preparat pentru reglarea tensiunii arteriale, un stimulent muscular, un vomitiv, iar din fructele arborelui — un antipiretic și un medicament împotriva dizenteriei. Sînt în curs studii asupra posibilităților de introducere în cultură a acestui arbore și de valorificare în continuare a proprietăților sale curative.**

Societatea mixtă româno-vest-germană «R.R.R. – S.A.»

Un deceniu de experiență fructuoasă în dezvoltarea cooperării industriale

PUNÎND în valoare cadrul favorabil dezvoltării cooperării industriale, realizat prin convențiile privind colaborarea tehnico-științifică, schimbul de mărfuri și extinderea contactelor economice, încheiate între Republica Socialistă România și Republica Federală Germania la sfîrșitul anilor '60 ca și prin întreaga legislație românească privind cooperarea economică internațională și constituirea societăților mixte, în iunie 1973 a fost finalizat complexul de contracte privind crearea societății mixte «REȘIȚA — RENK S.A.» — FABRICA DE REDUCTOARE ROMÂNIA. Semnarea documentelor s-a făcut la 28 iunie 1973 la Oberhausen, în R.F. Germania, în prezența președintelui României, Nicolae Ceaușescu.

Parteneri în cadrul acestei acțiuni de cooperare economică sînt : cu 49% din acțiuni — Concernul Gutehoffnungshütte, prin firma Zahnräderfabrik Renk A.G., Augsburg, R. F. Germania, care deține o bună tradiție în conlucrarea cu întreprinderile românești de comerț exterior în ultimele decenii, iar din partea română, cu 40% din acțiuni, Întreprinderea de construcții de mașini-Reșița, iar cu 11% întreprinderea de comerț exterior „Uzinexport"-București, specializată în operațiuni de export-import de instalații complexe pentru industria metalurgică, alimentară, a cimentului, chimică, energetică.

Firma Renk a fost înființată în 1873 la Augsburg, iar din 1923 a intrat în componența concernului G.H.H., unul din cele mai mari grupuri de construcții de mașini vest-europene. În programul de fabricație al acționarului german Zahnräderfabrik Renk A.G. intră o largă gamă de reductoare pentru termocentrale, oțelării, laminoare, industria cimentului, industria chimică și a maselor plastice, construcția de nave și alte vehicule.

Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, înființată în anul 1771, are de asemenea o bună tradiție în domeniu, actualmente fiind profilată pe motoare diesel rapide, semirapide și lente, turbine hidraulice, compresoare, echipament metalurgic, echipament pentru industria chimică. Potențialul tehnic al întreprinderii, precum și existența unui personal de înaltă calificare în domeniul construcțiilor de mașini au fost factori determinanți în alegerea Reșiței ca amplasament pentru societate. Societatea, cu un capital social de 20 milioane DM, și-a început activitatea în 1976, cînd au fost livrate primele reductoare, obiectul de activitate fiind producția și desfacerea de roți dințate, reductoare, cuplaje și alte elemente de acționare.

Cheia succesului – avantajul reciproc

ÎN CURSUL tratativelor comerciale de la începutul anilor '70 dintre Întreprinderea de construcții de mașini Reșița și concernul G.H.H. privind fabricarea în licență a motoarelor diesel semirapide, a apărut ideea de a se dezvolta în România și fabricația de reductoare necesare dotării navelor, ca și de uz general. Pentru firma Renk era evident că partenerul român își va dezvolta o industrie puternică în vederea eliminării importurilor, ceea ce ar fi condus la pierderea unui important debușeu. Prin participarea la societatea mixtă «R.R.R.—S.A.», partenerul german își menținea o piață pentru exportul de tehnologii, ca și de produse care nu erau încă asimilate. În același timp, firma Renk efectua o specializare a programului său de fabricație pe un anumit segment al pieței, o serie de tipuri fiind transferate treptat la R.R.R. Este adevărat că societatea mixtă este încă de pe acum în situația de a concepe ea însăși produse noi și, ca urmare, a fost semnat un addendum la contractul de licență, prin care se acordă societății dreptul de a fabrica și alte produse neprevăzute inițial, astfel că România nu mai importă reductoare decît în cazuri de excepție. Ca urmare, în prezent programul de producție al societății cuprinde atît produse fabricate în licență Renk — pentru care se plătește redevență —, cît și produse executate după proiecte proprii sau ale beneficiarilor.

Totodată, prin amplasarea sa societatea R.R.R. deschidea noi potențiale de marketing în această parte a pieței europene, ipoteză confirmată apoi practic prin contractele de export încheiate direct de societate.

Pentru partenerul român, obiectivul realizării de reductoare de înalt nivel tehnic s-a dovedit posibil de atins în timp record pe calea transferului de tehnologie, în speță transferul de know-how de fabricație de la firma Renk. Societatea R.R.R. constituie astăzi o confirmare practică a ideii că în cadrul sistemului de organizare specific societăților mixte, transferul de tehnologie se realizează mult mai rapid decît în cazul tradițional al cumpărării de licențe. În realizarea de produse de înalt nivel calitativ, un aport important a avut conlucrarea cu personalul de specialitate de la Renk, atît în fabricație cît și în sectorul de asigurare a calității, astfel că în scurt timp produsele R.R.R. s-au înscris la nivelul celor mai exigente standarde internaționale.

Diversificarea fabricației pe baza concepției proprii

ÎN CEI APROAPE 10 ANI care au trecut de la începerea fabricației au fost asimilate peste 160 de tipodimensiuni diferite din punct de vedere constructiv, astfel că în prezent sectoarele de proiectare și tehnologice ale societății sînt în măsură să conceapă în mod autonom reductoare, iar fabricația este în măsură să le execute. Programul de reductoare navale cuprinde : inversoare pentru motoare rapide și reductoare pentru motoare rapide și semirapide. S-a ajuns la realizarea de reductoare cu puteri de 10 000 kW. Alți be-

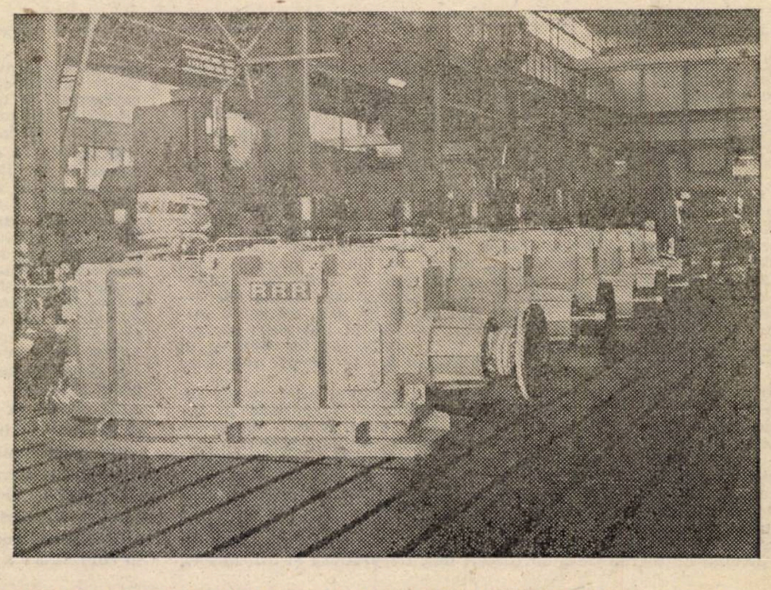

neficiari pentru reductoare staționare — cu angrenaje cilindrice sau conice, cu una sau mai multe trepte — sînt în industria siderurgică și metalurgică, exploatările de lignit, fabricile de ciment, industria chimică, a utilajelor de ridicat. Principalul beneficiar al produselor R.R.R. este în prezent economia românească.

Dotare și organizare adecvate realizării unor produse cu performanțe ridicate

COMPLEXUL de contracte care reglementează funcționarea societății se compune din contractul de societate, statutul și contractul de licență. În contractul de societate sînt reglementate numele societății, sediul, forma juridică, capitalul social, participarea acționarilor, conturile bancare, organele societății și alte probleme formale. De asemenea, contractul de societate stipulează autonomia societății în aprovizionarea cu materiale și în desfacerea produselor sale. Spre deosebire de contractul de societate, statutul societății cuprinde mult mai multe detalii referitoare la organizarea, funcționarea, competențele și modalitățile de decizie prin punerea de acord în organele societății. Contractul de licență prevede fabricarea în licență a unei părți din programul de fabricație Renk (reductoare navale și staționare), drepturile de vînzare și plata redevenței. Capacitatea fabricii a fost concepută pentru un nivel anual de circa 50 mil. DM, cu încărcare în 2—3 schimburi. Acest volum urmează să fie atins pe la mijlocul anilor '80. În momentul de față, nivelul producției se cifrează la cca 35 mil. DM/an. Fabrica a fost utilată cu cele mai moderne mașini și utilaje necesare pentru fabricarea reductoarelor de performanță, de cele mai diverse tipuri și mărimi. Pe mașinile de danturat existente se pot prelucra roți dințate pînă la 4 000 mm diametru, ca și roți dințate din segmente pînă la 14 000 mm. Deoarece fabricația este în general axată pe unicate și serii mici, într-o gamă largă de dimensiuni, parcul de mașini, de înaltă performanță, a fost conceput cît mai universal posibil.

Pentru fabricarea carcaselor a fost specializat un sector de sudură. Totodată, s-a ținut seama de tendința cererii de reductoare compacte, prin construirea unui sector de tratamente termice, cu comandă informatică de proces. Întreprinderea este dotată cu un calculator modern, capabil să asigure funcționarea unui sistem integrat de prelucrare a datelor. De menționat ar fi în special folosirea lui în proiectarea și fabricația asistate de calculator. Societatea mixtă deține o suprafață de 22 000 mp, cu posibilități de extindere. Pe acest teren suprafața construită este de 10 000 mp, din care hala mare de fabricație cu trei deschideri (6 000 mp), hala anexă (tratament termic și sudură — 2 000 mp), hala pentru utilități, pavilionul administrativ etc. (2 000 mp). Finanțarea construcției și echipării s-a realizat prin intermediul capitalului social. Mijloacele financiare

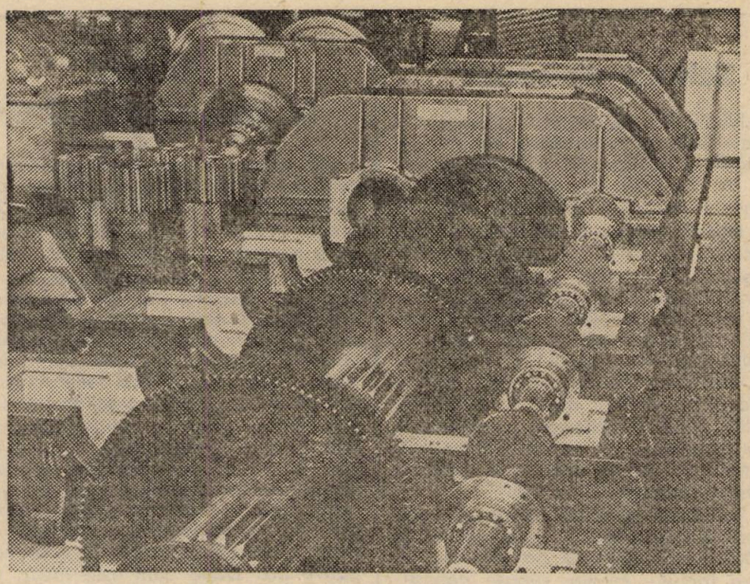

suplimentare necesare au fost preluate de pe piața eurodevizelor. În ceea ce privește aprovizionarea cu materiale, în principiu societatea se aprovizionează în mod autonom din țară sau din străinătate, pe bază de competitivitate. Este însă o tendință normală a societății, să cumpere cît mai mult de pe piața locală, astfel încît cota-parte a materialelor din import față de necesarul total de materiale este redusă.

Înalta productivitate a muncii asigură competitivitate pe piață

DACĂ în faza de început, numărul angajaților germani era în medie de 10, în momentul de față la R.R.R. numărul lor este de cinci : (directorul comercial, precum și personal din compartimentele pregătirea fabricației, controlul de calitate, aprovizionare-desfacere și programarea producției).

În municipiul Reșița, numărul oamenilor muncii numai în cele două combinate — siderurgic și de construcții de mașini — se ridică la aproape 30 000. În consecință există un potențial substanțial de forță de muncă de înaltă calificare. În domeniul administrativ și de conducere, pregătirea și modul de lucru al personalului sînt foarte bune. În 1984, numărul total al personalului societății se ridica în medie la 400.

Un număr mare de personal român — din producție, dar și din cadrele tehnice — a fost specializat atît la Renk Augsburg, cît și la R.R.R., de personalul de specialitate al licențiatorului. Productivitatea ridicată a muncii și retribuirea personalului în funcție de realizări sînt factori interdependenți. Retribuirea se face după tarifele legale din România. Este posibilă, de asemenea, stimularea materială a personalului. Ca rezultat, productivitatea muncii este remarcabilă. Metodele moderne de conducere necesită un cadru de coordonare și îndrumare. Acest cadru a fost creat și se orientează după cerințele economiei planificate. În aceste condiții, s-au putut transpune în practică și metodele moderne de conducere.

Contractul de licență prevede că societatea își vinde produsele în România și în alte țări socialiste europene, prin serviciul propriu de desfacere. Produsele montate în instalații complexe pot fi exportate în toate țările lumii. Licențiatorul Renk se obligă să vîndă o parte din producție — prin serviciul propriu de desfacere — în țările vestice, preluînd bineînțeles și lucrările de service aferente.

Pînă în prezent s-au livrat cca 3 300 de reductoare cu greutatea cuprinsă între 260 și 70 000 kg, în țări cum ar fi : Iugoslavia, Pakistan, Egipt, Italia, India, Polonia, R.F. Germania, Turcia, Cehoslovacia, Iran Irak ș.a. — și bineînțeles, în România. Astfel, începînd din 1976, industria construcțiilor navale din România utilizează exclusiv reductoare din producția R.R.R., valoarea totală a reductoarelor livrate pînă în prezent de către societate ridicîndu-se la 235 mil. DM.

Potențialul tehnologic al fabricii, alături de experiența acumulată în cei zece ani de activitate de către personalul de înaltă calificare permit societății ca pe baza bunei cooperări cu subfurnizorii din țară să se prezinte pe piața internațională ca un competitor care trebuie luat în serios. Societatea utilizează din inițiativă proprie și în regie proprie metodele de marketing uzuale în industria bunurilor de investiții. În acest context, menționăm în mod deosebit participarea la tîrguri și expoziții, precum și organizarea de simpozioane. Societatea realizează beneficii, iar dividendele se împart între acționari.

„Reșița — Renk" poate astfel servi ca un model de colaborare fructuoasă româno-vest-germană.

dipl. ec. ing. Erich LEITNER
director comercial
„Reșița-Renk" S.A.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Schimb de opinii

IN LEGĂTURĂ cu articolul „Cum pot fi asigurate la timp capacitatea de plată și decontările", publicat în „Revista economică" nr. 27/1984, aș dori să arăt că propunerile autorului sînt utile, impunîndu-se măsuri pentru accelerarea rotației mijloacelor circulante din partea factorilor implicați. Mi-a atras atenția comparația între întîrzierile în decontări prin care crește volumul creditelor bancare și consecințele negative incomparabil mai mari față de valoarea penalităților aplicate pentru abaterile de la normele privind decontarea produselor care, în concepția autorului, justifică revizuirea cuantumului acestor penalizări „în sensul dimensionării lor mai adecvate în funcție de valoarea integrală a prejudiciului produs".

Este adevărat că odată cu introducerea în bancă a documentelor de plată, organele bancare creditează pe furnizori cu valoarea facturii, credite supuse dobînzilor, ce devin penalizatoare la expirarea unui termen în care suma urmează să apară în contul unității, dobînzi care grevează situația financiară a unității furnizoare pe măsura întinderii întîrzierii în plată. În asemenea situații, furnizorii au obligația să pretindă beneficiarilor penalități pentru întîrzierea la plată. Autorul articolului apreciază că aceste penalizări nu sînt dimensionate în raport cu prejudiciul real rezultat din întîrzierea în plată, respectiv nivelul dobînzilor penalizatoare și eventual a consecințelor în lanț care ar urma din lipsa disponibilităților în cont rezultate ca urmare a neîncasării în termen a facturii lor. Referindu-ne la relația dobînzi penalizatoare (care sînt de 12%, respectiv 18% pe an) și penalitățile aplicabile pe zi pro rata temporis, diferențiat pe perioadele de întîrziere, constatăm că nu există o disproporție, dimpotrivă, pentru o întîrziere în plată de 180 de zile, penalitățile aplicabile conform textului menționat din Legea contractelor economice reprezintă ½ din valoarea creanței, față de 12% respectiv 18% pe an a dobînzilor percepute de bancă.

Pentru celelalte prejudicii rezultate din neîncasarea în termen a facturilor, în măsura în care acestea există și se pot dovedi și nu se acoperă prin penalitățile încasate, furnizorul are posibilitatea și chiar obligația legală de a pretinde beneficiarilor daune în completarea penalităților în cadrul litigiilor arbitrale.

Avînd în vedere și relația care trebuie să existe între creanță și accesorii, considerăm că nivelul penalizărilor este corespunzător, însă din diferite motive și ne referim numai la pretinsele „bune relații", furnizorii nu urmăresc pe beneficiari și astfel, în loc să se localizeze prejudiciul în sarcina beneficiarilor în culpă, se localizează la furnizori, care plătesc obligatoriu dobînzile față de bancă, dar nu formulează acțiuni arbitrale împotriva beneficiarilor și în acest mod se încalcă disciplina de plan contractuală.

Iulian LASCU
Constanța

Acțiuni la intervenția „R.E."

AM citit cu interes articolul „Diminuarea consumurilor normate de materii prime", publicat în numărul 22/1984 al „R.E.". În scopul îndeplinirii sarcinilor de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, întreprinderile aparținînd centralei noastre au analizat temeinic problemele legate de această chestiune și au întocmit concrete programe de măsuri. Acoperind toate domeniile de activitate unde se pot face reduceri de consumuri de materiale, programele de măsuri pentru acest an prevăd între altele : reproiectarea constructivă și reproiectarea tehnologică a unor produse, utilizarea înlocuitorilor de materiale și a materialelor refolosibile, recuperarea și recondiționarea pieselor, aprovizionarea materialelor conform documentației sau la toleranțe negative etc. După cum este firesc, principalele probleme de reproiectare constructivă revin ca sarcină unității de cercetare și proiectare din Brașov și sînt prevăzute în planul tehnic. Întreprinderile, prin compartimentele proprii de concepție, rezolvă și ele teme de reproiectare constructivă, de amploare mai mică, dar nu lipsite de importanță din punct de vedere al reducerii consumurilor de materiale. Dăm ca exemplu introducerea arcurilor cu foi de secțiune variabilă, raționalizarea instalației hidraulice a troliului unor tipuri speciale de autocamioane, utilizarea țevilor rectangulare din material OL 52, cu pereți mai subțiri ; 90 t/an de metal se vor putea economisi prin reducerea grosimii tablei învelișului exterior și acoperișului troleibuzelor și autobuzelor. Pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale citățm, de asemenea, tehnologii noi sau extinse cum ar fi : fabricarea frezelor melc modul cu lame, debitarea complexă a tablelor după plan de croire, extinderea extrudării la rece a diferitelor repere realizate din plin prin așchiere, rularea canelurilor drepte și în evolventă, realizarea de piese prin sintermatrițare.

Rezultatele obținute pînă în prezent nu ne satisfac ; colectivele de oameni ai muncii din unitățile noastre caută în continuare noi căi de reducere a consumurilor de materii prime și materiale, combustibili și energie, pentru a fundamenta integral sarcina de plan și pentru a reduce în continuare cheltuielile de producție.

Petru MAGOȘ
Centrala industrială de autovehicule, tractoare și mașini agricole

★

În legătură cu articolul „Concepție unitară, operativitate, eficiență în aprovizionarea cu metal", publicat în nr. 26/1984 al Revistei economice, vă informăm că problemele privind derularea materiilor prime siderurgice și a metalului, din producția internă și din import, prin bazele specializate ale ministerului nostru și bazele județene de aprovizionare tehnico-materiale s-au reglementat, metodologic și organizatoric, începînd cu data de 1 ianuarie 1984, prin Ordinul ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe nr. 94 din 12 septembrie 1983, privind stabilirea nomenclatoarelor de materiale și produse ce fac obiectul de activitate al bazelor din economie.

Astfel, a fost stabilit nomenclatorul materialelor și produselor de uz general ce fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale pentru care specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se efectuează prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București și nomenclatorul materialelor și produselor specifice, în cantități nevagonabile pe consumatori, ce formează obiectul de activitate al bazelor specializate de aprovizionare-desfacere din subordinea ministerelor și celorlalte organe centrale, inclusiv al bazelor specializate din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice. Elaborarea și definitivarea prevederilor Ordinului nr. 94/1983 și a anexelor respective s-a făcut cu consultarea organelor de specialitate și ministerelor economice avîndu-se în vedere reglementările legate în vigoare, precum și toate aspectele legate de obținerea unei eficiențe maxime în derularea aprovizionării tehnico-materiale în economie, inclusiv de problemele ridicate în materialul publicat în „R.E.".

Propunerea de înființare a unei centrale a metalului constituie o problemă ce se discută de mai mulți ani asupra căreia nu s-a luat o hotărîre la timpul respectiv. În etapa actuală, aceasta ar implica modificarea cadrului organizatoric și metodologic, a sistemului de relații dintre beneficiari și furnizori, stabilite prin Ordinul nr. 94/1983, a nomenclatoarelor privind stabilirea coordonatorilor de balanțe și competențele acestora, precum și atribuțiile întreprinderilor de comerț exterior stabilite prin acte normative. O revenire asupra actualului cadru organizatoric, metodologic și legislativ necesită, în primul rînd, punctul de vedere al organelor de sinteză, respectiv Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

P. GHERMAN
director general în Ministerul Industriei Metalurgice

★

APRECIEM interesul acordat de „Revista economică" pentru publicarea unor materiale care vizează îmbunătățirea și creșterea eficienței activității din domeniul aprovizionării tehnico-materiale. În legătură cu articolul „Concepție unitară, operativitate, eficiență în aprovizionarea cu metal", publicat în „Revista economică" nr. 24/1984, vă informăm că propunerile cu privire la derularea metalului în economie și crearea unei centrale a metalului au constituit obiectul mai multor studii și propuneri de organizare făcute de organele de specialitate din Ministerul Aprovizionării rămase pînă în prezent neaplicate.

I. ZIMNICARU
director în Ministerul Aprovizionării

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

FUNCȚIUNILE ÎNTREPRINDERII și reflectarea lor la nivelul secțiilor de producție

ORIENTĂRILE strategice ale cincinalului 1986—1990, formulate cu clarviziune în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, trebuie să mobilizeze, în vederea îndeplinirii lor exemplare, fiecare componentă a structurilor organizatorice ale unităților economice, pînă la nivelul locurilor de muncă, pentru punerea în valoare a întregului potențial uman și material prin manifestarea plenară a creativității, responsabilității, a spiritului revoluționar al oamenilor muncii. În consecință, se cere ca **sarcinile importante ce revin întreprinderilor, îndeosebi celor mari, să fie abordate și rezolvate** — prin atributele de organizare și coordonare — **și la nivelul fiecărei secții de producție, atelier etc., unde să se regăsească,** pe măsura posibilităților și în forme specifice, **funcțiunile** de cercetare-dezvoltare, de producție, comercială, financiar-contabilă și de personal. Aceasta presupune adaptarea în mod corespunzător a sistemului de ierarhizări și răspunderi stabilit prin organigrama întreprinderii și prin regulamentul de organizare și funcționare, astfel încît să răspundă cerințelor noi legate de creșterea economică intensivă în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane și ținînd seama că eficiența economică ridicată trebuie obținută în condițiile unor importante restricții materiale și energetice, ale unui spor puternic al productivității muncii.

Funcțiunile întreprinderii privită ca un sistem complex se realizează numai ca urmare a acțiunii sinergice a tuturor componentelor structurii sale organizatorice ; de unde necesitatea ca flexibilitatea sporită ce condiționează în prezent buna funcționare a acestui sistem să se manifeste și în cadrul componentelor sale, mai cu seamă al secțiilor, unde se hotărăște soarta producției.

Sînt, la noi în țară, numeroase întreprinderi mari ale căror secții realizează niveluri ale indicatorilor de volum ai activității (spre exemplu valorile producției marfă, globală, netă) comparabile cu producția unor unități economice mijlocii, uneori chiar de același profil. Acest fapt întărește motivarea preocupărilor pentru **extinderea, într-un mod specific, a măsurilor organizatorice adecvate abordării pe secții a funcțiunilor întreprinderii.** O astfel de abordare nu trebuie să însemne complicarea structurii prin transformarea secției de producție într-un fel de „miniîntreprindere" cu compartimente de concepție și funcționale similare celor de la nivelul unității, ci **desemnarea unor oameni ai muncii** — corespunzător, ca număr și specialitate, cu dimensiunile și specificul activității secțiilor — **care să desfășoare activități din domeniile funcțiunilor unității, potrivit necesităților reale.** Ei ar urma să faciliteze și să contribuie direct la soluționarea unor probleme de concepție, tehnice, tehnologice, de producție, financiare etc. ale secțiilor, a unor aspecte concrete ale colaborării cu alte secții și chiar cu alte întreprinderi. Forma de retribuire în acord global în funcție de rezultatele colective obținute ar stimula soluționarea operativă și eficientă a acestor sarcini.

În privința legăturii permanente cu cerințele mediului economic-social — mai ales pentru producția destinată exportului — considerăm util ca un compartiment de specialitate al întreprinderii, aflat în subordonarea directă a conducerii acesteia, să definească pentru fiecare secție implicațiile ce rezultă din studiile de marketing, de prognoză, să furnizeze informații privind mutațiile în solicitările beneficiarilor, nivelul tehnic al produselor de referință etc., în vederea programării corespunzătoare a producției. [1])

Valorificarea potențialului de creativitate în activități de cercetare-dezvoltare

AMPLIFICAREA activităților aferente funcțiunii de cercetare-dezvoltare a întreprinderii nu trebuie să piardă din vedere punerea unui accent sporit pe problemele tehnice specifice fiecărei secții — unele aparent foarte simple, altele adevărate teme de cercetare-proiectare-inginerie tehnologică, cum sînt : adaptarea tehnologiilor, modernizarea utilajelor, echiparea lor S.D.V.-istică, înlocuirea unor componente procurate din import, asimilarea unor piese de schimb etc.

În unele cazuri, dimensiunile acestor probleme fac din complexul activităților respective adevărate „laboratoare" implicate în mod nemijlocit în producție, răspunzînd nu numai dorinței legitime a specialiștilor din secții de a se afirma pe planul creativității, ci unor nevoi imediate și obiective, ce trebuie bine înțelese, rezolvate operativ și cu maturitate științifică. Asimilarea unor produse de înalt nivel tehnic, cu performanțe de vîrf solicită prelungirea concepției în procesele de execuție, împletirea strînsă a acestora. Tot așa, introducerea și exploatarea roboților industriali, utilizarea calculatoarelor de proces, folosirea așa-numitelor tehnologii neconvenționale, schimbări ale tehnologiilor de prelucrare cu comandă-program ș.a. sînt numai cîteva din exemplele referitoare la latura tehnologică a implicării activității de concepție în secțiile de producție.

Rezolvarea acestor cerințe se poate face pe obiective precis definite și pe perioade de timp bine precizate, aplicînd metodele moderne ale **conducerii pe bază de proiect** ; pe plan organizatoric, o soluție posibilă ar fi **antrenarea unor colective** (care uneori se pot rezuma la unul-doi cercetători sau proiectanți) **din structura institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică de profil,** care doar ca activitate profesională operațională să fie subordonate secției [2]).

Evident, avem de-a face în acest domeniu cu probleme ce pot fi încadrate în trei categorii : specifice fiecărei secții ; comune mai multor secții ; generale, ale întreprinderii. Soluționarea acestora din urmă constituie frecvent obiectivul colaborării cu institutele de profil. Totodată, investigarea științifică a măsurilor necesare în activitatea curentă și de perspectivă din cadrul secțiilor (de genul analizelor-diagnostic), participarea cadrelor din cercetare la fundamentarea unor decizii importante privind activitatea de producție pot conferi valențe superioare conducerii operative a acesteia și asigura o legătură și mai la obiect între institut și problematica acestei activități.

Sînt întreprinderi cu producție de complexitate deosebită — aeronautică, echipament pentru centrale nuclearo-electrice și alt echipament energetic, calculatoare și alte produse electronice sofisticate, motoare de puteri mari, locomotive, nave, platforme de foraj maritim, dar și produse de mecanică fină, optică, aparatură de cercetare — în care necesitatea unei activități de cercetare-dezvoltare la nivelul secțiilor de bază este tot mai evidentă și reclamă implicarea directă a unui număr mare de specialiști. Problemele tehnologice proprii, dictate de specificul proceselor de producție, devin — o dată cu rezolvarea lor — suportul unor programe de transfer de tehnologie [3]), de generalizare a experienței și în alte unități și sectoare.

Elaborarea normelor de consumuri materiale și energetice cu fundamentare științifică în deplină concordanță cu introducerea progresului tehnic ; urmărirea aplicării și valorificării cît mai rapide în producție a rezultatelor cercetării științifice desfășurate prin colaborări pe bază de contracte sau din institutul propriu ; participarea la buna organizare și la fructificarea activității de invenții și inovații din întreprindere sînt alte obiective majore, cu deosebite efecte economice, care pot fi aduse la îndeplinire în bune condiții cu aportul specialiștilor din cercetare integrați în producție.

Exemple cum sînt concepția și execuția liniilor automate și echipamentelor S.D.V. la Întreprinderea de autocamioane și „Tractorul"-Brașov, a echipamentului și tehnologiilor de sudare la „Grivița Roșie" și Întreprinderea mecanică de utilaj chimic—București sînt, de asemenea, dintre cele care — chiar dacă au fost în alt fel soluționate — arată efectul punerii în valoare a potențialului tehnic de creativitate de la nivelul secțiilor de producție.

Coordonate de acțiune specifice funcțiunii de producție

ÎN PRIVINȚA funcțiunii de producție a întreprinderii, ne vom opri la două aspecte ; calculul operativ al utilizării capacității de producție la nivelul secției ; sistemul lucrărilor de reparații și întreținere a utilajelor.

[1]) Vezi și articolul : „Noile cerințe și creșterea calității muncii de conducere a unităților", „R.E.", nr. 14, 1984

[2]) **Nota red.** : Într-o altă formulă, astfel de colective, detașate din compartimentele de concepție ale întreprinderii înseși, sînt integrate în structura și acordul global al secțiilor de producție. Un exemplu concret a fost prezentat în „R.E.", nr. 23, 1984, p. 17—18.

[3]) **Nota red** : Vezi și articolul dr. ing. G. Cojocaru, „Cerințe, forme, mecanisme de transfer tehnologic de la cercetare la producție", „R.E.", nr. 3, 1985.

Capacitatea de producție este un indicator — definitor al mărimii forțelor efectorii ale sistemului industrial — extrem de util programării producției, mai ales în condițiile participării crescînde a întreprinderilor pe piața externă, cînd nu se pot cunoaște din timp mutațiile cererii beneficiarilor și pot interveni, deci, o serie de factori aleatori în desfășurarea procesului de producție. **Efectuarea calculului capacității și a balanței de capacitate la nivelul secției,** folosind accesul la mijloacele de prelucrare automată a datelor, oferă conducătorului și specialiștilor acesteia un instrument deosebit de util pentru fundamentarea măsurilor de realizare a planului și pentru programarea operativă.

La rîndul său, organizarea sistemului de întreținere și reparare a utilajelor este una dintre cerințele prioritare, esențiale ale eficienței activității productive a secțiilor mari [4]). Considerăm necesar ca în cadrul acestora să se constituie **colective distincte pentru lucrări de service, întreținere, reparații curente,** dimensionate la un grad optim de ocupare, astfel încît să existe garanția că toate utilajele și instalațiile vor putea să funcționeze la parametri cît mai ridicați, fără defecțiuni, cu un coeficient de disponibilitate cît mai mare. Dintre obiectivele unui asemenea colectiv menționăm : depistarea și eliminarea cauzelor de apariție a avariilor (ceea ce presupune urmărirea și interpretarea sistematică a acestora) și evitarea opririlor accidentale ; reducerea la minimum a duratei intervențiilor și a cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile ; efectuarea, împreună cu cadrele de concepție, a transformărilor și adaptărilor funcționale ale utilajelor pentru modernizarea lor sau suplinirea unor piese de schimb greu de procurat, fără a afecta parametrii de exploatare ; îmbunătățirea calității reparațiilor.

În conceptul de organizare al acestor activități este necesar să se aibă în vedere : coordonarea și realizarea unitară pe întreprindere a întreținerii și reparațiilor ; elaborarea unui sistem informațional care să permită utilizarea calculatorului pentru planificarea judicioasă a acestor lucrări (ambele în raporturi stricte de cooperare cu serviciul mecanic-șef al întreprinderii). Pe baza sistemului informațional menționat, periodic se pot trage o serie de concluzii privind : consumul de piese de schimb, energie și materiale ; consumul de lubrifianți ; tipul intervențiilor care se execută și ciclul optim de efectuare ; aspecte legate de uzura fizică și morală a utilajelor ; aplicarea unei politici optime de asigurare cu piese de schimb (de la furnizori, confecționate cu mijloace proprii, recondiționate) ; elaborarea pe ateliere și secții a unor bugete de cheltuieli cu întreținerea și repararea utilajelor.

Soluționarea formulei organizatorice a acestei activități, căreia trebuie să i se acorde aceeași importanță ca sarcinilor de plan, facilitează crearea unei opinii de masă în rîndul personalului muncitor din secții nu numai pentru a participa la realizarea ei, dar și pentru exploatarea corectă a utilajelor.

Gestiunea economică

ÎN PRIVINȚA funcțiunii financiar-contabile a întreprinderii, raportată la nivelul secțiilor de producție, de o deosebită actualitate — în special în condițiile generalizării formei perfecționate a acordului global — este **punerea la punct a unui sistem informațional cu ajutorul căruia să se poată efectua operativ analiza din punct de vedere economic a tuturor operațiilor care se desfășoară,** considerate ca elemente ale sistemului tehnologic integrat.

Nu se poate asigura autogestiunea economică a întreprinderii ca sistem, fără realizarea gestiunii economice a tuturor subsistemelor sale și în primul rînd a subunităților productive de bază. Eficiența analizei și controlului costurilor este maximă atunci cînd se realizează operativ, cît mai aproape de momentul și locul unde se efectuează cheltuielile. Numai cunoașterea indicatorilor de volum ai planului de producție, fără o comparare prin costuri, este insuficientă pentru interpretarea economică a fenomenelor tehnice-tehnologice de producție, pentru ridicarea capacității de analiză economică a întregului personal muncitor. Este foarte important ca și în secții să se cunoască în ce condiții de efort s-au obținut anumite rezultate. Prin defalcarea și urmărirea costurilor normate pentru fiecare produs (reper, operație) se pot identifica și valorifica posibilitățile de a obține economii față de acestea și, totodată, se poate asigura actualizarea lor în funcție de modificările tehnologice.

În acest sens este necesară perfecționarea sistemului de calculație, pentru urmărirea prin costuri a activității secțiilor.

Și în ce privește **funcțiunea comercială,** o serie de acțiuni de aprovizionare, de desfacere, de valorificare a unor materiale refolosibile își au originea și își asigură în cea mai mare măsură succesul în activitatea din cadrul secțiilor de producție, deci aici ar trebui mai bine nominalizate. Similar trebuie considerate și unele probleme ale **funcțiunii de personal,** legate de perfecționarea profesională a cadrelor, de promovarea și stimularea materială a lor ținînd seama de aprecierea celor alături de care lucrează, de dreptul conferit prin lege adunărilor generale pe secții, de a hotărî excluderea din colectiv a unor persoane care nu-și îndeplinesc îndatoririle de serviciu, nu se încadrează în efortul comun.

CONSTATĂM astfel că din punct de vedere teoretic și practic apar o serie de aspecte deosebit de interesante, care solicită cercetări mai aprofundate, privind raporturile între funcțiunile sistemului complex (întreprindere) și cele ale subsistemelor componente (secții de producție), pentru **identificarea și promovarea unor principii și elemente metodologice generale.**

Importanța și deosebita actualitate a perfecționării activităților de producție în spiritul acțiunilor calitativ-intensive trebuie să determine sporirea atenției acordate măsurilor organizatorice la nivelul secțiilor de producție, implicării majore a creativității pentru soluționarea problemelor specifice ale acestora, creîndu-se cadrul cel mai favorabil angajării oamenilor muncii, într-un spirit revoluționar, pentru îmbunătățirea în primul rînd a activității proprii. Potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, exercitarea în mod direct de către oamenii muncii a prerogativelor ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, producători și beneficiari ai bunurilor materiale și spirituale presupune mobilizarea lor pentru a asigura utilizarea eficientă și dezvoltarea continuă a avutului obștesc, punerea întregii lor capacități și puteri de creație în slujba intereselor generale, începînd prin satisfacerea cerințelor prioritare ale locului de muncă, atelierului, secției în care își desfășoară activitatea.

Sorin CIUREA
Mihai BORDINC
Institutul politehnic București
Alexandru WITKOWSKA
Constantin MULER
Întreprinderea „23 August" — București

[4]) Statisticile din unele țări dezvoltate arată importante mutații intervenite în aprecierea importanței activităților de întreținere și reparații. Astfel, în R.F. Germania, o investigație în 76 de întreprinderi a arătat că pe parcursul a 15 ani, la o creștere cu 50% a totalului forței de muncă, numărul lucrătorilor ocupați în aceste activități a sporit cu 150%, iar al lucrătorilor direct productivi cu numai 25%. În Statele Unite, în două decenii (1960—1980) ponderea personalului de întreținere și reparații. în raport cu cel de exploatare, s-a dublat. Fenomenul se explică în primul rînd prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare, ca și prin preocuparea sporită pentru menținerea în funcțiune a echipamentului existent, în condițiile limitării noilor investiții, determinată de recesiunea economică din ultima perioadă.

PERISCOP

■ **Unele aspecte ale** adaptării structurilor organizatorice interne ale întreprinderilor la specificul tehnologic al acestora sînt **abordate, într-un articol din revista sovietică „Ekonomika i organizatiia promîșlennosti", de directorul uzinei din Surgut, unitate cu rol important în condiționarea și prelucrarea gazelor naturale din Siberia de Vest. Uzina, cu un volum mare de producție (cca. 120 mil. ruble/an), dar de dimensiuni medii ca număr al personalului muncitor, este înzestrată cu instalații cu parametri funcționali ridicați, provenite din import. Structura ei organizatorică, stabilită după normativele în vigoare în U.R.S.S., nu corespunde însă gradului de tehnicitate al producției (potrivit comparației plastice a autorului, e ca un automobil modern, dar cu roți de lemn). Numărul și nivelul de retribuire ale personalului tehnico-ingineresc din secții nu sînt corelate cu tehnologiile pretențioase, care impun un aport substanțial al acestei categorii de cadre. Trecerea la organizarea colectivelor secțiilor în brigăzi care lucrează în acord progresiv a dus la creșterea în ansamblu a cîștigurilor, totuși — de pildă — inginerii încadrați ca șefi de schimburi tehnologice (funcție de înaltă complexitate, cerînd o specializare avansată) sînt încă plătiți cu 15—20% mai puțin decît șefii formațiilor de operatori sau de mecanici. Autorul propune ca raportul între diferitele categorii de personal și ponderea acestora în totalul fondului de retribuire pe întreprindere să fie stabilite de la caz la caz, în funcție de indicatori concreți — volumul producției, nivelul de tehnicitate al acesteia, valoarea fondurilor fixe etc.**

■ **Analiza rezultatelor superioare obținute prin** organizarea de ateliere și secții automate, lucrînd după principiul sistemelor de producție flexibile, **într-o serie de mari întreprinderi industriale din Franța (Citroën, RVI ș.a.) a dus la concluzia că această formă este adecvată și pentru producția de serie mică în întreprinderi-mijlocii și mici. Proiecte pentru astfel de ateliere flexibile, dotate cu minicalculatoare, au fost elaborate încă în 1982, de către societatea de consultanță și inginerie tehnologică Idessa ; implementarea lor a avut ca efect o creștere importantă a productivității prin îmbunătățirea organizării fluxului interoperații, mărirea timpului de ocupare a mașinilor și scurtarea duratei de trecere de la o operație la alta, de la un tip de reper la altul. De pildă, în condițiile reducerii substanțiale a numărului de personal cu calificare inferioară, la un asemenea atelier termenul de prelucrare a unui lot de 3000 de repere s-a redus de la 3 săptămîni la 20 de ore.**

Corelaţia progres tehnic-valorificarea superioară a resurselor energetice

INTENSITATEA consumului de energie faţă de creşterea economică depinde de numeroşi factori, dintre care pot fi amintiţi : gradul de industrializare, nivelul tehnic al sistemului productiv, evoluţia structurală a economiei, structura şi eficienţa sistemului de transformare a energiei, amploarea şi eficacitatea măsurilor de economisire, cercetarea-dezvoltarea în domeniul producţiei şi consumului de energie, climatul, modul de viaţă etc. Interacţiunea acestor factori variază de la ţară la ţară, imprimînd o eficienţă diferită politicilor macroeconomice de reducere a consumului de energie.

În ţara noastră, intensitatea consumului de energie faţă de creşterea economică a evoluat favorabil în deceniul opt. Elasticitatea consumului de energie în raport cu venitul naţional a scăzut, faţă de media perioadei 1961—1973, la circa jumătate, în prezent creşterea cu un procent a venitului naţional necesitînd majorarea cu numai 0,43% a consumului de energie. De asemenea, ca urmare a dezvoltării mai puternice a resurselor energetice relativ abundente — cărbunii — şi structura consumului de energie primară, pe resurse, s-a modificat sensibil : ponderea petrolului a scăzut de la 38% în 1965 la 32% în 1983, concomitent cu creşterea aportului combustibililor solizi de la 15% la 23%, evoluţie care evidenţiază o ramarcabilă continuitate de concepţie şi acţiune afirmată de la cel de al IX-lea Congres al partidului. Contribuţia gazelor naturale, cu toate că este în scădere, rămîne totuşi preponderentă (42% în 1983) în asigurarea cu energie primară a economiei naţionale.

Impactul major al structurilor economice

O INFLUENŢĂ determinantă asupra consumului final de energie şi implicit asupra căilor de reducere a acestuia exercită structura producţiei şi tehnologiile utilizate în diferitele ramuri ale economiei. Ca urmare a interacţiunii acestor factori, fiecare ramură sau subramură a economiei este caracterizată printr-o energointensivitate specifică.

Principalul consumator final de energie este industria, ponderea acestei ramuri (fără sectorul energetic) evoluînd de la ţară la ţară, după o curbă cu alura unei parabole cu maxim, crescînd pînă la un anumit nivel de dezvoltare economică şi apoi reducîndu-se. Conform unui studiu al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa*), ponderea industriei în consumul final de energie în anul 1980 era de 45,1% în Europa de Sud (Grecia, Portugalia şi Spania), 54% în ţările socialiste europene (fără U.R.S.S.), 64,3% în U.R.S.S., 38,4% în Europa occidentală şi 31,4% în America de Nord. In ţara noastră, conform unui material prezentat la simpozionul amintit, industria contează cu aproape 70% în consumul total de energie. Faptul că tocmai ţările care au ajuns la un înalt grad de industrializare consumă în industrie o cantitate de energie relativ mai redusă reflectă influenţa decisivă a factorului tehnologic şi structural asupra energointensivităţii economiei.

Principalele ramuri industriale energointensive sînt, în ţara noastră, ca în majoritatea ţărilor de altfel, chimia, metalurgia feroasă şi industria materialelor de construcţii, deoarece în aceste ramuri predomină sectoarele calde, mari consumatoare de energie. (tabelul).

Împreună, ramurile respective aveau o pondere de peste 60% din consumul total de energie al industriei. În raport cu media pe economie, consumul de energie pe unitatea de producţie era în 1982 de 3,78 ori mai ridicat în chimie, 3,19 ori în metalurgia feroasă şi 2,17 ori în industria materialelor de construcţii. În consecinţă, eforturile s-au îndreptat, în primul rînd, spre reducerea consumurilor de energie în aceste ramuri, vizînd perfecţionări tehnologice şi modificări ale structurii producţiei.

În chimie, unde se înregistrează energointensivitatea cea mai ridicată, materiile energetice pot avea două tipuri de utilizări, fundamental diferite — materii prime sau combustibili — distincţie esenţială pentru stabilirea incidenţelor tranziţiei energetice în această ramură. Substituirea actualelor materii prime, în special a hidrocarburilor, este mult mai dificil de realizat decît înlocuirea produselor petroliere cu alte surse de energie pentru producerea căldurii prin mijloace clasice.

Caracterul mai mult sau mai puţin energointensiv al diferitelor produse chimice determină diferenţe apreciabile între subramuri privind consumul de energie pe unitatea de producţie. În raport cu media ramurii, energointensivitatea era de 1,45 ori mai ridicată în producţia de îngrăşăminte chimice, 1,81 ori în producţia cauciucului sintetic, 0,30 ori în producţia de fire şi fibre chimice, 0,20 ori în producţia de medicamente şi 0,16 ori în prelucrarea cauciucului şi maselor plastice. În condiţiile în care produsele energointensive ale acestei ramuri sînt, în continuare, necesare economiei naţionale,

Energointensivitatea **) ramurilor economiei naţionale în raport cu media pe economie, în anul 1982

Economie = 1,00	Total
Industrie (fără sectorul energetic)	1,37
Metalurgia feroasă	3,19
Metalurgia neferoasă	1,26
Construcţii de maşini	0,51
Chimie	3,78
Materiale de construcţii	2,17
Sticlă, porţelan, faianţă	1,80
Celuloză şi hîrtie	1,25
Alimentară	0,36
Uşoară	0,23
Agricultură	0,32
Produse vegetale şi animale	0,10
Servicii agricole	2,38
Transporturi	2,33

**) Calculată ca raport între cheltuielile cu energia şi producţia globală a ramurii. Sursa : Balanţa legăturilor dintre ramuri pe anul 1982, D.C.S.

reducerea consumului de energie este posibil de realizat, în special, prin **restructurarea bazei tehnologice şi extinderea procedeelor mici consumatoare de combustibili, direcţie în care se acţionează cu fermitate.**

În siderurgie, a doua ramură din punct de vedere al energointensivităţii şi ponderii în consumul final de energie al industriei prelucrătoare, eforturile s-au îndreptat către reducerea consumului de toate stadiile ciclului metalurgic concomitent cu extinderea tehnologiilor perfecţionate sub raport energetic. Pe plan mondial s-a ajuns, în prezent, la un consum de 450—550 kg cocs pe tona de fontă, apreciindu-se că, pînă la sfîrşitul secolului, acest consum se va reduce cu încă 40—50 kg. De asemenea, conform estimaţiilor secretariatului C.E.E., consumul specific de combustibil lichid pe tona de oţel brut de calitate medie s-a diminuat, ultimii cinci ani ai deceniului opt cu 74,4% în Franţa, 51,1% în Japonia. În ce priveşte ţara noastră, în perioada 1965—1984 s-a extins considerabil elaborarea oţelului în convertizoare cu oxigen, tehnologie care necesită un consum specific de energie mai redus. În prezent, 47,5% din oţelul produs se realizează prin această tehnologie. Ca urmare, consumul specific de energie s-a diminuat cu 120 kg combustibil convenţional şi 86 kWh energie electrică.

Transporturile sînt, după industrie, al doilea mare consumator final de energie. Se apreciază că această ramură absoarbe, în medie pe plan mondial, 20% din energia finală ; dar diferenţele pe ţări sînt apreciabile (35%

*) Prezentat cu ocazia simpozionului consacrat utilizării raţionale a formelor secundare de energie în economie, în special în industrie, organizat de Comisia economică O.N.U. pentru Europa la Bucureşti între 17—21 oct. 1983.

în America de Nord, 22,2% în Europa occidentală, 7,3% în Europa răsăriteană). În ţara noastră acest sector consumă circa 10% din energia finală, energointensivitatea sa fiind de 2,33 ori mai ridicată decît media pe economie. Deoarece transporturile rutiere, fluviale şi aeriene depind în totalitate de carburanţii obţinuţi din petrol, iar utilizarea unor înlocuitori reprezintă deocamdată un fenomen incipient, economiile de energie din această ramură au fost posibile, în special, prin perfecţionările tehnologice şi constructive aduse vehiculelor de transport.

Agricultura, la rîndul său, utilizează 5% din energia finală, energointensivitatea acestei ramuri fiind redusă, de 0,32 faţă de media pe economie. Dar în cadrul său, serviciile agricole au o energointensivitate ridicată — la nivelul sectorului transporturi — cu care au de altfel multe caracteristici comune. Datorită acestui specific utilizarea raţională a energiei în agricultură presupune o repartizare optimă a tipurilor de culturi pe diferite terenuri, astfel încît necesarul de servicii agricole să fie minim.

Ajustările structurale declanşate în toate sectoarele productive de creşterea preţurilor la energie şi combustibili au avut efecte considerabile asupra cererii de energie, în general, şi petrol în special. Pe plan mondial, consumul de energie a crescut, în perioada 1974—1982 cu 13% iar consumul de petrol cu numai 2%. În ţara noastră în perioada 1974—1983 consumul de energie a crescut cu valori sensibil mai mari celor ale sporirii consumului de petrol. În primii trei ani ai actualului cincinal, eficienţa măsurilor de economisire a energiei a fost mai ridicată, consumul de petrol diminuîndu-se cu peste 10%.

Integrarea progresului tehnic în ecuaţia energetică

ECONOMISIREA energiei prin adoptarea de măsuri privind reducerea severă a consumului, înlocuirea materialelor energointensive, fabricarea automobilelor de mic litraj, reglajul termostatelor sau alte măsuri de acest ordin au avut efecte considerabile asupra balanţelor energetice în majoritatea ţărilor. Adăugîndu-se la eforturile de creştere a producţiei de energie din surse interne clasice sau non-clasice, strategiile energetice adoptate au vizat reducerea, în cît mai mare măsură, a dependenţei economiei de sursele externe de aprovizionare cu energie.

Raportul producţie/consum de energie, măsură a gradului în care o ţară este exportatoare sau importatoare netă de energie, este în majoritatea ţărilor dezvoltate economic subunitar, cu excepţia marilor producători de petrol. În 1981, acest indicator era 0,10 în Japonia, 0,15 în Italia, 0,27 în Franţa, 0,89 în S.U.A. şi 1,11 în Anglia. Majoritatea acestor ţări, mari importatoare de petrol, au adoptat măsuri vizînd diversificarea surselor primare de energie şi reducerea dependenţei faţă de petrol, în special prin creşterea producţiei pe bază de cărbune sau combustibil nuclear. Ponderea energiei nucleare în totalul producţiei de energie electrică a ajuns în 1983 la 12% în R. D. Germană, 18% în Japonia, 48,3% în Franţa, nivel record pe plan mondial, ceea ce a determinat, în această ţară, o creştere considerabilă a raportului producţie/consum energie (40% în prezent).

Pentru ţara noastră problema energiei s-a pus cu deosebită acuitate deoarece, datorită necesităţilor industrializării, ale creşterii gradului de înzestrare tehnică a muncii în toate ramurile economiei, consumul de energie a sporit. În actualul deceniu, într-un proces de continuitate ce a caracterizat strategia dezvoltării economico-sociale începînd cu cel de al IX-lea Congres, ca urmare a măsurilor eficiente adoptate pentru restructurarea economiei prin prisma criteriului energetic, pentru valorificarea superioară a întregului potenţial al ţării, raportul producţie/consum a început să crească ajungînd la 0,89 în 1983.

În vederea asigurării bazei energetice a ţării pînă în 1990, pentru un raport producţie/consum cît mai apropiat de 1,00, Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd dezvoltarea puternică a bazei energetice, îndeosebi prin creşterea producţiei de cărbune şi alte surse neconvenţionale. Pe baza nivelurilor planificate pentru 1990 privind sursele de energie primară, producţia de energie electrică se va realiza în proporţie de 40% pe bază de cărbuni şi şisturi bituminoase şi 22% pe baza combustibililor nucleari. În aceste condiţii, realizarea către sfîrşitul actualului deceniu a unui raport unitar producţie/consum implică o creştere, în următorii ani, a consumului de energie într-un ritm mediu de 2,3% sau, cu alte cuvinte, în cincinalul 1986—1990, la fiecare creştere cu 1% a venitului naţional, consumul de energie poate creşte cu maximum 0,27—0,30%.

Majoritatea specialiştilor apreciază că măsurile de raţionalizare a consumului de energie îşi epuizează, treptat, posibilităţile astfel că, pe termen lung, factorul care poate permite reducerea constantă a intensităţii energetice a creşterii economice rămîne progresul tehnic. În etapa creşterii economice intensive, acţiunea acestui factor, alături de a altora cu acelaşi caracter, generează un amplu proces de transformări structurale, al cărui obiectiv, economisirea energiei, nu constituie un scop în sine, ci este considerat în cadrul unei politici globale de creştere a eficienţei economice şi competitivităţii pe plan internaţional.

Progresul tehnic a constituit, întotdeauna, factorul de depăşire a caracterului tot mai restrictiv al resurselor primare şi continuare a creşterii economice susţinute. Dar, dacă în trecut, introducerea progresului tehnic (care presupune şi creşterea energointensivităţii muncii) se realiza în condiţiile unor preţuri scăzute la energie, în prezent, şi mai ales în viitor, utilizarea energiei în condiţii de eficienţă presupune dezvoltarea mai accelerată a subramurilor care utilizează şi produc tehnologii de vîrf, mici consumatoare de energie, concomitent cu restructurarea producţiei ramurilor energointensive.

Reducerea consumului de energie în ramurile energointensive cum este chimia, metalurgia sau materialele de construcţii **nu presupune renunţarea la dezvoltarea acestor ramuri** — în economie fiind în continuare necesare produse ca oţelul, cimentul sau îngrăşămintele chimice — **ci generalizarea tehnologiilor avansate şi optimizarea structurii sortimentale a producţiei** în raport atît cu consumul de energie cît şi cu cererea internă sau externă. Tocmai în acest sens, în programele de dezvoltare pentru actualul cincinal şi pentru perspectivă un accent deosebit a fost pus pe modernizarea structurilor industriale, pe îmbunătăţirea continuă a performanţelor energetice pînă la nivel de produs şi tehnologie concretă. În siderurgie, bunăoară restructurarea vizează (prin extinderea accentuată a procedeului turnării continue, expansiunea puternică a minioţelăriilor, creşterea gradului de automatizare) cît şi modificarea fundamentală a structurii producţiei de oţel pe procedee de elaborare. Atenţia se concentrează, în acest sector, în special spre reducerea consumurilor energetice la producerea fontei, avînd în vedere că în această fază a producţiei se realizează circa 40—76% din consumul de energie al întregii ramuri.

Dezvoltarea mai accentuată a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic — electrotehnica, electronica, tehnica de calcul etc. — va avea efecte deosebite asupra intensităţii energetice a economiei naţionale. În primul rînd, aceste ramuri sînt caracterizate printr-un consum de energie pe unitatea de producţie mai redus ; comparativ cu media industriei constructoare de maşini, energointensivitatea reprezenta 0,52 în electrotehnică, 0,31 în electronică şi 0,19 în tehnica de calcul. În al doilea rînd, extinderea accelerată, la nivelul economiei naţionale, a tehnologiilor care încorporează produsele acestor ramuri — difuzarea progresului tehnic — creează posibilitatea realizării unor economii de energie în faza exploatării utilajelor şi instalaţiilor, concomitent cu creşterea siguranţei în exploatare, a calităţii şi competitivităţii produselor realizate.

George DANIELESCU
Institutul de economie socialistă

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale [II]

Creșterea rolului conducerii unitare, dezvoltarea autoconducerii și autogestiunii muncitorești

PARTIDUL și statul nostru au acumulat o vastă experiență în conducerea economiei, adoptînd metodele și formele corespunzătoare funcționării mecanismului economic național, a fiecărei întreprinderi și unități social-culturale. Cele mai diferite probleme ale construcției socialiste, inclusiv ale conducerii, sînt abordate în contextul lor social-istoric concret, al realității mereu dinamice. În această viziune, formele și metodele de conducere a economiei sînt considerate de către partid și stat nu ca un scop în sine, ci ca importante pîrghii în valorificarea muncii sociale și a bogățiilor naturale, în canalizarea eforturilor spre realizarea obiectivelor fundamentale de progres social.

Raportul dintre conducerea centrală și autonomia unităților socialiste nu este întotdeauna același, ci se modifică, se adaptează în permanență condițiilor și cerințelor din fiecare etapă. Există mai mulți factori care exercită influențe în sensul amintit : volumul și complexitatea sarcinilor economice și social-politice care trebuie soluționate ; capacitatea de decizie a colectivelor de oameni ai muncii atît în cadrul unităților socialiste de stat, cît și al celor socialiste cooperatiste ; conținutul actului de decizie ; progresul tehnico-științific ; problema resurselor materiale, caracterul legăturilor dintre unități, subramuri, ramuri economice ; pîrghiile economico-financiare și gradul de stăpînire a lor de către oameni ; interdependențele dintre economiile naționale în condițiile adîncirii diviziunii mondiale a muncii etc. Toți acești factori, ca și alții, trebuie luați în considerare simultan, ținînd seama de influența lor reciprocă. Totodată, sîntem de părere că nu întotdeauna avem de-a face cu o acțiune convergentă, în același sens ; sînt unii factori care stimulează extinderea autonomiei unităților, iar alții, dimpotrivă, reclamă mai mult conducerea centrală unitară. Așa, de pildă, creșterea capacității oamenilor muncii și a organismelor colective de conducere la nivelul întreprinderilor industriale sau agricole de a studia, a cunoaște și decide, atrage după sine necesitatea și posibilitatea lărgirii autonomiei unităților ; calitatea umană mereu mai înaltă, ca urmare a pregătirii profesionale, a ridicării nivelului de conștiință socialistă, a dezvoltării spirituale a oamenilor, se reflectă în capacitatea lor de înțelegere superioară a lucrurilor, de emancipare în gîndire și acțiune, ceea ce, pe de o parte, **sporește inițiativa și puterea de afirmare,** iar, pe de altă parte, le amplifică răspunderea cu care privesc propriile atribuții și sarcini, precum și munca altora. Dezvoltarea calității de proprietar socialist se exteriorizează, deci, și într-un **aport maxim,** în perioada respectivă, la creșterea eficienței actului de conducere economică.

Totodată, trebuie să subliniem că progresul științifico-tehnic atrage după sine creșterea rolului conducerii unitare a economiei, îndeosebi ținînd seama de faptul că sub impulsul cuceririlor științei și tehnicii apar noi ramuri și subramuri, ceea ce mărește complexitatea legăturilor economice și sporește răspunderea factorilor centrali de decizie în alocarea resurselor de forță de muncă și materiale în asigurarea proporțiilor necesare dezvoltării optime a economiei naționale.

Cu privire la un alt factor, resursele de materii prime, energie și combustibil, criza ce se manifestă pe plan mondial nu poate să nu ridice sarcini și responsabilități sporite conducerii centrale a economiei naționale ; promovarea în țara noastră, a unei politici unitare de gospodărire rațională a resurselor, de luptă împotriva oricăror forme de risipă, de extindere a bazei proprii de materii prime, precum și larga acțiune de protejare a mediului natural etc., atrag după sine creșterea rolului conducerii centrale. De mare importanță este și înțelegerea corectă a formei de manifestare a acțiunii diferiților factori și, implicit, a perfecționărilor pe care le necesită. De exemplu, complexitatea obiectivelor și sarcinilor care stau în atenția partidului și statului diferă prin conținutul și nivelul ei de la o etapă la alta a construcției socialiste. În perioada făuririi economiei socialiste unitare, complexitatea sarcinilor pentru factorii centrali de decizie a fost determinată, în principal, de problemele deosebit de dificile ale trecerii pe un drum nou al țărănimii și altor mici producători, de înfăptuirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și cu alte pături de oameni ai muncii, crearea formelor de economie socialistă, lichidarea treptată a elementelor vechii orînduiri, educarea și reeducarea în spirit nou a milioane și milioane de oameni ai muncii etc. Rezolvarea acestora nu a însemnat diminuarea sarcinilor. Complexitatea conducerii economiei naționale este determinată, în actualul stadiu de dezvoltare a țării, de alți factori : atît de amploarea și diversitatea obiectivelor și sarcinilor, cît și de accentuarea laturilor calitative ale întregii activități în sfera producției materiale și a serviciilor, în procesele de execuție a produselor, în conducerea tehnico-economică și administrativă, la nivelul unităților și al ramurilor, în profil de ramură, teritorial și la scara economiei naționale. Prin esența sa, socialismul exclude spontaneitatea în dezvoltarea economico-socială ; de aceea este obiectiv necesară coordonarea și conducerea unitară a economiei naționale, care asigură evaluarea corectă a tendințelor și priorităților ce se impun, mersul ascendent multilateral și eficient al întregii țări, în concordanță cu cerințele prezente și de perspectivă.

Iată de ce, cu deosebită clarviziune, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al partidului că **„și în viitor, cu cît se va amplifica și diversifica dezvoltarea economico-socială, cu atît mai mult se impune asigurarea conducerii într-o concepție unică, pe baza centralismului democratic, a întregii activități".** În viziunea partidului nostru, a secretarului său general, conducerea unitară a economiei trebuie înțeleasă nu ca o sarcină de moment, nu ca ceva specific uneia sau alteia dintre etapele construcției socialiste, ci ca o necesitate permanentă izvorîtă din cerințele progresului economico-social rațional desfășurat și coordonat la nivelul întregii țări. Cu deplin temei științific spunea, în continuare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Funcțiile de organizare și conducere conștientă a activității în societatea socialistă nu vor dispărea niciodată. Societatea va trebui să dispună întotdeauna de organisme centrale proprii, care să asigure conducerea ac-**

Constantin ENACHE
Marin MEHEDINȚU

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

IDEI similare cu cele ale doctrinei C.E.P.A.L. au dezvoltat economiştii şcolii africane de la Dakar, dintre ai cărei promotori amintim pe Samir Amin, Emmanuel Arghiri, Jagdish Saigal, Oscar Braun, la care ar mai putea fi adăugaţi şi cei ce s-au făcut cunoscuţi îndeosebi cu prilejul dezbaterilor din deceniile 7, 8. Promotorii acestei şcoli au simţit, mai acut decît autorii doctrinei C.E.P.A.L., nevoia de a se sprijini pe idei ale lui K. Marx ; ei au căutat să realizeze o „restabilire a materialismului istoric, adică o revenire la Marx" [1]), cum se exprima un promotor al ideii, pentru a depăşi astfel ideile şi tezele care se refereau insuficient la necesitatea şi posibilităţile schimbării diviziunii internaţionale a muncii, ale restructurării ordinii economice internaţionale, ale transformării relaţiilor economice externe în mijloc de dezvoltare în sprijinul ţărilor subdezvoltate.

Emmanuel Arghiri, ţinînd seama de marile interdependenţe din economiile ţărilor lumii contemporane, analizează mecanismul inegalităţii schimburilor între ţările centrului şi cele ale periferiei capitalismului ; el ilustrează exploatarea ultimelor prin salariile scăzute existente aici. Samir Amin merge mai departe şi arată că „problema mişcării valorilor în cadrul schimburilor internaţionale nu este decît cea a dominaţiei modului de producţie capitalist asupra altora, cea a specificităţii modului capitalist periferic în raport cu cel al centrului etc." [2]). În acelaşi sens, A. Günder-Frank formulează o teorie despre modul în care diviziunea internaţională capitalistă a muncii limitează extinderea pieţei interne prin raporturile statornicite între economiile centrului şi cele ale periferiei [3]). Oscar Braun pune accent pe implicaţiile activităţii monopolurilor interne şi internaţionale asupra comerţului internaţional, mai ales între centru şi periferie, pe faptul că economiile centrului se folosesc de puterea lor economică pentru a impune preţuri ridicate la bunurile exportate în ţările periferiei şi scăzute la bunurile importate din acestea. El demonstrează cum schimburile dintre centru şi periferie sînt, prin natura lor, inegale [4]).

Noi orientări în teoria relaţiilor economice internaţionale (II)

J. Saigal analizează, în diferite ipostaze, schimburile inegale între ţările periferiei şi cele ale centrului, ţinînd seama şi de monopolul ţărilor centrului asupra tehnicii şi tehnologiilor înaintate. Prima cauză a schimburilor inegale el o vede în „integrarea ţărilor mai puţin dezvoltate în economia mondială în calitate de economii dependente" [5]). De aici se desprinde concluzia după care „ţările mai puţin dezvoltate trebuie să adopte o strategie a dezvoltării independente (self-reliant) în care cerinţele relaţiilor externe (sau comerţului) sînt subordonate cerinţelor interne ale procesului dezvoltării şi nu invers" [6]). Economistul algerian M. E. Benissad vede schimbarea locului ţărilor periferiei în diviziunea internaţională a muncii în „diversificarea structurilor economice prin industrializarea" [7]) ţărilor acestei lumi. Meritoriu este şi faptul că economiştii acestei orientări concep teoriile lor drept suport pentru schimbarea structurilor economiilor naţionale ale periferiei, nu pur şi simplu ca mijloc de modificare a diviziunii internaţionale a muncii şi a naturii comerţului internaţional, ci ca modalitate de restructurare fundamentală a ordinii economice internaţionale. În acest punct, ca şi în altele, ei se întîlnesc cu economişti ai şcolilor marxiste care se ocupă de această problemă.

Problemele ridicate ca şi argumentele acestei orientări sînt atît de importante încît chiar unii adversari sînt nevoiţi să le privească cu atenţie şi consideraţie. P. A. Samuelson apreciază că argumentul şcolii latino-americane privind nevoia diversificării economiilor naţionale prin industrializare merită „să fie luat în consideraţie cu seriozitate" [8]). În zilele noastre teoriile relaţiilor economice internaţionale se cer raportate obligatoriu la mari probleme ca cele ale subdezvoltării şi decalajelor, iar eficacitatea lor trebuie măsurată prin contribuţia la soluţionarea acestora.

Orientarea burgheză tradiţională a teoriei costurilor comparative cunoaşte, în zilele noastre, noi variante care iau în considerare, din punctul de vedere al ţărilor capitaliste dezvoltate, unele implicaţii ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi ale accentuării interdependenţelor în domeniul relaţiilor economice internaţionale. Progresele acestei orientări nu sînt atît de substanţă teoretică, deoarece rămîn pe linia conservării, în esenţă, a ordinii şi diviziunii internaţionale tradiţionale, cît pe cea a amplificării factorilor luaţi în studiu, a introducerii noilor situaţii apărute şi a perfecţionării instrumentarului de măsurare a intensităţii proceselor şi fenomenelor domeniului dat şi a avantajelor realizate din relaţiile economice internaţionale. De aceea, se impune să disociem aceste progrese de natura conservatoare a teoriilor care determină utilizarea lor în interesul capitalului ; nu pentru a aprofunda cunoaşterea realităţilor în vederea schimbării stărilor de lucruri, a schimbării mecanismelor schimburilor favorizante pentru unii şi defavorizante pentru alţii, ci pentru a le face să funcţioneze pe mai departe. Dintre realizările mai recente în acest cadru necesită atenţie teoria proporţiei neofactorilor, teoria neotehnologiei şi teoria economiei deschise într-o lume integrată.

Luarea în considerare de către autorii teoriilor amintite a noilor condiţii şi factori cu influenţe asupra diviziunii internaţionale a muncii şi a comparării avantajelor permite cunoaşterea mai directă a modului în care funcţionează mecanismele actuale ale schimburilor şi comerţului internaţional. Acest lucru este important pentru practicile actuale, dar insuficient pentru ştiinţă şi altă practică decît cea negustorească într-o epocă în care se cer, obiectiv şi insistent, revoluţionate relaţiile dintre ţări, diviziunea internaţională a muncii redimensionată, iar ordinea economică internaţională aşezată pe baze noi. Lumea cere schimbări, iar ştiinţa economică trebuie să arate în ce direcţii, pe ce baze, cu ce mijloace şi în ce mod trebuie înfăptuite schimbările.

FIŞE

● *Continuînd publicarea unor traduceri de larg interes şi pentru cititorul român, cum sînt „rapoartele" către Clubul de la Roma,* EDITURA POLITICĂ *a definitivat recent una dintre cele mai proaspete lucrări de acest fel ; este vorba despre volumul* „Microelectronica şi societatea – la bine şi la rău", *realizat sub coordonarea a doi cunoscuţi cercetători :* Günter Friedrichs *şi* Adam Schaff. *Volumul reuneşte astfel o serie de studii consacrate acestei incitante realităţi a lumii contemporane – prin care se încearcă precizarea celor mai importante dezvoltări şi efecte ale microelectronicii, ale informaticii în general. O primă ipoteză asumată de autori constă în caracterul omniprezent al microelectronicii, faptul că aceasta se situează în centrul unei noi revoluţii industriale. De asemenea, autorii sînt de acord că aplicaţiile generalizate ale microelectronicii vor influenţa societatea pe toate dimensiunile sale : productivă, organizaţională, politică. Mai puţin clare apar, după cum remarcă şi profesorul Mihai Drăgănescu în prefaţa cărţii, tendinţele de viitor, evoluţiile probabile, autorii studiilor păstrînd rezerva de a sublinia că implicaţiile microelectronicii au un caracter bipolar, favorabile şi nefavorabile, dar că potenţialitatea pozitivă primează, cu condiţia adoptării unor opţiuni politice raţionale.*

Prioritatea protecţiei mediului

● *Preocupările din R.P. Polonă pentru ocrotirea mediului ambiant pornesc de la constatarea existenţei unor zone în care mediul ambiant este degradat, „teritorii ameninţate ecologic" (care reprezintă circa 7% din teritoriul ţării, dar au o densitate ridicată a populaţiei) arată* Jerzy Roman *în articolul* „Ocrotirea mediului ambiant în prezent şi în viitor", *publicat într-un Buletin Informativ din ianuarie 1985. Strategia ecologică promovată vădeşte un caracter complex. Astfel, concomitent cu îmbunătăţirea legislaţiei în domeniul protecţiei mediului (în sensul sporirii exigenţelor specifice) sînt delimitate domeniile prioritare, precum şi sarcinile care revin cercetării ştiinţifice şi tehnologice de profil. Cadrul de acţiune este constituit de un program guvernamental cu deschidere pînă în anul 2000. În mod concret, subliniază autorul, se prevede ca investiţiile alocate în acest scop să fie orientate spre diminuarea poluării atmosferice, prin modernizarea instalaţiilor industriale şi perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie : un alt obiectiv vizat este cel al îmbunătăţirii reţelei de*

Este necesar de știut ce laturi și cum influențează diviziunea muncii între țări și schimburile internaționale noii factori ce țin de revoluția în știință și tehnică, de pregătirea superioară a oamenilor, de stocurile cunoștințelor și capacitatea inovațională etc. – elemente luate în considerare de noile teorii ale înzestrării cu factori, ca teoria proporției neofactorilor și teoria neotehnologiei, destul de interferate ca arie de preocupare ; laturile pozitive ale cunoașterii sporesc foarte mult și știința se îmbogățește, dacă teoriile în care asemenea elemente sînt încorporate promovează schimbări în direcția reducerii decalajelor, a democratizării relațiilor economice internaționale, a desființării exploatării unor țări de către altele și a făuririi unei noi ordini economice internaționale. Dacă teoriile respective își limitează orizontul cunoașterii la informarea factorilor de decizie despre ce survine nou în mecanismele actualmente în funcțiune spre a obține un cîștig, un avantaj imediat cît mai mare, contribuția lor este limitată, se poate înscrie, în fapt, pe o traiectorie conservatoare, iar știința economică a transformărilor, prefacerilor revoluționare nu are de cîștigat. Studiul comparativ al celor două teorii îl conduce astfel pe A. Iancu, bunăoară, la aprecierea că fiecare dintre ele aduce „anumite elemente de cunoaștere utile pentru fundamentarea deciziilor" [9]). Este vorba de decizii în lumea afacerilor ce țin de economia schimburilor internaționale și nu de revoluționarea cadrului ei, dat de ordinea economică mondială. Același autor apreciază că teoria neotehnologiei este mai analitică, cu o putere explicativă mai mare, în ciuda unor dificultăți legate de limitele explicării numerice, în indicatori reprezentativi cît mai sintetici, a unor caracteristici și relații. Teoria neofactorilor se pretează mai bine la determinări cantitative sintetice „pentru a fi folosite la orientarea evoluției avantajului comparativ prin intermediul raportului dintre exportul și importul resurselor ca atare și al resurselor încorporate în produse, precum și prin intermediul substituției factorilor de producție" [10]).

Harry Johnson consideră că cele două teorii combinate pot explica mai bine și contribuie la orientarea dezvoltării industriei în fiecare țară ca și a fluxurilor comerciale [11]). În timp ce teoria proporției neofactorilor – care introduce în analiză, alături de factorul capital fizic, de forța de muncă necalificată, și factorul „capital uman" – oferă posibilitatea evidențierii implicațiilor schimbării locului fiecărui factor în economia lumii și a țărilor, teoria neotehnologiei permite analize comparate între țări pe baza nivelului tehnicilor și tehnologiilor, a calificării forței de muncă, a tehnicilor de marketing, a costului utilizării forței de muncă și a capitalului. Dar, pentru a nu fi unilaterale aprecierile avantajelor comparative, cea de a doua teorie se cere întregită cu prima care acordă atenție nivelului înzestrării țărilor cu factori de producție, tradiționali și noi, echilibrului dinamic ca și utilizării de către țări a resurselor naționale în condițiile în care interdependențele economiilor naționale cresc.

Factorii noi sau neofactorii nu pot fi rupți de cei tradiționali – muncă, capital și resurse naturale, ci ei derivă din aceștia sau, mai degrabă, surprind aspectele noi care au apărut ca urmare a progreselor înregistrate în cadrul fiecăruia dintre ei. Factorul muncă a devenit mai complex, s-a diferențiat mult ca nivel de pregătire și diversificat ca domenii profesionale, producîndu-se deplasări importante de la munca fizică spre cea intelectuală, ajutată în exercitarea ei de un aparat tehnic adecvat (calculatoare, sisteme de mașini pentru evidență și contabilitate, pentru stocarea și transmiterea informației etc.). Factorul capital (fonduri) este materializat în tehnici, tehnologii, mașini, instalații, infrastructuri, sisteme organizaționale etc. de niveluri extrem de diferențiate, care se întind pe o gamă largă, de la cele tradiționale pînă la cele de vîrf, cu implicații foarte mari asupra structurii economiilor naționale, ale diviziunii internaționale a muncii și relațiilor economice dintre țări. Unul din aspectele noi ale diviziunii este cel al detașării economiilor puternic industrializate de cele industrializate, iar, din prima categorie, desprinderea economiilor tehnologice de vîrf, realitate care pune în alt mod structurarea economiilor naționale pentru a fi competitive pe plan internațional. Factorul natură sau resurse naturale a căpătat noi dimensiuni și calități în condițiile extinderii capacității de devorare a lui de către imensul aparat industrial creat, dar și ale posibilității de substituire a unor componente ale lui cu cele create artificial pe baza tehnologiilor noi ; toate acestea în contextul crizei resurselor naturale dar și al reprelucrării lor în optica circuitului transformare, recuperare, reprelucrare, al deteriorării mediului înconjurător, dar și al restabilirii calităților lui etc.

Studiile întocmite în optica teoriei proporției neofactorilor urmăresc schimburile reciproce dintre țări prin prisma noilor dimensiuni ale factorilor și ale mutațiilor pe care ei le-au cunoscut. Prin indicatori corespunzători se urmăresc proporțiile și raporturile în care factorii de producție – cu atenție deosebită pentru cei abundenți și cei deficitari – sînt importați și exportați direct, așa cum se află ei în fiecare țară, sau indirect, prin intermediul produselor în care sînt încorporați.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

[1]) Samir Amin, L'échange inegale et la loi de la valeur, Paris, Ed. Anthropos, 1973, p. 7.

[2]) Samir Amin, op. cit. p. 14

[3] André Günder-Frank, Limitation de l'étendue du marché interne par la division internationale du travail et par les relations de production, Dakar, IDEP, 1972.

[4]) Oscar Braun, L'échange inegal, Dakar, IDEP, 1972.

[5]) Jagdisch Saigal, Réflections sur la théorie de l'échange inégal, Paris, Ed. Anthropos, 1973, p. 140.

[6]) Idem, p. 141.

[7]) M. E. Benissad, Sous-développement. capitalisme et socialisme, Alger, SNED, 1978, p. 37.

[8]) P. A. Samuelson, (619).

[9]) Aurel Iancu, Schimburile economice internaționale, București, Editura științifică și enciclopedică, 1983, p. 47.

[10]) Idem, p. 48.

[11]) Vezi, Harry Johnson, State Theory in Relation to the Empirical Analysis, în culegerea editată de R. Vernon, The Technology Factor in International Trade, New York, 1970.

epurare a apelor uzate, instalații ce sînt concepute pe principii economice mai generale care adaugă obiectivului reducerii riscurilor poluării și pe cel de obținere a unor efecte economice pozitive.

„Zone economice libere"

● *Un interesant experiment socio-economic se află în curs de desfășurare în Marea Britanie și S.U.A. Este vorba, după cum arăta* Stuart E. Weiner *în articolul* „Creating jobs with entreprise zones" *publicat în numărul 1/1985 al revistei* ECONOMIC IMPACT, *de înființarea unor „zone economice libere" în interiorul celor două țări. Ce se înțelege și ce se urmărește prin acest experiment ? În primul rînd se dorește revitalizarea unor zone economice care cunosc un accentuat regres și în care șomajul atinge proporții ridicate. Într-un anume sens, arăta S.W., aceste „enclave" socio-economice seamănă cu porturile libere, întrucît ele beneficiază de un regim preferențial sub aspectul taxelor și impozitelor comerciale, autoritățile urmărind să atragă capital, investiții. După cîțiva ani de la demararea acestor proiecte (în număr de 11 în Marea Britanie) pot fi desprinse o serie de concluzii interesante. Astfel se pare că elementele de atracție pentru investiții nu le reprezintă atît reducerea taxelor, cît avantajele ambientale (economice, dar și ecologice) pe care le oferă zonele respective. În același timp se creează însă posibilități certe de ocupare a forței de muncă locale și de reducere, pe această cale, a șomajului structural.*

Consumul energetic și dezvoltarea producției agricole în gospodăriile populației

● *Eforturile desfășurate pe linia creșterii producțiilor agricole în condiții de eficiență antrenează toate categoriile de producători precum și de deținători de suprafețe agricole. Desigur, căile de acțiune sînt și trebuie să fie diferențiate în funcție de condițiile existente, fapt care poate fi pus în evidență de analiza activității agricole desfășurate în gospodăriile populației, după cum o dovedește recenta lucrare semnată de* Gheorghe Frățilă – „Consumul energetic și dezvoltarea producției agricole în gospodăriile populației" – *publicată la EDITURA „CERES". Pornind de la ponderea de 16% ce revine acestui tip de exploatare agricolă în totalul suprafeței agricole a țării, de la diferențierile zonale și particularitățile de organizare a muncii, autorul militează pentru utilizarea unor metode avansate de sporire a producției agricole cu un consum energetic cît mai redus, pentru reintroducerea în circuitul agricol a unor categorii de resurse concomitent cu revitalizarea unor activități tradiționale, economicoase sub aspect energetic. De asemenea în carte sînt reliefate o serie de soluții tehnico-organizatorice moderne care pot contribui la sporirea producției agricole fără consum suplimentar de energie cum ar fi asolamentul, rotația culturilor succesive și intercalate etc.*

FIȘE

Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale

(Urmare din pag. 19)

tivității economico-sociale pe baza aplicării legităților sociale, evitînd disproporțiile, soluționînd contradicțiile, asigurînd dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului".

Caracterul mereu schimbător al realității, al necesităților și posibilităților existente, imprimă dinamism vieții economico-sociale și exigențelor care se ridică, de la o etapă la alta, în domeniul conducerii, al organizării și funcționării cît mai eficiente a proprietății socialiste. Îmbunătățirea la timp a formelor și metodelor de conducere stimulează progresul general, avîntul economico-social.

Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre, se preocupă în permanență de perfecționarea formelor și metodelor de conducere a economiei, în pas cu cerințele mereu dinamice ale vieții. În acest flux continuu, străbătut de grija deosebită pentru progres, inclusiv pe tărîmul conducerii economiei, o etapă deosebită, bogată în însușiri și perfecționări, o reprezintă perioada începută în anul 1965 și pînă în prezent. În politica P.C.R. de perfecționare a conducerii economiei, ca și în alte domenii se impun a fi subliniate următoarele atribute, virtuți inseparabile ale acesteia: realismul, mobilitatea și eficiența. Realismul înseamnă luciditate în gîndire și acțiune, întemeiată pe știință și se reflectă în aceea că măsurile de perfecționare a conducerii atît la nivel macroeconomic, cît și la cel microeconomic se adoptă pe baza cunoașterii prealabile aprofundate a necesităților dezvoltării, a schimbărilor intervenite în nivelul forțelor de producție, în capacitatea de organizare și conducere la diferite nivele, în sistemul de legături economice între unități economice, subramuri și ramuri, în instrumentarul tehnico-științific de măsură și urmărire a cheltuielilor de producție și rezultatelor. Mobilitatea își găsește expresie și dinamism în gîndirea și acțiunea P.C.R., în preocuparea sa permanentă de luare în considerare a caracterului schimbător al realității; de fiecare dată, la condiții noi se răspunde cu sarcini și modalități noi de soluționare a problemelor. Eficiența, în politica P.C.R. de perfecționare a raportului dintre conducerea centrală și autonomia unităților, își găsește expresie în măsurile adoptate care, prin aplicarea lor în practică, trebuie să stimuleze, în perioada respectivă, în cel mai înalt grad creșterea eficienței activității.

O caracteristică esențială a perfecționării centralismului democratic o constituie dezvoltarea democratismului socialist, prin crearea condițiilor necesare, a cadrului organizatoric democratic larg, apt să asigure participarea la activitatea de conducere a oamenilor muncii pe toate treptele. Se are în vedere necesitatea valorificării potențialului de gîndire și experiență, a spiritului de inițiativă și răspundere în muncă a lucrătorilor în promovarea noului, în gospodărirea resurselor, în administrarea bunurilor obștești; cei ce muncesc trebuie să-și aducă contribuția și la perfecționarea organizării și conducerii activității, să participe activ la elaborarea și adoptarea hotărîrilor la conducerea societății. Consiliile oamenilor muncii și adunările generale — organe colective de conducere din întreprinderi și instituții, consilii județene, consiliile naționale și congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt, știință și cultură oferă posibilitatea participării organizate a maselor largi la conducerea întregii activități.

În concepția partidului nostru, dezvoltarea democrației, întărirea autoconducerii muncitorești nu au nimic comun cu anarhia, cu tendința de nesocotire și încălcare a legalității socialiste; dimpotrivă, ele presupun respectarea strictă a legalității, a normelor și principiilor de conducere a societății noastre. Drepturile adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii de a adopta hotărîri privind planul de producție, activitatea economico-socială, trebuie să țină seama de necesitățile generale, să se încadreze în prevederile stabilite prin planul unic de dezvoltare economico-socială a țării. Astfel, perfecționarea raportului dintre conducerea centrală și autonomia unităților economice presupune, concomitent cu dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii, cu participarea activă a maselor populare la conducere, creșterea rolului statului. În concepția partidului nostru, **„participarea activă a maselor populare la conducerea statului, dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare,** așa cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Raportul la cel de al XIII-lea Congres al partidului, **nu presupune în nici un fel renunțarea sau diminuarea conducerii unitare a activității de stat... Tendința obiectivă însă, determinată de dezvoltarea societății, este aceea a întăririi și perfecționării rolului și funcțiilor statului de organizator și conducător al întregii activități economico-sociale".**

Intrarea României într-o nouă fază, superioară, a dezvoltării sale, în lumina obiectivelor și sarcinilor stabilite de cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, accentuează deosebit de mult latura calitativă a muncii în toate ramurile economiei naționale, la toate structurile. Ca urmare, se impune tot mai mult necesitatea ridicării nivelului calitativ al conducerii. Aceasta este condiționată în măsură însemnată de manifestarea răspunderii cuvenite în îndeplinirea competentă a atribuțiilor ce revin la fiecare verigă a deciziei economice; atît organele centrale, cît și cele ale unităților au datoria de a studia și cunoaște aprofundat procesele economico-sociale, în dinamica lor continuă. Întărirea autogestiunii economico-financiare, a autoconducerii muncitorești necesită, pe de o parte, creșterea inițiativei colectivelor de oameni ai muncii și fructificarea în interesul progresului a potențialului lor de gîndire și, pe de altă parte, mărirea răspunderii colectivelor de lucrători, a fiecărui om al muncii. Elementul esențial nou în perfecționarea mecanismului economico-financiar îl reprezintă întărirea răspunderii întreprinderilor, colectivelor de oameni ai muncii, a organismelor colective de conducere în mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a eficienței economice, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

Paralel cu întărirea autoconducerii și autogestiunii unităților economice, au loc perfecționări și în activitatea organelor centrale de conducere. În actuala etapă are loc creșterea rolului organizatoric și conducător al statului în ridicarea întregii activități de planificare și conducere a vieții economico-sociale la un nivel superior. Înlăturarea fenomenelor de birocratism, lărgirea atribuțiilor organelor locale, ale centralelor și întreprinderilor constituie importante cerințe în perfecționarea activității de conducere și planificare menite să ducă la creșterea și nu la reducerea rolului statului.

Perfecționarea conducerii centrale și a autonomiei unităților, îmbinarea lor rațională, depinde de însăși perfecționarea factorilor decizionali, a calității conducerii la toate structurile ei. Astfel, se impune instruirea metodică, științifică a cadrelor din domeniul conducerii și planificării etc., în pas cu cerințele noului, precum și îmbunătățirea metodelor și tehnicilor de lucru și a mecanismului economico-financiar.

Prin urmare, perfecționarea raportului dintre conducerea centrală și autonomia unităților economice presupune, în același timp, acțiuni practice, care să ducă la înnoiri în metodele și formele concrete de înfăptuire, ridică răspunderi sporite față de calitatea muncii. Rolul hotărîtor îl au oamenii: gradul mai înalt de instruire profesională și de cultură generală constituie o condiție a dezvoltării, a promovării curajoase a noului în toate sectoarele de activitate.

5 Dezvoltarea planificată a economiei naționale

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONDUCEREA unitară, pe bază de plan, a întregii activități economice și sociale reprezintă o trăsătură fundamentală a economiei socialiste. Pe baza proprietății socialiste, toate unitățile economice și sociale, subramurile și ramurile economiei funcționează ca parte a unui mecanism unic, între ele existînd multiple legături de determinare a nevoii sociale și estimare a resurselor, de dezvoltare proporțională și armonioasă, legături ce își găsesc expresia în planul național unic.

Proporțiile economice și caracterul lor

PENTRU înțelegerea proporțiilor economice, a caracterului și rolului lor în economie este necesară, înainte de toate, studierea nevoii sociale și a resurselor necesare acoperirii ei. **Nevoia socială reprezintă ansamblul necesităților de consum productiv și neproductiv, la scară socială, a unităților economice, instituțiilor și populației.** Pentru satisfacerea nevoii sociale, în funcție de volumul, importanța și urgența lor, se repartizează diferitelor sectoare și activități resursele necesare (mijloacele de producție și forța de muncă), asigurîndu-se astfel, cu ajutorul proporțiilor economice, corelația necesară între resurse și nevoia socială.

Proporțiile economice reprezintă **raporturile cantitative și calitative care se formează în economie, între sectoarele, ramurile, subramurile și activitățile economice, determinate de nevoia socială.** În funcție de amploarea nevoii sociale, de nivelul diviziunii sociale a muncii, aceste raporturi cunosc o mare complexitate, constituindu-se într-un sistem de proporții. În dependență de diferite criterii, proporțiile economice pot fi clasificate, după funcția pe care o îndeplinesc, în proporții fundamentale, care se referă la ansamblul reproducției, ca, de exemplu, dintre sectorul I și sectorul II, dintre industrie și agricultură ; **speciale,** care se referă la sectoare (ramuri) importante din cadrul ramurilor, de exemplu, în cadrul industriei, dintre industria extractivă și cea prelucrătoare ; **de detaliu,** care decurg din diviziunea muncii în interiorul unității economice, adică între diferitele secții și ateliere ale acestora ; **teritoriale,** care izvorăsc dintr-o diviziune a muncii între diferitele zone și județe ale țării. Avînd în vedere forma lor de exprimare, proporțiile economice pot fi : **natural-materiale, valorice și ale forței de muncă.** Dacă proporțiile natural-materiale reflectă diferitele raporturi în expresie fizică, naturală, cele valorice le redau în formă bănească. Concomitent, proporțiile forței de muncă reflectă structura pe ramuri și subramuri a populației ocupate.

Proporțiile economice au un caracter **istoric,** reflectă structura și profilul economiei naționale, fiind expresia unor relații sociale determinate. Ele exprimă atît raporturi de natură cantitativă, cît și calitativă între diferitele sectoare de activitate. Totodată, proporțiile economice au un caracter **dinamic,** se modifică continuu sub influența a diferiți factori — tehnici, economici, social-politici — care își pun amprenta asupra corelației dintre nevoia socială și resursele economice. **Proporțiile reflectă procesul de alocare și utilizare a resurselor economice potrivit condițiilor și cerințelor proprii fiecărei economii naționale.** Pe acest fond se manifestă necesitatea **caracterului optim al proporțiilor.** Societatea socialistă oferă posibilitatea de a asigura echilibrul și proporționalitatea dezvoltării economice pe baza cea mai eficientă.

Legea dezvoltării planice proporționale a economiei naționale

REPARTIZAREA și utilizarea pe domenii de activitate a resurselor economice potrivit trebuințelor sociale se realizează diferit de la o orînduire socială la alta.

În socialism, întregul mecanism economic, social și politic generează un mod specific de funcționare și mișcare a economiei naționale, exprimat prin categoria economică de planicitate. **Planicitatea reprezintă un asemenea mod de mișcare și funcționare a economiei, în care resursele materiale și umane sînt alocate rațional de către societate, între ramurile economiei naționale în raport cu necesitățile dezvoltării continue a producției și asigurării bunăstării crescinde a întregului popor.** Ea exprimă latura obiectivă, necesitatea mișcării dirijate, a economiei pe baza unor planuri dinainte stabilite, reflectată de **legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale.** Această lege exprimă legăturile esențiale, generale, necesare, care se stabilesc între oameni în procesul de producție, cu privire la **modalitatea planică de mișcare și funcționare a economiei, de reglare conștientă, prealabilă a economiei naționale, de menținere a proporționalității,** prin alocarea rațională a resurselor potrivit nevoii sociale, **de coordonare a activității tuturor lucrătorilor și verigilor organizatorice ale economiei și de orientare unitară pe baza unui plan general de dezvoltare economico-socială.**

Legea dezvoltării planice proporționale acționează în cadrul unui sistem de legi economice care reflectă sistemul relațiilor de producție socialiste. Ea acționează în strînsă legătură cu legea economică fundamentală a socialismului, cu legea creșterii necontenite a productivității muncii, cu legea repartiției după muncă, cu legea acumulării socialiste, legea valorii etc. Ca urmare, și în procesul reglării prealabile a producției sociale se impun o cunoaștere și utilizare aprofundată a acțiunii tuturor acestor legi.

Formele concrete de acțiune a legii dezvoltării planice proporționale sînt strîns legate de condițiile specifice fiecărei țări, dînd naștere de fiecare dată unui sistem concret de conducere planificată a economiei naționale. În planificare sînt utilizate o serie de procedee de elaborare a planului de dezvoltare economică, de adaptare a acestuia la schimbările — neluate inițial în considerare — ce pot surveni în realitatea economică, de urmărire a îndeplinirii planului în cît mai bune condiții.

Planul național unic și rolul lui în conducerea economiei naționale

PLANUL național unic este instrumentul principal prin care statul socialist realizează conducerea și organizarea planificată a economiei naționale. **„Înfăptuirea obiectivelor cincinalului viitor și ale dezvoltării în perspectivă a României pînă în anul 2000** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului — **impune, ca necesitate obiectivă, creșterea și mai puternică a rolului statului în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, pe baza planului național unic".**

Puternica dezvoltare a forțelor de producție, amplificarea fără precedent a activităților economico-sociale necesită în mod obiectiv sporirea rolului planului național unic în asigurarea dezvoltării interne și armonioase a societății socialiste. **Planul național unic cuprinde un sistem complex de obiective și sarcini cantitative și calitative menite să precizeze corelațiile de bază ale economiei naționale, ritmurile și proporțiile dezvoltării ramurilor și subramurilor economiei naționale, utilizarea judicioasă a resurselor materiale și umane pentru o anumită perioadă de timp.** Acestea se exprimă cu ajutorul unui sistem de indicatori de plan, cum ar fi : sporirea venitului național și a produsului social într-o analiză calitativă, eficientă ; mărimea producției sau volumul activității diferitelor ramuri ale economiei naționale ; corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum, creșterea productivității muncii ; ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor ; volumul investițiilor și creșterea eficienței lor ; reducerea cheltuielilor materiale de producție ; reducerea costurilor ; volumul desfacerilor de mărfuri ; creșterea veniturilor oamenilor muncii ; amploarea și eficiența relațiilor economice externe. Planul de dezvoltare social-economică îmbină în mod armonios toate ca-

tegoriile de interese. El este atotcuprinzător în sensul că include toate laturile vieții sociale și totodată unitar, reprezentînd voința suverană a națiunii. De fundamentarea sa științifică depind în mod hotărîtor eficiența utilizării resurselor, creșterea producției sociale, a efectelor utile, sporirea calității vieții și a bunăstării materiale și spirituale.

Caracterul științific al elaborării planului se întemeiază pe : a) determinarea reală a nevoii sociale și a evoluției acesteia ; b) evaluarea resurselor și analiza lor în dinamică ; c) determinarea celor mai bune variante de dezvoltare economico-socială ; d) modul de îndeplinire a planului în perioada anterioară ; e) fundamentarea de programe speciale în vederea intensificării acțiunii factorilor calitativi.

Toate acestea se bazează pe cunoașterea și folosirea acțiunii legilor economice obiective, pe utilizarea sistemului informațional economic, pe prelucrarea și folosirea la timp a informației în vederea adoptării deciziilor de planificare. În Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului se subliniază necesitatea înțelegerii aplicării legilor economice în vederea perfecționării și dezvoltării modului de producție socialist, a înlăturării subiectivismului și voluntarismului în conducerea planificată a economiei.

Un rol important în fundamentarea planurilor și programelor pe domenii de dezvoltare economico-socială o are activitatea de prognozare pe termen lung. Pentru aceasta se elaborează **prognozele economice, care reprezintă o anticipare a principalelor procese din știință, tehnologie, resurse naturale, demografie și economice.** Prognozele economice stau la baza stabilirii direcțiilor de dezvoltare a principalelor ramuri și domenii, a căilor de perfecționare a activității economice și de sporire a eficienței acestora, prefigurează profilul economico-social al țării, locul său în diviziunea internațională a muncii. Ele se elaborează în cadrul unui sistem unitar cuprinzînd : prognoza macroeconomică, prognoza pe ramuri, prognoza pe probleme de sinteză, prognoze teritoriale. Elaborarea prognozei și planului sînt etape corelate între ele. În cadrul lor legătura nemijlocită este asigurată de elaborarea unor **programe speciale de activitate care se referă la domenii de bază prioritare ale vieții economice :** cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, dezvoltarea bazei energetice și de materii prime ; dezvoltarea producției alimentare ; creșterea nivelului de trai și a calității vieții. Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român pe lîngă obiectivele stabilite pentru cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 a dezbătut și aprobat Programul-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1986—1990 și Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții în perioada 1986—1990.

Metodologia de elaborare a planului. În țara noastră metodologia de elaborare a planurilor economice este reglementată juridic prin **Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României.** Ea cuprinde un ansamblu de probleme privind principiile de bază ale planificării, modul de elaborare a planului și consfințește realitatea existentă prin care **locul central în sistemul conducerii planificate îi revine Partidului Comunist Român** care elaborează strategia dezvoltării economico-sociale a țării, stabilește obiectivele fundamentale, orientează și îndrumă întregul potențial al societății noastre, promovează metode, forme și procedee moderne de conducere și organizare planificată.

Principiile de bază au în vedere : îmbinarea organică a autoconducerii muncitorești și autogestiunii întreprinderilor cu conducerea planificată a întregii activități economico-sociale în condițiile aplicării consecvente și perfecționării continue a centralismului democratic ; participarea largă a oamenilor muncii la dezbaterea și adoptarea deciziilor la toate nivelurile de conducere ; îmbinarea planificării departamentale cu planificarea de ramură și teritorială ; elaborarea de niveluri orientative și normative de plan ; fundamentarea planurilor economice pe contracte ; îmbinarea planificării curente cu cea de perspectivă.

Modul de elaborare a planului a cunoscut o serie de îmbunătățiri. În prezent, **activitatea de elaborare a planului pornește de la unitatea de bază** (economică, social-culturală, teritorial-administrativă). Pentru încadrarea propunerilor unităților în opțiunile generale ale dezvoltării economice, se elaborează **niveluri orientative și normative de plan.** Nivelurile orientative se exprimă prin limite minime pentru produsele fizice de bază, producția valorică și export și limite maxime pentru volumele de investiții și import. Normativele de plan precizează sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe și sarcini maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale. Ținînd seama de ele, fiecare unitate elaborează proiectul de plan propriu care reflectă posibilitățile ei specifice. Propunerile de plan sînt transmise către macrounitate (întreprinderea către centrală, iar aceasta către minister), unde sînt centralizate și armonizate. Rezultă astfel proiecte de plan pe ramuri, subramuri, județe etc., care sînt înaintate Comitetului de Stat al Planificării, organ central de specialitate în activitatea de planificare. Acesta, în colaborare cu ministerele, cu alte organe centrale, precum și ale consiliilor populare județene, asigură **corelarea propunerilor de plan cu necesitățile de ansamblu ale economiei naționale** în profil departamental, de ramură și teritorial și elaborează propunerile pentru proiectul planului național unic. În fazele următoare proiectul de plan analizat și avizat de Consiliul de Miniștri este examinat în continuare de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. și supus votului Marii Adunări Naționale care-i conferă putere de lege juridică. Din acest moment prevederile de plan devin obligatorii pentru toate unitățile și sectoarele economiei naționale, pentru toți oamenii muncii.

Principalele direcții ale perfecționării conducerii planificate a activității economice

CONDUCEREA planificată a economiei naționale cunoaște o continuă perfecționare, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a amplificării activităților economico-sociale. **„Bazîndu-ne pe experiența de pînă acum și ținînd seama de stadiul de dezvoltare a societății socialiste românești** — arăta secretarul general al partidului la Congresul al XIII-lea — **este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru ridicarea întregii activități de planificare și conducere a vieții economice și sociale la un nivel nou".**

1. O direcție majoră de perfecționare a conducerii planificate o constituie **întărirea rolului planului național unic** ca instrument principal al statului socialist în asigurarea conducerii **centralizate, unitare** a economiei și care cuprinde toate laturile vieții economice și sociale, întregul mecanism de funcționare a societății socialiste.

2. **Creșterea rolului și răspunderii colectivelor de conducere din ministere, centrale și ale consiliilor oamenilor muncii din toate unitățile economico-sociale** în fundamentarea planului, în îmbinarea planificării la nivel micro cu cea macroeconomică, în respectarea și aplicarea fermă a prevederilor planurilor și programelor de dezvoltare unitară a economiei.

3. **Îmbinarea cît mai eficientă a conducerii unitare, pe baza planului național unic cu autonomia unităților economice și teritorial administrative,** cu inițiativa și participarea oamenilor muncii la procesul de elaborare și îndeplinire a planului — planul național unic trebuie să îmbine interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății, ale întregului popor. Fiecare unitate trebuie să țină seama de necesitățile generale, să se încadreze în prevederile stabilite prin planul unic de dezvoltare economico-socială. Inițiativa unităților economice și sociale trebuie să se manifeste, în primul rînd, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, în perfecționarea continuă a activității economice.

4. **Participarea tot mai largă a omenilor muncii pe plan național** la adoptarea celor mai importante hotărîri privind dezvoltarea economico-socială a țării prin intermediul organismelor democratice cu caracter permanent — consiliile naționale și congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt, știință și cultură.

5. **Corelarea planurilor cincinale și anuale cu planurile și programele de dezvoltare pe termen lung.** O ilustrare a acestei orientări o constituie faptul că o dată cu elaborarea planurilor cincinale se stabilesc și orientările de bază pentru următorii 5-10 ani și se elaborează programe speciale pe anumite domenii pe perioade mai îndelungate.

Activitatea de planificare reprezintă o componentă fundamentală a mecanismului de funcționare a economiei socialiste. Perfecționarea continuă a acestui mecanism implică îmbunătățirea planificării. În concepția partidului nostru, conducerea pe bază de plan a întregii activități economico-sociale trebuie să se realizeze în condițiile aplicării cu fermitate a principiului autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, care asigură creșterea inițiativei și răspunderii tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a fiecărei unități, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, în ridicarea nivelului tehnic, a calității și competitivității producției, în maximizarea veniturilor și minimizarea cheltuielilor, în gospodărirea cu eficiență înaltă a fondurilor materiale și bănești încredințate de societate.

prof. dr. Dumitru PUGNA

ÎNTREBĂRI :

1. Ce sînt proporțiile economice și ce fel de proporții cunoașteți ?

2. În ce constă caracterul obiectiv al legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ?

3. Ce este planul național unic ? Care sînt principalii lui indicatori ?

4. Cum se realizează elaborarea planului național unic în România ?

5. Prezentați principalele direcții de perfecționare a activității de planificare.

Restructurări în politicile de reglementare monopolist-statală sub impactul crizelor economice (I)

TRAVERSAREA de către țările capitaliste a celor două crize ciclice (1974—1975 și 1980—1982) a declanșat profunde dezechilibre în economiile naționale, cu implicații de ordin economic, social și politic. În același timp, economia mondială a resimțit și ea efectele acestor crize pe diferite planuri, ceea ce a influențat asupra ritmului de dezvoltare a multor țări, cu deosebire a celor în curs de dezvoltare.

Caracteristic pentru perioada 1974—1982 este reducerea ritmului de creștere economică : în unele țări s-au înregistrat valori negative ale acestuia, iar în altele starea de stagnare prelungită a devenit o constantă. Curba șomajului a stabilit încă de la începutul anului 1980 recorduri față de întreaga perioadă postbelică. Concomitent, procesul inflaționist devine obsedant, ca problemă, pentru majoritatea guvernelor țărilor capitaliste, deoarece, începînd cu a doua jumătate a anilor '70 și pînă în 1980—1981, prețurile la bunurile de consum înregistrau creșteri de peste 10%, cu excepția R.F.G. și Japoniei. Totodată, sub impactul revoluției științifice și tehnice, a crizei energetice și de materii prime se adîncește criza de structură a economiilor naționale care a făcut să apară un imens surplus de capital fix.

Persistența stării de criză — datorată atît cauzelor interne, generate de tipul specific capitalist de creștere economică, cît și celor de natură exogenă, rezultate din modificările ce s-au produs în diviziunea internațională a muncii, în raporturile de forță pe plan mondial — a evidențiat în mod pregnant, așa cum se apreciază în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., **„limitele orînduirii burgheze, ale societății împărțite în clase asuprite și asupritoare“.** Relația monopol-stat, dominantă în economia țărilor capitaliste dezvoltate, nu mai permite desfășurarea reproducției în ritmuri care să asigure o creștere economică capabilă să mențină în anumite limite, necesare valorificării capitalului, și să reducă șomajul și inflația. Pe fondul crizelor de tip ciclic și neciclic s-au adîncit contradicțiile economice și sociale într-o asemenea măsură încît au fost puse sub semnul întrebării rolul și eficiența mecanismului de reglementare monopolist-statală a reproducției, raporturile dintre stat și monopol. De asemenea, a ieșit în evidență faptul că metodele și instrumentele tradiționale de reglementare de către stat a proceselor economice nu mai pot asigura în continuare o rată înaltă a profitului și redresarea rapidă a economiei țărilor occidentale. În fața problemelor complexe, ridicate de adaptarea economiilor naționale la schimbările survenite pe plan intern și mondial, economia politică burgheză caută să ofere „soluții“ prin care să demonstreze capacitatea capitalismului de a se revitaliza. Astfel, constatînd disfuncțiile din economie, economiștii burghezi încearcă să le justifice ca fiind o consecință a accentuării rolului economic al statului, a intervenției sale în mecanismul de reglare a reproducției capitalului social, ceea ce, de fapt, apreciază reprezentanții marelui capital, ar fi subminat capacitatea de autoreglare a economiei pieței. Plecînd de la această concluzie, teoreticieni nemarxiști și cercuri conducătoare din unele țări, ca, de pildă, S.U.A., Anglia, consideră că este necesar atît în plan teoretic, cît și în politicile economice să se reconsidere locul și rolul statului în reglementarea economiei în capitalismul monopolist de stat.

Politicile anticriză promovate de stat, prin stimularea cererii, în vederea menținerii echilibrului dintre cerere și ofertă, nu au putut evita apariția crizelor și stagflației. Acest fapt i-a determinat pe partizanii nonintervenției statului sau ai intervenției limitată la cazuri deosebite să critice pe adepții intervenției statului. Faptul că statul prin politica fiscală, bugetară, vamală, prin legile anti-trust nu a putut asigura din mers, fără profunde crize în economie și în plan social-politic, adaptarea capitalismului la o lume în schimbare a obligat pe economiștii nemarxiști să recunoască că „Economia se află într-o stare de dezordine“ [1]). În căutarea de soluții, care să nu afecteze esența orînduirii sociale, în economia politică burgheză se afirmă „noi orientări“, avînd drept suport teoretic concepțiile monetariștilor, economiștilor care susțin teoria stimulării „ofertei“. Postulatele respectivelor teorii stau, într-o măsură sau alta, la baza politicilor economice, ale cercurilor conducătoare din Anglia, S.U.A. În anumite limite, ideile se regăsesc și în politicile de stat în R.F.G., Italia, Japonia. În ansamblu, prin recomandările „noilor orientări“ care pot fi considerate ca orientări neoconservatoare prin măsurile aplicate de stat se poate aprecia că a avut loc o trecere de la politica anticriză la politica de severă austeritate.

În ce privește relația monopol-stat, deși apar unele elemente noi în interiorul ei, totuși statul continuă în practică să joace un rol important. Contrar tezelor teoretice, în domenii ce privesc politica monetară, comercială ș.a. intervenția statului a fost deosebit de incisivă.

Restructurările în relația monopol-stat vizează o libertate mai mare de acțiune a monopolului, ca urmare a restrîngerii, în unele domenii, a controlului statului, ca, de pildă, asupra nivelului prețurilor, asupra condițiilor de cumpărare-vînzare a forței de muncă.

Reconsiderarea rolului intervenției statului și a cadrului de mișcare a monopolului, în contextul relației monopol-stat are loc în condițiile cînd capitalismul monopolist de stat se particularizează printr-un înalt grad de monopolizare și socializare, incomparabil cu cel din perioada afirmării și statornicirii sale. Monopolurile, prin lărgirea sferei de dominație, prin potențialul lor economic, financiar, prin dimensiunea lor internațională, (ne referim aici la cele de tip multinațional), au devenit mult mai puternice și mai influente asupra cercurilor conducătoare din stat. O astfel de situație creează pentru monopoluri posibilități mult mai mari de mișcare, atît în cadrul economiei naționale cît și mondiale.

Monopolurile sînt astăzi mai puțin dependente de unele măsuri și proiecte ale statului vizînd modernizarea unor ramuri sau subramuri necesare desfășurării reproducției, infrastructurii productive sau neproductive, de cheltuielile de cercetare, de exploatarea unor zăcăminte proprietate de stat. Imensele surse de acumulare facilitează monopolului pătrunderea în ramuri considerate, cîndva, nerentabile dar care astăzi, în condiții de criză energetică și materii prime, au devenit eficiente. În același timp, prezența cercurilor conservatoare în guvernele unor state, ca și presiunea monopolului asupra statului explică conturarea unor programe de naționalizare a unor întreprinderi și reducerea controlului statului în unele domenii ale reproducției. Tendința de diminuare a proporțiilor proprietății de stat este evidentă în Anglia în industria cărbunelui, siderurgică, telecomunicații, aeronautică. De pildă, trecerea lui British Telecom în proprietate privată este considerată a fi cea mai importantă reprivatizare din întreaga perioadă postbelică. Destinate reprivatizării sînt British Airways, una din cele mai mari companii aeriene din lume, și British Aerospace, importantă constructoare de avioane, al cărei capital a fost distribuit către acționarii particulari în proporție de 50%.

În Japonia, în contextul reformei administrativ-financiare, se recomandă îngustarea funcției economice a

statului în ce privește aportul său la dezvoltarea ramurilor de vîrf și trecerea în proprietate privată, de exemplu, a Centrului de informații tehnico-științifice, a Centrului de încercări pentru tehnici electronice aplicate și a Corporației de exploatare a sateliților artificiali de telecomunicații. Devine tot mai evident faptul că restructurarea mecanismului de reglementare este într-o strînsă legătură cu necesitatea adaptării monopolurilor la noile condiții de valorificare a capitalului în prezența unor profunde crize de structură. Astfel, se explică de ce în anii '70 se declanșează o adevărată ofensivă din partea unor curente, deloc noi, împotriva keynesismului și care consideră că este necesară o reevaluare, în plan teoretic și practic, atît a rolului statului în economie, cît și a eficienței mecanismelor și instrumentelor utilizate în reglementarea proceselor economice. Se conturează în plan teoretic un curent de orientare neoconservatoare, care subsumează concepții ale neoliberalismului, economiei ofertei și școli neoclasice. Deși fiecare se particularizează în anumite privințe, totuși, au o trăsătură generală, și anume propun reducerea rolului funcției economice a statului, și îndeosebi a funcției sale sociale, preamărind virtuțile mecanismului stihinic al pieței și capacitatea pieței, în general a economiei de a se autoregla și autoechilibra. Așadar, o asemenea viziune presupune trecerea pe prim plan a mecanismului pieței în reglarea automată a dezechilibrelor. Președintele S.U.A., Ronald Reagan, aprecia că „sarcina cea mai importantă care îmi revine este de a îmbunătăți funcționarea economiei prin diminuarea rolului guvernului federal la toate dimensiunile sale... Noi trebuie să-i lăsăm inițiativei particulare toate funcțiile pe care indivizii le pot asigura singuri".[2]).

Reconsiderări privind rolul statului găsim și la unii reprezentanți ai marelui capital monopolist din Marea Britanie, care consideră că „s-a supraapreciat capacitatea statului de a face tot mai mult pentru numărul sporit de oameni, transformînd economia și societatea după scheme abstracte"[3]) De aici se trage concluzia necesității restructurării politicilor economice prin revizuirea legislației privind încadrarea forței de muncă, proprietatea de stat, programele sociale, în scopul de a da mai mult spațiu forțelor concurențiale, întreprinderilor particulare și în special celor monopoliste. Un asemenea mod de abordare răspunde pe deplin intereselor marilor monopoluri care constituie, de fapt, principalii concurenți pe piața națională și mondială.

Restructurările în politicile economice vizează crearea de condiții care să ușureze adaptarea monopolurilor la circumstanțele globale care influențează tot mai mult mersul reproducției capitalului social. Nu este de mirare că în condițiile de azi, așa cum s-a întîmplat în anii 1929—1933, se repun în discuție unele postulate care au stat la baza funcționării economiei capitaliste. În locul analizei și dezvăluirii cauzelor ce au determinat starea de criză economică prelungită, economiștii marelui capital monopolist își îndreaptă critica asupra intervenției „prea accentuate" a statului în economie, care ar fi determinat, după ei, profunde dereglări, afectînd capacitatea de autoechilibrare prin intermediul pieței. Critica se referă cu precădere la tezele keynesiste privind rolul statului în economie. Deși, în plan teoretic, se resimte curentul neoconservator, totuși în viața economică statul a continuat și continuă să influențeze asupra conjuncturii cu aceleași instrumente, dar promovînd o politică de austeritate pentru masele largi de oameni ai muncii. O astfel de politică a generat grave consecințe economico-sociale și, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1977, **„Apare tot mai evidentă necesitatea de a acționa pentru ieșirea din criză nu pe calea intensificării exploatării maselor și asupririi altor popoare, ci prin reducerea beneficiilor monopolurilor, printr-o politică economică rațională care să determine suportarea efectelor crizelor în primul rînd de către clasele avute, și care să asigure desfășurarea liberă a comerțului internațional pe bază de egalitate și avantaj reciproc".**

Dacă Keynes, studiind legile economice la nivel macroeconomic, a considerat că nivelul cererii efective, determinat de proporțiile consumului și investițiilor reprezintă cheia pentru folosirea în întregime a resurselor și menținerea echilibrului, actualii discipoli ai neoliberalismului pun accent pe piață și concurență. Ele sînt apreciate ca cele mai bune mecanisme de formare a prețurilor, de statornicire a echilibrului și de utilizare optimă a resurselor. De fapt, nu poate fi vorba de o piață în care concurența se desfășoară fără obstacole, fără îngrădiri, atîta timp cît monopolul capitalist este cel ce domină condițiile de producție și reproducție. Ca atare, formele de concurență, incisivitatea acestora, mecanismul de formare a prețurilor și a proporțiilor din cadrul economiei naționale sînt determinate de gradul de monopolizare a producției și a pieței, de intersele care prevalează la nivelul uniunilor monopoliste. Reiese clar că se are în vedere eliminarea oricărei intervenții a statului în domenii sensibile, cum sînt mecanismul de formare a prețului, respectarea legii antitrust, pentru ca monopolurile să poată acționa fără îngrădiri.

Keynesiștii consideră că instrumentul principal de dirijare a cererii efective este bugetul, prin intermediul căruia se realizează cheltuielile de stat ce au ca efect stimularea investiției și consumului. În același timp, ei apreciază că politica monetară și de credit trebuie să joace doar un rol ajutător, adaptîndu-se la politica bugetară. Evoluția ratei inflației, într-un ritm galopant în anii '70 , a făcut ca opozanții keynesismului să reacționeze criticînd intervenția statului în vederea stimulării cererii prin utilizarea bugetului în direcția sporirii cheltuielilor sociale, ceea ce a condus — după opinia lor — la un dezechilibru între masa mărfurilor și serviciilor și masa monetară. O asemenea critică ocolește însă adevăratele cauze ce stau la baza inflației galopante din deceniul al optulea. Desigur că nu se poate explica rata înaltă a inflației ca fiind datorată cheltuielilor sociale „prea mari" și subvențiilor acordate diferitelor instituții cu caracter social-cultural. Generalizarea inflației în majoritatea statelor capitaliste dezvoltate se explică, pe lîngă o multitudine de cauze, într-o anumită măsură și prin explozia cheltuielilor militare ce au impus, pe de o parte, noi emisiuni de monedă și, pe de altă parte, lărgirea producției de armament și de alte echipamente cu caracter militar, care nu se regăsesc nici pe piața mijloacelor de producție și nici a celei de bunuri de consum, dezechilibrînd circulația bănească.

În vederea eliminării inflației, monetariștii recomandă statului o supraveghere severă a masei de bani pusă în circulație, concomitent cu reducerea cheltuielilor social-culturale.

Abordarea în plan teoretic a necesității diminuării rolului statului în economie este însoțită și de recomandări prin care se urmărește realizarea restructurării politicilor economice și sociale. Aceste reorientări vizează utilizarea instrumentelor și pîrghiilor de care dispune statul în direcția stimulării și sprijinirii inițiativei private a întreprinzătorului, cu deosebire a marilor monopoluri. De pildă, în politica economică a S.U.A. întîlnim alături de recomandările monetariștilor și pe cele ale partizanilor ofertei, din rîndul cărora s-a remarcat californianul Arthur Laffer. Este interesant de remarcat faptul că, plecînd de la constatările evidente privind scăderea producției, rata înaltă a inflației, a șomajului, susținătorii ofertei încearcă să explice aceste fenomene ca fiind datorate tendinței de creștere mai intensă a consumului în raport cu acumularea. Ca urmare, în plan economic ar avea loc o reducere a activității investiționale, scăderea productivității muncii, în timp ce cererea globală crește depășind oferta și de aici ar apare fenomenul de stagflație. În concluzie, „orientarea spre cerere, apreciază economistul american George Gilder, asigură numai în puține cazuri lărgirea producției de mărfuri".[4]) În schimb, conchide același economist, sînt afectate forțele interne ale capitalismului, în sensul slăbirii concurenței, capacității de adaptare a participanților la procesul economic și în consecință oferta nu reușește să țină pasul cu creșterea cererii. Potrivit economiștilor susținători ai ofertei, urmarea firească este apariția inflației cronice, a disproporțiilor dintre diferitele ramuri și subramuri care conduc la reducerea activității economice și, firesc, la șomaj. Alternativa, după ei, ar fi promovarea unei politici care să asigure lărgirea ofertei, dar în acest scop este necesar să se creeze condiții pentru sporirea acumulării de capital. Ca atare, ei recomandă guvernului să promoveze o politică de reducere a impozitelor și de acordare de facilități întreprinderilor, monopolurilor, pentru a se stimula activitatea investițională.

Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

[1]) L, Thurow, Dangerous currents, The State of Economics, N.Y., Random House 1983. p. 237

[2]) Economic Report of the President, Washington, 1982

[3]) Politique Etrangère, sept. 1981, p. 584

[4]) I.P.W. Berichte, Berlin, Dezember, 1981, p. 51

Rezultate şi perspective în dezvoltarea economică a ţărilor socialiste

DETAŞÎNDU-SE prin rezultate favorabile în dezvoltarea economică a ţărilor socialiste, în general cele mai bune de la începutul actualului cincinal, anul 1984 marchează un moment important în etapa începută în 1983, care va continua şi în anul curent. Este etapa în care măsuri complexe de adaptare a programelor de dezvoltare la condiţiile concrete, influenţate în mare măsură de evoluţiile din economia mondială, îşi găsesc expresia în accelerări ale creşterii, reajustări structurale şi recuperarea unor nerealizări din anii 1981—1982.

În problematica dezvoltării economice a ţărilor socialiste în această a doua etapă a cincinalului 1981—1985 un interes deosebit prezintă înnoirile în modul de abordare a obiectivelor dezvoltării, în căile şi mijloacele utilizate pentru atingerea acestora. Pe fondul unor deosebiri importante privind condiţiile concrete de desfăşurare a reproducţiei sociale, reflectate în politici economice proprii fiecărei ţări, se pot desprinde cîteva tendinţe caracteristice etapei actuale, obiectiv necesare, de accentuare a dezvoltării de tip intensiv în toate ţările socialiste.

Asigurarea resurselor energetice şi de materii prime, accelerarea introducerii progresului tehnico-ştiinţific în economie şi utilizarea cu maximum de eficienţă a resurselor materiale şi de forţă de muncă, redefinirea rolului agriculturii în economia naţională, reprezintă cîteva din obiectivele cărora le sînt consacrate măsuri de politică economică reunite frecvent în programe de lungă durată proprii fiecărei ţări. La rîndul lor, perfecţionările mecanismelor economice, subordonate scopurilor generale de ridicare a eficienţei proceselor de reproducţie, cunosc în această etapă o gamă variată de experienţe şi soluţii, aplicate la scara economiilor naţionale sau a unor sectoare de activitate distincte. Aceste aspecte au făcut obiectul unor articole *) şi note inserate în paginile revistei, considerent pentru care nu sînt reluate în articolul de faţă.

Constatarea că anul 1984 se înscrie ca un moment de continuitate, în ceea ce am denumit etapa 1983—1985, poate fi ilustrată cu cîteva date referitoare la dinamica venitului naţional din ţările socialiste europene (tabelul nr. 1). Se impune remarcat faptul că România se înscrie cu ritmuri ridicate, determinînd un curs puternic ascendent al economiei în perioada respectivă. În mai multe ţări socialiste europene venitul naţional a înregistrat în anul 1984, ca şi în 1983, ritmuri de creştere superioare celor din anii 1981—1982. În cazul Poloniei şi Cehoslovaciei, 1983 a marcat momentul de reluare a creşterii, după scăderi înregistrate în primii doi ani ai cincinalului, foarte pronunţate în cazul Poloniei. Informaţiile de care dispunem indică şi pentru ţările socialiste neeuropene evoluţii favorabile în a doua parte a cincinalului. În China, de exemplu, creşterea produsului social înregistra o accelerare a ritmului începînd din 1982 (7,3%) şi 1983 (10,5%), faţă de anul 1981 (3,0%).

O trecere în revistă a rezultatelor obţinute în industrie şi agricultură, precum şi în alte domenii de activitate, confirmă şi detaliază concluzia generală referitoare la importanţa anului 1984 pentru dezvoltarea economică a ţărilor socialiste în cincinalul în curs (tabelul nr. 2).

Surprinderea în dinamică a unor procese, care nu se limitează la anul 1984, constituie raţiunea prezentării în succesiune, pe ţări, a principalelor rezultate obţinute anul trecut, ca şi a obiectivelor propuse pentru anul curent.

Între concluziile care premerg exemplificările pe ţări se cer subliniate cîteva fenomene, înregistrate în majoritatea ţărilor socialiste : realizarea într-o proporţie ridicată a sporului venitului naţional şi producţiei industriale pe seama creşterii productivităţii muncii ; accelerarea producţiei unor subramuri noi, purtătoare de progres tehnic ; concentrarea investiţiilor în domenii şi pentru obiective determinate ; îmbunătăţirea situaţiei schimburilor externe.

În **U.R.S.S.** ritmul de creştere a producţiei industriale globale atins în 1984 (4,2%) s-a situat peste media anilor anteriori. Analizele efectuate au pus în evidenţă progrese importante sub raportul creşterii eficienţei şi calităţii producţiei, subliniind extinderea capacităţilor industriale, prin punerea în funcţiune a 200 mari întreprinderi. Apariţia sau persistenţa unor nerealizări în diferite domenii, între care cel al extracţiei de cărbune şi ţiţei, constituie obiectul unor măsuri de corectare avute în vedere la elaborarea planului pentru anul în curs. Potrivit prevederilor acestuia, în 1985 venitul naţional va creşte cu 3,5%, aproape integral pe seama ridicării productivităţii muncii, iar producţia industrială cu 3,9%.

Construcţia de maşini şi prelucrarea metalelor înregistrează un ritm de 6,5%, superior mediei pe ansamblul industriei, iar în cadrul ramurii respective se menţin prioritare preocupările pentru creşterea mai rapidă a producţiei de maşini şi utilaje de înaltă productivitate, de sisteme automatizate şi roboţi industriali.

Dezvoltarea agriculturii a înregistrat în 1984 o creştere cu 5,6% a producţiei globale, în raport cu media din primii trei ani ai cincinalului, pentru anul în curs fiind prevăzut un ritm mai ridicat, de 6,7%. Complexului agroalimentar îi revin fonduri importante de investiţii, de circa 57 miliarde ruble (dintr-un total de 175 miliarde ruble), destinate între altele punerii în aplicare a programului de măsuri privind ameliorările funciare şi irigaţiile.

Bulgaria a înregistrat în anul 1984 un spor al venitului naţional de 4,6%, realizat integral pe seama creşterii productivităţii muncii. În industrie, a cărei producţie globală a sporit cu 4,5%, sortimentul planificat a fost realizat în majoritatea ramurilor prelucrătoare, unele neîndepliniri ale planului semnalîndu-se la semifabricate şi materiale (profile siderurgice, ciment, hîrtie). Investiţiile, orientate cu precădere spre ramura extractivă şi energetică şi introducerea în economie a realizărilor progresului tehnico-ştiinţific, au depăşit sensibil nivelul din anul anterior. Volumul schimburilor externe a crescut cu 8,3% faţă de anul 1983.

Pe coordonate comparabile se înscriu obiectivele anului 1985 privind dinamica venitului naţional (4,1%) şi alocarea fondurilor de investiţii. Din totalul de 8,65 miliarde leva, 6,3 miliarde sînt destinate sferei productive. Fondurile pentru cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică, însumînd 730 milioane leva, depăşesc cu 40% nivelul din anul 1980. Producţia industrială în ansamblu cunoaşte o uşoară accelerare (5,2%), ritmuri mai ridicate fiind prevăzute pentru extracţia de cărbune (+14,2%) şi siderurgie (+7,5%), precum şi în construcţia de maşini (11,6%).

În **Cehoslovacia**, pe fondul unei creşteri cu 3,9% a producţiei industriale în ansamblu, o dezvoltare mai rapidă au cunoscut sectorul electrotehnic şi alte cîteva domenii considerate prioritare. Aceeaşi tendinţă va continua şi în anul curent, diferenţierea ritmurilor înscriindu-se într-un proces amplu de restructurare. Astfel, ramurile industriei prelucrătoare, pe seama cărora se realizează 88% din sporul producţiei industriale (3%), vor cunoaşte ritmuri superioare mediei. Este cazul construcţiei de maşini grele (5,3%) şi industriei electrotehnice (peste 10%). Investiţiile alocate pentru anul curent, reprezentînd 162 miliarde coroane, sînt orientate în proporţie de 63% spre ramurile productive, transporturi şi comunicaţii. În energetică se prevede deja posibilitatea unei diminuări a producţiei de cărbune ca urmare a creşterii producţiei de energie electrică furnizate de centralele nuclearo-electrice. Producţia agricolă, care în 1984 a sporit cu 3,6%, obţinîndu-se o recoltă record de cereale de 12 milioane tone, se va menţine în ansamblu la nivelul realizat. În domeniul comerţului exterior, anul 1984 a marcat creşteri de 10% la export şi 10,4% la import, depăşind ritmurile anticipate prin plan.

Creşterea cu 5,5% a venitului naţional al **R. D. Germane**, mai rapidă decît se prevedea iniţial (4,4%), a fost obţinută în

Tabelul nr. 1

Dinamica venitului naţional al unor ţări socialiste europene

— în % faţă de anul anterior —

	1981	1982	1983	1984	1985 (plan)
România	2,2	2,7	3,7	7,7	10,0
Bulgaria	5,0	4,3	3,0	4,6	4,1
Cehoslovacia	— 0,1	—0,4	2,2	3,2	3,2
R. D. Germană	4,8	2,5	4,4	5,5	4,4
Iugoslavia*	3,0	...	3,1	5,5	3,0
Polonia	—12,1	—7,0	5,8	5,0	3,0— 3,5
Ungaria	2,7	2,4	0,5	2,8—3,0	2,3— 2,8
U.R.S.S.	3,3	4,0	3,0	2,6	3,5

*) Produs social

Sursa tabelelor : Comunicatele oficiale privind îndeplinirea planurilor economice pe anii 1981—1984 şi documentele referitoare la obiectivele planurilor pe anul 1985. Pentru R.P.S. Albania nu sînt disponibile date comparabile

*) Vezi Revista economică 1984 : Albania (nr. 48), Bulgaria (nr. 36, 42, 31 şi 50), Cehoslovacia (nr. 6 şi 18), R.P.D. Coreeană (nr. 24 şi 35), China (nr. 17, 33 şi 39), Cuba (nr. 1/1984 şi 1/1985), R.D. Germană (nr. 20, 38 şi 40), Mongolia (nr. 27 şi 48), Iugoslavia (nr. 48), Polonia (nr. 22, 29 şi 51), U.R.S.S. (nr. 6, 22, 45 şi 50), Ungaria (nr. 13), Vietnam (nr. 38).

Tabelul nr. 2

Dinamica producției globale industriale și agricole

	INDUSTRIE		AGRICULTURĂ	
	1984	1985 (plan)	1984	1985 (plan)
România	8,4[a]	13,5[a]	12,1[a]	9,0—10,0[a]
Bulgaria	4,5	5,2	6.8	3,2
Cehoslovacia	3,9	3,0	3.6	—
R.D. Germană	4,0	4,3	...	0,8
Iugoslavia	5,5	4,0	2,5	3,0
Polonia	5,3	4— 4,5	3,4[b]	2,4—3,6[b]
Ungaria	2,5[c]	3,0[c]	2,5— 3,0	1,0
U.R.S.S.	4,2	3,9	5,6	6,7

a) Producție netă
b) Producție în zootehnie
c) Producție în întreprinderi de stat

condițiile unei creșteri a productivității muncii cu 7,7% în industrie și ale unor importante reduceri ale consumurilor materiale. În anul curent, dinamica producției industriale (4,3% în întreprinderile cu subordonare centrală) și a productivității muncii în acest sector (7,1%) se va menține practic la parametrii anului 1984. Și în acest an se urmăresc creșteri superioare mediei industriale în producția de mașini-unelte (6%), industria electronică și electrotehnică (7,7%), mașini agricole și mijloace de transport (5,4%). Reducerea consumurilor materiale continuă să reprezinte un obiectiv esențial.

Prin alocarea pentru dezvoltarea științei și tehnicii a unor fonduri echivalînd cu 5% din venitul național și promovarea progresului tehnico-științific se creează condiții pentru economisirea a 493 milioane ore muncă și pentru creșterea cu 20% a producției de mărfuri de calitate superioară. Fonduri importante sînt repartizate pentru modernizarea și reconstrucția capacităților de producție existente și pentru sporirea parcului de manipulatori automați și roboți industriali.

Un rezultat important al aplicării în **Iugoslavia** a programului de stabilizare economică constă în creșterea producției industriale cu 5,5% în 1984, mai accentuată în cazul construcțiilor navale (26%), industriei metalurgice și chimiei (18%), producției de energie electrică (9%) și siderurgiei (8%). Prioritățile politicii economice în anul în curs constau în consolidarea rezultatelor în domeniul producției industriale (care va crește în ansamblu cu 4%), îmbunătățirea aprovizionării cu energie și materii prime, mai buna utilizare a forței de muncă, intensificarea exporturilor, controlul dinamicii prețurilor interne. În agricultură, ritmul de creștere a producției globale atins în 1984 (2,5%) va fi probabil menținut sau chiar depășit, prevăzîndu-se realizarea unor recolte mai ridicate la principalele culturi agricole. Se așteaptă ca prin creșterea în acest an a exportului de bunuri și servicii cu 12% pe ansamblu și 15% în relația devize libere să se asigure un excedent de peste 1 miliard dolari în balanța plăților curente.

În **Polonia**, sporul venitului național în 1984 (peste 5%) indică o continuare a tendinței de redresare inițiată, așa cum am mai menționat, în 1983 (5,8%), după scăderile consecutive din anii anteriori. Producția în ramurile industriei prelucrătoare a înregistrat o creștere cu 5,5%, în timp ce în industria extractivă ritmul anual a fost de 2,8%. Pe ansamblul industriei, productivitatea muncii a sporit cu 5,9% față de anul 1983.

Întrucîtva moderate, în comparație cu realizările din 1984, obiectivele de creștere a venitului național cu 3—3,5% și a producției industriale cu 4—4,5% se vor realiza în 1985 în condițiile eforturilor de asigurare a echilibrului general în economie și de menținere a investițiilor la nivelul atins în 1984. Obținerea în anul trecut a unei recolte de cereale de 24,4 milioane tone (+10,4%) va permite refacerea efectivelor de bovine și porcine și asigurarea, în acest an, a unui spor de 2,4—3,6% al producției zootehnice.

Schimburile externe au înregistrat în anul 1984 un sold activ de 1,5 miliarde dolari. Pentru anul în curs, planul stipulează creșterea în continuare a volumului comerțului exterior. În relația cu țările socialiste ritmul exporturilor (7,1%) va fi ușor devansat de cel al importurilor (8,5%).

Înscriindu-se în general în parametrii planificați evoluția economiei **Ungariei** este caracterizată, în 1984, printr-un spor al venitului național de 2,8—3,0%, creșterea cu 2,5% a producției industriale în întreprinderile de stat și cu 2,5—3,0% a producției agricole. Schimburile externe au înregistrat un excedent superior celui din 1983, condiție care a permis rambursarea unor cote mai ridicate din datoria externă în valută convertibilă. În anul curent, dinamica principalilor indicatori economici se va situa în cadrul aceloraşi limite. Principalele obiective ale politicii economice constau în ameliorarea în continuare a balanței de plăți externe, asigurarea echilibrului intern al economiei, frînarea tendinței de reducere a investițiilor, controlul asupra creșterii prețurilor interne. Investițiile, al căror volum este evaluat la 193—195 miliarde forinți, sînt orientate spre ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, mai ales în ramurile producătoare de mărfuri pentru export. În anul curent, volumul exporturilor va crește conform planului cu 5—6%, iar importul cu 2—3%.

Dintre țările socialiste neeuropene, **China** a înregistrat în 1984 o creștere remarcabilă a producției industriale, de circa 13,6%, cu diferențieri puțin semnificative între industria grea (13,8%) și cea ușoară (13,4%). Sporuri importante, de ordinul a 8%, au fost obținute în extracția de cărbune, care a atins 770 milioane tone și cea de țiței, cifrată la 114,5 milioane tone. Producția de energie electrică a sporit cu 6,6%, ridicîndu-se la 374,5 miliarde kWh, iar cea de oțel a atins 43 milioane tone. Concomitent cu dezvoltarea bazei energetice și a producției siderurgice, construcția de mașini a cunoscut importante realizări în special în domeniul fabricației mașinilor-unelte de înaltă precizie și a celei de motoare termice și electrice. Creșteri importante s-au înregistrat, de asemenea, în producția de bunuri industriale de uz îndelungat. Semnificativ pentru dinamizarea producției industriale este considerat faptul că în cazul mai multor produse nivelurile stabilite pentru anul 1985 au fost deja atinse, încă anul trecut.

Referitor la economia celorlalte țări socialiste neeuropene nu dispunem, cu puține excepții, de date sistematice privind realizările efective din anul 1984, astfel încît prezentarea se limitează, de regulă, la obiectivele propuse pentru anul în curs.

Datele privind evoluția economiei **R.P.D. Coreene** în cursul planului septenal 1978—1984 relevă o dinamică accelerată, în perioada respectivă venitul național sporind de 1,8 ori, iar producția industrială de 2,2 ori. Pentru anul 1985 au fost definite direcțiile și obiectivele prioritare, circumscrise programelor de măsuri privind dezvoltarea economiei pînă la finele deceniului actual. Dezvoltarea metalurgiei neferoase și a siderurgiei, majorarea extracției de cărbune se înscriu între aceste priorități. Creșterea cantităților de produse de mare tonaj antrenează extinderea transporturilor feroviare. Dezvoltarea producției de metale neferoase și a unor minerale nemetalifere contribuie într-o anumită măsură la sporirea disponibilităților de export.

În **Mongolia**, planul pentru anul 1985 stipulează un spor de 6% al venitului național și realizarea unor investiții al căror rezultat va consta în majorarea cu 14% a fondurilor fixe în economie comparativ cu anul trecut. Producția industrială, care potrivit unor evaluări oficiale a înregistrat în perioada 1980—1984 un ritm mediu de 9,5%, va crește în anul curent cu circa 7,5%. În cadrul acesteia, ritmuri net superioare mediei se prevăd pentru industria energetică (13,5%), a materialelor de construcții (14,5%) și combustibililor (13,5%). În agricultură, producția globală va spori cu 12% (11% în zootehnie) în condițiile aducerii la îndeplinire a unor programe de extindere a suprafețelor cultivate și a pășunilor amenajate.

Potrivit planului, în **Vietnam** se va înregistra în anul curent o creștere cu 6,9% a venitului național, sporurile anticipate pentru producția agricolă și cea industrială fiind de 7,8% și respectiv 6,7%. Creșterea producției de orez și a altor culturi alimentare este evaluată la circa 8,5%. În vederea majorării producției culturilor de plante tehnice, suprafețele afectate acestora vor fi extinse cu 24%. Creșteri însemnate sînt prevăzute pentru producția de energie electrică (9%), cărbune (14%), laminate de oțel (33%), ciment (12,7%), precum și la o serie de bunuri de consum alimentare și la textile.

În anul 1984 **Cuba** a înregistrat o creștere efectivă a produsului social total de 7,4%, comparativ cu un ritm planificat de 4,0—4,5%, iar sporul prevăzut pentru anul în curs este de 5%. Continuă să se mențină în centrul preocupărilor dezvoltarea ramurilor cu producții pentru export. Unele dintre cele mai importante obiective de investiții, între care combinatul de prelucrare a nichelului de la Punta Gorda, reprezintă capacități de producție destinate să contribuie direct la majorarea exportului, în timp ce altele, cum sînt centralele termo și nucleare-electrice, susțin în mod indirect atingerea acestui obiectiv. Potrivit planului, volumul exportului cubanez urmează să sporească în acest an cu circa 7%, față de nivelul anului precedent.

■

De însemnătate decisivă pentru economia fiecărei țări socialiste, anii 1984 și 1985 — caracterizați prin eforturi de realizare a obiectivelor creșterii și de adaptare la modificările intervenite în condițiile interne și externe ale acesteia — reprezintă în același timp baza pentru demararea planurilor pentru perioada următoare, ale căror coordonate au fost deja definite sau se află într-un stadiu avansat de elaborare.

Ioachim SILVESTRU

Mașini și utilaje: prognoze 1985

POTRIVIT datelor publicației „Euroinvest", reluate de „B.I.K.I.", în anul 1985 cererea de mașini și utilaje pe piețele țărilor vest-europene va fi stimulată în cea mai mare măsură de investițiile sporite anticipate în cazul companiilor particulare. Investițiile pentru mașini și utilaje (inclusiv mijloace de transport) vor crește în anul 1985, în Europa occidentală, cu circa 5% față de 1984. În Belgia și Italia, această creștere va fi de 2,8—7,0%, în R.F.G. de 1,5—5,0%, în Marea Britanie și Olanda de 5—6%, iar în Franța de 1,7—2,5%.

După aprecierile sursei citate, înviorarea activității investiționale în Europa occidentală este legată în primul rînd de îmbunătățirea situației financiare a companiilor, ca urmare a creșterii rentabilității acestora. Întreprinderile din sectorul mașinilor și utilajelor și-au redus la circa 30% dependența față de subvențiile guvernamentale, situație apreciată ca cea mai bună în ultimii 20 de ani. Pe de altă parte, reducerea subvențiilor a apărut ca rezultat al instituirii de către guvernele occidentale a unor programe severe de economisire a fondurilor bugetare. Acest element, combinat cu scumpirea importurilor de pe piața americană — din cauza supraevaluării artificiale a dolarului american — au determinat o serie de firme să adopte măsuri speciale pentru crearea condițiilor necesare înviorării pieței. Programele inițiate se referă cu prioritate la modernizarea și raționalizarea producției, în vederea reducerii costurilor de producție și menținerii competitivității, în special față de concurenții americani și japonezi. În procesul de modernizare, investițiile se îndreaptă cu precădere către realizarea de utilaje cu randament sporit, în special utilaje dotate cu echipamente electrotehnice și electronice. Această tendință se manifestă mai pregnant în Franța, R.F.G. și Olanda.

Dinamica investițiilor unor țări vest-europene în industria de mașini și utilaje [1])

	1983	1984 [2])	1985 [3])
R.F.G.	105,7	101,5	105,0
Franța	96,0	101,7	102,0
Italia	90,9	102,8	107,0
Olanda	104,0	105,5	105,5
Anglia	103,7	107,5	106,0

[1]) În procente față de anul precedent
[2]) Estimări
[3]) Prognoze

În Franța, cererea pentru tipurile menționate de utilaj va crește în 1985 cu 4—4,5% (în prețuri constante), în R.F.G. cu 9%; în Olanda, cererea pentru totalul producției industriei constructoare de mașini (exclusiv utilaje de transport) este așteptată să crească în anul curent cu 8,5%.

Pe ansamblul industriei constructoare de mașini conjunctura se pare că va fi favorabilă pentru toate țările din Europa occidentală. Cea mai mare creștere a cererii este așteptată în R.F.G., cu 4%, și în Franța, cu 1,7%, față de 1984 cînd s-au înregistrat scăderi de 2,0% și respectiv 1,4%. În ce privește utilajele pentru construcții, se anticipează o anumită diminuare a cererii. În același timp, se așteaptă o conjunctură favorabilă pe piața utilajului pentru industria chimică și a celui destinat industriei alimentare, precum și pentru utilajele de transportat și ridicat.

Situația pe piața mijloacelor de transport va fi diferită de la o țară la alta. Astfel, de exemplu, vînzările de asemenea echipamente vor crește în R.F.G. cu 4,0%, iar în Franța — cu 2,6%.

Încă din a doua jumătate a anului 1984 a crescut substanțial cererea de mașini și utilaje din partea companiilor din industria alimentară, metalurgia neferoasă, chimie și industria sticlei.

Programe de dezvoltare

MEXIC: proiecte în industria energiei electrice și a țițeiului

CONFORM planului energetic național pe anii 1984—1988, Mexicul va investi pînă în anul 1988 circa 26 miliarde dolari pentru dezvoltarea industriei energetice și a industriei țițeiului. Pentru a acoperi consumul de energie electrică, care va crește în ritmuri anuale de 7,5—8,5% în a doua parte a anilor '80, puterea instalată ar urma să se majoreze de la nivelul de 19.000 MW în anul 1983 la 26.892 MW în anul 1988. Cea mai mare parte a creșterii puterii instalate se va face prin termocentrale pe bază de păcură sau gaze naturale (spor de 4 230 MW). Acestea vor continua să predomine în capacitatea totală a centralelor electrice deși ponderea lor va scădea de la 61% în 1983 la 50% în 1968 și 50% în anul 2000. Programul energetic prevede ritmuri mai rapide de creștere a puterii instalate a hidrocentralelor (ponderea acestora va crește de la 27,5% în 1983 la 29% în 1988), a termocentralelor pe bază de cărbune (de la 3,2% la 4,5%) și pe bază de energie geotermică (de la 1,8% la 2,4%), precum și punerea în funcțiune a centralei nuclearoelectrice Laguna Verde cu o putere de 1 200 MW. Creșterea gradului de utilizare a potențialului hidroenergetic se va face prin lucrări de extindere a unor hidrocentrale existente, de punere în funcțiune a unor hidrocentrale în curs de construcție (Aqua Prieta și Itzantun), precum și prin construirea a cinci noi hidrocentrale (Aguamilpa, Temazcal II, Tepoa, Huites și Cajones). Utilizarea energiei geotermice se va face prin încheierea lucrărilor de construcție a termocentralelor Cerro Pieto II și III, precum și prin realizarea a două noi proiecte pentru centrale electrice pe bază de energie geotermică (Los Azufres I și Tejamaniles). În prezent se află în construcție două termocentrale pe bază de cărbune (Rio Escondido Carbon I și II), urmînd ca spre sfîrșitul perioadei de plan să înceapă construcția unei noi centrale electrice. Se are în vedere, de asemenea, construirea unei centrale pe bază de cărbune sau păcură în localitatea Las Cardenas.

Programul de dezvoltare a industriei de extracție și rafinare a țițeiului preconizează creșteri medii anuale de 2,5—3,5% la țiței, 1,5—2% pentru gaze naturale, 6—7% la benzină, 5—6% la motorină și 6,5—7,5% la păcură. În acest scop se prevăd atît proiecte de investiții în domeniul forajului și extracției de țiței, cît și în ce privește capacitățile de rafinare. Astfel se are în vedere încheierea lucrărilor de extindere a rafinăriilor din Tula și Salina Cruz, precum și inițierea de către societatea Pemex a lucrărilor de construcție pentru încă două noi rafinării.

În anul 1983, schimburile comerciale de mărfuri dintre România și Mexic s-au situat la un nivel de 83,1 milioane lei. Potențialul economic în creștere al celor două țări, precum și cadrul juridic deosebit de larg (Acordul guvernamental privind extinderea relațiilor comerciale pe perioada 1982—1985. Protocolul la acest acord, Acordul de cooperare economică și industrială, Acordul de cooperare științifică și tehnologică etc.) creează posibilități sporite pentru dezvoltarea și diversificarea în continuare a schimburilor comerciale și pentru dezvoltarea cooperării în domenii de interes comun ale industriei și agriculturii.

N. N.

Noi niveluri record ale cursului dolarului S.U.A

ÎN SĂPTĂMÎNA 11—15 FEBRUARIE, piața valutară internațională a cunoscut o întărire a dolarului S.U.A., care a atins niveluri de apogeu.

Spre ilustrare, redăm în continuare cotația principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în săptămîna ce face obiectul acestei analize, comparativ cu cursurile de schimb ale acestor valute la începutul anului 1985:

Săptămîna 7—11 I 1985	Săptămîna 11—15 II 1985
1 liră sterlină = 1,1490 dolari	1 liră sterlină = 1,0890 dolari
1 $ = SF 2,6250	1 $ = SF 2,8065
1 $ = DM 3,1660	1 $ = DM 3,3035
1 $ = FF 9,6850	1 $ = FF 10,055
1 $ = Yen 252,50	1 $ = Yen 262,40

Slăbirea notabilă față de dolarul S.U.A. a valutelor occidentale din exemplul de mai sus s-a datorat în principal indicatorilor economici publicați, inclusiv privind balanța comercială, care dau imaginea unei economii puternice. De asemenea, lipsa intervenției băncilor centrale în această săptămînă, pentru susținerea valutelor naționale, cumpărările maxime de dolari în scopuri comerciale, altele, de anvergură, în scopuri speculative, au dus dolarul la niveluri nemaiîntîlnite în sistemul cursurilor fluctuante.

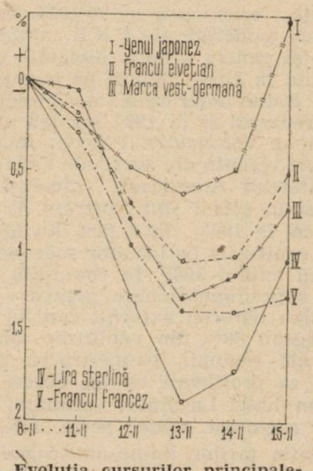

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15 II; bază: 8 II 1985

În lipsa unor măsuri energice de ajustare a cursurilor de schimb, factori psihologici au acționat totuși, spre sfîrșitul săptămînii, în acest sens. Astfel, marca vest-germană a cunoscut o ușoară întărire (3,2540 DM/dolar față de nivelul maxim de 3,3085) vineri 15 II, la simplul zvon, dezmințit ulterior, de intervenție a Bundesbank. De altfel, operatorii de devize s-au abținut spre sfîrșitul săptămînii să păstreze poziții „long" în dolari S.U.A. Cursul mărcii vest-germane față de dolar a fluctuat nervos în ultimele 3 zile ale săptămînii, între niveluri de 3,26—3,29, curs menținut la aceste cote de teama unei intervenții a băncii centrale a R.F.G., în ziua de 18 II 1985, cînd piața americană a fost închisă.

Trezoreria americană nu a dezmințit și nici nu a comentat zvonurile în sensul că ar fi vîndut dolari pentru a încetini întărirea dolarului.

Banca Japoniei a anunțat că va interveni activ în piața valutară pentru protejarea yenului față de dolar, dar nu prin măsuri în domeniul dobînzilor.

Prețul aurului a variat în această săptămînă între 300 și 304 dolari/uncia. Operatorii au remarcat abilitatea prețului aurului de a se menține la cca 302 dolari/uncie în ultimele zile, în paralel cu creșterea excesivă a dolarului, ceea ce a condus la părerea că investițiile se orientează spre aur, gata de a beneficia de orice bruscă scădere a dolarului S.U.A.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Comerțul internațional — variante de prognoză

COMPARATE între ele, cele mai recente variante de prognoză, elaborate de diferite organisme și organizații internaționale, privind dinamica economiei unor grupe de țări și cîțiva indicatori ai comerțului internațional în anul 1985, pun în evidență o tendință de apropiere a evaluărilor, pe măsura clarificării treptate a condițiilor de dezvoltare în anul curent. În același timp, fenomene cu grad mai ridicat de incertitudine din domeniul schimburilor internaționale, cum ar fi evoluția probabilă a prețurilor de export ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de țiței, fac obiectul unor aprecieri diferite ca sens (scăderi sau creșteri), nu numai ca ordin de mărime a ritmurilor.

Prezentăm în tabel o comparație între prognoze elaborate de U.N.C.T.A.D., F.M.I., O.C.D.E. și secretariatul O.N.U.

Prognoze pentru 1985 (± în % față de 1984) elaborate de :

	U.N.C.T.A.D.	F.M.I.	O.C.D.E.	O.N.U.
Comerțul mondial	5,5	—	5,5	5,0
Prețul produselor manufacturate	0—6	4	3	6
Țări occidentale industrializate				
— Dinamica P.N.B.	2,9	3,4	2,75	3,3
— Import	5,0	—	5,5	5,0
Țări în curs de dezvoltare neexportatoare de țiței				
— Dinamica P.N.B.	4,4—4,9	3,6	—	3,6
— Export	6,2	7,0	5,0	5—6
— Import	2,6	6,0	6,0	4,0
— Prețuri de export	—0,4	3,0	4,0	4,0
— Prețuri de import	0	—	4,0	5,5

Sursa : B.I.K.I. nr. 14/1985

U.R.S.S. : asigurarea necesarului de energie și materiale

ATINGEREA obiectivelor anului 1985 în industria prelucrătoare și alte sectoare economice presupune dezvoltarea în continuare a ramurilor producătoare de combustibili, energie, semifabricate și materiale, în condițiile unor exigențe sporite privind reducerea consumurilor specifice. Producția de energie electrică va înregistra un spor de 55 miliarde kWh (din care 2/3 pe seama centralelor atomoelectrice și hidrocentralelor), urmînd să atingă nivelul de 1 540 miliarde kWh. Extracția de țiței și gaze condensate va crește cu 2%, însumînd 628 milioane tone, iar producția de cărbune se va cifra la 726 milioane tone. În siderurgie se vor înregistra creșteri la tipurile cele mai importante de laminate, a căror producție totală se prevede să depășească 109 milioane tone. Industria chimică și petrochimică trebuie să asigure agriculturii cantități sensibil sporite de îngrășăminte chimice (+ 10,6%) și mijloace de protecție a plantelor (+ 8,8%). Creșterea producției în industria lemnului, celulozei și hîrtiei se realizează pe seama folosirii mai eficiente a materiilor prime, concomitent cu modernizarea nomenclatorului. Producția de ciment (132 milioane tone) și alte materiale de construcție este corelată în ce privește dinamica și structura cu lucrările de construcții și reparații. Folosirea unor materiale recuperabile, în special a anvelopelor uzate, fosfogipsului, deșeurilor de sticlă, maculaturii ș.a. va permite în 1985 economisirea unor materii prime în valoare de 12,6 miliarde ruble.

Pauperizarea, proces pe termen lung

PRIN PROPORȚIILE lor, plățile pentru rambursarea datoriei externe absorb mijloace financiare care, în numeroase țări în curs de dezvoltare, anihilează efectul eforturilor de reluare a creșterii. Un asemenea fenomen caracterizează America Latină, zonă în care, începînd din 1984 se întrevăd semne de redresare economică (vezi Revista economică nr. 6/1985, p. 23), creșteri moderate ale P.N.B. anticipîndu-se și pentru a doua jumătate a deceniului în curs. Venitul pe locuitor în țările latino-americane a înregistrat însă reduceri și în 1984, pentru al patrulea an consecutiv. Potrivit unor aprecieri recente din surse ale Organizației Statelor Americane, dimensiunile regresului social sînt ilustrate de faptul că, în 1983, în 8 țări din această zonă veniturile pe locuitor scăzuseră la nivelul anului 1960. În condițiile unor plăți supradimensionate pentru rambursarea datoriei externe, care în 1984 sustrăgeau 60% din veniturile din export ale regiunii, pauperizarea populației se profilează ca un proces pe termen lung. La finele secolului, conform acelorași surse, peste 30% din populația țărilor latino-americane va avea venituri sub limita convențională a sărăciei.

Albania — diversificarea producției industriale și a exportului

REALIZAREA în cursul actualului cincinal a peste 800 obiective de investiții este orientată în mod prioritar, după cum subliniază revista **Albanian Foreign Trade** (nr. 5/1984), spre sfera producției materiale. Din totalul menționat, un număr de 350 reprezintă proiecte importante pentru creșterea și diversificarea producției în diferite ramuri ale industriei extractive și prelucrătoare (metalurgie feroasă și neferoasă, industrie chimică, construcții de mașini, industria alimentară), extinderea producției de energie electrică și a rețelei de transport feroviar, cărora li se adaugă obiective în domeniul amenajărilor funciare și zootehniei. Pe această bază, nomenclatorul de export al țării înregistrează o evoluție favorabilă, în sensul creșterii ponderii produselor prelucrate. În 1985, acestea vor reprezenta 73% din totalul exportului, comparativ cu 62% în 1975 și 45% în 1960. Pe măsura diversificării producției industriale, în structura pe mărfuri a exportului apar produse noi, aparținînd atît unor subramuri tradiționale, cît și celor nou constituite. În nomenclatorul de export au fost introduse produse noi ale metalurgiei neferoase și ale industriei de prelucrare a mineralelor neferoase, derivate ale țițeiului, produse chimice și, mai recent, instrumente de precizie.

Competiție tehnologică

POTRIVIT revistei americane **Journal of Commerce**, S.U.A. înregistrează în ultimul timp pierderi ale avansului tehnologic deținut în mod tradițional în numeroase domenii, în favoarea firmelor japoneze. O primă remarcă se referă la un aspect în aparență pur cantitativ. În 1984, S.U.A. au înregistrat pentru prima dată un deficit de 2,4 miliarde dolari în comerțul cu produse electronice, față de un excedent de 6,1 miliarde dolari în 1983. Specialiștii apreciază însă că firmele japoneze tind deja să ocupe locul de „lider" în domenii cum sînt: utilizarea fibrelor optice, noi tipuri de echipamente de comunicații, noi materiale utilizabile în electronică și să devanseze producătorii americani în fabricația unei noi generații de calculatoare. Sursa menționată semnalează că cercurile americane de afaceri manifestă îngrijorare pentru „incapacitatea" S.U.A. de a transpune idei noi în produse de vîrf, realizate rapid și eficient. Se apreciază că una dintre cauze o reprezintă lipsa de programe de coordonare a producătorilor, spre deosebire de Japonia și țările C.E.E., care aplică astfel de programe, însoțite de subvenții importante. În S.U.A. pentru cercetarea științifică în scopuri civile se alocă 1,7% din P.N.B., față de 2,3% în Japonia și 2,5% în R.F. Germania.

TÎRGUL INTERNAȚIONAL PLOVDIV — BULGARIA

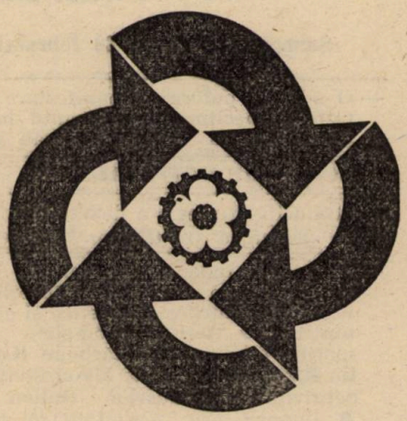

6 — 12 mai
— TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE BUNURI DE LARG CONSUM

30 septembrie — 7 octombrie
— a 41-a ediție a TÎRGULUI INTERNAȚIONAL TEHNIC

La Tîrgul Internaţional de la Plovdiv sînt asigurate condiţii excepţionale de expunere a diferitelor mărfuri, participanţii beneficiază de o gamă variată de peste 30 de servicii, au posibilitatea să stabilească contacte strînse cu oameni de afaceri din lumea întreagă, cu întreprinderi comerciale, institute de cercetare ştiinţifică şi alte unităţi economice.

Tîrgul Internaţional
4018 Plovdiv
Bd. G. Dimitrov nr. 37
Bulgaria
Telefon: 5-31-91, 5-31-46

Telex:
44432 partet bg
44709 partet bg
44710 partet bg

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 22 februarie 1985

— O nouă și puternică manifestare a unității de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Strălucită strategie a dezvoltării forțelor de producție (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. ● Acțiuni complexe pentru sporirea producției de cărbune **(Constantin Răduț)** ● Exigențe ale creșterii competitivității produselor **(Iulian Hosu)** ● Intensificarea activității de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile **(Sorin Buligescu)** 4

— Diversitate, calitate, eficiență — exigențe ale producției de articole textile **(Ecaterina Deaconescu)** 7

— Tipizarea — factor de creștere a productivității muncii și de reducere a consumurilor materiale **(Ion Hera-Bucur)** 8

— Perfecționarea normării consumurilor materiale în agricultură (I) **(N. David)** 10

— Societatea mixtă româno—vest-germană «R.R.R.—S.A.» Un deceniu de experiență fructuoasă în dezvoltarea cooperării industriale **(Erich Leitner)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Funcțiunile întreprinderii și reflectarea lor la nivelul secțiilor de producție **(Sorin Ciurea, Mihai Bordinc, Alexandru Witkowska, Constantin Müler)** 15

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Corelația progres tehnic-valorificarea superioară a resurselor energetice **(George Danielescu)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale (II) **(Constantin Enache, Marin Mehedințu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Noi orientări în teoria relațiilor economice internaționale (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Dezvoltarea planificată a economiei naționale **(Dumitru Pugna)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Restructurări în politicile de reglementare monopolist-statală sub impactul crizelor economice (I) **(Nedelea-Chira Părăluță)** 25

— Rezultate și perspective în dezvoltarea economică a țărilor socialiste **(Ioachim Silvestru)** 27

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENT: Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— A new and strong expression of the immovable unity of the people around the party and its secretary general 1

— Brilliant strategy of developing the productive forces (I) **Barbu Gh. Petrescu)** 2

— The exemplary carrying out of the plan — at all indicators — under the conditions of the strict cuts of energy and fuel consumption 4

— Diversity, quality, efficiency — imperatives of the textile production **(Ecaterina Deaconescu)** 7

— Typification — a factor of productivity growth and materials consumption reduction **(Ion Hera-Bucur)** 8

— The improvement of rate setting the material consumptions in agriculture (I) **(N. David)** 10

— "R.R.R.—S.A." Romanian—West German joint company. A decade of fruitful experience in developing industrial cooperation **(Erich Leitner)** 12

— The enterprise functions and their correspondence at the production sections level **(Sorin Ciurea, Mihai Bordinc, Alexandru Witkowska, Constantin Müler)** 15

— The correlation between technical progress and high capitalization of energy resources **(George Danielescu)** 17

— The development of the workers' democracy and the unitary management of the economic and social life (II) **(Constantin Enache, Marin Mehedințu)** 19

— Schools ● trends ● economists. New trends in the theory of the international economic relations (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

— Restructurings in the policies of monopoly-state settlement under the impact of the economic crises (I) **(Nedelea-Chira Părăluță)** 25

— Results and prospects in the economic development of the socialist countries **(Ioachim Silvestru)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новое и мощное проявление нерушимого единства народа вокруг партии, ее генерального секретаря 1

— Блестящая стратегия развития производительных сил (I) **(Барбу Г. Петреску)** 2

— Примерное выполнение плана по всем показателям в условиях строгого снижения энергетических и топливных затрат 4

— Разнообразие, качество, эффективность — требования текстильного производства **(Екатерина Дьяконеску)** 7

— Типизация — фактор роста производительности труда и снижения материальных затрат **(Ион Хера-Букур)** 8

— Совершенствование нормирования материальных затрат в сельском хозяйстве (I) **(Н. Давид)** 10

— Смешанное румыно-западногерманское общество «P.P.P.-A.O.» Десятилетие плодотворного опыта в развитии промышленного кооперирования **(Эрих Лайтнер)** 12

— Функции предприятия и их отражение на уровне производственных цехов **(Сорин Чуря, Михай Бордынк, Александру Витковска, Константин Мюлер)** 15

— Соотношение технический прогресс — более эффективное использование энергетических ресурсов **(Джеордже Даниелеску)** 17

— Развитие рабочей демократии и единое руководство социально-экономической жизнью (III) **(Константин Енаке, Марин Мехединцу)** 19

— Школы — течения — экономисты. Новые направления в теории международных экономических отношений (II) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 20

— Структурные изменения в политике государственно-монополистического регулирования под влиянием экономических кризисов (I) **(Неделя-Кира Пэрэлуцэ)** 25

— Результаты и перспективы в экономическом развитии социалистических стран **(Иоаким Сильвестру)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

CURIER
ECONOMIC – LEGISLATIV

conducere

Autoconducerea și autogestiunea – principiu de bază al conducerii eficiente a unităților economice – cu privire la conținutul și interdependența celor 2 concepte

Înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului implică, așa cum a subliniat tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în raportul la Congres, perfecționarea și funcționarea în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar. Un loc esențial în acest proces îl are așezarea întregii activități economico-sociale pe principiul autoconducerii și autogestiunii, gospodărirea cu maximum de eficiență, în fiecare întreprindere, a resurselor materiale și financiare și creșterea productivității muncii sociale. Referindu-se la acest aspect, în cuvîntarea la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a subliniat : „Trebuie să nu uităm nici un moment că întreaga dezvoltare a patriei noastre se bazează pe munca unită a proprietarilor tuturor bunurilor materiale și spirituale din țara noastră, că viitorul patriei este determinat de rezultatele obținute de fiecare unitate economico-socială, de creșterea puternică a eficienței economice, a productivității muncii, a rentabilității și a beneficiilor în toate sectoarele de activitate".

Exercitarea atît a autoconducerii muncitorești cît și a autogestiunii își are sorgintea într-o latură esențială a proprietății, dreptul de a gospodări și gestiona obiectul proprietății. Dar exercitarea calității de proprietar colectiv asupra mijloacelor de producție evoluează odată cu progresul societății. De unde și participarea la conducere reprezintă un proces îndelungat în care evoluează și se perfecționează atît formele organizatorice, instituționale cît și factorul subiectiv.

Funcționarea autoconducerii muncitorești se bazează pe capacitatea colectivelor de oameni ai muncii de a elabora decizii în condițiile respectării normelor generale elaborate de statul socialist. Prin aceasta se asigură o împletire a deciziei microeconomice cu normele și orientările generale stabilite prin autoritatea statului. În aceste condiții autoconducerea muncitorească devine o componentă esențială a funcției economico-organizatorice a statului, bazată pe împletirea acțiunii conștiente a producătorilor la toate fazele de elaborare a deciziei cu forța economică și socială a statului. Autoconducerea, ca element al funcției economico-organizatorice a statului derivă și din elementele specifice de realizare a dreptului de proprietate asupra mijloacelor de producție în țara noastră. Funcționarea sa, ca o componentă a sistemului democrației socialiste, exprimă creșterea rolului factorului conștient în conducerea vieții economico-sociale, cuprinzînd toate sectoarele economice, începînd cu întreprinderea și unitățile administrativ-teritoriale pînă la organele centrale de sinteză și decizie. Autoconducerea muncitorească, ca formă principală prin care se aplică latura democratică a centralismului, este consecința preocupărilor manifestate în țara noastră în vederea adoptării acelor structuri organizatorice și de conducere și menite să asigure un echilibru optim între conducerea centralizată și participarea largă a oamenilor muncii la conducere. În concepția partidului nostru, autoconducerea muncitorească și caracteristicile ei sînt condiționate de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, care asigură îmbinarea conducerii pe baza planului național unic cu autonomia unităților economice.

1. CONȚINUTUL ȘI LOCUL AUTOCONDUCERII ÎN SISTEMUL ECONOMIC

Instituționalizarea autoconducerii muncitorești a generat ample dezbaterii teoretice privind esența și funcțiile sale, locul și rolul ocupat în sistemul democrației socialiste, raportul dintre autoconducerea muncitorească și conducerea colectivă ș.a.

Deși există unele deosebiri, generate în bună măsură de unghiul de vedere din care este analizat acest fenomen, în marea lor majoritate încercările de definire a autoconducerii au o serie de trăsături comune :

a) recunoașterea sa drept o categorie specifică relațiilor de producție socialiste ;

b) reprezintă o dezvoltare a laturii democratice a principiului fundamental de conducere a economiei socialiste;

c) este un principiu de organizare, funcționare și conducere a societății socialiste și implicit a economiei ;

d) scopul său este definit de necesitatea democratizării conducerii, de maximizarea eficienței economice și sociale.

Unele definiții date autoconducerii muncitorești au și unele elemente particulare izvorîte din analiza acesteia ca

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 8 1985

un principiu al centralismului democratic la nivel micro şi macroeconomic, din includerea sa în baza economică sau în suprastructură, din unele încercări de identificare cu conducerea colectivă, din evidenţierea anumitor raporturi stabilite cu autogestiunea economico-financiară şi noul mecanism adoptat în ţara noastră, ş.a.

Astfel, unii autori, consideră autoconducerea ca o componentă a bazei economice şi nu a suprastructurii, drept o categorie a economicului, apreciere ce vizează fenomenul analizat atît ca formă de organizare şi conducere cît şi ca metodă în activitatea economico-socială. Dimpotrivă, în alte accepţiuni, autoconducerea muncitorească apare ca o categorie a politicului, invocîndu-se implicaţiile deosebite ale noului mecanism economico-financiar şi faptul că reprezintă o latură inseparabilă a democraţiei.

În precizarea locului autoconducerii trebuie pornit, după părerea noastră, de la faptul că democraţia economică reprezintă o componentă esenţială a democraţiei socialiste. Or, autoconducerea nu reprezintă altceva decît forma principală, prin care se realizează democraţia economică. În acelaşi timp, lărgirea continuă a drepturilor democratice ale oamenilor muncii şi realizarea lor în fapt sînt determinate de sporirea şi întărirea proprietăţii socialiste, relaţiile de proprietate constituind esenţa bazei economice. Totodată, formele de organizare şi conducere ale activităţii economico-sociale constituie componente ale bazei economice. În acest fel, ca o componentă a bazei economice, autoconducerea devine o modalitate importantă de perfecţionare în continuare a relaţiilor de producţie socialiste.

Trebuie avut în vedere faptul că în ţara noastră se manifestă preocupări în vederea democratizării atît a vieţii economice cît şi a celei social-politice. În consecinţă, autoconducerea muncitorească exprimă relaţii sociale complexe, în conţinutul său interferîndu-se aspecte ale economicului cu cele ale politicului. Nu trebuie omis nici faptul că în procesul perfecţionării democraţiei un rol important revine democraţiei din domeniul economic. În consecinţă, considerăm că la nivel micro primează aspectele economice, concretizate în subordonarea întregii activităţi necesităţii rentabilizării tuturor unităţilor economice, iar la nivel macroeconomic dominante sînt aspectele social-politice, ca urmare a profundelor implicaţii generate pentru întreaga societate de antrenarea tuturor categoriilor de resurse, de modalităţile de combinare a factorilor producţiei, de importanţa deciziilor adoptate în legătură cu utilizarea lor eficientă.

Se pot constata unele diferenţieri şi din punct de vedere al raportului dintre autoconducere şi conducere colectivă. În unele accepţiuni conducerea colectivă apare ca o componentă principală a autoconducerii, alteori semnificaţia autoconducerii este prezentată ca o modalitate ce asigură trecerea de la conducerea unipersonală la cea colectivă. După cum se ştie, în urma Conferinţei Naţionale a partidului din 1967, a fost generalizat principiul conducerii, colective în toate domeniile de activitate şi la toate nivelurile de conducere a vieţii economico-sociale. După aproape două decenii de la adoptarea acestor măsuri, apreciem că autoconducerea nu poate fi considerată ca o treaptă de trecere de la conducerea unipersonală la cea colectivă. Nu apar ca îndreptăţite nici acele păreri care susţin că aplicarea în condiţii corespunzătoare a noului mecanism economico-financiar a impus adoptarea „unui alt principiu democratic — autoconducerea muncitorească". Ne raliem acelor păreri ce susţin că trecerea la autoconducere reprezintă o modalitate de perfecţionare a conducerii activităţii economico-sociale, prin intermediul său realizîndu-se o dezvoltare a componentei democratice a principiului centralismului democratic.

Pornind de la aceste cîteva observaţii, **conţinutul autoconducerii muncitoreşti poate fi structurat pe mai multe dimensiuni.**

În primul rînd. Este vorba de dimensiunea economică. În acest sens trebuie precizat că suportul material al înfăptuirii autoconducerii îl reprezintă autogestiunea, acestea neputînd fi definite şi aplicate în mod separat. Autoconducerea, autogestiunea, autofinanţarea devin componente fundamentale ale sistemului de organizare şi conducere a activităţii economice, prima componentă a acestei triade fiind cea care oferă caracter ştiinţific şi raţional actului de conducere. Autoconducerea nu ar funcţiona în cazul unităţilor economice dacă acestea nu ar deţine instrumentele şi pîrghiile economice, dacă nu ar avea atribuţii şi competenţe în constituirea şi utilizarea unor fondurii proprii.

Autoconducerea muncitorească presupune, în acelaşi timp, o dimensiune politică. În concepţia partidului nostru, mecanismele conducerii sînt subordonate fundamentării şi elaborării opţiunilor politice, autoconducerea constituindu-se într-un factor dinamic al vieţii sociale, determinînd creşterea continuă a rolului partidului şi accentuarea caracterului de masă al vieţii politice.

Dimensiunea organizatorică, premisele ei, au fost asigurate înainte de instituţionalizarea autoconducerii, o dată cu constituirea organelor de conducere colectivă. Crearea condiţiilor participării largi la conducerea vieţii sociale determină necesitatea ca structura organizatorică să fie corelată, în fiecare etapă, cu gradul de dezvoltare a forţelor de producţie. Deşi s-au asigurat condiţiile funcţionării unui sistem organizatoric adecvat, se apreciază existenţa unor mari rezerve în folosirea sa. În acest sens P.C.R. are în vedere creşterea potenţialului democratic al organismelor care exercită conducerea, a eficienţei cadrului organizatoric. Trebuie remarcată interdependenţa dintre dimensiunea economică, politică şi cea social-umană, ca expresie a finalităţii democraţiei socialiste, concretizată în egalitatea ce trebuie să caracterizeze raporturile dintre oameni din punct de vedere al accesului la conducerea societăţii. Astfel, democraţia socialistă capătă un caracter real, asigurînd condiţiile realizării în fapt a drepturilor democratice ale oamenilor muncii. Conducerea, ca relaţie interumană, caracterul de masă al participării la conducere, ne determină să considerăm dimensiunea etică drept o altă caracteristică a autoconducerii muncitoreşti. În cadrul său se îmbină latura motivaţională cu aspectele eficienţei economice.

Perfecţionarea şi aplicarea eficientă a autoconducerii e dependentă de o serie de factori variabili. Ridicarea pe o treaptă superioară a democraţiei muncitoreşti impune asigurarea unei concordanţe corespunzătoare între caracterul atotcuprinzător şi multilateral al participării la conducere, cadrul instituţional-organizatoric şi gradul de pregătire şi competenţă al subiecţilor participanţi, participarea în procesul democratic constituind o modalitate de amplificare a conştiinţei socialiste.

2. RAPORTUL AUTOCONDUCERE—AUTOGESTIUNE ECONOMICĂ

Dimensiunea economică a autoconducerii muncitoreşti o reprezintă autogestiunea economico-financiară.

Cum era şi firesc preocupări în vederea gospodăririi eficiente a resurselor ţării s-au manifestat încă de la începuturile construcţiei socialismului în ţara noastră. În cadrul fiecărei etape a dezvoltării, asupra formelor şi metodelor de administrare şi gospodărire şi-au pus amprenta numeroşi factori obiectivi şi subiectivi, cu implicaţii atît asupra trăsăturilor şi formelor de realizare a gospodăririi avuţiei naţionale cît şi asupra denumirii acestora. Astfel, procesul instituţionalizării gestiunii economice în întreprinderile din ţara noastră cunoaşte mai multe momente şi etape. Evidenţierea caracteristicilor şi esenţei acestei categorii pentru economia socialistă presupune analiza caracterului său obiectiv, a factorilor ce au determinat funcţionarea sa. Din acest punct de vedere considerăm că ar putea prezenta o anumită importanţă delimitarea între cauzele şi premisele gestiunii economice. În rîndul celor din urmă am avea în vedere un anumit nivel de dezvoltare

economică, o anumită structură organizatorică a economiei, un anumit nivel atins în perfecționarea conducerii și organizării activității economico-sociale.

Delimitarea efectuată între cauze și premise permite analiza gestiunii economice atît ca o categorie economică cît și ca metodă de conducere planificată a unităților socialiste, între acestea existînd o strînsă dependență. După cum este cunoscut, conținutul categoriilor economice este determinat de relațiile de producție. Ele nu reprezintă altceva decît expresii ale relațiilor de producție pe baza cărora acționează legile economice. Totodată, cerințele conducerii științifice impun adaptarea instrumentelor acesteia la necesitățile exprimate de legile economice. Această concordanță poate determina unitatea necesară dintre mecanismul obiectiv de acțiune a legilor economice și practica economică.

Delimitarea cauzelor de premisele gestiunii economice se impune și din alt considerent. Astfel, cauzele explică faptul că esența gestiunii este întotdeauna aceeași, iar premisele explică trecerea de la un tip de gestiune la altul, inclusiv de la gestiune la autogestiune economico-financiară. Aceasta are aplicabilitate în toate ramurile economiei naționale și vizează rentabilizarea tuturor unităților economice și crearea, ca urmare a eforturilor proprii, a rezultatelor economice care să asigure creșterea economică. Esența autogestiunii nu poate fi redusă la recuperarea cheltuielilor efectuate și obținerea unui volum de beneficiu. Generalizarea autoconducerii muncitorești a impus noi cerințe autogestiunii. Importante sînt și specificațiile referitoare la faptul că mărimea venitului net obținut trebuie să corespundă exigențelor societății față de eficiența muncii cheltuite precum și utilizarea unor mijloace adecvate de obținere a acestuia, prin realizarea obiectivelor propuse, creșterea calității producției, reducerea continuă a costurilor de producție ș.a.

În literatura de specialitate nu întotdeauna raportul gestiune-autogestiune, formele gestiunii sînt analizate în mod adecvat. În concepția unor autori gestiunea economică se realizează prin mai multe forme, printre care și gestiunea bugetară, în cadrul căreia „cheltuielile sînt efectuate din bugetul statului sau al organului ierarhic superior iar veniturile sînt preluate integral sau parțial de bugetul statului sau de veriga superioară". Or, cum poate constitui gestiunea bugetară o formă de realizare a gestiunii economice atîta vreme cît aceiași autori definesc conținutul gestiunii sub forma „acoperirii cheltuielilor din venituri proprii și obținerea unui venit net suplimentar" ? Considerăm că în această situație se confundă tipurile gestiunii economice cu tipurile de funcționare economică a unităților. Prof. Em. Dobrescu distinge **patru tipuri** de funcționare economică a unității * : regimul bugetar, gestiunea internă, gestiunea economică deplină, gestiunea economică parțială. Au fost exprimate puncte de vedere diferite și în legătură cu raportul dintre autonomie și creația juridică sub forma personalității juridice, cu privire la realizarea autogestiunii la nivelul diferitelor verigi organizatorice precum și la rolul personalității juridice în funcționarea unităților economice pe bază de autogestiune sau gestiune economică.

Este știut faptul că autonomia unităților economice în socialism are determinări obiective. De la o perioadă la alta se pot îmbogăți atribuțiile acordate și competențele conferite diferitelor verigi ale economiei. Cele din domeniul elaborării și executării planului pot fi apreciate ca reprezentînd conținutul principal al autonomiei funcționale. Existența autonomiei constituie premisa autogestiunii determinînd și unele consecințe juridice. În înțelegerea rolului personalității juridice în cadrul reglementărilor noului mecanism economico-financiar trebuie avut în vedere faptul că această creație juridică reprezintă emanația unor necesități și realități economice. Ca urmare, existența și ponderea unităților cu și fără personalitate juridică este determinată, în primul rînd, de rațiuni economice. Considerente de ordin economic și organizatoric au determinat existența unităților economice fără personalitate juridică.

Avînd în vedere rolul determinant al condițiilor economice, nu împărtășim punctul de vedere, după care în funcționarea autogestiunii criteriul l-ar reprezenta personalitatea juridică, iar în cazul unităților componente nu se realizează în întregime autogestiunea. Indiferent de veriga organizatorică, esența autogestiunii — eficiența economică poate și trebuie realizată. Numai un factor de natură obiectivă, autonomia, poate determina grade de dezvoltare diferite a gestiunii economice. Așa se și explică caracterul dinamic al conceptului de gestiune. „Gestiunea economică nu este fixă ; sub influența factorilor care determină structura organizatorică a economiei, dimensiunile optime ale unităților și macrounităților, distribuția competenței decizionale, gestiunea economică cunoaște o continuă evoluție" **.

Considerăm că în etapa actuală existența unităților economice fără personalitate juridică e determinată de imposibilitatea realizării autogestiunii, inclusiv în cadrul secțiilor, atelierelor, formațiilor de lucru, ca urmare a dificultăților existente în ceea ce privește individualizarea veniturilor și cheltuielilor. Pe măsura realizării condițiilor de natură economică sînt create premisele extinderii unităților cu personalitate juridică. Acest lucru este dovedit și de măsurile de îmbunătățire aduse Legii 5/1978, prin care se lărgește sfera unităților componente, acestea incluzînd și unități cu personalitate juridică. În acest cadru se impune perfecționarea relațiilor dintre aceste categorii de unități, asigurarea unor condiții optime de realizare a autogestiunii, pornind de la implicațiile acesteia asupra perfecționării relațiilor de producție, dezvoltării proprietății socialiste, condiționarea reciprocă cu eficiență economică, armonizarea întregului sistem de interese, depășirea eventualelor contradicții ce pot apare între diferitele verigi ale economiei naționale.

Experiența țării noastre a demonstrat faptul că mecanismul economic este subordonat obiectivelor fiecărei etape. Dacă în perioada formării și consolidării economiei socialiste unitare s-a urmărit edificarea și perfecționarea bazei economice a socialismului, în prezent mecanismul economic vizează dezvoltarea primordială a factorilor intensivi.

Este recunoscut faptul că progresul economic și social e condiționat atît de volumul resurselor cît și de eficiența utilizării lor. Valorificarea superioară a muncii sociale este în strînsă dependență și de formele și metodele de conducere, în cadrul cărora, autoconducerea și autogestiunea au menirea de a realiza acest deziderat.

Sistemul autogestiunii economico-financiare sintetizează o multitudine de elemente atît obiective cît și subiective. Cerințele realității mereu dinamice impun adoptarea celui mai adecvat sistem de funcționare a autogestiunii. Într-o perioadă relativ scurtă, de la generalizarea principiilor noului mecanism economico-financiar, s-au conturat deja cîteva etape și direcții de perfecționare în vederea asigurării unor premise optime de funcționare a autogestiunii. Aplicarea cu consecvență a autogestiunii și autofinanțării în toate unitățile economice se află în strînsă dependență de modul în care fiecare colectiv de oameni ai muncii gospodărește partea din avuția națională încredințată de societate în administrare, de reducerea continuă a cheltuielilor necesare realizării producției planificate, de modul în care sistemul de prețuri reflectă cît mai veridic cuantumul cheltuielilor socialmente necesare.

Este de neconceput gestionarea eficientă a potențialului economic al țării în afara utilizării unui sistem de prețuri adecvat. În acest scop, în perioada anilor 1981—1982 au fost adoptate măsuri de actualizare și corelare pe principii economice a prețurilor de producție și livrare în industrie, a prețurilor de cumpărare a produselor agricole. Așezarea prețurilor pe baza cheltuielilor reale, recunoscute de societate ca socialmente necesare precum și realizarea echivalenței în cadrul schimbului dintre ramuri constituie

* Em. Dobrescu. Optimul economiei socialiste, Editura politică, București, 1976, p. 251.

**Em. Dobrescu, Op. cit., p. 252.

o condiție esențială a funcționării autogestiunii. Prețurile utilizate pot exprima în mod fidel eficiența cu care este cheltuită munca socială numai în condiția în care se stabilesc pe baza cheltuielilor sociale iar cota de venit net se include în funcție de anumite cerințe rațional determinate. Numai în aceste condiții prețurile pot exercita concomitent funcțiile de schimb de echivalente, de cointeresare materială și se pot obține produse rentabile în toate unitățile economice din cadrul unei ramuri, ținînd cont de faptul că prețurile se formează pe baza costurilor medii. Totodată dimensionarea judicioasă și obținerea beneficiului cuprins în preț reprezintă o premisă esențială a constituirii fondurilor proprii ale unităților economice.

Îmbunătățirile aduse nivelului prețurilor în țara noastră asigură reflectarea în gestiunea unităților economice a dimensiunilor reale a veniturilor și cheltuielilor, permițîndu-le acoperirea cheltuielilor normale de producție din venituri proprii și obținerea de beneficii care să permită, prin autofinanțare, realizarea reproducției lărgite individuale. Aceste cerințe s-au realizat și ca urmare a reducerii diferențierii, uneori prea mare a ratelor de rentabilitate, asigurîndu-se condiții de obținere a unor venituri egale la un volum egal al cheltuielilor în toate ramurile și la toate produsele. Măsurile de perfecționare a prețurilor trebuie însoțite de reducerea continuă a costului de producție, scăderea consumurilor materiale și de forță de muncă, de creșterea productivității muncii.

Calitatea sistemului de prețuri, influențează în mod decisiv măsura în care indicatorii economici reflectă rezultatele activității. Pe măsură ce în economie capătă preponderență factorii de ordin intensiv, au crescut și preocupările în vederea utilizării acelor indicatori economici care să reflecte rezultatele finale, eficiența utilizării diferitelor categorii de resurse. Astfel a sporit rolul indicatorilor naturali în planificarea producției și în aprecierea rezultatelor ei, s-au introdus noi indicatori care să reflecte mai exact și mai deplin contribuția fiecărui colectiv la creșterea eficienței producției sociale, s-a îmbunătățit ierarhizarea indicatorilor, după importanța lor, astfel încît să se asigure orientarea intereselor întreprinderilor în consens cu interesele generale ale economiei. În afara rolului său în repartizarea rațională a muncii sociale pe sectoare de activitate, sistemul de prețuri reprezintă și instrumentul de măsurare a aportului unităților economice la crearea venitului național. În consecință, realizarea nivelului planificat al indicatorilor autogestiunii, stimularea economisirii resurselor materiale, diversificarea și creșterea calității producției sînt condiționate de justețea stabilirii prețurilor. La rîndul său realizarea cantitativă dar mai ales de calitate corespunzătoare a indicatorilor producției poate conduce la obținerea unor prețuri stimulatorii.

Pentru a răspunde acestor exigențe, din anul 1983 a fost introdus ca indicator principal „producția marfă vîndută și încasată". Acest indicator reflectă rezultatele obținute din desfacerea producției, aflîndu-se în strînsă corelație cu rentabilitatea și celelalte rezultate financiare.

Necesitatea reflectării noilor aspecte generate de creșterea complexității dezvoltării economice impune perfecționarea continuă a sistemului de indicatori, atît în sensul extinderii sale cît și a creșterii gradului de reflectare a activității economice, pornind de la faptul că nici un indicator nu poate evidenția toate aspectele acesteia.

Așezarea pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii a întregii activități economico-sociale, concomitent cu creșterea răspunderii în gospodărirea eficientă a fondurilor materiale și bănești au impus și adoptarea unor măsuri de perfecționare a sistemului de retribuire, ca pîrghie importantă a mecanismului economico-financiar, în corelație cu perfecționările aduse celorlalte componente ale acestuia. Măsurile adoptate pe baza hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 țin seama de cerințele actualului stadiu de dezvoltare economico socială a țării și vizează realizarea unei concordanțe corespunzătoare între sistemul de retribuire și cerințele mecanismului economico-financiar, în sensul că mărimea veniturilor să fie în strînsă dependență cu rezultatele finale ale activității prestate și cu aspectele calitative ale acesteia. Ca urmare se creează condiții pentru depășirea unor contradicții manifestate între cerințele mecanismului economic și cele ale legii repartiției după muncă, conducînd la realizarea unei strînse dependențe între contribuția efectiv adusă de fiecare membru al societății și nivelul veniturilor realizate.

Corelarea măsurilor de perfecționare a prețurilor și a sistemului de indicatori cu cele din domeniul retribuirii este reflectată și de faptul că prin Decretul Consiliului de Stat nr. 336 din 10 septembrie 1983, fondul de retribuire se calculează și eliberează în funcție de mai mulți indicatori, ceea ce reprezintă o pîrghie de îmbunătățire a activității economice pe toate planurile. În cadrul acestui sistem de indicatori, producției fizice îi revine un rol important în calcularea fondului de retribuire, asigurîndu-se astfel condiții pentru realizarea integrală a producției fizice planificate, înlăturînd totodată tendința unor întreprinderi de a se orienta spre acele produse cu rentabilitate mai mare dar la care se manifestă o cerere de consum mai redusă.

Condiționarea eliberării fondului de retribuire de realizarea atît a producției fizice cît și a productivității muncii, a planului la export, a valorii producției nete, a producției marfă vîndută și încasată sau a altor indicatori, contribuie la aplicarea cu mai multă fermitate a noului mecanism economic, asigurînd o creștere mai puternică a cointeresării materiale, o legare mai strînsă a retribuției oamenilor muncii de realizarea producției. În cadrul formelor perfecționate de organizare și retribuire se asigură, în mod deosebit, realizarea aspectelor calitative ale producției — încadrarea în consumurile normate de materii prime, energie, realizarea parametrilor de calitate în condițiile reducerii la minimum a consumurilor de muncă vie și materializată.

Pe linia accentuării caracterului intensiv al creșterii economice se înscriu programele speciale aprobate de Conferința Națională a partidului din 1982. Printre acestea se înscrie și programul cu privire la reducerea costurilor de producție în toate ramurile producției materiale în perioada 1983—1985. Realizarea integrală a prevederilor acestui program apreciată drept una dintre cele mai însemnate preocupări, în cadrul actualului cincinal, va avea repercusiuri favorabile atît din punct de vedere al rentabilității (prin asigurarea unor beneficii sporite) cît și din punct de vedere al stabilității prețurilor, în sensul încadrării acestora în nivelurile planificate de creștere.

Recentele programe adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983 stabilesc un complex de măsuri care asigură creșterea mai accentuată a eficienței economice, prin sporirea substanțială a productivității muncii, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor materiale, creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor românești. Transpunerea în practică a acestor măsuri se va concretiza în obținerea unor producții suplimentare, o crestere mai mare a producției nete și realizarea producției fizice în condiții de calități superioare, în ridicarea generală a indicatorilor de eficiență economică. Aceasta va conduce la sporirea treptată a gradului de autofinantare a unităților economice. la așezarea activității economice pe principiile autoconducerii și autogestiunii, la stimularea creșterii simțului de răspundere în gospodărirea eficientă a fondurilor materiale și bănești.

Perfecționarea continuă a formelor de conducere și de aplicare a noului mecanism economic, măsurile adoptate în acest sens dovedesc capacitatea economiei românești, de a se adapta permanent la exigențele dezvoltării moderne, la cerințele realizării unui complex economic eficient, dinamic și echilibrat.

asistent univ. **Ion BUCUR**
Universitatea București

Soluționarea integrală a problemei — condiție pentru acordarea brevetului de invenție

„Petiționarul V. G. a introdus recurs împotriva hotărîrii nr. 145/1983 a Comisiei pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. prin care s-a respins contestația sa cu privire la hotărîrea nr. 4404/1983 a Comisiei de invenții, hotărîre ce respingea cererea lui V.G. de acordare a brevetului pentru invenția intitulată „Mecanism gravitațional de produs energie (sistemă de utilaje forestiere autoenergetice").

În motivarea recursului, petiționarul arată că în mod greșit s-a respins cererea de brevet de invenție, fără a se avea în vedere actele și lucrările din dosar.

Din actele de la dosar rezultă că prin hotărîrea nr. 4404/1983 dată de Comisia de invenții s-a constatat că V.G. a propus o soluție generală, îndeobște cunoscută, pentru recuperarea energiei de poziție existentă în cazul exploatărilor forestiere, adică executarea unui boghiu autoenergetic.

Contestația introdusă împotriva acestei hotărîri a fost respinsă de Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile, cu motivarea că propunerea făcută de V.G. nu este concretizată, se propune o soluție generală, soluție cunoscută și, din punct de vedere tehnic, insuficient dezvoltată pentru a fi pusă imediat în aplicare.

În faza soluționării recursului, petiționarul a propus și tribunalul i-a admis efectuarea unei expertize tehnice. Din raportul de expertiză, rezultă că propunerea de invenție „Sistemă ..." poate fi considerată fie ca: a) mijloc complex nou; b) aplicație a unor mijloace cunoscute; c) invenție de perspectivă. Rezultă deci că nici expertul tehnic nu consideră propunerea făcută de V. G. ca invenție propriu-zisă, realizabilă și de imediată aplicare, astfel că recursul declarat de V. G. apare ca nefodat și se respinge. Hotărîrea este definitivă".

(Tribunalul Municipiului București, Secția a IV-a civilă, dec. nr. 1824/1984).

NOTA. Decizia reprodusă, pronunțată în temeiul art. 53 din Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile, ni se pare a fi corectă, dar motivarea sa lapidară și — uneori — chiar inexactă impun următoarele scurte precizări.

Să arătăm mai întîi că, potrivit descrierii autorului său, invenția se caracterizează prin următoarea revendicare: „În scopul valorificării energiei potențiale de poziție a masei lemnoase din amonte și al economiei de carburanți lichizi și solizi, sistema cuprinde: un generator electric care la coborîrea în sarcină a vagonetului, funicularului sau autotrenului forestier debitează curent în acumulatorul uscat. După descărcarea sarcinii prin intermediul casetei de comandă, se comandă acționarea motoarelor electrice de curent continuu pentru readucerea utilajului gol în amonte și reîncărcare".

Cît privește această propunere, atît Comisia de invenții din cadrul O.S.I.M., cît și cele două organe jurisdicționale (Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. și instanța judecătorească) au considerat — în unanimitate — că nu întrunește caracteristicile unei invenții brevetabile.

Se cunoaște că, potrivit art. 10 din Legea nr. 62/1974, „Constituie invenție, în înțelesul prezentei legi, creația științifică sau tehnică, care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al tehnicii mondiale, care nu a mai fost brevetată sau făcută publică în țară sau străinătate, reprezintă o soluție tehnică și poate fi aplicată pentru rezolvarea unor probleme din economie, știință, ocrotirea sănătății, apărarea națională sau în orice alt domeniu al vieții economice și sociale". Iar art. 12 precizează: „Invențiile care contravin legilor, regulilor de conviețuire socialistă sau care prin aplicarea lor ar afecta negativ dezvoltarea societății, nu sînt brevetabile".

Din aceste două texte de lege, în teoria dreptului de proprietate industrială[1] s-a tras concluzia existenței următoarelor **condiții de fond ale obiectului protecției** în materie de invenție: 1) Propunerea trebuie să fie o creație intelectuală — științifică sau tehnică; 2) Să fie o soluție a unei probleme din orice domeniu al vieții economice și sociale; 3) Să fie o soluție tehnică; 4) Să prezinte noutate față de stadiul cunoscut al tehnicii mondiale; 5) Să prezinte progres tehnic; 6) Să fie aplicabilă industrial; 7) Să nu contravină legilor, regulilor de conviețuire socialistă sau să afecteze negativ, prin aplicare, dezvoltarea societății.

Absența **chiar și a uneia singure dintre aceste condiții** duce la imposibilitatea calificării propunerii ca invenție brevetabilă.

Întrebarea pe care o formulăm, raportîndu-ne la speța comentată, este: **care dintre aceste condiții de fond ale obiectului nu exista în cazul acelei propuneri de invenție?**

După cum s-a văzut, instanța — însușindu-și concluziile expertizei tehnice — a considerat că nu ne aflăm în prezența unei „invenții propriu-zise, realizabilă și de imediată aplicare".

Pe de altă parte, în termeni mai precișI și cu o motivare mai amplă, Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile a arătat: „...Autorul propune o soluție generală, îndeobște cunoscută și din alte surse bibliografice, pentru recuperarea energiei de poziție existentă în cazul exploatărilor forestiere. El se oprește însă aici fără a aduce și elemente originale de noutate și progres tehnic privind modul concret în care poate să rezolve problema tehnică propusă. Cu alte cuvinte, problema tehnică este pusă corect iar rezolvarea ei ar aduce un spor de eficiență economică. Soluția generală dată, atît cît este ea dezvăluită, este de asemenea corectă din punct de vedere tehnic, dar insuficient dezvoltată pentru a putea fi pusă imediat în aplicare. De altfel, însuși autorul a recunoscut că pentru definitivarea ei este nevoie de o întreagă echipă de specialiști din cele mai diverse ramuri[2]".

După părerea noastră, **o parte din aceste considerente** trebuie înțelese, în conținutul lor, ca făcînd referire la absența condiției potrivit cu care **invenția brevetabilă tre-**

buie să fie o soluție a unei probleme. Într-adevăr, așa cum s-a arătat, „...punerea unei probleme, chiar dacă ar reprezenta un efort creator mai mare și mai important decît rezolvarea problemei, nu poate fi socotită invenție brevetabilă. Invenția trebuie să soluționeze respectiva problemă, să constituie deci o **soluție completă, indicînd, în totalitatea sa**, care este și cum se ajunge la acel rezultat prin care problema a fost rezolvată“ [3] (s.ns., L.M.). Tot astfel, s-a precizat că „...invenția constă nu numai în identificarea și determinarea unei probleme, ci și în indicarea modului concret în care această problemă poate fi rezolvată [4]“. În sfîrșit, s-a mai arătat că „În cazul în care mijloacele specifice implică noi cercetări, invenția este neterminată [5]“.

Așa fiind, credem că pe bună dreptate s-a respins — din acest punct de vedere — cererea lui V. G. de brevetare a propunerii sale.

O altă parte dintre considerentele de respingere enunțate de cele două organe jurisdicționale apreciem că se cantonează la nivelul condiției ca propunerea de invenție să fie aplicabilă industrial. Avem în vedere considerentul că propunerea recurentului nu este „de imediată aplicare“ (sau este „insuficient dezvoltată pentru a putea fi pusă imediat în aplicare“).

Din punctul nostru de vedere însă, în speță, această idee este inaptă spre a duce la nebrevetarea invenției. Aceasta întrucît „A putea fi aplicată, a fi aplicabilă nu înseamnă, necesarmente, ca soluția să fie aplicată imediat, ci să fie posibilă, potențial, chiar în viitor, o aplicare în mod repetat [6]“. Sau, cum s-a spus, „...este suficient ca posibilitatea aplicării ... să fie evidentă, chiar dacă s-ar situa în viitor [7]“.

De aceea, socotim că aceste din urmă considerente, relative la imposibilitatea aplicării imediate, trebuiau să lipsească din motivarea hotărîrilor celor două organe jurisdicționale.

Rămîne însă absența condiției ca propunerea de invenție să fie o soluție (terminată, integrală) a unei probleme, ceea ce ne-a determinat să apreciem că decizia comentată, deși neriguros motivată, este temeinică și legală.

Lucian MIHAI
Asistent universitar —
Facultatea de Drept din București

1. A. Petrescu, **Prelegerile din anul universitar 1980/1981 ale cursului de Drept de proprietate industrială de la Facultatea de Drept din București.**

2. Hot. nr. 145/1983 a Comisiei pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. (nepublicată, dar la care face referire decizia comentată).

3. A. Petrescu, **op. cit.**

4. Y. Eminescu, **Tratat de proprietate industrială. Vol. I. Creații noi.** Ed. Academiei, București, 1982, p. 40-41 (unde se face referire și la soluția — identică — din dec. nr. 836/1974 și nr. 1716/1980 a Trib. Municipiului București, s. III civ. — nepublicate). În același sens, a se vedea I. Cameniță, **Protecția invențiilor prin brevete**, Ed. Academiei, București, 1977, p. 68.

5. I. Macovei, **Protecția creației industriale**, Ed. Junimea, Iași, 1984, p. 61.

6. A. Petrescu, **op. cit.**

7. Y. Eminescu, **loc. cit.** În același sens, a se vedea I. Macovei, **op. cit.**, p. 66.

contract economic

Daune rezultate din livrarea produselor agricole cu vicii calitative. Răspundere

Este cunoscut că volumul mărit al producției agricole, concentrarea producțiilor în anumite zone, după condițiile de sol și climaterice, marile aglomerări urbane, prezența unităților industriale de prelucrare în diferite zone ale țării, creșterea volumului de export-import a acestor produse, a atras după sine creșterea corelativă a volumului transporturilor produselor agricole, al căror tonaj anual se ridică la milioane de tone, situație care a determinat necesitatea optimizării transporturilor în fiecare fază de producție-consum, preocupare ce a devenit prioritară.

În acest context, evitarea unor transporturi de produse necorespunzătoare calitativ și destinației, care nu justifică transferul acestora dintr-o parte în alta cu ajutorul mijloacelor de transport, prezintă o deosebită importanță economică.

În scopul evitării livrărilor de produse agricole necorespunzătoare calitativ, prin Normele Metodologice cu privire la verificarea calitativă, a produselor destinate morilor și fabricilor de ulei, pe lîngă care funcționează delegații permanenți ai furnizorilor, anexă la Convenția nr. 180/1981 încheiată de C.V.C.P.A. — C.I.S.O. — C.I.M.D.P.P.F., s-a stabilit că, dacă la destinație, comisia de primire, cu participarea delegatului permanent, constată că produsele sînt infestate cu dăunători ai cerealelor, au miros de mucegai, de substanțe chimice sau orice mirosuri străine, sau alte defecțiuni de calitate, care le fac improprii destinației, va pune la dispoziția furnizorului — telegrafic, prin telex sau notă telefonică cu număr de înregistrare — produsele necorespunzătoare, furnizorul fiind obligat a comunica de îndată, în același mod, noua destinație a produselor, în vederea întocmirii formelor de repredare de către beneficiar în timp util, toate cheltuielile de repredare, taxele de transport și eventualele locații, acelea de condiționare, urmînd a fi suportate de furnizorul care a livrat produsele cu deficiențele menționate.

S-a precizat deci de către organele ierarhic superioare a furnizorilor și importanților beneficiari a produselor agricole, interdicția livrării produselor necorespunzătoare calitativ, cu viciile ce le fac improprii destinației, precum și consecințele și mai ales răspunderea exclusivă a furnizorilor care livrează asemenea produse.

Pe lîngă consecințele directe la care ne-am referit, ca urmare a faptului că produsele agricole infestate nu pot fi preluate de beneficiari, deci descărcate din mijloacele de transport, ci acestea urmează a fi repredate sau transmise la alte destinații în vederea condiționării, se imobilizează nejustificat mijloacele de transport și se efectuează transporturi neoptimizate, se consumă combustibili pentru transporturi fără eficiență, de aceea, în rezolvarea litigiilor născute din livrările produselor agricole cu vicii calitative, trebuie urmărită și finalitatea economică, limitarea prejudiciilor directe, precum și a celor indirecte.

Ne vom limita preocuparea noastră la unele aspecte privind răspunderea furnizorilor pentru livrările către Întreprinderile de ulei, a produsului Soia cu vicii de calitate, cu unele referiri la practica arbitrală în materie.

Prin hotărîrea nr. 3039/30.X. 1984 pronunțată de Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța, confirmată prin Decizia 9/2.II.1985 (nepublicate) a Arbitrului de Stat Șef, s-a admis acțiunea formulată de Întreprinderea de ulei Constanța, împotriva Întreprinderii de contractare, achiziționare și păstrare a produselor agricole Constanța, pentru plata unei sume cu titlu de daune, echivalente cu valoarea locațiilor încasate de Stația C.F.R. Palas-Constanța pentru nedescărcarea în termenul tarifar a unui vagon încărcat

cu produsul soia, produs cu vicii de calitate și anume prezența unor corpuri străine în procent superior celui prevăzut de Stas 3319-74.

Speța la care ne referim, ridică problema aplicării Convenției Comune 180/1981 și a Stasului 3319-74 și anume dacă pentru viciul de calitate a produsului soia constînd în depășirea procentului de corpuri străine prevăzut în Stas, se poate refuza primirea produsului și în ce condiții, cum se tratează locațiile intervenite prin nedescărcarea în termen a vagoanelor și cine suportă daunele din locații.

Neînțelegerea dintre părți se referă la interpretarea diferită a Convenției 180/1981 menționată și anume furnizoarea pîrîtă din acțiune, susține că viciul de calitate — depășirea procentului de corpuri străine — la produsul Soia, nu este prevăzut în convenție ca fiind de natură a justifica refuzul de primire a produsului, întrucît acest viciu nu face improprie folosirea produsului conform destinației, nu influențează calitatea celorlalte loturi, iar decontarea prețului este posibilă la nivelul procentului de corpuri străine, împrejurări față de care, vagonul în litigiu trebuia descărcat în termenul tarifar și întocmirea actului de constatare cu delegatul permanent, astfel că nejustificat s-a blocat mijlocul de transport și s-au plătit locații.

Punctul de vedere al beneficiarei reclamante, diferit de al furnizoarei, este că în cazul viciului de calitate, depășirea procentului de corpuri străine, se aplică art. 12 din Convenția 180/1981, că furnizoarea are obligația de a dispune asupra produsului, inclusiv condiționarea de către destinatară, astfel că pînă la comunicarea dispoziției sau expirarea termenului pentru participarea la constatare, justificat s-a menținut vagonul în locații, pentru acestea răspunzînd furnizoarea.

Considerăm, tocmai avînd în vedere importanța economică a folosirii rațiónale și eficiente a mijloacelor de transport prin evitarea imobilizării acestora, că interpretarea corectă a Convenției comune menționate, în cazurile viciilor de calitate constînd din corpuri străine în procent mai mare decît cel admis de stas, trebuie făcută în contextul condițiilor de care dispune beneficiara — Întreprinderea de ulei — de depozitare a produsului primit în aceste condiții și de condiționarea acestuia.

Din cuprinsul Convenției, se desprinde ideea de bază în sensul că refuzul de primire a produselor este posibil în cazurile în care acestea sînt infestate cu dăunători, cu miros de mucegai, de substanțe chimice sau orice alte mirosuri străine și defecțiuni de calitate care le fac improprii pentru prelucrare. Asemenea deficiențe de calitate, fac produsele improprii și pentru depozitare, conducînd la contaminarea celor corespunzătoare, ele devenind o cauză de degradare și a altor cantități, de aceea, indiferent de prevederile Regulamentului de transport C.F.R. și a Regulamentului privind recepția aprobat prin H.C.M. 941/1959, în sensul cărora destinatarii au obligația de a prelua produsele și a elibera mijloacele de transport, în cazurile pe care le examinăm, pe baza actelor de constatare întocmite cu delegatul permanent al furnizorilor, beneficiarii pot refuza primirea mărfii, furnizorii urmînd să dispună asupra transportului.

În aceste condiții, speța la care ne-am referit, pune problema dacă viciul de calitate — procentul mai mare de corpuri străine decît cel prevăzut de stas — poate fi asimilat cu viciile enumerate de Convenția 180/1981 în exprimarea „sau alte defecțiuni de calitate care fac produsul impropriu pentru prelucrare", și deci în asemenea situații este sau nu posibil refuzul de primire a acestuia.

Nu încape nici o îndoială că un procent mare de corpuri străine, poate influența procesul de prelucrare a produsului. În fapt însă, acest viciu de calitate, poate fi înlăturat prin condiționare, prin separarea corpurilor străine de produsul respectiv, operațiuni care pot influența nivelul prețului, dar, în opinia noastră, nu pot conduce la refuzul produsului, decît în cazurile în care beneficiara nu are condiții de efectuarea operațiunilor de separare a corpurilor străine de produs. În lipsa unei precizări în Convenția comună 180/1981 cu privire la corpurile străine, considerăm că beneficiarii, Întreprinderile de ulei, nu pot refuza primirea produsului decît în măsura în care, corpurile străine îl fac impropriu pentru prelucrare și anume dacă respectivele unități nu au condiții și posibilități de condiționare, respectiv de separare a corpurilor străine de produs. În speță, beneficiara a preluat produsul după 5 zile de la sosirea vagonului și l-a achitat furnizoarei la prețul corespunzător procentului de corpuri străine constatat, de unde se prezumă că aceasta avea posibilități de condiționare și că viciul de calitate nu a făcut produsul impropriu pentru prelucrare, astfel că greșit s-au invocat prevederile Convenției în justificarea întîrzierii în descărcarea vagonului și localizarea locațiilor în sarcina furnizoarei.

Convenția prevede că pentru produsele necorespunzătoare calitativ, pe care le refuză beneficiara în baza constatării cu delegatul permanent pentru locațiile produse pe perioada de la anunțarea furnizoarei, în termenul tarifar și pînă la dispunerea asupra transportului neprimit, locațiile se suportă de furnizoare, nu și în alte situații legate de perioada de staționare a vagonului pînă la efectuarea constatării.

În privința condițiilor în care se face constatarea viciilor de calitate, Convenția comună prevede că verificarea calitativă a produselor primite la morile și fabricile de ulei, pe lîngă care funcționează delegați permanenți, se face la preluarea transportului, moment în care, dacă produsul, datorită deficiențelor de calitate la care ne-am referit mai sus, este impropriu pentru prelucrare, unitatea beneficiară va pune produsele la dispoziția furnizoarei — telegrafic, prin telex sau notă telefonică cu număr de înregistrare — aceasta fiind obligată să comunice de îndată, în același mod, noua destinație a produsului, în vederea asigurării întocmirii formelor de repredare în termen util de către beneficiară.

Rezultă din această reglementare de excepție că, constatarea calității se face la primirea mărfii de la cărăuș, în prezența delegatului permanent, că anunțarea furnizoarei se face, nu în vederea participării la constatare în condițiile art. 59 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, ci pentru a dispune de transport în condițiile Regulamentului de transport C.F.R. și ale Tarifului Local de Mărfuri. În acest context, toate cheltuielile de repredare și anume taxele de transport, de manevră și locațiile, vor fi suportate de furnizoarea care a livrat produsele cu vicii de calitate. Este o procedură de excepție, conferindu-se prin Convenție delegatului permanent calitatea de reprezentat al furnizoarei la constatare, că această constatare nu se obiectează și nu se efectuează în termenul de 5 zile prevăzut de Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, ci la primirea mărfii de la cărăuș, constatare în baza căreia, transportul se pune la dispoziția furnizoarei, care dispune asupra lui.

Constatarea viciilor de calitate, anunțarea furnizoarei, dispunerea din partea acesteia asupra transportului, presupune o operativitate din partea atît a destinatarei beneficiare cît și a furnizoarei, prin Convenția Comună, precizîndu-se că locațiile provocate de întîrzierea nejustificată în introducerea cererii de repredare a vagonului de către beneficiară, vor fi suportate de aceasta. Convenția referindu-se la răspunderea părților în legătură cu modul în care respectă prevederile Regulamentului de transport C.F.R. și ale Tarifului Local de Mărfuri, cu privire la termenele tarifare de preluarea și nepredarea transportului, este necesar să subliniem că beneficiara, prin comisia de recepție în prezența delegatului permanent, trebuie să constate calitatea produsului în termenul liber tarifar de descărcare a vagonului, termen în care există și obligația repredării vagonului. Pentru ca beneficiara destinatară să nu răspundă pentru întîrzierea în introducerea cererii de repredare a vagonului, are obligația ca în termenul liber tarifar de descărcare, să constate viciile de calitate și să anunțe pe furnizoare pentru a dispune asupra transportului. Apoi, după primirea dispoziției din partea furnizoarei, are obligația să formuleze cererea de repredare imediat. Numai procedînd astfel, beneficiara nu contribuie la staționarea culpabilă a vagonului și pentru întîrzierea în repredare, răspunde în exclusivitate furnizoarea.

Or, în speța analizată, vagonul a fost preluat de destinatară pe data de 9.I.1984 ora 19 și a fost anunțată fur-

nizoarea pentru a participa la constatare pe data de 10.I. 1984, după expirarea termenului de descărcare tarifar de 5 ore, a întocmit proces verbal de constatare la 14.I.1984 prin care s-au consemnat viciile de calitate—corpuri străine pentru prevederile stasului — şi a descărcat vagonul cu o întîrziere de 116 ore. Pe baza acestui act de constatare, beneficiara a achitat furnizoarei preţul produsului raportat la procentul de corpuri străine consemnat în actul de constatare şi invocînd prevederile Convenţiei comune a pretins furnizoarei să-i plătească cu titlu de daune locaţiile C.F.R. încasate de Staţia C.F.R. pentru nedescărcarea în termenul tarifar a vagonului.

Soluţia de admitere a acţiunii ni se pare criticabilă, cu atît mai mult cu cît, prin primirea produsului, s-a confirmat că acesta a fost apt pentru prelucrare, apoi nerestituindu-se în condiţiile prevăzute de Convenţie, există obligaţia descărcării vagonului în termenul tarifar, astfel că pentru locaţiile intervenite pînă la întocmirea actului de constatare, răspunde destinatara. Convenţia nu a stabilit termen pentru efectuarea constatării viciilor de calitate a produselor aflate în mijloacele de transport, asemenea termene neputînd depăşi pe acelea tarifare de descărcare, prevăzute de Tariful Local de Mărfuri, de aceea, menţinerea produsului cu vicii de calitate în vagon pînă la întocmirea actului de constatare, în termenul prevăzut de art. 59 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, a fost un fapt culpabil, raportat atît la prevederile Convenţiei cît şi ale Tarifului Local de Mărfuri, pentru care răspunde destinatara şi nu furnizoarea.

Iulian LASCU

Raporturi de muncă

Nelegalitatea trecerii într-o muncă inferioară pe durată nedeterminată pentru abateri disciplinare

Unul din drepturile principale ale persoanelor încadrate în muncă este dreptul la stabilitatea în muncă, încetarea sau modificarea contractului de muncă pretind avea loc numai în cazurile prevăzute de lege (art. 19 lit. c din Codul muncii). Această reglementare reprezintă o normă menită să asigure protecţia persoanelor încadrate şi este o consecinţă a consimţămîntului liber exprimat de părţi (unitate şi persoană) la încheierea contractului de muncă.

Cazurile în care contractul de muncă încetează sînt prevăzute de art. 129 şi 130 din Codul muncii, iar cazurile de modificare sînt prevăzute de art. 66 (delegare şi detaşare) 67 (trecere temporară în altă muncă), 69 (transferare) 71 (trimitere la şcoală sau curs de perfecţionare cu scoaterea din producţie, 75 (promovare) din acelaşi cod.

Prin urmare, Codul muncii nu reglementează, în vreun mod, trecerea într-un alt post sau funcţie din motive disciplinare. Aşa fiind, oricît de grave ar fi abaterile disciplinare săvîrşite, unitatea nu poate dispune, pe perioadă nedeterminată, cu titlul de sancţiune disciplinară, trecerea într-o altă muncă (inferioară), ci ea urmează să aplice, după caz, una din sancţiunile reglementate de lege — de exemplu, retrogradarea în funcţie sau în categorie, în cadrul aceleiaşi profesii, (care este pe perioadă determinată — 1—3 luni), ori desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Aşa cum a stabilit instanţa supremă, trecerea definitivă a persoanei încadrate într-o altă muncă, cu alte atribuţii de serviciu şi cu diminuarea corespunzătoare a retribuţiei în cadrul aceleiaşi unităţi este o măsură nelegală deoarece, potrivit art. 67 din Codul muncii, trecerea într-o altă muncă decît cea prevăzută în contractul de muncă nu poate avea loc decît temporar şi numai cu păstrarea funcţiei şi retribuţiei avute anterior, iar nu definitiv, cu schimbarea funcţiei şi diminuarea retribuţiei.

O astfel de măsură, fiind motivată pe existenţa unor pretinse abateri de la îndatoririle de serviciu ale persoanei, nu poate fi considerată nici ca o retrogradare, întrucît o asemenea sancţiune disciplinară nu poate fi luată, potrivit art. 100 alin. 1 lit. e din Codul muncii, decît numai pe o durată de una pînă la 3 luni şi nu definitiv.

Nu se poate reţine nici că măsura s-ar lua pentru necorespundere în funcţie, conform art. 13 alin. 1 lit. e din Codul muncii, deoarece, în cazul în care unitatea ar intenţiona să desfacă contractul de muncă, în temeiul dispoziţiei legale de mai sus, ea are obligaţia ca, în prealabil, potrivit art. 133 alin. 1 din Codul muncii, să ofere persoanei trecerea în altă muncă corespunzătoare, ofertă ce trebuie acceptată.

Fiind vorba de schimbarea definitivă, în cadrul aceleiaşi unităţi a funcţiei, a atribuţiilor de serviciu şi a retribuţiei, măsura trecerii într-o muncă inferioară nu constituie o desfacere de contract de muncă şi nici o „măsură pentru necorespundere sub raport profesional" şi o modificare multilaterală a contractului de muncă, privind elementele lui esenţiale, din care cauză o asemenea măsură este nelegală (Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 şi 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, decizia nr. 17/1978 în R.R.D. nr. 9/1978, p. 40).

De asemenea, s-a decis că trecerea unei persoane încadrate, fără acordul ei, dintr-o funcţie în alta — cu motivarea că ea nu-şi îndeplineşte sarcinile de serviciu şi are abateri disciplinare — este nelegală, chiar dacă retribuţia tarifară nu i se micşorează, întrucît s-a modificat felul muncii, element esenţial al contractului de muncă (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. 311/1983, în R.R.D. nr. 10/1983, p. 68—69).

Desigur că trecerea cu caracter definitiv într-o funcţie inferioară este posibilă, dar numai cu consimţămîntul persoanei încadrate, chiar dacă la aceasta s-ar ajunge datorită unor abateri disciplinare comise de cel în cauză.

Aşadar, dacă pentru motive disciplinare, s-ar hotărî trecerea persoanei încadrate într-o muncă inferioară pe perioada nedeterminată, fără să existe consimţămîntul ei, măsura reprezintă o modificare nelegală şi unilaterală a contractului de muncă, ceea ce contravine principiu'ui stabilităţii în muncă.

Avînd în vedere că prin contestaţia ce va fi formulată se tinde la reintegrarea în munca avută, deşi nu este vorba de o desfacere a contractului de muncă, ci a unei modificări a acestuia, competenţa rezolvării ei operative judecătoriei (În acelaşi sens, Decizia nr. 17/1978, cit; Trib. Suprem, S. civ., dec. nr. 1871/1980, în C.D. 1980, p. 138; dec. nr. 262/1983, în R.R.D. nr. 2/1984, p. 106).

Evident, contestaţia trebuie formulată în termenul de 30 de zile, socotit, după caz, de la comunicarea măsurii sau luării ei la cunoştinţă, în conformitate cu prevederile art. 176 alin. 1 din Codul muncii (Trib. Suprem, S. civ. dec. nr. 1007/1982, în R.R.D. nr. 7/983, p. 57).

Alexandru ŢICLEA

Agenda consiliilor populare

Consecințe ale dobîndirii casei de locuit de un membru C.A.P., prin act juridic de vînzare-cumpărare

Conform prevederilor constituționale printre bunurile care pot forma obiect al dreptului de proprietate personală, se numără și casa de locuit (art. 36). În același sens, art. 9 alin. 3 din Constituție prevede: „Casa de locuit și construcțiile gospodărești anexă, terenul pe care acestea se află, precum și potrivit Statutului cooperativelor agricole, animalele de producție și inventarul agricol mărunt constituie proprietatea personală a membrilor cooperatori".

Suprafața terenurilor aflate în proprietatea personală a membrilor cooperatori, pe care se află casa și construcțiile gospodărești anexe, inclusiv curtea, nu va putea depăși 250 m.p. Cînd această suprafață depășește 250 m.p. diferența se include în lotul atribuit în folosință (art. 17 alin. 7 din Legea nr. 58/1974 și art 5 alin. 1 din Statutul cooperativei agricole de producție, aprobat prin Decretul nr. 93/1983).

Dreptul de proprietate asupra casei de locuit poate fi dobîndit nu numai prin construcția ei în regie proprie, ori cu sprijinul statului, sau prin cumpărare din fondul de stat, ci și prin act juridic — de vînzare-cumpărare, donație, etc. — de la o altă persoană fizică. Însă, potrivit art. 31 din Legea nr. 58/1974, înstrăinarea construcțiilor se va putea face numai prin înscris autentic, pe baza autorizării date, după caz, de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare comunale, orășenești sau municipale cu respectarea normelor de sistematizare.

Este de principiu ca un membru cooperator, ca orice cetățean, poate dobîndi, neîngrădit prin act de vînzare—cumpărare autentificat la notariat o casă de locuit. (Dacă dobîndește o a doua casă este obligat să înstrăineze una din ele în termen de 1 an (art. 52 din Legea nr. 4/1973, republicată în 1980 și art. 5 alin. final din Statutul C.A.P.). Dar, întrucît terenurile sînt scoase din circuitul civil (cu excepția adusă de Decretul nr. 112/1984, care a modificat art. 44 din Legea nr. 59/1974), ceea ce se poate dobîndi prin act juridic este construcția, nu și terenul.

În acest sens, art. 30 alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1974 prevede că în cazul în care are loc înstrăinarea prin act juridic a unei construcții terenul aferent acesteia trece în proprietatea statului cu plata unei despăgubiri, iar dobînditorul primește din partea statului în folosință terenul necesar pe durata existenței construcției.

Menționăm că în practica judecătorească și administrativă noțiunile de **teren aferent** și **teren necesar** sînt distincte. Pe cînd **terenul aferent** înseamnă întreaga suprafață necesară folosirii construcției în limitele prevăzute de Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului (Trib. Jud. Maramureș, dec. civ. nr. 175/1977, în R.R.D. nr. 9/1978, p. 58).

De asemenea, s-a decis că prin noțiunea de **teren aferent** nu urmează a se înțelege întreaga parcelă pe care se află amplasată construcția, întrucît parcela de teren poate fi mult mai mare decît este necesar pentru folosirea unei locuințe și a anexelor gospodărești, iar uneori are destinație de grădină, livadă sau altă destinație agricolă. Cel ce determină suprafața de teren care va trece în proprietatea statului, ca **teren aferent** construcției este organul local al administrației de stat chemat să autorize înstrăinarea, și anume comitetul sau biroul executiv al consiliului popular al localității unde este situat imobilul, părțile avînd posibilitatea să perfecteze sau nu înstrăinarea în condițiile acestei determinări, după cum au ori nu interesul de a realiza înstrăinarea în modul stabilit de organul respectiv (Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 462/1980).

În legătură cu **terenul necesar** pe care dobînditorul îl primește din partea statului, în folosință, pe toată durata construcției, în temeiul prevederilor art. 8 și 17 din Legea nr. 58/1974 acesta nu va putea depăși în mediul rural de 250 m.p., iar în mediul urban se stabilește în conformitate cu anexa nr. 4 din H.C.M. nr. 880/1973, fiind, de regulă, pînă la 100 m.p. Prin urmare, dobînditorului construcției nu i se va da în folosință întregul teren decît atunci cînd s-ar încadra în limitele arătate. Astfel, spre deosebire de **terenul aferent** care, în general, depășește aceste limite, **terenul necesar** trebuie să se înscrie totdeauna în cuprinsul lor.

Se impune să precizăm că în situația în care vînzătorul construcției este membru al unei cooperative agricole de producție, ca efect al înstrăinării va trece în proprietatea statului doar suprafața de teren pe care o are în proprietate (pînă la 250 m.p.), nu și restul terenului pe care-l folosește (cu drept — atribuit ca lot în folosință sau fără drept), acesta fiind proprietatea C.A.P., chiar dacă ar putea fi considerat, în fapt, ca făcînd parte din terenul aferent construcției.

De asemenea, trebuie arătat că este posibil ca înstrăinarea să aibă drept obiect o construcție amplasată pe un teren proprietate de stat, atribuit în folosință proprietarului pe durata existenței clădirii. Într-o atare situație, evident că nu se mai pune problema trecerii terenului aferent la stat, înstrăinarea construcției avînd ca efect doar transmiterea dreptului de folosință asupra terenului respectiv dobînditorului acestei construcții.

Așadar, indiferent dacă cumpărătorul locuinței este sau nu membru cooperator, terenul aferent construcției trece întotdeauna la stat, legea nefăcînd, în acest sens nici o distincție. Pe cale de consecință, acest teren nu va fi nici în proprietatea cooperativei agricole de producție, nici a dobînditorului construcției — membru cooperator. Prin urmare, este exclusă orice posibilitate ca organizația cooperatistă să revendice vreun drept asupra unui asemenea teren, chiar dacă cumpărătorul construcției este membru cooperator.

Privind trecerea în proprietatea statului a terenului aferent și atribuirea terenului necesar în practică se procedează astfel: Contractul de vînzare-cumpărare autentificat și transcris de notariat se înaintează consiliului popular județean. După efectuarea evaluării de comisia județeană în conformitate cu prevederile Legii nr. 4/1973 și ale Decretului nr. 467/1979, comitetul executiv al consiliului popular respectiv emite decizia prin care constată trecerea în proprietatea statului a terenului aferent și îl transmite în administrarea comitetului sau biroului executiv al con-

siliului popular al localității unde este situat. În continuare, acest organ emite decizia de atribuire în folosință dobînditorului construcției a terenului necesar, în limitele arătate, cu plata taxei anuale de 1 leu/m.p., prevăzută de art. 45 alin. 2 din Legea nr. 4/1973. Totodată, organul local decide și cu privire la restul terenului, deoarece, așa cum am menționat, terenul aferent este mai mare, în general, decît terenul necesar. Diferența respectivă poate fi folosită potrivit schiței de sistematizare pentru executarea unor lucrări de interes general, pentru construirea de locuințe proprietate personală (fiind atribuită unor cetățeni) etc. Dar, uneori, avînd în vedere că cele două categorii de terenuri fac parte din aceeași parcelă, existînd în aceeași curte etc., și nu pot fi despărțite, sau fiind situate în afara perimetrului construibil diferența pînă la terenul aferent nu poate fi folosință pentru executarea unor lucrări de interes general, sau pentru construirea de locuințe proprietate personală, etc., aceasta se atribuie tot dobînditorului clădirii, dar cu chirie, stabilindu-se în același timp, mai ales dacă terenul este cultivabil, prin planul de cultură și de creștere a animalelor, precum și de contractare, sarcinile ce îi revin cu privire la folosirea terenului în cauză. Procedeul nu este numai practic, dar și în consens cu prevederile legale, care stabilesc obligativitatea cultivării fiecărei suprafețe de teren.

Considerăm că dreptul de a beneficia de diferența dintre terenul aferent și terenul necesar aparține în egală măsură și dobînditorului construcției care este membru cooperator, chiar dacă suprafața totală pe care astfel o va folosi depășește 250 m.p. și el nu are drept la lot în folosință de la C.A.P.

Dacă organizația cooperatistă nu are nici un drept asupra terenului aferent chiar și atunci cînd dobînditorul este membru cooperator, ea, așadar, nu ar avea cum să revendice vreun drept nici asupra diferenței care ar fi atribuită acestui dobînditor. Drept urmare, cooperativa agricolă de producție nu va putea invoca faptul că dobînditorul construcției, fiind membru C.A.P., deține teren peste prevederile statutului și de aceea îi aparține ei folosința asupra suprafeței ce depășește 250 m.p.

Într-adevăr, Statutul C.A.P. dispune că un membru cooperator are drept de proprietate personală asupra a cel mult 250 m.p. de teren și că terenul dobîndit (ulterior) prin moștenire legală (singura modalitate de dobîndire a terenului de către un membru cooperator) trece în proprietatea cooperativei (art. 5 alin. 1 și 5). Dar, în cazul cumpărării unei construcții cooperatorul nu dobîndește (în proprietate) și teren, ci numai în folosință, terenul trecînd, așa cum arătam, în proprietatea statului. În același timp, Statutul C.A.P. prevăzînd că un cooperator nu poate avea în proprietate mai mult de 250 m.p. teren (rezultă că mai puțin poate avea, sau deloc), nu stabilește nici o limită referitor la suprafața care ar putea fi avută în folosință (cu excepția lotului primit de la C.A.P. cînd are acest drept).

În consecință, apreciem că un membru cooperator dobînditor al unei construcții de la o altă persoană fizică, poate primi în folosință de la stat nu numai terenul necesar în limitele menționate pe durata existenței construcției, ci și diferența pînă la terenul aferent, pe durata și în condițiile stabilite de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular al localității unde este situat imobilul.

Numele copilului

Numele constituie un mijloc de identificare a persoanei fizice. În sens larg prin nume se înțelege atît numele de familie cît și prenumele, în sens restrîns se înțelege numai numele de familie.

Numele de familie. Codul familiei reglementează diferit numele de familie al copilului, după cum este vorba de copilul din căsătorie sau de copilul din afara căsătoriei.

Numele de familie al copilului din căsătorie. Art. 62 din Codul familiei, ce prevede dobîndirea numelui de familie de către copilul din căsătorie, face următoarea distincție: dacă părinții au numele de familie comun, copilul dobîndește în mod obligatoriu acest nume (alin. 1); dacă părinții nu au numele de familie comun vor trebui să se învoiască ca numele copilului să fie numele unuia dintre ei ori numele lor reunite, învoială pe care o vor declara cu ocazia înregistrării nașterii copilului. În lipsa unei asemenea învoieli, autoritatea tutelară de la domiciliul minorului hotărăște, ascultînd pe părinți, dacă copilul va purta numele unuia dintre ei sau numele lor reunite (alin. 2).

Numele de familie astfel dobîndit cu prilejul nașterii poate fi schimbat ca urmare a schimbării numelui părinților pe cale administrativă, a tăgădei paternității sau a înfierii copilului.

Numele copilului din afara căsătoriei. Cu privire la acest nume art. 64 din Codul familiei distinge trei situații.

Astfel, în situația în care filiația a fost stabilită mai întîi față de unul dintre părinți, copilul dobîndește numele de familie al părintelui respectiv (alin. 1).

În situația în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte instanța de judecată va putea da încuviințare ca minorul să poarte numele acestui din urmă părinte (alin. 2). Așadar, de pildă, în cazul recunoașterii voluntare a paternității, copilul din afara căsătoriei nu dobîndește de drept numele tatălui care l-a recunoscut, ci este nevoie să încuviințeze aceasta instanța de judecată. Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești, și comunale sînt îndreptățite, în baza art. 19 din Decretul nr. 278/1960, numai să înscrie recunoașterea filiației nu și să încuviințeze purtarea numelui de către copilul recunoscut (Trib. Suprem. Col. civ. dec. nr. 153/1961).

A treia situație este cea în care copilul a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, cînd stabilirea numelui se face la fel ca în cazul copilului din căsătorie (alin. 3).

Numele copilului din afara căsătoriei, astfel stabilit poate fi schimbat ca efect al stabilirii paternității așa cum am văzut, al înfierii sau schimbării numelui de către părinți.

Numele copilului născut din părinți necunoscuți. Există și împrejurarea excepțională cînd părinții unui copil nu sînt cunoscuți, și deci el nu mai poate dobîndi numele acestora (sau a unuia dintre ei) ca efect al filiației.

Potrivit art. 2 alin. 3 din Decretul nr. 975/1968 numele și prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, se stabilesc, prin decizie, de către comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București, în raza căruia a fost găsit copilul.

Numele copilului găsit va putea fi schimbat ca rezultat al stabilirii filiației față de unul sau ambii părinți al înfierii etc.

Prenumele copilului. Prenumele constituie și el un mijloc de identificare a persoanei atît în societate cît și în familie.

Spre deosebire de numele de familie care este în principiu, un rezultat al filiației, și ca urmare posibilitățile de alegere a acestui nume ori nu există ori sînt limitate, prenumele nu este influențat de filiație, iar posibilitățile de alegere a sa sînt practic nelimitate.

În mod normal prenumele copilului este ales anterior de părinți și trecut în certificatul constator al nașterii, fiind apoi declarat la înregistrarea nașterii. Cînd există neconcordanță între numele înscris în certificatul constator și cel din declarație trebuie chemați ambii părinți pentru a da declarație cu privire la prenumele ce îl dau copilului. În toate cazurile cînd părinții nu se înțeleg hotărăște autoritatea tutelară în condițiile stabilite de art. 62 din Codul familiei. Tot autoritatea tutelară stabilește prenumele și în situația în care părinții se abțin să dea copilului lor un prenume, precum și în situația copilului ai cărui părinți sînt necunoscuți.

Față de numele de familie, care, așa cum arătam, se modifică ca urmare a modificării filiației (tăgada sau recunoașterea de paternitate, înfiere etc.), prenumele nu este influențat de astfel de modificări. Însă, ca și numele de familie el poate fi schimbat pe cale administrativă, în condițiile stabilite de Decretul nr. 975/1968.

Donațiile făcute statului

Sediul materiei: Decretul nr. 478/1954; Codul civil.

Definiția donației. În temeiul art. 801 din Codul civil, donația poate fi definită ca un contract solemn, translativ de proprietate, prin care donatorul își micșorează în mod irevocabil patrimoniul său cu un bun ori cu mai multe, mărind patrimoniul donatorului cu același bun (aceleași bunuri) fără a urmări să primească ceva în schimb. Așadar, donația este un contract cu titlu gratuit, mai precis o liberalitate.

Persoanele care pot face donații statului. În principiu orice persoană fizică poate face donații statului, cu excepția minorilor (chiar dacă au capacitate de exercițiu restrînsă) și a interzișilor judecătorești. Rezultă că nu pot face donații persoanele lipsite de capacitatea de exercițiu. Nerespectarea acestei condiții atrage nulitatea absolută a contractului de donație astfel încheiat.

Capacitatea de a primi donații făcute statului. Posedă capacitatea de a primi donații orice organ, instituție sau organizație economică de stat, care are personalitate juridică. Dar, organele și unitățile statului pot primi numai acele bunuri ce corespund scopului pentru care acestea au fost înființate, deci ce corespund specialității lor de folosință (art. 1 din Decretul nr. 478/1954 și art. 34 din Decretul nr. 31/1954).

Acceptarea donației. Donațiile făcute statului trebuie acceptate (conform Decretului nr. 478/1954), după cum urmează:

— donațiile oferite ministerelor, altor organe centrale de stat, instituțiilor centrale care depind direct de Consiliul de Miniștri, precum și unităților bugetare care fac parte din sistemul acestora se acceptă de ministrul sau conducătorul organului ori instituției centrale de stat (art. 2 alin 1);

— donațiile oferite consiliilor populare se acceptă, după caz, de comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București (art. 2 alin. 2);

— donațiile oferite întreprinderilor și altor unități socialiste de stat se acceptă de conducătorii acestora, dar dacă sînt de interes republican, cu autorizația prealabilă a organului tutelar, iar dacă sînt de interes local, cu autorizația comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, după caz (art. 3).

Dacă obiectul donației este un teren agricol se cere și avizul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, iar dacă este construcție și avizul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare (art. 4 alin. 1).

În toate cazurile, bunurile grevate cu sarcini sau pentru care există restanțe la plata impozitelor sau taxelor legale pot fi acceptate numai cu avizul Ministerului Finanțelor (art. 4 alin. 2).

Sancționarea nerespectării prevederilor legale cu privire la capacitatea de a primi donații. Donațiile făcute organelor și unităților socialiste de stat fără respectarea capacității lor de folosință, sau fără să fi fost acceptate în condițiile stabilite de lege sînt sancționate cu nulitatea absolută.

Obiectul donațiilor. Poate constitui obiect al donațiilor făcute statului orice bunuri mobile și imobile (deci și construcțiile sau terenurile).

Statul (actul) estimativ. În cazul în care donația are ca obiect bunuri mobile se cere ca acestea să fie trecute într-un stat (act) estimativ semnat de donator și donatar, ce trebuie să cuprindă descrierea și evaluarea lucrurilor mobile dăruite (art. 827 din Codul civil).

Statul estimativ poate fi cuprins în chiar înscrisul care consemnează donația, dar și într-un înscris separat semnat de cel ce donează și de organul persoanei juridice care acceptă donația.

Forma donației. Conform art. 813 din Codul civil toate donațiile se fac prin înscris autentic. Pentru a produce efecte juridice consimțămîntul ambelor părți trebuie să fie manifestat în formă autentică. Regula este valabilă atît în cazul bunurilor mobile, cît și în cazul bunurilor imobile. Nerespectarea acestei prevederi duce la nulitatea absolută a donației.

Cerința formei autentice — ad validitatem — constituie o măsură de protecție a celui ce donează, care dispune în mod irevocabil de un drept de-al său fără să primească ceva în schimb.

Autentificarea donațiilor făcute statului este, în general, de competența notariatelor de stat. Birourile executive ale consiliilor populare ale comunelor și orașelor, în care nu există notariate, pot autentifica donații al căror obiect îl constituie bunuri mobile în valoare de pînă la 10 000 lei (art. 9 lit. c din Decretul nr. 377/1960).

Operațiile legale de autentificarea donațiilor făcute statului sînt scutite de plata taxei de timbru (art. 5 din Decretul nr. 478/1954).

Irevocabilitatea donațiilor. Donațiile fiind liberalități sînt prin esența lor irevocabile. Adică, o donație odată făcută nu mai poate fi revocată.

De aceea, în înscrisul care consemnează actul donației nu pot fi inserate clauze incompatibile cu principiul irevocabilității, cum ar fi : transmiterea bunului sub condiție suspensivă (art. 822 Codul civil), plata datoriilor viitoare nedeterminate (art. 823), dreptul donatorului de a dispune de bunul donat (art. 824). În schimb, sînt compatibile cu principiul irevocabilității : donația făcută cu termen, plata datoriilor prezentate și viitoare determinate, dacă se specifică în contract cuantumul lor etc.

Alexandru ȚICLEA

Contabilitate - financiar

Evaluarea pagubelor cauzate prin nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la utilizarea și recondiționarea anvelopelor de autovehicule

Potrivit art. 6 din Decretul nr. 148/1984, pagubele aduse unităților deținătoare ca urmare a nerespectării normelor de montare, exploatare, păstrare și reparare a anvelopelor de autovehicule, se impută persoanelor vinovate. Evaluarea pagubelor, în aceste cazuri, se face potrivit anexei nr. 2 la decret, după cum urmează :

In cazul anvelopelor degradate înainte de atingerea limitei de uzură admisă și care prezintă deteriorări locale remediabile cauzate de nerespectarea normelor de montare și exploatare, se ia în calcul costul reparațiilor.

In cazul anvelopelor noi sau reșapate pentru prima dată, degradate înainte de atingerea limitei de uzură admisă, datorită nerespectării normelor de montare, exploatare, păstrare și reparare și din acest motiv repararea, precum și reșaparea lor, nu mai sînt posibile, se determină valoarea produsului la scoaterea lui din uz, utilizîndu-se următoarea formulă de calcul :

$$V = \frac{h - x}{H - x} \times P,$$

în care : V = valoarea anvelopei nereparabile, la scoaterea prematură din uz, în lei ; h = înălțimea profilului benzii de rulare a anvelopei, în mm ; H = înălțimea profilului benzii de rulare a unei anvelope noi sau, după caz, a unei anvelope reșapate, neutilizate, de aceeași tipodimensiune și profil, în mm ; x = limita de uzură admisă, în mm ; P = prețul cu amănuntul, legal stabilit, al unei anvelope noi sau, după caz, al unei anvelope reșapate neutilizate, de aceeași tipodimensiune și profil cu anvelopa degradată, nereparabilă sau, în lipsa acestuia, prețul de livrare la care se aplică coeficientul de 1,25. Înălțimea profilului benzii de rulare se determină prin măsurarea cu șubler de adîncime, în canalele centrale, în patru puncte echidistant dispuse, luîndu-se în considerare valoarea medie a acestor măsurători. La valoarea anvelopei nereparabile, scoasă prematur din uz, stabilită după formula de mai sus, se adaugă prețul cu amănuntul, legal stabilit, al unei anvelope reșapate, de aceeași tipodimensiune și profil cu anvelopa deteriorată, sau, în lipsa acestuia, prețul de livrare la care se aplică coeficientul de 1,25.

In cazul anvelopelor noi sau reșapate pentru prima dată, rulate peste limita de uzură admisă și, din acest motiv, reșaparea lor nu mai este posibilă, se ia în calcul prețul cu amănuntul, legal stabilit, al unei anvelope reșapate, de aceeași tipodimensiune și profil, sau, în lipsa acestuia, prețul de livrare la care se aplică coeficientul de 1,25 ; în același mod se va determina paguba pentru anvelopele noi sau reșapate pentru prima dată care, la atingerea limitei de uzură admisă, nu îndeplinesc condițiile de acceptare pentru reșapare datorită nerespectării normelor de montare, exploatare, păstrare și reșapare.

In cazul anvelopelor care, deși au atins limita de uzură și îndeplinesc condițiile de acceptare pentru reșapare, se constată o uzură prematură a benzii de rulare, datorită exploatării necorespunzătoare a lor din vina conducătorilor auto, evaluarea pagubei se va face, pentru fiecare caz în parte, de unitatea păgubită, pe baza unei analize temeinice și documentate, astfel încît să fie asigurată acoperirea pagubei.

Limita de uzură admisă la anvelopele de autovehicule este redată la pct. 1 din anexa nr. 1 la decret și are următoarele valori : — **1,5 mm**, pentru anvelope de autoturisme de oraș și de teren, autoutilitare, microbuze, camioane, autodube, troleibuze, remorci și semiremorci auto, precum și mijloace de transport uzinale și de ridicat ; —**2 mm**, pentru anvelopele de tractoare și mașini agricole pe jante cu diametrul de pînă la 20 țoli inclusiv; —**4 mm**, pentru anvelopele de tractoare și mașini agricole pe jante cu diametrul de peste 20 țoli și pentru anvelopele care echipează mașinile de construcții.

Determinarea limitei de uzură se face, potrivit pct. 2 din anexa nr. 1 la decret, astfel : a) cu ajutorul avertizoarelor de uzură aplicate de unitatea producătoare în interiorul canalelor benzii de rulare a anvelopei ; b) prin măsurarea înălțimii de profil a benzii de rulare, executată în canalele centrale, cu șubler de adîncime, în lipsa avertizoarelor de uzură prevăzute la lit. a. Se consideră că **limita de uzură este atinsă** în momentul în care se observă apariția avertizoarelor de uzură sau atunci cînd, prin măsurare, în orice punct al benzii de rulare, înălțimea profilului acesteia, în orice canal, a ajuns la valorile prevăzute la pct. 1 din anexa nr. 1 la decret.

Prin **banda de rulare** a anvelopei se înțelege învelișul exterior, proeminent, al acesteia, care realizează contactul cu drumul și pe care este desenat profilul, determinat de amplasarea canalelor care asigură micșorarea derapajului și mărirea aderenței.

N. TRIFAN

INTREPRINDEREA MINIERĂ ORȘOVA
str. Valea Cernei nr. 1, județul Mehedinți
telefon 979/61590-1-2-3, telex 42614

Achiziționează și prelucrează deșeuri din azbest provenite din benzi transportoare, echipament de lucru și protecție, ambalaje produse din import etc., la prețul de 4,73 lei/kg.

Ridicarea cu mijloace proprii.

ÎNTREPRINDEREA DE ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ

Str. Baicului nr. 82 București — sector 2

Laminate aluminiu

— Bandă Al. 0,8×56 kg. 1064
— Table Al. 1,5×1000×2000 kg. 129
— Bare Al. Mg. 3 20×3 kg. 424
— Idem 5×20 kg. 490
— Profile Al. 460×693 kg. 127
— 460677 kg. 1000
— 460678 kg. 300
— Bandă Al. 0,5×14 M. kg. 200
— 0,5×50 1/2T kg. 153
— 0,5×63 kg. 100
— 0,6×36 kg. 219
— Bare Al. 1/2T ∅ 20 kg. 315
— Idem Mg.3 ∅ 20 kg. 346
— Idem 15×110 kg. 536
— Table Al. 0,3×1000×2000 kg. 129
— Profil Al. 59669800 Si.St. kg. 314
— Idem 95331602 Pb. Cu. kg. 263
— Idem 50678800 Si. Me. kg. 69
— Idem 59664900 kg. 164
— Idem 50548000 kg. 645
— Idem 59701400 kg. 282
— Idem 50814300 kg. 416
— Idem 95339900 kg. 115
— Idem 95339600 Mg. Si. kg. 203
— Idem PD 7 kg. 245
— Bandă Am. 0,3×25 70 M. kg. 410
— Idem 0,7×25 1/2T. kg. 179
— Idem 0,7×40 63 M. kg. 3359
— Bare Am. ∅ 3 63 M kg. 150
— ∅ 5,5 58 1/2T. kg. 154
— ∅ 7,5 58 T. kg. 1000
— Table Am. 0,7×500×2000 63 1/2T. 94 kg. 313
— = 3×500×2000 63 T. kg. 236
— Bandă Am. 0,15×500 90 T. kg. 275
— 0,2×30 63 FT kg. 586
— 0,2×30 FT kg. 584
— 0,2×32 F50 kg. 1790
— 0,3×12 63 1/2 T. kg. 128
— 0,35×18 60 M. kg. 241
— 0,4×28 90 1/2T. kg. 237
— 0,7×20 70 M. kg. 89
— 0,7×22 63 M. kg. 141
— 0,5×16 cosit. F 45 kg. 670
— 0,5×25 39F. 60 kg. 82

Trefilate Cu. 21950

— Sîrmă Cu. 1,5 T. kg. 428
— Idem 1,9 T. kg. 60

Laminate Cu. 10420

— Bandă Cu. 0,3×80 m kg. 122
— Idem 0,5×32 1/2T. kg. 785

Trefilate alamă 20560

— Sîrmă Am. ∅ 1 arc. Ni. kg. 76
— Idem ∅ 2,2 1/2T. kg. 192
— Idem ∅ 4 1/2T. kg. 231
— Idem ∅ 5 1/2T. kg. 144
— Idem ∅ 5 58T. kg. 65

Table și bare fără remanență

— Table f.r. = 1 kg. 128
— Idem = 2 kg. 5772
— Idem = 8×90×1000 kg. 11225
— RTC 12TRBO = 8×90×300 kg. 6335
— Idem = 12×90×1000 kg. 12449
— Bare f.rem. ∅ 3 kg. 1625
— Bare f.rem. ∅ 4 kg. 1886
— Idem ∅ 34 kg. 9973

Bare trase

— 9SMn28K ∅ 3 kg. 152
— 9SM2Pb28K ∅ 4 kg. 1628
— 9S20K ∅ 4,5 kg. 431
— 9S20K ∅ 6,5 kg. 1484
— 9SMnPb28K ∅ 11 kg. 859
— 9S20K ∅ 19 kg. 161

DEPOZITUL 110

— Tub PVC ∅ 3 ml. 6000
— Idem ∅ 7 ml. 15000
— Idem ∅ 8 ml. 7000

DEPOZITUL 1

Curele trapezoidale

— 10×6×800 buc. 15
— 1073 buc. 10
— 13×8×630 buc. 20
— 830 buc. 20
— 1000 buc. 40
— 1017 buc. 30
— 1267 buc. 15
— 1337 buc. 34
— 10×8×1280 buc. 20
— 17×11×850 buc. 3
— 950 buc. 32
— 1000 buc. 15
— 17×11×5000 buc. 4
— 22×14×3700 buc. 7

Practică judecătorească

NULITATEA ABSOLUTĂ A CONVENȚIEI DE VÎNZARE-CUMPĂRARE A UNUI BUN CE NU ESTE DESTINAT COMERCIALIZĂRII, AVÎND TITLUL DE FOND FIX AL UNEI UNITĂȚI SOCIALISTE. CONSECINȚE.

Contractul de vînzare-cumpărare a unui bun, ce nu este destinat comercializării, constituind fondul fix al unei unități, este lovit de nulitate absolută, deoarece fondurile fixe sînt inalienabile și imprescriptibile. Prin consecință, aceste bunuri nici nu au preț cu amănuntul. Dacă restabilirea situației anterioare nu mai este posibilă (prin retrocedarea bunului și restituirea prețului) cumpărătorul este obligat a dezdăuna avutul obștesc. Despăgubirea pretinsă de unitate se va calcula potrivit art. 48 și 50 din Legea nr. 19/1971 și ale Decretului nr. 208/1976. În acest sens, la prețul de producție al bunului se adaugă impozitul pe circulația mărfurilor și rabatul comercial stabilite în baza H.C.M. nr. 1276/1962 și Instrucțiunile M.F. nr. 1600/1962 (Trib. Suprem., Dec. civ. nr. 140/1984).

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A CASIERULUI ÎN CAZUL NEDEPUNERII NUMERARULUI ÎN BANCĂ.

În situația în care casierul unei unități nu depune, într-o anumită zi, încasările la bancă sau la casieria centrală, iar încasările sînt sustrase peste noapte, de persoane rămase neîndentificate, suma ce se poate imputa casierului nu este totalul sustragerii, ci totalul diminuat cu plafonul de numerar care putea fi păstrat în casieria unității, potrivit prevederilor D. nr. 209/1976, deoarece obligația depunerii se referă numai la sumele ce depășesc plafonul de casă aprobat (Trib. jud. Neamț, Dec. civ. nr. 441/1984).

CONDIȚII DE VALABILITATE A ACTULUI DE VÎNZARE-CUMPĂRARE SUB SEMNĂTURA PRIVATĂ A UNUI IMOBIL.

Din coroborarea prevederilor art. 11 din Decretul nr. 144/1958 cu cele ale art. 30 și 31 din Legea nr. 58/1974, Tribunalul Suprem, secția civilă prin Dec. nr. 496/1982 a decis că în situația în care imobilul ce face obiectul vînzării nu se află în nici una din localitățile prevăzute de art. 11 din Decretul nr. 144/1958 (adică orașe, municipii, localități balneoclimatice, comune declarate centre muncitorești, precum și a comunelor în care urmează a se dezvolta stațiuni balneoclimatice și centre muncitorești), transmiterea proprietății este vala-

bilă prin simplu act sub semnătura privată, nefiind necesară autorizarea prealabilă de înstrăinare și nici forma autentică a actului. Cînd un asemenea act a fost încheiat anterior Legii nr. 58/1974, nu sînt aplicabile nici dispozițiile art. 30 și 31 din această lege.

EXECUTAREA UNOR LUCRĂRI NECESARE LA IMOBIL COMUN. INEFICIENȚA OPUNERII UNOR PROPRIETARI.

Opunerea proprietarilor unor apartamente dintr-un bloc la efectuarea unei instalații de hidrofor și, în consecință, la plata cotei-părți din prețul acestuia, este nejustificată, vădind abuzul de drept în exercitarea dreptului de proprietate, în detrimentul celorlalți proprietari, de vreme ce s-a făcut dovada că lucrarea este strict necesară. (Trib. municipiu București, secția IV-a civilă, Dec. nr. 1175/1984).

CONTRACT DE ȘCOLARIZARE.

În aplicarea prevederilor Legii nr. 2/1971 și ale art. 21 din Legea nr. 1/1970, Tribunalul Suprem, secția civilă prin Dec. nr. 1808/1982, a fost chemat a face unele distincții cu primire la natura juridică a contractului de școlarizare. S-a decis că în cazurile în care angajamentul de școlarizare s-a încheiat sub forma unui act adițional la contractul de muncă și deci între părți s-au legat raporturi juridice de muncă, daunele provocate unității se recuperează potrivit dreptului muncii prin emiterea unei decizii de imputare sau prin asumarea unui angajament de plată. În cazul cînd la data încheierii angajamentului de școlarizare și nici ulterior acestei date între părți nu s-au legat raporturi juridice de muncă, nerespectarea clauzelor contractului civil de școlarizare atrage o răspundere civilă contractuală, despăgubirile urmînd a fi cerute pe calea acțiunii civile de drept comun.

SOLIDARITATEA DEBITORILOR.

Tribunalul Suprem, secția civilă prin Dec. nr. 561/1982 a făcut unele precizări utile în legătură cu încheierea contractelor de garanții suplimentare pentru gestionari. Făcînd aplicarea prevederilor art. 1041 Cod. civ. s-a decis că întrucît conform textului citat, solidaritatea debitorilor nu se presupune ea trebuie să fie stipulată expres. Prin consecință, este necesar ca în cuprinsul contractelor de garanție să fie prevăzută răspunderea solidară a garantului cu a gestionarului pentru pagubele pricinuite unității de către acesta din urmă. Cînd nu există o asemenea clauză, debitorii nu pot fi obligați de instanță în solidar cu gestionarul.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **ELENA VASILACHE, Bîrlad** — Confirmările prevăzute la art. 46 din Legea nr. 3/1979 (pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 79/1969) se referă numai la cazurile de nelivrare a unor produse, nu și de neplată a prețului.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Prin Decretul nr. 367/1980 se urmărește utilizarea rațională a personalului, sarcinile de muncă aferente posturilor ce se vacantează și deblochează urmînd a fi redistribuite personalului existent. Cînd personalul existent în unitate nu poate prelua sarcinile aferente posturilor blocate, decretul prevede posibilitatea ocupării acestor posturi prin aplicarea prevederilor art. 5 (conducerile ministerelor, celorlalte organe centrale, ale comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București pot aproba transferarea în interesul serviciului a unor persoane în posturi blocate, cu condiția ca de la data transferului să rămînă blocat postul ocupat anterior de persoana transferată). De asemenea, în cazuri deosebite cînd la activitățile pentru care la nivelul unității este normat un singur post, ale cărui atribuții nu pot fi îndeplinite de o altă persoană din unitatea respectivă, decretul prevede posibilitatea deblocării acestor posturi cu aprobarea conducerilor ministerelor, celorlalte organe centrale sau ale comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București și avizul prealabil al Ministerului Finanțelor și Ministerului Muncii. În ipoteza în care măsura luată de conducerea unității privind desfacerea contractului de muncă, pentru unul din motivele prevăzute în Codul muncii, este temeinică și legală, conducerea unității nu poate, legal, anula măsura și să acorde ulterior transferul.

● **C. TEODORESCU, București.** În cadrul proceselor civile sau penale se pot dispune efectuarea de două genuri de expertize — tehnică și contabilă în situația în care cauza prezintă aspecte complexe pentru soluționarea cărora este necesar atît aportul unui expert contabil, cît și a unui expert tehnic. În astfel de situații se vor stabili la ce întrebări urmează să răspundă expertul tehnic și separat expertul contabil; fiecare expert întocmește un raport separat. Pe parcursul efectuării celor două expertize, experții pot conlucra folosind reciproc datele asupra cărora sînt de acord. Biroul local de expertize verifică și avizează numai raportul de expertiză contabilă. În practică, uneori raportul de expertiză contabilă a precedat pe cel tehnic, împrejurare care, de regulă, conduce la suplimente de expertiză contabilă pentru a fi analizate și concluziile tehnice. Așadar, este eronată folosirea expresiei de expertiză tehnico-contabilă, deoarece, în toate cazurile se efectuează două expertize distincte : una tehnică și una contabilă.

● **ION MĂRINOIU, Vulcani,** ne întreabă dacă în cazul detașării, persoana în cauză are drept la cazare. Potrivit prevederilor art. 68 din C.m., persoana detașată are drept la plata cheltuielilor de cazare. Această obligație este asigurată în natură prin grija unității unde persoanele sînt detașate. În baza prevederilor art. 11 din H.C.M. nr. 822/1959, cazarea se va face în baracamente sau clădiri proprii ; dacă acest lucru nu este cu putință, se vor închiria locuințe în limitele tarifelor legale. Chiria se achită direct de către unitatea unde lucrează persoana detașată, celui ce pune la dispoziție suprafața locativă. În cooperativele meșteșugărești, potrivit prevederilor art. 13 alin. 7 din Hot. UCECOM nr. 1/1983, cooperativa care a solicitat detașarea unui cooperator are obligația să restituie acestuia cheltuielile prevăzute în actele normative UCECOM.

● **D. PETRU, Brașov.** Garanțiile suplimentare ce se constituie de gestionarii din comerț sînt reglementate prin Ordinul M.C.I. nr. 32/1970. Prin pct. 16 s-au stabilit următoarele funcții pentru care este obligatorie constituirea garanției suplimentare, alături de acelea în numerar ; șef de magazin sau lucrător gestionar (dacă are gestiunea de mărfuri și ambalaje a magazinului) ; șef de unitate sau lucrător gestionar alimentație publică (dacă are gestiunea de mărfuri și ambalaje a unității) ; șef de unitate achizitor ambalaje ; șef centru achiziție-recepție (dacă are gestiunea centrului) ; șef de depozit sau lucrător gestionar (dacă are gestiunea de mărfuri și ambalaje a întregului depozit) ; șef de secție, depozit sau lucrător gestionar. Potrivit aceluiași ordin, conducerile întreprinderilor comerciale pot hotărî să se constituie garanții suplimentare pentru alte funcții, dacă bunurile pe care le gestionează sînt de valori mari.

● **T. APOSTOL, Bucureşti.** Un membru cooperator din cooperaţia meşteşugărească poate fi detaşat, la cererea unei alte cooperative, de comitetul executiv al cooperativei în care lucrează, dar numai cu consimţămîntul său. Detaşarea se poate face pe o perioadă de cel mult 6 luni, putînd fi prelungită pînă la cel mult 2 ani. Cooperatorul poate fi detaşat la o altă cooperativă şi la cererea sa, justificată de motive temeinice cum ar fi : apropierea faţă de soţ, de copii minori, de părinţii bătrîni sau bolnavi, în imposibilitate de a se întreţine, îngrijirea sănătăţii pentru o boală la care se recomandă tratament într-o anumită localitate sau zonă. În asemenea cazuri detaşarea se realizează prin acordul celor două cooperative şi nu poate dura mai mult de 2 ani. Cooperatorul detaşat va primi de la cooperativa la care este detaşat retribuţia pentru munca prestată precum şi celelalte drepturi legate de muncă cum sînt : concediu de odihnă, sporuri, ajutoare materiale în caz de incapacitate de muncă, alocaţie pentru copii, cota din beneficiul cooperativei aferentă retribuţiei suplimentare şi alte asemenea drepturi (art. 13 din Hot. nr. 1/1983 a UCECOM). Cooperativa la care este detaşat cooperatorul îi va reţine din cîştigul lunar ratele scadente în contul taxei de înscriere şi al părţilor sociale, contribuţia de 2 sau 4 la sută pentru pensia suplimentară şi contribuţia de asigurări sociale, pe care le va vira cooperativei al cărei membru este (art. 13 alin. 6).

● **R. DEMETRESCU,** Bucureşti, ne întreabă dacă la plecarea dintr-o unitate de către o persoană încadrată, într-o altă, unitate, conducerea primei unităţi este obligată să-i facă o caracterizare scrisă. Răspunsul este afirmativ. Caracterizarea activităţii se va întocmi din partea organului de conducere colectiv şi a organului sindical. Încadrarea în muncă la o nouă unitate se va putea face numai ţinîndu-se seama şi de aprecierile cuprinse în caracterizarea obţinută, (art. 81 L. nr. 5/1978). Această obligaţie trebuie îndeplinită şi de persoanele care pleacă din unităţile economice organizate de către cooperaţia meşteşugărească, cooperaţia de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor şi de organizaţiile agricole cooperatiste (art. 114 L. nr. 5/1978). Această obligaţie trebuie îndeplinită şi de persoanele care pleacă din unităţile economice organizate de către cooperaţia meşteşugărească, cooperaţia de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor şi de organizaţiile agricole cooperatiste (art. 114 L. nr. 5/1978). Această caracterizare este obligatorie pentru întreg personalul, ea nu se confundă cu adresa de la vechiul loc de muncă al gestionarului în care urmează să se specifice dacă cel în cauză a produs pagube unităţii de la care a plecat, natura acestora şi dacă ele au fost acoperite, astfel cum prevede art. 6 alin. 1 din L. nr. 22/1969.

● **I. MITROI, Constanţa.** Potrivit prevederilor art. 19. alin. 2 din L. nr. 12/1971, persoanele încadrate în muncă nemulţumite „de aprecierile şi calificativele primite pot face contestaţie la organul colectiv de conducere al unităţii respective în termen de 15 zile de la luarea la cunoştinţă. Soluţionarea contestaţiilor se va face în cel mult 30 zile de la data prezentării lor". Din textul citat, rezultă că se poate contesta fie aprecierea, fie calificativul, fie ambele. Contestaţia la care se referă legea este în realitate o acţiune la organul de conducere colectivă care o soluţionează în calitate de organ de jurisdicţie a muncii. Legea se referă la organul de conducere colectivă, folosind o formulare generală, nestabilind în mod precis ce anume organ colectiv are competenţa de a soluţiona contestaţia. Avînd drept premisă una din cerinţele jurisdicţiei muncii de apropiere a judecăţii de locul de muncă şi pornind de la faptul că în baza prevederilor L. nr. 5/1978, consiliul oamenilor muncii este investit cu atribuţii de ordin general privind conducerea şi dezvoltarea unităţilor socialiste, vom socoti că biroul executiv al consiliului oamenilor muncii are competenţa de a soluţiona astfel de contestaţii, deoarece chiar prin legea organică este considerat ca organ colectiv de conducere operativă. După judecarea contestaţiei, organul se dezinvesteşte hotărîrea sa avînd autoritate de lucru judecat. În lipsa unei prevederi exprese, ţinînd seama de principiul legalităţii căilor de atac, hotărîrea nu este supusă nici unei căi de atac ordinare sau extraordinare. Potrivit art. 20 din L. nr. 12/1971, pentru personalul de conducere (director, inginer şef, contabilul şef etc.) aprecierile şi calificativele se acordă de organele de conducere colectivă al unităţii ierarhic superioare. Deşi legea citată nu reglementează şi pentru aceste persoane o cale de contestare a aprecierilor şi calificativelor primite cu care nu sînt de acord, trebuie totuşi admis că celor în cauză nu li se poate răpi acest drept pe care legea îl acordă restului personalului. Prin analogie cu prevederile art. 19, alin. 2, din L. nr. 12/1971 s-a opinat — opinie la care ne raliem — că personalul de conducere poate contesta aprecierea şi calificativul la organul de conducere colectivă al unităţii superioare celei care a făcut aprecierea.

● **R. VASILACHE, Bucureşti,** ne întreabă dacă casierii din comerţ sînt gestionari şi care sînt particularităţile acestei gestiuni. În unităţile comerciale mari şi mijlocii, de regulă, încasarea preţului pentru mărfurile vîndute se face prin casieri, cu ajutorul caselor de marcaj ; numărul casieriilor, şi a casierilor se stabileşte în funcţie de numărul de raioane, volumul vînzărilor etc. Casierul de unitate, manipulînd în cursul perioadei de serviciu numerarul rezultat din vînzări trebuie să îndeplinească toate condiţiile prevăzute pentru a putea fi gestionar. Sub acest aspect, Decretul nr. 209/1976, art. 3 este pe deplin lămuritor : „Casierii sînt gestionari de mijloace băneşti şi alte valori, potrivit legii". Din împrejurarea că gestiunea unităţilor comerciale este global-valorică, rezultă că încasările realizate de casieri afectează gestiunea generală de mărfuri a unităţii, cu valoarea numerarului încasat se diminuează valoarea mărfurilor intrate în gestiune. Deci, gestiunea casierului nu este o gestiune distinctă, ci numai o modalitate de încasare şi înregistrare a vînzărilor de mărfuri, documentul final— monetarul de depunere a încasărilor zilnice — servind la scăderea din evidenţa gestiunii respective a valorii mărfurilor vîndute. Aşa fiind, în cazul unităţilor de mărfuri generale, unde vînzarea se face pe bază de tichete sau bonuri, semnul egalităţii la sfîrşitul fiecărei zile, între totalul bonurilor sau a tichetelor, deţinute de şeful de unitate şi cel indicat de casa de marcaj confirmat prin semnături reciproce, constituie prezumţia legală că valoarea mărfurilor ieşite pe baza acestor documente de vînzare a fost în întregime încasată şi înregistrată de către casierul de unitate. Din această prezumţie legală decurg importante consecinţe juridice : gestiunea casierului de unitate, care începe odată cu primul bon încasat, se încheie zilnic cu semnătura casierului central pentru primirea numerarului, după care este legal descărcată pentru ziua respectivă ; actul (monetarul) de depunere a numerarului la casieria centrală este unica dovadă a vînzărilor realizate şi este documentul contabil în baza căruia soldul valoric al mărfurilor primite de responsabilul unităţii, sau de fiecare raion în parte, se diminează ; în situaţia în care, la inventarieri apar lipsuri valorice de mărfuri nu se poate invoca vina casierului de unitate, de vreme ce prin semnarea centralizatorului de vînzări de către responsabilului de unitate, casierul a fost legal descărcat de gestiunea sa zilnică. În cazul unităţilor cu autoservire, lipsind confruntarea dintre bonurile sau tichetele predate de cumpărători vînzătorilor de la raioane, cu banda de marcaj, răspunderea casierului este colectivă cu a celorlalţi lucrători, deoarece de corectitudinea acestuia depinde, în primul rînd, situaţia de gestiune.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEŞAN

VĂ PREZENTĂM:

PRODUSE ALE INTREPRINDERII DE MOTOARE DIESEL DIN BUCUREȘTI

Motoarele din familia MB 836 și M 820 se execută după licența Maybach în 3 variante. MB 836 B, MB 820 B — cu aspirație naturală; MB 836 Bb, MB 820 Bb — cu supraalimentare medie; MB 836 Bb, Mb 820 Bb — cu supraalimentare medie; MB 836 Dd, MB 820 Bc — cu supralimentare înaltă.

Motoarele diesel cu injecție directă M 836 și M 820 se execută în 2 variante: M 836 SR, M 820 SR— supraalimentate și prevăzute cu sistem de răcire a aerului de supraalimentare. M 836 SA, M 820 SA — supraalimentate.

Construcția robustă, greutatea scăzută, gabaritele mici permit utilizarea lor în toate domeniile cu condiții grele de funcționare: calea ferată, foraj, centrale electrice, unități de pompare, nave etc. Întreținerea motorului este simplă, elementele principale fiind ușor accesibile. Subansamblele ce necesită întreținere periodică sînt montate astfel încît să fie accesibile chiar în spații restrînse.

Motoarele MB 836 și MB 9 820, M 836, M 820 sînt motoare diesel funcționînd după ciclul de 4 timpi cu cameră de ardere cu antecameră, răcite cu apă, nereversibile, cu sens de rotație invers acelor ceasornicului. Caracterul monobloc turnat din aliaj ușor sau fontă este prevăzut cu chiulase individuale din fontă cenușie specială turnate centrifugal. Chiulasele sînt prevăzute cu 4 supape (2 pentru aspirație și 2 pentru evacuare). Comanda supapelor se face de către arborele cu came printr-un sistem de tacheți, împingători și culbutori. La partea inferioară a carterului se fixează baia de ulei turnată din aliaj ușor.

Instalația de alimentare cu combustibil e prevăzută cu pompe de injecție tip Bosch, cu regulator centrifugal pentru toate turațiile, injectoare de tip închis, filtru fin dublu. Se poate prevedea și regulator de turație hidraulic. Motoarele MB 820, M 820 sînt prevăzute cu un dispozitiv pentru reglarea automată a avansului la injecție. Motoarele supraalimentate sînt echipate cu turbosuflante acționate de gazele arse. Turbosuflantele sînt construite după licența Brown-Bovery.

Răcirea motoarelor se face în circuit închis circulația apei fiind asigurată de o pompă centrifugală acționată de motor. Reglajul temperaturii de răcire este automat, cu termostat. Răcirea apei din circuit se poate face într-un radiator sau răcitor de apă. Ungerea motorului se face cu ulei sub presiune, circulația făcîndu-se de către o pompă cu angrenaj acționată de motor. În circuitul de ungere sînt prevăzute supape de limitare a presiunii, răcitor de ulei și filtru de ulei fin și grosier. Suplimentar uleiul mai este trecut și printr-un filtru centrifugal construit după licența Glacier. La motoarele M 820, M 836 pistoanele sînt răcite cu un jet de ulei.

În circuit este amplasat un dispozitiv hidraulic de oprire în cazul căderii presiunii de ulei sub valoarea minimă admisibilă. Pentru oprire de avarie, motorul e prevăzut cu clapetă de închidere rapidă a aspirației. Pornirea motorului se face cu un demaror electric de 24 V, sau demaror pneumatic de 6-10 atmosfere.

Motoarele sînt prevăzute cu o trusă completă de scule și dispozitive, precum și cu un set de piese de rezervă.

La cerere motoarele se pot prevedea cu: generator de curent continuu antrenat de motor, instalație automată de control și avertizare la distanță, electrică sau pneumatică, electropompă sau pneumopompă pentru ungere preliminară, agregat de preîncălzire pentru încălzirea motorului înainte de pornire, tablou cu aparate de măsură și control, telecomandă pneumatică.

Ion VASILESCU

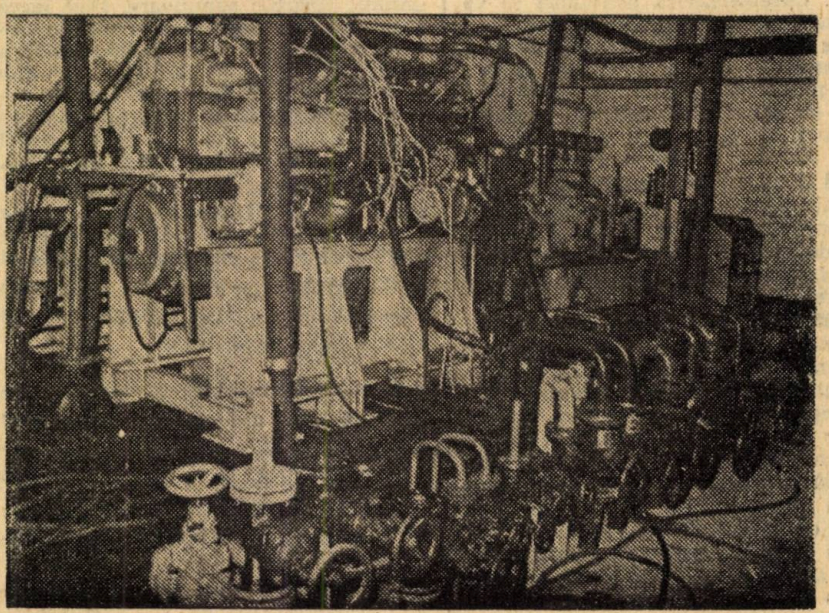

Tiparul I.P. „Informația", 22 februarie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

BUCUREȘTI

'REPRINDEREA MECANICĂ FINĂ – București
cută în cadrul programului său de fabrica-
următoarele familii de produse :
– Aparate și instrumente de măsură și control
nensional
– Aparate și mecanisme de orologie indus-
ală
– Aparate pentru controlul mărimilor termo-
nice
– Elemente de automatizare pentru reglarea
siunilor și temperaturilor
– Scule, portscule, dispozitive și matrițe
– Produse din carburi metalice sinterizate
– Scule diamantate
– Pile și raspele

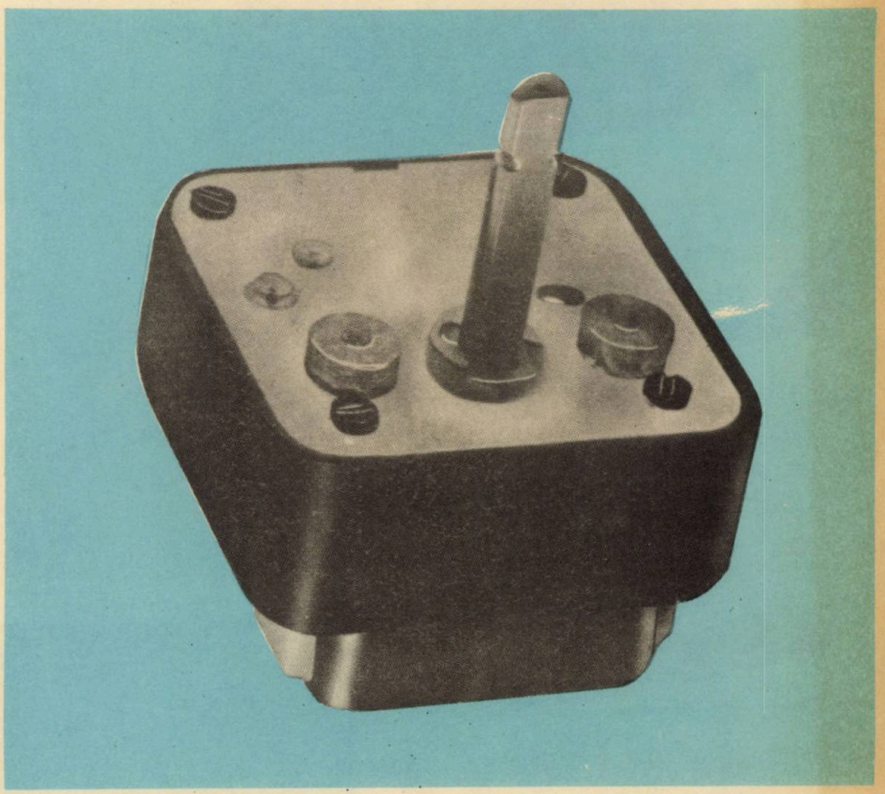

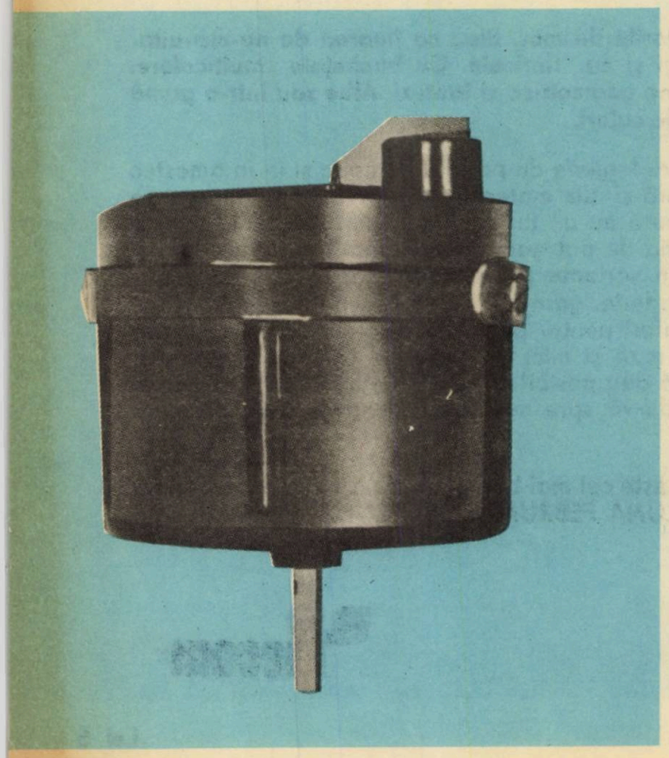

În imagine:

1. Întrerupător cu temporizare KTM-351
2. Întrerupător cu temporizare pentru comanda mașinilor de spălat rufe cu pulsator

Producător:

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

Întreprinderea MECANICĂ FINĂ – București, România, str. Popa Lazăr nr. 9-19, telefon 350000, telex 11583

CULORILE PASTELATE ALE PRIMĂVERII LA LENJERIA DV. DE PAT

1985 MAR 7

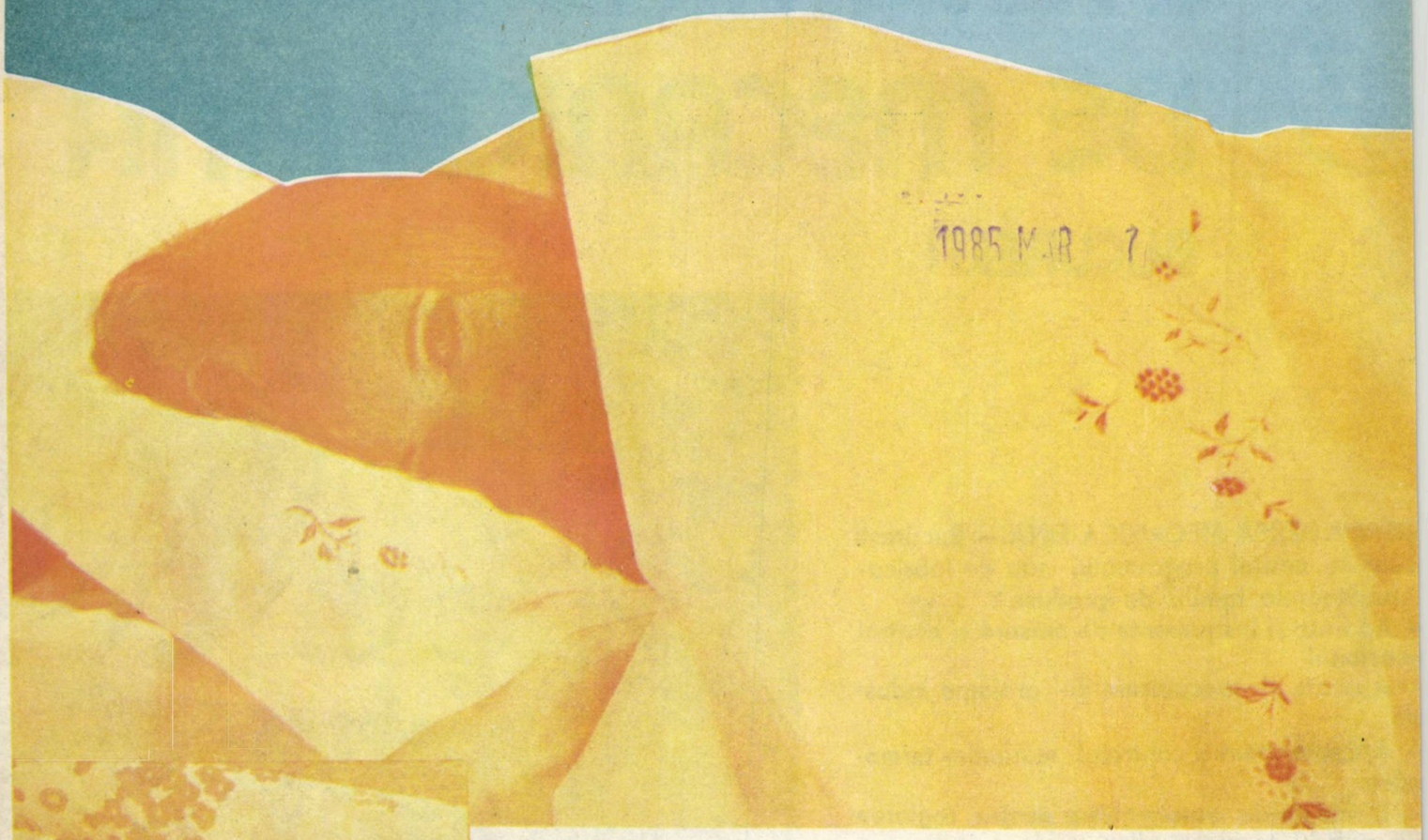

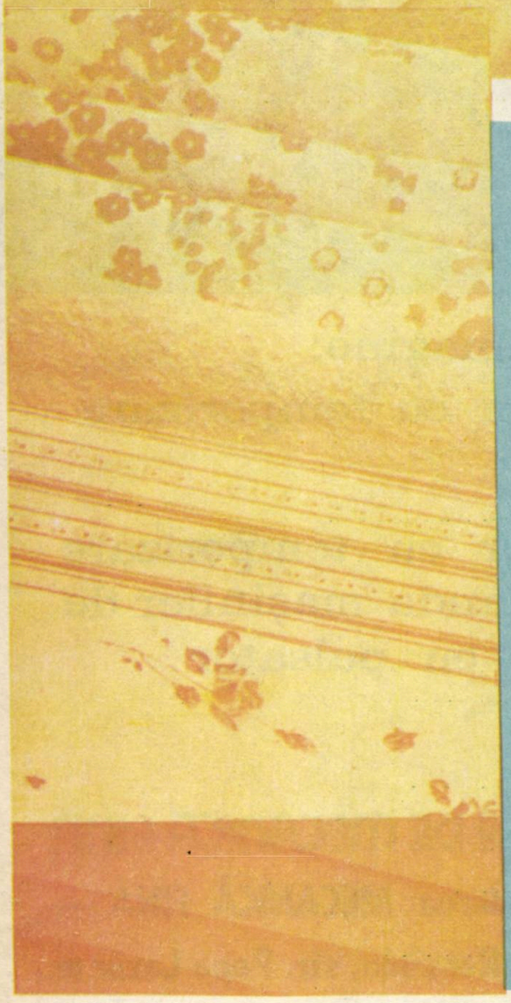

Roz ca florile de măr. Bleu ca floarea de nu-mă-uita. Cu dungi şi cu floricele. Cu bucheţele multicolore. Cu desene geometrice şi fantezi. Albe sau într-o gamă variată de culori.

Ţesăturile pentru lenjerie de pat din bumbac şi in în amestec cu poliester, celofibră şi alte materii prime, precum şi lenjeria de pat gata confecţionată au un tuşeu plăcut, sînt rezistente şi uşor de întreţinut. Lenjeria de pat gata confecţionată, pentru adulţi şi copii, se prezintă în variante pe gustul fiecăruia: uni şi imprimată, cu şi fără broderie, garnituri şi piese separate – cearceafuri de pat, cearceafuri pentru plapumă sau pătură, clasice sau plic, feţe de pernă mari şi mici. Magazinele comerţului de stat din întreaga ţară vă dau posibilitatea să aveţi cele mai frumoase aşternuturi, oferindu-vă spre cumpărare metraje sau garnituri complete.

Luna februarie este cel mai bun prilej de a vă reînnoi lenjeria de pat, pentru că LUNA FEBRUARIE ESTE LUNA ALBITURILOR !

Recom

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

D646

EXPORTUL ROMÂNESC

- CALITATE
- COMPETITIVITATE
- EFICIENŢĂ

Numărul 9 ● Vineri 1 martie 1985

17 MARTIE 1985

Realizări și perspective în dezvoltarea economiei românești

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL

-în procente-

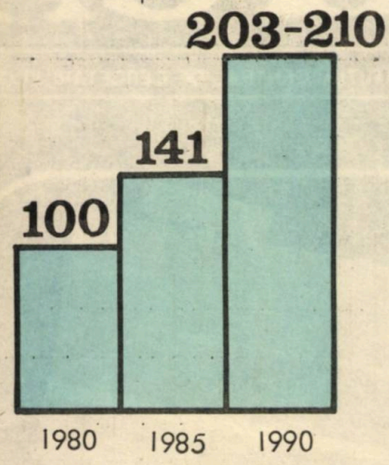

DINAMICA PRODUSULUI SOCIAL

-în procente-

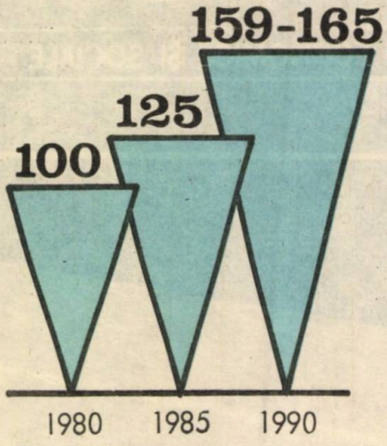

VALOAREA FONDURILOR FIXE

-miliarde lei-

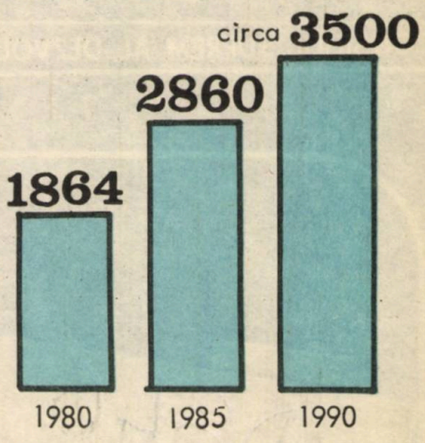

DINAMICA PRODUCȚIEI MARFĂ INDUSTRIALE

-în procente-

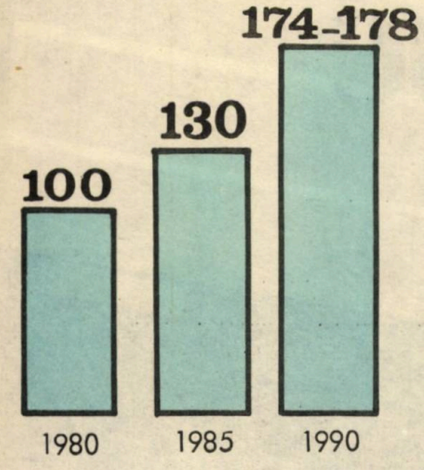

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ

(calculată pe baza producției marfă)-în procente-

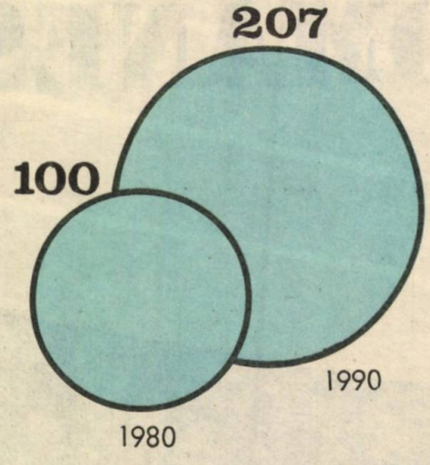

CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MATERIILOR PRIME, MATERIALELOR, COMBUSTIBILILOR ȘI ENERGIEI

-în procente-

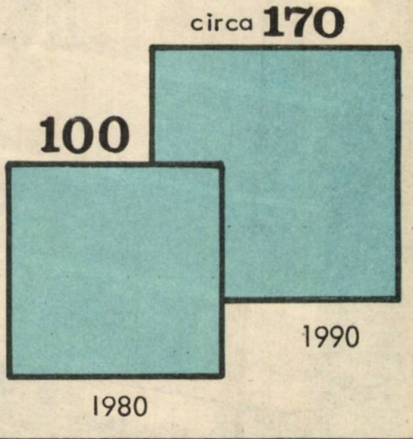

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE

-în procente-

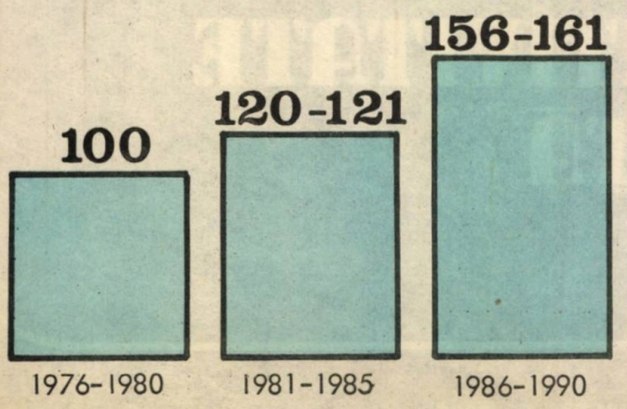

CREȘTEREA VOLUMULUI EXPORTULUI

-în procente-

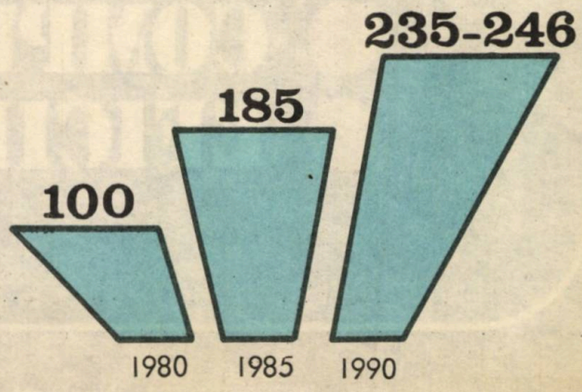

D6116

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Conjunctura economică internațională

Aspecte ale turismului internațional

Importanța turismului în economia internațională nu a încetat să crească cu toate dificultățile pe care criza economică părea să le creeze acestui sector de activitate. Din contră chiar, unele țări ca Italia, Spania, Portugalia, Elveția ș.a. au căutat să amelioreze dificultățile prin dezvoltarea turismului ca mijloc de creare de locuri de muncă, de susținere a producției prin mărirea cererii și de creștere a încasărilor externe. Turismul prilejuiește țărilor menționate acoperirea unei considerabile proporții a deficitului rezultat din schimburile de mărfuri. În cazul Italiei, de exemplu, încasările din turism egalează plățile pe care această țară le face pentru importul său total de petrol (cca 75% din consumul de energie).

Nu se poate trece însă cu vederea că unele modificări în atitudinea turiștilor s-au conturat în ultimii ani. Modificările ce au avut loc privesc nu atît numărul turiștilor și volumul total al cheltuielilor pentru turism cît structura destinației acestor cheltuieli.

În mod inevitabil erodarea veniturilor personale prin inflație și adesea și prin creșterea impozitelor dictată de politica bugetară a unor țări, au imprimat turiștilor o oarecare prudență, care s-a manifestat în cîteva direcții :

1) În primul rînd în scurtarea perioadei de ședere în străinătate, compensată de petrecerea unei părți a vacanței în țară la rude, cunoștințe sau camping ;

2) creșterea preferințelor pentru călătoriile în țările limitrofe, care implică cheltuieli de transport mai mici, în defavoarea deplasărilor spre țări îndepărtate, considerate nu numai mai costisitoare dar și mai riscante ;

3) orientarea cu precădere spre țările care oferă cursuri de schimb valutar favorabile.

Concurențe între țările turistice, ale căror venituri din această activitate ocupă un loc important în balanța plăților curente externe (a se vedea tabelul) a devenit în aceste condiții și mai intensă. Diversificarea ofertei a fost una din primele acțiuni. Pe baza studierii diferitelor pături ale populației din țările generatoare de turiști, sub aspectul veniturilor, preferințelor etc. agențiile de turism au creat forme speciale de turism ca de exemplu pentru școlari, cu adaptarea programului turistic la perioada de vacanță, pentru tineret, pentru așa numita „vîrsta a treia" ș.a. O formă de turism practicată îndeosebi în Italia este vacanța la țară cu posibilitatea prestării unor munci specifice agricole, ceea ce dă senzația „întoarcerii la natură", foarte apreciată de turiștii din țările înalt industrializate.

A avut loc totodată o schimbare în strategia de comercializare a serviciilor, manifestîndu-se o disponibilitate sporită spre cooperare între agențiile de turism, rețelele de hoteluri și alte baze turistice și societățile de transport.

Ajutat și de procesul redresării economice, care în 1983 a cuprins treptat aproape toate țările occidentale, turismul internațional a înregistrat progrese atît în ce privește numărul turiștilor cifrat, potrivit Organizației Mondiale a Turismului [1]) în anul respectiv la 280 milioane, cît și ca încasări, care numai în țările membre ale O.C.D.E. au totalizat 67,5 miliarde dolari (+3,5% față de 1982 în termeni reali, ținînd seama de inflație și de aprecierea dolarului) [2]).

ÎNCASĂRILE ȘI PLĂȚILE PENTRU TURISM ALE PRINCIPALELOR ȚĂRI OCCIDENTALE ÎN 1983

Milioane dolari

Țara	Încasări din turism	Plăți pentru turism	Sold	Ponderea în balanța plăți externe crt. La încasări	La plăți
S.U.A.	11187	13944	—2757	3,3	3,8
Italia	9033	1822	+7211	9,5	1,9
Franța	7224	4276	+2948	4,9	2,9
Spania	6898	896	+6002	20,1	2,4
Anglia	5539	6145	—606	4,0	4,7
R. F. Germania	5462	15034	—9572	2,8	7,2
Austria	4633	2408	+2225	17,2	8,8
Elveția	4111	2830	+1287	9,1	7,0
Belg. Lux.	1712	2096	—385	2,5	3,1
Olanda	1417	3240	—1823	1,7	4,1
Danemarca	1307	1211	+96	5,9	5,2
Grecia	1174	364	+810	18,9	4,3
Suedia	1057	1608	—551	3,0	4,5
Portugalia	833	228	+605	13,3	2,3
Japonia	825	4431	—3606	0,5	2,8
Turcia	415	128	+287	5,2	1,1
Total	62827	60661	+2166	•	•

Sursa : UBS Notices économiques, septembrie 1984

Creșterile cele mai remarcabile ale încasărilor calculate în dolari le-au realizat Iugoslavia 18,5% (după o reducere de 27,5% în 1982), Turcia 15,2 %, Suedia 16%, Belgia Luxemburg 17,7%, Spania 12%, Franța 9,8%, Anglia 9,4% [3]). O creștere moderată, 5%, a înregistrat Portugalia, dar numărul turiștilor intrați în această țară a fost cu 17% mai mare decît în anul anterior.

[1]) UBS Notices économiques, septembrie 1984
[2]) L'Observateur de l'OCDE, septembrie 1984
[3]) Idem.

Supliment la
nr. 9 1985
Revista ECONOMICA

În același timp însă, cîteva țări au cunoscut o restrîngere a veniturilor din turism. În fruntea acestora se află Grecia (—15,7% în 1983, după —22% în 1982), Austria și Olanda și-au văzut, de asemenea, încasările diminuate (—6% și respectiv —4,2%) pentru al doilea an consecutiv.

În ce privește fluxul de turiști, care provin în proporție de peste 50% din S.U.A., Anglia, R. F. Germania, Japonia și Franța, s-a constatat o sensibilă creștere a prezenței americane în Europa (+8% în 1983), favorizată de ascensiunea cursului dolarului, care „ieftinește" serviciile turistice din țările europene, dar și de tarifele mai scăzute ale societăților de transport aerian americane. De semnalat, totodată, reducerea duratei medii de ședere a turiștilor vest-germani și francezi.

Consolidarea în 1984 a procesului de redresare economică a dat un nou avînt turismului. Reducerea ritmului inflației, deși nu este însoțită și de reducerea numărului șomerilor, permite alocarea unei mai mari părți a veniturilor personale pentru vacanțele petrecute peste hotare. Stabilitatea mai mare a prețurilor va favoriza și planificarea din timp a călătoriilor, cu toate că un factor important cum este evoluția cursului de schimb valutar rămîne incert.

Și în aceste condiții hotărîtoare în luarea deciziei se vor menține calitatea serviciilor, nivelul tarifelor — pentru că prudența în efectuarea cheltuielilor nu se va diminua — și gradul de atracție exercitat de formele diversificate de turism pe care le oferă multitudinea de agenții turistice.

Rodica GHEORGHIȚĂ

Tehnici de comerț exterior

Operațiuni în contrapartidă cu bunuri de consum

2. Forme de comerț, moderne și eficiente, operațiunile în contrapartidă cunosc o evoluție dinamică, ponderea acestora în comerțul mondial majorîndu-se considerabil. Din ce în ce mai multe firme încep să renunțe la posibilitățile rigide privind derularea operațiunilor comerciale numai cu plata „în cash", fiind evident faptul că în actuala conjunctură mondială, capacitatea de a derula operațiuni în contrapartidă devine o condiție a obținerii unor rezultate eficiente de durată.

Acționînd pe linia valorificării superioare a avantajelor pe care le prezintă operațiunile în contrapartidă, avantaje la care ne-am mai referit, țările socialiste extind tot mai mult aceste forme distincte de finanțare, de plată și cooperare. În acest context se cuvine a semnala și o experiență a comerțului din R. P. Ungară, cu care avem vechi relații de colaborare.

Pe la mijlocul deceniului trecut, ca urmare a unei conturări mai precise a profilelor, a specializării în producție în industria R. P. Ungară, a apărut situația că anumite bunuri de larg consum care înainte erau realizate de marea industrie, au rămas fără producător, fie pentru că nu se mai încadrau în structura de producție, fie pentru că realizarea lor a devenit nerentabilă datorită prețului fixat.

Pornindu-se de la faptul că cererea populației se poate evalua cel mai bine în locurile unde se manifestă direct preferințele (exigențele) cumpărătorilor, respectiv în magazine, comerțul din R.P.U. a lansat acțiunea a cărei deviză este : „Sîntem cumpărători — căutăm producător". Ea a debutat prin organizarea la Budapesta, în ianuarie 1980, a unei expoziții în care au fost prezentate mărfurile deficitare, oferindu-se astfel posibilitatea unor dezbateri detaliate, a unor informări tehnice și inclusiv a încheierii de contracte cu eventualii producători. Această acțiune are loc de atunci în fiecare an și este desfășurată de 17 organizații comerciale membre ale unui Consiliu de coordonare.

În 1983, s-a organizat la Varșovia, prima expoziție de prezentare în străinătate, pe baza înțelegerii dintre ministerele de comerț interior din cele 2 țări. Anul trecut, șirul expozițiilor a început la Sofia continuînd cu Expoziția din 8—10 mai, deschisă în Capitală la Hotelul București de către I.C.E. „Konsumen" și de Consiliul amintit anterior. În salonul special amenajat au fost expuse 250 de produse, principalele grupe de mărfuri fiind : articole electrice, articole de papetărie, articole de uz casnic și gospodăresc, articole de menaj, piese și accesorii, autoturisme, încălțăminte, tricotaje.

Totodată s-a pus la dispoziție un catalog în care figurează alte 245 de produse printre care : scule, unelte inclusiv agricole, articole de uz casnic și gospodăresc din material plastic, articole electrocasnice și piese de schimb, articole electronice și accesorii, piese auto-velo, articole de menaj, mobilă, lenjerie de corp și confecții din tricotaje, articole pentru copii din bumbac și fire mixte, de bumbac și adaos ș.a.

Desigur, această orientare, pe linia cooperării internaționale în producție, este în concordanță cu „Declarația cu privire la direcțiile principale ale dezvoltării și adîncirii în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice între țările membre ale C.A.E.R." adoptată la Consfătuirea economică la nivel înalt, a țărilor membre ale C.A.E.R., desfășurată în perioada 12—14 iunie 1984 la Moscova. În documentul menționat se arată, printre altele, că : „în vederea asigurării mai bune a populației cu mărfuri de larg consum de înaltă calitate, țările membre ale C.A.E.R. vor lărgi cooperarea în producție a mărfurilor de folosință îndelungată, vor majora schimbul de bunuri de consum de calitate superioară".

În dezvoltarea și diversificarea schimbului de bunuri de consum de calitate superioară, un rol deosebit revine extinderii colaborării dintre ministerele de comerț interior din țările menționate. Se poate constata, în această ordine de idei, că activitatea desfășurată în cadrul consfătuirii bilaterale nemijlocite, are efecte favorabile asupra ridicării nivelului calitativ al activității comerciale din fiecare țară. Protocoalele și acordurile încheiate stabilesc an de an un volum tot mai sporit, înnoit și diversificat de mărfuri. Premise importante ale acestor rezultate le constituie creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnico-calitativ al producției bunurilor de consum.

Avînd în vedere că la efectuarea schimburilor de bunuri de consum, se urmărește oferirea unor sortimente existente în stocurile comerțului, disponibile la fondul pieței sau rezultînd din folosirea în condiții determinate a unei capacități de producție neutilizate și obținerea în contrapartidă a unor mărfuri necesare pentru completarea resurselor interne și diversificarea sortimentală sau care nu se produc în țară, M.C.I. din R. S. România acționează pentru valorificarea superioară a mărfurilor de care se dispune, promovînd forme cît mai variate de schimburi : omogene, intermagazine, interridicata, la frontieră, fără a neglija importanța participării la tîrguri sau a organizării de expoziții de mărfuri cu vînzare.

Astfel, în ultimii ani s-au dezvoltat într-un ritm accelerat schimburile directe de mărfuri între magazine universale din țară și magazine similare din celelalte țări membre ale C.A.E.R. Se pot aminti în acest sens acțiunile reciproce realizate între magazinele : Victoria București — ZUM Sofia, Tomis Constanța — CENTRUM Magdeburg, Ulpia Deva — Prior Ostrava, Bega Timișoara — Centrum Szegel, Unirea București — MAJ Praga, Omnia Ploiești — Centrum Wroclaw, Brașov — Abuda Budapesta, Unirea București — TUM Chișinău, Omnia Ploiești — Prior Bratislava ș.a.

Toate aceste forme de schimburi se desfășoară la ora actuală pe baza prevederilor Legii nr. 12/1980, și se derulează prin Întreprinderea de comerț exterior „Mercur" București.

Organizarea și tehnica de desfășurare a acestor operațiuni în țara noastră și pe plan internațional o vom face într-un număr viitor.

P. Th. VALENTIN

Relații financiare internaționale

Activitatea Băncii vest europene de investiții în 1984

În ciuda instabilității economice care a îmbrăcat forme variate de la o țară la alta, volumul împrumuturilor acordate de Banca Europeană de Investiții, s-a majorat cu 16% în 1984 față de 1983.

Volumul împrumuturilor acordate	— milioane ECU — 1983	1984
În cadrul C.E.E.	5467,5	6194,9
din care :		
— din fonduri B.E.I.	4255,7	5013,1
— din fonduri N.I.C.	1211,8	1181,1
În afara C.E.E.	480,3	708,3
din care :		
— Spania și Portugalia	190,0	220,0
— alte țări mediteraneene	152,7	327,6
— țări ACP și P.T.O.M.	137,6	160,7
TOTAL:	5947,8	6903,2

În 1984 se constată în primul rînd o extindere a împrumuturilor în afara C.E.E. mai ales a celor acordate Spaniei și Portugaliei sub forma asistenței financiare în vederea pregătirii aderării lor la C.E.E. și a celor către țările semnatare ale Convenției de la Lomé (țări A.C.P.).

În cadrul C.E.E., împrumuturile din fondurile B.E.I. s-au majorat cu 18%, dar cele din fondurile Noului Instrument de Împrumut Comunitar (N.I.C.) au scăzut cu 2%.

În 1984, volumul creditelor acordate de B.E.I. Franței și Angliei s-a majorat față de anul anterior cu 34% și, respectiv 35%. În același timp, ponderea Italiei în activitatea de finanțare a B.E.I. a crescut cu 15%. Țări nou beneficiare de împrumuturi de la B.E.I. în 1984 față de 1983 au fost Belgia și Luxemburg. În același an, operațiunile B.E.I. în Danemarca și R.F. Germania au înregistrat o ușoară scădere, pe cînd cele cu Grecia și Irlanda au avut o tendință de scădere mai accentuată. Cu toate aceste, Grecia și Irlanda, alături de Danemarca și Italia, se numără în continuare printre țările care beneficiază în cea mai mare măsură de creditele acordate de B.E.I.

Ca și în anii trecuți și în concordanță cu funcția principală a B.E.I., dezvoltarea regională a fost și în 1984 principalul obiectiv al activității de creditare a băncii : 57,4% dintre împrumuturi au fost îndreptate către țările care s-au confruntat cu cele mai grave probleme structurale (Italia, Grecia și Irlanda) și către regiunile care au înregistrat o rată a șomajului superioară și, respectiv, venituri medii inferioare mediilor naționale.

Din punct de vedere al sectoarelor economice beneficiare, s-au majorat cu 37% (la 2,14 miliarde E.C.U.) creditele pentru sectorul industrial, în special în sprijinul întreprinderilor mici și mijlocii, și al proiectelor industriale de mică amploare, pentru cele din urmă acordîndu-se 1,6 miliarde ECU în 1984 (3/4 din creditele pentru sectorul productiv). Proiectele industriale mai mari au atras 550 milioane ECU (370 milioane ECU în 1983).

Creditele pentru dezvoltare și introducerea tehnologiilor avansate s-au majorat cu 46% de la 172,2 milioane ECU în 1983 la 250 milioane în 1984, sprijinind acțiunea C.E.E. de mărire a competitivității companiilor din țările comunitare și de susținere a dezvoltării sectoarelor tehnologiei de vîrf.

În 1984 au crescut cu 23%, ajungînd la 2,25 miliarde ECU și creditele către sectorul energetic :

— 1 232,7 milioane ECU au fost destinate dezvoltării resurselor indigene, punîndu-se accentul pe energia nucleară, pe hidroenergie și pe exploatarea superioară a zăcămintelor de petrol și de gaze naturale ;

— 762,7 milioane E.C.U. au fost investite în vederea utilizării mai eficiente a energiei și dezvoltării noilor surse energetice (instalații geotermice, panouri solare etc.) ;

— 252,4 milioane E.C.U. au fost îndreptate către planurile de diversificare a surselor energetice, de recurgere în mai mare măsură la cărbuni și la gaze naturale ;

— 248,5 milioane E.C.U. au reprezentat împrumuturi acordate pentru finanțarea proiectelor de economisire a energiei.

O pondere importantă în activitatea B.E.I. în 1984 au continuat să o aibă creditele acordate pentru dezvoltarea infrastructurii, totalizînd 2307,3 milioane E.C.U., dintre care :

— 786,4 milioane E.C.U. în domeniul transporturilor ;

— 611,9 milioane E.C.U. pentru telecomunicații ;

— 304,4 milioane E.C.U. destinate planurilor de hidroameliorații ;

— 245,4 milioane E.C.U. pentru îmbunătățirea căilor de comunicație rutiere între statele membre C.E.E. (proiecte în Italia, Franța, Luxemburg).

Un alt domeniu de prioritate al activității B.E.I. în cadrul C.E.E. l-a constituit finanțarea acțiunilor de protecție a mediului înconjurător, din cele 153,9 milioane E.C.U. împrumutate în anul 1984 (129,9 milioane în 1983 și 63,7 milioane în 1982), cea mai mare parte fiind utilizate pentru instalații de reciclare a apei în Grecia, Italia și Anglia. În această categorie s-au încadrat și creditele acordate pentru protejarea zonelor arheologice din Italia.

Valoarea fondurilor fixe nou create prin finanțare de către B.E.I. în cadrul unor proiecte de investiții din 1984 s-au ridicat la suma de 19,6 miliarde E.C.U., ceea ce a reprezentat 35% din costul total al acestor proiecte de investiții. Se estimează că aceste investiții au generat crearea de mai mult de 44.000 de locuri de muncă cu caracter permanent și creșterea productivității muncii. În plus, proiectele de dezvoltare și modernizare a infrastructurii au determinat crearea unor locuri de muncă temporare, pe o durată de 2—10 ani.

STRUCTURA PE VALUTE A ÎMPRUMUTURILOR TRASE DE B.E.I. ÎN 1984

Valuta	Valoarea împrumutului în 1984 (mil. ECU)	Ponderea în total fonduri atrase — % — 1983	1984
Dolar S.U.A.	1 255	23,8	28,8
Marca vest-germană	652	20,1	15,0
E.C.U.	555	6,5	12,7
Gulden olandez	481	10,2	11,1
Yen japonez	346	13,4	7,9
Franc elvețian	322	8,1	7,4
Lira sterlină	285	5,0	6,5
Franc francez	175	4,2	4,0
Franc belgian	153	4,6	3,5
Liră italiană	108	—	2,5
Franc luxemburghez	27	1,0	0,5

În total, proiectele finanțate de B.E.I. au creat aproximativ 500.000 noi locuri de muncă în 1984.

În domeniul energetic se apreciază că punerea în funcțiune a obiectivelor finanțate de B.E.I. în 1984 ar urma să reprezinte echivalentul a 11,1 milioane t.e.p. pe an, din care 2,3 milioane t.e.p. rezultate din economisirea energiei în industrie și în sfera infrastructurii publice. Din 1980 pînă în prezent reducerea importurilor de petrol în cadrul C.E.E. datorate proiectelor energetice finanțate de B.E.I. se apreciază a fi de 73 milioane t.e.p., din care 15,4 milioane

în urma măsurilor de economisire a energiei, nivel care reprezintă 20,3% din importurile de petrol ale C.E.E. prevăzute pentru 1990.

Pentru a acorda credite din propriile fonduri, activitatea B.E.I. pe pieţele de capital s-a extins în 1984 cu 20,5% faţă de 1983. Din suma totală atrasă, de 4361,2 milioane E.C.U. :

— 3 227,5 milioane E.C.U. au provenit din emisiuni publice de obligaţiuni ;

— 822,2 milioane E.C.U. au fost reprezentate de plasamente particulare ;

— 100 milioane E.C.U. — bonuri de tezaur pe termen scurt ;

— 22,1 milioane E.C.U. au reprezentat contribuţii la capitalul băncii de către terţi.

De asemenea, în 1984 B.E.I. a recurs pentru prima dată la un împrumut cu dobîndă variabilă în valoare de 189,4 milioane E.C.U.

(IRINA GAZIBAR)

BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIŢII (BEI)

Înfiinţată în 1958 ca organism financiar al C.E.E., are ca obiectiv furnizarea de fonduri instituţiilor financiare şi întreprinderilor particulare din ţările membre şi ţările asociate la C.E.E., pentru efectuarea de investiţii de interes comunitar. Creditele B.E.I. se acordă pe o durată de 10—15 ani, cu o perioadă de graţie egală cu timpul necesar realizării proiectului, pînă la punerea în funcţiune. Conducerea B.E.I. este exercitată de Consiliul guvernatorilor, care are cîte un reprezentant din fiecare ţară membră, precum şi de Consiliul de Administraţie. Sediul este la Luxemburg.

SISTEMUL MONETAR VEST-EUROPEAN (SME) şi ECU. Ansamblu de reglementări a plăţilor şi altor relaţii monetar-financiare, convenite între ţările membre ale Comunităţii Economice Europene (CEE). A fost înfiinţat în martie 1979 pe scheletul vechiului sistem vest-european de flotare concertată (denumit figurativ şi şarpele valutar şi funcţionînd din martie 1973). La SME participă toate ţările membre ale C.E.E. cu excepţia Marii Britanii, precum şi alte ţări vest-europene în calitate de asociaţi. Obiectivul declarat al sistemului, precizat în rezoluţia din decembrie 1978 a Consiliului european care i-a dat fiinţă, este de creare a unei zone de stabilitate monetară în Europa occidentală care să protejeze economiile acestor ţări de instabilitate monetar-financiară internaţională şi în mod deosebit de fluctuaţiile valorice ale monedei americane. De asemenea, prin crearea SME s-a urmărit înaintarea în procesul de integrare monetară a ţărilor CEE. În centrul SME se află Unitatea Valutară Europeană (ECU — European Currency Unit) — o unitate de cont, asemănătoare din multe puncte de vedere cu Drepturile Speciale de Tragere (DST). Prevăzută să devină în perspectiva realizării integrării vest-europene, o monedă efectivă comună pentru ţările membre, ECU este folosită în prezent ca numitor comun în mecanismul cursurilor valutare, al intervenţiilor pe pieţele valutare, al tranzacţiilor Fondului European de Cooperare Monetară, precum şi ca mijloc de decontare între autorităţile monetare ale ţărilor membre ale CEE. Valoarea ECU se stabileşte pe baza coşului valutar ale ţărilor membre ale CEE. În interiorul sistemului se practică politica de cursuri fixe, iar în exterior politica de flotare. Cu alte cuvinte, raporturile valorice între valutele participante (marca vest-germană, francul francez, guldenul olandez, francul belgian, lira italiană, coroana daneză, lira irlandeză şi francul luxemburghez) sînt fixe, stabile, dar faţă de valutele terţe (dolarul S.U.A., yenul japonez etc.) toate valutele participante flotează concertat. Fiecare valută care participă la sistem are un curs central exprimat în ECU, pe baza căruia se determină cursurile bilaterale care pot evolua în limitele de ± 2,25% de la nivelul central. Fondul European de Cooperare Monetar (FECOM), creat încă din 1973 şi menit să promoveze apropierea politicilor valutare ale ţărilor membre ale CEE, urmează să devină Fondul Monetar European, instituţia monetară centrală a SME şi a Pieţei Comune. Băncile centrale participante la SME depun la FECOM 20% din deţinerile lor în aur şi 20% în dolari şi primesc echivalentul în ECU. FECOM dispune de diferite facilităţi de creditare, prin care se promovează obiectivele stabilite. SME prezintă o importanţă practică deosebită pentru activitatea de comerţ exterior a R. S. România, pe de o parte datorită ponderii importante pe care ţările vest-europene o deţin în schimburile pe devize libere ale ţării noastre, iar pe de altă parte datorită relaţiilor relativ stabile de curs între monedele participante. la sistem.

EVOLUŢIA VALORII E.C.U.
(European Currency Unit — Unitatea valutară europeană)
1 ECU = n dolari SUA

1980 — 1,3903
1981 — 1,1172
1982 — 0,9802
1983 — 0,8915
1984 — 0,7831
ian 1985 — 0,7037

COMPOZIŢIA CURSULUI ECU ÎN SEPTEMBRIE 1984

Valuta	Ponderea %
1. Marca vest-germană	32
2. Francul francez	19
3. Lira sterlină *	17
4. Guldenul olandez	10,1
5. Lira italiană	10,2
6. Francul belgian	8,2
7. Coroana daneză	2,7
3. Lira sterlină *	1,2
9. Francul luxemburghez	0,3
10. Drahma grecească	1,3
Total	100

*)Lira sterlină este luată în calculul ECU, cu toate că nu face parte din sistemul monetar (vest) — european —

UNITATE DE CONT — unitate bănească (monedă) scripturală, fără existenţă de sine stătătoare, utilizată în vederea unor scopuri contabile sau statistice : evidenţă, calcul al preţurilor, evaluarea operaţiunilor financiare etc. În relaţiile economice internaţionale, unităţile de cont apar mai ales în cazul în care între mai multe ţări, trebuie reglementate anumite operaţiuni financiar-valutare. În cadrul Uniunii Europene de Plăţi pentru compensarea reciprocă a plăţilor, s-a utilizat o unitate convenţională de cont, egală, în valoare cu dolarul S.U.A. Politica agricolă comună a CEE a prevăzut, de asemenea, utilizarea unei unităţi de cont („dolarul verde") egal cu un dolar SUA. După devalorizarea dolarului faţă de aur (1971) şi generalizarea cursurilor de schimb flotante, unităţile de cont, tot mai des utilizate, mai ales în operaţiunile financiare, nu mai au o valoare fixă, ci sînt calculate pe baza coşurilor valutare. Deşi înregistrează modificări, unităţile de cont calculate pe bază de coşuri valutare sînt mai stabile decît valutele occidentale convertibile, care, în condiţiile flotării, înregistrează mari fluctuaţii de curs. Stabilitatea relativă a unităţilor de cont oferă posibilitatea atenuării oscilaţiilor valorice şi cuantificării mai exacte a operaţiunilor economice externe. Cîteva exemple de unităţi de cont : Drepturile Speciale de Tragere ; EURCO, unitate de cont care funcţionează în Piaţa comună pentru anumite operaţiuni financiare ; ECU — unitatea monetară vest-europeană, centrul sistemului monetar vest-european ; conturile uniunii de cliring asiatice se ţin în unitatea AMU echivalentă cu D.S.T. ; Fondul monetar Arab are ca unitate de cont dinarul arab, echivalent cu 3 DST ; Asociaţia Internaţională pentru Transport Aerian (I.A.T.A.), exprimă tarifele pentru transport aerian într-o unitate de cont proprie, INV o variantă uşor modificată a DST. Ca regulă generală se poate

desprinde faptul că la baza stabilirii valorii unităților de cont stă tot principiul „coșului valutar", fie prin alcătuirea unui coș propriu (ca în cazul ECU), fie prin referire la D.S.T.

„ȘARPELE VALUTAR" — denumire figurativă dată sistemului de cursuri de schimb al țărilor membre ale Pieței Comune, sistem ce a succedat, într-o anumită măsură, Acordul Monetar European. În denumire oficială — sistemul european al limitelor înguste ale cursurilor de schimb — S.V. a fost înființat pe baza unei rezoluții din martie 1971 a Consiliului CEE care prevedea realizarea pe plan regional a unei discipline în relațiile valorice dintre monedele respective. S.V. a început să funcționeze după semnarea acordului de la Basel, din 24 aprilie 1972, de către țările membre ale CEE, el fiind considerat un pas spre proiectata Uniune Economică și Monetară a CEE. În condițiile generalizării cursurilor de schimb flotante, țările participante la ș.v. (țările membre ale CEE, cu excepția Angliei) și-au luat angajamentul de a menține cursurile reciproce dintre monedele lor în marje de fluctuare de 2,25%; față de țări terțe, monedele participante erau libere să floteze în comun (așa numita flotare concertată). S.V. a continuat, deci, într-o arie mai restrînsă, politica de stabilitate a cursurilor de schimb specifică sistemului monetar internațional postbelic Bretton Woods. Datorită agravării fenomenelor de criză economică mondială, zona de stabilitatea relativă a cursurilor de schimb constituită de ș.v. a fost supusă mai multor valuri speculative, ceea ce a dus la retragerea unor monede din cadrul sistemului (de exemplu francul francez a fost retras în două rînduri și reintrodus ulterior) sau la devalorizarea și revalorizarea unor monede în cadrul sistemului. În martie 1979 ș.v. și-a încetat existența ca urmare a creării sistemului monetar vest-european.

(MUGUR ISĂRESCU)

Marketing

Caracteristici de marketing ale piețelor externe

2. Continuăm relatarea unor caracteristici de marketing ale piețelor: **Republicii Federale Germania** și **Italiei**, astfel cum au rezultat din expunerile prezentate în cadrul seminarului internațional „Publicitatea la export" București, dec. 1984.

Specificul pieței vest-germane — este o țară occidentală foarte populată și cu o densitate mare a populației, avînd și mulți emigranți. Consumatorii au relevante specifice regionale; există variațiuni foarte importante ale gusturilor de la o regiune la alta. Cumpărătorii de aparate electrocasnice au sentimentul superiorității tehnice a firmelor producătoare vest-germane și consideră că aparatele similare de proveniență străină să fie mai ieftine.

Rețelele de distribuție la bunurile de larg consum, inclusiv la cele de folosință îndelungată: a) Supermarketurile, cu profil predominant alimentar; b) Sucursale; c) Marile magazine, cu caracter de magazine universale; d) Cooperativele de detailiști; e) Lanțuri (rețele) voluntare ale grosiștilor; f) Cash & carry.

Evoluția cheltuielilor de publicitate în Republica Federală Germania, repartizate pe medii publicitare (ponderea procentuală):

	1979	1982
— Presă	69,5%	67,0%
— Televiziune	8,8%	9,6%
— Publicitate exterioară	3,4%	3,1%
— Radio	3,0%	3,8%
— Cinema	0,8%	0,8%
— Publicitate directă	10,9%	11,4%
— Anuare	3,6%	4,3%
Total general	100%	100%

În Republica Federală Germania își desfășoară activitatea un număr de 20 de agenții publicitare mari și circa 1 500 agenții mici, în care lucrează aproximativ 7 500 de persoane; cifra de afaceri a tuturor acestor agenții însumează 8—10 miliarde de DMW; 16 din marile agenții sînt filiale ale unor agenții publicitare nord-americane, iar 19 agenții fac parte dintr-un lanț internațional.

Presa tipărită și în special cotidianele continuă să rămînă unul dintre principalele instrumente de informare și implicit de influențare a opiniei publice, în coloanele cărora apar și mesajele publicitare. Principalele ziare avînd o arie largă de răspîndire și un tiraj însemnat în exemplare — zilnic, sînt: Bild am Sonntag (2 614 000), Die Zeit (385 000), Welt Sonntag (333 000), Bayern Kurier (163 000), Rheinischer Merkur (134 000), Die Welt (210 000), Frankfurter Rundschau (191 000), Handelsblatt (82 000) etc.

În Republica Federală Germania există unele reglementări în ceea ce privește publicitatea: interdicția concurenței neloiale, interzicerea afișajului „sălbatec"; limitarea publicității pe străzi; limitarea mesajelor publicitare pentru țigări, băuturi alcoolice, pentru anumite medicamente etc.

Specificul pieței italiene — există importante diferențe regionale, partea de nord fiind dezvoltată din punct de vedere industrial și mai bogată, în timp ce sudul peninsulei italice — Mezzogiorno — este mai puțin dezvoltat economic și mai sărac.

Ca și în Franța se remarcă importanța crescîndă a asociațiilor de cumpărători-consumatori care au scopul, între altele, de a analiza calitatea produselor și a-și avizul asupra acestora. Cumpărătorul italian apreciază ceea ce este frumos, se interesează de proveniența produselor și în legătură cu aceasta și de mărcile de fabrică și de comerț; dă o mare importanță designului care trebuie să fie și artistic, nu numai utilitar.

Rețeaua de distribuție este foarte tradițională, remarcîndu-se marele număr al detailiștilor, cu tot rolul important al grosiștilor; alături de aceștia se dezvoltă uniunile voluntare dintre grosiști și detailiști. Grosistul are un rol însemnat în vînzarea bunurilor industriale și de larg consum; micul comerciant tradițional (detailistul) își păstrează încă importanța și îndeplinește rolul de „îndrumător", respectiv de persoană care trebuie să convingă pe cumpărătorul-consumator.

Ponderea cheltuielilor publicitare în Italia, în funcție de medii, este următoarea:

	1979	1982
— Presa	61,3%	50,5%
— Televiziunea	21,4%	36,4%
— Publicitatea exterioară	7,5%	5,9%
— Radio	7,5%	5,9%
— Cinema	2,3%	1,3%
Total general	100%	100%

Nivelul cheltuielilor publicitare italiene este mai mic decît cel al principalelor țări membre ale Pieței Comune situîndu-se la 884 miliarde lire în 1979 și la 1 902 miliarde lire în anul 1982.

În Italia nu sînt cotidiane de informare generală și cu difuzare la nivel național, presa fiind regională. Principalele cotidiene cu arie de răspîndire regională și tirajul lor zilnic în număr de exemplare : milanezul „Corriere della Sera", regiunea Lombardă (334 325), torinezul „La Stampa" pentru regiunea Piemonte (350 582), ziarul florentin „La Nazione", regiunea Toscana (196 804), „Il Tempo" din Roma (147 691), Repubblica (176 433), Adige (22 407) etc., existînd totodată și cotidiane cu un tiraj zilnic sub 15 000—20 000 de exemplare.

La apariția mesajelor publicitare în presă și publicații trebuie să se țină seama de cine le citește (adulți, bărbați, femei), din ce categorie face parte publicația (cotidian, hebdomadar, bilunar, lunar, trimestrial, semestrial etc.), specificul publicației (de informare, sport, comercială, de călătorii, vînătoare, bucătărie-menaj etc.).

Se constată o dezvoltare explozivă a televiziunii italiene, în special a celei particulare.

Cheltuielile publicitare prin televiziune (în milioane lire) se prezintă astfel :

	1979	1982
— Televiziunea națională	109,5	280,0
— Televiziunea străină (în special în R.F. Germania) .	10,8	16,0
— Televiziunea particulară .	60,0	397,0
Total	180,3	693,0

Televiziunea particulară italiană este, de asemenea, în principal reprezentată prin posturi regionale specializate care se adresează unui public în marea lui majoritate orășenesc. În Italia, ca și în restul țărilor Comunității Economice Europene, emisiunile nu sînt întrerupte des, ca în Statele Unite ale Americii, pentru a transmite mesajele publicitare, ci ele au fixate și difuzate orele și duratele afectate publicității.

În general, agențiile de publicitate își au sediul în Italia septentrională, în special la Milano, dar și la Roma. Marile agenții sînt filiale ale marilor agenții internaționale, mai ales nord-americane și franceze.

În Italia este permisă publicitatea onestă, autentică, verificabilă ; este interzisă furnizarea de informații false, tendențioase ; trebuie să se evite mesaje publicitare bazate pe superstiții ; să nu se atenteze la credulitatea cumpărătorilor: în publicitatea italiană trebuie să se evite abuzurile în compararea cu alte bunuri de larg consum similare produse de alte firme concurente.

Mihai GHEORGHE
A. IMIREANU

Noțiuni, termeni, operațiuni

Arbitraj valutar (I)

Definire, scurt istoric

1. Denumirea generică de arbitraj valutar definește, probabil, în modul cel mai complet în limba română, o activitate care cuprinde două mari categorii de operațiuni bancare : cea de cumpărări-vînzări ale unei valute contra alteia (foreign exchange) și cea de plasare-primire de depozite bancare în euro-valute, pentru o perioadă definită („deposits" sau „money market operations").

Arbitrajul valutar, deși există practic de la apariția primelor schimburi monetare pierdute în negura istoriei, ca activitate organizată datează numai de cîteva decenii. Ultimii 10-12 ani sînt însă cei care conțin 99% din toată teoria și practica acestei fascinante activități bancare.

De multe ori s-a pus întrebarea — ce este arbitrajul valutar ? — o artă, o știință, un hibrid între cele două, sau nici una ? Este oare o activitate speculativă absurdă și periculoasă, o speculație bancară internațională, care oricînd poate duce la catastrofe financiare, sau este o activitate necesară, utilă societății, o unealtă fără de care comerțul internațional nu s-ar putea desfășura, decît după normele străvechiului „barter" ?

Cîte puțin din fiecare din ingredientele de mai sus și amestecul — ar putea semăna cu ceea ce nespecialiștii desconsideră, pentru că nu-l înțeleg, iar bancherii apreciază, crezînd că-l înțeleg : arbitraj valutar. Singurii apropiați ai acestui „sport" ciudat sînt operatorii valutari, arbitragiștii („dealer-ii") — o categorie deosebită de experți bancari — pentru care arbitrajul valutar este nu numai o meserie, ci, dacă vreți, o pasiune, o preocupare neîntreruptă... Emblema Asociației Internaționale a „dealer"-ilor poartă de altfel în ea acest mesaj : „Once a dealer, always a dealer" (Odată devenit dealer, rămîi dealer pentru totdeauna).

În cele de mai jos, ca și în următoarele articole, se va încerca o definire cît mai completă, atît a activității de arbitraj valutar, cît și a specificului muncii arbitragistului, dealer-ului, a tehnicilor operațiunilor de arbitraj, cît și a interesului general pe care acestea le au în asigurarea funcționării normale și profitabile a mecanismului financiar-bancar internațional, a comerțului mondial, a sistemului de credit inter-țări, etc.

Activitatea de arbitraj valutar poate fi generată de un fapt relativ puțin important, cum ar fi de exemplu cumpărarea unui obiect de proveniență străină (din import) pe piața respectivă. Obiectul importat va trebui achitat de importator, iar exportatorul poate alege valuta în care dorește să fie plătit. Apare evident că un schimb valutar trebuie să aibă loc și — implicit — serviciul de arbitraj valutar al unei bănci va avea de lucru, schimbînd valuta importatorului în cea a exportatorului, la un anumit curs de schimb.

Faptul de mai sus, extrapolat la nivelul schimburilor comerciale inter-țări, explică de ce valuta „A" trebuie vîndută pentru echivalentul ei în valuta „B", de ce experții economici dau atîta importanță cursurilor de schimb și de ce balanța de plăți a unei țări este un barometru atît de important al economiei.

Evident, pentru ca să se poată aplica un anumit curs de schimb între două valute, ambele trebuie să fie convertibile.

Pînă după primul război mondial, prin valută convertibilă se înțelegea orice valută care se poate schimba pentru o cantitate definită de aur, dar, în sensul modern al cuvîntului — prin convertibilitate se înțelege posibilitatea ca o valută să poată cumpăra o alta liber, în orice zonă geografică, fără restricții din partea autorităților monetare.

Revenind la utilitatea activității de arbitraj valutar, putem distinge patru categorii de persoane fizice și juridice interesate în cumpărarea și vînzarea de valute :

— cele implicate în activități de import-export ;

— cele din sfera investițiilor : o investiție în S.U.A. poate părea mai atractivă unui investitor, din cauza ratei mai ridicate a dobînzilor, așadar o operație de vînzare de mărci vest-germane contra dolari S.U.A. apare ca necesară pentru realizarea investiției respective ;

— cele interesate în speculații bancare : cursurile fluctuante fac evidentă posibilitatea realizării de cîștiguri prin operațiuni alternative de vînzare-cumpărare și invers ;

— intervenția băncilor centrale : organismele bancare naționale vînd sau cumpără valute în piața de schimb din diferite motive, cum ar fi : consolidarea rezervelor, testarea posibilităților de apărare a valutei naționale, interesul de menținere a unui anumit curs de schimb, diverse obligații către Fondul Monetar Internațional — organism cu funcții foarte importante în piața valutară internațională etc.

În legătură cu acest ultim punct, intervenția băncilor centrale, se poate arăta că, de cele mai multe ori, intervenția

este indirectă, prin clienți sau alte bănci comerciale, pentru a nu periclita viabilitatea și libertatea piețelor valutare. De altfel, în această direcție, băncile centrale au căpătat, în anii de la Bretton Woods încoace, mai ales după redeschiderea de după război a pieței valutare londoneze din 1951, o mare experiență, astfel încît, chiar și la intervențiile directe, care „sperie" piața, efectul este controlat, bine dimensionat, servind strict unui anumit scop, fără a declanșa panică sau dezordine de durată în piață.

Așadar, se poate observa de la bun început, că elementul de bază al activității de arbitraj valutar este cursul, sau rata de schimb între două valute. Noțiunea pare azi ușor de înțeles, dar nu a fost mereu la fel de simplu.

Pînă la primul război mondial, sistemul monetar internațional se baza pe „Gold Standard" — respectiv pe convertibilitatea totală a bancnotei cu aur fizic. Sistemul era rigid, fix, nu exista decît o ușoară fluctuație a cursului, între așa numitele puncte de „sus" și de „jos", ale aurului care acoperea unitatea monetară, iar deficitele balanțelor de plăți inter-țări se reglau (pare de-a dreptul hilar astăzi) prin mișcări fizice de aur între țări.

Pînă la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial a existat o perioadă de căutări și renunțări, caracterizată de devalorizări masive, aderări și renunțări la sistemul „Gold Standard", introducerea de controale monetare inter-țări (un fel de vamă a cantităților concrete de bani care intrau și ieșeau din țară) și — în final — la renunțarea definitivă la sistemul „Gold Standard".

Aurul, ca etalon însă, nu a murit definitiv, căci, în 1944, la celebra conferință de la Bretton Woods, el deține încă rolul principal, alături de dolarul S.U.A., în înființarea sistemului „Gold Exchange Standard", care fixa o paritate a tuturor valutelor față de dolar și aur, lăsînd o marjă de manevră de ±1%, reglarea fiind în sarcina băncilor centrale.

Tot în această perioadă (1947) apare FMI — ca organism capabil să asigure validitatea sistemului de mai sus, printr-un agregat complex de subscripții anuale, cote de împrumut inter-țări, etc.

Aurul este fixat la prețul de $ 35/uncie (aproximativ 32 g) și tot acum apar bazele pentru dezvoltarea ulterioară în anii 60 și 70 a „Drepturilor Speciale de Tragere" (SDR) asupra cărora se va reveni.

Deși privită ca punct de referință, Conferința, de la Bretton Woods a avut multe lacune, generate în principal de păstrarea aurului ca punct nodal în sistemul monetar internațional. Reprezentantul Marii Britanii — John Maynard, lord Kaynes și-a exprimat scepticismul încă de atunci în legătură cu buna funcționare a sistemului, dar, murind în 1946, n-a avut ocazia să constate direct adevărul afirmațiilor sale.

Totul a început, se pare, prin iulie 1947, cînd autoritățile britanice dau permisiune transferării de lire sterline în S.U.A., și sume masive părăsesc țara, scăpînd de sub controlul băncii centrale și afectînd convertibilitatea mai mult sau mai puțin fixă a lirei. Urmează o perioadă de devaluări masive ale sterlinei, care de altfel, în anii 50 și 60, a avut o istorie foarte zbuciumată, atrăgînd după ea devaluări ale coroanei suedeze (30%), guldenului olandez (30%) și chiar a mărcii vest-germane (20%). În plus, cursurile fiind legate încă de aur, orice devaluare creștea prețul aurului în raport cu valuta națională.

Pe de altă parte, dolarul S.U.A. devine supraevaluat, el fiind singura valută care își putea finanța propria balanță de plăți. Apar anomalii de genul „hard dollar" (dolar „tare" pentru investiții în S.U.A.) și „soft dollar" (dolar slab pentru orice alte investiții în exteriorul S.U.A.).

Oarecare perioadă de stabilitate este generată de redeschiderea Londrei în 1951 — ca centru financiar activ. Apare cererea și oferta de valute, ca activitate regulatoare în piețele de arbitraj valutar, economiștii încep să studieze fenomenele de creștere și scădere ale masei monetare în circulație etc. Activitatea de vînzări-cumpărări de valute este însă încorsetată de paritățile fixe, de reglementări de genul interdicției de a lucra valute „cros" pe terțe piețe (adică de exemplu, Londra nu putea face prețuri de curs US $ contra marcă vest-germană, ci numai $/liră sau liră/marcă).

Pe de altă parte însă, continua ieșire de dolari din S.U.A. în masivele investiții în Europa de Vest, lasă urme în bugetul federal american și mărește soldul conturilor externe de dolari S.U.A., adică de fapt alimentează piața eurodolarilor și o duce la proporții uriașe, capabilă să se dezvolte de sine stătător.

Climatul politic nefavorabil, cu disensiunile generate de „războiul rece", criza Suezului, etc. — duce inevitabil la o nouă criză monetară, centrată în jurul devalorizării lirei sterline din 1967. Practic, semnele acestei crize apăruseră încă din 1963—64, dar Banca Angliei reușește să amîne deznodămîntul cu cîțiva ani ; momentul înseamnă de fapt reducerea masivă a rolului valutei britanice în viața internațională și instalarea fermă a dolarului S.U.A. ca principală valută vestică de rezervă.

După 1967 are loc o perioadă de avînd economic accentuat în țările capitaliste dezvoltate, volumul comerțului mondial crește, transportul maritim se înviorează, societățile de asigurări găsesc afaceri din ce în ce mai fertile în domeniul acesta, investițiile și în general lumea financiară intră într-o perioadă oarecum sofisticată, generatoare de idei noi.

Implicit, băncile sesizează momentul și își dezvoltă un anume departament (cel de relații internaționale) care încearcă să facă față cererii tot mai acute de credit. Are loc o adevărată explozie bancară internațională, numărul băncilor în centrele financiare ale lumii crește vertiginos, se dezvoltă puternic centrele din Asia (Tokyo, Hong Kong, Singapore) și Orientul Apropiat (Beirut, Bahrein).

Pe plan european, puternica economie vest-germană susține puternic marca (în 1969 evaluarea ei față de $), în mai 1971 marca și guldenul sînt „flotate" (lăsate să fluctueze liber, fără nici un fel de restricții), Elveția și Austria își reevaluează propriile valute. Dolarul S.U.A. nu o duce totuși chiar așa de rău, francul francez fiind devalorizat în 1969 față de moneda americană.

În cercurile financiare de decizie însă, există multe sentimente adverse lăsării valutelor să fluctueze liber — și, în decembrie 1971 se încearcă pentru ultima oară fixarea cursurilor la Washington. Rezultatul a fost așa numitul Acord Smithonian, care fixează paritatea valutelor față de dolarul S.U.A.

Pentru comparare cu cursurile actuale, iată mai jos situația cursurilor fixate de Acordul Smithonian și cea a celor actuale (feb. 1985) :

	Cursuri față de $ S.U.A. Acord Smithonian (Dec. 1971)	Feb. 1985
Austria	23,3	22,50
Belgia	44,81	63,50
Danemarca	6,98	11,35
Finlanda	4,10	6,80
Franța	5,11	9,75
Italia	581,50	1950,00
Japonia	308,00	254,00
Olanda	3,24	3,59
Norvegia	6,64	9,16
Portugalia	27,25	172,00
Spania	64,47	175,00
Suedia	4,81	9,0[illegible]
Elveția	3,84	2,69
M. Britanie	2,60	1,12
R.F.G.	3,22	3,19

În mod cu totul paradoxal, acest Acord, deși menit să înlăture pentru totdeauna tendința de flotare liberă a

cursurilor valutelor, nu a reuşit decît să fie într-un fel monumentul funerar al cursurilor fixe, de atunci şi pînă în prezent valutele fiind lăsate să-şi schimbe cursul fără limite, în funcţie de cererea şi oferta comercială, în funcţie de mişcările speculative, în funcţie de mişcarea internaţională a investiţiilor în cadrul conglomeratelor economice multinaţionale.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Piaţa aparaturii electronice de consum Hi Fi – un domeniu amplu disputat de marile firme occidentale

Tendinţă evidentă a comerţului internaţional în ultimele două decenii, accentuarea concurenţei dintre marile companii transnaţionale sau grupuri regionale a generat o serie de fenomene legate direct sau indirect de intensificarea în anumite perioade sau deteriorarea comerţului internaţional. Creşterea ponderii produselor manufacturate în comerţul internaţional, a produselor tehnicii de vîrf, a generat utilizarea unui întreg arsenal de strategii şi tactici mix-marketing, tot mai sofisticate pentru a contracara concurenţa tot mai acerbă cu cît gradul de prelucrare este mai înalt, într-o lume în continuă transformare sub influenţa progresului tehnico-ştiinţific.

Un exemplu concludent asupra acestor evoluţii ale pieţei în actuala conjunctură de pe piaţa mondială îl reprezintă adaptarea extrem de rapidă a ofertei de aparatură electronică de consum la cerere. Intercondiţionarea celor două categorii ale pieţei apare la dimensiunea sa reală, dacă se ţine seamă de complexitatea cererii de asemenea produse, multitudinea de factori socio-economici ce se regăsesc concomitent în formarea şi manifestarea acestei cereri (efecte de structură, de penetraţie şi de progres tehnico-ştiinţific) şi problemele tehnice pe care le ridică satisfacerea sa.

O imagine reprezentativă de pe piaţa mondială a aparaturii electronice de consum este ilustrată de manifestarea expoziţională internaţională „Consumer Electric Schow" (CES), expoziţie care are loc în fiecare an la Las Vegas, iarna şi la Chicago vara şi care şi la ediţia ultimă din vara anului 1984 a evidenţiat caracteristicile unei profunde profesionalităţi. Expoziţia, cotată drept cea mai importantă manifestare a genului, la care au participat 1 420 expozanţi cu peste 10 000 de produse, se întinde pe o suprafaţă de 75 000 m.p. şi a primit cca. 100 000 vizitatori, atraşi de posibilitatea cunoaşterii perspectivei în materie de : magnetoscoape HiFi, benzi magnetice, camere video, televiziune stereo şi numerică, incinte acustice, antene pentru satelit, disc compact în automobil, ordinatoare şi jocuri etc.

Este cunoscut că unul dintre evenimentele anului trecut au fost magnetoscoapele HiFi. După ce în 1983 firma Sony debutase cu primul magnetoscop Betamax, avînd performanţele părţii sonore — înregistrate în FM — demne de un disc compact, iar în 1984 primele rezultate arătau că vînzările de asemenea aparate reprezintă 20 la sută din total, producătorii de VHS (JVC, Panasonic), au reacţionat prompt, fără însă a obţine un rezultat comparabil. Cert este că pe măsură ce magnetoscoapele HiFi cîştigă tot mai mulţi adepţi, sporeşte şi numărul producătorilor. Astfel, ulterior au mai apărut firmele Sansui, Akai, Harman Kardon, toate trei VHS. Concurenţa se manifestă şi între produse cu utilizări complementare, cum sînt, spre exemplu, sursele sonore, HiFi, televiziunea stereo. Producători ca Pioneer, Panasonic, Toshiba, Sony, Hitachi, Mitsubishi, Magnavox, General Electric, RCA, Zenith, au oferit în cadrul expoziţiei amplificatoare stereo HiFi şi în unele cazuri, incinte acustice foarte sofisticate. Prezenţe noi la expoziţie, dar cunoscute pe piaţă, au fost firmele de incinte acustice speciale ca B&W, Polk Audio şi Boston Acoustics.

În ceea ce priveşte performanţele remarcăm pe de o parte creşterea calităţii şi introducerea unui semnal FM suplimentar pentru sunetul HiFi stereo, iar pe de altă parte, producerea de benzi video care să reproducă mai bine culorile şi să aibă un raport semnal/zgomot mai bun, graţie unor procedee îmbunătăţite. Se pare însă că există încă probleme în fabricarea benzilor metal de 8 mm pentru camerele video cu magnetoscop încorporat, existînd în acest sens şi o primă polemică generată de Kodak şi General Electric.

Una dintre perfecţionările spectaculoase în privinţa tehnicii video este reprezentată de televiziunea numerică, care oferă posibilitatea de a primi mai multe canale în acelaşi timp pe un ecran decupat în zone. La ultima expoziţie de la Chicago erau prezenţi trei producători : Technics, Sony şi Toshiba, versiunea ultimului fiind doar în faza de prototip. De fapt, în materie de televiziune, este aşteptată cu mult interes expoziţia ştiinţifică internaţională din luna martie 1985, în oraşul japonez Tsukuba, la care va fi prezentat şi aparatul anunţat deja de firma Matsushita, un televizor cu imagini în relief care nu mai necesită utilizarea de ochelari speciali pentru „direction-selectiv". După cum se ştie, produsele Matsushita apar sub mărcile înregistrate Panasonic şi Technics.

Prezentate de mai mulţi ani în cadrul Consumer Electronic Show, pe scurt „CES", antenele pentru satelit au devenit abia anul trecut obiect de activitate pentru firme puternice ca Pioneer, Toshiba, Kyocera, Cybernet, constatîndu-se o sofisticare crescîndă a materialului de recepţie, de unde interesul sporit al agenţilor intermediari.

În ceea ce priveşte discul compact în automobil, concurenţa este evidentă dacă menţionăm prezenţa în standurile expoziţiei a unor producători ca Technics, Hitachi, Sony, Futjitsu Ten, Pioneer, Philips şi Delco, filiala electronică a lui General Motors. Desigur, ideea nu este nouă, Philips-Magnavox şi Mitsubishi ocupîndu-se de această problemă încă din 1983. În acest context se cuvine a evidenţia că începînd din toamna anului 1984 s-a profilat o tendinţă de scădere a preţurilor discurilor compacte, ca urmare a creşterii producţiei în Europa şi Japonia şi potenţialul crescînd al Statelor Unite (Digital Images, CBS, Denon, Sine Qua Non).

Avînd în vedere că, în conjunctura actuală a economiei mondiale asistăm la un puternic val de protecţionism, măsurile de acest gen se diversifică, iar frecvenţa lor creşte, rămîne de văzut gradul în care această tendinţă va influenţa şi piaţa aparaturii electronice de consum. Este interesant a aminti în această privinţă două ştiri, inserate una după alta, în revista vest-germană HiFi & Video Markt nr. 1/1984 : Hotărîrea Comisiei (Vest) Europene, în pofida voturilor Danemarcei şi R.F.G., de a se mări vama la importul lectorilor de disc compact şi apariţia broşurilor „Totul despre discul compact" şi, „Discul de argint" publicate de reprezentanţe europene ale lui Sanyo, respectiv Mitsubishi. Pe de altă parte, revista belgiană „Distribution d'aujourd'hui" nr. 2/1984 informa cititorii că printre revendicările principale la nivelul C.E.E. formulate de Biroul European al Uniunii Consumatorilor figura şi aceea conform căreia interesele consumatorilor vor trebui de acum înainte să fie luate în seamă în lupta împotriva măsurilor protecţioniste (în scopul evitării precedentelor periculoase cum a fost acordul dintre Comunitate şi Japonia asupra magnetoscoapelor).

Theodor PURCĂREA

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Drept şi uzanţe internaţionale

Regimul promotor al forţei majore în relaţiile de comerţ exterior

Forţa majoră, invocată în litigiile de comerţ exterior ca temei exonerator de răspundere de către debitorul obligaţiei neexecutate este supusă unui regim probator complex. Deosebim în această privinţă următoarele aspecte principale : obiectul probei (a) ; sarcina acesteia (b) ; modalităţile de dovadă (c) ; administrarea lor (d) şi puterea probatorie ce le este recunoscută (e).

a) **Obiectul probei** referitoare la forţa majoră este determinat de legea contractului neexecutat, în cadrul căruia debitorul invocă în apărare acest temei elisiv de răspundere.

Dacă instanţa judiciară sau arbitrajul de comerţ exterior (C.A.B.) urmează să aplice legea română, debitorului îi incumbă să stabilească existenţa unui eveniment extraordinar, neprevăzut şi de neînvins, care a făcut imposibilă îndeplinirea obligaţiei asumate, aşa cum rezultă din art. 1082 şi 1083 din Codul civil. S-a decis astfel că inundaţiile catastrofale intervenite în România în luna mai 1970, care au avariat grav uzina producătoare şi au avut ca rezultat întreruperea activităţii acesteia, făcînd obiectiv imposibilă livrarea cantităţii contractate prezintă caracter de forţă majoră (Hotărîrea C.A.B. nr. 24 din 18 iunie 1971). În acelaşi sens, C.A.B. a statuat prin hotărîrea nr. 11 din 9 ianuarie 1980 şi nr. 17 din 23 ianuarie 1980 că distrugerile provocate uzinei furnizoare de seismul catastrofal din 4 martie 1977, avînd ca rezultat întreruperea activităţii unităţii respective constituie de asemenea un caz de forţă majoră.

Un obiect similar îl va avea proba forţei majore dacă se aplică § 68 din Condiţiile generale CAER de livrare a mărfurilor. Textul citat atribuie noţiunii de forţă majoră o semnificaţie foarte apropiată de definiţia cuprinsă în art. 1082 şi 1083 din Codul civil.

În măsura în care totuşi prin clauze speciale părţile au atribuit forţei majore caracteristici diferite de cele uzuale, menţionate mai sus, C.A.B., ţine seama de asemenea stipulaţii, care desigur modifică şi obiectul probei respective. Astfel este perfect posibil, în raporturile de comerţ exterior, ca părţile să renunţe la condiţia ca forţa majoră să fie de neînvins şi să o asimileze cu un obstacol serios, care a împiedicat sau numai a îngreunat executarea obligaţiilor contractuale. În sensul arătat, C.A.B. a statuat prin hotărîrea nr. 62 din 24 decembrie 1973, că prin contractul de comerţ exterior părţile pot atribui forţei majore înţelesul pe care îl consideră convenabil, în scopul de a agrava sau dimpotrivă de a micşora răspunderea decurgînd din neexecutarea obligaţiilor asumate ori din executarea lor cu întîrziere, datorită intervenţiei unor obstacole de natură obiectivă. Astfel a fost considerată valabilă clauza potrivit căreia vînzătorul va fi exonerat de răspundere pentru nelivrarea mărfii (portocale), dacă face dovada cu acte oficiale că din cauza ploilor continui fructele nu au putut fi culese. Tot astfel s-a decis că este valabilă clauza potrivit căreia constituie un caz de forţă majoră, exonerator de răspundere, restricţia mijloacelor de transport în perioada în care trebuie să fie efectuate livrările, precum executarea de lucrări tehnice pe linie sau aglomerarea de trafic pe o anumită cale ferată (Hotărîrea C.A.B. nr. 16 din 14 iunie 1975).

b) **Sarcina probei** este de asemenea determinată de legea care guvernează contractul neexecutat total sau parţial. În această privinţă, conform dreptului român, dovada incumbă părţii care invocă în apărare evenimentul de forţă majoră, aşa cum rezultă din art. 1156 alin. 3 şi art. 1169 din Codul civil.

Cealaltă parte litigantă, spre a combate efectele exoneratorii de răspundere ale forţei majore, se poate prevala îndeosebi de culpa debitorului obligaţiei neexecutate, administrînd proba corespunzătoare. Astfel C.A.B. a statuat în sensul că evenimentul de forţă majoră intervenit la data cînd debitorul se afla în întîrziere cu executarea obligaţiei la care s-a angajat prin contractul de comerţ exterior nu îl apără de răspundere pentru depăşirea termenului convenit (Hotărîrile nr. 14 din 19 mai 1971, nr. 30 din 11 septembrie 1972 sau nr. 187 din 1 noiembrie 1977). Tot astfel s-a decis că debitorul aflat în culpă prin neîndeplinirea unor obligaţii contractuale (în speţă neplata la timp a taxelor portuare, ceea ce a provocat contrastalii) nu poate fi apărat de răspundere, chiar dacă stabileşte existenţa unor împrejurări de forţă majoră care ar fi cauzat şi ele staţionarea navei peste limita timpului de stalii în acel port (Hotărîrea C.A.B. nr. 21 din 20 aprilie 1976).

c) **Modalităţile de dovadă** sînt supuse în principiu legii instanţei judiciare sau arbitrale sesizate cu soluţionarea acţiunii ; prin excepţie totuşi, partea străină poate să invoce în favoarea sa **lex loci actus**, dacă prezintă dovezi preconstituite.

Practic se impune să deosebim cazurile de forţă majoră localizate pe teritoriul R. S. România şi evenimente de aceiaşi natură ivite în străinătate.

Referitor la împrejurările de forţă majoră localizate în ţară se exclude în litigiile de comerţ exterior posibilitatea dovedirii lor cu martori. Sînt admisibile numai probele scrise, care la rîndul lor trebuie să fie certificate în condiţiile legii. Atestările eliberate de către autorităţile şi instituţiile teritorial competente să constate împrejurare de forţă majoră urmează să fie supuse, înainte de a fi prezentate organului de jurisdicţie, certificării Camerei de Comerţ şi Industrie a R. S. România. În competenţa sa figurează în adevăr, potrivit art. 6 lit. i din Decretul nr. 623 din 22 noiembrie 1973, atribuţia să certifice cazurile de forţă majoră".

Organele competente care pot să constate în prealabil existenţa efectivă a forţei majore sînt cele prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 (republ. cu modificări în B.Of. nr. 60 din 14 iulie 1979). Potrivit textului citat, cazurile de forţă majoră se analizează şi se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării pentru produsele ale căror balanţe se aprobă prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanţe.

Ţinînd seama în mod strict de dispoziţiile legale citate, C.A.B. ia în considerare ca dovezi ale cazurilor de forţă majoră numai atestările eliberate de organele competente mai sus menţionate, care să fie în plus certificate şi de către Camera de Comerţ şi Industrie a R.S. România. S-a decis în consecinţă că adeverinţa eliberată de către un organ local al administraţiei de stat, prin care se atestă existenţa unui eveniment de forţă majoră este lipsită de putere doveditoare în litigiile de comerţ exterior, deoarece nu emană de la un organ competent (Hotărîrea C.A.B. nr. 40 din 24 septembrie 1971). Tot astfel C.A.B. a statuat că adeverinţa eliberată de o centrală industrială, ca organ ierarhic superior al întreprinderi furnizoare, prin care se atestă existenţa unui caz de forţă majoră nu poate nici ea să fie luată în considerare, pentru motive similare. Faptul că semnătura şi calitatea persoanelor care au subscris această adeverinţă au fost certificate de către Camera de Comerţ şi Industrie nu-i conferă putere probatorie, potrivit hotărîrii C.A.B. nr. 82 din 28 decembrie 1974 şi nr. 2 din 11 ianuarie 1975, în lipsa confirmării **in terminis** a evenimentului de forţă majoră.

Reglementarea arătată, întemeiată exclusiv pe probe scrise, emanate de la anumite organe și certificate de către Camera de Comerț și Industrie are o sferă de aplicare strict teritorială. În sensul arătat C.A.B. a decis constant următoarele : „Camera de Comerț și Industrie a R. S. România este competentă să elibereze asemenea certificate în relațiile de comerț exterior, referitor la evenimente de forță majoră care au avut loc pe teritoriul României" (Hotărîrea nr. 14 din 19 mai 1971).

Dacă împrejurarea de forță majoră s-a petrecut într-o țară străină, regimul probator diferă după cum partea în cauză se folosește de o probă preconstituită sau de alte dovezi. Admisibilitatea probei scrise este supusă, conform art. 2 alin. 3 din Codul civil, legii din statul unde atestarea a fost întocmită. Celelalte probe pot fi primite pentru stabilirea forței majore în măsura în care **lex fori** (prin ipoteză legea română) le consideră admisibile. În această privință art. 46 din Codul comercial, care și-a menținut aplicarea în domeniul comerțului exterior, autorizează larg proba cu martori a faptelor juridice. Mai mult decît atît, C.A.B. a interpretat nerestrictiv dispoziția legală menționată. Prin hotărîrea sa nr. 21 din 20 aprilie 1976, Comisia de arbitraj a statuat în sensul că evenimentele de forță majoră care sînt notorii, precum existența stării de război într-o anumită zonă (în speță conflictul armat din Cipru din 1974) pot fi luate în considerare de organul de jurisdicție independent de orice probă administrată în cauză, în măsura în care îi sînt cunoscute iar părțile nu le contestă.

d) **Administrarea probei** decurge în toate cazurile în conformitate cu reglementările cuprinse în **lex fori**, așadar potrivit dispozițiilor art. 167—225 din Codul de procedură civilă. Întrucît regimul menționat nu comportă rezerve, ne mărginim a-l enunța ca atare.

e) **Puterea probatorie** a dovezilor referitoare la forța majoră a provocat însă unele discuții.

Este incontestabil că, în măsura în care debitorul de naționalitate străină a stabilit existența forței majore prin martori sau înscrisuri neoficiale, asemenea probe beneficiază de credibilitate numai pînă la dovada contrară.

A suscitat însă controversă puterea doveditoare de care se bucură atestările prezentate firește de contractantul român care au fost certificate de Comera de Comerț și Industrie. În genere întreprinderile române de comerț exterior manifestă tendința de a le atribui o forță probantă absolută, **juris et de jure**, așadar nesusceptibile de dovadă contrară. Practica arbitrală nu a împărtășit însă, în litigiile de comerț exterior, punctul de vedere arătat. S-a decis astfel că „această dovadă poate fi combătută prin proba contrară" (Hotărîrile C.A.B. nr. 14 din 19 mai 1971).

Confirmînd jurisprudența anterioară, jurnalul interlocutor pronunțat de C.A.B. la 30 noiembrie 1984 în dosarul nr. 174/1984 a indicat și condițiile în care poate fi admisă contra-proba împotriva unei atestări certificate în modul arătat mai înainte : „Atestarea generică a unui caz de forță majoră printr-un certificat eliberat de Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, precum cel din speță, care menționează existența unei secete prelungite în 1983, cauzatoare a unor frecvente căderi de tensiune electrică, cu limitări și întreruperi, dar fără precizări de durate și de date concrete, face posibilă completarea elementelor de fapt, ca și conexiunea lor cu contractul de livrare de mărfuri executat cu întîrziere, pentru ca instanța arbitrală să fie în măsură să aprecieze dacă răspunderea furnizorului poate sau nu să fie angajată". Totodată C.A.B. a adăugat că „asemenea completări pot fi aduse numai pe cale de expertiză, care se învederează deci admisibilă".

Rezultă din cele de mai sus că, potrivit practicii arbitrale, contra-proba este în principiu admisibilă, dar concludența ei trebuie apreciată de la caz la caz de către organul de jurisdicție, în funcție de conținutul certificatului de forță majoră eliberat de către Camera de Comerț și Industrie. Totodată se mai desprinde concluzia că practica arbitrală exclude posibilitatea de a combate cuprinsul unor asemenea certificate prin proba testimonială, acordînd preferință expertizei tehnice.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Drept economic

Agregate minerale. Lipsuri cantitative Mod de determinare

Este cunoscut că ritmul susținut de construcții civile și industriale, presupune un consum pe aceeași măsură de agregate minerale. Unele regiuni ale țării nu dispun însă de surse de agregate minerale, situație care determină transportul acestora, fluvial sau terestru, uneori pe distanțe mari, către obiectivele deficitare.

Ca materiale de masă, care se transportă în vrac în mijloacele de transport fluviale sau C.F.R., prezintă și o caracteristică, aceea că pe timpul transportului se modifică procentul de umiditate, se tasează masa agregatului, se schimbă greutatea specifică la destinație față de aceea de la expediție, împrejurări care generează litigii între furnizorii expeditori și beneficiarii destinatari.

O altă cauză a litigiilor dintre furnizorii și beneficiarii de agregate, o constituie procedura diferită de determinare a cantității de către expeditori, de regulă prin metoda volumetrică, față de destinatari, care folosesc metoda gravimetrică, marea majoritate a acestora dispunînd de condiții de cîntărire a vagoanelor. Prin folosirea metodelor diferite de determinare a cantității, rezultă diferențe de cantitate tocmai din această cauză. Apoi, prin natura materialului, intervin lipsuri pe timpul transportului ca urmare a scurgerii sau evaporării apei, ca urmare a diferenței de umiditate, situații față de care, problema suportării diferențelor, constituie permanente motive de discuții între furnizori și beneficiari.

Practica arbitrală a fost confruntată cu situații deosebite, de aceea referindu-ne la două decizii ale Primului Arbitru de Stat, cu caracter de principiu, ne-am propus să examinăm unele aspecte legate de răspunderea părților pentru lipsurile cantitative invocate la destinație, în contextul prevederilor legale în materie și al condițiilor economice care stau la baza relațiilor juridice dintre părți.

Prealabil examinării răspunderii părților în legătură cu lipsurile cantitative constatate la destinație, ținem să precizăm că, agregatele minerale se livrează în condiția de livrare franco-vagon stația de expediție, în raport de care clauză, inserată în Ordinul de preț și contractele economice, cheltuielile de transport privesc pe beneficiar, acesta suportînd de asemenea riscurile privind lipsurile intervenite pe timpul transportului datorită naturii mărfii. În raport de clauza de livrare și mai ales față de natura mărfii, prin Ordinul M.T.T.c. nr. 13/1962, s-au stabilit procente de tasare pe timpul transportului pentru fiecare sortiment de agregate, pe care beneficiarii trebuie să le aibă în vedere la verificarea cantității la destinație. Aceste procente de tasare fiind determinate de modificările care intervin în greutatea specifică a fiecărui sortiment pe timpul transportului, sînt suportate de beneficiari, în gestiunea cărora apar diferențe față de cantitățile înscrise în documentele de transport echivalente cu aceste procente de tasare, de unde interesul beneficiarilor de a considera diferențele de cantitate ca lipsuri cantitative și nu lipsuri datorită naturii mărfii, în fapt aparente întrucît prin tasare și schimbarea nivelului umidității, se schimbă greutatea specifică a agregatelor.

În aceste condiții, beneficiarii folosind modalitatea de determinare a cantității prin cîntărirea vagoanelor brute tara-neto și nu prin metoda folosită de expeditori, volumetrică — înălțimea, suprafața și greutatea specifică —, nu aplică Ordinul M.T.Tc. nr. 13/1962 prin care s-au stabilit coeficienții de tasare și astfel, nu deduc din diferență procentul de tasare.

Primul Arbitru de Stat, prin Decizia nr. 2499 din 30 X 1984 (nepublicată), a reținut că metoda gravimetrică de la destinație este mai exactă și că la această determinare, nu-și găsește aplicare coeficientul de tasare.

Fără a contesta în principiu cele două puncte de vedere și anume că metoda gravimetrică este superioară celei volumetrice în determinarea exactă a cantității mărfurilor supuse transportului, inclusiv agregatele minerale și că Ordinul M.T.Tc. nr. 13/1962 nu a avut în vedere și determinarea gravimetrică a agregatelor, considerăm necesar să subliniem unele particularități care pun sub semnul întrebării aplicarea fără rezerve a metodei gravimetrice la destinație, în cazurile în care la expediție s-a folosit metoda volumetrică.

Este adevărat că la data apariției Ordinului M.T.Tc. nr. 13/1962, principalul producător și chiar coordonator al agregatelor minerale a fost Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și că în prezent cele mai multe cariere pentru agregatele minerale aparțin Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții, minister care nu a emis un ordin corespunzător privind procentele de tasare a agregatelor pe timpul transportului, că ordinul M.T.T.c. a reglementat numai situațiile de tasare a agregatelor pentru determinările volumetrice a cantităților în mijloacele de transport.

În cazul folosirii unor modalități diferite de determinare a cantității la expediție față de destinație și anume volumetrică la expediție și gravimetrică la destinație, Decizia P.A.S. nr. 2499/30.X.1984 a statuat că la determinarea gravimetrică de la destinație, nu-și găsește aplicare coeficientul de tasare.

Această concluzie este justă numai aparent, raportată la lipsa de reglementare a coeficienților de tasare pentru determinarea gravimetrică a agregatelor, însă în fond, se încalcă prevederile ordinului de preț și ale contractelor economice în sensul cărora tasarea agregatelor pe timpul transportului privește pe beneficiarul destinatar. Or, expeditorul determinînd cantitatea volumetric în raport de umiditatea și densitatea agregatelor existente la data încărcării, aceleași elemente sînt obligatorii de verificat și la destinație. Tasarea ca fapt material, intervine pe timpul transportului indiferent de modalitatea de determinare a cantității, iar prin tasare se schimbă implicit greutatea specifică a agregatelor și umiditatea acestora, fată de care modificări, se schimbă însăși greutatea agregatelor. Stabilindu-se la destinație numai greutatea prin cîntărirea vagoanelor, fără a se verifica umiditatea și greutatea specifică, diferența de greutate o poate reprezenta tocmai diferența de umiditate, pentru care nu răspunde expeditorul ci destinatarul. Prin soluția adoptată de organul arbitral, s-au transferat consecințele condiției de franco, stabilită în raport de natura mărfii, de la beneficiar la furnizor.

Nu se justifică, tocmai datorită naturii mărfii, reținerea rezultatelor determinării gravimetrice, ca fiind metoda mai exactă, față de cea volumetrică folosită la expediție, metoda gravimetrică neputînd înlătura efectele tasării și anume o greutate specifică diferită și o umiditate de asemenea diferită. În aceste condiții, chiar dacă printr-un act de constatare la destinație, se consemnează că nu era posibilă folosirea aceleași modalități de determinare, volumetrică, datorită tasării neuniforme și a denivelării mărfii, determinarea cantității fiind posibil numai gravimetric, destinatorul are obligația să determine umiditatea și greutatea specifică a agregatelor și în raport de acestea, după aplicarea coeficienților de corecție, se poate determina, eventual pe bază de expertiză, cantitatea reală la destinație, lipsa datorită naturii mărfii și aceea datorită furnizorului. Este, tot față de natura mărfii, nesemnificativă comparația între cele două modalități de determinare a cantității și mai ales concluzia că cea gravimetrică este mai exactă, precizia acesteia neputînd ignora cele două elemente ce se modifică pe timpul transportului, umiditatea și greutatea specifică, că legiuitorul a înțeles ca procentul de tasare să fie suportat de beneficiar, își găsește explicație în justificarea economică, greutatea specifică, în urma tasării fiind esențială în utilizarea agregatelor în construcții, acestea urmînd a fi aduse la greutatea specifică prevăzută în stas, tocmai prin adaosul de apă pierdut pe timpul transportului.

Destinatarii care dispun de mijloace de cîntărire a vagoanelor cu agregate pe liniile lor de garaj, pentru simplificarea operațiilor de verificare a cantității, cîntăresc toate vagoanele bruto și deducînd tara, se încarcă în gestiune cu greutatea neto rezultată, fără alte verificări, la adăpostul unor acte din care rezultă că marfa prezintă denivelări, fără a verifica și celălalt element de determinare folosit de expeditor și menționat în documentul de transport, respectiv umiditatea și greutatea specifică a agregatelor.

Verificarea elementelor de determinare a cantității menționate în documentele de transport este obligatorie pentru destinatar în conformitate cu art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, iar recurgerea la o altă modalitate, trebuie justificată pe imposibilitatea folosirii aceleia din documente. Or, în speță de referire, determinarea umidității și a greutății specifice a agregatelor, era posibilă, ba chiar obligatorie pentru încărcarea în gestiune cu agregatele primite.

Față de natura mărfii, care își schimbă umiditatea și greutatea specifică pe timpul transportului, nu-i posibilă folosirea unei modalități de determinare a cantității, fără o verificare a elementelor care suferă modificări datorită transportului, în cazul agregatelor umiditatea și greutatea specifică, astfel că validarea unei proceduri pe un criteriu general al comparării preciziei de determinare a greutății, așa cum rezultă și din Decizia I.A.S. 2587/30.X.1984, ni se pare discutabilă.

Procedeul destinatarilor de a cîntări toate vagoanele și de a se înregistra în gestiune cu greutatea neto rezultată, de a refuza diferența față de cantitățile stabilite de expeditor după metoda volumetrică și a refuza corespunzător și diferențele de taxă transport, uneori mai mari decît valoarea agregatelor, ni se pare nejustificat, atîta timp cît nu se verifică cele 2 elemente — umiditatea și greutatea specifică —, diferențele putîndu-se datora nivelului diferit al acestora, cazuri în care, lipsurile sînt numai aparente și în raport de condiția de franco, urmează a fi suportate de beneficiari.

Situațiile la care ne-am referit, pun în discuție de lege ferenda, stabilirea de către organele competente a coeficienților de tasare a agregatelor pentru ambele modalități de determinare a cantității, iar din punct de vedere economic, pentru a se înlătura posibilitatea acoperirii unor lipsuri prin diferențele ce pot rezulta din folosirea unor metode diferite de determinare, ținînd seama de specificul mărfii, organele stațiilor C.F.R. care deservesc furnizorii de agregate, precum și organele ierarhic superioare a acestora, ar fi cazul să examineze posibilitatea de dotare fie a stațiilor C.F.R., fie a liniilor de garaj, cu cîntare pod basculă, pentru a fi posibilă folosirea aceleași metode de determinare și verificare a cantității la expediție și destinație, stabilirea unor proceduri specifice de determinare a încărcăturii, acestea fiind cauzele care generează litigii între părți, cu implicații asupra gestiunilor economice.

Iulian LASCU

Taxa de timbru pentru recurs în materie de investiții

Potrivit art. 53 din Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile, „Hotărîrile pronunțate de către Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. sînt definitive, cu excepția hotărîrilor referitoare la acordarea brevetului de invenție sau la respingerea cererii de brevet, care pot fi atacate cu recurs la Tribunalul municipiului București, în termen de 3 luni de la comunicare".

În practica aplicării acestui text, s-a pus problema dacă **recursul** menționat este ori nu supus unei taxe de timbru (și — în caz afirmativ — care este cuantumul acesteia).

Dispozițiile legale care, la prima vedere, au vocația de a căpăta aplicare în această privință sînt următoarele :

1) **Art. 49 alin. 3 și 4 din Legea nr. 62/1974 :** „Sînt scutite de taxe :

a) înregistrarea cererilor de brevete de invenții cînd odată cu acestea este depusă și o declarație de cedare către o organizație socialistă ;

b) acțiunile și cererile inventatorilor, inclusiv cele pentru care se exercită căi de atac, în legătură cu invențiile pentru care se acordă, potrivit legii, certificate de inventator.

Ministerul Finanțelor, la propunerea O.S.I.M., poate acorda scutiri sau reduceri de taxe și în alte cazuri decît cele prevăzute la alin. 3, persoanelor fizice sau juridice române ori străine".

2) **Art. 1 alin. 1 lit. g din Decretul nr. 363/1976 privind taxele pentru cererile de brevete de invenții și pentru brevetele de invenții acordate :** „Pentru înregistrarea și examinarea cererilor de brevete de invenții, menținerea în vigoare a brevetelor de invenții, precum și pentru orice alte acte sau servicii efectuate de O.S.I.M. în legătură cu brevetele de invenții, se plătesc taxe după cum urmează :... g) înregistrarea și examinarea unei contestații sau a unei cereri de anulare — 750 lei".

3) **Dispozițiile de „drept comun" ale Decretului nr. 199/1955, H.C.M. nr. 911/1955 și Instrucțiunilor Ministerului Finanțelor nr. 1711/1960.**

Trebuie subliniat de la bun început că, dintre aceste trei categorii de norme juridice, cele de la pct. 2 (adică art. 1 alin. 1 lit. g din Decretul nr. 363/1976) sînt total străine problemei analizate, datorită următoarelor motive :

a) Art. 1 alin. 1 arată expres că reglementările acestui act normativ au în vedere **„acte sau servicii efectuate de O.S.I.M."**. Iar recursul analizat nu este un act sau serviciu efectuat de O.S.I.M., ci de către Tribunalul Municipiului București.

b) În materie de dispoziții fiscale, există principiul interpretării restrictive. Așadar, cuvintele de la lit. g („înregistrarea și examinarea unei contestații sau a unei cereri în anulare"), trebuie interpretate foarte strict, observîndu-se că textul se referă la „contestație" (aceea reglementată de art. 52 din Legea nr. 62/1974 și dată în competența Comisiei pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M.) și la „cerere de anulare" (aceea reglementată de art. 50 și dată în aceeași competență). Iar „contestație" și „cerere de anulare" înseamnă altceva decît „recursul" reglementat de art. 53 din Legea nr. 62/1974.

Același principiu fundamental al interpretării restrictive a dispozițiilor fiscale conduce, mai departe, la înlăturarea din discuție și a textului de la lit. a din art. 49 alin. 3 al Legii nr. 62/1974. Într-adevăr, acest text vorbește despre „înregistrarea cererilor de brevete de invenții", adică despre altceva decît recursul pe care îl avem în vedere.

Prin urmare, **rămîn în discuție exclusiv dispozițiile art. 49 alin. 3 lit. b din Legea nr. 62/1974** (desigur, și alin. 4 — dar de mai puțin interes pentru problema de față), **precum și dispozițiile de drept comun ale Decretului nr. 199/1955, H.C.M. nr. 911/1955 și Instrucțiunilor Ministerului Finanțelor nr. 1711/1960.**

Raportul dintre aceste două categorii de norme este acela dintre legea specială și legea generală, ceea ce înseamnă că trebuie dată precădere dispozițiilor art. 49 alin. 3 lit. b.

Dar și acestea, avînd caracter fiscal, vor fi interpretate restrictiv.

Pentru facilitarea analizei, reproducem din nou conținutul **art. 49 alin. 3 lit. b din Legea nr. 62/1974 :** „Sînt scutite de taxe : ... b) acțiunile și cererile **inventatorilor,** inclusiv cele pentru care se exercită **căi de atac,** în legătură cu invențiile pentru care se acordă, potrivit legii, **certificate de inventator"** (s.n., L. M.).

Observăm, mai întîi, că acest text are în vedere și căile de atac, așadar și recursul reglementat de art. 53 din Legea nr. 62/1974.

În al doilea rînd, trebuie subliniat că textul se aplică numai cererilor formulate de „inventatori", adică persoane fizice. Rezultă de aici că nu sînt scutite de taxa de timbru recursurile formulate de persoane juridice.

În al treilea rînd, mai observăm că scutirea acționează numai în ceea ce privește „invențiile pentru care se acordă, potrivit legii, certificat de inventator". Conturarea sferei acestor invenții se face în funcție, în primul rînd, de dispozițiile art. 15 din Legea nr. 62/1974 : „Pentru invențiile al căror titular de brevet este organizația socialistă se acordă autorului un certificat de inventator.

Pentru invențiile prevăzute la art. 14 lit. c, autorul sau colectivul de autori poate ceda drepturile cu privire la invenție unei organizații socialiste sau cere brevet de invenție". Înțelegerea deplină a acestui text legal (care nu a beneficiat de o perfectă tehnică legislativă) presupune precizarea că organizațiile socialiste devin titular de brevet în mod obligatoriu în cazul invențiilor prevăzute la art. 14 lit. a (invenții „de serviciu" și „de comandă") și la art. 14 lit. b (invenții cu obiect special). De asemenea, organizațiile socialiste mai pot deveni titulare de brevet atunci cînd inventatorul (deși ar avea posibilitatea, potrivit art. 14 lit. c, să obțină el însuși brevetul) cedează dreptul său la acordarea brevetului către o organizație socialistă (art. 15 alin. 2). (Menționăm că în această din urmă situație contractul de cesiune poate prevedea ori nu ca autorului să i se acorde certificat de inventator. În acest sens, A. Petrescu, **Prelegerile din anul universitar 1980/1981 ale cursului de Drept de proprietate industrială de la Facultatea de Drept din București).** Reluînd, ajungem la concluzia că organizațiile socialiste devin titulare de brevet în

cazul invenţiilor de la art. 14 lit. a şi b, precum şi în cazul aplicării art. 15 alin. 2 (cedarea către ele a dreptului la acordarea brevetului). Iar art. 15 alin. 1 arată că „Pentru invenţiile al căror titular de brevet este organizaţia socialistă se acordă autorului un certificat de inventator". Deci, **certificatul de inventator se acordă pentru invenţiile al căror titular de brevet este o organizaţie socialistă în condiţiile art. 14 lit. a şi b şi ale art. 15 alin. 2** (în acest din urmă caz, numai dacă nu s-a prevăzut în contractul de cesiune că nu se acordă certificat de inventator).

Sîntem acum în măsură să determinăm cu exactitate sfera de aplicare a art. 49 alin. 3 lit. b din Legea nr. 62/1974, sub aspectul recursului judecat de Tribunalul Municipiului Bucureşti : **recursul va fi scutit de taxa de timbru atunci cînd el este formulat de autorul persoană fizică ce are vocaţie la obţinerea certificatului de inventator, adică în cazul invenţiilor pentru care titular de brevet este o organizaţie socialistă în temeiul art. 14 lit. a şi b şi al art. 15 alin. 2 din Legea nr. 62/1974.**

În toate celelalte cazuri, recursul nu este scutit de taxa de timbru. Care sînt „celelalte cazuri" ? Prin eliminare, nu pot fi decît următoarele :

a) Recursurile formulate de persoane juridice, române ori străine ;

b) Recursurile formulate de autorul persoană fizică (cetăţean român ori străin), atunci cînd urmează să devină titular de brevet (art. 14 lit. c).

Teoretic, la aceste două situaţii se mai poate adăuga şi aceea în care brevetul de invenţie urmează a se acorda organizaţiei socialiste căreia inventatorul i-a cedat acest drept (art. 15 alin. 2), iar în contractul de cesiune părţile au stabilit ca autorului cedent să nu i se acorde certificat de inventator. Observăm însă că astfel de ipoteze sînt foarte rare şi că în cazul lor prezenţa autorului în faţa O.C.I.M. în cadrul procedurii de brevetare nu se mai justifică, astfel încît este exclusă şi formularea unui recurs de către inventator.

Dar care va fi **cuantumul taxei de timbru** în toate aceste cazuri cînd scutirea nu funcţionează ? Răspunsul trebuie dat în funcţie de conţinutul „dreptului comun" în materie (Decretul nr. 199/1955, H.C.M. nr. 911/1955, şi Instrucţiunile Ministerului Finanţelor nr. 1711/1960). Avînd în vedere principiul interpretării restrictive a dispoziţiilor fiscale, ne grăbim a semnala, mai întîi, că — deşi este adevărat că recursul analizat este o cale de atac — nu sînt totuşi aplicabile dispoziţiile pct. 7 din H.C.M. nr. 911/1955, potrivit cărora taxa aferentă „cererilor pentru exercitarea căilor de atac împotriva hotărîrilor judecătoreşti" este de (50% din taxa datorată la cererea sau acţiunea introductivă. Într-adevăr, trebuie observat că textul are în vedere numai „**căile de atac împotriva hotărîrilor judecătoreşti**" (s. ns., L. M.), iar recursul analizat este o cale de atac împotriva hotărîrii unui organ administrativ jurisdicţional (Comisia pentru soluţionarea contestaţiilor privind invenţiile din cadrul O.S.I.M.).

Aşa fiind, rezultă că rămîne să se decidă asupra aplicării ori a Pct. 1, ori a Pct. 3 din H.C.M. nr. 911/1955, aşadar **dacă recursul avut în vedere este o cerere evaluabilă în bani (cu consecinţa timbrării la valoare) sau neevaluabilă în bani (cu consecinţa timbrării cu 50 lei).**

Este incontestabil că, în unele situaţii, admiterea recursului va avea pentru recurentul persoană juridică sau fizică importante consecinţe patrimoniale (de exemplu, acordarea brevetului de invenţe, deci a unui drept temporar de folosinţă exclusivă). La fel de incontestabil este însă şi că aceste consecinţe nu sînt posibil a fi evaluate în bani. De altfel, Pct. 1 din H.C.M. nr. 911/1955 vorbeşte despre evaluarea în bani a înseşi cererii (adică **a obiectului** său), iar nu a consecinţelor — mai mult sau mai puţin directe — a admiterii acesteia.

Se impune, prin urmare, **soluţia timbrării cu 50 lei.**

Spre a trage o concluzie finală, mai este necesar să avem în vedere şi dispoziţiile art. 8 din Legea nr. 62/1974, potrivit cu care : „Drepturile cu privire la invenţii ale persoanelor fizice şi juridice române, precum şi ale străinilor cu domiciliul în R.S.R., sînt recunoscute şi protejate **în condiţiile prezentei legi.**

Străinii cu domiciliul în străinătate, precum şi persoanele juridice străine, beneficiază de prevederile prezentei legi, în condiţiile prevăzute de convenţiile internaţionale la care R.S.R. este parte, iar în lipsa acestora, pe bază de reciprocitate" (s.ns., L. M.). Prin urmare, dispoziţiile Legii nr. 62/1974 (inclusiv art. 49 alin. 3 lit. b, cu scutirea de taxe menţionată) au în vedere numai persoanele fizice şi juridice române, precum şi străinii cu domiciliul în R.S.R.

În concluzie : 1) Recursul este **scutit de taxa de timbru** atunci cînd este formulat de autorul persoană fizică (cetăţean român sau străin cu domiciliul în R.S.R.) ce are, potrivit legii, vocaţie la obţinerea certificatului de inventator, adică în cazul invenţiilor pentru care titular de brevet este o organizaţie socialistă (română) în temeiul art. 14 lit. a şi b şi al art. 15 alin. 2 din Legea nr. 62/1974.

2) Recursul **se timbrează cu 50 lei,** atunci cînd este formulat de :

a) o persoană juridică română sau străină ;

b) autorul persoană fizică (cetăţean român sau străin) care urmează să devină titular de brevet.

La aceste considerente, mai trebuie adăugate următoarele precizări :

a) Cererile de **revizuire** sau de **contestaţie în anulare** care au ca obiect o hotărîre pronunţată în recursul analizat nescutit de taxă se vor timbra cu **25 lei,** prin aplicarea Pct. 7 din H.C.M. nr. 911/1955, întrucît, de această dată, este vorba de „exercitarea căilor de atac împotriva hotărîrilor judecătoreşti".

b) Concluziile înfăţişate nu au în vedere decît — exclusiv — **recursul reglementat de art. 53 din Legea nr. 62/1974** (îndreptat împotriva hotărîrilor Comisiei pentru soluţionarea contestaţiilor privind invenţiile din cadrul O.S.I.M. şi soluţionat numai de Tribunalul Municipiului Bucureşti). Aşadar, ele nu funcţionează în cazul altor cereri la organele jurisdicţionale, cum ar fi : contestaţia la Comisia menţionată (art. 52) ; cererea de anulare a brevetului de invenţie judecată de aceeaşi Comisie în temeiul art. 50 ; cererile soluţionate de instanţele judecătoreşti (judecătoriile, în primă instanţă) în baza art. 60 (litigiile în legătură cu calitatea de autor sau coautor al unei invenţii, împărţirea cotelor de recompensă sau a celorlalte drepturi patrimoniale între coautori, precum şi orice alte litigii cu privire la drepturile care decurg din brevetele de invenţii, cedări, licenţe şi licenţe obligatorii). Cu atît mai puţin, ele nu au în vedere nici cererile privitoare la invenţii adresate organelor nejurisdicţionale.

Lucian MIHAI
Asistent universitar — Facultatea de Drept din Bucureşti

Breviar - comerț internațional

ACORD COMERCIAL — formă frecventă pe care o îmbracă tratatele internaționale, este o convenție prin care, de regulă, două state își reglementează relațiile privind exportul, importul, tranzitul și depozitarea mărfurilor, taxele vamale, sistemul de plată, garanții reciproce etc. De regulă, se încheie la nivel guvernamental și poate fi pe termen scurt (un an), mediu (2—3 ani) și pe termen lung (10—15 ani). În general, acordurile comerciale cuprind prevederi referitoare la : principiile care stau la baza relațiilor comerciale dintre statele semnatare (ex. acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate), diverse facilități (reduceri de taxe vamale, eliminări de restricții cantitative etc.), regimul contingentelor și al licențelor de import și export, constituirea de comisii mixte, regimul plăților, modalități de soluționare a divergențelor (litigiilor) dintre partenerii contractuali etc. Normele de drept material pe care le conțin acordurile influențează direct conținutul contractelor comerciale încheiate de parteneri din țările respective, acestea neputînd fi eludate prin clauze contractuale.

ACORD DE GARANTARE A INVESTIȚIILOR — convenție, de regulă bilaterală internațională, încheiată între guverne, prin care țările contractante stipulează garanțiile acordate investitorilor străini cu privire la transferul beneficiilor realizate, modalitatea de despăgubire în cazul naționalizării, procedura de urmat pentru soluționarea litigiilor ș.a.

ACORD DE PLĂȚI — convenție încheiată de guvernele a două sau mai multe țări, prin care se reglementează modalitatea de decontare a creanțelor reciproce rezultate din schimburile comerciale sau alte operații necomerciale. În cazul în care modalitatea de decontare adoptată este compensarea reciprocă generală, convenția poartă denumirea de acord de cliring.

ACORDAREA EXCLUSIVITĂȚII COMERCIALE — cale de promovare a vînzărilor, care se poate realiza : în cadrul contractului de reprezentanță, sub formă de comision sau consignație ; în cadrul contractului comercial de vînzare internațională, în special atunci cînd acest contract are caracterul de concesiune comercială. Fiind o modalitate de promovare a exporturilor, este necesar ca o dată cu acordarea exclusivității pe o anumită piață, să se stabilească și cifra de afaceri minimă pe care se obligă să o realizeze beneficiarul exclusivității, respectiv cumpărătorul sau intermediarul întreprinderii exportatoare. În sistemul nostru, acordarea exclusivității în cadrul vînzărilor comerciale este de competența exclusivă a întreprinderilor de comerț exterior. În cazul exclusivități acordate prin contracte de reprezentanță, o asemenea clauză este supusă regimului de avizare a unor astfel de contracte.

ACȚIUNE — titlu de credit prin care se dovedește participarea deținătorului, numit acționar, la capitalul unei societăți comerciale pe acțiuni ; cele emise de o anumită societate au valoare egală, fiecare reprezentînd o fracțiune din capitalul acesteia. Pot fi : nominative, cînd individualizarea se face prin înscrierea numelui acționarului ; la purtător, situația în care individualizarea se realizează printr-un număr (seria acțiunii). În legislațiile comerciale ale statelor capitaliste, felul acțiunilor (nominale sau la purtător) este determinat prin statutul societății anonime ; dacă actul constitutiv sau statutul nu dispun nimic în această privință, acțiunile sînt la purtător.

AGENT COMERCIAL — intermediar, persoană juridică sau persoană fizică, care desfășoară o activitate independentă permanentă, cu caracter profesional, constînd în negocierea de afaceri comerciale în numele și contul unei alte firme de care este legat printr-un contract de mandat. Trăsăturile definitorii ale agentului comercial rezultă din sistemele de drept ale statelor în care activează. Astfel, în Franța, art. 1 din Decretul din 23 septembrie 1957 cu privire la statutul agenților comerciali definește agentul comercial ca fiind „mandatarul care cu titlu de profesie obișnuită și independentă, fără să fie legat printr-un contract de locație de servicii, acționează în numele și pe seama producătorilor, industriașilor și comercianților". Serviciile prestate sînt retribuite, de regulă, printr-un procent calculat asupra valorii tranzacției. Agentul comercial, în îndeplinirea mandatului primit, poate acționa sub două forme : ca mandatar cu reprezentare, situația în care finalizează operațiunile negociate prin încheierea raportului juridic în numele și în contul mandantului pe care îl reprezintă ; ca mandatar fără împuternicire de a încheia acte juridice, situație în care se rezumă să obțină comenzi sau oferte pe care le transmite firmei reprezentate, raportul juridic urmînd a fi încheiat de către acesta cu terța persoană care a lansat comanda sau oferta.

AGENT DE NAVĂ — activitate în transporturile navale internaționale exercitată de întreprinderi specializate al căror obiect de comerț este de a reprezenta, în porturile în care acționează, interesele navelor ; desfășoară activitatea în nume propriu, dar în contul armatorilor. Principalele atribuții : asistă pe comandant în relațiile cu autoritățile portuare, cu încărcătorii și primitorii mărfurilor ; se îngrijește de introducerea navei în port, obținerea danei, a utilajelor și a echipelor de operare ; întocmește conosamente și manifestele mărfurilor încărcate ; plătește taxele portuare și avansează sume de bani comandantului în contul armatorului etc. În porturile românești, agenturarea navelor se face prin I.C.E. Navlomar.

AGENȚIE COMERCIALĂ — denumirea generică a unei reprezentanțe, filiale sau sucursale înființate de către o societate comercială într-o țară în care are interese de afaceri. Poate funcționa și sub forma unei întreprinderi cu personalitate juridică, situație în care se supune, în totalitate, dreptului național al statului în care activează (înființare, funcționare etc.).

ANATOCISM — capitalizarea la anumite perioade, de regulă la sfîrșitul anului, a dobînzii ; ca urmare, începînd cu data adăugării ei la capital (suma datorată) produce la rîndul ei dobîndă. În comerțul internațional dobînda compusă, care are la bază anatocismul, se practică fie direct, respectiv prin înscrierea ei în contract, fie indirect

prin luarea ei în considerare la calculul prețului de vînzare. Cunoașterea mecanismului dobînzii compuse prezintă importanță deosebită pentru întreprinderile de comerț exterior care încheie contracte comerciale de vînzare pe credit comercial ; în astfel de contracte este imperios necesar să se ia în considerare la stabilirea prețului diferența dintre dobînda stabilită prin contract și media dobînzii pe piața bancară a valutei în care s-a încheiat tranzacția.

ANGAJAMENTE EXTERNE — totalitatea obligațiilor de plată ale unui stat, organ bancar sau alte entități economice față de străinătate la un moment dat, rezultate din schimburi economice sau împrumuturi internaționale.

ANTREPOZIT — denumirea generică a clădirilor, situate de regulă în porturi sau în puncte cu un trafic intens de transport, amenajate în mod special pentru depozitarea mărfurilor ; sinonime : depozite, magazine, magazii. 1. **Antrepozit vamal** — este un depozit aflat sub controlul organelor vamale ale unui stat, în care sînt depozitate mărfuri ce urmează să fie vămuite și care pot fi scoase numai după îndeplinirea formalităților de vămuire și plata taxelor corespunzătoare. 2. **Depozitul general de mărfuri** — este o întreprindere autorizată, care dispune de o clădire sau de un grup de construcții special amenajate și care are ca obiect de activitate ca, pe bază contractuală, să primească în depozitare mărfuri, contra unui preț, pentru o perioadă determinată ; dovada depozitării se face prin eliberarea, de către depozitar, deponentului, a unui document cu valoare de titlu de credit denumit recipisă-varant (care poate circula prin andosare). 3. **Depozit specializat de mărfuri** — este un depozit care, prin amenajările speciale de care dispune, poate conserva anumite mărfuri perisabile (exemplu, pește, brînzeturi etc.)

BALANȚA COMERCIALĂ — situație (cont)recapitulativă care cuprinde totalitatea tranzacțiilor încheiate cu privire la vînzarea-cumpărarea de mărfuri și prestări de servicii realizate de o țară, într-o perioadă dată, față de o altă țară sau față de toate celelalte țări cu care are raporturi economice.

BALANȚA PLĂȚILOR — document întocmit de organe specializate investite cu competența legală, care cuprinde, sub formă sistematizată, ansamblul încasărilor și al plăților determinate de tranzacții comerciale și financiare, într-o perioadă determinată, ale unei țări față de altă țară sau față de toate celelalte țări cu care are raporturi economice și financiare.

BANCRUTA — situația de insolvabilitate a unei persoane juridice sau fizice (comerciant), constatată pe calea unei hotărîri judecătorești, ca urmare a faptului că nu are capacitatea să onoreze obligațiile de plată față de creditori. Cînd starea de insolvabilitate este creată prin acte colosive ale persoanei în cauză se numește bancrută frauduloasă și se pedepsește penal. V : Faliment.

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **CĂTĂLIN CONSTANTIN, Ploiești** — Decretul nr. 46/1982 nu prevede acordarea compensației pentru pensionarii militari care, fiind încadrați cu contract de muncă conform reglementărilor în vigoare, cumulează retribuția cu pensia.

● **T. CREȚU, București** — Întrucît Legea nr. 7/1977 privind calitatea produselor nu a abrogat Legea nr. 42/1975 privind producția bunurilor alimentare, termenul de garanție decurge de la data fabricației. Precizăm că acest lucru era stabilit — la apariția Legii nr. 42/1975 — de către conducerile Ministerului Comerțului Interior, Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, Ministerului Apărării Naționale și Institutul Român de Standardizare.

● **VASILE STAN, București** — Potrivit art. 66 din Legea nr. 57/1974 și art. 10 din Decretul nr. 100/1979 sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate se calculează la retribuția tarifară cuvenită pentru timpul efectiv lucrat în programul normal de lucru. Pensionarii pentru limită de vîrstă pot lucra la domiciliu pe bază de contract de muncă sau convenție civilă, de prestări servicii, în condițiile prevăzute de Legea nr. 2/1980 și Legea nr. 3/1977. Sancțiunile disciplinare se stabilesc de organele prevăzute la art. 14 din Legea nr. 1/1970 (printre acestea nu figurează și cele de C.F.I.). Orele maistrului care lucrează în acord se calculează în raport cu numărul orelor pe care acesta le-a lucrat efectiv.

● **RODOLF GALIGER, Satu-Mare** — Unitatea nu avea obligația și nici cel puțin posibilitatea legală să vă acorde un concediu fără plată, ca atare măsura desfacerii contractului de muncă este legală, cu consecințele corespunzătoare.

● **OFELIA GOIDESCU, EMILIA DAVID, Tîrgoviște** — Considerăm că atît soluția opiniei dv. cît și argumentele pe care le fundamentează sînt corecte.

● **VASILE N. BENGHE, Giurgiu** — În situația în care în regulamentul de organizare și funcționare a unității nu este prevăzut că șeful biroului financiar-contabil este locțiitorul de drept al contabilului șef și îndepliniți și celelalte condiții prevăzute la art. 74 din Legea nr. 57/1974, pe timpul înlocuirii șefului contabil aveți dreptul la retribuția aferentă acestei funcții.

● **VIORICA DAVID, Cluj-Napoca** — Potrivit art. 10 din alin. 1 din Decretul nr. 100/1979, sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, respectiv în învățămînt, se calculează la „retribuția tarifară", deci la retribuția de profesor, inclusiv indemnizația de director, care se include însă în retribuția tarifară de încadrare.

● **CIOBANU TUDOR, Brăila** — Potrivit dispozițiilor din actele normative pe care le menționați în scrisoare, beneficiază de sporul de șantier personalul nelocalnic trimis să lucreze pe șantierele sau grupurile de șantiere de construcții-montaj. Întrucît nu arătați dacă unitatea la care lucrați are sau nu personalitate juridică și dacă este echivalentă fostelor grupuri de șantiere ori unui șantier, nu vă putem formula un răspuns precis. Pentru a fi îndreptățit la spor de șantier, pe lîngă faptul că nu aveți domiciliul în Brăila, este necesar să aveți contractul de muncă încheiat cu Antrepriza generală instalații și automatizări

București, să fi fost trimis — nu transferat — să lucrați la Antrepriza de instalații și automatizări Brăila, această unitate să nu aibă personalitate juridică și să fie echivalentă fostelor grupuri de șantiere. Deplasarea temporară la subunități situate în alte localități nu este relevantă pentru acordarea sporului de șantier, demonstrînd tocmai că în mod obișnuit nu lucrați în condițiile de șantier.

● **GABRIELA BULGARU, Iași** — Pentru a stabili dacă o funcție este sau nu economică, în lipsa unor prevederi legale exprese se iau în considerare atribuțiile funcției, precum și condițiile de studii prevăzute de Legea nr. 12/1971 necesare încadrării în acea funcție. Funcția de operator la oficiul de calcul este funcție economică cu pregătire medie, condițiile de studii pentru deținerea acesteia fiind cele de la pct. 69 din anexa nr. 2 din Legea nr. 12/1971. La încadrarea în funcția de economist după absolvirea studiilor superioare economice, cursuri serale sau fără frecvență, urmează să vi se stabilească potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, retribuția corespunzătoare anului II de activitate. În ipoteza în care retribuția actuală a funcției de operator este egală sau mai mare decît retribuția anului II de activitate, vi se va stabili retribuția la nivel de bază al funcți de economist sau la o gradație care să vă asigure creșterea cu o clasă a retribuției, după caz. Prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974 referitoare la stabilirea retribuției în raport de vechimea în specialitate, realizată în funcție cu pregătirea medie, se aplică numai absolvenților învățămîntului superior cursuri de zi.

● **COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR, Logrești, Gorj** — Referindu-ne la scrisoarea dv. nr. 272/1984, privind aplicarea prevederilor art. 52 din Decretele Consiliului de Stat nr. 69 și 70 din 1 martie 1984, vă comunicăm precizările date de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare: „Întrucît comunicarea birourilor sau comitetelor executive ale consiliilor populare privind obligația de predare a produselor agricole ține loc de contract, aceasta urmează regimul juridic al contractelor. În această situație, nu se poate face nici o distincție între contract și comunicare, consecințele izvorîte din aceastea fiind aceleași. În spiritul prevederilor Decretelor nr. 69 și nr. 70/1984 și față de cele arătate, calculul penalităților, a valorii produselor nepredate (de două ori) și executarea acestora revine beneficiarilor de contract) respectiv unităților Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și, după caz, altor unități cărora li s-a dat mandat pentru contractare și achiziții".

● **GHEORGHE POPESCU, Timișoara** — 1) Sancțiunile disciplinare, inclusiv desfacerea disciplinară a contractului de muncă, se stabilesc de organele prevăzute la art. 14 din Legea nr. 1/1970, cu excepția unităților care aplică statute disciplinare aprobate prin decrete ale Consiliului de Stat, potrivit cărora unele competențe în această materie sînt atribuite și organelor administrative ierarhic superioare unităților. Organul administrativ ierarhic superior — în temeiul raporturilor de drept administrativ — poate dispune ca organul competent din unitatea subordonată să aplice o sancțiune disciplinară atunci cînd constată comiterea unei abateri disciplinare.

2) Modificarea unei retribuții stabilite constituie o modificare a contractului de muncă în mod unilateral, care poate da naștere unui litigiu privind reintegrarea în muncă a cărui soluționare, potrivit art. 174, lit. b din Codul muncii, este de competența judecătoriei.

● **„AVERSA", București** — Prevederile pct. 2 din anexa nr. 14 la Decretul nr. 100/1979 se aplică la stabilirea indemnizației sau drepturilor, „altele decît îndemnizația concediului de odihnă". Pentru indemnizația cuvenită pe durata concediului de odihnă se aplică dispozițiile pct. 1 din anexa 14 la Decretul nr. 100/1979.

● **LIDIA TAMAȘ, Brașov** — Ca absolventă a liceului din anul 1980 și cu o vechime de 4 ani ca muncitoare, puteți fi încadrată funcționar economic I, dar nu se poate justifica stabilirea retribuției la clasa 15, gradația a 6-a a acestei funcții.

● **„ELECTROTEHNICA" — București** — Conform dispozițiilor Legii nr. 26/1967, așa cum au fost modificate prin Decretul nr. 338/1983, considerăm că acordarea unui concediu fără plată pentru reducerea temporară a activității unității nu este de natură să determine prelungirea termenului de 11 luni pentru programarea primului concediu de odihnă sau reducerea duratei acestuia, care i se cuvine persoanei în cauză în raport cu celelalte dispoziții ale legii. În cazul în care, din eroarea unității, se acordă unei persoane un concediu de odihnă mai mare decît cel legal pentru anul calendaristic respectiv, apreciem că unitatea are obligația recuperării îndemnizației de concediu plătită nelegal pentru zilele de concediu efectuat în plus, cel în cauză fiind considerat în aceste zile absent motivat.

● **ȘTEFAN GRIGORESCU, Brașov** — Conform art. 75 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, beneficiază de drepturi de transferare numai personalul transferat în interesul serviciului. În consecință, dacă nu ați fost transferat în interesul serviciului, nu beneficiați de nici un drept de transferare. În ipoteza în care ați fost totuși transferat în interesul serviciului, corespunzător dispozițiilor art. 75 alin. 1 lit. a și alin. 2 din Legea 57/1974, beneficiați de rambursarea costului transportului dv., al membrilor familiei și al gospodăriei, numai dacă v-ați schimbat domiciliul atît dv. cît și membrii familiei în localitatea unde ați fost transferat.

● OFERTE ● OFERTE ●

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ — București

Str. Cavafii Vechi nr. 15, sector 3

— **Apometrii ∅100 buc. 6**
— **idem ∅ 200 buc. 38**
— **Aparat c/c 85 OL 2×3 buc. 1**
— **Aparat gresat buc. 1**
— **Aparat verificat presiunea buc. 1**
— **Compensatori 250 buc. 4**
— **idem 300 buc. 2**
— **idem 700 buc. 3**
— **Hupe semnalizare buc. 81**
— **Hidrofor 1000/6 atm. buc. 2**
— **Manometre var. I 0—25 gr. buc. 6**
— **Pompă Criș 200/7,5 buc. 6**
— **idem 125/2,2 buc. 2**
— **idem Lotru 80/1,5 buc. 1**
— **Sondă diferențială buc. 6**
— **Termometre 0,—150 buc. 63**
— **Tablou electric buc. 1**
— **Termarezistențe buc. 500**
— **Vas expansiune deschis 500 l buc. 1**

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 1 martie 1985. Pretul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

„Platforma pentru alegeri o constituie documentele Congresului al XIII-lea al partidului, adoptate în unanimitate și de Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste... Între platformă și realitate, între vorbe și fapte există o deplină unitate. De aceea, vrem să asigurăm că platforma pe care o prezentăm în alegeri constituie baza pentru a ridica nivelul de viață al poporului, pentru dezvoltarea patriei noastre pe o treaptă tot mai înaltă. Și avem toată garanția că vom putea realiza aceasta !"

NICOLAE CEAUȘESCU

MANIFESTUL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

O vibrantă chemare, adresată întregii națiuni, pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare economică și socială a României

PE ÎNTREG CUPRINSUL PATRIEI, oamenii muncii desfășoară, cu tenacitate, devotament și abnegație, animați de puternice sentimente de mîndrie patriotică față de mărețele înfăptuiri obținute în construcția socialistă, ca și de încrederea de nestrămutat în viitorul luminos al țării, o însuflețită activitate pentru transpunerea în viață a programului de dezvoltare economico-socială stabilit de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

În această atmosferă de intensă mobilizare politică și revoluționară, de înaltă răspundere pentru viitorul țării, pentru ridicarea continuă a civilizației și bunăstării, pentru afirmarea tot mai puternică în lume a României socialiste — ca stat suveran, ca promotor consecvent al păcii și colaborării între națiuni, **Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste,** dat publicității zilele trecute, înscrie un vibrant apel adresat tuturor cetățenilor, ca prin votul ce-l vor da în alegerile de la 17 martie să-și reafirme unitatea de monolit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, voința neclintită de a pune pe deplin în valoare potențialul țării, capacitatea fiecăruia dintre ei, în vederea propășirii neîntrerupte a națiunii noastre socialiste.

NOUĂ ȘI PUTERNICĂ manifestare a democrației noastre muncitorești revoluționare — în al cărei sistem complex, unic în felul său, cei ce muncesc sînt chemați să participe conștient și activ la rezolvarea tuturor problemelor de care depinde mersul înainte al societății noastre — alegerile de deputați în Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, organul suprem al puterii de stat, precum și alegerile de deputați în consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale, organe locale ale puterii de stat, ale autoconducerii și autogospodăririi teritoriale, au loc la puțin timp de la Congresul P.C.R., care a prilejuit bilanțul rodnic al profundelor transformări revoluționare petrecute în societatea noastră, al avîntului multilateral pe care l-au cunoscut toate ramurile economiei naționale în cele două decenii de cînd în fruntea partidului și a țării se află patriotul înflăcărat, comunistul dîrz, conducătorul iubit și stimat al destinelor patriei — tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Această epocă, ce va rămîne înscrisă cu litere de aur în istoria României, și-a aflat, în intervalul ce s-a scurs de la precedentele alegeri, o strălucită împlinire pe planul dezvoltării și modernizării forțelor de producție, al creșterii potențialului economic și social al tuturor județelor, al înfloririi învățămîntului, științei și culturii, al perfecționării relațiilor de producție și sociale, afirmării tot mai puternice a de-

Oamenii muncii din întreaga economie națională, din toate sectoarele de activitate, toți cetățenii — bărbați și femei, tineri și vîrstnici, fără deosebire de naționalitate — își unesc eforturile pentru a întîmpina alegerile de la 17 martie cu rezultate cît mai bune, care să se constituie într-o puternică afirmare a voinței națiunii de a asigura îndeplinirea exemplară a planului pe acest an și a celui de-al VIII-lea plan cincinal.

Din manifestul pentru campania electorală în alegerile de la 17 martie

ALEGERILE DE LA 17 MARTIE CONSTITUIE UN MINUNAT PRILEJ DE A EXPRIMA ÎNCĂ O DATĂ ADEZIUNEA DEPLINĂ A TUTUROR FIILOR ŞI FIICELOR ŢĂRII, A TUTUROR CETĂŢENILOR PATRIEI NOASTRE LA POLITICA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ A PARTIDULUI ŞI STATULUI, LA HOTĂRÎRILE CELUI DE-AL XIII-LEA CONGRES, CARE ASIGURĂ ÎNAINTAREA FERMĂ A ROMÂNIEI PE CALEA SOCIALISMULUI ŞI COMUNISMULUI, A PĂCII, INDEPENDENŢEI ŞI COLABORĂRII, SPRE NOI CULMI DE CIVILIZAŢIE ŞI PROGRES.

TOVARĂŞI ŞI TOVARĂŞE ! OAMENI AI MUNCII DIN PATRIA NOASTRĂ SOCIALISTĂ !

SUB STEAGUL GLORIOS AL PARTIDULUI, STRÎNS UNIŢI ÎN JURUL SECRETARULUI SĂU GENERAL, TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, SĂ ÎNFĂPTUIM MINUNATUL PROGRAM DE DEZVOLTARE MULTILATERALĂ A PATRIEI, DE ÎNTĂRIRE A INDEPENDENŢEI ŞI SUVERANITĂŢII SALE NAŢIONALE, DE ÎNFLORIRE CONTINUĂ A VIEŢII MATERIALE ŞI SPIRITUALE A ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR ! ACESTA ESTE LEGĂMÎNTUL SOLEMN AL CANDIDAŢILOR ÎN ALEGERI AI FRONTULUI DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE ÎN FAŢA NAŢIUNII, ÎN FAŢA ÎNTREGII ŢĂRI !

MUNCITORI, TEHNICIENI, INGINERI ŞI SPECIALIŞTI DIN INDUSTRIE !

FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE VĂ CHEAMĂ SĂ NU PRECUPEŢIŢI NICI UN EFORT PENTRU REALIZAREA ACESTOR OBIECTIVE DE ÎNSEMNĂTATE HOTĂRÎTOARE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI SOCIALISTE, PENTRU CREŞTEREA POTENŢIALULUI SĂU PRODUCTIV ŞI A AVUŢIEI NAŢIONALE ! CONTRIBUIŢI CU ÎNTREAGA VOASTRĂ CAPACITATE DE ORGANIZARE, DE MUNCĂ ŞI DE CREAŢIE LA ÎNDEPLINIREA ŞI DEPĂŞIREA PLANULUI PE 1985, LA ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR DE MODERNIZARE A INDUSTRIEI ! FACEŢI TOTUL PENTRU A ÎNCHEIA ACTUALUL CINCINAL CU REZULTATE CÎT MAI BUNE, PENTRU A CREA O BAZĂ TRAINICĂ ÎNFĂPTUIRII CU SUCCES A OBIECTIVELOR CELUI DE-AL VIII-LEA CINCINAL, A MĂREŢULUI PROGRAM DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ŞI SOCIALĂ A ŢĂRII STABILIT DE CONGRESUL AL XIII-LEA !

OAMENI AI MUNCII DE LA SATE ! LUCRĂTORI DIN AGRICULTURĂ !

FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE VĂ CHEAMĂ SĂ FACEŢI TOTUL PENTRU ÎNFĂPTUIREA POLITICII AGRARE A PARTIDULUI, PENTRU RIDICAREA LA UN NIVEL SUPERIOR A ÎNTREGII ACTIVITĂŢI DIN AGRICULTURĂ. GOSPODĂRIŢI CÎT MAI BINE PĂMÎNTUL – AVUŢIA CEA MAI DE PREŢ A NAŢIUNII NOASTRE – FOLOSIŢI RAŢIONAL MIJLOACELE TEHNICE PENTRU A OBŢINE RECOLTE CÎT MAI BOGATE, PENTRU A REALIZA PRODUCŢII ANIMALIERE TOT MAI MARI, CARE SĂ SATISFACĂ PE DEPLIN CERINŢELE ECONOMIEI ŞI ALE BUNEI APROVIZIONĂRI A POPULAŢIEI !

OAMENI DE ŞTIINŢĂ, CERCETĂTORI !

FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE VĂ CHEAMĂ CA, DEZVOLTÎND BOGATELE TRADIŢII ALE ŞTIINŢEI ROMÂNEŞTI, SĂ MUNCIŢI NEOBOSIT PENTRU PROMOVAREA CELOR MAI NOI CUCERIRI ALE ŞTIINŢEI ÎN TOATE DOMENIILE ECONOMIEI NAŢIONALE ŞI VIEŢII SOCIALE, PENTRU VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A BOGĂŢIILOR NAŢIONALE ÎN VEDEREA ASIGURĂRII PROGRESULUI ŞI PROSPERITĂŢII NAŢIUNII NOASTRE SOCIALISTE ! FACEŢI TOTUL PENTRU AFIRMAREA CÎT MAI PUTERNICĂ A GÎNDIRII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ORIGINALE ROMÂNEŞTI, PENTRU CREŞTEREA NECONTENITĂ A APORTULUI EI LA ÎMBOGĂŢIREA TEZAURULUI CUNOAŞTERII UNIVERSALE !

EXERCITÎNDU-ŞI, CU ÎNALTĂ RĂSPUNDERE CETĂŢENEASCĂ, DREPTUL CONSTITUŢIONAL DE A ALEGE ŞI A FI ALEŞI ÎN FORURILE PUTERII DE STAT, DÎND VOTUL LOR CELOR CARE, PRIN ÎNTREAGA LOR ACTIVITATE, S-AU AFIRMAT CA FĂURITORI DE NĂDEJDE AI ORÎNDUIRII NOI, SOCIALISTE ÎN PATRIA NOASTRĂ, OAMENII MUNCII, CETĂŢENII ROMÂNIEI SOCIALISTE VOR VOTA, ÎN FAPT, PENTRU CONSOLIDAREA ŞI DEZVOLTAREA MĂREŢELOR CUCERIRI REVOLUŢIONARE DOBÎNDITE DE POPORUL NOSTRU, SUB CONDUCEREA PARTIDULUI, PENTRU MĂREŢELE REALIZĂRI DE AZI ŞI DE MÎINE ALE PATRIEI, PENTRU VIITORUL FERICIT AL ÎNTREGII NAŢIUNI.

---

mocraţiei socialiste, al ridicării calităţii vieţii. Dimensiunile cantitative şi calitative ale acestor progrese remarcabile — obţinute prin munca unită a întregului popor — sînt cu atît mai semnificative, cu cît ele au avut loc în condiţiile grele create de criza economică mondială, care a afectat, practic, toate statele. Ele demonstrează cu forţa faptelor caracterul profund ştiinţific, realist, previzional al politicii partidului, înaltul ei umanism, ancorarea ei profundă în tot ceea ce reprezintă interesele poporului, cauza socialismului şi comunismului.

La recentul Congres al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a reafirmat teza de căpătîi a acestei politici: **„Trebuie să pornim întotdeauna de la faptul că tot ceea ce facem, construcţia socialistă o realizăm cu oamenii şi pentru oameni. Socialismul nu poate fi decît opera unită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor ! Aici, în România, trebuie să înfăptuim visul de aur, realizarea celei mai drepte societăţi pe care a cunoscut-o vreodată omenirea — societatea comunistă !"**

FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE — cel mai cuprinzător organism democratic al ţării, ce reuneşte, în cadrul său, toate categoriile de cetăţeni din patria noastră — se prezintă în alegeri cu o platformă ce întruneşte deja adeziunea unanimă şi entuziastă a întregului popor: **documentele şi hotărîrile adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. privind**

C. DAMIAN

(Continuare în pag. 10)

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Strălucită strategie a dezvoltării forțelor de producție (II)

Criteriile economicității, la baza structurilor industriale moderne

ÎN STRATEGIA dezvoltării economico-sociale a patriei în cincinalul 1986—1990, elaborată pe fondul viziunii magistrale a secretarului general al partidului cu privire la progresul României se confirmă, încă o dată, consecvența cu care partidul nostru abordează problemele complexului unitar al economiei naționale. Dezvoltarea și consolidarea în continuare a complexului economic unitar național se prefigurează în Directivele Congresului al XIII-lea în termenii creșterii economice echilibrate a tuturor ramurilor, în ritmuri ce accentuează relațiile și interferențele dintre industrie și agricultură ca ramuri de bază ale economiei, în condițiile dezvoltării și modernizării forțelor de producție pe temeiul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, precum și ale perfecționării corespunzătoare a raporturilor de producție. În această viziune, industria va continua să-și consolideze poziția ca ramură conducătoare a complexului economic național ; aceasta însă, mai mult ca oricînd, printr-o dezvoltare intensivă, prin modernizarea structurii ei — respectiv a ramurilor și subramurilor ce o alcătuiesc — pornind de la criteriile economicității, calității și eficienței.

În viitorul cincinal și în continuare, dezvoltarea industriei se va baza mai puțin pe darea în funcțiune a unor obiective noi — excepție făcînd sectoarele industriei extractive și cele ale industriei de vîrf — și pe atragerea de noi brațe de muncă, ci, după cum se sublinia la Congres, mai ales pe modernizarea și dezvoltarea unităților existente, pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pe introducerea tehnologiilor avansate.

În acest context, creșterea producției industriale în viitorul cincinal va cunoaște un ritm mediu anual de 6,0—6,5%. Direcțiile principale în care se va concentra dezvoltarea industriei sînt : dezvoltarea susținută a bazei de materii prime și de energie, în vederea asigurării în mai mare măsură din resurse proprii a necesarului economiei, precum și dezvoltarea diferențiată a ramurilor prelucrătoare cu tehnicitate înaltă. Sporirea producției de energie electrică cu 23—26% față de anul 1985 și a celei de cărbune cu 28—35%, utilizarea șisturilor bituminoase, folosirea altor surse de energie ca biomasa, energia eoliană, solară și nucleară, ca și intensificarea acțiunilor de economisire, recuperare și refolosire a surselor de energie reprezintă căile prin care se va asigura necesarul de energie, ce condiționează în mod hotărîtor îndeplinirea celorlalte prevederi. Totodată, perfecționarea tehnologiilor și reducerea consumurilor specifice vor conduce la satisfacerea, în proporție de 50% și chiar peste, a nevoilor de materii prime ale mai multor sectoare.

Dezvoltarea diferențiată a ramurilor industriale — în sensul acordării priorității acelora care sînt purtătoare de progres tehnic — este ilustrată elocvent de ritmurile de creștere prevăzute în Directive : peste ritmul mediu anual de creștere a producției întregii industrii se vor situa chimia (8,5—9%) și construcțiile de mașini (7—7,5%). Ritmuri de creștere mai reduse decît cel pe ansamblul industriei urmează să se înregistreze în metalurgia feroasă (5,8—6%), industria materialelor de construcții (5%), industria ușoară (5,5—5,8%) etc. Pe baza acestor ritmuri vor avea loc modificări structurale semnificative pentru dezvoltarea de tip intensiv preconizată. Paralel cu reducerea ponderii producției subramurilor și grupelor de produse cu consum mare de muncă, de calificare și complexitate mai scăzută, precum și cu micșorarea ponderii producției ramurilor și subramurilor mari consumatoare de materii prime și resurse energetice, va avea loc creșterea importanței relative a acelor ramuri prelucrătoare caracterizate prin consumuri intensive și cu grad înalt de creație științifică și tehnică încorporată. Se evidențiază, astfel, sporuri însemnate de producție pentru acele subramuri și grupe de produse de tehnicitate superioară, care asigură valorificarea eficientă a resurselor materiale și umane, cum ar fi electronica, mijloace de automatizare, echipamente de informatică industrială și profesională, tehnică de calcul electronică, roboți industriali și manipulatoare, produse de mecanică fină, produse chimice de sinteză fină și de mic tonaj și altele.

Semnificativ pentru strategia partidului nostru de dezvoltare intensivă a industriei în viitorul cincinal este și faptul că sporurile de producție se vor obține exclusiv pe seama creșterii productivității muncii, în condițiile reducerii chiar a numărului personalului ocupat în diferite sectoare industriale. Cu toate acestea, consolidarea în continuare a industriei ca ramură conducătoare, pe de o parte, și dezvoltarea subsistemelor și activităților industriale în cadrul celorlalte ramuri ale economiei naționale, pe de altă parte, vor permite sporirea însemnată a populației ocupate în viitorul cincinal, mărind astfel gradul de folosire a resurselor de muncă și de ridicare a nivelului de trai.

Agricultura — progrese de amploare, cu precădere intensive

ÎN CADRUL strategiei de dezvoltare preponderent calitativă, în viitorul cincinal un loc aparte îl ocupă dezvoltarea și modernizarea agriculturii care va reprezenta, în continuare, a doua ramură de bază a economiei naționale. În Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că în agricultură **„obiectivul fundamental îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale“.**

Conceptul de nouă revoluție agrară, elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe baza cunoașterii profunde a realităților din țara noastră, reprezintă un concept global, care cuprinde atît forțele, cît și relațiile de producție, practic întregul mod de gîndire și acțiune al celor care lucrează în agricultură. Noua revoluție agrară urmărește să edifice o agricultură de înaltă productivitate și eficiență economică, așezată pe baze moderne industriale. Înfăptuirea ei va însemna satisfacerea deplină a cerințelor ce stau în fața agriculturii, și anume : sporirea contribuției acestei ramuri la crearea venitului național, obținerea de producții sigure, înalte și stabile, care să acopere în mod corespunzător nevoile economiei naționale de materii prime agricole, satisfacerea cerințelor de consum științific fundamentate ale populației, crearea unor disponibilități pentru schimburile economice internaționale.

Pentru țara noastră, unde dezvoltarea și modernizarea continuă a economiei naționale s-a bazat și se bazează pe eforturile proprii, trecerea de la acumulările cantitative la accentuarea laturilor calitative se va realiza, înainte de toate, în baza tehnico-materială, în ce privește dimensiunile, structura și calificarea forței de muncă, în sfera organizării producției și a muncii, a întregii activități economice din agricultură. Pentru agricultura românească a fost adoptat un amplu Program național — cu orizont pînă la sfîrșitul acestui mileniu — de obținere a unor producții agricole sigure și stabile, vizîndu-se crearea tuturor condițiilor necesare — tehnice și economice — în acest sens. Potrivit acestui Program, Directivelor Congresului al XIII-lea, s-a prevăzut ca în cincinalul 1986—1990 pentru dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale să se aloce investiții de peste 190 miliarde lei, destinate realizării programului de îmbunătățiri funciare, mecanizării complexe a lucrărilor agricole, înfăptuirii prevederilor din programele speciale pe produse sau grupe de produse. Alocarea unor fonduri sporite de investiții pentru creșterea continuă a potențialului productiv al pămîntului va conduce la creșterea suprafeței agricole, la realizarea unor lucrări de amenajare de irigații pe 1,8—2,3 milioane hectare ; vor fi efectuate, totodată, lucrări de desecări și combatere a eroziunii solului pe circa 2,3 milioane hectare.

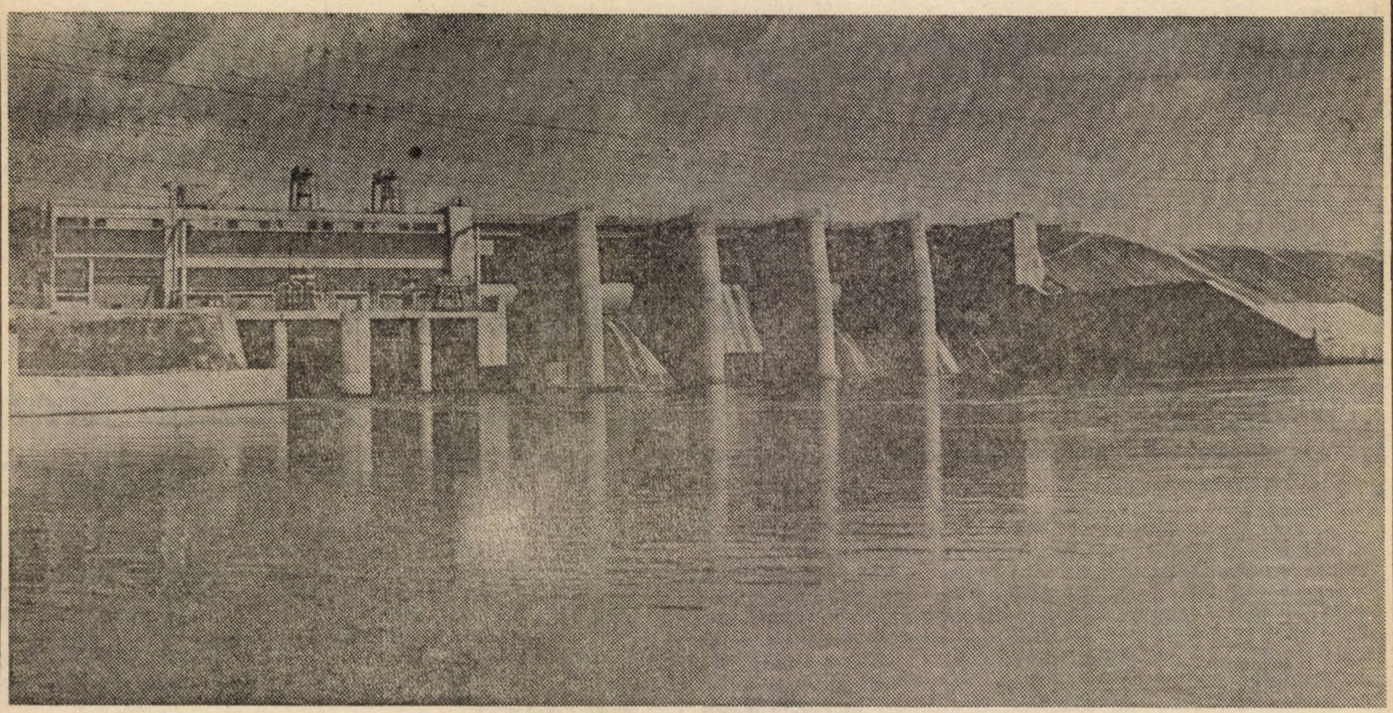

În strategia dezvoltării și modernizării forțelor de producție, partidul nostru acordă o atenție deosebită valorificării maxime a resurselor energetice prin amenajarea întregului potențial existent, care să conducă la obținerea independenței energetice a țării încă în acest deceniu. În acest context, un rol important îl au amenajările hidroenergetice de pe riurile interioare, între care la loc de frunte se situează Oltul

Se va acționa pentru terminarea completă a mecanizării lucrărilor agricole, agricultura urmînd să dispună, pînă la sfîrșitul cincinalului, de 180 mii tractoare, de mașini de înaltă productivitate. Se va extinde chimizarea, revenind 335—380 kg substanță activă la ha. Promovarea accelerată a progresului tehnic în agricultură, pe baza rezultatelor cercetărilor biologice, în special ale ingineriei genetice și nutriției, se va materializa în crearea și răspîndirea de noi soiuri de plante mai productive și mai rezistente, de noi rase și hibrizi de animale, cu o mare capacitate de conversiune a elementelor nutritive din hrană.

Dinamismul ce va caracteriza dezvoltarea viitoare a acestei ramuri, care va cunoaște un ritm de creștere a producției globale de 5,4—5,8%, deci apropiat de cel al producției industriale, va permite realizarea unui raport optim între agricultură și industrie. Agricultura își va aduce o contribuție tot mai mare la formarea venitului național, prin creșterea mai însemnată a producției nete în ritm de 7,1—7,5%, care se va obține prin accentuarea laturilor calitative, în special prin utilizarea cu maximum de randament a capacităților de producție, folosirea rațională a forței de muncă, economisirea consumurilor și reducerea costurilor de producție.

În producția vegetală se va acorda o atenție deosebită creșterii echilibrate a tuturor culturilor, potrivit condițiilor pedoclimatice și cerințelor economiei naționale. În acest cadru, se va acționa cu precădere pentru sporirea producțiilor medii la cereale, în condițiile introducerii tehnologiilor moderne de cultură, utilizării unor soiuri și hibrizi mai productivi, perfecționării organizării producției și a muncii în toate unitățile agricole. În consecință, se prevede ca în 1990 să se obțină recolte record, totalizînd o producție de cereale de 30—33 milioane de tone.

În zootehnie, intensificarea și modernizarea procesului de creștere a animalelor vor determina creșterea ponderii producției animale la 46—48% în totalul producției globale agricole. Efectivele de animale vor ajunge la sfîrșitul cincinalului viitor la 11 milioane de bovine, 15—16 milioane de porcine, 28 milioane ovine și caprine și 80 milioane de păsări ouătoare. Ridicarea eficienței economice a creșterii animalelor, în primul rînd prin sporirea randamentelor, urmează să se finalizeze în asigurarea unui disponibil alimentar într-o structură optimă, în corelație directă cu cerințele sporite de consum ale populației și de resurse pentru export.

Comerțul exterior și exigențele dezvoltării calitative

PARTICIPAREA tot mai activă a țării noastre la circuitul economic mondial se înscrie ca o componentă esențială, ca un obiectiv fundamental al dezvoltării economico-sociale a României, atît în prezent, în cincinalul 1986—1990, cît și în perioada de perspectivă pînă în anul 2000. Prin înfăptuirea consecventă a politicii magistral definite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de promovare a unui larg schimb de valori materiale, tehnico-științifice și culturale cu celelalte țări, participarea României la fluxurile economice internaționale a dobîndit mereu noi dimensiuni, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea. Astăzi țara noastră întreține relații economice cu peste 150 de state față de 29 în 1950, iar volumul comerțului exterior al României este în prezent de 39 de ori mai mare decît în 1950.

Este de subliniat faptul că, în ultimele două decenii, în pas cu progresele realizate pe ansamblul economiei, comerțul nostru exterior a obținut rezultate de seamă nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ ; sînt notabile, în acest sens, importantele mutații care au avut loc în structura schimburilor noastre externe, ca și capacitatea economiei românești de a angaja exporturi complexe, de mari și puternice obiective industriale, în domeniul construcțiilor, transporturilor, agriculturii sau social-cultural.

În întregul proces de extindere a relațiilor noastre economice externe s-au avut în vedere cerințe de îmbinare rațională a factorilor interni și externi ai dezvoltării, dîndu-se un rol primordial efortului propriu de dezvoltare. Prioritatea efortului propriu, temelie a unei politici independente, care să oglindească cu fidelitate năzuințele naționale, nu are însă nimic comun cu tendința de izolare pe plan internațional. Dimpotrivă, prin efortul ei propriu de dezvoltare, țara noastră și-a creat premisele unei participări active și echitabile la circuitul economic mondial, și-a amplificat relațiile comerciale și de cooperare în producție, știință și tehnică cu toate statele lumii, relații bazate pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Directivele Congresului al XIII-lea prevăd menținerea în continuare a unui dinamism susținut al comerțului nostru exterior, creșterea eficienței participării noastre la circuitul economic mondial. Astfel, în cincinalul 1986—1990, volumul comerțului exterior va crește cu 41—45% față de perioada 1981—1985. Demn de relevat este și faptul că ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior (7,1%—7,7%) în perioada 1986—1990 este superior celui prevăzut pentru creșterea produsului social și a producției marfă industriale, ceea ce demonstrează rolul tot mai important al participării la diviziunea mondială a muncii, în reproducția lărgită a forțelor de producție din țara noastră.

Barbu Gh. PETRESCU

(Continuare în pag. 12)

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Creşterea în continuare a nivelului de trai – obiectiv fundamental al dezvoltării economice şi sociale în cincinalul 1986-1990

CONGRESUL al XIII-lea al partidului — eveniment de însemnătate istorică în viaţa întregului nostru popor — a făcut analiza ştiinţifică, realistă a modului în care au fost îndeplinite hotărîrile precedentului congres, definind stadiul actual al construcţiei socialiste, esenţa fenomenelor economice şi social-politice actuale şi a conturat evoluţia lor în viitor, căile şi modalităţile de acţiune cele mai eficiente pentru neîntrerupta

● În cincinalul 1986–1990 se vor asigura menţinerea nivelului de trai realizat şi creşterea veniturilor populaţiei, a retribuţiei reale, pe măsura sporirii venitului naţional (cu 50%), şi a productivităţii muncii (cu 61%), a dezvoltării generale a societăţii.

● Populaţia ocupată în economia naţională va fi în 1990 de 11,5 milioane persoane, din care circa 73 % vor lucra în ramurile neagricole.

● În cincinalul 1986–1990 vor continua să se îmbunătăţească condiţiile de locuit prin realizarea a 750 mii de locuinţe noi.

● Producţia de bunuri de consum şi servicii îşi va îmbunătăţi structura, potrivit programelor de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al producţiei şi de autoconducere şi autoaprovizionare în profil teritorial. Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul va creşte cu 9–10%, iar prestările de servicii pentru populaţie cu 68–76%.

● Se vor crea condiţiile pentru generalizarea treptată, în întreaga economie, a săptămînii de lucru de 44 de ore.

● Înfăptuirea programului de creştere mai accentuată a productivităţii muncii – între altele, prin formarea profesională a circa 2 milioane de persoane şi cuprinderea în programe de perfecţionare a pregătirii profesionale a încă circa 3 milioane de oameni – va determina mutaţii calitative în caracterul diviziunii muncii, în afirmarea personalităţii umane.

ascensiune a României, în deplină independenţă şi suveranitate, pe culmi tot mai înalte de civilizaţie şi progres. Obiectivul central al politicii partidului rămîne în continuare îndeplinirea cerinţelor legii economice fundamentale a orînduirii socialiste — creşterea nivelului de trai al poporului.

Documentele adoptate degajă concluzia mobilizatoare că sub conducerea înţeleaptă a partidului, prin eforturile unite ale întregii naţiuni, au fost îndeplinite cu consecvenţă istoricele hotărîri ale Congresului al XII-lea. Bilanţul remarcabilelor realizări în toate domeniile construcţiei socialiste oglindeşte justeţea politicii P.C.R., a măsurilor luate sub directa conducere a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru perfecţionarea întregii activităţi economico-sociale.

Pe baza trainică a dezvoltării economice, în perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea au avut loc importante mutaţii în calitatea vieţii. S-a demonstrat pe deplin justeţea concepţiei partidului nostru, conform căreia ridicarea nivelului de trai este indisolubil legată de dezvoltarea bazei materiale a societăţii, de creşterea venitului naţional şi sporirea avuţiei naţionale a validat, cu puterea de convingere a faptelor, politica de industrializare ca factor principal al dezvoltării tuturor celorlalte ramuri ale economiei naţionale, al ridicării bunăstării celor ce muncesc. În acest sens vom aminti cîteva date semnificative privind înfăptuirea Programului-directivă de creştere a nivelului de trai şi de ridicare continuă a calităţii vieţii în perioada 1981—1985, adoptat de Congresul al XII-lea.

Ca urmare directă a dezvoltării şi modernizării economiei naţionale, a sporirii avuţiei naţionale, creşterea nivelului de trai se reflectă pregnant în toate compartimentele sale : veniturile reale, condiţiile de muncă, cele de locuit, starea de sănătate, consumul alimentar şi nealimentar, nivelul de instruire profesională şi de cultură, modul de petrecere a timpului liber şi altele. Retribuţia medie reală a personalului muncitor a crescut în acest cincinal cu 5,6%, iar pensiile cu 5%. Consumul pe locuitor la unele produse alimentare este apropiat sau chiar îl depăşeşte pe cel realizat într-o serie de ţări dezvoltate economic. A crescut sistematic înzestrarea populaţiei cu bunuri de folosinţă îndelungată, de uz casnic şi cultural, a sporit ponderea cheltuielilor pentru produsele nealimentare şi pentru servicii. S-a intensificat ritmul construcţiei de locuinţe ; în primii 4 ani ai cincinalului actual s-au construit, din fondurile şi cu sprijinul statului, peste 600 000 de locuinţe. S-a diversificat reţeaua de turism, numeroase unităţi turistice fiind modernizate şi dotate cu noi capacităţi. Prin grija partidului şi statului s-a îmbunătăţit asistenţa sanitară, s-a extins baza materială a acesteia. Statul cheltuieşte anual, pentru acţiuni social-culturale, peste 3 700 lei pentru fiecare locuitor. O expresie vie a mutaţiilor calitative survenite în nivelul de trai al poporului o constituie creşterea

Tabelul nr. 1

Populaţia ocupată şi personalul muncitor

	1965	1980	1984
Populaţia ocupată (mii)	9684	10350	10458
din care :			
— în industrie şi celelalte activităţi neagricole	4207	7302	7439
— în agricultură	5477	3048	3019
Personalul muncitor (mii)	4305	7340	7585
din care :			
— în industrie	1676	3329	3540
Cadre cu studii superioare	230,0	...	610,8
din care :			
— ingineri	83,0	...	273,6
— medici	27,9	39,8	44,5
— cadre cu pregătire universitar-pedagogică	58,0	...	160,1

Tabelul nr. 2

Veniturile populației

	1965	1984
Fondul de retribuire (miliarde lei)	57,2	287,8
Retribuția medie netă lunară a personalului muncitor (lei)	1028	2925
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin anual pe o familie (lei)	3858	13250

duratei medii de viață de la 42 de ani în 1932, la 70 de ani în 1980.

Pentru a aprecia însemnătatea și dimensiunile reale ale acestor înfăptuiri, trebuie să ținem seama că ele au fost obținute în condițiile în care economia mondială este afectată de adîncirea crizei economice, financiare, energetice, de materii prime. Este elocvent faptul că, în timp ce în lumea capitalistă șomajul afectează aproape 10% din forța de muncă, atingînd cel mai înalt nivel de după cel de-al doilea război mondial, în țara noastră s-au creat an de an noi locuri de muncă (vezi tabelul nr. 1). Aceasta constituie cea mai grăitoare expresie a superiorității orînduirii noastre socialiste, a profundului umanism al politicii Partidului Comunist Român.

Așa cum s-a subliniat în Raportul la Congresul al XIII-lea, de o deosebită însemnătate pentru traducerea în viață cu consecvență a politicii partidului de continuă ridicare a bunăstării poporului este Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială în perioada 1983—1985.

Programul materializează concepția originală a secretarului general al partidului nostru privind promovarea și în acest domeniu de activitate a principiilor eticii și echității socialiste, creșterea rolului și răspunderii organelor locale în aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării, participarea oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, întărirea ordinii și disciplinei. Trebuie subliniat cu tărie că îndeplinirea riguroasă a prevederilor acestui program, care asigură ridicarea pe noi trepte a calității vieții, depinde în mod hotărîtor de creșterea producției industriale și agricole, a prestărilor de servicii, avînd mereu în vedere că munca este factorul determinant al dezvoltării forțelor de producție, al ridicării nivelului de trai.

Răspunderi deosebite pe linia înfăptuirii programului de autoconducere și autoaprovizionare revin ministerelor și unităților producătoare de bunuri industriale de consum, care trebuie să livreze integral, la termenele, în structura și normele de calitate stabilite, mărfurile prevăzute în plan și contracte. Organele centrale sînt datoare să manifeste mai multă preocupare în repartizarea echilibrată în teritoriu a bunurilor de consum, conform prevederilor programului, iar Ministerul Comerțului Interior — să asigure în condiții mai bune aprovizionarea ritmică a populației cu produsele solicitate, un comerț civilizat, o bună servire a cumpărătorilor.

Tabelul nr. 3

Volumul și structura vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist și prestărilor de servicii populației de către unitățile socialiste *)

(milioane lei)

Grupa de mărfuri	1965	1980	1984
Volum total vînzări	63 738	213 085	272 200
din care :			
— mărfuri alimentare	21 848	70 761	148 500**)
— alimentație publică	10 139	35 468	
— mărfuri nealimentare	31 751	106 856	123 700
Volum total prestări servicii	9 387	42 646	57 100

*) În prețurile și tarifele fiecărui an
**) Total mărfuri alimentare, inclusiv alimentație publică

O componentă importantă a calității vieții o constituie, așa cum în repetate rînduri a atras atenția secretarul general al partidului, dezvoltarea serviciilor pentru populație, domeniu în care se înregistrează încă unele rămîneri în urmă. Conform programului, creșteri mai accentuate vor înregistra serviciile destinate reparațiilor de locuințe, recondiționării sau reparării unor bunuri de folosință îndelungată, a îmbrăcămintei etc. Va cunoaște o extindere mai puternică rețeaua serviciilor la sate. Prin dezvoltarea acestor categorii de servicii se vor asigura și o mai bună valorificare a unor resurse secundare sau de importanță locală, precum și o mai deplină utilizare a forței de muncă. Directivele Congresului înfățișează cu rigoare științifică și spirit revoluționar noua etapă, calitativ superioară, pe care urmează s-o străbată țara noastră în viitorul cincinal. Fundamentate pe cunoașterea profundă a legităților ce guvernează dezvoltarea societății pe calea socialismului și comunismului ancorate puternic în solul realităților românești, exprimînd interesele fundamentale ale poporului nostru, orientările și obiectivele cuprinse în directive poartă amprenta gîndirii originale de excepțională capacitate creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Chezășuind valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispunem, a întregului potențial științific și tehnico-productiv național, Directivele Congresului vizează — în concordanță cu Programul partidului — o puternică dezvoltare, accentuat intensivă a economiei naționale, realizarea unor însemnați

Tabelul nr. 4

Locuințe date în folosință*) după numărul camerelor de locuit

	1971—1975	1976—1980	1981—1984 **)
Total locuințe (apart.)	751 896	840 644	601 159
din care :			
— locuințe cu 1 cameră	73 953	107 914	62 927***)
— locuințe cu 2 camere	390 038	382 626	198 793***)
— locuințe cu 3 camere și peste	287 905	350 140	207 499***)

*) Locuințe din fondurile statului, întreprinderilor, ale organizațiilor cooperatiste și obștești și ale populației construite cu forțe proprii
**) Nu sînt disponibile date privind structura pe camere a locuințelor construite în 1984.
***) Nr. de locuințe realizat în intervalul 1981—1983

pași înainte în adîncirea industrializării socialiste, în creșterea ponderii ramurilor ei de vîrf, în ridicarea pe noi trepte calitative a agriculturii.

În 1990 față de 1985, producția marfă industrială va spori cu peste o treime, cea agricolă cu 30—33%, iar productivitatea muncii în industria republicană cu 61%.

Pe baza trainică a dezvoltării viguroase și echilibrate a economiei naționale se va înfăptui, în continuare, un amplu program de ridicare a bunăstării națiunii, evidențiindu-se încă o dată că scopul suprem al politicii partidului și statului nostru, rațiunea însăși a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate constă în asigurarea prosperității și fericirii poporului. În Directive se prevede sporirea retribuției medii reale în raport cu evoluția venitului național, a productivității muncii și cu reducerea costurilor de producție. Veniturile țărănimii vor fi, de asemenea, nemijlocit legate de realizarea unor producții agricole tot mai înalte. Aplicarea fermă a Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari asigură creșterea tot mai rapidă a nivelului de trai al tuturor locuitorilor satelor.

În ansamblul preocupărilor partidului, de creștere continuă a nivelului de trai al întregului popor, Directivele consacră o atenție deosebită dezvoltării producției bunurilor de consum. Sporuri importante se prevăd pentru industria ușoară, urmînd ca, paralel cu diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calității produselor, să se asigure valorificarea superioară a resurselor interne de materii prime naturale și sintetice. În industria

Creșterea gradului de cultură și civilizație al poporului, a calității vieții, constituie una din preocupările majore ale Partidului Comunist Român. Ca urmare, o atenție importantă s-a acordat construirii unor moderne edificii culturale și sociale în toate județele țării

alimentară, corespunzător cerințelor unei alimentații raționale, științific fundamentate, se vor introduce în fabricație noi produse cu un conținut nutritiv echilibrat. Se va urmări asigurarea unei alimentații corespunzătoare, pe ansamblul țării și în profil teritorial, pe diferite categorii de populație, atît sub aspectul caloric, cît și al substanțelor nutritive componente.

Creșterea volumului de produse oferite fondului pieței va avea ca efect sporirea cu 9—10% față de 1985, a desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist. În cadrul programului de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial, se vor intensifica eforturile de realizare în fiecare județ a cantităților necesare acoperirii obligațiilor față de fondul centralizat al statului și consumului local. Potrivit creșterilor amintite și în concordanță cu dezvoltarea localităților, se va dezvolta și rețeaua comercială, acordîndu-se mai multă atenție amplasării marilor unități în teritoriu. În același timp este prevăzută o creștere substanțială a prestărilor de servicii cu 63—76%, cu deosebire pe seama dezvoltării activităților solicitate de populație și a valorificării resurselor locale.

Tabelul nr. 5

Ocrotirea sănătății

	1965	1980	1984
Medici (mii)	27,9	39,8	44,5
Locuitori la 1 medic	632	558	507
Paturi de asistență medicală (mii)	144,1	208,2	210,8
Creșe (unități)	288	902	905
Locuri în creșe (mii)	11,8	92,6	90,7
Dispensare medicale (unit.)	5 018	...	5 712

Avînd în vedere că înfăptuirea Programului de creștere mai accentuată a productivității muncii va crea condiții pentru reducerea în continuare a săptămînii de lucru în cincinalul următor, Directivele prevăd dezvoltarea tuturor categoriilor de servicii legate de petrecerea timpului liber, de turism și agrement. Dispunem de o bază materială bună, spații de cazare și unități de alimentație publică de primă mînă, amplasate în cele mai pitorești locuri din țară, în stațiuni cu renume. Va trebui să se dea un impuls mai puternic turismului, creșterii aportului său valutar, prin îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor oferite turiștilor români și străini.

Tabelul nr. 6

Învățămînt

	1965	1980	1984
Populația școlară (mii)	4 103,1	5 585	5 690
Absolvenți ai învățămîntului superior (mii)	22,6	38,6	35,2
din care : tehnic	8,1	22,6	23,9
Absolvenți de liceu (mii)	71,2	175,0*)	139,1
Numărul personalului didactic (mii)	185,7	258,6	243,5
Elevi și studenți bursieri (mii)	292,4	288,0	216,7**)

*) Date pentru anul 1981
**) Anul școlar 1983—1984

O componentă esențială a ridicării calității vieții, căreia proiectul de Directive îi consacră un loc deosebit, o constituie procesul de urbanizare. În anii viitorului cincinal vor fi construite 750 mii de apartamente, ceea ce înseamnă că peste 2 milioane de persoane se vor muta în casă nouă, beneficiind de confortul unei locuințe moderne.

Faptul că — în timp ce în lume se resimt tot mai puternic repercusiunile crizei economice mondiale, sînt tot mai frecvente fenomenele de recesiune, iar șomajul ia proporții fără precedent — țara noastră cunoaște o neîntreruptă ascensiune și își poate propune și în continuare ritmuri susținute de dezvoltare, măsuri concrete de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc, atestă cu forța de convingere a faptelor de necontestat trăinicia orînduirii noastre, justețea și realismul politicii Partidului Comunist Român.

Este neîndoielnic că tot ce este prevăzut în documentele adoptate de Congres, fiecare obiectiv, fiecare sarcină va prinde viață cu consecvență, așa cum a prins viață tot ce s-a preconizat și hotărît de partid în ultimele două decenii, de cînd în funcția supremă de conducere a partidului și statului se află cel mai iubit și stimat fiu al acestui popor, personalitate proeminentă a contemporaneității, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care prin tot ceea ce întreprinde urmărește prosperitatea, bunăstarea și fericirea întregii națiuni, ascensiunea neîntreruptă a României pe treptele cele mai înalte ale civilizației socialiste și comuniste.

dr. Virgil DINCĂ

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN SPIRITUL sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întreaga economie națională se desfășoară, în întîmpinarea alegerilor de la 17 martie, ample acțiuni pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan la toți indicatorii, pentru onorarea contractelor economice atît la intern, cît și la export, pentru traducerea în viață a programelor de creștere a productivității muncii și reducerea consumurilor materiale, pentru înfăptuirea obiectivelor programatice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Un obiectiv prioritar: creșterea susținută a producției de țiței

EXTRAGEREA unor cantități sporite de țiței și gaze naturale reprezintă, pentru toate unitățile petroliere, o îndatorire primordială, de nivelul producțiilor atinse depinzînd gradul de acoperire a nevoilor de consum. Între unitățile producătoare de țiței cu sarcini deosebit de mobilizatoare se numără și **Schela de producție Viforita**, județul Dîmbovița. În acest an, față de 1984, urmează ca, de pe suprafețele productive aparținînd acestei schele, să se obțină o producție mai mare cu 30 000 tone țiței și 15 milioane mc gaze naturale.

■

PREGĂTIREA producției pentru 1985 a fost efectuată în cea mai mare parte pînă la sfîrșitul anului trecut. În vederea asigurării condițiilor de sporire a producției, o deosebită atenție s-a acordat extinderii activității de cercetare. Ca urmare a unor acțiuni de investigare cu mijloace perfecționate a existenței țițeiului în zonă, au fost puse în valoare noi suprafețe productive pe teritoriul localităților Doicești, Glodeni și Șotînga. Rezultatele obținute prin sondele de exploatare, în special pe structurile Doicești și Șotînga, sînt în general bune, astfel încît brigăzile de producție petrolieră care acționează în aceste sectoare au reușit să-și dubleze producția față de cea de la începutul acestui cincinal. În prezent, sînt în curs de execuție lucrări de cercetare pe zonele Ocnița, Glodeni, Vulcana, Gheboeni.

Tot în scopul sporirii producției de țiței, o atenție specială a fost și este acordată programului de creștere a factorului final de recuperare. În prezent, sînt în curs de desfășurare 10 procese, pe tot atîtea zăcăminte, unde urmărim adîncirea recuperării la factori ce nu puteau fi atinși cu metodele convenționale. Au fost pregătite și sînt în curs de desfășurare asemenea procese pe zăcămintele meotiene Teiș, Aninoasa, Doicești și Dacian Ochiuri vest. Extinderea unor asemenea procese este prevăzută și pe structurile helvetiene Doicești, Teiș și Dacian Ochiuri sud, de la care se așteaptă noi fluxuri de producție.

Menținerea și creșterea producției pe sondă reprezintă un alt factor important în acțiunea complexă de extragere a cît mai mult țiței. În acest sens, la intervale regulate, se analizează întregul fond de sonde, se stabilesc programe care cuprind operații și lucrări menite fie să îmbunătățească curgerea din strat spre gaura de sondă, fie să aducă parametrii de funcționare ai sondei la valori optimale, atît pentru realizarea de economii de energie, cît și pentru mărirea duratei de funcționare a echipamentului de fund și suprafață. O deosebită importanță se acordă în această direcție menținerii nisipului în strat. Operațiile de consolidare a stratelor, efectuate în ultimul timp, au facilitat o protecție superioară a găurii de sondă, precum și a întregului echipament care concură la aducerea țițeiului din strat pînă la rafinării.

Coroziunea este un alt factor care condiționează nivelul producțiilor obținute. În acest domeniu, atenția a fost îndreptată în special spre realizarea unei instalații, prima de acest fel din țară, la care se aplică pe interiorul materialului tubular o peliculă, inițial de ciment aditivat, ulterior de rășini sintetice, care mărește durata de lucru de mai multe ori, economisind astfel mari cantități de oțel și fonduri de investiții. Pentru 1985 avem un program de peliculizare interioară a materialului tubular care compune echipamentul de fund la sondele eruptive și în gazlift pentru a fi protejat contra depunerilor de parafină. Recent a fost experimentată o tehnică nouă pentru îmbunătățirea afluxului din strat în gaura de sondă și pentru consolidarea nisipului din strat. Este vorba de o metodă termogazochimică, care se pare că va însemna, pentru viitorul apropiat, un nou pas în direcția valorificării mai eficiente a zăcămintelor de hidrocarburi. Toate aceste măsuri au făcut posibil ca, **de la începutul anului și pînă în prezent, să se obțină o producție de aproape 52 500 tone țiței și de circa 32 600 mil. mc gaze naturale.**

■

O SERIE de neajunsuri diminuează însă capacitatea productivă a Schelei Viforîta. Este vorba, în primul rînd, de menținerea încă în unele sectoare a unei indiscipline tehnologice care a facilitat ruperi de ritm în activitatea brigăzilor din diferite zone. Fără îndoială că, asupra acestui aspect, s-a acționat și se acționează permanent, prin diferite mijloace, astfel încît activitatea să se desfășoare normal, iar restanțele înregistrate să poată fi cît mai grabnic recuperate.

În același timp, este cunoscut faptul că rezultatele noastre sînt condiționate și de activitatea altor întreprinderi. Legăturile cele mai strînse le avem cu cîteva unități mari industriale de la care primim marea majoritate a echipamentelor și a necesarului curent de piese de schimb, materiale și combustibil-lubrifianți. În această privință, se mențin încă unele locuri înguste care împietează buna desfășurare a activității noastre.

Specificul activității, cu răspîndiri de locuri de muncă pe teritoriu, uneori cu acces extrem de dificil, ne face să ne confruntăm acut cu nevoia de baterii de acumulatori pentru pornirea instalațiilor și a celorlalte mașini de serviciu. Neexistînd posibilitatea utilizării roboților de pornire, așa cum se întîmplă de regulă în garaje, în lipsa acestor baterii, multe formații sînt tentate să mențină motoarele în funcțiune, uneori zeci de zile în șir, consumînd mult combustibil pe timpul cînd, în pauzele tehnologice, instalația trebuie oprită. Cum de regulă cotele de combustibil sînt limitate, aceste instalații se opresc și se așteaptă repornirea lor cu un echipament care uneori vine de la zeci de kilometri, creîndu-se astfel un considerabil timp neproductiv atît pentru instalații, cît și pentru personal. cu consecințe ușor de sesizat. **Ar trebui, poate, ca în programul general de activitate al întreprinderilor specializate în producerea de acumulatori, ramurilor energetice, printre care și cea a petrolului, să li se asigure cu prioritate aceste produse strict necesare funcționării corespunzătoare și în regim de economii a utilajelor tehnologice.**

Totodată, unele greutăți au fost întîmpinate și ca urmare a lipsei de rit-

micitate în livrarea anvelopelor, a motorinei cu punct de congelare sub — 25°, precum și a fiabilității unor subansamble (vanele de presiune înaltă, tabla de oțel pentru rezervoarele de 2000—3000 mc etc.). Prin eforturile comune ale petroliștilor și unităților furnizoare de asemenea materiale și subansamble, neajunsurile semnalate pot fi înlăturate, astfel încît producția de țiței să se înscrie în nivelul normal, la zi, asigurînd economiei naționale cantitățile necesare de resurse, ritmic și la timp.

Toma PANȚU
director
Schela de producție petrolieră Vlforita

Diversificarea producției metalurgice în concordanță cu nevoile economiei

DEZVOLTAREA în ritm susținut a economiei naționale, diversificarea continuă a nomenclatoarelor de produse ale ramurilor industriale au impus, din partea industriei metalurgice, ample acțiuni de adaptare a fabricației la cerințele beneficiarilor, prin orientarea eforturilor în special în domeniul creșterii gradului de înnoire a producției și a gamei sortotipodimensionale. Exemple în acest sens ni le oferă și cele 14 întreprinderi din componența **Centralei industriale de prelucrări metalurgice din București,** la care gama sortimentală a produselor fabricate a cunoscut, an de an, o continuă înnoire și diversificare, oferind posibilitatea punerii la dispoziția economiei naționale și a partenerilor externi a unor cantități sporite și variate de laminate finite pline din oțel, țevi din oțel (fără sudură, sudate longitudinal sau elicoidal), sîrmă (laminată sau trasă) și produse din sîrmă (electrozi de sudură, cuie pentru construcții etc.).

Principalul argument al acestei afirmații îl constituie evoluția ascendentă a ponderii producției produselor noi și modernizate în totalul producției marfă, care, de la 13,2% în 1983, a crescut la 18,0% în 1984, urmînd ca la finele acestui an, prin asimilarea în fabricație a peste 54 de noi grupe de produse, să ajungă la 20%.

■

PROCES complex, cu implicații majore nu numai la furnizori, ci și la beneficiari, diversificarea gamei sortimentale este subordonată în întreprinderile din cadrul centralei atît asigurării economiei naționale cu produse de profil, în cantitățile necesare și de calitatea cerută de condițiile concrete de utilizare, cît și acțiunilor inițiate în vederea utilizării eficiente și economisirii resurselor de materii prime, energetice și de combustibil. Analiza scoate în evidență cîteva direcții mari de acțiune, care se constituie, de altfel, ca scopuri finale ale creșterii gradului de diversificare a producției :

■ **Asimilarea în fabricație a unor produse astfel încît să se reducă la minimum importul acestora de către întreprinderile beneficiare.** La realizările obținute în anul trecut în acest domeniu (asimilarea conductelor din oțel, fără sudură, cu diametrul mai mare de 16" și a țevilor pentru construcții din oțel, fără sudură, cu diametrul mai mare de 16" — la Întreprinderea de țevi din Roman ; a unor produse tubulare din oțeluri inoxidabile de tip 304 și 304 L necesare centralelor nuclearo-electrice — la întreprinderile de profil din București și Roman ; a țevilor din oțeluri inoxidabile feritice cu 18% crom — la întreprinderea de țevi „Republica" din București ; a sîrmelor de oțel tip AISI 1008—1026 pentru bile de protecție — la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii etc.) se vor adăuga anul acesta alte noi produse : diverse sortimente de țevi sudate longitudinal — producător Întreprinderea metalurgică din Iași ; noi dimensiuni și sortimente de țevi de extracție (2 3/8" și N80) la întreprinderea de țevi „Republica" ; diverse tipuri de sîrmă și electrozi de sudură necesare programelor de apă grea și nuclearo-electrice — furnizor Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii etc.

■ **Extinderea gamelor dimensionale ale produselor de profil,** pentru a se putea oferi beneficiarilor produse corespunzătoare, din punct de vedere dimensional, cu cerințele utilizării lor. În această direcție se înscriu, în acest an, acțiunile inițiate în vederea asimilării în fabricație a unor sortimente care vor amplifica gama de dimensiuni în care se fabrică produsele respective. Este vorba, printre altele, de noi sortimente de burlane de foraj, din clasa de rezistență J55, cu diverse grosimi ale pereților, care vor conduce la extinderea gamei acestor produse de la un diametru maxim de 13 3/8" (în care se produc în prezent) la 20", respectiv 16, 18 și 20 țoli. De asemenea, tot prin asimilarea unor noi sortimente, se va extinde gama dimensională a conductelor pentru diverse utilizări (de la ∅ = 377 mm la ∅ = 508 mm), a țevilor de construcții (de la ∅ = 377 mm la ∅ = 508 mm) și a prăjinilor de foraj (în 1985 se vor realiza sortimente de astfel de produse cu diametrul sub 3 1/2" (respectiv 2 3/8" și 2 7/8").

■ **Diversificarea, din punct de vedere calitativ, a produselor realizate.** Avînd în vedere că un produs, cu o anumită dimensiune, se solicită, de către beneficiari, să fie executat din oțeluri diferite, în condiții tehnice diferite (caracteristici fizico-mecanice deosebite, proprietăți înalte de prelucrabilitate) și în diverse stări (recopt, îmbunătățit, ecruisat etc.) o atenție deosebită este acordată, în cadrul procesului de diversificare a fabricației, și acestor aspecte. În 1985 urmează a fi asimilate, spre exemplu, noi sortimente de țevi extrudate și extrudate trase la rece, pînă la ∅ = 146 mm, din oțeluri feritice și austenitice, la întreprinderea de țevi „Republica", diverse țevi speciale profilate (eliptice, ovale, turtite etc.) la întreprinderea de țevi „Republica" și la Întreprinderea metalurgică din Iași ș.a.

■ **Creșterea disponibilităților de export prin oferirea de produse com-**

17 MARTIE 1985

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● *Asigurînd desfășurarea normală a activității în condițiile reducerii accentuate a consumului de energie electrică,* minerii din Nordul Moldovei *au realizat în perioada 1 ianuarie—20 februarie a.c., în plus față de sarcinile de plan, 4 320 tone pirită, 250 tone barită flotată și aproape 40 tone metale în concentrate. Cu rezultate deosebite se prezintă* minerii din bazinul Dornelor, *care au reușit să recupereze restanțele din prima parte a lunii ianuarie și să înregistreze o depășire de 620 tone minereu mangan marfă și 65 tone fier.*

● Sondorii din cadrul Schelei de producție Brăila *au extras, de la începutul anului și pînă la 20 februarie a.c., peste 80 mii tone țiței și circa 23 milioane mc de gaze. În vederea obținerii acestor succese au fost aplicate peste 100 de măsuri vizînd îmbunătățirea regimului tehnologic de exploatare a sondelor și de creștere a producției, precum și pentru sporirea factorului final de recuperare a țițeiului.*

● *De pe benzile de fabricație ale* întreprinderii de mașini casnice emailate „23 August" din Satu Mare *a ieșit în aceste zile aragazul cu numărul 3 milioane destinat exportului, din cele 9,4 milioane aragaze fabricate aici de la începutul activității. În perioada care a trecut din acest an, întreprinderea sătmăreană a livrat unor parteneri din Franța și U.R.S.S. peste 14 000 bucăți mașini de gătit cu gaze, în 16 tipuri și modele, cu 3 și 4 ochiuri, fiind onorate în acest fel contractele cu partenerii externi. Este semnificativ faptul că în acest an întreprinderea „23 August" din Satu Mare va livra la export 70% din produsele sale.*

● *Desfășurînd o intensă activitate în perioada care a trecut de la începutul anului, colectivul* Întreprinderii de utilaje grele pentru construcții Galați *și-a depășit în perioada 1 ianuarie—20 februarie a.c. cu 10% sarcinile de plan. Totodată, colectivul gălățean a recondiționat suplimentar piese de schimb în valoare de 1,3 milioane lei.*

● *Colectivul întreprinderii de tricotaje „Tînăra Gardă" din București a produs și livrat la export, în perioada care a trecut din acest an, cu 4,5% mai multe tricotaje decît sarcinile planificate. Succesul se datorează preocupării constante pentru continua înnoire și modernizare a producției, grijii deosebite manifestate pentru ridicarea calității produselor. Este revelator în acest sens faptul că peste 97% din tricotajele aflate acum în fabricație sînt produse noi, numai în perioada care a trecut din acest an fiind introduse în producția de serie 30 noi modele.*

petitive, la un înalt nivel tehnic și calitativ. În acest scop, în 1985 se va extinde gama de produse fabricate în concordanță cu prevederile diferitelor norme internaționale prin introducerea în fabricație la I.T. Roman a burlanelor de foraj după normele API, la Întreprinderea metalurgică Iași a țevilor de instalații după normele ASTM și DIN, la întreprinderea „Laminorul" din Brăila a laminatelor finite pline, în concordanță cu normele DIN, GOST și STAS, la Întreprinderea de sîrmă, lanțuri și cuie din Galați a lanțurilor navale ce vor fi realizate cu respectarea condițiilor diverselor registre navale etc. De asemenea, pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției — premisă de bază a amplificării exportului — vor fi asimilate, printre alte produse, diverse țevi din oțel carbon cu conținut limitat de cobalt (SA 106 gr. B) care se vor încadra în clasa I de calitate nucleară, țevi pentru conducte destinate transportului de țiței în mediu marin, țevi pentru butelii de oxigen etc.

■

REALIZAREA tuturor obiectivelor pe care întreprinderile din cadrul C.I.P.M. București și le-au propus în domeniul diversificării gamei sortimentale presupune asigurarea condițiilor de ordin tehnologic și tehnic impuse de asimilarea unor sortimente noi de produse. Astfel, asigurarea condițiilor tehnologice a impus inițierea, la nivelul centralei, a unui ansamblu de acțiuni și măsuri menite să contribuie la introducerea unor tehnologii avansate de lucru și la perfecționarea celor existente. În acest sens, în concordanță cu programele de asimilări, vor fi introduse tehnologia de elaborare și turnare a oțelului lingou poligonal necesar fabricării de țevi din oțeluri slab aliate și aliate, tratamentul de îmbunătățire a sîrmelor pentru arcuri de supapă tip OTEVA, tehnologia de tratare a oțelului lichid prin injectarea în cuptor de pulberi reactive (toate la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii), tehnologiile de fabricație a noi tipuri de țevi din oțeluri aliate, destinate industriei energetice și chimice (la I.T. „Republica"), tehnologiile de fabricație a țevilor de înaltă precizie pentru construcții (la Întreprinderea metalurgică Iași), laminarea continuă a țevilor din oțel, fără sudură, laminate la cald (la Întreprinderea de țevi din Zalău) etc.

Noile tehnologii, pe lîngă faptul că vor asigura realizarea prevederilor din programele de asimilări, își vor aduce o contribuție importantă și în domeniul reducerii și economisirii consumurilor materiale. Spre exemplu, introducerea laminării continue a țevilor din oțel, fără sudură, va conduce la reducerea consumurilor specifice de metal de la 1 225 kg metal/1 000 kg țeavă la aproximativ 1 150 kg metal/1000 kg țeavă, în paralel cu diminuarea consumurilor energetice.

Pentru asigurarea celei de-a doua categorii de condiții necesare îndeplinirii programelor de asimilări (condițiile tehnice) eforturile întreprinderilor sînt orientate în principal spre modernizarea utilajelor din dotare, astfel încît acestea să permită obținerea unor produse de nivel tehnic ridicat, concomitent cu consumarea unor cantități reduse de energie. Astfel, modernizarea laminorului de 6 țoli nr. 1 și a celui de 3 țoli din cadrul I. T. „Republica" va permite creșterea cu pînă la 10% a productivității muncii și reducerea cu 2—3% a consumurilor energetice. Lucrări similare vor fi executate la toate întreprinderile de profil, în așa fel încît, pe ansamblul centralei, să se obțină atît un însemnat spor de productivitate, cît și economisirea unor importante cantități de resurse materiale.

■

ACȚIONÎND în direcția înnoirii și diversificării producției, centrala industrială, cît și unitățile din subordine nu trebuie să piardă din vedere faptul că realizarea cantitativă a planului, onorarea tuturor contractelor încheiate cu diverși beneficiari trebuie să se deruleze în condiții cît mai bune. Rămînerile în urmă în realizarea producției fizice la unele sortimente pe luna ianuarie, cît și pe primele două decade din februarie a.c. se cer recuperate în timp cît mai scurt. Aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere că unele produse realizate de unitățile centralei sînt solicitate de industria petrolului și industria minieră, cît și de alte sectoare importante de activitate ale economiei naționale.

Cristian GORIE

O vibrantă chemare, adresată întregii națiuni

(Urmare din pag. 2)

dezvoltarea economico-socială a României în cel de-al VIII-lea cincinal, 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000 — documente care, prin prevederile lor, exprimă voința și aspirațiile de progres ale întregului popor, prefigurează destinul luminos, de bunăstare și fericire, al patriei noastre socialiste. Așa cum se arată în Manifest, traducerea în viață a hotărîrilor forului suprem al comuniștilor va asigura creșterea în ritm mai înalt a economiei naționale, înfăptuirea în linii generale a obiectivelor stabilite de Programul partidului. Obiectivul fundamental al cincinalului următor îl constituie continuarea fermă a politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Desfășurarea pe coordonate noi, superioare a procesului de dezvoltare a forțelor de producție, de perfecționare a relațiilor sociale și de muncă, de transformare revoluționară a societății va face ca din anul 1990 România, țară mediu dezvoltată, să intre într-o etapă nouă, superioară a dezvoltării sale economico-sociale.

Pentru aceasta, programele stabilite de partid prevăd o puternică accentuare a laturilor calitative și creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate — creșterea intensivă a industriei cu îmbunătățirea echilibrului între diferitele ei sectoare, înfăptuirea noii revoluții agrare și, pe această cale, mărirea în ritmuri înalte a producției agricole, afirmarea puternică a cercetării proprii și promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice. **„Întrăm — arăta secretarul general al partidului — într-o nouă etapă a revoluției, de transformare continuă a patriei noastre, de dezvoltare a procesului revoluționar într-o fază superioară, care asigură înaintarea fermă a României spre visul de aur, spre societatea fără clase, spre societatea comunistă !"**

CANDIDAȚII propuși în alegeri de Frontul Democrației și Unității Socialiste, reprezentînd organizațiile politice reunite în acesta, toate categoriile sociale, sînt oameni care prin întreaga lor activitate s-au dovedit constructori de nădejde ai orînduirii noi în patria noastră. Primul candidat al țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, ctitorul României moderne, socialiste, s-a angajat, cu prilejul propunerii candidaturii sale, în circumscripția electorală nr. 1 „23 August" din Capitală, pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională: **„Și în viitor voi face totul pentru a servi poporul, pentru a servi cauza socialismului și comunismului, a păcii și conlucrării internaționale".**

Adunările electorale ce au loc în această perioadă confirmă — prin exprimarea atașamentului deplin al cetățenilor la politica internă și externă a partidului și statului nostru, prin spiritul responsabil în care sînt dezbătute problemele dezvoltării în profil teritorial, prin numeroasele inițiative și propuneri pe care le prilejuiesc — exercitarea drepturilor democratice de care se bucură fiii patriei. Tot astfel, faptele de muncă avîntată pe care lucrătorii din economie le înscriu în cronica lui '85 anticipează votul de la 17 martie. Într-o indestructibilă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, națiunea se pregătește pentru apropiatul eveniment politic de mare însemnătate, care va constitui o nouă chezășie a întăririi continue a statului nostru socialist, a progresului și înfloririi scumpei noastre patrii.

Perfecționarea normării consumurilor materiale în agricultură (II)

UNUL DINTRE FACTORII de bază care influențează nivelul normei de consum îl constituie tehnologia practicată. **Consumul dintr-o anumită resursă este influențat de toate elementele sistemului tehnologic al fiecărei culturi sau categorii de animale, de modul de combinare a resurselor utilizate, ca și de mediul ambiant.** De exemplu, normele de consum de furaje sînt diferite la fermele care practică tehnologii industriale, față de cele cu tehnologii clasice ; normele de consum de semințe, îngrășăminte chimice, pesticide, carburanți, lubrifianți etc. diferă, la aceeași cultură, în funcție de regimul hidrografic (cultură irigată sau neirigată), de modul de alocare și de calitatea fiecăreia din celelalte resurse utilizate.

La fermele zootehnice de tip industrial și la legumicultura industrială de seră consumul de energie electrică și termică este mult influențat de variația temperaturii din exteriorul halelor (adăposturi de animale sau blocuri de seră). Din cercetările efectuate de ICEMENERG rezultă că necesarul de energie electrică pentru ventilație la fermele de păsări este de circa 10 ori mai mare în lunile de vară, față de lunile de iarnă. O planificare diferențiată a consumului de resurse energetice pe lunile anului face posibilă creșterea preocupărilor pentru încadrarea în consumurile planificate la fiecare hală, pentru urmărirea și analiza consumurilor pe luni, cu efecte favorabile în ce privește economisirea energiei electrice și/sau termice.

În mod asemănător se pune problema consumului de energie electrică pentru iluminat în combinatele pentru creșterea industrială a găinilor pentru ouă ; creșterea treptată a intensității și perioadei de iluminat electric în funcție de vîrsta și stadiul de exploatare a păsărilor constituie una din metodele de bază pentru obținerea unor producții mari de ouă, în medie pe o găină furajată. Din cercetări și din practică rezultă că în ultimele luni de exploatare, numărul orelor de iluminat pe zi ajunge la 16, față de numai 8—9 în primele luni. Desigur că planificarea diferențiată a consumului de energie electrică în funcție de aceste date constituie o cale de raționalizare a consumului de energie.

Particularitățile normării consumurilor

DEOSEBIT de importantă pentru autogestiunea întreprinderii agricole este normarea consumului de obiecte ale muncii de natură agricolă semințe, furaje, material de plantat etc., la care cuantumul pierderilor tehnologice și netehnologice este relativ mai mare decît la alte resurse. Normele de consum utilizate în procesul tehnologic au, prin însăși natura lor, un caracter tehnic. În afară de cantitatea utilă (consumul net) dintr-un obiect al muncii consumat efectiv în procesul tehnologic și care, la materiile prime de bază, se regăsește în produsul finit, normele tehnice cuprind și pierderile inerente procesului de muncă, de exemplu semințele care se sparg în timpul semănatului, cele care, nefiind bine încorporate în sol, sînt culese de păsări, furajele care se pierd în timpul distribuirii sau rămîn neconsumate de către animale etc. În ce privește producția vegetală, considerăm că trebuie luate în calcul drept pierderi tehnologice și plantele care se distrug în perioada ciclului de vegetație (de către dăunători, înainte de răsărire ; cu prilejul lucrărilor de întreținere a culturilor sau de recoltare). Pentru asigurarea unei densități optime la hectar a plantelor, la recoltare — factor determinant în obținerea producțiilor planificate — **este necesar ca la normarea tehnică a consumului de semințe să se țină seama nu numai de indicii de calitate ai semințelor** (germinație, corpuri străine, greutate hectolitrică etc.), **ci și de cantitatea de semințe necesară acoperirii pierderilor tehnologice** de la semănat pînă la recoltare (pierderi care au loc în condiții medii normale de producție — adică exceptînd cazurile de secetă, îngheț, exces de umiditate, atac al dăunătorilor sau alte fenomene naturale).

*) Pierderile netehnologice (Pnet) se compun din : materiale care pot fi recuperate, reciclate și refolosite în procesul de aprovizionare (Mra) ; pierderi definitive în procesul de aprovizionare (Pa). Dacă avem în vedere că și pierderile definitive pot fi împărțite în : materiale refolosibile rezultate în procesul tehnologic (Mrt) și pierderi definitive în procesul tehnologic (Pt), structura normei de consum de aprovizionare va fi : Nca = Cn + Mrt + Mra + Pt + Pa

Necesarul de aprovizionat este influențat în mod hotărîtor de categoriile de norme utilizate pentru determinarea necesarului de consum în scopul realizării sarcinilor de producție și de investiții. Norma de consum tehnologic este utilizată cu prioritate la eliberarea materialelor din depozit în vederea aprovizionării locurilor de muncă și la urmărirea consumurilor efective de materiale. Pentru aprovizionarea de la furnizori sau în calculele de planificare a necesarului de materiale pentru perioada de plan trebuie utilizată **norma de consum de aprovizionare**, care, în afară de cantitatea efectiv utilizată în procesul de producție, cuprinde și pierderile netehnologice *). În agricultură, mai mult decît în alte ramuri ale economiei naționale, pierderile netehnologice sînt relativ mari, deoarece obiectele muncii sînt mai ales de natură organică, supuse unor transformări naturale de maturizare, deshidratare, deteriorare în condițiile unei depozitări necorespunzătoare sau pe o perioadă prea lungă. De exemplu, pierderile la nutrețurile fibroase pot ajunge pînă la 20—30%, iar la nutrețurile însilozate pînă la 10—20%. La nutrețurile concentrate și la semințele de cereale și de plante tehnice pierderile netehnologice pot fi de numai 1—3% în condițiile umidității standard și unei bune depozitări, dar ele pot crește pînă la 10—20% dacă nu se respectă condițiile amintite. Rezultă concluzia că la calcularea balanței furajere, a balanței semințelor și a altor balanțe pentru produse de natură organică, neluarea în calcul a pierderilor netehnologice constituie o gravă deficiență de planificare a aprovizionării tehnico-materiale și a producției, cu repercusiuni deosebit de grave asupra îndeplinirii planului de producție, a randamentelor medii pe hectar sau pe un animal, a costurilor de producție și rentabilității.

Adaptarea normelor de consum la condițiile locale

O PROBLEMĂ deosebit de importantă pentru mecanismul economic din fiecare unitate agricolă este aceea a elaborării de norme de consum locale și de norme de consum operative.

Pe ansamblul ramurii se folosesc normele de consum republicane, departamentale sau elaborate de alte organe centrale, prin care se stabilesc cantitățile maxime de materii prime, materiale, combustibil sau energie necesare obținerii unei unități de produs, executării unei unități de lucrare sau de servicii, în conformitate cu procesul tehnologic stabilit și în condiții tehnico-organizatorice normale ale producției. Varietatea mare a condițiilor de producție din agricultură : naturale (sol, climă, relief, factori biologici etc.), tehnice, organizatorice, de încadrare cu personal calificat ș.a. impun pe de o parte o diferențiere mai mare a normelor de consum elaborate de organele centrale, iar pe de altă parte o preocupare sporită din partea fiecărei întreprinderi sau ferme agricole pentru adaptarea normelor de consum la condițiile locale.

În același timp, condițiile naturale — mai ales cele ținînd de climă — nu sînt aceleași în fiecare an, modificările față de medie exercitînd uneori influențe mari asupra tehnologiilor, modului de organizare a producției și a muncii, rezultatelor în producție și celor economice. În cazul unor perturbări de ordin exterior, mai ales datorită influențelor negative a unor factori naturali (secetă, inundații, îngheț, dăunători etc.), organele de conducere colectivă din fiecare unitate agricolă trebuie să ia măsurile necesare pentru adaptarea operativă a normelor de consum la noile condiții în care se desfășoară procesele tehnologice. Orice întîrziere în stabilirea unor norme de consum operative, valabile pentru perioada cît se mențin condițiile nefavorabile, are urmări negative care pot duce de la diminuarea pînă la compromiterea recoltelor. De exemplu, pentru executarea unor lucrări agricole în condiții de secetă trebuie depus un efort sporit, care, printre altele, are ca efect și sporirea consumului de carburanți, de piese de schimb etc. Una din metodele de determinare operativă a normei de consum de carburanți pentru executarea unei unități de lucrare este următoarea :

$$Nc/ha = \frac{C/CPh \cdot CPt \cdot Tos}{Rs}, \text{ în care :}$$

Nc/ha reprezintă norma de consum pe un hectar lucrare ; C/CPh — consumul de carburant pe cal-putere pe oră ; CPt — puterea tractorului (în cai-putere) ; Tos — timpul operativ de lucru (în ore pe schimb) ; Rs — randamentul agregatului pe schimb (în hectare).

Deci, consumul de carburant se calculează prin raportarea consumului total pe schimb la randamentul agregatului pe schimb. Din analiza elementelor formulei de calcul rezultă că mărimea normei de consum este influențată de o multitudine de factori, printre care : caracteristicile tehnice ale tractorului (concretizate în puterea totală și consumul de carburant pe un cal putere/oră) ; modul cum este utilizat timpul de muncă pe schimb și ponderea timpului operativ în totalul timpului pe schimb ; randamentul agregatului pe schimb, care la rîndul său depinde de lățimea de lucru, viteza de deplasare a agregatului etc. — factorii respectivi constituind parametri asupra cărora se poate acționa pentru reducerea consumului de carburant pe unitatea de lucrare.

Posibilitatea adaptării normelor de consum la condițiile locale sau la condițiile nou apărute diferă mult în funcție de sectorul social-economic, de nivelul de încadrare cu specialiști, de autonomia de care dispune fiecare unitate agricolă în cadrul structurii ierarhice de conducere. Dacă pentru unitățile agricole de stat problema revizuirii și adaptării periodice a normelor de consum se rezolvă în bune condiții, în cazul unităților cooperatiste ar trebui să aibă o contribuție sporită specialiștii de la C.U.A.S.C., ceea ce ar mări funcționalitatea acestor organe agricole.

De fapt, în unele zone agricole C.U.A.S.C.-urile au preocupări și realizări lăudabile în multe domenii de conducere, organizare și planificare a producției, cum sînt : organizarea unitară a aprovizionării tehnico-materiale pentru toate unitățile cooperatiste din consiliu, a valorificării excedentului de produse agricole după livrările la fondul de stat, studierea și adaptarea normelor de muncă la condițiile locale ș.a.

Din studierea situației normării consumurilor materiale în agricultură rezultă că există mari posibilități de perfecționare. Menționăm cîteva dintre cele mai importante :

- Este necesar să crească ponderea normelor de consum cu fundamentare tehnică, stabilite prin metode analitice sau experimentale, iar cele cu caracter statistic să fie utilizate mai ales pentru urmărirea consumurilor specifice în dinamică și în spațiu.
- La baza determinării necesarului de consum de diferite obiecte ale muncii să stea normele de consum individuale și parțiale în expresie fizică, iar normele de consum globale (agregat) să rezulte ca o însumare a primelor și să se calculeze la unitatea de produs.
- La determinarea necesarului de resurse energetice pentru crearea condițiilor de microclimat artificial în halele pentru creșterea industrială a animalelor și legumicultura de seră, să se țină seama și de influența mediului exterior.
- Pentru optimizarea normelor de consum din agricultură să se aibă în vedere, în mai mare măsură, particularitățile procesului de producție și mai ales stadiile fiziologice de dezvoltare a plantelor și animalelor.
- Fundamentarea planului de producție și a celui de aprovizionare tehnico-materială să se facă în funcție de clasificarea și structura normelor de consum, mai ales că în agricultură atît pierderile tehnologice, cît și cele netehnologice dețin ponderi importante în totalul necesarului de consum.
- Autogestiunea economico-financiară impune ca fiecare unitate agricolă să-și revizuiască periodic și să-și adapteze normele de consum la condițiile de producție concrete, locale.

Utilizarea unor norme de consum bine fundamentate tehnic și adaptate condițiilor locale din fiecare unitate agricolă constituie o premisă importantă pentru valorificarea rațională a resurselor materiale, pentru asigurarea procesului de producție cu obiectele muncii necesare executării la timp și de calitate a lucrărilor agricole, pentru obținerea unor producții mari, sigure și stabile, cu consumuri specifice reduse și rentabilitate ridicată.

dr. N. DAVID

Strălucită strategie a dezvoltării forțelor de producție

(Urmare din pag. 4)

Realizarea unei creșteri economice intensive, modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor și promovarea în continuare a politicii de largă deschidere pentru derularea colaborării economice internaționale asigură premisele necesare îndeplinirii directivelor Congresului al XIII-lea referitoare la creșterea volumului comerțului exterior. Această creștere va reprezenta, de altfel, însumarea unor evoluții diferențiate ale exportului și importului. Exportul va avea o dinamică mai accentuată (de 52—56%) comparativ cu importul, ceea ce constituie o condiție esențială pentru îndeplinirea politicii partidului privind realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să permită lichidarea datoriei externe în primii ani ai cincinalului.

După cum se știe problema datoriei externe frămîntă astăzi numeroase din statele lumii. Criza economică mondială, politica financiară internațională și în mod special rata înaltă a dobînzilor au devenit o frînă a creșterii economice în toate statele și provoacă deosebit de mari dificultăți, în special țărilor în curs de dezvoltare. În aceste împrejurări, România și-a propus să-și lichideze într-un timp scurt datoria externă și să renunțe de a mai apela la noi credite internaționale. Politica promovată de partidul nostru în acest scop a dat roade însemnate în actualul cincinal. România este astfel una din puținele țări ale lumii care au reușit ca, printr-un susținut efort național, să-și achite în primii ani ai acestui deceniu o parte importantă a datoriei externe.

Lichidarea completă a datoriei, obiectiv de importanță decisivă pentru întreaga dezvoltare economico-socială a României, impune realizarea, în continuare, a unor balanțe comerciale excedentare. Trebuie subliniat, în acest sens, faptul că întregul program de progres tehnic și de dezvoltare a principalelor ramuri ale economiei naționale creează premisele necesare pentru realizarea unui export de ridicată eficiență economică. Un rol central în promovarea exporturilor revine construcției de mașini care, datorită politicii de industrializare socialistă, a ajuns să furnizeze astăzi circa o treime din totalul exportului românesc. În cincinalul viitor, gama mărfurilor oferite la export de construcția de mașini se va extinde, în special cu produse din domeniul electronicii și electrotehnicii, al utilajelor tehnologice, utilajului minier, petrolier, energetic, al mașinilor și utilajelor pentru agricultură ș.a.m.d. Semnificativ este faptul că peste 96% din producția marfă a industriei constructoare de mașini va fi constituită în 1990 din produse noi și reproiectate. Mutații importante se vor produce, de asemenea, în structura ofertei de export de produse ale industriei chimice, accentul punîndu-se pe produse complexe și pe cele de mic tonaj care conferă un grad sporit de eficiență și de valorificare a materiilor prime.

Participarea tot mai activă a țării noastre la diviziunea mondială a muncii impune extinderea cooperării economice și tehnico-științifice, care urmează să ocupe în anii viitori un loc din ce în ce mai important în relațiile cu alte țări, să contribuie substanțial la acoperirea necesarului de materii prime și resurse energetice, la specializarea reciproc avantajoasă a producției, la intensificarea schimburilor internaționale. În centrul relațiilor de colaborare internațională ale țării noastre se va afla, ca și pînă acum, amplificarea schimburilor comerciale și a cooperării cu toate țările socialiste, a căror pondere în totalul comerțului exterior al României este ridicată. România va acționa pentru extinderea și adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice cu celelalte țări membre C.A.E.R., pentru perfecționarea colaborării cu aceste țări în spiritul înțelegerilor convenite la reuniunea la nivel înalt care a avut loc în iunie 1984 la Moscova, spre a deschide astfel noi perspective de accelerare a progresului economic și social al statelor membre, de afirmare a relațiilor socialiste ca model de relații noi între state, de ridicare a prestigiului socialismului în lume. În același timp, Directivele prevăd lărgirea în continuare a relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare a căror pondere în totalul comerțului nostru exterior a sporit apreciabil în ultimele două decenii. În concordanță cu principiile politicii sale externe, România va continua să promoveze colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările capitaliste dezvoltate, ceea ce corespunde cerințelor înfăptuirii programelor de dezvoltare și modernizare a economiei naționale, promovării exporturilor țării și eforturilor pentru o coexistență pașnică, activă între state cu orînduiri sociale diferite.

În acest amplu proces, se arată în Directive, se va urmări realizarea de acorduri de lungă durată, care asigură dezvoltarea pe baze stabile, de perspectivă, a schimburilor economice, precum și extinderea unor forme superioare de cooperare, cum sînt construirea și exploatarea în comun a unor capacități de producție, înființarea de societăți mixte de producție și comercializare sau executarea în comun a unor obiective pe terțe piețe.

Exportul românesc de mobilă

CALITATE – COMPETITIVITATE – EFICIENȚĂ

SE POATE SPUNE că în prezent industria românească de mobilă este în mare măsură specializată pentru export; cota exporturilor în totalul producției ramurii este de circa două treimi (aproape dublă față de cea din alte sectoare industriale).

În aceste condiții, aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar presupune în primul rînd studierea sistematică, permanentă a evoluției cererii pe piața externă, în vederea înnoirii și ajustării continue a programelor de fabricație, la cererea reală, ca și a formelor de comercializare la uzanțele de pe piața mondială.

Pe baza fondurilor de investiții importante alocate acestei ramuri, producția de mobilă a țării în anii socialismului a crescut de peste 250 de ori, România fiind în prezent al 14-lea producător de mobilă din lume și pe locul 9 între marii exportatori mondiali. În același timp, ritmul deosebit de alert de creștere, de la un an la altul, a volumului exportului semnifică opțiunea macroeconomică de valorificare superioară a resurselor naturale, de forță de muncă și fonduri fixe de care dispune acest sector. Dacă în perioada 1965—1984 producția de mobilă a crescut pe plan mondial de circa 3 ori, în România ea a crescut de peste 6 ori. Mobila românească exportată de firma de comerț exterior **Tehnoforest-export** s-a afirmat atît pe piața europeană, cît și pe celelalte continente.

Obiectiv strategic : înnobilarea lemnului

I.C.E. TEHNOFORESTEXPORT reprezintă pe piața externă interesele a peste 50 de mari întreprinderi de prelucrare a lemnului, care produc o gamă bogată de tipuri de mobilier (clasic, modern, rustic, colonial), în structuri variate, de la piese de mic mobilier și pînă la ansambluri complexe, multifuncționale.

În ultimii ani s-au livrat partenerilor externi garnituri de mobilă din aproape toate marile stiluri clasice : Renaissance (spaniolă, italiană, franceză), stilurile franceze (Régence, Empire, Baroc, Rococo, Ludovic XIV, XV, XVI), stilurile engleze (Regency, Cheraton, Chippendale, Adams, Tudor, Victorien, Windsor), stilurile germane (gotic, Altdeutsch), stiluri flamande, stil colonial american ș.a.m.d. La acestea se adaugă mobilierul modern pentru locuințe și de birou, restaurante, săli de sejur etc., case prefabricate, articole de sport, instrumente muzicale și alte articole din lemn la comandă.

Caracteristică pentru peisajul actual al pieței internaționale de mobilă este puternica concentrare a producției în

Garnitură pentru hotel (J-40)

cîteva țări dezvoltate. Astfel, S.U.A., R.F. Germania, Japonia, Italia, U.R.S.S. și Franța concentrează în prezent peste 80% din producția mondială de mobilă. În anii '80 se constată o încetinire a ritmului mediu anual de creștere a producției sau chiar scăderi, scontîndu-se pe o înviorare după mijlocul deceniului. În țările vest-europene mari pro-

Cameră tineret stil colonial

ducătoare, industria de mobilă, constituită în mare măsură din unități mici și mijlocii, este orientată cu precădere spre satisfacerea consumului intern, consum în care are prioritate mobila din lemn, cu o pondere între 68%—93%, mobila din metal cu o pondere de 5—28%, iar cea din alte materiale 2—14%. După domeniul de folosință, mobila pentru locuințe deține locul principal în producția marilor producători : S.U.A. 63—66%, R.F.G. 80—85% (din mobila de lemn), Japonia 97%, Franța 45%, Canada 54%, Anglia 75%. Mobila pentru birou deține ponderi importante în producția R.F. Germania (6—7%), Olandei (11—15%), Canadei (13%). Mobila din lemn pentru bucătării deține o pondere de 20% în producția Angliei, 17% din cea a Franței, 10% din cea a S.U.A. Mobila tapițată a constituit în ultimii ani circa 23—25% din producția de mobilă în Anglia, 35% în S.U.A. O dezvoltare puternică în ultimul deceniu a cunoscut mobilierul de camping și grădină în special în Franța, R.F. Germania, Anglia, Suedia, Italia, Spania, Austria și unele țări socialiste europene.

Comparînd caracteristicile consumului pe principalele noastre piețe de export — în special pe relația devize convertibile — cu structura actuală a exportului se pot desprinde o serie de concluzii deosebit de interesante sub aspectul strategiei de export. Pot fi identificate astfel noi segmente de piață, ce presupun însă modificări structurale în oferta de export a industriei și uneori chiar modificări de concepție a ceea ce înseamnă export de mobilă. Asemenea studii de marketing au evidențiat necesitatea diversificării ofertei la grupele de mobilier cu o piață în dezvoltare, cum sînt : mobilierul tapițat, mobilierul stil clasic cu intarsie/sculptură, mobilierul modern din anumite esențe de rășinoase și cu finisaje deosebite, demontabil, pentru locuințe ca și pentru birouri, mobilier pentru copii, mobilier din lemn pentru grădină și camping, mobilier metalic și din material plas-

tic pentru birouri, instituții medicale, pentru grădină, camping, pentru autovehicule (automobile, camioane, autobuze, avioane, nave), mobilier audio-video etc.

În realizarea acestor sarcini — care condiționează îndeplinirea planului de export — trebuie pornit de la conceperea exportului de mobilă ca un export complex, încorporînd — pe lîngă cheresteaua produsă de industria lemnului — țesături și stofe produse de industria ușoară, mase plastice, coloranți, lacuri, vopsele produse de industria chimică, piese și accesorii metalice, profile de aluminiu produse de industria prelucrării metalului și, desigur — și nu în ultimul rînd — munca creatorului, a designerului de mobilă.

Este adevărat că fiecare din aceste materiale sau produse pot fi exportate și separat : cherestea, stofe de mobilă, mase plastice, coloranți, lacuri și vopsele, aluminiu, feronerie de mobilă, dar nu trebuie nici o demonstrație specială pentru a înțelege că exportul tuturor acestor materiale este mult mai eficient sub forma exportului de mobilă, ca livrare complexă, care valorifică superior componentele, adăugîndu-le muncă simplă de prelucrare și potențată de creație.

Redresarea economică incertă pe piețele occidentale, menținerea la un nivel ridicat a șomajului, a dobînzilor își pun amprenta asupra evoluției cererii de bunuri de folosință îndelungată, în speță a mobilei, accentuînd concurența, recurgerea la bariere tarifare și netarifare. În aceste condiții, îndeplinirea sarcinilor de export, creșterea aportului ramurii la încasările valutare ale țării presupun valorificarea tuturor acestor debușee, identificate prin studii de marketing, pe calea unei valorificări superioare a masei lemnoase și a tuturor celorlalte componente ale mobilei.

Dacă ar fi să luăm cazul mobilei tapițate, care este deosebit de rentabilă sub aspectul consumului de material lemnos, constatăm că de ani de zile trenează problema asigurării unor stofe de mobilă în cantitatea și calitatea solicitate de exportatori, a vatei sintetice etc. La fel în cazul mobilierului metalic — în loc să se exporte aluminiul brut, mult mai rentabilă ar fi prelucrarea sa în mobilier și exportul sub această formă. Dar pentru aceasta trebuie asigurate profile demontabile, materiale plastice translucide, șine și role culisante, balamale, închizători magnetice etc.

Singura resursă pentru care nu se poate pune problema că lipsește este activitatea de creație. Însă în afirmarea pe piețele externe ea se lovește fie de conservatorismul unor parteneri care rămîn la modelele testate și verificate pe piață sub raportul preferințelor de consum, fie de lipsa de receptivitate a unor întreprinderi producătoare. Avantajul creării de modele exclusive ale industriei românești de mobilă rezidă în soluțiile tehnologice funcționale adoptate, în fezabilitatea și eficiența lor sub aspectul consumurilor materiale, iar pe plan comercial în limitarea concurenței, conducînd pe ansamblu la o competitivitate sporită a produselor.

Desigur că problema modernizării și reproiectării se pune pentru toate categoriile de mobilier, ca o cale de reducere a consumurilor materiale, de creștere a gradului de valorificare a materiei prime prin obținerea de produse de înalt nivel calitativ, pentru menținerea în pas cu moda, cu evoluția comportamentului de consum pe piață. Ignorarea specificului cererii pe piața externă prin crearea de modele de inspirație artizanală-istorică (de exemplu „stilul" Dracula) deși au un consum excesiv de materie primă, s-au dovedit fără succes pe unele piețe de export. În schimb mobilierul modern, modulat, indiferent de utilizare (în locuințe sau birouri), indiferent de materia primă (lemn, metal, plastic), nu poate fi conceput fără aportul decisiv al designului.

Sufragerie Ariadna

Bufet Ariadna

Strategia de comercializare

ȘI ÎN CAZUL MOBILEI, ca și la alte multe bunuri de consum se menține încă un ecart important între prețurile plătite de importatorul străin și prețul cu amănuntul pe piața respectivă. La cheltuielile mari de distribuție se adaugă adeseori cereri de bonificații pentru recondiționări, redistribuiri, comisioane etc.

O cale de reducere a distanței exportatorului față de piața externă și, totodată, de diminuare a ecartului amintit o poate constitui înființarea, pe principalele piețe de export, a unor societăți mixte de comercializare care să-și concentreze activitatea cu prioritate pe importul de mobilă din România, asigurînd pătrunderea produselor Tehnoforestexport pe noi segmente de piață. Desigur că este vorba de parteneri bine introduși pe piață, în special la grupele de mobilier deficitare în prezent sub aspectul promovării, cu legături directe la lanțurile de magazine de prestigiu pe piețele respective. Cooperarea ar putea fi extinsă și în domeniul producției, în sensul asigurării în contrapartidă a unor importuri de completare, schimb de documentații și asistență tehnică în design, realizarea service-ului pe piața externă la descărcare, montaj, remedieri în urma transportului, reexpediere.

Prezența pe piață prin birouri comerciale ale întreprinderilor de comerț exterior din acest domeniu ar constitui o altă cale de intensificare a activității de prospectare și promovare, de desfășurare a unei strategii penetrante pe toate grupele comerțului cu materiale de construcții și mobilă, material sportiv, instrumente muzicale etc. Costul serviciilor comerciale prestate atît de societățile mixte, cît și de birourile comerciale își poate găsi cu ușurință acoperire în nivelurile de preț pe care le-ar obține.

Calitatea producției noastre de mobilă, cotată printre cele mai bune din lume, ar trebui să-și găsească reflectare și în materialul publicitar tipărit de întreprinderile noastre producătoare (calitatea fotografiilor — culoare, dimensiuni, mediul ambiant în care este prezentată mobila, actualitatea imaginilor), în prezent de multe ori inferior materialului publicitar al unor producători de marfă mult mai slabă calitativ. Numeroase modele noi nu sînt cuprinse în cataloage și pliante, fapt ce îngreunează mult desfășurarea negocierilor atît în țară, cît și în străinătate. Și în politica de prezentare de mostre se impun unele ajustări, în sensul renunțării la exponate „de prestigiu" învechite, fără nici o șansă de contractare, atît în expozițiile proprii ale întreprinderilor cît și la tîrgurile de mostre, în favoarea unor modele noi, de interes comercial curent, în special din grupele pe care ne propunem să le promovăm în viitor : mobilier modern, mobilier tapițat, mobilier de birou și alte sortimente încă slab reprezentate în structura exportului nostru.

Floarea ALECU

Opinii

EXTINDEREA BAREMELOR ȘI NORMATIVELOR DE CALCUL – CALE DE PERFECȚIONARE A CORELĂRII PREȚURILOR

ORIENTĂRILE formulate în documentele Congresului al XIII-lea cu privire la menținerea stabilității tuturor categoriilor de prețuri din economie, respectarea legalității în stabilirea și aplicarea prețurilor și întărirea disciplinei în domeniul costurilor impun intensificarea acțiunilor pe linia îmbunătățirii sistemului existent de bareme și normative de determinare a prețurilor, atît din punct de vedere al sferei de cuprindere, ca număr de produse, cît mai ales al calității lor.

Stabilirea prețurilor și implicațiile în metodologia de formare a acestora

SISTEMUL de determinare a prețurilor prin bareme și normative de calcul asigură un control mai riguros asupra stabilirii prețurilor în economie, în condițiile în care aceste instrumente sînt corespunzător întocmite, actualizate periodic în funcție de schimbările intervenite în nivelul costurilor, precum și în sistemul de prețuri și sînt aplicate corect de unitățile economice. În acest sens, în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„În primii ani ai cincinalului s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea prețurilor prin așezarea acestora pe principii economice și pentru menținerea lor la limitele planificate. Ținînd seama de rolul important al prețurilor în stabilitatea economică și în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, se va exercita un control riguros asupra evoluțiilor acestora, asigurîndu-se ca și în 1985 și în anii viitori să nu crească peste prevederile din plan corelate cu prețurile internaționale“.** În scopul asigurării stabilității prețurilor și prevenirii oricăror posibilități de creștere necontrolată a acestora este necesară încadrarea riguroasă a prețurilor produselor noi în nivelul de prețuri existent, cît și luarea în considerare a sarcinilor de reducere a consumurilor materiale și de sporire a productivității muncii.

Se știe că există două modalități principale de determinare a prețurilor : prin calculație individuală pentru fiecare produs în parte și prin bareme și normative.

Baremele de prețuri reprezintă o metodă de calcul anticipată a prețurilor cu amănuntul pentru toată gama de sortimente sau de dimensiuni ale aceluiași produs sau grupă de produse. Stabilite în principal pe baza costurilor parametrice antecalculate acestea se pot aplica grupelor de produse în întregime noi, precum și la încadrarea în scara prețurilor unei anumite grupe de mărfuri a produselor și sortimentelor noi create pentru diversificarea producției.

În unele sectoare de producție cu un grad mare de înnoire a producției, cum ar fi cel al industriei ușoare, de la crearea unui nou model, sortiment și pînă la apariția lui în unitățile comerciale trece o perioadă de timp destul de mare, fapt ce creează dificultăți în activitatea economico-financiară a unităților. De aceea, se simte nevoia creerii și apoi a reexaminării periodice a unor bareme de prețuri, pe baza cărora să crească operativitatea de stabilire a prețurilor și, totodată, să stimuleze pe producătorii-furnizori în crearea și lansarea de noi produse și sortimente, prin introducerea unor tehnologii avansate și a unor materiale cu parametrii tehnici noi.

Extinderea folosirii baremelor de prețuri oferă unele avantaje nete față de calculația individuală și anume : ● întreprinderile producătoare nu mai sînt obligate să întocmească un volum mare de documentații pentru fiecare nou sortiment, deoarece prețurile în barem sînt stabilite în prealabil pentru întreaga gamă de sortimente și dimensiuni ; ● prezintă garanții că nu mai pot apare anomalii de prețuri la produsul în cauză, deoarece prețurile din barem sînt strict corelate între ele ; ● asigură o corelare între prețuri cu parametrii tehnico-economici, ținînd seama de scara valorilor de întrebuințare ; ● permite unificarea ratei rentabilității la nivel de ramură la toate sortimentele din barem, punînd în condiții de egalitate — din acest punct de vedere — toate sortimentele ale căror prețuri sînt cuprinse în barem ; ● elimină influențele determinate de neconcordanța dintre prețul antecalculat și cel stabilit efectiv, întreprinderea producătoare fiind sigură că prețul de livrare — dedus din prețul cu amănuntul din barem — va fi realizat efectiv pentru noile sortimente ; ● asigură o corelare de prețuri simultană (în bloc) a tuturor produselor din cadrul grupei, nu pe perechi de produse (produs nou-produs etalon) ; ● oferă garanții în privința organizării și desfășurării proceselor economice, în direcția minimalizării efortului de muncă și maximizării rezultatelor și operativității în determinarea prețurilor produselor noi.

Baremele și nomativele de calcul trebuie să asigure reflectarea în prețuri a sarcinilor sporite de reducere a costurilor pe calea valorificării superioare a materiilor prime, în strictă corelare cu prețurile produselor existente în economie.

Pentru a asigura stabilitatea prețurilor pe baze reale, în condiții de valorificare superioară a materiilor prime, de creștere a productivității muncii, de înnoire sortimentală permanentă a producției, de îmbunătățire a calității produselor, de perfecționare a tehnologiilor de fabricație ca și menținerea corelațiilor între prețurile existente, baremele și normativele trebuie reexaminate periodic, în funcție de modificările prețurilor care au intervenit în economie. În această ordine de idei, reexaminarea este necesară să prevadă atît actualizarea elementelor de calcul, cît și o analiză aprofundată asupra calităților, iar baremele și normativele să reflecte permanent modificările de prețuri la unele materii prime, materiale, energie, și alte elemente de costuri. De aceea, problema analizei periodice a baremelor și normativelor de calcul a prețurilor, actualizarea și perfectarea acestora, controlul aplicării lor corecte și verificarea exactității prețurilor stabilite cu aceste instrumente de calcul trebuie să constituie o sarcină permanentă pentru lucrătorii din domeniul prețurilor.

Opțiuni pentru generalizarea baremelor și normativelor

DINTR-O ANALIZĂ recent efectuată privind situația baremelor și normativelor de calcul a rezultat că, în prezent, există un număr de 207 bareme și normative de calcul elaborate de 8 ministere și organe centrale, pe baza acordului prealabil al Comitetului de Stat pentru Prețuri. Dacă la unele ministere analizate se apreciază că numărul existent de bareme și normative este satisfăcător, cuprinzînd majoritatea produselor cu frecvență mare în fabricație, iar problema care se pune este numai de îmbunătățire și perfecționare a acestor bareme și normative existente, la alte ministere se impune elaborarea de noi bareme și normative pentru unele grupe și subgrupe de produse.

Pentru a asigura operativitate în stabilirea prețurilor și pentru a simplifica evidența, în urmărirea și controlul prețurilor, a fost analizat actualul sistem de elaborare a prețurilor de producție, de livrare cu amănuntul la o grupă de produse emailate din tablă și s-au făcut în acest sens unele propuneri de îmbunătățire ale acestuia. În sistemul actual, prețurile produselor luate în considerare au fost stabilite numai pe bază de costuri și la date diferite în procesul apariției lor și de către producători diferiți, fără să se aibă în vedere o analiză temeinică și în detaliu pe parametrii constructivi. În noul sistem de stabilire a prețurilor acestor produse se propune ca :

— producția fizică să fie structurată în grupe și subgrupe omogene după formă și tipodimensiuni ;

— pentru fiecare grupă și subgrupă să se aleagă parametrii constructivi reprezentativi ;

— nivelul prețului cu amănuntul (ca variabilă dependentă) să fie stabilit în funcție de valorile acestor parametrii (ca variabile independente) ;

— să se reducă numărul de sporuri de calitate, ceea ce determină diminuarea numărului exagerat de prețuri existent ;

— să se creeze corespunzător și un nou sistem de încadrare a produselor pe clase de calitate ;

— pentru produsele existente în rețeaua comercială se pot menține prețurile actuale pînă la lichidarea stocurilor din rețea sau se pot aplica noile prețuri urmînd a fi reevaluate stocurile existente.

O contribuție importantă la extinderea și perfecționarea baremelor și normativelor considerăm că ar putea fi adusă de institutele de cercetare și inginerie tehnologică dacă acestea ar fi antrenate într-o mai mare măsură de ministerele economice de ramură.

Sanda DUȚU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Pîrghiile financiare în sprijinul reducerii consumurilor materiale și energetice (III)

EXPERIENȚA demonstrează că pîrghiile financiare pot fi și trebuie tot mai profund și eficient implicate în sprijinul reducerii consumurilor materiale și energetice. În acest scop, continuăm să punem la dispoziția factorilor de decizie din unitățile economice sinteza soluțiilor, a opiniilor specialiștilor vehiculate în cadrul articolelor pe aceste probleme publicate în „Revista economică" în ultimii ani, referitoare atît la etapa de fundamentare cît și la cea de realizare a **planului costurilor și a programului de reducere a costurilor de producție în întreprinderi** — instrumente cu mari posibilități (neexplorate și neexploatate la adevăratele lor dimensiuni în toate întreprinderile) de determinare a unor realizări superioare în acțiunea de economisire a resurselor materiale și energetice, de diminuare a cheltuielilor materiale în general.

9 Pentru reducerea consumurilor materiale și energetice este necesar ca în fundamentarea costului pe unitate de produs să se acorde o atenție deosebită cunoașterii în detaliu a tehnologiilor de fabricație, a structurii și complexității produselor fabricate, a stării tehnice a fondurilor fixe existente în dotare, a gradului de calificare a personalului de execuție etc. Tot atît de importantă este, așa cum a fost relevat în cadrul unor analize publicate în paginile revistei noastre și concentrarea eforturilor pentru înlăturarea grabnică a deficiențelor înregistrate în cuantificarea efectului economic al măsurilor înscrise în programe, în cunoașterea și utilizarea celor mai adecvate metode capabile să măsoare cît mai complet și real implicațiile acțiunilor prevăzute asupra mărimii și evoluției consumurilor materiale și energetice, a nivelului cheltuielilor materiale.

Aceste probleme complexe evidențiază faptul că cerințele actuale privind fundamentarea și elaborarea măsurilor înscrise în programele de reducere a costurilor nu mai pot fi satisfăcute prin atribuirea acestei activități în mod exclusiv compartimentelor financiar-contabile, așa cum se mai întîmplă încă în prezent în unele întreprinderi și chiar centrale industriale, unde, ca urmare, nu au fost identificate și nu au fost aplicate cele mai corespunzătoare măsuri, rezultatele nesituîndu-se la nivelul cerințelor. Experiența a demonstrat că **în domeniul de maximă însemnătate al reducerii cheltuielilor materiale și al urmăririi îndeplinirii obiectivelor stabilite se impun acțiuni comune, conjugate, de natură tehnico-economico-financiară. De aceea este de reținut faptul că numai prin coordonarea eforturilor tuturor compartimentelor întreprinderii,** inclusiv a fabricilor, secțiilor de producție, atelierelor etc. pot fi stabilite, fundamentate și aplicate cele mai eficiente măsuri și soluții privind economisirea resurselor materiale și energetice.

10 Specialiștii au remarcat **necesitatea realizării în toate întreprinderile a unei corelări mai corespunzătoare între programele de reducere a costurilor și conținutul celorlalte programe adoptate în întreprindere** (de creștere mai accentuată a productivității muncii, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor realizate, de atingere a parametrilor proiectați la capacitățile de producție puse în funcțiune etc.), ca element deloc de neglijat în sprijinul economisirii resurselor materiale și energetice cu care se realizează producția. Și aceasta deoarece a fost sesizat faptul că deși măsurile prevăzute în celelalte programe amintite sînt de

■ METODA COSTURILOR STANDARD

Esența acestei metode constă în stabilirea cu anticipație a costurilor directe de producție (materiale, manoperă etc.) care sînt denumite standarde și a costurilor indirecte (costuri comune, generale etc.) denumite bugete de costuri. Costurile-standard sînt costuri stabilite în prealabil pe baze științifice ; ele constituie etaloanele de măsură și comparație cu costurile efective de producție și instrumente de orientare și precizare a condițiilor în care trebuie să se desfășoare producția. Standardele sînt considerate ca fiind costurile reale sau normale de producție, dat fiind că ele exprimă valori stabilite în mod științific atît pe baza evoluțiilor din perioadele anterioare cît și a unor elemente previzionale corelate cu condițiile în care se preconizează desfășurarea activității viitoare a întreprinderii.

Calculația costurilor se reduce la o singură calculație și anume la calculația costurilor standard, care constituie baza de stabilire a prețurilor de vînzare, nemaifiind necesară calcularea costului efectiv al produselor. Toate diferențele ce apar în plus sau în minus în procesul efectiv de producție față de costurile standard sînt considerate abateri de la condițiile normale de fabricație ; cu acestea se afectează direct rezultatele finale ale întreprinderii în perioada respectivă.

■ METODA COSTURILOR DIRECTE

Această metodă urmărește corelația dintre produse și costuri, vizînd determinarea costului producției numai pe baza costurilor variabile. Denumirea acestei metode nu are totuși legătură cu costurile directe ; în acest caz noțiunea de „direct" trebuie legată de particularitatea metodei de a se calcula costul produselor numai pe baza costurilor a căror mărime variază direct cu volumul producției.

Din categoria costurilor variabile în funcție de variația volumului fizic al producției sau al desfacerii fac parte, pe lîngă costurile directe (materiale, manoperă, energie, cheltuieli de desfacere cu caracter variabil etc.) și costurile indirecte variabile (combustibil pentru încălzit, contribuții la asigurări sociale etc.). Potrivit acestei metode, conceptul de variabilitate a costurilor vizează toate costurile de producție indiferent de modul lor de repartizare (direct sau indirect) pe produse. Avantajul unor astfel de costuri variabile îl constituie ușurința și exactitatea repartizării lor pe unitatea de produs și pe locuri generatoare de costuri, ceea ce facilitează și efectuarea unui control permanent al acestora.

Problema de bază a metodei o constituie separarea corectă a costurilor variabile de cele fixe, pornind de la ideea că numai costurile variabile depind direct și sînt generate de fabricarea produselor. Ca urmare, excluderea costurilor fixe din calcul se bazează pe considerentul că acestea sînt costuri ale perioadei și nu ale produselor, fapt pentru care ele nu pot fi incluse în costul produselor, urmînd să afecteze beneficiile brute sau pierderile la sfîrșitul perioadei de gestiune ; se are în vedere și faptul că costurile fixe nedepinzînd de producția fabricată, repartizarea lor după criterii convenționale ar denatura costul producției.

Pe baza acestei concepții, contabilitatea este în așa fel organizată încît toate costurile sînt separate în momentul înregistrării lor, în costuri variabile și costuri fixe. Se cunosc trei variante ale separării costurilor variabile : pe procese, pe comenzi și pe costuri standard, în funcție de specificul proceselor tehnologice ale fiecărei întreprinderi.

natură a influența favorabil nivelul consumurilor și, respectiv, al cheltuielilor, mai există cazuri în care asemenea măsuri nu au fost cuantificate în economii de cheltuieli și nu a fost stabilit un sistem corelat de urmărire a aplicării și de înregistrare a efectelor lor multiple, simultane, pe care le au pe diverse planuri. Astfel, de exemplu, se mai întîlnesc în practică unele situații în care anumite întreprinderi acuză neîncadrări în consumurile normate și normativele de cheltuieli materiale, sau așa-zise „limite" de consumuri materiale și energetice pe care susțin că nu le mai pot micșora în nici un fel, în timp ce programele de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor arată că pot fi obținute economii suplimentare prin reducerea costurilor și consumurilor aferente noncalității (rebuturi, remanieri) sau prin modernizarea unor tehnologii învechite, mari consumatoare de materiale și energie, care mai sînt menținute prin inerție. De asemenea, specialiștii relevă și faptul că mai există unele unități economice care, întocmind calculații globale ale nivelului cheltuielilor materiale, neluînd în seamă factori esențiali de reducere a costurilor producției, acuză neîncadrări în prevederile de plan și așteaptă să li se ușureze sarcinile. Un astfel de mod de lucru se cere de urgență corectat prin acțiuni care să asigure o mobilizare superioară, complexă a potențialului productiv disponibil, prin luarea în considerare mai riguroasă a efectului asupra reducerii consumurilor și cheltuielilor, a măsurilor și acțiunilor înscrise în planul tehnic, în programele de creștere mai accentuată a productivității muncii și a ridicării calității produselor, prin corelarea mai adecvată, complexă a prevederilor stabilite pe multiple planuri.

11 Dată fiind importanța pe care o prezintă fundamentarea și elaborarea completă a programelor de măsuri pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție încă de la sfîrșitul anului precedent și începutul anului de plan, apare în evidență cu claritate necesitatea că acum, în cea de-a treia lună din 1985, acolo unde pînă în prezent nu s-au identificat integral soluții de realizare a sarcinilor de reducere a cheltuielilor materiale — și astfel de situații există în unele unități economice — să se acționeze cu maximă operativitate, cu răspundere și exigență înalte pentru reexaminarea și completarea programelor de măsuri elaborate.

12 În scopul realizării efective a unor economii substanțiale de materii prime și energie, de cheltuieli materiale, acțiunea de identificare și fundamentare a soluțiilor de urmat pentru încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor materiale se cere continuată cu consecvență prin urmărirea și sprijinirea susținută a aplicării în practică a măsurilor stabilite și a obținerii eficienței scontate. În acest sens, este de reținut că eforturi concertate și mai susținute se cer îndreptate către realizarea unui sistem organizat de urmărire a materializării soluțiilor și măsurilor preconizate cu ajutorul unor **grafice speciale** de evidențiere și sprijin a înfăptuirii măsurilor prioritare, selectate din programele de reducere a costurilor, precum și a unor **analize** trimestriale, lunare și săptămînale a acestora în cadrul organelor de conducere colectivă. Totodată, periodic, la intervale cît mai scurte de timp, dar cel puțin lunar, este necesar a se realiza analize critice comune — ale organelor de conducere colectivă din întreprinderi cît și ale comisiilor financiar-bancare — privind nivelul realizat al costurilor materiale de producție Pentru ca astfel de analize să înregistreze o eficiență ridicată, relevăm și cu acest prilej necesitatea ca în cadrul lor să nu se pună accent atît pe justificările ce se pot formula, ci să se insiste în mod deosebit asupra identificării celor mai adecvate măsuri de corectare a abaterilor de la normele de consumuri materiale și energetice și de la normativele de cheltuieli.

● În elaborarea programului de costuri : în loc de preocupări exclusive ale compartimentului financiar-contabil, colaborare între toți factorii implicați ● Măsurile de reducere a consumurilor, de diminuare a cheltuielilor materiale, nu numai înscrise în programe, ci și consecvent aplicate și actualizate ● Între programul de costuri și celelalte programe ale întreprinderii — conexiuni ce nu trebuie neglijate ● Efectele măsurilor din programe la nivelul sarcinii planificate de reducere a costurilor ● Controlul financiar preventiv — un rol sporit în reducerea cheltuielilor materiale

În acest context, un interes aparte prezintă **actualizarea sistematică, pe baza acestor analize, a măsurilor înscrise în programe,** în funcție de aspectele noi care apar, și care să permită identificarea de noi rezerve și modalități de atragere a lor cît mai operativă și eficientă în circuitul productiv.

13 Ca instrumente cu o eficiență ridicată în acțiunea de diminuare a cheltuielilor materiale, controlul financiar preventiv și controlul economic preventiv trebuie să-și aducă o contribuție mai substanțială la urmărirea și sprijinirea încadrării în nivelul planificat al consumurilor și costurilor materiale ale producției și ale fiecărui produs, prin întărirea exigenței și respingerea la viză a tuturor operațiunilor care reclamă cheltuieli nelegale, neoportune, neeconomicoase, ineficiente. În acest sens, deși în lumina reglementărilor actuale consumul de materiale este supus controlului economic preventiv numai pentru cazurile în care se solicită aprobarea unor consumuri peste norme, specialiștii apreciază și au relevat ca fiind generalizabilă inițiativa unor întreprinderi de a supune acestei forme de control toate operațiunile privind eliberarea din depozite a materiilor prime, materialelor etc.

14 Ținînd seama de faptul că îmbunătățirea disciplinei costurilor și întărirea calculațiilor pe produs solicită un volum de muncă sporit, de o calitate superioară avînd în vedere că este implicat și calculul electronic, este de examinat și ideea necesității unei revederi critice-constructive a organigramelor compartimentelor de costuri, corespunzător importanței lor sporite în procesul economisirii resurselor, și avînd în vedere necesitatea trecerii pe calculator a operațiilor complexe.

Bogdan PĂDURE

■ METODA TARIF-ORĂ-MAȘINĂ

Această metodă este bazată pe tariful orar de funcționare a mașinilor (TOM) ; prin tarif se înțelege suma costurilor necesare pentru funcționarea unei anumite mașini sau grup de mașini dintr-o întreprindere, timp de o oră. Tariful cuprinde toate costurile directe și indirecte ocazionate de fabricarea unui produs la o anumită mașină sau grup de mașini, cu excepția costului materialelor. Pentru calcularea costului de prelucrare a materialelor la o mașină, se înmulțește TOM aferent acesteia cu timpul de lucru al mașinii respective. Costul complet de prelucrare pe mașini și locuri de muncă se determină prin adăugarea costului materialelor la costul de prelucrare.

Evident, problema esențială de rezolvat o constituie stabilirea corectă a costului orei de funcționare. O atenție sporită trebuie acordată repartizării judicioase a costurilor indirecte pe fiecare mașină sau grup de mașini, dat fiind că acest lucru se face cu ajutorul unor calcule convenționale alese după anumite criterii, în așa fel încît fiecare mașină sau grup să preia din fiecare categorie de costuri numai partea care a contribuit la funcționarea lor.

Pe baza TOM, care constituie etalon de comparație, se determină pe parcurs în mod operativ, prin calcule extracontabile, abaterile costurilor directe, iar la sfîrșitul lunii, ale celor indirecte.

■ METODA NORMATIVĂ

În principal, metoda normativă constă în calcularea cu anticipație a costurilor de producție pe baza normelor în vigoare pentru fiecare fel de costuri, precum și în organizarea unui sistem corespunzător de urmărire zilnică sau la perioade scurte a abaterilor de la norme. Antecalculațiile pe produse sînt denumite costuri normate. Pentru stabilirea costului efectiv al produsului, se calculează costul normat care se influențează cu abaterile în plus sau minus apărute în perioada respectivă.

Desigur, aplicarea acestor metode în practica diferitelor întreprinderi necesită eforturi de adaptare la realitățile concrete ale producției diferitelor unități economice ; ele sînt însă recompensate de rezultatele bune ce pot fi obținute în diminuarea cheltuielilor materiale, a costurilor producției în general.

Mutații calitative în activitatea cadrelor de conducere din unitățile economice [II]

ABORDÎND aspecte ale unei problematici de mare complexitate și actualitate — ridicarea nivelului muncii organelor colective și cadrelor de conducere de la diferite eșaloane ale structurii unităților economice, potrivit obiectivelor și cerințelor dezvoltării intensive, în prima parte a articolului [1]) ne-am referit la modificările calitative, de conținut pe care orientările rezultate din documentele Congresului al XIII-lea al partidului, din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu le impun în ce privește sarcinile, competențele și responsabilitățile acestor cadre, sfera de cuprindere și caracteristicile deciziilor, în vederea funcționării la un nivel de eficiență ridicat a întreprinderii în ansamblu și a fiecăruia din compartimentele sale.

Creșterea capacității operaționale

PERFECȚIONAREA pe plan decizional a activității organelor și cadrelor de conducere trebuie continuată și pe plan operațional, al acțiunii pentru concretizarea integrală și cu eficiență ridicată a strategiilor și politicilor de dezvoltare, a deciziilor adoptate. Investigațiile efectuate de noi au relevat în acest sens necesitatea de a se asigura :

- scurtarea ciclului informare-decizie-acțiune ;
- controlul și evaluarea complexă, de către cadrele de conducere, a rezultatelor obținute.

La **scurtarea ciclului informare-decizie-acțiune** o contribuție majoră poate și trebuie să aducă **apropierea conducerii de execuție,** prin reducerea la minimum necesar a nivelurilor ierarhice intermediare. Cercetări în întreprinderi au evidențiat că nu rareori, între adunarea generală a oamenilor muncii — forul suprem de conducere din unitate — și muncitorii din secții se interpun 7—8 astfel de niveluri, ceea ce are ca efecte negative : creșterea frecvenței manifestărilor de filtrare și distorsiune a informațiilor ce se vehiculează în cadrul și în exteriorul unității economice ; diminuarea gradului de fundamentare a deciziilor ; întîrzieri în adoptarea acestora și în transmiterea lor la executanți ; neîncadrarea în perioade optime a realizării sarcinilor din domeniul fabricației, aprovizionării etc.

Alături de intervenția pe plan structural, apropierea conducerii de execuție incumbă și o serie de perfecționări din punct de vedere funcțional. Modul în care cadrele de conducere concep și realizează sarcinile de organizare, coordonare și antrenare trebuie direcționat spre utilizarea cu maximum de eficacitate a timpului de lucru de către fiecare om al muncii. După cum demonstrează experiența întreprinderilor fruntașe din industria constructoare de mașini, chimie, electronică ș.a., aceasta presupune o îmbunătățire substanțială a procesului de transmitere și aplicare a deciziilor, conlucrarea cadrelor de conducere cu executanții.

Deosebit de utile pentru asigurarea unei informări operative și complexe a cadrelor de conducere sînt — așa cum demonstrează și experiența întreprinderii „Electroaparataj" — **tablourile de bord,** care prezintă într-o formă sinoptică, prestabilită, informații curente referitoare la principalele rezultate ale activităților avute în vedere și la factorii ce condiționează derularea lor eficientă. În prezent se manifestă tendința de a utiliza tablouri de bord nu numai cu date de ansamblu, ci și specializate — axate pe anumite aspecte majore ale activității (productivitatea pe produs, nivelul tehnic al fabricației ș.a.).

Rezultanta perfecționărilor structurale și funcționale o constituie diminuarea ciclului informare-decizie-acțiune, concomitent cu corelarea organică a celor trei subsisteme implicate : decizional, informațional și operațional, trecîndu-se de la situația predominantă în prezent, în situația spre care se tinde.

În ce privește **realizarea unui control sistematic și a unei evaluări complexe,** de către cadrele de conducere, **a rezultatelor obținute de colaboratori și executanți,** din studiile întreprinse a reieșit că pentru a fi eficace, controlul trebuie să întrunească, concomitent, mai multe trăsături : să fie exercitat în mod **continuu** (nu numai cînd se încheie perioada de plan — lună, trimestru, an) ; să se axeze cu prioritate asupra **punctelor strategice și perioadelor critice,** decisive pentru realizarea obiectivelor cuprinse în planurile și programele de activitate ; să fie în cît mai mare măsură **preventiv,** urmărind cu prioritate preîntîmpinarea deficiențelor (controlul corectiv trebuie redus la strictul necesar, avînd rolul de a elimina erorile care nu au putut fi preîntîmpinate).

În ce privește evaluările complexe asupra activităților și a rezultatelor aplicării deciziilor, îndeosebi a celor strategice și tactice, pentru a se finaliza în rezultate calitativ superioare este necesar ca ele să se bazeze pe utilizarea analizei cauză-efect.

În acest scop se poate folosi tabelul relațiilor cauză-efect, care facilitează identificarea ansamblului acestor elemente într-unul sau mai multe domenii și a interdependențelor dintre ele. De pildă, în conducerea activității de aprovizionare, pornind de la cauze inițiale cum sînt necunoașterea la timp și exactă a stocurilor, a necesarului de materii prime și materiale, programarea defectuoasă a livrării acestora, se ajunge la efecte care la rîndul lor devin, în cascadă, cauzele altor efecte : aprovizionarea defectuoasă duce la stocuri supranormative (ceea ce determină blocarea spațiilor de depozitare, imobilizarea de resurse materiale și bănești) și/sau la ruperi de stocuri (cu urmări : întîrzieri în executarea comenzilor, defecțiuni în programarea producției), de aici alte efecte subsecvente ș.a.m.d.

Abordarea cauzală a problemelor favorizează declanșarea operativă de acțiuni pentru soluționarea lor cu o eficiență ridicată.

Perfecționarea stilului de muncă

ANALIZELE efectuate în ultimii ani asupra conținutului și stilului de muncă a peste 200 de cadre de conducere au permis conturarea mai multor direcții principale de perfecționare.

În primul rînd apare necesară **creșterea responsabilității individuale** a unor astfel de cadre, inclusiv a membrilor organelor de conducere colectivă, **față de realizarea obiectivelor unității economice și a celor ce le-au fost atribuite în mod nemijlocit.** Simțul de responsabilitate al unui conducător se manifestă în intensitatea angajării sale, în atitudinea și comportamentul său față de realizarea atît a propriilor sarcini, cît și a celor ale organelor de conducere colectivă, ale colaboratorilor și subordonaților. Aceasta implică statuarea rațională și precisă a sarcinilor, stabilirea unor modalități complexe de control și evaluare a activității personalului de conducere, aplicarea de recompense și sancțiuni potrivit aportului individual efectiv, intensificarea muncii de educație comunistă a acestei categorii de oameni ai muncii în activitatea cărora aspectele politice, de conducere, economice, tehnice, juridice etc. se întrepătrund organic.

Un stil de conducere eficace implică utilizarea adecvată a mai multor metode și tehnici, dintre care menționăm **metoda priorităților și tehnica ABC.** Stabilirea obiectivelor și modalităților de acțiune prioritare pentru fiecare cadru de conducere, începînd cu directorul unității, reprezintă premisa indispensabilă pentru abordarea și soluționarea cu precădere a celor mai importante probleme din fiecare domeniu.

Ședința reprezintă o altă metodă, utilizată cel mai frecvent de către cadrele de conducere (investigații în unele întreprinderi au arătat că directorii consumă, în medie, în ședințe între 35% și 40% din timpul lor de lucru) ; orice perfecționare în această privință — și în primul rînd diminuarea duratei și frecvenței ședințelor prin eliminarea problemelor minore și a discuțiilor inutile, asigurarea unui climat de favorizare a inițiativei, creativității, creșterea calității deciziilor adoptate — vor avea efecte nemijlocite asupra eficienței acestei forme colective de lucru. [2])

Dezvoltarea autoconducerii mărește rolul și importanța unei alte metode : **delegarea.** Studiile efectuate de noi în întreprinderi și centrale au relevat că pentru a fi eficace, delegarea trebuie să întrunească cele trei elemente — **sarcina** (ce trebuie

[1]) Publicată în „R.E.", nr. 7, 1985

[2]) Vezi și articolul : „Cerințe și orientări actuale în perfecționarea cadrelor de conducere", „R.E." (supliment), nr. 22, 1984

să facă subordonatul respectiv), **competența** (atribuirea autorității formale care să asigure subordonatului mijloacele decizionale și de acțiune necesare realizării sarcinii), **responsabilitatea** (obligația de a realiza sarcina, sancțiunile și recompensele asociate). Pentru a se obține rezultatele scontate prin folosirea metodei delegării, este necesar să se respecte cîteva reguli indispensabile : **1)** nu se deleagă realizarea unor sarcini de importanță majoră — în special cele strategice și cu implicații umane — ale căror consecințe esențiale sînt dificil, dacă nu chiar imposibil de evaluat în mod adecvat de către subordonați ; **2)** precizarea clară, în scris, a sarcinilor, competențelor și responsabilităților delegate ; **3)** crearea unei ambianțe favorabile delegării (încrederea în posibilitățile subordonaților de a soluționa problema, acceptînd și posibilitatea comiterii de greșeli) ; **4)** definirea cît mai riguroasă a rezultatelor ce se așteaptă, precizînd de la început criterii clare și comensurabile de evaluare ; **5)** verificarea nu a modului cum sînt realizate sarcinile delegate, ci a rezultatelor obținute, respectînd competențele și responsabilitățile acordate. Folosirea metodei delegării permite cadrelor de conducere utilizarea mai judicioasă a timpului lor de muncă, asigură creșterea nivelului calitativ al realizării sarcinilor majore, accelerarea procesului de formare și perfecționare a personalului de conducere, proliferarea atitudinilor și comportamentelor de tip participativ etc.

Programarea muncii

SERIOASE REZERVE de perfecționare rezidă în **programarea muncii conducătorilor**, prin : evitarea consumului de timp pentru rezolvarea unor probleme minore, care pot fi atribuite sau delegate subordonaților ; concentrarea asupra aspectelor-cheie, prioritare pentru realizarea principalelor obiective ale întreprinderii ; asigurarea unor perioade compacte de calm pentru munca individuală, necesară aprofundării unor probleme deosebit de importante ; soluționarea celor mai importante și dificile probleme în primele ore ale zilei de muncă ; gruparea spre sfîrșitul programului a sarcinilor mai puțin pretențioase, care nu necesită o concentrare deosebită și rezervarea zilnică a timpului necesar pentru soluționarea unor chestiuni neprevăzute, importante și urgente (în special pentru cadrele de conducere de nivel superior și mediu) ; selecționarea problemelor care, implicînd cunoștințe din anumite domenii, să fie transmise specialiștilor sau rezolvate cu contribuția majoră a acestora ; abordarea în plenul organelor de conducere colectivă a problemelor esențiale pentru întreprindere. Pentru programarea utilizării timpului de lucru conducătorii pot folosi graficul de muncă (lunar, săptămînal, zilnic), tabloul de bord, agenda, fișele individuale pe probleme etc.

Toate aceste perfecționări trebuie concepute și aplicate ținînd seama de mutația principală care se produce în tipologia stilurilor de conducere — trecerea de la cele autoritare și participativ-autoritare, la **stiluri de conducere participative**, corespunzătoare sistemului autoconducerii.

Conlucrarea între cadrele de conducere și organele colective

POTRIVIT indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea și dezvoltarea continuă a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii, se cere **îmbunătățirea diviziunii „de facto" între sfera decizională a organelor de conducere colectivă și cea a cadrelor de conducere** de la diferite niveluri. Dintr-o cercetare efectuată în 14% din centralele industriale a reieșit că la nivelul consiliilor oamenilor muncii, în medie nu sînt exercitate între 25% și 35% din atribuțiile conferite prin Legea nr. 5/1978 (iar la nivelul adunărilor generale ale oamenilor muncii — între 28% și 37%), care fie că sînt preluate de director și de celelalte cadre de conducere de nivel superior, fie sînt pur și simplu omise. Pe de altă parte, există și tendința ca unii conducători să treacă anumite probleme mai delicate (în special de personal) de competența lor, spre a fi rezolvate în biroul executiv sau consiliul oamenilor muncii, evitînd să-și asume responsabilitatea.

Se impune, totodată, **asigurarea unei mai bune corespondențe între structura componenților organelor de conducere și structura atribuțiilor, problemelor, deciziilor adoptate de acestea.** Deși 39% din atribuțiile stabilite prin lege pentru consiliile oamenilor muncii din întreprinderi au un caracter predominant economic, 30% caracter predominant tehnic, 9% de personal etc., structura componenților în funcție de natura pregătirii lor este următoarea : 12% de formație economică, 61% tehnică, 27% din alte domenii. Transformarea organelor de conducere colectivă în centre decizionale cu o capacitate de analiză economică ridicată impune includerea în proporție sporită în aceste organe a economiștilor, a specialiștilor în probleme de organizare și de personal, concomitent cu ridicarea nivelului de pregătire economică al tuturor componenților.

Considerăm necesare creșterea responsabilității individuale a componenților organelor de conducere colectivă pentru deciziile adoptate de către acestea, o mai bună reglementare juridică a raporturilor dintre responsabilitatea colectivă și cea individuală, intensificarea controlului organelor de conducere colectivă asupra activității depuse de cadrele de conducere din unitatea economică pentru realizarea deciziilor adoptate în colectiv.

Ridicarea potențialului organelor și personalului de conducere, a calității muncii lor vor permite abordarea și soluționarea cu o eficiență ridicată a problemelor majore cu care unitățile economice sînt confruntate în prezent și în perspectiva următorului cincinal.

dr. Ovidiu NICOLESCU
Academia de studii economice
ing. Panaite DRĂGUȘ
directorul întreprinderii „Electroaparataj"-București

PERISCOP

■ **Insuficiența unor adevărați manageri** se resimte acut în întreprinderile din Franța, arată J. Lauliac într-un eseu apărut în „Direction et gestion des entreprises" ; există mulți administratori buni, cadre tehnice pricepute în modurile operatorii ale specialității lor, dar prea puțini manageri capabili să imprime maturitate și dinamism compartimentelor sau unităților pe care le conduc. Ceea ce dă calitatea de manager nu este diploma — care atestă cunoștințe, nu un comportament ; nu este nici capacitatea de a gîndi just — cîtă vreme aceasta nu-i potențată de capacitatea de a acționa ; nici competența în definirea de strategii, în căutarea de soluții alternative, în a conduce oamenii, în a negocia — toate acestea reprezentînd calități necesare, dar nu suficiente ; nici măcar deținerea unui post de conducere ; ci iscusința de a alege, de a orienta această alegere asupra esențialului, puterea de a-și proiecta gîndirea în timp. A alege, adică a accepta de a nu beneficia de avantajele unei soluții, preferind o alta cu avantaje precumpănitoare. Aceasta presupune a avea la dispoziție, pentru una și aceeași problemă, mai multe soluții (cu un grad suficient de echivalență, altfel cele evident necorespunzătoare se elimină de la sine), fiecare cu părțile favorabile și inconvenientele ei. Conducătorul care nu este un real manager fuge de dificultatea alegerii — de pildă, adoptă un criteriu unic de decizie. Așa se întîmplă cu absolutizarea criteriului economic (desprins de contextul social, ecologic etc.) ; decizia rezultă automat din valoarea calculată a efectului posibil, incertitudinii alegerii i se substituie certitudinea algoritmului — or, pentru aceasta nu-i nevoie de un manager, e suficient un calculator. Tot „fugă de alegere" înseamnă și a lăsa lucrurile să se rezolve „de la sine" sau a pasa problema la eșalonul ierarhic superior.

■ **Pregătirea cadrelor de conducere** a fost mult timp considerată de către diferiți teoreticieni ca trebuind să urmeze una sau alta din două orientări de bază, aparent antagoniste : 1) orientarea strategică largă spre probleme de ordin organizatoric-psihologic, aspecte comportamentale ale conducerii, relații interpersonale, climat de lucru, motivarea personalului, comunicarea cu subordonații și cu conducătorii de la alte niveluri — pregătirea de acest tip realizîndu-se prin discuții în grup și rezolvarea în comun, sub îndrumarea instructorului, a unor studii de caz ; 2) orientarea spre rezolvarea sarcinilor tactice, în vederea perfecționării deprinderilor practice ale conducătorilor în domenii ca planificarea, prognoza, repartizarea resurselor, organizarea muncii personalului în subordine, calitate, efectuarea de analize economice etc. Experiența a demonstrat însă necesitatea îmbinării celor două modalități de abordare, întrucît dacă se recurge exclusiv la orientarea strategică menționată, adeseori conducătorii neglijează rezolvarea sarcinilor curente, iar punerea unui accent exclusiv pe aceste sarcini face să se piardă viziunea de perspectivă asupra ansamblului activității. Specialiștii în dezvoltarea organizațiilor (domeniu ce cuprinde perfecționarea structurilor organizatorice și a folosirii resurselor de cadre) atrag totodată atenția asupra unui fenomen frecvent : cadrele de conducere dobîndesc prin programele de pregătire cunoștințe despre metode moderne de conducere, iar la întoarcerea în întreprindere încearcă să le aplice în rîndurile unui personal care nu este familiarizat cu astfel de idei noi, din care cauză nu le înțelege sau chiar li se opune. De aceea, se recomandă ca în cadrul măsurilor de dezvoltare a organizației, paralel cu programul pentru cadrele de conducere să se realizeze și pregătirea personalului în ce privește munca în noile condiții.

■ **Postul, competența, personalitatea și caracterul** constituie factorii imputernicirii în munca de conducere — susțin B. Kleiner și L. Peterson, autorii unui articol din „Journal of Systems Management" (S.U.A.). Postul conferă conducătorului împuternicirea de a repartiza sarcini subordonaților. Ceilalți trei factori sînt proprii atît cadrelor de conducere, cît și subordonaților și trebuie dezvoltați de ambele părți, pentru a asigura eficiența relațiilor prin recunoașterea reciprocă a capacității, stabilirea de contacte eficiente și lărgirea comunicării. Totodată, eficiența relațiilor implică și înțelegerea de către personalul în subordine a stilului de conducere al șefului său, a punctului de vedere al acestuia, a felului în care el se orientează și reacționează în diferite situații ; în astfel de condiții, primind o sarcină de serviciu, subordonatul urmează ca pe baza ei să-și stabilească obiective și sarcini personale — corespunzătoare cu cele ale compartimentului în care lucrează și cu cele ale întreprinderii în ansamblu — și să-și planifice în detaliu realizarea lor.

6 Martie 1945 — moment de însemnătate istorică pentru procesul revoluţionar din România

ISTORIA noastră învederează, cu certitudinea faptelor, că marile înfăptuiri ale poporului în planul luptei pentru libertate naţională şi dreptate socială sînt, de fapt, pilduitoare momente de exprimare a unităţii de gînd şi de acţiune a celor mai înaintate forţe ale ţării, a maselor largi populare. Coeziunea acestor forţe a reprezentat întotdeauna axul în jurul căruia au gravitat toate păturile şi categoriile sociale, interesate în mersul înainte, liantul luptei pentru progres, pentru emancipare socială şi naţională.

Un asemenea moment de covîrşitoare însemnătate pentru destinele poporului român l-a constituit instaurarea puterii populare, a guvernului revoluţionar democratic, muncitoresc-ţărănesc, la 6 Martie 1945, care a deschis calea instaurării depline a puterii poporului în patria noastră. **„Victoria de la 6 Martie 1945** — arată secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, — a însemnat un moment de cotitură în desfăşurarea procesului revoluţionar din patria noastră, deschizînd calea înlăturării pentru întotdeauna de la conducerea ţării a claselor exploatatoare şi instaurării depline a puterii poporului, a unor profunde transformări cu caracter democratic, a înfăptuirii victorioase a revoluţiei socialiste şi trecerea la construirea socialismului în România".**

O dată cu înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, în faţa poporului român se ridicau spre rezolvare obiective şi sarcini de prim ordin — naţionale, antifasciste şi general-democratice : mobilizarea tuturor forţelor umane şi materiale în scopul ducerii războiului antihitlerist pentru eliberarea întregului teritoriu al ţării şi participarea, în continuare, alături de coaliţia antihitleristă, la luptă pentru victoria finală asupra fascismului ; refacerea economică a ţării ; înfăptuirea reformei agrare şi a altor reforme cu caracter democratic-revoluţionar ; democratizarea consecventă a vieţii politice a ţării şi instaurarea unui guvern democratic, care să garanteze realizarea tuturor acestor obiective. În concepţia Partidului Comunist Român, aceste sarcini reprezentau obiective organice ale unui proces unic revoluţionar, înfăptuirea lor fiind menită să deschidă calea spre o treaptă mai înaltă de dezvoltare socială — trecerea la revoluţia socialistă.

După 23 August 1944, activitatea politică a maselor s-a desfăşurat în condiţii noi. Răsturnarea dictaturii antonesciene şi întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste a dat o grea lovitură tuturor grupărilor reacţionare ale claselor exploatatoare, a agravat criza regimului burghez în ansamblul său. Ca urmare a avîntului revoluţionar al clasei muncitoare, al maselor populare şi a adîncirii contradicţiilor de clasă — dintre masele muncitoare şi clasele exploatatoare, se conturează, în viaţa politică a României, două mari tendinţe : cea a covîrşitoarei majorităţi a poporului român, a maselor muncitoare şi a forţelor progresiste de a înfăptui transformări structurale profunde în societatea românească şi de a pregăti condiţiile trecerii la socialism şi cea susţinută de forţele sociale şi politice ale claselor exploatatoare, de partidele lor tradiţionale, de a menţine poziţiile regimului social-politic existent, greu zdruncinate în anii războiului hitlerist şi ai dictaturii militaro-fasciste, de a păstra şi perpetua rînduielile bazate pe exploatare.

În vederea atingerii ţelurilor imediate şi a celor de viitor ale societăţii româneşti pe calea socialismului, Partidul Comunist Român a acţionat pentru continua întărire a unităţii de acţiune a clasei muncitoare, căreia i-a revenit rolul decisiv în înfăptuirea marilor transformări în întreaga perioadă de după 23 August, a militat pentru crearea condiţiilor menite să asigure participarea şi colaborarea în acţiune a tuturor forţelor interesate fie în rezolvarea întregului ansamblu de sarcini ale revoluţiei — cu perspectiva lor socialistă —, fie în atingerea unora dintre obiectivele general-democratice.

În realizarea unităţii tuturor forţelor democratice şi patriotice un rol hotărîtor au avut continua întărire a Frontului Unic Muncitoresc, făurit în aprilie 1944, între Partidul Comunist Român şi Partidul Social-Democrat, adîncirea unităţii de acţiune a clasei muncitoare şi asigurarea pe această cale a rolului conducător al clasei muncitoare, care s-a dovedit a fi factorul esenţial în desfăşurarea cu succes a luptelor democratice, revoluţionare. Frontul Unic Muncitoresc a devenit pivotul politic de neclintit al coeziunii tuturor forţelor democratice şi progresiste, participante la procesul ireversibil de transformare radicală a României. Partidul a acordat, totodată, o mare atenţie organizării ţărănimii muncitoare. În acest scop, în toamna anului 1944, Frontul Plugarilor — care activase pînă atunci numai în cîteva judeţe — şi-a extins activitatea în întreaga ţară. În luptele pentru democratizarea ţării, reorganizarea aparatului de stat şi înfăptuirea reformei agrare s-a închegat şi consolidat alianţa muncitorească-ţărănească — forţa motrice principală în bătălia pentru cucerirea puterii politice şi construirea socialismului. De asemenea, partidul comunist şi-a întărit legăturile cu intelectualitatea, a continuat activitatea politică în rîndul forţelor armate, a acţionat cu consecvenţă pentru asigurarea egalităţii în drepturi a tuturor cetăţenilor ţării, fără deosebire de naţionalitate. În cadrul efortului de realizare a unor coaliţii politice, alianţe largi, partidul comunist a acordat atenţie păturilor mijlocii de la oraşe şi sate, a ţinut seama de interesele acestora. Această politică a dus la strîngerea legăturilor partidului comunist cu masele largi ale poporului.

Preocupîndu-se de unirea tuturor forţelor democratice şi patriotice în efortul pentru rezolvarea marilor probleme care stăteau în acea perioadă în faţa României, partidul comunist a dezvoltat legături şi cu alte partide politice, inclusiv cu grupările de stînga din cadrul Partidului Naţional Ţărănesc şi Partidul Naţional Liberal.

Politica de alianţe promovată de Partidul Comunist Român faţă de forţele social-politice nefasciste avea drept scop valorificarea oricărei posibilităţi de acţiune comună, fie în cadrul unui singur organism politic, fie în organisme de stat — guvern, organe centrale şi locale ale puterii de stat. Punînd în practică linia sa politică partidul comunist a iniţiat crearea unui nou organism politic în afara Blocului Naţional Democrat (B.N.D.), menit să faciliteze realizarea unei largi coaliţii de forţe democratice, revoluţionare, naţional-antifasciste. Astfel, la 26 septembrie 1944, partidul comunist a supus atenţiei şi dezbaterii opiniei publice **Proiectul de platformă a Frontului Naţional Democrat.** Platforma propusă de P.C.R. s-a bucurat de o largă aderiune în rîndul maselor largi populare. Pe această bază, la 12 octombrie 1944, reprezentanţii P.C.R., P.S.D., Sindicatelor muncitoreşti, Frontului Plugarilor şi Uniunii Patrioţilor au semnat actul de constituire a **Frontului Naţional Democrat,** la care au aderat o serie de alte grupări politice şi profesionale. Partidele şi organizaţiile regrupate în F.N.D. îşi păstrau fizionomia şi activitatea lor specifică, dar se angajau să acţioneze în mod coordonat şi unitar pentru înfăptuirea programului comun, unanim acceptat.

Constituirea **Frontului Naţional Democrat** şi refuzul cercurilor conducătoare ale principalelor partide burgheze — naţional-ţărănesc şi naţional-liberal, de a continua colaborarea cu partidele muncitoreşti, pe baza noilor obiective, au marcat un moment decisiv în procesul de delimitare a poziţiilor diferitelor forţe politice antifasciste faţă de evoluţia ulterioară a României.

Urmat de masele largi ale poporului, partidul, identificat în întreaga sa fiinţă cu năzuinţele întregii naţiuni, a putut da bătălia pentru cucerirea puterii politice, chiar în primele luni după 23 August 1944, încununată prin instaurarea, la 6 Martie 1945, a guvernului revoluţionar democratic, guvern al puterii populare, prezidat de dr. Petru Groza, în care precumpăneau reprezentanţii clasei muncitoare şi ai ţărănimii.

Desfăşurarea evenimentelor de la 23 August 1944 pînă la 6 Martie 1945 dovedeşte că instaurarea guvernului revoluţionar-democrat şi rezolvarea problemei fundamentale a revoluţiei — aceea a puterii — în favoarea coaliţiei democratice a fost rodul marilor acţiuni de masă ale clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii progresiste şi a altor categorii de oameni ai muncii, dornici de transformări înnoitoare în viaţa social-politică şi economică a ţării, care au folosit împrejurările externe favorabile cursului evenimentelor. Pornind de la această realitate, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„Victoria de la 6 Martie**

1945 nu a venit de la sine și nici nu a fost adusă din afară ; ea a fost cîștigată prin luptă, prin jertfe grele date de forțele revoluționare și democratice din România". Acest fapt, de mare însemnătate pentru momentul istoric respectiv, va exercita influență deosebit de pozitivă asupra întregii evoluții ulterioare a României, constituind un factor important al stabilității politice și o premisă esențială a transformării puterii revoluționar-democratice, instaurată la 6 Martie 1945, în puterea socialistă a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, așa cum s-a conturat aceasta la începutul anului 1948.

Exprimînd, în esență, o putere de stat nouă, guvernul de la 6 Martie 1945 era expresia colaborării largi a forțelor ce se pronunțau pentru adînci transformări în întreaga viață a societății românești. Îndepărtînd de la conducere principalele partide ale burgheziei și moșierimii — național-țărănesc și național-liberal —, actul istoric de la 6 Martie 1945 nu a însemnat o simplă schimbare de guvern, ci o schimbare a însuși regimului politic din România.

Guvernul revoluționar democratic a legiferat reforma agrară, reformă a cărei înfăptuire începuse încă în toamna anului 1944, prin lupta maselor țărănești, sprijinite de muncitori. S-a ocupat de asemenea în mod deosebit de problemele economice, de refacerea și dezvoltarea economiei naționale. Una din preocupările principale ale guvernului a fost mobilizarea largă, în continuare, a eforturilor întregii națiuni pentru sprijinirea frontului antihitlerist, asigurînd participarea României, cu întreaga sa armată, cu toate forțele sale materiale și umane, alături de armata sovietică, de întreaga coaliție antifascistă, la războiul antihitlerist pînă la victoria finală din mai 1945 asupra Germaniei naziste. Parlamentul ales în toamna anului 1946 a legiferat o serie de măsuri cu caracter economic anticapitalist care au redus puterea economică a burgheziei și au consolidat, totodată, poziția clasei muncitoare în conducerea politică a societății.

Experiența din țara noastră a pus cu deosebită putere în evidență rolul maselor în cucerirea puterii, importanța deosebită a unirii tuturor forțelor revoluționare, democratice, progresiste ale națiunii în vederea răsturnării claselor exploatatoare și construirii noii orînduiri sociale.

Au trecut patru decenii de la măreața victorie a poporului de la 6 Martie 1945. Acești ani reprezintă, pentru poporul român, emanciparea socială și națională. Țara noastră a parcurs o întreagă epocă istorică, a străbătut cu succes drumul de la capitalism la socialism, de la orînduirea întemeiată pe exploatare și asuprire la aceea a libertății și dreptății sociale, la făurirea societății socialiste.

Socialismul s-a dovedit a fi în practică singura cale a soluționării radicale, în termene scurte la scara istoriei, a unor probleme sociale, economice și naționale de extremă amploare și complexitate, asigurînd, totodată, libertatea națională și suveranitatea deplină a țării, dreptul poporului de a fi stăpîn pe roadele muncii sale. România s-a transformat dintr-o țară cu o economie preponderent agrară, cu o industrie slab dezvoltată, într-un stat industrial-agrar cu o industrie modernă bazată pe cuceririle științei și tehnicii contemporane și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. Realizările istorice au creat condițiile pentru dezvoltarea și înflorirea pe baze noi a națiunii, pentru creșterea puternică a forței statului nostru național unitar.

Clasa muncitoare a devenit, din clasă exploatată, lipsită de mijloace de producție și asuprită politic, forța socială conducătoare în societate, proprietară a mijloacelor de producție, producător și beneficiar. Țărănimea, diferențiată social, asuprită și exploatată de marea proprietate funciară, a devenit, pentru prima dată în existența ei, o clasă socială omogenă — țărănimea cooperatistă —, cu un nivel de viață materială și spirituală inimaginabil în vechile rînduieli, participantă activă alături de clasa muncitoare și de celelalte categorii sociale ale națiunii, la opera de conducere a societății. S-a schimbat radical fizionomia intelectualității care a devenit o importantă forță a progresului economic, social și spiritual, exponentă a intereselor maselor muncitoare.

În procesul revoluționar al construirii socialismului, Partidul Comunist Român și-a perfecționat continuu și și-a modificat esențial rolul în societate, transformîndu-se din forța politică conducătoare a luptei maselor muncitoare pentru prefaceri democratice revoluționare în centrul vital al întregii noastre națiuni socialiste. În această calitate Partidul Comunist Român îndeplinește și rolul de conducător politic al tuturor organizațiilor de masă și obștești reunite în Frontul Democrației și Unității Socialiste, care simbolizează unitatea de voință și acțiune a întregului popor. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al III-lea Congres al F.D.U.S., realizarea măreților obiective stabilite la Congresul al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea patriei noastre în cincinalul viitor determină creșterea rolului partidului în toate domeniile de activitate.

Statul socialist român a parcurs și el în anii revoluției și construirii socialismului mai multe etape istorice, înregistrînd numeroase transformări atît în conținutul și esența sa, cît și în ceea ce privește funcțiile, organizarea și forma sa. Trăsătura specifică a acestor transformări o constituie amplificarea continuă a activității statului în organizarea și dirijarea activității economico-sociale, educative, de înflorire a culturii, științei și învățămîntului, de creștere a nivelului de trai al poporului. Dacă în etapa revoluției și construirii bazelor socialismului esența puterii de stat exprima voința și interesele marii majorități a societății, fiind îndreptată spre lichidarea claselor exploatatoare și a relațiilor de exploatare, spre triumful relațiilor socialiste în întreaga societate, în prezent esența statului român, ca stat al democrației muncitorești revoluționare socialiste, o reprezintă puterea poporului, alcătuit în întregul său din clase și categorii sociale noi, prietene, de oameni ai muncii. În lipsa oricăror categorii sociale ostile socialismului, democratismul statului a cuprins întregul popor, s-a trecut de la o democrație a marii majorități la democrația întregului popor, a tuturor cetățenilor țării. Practica vieții politico-sociale românești dovedește că funcțiile de conducere în țara noastră se află în mîinile clasei muncitoare, ale oamenilor muncii. Din rîndurile celor ce muncesc provin și s-au format cadrele din organele de conducere ale partidului și statului, pe plan central și local, în toate domeniile și la toate nivelurile.

În condițiile și pe fundalul transformărilor revoluționare din anii socialismului, unitatea poporului a dobîndit cele mai impunătoare valențe, devenind o unitate morală și social-politică așezată pe temeiuri socialiste. Astăzi, cînd în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — simbolul celor mai înalte aspirații ale poporului de libertate și dreptate, de unitate și independență, de pace și colaborare între popoare — unitatea moral-politică a națiunii noastre atinge, prin manifestările sale, culmile supreme. Această unitate nouă, în care se păstrează virtuțile și împlinirile coeziunii populare practic multimilenare, este creația nemijlocită a procesului istoric obiectiv de edificare a socialismului — și, în același timp, — rezultat al politicii partidului nostru. Ea s-a plămădit în jurul clasei muncitoare, care, prin lupta sa eroică pentru înnoirea societății, prin aportul decisiv la victoria revoluției socialiste și la edificarea noii orînduiri, a dovedit capacitatea politică și patriotică de a uni energiile tuturor oamenilor muncii în direcția dezvoltării țării pe calea progresului social. **„Unirea muncitorimii, țărănimii, intelectualității și celorlalte categorii de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie factorul hotărîtor al marilor biruințe dobîndite de poporul nostru. Întărirea continuă a acestei unități reprezintă garanția sigură a mersului nostru înainte pe drumul socialismului".**

Remarcabilele realizări obținute în anii construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd întreaga activitate a partidului și statului a cunoscut o puternică dinamizare ca urmare a spiritului novator, profund științific, revoluționar promovat în mod strălucit de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, confirmă pe deplin marile speranțe puse de întregul nostru popor în forța unită a clasei muncitoare, a partidului ei.

Evocînd drumul glorios al revoluției și construcției socialiste, drum de continue eforturi pentru a depăși nu puține dificultăți, apare limpede că una din sursele de vitalitate a partidului nostru comunist o constituie strînsa sa legătură cu poporul, cunoașterea directă a realităților, a proceselor sociale. Politica internă și externă a partidului nostru, elaborată cu participarea directă a maselor populare, corespunde pe deplin intereselor vitale ale națiunii, cauzei socialismului și păcii, independenței naționale a patriei. Întărirea continuă a unității moral-politice a poporului în jurul P.C.R., hotărîrea cu care în acest an oamenii muncii, într-o puternică și deplină unitate, acționează pentru îndeplinirea planului de stat pe 1985 — constituie garanția sigură că poporul nostru, stăpîn pe destinele sale, sub conducerea partidului, va înfăptui cu succes prevederile actualului cincinal, creînd astfel o bază trainică pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, care marchează intrarea României într-o nouă etapă a dezvoltării ei socialiste multilaterale.

dr. Gheorghe SURPAT

OM-TEHNICĂ-MEDIU

ENERGIE PENTRU MEDIUL RURAL

I. Energie și dezvoltare în mediul rural

OBIȘNUINȚA tratării problemelor dezvoltării din perspectiva modelului centrat pe civilizația industrială a orașului a estompat contribuția esențială a mediului rural la dezvoltare. Văzut uneori exclusiv ca sursă de materii prime pentru industrie (alimentară, ușoară etc.) s-a pierdut din vedere că el reprezintă de fapt sursa majoră de hrană pentru întreaga populație a țării precum și spațiul unde își petrece viața, în toată complexitatea ei, o mare parte a acestei populații.

Corectarea acestei optici aduce în prezent în discuție întreaga problematică a dezvoltării rurale. Un factor fundamental îl constituie energia. Consumurile energetice ale agriculturii au crescut continuu în timp, în cadrul procesului de intensificare (creșterea efortului și a rezultatelor pe unitatea de suprafață), impus de creșterea continuă a necesarului de alimente. După unele calcule, în România de exemplu, consumurile energetice pentru producerea unei calorii alimentare au crescut de la 2 cal în 1950, la 5 cal în 1975 și la 8 cal 1980 (consumurile energetice se referă la energia nesolară utilizată de om direct sau indirect pentru procesul de producție agricolă ; creșterea accentuată a consumurilor energetice se explică și prin creșterea utilizării combustibililor fosili) [1]. Nu numai agricultura consumă însă energie în mediul rural, ci întregul evantai de activități casnice și de mică industrie care compun viața locuitorilor din acest spațiu. Ca urmare, nu se poate vorbi de o **dezvoltare reală în mediul rural** fără **abordarea corectă și rezolvarea problemei energiei.**

Să menționăm succint în continuare cîteva aspecte care dau specificitate problemei energiei în mediul rural. În numeroase țări, printre care și țara noastră, populația rurală ocupă o pondere importantă (49,9% în România în 1982, 80—90% în multe din țările în curs de dezvoltare). Ca urmare, problemele dezvoltării complexe ale acestui spațiu, sub toate aspectele, inclusiv cele energetice, trebuie să constituie o preocupare importantă în atenția factorilor de decizie de la diferite niveluri de conducere. Aceste probleme se pun cu acuitate într-o perioadă în care se urmărește stabilizarea populației în zonele rurale și creșterea nivelului de trai în acest spațiu.

Pe de altă parte însă, consumul de energie (pe locuitor) al acestei populații este mic în comparație cu cel urban, ca urmare a nivelului scăzut al dotărilor casnice și social-culturale, în general al gradului mai redus de civilizație materială al acestor zone față de cea a orașului. Nedispunînd de cifre exacte, se poate evalua gradul de mărime al acestui consum în balanța energetică a țării la mai puțin de 4%, ținînd seama de unele din aspectele enunțate mai sus (49,9% — ponderea populației rurale în total populație ; nivelul redus al consumului energetic pe locuitor în mediul rural ; 8,1% — ponderea consumului de energie al populației în balanța energetică totală a țării) [2].

Pe lîngă aceste aspecte poate fi menționat și faptul că însăși ponderea consumurilor de energie pentru agricultură în balanța energetică totală a unei țări este redusă. Cîteva cifre : S.U.A. 3,8%, Marea Britanie 1—2%, Austria 4,7%, la nivel mondial 3,5% (din care 3,2% pentru țările cu economie planificată, 3,4% pentru țările capitaliste dezvoltate, 4,8% pentru țările în curs de dezvoltare). În România ponderea s-a ridicat la 3% în perioada 1976—1980 și 4,6% în 1980 [3].

Din cele de mai sus rezultă că rezolvarea, atît de necesară, a problemelor de acoperire a necesarului de energie în mediul rural (pentru agricultură, activități neagricole și consum casnic) nu ar greva prea mult balanța energetică națională, dacă ar fi făcută cu soluții energetice clasice.

Pe de altă parte, varietatea activităților din mediul rural și dispersarea lor în teritoriu face posibilă utilizarea unor variate surse de energie. Agricultura mecanizată și complexele de creștere industrială a animalelor solicită în prezent în mai mare măsură combustibili fosili și energie electrică. Pentru restul activităților din mediul rural este posibilă utilizarea unei mari varietăți de surse de energie sub formă directă calorică, mecanică etc. Sursele de energie de care pot dispune în mod direct utilizatorii din mediul rural sînt în principal cele neconvenționale, existente în aceste zone într-o mare varietate și abundență : energie solară, eoliană, biomasă, micile cursuri și căderi de apă etc. Ele au un caracter difuz în teritoriu, pretîndu-se la o utilizare descentralizată și de putere mică. În prezent este utilizat doar un procent redus din potențialul energetic al acestor resurse.

Specificitatea, complexitatea și acuitatea problemei energiei în mediul rural, respectiv asigurarea necesarului de energie (pe scurt, asigurarea energetică în mediul rural) reclamă aplicarea rapidă a unor soluții adecvate.

Contribuții viitoare importante pentru rezolvarea problemelor de asigurare energetică în mediul rural se întrevăd pe de o parte, prin îmbunătățirea actualelor procese tehnologice în direcția reducerii consumurilor de energie, și pe de alta prin utilizarea largă a tuturor surselor noi și regenerabile existente. O importantă resursă de care poate dispune mediul rural este recuperarea și reciclarea produselor secundare și a deșeurilor agricole. Aceste modalități de soluționare corespund opțiunii de dezvoltare bazată pe forțele proprii, în cazul de față mărirea gradului de independență energetică a mediului rural.

Un rol important în rezolvarea problemei de asigurare energetică în mediul rural îl pot avea marile unități agricole, ale agriculturii de stat și cooperatiste. Prin cantitățile mari de produse agricole secundare și deșeuri de care acestea dispun după recoltarea producțiilor principale, prin cantitățile mari de dejecții animaliere de la combinatele de creștere industrială a animalelor (o adevărată problemă în momentul de față — ținînd seama de caracterul de puternic poluant al zonelor de depozitare și al apelor în care acestea se deversează), aceste unități agricole dețin un potențial energetic considerabil care se cere utilizat în condiții de eficiență energetică și economică. Caracterul centralizat al luării deciziei în aceste mari unități permite adoptarea unor măsuri de anvergură în direcția utilizării potențialului energetic al acestora.

II. Preocupări pe plan internațional

PROBLEMA asigurării energetice în mediul rural este deosebit de acută în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. Ea a devenit o preocupare importantă a multor foruri naționale și internaționale și a condus la conturarea unor soluții specifice [4].

În acest cadru poate fi menționat „Programul de acțiune de la Nairobi pentru dezvoltarea și utilizarea surselor noi și reînnoibile". Domeniile de acțiune prioritare se referă la : 1. Evaluarea și planificarea energiei rurale ; 2. Lemnul pentru încălzire și cărbunele din lemn ; 3. Biomasa — biogazul, gazeificarea reziduurilor din agricultură și a lemnului, biofertilizarea printr-o mai mare integrare în structura culturilor a plantelor fixatoare de azot ; 4. Modernizarea tracțiunii animale ; 5. Utilizarea energiei solare (uscătoare solare, cuptoare solare) ; 6. Utilizarea energiei eoliene (pentru pomparea apei) ; 7. Energia din gospodărie, inclusiv participarea femeilor la programele de energie rurală.

La nivel regional se pot cita o serie de acțiuni care au fost deja întreprinse. În Africa, de exemplu, Planul de acțiune de la Lagos se concentrează asupra surselor de energie puțin costisitoare, punînd un accent deosebit pe energia solară, energia eoliană, biomasa, hidroenergia și energia geotermică. Continentul african găzduiește un Centru regional pentru energia solară desfășurînd activități în domeniul cercetării și pregătirii cadrelor, difuzării informației și producerii de material energetic solar, precum și un Program asu-

---

[1] Fl. Ciocoiu, **Eficiența economică a consumului energetic în fermele de vaci cu lapte**, Institutul de economie agrară, București, 1982

[2] Iancu, A. (coord.), **Consumul energetic și structura producției**, Editura Academiei R.S.R., 1979

[3] Fl. Ciocoiu, **Op. cit.**, 1982

[4] **Cooperation economique entre pays en developpement en matiere d'alimentation et d'agriculture. Examen des progres accomplis et des perspectives**, Groupe des 77, Reunion globale sur la cooperation entre pays en developpment dans la section de l'alimentation et de l'agriculture, Bucharest, 26—30 Mars 1984, 6—77/ECDC/ (F—A) 5/1/84

[5] **Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000**, Editura Politică, 1984

[6] Teșu, I., Baghinschi, V., **Energia și agricultura**, Ed. Ceres, 1984

[7] În cadrul Colectivului de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării au fost realizate o serie de cercetări privind asigurarea energetică în agricultură, cu un accent deosebit asupra utilizării tehnologiei de producere a biogazului. Rezultatele de cercetare sînt cuprinse în rapoartele finale ale contractelor de cercetare cuprinzînd o arie mai largă de probleme, „Impactul științei și tehnologiei asupra progresului științific, tehnic, economic și social" (1980—1982) și „Rolul științei și tehnologiei în asigurarea unei dezvoltări bazate pe forțe proprii în condițiile României socialiste" (1983—1985)

pra energiei care își propune evaluarea sectorului energetic, a problemelor și nevoilor de energie ale sectorului rural ; de asemenea, alte programe privind probleme ca utilizarea biogazului, producerea de gaz combustibil utilizînd deșeurile agroindustriale etc.

Țările din America Latină au constituit Organizația latinoamericană a energiei în vederea sporirii gradului de utilizare a resurselor naturale specifice regiunii. Au fost create comitete naționale pentru biogaz. În Caraibe se realizează un proiect asupra energiei, avînd drept obiectiv reducerea dependenței regiunii de energie importată, prin dezvoltarea capacității proprii de asigurare energetică, în mod special prin crearea de oportunități pentru sursele netradiționale.

În Asia două state se remarcă prin planuri la nivel național privind extinderea tehnologiei biogazului. E vorba de India și China, țări cu o bogată experiență în acest domeniu.

III. Utilizarea surselor noi și regenerabile de energie

NUMEROASE soluții și demersuri practice pot răspunde dezideratului formulat de asigurarea energetică în mediul rural. Utilizarea surselor noi și regenerabile se conturează tot mai mult și în România ca o alternativă energetică importantă. Documentele Congresului XIII al P.C.R. indică, de exemplu, că „se vor perfecționa tehnologiile pentru folosirea surselor noi de energie, a soarelui, vîntului, biomasei, apelor geotermale etc." [5]).

Utilizarea surselor noi și regenerabile comportă o serie de aspecte de naturi diferite : științifice, tehnologice, economice etc. În continuare abordăm unele dintre acestea urmărind logica și etapele principale ale rezolvării unei probleme de știință și tehnologie : formularea problemei, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, aplicarea în practică a rezultatelor etc.

a. **Definirea și evaluarea problemei.** Este vorba de explorarea inițială a nevoilor energetice și a surselor noi ce pot fi utilizate, fază care se materializează prin inițierea și pregătirea cercetărilor științifice și dezvoltărilor tehnologice în acest domeniu, cu precizarea obiectului cercetărilor, a realizatorului, a utilizatorului rezultatelor, eșalonarea programului de cercetare etc.

Dintre instrumentele de analiză specifice acestei faze nu trebuie să lipsească evaluarea cantitativă sintetică a dimensiunilor problemei ce urmează să fie studiată, precum și abordarea sistemică, interdisciplinară a acesteia. Utile în acest scop sînt metodologia de analiză a eficienței energetice în agricultură pusă la punct în cadrul Institutului de Economie Agrară [6]) și, respectiv, rezultatele metodologice obținute cu ocazia abordării sistemice a unei probleme de asigurare energetică în mediul rural, în cadrul cercetărilor efectuate de un colectiv de la Centrul de Cercetări Sociologice, Universitatea din București [7]).

b. **Cercetările științifice și dezvoltările tehnologice.** Eforturi tot mai semnificative s-au făcut în ultimii ani pentru elucidarea aspectelor științifice de natură fizică, chimică, biologică etc. ale conversiei energiei surselor noi și regenerabile precum și pentru proiectarea unor tehnologii de utilizare eficientă a lor. Astfel, cele mai multe realizări au fost obținute în cadrul unor institute de cercetare și proiectare ca ICEMENERG, INCERC, ICA, ICPGA, ICPEAR, ISPCAIA, ICPITMUA, ISLGC, ISPH etc., a unor catedre din institute de învățămînt superior etc. Un aspect caracteristic al dezvoltărilor tehnologice în domeniul surselor noi este implicarea unor persoane particulare, care prin forțe proprii, neprinse în planurile de cercetare-dezvoltare ale vreunei instituții, în gospodăriile individuale ale populației au obținut realizări demne de luat în seamă.

Cu toate eforturile făcute pînă în momentul de față există însă numeroase probleme nesoluționate sau care impun continuarea cercetărilor. Sînt necesare noi eforturi în viitor, urmărind o mai mare adecvare la nevoile utilizatorilor finali ai rezultatelor.

c. **Difuzia și aplicarea rezultatelor.** În această fază elementelor de natură științifică și tehnologică concretizate într-o tehnologie de utilizare a surselor noi și regenerabile li se adaugă factori economici și organizatori legați de implementarea acesteia, factorii psiho-sociali, culturali etc. legați de receptarea corectă și difuzia largă etc.

Forma de receptare și gradul de difuzie a noilor tehnologii reflectă în foarte mare măsură adecvarea la mediul social-economic căruia i-au fost destinate, în cazul de față mediul rural. Problema adecvării tehnologiilor, foarte actuală pentru țările în curs de dezvoltare, are de fapt o semnificație general valabilă pentru orice tip de economie. Ea se referă la necesitatea selectării acelor tehnologii care valorifică cel mai bine resursele existente — de materie primă, de forță de muncă (ca număr și ca pregătire), financiare etc., armonizîndu-se politic, social, cultural, ecologic cu mediul căruia îi sînt destinate. De fapt este vorba de stabilirea unui pachet de tehnologii care să răspundă obiectivelor de dezvoltare social-economică ale unei zone date, să țină seama de restricții și să fructifice la maximum resursele și oportunitățile existente.

Un exemplu privind acțiunea complexului de factori care influențează difuzia largă a unei tehnologii este reprezentat de situația biogazului în China și India, țări cu o bogată experiență în acest domeniu. În ambele țări s-a manifestat o acută lipsă a combustibilului cu utilizări casnice, ambele dețin o populație numeroasă, cu un venit mic pe locuitor. În fiecare din cele două țări, statul a făcut eforturi importante pentru introducerea largă a tehnologiei de producere a biogazului. Cu toate acestea, situația actuală este diferită.

În China tehnologia a „prins", existînd la ora actuală un număr de aproximativ 7 000 000 instalații de biogaz de diverse dimensiuni. În India, al VI-lea plan cincinal de dezvoltare început în 1980 a stabilit obiectivul de 1 000 000 de instalații. Comisia de planificare a propus operaționalizarea unui obiectiv de 400 000 instalații, dar realizările efective s-au cifrat la 35 000 instalații în 1981—1982 și 75 000 instalații în 1982—1983 [8]).

La ora actuală specialiștii indieni consideră necesară analizarea factorilor tehnici, sociali, economici, culturali, organizatorici care au împiedicat ca biogazul să devină un instrument important al dezvoltării în mediul rural, așa cum se scontase de către guvernul indian. Un factor de natură economică ar putea fi de exemplu costul unei instalații de biogaz. După unele calcule acesta echivalează în China cu jumătate din venitul mediu lunar al unei familii, iar în India cu venitul pe un an și jumătate al unei familii.

Problema există și în țara noastră în legătură cu difuzia utilizării surselor noi și reînnoibile în mediul rural. De exemplu, realizarea programului CNST de generalizare a tehnologiei de producere a biogazului cu obiectivul final de 800 000 de instalații existente pînă în anul 1985 nu se desfășoară în ritmurile prevăzute. Sînt necesare și în acest caz analize profunde ale întregului complex de factori care blochează sau stimulează răspîndirea largă a noilor tehnologii energetice în mediul rural și proiectarea unor acțiuni adecvate [9]).

O arie de acțiune cu implicații adînci este educația în domeniul energetic, în cazul de față pentru utilizarea surselor noi și regenerabile. Un anumit grad de informare și nivel de educare duce la o mai bună conștientizare a problemelor actuale ale energiei, la schimbarea comportamentului utilizatorilor în direcția economisirii și utilizării eficiente, la adoptarea mai rapidă a unor tehnologii noi, cum sînt de exemplu cele de utilizare a surselor noi și regenerabile. O încercare în acest sens o reprezintă un experiment școlar urmînd a fi generalizat, realizat în comuna Băneasa (Jud. Constanța), cu o instalație de biogaz în miniatură (volumul fermentatorului este de 4 l), cu ajutorul căreia elevii să înțeleagă principiile de funcționare și construcție ale acestei instalații, și să determine diferite caracteristici ale procesului de fermentare.

În alte țări există organizații special destinate educației în domeniul energetic. În Canada, de exemplu, a fost creată de către guvern Fundația pentru Studii de Dezvoltare Socială, Ecologică și Energetică, care pregătește material didactic și cadre calificate pentru prezentarea în școli a unor lecții pe probleme energetice actuale. Importanța și actualitatea problemelor privind educația în domeniul energetic a fost subliniată și la cel de-al 12-lea Congres al Conferinței Mondiale a Energiei (New Delhi, septembrie 1983). Din cele 14 subsecțiuni (grupate în cadrul a 4 secțiuni) una a fost consacrată educației pentru energie.

d. **Evaluarea efectelor utilizării surselor noi și regenerabile de energie.** Ultima fază, care poate face de fapt trecerea la un nou ciclu de formulare a problemei, cercetare științifică — dezvoltare tehnologică, aplicare etc. face necesară studierea efectelor complexe, pozitive și negative ale utilizării tehnologiilor respective și a gradului de satisfacere a nevoilor inițiale. Metodologia studiilor de impact este utilă în acest caz [10]).

Ileana IONESCU-SISEȘTI

---

[5]) Singh, J. B., „Biogas Energy Systems", **Bio-Energy Re-News**, April. 1983.

[9]) Într-o primă fază, o asemenea analiză a factorilor din domeniul institutional, organizatoric, și al comunicării inovației a fost realizat într-un plan mai larg, cu referire la difuzarea rezultatelor științifice și tehnologice în mediul rural, în cadrul programelor de cercetare menționate în nota de subsol 7.

[10]) Sandi, A.M. (coord.), **Impact : știință, tehnologie, societate**, Ed. Academiei (sub tipar)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Noi orientări în teoria relaţiilor economice internaţionale (III)

PE BAZA unui model al schimburilor internaţionale, Peter Kenan[1]) a demonstrat dispariţia „paradoxului Leontief" ca urmare a luării în considerare a neofactorilor, adică a capitalului uman – ca acumulare de abilitate şi stoc de cunoştinţe –, a capitalului fizic – în care-i incorporată şi tehnica de vîrf –, şi a elementelor naturii în care sînt încorporate şi cheltuielile de restabilire a mediului deteriorat ca şi de prezervare a calităţii lui. În ciuda escamotării relaţiilor de exploatare dintre capital şi muncă, de către categoria de „capital uman", compararea costurilor şi avantajelor relative pe baza factorilor luaţi în considerare la dimensiunea, structura şi forma lor actuală oferă o imagine mai adecvată asupra schimburilor internaţionale. Pe această bază s-a putut trece la elaborarea unui tablou privind proporţiile intensităţii cu care sînt solicitate la export şi import produsele categoriilor de factori cum sînt : capitalul fizic, capitalul uman, forţa de muncă simplă, resursele de materii prime şi cele energetice. Înmulţindu-se matricea inversă a coeficienţilor tehnologici (I–A) cu vectorii coeficienţilor unor factori şi domenii, [al coeficienţilor de export (e), de import (m), al capitalului fizic (k), al capitalului uman (kh), al forţei de muncă simplă (l), al resurselor de materii prime (r) şi energiei (j)] se obţine cantitatea totală de factori necesari pentru creşterea suplimentară cu o unitate a exportului şi a importului de produse, lucrŭ util pentru practicile comerţului exterior, pentru aprecierea direcţiilor restructurărilor economiilor naţionale luînd în considerare relaţiile externe.

Implicaţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice sînt prea mari ca să nu fie luate în considerare şi în domeniul schimburilor internaţionale. Varianta neotehnologică a teoriei costurilor comparative, tocmai acest lucru îl face în ideea slujirii practicilor şi ordinii internaţionale existente. Folosindu-se de metoda „corelaţiei rangurilor" G. Hufbauer a calculat caracteristicile exportului fiecăreia ajungînd la concluzia că sînt importante pentru explicarea structurii exportului influenţele exercitate de nivelul şi natura înzestrării fiecărei economii cu factori fizici şi tehnologici[2]). Modelul lui E. Leamer, bazat pe analiza de regresie, oferă posibilitatea de prognozare a direcţiilor în care se va structura comerţul exterior[3]). Realitatea cere, şi studiile practice sau teoretice demonstrează ca posibil, să se studieze progresul tehnic ca sursă a avantajului comparativ în relaţiile economiei internaţionale, ca factor ce presează asupra redimensionării diviziunii internaţionale a muncii şi asupra restructurării economiilor naţionale. Cercetările de specialitate întreprinse pe linia influenţei progresului tehnic asupra proporţiilor factorilor de producţie, asupra decalajelor tehnologice şi implicaţiilor acestora, asupra ciclului produselor şi priorităţilor tehnologice ale ţărilor în condiţiile „pluralismului tehnologic", asupra raportului dintre stadiile de dezvoltare a producţiei, asupra structurii ei, asupra rolului şi căilor transferului tehnologic între economiile naţionale – s-au încheiat cu rezultate utile importante.

Investigarea relaţiei dintre caracterul deficitar al resurselor, consumul intensiv al acestora şi progresul tehnic i-a condus pe R. Vernon[4]) şi W. Davidson[5]) la desprinderea unor legităţi cu privire la legătura strînsă între înzestrarea cu factori şi modelul inovaţional, datorită faptului că structurile inovaţionale sînt sensibil influenţate de către costurile factorilor, de tendinţa de substituire a importurilor prin impulsionarea producţiei interne.

În privinţa diferenţelor tehnologice între ţări, H. Johnson aprecia că ele trebuie interpretate doar ca dezechilibre dinamice, întîrzieri ale răspîndirii cuceririlor tehnologice şi ale difuzării cunoştinţelor cu privire la folosirea lor[6]). Cercetarea obiectivă obligă să se ia în considerare monopolul asupra noilor cuceriri tehnologice şi obstacolele ridicate de interesele marelui capital la difuzarea lor. Dacă diferenţele tehnologice pun în evidenţă decalajele tehnologice între ţări în timp, cercetările despre ciclul produsului le pun pe cele rezultate din trecerea de la diversitatea produsului la standardizarea lui. Studiile lui R. Vernon, H. Johnson, M. Posner, G. Hufbauer ş.a. arată că ciclul produsului nou se compune din trei stări – localizare, maturizare şi standardizare –, că ele apar mai întîi, ca regulă, în economiile dezvoltate care beneficiază de pe urma monopolului inovaţiei, că noul produs trece în fabricaţie numai în faza de standardizare în ţările în curs de dezvoltare şi ele nu mai beneficiază de monopolul inovaţiei. Printre căile de transfer de la ţările dezvoltate la cele în curs de dezvoltare, în faza de standardizare, se menţionează : a) imitaţii reuşite ale inovaţiei, dar care implică cheltuieli de investiţii din partea imitatorilor ; b) crearea de sucursale sau filiale de către firmele inovatoare în ţările în curs de dezvoltare ; c) prin participarea ţărilor în curs de dezvoltare la investiţiile firmelor inovatoare spre a căpăta brevete de invenţii, know-how, documentaţii tehnice sau prin înfiinţarea de societăţi mixte ; d) prin vînzarea de licenţe şi documentaţii, investirea în alte ţări a cunoştinţelor tehnice încorporate în maşini şi instalaţii livrate împreună cu instrucţiunile necesare de instalare şi funcţionare. Deţinerea monopolului inovaţiei de către ţările dezvoltate le permite să încaseze profituri mari din comercializarea noilor produse. Faptul că ţările în curs de dezvoltare sînt dijmuite prin acest monopol, că lor li se cedează noul produs spre fabricare în faza standardizării, cînd profitul inovaţiei dispare, a creat contrareacţii din partea acestora.

Teoria economiei deschise într-o lume integrată este un produs american de dată mai recentă. Autorii ei, Arthur B. Laffer şi Marc M. Milles, adepţi ai neoclasicismului, se detaşează în problema relaţiilor economice internaţionale atît de keynesism cît şi de neoclasicism. Schema standard a acestor două curente care se înfruntă este : economia deschisă este întreaga lume externă iar autorii ei acor-

FIŞE

Petru Prunea

ECONOMIE POLITICĂ
SISTEMATIZĂRI ŞI SINTEZE

● *Editura clujeană „DACIA" a publicat nu de multă vreme un volum cu destinaţie pur didactică. Este vorba despre cartea „Economie politică – sistematizări şi sinteze" semnată de* Petru Prunea, *concepută să vină în sprijinul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul superior, al studenţilor şi al tuturor celor care studiază problemele actuale ale politicii economice a partidului nostru. Tocmai din perspectiva acestui scop, lucrarea este organizată astfel încît să cuprindă cele mai însemnate capitole ale programelor şcolare cu un accent aparte pe prezentarea materialului sub formă de „plan de lecţie", deci într-o formă concentrată. Aspectelor de bază ale economiei politice a socialismului şi ale politicii economice promovată de ţara noastră autorul le alătură o serie de analize axate pe fenomene şi procese economice ale lumii contemporane. Optînd pentru soluţia sistematizării – autorul este totodată conştient de riscul de simplificare pe care aceasta îl incumbă, străduindu-se să imprime manierei de tratare a anumitor teme şi calităţi de sinteză.*

Complex agroindustrial

● *Planul dezvoltării complexului agroindustrial al U.R.S.S. porneşte de la obiectivele stabilite în Programul alimentar, de la necesitatea asigurării proporţionalităţii în dezvoltarea tuturor componentelor complexului şi a întăririi bazei lui tehnico-materiale. Pe ansamblu, în acest an, din totalul resurselor de finanţare, pentru dezvoltarea complexului se acordă cca 57 miliarde ruble de investiţii, creşterea cea mai substanţială înregistrînd-o investiţiile destinate păstrării producţiei realizate, iar în ramurile prelucrătoare – cele pentru capacităţi suplimentare, care vor permite accelerarea prelucrării materiilor prime agricole, şi deci prevenirea pierderilor. În total, pentru dezvoltarea ramurilor complexului agroindustrial se prevede alocarea a peste 139 mlrd. ruble, din care 105,8 mlrd. – pentru agricultură. Problema cheie va rămîne în continuare sporirea producţiei de cereale, asigurarea unor ritmuri de creştere a acesteia care ar permite în anii următori satisfacerea deplină a tuturor necesităţilor ţării.*

Urbanizare şi sistem de valori

● *Semnalarea unei anumite degringolade în ceea ce priveşte stilul de viaţă al tineretului nu ar fi un lucru inedit atunci cînd l-am raporta la ţările capitaliste occidentale. Pentru Japonia însă, opiniază* H. Anderson, Th. Dahlby *şi* O. Lewis *în articolul „The aimless generation" (Generaţia fără ideal) publicat în numărul din 19 noiembrie 1984 al revistei „NEWSWEEK", o asemenea constatare este în sine surprinzătoare. În*

dă mare atenție mijloacelor (bugetare, fiscale sau monetare) prin care statul dirijează viața economică în fiecare țară. Economia mondială, în această concepție, nu este decît suma aritmetică a economiilor naționale, pe arena căreia părțile concurente sînt sprijinite, într-un fel sau altul, mai mult sau mai puțin de către statele naționale. În locul acestei scheme infirmată de realitatea accentuării interdependențelor, a afirmării de noi economii independente, Laffer și Milles introduc în analiza relațiilor economice internaționale, a diviziunii muncii și a specializării, conceptul de „piață mondială superior integrată". Dacă în concepția keynesistă și monetaristă, parametrii ca producția, rata dobînzii, nivelul prețurilor, nivelul șomajului și fazele ciclului sînt determinate numai de procese din fiecare țară, în concepția „pieței mondiale superior integrate" intervin în mare măsură și factorii externi, ce țin de economia mondială ca un tot format din economii naționale strins legate între ele, interdependente. Dinamica principalilor parametri ai vieții economice este determinată nu atît de mecanismul intern și reproducția din fiecare țară, cît de regulile dezvoltării lumii și „pieței integrate".

Prin teoria lui Laffer și Mills se fac pași înainte pe linia luării în considerare a interedependențelor, dar și pași înapoi pe linia minimalizării importanței complexelor de economii naționale independente. De aici și pînă la a nesocoti deciziile suverane ale fiecărei țări și de a pune semn de identitate între „economia mondială integrată" și cea a unei (sau unor) țări oarecare, nu-i prea mare distanță. În analiză, ei pun accent pe latura „globalizării economiei deschise". Punctul de plecare este ideea că ansamblul economiilor deschise este atît de interconectat încît constituie o singură piață nediferențiată a sistemelor naționale superior integrate. În această piață imaginară și dorită, după ei, „mărfurile se pot scurge cu ușurință și repede din zonele cu ofertă mai mare spre cele cu cerere mai mare, făcînd inutilă modificarea prețurilor relative". La fel și capitalurile, mișcîndu-se cu ușurință dintr-o parte în alta s-ar lichida disproporțiile dintre ofertă și cererea de capital între țări, iar rata națională a dobînzii ar coincide cu cea mondială. Cu aceeași fantezistă ușurință s-ar rezolva și ocuparea miinii de lucru prin libera circulație a forței de muncă.

Prezintă un anumit interes direcțiile de acțiune prin care se pretinde că s-ar putea ajunge la piața integrată. După cum scriu autorii, „există trei direcții prin care se poate realiza piața integrată. Prima poate fi numită integrarea cantitativ internă. Acest gen de integrare reprezintă măsura în care parametrii calitativi interni ai țării ca P.N.B., șomajul sau oferta de bani, se mișcă identic sau armonic între țările lumii integrate. A doua direcție poate fi numită integrarea cantitativă externă. Acest gen... se caracterizează prin viteza cu care cantitatea de mărfuri, bani sau hîrtii de valoare se scurge din zonele cu ofertă mare în zonele cu cerere mare, spre a compensa dezechilibrul cererii și ofertei dintre țări. A treia linie a integrării o constituie integrarea prețurilor. Dovada acestui tip de integrare ar constitui-o similitudinea în mișcarea prețurilor și a indexurilor prețurilor în diverse țări". Precum se vede este vorba mai mult de o schemă în care este cuprins cadrul conceptual cu ajutorul căruia să se analizeze laturile funcționale ale economiei mondiale capitaliste, să se globalizeze analiza economiei țărilor care o formează spre a înțelege mai bine caracterul corelațiilor cantitative care determină condițiile reproducției capitalului la scară națională și internațională. Ipotezele lui Laffer și Milles pot fi considerate, desigur, o contribuție la înțelegerea mecanismului funcțional existent și a corelațiilor cantitative ale reproducției capitalului în condițiile existenței diverselor forme de integrare monopolistă, a monopolurilor transnaționale și ale sporirii interdependențelor. Ele nu vizează, însă, înțelegerea esenței reproducției capitaliste, a proceselor de exploatare a unor țări de către altele, a decalajelor și implicațiilor acestora și nici problemele de fond ale ordinii economice internaționale. Totodată, trebuie ținut seama de faptul că creșterea interdependențelor în condițiile dominației capitalului este însoțită, în practică, de accentuarea dezvoltării inegale, de contradicții, fricțiuni și promovarea măsurilor protecționiste de către cei trei poli ai lumii capitaliste dezvoltate – S.U.A., C.E.E. și Japonia.

Unicitatea pieții mondiale ca și creșterea gradului interdependențelor între economiile naționale i-au determinat pe autorii teoriei economiei deschise într-o lume integrată să depășească modelele standard și stereotipia cercetării burgheze a relațiilor internaționale. Dar ipotezele sînt excesiv de abstracte, nu țin seama, în primul rînd, de existența economiilor naționale independente, de existența subdezvoltării și a decalajelor, de faptul că în mai multe țări dominația capitalului a fost abolită etc.

O nouă teorie a relațiilor economice internaționale nu poate și nu trebuie să renunțe la compararea costurilor și avantajelor deținute de țări din specializare și schimburile între ele. Dar ea nu poate fi doar o teorie a explicării practicilor, mecanismelor actuale (care perpetuează subdezvoltarea), ci totodată se cere a fi și o teorie a transformării diviziunii muncii între țări, ordinii economice internaționale actuale.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Peter Kenan, Nature, Capital and Trade, în „Journal of Political Economy", LXXIII, 1965, p. 437—460.

[2]) G. Hufbauer, The Impact of National Characteristics and Technology on the Commodity Composition of Trade in Manufactures Goods, în R. Vernon (edit.), The Technology Factor in International Trade, New York, 1970.

[3]) E. Leamer, The Commodity Composition of International Trade în Manufactures, Oxford Economic Papers, 1970.

[4]) Raymond Vernon, International Investment and International Trade in the Product Cycle, în „Quarterly Journal of Economics", vol. LXXX, nr. 2/1966.

[5]) William Davidson, Factor Endowment, Innovation and International Trade Theory, în „Kyklos" vol. 32/1979, fas. 4, p. 764—774.

[6]). H. Johnson, Technology and Economic Interdependence, London, 1975.

același timp implicațiile unui atare fenomen apar mult mai complexe dacă se ține seama de sistemul „paternalist" de relații sociale, care a contribuit și contribuie substanțial la progresele înregistrate în această țară. Or, constatarea lipsei de ideal la o parte din tînăra generație este alarmantă întrucît presupune refuzul idealului socialmente acceptat : cel al eticii muncii. Simptomele, arată autorii studiului, constau fie în apariția anumitor grupuri marginale, fie în insatisfacția față de activitatea desfășurată. Factorul cu impactul cel mai semnificativ în această rezistență față de valorile tradiționale pare să-l constituie însuși ritmul rapid de industrializare, ca și corolarul acestuia, superconcentrarea urbană.

Managementul în sfera noilor tehnologii

● *Pentru reușita unor întreprinderi care au la bază tehnologii de vîrf, calitatea invenției, capitalul de risc și entuziasmul nu sînt suficiente apreciază* George Biekerstaffe *în articolul* „High-tech starts-up : searching for that elusive management formula" *(„Startul tehnologiilor de vîrf – în căutarea „formulei magice" de management"), publicat în numărul din noiembrie 1984 al revistei* „INTERNATIONAL MANAGEMENT". *Este nevoie, dimpotrivă, de înalte aptitudini manageriale, în cele mai multe cazuri superioare mediei. Aceste cerințe izvorăsc din faptul că, în cazul tehnologiilor de vîrf, conducătorul trebuie să înțeleagă subtilitățile tehnologice și, concomitent, să sesizeze cerințele pieței, să sensibilizeze potențialii clienți. În aceste condiții, apreciază G.B., unor cunoștințe de bază din sfera managementului, cum ar fi în marketing sau în finanțe, li se adaugă nuanțe particulare în ceea ce privește planificarea activității și strategia de dezvoltare pe produs, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului etc.*

Teoria economică a resurselor naturale

● *Una din preocupările cele mai importante ale cercetării economice din ultima vreme constă în integrarea variabilei ecologice în teoria economică sau, după cum se exprimă plastic* H. C. Binswanger *în articolul* „Pour une theorie economique des ressources naturelles", *reprodus în* PROBLEMES ÉCONOMIQUES *nr. 1906, cum să fie inclusă „natura" în judecățile economice. Stadiul actual este departe de a fi mulțumitor, în forma sa consacrată . teoria economică occidentală părînd să ignore realitatea naturală. Astfel, considerînd munca și capitalul drept factori de bază ai economiei să eludeze două aspecte esențiale : faptul că procesul de producție presupune, în amonte, existența unui cuantum de resurse naturale, iar în aval eliminarea unei anumite cantități de deșeuri.*

O încercare de a integra mediul în teoria economică, apreciază H.C.B., trebuie să aibă în vedere tocmai aceste două sfere : deci să evalueze resursele naturale în termeni de cost (atît bănesc dar și social, imediat dar și de perspectivă) precum și efectele degradării naturii. Din acest ultim punct de vedere se cer comensurate, pe de o parte, resursele în funcție de posibilitatea regenerării lor, iar pe de altă parte integrarea efectelor procesului economic asupra mediului natural.

FIȘE

Consemnări

Întrebări și răspunsuri privind viitorul posibil

LITERATURA care are ca obiect analiza viitorului naturii, societății și a omului — delimitarea unui viitor desirabil și în cadrul acestuia conturarea viitorilor posibili — este deosebit de bogată. Iar aceasta în dublu sens: numeroasă și variată. Sîntem în prezența unei dezbateri active a așa numitelor probleme globale ale contemporaneității. Dovada este dată de variatele și numeroasele cercetări științifice la care participă reprezentanți ai disciplinelor din aproape toate domeniile cunoașterii umane; pe baza unor astfel de cercetări sînt formulate concluzii privind evoluția în perspectivă, de mai lungă sau mai scurtă durată, a fenomenelor și proceselor analizate, elaborate soluții a căror adoptare este menită să concure, să contribuie la construcția viitorului dorit și respectiv posibil.

Literatura din țara noastră — avînd această preocupare — este și ea deosebit de bogată prin tematica abordată, prin contribuții originale, prin formularea de întrebări și căutarea de noi răspunsuri la complexa problemă pe care o reprezintă analiza viitorului. O astfel de contribuție cuprinzătoare și originală este recent apăruta lucrare **„În căutarea viitorului" — Editura politică** — avînd autor pe **Ioniță Olteanu**, bine cunoscut cercetător în materie *). Motivarea caracterizării lucrării ca fiind cuprinzătoare se bazează pe faptul că autorul — în cele 3 părți în care este orînduit materialul volumului, dialoguri penetrante și reflexive cu cercetători dintre cei mai de seamă ai domeniului — încearcă să definească lumea în care trăim, conținutul și tendințele unora din procesele ce se desfășoară în evoluția lumii contemporane; mai departe el răspunde la întrebarea — și răspunde afirmativ — dacă trebuie schimbat ceva și în al treilea rînd, conturează eventuale caracteristici ale lumii ce o construim prin acțiunile ce se succed în scurgerea continuă a prezentului.

Desigur că reușita cunoașterilor privind crearea unei lumi mai bune și mai drepte — firul roșu al convorbirilor purtate de autor — este legat de faptul că, în fond, tematica abordată — în căutarea viitorului — continuă și amplifică preocupările în materie ale autorului. Într-adevăr, Ioniță Olteanu a mai publicat în 1981 lucrarea „Limitele progresului și progresele limitelor" — o înmănunchere de gînduri și idei privind evoluția — adeseori sinoidă — a progresului și contribuția hotărîtoare la stimularea acestuia, a cuceririlor științei și tehnologiei; în 1982, același reputat cercetător semna volumul „Dialoguri despre viitor", în care face un pas determinant pe linia delimitării preocupărilor și a concentrării lor pe un obiectiv precis, anume căutarea de eventuale soluții în construcția viitorului. Căutarea aceasta are loc într-o suită de dialoguri despre viitor cu personalități reprezentative din viața științifică nord-americană. Cartea reușește să ne informeze și documenteze asupra punctelor de vedere ale acestora — în speță, încă odată constatăm că se recunoaște prea puțin, **ipso-facto**, existența unei crize care afectează însuși sistemul social-economic capitalist — ordinea sa. Pentru viitorologii nord-americani, criza actuală este o criză în sistem, iar soluțiile se referă, implicit, la ameliorări în funcționarea sistemului, la mecanismul lui de funcționare. Deși purtate în acest cadru cu restricții, dialogurile reușesc să aducă elemente noi, care lărgesc sfera de cunoaștere a punctelor de vedere în problemele globale ale lumii actuale ale unor gînditori nemarxiști din occident — care prin prestigiul lor au o mare influență asupra acelora care iau măsurile practice, cu implicații în relațiile economice internaționale. Analiza conținutului răspunsurilor consemnate în aceste dialoguri — cît și a celor din cartea ce constituie obiectul acestei recenzii — ne mijlocește o mai deplină înțelegere a unora din cauzele dezacordurilor dintre Est și Vest respectiv Nord și Sud.

Punctele de vedere ale celor intervievați în volumul „În căutarea viitorului", precum și comentariile autorului pe parcursul desfășurării dialogurilor ne pun în prezența unor poziții diferite și variate asupra explicațiilor și evoluției viitoare a unor procese ce au loc în lumea contemporană, și a căror desfășurare angajează însăși viitorul nostru. Convorbirile avînd ca temă centrală „crearea unei lumi mai bune și mai drepte" încep cu caracterizarea lumii în care trăim. În cele 6 dialoguri pe care le cuprinde această primă parte a lucrării sînt consemnate — în principal — „sindromurile decadenței", adîncimea și formele de manifestare ale crizei contemporane. O cuprinzătoare și sugestivă imagine a acestei crize o găsim în „sindromurile decadenței": explozia demografică, lipsa de planuri și programe capabile să satisfacă nevoile esențiale ale maselor, devastarea și degradarea biosferei, criza economiei mondiale, cursa înarmărilor, nedreptăți sociale, profunde și neglijate, dezvoltarea tehnico-științifică anarhică, instituții îmbătrînite și sclerozate, confruntarea Est-Vest și ruptura Nord-Sud, carențele unor conduceri morale și politice. Convorbirile consemnate în această primă parte a lucrării referitoare la faptul că lumea se află într-o fază de trecere, relevă că sînt necesare radicale transformări social-economice, transformări care sînt și trebuie să fie totodată „oportunități pentru deschideri către viitor". Cu deplin temei, cu argumente convingătoare se insistă asupra faptului că trebuie să ne mobilizăm în luptă contra forțelor războiului și dominației, să stimulăm energiile creatoare ale omului în sensul de a determina „evoluții dezirabile, indispensabile profilului și aspirațiilor social-umane".

Un alt grup de dialoguri — în număr de 8 — sînt consemnate în partea a II-a a cărții, ce poartă titlul semnificativ „Ceva trebuie schimbat". Sînt dezbătute probleme legate de perfecționarea procesului cunoașterii umane, de identificarea conținutului realității obiective prezente și sesizarea proceselor social-economice în devenirea lor viitoare, lupta împotriva sărăciei, importanța și necesitatea promovării tendințelor, fenomenelor și faptelor care contribuie la dezvoltarea socială și umană; se insistă asupra faptului că dezvoltarea este „singura cale a lumii de azi către cea de mîine". Conținutul dialogurilor avînd ca obiect „Ceva trebuie schimbat" se precizează abordîndu-se tema „ce trebuie schimbat" anume, în lumea contemporană. Se cere o abordare nouă a însăși epistemologiei, a procedeelor folosite în analiza și cunoașterea societății și omului. Din discuțiile purtate de Ioniță Olteanu se desprinde faptul că în acest domeniu ar trebui să se opereze mai mult cu categoriile de „potențialitate și posibilitate", să fie folosite, în mod curent, în studiile privind viitorul, „orizonturi alternative", stimulîndu-se capacitatea de creație a omului. Asemenea schimbări în procesul de cunoaștere sînt necesare deoarece în lipsa lor nu pot fi concepute rațional societățile pe care le dorim.

Este vorba, în fapt, de o cunoaștere a realității „în devenire", un amestec complicat între prezent și viitor — unul care moare și unul care se naște; totodată, trebuie să se ajungă la „o reconceptualizare a viitorului" însuși. O asemenea reconceptualizare constă — între altele — în a accepta ideea că previziunea este importantă pentru a sesiza unde și cum mergem, dar mult mai important este să ne ofere alternative în ceea ce privește „încotro dorim să mergem". Schimbarea cea mai importantă în conceptul privind viitorul implică, deci, trecerea de la preocuparea de a identifica viitorul probabil sau posibil „la reflecții asupra viitorilor dezirabili".

O altă schimbare în conceptualizarea studiilor privind viitorul — a conceptului de viitor — se referă la faptul că tot mai pronunțat aceste studii sînt legate de opțiuni filosofice — de o viziune principială asupra realității lumii și vieții. În timp ce prezentul și trecutul nu pot fi controlate decît postfactum, viitorul este „singurul spațiu temporal ce poate fi influențat de om". Pentru a exercita această influență în sens progresist și cuprinzător — se subliniază în volum — este cazul să se facă o împletire a conținutului studiilor privind viitorul cu opțiunile filosofice. Schimbarea în acest sens a conținutului conceptului ce definește noțiunea de viitor solicită o îmbogățire a acestor studii cu răspunsuri la cerințele sociale, culturale, educaționale și ideologice specifice pentru variatele părți ale lumii noastre. Drept urmare, se arată, aceste studii vor reuși să conțină și exprime identitățile naționale și culturale și vor atinge performanța promițătoare de a fi și „ample dialoguri între culturi".

Strîns legat de schimbările în conceptualizarea studiilor privind viitorul, una din personalitățile participante la dialog a ridicat problema unor schimbări ce au loc în conținutul studiilor economice, în însuși obiectul științei economice. Se pune în evidență procesul care are loc în prezent, menit să reconcilieze „economicul cu socialul", un proces care se desfășoară în dublu sens: pe de o parte, în știința economică se accentuează laturile sale sociale, pe de altă parte, în alte științe pătrund valorile de natură economică — calcul economic, eficiența, productivitatea muncii etc. Dezbaterile tot mai amplificate privind procesele cu efecte entropice din natură și societate sînt în mare măsură o dovadă în acest sens. Dintr-o astfel de perspectivă, în teoria economică viitorul nu mai este — nu mai trebuie, nu mai

*) **Ioniță Olteanu. În căutarea viitorului, Ed. politică, București. 1984 convorbiri cu Aurelio Peccei, Samir Amin, Costin Murgescu, Rodolfo Stavenhagen, Magda Cordel McHale, Igor Bestujev-Lada, Johan Galtung, Bogdan Suchodolski, James Dator, Eleonora Masini, Tudorel Postolache, François Perroux, Soedjatmoko, Albert Tévoédjrè, Mihailo Marcović, Mahdi Elmandjra, Josef Bognar, Ibrahim Helmi Abdel-Rahman, Mihail Florescu.**

poate fi — conceput ca o prelungire — extrapolare — a trecutului, ci din contră, se cere ca prezentul să fie modelat, să fie deci influențat, prin acțiuni si măsuri care sînt legate de „exigențele fundamentale ale viitorului".

Un alt dialog din capitolul „Ceva trebuie schimbat" are ca obiect cadrul general, conceptual, filosofia unei noi dezvoltări. Se pleacă de la constatarea că ne aflăm în prezența unor realități privind distribuirea mondială a forțelor de natură să producă efecte care se cer revizuite. Această revizuire presupune, în mod necesar, o alta, și anume a felului de a gîndi „economia, societatea și relațiile între națiuni", în scopul de a se putea realiza „o nouă dezvoltare", care ar urma să aibă un triplu conținut : global, integrat și endogen. În fapt, se subliniază în carte, o dezvoltare, pentru a fi nouă cu adevărat, implică alte relații internaționale decît cele existente în prezent. alte raporturi între națiuni. Relațiile actuale sînt o urmare firească a condițiilor în dependență de care s-au creat, condiții care dovedesc că la timpul său „Occidentul a fost, în ansamblu, un colonizator fără prea mari scrupule".

În unul din dialoguri, participanții își propun să răspundă la întrebarea „cum să înfrîngem sărăcia" din țările lumii a treia. Dialogul are un dublu conținut : pe de o parte, relevă tendințele dezvoltării social-umane, sarcinile și direcțiile fundamentale ale acesteia și pe de altă parte evidențiază propuneri privind conținutul economic al acestei dezvoltări, Pentru a se putea schimba situația deosebit de grea din punct de vedere economic și social a țărilor lumii a treia este nevoie de numeroase acțiuni, dar în primul rînd de „o dezvoltare endogenă", dezvoltare a cărei înfăptuire nu se poate efectua fără „o nouă structură a producției interne". Noua structură a producției interne implică, în mod necesar, o specializare a producției — evident, nu pe o arie restrînsă, ci largă — fără acest lucru neputîndu-se asigura creșterea productivității muncii. Specializarea trebuie astfel concepută și realizată încît să nu ducă la „eliminarea producerii unor bunuri destinate consumului producțiilor". Se insistă asupra necesității de a se rupe cercul vicios al „mercantilismului capitalist", în care sînt prinse toate țările în curs de dezvoltare. Trebuie regîndite tipurile de creștere, modul în care este concepută utilizarea resurselor productive.

În ceea ce privește locul și rolul tehnologiei în această nouă dezvoltare, aceasta trebuie să fie integrată realității sociale, și deci să corespundă necesităților și posibilităților acestei realități, cerințelor omului și biosferei. Se vorbește de eliberarea tehnologiei, ceea ce înseamnă într-o formulare cuprinzătoare și convingătoare — „a aduce înapoi soarele, vîntul și pămîntul în tehnologie, în procedee la care recurge omul pentru a supraviețui". Dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare trebuie să pună capăt, să lichideze stările moștenite de la sistemul colonial : o economie dualistă și distorsionată, care exportă produse primare de obicei în număr restrîns, o economie caracterizată de dezechilibre între regiuni, de tensiuni între comunități, de o mare înapoiere a lumii rurale și o sărăcie crescîndă. Sînt analizate căile și metodele pentru a se instaura în lume o nouă ordine mai rațională, mai umană decît cea existentă, ce gîndire și ce acțiuni trebuie promovate pentru a se dezvolta economia și societatea contemporană — pe planul economiilor naționale și în cîmpul relațiilor internaționale, al sistemului mondial — ce particularități și dificultăți ale lumii contemporane sînt ridicate de forma și conținutul relațiilor dintre state, sînt examinate probleme legate de cerințele ce se manifestă, de tendințele în curs, sau care trebuie promovate pentru a se putea ajunge la o nouă ordine economică și politică internațională. Participanții la dialog se întreabă — între altele — ce trebuie înțeles și acceptat în primul rînd pentru a se putea înfăptui o lume mai bună ? Iar răspunsul este că aceasta nu se poate înfăptui „nici pe calea armelor" și nici „a distrugerii mediului înconjurător", ci prin promovarea unor „alternative de dezvoltare" realiste, prin edificarea „unei noi ordini economice internaționale", cunoscînd că dezvoltarea bazată pe forțe proprii — o dezvoltare autocentrată — are nevoie de un „mediu internațional" propice, de relații internaționale în care să nu se manifeste dominația, exploatarea și inechitatea.

Ca să știm ce avem de schimbat, ce lume construim, — se arată în carte — trebuie să caracterizăm stările prezente de care nu sîntem mulțumiți, să precizăm cum funcționează sistemul economiei mondiale. Ordinea economică mondială instituită de capitalism a avut ca efect blocarea dezvoltării fostelor colonii și stimularea unei dezvoltări care nu corespunde intereselor fundamentale ale acestor țări. În relațiile economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare predomină, din păcate, schimbul de materii prime și forță de muncă ieftină contra produse manufacturate — inclusiv armament. De asemenea, predomină importul de capital — în principal prin investițiile efectuate de societățile multinaționale și constituirea unor economii orientate preponderent spre export, aceasta cu toate că economiile naționale ale acestor state au nevoie, în principal, de o dezvoltare care să satisfacă nevoile esențiale ale populației. Lichidarea acestor stări cere, între altele, discuții între Sud și Nord, abordarea problemelor globale de pe poziții echitabile.

În convorbirile purtate de Ioniță Olteanu se relevă că aceasta presupune, între altele, ca țările dezvoltate să abordeze prin prisma unor alte concepții și metode studiile lor privind viitorul. În fapt, cînd este analizat viitorul lor, acestea au în vedere cu precădere, două aspecte : tehnologice și de mediu, întrucît schimbările în aceste două domenii influențează energia, resursele, transportul, urbanizarea și stilul de viață. Atunci cînd este analizat însă viitorul țărilor în curs de dezvoltare, statele dezvoltate își modifică poziția, au alt punct de vedere și anume controlul populației, o mai bună organizare și conducere a economiei precum și problema transferului limitat de resurse și tehnologii În acest fel analiza se concentrează pe unele probleme, desigur, importante, dar totuși neesențiale, particulare, și se evită dezbaterea sistemelor globale, și deci a dezvoltării în ansamblul economic social-uman al țărilor în curs de dezvoltare, ocolindu-se în acest fel și dezbaterea problemei unei noi ordini economice și politice internaționale. Concluzia : dialogul Nord-Sud în probleme globale nu poate duce la înțelegere reciprocă și pînă la urmă la consens privind colaborarea și cooperarea internațională, dacă se desfășoară plecînd de la obiective opuse.

În finalul lucrării autorul, în loc de epilog, caută să răspundă la o întrebare de complexă semnificație, și anume unde situăm viitorul ? Deși ne aflăm în prezența unor „tipuri de crize care se împletesc, creînd un mediu ostil, amenințător", autorul — pe drept cuvînt — se situează pe o poziție optimistă, cunoscut fiind că nu pot exista probleme care să nu poată fi soluționate — soluții pe care autorul le sugerează : crearea unui om nou pentru o lume nouă, om cu un nou comportament ; desfășurarea largă a corelației om-știință-natură, antrenarea spre noi vectori și noi procese ale cunoașterii (cercetare-dezvoltare-progres, nou tip de dezvoltare, respectiv nouă ordine internațională), căutarea contradicției și investigarea ei pentru a înțelege și modela devenirea, respectiv viitorul.

Bogata cunoaștere a unora din cele mai actuale probleme ale contemporaneității — informare și documentare pe care ne-o mijlocește lucrarea „În căutarea viitorului" se explică, desigur, și prin faptul că autorul a folosit ca principal instrument de lucru, de investigare, dialogul, convorbirea cu unele din cele mai competente personalități în materie ; ceea ce a incitat dezbaterea ca atare între parteneri și a lărgit — pînă la relativă epuizare — aria și conținutul problemelor analizate. Ținem să subliniem că aceasta reprezintă în același timp și o originală contribuție epistemologică. În același domeniu de contribuții se înscrie și modul de a trata tematica abordată, tratare în desfășurarea căreia este evidentă prezența unei triple poziții din perspectiva cărora sînt văzute fenomenele, procesele și faptele investigate : sistemică, prospectivă, social-umană. Procesele în acest cadru sînt analizate în multiplele și variatele lor interdependențe, în devenirea lor dezirabilă și posibilă și prin prisma contribuției lor la progresul social, la îmbunătățirea condițiilor de viață materială și spirituală ale omului. Folosindu-se viziunea sistemică nu se cade în păcatul de a-i exagera rolul și nu se abandonează deci explicația cauzală nemijlocită, dar fără exagerarea ce o implică o astfel de exclusivă abordare, aceea de a nu vedea în desfășurarea fenomenelor decît o succesiune de la cauză la efect, liniară, simplistă. Deducția și inducția ca metode ale cercetării științifice sînt armonios, echilibrat aplicate, folosite. Pe parcursul desfășurării dialogului este stimulată evidențierea punctelor de vedere diferite, căutîndu-se, în același timp, cu perseverență, posibilitățile de apropiere și chiar de consens posibil, pentru a se sugera, pe această bază, soluții eventual posibile, luarea de măsuri practice care să contribuie la „găsirea viitorului" în căutarea căruia ne aflăm.

Sînt cunoscute etapele prin care au trecut studiile privind viitorul : prezicerea, prevestirea, chiar ghicirea acestuia, urmate de o perioadă în care, în mod precumpănitor, viitorul nu era decît o prelungire a prezentului, cu atenuarea sau dispariția unora din caracteristicile prezentului, ca și de perioada contemporană nouă, în care nu puține studii privind viitorul au în vedere mai mulți viitori posibili, fenomenele, procesele și faptele din prezent fiind privite și prin prisma efectelor lor, a consecințelor lor pentru viitor ; în mod obiectiv viitorul — fie că se vrea, fie că nu se vrea — se construiește în prezent. Lucrarea de care ne ocupăm se înscrie cu contururi de mare interes în peisajul cercetărilor contemporane cu o viziune modernă, ceea ce-i evidențiază, încă o dată, valoarea și aportul metodologic, originalitatea la care ne-am referit mai sus. Lucrarea constituie, totodată, un inventar bogat și cuprinzător al problemelor globale și al celor ce derivă din aceastea, sistematizare în funcție de dubla cerință, a viitorului dezirabil și — selectiv în cadrul acestuia — a viitorilor posibili, viitori pe care, în vreme ce-i căutăm, în mod obiectiv, inexorabil, îi și construim.

prof. Roman MOLDOVAN

Restructurări în politicile de reglementare monopolist-statală sub impactul crizelor economice (II)

ECONOMIŞTII care abordează analiza economică de pe poziţia denumită a „stimulării ofertei" (supply-side economics), critică politica de impunere pe venituri, practicată de guvernul Statelor Unite în anii postbelici şi apreciază că tocmai nivelul prea ridicat al impozitului a constituit unul din factorii care a împiedicat creşterea economică, spre deosebire de Japonia şi alte state care au menţinut o rată comparativ mai scăzută a impozitului.

Sistemul impozitelor practicat de statul american, după economiştii „ofertei", a stimulat consumul şi a frînat acumularea. Potrivit soluţiilor preconizate de aceştia, scăderea impozitului ar însemna că partea rămasă la dispoziţia întreprinzătorului generează economii sporite şi posibilităţi suplimentare de investiţii. În susţinerea tezei respective se remarcă soluţia propusă de A. Laffer, prin care se caută să se evidenţieze raportul de dependenţă dintre impozit şi venit. Urmărind nivelul impozitului, el propune ca limita maximă a acestuia, indiferent de mărimea veniturilor întreprinzătorilor sau ale populaţiei — să fie de maximum 30%. Dacă acest nivel se ridică la 40—50% din totalul veniturilor, ar avea loc o diminuare a economiilor, de natură să afecteze volumul investiţiilor în sectorul particular. În consecinţă, A. Laffer recomandă guvernului să reducă impozitele pe veniturile păturilor înstărite ale populaţiei care asigură, de altfel, şi principala parte a economiilor. Numai printr-o politică de impozitare stimulatoare, din partea statului, întreprinzătorul va investi, preţurile vor scădea, ritmul de creştere economică se va înviora, iar economia va intra într-o stare de echilibru. Numai în acest fel, consideră economiştii „ofertei", se creează condiţii pentru îmbunătăţirea situaţiei la nivelul întregii societăţi. George Gilder, în consens cu A. Laffer, consideră : „ca să faci ceva pentru săraci şi păturile medii ale societăţii, trebuie să reduci drastic rata impozitelor la bogaţi" [5]). Reiese cu claritate preocuparea economiştilor „ofertei" de a pune în centrul recomandărilor lor slăbirea politicii fiscale, în vederea sporirii profiturilor marilor monopoluri, ale oligarhiei financiare.

Desigur că există o dependenţă între nivelul de impozitare şi venituri, dar ea nu poate explica cauzele declanşării crizelor ciclice, a instabilităţii şi nici a distorsiunilor din economia ţărilor puternic industrializate. A considera că reducerea impozitelor este instrumentul principal de accelerare a ritmului de creştere economică şi că de politica fiscală depinde stabilitatea economiei ar însemna o substituire a multitudinii de factori de ordin economic şi politic, care stau la baza crizelor. De fapt, accentuarea rolului ofertei şi al altor măsuri care să stimuleze investiţia marelui capital duce în cele din urmă la acelaşi neajuns ca şi doctrina lui Keynes, care pedalează pe cerere şi care s-a dovedit ineficientă pe măsură ce contradicţiile reproducţiei sociale s-au acumulat şi s-au accentuat pe fondul adîncirii crizei generale a capitalismului. De fapt, întreaga evoluţie a modului de producţie capitalist a pus în evidenţă dezvoltarea sa ciclică. Karl Marx, la vremea sa, în confruntare cu economiştii vulgari, arăta că dezvăluirea cauzelor dezvoltării ciclice derivă tocmai din contradicţiile interne, proprii modului de producţie de care, şi astăzi, neoconservatorii încearcă să facă abstracţie. În realitate, tocmai forţele pieţei şi jocul liber, pe care actualii economişti monetarişti şi ai „ofertei" le consideră capabile să restabilească echilibrul, sînt cele care provoacă anarhia, acutizînd contradicţiile reproducţiei sociale, pînă la manifestarea crizelor economice, prin care se restabileşte un nou echilibru relativ.

Economiştii „ofertei" încearcă să dea o explicaţie creşterii deficitului bugetar, pornind tot de la politica fiscală. După ei, guvernul american nu a ţinut, în totalitate, seama de recomandările lor şi, în consecinţă, impozitul nu a scăzut pînă la limita care să determine o lărgire a bazei veniturilor, care să asigure compensarea ieşirilor de la buget rezultate din scăderea impozitului. În fond, ei se feresc să aducă în discuţie faptul că actuala situaţie a bugetului se datoreşte escaladării cheltuielilor militare care seacă bugetul, dar sporeşte profiturile complexului militar industrial.

Demararea, la începutul deceniului al nouălea, a unei noi crize de durată a ridicat în faţa statului şi economiştilor nemarxişti noi întrebări al căror răspuns nu putea fi dat decît pornind de la interesele oligarhiei financiare, eludînd adevăratele cauze şi soluţii. Monetariştii apreciază că recomandările economiştilor „ofertei" n-au dovedit eficienţa necesară şi consideră că statul trebuie să se orienteze în direcţia controlului masei monetare, concomitent cu reglarea nivelului ratei dobînzii. Dincolo de critica severă în plan teoretic asupra intervenţiei statului, observăm că în plan practic statul deţine atribuţii importante vizînd, în cazul de faţă, controlul, reglarea masei monetare şi a nivelului dobînzii.

Recomandările monetariştilor le regăsim, în bună parte, în politica guvernului american, care a adoptat practicarea ratei înalte a dobînzii, într-o perioadă cînd economia era în pragul unei noi crize. Rata înaltă a dobînzii, practicată de la sfîrşitul anului 1979, a avut efecte contradictorii pentru economia americană şi a celorlalţi parteneri occidentali. Pe de o parte, a favorizat marele capital financiar, pe de altă parte, a afectat negativ, pentru o perioadă lungă, redresarea activităţii economice, punînd sub semnul întrebării supravieţuirea unor întreprinderi mici. Faptul că în 1982 producţia industrială în S.U.A. a scăzut cu peste 8%, iar şomajul atinsese peste 10% din totalul forţei de muncă active, a determinat Sistemul Federal de Rezerve să slăbească politica restrictivă de creditare. Astfel, la sfîrşitul anului 1982 are loc o ieftinire a creditului, ceea ce nemulţumeşte pe monetarişti. Ieftinirea creditului, inclusiv a celui de consum, a stimulat, pe de o parte, atragerea de credite în vederea lărgirii activităţii, pe de altă parte, achiziţiile de bunuri de consum de folosinţă îndelungată şi locuinţe de către populaţie. În aceeaşi perioadă, reducerea impozitelor asupra marilor monopoluri a favorizat şi ea, într-o anumită măsură, intensificarea procesului investiţional. Totodată, rata înaltă a dobînzii a însemnat pentru S.U.A. o posibilitate de a atrage capitaluri din alte ţări, unde nivelul dobînzii era mai scăzut. Scurgerea de capital din alte ţări către S.U.A. a condus la o multiplicare a surselor de investiţii şi deci la o anumită înviorare a activităţii economice. De asemenea, politica ratei înalte a dobînzii a determinat creşterea artificială a cursului dolarului faţă de alte valute, ceea ce a avut drept efect reducerea facturii de plată a petrolului, iar pentru partenerii occidentali o scumpire a petrolului, în condiţii de menţinere sau chiar de scădere a preţului acestuia.

Creşterea cursului dolarului a însemnat scumpirea exportului american, dar ea are şi o altă faţetă, în sensul că a forţat întreprinderile capitaliste să-şi accelereze restructurarea activităţii, să crească productivitatea muncii şi pe această cale să sporească capacitatea competitivă, fapt resimţit pe piaţa mondială în ultimii doi ani. Dacă acest proces a fost de natură să stimuleze exporturile către S.U.A. provenind de pe pieţele partenerilor occidentali, în schimb importurile, în special la utilaje, revin prea scumpe, ceea ce a constituit o frînă în restructurarea şi reutilarea industriilor occidentale, fapt

→

) I.P.W. Berichte, dec. 1981, p. 50

Tîrgul de la Leipzig

Materiile prime, combustibilii și energia — tema anului 1985

ORGANIZAT sub deviza permanentă „Pentru un comerț mondial neîngrădit și progres tehnic", **Tîrgul internațional de la Leipzig** — a cărui ediție de primăvară 1985 se va desfășura între 10 și 16 martie — își concentrează în fiecare an atenția asupra unei teme cu largi semnificații pentru dezvoltarea economiei și tehnicii pe plan internațional. Este și cazul temei anunțate a ediției din 1985 : **„Materii prime, combustibili, energie — eficientă în exploatare, prelucrare și utilizare".**

Schimburilor de informații între participanții din diferite țări asupra unor aspecte circumscrise temei principale le sînt consacrate (în ediția de primăvară) circa **200 de simpozioane și conferințe tehnice**, precum și **„Congresul internațional al tîrgului : prospectarea, extracția și utilizarea materiilor prime și combustibililor".** În cadrul acestuia din urmă vor fi abordate — organizatorii intenționînd atît facilitarea schimbului de informații, cît și prezentarea directă a unor realizări ale țării gazdă — mai multe teme privind : utilajele pentru exploatarea în cariere deschise a materiilor prime industriale și materialelor de construcții ; prospectarea și extracția cărbunelui ; valorificarea superioară a cărbunelui prin aglomerare și gazeificare ; prepararea materiilor prime minerale ; prospectarea și valorificarea resurselor de apă.

Concomitent, tîrgul își păstrează caracterul unei **manifestări expoziționale de largă deschidere,** oferind posibilitatea prezentării unei game variate de produse, de la bunurile de consum uzuale, la cele mai noi și perfecționate mijloace tehnice și tehnologii aplicate în producția industrială sau în cercetarea științifică.

În cadrul a 40 de secțiuni specializate își vor prezenta produsele circa 9 000 de expozanți din țări socialiste, din țări în curs de dezvoltare și țări occidentale industrializate. Continuînd o îndelungată tradiție, mai multe **întreprinderi românești** vor participa cu o gamă reprezentativă de exponate în cadrul secțiunilor corespunzătoare nomenclatorului lor de export.

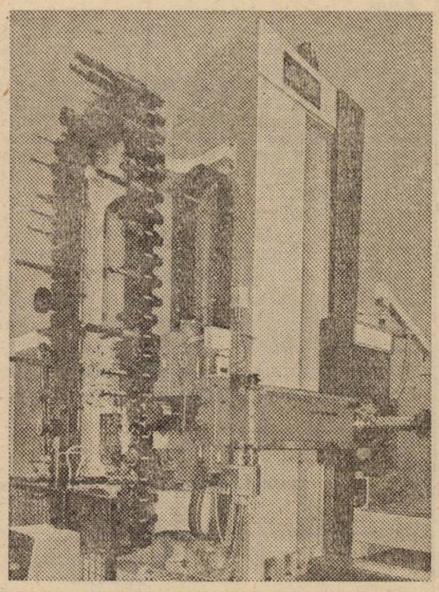

Centru de prelucrare „UNION" cu comandă numerică, fabricat în R.D. Germană

Din totalul de 22 **domenii tehnice,** la apropiata ediție a tîrgului printre cele mai semnificative figurează : mașini-unelte și scule (expozanți din 20 de țări), electrotehnică, automatizare, informatică, aparatură științifică (27 țări), mașini agricole, utilaje pentru industria alimentară (16 țări). **Bunurile de consum,** numărînd 18 secțiuni distincte, vor înregistra cea mai activă prezență internațională în domenii cum sînt : produse alimentare (32 țări), textile și confecții (28 țări), tipărituri (26 țări), sticlărie și ceramică (15 țări), aparate de uz casnic (15 țări).

Întrunind un nomenclator foarte variat, **gama de exponate a R. D. Germane** include, pe lîngă produse tradiționale, numeroase produse noi sau îmbunătățite. În ramura construcției de mașini-unelte, între exponatele de vîrf din oferta țării organizatoare figurează centrele de prelucrare, care pot constitui, prin dotarea cu roboți și alte blocuri funcționale, nucleul unor unități de producție flexibile. În domeniul electronicii, un loc important revine aplicațiilor tehnicii de calcul în soluționarea unor probleme tehnice în cadrul întreprinderilor industriale, precum și echipamentelor electronice de birou și celor de telecomunicații. Construcția de mașini agricole prezintă un sortiment larg, evidențiind eforturile de perfecționare în direcția reducerii greutății utilajelor, economiei de energie, diminuării pierderilor înregistrate la recoltare, depozitare și prelucrare, limitării eroziunii solului etc. O serie de utilaje de extracție minieră, de preparare a minereurilor și de prelucrare ulterioară vor constitui obiectul unei ilustrări a temei principale a ediției 1985 a tîrgului, referitoare la utilizarea eficientă a materiilor prime și combustibililor.

De menționat că, încă de pe acum se prefigurează orientarea tematică a ediției 1986 a Tîrgului de la Leipzig, care va fi precedat de un congres internațional privind prelucrarea metalelor, avînd ca idee conducătoare „automatizarea flexibilă a fabricației", una dintre direcțiile cele mai moderne ale dezvoltării tehnologice pe plan mondial.

Ioachim SILVESTRU

←

evidențiat de deteriorarea capacității concurențiale, cu deosebire a C.E.E. În același timp, deprecierea celorlalte monede față de dolar a înrăutățit situația valutar-financiară a multor alte țări, îndeosebi din rîndul celor în curs de dezvoltare. Scumpirea dolarului a condus și la un export de inflație, aceasta ca urmare a faptului că majoritatea mărfurilor se cumpără la prețuri stabilite în dolari, contribuind în mod artificial la creșterea costurilor și deci a prețurilor.

Politica ratei înalte a dobînzii a avut ca efect creșterea datoriei țărilor în curs de dezvoltare, concomitent cu o mai mare redistribuire a venitului național al acestor țări în favoarea băncilor monopoliste. Este, deci, evident faptul că în practică statul nu a renunțat la intervenția sa în economie, ci din contră, în unele domenii el s-a manifestat mai puternic, favorizînd sporirea profiturilor, contribuind la redresarea economiei din ultimii doi ani. Această relansare a economiei s-a făcut pe plan intern cu prețul lichidării unui număr important de întreprinderi mici și mijlocii, pe seama scăderii nivelului de trai al clasei muncitoare, al maselor populare, care au resimțit din plin efectele ratei înalte a inflației, șomajului cît și ale reducerii cheltuielilor sociale de la buget.

În același timp, nu putem să nu reamintim că această relansare a avut loc și cu prețul adîncirii crizei în țările în curs de dezvoltare. Promovarea politicilor neocolonialiste, a practicilor restrictive în comerțul mondial au stat la baza politicilor de restructurare și relansare a economiilor țărilor capitaliste dezvoltate și de adaptare la o economie mondială în care contradicțiile se ascut.

Din cele expuse, apare evidentă esența de clasă a actualelor orientări, care, criticînd concepția keynesistă privind mecanismul de reglementare statală, nu au demonstrat că metodele și pîrghiile recomandate pentru restabilirea echilibrului se deosebesc fundamental de keynesism, sau că s-ar fi renunțat la intervenția statului în economie. După cum, practica a demonstrat că dacă s-a redus din amplitudinea funcției economice a statului, aceasta s-a referit în primul rînd la cea socială și nu în general la lichidarea reglementării monopolist-statală, sau la întoarcerea la „libera inițiativă" a întreprinzătorului de tip clasic. Diferitele orientări din teoria burgheză reflectate, într-o măsură mai mare sau mai mică în politicile economice urmăresc să demonstreze viabilitatea capitalismului, capacitatea lui de adaptare, faptul că dezechilibrele și instabilitatea economică decurg, nu din esența orînduirii, ci din modul necorespunzător al reglementării monopolist-statale, care a subliniat valențele pieței și ale mecanismului de autoreglare.

Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

Dimensiuni și implicații ale datoriei publice a țărilor capitaliste

EFECTELE agravării datoriei externe și ale crizei economice din ultimii ani, au provocat, așa cum sublinia și A. W. Clausen, președintele Băncii mondiale, o scădere continuă a venitului național pe locuitor, în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. În zece ani, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de 5 ori, astfel că la finele anului 1983 ea se cifra la 810 miliarde dolari, pentru ca, în decembrie 1984 să depășească 860 miliarde dolari.

Față de această stare de lucruri, care afectează peste 100 de țări ale lumii, există tendința de a se uita sau de a fi trecute cu vederea alte două aspecte grave care reprezintă — în perspectivă — cauze de instabilitate. Este vorba : 1) de creșterea spectaculoasă a datoriei publice interne în țările bogate, dezvoltate industrial ; și 2) de creșterea datoriei externe a tuturor țărilor capitaliste industrializate. Acestea pot da naștere pe neașteptate unei crize de încredere în o monedă sau alta provocînd izbucniri ale crizei monetare mondiale, cu consecințe asupra întregii lumi, dar, evident, cu precădere asupra țărilor mai sărace.

Datoria publică internă a țărilor industrializate capitaliste reprezintă un procent tot mai important din produsul național brut (P.N.B.). Spre exemplificare prezentăm situația a cinci din cele mai bogate țări capitaliste, comparativ cu anul 1973 (vezi tabelul nr. 1).

Așa cum se remarcă, creșterile cele mai spectaculoase ale datoriei publice interne au avut loc, în ultimii zece ani, în R. F. Germania și Japonia. În 1984 datoria publică a continuat să crească. Nu sînt încă publicate cifre, dar în S.U.A. se estimează că, în 1984, procentul datoriei publice față de P.N.B. a crescut la 44,7%. În cifre absolute, plafonul aprobat de Congres în 1983 de 1 530 miliarde dolari, datorie internă, a fost atins în septembrie 1984. Avînd în vedere și perspectivele pe anul 1985, Trezoreria S.U.A. a prezentat o lege care a fost aprobată de Congresul S.U.A. la 14 octombrie 1984. Prin această lege plafonul datoriei publice a fost majorat la 1 820 miliarde dolari.

Paralel cu sporirea datoriei, în toate țările capitaliste a crescut mult costul ei ca urmare a dobînzilor actuale, foarte ridicate. Sumele ce au trebuit plătite au reprezentat dublul sau chiar triplul celor anterioare — calculate în procente față de produsul național brut. Toate costurile se reflectă în bugetul statului și reprezintă un procent important din deficite. Spre exemplificare arătăm că în S.U.A. dobînzile nete ale datoriei (după ce s-au scăzut dobînzile încasate) au crescut de la 52,5 miliarde dolari în 1980 la 115 miliarde dolari în 1984, fiind echivalente cu peste 60% din deficitul bugetar.

Tabelul nr. 1

Datoria publică internă în principalele țări capitaliste

— în % din P.N.B. —

	1973	1982	1983
S.U.A.	32	37,5	42,8
Franța	17	...	19,6
R. F. Germania	18	...	39,5
Anglia	39	41,5	...
Japonia	10	48,5	...

Sursa tabelelor : Contabilitățile naționale

Datoria externă a țărilor capitaliste dezvoltate industrial a depășit în cele mai multe cazuri volumul rezervelor monetare (aur și valute). Menționăm că prin noțiunea de datorie externă folosită aici se înțeleg în principal datoriile financiare incluzînd și pozițiile băncilor naționale. Sînt omise investițiile. În tabelul nr. 2 este arătată pentru o serie de țări situația de la sfîrșitul anului 1983. Împrumuturile efectuate în 1984 de țările respective au totalizat 28 miliarde dolari, dar fiind în principal folosite pentru înlocuirea unor datorii mai vechi, se estimează că la suma globală ar trebui să se adauge doar 9 miliarde dolari. Pentru stabilirea datoriei nete s-au scăzut rezervele valutare și valoarea aurului deținut în rezerve, calculată la 300 dolari uncia de aur fin, un preț foarte apropiat de cel actual de pe piață. Numai două țări europene, Austria și Olanda, au rezerve care depășesc volumul datoriei lor externe. Calculînd datoria netă în procente față de P.N.B. și față de export, vom constata că pentru unele țări există, în adevăr, motive de preocupare.

Creșterea rapidă a datoriei externe s-a înregistrat îndeosebi în anii 1981—1982, pentru acoperirea costurilor majorate ale petrolului. Redresarea balanțelor de plăți ale unor țări va aduce o reducere a datoriei externe sau cel puțin o stabilizare a ei în cazurile respective, dar este de așteptat ca pentru cele mai multe aceasta să continue să existe ca problemă. Evident există concepții diferite și situații diferite de la țară la țară. Norvegia, de exemplu, folosește veniturile din vînzarea petrolului pentru reducerea datoriei sale. Marea Britanie are însă altă politică. Ea duce o politică de investiții externe care să aducă venituri în perspectivă și să ducă la un excedent în balanța de plăți mai mare decît cel actual.

O situație aparte este aceea a Statelor Unite ale Americii. Cea mai mare și cea mai bogată țară capitalistă este pe cale de a deveni net debitoare pe plan internațional și după prevederi ar urma să ajungă în 1986 la o datorie netă de circa 350 miliarde de dolari (echivalentă cu datoria externă a tuturor țărilor Americii latine). După unele analize și studii efectuate asupra uriașelor sume în dolari ce nu au putut fi identificate în balanțele de plăți curente și care se înregistrează drept „erori și omisiuni" și care la finele anului 1983 reprezentau 120 miliarde dolari, s-a ajuns la concluzia că ele sînt de fapt obligații ale S.U.A. față de străini și neraportate. Incluse deci în balanța de plăți curente a S.U.A., ar însemna că încă din 1983 țara amintită a devenit net debitoare restului lumii.

În timp ce consecințele imediate și în perspectivă ale datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare sînt discutate în toată lumea, luîndu-se și diverse măsuri — adevărat, mai mult pentru a evita falimente în lanț ale băncilor capitaliste decît de a ajuta efectiv țările debitoare — consecințele datoriilor țărilor industrializate sînt însă mult mai puțin discutate, deși ele sînt deosebit de grave. Menționăm doar unele din ele.

În primul rînd, trebuie subliniat că dacă datoria internă în țările industrializate capitaliste consumă economiile populației proprii, în principal, pentru cheltuieli neproductive și în special militare, datoria externă colectează mai ales economii ale populației din alte țări atrăgînd multe fonduri particulare chiar din țările în curs de dezvoltare. Toate aceste fonduri sînt sustrase investițiilor productive în țara de origine. Este frînată sau chiar oprită dezvoltarea economică, fiind în primul rînd afectate țările în curs de dezvoltare. În al doilea rînd, existența uriașelor datorii mai ales ale S.U.A., creează și menține teama de inflație. Un pericol imediat și care se face deja simțit este introducerea de măsuri protecționiste, frînînd comerțul mondial. Mulți economiști consideră că sporirea în continuare a datoriei externe a S.U.A. va forța încetarea supraevaluării dolarului, în scopul reducerii serviciului datoriei, ceea ce va mări competitivitatea exportului S.U.A. și va reduce importurile.

Numai prin măsuri de reducere masivă a cheltuielilor militare se va putea pune capăt deficitelor și astfel limita și reduce treptat datoriile. Se vor crea astfel disponibilități pentru investiții productive, pentru credite de dezvoltare acordate pe termene lungi și cu dobînzi mici.

dr. Dorel OPRESCU

Tabelul nr. 2

Datoria externă a unor țări vest-europene la finele anului 1983

— în miliarde dolari *) —

	Total datorie externă	Datoria netă	În % din P.N.B.	În % din export
Anglia	65,9	48,9	10,7	40,4
Austria	10,1	—0,1	—0,1	—0,4
Belgia	39,2	24,2	29,5	41,5
Danemarca	28,9	24,8	44,0	134,8
Finlanda	15,5	13,9	29,2	98,6
Franța	54,0	9,5	1,8	8,3
R. F. Germania	76,8	5,5	0,8	2,6
Grecia	9,2	7,1	20,6	100,7
Islanda	1,3	1,2	50,8	104,5
Irlanda	12,0	9,3	51.4	119,7
Italia	54,6	14,5	4,1	18,0
Norvegia	25,0	18,0	32,7	76,6
Olanda	16,4	—7,0	—5,3	—9,1
Portugalia	14,4	7,9	38,2	131,7
Spania	31,3	19,5	12,3	64,8
Suedia	36,1	30,3	33,4	98,1
Total	490,7	227,5		

*) Transformarea în dolari s-a făcut la cursul mediu anual

Programe de dezvoltare

LIBIA: priorități în politica de industrializare

ÎNCEPÎND cu revoluția din 1969, Libia a parcurs o perioadă de adînci transformări în structurile sale sociale și economice. Bazîndu-se pe marile sale rezerve petroliere, cifrate în prezent la circa 3,5 miliarde tone, care la actualul nivel de producție sînt suficiente pentru circa 60 de ani, venitul național al Libiei a ajuns în 1984 la aproximativ 28 miliarde dolari, ceea ce o situează pe locul al patrulea în Africa.

Libia deține un țiței foarte ușor, cu conținut redus de sulf și cotat ca unul dintre cele mai scumpe din lume. Extracția țițeiului contribuie cu circa 99% în formarea veniturilor externe de devize ale țării, dar ocupă numai aproximativ 2% din forța de muncă a țării. Datorită scăderii cererii mondiale de țiței, coroborate cu politica de conservare a bogățiilor sale naționale, producția de țiței a Libiei, de circa 53 milioane tone în 1984, reprezenta aproximativ o treime față de nivelul de 160 milioane tone, înregistrat în 1970. Consecventă politicii sale de industrializare, circa 20 milioane tone din această cantitate este prelucrată în capacitățile naționale de rafinare. Libia deține în prezent șase rafinării de țiței, cele mai importante fiind amplasate la Zawia, Brega și Ras Lanuf. Împreună, extracția și prelucrarea țițeiului contribuie cu aproximativ 50% la formarea produsului intern brut al țării.

Pe lîngă rezervele de țiței, dezvoltarea impetuoasă a economiei Libiei urmează să se bazeze pe importante rezerve de gaze naturale, cifrate la circa 674 miliarde mc, suficiente pentru circa 170 ani la actualul nivel de extracție, la care se adaugă importante cantități de gaze de sondă asociate, încă insuficient valorificate. O parte din gazele naturale sînt valorificate pe calea exportului, în stare lichefiată, provenind din uzina de la Marsa el Brega. În plus, Libia deține însemnate rezerve de minereu de fier, estimate la circa 5 miliarde tone, exploatarea lor fiind încă în studiu. Alte resurse minerale sînt constituite din săruri potasice și de magneziu (la Maranda), sulf (în deșertul Sirta), ghips, fosfați și uraniu, resurse care într-o măsură sau alta fac obiectul studiilor de valorificare ca materie primă pentru economia națională.

Înainte de trecerea la exploatarea intensă a resurselor petroliere, agricultura era principalul sector al economiei și principala sursă de venituri externe. Creșterea puternică a veniturilor petroliere a făcut ca agricultura să contribuie în prezent cu numai 2% la formarea produsului național, satisfăcînd numai aproximativ 50% din necesitățile alimentare interne. Aceasta a determinat ca dezvoltarea accelerată a agriculturii pentru acoperirea necesarului intern să devină una din prioritățile politicii economice naționale. În etapa actuală, principalele eforturi sînt concentrate către construirea conductei de apă aprovizionată din rezervele de apă subterană din deșertul de sud al țării și care va aproviziona cu apă nu numai zonele de pe traseul său, ci va iriga o suprafață de circa 180 mii ha, reprezentînd dublul suprafeței agricole irigate în prezent.

Circa 80% din producția de cereale va proveni din zona coastei mediteraniene, orzul fiind principala cultură agricolă, urmată de porumb și grîu.

Sectorul industriei prelucrătoare nepetroliere contribuie cu circa 20% la formarea produsului național brut și ocupă circa 20% din forța de muncă a țării. Pe baza investițiilor finanțate din veniturile petroliere, pe lîngă industriile tradiționale, cum sînt industria alimentară și textilă, s-au dezvoltat industria petrochimică, fabricarea cimentului, industria săpunului, prelucrarea lemnului, fabricarea de conductori electrici, de produse electrocasnice și asamblări de autovehicule și tractoare. În prezent, pe lîngă noi obiective petrochimice, atenția este concentrată către dezvoltarea industriei metalurgice, prin construirea combinatului siderurgic integrat de la Misurata și a combinatului de aluminiu din aceeași localitate, precum și către dezvoltarea industriei chimice și a materialelor de construcție.

Relațiile economice româno-libiene sînt de o importanță deosebită pentru ambii parteneri, România, situîndu-se pe listă în imediata apropiere a principalilor parteneri externi ai Libiei. Principalele importuri ale României sînt constituite din țiței, întreprinderile românești livrînd în schimb o gamă largă de produse, printre care: echipamente electrice și de telecomunicații, mașini pentru construcții, utilaj energetic, autoturisme și alte autovehicule, produse siderurgice, articole tehnico-sanitare, ale industriei ușoare, chimice etc.

În domeniul cooperării economice, în ultimii zece ani întreprinderile românești au executat în Libia lucrări de peste 1 miliard dolari (printre care: apartamente, școli, obiective cultural-sportive și administrative, șosele, foraje de apă și petroliere, porturi pescărești), și au acordat asistență tehnică etc. În curs de realizare se află o serie de obiective referitoare la construcții de școli și apartamente de locuit, spitale, silozuri de cereale, drumuri și șosele, foraje de apă și petroliere etc. În Libia funcționează cu bune rezultate societăți mixte românești în domeniul agriculturii și transporturilor.

Relațiile statornicite între cele două țări dau certitudinea unor rezultate rodnice, reciproc avantajoase, în contextul întrevederilor ce vor avea loc cu ocazia vizitei oficiale de prietenie în Libia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația colonelului Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie.

Marian FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

Recorduri speculative

NU MAI ESTE O NOUTATE pentru piețele valutare mondiale faptul că fiecare nouă săptămînă reprezintă un nou record pentru cursul de schimb al dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale. În acest, sens nici săptămîna 18—22 februarie nu a făcut excepție de la ceea ce devine aproape o regulă : din nou cele mai înalte cursuri ale valutei americane din ultimii 13 ani, adică de la generalizarea „flotației libere" a valutelor unele față de altele.

Principalele două evenimente care au alimentat convingerea piețelor valutare privitoare la dolar au fost discursul președintelui Băncii Federale de Rezerve a S.U.A., P. Volcker, care a declarat că politica recentă de reducere a dobînzilor în S.U.A., nu va mai putea continua, astfel că odată cu ridicarea nivelului dobînzilor implicit s-ar întări și dolarul. Al doilea element a fost remarca făcută de președintele Reagan care s-a declarat împotriva metodelor artificiale de stopare a cursului dolarului. În această categorie ar intra și intervenția băncilor centrale, singura „resursă" aparentă de oprire a aprecierii fără precedent a valutei S.U.A.

Ceea ce apare însă destul de evident este faptul că cererea masivă de dolari are la bază factori comerciali, economia Statelor Unite aflîndu-se într-o perioadă de avînt (produsul național înregistrînd o creștere pentru ultimul trimestru al anului trecut de 4,9%. Este însă la fel de adevărat că pe lîngă această cerere comercială „ordonată" există - masivă cerere speculativă care duce la ceea ce se numește „one way market" (piața unilaterală în care toți operatorii valutari „merg" în același sens). Aceasta este de fapt elementul care duce la dezordine într-o piață financiară și din această cauză se crede totuși că dolarul va trebui să aibă o reacție de recul.

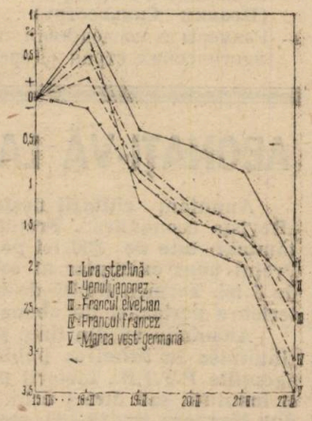

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 II ; bază 15 II 1985

Dolarul canadian a fost afectat masiv de vînzări comerciale care au creat panică pe piață. Dobînda de bază în Canada a fost mărită ca atare la 11,5%.

Lira sterlină deși în ultimul timp a rezistat destul de bine grație unor „ape mai liniștite" în industria minieră care în ultimele 11 luni a fost teatrul unor violente conflicte de muncă, a coborît totuși la un nivel record de 1,0760 dolari S.U.A./1 liră.

Francul belgian este afectat nu numai de tendința generală de depreciere față de dolar dar și de neajunsuri ale economiei belgiene (indicele prețurilor a crescut cu 5,3% în ultimul an.

Marca vest-germană s-a depreciat cu peste 3,5% numai în ultima săptămînă, ajungînd la nivelul de 3,3940 mărci pentru 1 dolar S.U.A.

Francul elvețian a avut din nou o săptămînă nefericită : s-au înregistrat vînzări masive de franci pe piață de la Chicago, nivelul atins fiind în prezent de 2,8550 franci/1 dolar S.U.A.

Yenul japonez, foarte slab în fața dolarului, este însă oarecum stabil față de valutele vest europene. Nivel : 263 yeni/1 dolar S.U.A.

Prețul aurului se află în scădere, de la 303 dolari pentru o uncie, ajungînd la 295 dolari.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 1 martie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

- Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste. O vibrantă chemare, adresată întregii națiuni, pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare economică și socială a României **(C. Damian)** 1
- Strălucită strategie a dezvoltării forțelor de producție (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3
- Creșterea în continuare a nivelului de trai — obiectiv fundamental al dezvoltării economice și sociale în cincinalul 1986—1990 **(Virgil Dincă)** 5
- Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Un obiectiv prioritar : creșterea susținută a producției de țiței **(Toma Panțu)** ; Diversificarea producției metalurgice în concordanță cu nevoile economiei **(Cristian Gorie)** 8

— Perfecționarea normării consumurilor materiale în agricultură (II) **(N. David)** 11

— Exportul românesc de mobilă. Calitate — competitivitate — eficiență **(Floarea Alecu)** 13

— Extinderea baremelor și normativelor de calcul — cale de perfecționare a corelării prețurilor **(Sanda Duțu)** 15

— Pîrghiile financiare în sprijinul reducerii consumurilor materiale și energetice (III) **(Bogdan Pădure)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Mutații calitative în activitatea cadrelor de conducere din unitățile economice (II) **(Ovidiu Nicolescu, Panaite Drăguș)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— 6 Martie 1945 — moment de însemnătate istorică pentru procesul revoluționar din România **(Gheorghe Surpat)** 20

— Energie pentru mediul rural **(Ileana Ionescu-Siseşti)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Noi orientări în teoria relațiilor economice internaționale (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

— Întrebări și răspunsuri privind viitorul posibil **(Roman Moldovan)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Restructurări în politicile de reglementare monopolist-statală sub impactul crizelor economice (II) **(Nedelea-Chira Părăluță)** 28

— Tîrgul de la Leipzig. Materiile prime, combustibilii și energia — tema anului 1985 **(Ioachim Silvestru)** 29

— Dimensiuni și implicații ale datoriei publice a țărilor capitaliste **(Dorel Oprescu)** 30

— Tendințe — conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The Democracy and Socialist Unity Front Manifesto. A vibrant call addressed to the whole nation for the firm carrying out of the party policy for the economic and social development of Romania **(C. Damian)** 1
— Brilliant strategy of developing the productive forces (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3
— The continuous growth of the living standard — a major goal of the economic development in the 1986—1990 five-year plan **(Virgil Dincă)** 5
— The improvement of rate setting the materials consumptions in agriculture (II) **(N. David)** 11
— The Romanian furniture export. Quality — competitiveness — efficiency **(Floarea Alecu)** 13
— Extending the calculation standards and norms — a way to improve the prices correlation **(Sanda Duțu)** 15
— The financial levers in reducing the materials and energy consumptions (III) **(Bogdan Pădure)** 16
— Qualitative shifts in the activity of the decision makers in economic units (II) **(Ovidiu Nicolescu, Panaite Drăguș)** 18
— 6th March 1945 — a historical event for the revolutionary process in Romania **(Gheorghe Surpat)** 20
— Energy for the countryside **(Ileana Ionescu-Siseşti)** 22
— Schools ● currents ● economists. New trends in the theory of the international economic relations (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24
— Questions and answers on a possible future **(Roman Moldovan)** 26
— Restructurings in the policies of monopoly-state settlement under the impact of the economic crises (II) **(Nedelea-Chira Părăluță)** 28
— The Leipzig Fair. The raw materials, fuels and energy — the theme of 1985 **(Ioachim Silvestru)** 29
— Dimensions and implications of the public debt of the capitalist countries **(Dorel Oprescu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Манифест фронта Социалистической Демократии и Единства. Воодушевляющий призыв, адресованный всей нации в целях неуклонного осуществления политики партии социально-экономического развития Румынии **(К. Дамиан)** 1
— Блестящая стратегия развития производительных сил (II) **(Барбу Г. Петреску)** 3
— Дальнейшее повышение жизненного уровня населения базисная цель экономического развития в пятилетке 1986 — 1990 г.г. **(Вирджил Динкэ)** 5
— Совершенствование нормирования материальных затрат в сельском хозяйстве (II) **(Н. Давид)** 11
— Румынский экспорт мебели. Качество-конкурентоспособность-эффективность **(Флоаря Алеку)** 13
— Расширение расчётных нормативов — путь совершенствования соотношения цен **(Санда Дуцу)** 15
— Финансовые рычаги в поддержку снижения материальных и энергетических затрат (III) **(Богдан Пэдуре)** 16
— Качественные сдвиги в деятельности руководящих кадров экономических единиц (II) **(Овидиу Николеску, Панаите Дрэгуш)** 18
— 6 Марта 1945 г. — момент исторической важности для революционного процесса в Румынии **(Георге Сурпат)** 20
— Энергия для сельской местности **(Иляна Ионеску-Сисешть)** 22
— Школы-течения-экономисты. Новые направления в теории международного экономического обмена (III) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 24
— Вопросы и ответы, касающиеся возможного будущего **(Роман Молдован)** 26
— Структурные изменения в политике государственно – монополистического регулирования под влиянием экономических кризисов (II) **(Неделя-Кира Пэрэлуцэ)** 28
— Лейпцигская ярмарка. Сырье, топливо и энергия — тема 1985 г. **(Иоаким Сильвестру)** 29
— Размеры и последствия государственной задолженности капиталистических стран **(Дорел Опреску)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

BUCUREȘTI

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ FINĂ – București execută în cadrul programului său de fabricație următoarele familii de produse :

– Aparate și instrumente de măsură și control dimensional
– Aparate și mecanisme de orologie industrială
– Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice
– Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor
– Scule, portscule, dispozitive și matrițe
– Produse din carburi metalice sinterizate
– Scule diamantate
– Pile și raspele

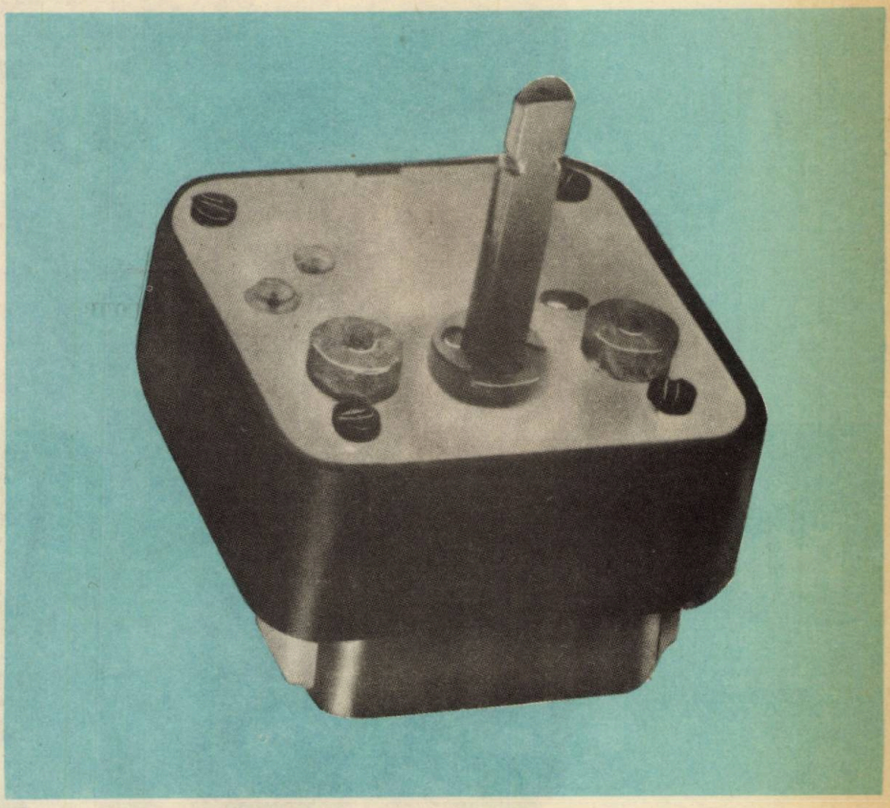

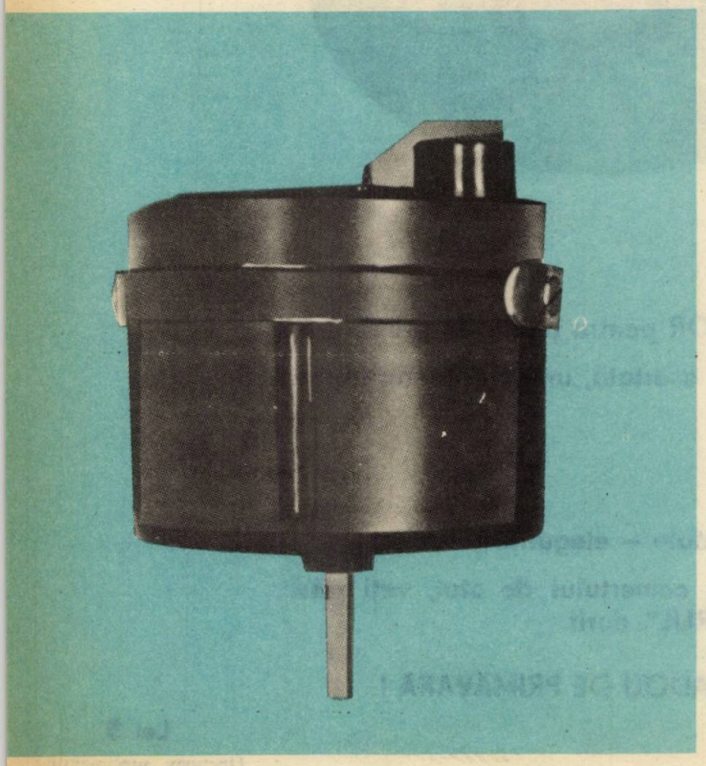

În imagine:

1. Întrerupător cu temporizare KTM-351
2. Întrerupător cu temporizare pentru comanda mașinilor de spălat rufe cu pulsator

Producător:

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

Întreprinderea MECANICĂ FINĂ – București, România, str. Popa Lazăr nr. 9-19, telefon 350000, telex 11583

ORICE DAR ATRĂGĂTOR, POATE FI UN MĂRŢIŞOR!

1985 MAR 14

Oferiți celor dragi un MĂRȚIȘOR pentru ținuta de primăvară:

- o pereche de mănuși și o poșetă asortată, un cordon sau un set de mică marochinărie ;
- o umbrelă rabatabilă ;
- un batic mătăsos, vaporos ;
- o pălărie elegantă ;
- o pereche de pantofi sau de sandale — eleganță și calitate.

Vizitînd din timp magazinele comerțului de stat, veți găsi cadoul cel mai potrivit, „MĂRȚIȘORUL" dorit.

MĂRȚIȘOR — SIMBOL ȘI CADOU DE PRIMĂVARĂ !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

) 646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

REALIZĂRI DE AMPLOARE ÎN ÎMBUNĂTĂŢIREA CONDIŢIILOR DE LOCUIT

Numărul 10 ● Vineri 8 martie 1

Vizita oficială de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă

Un nou moment în dezvoltarea relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-libiene

Un eveniment de seamă în dezvoltarea relațiilor româno-libiene

CONSTANTĂ a politicii partidului nostru, promovarea unor relații externe de prietenie și colaborare cu toate țările lumii, cu toate forțele iubitoare de pace și progres au adus poporului nostru, în frunte cu secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o largă și binemeritată apreciere internațională. În cadrul acestor preocupări, îndreptate către extinderea conlucrării dintre țări și popoare în interesul reciproc și al cauzei păcii în lume se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă, la invitația colonelului Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie.

Vizita întreprinsă de președintele României socialiste în Jamahiria Libiană constituie un eveniment de mare însemnătate în evoluția relațiilor dintre cele două țări, dînd expresie cursului continuu ascendent și fructuos al acestor raporturi, pe baza stimei și respectului reciproc. În același timp, întrevederile și convorbirile dintre conducătorii celor două țări au demonstrat încă o dată importanța dialogului româno-libian la nivel înalt care a avut și are un rol esențial în consolidarea și aprofundarea continuă a colaborării dintre România și Jamahiria Libiană, în întărirea prieteniei dintre popoarele noastre.

Noua solie de prietenie a poporului român pe pămîntul libian constituie cea de-a cincea întîlnire, în ultimii zece ani, dintre președintele Nicolae Ceaușescu și colonelul Moammer El Geddafi, un nou prilej de a deschide perspective tot mai ample conlucrării româno-libiene, atît pe plan bilateral, cît și în viața internațională, potrivit aspirațiilor de pace și progres ale ambelor țări și popoare, în interesul cauzei generale a destinderii, securității și cooperării internaționale.

Convorbirile oficiale care au avut loc între tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și colonelul Moammer El Geddafi au reliefat satisfacția celor două părți pentru această vizită menită să asigure noi progrese în raporturile dintre cele două țări, în întărirea prieteniei româno-libiene. Întrevederile au permis aprecieri în legătură cu evoluția pozitivă a acestor raporturi, a colaborării rodnice existente, relevîndu-se participarea României la eforturile poporului libian în realizarea unor mari obiective economice. După cum se cunoaște, în ultimii zece ani întreprinderile românești au executat în Libia importante lucrări, printre care : apartamente, școli, obiective cultural-sportive și administrative, șosele, foraje de apă și petroliere, porturi pescărești. Valoarea lucrărilor se ridică la peste 1 miliard dolari, la acestea adăugîndu-se asistența tehnică acordată de specialiștii români. În prezent se află în curs de realizare obiective referitoare la noi construcții de școli și apartamente de locuit, spitale, lucrări de infrastructură, noi foraje de apă și petroliere. Contribuind la realizarea obiectivelor de industrializare promovate consecvent de Jamahiria Libiană, acestor lucrări li se adaugă activitatea rodnică a societăților mixte româno-libiene în domeniul agriculturii și transporturilor. Discuțiile la nivel înalt, convorbirile dintre cele două delegații au subliniat, așa cum reiese de altfel din documentele încheiate cu ocazia vizitei, convingerea celor două părți în legătură cu posibilitatea impulsionării acestor relații, prin identificarea unor noi acțiuni de colaborare între România și Jamahiria Libiană, convenind în acest sens noi înțelegeri în concordanță cu disponibilitățile mari de cooperare existente în diferite domenii. Cadrul larg deschis de noua întrevedere permite dezvoltarea conlucrării în domenii ca exploatarea resurselor naturale, industrie, agricultură, zootehnie, infrastructură, acordarea de asistență tehnică românească părții libiene — preocupări care răspund orientărilor economice ale celor două țări, aspirațiilor de progres ale celor două popoare.

Abordînd o serie de aspecte principale ale vieții internaționale actuale, președintele Nicolae Ceaușescu și colonelul Moammer El Geddafi au apreciat că în situația mondială s-a ajuns la o agravare fără precedent, ca urmare a escaladării cursei înarmărilor. Subliniind că aceasta este problema fundamentală a epocii noastre, cei doi șefi de stat s-au pronunțat pentru oprirea înarmărilor, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, pentru asigurarea păcii întregii lumi. În acest context s-a dat o apreciere pozitivă acordului intervenit în legătură cu începerea negocierilor sovieto-americane de la Geneva. S-a relevat, de asemenea, necesitatea intensificării eforturilor și participării tuturor popoarelor, a tuturor țărilor, în primul rînd a celor nealiniate, în curs de dezvoltare, la consolidarea climatului de pace și stabilitate în relațiile internaționale și la înlăturarea pericolului de război. Cele două țări și-au exprimat, astfel, hotărîrea de a conlucra și de a contribui, alături de alte țări mici și mijlocii, alături de state nealiniate și în curs de dezvoltare, la eliberarea omenirii de pericolul unei confruntări nucleare, la consolidarea păcii și colaborării internaționale.

Convorbirile dintre cei doi conducători au pus în lumină convingerea României și Jamahiriei Libiene privind necesitatea lichidării subdezvoltării. În acest context s-a subliniat că este necesar ca statele industrializate să sprijine țările în curs de dezvoltare în eforturile lor pentru depășirea dificultăților cu care se confruntă, dificultăți generate și accentuate de criza economică mondială, de povara datoriilor și a dobînzilor, care au atins niveluri inacceptabil de ridicate.

Stările conflictuale din lume au constituit un subiect important pe agenda convorbirilor la nivel înalt, subliniindu-se că rezolvarea lor, în concordanță cu aspirațiile de pace și dezvoltare neîngrădită a popoarelor, nu se poate realiza — așa cum viața a demonstrat, de altfel — decît pe calea tratativelor, a soluționării politice.

În cadrul convorbirilor la nivel înalt s-a reiterat necesitatea ca relațiile internaționale să se bazeze pe deplina egalitate, pe respectul independenței și suveranității, pe neamestecul în treburile interne, pe dreptul fiecărui popor de a decide în deplină libertate calea dezvoltării proprii.

S-a exprimat convingerea că aspirațiile comune ale celor două țări și popoare constituie chezășia întăririi conlucrării lor în viața internațională, a sporirii contribuției lor în direcția promovării politicii de pace și colaborare pe plan mondial.

Prin rezultatele sale, consemnate în documentele încheiate, prin înțelegerile pe multiple planuri la care s-a ajuns, noua întrevedere la cel mai înalt nivel se constituie ca un nou moment în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare româno-libiene, sub semnul stimei și considerației reciproce. Vizita oficială de prietenie în Jamahiria Libiană a delegației conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a evidențiat încă o dată voința de progres, colaborare și pace a României socialiste, hotărîrea sa de a acționa neabătut pentru promovarea unor relații echitabile între națiuni, pentru a contribui la instaurarea unei noi ordini internaționale în lume.

Oamenii muncii din țara noastră, întregul popor își exprimă satisfacția față de rezultatele vizitei și înțelegerile la care s-a ajuns în cadrul convorbirilor, angajîndu-se să nu precupețească nici un efort pentru îndeplinirea măreților sarcini care stau în fața României socialiste pentru propășirea pe mai departe a națiunii noastre libere și independente, pentru fericire, bunăstare și progres, pentru a contribui la construirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Em. STANCU

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Realizări de amploare în îmbunătăţirea condiţiilor de locuit

PREOCUPAREA constantă a conducerii partidului şi statului nostru pentru ridicarea necontenită a calităţii vieţii oamenilor muncii de la oraşe şi sate s-a reflectat în mod direct, în anii ce au trecut de la ultimele alegeri pentru deputaţi în Marea Adunare Naţională a Republicii Socialiste România, şi în domeniul construcţiilor de locuinţe. Cei cinci ani dintre cele două legislaturi (1981—1984) şi-au pus o amprentă deosebit de importantă în dezvoltarea localităţilor ţării noastre, în construcţia de locuinţe, dotări social-culturale, comerciale şi alte edificii publice.

■

AVÎND LA BAZĂ concepţia profund ştiinţifică şi strategia revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, întreaga activitate de construcţii de locuinţe s-a desfăşurat pe baza schiţelor de sistematizare ale municipiilor, oraşelor şi satelor, urmărindu-se dezvoltarea raţională şi echilibrată a acestora, folosirea intensivă a fondului funciar, element principal al avuţiei naţionale, creşterea nivelului edilitar-gospodăresc şi urbanistic al localităţilor, ridicarea gradului de civilizaţie şi bunăstare al tuturor oamenilor muncii. În această perioadă **au fost date în folosinţă, la oraşe şi sate, un număr de 745 000 apartamente, realizate din fondurile statului sau din fondurile populaţiei, cu sprijinul statului în credite şi execuţie, precum şi un număr de 53 300 locuinţe realizate în regie proprie de către populaţie** (tabelul). La finele anului 1984, populaţia ţării dispunea de un fond locativ total format din 7 545 000 locuinţe, cu o suprafaţă locuibilă de peste 230 milioane mp, asigurînd un grad superior de satisfacere a nevoilor populaţiei. Faţă de anul 1980, fondul locativ al ţării a crescut cu 11% (graficul).

Apartamente date în folosinţă din fondurile statului

	Total	Municipii şi oraşe	Comune suburbane	Comune
1966—1970	333 177	322 461	2 992	7 724
1971—1975	512 507	500 143	1 679	10 685
1976—1980	755 343	730 929	3 652	20 762
1981—1983	436 004	414 400	5 433	16 171

Prin noile construcţii de locuinţe realizate în această perioadă s-a asigurat, în toate localităţile ţării şi, în mod deosebit, în municipii şi oraşe, o folosire mai bună a terenurilor din perimetrele construibile ale localităţilor. În noile cartiere şi ansambluri de locuinţe densitatea construcţiilor de locuinţe este de peste 7 000 mp arie locuibilă la hectar, în condiţiile asigurării spaţiilor cerute pentru dotări şi celelalte funcţiuni necesare populaţiei. Noile construcţii de locuinţe realizate în municipii şi oraşe au un regim mediu de înălţime de parter şi 4 etaje, marea majoritate a blocurilor de locuit — peste 85% — avînd 5 niveluri, ceea ce a asigurat în acest fel nu numai realizarea unei folosiri judicioase a terenurilor dar şi economisirea unor importante cantităţi de materiale de construcţii : oţel-beton, ciment, cherestea, bitum şi altele.

În realizarea construcţiilor de locuinţe, consiliile populare judeţene, municipale, orăşeneşti şi comunale au acţionat pentru concentrarea mijloacelor şi activităţilor pe ansambluri închegate, ceea ce a condus la organizarea mai bună a lucrărilor de construcţii-montaj, gospodărirea raţională şi eficientă a materialelor, prefabricatelor şi utilajelor şi la folosirea eficientă a forţei de muncă. În această perioadă, cu respectarea soluţiilor de sistematizare ale municipiilor şi oraşelor, s-au realizat construcţii de locuinţe şi dotări în 90 de zone centrale şi 300 de cartiere de locuit, cuprinzînd pieţe, artere de circulaţie şi ansambluri urbane (spaţii verzi, locuri de joacă pentru copii, zone de agrement etc.) care au contribuit la ridicarea nivelului edilitar gospodăresc şi gradului de civilizaţie ale oraşelor patriei noastre.

Realizări deosebite în această etapă pot fi întîlnite în zonele centrale din municipiile Alexandria, Bacău, Bistriţa, Craiova, Deva, Focşani, Ploieşti, Sf. Gheorghe, Satu Mare, Rîmnicu Vîlcea, Zalău, precum şi în cartierele noi din municipiile Cluj, Constanţa, Iaşi, Oradea, Piatra Neamţ, Suceava sau din oraşele Drăgăşani, Adjud, Zimnicea, Tg. Neamţ şi altele. În această perioadă s-au început în municipiul Bucureşti, la indicaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, lucrări de o mare importanţă naţională pentru ridicarea noului centru civic al Capitalei, ctitorie de însemnătate deosebită a epocii celei mai fertile din dezvoltarea multilaterală a ţării noastre.

Caracteristic pentru construcţia de locuinţe din aceşti ultimi ani este continua îmbunătăţire a soluţiilor de arhitectură şi de funcţionalitate ale apartamentelor. Suprafaţa medie a apartamentelor realizate în anul 1984 a crescut cu 8% faţă de 1980. Au fost mărite, astfel, spaţiile din bucătării, băi, precum şi a camerelor de locuit. În anul 1984, prin Decret al Consiliului de Stat s-au aprobat suprafeţe majorate ale apartamentelor cu 18%, ceea ce va asigura condiţii superioare de locuire pentru noile familii ce se vor muta în aceste locuinţe.

■

ÎN PROCESUL de execuţie al locuinţelor, unităţile de construcţii-montaj ale consiliilor populare, care sînt principalii constructori ai locuinţelor, au adoptat măsuri tehnice de perfecţionare a proceselor şi tehnologiilor de execuţie în vederea creşterii calităţii lucrărilor la structuri, finisaje şi instalaţii. Pe baza sarcinilor stabilite de conducerea superioară de partid s-a trecut la execuţia în fabrici şi ateliere a panourilor mari pentru locuinţe integral finisate, acţionîndu-se mult mai intens pentru transformarea şantierelor în locuri de montaj şi asamblare, cu economisirea unor importante utilaje şi cheltuieli pentru manoperă, în condiţiile în care finisajul în fabrică asigură o calitate mai bună a lucrărilor. Au fost luate, de asemenea, măsuri pentru folosirea mai bună a timpului de lucru, pentru

D 646

CURIER
ECONOMIC – LEGISLATIV

Drept economic

Aspecte privind calitatea și prețul cărbunilor destinați consumurilor neindustriale

Livrarea cărbunelui cu altă destinație decît cea industrială, adică pentru încălzit, ridică unele probleme de calitate, aceasta suferind anumite modificări pe timpul transportului, cu implicații asupra nivelului prețului. Limitînd discuția la două sortimente, lignit neasortat și brichete huilă, prețul acestora este stabilit pe calități, astfel că în măsura în care, față de condiția de livrare-franco stația de încărcare- —, la destinație se invocă altă calitate decît aceea de la expediție consemnată în buletinul de analiză, apar neînțelegeri privind prețul facturat. Față de relația calitate-preț și unele modificări ale calității pe timpul transportului datorită naturii mărfii, a condițiilor de transport și manipulare, avînd în vedere și semnificația economică a acestei importante surse de energie și căldură, ne propunem să examinăm unele aspecte privind această relație la menționatele sortimente de cărbune și contribuția practicii arbitrale în aplicarea corectă a prețurilor și principiilor economice privind calitatea produselor.

1. Livrarea cărbunelui din sortimentul lignit nesortat, se face în condițiile Stasului nr. 8005/73 care prevede granulația de la 0—150 mm. Prin Caietul de sarcini nr. 1/1984 emis de Ministerul Minelor, s-a prevăzut că în cazul livrărilor pentru scopuri neindustriale, pentru fiecare lot de livrare, se admite ca 30 la sută din cantitatea livrată să fie cărbune sort mărunt de dimensiunile 0—30 mm, iar diferența de 70 la sută de la 30—150 mm.

Delimitîndu-se, în cadrul livrărilor, proporția dintre cărbunii cu granulație de la 0—30 mm și de la 30—150 mm, au fost stabilite și prețuri diferențiate corelative cu granulația, astfel prin Ordinul M.M. nr. 413/1983 s-a fixat prețul de livrare și producție pentru granulația de la 0—30 mm, de 150 lei to., iar de la 30—150 mm de 260 lei to.

În baza aceluiași caiet de sarcini M.M. 1/1984 și în conformitate cu avizul Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 3030/1984, Ministerul Comerțului Interior a emis Ordinul nr. 10771/30.III.1984 pentru stabilirea prețurilor cu amănuntul pentru lignitul neasortat din cariere în granulația de la 30—150 mm, de 260 lei to. cu rabat comercial de 24 la sută, iar pentru sortul mărunt de la 0—30 mm, de 197 lei to., în condiția de livrare franco, stația de încărcare. Același Ordin M.C.I. a precizat că sortul mărunt se livrează de către unitățile comerciale, fie către termocentrale, în baza repartițiilor transmise de M.M., la prețul de 150 lei to., în condițiile Ordinului M.M. nr. 413/1983, fie populației sau altor consumatori, la cerere, pentru scopuri neindustriale, la prețul cu amănuntul de 197 lei to.

În condițiile de preț M.C.I. cu amănuntul, în raport cu beneficiarii, unitățile comerciale valorifică sortul mărunt la prețuri diferite, după destinația consumului, industrial sau neindustrial, la prețurile de 150, respectiv 197 lei to. Rezultă că, pentru granulația 0—30 mm unitățile comerciale, plătesc furnizorilor 150 lei to., fără a beneficia de rabat comercial, iar livrarea acestora se face la preț cu amănuntul către populație și alți consumatori neindustriali de 197 lei to. și la același preț fără rabat de 150 lei tona către termocentrale.

Dacă pentru livrarea sortului de 0—30 mm către populație și alți consumatori neindustriali, prin încasarea unui preț superior celui practicat de furnizorii de cărbune (197 față de 150 lei) unitățile comerciale își pot acoperi cheltuielile de circulație, atunci în situațiile valorificării cărbunelui către termocentrale la prețul de 150 lei to., s-a pus problema localizării cheltuielilor de circulație.

În măsura în care, proporția între sortul mărunt și cel peste 30 mm este aceea prevăzută de Caietul de sarcini M.M., respectiv 30 și 70 la sută, considerăm că unitățile comerciale nu pot pretinde expeditorilor sau beneficiarilor industriali să suporte unele cheltuieli suplimentare de transport și manipulare, care nu au acoperire în rabat comercial, pe de o parte, prețul fiind stabilit diferențiat pe dimensiuni, apoi, unitățile comerciale pot valorifica sortul mărunt beneficiarilor neindustriali la preț cu amănuntul de 197 lei to., deci cu rabat comercial.

Datele problemei ni se par diferite în situațiile în care

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 10 1985

unităţile furnizoare de cărbune nu respectă procentele de granulaţie din caietul de sarcini şi livrează cărbune în procent mai mare din granulaţia pînă la 30 mm. În aceste cazuri, pe baza unor acte de constatare, legal întocmite, după procedura de verificare a calităţii prevăzută de stasul nr. 1372/70 pentru metodologia de recoltarea probelor, a stasului 8005/73 pentru elementele componente chimice şi granulaţia respectivului sortiment, a Legii nr. 7/1977 privind calitatea produselor şi a art. 62 din Regulamentul privind recepţia produselor aprobat prin H.C.M. 941/1959, dacă se constată un procent diferit de granulaţie faţă de certificatul de calitate, pentru cantitatea constatată din granulaţia peste 30 mm, beneficiarul achită preţul de 150 lei. Dacă sortul mărunt depăşeşte procentul de 30 la sută din cantitatea livrată, dat fiind faptul că unităţile comerciale nu beneficiază de rabat comercial la acest sort, pentru diferenţă, s-a pus problema deducerii din preţul de 150 lei to., a cheltuielilor de transport, descărcare, manipulare, depozitare.

Arbitrajul interjudeţean de Stat Constanţa, sesizat cu un litigiu permanent de Întreprinderea minieră Rovinari, împotriva I.C.S. Mărfuri industriale Tulcea, prin hotărîrea nr. 2513/14.IX.1984 confirmată prin Decizia Arbitrului de Stat Şef nr. 3/16.I.1985, a statuat că beneficiara are obligaţia de a plăti furnizoarei de cărbuni, preţul legal al cărbunelui de 150 lei tona, iar pentru diferenţa de procentaj de granulaţie sub 30 mm, faţă de Caietul de sarcini M.M. şi în măsura în care asemenea cantităţi nu au putut fi valorificate către beneficiarii neindustriali la preţ cu amănuntul şi astfel, în lipsa rabatului comercial, nu-şi pot acoperi cheltuielile de transport şi manipulare, au calea unor acţiuni de regres faţă de beneficiari, însă nu pot justifica refuzul parţial de plată a preţului, nefiind admisă o compensare a preţului cu eventualele daune rezultate din manipularea sortului de cărbuni pentru care nu se acordă rabat comercial.

Soluţia organului arbitral este temeinică, făcîndu-se o justă aplicare a preţului legal a cărbunelui în raport cu granulaţia stabilită prin Caietul de sarcini, pentru cantitatea sub 30 mm, beneficiarul avînd obligaţia să plătească preţul de 150 lei tona, conform Ord. M.M. nr. 413/1983.

Este adevărat că prin acest ordin de preţuri, ca de altfel şi prin Ord. M.C.I. nr. 10771/30.III.1984 de stabilirea preţului cu amănuntul, condiţia de livrare este franco staţia de încărcare, în raport de care, cheltuielile de transport şi manipulare privesc pe beneficiari. Pentru acoperirea acestor cheltuieli, s-a stabilit un rabat de 24 la sută, pe care îl acordă furnizorii, însă numai pentru granulaţia de la 30—150 mm, deci la 70 la sută din cantitatea care se livrează, iar pentru cantitatea din granulaţia de pînă la 30 mm, nu se acordă rabat, beneficiarii plătind furnizorilor preţul de 150 lei tona.

În situaţiile în care, sortul mărunt este valorificat de unităţile comerciale către beneficiari neindustriali, se aplică preţul de 197 lei tona, din diferenţa de preţ acoperindu-se cheltuielile de transport şi manipulare. Dacă acelaşi sort, se valorifică beneficiarilor interni industriali (termocentrale) se aplică preţul de livrare de 150 lei tona şi astfel unităţile comerciale rămîn descoperite, în lipsa rabatului comercial, cu cheltuielile de transport şi de manipulare în depozit. Avînd în vedere funcţia rabatului comercial în speţa analizată, raportată la cheltuielile de transport şi manipulare a cărbunelui, în relaţia granulaţiei 30 la sută pînă la 30 mm şi 70 la sută pentru 30 mm, dacă această relaţie se schimbă prin livrări care depăşesc sortul de pînă la 30 mm, atunci rabatul acordat pentru granulaţia 30—150 mm nu acoperă cheltuielile totale de transport şi manipulare şi astfel beneficiarii sînt prejudiciaţi. În asemenea cazuri şi pe baza unor probe din care să rezulte că nu s-au putut valorifica respectivii cărbuni către beneficiarii neindustriali şi a devizelor concrete privind introducerea daunelor suferite ca urmare a respectării proporţiei stabilită de Caietul de sarcini între procentele de granulaţie la fiecare livrare, este posibilă acţionarea furnizorilor pentru recuperarea daunelor. Nu-i legală însă procedura refuzării unor sume, pe acest temei, din preţul cărbunilor, aşa cum a procedat beneficiarul din speţa menţionată, existînd obligaţia plăţii preţului, iar pentru nerespectarea procentelor de granulaţie, furnizorii răspund cu daune, beneficiarii urmînd să-şi valorifice drepturile prin acţiuni în daune.

2. În cazul livrărilor de cărbune din sortimentul brichete huilă, destinate scopurilor neindustriale, calitatea se determină conform Stas nr. 8729/74, iar condiţia de livrare este franco staţia de încărcare. În aceste condiţii, de reglementare, prin natura mărfii, pot interveni pe timpul transportului şi în urma manipulărilor la descărcare şi depozitare, diferenţe a elementelor, umiditate şi granulaţie, care influenţează în ultimă instanţă calitatea.

Potrivit stasului 8729/74, recepţia calitativă a brichetelor din cărbune huilă, se efectuează la expediţie, unde se determină conţinutul de cenuşă, umiditatea şi granulaţia în condiţiile prevăzute de Stas nr. 1372/70, emitîndu-se pentru fiecare lot de livrare buletine de analiză.

Problema care generează litigii între părţi, legate de calitatea acestui sortiment de cărbune, este aceea a procentului de sfărîmături acceptat de stas, stabilit la recepţie şi contestat la destinaţie. Stasul 8729/74 prevede că la fiecare livrare este admis un procent de sfărîmături de 4 la sută, de dimensiuni sub 10 mm, iar procentul de coeziune admis este de 85 la sută. În raport de prevederile stasului, totalul sfărîmăturilor admise este de 15 la sută, din care sub 10 mm 4 la sută, procente care se stabilesc la recepţie, ce se face la expediţie şi care pot suferi modificări pe timpul transportului, datorită tamponărilor violente a vagoanelor, sau ca urmare a unor operaţii de descărcare şi depozitare necorespunzătoare.

Prin hotărîrea Arbitrajului de Stat interjudeţean Constanţa nr. 3034/29.X.1984 confirmată de Arbitrul de Stat Şef prin Decizia nr. 7/18.I.1985 (nepublicate), s-a respins acţiunea formulată de reclamanta, Întreprinderea de prefabricate a cărbunelui Valea Jiului — Petroşani, împotriva pîrîtei I.C.S. Metalo-chimice Constanţa, pentru plata unei sume de bani cu titlul de preţ al cărbunelui livrat, pîrîta motivîndu-şi refuzul de plată pe faptul că la destinaţie a constatat o cantitate de preţ mai mare decît aceea admisă de stas, motivare reţinută de organul arbitral.

Diferenţa de valoare între produs — brichete — şi praful de cărbune, fiind foarte mare (839,80 lei faţă de 150 lei tona) şi avînd în vedere condiţia de livrare franco staţia de expediţie, apare un interes major al beneficiarului în a stabili în depozit exportul cît mai favorabil a procen-

tului de praf, în cele mai multe situații, omițîndu-se a se examina răspunderea cărăușului, de aceea, ne-am propus să subliniem unele aspecte privind recepția și verificarea calității acestui sortiment de cărbune, pe care le-a evidențiat hotărîrea arbitrală de referință.

Recepția cărbunelui avînd loc la expediție, înaintea încărcării în mijlocul de transport, trebuie precizat, că la destinație, nu mai e posibilă o nouă recepție, ci numai o verificare a calității, în raport de elementele din certificatul de calitate și conformă cu metodologia prevăzută de stat și Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959. Apoi, față de condiția de livrare a cărbunelui și de natura produsului, de operațiunile de transport și manipulare intervenite după recepție, e posibilă modificarea calității, ne referim la procentul de praf admis de stas, din cauze pentru care nu răspunde furnizoarea.

O primă cauză care poate influența procentul de praf la orice livrare, este legată de transportul cărbunelui. Astfel, în cazurile unor tamponări violente a vagoanelor, e posibilă sfărîmarea brichetelor într-un procent diferit de acela constatat la recepție, pentru care răspunde cărăușul. În asemenea situații, beneficiarii destinatari, au obligația să procedeze la constatarea viciilor de calitate în prezența cărăușului conform art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959.

În toate cazurile în care se obiectează calitatea, se va proceda conform principiului stabilit de art. 22 din Legea nr. 7/1977 a calității produselor, în mod unitar, în condițiile și după metodologia prevăzută de standarde, normele tehnice, caietele de sarcini sau contracte.

Vom sublinia prevederile Stasurilor și ale Regulamentului privind recepția, cu referire la verificarea calității cărbunelui brichete huilă. Astfel, după verificarea mărfii în vagon, la primirea de la cărăuș, în condițiile art. 35 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, se procedează la luarea probelor conform Stasului 1372/70, iar actul de recoltare, consemnîndu-se în mod obligatoriu locul unde se recoltează precum și modul de colectare și formare a probelor.

Determinarea conținutului de sfărîmături, se face după metodologia prevăzută de Stas 8729/74 și anume : se ia o cantitate de minimum 25 kg brichete și se cîntăresc cu o precizie de 0,1 kg, apoi se îndepărtează brichetele întregi, după care, sfărîmăturile se împrăștie pe suprafața unui ciur din tablă perforată cu ochiuri rotunde cu diametrul de 10 mm și suprafața de 600×300 mm și se cern, lungimea fiecărei curse fiind de circa 200 mm, cu un număr de 20 curse duble. În timpul cernerii se evită ciocnirea violentă a bucăților și după cele 20 curse duble, se cîntăresc cu aceeași precizie sfărîmăturile trecute prin ciur și se calculează conținutul de sfărîmături, după formula prevăzută de pct. 4.1.3. din stas, respectiv, la sută de sfărîmături sub 10 mm = $\frac{m.1}{m.2} \times 100$ în care m.1 = masa sfărîmăturilor trecute prin ciur în kg. și m.2 = masa probei luată în lucru în kg. În măsura în care sfărîmăturile trecute prin ciur se încadrează în limitele prevăzute de stat de 4 la sută, există obligația de plată a cărbunelui facturat la prețul legal de 839,80 lei tona.

În cazurile în care, în urma verificării calității, după modalitatea prevăzută de stat, la care ne-am referit și cu descrierea tuturor elementelor prevăzute de art. 62 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959 în actul de constatare încheiat în prezența cărăușului, pentru situațiile prevăzute de art. 36 și a unui delegat neutru, conform art. 60 și 70 din același Regulament, se constată că procentul de sfărîmături sub 10 mm depășește 4 la sută, din alte cauze decît culpa cărăușului sau a destinatarului legate de transport și manipularea mărfii, pentru cantitatea ce depășește acest procent, beneficiarul este îndreptățit să plătească prețul prafului de 150 lei tona.

Termenul de verificarea calității cărbunelui la destinație, potrivit stasului 1308/65 este de 5 zile de la data primirii buletinului de analiză, termen care, pentru a putea fi corelat cu acela prevăzut de art. 57 și 70 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1957 de 5 zile de la primirea mărfii, este necesar ca buletinul de analiză să însoțească marfa.

Am subliniat unele aspecte specifice legate de verificarea calității cărbunilor la destinație, în ideea necesității stabilirii cu exactitate a cauzelor care determină modificarea procentelor admise de sfărîmături, acestea explicîndu-se uneori prin condițiile necorespunzătoare de transport, situații în care nu trebuie exclus cărăușul de la răspundere, alteori, prin manipulări de descărcare și depozitare, de asemenea, necorespunzătoare, care atrag răspunderea beneficiarului, împrejurări care impun, pentru antrenarea răspunderii furnizorului legată de calitatea necorespunzătoare a cărbunelui, întocmirea unor acte cu respectarea întocmai a prevederilor Stasului și Regulamentului privind recepția, constatări reale, pentru a se evita prejudicii economiei naționale prin localizarea răspunderii în sarcina acelora care au determinat degradarea cărbunelui sau a furnizorilor care nu au respectat cerințele de calitate.

Iulian LASCU

Drept și uzanțe internaționale

Caracterul contractual al operațiunilor de comerț exterior

Noțiunea contractului comercial internațional poate avea o extensiune mai largă sau mai restrînsă, în funcție de modul cum îl definește fiecare sistem de drept. Identificarea arătată, desigur preliminară, nu ar putea să fie realizată decît prin intermediul criteriilor stabilite de legea forului sesizat. Acesteia îi revine deci funcția de a decide dacă un anumit raport juridic sau o anumită situație juridică are caracter contractual sau extracontractual, internațional sau intern, comercial sau de altă natură. Incidența legii forului se justifică, deoarece înainte de a se constata că operațiunea este în adevăr internațional, nu există încă premisele care să facă posibilă intervenția vreunei legi străine și a calificărilor care îi sînt inerente.

Legea forului stabilește mai întîi frontiera dintre domeniul contractual și cel extracontractual, fie în faza stabilirii raporturilor juridice, fie ulterior, în stadiul executării obligațiilor asumate.

In faza inițială se ridică în practică problema de a disocia perioada negocierilor care preced încheierea contractului, de momentul cînd oferta este definitiv acceptată, realizîndu-se consimțămîntul asupra elementelor esențiale ale operațiunii respective. În dreptul român delimitarea este facilitată de cerința formei scrise, pe care trebuie să o îmbrace orice contract intervenit între o întreprindere română de comerț exterior și un partener străin. Negocierile implică un regim pe deplin consensual ; contractul presupune necesarmente un **instrumentum.**

În faza executării obligațiilor asumate de părți, situațiile extra-contractuale se întîlnesc destul de rar. Uneori prestațiile au acest caracter dacă se constată nulitatea contractului. Consecințele ineficacității sînt însă reduse la minimum prin interpretare de către practica arbitrală. Astfel C.A.B. a decis constant că livrările efectuate în temeiul unei vînzări anulate rămîn cîștigate cumpărătorului, care datorează contravaloarea respectivă, spre a nu realiza în caz contrar un profit injust. În sensul arătat poate fi citată hotărîrea C.A.B. nr. 26 din 8 iulie 1972, potrivit căreia, „în lipsă de contract valabil de comerț exterior, dacă vînzătorul a expediat marfa, astfel cum s-a angajat, cumpărătorul este obligat să-i plătească o sumă echivalentă cu prețul curent, în conformitate cu principiul îmbogățirii fără cauză".

Subsită de asemenea clauza compromisorie, dată fiind autonomia ei, îndeobște recunoscută, față de contractul principal în care era inserată, deși acesta a fost anulat.

Dar alte stipulații și îndeosebi o clauză penală sau o opțiune în favoarea unei legi desemnate să guverneze raporturile dintre părți **(lex voluntatis)** suferă integral efectele nulității. În consecință, întîrzierea în livrare nu mai este sancționată prin plata de penalități moratorii. În sensul arătat, C.A.B. a decis prin hotărîrile nr. 23 din 17 iunie 1971, nr. 29 din 9 iulie 1971, nr. 58 din 19 noiembrie 1973, nr. 36 din 6 februarie 1978 sau nr. 135 din 5 mai 1978, că „în lipsă de contract valabil de comerț exterior, orice cerere de penalități de întîrziere este inadmisibilă, deoarece asemenea pretenții nu au nici un fundament juridic".

Pe de altă parte, întrucît **lex voluntatis** este înlăturată de la sine, raporturile litigioase vor fi guvernate de **lex causae,** determinată de normele conflictuale ale forului. Astfel într-o speță soluționată prin hotărîrea nr. 266 din 28 noiembrie 1983, C.A.B. a refuzat pe drept cuvînt să aplice **lex venditoris** (legea cehoslovacă), invocată de către exportatorul din Praga, substituindu-i, în lipsă de contract valabil, **lex causae** a îmbogățirii fără just temei, care fiind localizată la București, unde se afla sediul întreprinderii române de comerț exterior, cădea în mod firesc sub incidența legii române.

În cadrul fazei finale, marcată prin executarea completă a obligațiilor asumate sau prin împlinirea termenului convenit (desigur, termen extinctiv), pot totuși să aibă loc unele prestații, a căror natură contractuală ori extracontractuală trebuie identificată de la caz la caz.

Astfel, într-un litigiu, după ce părțile executaseră integral obligațiile contractuale, inclusiv înlocuirea unor piese tehnice reclamate ca defecte de către cumpărător, fără ca vînzătorului să fi recunoscut existența vreunei imperfecțiuni, acesta a introdus o acțiune arbitrală prin care a cerut ca produsele respective să fie restituite sau să i se achite contravaloarea lor. Reclamantul își întemeiase pretențiile pe principiul îmbogățirii fără justă cauză, în timp ce pîrîtul susținea că raporturile litigioase aveau caracter contractual cu elemente de extraneitate. Calificarea într-un sens sau într-altul era decisivă din punctul de vedere al prescripției extinctive. În adevăr, îmbogățirea fără justă cauză cădea sub incidența legii române ca **lex causae,** deoarece cumpărătorul realizase pretinsul profit patrimonial lipsit de temei juridic în România, pe al cărei teritoriu își avea sediul și unde se aflau în continuare piesele reclamate ca defecte și înlocuite între timp. Or, potrivit legii române și anume conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958, prescripția extinctivă este de 3 ani. Prin referire la acest termen, acțiunea fusese introdusă la timp. Dimpotrivă, dacă s-ar fi ajuns la concluzia că raporturile litigioase aveau o natură contractuală, ele cădeau sub imperiul legii vînzătorului, și anume Codul civil polonez, care prevede un termen de 2 ani. Instanța arbitrală a considerat, cu deplină îndreptățire, că pretențiile valorificate prin acțiunea menționată aveau o sursă contractuală, fiind consecința executării obligațiilor izvorîte din vînzarea-cumpărarea încheiată de părți. În consecință, prin hotărîrea C.A.B. nr. 20 din 18 iunie 1968 s-a constatat tardivitatea acțiunii arbitrale, care a fost respinsă, deoarece sesizarea organului de jurisdicție a avut loc după expirarea termenului de 2 ani stabilit de Codul civil polonez.

Hotărîrea arbitrală menționată a fixat jurisprudența în acest domeniu. În sensul arătat pot fi citate deopotrivă, din practica mai recentă a C.A.B., hotărîrile nr. 281 din 11 decembrie 982 și nr. 266 din 28 noiembrie 1983, ambele referitoare la raporturi de vînzare-cumpărare dintre aceleași părți litigante.

În aceste ultime spețe, întreprinderea română de comerț exterior importatoare, constatînd că vînzătorul din Praga livrase integral o anumită cantitate de osii contractată, l-a avizat în scris, punîndu-i în vedere să înceteze orice altă expediere, întrucît nu acceptă nici o diferență în plus. Trebuie precizat că unitatea din București revînduse marfa respectivă către un subbeneficiar din Sofia (R.P.B.) și că vînzătorul din Praga avea obligația, potrivit contractului încheiat cu partea română, să expedieze osiile direct în R.P.B., în vagoane de cale ferată. Totuși, ulterior comunicării amintite mai sus, vînzătorul, fără să țină seama nici de faptul că întreaga cantitate convenită fusese livrată și nici de avizarea primită de la cumpărătorul român, a continuat să trimită direct subdobînditorului de la Sofia alte loturi de osii. Totodată a cerut prin acțiune arbitrală întreprinderii române de comerț exterior plata contravalorii mărfii livrate în mod adițional.

Acțiunea arătată a fost respinsă, pe drept cuvînt, prin hotărîrea C.A.B. nr. 281/1982, deoarece livrările adiționale nu aveau caracter contractual, așa că pîrîta nu putea fi obligată să suporte „prețul" aferent, care se datorează cu acest titlu numai cu condiția existenței unui contract valabil între părți.

În consecință, vînzătorul a formulat o nouă acțiune împotriva întreprinderii române de comerț exterior importatoare, de astă dată însă întemeiată pe îmbogățirea ei fără justă cauză. În apărare, pîrîta a invocat în prealabil excepția lucrului judecat. Dar C.A.B. a respins această apărare, cu următoarea motivare, întru totul exactă : „este necontestat că prin acțiunea de față se cere aceeași sumă

pentru aceeași marfă, dar cu alt titlu juridic și anume în temeiul îmbogățirii fără cauză. Întrucît titlul juridic este diferit, hotărîrea arbitrală pronunțată anterior în raporturile litigioase dintre părți nu se bucură de autoritate de lucru judecat în noul proces". Soluția citată se bazează, cu alte cuvinte, pe argumentul că nu era îndeplinită în speță condiția identității de cauză juridică între cele două acțiuni arbitrale, cerută expricit de art. 1201 din Codul civil spre a opera efectul puterii lucrului judecat.

În fond C.A.B. a reținut că în speță revenea legii române competența de a se aplica îmbogățirii fără just temei, „deoarece, potrivit regulilor conflictuale admise în această materie, este competentă legea locului unde se pretinde că s-a produs faptul generator al obligației de restituire a profitului nejustificat". Totodată C.A.B. a infirmat punctul de vedere al reclamantei că „dreptul aplicabil ar fi cel cehoslovac, în baza dispozițiilor § 110 din C.G.L.-C.A.E.R. deoarece această normă conflictuală **(lex venditoris)** guvernează în mod exclusiv raporturile contractuale dintre organizații socialiste din țări membre ale C.A.E.R., iar nu raporturi extracontractuale, cum este cazul în speță".

În fine în fapt C.A.B. a reținut că pentru a exista o îmbogățire fără justă cauză și deci o obligație de restituire, „trebuie constatat că un patrimoniu a sporit și corelativ alt patrimoniu s-a micșorat, atît sporirea, cît și micșorarea servindu-și reciproc drept limite ale restituirii". În speță însă, „chiar dacă s-ar reține ca fiind exact că patrimoniul reclamantului s-a micșorat cu valoarea produselor pe care le-a livrat extracontractual, nu s-a făcut dovada, a adăugat C.A.B., că această valoare a intrat în patrimoniul pîrîtei, sporindu-l". În adevăr, așa cum a stabilit C.A.B. în fapt, osiile livrate nu se află la pîrîtă, deoarece nu i-au fost expediate acesteia, ci eventual la subdobînditorul din Sofia, iar suma pretinsă prin cea de-a doua acțiune arbitrală a fost restituită beneficiarului arătat de către pîrîtă, cum rezultă din documentele bancare.

dr. O CĂPĂȚÎNA

Regimul juridic privind normele tehnice de consum

Prin adoptarea Legii nr. 20/1984 ale cărei prevederi se coroborează cu ale Legii nr. 14/1971, s-a instituit un sistem juridic coerent și unitar (pe economie) privind elaborarea, aprobarea, aplicarea și modificarea (reexaminarea) normelor tehnice de consum.

● **Generalități.** Normele tehnice de consum se elaborează pe baza celor mai bune rezultate obținute în cercetarea științifică, inginerie tehnologică, proiectare și producție, care să asigure calitatea producției, folosirea eficientă a resurselor materiale și energetice, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție (art. 2 din Legea nr. 20/1984). Potrivit prevederilor art. 3 din legea citată, este interzisă proiectarea, omologarea și introducerea în fabricație sau în exploatare a unor produse sau a unor tehnologii noi care să presupună consumuri specifice mai mari decît ale produselor sau tehnologiilor pe care le înlocuiesc. Normele tehnice de consum reprezintă unicul criteriu avut în vedere la planificarea producției fizice, repartizarea, contractarea și livrarea materiilor prime, materialelor, combustibililor, energiei, a tuturor produselor, precum și pentru folosirea acestora în întreaga economic națională (art. 5 din Legea nr. 20/1984).

Normele tehnice de consum sînt unice pe republică pentru principalele produse nominalizate în secțiunea de producție industrială a planului național unic ; au caracter departamental (cînd se elaborează de un minister sau organ central sau local și se aplică în toate unitățile subordonate) ; sînt aplicabile într-o centrală cînd se elaborează de centralele industriale și se folosesc în întreprinderile ce fac parte din această mare unitate economică, ele au caracter de întreprindere cînd sînt elaborate și aplicate în cadrul unei întreprinderi (art. 2 din lege).

● **Elaborarea normelor tehnice de consum.** Potrivit prevederilor art. 91 alin. final din Legea nr. 14/1971, elaborarea normelor și normativelor de consum constituie una din atribuțiile compartimentelor tehnice din întreprinderi, centrale și ministere.

În activitatea de construcții-montaj, normele tehnice de consum se stabilesc pe baza normelor de deviz (art. 84 din Legea nr. 14/1971).

În conformitate cu art. 85 din aceeași lege, normele tehnice de consum pentru produsele care se execută prin cooperare se elaborează pentru întregul produs de către întreprinderea coordonatoare a produsului, pe baza datelor transmise de întreprinderile colaboratoare.

Potrivit art. 83 alin. 2 din Legea nr. 14/1971, determinarea normelor tehnice de consum se face luînd în considerare numai materii prime, materiale, repere și subansamble prevăzute în normele de tipizare aprobate.

Normele tehnice de consum se stabilesc pe unitatea de produs fizic, pentru fiecare sortiment, tip sau variantă constructivă, pe bază de tehnologii noi sau reproiectate (art. 15 alin. 2 din Legea nr. 20/1984), corespunzător tehnologiei folosite (pct. 1 anexa nr. 3 la Legea nr. 20/1984).

În conformitate cu art. 17 alin. 1 din această lege, normele tehnice de consum se stabilesc anual. Ele se stabilesc cu un an înainte de perioada de aplicare, pentru a se asigura luarea din timp a tuturor măsurilor de îmbunătățire a tehnologiilor și de reproiectare a produselor (art. 17 alin. 2).

● **Aprobare și aplicare.** Potrivit prevederilor art. 20 din Legea nr. 20/1984, normele tehnice de consumuri materiale și energetice se aprobă de către :

— Consiliul de Stat, pentru principalele produse nominalizate în secțiunea de producție industrială a planului național unic ;

— organele de conducere colectivă ale ministerelor coordonatoare de ramură, pentru celelalte produse nominalizate în secțiunea de producție industrială a planului național unic ;

— organele de conducere colectivă ale centralelor sau, după caz, ale organului ierarhic superior al unității elaboratoare, pentru celelalte produse. Această ultimă preve-

dere abrogă implicit și scoate din uz dispoziția cuprinsă în art. 39 lit. g din Legea nr. 5/1978 potrivit căreia normele de consum se aprobă de biroul executiv al C.O.M. din întreprindere pentru produsele la care nu sînt întocmite norme departamentale sau cu caracter republican. De la data de 20 ianuarie 1985, birourile executive ale C.O.M. din întreprinderi nu mai au calitatea de a aproba normele tehnice de consum pentru nici un fel de produs. Atribuția respectivă se preia de organul de conducere colectivă din centrală sau din unitatea în a cărei subordonare se află întreprinderea elaboratoare.

Aplicarea normelor tehnice de consum trebuie precedată de aducerea lor la cunoștință întregului personal interesat. S-a decis că în cazul în care norma de consum nu a fost adusă la cunoștința executanților, ei nu răspund material față de unitate în cazurile în care au depășit consumul specific (Tribunalul județean Ialomița, Dec. civ. nr. 206/1977).

● **Modificare (reexaminare).** Potrivit prevederilor art. 17 din Legea nr. 20/1984, normele tehnice de consum se reexaminează anual. Modificarea lor se aprobă de aceleași organe menționate mai sus și se aduc la cunoștința executanților înainte de a fi puse în aplicare.

Dr. C. JORNESCU

Elaborarea, aprobarea și modificarea normelor și normativelor de muncă locale

Aceste activități includ o serie de operațiuni tehnico-administrative reglementate prin H.C.M. nr. 201/1958 și STAS nr. 6909/1975 precum și unele cu caracter juridic prevăzute în art. 91—95 din Codul muncii și art. 39 lit. t din Legea nr. 5/1978.

● **Elaborare.** Elaborarea normelor este în sarcina personalului de specialitate care are în atribuțiile sale de serviciu astfel de operațiuni sau, după caz, unor persoane sau organe delegate special în acest scop. Proiectul de normă de muncă, pentru a fi aprobat trebuie să conțină următoarele elemente: prezentarea noului proces tehnologic (fazele în succesiunea lor, regimul tehnologic de funcționare a utilajelor) și a procesului de muncă propus, cu indicații asupra modului cum trebuie executate lucrările; condițiile organizatorice de desfășurare a procesului de producție, cu indicarea amplasării utilajului, sculelor, materialelor etc.; recomandări cu privire la igiena și securitatea muncii; fișa de calcul a normei de muncă, pe operații; materialul documentar pe baza căruia s-a stabilit norma (fișele de fotografiere, de cronometrare și centralizatoarele de prelucrare a acestora); propunerea pentru încadrarea tarifară a lucrării. În cazul muncilor în colectiv (echipă, brigadă) se indică și normele de personal și sfera de atribuții a fiecărui muncitor. În cazul cînd un muncitor urmează a servi mai multe utilaje, se precizează zona (normă) de servire. Definitivarea normei de timp constituie o etapă intermediară între elaborarea acesteia și aprobarea sa. Definitivarea cuprinde o serie de operații de sine stătătoare dar cu o finalitate comună: anume de a verifica obiectivitatea acesteia. Astfel, în primul rînd, normele se vor aplica în producție o perioadă de timp, spre a constata dacă timpul normat este corespunzător cu cel necesar pentru efectuarea în condiții normale a lucrărilor respective. Tot în această perioadă, se vor lua măsuri pentru a se realiza condițiile tehnico-organizatorice prescrise în norma de timp elaborată, precum și pentru adaptarea muncitorilor la noile condiții.

● **Aprobare.** În baza prevederilor art. 39 lit. t din Legea nr. 5/1978 normele și normativele de muncă locale se aprobă de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprinderi, cu acordul organului sindical din întreprindere. După aprobare, normele de muncă se afișează sau se aduc la cunoștința persoanelor interesate. Nu este admisă aplicarea normelor de muncă înainte de a fi afișate sau aduse la cunoștința celor interesați, după caz. Afișarea se face în locurile de muncă unde urmează a fi aplicate. Se vor afișa, atît valorile normelor, cît și condițiile de producție în care acestea se vor aplica. În cazurile în care afișarea nu este posibilă la locul de muncă (de exemplu: în agricultură, construcții-montaj, silvicultură) sau la producția de serie mică și la unicate, normele se aduc la cunoștință executanților oral de către maiștri, șefi de brigadă sau de echipă. Termenul de afișare este de 15 zile. Tot 15 zile trebuie să treacă de la aducerea normelor la cunoștință oral și pînă la aplicare. Pentru normele provizorii termenul este de 3 zile. În cazuri excepționale, bine justificate, termenul de 15 zile poate fi micșorat, pe baza aprobării organului de conducere colectivă din unitate cu acordul comitetului sindical.

● **Modificare.** Potrivit art. 94 alin. 2 din Codul muncii „ca urmare a introducerii progresului tehnic, a perfecționării profesionale a cadrelor și a aplicării de măsuri tehnice și organizatorice care duc la modificarea cantității de muncă necesare pentru efectuarea lucrărilor, concomitent cu creșterea productivității muncii, normele de muncă se vor modifica în mod corespunzător, în vederea asigurării unei concordanțe depline cu noile condiții create". Activitatea de modificare a normelor de muncă și condițiile în care această operațiune poate avea loc sînt reglementate amănunțit în pct. 2 din H.C.M. nr. 201/1958. Potrivit textului citat, „regulile de normare, normativele, normele pentru procesele de muncă tipizate, precum și normele de muncă pentru producția curentă se vor modifica de către cei care le-au aprobat, atunci cînd se schimbă condițiile de muncă pentru care au fost elaborate. Modificarea normelor de muncă și a normativelor se va face în următoarele cazuri: a) odată cu introducerea în producție a unor utilaje noi, tehnologii noi sau a altor măsuri tehnico-organizatorice la toate operațiile și locurile de muncă la care efectul măsurii poate fi determinat imediat, în măsura în care prin acestea se schimbă volumul de muncă necesar. În cazul în care introducerea utilajelor noi, aplicarea tehnologiilor noi sau a măsurilor tehnico-organizatorice cuprind simultan mai multe operații sau locuri de muncă, înlocuirea corespunzătoare a normelor va trebui să cuprindă, tot simultan, toate operațiile sau locurile de

muncă respective. Modificarea normelor de muncă se va calcula din timp, astfel încît odată cu măsurile luate să se aplice şi normele noi. b) atunci cînd se constată că s-a schimbat volumul de muncă necesar faţă de condiţiile de muncă în care au fost stabilite normele respective, ca urmare a măsurilor tehnico-organizatorice luate în întreprindere, al căror efect insensibil pentru fiecare măsură în parte, în momentul aplicării ei, se dezvoltă şi se acumulează în timp. Modificarea normelor de muncă se va putea face de biroul executiv, de acord cu comitetul sindicatului, atunci cînd se constată că efectul acestor acumulări a creat condiţii tehnice şi organizatorice diferite faţă de cele anterioare, astfel încît lucrările respective necesită un volum de muncă redus faţă de cel iniţial stabilit. c) ori de cîte ori se constată greşeli în modul de stabilire a normelor de muncă. Modificarea normelor de muncă, atunci cînd se descoperă greşeli în elementele care au fost considerate la stabilirea normelor sau greşeli de calcul, se va face imediat, norma intrînd în vigoare în momentul descoperirii erorii respective".

J. COSTIN

Raporturi de muncă

Consecinţele aprobării de către conducerea unităţii a concediului fără plată, pentru alte motive decît cele stabilite prin lege

Potrivit modificărilor aduse prin Decretul nr. 338/1983 articolului 9 din Legea nr. 26/1967, privind concediile de odihnă, concediile fără plată se pot acorda numai în condiţiile şi pe durata stabilite de lege. Acelaşi text reglementează şi consecinţele concediilor fără plată, prevăzînd că „pentru personalul muncitor care a beneficiat în ultimele 12 luni premergătoare acordării concediului de odihnă, de concedii fără plată, a căror durată însumată depăşeşte 30 de zile, concediul de odihnă se reduce cu timpul care depăşeşte această durată".

Deosebit de precizarea condiţiilor de acordare şi a consecinţelor concediilor fără plată, art. 9 din Legea sus-citată, în noua sa redactare, stabileşte — în alin. 4 — că absenţele nemotivate se scad din durata legală a concediului de odihnă.

Faţă de noua reglementare, adoptată prin Decretul nr. 338/1983, se pune problema care sînt consecinţele aprobării de către conducerea unităţii, a concediului fără plată, pentru alte motive decît cele stabilite prin lege, deci cu încălcarea art. 9 alin. 1 din Legea nr. 26/1967.

Intr-o primă părere, s-a considerat că aprobarea conducerii este nelegală şi, din acest punct de vdere, inexistentă, motiv pentru care persoana lipseşte nemotivat de la serviciu, cu toate consecinţele decurgînd din situaţia respectivă. Consecinţele se referă la unele drepturi de personal cum ar fi concediul de odihnă, sporul de vechime etc., a căror acordare este influenţată de absenţele nemotivate ale titularului.

O analiză riguroasă dovedeşte că această opinie este numai aparent legală, deoarece nu are în vedere persoana vinovată de încălcarea legii, răspunderea care revine acesteia, precum şi poziţia beneficiarului unui astfel de concediu fără plată faţă de normele de disciplină a muncii aplicabile în unitate.

Pornind de la aceste premise, trebuie subliniat — în primul rînd — că aprobarea unui concediu fără plată în alte condiţii decît cele prevăzute de lege constituie o abatere disciplinară. De săvîrşirea acestei abateri se face vinovată persoana care a aprobat un astfel de concediu şi nu beneficiarul acestuia. Persoana care a aprobat concediul fără plată răspunde pentru abaterea săvîrşită putînd fi sancţionată disciplinar pe acest motiv, la individualizarea sancţiunii avîndu-se în vedere consecinţele faptei, anume, dacă prin respectiva aprobare activitatea unităţii a avut de suferit.

Persoana încadrată în muncă ce a beneficiat de un concediu fără plată pentru alte motive decît cele prevăzute de lege, concediu aprobat de organul competent din unitate, lipseşte de la serviciu motivat de aprobarea primită. Din acest punct de vedere, lipsa nu poate fi considerată absenţă nemotivată.

Beneficiarul concediului fără plată nu se face vinovat de încălcarea unei norme de disciplină a muncii, deoarece nu are ca atribuţie de serviciu avizarea legalităţii acordării unor astfel de concedii.

Pe de altă parte avînd în vedere că absenţa motivată şi concediul fără plată reprezintă în egală măsură cazuri de suspendare a contractului de muncă, au aceleaşi efecte şi în ce priveşte drepturile de personal.

Prin consecinţă, concediile fără plată aprobate în condiţiile mai sus arătate şi celelalte concedii fără plată se însumează şi dacă durata lor depăşeşte 30 de zile, concediul de odihnă se reduce cu timpul ce depăşete această durată.

Această reducere operează independent de răspunderea celui care a aprobat nelegal un astfel de concediu.

Gheorghe BĂDICA

Răspunderea materială în legătură cu constatarea şi acordarea perisabilităţilor

Prin H.C.M. nr. 190/1984 şi anexele sale a fost instituit un nou regim privind constatarea şi acordarea perisabilităţilor.

Răspunderea materială în legătură cu constatarea şi acordarea perisabilităţilor este dominată de principiul că orice formă de vinovăţie — oricît de uşoară — înlătură posibilitatea acordării de perisabilităţi. În acest sens, în anexa nr. 14 a H.C.M. se prevede : „în normele maxime de perisabilitate nu se cuprind pierderile — produse prin neglijenţă în gospodărirea materialelor, sustrageri, alte cauze imputabile persoanelor vinovate". În decizia de îndrumare nr. 1/1976 (pct. 7) Plenul Tribunalului Suprem a statuat că nu se acordă perisabilităţi în cazurile **şi în măsura** în care lipsurile constatate provin din sustragerea, alterarea sau

degradarea mărfii datorită vinei celui în cauză. Deşi îndrumarea este anterioară actului normativ citat mai sus, decizia are caracter orientativ şi în prezent. Avînd drept premisă această regulă de bază că vinovăţia (oricît de uşoară) exclude posibilitatea acordării perisabilităţilor, organele de inventariere sau comisiile constituite ad-hoc pentru predarea şi primirea gestiunilor nu au numai datoria de a cîntări, măsura sau număra materialele pentru a constata eventualele lipsuri, ci au şi obligaţia a face constatări şi a elucida cauzele care au pricinuit lipsurile respective. Numai dacă se constată inexistenţa oricărei culpe în gestionarea şi gospodărirea bunurilor se pot aplica normele maxime de perisabilitate prevăzute de lege. În cazurile cînd se constată că o parte a pierderilor este pricinuită de proasta gospodărire, de neglijenţă etc. iar o alta este determinată de procese naturale (uscare, evaporare, volatilizare, pulverizare, fărîmiţare, topire etc.), cota maximală de perisabilitate se aplică numai cu privire la cantitatea de materiale ce nu a avut de suferit de proasta gospodărire, neglijenţă etc. În acest sens cităm ca foarte semnificativă Decizia penală nr. 71/1976 a Tribunalului Suprem potrivit căreia perisabilităţile pot fi luate în considerare şi deduse din cuantumul pagubei şi în cazul în care lipsa în gestiune este consecinţa unor fapte penale, dacă se constată că pierderile s-au produs efectiv şi din cauze independente de activitatea ilicită a gestionarului inculpat.

● În anexa nr. 14 a H.C.M. se prevede că în normele maxime de perisabilitate nu se cuprind pierderile incluse în normele de consum tehnologic. Prevederea citată impune unele precizări. În situaţia cînd în cadrul unităţii productive este organizată o gestiune separată a materialelor cu un gestionar care nu ia parte la procesul de fabricaţie şi care eliberează bunurile din magazie către echipa (formaţia) de lucru pe bază de bon, această prevedere este uşor aplicabilă. Normele de perisabilitate se aplică bunurilor încredinţate gestionarului, iar normele de consum tehnologic se aplică numai cantităţilor eliberate din magazie şi intrate în procesul de fabricaţie. Pierderile ce depăşesc normele maxime de perisabilitate se impută gestionarului iar pentru cele ce întrec normele de consum tehnologic este angrenată răspunderea materială a echipei (formaţiei) de lucru, fiecare membru al acesteia urmînd a răspunde potrivit art. 105 din Codul muncii, în măsura în care a contribuit la cauzarea pagubei. În unităţile de producţie în care şeful echipei (formaţiei) de lucru este şi gestionarul materiilor prime şi a materialelor ce intră în fabricaţie — situaţie frecvent întîlnită în industria mică, în unele unităţi din industria uşoară, cooperaţia meşteşugărească, în C.A.P. etc. — prevederea la care ne referim este mai dificil de aplicat, deoarece şeful formaţiei de lucru, avînd şi calitatea de gestionar (de drept sau de fapt) are drept şi la aplicarea şi acordarea perisabilităţilor, cu condiţia inexistenţei oricărei forme de vinovăţie. În astfel de cazuri, pentru aplicarea perisabilităţilor, se vor avea în vedere numai perioadele de timp în care mărfurile au fost depozitate ; se vor lua eventual în calcul separat perioadele efective de stocare din timpul iernii şi separat cele de vară etc. Comisia de inventariere sau comisia care participă la predarea-primirea gestiunii vor trebui să găsească soluţii concrete, de la caz la caz, spre a se face o cît mai corectă departajare în aplicarea normelor de perisabilitate şi a celor de consum tehnologic, în toate situaţiile însă se va proceda la constatarea existenţei sau inexistenţei vinovăţei celor în cauză. Numai în absenţa oricărei forme de vinovăţie se acordă perisabilităţi şi pierderi de consum tehnologic.

● În rîndurile ce preced ne-am referit la răspunderea materială a gestionarilor (de drept şi de fapt) care este angrenată în baza prevederilor art. 102 şi urm. din Codul muncii şi ale art. 25 şi 26 din Legea nr. 22/1969.

● În materia de faţă însă poate fi angrenată şi răspunderea altor persoane cu funcţie de conducere sau de execuţie. De pildă, directorul poate răspunde material dacă aprobă perisabilităţi peste norma maximă legală ; cînd dă dispoziţii eronate cu privire la distrugerea materialelor fărîmiţate ; dacă aprobă perisabilităţi la produsele pentru care legea nu a stabilit astfel de norme. Comisiile de inventariere răspund singure sau alături de gestionari cînd nu efectuează în mod corespunzător constatările ; cînd apreciază în mod eronat drept neculpabilă activitatea gestionarului şi fac propuneri de aplicare a normelor de perisabilitate deşi — în realitate — pierderile au fost cauzate din neglijenţă sau proastă gospodărire etc. În asemenea cazuri îşi au aplicabilitate prevederile art. 30 lit. d sau e din Legea nr. 22/1969 coroborate cu cele ale art. 102 şi urm. din Codul muncii.

Dr. C. JORNESCU

● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ●

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE ŞI PIESE DE SCHIMB – SUCEAVA

are disponibile

motoare electrice AMI 80–0,55 kW × 1 500 rotaţii/min. (220 V) cu talpă = 2 750 bucăţi × 830 lei.

Breviar - comerț internațional

BONIFICAȚIE — constituie o modalitate de soluționare a reclamațiilor privind calitatea mărfurilor livrate la export, atunci cînd se apreciază că acestea, deși au defecte calitative, pot fi utilizate dar la o categorie inferioară parametrilor prevăzuți prin contract. Partenerii dintr-un contract pot conveni asupra plății unor bonificații în diferite situații ivite în timpul derulării contractului încheiat, cum ar fi : livrările de mărfuri necorespunzătoare condițiilor de calitate, prezentare, ambalaj, sortimente, specificații etc. ; lipsuri cantitative constatate la destinație, dacă ele trebuie să fie suportate de vînzător ; deprecieri calitative sau deteriorări de mărfuri pentru timpul transportului, dacă asigurarea calității aparține vînzătorului ; cheltuieli justificate făcute de cumpărător în ce privește calitatea ambalajului, marcarea, specificații etc. dacă se datoresc culpei vînzătorului. Bonificațiile pot consta uneori și în livrarea unor cantități de mărfuri în contul mărfurilor cu deficiențe.

COMISIONAR — este un intermediar ce are calitatea de comerciant, exercitînd profesia în mod independent ; el negociază tranzacții în nume propriu, dar în contul unei persoane numite comitent, pe care nu o reprezintă sau pe care o reprezintă indirect. Această formă de intermediere are o răspîndire considerabilă în majoritatea domeniile comerciale : vînzări-cumpărări de mărfuri, transporturi interne și internaționale, operații de bursă etc. Intermedierea prin întreprinderi specializate în operații de comision, întreprinderi cunoscute și sub denumirea de agentură și comision, prezintă certe avantaje pentru ambele părți. Comitentul pătrunde mai ușor pe piețe necunoscute lui, sporește volumul desfacerilor datorită cunoștințelor profesionale de profil local ale comisionarului ; acesta din urmă, fără să investească fonduri proprii realizează beneficii apreciabile din cifra de afaceri a operțiunilor intermediate, al căror volum este interesat să-l sporească, deoarece remunerația lui, sub formă procentuală (numită comision), se calculează asupra tranzacțiilor încheiate. În raporturile întreprinderilor noastre de comerț exterior cu societăți mixte de comercializare, contractul de comision este folosit în mod curent, acestea îndeplinind funcția de comisionare pe piețele unde activează.

CONCORDAT — convenție intervenită între societatea comercială debitoare și masa creditorilor asupra modului și termenelor de plată a creanțelor pe care aceștia le dețin. Concordatul se poate realiza fie pe cale amiabilă, fie pe cale judiciară. Cererea de concordat preventiv se adresează, de către reprezentanții autorizați ai firmei, tribunalul competent să declare falimentul, cu precizarea cotei ce poate fi plătită creditorilor (cel puțin 40 la sută), precum și a termenelor de plată și a garanțiilor oferite. Tribunalul convoacă creditorii în adunare generală, unde se hotărăște asupra acceptării ofertei, într-un cvorum de cel puțin o treime din creanțe. Efectele concordatului preventiv : firma nu mai este declarată în stare de faliment, reluîndu-și astfel activitatea ; creanțele se reduc proporțional față de creditori, cu cota concordată (chiar și față de acei care nu au participat sau nu au votat pentru acordarea concordatului) : creditorii dobîndesc dreptul să urmărească în mod individual pe debitor de la data la care acesta s-a obligat să efectueze plățile. Întreprinderile române de comerț exterior creditoare, indiferent de faptul că au fost reprezentate sau nu la luarea deciziei de concordat, sînt obligate să se supună hotărîrii și să urmărească prin toate mijloacele legale executarea creanței, din care se reduce cota concordată.

CONSORȚIU — înțelegere între grupuri bancare din același stat sau din state diferite, în vederea finanțării de obiective economice de mare anvergură sau pentru acordarea de împrumuturi publice sau private, de regulă sub formă de obligațiuni. Consorțiul, care are în frunte banca cea mai puternică, este o formă de cooperare financiară, realizînd astfel mobilizarea de mari capitaluri, care nu pot fi investite într-o singură operațiune de o singură bancă. Nu are personalitate juridică, fiecare bancă componentă păstrîndu-și independența pentru alte operațiuni.

DERULAREA CONTRACTELOR COMERCIALE DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ — constă din ansamblul activităților desfășurate de către vînzător, cumpărător și terțe unități privind fabricarea (obținerea) mărfurilor contractate, efectuarea controlului, ambalarea, expedierea și transportul lor pînă la destinație, în condițiile stabilite de părți, precum și cele privind plata prețului prin intermediul băncilor comerciale. Complexitatea operațiunilor legate de fabricarea (obținerea) mărfurilor care fac obiectul contractului extern, precum și cele privind expedierea lor la destinație și efectuarea încasărilor și plăților externe, inclusiv soluționarea unor eventuale litigii fac ca întreprinderea de comerț exterior să fie nevoită a antrena, pe lîngă întreprinderile producătoare, colaborarea sub diferite forme a unor unități sau organizații specializate în efectuarea unor asemenea operațiuni : întreprinderi specializate în efectuarea expedițiilor și asigurărilor internaționale ; unități bancare ; unități vamale ; organizații specializate în controlul și recepția mărfurilor ; comisii de arbitraj internațional s.a. Pentru participarea acestor unități, întreprinderile de comerț exterior întocmesc o serie de documente ce cuprind instrucțiuni de lucru conform cu obligațiile asumate prin contractul extern. Redăm sinteza operațiunilor, respectiv a activităților ce se desfășoară în legătură cu derularea contractelor de vînzare comercială internațională care au ca obiect exporturi. 1. **Activități premergătoare livrărilor** : remiterea contractului extern în limba română de către întreprinderea de comerț exterior, întreprinderii producătoare ; elaborarea programului de lucru pe fiecare contract ; urmărirea aprovizionării cu unele materiale de către cumpărătorul extern (cînd este cazul) ; verificarea îndeplinirii condițiilor de plată a prețului ; efectuarea controlului de calitate (recepție) ; marcarea și ambalarea mărfurilor. 2. **Expedierea mărfurilor de către întreprinderea producătoare — decontarea prețului în lei:** planificarea mijloacelor interne de transport de către întreprinderea producătoare ; remiterea de către întreprinderea de comerț exterior a scrisorilor de trăsură internaționale, întocmite de Romtrans pentru transportul feroviar ; comunicarea de către întreprinderea de comerț exterior a aprobării de expediere a mărfurilor în port, dată de comandantul portului, prin grija întreprinderii de ex-

ploatări portuare (la Galaţi şi Brăila, prin Navrom) ; încărcarea în mijloacele de transport şi predarea mărfurilor căraşului intern ; remiterea documentelor de livrare întreprinderii de comerţ exterior ; factură „proformă", scrisoarea de trăsură internă sau internaţională (duplicat) cu semnătura căraşului, certificate de calitate, garanţie, analize de laborator etc. ; virarea de către întreprinderea de comerţ exterior, în termen de maximum 5 zile de la obţinerea declaraţiei vamale, a contravalorii în lei a preţului extern determinat prin înmulţirea acestuia cu cursul de revenire pe produs, din care se scad cheltuielile externe şi comisionul I.C.E. ; rambursarea creditelor primite de la bancă de către întreprinderea producătoare : 10% avans, 20% pentru mărfurile pregătite dar care nu au putut fi expediate, 20% pe documente de transport ; alte credite cu dobîndă primite pînă la încasarea preţului în lei. 3. **Livrarea la extern prin trafic maritim :** asigurarea tonajului în condiţia de livrare FOB : avizarea cumpărătorului, navlosirea navei de către cumpărător şi primirea instrucţiunilor de expediere ; navlosirea tonajului în condiţia de livrare CIF şi C and F : cerere de tonaj către Navlomar, în baza instrucţiunilor de expediere de către întreprinderea de comerţ exterior, întreprinderii de exploatări portuare, cu cel puţin 10 zile înainte de sosirea navei ; încărcarea mărfurilor pe navă prin întreprinderea de exploatări portuare, potrivit cargoplanului ; în condiţia FOB pe cheltuiala vînzătorului, pînă la bordul navei ; în condiţia FOB-arimé şi CIF inclusiv stivuirea (arimarea) lor ; avizarea cumpărătorului extern de către întreprinderea de comerţ exterior cu privire la expedierea mărfurilor ; asigurarea mărfurilor, cînd contractul o prevede ; obţinerea de către întreprinderea de exploatări portuare a conosamentului curat şi remiterea lui întreprinderii de comerţ exterior, împreună cu celelalte documente de expediere. 4. **Livrarea la extern prin trafic terestru, aerian şi combinat :** avizarea cumpărătorului extern de către întreprinderea de comerţ exterior — primirea instrucţiunilor de expediere ; remiterea dispoziţiei de transport şi vămuire (conformă cu instrucţiunile de expediere şi creditul documentar), de către întreprinderea de comerţ exterior, întreprinderii Romtrans ; remiterea de către întreprinderea de comerţ exterior, celei producătoare a scrisorilor de trăsură internaţionale, întocmite şi primite de la Romtrans ; expedierea mărfurilor în vagoane compacte de către întreprinderea producătoare, iar prin vagoane colective de către Romtrans ; pentru expedierea în trafic combinat, întreprinderea de comerţ exterior transmite întreprinderii Romtrans dispoziţia de transport şi vămuire, cererea de tonaj şi nota de comandă pentru conosament ; după expedierea mărfurilor de către întreprinderea producătoare, transmite la Romtrans toate elementele de identificare a mărfii : în toate cazurile, după expedierea mărfii, întreprinderea de comerţ exterior avizează cumpărătorul extern. 5. **Incasarea preţului în valută :** determinarea sumei de încasat prin luarea în considerare a tuturor cheltuielilor efectuate în contul cumpărătorului şi prin recalcularea preţului în funcţie de clauza valutară ; emiterea facturii şi constituirea setului de documente comerciale (de plată) ; verificarea strictei conformaţii dintre documentele de plată şi prevederile creditului documentar — înlăturarea nepotrivirilor şi împlinirea lacunelor ; prezentarea la BRCE a documentelor de plată înlăuntrul termenului de expediere a valabilităţii creditului, iar pentru acreditivele domiciliate la banca cumpărătorului, cu luarea în considerare a timpului de curier ; în cazul modalităţilor de plată prin L/C, emiterea cambiei de valoarea facturii, pe numele băncii emitente, şi remiterea setului de documente la plată sau la acceptare (în cazul plăţii la termen) ; dacă plata se face prin încaso documentar, documentele se depun la bancă însoţite de o cambie trasă asupra cumpărătorului, cu ordinul expres dat băncii externe de a adresa protest în cazul refuzului de plată ; în cazul în care cumpărătorul este dintr-o ţară membră a C.A.E.R., încasarea preţului se face prin încaso cu acceptare ulterioară. 6. **Preluarea mărfurilor la destinaţie — reclamaţii :** la preluarea mărfurilor de către cumpărător se face controlul de calitate utilizîndu-se obligatoriu modalitatea de control prevăzută în contract ; în cazul constatării unor lipsuri cantitative sau calitative, cumpărătorul poate face reclamaţii în termenul şi în condiţiile prevăzute în contract ; întreprinderea de comerţ exterior, după consultarea celei producătoare, răspunde cumpărătorului extern, urmărind concilierea pe cale amiabilă ; căile de soluţionare a reclamaţiei, în cazul în care este întemeiată, sînt : înlăturarea defecţiunilor, acordarea de bonificaţii, returnarea mărfii necorespunzătoare şi înlocuirea cu marfă de bună calitate.

DIVIDEND — partea din beneficiul net al unei societăţi comerciale pe acţiuni la care au dreptul acţionarii, calculată procentual asupra valorii nominale a acţiunilor, respectiv asupra capitalului subscris.

DOBINZI ŞI COMISIOANE BANCARE — sînt formele curente de retribuire a operaţiilor efectuate de băncile comerciale. Din punct de vedere al dreptului, între dobînzi şi comisioane bancare există o deosebire esenţială, care decurge din natura lor juridică diferită ; dobînzile reprezintă preţul pentru folosirea de către debitor a fondurilor puse la dispoziţie de creditor, natura lor juridică fiind deci o obligaţie de a da ; comisioanele reprezintă rambursarea diverselor servicii efectuate de o bancă pentru clientul său, natura lor juridică decurgînd dintr-o obligaţie de a face. Nivelul dobînzilor este determinat de o serie de factori, printre care : raportul între cererea şi oferta de mărfuri exportate pe credit şi între cererea şi oferta pentru diferite categorii de credit ; felul mărfurilor exportate pe credit ; gradul de rentabilitate al mărfurilor exportate ; volumul operaţiunii încheiate ; politica dusă de ţara vînzătoare faţă de ţara cumpărătoare ; taxa oficială a scontului.

DEVER — CIFRĂ DE AFACERI. În vorbirea curentă, prin dever se înţelege volumul valoric al vînzărilor de mărfuri sau prestărilor de servicii realizate de o firmă. În limbaj economic, totalitatea încasărilor din vînzări sau prestaţii de servicii într-o perioadă dată, de regulă un an, se numeşte cifră de afaceri care, în comerţul internaţional, este un important indicator asupra poziţiei pe care o ocupă o anumită firmă (mărime, putere economică şi financiară etc.). Cifra de afaceri comparată cu capitalul social scoate în evidenţă creditul de care se bucură firma în cauză pe piaţa unde activează ; deseori, o firmă are o

cifră de afaceri de zeci de ori mai mare decît capitalul social, ceea ce demonstrează, alături de solvabilitate, lichiditate și rentabilitate, starea bonității ei comerciale.

DUMPING — MĂSURI ANTIDUMPING. 1. Prin **dumping** se înțelege introducerea produselor unei țări pe piața altei țări la un nivel inferior valorii normale, ceea ce cauzează sau riscă să cauzeze un prejudiciu important sau întîrzie sensibil crearea unei producții naționale în țara importatoare. Un produs exportat de o țară în altă țară este considerat a fi introdus la un preț inferior valorii sale normale atunci cînd prețul este : inferior prețurilor comparabile practicate în cadrul operațiunilor comerciale normale cu un produs similar destinat consumului în țara exportatoare ; sau, în absența unui asemenea preț pe piața țării exportatoare, dacă prețul produsului exportat este : inferior prețurilor comparabile cele mai ridicate la exportul unui produs similar într-o țară terță, în cadrul operațiunilor comerciale normale, sau inferior costurilor de producție ale acestui produs în țara de origine, plus un supliment rezonabil pentru cheltuieli de desfacere și beneficii. 2. **Măsurile antidumping** constituie mijloace legale de protejare a pieței împotriva unei concurențe neloiale din punct de vedere al prețurilor practicate de furnizorii din alte țări. Recurgerea abuzivă, în scopuri protecționiste, la acuzații de dumping, face însă ca astfel de măsuri de politică comercială să se transforme într-un obstacol netarifar. Scopul taxelor antidumping este de a neutraliza și împiedica dumpingul și, în consecință, taxele nu pot depăși valoarea estimată a marjei de dumping (diferența între prețul normal și prețul de dumping).

EȘANTION — sinonim cu mostră, este un model de referință asupra parametrilor tehnici și de calitate privind o anumită marfă ce face obiectul unui contract de vînzare. Se confecționează de vînzător sau de cumpărător, iar după omologarea lui de către cele două părți se sigilează sau se parafează descrierea lui tehnică. În comerțul internațional se obișnuiește ca eșantioanele să se realizeze în trei exemplare, dintre care cîte unul fiecărei părți contractante, iar al treilea să se predea unei camere de comerț sau altei asociații profesionale. Eșantioanele fiind factorul de referință privind calitatea mărfii de livrat stau la baza recepției și a controlului calitativ efectuat de cumpărător. Ca urmare, orice reclamație trebuie să fie făcută cu referire la eșantion.

FALIMENT — starea de încetare a plăților a unui comerciant față de creditorii săi, declarată de instanța de judecată după o procedură prevăzută de dreptul național, la cererea creditorilor sau a organului de conducere al firmei în cauză. Este o procedură specială în executarea silită, unitară, colectivă și concursuală, instituită în favoarea creditorilor, prin împărțirea riscurilor între aceștia. Elementele definitorii ale falimentului sînt următoarele : dizolvarea întreprinderii prin hotărîrea declarativă de faliment și instituirea unei proceduri concursuale speciale de executare silită asupra tuturor bunurilor debitorului ; numirea de instanța de judecată a unei persoane, numite sindic, care are dreptul să efectueze toate actele necesare lichidării patrimoniului ; distribuarea de către sindic a produsului lichidării activelor patrimoniale în mod proporțional cu creanțele tuturor creditorilor ; sancționarea falitului sau a organelor de conducere ale societății comerciale, în raport cu gradul de culpabilitate, sancțiuni care pot fi și de natură penală. În vederea constituirii masei creditorilor, toți creditorii firmei comerciale declarate în faliment trebuie să depună creanțele lor — în 15 zile de la publicarea hotărîrii declarative — la grefa tribunalului care a declarat falimentul. Depunerea și verificarea creanțelor sînt esențiale pentru însăși exercitarea urmăririi concursuale și de aceea întreprinderile române de comerț exterior creditoare trebuie să respecte întocmai prevederile legii aplicabile falimentului. Sindicul verifică creanțele depuse și după admiterea lor pasivul firmei falite este stabilit. Activul firmei falite se compune din bunurile aflate în patrimoniul ei în momentul declarării stării de faliment. În cazul în care un partener a intrat în stare de faliment, întreprinderea română de comerț exterior trebuie să folosească dreptul exportatorului în contractul de transport de mărfuri, (cerînd ca ele să revină la bază sau să fie livrate altui cumpărător). O atenție deosebită trebuie acordată, în cazul în care partenerii comerciali intră în stare de faliment, vînzărilor pe credit cu clauza rezervării dreptului de proprietate. În asemenea situații, bunurile vîndute sub această condiție, la demersul operativ al întreprinderii de comerț exterior vînzătoare (creditoare) sînt deduse din activul societății falimentare, iar valorificarea lor pînă la nivelul creanței neplătite se poate realiza prin licitație. După admiterea creanțelor de către sindic se procedează la lichidarea activului falimentului prin vînzarea bunurilor firmei comerciale la licitație publică. Suma rezultată din această vînzare se repartizează între creditori conform tabloului de creanțe verificate și admis, fiecărui creditor atribuindu-i-se o cotă proporțională cu creanța sa. V. Concordat : Moratoriu.

FIABILITATE — capacitatea unui produs de a-și păstra calitatea și deci de a funcționa, potrivit destinației, în condiții determinate de exploatare și timp. Altfel spus, calitatea unui produs poate fi considerată ca o „virtute dinamică" ce reprezintă menținerea performanței produsului pe întreaga perioadă a utilizării lui.

FIANZA — document autentificat prin care o persoană fizică sau juridică își ia obligația, garantînd cu patrimoniul propriu, să onoreze obligațiile de plată ale unui debitor (cumpărător) în cazul în care acesta nu face plata la scadență. Este legiferată în multe țări din America Latină. Are funcție similară cu scrisoarea de garanție bancară, cu deosebirea că poate fi emisă de orice persoană fizică sau juridică. Acceptarea garanției sub forma fianzei juridice trebuie să fie precedată de o documentată verificare a bonității garantului și de întocmirea unei liste a elementelor de activ de care dispune, precum și a creditorilor (bilanț contabil). Prezintă inconvenientul că pentru realizarea pe cale silită a obligației de plată asumate prin fianză este necesar să se pornească acțiunea civilă, ceea ce înseamnă cheltuieli suplimentare și timp.

FIO — (free in and out) — clauză în contractul de navlosire prin care cheltuielile legate de încărcare-descărcare sînt suportate de navlositor.

FIOS — clauză în contractul de navlosire prin care cad în sarcina navlositorului și cheltuielile de stivuire în hambarele navei.

FIRMĂ COMERCIALĂ — modalitate de individualizare a comerciantului, care se înscrie în registrul de comerț și, pe parcursul funcționării, se imprimă pe documentele comerciale pe care le emană. În cazul în care firma este cedată împreună cu fondul de comerț respectiv, dobînditorul ei este obligat să aducă aceasta la cunoștința terților persoane prin înscrierea pe firmă a cuvîntului „succesor" avertizîndu-se astfel că raportul între firmă și persoana al cărei nume este trecut în ea a încetat. De aceea, noua firmă — purtînd mențiunea „succesor" — se numește firma derivată și ea reprezintă numai „reputația comercială" a întreprinderii, pe care dobînditorul fondului de comerț o conduce acum.

FORFAITTING — activitate financiară, pe bază contractuală, în virtutea căreia o instituție financiară (bancară) specializată preia contra plată cambii comerciale la termen, reținînd din valoarea lor dobînda pe perioada pînă la scadență și un comision în care se include și o cotă de risc. Pe această cale, pentru beneficiarul cambiei, o vînzare pe credit se transformă în vînzare cash. Se deosebește de scont prin aceea că instituția financiară își asumă riscul de neplată la scadență, neavînd acțiune de regres.

FRANCHISING — o modalitate de comercializare a mărfurilor care s-a dezvoltat, în principal, în S.U.A. Contractul de franchising are ca obiect acordarea de către un comerciant-producător, unei alte persoane care are calitatea de comerciant, a dreptului de a vinde anumite bunuri sau de a presta anumite servicii folosind marca, renumele, know-how-ul și asistența sa, prețul constînd într-o sumă de bani inițială și o redevență periodică. Se aseamănă cu contractul de conseciune comercială, avînd însă ca elemente suplimentare dreptul de a fi folosite metodele de desfacere, renumele și asistența comerciantului-concedent. V : Contractul de concesiune comercială.

FRANCO — termen care indică obligația vînzătorului să plătească cheltuielile de livrare pînă la locul stabilit. În contractele comerciale, condiția franco este cuprinsă în condiția de livrare : Ex Works — franco fabrică ; FOB — franco la bordul navei etc.

FRANȘIZĂ — termen folosit în contractele de vînzare-cumpărare, transport, depozitare etc., avînd semnificația de „toleranță" sau „marjă" pentru stabilirea scurgerilor, evaporărilor, pierderilor din greutate etc. care nu sînt supuse despăgubirii. Cu alte cuvinte, este partea exceptată dintr-un total, exprimată în procente. În asigurarea mărfurilor, franșiza este numele dat clauzelor care exonerează pe asigurator de anumite riscuri : de regulă, franșiza se aplică tuturor categoriilor de avarii particulare într-un procent ce variază între 1—5% din valoarea mărfurilor, în funcție de gradul lor de perisabilitate.

GARANȚIILE OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE — sînt modalități tehnico-judirice accesorii, subsidiare, unui contract, prin care creditorul obligației executate se asigură de îndeplinirea corelativă a obligației asumate de cealaltă parte, devenită debitor, pentru situația în care acesta va fi în imposibilitate să o mai execute. După natura lor, pot fi împărțite în garanții personale și garanții reale. 1. Garanțiile personale sînt modalități juridice prin care o persoană (sau mai multe) se obligă față de creditorul din contractul încheiat cu debitorul garantat, printr-un contract accesoriu, să plătească o anumită sumă de bani dacă, la scadență, debitorul nu-și va îndeplini obligația luată prin contractul principal. Frecvent utilizate sînt avalul cambial, dat pentru tras (debitorul din contractul principal) și scrisorile de garanție bancară. 2. Garanțiile reale sînt modalități tehnico-juridice prin care un anumit bun imobil sau mai multe bunuri mobile sînt afectate pentru a asigura pe creditorul obligației îndeplinite că debitorul își va executa obligația corelativă asumată. Aceste garanții prezintă avantajul că bunurile afectate sînt sustrase de la urmărirea lor de către creditorii chirografari, asigurînd astfel plata creanței garantate ; ca urmare, în cazul executării silite, creditorul în favoarea căruia a fost constituită garanția va fi plătit în întregime și numai diferența revine celor chirografari. Garanțiile reale se împart în garanții reale cu deposedarea debitorului de bunul afectat (gajul), mai puțin întîlnite în comerțul internațional, și garanții reale fără deposedarea debitorului, dintre care ipoteca are o frecvență largă în cadrul anumitor contracte comerciale, în special cu plata prin credit-furnizor. De asemenea, în comerțul de mărfuri generale garantul eliberat de un depozit autorizat constituie o garanție reală, în baza căreia băncile comerciale acordă credite pe termen scurt.

GRUPĂRI DE SOCIETĂȚI COMERCIALE — se realizează sub diferite forme, potrivit prevederilor din dreptul național al statelor cu economie capitalistă. În R.F.G. este legiferat Konzernul — grup de societăți în care o întreprindere dominantă reunește sub conducere unică una sau mai multe societăți care depind de aceasta. El se constituie fie printr-un contract de dominare, fie prin încorporare, societatea dominantă preluînd conducerea celorlalte societăți astfel reunite. În Franța, forma de grupare a societăților se realizează prin participare sau grupări de interes economic. Participarea este dobîndirea de către o societate a unei părți din capitalul altei societăți în scopul asigurării controlului asupra conducerii economice a societății ale cărei valori mobiliare au fost achiziționate. Grupările de interese economice se situează la hotarul între asociație și societate, permițînd întreprinderilor care doresc să-și păstreze autonomia să realizeze unele activități comune, cum ar fi birourile de vînzare, casele de export sau import, programe de cercetare și altele asemenea, în scopul facilitării sau dezvoltării obiectului lor propriu de activitate. În Anglia și S.U.A., Holding companies reprezintă o formă de grupare a societăților în care societatea numită holding asigură direcția economică și controlul unui mare număr de alte societăți numite subsidiaries. Sînt considerate subsidiaries acele societăți în care cea de tipul holding este acționar al acestora și controlează compunerea comitetului său de directori. Același caracter îl au societățile în care cea de holding deține mai mult de jumătate din capitalul nominal. V : Societăți comerciale ; Consorțiu.

Fişier legislativ—contravenţii

CONTRAVENŢIILE LA NORMELE PRIVIND PAZA BUNURILOR

Reglementare : Decretul nr. 477/1983, prin care s-a abrogat Decretul nr. 231/1974. Materialul de faţă înlocuieşte pe cel publicat în Suplimentul nr. 23/1983, pag. 13.

1. **Contravenţie :** Neîntocmirea planului de pază, precum şi neîndeplinirea sarcinilor ce revin unităţilor socialiste de stat şi obşteşti din acest plan. (Art. 47 lit. a). **Sancţiunea :** Amendă 800—3000 lei, sancţiunea aplicîndu-se persoanei anume împuternicite să aducă la îndeplinire aceste obligaţii, iar dacă o astfel de împuternicire nu a fost dată, sancţiunea se aplică conducătorului unităţii socialiste de stat sau obşteşti. (Art. 47 alin. 2).

2. **Contravenţia :** Neluarea măsurilor de realizare şi menţinere în stare de funcţionare a mijloacelor tehnice de pază şi alarmare ori a mijloacelor destinate transportului valorilor sau bunurilor prevăzute în art. 19 lit. e, art. 28 alin. 1 şi art. 29. (Art. 47 lit. b). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

Nota 1 : La art. 19 lit e este prevăzută atribuţia conducătorilor unităţilor socialiste de stat şi obşteşti de a asigura executarea amenajărilor şi instalaţiilor necesare desfăşurării serviciului de pază, precum şi introducerea, întreţinerea şi menţinerea în stare de funcţionare a mijloacelor tehnice de alarmare.

Nota 2 : La art. 28 alin. 1 se prevede că transportul valorilor importante constînd în sume de bani, titluri de credit, cecuri ori altele asemenea, metale şi pietre preţioase, valori ştiinţifice, tehnice, de cultură şi artă, precum şi al armelor, muniţiilor, materialelor explozive sau radioactive ori al altor materii sau substanţe periculoase, se efectuează cu mijloace de transport anume destinate, asigurate, după caz, cu pază militară sau personal din paza proprie, înarmat cu arme de foc, în condiţiile prevăzute de lege.

Nota 3 : La art. 29 se prevede că mijloacele destinate pentru transportul valorilor şi bunurilor prevăzute la art. 28 vor fi dotate cu dispozitive tehnice de pază şi alarmare necesare şi amenajate în mod corespunzător pentru a îndeplini condiţiile de securitate.

3. **Contravenţia :** Neluarea măsurilor de însoţire a persoanei care transportă sume de bani sau valori, potrivit art. 30. (Art. 47 lit. c). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

Nota : La art. 30 se prevede obligaţia conducerii unităţii socialiste ca în cazul în care transportul sumelor de bani sau al altor valori nu se face cu mijloace de transport anume destinate, să ia măsuri pentru ca cei care fac asemenea transporturi să fie însoţiţi de o persoană desemnată din cadrul unităţii sau, cînd situaţia impune, de un paznic. Persoana anume desemnată şi paznicul pot fi înarmaţi cu arme de foc, cu acordul inspectoratului judeţean sau al municipiului Bucureşti al M.I.

4. **Contravenţie :** Neluarea măsurilor stabilite de organele M.I. pentru înlăturarea deficienţelor constatate ca urmare a controlului efectuat, potrivit art. 43 lit. f. (Art. 47 lit. d). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

Nota : La art. 43 lit. f este prevăzută, printre alte atribuţii ale organelor M.I., şi aceea de a controla modul în care unităţile socialiste respectă dispoziţiile legale cu privire la paza obiectivelor şi bunurilor şi de a stabili, consemnînd în registrul unic, măsurile ce urmează a fi luate, cît şi termenul în care acestea vor fi aduse la îndeplinire de către conducătorul unităţii socialiste.

5. **Contravenţia :** Încadrarea sau menţinerea în funcţie a personalului de pază cu încălcarea prevederilor art. 14 sau ale art. 15. (Art. 47 lit. e). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

Nota 1 : La art. 14 sînt arătate condiţiile ce urmează să le îndeplinească o persoană pentru a fi încadrată paznic : a) este cetăţean român şi a împlinit vîrsta de 21 de ani ; b) are aptitudini fizice şi profesionale adecvate funcţiei ; c) este cunoscut ca o persoană corectă şi cu o bună conduită cetăţenească ; d) a satisfăcut serviciul militar. Pentru controlul accesului în unităţile socialiste pot fi încadrate, în funcţie de nevoi, şi femei care îndeplinesc condiţiile arătate, cu excepţia celei de la lit. d.

Nota 2 : Art. 15 prevede că personalul de pază se încadrează în muncă numai cu avizul organului local al miliţiei. În cazul retragerii avizului, cel în cauză nu mai poate fi menţinut în serviciul de pază.

6. **Contravenţia :** Absentarea de la serviciul de pază fără motive temeinice ori absentarea fără anunţarea, în prealabil, despre aceasta. (Art. 47 lit. f). **Sancţiunea :** Amendă 500—1000 lei.

7. **Contravenţia :** Neîndeplinirea obligaţiilor prevăzute în art. 17, art. 19 lit. c, d, g şi h, art. 20 alin. 2, art. 22, 37 şi 38. (Art. 47 lit. g). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 6.

Nota 1 : Art. 17 prevede că personalul de pază va fi înarmat cu arme de foc, cu acordul miliţiei judeţului sau a municipiului Bucureşti, în raport cu importanţa, specificul, întinderea obiectivelor şi valoarea bunurilor păzite.

Nota 2 : La art. 19, la literele indicate, sînt prevăzute următoarele atribuţii ale conducătorilor unităţilor socialiste de stat şi obşteşti : c. asigură, pentru executarea serviciului de pază, selecţionarea unor persoane cu profil moral corespunzător, cu aptitudini fizice şi profesionale necesare acestei activităţi ; d. iau măsuri de instruire specifică a personalului de pază şi controlează modul cum îşi exercită atribuţiile de serviciu ; g. asigură spaţiile şi amenajările necesare păstrării în deplină securitate a armamentului şi muniţiei necesare executării serviciului de pază ; h. stabilesc responsabilităţi pentru şefii compartimentelor de muncă, precum şi pentru maiştri, în ceea ce priveşte paza şi securitatea utilajelor şi instalaţiilor de la locurile de muncă. La terminarea programului de lucru şefii compartimentelor de muncă, precum şi maiştrii din locurile unde se lucrează cu unul sau două schimburi, vor beneficia dacă au fost luate măsuri pentru prevenirea sustragerilor, incendiilor, exploziilor, distrugerilor sau degradărilor. Intrările în aceste locuri de muncă vor fi inculate şi sigilate, iar cheile vor fi păstrate în locurile anume stabilite de conducătorii unităţilor socialiste. Îndeplinirea acestor atribuţii de către conducătorii organizaţiilor socialiste de stat şi obşteşti se realizează cu sprijinul şi sub controlul de specialitate al organelor locale de miliţie, pe care sînt obligaţi să le sesizeze în legătură cu toate proble-

mele ce pot afecta paza și integritatea avutului obștesc. Aceleași obligații revin și conducătorilor unităților socialiste de stat sau obștești nou înființate, la care se impune asigurarea pazei proprii. Aceste unități, precum și cele în care activitatea se extinde, vor prevedea în statele de funcții necesarul personalului anume destinat pentru paza obiectivelor și a bunurilor.

Nota 3 : La art. 20 alin. 2 se prevede că conducătorii unităților socialiste vor stabili reguli stricte de acces și circulație în incinta unităților a personalului propriu și a persoanelor din afară.

Nota 4 : La art. 22 se prevede că conducătorii unităților socialiste vor stabili pe compartimente de muncă — servicii, secții, ateliere și altele asemenea — persoanele care sînt responsabile cu aplicarea regulilor de acces și circulație în aceste locuri de muncă. Persoanele responsabile stabilite, sînt obligate să verifice zilnic modul în care se respectă regulile de acces și circulație, iar în cazul cînd constată încălcarea acestora, să informeze conducerea unității socialiste și să propună sancționarea celor vinovați.

Nota 5 : La art. 37 sînt prevăzute, în detaliu, la lit a—o, obligațiile ce le are personalul de pază în timpul serviciului.

Nota 6 : La art. 38 sînt prevăzute, în detaliu, la lit. a-f, obligațiile suplimentare (pe lîngă cele de la art. 37) ale șefului formației de pază din unitățile socialiste de stat și obștești.

Prevederi specifice

1. Contravențiile se constată de către ofițerii și subofițerii din M.I., precum și de către primari și delegații acestora. Agentul constatator aplică și sancțiunea. (Art. 48).

2. În măsura în care decretul nu dispune altfel, contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 50).

3. Decretul intră în vigoare la 60 de zile de la publicarea în B. Of. (Art. 57) — respectiv la data de 24 februarie 1984, avînd în vedere că publicarea s-a făcut în B. Of. nr. 103 din 26 decembrie 1983.

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE PRIVIND FONDUL ARHIVISTIC NAȚIONAL AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Reglementare : Decretul nr. 472/1971 (republicat în B. Of. 155/1974).

1. Contravenția : Neîntocmirea de către organele centrale a indicatorului termenelor de păstrare pentru documentele proprii și ale unităților pe care le îndrumă și le controlează, prevăzut în modelul anexă nr. 2 și confirmat de Direcția generală a Arhivelor Statului. (Art. 49 lit. a). **Sancțiunea :** Amendă 500—2 000 lei. (Art. 50).

2. Contravenție : Neîntocmirea nomenclatorului dosarelor prevăzut în modelul anexă nr. 3, sau gruparea documentelor în dosare altfel decît prevede nomenclatorul. (Art. 49 lit. b). **Sancțiunea :** Amendă 100—500 lei. (Art. 50).

3. Contravenția : Neselecționarea documentelor în termen de cel mult un an de la expirarea termenelor de păstrare, de către comisiile desemnate în acest scop de conducerea organizației sau fără respectarea prevederilor art. 15. (Art. 49 lit. c). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 2.

Nota. Art. 15 prevede că inventarele documentelor stabilite de comisia de selecționare a fi eliminate, însoțite de un proces-verbal întocmit potrivit modelului prevăzut în anexa nr. 8, se înaintează pentru confirmare la Direcția generală a Arhivelor Statului sau filialele sale.

4. Contravenția : Păstrarea documentelor din arhiva organizației în încăperi expuse pericolului de inundație, incendiu, explozie sau depozitarea documentelor fără luarea măsurilor de protejare. (Art. 49 lit. d). **Sancțiunea :** Amendă 500—2 000 lei. (Art. 50).

5. Contravenția : Nedeclararea sau nedepunerea în termen la Arhivele Statului a documentelor prevăzute la art. 18, 22, 26 și 28. (Art. 49 lit. e). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 4.

Nota 1. Potrivit art. 2, prin documentele care fac parte din Fondul Arhivistic Național se înțeleg: acte, corespondență oficială și particulară, memorii, manuscrise ale lucrărilor științifice, literare și artistice, planuri, hărți, filme, diapozitive, plăci fotografice, fotografii, înregistrări fonice și video, jurnale, chemări, proclamații, afișe, schițe, desene, tot felul de proiecte, stampe, sigilii, ștampile și alte asemenea documente cu caracter istoric sau documentar.

Nota 2. Art. 18 prevede că organizațiile socialiste și celelalte organizații vor depune, după caz, la Direcția generală a Arhivelor Statului sau la filialele sale documentele scrise, tipărite, fotografice, sigiliile și ștampilele prevăzute la art. 2, rămase după selecționare, după cum urmează :

— documentele scrise, tipărite, sigiliile și ștampilele, după 30 de ani de la crearea lor, în cazul organizațiilor socialiste și celorlalte organizații centrale și după 20 de ani în cazul celorlalte organizații ;

— documentele fotografice, după 15 ani de la crearea lor ;

— actele de stare civilă, după 100 de ani de la întocmirea lor.

Nota 3. Art. 22 prevede că cultele, organizațiile și părțile componente ale acestora, care dețin documente ce fac parte din Fondul Arhivistic Național, prevăzute la art. 5 lit. a (adică : documentele scrise, tipărite, fotografice, sigilii, ștampile), sînt obligate să le declare la Direcția generală a Arhivelor Statului sau la filialele sale, în vederea preluării și păstrării permanente de către acestea. Declararea documentelor se face de către persoanele desemnate în acest scop de conducerea fiecărui cult, pentru unitățile în subordine, pe bază de inventare și în termen de cel mult 60 de zile.

Documentele dobîndite ulterior termenului prevăzut la alineatul precedent vor fi declarate în cel mult 10 zile de la data dobîndirii.

Documentele care urmează să fie depuse spre păstrare permanentă la Direcția generală a Arhivelor Statului sau la filialele sale se stabilesc de către comisii formate din delegatul Direcției generale a Arhivelor Statului, persoana desemnată în acest scop de conducerea cultului respectiv și inspectorul județean sau al municipiului București al Departamentului Cultelor.

În cazul în care membrii comisiilor prevăzute la alineatul precedent nu vor cădea de acord asupra documentelor ce urmează a fi depuse spre păstrare permanentă la

Direcția generală a Arhivelor Statului sau la filialele sale. Comisia științifică pentru problemele arhivistice va analiza și decide asupra necesității depunerii lor. Hotărîrea acesteia este definitivă. La soluționarea cazurilor respective va fi chemat să participe și reprezentantul cultului interesat.

Depunerea documentelor stabilite de comisiile de la alineatele precedente se va face în termen de cel mult 30 de zile de la data înștiințării cultelor, organizațiilor și părților componente ale acestora de către Direcția generală a Arhivelor Statului și filialele sale.

Nota 4. Art. 26 prevede că persoanele fizice care dețin documente cu caracter istoric sau documentar ce fac parte din Fondul Arhivistic Național, prevăzute la art. 5 lit. a (adică : documente scrise, tipărite, fotografice, sigilii, ștampile), sînt obligate să le declare la Direcția generală a Arhivelor Statului sau la filialele sale în termen de 60 de zile.

Documentele dobîndite ulterior termenului prevăzut în alineatul precedent vor fi declarate în cel mult 10 zile de la data dobîndirii.

Pe baza declarației persoanei fizice, comisii formate din reprezentanți ai Ministerului de Interne, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, și Ministerului Educației și Învățămîntului vor analiza importanța documentelor și vor stabili cele care trebuie depuse spre păstrare permanentă la Direcția generală a Arhivelor Statului sau la filialele sale.

Persoanele fizice pot dona sau vinde documentele prevăzute la alineatul precedent Direcției generale a Arhivelor Statului sau filialelor sale.

Nota 5. Art. 28 prevede că organizațiile socialiste, celelalte organizații și persoane fizice care dețin copii de pe documente aflate în arhivele altor țări sînt obligate să le pună la dispoziția Direcției generale a Arhivelor Statului, pentru recopiere sau să depună spre păstrare permanentă copiile, în termen de cel mult 10 zile de la reîntoarcerea în țară a persoanelor care au efectuat cercetările în străinătate sau de la obținerea acestora pe orice cale.

PREVEDERI SPECIFICE

1. În cazul contravenției prevăzută la art. 49 lit. e, se va dispune confiscarea sau preluarea, după caz, a documentelor. (Art. 50 alin. 2).

2. Constatarea contravențiilor, aplicarea sancțiunilor și luarea măsurii de confiscare se fac de : a) încadrații Direcției generale a Arhivelor Statului, împuterniciți în acest scop de directorul general al Direcției generale a Arhivelor Statului ; b) șefii filialelor județene și a municipiului București ale Arhivelor Statului ; c) încadrații filialelor județene și a municipiului București ale Arhivelor Statului, împuterniciți în acest scop de șefii acestora. (Art. 51).

3. În măsura în care decretul nu dispune, acestor contravenții le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 54).

N. TRIFAN

Întrebări și răspunsuri

● **P. DUMITRU**, București — întreabă dacă un subchiriaș poate să fie urmărit direct de asociație sau numai de locatarul principal ? Întrucît în baza prevederilor Legii nr. 5/1973, subînchirierea unei părți a spațiului locativ de către locatarul principal se face persoanelor stabilite de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, subchiriașii își asumă aceleași obligații cu privire la plata cheltuielilor comune ca și ceilalți membri ai asociației. Pe cale de consecință, ei trebuie să fie trecuți separat în listele de plată și pot fi urmăriți direct de asociația locatarilor în cazul neplății la termen a cotelor părți din aceste cheltuieli comune.

● **I. VASILESCU, București** — întreabă în ce condiții poate refuza transferul în interesul serviciului într-o altă unitate. Potrivit prevederilor art. 69 din Codul muncii persoana încadrată în muncă poate fi transferată în interesul serviciului, de regulă, într-o altă unitate din aceeași ramură, în vederea bunei funcționări a acesteia. Transferul în interesul serviciului nu poate avea loc în cazul în care persoana ce urmează a fi transferată nu este de acord pentru motive de sănătate dovedite cu certificat medical, precum și în alte situații temeinic justificate. Hotărîrea asupra temeiniciei motivelor este de competența organului ierarhic superior". S-a decis că organul ierarhic superior este competent a soluționa contestația chiar în cazul cînd ordinul de transfer a fost dat de el (Tribunalul Suprem, Decizia civ. nr. 916/1979). Prin Decizia de îndrumare nr. 9/1974, pct. 1, Plenul Tribunalului Suprem a stabilit că în cazul în care transferul implică modificarea unilaterală a contractului de muncă, litigiile nu sînt de competența organului ierarhic superior deoarece este pusă în discuție însăși legalitatea ordinului de transfer. Toate celelalte litigii în legătură cu transferul în care nu sînt puse în discuție temeinicia motivelor invocate de persoana încadrată în muncă, ci încălcări ale prevederilor legale cum ar fi schimbarea felului muncii, nu sînt de competența organului administrativ ierarhic superior, ci a altor organe de jurisdicție a muncii, potrivit legii (comisia de judecată și judecătoria).

● **C. POPOVICI, Brăila** — întreabă cum trebuie procedat în cazul în care un chiriaș provoacă stricăciuni la părțile și instalațiile comune și refuză a suporta cheltuielile necesare pentru repararea sau înlocuirea acestora ? Asociația locatarilor va solicita notariatului de stat eliberarea unui titlu executor notarial, în cazul cînd suma care reprezintă costul reparării nu depășește 200 lei, potrivit art. 1 lit. c din Decretul nr. 387/1952. Dacă valoarea reparațiilor depășește această sumă, asociația locatarilor va face o acțiune la judecătoria sediului imobilului solicitînd obligarea la plată a locatarului vinovat. Locatarul poate fi obligat la plată de notariat sau de judecătorie numai dacă stricăciunile au fost pricinuite în perioada de serviciu normată a părților și instalațiilor comune. În cazul în care durata lor

normată de serviciu este depăşită şi elementele respective se află în stare de uzură avansată locatarul nu poate fi ţinut dator ; soluţia se impune avînd în vedere prevederea cuprinsă în anexa nr. 3 pct. B lit. b la H.C.M. nr. 860/1973 potrivit căreia chiriaşii pot fi obligaţi să execute reparaţiile şi înlocuirile necesare la părţile şi instalaţiile comune numai pe timpul duratei de serviciu normate a respectivelor elemente.

● **ION PARASCHIV, Braşov.** Contestaţia împotriva unei hotărîri privind o inovaţie este reglementată de Legea nr. 62/1974 şi poate fi formulată numai de inovator sau inovatori. Se introduce în termen de 3 luni de la comunicarea hotărîrilor privind proiectarea, experimentarea şi aplicarea inovaţiei. Se rezolvă prin hotărîri definitive, în termen de 2 luni de la înregistrarea contestaţiilor. Competenţă de soluţonare : Comisia pentru soluţionarea contestaţiilor privind invenţiile din cadrul O.S.I.M. (art. 73, alin. 3).

● **P. IONESCU, Bucureşti.** Personalul TESA promovat în funcţii superioare se încadrează la nivelul de bază. În cazul în care retribuţia tarifară, la nivelul de bază, este mai mică sau egală cu cea avută anterior, acest personal se va încadra la o gradaţie care să-i asigure o creştere a retribuţiei tarifare cu o clasă. Promovarea personalul TESA se face, de regulă, fără salturi, dintr-o funcţie inferioară în cea imediat superioară. Aceasta nu exclude însă posibilitatea promovării şi în funcţii superioare în salturi (de pildă, din funcţia de contabil în aceea de contabil şef, din funcţia de jurisconsult în aceea de consilier juridic), cu condiţia îndeplinirii condiţiilor legale şi a obţinerii unor rezultate favorabile la examen sau concurs. Persoana care a reuşit la examenul sau concursul pentru ocuparea unei funcţii de conducere trebuie supusă unei perioade de încercare de cel mult 90 de zile. Dacă la sfîrşitul acestei perioade persoana respectivă se dovedeşte corespunzătoare, promovarea se consideră definitivă de la data începerii perioadei de încercare ; în cazul cînd nu a putut face faţă sarcinilor ce revin postului respectiv, va fi trecută în funcţia avută anterior sau în altă funcţie echivalentă. Vechimea minimă în specialitate poate fi redusă cu pînă la 2 ani la personalul TESA în cazul promovării în funcţii de conducere pînă la nivelul şefilor de servicii sau al şefilor de secţii la un număr de cel mult 3% din totalul acestuia, de către biroul executiv al comitetului oamenilor muncii din centrale sau de către organul de conducere colectivă din unitatea ierarhic superioară celei în care au locul de muncă persoanele respective, pentru cadrele tinere care au obţinut rezultate deosebite, iar pentru celelalte cadre de conducere, aprobarea poate fi dată numai de conducerea ministerelor şi a celorlalte organe centrale. Pentru cadrele de conducere din ministere, celelalte organe centrale, de la comitetele executive ale consiliilor populare şi din unităţile subordonate direct acestora, reducerea vechimii minime se va putea aproba în limita a 3% din totalul personalului TESA din respectiva unitate, de către conducerea ministerelor, celorlalte organe centrale sau de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene ori al municipiului Bucureşti.

● **V. MOLDOVAN, Oradea.** Indemnizaţia pentru incapacitatea temporară de muncă în cooperaţia meşteşugărească este reglementată prin Hotărîrea UCECOM nr. 19/1965, cu modificările şi completările ulterioare. Cooperatorii au dreptul, în cazul incapacităţii temporare de muncă determinată de boală sau accident, la ajutoare care se acordă cu începere din prima zi de incapacitate şi pînă la data însănătoşirii. Aceste ajutoare se acordă şi celor care se află în perioada de probă în vederea cooptării lor. În cazul în care organele medicale competente au dat aviz de pensionare, ajutoarele se acordă pînă la sfîrşitul lunii următoare aceleia în care s-a dat avizul. Înăuntrul acestui termen, cooperativa este obligată a întocmi dosarul de pensionare completat cu toate actele necesare şi a-l depune la filiala CASCOM (art. 3). Cooperatorii care s-au îmbolnăvit în timpul concediului de odihnă sau al concediului fără plată primesc ajutorul pentru incapacitate temporară de muncă numai în cazul cînd au fost internaţi într-o unitate medico-sanitară sau dacă organul medical le-a prescris un concediu mai mare de 7 zile (art. 4). Cooperatorii care la data cooptării au fost încadraţi într-un grad de invaliditate de către comisiile de expertiză medicală a capacităţii de muncă, au dreptul la ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă pe o durată de cel mult 75 de zile lucrătoare într-un an calendaristic, dacă incapacitatea este în legătură cu infirmitatea sau boala avută la data intrării în cooperativă (art. 5). Pensionarii de invaliditate gradul III şi pensionarii urmaşi, care au calitatea de cooperatori, primesc ajutoare în cazul incapacităţii temporare de muncă în aceleaşi condiţii ca şi ceilalţi cooperatori. Ceilalţi pensionari, care au şi calitatea de cooperatori, primesc în perioada incapacităţii temporare de muncă, în loc de ajutoare, pensia integrală (art. 6). Cuantumul ajutoarelor cuvenite cooperatorilor pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boală sau accident (în afară de cazurile prevăzute la art. 8) se stabileşte în raport cu vechimea neîntreruptă în muncă pe baza retribuţiei tarifare astfel : pînă la 2 ani 50% ; de la 2—5 ani 65% ; de la 5—8 ani 75% ; peste 8 ani 85%. Cooperatorii în vîrstă de pînă la 18 ani inclusiv, cu o vechime neîntreruptă în muncă pînă la 2 ani, au dreptul, în cazul incapacităţii temporare de muncă, la ajutoare în cuantum de 56% din retribuţia tarifară lunară (art. 7). Cuantumul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă provocată de un accident de muncă, de o boală profesională sau de tuberculoză, este de 85% din retribuţia tarifară pentru toţi cooperatorii indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă (art. 8). Ajutoarele pentru incapacitate temporară de muncă din cauza unui accident în afară de muncă sau a unei boli obişnuite se acordă tuturor cooperatorilor pentru primele trei zile calendaristice de concediu medical, în proporţie de 50% din cuantumul cuvenit. Beneficiază din prima zi de cuantumul integral al ajutorului ce li se cuvine, cooperatorii aflaţi în incapacitate temporară de muncă ca urmare a unui accident de muncă, a unei boli profesionale şi în caz de tuberculoză.

● **N. BAZACA, Bucureşti** — întreabă dacă membrii asociaţiilor de locatari sînt datori a contribui la cheltuielile comune privind folosirea şi întreţinerea spaţiilor verzi dintre blocuri, a locurilor de joacă pentru copii etc. ? Răspunsul este afirmativ. În baza prevederilor art. 51 din Legea gospodăriei comunale nr. 4/1981, asociaţiile de locatari sînt obligate să ia măsuri în vederea amenajării, întreţinerii şi înfrumuseţării spaţiilor verzi, a locurilor de joacă pentru copii, curăţirii trotuarelor şi aleilor, a plantărilor de arbori, etc., prin munca membrilor asociaţiilor şi persoanelor care locuiesc cu aceştia. Cheltuielile necesitate de aceste acţiuni (unelte de grădinărit, de lucrat pămîntul, de curăţire etc.) sînt în sarcina asociaţiei.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEŞAN

Tiparul I.P. „Informaţia", 8 martie 1985. Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

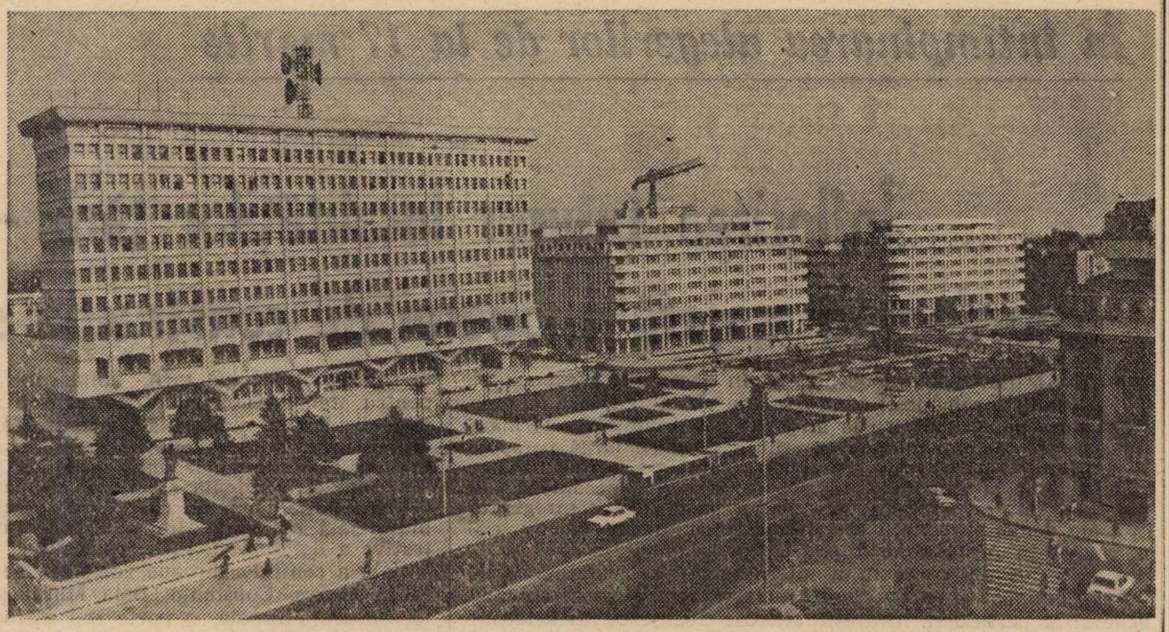

Locuințe noi, moderne constructorilor de viață nouă. Pentru ca fiecare cetățean, întreaga națiune să beneficieze de o calitate nouă, superioară a vieții, de condiții mai bune de locuit, în cincinalul 1981—1985 peste 2,6 milioane de cetățeni s-au mutat în locuințe moderne, iar la sfîrșitul anului 1990 aproape 90% din populația țării va locui în case noi

nea, măsuri pentru perfecționarea termoizolației construcțiilor de locuințe, prin mărirea și îmbunătățirea izolării termice a pereților exteriori cu 60%. Prin aceasta se realizează un mai bun confort termic în apartamente, precum și importante economii de combustibil în exploatarea locuințelor.

Concomitent cu noile construcții de locuințe, în municipii și orașe s-a realizat un volum important de dotări pentru servirea populației. A crescut, prin noi construcții, numărul paturilor în rețeaua medicală, ajungîndu-se în anul 1984 la un indice de 9,4 paturi la 1 000 locuitori. Au fost realizate, de asemenea, spații comerciale și de prestări de servicii la parterul clădirilor de locuit, în suprafață de peste 9 500 mii mp, noi magazine și piețe agroalimentare, școli, grădinițe, creșe, case de cultură, hoteluri și spații de alimentație publică care au contribuit la modernizarea localităților și creșterea gradului de servire pentru populație ; la finele anului 1984 numărul locurilor în grădinițe era de peste 377 mii, al celor de cazare în hoteluri și unități turistice de mai bine de 295 mii, iar numărul sălilor de clase de circa 26 mii.

Zestrea edilitară a orașelor a cunoscut și ea noi realizări și îmbunătățiri. Rețeaua de alimentare cu apă potabilă a crescut cu peste 4 000 km, iar rețeaua de canalizare cu peste 2 700 km, asigurînd condiții din ce în ce mai bune pentru populație. O dezvoltare importantă a cunoscut-o și amenajarea de spații verzi, suprafața totală amenajată reprezentînd în prezent peste 18 000 ha, ceea ce înseamnă circa 16 m^2 pe locuitor.

O realizare remarcabilă a acestor ani o reprezintă metroul bucureștean, lucrare tehnică de o deosebită importanță, cu soluții noi, ingenioase, mărturie a capacității tehnice românești. Linia de metrou asigură în prezent relații de transport pentru personalul muncitor din puternicele zone industriale bucureștene : „Republica", „23 August", „Semănătoarea", „Militari" și pentru populația cartierelor de locuit Titan, Șulea, Armata Poporului, cu zona centrală a municipiului și alte puncte de interes din Capitală. Lucrările continuă pentru realizarea tronsonului de legătură al liniei 2, de la Întreprinderea de mașini grele București spre centrul municipiului, precum și spre Gara de Nord.

Realizările obținute în construcția de locuințe în țara noastră, precum și în dotarea localităților, a cartierelor de locuit, în echiparea edilitară au contribuit în mod direct la îmbunătățirea condițiilor de locuire și de viață ale tuturor locuitorilor patriei noastre. **Este semnificativ faptul că în perioada 1965-1984 s-au realizat peste 2.800 mii de locuințe din fondurile statului și din fondurile populației și că peste 9 milioane locuitori — 40% din totalul populației țării — locuiesc în clădirile construite în această etapă.**

■

ÎN CINCINALUL 1986-1990, potrivit documentelor aprobate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, construcția de locuințe va cunoaște o dezvoltare continuă. În acești ani se vor construi în localitățile țării noastre încă 750 000 noi apartamente care vor completa zestrea actuală a fondului de locuit existent. Noile construcții de locuințe vor fi realizate avînd la bază proiecte cu funcționalitate și plastică arhitecturală îmbunătățite, cu suprafețe utile majorate și izolarea termică superioară. Amplasarea se va face în continuare în zonele centrale începute sau în alte cartiere de locuit, urmărindu-se definitivarea acestora și ridicarea nivelului urban-arhitectural al orașelor.

O atenție deosebită se va acorda procesului de industrializare al locuințelor, perfecționării tehnologiilor de execuție, materialelor de finisaj, dotărilor și instalațiilor interioare, astfel încît să se realizeze o îmbunătățire a calității lucrărilor de construcții și de finisaj. În această direcție un rol important îl va deține finisarea completă a panourilor mari în fabrici și ateliere, prin executarea lucrărilor sub un control strict privind respectarea normelor și prescripțiilor tehnice, acțiune ce va conduce și la creșterea productivității muncii pe șantierele de construcții, gospodărirea și economisirea materialelor de construcții. În acest scop, în toate unitățile antrepriză de construcții-montaj s-au întocmit programe speciale de măsuri pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii, urmărindu-se ca, pînă la sfîrșitul cincinalului următor, să se dubleze productivitatea muncii pe șantierele de construcții. Măsuri deosebite au fost stabilite pentru realizarea fermă a execuției lucrărilor de construcții în acord global, de către toate unitățile antrepriză și brigăzile de construcții, cointeresarea în mai mare măsură a personalului muncitor din construcții pentru realizarea la termen și îmbunătățirea calității lucrărilor, concomitent cu gospodărirea mai bună a materialelor și utilajelor. În această etapă, unitățile de construcții vor acționa pentru extinderea în mai mare măsură a lucrărilor executate cu mijloace de mică mecanizare, îndeosebi la finisaje, în scopul creșterii și pe această cale a productivității muncii.

În concordanță cu schițele de sistematizare aprobate, precum și cu specificul fiecărei localități se va stabili și regimul de înălțime al clădirilor de locuit, accentul punîndu-se pe clădiri cu parter și 3-4 etaje. Se prevede ca ponderea acestora să se apropie de 85-90%. Potrivit documentelor aprobate de către Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, în cincinalul următor se vor realiza, o dată cu noi construcții de locuințe și importante programe de lucrări tehnico-edilitare și de dotări social-culturale. Se prevede extinderea în continuare a rețelelor de alimentare cu apă, canalizare, rețele de termoficare urbană, modernizări de străzi, crearea de noi spații verzi, locuri de joacă pentru copii, spații de agrement, urmărindu-se asigurarea unor condiții de viață din ce în ce mai bune pentru populația localităților. Prin contribuția în bani și muncă a populației se vor extinde amenajările de spații plantate, scuaruri și locuri de odihnă în toate cartierele de locuit. Pe baza necesităților reale din fiecare oraș și cartier se vor executa în etapa următoare și dotările social-culturale, de învățămînt, aprovizionare și comerciale necesare.

Avînd la bază concepția și strategia Partidului Comunist Român, noile construcții de locuințe, dotări și lucrări de echipare tehnico-edilitare ce se vor realiza în cincinalul următor vor contribui într-o măsură și mai mare la edificarea modernă a orașelor și satelor din țara noastră, la creșterea nivelului de viață al tuturor locuitorilor țării.

Ioan CIUBOTARU
director în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Înflorirea tuturor localităților țării — coordonată majoră a operei de construcție socialistă

DINAMISMUL și modernizarea în ansamblu a economiei socialiste românești — „cartea de vizită" cu care se prezintă poporul nostru la alegerile de deputați din 17 martie — sînt efectul unei politici științifice și de largă perspectivă privind valorificarea complexă a tuturor resurselor materiale, umane și spirituale, în scopul creșterii necontenite a nivelului de trai al poporului. Saltul semnificativ înregistrat în toate domeniile vieții social-economice demonstrează cunoașterea în profunzime a realităților concrete interne și aprecierea justă a contextului internațional, capacitatea Partidului Comunist Român, gîndirea clarvăzătoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în determinarea celor mai adecvate căi și mijloace de dezvoltare a patriei.

Locul ocupat astăzi de România socialistă în ierarhia mondială a unor produse industriale, agricole și a indicatorilor sociali-culturali este consecința firească a dezvoltării consecvente, multilaterale a economiei, a satisfacerii mereu crescînde a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor. Marile înfăptuiri realizate în timpul relativ scurt care a trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cu deosebire în ultimele două decenii au la bază, într-o măsură însemnată, promovarea cu fermitate a procesului intensiv de industrializare, în măsură să impulsioneze întreaga viață economico-socială a țării și să asigure crearea unor condiții egale de muncă pentru toți cetățenii patriei, indiferent de aria geografică în care trăiesc și muncesc.

În întreagă această perioadă un obiectiv esențial al politicii de dezvoltare economico-socială a țării l-a constituit îmbunătățirea continuă a repartizării forțelor de producție și construcțiilor social-culturale în teritoriu, obiectiv de a cărui realizare se leagă în mod direct dezvoltarea complexă a tuturor localităților, asigurarea unor condiții de muncă și viață egale pentru toți cetățenii țării. Reorganizarea administrativ-teritorială din anul 1968 a impulsionat dezvoltarea forțelor de producție în profil teritorial și a scos în evidență rolul important și atribuțiile pe care trebuie să le aibă orașele și comunele, unitățile teritoriale de bază în noile condiții economice și sociale ale țării. De la înfăptuirea acestui act de importanță istorică pentru dezvoltarea în perspectivă a rețelei de așezări urbane și rurale un accent deosebit s-a pus pe lichidarea marilor decalaje teritoriale moștenite asigurîndu-se ritmuri de dezvoltare mult mai înalte unor județe mai slab dezvoltate în trecut ca : Bistrița-Năsăud, Sălaj, Botoșani, Covasna, Mehedinți, Vaslui, care au depășit cu mult, la principalii indicatori, creșterile consemnate pe ansamblul țării. (tabelul)

O strategie originală în dezvoltarea sistemului național de localități

REȚEAUA actuală de localități a României cuprinde 237 de orașe și 13 123 de sate grupate în 2 705 comune. Dezvoltarea continuă a acesteia se vădește a fi un proces complex în care se urmărește, pe de o parte, înflorirea economico-socială a fiecărei localități, iar pe de altă parte realizarea unui sistem național cu relații de ierarhizare între așezări, care să-i asigure viabilitate și funcționalitate deplină. În strategia dezvoltării în ansamblu a rețelei naționale de așezări, pe fondul unor preocupări constante ale partidului și statului de dezvoltare a tuturor localităților, se individualizează accelerarea, impulsionarea progresului economico-social al unor categorii de localități. Se distinge, astfel, o succesiune de obiective prioritare, cu efecte de anvergură asupra unei dezvoltări armonioase a tuturor localităților.

Dezvoltarea centrelor urbane zonale reprezintă un obiectiv care s-a conturat în perioada de pînă la Congresul al IX-lea al partidului, cînd o atenție sporită s-a acordat dezvoltării unor orașe mari ale țării, amplasate armonios în teritoriu, pentru atenuarea marilor dezechilibre moștenite din perioada caiptalistă. Este cunoscută concentrarea, pînă atunci, a activităților industriale în cîteva orașe sau arii restrînse concomitent cu existența unor mari provincii istorice precum Dobrogea, Moldova, Oltenia și Maramureș care, deși dețineau 40% din populația țării, nu contribuiau decît cu 12% la producția industrială națională. Împărțirea pe regiuni politico-administrative a determinat, în această etapă, o înviorare economico-socială a centrelor urbane reședință de regiune (Iași, Craiova, Tîrgu Mureș, Constanța, Baia Mare) și creșterea puterii lor de influență zonală, o parte din atribuțiile capitalei sub raportul coordonării unor activități teritoriale fiind preluate de aceste centre urbane.

Analiza profund științifică a realităților teritoriale întreprinsă de conducerea superioară de partid după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român a evidențiat necesitatea îmbunătățirii cadrului organizatoric-teritorial, întrucît regiunile și raioanele existente pînă atunci deveniseră o frînă reală în procesul de dezvoltare rațională, armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu. Dirijarea cu precădere a fondurilor de investiții spre centrele reședință de regiune crease decalaje intrazonale evidente, cu repercusiuni negative asupra dezvoltării celorlalte centre urbane și așezări rurale. În acest context, noua organizare administrativ-teritorială a stabilit o concordanță deplină între dezvoltarea și repartiția geografică a potențialului uman și economic și cadrul organizatoric-teritorial. Structura teritorială pe județe a creat o imagine clară asupra spațiilor mai puțin dezvoltate, reliefînd potențialul economic scăzut al unor centre urbane, neglijate anterior, situate în „umbra" reședințelor de regiune. Pentru întărirea rețelelor de localități județene un accent deosebit s-a pus în această etapă pe dezvoltarea centrelor de coordonare județeană, unele din ele păstrînd încă „alura" de vechi tîrgușoare (Slobozia, Zalău, Sfîntu Gheorghe, Alexandria, Vaslui, Miercurea Ciuc, Botoșani). Dezvoltarea complexă și rapidă a acestora explică și ilustrează, totodată, salturile spectaculoase înregistrate în domeniile dezvoltării industriale, dotării social-culturale, edilitare și creșterii demografice.

Creșterea rolului centrelor urbane mici și mijlocii

PARALEL cu întărirea bazei economice a reședințelor de județ, un accent deosebit s-a pus, îndeosebi după Congresul al XI-lea al partidului, pe dezvoltarea celorlalte centre urbane județene. Are loc un amplu proces de revigorare economică, în primul rînd industrială, a unor centre urbane mici și mijlocii, care explică mutațiile fundamentale pretrecute în structura economică și în peisajul urban al acestora (Lipova, Jibou, Strehaia, Urziceni, Mangalia, Drăgășani, Dorohoi, Huși, Sînnicolau Mare, Marghita, Toplița, Tîrgu Secuiesc, Agnita, Cîmpeni, Negrești-Oaș, Adjud etc.). Pe lîngă dezvoltarea industrială a acestor orașe, un rol important revine dezvoltării unei agriculturi intensive (îndeosebi în ramurile zootehniei și legumiculturii), cu deosebire în perimetrele limitrofe și chiar în incinta orașelor, acolo unde este posibil, valorificării superioare a potențialului turistic și dotării complexe a localităților amintite în domeniul social-cultural. Numai printr-o dimensionare economică și social-culturală corectă aceste orașe au putut asigura coordonarea în bune condiții a activităților complexe din arealele rurale înconjurătoare.

Pe fondul dezvoltării rapide a centrelor urbane mici și mijlocii un rol de bază în strategia dezvoltării localităților revine creării în unele așezări rurale a unei baze economice solide și amplicării funcțiilor social-economice ale acestora, așa încît să se asigure difuzarea mai rapidă a caracteristicilor urbane, ale modului de viață urban în toate satele patriei. Dezvoltarea acestor centre rurale — viitoare orășele agroin-

Politica P.C.R. de organizare teritorială și de sistematizare asigură ridicarea economico-socială impetuoasă a tuturor localităților patriei noastre

dustriale — se bazează pe valorificarea industrială locală a resurselor de materii prime, a produselor agricole, pe cooperarea dintre industria mare și industria mică, pe creșterea producției agricole, pe dezvoltarea sectorului de servicii, care să permită satisfacerea cerințelor, atît ale populației din localitatea respectivă cît și din aria rurală înconjurătoare. Pe lîngă rolul lor de „releu" în transmiterea caracteristicilor urbane în teritoriu, aceste centre agroindustriale au și un rol tampon în desfășurarea unor fenomene demografice (limitează fenomenul de navetism încadrîndu-l în limite optime ; asigură stabilitatea populației și îmbunătățirea indicatorilor demografici etc.).

Principalii indicatori ai dezvoltării unor județe în anul 1983 (1965 = 100)

	Personal muncitor	Fondurile fixe din unitățile socialiste industriale	Volumul investițiilor	Producția industrială	Producția agricolă
Bistrița Năsăud	255	26 ori	17 ori	12 ori	188
Botoșani	237	11 ori	524	777	131
Buzău	240	13 ori	423	12 ori	139
Covasna	230	12 ori	14 ori	832	166
Mehedinți	206	22 ori	861	749	179
Olt	241	869	317	14 ori	244
Sălaj	266	23 ori	980	17 ori	185
Vaslui	223	22 ori	645	11 ori	147
Vîlcea	225	19 ori	12 ori	943	237
R.S. România	177	737	407	551	190

Originalitatea strategiei de dezvoltare a localităților patriei și de închegare a sistemului național de așezări rezultă din selectarea cu discernămînt, pe baza analizei concrete a realităților teritoriale și a nivelului atins de economia românească, a categoriilor de localități capabile să asigure eficiență maximă acțiunii de reducere a decalajelor dintre zonele țării, de asigurare a unor condiții de viață egale pentru toți oamenii muncii indiferent de naționalitate. În menținerea funcționalității întregului sistem de localități un loc de seamă îl deține dezvoltarea permanentă a infrastructurii, a rețelelor de căi de comunicație. În acest sens, trebuie subliniate cîteva premise geografice : forma aproape hexagonală a țării noastre (cu latura de 273 km), care este în măsură să minimizeze distanțele dintre oricare localități, fragmentarea puternică a Carpaților, ce favorizează circulația în toate direcțiile, accesul la Dunăre și Marea Neagră, care diversifică legăturile dintre localități și asigură, în același timp, comunicarea țării cu întreaga lume.

Pornind de la aceste premise, de la rețeaua de căi de comunicație preexistentă și de la repartiția teritorială a așezărilor, un accent deosebit s-a pus, după racordarea tuturor zonelor țării, pe modernizarea continuă a transporturilor feroviare, auto, fluviale, maritime și aeriene. Ca urmare, au crescut puternic fluxurile de mărfuri, în perioada 1966—1983 acestea marcînd un ritm mediu anual de 8,3%.

La nivelul întregii țări, rețeaua de căi ferate însumează 11 106 km, din care peste 25% este electrificată, iar rețeaua drumurilor publice 73 369 km, din care circa 50% este modernizată *). Densitatea acestora pe județe prezintă unele diferențieri, dar compensatorii pentru cele două categorii de căi de comunicație, marea majoritate apropiindu-se de media pe țară. Noile sectoare, recent construite sau aflate în construcție în domeniul căilor ferate (Băbeni — Popești, Berbești, Vîlcele — Rîmnicu Vîlcea, Pașcani — Tîrgu Neamț, Deva — Brad etc.) sau modernizarea unor șosele vor crea noi posibilități de dezvoltare a zeci de localități rurale. De asemenea, construirea și intrarea în circuit a Canalului Dunăre — Marea Neagră a impulsionat, pe lîngă alte importante avantaje, dezvoltarea localităților urbane și rurale pe de traseu (Basarabi, Medgidia, Poarta Albă, Cernavodă).

*) Inclusiv îmbrăcăminți asfaltice ușoare.

Implicații social-culturale ale dezvoltării localităților

DEZVOLTAREA economică în ansamblu a localităților patriei se reflectă în mutațiile de ordin social, cultural și edilitar care au avut loc cu deosebire în ultimele două decenii, în realizarea programului de creștere continuă a nivelului de trai al întregului popor. Populația urbană a țării a crescut în perioada 1965—1983 de la 33,7% la 52,1% iar populația ocupată, în același interval, a înregistrat un spor de aproape 8%. Prin trecerea în viitoarea etapă a încă 140 de localități rurale în categoria orașelor, populația urbană urmează să marchezе creșteri semnificative. În același timp gradul de ocupare a forței de muncă urmează să atingă, în acest an, un număr de cel puțin 400 persoane la 1 000 de locuitori în fiecare județ.

dr. Ioan IANOȘ

(Continuare în pag. 17)

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

COMPONENTA ECONOMICĂ A CONDUCERII ÎN PROFIL TERITORIAL

PROGRAMELE stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, adoptate de cel de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste ca platformă electorală pentru alegerile de deputați de la 17 martie, marchează o nouă și însemnată etapă și în procesul materializării strategiei de dezvoltare în profil teritorial, al concentrării eforturilor pentru dezvoltarea fiecărui județ, a fiecărei localități. Înfăptuirea unor asemenea programe de lungă perspectivă și de mare complexitate ridică probleme multiple, în mod deosebit de ordin economic, presupunînd **o acțiune conjugată și continuă din partea factorilor de conducere de la nivelul județului, municipiului, orașului sau comunei, o adîncire permanentă a analizei condițiilor locale și a dinamicii dezvoltării fiecărei localități și zone, o temeinică fundamentare a acțiunilor economice.**

Ajunsă pe o treaptă de dezvoltare matură, componenta economică a conducerii în profil teritorial oferă posibilitatea de a fi studiată în toată profunzimea și complexitatea ei, în funcționarea și dinamismul ei practic. Aceasta favorizează valorificarea critică și creatoare a experienței acumulate, în vederea perfecționării și propulsării condițiilor locale pentru obținerea unei eficiențe sporite. Nevoile practicii conducerii în profil teritorial [1]) sînt din ce în ce mai complexe și mai dinamice. De aici, necesitatea cercetării acestei componente în totalitatea sa, în natura, conținutul, structura, legitățile și dinamismul ei ; deci, o abordare sistemică — instrument științific de conducere a economiei teritoriale, capabil să cuprindă într-o viziune unitară numeroasele procese ale economiei locale, relațiile și interdependențele specifice, să contureze obiectivele, să stabilească resursele și să configureze modalități concrete de evaluare a efectelor [2]).

Unele aspecte de principiu

PRIN **componenta economică a conducerii în profil teritorial** înțelegem un sistem de structuri și forme de existență a economiei teritoriale, de principii, metode și pîrghii de mișcare și conducere a acesteia, de verigi, laturi și obiective, de interese și tendințe, de raporturi și cerințe, de nevoi și disponibilități, precum și modalități de comensurare a eforturilor făcute și a efectelor în economia locală, ca și criteriile de determinare și modalitățile de impulsionare a eficacității cu care sînt utilizate resursele în vederea ridicării continue a calității vieții oamenilor.

Obiectul conducerii economice îl reprezintă interacțiunea dintre oameni și dintre aceștia și natură în procesul de producție, consum, schimb și repartiție a bunurilor materiale. În raport cu conducerea teritorială acest proces de interacțiune este obiectiv, dar și aici întîlnim elemente ce rezultă din acțiunile de conducere ; în fiecare moment, nivelul atins de procesul de producție reprezintă o materializare a politicii economice concepute anterior.

Scopul fundamental al conducerii economice în profil teritorial constă în valorificarea eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă din fiecare localitate, diversificarea și amplificarea interdependențelor economice pe întregul teritoriu, pentru economisirea muncii sociale, pentru dezvoltarea puternică a fiecărui județ și, odată cu aceasta, a întregii țări.

Atingerea acestui scop necesită importante eforturi materiale și financiare și totodată o politică clară, o conducere conștientă, planificată, de perspectivă, care să permită progresul economico-social al fiecărui județ în concordanță cu ritmul și proporțiile dezvoltării economiei naționale. Înțelegerea determinării obiective presupune luarea în considerare a **mecanismului de funcționare** a componentei economice, complexă și dinamică, ce cuprinde : 1) **elemente ale bazei economice teritoriale** (scopul producției în profil teritorial și mijloacele de realizare, sistemul nevoilor de consum productiv și neproductiv, sistemul de interese economice și al cointeresării materiale, sistemul exigențelor în domeniul metodelor de conducere economică în profil teritorial) ; 2) **determinările subiective teritoriale de transpunere în practică a cerințelor puse de elementele bazei economice** (cuprinderea exigențelor mecanismului considerat în norme juridice și administrative, determinările structurale din domeniul politicii economice teritoriale, măsurile de ordin politico-educativ, elemente de natură psihosocială, culturală ș.a.) ; 3) **mecanismul conducerii economice** (conducerea unitară a economiei în profil teritorial în contextul generalizării autoconducerii și autogestiunii, organizarea economiei teritoriale și a legăturilor dintre unitățile ei componente, asigurarea rolului conducător al planului în activitatea economică teritorială, sistemul criteriilor de eficiență, sistemul pîrghiilor economice, al stimulilor și al mecanismelor speciale de intensificare, slăbire sau oprire a anumitor procese, sistemul informațional, sistemul de adoptare a deciziilor, de control, analiză, evaluare a rezultatelor și corectare a deciziilor potrivit condițiilor noi ce apar).

În procesul de exercitare a acestei conduceri apar unele contradicții, a căror acțiune și mișcare depind de capacitatea cadrelor din economia locală de a le sesiza în timp util, de a le studia cauzele, interdependențele, sensul mișcării, și a pregăti, respectiv a aplica, în condiții temporal optime, soluțiile capabile să conducă la învingerea lor, asigurînd progresul mai departe al economiei locale (de pildă : între realizarea practică a sistemului de cointeresare și mișcarea reală a sistemului de interese ; între prevederile planului teritorial și desfășurarea sistemului de consum productiv și personal ; între capacitățile de performanță — calitatea unora din cadrele care operează — și necesitatea sporirii eficienței economice.

Conducerea economică în profil teritorial se realizează — sub directa îndrumare a organelor de partid — de către consiliile populare și comitetele lor executive, în centrul preocupării cărora se află așezarea întregii activități pe principiile autoconducerii și autogospodăririi, ale eficienței economice, utilizarea rațională a mijloacelor materiale și financiare. Consiliile populare sînt investite prin lege să organizeze, conducă și controleze întreaga activitate economică pe plan local, putînd mobiliza întregul potențial material și uman în scopul înfăptuirii planului în profil teritorial. Îñ programul de acțiune al organelor de conducere locală pentru etapa următoare, comandamentul de natură teoretică și practică a fost formulat clar de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Congresul al XIII-lea : **„Este necesar să crească rolul consiliilor populare județene, orășenești și comunale — organe locale democratice ale puterii de stat — în conducerea întregii activități economico-sociale. Consiliile populare trebuie să acționeze cu toată răspunderea pentru buna gospodărire și dezvoltarea fiecărei localități, pentru a asigura cetățenilor condiții de viață și muncă, de învățămînt, cultură, sănătate cît mai bune, în conformitate cu prevederile planului, cu politica partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.“**

Obiective ale dezvoltării și direcții de acțiune

SEMNIFICAȚIA componentei economice a conducerii în profil teritorial este pusă în evidență de prevederea din Directivele Congresului ca în cincinalul viitor să se realizeze un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual ; în 29 de județe acest volum va fi, în 1990, de peste 100 000 lei.

Factorul hotărîtor al făuririi unei economii teritoriale atît de puternice îl vor constitui continuarea politicii de amplasare

[1]) Nota red. : Aprofundarea și detalierea multicriterială și multidisciplinară a problematicii conducerii în profil teritorial constituie obiectul unei dezbateri-serial ce se desfășoară de mai mult timp în cadrul unui colectiv de cercetare în domeniul științei conducerii, sub egida Asociației juriștilor din Republica Socialistă România. O sinteză a elaboratului colectiv rezultat din contribuția a numeroși specialiști a fost prezentată în articolul „Rol sporit al organelor locale în conducerea întregii activități economico-sociale din teritoriu“, de dr. Haralambie Ene — „R.E.“ nr. 48, 1984.

[2]) Componenta economică a conducerii în profil teritorial își are metodologia sa de investigație: metoda analitică, metoda sintezei metoda rațională, metoda experimentală ș.a., a cărei eficiență practică depinde de gradul de reflectare periodică a fenomenelor economiei teritoriale. De aceea, studiul oricărei probleme de acest gen trebuie precedat de o abordare economică, adică de o analiză completă a situației economice, urmată de demonstrație, respectiv concluzia, în temeiul unor rațiuni științifice de natură economică și tehnică. Pe plan local, alături de o metodologie a cunoașterii ne apare și o metodologie a acțiunii, care urmărește punerea coerentă în lucrare a mijloacelor în vederea atingerii unui obiectiv economic teritorial. Pe această cale, metodologia capătă un caracter dinamic și contribuie la creșterea eficienței economice în județ, municipiu, oraș, comună.

rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării și dezvoltarea intensivă a industriei. În acest domeniu, consiliile populare au conferite prin lege sarcini privind creșterea potențialului industrial din unitatea administrativ-teritorială în care funcționează, folosirea eficientă a tuturor capacităților de producție, valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, creșterea producției și a productivității muncii, a calității produselor.

Importanța cu caracter prioritar a agriculturii, a doua ramură de bază a economiei naționale, impune sporirea atribuțiilor ce revin consiliilor populare în conducerea unitară la nivel local a tuturor activităților din agricultură în vederea înfăptuirii sarcinilor de mare răspundere referitoare la asigurarea folosirii depline a tuturor resurselor, în special a fondului funciar, aplicarea corectă a tehnologiilor avansate, întărirea disciplinei, a ordinei și răspunderii pentru realizarea de recolte și producții animaliere sporite, buna gospodărire a fondului forestier și a pajiștilor din zona montană.

Sarcini deosebite revin consiliilor populare în conducerea activității din mica industrie și prestările de servicii. Legea nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici prevede, la art. 2, că „întreaga activitate de industrie mică se desfășoară sub îndrumarea și coordonarea consiliilor populare, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează. Consiliile populare răspund de buna organizare a activităților unităților de producție și prestări de servicii, de valorificarea eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă, de satisfacerea în cele mai bune condițiuni a aprovizionării cu produse și prestări de servicii ale populației."

Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial, adoptat de Congresul al XIII-lea al partidului și de cel de al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, stabilește sarcini majore consiliilor populare în conducerea activității edilitar-gospodărești, de sistematizare și dezvoltare armonioasă a teritoriului. Politica de investiții, condiționînd direct ritmul și proporțiile reproducției lărgite, reprezintă principalul mijloc al dezvoltării armonioase a județelor și localităților. În cincinalul 1986—1990, o contribuție importantă la dezvoltarea armonioasă a județelor o vor avea extinderea în continuare a procesului de urbanizare, creșterea rețelei de orașe, amplificarea echipării edilitar-gospodărești.

În condițiile creșterii continue a relațiilor economice ale țării noastre cu celelalte state ale lumii, organele locale ale puterii de stat trebuie să se preocupe îndeaproape de modul în care unitățile economice din teritoriul respectiv își îndeplinesc sarcinile de plan la export, insistînd pe sporirea competitivității produselor, creșterea calității acestora, realizarea la termen — conform contractelor — a comenzilor partenerilor de peste hotare.

Pentru îmbunătățirea activității de transporturi, eforturile trebuie concentrate în direcția utilizării intensive a mijloacelor de transport, dezvoltării tehnologiilor moderne în domeniu, intensificării utilizării mijloacelor auto de mare capacitate, asigurîndu-se astfel reducerea consumului de carburanți, ridicarea calității prestațiilor și creșterea operativității în servirea populației.

Consiliile populare sînt chemate să se preocupe mai stăruitor de rezolvarea tuturor problemelor necesare înfăptuirii programului de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial, ca și de sprijinirea valorificării resurselor de dezvoltare a producției agricole în gospodăriile populației, a activității de contractare și achiziții de produse vegetale și animale de la acestea.

În domeniul bugetar, consiliile populare elaborează bugetul local și asigură executarea lui, acționează pentru realizarea integrală a sarcinilor din planul financiar al unităților subordonate și exercită controlul activității economico-financiare în vederea întăririi disciplinei de plan și financiare, a apărării avutului obștesc.

Atribuții deosebite revin organelor locale ale puterii de stat pe linia elaborării și asigurării înfăptuirii planului de dezvoltare a economiei teritoriale. Pe baza studiilor proprii și a propunerilor primite se întocmesc planul cincinal și cele anuale de dezvoltare economico-socială a județului (municipiului, orașului, comunei), cu care prilej se urmăresc creșterea potențialului economic, corelarea obiectivelor prevăzute în proiectele planurilor în profil departamental cu ale celor în profil teritorial, corelarea dezvoltării dotărilor tehnico-edilitare, social-culturale și de servicii cu dezvoltarea unităților economice și creșterea populației de pe teritoriul respectiv. Cu acest prilej se ține seama de cerințele privind valorificarea optimă a resurselor naturale și a forței de muncă, introducerea progresului tehnic în unitățile economice, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, amplasarea noilor obiective economice pe bază de studii temeinic fundamentate sub raportul oportunității și eficienței investițiilor respective, îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață a populației.

Pentru urmărirea activității complexe care intră în competența lor, comitetelor executive ale consiliilor populare — ca organe locale ale administrației de stat — le revine îndatorirea de a lua măsuri pentru realizarea bugetului și a planului economiei locale, de a controla și îndruma nemijlocit organele economice, întreprinderile și instituțiile subordonate (dintre care o parte au o dublă subordonare — atît față de organele locale, cît și față de cele centrale de specialitate).

Conlucrarea cu conducerea departamentală

ÎN LEGĂTURĂ cu organizarea conlucrării dintre conducerea teritorială și cea departamentală, consiliile populare — în limitele competenței lor — asigură dezvoltarea economică locală, participă la corelarea obiectivelor prevăzute în planurile în profil departamental cu cele în profil teritorial, coordonează și controlează activitatea unităților economice cu subordonare departamentală privitoare la modul de folosire a terenului, utilizarea forței de muncă, pregătirea și realizarea producției de bunuri de consum, activitatea industriei mici. Din acest punct de vedere, în scopul optimizării componentei economice a conducerii în profil teritorial considerăm necesare cîteva acțiuni mai semnificative. În primul rînd, se impune a fi supus unei continue perfecționări planul teritorial de creștere a productivității muncii, prin elaborarea unor forme moderne de continuitate în planificarea creșterii acestui indicator, care să se bazeze pe combinarea rațională a prognozelor pe termen lung cu planurile cincinale și anuale și prin implicarea într-o măsură mai pronunțată a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic din unitățile de subordonare departamentală. În al doilea rînd, își așteaptă o soluționare corespunzătoare planificarea și prognoza dezvoltării progresului tehnico-științific în profil teritorial, care trebuie tratate ca sisteme cibernetice bazate pe structura ierarhică teritorială și pe legăturile interioare directe și colaterale. În același timp, conducerea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în profil teritorial presupune ca efortul compartimentelor de cercetare, dezvoltare și producție ale întreprinderilor și marilor unități economice să țină seama de obiectivele locale și să reacționeze cu rapiditate la problemele pe care acestea le ridică. În al treilea rînd, procesul de înnoire și modernizare a produselor se impune să fie abordat și sub aspectul creșterii eficienței utilizării resurselor locale. În al patrulea rînd, apare necesară depășirea tendințelor de limitare a conceptului de folosire rațională a forței de muncă doar la atragerea în producție a tuturor celor apți de muncă și utilizarea integrală a timpului de muncă, prin fundamentarea politicii teritoriale de utilizare rațională a forței de muncă și cu alte componente, de pildă : caracterul rațional al organizării muncii, modul de folosire a timpului liber, relațiile umane, direcțiile și modalitățile de dezvoltare a aptitudinilor și capacităților creatoare ale resurselor umane.

Paralel cu creșterea rolului consiliilor populare în conducerea întregii activități economice în profil teritorial, se cere extinderea formelor de conlucrare între organismele autoconducerii muncitorești și organele consiliilor populare.

În vederea realizării noului conținut al autogestiunii economico-financiare în profil teritorial apar ca necesare următoarele măsuri : intensificarea preocupărilor cercetării economice privind optimizarea deciziei în economia teritorială ; simplificarea sistemului de indicatori și normative ; asigurarea unei echilibrări reale între potențialul economic și nevoia socială ; îmbunătățirea legăturii permanente între furnizori și beneficiari prin intermediul contractelor economice ; adîncirea analizelor economice prin simulare, ca tehnică modernă de rezolvare a unor probleme economice locale ; perfecționarea sistemului financiar-contabil și de control, prin ridicarea pe un plan superior a relațiilor dintre unități și bugetul local ; perfecționarea sistemului de stimulente.

Orientarea judicioasă a eforturilor economiei locale în cincinalul al VIII-lea și pînă în anul 2000 potrivit obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului presupune studii complexe, multidisciplinare, la care să participe, alături de organele teritoriale de conducere de partid și de stat, academiile și institutele de specialitate, cu antrenarea cadrelor universitare și a cercetătorilor științifici de diferite profile — economiști, geografi, geologi, sociologi, psihologi, demografi, matematicieni, politologi. În același scop apar necesare organizarea unei ample informații în materie de conducere în profil teritorial, precum și constituirea unor colective județene de cercetare interdisciplinară a problemelor conducerii în profil teritorial.

dr. Ion PETRESCU
Brașov

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Afirmarea plenară a femeii în întreaga viaţă economică şi social-politică a României socialiste

ALEGERILE de deputaţi în Marea Adunare Naţională şi consiliile populare — eveniment de deosebită importanţă politică în viaţa naţiunii noastre — constituie o nouă mărturie a realităţilor democratismului orînduirii noastre socialiste, înălţate prin forţa creaţiei libere şi independente a poporului condus cu înţelepciune şi clarviziune ştiinţifică, revoluţionară de Partidul Comunist Român. Este un sentiment reconfortant să identificăm în aceste realităţi ridicarea milioanelor de femei din România, care reprezintă jumătate din populaţia ţării, la condiţia libertăţii şi demnităţii umane, aceea pe care o presupune şi o reclamă calitatea de subiect al propriei istorii. Căci, definind în esenţă noua condiţie socială a femeii din ţara noastră, prin exercitarea prerogativelor de autentic subiect al istoriei, sintetizăm înseşi semnificaţiile majore ale socialismului în una din sferele care a fost şi rămîne tărîm de puternică relevanţă pentru stările civilizaţiei în ansamblu.

Partidul nostru are meritul de a fi situat problematica statutului femeii în societate şi familie, a condiţiei sale umane printre obiectivele majore ale strategiei revoluţionare de edificare a noii orînduiri, considerînd că modul de soluţionare consecvent democratică, umanistă, a multiplelor aspecte cumulate de o milenară istorie a exploatării şi discriminării femeii constituie un veritabil test al superiorităţii sistemului nostru social.

Nu va fi niciodată de ajuns să revenim la datele istoriei noastre contemporane care, în epoca inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., marchează momentele decisive şi salutare cînd, o asemenea problematică avea să fie judecată la întreaga ei importanţă, cînd avea să-şi spună cuvîntul maturitatea responsabilităţii politice şi ideologice a partidului nostru, spiritul său critic şi constructiv, momente care au redimensionat considerabil vasta arie tematică, teoretică şi practică a domeniilor circumscrise problematicii creşterii rolului femeii în viaţa socială.

În spiritul respectului faţă de adevăr vom insista, odată mai mult şi în acest context, asupra iniţiativei energice, a francheţei care a inspirat analiza multilaterală, profundă întreprinsă de Plenara Comitetului Central a Partidului Comunist Român din vara anului 1973, analiză consacrată şi dedicată creşterii rolului femeii în viaţa socială, economică şi politică a societăţii noastre. Acest eveniment petrecut în viaţa partidului şi a ţării poartă măsura inovaţiei şi creaţiei în gîndirea revoluţionară, a lucidităţii şi militantismului comunist — caracteristici pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu avea să le imprime tuturor documentelor programatice adoptate de forurile supreme ale Partidului Comunist Român ca un însemn al responsabilităţii plenare asumată de partid faţă de întreaga naţiune de a asigura înfăptuirea consecventă în viaţă a principiilor socialismului şi comunismului. De atunci, de la acest istoric eveniment care se integrează organic şi armonios universului vast al gîndirii şi practicii revoluţionare a Preşedintelui ţării, operei sale filozofice şi politice, de atunci tema afirmării femeii în societatea noastră s-a situat în mod statornic la ordinea zilei, în tot ceea ce a întreprins partidul şi statul nostru.

Bilanţul măreţelor înfăptuiri cu care se prezintă poporul nostru acum la alegerile de deputaţi pentru Marea Adunare Naţională şi consiliile populare se concretizează şi în condiţiile create pentru valorificarea superioară şi echitabilă a imensului potenţial de creaţie şi gîndire a femeilor în sfera vieţii materiale şi spirituale. Voinţa entuziastă şi unanimă a naţiunii noastre exprimată în propunerea candidaturii secretarului general al partidului pentru organul suprem de stat — elocventă manifestare a unităţii şi coeziunii societăţii noastre, — se face întru totul interpreta gîndurilor şi sentimentelor pe care milioanele de femei ale patriei noastre le nutresc faţă de conducătorul iubit şi stimat al partidului şi statului, ctitor al României contemporane, promotor neobosit pentru afirmarea pe trepte superioare a condiţiei social-umane a femeii, a rolului ei în toate domeniile de dezvoltare a societăţii.

În spiritul marilor iniţiative şi deschideri istorice întreprinse de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, atît pe planul teoriei cît şi acela al practicii revoluţionare, statutul social-politic al femeii nu este şi nu trebuie considerat un domeniu adiacent, secundar al structurii şi conţinuturilor relaţiilor sociale noi, socialiste ci una din componentele intrinseci temeiurilor de principiu ale acestor relaţii, ca elemente constitutive definitorii pentru opţiunile programatice ale edificării noii orînduiri. **„Una din marile realizări ale regimului nostru o constituie asigurarea condiţiilor pentru afirmarea, în toate domeniile de activitate ale societăţii, a energiei şi potenţialului creator al femeilor, care reprezintă jumătate din populaţia ţării. Femeile au un rol hotărîtor în dezvoltarea societăţii, în menţinerea unei structuri corespunzătoare, de vîrstă, a populaţiei, în creşterea şi educarea copiilor — factori determinanţi pentru viitorul naţiunii noastre socialiste".** (Nicolae Ceauşescu, Romînia pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, Bucureşti, 1974, p. 257.)

Aici, ca de altfel în toate precizările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, sînt definite explicit interdependenţele dintre progresul de ansamblu al orînduirii noastre şi calitatea noului statut al femeii în viaţa socială, formulîndu-se totodată cerinţa de a transpune recunoaşterea de principiu — implicit consacrarea juridică — a naturii sociale a problematicii feminine, în programe concrete de acţiune, în măsură să armonizeze rigorile teoretice cu realităţile muncii şi vieţii femeilor. Orientările programatice elaborate şi promovate de P.C.R., cu deosebire în ultimul deceniu, angajează totalitatea componentelor sistemului — economic, politic, ideologic, ştiinţific, cultural — la scară macro şi microsocială, ceea ce permite prevenirea inadvertenţelor dintre diverşi factori implicaţi în dinamica statutului social al femeii. În această perioadă, ca urmare a exigenţei cu care personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu a urmărit aplicarea în practică a orientărilor stabilite în documentele de partid şi de stat, s-au înregistrat progrese sensibile în domeniul orientării şi formării profesionale a femeilor, al integrării lor în procesele productive ca şi în sfera promovării lor în funcţii de conducere la toate verigile de organizare şi funcţionare a societăţii noastre.

Se cuvine insistat asupra ritmurilor şi calităţii integrării socio-profesionale a femeii, întrucît nu se poate vorbi de afirmarea reală a proceselor de emancipare a acesteia fără crearea condiţiilor propice cultivării şi valorificării superioare a potenţialului creator al femeii în toate sferele producţiei materiale şi spirituale. În ultimul deceniu, jumătate din sporul personalului muncitor îl reprezintă femeile, astfel încît în prezent ponderea acestora în totalul personalului muncitor este de 40,8% în industrie, 42% în ştiinţă, 64,3% în învăţămînt, cultură, artă, 74,6% în ocrotirea sănătăţii, asistenţă socială şi cultură fizică. Graţie preocupărilor sistematice desfăşurate în temeiul obiectivelor şi sarcinilor cuprinse în Programul adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 1973, s-a realizat o tot mai strînsă corelare a ocupării forţei de muncă feminine cu dinamica înnoirilor în structurile tehnice şi tehnologice, în diversificarea ramurilor şi subramurilor economiei naţionale. Faptul este probat de ritmurile mai accentuate ale integrării femeii, — în perioada la care ne referim, — cu deosebire în ramurile de înaltă tehnicitate cum sînt : chimia, construcţiile de maşini, electronica, electrotehnica ş.a.

Dimensiunile calitative proprii proceselor de integrare socio-profesională a femeii sînt puternic influenţate şi stimulate de democratismul profund al politicii partidului nostru în dezvoltarea şi modernizarea învăţămîntului, care asigură accesul nestingherit la formarea şi calificarea profesională a tuturor fiilor ţării, potrivit aptitudinilor şi înclinaţiilor proprii, legarea strînsă a acestuia cu practica productivă şi cercetarea ştiinţifică, calificarea şi ridicarea calificării forţei de muncă corespunzător lărgirii evantaiului şi conţinutului profesiilor sub înrîurirea

revoluției științifice și tehnice contemporane. Este revelator în această privință faptul că în prezent fetele reprezintă în învățămîntul liceal 46%, în cel de specialitate post-liceală peste 67%, iar în învățămîntul superior ponderea studentelor este de peste 44%. Asemenea condiții ilustrează convingător posibilitățile largi create de statul nostru în egalitatea șanselor pentru cultivarea aptitudinilor și talentelor, fără nici un fel de discriminare și explică nivelul actual atins de România în formarea unui valoros fond de cadre feminine cu o temeinică pregătire. Femeile reprezintă peste jumătate din numărul cadrelor cu studii medii și peste o treime din numărul celor cu studii superioare, peste 20% din totalul inginerilor, iar în învățămîntul superior depășesc 30% din numărul cadrelor didactice. Un număr important de femei sînt membre ale Academiei R.S.R., ale Academiei de științe sociale și politice, ca și ale altor prestigioase foruri de învățămînt, știință și cultură din România și de peste hotare.

Departe de a jalona doar o problematică de interes „feminist" datele menționate se cuvin interpretate ca o potrivită măsură a realismului strategiilor de dezvoltare a țării noastre, căci, este greu de conceput succesul înfăptuirii obiectivelor programatice fără o mobilizare plenară, de calitate superioară a potențialului creator de care dispune națiunea noastră, fără cultivarea și valorificarea judicioasă a acestuia. Totodată, atari referințe se constituie în argumente de primă evidență ale superiorității democratismului orînduirii noastre în una din sferele de extremă importanță în dialectica proceselor de edificare a noului statut social al femeii, domeniu cu ample și semnificative rezonanțe în totalitatea stărilor de civilizație și cultură, ale afirmării personalității femeii în societate și familie. Odată mai mult se impune nevoia firească a reflecțiilor comparative, a determinărilor concret-istorice în măsură să statueze adevăruri esențiale. Și tocmai pentru că contextul în care marcăm acest nou 8 Martie este acela al înfăptuirii unui act de fundamentală opțiune politică, democratică prin natura și înaltele sale finalități social-umane, se cuvine să rememorăm atent, cu discernămîntul necesar, tabloul condiției femeii în vremuri de mult apuse. Conștiința cuceririlor socialismului, mai cu seamă în rîndul generațiilor tinere, solicită imperios parcurgerea filelor de istorie a neamului pentru a clădi astfel judecăți și a sădi sentimente trainice întru trăirea prezentului socialist și angajarea fermă pe calea edificării viitorului comunist. Sub toate aspectele, democratismul ordinii noastre își dă o autentică și semnificativă măsură pe planul muncii și vieții femeii, al cuceririi de către aceasta a demnității și libertății umane. Atari referințe și judecăți comparative se impun cu atît mai mult în epoca contemporană, în contextul căreia formularea și promovarea alternativelor de dezvoltare social-politică reflectă într-o măsură tot mai mare presiunea exercitată de realitățile dure, discriminatorii, hărăzite femeilor pe cea mai mare parte a planetei noastre. Discriminările **de jure** se solidarizează cu cele **de facto** chiar și în țările considerate — în virtutea criteriilor economice acreditate — în fruntea categoriilor de țări dezvoltate, superdezvoltate. Organisme internaționale specializate furnizează informații alarmante despre decalajele existente în lume. La limita de jos a acestor decalaje se află însă pretutindeni condiția muncii și vieții femeii, dublu și triplu discriminată. Scena social-politică a țărilor capitaliste este frecvent marcată de ceea ce o seamă de exegeți ai fenomenului numesc „rebeliunea feministă". De fapt, este vorba de contestarea tot mai vehementă a sistemului capitalist care, deschis sau disimulat, dictează regula inechităților, discriminărilor și asupririi femeii, prima victimă a șomajului, blocată în aspirațiile ei legitime de formare și afirmare profesională, supusă unui arsenal al mijloacelor de manipulare și mistificare care-i amenință propria-i identitate.

Aceste succinte și extrem de sumare referințe, în alte zone istorice și sociale, nu se doresc de fel paranteze ori divagații de la subiectul temei de față. Se știe că în virtutea unor împrejurări, despre care s-a vorbit, s-a scris, socialismul a fost și mai este încă prezentat în termenii extremismelor, iar în ceea ce privește subaprecierea ori negarea realizărilor, deformarea realităților sociale ale noii orînduiri, problema feminină este, ca să spunem așa, „privilegiată".

Desigur, așa cum vom sublinia în cele ce urmează, partidul nostru nu idilizează progresele înregistrate de noua orînduire nici în acest domeniu al vieții sociale și nici în altele. În viziunea promovată de P.C.R., cu deosebire în ultimele două decenii, opera de edificare a socialismului nu este un marș triumfal, ci cuprinde procese extrem de complexe, solicită depășirea diverselor contradicții și greutăți care apar, promovarea curajoasă a unor soluții noi concordante cu legile obiective ale dezvoltării sociale. În lumina acestor precizări care, în perioada menționată au dobîndit statutul unor permanențe ale gîndirii social-politice românești, învingînd praxisul social-politic, problematica condiției femeii beneficiază de analize profunde, nuanțate, care permit sesizarea dialecticii vieții însăși, fapt de natură să potențeze capacitatea factorului subiectiv în conștientizarea acestei problematici, a multitudinii aspectelor pe care le ridică. Toate acestea nu anulează însă adevăruri fundamentale ce țin de realitățile istorice consacrate de revoluția și construcția socialistă în țara noastră. Mai mult chiar, așa după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, însăși recunoașterea acțiunii contradicțiilor și acțiunea concordantă pentru soluționare la timp a acestora, identificarea cauzelor obiective și subiective ale unor neîmpliniri constituie indicii ale tăriei noii orînduiri, ale capacității creatoare a partidului comunist de a asigura conducerea conștientă a noii opere de edificare socială. Este un motiv de legitimă mîndrie patriotică și revoluționară să identificăm în concepția românească notele distinctive ale unui demers multilateral, profund original deschis cu generozitate inovației sociale, cunoașterii științifice a muncii și vieții femeii, în contextul general al schimbărilor care se produc în structura și suprastructura societății potrivit etapelor de dezvoltare și maturizare a noii orînduiri. Pe acest temei, se subliniază constant faptul că statutul real al femeii cumulează rolurile de mamă, muncitoare, cetățean și că armonizarea acestor planuri, a răspunderilor ce incumbă femeii comportă numeroase tensiuni, contradicții. Este extrem de important să evidențiem ponderea tot mai mare pe care o deține socialul în fiecare din ipostazele menționate, înțelegîndu-se astfel că evoluția rolului femeii în societatea noastră, potrivit orientărilor programatice amintite, nu poate fi concepută ca o însumare mecanică, lineară a atributelor pe care le presupun atari ipostaze.

Iată de ce, pornind de la asemenea considerente politica promovată de țara noastră față de familie, recunoscînd în termeni expliciți valoarea și funcția socială a maternității, consacră un sistem coerent de măsuri de ordin social, economic, juridic, moral, cultural, educativ menit să faciliteze armonizarea rolurilor ce revin femeii potrivit statutului său în societate și familie. Sensul acestei politici vizează totodată și crearea cadrului favorabil pentru o valorificare cît mai deplină a ascendentului calitativ, profesional, politic și social-cultural al personalității femeii în realizarea nobilei sale misiuni de primă educatoare a copilului, în modelarea profilului moral-spiritual al tinerei generații. **„Partidul nostru poartă răspunderea pentru viitorul poporului și de aceea acordă o mare atenție cultivării unei atitudini pline de grijă și răspundere față de familie, față de tinerele generații. Familia are un rol de mare însemnătate în dezvoltarea societății, a națiunii noastre socialiste și de aceea este necesar să se manifeste cea mai înaltă răspundere față de întemeierea și consolidarea ei"**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Editura politică, București, 1968, p. 105)

Familia, cea dintîi școală în lungul și dificilul drum al formării personalității umane, beneficiază de sprijinul multilateral și constant al conducerii partidului și statului nostru în îndeplinirea înaltei sale răspunderi, pentru afirmarea în cadrul ei a noi raporturi bazate pe egalitatea soților, pe cultivarea unui climat propice emancipării reale a femeii, fapt cu imense consecințe pentru formarea și educarea în spirit socialist a tinerei generații, pentru promovarea în viața socială a unor concepții și modele înaintate de comportament. Multiple aspecte subsumate acestui domeniu constituie obiectul politicii de partid și de stat față de familie, fapt ilustrat nu numai de evantaiul dens al reglementărilor legislative, ci, deopotrivă, de investițiile importante alocate de statul nostru pentru crearea unei largi rețele de maternități, creșe și cămine pentru copii, pentru protecția socială a mamei și copilului, extinderea și diversificarea an de an a gamei de servicii destinate ușurării muncii casnice etc. Consemnăm în acest context, de pildă, că astăzi 98,2% dintre copiii țării văd lumina zilei într-o instituție sanitară, că peste 4,5 milioane de copii primesc alocații de stat și că, începînd cu anul 1977, s-a instituit un sistem de sprijinire a mamelor care au în îngrijire mai mulți copii pînă la vîrsta de 18 ani ; că în ultimii 20 de ani gradul de cuprindere a copiilor în creșe a crescut de la 18,6% la 75,4%, iar în ceea ce privește creșele. numărul locurilor a crescut de peste 17 ori.

Așa după cum se arată în Raportul la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., alocarea a peste 430 miliarde lei în actualul cincinal pentru cheltuielile social-culturale are drept corespondent o creștere a acestor cheltuieli pe o familie de la 10 440 lei în 1980 la circa 13 000 lei în 1985. Volumul mărfurilor desfăcute către populație sporește cu peste 7%, iar prestările de servicii cu aproape 80% față de 1980.

În baza prevederilor Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții pe perioada 1986—1990 **„se va perfecționa în continuare asistența sanitară, punîndu-se un accent deosebit pe prevenirea și apărarea**

Stana BUZATU

(Continuare în pag. 17)

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN SPIRITUL SARCINILOR STABILITE LA ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

DESFĂȘURATĂ sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care a avut loc, după cum este cunoscut, pe data de 2 martie a.c., a analizat o serie de probleme privind modul în care au fost realizați unii indicatori de bază ai planului pe 1984 și a stabilit o serie de măsuri de o deosebită importanță pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal. Referitor la activitatea desfășurată în anul trecut, în cadrul ședinței au fost luate în dezbatere un număr de șase rapoarte, pe probleme esențiale ale activității desfășurate în economie : Raportul privind utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din industrie, construcții și transporturi ; Raportul privind realizarea principalilor indicatori tehnico-economici aprobați la capacitățile de producție industriale și zootehnice puse în funcțiune ; Raportul privind îndeplinirea consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibili, energie electrică și a normativelor de valorificare ; Raportul privind îndeplinirea planului costurilor de producție în industrie ; Raportul privind îndeplinirea planului productivității muncii în industria republicană, construcții-montaj și transporturi și Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie.

Analiza efectuată a pus în evidență faptul că, în anul 1984 față de 1983 s-au înregistrat o serie de rezultate bune, obținute ca urmare a eforturilor întregului popor de valorificare superioară a marilor posibilități și a valorosului potențial material, tehnic și uman de care dispune economia națională, de sporire pe această bază a venitului național și a nivelului de trai. Aprecierile Comitetului Politic Executiv că rezultatele obținute în aceste domenii nu sînt pe măsura posibilităților, a prevederilor planului, a rezervelor existente în unitățile economice evidențiază existența în acest an a unui larg cîmp de acțiune pentru îmbunătățirea activității și obținerea unor rezultate superioare.

Concluziile analizei efectuate constituie orientări de bază menite să asigure îndeplinirea în bune condiții a planului pe acest an, creșterea eficienței întregii activități economico-sociale. În acest scop, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea efectuării în fiecare unitate economică și pe fiecare produs a unor analize amănunțite și exigente a cauzelor care au făcut ca în anul trecut să nu se realizeze în întregime în unele întreprinderi sau la unele produse indicatorii de plan, analize care, în lumina dezbaterilor din cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv, să fie urmate de măsuri și acțiuni concrete, practice, aplicate operativ în producție, capabile să asigure realizarea integrală a prevederilor planificate pe acest an. Pe această bază, în unitățile din întreaga economie se cere acționat cu înaltă responsabilitate pentru ca, în cursul lunii martie, să fie definitivate programele speciale de măsuri care să asigure îndeplinirea în bune condiții a tuturor indicatorilor de plan, cantitativi și calitativi, utilizarea în grad înalt a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați la capacitățile de producție puse în funcțiune, reducerea accentuată a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili, energie și creșterea substanțială a gradului lor de valorificare, sporirea în ritm înalt a productivității muncii, asigurarea unui nivel ridicat tehnic și calitativ al tuturor produselor realizate, diminuarea substanțială a cheltuielilor materiale, a tuturor costurilor de producție, creșterea puternică a eficienței în întreaga activitate desfășurată. Esențial este ca, după dezbaterea temeinică a acestor programe în cadrul consiliilor de conducere ale ministerelor, al consiliilor oamenilor muncii din centrale și întreprinderi să se treacă imediat la aplicarea lor în practică.

În acest context, secretarul general al partidului a subliniat în mod deosebit sarcina de mare importanță ca la fiecare loc de muncă, în toate întreprinderile, să se acționeze cu fermitate, cu un înalt spirit de responsabilitate, de ordine și disciplină, pentru aplicarea măsurilor stabilite în vederea reducerii accentuate a consumurilor materiale și energetice. Concomitent cu adoptarea și aplicarea unor măsuri energice în vederea creșterii producției de cărbune, țiței și energie electrică, este imperios necesară desfășurarea de acțiuni pe multiple planuri pentru ca, în spiritul programului stabilit, aceste resurse să fie gospodărite cu înaltă responsabilitate, iar consumurile să se încadreze riguros în nivelurile aprobate. Problema este de o deosebită însemnătate avînd în vedere că datorită condițiilor grele din această iarnă a fost îngreunată buna funcționare a centralelor electrice, producerea și livrarea energiei electrice, ceea ce a creat greutăți serioase în desfășurarea normală a activității unităților economice. În acest cadru, pentru desfășurarea normală a activității de producție în toate întreprinderile, derularea ritmică a fabricației, recuperarea restanțelor, îndeplinirea în întregime a planului pe acest an, pentru realizarea integrală în fiecare unitate, începînd chiar cu această lună, a producției fizice și marfă planificate, îndeosebi a producției destinate exportului, pentru sporirea eficienței economice, rezultă necesitatea ca în fiecare unitate economică să fie amplificate preocupările și acțiunile desfășurate pentru buna gospodărire a combustibilului și energiei, a tuturor materiilor prime și materialelor, promovarea largă a produselor și tehnologiilor noi mici consumatoare de materiale și energie, exploatarea la întreaga capacitate și buna întreținere a fondurilor fixe, perfecționarea organizării și

conducerii procesului de producție, asigurarea unei înalte calități a tuturor produselor fabricate, fără remanieri sau rebuturi, reducerea cheltuielilor materiale, a tuturor costurilor producției, sporirea beneficiilor înregistrate, în general a eficienței cu care se desfășoară activitatea.

O dată cu definitivarea programelor speciale de măsuri, cu stabilirea de sarcini și responsabilități precise pentru fiecare acțiune cuprinsă în cadrul lor, important este ca în unitățile economice din întreaga economie națională să se treacă neîntîrziat, cu înaltă exigență și responsabilitate, la aplicarea lor fermă în practică, în vederea obținerii în acest an și pe întregul cincinal a unor rezultate cît mai bune. Este o cerință de mare însemnătate pentru fiecare colectiv de oameni ai muncii din toate unitățile din economie, dat fiind că în acest fel se creează condițiile trecerii cu succes la realizarea obiectivelor cincinalului viitor, a hotărîrilor de importanță deosebită pentru dezvoltarea social-economică și înflorirea patriei socialiste, pentru ridicarea nivelului de bunăstare al oamenilor muncii.

Utilizarea intensivă a capacităților la baza realizării producției fizice

REALIZAREA integrală a producției fizice, respectiv a tuturor sortotipodimensiunilor impune adoptarea și aplicarea unui ansamblu de acțiuni și măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice în toate sectoarele de fabricație. Practica demonstrează că numai printr-o mobilizare exemplară a tuturor resurselor interne, printr-o permanentă atenție acordată factorilor intensivi de creștere a producției se asigură condițiile necesare derulării optime a fabricației. În acest mod și-a conceput întreaga activitate și colectivul de oameni ai muncii din cadrul **întreprinderii „1 Mai"-Ploiești.** Valorificînd din plin resursele disponibile, colectivul a reușit să obțină rezultate importante, cantitativ și calitativ, în înfăptuirea planului la producția fizică și onorarea exemplară a contractelor economice.

■

FAȚĂ DE 1984, întreprinderea are de realizat sarcini superioare de plan, producția marfă urmînd să crească cu 9,5%, exportul cu 12,5%, productivitatea muncii cu 15,6% ; la producția fizică se prevede o sporire cu 2,9% la utilaj petrolier, cu 32,2% la utilaj minier și cu 11,7% la mașini-unelte. Pe baza experienței dobîndite în cursul anilor trecuți — în care rezultatele obținute au situat marca fabricii printre primele din lume în ce privește nivelul tehnic și calitativ al produselor fabricate — în cadrul întreprinderii au fost întocmite, pentru îndeplinirea în acest an a obiectivelor asumate prin plan, ample programe de acțiuni și măsuri tehnico-organizatorice. Analiza acestor programe scoate în evidență unele domenii prioritare de acțiune, din rîndul cărora evidențiem :

● **Asigurarea portofoliului de comenzi și contracte economice la nivelul sarcinilor de plan, pentru toate sortimentele de produse.** Acțiune cu implicații directe asupra nivelului realizării planului fizic, contractarea producției s-a situat în centrul atenției întreprinderii, alături de asigurarea bazei materiale, în etapa de pregătire a producției, etapă începută și încheiată încă de anul trecut. În această acțiune, de un real folos s-a dovedit **contactarea din timp a beneficiarilor** și legătura permanentă cu întreprinderile de comerț exterior de profil. În acest fel, au fost confruntate cerințele cu ofertele întreprinderii, putîndu-se elimina divergențele și încheia din vreme contractele economice. Cunoscîndu-se din timp ce și cît este de fabricat, precum și cînd trebuie livrate produsele s-a putut comanda în timp util, diverșilor furnizori, resursele materiale necesare realizării producției, s-au creat unele premise necesare asigurării la momentul oportun a documentațiilor de execuție, s-au luat toate măsurile de organizare, pe parcursul derulării activității, a producției și a muncii, în așa fel încît să se asigure realizarea producției în cantitățile și la termenele asumate prin contracte.

● **Asigurarea unui nivel ridicat al productivității muncii,** capabil să conducă la obținerea creșterilor de producție planificate fără a se apela la suplimentări de forță de muncă. Programul de măsuri special întocmit în acest sens prevede acțiuni și măsuri concrete, a căror aplicare va conduce, la nivelul întregului an, la obținerea unei economii relative de peste 2 190 persoane, ceea ce va asigura, în proporție de 100%, încadrarea în sarcina de plan privind creșterea rodniciei muncii. În acest context, **introducerea unor tehnologii avansate,** mici consumatoare de manoperă și materiale își va aduce și în acest an o contribuție hotărîtoare ; sînt prevăzute a se realiza 36 de acțiuni cu asemenea caracter, care vor asigura o economie relativă de peste 130 persoane. Ca exemplificare, printre cele mai reprezentative enumerăm : tehnologia de filetare în vîrtej a filetelor lungi, de precizie a unor piese din componența mașinilor-unelte, care asigură o dublare a productivității muncii la această operație ; introducerea metodei optice de măsurare și control la centrarea pieselor și alinierea roților de lanț, care conduce la creșterea productivității muncii prin reducerea timpilor ajutători de realizare a acestor repere ; sudarea sapelor de alunecare cu lagăre prin procedeul cu fascicol de electroni ; extinderea detensionării prin vibrații ș.a.

O pondere însemnată în cadrul măsurilor cuprinse în programul amintit o dețin cele referitoare la **promovarea susținută a progresului tehnic,** iar în cadrul acestora cele ce urmăresc **creșterea gradului de inoire a fabricației** prin asimilarea unor noi produse, cu parametrii superiori și modernizarea celor aflate în producție. În acest an se prevede asimilarea unui număr de 53 noi produse, dintre care se pot evi-

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● *În cursul lunii februarie a.c.* minerii din Valea Jiului *au livrat uzinelor de preparare cu 50 000 tone mai mult cărbune decît în ianuarie, înregistrînd sporuri zilnice cuprinse între 2 000 tone la Paroșeni și 7 000—8 000 tone la Uricani și Livezeni. Intensificarea ritmurilor de extracție a permis colectivelor de muncă din acest bazin carbonifer să recupereze în întregime restanțele de aproape 40 000 tone acumulate în prima jumătate a lunii februarie la producția de huilă netă.*

● Constructorii de aeronave din Brașov *și-au îndeplinit pe data de 27 februarie a.c. sarcinile de export pe primul trimestru al anului. În cei 16 ani de existență, întreprinderea brașoveană a făcut saltul de la fabricația după licență la producția după concepție proprie, realizînd în acest răstimp peste 1 000 de aeronave turbopropulsoare, aeronave-școală și de acrobație, aparate utilitare pentru agricultură, planoare și motoplanoare ale căror performanțe sînt comparabile cu cele ale produselor similare realizate în țările cu tradiție în industria aeronautică. În perioada actualei legislaturi, producția de export a unității a sporit de peste șase ori, aeronavele fabricate la Brașov brăzdînd astăzi cerul Franței, Angliei, Australiei, Americii Latine și Africii.*

● Întreprinderea de aluminiu din Slatina *a consemnat în bilanțul realizărilor obținute în intervalul 1 ianuarie — 28 februarie o producție-marfă suplimentară evaluată la 39 milioane lei și un spor al producției fizice de peste 1 000 tone aluminiu primar și aliaje. Întreaga producție planificată s-a realizat în condițiile încadrării stricte în consumurile normate de energie electrică și diminuării celor de gaze naturale cu 100 000 mc.*

● *În cursul lunii februarie,* colectivul Întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Sebeș *a livrat suplimentar pentru export aproape 40 de vagoane de produse din lemn, iar cel al* unității forestiere din Sibiu *circa 25 vagoane. De asemenea,* întreprinderile de prelucrare a lemnului din Drobeta-Turnu Severin și Rîmnicu Vîlcea și Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Timișoara *au expediat partenerilor de peste hotare însemnate cantități de placaje.*

denția : instalația de foraj F 900 EC, destinată forajului de foarte mare adîncime (12—13 000 metri), instalațiile de foraj F 200 elicopterabilă — destinată lucrărilor în locuri greu accesibile și F 580 pentru forajul de mare adîncime, instalația de forat orizontal utilizabilă pentru realizarea galeriilor de aducțiune a apei, strungul cu comandă numerică SN 1600×3000 ș.a.

În ceea ce privește **modernizarea produselor**, demn de relevat este faptul că, în cei 10—12 ani cît reprezintă durata medie de viață a unui produs realizat aici, acesta este supus unor 2—3 cicluri de analizare și îmbunătățire a parametrilor tehnico-economici, astfel încît să se asigure „aducerea lui la zi", în conformitate cu realizările de vîrf de pe plan mondial. Numai în acest an sînt prevăzute a se executa 60 de acțiuni de modernizare constructivă, susținute de peste 56 de măsuri cu caracter tehnologic.

● **Organizarea superioară a producției și a muncii** în cadrul fiecărui atelier și loc de muncă în parte **în concordanță cu caracterul de serie mică și unicate** al procesului de producție, care impune modalități specifice de acțiune în acest domeniu. Astfel, în condițiile creșterii sarcinilor de plan la utilajul petrolier, în mod deosebit la instalațiile de foraj, s-a urmărit să se realizeze **o profilare și specializare optimă a secțiilor în fabricația de subansamble**, în paralel cu **echilibrarea capacităților lor de producție** ; în acest mod s-a putut asigura desfășurarea unei activități ritmice, fără strangulări, secțiile de montaj final primind reperele și subansamblele la timp. De asemenea, este în curs de finalizare modernizarea întregii fabricații de sape cu role, modernizare care are în vedere : creșterea gradului de mecanizare a transporturilor interoperaționale, introducerea unor linii de transfer a reperelor, colectarea, transportul și brichetarea mecanizată a șpanului, realizarea unor noi linii automate de tratament termochimic.

Tot pentru asigurarea unei activități eficiente, ritmice este prevăzută **organizarea producției în cadrul unor linii complete de fabricație** la prelucrarea reperelor componente de la preventoarele de erupție, agregatele de cimentare, instalațiile de comandă hidraulică, linii prin intermediul cărora se reduce durata ciclului de fabricație, concomitent cu creșterea calității produselor și a productivității muncii. Totodată, se urmărește **creșterea gradului de poliservire** prin includerea în această acțiune a unui număr de încă 8 mașini, **aplicarea unor metode moderne de programare și urmărire a producției**, cum ar fi metoda drumului critic, utilizată deja la realizarea troliilor și a instalațiilor de foraj, îmbunătățirea sistemului informațional etc.

În mod evident, printre aceste acțiuni și măsurile pe care colectivul de oameni ai muncii din cadrul întreprinderii „1 Mai"-Ploiești și le-au propus pentru acest an, în vederea realizării exemplare a producției fizice se mai adaugă și cele privind utilizarea mai bună a capacităților de producție, creșterea gradului de mecanizare și automatizare, realizarea unor importante economii la consumurile materiale și energetice. Avînd în vedere însă că pe primele două luni ale acestui an, datorită unor condiții grele de desfășurare a producției, cauzate de unele lipsuri în asigurarea bazei materiale și energetice, s-au cumulat anumite restanțe în onorarea unor contracte, la programele de măsuri existente sînt adăugate și alte noi acțiuni, în vederea asigurării recuperării restanțelor, astfel încît în cel mai scurt timp să se ajungă cu producția la zi. Sînt fapte care dovedesc înalta responsabilitate muncitorească a unui colectiv hotărît să realizeze neabătut politica partidului de dezvoltare accelerată a economiei românești.

Cristian GORIE

Calitatea produselor — coordonată esențială a activității întreprinderilor

OPȚIUNEA pentru calitate, competitivitate și rentabilitate, în condițiile promovării tot mai susținute a progresului tehnico-științific reprezintă trăsătura definitorie a activității întreprinderii „Electronica" din București. Mai mult chiar, în întreprindere, o importanță deosebită se acordă modului în care acumulările din știință și tehnică creează premisa unei noi calități a proceselor tehnologice și, implicit, fac eficientă, pe această bază, creșterea economică în ansamblu.

Preocupările pentru integrarea eficienței tehnice, economice și sociale a producției pot fi evidențiate, în primă instanță, din modul în care întreprinderea și-a onorat sarcinile de plan pe primele două luni din acest an și care se reflectă printr-o simplă situație statistică (tabelul). Dar tendința pentru asigurarea unei noi calități a muncii și a producției trebuie căutată, în primul rînd, în resorturile intime pe care concepția privind **ingineria calității** le promovează în practica economică.

Conceperea unitară, integrată a mecanismului contractare-aprovizionare-producție

SISTEMUL în sine nu este nou ca fundamentare și execuție, dar el capătă o semnificație aparte în cazul întreprinderii „Electronica", prin maniera în care a fost elaborat și aplicat. În cazul de față, elementul calitativ nou îl reprezintă **derularea mecanismului de contractare-aprovizionare-producție în funcție și în deplină concordanță cu strategia dezvoltării economice a întreprinderii.** Concret, încă din trim. I 1984, întreprinderea a fost confruntată cu necesitatea unei rapide readaptări la cerințele pieței (atît interne, cît mai ales externe). Această funcție-obiectiv, impusă de interacțiunea dintre logica economică și cea tehnică a determinat adoptarea unor măsuri eficiente pentru alinierea la nivelul producției mondiale în domeniul radioreceptoarelor și a televizoarelor.

Rezultatele obținute pe această linie în anul trecut au făcut posibil ca, pentru 1985, întreaga producție planificată să fie acoperită cu contracte încă din trim. IV 1984, ceea ce a permis și o mai bună asigurare materială cu subansamblele și componentele necesare. De altfel, în primele două luni ale anului, cu toate neajunsurile intervenite în aprovizionare ca urmare a timpului nefavorabil, întreprinderea a reușit, pe baza stocurilor create, să-și desfășoare ritmic producția.

În același timp, funcția-obiectiv a întreprinderii a impus **crearea unei varietăți necesare de produse** care să satisfacă nevoile de consum social și individual și care la beneficiar să evidențieze însușirea lor esențială : **calitatea.** Din acest punct de vedere trebuie evidențiate două mari direcții de acțiune. Prima se referă la elaborarea unei strategii a vînzărilor de produse. Practic, aceasta constă în verificarea inițială a produselor realizate pe piața internă, unde există un sistem informațional mult mai bine pus la punct și o posibilitate de intervenție mult mai largă. Numai produsele testate și solicitate la intern au fost promovate pe piața externă ca produse standard, la care pot fi aduse adaptări funcționale, corespunzător cu solicitările partenerilor externi. De exemplu, televizorul cu 3 circuite integrate, după testarea pe piața internă și confirmarea calităților sale (inclusiv îmbunătățirile aduse prin verificare) a devenit produs standard pentru intern și export în China, Cehoslovacia, Ungaria etc. Paralel cu aceasta, în procesul de diversificare a gamei sortimentale, s-a acționat și în sens invers, respectiv prin introducerea adaptărilor funcționale solicitate de partenerii externi la producția pentru intern (de exemplu, borna cască la televizoarele portabile și borna de înregistrare magnetică la televizoarele staționare), ceea ce a făcut, practic, ca din punct de vedere calitativ să nu mai existe nici o deosebire între producția internă și cea destinată exportului.

Cea de-a doua direcție constă în maniera în care a fost conceput **procesul de asimilare de produse și tehnologii noi.** Nevoia de adaptare la solicitările beneficiarilor, generată de cunoașterea exactă a structurii contractelor pentru 1985, precum și dorința de a veni în întîmpinarea partenerilor cu noi modele de aparate au făcut ca, încă din trim. IV 1984, să se treacă la asimilarea în producție a unui număr de 7 produse prevăzute în planul tehnic pe 1985 (televizoarele „Electron", „Diamant 2 313 M", „Trical", microradioreceptorul cu audiție în cască etc.), ceea ce a permis ca, de la începutul acestui an, modelele respective să intre în producția de serie. În același timp, în decursul celor două luni din acest an a fost asimilat și a intrat în fabricație televizorul Sirius 2 310 M. Pe de o parte, acest proces intens de asimilare, precum și reducerea la minimum a perioadei cercetare-proiectare-producție au asigurat condițiile necesare realizării integrale a producției prevăzută în contracte și poziția de ofertant stabil, serios al întreprinderii în relațiile cu alte firme străine, precum și degrevarea compartimentelor de cercetare-proiectare de sarcinile curente, în vederea concentrării eforturilor pentru soluționa-

Corneliu BĂRNEA

(Continuare în pag. 14)

Soluții pentru reducerea accentuată a consumurilor materiale

ELABORAREA și extinderea sistemului de norme și normative de consum, cu o riguroasă fundamentare tehnică și economică, pentru toate materiile prime și materialele consumate precum și pentru toate produsele fabricate creează premise favorabile pentru utilizarea eficientă a resurselor materiale disponibile ale unităților industriale. În acest sens, **„trebuie cu mult mai multă fermitate** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **să încheiem lucrările pentru normarea științifică a consumurilor materiale, pornindu-se de la cele mai bune realizări".**

Din practica de pînă acum rezultă că normarea consumurilor are un puternic rol stimulativ în procesul economisirii resurselor materiale și înlăturării oricărei forme de risipă. Măsurile întreprinse de către întreprinderi, centrale și ministere, mai ales în ultimii ani, au condus la realizarea unor importante economii materiale — cu efecte directe asupra creșterii eficienței economice — dar au scos, în același timp, în evidență existența unor însemnate rezerve în procesul diminuării consumurilor normate, fără a afecta cu nimic calitatea produselor realizate.

ANALIZA efectuată în peste 20 de întreprinderi din cadrul industriei constructoare de mașini din București, Brașov, Timișoara, Ploiești și Cluj-Napoca a permis conturarea cîtorva aspecte semnificative privind normarea, în unele cazuri mai puțin riguroasă, a consumurilor de materii prime și materiale, **precum și unele direcții de perfecționare a acesteia.**

● Fundamentarea de către întreprinderi a normelor de consum se face, de regulă, în perioada în care încă nu este cunoscută cu precizie structura fizică a planului de producție și fără a fi luate întotdeauna în considerare sursele optime de aprovizionare, datorită lipsei unei legături informaționale permanente între compartimentele tehnic și aprovizionare. În aceste condiții, uneori, prin tehnologiile elaborate, sînt prevăzute materii prime și materiale pe care compartimentul aprovizionare nu le poate procura operativ ; situația în sine face necesară intervenția întreprinderii pentru solicitarea de derogări de materiale pe parcursul execuției produsului (ceea ce duce la depășirea normelor de consum planificate), precum și la creșterea ponderii pierderilor netehnologice.

Elaborarea unor norme de consum care să reflecte în mod real potențialul tehnic cu care este dotată industria constructoare de mașini presupune îmbunătățirea conlucrării pe verigile organizatorice ale industriei (minister-centrală-întreprindere), în etapa de fundamentare a normelor de consum, prin considerarea structurii sortimentale a grupelor mari de produse cuprinse în planul de producție (atît a celei referitoare la anii precedenți, cît și a celei prevăzute pentru anul de plan) ca elemente de bază în derularea etapelor de elaborare, fundamentare, aprobare și urmărire. În acest sens, apare necesară **evidențierea distinctă în conținutul machetelor de fundamentare,** pentru fiecare sortiment din cadrul grupelor de produse, **a nivelului realizărilor precedente și al propunerilor de plan ;** în aceste condiții atît fundamentarea indicatorilor, cît și urmărirea realizării acestora se poate efectua în cazul fiecărui sortiment în parte.

Fundamentarea judicioasă a normelor de consum presupune **perfecționarea sistemului informațional — decizional** existent în cadrul întreprinderii, în sensul asigurării unor circuite și fluxuri informaționale oportune, necesare desfășurării în bune condițiuni a activității de aprovizionare tehnico-materială. În general, aceste fluxuri trebuie să urmărească următoarea filieră :

— între compartimentele aprovizionare, planificare, programare, pregătire și urmărire a producției, normare consumuri materiale, în vederea corelării atît în etapa de fundamentare a sarcinilor de plan, cît și în etapa de execuție, a structurii sortimentale a producției cu normele de consum de materii prime și materiale ;

— între compartimentele aprovizionare și tehnic, în etapa de elaborare și fundamentare a normelor de consum, în vederea determinării judicioase a acestora, cu luarea în considerare a nivelului normelor de consum realizat pe plan mondial, precum și a posibilităților optime de aprovizionare cu materiile prime și materialele necesare ;

— între compartimentele normare consumuri de materii prime și materiale, aprovizionare, programare, pregătire, urmărire a producției și secții/ateliere de producție, în scopul evidențierii operative a abaterilor de la normele de consum planificate și a cauzelor care le-au generat, precum și a stabilirii unui sistem ierarhic de responsabilități în vederea prevenirii depășirii normelor de consum și reducerii permanente a acestora.

Pentru continua îmbunătățire a activității de normare se cere acționat prin **reexaminarea periodică a gamei sortotipodimensionale a produselor fabricate și reactualizarea acesteia corespunzător cerințelor beneficiarilor,** în vederea evitării aprovizionării cu materii prime și materiale supradimensionate și a reducerii pierderilor netehnologice (în special la metal), precum și a consumurilor suplimentare de manoperă și energie.

● În condițiile în care fundamentarea normelor de consum la materii prime și materiale se realizează pe baza planului de producție preliminat, schimbarea structurii producției planificate în funcție de cerințele beneficiarilor și de modificările contractuale (renunțări sau suplimentări) creează dificultăți întreprinderilor privind încadrarea în normele și normativele de consum planificate. Modificarea structurii planului de producție (în special a planului fizic și mai puțin a celui valoric) implică, teoretic, modificarea indicatorilor de consum planificați (norme de consum, normative de valorificare, coeficienți de utilizare), dar, în practică, aceștia rămîn neschimbați, conducînd în multe cazuri la nerealizarea lor. Apare deci necesitatea creerii unui **devans între definitivarea pe sortimente și trimestre a planului fizic de producție și elaborarea normelor de consum,** coroborat cu sporirea eforturilor depuse de unitățile industriale în vederea acoperirii din timp, într-o proporție însemnată, a planului propriu de producție cu contractele de livrare.

● Stabilirea, în majoritatea cazurilor, a normelor de consum de materii prime și materiale la nivelul grupelor mari de produse, corespunzătoare structurii de producție avută în vedere în etapa de elaborare-fundamentare, nu permite corelarea indicatorilor planificați cu normele de consum efectiv realizate aferente sortimentelor din cadrul grupelor respective, întrucît componența sortimentală a grupelor de produse poate diferi, atît de la o perioadă la alta, cît și în cadrul aceleiași perioade de plan. Se impune, astfel, realizarea unei **legături informaționale oportune între ministerele economice, M.A.T.M.C.G.F.F. și unitățile industriale,** în vederea asigurării fundamentării judicioase, pe sortimente în cadrul grupelor mari de produse, a normelor de consum, pe baza : stabilirii de către Ministerul aprovizionării a limitelor maxime ale normelor de consum de materii prime și materiale, în funcție de propunerile fundamentate ale unităților industriale (și nu de realizările globale ale perioadelor precedente raportate de către ministerele economice), coroborat cu transmiterea acestora din timp ; luării în considerare a posibilităților de prelucrare oferite de tehnologiile existente, a calității și a caracteristicilor dimensionale a materiilor prime și materialelor posibil de aprovizionat.

● Elaborarea și fundamentarea normelor de consum de materii prime și materiale are loc îndeosebi pe baze statistice, utilizîndu-se informațiile privind nivelul realizat al normelor de consum din perioadele anterioare, corectate cu sarcinile prevăzute de reducere a acestora. Folosirea metodelor tehnico-analitice este mai puțin întîlnită în practică, cu toate că acestea sînt mult mai precise (normele de consum sînt stabilite în concordanță cu condițiile concrete tehnice și organizatorice în care urmează să se consume materialele respective), asigurînd o fundamentare judicioasă și răspunzînd cerințelor economisirii resurselor materiale la nivelul întreprinderii. Totodată, apare necesară **fundamentarea tehnico-științifică a normelor de consum pe baza aplicării metodelor științifice de reducere a intensității consumurilor materiale,** cum sînt : analiza valorii, miniaturizarea produselor etc.

DIN ANALIZA efectuată s-a desprins **și necesitatea întăririi rolului unor indicatori de caracterizare a modului de gospodărire a materiilor prime și materialelor,** prin : ● precizarea expresă, în metodologia de calcul actuală, a informațiilor care stau la baza determi-

→

Calitatea produselor — coordonată esențială a activității întreprinderilor

(Urmare din pag. 12)

rea unor probleme de perspectivă (pe termen mediu și lung), care să mențină în continuare marca „Electronica" printre principalii furnizori de aparatură radio și T.V. În continuare, pentru acest an, ținînd seama și de noile oferte de contracte, au fost cuprinse în planul de asimilare alte 35 de produse noi, dintre care radiocasetofonul stereo, sistemul stereo-modular, noi variante ale aparatelor T.V. alb-negru și color.

O remarcă deosebită în ce privește asimilarea de produse noi trebuie făcută în legătură cu acțiunile întreprinse pentru **tipizarea fabricației,** atît în scopul creșterii productivității muncii, cît și al calității modelelor executate. Concepînd tipizarea ca un mijloc rapid de diversificare a producției, întreprinderea a reușit ca, începînd din a doua parte a anului trecut, **să realizeze noi modele de produse cu un efort material din ce în ce mai mic.** Este vorba de faptul că **toate produsele fabricate au un grad ridicat de tipizare,** elementele comune (șasiul, blocurile funcționale etc.) avînd o pondere de peste 85%. Diferențele care apar sînt în funcție de norma de recepție a țării în care modelele respective sînt livrate (de exemplu, selectorul de canale). Mai mult decît atît, produsele destinate exportului și care sînt realizate cu aceeași normă de recepție au aceeași structură electrică, deosebirea constînd în forma de prezentare, solicitată de beneficiar. Gradul înalt de tipizare a fabricației asigură, în prezent, pe lîngă o calitate sporită a noilor modele produse, și o creștere de productivitate de peste 20%.

Raportul performanță — efort în procesul economisirii resurselor

CONCEPTUL general al ingineriei calității are în vedere și **raportul performanță-efort,** respectiv măsura în care fiabilitatea produsului este asigurată cu un consum de resurse cît mai redus. Sub acest aspect, trebuie subliniat faptul că **procesul complex al economisirii resurselor este subordonat calității produselor fabricate.** Așa se explică faptul că, realizînd produse cu caracteristici calitative superioare (în 1985 vor fi realizate 15 produse noi și modernizate la nivel mondial) întreprinderea a reușit, totodată, să asigure o reducere importantă a consumului energetic și de materii prime, atît la producător cît și la beneficiar. Astfel, pentru 1985, se prevede o reducere a consumurilor la producători, față de realizările anului trecut, de 15 MWh energie electrică, de 109 tcc, de 2,5 tone metal etc. Totodată, la consumator, consumul se reduce, pe tipuri de produse, de la 45 W la 35 W la televizoarele portabile, de la 90 W la 65 W la televizoarele staționare și de la 90 W la 35 W la televizoarele Olt cu tub cu gît subțire.

Dacă luăm în considerare numai televizorul Olt cu tub cu gît subțire (destinat, în mare măsură, exportului), reducerea echivalează practic cu consumul pentru un televizor portabil (cu diagonală mai mică), fără să mai vorbim de economiile obținute prin utilizarea șasiului de la televizorul portabil, care reprezintă o creștere a gradului de valorificare a materiei prime pe produs de circa 10%. În același timp, integrarea procesului economisirii resurselor în concepția generală a ingineriei calității a permis ca, în condițiile reducerii consumului energetic mediu zilnic de la 21,2 MWh la 19,5—19,8 MWh, întreprinderea nu numai să-și realizeze producția fizică planificată și să-și onoreze în întregime contractele, dar să nu înregistreze nici un refuz de calitate de la beneficiari, menținîndu-și și consolidîndu-și toate segmentele de piață pe care a pătruns pînă în prezent.

În sfîrșit, adîncirea laturilor calitative ale dezvoltării întreprinderii a făcut necesară și **optimizarea raporturilor pe orizontală cu întreprinderile furnizoare de componente,** în condițiile menținerii unei structuri stabile a producției, raporturi care generează, la rîndul lor, noi efecte economice prin reducerea, în diferite moduri, a costurilor de producție și de exploatare. Fiind o întreprindere de producție finală, „Electronica" și-a fundamentat programul și structura producției pe constituirea unei largi rețele de cooperări cu un număr mare de întreprinderi furnizoare de componente. Stabilitatea acestor legături economice, gradul de tehnicitate atins de întreprinderile furnizoare, cunoașterea exactă și din vreme a partenerului de produse finale au constituit și constituie elementele funcționării corespunzătoare a acestui mecanism. Sigur că, se impun și aici îmbunătățiri calitative, în special în ce privește ritmicitatea livrărilor unor componente (repere mecanice și subansamble specifice de la I.E.I. Baicului, condensatori poliester, rezistențe și potențiometre de la I.P.E.E. Curtea de Argeș etc.) și chiar fiabilitatea unor subansamble.

Situația realizării principalilor indicatori de plan — % —

Indicatorul	Realizări ianuarie—februarie 1985	Creșteri 1985/1984
Producția fizică		
din care :		
— receptoare radio	103,0	400,0
— televizoare	100,0	125,0
Producția marfă	101,5	143,0
Productivitatea muncii	101,0	120,5
Producția marfă vîndută și încasată	101,0	115,6
Cheltuieli materiale la 1 000 producție marfă	99,0	96,8
Exportul	202,5	103,0

Experiența a demonstrat că **dezvoltarea industriei de componente este necesar să se realizeze în devans față de cea a unităților de produse finale,** astfel încît să se asigure necesarul de subansamble, ritmic și integral. Mai mult chiar, aceasta presupune, ca o reacție în lanț și **dezvoltarea prioritară a subramurilor care urmează să asimileze materiile prime din import** necesare fabricării componentelor pentru industria electronică, ceea ce ar permite un devans între concepție-omologare și producție, atît de necesar în fundamentarea deciziilor întreprinderilor de produse finale. Programele de măsuri întocmite în acest sens de întreprinderea „Electronica", în colaborare cu furnizorii direcți, sînt de natură să reglementeze în cel mai scurt timp deficiențele apărute în acest proces.

←

nării indicatorului consum specific, în sensul luării în considerare și a pierderilor nefehnologice, în vederea asigurării comparabilității între nivelul realizat și cel planificat al indicatorului ;

● determinarea coeficientului de utilizare a materiilor prime și materialelor prin raportarea consumului specific net la consumul specific brut diminuat cu volumul materialelor recuperabile și refolosibile obținute în procesul de producție, în vederea evidențierii efortului propriu depus de întreprindere în economisirea materiilor prime și materialelor.

Luarea în considerare de către factorii de decizie a sugestiilor reieșite din analiza și studiul prezentat, ar putea contribui la îmbunătățirea actualului sistem de elaborare și fundamentare a normelor de consum de materii prime și materiale, ca o premisă majoră pentru reducerea permanentă a consumurilor efective și a încadrării acestora în prevederile de plan. În același scop este necesar ca, fiecare întreprindere să acționeze pentru găsirea acelor soluții care pot cotribui la fundamentarea corectă a normelor de consum, în vederea utilizării eficiente a resurselor materiale.

Sorin CRUCERU

Utilizarea mai eficientă a îngrășămintelor chimice în agricultură

ÎN CONCEPTUL noii revoluții agrare, dezvoltarea intensivă a agriculturii are un rol esențial, ea trebuind să asigure în următorii 15 ani — așa cum prevăd Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. — dublarea producției agricole. Această creștere va asigura pe deplin necesitățile de consum ale populației, ale aprovizionării industriei cu materii prime, precum și alte cerințe ale economiei naționale. Ca urmare a încheierii procesului de organizare a teritoriului, de amenajare a solului, a realizării programului de irigații, a generalizării mecanizării complexe, chimizării producției și introducerii pe scară largă a cuceririlor agrotehnicii moderne, în următorii ani se va asigura obținerea unor randamente mari și stabile la cereale, ceea ce va însemna anual o producție totală de 35 milioane de tone.

În cadrul chimizării agriculturii, îngrășămintele vor reprezenta în continuare ponderea cea mai mare. Folosirea acestora, concomitent cu efectele pozitive asupra nivelului recoltelor, reclamă însă mari eforturi materiale, financiare și energetice (1,6—2,5 t c c la tona de amoniac), consumă resurse naturale neregenerabile și deficitare (rocă fosfatică, gaze naturale de calitate superioară etc.), determină poluarea mediului înconjurător și degradarea solului pe care se aplică.

În agricultura țării noastre, cantitatea de îngrășăminte chimice utilizată a crescut continuu (la 121,7 kg/ha), plasîndu-ne cu 58,1 kg/ha peste media mondială a consumului, dar cu mult sub media țărilor cu economie dezvoltată (Franța — 269,1 kg/ha, R.F. Germania — 423,1 kg/ha, Japonia — 430,5 kg/ha, R.D. Germană — 352,9 kg/ha etc.). Deoarece cantitatea de îngrășăminte aplicate la hectarul de teren arabil este încă departe de limita de saturare a solului, sporurile de recoltă ce se pot obține pe seama fertilizării sînt rentabile (4—5 lei venit net la 1 leu cheltuit cu îngrășămintele).

Dacă utilizarea îngrășămintelor chimice, alături de alte măsuri agrotehnice, este determinantă în imprimarea caracterului intensiv al producției agricole, implicațiile fabricării și chiar ale utilizării impun o folosire rațională a acestora, o preocupare continuă spre perfecționarea procesului tehnologic de sinteză, în scopul reducerii cantităților și valorificării subproduselor de reacție.

Cantitatea de îngrășăminte chimice necesară unui hectar de teren arabil este stabilită după criterii științifice: specialiștii de la Institutul de cercetări pentru cultura cerealelor și plantelor tehnice Fundulea au inventariat aproximativ 20 de factori, care determină necesarul, sortimentul și graficul calendaristic al aplicării îngrășămintelor chimice pentru o anumită recoltă și pe un anumit teren. Reducerea volumului astfel calculat, impusă de implicațiile negative ale utilizării lor asupra resurselor, mediului și terenului agricol — fără a afecta însă necesarul de substanță nutritivă pentru plante —, formează o preocupare de bază a tuturor celor ce lucrează în domeniul sintezei, gospodăririi și utilizării îngrășămintelor.

Dintre aceste preocupări se pot desprinde următoarele două direcții principale: a) **diminuarea în mărime absolută a cantităților de îngrășăminte chimice, prin înlocuirea acestora** cu alte tipuri de substanțe nutritive, din care cele naturale sînt predominante; b) **reducerea relativă a cantităților de îngrășăminte chimice** prin evitarea pierderilor de substanță activă pe traseul furnizor-beneficiar.

Înlocuitori de îngrășăminte chimice

SUBSTITUENȚII îngrășămintelor chimice care pot fi luați în considerare în economia țării noastre sînt diferiți, fiecare presupunînd preocupări specifice în modul de a înlocui efectiv și eficient îngrășămîntul chimic (tabelul nr. 1).

● **Utilizarea îngrășămintelor organice** (deșeuri vegetale și animale, composturi din gunoaiele așezărilor urbane, deșeuri organice industriale etc.) are ca efecte suplimentare purificarea mediului ambiant de aceste materiale poluante, conservarea potențialului de fertilitate al solului, aducerea în circuitul agricol a microelementelor necesare plantelor, producerea de biogaz prin fermentarea anaerobă a composturilor organice provenite îndeosebi din complexele zootehnice și din stațiile de epurare a apelor uzate din orașe.

Gunoiul de grajd, la nivelul efectivelor de animale prevăzute pentru anul 1985, echivalează în țara noastră cu 600 mii t de azot și 200 mii t de fosfor, ceea ce înseamnă mai mult de 1/3 din pro-

Tabelul nr. 1

Posibilități de substituire a îngrășămintelor chimice

Substituentul	Cantități anuale	Acțiuni și eforturi necesare valorificării substituentului
	A. Îngrășăminte organice	
Gunoi de grajd	40 000 mii t, din care 800 mii t s.a. (la nivelul anului 1985)	Organizarea colectării, transportului și distribuirii (aplicării) acestora
Șlam din stațiile de epurare a complexelor zootehnice	100 000 mii t, din care 390 mii t s.a.	Tehnologii pentru condiționare, echipamente și fonduri de investiții
Șlam din stațiile de epurare a apelor uzate urbane	20 000 mii t, din care 30 mii t s.a.	Idem
Compost din prelucrarea resturilor menajere	Resturile menajere din orașele românești conțin 72—76% deșeuri vegetale	Idem
	B. Subproduse industriale	
Fosfogips	2 000 mii t, din care se valorifică în anul 1985 numai 24 mii t s.a.	Investiții pentru obținerea sulfatului de amoniu. Fosfogipsul se condiționează și folosește ca amendament
Zgură de furnal	60 mii t	Tehnologii pentru condiționare
Zgură de oțelărie	1 572 mii t	Idem
Ape reziduale din instalațiile de obținere a îngrășămintelor azotoase	120 mc pe oră și instalație, concentrație 4 g/l	Decizie pentru introducerea apelor reziduale în rețeaua de irigații; neutralizarea apei la furnizor; investiții
Cenuși din haldele complexelor industriale de separare a metalelor neferoase	Materie primă pentru îngrășămintele minerale cu microelemente	Tehnologii, echipamente și investiții
Gaz de cocserie	10—20 mii t amoniac sau 50—100 mii t sulfat de amoniu	Consum energetic ridicat pentru concentrarea soluțiilor, posibilitatea de utilizat ca soluție diluată de sulfat de amoniu
Ape pirolizoase din instalațiile de tratare a cărbunelui	Soluții apoase de sulfat de amoniu	Tehnologii și fonduri de investiții

Sursa: Institutul de economie industrială: Orientarea producției îngrășămintelor chimice în funcție de cerințele economiei naționale, luînd în considerare creșterea competitivității produselor, București, 1983.

ducția industrială a îngrășămintelor cu azot și 1/4 din a celor cu fosfor destinate agriculturii.

Cercetările efectuate apreciază că în majoritatea zonelor țării, gunoiul de grajd aduce un spor de producție de pînă la 1 000 kg de cereale la ha, sau 2—7 kg de cereale pentru 1 kg de îngrășămînt natural aplicat. Cu toate acestea, agricultura modernă s-a îndreptat spre utilizarea îngrășămintelor chimice, în scopul stimulării solului și obținerii unor recolte mari (indirect, însă, existînd riscul contaminării apelor de suprafață și al degradării solului) ; pe de altă parte, prin concentrarea animalelor în complexe zootehnice de dimensiuni mari, gunoiul de grajd — depozitat în mari platforme — poluează apele de suprafață și solul cu săruri de amoniu de tipul nitriților.

Reintroducerea în circuitul agricol a îngrășămintelor naturale este soluția logică de reducere a cantităților de îngrășăminte chimice și de evitare a degradării ecosistemului. Într-o etapă de tranziție, solul poate fi tratat cu un amestec de îngrășăminte chimice și organice.

● **Subprodusele industriale anorganice,** cu compoziție chimică corespunzătoare, au intrat în practica mondială ca substituenți sau materii prime pentru îngrășămintele chimice. În literatura de specialitate se arată că zgura de furnal — condiționată, în cazul încorporării în sol — poate fi folosită ca îngrășămînt și ca amendament pe solurile alcaline. Așa, de pildă, Franța a consumat în 1980 pentru solurile agricole 2 235 mii t de zgură din oțelării, Belgia 1 827 mii t, Luxemburg 737 mii t, U.R.S.S. 560 mii t.

● O altă resursă o constituie **apele uzate.** De la combinatele de îngrășăminte azotoase, de exemplu, se evacuează în apele de suprafață cantități mari de ape uzate (80—160 mc/h) cu un conținut de 3,5—5,0 g amoniu/litru. Cercetările au dovedit că azotul din aceste ape — în doze echivalente — are același efect asupra producției agricole ca și îngrășămintele chimice convenționale. De aceea, după neutralizare ele pot fi introduse în circuitul agricol prin intermediul sistemului de irigații.

Evitarea pierderilor de substanță activă

UN MOD defectuos de distribuire a îngrășămintelor chimice duce la efecte negative. În U.R.S.S. se apreciază că între 12—20% din substanța activă se pierde pe lanțul distribuției. În țara noastră, aceste estimări ajung pînă la **25% din totalul cantității de îngrășămînt vehiculat.** Principalele pierderi sînt urmarea depozitării necorespunzătoare, transportului în vrac neprotejat, aplicării necorespunzătoare în sol a îngrășămintelor (supradozare, introducerea în sol în perioade nepotrivite ciclului de creștere al plantei, sortiment nepotrivit compoziției chimice a solului etc.).

Prin **crearea unei infrastructuri corespunzătoare transportului, depozitării, amestecării și aplicării,** pierderile de îngrășăminte chimice pot fi reduse sub 10%, ceea ce înseamnă că **pot fi economisite anual minimum 400 mii tone de substanță activă** (circa 40 kg s.a./ha) fără efort suplimentar. Apreciind la 4 400 lei/t prețul mediu al îngrășămintelor chimice (prețuri 1982), rezultă că **anual pot fi economisiți 1,76 miliarde de lei.**

După introducerea îngrășămintelor azotoase în sol, acestea suferă procese de degradare chimică sau „pierderi" fizice, paralel cu procesul de asimilare de către plante a substanței nutritive. Este evident fenomenul pierderilor prin evaporare în cazul amoniacului anhidru ; spălarea de către apele de ploaie a substanței active este specifică îngrășămintelor solide, granulate și mai ales celor azotoase. La acestea se mai adaugă nitrificarea în sol a amoniului sub influența bacteriei Nitrosomonas, iar sub acțiunea bacteriei Nitrobacter nitriții sînt transformați în nitrați. Din punct de vedere biologic, nitriții sînt nocivi în cazul animalelor cu sînge cald. Ei pot intra totodată și în circuitul apelor freatice, ajungînd în apa de băut, cu consecințe dintre cele mai grave asupra sănătății umane.

Pierderile de substanță activă în sol ajung pînă la 50% din cantitatea aplicată ; soluțiile necesare pentru reducerea acestora constau în protejarea îngrășămintelor (prin folosirea unor agenți de antilevigare de tip polimeric) și întîrzierea procesului de conversie a amoniului în nitriți, prin includerea în masa îngrășămintelor a unor substanțe chimice auxiliare de tipul nitropirinului. Utilizarea îngrășămintelor azotoase cu un amestec de agenți stabilizatori de azot reușește să reducă concomitent pierderile prin evaporare, spălare și degradare bacteriană, asigurînd un randament de 65% din masa substanței nutritive în favoarea plantelor.

Producerea de către industria chimică a acestor agenți auxiliari și programarea cercetărilor de perspectivă în domeniu rămîn o sarcină de bază a specialiștilor din țara noastră. Utilizarea substanțelor stabilizatoare de azot de tipul N-Serve a dus în unele țări la importante creșteri de recoltă (media pe 5 ani) : în S.U.A. — la porumb cu 3,4—7%, la grîu cu 6,8—12,7%, la bumbac cu 7,7—8,4%, în U.R.S.S. — la bumbac cu 9%, la sfeclă de zahăr cu 12,4%, în Franța — la sfeclă de zahăr cu 12,5%, în Ungaria — la sfeclă de zahăr cu 8,1%.

Evident, tratarea îngrășămintelor chimice cu agenți de antilevigare și de inhibare a nitrozării ar crea avantaje pe piața mondială pentru țările exportatoare de îngrășăminte chimice, iar pentru consumatori ar însemna economie de îngrășăminte și reducerea gradului de poluare a mediului înconjurător.

Aproximativ 40% din energia consumată pentru producția agricolă este înglobată în îngrășămintele azotoase, deci orice măsură de reducere a pierderilor de substanță activă înseamnă economie de energie, eficiență la nivelul economiei naționale și reducerea cantităților de poluanți. Totodată, schimbarea structurii sortimentale a îngrășămintelor chimice poate constitui o sursă de economii energetice ; prin folosirea unor sortimente cu concentrația mai mare în substanță activă se pot reduce cheltuielile pentru transport, depozitare și aplicare (tabelul nr. 2).

Pentru agricultura României este necesară utilizarea ca îngrășămînt a amoniacului anhidru, ca și a altor îngrășăminte lichide, atît din considerente de economie energetică, cît și din motive de simplificare a transportului acestora.

Tabelul nr. 2

Conținutul în substanță activă al unor îngrășăminte chimice

Îngrășămîntul chimic	Conținut în substanță activă (%)
Îngrășăminte cu azot (N_2)	
— sulfat de amoniu	21,21
— cianamidă de calciu	18—24
— azotat de amoniu	34,5
— uree	46
— amoniac anhidru	82,25
Îngrășăminte cu fosfor (P_2O_5)	
— superfosfat	18—25
— superfosfat triplu	39—50
Îngrășăminte cu potasiu (K_2O)	
— sulfat de potasiu	48—54
— clorură de potasiu	60—64

Necesitatea organizării unitare a rețelei de distribuție

CREAREA infrastructurii necesare transportului, depozitării și aplicării îngrășămintelor lichide trebuie să vizeze și formarea personalului de operare. În cazul ambelor tipuri de îngrășăminte, întreaga filieră de distribuție (producător-beneficiar) poate fi încredințată unei **organizații de service** tip „PECO", ce ar da garanția folosirii optime a bazei tehnico-materiale ; ar exista astfel certitudinea reducerii pierderilor de substanță activă de pe traseu, iar vehicularea amoniacului anhidru s-ar face în condiții de siguranță. Prin organizarea ei în sistemul Ministerului Industriei Chimice, organizația de service ar avea gradul de profesionalitate corespunzător exploatării unei infrastructuri moderne, cu personal instruit în rețeaua chimiei.

O organizație unică de gospodărire a îngrășămintelor chimice poate gestiona — și urmări operativ prin sistem dispecer — întregul stoc de produse, distribuindu-l la punctele de consum conform graficelor calendaristice. Evident că o gestiune atentă a îngrășămintelor chimice permite luarea de măsuri pentru remedierea punctelor critice.

Rețeaua de depozitare pentru îngrășămintele chimice devine necesară și ca urmare a prevederilor cuprinse în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., conform cărora agricultura țării noastre urmează să primească anual 3,5—4,0 milioane t de substanță activă, ceea ce reprezintă practic întreaga producție a Ministerului Industriei Chimice. Preluarea producției de îngrășăminte chimice de la industrie, în perioada cînd agricultura nu le solicită, și depozitarea acestora în condiții de conservare a calității nu se pot face decît prin realizarea spațiilor de depozitare necesare.

Organizația (întreprinderea) de service ar putea prelua și gestiunea produselor pesticide, ca și a altor produse chimice destinate agriculturii (conservanți, desicanți, defolianți, fumiganți, regulatori de creștere etc.). Dotarea cu unități mobile sau semimobile de depozitare a îngrășămintelor lichide și de formare a amestecurilor sau soluțiilor nutritive, ar conferi elasticitate maximă organizației de service, aceasta adaptîndu-se rapid

la nevoile agriculturii. În acest sens, sprijinul industriei constructoare de mașini este esențial. Se au în vedere în primul rînd conductele magistrale și de distribuire zonală a îngrășămintelor lichide (care trebuie să fie rezistente la coroziune), modul de depozitare, pompare și formare a soluțiilor, amestecare, dozare etc. La acestea se mai adaugă modernizarea echipamentelor de aplicare (din care cele pentru amoniacul anhidru urmează a fi asimilate în fabricație) și a căilor de transport și comunicație, ca și proiectarea și realizarea unor depozite modulate din elemente prefabricate. Întreaga activitate de transport, depozitare și manipulare a îngrășămintelor chimice poate fi gestionată la nivelul unităților M.A.I.A. cu ajutorul calculatorului electronic.

Creșterea producției agricole în următorii 15 ani de aproximativ două ori implică mari eforturi, dintre care sporirea consumului de îngrășăminte la 3,5—4,0 milioane t pe an este unul dintre acestea. Reducerea resurselor antrenate la fabricarea lor, creșterea randamentului de asimilare de către plante, diminuarea consumului energetic, evitarea poluării mediului rămîn sarcini deosebit de importante pentru toți cei ce lucrează în acest domeniu. Nu mai puțin semnificativă este și sarcina de substituire a îngrășămintelor chimice cu alte tipuri de substanțe nutritive, mai ieftine și nepoluante.

Toate acestea vor contribui la modernizarea și dezvoltarea intensivă a agriculturii, la creșterea aportului acesteia la o mai bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime, în condiții de eficiență economică sporită.

Gheorghe MANEA

Înflorirea tuturor localităților

(Urmare din pag. 5)

Reflectînd atenția deosebită pe care o acordă partidul și statul nostru satisfacerii necesităților social-culturale ale tuturor cetățenilor, cheltuielile cu această destinație de la bugetul statului au urmat o linie ascendentă, depășind în anul 1983 de peste 4 ori pe cele din anul 1965. Numai în cincinalul 1980—1985 aceste cheltuieli însumează peste 430 miliarde lei, revenind în medie circa 13 000 lei pe familie în anul 1985 față de 10 440 lei în 1980.

În dezvoltarea spațială și funcțională a localităților un loc central îl ocupă înfăptuirea programului de sistematizare a orașelor și satelor, acțiune de importanță capitală în asigurarea continuă a progresului social al țării. Integrarea armonioasă a noilor construcții în peisajul urban, dimensionarea corespunzătoare a zonelor funcționale, rezolvarea adecvată a problemei transporturilor, realizarea pentru fiecare oraș a unui model specific, unicat de dezvoltare urbanistică în care să se îmbine modernul cu tradiționalul reprezintă în continuare cerințe de bază în sistematizarea urbană. În sistematizarea satelor se are în vedere, în primul rînd, concentrarea construcțiilor în perimetrele stabilite, acțiune ce asigură tuturor locuitorilor condiții tot mai bune privind desfășurarea activităților culturale, sociale și de învățămînt.

Printre realizările remarcabile obținute în ultima perioadă se înscrie creșterea continuă a fondului de locuit. Astfel, numai după anul 1965 au fost date în folosință din fondurile statului peste 2 milioane apartamente, din care ponderea cea mai mare a revenit centrelor urbane. Se constată o ușoară scădere a numărului apartamentelor construite din fondurile statului în centrele urbane și o creștere ușoară la cele din mediul rural. Aceasta este o tendință care se va menține și în viitorul cincinal, acordîndu-se o atenție mai mare creșterii fondului locativ la sate. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia în cuvîntarea rostită la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, că din cele 750 000 apartamente prevăzute a se construi în cincinalul 1986—1990, anual circa 10 000—15 000 vor fi apartamente construite pentru locuitorii de la sate.

Creșterea veniturilor realizate de către toți oamenii muncii a determinat o sporire continuă a volumului vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist, care în 1983 a fost de 4 ori mai mare decît în anul 1965. Corespunzător acestui volum a crescut simțitor numărul unităților comerciale la peste 81 000. În localitățile rurale numărul magazinelor mixte sătești a scăzut în favoarea celor specializate și universale, iar în marile orașe ale patriei și în reședințele de județ au fost construite mari unități comerciale de tip „Big".

Salturi impresionante au avut loc și în domeniul asistenței medicale, numărul de paturi în spitale înregistrînd o creștere de aproape 60%, iar numărul de locuitori ce revin la un medic diminuîndu-se de la 682 la 507, în perioada 1965—1983. Cît privește domeniul dotărilor edilitare se constată importante realizări privind alimentarea centralizată cu apă și distribuția gazelor. Astfel, față de 261 localități care dispuneau de rețea de alimentare cu apă în anul 1965, în anul 1983 se înregistrau 1 929 localități, iar numărul celor care beneficiază de rețea de alimentare cu gaze a crescut de la 398 la 461 în același interval. Succesele economice deosebite obținute de poporul nostru s-au reflectat în aceeași măsură și în domeniul învățămîntului și culturii, fiecare comună beneficiind de unități de profil, care asigură pregătirea corespunzătoare a tineretului și ridicarea nivelului de cultură și civilizație a locuitorilor.

Toate aceste realizări remarcabile obținute în dezvoltarea continuă a localităților patriei sînt o mărturie a politicii juste a partidului și reprezintă o bază solidă pentru trecerea la înfăptuirea cu succes a măreților obiective trasate de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, un temei pentru participarea și mai activă la dezvoltarea pe mai departe a patriei, proces căruia alegerile de la 17 martie sînt chemate să-i asigure un nou și consistent impuls.

Afirmarea plenară a femeii

(Urmare din pag. 9)

sănătății poporului, pe creșterea natalității, ca cerință obiectivă a dezvoltării și menținerii tinereții națiunii noastre socialiste". (Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1984, p. 31). Conștiința acestor realizări remarcabile este extrem de importantă în evaluarea obiectivă, științifică a ceea ce semnifică socialismul pentru noul statut al femeii.

Socialismul este o operă inedită nu numai prin schimbarea radicală a premiselor sale materiale, obiective, prin cucerirea puterii politice și instaurarea unor relații noi superioare, lipsite de orice fel de exploatare ci, și prin faptul că inaugurează un nou tip de progres, a cărei superioritate este autentificată, mai presus de toate, de calitatea subiectului istoric, de locul ce revine acestuia în angrenajele determinismului social. Or, tocmai o asemenea dialectică a obiectivului și subiectivului își află temeiul unei reflectări dintre cele mai importante în documentele partidului nostru privitoare la promovarea noului statut al femeii.

Ca rezultat al preocupărilor statornice ale conducerii de partid și de stat, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru afirmarea plenară a capacității femeilor în întreaga viață a societății a crescut considerabil numărul femeilor alese sau numite în funcții de conducere la toate nivelurile vieții politice, economice, științifice, culturale și obștești. În prezent, femeile îndeplinesc funcții deosebit de importante în conducerea partidului și statului, în Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în guvern, ca prim viceprim-ministru, viceprim-ministru, în conducerea ministerelor, în comitetele județene de partid, ca prim secretari și secretari, în conducerea consiliilor populare. A crescut simțitor numărul femeilor care conduc mari centrale și întreprinderi industriale, unități agricole de stat și cooperatiste. Aproape 250 000 de femei fac parte din organele de conducere colectivă, din forurile de conducere a organizațiilor de masă și obștești. O dovadă elocventă a preocupării constante a partidului și statului nostru față de rolul tot mai important al femeilor în societatea noastră o constituie desfășurarea în această săptămînă a Conferinței naționale a femeilor, larg forum democratic al țării.

Evident, procesele de promovare a femeilor în conducerea societății sînt în plină desfășurare. Referințele menționate sînt inevitabil limitate și supuse modificărilor care intervin în virtutea exigențelor, a măsurilor ce se întreprind din inițiativa și sub conducerea partidului. Important este însă să surprindem și să orientăm consecințele formative, educative și instructive ale actelor de implicare a femeilor în luarea și înfăptuirea deciziilor — o adevărată școală a modelării profilului comunist, moral-spiritual al tuturor membrilor societății noastre.

Astfel, înțelegem larga perspectivă umană și umanizatoare a evantaiului de măsuri adoptate de Partidul Comunist Român pentru creșterea rolului femeii în întreaga viață a societății, pentru potențarea la niveluri superioare a capacității de creație și inovație social-istorică a femeilor de la orașe și sate, aceasta constituind o puternică sursă a progresului multilateral al societății românești contemporane.

SPECIALIZAREA, COOPERAREA, COMBINAREA PRODUCȚIEI ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII ECONOMICE INTENSIVE

ABORDÎND, într-un precedent articol *), problematica strategiilor de modernizare a structurilor și de ridicare a nivelului de eficiență a ramurilor și subramurilor prin perfecționarea formelor de organizare a producției sociale, ne-am oprit la un prim aspect fundamental : **concentrarea producției** și, în legătură cu aceasta, **determinarea dimensiunii optime a întreprinderilor.**

Continuăm în cele ce urmează analiza, referindu-ne la celelalte direcții conjugate ale acestei perfecționări care, după cum rezultă din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, condiționează pe plan organizatoric dezvoltarea intensivă a industriei în etapa actuală și în cea viitoare : **specializarea, cooperarea și combinarea producției.** Precizăm de la început că, întrucît aceste forme de organizare implică și afectează relații între ramuri, subramuri și întreprinderi, decizia de adoptare a lor aparține nivelului macroeconomic. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia : **„este bine cunoscut că, în cadrul diviziunii sociale a muncii, fiecare unitate îndeplinește un anumit rol în ansamblul producției materiale, dispune de capacități și are un specific ce corespunde unor cerințe bine determinate ale dezvoltării economiei naționale. Orice schimbare a structurii producției se poate face numai în cadrul unei reorganizări generale a economiei sau a unui sector, corespunzător necesităților și sarcinilor noi".**

Specializarea producției constă în adaptarea continuă a factorilor materiali și umani și a structurii acesteia la specificul unei game restrînse de produse, repere sau activități productive. Ea este rezultatul acțiunii convergente a doi factori principali : **adîncirea diviziunii sociale a muncii** și **necesitatea creșterii continue a productivității muncii.** În socialism, ca urmare a dezvoltării continue a forțelor de producție, diviziunea socială a muncii se concretizează în apariția de noi ramuri și subramuri ale economiei naționale, în delimitarea tot mai accentuată a producției în cadrul fiecărei ramuri, subramuri și întreprinderi, în apariția de noi profesii legate de mijloacele de producție și procedeele tehnologice moderne utilizate, în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție.

În producția industrială, perfecționarea mijloacelor tehnice și a metodelor de producție, diversificarea bazei de materii prime, creșterea complexității și volumului produselor necesare societății fac ca tendința de specializare să se realizeze simultan în două direcții : **a)** spre diversificarea și extinderea categoriilor de activități distincte care se realizează în economie **— specializarea orizontală ; b)** spre adîncirea nivelului de diferențiere a activităților **— specializarea verticală** (vezi fig.).

Rezultă astfel că **specializarea producției este un proces de separare și concentrare a fabricației diferitelor produse, părți de produse sau faze de execuție, pe ramuri, subramuri, întreprinderi și subunități de producție distincte, caracterizate printr-o înzestrare cu mașini și utilaje specializate și printr-o încadrare cu forță de muncă calificată corespunzător.**

În industriile cu flux discontinuu în general și în construcția de mașini în special, procesul de specializare reflectă aspectele cele mai complexe și diversificate și, în același timp, exprimă cel mai convingător avantajele hotărîtoare ale asigurării unui înalt nivel de organizare științifică a producției, pe baza specializării. Acest proces trebuie să fie orientat simultan în mai multe direcții, care să cuprindă și să satisfacă principalele cerințe ale fiecărei ramuri. Corespunzător, specializarea producției — avînd ca factori : diversitatea și complexitatea produselor realizate, a materiilor prime și materialelor folosite, a tehnologiilor utilizate — se realizează în conformitate cu trei criterii (principii) de bază : **pe obiecte de fabricat ; tehnologică ; pe servicii.**

● **SPECIALIZAREA PE OBIECTE DE FABRICAT** reprezintă o trăsătură caracteristică a etapei contemporane a evoluției industriei ; ea se manifestă în mod activ la toate nivelurile organizatorice ale acesteia — subramuri, centrale industriale, întreprinderi, secții, ateliere, locuri de muncă etc. și ea constă în principal în restrîngerea continuă a gamei de produse realizate și în delimitarea unor nomenclatoare de fabricație omogene din punct de vedere constructiv și tehnologic în

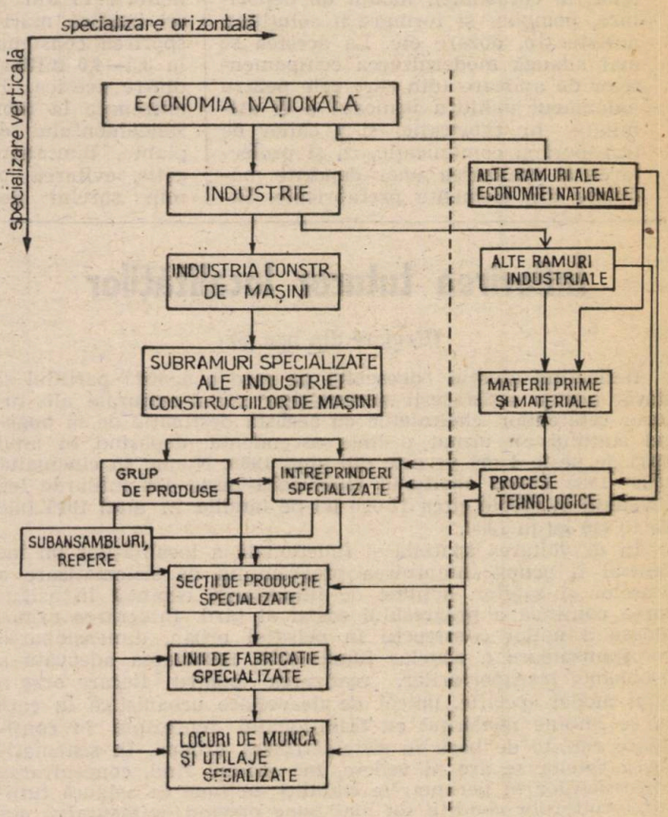

cadrul fiecărei unități productive. **Premisele de bază** ale acestui proces sînt :

1) **profilarea judicioasă a întreprinderilor,** repartizarea rațională a sarcinilor de fabricație a produselor pe fiecare unitate, realizată prin stabilirea principalelor grupe de produse ce urmează a fi fabricate, dotarea corespunzătoare cu mijloace tehnice și cu cadre de specialitate, concomitent cu asigurarea stabilității nomenclatoarelor de producție, menținerea pe o perioadă cît mai îndelungată a profilului stabilit unei întreprinderi. Practica a arătat că fără o strategie științifică în definirea profilului optim, schimbările repetate și frecvente ale profilului, transferarea unor produse sau subansambluri de la o întreprindere la alta provoacă în cele mai multe cazuri dificultăți în reorganizarea producției, reluarea muncii de formare a cadrelor, pierderi însemnate de muncă socială. Totodată, însă, evoluția foarte rapidă a tehnicii, diversificarea continuă a economiei moderne impun găsirea celor mai potrivite modalități pentru ca întreprinderile specializate să-și creeze o structură de producție elastică, capabilă să se adapteze operativ la cerințele noi, inclusiv cele de perfecționare a calității produselor ;

2) **standardizarea, tipizarea și unificarea produselor, subansamblurilor și reperelor,** care constituie soluția optimizată a contradicției dintre tendința obiectivă de diversificare continuă a produselor și necesitatea economică a creșterii gradului de specializare a unităților productive.

În funcție de **nivelul constructiv** la care se realizează, specializarea după principiul obiectelor de fabricat poate fi :

a) **specializare pe produse,** al cărei obiect îl constituie produsele finale ;

b) **specializarea pe subansambluri,** avînd ca obiect diferitele părți componente (cu rol funcțional distinct și rezultate din asamblarea mai multor repere) ale produselor finale ;

c) **specializarea organologică** — pe repere distincte, de diferite tipuri și dimensiuni, avînd o anumită destinație funcțională.

Specializarea pe subansambluri și cea organologică, constituind împreună ceea ce se mai numește uneori specializare pe **componente,** constituie direcția cea mai eficientă de realizare a principiului specializării pe obiecte de fabricat în construcția de mașini și este rezultatul direct al introducerii progresului tehnic contemporan care în această ramură se manifestă, în primul rînd, la nivel de componente. Existența unui sector dez-

*) „Corelația dintre dimensiunea întreprinderii și eficiența economico-socială a activității acesteia", R.E., nr. 5, 1985

voltat producător de componente este, pentru construcția de mașini modernă, **o condiție a flexibilității,** a capacității de adaptare la variațiile cantitative și de structură ale cererii (mai ales a celei externe) și a menținerii la niveluri competitive din punct de vedere tehnic și economic. Dezvoltarea accelerată a acestei forme de specializare este, totodată, rezultatul acțiunilor de adîncire și perfecționare a tipizării și unificării produselor, care a consacrat următoarele **strategii de bază în concepereа produselor,** la nivelul unor mari firme producătoare de mașini și utilaje pe plan mondial : ● concepția mașinilor și utilajelor **în familii** de produse, realizate din module tipizate ; ● unificarea elementelor componente de bază ale mașinilor și utilajelor (de ex. : motoare, transmisii de putere, punți motoare), cu păstrarea diversității produselor finale ; ● tipizarea elementelor componente ale utilajelor tehnologice complexe și producerea centralizată a acestora, satisfăcînd astfel cerințele foarte diverse ale întreprinderilor care produc utilaje tehnologice pentru diferite ramuri ; ● recurgerea în tot mai mare măsură la achiziționarea de subansambluri realizate în întreprinderi specializate și asamblarea lor în produsul final realizat.

Specializarea pe subansambluri și specializarea organologică oferă **importante avantaje tehnico-economice,** dintre care cele mai caracteristice sînt : realizarea producției în serii mari, cu posibilitatea de organizare superioară a fabricației (organizare în flux, control de calitate automatizat, dotare superioară cu S.D.V.-uri etc.) ; creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de fabricație ; stabilitate calitativă ridicată ; posibilitatea organizării unor cercetări constructive și tehnologice care să conducă la îmbunătățirea de ansamblu a producției de componente, cu repercusiuni favorabile asupra întregii fabricații de produse finale ; adîncirea unificării constructive și tehnologice, urmată de reducerea sortimentelor de materiale (cu micșorarea consumurilor specifice, ca urmare a aplicării unor soluții constructive și procedee tehnologice foarte moderne) și de piese de schimb ; posibilitatea livrării la export a unor elemente componente specifice, în condiții de eficiență sporită.

● **SPECIALIZAREA TEHNOLOGICĂ** (sau „specializarea pe proces") constă în realizarea, în cadrul unor unități productive distincte, în mod preponderent a unui număr redus de procese de prelucrare specifice. Această formă tinde să devină caracteristică zonei proceselor primare — turnare, forjare — dar este specifică și celorlalte stadii : prelucrări mecanice și, în special, asamblare. În general, ea se impune în domeniul metodelor de fabricație care necesită echipament tehnologic specific de mare randament, exploatabil în condiții speciale de ambianță (izolare de noxe, evitarea poluării etc.) și se realizează prin concentrarea fabricației de repere diverse, obținute pe baza unor metode de fabricație comune sau similare, în unități productive specializate. Dezvoltarea specializării tehnologice la nivel de întreprindere este condiționată de asigurarea unor relații de cooperare foarte bine organizate.

● **SPECIALIZAREA PE SERVICII** este o necesitate actuală a perfecționării organizării producției, apărută ca rezultat al dezvoltării continue și concentrării producției în mari unități industriale, unde cerințe de ordin tehnic și economic impun asigurarea tuturor activităților cu caracter de servicii — atît direct productive, cît și indirect productive — la un nivel calitativ și de performanță comparabil cu cel al activității productive de bază, ca o condiție a desfășurării corespunzătoare a acesteia. În această categorie se includ activitățile : de întreținere și reparații, de confecționare a S.D.V.-urilor, de transport intern și depozitare, de producere a energiei, aerului comprimat etc. Tendința actuală constă în concentrarea lor fie în întreprinderi specializate (de ex., întreprinderi de reparații), fie în secții specializate în cadrul întreprinderilor, dotate cu utilaje și tehnică modernă și cu personal specializat, capabile să asigure un nivel ridicat al productivității și calității.

Prezentarea avantajelor tehnico-economice ale diferitelor forme de specializare nu trebuie să conducă la concluzia că specializarea trebuie, în orice condiții, realizată la limita maximă.

Cooperarea în producție

Ca urmare a adîncirii specializării producției se intensifică și relațiile de producție dintre unitățile specializate, în scopul realizării anumitor produse, subansambluri, repere sau stadii tehnologice. Aceasta constituie procesul de cooperare sau colaborare a întreprinderilor, aflat într-o strînsă interdependență cu cel de profilare și specializare.

În primii ani de industrializare socialistă, cînd întreprinderile aveau un grad înalt de integrare a produselor, relațiile de cooperare se reglementau direct între diferitele unități productive, fără a fi necesară o coordonare a lor la nivel de ramură sau subramură. Ulterior, datorită creșterii nivelului specializării în fabricarea unor produse complexe, s-au stabilit un număr de întreprinderi coordonatoare din rîndul celor ce livrau produsele finale, cărora li s-a acordat dreptul de a urmări, îndruma și controla producția specializată realizată la întreprinderile colaboratoare. După crearea centralelor industriale s-au stabilit noi reglementări privind repartizarea și urmărirea cooperării pe fiecare treaptă ierarhică. Legea contractelor economice a creat un cadru nou relațiilor de colaborare dintre întreprinderi, stabilind clar obligațiile și răspunderile părților contractante, favorizînd întărirea disciplinei contractuale, respectarea cu mai multă strictețe a livrărilor sub raport cantitativ, calitativ și al termenelor.

În prezent, cooperarea în producție cunoaște următoarele forme : ● **cooperarea pe produse,** care cuprinde totalitatea legăturilor de colaborare între întreprinderi în vederea executării unor produse complexe necesare nevoilor interne sau pentru export. De exemplu, pentru o uzină de îngrășăminte chimice sînt necesare compresoare, cîntare automate, ventilatoare, instalații de tratare a apelor reziduale și altele care, fiecare în parte, sînt din categoria produselor finale ; ● **cooperarea pe repere și subansambluri,** care cuprinde legăturile de colaborare între întreprinderea executantă de produs final și unitățile specializate în fabricarea elementelor componente (această formă a cunoscut o mare dezvoltare în ultimii ani) ; ● **cooperarea tehnologică** — acțiunea de colaborare între întreprinderi, în vederea executării anumitor procese tehnologice (operații de turnare, forjare, tratament termic, probe tehnologice, protecții speciale — zincare, cadmiere etc.).

Există un nivel optim al cooperării, care permite obținerea unei eficiențe maxime privind creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție și îmbunătățirea calității produselor. Extinderea peste acest nivel a cooperărilor diminuează eficiența producției, putînd chiar duce la obținerea unor rezultate negative.

O etapă superioară în organizarea cooperărilor între întreprinderi o constituie crearea, la nivelul centralelor industriale, a funcției de **furnizor general** intern sau extern. Constituirea acestor organisme, care au menirea să contracteze direct cu orice întreprindere din cadrul centralei respective sau din cadrul altor centrale și ministere toate furniturile necesare pentru livrarea unor instalații complexe, oferă posibilitatea de a se contracta și livra „la cheie" fabrici complete (chimice, rafinării, de ciment ș.a.), simplificînd și îmbunătățind substanțial relațiile de cooperare dintre întreprinderi, dintre beneficiarii și furnizorii produselor industriei constructoare de mașini.

Combinarea producției

reprezintă acea formă de organizare prin care într-o singură întreprindere se reunesc activități specifice mai multor ramuri ale industriei, ce reprezintă etape succesive de prelucrare a materiei prime sau joacă una față de alta un rol ajutător. Modalitățile în care ea se realizează sînt următoarele :

● **combinarea prin legarea fazelor (etapelor) de prelucrare succesivă a materiilor prime.** La un combinat siderurgic întîlnim fabrici de sortare și de aglomerare a minereurilor, apoi toate fazele de extracție și prelucrare metalurgică a fierului, de debitare a unor formate speciale de profile laminate sau produse din tablă ; totodată, un asemenea combinat deține fabrici de oxigen, de cocsificare a cărbunelui și de prelucrare a produselor chimice rezultate, fabrici de var metalurgic, de produse refractare, sectoare de prelucrări mecanice și chiar de asamblare a unor utilaje și instalații tehnologice etc., unități care prin specificul tehnologic și produsele realizate sînt de profilul altor ramuri ale industriei, dar fără care activitatea de bază — procesele metalurgice — nu se poate desfășura în bune condiții de calitate și eficiență ;

● **combinarea pentru valorificarea complexă a unor materii prime și materiale prin prelucrarea lor într-o gamă largă de produse.** Asemenea combinate întîlnim mai frecvent în industria chimică și în cea a prelucrării lemnului. Astfel, la un combinat de industrializarea lemnului, în afara sectoarelor principale de producție, întîlnim ateliere în care, prin mărunțirea și aglomerarea deșeurilor, se obțin plăci din așchii (PAL) și plăci fibrolemnoase (PFL), ca și ateliere unde, pe baza unor procedee chimice, se efectuează operații de înnobilare a materiilor prime (plăci melaminate, placaje cu tegofilm etc.) ;

● **combinarea pentru valorificarea pe plan local a diverselor resurse de materii prime și materiale.** În această categorie se cuprind, de regulă, întreprinderile micii industrii, care execută în mai multe unități de interes local produse de serie mică pentru a satisface cerințele unei zone geografice mai restrînse, utilizînd în acest scop unele resurse locale de materii prime sau resurse secundare provenite de la întreprinderi republicane.

Ca și celelalte forme de organizare a producției sociale, combinarea este justificată și se impune a fi dezvoltată numai în condițiile obținerii unei eficiențe corespunzătoare sub raport tehnic și economic.

prof. dr. ing. Tudor HOMOȘ
șef de lucr. dr. ing. Dumitru CONSTANTIN
Institutul politehnic București

PUNCTE DE VEDERE

Eficiența economică simplă și complexă

CONCEPTUL general de eficiență economică. Conținutul **eficienței economice** include o **corelare specială**, de raport, între efecte și eforturile sau cheltuielile corespunzătoare. Aceasta înseamnă, mai întîi, că eficiența economică se extinde de la activitatea economică și la activitățile neeconomice, în măsura în care scopul principal al acestora se poate asigura numai cu anumite cheltuieli, mai mari sau mai mici. Totodată, înseamnă că eficiența economică are două laturi : **realizarea scopului propus,** pe de o parte, și **cheltuirea** unei anumite cantități de resurse, pentru aceasta, pe de altă parte.

Eficiența economică este deci un atribut al oricărei activități, atît economice, cît și neeconomice. Corelarea sub formă de raport a efectelor cu cheltuielile corespunzătoare se poate face cu toate resursele principale (consumate, ocupate sau avansate în perioada dată) sau numai cu una dintre ele : forță de muncă, mijloc de muncă sau obiectul muncii. Sub acest aspect, eficiența apare ca un **atribut nu numai al activității, ci și al resurselor corespunzătoare.** Raportul avut în vedere poate fi nu numai **direct** ci și **indirect.** Semnificația economică a raportului direct este : cîte efecte revin la o unitate de cheltuială sau mărimea efectelor create de o unitate de cheltuială, iar a celui indirect : cîte cheltuieli revin la o unitate de efect sau cheltuielile ce sînt necesare pentru a se produce o unitate de efect.

Deși deseori este folosit termenul de „eforturi" cînd se definește conceptul analizat, acest termen apare oarecum impropriu, întrucît, după cum se știe, el este propriu domeniului tehnic, iar efortul economic îl constituie tocmai cheltuielile. Poate să apară curios la prima vedere, dar simpla corelație dintre efecte și cheltuieli nu se încadrează în conceptul de eficiență economică. Este cazul beneficiului care, cu toate că rezultă dintr-o corelație, rămîne un simplu efect, deoarece este o corelație de diferență ; esența conceptului este tocmai **corelația „de raport".** Ideea de raport este similară aceleia de „cîntar" în măsura în care raportul arată cuantumul efectelor ce revin pe o unitate de cheltuială, sau invers.

O precizare se impune și în legătură cu efectele care formează conținutul principal al scopului sau utilității activității de cheltuire a resurselor. Efectele economice ale activității economice se concretizează, în primul rînd, în **volum, structură** și **calitate** a produselor sau serviciilor și, în al doilea rînd, în **economii** la resurse consumate, **eliberări** de fonduri ocupate și avansate, eliberări de valută și, mai ales, **beneficii** care reflectă în mare măsură celelalte efecte. Economiile la resurse (consumate, ocupate și avansate) din activitățile neeconomice apar însă ca efecte secundare pentru aceste activități în raport cu scopul lor principal.

Deși conținutul analizat al eficienței economice este relativ cunoscut în literatura de specialitate, este de mirare că mai apar deseori confuzii între termenul de efecte și cel de eficiență. Astfel, în metodologia de calcul al eficienței investițiilor, ca și în unele studii, se includ printre indicatorii de eficiență și volumul producției sau volumul investițiilor care nu sînt indicatori de eficiență a investițiilor, ci numai de calcul al acestora din urmă, ceea ce înseamnă a confunda un element al raportului de eficiență cu însuși raportul dintre două elemente. **Numai într-un caz de excepție, creșterea eficienței** (nu nivelul său) **se poate exprima printr-un singur element, anume cînd celălalt element rămîne neschimbat, constant.** Astfel, numai la cheltuieli constante, creșterea producției, îmbunătățirea calității, economiile, eliberările de resurse sau beneficiul (ori venitul net) exprimă creșterea eficienței. Tot așa, numai la un volum constant de efecte, reducerea cheltuielilor exprimă o creștere a eficienței economice.

Conceptul general de eficiență economică considerăm că nu trebuie confundat cu o formă specială a sa : noțiunea de **eficiență economică maximă,** care se poate exprima calitativ prin „obținerea de efecte maxime cu cheltuieli minime". În procesul matematic de alocare a resurselor și de optimizare a unor măsuri tehnico-organizatorice, formularea nu poate servi ca funcție-obiectiv, cu toate că ea are un mare rol în teoria și practica economică. De aceea, în cercetarea operațională, ca, de altfel, și în teorie, formularea se separă în două laturi : „obținerea de efecte maxime la cheltuielile date" și „efectuarea de cheltuieli minime pentru efectele date". Ultima latură a eficienței economice maxime este proprie și activităților neeconomice. În formularea eficienței maxime s-a presupus că mărimea **timpului** de transformare a cheltuielilor de resurse fizice în efecte utile este minimă. Dacă nu se face o asemenea presupunere, atunci formularea acestei eficiențe ar trebui completată în mod corespunzător cu ideea „într-un timp cît mai scurt", pentru a se surprinde separat ideea reducerii la minim a duratei ciclului de producție și de desfacere.

Se poate spune despre conceptul general de eficiență că are o sferă foarte largă. Astfel, într-o formulare generală a sa, n-ar trebui să reiasă că efectele sînt utile din punct de vedere al unității economice, al economiei naționale și al consumatorilor individuali, sau, al tuturor acestora, potrivit intereselor lor, care, uneori, pot fi divergente. Totodată, nu este necesar să se specifice ce fel de resurse sînt avute în vedere : o singură resursă, o grupă sau mai multe grupe. De asemenea, nu trebuie menționată sfera activității : secție, întreprindere, ramură etc. și nici perioada de timp avută în vedere. În sfîrșit, într-o formulare generală a conceptului nu vor fi avute în vedere numai efectele principale (sau, și cele secundare) și nici nu trebuie să reiasă că se consideră numai efectele directe din unitatea dată sau și cele indirecte, conexe și colaterale. Avînd un caracter foarte general, nu i se poate pretinde formulării conceptului să cuprindă asemenea elemente.

Prezența sau absența lor este luată în considerare prin folosirea a două noțiuni de eficiență ceva mai concrete : simplă și complexă.

Eficiența economică simplă. Aceasta nu este altceva decît însușirea unei activități, **resurse** sau **grupe** de resurse **dintr-o unitate** economică sau neeconomică de a asigura, în perioada dată, efecte economice **principale** și **directe** în acea unitate ; însușirea ce se măsoară printr-o corelație de raport, direct sau indirect, între efecte și cheltuieli.

Se pot remarca unele caracteristici în raport cu accepția generală de mai sus, caracteristici care o delimitează de eficiența complexă :

a) utilitatea efectelor pentru economia națională și pentru consumatori **este presupusă,** nemaifiind luată în considerare în mod expres ;

b) efectele și cheltuielile pot fi corelate „în sine" sau și în comparație cu alte variante de acțiuni alternative ;

c) sînt avute în vedere numai efectele și cheltuielile principale, nu și cele secundare ;

d) cheltuielile și efectele sînt circumscrise în limitele unității cu gestiune economică, nu și în afara unității ;

e) se referă numai la una din resurse și la un singur efect, ori numai la o grupă de resurse : consumate (costuri), ocupate sau avansate în perioada dată ;

f) atît efectele, cît și cheltuielile sînt considerate în limitele aceleiași perioade, fără a se ține seama de distanțarea în timp a acestora.

Este de remarcat că în practica planificării și a evidenței eficiența economică se găsește numai sub forma aceasta simplă, fiind exprimată prin diverși indicatori : indicatori fizico-analitici (consumuri specifice, indici de utilizare, productivitate fizică etc.), indicatori analitico-sintetici (indici de valorificare superioară a materiei prime, productivitatea valorică a muncii vii, productivitatea investițiilor, rotație a mijloacelor circulante etc.) și indicatori sintetici de eficiență simplă (productivitatea integrală sau cost unitar global, cheltuieli la un leu (1 000 de lei) producție marfă fabricată, economicitate, rata rentabilității etc.). Acești indicatori au fost și sînt folosiți în prezent în exprimarea parțială sau sintetică a eficienței simple, constituind baza evidenței economice și a sarcinilor de plan.

De existența primelor caracteristici de mai sus se leagă două forme de eficiență economică simplă :

— **„absolută",** cînd raportul în cauză este luat și apreciat în sine, fără nici o raportare expresă la utilitatea cheltuielilor și a efectelor și fără vreo comparație cu alte alternative ;

— **„relativă",** cînd se are în vedere, în mod implicit, nevoia socială globală, considerîndu-se ca efect producția marfă vîndută și încasată (realizată), sau cînd raportul de eficiență este comparat cu alte rapoarte similare : din plan, din norme sau normative, din altă variantă etc. Este de la sine înțeles că această a doua formă de eficiență simplă este mai cuprinzătoare și satisface mai multe exigențe decît cea absolută. Ea presupune, pe lîngă judecata de raport, și una de valoare, respectiv de apreciere a raportului sau activității ca fiind : satisfăcătoare, bună, sau foarte bună, în raport cu o bază de referință.

Este suficient să ne referim la activitatea de fabricare a unui fel de produs. Raportul „în sine" dintre efecte și cheltu-

ieli privitor la o asemenea activitate exprimă eficiența relativă numai dacă activitatea și, mai ales, produsul sînt utile pentru economie, în momentul fabricării produsului și cînd acesta a fost desfăcut pe piață, încasîndu-se și valoarea corespunzătoare. Activitatea de producție „pe stoc", fără desfacere asigurată, în general, nu este eficientă economic pentru nevoile curente ale economiei, chiar dacă nivelul eficienței simple este satisfăcător.

În această privință, este de remarcat că indicatorii de eficiență construiți în baza producției globale sau marfă fabricată, și chiar în baza producției nete, nu sînt corespunzători. De asemenea, cerința utilității sociale asigurată prin desfacerea imediată a produselor nu este satisfăcută de către indicatorul productivității muncii, fie ea și productivitate netă. Numai indicatorul rotației mijloacelor circulante și rata rentabilității implică satisfacerea cerinței utilității sociale, văzută în structura locală și temporară, și nu într-una „generală", întrucît ambii indicatori sînt determinați în baza producției marfă vîndute și încasate, producție a cărei utilitate s-a verificat pe piață.

Eficiența relativă, implicînd și comparația cu alte variante, presupune ca raportul în cauză să fie **acceptabil** și sub acest aspect, adică să se găsească în limite **„admisibile"** sau să fie cel **așteptat.** Numai comparații cu planul sau realizările altor întreprinderi pot să indice dacă nivelul și creșterea eficienței în respectiva întreprindere sînt admisibile, bune sau satisfăcătoare și în ce măsură anume. De aici se poate vedea că termenul de activitate eficientă presupune o astfel de eficiență absolută care să fie și acceptabilă din anumite puncte de vedere.

În elaborarea de studii și programe economice și în fundamentarea economică a proiectării și a planificării, indicatorii de eficiență simplă nu satisfac decît parțial cerințele unui calcul corect de eficiență, privit prin prisma intereselor economiei naționale. Caracterul lor limitat iese în evidență dacă se cunosc elementele unei alte forme de eficiență pe care o denumim eficiență complexă și al cărei conținut este mai bogat.

Conținutul eficienței economice complexe. Această formă superioară de eficiență are cîteva caracteristici care sînt de natură să mărească conținutul și să îngusteze sfera eficienței economice, apărînd complementare față de unele din caracteristicile eficienței simple.

a) O primă caracteristică a eficienței complexe este faptul că ea include **nu numai efectele principale, ci și cele secundare.** Pentru unitățile cu activitate economică efectele secundare sînt: sociale și de protecție a mediului înconjurător. În cazul unităților social-culturale efectele economice concretizate în reducerea cheltuielilor apar ca efecte secundare în raport cu cele sociale sau culturale care constituie scopul principal al activității respective. Producerea de efecte secundare în unitatea dată este deci o caracteristică a oricărei activități, nu numai a celei economice.

În acțiunea de introducere a tehnicii noi, pe lîngă efectele economice principale pot fi obținute într-o măsură mai mare sau mică, cu cheltuieli diferite, și astfel de efecte cum sînt: ușurarea muncii, îmbunătățirea condițiilor de muncă sau o oarecare schimbare a mediului ambiant ori menținerea celui existent.

Se poate ține seama de mărimea efectelor secundare în calculul eficienței economice pe două căi: fie considerînd influența lor asupra **efectelor** economice, fie avînd în vedere transformarea lor în spor sau minus de **cheltuieli** corespunzătoare, prin înmulțirea cu cheltuielile specifice pe unitate de efect secundar. În ultimul timp se acreditează tot mai mult ideea posibilității de echivalare a efectelor secundare din activitatea economică și de transformare a lor în spor de efecte economice sau în spor de cheltuieli [1]). Acest lucru impune necesitatea de a se surprinde ideea **constanței efectelor secundare** în definirea eficienței economice, în măsura în care modificarea lor este avută în vedere fie în mărimea cheltuielilor principale, fie în efectele principale ale activității.

b) Considerarea cheltuielilor și efectelor **conexe** și **colaterale** din cadrul și din afara granițelor unității economice date reprezintă un element important al eficienței complexe. El este organic legat de prevalarea punctului de vedere al economiei naționale în domeniul eficienței. Din acest punct de vedere, este de remarcat că în ultimul timp, în determinarea eficienței economice a tehnicii noi, de exemplu, s-a impus ideea că în aprecierea eficienței perfecționării mijloacelor de producție sau a îmbunătățirii calității produselor să se țină seama de mărimea cheltuielilor și a efectelor din mai multe verigi existente în amonte și în aval față de unitatea economică dată: din unitatea de cercetare, din unitatea de proiectare și de dezvoltare, din unitatea producătoare și din cea utilizatoare sau consumatoare, din gradul 1 și 2, a mijlocului tehnic perfecționat. Mai mult, a început să-și facă loc ideea că efectele finale de la consumator să fie repartizate la toate aceste unități prin prețuri; și aceasta, nu numai în raport cu cheltuielile corespunzătoare, ci avînd în vedere aportul fiecăreia la realizarea efectelor totale — și, mai ales, din necesitatea stimulării tuturor unităților de bază, conexe și colaterale în perfecționarea, introducerea și folosirea mijloacelor tehnice perfecționate.

De cheltuielile conexe a început să se țină seama în ultimii ani și prin trecerea la stabilirea de **consumuri specifice cumulate de resurse** (energie, combustibil și timp de muncă) pe unitate de produs final, calcul în care balanța legăturilor dintre ramuri are un rol important. Această balanță a început să se folosească tot mai mult și în acțiunea de reașezare a prețurilor.

Optica interdependenței dintre unități în determinarea eficienței economice trebuie să aibă în vedere în mod special pe consumatorul final de bunuri de consum care constituie obiectul principal al politicii economice. Acestuia trebuie să i se asigure volumul, structura și calitatea produselor necesare, la timp și la prețurile stabilite.

c) Un alt element important al eficienței complexe este luarea în **considerare a două sau trei grupe de cheltuieli în loc de una,** precum și a **mai multor efecte economice.** Înțelegem prin grupă de cheltuieli ansamblul elementelor procesului de producție, văzute din mai multe puncte de vedere: al avansării resurselor **(investiții,** în sens larg), al ocupării sau imobilizării resurselor **(fonduri,** fixe și circulante, luate împreună) și al consumării resurselor **(costuri).**

Problema însumării grupelor de cheltuieli, pe de o parte, și a efectelor, pe de altă parte, are legătură cu nevoia de a se ajunge la un singur indicator de cheltuieli și la un altul de efecte, pentru a se lua decizii în baza raportului stabilit între aceștia, raport care să constituie indicatorul sintetic final, complex, de decizie. Este cunoscută divergența dintre indicatorii sintetici ai unei grupe singulare de resurse, cînd o variantă cu un cost unitar minim presupune investiții mai mari; de asemenea, se întîlnește des situația de divergență a efectelor, că se depășește planul de producție în dauna calității produselor, sau cel de beneficii în dauna structurii fizice planificate a producției, structură care exprimă de fapt structura nevoilor economiei naționale în perioada respectivă.

În teoria și practica stabilirii eficienței economice a început să-și facă loc, tot mai mult, ideea echivalării grupelor de resurse, creîndu-se posibilitatea însumării lor. De asemenea, s-a conturat ideea și procedeul de a se transforma investițiile (în sens restrîns) în fonduri fixe.

În privința efectelor, în domeniul determinării eficienței progresului tehnico-științific și al îmbunătățirii calității produselor se determină un indicator sintetic final de efecte: **sporul complex de venit net,** care cuprinde nu numai influența volumului, structurii și calității produselor (prin intermediul urcării prețului real sau de calcul) ci și reducerea costului, precum și influența eliberărilor de resurse ocupate sau avansate, ca și efectul eliberărilor de valută (după o corecție dublă, discutabilă încă). Este un început promițător de calcul complex care ar trebui extins.

Rata complexă de rentabilitate, echivalată ca natură sau sporul acesteia ar exprima mai sintetic eficiența economică decît rata simplă, în măsura în care ar reflecta fie și numai procesul economisirii tuturor grupelor de resurse, precum și modificarea tuturor efectelor economice.

d) Complexitatea eficienței crește dacă, în cazul obiectivelor de investiții, se **ține seama de factorul timp, prin actualizarea valorilor viitoare.** Această operație este necesară în cazul distanțării diferite în timp a cheltuielilor și efectelor mai multor variante, întrucît o asemenea distanțare reflectă procesul de mobilizare-imobilizare a resurselor și efectelor pe perioade lungi (mai mari de un an). Procedeul actualizării valorilor viitoare, specific determinării eficienței investițiilor, deși dezbătut mult în teorie, încă nu și-a găsit locul cuvenit în practica economică.

Dacă ținem seama de toate caracteristicile menționate eficiența este complexă-**total,** iar cînd se iau în considerare numai unele din ele, eficiența devine complexă-**parțial** (într-o măsură mai mare sau mai mică). Ambele pot fi mai mult sau mai puțin **relative** în funcție de modul cum se consideră raportul de eficiență: în comparație cu utilitatea socială (interesele economiei naționale, ale unităților și ale consumatorilor finali) sau și în comparație cu un normativ de eficiență complexă, ori cu indicatori complecși de la o altă variantă (de proiect, de plan etc.). Este de la sine înțeles că eficiența complexă relativă este mult mai cuprinzătoare decît eficiența simplă relativă la care ne-am referit în prima parte a studiului.

Înclinăm să credem că **trecerea de la optica eficienței simple la cea a eficienței complexe este de natură să deschidă orizonturi noi calculelor de eficiență economică menite să răspundă cerințelor deceniului eficienței** și progreselor realizate în prelucrarea electronică a datelor economice.

Petre JICA
Iași

*) A. Gheorghiu și alții

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (I)

ÎN PERIOADA dintre cele două războaie mondiale, între cercetătorii care au cunoscut bine, profund, satul românesc şi problemele ţărăneşti s-a remarcat Petru Groza. Nu exagerăm, afirmînd că aceasta a fost tema lui statornică şi obsedantă de meditaţie teoretică şi de acţiune practic-politică de o viaţă. „A fost – declara Petru Groza în 1945, într-un interviu acordat presei în legătură cu problema agrară – o fatalitate că m-am întîlnit mereu cu problema aceasta timp de un sfert de veac. Ca ministru al Ardealului, am făcut parte din guvernul care a legiferat reforma agrară după primul război mondial ; am dirijat comisia care a pregătit lucrările reformei pentru partea transilvăneană a ţării (...) Am trecut apoi în opoziţie, dar am continuat să fiu în miezul problemei, făcînd parte din comisia superioară pentru aplicarea legii (comisia agrară)" [1]).

Viaţa politică a dr. Petru Groza se identifică cu „Frontul Plugarilor", al cărui întemeietor şi conducător competent a fost ; totodată gînditorul şi omul politic care a fost Petru Groza s-a apropiat tot mai mult de concepţia comuniştilor de după Congresul al V-lea, cu privire la problema agrară. În cuvîntarea rostită la Deva, în 1948, cu prilejul aniversării a 15 ani de la întemeierea Frontului Plugarilor, Petru Groza făcea următoarea apreciere cu valoare de simbol : „În adevăr, acum 15 ani, aici, la Deva, Partidul Comunist, cum ştiţi, era de faţă. El era persecutat ; el era în ilegalitate (...). Totuşi, Partidul Comunist, prin reprezentanţii lui, a fost aici de faţă, de la întemeierea noastră şi de atunci pînă astăzi noi n-am făcut nici un pas unul fără altul. Şi asta ne-a dat tăria, această alianţă de care vorbiţi, între plugărime şi muncitorimea de la oraşe (...), această alianţă ne-a dat nouă puterea de a merge înainte". [2]).

Continuînd, pe un plan superior, tradiţiile progresiste ale gîndirii agrare a lui Nicolae Bălcescu şi C. Dobrogeanu Gherea, Petru Groza a profesat o concepţie realistă şi coerentă cu privire la definirea problemei agrare dintre cele două războaie mondiale şi, în funcţie de aceasta, la soluţionarea ei. Ceea ce-l particularizează, în mod pregnant, de mai mulţi gînditori români în acest domeniu al gîndirii economice este faptul că, prin participarea sa în diverse organisme superioare de decizie, Petru Groza a avut şi privilegiul testării practice a concepţiilor sale teoretice despre problemele social-economice ale satului românesc din epocă.

Deşi, în perioada de după primul război mondial, a îndeplinit funcţii înalte în diverse organisme de stat însărcinate cu reforma agrară, el nu s-a ferit să critice modul defectuos în care s-a desfăşurat aceasta, rezultatele insuficiente şi limitele ei. Astfel, el arăta în 1921, că „reforma agrară nu a fost făcută pentru parada domnilor politicieni, care inscenează bachanalii cu muzică, flori şi banchete – întîi o brazdă trasă cu boii, împăunaţi şi ei, pe pămîntul expropriat de la vecin – lăsînd apoi ţăranului improprietărit toată munca chinuită, în lipsă de uneltele mecanizării şi întreg martirajul plugăresc"[3]). El sublinia totodată că „improprietărirea nu este definitivă (...), urmînd ca ţăranii să fie daţi afară ulterior din brazda care se inaugurează acum cu atîta pompă"[4]) datorită – după părerea lui – unei noi exploatări, de natură cămătărească.

Caracterul incomplet al reformei agrare de la 1918–1921, reformă impusă de legi obiective, cu însemnate efecte pozitive, dar întîrziată şi limitată de slăbiciunea şi mai ales poziţia de clasă a burgheziei faţă de moşierime, reformă, totodată, catalizată de împrejurările de după primul război mondial, apare cu toată claritatea în scrierile lui Petru Groza. Astfel, el afirmă că „suflul puternic dinspre cîmpiile încărcate de jertfele sîngeroase ale maselor populare a clătinat cetatea feudalismului întîrziat, dărîmînd rămăşiţele lui prin reforma agrară, total de lege, parţial de fapt". [5]) Fiind impusă de masele ţărăneşti, în condiţiile internaţionale ale crizei generale a capitalismului, reformă de după primul război mondial – arată dr. Petru Groza – a fost făcută de burghezie nu fără tendinţa de a mai salva ulterior din patrimoniul ameninţat : dovadă că au mai rămas şi după aceasta întinse latifundii" [6]).

După opinia sa, esenţa problemei agrare de după reforma din 1918–1921 consta nu atît în insuficienţa pămîntului improprietărit şi în persistenţa proprietăţii feudale – cu pondere şi acestea, desigur – cît mai ales în lipsa de inventar agricol şi îndeosebi în robia cămătărească. Concepţia agrară a lui Petru Groza a evoluat cu timpul, pe măsura studierii mai atente a realităţilor social-economice şi a convergenţei sale ulterioare cu orientarea marxistă, semnalată (şi mărturisită) din deceniul al patrulea, concomitent (fapt sugestiv) cu clarificarea acestei probleme, atît în documentele P.C.R., cît şi ale P.S.D. Nu întîmplător, crearea Frontului Plugarilor se situează tocmai în 1933, cînd se încheiau şapte ani de studii temeinice de marxism, petrecuţi la Deva, după retragerea sa din viaţa politică, pentru autoclarificare ideologică [7]).

Într-un interviu acordat, în 1936, ziarului „Adevărul", Petru Groza a făcut

FIŞE

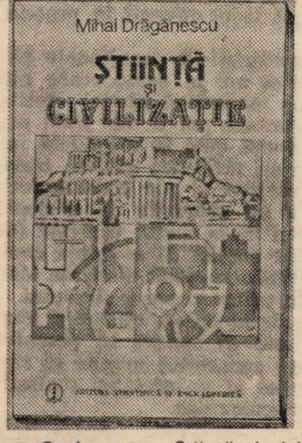

● *Cu lucrarea „Ştiinţă şi civilizaţie" publicată spre sfîrşitul anului trecut la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ, *profesorul* Mihai Drăgănescu *continuă şi amplifică preocupări mai vechi cu privire la analiza implicaţiilor fenomenului tehnico-ştiinţific contemporan. Obiectivele de largă perspectivă asumate de autor sînt puse în evidenţă şi de cadrul de analiză – civilizaţia umană în devenirea sa istorică. Tocmai această perspectivă istorică, ce atribuie complexului tehnico-ştiinţific un caracter evolutiv, îl determină pe Mihai Drăgănescu să proiecteze în prima parte a volumului o privire critică asupra conceptului de civilizaţie, asupra diverselor sale componente.*

În viziunea autorului, slăbiciunea unor concepte şi reprezentări actuale cu privire la civilizaţia umană este compensată printr-o serie de propuneri şi reflecţii originale care ar permite, după opinia profesorului Mihai Drăgănescu, o mai clară reprezentare a universului natural şi social şi o mai adecvată situare a componentei tehnico-ştiinţifice în acest univers. Tocmai în acest spirit, în volum sînt introduse cîteva secţiuni cu certe valenţe interdisciplinare cum ar fi cele privind „o nouă revoluţie în cunoaştere", „semnificaţiile perspectivei informaţionale", „relaţiile dintre ştiinţă, cultură şi umanism".

Procese sociale

● *În ultima vreme, îndeosebi prin conştientizarea fenomenelor globale, s-a ajuns la o altă înţelegere a dinamicii societăţii contemporane. Se vorbeşte tot mai frecvent despre o „complicare" a realităţilor şi de corolarul acesteia, necesitatea de a stăpîni şi dirija convenabil complexitatea fenomenelor sociale. Una din încercările în această direcţie o constituie principiul conducerii unor procese sociale prin „programe", apreciază* Fr. Kutta *în articolul* „Cílově programový princip v řízeni společenských procesů" *(Principiul conducerii prin programe în cadrul managementului proceselor sociale) publicat în nr. 1/1985 al revistei* POLITICKA EKONOMIE. *Metoda nu este nouă în sine, ea fiind elaborată şi utilizată în managementul cercetării ştiinţifice şi al inovaţiei. Faptul că în prezent se constată tendinţa de lărgire a sferei de aplicare – din cercetarea ştiinţifică în conducerea proceselor sociale – se explică, după cum apreciază F.K., prin avantajele sale intrinsece : permite o ierarhizare a eforturilor şi o selecţie a mijloacelor în funcţie de realizarea unui obiectiv predeterminat. De asemenea, o astfel de metodă, care păstrează în bună măsură un caracter normativ, poate fi uşor integrată în sistemul de planificare propriu economiei socialiste.*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

o cuprinzătoare caracterizare a problemei agrare românești de după primul război mondial. Această apreciere a situației țărănimii, exprimînd esența problemei agrare; se referea atît la aspectul economic, cît și la cel social și moral. „Economic : criza producției agricole și a valorificării producției adîncindu-se, situația plugarilor se agravează. Reforma agrară – afirma Petru Groza – n-a dus la îmbunătățirea așteptată, fiindcă s-a neglijat total problema exploatării raționale și apărarea micilor unități rurale cu interdicții de grevare și înstrăinare", [8]) astfel încît „mica proprietate a plugarului a fost lăsată pradă uzurii bancare și speculațiilor capitaliste", afectînd „zilnic standardul de viață al țăranului, care nu mai poate face față cerințelor elementare" [9]).

Practic, această situație se datora, după opinia justă a lui Petru Groza, faptului că reforma, deși a avut și efecte pozitive, n-a expropriat toate moșiile și n-a împroprietărit toți țăranii, iar celor împroprietăriți nu li s-a asigurat și inventarul agricol necesar, la toate acestea adăugîndu-se și datoriile apăsătoare provenite din obligațiile de despăgubire. Continuînd caracterizarea stării satului românesc, el preciza că „Social : tocmai această pauperizare, sub stăpînirea sistemului neocapitalist, trezește în ultimul timp conștiința de clasă a plugărimii..., care în unele părți înjghebează organizații politice proprii, iar în alte părți, afișîndu-se formula statului țărănesc, fortifică organizațiile Partidului național țărănesc.

În frămîntările sociale ale țării noastre, plugărimea își reclamă tot mai mult cuvîntul hotărîtor, aruncîndu-l în cumpăna luptei. Utilizarea acestei forțe pentru reorganizarea societății noastre este o poruncă a ceasului... Moral : oprimările și marile nedreptăți sociale... au purtat întotdeauna în pîntecele lor germenul vieții noi. Cu cît exploatarea și confiscarea libertăților cetățenești solidarizează mai mult plugărimea, situînd-o alături de mulțimea muncitorilor manuali și intelectuali, de asemenea exploatați și pauperizați, cu atît mai mari vor fi posibilitățile ei de luptă. Manifestațiile conștiinței trezite... dovedesc hotărîrea pentru îmbunătățirea soartei proprii și credința crescîndă în lumea nouă pe care o vrea, precum și moralul mai potrivit acestei lupte" [10]).

Caracterizarea de mai sus, altminteri destul de amplă, are în vedere mai mult extrapolările politico-ideologice ale problemei agrare, decît structura socială a satului românesc de după reforma din 1918–21, pe care dr. Petru Groza negreșit că o cunoștea tot atît de bine, de vreme ce, foarte adesea, vorbea despre necesitatea „schimbării sistemului social" al epocii sale. În strînsă și logică legătură cu aprecierea relațiilor de producție din agricultura țării noastre, dintre cele două războaie, el a formulat și soluția problemei agrare, în care scop a și inițiat crearea Frontului Plugarilor, ca organizație revoluționară a țărănimii menită să desăvîrșească, împreună cu clasa muncitoare, sarcinile revoluției burghezo-democratice în mediul rural. Accentuînd că la ordinea zilei era nu o problemă națională, care se rezolvase prin Marea Unire de la 1918, ci o „acută problemă socială". Petru Groza considera că „țărănimea și muncitorimea pretind reforme, reclamă o repartiție mai justă a bunurilor și libertății de mișcare politică" [11]), mișcare care, în final, „trebuie să aducă pentru aspirațiile colective încetarea exploatării de către o minoritate, a unui popor care se sufocă în cea mai neagră mizerie" [12]).

În optica gînditorului de la Deva, pînă la acest obiectiv maximal, care presupune „reorganizarea din temelie a structurii sociale și desființarea cauzelor fecunde ale neegalității sub raport de muncă productivă și distribuția bunurilor produse" [13]), trebuia parcurs, pînă la capăt, drumul revoluției burghezo-democratice, în care se cereau lichidate toate rămășițele feudale din structura economică a societății, „Caracterul fundamental, conservativ și cumpănit al țăranului român – spunea Petru Groza – refuză, însă, exagerări, inerente revoluțiilor sociale, admițînd numai ceea ce aparține strict problemei" [14]), după cum nu mai puțin adevărat este și faptul că „niciunul din plugarii conștienți nu va muri pe baricade în apărarea acestei mari proprietăți" (capitaliste – n.n. G.C.). [15])

După opinia sa, întru totul realistă, năzuința înfăptuirii unei noi reforme agrare, cu adevărat democratică și completă, anima țăranul la lupta pentru exproprierea tuturor latifundiilor feudale și împroprietărirea tuturor țăranilor, inclusiv cu inventar agricol și fără condiții oneroase, pentru „noi orînduieli în viața economică, animat de imaginea reducerii sarcinilor și ridicării cotei lui din beneficiul brazdei muncită de el" [16]).

conf. dr. Gh. CIULBEA

---

[1]) Arhiva C.C. al P.C.R., fond 95, dosar 22471/9000, fila 205.

[2]) Idem, f. 488.

[3]) P. Groza, Nota cu privire la împroprietărirea din județul Hunedoara, în Op. cit. p. 57

[4]) Idem

[5]) P. Groza, Op. cit. p. 170

[6]) „Semnalul", 25 martie 1945

[7]) P. Groza, Botezul Frontului Plugarilor, în „Horia", Deva, 22 aprilie 1933 (vezi și op. cit., p. 86).

[8]) „Adevărul", Cluj, 1 aprilie 1936.

[9]) Idem

[10]) Idem

[11]) Petru Groza, Nu mai este o simplă polemică de presă, în „Adevărul", Cluj, 30 iunie 1936.

[12]) Idem.

[13]) P. Groza, Op. cit., p. 176.

[14]) Idem, p. 177

[15]) Ibidem

[16]) Idem, p. 176

Transformarea „sistemului industrial"

● *Nivelul structurilor macroeconomice reprezintă unul din spațiile în care se resimte un proces de „transformare" a sistemului industrial occidental, consideră* Alain Bienayme *în studiul* „Transformations du système industriel occidental" *publicat în numărul din 15 februarie al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA SÉDEIS". *Astfel, dacă prin contribuțiile lui Jean Fourastié, ale lui Daniel Bell și ale altor economiști și sociologi, actualul stadiu de dezvoltare (post-industrial) este caracterizat prin existența celor trei sectoare economice (primar, secundar, terțiar) în viitor aceste delimitări vor fi puse sub semnul întrebării – îndeosebi, susține A.B., separația dintre sectoarele secundar și terțiar, între industria prelucrătoare și servicii. Deosebirile tradiționale între aceste tipuri de activități se estompează, tot mai multe servicii fiind asimilate sectorului secundar. Trecerea de la producția în serii mari la cea flexibilă presupune adaptări substanțiale ale metodelor de comercializare. De asemenea, pe cîteva coordonate importante, terțiarul devine un complement indispensabil al activităților din secundar și chiar din primar, cu importante schimbări de funcții. Bunăoară, apreciază autorul, în timp ce stocurile devin tot mai reduse în cazul industriei prelucrătoare, ele sporesc în terțiar, fiind vorba însă mai ales de stocuri de cunoștințe și de experiență profesională.*

● *Prin volumul* „Pledoarie pentru om" *semnat de* Bucur Șchiopu, *editura clujeană* „DACIA" *a împlinit un act de cultură și totodată de valorificare a moștenirii spirituale lăsată generațiilor de astăzi și de mîine*

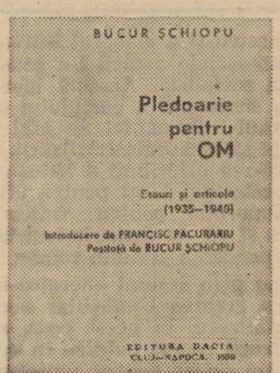

de inspirați intelectuali ardeleni care s-au afirmat în perioada interbelică. Activitatea publicistică și teoretică a lui Bucur Șchiopu desfășurată în perioada 1935–1940 dă glas, după cum apreciază în prefața volumului Francisc Păcurariu, uneia dintre cele mai tonice încrederi în puterea omului, în capacitatea rațiunii de a găsi soluții pentru toate problemele evoluției istorice. Articolele și eseurile autorului, grupate în trei secțiuni – Pledoarie pentru om, Apărarea libertății și culturii, Aspecte și constatări social-economice – se integrează într-un sistem coerent și unitar de idei, caracterizat printr-un raționalism bazat pe principii ale socialismului științific. Aceeași poziție teoretică înaintată și solid întemeiată se află și la baza analizelor foarte interesante ale lui Bucur Șchiopu despre realitatea economică și socială a României interbelice, despre gravele probleme cu care ea era confruntată. Reținem, de asemenea, atenția stilul și optica de abordare, exprimările elastice, nuanțate cu eleganță, cu bogate referiri la idei, sisteme filosofice sau fenomene social-politice caracteristice perioadei respective.

FIȘE

6

Politica industrială a Partidului Comunist Român

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

ÎNCEPUTĂ spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, ca industrializare capitalistă, dezvoltarea industriei în țara noastră a continuat după al doilea război mondial, ca industrializare socialistă. Dacă în condițiile capitalismului progresele industriei au fost cu totul neînsemnate, în anii construcției socialiste și cu deosebire după Congresul al IX-lea al P.C.R., procesul de industrializare s-a desfășurat în ritm rapid schimbînd din temelii baza tehnico-materială și structurile sociale ale țării, creînd condiții pentru ridicarea la cote tot mai înalte a bunăstării și gradului de civilizație materială și spirituală ale întregului popor. Realizările istorice obținute de poporul român în industrializarea socialistă a țării își găsesc expresia concentrată în creșterea de peste 100 de ori a producției industriale în ultimii 40 de ani. Unele ramuri ale industriei au cunoscut o creștere și mai accentuată : chimia de peste 1 000 ori, iar industria construcțiilor de mașini de 400 ori. Agricultura tot mai bine înzestrată cu mașini și-a sporit producția de peste 7 ori.

În prezent industria românească asigură peste 90% din mașinile și utilajele necesare realizării programelor de investiții naționale și are un rol determinant în modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. **„Practic — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu există ramură de activitate în care industria românească să nu se poată angaja să producă orice utilaje la nivelul tehnicii mondiale. Aceasta este marea cucerire a revoluției socialiste în tehnică, dar mai cu seamă în crearea unei clase muncitoare în stare să producă această tehnică de înalt nivel !".**

Congresul al XIII-lea al partidului pe baza acestor rezultate remarcabile a stabilit trecerea țării noastre într-o nouă etapă superioară, de progres al forțelor de producție, de dezvoltare intensivă a industriei, de creștere a nivelului său tehnic și calitativ.

Industrializarea socialistă — factor propulsor al transformărilor economico-sociale revoluționare din România

AXUL în jurul căruia partidul nostru și-a elaborat întreaga sa strategie de dezvoltare economico-socială a țării l-a constituit și îl constituie industrializarea socialistă. Această idee a fost afirmată încă de la Conferința Națională a partidului din 1945, cînd s-a subliniat că progresul României se află în directă și nemijlocită legătură cu progresul industrializării, că industrializarea țării impune dezvoltarea prioritară a industriei grele, că ea deschide posibilitățile cele mai largi pentru utilizarea întregii forțe de muncă a poporului, pentru ridicarea condițiilor de viață la orașe și sate și că de forța industrială depinde în mare măsură însăși independența statului român.

Anii care au urmat s-au remarcat prin acțiuni energice ale Partidului Comunist Român pentru crearea condițiilor necesare înfăptuirii politicii de industrializare. În acest scop, s-a desfășurat lupta pentru trecerea întregii puteri politice în mîinile clasei muncitoare și ale aliaților săi și pentru naționalizarea principalelor mijloace de producție.

Tot mai adecvată particularităților specifice, condițiilor istorice ale României, cît și necesităților diferitelor etape ale construcției socialiste, politica de industrializare, promovată consecvent de partidul nostru s-a îmbogățit continuu pe baza experienței acumulate, în consens cu cerințele și realizările progresului științific și tehnic național și mondial. Un rol deosebit a revenit în această privință Congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea, precum și Conferințelor Naționale ale partidului din această perioadă. Cu contribuția directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost înlăturate unele concepții limitative privind conținutul industrializării și căile înfăptuirii ei și a fost situată, tot mai mult, în prim-planul politicii în acest domeniu, laturile calitative și de eficiență. Pînă la Congresul al IX-lea al partidului, industria noastră, în pofida obiectivelor formulate, a fost într-o anumită măsură inconsecventă în asimilarea tehnicilor avansate. Congresul al X-lea a imprimat o reorientare fermă spre cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale. **„Trebuie să lucrăm în așa fel — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — încît dezavantajul pe care-l avem datorită rămînerii în urmă într-o serie de domenii să fie transformat — dacă se poate spune astfel — într-un avantaj, dezvoltarea economiei țării făcîndu-se pe baza celei mai înalte tehnici contemporane".**

De asemenea, respingînd tezele după care dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție n-ar fi necesară în toate țările socialiste, Partidul Comunist Român a afirmat cu claritate necesitatea unei asemenea dezvoltări ca o condiție sine qua non a progresului rapid și multilateral al industriei și economiei noastre în ansamblu. Dar creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție este concepută de partidul nostru în contextul dezvoltării sale echilibrate cu producția bunurilor de consum, a agriculturii și a celorlalte ramuri.

În cadrul orientărilor privind structurile industriei, o importanță deosebită o au tezele formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind crearea și dezvoltarea unor ramuri moderne ale industriei : electronica, electrotehnica, mecanica fină, mașinile-unelte etc., necesare pentru propulsarea progresului tehnic nu numai în domeniul producției mijloacelor de producție, dar și al producției bunurilor de consum și al producției agricole. Ulterior aceste teze au fost dezvoltate și completate cu concluziile despre necesitatea și posibilitatea economisirii resurselor de energie și de materii prime, despre intensificarea creșterii ramurilor care valorifică superior aceste resurse și, în final, cu concluziile amplu fundamentate de Congresul al XII-lea al partidului privind restructurarea profundă a industriei românești și așezarea ei pe principii de eficiență. O latură esențială a industrializării o reprezintă realizarea unei corelații armonioase între industrie și agricultură. Raporturile dintre industrie și agricultură sînt reciproce, dinamice și complexe ; între cele două ramuri de bază trebuie să existe un echilibru permanent și în continuă mișcare.

Industrializarea pe un plan superior care se realizează în prezent în România, în concordanță cu stadiul de dezvoltare a economiei, cu exigențele progresului tehnic și în contextul existent al relațiilor economice internaționale este concepută așadar de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu ca o extrapolare a tendințelor anterioare, ci ca o îmbinare a continuității cu deschideri și orientări noi. În această optică profund creatoare, a abordat problematica industrializării și Congresul al XIII-lea al partidului.

Orientările stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pentru continuarea industrializării socialiste în etapa actuală

MARCÎND trecerea la o nouă etapă a realizării Programului partidului, Congresul al XIII-lea a definit direcțiile de dezvoltare economico-socială a țării în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000. Pentru realizarea obiectivului fundamental al celui de-al VIII-lea cincinal — continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism — se va acorda o atenție deosebită dezvoltării forțelor de producție. În ceea ce privește industria, principala ramură a economiei naționale,

care contribuie la dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, documentele programatice ale Congresului prevăd accentuarea dezvoltării intensive a tuturor ramurilor industriale și asigurarea unui echilibru mai bun între diferitele sectoare. **„Pînă în anul 1990** — relevă tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul său la Congres — **se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. Se va ajunge la un nivel general al producției industriei românești, precum și al calității și tehnicii acestei ramuri comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic".**

Și în cincinalul viitor și în continuare pînă în anul 2000 dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale — este situată pe primul plan. De asemenea, Congresul a stabilit că în agricultură — a doua ramură de bază a economiei naționale — obiectivul fundamental îl constituie înfăptuirea noii revoluții agrare, care presupune transformarea generală a modului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole, care să satisfacă din plin nevoile de consum ale populației, precum și de materii prime pentru industrie. Realizarea acestui obiectiv trebuie să ducă, de asemenea, la dezvoltarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate și eficiență, așezată pe baze moderne, industriale.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele privind extinderea bazei energetice și de materii prime, precum și cele ale dezvoltării agriculturii **„reprezintă esențialul — factorii determinanți pentru dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri de activitate".**

Strategia formulată de partidul nostru pentru perioada următoare pornește de la cerințele unei dezvoltări optime, prin realizarea unor ritmuri de creștere diferențiate, astfel încît dinamismul economiei naționale să se sprijine pe folosirea cu eficiență ridicată a tuturor resurselor, iar creșterea economică să se realizeze în condiții de echilibru optim. În acest sens, are o însemnătate principială faptul că pentru perioada 1986—1990 Directivele Congresului al XIII-lea situează pe primul plan al orientărilor și sarcinilor realizarea unei creșteri economice intensive prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea mai accentuată a productivității muncii, adîncirea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților productive, economisirea strictă și valorificarea superioară a resurselor materiale și creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate.

Asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură și dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale, așa cum prevăd documentele Congresului, își găsesc concretizarea în realizarea unor ritmuri mai apropiate de creștere în cele două ramuri de bază (6—6,5% pentru industrie și 5,4—5,8% pentru agricultură), în impulsionarea subramurilor de înaltă tehnicitate din cadrul industriei, în creșterea mai puternică a producției vegetale, concomitent cu ridicarea ponderii zootehniei la 46—48% în producția agricolă totală, precum și în creșterea mai accentuată și diversificarea mai pronunțată a producției în industriile ușoară și alimentară. Pe fondul acestor ritmuri diferențiate, se detașează amplificarea rolului și funcțiilor pe care le vor juca ramurile și subramurile industriei de înaltă tehnicitate purtătoare ale progresului tehnic, care valorifică superior resursele. Astfel, chimia va spori cu un ritm mediu anual de 8,5—9%, iar construcțiile de mașini cu 7—7,5%. În cadrul acesteia din urmă producția electronică va crește cu peste 20%, mecanica fină, optica, echipamentele hidraulice și pneumatice cu 15,4%, mașinile-unelte cu comandă program, centrele de prelucrare și sistemele flexibile cu 50%, iar producția de roboți și manipulatoare cu 57%.

În strînsă legătură cu aceste orientări a fost concepută și strategia investițiilor. Cele 1 350—1 400 miliarde lei prevăzute vor fi orientate în proporție de 90% spre lărgirea bazei energetice și de materii prime, spre realizarea programului de dezvoltare intensivă, de modernizare și ridicare a nivelului tehnic al industriei, a programului de irigații și îmbunătățiri funciare, precum și a celui de mecanizare a agriculturii, transporturilor și altor ramuri de activitate. **„În viitor** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu se va pune problema dezvoltării extensive a capacităților de producție, accentul va cădea pe modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților existente".**

Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990 — elaborat sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu — activitatea de cercetare, căreia documentele Congresului îi acordă o excepțională însemnătate, va trebui să asigure ridicarea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, astfel încît pînă în 1990 cca 95% din produsele românești să se situeze din acest punct de vedere la nivelul celor existente pe plan mondial, iar cel puțin 2—5% să depășească acest nivel, ceea ce, implicit, presupune orientarea eforturilor de cercetare în direcțiile respective, precum și prospectarea cerințelor pieței interne și externe. Un rol important în perioada ultimilor 15 ani îl vor avea perfecționarea învățămîntului și pregătirea temeinică a forței de muncă, inclusiv în domeniul economic, pentru a răspunde noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale, exigenței științei noi.

Continuarea politicii de industrializare pe direcțiile stabilite de Congresul al XIII-lea deschide pentru țara noastră perspective largi de trecere la un nou stadiu de dezvoltare pe calea progresului și civilizației. De aceea, continuînd dezvoltarea forțelor de producție, țara noastră va participa la noua revoluție în știință și tehnologie.

Dezvoltarea economico-socială în profil teritorial

UNA DIN componentele cele mai importante ale dezvoltării economico-sociale a țării pe baza politicii industriale o constituie industrializarea mai accentuată a zonelor și județelor rămase în urmă. Pentru definirea acestei laturi a politicii industriale a P.C.R. un rol deosebit revin tezelor și argumentelor puternic puse în lumină de tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Trebuie să ne fie clar** — arăta secretarul general al partidului — **că dacă nu am industrializa în mod armonios întreaga țară, dacă am menține vechea stare de înapoiere a unor zone, oricît am vorbi de egalitate în drepturi... inegalitatea de fapt tot ar rămîne".**

Pornind de la aceasta, în anii construcției socialiste și mai cu seamă în ultimele două decenii s-a acordat o mare atenție ridicării economice, sociale și culturale a tuturor județelor țării și cu deosebire a celor mai puțin dezvoltate în trecut. Este semnificativ că în 1983 industria constructoare de mașini deținea între 30—40% din producția industrială totală a unor asemenea județe, cum sînt : Dolj, Teleorman, Dîmbovița, Bistrița-Năsăud, Covasna, Vaslui. Un număr de 7 județe mai puțin dezvoltate în trecut au furnizat în 1983 peste 73% din producția totală a industriei chimice, în timp ce în perioada antebelică peste 2/3 din producția acestei ramuri se realiza în București, Valea Prahovei și zona Brașovului. Orientarea prioritară a investițiilor spre zonele odinioară mai puțin dezvoltate a asigurat creșterea producției industriale între 1965—1982, față de dinamica de 5,3 ori pe țară, în județul Sălaj de 16 ori, Bistrița-Năsăud de 10 ori, Covasna de 8,3 ori, Satu-Mare de 6,5 ori.

Vastul program de investiții realizat în ultimele cincinale, dezvoltarea puternică a industriei, construcțiilor, transporturilor, serviciilor și îmbunătățirea repartizării teritoriale a acestora au determinat sporirea simțitoare a numărului personalului muncitor, prezența clasei muncitoare în toate județele țării și implicit o mai bună distribuire a veniturilor, ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului. Astfel, se realizează în bune condițiuni obiectivul obținerii unei producții globale de locuitor de 70 000 lei și a unui număr de minimum 400 persoane ocupate la mia de locuitori în fiecare județ. Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit continuarea dezvoltării activităților industriale în toate localitățile țării și participarea fiecărui județ cu cel puțin 80 000 lei producție globală pe locuitor la crearea produsului social în 1990.

În această perioadă se va acorda o atenție deosebită organizării teritoriale și sistematizării tuturor localităților, asigurîndu-se în cadrul fiecăreia dezvoltarea corespunzătoare a învățămîntului, activității culturale și ocrotirii sănătății.

Ca urmare a înfăptuirii orientărilor și liniilor directoare ale Congresului al XIII-lea al partidului, în anul 2000 — așa cum se arată în Raportul tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XIII-lea — **„România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului".**

conf. dr. I. AVRAM

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este industrializarea și care este rolul său în dezvoltarea forțelor de producție ?

2. În ce constau principalele realizări ale politicii industriale a P.C.R., îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului ?

3. Care sînt orientările stabilite de Congresul al XIII-lea în domeniul continuării industrializării ?

4. Rolul și importanța dezvoltării economico-sociale în profil teritorial.

Evoluția cursului dolarului — semnificații și implicații

FENOMEN cu multiple implicații la scară internațională, întărirea spectaculoasă a dolarului din ultimele luni a stîrnit reacții neobișnuit de puternice, făcînd obiectul a nenumărate interpretări, controverse și prognoze. Realitatea este că evoluția oscilantă a cursului monedei americane se află statornic în actualitate de la începutul deceniului trecut, fiind considerată cînd că atinge cote nejustificat de scăzute, cînd, dimpotrivă, că se ridică la un nivel inexplicabil de înalt. Și aceasta din pricina permanentei sale instabilități sub incidența unei multitudini de factori obiectivi și subiectivi, ce au imprimat adesea tendințe neașteptate, eratice, apărînd în discordanță cu condițiile economice existente, așa încît previziunile fundamentate pe anumite elemente de referință socotite certe au sfîrșit prin a fi infirmate de verdictul pieței. De altminteri și recenta creștere de curs a survenit după un interval de cîteva luni în care se produsese o relativă slăbire a dolarului în raport cu alte valute occidentale, tendință în care numeroși specialiști cu o autoritate recunoscută în materie au văzut atunci simptomele neîndoielnice ale unei scăderi de durată a monedei americane.

Anticipări infirmate

ESTE DE AMINTIT, spre exemplu, că în previziunile făcute de O.C.D.E. pentru anul 1984 se reținea posibilitatea unei corectări destul de brutale a raporturilor de curs ale dolarului, cu variații foarte bruște și că opiniile exprimate la începutul anului trecut de personalități precum F. Leutwiller, președintele Băncii Reglementelor Internaționale, sau Karl Otto Poehl, președintele băncii centrale vest-germane, erau că moneda americană se prezenta supraevaluată, o scădere în perspectivă apărînd ca un proces ineluctabil. Mai ferm în luările de poziție, Martin Feldstein, șeful consilierilor economici ai Casei Albe, declara în cursul primelor luni ale anului trecut că dolarul este supraevaluat cu 32% față de principalele valute occidentale, susținînd că este posibil ca el să piardă 3%—4% din valoarea sa în termeni reali și chiar că s-ar putea ajunge la o cădere de 20% pînă la finele anului 1984. Tot astfel, în mai 1984, cînd se înregistra deja o reluare a creșterii cursului dolarului pe piețele valutare, în publicația specializată în prognoze economice „Wharton" se anticipa o depreciere a monedei în discuție de 12% pînă la sfîrșitul anului 1984 sau cel tîrziu la începutul anului 1985.

În fața întăririi monedei americane, care a venit să infirme toate aceste anticipări, specialiștii au renunțat treptat să mai anunțe iminența sa depreciere determinată de factori economici implicați amănunțit, situația de pe piețele valutare demonstrînd că de fapt o serie de elemente hotărîtoare acționau într-un sens exact opus celui pronosticat. Acum, după ce a avut loc spectaculoasa ascensiune a „biletelor verzi", este larg răspîndită părerea că recenta evoluție nu a constituit în definitiv decît o prelungire a unei persistente tendințe de întărire ce a început din 1980 și tinde să continue, chiar dacă pe parcurs mai intervin anumite momente de scădere.

Privită retrospectiv, întărirea dolarului pe întreaga perioadă de redresare se vădește într-adevăr deosebit de puternică, întrucît între mijlocul anului 1980 și sfîrșitul lunii februarie 1985 raportul de curs — ponderat cu schimburile comerciale — față de ansamblul principalelor valute occidentale a înregistrat o creștere de peste 80%. În relația de schimb cu unele dintre acestea dolarul a atins recorduri istorice, așa cum este cazul cursului în moneda franceză, care a crescut de la 4 franci în 1980, la peste 10 franci în februarie 1985, sau al celui în moneda britanică, ajuns acum aproape de un raport 1 : 1, după ce numai cu trei ani în urmă se menținea încă la peste 1 : 2 în favoarea lirei sterline (vezi graficul). Și față de valute mai „tari", ca francul elvețian și marca vest-germană, se constată că dolarul s-a ridicat la cele mai înalte cote din ultimii zece ani. Într-o expresie sintetică, indicele cursurilor valutare (vezi tabelul) demonstrează că după ce a ajuns în 1983 la un nivel apropiat de acela premergător crizei și deprecierii din anii '70, dolarul înregistra în decembrie 1984 o apreciere simțitoare chiar față de perioada sa „de aur" din deceniile anterioare, marcînd de fapt o întărire multilaterală în toate relațiile sale de schimb.

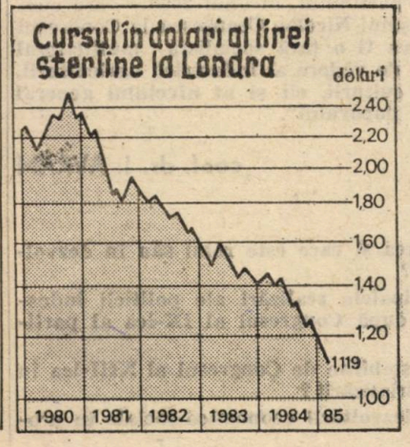

O piață intens speculativă

ACEASTĂ ultimă infirmare a unor previziuni cu o paternitate de incontestabilă competență profesională reprezintă o nouă și grăitoare dovadă a incertitudinii ce planează necontenit asupra evoluției pieței valutare, oricum s-ar prezenta elementele economice considerate dintotdeauna determinante în formarea relațiilor de curs. Premisa esențială de la care trebuie să se pornească în abordarea fenomenului este că în condițiile sistemului cursurilor fluctuante orice schimbare de tendință apare posibilă, orice răsturnare de situație poate interveni fără a trebui considerată surprinzătoare. Cadrul generator de instabilitate a fost creat cu mai bine de un deceniu în urmă prin generalizarea acestui sistem și cu timpul s-a constatat o accentuare, o evidentă intensificare a caracterului speculativ al pieței valutare, stăpînite de neliniștea unei continue goane după cîștig, aidoma colateralelor piețe monetare și de capital. Ca atare, a devenit iluzorie căutarea unui punct stabil, a unui element precis de referință care să permită o orientare de durată într-o stare de permanent dezechilibru, ce nu poate fi disimulată de mai scurtele sau mai lungile perioade de acalmie ori chiar de o „morozitate" a pieței.

La fel ca în alte perioade de tendință accentuată, și în evoluția recentă a dolarului se pot identifica o serie de factori economici concreți care și-au avut fără îndoială contribuția, acționînd într-un fel sau altul asupra acestor piețe nervoase, volatile, care abia așteaptă un impuls pentru a reacționa. Rezumînd contextul ultimului an se poate arăta că, deși deficitul comercial al S.U.A. a fost foarte mare, cifrîndu-se la 125 miliarde dolari, această enormă hemoragie care a inundat piețele valutare și trebuia să ducă la slăbirea monedei americane nu s-a dovedit îndestulătoare față de intensitatea cererii, amplificată la proporții fără precedent de o multitudine de cauze. Între componentele obiective ale acestei cereri susținute au fost necesitățile create de creșterea volumului comerțului mondial cu circa 8% în 1984, după un spor sub 2% în anul anterior. De asemenea, au sporit simțitor solicitările de credite internaționale, în cea mai mare parte exprimate în dolari, fapt ilustrat între altele de creșterea cu 62% a totalului emisiunilor lansate pe piața euroobligațiunilor, care a atins 71 miliarde dolari în 1984, comparativ cu 44 miliarde dolari în 1983. La suma menționată se cer adăugate cele peste 50 miliarde dolari emisiuni de obligațiuni pe piața financiară de la New York, lansate în mare parte de străini. În mod concludent, numai în luna ianuarie 1985 au fost lansate noi euroemisiuni pe piețele internaționale în valoare de 14 miliarde dolari ; la un calcul pe bază anuală rezultă 167 miliarde dolari, mai mult decît dublul totalului din anul precedent.

La mărirea presiunii asupra pieței financiare și implicit a celor valutare aflate în interdependență a contribuit, la fel ca în anii din urmă, faptul că Trezoreria S.U.A. și-a continuat politica de captare a fondurilor în dolari pentru necesitățile sale de finanțare. În mod concret, anul trecut ea a atras pe canalul împrumuturilor pe termen mijlociu și lung peste 155 miliarde dolari cu scopul de a acoperi imensul deficit al bugetului federal.

Și dacă ar fi fost numai operațiunile tehnice curente legate de convertirea acestui enorm volum de fonduri între parteneri, tot rezulta o suprasolicitare de dolari acționînd asupra cursului de schimb. Dar pieței valutare s-au aflat evident și sub impactul unei căutări insistente de active în dolari, speculativă în sine, miza fiind tocmai fermitatea monedei americane în perspectivă. Potrivit datelor publicate, numai în primele șase luni ale anului 1984 investițiile străine în S.U.A. au depășit 158 miliarde dolari, plasamentele făcîndu-se parțial în acțiuni și investiții directe și parțial pe termen scurt, ceea ce este de la sine grăitor asupra specificului și mobilului operațiunilor. Este de subliniat că explicația dată în anii precedenți cu privire la diferența sensibilă de dobînzi comparativ cu alte țări nu mai are aceeași semnificație după reducerea costului creditelor, ce a intervenit în S.U.A, în a doua jumătate a anului 1984, efectul său fiind reducerea pronunțată a ecartului față de străinătate, fără

Indicele cursurilor valutare *)
media 1980—1982 = 100

Țara	Paritățile înainte de 1970	Cursuri centrale acord Smithsonian 1971	1980	1981	1982	1983	1984 iunie	1984 decembrie
S.U.A.	114,6	103,1	90,7	99,5	109,8	114,2	120,2	129,5
R.F.G.	66,2	68,9	100,0	97,2	102,8	107,6	108,2	106,1
Anglia	147,5	146,7	99,8	102,1	98,1	91,6	88,6	83,7
Franța	111,1	109,8	106,5	100,4	93,1	87,3	84,9	83,6
Italia	226,2	220,9	108,4	98,8	92,8	90,3	87,0	86,0
Elveția	51,3	53,2	95,4	98,3	106,3	111,5	110,1	109,5
Japonia	69,0	77,2	95,5	105,8	98,6	107,8	113,3	112,0

*) Acest indice arată aprecierea sau deprecierea unei monede față de principalele valute occidentale, calculată pe baza raporturilor efective de curs de pe piață, ponderate cu schimburile comerciale ale țării în cauză.
Sursa : World Financial Markets, ianuarie 1985

a mai vorbi că s-a ajuns chiar la un nivel inferior față de anumite valute ca, de pildă, lira sterlină.

Ca atare, în cererea susținută de active în dolari se cere căutată — pe lîngă alte elemente ca randamentul direct, jocul bursier, siguranța — și o componentă pur speculativă, constînd în urmărirea deliberată a unui cîștig din cotație, cu alte cuvinte un rezultat avantajos la convertire care poate fi obținut doar cu condiția ca dolarul să rămînă puternic în timp.

De altfel însăși reacția piețelor valutare aduce dovada trăsăturilor speculative ale operațiunilor din perioada luată în discuție. Motivația că cerințele de dolari din partea străinătății au depășit disponibilitățile existente și cele create prin imensul deficit comercial nu poate fi pusă la îndoială, numai că potrivit teoriei cererii și ofertei în economia de piață creșterea prețului mărfii (în speță a cursului monedei) corijează întotdeauna dezechilibrul, restrîngînd solicitările și stimulînd alimentarea pieței. Persistența de peste cinci ani a unui dezechilibru în dolari pe piețele valutare nu își mai găsește explicația decît în caracterul pronunțat speculativ al acestora. Fiindcă numai pe o piață tipic speculativă este posibil ca o creștere a prețului unei mărfi, respectiv a cursului unei valute, să ducă la intensificarea cererii și restrîngerea ofertei, ambele contînd pe noi scumpiri în viitor ale obiectului acțiunii speculative. Tranzacțiile se angrenează astfel într-o escaladă neînfrînată, sărind pe noi trepte ale scumpirii, ori invers, ale ieftinirii în momente de panică, așa încît oscilațiile se alimentează din anticipările participanților la tranzacții de a realiza cîștiguri sau, dimpotrivă, de a suferi, pierderi.

Dificultățile altor valute

AR ÎNSEMNA, totuși, să nu fie reținute toate datele problemei dacă explicația recentelor relații de curs ar fi pusă doar pe seama întăririi dolarului din cauze atît obiective cît și subiective. În mod cert recordurile istorice ale unor raporturi de schimb oglindesc în același timp fermitatea monedei americane, dar și o pronunțată slăbire a poziției altor valute. Aceasta este situația în special a lirei sterline care a înregistrat o scădere pe piață nu numai față de dolar, ci în raport cu toate principalele valute occidentale. La deteriorarea poziției sale au contribuit în primul rînd dificultățile care confruntă de mai mult timp economia britanică. Unii specialiști susțin că fondul problemei constă în aceea că Anglia nu dă dovadă de capacitatea de a produce mărfuri competitive în cadrul unei discipline a veniturilor, ceea ce generează atît dificultăți de balanță cît și nesfîrșite conflicte sociale. Și pentru a se obține o ameliorare a competitivității în relațiile externe autoritățile britanice au urmărit deliberat în ultimul timp o depreciere moderată a monedei naționale, care să ducă practic la ieftinirea exporturilor și frînarea importurilor, fără a dezechilibra totuși mișcările de capital atît de importante pentru această țară cu rol proeminent în tranzacțiile financiare internaționale.

Piețele au sesizat intenția și au reacționat, numai că au manifestat o tendință mai accentuată de abandonare a lirei sterline decît ar fi dorit guvernul englez, întrucît au fost avute în vedere și alte aspecte, considerate relevante de operatori, ca, de exemplu, înrăutățirea situației balanței comerciale a Angliei, ca urmare a scăderii încasărilor petroliere. După ce a fost avantajată în anii trecuți de creșterea prețului petrolului și a producției proprii din Marea Nordului, lira sterlină a trebuit să suporte în conjunctura actuală a pieței „aurului negru" consecințele rolului dobîndit în răstimp de petrovalută, care i-a adăugat un plus de vulnerabilitate, vădită de îndată ce condițiile au devenit dezavantajoase. Rezultatul coroborării acțiunilor guvernului cu reacțiile pieței a fost „căderea" lirei sterline, devenind necesară susținerea ei printr-o majorare substanțială a dobînzilor în luna ianuarie 1985, care nu a condus, totuși, decît la o redresare temporară urmată aproape imediat de noi scăderi de curs. Evoluția indicelui cursului de schimb al lirei sterline ilustra la sfîrșitul anului 1984 cea mai pronunțată depreciere între principalele monede occidentale prin comparație cu nivelul anterior anului 1970, iar continuarea deteriorării poziției sale în ultimele două luni este considerată simptomatică pentru o slăbire pe termen lung a monedei ce ocupa cîndva rolul prim pe scena monetară internațională.

Și cursul record al dolarului în franci a reflectat o anumită erodare a monedei franceze, care a făcut la sfîrșitul anului trecut obiectul unor dezbateri aprinse dacă trebuie sau nu devalorizată în cadrul sistemului monetar vest-european (SME). Potrivit opiniei susținătorilor ideii devalorizării, fermitatea manifestată de franc în sistemul respectiv și în alte relații de curs apare artificială dacă se iau în considerare o serie de diferențe economice defavorabile în special comparativ cu R.F. Germania și implicit cu moneda acesteia. Or, printr-o asemenea măsură se aprecia că va putea fi sporită competitivitatea franceză, imprimîndu-se un dinamism sporit economiei acestei țări, care prezintă performanțe inferioare mai cu seamă față de principalul său concurent vest-european. Chiar dacă posibilitatea unei asemenea devalorizări a fost îndepărtată ferm de autoritățile franceze, piețele valutare au recepționat argumentele ipotezei, reacționînd în consecință, așa cum s-a văzut în recentele relații de curs cu dolarul.

Persistența incertitudinilor

SE NAȘTE implicit întrebarea dacă în asemenea condiții de instabilitate, de evoluții imprevizibile, ar fi cu putință totuși să se elaboreze previziuni cu un anumit grad de certitudine. Problema este esențială, deoarece pentru desfășurarea schimburilor comerciale internaționale cunoașterea perspectivelor evoluției principalelor monede rămîne de o deosebită importanță practică. Se știe că modificări prea mari de curs pot anula rezultatele economice ale tranzacțiilor comerciale sau chiar provoca pierderi, iar acoperirea integrală a unui risc valutar major implică adesea un cost atît de ridicat încît devine prohibitiv.

Urmărind comentariile se poate constata că, potrivit opiniei unor specialiști, dolarul se va putea menține la cote ridicate cel puțin în prima jumătate a anului curent, întrucît în anticipările operatorilor de pe piețele valutare este considerat ferm datorită situației mai bune a economiei americare comparativ cu alte țări occidentale. Printre aspectele reținute sînt continuarea creșterii economice, inflația mai redusă, accentuarea controlului asupra politicii monetare și bugetare, randamentul titlurilor încă mai ridicat față de alte piețe și chiar impresia de siguranță sporită ca loc de plasament. Chiar continuarea scăderii dobînzilor începută anul trecut în S.U.A. ar putea contribui la întărirea poziției dolarului contrar impresiei ce se poate face la prima vedere că ar acționa în sens opus. Aceasta deoarece o ieftinire a creditului ar putea stimula activitatea productivă în S.U.A., imprimînd și o tendință de înviorare bursieră care joacă întotdeauna rolul unui semnal pentru capitalurile străine, accentuînd cererea de active în dolari,

Dar o nouă creștere a dolarului va fi implicit însoțită, cum a fost și în ultimul timp, de așa-numitele „efecte perverse" ale sistemului cursurilor fluctuante și asupra cărora atrag atenția tot specialiștii occidentali: pe măsură ce dolarul urcă, sporește și deficitul balanței de plăți. Spre edificare, pentru anul 1985 O.C.D.E. prevede că S.U.A. vor avea un deficit comercial de 135 miliarde dolari și un deficit al balanței plăților curente de 130 miliarde dolari, din cauză că excedentul invizibilelor, care s-a redus de la 20 miliarde dolari în 1983, la 12 miliarde dolari în 1984, nu va mai fi anul acesta decît de 5 miliarde dolari.

De reținut că 1985 marchează un adevărat moment istoric pentru că poziția S.U.A. de pînă acum de creditor net se transformă în aceea de debitor net față de străinătate, enormele angajamente rezultate din intrările de capital străin, care i-au finanțat relansarea și au propulsat dolarul, antrenînd deja plăți superioare încasărilor din dobînzi. Deficitul dobînzilor se adaugă astfel la cel comercial, deteriorînd și mai mult poziția balanței plăților curente, care este de așteptat să înregistreze un sold negativ cumulat de 270 miliarde dolari în perioada 1983—1985. De aici și dilema dacă avantajele întăririi dolarului și în general ale captării de capitaluri străine își au totuși rațiunea, date fiind implicațiile asupra balanței de plăți care, mai devreme sau mai tîrziu, sfîrșesc prin a se repercuta asupra poziției monedei naționale.

Rezumînd opinii, date și evoluții probabile cu privire la moneda americană și în general la piețele valutare se poate ajunge la ceea ce numai în aparență constituie un eufemism — certitudinea persistenței incertitudinilor.

Radu NEGREA

Rafinăriile americane: un sector în declin?

RAFINĂRIILE americane traversează una din cele mai dificile perioade din istoria acestui sector, apreciază comentatorii ziarului Financial Times. *Fenomenul afectează în primul rînd centrele de producție așa-zise independente, respectiv necontrolate de marile monopoluri, care se văd nevoite să-și închidă porțile din lipsă de comenzi. În ultimii trei ani, mai mult de 200 rafinării au fost dezafectate, reducînd cu 2,6 mil. barili/zi capacitatea de prelucrare în S.U.A.; aprecieri oficiale sugerează că pentru ca sectorul să devină rentabil ar trebui operate noi reduceri, care ar determina diminuarea cu încă 2 mil. barili/zi capacitatea de rafinare. Cererea scăzută și accentuarea concurenței au făcut ca chiar întreprinderile în funcțiune să lucreze cu mai puțin de 75% din capacitate, ceea ce înseamnă un nivel cu 10—15% sub cel considerat minim.*

În opinia specialiștilor, mai multe cauze au dus la această situație. Scăderea prețurilor la țiței a determinat reacții în lanț și de amploare sporită asupra prețurilor la produsele petroliere. Pe de altă parte, în ultimii ani s-au realizat masive programe de investiții în instalații care să permită folosirea de țiței de calitate mai slabă la obținerea de produse de cracare ușoare, cum este benzina, de exemplu, comercializabile la prețuri mai avantajoase decît produsele grele. Datorită scăderii cererii, rezultatele nu au fost însă pe măsura așteptărilor, astfel că diferența de profit între benzină și motorină sau păcură s-a micșorat considerabil. Nu puține au fost cazurile cînd, din rațiuni de preț, rafinăriile au fost nevoite să opereze transformări în sens invers, de la produse ușoare la produse grele. Una din cauze este considerată a fi și criza prelungită din sectorul carbonifer britanic, fapt care a determinat creșterea cererii și a prețurilor pentru păcura folosită în centralele termoelectrice.

În ce privește benzina, creșterea cererii din anul trecut este considerată ca un fenomen conjunctural (după mai mulți ani de scădere continuă), specialiștii anticipînd un declin al cererii pentru tot restul actualului deceniu. Acest element, împreună cu creșterea concurenței din partea produselor de import provenind de la noile obiective intrate în funcțiune în Orientul Mijlociu, lasă loc concluziei că rafinăriile americane nu își vor putea ameliora situația pe termen scurt. Soluția — anticipată de ziarul Financial Times — rezidă într-o eventuală nouă reducere a capacităților de producție, urmată — sau substituită — de restricții drastice la importurile de produse petroliere.

Probleme financiare în economia portugheză

INVESTIȚIILE străine directe în economia Portugaliei au totalizat, în 1984, circa 191 miliarde dolari, fiind astfel în creștere cu 30,8% față de anul 1983. Institutul pentru investiții străine, care publică aceste date, apreciază că 59% din fondurile străine s-au îndreptat către sectorul terțiar, fapt care explică interesul autorităților portugheze pentru sporirea investițiilor în special în sectorul industrial. Investițiile în industria prelucrătoare au reprezentat 35% din total și numai 19% în metalurgie și în industria constructoare de mașini. Potrivit aprecierilor institutului menționat, economia portugheză are nevoie de investiții care să revitalizeze industria și agroindustria — sectoare în prezent puternic deficitare în tehnologii noi și energie.

În decembrie 1983, capitalul străin însuma 2,28 miliarde dolari, fiind deținut de 1 400 firme străine. Mare parte a acestora operează însă cu fonduri fixe vechi de 30—40 de ani, cu cheltuieli exagerat de mari pentru a le menține în stare operațională. Piața comună furnizează cea mai mare parte a investițiilor directe, respectiv 36% din total.

Programe de dezvoltare

IRAN: proiecte în industria hidrocarburilor

ÎN PREZENT, Iranul are în curs de realizare sau proiect numeroase obiective pentru dezvoltarea industriei hidrocarburilor. Programele de dezvoltare în acest domeniu pun accentul pe construirea de noi rafinării de țiței, dezvoltarea industriei petrochimice și pe dezvoltarea unei rețele de conducte de țiței și gaze pentru acoperirea necesarului intern și pentru export. În acest scop, Ministerul Industriei Petrolului prevede în următoarea perioadă investiții anuale de circa 2 miliarde dolari. Conform programelor pe termen mediu se prevede construirea, pînă în anul 1988, a unui număr de cinci noi rafinării, fiecare cu o capacitate de cîte 200 mii barili/zi, astfel ca la începutul anilor '90 Iranul să dispună de o capacitate de rafinare de 1,5 milioane barili/zi. De menționat, că au început deja lucrările preliminare la noua rafinărie de la Arak.

Societatea Națională Petrochimică (NPC) a lansat un program pe 10 ani pentru dezvoltarea industriei petrochimice, prevăzînd în acest scop investiții de 8 miliarde dolari, din care 5,2 miliarde ar urma să reprezinte importuri. Astfel, în acest an NPC începe lucrările de construire a combinatului petrochimic Arak, care va avea o capacitate anuală de 200 mii tone produse olefinice și aromatice, precum și produse de prelucrare ulterioară. Investiția necesară se apreciază la 1 miliard dolari, prima unitate a combinatului urmînd să intre în funcțiune în 1990—1992. La Bandar Khomeini se prevede construirea unei uzine chimice ce va produce anual 150 mii tone policlorură de vinil, în timp ce în apropiere de combinatul de îngrășăminte chimice de la Shiraz se va construi o capacitate pentru producerea de metanol.

Programul de valorificare a zăcămintelor de gaze naturale se concentrează pe patru proiecte majore. Cel mai important proiect este acela de exploatare a zăcămintelor Nar-Kangan. Pentru aceasta au început deja lucrările de construire a unui complex de rezervoare, cu o capacitate finală de 30 miliarde mc/an, și care va necesita o investiție de 1 miliard dolari. Pentru valorificarea zăcămîntului de la Marun se prevede construirea unui alt complex de rezervoare, cu 6 compresoare, în timp ce zăcămîntul de la Sarkhun va aproviziona regiunea Bandar Abbas și va asigura, de asemenea, 4,16 miliarde mc/an pentru uzina de cupru de la Sar Cheshmeh. Al patrulea proiect major este rafinăria de gaz de la Khangiran, care va aproviziona regiunea Khorassan și va asigura, de asemenea, combustibil pentru termocentrala de 1 760 MW de la Neka printr-o conductă cu o lungime de 800 km.

România exportă în Iran o gamă largă de produse ale industriei constructoare de mașini, din industria chimică, industria ușoară și importă în principal țiței.

N. N.

Intervenția băncilor centrale

ÎNTR-O PIAȚĂ VALUTARĂ caracterizată în ultimele luni, în principal, prin întărirea permanentă a dolarului, facilitînd speculații importante ale cursului „à la baisse" al valutelor occidentale, care a îngrijorat băncile centrale și guvernele din țările vest-europene, suscitînd nenumărate comentarii și analize conjuncturale, fenomenul temut de unii și mult așteptat de alții s-a produs în sfîrșit: în săptămîna 25 II—1 III 1985 băncile centrale au intervenit în sprijinul valutelor proprii, prin vînzări importante de dolari, care au atins, după unele estimări, circa 1 miliard de dolari, stopînd, pentru moment, consolidarea valutei americane.

Astfel, după ce în ziua de 26 II 1985 dolarul a atins niveluri maxime în istoria cursurilor fluctuante (lira sterlină: 1,0350; francul elvețian: 2,92; marca vest-germană: 3,48; francul francez: 10,58 etc.), prin intervenția amintită cursul său ascendent a fost brusc stopat, pentru ca, în 27 și 28 II 1965, valutele vest-europene să cunoască o întărire considerabilă (lira sterlină: 1,0910; francul elvețian: 2,82; marca vest-germană: 3,31; francul francez: 10,10).

Desigur, acest fenomen evidențiază resursele de care dispun băncile centrale, rolul lor important în reglarea mecanismului pieței valutare, dar, cum de altfel s-a mai întîmplat valuta americană și-a continuat, într-un ritm mai lent, cursul său ascendent.

Întărirea cursului dolarului S.U.A. a fost favorizată de cererea puternică de dolari S.U.A. pe piețele valutare și de afluxurile masive de capitaluri străine către S.U.A., contribuind astfel la accelerarea dezvoltării economiei americane și totodată la finanțarea deficitelor bugetare însemnate ale S.U.A.

Deprecierea **lirei sterline** a fost favorizată de politica monetară și fiscală a guvernului britanic și de scăderea prețului petrolului pe plan mondial.

În cursul anului 1984, **marca vest-germană** s-a depreciat cu 12,5% față de dolarul S.U.A. Analiștii occidentali estimează că valuta vest-germană va continua să slăbească pînă la nivelul de 4 mărci pentru 1 dolar S.U.A.

Francul francez s-a depreciat cu circa 11% față de nivelul său în raport cu dolarul S.U.A. în urmă cu un an. Continuarea politicii economice restrictive, scăderea inflației și îmbunătățirea balanței plăților curente a Franței vor menține, în următoarele luni, francul francez stabil față de celelalte valute vest-europene.

După ce a ajuns în 1980 la 850 dolari uncia, a oscilat în 1981 în jurul a 400 dolari unicia, a revenit în 1982, cu diverse variații, la 500 dolari uncia, a scăzut sub 400 dolari uncia în 1983 și la circa 300 dolari uncia în 1984, **aurul** cunoaște în prezent niveluri de 287—298 dolari uncia.

Avînd în vedere tendința de creștere a cursului dolarului S.U.A. și o nouă slăbire a prețurilor petrolului, specialiștii anticipează că în lunile martie-aprilie prețul aurului va oscila între 280—320 dolari uncia.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 25 II—1 III; bază: 22 II 1985

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

GLOSAR

Expunerea bancară

ACORDAREA și primirea de credite reprezintă chintesența relațiilor dintre bănci. Băncile acordă credite solicitanților care prezintă suficiente garanții de rambursare în bune condițiuni. Împrumutatul poate fi o persoană fizică, o companie, o altă bancă, un guvern, un organism internațional etc., care, prin rezultatele financiare anterioare, sau printr-un colateral (garanție), dovedește băncii care acordă creditul că își va recăpăta fondurile la termen, bineînțeles plus dobînda agreată. Termenul de expunere bancară definește tocmai suma totală de bani, mărimea creditului acordat într-un anumit moment unei persoane, companie, țară etc.

Apare evidentă, chiar și pentru nespecialiști, importanța acestui indicator bancar, deoarece orice credit comportă un risc, indiferent de calitatea garanției care il contrabalansează ; cu cît expunerea este mai mare, cu atît riscul este mai mare pentru partea creditoare. Folosind o explicație mai plastică, dacă banca „A" acordă un credit de 100 unități monetare companiei „B", riscul este relativ mic și recuperarea fondurilor sau chiar pierderea lor are o importanță minoră. Dacă suma este însă de 1 milion de unități monetare, recuperarea lor de la partea creditată devine de primă importanță pentru banca „A", sau, după cum se exprimă în glumă un cunoscut expert bancar : „Dacă-ți dau 50 dolari este problema ta să mi-i dai înapoi, dacă însă îți împrumut 1 000 dolari, este problema mea să-i recuperez de la tine".

Expunerea, așadar, este supravegheată îndeaproape, astfel încît creditele acordate de bănci să nu ajungă la sume incompatibile cu mărimea capitalului băncii sau cu posibilitățile de rambursare ale împrumutului. În cercurile bancare circulă zicala „să nu-ți ții toate ouăle în același coș", ceea ce implică împrăștierea creditelor pe arii mai largi, diversificarea operațiilor, astfel încît expunerea bancară, riscul în speță, să fie la rîndul său difuzat.

Intrebarea care se naște însă este ce anume determină băncile occidentale, în unele cazuri, să-și mărească expunerea pe anumite zone geografice în mod cu totul exagerat ? Răspunsul este atractivitatea investiției, marja de profit, într-un cuvînt dobînda obținută la aceste credite. O dobîndă mai ridicată decît „piața" atrage evident creditul, deși băncile, de multe ori, interpretează o dobîndă de acest gen ca un semn de slăbiciune din partea părții creditate.

Un vechi principiu bancar ilustrat de Sir Cecil Ellerton (un bancher renumit din grupul Barclays) arată că : „O optime în plus în rata dobînzii nu justifică riscul", dar, se pare că de multe ori setea de profituri face ca principiile să fie lăsate la o parte. În același timp, dobînzile plătite de țările creditate, exagerate față de cele practicate în mod obișnuit, au împovărat acut economiile țărilor respective, cu grave implicații sociale și politice.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Eficiență

Mihaela Iliescu, Constanța — Este adevărat că, deoarece consumul energetic pe locuitor este mult mai scăzut în țările în curs de dezvoltare decît în cele dezvoltate, o opinie larg răspîndită susține că potențialul de economisire în primul grup de țări ar fi neglijabil. Mai multe studii ale Băncii Mondiale, citate de revista **Le Monde Diplomatique,** se străduiesc să infirme această prejudecată, pornind de la constatarea că pe unitatea de venit național consumul energetic este uneori considerabil mai ridicat decît în țările dezvoltate, ceea ce denotă o eficiență scăzută a utilizării energiei. În aceste condiții, apreciază experții băncii, identificarea potențialului de economisire a energiei în principalele sectoare consumatoare constituie o prioritate esențială, cu atît mai mult cu cît investițiile în acest domeniu — de altminteri relativ modeste — pot avea o mare rentabilitate. Aceste investiții se cer a fi însoțite de o politică „sănătoasă" a prețurilor energiei, care să reducă dependența de petrolul importat și să facă mai competitivă producția locală de energie, acoperind în același timp costul obținerii acesteia, pentru a descuraja cererea de energie să sporească într-un ritm care ar depăși posibilitățile producerii ei.

Consumatorii nu sînt întotdeauna informați — arată experții băncii — în legătură cu potențialul de economisire a energiei și despre mijloacele tehnice disponibile în acest sens. Este nevoie de aceea de diseminarea de informații, ca și de un transfer de tehnologie și de încurajarea producției locale de echipamente care permit economisirea energiei. Se subliniază, de pildă, că este adesea mai puțin costisitor să economisești 1 kWh de energie electrică ameliorînd sistemul de distribuție decît să obții 1 kWh suplimentar prin creșterea capacităților de producție. Or, pierderile în rețea reprezintă circa 15% din energia electrică produsă în numeroase țări în curs de dezvoltare, față de 4—8% pe an în țările dezvoltate. Cu alte cuvinte, țările în care pierderile sînt cele mai mari și costurile energetice cele mai ridicate sînt tocmai cele care au venitul pe locuitor cel mai scăzut. Un studiu pilot al Băncii Mondiale în Zimbabwe a identificat importante posibilități de ameliorare a situației, prin instalarea unor condensatori presupunînd o investiție de 1 milion dolari, a căror amortizare ar dura mai puțin de un an.

Alte studii relevă că introducerea unor mașini de gătit ameliorate ar permite reducerea cu mai mult de 50% a consumului casnic de lemn de foc, care devine tot mai greu de procurat și mai scump. Posibilități mari de economisire există și în sectorul transporturilor, prin mai buna pregătire a șoferilor și întreținere a camioanelor, prin evitarea reîntoarcerii fără încărcătură și utilizarea de vehicule adecvate încărcăturilor.

Restructurări

Sabin Ciutescu, Strehaia — Evoluțiile din ramura transporturilor, în primul rînd din țările dezvoltate, reflectă nu numai o serie de tendințe decurgînd din progresul tehnic din ramura respectivă (crearea unor mijloace de transport de mai mare capacitate și viteză, fie că este vorba de vagoane de cale ferată, de camioane, de avioane sau de nave), ci și modificarea necesităților de trafic sub efectul restructurărilor masive produse pe ansamblul producției materiale în ultimele decenii. O asemenea modificare o reprezintă substituirea într-o măsură importantă a petrolului și cărbunelui cu gaze naturale și energie nucleară, o alta o constituie tendința de miniaturizare a producției dintr-o serie de subramuri ale industriei constructoare de mașini. Intensificarea politicii de economisire a energiei după 1973 a dat un impuls transportului în comun de călători, în special în mediul urban. Desigur că alături de aceste tendințe de fond asupra evoluției sectorului de transporturi și-au pus amprenta și ritmurile mai lente de creștere economică din ultimii ani. Totuși ramura transporturilor a rămas una din puținele ramuri creatoare nete de locuri de muncă din economiile occidentale (mai ales pentru cadre cu studii superioare), poate și datorită faptului că serviciile oferite de firmele de transporturi au crescut tot mai mult în complexitate.

Retragere

Cristian Dumitru, Bălești — Retragerea Groenlandei din Piața comună a devenit efectivă de la 1 februarie a.c., dar referendumul prin care majoritatea populației de 52 000 locuitori a acestui teritoriu cu statut de provincie autonomă din componența Danemarcei s-a pronunțat în acest sens avusese loc în februarie 1982. Între timp acordul respectiv — primul de acest fel din istoria Pieței comune — a fost ratificat de parlamentele naționale ale tuturor celor zece țări membre. În acest fel, Piața comună și-a redus teritoriul cu 60%, iar efectivul populației numai cu 0,02%.

Primind statutul de teritoriu de peste mări al Pieței comune, Groenlanda va beneficia de scutire de taxe vamale la exporturile în C.E.E. În baza unui acord de pescuit, navele din țările Pieței comune vor putea să pescuiască în continuare în apele Groenlandei, în limita unor cote negociate în fiecare an. Pescuitul este principala sursă de venituri a groenlandezilor, care lucrează în proporție de unu din patru în acest sector, ce asigură 70% din exportul teritoriului. În Groenlanda se exploatează cîteva materii prime (plumb, zinc, uraniu), industria prelucrătoare fiind însă aproape inexistentă.

Istorie

Radu Tecuță, Craiova — Decalajele industriale care existau în Europa în prima jumătate a secolului trecut sînt concludent ilustrate și de dezvoltarea la momente diferite a rețelei feroviare. Cel mai devreme ea a început în Anglia (anul 1825 fiind considerat anul de naștere al transportului pe calea ferată), apoi în Belgia și numai în 1835 în Germania, în ciuda numeroaselor memorii ale lui Friedrich List (cunoscutul adept al principiului liberului schimb) privind utilitatea căilor ferate pentru accelerarea dezvoltării economice, înaintate regelui său. De fapt, locomotiva care a inaugurat prima linie ferată din Germania, acum 150 de ani, între Nürnberg și Fürth, era fabricată în atelierul lui George Stephenson din Newcastle, iar vagoanele — care semănau mult cu niște diligențe și transportau bere — erau și ele parțial fabricate în Anglia. Numai șinele erau integral fabricate în Germania. Mecanicul principal al locomotivei era și el englez, un anume Wilson, iar fochistul era german.

Prima locomotivă germană, denumită „Saxonia", a fost construită în 1838. Iată descrierea acestui moment reprodusă după ziarul hamburghez **Die Welt** (8 decembrie 1984) : „Un anume profesor Schubert de la Institutul Politehnic din Dresda s-a dus în Anglia, unde și-a notat cu precizie toate observațiile pe care le-a putut face în atelierele căilor ferate. A fost ceea ce am numi azi un caz de spionaj industrial". Ulterior, locomotivele cu aburi s-au perfecționat, recordul de viteză obținut cu o asemenea locomotivă fiind de 200,4 km pe oră (în 1936).

În legătură cu aniversarea a 150 de ani de la inaugurarea primei linii ferate, la Nürnberg a fost deschis de curînd un mare muzeu al transporturilor.

Universitate pentru pace

Iacob Todoruț, Șimleu Silvaniei — Așa cum de fapt am mai avut ocazia să scriem chiar la această rubrică, sediul Universității Națiunilor Unite pentru pace, înființată în anul 1982 în baza unei hotărîri a Adunării Generale a O.N.U., se află la San José, capitala Republicii Costa Rica, iar președintele consiliului internațional al universității este Rodrigo Carazo.

La Belgrad se află sediul Centrului european al Universității Națiunilor Unite pentru pace, înființat în baza unui acord semnat în toamna anului 1984 cu Institutul federal al Iugoslaviei pentru colaborarea internațională în domeniul științei, învățămîntului, culturii și tehnicii.

Către o cooperare internațională echitabilă în explorarea și utilizarea spațiului cosmic (II)

Limite și imperfecțiuni

SUBLINIIND laturile pozitive ale dreptului cosmic nu putem să nu relevăm și limitele și imperfecțiunile sale. Dacă în faza sa inițială dreptul cosmic a avut o evoluție rapidă, precedînd activitățile spațiale, el a rămas la un anumit stadiu — al principiilor, cum vom vedea și acestea incomplete, al asistenței în caz de accident sau pericol, al responsabilității pentru daune și al înmatriculării. Noile domenii de activitate, deschise de formidabila dezvoltare a științei și tehnicii spațiale, ca telecomunicațiile, teledetecția, fabricarea de materiale și aliaje ș.a., nu și-au găsit încă o reglementare pe planul dreptului internațional. Lărgirea numărului statelor interesate în activitățile spațiale, legarea acestor activități, de către țările lumii a treia, de dezvoltarea economică și socială sînt numai cîteva din cauzele care au făcut ca problema reglementărilor juridice să se lovească de anumite interese naționale, în special de interesele statelor utilizatoare și beneficiare directe ale tehnicilor spațiale și în final să fie blocată. Pe lîngă aceasta, principiile enunțate în tratatul din 1967 comportă o serie de lacune. De pildă : interdicția amplasării armelor nu este completă, iar conceptul de patrimoniu comun, deși există, este foarte controversat.

Demersul dreptului asupra activității spațiale este foarte slab : problemele concrete nu sînt reglementate, iar „principiile" enunțate în tratatul din 1967 nu oferă în fapt o egalitate reală a statelor. De aici și o serie de neajunsuri practice. În domeniul telecomunicațiilor prin sateliți, de exemplu, spectrul de frecvență este o resursă naturală, relativ limitată. Astfel, statele care au desfășurat în prezent activități de acest gen sînt favorizate față de cele care vor participa mai tîrziu, întrucît numărul frecvențelor va fi în permanență descreștere, pînă la epuizare. Nici în domeniul televiziunii directe prin satelit dreptul nu oferă soluții satisfăcătoare. Fiecare stat își poate organiza activitatea în acest domeniu, emisiunile pe care le emite putînd constitui o amenințare la adresa suveranității celorlalte state, bruiajul fiind practic imposibil de realizat. În 1970 UNESCO a adoptat o Declarație în care se enunță principiile generale referitoare la suveranitatea și egalitatea statelor, la cooperarea internațională în domeniul liberei circulații a ideilor etc. Dar un act cu valoare juridică nu a fost încă încheiat.

O sursă de interes pentru state o constituie și teledetecția. Statele care dețin sateliți de teledetecție au posibilitatea să cunoască resursele naturale de care dispun alte state, fără acordul acestora, evident, fapt ce constituie un substanțial avantaj, în relațiile economice reciproce, lăsînd deoparte faptul că asemenea informații pot fi valorificate și prin comercializarea către terți interesați. S-a subliniat necesitatea obținerii unei autorizații prealabile, însă o reglementare în acest sens nu există. Mai sînt și alte probleme juridice nerezolvate. Statele ecuatoriale au înaintat la O.N.U. un proiect de rezoluție prin care revendică orbitele geostaționare, pe care le consideră resurse naturale supuse suveranității lor. Ideea este în genere respinsă de alte state, dar problema nu a avansat din acest punct.

Resursele Cosmosului și decalajele de pe Terra

ÎN CALITATE de membre egale ale societății internaționale, de titulari ai dreptului de a explora și utiliza pașnic spațiul extraatmosferic și corpurile cerești, drept izvorît din situația de cogestionari ai patrimoniului lor comun, toate statele au vocația de a fi subiecte active ale relațiilor generate de activitățile spațiale. „Națiunile cele mai sărace, care n-au participat direct la cucerirea spațiului sau care n-au contribuit direct la aceasta — spunea președintele Republicii Sri Lanka, J.R. Javawarada, în mesajul transmis celei de-a doua Conferințe asupra spațiului extraatmosferic de la Viena —, nu pot rămîne străine de această concepție de viață internațională, nici să se mulțumească să fie simple spectatoare la această mare aventură care se desfășoară sub ochii umanității". Este dreptul lor de a revendica o asemenea participare, deoarece ca parteneri în sistemul economic global care a permis anumitor state să se dezvolte pe seama altora, aceste națiuni sărace au contribuit la rîndul lor la acest progres. Ba mai mult, oameni de știință și tehnicieni din țările în curs de dezvoltare au contribuit, cu titlu individual, la punerea la punct a tehnicilor care au permis explorarea spațiului. Se poate aprecia, în această ordine de idei, că realizările acumulate de comunitatea internațională, în această Eră cosmică, constituie un fond comun de experiență umană și, ca atare, ele trebuie să servească pentru bunăstarea tuturor oamenilor de pe planeta Pămînt, pentru progresul tuturor națiunilor lumii.

Experiența dobîndită de omenire, în aceste trei decenii de activitate cosmică, a pus în evidență interdependența tot mai accentuată a națiunilor. Sub raportul obiectivelor urmărite în Cosmos omenirea a devenit un tot : scopul său este de a obține soluții globale pentru problemele mondiale, astfel ca progresele înregistrate în Cosmos să contribuie la înlăturarea disparităților economice și sociale care divizează în prezent locuitorii Terrei. Relațiile de tip exploatator existente pe o parte a Terrei nu trebuie extrapolate la Cosmos, ele fiind inadecvate unui „patrimoniu comun". În spațiul extraatmosferic și pe corpurile cerești, relațiile de cooperare nu numai că trebuie să servească interesele întregii umanități, ci trebuie să ducă la limitarea și în final la eliminarea confruntării dintre state. Este imperios necesar să se ia măsuri practice pentru a se asigura ca rivalitățile de pe Pămînt, care au generat atîta mizerie și suferințe, să nu se regăsească în Cosmos.

Rolul pe care îl au activitățile spațiale pentru dezvoltarea economică, socială, pentru progresul umanității, în general, a stimulat efortul național

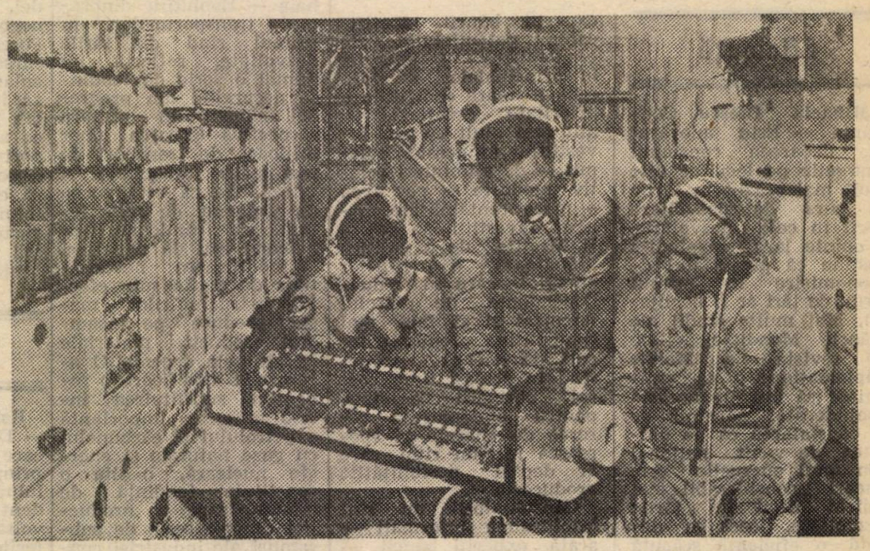

Centrul de pregătire a cosmonauților sovietici „Iuri Gagarin"

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 7 din 15 februarie al revistei noastre

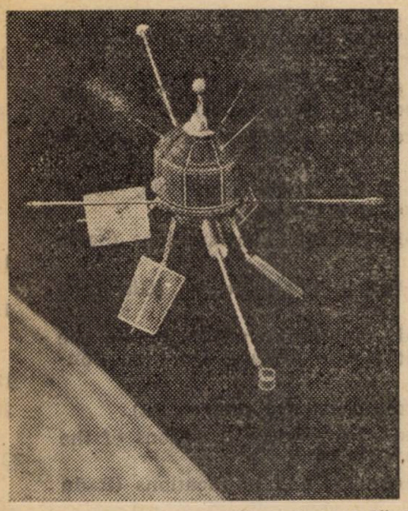

Primul satelit internațional, „Ariel"-1, proiect realizat în comun de S.U.A. și Marea Britanie, conceput pentru a culege informații asupra ionosferei și a cerceta rolul pe care-l joacă radiațiile solare

necesar pentru a găsi soluții novatoare în domeniul cercetării și utilizării tehnicilor spațiale. Acestea sînt, în special, statele care dispun de un potențial economic dezvoltat. Conceperea, fabricarea și exploatarea tehnicilor spațiale sînt acțiuni de mare anvergură, care reclamă o solidă infrastructură industrială și tehnico-științifică, precum și instalații și materiale foarte costisitoare, de care țările în curs de dezvoltare nu dispun în mod individual. De asemenea, tehnicile spațiale presupun un nucleu solid de personal cu înaltă calificare : oameni de știință, tehnicieni și specialiști, fie în tehnicile spațiale, fie în tehnici conexe — electronică, informatică etc. Pentru toate aceste motive, activitatea în domeniul explorării și utilizării cosmosului presupune o largă cooperare internațională — la nivel mondial, regional și bilateral.

Abordarea multiplelor și complexelor probleme ridicate de cucerirea spațiului extraatmosferic de către om a conferit un caracter de urgență creării unor structuri instituționale și redimensionării activității unor agenții specializate ale O.N.U. În afară de Comitetul utilizării pașnice a spațiului extraatmosferic, cu cele două subcomitete ale sale (Subcomitetul juridic și Subcomitetul științific și tehnic) create în 1962, o etapă importantă în această direcție a fost marcată de cele două **Conferințe ale Națiunilor Unite asupra explorării și utilizării pașnice a spațiului extraatmosferic,** prima ținută la Viena în 1968, iar cea de-a doua, tot în capitala Austriei, în 1982. Un rol important în acest domeniu revine Secretariatului O.N.U., în cadrul căruia a fost creată **Divizia spațiului extraatmosferic,** însărcinată să ajute pe secretarul general să se achite de responsabilitățile Organizației pentru cooperarea internațională privind utilizările pașnice ale spațiului extraatmosferic. Divizia, care duce la îndeplinire hotărîrile Adunării Generale a O.N.U. și ale Comitetului utilizării pașnice ale spațiului extraatmosferic, are și misiunea de a pregăti rapoarte de informare generală Comitetului, subcomitetului și grupurilor de lucru, de a furniza acte de administrare și de legătură. Un alt compartiment al Secretariatului, însărcinat cu furnizarea de asistență tehnică în materie de teledetecție (în domeniul agriculturii) țărilor în curs de dezvoltare este **Centrul Națiunilor Unite pentru resursele naturale, energie și transporturi** (C.R.N.E.T.). Activitatea C.R.N.E.T. este orientată în patru direcții : interpretarea datelor transmise prin satelit ; furnizarea de servicii consultative profesionale asupra tuturor aspectelor teledetecției ; înregistrarea datelor și organizarea de cercuri intensive de formare pentru țările în curs de dezvoltare, în sectoarele geologiei, luptei contra inundațiilor, catastrofelor etc.

Uniunea internațională de telecomunicații (U.I.T.), instituție specializată a O.N.U. însărcinată să reglementeze, să coordoneze și să planifice toate tipurile de telecomunicații internaționale, a fost investită și cu atribuții în domeniul comunicațiilor spațiale, pentru a se putea asigura legătura între Pămînt și aparatele spațiale. În 1959, la doi ani de la lansarea primului satelit al Pămîntului de către U.R.S.S., Conferința administrativă mondială de radiocomunicații a procedat la prima atribuire de frecvențe pentru serviciile de radiocomunicații spațiale și a adoptat hotărîri privind radioastronomia.

În 1971 a fost convocată Conferința administrativă mondială, care a avut ca obiect stabilirea unei noi reglementări a radiocomunicațiilor în spațiul extraatmosferic. Conferința a definit regulile de utilizare a telecomunicațiilor spațiale pentru transmisiuni telefonice și telegrafice, cercetarea spațială, radioastronomia, observarea meteorologică, transmiterea datelor, controlul circulației aeriene, teledetecția resurselor terestre din spațiu și colectarea de date hidrologice, meteorologice și oceanografice. În 1977, Conferința administrativă mondială a adoptat planuri de alocare a frecvențelor ce trebuie utilizate pentru emisiunile de televiziune directă prin sateliți.

Organizația Meteorologică Mondială (O.M.M.), instituție specializată a O.N.U. însărcinată cu facilitarea cooperării internaționale în domeniul schimburilor de informații meteorologice, și-a lărgit considerabil cîmpul de acțiune, o dată cu apariția sateliților artificiali. În 1963, O.M.M. a adoptat un program, denumit **Veghea meteorologică mondială** (V.M.M.).

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) și-a extins și ea activitatea în acest domeniu. În 1972, Conferința generală a organizației a adoptat **Declarația de principii privind utilizarea radiodifuziunii prin sateliți pentru libera circulație a informației, extinderea educației și dezvoltarea schimburilor culturale,** care recunoaște posibilitățile oferite de radiodifuziunea directă prin sateliți și definește normele aplicabile acestei tehnici.

Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) a înființat, în 1973, grupul de teledetecție care centralizează datele referitoare la tehnicile teledetecției prin sateliți cu scopul de a ajuta statele în curs de dezvoltare să-și definească politicile în funcție de ansamblul problemelor ridicate de agricultură și alimentație, inclusiv pescuit, păduri, și utilizarea terenurilor. Printre programele F.A.O. în domeniul spațial se numără : elaborarea unei hărți mondiale a solurilor și mijloacelor de previziune a producției vegetale.

Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.) încearcă să pună la punct un program de supraveghere regulată a aerului și apei și de aplicare a tehnicilor teledetecției utilizate în agricultură și silvicultură, pentru a localiza zonele eventuale de proliferare și de inactivitate a vectorilor de maladii care afectează sănătatea omului.

Organizația Aviației Civile Internaționale (O.A.C.I.) a constituit, în 1968, un Grup de aplicare a tehnicilor spațiale care interesează aviația (A.S.T.R.A.), pe care l-a însărcinat cu definirea tehnicilor spațiale aplicabile nevoilor operaționale ale aviației și a căror utilizare ar putea servi ameliorării semnalizării regularității și eficacității serviciilor aeriene internaționale.

Alte două instituții specializate care au preocupări în domeniul activităților spațiale sînt O.M.P.I. și B.I.R.D. **Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale** (O.M.P.I.) a întreprins în 1969, împreună cu UNESCO, o acțiune menită să ducă la interzicerea de către state a practicii „pirateriei" semnalelor de radiodifuziune și televiziune care provin de la un satelit de telecomunicație și sînt purtători de programe. În 1974, Conferința internațională reunită de cele două organizații — O.M.P.I. și UNESCO — a adoptat **Convenția privind distribuirea semnalelor purtătoare de programe transmise prin sateliți,** care cuprinde dispoziții similare cu ale acordurilor asupra drepturilor de reproducere a textelor imprimate și a înregistrărilor pornografice. Convenția impune statelor obligația de a adopta măsuri adecvate pentru a împiedica distribuirea de semnale purtătoare de programe de către orice distribuitor căruia semnalele nu-i sînt destinate (Convenția nu se aplică în cazul în care semnalele din satelit sînt destinate recepționării directe de către public). **Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare** (B.I.R.D.) utilizează tehnicile sateliților pentru analiza datelor, învățămîntului și telecomunicațiilor în profitul statelor membre, în curs de dezvoltare. Două dintre secțiunile Băncii utilizează imagini de teledetecție mai ales pentru analiza resurselor și elaborarea de hărți. Banca a executat un important proiect privind stabilirea de hărți indexate de imagini LANDSAT, care cuprinde ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

De pe urma cooperării multilaterale în cadrul acestor organisme multe state au obținut o serie de avantaje, dar problemele majore ale omenirii nu au fost soluționate. Activitățile cosmice conțin mari potențialități, totul este cum vor fi folosite în continuare. În interesul cui ? A coopera pentru a construi, nu pentru a distruge, aceasta este deviza sub care trebuie să se desfășoare relațiile dintre state în explorarea și utilizarea spațiului extraatmosferic.

Carmen CLOȘCĂ
Ionel CLOȘCĂ

Revista ECONOMICA

• Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 8 martie 1985

— Un eveniment de seamă în dezvoltarea relațiilor româno-libiene **(Em. Stancu)** 1

DEZVOLTARE ● BUNĂSTARE

— În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

● Realizări de amploare în îmbunătățirea condițiilor de locuit **(Ioan Ciubotaru)** 2
● Înflorirea tuturor localităților țării — coordonată majoră a operei de construcție socialistă **(Ioan Ianoș)** 4
● Componenta economică a conducerii în profil teritorial **(Ion Petrescu)** 6
● Afirmarea plenară a femeii în întreaga viață economică și social-politică a României socialiste **(Stana Buzatu)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● Utilizarea intensivă a capacităților la baza realizării producției fizice **(Cristian Gorie)** ● Calitatea produselor — coordonată esențială a activității întreprinderilor **(Corneliu Bârnea)** 10

— Soluții pentru reducerea accentuată a consumurilor materiale **(Sorin Cruceru)** 13

— Utilizarea mai eficientă a îngrășămintelor chimice în agricultură **(Gheorghe Manea)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Specializarea, cooperarea, combinarea producției în contextul dezvoltării economice intensive **(Tudor Homoș, Dumitru Constantin)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Eficiența economică simplă și complexă **(Petre Jica)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Gh. Ciulbea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(I. Avram)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Evoluția cursului dolarului — semnificații și implicații **(Radu Negrea)** 26

— Tendințe ● conjuncturi 28

— Curier 29

DOSAR R.E. — NOI SPAȚII ALE DEZVOLTĂRII

— Către o cooperare internațională echitabilă în explorarea și utilizarea spațiului cosmic (II) **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 30

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A significant event in the development of the Romanian-Libyan relations **(Em. Stancu)** 1
— Important achievements in improving the living conditions **(Ioan Ciubotaru)** 2
— The flourishment of all our country's localities — a major coordinate of the building of socialism **(Ioan Ianoș)** 4
— The economic component of the management within the territory **(Ion Petrescu)** 6
— The full affirmation of women in the whole economic, social and political life of socialist Romania **(Stana Buzatu)** 8
— Solutions to sharply reduce the material consumptions **(Sorin Cruceru)** 13
— The efficiency of fertilizers use in agriculture **(Gheorghe Manea)** 15
— Specialization, cooperation and combining production in the intensive economic development **(Tudor Homoș, Dumitru Constantin)** 18
— The simple and complex economic efficiency **(Petre Jica)** 20
— Schools ● currents ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (I) **(Gh. Ciulbea)** 22
— The dollar rate evolution — meanings and implications **(Radu Negrea)** 26
— Towards a just international cooperation in the exploitation of the outer space (II) **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важное событие в развитии румыно-ливийских отношений **(Ем. Станку)** 1
— Обширные достижения в области улучшения жилищных условий **(Иоан Чуботару)** 2
— Расцвет всех населенных пунктов страны — важнейшая координата социалистического строительства **(Иоан Янош)** 4
— Экономическая составляющая управления в территориальном разрезе **(Ион Петреску)** 6
— Пленарное участие женщин во всей экономической и социально-политической жизни социалистической Румынии **(Стана Бузату)** 8
— Решения, направленные на усиленное снижение материальных затрат **(Сорин Кручеру)** 13
— Эффективность использования химических удобрений в сельском хозяйстве **(Георге Мания)** 15
— Специализация, кооперирование, комбинирование производства в контексте интенсивного экономического развития **(Тудор Хомош, Думитру Константин)** 18
— Прямая и полная экономическая эффективность **(Петре Жикэ)** 20
— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли (I) **(Г. Чульбя)** 22
— Эволюция курса доллара—значение и последствия **(Раду Негря)** 26
— К справедливому международному кооперированию в эксплуатации и использовании космического пространства (II) **(Кармен Клошкэ, Ионел Клошкэ)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

BUCUREȘTI

NTREPRINDEREA MECANICĂ FINĂ – București
xecută în cadrul programului său de fabrica-
e următoarele familii de produse :

– Aparate și instrumente de măsură și control
imensional
– Aparate și mecanisme de orologie indus-
rială
– Aparate pentru controlul mărimilor termo-
ehnice
– Elemente de automatizare pentru reglarea
resiunilor și temperaturilor
– Scule, portscule, dispozitive și matrițe
– Produse din carburi metalice sinterizate
– Scule diamantate
– Pile și raspele

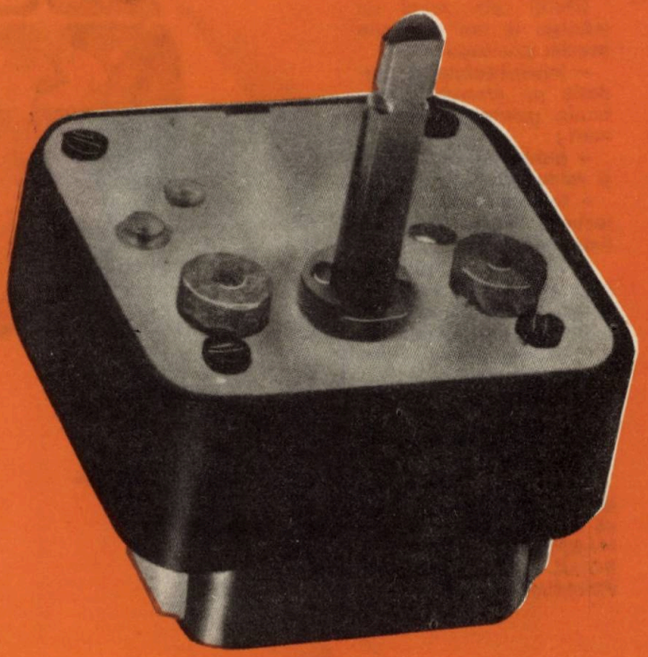

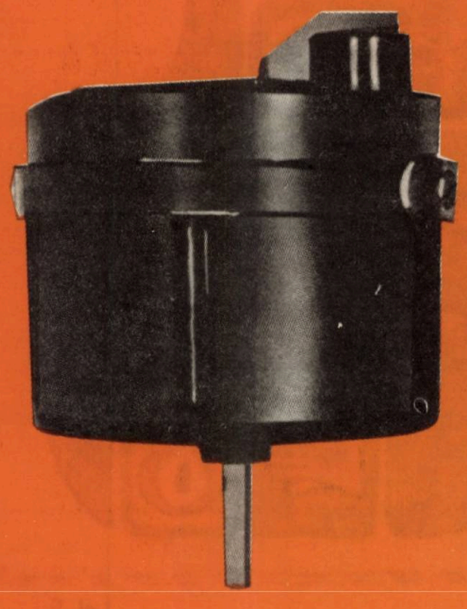

În imagine:

1. Întrerupător cu temporizare KTM-351
2. Întrerupător cu temporizare pentru comanda mașinilor de spălat rufe cu pulsator

Producător:

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

Întreprinderea MECANICĂ FINĂ – București, România, str. Popa Lazăr nr. 9-19, telefon 350000, telex 11583

MĂRȚIȘOR

CADOU DE PRIMĂVARĂ

1985 MAR 27

Mărțișorul prevestește primăvara, iar primăvara... moda de sezon.

Oferiți celor dragi un mărțișor in ton cu moda acestei primăveri :

– impermeabile și pardesie cu amanșuri profunde, gulere și buzunare mari ;

– pantaloni cu pense și falduri în talie ;

– taioare din stofă, jachete, bluze, fuste cu linie modernă ;

– tricotaje : jachete, pulovere, veste, sarafane, rochii, compleuri din tricoturi ușoare, lejere ;

– poșete, mănuși, cordoane asortate ;

– baticuri, pălării, umbrele ;

– încălțăminte flexibilă, ușoară, comodă.

Magazinele comerțului de stat din întreaga țară vă reamintesc : **MĂRȚIȘORUL ESTE SIMBOLUL DAR ȘI CADOUL PRIMĂVERII !**

Recom

Lei 5

(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN VOT PENTRU PREZENTUL ŞI VIITORUL LUMINOS AL PATRIEI

Numărul 11 ● Vineri 15 martie 1985

În prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A FEMEILOR

Sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

CONSFĂTUIRE DE LUCRU LA C.C. AL P.C.R.

17 MARTIE 1985

„Avem ferma convingere că întreaga națiune, întregul nostru popor vor demonstra, prin votul lor, încrederea nestrămutată în măreţele realizări pe care le-am obținut, hotărîrea de a face totul pentru a asigura ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, înfăptuirea Programului partidului, întărirea continuă a independenței și suveranității României".

NICOLAE CEAUȘESCU

UN VOT PENTRU PREZENTUL ȘI VIITORUL LUMINOS AL PATRIEI

LA 17 MARTIE țara este chemată să voteze. Să voteze, așa cum se arată în Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste, „pentru consolidarea și dezvoltarea măreţelor cuceriri revoluționare dobîndite de poporul nostru, sub conducerea partidului, pentru măreţele realizări de azi și de mîine ale patriei, pentru viitorul fericit al națiunii". Deschisă o dată cu desfășurarea lucrărilor celui de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg organism democratic al societății noastre, campania electorală în vederea alegerilor de deputați a fost caracterizată printr-o puternică efervescență a vieții politice. Adunările cetățenești pentru propunerile de candidați, dintre care s-a detașat, ca un memorabil eveniment, adunarea cetățenilor din circumscripția electorală nr. 1 în care a fost propusă candidatura tovarășului Nicolae Ceaușescu, întîlnirile cetățenilor cu deputații, Conferința Națională a femeilor, recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. au jalonat perioada premergătoare alegerilor, prilejuind nu numai treceri în revistă ale măreţelor succese dobîndite de poporul nostru în anii construcției socialiste și cu deosebire în cele două decenii de cînd în fruntea partidului și a statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, ci și analize temeinice ale modului cum se acționează pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, ale sarcinilor de viitor, ale căilor de îndeplinire a acestora, ale obiectivelor istorice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru ridicarea patriei pe noi culmi de civilizație și prosperitate.

După cum se știe, și după cum se arată în Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste, platforma pentru alegeri a acestui organism, ce întrunește, practic, voința întregii națiuni, o constituie tocmai documentele Congresului al XIII-lea al partidului, documente adoptate în unanimitate și de Congresul al treilea al F.D.U.S. **„Între platformă și realitate,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la acest congres, **între vorbe și fapte există o deplină unitate... platforma pe care o prezentăm în alegeri constituie baza pentru a ridica nivelul de viață al poporului, pentru dezvoltarea patriei noastre pe o treaptă tot mai înaltă. Și avem toată garanția că vom putea realiza aceasta !"** Certitudinea împlinirilor noastre viitoare, realismul obiectivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului izvorăsc puternic din uriașele prefaceri pe care le-a cunoscut țara, însăși viața noastră, în anii luminoși ai construcției socialiste, transformări pe care le-am realizat strîns uniți sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, cel mai iubit și stimat fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Este suficient să reamintim că într-o perioadă care, raportată la timpul istoriei, apare ca extrem de scurtă, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată, cu o economie predominant agrară, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare. În răstimp de numai 40 de ani, ca urmare a aplicării politicii științifice a partidului, industria românească a crescut de peste 100 de ori, agricultura de circa 7 ori, venitul național de 32 de ori, acestea constituind baza trainică a impetuoasei dezvoltări economico-sociale a țării, a sporirii necontenite a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. În acest perimetru se conturează cu o deosebită strălucire cele două decenii de cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, act ce s-a dovedit de o importanță cardinală pentru destinul României. În anul jubiliar 1985, întregul nostru popor este pe deplin conștient că aceste două decenii, marcate cu amprenta de neșters a puternicei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-au constituit, sub conducerea sa înțeleaptă, clarvăzătoare, străbătută de cea mai fierbinte dragoste față de țară și de popor, de cel mai autentic revoluționarism și cel mai nobil umanism, ca cea mai bogată în realizări și ca cea mai fertilă perioadă din întreaga noastră istorie, ce este și va rămîne consacrată de recunoștința fierbinte a întregii națiuni ca „Epoca Ceaușescu". A fost timpul în care sub influența neobositei activități a secretarului general al partidului și președintele României socialiste, a gîndirii sale continuu înnoitoare, a preocupării sale permanente pentru afirmarea valorilor autentice, a principiilor înalte ale umanismului socialist, ale democrației muncitorești revoluționare, în întreaga viață a societății noastre s-a încetățenit cu forță un spirit nou, dinamic, creator, de exigență revoluționară și intransigență față de orice manifestare de arbitrar, de formalism, de anchilozare și comoditate în gîndire.

Consacrîndu-și întreaga putere de muncă, întreaga viață înfăptuirii celor mai nobile aspirații ale națiunii noastre, făuririi pe pămîntul României a celei mai drepte orînduiri — comunismul, ridicării patriei libere, independente, suverane pe cele mai înalte trepte de progres, civilizație și prosperitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus contribuții teoretice și practice de inestimabilă valoare la elaborarea întregii politici interne și internaționale a partidului și statului nostru, la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare. Cu participarea și sub îndrumarea sa directă și permanentă a fost edificat un sistem științific de organizare și conducere planificată a economiei și societății, a fost conceput și aplicat mecanismul economico-financiar bazat pe autogestiune și autoconducere muncitorească. Militant neobosit pentru deplina afirmare a personalității umane, plecînd de la premisa că socialismul nu poate fi decît opera unită a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor, secretarului general al partidului îi revine meritul istoric de a fi inițiat instituirea unei reale, profunde democrații muncitorești, revoluționare, unică în felul ei, superioară oricărei forme de democrație burgheză, de a fi pus în practică principiul muncii colective la toate nivelurile, de a se consulta permanent cu masele, de a fi neîncetat în mijlocul poporului. În egală măsură tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane, este și arhitectul politicii externe a partidului și statului nostru, promovînd în relațiile internaționale aceleași principii nobile de echitate, justețe și democrație, militînd neobosit pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte în care fiecare popor să se bucure în pace, deplin liber și suveran de roadele muncii sale. Plecînd de la premisa că în opera istorică atît de complexă a edificării noii societăți fiecare popor trebuie să aplice creator adevărurile generale ale revoluției și construcției socialiste la propriile condiții concret-istorice, secretarul general al partidului a avut rolul hotărîtor în definirea strategiei profund științifice, originale a Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea multilaterală, în ritmuri înalte a patriei noastre. Bazată pe cunoașterea aprofundată a realităților noastre, pe studierea atentă a propriei experiențe ca și a experienței celorlalte țări care construiesc noua orînduire, a tendințelor și fenomenelor din economia mondială, această strategie, sintetizată magistral în documentele partidului nostru, în operele secretarului său general, și-a demonstrat pe deplin justețea, caracterul său realist.

După cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la cel de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste și în anii actualului cincinal s-au obținut rezultate remarcabile, depășindu-se o serie de greutăți create atît de criza economică mondială cît și de unele contradicții ce au apărut în economia noastră. Dacă în primii

doi ani ai cincinalului ritmul de creștere a producției a fost de 2,8%, în 1983 acesta s-a ridicat la 4,8%, în 1984 la aproape 7%, pentru acest an fiind prevăzut un ritm și mai înalt de creștere a producției industriale. În agricultură în primii patru ani ai cincinalului producția medie de cereale este cu 2 milioane de tone mai mare decît media cincinalului precedent, iar în anul 1984, deși condițiile climatice au fost grele, s-au obținut cele mai mari producții cerealiere din istoria țării. Ca urmare a realizării unui vast program de investiții, care se ridică la circa 1 200 miliarde lei, a fost continuat procesul de amplasare a noilor obiective industriale în toate județele țării, asigurîndu-se realizarea în fiecare județ a unei producții pe locuitor de circa 70 000 lei. Semnificativ, anul acesta volumul comerțului nostru exterior este cu circa 28% mai mare decît în 1980, din care volumul exportului crește cu 85%, în timp ce importul se reduce cu 18%. Pe această cale s-a realizat, în ultimii ani, o balanță comercială activă ce a condus la reducerea datoriei externe a țării cu aproape 40%

Pe baza succeselor realizate în dezvoltarea economico-socială, a creșterii venitului național și a avuției naționale au fost create condițiile pentru ridicarea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În primii patru ani ai cincinalului retribuția reală a tuturor categoriilor de oameni ai muncii a crescut cu 6%, iar la sfîrșitul acestui an va fi cu 8% mai mare decît în 1980. În aceeași perioadă cheltuielile social-culturale pe o familie au crescut de la 10 440 lei la circa 13 000 lei. De asemenea, în cursul acestui cincinal se dau în folosință încă 750 000 de noi apartamente ceea ce permite să se asigure, în medie, o suprafață locuibilă de peste 12 mp pentru o persoană. Au cunoscut o puternică dezvoltare știința, învățămîntul, cultura, s-au înregistrat mari progrese în domeniul ocrotirii sănătății, al odihnei și îmbunătățirii condițiilor generale de viață și de muncă. **„Toate mărețele realizări din cei 40 de ani de viață liberă, de cînd poporul a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale, precum și înfăptuirile din ultimul cincinal 1981—1985,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul F.D.U.S., **demonstrează, cu puterea faptelor, justețea politicii partidului nostru comunist — forța politică conducătoare a societății, care se călăuzește neabătut după adevărurile general-valabile, după concepția revoluționară, materialist dialectică și istorică, după socialismul științific, aplicîndu-le în mod creator la condițiile concrete din țara noastră".**

Tocmai din conștiința măreților realizări de pînă acum izvorăște nețărmurita încredere a poporului nostru în forța sa conducătoare, Partidul Comunist Român, unitatea de nezdruncinat a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De altfel, întreaga campanie electorală a constituit o elocventă manifestare a acestei unități, a voinței ferme a națiunii noastre de a face totul pentru înfăptuirea pe mai departe a politicii partidului nostru, pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea, care prefigurează viitorul luminos al României socialiste, deschid noi orizonturi de dezvoltare economico-socială, de înflorire multilaterală a patriei noastre.

Sînt, desigur, obiective de mare amploare, a căror realizare va cere eforturi, dar care sînt pe măsura forțelor poporului nostru, a capacității sale de muncă și de creație. Directivele pentru viitorul cincinal, deci obiective ce se vor realiza în următoarea legislație, prevăd un ritm mediu anual de creștere a producției marfă industriale de 6—6,5%, iar a producției nete de 10—10,6%. Accentul se va pune în mod deosebit pe aspectele calitative, pe dezvoltarea intensivă și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții, pe realizarea unei dezvoltări echilibrate și armonioase a tuturor ramurilor industriale, pe creșterea mai puternică a bazei proprii de energie și de materii prime, intensificarea pătrunderii în toate sectoarele a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, a automatizării și robotizării proceselor de producție. În concordanță cu dezvoltarea intensivă a industriei românești, în agricultură obiectivul fundamental îl va constitui continuarea înfăptuirii noii revoluții agrare, inițiată de secretarul general al partidului, care implică transformarea radicală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii, al tuturor oamenilor muncii de la sate, creșterea puternică a producției agricole pentru a satisface pe deplin necesitățile de consum ale populației, ale industriei, precum și alte cerințe ale economiei naționale. În toate domeniile de activitate se va acorda o atenție sporită creșterii puternice a productivității muncii, economisirii și valorificării superioare a resurselor materiale, ridicării rentabilității și eficienței întregii activități economico-sociale.

Ca urmare a dezvoltării de ansamblu a economiei naționale la sfîrșitul acestui deceniu venitul național pe locuitor va fi de peste 50 000 lei anual, cu 37—42% mai mare decît în 1985, ceea ce va asigura resursele necesare atît pentru continuarea procesului de dezvoltare cît și pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, țelul fundamental al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România. În cincinalul viitor se va asigura o nouă sporire a veniturilor oamenilor muncii, vor fi construite alte circa 750 000 de apartamente, va continua înfăptuirea programului de sistematizare a orașelor și satelor patriei, asigurîndu-se lichidarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș. Corespunzător creșterii veniturilor populației în anul 1990 desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist vor spori cu 9—10% față de 1985, iar prestările de servicii cu 68—70%. Iată rezumate unele din principalele jaloane ale platformei electorale a Frontului Democrației și Unității Socialiste pentru alegerile de la 17 martie, prin care se conturează imaginea luminoasă a României de mîine și care întrunesc adeziunea patriotică a tuturor cetățenilor țării, exprimată cu deosebită tărie la multiplele manifestări politice ce au avut loc în perioada preelectorală.

De aceeași deplină adeziune se bucură și politica internațională de pace și colaborare cu toate popoarele lumii, promovată consecvent de partidul și statul nostru. În fața ameninței unui holocaust nuclear care ar pune sub semnul întrebării însăși continuarea vieții pe planeta noastră, România socialistă, prin glasul celui mai autorizat reprezentant al său, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avertizat în repetate rînduri asupra pericolului pe care îl prezintă continuarea și intensificarea cursei înarmărilor, a inițiat numeroase acțiuni concrete, constructive care să ducă la oprirea acestei absurde spirale, la demararea procesului de dezarmare și, în primul rînd, de reducere a armamentelor nucleare, îndepărtînd, astfel, pericolul care planează asupra omenirii. Așa cum sublinia recent, în legătură cu această problemă crucială, tovarășul **Nicolae Ceaușescu „trebuie să facem totul pentru unirea tot mai puternică a forțelor progresiste, antiimperialiste, realiste, a popoarelor, pentru a schimba raportul de forțe mondial în favoarea forțelor care se pronunță și acționează pentru progres, pentru libertatea și independența popoarelor, pentru o politică de dezarmare și pace. Așa cum au arătat evenimentele, destinderea și pacea, independența popoarelor nu pot fi asigurate decît prin intensificarea acțiunii unite a tuturor acelora care doresc libertatea și independența, care doresc să trăiască în pace".** Este un adevărat program de acțiune în care se exprimă înalta responsabilitate a președintelui României față de destinele poporului nostru și ale umanității în general, încrederea sa deplină în înțelepciunea popoarelor, în capacitatea lor ca, unite, să schimbe cursul evenimentelor, să înfrîngă tendința forțelor care împing omenirea spre război, spre catastrofa nucleară, să apere dreptul suprem al oamenilor la viață, la libertate, la independență, la pace. Preocupată în egală măsură și de celelalte mari probleme cu care se confruntă lumea contemporană, România prin politica sa internațională, la a cărei elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu are contribuția decisivă, propune soluții constructive, realiste pentru rezolvarea situației tot mai dificile a țărilor în curs de dezvoltare, pentru realizarea unei noi ordini economice mondiale bazată pe echitate și egalitate între toate țările. Soluționarea problemelor subdezvoltării, acordarea unui ajutor substanțial acestor state de către țările dezvoltate, aprecia președintele României, constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice mondiale, pentru relansarea activității economice și realizarea unor relații noi care să asigure progresul economico-social al fiecărei națiuni — ca una din condițiile primordiale pentru o politică de colaborare și pace.

Iată deci că la alegerile din 17 martie Frontul Democrației și Unității Socialiste se prezintă cu un program coerent, profund constructiv, atît pe plan intern cît și internațional, expresie puternică a politicii consecvente promovată de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atașamentul deplin al națiunii noastre față de această politică al cărei scop este ridicarea patriei pe culmile bunăstării și civilizației, înfăptuirea pe pămîntul României a visului de aur, realizarea celei mai drepte societăți pe care a cunoscut-o vreodată omenirea — societatea comunistă, edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, a fost vibrant exprimată în cadrul adunărilor electorale ce s-au desfășurat în toate localitățile țării. Prilej cu care oamenii muncii și-au manifestat unitatea de neclintit în jurul partidului, a secretarului său general, hotărîrea fermă de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, condiție decisivă pentru progresul multilateral neîntrerupt al societății românești. În această atmosferă dominată de sentimente patriotice, revoluționare, de aleasă stimă și prețuire față de conducătorul iubit al țării și al partidului, națiunea întîmpină alegerile de la 17 martie decisă să își dea votul candidaților Frontului Democrației și Unității Socialiste, votînd astfel pentru prezentul și viitorul luminos al patriei.

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Democrația muncitorească-revoluționară — expresie elocventă a conducerii societății prin popor și pentru popor

ASPIRAȚIE multiseculară a poporului nostru, democrația a devenit efectivă și autentică abia în socialism, cînd realmente conducerea societății se realizează prin popor și pentru popor. Victoria revoluției și profundele transformări din ultimele patru decenii au atras mutații calitative de o deosebită amploare și în sfera puterii și a relațiilor politice, în întreaga suprastructură, au consacrat un tip distinct de democrație, superioară oricărei alte forme.

În România contemporană, puterea politică se manifestă — atît în ipostaza sa „clasică", de putere de stat, cît și în întruchipările noi și indispensabile pe care le reprezintă sistemul complex și atotcuprinzător al democrației — ca expresie a voinței suverane a clasei muncitoare, aliată cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu toate categoriile sociale. Puterea în stat aparține în întregime poporului și este exercitată de acesta pentru a înfăptui obiectivele programatice ale partidului, sarcinile fiecărei etape istorice, subsumate dezvoltării și perfecționării relațiilor sociale bazate pe echitate, pe aportul fiecăruia la progresul general al societății.

Puterea de stat — expresie a puterii poporului

CONȚINUTUL și trăsăturile democrației reflectă dependența strînsă de stadiul de edificare a socialismului, de caracteristicile structurilor economico-sociale, de prioritățile dezvoltării multilaterale și armonioase. În acest sens, Programul partidului consfințește că o dată cu Congresul al IX-lea și cu proclamarea Republicii Socialiste România s-a inaugurat o perioadă distinctă în dezvoltarea socialistă a patriei. În același timp cu schimbările rapide, înnoitoare din toate domeniile, și în legătură indisolubilă cu ele, democrația, instituțiile politice sînt concepute într-o optică profund științifică, de largă perspectivă, ce conferă puterii politice roluri de amploare fără precedent și caracteristici inedite, reclamate de necesitățile etapei istorice, de particularitățile dezvoltării României. Astfel, adîncirea și perfecționarea democrației se impune ca o coordonată organică a ideologiei, programului, strategiei și tacticii partidului, a liniei sale politice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Rolul decisiv în elaborarea și fundamentarea teoretică a acestei viziuni, în transpunerea ei neabătută în practica socială revine tovarășului Nicolae Ceaușescu. Gîndirea politică originală a secretarului general al partidului despre democrație ca putere efectivă și deplină a poporului are drept coordonate definitorii tezele privind întărirea continuă a poziției partidului comunist de forță politică conducătoare în societate și de centru vital al națiunii, privind participarea plenară a maselor la înfăptuirea funcțiilor statului, la exercitarea conducerii în toate sectoarele vieții sociale. Această concepție atestă pe deplin unitatea indisolubilă dintre socialism și democrație. Totodată, ea ratifică, principial și efectiv, superioritatea democrației noastre muncitorești, revoluționare față de orice tip de democrație, deoarece statul devine expresia intereselor fundamentale ale maselor, își realizează atribuțiile împreună și sub controlul acestora.

Conducerea vieții sociale oferă nenumărate exemple care confirmă că poporul este factorul indispensabil de realizare conștientă a cerințelor sociale. Între formele variate de implicare a maselor în sistemele de decizie, la toate nivelurile, un loc deosebit îl ocupă constituirea și funcționarea organelor puterii de stat, expresie a voinței exclusive, libere a cetățenilor.

Puterea politică a poporului, bazată pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producție, pe egalitatea deplină în drepturi și pe participarea directă a maselor la conducerea societății, este consfințită și garantată de toate documentele politice ale partidului, este consacrată de Constituția țării noastre. Legea fundamentală a statului democrației muncitorești înscrie la loc de frunte — alături de transformările revoluționare din structurile economice și de clasă, de noile trăsături ale națiunii noastre, faptul că întreaga putere aparține poporului, că personalitatea umană se împlinește multilateral în climatul fertil al umanismului revoluționar și al democratismului consecvent, al lărgirii sistemului de drepturi cetățenești. **„De la prima Constituție a României, de acum aproape un veac** — aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în momentul adoptării actualei Constituții —, intrată în vigoare la 21 august 1965 — **la Constituția României Socialiste este o deosebire ca de la cer la pămînt. Ce drepturi aveau muncitorii și țăranii ? Inegalitatea economică, exploatarea și asuprirea erau însoțite de ingrădirea drepturilor și libertăților democratice. Chiar acele drepturi și libertăți pe care le prevedea Constituția, în România burghezo-moșierească nu erau acordate, în fapt, oamenilor muncii. (...) Numai socialismul eliberează omul de asuprire și inegalitate. Devenit stăpîn pe mijloacele de producție, pe toate bunurile materiale, omul devine stăpîn și făuritor al propriului său viitor. Se poate spune într-adevăr că odată cu victoria socialismului omul pășește în imperiul libertății".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, București, Editura politică, 1968, p. 123—124).

Socialismul elimină dihotomia dintre sfera obiectivelor și a instituțiilor politice și domeniul resurselor umane angajate să înfăptuiască programele politice. Organizarea și conducerea se întemeiază pe principiile care definesc omul ca valoare supremă și țel fundamental al acțiunii politice. În condițiile în care conducerea se împletește tot mai organic cu viața și munca tuturor cetățenilor patriei, devenind o coordonată a personalității lor, participarea politică de masă se impune ca o trăsătură de esență a vieții politice și sociale, ce se amplifică neîncetat și exprimă cerința indispensabilă a perfecționării conducerii și planificării întregii activități economico-sociale. **„Pornind de la creșterea rolului statului, al organelor sale în buna planificare și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al III-lea Congres al F.D.U.S. — **va trebui să asigurăm participarea largă, activă, a consiliilor oamenilor muncii, a consiliilor naționale, a congreselor la adoptarea tuturor hotărîrilor și planurilor de dezvoltare, la creșterea rolului adunărilor generale ale proprietarilor, beneficiarilor și producătorilor din patria noastră. Oamenii muncii — în calitatea lor de stăpîni a tot ceea ce se produce în România, de proprietari — trebuie să participe într-o măsură tot mai mare și cu o înaltă răspundere, la asigurarea bunei gospodăriri și funcționări a tuturor unităților economico-sociale".**

Natura democratică a statului, ce urmează o neîntreruptă dezvoltare, impusă de evoluția vieții sociale, parcurge în prezent un proces permanent și ireversibil de adîncire și perfecționare pe cîteva coordonate. În primul rînd, este vorba de faptul că întărirea atribuțiilor statului democrației muncitorești se referă la întregul sistem de organe ale acestuia și la direcțiile de bază ale activității sale. Astfel, organele supreme ale puterii de stat — Marea Adunare Națională și Consiliul de Stat — evoluează pe linia consacrată după 1965 de intensificare a activității normative și de așezare tot mai fermă a relațiilor din societatea noastră pe baza strictă a legii, a reglementărilor în vigoare. Intensa activitate normativă a organelor puterii exprimă rolul lor crescînd în societate, în sistemul democrației. Totodată, ea constituie un important și indispensabil instrument de organizare, conducere și perfecționare a tuturor domeniilor vieții sociale, de armonizare a intereselor generale cu năzuințele personale, a intereselor naționale cu cele locale, de promovare largă a umanismului revoluționar. În acest spirit organele locale ale puterii de stat — consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale — dispun de largă autonomie de decizie, promovează un stil de muncă în care accentul cade pe apropierea de mase, pe atragerea lor, în forme adecvate, la soluționarea tuturor problemelor care se ivesc.

În strînsă legătură cu adîncirea caracterului reprezentativ al organelor puterii de stat, o atenție deosebită s-a acordat și se acordă perfecționării și funcționării organelor centrale și locale

ale administrației de stat. În ultimele două decenii structura lor organizatorică și competențele le-au fost reglementate într-un mod nou, organele de execuție ale acestora fiind întărite cu cele mai valoroase elemente ale poporului, iar între autoritatea publică și cetățean s-au instituit raporturi efectiv democratice. Creșterea rolului tuturor organelor statului echivalează cu adîncirea democrației, deoarece statul se manifestă în societatea noastră ca principal organism politic aflat în mîinile clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, prin care aceștia asigură și înfăptuiesc organizarea și conducerea activităților sociale. De asemenea, statul își asumă atribuțiile o dată cu dezvoltarea și mai puternică și perfecționarea sistemului democrației muncitorești revoluționare, cu asigurarea participării tot mai largi a poporului la conducere. Astfel, conducerea societății prin popor, împreună cu poporul a devenit o dimensiune fundamentală a vieții sociale și politice din țara noastră, ce dobîndește an de an valențe superioare, inedite, competențe multiple.

Alegerile de deputați — puternică manifestare a democratismului societății noastre, a aderiunii întregului popor la linia politică a Partidului Comunist Român

APROPIATELE alegeri de la 17 martie reprezintă un nou prilej al exercitării de către popor, deținătorul suveran al puterii, a drepturilor sale politice fundamentale. Actuala campanie electorală are ca obiectiv politic nemijlocit pregătirea alegerilor în vederea constituirii tuturor organelor reprezentative ale puterii de stat, principalele instituții ale statului democrației muncitorești revoluționare, prin voința liber exprimată a națiunii. Dovadă elocventă a profundului democratism al societății noastre, adunările cetățenești organizate de Frontul Democrației și Unității Socialiste pentru desemnarea candidaților au propus pe cei mai înaintați și mai activi oameni ai muncii din rîndurile clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, ale altor categorii sociale, fără deosebire de naționalitate. În țara noastră, în desemnarea candidaților în conformitate cu toate reglementările în vigoare, decisive sînt calitățile personale ale celui în cauză, competența politică și profesională în soluționarea importantelor sarcini ce le revin împuterniciților poporului, capacitatea lor de a înfăptui politica partidului, de a sluji cu devotament și dăruire cauza socialismului.

Actuala campanie electorală consacră noi dimensiuni ale profundului democratism al societății noastre, reflectă cu pregnanță spiritul creator și preocupările perseverente ale tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru perfecționarea continuă a sistemului de drepturi cetățenești din țara noastră, îndeosebi ale dreptului de a alege și ale dreptului de a fi ales, pentru adîncirea garanțiilor care le asigură. Fiind un drept complex, așa cum este definit și de Legea electorală a României socialiste, dreptul de a alege implică nu numai dreptul de vot, ci și dreptul de a participa la organizarea și desfășurarea alegerilor de-a lungul campaniei electorale, la întregul proces de desemnare a candidaților dintre care vor fi aleși cei ce vor compune pentru o perioadă de cinci, respectiv de doi ani și jumătate pe plan local, organele reprezentative ale puterii de stat. Astfel, cetățenii au contribuit și contribuie pînă în ziua alegerilor la toate pregătirile.

Dreptul de a alege se completează firesc și necesar cu dreptul de a fi ales, care caracterizează în și mai mare măsură natura democratică a societății noastre, principiile funcționale și de clasă ale sistemului politic. Consacrat constituțional, dreptul de a fi ales este acordat tuturor cetățenilor cu drept de vot care au împlinit vîrsta de 23 de ani. În afară de bogata experiență, absolut necesară, și, evident, de un plus de discernămînt pentru cel desemnat să participe la activitatea organismelor puterii, nu există nici o altă condiție. Expresia cea mai concludentă a aplicării plenare a dreptului de a alege și de a fi ales, care se îmbină și se completează reciproc, o constituie faptul că actuala structură socială și națională, pe categorii de vîrstă etc. se va regăsi nemijlocit în viitoarea componență socială a organelor puterii. **„Candidații — sublinia secretarul general al partidului la congresul F.D.U.S. — ce vor fi propuși, atît pentru deputății în Marea Adunare Națională cît și pentru consiliile populare, asigură reprezentarea corespunzătoare a clasei muncitoare — clasa conducătoare și principala forță socială a țării — a țărănimii, a intelectualității, a tineretului, femeilor, a membrilor Organizației Democrației și Unității Socialiste, precum și a altor categorii de cetățeni".**

Instituită cu aproximativ un deceniu în urmă, în prezent s-a extins practica de a depune mai multe candidaturi pentru un loc de deputat. Astfel, pentru cca 50% din locurile de deputați în M.A.N. se propun mai multe candidaturi, de regulă două-trei. În același sens, în toate consiliile populare, pentru aproximativ 80% din locurile de deputați se propun două sau trei candidaturi. În acest mod se oferă cetățenilor posibilitatea de a opta pentru cei mai buni dintre cei buni. Pe de altă parte, se întărește responsabilitatea candidaților și a viitorilor deputați față de oamenii pe care îi reprezintă. Desemnarea candidaților s-a realizat printr-o largă consultare a maselor. Pe listele de candidați au fost propuși și incluși cei ce se bucură de un deosebit prestigiu în colectivele de muncă sau în localități. Candidații sînt oameni ce întrunesc asemenea calități politico-profesionale încît oferă garanția îndeplinirii, împreună cu toți alegătorii, a Programului și Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, pentru următoarea etapă de ridicare pe o treaptă superioară a construcției socialiste. O dovadă în acest sens o constituie ampla participare cetățenească înregistrată în prima perioadă a campaniei electorale la adunările pentru propunerea și desemnarea candidaților, iar în aceste zile la întîlnirile dintre candidați și alegători.

Ca întotdeauna, pregătirile pentru desfășurarea alegerilor se înscriu ca evenimente cu funcții complexe și semnificații multiple. Astfel, adunările cetățenești din întreprinderi, instituții social-culturale, din toate așezările țării, au generat pe plan național și local o intensă efervescență politică, o mobilizare însuflețitoare a tuturor cetățenilor patriei, a tuturor colectivelor de muncă, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan. În acest cadru s-au prezentat bilanțuri ale activității din actualul cincinal, au fost aduse la cunoștință inițiative și realizări deosebite din sfera creației de bunuri materiale și spirituale, din sfera vieții politice. Discuțiile, cu un pronunțat caracter de lucru, au constituit un excelent prilej de a dezbate, cu cele mai largi categorii de oameni, căi și modalități de înfăptuire exemplară a obiectivelor celui de-al VIII-lea plan cincinal, 1986—1990, de a continua cu aceeași fermitate strategia de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Caracteristica dominantă a întîlnirilor electorale o reprezintă optimismul robust, puternic, încrederea deosebită în viitor, încredere ce izvorăște din marile realizări de pînă acum, din faptul că în fața poporului se află țeluri măreție.

Hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R. prefigurează cu realism și luciditate noile orizonturi ale dezvoltării multilaterale a patriei, ale înfloririi națiunii. Înfăptuirea acestui luminos program economico-social se va reflecta nemijlocit în crearea condițiilor pentru creșterea, în continuare, a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, a bunăstării întregului popor, coordonată constantă a strategiei politicii partidului, însăși esența societății socialiste. Acestui obiectiv îi sînt consacrate ample preocupări în domeniul construcției de locuințe, al sistematizării moderne a localităților urbane și rurale, al îmbunătățirii asistenței sanitare etc. Realizarea tuturor programelor de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului va asigura condiții de viață tot mai bune și egale pentru toți cetățenii indiferent de mediul în care trăiesc și fără deosebire de naționalitate.

Desfășurarea campaniei electorale este asigurată de Frontul Democrației și Unității Socialiste, organism de masă, cu caracter reprezentativ, cu structuri organizatorice cuprinzătoare, pe toate treptele încît formează baza cea mai largă a legitimității și reprezentativității democratice a puterii politice din țara noastră. Platforma actualei campanii electorale — Hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R., Rezoluția celui de-al III-lea Congres al F.D.U.S., Manifestul electoral — definitivează liniile și orientările principale ale dezvoltării României în noua legislatură. Colaborarea activă dintre organismele componente ale F.D.U.S. cu organele statului, cu partidul se dezvoltă an de an, legăturile devin tot mai rodnice, cu efecte sociale pozitive. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la rolul și locul F.D.U.S. în sistemul democrației noastre, în viața economico-socială, aprecia cu deplin temei, că nici nu s-ar putea imagina desfășurarea normală a proceselor sociale atît de complexe fără aceste organisme, fără activitatea lor intensă, prin care cerințele și inițiativele individuale ale cetățenilor se îmbină cu interesele societății. În același sens, aprecia că aceste legături dintre partid și popor, prin instituțiile și organismele democrației noastre muncitorești, au caracter „organic", consfințesc unitatea socialistă a națiunii noastre. Alături de partidul comunist, de organele puterii și administrației de stat, de sistemul autoconducerii, organizațiile F.D.U.S. — organizațiile de masă și obștești, profesionale ș.a. — reprezintă verigi importante în organizarea politică a societății, pîrghii puternice pentru consolidarea democrației, pentru mobilizarea maselor la înfăptuirea programului partidului, a progresului și prosperității poporului nostru.

Constantin NICA

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

MUTAŢII CALITATIVE ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

ALEGERILE de deputaţi pentru Marea Adunare Naţională şi pentru consiliile populare, eveniment de amplă rezonanţă politică şi civică pentru întreaga noastră naţiune, se înscriu pe coordonata marilor acte de istorie nouă împlinite în procesul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, ca moment apropiat de confluenţa mutaţiilor înnoitoare ale cincinalului actual şi ale cincinalului viitor, ce marchează cea de-a treia etapă a înfăptuirii Programului partidului. Rezultat al unei concepţii pătrunsă de un înalt umanism, cu o fundamentare ştiinţifică profundă, concepţie a partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, înnoirea a devenit o caracteristică permanentă a fiecărui sector, domeniu de activitate, ca şi a societăţii noastre socialiste în ansamblul său. Integrată în procesele de dezvoltare dinamică şi multilaterală a forţelor de producţie, de perfecţionare continuă a relaţiilor de producţie bazate pe proprietatea comună a oamenilor muncii — de stat şi cooperatistă, de conducere ştiinţifică şi democratică a întregii societăţi, înnoirea este ridicată astăzi la rangul de componentă esenţială a modernizării structurilor economiei naţionale.

Înnoirea este prin excelenţă dinamică, dar la nivelul actual de dezvoltare a economiei naţionale această determinantă se manifestă nu atît prin aspectele sale cantitative, de ritm, ci mai ales prin valenţele sale calitative, ca ansamblu de schimbări structurale revoluţionare. Marile procese înnoitoare generate de industrializarea socialistă, de transformarea socialistă a agriculturii, de repartizarea teritorială a forţelor de producţie îşi află o firească şi necesară continuitate în noile procese revoluţionare de astăzi, a celor proiectate pentru cincinalul viitor, care vizează dezvoltarea intensivă a industriei, noua revoluţie agrară, creşterea rolului ştiinţei şi tehnologiei în economie prin afirmarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane în toate sectoarele şi domeniile de activitate etc. Tocmai în acest spirit, de la tribuna celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Dintr-o ţară agrară, cu o industrie şi o agricultură slab dezvoltate, România s-a transformat într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă şi o agricultură socialistă în plină dezvoltare".**

Progresul susţinut al factorilor de producţie

STRATEGIA dezvoltării intensive a economiei naţionale porneşte de la cunoaşterea posibilităţilor determinate de resursele economice, a factorilor implicaţi în procesul reproducţiei socialiste lărgite şi cuprinde acţiuni concertate de politică economică în sensul transformării acestor resurse-factori în adevărate forţe de producţie. Soluţionarea contradicţiilor dintre nevoile sociale tot mai diversificate şi resursele economice cu caracter limitat este condiţionată în mod hotărîtor de progresul calitativ al factorilor principali de producţie — forţă de muncă şi mijloace de producţie. Calitatea acestora este în strînsă legătură cu introducerea pe scară largă a progresului tehnic în economia naţională, ca factor determinant al modernizării tuturor domeniilor de activitate. În perioada actuală, progresul tehnic a dobîndit proporţiile unei noi revoluţii tehnico-ştiinţifice şi este meritul partidului nostru de a fi cuprins în programele de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică cele mai importante direcţii ale acestei revoluţii, cum sînt : automatizarea, electronizarea, robotizarea proceselor de producţie, astfel încît industria, întreaga economie să se bazeze pe cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane. Şi este important de subliniat faptul că noile direcţii ale progresului tehnic actual au o bază proprie, constituită într-un valoros potenţial naţional de cercetare şi o industrie modernă, în cadrul căreia se dezvoltă cu prioritate ramuri şi subramuri de înaltă tehnicitate, capabile să satisfacă cele mai diverse nevoi ale economiei naţionale şi să aplice în practică cerinţele noii revoluţii tehnico-ştiinţifice.

Obiectivele modernizării economiei naţionale şi lărgirii bazei de materii prime îşi au suportul material în politica economică a investiţiilor. Departe de a reprezenta un factor pur extensiv, asigurînd lărgirea capacităţilor de producţie şi creşterea numărului de persoane ocupate în economia naţională, investiţiile constituie un important factor calitativ, atunci cînd sînt destinate înnoirii bazei tehnico-materiale a industriei în pas cu progresul tehnic, cînd susţin modernizarea tuturor ramurilor şi sectoarelor de activitate. Investiţiile concretizate numai în acest cincinal în 1 850 de obiective economice au impulsionat dezvoltarea calitativă a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri economice. În anul 1984 s-au asigurat pe baza concepţiei proprii peste 95% din tehnologiile necesare realizării obiectivelor de investiţii. Pentru înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială în viitorul cincinal, circa 90% din investiţii vor fi îndreptate spre creşterea potenţialului productiv al economiei. În industrie, investiţiile noi vor fi orientate cu prioritate pentru lucrări de modernizări şi reutilări, iar în agricultură pentru înfăptuirea programului de îmbunătăţiri funciare şi mecanizarea completă a lucrărilor agricole. Pe baza vastului program de investiţii ce se va realiza în cincinalul următor, pînă în 1990 fondurile fixe vor ajunge la circa 3 500 miliarde lei, înnoind astfel baza tehnico-materială, modernizînd aparatul de producţie de care dispune economia noastră naţională.

Într-o perioadă relativ scurtă, economia socialistă românească şi-a perfecţionat structuriile de producţie şi în interdependenţă cu ele — structurile sectoriale şi de ramură ale forţei de muncă. Astăzi lucrează în industrie şi în celelalte ramuri neagricole circa 71% din populaţia ocupată a ţării, iar în agricultură — 29%. Ca rezultat al politicii partidului de integrare a învăţămîntului cu cercetarea ştiinţifică şi producţia, procesul de formare a forţei de muncă corespunde din punct de vedere calitativ exigenţelor actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice. Una dintre cele mai importante experienţe dobîndite de ţara noastră în această direcţie este legată de elaborarea şi înfăptuirea în ultimul deceniu a unui program special de pregătire a întregului personal muncitor, de reciclare şi policalificare.

Concomitent cu contribuţia de mare importanţă a acestor factori la creşterea susţinută a productivităţii muncii, însemnate sînt, de asemenea, măsurile luate de partidul şi statul nostru cu privire la realizarea unui raport raţional între personalul productiv şi neproductiv, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, perfecţionarea sistemului de cointeresare materială, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, de protecţie şi securitate, întărirea ordinii şi disciplinei în toate unităţile economice. Este semnificativ faptul că în 1984, aproape întregul spor de producţie din industria republicană a fost obţinut prin creşterea productivităţii muncii. În conformitate cu programul special privind productivitatea muncii şi cu prevederile din Directive, pînă în 1990 productivitatea muncii va creşte cu peste 60% faţă de anul 1985, exprimînd astfel o sporire a eficienţei muncii prin introducerea şi generalizarea progresului tehnic, prin organizarea ştiinţifică a producţiei şi creşterea calificării forţei de muncă.

Realizarea unei noi concordanţe între factorul uman, structura calitativă a forţei de muncă şi factorul material, gradul de tehnicitate şi complexitate al mijloacelor de producţie reprezintă o condiţie hotărîtoare a continuării dezvoltării puternice a forţelor de producţie, a perfecţionării relaţiilor de producţie, a creşterii eficienţei întregii activităţi.

Înnoirea structurilor complexului economic naţional

ÎN CONCEPŢIA partidului nostru, modelul dezvoltării intensive a fiecărui factor de producţie este construit în contextul creşterii intensive generale a economiei naţionale, urmărindu-se acel mod de combinare a diverşilor factori care corespunde cel mai bine necesităţilor sociale în corelaţie directă cu posibilităţile oferite de resursele materiale şi umane. Însăşi industrializarea socialistă a fost concepută ca proces al creării complexului economic naţional, în care industria, ca ramură conducătoare, se dezvoltă în relaţii de echilibru armonios cu agricultura şi toate celelalte ramuri ale economiei naţionale.

Făurirea complexului economic naţional are la bază dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor şi domeniilor de ac-

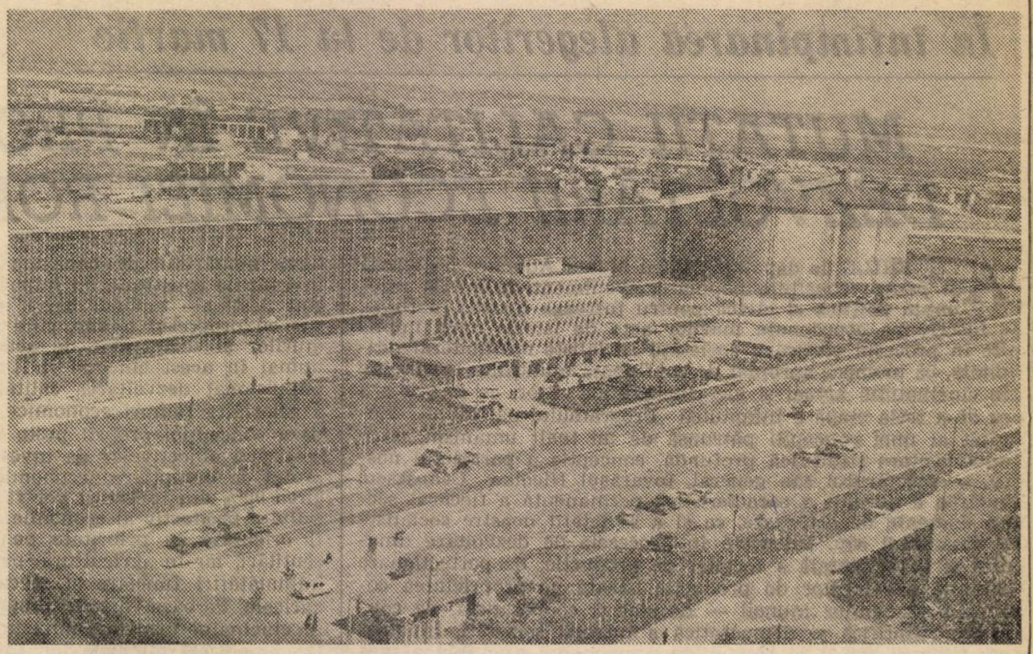

În anii construcției socialiste o puternică dezvoltare au cunoscut ramurile moderne ale industriei care au determinat mutații calitative în procesul dezvoltării economiei

tivitate, prin intermediul interdependențelor tot mai strînse dintre ramurile economice, tendințele înnoitoare propagîndu-se în întreaga economie națională. Tocmai aceste corelații complexe sînt exprimate sintetic în teza tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia nu există sector mai important sau mai puțin important și că în diviziunea muncii fiecare sector își are locul și importanța sa ; dezvoltarea echilibrată a economiei românești necesită repartizarea muncii sociale atît în industrie cît și în agricultură și celelalte ramuri și domenii de activitate în concordanță cu nevoia socială.

În acest sens, echilibrul dintre ramurile și sectoarele complexului economic național a fost — de la cincinal la cincinal — permanent reașezat, îmbunătățit, adus la acele niveluri la care rezultatele lor corespund nevoilor interne de consum productiv și neproductiv, ca și cerințelor participării la circuitul economic mondial. De aici compatibilitatea raporturilor optime dintre ramuri cu folosirea intensivă a factorilor materiali și a forței de muncă, cu repartizarea rațională a resurselor economice în profil de ramură și teritorial, cu eficiența și rentabilitatea.

Complexitatea politicii structurale decurge din faptul că ea vizează corelații și proporții fundamentale din economia națională, cum sînt proporția dintre resursele și nevoia socială, dintre producție și consum, dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum, dintre venituri și cheltuieli, dintre export și import. Toate aceste corelații au caracter dinamic și acțiunea de sincronizare a lor cere o temeinică cunoaștere a legităților complexului economic, legități care se interferează cu sistemul celor mai generale legi ale dezvoltării societății și naturii. Este meritul partidului nostru, al secretarului său general de a fi sesizat la vreme apariția unor contradicții între dezvoltarea industriei și a agriculturii, între industria extractivă și cea prelucrătoare, între producție și consum etc. și de a fi promovat măsuri ferme pentru rezolvarea lor, pentru asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate. În acest sens, au fost elaborate programe naționale privind gospodărirea resurselor de energie și de materii prime, de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor, de realizare a unor producții sigure și stabile în agricultură, de creștere mai accentuată a productivității muncii, a rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Orientarea cu prioritate a investițiilor spre lărgirea bazei proprii de materii prime și energie și creșterea aportului cercetării științifice în acest domeniu în vederea asigurării independenței energetice a țării determină o mai bună corelare a resurselor materiale cu nevoile economiei naționale. În același timp cu dezvoltarea ramurilor industriei extractive se corelează eficient activitatea acestora cu ramurile industriei prelucrătoare și cu celelalte ramuri consumatoare de materii prime și energie. Se acționează, astfel, în toate sectoarele de activitate pentru creșterea randamentelor globale și a eficienței economice în utilizarea materiilor prime și materialelor, a energiei, pentru reducerea consumurilor specifice și diminuarea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

O altă mutație înnoitoare din cadrul complexului economic național se manifestă prin reașezarea raportului dintre cele două ramuri de bază ale economiei — industria și agricultura — în conformitate cu necesitățile economiei naționale. Industria, sub impactul revoluției tehnico-științifice și agricultura sub impactul noii revoluții agrare ce presupune atît revoluția din știință și tehnică, cît și revoluționarea modului de viață și gîndire al țărănimii — conlucrează, își amplifică reciproc potențialul productiv în scopul realizării economiei moderne, intensive, multilaterale și eficiente. Problemele calitativ noi care stau astăzi în fața agriculturii decurg, în esență, din cerințele atingerii unor randamente și unei eficiențe comparabile cu cele obținute în țările cu o economie avansată. Aceste probleme au fost sintetizate în orientarea fundamentală spre o nouă și profundă revoluție agrară care, în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă un concept atotcuprinzător ce se referă la forțele și relațiile de producție, la creșterea producției și productivității muncii, la întregul proces de perfecționare a organizării și conducerii agriculturii.

Ca un efect al restructurărilor din interiorul principalelor ramuri economice în pas cu revoluția tehnico-științifică se manifestă tendința legică de apropiere, de egalizare a nivelurilor de eficiență economică a tuturor domeniilor de activitate, ilustrată de ritmurile înalte ale productivității muncii, de aceleași exigențe privind calitatea produselor și serviciilor și folosirea eficientă a factorilor de producție, reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie. În același timp, o altă mutație înnoitoare privind dezvoltarea complexului economic național se reflectă pe planul participării tot mai intense a țării la circuitul mondial de valori materiale și spirituale. Creșterea competitivității produselor naționale pe piața mondială o demonstrează ponderea de 58% din totalul exportului a mărfurilor cu grad superior de prelucrare — mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum — față de 50% în 1980.

În conformitate cu direcțiile de dezvoltare trasate de Congresul al XIII-lea, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor se va realiza în strînsă concordanță cu sporirea venitului național, cu ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, cu dezvoltarea generală a societății. Și așa cum sublinia în Raportul prezentat Congresului secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se poate afirma că, în anul 2000, România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului de viață și civilizație al poporului, progrese de substanță la a căror concretizare apropiatul moment electoral este menit să-și aducă o însemnată contribuție.

Aura CONSTANTINESCU
G. CONSTANTIN

E646

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONTI KÖNYVTÁR 1863

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PROGRAMUL PRODUCTIVITATE

Analiza calității forței de muncă

FACTORII care influențează productivitatea muncii acționează diferit ; cunoașterea lor oferă posibilitatea de a-i folosi mai bine pentru a se obține un efect maxim. În condițiile accentuării laturilor calitative ale activității economice, pentru o întreprindere este importantă nu atît latura cantitativă (numerică) a forței de muncă, cît mai ales latura calitativă a acesteia.

Potrivit documentelor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, constituie factor determinant al dezvoltării intensive a economiei țării noastre în noua etapă.

Importanța deosebită pe care o dobîndește calitatea forței de muncă impune ca o necesitate obiectivă cunoașterea și urmărirea evoluției acesteia în fiecare întreprindere, în vederea realizării sarcinilor cuprinse în programul special privind creșterea mai accentuată a productivității muncii.

În analizele economice pe care le efectuează cu privire la forța de muncă, multe întreprinderi industriale încă urmăresc cu preponderență problemele legate de aspectul cantitativ, abordarea problemelor de ordin calitativ rezumîndu-se la analiza gradului de calificare, făcută cu ajutorul unor metode globale.

În cele de mai jos propunem **un indicator sintetic care să exprime calitatea forței de muncă** (ne referim aici la cea mai importantă categorie a acesteia : muncitorii) — noțiune complexă, caracterizată în principal prin următoarele componente : **calificarea, gradul de instruire și modul de asigurare a acesteia, vechimea în întreprindere și nivelul de îndeplinire a normelor.**

Întrucît, în condițiile aplicării generalizate a formei de retribuire în acord global, organizarea muncii în brigăzi este o problemă centrală a întreprinderii, considerăm că productivitatea muncii vii poate fi exprimată cel mai concludent prin indicatorul **„productivitatea muncii la locul de muncă"** ; acesta arată consumul mediu de timp care revine pe unitatea de operație, subansamblu, ansamblu sau produs, realizată la locul de muncă respectiv.

Considerăm că indicatorul sintetic al calității forței de muncă de la fiecare loc de muncă poate lua valori cuprinse între 0 și 1 (forța de muncă de calitate superioară se va apropia de 1) și poate fi calculat pe baza elementelor componente amintite, acordînd fiecăruia dintre acestea următoarele **ponderi :** 0,30 pentru calificare, 0,15 pentru gradul de instruire și modul de asigurare a lui, 0,10 pentru vechimea în întreprindere, 0,45 pentru gradul de îndeplinire a normelor (suma ponderilor este 1).

La fiecare loc de muncă, nivelul elementelor componente ar urma să fie determinat prin acordarea unui **punctaj** (stabilit de către factorul de decizie), care să aibă în vedere variantele pe care le pot înregistra aceste elemente — și anume : a) **pentru calificarea muncitorilor :** la categoria I-a 0 puncte, iar la fiecare din categoriile de calificare care urmează cîte 0,05 puncte în plus față de categoria precedentă ; b) pentru **gradul de instruire** și modul de asigurare a lui : mai puțin de 8 clase și calificare la locul de muncă — 0,05 puncte, 8 clase și calificare la locul de muncă — — 0,10 puncte, 8 clase și calificare prin cursuri de scurtă durată — 0,15 puncte, treapta I de liceu — 0,20 puncte, treapta I de liceu și școală profesională — 0,25 puncte, treapta a II-a de liceu (de specialitate) — 0,30 puncte ; c) pentru **vechimea în întreprindere :** pînă la 5 ani — 0,02 puncte, iar pentru fiecare interval de 5 ani vechime în plus față de cel precedent — cîte 0,02 puncte ; d) pentru **gradul de îndeplinire a normelor :** sub 100% — 0 puncte, între 100 și 105% — 0,10 puncte, între 105 și 110% — 0,20 puncte, între 110 și 120% — 0,30 puncte, peste 120% — 0,40 puncte.

Pe baza acestui punctaj, fiecare componentă a calității forței de muncă se calculează ca o medie aritmetică ponderată a nivelului înregistrat de muncitorii de la locul de muncă respectiv, ponderea fiind numărul de muncitori.

Cuantificarea fiecărei componente a calității forței de muncă poate fi efectuată la nivel de an, trimestru și lună (și ori de cîte ori este nevoie), avînd în vedere că informațiile necesare se găsesc în evidențele compartimentelor funcționale din întreprinderi, unele dintre ele constituind chiar obiecul raportărilor statistice. Pentru prelucrarea acestor informații pot servi mijloacele electronice de calcul de capacitate mică și medie, existente în dotarea întreprinderilor.

Avînd în vedere caracterul dinamic al componentelor calității forței de muncă, cunoașterea nivelului acesteia la un moment dat nu este suficientă. **Urmărirea evoluției în timp** devine posibilă folosind teoria probabilităților — și anume stabilirea probabilităților de trecere de la o stare calitativă la alta. Dată fiind axiomatizarea modernă a acestei teorii, propunem ca pentru fiecare componentă, probabilitățile de trecere de la o stare la alta să se aproximeze sub forma unor frecvențe relative. Considerînd că „starea" reprezintă o variantă înregistrată de o anumită componentă, probabilitatea de trecere de la starea „i" la starea imediat următoare, „i+1", se calculează ca raport între numărul de muncitori care se încadrează în starea „i" și numărul de muncitori aferenți stării „i+1".

Evident, cele cîteva componente menționate ale calității forței de muncă pot fi completate — sau unele dintre ele, care nu apar ca îndeajuns de reprezentative în condițiile întreprinderii respective, pot fi înlocuite cu altele ce caracterizează mai direct acest atribut al forței de muncă.

Natalia GIURGIU
Anca BORZA
Cluj-Napoca

Supliment la
nr. 11 1985
Revista ECONOMICA

NORMAREA MUNCII

Aplicarea sistemului MTM-3 într-o variantă îmbunătățită

PROCESELE de producție din industria electrotehnică includ un număr mare de operații de montaj, care se execută manual. În cadrul acestora, o pondere foarte importantă au mișcările de tipul **„A AMPLASA"**-P (cu variantele sale), mai ales la operațiile din procesele de montaj de precizie — cu o durată de execuție de 2, 3, 5 și mai multe minute, pentru care foarte des activitatea de normare prezintă un grad ridicat de dificultate. În cazul folosirii la acest tip de procese a sistemului de bază MTM-1, volumul de muncă de normare este atît de însemnat, încît devine neeconomic ; măsurarea unor asemenea operații presupune deci elaborarea unei metode corespunzătoare (o variantă a sistemului MTM-1), care să îndeplinească următoarele condiții : să dea posibilitatea de a înregistra complet și corect metoda de executare a operației respective ; înregistrarea să ia în considerare și să pună un accent aparte pe factorii variabili și pe condițiile de execuție, care cum se știe, exercită o mare influență asupra duratei ciclului de producție — și chiar asupra metodei de muncă ; înregistrarea datelor privind operația respectivă să ia în considerare și să se axeze asupra unei metode de observare a consumului de timp de muncă, care să înlăture influența tuturor factorilor ce determină reducerea duratei ciclului de producție, mai ales sub aspectul modului de execuție.

În acest sens este necesară luarea în considerație a următoarelor **elemente** : să se observe gradul de solicitare a mîinii stîngi și a celei drepte ; să se observe organizarea locului de muncă ; să se țină seama de sistemul de producție din care face parte secția respectivă în cadrul întreprinderii ; să se permită în mod expres analizarea și proiectarea modului nou de executare a muncii respective; noua metodă de muncă să fie eficientă din punct de vedere economic și ușor de însușit de către executanți.

Pornind de la aceste idei, propunem **folosirea în activitatea de normare a muncii în industria electrotehnică a sistemului MTM—3,** care, bazat în întregime pe principiile sistemului general MTM, constă în integrarea acestuia pînă la elementele de bază ale muncii, în componența cărora intră secvențele și mișcările legate logic. Elaborarea elementelor de bază și adăugarea corespunzătoare a mișcărilor de completare permit modelarea precisă și stabilirea timpului pentru toate sistemele practic posibile ale mișcărilor din cadrul MTM-3. După cum se știe, în componența actuală acest sistem se prezintă, sub aspectul normării muncii, ca un instrument folosit în cazul lucrărilor nerepetitive sau de serie mică, unde munca de analiză cu ajutorul sistemelor MTM-1 și MTM-2 nu mai este economică.

Mișcările de bază ale acestui sistem sînt următoarele (între paranteze sînt notate simbolurile respective, inițiale ale termenilor în limba engleză care descriu mișcările respective) : MANIPULEAZĂ (H), TRANSPORTĂ (T), PĂȘEȘTE ÎNAINTE (SF), SE ÎNCLINĂ — SE RIDICĂ (B).

Ținînd seama de elementele de bază și mișcările menționate, considerăm utilă completarea sistemului prin : ● înregistrarea mai fidelă (față de MTM-1) a operației supuse observării ; ● scoaterea în evidență a tuturor factorilor variabili care exercită influență asupra duratei și a modului de execuție a muncii respective ; ● determinarea precisă a caracterului acestor factori variabili și stabilirea precisă a soluțiilor de raționalizare a lor ; ● determinarea ușoară și rapidă a caracterului și tipului elementului de bază respectiv sau a mișcării de completare.

După părerea multor specialiști, cu ajutorul elementelor de bază cuprinse în sistemul MTM-3 se poate analiza și reorganiza orice proces de muncă. Dar sistemul respectiv este susceptibil de îmbunătățiri, pentru a fi folosit ca o metodă universală în activitatea de analiză și normare a muncii în industria electrotehnică, la stabilirea duratei de execuție a unor operații manuale care necesită mai mult de 5 minute.

INTRODUCEREA UNEI NOI MIȘCĂRI : „A ASAMBLA"

În acest sens ne gîndim la adăugarea unei noi mișcări — și anume „A ASAMBLA" (simbolizată prin litera Z). În vederea înțelegerii corecte a integrării acestei noi **„combinații de mișcări"** în cadrul sistemului trebuie făcute unele precizări metodologice :

1) **în legătură cu lungimea mișcărilor cuprinse în elementul „Z"** : timpii aferenți acestuia depind de natura lui, precum și de lungimea mișcărilor din care se compune. Distanțele au fost împărțite pe domenii și codificate prin indicarea jumătății din suma mai sus menționată a mișcărilor componente (de exemplu, în cazul cînd apar ca sumă a mișcărilor R40B și M30B, suma lungimilor este de 70 cm, deci jumătatea ei — de 35 cm. Timpul aferent trebuie citit din domeniul 40 cm. Distanțele menționate pot fi estimate vizual) ;

2) **în legătură cu conținutul mișcării „A ASAMBLA" (Z)** și corecțiile aduse acestuia — apucare ușoară și apucare dificilă (WL și WT), acest element nou introdus se compune din următoarele 4 mișcări : ÎNTINDE MÎNA (R) + APUCĂ (G_5) + A DEPLASA (M) + LASĂ (RL). Dacă apare mișcarea apucare ușoară, se aplică corecția WL, iar dacă apare dificultate la apucare (de exemplu, cazul unui obiect mixt) — corecția WT. Aceste principii sînt redate sintetic în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Denumirea mișcărilor în sistemul MTM-1	Modul de calcul al timpului din tabelul MTM-3	Simbol
RA sau RB sau RC MA sau MB sau MC	1/2 din distanța aferentă mișcării R sau M pentru distanța Z	Z
R /A,B/ + G_1A + M (A,B,C) + RL_1	Z + WL	Z/WL
R /A,B,D/ + G_1C (1,2,3) + + M /A,B,C/ + RL_1 + R/C + +G_4 /A,B,C/ + M /A,B,C/ + RL_1	Z + WT	Z/WT

Pornind de la considerentele de mai sus, **metoda MTM-3 proiectată** se prezintă ca în tabelul nr. 2, în care cuprinde

Tabelul nr. 2

Metoda MTM-3 proiectată

Lungimea mișcării (cm)	2	5	10	20	40	80	N	11
Z	4	6	10	14	21	35	P	6
	T				W		S	8
1	2	3	N9	Z0	L	T	K	18
7	18	46	4	1,2	4	10	PW	61

— pe lîngă cele expuse anterior — elementele și mișcările de completare, pe care nu le prezentăm aici, dar care, informativ, pot avea următoarele semnificații privind principiile de aplicare : T_1 = **asamblare grea** — element ce conține diferența între media dintre lungimea mișcărilor M/ABC și lungimea mișcărilor GC și P_1SE ; T_2 = **asamblare grea** — elementul ce conține mișcarea de amplasare cu apăsare ușoară P_2SE ; T_3 = **asamblare grea** — elementul ce conține mișcarea de amplasare cu apăsare puternică P_3SE ; **NS** = corecția pentru asimetria obiectelor la locul de îmbinare ; **ZO** = timpul adăugat la manipularea obiectelor grele (peste 1 kg) ; **N** = a apăsa = AP_2 ; **P** = a

apuca = G_2 ; **S** = a privi = EF sau ET ; **K** = pasul — corespunde cu SS, TB, WP, WPO, WPL, iar pentru FM sau LM se aplică 1/2 K ; **PW** = a se înclina și îndrepta — corespunde cu suma mișcărilor B+AB sau S+AS.

EFICIENȚA ECONOMICĂ

Eficiența aplicării acestei metode cu mișcarea adăugată „Z" în activitatea de măsurare a muncii depinde în primul rînd — pe lîngă capacitatea de discernere a normatorului — de stabilirea unui număr de **puncte de decizie** (anumite criterii ce trebuie luate în considerație în clasificarea proceselor de muncă supuse normării prin aplicarea acestei metode) și nu de mărimea timpilor din tabelul MTM-3 sau de mărimea timpului mediu al elementului de muncă măsurat. Astfel, pe baza teoriei deciziilor se pot determina 1 pînă la 14 puncte de decizie — spre exemplu : 1) dacă este necesară determinarea sumei lungimilor mișcărilor R și M ; 2) dacă este necesară mișcarea „Z" ; 3) dacă apar dificultăți sub forma amplasării libere (nestrînse) ($+T_1$) ; 4) dacă amplasarea are loc cu apăsare ușoară ($+T_2$) ; 5) dacă amplasarea este strînsă și cu apăsare moderată ($+T_3$) ; 6) dacă la amplasare există asimetrie (+Ns) ; 7) dacă manevrarea este dificilă (+P) ; 8) dacă prinderea este ușoară sau dificilă (WL sau WT — o singură decizie) ; 9) dacă obiectul este mai greu de 1 kg (ZO) ; 10—14) dacă apare mișcări de tipul (N,P,S,K,PW). Aceasta deoarece diferitele elemente cuprinse în tabelul MTM-3, în funcție de gradul de control asupra mișcărilor componente, pot sau nu pot fi executate simultan cu ambele mîini, după cum rezultă din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Munca simultană la ambele mîini

Simbol	Z	WL	WT	T_1	T_2	T_3
Z				X	0	0
WL				X	0	0
WT			0	0	0	0
T_1	X	X	X	0	0	0
T_2	0	0	0	0	0	0
T_3	0	0	0	0	0	0

Zonele haşurate reprezintă elemente ușor de executat simultan, zonele marcate cu X — elemente ce pot fi executate simultan după ce se cîștigă o anumită îndemînare, iar zonele marcate cu O — elemente imposibil de executat simultan.

Aplicarea în practică a acestui sistem este cu atît mai eficientă, cu cît normatorul este mai experimentat în efectuarea înregistrărilor, mai ales în ce privește folosirea simbolurilor mișcărilor. Spre exemplu, în cadrul sistemului de bază MTM-1 suma mișcărilor R30C+G4C+M30C+RL1 = 44 TMU. Observatorul care cunoaște metoda MTM-3 va face înregistrarea cu simbolul : $40ZT_1$/WT/P și va stabili în memorie următorul timp : 21+7+10+6 = 44 TMU. În acest simbol, WT = piesele sînt schimbabile (greu de apucat) ; ZT_1 = amplasarea este nestrînsă (greu de asamblat) ; P = manevrare dificilă.

După cum reiese din cele expuse, prin aplicarea variantei MTM-3 propuse, înregistrarea elementului de bază „Z" indică toate datele necesare analizei în normarea muncii executantului, în condițiile stăpînirii de către normator a sistemului de bază MTM.

lector Alexandru MIREA
Universitatea din Craiova

INFORMATICĂ INDUSTRIALĂ

Automatizarea complexă a producției cu ajutorul microcalculatoarelor

REFLECTÎND concepția novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la reorganizarea pe baze intensive a economiei românești și alinierea acesteia la cerințele celei de-a doua revoluții industriale — la baza căreia stau microelectronica, informatica, roboții industriali, automatizarea reprogramabilă, suplă, ca elemente ale cibernetizării producției —, Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. promovează, potrivit programelor prioritare pentru perioada imediat următoare și cea de perspectivă, patru principii : creșterea mai accentuată a productivității muncii, introducerea pe scară largă a progresului tehnic, ridicarea calificării personalului muncitor, utilizarea cu eficiență maximă a resurselor materiale și energetice. **Automatizarea complexă** constituie una din direcțiile de materializare a acestei concepții înaintate.

În sectorul industrial al materialelor refractare de serie, automatizarea complexă, cu microcalculatoare poate afecta, într-o primă etapă, fabricația cărămizilor de format rectangular și a cărămizilor de oală de turnare, care însumează anual aproximativ 300 mii tone, reprezentînd cca. 60% din capacitatea de producție a Centralei industriale a produselor refractare — Brașov.

ORGANIZAREA ȘI ECHIPAREA FLUXULUI TEHNOLOGIC

În acest sens a fost conceput un flux tehnologic de principiu pentru fabricația cărămizilor refractare silico-aluminoase de serie, în următoarea desfășurare : depozit de materii prime, prepararea materiilor prime — argilă (zdrobitor cu ciocane, uscător rotativ, dezintegrator, separator centrifugal) și șamotă (granulator giratoriu, sită, moară cu bile), buncăre de dozare ; instalație de dozare gravimetrică continuă automată, amestecătoare ; benzi transportoare, prese hidraulice, roboți de așezare ; cuptor-tunel, robot de descărcare, control de calitate, ambalare în folie. În diferite faze ale procesului mai intervin elemente de transport interfazic — benzi, elevatoare, alimentatoare ș.a.

Utilajul conducător din flux este cuptorul-tunel, în funcție de capacitatea căruia se dimensionează tehnologic toate utilajele din amonte și aval.

Față de fluxurile tehnologice similare existente în sector, fluxul propus conține următoarele elemente care fac posibilă adaptarea acestuia la **automatizarea de proces :**

— instalație de dozare discontinuă gravimetrică automată, cu microcalculator sau automat programabil ;

— releu de benzi transportoare între amestecătoare și buncărele preselor hidraulice — cu supraveghere cu microcalculator și tablou sinoptic de stări ;

— dotarea fiecărei prese hidraulice cu unul din cele două tipuri de roboți industriali de așezare a cărămizilor presate (semifabricate) pe vagonetele cuptorului-tunel : robot-portal de așezare a cărămizilor normale (stivă inferioară) și robot articulat de așezare a cărămizilor fasonate etc. (stivă superioară) — vezi fig. din pag. 4 ;

— complexul robotizat de descărcare a vagonetelor cuptorului-tunel, cu funcții multiple — descărcare, sortare dimensională și calitativă, formarea stivei în vederea înfolierii, înfoliere și expediție.

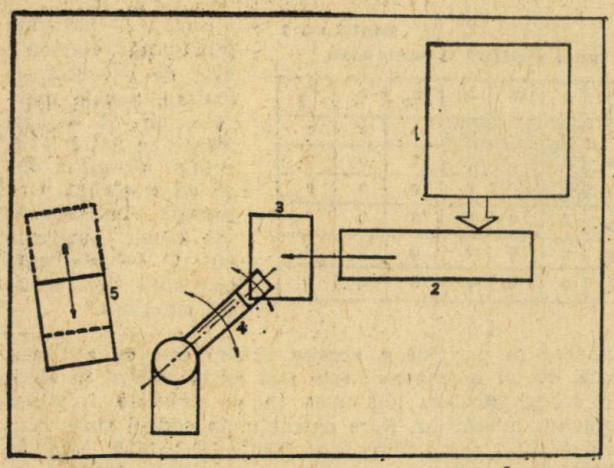

1 — presă ; 2 — transportor cu benzi trapezoidale ; 3 — graifer de aşezare şi poziţionare ; 4 — robot modular articulat cu cap de prindere cu vid ; 5 — masă de prindere cu paletă specială

IMPLEMENTAREA SISTEMULUI DE CALCUL DE PROCES

Pentru fluxul tehnologic prezentat urmează să se adopte **sistemul de calcul de proces de tipul reţea descentralizată,** formată din 4 microcalculatoare dotate cu periferice standard necesare introducerii şi extragerii de date din proces.

Repartizarea microcalculatoarelor de proces pe flux se va face prin divizarea acestuia în 4 **subsisteme tehnologice şi de automatizare :** SS1 — subsistemul preparare ; SS2 — subsistemul dozare-amestec ; SS3 — subsistemul transport-presare ; SS4 — subsistemul ardere-control.

Considerînd definiţia procesului de calcul („task") ca executarea unei sarcini de automatizare cu ajutorul unui program de automatizare, a cărui derulare este comandată de un program de organizare, în continuare sarcinile fiecărui subsistem vor fi repartizate astfel :

— **SS1 :** funcţionarea în flux pe cele două linii paralele argilă-şamotă, cu interblocările şi legăturile tehnologice necesare ; controlul stocurilor de materii prime în buncărele instalaţiei de dozare gravimetrică ; controlul umidităţii şi temperaturii în uscătorul rotativ de argilă ; protocolarea cantităţilor de semifabricate realizate pe schimb şi zi de lucru ; legături de coordonare cu celelalte subsisteme;

— **SS2 :** alegerea şi execuţia reţetelor impuse prin consola operator ; semnalizarea începerii şi terminării cîntăririi ; corecţii de şarjă în cazul depăşirii erorii admise la cîntărire : supravegherea timpului de amestec în funcţie de reţeta care se execută ; protocolarea caracteristicilor fiecărei şarje realizate ; legături de coordonare cu celelalte subsisteme ;

— **SS3 :** asigurarea funcţionării interblocate a releului de benzi transportoare pentru realizarea alimentării preselor în funcţie de calitatea semifabricatelor şi produsele ce se presează, cu supraveghere sinoptică ; contorizarea produselor presate, pentru a se putea dimensiona în avans încărcarea cuptorului ; coordonarea funcţionării roboţilor de aşezare pe vagonetele cuptorului-tunel, în funcţie de ritmul de împingere în cuptor şi de reţeta de aşezare a cărămizilor pe vagonet ; legături de coordonare cu celelalte subsisteme ;

— **SS4 :** înregistrarea în camera de comandă a temperaturii în diferite secţiuni ale cuptorului ; înregistrarea în camera de comandă a presiunii aerului de ardere ; înregistrarea în camera de comandă a depresiunii gazelor din cuptor ; înregistrarea consumului de combustibil ; înregistrarea presiunii uleiului la împingător ; indicarea, la cerere, a presiunii combustibilului şi aerului de ardere ; indicarea, la cerere, a valorilor de tiraj ; semnalizarea-blocarea, în funcţie de nivelul maxim admis al presiunii uleiului la împingător ; blocarea admisiei combustibilului la scăderea tirajului sau a presiunii de ardere şi semnalizarea valorilor minime ale acestora ; reglarea automată a temperaturii în zonele de ardere principale, utilizînd algoritmi evoluaţi de comandă ; reglarea automată a presiunii aerului de răcire. Subsistemul SS4 — implementat pe utilajul conducător — va îndeplini, pe lîngă aceste sarcini specifice, şi „task"-uri de coordonare şi optimizare a funcţionării sistemului, în scopul menţinerii cuptorului-tunel în funcţionare permanentă în sarcină.

Echipamentul susceptibil de a fi folosit în cadrul automatizării complexe propuse poate fi constituit din **microcalculatoare M118** pentru subsistemele SS1, SS2 şi SS3, coordonate prin SS4 de către un **minicalculator CORAL 4030.** Ambele echipamente, aflate în producţie de serie la Întreprinderea de calculatoare electronice — Bucureşti, beneficiază de un sistem de operare de proces relativ bine dezvoltat.

ing. Sorin CĂPRICERU
Centrul de cercetări şi proiectări pentru produse refractare şi abrazive
Braşov

ORGANIZAREA SISTEMELOR

Flexibilitatea sistemelor economice

— Proprietăţi, căi de promovare, indicatori —

ADAPTAREA este una din noţiunile de importanţă fundamentală ale biologiei. Organismele vii se adaptează la mediul înconjurător, la modificările acestuia. În funcţionarea sistemelor economice sînt multe fenomene analoge cu aceste procese biologice. **Întreprinderile se adaptează — pe baza planului — atît la modificările ce apar în cantitatea şi calitatea resurselor materiale, financiare şi umane disponibile, cît şi la nevoile beneficiarilor.**

Încă de la creare, un sistem economic este dotat cu capacitate de adaptare, definită de noi în continuare **flexibilitate.** Distingem două trepte de flexibilitate : primară (relativ apropiată de noţiunea de adaptare biologică), — prin care sistemul îşi asigură autoconservarea ; secundară — în care sistemul tinde să treacă la o stare calitativ superioară de organizare şi care este legată de fenomene specifice vieţii economico-sociale (spre exemplu, în sistemul de planificare, C.S.P., ministerele, centralele, întreprinderile îşi adaptează reciproc strategia şi deciziile, pentru o îmbunătăţire calitativă a activităţii în ansamblu).

Din punctul de vedere al flexibilităţii, sistemele se pot deosebi între ele pe baza **proprietăţilor** descrise în cele de mai jos.

● **1. REACŢIA FAŢĂ DE SCHIMBAREA MEDIULUI.** Se disting două tipuri caracteristice ale schimbării mediului : schimbări relativ lente, treptate, „liniştite" şi schimbări bruşte, şocante. Sistemul bazat pe dirijarea centralizată, prin directivă este, de obicei, în stare să se adapteze cu succes la modificările bruşte ale mediului, structura ierarhică a sistemului, fluxul directivelor de sus în jos asigurînd o mobilizare rapidă ; în schimb se reacţionează cu mai puţină sensibilitate în cazul unor schimbări lente, permanente ale mediului.

● **2. PREGĂTIRE, PLANIFICARE.** O bună parte a schimbărilor ce vor avea loc în mediul înconjurător pot fi — cel puţin pînă la un anumit grad — prevăzute. Flexibilitatea sistemului depinde în mare măsură de gradul în care el poate să prevadă schimbările de viitor şi să se pregătească pentru preîntîmpinarea lor. Această proprietate

depinde în primul rînd de nivelul de dezvoltare a activității de planificare pe termen mijlociu și lung a sistemului. Cu cît planul este mai sigur și executarea mai eficientă, cu atît sistemul poate să se adapteze mai rapid și mai lin la schimbările mediului.

● 3. **SENSIBILITATE, PRAG DE REACȚIE.** Experiența dovedește că nu orice modificare a mediului este urmată de o reacție, sistemul sesizîndu-le doar pe cele care se încadrează în anumite limite. **Pragul de reacție** este acea limită a schimbării mediului pe care modificarea respectivă trebuie să o depășească pentru a declanșa o reacție ; el măsoară sensibilitatea sistemului economic și poate fi formalizat diferit : ca măsură absolută a schimbării ce are loc între punctul inițial și cel final al unei perioade ; ca raport relativ al schimbării între începutul și sfîrșitul perioadei ; ca limită a integralei definite a variabilei, ca funcție de timp calculată la un moment dat (de exemplu, întreprinderea reacționează imediat ce suma cumulată a cheltuielilor ei suplimentare depășește cu 10 mil. lei o anumită limită).

În măsura în care aria hașurată din figura alăturată, reprezentînd cheltuielile suplimentare datorate modificărilor mediului, calculate de la o anumită dată, a atins limita critică (în exemplul considerat — 10 mil. lei), întreprinderea reacționează.

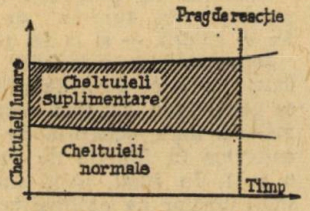

Semnalele din mediul extern sînt sesizate prin elementele componente ale subsistemului informațional. Pragul de reacție depinde în primul rînd de viteza cu care aceste elemente sesizează input-urile respective. Mare însemnătate prezintă și modul cum sînt interpretate aceste semnale, rapiditatea cu care sînt transmise subsistemului de conducere. În al treilea rînd, în subsistemul de execuție se pune problema materializării reacțiilor față de modificările mediului, ele depinzînd preponderent de gradul de flexibilitate tehnică și tehnologică a subsistemului. De regulă, există simultan un prag de reacție inferior și unul superior. (De exemplu, producția unei întreprinderi reacționează la modificările de preț dacă acesta a scăzut cu cel puțin 3% sau a crescut cu cel puțin 5% ; modificările din cadrul acestui interval nu sînt luate în considerare). Cu cît este mai mică distanța între aceste praguri, cu atît adaptarea discretă prin salturi se va situa mai aproape de cea continuă. De asemenea, în cadrul intervalului sistemul își păstrează comportamentul anterior, sursa principală de informații a procesului de comandă, control și reglare fiind memoria proprie a subsistemului informațional. Intervalul între pragul minim și cel maxim de reacție are o importanță majoră în comportamentul sistemului, pentru că dacă el este prea mic conduce la hipersensibilitate, la oscilații și modificări inutile, iar dacă este foarte mare sistemul devine rigid, cu flexibilitate scăzută.

● 4. **REACTIVITATEA.** Una dintre cele mai caracteristice proprietăți ale flexibilității sistemelor economice este raportul dintre schimbarea mediului și reacția sistemului. Numim indicatori ai reactivității sistemului acei indicatori ai elasticității în care numărătorul indică proporția procentuală a reacției (schimbarea stării sau schimbarea output-urilor), iar numitorul — proporția procentuală a schimbării mediului. Reacțiile pot fi rapide sau lente. Chiar dacă în altă formă decît pragurile de reacție, și indicatorii reactivității dezvăluie sensibilitatea sistemului economic considerat. Există sisteme „indiferente", care reacționează slab la puternice schimbări ale input-urilor (cu indicatori de reactivitate scăzuți) și sisteme care răspund prin reacții puternice chiar la schimbări mici ale mediului.

● 5. **DURATA REACȚIEI.** Flexibilitatea este o rezultantă vectorială a înlănțuirii următoarelor patru procese : schimbarea mediului ; **observarea, constatarea schimbării** ; luarea deciziei (deciziilor) **adecvate adaptării sistemului** ; punerea în aplicare a deciziilor în cadrul subsistemului de execuție. Perioada de la începutul schimbării mediului pînă la sfîrșitul reacției reprezintă tocmai timpul de reacție. Din punctul de vedere al felului modificărilor mediului (repetate sau aleatorii), aceste patru procese se pot desfășura unul după altul, secvențial (în cazul modificărilor aleatorii ale mediului), timpul de reacție fiind maxim, sau procesele pot începe înainte de terminarea celor precedente (cînd în mediul înconjurător apar modificări repetate de același tip). Timpul de reacție constituie un criteriu foarte important pentru aprecierea rapidității cu care evoluează sistemele economice.

● 6. **CONTINUITATE, MONOTONIE.** Mediul se schimbă, iar după trecerea unui anumit timp de reacție, sistemul economic se adaptează la aceste modificări. Cît de lină este însă această adaptare ? Aici este vorba despre proprietatea flexibilității de a permite reglarea anticipată a proceselor reale, cu avantaje multiple pentru evoluția sistemului. Cu cît lăsăm însă mai mult adaptarea pe seama unor algoritmi de tipul „încercare-eroare", cu atît este mai mare pericolul adaptării ne-monotone.

● 7. **COSTURILE FLEXIBILITĂȚII.** Adesea se analizează doar starea inițială, dinaintea flexibilității și starea finală, de după creșterea dorită a gradului de flexibilitate. Conform acestei viziuni, sistemul s-a adaptat normal dacă schimbarea stării și a output-urilor a urmat cu fidelitate schimbarea mediului. Numai că problema nu este chiar așa de simplă. Însăși adaptarea necesită cheltuieli. Schimbarea nivelului producției, de exemplu, implică antrenarea de noi resurse materiale, financiare și umane și, în plus, noi investiții. Dacă după toate acestea producția va scădea din nou, neutralizarea capacității mărite poate provoca pagube mari. Din acest punct de vedere, rigiditatea, rezerva față de oscilații frînează adaptarea, dar permite economisirea cheltuielilor de adaptare.

CĂILE DE SPORIRE A GRADULUI DE FLEXIBILITATE decurg din cele prezentate mai sus și constau în :

— modificarea structurii sistemului, prin adăugare sau eliminare de elemente componente ;

— modificarea funcțiunilor sistemului ;

— schimbarea modului de interconectare a subsistemelor, acționînd asupra interfețelor.

Aspectele înfățișate presupun un singur tip de modificări ale mediului ; în realitate însă, varietatea schimbărilor din spațiul economico-social influențează cvasipermanent asupra sistemului economic considerat — influență determinată prin vectorul rezultativ al modificărilor. Din această cauză este foarte dificil de urmărit în orice moment modul cum sistemul răspunde la input-urile ce privesc modificările mediului înconjurător.

Este pe deplin justificată opinia multor specialiști, că aprofundîndu-se problema evaluării flexibilității sistemelor economice, s-ar putea determina **schimbări importante în SISTEMUL DE INDICATORI FOLOSIȚI PENTRU DETERMINAREA EFICIENȚEI ECONOMICE.** În cele ce urmează sugerăm unele direcții ce ar putea fi urmate pentru evaluarea mai precisă a acestui concept.

● 1. Pentru început să examinăm influența complexității sistemului asupra flexibilității acestuia, pornind de la **flexibilitatea subsistemelor** sale componente. Probabilitatea **f(t)** ca un subsistem să nu-și modifice comportamentul în intervalul de timp **t** este o funcție exponențială cu baze **e** și exponent **t/m**, unde **m** este timpul mediu de funcționare în care nu s-au recepționat modificări în mediul înconjurător, ce ar necesita schimbarea comportamentului subsistemului. Din această formulă rezultă că pentru **t** egal cu **m**, **m/10**, **m/100** obținem o flexibilitate egală cu 0,368 ; 0,9 ; 0,99. Deci, dacă vrem ca subsistemul să aibă o flexibilitate de 0,9, în timp de 50 min., cu alte cuvinte dacă dorim ca după 50 min. de funcționare 90% din ele-

mentele subsistemului să aibă același comportament, trebuie ca timpul mediu de funcționare între două stări ale subsistemului să fie cel puțin de 10×50 min. = 500 min.

Flexibilitatea unui sistem **FS** cu **n** subsisteme avînd fiecare flexibilitatea **fi** este : **FS(t) = Pfi**, adică este produsul flexibilităților celor **n** subsisteme. Dacă toate subsistemele au aceeași flexibilitate, **FS(t)** este egală cu **fi** la puterea **n**, timpul mediu de funcționare între două stări ale sistemului va fi **ms = m/n.** Dacă sistemul va fi compus din 15 subsisteme cu flexibilitatea 0,9, probabilitatea de trecere a sistemului într-o nouă stare în 50 min. va fi **FS** = 0,206, deci șansa ca după 50 min. sistemul să fie în aceeași stare este de numai 20,6%, iar timpul mediu de funcționare a sistemului între două stări va fi : **ms** = 500/15 = 33 min. Dacă sistemul crește pînă la 50 de subsisteme, flexibilitatea lui se reduce la 0,5%, iar timpul mediu de funcționare între două stări la 10 min.

● 2. Funcționarea corectă a unui sistem depinde nu numai de flexibilitatea fiecărui subsistem, ci și de **posibilitatea apariției unor defecțiuni** care țin de însăși natura elementelor componente ale sistemului (de exemplu, modificarea randamentului utilajelor ca urmare a uzurii normale a acestora) și determină funcționarea defectuoasă a subsistemului, aspecte care se referă la **disponibilitatea sistemului (ds)**, definită de noi ca raport între capacitatea reală a sistemului **(kr)** și capacitatea nominală **(kn)**, respectiv : **ds = kr/kn.**

● 3. În același timp, flexibilitatea poate fi evaluată avînd în vedere **suma input-urilor și output-urilor** sistemului care privesc funcția principală a acestuia. În acest caz, flexibilitatea **(FS)** va fi exprimată astfel : **FS = 1/(I+O)**, unde : **I** reprezintă input-uri specifice, iar **O** — output-uri specifice. Spre exemplu, într-o întreprindere flexibilitatea se poate exprima ca inversul gradului de acoperire cu contracte de aprovizionare **(I)** și desfacere **(O)** la 1 ianuarie din anul de plan.

● 4. Flexibilitatea — și, în general, un model de funcționare a unui sistem economic (atelier, secție, întreprindere) — trebuie să țină seama de **modificările care pot apare în mediul înconjurător,** folosindu-se în acest scop transformarea relațiilor între două stări succesive ale sistemului prin probabilitățile de trecere : **P[X(t+1)/X(t)] = f[X(t),U(t),t]** — și includerea unui termen stohastic în ecuația de transformare : **dx/dt = f[W(t),X(t),U(t)]+S(t)**, unde : **W(t)** reprezintă un factor sau un ansamblu de factori exogeni care pot fi cunoscuți ; **S(t)** — un termen care poate influența aleator schimbarea stării sistemului. Gradul de flexibilitate al sistemului economic poate fi apreciat după natura modificărilor produse în cadrul structurii sistemului. Astfel : a) toate relațiile și variabilele modelului rămîn identice și se modifică numai valorile probabilităților și atunci : **P[X(t+1) :Z(t)] = f(Z, t)**, în măsura în care la momentul **t** dispunem de un semnal **Z** care se leagă de starea sistemului **X(t+1)** ; **b)** variabilele rămîn aceleași, dar se modifică valoarea coeficienților relațiilor, structura modelului rămînînd neschimbată ; c) variabilele incluse în model nu sînt aceleași și apar, în acest caz, modificări în structura modelului de comandă utilizat. Apariția acestei situații pune problema naturii și stabilității funcțiilor-obiectiv ale modelului.

● 5. Folosind modelul general de evoluție a unui sistem: **X(t+1) = f[X(t), U(t), t]**, unde **X(t)** reprezintă vectorul de stare al sistemului la momentul **t**, iar **U(t)** — vectorul comenzilor, vom admite că nu este posibil să luăm orice decizie la orice moment, adică : **U(t)** trebuie să fie inclus în spațiul comenzilor admisibile la momentul **t.** De asemenea, există o relație **Q(t)** între stările sistemului și comenzilor admisibile, de genul : **Q(t) [U(t), X(t)]** pozitivă. Astfel, flexibilitatea se poate formaliza în două maniere diferite : a) presupunem că există cel puțin două comenzi admisibile **U1(t)** și **U2(t).** Spunem că **U1(t)** corespunde unei decizii mai flexibile decît **U2(t)**, dacă **U1(t)** include **U2(t)** ; b) există două stări distincte la momentul **t : $X_1(t)$ și $X_2(t)$** — și două spații ale comenzilor admisibile : **$U_1(t+1)$** și **$U_2(t+1)$, cu : Q[t, U(t), X(t)]** tinzînd către **U(t+1)** ; **Q[t, $U_1(t)$, $X_1(t)$]** tinzînd către **$U_1(t+1)$.**

Spunem că starea **X(t)** reflectă un grad de flexibilitate mai mare decît starea **$X_1(t)$**, dacă **$U_1(t+1)$** este inclusă în **U(t+1).**

● 6. De asemenea, flexibilitatea poate fi legată de posibilitatea de modificare în alocarea resurselor. Astfel, dacă în intervalul de timp **Dt** un număr oarecare de resurse și-au schimbat locul **(RDt** semnificînd totalul resurselor deplasate), atunci raportul **RDt/Rt** (unde **Rt/** — total resurse) reprezintă indicele flexibilității sistemului respectiv.

Trebuie remarcat faptul că starea sistemului în **t+Dt** reprezintă, de fapt, o nouă dimensiune a sistemului economic, iar **RDt**, diferența între dimensiunea — calculată ca sumă a resurselor disponibile — la cele două momente.

Cele prezentate anterior pot folosi în practica economică pentru determinarea unor indicatori economici de comensurare a eficienței economice. De exemplu, pentru determinarea dimensiunii optime a capacităților de producție, pe lîngă alți indicatori se poate atașa și cel de la pct. 3.

Legătura dintre flexibilitatea calculată ca la pct. 3 și capacitatea de producție se poate exprima pe baza relației : **Yf = a+b/X**, unde **Yf** reprezintă gradul de flexibilitate, iar **X** — capacitatea de producție.

Costurile de producție unitare **(Yc)**, evoluează și ele, în general, în funcție de capacitate conform relației : **Yc = c+d/X** — și la fel pentru alți indicatori.

Determinarea punctului optim al dimensiunii întreprinderii aflată în fază de proiectare sau în curs de extindere se poate face utilizînd centilele, aducînd la aceeași scară de măsură toate ecuațiile de evoluție, respectiv variația indicatorilor în funcție de capacitate pe axa OY va fi între 0 și 1. În final, prin intersecția graficelor de evoluție a indicatorilor de optimalitate parțială a capacității se poate obține punctul în care dimensiunea capacității este optimă în funcție de toți indicatorii luați în calcul.

ec. Mihail DIMITRIU
Institutul de economie socialistă

DOCUMENTAR EXTERN

Strategia dezvoltării prin inovare

„Nu avem nevoie de prea multe genii. Cam cinci la sută ar fi exact cît trebuie. Dacă am avea mai mult, nu ne-ar ajunge timpul pentru a dezvolta ideile lor". Butadă sau nu, această declarație făcută de directorul cu probleme de cercetare-dezvoltare al unei mari firme japoneze exprimă în fond imperativul atitudinii receptive și activ promoționale pe care trebuie să o aibă întreprinderea față de potențialul de creativitate propriu și de cel pe care-l poate antrena din afară.

Christian Rochet, profesor la Grupul de învățămînt comercial superior din Lyon și la Institutul superior de marketing din Franța, abordează într-un articol din revista „Management-France" (ian.-febr. 1985) aspecte ale modului în care valorificarea oportună a inovației în condițiile întreprinderilor din Occident poate duce la diversificarea avantajoasă a producției și, prin aceasta, la menținerea sau cucerirea poziției pe o piață intens concurențială. Redăm cîteva din ideile sale, pentru argumentarea cărora autorul face apel la exemple semnificative.

Diversificării clasice — constînd în sprijinirea pe mai multe activități cu grad mediu de competitivitate (ca pondere pe piață, ca rentabilitate) îi este astăzi preferabilă, sub raportul eficacității, o diversificare concentrată asupra a 2—3 activități (grupe sau clase de produse) în care să se asigure o poziție de lider. Întreprinderile caută deci noi oportunități avantajoase, fie că ele sînt sau nu în sinergie cu activitățile lor de origine. (Astfel, firma Singer din S.U.A., de multă vreme afirmată pe plan mondial în domeniul mașinilor de cusut și de tricotat, realizează astăzi jumătate din cifra sa de afaceri din producția de instrumente de navigație aeriană, care în ultimii doi ani i-a tri-

plat profiturile). Pentru aceasta nu e suficient să dispună de o idee nouă, ci este nevoie să evalueze cînd va deveni ea viabilă și aducătoare de beneficii și, în raport cu aceasta, să o integreze. Trecerea de la inovație la aplicarea ei în producție este o fază delicată ; întreprinderea trebuie să-și cunoască și stimuleze oamenii cei mai reprezentativi pentru potențialul de creativitate al personalului său propriu, să știe să recunoască oportunitățile pe care i le oferă inventii ce apar în afara ei (inventatorii cunoscutelor procedee în domeniul foto Xerox și Polaroid, adresîndu-se inițial firmei Kodak, au fost refuzați de către cercetătorii acesteia, care au considerat că ideile respective n-ar avea nici perspectivă industrială, nici piață de desfacere !).

Se întîmplă adesea ca inventatorul — sau deținătorul brevetului — să nu-și dea seama decît de o parte din posibilitățile pe care le oferă ideea respectivă, pentru că privește numai din punctul de vedere al domeniului de producție în legătură cu care ea s-a născut. Dacă se realizează contactul — prin intermediul unor oameni care, la rîndul lor, au intuiție și viziune creativă — cu alți utilizatori potențiali, se constituie o filieră tehnologică din amonte în aval sau invers, între sectoarele industriale, care duce la generalizarea invenției, la rafinarea ei pentru lărgirea posibilităților de aplicare. Exemplu clasic : în invenția — larg aplicată în aeronautică — referitoare la un anume profil al aripii de avion, un inginer pasionat de mașini de curse a găsit ideea efectului de sol la automobile (creșterea aderenței roților la șosea micșorează efectul de frînare, ceea ce, la aceeași viteză, se traduce într-o economie de carburant de 12—14 la sută), realizat prin utilizarea unei forme aerodinamice cu profil de aripă de avion inversată; de la mașinile de formula I soluția a fost preluată la formulele II și III, apoi la autoturisme.

Filierele respective se pot realiza prin „infiltrație" — adaptări și perfecționări succesive în domenii noi — sau „salturi" (de pildă, o fabrică de aparate electrocasnice avea nevoie, la un produs nou, de un sistem de menținere a unei temperaturi constante pe o durată determinată ; folosirea componentelor electrice clasice — rezistență, termostat etc. — ar fi dus la costuri prohibitive. Soluția a fost găsită în rezultatele unei cercetări din sfera energiei atomice : anume, procedeul „căldurii latente" — o rășină care, în urma încălzirii, restituie lent căldura acumulată).

Întreprinderea care urmărește să-și diversifice activitatea prin inovare trebuie să-și pună următoarele întrebări : există calcule asupra rezultatelor nete pe care le vor aduce obiectivele avute în vedere ale diversificării ? punerea la punct a unor produse noi în amonte sau în aval poate fi valorificată ca o strategie de diversificare? structura organizatorică proprie permite asimilarea de tehnologii noi ? la ce experți din afară și din domenii conexe poate recurge pentru consultații ? este întreprinderea respectivă un element al unei filiere tehnologice ? dacă se află la punctul de pornire al unei filiere de inovare, exploatează ea toate posibilitățile de adaptare a realizărilor sale în alte domenii industriale ? dacă se află la mijlocul filierei, are suficientă deschidere către mediul său pentru a accepta inovații din exterior ? dacă este la sfîrșitul filierei, care-i procentul de inovații însușit din amonte ? În cazul cînd răspunsurile sînt pozitive, oportunitatea ivită merită să fie exploatată.

Dintre factorii de succes ai diversificării prin inovare nu trebuie neglijate crearea unei „predispoziții pentru acțiune" și instituirea a ceea ce s-ar putea numi o „veghe tehnologică" — cunoașterea în timp util a noutăților ce apar, analiza lor și identificarea, chiar „în rezervă", a celor ce prezintă interes actual sau de perspectivă. (Este interesant de notat, în acest sens, că în Statele Unite, firma Control Data a constituit banda de date Technotec, iar în orașul Atlanta are loc anual un tîrg internațional unde sînt prezentate 2—3 mii de tehnologii noi cedabile).

O interesantă problemă de ergonomie

Cercetări efectuate în Statele Unite și Suedia au arătat că frecvența îmbolnăvirilor coronariene este strîns legată de îngrădirea posibilității lucrătorilor de a lua în mod independent decizii la locul lor de muncă, privind activitatea pe care o desfășoară. Astfel de îngrădiri constituie un factor de risc comparabil cu fumatul și cu creșterea colesterinei în sînge.

Rezultatele acestor cercetări au scos în evidență o neconcordanță : la muncitorii și funcționarii din țările dezvoltate industrial, în condițiile reducerii muncii fizice, unui conținut scăzut de colesterină și unui grad redus de intensitate psihică a muncii, se constată o proporție însemnată de îmbolnăviri cardiace și vasculare. Cel mai mult sînt supuși îmbolnăvirilor coronariene lucrătorii al căror tempo de muncă este dictat de mașină (conveier) sau de un grafic de producție strict, cum ar fi muncitorii de la liniile de asamblare, controlorii de calitate, sortatorii.

PUNCTE DE VEDERE

● *„După părerea mea, economistul-șef este și un metodist în problemele economice, și un consilier al directorului, dar nu simplu consultant, ci o persoană care poartă răspunderea deplină pentru nivelul activității economice a întreprinderii. Asta, desigur, în cazul cînd cuvîntul său este lege pentru director, oricît ar părea de paradoxal acest lucru. Da, sînt situații cînd el trebuie să demonstreze și să insiste, ceea ce, dacă are vederi înguste, îi poate apare ca ceva jignitor și nejustificat... În astfel de cazuri, economistul-șef — în funcție de caracterul său — fie că își schimbă locul de muncă, fie că își caută tot felul de acoperiri."* (R. Beresieva, director adjunct economic la Uzina de mase plastice medicale și materiale dentare din Harkov — U.R.S.S.)

● *„Mulți invocă «lipsa de timp» ca o scuză că le lipsesc ideile. Totuși, cînd li se asigură mai mult timp, nu știu ce face cu el. Unii sînt, poate, insuficient dotați intelectual pentru a gîndi. Mulți sînt într-adevăr atît de ocupați cu rezolvarea problemelor cotidiene, încît n-au vreme să plănuiască strategiile pentru viitor. Dar trebuie timp pentru a reflecta, pentru a căuta noi combinații, pentru a gîndi la nevoile pieței."* (J. McPherson, responsabilul programelor de inovații la firma de consultanță S.R.I. din Menlo Park, California — Statele Unite)

● *„Față de elanul vital al evoluției care schimbă profund mediul, întreprinderea nu are alte răspunsuri decît fie să accepte, potrivit teoriei lui Darwin, riscul de respingere prin selecție naturală, fie să-și afirme, raliindu-se la teoria lui Lamark, voința de a evolua adaptîndu-se, prin alinierea la aceste schimbări sau prin anticiparea lor. O astfel de co-evoluție antrenează omul și întreprinderea în dinamica mediului, în sînul căreia constituie un element dependent și, totodată, un factor de acțiune autonom. Co-evoluția poate deveni naturală, ca rezultat al unor comportamente de genul «deschidere-reacție» și «anticipare-preacțiune». Dar cînd apar riscuri de ruptură, această evoluție trebuie orientată. Ea trebuie să se sprijine pe de o parte pe strategie — vector al adaptării întreprinderii la mediu, iar pe de altă parte pe perfecționarea profesională — vector al adaptării omului la întreprindere și, prin ea, la mediu. Aceste două mișcări profunde se întîlnesc și se consolidează într-unul și același proiect mobilizator, cheie de boltă a devenirii economice și umane în strategia întreprinderii."* (S. Seurat, președintele grupului „Eurequip" — Franța)

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

Probleme ale eficienței investițiilor

IMPERATIVUL valorificării într-un grad cît mai înalt și pe termen lung a părții din venitul național alocată pentru dezvoltare orientează atenția cercetării economice din Bulgaria asupra căilor de creștere a eficienței investițiilor.

● O metodologie de evaluare dinamică complexă (economică, socială și ecologică) a acesteia este propusă de Paraskeva Dimitrova într-un articol din revista „Finansi i kredit". Ea ține seama de toți indicatorii și toate criteriile obligatorii și se caracterizează prin trei elemente de bază, corelate între ele : a) evaluarea variantelor se face pentru întreaga perioadă de funcționare a obiectivului de investiții, inclusiv cea de după o eventuală reconstrucție — și nu numai cu referire la un anumit moment, de pildă anul atingerii parametrilor proiectați ; b) calitatea obiectivului se apreciază și în legătură cu posibilitățile dezvoltării lui ulterioare ; c) indicatorii pentru evaluare se stabilesc în mod diferențiat, în funcție de condițiile de funcționare a obiectivului (condiții de certitudine, de risc, de incertitudine).

Evaluarea dinamică implică rezolvarea următoarelor probleme : stabilirea perioadei pentru care se face compararea variantelor, în vederea aprecierii calității obiectivului sub raportul dezvoltării lui în perspectivă ; alegerea metodei de evaluare a eficienței investițiilor în condiții de risc ; stabilirea indicatorilor de evaluare în dinamică. În vederea optimizării setului de indicatori, autoarea a elaborat un model economico-matematic ce include funcții-obiectiv ca : maximizarea beneficiului total și a producției nete la 100 leva fonduri fixe, maximizarea productivității muncii sociale, minimizarea cheltuielilor materiale la 100 leva producție, minimizarea valorii de investiție a obiectivului etc.

● Orice decizie în procesul investițional implică de fapt un risc economic — consideră Gheorghi Konstantinov într-un studiu din revista „Ikonomika i organizațiia" —, dar șansele de a obține rezultate bune cresc dacă se stabilesc parametrii riscului pe faze ale acestui proces (studiu, proiectare, construcție, punere în funcțiune a capacităților de producție), domeniile în care ele se manifestă (în toate fazele ; la trecerea de la o fază la alta ; în anumite faze ; în relațiile dintre factorii care concură la realizarea investiției (beneficiar, proiectant, constructor, furnizori), precum și structura riscului pe cauze care-l pot determina. Eficiența economică se măsoară, în principiu, ca mărime a raportului dintre rezultate și cheltuieli (efect/efort) ; factorii de bază ai riscului ce apare ca rezultat al deciziei de investiții trebuie considerați și ei în același mod. Luînd cheltuielile ca o mărime constantă, egală cu cea prevăzută în proiect, o parte din rezultatele raportate la aceasta se formează îndeosebi în legătură cu indicatorii naturali (de exemplu, cei calitativi) ai producției proiectate. Cu alte cuvinte, performanțele indicatorilor naturali servesc ca mărime a efectului economic în condiții constante (stabilitatea pieței, a prețurilor etc.) și permit să se aprecieze posibilitatea manifestării riscului. Autorul propune evaluarea riscului în proiectele obiectivelor de investiții prin determinarea punctelor critice — nivelul minim de utilizare a capacităților de producție și nivelul minim al veniturilor obținute din producție, la care nu rezultă nici pierderi, nici beneficii.

Din cercetări și din practica economică rezultă că, dacă fiecare din fazele procesului investițional este purtătoare de risc, cele mai mari probabilități de manifestare a acestuia apar în faza de studiu tehnico-economic de fundamentare și în cea de proiectare, întrucît acestea sînt hotărîtoare pentru rezultatele viitoarei producții. Aici se înregistrează frecvent deficiențe care creează situații de risc : nivel scăzut al cerințelor beneficiarilor în ce privește eficiența economică a soluțiilor tehnice, insuficientă preocupare a proiectanților pentru introducerea progresului tehnic, lipsă de studii preliminare, cheltuieli de deviz subestimate, care duc la costuri de construcție suplimentare și denaturează eficiența, subaprecierea soluțiilor de vîrf luate ca termen de comparație, inexistența unui indicator-etalon pentru evaluarea proiectelor etc.

În raportările statistice din R.P.B. figurează, în total, 14 cauze de neatingere a parametrilor proiectați la noile capacități. (Autorul citează și cercetări efectuate în Uniunea Sovietică, potrivit cărora cca 40% din cazurile de nerealizare a parametrilor se datoresc deficiențelor la lucrările de construcții-montaj, defectării utilajelor tehnologice, greșelilor de proiectare, necorelării capacităților puse în funcțiune, 14—15% neasigurării de cadre calificate, 25—30% dificultăților în aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibil, energie electrică și în desfacerea produselor).

● Factorul timp ca o rezervă de intensificare a lucrărilor de investiții este analizat, în aceeași publicație, de către Konstantin Stanev, care pornește de la constatarea că în numeroase cazuri durata de execuție a obiectivelor o depășește pe cea admisă prin normele aprobate în anul 1980. Două treimi din volumul producției neterminate în construcții se localizează la obiectivele industriale, îndeosebi la cele pentru construcția de mașini. Autorul citează 4 variante de obiective de investiții cu aceeași valoare de deviz, dar cu o eșalonare diferită în timp a acesteia și cu durate efective de realizare diferite, observînd că volumul lucrărilor neterminate a fost mai mic, iar durata de execuție s-a înscris în cea normată, la acele variante la care eșalonarea fondurilor de investiții s-a concentrat în ultimii ani de construcție. O astfel de concentrare în etapa finală a investiției este, de altfel, firească în cazul obiectivelor pentru industria construcțiilor de mașini, întrucît fondurile respective servesc cu precădere la achiziționarea mașinilor și utilajelor, care — în condițiile progresului tehnic, ale automatizării — au o valoare din ce în ce mai ridicată. Trebuie însă ținut seama ca volumul de construcții-montaj aferent acestei concentrări să se încadreze în capacitatea de producție a unităților executante ; altfel, se ajunge la depășiri de termene.

Punerea în funcțiune a obiectivelor într-o perioadă mai scurtă decît durata normată, pe lîngă că reduce volumul imobilizărilor de resurse financiare și materiale, permite obținerea de producții și beneficii suplimentare, ceea ce mărește eficiența investiției. În valorificarea avantajelor factorului timp trebuie să fie interesat în primul rînd investitorul, care dispune pentru aceasta de următoarele posibilități : concentrarea mai puternică a fondurilor aprobate, repartizarea lor pe un număr redus de obiective și alocarea lor în cea mai mare parte în ultimii 1—2 ani ai duratei normate de realizare a investiției.

● D. Karastateva, de la Institutul de economie națională din Varna, remarcă modificările pozitive pe care orientările actuale ale dezvoltării economiei bulgare le determină în proporțiile investițiilor, tendințele legice ale dinamicii structurii acestora în condițiile rolului crescînd al fondului de amortizare. Îmbunătățirea structurii economice a investițiilor impune repartizarea lor rațională. Ținînd seama de acest fapt și din punctul de vedere al progresului științifico-tehnic, se pune problema perfecționării în continuare a celor mai importante corelații și în celelalte structuri ale investițiilor — cea de reproducție, cea tehnologică ș.a.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Drept economic

Linii industriale. Manevră vagoane. Mod de tarifare

Introducerea şi scoaterea vagoanelor pe liniile industriale ale unităţilor, se face de către staţiile C.F.R. de pe raza cărora se găsesc asemenea linii industriale, în condiţiile tarifare prevăzute de Tariful Local de Mărfuri C.F.R. şi de contractele economice încheiate de staţiile C.F.R. cu beneficiarii titulari ai liniilor industriale.

Această operaţiune, are loc în afara contractului de transport, în baza contractelor de prestări servicii, a căror obiect priveşte stabilirea termenelor de introducere a vagoanelor încărcate sosite în staţia C.F.R., termenele de ridicare a vagoanelor descărcate, condiţiile de tarifare şi plata etc.

Un litigiu intervenit între reclamantă Regionala de Căi Ferate Constanţa şi pîrîta „Chimpex" Constanţa, soluţionat de Arbitrajul de Stat interjudeţean Constanţa prin hotărîrea 866 din 26.III.1984 confirmată de Primul Arbitru de Stat prin Decizia 1935/30.VII.1984, a pus în discuţie modul de tarifare a manevrelor de vagoane, în situaţiile în care, staţiile C.F.R. introduc pe liniile industriale vagoanele încărcate, care după descărcare, sînt încărcate cu alte produse, astfel că aceleaşi vagoane, sînt manevrate la scoatere, tot pline.

Prin acţiune, reclamanta a pretins ca pîrîta să fie obligată prin hotărîre arbitrală, să-i plătească o sumă de bani cu titlu de taxă manevră, pentru vagoanele încărcate cu ţiţei, scoase de pe linia industrială a pîrîtei. În motivarea refuzului de plată a taxei de manevră, în litigiu, unitatea pîrîtă a invocat faptul că aceleaşi vagoane au fost introduse de Staţia C.F.R. pe linia industrială încărcate cu produsul motorină, iar pentru manevra de introducere a vagoanelor a achitat taxa de manevră, că aceleaşi vagoane după ce au fost descărcate de produsul motorină, au fost încărcate cu ţiţei, Staţia C.F.R. efectuînd manevra de scoatere de pe linia industrială a aceloraşi vagoane pentru care a încasat taxa de manevră. Se mai susţine de pîrîtă că taxa de manevră priveşte o prestaţie dublă ce constă în introducerea pe linia industrială a vagoanelor pline sau goale şi scoaterea aceloraşi vagoane goale sau pline, că astfel, taxa de manevră vizînd o operaţie dublă — introducerea şi scoaterea de vagoane —, este nesemnificativ dacă la scoatere, vagoanele descărcate au fost reîncărcate cu alte produse, întrucît potrivit Cod 12.02 din T.L.M. — C.F.R. partea III. B. pentru operaţiunea dublă se datorează o singură taxă de manevră.

Arbitrajul de Stat Interjudeţean Constanţa, prin hotărîrea mai sus menţionată, a admis acţiunea reclamantei şi a obligat pe pîrîtă să-i plătească taxa de manevră şi pentru scoaterea vagoanelor încărcate de pe linia industrială, cu motivarea că reclamanta nu a efectuat manevra de scoatere a vagoanelor goale, descărcate de pîrîtă, manevră pentru care nu se datorează taxa de manevră, ci a scos de pe linia industrială vagoane încărcate, astfel că potrivit Cod. 12.06 din T.L.M.—C.F.R. partea III. B. tariful de manevră se percepe pentru fiecare vagon scos încărcat. Acest punct de vedere a fost confirmat de Primul Arbitru de Stat, care, prin Decizia 1935/1984, a precizat că întrucît T.L.M.—C.F.R. nu face nici o distincţie după cum vagoanele scoase încărcate, provin sau nu de la descărcările de vagoane, împrejurarea că vagoanele în litigiu nu au fost introduse goale de Staţia C.F.R., în vederea încărcării lor, ci erau vagoane din care s-a descărcat altă marfă, este lipsită de relevanţă în ceea ce priveşte obligaţia de a se achita taxa de manevră a vagoanelor reîncărcate, scoase de pe linia industrială.

Prealabil exprimării unui punct de vedere cu privire la soluţia organului arbitral la care ne referim, considerăm necesar să facem unele precizări asupra prevederilor T.L.M.—C.F.R. care reglementează tarifarea operaţiunilor de manevră a vagoanelor, invocate de părţi în justificarea punctelor de vedere diferite, care au cauzat litigiul.

Potrivit Cod. 12.02 din T.L.M.—C.F.R. partea III. B., punerea vagoanelor goale sau încărcate, precum şi ridicarea acestora încărcate sau goale, de pe liniile industriale, se face de Staţia C.F.R. la şi de la marca de siguranţă sau sabotul de deraiere, iar introducerea vagoanelor în interiorul liniilor industriale la fronturile de lucru şi scoaterea acestora pînă la marca de siguranţă, respectiv sabotul de deraiere, se face de către beneficiarii liniilor industriale.

Pentru manevra de introducere a vagoanelor din Staţiile C.F.R. şi pînă la liniile industriale, marca de siguranţă-sabotul de deraiere şi de scoatere a vagoanelor de la aceste puncte, se percep taxe de manevră, conform Cod. 12.06 din T.L.M.-C.F.R. Acest cod, la litera a. prevede că se tarifează introducerea şi scoaterea vagoanelor încărcate, tariful menţionat aplicîndu-se pentru fiecare vagon încărcat.

Din examinarea textelor menţionate, rezultă că primul defineşte noţiunea de manevră, în timp ce al doilea, stabileşte modul de tarifare a operaţiunilor de manevră. Potrivit Cod 12.02. Staţia C.F.R. efectuează manevra dublă de introducere şi scoatere pînă la marca de siguranţă sau la sabotul de deraiere, fie a vagoanelor pline, în scopul descărcării de către beneficiari pe liniile industriale, fie a celor goale, pentru încărcarea mărfurilor, precum şi aceea de scoatere a aceloraşi vagoane în poziţie diferită, goale sau pline. Prin contractele economice de prestări servicii, părţile stabilesc în concret, condiţiile în care se efectuează manevrele, în funcţie de termenele tarifare de operare a vagoanelor prevăzute de T.L.M.—C.F.R.

Din punctul de vedere al tarifării operaţiunilor de manevră, Codul 12.06 stabileşte că taxa de manevră se percepe pentru operaţiunile de introducere şi scoatere a vagoanelor încărcate de pe liniile industriale, de unde rezultă că pentru vagoanele goale, indiferent de sensul manevrei, nu se percep taxe. Se desprinde din coroborarea textelor la care ne-am referit, că operaţiunile de manevră sînt duble, introducerea de vagoane pline, care se tarifează şi scoaterea vagoanelor goale, care nu se tarifează, sau introducerea

vagoanelor goale ce nu se tarifează şi scoaterea acestora pline, care se tarifează.

Beneficiara pîrîtă „Chimpex" Constanţa, ca de altfel şi alte unităţi cu linii industriale, procedează frecvent la reîncărcarea vagoanelor primite pline şi descărcate pe liniile industriale, cu alte produse, situaţie nereglementată diferit de T.L.M.—C.F.R. şi astfel, la scoaterea acestor vagoane descărcate şi reîncărcate, Staţia C.F.R. încasează taxe de manevră. Interpretînd prevederile Cod 12.02, în sensul că Staţia C.F.R. are obligaţia de manevra dublă — introdus şi scos vagoane —, pentru scoaterea vagoanelor neîncărcate pentru care a achitat la introducere taxe de manevră fiind pline, beneficiara pîrîtă din litigiu, a refuzat plata taxei de manevră la scoaterea aceloraşi vagoane pline şi considerînd că nu este posibilă pentru acelaşi vagon plata unor taxe duble de manevră.

Arbitrajul de Stat interjudeţean Constanţa, prin soluţia adoptată a făcut o justă aplicare a prevederilor T.L.M.—C.F.R. cînd a stabilit că potrivit Cod. 12.06 partea III. B tariful de manevră se percepe pentru fiecare vagon introdus sau scos încărcat, acest text nefăcînd nici o distincţie după cum vagoanele scoase încărcate, provin sau nu de la descărcările de vagoane. Împrejurarea că vagoanele în litigiu nu au fost introduse goale de către Staţia C.F.R., în vederea încărcării lor, ci erau vagoanele din care s-a descărcat o altă marfă, este lipsită de relevanţă în ceea ce priveşte obligaţia beneficiarei de a achita taxa de manevră şi pentru aceste vagoane scoase încărcate.

Subscriind la soluţia organului arbitral, ca fiind legală, în raport cu prevederile T.L.M.-C.F.R., ne exprimăm totuşi o rezervă asupra temeiniciei acesteia, subliniind necesitatea, de lege lata, a completării T.L.M.-C.F.R. şi cu o tarifare distinctă pentru cazurile reîncărcării aceloraşi vagoane introduse pline şi descărcate pe liniile industriale, operaţiune prin care, în fapt, se realizează o economie în beneficiul prestatoarei de manevră şi al economiei în general. Dacă pentru cazurile obişnuite care au primit o reglementare prin Cod. 12.02 şi anume operaţiunile duble, ce constau din introducerea vagoanelor pline şi corespondentul, scoaterea aceloraşi vagoane goale, sau introducerea vagoanelor goale şi scoaterea acestora pline, Staţiile C.F.R. efectuează o manevră dublă şi încasează o singură taxă pentru vagoanele pline, atunci, în cazurile în care beneficiarii reîncarcă aceleaşi vagoane descărcate, fără a se face vreo altă manevră, la scoaterea acestor vagoane încărcate, se percepe taxa de manevră, fără corespondent de manevră în gol netarifată. În cazurile unor linii industriale multiple, ca în speţa analizată, pe care se introduc zilnic maşrute şi astfel este posibilă manevra de introducere a maşrutei cu vagoanele încărcate şi scoaterea cu aceeaşi manevră dublă a altei maşrute tot cu vagoanele încărcate, se realizează în fapt economii importante pentru prestatoare, de aceea, avînd în vedere mai ales folosirea intensivă şi eficientă a parcului de vagoane, care circulă în ambele sensuri încărcate, pentru stimularea beneficiarilor de a reîncărca vagoanele descărcate, printr-o corelare a operaţiunilor de aprovizionare cu acelea de desfacere, absolut în interesul economiei, considerăm că este oportună completarea T.L.M.-C.F.R. cu o prevedere tarifară diferită a manevrei de scoatere a vagoanelor încărcate provenite din acelea descărcate pe liniile industriale, o taxă de manevră calculată în raport cu economia rezultată din evitarea unei manevre, ne referim la economiile de combustibili, de retribuţii, uzură etc. Propunerea de lege lata, se justifică mai ales pe necesitatea folosirii eficiente a mijloacelor de transport C.F.R., care primează.

Iulian LASCU

„Legislaţia întreprinderii de la A la Z"

Începînd cu acest număr, publicăm noile norme de drept menite să actualizeze lucrarea **„Legislaţia întreprinderii de la A la Z" — ediţia 1984.**

● FORMULARE UTILIZATE PENTRU BILANŢ ŞI PENTRU ANEXELE SALE

Urmare apariţiei noilor N.M. ale M.F. cu privire la întocmirea şi centralizarea bilanţurilor 1984—1985 este necesar ca textul actualului pct. 105 să fie înlocuit cu textul de mai jos.

Formularul de **bilanţ** este comun pentru toate ramurile şi subramurile economice. Formularele pentru **anexele la bilanţ** se împart în două grupe : formulare comune şi formulare specifice. **Formularele comune**, care se completează de toate ramurile (subramurile) economice sînt : „Veniturile, cheltuielile şi rezultatele întreprinderii", „Repartizarea beneficiilor", „Principalele cauze care au influenţat rezultatele financiare", „Mijloacele circulante", „Fonduri proprii", „Producţia marfă vîndută şi încasată şi indicatorii de eficienţă", „Finanţarea şi creditarea investiţiilor", „Cheltuieli care se suportă din rezultatele financiare, indirecte, administrativ-gospodăreşti şi alte cheltuieli" şi „Pagube materiale". **Formularele specifice** se completează de ramurile (subramurile) cărora le sînt destinate şi sînt următoarele : „Cheltuieli de circulaţie" (pentru comerţ interior, comerţ exterior, turism, aprovizionare-desfacere, contractări-achiziţii), „Cheltuieli de producţie" (pentru S.M.A.), „Cheltuieli de producţie" (pentru agricultură/I.A.S.), „Cheltuielile activităţii de cercetare/de proiectare" (pentru cercetare-proiectare) şi „Rentabilitatea principalelor prestări" (pentru gospodăria comunală, transport local, cinematografie, industria locală).

● RAPORTUL EXPLICATIV LA BILANŢUL CONTABIL

Normele metodologice ale M.F. (1984—1985) privind întocmirea şi centralizarea bilanţurilor indică principalele probleme privind analiza pe bază de bilanţ ce trebuie cuprinse în raportul explicativ, cum sînt : **1. Rezultatele financiare** obţinute : — realizarea planului de beneficii ; — analiza factorilor care au condus la nerealizarea beneficiilor planificate, precum şi a produselor şi lucrărilor la care s-au înregistrat pierderi ; — rentabilitatea activităţilor şi produselor cu pierderi ; — reducerea cheltuielilor care se trec direct asupra rezultatelor financiare. 2. Realizarea planului **producţiei marfă vîndută şi încasată** în funcţie de modul de realizare a sortimentelor planificate,

livrate la termenele contractuale și în condiții de calitate. 3. Realizarea ritmică și integrală a **producției fizice** la toate sortimentele avîndu-se în vedere principalii factori care contribuie la îndeplinirea planului : — folosirea deplină a capacităților de producție și atingerea parametrilor proiectați la noile capacități de producție, îndeplinirea programelor de întreținere și reparații a mașinilor și utilajelor ; — aprovizionarea la timp cu materii prime și materiale necesare producției ; — ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. 4. Îndeplinirea și depășirea planului **producției nete** avînd în vedere creșterea productivității muncii și reducerea continuă a costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale. 5. Realizarea cu prioritate **a planului de export,** creșterea complexității produselor, valorificarea avantajoasă a mărfurilor pe piața externă, reducerea continuă a importului. 6. Îndeplinirea planului privind **prelevarea pentru societate a unei părți din beneficii și impozitul pe circulația mărfurilor** precum și a celorlalte vărsăminte la bugetul statului. 7. Constituirea **fondurilor proprii :** fondul de dezvoltare economică, fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor și fondul pentru stimularea exportului. 8. Reducerea și lichidarea **imobilizărilor de fonduri în mijloace circulante** (supranormative, producție neterminată cu ciclul de fabricație depășit, comenzi sistate, semifabricate nefinisate etc., produse fără desfacere asigurată, incomplete, dezasortate, produse fabricate fără contracte, produse refuzate la intern și la export, sume aferente clienților neîncasate în termen de 30 zile, în debitori etc.). 9. **Credite nerambursate la scadență,** achitarea obligațiilor față de terți și asigurarea capacității de plată a unității. 10. **Indicatorii de eficiență,** analizîndu-se în principal : beneficiile la 1000 lei fonduri fixe, producția netă la 1000 lei fonduri fixe, cheltuieli totale și materiale la 1000 lei producție marfă, rata rentabilității, viteza de rotație a mijloacelor circulante. 11. **Investițiile,** în cadrul cărora se vor analiza în principal : — îndeplinirea planului de investiții pe obiectivele și acțiunile principale ; — realizarea planului de punere în funcțiune ; — costul lucrărilor de investiții ; — constituirea resurselor de finanțare a investițiilor ; — utilizarea părților sociale pentru investiții ; — imobilizările de fonduri în investiții nepuse în funcțiune la termenele planificate, utilaje cu durată depășită de staționare pe șantier, utilaje disponibile, lucrări și proiecte sistate, investiții puse în funcție fără forme legale sau puse în funcție pe bază de procese-verbale de predare-primire ; — realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați la investițiile aflate în perioada de atingere a acestor parametri ; — valorificarea produselor rezultate din activitatea de probe tehnologice ; — stadiul încheierii finanțării în vederea trecerii la fonduri fixe a investițiilor puse în funcțiune ; — modul în care au fost realizate măsurile aprobate la analiza de bilanț din anul anterior ; — măsurile ce se propun pentru realizarea planului și recuperarea eventualelor rămîneri în urmă din perioadele anterioare și din anul în curs. 12. **Unitățile comerciale cu amănuntul și ridicata** din sistema M.C.I. în cadrul raportului explicativ includ și modul de realizare a următorilor indicatori (planificat și realizat) : **venituri din desfacerea mărfurilor cu amănuntul, defalcate pe mărfuri alimentare, nealimentare și alimentație publică ; venituri din desfacerea mărfurilor cu ridicata ; venituri din vînzarea producției marfă, executări de lucrări, prestații pentru terți și din alte activități ; costurile aferente veniturilor din vînzarea producției marfă, executărilor de lucrări, prestații pentru terți și din alte activități ; rabat comercial-total, cu defalcarea pe mărfuri alimentare, mărfuri nealimentare și alimentație publică, precum și cheltuieli de circulație-totale, cu defalcarea pe comerțul cu amănuntul și ridicata. 13. În capitolul final, denumit concluzii și propuneri** se vor arăta măsurile întreprinse pentru creșterea continuă a eficienței activității economice.

● SITUAȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI ECONOMICO-FINANCIARI

Urmare apariției noilor N.M. ale M.F. cu privire la întocmirea și centralizarea bilanțurilor, este necesar ca textul actualului pct. 104 să fie înlocuit cu textul de mai jos.

Cu ajutorul acestui formular se raportează lunar, de toate unitățile economice, din toate ramurile și subramurile (exclusiv cantinele), modul de îndeplinirea a prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli în ceea ce privește veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare, mijloacele circulante, precum și gradul de realizare a planului producției marfă vîndută și încasată (respectiv a veniturilor încasate din construcții, transporturi, agricultură, prestări servicii, desfaceri de mărfuri etc.). În prima parte a formularului sînt prezentați, sub forma unui tabel în care sînt înscrise valorile (în mii lei) în două coloane : „plan" și „realizat", ale următorilor indicatori : **veniturile** (detaliate în rd. 01 la 06), **cheltuielile** (rd. 07 la 17), **beneficiile** (rd. 18 la 21), **pierderile** (rd. 22 la 24), **producția marfă vîndută și încasată** (rd. 25 la 27) și **mijloacele circulante totale** (rd. 28 și 29). În a doua parte a formularului, care are trei coloane de valori : „compensate peste plan", „compensate sub plan" și „imobilizări", se înscriu datele corespunzătoare pentru grupele de mijloace circulante nominalizate pe rîndurile 30 la 36 : materii, materiale, obiecte de inventar, combustibili, ambalaje și alte stocuri materiale ; producția neterminată, semifabricate din producție proprie și cheltuieli anticipate ; produse finite și mărfuri ; produse, lucrări și servicii facturate și mărfuri expediate, inclusiv clienții ; producția de construcții nedecontabilă și alte mijloace circulante. Pentru determinarea datelor privind mijloacele circulante se folosește metodologia stabilită pentru formularul anexă la bilanț „Mijloace circulante" cu mențiunea că gruparea datelor pe rînduri și pe coloane se face conform cerinței formularului „Situația principalilor indicatori economico-financiari".

● RAPORTUL EXPLICATIV PRIVIND INDICATORII LUNARI

Urmare apariției noilor N.M. ale M.F. cu privire la întocmirea și centralizarea bilanțurilor 1984—1985, este necesar ca actualul pct. 107 „Raport explicativ la bilanț" să fie înlocuit cu următoarele două puncte cu textul de mai jos.

Potrivit Normelor metodologice ale M.F. (1984—1985) privind întocmirea și centralizarea bilanțurilor, raportul explicativ privind indicatorii lunari va cuprinde, în principal : — modul de îndeplinire a planului producției marfă vîndută și încasată (producția marfă fabricată, producția fizică pe sortimente, a veniturilor încasate din construcții, transporturi, agricultură, prestări de servicii, desfaceri de mărfuri etc., situația stocurilor peste plan și a imobilizărilor de mijloace circulante ; — factorii care au influențat îndeplinirea planului de beneficii, cu accentul asupra acelora care au determinat nerealizarea acestuia sau înregistrarea de pierderi ; — modul de îndeplinire a planului privind prelevarea unei părți din beneficii (la ramura industrie), precum și a planului privind impozitul pe circulația mărfurilor ; — factorii care au determinat depășirea cheltuielilor admise cu rebuturile și cheltuielile neproductive ; — cauzele care au determinat formarea stocurilor de mijloace circulante peste plan și fără utilizare, de mărfuri greu vandabile, existența comenzilor și temelor de cercetare sistate sau abandonate, a stocurilor de produse fără desfacere asigurată, a lucrărilor și produselor fără prețuri aprobate sau de calitate necorespunzătoare ; — cauzele care au favorizat formarea imobilizărilor de mijloace circulante și măsurile luate pentru lichidarea lor. În încheierea raportului se va analiza modul de realizare a sarcinilor stabilite prin programele întocmite în acest scop și se vor arăta măsurile care urmează a fi întreprinse în continuare pentru asigurarea îndeplinirii planului la toți indicatorii și, în special, la acei indicatori la care s-au înregistrat rămîneri în urmă.

PAGUBE CAUZATE PRIN NERESPECTAREA DISPOZIȚIILOR LEGALE REFERITOARE LA UTILIZAREA ȘI RECONDIȚIONAREA ANVELOPELOR DE AUTOVEHICULE

Urmare apariției D. nr. 148/1984 privind regimul de utilizare, recondiționare și valorificare după exploatare a anvelopelor, este necesar să se completeze lucrarea cu un punct distinct care să conțină prevederile din actul normativ referitoare la **evaluarea pagubelor** cauzate prin nerespectarea dispozițiilor legale în cauză. Acest punct se poate introduce la subcapitolul 5.4. „Evaluarea prejudiciului", după actualul punct 574 „Degradarea mijloacelor fixe" de la pag. 283, avînd textul de mai jos.

Potrivit art. 6 din D. nr. 148/1984, pagubele aduse unităților deținătoare ca urmare a nerespectării normelor de montare, exploatare, păstrare și reparare a anvelopelor de autovehicule, se impută persoanelor vinovate. Evaluarea pagubelor, în aceste cazuri, se face potrivit anexei nr. 2 la decret, după cum urmează. **În cazul anvelopelor degradate înainte de atingerea limitei de uzură admisă și care prezintă deteriorări locale remediabile cauzate de nerespectarea normelor de montare și exploatare,** se ia în considerare costul reparațiilor. **În cazul anvelopelor noi sau reșapate pentru prima dată, degradate înainte de atingerea limitei de uzură admisă, datorită nerespectării normelor de montare, exploatare, păstrare și reparare și din acest motiv repararea, precum și reșaparea lor, nu mai sînt posibile,** se determină valoarea produsului la scoaterea lui din uz, utilizîndu-se următoarea formulă de calcul : $V = \frac{h-x}{H-x} P$ în care V = valoarea anvelopei nereșapabile, la scoaterea prematură din uz, în lei ; h = înălțimea profilului benzii de rulare a anvelopei, în mm ; H = înălțimea profilului benzii de rulare a unei anvelope noi sau, după caz, a unei anvelope reșapate, neutilizate, de aceeași tipodimensiune și profil, în mm ; x = limita de uzură admisă, în mm ; P = prețul cu amănuntul legal stabilit, al unei anvelope noi sau, după caz, al unei anvelope reșapate neutilizate, de aceeași tipodimensiune și profil cu anvelopa degradată, nereșapabilă, sau, în lipsa acestuia, prețul de livrare la care se aplică coeficientul 1,25. Înălțimea profilului benzii de rulare se determină prin măsurare cu șubler de adîncime, în canalele centrale, în patru puncte echidistant dispuse, luîndu-se în considerare valoarea medie a acestor măsurători. La valoarea anvelopei nereparabile scoasă prematur din uz, stabilită după formula de mai sus, se adaugă prețul cu amănuntul, legal stabilit, al unei anvelope reșapate, de aceeași tipodimensiune și profil cu anvelopa deteriorată sau, în lipsa acestuia, prețul de livrare la care se aplică coeficientul de 1,25. **În cazul anvelopelor noi sau reșapate pentru prima dată, rulate peste limita de uzură admisă și, din acest motiv, reșaparea lor nu mai este posibilă,** se ia în calcul prețul cu amănuntul, legal stabilit, al unei anvelope reșapate, de aceeași tipodimensiune și profil sau, în lipsa acestuia, prețul de livrare la care se aplică coeficientul de 1,25. **În cazul anvelopelor care, deși au atins limita de uzură și îndeplinesc condițiile de acceptare pentru reșapare, se constată o uzură prematură a benzii de rulare, datorită exploatării necorespunzătoare a lor din vina conducătorilor auto,** evaluarea pagubei se va face, pentru fiecare caz în parte, de unitatea păgubită, pe baza unei analize temeinice și documentate, astfel încît să fie asigurată acoperirea pagubei. **Limita de uzură admisă** la anvelopele de autovehicule este redată la pct. 1 din anexa nr. 1 la decret și are următoarele valori : **—1,5 mm,** pentru anvelope de autoturism de oraș și de teren, autoutilitare, microbuze, camioane, autodube, troleibuze, remorci și semiremorci auto, precum și mijloace de transport uzinale și de ridicat ; **—2 mm,** pentru anvelopele de tractoare și mașini agricole pe jante cu diametrul de pînă la 20 țoli inclusiv ; **—4 mm,** pentru anvelopele de tractoare și mașini agricole pe jante cu diametrul de peste 20 țoli și pentru anvelopele care echipează mașinile de construcții. **Determinarea limitei de uzură** se face, potrivit pct. 2 din anexa nr. 1 la decret, astfel : a) cu ajutorul avertizoarelor de uzură aplicate de unitatea producătoare în interiorul canalelor benzii de rulare a anvelopei ; b) prin măsurarea înălțimii de profil a benzii de rulare, executată în canalele centrale, cu șubler de adîncime, în lipsa avertizoarelor de uzură prevăzute la lit. a). Se consideră că limita de uzură este atinsă în momentul în care se observă apariția avertizoarelor de uzură sau atunci cînd, prin măsurare, în orice punct al benzii de rulare, înălțimea profilului acesteia, în orice canal, a ajuns la valorile prevăzute la pct. 1 din anexa nr. 1 la decret, arătate mai sus. Prin **banda de rulare** a anvelopei se înțelege învelișul exterior, proeminent, al acesteia, care realizează contactul cu drumul și pe care este desenat profilul, determinat de amplasarea canalelor care asigură micșorarea derapajului și mărirea aderenței.

● DIFERENȚA DE RETRIBUȚIE LA CARE AU DREPTUL PERSOANELE NUMITE TEMPORAR ÎN FUNCȚII DE CONDUCERE

Întrucît problema drepturilor persoanelor numite temporar în funcții de conducere nu este tratată în lucrare, este necesar să se introducă un punct distinct referitor la această problemă. După actualul punct 409 „Retribuția tarifară majorată pentru munca peste programul normal de lucru" de la pag. 211, se va introduce punctul cu titlul de mai sus, care va avea cuprinsul ce urmează :

Problema este reglementată, de principiu, în cuprinsul art. 67 din C.m. și în detaliu în cuprinsul art. 74 din L. nr. 57/1974. Persoana numită temporar într-un post de conducere vacant sau în locul unei persoane cu funcție de conducere ce lipsește o anumită perioadă din unitate are dreptul să primească în locul retribuției cu care este încadrată, retribuția prevăzută pentru funcția pe care temporar o îndeplinește. Persoana numită temporar beneficiază de noua retribuție numai dacă nu este locțiitorul de drept al persoanei titulare. Cînd retribuția tarifară a funcției persoanei titulare este stabilită pe nivel de bază și gradații, persoana numită temporar va primi retribuția la nivel de bază, iar în cazul cînd această persoană are deja o retribuție ce depășește nivelul de bază al funcției pe care o ocupă temporar, va primi gradația care îi asigură o clasă de retribuire în plus. Diferența se acordă pentru întreaga perioadă de înlocuire, numai dacă această perioadă depășește 30 de zile calendaristice. Pentru perioade mai mici de 30 de zile, precum și în cazul înlocuirii celor aflați în concediu de odihnă sau în delegație, indiferent de durată, nu se plătește această diferență. Persoana numită temporar în funcția de conducere trebuie să îndeplinească condițiile de studii și vechime, precum și celelalte condiții enumerate la art. 13 din L. nr. 12/1971 (mai puțin condiția de a fi reușit la examen sau concurs). În anexa nr. 2 la L. nr. 12/1971, la cap. I și II, sînt redate condițiile minime de studii și vechime necesare pentru ocuparea funcțiilor de conducere din unitățile economice, respectiv din administrația de stat. Prin funcții de conducere se înțeleg, potrivit art. 6 lit. c din L. nr. 12/1971, conducătorii unităților socialiste de stat, inginerii șefi, contabilii șefi, șefii compartimentelor de muncă prevăzute în nomenclatoarele de funcții ale unităților socialiste de stat. Diferența între retribuția prevăzută pentru funcția îndeplinită temporar și retribuția cu care este încadrată persoana în cauză se plătește în cazul în care titularul se află în concediu medical de peste 30 de zile calendaristice. (Trib. Supr., s. civ., decizia nr. 666/1979). Îndeplinirea efectivă a atribuțiilor funcției superioare este suficientă pentru acordarea diferenței de retribuție, fără a fi necesar în acest scop un act scris de numire temporară în funcția de conducere (ibid). Contabilul principal care prestează munca de contabil șef are dreptul la retribuția funcției de contabil șef deoarece nu este înlocuitorul de drept al acestuia, chiar dacă în fișa postului de contabil principal există o asemenea mențiune. (Trib. Supr., s. civ., decizia nr. 2210/1977).

● RESTITUIREA FONDURILOR

Urmare apariției D. nr. 56/1984 prin care s-a instituit taxa asupra fondurilor primite de la buget pentru investiții, la pct. 216 „Restituirea fondurilor primite de la societate", la pag. 123, coloana 2, la sfîrșitul textului actual se adaugă textul de mai jos.

Potrivit art. 4 din D. nr. 56/1984, pentru fondurile primite de la buget pentru investiții, unitățile economice datorează o taxă la nivelul dobînzii prevăzute de lege la creditele curente pentru investiții. Taxa asupra fondurilor primite de la buget pentru investiții se datorează începînd cu luna următoare dării în funcțiune a obiectivelor respective pînă la restituirea integrală a fondurilor primite. Taxa se calculează, se suportă și se plătește potrivit normelor legale stabilite pentru dobînzile la creditele curente pentru investiții.

● MIJLOACE FIXE

Urmare apariției D. nr. 56/1984 prin care s-a instituit taxa asupra fondurilor primite de la buget pentru investiții, la pct. 41 „Modalitatea de intrare în patrimoniu a mijloacelor fixe", pag. 32, coloana 2, rîndul 11, după textul actual „...primite prin investiții, este necesar să se intercaleze textul de mai jos.

Potrivit art. 4 din D. nr. 56/1984, pentru fondurile primite de la buget pentru investiții, unitățile economice datorează o taxă la nivelul dobînzii prevăzute de lege la creditele curente pentru investiții. Taxa asupra fondurilor primite de la buget pentru investiții se datorează începînd cu luna următoare dării în funcțiune a obiectivelor respective pînă la restituirea integrală a fondurilor primite. Taxa se calculează, se suportă și se plătește potrivit normelor legale stabilite pentru dobînzile la creditele curente pentru investiții.

● STIMULAREA SUPLIMENTARĂ

Urmare apariției D. nr. 383/1984, la pct. 418 „Stimularea suplimentară a personalului muncitor care participă la realizarea producției pentru export", la pag. 216, coloana 2, rîndul 32, după textul actual „...planului de export. (Art. 17)", se intercalează textul de mai jos.

Începînd cu data de 1 noiembrie 1984, potrivit prevederilor D. nr. 383/1984, în vederea stimulării creșterii producției pentru export, a ridicării calității acesteia, a valorificării superioare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei și obținerii pe această cale a unor prețuri externe mai mari, fondul de participare la beneficii se majorează cu o parte din sumele reprezentînd contravaloarea în lei a valutei obținute peste plan de întreprinderile care produc mărfuri pentru export, ca urmare a realizării unor prețuri externe superioare celor planificate, astfel : a) 50 la sută în primul an ; b) 25 la sută în cel de-al doilea an, dacă prețurile externe realizate sînt cel puțin la nivelul anului anterior. (art. 5). Sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii se suportă din rezultatele financiare ale unității economice. (art. 10).

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

INTREPRINDEREA MECANICA
VASLUI Str. Metalurgiei nr. 4
Serviciul aprovizionare
COD 510

MOTOARE ELECTRICE

— ASI 0,37/750 B. 3 buc. 35
— ASI 0,55/1000 B. 3 buc. 16
— ASI 5,5/1500 B. 3 buc. 400
— ASI 0,37/1000 B. 5 buc. 115
— ASI 11/1500 B. 5 buc. 54
— ASI 1,1/3000 TH B. 3 buc. 20
— ASA 0,55/1000 B. 3 buc. 22
— ASA 1,5/1500 B. 3 buc. 25
— ASA 5,5/3000 B. 3 buc. 25
— ASA 30/1000 B. 3 buc. 1
— ASA 1,1/750 B. 5 buc. 13
— ASA 1,5/1000 B. 5 buc. 28
— TAR 70 FEM 0,12/1500 buc. 400
— TAR 8 FEM 0,37/1500 buc. 300
— TAR 80 FEM 0,55/1500 buc. 100
— MAR 71 0,06/1500 buc. 91
— ASR 4/375 buc. 3
— ASR 8/750 buc. 5
— AEV 2,2/3000 buc. 62
— LDE 16 17/3000 buc. 99

MOTOARE REDUCTOARE

— 2NA 16 4/1000 HO 1 buc. 4
— 2 NA 20 3/751 NO 2 buc. 4
— 3 NA 50 1,5/1000 HO 5 buc. 1
— 3 Na 71 0,75/750 HO 5 buc. 6
— 3 NA 71 1,1/1000 HO 5 buc. 2
— 3 NA 71 1,1/1500 HO 5 buc. 5
— 3 NA 71 1,1/750 HO 1 buc. 2
— 3 LA 71 0,75/1500 HO 1 buc. 8
— 3 LA 71 0,55/750 HO 1 buc. 3
— 3 LA 71 0,37/750 HO 1 buc. 3
— 2 LA 20 2,2/1000 HO 5 buc. 3
— 2 LA 16 2,2/1500 HO 5 buc. 1
— 2 LA 16 2,2/1500 HO 5 buc. 5
— 2 LA 20 FM HO 5 buc. 4
— 2 OA 20 5,5/1500 HO 5 buc. 2
— 3 OA 71 1,1/750 HO 5 buc. 17
— 3 OA 71 1,5/1000 HO 5 buc. 1
— RA 71 2,2/750 HO 1 buc. 1
— 2 GA 20 0,75/1000 HO 5 buc. 4
— 2H 180-8-6 buc. 1
— 2H 570.25.0 buc. 1

RULMENȚI :

— 2200 buc. 283
— 2207 2 RS buc. 356
— 2213 KC 5 buc. 756
— 2213 KC 5 buc. 176
— 2218 buc. 125
— 3304 C 2 buc. 960
— 6022 F 4 buc. 164
— 6040 buc. 20
— 6226 buc. 100
— 6403 buc. 2000
— 6405 buc. 2000
— 6406 buc. 3000
— 16005 buc. 500
— 16011 buc. 300
— 16020 buc. 100
— 22211 buc. 8
— 22213 buc. 24
— 22216 CK buc. 10
— 22216 AMB buc. 5
— 22216 CC 3 buc. 107
— 22216 buc. 76
— 22216 buc. 239
— 22218 buc. 117
— 22226 buc. 9
— 22240 buc. 4
— 22244 buc. 6
— 22310 buc. 4
— 22310 buc. 4
— 22315 buc. 11
— 22316 buc. 100
— 22322 buc. 100
— 22324 buc. 7
— 22330 buc. 1
— 23022 M buc. 10
— 23024 buc. 25
— 23026 buc. 10
— 23028 buc. 110
— 23032 buc. 90
— 23038 buc. 264
— 23040 buc. 4
— 23138 buc. 2
— 24048 buc. 6
— 23056 buc. 2
— 23130 buc. 100
— 23138 buc. 24
— 30214 buc. 799
— 30219 buc. 20
— 30308 buc. 474
— 30221 buc. 4
— 30222 buc. 25
— 30305 buc. 869
— 30318 buc. 60
— 30320 buc. 143
— 31306 buc. 119
— 31309 buc. 24
— 31313 buc. 70
— 31314 buc. 20
— 31315 buc. 60
— 32012 buc. 1
— 32208 buc. 2459
— 32211 buc. 50
— 32212 buc. 8
— 32218 buc. 8
— 32224 buc. 20
— 32310 buc. 98
— 51109 buc. 4
— 51112 buc. 7
— 51116 buc. 16
— 51117 buc. 33
— 51118 buc. 40
— 51126 buc. 24
— 51213 buc. 1
— 51217 buc. 2
— 51312 buc. 886
— 51409 buc. 4
— 52210 P. 6 buc. 12
— 52308 buc. 2
— 2007960 M buc. 3
— NU 222 buc. 102
— NU 230 buc. 187
— NUP 240 MA buc. 80
— NUP 307 buc. 2
— NUP 305 E buc. 104
— NI 307 buc. 255
— NJ 314 buc. 2
— NU 316 NA buc. 2
— NU 420 MA buc. 150
— NU 1014 buc. 14
— NU 1205 buc. 35

ELECTRICE :

— Contacți TCA 4140479 buc. 190
— Idem 4472590 buc. 620
— Idem 4473210 buc. 240
— Idem 4471250 buc. 125
— Idem 4344550 buc. 172
— Idem 4140470 buc. 50
— Cleme 1 fi 25 buc. 200
— Sig. ulramide 5.A buc. 227
— Conector 50 mm buc. 522

SEMERINGURI :

— 12×28×7 buc. 1504
— 20×30×7 buc. 410
— 25×35×7 buc. 191
— 25×37×6 buc. 56
— 30×52×10 buc. 500
— 32×45×7 buc. 739
— 35×60×7 buc. 2217
— 35×60×8 buc. 146
— 35×75×12 buc. 94
— 38×52×7 buc. 636
— 38×58×12 buc. 782
— 38×62×12 buc. 123

— 40×50×5 buc. 1111
— 40×62×10 buc. 4742
— 42×55×7 buc. 510
— 40×62×10 buc. 619
— 40×70×12 buc. 1362
— 45×62×7 buc. 390
— 45×62×7 buc. 950
— 48×68×10 buc. 390
— 48×62×8 buc. 28
— 48×70×12 buc. 93
— 50×65×10 buc. 1346
— 55×85×10 buc. 2484
— 60×70×5 buc. 851
— 60×85×10 buc. 547
— 60×85×10 buc. 1000
— 62×80×12 buc. 204
— 62×93×13 buc. 435
— 70×80×12 buc. 2150
— 70×90×10 buc. 550
— 72×100×12 buc. 1897
— 80×105×12 buc. 1279
— 85×110×12 buc. 639
— 90×120×13 buc. 408
— 90×130×13 buc. 1000
— 110×130×12 buc. 858
— 120×140×15 buc. 362
— 130×160×15 buc. 353
— 130×160×15 buc. 850
— 150×180×15 buc. 850
— 170×200×15 buc. 1434
— 190×155×15 buc. 181

INSTALAȚII HIDRAULICE :

— Placă de bază buc. 90
— Placă de bază supapă presiune buc. 51
— Distr. hidraulic 64.11.05.110 buc. 141
— Idem 10.16.65.06.10 buc. 6
— Idem 64.11.06.110 buc. 14
— Idem 64.40.01.1.1.10 buc. 6
— Cilindru hidr. 160.12.555 buc. 26
— Supapă presiune 73.101.200.131 buc. 18
— Idem 121.01.10.01.01. buc. 4
— Supapă presiune 73.101.200.202 buc. 4
— Idem 73.101.200.131 buc. 14
— Idem 75.18.12.00131 buc. 30

ELECTRONICE :

— Traductori de deplasare TD.1.2.3. buc. 1594

LANȚ CU ROLE ȘI ZALE

— Lanț Gall 20.A.I. 1/4 ml. 14,2
— Idem 3/4×12×75 ml. 2,0
— Idem 1 1/2 dublu ml. 49,0
— Idem 1 1/4 20 A ml. 14,0
— Idem 1 1/4 cvadublu ml. 20,2
— Idem 1 1/4 20.A.2 ml. 27,0
— Idem 1 1/4 ml. 14,0
— Idem 1 1/4 A.2. ml. 27,0
— Idem 1/2 24.A.2 ml. 121,0

Întrebări și răspunsuri

● **Vasile IVAN, București.** Potrivit prevederilor art. 19 alin. final din statut, în cazul plății, către unitățile furnizoare, a unor majorări sau penalizări pentru neachitarea în termenele legale a cheltuielilor comune, din cauza unor locatari restanțieri, sumele reprezentînd majorările sau penalizările plătite vor fi recuperate de către asociație de la aceștia, proporțional cu restanțele fiecăruia. În conformitate cu prevederile art. 67 alin. 2 din Legea nr. 4/1981, majorările pentru întîrzierea achitării sumelor datorate, după expirarea termenului de plată, sînt de 1% pentru fiecare zi de întîrziere. Organele asociației locatarilor și cu atît mai puțin administratorul acesteia nu pot hotărî arbitrar încasarea de penalizări (sau majorări) de întîrziere de la locatarii restanțieri decît numai dacă, din cauza acestora, asociația a suportat sumele respective. Plata acestora se va face de locatarul restanțier din proprie inițiativă. În caz contrar, majorările se vor adăuga la cuantumul datoriei (adică la cota parte din cheltuielile comune restantă) și se va solicita eliberarea titlului notarial, așa cum s-a arătat mai sus. După obținerea titlului se va proceda la urmărirea silită, înființîndu-se poprire pe veniturile membrului restanțier (retribuție, pensie etc.). Este de subliniat că în cazurile în care unitățile furnizoare sau prestatoare de servicii nu au încasat facturile în termenul de 5 zile de la înmînarea avizului de plată și percep majorările legale din cauză că administratorul nu a depus în contul C.E.C. sumele încasate de la locatari, acesta va suporta personal respectivele majorări. Sumele plătite de asociație cu titlu de majorări reprezintă o daună cauzată acesteia de administrator pentru care este ținut a răspunde. Ele nu pot fi trecute în contul cheltuielilor comune și încasate apoi de la locatari.

● **I. VASILESCU, Craiova.** Executarea debitelor prin C.E.C. este reglementată de L. nr. 22/1969, care la art. 16, alin. 3, prevede : „Cînd gestionarul a cauzat o pagubă în gestiune la locul său de muncă, și acesta nu se acoperă integral în termen de o lună de la obținerea titlului executoriu definitiv, organizația socialistă se va despăgubi din garanția în numerar, constituită în favoarea sa". Potrivit art. 17, lit. b din aceeași lege. C.E.C.-ul are obligația să elibereze sumele depuse drept garanție „organizației socialiste, pe baza cererii acesteia și a unei copii certificate de pe titlul executoriu definitiv obținut împotriva gestionarului". Prejudiciile aduse unității de către un gestionar, dar care nu sînt în legătură cu conservarea și administrarea bunurilor nu pot fi acoperite din garanția în numerar, ci și prin reținere din retribuție, conform prevederilor C. m. în baza deciziei de imputare sau a angajamentului scris de plată.

● **P. MOLDOVAN, Brașov.** În baza Legii nr. 1/1978 orice persoană are dreptul de a se adresa organelor superioare, celor de jurisdicție sau oricărui for competent, ori de cîte ori se consideră prejudiciați în drepturile lor. Dreptul la petiționare se exercită prin propuneri, sesizări, reclamații și cereri adresate organelor puterii de stat, ale administrației de stat, organelor judecătorești, organelor procuraturii, instituțiilor, unităților economice de stat, precum și organizațiilor cooperatiste și celorlalte organizații obștești. Scrisorile oamenilor muncii trebuie rezolvate prin cercetare directă, la fața locului. Organele însărcinate cu soluționarea sesizărilor și reclamațiilor vor lua în considerare, de regulă, scrisorile semnate, precum și cererile, sesizările și reclamațiile prezentate personal în cadrul audiențelor. În toate cazurile este obligatorie ascultarea persoanei la care se referă scrisoarea. Nici o persoană care a adresat, cu bună credință, sesizări verbale sau scrise organelor și organizațiilor de partid, de stat sau obștești, nu poate fi trasă, în nici un fel, la răspundere pentru aceasta. Orice act de persecuție împotriva persoanelor care au făcut asemenea sesizări se sancționează potrivit legii. Se sancționează, de asemenea, potrivit legii defăimarea sau calomnierea unei persoane, prin scrisori și audiențe. Persoanele care manifestă atitudine birocratică față de scrisorile oamenilor muncii, tărăgănează rezolvarea lor, încearcă să acopere lipsurile sau acceptă soluții superficiale în rezolvarea sesizărilor și solicitărilor, care nu respectă obligația de a primi cetățenii în audiență, vor fi puse în discuția colectivelor de muncă din care fac parte, luîndu-se măsurile corespunzătoare. Examinarea și rezolvarea propunerilor, sesizărilor și reclamațiilor, precum și comunicarea răspunsurilor către cetățeni trebuie să se facă în cel mai scurt timp, fără a depăși de la primirea acestora următoarele termene : 40 de zile pentru

cele adresate organelor centrale de partid, de stat și organizațiilor obștești ; 30 de zile pentru cele adresate comitetelor județene de partid, Comitetului municipal de partid București, consiliilor populare județene și Consiliului popular al municipiului București ; 20 de zile pentru toate celelalte organe de partid, de stat și organizații obștești, precum și pentru unitățile economice și sociale. În cazurile cînd problemele ridicate intră în competența altor organe sau organizații, scrisorile vor fi trimise acestora, spre rezolvare, în termen de 5 zile. Pentru scrisorile cu caracter deosebit care necesită o cercetare mai îndelungată, termenele prevăzute mai sus vor putea fi prelungite cu cel mult 30 de zile de către conducătorii organelor care au primit scrisorile spre rezolvare. În mod cu totul excepțional, pentru anumite propuneri, sesizări și reclamații ce nu pot fi rezolvate în cadrul acestui termen se pot aproba prelungiri mai mari. Cererile adresate tuturor organelor de stat se vor soluționa în termen de 20 de zile. În cazul în care unitatea refuză să emită un act administrativ legal, în conformitate cu art. 9 din L. nr. 1/1967, instanța judecînd o cerere prin care se critică refuzul unui organ administrativ de a emite, un act administrativ necesar, constatînd că petiția este întemeiată, poate să oblige unitatea pîrîtă să emită actul administrativ (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 850/1983).

● **Pavel MIHAILESCU, București.** Concediul de odihnă în cooperația meșteșugărească este reglementat prin art. 16 lit. g din statut și de art. 58 din Hot. UCECOM nr. 1/1983. Potrivit acestui ultim text, cooperatorii au dreptul, în condițiile Deciziei nr. 244/1968, în fiecare an calendaristic la un concediu de odihnă plătit de 15—24 zile lucrătoare, în raport cu vechimea în muncă. Concediul se efectuează integral în fiecare an calendaristic : se poate acorda și fracționat, dacă interesele serviciului o cer sau la solicitarea celui în cauză, atunci cînd interesele serviciului permit, cu condiția însă ca unele din fracțiuni să fie de cel puțin 15 zile. Dacă nu poate fi efectuat din motive justificate în cursul anului calendaristic pentru care se cuvine, se va efectua în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul pentru acest an. Pentru perioada concediului de odihnă, cooperatorii beneficiază de o indemnizație calculată pe baza cîștigului mediu realizat în ultimele 12 luni și care se plătește anticipat. În ceea ce privește dreptul la concediu de odihnă, el este totdeauna evaluabil în bani, iar litigiile respective sînt de competența comisiei de judecată sau a judecătoriei în raport de valoarea obiectului lor (Trib. jud. Ilfov, dec. civ. nr. 239/1978).

● **C. TĂNĂSESCU, București.** Contraexpertiza este denumirea dată în practică unei a doua expertize. Codul de proc. civ., la art. 212, prevede că „dacă instanța nu este lămurită prin expertiza făcută, poate dispune întregirea expertizei sau o nouă expertiză. Expertiza contrarie va trebui cerută motivat la primul termen după depunerea lucrării". Codul de proc. pen., la art. 125 prevede următoarele : „Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, dispune efectuarea unei noi expertize. În principiu, instanța poate să înlăture orice probă — inclusiv concluziile unei expertize — deoarece, conform art. 63 alin. ultim, Cod. proc. pen., aprecierea probelor se face potrivit convingerii intime formată în urma examinării tuturor probelor administrate ; dacă însă instanța are îndoieli asupra concluziilor expertizei, conform art. 125 Cod. proc. pen., și în exercitarea rolului actului, ea este obligată să dispună efectuarea unei noi expertize (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 686/1977).

● **I. SANDU, București.** Potrivit art. 1, lit. g și art. 4 lit. f din Legea nr. 1/1970 și H.C.M. nr. 304/1975 precum și anexa 3 la H.C.M. nr. 1 672/1974, materialele igienico-sanitare constituie mijloace necesare igienei individuale și pentru protecția pielii, în vederea prevenirii îmbolnăvirilor profesionale la personalul care lucrează în activități unde se produce contaminarea pielii și muscoaselor cu substanțe toxice, pulberi sau agenți patogeni. Unitățile sînt obligate să acorde gratuit materialele igienico-sanitare, pe baza criteriilor stabilite de Ministerul Sănătății. Beneficiază de materiale igienico-sanitare : personalul propriu, indiferent de durata contractului de muncă, precum și cei ce se află în perioada de probă sau în cursul termenului de încercare ; persoanele delegate sau detașate în vederea efectuării unor lucrări temporare ; elevii și studenții în perioada de practică în producție. Fac parte din categoria materialelor igienico-sanitare : unguente, alifii și alte substanțe folosite pentru protecția pielii împotriva agenților agresivi la locul de muncă (acizi, baze etc.) ; materialele pentru igiena corporală (săpun, perii de unghi, pastă și periuțe de dinți, prosoape etc.) ; aparatura și substanțele necesare pentru dezinsecția și deratizarea unităților. Neacordarea materialelor sanitare sau acordarea insuficientă poate constitui obiectul unui litigiu de muncă de competența comisiei de judecată (art. 13, L. nr. 59/1968). Persoana încadrată nu poate primi echivalentul în bani al antidoturilor, aceasta își găsește rațiunea în respectarea destinației specifice a acestora de-a fi folosit exclusiv cel în cauză neputînd renunța la ele în detrimentul sănătății sale, spre a se mulțumi cu încasarea contravalorii. (Trib. Suprem. Dec. civ. nr. 1262/1978). În cooperativele meșteșugărești — se acordă aceleași drepturi, reglementarea fiind făcută prin Decizia UCECOM nr. 14/1972, respectiv Anexa nr. 1 cuprinzînd instrucțiunile de aplicare (art. 3-6) și tabelul anexă la aceste instrucțiuni :

● **Alex. HOSSU, București.** 1. Potrivit normelor aprobate prin Hotărîrea — nr. 30/1983 a C.P.C.P. cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații, efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună care sînt stabilite ca obligații legale ce revin proprietarilor, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu în apartamentele lor, se repartizează proporțional cu cota parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații. În cazurile în care în aceeași clădire sînt unele apartamente proprietate personală și altele făcînd parte din fondul locativ de stat, unitatea care le administrează poate proceda la efectuarea tuturor reparațiilor necesare și în contul proprietarilor persoane fizice în baza prevederilor Decretului nr. 404/1965 (Buletinul Oficial nr. 19/1966), urmînd a recupera sumele avansate, potrivit celor arătate mai sus, adică în raport cu cota parte indiviză a fiecăruia asupra părților și instalațiilor comune. 2. Criteriile și normele menționate mai sus (pct. 2.1.—2.7.) sînt valabile și au aplicabilitate în cazurile în care folosirea părților și instalațiilor comune ale clădirilor au fost folosite de locatari (chiriași și proprietari ce locuiesc în apartamentele proprietate personală) a fost făcut în mod corespunzător. În situația în care repararea și înlocuirea elementelor de construcții și instalații a fost determinată de deteriorarea acestora ca urmare a folosirii lor necorespunzătoare de către locatari, indiferent dacă se află în interiorul sau exteriorul clădirii comune, costul lor cade în sarcina celor vinovați (anexa nr. 3 cap. B lit. e la H.C.M. nr. 860/1973). Această prevedere a fost inserată și în art. 2 alin. 2 din Decretul nr. 386/1983 care dispune că locatarii au obligația de a executa pe cont propriu repararea și înlocuirea tuturor obiectelor și instalațiilor din interiorul și exteriorul construcției, deteriorate ca urmare a folosirii lor necorespunzătoare.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 15 martie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

O politică umanistă de dezvoltare teritorială a forțelor de producție

ÎN CADRUL deosebit de bogat și dinamic al afirmării concepției partidului nostru privind dezvoltarea accelerată și echilibrată a economiei și societății socialiste românești, repartizarea judicioasă a forțelor de producție în teritoriu ocupă un loc distinct, o poziție cu o semnificație economică, socială și spirituală bine precizată, care decurge din însăși cantonarea principiilor generale ce călăuzesc procesul dezvoltării în spații distincte.

În fapt, așa cum s-a subliniat adeseori în documentele de partid, la nivel de sat, comună sau oraș se întrupează obiectivele progresului social, principiile egalității în drepturi, întrucît fiecare cetățean al patriei trăiește, desfășoară o activitate socialmente utilă și se bucură de roadele muncii sale nu abstract, ci în spații bine delimitate. Tocmai de aceea, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților patriei — ca o materializare a politicii partidului — constituie, totodată, o oglindă a muncii nemijlocite a fiecărei colectivități — mai largi sau mai restrînse —, a spiritului său de inițiativă și gospodăresc, atribute de înaltă ținută morală și patriotică ce vor fi încă o dată subliniate cu prilejul alegerilor de deputați de la 17 martie.

Îmbinarea optimă a criteriilor economice cu cele sociale

ÎN SOLUȚIONAREA problemei repartizării teritoriale a forțelor de producție partidul nostru a pornit de la cerința obiectivă potrivit căreia egalitatea începe în primul rînd în domeniul economic, cu democrația economică, și că pentru a se asigura dezvoltarea rapidă și echilibrată a forțelor de producție în profil teritorial, sporirea producției materiale reprezintă factorul esențial. În acest context, se evidențiază justețea și importanța teoretică și practică a tezei formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, potrivit căreia **„numai pe baza lichidării rămînerii în urmă a unor regiuni, a dezvoltării armonioase a bazei tehnice-materiale a socialismului pe întreg teritoriul patriei, se pot crea condiții pentru mersul înainte al societății noastre pentru trecerea treptată spre comunism“**. Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării a fost astfel abordată într-o viziune unitară și de largă perspectivă, urmărindu-se atît mobilizarea și utilizarea cît mai eficientă a resurselor materiale și umane din fiecare zonă, cît și sporirea contribuției tuturor zonelor și localităților la accelerarea dezvoltării și modernizării economiei naționale.

În anii edificării societății socialiste au avut loc importante mutații cantitative și calitative în repartizarea și dezvoltarea în profil teritorial a forțelor de producție, mutații ce au permis — alături de alți factori economici, sociali și politici — transformarea României dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și cu o agricultură socialistă în plin proces de dezvoltare. Procesul esențial care — în concepția partidului nostru — a determinat schimbările și transformările revoluționare ce au avut loc în economia națională, atît pe ramuri cît și teritorial, îl reprezintă industrializarea. Numai pe această bază a fost posibilă asigurarea, într-o măsură mereu crescîndă, a dotării tehnice a întregii economii naționale, realizarea unor produse competitive pe piața internațională și rezolvarea unor probleme dintre cele mai complexe ale introducerii progresului tehnico-științific contemporan.

Una dintre principalele caracteristici ale acestui proces deosebit de amplu și complex, care a modificat din temelii structura economiei naționale, a fost diferențierea ritmurilor, direcțiilor de evoluție în funcție de nivelul dezvoltării și de resursele economice din fiecare zonă teritorială. Pe această bază a fost realizată modernizarea structurii teritoriale a industriei, au fost atrase în circuitul economic noi resurse prin implementarea unor noi unități productive în localitățile și zonele mai puțin dezvoltate, au fost puse în valoare rezervele hidrogeologice și de forță de muncă din fiecare zonă. Toate acestea au determinat nu doar simple ajustări sau corecturi parțiale, ci au urmărit, de la început, schimbări radicale care au condus la noi corelații și proporții atît în profil de ramură cît și teritorial.

În evoluția procesului amintit un moment crucial cu implicații ample și profunde l-a constituit reorganizarea administrativ-teritorială, reorganizare efectuată din inițiativa și cu aportul direct și nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, act care a creat premise obiective favorabile pentru trecerea la o nouă etapă, calitativ superioară în dezvoltarea economico-socială a României. Este semnificativă, în acest sens, sublinierea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** potrivit căreia măsurile privind îmbunătățirea structurii administrative a teritoriului **„izvorăsc din necesitatea punerii de acord a organizării administrativ-teritoriale cu schimbările calitative intervenite în evoluția forțelor de producție și cu repartizarea lor geografică, cu perfecționarea relațiilor de producție, cu modificările intervenite în structura populației, în profilul, dimensiunile și condițiile de viață ale orașelor și comunelor de pe întreg cuprinsul țării“**.

Proiecția profilului teritorial și macroeconomia

MODERNIZAREA structurii pe ramuri și teritoriale a economiei noastre naționale — proces care s-a afirmat puternic în special după Congresul al IX-lea al partidului — s-a realizat și prin dezvoltarea multilaterală a fiecărui județ și integrarea organică a fiecărei zone și localități în cadrul complexului economic național, prin asigurarea unei dezvoltări armonioase și eficiente care să permită îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață pentru toți oamenii muncii. Concepția partidului nostru privind amplasarea și dezvoltarea în profil teritorial a forțelor de producție a avut și are în vedere asigurarea premiselor obiective pentru garantarea egalității în drepturi pentru toți membrii societății, indiferent de zona în care trăiesc și muncesc — concepție ce include componente economice, politice, sociale — și care a căpătat noi dimensiuni și valențe teoretice și practice pe măsura rezolvării unor probleme apărute în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Astfel, prin atragerea unor noi zone și localități în ritmurile trepidante ale economiei moderne s-a impus ca o necesitate obiectivă realizarea sistematizării teritoriului, a localităților urbane și rurale.

Soluționarea acestei probleme, de o deosebită actualitate și complexitate, presupune atît sistematizarea economică și teritorială a orașelor cît, mai cu seamă, un proces complex de implementare a elementelor de civilizație urbană, rod al industrializării, chiar în mediul rural, transformarea satului și a zonelor rurale „din interior“, prin măsuri economice și acțiuni edilitare conjugate. În acest sens pot fi amintite măsurile întreprinse, cu deosebire în ultimii 15 ani, care au vizat și vizează eliminarea treptată a deosebirilor esențiale care există între cele două medii complementare cu privire la : înzestrarea tehnică a muncii, nivelul de calificare a personalului muncitor, nivelul productivității muncii, nivelul veniturilor etc. Este important de subliniat faptul că toate aceste măsuri au urmărit și urmăresc creșterea potențialului economic al localităților rurale și crearea unor unități social-economice de tip complex, care să asigure îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai.

Procesul de sistematizare pe principii economico-sociale avansate a teritoriului a fost reflectat și potențat și prin perfecționarea cadrului de conducere și organizare a economiei noastre naționale. Astfel, prin instituirea planificării în profil teritorial au crescut rolul și răspunderea consiliilor populare în fundamentarea, elaborarea și realizarea programelor de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial, în antrenarea maselor largi de oameni ai muncii la descoperirea și punerea în valoare a noi resurse materiale și umane din fiecare județ și localitate (tabelul).

Sistematizarea teritorială, prin complexitatea sa, a ridicat probleme și a evidențiat aspecte care trebuie să fie rezolvate în spiritul eticii și echității socialiste. Iar rezultatele obținute prin crearea centrelor agroindustriale — cum ar fi Motru și Rovinari — ca și prin crearea consiliilor unice agroindus-

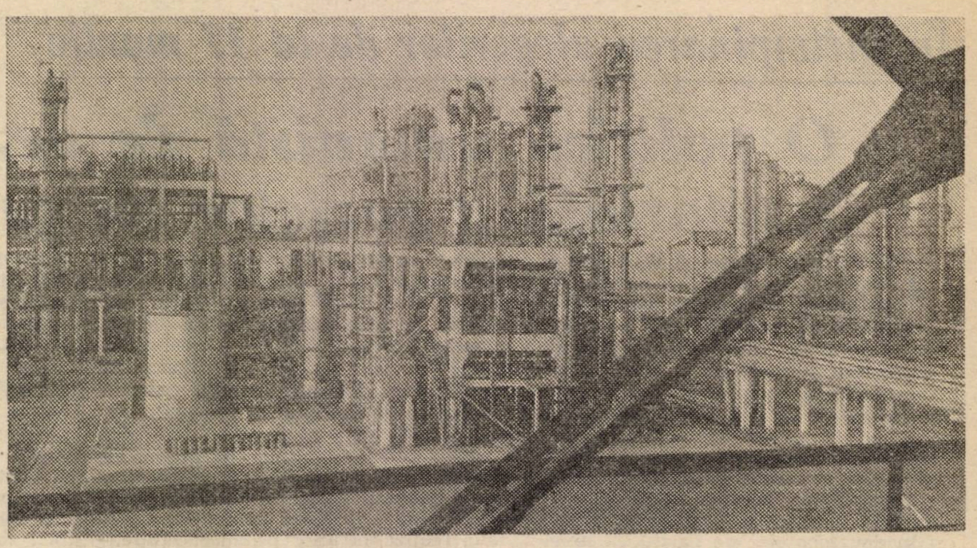

Politica Partidului Comunist Român de dezvoltare și modernizare a industriei, de amplasarea ei rațională în toate localitățile și județele patriei constituie temelia sigură a creșterii bunăstării poporului, a întăririi independenței și suveranității naționale

triale de stat și cooperatiste atestă prin fapte concrete modul superior în care continuarea fermă a procesului de industrializare răspunde și necesităților legate de încadrarea satului, în general a mediului rural, în peisajul progresului și civilizației contemporane.

Concomitent cu aplicarea programelor de sistematizare, repartizarea judicioasă în profil teritorial s-a înfăptuit prin crearea unor ramuri și subramuri industriale de bază în toate zonele și județele țării, prin stabilirea și realizarea unor ritmuri diferențiate — pe zone și localități — în funcție de nivelul de dezvoltare și de resursele disponibile. Astfel, avîndu-se în vedere gradul de înzestrare tehnică a muncii s-a asigurat o creștere mai rapidă — față de media pe țară — a județelor care moșteniseră un nivel de dezvoltare scăzut, între care Bistrița-Năsăud, Botoșani, Călărași, Covasna, Harghita, Giurgiu, Ialomița, Mehedinți, Olt, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vrancea.

Aplicarea cu consecvență a concepției potrivit căreia la baza dezvoltării economico-sociale se află dezvoltarea forțelor de producție ca urmare a creșterii gradului de dotare tehnică a muncii în toate ramurile și activitățile economice și în toate zonele țării a permis ca în cei 40 de ani de istorie nouă producția industrială să crească de peste 100 ori, producția agricolă de circa 7 ori, iar venitul național de 32 ori. Această dinamică este rezultatul concret al creșterii substanțiale a volumului total al activităților economice în toate ramurile și în toate zonele țării, ca urmare a politicii de realizare a unui complex economic național, cu o structură modernă și echilibrată. Este demn de reținut, în acest sens, că dacă în 1945 doar un județ depășea un volum de 10 miliarde lei activități economice, în 1965 numărul județelor, a căror activitate economică depășea acest nivel, a ajuns la 20, pentru ca în prezent un singur județ să realizeze un volum de activități economice sub 20 miliarde lei, în timp ce 12 județe depășesc nivelul de 60 miliarde lei, din care 2 județe depășesc nivelul de 100 miliarde lei activități economice.

Aceste creșteri remarcabile au la bază eforturile făcute pentru crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale în toate zonele țării. Luînd drept bază anul 1965, se poate constata că dacă în acel an doar 6 județe dispuneau de fonduri fixe în valoare de 20 miliarde lei, astăzi fiecare județ dispune de un volum de fonduri fixe ce depășește acest nivel. În același timp, se poate aprecia că la baza acestor importante succese se află realizarea amplului program de investiții, în urma căruia industria constructoare de mașini și a prelucrării metalelor a ajuns să fie reprezentată în toate județele, industria metalurgică în 30 de județe, iar volumul producției globale agricole să se situeze la cel puțin 2 miliarde lei în fiecare județ.

O treaptă calitativ superioară

ACTUALUL cincinal ocupă un loc important în cadrul procesului de optimizare a modului de amplasare a forțelor de producție și a obiectivelor economice în profil teritorial. Prin continuarea pe un plan calitativ superior a procesului de sistematizare economică și teritorială în condițiile promovării pe scară largă a progresului tehnic, prin dezvoltarea industriei mici și artizanale, prin sporirea creșterii eficienței economice, a nivelului tehnic și calitativ al producției se prevede ca la sfîrșitul anului 1985 să se asigure în fiecare județ un volum total de activități economice de cel puțin 70 mii lei pe locuitor.

În ce privește perspectiva, hotărîrile și documentele Congresului al XIII-lea al partidului — între care și Programul-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1986—1990 — prefigurează cadrul în care va continua procesul revoluționar de formare și dezvoltare a bazei tehnico materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate și se înscriu în coordonatele esențiale ale strategiei generale de dezvoltare echilibrată și multilaterală a României socialiste.

Coordonatele esențiale ale dezvoltării forțelor de producție în profil teritorial în cincinalul 1986—1990 reflectă în mod pregnant concepția strategică privind dezvoltarea armonioasă și multilaterală a economiei naționale. Egalitatea în drepturi a oamenilor muncii se întemeiază, în mai mare măsură, pe fundamentul trainic al creșterii puterii economice a tuturor localităților și județelor țării, ca premisă a creșterii avuției naționale. Continuarea amplasării rationale a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării va asigura realizarea în fiecare județ a unui volum de activități economice pe locuitor de cel puțin 80 mii lei anual, iar în 29 de județe acest volum va fi de peste 100 mii lei anual.

Accentuarea procesului de dezvoltare intensivă și calitativă a producției, de creștere mai rapidă a ramurilor ce încorporează cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei, pentru asigurarea valorificării maxime a resurselor materiale și energetice și a muncii sociale reprezintă una dintre coordonatele majore ale procesului de sistematizare economică și teritorială a României și în cincinalul următor. În acest context, valorificarea superioară a fondului funciar și a întregului potențial agricol, organizarea și amenajarea bazinelor hidrografice, raționalizarea și modernizarea rețelei de transport și telecomunicații, precum și sistematizarea economică și teritorială a localităților urbane și rurale, alături de îmbunătățirea în continuare a structurii teritoriale a industriei vor permite ca România să parcurgă o nouă etapă de dezvoltare economico-socială pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Transformarea în fapte de muncă și viață a prevederilor documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., a celor cu privire la dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, a amplasării lor în mod rațional în toate județele și zonele țării vor permite ridicarea pe mai departe a patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

Dănilă RĂDULEA

Volumul de activitate economică pe locuitor — lei	Număr de județe		
	1980	1985	1990
— Pînă la 80 000	30	10	—
— 80 001 — 90 000	5	9	4
— 90 001 — 100 000	2	6	8
— Peste 100 000	4	16	29

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Noi trepte pe calea civilizației socialiste

ANALIZA profundă, realistă și lucidă a remarcabilelor realizări obținute de poporul nostru — sub conducerea înțeleaptă a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — în actualul cincinal, proiecțiile care prefigurează țării un viitor de mari împliniri în toate domeniile vieții economico-sociale au dobîndit în documentele adoptate de cel de al XIII-lea Congres consistența unui program de acțiune de amplă deschidere și puternică angajare. Iată că, în această lună, întreaga țară este chemată la un nou examen de maturitate politică și angajament civic : alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și pentru consiliile populare de la 17 martie. Este un eveniment remarcabil, menit să evidențieze, o dată mai mult, esența superioară a democrației noastre socialiste, să consfințească voința unanimă a cetățenilor patriei noastre de a ridica la un nivel superior realizările de pînă acum, de a dăltui, prin muncă, voință și competență un chip mereu mai înfloritor, mai prosper Republicii Socialiste România.

Dezvoltarea impetuoasă a potențialului economic național

LA TEMELIA edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a civilizației socialiste în ansamblul său, partidul nostru a situat cu consecvență dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, a forțelor de producție. Această viziune a pornit atît de la considerarea unor legități generale ale făuririi noii orînduiri, cît și de la condițiile concrete ale țării noastre — un nivel modest de dezvoltare economică, o participare relativ puțin intensă la schimbul mondial de valori materiale și spirituale etc. Astfel, legăturile dintre sfera material-productivă a civilizației socialiste și componentele sale sociale și spirituale s-au vădit în timp deosebit de complexe. Progresul economiei a creat premisele îmbunătățirii condițiilor de viață pentru întreaga națiune, a deschis largi orizonturi ridicării nivelului cultural și profesional, a constituit temeiul extinderii învățămîntului de masă și astfel al posibilității valorificării superioare a moștenirii culturale naționale. De asemenea, evoluția constant pozitivă a potențialului forțelor de producție a lărgit considerabil spațiul de afirmare a creativității naționale în toate domeniile de activitate — de la cea tehnică, la organizare și conducere.

Materializarea acestei viziuni avansate asupra substanței și profilului societății socialiste românești a cunoscut an de an, cincinal de cincinal, împliniri tot mai semnificative. Astfel, într-o perioadă extrem de scurtă, de numai 40 de ani, România a parcurs mai multe etape — de la societatea burghezo-moșierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată —, s-a transformat din temelii, a devenit o țară socialistă modernă. Ea a realizat progrese de mare anvergură și rezonanță istorică, dintr-o țară agrară, cu o industrie și agricultură slab dezvoltate, afirmîndu-se, în prezent, ca o țară industrial-agrară, cu o economie dinamică, tot mai modern și complex structurată.

România dispune actualmente de o industrie puternică, superior dotată tehnic, judicios amplasată pe tot cuprinsul țării și de o agricultură socialistă în plin proces de dezvoltare. Comparativ cu anul 1945, producția industrială era în 1984 de peste 100 ori mai mare, iar producția agricolă de aproape 7 ori. Creșteri importante s-au înregistrat și în actualul cincinal. Pe baza ritmurilor din primii patru ani se estimează că, pe întreg cincinalul, producția industrială va crește față de 1980 într-un ritm mediu anual de 6 %, în agricultură preliminîndu-se o creștere cu 5 milioane tone cereale față de cincinalul precedent.

Dezvoltarea în ritm intensiv a întregii economii a dus la o creștere, din 1945 încoace, a produsului social de 28 ori și a venitului național de 32 ori. Pe această bază a avut loc sporirea continuă a nivelului de trai al întregului popor. Fondul de consum a sporit de 29 ori, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă, iar circa 80 % din populație s-a mutat în locuințe noi.

Aceste evoluții pozitive vor fi amplificate în următorii ani. Potrivit hotărîrilor celui de al XIII-lea Congres al partidului, obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl constituie continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a patriei noastre spre comunism. În acest cadru, o atenție deosebită se va acorda dezvoltării în continuare a forțelor de producție, concomitent cu perfecționarea relațiilor de producție pe baza continuării procesului de transformare revoluționară a societății ; accentuării dezvoltării intensive a tuturor ramurilor industriei și asigurării unui raport mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat; dezvoltării bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale ; promovării revoluției științifico-tehnice astfel încît industria românească, întreaga economie să se ridice la nivelul celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii mondiale ; continuării politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, ridicării economico-sociale a tuturor județelor țării ; realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. Toate aceste coordonate și sarcini principale ale cincinalului 1986—1990 vor determina, potrivit hotărîrilor înaltului forum al comuniștilor, schimbări profunde în baza materială a vieții poporului, în înseși fundamentele civilizației socialiste românești, avînd drept scop ridicarea omului la rangul de stăpîn al propriei sale condiții sociale.

Aceste trăsături se vor amplifica și dezvolta puternic în perspectiva anului 2 000, avînd în vedere o accentuare și mai puternică a laturilor calitative ale activității în toate domeniile vieții economice și sociale, o creștere substanțială a productivității muncii, îndeosebi prin intensificarea procesului de electronizare, automatizare și robotizare a tuturor sectoarelor de activitate, introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Noile trepte de progres și civilizație își vor găsi fundamentul în continuarea procesului revoluționar de edificare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale pentru trecerea la comunism, în maturizarea relațiilor socialiste de producție și realizarea unei înalte calități a vieții întregului popor, asigurîndu-se condiții de viață potrivit cerințelor științific fundamentate, înflorirea deplină, fizică și intelectuală a personalității umane. Se va încheia astfel procesul de organizare teritorială și de sistematizare a tuturor localităților țării. Se va realiza o apropiere tot mai profundă a condițiilor de muncă și viață de la sate de cele de la orașe. Ca urmare, pînă în anul 2000 România se va înfățișa ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație ale poporului.

Transformări de profunzime în structura socială

DINAMICA structurii sociale, de clasă a societății românești reliefează modificări de profunzime. S-a dezvoltat puternic clasa muncitoare, care își îndeplinește cu cinste rolul de forță politică conducătoare a societății noastre socialiste. Producătoare de bunuri materiale, clasa muncitoare semnifică platforma industrială, uzina vie, bine gospodărită, aflată într-o permanentă confruntare cu exigențele promovării și generalizării tehnicii moderne. Ea reprezintă peste 50% din structura populației active.

În structura sa au apărut și s-au format noi detașamente, ca urmare a creării unor noi ramuri și subramuri moderne, de înaltă eficiență. Prezența clasei muncitoare a devenit tot mai activă, mai dinamică, se resimte puternic și binefăcător în viața tuturor județelor, în viața întregii țări, fapt la care concură creșterea pregătirii sale politice și profesionale. De numele ei sînt legate marile construcții ce au îmbogățit și diversificat în ultimele patru decenii geografia economică a țării, realizări fără egal în istoria na-

țională, desemnate sintetic prin expresia „civilizație industrială".

S-a dezvoltat, de asemenea, puternic țărănimea, devenind o clasă nouă care, în alianță cu clasa muncitoare, constituie baza orînduirii noastre noi, socialiste. Întemeindu-și activitatea și modul de viață pe proprietatea socialistă cooperatistă, țărănimea și-a legat în mod organic existența de socialism, de marea producție modernă, de făurirea unei agriculturi intensive de înalt randament. S-au schimbat mult înfățișarea satului românesc, configurația relațiilor de producție din agricultură, sistemul de interese, însăși fizionomia socială a țărănimii. Țărănimea și-a format și își dezvoltă un mod de gîndire în concordanță cu noile realități ale satului românesc, se ridică din ce în ce mai mult la înțelegerea intereselor generale, a răspunderii față de avuția națională, a atitudinii înaintate față de muncă și avutul obștesc, a simțului de a evalua cu înțelepciune orice resursă atrasă în circuitul economic, de a o gospodări și utiliza în mod eficient. În structura profesională a țărănimii s-au produs, totodată, importante procese de profunzime, a crescut sensibil nivelul ei de pregătire profesională și de cultură generală.

În același timp, a cunoscut o puternică dezvoltare intelectualitatea, care are un rol de mare însemnătate în întreaga dezvoltare economico-socială a țării, în asigurarea progresului multilateral al societății noastre socialiste, în munca și lupta pentru edificarea noii orînduiri. Prin însăși natura sa, societatea socialistă se bazează pe știință și cultură, pe înglobarea acestor componente ale civilizației moderne în toate compartimentele societății, ceea ce determină creșterea continuă a rolului intelectualității în întreaga viață socială. În condițiile promovării susținute a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, pe fondul împletirii tot mai strînse a științei cu producția și învățămîntul se produc mutații de structură, schimbări înnoitoare oglindite mai ales prin creșterea ponderii intelectualității tehnice, a celor care lucrează direct în sfera creației științifice și artistice, în cercetare și proiectare, simultan cu întărirea procesului de ridicare și instruire a întregii intelectualități, a întregului popor. Se impune astfel remarcat faptul că, alături de clasa muncitoare și țărănime, intelectualitatea reprezintă o forță socială importantă în configurația societății românești, cu funcții și atribuții sporite în activitatea de producție materială și creație spirituală.

Pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție se vor perfecționa relațiile de producție și sociale. Vor dispărea o serie de deosebiri dintre munca fizică și intelectuală, se vor apropia mult condițiile de muncă din diferite sectoare de activitate ale societății. Vor dispărea multe din deosebirile de azi dintre clase, dintre categoriile sociale, accentuîndu-se procesele de ștergere a deosebirilor de clasă și sociale, de omogenizare — pe baze noi — a societății socialiste românești, de formare a poporului unic muncitor al României socialiste.

Remarcabile împliniri în plan spiritual

PROFUNDELE transformări economice și sociale au determinat nu numai un proces de îmbogățire a universului material și de omogenizare a structurilor sociale, ci și de lărgire considerabilă a zestrei spirituale a întregului popor prin contactul nemijlocit și în proporții de masă cu valorile civilizației industriale și agricole, cu progresele înregistrate în domeniul științei și culturii, prin deschiderea generoasă spre valori universale. Astăzi, poporul nostru are un nivel de cultură și instruire dintre cele mai înaintate, fiind în permanență în contact cu un sistem unitar de valori ale civilizației socialiste, generat de exigențele promovării științei, tehnicii și culturii în cele mai diferite ramuri și sfere de activitate.

În cadrul acestui sistem un rol important revine învățămîntului, „cartea de vizită a unei națiuni", după expresia inspirată a unui cărturar român, un vast tărîm al înnobilării omului și totodată o cale de acces spre marile opere de civilizație ale umanității și demnității noastre. Învățămîntul a cunoscut realizări impresionante. De la situația de țară cu mai multe milioane de analfabeți, România nu numai că a eradicat neștiința de carte, dar a și generalizat învățămîntul de 10 ani, în sensul că treapta I de liceu va fi frecventată în următorul cincinal de toți absolvenții clasei a VIII-a, iar din numărul total al acestora peste 90% vor urma cursurile liceelor industriale și agroindustriale. În ce privește învățămîntul de 12 clase, la sfîrșitul cincinalului 1986—1990 vor fi cuprinși la cursurile de zi și serale circa 60% din absolvenții treptei I, iar în perspectiva anului 2000, generalizîndu-se și cea de a doua treaptă a liceului, întregul tineret va fi cuprins în învățămîntul de 12 ani.

La rîndul său, învățămîntul superior se va dezvolta pe baza integrării tot mai profunde cu cercetarea și producția, acoperind integral necesitățile de cadre pentru toate sectoarele activității economico-sociale.

Semnificative sînt și alte repere referitoare la civilizația spirituală a României socialiste. În prezent, funcționează în România de patru ori mai multe unități de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare față de anul 1938, la care se adaugă 800 catedre de învățămînt superior cu sarcini de cercetare importante. Numărul cadrelor cu activitate de cercetare științifică și tehnologică se ridica, în 1984, la 235 mii persoane, din care 47% în institute de cercetare, dezvoltare și învățămînt, 23% în proiectare și 30% în uzine și fabrici, față de numai 19,1 mii persoane în 1950 și 50,8 mii în anul 1965. În cincinalul 1986—1990 va spori în mod substanțial aportul cercetării științifice la asigurarea bazei de materii prime și a independenței energetice a țării, la creșterea fondului național de rezerve geologice într-o serie de domenii vitale, la dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la creșterea calității vieții.

Toate aceste remarcabile împliniri în procesul edificării civilizației socialiste românești poartă amprenta nobilă a efortului conștient și a voinței unanime ale întregii națiuni, coordonate definitorii ale poporului român ce vor dobîndi noi reliefuri — deopotrivă în plan material și spiritual — prin actul electoral de la 17 martie.

dr. Gheorghe TOMESCU

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei naționale

	Înfăptuiri		Prevederi	
	(1950 =100)		(1985 = 100)	
	1965	1983	1990	2000
Numărul de personal muncitor	203	358	102,5—103,5	
Volumul investițiilor	748	31 ori	144 —149	
Venitul național	413	16 ori		2,3—2,6 ori
Venitul național pe locuitor	354	11 ori	134 —137	2 —2,2 ori
Producția industrială*)	649	36 ori	130 —133	2,1—2,4 ori
Producția globală agricolă	193	365	141 —145	1,9—2 ori
Volumul comerțului exterior	478	34 ori	161	
Productivitatea muncii pe o persoană în industrie	343	983	peste 160	

*) Prevederile se referă la producția industrială marfă

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

Dezvoltarea proprietății socialiste — izvor al progresului și prosperității întregului popor

ACUM, în preajma alegerilor de deputați, în anul cînd se împlinesc două decenii de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și mai stimat fiu al poporului, conducător revoluționar încercat, putem să afirmăm, cu deplin temei, că strategia partidului nostru privind făurirea relațiilor socialiste de producție și perfecționarea lor continuă în raport cu exigențele dezvoltării mai rapide a forțelor de producție se dovedește a fi suportul puternic al înaintării ferme a României socialiste spre cele mai înalte culmi ale progresului și bunăstării, ale civilizației socialiste și comuniste.

Făcînd ca producătorii bunurilor materiale să devină deopotrivă și proprietarii absoluți ai mijloacelor de producție și beneficiarii a tot ceea ce se creează în cadrul producției sociale, proprietatea socialistă devine relația social-economică primordială a societății noastre socialiste ; ea stă la baza unității economiei socialiste și creează posibilitatea dezvoltării planificate și armonizării intereselor personale cu cele de grup și generale, în cadrul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Tocmai pe o asemenea bază, Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism apreciază că nu există domeniu al vieții economico-sociale care să nu fie direct sau indirect influențat de proprietatea socialistă, sub cele două forme ale sale, aceasta oferind cadrul general în care se desfășoară reproducția socialistă lărgită și se creează produsul social și venitul național, unde oamenii muncii se manifestă în calitatea lor de proprietari, producători, beneficiari și conducători, unde se pun temeliile trainice ale progresului susținut și multilateral al țării și se asigură condițiile reale pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, pentru întărirea independenței și a suveranității țării.

Atît obiectul proprietății socialiste, cît și relațiile sociale pe care le impune dezvoltarea lui se află în permanență într-un proces de interdependență dinamică, care își pune amprenta asupra întregului sistem al relațiilor de producție și sociale, condiționînd de fond și de durată întreaga dezvoltare economico-socială. Tocmai pe o asemenea bază, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, că **„Socialismul realizează o nouă formă de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea comună a oamenilor muncii — de stat și cooperatistă. Această formă de proprietate asupra mijloacelor de producție constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective"**.

În acest context, edificarea cu succes a societății socialiste, consolidarea modului de producție socialist și crearea premiselor necesare trecerii la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă și viață, de repartiție, sînt indisolubil legate de dezvoltarea puternică a proprietății socialiste — de stat și cooperatiste, de capacitatea relațiilor de producție și sociale de a favoriza făurirea unei economii naționale moderne, armonios dezvoltată, progresul susținut și multilateral al forțelor de producție.

O asemenea viziune pe care partidul nostru o așază la baza făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism își are determinarea obiectivă în forța creatoare pe care o poate declanșa înțelegerea faptului, subliniat în repetate rînduri de secretarul general al partidului, că progresul și bunăstarea întregului popor și a fiecărui individ în parte sînt nemijlocit legate în societatea noastră de modul în care oamenii muncii își manifestă în practică atributele lor esențiale de producători socialiști uniți și de proprietari comuni asupra mijloacelor de producție, asupra întregii avuții naționale.

Funcționarea relațiilor de proprietate socialistă în cadrul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare creează în țara noastră cadrul favorabil de manifestare democratică deplină a calităților de producători, proprietari, beneficiari și conducători pe care le au toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, prin participarea lor efectivă la organizarea, planificarea și conducerea întregii activități din unitățile economico-sociale, corespunzător exigențelor pe care le determină conducerea unitară a economiei naționale pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială. În cadrul acestei interdependențe obiective, a cărei funcționare normală este vitală pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, fiecare colectiv de oameni ai muncii în calitate de producător și proprietar al unei părți a avuției naționale — proprietate a întregului popor și de beneficiar al acesteia poartă răspunderea comună deplină asupra gospodăririi și dezvoltării unității în care lucrează. Autonomia și inițiativa lor se manifestă în contextul conducerii unitare pe baza planului național unic, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, în sporirea rentabilității și eficienței întregii activități economice. **„Drepturile adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — de a adopta hotăriri în problemele privind planurile și activitatea economico-socială trebuie să se îmbine cu aplicarea prevederilor planurilor naționale de dezvoltare unitară... fiecare unitate de producție trebuie să țină seama de necesitățile generale, să se încadreze în prevederile stabilite prin planul unic de dezvoltare economică și socială. Aceasta corespunde intereselor construcției socialiste, ale întregii națiuni"**.

Preocuparea colectivelor de oameni ai muncii pentru a gospodări cu maximum de eficiență economică și socială partea din avuția națională încredințată de societate, de întregul popor, trebuie să se materializeze în acțiuni ferme, în direcția modernizării aparatului de producție, a tehnicilor și tehnologiilor de fabricație, perfecționării organizării producției și a muncii, ridicării calificării profesional-științifice și a responsabilității în muncă la nivelul exigențelor pe care le impune noua etapă de dezvoltare, întăririi ordinii și disciplinei în muncă.

În același timp, pîrghiile economico-financiare ale mecanismului de funcționare a economiei naționale sînt organic integrate în structura verigilor de bază ale producției sociale astfel încît să îmbine armonios interesele generale cu cele de grup și personale, pe baza creșterii puternice a produsului social și a venitului național, în condiții de eficiență economică tot mai înaltă.

Partidul și statul nostru concep dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste într-un cadru concret istoric adecvat, în viziune multifactorială, implicînd în acest proces complex dinamic toate laturile interdependente ale relațiilor de proprietate. Astfel că paralel cu dezvoltarea cantitativă și calitativă a obiectului proprietății socialiste de stat și cooperatiste, cu repartizarea armonioasă a mijloacelor de producție pe întreg teritoriul țării, se asigură și perfecționarea relațiilor de proprietate care apar în cadrul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare între unitățile socialiste de stat, între unitățile cooperatiste, între cele de stat și cele cooperatiste, între acestea și stat — în calitate de reprezentant al întregului popor, precum și între unitățile economice și oamenii muncii. Viața demonstrează că un asemenea model de dezvoltare și perfecționare a obiectului proprietății comune a oamenilor muncii și a relațiilor de proprietate socialistă pe care le impune funcționarea normală a societății noastre constituie expresia vie a democratismului economic socialist în care își are izvorul mersul ascendent al economiei naționale, înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Suportul dezvoltării obiectului proprietății socialiste l-a constituit și îl constituie orientarea fermă a partidului nostru, mai ales după Congresul al IX-lea, în direcția promovării, prin industrializarea socialistă, a celor mai noi și moderne cuceriri ale științei și tehnicii. Baza tehnică materială, care formează principala parte a obiectului proprietății socialiste, s-a dezvoltat și modernizat puternic în ultimii 20 de ani. Alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare a constituit,

în această perioadă, punctul de plecare pe care s-a bazat întregul proces de dezvoltare a forțelor de producție în țara noastră, de făurire a unei economii naționale armonios dezvoltată, capabilă să-și autocentreze și autoconcentreze forțele proprii în direcția consolidării dezvoltării independente într-o economie mondială cu interdependențe crescînde. Astăzi, putem afirma că politica științifică și de largă deschidere istorică pe care partidul nostru a promovat-o cu realism și luciditate mai ales după Congresul al IX-lea a fost într-adevăr justă, că a corespuns intereselor fundamentale ale poporului nostru, asigurînd dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, proprietatea socialistă în țara noastră dezvoltîndu-se puternic de la un cincinal la altul, creîndu-se astfel atît resursele necesare desfășurării în ritm susținut a reproducției lărgite, cît și cele necesare ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii.

Legătura organică care s-a format și s-a dezvoltat între proprietatea socială socialistă — de stat și cooperatistă și proprietatea personală a tuturor oamenilor muncii ne demonstrează că înaintarea fermă a societății noastre socialiste în direcția făuririi unei înalte calități a muncii și vieții întregului popor nu poate avea loc decît prin consolidarea proprietății comune a oamenilor muncii, de la ea izvorînd mijloacele necesare progresului și prosperității.

Pentru a realiza prosperitatea tuturor oamenilor muncii trebuie să asigurăm progresul susținut și multilateral al economiei naționale, iar acesta se reflectă nemijlocit în dezvoltarea proprietății socialiste de stat și cooperatiste. O asemenea concepție pe care partidul nostru, secretarul său general, o așază la baza independenței în dezvoltarea economico-socială, s-a materializat în transformarea României într-o țară socialistă industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternic dezvoltată și o agricultură socialistă în plină dezvoltare.

Cea mai elocventă expresie a acestui salt revoluționar se reflectă în evoluția indicatorilor sintetici ai dezvoltării economiei naționale, produsul social și venitul național. Aceștia au crescut de 28 ori și respectiv de 32 ori față de anul 1945, tocmai ca rezultat al politicii P.C.R. de dezvoltare a proprietății socialiste, de stat și cooperatiste. Suportul unei asemenea politici l-a constituit, mai ales după Congresul al IX-lea, alocarea a circa 1/3 din venitul național pentru acumulare, în economia națională investindu-se în perioada ultimilor 20 de ani aproape 3 000 miliarde lei. Pe o asemenea bază a fost posibil ca volumul fondurilor fixe să fie în prezent de peste 2 600 miliarde lei, 87 la sută din acestea fiind create în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului. Continuînd politica de dezvoltare și modernizare a bazei tehnice materiale în noua etapă a revoluției științifico-tehnice, Congresul al XIII-lea al P.C.R., pe baza alocării a circa 30 la sută din venitul național pentru acumulare, a stabilit să se realizeze un volum de investiții de 1 350—1 450 miliarde lei, fapt ce va mări volumul fondurilor fixe cu circa 640 miliarde lei față de anul 1985.

Ca urmare a dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale, în toate județele și localitățile patriei, a fost posibil, ca în cei 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, să se creeze în economia națională peste 6 milioane de noi locuri de muncă, de înaltă productivitate și eficiență. Asigurînd ocuparea treptată a întregii populații în vîrstă aptă de muncă în ramuri și sectoare capabile de o înaltă productivitate a muncii, politica acumulărilor susținute a pus bazele reale ale creșterii venitului național și ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc.

În contextul dezvoltării puternice a proprietății socialiste, producția ramurii conducătoare a economiei naționale — industria — cu cel mai puternic efect de antrenare asupra dezvoltării economico-sociale are astăzi o forță economică de peste 100 de ori mai mare decît în anul 1945. Este foarte semnificativ în acest sens faptul că întreaga producție industrială a anului 1938 o putem obține astăzi în numai 6 zile, desigur într-o structură și de o calitate care nu pot fi comparabile. Agricultura — cea de a doua ramură de bază a economiei naționale produce în prezent de circa 7 ori mai mult decît în anul 1945, fapt ce evidențiază forța industrial-agrară a economiei noastre naționale, cele două ramuri de bază producînd peste 75 la sută din venitul național. Dacă avem în vedere că venitul național este sursa reproducției socialiste lărgite și a ridicării nivelului de trai a poporului, atunci este evident că producerea a peste 75 la sută din venitul național, în industrie și agricultură, demonstrează rolul hotărîtor, determinant al influenței acestor două ramuri de bază asupra formării, caracterului și dinamicii echilibrului structurii de ramură a economiei naționale. O asemenea structură de ramură a economiei naționale s-a format în procesul industrializării socialiste a țării, a cărui caracteristică esențială mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, a fost orientarea cu fermitate și răspundere istorică spre ramurile moderne de vîrf, capabile să asigure rezolvarea celor mai complexe și dificile probleme ale înzestrării tehnice a muncii pe care le ridică încorporarea cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane.

Dezvoltarea proprietății socialiste s-a caracterizat și prin repartizarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. Tocmai ca urmare a unei asemenea politici de repartizare rațională a forțelor de producție în toate județele și localitățile patriei, pe baza unor criterii de raționalitate social-economică și politică pe care le-au impus exigențele făuririi unei economii naționale moderne, armonios dezvoltate, în condițiile afirmării cu putere a revoluției științifico-tehnice mondiale, s-au pus bazele reale ale apropierii, la un nivel tot mai înalt, a condițiilor de muncă și de viață ale tuturor cetățenilor patriei noastre, fără deosebire de naționalitate.

Ca rezultat al dezvoltării ample a proprietății socialiste, a modernizării intense a forțelor de producție, venitul național pe locuitor a crescut de la 2 170 lei în 1950, la 7 684 lei în 1965, pentru ca în 1984 să fie de circa 31 600 lei, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 11 ori în 1984 față de 1950. Potrivit hotărîrilor Congresului al XIII-lea, venitul național pe locuitor va fi în anul 1990 de 50 000 lei, iar în 2000 de 82 000 lei, ceea ce va avea ca rezultat întărirea forței economice a României socialiste.

Pe această bază au sporit în ritm susținut veniturile oamenilor muncii. Corelația care s-a asigurat între forma materială și valorică a venitului național și a fondului de consum a permis ca în perioada 1950—1984, volumul desfacerilor de mărfuri să crească de la 12,1 miliarde lei în 1950 la 272,2 miliarde lei în 1984, peste 70 la sută din creșterea totală revenind ultimilor 20 de ani. Pentru perioada 1986—1990, Congresul al XIII-lea prevede o creștere a desfacerilor de mărfuri de circa 10 la sută. În anii socialismului 80 la sută din populația țării s-a mutat în locuințe noi. Cele mai importante rezultate le-am obținut de fapt în ultimii 20 de ani, cînd au fost construite și date în folosință aproape 3 100 000 de locuințe, din care aproape 2 250 000 la orașe, ceea ce echivalează cu mutarea în locuințe noi a peste 10 120 000 de oameni ai muncii, aproape jumătate din populația țării, iar în cazul populației orașelor peste 78 la sută s-a mutat în această perioadă în locuințe noi.

În cursul acestui cincinal vor fi date în folosință încă 750 000 de noi apartamente, asigurîndu-se în medie, peste 12 m.p. locuibili pe persoană. Practic, în fiecare zi, 500 de familii se mută, în prezent, în locuință nouă, ceea ce echivalează cu ritmul de o locuință la fiecare trei minute. De asemenea, în cincinalul 1986—1990, Congresul al XIII-lea a prevăzut realizarea a alte circa 750 000 noi apartamente, precum și a numeroase obiective social-culturale, concomitent cu intensificarea acțiunii de sistematizare modernă a orașelor și satelor noastre. Dacă adăugăm că în ultimele două decenii a fost realizată o nouă bază materială pentru învățămîntul primar, liceal și cel universitar, că volumul cheltuielilor social-culturale pe un locuitor a crescut considerabil în acest an, la 13 000 lei pe o familie, dispunem chiar și succint de un tablou care ilustrează efectele benefice ale dezvoltării proprietății socialiste de stat și cooperatiste, interdependențele dinamice care se creează între progresul susținut și multilateral al economiei naționale și creșterea bunăstării poporului.

Tocmai pornind de la aceste realități Congresul al XIII-lea al partidului subordonează, în continuare, utilizarea fondului de dezvoltare obiectivului amplificării proprietății socialiste de stat și cooperatiste, sporirii forței economice a României socialiste prin lărgirea puternică a bazei proprii de materii prime și energie, înfăptuirea unei noi revoluții agrare, modernizarea producției industriale, creîndu-se astfel premisele pentru asigurarea acțiunii factorilor intensivi, calitativi, de eficiență și competitivitate în întreaga economie națională și înfăptuirea unui nou echilibru structural-dinamic, bazat pe compatibilitatea reciprocă a criteriilor de optimizare a dezvoltării ramurilor economice.

Aceste obiective, stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului constituie, de altfel, și esența platformei electorale cu care Frontul Democrației și Unității Socialiste se prezintă la alegerile de la 17 martie. Înfăptuirea lor, prin munca asiduă a întregului popor strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, va deschide o nouă etapă în opera vastă a edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră, a înaintării României spre comunism. Conștienți de faptul că la temelia acestei măreți deveniri istorice stă tocmai continua dezvoltare a proprietății socialiste, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, fac totul pentru a răspunde chemării partidului, pentru a-și aduce deplina contribuție la făurirea viitorului luminos, de progres și prosperitate a patriei socialiste.

Ilie VĂDUVA

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

AMPLĂ MOBILIZARE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII ECONOMICE

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ a fost deosebit de bogată în evenimente politice. Între acestea, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., pe probleme de seamă ale activității economice pe anul în curs, privind industria, investițiile, transporturile, agricultura etc.. Consfătuirea a reunit, alături de membri ai conducerii de partid și de stat, cadre de conducere din ministerele economice și instituțiile de sinteză, activiști de partid, ai organizațiilor de masă și obștești ș.a. ; în încheierea lucrărilor a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. De asemenea, sub președinția secretarului general al partidului a avut loc apoi ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. În cadrul ședinței au fost examinate și adoptate programe de mare importanță pentru înfăptuirea, în cele mai bune condițiuni, a prevederilor de plan pe 1985 — programe în ce privește realizarea producției de cărbune, a producției de țiței, de energie electrică, cît și în ce privește asigurarea alimentării cu energie electrică a consumatorilor industriali — elaborate pe baza sarcinilor trasate de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Iată, dar, o dată mai mult pusă în lumină, practica profund democratică promovată de secretarul general al partidului de a se dezbate sistematic cu activul de partid și de stat, cu cadre de conducere, cu specialiști și oameni ai muncii din diferite sectoare, probleme fundamentale ale înfăptuirii Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Iată, o dată mai mult, pus în lumină rolul fundamental, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în conducerea procesului complex al dezvoltării economiei românești, spre a se asigura realizarea neabătută a obiectivelor dezvoltării, mobilizarea tuturor rezervelor și folosirea cu înaltă eficiență a întregului potențial productiv și a resurselor materiale ale economiei.

Vom urmări, în cele ce urmează, problemele și sarcinile ce se relevă în acest cadru, ce măsuri trebuie întreprinse de unitățile din economie — de la nivelul ministerelor și organelor de sinteză, pînă la cel al întreprinderilor — pentru a se asigura desfășurarea activității economice la parametrii superiori.

Așadar, după cum se desprinde din tematica și desfășurarea evenimentelor politice la care ne-am referit, problema centrală a activității din economie în această perioadă o constituie îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan la toți indicatorii, recuperarea într-un timp cît mai scurt a restanțelor înregistrate în ianuarie și februarie. S-a avut în vedere însuși modul cum s-a acționat pentru realizarea planului în domeniul producției, dar mai ales al exportului și investițiilor pe primele două luni ale anului 1985, cînd condițiile climaterice deosebit de aspre ale acestei ierni au împiedicat realizarea ritmică a prevederilor pe anul 1985, an hotărîtor al cincinalului și care asigură trecerea la realizarea prevederilor pe anul și cincinalul următor. Așa cum se desprinde din dezbaterea, cu exigență și răspundere, a activității din primele două luni ale anului, oamenii muncii au depus eforturi stăruitoare pentru depășirea greutăților create de această iarnă, pentru îndeplinirea planului și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, în condițiile folosirii judicioase a energiei electrice și combustibililor. Totuși, rezultatele consemnate în ianuarie și februarie puteau fi și mai bune dacă în toate sectoarele, la toate locurile de muncă, s-ar fi acționat cu mai multă fermitate și răspundere pentru respectarea disciplinei tehnologice și de plan, a normelor de consum de energie, combustibili și materii prime, pentru buna gospodărire a tuturor resurselor puse la dispoziția unităților economice.

Devine astfel deosebit de acută necesitatea realizării, în unitățile economice, a unor analize riguroase. În aceste analize trebuie să se sublinieze, cu înaltă exigență, în spirit revoluționar, neajunsurile, să fie stabilite în continuare măsuri concrete și să se acționeze neîntîrziat pentru desfășurarea normală a producției și realizarea integrală a planului în luna martie — la producția fizică și marfă și cu deosebire în ce privește producția destinată exportului etc. — precum și pentru recuperarea treptată a restanțelor înregistrate în lunile precedente. Hotărîtoare pentru buna desfășurare a activității în tot cursul acestui an — și, prin prisma exigențelor dezvoltării calitative a industriei și economiei noastre, a activității în general — se vădesc încadrarea strictă a fiecărei unități și a fiecărui produs în normele de consum prevăzute de materii prime, materiale și combustibili, diminuarea continuă a acestor consumuri chiar sub nivelurile planificate, recuperarea și utilizarea în mai mare măsură a resurselor refolosibile. Numai prin asemenea măsuri, prin înfăptuirea lor pe întreg perimetrul industriei, al economiei în ansamblu, sînt posibile echilibrarea pe mai departe a cerințelor materiale ale dezvoltării cu posibilitățile existente, o activitate normală, în cadrul fiecărei unități economice, al fiecărui compartiment ; este posibilă realizarea în întregime a producției fizice, a exportului, cu alte cuvinte aprovizionarea tehnico-materială și finalizarea corespunzătoare a producției — condiție dintre cele mai importante pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal. Disciplină fermă dar și inițiativă, un sistem informațional prompt și eficient, operativitate și răspundere, exigență și acțiune perseverentă pentru realizarea hotărîrilor — iată cuvinte de ordine dintre cele mai importante, care trebuie să caracterizeze activitatea fiecărui om al muncii.

În cadrul Consfătuirii de lucru de la Comitetul Central al partidului a fost examinat stadiul pregătirii campaniei agricole de primăvară. S-a subliniat că s-au luat — și trebuie să se asigure în continuare — toate măsurile pentru ca avînd în vedere condițiile create de iarna prelungită, lucrările agricole de primăvară să se desfășoare într-un timp cît mai scurt și la un nivel agrotehnic ridicat. În ce privește rezultatele recensămîntului animalelor, s-au apreciat creșterile efective realizate, fiind relevată, totodată, necesitatea acționării în continuare în vederea creșterii numărului de animale, atît în unitățile agricole de stat și cooperatiste, cît și în gospodăriile personale ale țăranilor cooperatori și în gospodăriile producătorilor particulari, a realizării efectivelor stabilite în perioada 1985-1990. Așadar, măsuri concrete în domeniul agriculturii — ramură de bază a economiei — respectiv al producției zootehnice, în scopul ca agricultura românească să răspundă în mai mare măsură — la nivelul cerințelor, al posibilităților existente — nevoilor economiei, ale populației.

Un comandament vital pentru înfăptuirea în bune condițiuni a planului pe acest an, pentru realizarea acestuia la toți indicatorii, îl constituie asigurarea bazei energetice, repartizarea, gospodărirea judicioasă și economisirea severă a resurselor energetice. Sînt cunoscute programele complexe, amplele acțiuni întreprinse de conducerea partidului și statului nostru, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea cu energie a dezvoltării, pentru asigurarea independenței energetice, în condițiile restructurării, prin prisma criteriului energetic, a industriei și economiei, ale deplasării producției de energie cu precădere pe cărbuni precum și pe utilizarea potențialului hidroenergetic al țării, ale utilizării energiei nucleare, energiei din surse neconvenționale ș.a. Sînt cunoscute, totodată, măsurile luate pentru gospodărirea mai bună

și economisirea cu strictețe a resurselor energetice. În același cadru de acțiune și pe fondul condițiilor specifice ale acestui început de an — iarna deosebit de grea din lunile ianuarie și februarie — la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. au fost adoptate noi programe, menite să asigure toate premisele necesare pentru realizarea în cele mai bune condițiuni, în 1985, a producției de cărbuni, țiței și energie electrică, precum și pentru asigurarea cu energie electrică a consumatorilor industriali.

Elaborate potrivit indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, în esență aceste programe au în vedere acțiuni ferme, măsuri operative pentru creșterea producției de cărbune, țiței și energie electrică, pentru recuperarea în trimestrele II și III ale anului a nerealizărilor din primele 2 luni, pentru asigurarea aprovizionării cu energie a economiei în tot cursul anului, chiar și în cazurile deosebite, atunci cînd producția de energie nu poate acoperi în mod integral consumul. Din capul locului trebuie subliniat că, prin natura lor, prin felul în care au fost concepute și este gîndită desfășurarea lor, prevederile din aceste programe nu au un caracter conjunctural ; ele au în vedere aplicarea de măsuri menite să asigure premise trainice pentru creșterea continuă a producției de resurse energetice, pentru repartizarea judicioasă a acestora pe ramuri, sectoare, județe și întreprinderi, urmărindu-se interesele majore ale economiei naționale. Cu alte cuvinte, în mare parte, programele menționate conțin măsuri cu sferă de aplicare și în anii viitorului cincinal, cu atît mai necesare ținînd seama de marile exigențe calitative ce stau în fața industriei și economiei românești în perioada 1986-1990.

În ce privește îndeplinirea integrală și în bune condițiuni a planului la producția de cărbune pe acest an se are în vedere reeșalonarea producției de cărbune pe anul 1985, prin reducerea acesteia, față de prevederile planului, în sezonul rece — lunile ianuarie, februarie și decembrie — și majorarea ei corespunzătoare pentru recuperarea în restul anului — în principal în trimestrele II și III. Se reeșalonează, de asemenea, livrările cărbunelui energetic către unitățile beneficiare, potrivit programului de producție a energiei electrice în centralele pe cărbune, precum și livrările de cărbune către populație.

În scopul înfăptuirii acestor măsuri este necesar ca Ministerul Minelor, conducerile combinelor și unităților miniere, toți oamenii muncii din acest sector să acționeze hotărît pentru sporirea gradului de folosire a capacităților și utilajelor existente, asigurîndu-se executarea la timp a reparațiilor la instalații, pentru perfecționarea continuă a tehnologiilor de exploatare, în special în carierele de lignit din bazinul Oltenieі, pentru realizarea integrală a planului de investiții. Ca factori de mare importanță pentru sporirea cantitativă și calitativă a producției de cărbune se vădesc asigurarea bazei tehnico-materiale și a forței de muncă, întărirea ordinei și disciplinei, desfășurarea normală a activității de exploatare în toate perioadele anului. Pentru aprovizionarea ritmică cu cărbune a beneficiarilor din producție este însemnat și faptul că activitatea de transport propriu-zis în întreprinderile miniere, ca și transportul din zonă de la mină la centrala electrică au fost trecute în subordinea întreprinderilor miniere.

În mod similar, în ce privește țițeiul, producția nerealizată pe lunile ianuarie și februarie, datorită timpului nefavorabil, a fost reeșalonată pe perioada martie-octombrie 1985. În scopul atingerii nivelurilor planificate — să menționăm că producția de țiței pe anul 1985 este cu 10% mai mare față de realizările din 1984 — cît și al recuperării restanțelor au fost stabilite măsuri privind repunerea în funcțiune, într-un timp cît mai scurt — în luna martie, practic —, a tuturor sondelor afectate de timpul nefavorabil, măsuri privind creșterea gradului de utilizare a fondului existent de sonde și optimizarea regimului tehnologic de funcționare a acestora. Se mai are în vedere extinderea procesului de recuperare a țițeiului din zăcăminte, îmbunătățirea activității de foraj și asigurarea producției de țiței din structurile noi, intensificarea lucrărilor de prospecțiune, foraj și exploatare a petrolului pe platoul continental al Mării Negre. Responsabilități concrete în realizarea producției de țiței revin nu numai organelor de resort, ci și Ministerului Industriei Metalurgice, Industriei Construcțiilor de Mașini și Industriei Chimice, pentru asigurarea instalațiilor, subansamblelor, materialelor de foraj și pieselor de schimb necesare întreprinderilor petroliere pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe anul în curs.

Programul pentru realizarea producției de energie electrică prevăzută pe anul 1985 are în vedere funcționarea normală a sistemului energetic național prin creșterea producției de energie electrică pe cărbune și încadrarea în consumurile planificate. În acest scop, corespunzător măsurilor luate în ce privește producția de cărbune, trebuie acționat în vederea creșterii producției de energie în perioada de vară, pentru compensarea reducerii cu aceeași cantitate în lunile de iarnă. Deopotrivă se urmărește realizarea, pînă la finele lunii septembrie, a unui important stoc de cărbune în depozitele termocentralelor, necesar mai ales în condițiile mai dificile de extracție și transport de cărbune din lunile de iarnă. Sînt luate, de asemenea, măsuri menite să ducă la creșterea gradului de disponibilitate a agregatelor energetice, la respectarea termenelor prevăzute de punere în funcțiune a noilor capacități din termocentralele pe cărbune și din hidrocentrale.

Pornind de la cerințele bunei funcționări a centralelor electrice, a întregii rețele energetice, secretarul general al partidului a cerut să fie revăzut întregul sistem de pregătire a cadrelor de energeticieni, să se asigure pentru acest important sector al economiei naționale cadre de muncitori și specialiști cu o înaltă calificare tehnică și profesională ; cadre care să poată acționa, în mod competent, pentru buna folosire, întreținere și reparare a instalațiilor și utilajelor din centralele electrice, asigurîndu-se toate condițiile ca acestea să lucreze la capacitatea maximă, să furnizeze energie la nivelul prevăzut.

În domeniul alimentării cu energie electrică a consumatorilor industriali s-au stabilit măsuri pentru a se asigura cantitățile necesare de energie electrică acestor consumatori, și cu prioritate celor cu foc continuu, sectoarelor calde și altor secții de bază — și aceasta în tot timpul anului. Centralele industriale, întreprinderile și consiliile populare trebuie să acționeze hotărît pentru respectarea strictă a normelor de consum aprobate, a programelor de lucru stabilite, astfel încît consumul de energie electrică să fie echilibrat pe durata celor 24 ore.

Foarte important pentru buna desfășurare a activității este și faptul ca Dispecerul național și întreprinderile județene de electricitate să respecte în mod judicios programele de distribuție a energiei electrice pe fiecare județ și unitate în parte. De asemenea, la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se va face o analiză amănunțită a modului cum funcționează sistemul energetic național, cadru în care se vor lua măsuri ferme pentru raionarea și mai buna organizare a transportului de energie, diminuîndu-se la minimum pierderile în rețea și evitîndu-se orice risipă de energie. Totodată — s-a indicat — trebuie revăzut sistemul de distribuire a energiei în vederea separării marilor consumatori și delimitării — atît la nivel național, cît și la nivelul județelor, al fiecărei întreprinderi — consumului de energie pentru producție de consumul public și casnic. O asemenea delimitare va fi în măsură să amplifice posibilitățile de a evita consumuri suplimentare pe una sau alta din destinațiile amintite.

Așadar, un complex de măsuri pentru a asigura cu energia electrică necesară cerințele economiei și ale populației, termene, responsabilități precise, acțiuni concertate, temeinic fundamentate — iată atribute dintre cele mai însemnate ale programelor amintite. Oamenii muncii din domeniul minelor, petrolului, energiei, din domeniile care concură la desfășurarea activității în aceste sectoare trebuie să acționeze cu maximă răspundere, cu stăruință pentru ca în perioada ce urmează să dea țării tot mai mult cărbune, țiței, cît mai multă energie, așa cum o cere economia, desfășurarea normală a activității. În același timp, în toate unitățile și întreprinderile trebuie să se treacă neîntîrziat la folosirea cît mai judicioasă și economisirea strictă a energiei — începînd de la organizarea optimă a lucrului pe schimburi și pînă la eliminarea oricăror forme de risipă — la utilizarea cît mai rațională, cu maximum de rigurozitate, a resurselor de materii prime și materiale. Exportul ca și investițiile în domeniile prioritare ale economiei — industria extractivă, energetică, agricultura, sectoarele de mare complexitate — trebuie să concentreze preocupări sporite, spre a se asigura înfăptuirea tuturor prevederilor. Constituie, toate acestea, acțiuni indispensabile pentru realizarea exemplară a planului pe acest an hotărîtor al cincinalului — angajamentul ferm cu care oamenii muncii de pe întregul cuprins al țării întîmpină alegerile de deputați de la 17 martie.

Petre DAN

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Producția de metal realizată ritmic, la toate sortimentele

MARI și importante sarcini revin industriei siderurgice pe linia creșterii calitative și diversificării producției. Sporirea ponderii metalului de înaltă calitate în totalul producției siderurgice va conduce la o mai bună acoperire a cerințelor economiei, și, în același timp, la crearea de disponibilități pentru export. Consemnăm în acest sens eforturile ce se depun la una din cele mai mari unități producătoare de metal din țară — **Combinatul siderurgic Galați.**

DOTAT cu utilaje și instalații de mare randament, încadrate într-o formulă complexă de integrare, combinatul produce în acest an mai mult de jumătate din întreaga cantitate de oțel a țării, respectiv 98% din necesarul de laminate plate. De altfel, trebuie subliniat faptul că aici se produce astăzi, în numai cîteva zile, întreaga cantitate de fontă și oțel pe care o realiza România în 1938; anual, combinatul gălățean livrează economiei naționale mai bine de 26 000 sortotipodimensiuni de laminate.

Înfăptuind orientările stabilite de partid privind modernizarea structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, siderurgiștii gălățeni realizează în prezent peste 400 mărci de oțeluri, într-o structură sortotipodimensională larg diversificată. Numai în anul trecut au fost asimilate 40 noi mărci de oțeluri destinate realizării unor obiective prioritare ale economiei (diverse sortimente de table necesare construcției centralelor atomoelectrice, oțeluri pentru industria aeronautică etc.) Totodată, combinatul produce o gamă largă de oțeluri aliate și slab aliate, de înaltă rezistență, tratate termic, cu puritate ridicată și bună sudabilitate, din care se realizează produse plate pentru recipienți, cazane, platforme de foraj marin, table și benzi pentru construcția de autoturisme „Dacia" și „Oltcit". De asemenea, s-a acționat în direcția asimilării unor mărci de oțeluri inoxidabile, feritice, care au înlocuit cu bune rezultate oțelurile austenitice cu nichel. Prezent în acțiunile de cooperare internațională cu peste 20% din producția marfă realizată, combinatul exportă produse de înaltă calitate, competitive pe piețele externe. În 1984, combinatul a realizat integral contractele de export, livrările fiind mai mari cu 54% față de anul anterior.

Pentru realizarea unor produse de înaltă calitate specialiștii combinatului s-au preocupat de introducerea unor noi tehnologii, care conferă produselor parametri tehnici și economici superiori și asigură consumuri materiale reduse. Dintre tehnologiile cu eficiență ridicată utilizate enumerăm: optimizarea granulației cărbunilor în vederea creșterii densității șarjei de cocsificare, ceea ce conduce la un spor anual de 23 000 tone cocs metalurgic; desulfurarea fontei în afara furnalului, asigurîndu-se reducerea conținutului de sulf cu 45—50%; îmbunătățirea tehnologiei de elaborare-turnare a oțelurilor cu prescripții de control ultrasonic, asigurînd o creștere cu 5% a coeficientului de scoatere la aceste produse; îmbunătățirea regimului de dezoxidare și aliere prin înlocuirea parțială sau totală la unele mărci de oțel a feromanganului cu silicomangan, economisindu-se astfel 15 000 t FeMn afînat din import; creșterea durabilității căptușelii refractare a convertizoarelor prin utilizarea de masă de torcretare magnezio-dolomitică fabricată în combinat, mărindu-se astfel cu 25% numărul de șarje elaborate pe campanie; perfecționarea tehnologiei de fabricație a benzilor din oțel silicios laminat la cald, crescînd scoaterea la acest sortiment cu 21%, comparativ cu realizările anului precedent.

Aplicarea noilor tehnologii în fabricația produselor a condus, alături de alți factori, la reducerea consumurilor materiale de la o perioadă la alta, obținîndu-se importante economii. Astfel, în anul trecut, față de realizările din 1983 consumul de cocs a fost redus cu 27 kg/tona de fontă, cel de cărbuni cu 37 kg/tona de cocs, consumul de fontă lichidă cu 2,3 kg/tona de oțel LD, iar scoaterea de metal s-a situat la nivel de 85,42% (graficul). De asemenea, consumul energetic total pe tona de oțel a fost redus cu 11%, economisindu-se resurse energetice primare echivalente cu 80 mii tec.

Pe ansamblul activității, acțiunile tehnico-organizatorice și tehnologice

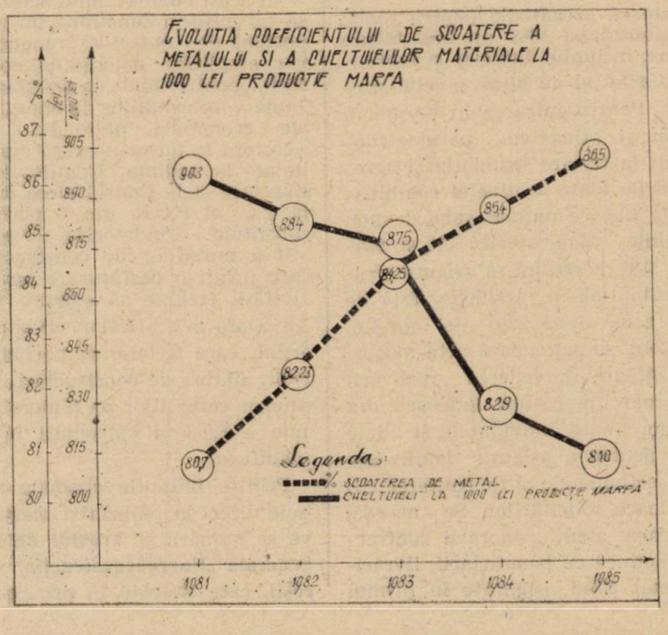

luate pe parcursul anului trecut au asigurat reducerea cheltuielilor de producție cu 45,5 lei la 1 000 lei producție-marfă față de 1983, respectiv cu 3,2 lei sub nivelul planificat; aceasta a condus, corelat și cu influența altor factori, la creșterea beneficiului de 2,5 ori. Sarcina de sporire a productivității muncii a fost realizată în proporție de 103%, ceea ce înseamnă o creștere cu 14,6% comparativ cu 1983.

REALIZAREA sarcinilor de plan pe 1985 cît și a celor pentru cincinalul 1986—1990 impune accentuarea factorilor intensivi ai activității economice, în spiritul cerințelor formulate de secretarul general al partidului în Raportul prezentat celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., de a asigura creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești. În acest an combinatul gălățean va trebui să producă față de 1984 mai mult cu 10% fontă, cu 9,6% oțel (creșteri mai accentuate prezintă oțelurile aliate, aliate superior și oțelurile inoxidabile), cu 7% laminate finite, cu 22% table și benzi laminate la rece. Creșteri importante cunoaște și productivitatea muncii, care urmează să fie mai mare cu 13,7% în raport cu realizările din 1984.

Alături de sporirea producției, sînt prevăzute sarcini importante de reducere a consumurilor specifice de materiale și energetice. Astfel, consumul de cocs pentru acest an este mai mic cu 24 kg/tona de fontă, iar cel de fontă lichidă cu 14 kg pe tona de oțel LD; la turnarea continuă consumul de metal scade cu 50 kg/tonă, iar procentul de scoatere a metalului crește cu 0,31% față de 1984. Ținînd seama de solicitările economiei, cît și de necesitatea reducerii importurilor de anumite sortimente de metal, Combinatul gălățean va produce în acest an peste 500 sortotipodimensiuni noi, realizînd astfel o structură mai largă de produse din metal, îndeosebi pentru construcția de mașini (oțeluri pentru industria aeronautică, pentru transportul gazului metan, pentru instalații de foraj maritim, recipiente, oțeluri rezistente la temperaturi scăzute etc.).

Cu toate că pregătirile pentru realizarea planului pe 1985 au fost făcute din vreme, în lunile ianuarie și februarie realizările nu au atins nivelul prevederilor. Pentru intrarea în normal a producției și atingerea parametrilor planificați la fiecare instalație și agregat măsurile luate la nivelul combinatului și la fiecare unitate subordonată, atît pe linie organizatorică cît și tehnologică, sînt de natură să asigure creșterea substanțială a producției față de perioada celor două luni ale anului. Concomitent, se acționează prin măsuri corespunzătoare în vederea realizării unor noi mărci de oțeluri, îndeosebi din grupa celor aliate, inoxidabile și aliate superior, pentru a asigura laminatele plate în sortimentele și de calitatea corespunzătoare solicitărilor. Se acordă, de asemenea, atenție onorării contractelor economice cu beneficiarii, livrările de metal fiind asigurate în primul rînd unităților care au de realizat produse pentru export.

În vederea înfăptuirii exemplare a obiectivelor și sarcinilor pe acest an, în lumina orientărilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., organele de conducere colectivă ale combinatului au trecut la inițierea unor noi măsuri și acțiuni pentru găsirea de soluții și modalitățile de sporire a performanțelor tehnico-calitative ale produselor, de reducere mai accentuată a consumurilor materiale și energetice. În acest sens, o atenție deosebită este acordată modernizării în continuare a unor tehnologii cum sînt: tehnologia pentru desulfurarea fontei în afara furnalului; lărgirea bazei de folosire a combustibililor auxiliari la furnale ca înlocuitori de cocs metalurgic; degazarea oțelului în vid prin recirculare la oțelăria LD nr. 1; insulfarea de pulberi reactive în oțelul lichid la oțelăriile nr. 1 și electrică; decarburarea oțelului în vid cu aport de căldură la oțelăriile nr. 1 și electrică; extinderea procedeului duplex cuptor electric-convertizor cu oxigen și argon, în vederea elaborării de noi mărci de oțel inoxidabil, cu carbon scăzut și foarte scăzut; creșterea ponderii oțelului turnat continuu la peste 70% din întreaga cantitate de oțel elaborată la combinat, prin proiectarea și realizarea a încă două instalații de turnare continuă a sleburilor la oțelăria LD nr. 2 și unei instalații pentru turnarea continuă a oțelului inoxidabil elaborat la oțelăria electrică; extinderea tratamentelor termice și termomecanice a tablelor groase cu limită de curgere ridicată, destinate platformelor de foraj marin, industriei energetice, centralelor nuclearo-electrice și altor domenii de vîrf ale industriei.

În acest context se are în vedere și dotarea propriului institut de cercetare și proiectare cu stații pilot și semiindustriale, pentru experimentarea de tehnologii și procedee noi de vîrf, atragerea într-o măsură mai mare a cadrelor didactice de la Facultatea de metalurgie din cadrul Universității gălățene la rezolvarea unor probleme prioritare din combinat. Toate acestea vor asigura un grad sporit de valorificare a produselor plate din metal livrate de combinat și se vor înscrie ca o principală pîrghie de creștere a eficienței economice.

Florea STRUGARI
Ionel STOLNICEANU
Viorel MUNTEANU
Combinatul siderurgic Galați

Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele de construcții energetice

PROGRAMUL pentru realizarea producției de energie electrică prevăzută pe anul 1985, întocmit în conformitate cu indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, examinat și aprobat în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 11 martie a.c. prevede un complex de măsuri menite să asigure creșterea producției de energie electrică, respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune a noilor capacități din termocentrale pe cărbune și din hidrocentrale, creșterea gradului de disponibilitate a agregatelor energetice, încadrarea în consumurile planificate.

În acest context, anul acesta urmează să fie puse în funcțiune un număr important de obiective energetice, care vor amplifica potențialul energetic al țării, contribuind la satisfacerea mai bună a necesităților de energie electrică ale economiei naționale. Realizarea acestora la termen — așa cum s-a subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 8 martie a.c. — constituie o îndatorire de prin ordin atît a unităților de construcții-montaj, care printr-o desfășurare optimă a activității trebuie să asigure finalizarea lor conform graficelor, cît și a beneficiarilor, care trebuie să participe nemijlocit, alături de constructori, la crearea tuturor condițiilor de punere în funcțiune a fiecărei capacități la termenul planificat.

Printre unitățile chemate să contribuie direct la realizarea acestor obiective se numără și **Trustul de antrepriză generală „Energoconstrucția" din București**, care execută în principal, părțile de construcții ale termocentralelor amplasate pe întreg teritoriul țării.

ÎN ACEST AN, antrepriza generală „Energoconstrucția", în a cărei componență intră 5 trusturi de construcții, are de realizat sarcini superioare de plan față de 1984, concretizate în principal în punerea în funcțiune a blocurilor nr. 6 și 7, de cîte 330 MW, de la termocentrala Turceni, a grupurilor 2 și 3, de cîte 50 MW, de la Giurgiu, a blocurilor 1 și 2, de cîte 50 MW, de la Drobeta Turnu-Severin și a blocului nr. 1 de 120 MW, de la Craiova etc.

În vederea desfășurării ritmice a lucrărilor, pentru asigurarea încadrării în graficele întocmite și realizarea la termen a obiectivelor stabilite prin plan, la nivelul trustului a fost elaborat, încă din anul trecut, un amplu program de măsuri și acțiuni, cu defalcare pe subunități, menit să valorifice la maximum potențialul tehnic, material și uman de care dispunem. Condițiile extrem de grele de desfășurare a activității productive în primele două luni ale anului nu ne-au permis, însă, să concretizăm în fapte, în totalitate, prevederile acestor programe ceea ce a impus o revizuire și completare a lor cu noi acțiuni și măsuri, în spiritul indicațiilor izvorîte din Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 8 martie a.c., precum și în concordanță cu măsurile stabilite în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 11 martie a.c., menite să asigure recuperarea în cît mai scurt timp a restanțelor ivite și încadrarea în sarcinile de plan.

Pentru a asigura demararea din plin a activității odată cu îmbunătățirea timpului, în perioada de la începutul

anului și pînă în prezent au fost organizate și s-au efectuat o serie de activități cum sînt : montaj de prefabricat și construcții metalice, închideri cu elemente din fîșii de BCA, montări de armături din oțel beton, de cofraje și tîmplărie metalică etc. Totodată, s-a lucrat din plin în sectoarele de asigurare a soluțiilor tehnice și tehnologice, a bazei materiale și utilajelor necesare. În felul acesta s-a căutat, pe de o parte, să se finalizeze unele lucrări începute de mai multă vreme, iar pe de altă parte să se pregătească temeinic execuția lucrărilor finale la obiectivele prevăzute a fi puse în funcțiune în acest an.

O atenție deosebită se acordă înfăptuirii întocmai a acțiunilor și măsurilor cuprinse în programele întocmite, precum și a celor necesare recuperării rămînerilor în urmă, astfel încît să se asigure o scurtare a timpului de realizare a obiectivelor de investiții prin amplificarea aportului factorilor intensivi, în special a productivității muncii. Printre direcțiile mari de acțiune pe care ni le-am propus pentru acest an pentru realizarea sarcinilor de plan și asigurarea punerilor în funcțiune la termen se află :

■ **Organizarea superioară a producției și a muncii pe fiecare șantier,** la fiecare loc de muncă, ca o condiție hotărîtoare pentru desfășurarea ritmică a activității, pentru înregistrarea unei productivități înalte la toate operațiile tehnologice. Pentru aceasta au fost inițiate acțiuni în toate fazele de desfășurare a activității, acțiuni menite să valorifice din plin rezervele interne existente în acest domeniu ; dintre cele mai reprezentative exemplificăm : defalcarea sarcinilor de plan pe trusturi și, în cadrul lor, pe brigăzi și dimensionarea optimă a acestora din urmă în funcție de sarcinile primite, astfel încît să se coreleze structura de personal cu tipurile de lucrări prevăzute a se executa ; asigurarea, prin lansarea la timp a comenzilor, a construcțiilor metalice și elementelor de prefabricate în concordanță cu prevederile programelor de montaj ; predarea către brigăzi, în toate trusturile, a utilajelor de construcții pentru executarea lucrărilor cu durate mari de realizare ; repartizarea cadrelor de specialiști de la nivelul antreprizei generale la fiecare trust în parte, cu sarcina de a se analiza zilnic stadiile fizice de execuție, abaterile de la grafice, cauzele care nu permit încadrarea în termenele de execuție stabilite.

■ **Creșterea gradului de industrializare a lucrărilor** astfel încît, printr-o promovare largă a progresului tehnic, să se ofere posibilitatea respectării termenelor de punere în funcțiune, în paralel cu creșterea eficienței economice. Un loc central în cadrul acestei mari direcții de acțiune îl ocupă **extinderea gradului de mecanizare a diverselor operații și activități** prin dotarea locurilor de muncă cu o serie de mașini și instalații de mare productivitate, a căror utilizare conduce la scurtarea duratelor operațiilor tehnologice, concomitent cu o economie importantă de forță de muncă. Programul de dotări întocmit în acest sens prevede atît achiziționarea unor utilaje de mare randament (cum ar fi macaralele tip MT1 1000 și cele cu braț telescopic — beneficiare antreprizele de la Turceni și Giurgiu, autopompele cu braț distribuitor pentru turnarea betonului, cu o capacitate de 50 mc, destinate antreprizelor de la Craiova, Turceni și Drobeta Turnu Severin, autoîncărcătoarele de 2,5—3,2 mc), cît și creșterea gradului de înzestrare a fiecărei brigăzi complexe cu unelte și dispozitive de mică mecanizare (mașini de găurit MG 25 și MG 40, fierăstraie alternative pentru metale, polizoare cu colț etc.).

O altă cale de ridicare a gradului de industrializare a lucrărilor de construcții o constituie **promovarea unor tehnologii noi și modernizate, a unor soluții tehnologice avansate.** Astfel, în acest an se prevede înlocuirea în continuare a soluțiilor constructive monolit cu cele pe bază de prefabricate, utilizarea tehnologiei de execuție prin glisare a turnurilor de răcire cu secțiune cilindrică, în locul celei ce impune utilizarea de cofraje pășitoare, elaborarea și aplicarea soluțiilor tehnice și tehnologice de execuție a coșurilor de fum prin realizarea simultană a structurii interioare și exterioare ș.a. Noile tehnologii și soluții constructive care se adoptă în cadrul antreprizelor din componența trustului asigură atît o diminuare a timpului de realizare a lucrărilor (prin creșterile de productivitate pe care le implică), cît și o îmbunătățire a calității construcțiilor.

Pentru realizarea la timp a acțiunilor în domeniul creșterii gradului de industrializare a lucrărilor și obținerii astfel a efectelor favorabile pentru desfășurarea întregii activități, eforturile antreprizei trebuie susținute atît de cele ale unor unități furnizoare, astfel încît materiile prime să ne sosească la timp, în cantitățile și de calitatea solicitate, mijloacele auto să ne fie asigurate nu numai ca număr ci și în stare de funcționare etc., cît și de cele ale beneficiarilor care trebuie să-și îndeplinească obligațiile în termen.

■ **Perfecționarea pregătirii profesionale și creșterea gradului de policalificare.** Alături de acțiunile de asigurare cantitativă a necesarului de forță de muncă, cele ce urmăresc aspectul calitativ al asigurării cu personal își aduc o contribuție însemnată la realizarea în termen a lucrărilor. Anul acesta urmează ca ponderea muncitorilor calificați în total personal să crească simțitor prin absolvirea unor cursuri de pregătire de către circa 660 muncitori necalificați, ceea ce va contribui la creșterea calității lucrărilor. De asemenea, pînă la finele trimestrului III ne-am propus să încheiem acțiunea de policalificare a peste 220 muncitori și, concomitent, să elaborăm norme de încadrare în meserii grupate (dulgheri-monteuri prefabricate, zidari-finisori-izolatori ș.a.).

Avînd în vedere rămînerile în urmă ce s-au înregistrat în primele două luni, acțiunile și măsurile inițiate sînt de natură să impulsioneze lucrările pe toate șantierele de construcții, astfel încît obiectivele energetice planificate să fie puse la termen în funcțiune.

ing. Norel DRAGU
director al Trustului de antreprize generală „Energoconstrucția" — București

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● Colectivul **Întreprinderii de antibiotice din Iași** a obținut de la începutul anului o producție-marfă suplimentară în valoare de peste 9 milioane lei. Succesul a fost înregistrat ca urmare a introducerii de tehnologii perfecționate, utilizării judicioase a capacităților de fabricație, valorificării la cote de înaltă exigență a materiilor prime și materialelor, în condițiile reducerii consumurilor energetice.

● **Combinatul de industrializare a lemnului „Pipera" din Capitală** a realizat în perioada 1 ianuarie—1 martie a.c. suplimentar pentru export produse în valoare de peste 1,3 milioane lei. Ca urmare, au fost expediate la termen și în condițiile de calitate solicitate de parteneri din U.R.S.S., R.F.G., Italia și Ungaria mobilier pentru bucătării și dormitoare, alte produse specifice. Întregul spor de producție a fost realizat pe seama creșterii productivității muncii cu aproape 6% față de aceeași perioadă a anului trecut.

● În luna februarie a.c. **Combinatul metalurgic din Tulcea** a expediat 750 tone silicomangan unor beneficiari din țări vest-europene. În prima lună a anului, unitatea tulceană livrase unor firme din Turcia 650 tone silicomangan. Prin aceste livrări, colectivul combinatului tulcean și-a depășit planul la export pe primele două luni ale anului.

● Oamenii muncii de la **Întreprinderea de tractoare și regulatoare directe din Pașcani** a realizat în perioada care a trecut din acest an o producție-marfă suplimentară în valoare de 3,1 milioane lei, precum și o producție fizică peste prevederi evaluată la 4,1 milioane. Sporurile au fost realizate în condițiile depășirii productivității muncii cu 1%, creșterii parametrilor tehnici și funcționali ai produselor, reducerii consumurilor specifice de materii prime și energetice.

● **Întreprinderea de prefabricate din beton de la Craiova** a obținut în plus, în luna februarie a.c., 1 500 mc panouri mari pentru locuințe, 100 mc stîlpi pentru liniile electrice, 200 mc diverse alte prefabricate, depășind cu o jumătate de milion lei producția-marfă planificată. În acest fel, colectivul acestei unități a reușit să recupereze o însemnată parte a restanțelor înregistrate în prima lună a anului, ca urmare a condițiilor climaterice nefavorabile.

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

PREGĂTIRE TEMEINICĂ PENTRU EXECUTAREA LUCRĂRILOR ÎN TERMENE SCURTE ȘI LA UN NIVEL AGROTEHNIC RIDICAT

VREMEA friguroasă din acest început de primăvară împiedică declanșarea lucrărilor agricole de sezon propriu-zise. De aici și necesitatea de a se urgenta executarea tuturor lucrărilor premergătoare astfel ca, îndată ce timpul o va permite, să înceapă din plin campania — etapă importantă a marii bătălii a producției acestui an. Folosirea acestui răgaz pentru punerea la punct a tuturor problemelor tehnice, materiale și organizatorice va înlesni executarea lucrărilor de bună calitate și în termenele optime. De altfel, experiența unităților agricole fruntașe în anii trecuți demonstrează că înalta exigență în pregătirea și executarea tuturor secvențelor proceselor tehnologice din producția vegetală este premisa obținerii unor randamente superioare la unitatea de suprafață. Cu aceeași exigență trebuie considerate și măsurile ce se stabilesc în direcția sporirii continue a eficienței economice, pe seama reducerii consumurilor materiale și energetice, aplicării consecvente a programelor de creștere a producției agricole.

Pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru conducerile unităților, problema numărul unu în aceste zile constă în înfăptuirea responsabilă a indicațiilor și sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — de a se lua toate măsurile pentru ca, avînd în vedere condițiile create de iarna prelungită, lucrările agricole de primăvară să se desfășoare într-un timp cît mai scurt și la un nivel agrotehnic ridicat.

Urgențele perioadei actuale și ale celei imediat următoare

DIN DATELE centralizate la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare rezultă că una din principalele lucrări agricole de sezon — fertilizarea fazială a culturilor de cereale păioase — s-a executat pînă la data de 8 martie doar pe 32 la sută din suprafața planificată ; rezultate bune au obținut în acest sens unitățile agricole din județele Dolj, Olt, Ialomița, Timiș, iar mai slabe — Tulcea, Constanța, Brăila ș. a.

Executarea în condiții optime a tuturor lucrărilor de sezon a fost înscrisă în programele de măsuri întocmite de fiecare întreprindere agricolă. Potrivit acestora, s-au transportat în cîmp aproximativ 55% din cantitatea de îngrășăminte organice planificată. Mobilizarea la întreaga capacitate a tuturor mijloacelor de transport, în special a atelajelor existente, permite desfășurarea în mod continuu și eficient a lucrării de fertilizare cu gunoi de grajd. Administrarea îngrășămintelor organice trebuie să fie corelată cu cea a îngrășămintelor chimice, astfel încît să poată fi pus în valoare întregul potențial de producție al plantelor. Rezolvarea necorelărilor care au existat și există însă în livrarea și administrarea îngrășămintelor chimice nu poate suferi amînare.

Campania agricolă de primăvară

Realizarea lucrărilor agricole de sezon cu influențe importante asupra nivelului viitoarei producții necesită concentrarea tuturor eforturilor, a tuturor resurselor materiale și umane existente în fiecare unitate agricolă. Îndată ce vremea va permite intrarea tractoarelor și mașinilor pe cîmp, este necesar să se desfășoare cu toată intensitatea pregătirea patului germinativ destinat însămînțărilor culturilor de primăvară. Aceasta presupune ca bălțirile ce se pot produce pe terenurile acoperite încă de zăpadă să fie înlăturate operativ, prin executarea de șanțuri pentru scurgerea apei, iar stațiunile de mecanizare și unitățile agricole să asigure reglarea tuturor mașinilor la parametrii corespunzători executării unor lucrări de calitate. De mare importanță în realizarea producțiilor medii la hectar planificate este respectarea întocmai a densității la semănat, diferențiată în funcție de culturile respective, destinația acestora și de condițiile pedoclimatice ale zonei.

Bazați pe experiența ultimilor ani în zonarea soiurilor și hibrizilor de plante, specialiștii din agricultură își orientează eforturile spre îmbunătățirea corelației între natura solului și potențialul productiv și de adaptabilitate al plantelor cultivate. Locul central în cadrul lucrărilor agricole din această primăvară îl ocupă pregătirea și însămînțarea culturilor din epoca întîia și pregătirea patului germinativ pentru cele din epoca a doua. De aceea, este necesar ca ritmul lucrărilor să fie astfel stabilit încît să nu fie depășită perioada optimă de însămînțare corespunzătoare fiecărei culturi, asigurîndu-se valorificarea eficientă a fondului funciar din fiecare fermă și întreprindere agricolă.

În actualele condiții se impune zonarea soiurilor pînă la nivel de fermă de producție, pentru a se realiza o concordanță optimă între cerințele biologice ale culturilor față de climă și sol și repartiția teritorială a acestor resurse. Este necesar să se aibă în vedere ca în fiecare zonă să se cultive hibrizi din mai multe categorii de precocitate, pentru valorificarea integrală a potențialului termic existent.

Eficiența lucrărilor din actuala campanie de primăvară va fi influențată în mod considerabil de organizarea muncii. O mare răspundere revine specialiștilor din unitățile agricole în buna organizare a formațiilor de lucru. Executarea lucrărilor în formații mari, cu agregate complexe, în două schimburi sau în schimburi prelungite, respectînd întocmai condițiile tehnologice sînt elemente asupra cărora toți specialiștii sînt chemați să-și orienteze întreaga activitate.

De altfel, experiența unităților agricole fruntașe arată că problemele de conducere și organizare sînt tot atît de importante ca și baza tehnico-materială, ca și forța de muncă, ca și pămîntul, deoarece fără o bună conducere și o organizare temeinică nici ceilalți factori nu pot fi puși deplin în valoare. Programele existente vizează în primul rînd efectuarea lucrărilor de primă urgență (arături, fertilizarea păioaselor, transportul gunoiului de grajd, combaterea bălțirilor de pe culturile de toamnă, executarea lucrărilor în vii și livezi etc.).

Din programul pregătirii cămpaniei agricole din această primăvară a făcut parte și instruirea șefilor fermelor vegetale din unități ; aceștia, la rîndul lor, procedează la instruirea personalului cu care trebuie să-și îndeplinească sarcinile de plan.

O experiență pozitivă ce trebuie dezvoltată

PE ANSAMBLUL Sectorului agricol Ilfov sînt de semănat în această primăvară 53 564 hectare, din care apro-

ximativ 54% în unitățile cooperatiste. Trebuie menționat că întreaga suprafață necesară pregătirii patului germinativ pentru culturile din actualul sezon a fost arată încă din toamna anului trecut.

Ținînd seama că efectuarea unor lucrări de bună calitate necesită în primul rînd ca tractoarele și mașinile agricole să fie în perfectă stare de funcționare, unitățile din sector, ce beneficiază de o bună dotare tehnică, au pregătit din timp întregul parc, care este gata să intre la lucru de îndată ce se va încălzi vremea. Colective de specialiști de la institutele de profil din raza de activitate a sectorului au verificat cu multă exigență calitatea reparațiilor, astfel că s-au putut lua măsuri operative de remediere a eventualelor defecțiuni constatate. Preocuparea pentru crearea tuturor condițiilor necesare, executarea în termene scurte și de bună calitate a lucrărilor din această primăvară se manifestă și în ce privește raionarea soiurilor în fiecare unitate agricolă, în asigurarea necesarului de semințe de cea mai bună calitate, potrivit densităților planificate, folosindu-se în acest sens hibrizi și soiuri care dau cele mai bune rezultate în zona respectivă. Și pentru gospodăriile populației există întreaga cantitate de semințe.

Buna gospodărire a resurselor existente este rodul unei munci eficiente de conducere și organizare a lucrărilor agricole, al inițiativei și răspunderii. Așa se face că încă din toamna trecută s-a fertilizat, organic sau chimic, întreaga suprafață destinată cerealelor păioase (28 800 hectare), iar pînă în momentul de față s-au fertilizat fazial 7 350 hectare ocupate cu aceste culturi.

Un interes aparte se acordă culturilor intensive. Ponderea importantă a acestora (cultura intensivă de grîu — 8 000 kg/ha — pe 30 la sută din suprafața cultivată cu această plantă ; porumb — 20 000 kg/ha — pe 54 la sută; floarea-soarelui — 3 500 kg/ha — pe 21 la sută ; soia — 3 000 kg/ha — pe 31 la sută ; sfeclă de zahăr — 50 000 kg/ha — pe 55 la sută) impune un regim tehnologic deosebit, o preocupare de natură să contribuie la salturi mari în ceea ce privește posibilitatea de valorificare a resurselor materiale și umane implicate.

Condițiile neprielnice din acest început de primăvară fac necesară comasarea într-o perioadă scurtă de timp a unui volum sporit de lucrări la culturile ce urmează a fi însămînțate în prima epocă. Diferențiat, sfecla și floarea-soarelui trebuie să fie semănate în 7 zile, soia în 5 zile, iar porumbul în 11 zile. De aceea, în fiecare unitate din sector s-a trecut la programarea tuturor mașinilor agricole, astfel încît să se asigure repartizarea lor optimă în funcție de volumul lucrărilor pe care urmează să-l efectueze. Dotarea tehnică existentă (386 grape cu discuri, 183 combinatoare, 159 semănători pentru păioase, 129 semănători pentru prășitoare, 208 mașini de erbicidat, 102 mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice, 59 mașini de împrăștiat îngrășăminte organice, 130 mașini fitosanitare etc.) corespunde pe deplin cerințelor în ce privește calitatea lucrărilor ce urmează din această primăvară.

Pentru început eforturile se impun a fi concentrate în direcția eșalonării raționale a lucrărilor agricole. Sînt de executat lucrări de pregătire a patului germinativ și de semănat pe 904 hectare cu lucernă, 360 hectare cu ovăz, 600 hectare cu mazăre, 950 hectare cu sfeclă de zahăr, 1 200 hectare cu cartofi, 5 100 hectare cu floarea-soarelui și 755 hectare cu sfeclă furajeră. Reducerea perioadei de semănat și încadrarea ei în epocile optime reclamă o redistribuire permanentă a forțelor mecanice și umane din cadrul unităților, astfel încît întreprinderile care au încheiat această lucrare să ajute la executarea lucrărilor din celelalte unități. Buna colaborare între cele 6 consilii unice agroindustriale, dar mai ales între unitățile de stat și cele cooperatiste din cadrul acestora reprezintă chezășia succesului în realizarea unor producții agricole uniforme, sigure și stabile.

Planul de măsuri întocmit la nivelul Sectorului agricol Ilfov scoate în evidență preocuparea sporită pentru culturile intensive. În acest sens, pot fi menționate următoarele acțiuni : amplasarea acestor culturi a fost făcută pe cele mai fertile sole, pe suprafețe amenajate pentru irigat ; pînă în prezent s-a fertilizat chimic 20 la sută din suprafața destinată culturii porumbului, 25 la sută din cea destinată florii-soarelui și 16 la sută din suprafața pentru soia ; cu îngrășăminte organice s-a fertilizat 69 la sută din suprafața planificată cu porumb, 55 la sută din cea cu floarea-soarelui și 47 la sută din suprafața pentru sfecla de zahăr.

Un loc însemnat în unitățile agricole din Sectorul agricol Ilfov ocupă legumicultura, căreia îi revin sarcini importante în aprovizionarea cu legume proaspete a piețelor Capitalei. Realizarea randamentelor mari prevăzute și a diversificării sortimentale face necesară luarea unui întreg complex de măsuri tehnice, dar mai ales organizatorice, menite să contribuie la crearea cadrului adecvat practicării unei legumiculturi intensive, de mare randament. Astfel, în toate unitățile și sectoarele de producție agricole a fost asigurat (cantitativ și calitativ) necesarul de semințe de tomate, ardei, rădăcinoase, ceapă, varză, mazăre pentru păstăi și cartofi ; urmează să fie produse în răsaduri peste 233 milioane de fire, din care jumătate în sectorul agriculturii socialiste. Pînă la începutul acestei luni a fost obținută 47 la sută din cantitatea totală planificată de fire, lucrările încadrîndu-se în graficele stabilite în acest sens.

Măsurile luate dau garanția îndeplinirii producțiilor planificate la toate culturile, creînd astfel premisele unei aprovizionări corespunzătoare a populației municipiului București. Creșterea necontenită a randamentelor la hectar plasează ramura producției vegetale printre cele mai eficiente din agricultura sectorului. Problema eficienței producției se pune încă de la pregătirea terenului, de la executarea lucrărilor agricole de primăvară.

Gh. N. IOSIF

● Printr-o bună organizare a activității la transportul îngrășămintelor, prin folosirea judicioasă a tractoarelor și atelajelor, unitățile agricole cooperatiste din județele Bihor, Argeș, Vîlcea, Bacău, Cluj, Bistrița-Năsăud, Suceava, Dolj, Sectorul agricol Ilfov au administrat solului cantități suplimentare de gunoi de grajd. Este necesar ca, în continuare, în fiecare unitate agricolă să fie intensificate transportul și împrăștierea pe cîmp a tuturor cantităților de îngrășăminte organice, folosindu-se în acest scop — pe lîngă mijloacele mecanice — și atelajele unităților agricole și ale membrilor cooperatori.

● Folosind intensiv mijloacele tehnice din dotare și atelajele cu tracțiune animală, agricultorii din județul Hunedoara au reușit să transporte și să împrăștie în cîmp, numai în 10 zile din luna martie, peste 20 000 tone de gunoi de grajd pe terenurile rezervate culturilor intensive de porumb, cartofi, sfeclă de zahăr și legume. Pe măsură ce vremea se ameliorează, realizările zilnice cresc, fiind astăzi de două ori mai mari decît cele înregistrate la începutul lunii. Într-un ritm deosebit de susținut se desfășoară și fertilizarea suplimentară a cerealelor păioase. Pînă la 9 martie, îngrășămintele chimice au fost administrate pe aproape 65% din suprafața planificată.

● Lucrătorii din pomicultură și viticultură efectuează în prezent variate lucrări de sezon. Astfel, în pomicultură continuă primul și al doilea tratament, precum și tăierile de formare și rodire. Lucrările sînt avansate în județele Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Arad, Brașov, Maramureș, Suceava ș.a. De asemenea, pomicultorii din județele Dolj, Tulcea, Arad, Brașov și Bistrița-Năsăud au terminat fertilizările livezilor cu îngrășăminte organice, iar cei din Teleorman, Constanța, Tulcea, Brăila, Bacău, Cluj, Sibiu — fertilizările cu îngrășăminte chimice.

● În majoritatea județelor s-a trecut la efectuarea tăierilor în vii, lucrarea efectuîndu-se pînă acum în proporție de peste 20 la sută. Cu suprafețe mai mari realizate se înscriu unitățile agricole din județele Dolj, Călărași, Constanța, Buzău, Vrancea și Vaslui. În același timp, pe suprafețele ocupate cu vii pe rod continuă fertilizările cu îngrășăminte organice și chimice, acțiuni deja terminate în județele Brăila, Arad și Vrancea.

● În legumicultură se execută semănatul pentru producerea răsadurilor necesare plantărilor în cîmp, se acoperă și se revizuiesc solariile, s-a trecut la repicatul răsadurilor și continuă fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice.

● Întregul necesar de răsaduri pentru culturile din solarii, ce se realizează la Întreprinderea pentru producerea legumelor din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, se află într-un stadiu avansat de vegetație. Pe lîngă tomate, aici s-a încheiat repicatul la ardei, vinete, varză timpurie și conopidă.

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Alinierea la exigențele pieței mondiale – preocupare de bază a exportatorilor români

REALIZAREA producției pentru export la înalți parametri de calitate, la nivel competitiv pe piața mondială constituie o preocupare de seamă și pentru industria românească de automobile, a cărei cotă a exportului în volumul total al producției a crescut de la un an la altul, ajungînd în anul 1984 la circa 60 la sută. Spre exemplu, în anul 1983 întreprinderea de comerț exterior Autodacia a exportat cu 88,4 la sută mai multe autoturisme de oraș și cu 34,5 la sută mai multe autoturisme de teren, decît în anul 1980. Pătrunderea pe o piață aprig disputată, cum este cea a autoturismelor, ca și menținerea pieței, desigur că presupun o bună informare asupra dinamicii cererii și a producției mondiale, adaptarea cu flexibilitate și rapiditate la evoluția acestora.

Comerțul cu vehicule rutiere a reprezentat în ultimii ani circa 15 la sută din totalul comerțului mondial cu produse manufacturate, fără a include aici comerțul cu subansamble și anvelope. Industria de automobile deține un loc important în economia a numeroase state, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, în fabricația celor circa 30 de milioane de automobile produse anual în lume fiind antrenate uriașe resurse : 20 la sută din producția de oțel, 50 la sută din cea de plumb, 70 la sută din cea de cauciuc, 20 la sută din cea de petrol extras, ș.a.m.d., precum și o importantă forță de muncă.

Ca răspuns la impactul unor factori conjuncturali cum sînt: economia de energie în producție și în exploatarea automobilelor, creșterea nivelului dobînzilor — inclusiv la creditele de procurare a automobilelor, în special pentru cele scumpe, accentuarea concurenței japoneze pe piețele occidentale, în special la tipurile de mic litraj, ș.a., se constată, la toți marii producători mondiali, preocupări de restructurare a producției, astfel ca menținînd performanțele, să se realizeze o reducere a costurilor. În acest sens, cercetările se îndreaptă spre încorporarea unor noi tehnologii — cum sînt cele electronice, creșterea utilizării materialelor neferoase (ceramică, fibră de sticlă), ceea ce conduce la o modificare radicală a standardelor, în sensul că economia de combustibil și greutatea automobilului vor deveni parametrii hotărîtori.

Strategia de înnoire cuprinde atît inovarea produsului, cît și inovarea procesului de producție. În ceea ce privește produsul, se urmărește creșterea performanțelor motorului, astfel ca pornind de la o cantitate constantă sau mai mică de combustibil să crească puterea obținută, concomitent cu economia în mers a automobilului, obținută prin reducerea gabaritului, a masei și respectiv a rezistenței aerului în mers.

Se au în vedere soluții noi, începînd cu asigurarea unui grad de ardere mai completă a carburantului prin creșterea compresiei, îmbunătățiri ale aprinderii, ale sistemului de transmisie și pînă la modificări ale caroseriei pentru a perfecționa caracteristicile aerodinamice, a reduce greutatea fără a scădea confortul interiorului : (Distincția „Car Design Award" care se atribuie pentru cel mai bun design al unui nou automobil de serie, a revenit anul acesta unui model japonez, „Honda Civic", tocmai pentru o asemenea orientare).

Modelul «Dacia 1985»

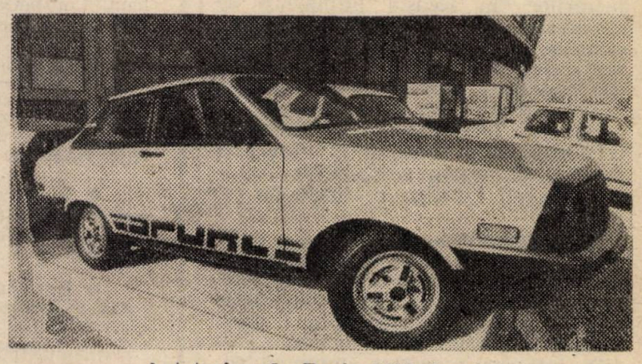

Autoturismul «Dacia 1410 Sport»

În ceea ce privește materialele folosite se au în vedere : — substituirea oțelului-carbon obișnuit prin oțeluri înalt aliate (a căror folosire reduce greutatea automobilului fără a diminua rezistența la încărcătură : de ex., la un automobil japonez sînt utilizate, de regulă, cam 70 kg, cifră care se va dubla în deceniul următor ; sînt așteptate schimbări și în privința stratului de oțel aplicat) ; substituirea oțelului cu aluminiu sau diferite alte aliaje (prin a căror utilizare se reduce greutatea și se sporește rezistența la coroziune) ; extinderea utilizării diferitelor tipuri de material plastic — determinată nu numai de cost și modă, dar și de normele locale ; (se apreciază că viitorul va fi al polipropilenei, polietilenei, materialelor plastice tip FRP și al materialelor metalo-plastice tip sandviș, în ciuda faptului că sînt destul de scumpe) ; utilizarea la motoare a materialelor ceramice (care prezintă avantajul că sînt ieftine, ușoare, durabile, rezistente la coroziune și la temperaturi de lucru înalte — din acest ultim punct de vedere permițînd îmbunătățirea performanțelor motoarelor (publicația americană „Machine Design" nr. 12/1983, informa, de exemplu, că în Australia s-a obținut un nou material economic constînd din zirconiu parțial stabilizat, cu aceeași rezistență ca a oțelului, dar care nu se fisurează, rezistînd la temperaturi de pînă la 1 200° C și care ar urma să fie folosit pentru un nou tip de motor diesel) ; extinderea aplicării electronicii (prin utilizarea unor dispozitive speciale pentru controlul motorului, al sistemelor electrice, pentru protecție, confort, ajutor în conducere. Alte preocupări din ultimii ani sînt cele legate de utilizarea microprocesoarelor, care ar putea face automobilele mai „inteligente", (pe această linie fiind notabile și preocupările Laboratorului de elctronică digitală auto din cadrul Institutului de tehnică de calcul București), adaptarea motoarelor pe benzină la alți combustibili , (alcool, sau gaz lichefiat) și acționarea electrică.

Extinderea sistemelor de producție flexibile, formate din linii automatizate de mașini-unelte și de transfer, care pot include și un sistem de roboți industriali, permite creșteri sensibile ale productivității muncii și reducerea imobilizării mijloacelor circulante, paralel cu îmbunătățirea calității automobilelor. Fără a neglija importanța altor forme de automatizare și a sistemelor electronice de control, se cuvine a sublinia că în ultimii ani au avut loc creșteri substanțiale în privința numărului de roboți folosiți în industria de automobile, tendință, care se preconizează că va persista, robotizarea fiind

una dintre căile importante de reducere a costurilor (de exemplu, în Uzina de automobile din Hofu — unde s-a fabricat modelul Mazda 626, prima mașină japoneză a anului 1982—1983 — roboții execută majoritatea operațiilor de sudură și vopsire).

Inovația — o preocupare permanentă a exportatorului

ÎN VEDEREA alinierii la exigențele pieței externe, Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică din cadrul Centralei industriale de autoturisme — Pitești se preocupă, împreună cu uzinele producătoare, de îmbunătățirea necontenită, de la un an la altul, a performanțelor produselor.

Rezultatul acestor căutări îl constituie faptul că, spre exemplu, în acest an Intreprinderea de autoturisme Pitești are în programul de fabricație 22 de modele și variante de autoturisme Dacia, inclusiv variante Dacia 1310 cu 5 trepte de viteză. Despre noutățile introduse în ultimul timp, vorbesc elocvent modelele prezentate la ediția din toamnă a Tîrgului Internațional București : autoturismul Dacia cu motor de 1 580 cmc capacitate cilindrică, autoturismul Dacia—diesel cu 5 trepte de viteză, autoturismul Dacia-break cu motor de 1 580 cmc și tracțiune pe 4 roți, modelul Dacia 1 400 cmc cu raport de compresie crescut la 9 (în condițiile menținerii aceluiași consum de benzină) prin reproiectarea camerei de ardere.

Alături de creșterea raportului de compresie, o altă cale de reducere a consumului de benzină o constituie reproiectarea arborelui cu came, soluție experimentată cu succes la motorul de 62 CP al autoutilitarei Dacia, ca și la autoturismul ARO-10, cu tracțiune pe 4 roți.

Răspunzînd cerințelor unor parteneri externi ce utilizează autoturismele Dacia cu preponderență în regiuni întinse de cîmpie, au fost realizate sisteme de transmisie cu 5 trepte de viteză, care asigură funcționarea continuă a motorului în regim optim, cu economie corespunzătoare de combustibil și cu fiabilitate sporită. O altă adaptare la condițiile de exploatare ale partenerilor o constituie dotarea autoturismelor Dacia cu rezervoare de combustibil de capacitate sporită.

O deosebită atenție este acordată și adaptărilor la reglementările și normele de utilizare a automobilelor, în vigoare pe diferitele piețe de export, între care un rol în creștere dețin cele referitoare la protecția mediului înconjurător și securitatea rutieră. În acest sens, pot fi amintite perfecționările constructive aduse caroseriei (rezistență, design), ca și sistemului de aprindere. În perspectivă, prin colaborarea cu laboratorul de specialitate din cadrul Institutului de tehnică de calcul — București, se urmărește optimizarea funcției de aprindere prin realizarea de echipamente auto pe bază de microprocesoare. Această cercetare se înscrie într-un program mai larg de colaborare, ce-și propune ca obiective economice directe reducerea consumului de carburant și diminuarea gradului de poluare, potrivit exigențelor de pe piețele externe.

Participarea I.C.E. Autodacia la ediția 1984 a Tîrgului Internațional București a oferit noutăți și în ceea ce privește autoturismele de teren ARO. Modelele anului — ARO-10 și ARO-24 — au evidențiat regîndirea mai multor caracteristici constructive, îmbunătățiri funcționale și de design. Încă din 1972, autoturismul ARO și-a dovedit calitățile de excepție, cucerind locul întîi la raliul american Detroit și raliul Safari. La fel, în circuite și pe trasee neamenajate — în raliurile transafricane — el a înregistrat performanțe deosebite, fiind unul din cele 8 vehicule finaliste din 298, cîte au pornit în raliul Transafrica '80. În acest an, autoturismele ARO-24 echipate cu motoare V 8 participă la a 6-a ediție a raliului Paris-Alger-Dakar.

Autoturismul de teren ARO, un nou «Zimbru al Carpaților»

Gama autoturismelor «OLTCIT» la TIB '84

O cale de ridicare a performanțelor tehnice ale produselor industriei românești de automobile o constituie și cooperarea economică internațională. Transferul de tehnologie realizat în cadrul societății mixte de producție și comercializare „Oltcit S.A." — Craiova, avînd ca parteneri Centrala industrială de autoturisme-Pitești, împreună cu I.C.E. Autodacia din partea română (cotă de participare la capitalul social : 64%) și firma franceză Citroën (cotă de participare 36%) a îmbogățit oferta de export a țării noastre cu noi tipuri de autoturisme de mic litraj : Oltcit-Club și Oltcit-Special, care se bucură de o bună apreciere pe piețele externe pentru linia modernă și performanțele tehnice obținute. Un viu interes a trezit la T.I.B. '84 noul model de autoturism al societății : Oltcit-Axel.

Autoturismele Oltcit, reunesc caracteristicile cunoscute și apreciate în întreaga lume ale concepției Citroën, (putere ridicată la un consum mic ; rezistență redusă la rulare ; greutate mică pe unitatea de putere ; economie în mers a motorului). Pentru asemenea caracteristici, la ultima ediție a Salonului internațional al automobilului de la Paris, modelul „Citroën Eco 2000" a fost apreciat ca „automobilul de mîine".

O strategie flexibilă de comercializare

O PRINCIPALĂ caracteristică a pieței mondiale a autoturismelor, evaluată în prezent la 250 miliarde dolari, care echivalează cu produsul național brut al unei țări de talia Canadei, o constituie în prezent raporturile multiple de cooperare, bazate pe o puternică dezvoltare a industriei orizontale de subansamble. Între principalii exportatori de subansamble se situează țările din Piața comună, S.U.A., Canada, Japonia.

Această orientare este prezentă și în strategia exportatorilor români, I.C.E. Autodacia cooperînd cu mai mulți parteneri externi în organizarea de linii de montaj pentru autoturisme de oraș Dacia și autoturisme de teren ARO. Astfel, ținînd cont de legislația din țara partenerului, de tehnologia de montaj adoptată, Întreprinderea de automobile ARO — Cîmpulung Muscel oferă în mod curent 3 variante de livrare a SKD/CKD, cu grad variabil de dezasamblare, unele necesitînd o investiție minimă. Întreaga ramură a industriei românești de autoturisme poate fi considerată în prezent ca o industrie specializată pentru export, principalele sale întreprinderi exportînd între 50 și 80 la sută din producție. Astfel, Întreprinderea de autoturisme Pitești exportă diverse modele de autoturisme Dacia în peste 80 de țări din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud. Printre principalii parteneri comerciali se numără : Canada, R.P. Chineză, Danemarca, Grecia, Ungaria, R.D. Germană, Franța, Italia, Cehoslovacia, Polonia. Întreprinderea de automobile ARO exportă, de asemenea, puternicele sale autoturisme de teren — supranumite de partenerii externi „Zimbrul Carpaților" — în variante pe benzină sau diesel, adaptate diferitelor utilizări, în peste 70 de țări. Cea mai mare parte a producției societății mixte „Oltcit S.A." se comercializează în străinătate de către acționari.

Peste doi ani, industria românească de autoturisme va împlini trei decenii de activitate (anul 1957 a marcat ieșirea de pe linia de montaj de la Cîmpulung Muscel a primelor autoturisme de teren românești), ani care semnifică un progres continuu al tehnologiilor și produselor, o diversificare puternică a ofertei, corespunzător cerințelor pieței mondiale (în 1985 vor fi fabricate primele modele de automobile de foarte mic litraj în noua întreprindere de autoturisme de la Timișoara), afirmarea unei industrii intensive, cu mare forță de antrenare a dezvoltării economice și capacitate de valorificare a resurselor.

Th. PURCĂREA

O cerință a perfecționării cadrului organizatoric și de conducere al industriei

ÎNTĂRIREA ROLULUI ȘI RĂSPUNDERII CENTRALELOR ȘI ÎNTREPRINDERILOR

ACCENTUAREA procesului de dezvoltare intensivă, situînd pregnant pe primul plan laturile calitative ale activității economice, necesită perfecționarea în continuare a conducerii și planificării. **„În conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 11 decembrie 1984 — **va trebui să întărim rolul centralelor și al întreprinderilor. Toate centralele trebuie să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul pe care îl au în coordonarea, planificarea și în conducerea diferitelor ramuri de activitate".**

O serie de măsuri adoptate în ultima vreme — reconsiderarea repartizării unor atribuții între ministere și centrale, comasarea unor centrale cu profil similar ș.a. — confirmă creșterea importanței și rolului centralei industriale în ceea ce privește :

- definirea planului propriu de dezvoltare economico-socială, pe baza conlucrării directe cu Comitetul de Stat al Planificării, elaborarea planurilor unităților componente și realizarea lor în bune condiții ;
- asigurarea, ca titulare de plan, a unei politici unitare de dezvoltare în coordonatele planului național unic, prin elaborarea și aplicarea unei strategii adecvate, bazată pe studii și prognoze, privind dezvoltarea în perspectivă a principalelor produse ;
- conducerea unitară a întregului proces de reproducție, de la cercetare pînă la desfacere, în condițiile sporirii atribuțiilor și competențelor organelor de conducere colectivă din întreprinderile componente ;
- adoptarea unei structuri organizatorice flexibile, capabilă să răspundă cerințelor unei producții moderne, eficiente ;
- promovarea rapidă a progresului științifico-tehnic, asigurarea unui ritm accelerat de înnoire a produselor și tehnologiilor, accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării ;
- adîncirea specializării, concomitent cu concentrarea tot mai avansată a producției.

Organizarea și conducerea industriei într-o structură ierarhică, în care centrala își afirmă tot mai puternic însemnătatea, presupune o anumită distribuție a responsabilităților decizionale între diferitele ei eșaloane.

În acest sens, investigațiile efectuate în cadrul a 13 centrale și 29 de întreprinderi din diferite ramuri/subramuri ale industriei prelucrătoare (prelucrări metalurgice, mașini-unelte, electronică, electrotehnică, medicamente-cosmetice-coloranți-lacuri, prelucrarea lemnului, confecții, pielărie-încălțăminte, prelucrarea mătăsii, inului și cînepii) au permis evidențierea unor rezerve de perfecționare a mecanismului de relații centrală-întreprindere, în sensul întăririi rolului și răspunderii acestor unități economice. Astfel, atribuțiile preluate de la întreprinderi, privind domeniile specificate în acest sens prin lege și exercitate în folosul acestora de către centrală, dețin o pondere redusă. Totodată, departajarea atribuțiilor și competențelor între centrală și întreprinderile componente nu este în toate cazurile suficient de clară, datorită și lipsei unui instrumentar metodologic adecvat.

S-a constatat frecvența unor fenomene ca :

— implicarea într-o măsură insuficientă a centralei în stabilirea direcțiilor prioritare de dezvoltare a ramurii/subramurii, a unei strategii pe termen lung, prin elaborarea de studii privind dezvoltarea tehnico-economică în perspectivă — aceasta și datorită neconstituirii, la nivelul centralelor, a unor bănci de date specializate, care să ofere informații pertinente ;

— participarea restrînsă a întreprinderilor la elaborarea și fundamentarea nivelurilor orientative și normativelor de plan, slaba conlucrare dintre ele și centrală în etapa de elaborare și fundamentare a planurilor de producție, de aprovizionare tehnico-materială, de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, a normelor de consum la materii prime, materiale, energie, a nivelului fondului propriu de dezvoltare și al mijloacelor circulante ;

— delimitarea nu îndeajuns de clară, între centrală și întreprinderi, a atribuțiilor privind studierea și cunoașterea cerințelor pieței interne și externe, participarea la etapele precontractuale și perfectarea contractelor la export ;

— preocuparea relativ redusă a centralei pentru acoperirea cu contracte, înainte de începutul anului, a planului fizic de producție al întreprinderilor componente ;

— neprecizarea, în cadrul nomenclatorului de materii prime și materiale necesare procesului de producție din întreprinderi, a celor pentru care sarcina de aprovizionare revine centralei ;

— îndeplinirea doar în mică măsură de către centrale a atribuțiilor ce le revin în legătură cu participarea la desfășurarea etapelor precontractuale în relațiile dintre întreprinderile componente și beneficiarii/furnizorii acestora, la depistarea operativă și redistribuirea stocurilor supranormative din unități ;

— limitarea nejustificată a competențelor acordate întreprinderilor în elaborarea și fundamentarea planului de cercetare-dezvoltare-progres tehnic, în constituirea și utilizarea fondului destinat acestor activități, în selectarea și stabilirea obiectivelor referitoare la asimilarea de produse noi.

Organizarea centralelor după principiul coordonării unitare a unei subramuri oferă posibilitatea de a se asigura strategia optimă de dezvoltare în perspectivă, specializarea judicioasă a întreprinderilor componente. După cum a rezultat din investigație, preluarea de către centrală a unor atribuții de la întreprinderi este influențată de o serie de factori, cum sînt : criteriul de constituire a centralei (omogenitatea produselor sau a tehnologiilor de fabricație ; cooperarea în realizarea unor produse finite, integrarea fabricației unor produse finite), baza tehnico-materială a întreprinderilor, mărimea unităților, numărul personalului și nivelul de pregătire al acestuia, eficiența economică — astfel încît nu poate fi stabilit un raport unic între exercitarea competenței decizionale la nivel de centrală și autonomia întreprinderilor componente. Totodată, departajarea atribuțiilor și componențelor între centrală și întreprinderi este un proces dinamic, corespunzător evoluției fenomenelor și proceselor economice, fiind în același timp condiționată de necesitatea organizării întreprinderilor pe baza principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Transferul de atribuții și competențe între centrală și întreprinderi poate avea loc în ambele sensuri, în funcție, nu atît de specificul ramurii/subramurii, cît, îndeosebi, de criteriul de constituire a centralei, care conferă acesteia un rol diferențiat în exercitarea centralizată a unor atribuții în diferite domenii de activitate. Influența acestui factor — deși hotărîtoare — nu trebuie însă absolutizată, fiind necesară luarea în considerație și a celorlalți factori menționați, iar în plus (în cazul unor domenii de activitate cum sînt cercetarea-dezvoltarea, aprovizionarea-desfacerea) și a unor factori de influență specifici cum sînt structura și tipul producției, diversificarea sortimentală, omogenitatea problematicii privind asimilarea de produse și tehnologii noi, felul beneficiarilor (interni sau externi), numărul și amplasarea beneficiarilor/furnizorilor, gama de produse, materii prime și materiale, necesitatea adaptării rapide la cerințele pieței.

Ținînd seama de aceste considerente, de prevederile normative, de experiența pozitivă a unor centrale și de necesitățile etapei actuale, pe baza caracteristicilor tipologice ale centralelor se pot evidenția implicațiile acestora asupra cadrului organizatoric și a mecanismului de relații. Considerarea tipologiei centralelor, interpretarea ei sub raportul condițiilor concrete și într-o viziune evolutivă, vor mări funcționalitatea acestor organisme economice.

A) CENTRALA CONSTITUITĂ PE BAZA OMOGENITĂȚII PRODUSELOR SAU A TEHNOLOGIILOR DE FABRICAȚIE. Întreprinderile componente — aparținînd aceleiași ramuri sau subramuri — au ca obiect de fabricație produse finale, fiind specializate orizontal pe o gamă sortimentală de regulă limitată, ceea ce determină relații de cooperare între ele mai puțin intense. Tipurile de producție de unicate, de serie și de masă coexistă în cadrul centralei și uneori chiar în cadrul întreprinderilor. Adîncirea specializării pe orizontală nu implică schimbări structurale în procesul de producție, ci constituie o problemă de coordonare și planificare, prin profilarea întreprinderilor, fără a necesita măsuri speciale de organizare a cooperării. Stabilirea raportului centralizare-descentralizare are loc în condițiile sporirii atribu-

PRINCIPALELE ATRIBUȚII CE DERIVĂ DIN FUNCȚIILE ȘI DOMENIILE DE ACTIVITATE ALE CENTRALELOR ȘI ÎNTREPRINDERILOR ȘI MODUL DE EXERCITARE A LOR

(Simbolurile dintre paranteze reprezintă : **tipul de centrală după criteriul de constituire** — C1 = omogenitatea produselor sau a tehnologiilor de fabricație, C2 = cooperare în producție ; **modul și nivelul exercitării principalelor atribuții** — Ii = integral de către întreprindere, Ic = integral de către centrală, Pi = preponderent de către întreprindere, Pc = preponderent de către centrală)

■ **PLANIFICARE :** elaborarea, fundamentarea nivelurilor orientative și normativelor de plan (C1 — Pi, C2 — Pc) ; elaborarea, fundamentarea planului cincinal (C1 — Pi, C2 — Pc) ; elaborarea, fundamentarea planului anual (C1 — Pi, C2 — Pc) ; elaborarea de studii și prognoze privind dezvoltarea atît a centralei în ansamblu, cît și a întreprinderilor subordonate, în vederea adîncirii specializării verticale (C1 — Pc, C2 — Ic) ; elaborarea de studii și prognoze privind dezvoltarea în perspectivă a principalelor grupe de produse (C1 — Pi, C2 — Ic) ; desfășurarea sarcinilor de plan ale întreprinderii pe trimestre și luni (C1 — Ii, C2 — Pc) ; profilarea și reprofilarea în vederea adîncirii specializării verticale (C1 — Pi, C2 — Ic) ; stabilirea programului de cooperare între unitățile componente (C1 — Pi, C2 — Ic).

■ **PRODUCȚIE :** realizarea ritmică și integrală a sarcinilor planului de cooperare (C1 — Ii, C2 — Pc) ; organizarea evidenței capacităților de producție în vederea utilizării optime a acestora (C1 — Ii, C2 — Pc) ; valorificarea maximă a potențialului productiv prin utilizarea integrală a capacităților de producție (C1 — Ii, C2 — Ii) ; elaborarea programelor-cadru de fabricație (C1 — Pi, C2 — Pc).

■ **CERCETARE-DEZVOLTARE :** elaborarea planului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic (C1 — Pi, C2 — Pc) ; elaborarea de studii, documentații, proiecte privind asimilarea de noi produse, modernizarea celor existente, procedee tehnologice noi (C1 — Pi, C2 — Pc) ; studierea tendințelor progresului științifico-tehnic (C1 — Pc, C2 — Pc) ; organizarea informării documentare tehnice (C1 — Pc, C2 — Pc) ; asigurarea cooperării științifico-tehnice cu unități din străinătate și încheierea de convenții cu acestea (C1 — Pc, C2 — Ic) ; organizarea activității de cercetare-proiectare (C1 — Pi, C 2 — Pc) ; elaborarea documentației de pregătire a fabricației (C1 — Ii, C2 — Ii) ; dezvoltarea capacităților de producție prin extinderea, unităților existente specializate sau prin înființarea de noi întreprinderi specializate (C1 — Pc, C2 — Ic) ; încheierea contractelor pentru obiective de cercetare-dezvoltare-progres tehnic (C1 — Ii, C2 — Pi) ; elaborarea de studii și cercetări aplicative privind produse (componente) și procese tehnologice îmbunătățite (C1 — Ii, C2 — Pi) ; elaborarea de studii în vederea extinderii tipizării produselor și subansamblurilor (C1 — Pc, C2 — Ic).

■ **COMERCIALĂ :** elaborarea și fundamentarea programului de aprovizionare tehnico-materială (C1 — Pi, C2 — Pc) ; perfectarea contractelor economice (C1 — Ii, C2 — Pc) ; perfectarea contractelor la export (C1 — Ic, — C2 — Pi) ; asigurarea aprovizionării tehnico-materiale (C1 — Ii, C2 — Pi) ; elaborarea și fundamentarea planului de export-import și cooperare economică internațională (C1 — Pi, C2 — Ic) ; studierea și cunoașterea cerințelor pieței interne și externe (C1 — Pi, C2 — Ic) ; asigurarea serviciilor postvînzare (C1 — Pc, C2 — Ic) ; asigurarea încheierii și realizării contractelor economice între întreprinderile subordonate (C1 — Pc, C2 — Ic) ; asigurarea contractării producției, a întregului fond de marfă destinat exportului (C1 — Pi, C2 — Ic) ; asigurarea portofoliului de comenzi (C1 — Pi, C2 — Ic) ; redistribuirea stocurilor supranormative și disponibile (C1 — Pi, C2 — Pc) ; stabilirea fondurilor valutare necesare importurilor și urmărirea utilizării eficiente a acestora (C1 — Pi, C2 — Ic) ; încheierea contractelor cu Banca Română de Comerț Exterior pentru obținerea de credite în valută (C1 — Pi, C2 — Ic).

■ **FINANCIAR-CONTABILĂ :** elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, a planului de credite și de casă (C1 — Ii, C2 — Pi) ; elaborarea, fundamentarea nivelurilor orientative pentru indicatorii financiari (C1 — Pi, C2 — Pc) ; constituirea și utilizarea fondurilor : pentru finanțarea investițiilor privind întreprinderile noi și dezvoltările importante la întreprinderile subordonate, mijloace circulante, (C1 — Pc, C2 —Ic), de cercetare-dezvoltare-progres tehnic (C1 — Pi, C2 — Pc), de dezvoltare economică (C1 — Pi, C2 — Pc), pentru mijloace circulante (C1 — Pi, C2 — Pc), pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social (C1 — Ii, C2 — Ii), pentru acțiuni sociale (C1 — Ii, C2 — Ii), pentru participarea oamenilor muncii la beneficii (C1 — Ii, C2 — Ii) ; executarea bugetului de venituri și cheltuieli (C1 — Ii, C2 — Pi) ; efectuarea la termen și în cuantumul stabilit a vărsămintelor cuvenite bugetului de stat (C1 — Ii, C2 — Ii) ; repartizarea beneficiului pe destinații (C1 — Ii, C2 — Pi) ; obținerea de credite bancare (C1 — Ii, C2 — Pi).

■ **PERSONAL :** stabilirea necesarului de cadre în perspectivă și pe specialități (C1 — Ii, C2 — Ii) ; organizarea perfecționării pregătirii personalului (C1 — Pi, C2 — Pc) ; selecția, încadrarea și promovarea personalului (C1 — Ii, C2 — Ii) ; aplicarea principiilor generale privind retribuirea muncii și a formelor de stimulare materială (C1 — Ii, C2 — Ii).

țiilor și competențelor întreprinderii. Întregul proces de reproducție (de la cercetare la desfacere) este coordonat de către întreprindere ; la nivelul centralei sînt exercitate acele atribuții care asigură coordonarea strategică de ansamblu sau care pot fi îndeplinite mai eficient în mod centralizat, în condițiile similitudinii proceselor tehnologice ale unităților componente. Funcțiunea de cercetare-dezvoltare este în mare măsură descentralizată, deoarece tematica variază, în general, după specificul fiecărei unități. Centrala asigură conducerea unitară prin : stabilirea unor sarcini de plan pe termen lung, pe baza cercetării cerințelor pieței interne și externe ; corelarea desfășurării activităților de cercetare-proiectare, investiții, producție ; determinarea principalelor direcții de dezvoltare a întreprinderilor componente în vederea sporirii omogenității constructiv-tehnologice a produselor acestora, adîncirii specializării orizontale ; coordonarea efortului investițional prin centralizarea și utilizarea mijloacelor financiare destinate dezvoltării preconizate ; coordonarea eforturilor întreprinderilor subordonate în vederea realizării unor obiective de importanță deosebită privind înnoirea și modernizarea produselor, perfecționarea proceselor tehnologice.

B) **CENTRALA CONSTITUITĂ PE BAZA COOPERĂRII ÎN REALIZAREA UNOR PRODUSE SAU LUCRĂRI.** Gruparea întreprinderilor componente — aparținînd aceleiași ramuri/subramuri — are în vedere participarea lor la realizarea în comun a unor produse sau lucrări complexe, prin livrarea de componente direct furnizorului general al produselor sau instalațiilor finale, sau altor întreprinderi din cadrul centralei. Obiectul activității lor constă în producerea de componente, semifabricate, subansambluri sau executarea de procese tehnologice (turnare, forjare, laminare, filare, tăbăcire, țesere etc.). Relațiile de cooperare între întreprinderi sînt foarte intense în cadrul diviziunii verticale a muncii, tipurile de producție preponderente fiind cele de serie și de masă. Adîncirea specializării pe verticală implică schimbări structurale în procesul de producție al întreprinderilor, în relațiile economice și de coordonare dintre ele. În condițiile sporirii atribuțiilor și competențelor centralei, apar necesare creșterea rolului întreprinderii de montaj final, ca unitate de bază, ca și preluarea la nivel de centrală a majorității atribuțiilor din cadrul domeniilor cercetare-dezvoltare, pregătire tehnică a producției (în special introducerea de produse noi), planificarea și controlul realizării sarcinilor de producție, aprovizionare, studierea pieței, desfacere, pregătirea și perfecționarea personalului. Centrala asigură conducerea unitară prin : elaborarea direcțiilor de bază în vederea înfăptuirii într-o concepție unitară, de perspectivă a standardizării, unificării și normalizării subansamblurilor și reperelor, a specializării și concentrării producției ; fundamentarea dimensiunii întreprinderilor specializate și a amplasării acestora în teritoriu, organizarea rațională a fluxurilor interuzinale și a raporturilor de cooperare ; aplicarea unei politici de dezvoltare tehnologică unitară în toate stadiile procesului de producție ; reprofilarea întreprinderilor subordonate în vederea adîncirii specializării verticale.

Modul de exercitare a principalelor atribuții, pe domenii de activitate, de către centralele de tipurile A și B și de către întreprinderile componente este redat sintetic în caseta de mai sus.

C) **CENTRALA CONSTITUITĂ PE BAZA INTEGRĂRII FABRICAȚIEI UNOR PRODUSE FINITE.** Întreprinderile (unitățile) din cadrul centralei sînt amplasate grupat — de regulă într-o unitate integrată — ca urmare a condiționării succesive a desfășurării proceselor de producție și au ca obiect de fabricație produse finale, obținute pe baza parcurgerii majorității fazelor succesive ale procesului de producție, pînă la realizarea produsului finit. Ele pot aparține unor ramuri/subramuri diferite. Spre deosebire de întreprinderile componente ale centralelor de tip A și B, în cadrul centralelor constituite după criteriul integrării au personalitate juridică, de regulă, numai unitățile auxiliare care efectuează prestări de servicii necesare desfășurării procesului de producție în unitățile de bază — ceea ce restrînge cadrul relațiilor întreprindere-centrală. Predomină producția de masă și de serie mare, diviziunea verticală a muncii impunînd relații de cooperare foarte puternică între unitățile componente. Acestea (cele care concură la realizarea producției de bază) au atribuții privind conducerea operativă nemijlocită a procesului de producție, desfășurarea lui eficientă. Funcțiunea de cercetare-dezvoltare este puternic centralizată, deoarece tematica este relativ omogenă pentru toate unitățile componente, iar asimilarea de produse noi și elaborarea de tehnologii perfecționate necesită instalații costisitoare și importante forțe umane. Centrala asigură : aplicarea unei politici unitare de dezvoltare economică și tehnică ; coordonarea, sincronizarea activităților unităților componente de bază ; organizarea și coordonarea proceselor auxiliare, de întreținere, reparații, producere de energie, transport etc.

DESFĂȘURAREA în bune condiții a conlucrării și repartizarea judicioasă a atribuțiilor, competențelor și răspunderilor între centrală și întreprinderile componente constituie o importantă premisă favorabilă în vederea creșterii rolului centralei industriale în : ● coordonarea unitară a ramurii/subramurii respective ; ● întărirea concentrării și specializării producției ; ● integrarea cercetării cu producția ; ● îmbunătățirea pregătirii tehnice a fabricației și a aprovizionării tehnico-materiale ; ● fundamentarea riguroasă a deciziilor ; ● creșterea participării oamenilor muncii în procesul de conducere ; ● accentuarea operativității și sporirea eficienței în activitatea tuturor verigilor organizatorice.

Ruxanda ISAIC-MANIU
Vasile DAN

OM-TEHNICĂ-MEDIU

ENERGIE PENTRU MEDIUL RURAL

IV Modalități de asigurare energetică în mediul rural bazate pe utilizarea surselor noi și regenerabile

O DIRECȚIE de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică de mare actualitate pe plan internațional în domeniul surselor noi și regenerabile este utilizarea integrală a biomasei. Pe lîngă utilizările specifice ale biomasei produse în scopuri energetice (specii repede crescătoare, alge și alte plante de apă, produse vegetale ce pot fi supuse fermentării pentru obținerea de etanol etc.), s-a constatat că produsele secundare și deșeurile din agricultură conțin și ele un mare volum de calorii. Utilizarea acestora în scopuri energetice ar putea aduce mediului rural un grad ridicat de independență energetică, deci o rezolvare importantă a problemei de asigurare energetică. Un exemplu. Dintr-un simplu calcul rezultă că paiele rămase la recoltarea unui hectar de grîu conțin, teoretic, echivalentul caloric a cca. 1 500 l motorină [11]). Problema care se pune este deci de a dispune de tehnologii capabile să transforme în energie utilă și la prețuri accesibile o proporție cît mai mare a acestei energii existente. De exemplu, la arderea simplă, randamentul nu depășește 8—10%, pe cînd fermentarea anaerobă a materiilor vegetale pentru producerea de biogaz poate ridica acest randament pînă la un maximum teoretic de 60%. După unele evaluări făcute în India, energia calorică și capacitatea fertilizatoare a dejecțiilor animaliere și umane și a deșeurilor vegetale neutilizate în momentul de față ar putea acoperi consumul total de combustibili fosili și de patru-cinci ori consumul de fertilizatori sintetici al acestei țări [12]).

Sursele de energie care intră în această discuție sînt următoarele : 1. deșeuri și dejecții animaliere și umane ; 2. resturi vegetale ; 3. deșeuri lemnoase ; 4. alte deșeuri organice agroindustriale. Metodele de generare a energiei din aceste surse pot fi grupate astfel : 1. arderea directă pentru producere de abur sau energie electrică ; 2. conversie termochimică pentru producerea unor diferiți combustibili gazoși, lichizi, solizi ; 3. fermentare în condiții anaerobe pentru producerea de metan ; 4. fermentare pentru producerea de etanol ; 5. extracție de ulei combustibil [13]).

Numeroase tehnologii au fost puse la punct în lume, de la foarte simple, ca brichetarea și carbonizarea (ridicînd eficiența energetică a materialelor vegetale, de la 10% — eficiența arderii, pînă la 50%) la unele mai sofisticate, ca fermentarea pe cale enzimatică pentru producerea de etanol. De asemenea, au fost realizate și studii interesante privind potențialul energetic al deșeurilor din agricultură. De exemplu, un studiu efectuat (în cadrul Universității de agricultură din Punjab) [14]) a pornit de la ideea că procesul de fotosinteză este eficient dacă se folosesc fertilizatori și mașini agricole. O bună parte însă a energiei produse în agricultură se află în resturile vegetale. S-a urmărit evaluarea acestei posibile surse alternative de energie, în vederea aducerii sectorului agricol la situația de independență energetică. Studiul realizat asupra unui grup de ferme mecanizate și nemecanizate a arătat că în zona studiată potențialul energetic conținut de resturile vegetale obținute pe un hectar cultivat este în medie de 22,6×16 kcal și că, teoretic, necesarul calculat de energie al comunității rurale, incluzînd producția agricolă vegetală și animală și activitățile casnice, poate fi acoperit de energia generată din deșeurile agricole. În acest caz este însă necesară o creștere a randamentului tehnologiilor utilizate de conversie energetică (plite, arzătoare, lămpi, motoare etc.).

Realizarea unui asemenea tip de studiu pentru condițiile țării noastre ar fi deosebit de utilă. S-ar putea obține o serie de concluzii referitoare la gradul posibil de independență energetică a mediului rural, în agricultura din fermele de stat și cooperatiste, gospodăriile individuale, activități meșteșugărești în condițiile de climă și vegetație specifice României, la tehnologiile necesare pentru utilizarea cu un randament cît mai bun a potențialului energetic al biomasei „secundare" (producțiile secundare și reziduurile din agricultură), la posibilitățile de sporire a volumului de biomasă (de exemplu, cultivarea unor specii repede crescătoare pe terenuri neaparținînd circuitului agricol, cum sînt, de pildă, luncile rîurilor), la utilizările alternative ale unor producții secundare din agricultură (de exemplu, studierea comparativă a eficienței energetice și economice a utilizării paielor, element cu valoare nutritivă mică și energetică mare, drept componentă în hrana animalelor și, respectiv, drept combustibil în cadrul unor tehnologii de conversie energetică cu randamentul ridicat) etc.

V Scheme de integrare a surselor noi și regenerabile

SURSELE noi și regenerabile au, așa cum s-a mai arătat, o serie de caracteristici : dispersarea în teritoriu, densitatea energetică redusă (cantitatea de energie conținută sau captată pe unitatea geometrică specifică, de exemplu, soarele : 910—1 070 kWh/m² . an, vîntul : 220—750 kWh/m² . an, biomasa : 0,80—3,60 kWh/m² . an ; și pentru comparație, cărbunele : 4 800 kWh/m³, petrolul : 10 900 kWh/m³ [15]), discontinuitatea în timp (de exemplu energia solară poate fi captată doar în timpul zilei, în zilele fără nori, energia eoliană se caracterizează în general prin perioada neregulată de funcționare), complementaritatea etc. Existența acestor caracteristici implică, în vederea obținerii unei eficacități energetice cît mai bune, adoptarea unui mod specific de utilizare. Este vorba în primul rînd de utilizarea descentralizată (realizată prin instalații de putere relativ mică, dispersate în teritoriu) și de integrarea surselor noi și regenerabile în sistemul complex de utilizare.

Problema integrării surselor noi și regenerabile constituie în multe țări un domeniu actual de preocupare și literatura sa de specialitate se îmbogățește continuu. În privința schemelor de integrare se desprind în principal următoarele direcții : (a) sisteme de surse noi și regenerabile integrate, (b) sisteme de activități integrate în plan energetic, (c) sisteme de asigurare energetică.

a. Crearea **sistemelor de surse noi și regenerabile integrate** a fost sugerată de intermitența în timp și de complementaritatea acestor surse. Un exemplu care să ilustreze această idee este obținerea de energie electrică într-un sistem care ziua să folosească celule fotovoltaice și noaptea, în condiții de intensitate suficientă a „vîntului", un generator eolian.

La integrarea într-un sistem unic se urmărește, ca un principiu de realizare, maxima adecvare a utilităților, respectiv selectarea sursei de energie care satisface cel mai bine o necesitate concretă. Așa este, de exemplu, un sistem de surse integrate în care încălzirea unei instalații de biogaz se realizează cu apă caldă produsă de o instalație solară, iar alimentarea cu apă se face de către o pompă acționată cu ajutorul unei instalații eoliene.

b. **Sistemele de activități integrate în plan energetic** iau în considerare, pe lîngă tehnologiile de utilizare a surselor noi și regenerabile, unele activități care, fără a avea scop energetic direct, sînt relevante în plan energetic.

---

* Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 9 din 1 martie a.c.

[11]) Coeficienții calorici sînt preluați din lucrarea Țesu, I., Baghinschi, V., **op. cit.**, 1984 (Anexele 1—4).

[12]) Anand, G.P., „Biogas Technology — For Recycling of Organic Wastes for Sanitation", **Bio-Energy Re-News**, Feb. 1983.

[13]) Pathak, B.S., **Energy Balance and Utilization of Agricultural Weste on a Farm**, Punjab Agricultural University, Ludhiana, 1980 și World Bank. **Mobilizing Renowable Energy Technology in Developing Countries : Srtengthening Local Capabilities and Research**, July, 1980—1981.

[14]) Pathak, J.B., **op. cit.**, 1980

[15]) Iulian, C., Lazăr P.D., „Valorificarea industrială a energiei vîntului", **Știință și Tehnică**, 12/1984.

Noua perspectivă energetică care se impune cu tot mai multă pregnanță în momentul de față abordează activitățile, procesele social-economice în dimensiunea lor energetică, considerînd că orice produs înglobează energie, fie ea intrinsecă (cazul combustibililor, produselor agricole etc.) sau consumată la producere (cazul îngrășămintelor chimice, al mijloacelor fixe, al forței de muncă etc.). În acest fel orice activitate poate fi privită ca un proces cu intrări și ieșiri de natură energetică. În funcție de natura lor, unele activități pot avea o importantă componentă energetică.

Acest tip de abordare este adecvat unor sisteme complexe de activități. Așa este, de exemplu, o fermă agricolă multifuncțională care, pe lîngă instalații de producere de energie din surse noi și regenerabile (instalație solară, instalație de biogaz, instalație eoliană), cuprinde și o serie de alte activități interconectate : culturi vegetale care alimentează cu reziduuri vegetale instalația de biogaz și sînt la rîndul lor fertilizate cu reziduurile procesului de fermentare din instalația de biogaz, creșterea animalelor folosind drept furaje producția culturilor vegetale și cedînd material energetic animal instalației de biogaz etc. Un studiu asupra acestui tip de sisteme a fost realizat și în lucrările citate ale colectivului de cercetare menționat de la Universitatea din București.

La integrarea surselor de energie și activităților într-un asemenea tip de sistem trebuie respectate o serie de principii care conferă eficacitate în atingerea obiectivelor sistemului, de natură energetică și neenergetică. Astfel, principiile realizării proceselor circular active [16]) oferă un cadru general pentru crearea acestui tip de sisteme. O serie de principii au fost formulate cu privire la aspectele energetice [17]). Acestea se referă în principal la (1) utilizarea în trepte a energiei, adică utilizarea energiilor de putere din ce în ce mai joasă și secundare la realizarea unor activități pentru care sînt adecvate ; (2) integrarea utilităților, cu alte cuvinte sprijinul reciproc al acestora (de exemplu, căldura solară pentru încălzirea instalației de biogaz) ; (3) intrarea alternativă în funcțiune (bazată pe complementaritatea utilizării surselor noi și regenerabile).

Obiectivul energetic al integrării de acest tip este creșterea ponderii energiei utile în sistem, care se realizează prin introducerea în circuitul util a unor calorii altfel neutilizate. Drept consecință are loc o reducere a necesarului de energie din ambientul sistemului. În felul acesta este posibilă o creștere a gradului de independență energetică a sistemului. S-a calculat, de exemplu, că pentru o gospodărie individuală cu un grad relativ de integrare din comuna Băneasa, jud. Constanța, economia de energie consumată din exterior, realizată prin integrare, se ridică la un volum de calorii echivalînd cu 20% din producția de biogaz a instalației existente.

O perspectivă valoroasă în direcția realizării acestui tip de sisteme complexe o sugerează principiile agriculturii biologice[18]), care abordează practica agricolă în mod sistemic, integrator și antientropic. Tehnicile sale care elimină utilizarea produselor agricole de sinteză ca îngrășămintele chimice, pesticidele etc. combină unele procedee ale agriculturii actuale ca mecanizarea și irigarea, cu procedee tradiționale, actualizate pe principii ale științei moderne : rotația corectă a culturilor de cîmp cu leguminoase fixatoare de azot, utilizarea îngrășămintelor verzi (încorporarea în sol a unor plante aflate în plină vegetație), a gunoiului de grajd și a compostului, utilizarea unor soiuri rezistente la dăunători sau combaterea biologică a acestora, utilizarea luminii naturale și a mișcării ca factori de creștere a producției animale etc. Fermele organizate pe principii ale agriculturii biologice în Elveția, S.U.A. ș.a. au obținut producții la hectar și venit net comparabil cu cele clasice, dar în condițiile unui consum energetic de trei ori mai mic și ale obținerii unor produse de calitate superioară, nepoluate.

c. **Sistemele de asigurare energetică** se referă la zone date din mediul rural, sub forma unor sisteme complexe de opțiuni energetice (surse alternative) care se completează și se sprijină reciproc, pentru asigurarea necesarului de energie al zonelor respective.

O serie de studii ilustrează această direcție de abordare a problematicii asigurării energetice în mediul rural. O perspectivă interesantă o oferă studiul denumit pe scurt „energie descentralizată", de creare a unui sistem de planificare energetică și management bazat pe sursele locale, în mod special pe cele regenerabile precum sînt deșeurile vegetale și animale, alte deșeuri organice, lemnul și resturile forestiere etc., îmbinate în mod ingenios cu surse inepuizabile ca cea solară, a micilor cursuri de apă, eoliană etc. [19]).

Etapele realizării studiului au fost următoarele : determinarea nevoilor de energie (prezente și viitoare) ; determinarea modelelor de comportament energetic și stabilirea priorităților în acoperirea nevoilor de energie ; determinarea configurației locale a surselor de energie (cu un accent special pe potențialul energetic al resurselor de biomasă ale zonei) ; stabilirea opțiunilor energetice de bază, în funcție de priorități și educarea forțelor locale pentru implementarea soluțiilor formulate.

Studiul a fost realizat într-o zonă cu 5 sate, cuprinzînd în total 932 de gospodării. Dintre acestea au fost abordate la un nivel mai general 582 de gospodării și intensiv, pe bază de chestionar, 143 de gospodării. Orizontul de timp final s-a referit la anul 2000. Rezultatele au fost prezentate în cadrul a cinci scenarii succesive, caracterizate printr-un grad tot mai mare de independență energetică. Ultimul scenariu realizează în viitor chiar un surplus de energie ce poate fi cedat în exteriorul zonei (după acoperirea integrală a necesarului agriculturii și activității casnice).

Elementele de strategie folosite au fost următoarele : 1. utilizarea cu randament sporit a surselor de energie existente, respectiv prin fermentarea anaerobă a deșeurilor vegetale și animale pentru producerea de biogaz ; 2. luarea în considerare a unor noi surse (dejecțiile umane, alte deșeuri vegetale) ; 3. îmbunătățirea dispozitivelor de conversie energetică (de exemplu — creșterea randamentului plitelor de gătit de la 8% la 24%) ; 4. obținerea de combustibili utilizabili de către mica industrie și la oraș prin brichetarea deșeurilor vegetale ; 5. cultivarea unor specii vegetale repede crescătoare.

Proiectul a fost operaționalizat printr-un plan de acțiune detaliat vizînd implementarea soluțiilor propuse și printr-un studiu de fezabilitate tehnico-economică privind construirea instalațiilor de biogaz recomandate.

Din întreaga prezentare făcută mai sus se pot desprinde o serie de concluzii utile pentru rezolvarea problemei de asigurare energetică în mediul rural : (1) necesitatea recunoașterii și rezolvării acestei probleme, ca o condiție a dezvoltării social-economice în mediul rural, dezvoltare strîns intercondiționată cu dezvoltarea generală a țării, (2) existența unor importante resurse de asigurare energetică în mediul rural, putînd fi utilizate în cadrul opțiunii de dezvoltare energetică bazată pe forțele proprii ; (3) necesitatea unor noi eforturi pentru punerea la punct a tehnologiilor de utilizare a surselor noi și regenerabile, cu recunoașterea faptului că difuzia largă a utilizării acestora depinde de gradul de adecvare la mediul social-economic și de acțiunea a numeroși factori caracteristici acestui mediu (organizatorici, economici, juridici, educaționali, psihologici etc.) ; (4) necesitatea consacrării unor cercetări speciale potențialului și tehnologiilor adecvate de utilizare a biomasei „secundare" — sursă cu un mare potențial energetic dar relativ neutilizată ; (5) necesitatea proiectării unor sisteme care să integreze surse noi și regenerabile și alte activități, cu respectarea principiilor integrării energetice ; (6) utilitatea și necesitatea realizării unor studii complexe de asigurare energetică a zonelor rurale care să urmărească valorificarea maximă a potențialului energetic local.

Ileana IONESCU-SISEȘTI

[16]) Popescu, M.D., „Circuit activ productiv pentru valorificarea superioară a resurselor regenerabile", **Noua revoluție agrară în România**, Ed. Politică, București, 1982.
[17]) Reddy, A.K.N., Subramanian, D.K., „Integrated Energy Systems for Rural Development — An Indian Approach", **Technical Papers, 11-th World Energy Conference**, München, 1980.
[18]) Papacostes, P., **Agricultura biologică**, Ed. Ceres, 1981.
[19]) Paul, S., **Decentralized Energy Planning**, AFRO, New Delhi, 1983

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

RESPINGÎND ca iluzorii şi amăgitoare atît lozincile stîngiste ale naţionalizării pămîntului şi „coinozării" ţărănimii, cît şi pe cele burgheze ale „statului ţărănesc", Petru Groza formula lapidar lozinca momentului : „nu stat ţărănesc, ci stat cu dreptate", în care „revendicările urgente şi minimale ale mulţimii muncitoare împing spre frontul comun al apărării democraţiei..." ; era vorba de o reformă care, deşi nu rezolva definitiv problema agrară constituia „o dură necesitate faţă de o situaţie de fapt, creată peste capetele noastre de milioane de plugari muncitori şi de miile de intelectuali împinşi spre sărăcie..."[1])

În cuvîntarea programatică, rostită de el la 18 aprilie 1933, în legătură cu crearea Frontului Plugarilor, Petru Groza spunea că „pentru a ne lămuri de la început, subliniez însă că acest program, născut din pornirea contra politicienilor şi partidelor, atacă în mare parte numai lipsuri de zi, fenomenul deci de suprastructură, nu temelia, şi astfel, chiar dacă s-ar înfăptui, nu s-a făcut totul" [2]), precizînd că „înfăptuirea programului înseamnă, totuşi, o uşurare momentană şi noi trebuie să mergem înainte fără a renunţa să ţintim la schimbarea sistemului".

Ţinînd seama de condiţiile noi în care se puneau problemele desăvîrşirii revoluţiei burghezo-democratice după revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944, Petru Groza a înţeles foarte bine necesităţile vremii în domeniul agrar, legătura şi succesiunea strînsă a programului agrar minimal cu cel maximal. „Mergem, deci, evident spre capacitatea ţăranilor de a-şi concorda interesele particulare cu cele colective şi de a-şi crea instrumente de organizare şi reprezentare, îndrumîndu-şi singuri acţiunile politice"[3]), spunea el încă în 1937, referindu-se la necesitatea de a rezolva definitiv problema agrară, coroborat cu cea agricolă. Argumentele acestei opţiuni sînt nu numai sociale şi politice, dar mai întîi economice. „Unităţile mici rurale, gospodăriile plugarilor şi-au pierdut cu totul poziţiile în faţa industrializării tot mai intense a agriculturii – arăta, în aceeaşi vreme, Petru Groza. Costul de producţie, cantitatea şi calitatea produselor plugarului îl pun pe acesta în inferioritate zilnic crescîndă, pînă la eliminarea lui din concurenţă. Pe lîngă exploatarea lui directă, în calitate de consumator al produselor industriale, el este cu totul aservit marelui proprietar sau organizaţiilor de producţie colectivă, fiind astfel despuiat de valoarea produsului braţelor şi vitelor lui. Piaţa se cucereşte tot mai mult de către unităţile mari de producţie şi se pierde mai mult de către plugari. Aceştia se pauperizează mereu, eliminaţi din beneficiile progresului şi culturii, pe lîngă coborîrea fără încetare a nivelului vieţii lor. Din aceste motive, proprietatea nu mai trăieşte în imaginea ţăranului ca ideal abstract. În realitate, el îşi dă seama că proprietatea asupra pămîntului, ca mijloc de producţie, devine pentru el tot mai iluzorie (...). Realitatea îl învaţă că, fără organizarea colectivă a mijloacelor lui de producţie, fără stabilirea necesităţilor pe plan colectiv, fără reglementarea producţiei şi distribuţiei bunurilor produse de el, pe plan comun, totul este pierdut în favoarea marelui capital particular..."[4]).

Întîlnim, în rîndurile de mai sus, idei economice înaintate, asemănătoare cu ale altor gînditori ca C. Dobrogeanu Gherea, Lotar Rădăceanu sau Gromoslav Mladenatz, dar, tot ca la aceştia, afectate încă de un anumit entuziasm utopic, deoarece cooperativele agricole ţărăneşti – aceste insule socialiste – nu s-au dovedit nicăieri viabile într-un ocean capitalist, în care puterea economică şi politică este concentrată în mîinile burgheziei. Or, nu în acest cadru putea avea loc acea „schimbare radicală a sistemului" de a cărei necesitate Petru Groza era convins.

Pentru a transforma această stare de lucruri, nu era suficientă doar „stînga plugărească", ci angajarea fermă a ţărănimii în lupta comună cu muncitorii, conduşi de partidul lor, fapt pe deplin validat de evoluţia ulterioară a societăţii româneşti şi pe care Petru Groza are meritul de a-l fi înţeles la timpul potrivit. Datorită lui şi legăturilor cu Partidul Comunist Român, datorită liniei politice pozitive pe care s-a situat Frontul Plugarilor, au fost limpezite constructiv aspectele ideologice şi politice ale acestor relaţii, definindu-se tot mai just strategia agrară, locul şi rolul ţărănimii în viaţa socială a ţării.

Imediat după 23 August 1944, Petru Groza susţinea că a sosit momentul „unei grabnice reforme agrare în spiritul platformei Frontului Naţional-Democratic" şi că „această reformă va trebui efectuată într-un spirit cu totul nou, spre deosebire de reforma agrară care a urmat războiului trecut, reformă ale cărei vicii le-am verificat eu însumi, ca unul ce deţineam înalte posturi de comandă în sectorul agrar şi industrial al ţării" [5]). Această reformă o vedea ca „o operaţie dureroasă pentru o clasă (clasa moşierimii, n.n.), dar o operaţie absolut necesară corpului întreg"[6]), ţinînd seama de strînsa legătură dintre problemele sociale şi cele economice, dintre agricultură şi celelalte ramuri ale economiei naţionale, în cadrul unui proces dinamic de dezvoltare.

În 1944, Petru Groza relata : „Un ţăran, domnilor, îmi spunea acum 10 ani : eu am zece jugăre de pămînt şi cred ca un prost că sînt stăpînul lor. Dar eu – spunea mai departe ţăranul – nu-mi dau seama că nivelul vieţii mele scade încontinuu. Deci, adevărul este că nu eu stăpînesc pămîntul, ci sînt stăpînit de pămînt"[7]). Într-un asemenea context, luînd în considerare realităţile economice, nivelul precar al dezvoltării forţelor de producţie, cerinţele legilor economice, Petru Groza considera că noua reformă agrară trebuia să pună capăt acestei alienări

„FIŞE"

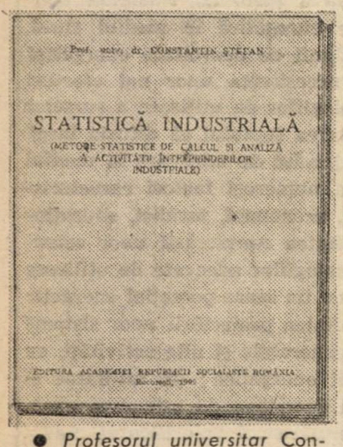

● *Profesorul universitar* Constantin Ştefan *este, în aceste zile, prezent în librării cu volumul* „Statistica industrială", *tipărit la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ. *Cartea tratează una din problemele importante ale procesului decizional din economia naţională – sistemul informaţional –, cu particularizare la unităţile de profil industrial. Deşi este alcătuit urmînd metodologia cursurilor universitare, volumul evidenţiază efortul autorului de a prezenta şi interpreta îmbunătăţirile aduse sistemului informaţional statistic în lumina perfecţionărilor mecanismului economico-financiar. Astfel, o atenţie aparte este acordată actualizării metodelor de calcul şi analiză statistică aplicate unităţilor industriale. Un spaţiu larg este consacrat în volum tehnicilor de calcul şi analiză statistică a producţiei industriale şi a calităţii acesteia, a utilizării forţei de muncă, retribuirii şi productivităţii, aprovizionării tehnico-materiale, evaluării capacităţii de producţie şi a progresului tehnic. Pe tot parcursul lucrării este evident efortul autorului de a asigura o îmbinare a aspectelor teoretice cu cele practice, preocupare de natură să contribuie la perfecţionarea sistemului informaţional statistic.*

Contracte economice

● *Contractul economic între întreprinderile ce alcătuiesc complexul economic naţional reprezintă o pîrghie de maximă însemnătate în asigurarea funcţionalităţii mecanismului economiei în ansamblul său; important este de subliniat şi faptul că rolul acestuia sporeşte considerabil în contextul eforturilor către o dezvoltare intensivă – apreciază* H. Schmidt *şi* M. Werner *în articolul* „Umfassende Intensivierung und Nutzung des Wirtschaftsvertrags" *(Intensificarea utilizării contractelor comerciale) publicat în numărul 2/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Dar, arată autorii, problemele perfecţionării contractelor comerciale nu au doar un caracter de tehnică juridică. Pentru ca această acţiune să se dovedească viabilă este necesar să fie analizate toate componentele economice implicate – la cei doi parteneri ai contractelor –, şi, multiplicat, la nivelul întregii economii naţionale. Elementele vizate sînt, îndeosebi, cele legate de volumul şi modificarea structurii producţiei, de marketing şi management, de politica în domeniul reducerii consumurilor materiale şi a costurilor. Probleme speciale ridică din acest punct de vedere, apreciază autorii, promovarea susţinută a progresului tehnic, la ambii parteneri ai contractelor economice.*

economice a ţăranului împroprietărit, îndemnîndu-l să se asocieze în cooperative, pentru a-l feri de servituţile micii proprietăţi individuale. „Să ferească dumnezeu — spunea astfel în 1945 — ca, prin împroprietărirea ce s-a făcut, să facem din plugar sclavul pămîntului, nu vrem să schimbam numai stăpînul şi să ajungă slugă la pămîntul pe care-l munceşte. În cazul acesta, plugarul va deveni mai sclav ca pînă acum. Trebuie să-i îndemnăm să se organizeze în cooperative"[6]).

Abordînd cu pricepere problemele economice în legăturile lor fireşti, Petru Groza a luat în considerare interdependenţele dintre problema agrară şi problema agricolă, dintre relaţiile de producţie statornicite, în mediul rural, după noua reformă, şi nivelul existent al forţelor de producţie din agricultura ţării. În cuvîntarea rostită de el la primul congres liber al Frontului Plugarilor din 25 iunie 1945, el arăta că, după înfăptuirea reformei agrare, se impunea crearea unei puternice baze tehnico-materiale a producţiei agricole. „Ceea ce va trebui realizat neîntîrziat şi cu mijloace puternice — susţinea Petru Groza — este mecanizarea agriculturii. Congresul nostru va avea de examinat programul nou al acestui decisiv pas spre formele înaintate ale agriculturii. Vremea plugurilor de lemn şi a celor două vaci slăbuţe, care îşi plîmbă agale tristeţea şi neputinţa pe brazde, trebuie să înceteze. Vom crea, deci, centre de motorizare agricolă, de selecţionare a seminţelor şi de primenire a raselor de vite, pentru ca plugarul care asudă în ţarina ingrată chinuindu-se pe sine şi plîngînd de mila vitelor, să poată ajunge, în sfîrşit, stăpînul adevărat al pămîntului, iar nu robul lui. Căci în zadar aveţi astăzi proprietatea brazdei, dacă nu veţi avea şi mijloacele mai moderne de a scoate din ea, cu minimum de efort, maximum de producţie"[7]).

În desfăşurarea procesului revoluţionar de rezolvare a problemei agrare, Petru Groza era convins că chiar şi reforma din 1945 „e doar un început", guvernul (pe care-l conducea) avînd în vedere perspective tehnico-economice şi sociale mai avansate, în primul caz pe linia unei mecanizări generale şi a sporirii producţiei agricole pe unitatea de suprafaţă agricolă, iar, în al doilea caz, pe linia transformării proprietăţii agricole private în proprietatea cooperatistă, socialistă. O deosebită importanţă a avut, în acest proces, faptul că dr. Petru Groza, conducătorul Frontului Plugarilor, s-a situat ferm pe poziţia întăririi alianţei muncitoreşti-ţărăneşti, a stimulării legăturilor fireşti, sudate în focul luptei antifasciste, a recunoaşterii rolului conducător al clasei muncitoare în noua epocă istorică şi a partidului ei de avangardă. „Cele două mari tabere ale poporului trebuie să se înfrăţească, să-şi dea mîna cu sinceritate şi să păşească la făurirea destinului viitor al României"[10]), afirmase el imediat după acordul de la Ţeblea. Au valoare de simbol, în ce priveşte descifrarea perspectivei socialiste a rezolvării chestiunii ţărăneşti, următoarele aprecieri ale sale : „Dirijarea economiei agricole în temeiul necesităţilor stabilite se apropie tot mai mult de mintea ţăranului, îndeosebi prin faptul că reacţiunea, sub masca apărării proprietăţii şi a libertăţii economice, a creat în unele ţări intervenţii de stat din care rezultă nu numai un sistem hibrid hermafrodit, dar şi măsuri paliative, evident, adîncind suferinţa păturii ţărăneşti în loc de a lecui"[11]).

Gînditor realist, Groza a militat pentru lărgirea bazei de masă a Frontului Plugarilor, organizînd colaborarea sa temeinică cu P.C.R. şi realizînd, la 30 noiembrie 1944, fuziunea cu Partidul Socialist-Ţărănesc. Cu acel prilej, el sublinia că „e vorba de viaţa acestei ţări şi tocmai de aceea trebuie să lucrăm împreună cu proletariatul ţării, reprezentat de Partidul Comunist". Astfel, acest om ce pleca de la principiul că n-a învăţat destul şi că ceea ce ştie nu-i ajunge, îşi însuşise o orientare politică şi o concepţie asupra vieţii pe care realitatea i-a confirmat-o, ceea ce i-a mobilizat şi mai mult energiile pe care noua societate i le-a solicitat cu atîta încredere. „Vreau să văd o ţară — spunea el în 1934, în şedinţa Comitetului din Hunedoara al Frontului Plugarilor — în care marea mulţime a păturii muncitoare să nu mai fie ameninţată să piară de foame în timp ce o mică minoritate de beneficiari trîndavi să acumuleze averi fără muncă"[12]).

Petru Groza s-a situat printre fruntaşii luptei pentru democraţie populară, pentru îndeplinirea aspiraţiilor fundamentale de libertate şi dreptate socială a întregii societăţi româneşti, alături de reprezentanţii clasei muncitoare. Deşi n-a fost membru al P.C.R., Petru Groza a fost unul din cei mai devotaţi şi sinceri colaboratori ai săi ; aşa cum afirma el, „numai unirea clasei muncitoare şi a tuturor celor ce muncesc consolidează puterea poporului şi numai astfel vor fi apărate cu succes suveranitatea şi independenţa naţională".

Aspiraţiile şi ţelurile de progres economico-social al ţării şi-au găsit cea mai fericită întrupare practică, în realizări de mare prestigiu, în ultimele două decenii ; în anii în care în fruntea partidului şi statului s-a aflat şi se află cel mai iubit fiu al naţiunii, eminentul strateg şi ctitor al României socialiste moderne, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, marele erou al ţării. Sînt ani ce, prin anvergura succeselor, au dobîndit dimensiunile unei veritabile epoci, „Epoca Ceauşescu", epocă de aur în istoria atît de frămîntată a României, şi căreia înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului îi va conferi noi şi însemnate străluciri.

conf. dr. Gh. CIULBEA

[1]) P. Groza, Botezul Frontului Plugarilor, în „Horia", Deva, 22 apr.
[2]) Idem.
[3]) P. Groza, op. cit., p. 180
[4]) Idem, p. 181.
[5]) Dr. Petru Groza, Reconstrucţia României, Discursuri politice, conferinţe, şi interviuri, 1944—1946, Bucureşti, 1946 p. 13—14.
[6]) „Semnalul", 25 martie 1945
[7]) Idem, p. 214.
[8]) Idem, p. 231
[9]) Petru Groza, Reconstrucţia României..., p. 92.
[10]) Idem, p. 94—95.
[11]) P. Groza, Articole, cuvîntări, interviuri, Texte alese, p. 181.
[12]) P. Groza, Op. cit., p. 215

Ciclurile economice ale lui Wheeler

● *Recenta criză economică a adus în atenţie, cu o putere sporită, problema ciclicităţii evoluţiei economiei mondiale. De un larg interes se bucură astfel aşa-numitele „cicluri Kondratiei" care îşi propun să stabilească legături de ordin cauzal între evoluţia tehnologică şi cea economică. Dar astfel de tentative economice vizează şi alte perspective. După cum arată* George F. Ray *în articolul „Super-Kondratieff: les cycles de 100, 500, 1 000 années de Wheeler", publicat în numărul 1906 al revistei* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES, *o echipă de cercetători condusă de profesorul american Raymond H. Wheeler s-a străduit să demonstreze, pe baza unor minuţioase şi îndelungate cercetări, existenţa unei concordanţe între schimbările de ordin climatic şi evoluţia economiei. Ipoteza savantului amintit constă în faptul că evoluţia climatică pe termen lung exercită o anumită influenţă asupra comportamentului uman şi a creşterii economice, precum şi asupra vieţii vegetale şi animale. Ciclurile considerate sînt îndelungate — de 1 000 şi 500 de ani —, sau mai scurte — de 100 de ani. Deşi noutatea perspectivei şi varietatea argumentelor au în mare parte un caracter surprinzător, nu pot fi desconsiderate totuşi anumite similitudini între evoluţia climei şi ciclurile economice, se apreciază, îndeosebi în cazul ciclurilor de 100 ani.*

● *După debutul din anul 1984 în cîmpul literaturii dedicată studiilor asupra viitorului, institutul american* WORLDWATCH *a publicat recent un nou scenariu global intitulat sugestiv* „State of the world 1985". *Principiile care au stat la baza acestui al doilea volum îşi extrag consistenţa din aceeaşi viziune originală a centrului respectiv de cercetare, desemnată sintetic prin modelul unei societăţi care se „autosusţine" sau se „autoîntreţine". Şi maniera de elaborare este în linii generale aceeaşi — abordarea interdisciplinară, evaluarea problemelor într-o arie delimitată, pe de o parte, de capitolul resurse, iar pe de altă parte de cea a mediului. Unele schimbări se remarcă totuşi. Aspectele globale precum energia, mediul, hrana, populaţia, tendinţele economice sînt investigate dintr-o diversitate de unghiuri, autorii studiilor optînd în acelaşi timp şi pentru formula cercetării pe etape : cu alte cuvinte publicarea unor rezultate parţiale. Între problemele concrete abordate reţin atenţia : hrana, asigurarea aprovizionării cu apă în lume, protecţia fondului forestier, poluarea aerului şi ploile acide, conservarea diversităţii biologice, creşterea eficienţei energetice, tendinţe în evoluţia populaţiei mondiale etc.*

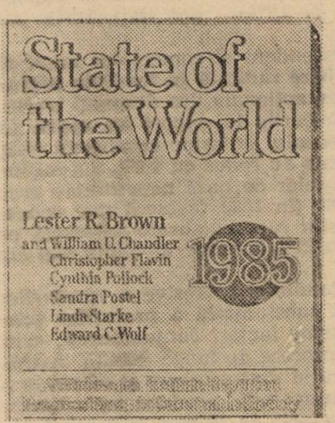

FIŞE

Noi evoluții în comerțul internațional

După un marcat declin la începutul anilor '80, cel mai important din perioada postbelică, comerțul mondial se află în prezent sub semnul unei ușoare înviorări : cifrele pentru prima jumătate a anului trecut indică o creștere a volumului fizic de 8,5%, iar prognoza pentru 1985 este de 10—11% (volum valoric). Reintrat în trendul ascendent multidecenal, în contextul tendinței mai generale de redresare economică, comerțul internațional poartă amprenta schimbărilor produse în ultimii zece ani în mecanismele pieței mondiale, a mutațiilor în raportul de forțe din economia mondială.

Recesiunea economică și comerțul internațional

COMERȚUL internațional a devenit în ultimele trei decenii o componentă de primă importanță a procesului dezvoltării economice la scară globală. După cum rezultă și din grafic, între **dinamica P.I.B. mondial și evoluția volumului exporturilor mondiale** există o strînsă corelație : perioadelor de avînt economic le corespund faze de expansiune a schimburilor comerciale internaționale, după cum declinul creșterii economice este însoțit de contractări ale volumului tranzacțiilor internaționale. În condițiile încetinirii creșterii economice, începînd cu mijlocul anilor '70 (ritmul mediu anual de creștere al P.I.B. a fost în perioada 1973—1983 de 2,6% față de 6% în cei zece ani anteriori), comerțul internațional cunoaște o reducere accentuată de ritm, de la 8,7%/an în perioada 1963—1973, la 2,7%/an în 1973—1983, **coeficientul de elasticitate** al exporturilor mondiale scăzînd de la 1,45 la 1,04. Este de remarcat totuși faptul că volumul fizic al exportului mondial nu a înregistrat în acest interval un declin comparabil cu cel din timpul marii crize interbelice și, cu puține excepții, coeficientul de elasticitate — expresie a rolului comerțului exterior în procesul reproducției lărgite — a fost supraunitar.

Cele două faze de recesiune din ultimul deceniu s-au manifestat diferit în domeniul comerțului internațional. Dacă la mijlocul anilor '70 volumul fizic al exporturilor mondiale a scăzut într-un singur an (— 4,4% în 1975), scădere mascată de evoluția ascendentă a valorii unitare (prețurile medii de export) (+7,9%), criza de la începutul anilor '80 are un caracter mai profund și de durată : volumul valoric al exporturilor mondiale a scăzut în 1981 cu 1,4%, în 1982 cu 6,4%, iar în 1983 cu 2,2%.

Această situație este, în primul rînd, **expresia contractării volumului fizic al comerțului mondial** ca urmare a reducerii importurilor, a înăspririi condițiilor de acces pe piața internațională, a accentuării unor restricții și măsuri discriminatorii în politica comercială, în condițiile noii faze a crizei economice. Este important de relevat faptul că efectul decelerator al recesiunii asupra cererii mondiale a fost resimțit cu cea mai mare putere de țările în curs de dezvoltare, în special de cele neexportatoare de petrol. Astfel, în țările capitaliste dezvoltate, în perioada 1980—1983 importul s-a redus (—0,2%), iar exportul a cunoscut o ușoară creștere (+1,6%). În același interval, în țările în curs de dezvoltare nu numai că exporturile au fost sever diminuate (—3,2%), dar importurile au continuat să crească (+3,9%).

În al doilea rînd, trendul descendent al comerțului mondial din ultimii ani reflectă **o schimbare radicală în tendința prețurilor mondiale,** după creșterea excepțională din deceniul trecut. Dacă în perioada 1970—1980 prețurile la export au sporit în medie de 3,7 ori (după ce în deceniul anterior crescuseră abia de 1,14 ori), în 1980—1983 acestea s-au redus cu 8,8%. La mijlocul anului 1984, prețurile produselor de bază nepetroliere erau cu 20% mai reduse decît în 1980 (în 1982 fuseseră mai reduse cu peste 30%), prețurile produselor manufacturate scăzuseră cu 15%, iar prețul petrolului era cu 21% inferior nivelului său din 1981.

Principala componentă a tendinței regresive a prețurilor mondiale o reprezintă **scăderea substanțială a prețurilor produselor de bază,** sub impactul unor factori conjuncturali, care acționează însă pe fondul unor procese de lungă durată. Astfel, dezechilibrarea curentă a raportului dintre cerere și ofertă la o serie de produse de bază (combustibili, produse agroalimentare) este rezultatul reducerii cererii de import sub incidența crizei, creșterii în ultimii ani a stocurilor și majorării costului acestora în condițiile dobînzilor înalte, ale ofertei relativ abundente la unele mărfuri (cereale, zahăr, chiar țițeiul). Privind într-o perspectivă mai largă, măsurile de restructurare economică luate într-o serie de țări pentru reducerea dependenței față de piața externă (în cazul combustibililor), politica de substituire a importurilor și susținere a producției naționale (la unele produse agroalimentare), continuarea înlocuirii unor produse primare naturale cu cele sintetice, în ciuda creșterii costurilor în petrochimie, anumite schimbări de durată în structura consumului (în țările dezvoltate se constată o reducere constantă a consumului de cafea, ceai, zahăr) au constituit factori de presiune asupra prețurilor produselor primare.

În deceniile postbelice forțe economice obiective au acționat în sensul creșterii valorii unitare la această categorie de produse, al accentuării rolului rentei diferențiale și absolute în formarea valorii în acest domeniu : caracterul tot mai limitat și restrictiv al resurselor, dificultățile crescînde în exploatarea de noi zăcăminte, gradul ridicat de concentrare geografică a unora din aceste resurse etc.

În aceste condiții, faptul că totuși tendința prețurilor a devenit descendentă, că **raportul de schimb** al produselor de bază față de cele manufacturate a evoluat în ansamblu în favoarea acestora din urmă, trebuie explicat și în funcție de mecanismele specifice ale pieței mondiale, bazată pe o diviziune a muncii de tip vertical, pe polarizarea puterii economice pe direcția Nord-Sud. Poziția economică a consumatorilor în raport cu producătorii de produse primare, puterea de negociere superioară a țărilor capitaliste dezvoltate față de cele în curs de dezvoltare determină abaterea prețurilor în jos în cazul ultimelor în raport cu primele, deschiderea „foarfecelui prețurilor" în defavoarea produselor de bază. Este semnificativ totodată faptul că în perioada de maximă scădere a prețurilor la produse primare (1980—1982), reducerea a fost mult mai accentuată în cazul țărilor în curs de dezvoltare, în medie cu 25%, în timp ce la exportul țărilor capitaliste dezvoltate scăderea a fost de 12,5%. Această situație se transpune în diminuarea puterii de cumpărare a exporturilor, mai afectate fiind țările în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate : în 1981 puterea de cumpărare a exporturilor acestor țări scăzuse cu 5,5% iar în 1982 cu 3,7%.

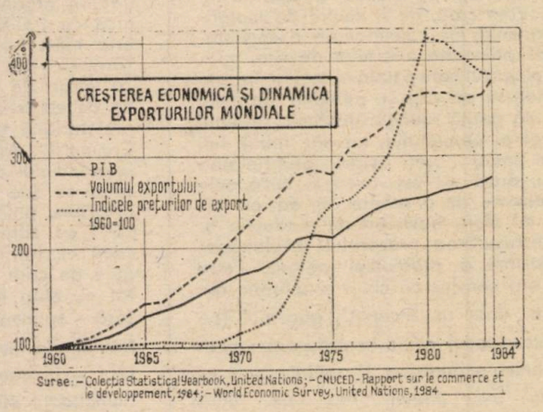

Surse: – Colecția Statistical Yearbook, United Nations; – CNUCED - Rapport sur le commerce et le développement, 1984; – World Economic Survey, United Nations, 1984

O caracteristică a începutului actualului deceniu este **tendința persistentă de scădere a prețului la grupa de produse manufacturate,** factor suplimentar de depresiune a indicelui general al prețurilor internaționale. Practic, după 1980 prețul produselor prelucrate a înregistrat o continuă erodare, cu o medie anuală de —3,5%. Deși evidențierea statistică este mai dificilă, se poate considera că o explicație a acestei tendințe este **reducerea prețurilor la produsele manufacturate de prelucrare inferioară, precum și la cele standardizate, bazate pe tehnologii cunoscute și de largă accesibilitate.** Este vorba deci de acel segment al pieței mondiale pe care s-au afirmat în ultimii ani așa-numitele „noi țări industrializate". Într-adevăr, datele arată că înrăutățirea raportului de schimb în condițiile crizei anilor '80 a fost cea mai pronunțată tocmai în cazul acestei categorii de țări. Se formează astfel un „foarfece al prețurilor" în defavoarea produselor industriale clasice sau standardizate, față de **produsele tehnicii de vîrf și rezultatele cercetării tehnico-științifice „de ultimă oră",** sub influența unor factori cum sînt : creșterea ofertei din anumite țări în curs de dezvoltare ca urmare a dezvoltării industriei naționale, a „delocalizării" unor producții industriale grele (siderurgie, chimie grea) din țările dezvoltate în regiuni din lumea a treia ; gradul ridicat de concentrare a exporturilor de manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, dependența acestora de cererea de pe piața occidentală ; dependența accentuată a noilor țări industrializate de tehnologia avansată din țările dezvoltate.

În explicarea evoluției prețurilor mondiale nu trebuie să se treacă cu vederea rolul important care revine pe piața internațională **societăților transnaționale,** strategiei de preț practicate de acestea. După unele estimări, 70—80% din comerțul mondial cu produse primare și peste 80% din exportu-

rile de manufacturate se realizează prin intermediul societăților transnaționale (vezi : UNCTAD „Trade and development", 1982). Prin mecanismul prețurilor de transfer se urmărește nu numai valorificarea condițiilor fiscale favorabile, ci mai ales asigurarea unor condiții de costuri avantajoase pentru unitățile productive ale corporației (aprovizionare cu factori primari de producție la prețuri joase) și conservarea poziției dominante pe piața produselor finite (strategia prețului înalt la desfacere).

Creșterea instabilității pieței mondiale

O DIMENSIUNE importantă a crizei din comerțul internațional o reprezintă creșterea instabilității pieței mondiale, reflectată îndeosebi de **evoluția contradictorie a prețurilor.** Într-un interval de circa un deceniu prețul la produsele primare nepetroliere a cunoscut patru oscilații de amploare, pe fondul creșterii explozive, în două faze succesive, a prețului combustibililor. Calcule efectuate de UNCTAD asupra a 38 de produse primare exportate de țările în curs de dezvoltare arată că în anii '70 variația prețurilor a fost mult mai accentuată decît în deceniul anterior ; în ceea ce privește veniturile din export, gradul de instabilitate a fost încă mai ridicat, deoarece la mișcarea prețurilor s-a adăugat fluctuația volumului exportului. După unele estimări fluctuația prețurilor a provocat țărilor în curs de dezvoltare pierderi de 24 miliarde dolari (22,5 miliarde în sectorul produselor de bază), cota cea mai mare revenind țărilor neexportatoare de petrol. În ultimul studiu asupra situației economiei mondiale (World Economic Survey, 1984) se apreciază că și în următorii ani, dacă nu se vor lua măsuri de creare a unor mecanisme de stabilizare a prețurilor internaționale, fluctuația veniturilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare va continua să crească.

Creșterea instabilității prețurilor la produsele de bază este desigur, în primul rînd, expresia celor două faze de recesiune economică din lumea nesocialistă. După o rapidă sporire începînd cu 1972, acestea au cunoscut o perioadă de depresiune în 1974—1975 ; redresarea activității economice din 1976—1977 a fost însoțită de o considerabilă creștere a prețurilor, pentru ca, în timpul recentei recesiuni, ele să se reducă puternic. În același timp, după cum se aprecia în raportul din anul trecut al UNCTAD, după prăbușirea sistemului de la Bretton-Woods la începutul anilor '70, **interacțiunea dintre fluctuația prețurilor la produsele de bază și factorii monetari și financiari** s-a accentuat și a constituit una din sursele majore ale instabilității sistemului economic internațional în ansamblu. Trecerea la cursurile flotante a dus la o netă amplificare a oscilațiilor pe piața valutară, care s-au constituit în mecanisme cumulative, îndepărtînd tot mai mult cursurile de schimb de parametrii economici reali. Astfel, la începutul anului trecut dolarul, principala valută de plată în tranzacțiile internaționale, era puternic supraevaluat și cursul său a continuat să crească, provocînd importante realinieri între valutele țărilor dezvoltate și cele ale țărilor în curs de dezvoltare. Or, cînd cursurile valutare nu sînt determinate de parametrii economici fundamentali, cînd sînt expresia unor politici monetare abuzive, a unor influențe monetare pe termen scurt și a practicilor speculative, ele determină propagarea instabilității monetare la scară internațională. În plus, fluctuația și dezechilibrul cursului de schimb pot provoca o activitate speculativă excesivă nu numai pe piața devizelor, ci și pe piața anumitor produse primare.

O cauză majoră a creșterii instabilității pieței mondiale o reprezintă **multiplicarea obstacolelor și restricțiilor în calea comerțului internațional,** îndepărtarea continuă de la principiile G.A.T.T. de dezvoltare largă, neîngrădită, a schimburilor comerciale datorită practicilor discriminatorii ale țărilor capitaliste dezvoltate. Un raport al O.C.D.E. din anul 1982 releva cu îndreptățire caracterul destabilizator al obstacolelor netarifare, prelevările variabile și contingentele exercitînd asupra prețurilor mondiale o influență chiar mai mare decît taxele vamale.

Resuscitarea protecționismului

RECESIUNEA economică de la începutul deceniului a ocazionat extinderea unor **măsuri protecționiste,** care s-au înăsprit în 1983—1984. O trăsătură specifică o reprezintă însă **aplicarea prioritară și pe scară largă a măsurilor netarifare,** mai numeroase, mai greu de cunoscut și cu un caracter protecționist și discriminatoriu mai accentuat. După estimările UNCTAD, peste 50% din comerțul mondial este supus în prezent unor bariere netarifare. Un oficial al G.A.T.T. a putut astfel aprecia că asistăm în prezent la tendința de trecere de la comerțul liber, deschis („overt trade"), la comerțul îngrădit, închis („covert trade"), protecționismul fiind adoptat „pe ascuns" de tot mai mulți parteneri.

Accentuată în condițiile recesiunii, această orientare este însă consecința reacției diferențiate a țărilor capitaliste dezvoltate la mutațiile produse în ultima perioadă în diviziunea internațională a muncii, în raportul de forțe din economia mondială și exprimă interesele menținerii sau întăririi pozițiilor deținute pe piața internațională. Sînt relevante în acest sens frecventele „războaie comerciale" din lumea occidentală, purtate în triunghiul „Statele Unite — Europa Occidentală — Japonia".

Efectele cele mai grave ale protecționismului se resimt însă pe relația Nord-Sud. De la începutul anului 1983 un mare număr de restricții comerciale suplimentare au fost impuse de o serie de țări capitaliste dezvoltate la importurile din țările în curs de dezvoltare, barierele crescînd și mai mult în 1984. Un prim sector puternic afectat îl reprezintă **produsele industriale intensive în manoperă** (textile, confecții, încălțăminte), unde cîteva țări în curs de dezvoltare dețin o cotă mai însemnată în oferta mondială. Expresie a incapacității sistemului comercial occidental de a se adapta la evoluția concurenței internaționale, la apariția pe piața mondială a noi furnizori competitivi, în aceste domenii nu numai că s-a întîlnit o permanentă rezistență la procesul de liberalizare tarifară, dar în ultimii ani s-au înregistrat unele din cele mai acute forme de protecționism netarifar ; prin interpretarea abuzivă a noțiunii de „dezorganizare a pieței", țările capitaliste dezvoltate au recurs frecvent la proceduri antidumping și taxe compensatorii, au impus limitări unilaterale ale exportului. Acordul multifibre s-a statornicit ca un instrument de reglementare a comerțului cu textile (90% din total), nelăsînd practic nici un spațiu pentru creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare pe piața occidentală. O situație asemănătoare există pe **piața oțelului,** unde restricțiile „voluntare" la export și controlul prețurilor exercită o puternică presiune asupra ofertei țărilor în curs de dezvoltare.

O caracteristică a măsurilor netarifare actuale este utilizarea lor mai frecventă în cazul **produselor agricole.** Astfel, de exemplu, obstacolele netarifare afectează în proporție de 15,1% importul de produse agricole, față de 6,7% importul de manufacturate în S.U.A. ; în cazul Japoniei și Austriei, cifrele respective sînt 40%, față de 5—6%, iar în Norvegia 23,5% față de 6%. Nu este întîmplător faptul că oscilația cea mai mare a prețurilor s-a înregistrat în ultimii ani tocmai în acest sector.

Un protecționism tarifar de natură specială este aplicat tot mai mult în domeniul **produselor prelucrate exportate de lumea a treia,** îndeosebi de noile state industrializate. Este vorba de recurgerea la așa-numitul principiu al „progresivității", care implică majorarea taxelor vamale pe măsura creșterii gradului de prelucrare a produsului. Astfel, după ultima rundă de negocieri G.A.T.T., taxele vamale medii la exportul de legume și fructe proaspete în țările occidentale erau de, respectiv, 8,9% și 4,8%, în timp ce la produsele preparate erau de, respectiv, 12,4% și 14,4%.

Realitățile arată că, în condițiile accentuării interdependențelor economice internaționale, măsurile protecționiste și instabilitatea pieței mondiale au un **puternic efect negativ nu numai asupra țărilor în curs de dezvoltare, ci chiar asupra țărilor occidentale,** afectînd condițiile producției și exportului, precum și situația consumatorilor din aceste state. După cum se arată într-un studiu recent, reducerea cu 8 miliarde de dolari a exportului S.U.A. în America Latină în perioada 1981—1982 a însemnat pierderea a 100—130 mii de locuri de muncă. De o manieră generală, s-a calculat că o scădere uniformă de 3% a ritmului de creștere economică în lumea a treia antrenează o reducere a ritmului în țările membre ale O.C.D.E. cu 0,8%. Instabilitatea pieței mondiale îngustează posibilitățile de export ale țărilor dezvoltate : un studiu din anul trecut arată că, în condiții de mai mare stabilitate, în perioada 1974—1982 volumul exporturilor de produse manufacturate ar fi fost cu 3—4% mai mare în cazul S.U.A. și cu 7—12% în cel al R.F. Germania.

Perturbările din ultimul deceniu n-au făcut decît să releve profunda interdependență tehnologică, comercială și financiară din lumea de azi, inclusiv pe direcția Nord-Sud, ceea ce reclamă, cu putere, o abordare nouă, constructivă a relațiilor economice internaționale, în spiritul principiilor unui comerț liber și reciproc avantajos, a unei colaborări largi, echitabile între toate națiunile lumii.

Ioan POPA

U.R.S.S.

Direcții de perfecționare a planificării economiei

DINTRE preocupările de actualitate din economia sovietică se relevă cele cu privire la perfecționarea planificării economiei. Ele îmbracă un vast cîmp de acțiune : evidențierea celor mai potrivite pîrghii și metodologii pentru înfăptuirea întocmai a prevederilor la nivel unional, dezvoltarea și stimularea participării locale, asigurarea unui sistem de indicatori în care să primeze cerințele productivității, calității, economicității etc. Eforturi deosebite au fost și sînt îndreptate spre a asigura cuplarea, cît mai eficientă economic și social, a conducerii centralizate cu inițiativa, atribuțiile, competențele sporite dar și răspunderea mai mare, ale conducerii pe diferite trepte de agregare: unități economice, ministere, ca și în profil teritorial.

Dintr-o asemenea perspectivă complexă, în U.R.S.S. se desfășoară de mai mult timp un experiment cuprinzînd, în prima etapă, unități din subordinea următoarelor ministere unionale și republicane : Ministerul Industriei Electrotehnice și Ministerul Construcției de Mașini Grele — la nivel unional, Ministerul de Alimentație Publică din R.S.S. Ucraineană, Ministerul Industriei Ușoare din R.S.S. Bielorusă, Ministerul Industriei Locale din R.S.S. Letonă. În 1984, experimentul a fost lărgit prin includerea unităților din subordinea a încă 23 de ministere, din care 3 unionale și 20 republicane.

Experimentul este marcat de o selecție operată între indicatorii planificați. Încă din prima etapă, prin planul centralizat au rămas să fie planificați indicatorii care răspund nemijlocit principalelor comandamente ale progresului economiei sovietice în actuala etapă. Ei reflectă, prin modul lor de calcul, principalele procese desfășurate în acest sens în economie ; caracterul lor sintetic permite defalcarea, în mod concret, a altor sarcini și obiective pe diferite verigi organizatorice ale economiei. Este vorba de indicatorii privind producția în unități naturale la produsele apreciate ca fiind de bază, de livrările de mărfuri (practic indicatorii cu cea mai mare greutate în aprecierea activității), precum și de indicatorii referitori la : elaborarea și promovarea progresului tehnic; cota produselor de înaltă calitate; creșterea productivității muncii ; cheltuielile maxime la o rublă de producție; reducerea normelor de consum (raportate la un volum concret de producție) a materialelor, combustibilului și energiei.

S-a urmărit, totodată, condiționarea accentuată a constituirii unor fonduri principale ale întreprinderii de realizarea expresă a sarcinilor calitative. Bunăoară, fondul de retribuire este legat de realizarea producției livrate și a producției nete ; fondul de premiere este condiționat de nivelul realizat al cheltuielilor, fondul de dezvoltare a producției depinde de nivelul realizat al beneficiilor; fondul destinat activităților social-culturale și construcției de locuințe este condiționat de realizarea indicatorilor de productivitate. Mai trebuie arătat că pentru unitățile industriale din cadrul experimentului, indicatorii privind numărul de personal nu apar în planul primit de întreprinderi de la organul central de planificare, ci elaborarea lor revine întreprinderilor. Pîrghia de control în acest sens, respectiv restricția în a angaja un număr prea mare de personal — proces în contradicție cu cerințele, imperioase pentru economia sovietică, ale utilizării superioare a forței de muncă — se regăsește în sarcina de creștere a productivității muncii, elaborată și defalcată, după cum am amintit, la nivel central.*)

Celor cinci ministere antrenate în prima etapă a experimentului le-au fost asigurate condiții bune de aprovizionare tehnico-materială, previzionîndu-se efectele pozitive pe care le va avea la nivelul de ansamblu al economiei această acțiune; s-a apreciat astfel că o îmbunătățire a livrărilor din domeniul construcțiilor de mașini — și aceasta la nivel unional — va fi de natură să determine eliminarea unor neajunsuri din toate celelalte ramuri economice.

Practica a demonstrat oportunitatea măsurilor inițiate prin experiment. Se remarcă îmbunătățirea gradului de realizare a planului de livrări: față de circa 94,4%, pentru întreaga industrie, la începutul cincinalului în curs, la sfîrșitul anului 1983 nivelul respectiv s-a ridicat la 98%, ministerele din cadrul experimentului consemnînd valori superioare — 99% pentru ministerul industriei electrotehnice, 99,6% pentru ministerul industriei construcțiilor de mașini grele și 100% pentru cele trei ministere republicane. Această evoluție a constituit unul din argumentele extinderii experimentului.

În procesul de conducere și planificare a economiei sovietice un loc important îl ocupă economisirea energiei, combustibililor, materiilor prime și materialelor. Intensificarea sensibilă a unor asemenea preocupări este demonstrată, pe un plan important, de ecartul — tot mai accentuat de la an la an — dintre creșterea valorică a producției și necesarul de consum, care are o dinamică mai redusă sau este stabilit chiar sub nivelurile anterioare **). În calculele de fundamentare a acestor opțiuni, cu o pondere importantă se relevă, pe de o parte, progresul tehnic, iar pe de altă parte creșterea continuă a calificării și experienței forței de muncă. Se vădește, totodată, amplificarea gradului de urmărire centralizată a consumului de materii prime și energie. Astfel, la metal, față de 60% din necesar cît s-a urmărit centralizat în cincinalul trecut, în actualul cincinal acest grad este, practic, de 100%.

Ca o perfecționare de seamă intervenită în activitatea de planificare — atît la nivel unional, cît și la nivel republican — se evidențiază reunirea, alături de problemele agriculturii, a unui grup de probleme adiacente, atît în amonte cît și în aval de sectorul agricol, constituindu-se ca obiect al planificării, respectiv al desfășurării activității, ceea ce se numește domeniul agro-industrial. Se reflectă în acest cadru asigurarea unor corelații judicioase între producția unor produse agricole, pe de o parte, și capacitățile de prelucrare industrial-alimentară a acestor produse, necesitățile de transport brut și transport frigorific al produselor agrare și alimentare, capacitatea și ritmicitatea de desfacere a acestor produse etc., pe de altă parte. În contextul amintit, prezintă interes repartizarea investițiilor destinate în acest cincinal dezvoltării agriculturii sovietice. Între altele, resursele au fost alocate atît pentru creșterea sectoarelor furnizoare de mijloace de producție pentru agricultură, cît și pentru amplificarea infrastructurilor în regiunile rurale. Această opțiune a avut și are la bază faptul că o parte importantă din recoltă — mai ales la fructe și legume — este încă afectată de ritmul și calitatea transportului, stocării și prelucrării primare. Concret, în cincinalul actual, comparativ cu cel trecut, au fost mărite cu 60% investițiile pentru construcția de antrepozite și cu 40% cele destinate construcției de drumuri care deservesc agricultura.

În același cadru de probleme privind perfecționarea planificării și mecanismului economic este relevabil faptul că fondurile destinate protecției mediului îmbracă regimul fondurilor productive. În cadrul planului, atît la nivelul republicilor unionale, cît și la nivel central, sînt constituite secțiuni aparte cu privire la ocrotirea mediului, la colectarea și folosirea deșeurilor industriale, fiind temeinic fundamentate atît cerințele în acest sens, cît și resursele.

dr. Dan POPESCU

*) Între acțiunile menite să susțină ridicarea productivității se înscriu fabricarea în cincinalul în curs a circa 30 000 roboți, de 8 ori mai mult comparativ cu perioada de 5 ani precedentă. De asemenea, se bucură de cea mai mare atenție măsurile cu privire la ridicarea calificării personalului. Este semnificativ și faptul că, potrivit legii unionale, recompensele care se acordă pentru invenții și inovații pot ajunge — funcție de îmbunătățirile tehnice și economice pe care le aduc producției — pînă la 20 000 ruble și respectiv 5 000 ruble, etc.

**) De exemplu, în anul 1983, la întreprinderi cu specific electrotehnic din Leningrad, valoarea producției a sporit cu 15%, în vreme ce consumul de metal a reprezentat 95% față de cel realizat cu un an în urmă, corelație caracteristică, de altfel, pentru numeroase întreprinderi sovietice.

Austria: conjunctură 1985

PENTRU economia Austriei, anul 1985 aduce ca elemente de noutate o mai mare stabilitate a evoluției principalilor indicatori și orientarea cu precădere a cererii către piața internă. Potrivit datelor apărute în Buletinul „Market-indicator" publicat de Girozentrale und Bank der österreichischen Sparkassen AG, în 1984 creșterea economică a fost de 2,5% pe ansamblul anului. Perspectivele de trecere la o perioadă de redresare s-au răsfrînt rapid și asupra pieței muncii, respectiv se constată începutul unui proces de creștere continuă a încadrării forței de muncă.

Pentru 1985, specialiștii prognozează o rată de creștere de 3% a P.I.B. În noua etapă în care se găsește, economia Austriei tinde să se bazeze mai puțin pe export, datorită proporției mari a producției de prelucrare primară, destinată pieței interne. Astfel, pe piața internă se anticipează îndeosebi creșteri ale consumului și investițiilor în sectorul particular. Cea mai însemnată creștere a investițiilor s-a realizat în domeniul construcțiilor de mașini și al mașinilor-unelte (7% în primele șase luni ale anului trecut), iar pentru 1985 se așteaptă un spor de circa 6%.

Exporturile de bunuri și servicii sînt așteptate să crească în 1985 cu 5,5%, în special pe baza a doi factori, și anume: sporirea cererii pe piața externă și creșterea relativ mai redusă a costurilor unitare de producție, comparativ cu ale altor țări din O.C.D.E.

Sporul investițional, în special din resursele întreprinderilor și creșterea anticipată a încadrării forței de muncă sînt considerați printre principalii factori de natură să degreveze bugetul federal de o parte din cheltuieli, sperîndu-se astfel într-o reducere însemnată a deficitului bugetar.

Piața muncii a reacționat relativ rapid la evoluția ascendentă a producției industriale. Reducerile drastice operate în ultimii ani fac ca — în condițiile date — obiectivul creșterii productivității să impună pe de o parte mărirea timpului de muncă și pe de altă parte noi angajări. Pentru 1985 se preconizează un spor de 0,5% al forței de muncă angajată și diminuarea la 4,4% a ratei șomajului. Rata inflației este așteptată să se diminueze la circa 4%, după nivelul de 5% la sfîrșitul anului trecut.

Evoluția P.I.B. austriac
(creștere anuală în %)

	Ponderi în P.I.B. (în %) 1982	1982	1983	1984*	1985**
Producția industrială	31	0,1	1,8	4,7	3,7
Energie și apă	3	1,6	2,1	1,5	3,0
Construcții	7	-4,0	-1,0	2,0	2,5
Comerț	17	0,9	4,7	0,0	3,0
Transporturi	6	0,8	2,7	3,5	3,5
Investiții (inclusiv bancare)	12	2,8	4,0	2,5	2,5
Alte servicii private	4	0,9	2,9	2,0	2,0
Servicii publice	14	2,0	2,0	2,0	2,0
Agricultură și ind. forestieră	5	15,1	-3,0	1,0	2,5
Total P.I.B.	100	1,1	2,1	2,5	3,0

*) preliminări
**) previziuni
Sursa : „Market-Indicator"

Programe de dezvoltare

MALI: priorități în industrie, energetică și infrastructură

ÎN CADRUL actualului plan cincinal (1981—1985) — ce vizează dezvoltarea echilibrată a economiei prin întărirea sectorului de stat — prioritățile rezidă în revitalizarea industriei prelucrătoare, executarea unor obiective hidrotehnice de anvergură și modernizarea infrastructurii, care să permită valorificarea sporită a resurselor naturale și o participare sporită la fluxurile comerciale externe. Finanțarea investițiilor — necesare realizării celor peste 130 de proiecte concentrate cu predilecție în hidroenergetică și infrastructură — este asigurată în cea mai mare parte din surse externe. În domeniul industrial se urmărește o participare mai intensă a sectorului privat și mobilizarea unui volum sporit de investiții (investițiile destinate industriei în primii ani ai cincinalului au fost realizate în proporție de numai 40%). Principalele proiecte privesc construcția unei uzine de îngrășăminte cu azot, a unei uzine siderurgice ce urmează a utiliza minereul de fier din zăcămintele situate în zonele Balé și Djidian Kenieba (cu rezerve estimate la 500 mii tone), precum și a unor unități în industria alimentară și textilă. De asemenea urmează a fi realizate o fabrică de medicamente și o unitate de produse cosmetice.

Obiective majore sînt prevăzute în sectorul hidroenergetic, și anume barajul și hidrocentrala de la Manantali, hidrocentrala de la Markala, barajul Kénié (cu o triplă utilizare : producerea de energie, navigație și pentru irigații), barajele Labbezzenga și Tossaye. Realizarea acestor obiective va permite extinderea suprafețelor irigabile, dezvoltarea pescuitului și navigației.

La configurația geografică a țării infrastructura urmează să primească o nouă dimensiune, care să permită racordarea zonelor izolate la circuitul economic. Dezvoltarea rețelei rutiere face obiectul a 22 proiecte pentru construcția de drumuri și poduri, iar modernizarea căilor ferate se va realiza prin creșterea numărului și capacității vagoanelor, prin construcția de gări și refacerea unor tronsoane de cale ferată. Se vor dezvolta, totodată, flotele aeronautică și fluvială : se detașează construcția aerodroamelor Bamako Senon, Tombouctou, Nioro și Yelimane. Sistemul de telecomunicații urmează a se extinde la o mai mare suprafață a țării. În domeniul energetic un rol tot mai important va reveni sistemelor de captare a energiei solare din regiunile Dioila și Dire.

Un efort deosebit este prevăzut în direcția continuării prospecțiunilor miniere, rezervele fiind constituite în special din diamante, uraniu, fier și bauxită. Rezervele de minereu de fier sînt estimate la 1 mrd. t, cu un conținut ridicat de metal, cele de bauxită — la 800 mil. t, iar cele de mangan au fost evaluate la 3,5 mrd. tone. Este de menționat faptul că prospecțiunile și evaluările referitoare la aceste resurse sînt de dată recentă, ceea ce face ca trecerea la exploatarea lor în perspectivă să constituie un stimulent puternic atît pentru programele de industrializare, cît și pentru exporturi.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

O piață deosebit de volatilă

PRIMELE TREI ZILE ale intervalului analizat (4—6 martie) au fost caracterizate de o puternică și constantă ascensiune a dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale, în timp ce sfîrșitul săptămînii a avut ca principală trăsătură scăderea (de multe ori bruscă și necontrolată) a cursului monedei americane în raport cu celelalte valute. O contribuție esențială la „căderea" cursului dolarului a avut-o declarația președintelui Băncii Federale de Rezerve a S.U.A., P. Volcker, care aprecia că un curs de schimb prea puternic al dolarului creează probleme în procesul de stăvilire a inflației în Statele Unite. Marile bănci încearcă sentimente contradictorii, chiar confuze, deoarece în mod normal o masă monetară aflată în creștere în Statele Unite duce la creșterea dobînzilor și implicit la aprecierea dolarului, dar în săptămîna în cauză s-a întîmplat exact invers. Există păreri care încearcă să găsească o explicație în faptul că declarația lui Volcker a coincis cu un proces numit în cercurile de specialitate „profit taking". În esență acest proces constă în lichidarea masivă și în scurt timp a unor poziții de dolari cumpărați la cursuri joase, adică vînzarea lor bruscă în ideea obținerii unor profituri mari la un anumit nivel al ratei de schimb a dolarului.

Marca vest-germană arată oarecare semne de întărire și operatorii, în special cei de la bursa din Chicago sînt mai optimiști.

Dolarul canadian s-a întărit de asemenea ca urmare a ridicării dobînzii de bază în Canada la 11,75%.

Yenul japonez, după cum se poate urmări și în graficul alăturat, se prezintă ca cea mai stabilă valută în momentul de față. Cauzele se pot găsi în puternica economie japoneză și în faptul că banca centrală a Japoniei a reușit să frîneze de cele mai multe ori încercările speculative de depreciere a monedei sale naționale.

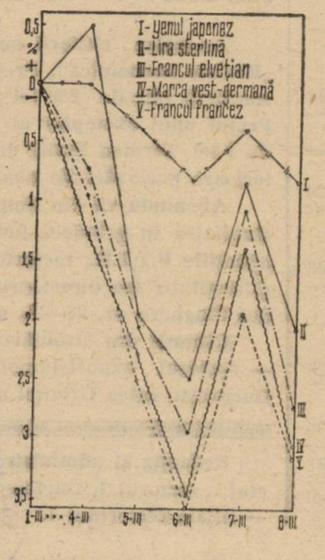

Francul francez, mult încercat în ultimii ani de deprecieri masive în fața dolarului american (5 franci pentru un dolar la începutul anilor '80 față de 10,6 actualmente) continuă, se poate spune, să urmeze fără „personalitate" numai mișcările dolarului american.

Pe piața de la Paris a avut loc însă în această săptămînă un eveniment important în piața hîrtiilor de valoare, și anume prima emisiune de certificate de depozit nominalizate în franci francezi. De asemenea concomitent a avut loc o emisiune de hîrtie nominalizată în ECU, o monedă convențională europeană de genul DST (drepturile speciale de tragere).

După cum declarau ministrul de finanțe francez, Pierre Beregovoy, și directorul general al băncii Stern, Michel Garbolino, se așteaptă, ca aceste emisiuni să fie mai atractive pentru investitorii francezi, oferind un grad de stabilitate mai mare datorită în special difuzării mai largi a riscului asupra mai multor valute legate între ele.

Piața aurului a fost mai stabilă în această săptămînă, cu toate variațiile cursului dolarului. Aurul s-a menținut în jurul a 238—239 dolari pentru o uncie.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 4—8 III ; bază : 1.III. 1985

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 15 martie 1985

— Un vot pentru prezentul și viitorul luminos al patriei 1

DEZVOLTARE ● BUNĂSTARE

În întîmpinarea alegerilor de la 17 martie

— Democrația muncitorească-revoluționară — expresie elocventă a conducerii societății prin popor și pentru popor **(Constantin Nica)** 3

— Mutații calitative în procesul dezvoltării economiei românești **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 5

— O politică umanistă de dezvoltare teritorială a forțelor de producție **(Dănilă Rădulea)** 7

— Noi trepte pe calea civilizației socialiste **(Gheorghe Tomescu)** 9

— Dezvoltarea proprietății socialiste — izvor al progresului și prosperității întregului popor **(Ilie Văduva)** 11

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

— Amplă mobilizare pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economice **(Petre Dan)** 13

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● Producția de metal realizată ritmic, la toate sortimentele **(Florea Strugari, Ionel Stolniceanu, Viorel Munteanu)** ● Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele de construcții energetice **(Norel Dragu)** 15

— Campania agricolă de primăvară. Pregătire temeinică pentru executarea lucrărilor în termene scurte și la un nivel agrotehnic ridicat **(Gh. N. Iosif)** 18

— Alinierea la exigențele pieței mondiale — preocupare de bază a exportatorilor români **(Th. Purcărea)** 20

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Întărirea rolului și răspunderii centralelor și întreprinderilor **(Ruxanda Isaic-Maniu, Vasile Dan)** 22

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Energie pentru mediul rural **(Ileana Ionescu-Sisești)** 24

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Gh. Ciulbea)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Noi evoluții în comerțul internațional **(Ioan Popa)** 28

— U.R.S.S. Direcții de perfecționare a planificării economiei **(Dan Popescu)** 30

— Tendințe—conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Voting for the homeland's bright present and future 1
— Revolutionary workers' democracy — a vivid expression of society's management through and by the people **(Constantin Nica)** 3
— Qualitative changes in the development process of the Romanian economy **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 5
— A humanist policy in the territorial development of productive forces **(Dănilă Rădulea)** 7
— New stages in realising socialist civilization **(Gheorghe Tomescu)** 9
— Development of socialist ownership — a source of progress and prosperity of the entire people **(Ilie Văduva)** 11
— Large-scale mobilization to achieve the objectives of economic development **(Petre Dan)** 13
— Physical output achieved in a rhytmic way, for all kinds of products **(Florea Strugari, Ionel Stolniceanu, Viorel Munteanu)** 15
— Accelerating the work-pace at power stations building sites **(Norel Dragu)** 16
— Tuning to the exigencies of the world market, major preoccupation of Romanian exporters **(Th. Purcărea)** 20
— Strenghtening the role and increasing the responsibility of centrals and enterprises **(Ruxanda Isaic-Maniu, Vasile Dan)** 22
— Energy for the rural environment **(Ileana Ionescu-Sisești)** 24
— Schools — trends — economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) **(Gh. Ciulbea)** 26
— New evolutions in the international trade **(Ioan Popa)** 28
— USSR. Directions in improving the planning of the economy **(Dan Popescu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Голосуем за светлое настоящее и будущее родины 1
— Революционно-рабочая демократия — яркое выражение управления обществом самим народом и для народа **(Константин Ника)** 3
— Качественные сдвиги в процессе развития румынской экономики **(Аура Константинеску, Дж. Константин)** 5
— Гуманная политика территориального развития производительных сил **(Дэнилэ Рэдуля)** 7
— Новые шаги по пути социалистической цивилизации **(Георге Томеску)** 9
— Развитие социалистической собственности — источник прогресса и процветания всего народа **(Илие Вэдува)** 11
— Широкая мобилизация в целях осуществления задач экономического развития **(Петре Дан)** 13
— Ритмичное выполнение плана производства в натуральном выражении по всему ассортименту **(Флоря Стругари, Ионел Столничану, Виорел Мунтяну)** Ускорение темпа работы на новостройках энергетики **(Норел Драгу)** 15
— Равнение на требования мирового рынка — основная забота румынских экспортеров **(Т. Пуркэря)** 20
— Усиление роли и ответственности объединений и предприятий — **(Руксанда Исаик-Маниу, Василе Дан)** 22
— Энергия для сельской местности **(Иляна Ионеску-Сисешть)** 24
— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли (II) **(Г. Чульбя)** 26
— Новые явления в международной торговле **(Иоан Попа)** 28
— СССР. Направления совершенствования планирования экономики **(Дан Попеску)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

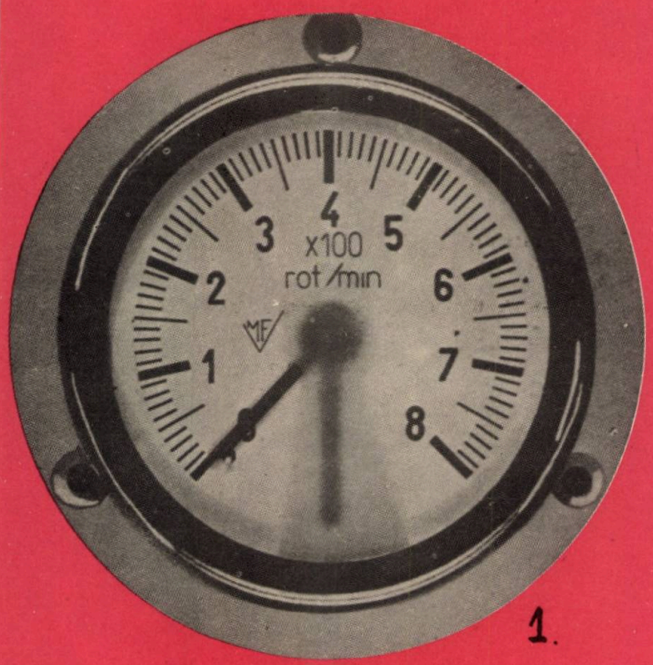

1.

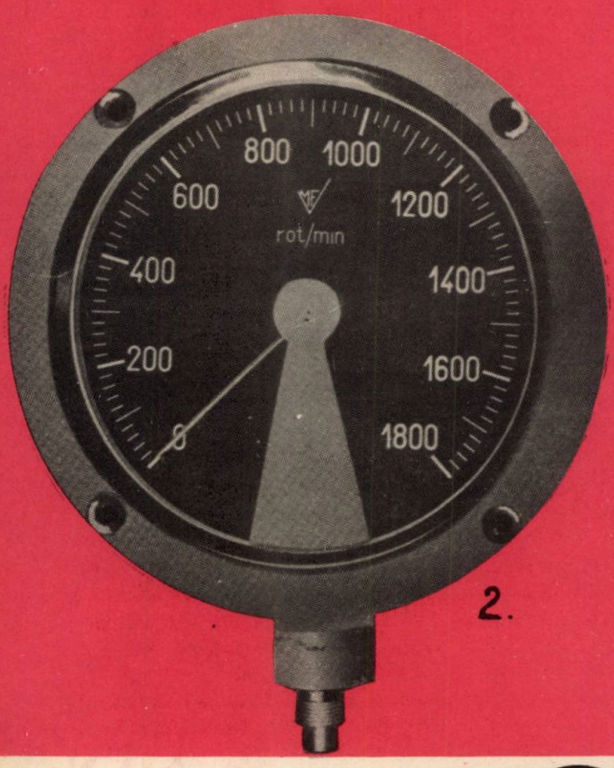

2.

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ — Bucureşti execută în cadrul programului său de fabricaţie următoarele familii de produse :

- Aparate şi instrumente de măsură şi control dimensional
- Aparate şi mecanisme de orologerie industrială
- Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice
- Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor şi temperaturilor
- Scule, portscule, dispozitive şi matriţe
- Produse din carburi metalice sinterizate
- Scule diamantate
- Pile şi raspele

În imagine :

1. Tahometru electromecanic axial cu scală unghiulară
2. Tahometru electromecanic unghiular
3. Contor de debite cu roţi ovale

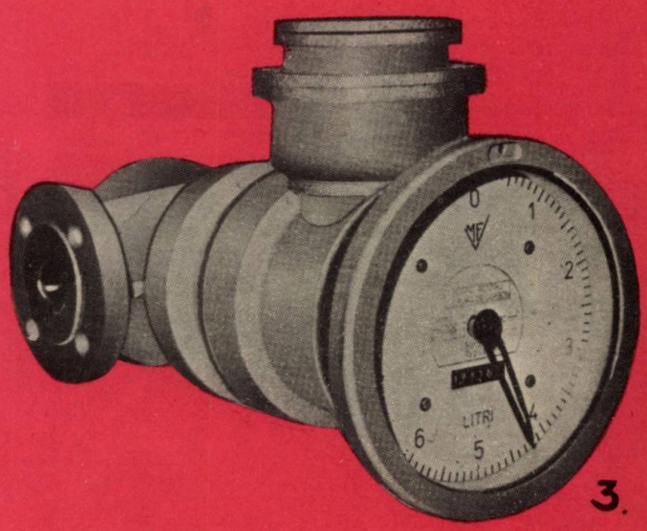

3.

Producător:

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ
— BUCUREŞTI
Str. Popa Lazăr nr. 9-19,
telefon: 350000, telex: 11583

1985 MAI 2 1

ADAM

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANŢI ŞI LACURI

Cerinţele tot mai largi pentru produsele cosmetice realizate de Întreprinderea „Miraj" reprezintă garanţia calităţii lor superioare.

În imagine : trusa „Adam" pentru masajul picioarelor.

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „Miraj" Bucureşti.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

MANIFESTARE A UNITĂŢII DEPLINE A ÎNTREGULUI POPOR

Numărul 12 ● Vineri 22 martie 1985

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întîlnit cu reprezentanți ai oamenilor muncii la marea adunare populară cetățenească din Capitală

O puternică afirmare a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general

D-646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

CREȘTEREA ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI ÎN NOUA ETAPĂ A EDIFICĂRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ÎN ȚARA NOASTRĂ

Viața, practica revoluționară din țara noastră demonstrează că Partidul Comunist Român a reprezentat și reprezintă forța politică care conduce cu strălucire întreaga operă de edificare a societății socialiste pe pămîntul străbun al României libere și independente. Rolul conducător al partidului este un principiu fundamental al conducerii societății noastre, din care derivă ansamblul principiilor ce se află la baza conducerii științifice a întregii vieți economico-sociale a țării.

Principiile fundamentale ale conducerii societății socialiste

Principiile conducerii societății noastre socialiste, ca expresie nemijlocită a interacțiunii dialectice a exigențelor legităților revoluției și construcției socialiste, a legilor economice obiective cu condițiile istorice concrete, naționale și internaționale în care se edifică noua orînduire socială, definesc și precizează cadrul politic, organizatoric și funcțional de participare a tuturor membrilor societății la fundamentarea și înfăptuirea celei mai avantajoase strategii de dezvoltare economico-socială și de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Aceste principii ale conducerii pe baze științifice, realiste și democratice, se referă la: conducerea întregii societăți de către partidul comunist; coordonarea și dirijarea unitară a activităților economico-sociale de către statul socialist; centralismul democratic; autoconducerea muncitorească; autogestiunea economico-financiară; munca și conducerea colectivă; autoaprovizionarea teritorială; cointeresarea materială; creșterea eficienței întregii activități economico-sociale.

Principiile conducerii societății noastre socialiste formează un sistem a cărui mișcare reflectă adîncirea procesului de cunoaștere și folosire conștientă a legilor construcției socialiste, creșterea participării membrilor societății la conducerea și desfășurarea întregii vieți economico-sociale a țării. În centrul acestui sistem se află, în mod necesar, partidul comunist, a cărui activitate determină sensul evoluției societății, modalitățile concrete de acțiune și, implicit, realizarea practică atît a fiecărui principiu de conducere a societății cît și a sistemului lor coerent. Partidul comunist a depus și depune o vastă activitate pentru îmbogățirea gîndirii teoretice și experienței practice de conducere a societății socialiste.

Principiile conducerii societății socialiste, exprimînd calea prin care își croiesc drum legile obiective ale dezvoltării, în raport de condițiile istorice concrete ale țării și ale fiecărei etape, asigură cadrul general de înfăptuire a obi-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 12 1985

ectivelor fundamentale ale strategiei generale a dezvoltării. Pentru ca aceste principii să fie mereu în concordanță deplină cu exigențele legilor obiective ale edificării noii orînduiri, perfecționarea lor trebuie să fie rezultatul luării în considerare a condițiilor pe care le impune progresul susținut și multilateral al țării. Totodată, ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, îmbunătățirea calității vieții poporului și făurirea unei noi personalități a oamenilor muncii, pe baza participării conștiente a membrilor societății — ca proprietari, producători și beneficiari — la conducerea vieții social-economice, reprezintă criteriul fundamental unic după care trebuie să apreciem eficiența acestui proces. Avînd în vedere că fiecare principiu are importanța sa în ansamblul conducerii societății noastre socialiste, în desfășurarea normală a operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, procesul de perfecționare a lor se realizează sub conducerea partidului și cuprinde întregul sistem de principii, toate laturile mecanismului de funcționare a economiei naționale.

Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a întregii opere de făurire a socialismului, centrul vital al societății noastre socialiste

Practica social-istorică, experiența făuririi socialismului demonstrează că în orice etapă de dezvoltare, partidul îndeplinește rolul conducător în toate domeniile de activitate. Conducerea întregii societăți de către partidul comunist reprezintă prima necesitate absolută a făuririi noii orînduiri, condiția esențială pentru realizarea marilor idealuri de progres și prosperitate, de dreptate și libertate, de independență și suveranitate pentru care au luptat și luptă toți oamenii muncii, întregul popor. Rolul conducător al partidului constituie o necesitate obiectivă, o lege a procesului de făurire a socialismului. Această necesitate este determinată de un ansamblu de condiții interdependente ce izvorăsc din toate structurile societății românești.

Cuprinzînd toate domeniile vieții sociale și vizînd interesele fundamentale ale poporului, conducerea societății socialiste are, prin excelență, un caracter politic, fapt ce determină, cu forța necesității obiective, afirmarea în cel mai înalt grad a rolului factorului conștient în rezolvarea problemelor fundamentale ale socialismului. Asemenea probleme sînt : repartizarea venitului național pentru acumulare și pentru consum ; stabilirea priorităților fundamentale ale dezvoltării ; armonizarea intereselor personale cu cele de grup și generale cu ajutorul unui mecanism adecvat de funcționare a societății socialiste ; crearea cadrului democratic de participare conștientă a membrilor societății la conducerea societății în ansamblu ; ridicarea gradului de pregătire profesional-științifică și a nivelului de cultură, civilizație și conștiință a oamenilor muncii, corespunzător exigențelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism ; asigurarea egalității depline a membrilor societății, din toate zonele și județele patriei, fără deosebire de naționalitate, sub aspectul condițiilor de muncă și viață ; ridicarea nivelului de trai, material și spiritual și îmbunătățirea calității vieții, pe măsură ce se asigură progresul susținut și multilateral al societății etc. Prin conținutul, dimensiunile și influențele lor, asemenea probleme necesită soluții de fond, concepute într-o viziune științifică, unitară și de largă perspectivă istorică, politică, în concordanță cu interesele edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. Aceste soluții ale progresului și prosperității prin popor și pentru popor se fundamentează în cadrul strategiei generale a Partidului Comunist Român, pe baza concepției revoluționare, materialist-dialectice și istorice, a socialismului științific cu care este înarmat partidul nostru.

Așa cum a subliniat adeseori secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, produsul cel mai de preț al luptei revoluționare a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, Partidul Comunist Român, identificîndu-se — de fond și de durată — cu aspirațiile de dreptate și libertate, de progres și prosperitate purtate de milenii de poporul nostru pe aceste meleaguri, cu interesele fundamentale ale națiunii române, s-a afirmat și se afirmă tot mai puternic ca forța politică conducătoare a societății noastre, ca centru vital al societății, ca organizator și conducător al întregii opere de făurire a socialismului în România.

În calitate de forță politică conducătoare a societății noastre socialiste, de centru vital de la care emană energia inepuizabilă cu care funcționează motorul dezvoltării economico-sociale, Partidul Comunist Român elaborează principiile politicii generale, după care se orientează întreaga activitate, atît pe plan intern, cît și în domeniul relațiilor internaționale ; el organizează și mobilizează forțele națiunii, toți factorii de răspundere în vederea înfăptuirii obiectivelor stabilite, urmărind repartizarea rațională și utilizarea cu maximum de eficiență a întregului potențial material, financiar și uman al țării.

Partidul elaborează direcțiile dezvoltării economico-sociale pe baza studierii legilor economice obiective, a condițiilor istorice concrete și a tendințelor dominante care se manifestă în lume, după poziția intereselor fundamentale ale poporului ; desfășoară o vastă activitate organizatorică și politico-ideologică de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor populare, pentru a asigura participarea activă și responsabilă la procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate ; înfăptuiește politica de cadre, acordînd atenție deosebită selecționării, educării și pregătirii lor profesional-științifice, lărgirii orizontului lor de cultură, precum și repartizării judicioase în profil de ramură și teritorial ; exercită controlul politic, sistematic asupra modului de realizare a strategiei generale a dezvoltării economico-sociale, precum și a tacticii utilizate pentru înfăptuirea acesteia ; analizează, în spirit critic și autocritic, întreaga activitate ce se desfășoară, generalizează tot ceea ce este valoros și revoluționar în opera de edificare a noii orînduiri ; promovează în relațiile internaționale cu alte partide comuniste și muncitorești, cu forțele progresiste acele principii care slujesc interesele fundamentale ale poporului nostru, pacea și colaborarea între națiuni.

Această activitate complexă și de maximă răspundere patriotică și internațională pe care Partidul Comunist Român o desfășoară în calitate de centru vital al societății noastre este posibilă tocmai ca urmare a faptului că, mai ales după Congresul al IX-lea, partidul nostru înțelege și aplică ideologia marxist-leninistă, adevărurile general valabile ale socialismului științific nu ca pe niște dogme,

ci ca pe o călăuză vie în acțiune, subordonată în permanență înfăptuirii neabătute a principiilor socialiste de muncă și viață ; iar aceasta nu după un model prestabilit, ci pe baza realităților românești, a luării în considerare a tot ceea ce este progresist și înaintat în gîndirea și practica mondială.

În această operă de dimensiuni impresionante și cu profund caracter revoluționar, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază că elementul hotărîtor ce dă tăria și forța partidului îl constituie **capacitatea lui de a învăța mereu să construiască noua societate cu poporul și pentru popor.** Or, pentru a înfăptui în practică exigențele acestei legități fundamentale a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, Partidul Comunist Romîn a înțeles și înțelege tot mai profund că nimic nu este mai măreț și mai revoluționar pentru un partid comunist decît să slujească cu inteligență și dăruire, cu devotament și cutezanță interesele fundamentale ale poporului din care s-a născut, în care crește și se dezvoltă odată cu el. În aceasta constă adevărata forță a partidului nostru — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — și din această unitate indestructibilă rezidă atît angajarea revoluționară a P.C.R. în făurirea neabătută a socialismului și comunismului, cît și încrederea nețărmurită a poporului român în partidul său politic conducător, pe care îl urmează, pentru a înfăptui cu eroism și dăruire mărețele obiective pe care acesta le concepe spre binele și fericirea sa.

După 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și în anul cînd se împlinesc 20 de ani de la Congresul al IX-lea, pe baza marilor împliniri care s-au produs în toate domeniile vieții politice, sociale, putem să afirmăm că într-adevăr Partidul Comunist Român și-a îndeplinit cu cinste și răspundere misiunea istorică pe care și-a asumat-o de a conduce întreaga națiune, pe drumul făuririi noii orînduiri, fără exploatatori și asupritori, în care poporul, oamenii muncii sînt adevărații stăpîni ai tuturor bogățiilor naționale, făuritorii conștienți ai propriului lor viitor, ai propriului lor destin. **„Poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **a parcurs mai multe etape istorice — de la societatea burghezo-moșierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată".**

România socialistă a devenit astăzi o țară socialistă industrial-agrară, cu o industrie modernă puternică, cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare, învingînd, într-o perioadă relativ scurtă de timp, înapoierea moștenită de la vechiul regim și făurind o economie națională armonios dezvoltată, în profil de ramură și teritorial, în măsură să-și autoconcentreze și autocentreze forțele proprii în direcția dezvoltării independente, într-o lume cu interdependențe crescînde. **„Înfăptuind neabătut politica partidului — arăta astfel tovarășul Nicolae Ceaușescu — poporul nostru a reușit să schimbe fundamental — într-o perioadă istorică scurtă — întreaga înfățișare a țării. România a devenit un stat industrial-agrar modern, cu o industrie puternică și o agricultură socialistă în plină dezvoltare".**

Față de anul 1945, astăzi, industria României este de peste 100 de ori mai puternică, producția agriculturii este de 7 ori mai mare, iar venitul național creat este de 32 de ori mai mare. Pe o asemenea bază a fost posibil să crească de peste 22 de ori fondul de consum, să se creeze peste 6 milioane de noi locuri de muncă, să se mute în locuințe noi aproape 80% din populația țării. Politica de dezvoltare a întregii economii naționale, a forțelor de producție, făurirea noilor relații de producție și sociale au dus la transformarea revoluționară a structurii de clasă a societății românești, la înflorirea științei, învățămîntului și culturii, la creșterea continuă a nivelului de trai al poporului, fapt ce evidențiază că tot ceea ce se înfăptuiește în patria noastră are ca țel suprem bunăstarea și fericirea poporului.

Aceste minunate realizări obținute pînă acum în toate domeniile de activitate **„reprezintă** — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o puternică ilustrare a justeței politicii partidului nostru comunist, care se călăuzește ferm după concepția revoluționară a socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric și aplică neabătut adevărurile generale la condițiile concrete din România".**

Și în viitor, pe baza hotărîrilor Congresului al XIII-lea, energiile creatoare ale oamenilor muncii vor fi canalizate în direcția înfăptuirii neabătute a acestui Program grandios de muncă și viață, care va situa națiunea și poporul român pe cele mai înalte culmi ale progresului și civilizației socialiste și comuniste.

Pentru ca hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului pentru orizontul de 15 ani, pînă în anul 2000, să se înfăptuiască neabătut și la cote tot mai înalte de calitate, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ridică la rangul de legitate creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în noua etapă de dezvoltare economico-socială.

Creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală de dezvoltare a țării

Prin importanța problemelor analizate, prin documentele adoptate, Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a demonstrat capacitatea partidului de a uni toate forțele poporului în vederea înaintării neabătute a României pe calea progresului general social-economic, a independenței și suveranității naționale, a devenirii noastre comuniste.

Amploarea și complexitatea procesului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism impun cu necesitate creșterea rolului conducător al partidului în actuala etapă de dezvoltare a țării. Expresia cea mai elocventă a acestuia se manifestă în **conceperea și înfăptuirea strategiei cu privire la dezvoltarea permanentă a patriei, la progresul său accelerat.** Se impune relevat faptul că documentele Congresului al XIII-lea al partidului, în primul rînd Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, stabilesc o strategie de dezvoltare calitativ superioară care să valorifice continuu noile cuceriri ale științei și tehnicii. **„Trebuie să fim conștienți** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general".** Avînd în vedere tendințele generale ale dezvoltării mondiale, precum și forța industriei noastre, partidul acordă o atenție deosebită noii revoluții tehnico-științifice, astfel încît indus-

tria românească, întreaga economie să se ridice la nivelul celor mai noi și avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Înfăptuirea unei asemenea dezvoltări economico-sociale impune unitatea de gîndire, voință și acțiune a întregului popor sub conducerea partidului.

Creșterea rolului conducător al partidului își găsește întruchiparea în **continuarea neabătută a procesului revoluționar, pentru ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație.** Partidul sintetizează într-o largă perspectivă istorică năzuințele poporului român și legitățile dezvoltării economiei naționale, stabilește în mod rațional, profund științific și realist, atît direcțiile dezvoltării economico-sociale pentru actuala etapă și pentru perspectivă, cît și căile și mijloacele necesare pentru înfăptuirea grandioaselor obiective. Congresul al XIII-lea marchează trecerea la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului. Obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl constituie continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism. În scopul realizării acestui obiectiv partidul acordă o atenție deosebită dezvoltării forțelor de producție, precum și perfecționării relațiilor sociale și de producție pe o bază nouă, continuînd cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății.

Partidul acționează cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor se va accentua dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și se va asigura un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat.

Creșterea rolului conducător al partidului se manifestă cu putere în **conceperea și înfăptuirea progresului social într-o largă viziune istorică, științifică și originală, într-un autentic spirit revoluționar și umanist.** Ideile forță ale progresului economico-social constau în creșterea eficienței economice și a calității produselor, valorificarea superioară a întregului potențial de resurse materiale și energetice, reducerea cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale, creșterea puternică a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, perfecționarea mecanismului economico-financiar ș.a., care determină întărirea complexului economic național românesc unitar, echilibrat, eficient, armonios structurat în profilul de ramură și teritorial. Pe temelia unei înalte raționalități științifico-tehnice, economice, ecologice și a unei precise finalități social-umane se corelează organic evoluția industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, asigurîndu-se un tot mai ridicat venit național total și pe locuitor.

Partidul nostru își exercită rolul conducător crescînd în direcția **studierii atente a realității social-economice, a formulării unor teze de mare importanță** referitoare la necesitatea înțelegerii profunde a acțiunii legilor obiective economice generale, a cerinței folosirii lor conștiente, evitîndu-se atît voluntarismul, cît și acțiunea spontană a acestora. Totodată, sînt formulate idei de maximă însemnătate referitoare la proprietatea comună a oamenilor muncii asupra mijloacelor de producție, la rolul planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, la rolul economic al statului nostru socialist, la raportul dintre conducerea unitară a economiei, autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară și alte teze de mare valoare teoretică și practică.

Semnificativ pentru impresionanta putere de analiză și sinteză, de pătrundere și înțelegere a dialecticii vieții sociale pe care o demonstrează partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este modul cum sînt formulate tezele și soluțiile revoluționare cu privire la creșterea rolului conducător al partidului în societate, în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă, în realizarea activității politico-ideologice de ridicare a conștiinței socialiste și formarea omului nou.

În concepția secretarului general al partidului rolul conducător al P.C.R. nu reprezintă o cerință abstractă, ci el se materializează în munca de zi cu zi a fiecărei organizații, a fiecărui organism de partid, a fiecărui comunist. Comuniștii nu au și nu pot avea țeluri mai mărețe decît de a face totul pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului, a politicii interne și externe, de a servi în orice împrejurări interesele poporului, ale patriei, ale socialismului și comunismului.

Afirmarea cu tot mai multă putere a rolului partidului de forță politică conducătoare a întregii națiuni impune ridicarea la un nivel superior a activității ideologice a tuturor organelor și organizațiilor de partid. În acest sens este necesară creșterea preocupărilor pentru pregătirea politico-ideologică a cadrelor de partid, a activului, a tuturor comuniștilor.

Acționînd cu fermitate pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a orientărilor și indicațiilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în întreaga operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei noastre libere și independente, poporul român, într-o unitate de granit în jurul marelui său conducător, își făurește propriul viitor luminos de bunăstare și fericire, de civilizație materială și spirituală, demn de epoca în care trăim și muncim, sub conducerea clarvăzătoare a partidului comuniștilor.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

Întrebări

1) Care este esența rolului conducător al partidului în societatea noastră ?

2) În ce direcții și cum se manifestă acest rol ?

3) Referiți-vă la modul dumneavoastră concret de acțiune pentru înfăptuirea politicii partidului de ridicare a României pe noi culmi de progres și civilizație.

Bibliografie

Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București, 1984

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la cel de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Scînteia, 8 februarie, 1985

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., Editura Politică, București, 1982

DIRECȚIILE DE DEZVOLTARE ALE ECONOMIEI SOCIALISTE A ROMÂNIEI ÎN CINCINALUL 1986-1990 ȘI ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2000, TRASATE DE CONGRESUL AL XIII-LEA AL P.C.R.

Procesul edificării noii orînduiri sociale — societatea socialistă multilateral dezvoltată — presupune rezolvarea unor sarcini de o profunzime și complexitate deosebite, incomparabile cu tot ce a însemnat anterior trecerea de la o orînduire la alta. Semnificative sînt astfel, pentru țara noastră, istoricele hotăriri ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului care stabilesc ca obiectiv fundamental pentru cincinalul 1986—1990 continuarea politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism, prefigurînd în același timp și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Sarcinile și obiectivele noii etape de progres economic și social al României socialiste se fundamentează pe marile realizări înregistrate în anii construcției socialiste, cu deosebire pe cele din ultimii 20 de ani, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, marele și iubitul nostru conducător, eminent strateg și ctitor al României socialiste moderne.

Ca urmare a viziunii științifice realiste a partidului privind ansamblul dezvoltării societății noastre, a aplicării creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concret-istorice ale țării, obiectivele și direcțiile dezvoltării economico-sociale pentru perioada cincinalului 1986—1990 și în perspectiva anului 2000, — elaborate sub directa îndrumare și cu contribuția hotăritoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, se înscriu în tendințele generale de progres și civilizație a patriei, realizarea lor asigurînd înfăptuirea în linii generale a măreților prevederi ale Programului Partidului Comunist Român.

Creștere puternică a forțelor de producție

Continuarea fermă, în cincinalul 1986—1990, a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism marchează intrarea societății românești în cea de-a treia etapă a transpunerii în viață a Programului partidului, relevînd în același timp, coordonatele majore ale strategiei noastre economico-sociale : dezvoltarea puternică a forțelor de producție și realizarea unei concordanțe cît mai depline între diferitele sectoare ale economiei naționale ; creșterea mai accentuată a eficienței economice, cerință a dezvoltării intensive ; perfecționarea continuă a relațiilor sociale și de producție — imperative care urmăresc, în ultimă instanță, realizarea țelului suprem al politicii partidului și statului nostru — ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

Principalele orientări și sarcini ale planului cincinal 1986—1990, așa cum reies din obiectivul său fundamental, pot fi sintetizate astfel : realizarea unei creșteri economice intensive ; lărgirea bazei energetice și de materii prime ; asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor; dezvoltarea intensivă a industriei, asigurarea unui nivel tehnic și calitativ ridicat al produselor, creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate : creșterea rolului agriculturii la crearea venitului național, la progresul general al societății ; intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic, creșterea aportului acestuia la modernizarea economiei, la sporirea eficienței întregii activități economico-sociale ; amplificarea relațiilor economice internaționale ; crearea condițiilor pentru creșterea în ritm susținut a venitului național ; orientarea investițiilor spre lărgirea bazei proprii de materii prime și energie ; continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție în profil teritorial ; asigurarea menținerii nivelului de trai realizat și sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, în strînsă concordanță cu creșterea venitului național și a productivității muncii, cu reducerea cheltuielilor de producție și dezvoltarea generală a societății ; sporirea rentabilității economice, îmbunătățirea planificării, conducerii și organizării economico-sociale.

Sintetic, principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României, în cincinalul 1986—1990, se prezintă astfel :

%

	Prevederi-1990 față de plan 1985	Ritm mediu anual 1986-1990
	1	2
— Produsul social	127 —132	5,0— 5,7
— Venitul național	144 —149	7,6— 8,3
— Producția-marfă industrială	134 —137	6,0— 6,5
— Producția netă industrială	161 —165	10,0—10,6
— Producția globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	130 —133	5,4— 5,8
— Producția netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	140 —144	7,1— 7,5
— Volumul investițiilor în economia națională pe perioada de 5 ani	109 —113	1,8— 2,5
— Volumul comerțului exterior (pe perioada de 5 ani)	141 —145	7,1— 7,7
— Numărul de personal muncitor	102,5—103,5	0,5— 0,7
— Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției-marfă)	161	10,0
— Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană — lei	circa 110	—
— Desfacerea de mărfuri cu amănuntul	109 —110	1,7— 2,0
— Prestări de serviciu pentru populație	168 —176	11 —12

Realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990, nu se poate îndeplini decît pe baza **dezvoltării puternice a forțelor de producție**, în condițiile creșterii rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. În acest cadru, cheia de boltă a progresului economic și social o constituie alocarea unei părți importante din venitul național sub formă de **acumulare** — funcția cea mai progresistă a societății. Și în cincinalul 1986—1990, acumularea se va înfăptui la cote ridicate, reprezentînd circa 30% din venitul național, dar odată cu eforturile financiare deosebite se va urmări în mod sistematic realizarea unei creșteri substanțiale a eficienței acumulării.

În cincinalul 1986—1990, pentru înfăptuirea amplului program de dezvoltare economico-socială a țării se va realiza un important **volum de investiții** — 1 350—1 400 miliarde lei — volum ce ilustrează capacitatea economiei noastre naționale de a mobiliza asemenea resurse financiare, dar și posibilitățile de folosire eficientă a acestora. Astfel, cea mai mare parte a investițiilor — circa 90% — va fi îndreptată spre creșterea potențialului productiv al economiei, efort ce se va materializa în construirea a peste 1 500 noi capacități de producție în toate ramurile economiei naționale, în executarea unor importante lucrări pentru punerea în valoare a noi rezerve de minerale utile și resurse energetice, în efectuarea de lucrări de modernizări și reutilări în industrie în vederea asigurării unor mai bune profilări, integrări și specializări a producției, în înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare și mecanizarea completă a lucrărilor agricole. De asemenea, vor beneficia de efortul de investiții și vor cunoaște un intens proces de dezvoltare, sectoare cum sînt : construcții de locuințe, învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport. Pe baza amplului volum de investiții, fondurile fixe vor ajunge, în 1990, la 3 500 miliarde lei. Accentul pus pe laturile calitative în toate domeniile de activitate, deci și în cel al investițiilor, este reliefat de hotărîrea Congresului al XIII-lea al P.C.R. care precizează că în viitor nu se va mai pune problema dezvoltării extensive a capacităților de producție, accentul va cădea pe modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților existente, pe folosirea lor deplină.

O caracteristică esențială a dezvoltării economico-sociale, în perioada 1986—1990 o constituie implicarea directă în înfăptuirea priorităților și obiectivelor ramurilor și sectoarelor de activitate a **cercetării științifice, introducerea rapidă în producție a noilor cuceriri ale științei și tehnicii.** Cercetarea științifică — așa cum reiese din Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, elaborat sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, — savant de renume mondial și om politic de mare prestigiu — trebuie să contribuie la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a țării, să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției, sporirea gradului de competitivitate al produselor românești. Deopotrivă se urmărește promovarea unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse, creșterea mai accentuată a productivității muncii, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului, a tuturor resurselor.

De asemenea, cercetarea științifică trebuie să contribuie la realizarea unor noi materiale și noi sortimente superioare de metale, mase plastice, fibre, materiale electronice etc. În domeniul agriculturii, cercetarea științifică va trebui să asigure mai buna valorificare a fondului funciar, realizarea de noi soiuri de hibrizi și plante agricole și horticole, ameliorarea generală a speciilor de animale în vederea obținerii unor producții agricole, vegetale și animale, ridicate. Constituie, toate acestea, premise pentru înfăptuirea unor obiective dintre cele mai însemnate ale Programelor de anvergură națională adoptate în acest sens. Totodată, nu va fi neglijată nici cercetarea fundamentală din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, medicinei și în alte domenii.

Primatul factorilor calitativi, de eficiență

Sporirea substanțială a rolului cercetării științifice la promovarea progresului economico-social **evidențiază primatul factorilor intensivi ai dezvoltării.** Promovînd cu fermitate programele de mecanizare, automatizare și robotizarea producției, se va ajunge ca pînă în 1990 să se încheie, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. În acest context, condiția hotărîtoare a înfăptuirii importantelor obiective de sporire mai accentuată a productivității muncii, a eficienței economice o constituie promovarea largă a progresului tehnic.

Astfel, în perioada 1986—1990, **productivitatea muncii** — calculată pe seama producției-marfă — va spori cu un ritm mediu anual de 10%, ceea ce va permite ca, pe această bază, să se realizeze dublarea ei pînă în 1990 față de 1980, productivitatea muncii contribuind hotărîtor, — în proporție de 85% — la sporul de venit național. Creșterea accentuată a productivității muncii constituie o trăsătură definitorie a trecerii de la dezvoltarea de tip extensiv, cu un consum ridicat de resurse, la dezvoltarea de tip intensiv caracterizată printr-o utilizare cît mai economicoasă a factorilor de producție. Iată de ce progresul tehnic, îndeosebi noile tehnologii de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente vor constitui în cincinalul viitor, obiective majore, contribuind în proporție de circa 55 la sută la creșterea productivității muncii. Ponderea produselor industriale realizate în condiții de producție bazate pe sisteme automatizate și mecanizate va ajunge, în 1990, la peste 90 la sută.

Sarcini deosebite sînt stabilite pentru perioada cincinalului 1986—1990 și în domeniul **ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției,** acționîndu-se prin modernizarea și reproiectarea produselor astfel încît industria românească să-și mențină și să-și consolideze pozițiile pe care le ocupă, să cucerească altele noi, să se ridice la un nivel și mai înalt pentru a putea fi competitivă și a deține un loc mai bun în economia mondială, din punct de vedere al nivelului tehnic și calitativ.

Pînă la finele cincinalului 1986—1990, nivelul general al producției industriei românești, precum și cel al calității și tehnicii acestei ramuri, va trebui să fie comparabil cu cel înregistrat în țările dezvoltate din punct de vedere economic. Potrivit prevederilor Programului privind ridicarea calității și nivelului tehnic al producției, în 1990, aproape 95 la sută din produsele industriale vor fi rea-

lizate la nivel mondial ridicat, iar 2—5 la sută vor trebui să atingă performanțe superioare acestui nivel. Ca urmare a acestor sarcini, sporește importanța adaptării mai rapide a structurii producției și calității acesteia la exigențele impuse de piața internă și externă. De asemenea, în obținerea producției va trebui să se urmărească reducerea greutății, a consumurilor specifice, sporirea randamentelor și micșorarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere, reparații etc.

Promovarea largă a principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare în întreaga activitate economică presupune creșterea rolului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în direcția fundamentării și promovării unor căi și modalități de sporire a eficienței economice și a rentabilității. În perioada 1986—1990, un accent deosebit se va pune pe **reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale și energetice,** prin promovarea de tehnologii noi, cu randamente ridicate care să permită diminuarea consumurilor specifice. Așa cum se estimează în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., consumul energetic pe unitate de venit național va trebui să fie, în 1990 față de 1985, cu 20 la sută mai mic.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției, însoțită de reducerea consumurilor specifice și sporirea valorii unitare a produselor, va determina o mărire a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, astfel că, indicele de valorificare calculat pe baza producției-marfă industrială să fie cu 25—27 la sută mai mare, în 1990 față de 1985. Promovarea susținută a măsurilor de reducere a consumurilor specifice și a valorificării superioare a resurselor naturale va influența, la nivel național, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, care vor trebui să scadă — în 1990 — la 53%. Totodată, se va înregistra și reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană, cu peste 80 lei și a celor totale cu 110 lei.

Progrese substanțiale în toate domeniile activității economice

În concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R. privind creșterea puternică a forțelor de producție, în cincinalul viitor ca și în perspectiva anului 2000, se prevede continuarea dezvoltării armonioase, echilibrate a tuturor ramurilor economiei naționale. **În industrie,** producția-marfă industrială urmează să sporească cu un ritm mediu anual de 6,0—6,5%, urmînd a atinge, în 1990, nivelul de 134—137%, față de 1985. O caracteristică definitorie a dezvoltării industriei în perioada cincinalului viitor o constituie modernizarea structurii producției, care se va obține prin creșterea prioritară a ramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior materiile prime, resursele energetice și de forță de muncă, promovează într-un grad înalt progresul tehnic, asigurînd competitivitate ridicată produselor românești pe piața externă.

Agricultura — ramură de bază a economiei naționale — furnizoare de materii prime pentru industrie și produse agroalimentare pentru populație, participantă la constituirea stocurilor materiale și cu aport deosebit la formarea fondului valutar al țării, va cunoaște, în continuare o puternică dezvoltare intensivă — caracteristică a noii revoluții agrare. Ritmul mediu anual de dezvoltare a agriculturii va fi, în perioada 1985—1990, de 5,4—5,8%. Pentru obținerea unor producții agricole sigure, stabile și de înaltă productivitate, agricultura va beneficia de o puternică bază tehnico-materială. Astfel, în 1990 agricultura va dispune de 180 mii tractoare și de o sistemă de mașini de înaltă productivitate. De asemenea, va primi 3,5—4,0 milioane tone substanță activă, ceea ce va permite utilizarea a 335—380 kg îngrășăminte la hectar. Totodată, ca urmare a măsurilor de sporire a suprafeței agricole și a celor de îmbunătățiri funciare, la sfîrșitul cincinalului, suprafața agricolă va ajunge la 15,5 milioane hectare, din care 5,5—6,0 milioane va fi amenajată pentru irigații.

Un obiectiv important al dezvoltării agriculturii îl constituie producția de cereale care va atinge nivelul de 30—32 milioane tone în 1990. Avînd în vedere structura producției agricole, în cincinalul 1986—1990, zootehnia va spori la 46—48% din totalul producției agricole, dezvoltîndu-se armonios și subramurile acesteia (piscicultura, sericicultura, agricultura).

Concomitent cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție va continua și repartizarea rațională a acestora în profil teritorial, în așa fel încît, pe locuitor, **în fiecare județ să se asigure un volum de activitate economică de cel puțin 80 000 lei anual,** iar în 29 de județe acest volum va fi de peste 100 000 lei. Repartizarea rațională în continuare a forțelor de producție în profil teritorial, proces condiționat nu numai de considerente economice, ci avînd și adînci implicații sociale, va asigura condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii țării, indiferent de naționalitate, va crea baza pentru lichidarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, va asigura o nouă calitate a vieții, deopotrivă în mediul urban, cît și în cel rural. La finele celui de-al VIII-lea cincinal, 57—58% din populația țării va trăi în mediu urban. Totodată, concomitent cu dezvoltarea județelor și sistematizarea economico-socială a teritoriului, în cincinalul 1986—1990 se va îmbunătăți utilizarea forței de muncă, sporind gradul de ocupare a acesteia.

Sporirea potențialului economic al țării noastre în perioada cincinalului 1986—1990, creează condiții pentru **participarea tot mai activă a României la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial.** În deplin acord cu opțiunile politicii partidului nostru, în cincinalul viitor se vor intensifica relațiile economice internaționale și cooperarea în producție cu toate statele. Un rol important în acest cadru revine relațiilor cu țările socialiste, România fiind o militantă activă pentru adîncirea și intensificarea colaborării dintre țările membre CAER, pentru perfecționarea activității acestui organism — participînd tot mai intens la acțiunile de coordonare a planurilor, la specializarea în producție și la activitatea de cercetare științifică ce se desfășoară în cadrul CAER, pentru dezvoltarea schimburilor economice și cooperării în producție cu toate țările socialiste.

Dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu celelalte state ale lumii va crea condiții pentru creșterea excedentului balanței comerciale, obiectiv primordial al celui de-al VIII-lea cincinal, care să asigure o balanță de plăți activă și, pe această bază, lichidarea în primii ani ai cincinalului a datoriei externe și consolidarea rezervelor valutare ale țării. În acest sens, volumul comerțului exterior va spori

cu 41—45% față de cincinalul 1981—1985, exportul avînd o dinamică mai accentuată, el ajungînd în 1990, la nivelul de 152—156% față de 1985.

Coordonate sociale ale dezvoltării

În procesul edificării noii societăți, un rol fundamental îl are omul — creatorul tuturor bunurilor materiale și spirituale. De capacitatea lui creatoare, de nivelul pregătirii sale profesionale economice, tehnice, științifice și politice depinde realizarea tuturor obiectivelor stabilite. De aceea, în strategia dezvoltării economico-sociale în perioada 1986—1990 se acordă o atenție deosebită atît **asigurării necesarului de forță de muncă, cît și pregătirii profesionale a acesteia în raport cu prevederile programelor de dezvoltare a fiecărei ramuri.** În mod deosebit se are în vedere pregătirea forței de muncă pentru sectoarele minier, petrolier și agricultură. În cincinalul 1986—1990, vor fi pregătiți circa 2 milioane persoane, din care 1,2 milioane muncitori calificați, tehnicieni și maiștri, 146 000 ingineri și cadre de specialiști cu studii superioare, îndeosebi pentru ramuri de bază cum sînt: construcția de mașini, metalurgia, industria minieră, petrolieră, chimia, materiale de construcții. Pentru agricultură vor fi calificate 590 000 persoane. Ca urmare a creării de noi locuri de muncă, personalul muncitor va ajunge în 1990 la 7,8—7,9 milioane persoane, iar populația ocupată în economia națională va atinge cifra de 11,5 milioane persoane, din care 73% va activa în ramurile neagricole și 27% în agricultură.

Țelul suprem al politicii P.C.R. — bunăstarea materială și spirituală a poporului — are drept fundament creșterea producției materiale, a productivității muncii și eficienței economice, a venitului național. În perioada cincinalului 1986—1990, ca urmare a dezvoltării producției materiale și eficienței economice, **venitul național** va spori cu un ritm mediu anual de 7,6—8,3%, superior ritmului de creștere al produsului social, care conform Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. este de 5—5,7%. La sfîrșitul acestui deceniu, în 1990, venitul național va însuma 1.200 miliarde lei, pe locuitor revenind 50 000 lei. Așa cum se prevede în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., în perioada 1986—1990, se va asigura menținerea nivelului de trai realizat și creșterea veniturilor populației, a retribuției reale, pe măsura sporirii venitului național, și a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție, în mod deosebit a cheltuielilor materiale.

Orientările privind dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 2000

Înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale în cincinalul în curs, cît și în cel următor, va crea premisele necesare trecerii României, după deceniul '90 și în perspectiva anului 2000, într-o etapă nouă, superioară pe calea socialismului multilateral dezvoltat, țara noastră înscriindu-se astfel, la sfîrșitul mileniului, în rîndul țărilor socialiste dezvoltate. „În anul 2000, sublinia la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului. Se poate afirma că România va încheia o întreagă epocă revoluționară de dezvoltare, realizînd condițiile trecerii la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață".

Înțelegînd temeinic adevărul inestimabil cu privire la rolul hotărîtor al forțelor de producție în realizarea progresului social, amplul proces de dezvoltare a patriei este fundamentat și în viitor, de către partidul nostru, tocmai pe creșterea impetuoasă a acestora, în condițiile orientării ferme spre o dezvoltare preponderent intensivă. Strategia dezvoltării industriei în concordanță cu realitățile românești cît și cu dezideratele și tendințele mondiale, prevede ca una din principale direcții **lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime,** în care scop se va încheia investigarea complexă a potențialului național de resurse minerale, se vor intensifica eforturile pentru valorificarea completă a substanțelor utile din zăcămintele descoperite, pentru reciclarea productivă a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile.

În deceniul 1991—2000 vor fi terminate lucrările de organizare hidroenergetică a teritoriului, asigurîndu-se folosirea complexă a resurselor de apă pentru producția de energie electrică, nevoile industriei, agriculturii și consumul populației. De asemenea, se va finaliza execuția programului de centrale nuclearoelectrice. Totodată, vor fi amplificate cercetările pentru valorificarea noilor surse de energie — solară, geotermală, a vîntului, biomasa, biogazul, hidrogenul. Aceste acțiuni vor conduce atît la schimbarea radicală a structurii balanței noastre energetice, cît și la asigurarea, în mod corespunzător, pînă în 1985, a necesităților de energie ale țării.

Industria, va contribui într-o proporție și mai mare la dezvoltarea generală a economiei, a forțelor de producție și va înregistra, în continuare o dezvoltare intensiv-calitativă. La sfîrșitul secolului, producția-marfă industrială va spori de 2,1—2,4 ori față de 1985 și va ajunge la 2.800—3.200 miliarde lei. O puternică dezvoltare o vor cunoaște ramurile care promovează în cel mai înalt grad cuceririle științei și tehnologiei, cum sînt: metalurgia produselor speciale, chimia de sinteză fină și mic tonaj, electronica, microelectronica, mecanica de precizie, producția de mașini și utilaje de înaltă performanță și complexitate. Se va generaliza acțiunea de automatizare și robotizare a producției și altor activități economico-sociale.

Agricultura, pe baza dezvoltării intensive, va asigura pe deplin nevoile de consum ale populației, ale aprovizionării industriei cu materii prime etc. și va fi în anul 2000, față de 1985, de 1,9—2,0 ori mai mare. **În vederea sporirii potențialului productiv și folosirii eficiente a întregului fond funciar, în deceniul 1991—2000 se va încheia procesul de organizare a teritoriului, de amenajare a solului și de irigare a suprafețelor cu condiții adecvate.**

Ca urmare a amplului program de măsuri privind dezvoltarea agriculturii producția de cereale va fi de cel puțin 35 milioane tone; în zootehnie, efectivele de animale (peste 11 milioane de bovine, 15 milioane porcine, 28 milioane ovine și caprine, peste 80 milioane păsări ouătoare) care va cunoaște îmbunătățiri calitative și structurale, va asigura integral cerințele economiei naționale.

Un rol fundamental în asigurarea progresului economico-social, multilateral al țării, în perfecționarea bazei tehnico-materiale a industriei și agriculturii, a tuturor ra-

murilor economiei, în valorificarea superioară a bogățiilor naționale și realizarea de noi surse de materii prime, materiale și energie, îl are cercetarea științifică. Orientarea fundamentală a activității de cercetare științifică va fi îndreptată spre aprofundarea structurii materiei, a proceselor fizico-chimice, biochimiei și de inginerie genetică, în vederea înnobilării unor materiale utile, conferindu-le noi proprietăți. Cercetarea științifică românească va contribui, în același timp, la eforturile internaționale din domeniile : biosferei, oceanului mondial, scoarței terestre, spațiului.

Învățământul va trebui să contribuie într-o măsură sporită la pregătirea forței de muncă, creînd condiții pentru adaptarea operativă a oamenilor la mutațiile profesionale impuse de progresul tehnic. În deceniul 1991—2000 se va generaliza învățământul de 12 ani, iar ridicarea nivelului de pregătire a întregii populații va reprezenta o modificare calitativă în caracterul diviziunii muncii.

O dată cu dezvoltarea intensivă a forțelor de producție se va înregistra **o sporire mai accentuată a eficienței activității economice.** O caracteristică a dezvoltării producției materiale în deceniul 1991—2000 o constituie valorificarea mai eficientă a materiilor prime, materialelor și energiei.

Gradul înalt de tehnicitate al producției și structura modernă a economiei naționale vor permite participarea mai intensă și la un nivel competitiv ridicat, a României, la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnologie cu țările membre CAER, cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și statele capitaliste dezvoltate.

În deceniul 1991—2000, pe baza dezvoltării producției, a sporirii eficienței activității economice și a reducerii cheltuielilor materiale în produsul social, se va obține o creștere a venitului național de 2,3—2,6 ori, ceea ce va reprezenta un venit național de 72—82 mii lei pe locuitor.

În perioada 1991—2000 se va înregistra o sporire a calității vieții întregului popor, se va asigura un nivel de trai care să satisfacă trebuințele științific fundamentate ale tuturor categorilor populației. Se va dezvolta și moderniza sistemul de ocrotire a sănătății publice, va fi rezolvată pe deplin problema locuințelor, în condițiile unui grad de confort și funcționalitate ridicat. Pe baza încheierii organizării teritoriale și a sistematizării localităților se va realiza o apropiere simțitoare a condițiilor de muncă și viață de la sate cu cele de la orașe. Se va amplifica tot mai mult procesul de omogenizare socială ca urmare a dezvoltării forțelor de producție, a mecanizării și automatizării proceselor de muncă, a creșterii productivității muncii. Astfel, vor apare noi schimbări pe calea lichidării deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, a deosebirilor dintre clase, se va realiza o apropiere tot mai strînsă între muncitori, țărani, intelectuali, între toate categoriile sociale.

Minunatele perspective ce se deschid în fața poporului nostru, realizarea lor, impune ca toți oamenii muncii, sub conducerea înțeleaptă a partidului, să acționeze în deplină unitate, să dea dovadă de un înalt patriotism, fiind conștienți — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** „...că nimic nu se poate realiza fără muncă, fără eforturi, fără consum de energie și inteligență creatoare, fără spirit revoluționar, devotament, abnegație".

Ioana IOVĂNESCU,
Ștefan GHEORGHE
Institutul de Petrol și Gaze,
Ploiești

Întrebări

1) Care sînt principalele orientări și exigențe cu privire la creșterea forțelor de producție ? (Referiți-vă la exemple concrete din întreprinderea sau unitatea în care lucrați).

2) Ce loc ocupă factorii calitativi, de eficiență, în strategia dezvoltării ? Ce sarcini concrete decurg în acest sens în domeniul propriu de activitate ?

3) Ce posibilități și rezerve există în unitatea dumneavoastră pentru a spori volumul exporturilor ?

Bibliografie

— * * * : **Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000,** Editura Politică, București, 1984.

— *** : **Rezoluția Congresului al XIII-lea al P.C.R.,** Editura Politică, București, 1984.

Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, București, 1984.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, 7 feb., 1985

ÎN ATENȚIA ABONAȚILOR !

Pînă la data de 15 aprilie 1985 suplimentul tematic **„Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste"** va fi difuzat tuturor celor care au încheiat abonamente speciale a 340 lei.

Cei ce nu vor primi lucrarea urmează să se adreseze oficiului poștal prin care primesc presa.

Cititorii care au remis numai costul lucrării o vor primi ulterior, în limita tirajului disponibil.

ORIENTĂRILE STABILITE DE CEL DE-AL XIII-LEA CONGRES AL PARTIDULUI PRIVIND PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII STATULUI, A ÎNTREGULUI SISTEM DE CONDUCERE DEMOCRATICĂ A VIEȚII ECONOMICO-SOCIALE DIN ȚARA NOASTRĂ

Opțiunile teoretice și realizările practice ale procesului de edificare a societății socialiste în țara noastră demonstrează că noua orînduire, pentru a răspunde cît mai bine înaltei meniri ce-i revine în istoria umanității, trebuie să organizeze și perfecționeze neîncetat un sistem de conducere democratică în cadrul căruia statul ocupă un loc central. Accentul care se pune în documentele de partid, în cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe continua perfecționare a rolului statului decurge din însuși caracterul istoric al acestui element de suprastructură socială, din faptul că dinamismul înalt al societății noastre socialiste aduce noi elemente de reflecție și avansează noi sarcini practice de la o etapă la alta.

Tocmai în acest sens, Congresul al XIII-lea al partidului a pus un accent deosebit pe clarificarea sarcinilor care revin statului în următoarea etapă de dezvoltare a țării, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România. **„În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **Comitetul Central al partidului a adoptat o serie de măsuri privind perfecționarea activității statului, a organelor sale, de conducere a vieții economico-sociale. În același timp, am acordat o atenție deosebită perfecționării și dezvoltării sistemului organismelor democrației muncitorești".**

Perfecționarea funcțiilor statului în contextul progresului social general

În doctrina politică românească, a cărei fundamentare și dezvoltare poartă însemnele originalității și ale profunzimii gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a făcut în ultimii ani o mai riguroasă delimitare a rolului partidului, pe de o parte, și a atribuțiilor, competențelor și răspunderii statului pe de altă parte. Și la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, și la Conferința Națională a partidului ce i-a urmat în toamna aceluiași an, și la Congresul al XIII-lea al P.C.R. s-a precizat că partidul stabilește, prin modalitățile democratice cunoscute și încetățenite în practica noastră de conducere, linia politică generală, iar statul, organizînd traducerea ei în viață, își orientează eforturile spre strategia comună : edificarea socialismului multilateral dezvoltat, a comunismului.

Așadar, statul are un rol din ce în ce mai activ în realizarea operei de mare complexitate pe care o presupune construcția materială și spirituală a celei mai avansate societăți, a celei mai democratice și umane orînduiri — orînduirea comunistă. Desigur, viața, experiența țării noastre, ca de altfel și experiența altor țări socialiste, demonstrează că atribuțiile, competențele statului, funcțiile lui își au dialectica proprie. Că ponderea lor, gradul de întrepătrundere diferă de la etapă la etapă, pe măsura obiectivelor ce le are statul de îndeplinit, al nivelului de dezvoltare și a contextului internațional. Anumite direcții, unele atribute ale acestuia, pot să dobîndească un rol mai important, mai stringent, altele, dimpotrivă, își pot restrînge sfera.

Din perspectiva amintită se poate afirma că, pe măsura înaintării spre comunism sporește tot mai mult caracterul educativ al statului nostru, al dreptului socialist și, corespunzător, se diminuează tot mai mult rolul coercitiv, convingerea cîștigă teren, prevalînd substanțial asupra constrîngerii. Acestei idei fundamentale pentru prezentul și viitorul țării noastre i-a dat glas secretarul general al partidului, președintele României socialiste în aprecierea potrivit căreia : **„În concordanță cu stadiul de dezvoltare a economiei și vieții sociale și pe măsura adîncirii și perfecționării procesului de democratizare a statului, de participare tot mai largă a maselor populare la conducerea societății, funcțiile cu caracter represiv ale statului se vor diminua tot mai mult. Tendința obiectivă însă, determinată de dezvoltarea societății, este aceea a întăririi și perfecționării rolului și funcțiilor statului de organizator și conducător al întregii activități economico-sociale".**

De altfel, tocmai această dialectică a funcțiilor statului socialist conferă substanță aprecierilor cu privire la rolul său în societatea noastră. Dacă din punct de vedere istoric rolul statului se va diminua, aceasta nu presupune dispariția sa ca atare și o modificare de esență în rosturile și funcționalitatea sa socială. În același timp, după cum se subliniază cu deplin temei în documentele partidului nostru, evoluția spre eliminarea caracterului represiv al statului, spre îmbogățirea funcțiilor sale organizatorice și de conducere nu este liniară ; de la o etapă la alta pot să apară aspecte specifice care să întărească necesitatea accentuării unei funcții sau a alteia. Din această optică, înfăptuirea obiectivelor cincinalului viitor și ale dezvoltării în perspectivă a României pînă în anul 2000 impune, ca necesitate obiectivă, creșterea și mai puternică a rolului statului în asigurarea unei evoluții echilibrate a întregii societăți.

Potrivit documentelor celui de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru perioada următoare creșterea rolului

statului se va desfășura pe cîteva coordonate importante. Un prim aspect îl reprezintă intervenția sa mai activă în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale pe baza planului național unic. Această cerință izvorăște din nivelul înregistrat în dezvoltarea forțelor de producție, din obiectivele asumate pentru următoarea perioadă de cinci ani și în perspectiva anului 2000. Dezvoltarea preponderent intensivă, sporirea complexității proceselor economice, necesitatea introducerii pe scară largă a progresului tehnico-științific precum și restricțiile în ce privește resursele energetice și de materii prime impun creșterea rolului planului național unic ca instrument de conducere a întregii activități, concomitent cu însăși perfecționarea acestor instrumente de planificare. **„Să avem permanent în vedere,** sublinia secretarul general al partidului la cel de-al XIII-lea Congres, **că nu putem slăbi sub nici o formă conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului unic — care trebuie să îmbine interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului nostru popor. Dacă am renunța la principiul conducerii pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, s-ar produce, inevitabil, dezorganizarea activității, ar apărea o serie de contradicții, cu repercusiuni grave asupra făuririi societății socialiste, a dezvoltării patriei și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Această subliniere cu profunde semnificații teoretice și practice are și un caracter polemic întrucît, după cum arăta secretarul general al partidului, pe plan internațional au loc discuții asupra acestor probleme, se elaborează o serie de teze dintre care unele susțin renunțarea la conducerea pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială. Or, problema se formulează nu în termenii renunțării la conducerea centralizată, ci în spiritul perfecționării continue, în consens cu evoluția societății socialiste, a conducerii întregii activități într-o concepție unică, pe baza principiului centralismului democratic.

Element central în sistemul democrației muncitorești, revoluționare

Creșterea rolului statului în următoarea etapă de dezvoltare a țării urmărește, în concepția partidului nostru, și o lărgire a funcțiilor și atribuțiilor sale. Nu numai sfera economică, deși deține un loc prioritar — dar îndeosebi organizarea și conducerea de ansamblu a societății vor reprezenta cîmpul de acțiune al acestui factor de suprastructură socială. Totodată, acest rol nu poate și nu ar putea fi exercitat în afara sistemului democrației muncitorești creat în țara noastră. Întreaga activitate a organelor de stat este integrată activității de largă cuprindere și permanent îmbogățită a organelor democrației muncitorești, iar perfecționarea activității democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare va duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea statului, a întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a societății noastre.

O evaluare retrospectivă a prefacerilor de ordin democratic ce au avut loc la noi în epoca socialistă trebuie să aibă în vedere că România — țară slab dezvoltată din punct de vedere economic, social, tehnico-științific — era și din punct de vedere democratic slab dezvoltată. Desigur, înlăturarea vechilor structuri și instituții moștenite de la vechiul regim și înlocuirea lor treptată cu noile structuri, instituții, organizații, organisme care să asigure un cadru din ce în ce mai larg de afirmare a personalității umane, să promoveze un nou sistem de valori, o nouă conștiință socialistă a fost și este un proces de lungă durată. Nu întîmplător, la cel de-al XIII-lea Congres secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în baza unei temeinice analize, că patruzeci de ani reprezintă, în istorie, o perioadă foarte scurtă ; dar, în acești ani poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a parcurs mai multe etape istorice — de la societatea burghezo-moșierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată. Toate aceste etape istorice sînt, totodată, etape ale afirmării și dezvoltării sistemului democratic din țara noastră.

Momentele parcurse de la începutul revoluției socialiste — revoluție care, după cum precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu s-a încheiat nici o dată cu cucerirea puterii politice, nici o dată cu crearea bazei materiale a socialismului, nici în momentul de față — marchează totodată și contribuțiile de seamă ale partidului și statului nostru la perfecționarea sistemului democrației socialiste și comuniste. Căci, democrația a fost și este apreciată în doctrina politică românească drept un proces intrinsec revoluției socialiste, intrinsec civilizației și culturii socialiste și comuniste și de aceea continuu perfectibil. Fiind indisolubil legată de revoluția socialistă, de ridicarea nivelului de viață, de continua îmbunătățire a calității vieții, niciodată nu se va putea spune că acest proces s-a încheiat, că am ajuns la capăt cu dezvoltarea democrației, a manierelor și modalităților de afirmare democratică în toate domeniile de acțiune ale omului, ale colectivelor de oameni ai muncii. Continuarea revoluției presupune, în mod obiectiv, acumulări cantitative dar și substanțiale transformări de ordin calitativ în sfera democrației socialiste și comuniste.

Un sistem armonios de organisme democratice

Una din realizările de largă rezonanță democratică căreia partidul nostru i-a dat naștere — din inițiativa secretarului său general — în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate constă în crearea unui sistem democratic unic în felul său, în cadrul căruia Frontul Democrației și Unității Socialiste ocupă un loc central ca organism politic larg democratic ce asigură participarea organizată a tuturor organizațiilor de masă și obștești, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, a întregului nostru popor, sub conducerea partidului, la ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, la creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale, la înfăptuirea politicii de pace, de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Organism de cea mai largă cuprindere, înmănunchind foruri, organisme, organizații din toate domeniile activității economice, sociale, culturale, artistice, religioase etc., Frontul Democrației și Unității Socialiste — instituție democratică originală —, exprimă virtuțile nelimitate pe care socialismul le poate conferi democra-

ției și probează, deopotrivă, contribuția practică și teoretică izvorîtă din experiența noastră națională.

În Cuvîntarea istorică rostită la cel de-al III-lea Congres al F.D.U.S., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Frontul Democrației și Unității Socialiste deține un rol de cea mai mare însemnătate, afirmîndu-se tot mai mult ca o formă superioară de unire și coordonare a eforturilor întregii națiuni, de manifestare a voinței și hotăririi poporului nostru de a realiza programul construcției socialiste și comuniste, de a-și făuri în mod conștient viitorul luminos, liber și demn".**

Este cunoscut faptul că în cadrul F.D.U.S. un rol dintre cele mai importante revine Uniunii Generale a Sindicatelor, Uniunii Tineretului Comunist, Uniunii Asociațiilor de Femei, Uniunii Studenților Comuniști din România, organelor cu dublă natură : de partid și de stat, Consiliilor naționalităților conlocuitoare etc. Cum se știe, pe lîngă Comitetul Central al P.C.R. funcționează cîte un consiliu maghiar și unul german, iar în județe 15 consilii ale oamenilor muncii sîrbi, respectiv ucrainieni desfășoară în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, împreună cu celelalte organizații de masă și obștești, o bogată și multilaterală activitate pentru explicarea politicii partidului, pentru educarea oamenilor muncii aparținînd diferitelor naționalități în spiritul frăției și prieteniei cu poporul român, a ideologiei socialiste, constituind, totodată, un sprijin de nădejde al organelor de partid și de stat.

De asemenea, în ultimii ani au fost instituționalizate consilii ale oamenilor muncii pe domenii la nivel național și local etc. Referindu-se la unele dintre acestea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** menționa în cuvîntarea la recentul Congres al F.D.U.S. : **„Pornind de la creșterea rolului statului și al organelor sale în buna planificare și conducere unitară a întregii activități economico-sociale, va trebui să asigurăm participarea largă, activă a consiliilor oamenilor muncii, a consiliilor naționale, a congreselor, la adoptarea tuturor hotăririlor și planurilor de dezvoltare, la creșterea rolului adunărilor generale ale proprietarilor, beneficiarilor și producătorilor din patria noastră. Oamenii muncii — în calitatea lor de stăpîni a tot ceea ce se produce în România, de proprietari — trebuie să participe într-o măsură tot mai mare, și cu o înaltă răspundere, la asigurarea bunei gospodăriri și funcționări a tuturor unităților economico-sociale".**

În sistemul democrației muncitorești, al autoconducerii muncitorești de o atenție deosebită se bucură — cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea din 1—2 iunie 1982 la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român — consiliile naționale și îndeosebi Consiliul Național al Oamenilor Muncii și Consiliul Național al Agriculturii, care cuprind toate sectoarele economice și au rolul de a asigura buna desfășurare a activității consiliilor de conducere și a adunărilor generale, dezbaterea problemelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, adoptarea planurilor de dezvoltare economică, politica internă și externă a statului. Tot în cadrul democrației muncitorești un rol de seamă revine Congresului oamenilor muncii și Congresului agriculturii, al întregii țărănimi ce reunește, fiecare, cîte circa 11 000 de reprezentanți direcți ai oamenilor muncii din toate sferele de activitate. În aceeași direcție se cuvine a reaminti că Congresul educației și culturii, Congresul învățămîntului și Conferința națională a oamenilor de știință au o mare însemnătate în dezbaterea problemelor din respectivele domenii de mare semnificație în viața social-politică, educativă a patriei noastre. Se cuvine, de asemenea, să amintim că în activitatea consiliilor populare și dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și localităților un rol de importanță deosebită revine Congresului și Camerei Legislative a consiliilor populare.

O experiență interesantă o oferă crearea și activitatea Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste care, constituite de jos și pînă sus, asigură participarea, în mod organizat, la întreaga viață politico-socială, a tuturor cetățenilor, membri sau nemembri de partid. Acestea reprezintă o formă originală de a antrena la viața socială, economică, culturală, la viața Cetății în genere, o mare masă de oameni ai muncii, indiferent de ocupații, de profesii, de convingeri religioase etc. Organizațiile proprii care își desfășoară activitatea în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste și-au dovedit în puținii ani de la crearea lor un legitim loc în cadrul colectivelor de muncă, al tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate. În Cuvîntarea rostită la Congresul F.D.U.S. se apreciază că se impun dezvoltarea în mod corespunzător, îmbunătățirea și intensificarea activității Organizației Democrației și Unității Socialiste.

Valorificarea acestui cadru superior de participare liberă a fiecărui cetățean al țării la conducerea activității economico-sociale este legată, în concepția președintelui României socialiste, de făurirea unei bogate culturi politice. Înțeleasă ca ansamblu de cunoștințe, de norme, de reguli cu privire la politic, la sistemul politic cu toate componentele lui, ca o conștientizare a cerințelor sociale și o adeziune la înfăptuirea lor, ca un sistem de năzuințe, de sentimente, de idealuri politice și, totodată, ca o sumă de cunoștințe ideologice, cultura politică apare ca o condiție sine qua non a înfăptuirii socialismului multilateral dezvoltat și a urcării pe treptele celei mai înalte societăți — societatea comunistă.

dr. **Marin VOICULESCU**

Întrebări

1. Care sînt funcțiile statului socialist în actuala etapă de dezvoltare a țării ?
2. Care sînt elementele constitutive ale concepției partidului nostru privind integrarea statului în sistemul democrației muncitorești revoluționare ?
3. Ce componente alcătuiesc structura sistemului democrației socialiste în țara noastră ?

Bibliografie

Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București, 1984.

Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., din 1—2 iunie 1982, Editura Politică, București 1982.

Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., Editura Politică, București, 1982.

APRECIERILE CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P.C.R. CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ ACTUALĂ ȘI ORIENTĂRI ALE POLITICII EXTERNE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Într-o lume zguduită de contradicții, de confruntări și conflicte, de crize economice și de nedreptăți sociale, politica externă a României reprezintă un exemplu de politică consecventă, lucidă și militantă, consacrată idealurilor de pace și de progres ale întregii omeniri.

Între politica internă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și politica noastră externă există o strînsă unitate dialectică. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. **„Punînd pe primul plan dezvoltarea economico-socială, edificarea orînduirii socialiste, partidul și statul nostru desfășoară, totodată, o politică externă activă, de extindere a relațiilor de colaborare cu alte state, de apărare a păcii, a independenței și libertății popoarelor".**

Aprecierile P.C.R. referitoare la situația internațională actuală sînt bazate pe o analiză științifică profundă a vieții internaționale, a fenomenelor complexe care afectează relațiile dintre state, a transformărilor care au loc pe arena mondială.

Viața a demonstrat justețea acestor aprecieri. Evoluția evenimentelor internaționale din ultimii ani a confirmat pe deplin faptul că rezolvarea gravelor probleme și dificultăți care confruntă astăzi omenirea nu este posibilă fără înlăturarea cauzelor de fond care le generează, fără oprirea cursei înarmărilor, reducerea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale care să permită o dezvoltare economică și socială neîngrădită pentru toate popoarele lumii.

Datorită intensificării cursei înarmărilor, a continuării politicii de menținere și împărțire a lumii în sfere de influență, **s-a** ajuns la o stare de încordare extrem de periculoasă.

Agravarea fără precedent a tensiunii în viața internațională a generat situația dramatică în care omenirea, mai aproape ca oricînd de o catastrofă nucleară, își vede periclitată însăși existența.

Dezarmarea, problema fundamentală a epocii noastre

Preocuparea neabătută a României socialiste pentru înlăturarea pericolului unui nou război mondial, pentru salvgardarea păcii reprezintă una din orientările fundamentale și un element definitoriu al politicii noastre externe. Apreciind oprirea cursei înarmărilor ca fiind problema fundamentală a epocii noastre, Partidul Comunist Român consideră în același timp că prin forța unită a popoarelor poate fi determinată o politică de destindere care să deschidă astfel calea către o pace trainică în lume. Sînt bine cunoscute și larg apreciate pe plan internațional inițiativele președintelui României, demersurile sale de larg răsunet, vibrantele apeluri adresate șefilor de state și popoarelor lumii, propunerile concrete privind reducerea cheltuielilor pentru înarmare și privind măsurile necesare pentru reducerea încordării.

Este bine cunoscută consecvența și fermitatea cu care țara noastră a promovat ideea că îmbunătățirea necesară a climatului internațional impune ca la baza relațiilor dintre state să fie așezate, fără excepții, marile principii ale independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, integrității teritoriale, a dreptului inviolabil al popoarelor de a-și hotărî singure soarta și obligația de a rezolva cu mijloace exclusiv pașnice orice diferende ar putea să intervină.

România așază aceste principii la baza tuturor relațiilor sale de colaborare cu celelalte state și militează, totodată, pentru consacrarea lor în fapt pe arena mondială. În concepția noastră, există o unitate dialectică între respectarea neabătută a principiilor amintite și crearea premiselor pentru realizarea unui climat de pace și colaborare internațională.

Ca țară europeană, România este, firește, legată de soarta continentului și profund preocupată de situația deosebit de gravă creată în Europa prin trecerea, la sfîrșitul anului 1983, la amplasarea rachetelor nucleare americane cu rază medie de acțiune în unele state vest-europene și, ca urmare, trecerea la contramăsuri nucleare de către Uniunea Sovietică și unele țări socialiste din Europa.

Desigur că, la fel ca și celelalte națiuni ale lumii, România așteaptă ca negocierile dintre Uniunea Sovietică și S.U.A. să abordeze cu un înalt spirit de responsabilitate problemele încetării cursei înarmărilor nucleare, opririi amplasărilor de noi rachete și realizarea unei înțelegeri privind retragerea celor existente, prevenirea militarizării spațiului cosmic. O caracteristică remarcabilă a politicii noastre externe este însă aceea că ea nu este o politică pasivă. **„Atunci cînd este în pericol existența popoarelor europene,** a spus tovarășul **Nicolae Ceaușescu, țările continentului nu pot fi numai spectatoare, așteptînd rezultatul negocierilor dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică. Ele trebuie să-și asume răspunderea corespunzătoare pentru apărarea popoarelor lor, pentru apărarea Europei de o catastrofă nucleară".** România consideră deci că toate statele europene și în mod deosebit țările care fac parte din cele două pacte militare, NATO și Tratatul de la Varșovia, trebuie să participe și să contribuie efectiv la succesul negocierilor privind dezarmarea nucleară și instaurarea unui climat de încredere și destindere, probleme vitale care le privesc în mod direct.

Starea de tensiune, accelerarea cursei înarmărilor, reprezintă nu numai o amenințare inadmisibilă la adresa păcii și securității mondiale, ci și o imensă povară economică cu efecte din cele mai nocive asupra economiei mondiale. Este de ajuns să considerăm faptul că în timp ce se cheltuiește anual în lume fabuloasa sumă de peste 700 miliarde de dolari și care, potrivit aprecierii unor organisme internațio-

nale, vor ajunge la 1000 miliarde dolari, există o lipsă acută de fonduri pentru finanțarea dezvoltării economice, în special în țările în curs de dezvoltare ; că în timp ce sprijinirea dezvoltării tehnologice în aceste țări pare o problemă de nesurmontat, se cheltuiesc în scopuri militare peste 70% din fondurile mondiale destinate cercetării științifice iar aproape 500.000 de oameni de știință și specialiști din diferite domenii sînt angrenați sub diferite forme în activitatea de cercetare și proiectare cu specific militar.

După cum este bine cunoscut, România a propus în repetate rînduri, inclusiv la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. din septembrie 1984, înghețarea cheltuielilor militare de către toate statele și în primul rînd de către statele mari, puternic înarmate și apoi trecerea la reducerea bugetelor militare, urmînd ca fondurile astfel economisite să fie alocate pentru dezvoltarea țărilor respective, precum și pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Analiza atentă a realităților lumii contemporane relevă de altfel faptul că tensiunea și instabilitatea economică și politică pe plan internațional sînt alimentate și de gravitatea fără precedent a situației țărilor în curs de dezvoltare, de consecințele creșterii decalajelor dintre țările bogate și cele sărace.

Relații bazate pe echitate, egalitate și avantaj reciproc

Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare care a ajuns, ca urmare a politicii financiare și de prețuri, a dobînzilor excesive practicate de sistemul bancar din țările capitaliste dezvoltate, la peste 700 miliarde de dolari, devine o povară economică sufocantă pentru majoritatea acestor țări.

Povara datoriei externe, scăderea prețurilor la produsele lor tradiționale de export, protecționismul practicat pe piețele țărilor capitaliste dezvoltate, modul în care activează marile companii transnaționale, reduc drastic posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare de a-și finanța creșterea economică și de a realiza un ritm de dezvoltare care să le permită apropierea, în timp, de nivelul țărilor industrializate.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, politica de subordonare a celor mai slabi de către cei mai puternici, împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace, actuala ordine economică internațională, subminează în mod grav principiul egalității suverane a statelor, se află, în fond, la originea puternicei crize care zdruncină economia mondială, creează pericole serioase la adresa păcii și securității întregii lumi.

Evoluția economiei mondiale confirmă pe deplin aprecierea P.C.R. potrivit căreia menținerea și adîncirea decalajelor economice afectează însăși evoluția economică generală, constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, de agravare a crizei economice, reducînd pînă la urmă și posibilitățile de dezvoltare ale țărilor avansate economic.

În concepția românească, rezolvarea de fond a gravelor probleme economice care confruntă omenirea contemporană nu este posibilă decît prin realizarea unei noi ordini economice mondiale, bazată pe egalitate, echitate și avantaj reciproc. Este vorba de un vast și complex proces istoric de transformare radicală a diviziunii mondiale a muncii, de democratizare profundă a relațiilor interstatale, astfel încît să se asigure, efectiv, fiecărui popor posibilitatea de a se dezvolta independent, de a-și hotărî nestingherit propriile sale destine.

În viziunea partidului nostru, lupta pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale este o continuare firească a luptei anticolonialiste și antiimperialiste a popoarelor. Așa cum pe plan național exploatarea și asuprirea, acumularea bogățiilor în mîinile unei clase duc la ascuțirea contradicțiilor sociale, la intensificarea luptei celor dominați și exploatați și — în mod obiectiv și inevitabil — la lichidarea acestor relații și la făurirea unei orînduiri mai drepte, tot astfel și pe plan internațional inegalitatea și asuprirea determină ascuțirea contradicțiilor între țările bogate și cele sărace, apariția de conflicte, generează mari dezechilibre, ducînd, în mod necesar, în ultimă instanță la edificarea unei noi ordini mondiale.

Este meritul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi promovat de la bun început în mod consecvent ideea de nouă ordine economică internațională ca o necesitate obiectivă, de restructurare fundamentală, pe baze echitabile, a fizionomiei relațiilor economice internaționale, în care să fie antrenate toate statele lumii și nu numai ca o mișcare cu caracter limitat, de ajutorare a țărilor sărace în depășirea stării lor de subdezvoltare.

Ca urmare a acestui mod larg de înțelegere a conceptului de nouă ordine, țara noastră s-a pronunțat consecvent pentru soluționarea într-un cadru larg, cu participarea tuturor statelor, indiferent de mărime, forță, potențial economic sau orînduire socială, a problemelor relațiilor economice internaționale, pentru o abordare complexă și multilaterală a conceptului și practicii instaurării unei noi ordini economice internaționale, implicînd acțiuni concrete capabile să conducă la modificări structurale reale.

În cadrul acestei poziții este susținut, de pildă, punctul de vedere că este necesară o restructurare a sistemului monetar și financiar, o participare cu drepturi egale a tuturor statelor la activitatea organismelor financiare internaționale, asigurarea finanțării dezvoltării economico-sociale a țărilor în curs de dezvoltare cu dobînzi raționale, fără condiții politice și fără amestec de nici un fel în problemele interne ale acestor state.

Sînt bine cunoscute, de asemenea, numeroasele propuneri de măsuri concrete prezentate în documentele de partid și de stat și pe care, de altfel, țara noastră le-a promovat cu perseverență și cu o convingătoare argumentație în cadrul diferitelor foruri internaționale, între care se numără propunerea privind anularea completă a datoriilor pentru țările cu venit național pînă la 500-600 de dolari pe locuitor, o reducere importantă a acestora pentru țările cu un venit național pînă la 1000—1200 de dolari pe locuitor și o reducere generală de 30 pînă la 50 la sută a datoriilor pentru toate țările în curs de dezvoltare.

Țara noastră consideră, în același timp, că este necesară asigurarea accesului larg, neîngrădit, al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne și a unui transfer substanțial de tehnologii către aceste țări, în condiții avantajoase, care să corespundă nevoilor lor specifice de dezvoltare, aceasta implicînd adoptarea codului de conduită privind transferul de tehnologii și finanțarea prin mecanismele O.N.U. a realizării de pro-

iecte de asistență tehnică în țările în curs de dezvoltare care să le permită acestora crearea de capacități proprii de cercetare științifică și tehnologică.

O trăsătură de importanță fundamentală a politicii externe a României este aceea a promovării unei politici de largă deschidere către toate statele lumii, indiferent de orînduire sau nivel de dezvoltare, bazată pe recunoașterea interdependențelor obiective dintre progresul fiecărei națiuni și al lumii în ansamblul său.

Ca rezultat al acestei politici țara noastră întreține astăzi relații diplomatice și economice cu 155 state ale lumii.

O politică susținută de colaborare pe multiple planuri cu toate statele

În centrul activității internaționale a României se află dezvoltarea consecventă a prieteniei, solidarității și colaborării cu toate țările socialiste, poziție care corespunde pe deplin intereselor poporului nostru fiind bazată pe comunitatea de orînduire, ideologice și țeluri fundamentale.

În acest cadru se manifestă preocuparea permanentă a partidului și statului nostru pentru extinderea colaborării economice, tehnico-științifice și culturale cu Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste vecine, pentru întărirea continuă a prieteniei și solidarității cu aceste țări.

Așa cum a apreciat conducerea partidului, documentele adoptate în iunie 1984 la Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale CAER deschid noi perspective pentru sporirea substanțială a schimburilor economice, ridicarea la un nivel și mai înalt a colaborării economice pe bază de acorduri de lungă durată, soluționarea cu forțe unite a unor probleme de mare importanță pentru progresul economic și social al țărilor membre cum sînt asigurarea necesarului lor de materii prime și energetice, extinderea cooperării și specializării în producția principalelor ramuri industriale, dezvoltarea agriculturii și accelerarea progresului tehnic.

În același timp, România extinde sistematic relațiile pe multiple planuri cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu statele mici și mijlocii, considerînd că întărirea solidarității acestor state constituie un factor important pentru promovarea politicii de independență, de colaborare și pace în lume.

Sîntem legați de țările în curs de dezvoltare prin multiple aspirații comune, interese și preocupări similare de progres economic și social. Solidaritatea țării noastre cu aceste țări se exprimă în acordurile încheiate în spiritul deplinei egalități și avantajului reciproc, în colaborarea pe arena internațională, în poziția fermă pe care o adoptăm împotriva practicilor imperialiste și neocolonialiste, în politica militantă pentru realizarea și întărirea unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare, în scopul promovării intereselor acestora.

În spiritul coexistenței pașnice, România dezvoltă, de asemenea, relații de colaborare cu țările capitaliste avansate economic, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. În concepția partidului și statului nostru, relațiile normale între state, indiferent de sistemul lor social, conlucrarea lor activă, constituie un imperativ reclamat de realitățile complexe ale lumii contemporane.

Este caracteristică perseverența cu care țara noastră promovează ideea necesității creării unor raporturi de înțelegere și colaborare, de bună vecinătate între state. Acest deziderat reliefează importanța deosebită a întîlnirilor și convorbirilor la cel mai înalt nivel între șefii de stat și de guvern, a încheierii de tratate și acorduri bi și multilaterale, a creării de comisii mixte și alte organisme bilaterale și regionale, a examinării și rezolvării problemelor de interes comun pe baza egalității în drepturi și avantajului reciproc. În același timp, multiplicarea și adîncirea interdependențelor politice și economice dintre țările lumii — fenomen marcant al întregii vieți contemporane — evidențiază necesitatea perfecționării activității organizațiilor internaționale, în primul rînd a celor cu vocație universală. România se pronunță cu hotărîre pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în dezbaterea și soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, cu participarea tuturor statelor, indiferent de sistem social și nivel de dezvoltare, pentru promovarea colaborării internaționale și stimularea schimbului de valori materiale și spirituale între state.

Întreaga politică externă a partidului și statului nostru, inițiativele României socialiste la Națiunile Unite, în celelalte foruri internaționale, poartă amprenta personalității secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe care cunoașterea nemijlocită a realităților lumii de azi, dialogul susținut și continuu cu șefi de state și guverne, cu reprezentanți ai celor mai diferite forțe politice de pe glob, l-au consacrat ca pe una dintre cele mai proeminente personalități ale lumii contemporane. Concepută într-un spirit novator și realist, remarcabilă prin cutezanță și originalitate, politica externă a țării noastre își aduce o contribuție de prim ordin la elaborarea și soluționarea problemelor cardinale care confruntă în prezent omenirea.

Această politică, promovată cu atîta strălucire de secretarul general al partidului, este expresia înaltei răspunderi pentru destinele poporului român, care are nevoie de pace și colaborare internațională pentru a-și desăvîrși opera de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și, în același timp, a înaltei răspunderi pentru soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale de a căror rezolvare depinde viitorul tuturor popoarelor lumii.

dr. Iulian DĂNESCU

Întrebări

1. Referiți-vă la principiile de bază ce orientează politica externă a țării noastre.
2. Care sînt argumentele în temeiul cărora P.C.R. consideră dezarmarea drept problema fundamentală a lumii contemporane ?
3. În ce constă originalitatea concepției românești privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale ?
4. Precizați principiile teoretice și acțiunile practice de colaborare internațională ale țării noastre.

Bibliografie

Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București 1984.

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la cel de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Scînteia, 8 februarie 1985.

Întrebări și răspunsuri

● **RADU ECONOMU, București** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 167/1958, dreptul la acțiune avînd ca obiect plata cotei părți din cheltuielile comune la imobilele cu mai multe apartamente, se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termen de trei ani (art. 1 și 3 din decret). Potrivit art. 7 termenul prescripției începe să curgă de la data cînd se naște dreptul, în cazul dv. pînă la 30 decembrie 1985. Sumele datorate reciproc, cu titlu de cheltuieli comune, anterioare perioadei de 3 ani sînt supuse prescripției, ele nu pot fi cerute prin justiție. De pildă, cota parte din cheltuielile comune datorate de un locatar pentru luna februarie 1982 pot fi reclamate în justiție pînă în februarie 1985, inclusiv. Sumele anterioare lunii februarie 1982 sînt prescrise. Somațiile, obiecțiile sau scrisorile intervenite între părți nu suspendă și nu întrerup cursul prescripției.

● **GABRIEL MOGOȘ, Buzău** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 256/1984 trebuie să plătiți diferența de preț stabilită conform art. V din acest decret.

● **VASILE PORUMB, Arad** — La pensionare se aplică prevederile art. 15 din Legea nr. 3/1982, potrivit căruia „în cazul pensionării, depunătorii pot să-și retragă partea socială sau să o mențină în continuare".

● **MARIANA STAICU, Boișoara, Vîlcea** — Așa cum ați precizat (Decretul nr. 471/1971) factorii de risc care provoacă pierderi de producție în plantațiile pomicole, aparținînd sectorului cooperatist al agriculturii, nu se asigură de către ADAS și, ca urmare, unitățile cooperatiste afectate de calamități naturale (îngheț, grindină etc.) nu sînt despăgubite pentru producția pierdută, ca urmare, personalul care îndeplinește funcții de conducere și de execuție tehnice, economice și de altă specialitate, plătit de C.A.P. și specialiștii retribuiți de stat care lucrează în sectorul pomicol din C.A.P. și A.E.I., primesc drepturile de retribuire în raport cu valoarea producției fizice, respectiv cu producția fizică obținută pe ferme și, după caz, la nivel de unitate. La acordarea avansurilor din retribuția pe anul 1984, atît pentru personalul menționat mai sus plătit de cooperativă, cît și la specialiștii retribuiți de stat care lucrează în această unitate, nu au fost respectate prevederile Legii nr. 1/1982 art. 48 lit. e, respectiv cele din Decretul nr. 335/1983 art. 11, în sensul că în timpul anului au fost acordate avansuri lunare din retribuția de 80%, care nu au fost reduse în mod corespunzător cu gradul de realizare a producției fizice planificate.

● **COOPERATIVA „MUNCA INVALIZILOR", Rădăuți** — Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producției pentru export se constituie prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul majorat aferent producției realizate pentru export.

● **FABRICA DE PRODUSE LACTATE, Cîmpulung Moldovenesc** — În conformitate cu normele metodologice pentru reflectarea în contabilitatea unităților economice de stat a participării cu părți sociale a oamenilor muncii la constituirea fondului de dezvoltare economică emise de Ministerul Finanțelor cu nr. 1503/1983, duplicatul Carnetului de proprietar se completează și eliberează, după publicarea pierderii acestuia, pe baza „Fișei de evidență a depunerilor la partea socială". Restituirea depunerilor oamenilor muncii ca părți sociale se face în condițiile și la perioadele prevăzute de art. 8 din Legea nr. 3/1982.

● **GHEORGHE SILVIU, Reșița** — Conform reglementărilor instituite prin art. 46 alin. 2 din Legea contractelor economice „cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării pentru produsele ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe". Înscrierea în contractele economice a clauzei propuse de dv. ar încălca prevederile legale, astfel că potrivit reglementărilor art. 23 din lege ar constitui o clauză nulă de drept. (Extras din corespondența Ministerului Aprovizionării nr. 104566/1985).

● **BLANCA ȘERBAN, Brașov** — Potrivit prevederilor pct. 9 lit. c din Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. nu contribuie la plata cheltuielilor efectuate cu funcționarea ascensorului (forța) cei care ocupă suprafețe locative la subsol, demisol, parter, mezanin, precum și la etajul I din clădirile fără mezanin. Aceasta în afară de cazul în care clădirea respectivă are părți și instalații comune, situate la etajele superioare, cum ar fi băi, spălătorii, uscătorii etc., indiferent dacă sînt folosite sau nu.

● **CONSTANTIN POPA, Iași** — Potrivit prevederilor legilor nr. 4/1973 și nr. 5/1973, terasele neacoperite constituie o parte comună a clădirilor. În acest sens s-a pronunțat și Tribunalul Suprem, secția civilă prin Decizia nr. 46/1970. În consecință, sînt aplicabile dispozițiile pct. 1 lit. a, alin. final din Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. care prevăd că cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună care sînt stabilite ca obligații legale ce revin proprietarilor, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu în apartamentele lor, se repartizează proporțional cu cota parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații. Proprietarii care refuză plata cheltuielilor pot fi urmăriți silit pe baza unui titlu executor notarial care se eliberează la cererea asociației de către Notariatul de stat local.

● **BURZA ELISABETA, Prundul Birgăului, Bistrița Năsăud** — La cele relatate de dv. precizăm că potrivit art. 9 alin. 2 din Legea nr. 1/1970 femeile pot întrerupe activitatea pentru creșterea copiilor în vîrstă de pînă la 7 ani, indiferent de numărul copiilor născuți.

● **MIHAI BRUSA, București** — În conformitate cu dispozițiile art. 10 din Legea nr. 3/1977, puteți alege ca bază de calcul a pensiei, media retribuțiilor tarifare lunare realizate în 5 ani consecutivi — la alegere — din ultimii 10 ani lucrați. În cazul relatat de dv. perioadele de întrerupere din ultimii 5 ani se completează cu altele lucrate anterior, iar sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate este cel corespunzător retribuțiilor tarifare alese ca bază de calcul a pensiei.

● **EVA MICHEȘAN, Cluj-Napoca** — Soțul dv. se poate adresa comisiei medicale de expertiză și recuperare a capacității de muncă care este competentă să stabilească gradul de invaliditate.

● **EUGENIU ȘTEFAN, Brezoi** — Nu se poate reține accidentatului indemnizația primită. Cazul respectiv nu se încadrează în prevederile art. 29 din Hotărîrea nr. 880/1965.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 22 martie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Strălucita victorie în alegeri

a Frontului Democrației și Unității Socialiste

IMPRESIONANTĂ MANIFESTARE A UNITĂȚII ÎNTREGULUI POPOR

DUMINICĂ, 17 martie, întregul nostru popor și-a dat votul pentru candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste. Un act de maturitate politică și deplină încredere în politica internă și externă promovată de acest larg organism democratic reprezentativ ce are drept platformă electorală documentele de excepțională însemnătate pentru făurirea destinului luminos al patriei, adoptate de cel mai înalt forum al comuniștilor români, Congresul al XIII-lea. **Ca o expresie vie a sentimentelor de dragoste, prețuire și nemărginită încredere ale întregii națiuni în eminentul conducător al destinelor României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, toți alegătorii înscriși pe listele electorale în circumscripția electorală nr. 1 „23 August" din Capitală s-au prezentat la votare, dîndu-și în totalitate votul pentru cel mai iubit fiu al națiunii noastre care a candidat în această circumscripție pentru Marea Adunare Națională.** Unanimitatea impresionantă a voturilor acordate secretarului general al partidului și președintele Republicii Socialiste România — ca de altfel procentul covîrșitor de voturi acordate candidaților Frontului Democrației și Unității Socialiste — pune încă o dată în lumină unitatea de neclintit a poporului în jurul partidului, acordul deplin față de programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

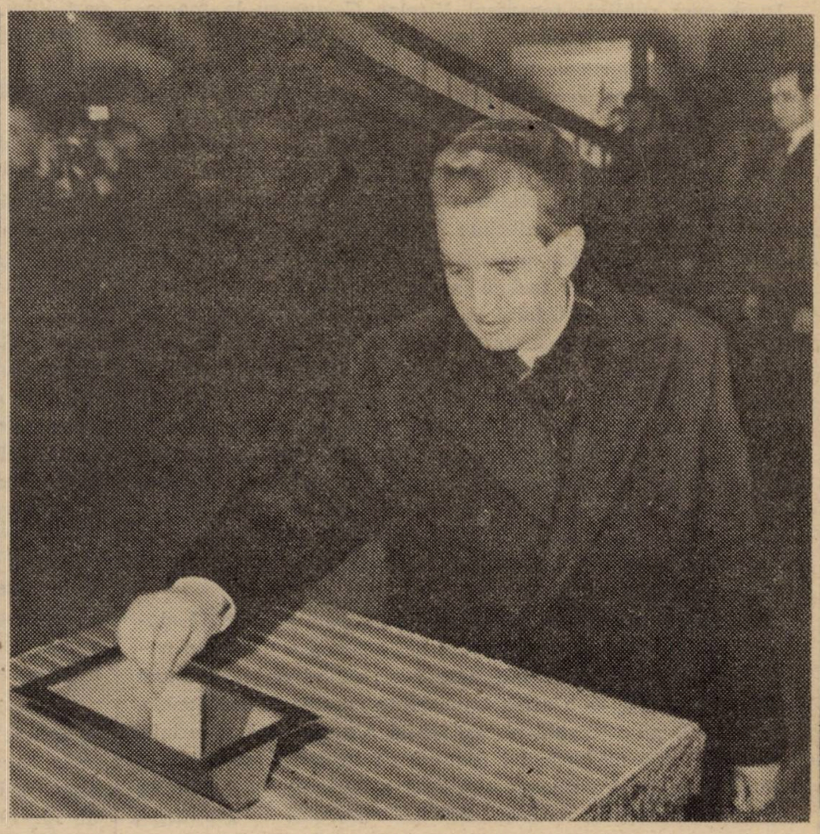

Desigur, acțiunea de votare în sine reprezintă un moment, are semnificația exercitării efective a drepturilor politice și cetățenești de care se bucură întregul nostru popor — alegerea, în consens cu convingerile și opțiunile individuale, în conformitate cu cadrul juridic avansat creat în anii socialismului, a candidaților propuși de Frontul Democrației și Unității Socialiste pentru Marea Adunare Națională, pentru consiliile populare. Semnificativ este însă faptul că acest eveniment de cuprindere națională reprezintă încununarea unor ample dezbateri, analize și proiecții de viitor care au constituit substanța întregii campanii electorale ce a precedat evenimentul de la 17 martie. O activitate complexă, în care maturitatea politică, spiritul civic, capacitatea de analiză și forța întregului nostru popor de a-și prefigura viitorul s-au exprimat deplin și au fost valorificate superior în cadrul sistemului democrației originale care a prins contur și s-a consolidat cu deosebire în ultimii douăzeci de ani. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea rostită la marea adunare populară cetățenească din Capitală, din 15 martie, **„Putem afirma că desfășurarea campaniei electorale pentru alegerile de la 17 martie a prilejuit o amplă dezbatere democratică, exigentă, cu întregul popor, a problemelor fundamentale ale dezvoltării societății românești în noua etapă, a constituit o puternică expresie a profundului democratism muncitoresc-revoluționar ce stă la baza orînduirii noastre socialiste, care asigură toate condițiile pentru participarea activă, nemijlocită, a maselor largi de oameni ai muncii, a întregului popor, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți, la făurirea conștientă a propriului lor viitor liber și fericit, a societății fără clase, a societății comuniste!"**

Asemenea tuturor evenimentelor politice cu bogată semnificație istorică din devenirea socialistă a patriei, și alegerile de la 17 martie au constituit deopotrivă o analiză-bilanț a înfăptuirilor consemnate în toate planurile vieții sociale în cei cinci ani care au trecut de la precedentele alegeri și un vot de încredere, adeziune și amplă mobilizare pentru traducerea în faptă a obiectivelor de dezvoltare prevăzute pentru următorii ani. Realizările deosebite obținute de poporul nostru în înfăptuirea celui de-al 7-lea plan cincinal, care a constituit baza platformei electorale a Frontului Democrației și Unității Socialiste în perioada 1981—1985, confirmă cu forța de netăgăduit a faptelor de muncă încrederea nețărmurită pe care întreaga noastră națiune o are în reprezentanții săi, în politica de remarcabilă consecvență promovată de Partidul Comunist Român pentru progresul susținut și multilateral al patriei.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară cetățenească din Capitală, în pofida unor greutăți care au survenit îndeosebi în primii ani ai cincinalului actual, dificultăți generate atît de criza economică mondială ce a afectat practic toate statele lumii, cît și de unele contradicții ce s-au manifestat în societatea noastră, economia și societatea în ansamblu s-au dezvoltat puternic, obținîndu-se realizări remarcabile în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională din anul 1982. S-a asigurat, astfel, dezvoltarea puternică a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale în cea de-a doua etapă a realizării Programului partidului și, pe această bază trainică, au fost făcuți pași importanți spre ridicarea țării pe noi culmi de progres și bunăstare. Astfel, în industrie — ramură de bază a economiei naționale — potrivit realizărilor din primii ani ai cincinalului și a prevederilor planului pe anul în curs, producția va crește pe întreaga perioadă 1981—1985 într-un ritm de circa 6% anual. De asemenea, s-a dezvoltat puternic agricultura, ceea ce a permis ca în anul 1984, deși condițiile nu au fost dintre cele mai favorabile, să se obțină cea mai mare producție de cereale din istoria țării, realizîndu-se peste o tonă de cereale pe locuitor.

Creșterea potențialului economiei românești, exprimată sintetic în sporirea an de an a avutiei naționale și a venitului național — acest din urmă indicator înregistrînd un ritm anual de creștere de 7% — a creat importante resurse investiționale, baza reluării pe o treaptă și mai înaltă a producției materiale. Cele circa 1 200 miliarde lei fonduri de investiții au asigurat modernizarea și dezvoltarea continuă a forțelor de producție, punerea în funcțiune a circa 1 800 noi capacități de producție, finalizarea unor obiective de rezonanță istorică, cum este Canalul Dunăre-Marea Neagră. Totodată, au fost consemnate noi succese în materializarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție în teritoriu astfel încît, prin distribuirea noilor obiective economice în județe, ținîndu-se seama de un ansamblu de criterii economice și sociale, s-a asigurat ca fiecare județ să realizeze la sfîrșitul anului 1985 o producție pe locuitor de minimum 70 000 lei.

Efectele benefice ale politicii de dezvoltare economico-socială a țării în actualul cincinal prin impulsionarea cu precădere a factorilor intensivi ai creșterii și-au găsit și alte forme de exprimare. Un cîștig de esență cu largi implicații favorabile în timp îl reprezintă creșterea nivelului calitativ și a competitivității produselor românești. Acest salt spre valorificarea superioară a potențialului tehnologic și uman acumulat în anii construcției socialiste și amplificat substanțial în perioada actualului cincinal s-a concretizat în sporirea volumului comerțului exterior cu 28% în 1985 față de 1980 (sporire ce s-a desfășurat și într-o structură substanțial îmbunătățită, prin creșterea mult mai viguroasă a exportului față de import), în asigurarea unei reduceri cu aproape 40% a datoriei externe a țării.

Ca o expresie a politicii de înalt umanism promovată de partid, întruchipare a idealurilor nobile ale socialismului și comunismului, realizările obținute în dezvoltarea economiei s-au răsfrînt în mod firesc și asupra nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni. Astfel, în urma majorărilor efectuate în acest cincinal, retribuția reală a tuturor oamenilor muncii a fost în cursul anului 1984 cu 6% mai mare decît în 1980, pentru ca această creștere să se situeze la nivelul de 8% în anul curent; au înregistrat niveluri superioare pensiile (o majorare în medie cu 6%), precum și fondurile alocate de la bugetul statului pentru cheltuieli sociale. În concordanță cu veniturile sporite ale oamenilor muncii a crescut volumul mărfurilor vîndute populației, după cum, prin construirea a 750 000 noi apartamente, condițiile de locuit ale unor categorii tot mai largi ale populației — indicator deosebit de expresiv al nivelului de trai — au înregistrat de la un an la altul o îmbunătățire notabilă. **„Iată de ce acum, la încheierea unei activități de 5 ani și în ajunul alegerilor care vor desemna deputații pentru Marea Adunare Națională și în consiliile populare pentru o următoare perioadă de cinci ani,** sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, se poate afirma că angajamentele asumate la ultimele alegeri, în platforma electorală, s-au realizat cu succes, că patria noastră a parcurs o etapă importantă pe calea progresului său economic și social, a ridicării sale pe o nouă treaptă de dezvoltare, a creșterii nivelului de trai și de civilizație materială și spirituală a poporului, a întăririi independenței și suveranității României!".**

Realizările obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială a patriei în actualul cincinal constituie temeiul și garanția înfăptuirii exemplare a obiectivelor de dezvoltare prevăzute pentru următorul cincinal, pentru perioada în care își vor exercita mandatul candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste desemnați prin votul întregii națiuni drept reprezentanți ai săi în organele puterii de stat. Aceste măreț obiective care prefigurează viitorul liber și luminos al țării sînt sintetizate în mod magistral în hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, în Directivele privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul viitor și în perspectivă pînă în anul 2000 — documente de excepțională însemnătate, care reprezintă și platforma electorală a Frontului Democrației și Unității Socialiste. Înfăptuirea lor exemplară va asigura trecerea patriei noastre în cea de-a treia etapă de realizare a Programului partidului, va întări poziția României de țară mediu dezvoltată și va permite trecerea sa într-un stadiu nou, superior al dezvoltării economico-sociale.

Potrivit prevederilor planului cincinal, progresul economiei naționale se va concretiza în dezvoltarea susținută a principalelor ramuri: producția marfă industrială va crește într-un ritm mediu anual de 6—6,5%, iar producția netă într-un ritm de 10—10,6%. Agricultura, la rîndul său, va înregistra un salt important, producția de cereale urmînd să ajungă în anul 1990 la 30—32 milioane tone concomitent cu dezvoltarea puternică a zootehniei, a viticulturii, pomiculturii și altor sectoare de activitate. Vor spori substanțial resursele investiționale ale țării în cincinalul următor prevăzîndu-se realizarea unui program de investiții de circa 1 350—1 400 miliarde lei, din care 190 miliarde în agricultură, ceea ce va permite înființarea a 1 500 capacități de producție, precum și finalizarea — în cazul Canalului Poarta Albă — Midia — Năvodari, a construcției noului Centru politic-administrativ al Capitalei, sau realizarea în cea mai mare parte — Canalul București — Dunăre — a unor construcții de rezonanță istorică, mărturii peste veacuri a capacității de creație a poporului nostru și a forței constructive a României Socialiste.

Elementul care imprimă o notă originală, superioară din toate punctele de vedere realizărilor de pînă acum în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate îl reprezintă, așa după cum se subliniază în documentele partidului nostru, creșterea puternică a factorilor calitativi, intensivi ai dezvoltării. Această cerință a modernizării continue a economiei naționale, a integrării sale competitive în complexul economiei mondiale își află în platforma Frontului Democrației și Unității Socialiste o deplină și solidă întemeiere deopotrivă în plan conceptual și al acțiunilor practice. Astfel, progresul calitativ al forțelor de producție este conceput ca rezultantă a unui an-

În timpul recentei vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități industriale și cartiere de locuințe din Capitală, a fost analizată macheta noului și modernului complex agroalimentar, amplasat în centrul cartierului Pantelimon, care se realizează la indicația secretarului general al partidului

samblu de factori, de natură diversă dar cu efect convergent.

Un prim element îl constituie înlăturarea unor dezechilibre ce au survenit în procesul dezvoltării între anumite ramuri și subramuri de producție, îndeosebi între resursele energetice și necesitățile de consum ale economiei. Echilibrul balanței energetice se va realiza, în cincinalul următor, atît prin creșterea capacităților energetice, cît și prin asigurarea unei funcționări ireproșabile a celor aflate în exploatare, prin reducerea consumurilor la toate categoriile de utilizatori. În același timp se va pune un accent deosebit pe creșterea puternică a productivității muncii, prevăzîndu-se o sporire cu cel puțin 60% în cincinalul viitor — pe baza unei mai bune organizări a producției și a muncii, a automatizării, cibernetizării și robotizării producției, în esență prin promovarea susținută a progresului tehnico-științific.

Un alt plan pe care sînt prevăzute măsuri privind accentuarea efectelor factorilor intensivi — în fapt continuarea și amplificarea unor acțiuni inițiate în cursul actualului cincinal — îl reprezintă perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Desfășurată în cadrul general al perfecționării și ridicării la un nivel superior a activității de conducere și planificare, al creșterii rolului statului în toate domeniile de activitate, întărirea autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile urmărește aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar, asigurarea unei rentabilități cît mai înalte în cadrul fiecărei întreprinderi. În acest fel, prin chibzuita gospodărire a resurselor materiale și financiare de care dispune, fiecare colectiv de oameni ai muncii își aduce aportul la progresul economic general și, implicit, la ridicarea pe noi trepte a nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului nostru popor. **„Acum, în ajunul alegerilor,** sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea rostită la marea adunare cetățenească din Capitală, **putem afirma cu deplin temei că platforma electorală a Frontului Democrației și Unității Socialiste pe care întregul nostru popor este chemat s-o aprobe prin votul de la 17 martie, reprezintă un minunat program de dezvoltare a patriei noastre pînă în anul 1990 și în perspectivă pînă în anul 2000, de ridicare continuă a României pe noi culmi de progres și civilizație".**

Votul de la 17 martie, expresie a deplinei încrederi și profundului atașament ale întregului nostru popor la politica internă promovată de partid, reprezintă, totodată, și o deplină aprobare a politicii externe românești. Un vot al credinței în justețea politicii externe a țării noastre, în puterea de analiză și remarcabila consecvență cu care sînt promovate principiile deplinei egalități, a respectului independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne ale altor state și ale avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Este concentrată în acest act de voință colectivă înalta prețuire pe care întregul popor o acordă activității neobosite desfășurate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, proeminentă personalitate a epocii contemporane, pentru instaurarea unei lumi a păcii și conlucrării, ferite de spectrul sumbru al unui genocid de proporții planetare. O lume în care fiecare națiune să se afirme liber și demn, să participe tot mai intens la îmbogățirea patrimoniului de valori materiale și spirituale al umanității și să beneficieze, totodată, deplin de roadele civilizației moderne. În această perspectivă votul de la 17 martie se constituie într-o chemare vibrantă a întregului nostru popor, către toate popoarele lumii, spre fraternitate și înțelegere reciprocă, spre triumful deplin al celui mai avansat umanism — umanismul comunist.

Cristian POPESCU

NICOLAE CEAUȘESCU — EMINENT STRATEG AL PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL ROMÂNIEI

ÎN ISTORIA multimilenară, atît de frămîntată dar și atît de glorioasă a poporului român, ultimele două decenii — marcate strălucit de activitatea și personalitatea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului și președintele României — constituie perioada cea mai luminoasă și mai bogată în realizări. Reprezintă aceste două decenii timpul unui excepțional progres al economiei, al țării, timp de mari împliniri în plan social pentru fiecare cetățean al patriei, timp de marcantă afirmare a României în diviziunea mondială a muncii, de dobîndire a unui prestigiu ca nicicînd ridicat pe arena mondială. Cu îndreptățită mîndrie, cu adîncă satisfacție, cu profundă recunoștință către cel mai iubit fiu al națiunii noastre, întregul nostru popor consideră aceste decenii, în care succesele obținute prezintă anvergura unei adevărate epoci, hotărîtoare pentru propășirea țării, drept **„Epoca Ceaușescu"**. Se regăsesc în aceasta marea stimă și admirație, dragostea și devotamentul poporului nostru față de marele său conducător, a cărui monumentală operă teoretică și practică este inspirată din idealurile și aspirațiile poporului și dedicată acestora, celor mai de seamă năzuințe revoluționare, umaniste, cauzei păcii, socialismului și comunismului.

Mutațiile profunde, de mare amplitudine petrecute în ultimii douăzeci de ani în industrie, în economie, așezarea acestora pe temeliile noi, sănătoase, viguroase ale calității și eficienței, marile prefaceri revoluționare din întreaga viață social-politică a țării au fost concepute de eminentul strateg și ctitor al României socialiste moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, magistral gînditor revoluționar, ce a îmbogățit și îmbogățește, cu contribuții dintre cele mai de seamă, tezaurul gîndirii economice și social-politice contemporane. Minunatele realizări și împliniri ale țării au fost posibile în condițiile efortului susținut depus în toți acești ani de secretarul general al partidului pentru a mobiliza energiile și preocupările creatoare ale națiunii, pentru a înlătura povara dogmelor și ideilor preconcepute, a tezelor simpliste și a deschide căi largi de promovare și afirmare a unui curent de gîndire revoluționară, inspirat din realitățile complexe ale vieții noastre economico-sociale, în strînsă legătură cu tendințele și fenomenele manifestate pe plan mondial, a unui curent de gîndire profund științific, curajos, profund dialectic, deschis permanent spre perfecționări, spre înnoire.

Alături de întregul nostru popor, **în aceste zile, cînd se împlinesc douăzeci de ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales secretar general al partidului**, cinstim din adîncul inimilor — iar țara cinstește din adîncul ființei sale naționale — excepționala capacitate de gîndire și creație ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, bărbăția, cutezanța și rațiunea care caracterizează pe marele luptător revoluționar, forța, clarviziunea, dinamismul și consecvența omului de acțiune. Cinstim dar, cu toții, făuritorul de istorie nouă a patriei, pe acela care a transformat atît de profund și atît de benefic destinele națiunii noastre, dăltuindu-i, în spiritul celor mai nobile tradiții de muncă, eroism și demnitate, de sete de dreptate și libertate, de dragoste față de semeni, o identitate nouă, socialistă, afirmîndu-i și consolidîndu-i statutul de independență, vocația ei dintotdeauna pașnică și constructivă.

Concepție revoluționară, profund științifică

CA ÎN TOATE domeniile vieții economico-sociale, și cu atît mai mult ținînd seama de rolul determinant al factorului economic în asigurarea progresului și propășirii țării, în teoria și practica economică se relevă contribuții hotărîtoare ale secretarului general al partidului. În acest cadru, pe un loc însemnat se evidențiază analiza riguroasă și temeinică a corelațiilor și interdependențelor obiective din procesul dezvoltării economice, prin prisma realităților României, țară ce a moștenit de la vechea orînduire mari decalaje față de statele dezvoltate din punct de vedere economic și care prin forța lucrurilor nu puteau fi înlăturate prin simpla trecere la un nou sistem de relații sociale ; se evidențiază, totodată, aprecierea nivelului dezvoltării economice nu numai în raport cu situația dinainte de cel de al doilea război mondial, ci și față de statele dezvoltate ale lumii, ca și prin prisma legilor și exigențelor noii orînduiri sociale. Este perspectiva din care au fost elaborate și aplicate teze de o excepțională valoare pentru progresul țării, teze ce îmbogățesc teoria generală a edificării noii orînduiri sociale, teze privind dezvoltarea puternică a forțelor de producție ca temelie a progresului economico-social, etapizarea făuririi noii orînduiri sociale, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată și trecerea la construcția comunismului în România etc.

În concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se pornește de la faptul că fără dezvoltarea intensă a forțelor de producție nu se poate asigura consolidarea relațiilor de producție socialiste, ridicarea acestora la un grad superior de organizare și maturizare — dependent esențialmente de baza materială a societății ; nu este posibilă edificarea unei civilizații materiale mai înalte. Totodată, arăta secretarul general al partidului, trebuie ținut seama că socialismul, progresele în acest cadru sînt incompatibile cu rămînerea în stadiul subdezvoltării economice, cu rămînerea în urmă și menținerea unor decalaje față de statele avansate economic ale lumii, dezvoltarea puternică a forțelor de producție constituind calea hotărîtoare pentru eliminarea decalajelor economice.

În fapt, prestigiul, forța de atracție ale socialismului în lume sînt date de modul în care fiecare țară își dezvoltă forțele productive și potențialul economic. Încă de la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta limpede că **„Măsurînd drumul parcurs în opera de construcție socialistă nu putem să nu încercăm un sentiment de adîncă satisfacție pentru tot ceea ce am înfăptuit. Dar noi, comuniștii, considerăm că mai avem încă mult de făcut pe calea dezvoltării industriale a țării, a făuririi unei agriculturi moderne, pentru ridicarea patriei la nivelul țărilor cu economie avansată, la acel stadiu care să asigure poporului român o viață îmbelșugată, o înaltă civilizație materială și spirituală"**. Asemenea idei, cu un conținut și semnificații atît de dense, dezvoltate și îmbogățite continuu, adaptate în permanență celor mai importante exigențe și cerințe ale progresului în lumea contemporană, au devenit idei de mare putere mobilizatoare pentru masele de oameni ai muncii din țara noastră, au asigurat o parte însemnată din construcția teoretică care a permis cele mai de seamă înfăptuiri din întreaga istorie a României.

Dintr-o asemenea perspectivă complexă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, magistrală sinteză, bazată pe gîndirea materialist-dialectică și istorică, în ce privește căile pe care trebuie să se dezvolte societatea noastră spre a-și asigura progresul în condițiile actuale ale revoluției tehnico-științifice, ale amplificării exigențelor de economicitate, calitate și competitivitate. Conceptul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate are în vedere dezvoltarea puternică și structural nouă a forțelor de producție, înfăptuirea, astfel, a unor transformări de fond în toate domeniile, încît să fie pregnant și material afirmată superioritatea socialismului.

Se au în vedere, într-o strategie cu larg orizont de timp, creșterea intensivă a forțelor de producție privite ca elementul dinamic al progresului social și crearea unei economii avansate, cu o structură rațională, echilibrată a ramurilor, dezvoltarea profilului industrial-agrar al economiei românești. Deopotrivă, o atenție însemnată se acordă dezvoltării susținute a științei și învățămîntului, înfăptuirii revoluției tehnico-științifice și așezării, pe această temelie solidă, a întregii dezvoltări și activități, înfloririi întregii vieți spirituale a societății, perfecționării tuturor raporturilor sociale, înfăptuirii în practică a principiilor echității socialiste, adîncirii procesului dezvoltării democrației socialiste și afirmării multilaterale a personalității, cultivării trăsăturilor eticii comuniste ș.a.

De o mare importanță pentru însuși procesul dezvoltării economiei românești se relevă rolul și semnificațiile ce se atribuie

în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate politicii externe românești, politică de pace și colaborare cu toate țările. În acest sens, cu ample și multiple reverberații se vădesc respectul și aprecierea ce se acordă în lume României pentru contribuția pe care o aduce la instaurarea unor relații noi între state, pentru prezența sa deosebit de activă și dinamică în viața internațională, pentru cuvîntul său realist, chibzuit, afirmat răspicat, prin glasul cel mai autorizat al țării, al președintelui Nicolae Ceaușescu, în procesul de soluționare a problemelor mondiale în concordanță cu năzuințele de pace și libertate ale popoarelor.

Abordare riguroasă a problemelor eficienței, calității și competitivității

CONSTITUIE toate aceste coordonate ce definesc evoluția economiei și a țării, expresii dintre cele mai însemnate ale unei magistrale rigurozități științifice și lucidități politice, a detașării nete de tendințele de idealizare a realităților și de abordare abstractă a tezei revoluționare general valabile cu privire la rolul forțelor de producție. Elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o perioadă în care partidul nostru definea strategia progresului economico-social al țării pentru un timp mai îndelungat, practic pentru o întreagă etapă istorică, aceste concepte și teze se înscriu drept premise fundamentale în dimensionarea științifică a stadiilor și etapelor ce trebuiau și trebuie parcurse, a eforturilor de întreprins, în ce privește elaborarea și desfășurarea unor programe realiste și mobilizatoare care să asigure intensificarea procesului de dezvoltare, transformarea României într-o țară socialistă mediu dezvoltată și apoi dezvoltată din punct de vedere economic. De o mare importanță s-au relevat și se relevă, în acest cadru, sublinierea necesității efortului propriu, acțiunea în acest sens concretizată în destinarea din venitul național a unei importante cote pentru dezvoltare, înfăptuirea unor programe de investiții de amploare, deopotrivă cu creșterea eficienței acumulării și investițiilor.

Dintr-o asemenea perspectivă au fost și sînt formulate în continuare trăsăturile definitorii și exigențele industrializării, la un nivel superior, a țării, trăsăturile definitorii și exigențele modernizării structurilor industriale și economice, în favoarea activităților complex prelucrătoare, promotoare deopotrivă ale progresului tehnic și economicității, care valorifică în mod superior potențialul național de resurse și forță de muncă. Au fost și sînt evidențiate cerințele și exigențele lărgirii bazei proprii de materii prime și energie — pe bună dreptate aceasta fiind apreciată ca un proces vital al dezvoltării economiei noastre în etapa actuală, într-o lume dens străbătută de restricțiile crizei mondiale de materii prime și energie. Au fost și sînt evidențiate cerințele și direcțiile reducerii accentuate a cheltuielilor materiale și ridicării generale și substanțiale a calității produselor, la nivel mondial și chiar — pentru o parte din produse — peste acesta, corespunzător marilor disponibilități de creativitate ale oamenilor muncii precum și mijloacelor tehnice de mare performanță cu care sînt înzestrate industria și economia națională. Au fost și sînt evidențiate, în întreg acest context, cerințele și căile sporirii eficienței exporturilor naționale.

O componentă strategică de hotărîtoare însemnătate — amintită, deja, în esența ei — și a cărei înfăptuire condiționează realizarea celor mai importante obiective ale dezvoltării, o reprezintă integrarea largă, profundă a producției cu știința și cercetarea. Expresie a spiritului revoluționar de continue căutări și realizări, așezarea întregii producții pe cuceririle cele mai avansate ale științei și cercetării este astăzi, mai mult decît oricînd, indispensabilă pentru ca eficiența, calitatea, competitivitatea să devină în tot mai mare măsură caracteristicile definitorii ale progresului nostru economic. O asemenea acțiune a cunoscut și cunoaște strălucite împliniri sub eminenta conducere a tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, savant de mare renume mondial și personalitate politică prestigioasă, a cărei activitate neobosită, dedicată afirmării largi a științei românești, a înrîurit și înrîurește hotărîtor ridicarea economiei și țării pe noi culmi de progres și civilizație.

Un mare accent se pune pe dezvoltarea economică armonioasă a teritoriului național, premisă esențială pentru realizarea, de fapt, a egalității în drepturi pentru toți cetățenii țării ; pe declanșarea acelor pîrghii și stimulente menite să amplifice și să pună în mod superior în valoare inițiativa și efortul de calitate ; pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea desfășurate la nivelul calificării și experienței dobîndite de colectivele de muncă precum și al marilor exigențe care se află în fața economiei, la nivelul democratismului larg care caracterizează întreaga viață economico-socială a României de astăzi ; pe rolul fundamental și imprescriptibil al statului nostru socialist în asigurarea unității și coordonării întregului proces al dezvoltării ș.a. Trebuie menționat că în lumina orientărilor strategice amintite, din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ultimul cincinal încheiat cît și în actualul cincinal au fost elaborate și adoptate programe de fundamentală însemnătate pentru ridicarea calitativă a industriei și economiei naționale — în domeniul științei și cercetării, sectoarelor prioritare ale dezvoltării, materiilor prime, materialelor și energiei, valorificării mai bune a pămîntului, productivității muncii și calității produselor, folosirii mai bune a mașinilor și utilajelor, ridicării necontenite a nivelului de pregătire a forței de muncă, dezvoltării exporturilor și valorificării mai bune a fondurilor de import, organizării macro și microsociale, creșterii bunăstării ș.a. Unor asemenea programe le sînt caracteristice orizonturi de timp pînă la sfîrșitul secolului și chiar pentru anii următori. Prevederile lor, articulate organic cu cele ale cincinalelor, s-au înfăptuit și se înfăptuiesc cu succes, asigurînd ridicarea continuă a țării.

Toate acestea evidențiază limpede accentul care s-a pus în ultimele două decenii — iar în prezent se pune cu o și mai mare acuitate — pe dezvoltarea cu precădere calitativ intensivă a economiei, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a se putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue a României.

Un salt impresionant pe scara istoriei

ÎN CONCEPȚIA secretarului general al partidului, numai dezvoltarea economiei, progresele de amploare în acest cadru asigură efectele de anvergură în planul structurilor sociale, mediului de viață al oamenilor muncii, culturii, ocrotirii sociale, etc. ridicareta continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al întregii politici și activități ale partidului.

Congresul al XIII-lea al partidului, eveniment strălucit în peisajul politic românesc, a adoptat programul dezvoltării economico-sociale pe mai departe a țării, cadru în care, pe temelia marilor realizări obținute, a unei activități desfășurate în continuare la cotele înalte ale calității și eficienței, se relevă perspective dintre cele mai luminoase. Industria, la un înalt nivel tehnic și calitativ, automatizată și robotizată în măsură însemnată, se va situa la cel mai înalt nivel de performanță, asigurînd, în condiții superioare, mașinile, utilajele și instalațiile necesare dezvoltării și exportului. Agricultura, pe fondul desfășurării noii revoluții agrare, cu o contribuție sporită la creșterea venitului național, va satisface în condiții superioare cerințele economiei și ale populației, o veritabilă înflorire urmînd să cunoască și celelalte ramuri și domenii ale economiei.

Eficiența și calitatea se vor ridica la cote înalte, productivitatea muncii se va dubla în 1990 comparativ cu 1980, 95% din produsele industriale se vor situa la nivel mondial, iar 2—5% chiar peste acesta. Efect al mutațiilor structurale de calitate, al valorificării superioare a energiei și resurselor, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va fi de 53%.

Progrese de seamă se vor consemna în plan social. Bunăstarea va crește în deplină corelație cu realizările din economie, din planul eficienței și competitivității. În condițiile dezvoltării pe mai departe a învățămîntului și culturii, a întregului teritoriu al țării, se vor diminua, în continuare, deosebirile dintre munca fizică și intelectuală, între sat și oraș, afirmarea personalității umane ridicîndu-se pe planuri dintre cele mai înalte. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistralul său Raport prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, continuînd cu fermitate politica de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism, la orizontul anului 2000 România va deveni **„o țară industrial-agrară, multilateral dezvoltată, care va asigura condiții de viață, conform cerințelor științifice, pentru dezvoltarea sănătoasă, fizică și intelectuală, a tuturor cetățenilor patriei noastre"**.

DE LA SUBDEZVOLTARE la performanțe economice înalte, la bunăstare, la înflorirea personalității și deplina manifestare și afirmare a fiecăruia în viața economico-socială a țării. Iată coordonatele de bază ale unui mare salt la scara istoriei, roadele înfăptuirii, prin munca abnegantă și entuziastă a întregului popor, a unei strălucite strategii de progres economico-social al României ; strategie elaborată și aplicată cu contribuția hotărîtoare a eminentului și iubitului conducător al României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — simbolul împlinirii idealurilor noastre revoluționare și umaniste, chezășia cea mai de preț a înfăptuirii minunatului destin comunist al patriei.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Acțiuni eficiente pentru sporirea producției de cărbune

CĂRBUNELE ocupă un loc deosebit de important în ansamblul resurselor energetice ale țării atît prin ponderea pe care o deține în structura resurselor utilizate pentru realizarea energiei electrice și termice, cît și prin randamentul potențial final, reflectat în nivelul energiei produse.

Aprecierea realistă a resurselor energetice naționale, precum și a tendințelor de perspectivă în evoluția acestora s-a concretizat în elaborarea de către partid a unei strategii pe termen lung în ce privește asigurarea producției de cărbune necesar atît pentru realizarea obiectivelor stabilite în actualul cincinal, cît și pentru perioada 1986—1990 și în perspectivă. Bazinul carbonifer al Olteniei reprezintă în această concepție principala sursă de aprovizionare cu cărbunele energetic utilizat în centralele termoelectrice (combinatele miniere Rovinari și Motru, din bazinul carbonifer al Gorjului, asigură aproape 80% din producția de lignit a țării). Tot aici sînt amplasate de altfel și cele mai mari termocentrale pe cărbune, Rovinari, Turceni, Craiova, care asigură peste 20% din necesarul de energie electrică al țării. Importanța deosebită a activității în acest perimetru carbonifer al țării este ilustrată și de faptul că, în acest an, producția de cărbune la cele două combinate, conform prevederilor planului, urmează să atingă un nivel de 43 780 mii tone, din care 22 380 mii tone la Combinatul minier Rovinari și 21 400 mii tone la Combinatul minier Motru.

■

ACTIVITATEA desfășurată de la începutul anului și pînă în prezent în cele două mari combinate miniere din bazinul Gorjului s-a concretizat în obținerea unor însemnate cantități de cărbune energetic. Astfel, pe primele două luni din acest an, Combinatul minier Rovinari a extras și livrat termocentralelor peste 1 330 mii tone cărbune, în timp ce la Combinatul minier Motru producția s-a ridicat la peste 1 415 mii tone. De asemenea, o serie de colective de muncă, cum sînt cele de la Întreprinderea minieră Urdari, au reușit să obțină o producție superioară celei planificate în primele două luni a.c., cu 37 mii tone cărbune, chiar în condițiile grele generate de iarna aspră din acest an. Începînd cu luna martie a.c. producția medie zilnică a crescut în și mai mare măsură comparativ cu luna ianuarie (cu 90% la Combinatul minier Rovinari și cu 83% la Combinatul minier Motru), ceea ce echivalează cu o cantitate de cărbune extras pe zi de aproximativ 72 000 tone.

Cu toate aceste creșteri nivelul planificat al producției zilnice de cărbune nu a fost încă atins, o serie de unități din cadrul celor două combinate înregistrînd serioase rămîneri în urmă. Aceasta se repercutează negativ în aprovizionarea cantitativă cu cărbune a termocentralelor, care, la rîndul lor, înregistrează producții mai scăzute de energie termică și electrică.

Firește, condițiile grele de producție din iarna aceasta au avut și încă mai au o influență serioasă asupra desfășurării normale a activității miniere, dar unele situații necorespunzătoare semnalate în activitatea minierilor din bazinul Gorjului, în primele două luni din acest an, evidențiază faptul că o parte însemnată din neajunsuri sînt rezultatul direct al modului în care a fost conceput și s-a desfășurat efectiv procesul de producție, de la organizare și aprovizionarea tehnico-materială la folosirea mijloacelor mecanizate din dotare și productivitățile orare atinse. Analiza fiecărui neajuns în parte poate și trebuie să determine găsirea unor soluții care să conducă la îmbunătățirea situației, la valorificarea maximă

● *Minerii din cinci unități fruntașe aparținînd bazinelor carbonifere Motru și Jilț au extras suplimentar, de la începutul lunii martie, 13 000 tone de lignit. Este vorba de minele* Lupoaia, Dragotești, Motru-vest, Mătăsari și Ploștina, *unde randamentele pe post și indicii de folosire a complexelor mecanizate au înregistrat creșteri cuprinse între 5 și 12 procente peste cele stabilite în plan. De remarcat că minerii de la Dragotești și Mătăsari au reușit să extragă, de la începutul anului, suplimentar sarcinilor planificate, peste 20 000 tone de lignit, în timp ce producțiile peste plan de la minele Lupoaia, Motru-vest și Ploștina se înscriu în cadrul acțiunilor pentru recuperarea în scurt timp a restanțelor înregistrate în primele două luni ale anului.*

● *Colectivul* carierei Poiana, *unitate de bază a Combinatului minier Rovinari, a extras zilnic în plus, de la începutul lunii martie, între 1 200 și 1 500 tone de lignit, ridicînd astfel la 12 000 tone cantitatea de cărbune energetic realizată suplimentar în perioada ce a trecut din această lună. Depășirea cu circa 25 de procente a prevederilor zilnice de plan este urmarea punerii în funcțiune a tuturor liniilor tehnologice atît pentru cărbune, cît și pentru decopertă-haldare steril, precum și a folosirii cu indici înalți a excavatoarelor cu rotor port-cupe și mașinilor de haldat de mare capacitate, a celorlalte instalații și utilaje din dotare.*

a condițiilor bune existente, astfel încît în perioada de primăvară, vară și toamnă să se recupereze rămînerile în urmă, să se asigure centralelor termoelectrice cantitățile planificate de cărbune pentru întregul an.

Analizînd rezultatele obținute în domeniul minier în ce privește asigurarea producției planificate de cărbune pe primele luni ale anului, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 9 III 1985 a adoptat un **Program complex de măsuri pentru reeșalonarea producției de cărbune și realizarea integrală a planului pe 1985.** Măsurile cuprinse în program urmăresc mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane pentru ca, în perioada trim. II și III, să se recupereze restanțele din primele două luni ale acestui an și, în plus, să se obțină o producție suplimentară care să favorizeze completarea rezervelor de cărbune necesare termocentralelor pentru iarna 1985—1986. Din ansamblul acestor măsuri se desprind cîteva direcții prioritare de acțiune și anume :

1 **Sporirea producției și livrării cărbunelui în trimestrele II și III ale anului.** Astfel, pentru exploatările miniere din Gorj, prin reeșalonarea producției, au fost majorate prevederile de plan pentru trimestrul II și III în așa fel încît, pînă la 30 septembrie a.c., să se asigure la termocentralele pe cărbune un stoc de 5,5 milioane tone (din care 3 milioane tone la termocentralele Rovinari, Turceni și Craiova) și să se încheie livrările de cărbune pentru populație.

Măsura respectivă are în vedere preîntîmpinarea situației din iarna acestui an cînd, datorită nefinalizării tuturor măsurilor necesare pregătirii sezonului rece, nivelul producției de cărbune extras s-a situat cu mult sub cel planificat. În același timp, măsura de reeșalonare a producției are în vedere și înlăturarea unor lipsuri organizatorice — lucrul cu efective incomplete, nefolosirea integrală și productivă a întregului timp de lucru, părăsirea sau nesupravegherea în funcționare a unor utilaje, întreținerea uneori mai puțin corespunzătoare a acestora etc. — care, alături de altele, au condus în primele două luni din acest an la nerealizarea și nelivrarea cantităților de cărbune planificate.

Paralel cu măsurile stabilite pentru realizarea producției de cărbune în cariere — care dețin cea mai mare pondere în această zonă — programul prevede o serie de acțiuni pentru descopertarea unei rezerve de circa 7 milioane tone cărbune, din care 84% este stabilită pentru trimestrele II și III, în carierele cu condiții favorabile de transport spre punctele de încărcare și expediție, pentru asigurarea continuității extracției și a livrărilor pe perioadele de timp cu precipitații abundente și temperaturi scăzute.

2 **Creșterea gradului de folosire a capacităților de producție și a utilajelor tehnologice din dotare.** Experiența de producție din unitățile miniere fruntașe din bazinul Gorjului demonstrează faptul că în general obținerea de indici de utilizare ridicați la utilajele mecanice din dotare depinde atît de organizarea locurilor de muncă, de tehnologiile de exploatare folosite, cît și de folosirea rațională a acestora, de executarea operativă și de calitate a reparațiilor curente și capitale. În programul recent adoptat în scopul funcționării la întreaga capacitate a utilajelor din dotare măsurile inițiate prevăd, în primul rînd, **reprogramarea reparațiilor anuale și capitale la utilajele tehnologice conform noilor grafice de producție,** disponibilizînd astfel în perioada de vară o importantă capacitate necesară realizării prevederilor de plan.

În acest sens, se are în vedere ca, în perioada reparațiilor anuale ale utilajelor conducătoare de pe liniile tehnologice din cariere, să se execute și reparațiile generale la transportoarele de mare capacitate, urmărindu-se în mod deosebit : ● refacerea și reconsolidarea terasamentelor, precum și centrarea pe aliniament a transportoarelor ; ● înlocuirea, în acest an și în lunile ianuarie-februarie 1986, a peste 250 km covoare de cauciuc uzate de pe utilaje și liniile de transport ; ● executarea modernizărilor la excavatoarele cu rotor, mașinile de haldat și transportoarele magistrale (utilajele noi ce se vor livra în acest an avînd integrate modernizările și adaptările respective). De altfel, în carierele de lignit din bazinul Gorjului se desfășoară în prezent o intensă activitate, cu echipe speciale, care execută lucrări de revizie și reparație a utilajelor tehnologice (excavatoare cu rotor, mașini de haldat, transportoare magistrale etc.) în așa fel încît, în cel mai scurt timp, toate liniile tehnologice de excavare, transport și haldare să fie repuse în funcțiune la întreaga capacitate.

Totodată, acțiuni importante se desfășoară pentru **perfecționarea tehnologiilor de exploatare.** Între acestea sînt de reținut cele referitoare la : ● trecerea la haldarea directă a sterilului în carierele Pești Sud și Lupoaia, prin utilizarea mașinilor de haldat cu braț lung și extinderea acestei tehnologii la încă 8 cariere pînă în 1990 ; ● reîmpărțirea treptelor de exploatare în carierele Gîrla și Roșia Jiu în vederea individualizării liniilor de excavare a cărbunelui și sterilului ; ● reamplasarea excavatoarelor cu rotor în fronturile de lucru la cariera Lupoaia, în scopul intensificării lucrărilor în treptele care conțin cărbune etc.

Toate acestea, cît și alte măsuri ce se vor lua pe parcurs sînt de natură să asigure condițiile necesare pentru creșterea în acest an a gradului de folosire extensivă a excavatoarelor cu rotor la 65% (față de 53,9% în 1984) și a producției medii orare la 800 (mc+t)/oră față de 644 (mc+t)/oră cît s-a realizat în anul trecut.

3 **Punerea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție miniere.** Un accent deosebit este pus în această perioadă pe punerea în funcțiune a liniilor tehnologice din carierele de lignit restante din anul trecut, precum și a celor prevăzute pentru 1985, acționîndu-se, în principal, pentru **asigurarea subansamblelor și echipamentelor necesare, în ordinea montajului și de calitate corespunzătoare.** În acest context merită reliefat faptul că, la cele două combinate miniere, se va asigura, prin forțe proprii, montarea a 6 excavatoare cu rotor, 4 mașini de haldat și 29 transportoare de mare capacitate.

Paralel cu aceasta, sarcini mari revin unităților miniere din bazinul Gorjului pentru **deschiderea și punerea în exploatare a noi microcariere**, care vor asigura în final o producție de aproximativ 9 380 mii tone lignit. Pentru aceasta este necesară însă intensificarea eforturilor întreprinderilor furnizoare de utilaje tehnologice pentru industria minieră în vederea urgentării livrării acestora la unitățile miniere în cauză și asigurarea ritmicității acestor livrări. Totodată, cele două combinate solicită un sprijin mai mare din partea unităților de construcții-montaj aparținînd Ministerului Minelor sau altor ministere astfel încît lucrările din carierele de lignit și de la suprafața minelor de cărbune care nu au caracter de investiții să fie plătite de beneficiari sub formă de prestări servicii, ele urmînd a fi raportate ca lucrări de construcții-montaj. În acest fel s-ar urgenta realizarea acestor obiective atît de necesare în activitatea productivă a unităților miniere.

■

MĂSURILE stabilite la nivelul celor două combinate sînt, desigur, mult mai complexe, ele incluzînd acțiuni concrete pentru **asigurarea forței de muncă necesare și ridicarea nivelului pregătirii personalului, îmbunătățirea calității cărbunelui extras, creșterii răspunderii în asigurarea transportului operativ al cărbunelui de la exploatări la termocentrale** etc. În privința ridicării calității cărbunelui sînt prevăzute importante acțiuni pentru excavarea separată a intercalațiilor de steril, curățirea cu

buldozerele a sterilului de pe stratele de cărbune decopertate, punerea în funcțiune a instalațiilor de concasare a lignitului etc.

Luna martie, ultima din acest trimestru, se înscrie aproape la toate exploatările celor două combinate carbonifere cu rezultate mult superioare celor din ianuarie și februarie. Atingerea însă a unei producții de peste 130 000—140 000 tone cărbune zilnic — ceea ce ar corespunde nivelului de plan stabilit — cere eforturi și mai susținute, urgentarea transpunerii în fapt a măsurilor preconizate, mobilizarea tuturor rezervelor disponibile și, în primul rînd, creșterea gradului de folosire a fiecărui utilaj mecanizat din dotare. Așa cum se apreciază de către specialiștii din cele două combinate, pe baza tuturor acestor măsuri sînt create condițiile necesare ca restanțele să fie cît mai grabnic recuperate, iar producția de lignit să se situeze în final la nivelul planificat, în așa fel încît necesarul de resurse energetice al țării să fie asigurat ritmic și în cantitățile solicitate de economia națională.

B. VASILE
B. CORNELIU

Soluții de reducere a consumurilor materiale

REALIZAREA ritmică a sarcinilor de plan impune din partea întreprinderilor orientarea fermă a activității pe calea dezvoltării intensive, cerință ce are în vedere valorificarea la un nivel superior a bazei tehnico-materiale existente, modernizarea ei continuă, folosirea eficientă a importantului potențial creator al muncitorilor și specialiștilor. Asigurarea unui nivel ridicat al productivității muncii și gospodărirea judicioasă, eficientă a resurselor materiale se constituie ca factori intensivi de creștere a producției de cea mai mare importanță, capabili să ofere condiții optime de desfășurare a activității la toate locurile de muncă.

■

ÎN CADRUL **Întreprinderii de radiatoare, echipamente metalice, obiecte și armături sanitare (I.R.E.M.O.A.S.) din București** fabricarea produselor ce intră în profilul de activitate solicită consumuri însemnate de resurse materiale (în special metale neferoase), energetice și de forță de muncă. Această situație determină ca problemele legate de eficienta lor utilizare să ocupe în permanență un loc central în ansamblul preocupărilor vizînd asigurarea condițiilor necesare derulării optime a fabricației ; an de an, analizele ce au loc cu privire la utilizarea rațională a fiecărei resurse conduc la depistarea și găsirea de noi soluții tehnice, tehnologice și organizatorice menite să valorifice eficient rezervele existente în acest domeniu.

Una din direcțiile prioritare de acțiune o constituie promovarea consecventă a progresului tehnic, un rol important revenind acțiunii de **autoutilare**, de înzestrare prin efort propriu cu diverse mașini, instalații și dispozitive care au parametrii tehnici și economici cît mai ridicați și care conduc la reducerea volumului de muncă, concomitent cu scăderea consumurilor materiale. Amploarea și importanța ce se acordă în cadrul întreprinderii acestui proces, cît și înalta sa eficiență economică sînt puse în evidență de unele date economice : ● în fiecare an sînt concepute și realizate 50—60 de mașini și instalații, valorînd milioane de lei ● în ultimii 5 ani gradul de mecanizare a operațiilor tehnologice a sporit continuu : de la 81% în 1980 la 88% în 1984 ● dacă în acest an s-ar fi lucrat cu aceeași dotare tehnică din 1980, deci cu același nivel de productivitate, pentru îndeplinirea sarcinilor de producție ar fi fost necesar un personal muncitor suplimentar cu 1 200 oameni ; ● comandarea mașinilor și utilajelor - fabricate cu forțe proprii unor întreprinderi specializate ar fi implicat costuri mai mari cu circa 70%.

Atenția este îndreptată cu prioritate spre realizarea unor instalații pentru mecanizarea operațiilor cu volum mare de muncă, la care rezervele de creștere a productivității muncii sînt considerabile. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie **instalația de turnare în cochile cu șase roboți manipulatori,** care funcționează în prezent la atelierul de turnătorie-armături. Dacă pînă la realizarea acesteia turnarea în cochilă se făcea manual, cuptorul nefiind utilizat la întreaga capacitate și consumîndu-se multă energie pentru menținerea metalului în stare topită, acum, prin utilizarea instalației, care cuprinde șase posturi de lucru cu mișcare de rotație, fiecare post realizînd cîte o operație tehnologică, turnarea se execută automat, producția și productivitatea muncii au crescut de 4,6 ori, la nivelul unui an economisindu-se peste 1 200 MWh energie electrică și 32 t alamă. Un alt exemplu îl oferă **instalația automată de galvanizare** — a cărei realizare și utilizare a făcut ca productivitatea muncii să crească cu 35—40%, concomitent cu economisirea a 14,4 MWh/an energie electrică —, sau execuția **mașinilor de șlefuire,** care fac ca la operațiile de șlefuire a pieselor **necesarul de personal** să fie **mai mic de patru ori** decît în cazul executării lor manuale ; numai prin economia de manoperă costul acestor mașini a fost amortizat în mai puțin de un an.

ALĂTURI de creșterea gradului de mecanizare și automatizare o contribuție hotărîtoare la obținerea unor productivități înalte și a unor importante economii de materii prime, materiale și energie o aduce înnoirea și modernizarea produselor. La realizările obținute în acest domeniu în anul trecut — asimilarea în producție a unui nou tip de cadă de baie, care înglobează cu circa 20 kg mai puțină fontă, a unui nou tip de radiator din fontă la care greutatea s-a redus cu 6,3%, a unui nou tip de cap de armătură, care generează o economie anuală de circa 190 t alamă etc. — se vor adăuga în acest an altele, prin asimilarea în producție a noi tipuri de produse, cu greutăți reduse și consumuri energetice mici de fabricație, ca : ventil cu acționare mecanică, baterie amestecătoare de baie, diferite broaște de siguranță, o gamă variată de mînere etc.

În paralel cu acțiunile de asimilare se urmărește permanent **înlocuirea,** la executarea unor produse, **a materialelor scumpe și deficitare cu altele mai ieftine și mai ușor de procurat.** În urma studierii documentațiilor tehnice și tehnologice, la unele produse s-au găsit soluții eficiente de înlocuire a alamei cu material plastic sau fontă emailată (cazul produselor din gama armăturilor sanitare) și a zamacului și aluminiului cu oțel la fabricarea produselor de feronerie. Prin aceste înlocuiri funcționalitatea produselor nu are de suferit, noile produse putînd fi utilizate în aceleași condiții ca și cele vechi.

Realizarea din material plastic a unor repere și produse oferă, pe lîngă posibilitatea economisirii metalului, și importante avantaje în ceea ce privește creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor de energie și combustibil, datorită faptului că are loc eliminarea unor operații tehnologice specifice producerii reperelor metalice, cum ar fi : miezuirea, turnarea, curățirea după turnare, diverse prelucrări prin așchiere, șlefuirea ș.a. În prezent, sînt omologate peste 200 repere care se execută din material plastic, producția acestora perfecționîndu-se prin introducerea **tehnologiei de acoperire galvanică a materialului plastic ABS** care permite obținerea de piese din material plastic cromat la un nivel estetic egal cu cel al pieselor confecționate din alamă cromată.

Recuperarea și reutilizarea materialelor refolosibile constituie, de asemenea, o sursă importantă de reducere a consumurilor. Numai prin utilizarea în producție a șpanului de alamă, care rezultă în cantități apreciabile în urma derulării proceselor tehnologice, se pot atrage în circuitul economic însemnate valori materiale. În urma cercetărilor și experimentărilor efectuate de specialiștii noștri s-a ajuns la elaborarea unei soluții deosebit de eficiente și care este în curs de definitivare în vederea aplicării sale ; prin intermediul ei se vor obține economii de circa 430 kWh energie electrică pe tona de alamă bloc produsă din șpan, pierderile prin ardere la topire reducîndu-se cu aproximativ 80%.

Prin acțiunile și măsurile de felul celor prezentate, cît și prin altele care urmează a fi finalizate se vor economisi în acest an un volum de materii prime și energie în valoare de peste 25 milioane lei.

ing. Cezar GRUIA
I.R.E.M.O.A.S. București

Noi resurse în circuitul economic

GAZELE REZIDUALE DIN INDUSTRIA CHIMICĂ

VALORIFICAREA complexă a materiilor prime impune reintroducerea în circuitul economic a resurselor refolosibile din producția curentă. Utilizarea tuturor subprodu-selor și deșeurilor se impune și ca o măsură de protecție a mediului ambiant, prin reducerea volumului de substanțe poluante, contribuind totodată la îmbunătățirea calității vieții. Din acest motiv, tehnologiile moderne nu pot fi concepute fără o valorificare completă a subproduselor și deșeurilor, atît sub aspectul diminuării cantităților rezultate din proces, cît și al prelucrării ulterioare a acestora, mai ales în condițiile crizei de energie și materii prime. În această concepție se preconizează realizarea ciclurilor de producție închise, după schema :

Materie primă → Producție → Produs → Materie primă

Potențialul economic deosebit de important pe care îl reprezintă resursele refolosibile a determinat reglementarea unitară pe economie a tuturor activităților legate de colectarea, predarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și a altor resurse secundare, într-un cuvînt a tuturor materialelor refolosibile. În vederea recuperării și refolosirii gazelor reziduale rezultate în industria chimică s-au elaborat programe care reflectă tendința manifestată pe plan mondial de a fi puse în evidență noi surse de materii prime, materiale, combustibili, energie, de realizare a unor importante economii de hidrocarburi, petrol și gaze naturale, rezolvîndu-se în același timp și problemele legate de protecția mediului ambiant.

GAZELE reziduale se pot valorifica — așa după cum practica o dovedește — după diverse scheme tehnologice, după compoziție și conținut. În general, subprodusele rezultate din diverse faze tehnologice din industria chimică sînt gaze tehnologice ca : monoxidul de carbon, hidrogenul, dioxidul și trioxidul de sulf, fluorul etc., materii prime de bază în industria chimică. Pentru captarea, separarea și purificarea gazelor reziduale s-au elaborat în ultimii ani metode eficiente și economice. Prin recuperarea și refolosirea gazelor reziduale multe tehnologii de bază pot deveni rentabile prin integrarea unor procese tehnologice închise după schema prezentată mai înainte.

La opțiunea pentru o posibilă fabricație a unei substanțe din gaze reziduale se va ține seama de disponibilul existent pe platforma industrială de alte materii prime care pot concura la realizarea tehnologiilor respective, de rentabilitatea metodei, de condițiile locale. Totodată, se va avea în vedere că gazele reziduale pot contribui de cele mai multe ori la echilibrarea balanței de materii prime de pe o platformă industrială, ca atare, sau, eventual după purificare, pentru obținerea de noi produse.

Într-un raport al unor institute de specialitate din Statele Unite se specifică că aproximativ 50% din cantitatea de monoxid de carbon rezultă din subprodusele industriale gazoase. După același raport, potențialul de monoxid de carbon rezidual al Statelor Unite era de peste 51 milioane tone/an. Din alte surse se estimează că, pe plan mondial, rezultă 142 milioane tone/an monoxid de carbon, din care 63 milioane tone se utilizează drept combustibil, iar restul se evacuează în atmosferă. Din cantitatea estimată de monoxid de carbon, 117 tone rezultă din industria siderurgică, 14 milioane tone din industria petrochimică (numai de la cracarea catalitică se obține 90% monoxid de carbon, din care 70—80% se arde), 3 milioane tone din industria feroaliajelor și 8 milioane tone din cocserii, industria negrului de fum, a fosforului și aluminiului. Alte surse de monoxid de carbon sînt procesele de oxidare parțială din unele procese chimice organice. Din multe asemenea procese chimice rezultă hidrogen și monoxid de carbon ca atare sau în amestec, care pot fi valorificate superior. Utilizarea monoxidului de carbon în sinteze organice va fi mai avantajoasă decît, de exemplu, a etenei (etilenă), avînd un preț mult mai mic decît al acestui produs petrochimic, obținut în principal prin piroliza produselor petroliere. Totodată, în perspectivă, prețul monoxidului de carbon va crește mai lent decît al etenei.

În prezent, în țara noastră se fac cercetări pentru punerea la punct a unor tehnologii pe bază de **monoxid de carbon,** care să înlocuiască materiile prime pe bază de hidrocarburi. Astfel, pentru realizarea acidului formic se utilizează, ca materie primă, gazul obținut prin arderea mangalului cu aer, cu o concentrație maximă teoretică de 30% monoxid de carbon. Prin utilizarea gazului rezidual rezultat de la fabricarea carbidului, care pînă acum se ardea la faclă, se preconizează o creștere a productivității, în aceleași condiții tehnologice, de circa 2—2,5 ori. Mai mult, utilizînd numai o mică fracțiune (15%) din cantitatea totală de gaze reziduale de la fabricarea carbidului se pot economisi anual 4 000—4 500 tone mangal, ceea ce reprezintă circa 15 000—18 000 m^3 masă lemnoasă și circa 1 000 tone var, care pot fi dirijate în alte sectoare ale economiei naționale, eliminîndu-se totodată și instalația aferentă pentru generarea monoxidului de carbon, ceea ce duce la însemnate economii de energie. Totodată, prin cuplarea instalației de carbid cu cea de acid formic se prevede o îmbunătățire parțială a indicatorilor tehnico-economici de obținere a carbidului, deoarece numai o mică cantitate de gaze reziduale vor fi chimizate, rămînînd încă importante cantități de monoxid de carbon, care pot fi utilizate drept combustibil sau, eventual, să fie chimizate.

Într-un complex de chimizare a **metanului,** instalațiile de metanol sau de oxoalcooli pot avea rolul de a compensa gazul de sinteză de bază, provenit de la o instalație de acetilenă (de exemplu, prin oxidarea parțială a metanului) sau de la o instalație de conversie a metanului, cu scopul preluării unor disponibilități de monoxid de carbon, de dioxid de carbon și de hidrogen la un anumit moment. Gazele reziduale provenite de la fabricarea acetilenei, de asemenea, prin oxidarea parțială a metanului conțin peste 67% din totalul elementelor primare intrate în reacție (carbon) și, fără o valorificare tehnologică a acestora, nu se poate îmbunătăți randamentul recuperării carbonului și hidrogenului.

Compoziția acestui gaz este asemănătoare cu cea a gazului de sinteză obținut prin conversia metanului. Din această cauză, între fabricarea metanolului și a acetilenei există o cooperare de echilibru între cele trei gaze : monoxid de carbon, dioxid de carbon și hidrogen. Aceasta conduce la necesitatea unei instalații de metanol sau de oxoalcooli care, prin utilizarea gazelor reziduale, va constitui un progres calitativ în îmbunătățirea randamentului de valorificare tehnologică a carbonului și hidrogenului. În acest caz, acetilena rezultată se poate considera coprodus, deoarece conține teoretic numai 40% din totalul carbonului introdus în reacție, iar gazele reziduale, de această dată, produsul principal, cu un conținut teoretic de 60% carbon. În exploatarea practică rezultă de fapt o cantitate mai mare de gaze reziduale. Raportul volumetric între hidrogen și monoxid de carbon este de $^2/_1$, fapt ce permite utilizarea directă a acestor gaze la sinteza metanolului, sau după ajustarea la un raport de $^1/_1$ la sinteza oxoalcoolilor.

Utilizarea acestor gaze reziduale pentru obținerea **acidului acetic** prezintă și ea unele avantaje ,și anume : costul de producție cu 30% mai redus al materiilor prime în comparație cu procedeul bazat pe acetaldehidă, eliminarea consumului de hidrocarburi pentru obținerea produsului final. Acest procedeu de obținere a acidului acetic a fost perfecționat prin utilizarea unui catalizator complex pe bază de rodiu, care permite lucrul la presiuni scăzute, cu influențe favorabile asupra indicatorilor tehnico-economici. Prin carbonilarea acidului acetic cu monoxid de carbon, în prezența unor catalizatori pe bază de ruteniu, se poate obține acidul propionic care, ca și acidul formic, se folosește la conservarea furajelor, prin împiedicarea apariției mucegaiului, economisind spațiul de depozitare prin eliminarea necesității de dispersare a acestora pentru uscare. Totodată, cerealele tratate astfel au efect pozitiv asupra sporului de greutate la cornute.

EXISTĂ și alte substanțe reziduale reciclabile din industria chimică, care pot și, parțial, sînt atrase în circuitul economic. Acestea au o mare influență asupra disponibilizării unor însemnate cantități de materii prime, precum și a eficienței procesului chimic în diferite sectoare ale ramurii. Astfel, **gazele bogate în hidrogen,** cum sînt purjele de la instalațiile de amoniac, de acetilenă, de metanol și de oxoalcooli sau gazele de cocserie, după purificare se pot folosi în procesele de hidrogenare catalitică pentru fabricarea apei oxigenate sau refolosi la instalațiile de amoniac sau metanol. De asemenea, hidrogenul rezultat de la electroliza clorurii de sodiu, după purificare, se poate utiliza la fabricarea aminelor, alcoolilor grași sau în alte procese de hidrogenare catalitică. Dată fiind importanța recuperării hidrogenului s-au pus la punct mai multe procedee de separare pe principii diferite ca : procedee criogenice, procedee de separare cu membrane semipermeabile tubulare, procedee de absorbție cu presiune alternantă și, mai recent, procedee de separare cu ajutorul hidrurilor metalice.

Dioxidul de carbon, rezultat ca produs secundar la purifi-

carea gazelor de sinteză, provenite din diverse fabricații, din gazele de la furnale și termocentrale, de la descompunerea calcarului, de la unele fermentații, din biogaz etc., se poate folosi ca adaos în gazul de sinteză pentru obținerea metanolului, oxoalcoolilor și a ureii, cu efecte favorabile asupra indicatorilor tehnico-economici. De asemenea, dioxidul de carbon recuperat se poate utiliza la fabricarea unor acizi organici, de exemplu acidul salicilic, materie primă pentru obținerea aspirinei, a carbonatului de sodiu și de amoniu, a dicarbonatului de amoniu, a unor îngrășăminte lichide cu azot de tipul carboamoniacaților, a carbonatului de etilenă folosit ca solvent pentru baia de filare la fibrele poliacrilonitrilice, în metalurgie, la recuperarea secundară a petrolului din zăcămînt, în industria zahărului, în sere ca biostimulator la obținerea zăpezii carbonice, a băuturilor carbogazoase etc.

Oxizii de azot sînt emiși în atmosferă de către surse staționare (fabricarea acidului azotic, metalurgie, cazane, incineratoare etc.) sau mobile ca motoarele cu ardere internă. În concentrații mari dioxidul de azot formează „coada de vulpe" de culoare brun-roșcată vizibilă la instalațiile de acid azotic, fiind foarte poluant, astfel că problema recuperării acestuia este de mare importanță. Recuperarea oxizilor de azot de la fabricarea acidului azotic, pe lîngă protecția mediului ambiant, constituie și o sursă adițională de azot fixat. Printre cele mai frecvente metode de recuperare sînt reducerile catalitice, care au neajunsul că necesită catalizatori (de cele mai multe ori metale prețioase), un consum de hidrocarburi, temperaturi înalte etc. În condițiile reducerii consumurilor de materii prime și de energie apar mai interesante metodele care permit extracția și transformarea oxizilor de azot în produse utile ca azotiții și azotații de sodiu și de potasiu sau reciclarea la obținerea acidului azotic (procedee regenerative). Din unele procese tehnologice, ca, de exemplu, sinteza melaminei, oxidarea amoniacului, obținerea uraniului etc., rezultă amestecuri de amoniac și dioxid de carbon care pot fi valorificate ca sulfat sau azotat de amoniu, utilizate drept îngrășăminte chimice.

Roca de fosfați naturali este materia de bază pentru fabricarea **acidului fosforic**, a superfosfatului simplu sau dublu, utilizați ca fertilizanți în agricultură, la fabricarea fosforului elementar etc. Conținutul de fluor în roca de fosfați variază între 1—4,5%, după proveniența acestuia. Fluorul, de obicei sub formă de acid fluorhidric și tetrafluorură de siliciu, se pune în libertate la atacul cu acid al rocii fosfatice, în industria fertilizanților, la concentrarea acidului fosforic, la fabricarea emailurilor, în industria ceramică (la mătuirea acesteia cu un amestec de acid sulfuric și acid fluorhidric), în industria siderurgică, precum și în gazele arse provenite de la arderea unor tipuri de cărbuni în termocentrale. Numai în S.U.A. se elimină anual în atmosferă peste 15 000 tone fluor. Gazele de fluor emise în atmosferă sînt foarte reactive și prezintă pericol pentru mediul ambiant.

În afară de protecția mediului ambiant, recuperarea fluorului se impune și datorită faptului că, în ultimii ani, cererea de compuși cu fluor a crescut foarte mult, aceștia fiind utilizați la fabricarea hidrocarburilor halogenate, ca, de exemplu, freonii, destinați pentru propulsori la aerosoli, transportori de frigorii (agenți de răcire) și pentru stingerea incendiilor, pentru fabricarea unor materiale plastice cu proprietăți speciale (Teflon), a pesticidelor, medicamentelor cu activitate mărită, a fluorurilor metalice (de aluminiu, sodiu) și criolitului sintetic, a tetrafluorurii de sodiu utilizată în tehnica nucleară, a hexafluorurii de sulf folosită ca mediu de stingere a arcurilor electrice și la izolarea întrerupătoarelor de înaltă tensiune. De asemenea, prin recuperarea și utilizarea compușilor cu fluor se rentabilizează producția de fertilizanți cu fosfor, electroliza aluminiului etc., deoarece se utilizează mai complet materia primă, concomitent cu economisirea produselor cu fluor. Pentru recuperarea fluorului rezultat din diverse tehnologii s-au elaborat

Corneliu Anton COCIAȘU
Claudia COMĂNEANU

(Continuare în pag. 15)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașină de frezat blocuri cilindru pentru compresoare

ÎNTREPRINDEREA „Înfrățirea" — Oradea înscrie anual în programul său de fabricație zeci de noi produse de înaltă complexitate tehnică. Unul dintre acestea este și mașina de frezat blocuri cilindru pentru compresoare, tip FVRX-1000. Mașina, proiectată și executată în conformitate cu cele mai recente realizări obținute pe plan internațional în acest domeniu, poate prelucra asemenea repere prin frezare continuă, succesivă, de degroșare și finisare, cu freză cilindro-frontală de ∅ 125 mm cu zece dinți.

Pe masa acestei mașini pot fi așezate, în dispozitiv, 12 piese, astfel încît, la o singură rotație completă a mesei, se obțin atît frezarea de degroșare, cît și finisarea acestora. Masa mașinii este amplasată pe un suport și are o mișcare de rotație care asigură, prin aceasta, avansul de lucru al întregii mașini. Ea dispune de trei canale cu lățimea de 20 mm plasate radial, canale în care se fixează cele șase dispozitive de prindere a pieselor.

Douăsprezece came aflate pe suprafața cilindrică a acestei mese permit comandarea mișcării de recul a capului postfreză (ridicarea acestuia), comandarea continuării mișcării de avans circular (mișcarea de rotație) a mesei (după ce mișcarea de recul a fost confirmată) și, în final, comandarea anulării mișcării de recul. Cutia de avansuri cu care este echipată mașina asigură 12 avansuri diferite (cuprinse între 125 mm/min și 1 600 mm/min), raportate la diametrul de 1000 mm. Pentru protejarea mecanismului de avans mașina este dotată cu un cuplaj de siguranță cu bile.

Batiul acestei mașini, turnat din fontă pentru a conferi utilajului o mare rigiditate și precizie, are în partea superioară două ghidaje orizontale pe care se deplasează printr-o acționare manuală montantul. La rîndul său, montantul este prevăzut cu ghidaje verticale pe care păpușa se deplasează prin intermediul unui mecanism de avans. Păpușa se deplasează atît manual (cu o manivelă) cît și mecanic (prin acționarea unui motor electric). Avansul vertical al păpușii se obține printr-un mecanism reductor melc-roată melcată, o pereche de roți dințate și un mecanism șurub-piuliță. Pentru realizarea striurilor cerute de desenul tehnic de execuție a piesei, în mecanismul de avans vertical este înglobat un cilindru hidraulic care oferă posibilitatea unei mișcări rapide a păpușii port-freză. Această mișcare asigură retragerea sculelor la fiecare piesă la care s-a terminat prelucrarea în scopul realizării condiției tehnologice impuse suprafeței prelucrate. Comanda mașinii se face de la un pupitru centralizat, obținîndu-se prelucrări de cea mai înaltă precizie.

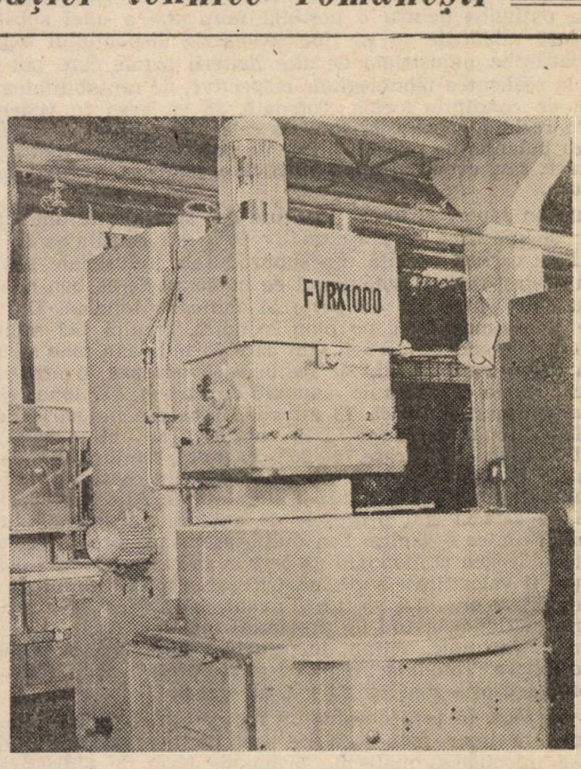

E. K.

Cerințe ale îmbunătățirii potențialului productiv al pajiștilor naturale

Necesitatea valorificării eficiente a pajiștilor

SCHIMBĂRILE petrecute în ramura creșterii animalelor sînt nemijlocit legate de mărimea și structura bazei furajere. Sporirea efectivelor de animale în viitorul cincinal, așa cum este prevăzută în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului — și care reprezintă una din condițiile de bază ale creșterii ponderii producției animaliere la aproape 50% în structura producției globale agricole a țării, potrivit cerințelor unei agriculturi moderne, intensive și multilateral dezvoltate, este condiționată în cea mai mare parte de asigurarea unei baze furajere corespunzătoare cantitativ și calitativ.

În multe țări ale lumii zootehnia ă devenit o activitate de tip industrial, cu un grad de mecanizare și automatizare care asigură o înaltă eficiență economică și o productivitate a muncii sporită. Izolarea animalelor din adăposturi de mediu și respectarea unei anumite densități (considerată ca fiind optimă) au devenit, în fermele pentru unele specii, reguli generale. De pildă, puii de carne sînt crescuți în loturi ce cuprind mii de capete, în adăposturi cu mediu condiționat și la densități ce variază între 15 și 20 de capete pe metrul pătrat. După ultimele tehnologii, găinile ouătoare sînt exploatate tot mai mult în baterii multietajate cu capacități de 2—10 capete pe cușetă. Un sistem similar se practică și pentru creșterea tineretului porcin. Viteii din rasele de taurine, specializate în producția de lapte, sînt crescuți individual sau în boxe colective, iar cei destinați producției de carne în adăposturi de tip industrial, în loturi ce cuprind sute de capete. Aceste sisteme și tehnologii de creștere, care izolează animalul în condiții artificiale de mediu, provoacă la unele specii — prin schimbarea metabolismului (ca urmare și a perioadei scurte de viață), dereglări cu consecințe dintre cele mai negative. Ne referim în primul rînd la speciile mari (bovine, ovine ș.a.), a căror perioadă de producție și de viață trebuie să fie într-o permanentă concordanță.

În țara noastră, noua orientare în creșterea animalelor contribuie la valorificarea eficientă a tuturor condițiilor de care pot beneficia efectivele, inclusiv în ce privește cele legate de baza furajeră. Extinderea sistemului de creștere și furajare a animalelor pe pășune va contribui la o mai bună valorificare a furajelor și la menținerea sănătății, ca o condiție de prim ordin pentru obținerea de randamente superioare.

Structura bazei furajere trebuie să fie în deplină concordanță cu structura și destinația productivă a efectivelor de animale. Astfel, în hrana animalelor pentru îngrășare și a păsărilor furajele concentrate dețin un loc preponderent, urmate fiind de masa verde (mai ales de pe pășune). Programele elaborate în acest sens sînt orientate în direcția creșterii producției de furaje de volum, în concordanță cu structura și nivelul efectivelor de animale. În următorul cincinal, suprafața furajeră destinată bovinelor, de exemplu, va crește într-un ritm mai rapid pentru furajele de volum decît pentru furajele concentrate cultivate. Evoluțiile vor fi asemănătoare și pentru furajele destinate ovinelor, punîndu-se accentul pe cele de rezultate din culturi duble și succesive, dar mai ales pe cele de pe pășuni, fînețe și din păduri. O caracteristică a bazei furajere în țara noastră constă în ponderea importantă pe care o au suprafețele ocupate cu furaje naturale. În cadrul acestora, pășunile și fînețele naturale au un rol hotărîtor în creșterea și dezvoltarea în viitor a efectivelor de bovine și ovine. Avantajele economice ale producției de pe pășuni și fînețe naturale sînt oglindite în nivelul productivității muncii și în cel al costului de producție (productivitatea muncii crește de aproape două ori față de plantele de nutreț cultivate, iar costul de producție este aproximativ de 5 ori mai mic). Aceste diferențieri sînt explicabile dacă ținem seama de tehnologiile practicate, de resursele implicate în procesul de producție.

Atenția deosebită care se acordă și în continuare pășunilor și fînețelor în țara noastră este justificată prin resursele de suprafață existente (peste 4,4 milioane de hectare). Faptul că aproape fiecare al treilea hectar agricol al țării reprezintă pășuni și fînețe naturale, iar fiecare al cincilea hectar — numai pășuni naturale, justifică marea importanță pe care o are folosirea rațională a acestora pentru creșterea gradului de intensificare a agriculturii țării noastre. Aceasta cu atît mai mult cu cît **pășunile și fînețele naturale dețin o pondere foarte mare în economia unor județe.** De exemplu, în Maramureș, Harghita și Hunedoara ele ocupă mai mult de două treimi, iar în județele Alba, Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș-Severin, Covasna și Sibiu — jumătate din suprafața agricolă.

Potențialul de producție al pășunilor și fînețelor naturale nu a fost pînă acum suficient de bine exploatat, astfel că elaborarea vastului program de valorificare a acestor suprafețe ocupate cu nutreturi ieftine este pe deplin justificată.

Nivelul de intensificare a producției de furaje, exprimat atît prin mărimea cheltuielilor, cît și prin randamentul la hectar, este redus. Implementarea în producție a celor mai noi rezultate obținute de cercetarea științifică de specialitate este o problemă de strictă necesitate. Noile tehnologii, care valorifică în mai mare măsură resursele funciare în domeniul pășunilor și fînețelor naturale ale județelor țării, vor permite o sporire considerabilă a producției de furaje, cu implicații în creșterea efectivului de animale. Un accent deosebit este necesar să fie pus în continuare pe compoziția floristică, pe studiul geobotanic și mai ales pe valoarea pastorală a pajiștilor.

O mare diversitate de condiții

PRINTRE județele țării în care pajiștile dețin o pondere însemnată în suprafața agricolă se numără și **Bistrița-Năsăud.** În acest județ, amplasat într-o zonă geografică favorabilă dezvoltării zootehniei, au sporit continuu efectivele de animale. Speciile care valorifică superior resursele furajere de volum existente sînt bovinele și ovinele ; aceasta a orientat nivelul și structura producției animaliere, reflectîndu-se în contribuția unităților agricole de aici la formarea fondului centralizat al statului, la asigurarea necesarului intern de consum și la crearea unei cantități disponibile pentru alte nevoi ale economiei naționale.

Cum creșterea animalelor este și rămîne strîns legată de pămînt, noua orientare în domeniul utilizării fondului funciar cuprinde în primul rînd suprafețele destinate bazei furajere, de îmbunătățirea căreia depind nivelul și structura viitoare ale efectivelor de animale din județ. Pe ansamblu, ponderea cea mai mare în structura pajiștilor o dețin unitățile silvice, urmate de gospodăriile populației, de sectorul cooperatist și cel de stat.

Din punctul de vedere al structurii, **suprafața ocupată cu pajiști din județ prezintă diferențieri considerabile.** Dacă pe ansamblu ponderea cea mai mare o dețin pășunile, în sectorul cooperatist al agriculturii și gospodăriile populației fînețele au un rol preponderent. Aceste diferențieri ar trebui puse în concordanță cu speciile de animale crescute, dar mai ales cu tehnologiile de creștere și furajare practicate (tabelul 1). Suprafața destinată pășunatului este necesar să fie stabilită în funcție de mărimea efectivelor și de potențialul lor productiv și de randamentul la hectar. Necesitatea unor corelații optime între aceste elemente este determinată de obiectivul valorificării integrale și eficiente a resurselor furajere, de creșterea eficienței economice în producția zootehnică.

Analizînd după criteriul formelor de relief, **suprafața ocupată cu pajiști este compusă dintr-o varietate de terenuri :** șes (2%), deal (53%) și munte (45%).

Extinderea suprafeței de pajiști nu reprezintă decît latura extensivă a procesului de producție. Cunoașterea acesteia nu este suficientă în dezvoltarea actuală și în perspectivă a pro-

ducției animaliere. Sarcinile sporite ce revin județului în domeniul zootehniei în viitorul cincinal incumbă un complex de măsuri menite să ridice la un nivel superior potențialul tuturor categoriilor de terenuri ocupate de pășuni și fînețe naturale. Cu atît mai mult cu cît, actualmente, pajiștile naturale ocupă nouă categorii de terenuri. Din rîndul acestora, cele care au condiții normale de producție reprezintă doar jumătate din suprafața totală. Esențiale sînt cunoașterea, dar mai ales aplicarea tehnologiilor de producție pentru terenurile erodate și cele cu aciditate ridicată; împreună, aceste două categorii formează peste 26% din suprafața totală ocupată cu pajiști în județ. Ca atare, este imperios necesar ca cercetarea științifică să-și extindă sfera de studiu și influență și asupra unor astfel de categorii de pajiști, a căror punere în valoare la întregul potențial reprezintă un real cîștig pentru toți cei care concură la obținerea unor producții zootehnice eficiente. Avem în vedere mai ales sectorul cooperatist al agriculturii și cel al deținătorilor individuali, care au în structura suprafețelor ocupate cu pajiști peste 37 și respectiv, circa 35% terenuri cu un slab potențial productiv; cu toate acestea, sectoarele menționate dețin cele mai importante efective de animale și contribuții hotărîtoare la realizarea sarcinilor de plan pe ansamblul județului. Desigur, îmbunătățirea

Tabelul nr. 1

Structura suprafețelor ocupate cu pajiști naturale în județul Bistrița-Năsăud (%)

	Total sectoare	Unități silvice	Sector C.A.P.	Sector I.A.S.	Alți deținători
a) După elementele componente					
— pășuni	62,4	99,1	39,3	59,5	31,2
— fînețe	37,6	0,9	60,7	40,5	68,8
b) După formele de relief					
— șes	2,0	—	9,0	—	—
— deal	53,0	46,0	91,0	85,0	31,0
— munte	45,0	54,0	—	15,0	69,0
c) După potențialul productiv					
— cu condiții normale de producție	49,9	49,9	43,0	62,6	52,5
— cu exces de umiditate	7,2	2,6	11,8	11,0	9,7
— sărături	0,5	0,3	1,8	0,5	0,1
— cu aciditate ridicată	13,0	5,0	20,3	14,7	18,5
— erodate	13,2	9,8	17,1	5,2	16,4
— împădurite	5,2	8,1	3,4	4,2	2,6
— cu alunecări de teren	1,0	0,8	2,3	1,8	0,2
— pe nisipuri	0,1	—	0,3	—	—
— pe soluri alpine	9,9	23,5	—	—	—

potențialului productiv al pajiștilor de pe aceste terenuri necesită eforturi conjugate din partea tuturor celor care le exploatează, dar realizarea în bune condiții a acțiunii de ameliorare presupune studii, cercetări și generalizarea unor experiențe înaintate. Existența suprafețelor ocupate cu pajiști naturale, pe o mare varietate de terenuri, presupune eforturi în sensul cunoașterii și ameliorării acestor suprafețe.

Din punctul de vedere al **calității suprafețelor**, situația la nivelul județului este deficitară. Structura acesteia scoate în evidență ponderea mare a terenurilor de calitate inferioară (74,4% — calitatea a V-a, 15,4% — calitatea a IV-a, 9,9% — calitatea a III-a). Redresarea acestei situații presupune efectuarea unui **complex de măsuri de fertilizări, regenerări, amendări, defrișări, desecări și combaterea eroziunii solului.** Începute cu cîțiva ani în urmă, lucrările respective au fost realizate întotdeauna la nivelul planificat, mai puțin cele referitoare la fertilizări (tabelul

Tabelul nr. 2

Gradul de realizare a planului la principalele acțiuni, pe pajiștile naturale (%)

Lucrări pe suprafețele ocupate de pajiști	1980	1981	1982	1983
Fertilizări-total	89,2	87,5	84,0	99,7
din care : chimice	86,4	86,2	79,8	97,9
Regenerări	102,7	102,7	149,5	117,5
Amendări	30,0	100,0	—	100,0
Defrișări	110,5	116,6	111,7	230,2
Combaterea eroziunii solului	113,5	—	—	130,8

nr. 2). Intensificarea eforturilor în direcția ridicării potențialului productiv al pămîntului prin **administrarea unor cantități corespunzătoare de îngrășăminte** pe întreaga suprafață planificată, în toate sectoarele de proprietate, reprezintă o condiție esențială în direcția uniformizării potențialului productiv al terenurilor și realizării unor producții mari și eficiente.

Privită sub aspectul cantităților de îngrășăminte chimice administrate, problema fertilizării scoate în evidență serioase neajunsuri. Indiferent de gradul și modul de înfăptuire a celorlalte lucrări privind sporirea potențialului productiv al suprafețelor, dacă îngrășămintele nu sînt distribuite la timpul optim și în cantitățile necesare nu se poate vorbi de un progres real în acest domeniu. La nivelul județului Bistrița-Năsăud, fertilizarea suprafețelor de pajiști a avut o evoluție descendentă (cu excepția anului 1982) în ultimii ani. Față de 1980, cînd terenurile respective primeau 70,8% din necesarul planificat de îngrășăminte chimice, la nivelul anului 1983 ponderea a ajuns la 66,4%. Cu toate depășirile importante înregistrate în cazul lucrărilor privind îmbunătățirile în complex și cele prin regenerare, lipsa unor elemente nutritive în varietatea mare de soluri pe care sînt amplasate pajiștile naturale diminuează considerabil producția de furaje (tabelele nr. 3 și 4).

Efectul unor astfel de neconcordanțe este cît se poate de evident. Depășirea producției de masă verde planificată la începutul perioadei la care ne referim nu s-a mai înregistrat în nici unul din anii următori; diminuările au fost în unele cazuri de pînă la 20%.

Este suficient să menționăm că un procent important din suprafața de pășuni și fînețe naturale a județului este sustras de la producție, fiind ocupat de arboret, terenuri degradate, stînci etc. Experiența unităților de producție a demonstrat că de pe o pășune bună se poate obține anual o producție de 20 000 kg masă verde la ha, echivalentă cu 5 000 unități nutritive și 580 kg proteină brută digestibilă, suficiențe pentru furajarea a 4 vaci cu o producție medie de 10 litri de lapte pe zi.

Sporirea substanțială a randamentelor la hectar necesită alocarea de investiții, în funcție de condițiile concrete existente în diferite zone de producție. Din studiile întreprinse în această direcție rezultă că mărimea investițiilor la hectar, necesitate de îmbunătățirea pășunilor și fînețelor naturale, variază între 500 și 2000 lei. În județul analizat, volumul investițiilor destinate amenajării pajiștilor a fost depășit, ceea ce demonstrează preocuparea permanentă în vederea îmbunătățirii și extinderii exploatării raționale a acestor categorii de terenuri.

Măsuri de sporire a producției

ÎMBUNĂTĂȚIREA producției de pajiști în județul Bistrița-Năsăud necesită măsuri eficiente, menite să rezolve atît problemele tehnologice, de strictă necesitate, cît și cele privind gospodărirea, administrarea și valorificarea eficientă a acestora.

Actualmente, administrarea pajiștilor din județ este făcută de un număr mare de proprietari (cooperativele agricole

Tabelul nr. 3

Cantitatea de îngrășăminte chimice administrată și suprafața de pajiști îmbunătățită (% față de plan)

	Îngrășăminte chimice aplicate	Îmbunătățiri în complex	Îmbunătățiri prin regenerare
1980	70,8	159,1	102,7
1981	68,7	290,7	102,7
1982	91,5	175,0	149,5
1983	66,4	151,2	117,5

Tabelul nr. 4

Producția de masă verde obținută față de plan (%)

	1980	1981	1982	1983
Pășuni comunale	123,7	92,0	86,9	84,9
Pășuni ale coop. agricole de producție	121,6	89,1	101,3	94,9
Pășuni ale întrepr. agricole de stat	93,8	68,0	93,8	81,7
Total	118,7	74,9	88,8	82,4

de producție, unitățile agricole de stat, unitățile silvice și gospodăriile populației). Ridicarea nivelului productiv al acestor suprafețe presupune însă întreprinderea unor acțiuni concrete, coordonate de unități specializate. Pentru acest lucru **este necesară existența unei evidențe clare a tuturor categoriilor de terenuri ocupate cu pășuni și fînețe naturale,** indiferent de forma de proprietate.

● În viitor, este necesară **alocarea unor fonduri pentru întreținerea și amenajarea pajiștilor** în sistem complex, înțelegînd prin aceasta lucrări de fertilizare, regenerare, desecare, combaterea eroziunii solului, executarea unor drumuri de acces în pășuni, construirea de adăposturi, alimentări cu apă etc. Accentul ar trebui pus mai mult pe sistemul cooperatist al agriculturii, care actualmente deține ponderea cea mai mare în suprafața ocupată cu pajiști, raportată la efectivul de animale existent și la cel în perspectivă.

● Un alt aspect al problemei îl constituie **asigurarea unei game diversificate de mașini specifice lucrărilor pajiștilor;** în ultimii ani au fost create cîteva tipuri, însă ele necesită în continuare îmbunătățiri ale parametrilor de funcționare, astfel încît să permită efectuarea tuturor lucrărilor, cu consumuri reduse de carburant.

● **Asigurarea în întregime a cantităților de îngrășăminte chimice** reprezintă principala latură a procesului de intensificare a producției pajiștilor naturale. Îndeosebi sînt necesare mai multe îngrășăminte pe bază de fosfor, element deficitar în compoziția chimică a solului din această zonă a țării. Pe de altă parte, folosirea unilaterală a îngrășămintelor pe bază de azot ridică și mai mult aciditatea solului, schimbă flora pajiștilor, favorizînd dezvoltarea gramineelor în detrimentul leguminoaselor, acestea din urmă bogate în proteină — element esențial în creșterea și dezvoltarea sectorului animalier.

● Îmbunătățirea activității de producție pe pajiștile naturale reclamă și unele **măsuri tehnice indispensabile,** care să favorizeze creșterea producției de masă verde la unitatea de suprafață. Una din aceste măsuri importante este **stabilizarea lotului semincer,** atît în întreprinderea de specialitate cît și în unitățile de stat și cooperatiste. După opinia noastră, producerea semințelor de plante furajere nu poate fi lăsată pe seama unei întreprinderi sau unor unități cooperatiste care nu întrunesc condițiile corespunzătoare. Condiția esențială pentru ca producțiile de semințe să fie mari și de bună calitate este dată de **comasarea loturilor** existente. Acestea trebuie **amplasate pe terenuri cu fertilitate naturală ridicată, cu posibilitatea introducerii unui asolament,** astfel încît să fie înlăturată practica cultivării gramineelor sau a leguminoaselor mai mulți ani pe aceeași suprafață.

● Schimbarea structurii covorului vegetativ al pajiștilor are în perspectivă și cîteva acțiuni obligatorii, care în decursul anilor trebuie efectuate și menținute. De aceea, trebuie să fie asigurate loturile semincere pentru cultivarea leguminoaselor perene și însămînțarea și supraînsămînțarea acestora pe pajiștile naturale. Este necesară, totodată, administrarea unor cantități de îngrășăminte pe bază de fosfor, astfel încît **să se poată menține permanent un echilibru între plantele leguminoase și cele graminee** (40% și, respectiv, 60%). Valorificarea eficientă a pajiștilor naturale ridică în mod necesar și **problema perfecționării tehnologiilor de exploatare.** O gospodărire rațională presupune extinderea și generalizarea sistemului de folosire mixtă „pășune-fîneață" alternativ, precum și curățirea de buruieni dăunătoare, care infestează an de an pajiștile naturale.

● În județul Bistrița-Năsăud, gospodăriile populației dețin o pondere importantă în structura suprafețelor ocupate de pajiști. Ea este indisolubil legată de îndeletnicirea oamenilor din aceste locuri în creșterea unui număr semnificativ de animale. Efectul nemijlocit al acestor preocupări este scos în evidență de aportul gospodăriilor menționate în contribuția tot mai mare la fondul de stat și la asigurarea autoaprovizionării și a unei mai bune aprovizionări a populației urbane cu produse zootehnice necesare. De aceea, se impune acordarea unui sprijin mai mare acestui sector, prin **asigurarea unor cantități de semințe din cele mai valoroase plante leguminoase, asistență tehnică de specialitate, sprijin financiar pentru amenajarea unor gospodării modernizate.**

● Acțiunile de perspectivă în sprijinul producției sînt legate de **asigurarea unui cadru de organizare corespunzător.** Actualmente întreprinderea de pajiști existentă gospodărește și execută lucrări în complex pe aproape 100 mii hectare (70 mii ha cu pășuni de stat și 30 mii ha pajiști ale C.A.P.-urilor, la solicitarea acestora, în limita fondurilor alocate). Pentru a putea controla, organiza și desfășura o activitate corespunzătoare, unitatea acționează printr-un număr de 9 ferme de producție teritoriale. Analizele efectuate scot în evidență faptul că la o suprafață de 168 mii hectare (cît are județul — inclusiv suprafețele gospodăriilor populației), organizarea activității numai într-o întreprindere este insuficientă. Ca atare, considerăm ca fiind de strictă necesitate înființarea în cadrul acesteia a unor subunități puternice și dotate corespunzător. Propunerea ar fi valabilă și pentru alte județe care dețin suprafețe mari de pajiști naturale.

● În viitor, în scopul îndeplinirii sarcinilor trasate în domeniul zootehniei și pentru a asigura o mai bună folosire a suprafețelor ocupate cu pajiști, se impune **extinderea pășunilor de tip „Service".** În acest sistem, întreprinderea de pajiști, posesoarea bazei furajere, preia animalele cu o anumită greutate, le asigură toate condițiile de exploatare, iar toamna le predă unităților proprietare, contra cost. În județul Bistrița-Năsăud există o experiență pozitivă în acest sens. Practicînd un astfel de sistem de colaborare, A.E.I. Sovata a înregistrat un spor mediu zilnic de circa 500 grame, pe fiecare animal.

Punerea în valoare a potențialului productiv al pajiștilor reprezintă o problemă de maximă importanță pentru dezvoltarea în continuare a efectivelor de animale din țara noastră. Realizarea acestui deziderat reclamă eforturi susținute din partea tuturor organelor și întreprinderilor competente, concretizate într-un plan de măsuri adecvat tuturor categoriilor de terenuri. Evidența clară a suprafețelor, folosirea rațională, executarea și menținerea unui potențial productiv ridicat sînt trei elemente esențiale care trebuie avute în vedere în sporirea producției de pe pajiștile naturale.

dr. Gh. N. IOSIF

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

BUGETELE LOCALE – INSTRUMENT PRINCIPAL AL AUTOFINANȚĂRII UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Îndeplinirea de către consiliile populare și organele lor executive a importantelor atribuții ce le sînt conferite de lege implică mobilizarea și folosirea de către acestea a unui însemnat volum de resurse financiare. Instrumentul principal prin care se realizează concentrarea acestor resurse în scopul utilizării lor pentru dezvoltarea economică locală, acoperirea cheltuielilor cu caracter social-cultural, a celor legate de gospodărirea localităților și a altor cheltuieli, îl reprezintă **bugetul local,** planul financiar de bază al fiecărei unități administrativ-teritoriale: comună, oraș, municipiu sau județ, buget care se adoptă în fiecare an de consiliile populare respective.

În actualul cincinal, reflectînd dezvoltarea continuă sub aspect economic și social a tuturor localităților țării, **volumul bugetelor locale a sporit continuu,** marcînd evoluția prezentată în tabel.

■

ESTE DE RELEVAT **creșterea constantă, an de an, a veniturilor proprii ale bugetelor locale,** acestea fiind, potrivit prevederilor pe anul 1985, cu 23,4% mai mari decît în anul 1980, ultimul an al cincinalului precedent. Sursa lor principală o constituie acumulările bănești ce se creează în economia locală, în unitățile industriale și prestatoare de servicii, de comerț, transporturi, gospodărie comunală ș.a. Vărsămintele din beneficiile unităților economice, impozitul pe circulația mărfurilor, prelevarea pentru societate și taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat contribuie, în anul 1985, în proporție de peste 30% la formarea veniturilor proprii ale bugetelor locale. Celelalte venituri ce provin de la unitățile socialiste de stat, cooperatiste și obștești, în principal sub forma impozitului pe fondul total de retribuire, impozitului pe veniturile organizațiilor cooperatiste și obștești, impozitului agricol de la cooperativele agricole de producție, vărsămintelor din veniturile proprii ale instituțiilor de stat locale ridică această proporție la peste 87%.

Contribuția unităților economice la constituirea resurselor bugetare ale organelor locale ale puterii de stat este deci hotărîtoare. Beneficiile realizate de întreprinderile locale au crescut continuu în acest cincinal ca efect al dezvoltării activității, a măsurilor luate pentru reducerea costurilor de producție și sporirea eficienței, în condițiile în care a avut loc majorarea generală a retribuțiilor oamenilor muncii.

Este semnificativ faptul că prin aplicarea măsurilor de consolidare a autogestiunii economico-financiare în unitățile economice locale, o parte tot mai importantă din beneficiile acestora rămîne la dispoziția întreprinderilor pentru propria lor dezvoltare, concretizată în noi investiții și în alocări pentru creșterea mijloacelor circulante, precum și pentru constituirea fondurilor anuale și de cointeresare materială a colectivelor de oameni ai muncii sau pentru alte destinații. Concomitent cu lărgirea autonomiei lor economico-financiare, unitățile economice locale constituie principala bază de susținere a bugetelor locale atît prin vărsămintele din beneficii, cît și prin celelalte plăți pe care le fac la bugetele locale.

■

NIVELUL și structura cheltuielilor ce se efectuează prin bugetele locale sînt în strînsă concordanță cu sarcinile pe care le au organele locale ale puterii și administrației de stat în domeniul economic, social-cultural, edilitar-gospodăresc și în alte domenii. **În ce privește nivelul acestor cheltuieli, este de remarcat că pe ansamblul întregului cincinal ritmul de creștere este inferior celui înregistrat de veniturile proprii ale bugetelor locale,** oglindind preocuparea organelor locale pentru dimensionarea și folosirea cu grijă a fondurilor. Ponderea însemnată în structura acestor cheltuieli o dețin cele privind investițiile și cheltuielile cu caracter social-cultural.

La înfăptuirea politicii statului nostru privind dezvoltarea continuă a construcțiilor de locuințe, componentă importantă a politicii de ridicare neîncetată a nivelului de viață al întregului popor, o contribuție deosebit de importantă sub aspect financiar o au fondurile din bugetele locale, prin care se completează resursele proprii (provenite din beneficii, amortizare etc.), ale unităților economice care administrează fondul locativ de stat. Adăugînd la aceste cheltuieli pe cele privind investițiile la instituțiile de stat locale din domeniul social-cultural, al administrației și din alte domenii, precum și alocațiile acordate unor unități economice locale pentru investiții importante, ponderea cheltuielilor de investiții în totalul cheltuielilor bugetelor locale se ridică la 34%. Totodată, prin bugetele locale se alocă sume importante pentru acțiuni agrozooveterinare, întreținerea și repararea drumurilor și podurilor de interes local, precum și pentru alte acțiuni cu caracter economic.

Sfera largă de atribuții conferite comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare în domeniul social-cultural, în contextul politicii desfășurate de partidul și statul nostru în acest domeniu, politică caracterizată prin sprijinirea directă, materială și financiară, de către stat a accesului la educație și cultură al întregii populații, gratuitatea învățămîntului de toate gradele, asigurarea asistenței medicale gratuite ș.a. implică alocarea în acest scop a unui însemnat volum de fonduri din bugetele locale. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale finanțate din bugetele locale, prevăzute pentru anul 1985, sînt cu 15,3% mai mari față de cele efectuate în anul 1980 și aceasta în condițiile măsurilor aplicate pentru respectarea unui regim sever de economii în folosirea fondurilor social-culturale, introducerea autofinanțării la o serie de instituții din domeniul social-cultural. Pe întregul cincinal, cheltuielile cu destinație social-culturală au reprezentat constant circa jumătate din totalul cheltuielilor ce se efectuează prin aceste bugete.

■

ÎN ACTUALUL cincinal, concomitent cu mărirea volumului bugetelor locale, a avut loc și o sporire a gradului de acoperire a cheltuielilor pe seama veniturilor proprii, o creștere a numărului de bugete care se autofinanțează. În perioada 1980—1985, numărul comunelor, orașelor și municipiilor cu bugete echilibrate sau excedentare evoluează ascendent. Gradul de autofinanțare pe ansamblul bugetelor centralizate ale județelor se situează însă la un nivel ce se cere în continuare sporit, avînd în vedere proporția încă relativ scăzută de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii la bugetele proprii ale unor județe în care sînt concentrate cheltuielile de investiții. Sînt județe la care, proporția de autofinanțare, pe ansamblu, este mai bună, depășind 75%, potrivit prevederilor pe anul 1985 (de exemplu Prahova 89,9%, municipiul București 82,8%, Brașov 79,9%) ; la alte județe, însă, gradul de autofinanțare este mai scăzut, ca de exemplu Mehedinți, Botoșani, Vaslui.

Sarcina generală privind organizarea tuturor unităților socialiste pe princi-

Sporirea volumului bugetelor locale

— miliarde lei —

	1980	1981	1983	1985 (prevederi)
I. Venituri	53,1	55,4	56,6	57,7
a) venituri proprii	26,8	29,1	32,2	33,1
b) mijloace de echilibrare din bugetul republican	26,3	26,3	24,4	24,6
II. Cheltuieli	52,0	53,3	55,4	57,7
III. Sold (I—II)	1,1	2,1	1,2	—

piul autogestiunii economico-financiare, creșterea gradului de autofinanțare au cîmp larg de aplicare și în sfera activităților subordonate consiliilor populare, atît în cazul unităților economice, cît și, în forme specifice, în cazul instituțiilor de stat. În acest context se înscrie și sarcina privind asigurarea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale, a comunelor, orașelor, municipiilor sau a județelor în ansamblul lor, concretizată în cerința echilibrării bugetelor acestor unități, a acoperirii integrale a cheltuielilor prevăzute în bugetele locale, pe seama veniturilor proprii.

Progresele ce s-au înregistrat în actualul cincinal pe linia sporirii gradului de autofinanțare a consiliilor populare trebuie continuate într-un ritm mult mai rapid. Indicațiile trasate pe această linie de conducerea partidului și statului nostru, sarcinile cuprinse în actele normative privind bugetul de stat pe anul 1985 sînt, în această privință, categorice și fixează termene limită precise. Comitetele executive ale consiliilor populare au sarcina de a elabora programe speciale care să asigure trecerea treptată la autofinanțarea integrală a bugetelor județelor și municipiului București, sarcina fiind ca, chiar din anul viitor, marea majoritate a județelor să se autofinanțeze.

1 În acest scop, **preocupările principale ale organelor locale trebuie orientate către activitățile economice, pentru dezvoltarea mai puternică a industriei mici și a prestărilor de servicii,** perfecționarea activității economico-financiare în toate întreprinderile locale, în vederea sporirii rentabilității și eficienței economice. O atenție deosebită trebuie acordată creșterii productivității muncii, reducerii substanțiale a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, de combustibil și energie, încadrării în normele de stoc și normativele de mijloace circulante, accelerării vitezei de rotație a fondurilor. Este necesar să se ia măsuri ferme pentru eliminarea cazurilor de activități și produse nerentabile, să se asigure realizarea beneficiilor în toate unitățile pentru ca acestea să-și poată constitui fondurile proprii și să contribuie în măsură sporită la formarea veniturilor proprii ale bugetelor locale.

2 Așa cum s-a arătat, **o pondere însemnată în cheltuielile bugetelor locale o au cele privind construcțiile de locuințe.** Pentru diminuarea efortului ce se face de către bugetele locale în acest domeniu, potrivit sarcinii stabilite prin Legea privind bugetul de stat pe anul 1985, urmează a se analiza și reglementa utilizarea în finanțarea construcțiilor de locuințe din fondul locativ de stat a beneficiilor întreprinderilor care sînt destinate, potrivit legii, în acest scop, ținînd seama de repartizarea locuințelor. În acest fel, întreprinderile vor fi cointeresate direct în construcția locuințelor ce urmează a fi repartizate unor oameni ai muncii din colectivele lor de muncă, se realizează o creștere a gradului de autofinanțare în domeniul construcțiilor de locuințe, se ușurează sarcina de finanțare a bugetelor locale. Concomitent, comitetele executive ale consiliilor populare trebuie să acționeze pentru asigurarea contractării integrale a apartamentelor destinate vînzării către populație și pentru vînzarea către populație, la nivelul planificat, a apartamentelor din fondul locativ de stat.

3 Sarcini deosebite sînt, de asemenea, în legătură cu reducerea cheltuielilor ce se fac din bugetele locale, prin **introducerea unui regim sever de economii,** folosirea cu simț gospodăresc a bazei materiale existente. Trebuie acționat ferm pentru utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor pentru întreținerea și repararea drumurilor și podurilor și pentru acțiuni de gospodărie comunală, concomitent cu folosirea în mai mare măsură, în condițiile legii, a contribuției în muncă a populației la efectuarea lucrărilor de întreținere și reparații la rețeaua de drumuri și poduri locale, antrenarea mai largă a cetățenilor și a unităților socialiste la realizarea lucrărilor de întreținere și înfrumusețare a orașelor și comunelor, prin stabilirea de artere de circulație, zone verzi și alte locuri publice sau porțiuni ale acestora, care să fie date în grija comitetelor de cetățeni, unităților școlare și celorlalte unități socialiste.

4 O cale importantă pentru a se asigura echilibrarea bugetelor locale o reprezintă **introducerea și consolidarea autogestiunii în instituțiile de stat locale, creșterea gradului de autofinanțare a acestora.** Veniturile proprii ale instituțiilor de stat și activităților locale ce se autofinanțează integral și parțial, prevăzute pentru anul 1985, la circa 2,8 miliarde lei, sînt cu 59,1% mai mari decît în anul 1980. În aceeași perioadă, alocațiile ce se acordă din bugetele locale pentru astfel de instituții au scăzut la mai puțin de jumătate, vărsămintele ce se efectuează la bugetele locale de unele din aceste instituții au sporit.

Există, în continuare, posibilități de extindere a autogestiunii, de creștere a gradului de autofinanțare în instituțiile locale din diferite domenii de activitate, prin sporirea veniturilor proprii ce se realizează de acestea, înființarea de gospodării și activități anexe, raționalizarea cheltuielilor. Măsuri concrete au fost introduse în ultimii ani la instituțiile din domeniul social-cultural. Astfel, încă din anul 1984 s-a trecut la autofinanțarea integrală a căminelor culturale și a școlilor populare de artă, la care s-au adăugat în acest an casele de cultură și centrele de îndrumare a creației artistice de masă. A sporit gradul de autofinanțare la teatre și instituții muzicale, precum și la muzee, pentru anul 1985 proporția de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii fiind prevăzută, în medie pe țară, la 75% și, respectiv, 50%.

Creșterea preocupărilor în cadrul tuturor consiliilor populare pentru aplicarea în practică a măsurilor și acțiunilor de această natură reprezintă o cerință de maximă însemnătate pentru sporirea continuă a bugetelor locale, creșterea gradului de autofinanțare, ridicarea eficienței întregii activități desfășurate în cadrul unităților administrativ-teritoriale.

Mihai PÎRVU

Gazele reziduale din industria chimică

(Urmare din pag. 10)

în ultimii ani procedee eficiente, în special prin absorbție în soluții absorbante sau prin trecerea prin coloane umplute cu absorbanți solizi.

La fabricarea **acidului sulfuric,** materie primă de bază în industria chimică, se utilizează materii prime epuizabile în timp, ca piritele, dioxidul de sulf rezultat din metalurgia neferoasă, din cocserii și termocentrale, hidrogenul sulfurat din gazele naturale și din prelucrarea petrolului. Recuperarea sulfului din gazele reziduale sub formă de oxizi sau sulfuri, rezultate din unele tehnologii, se impune datorită penuriei de acid sulfuric, care a determinat o politică rațională de utilizare a acestuia și de înlocuire cu acid clorhidric excedentar sau cu alte produse, în unele procese unde este posibil acest lucru.

Prin introducerea unor procese noi de prelucrare a petrolului pentru obținerea unor produse petroliere cu calități superioare rezultă cantități mari de gaze cu conținut ridicat de hidrogen sulfurat. De asemenea, de la fabricarea fibrelor artificiale celulozice rezultă importante cantități de hidrogen sulfurat ca produs secundar. Hidrogenul sulfurat se poate utiliza ca atare pentru obținerea mercaptanilor, materii prime pentru fabricarea unor erbicide triazinice. În ultimii ani, s-au perfecționat vechile tehnologii și s-au elaborat altele noi de recuperare a gazelor cu sulf (hidrogen sulfurat și oxizi de sulf). Astfel, din gazele cu conținut ridicat de hidrogen sulfurat se poate obține sulful elementar cu costuri de producție acceptabile, chiar în cazul unor instalații mici cu capacități de 10 tone pe zi. Prețul sulfului obținut prin recuperarea din hidrogen sulfurat este de 1,5 ori mai scăzut decît al sulfului nativ și are o puritate de 99%. Gazele de coș de la instalațiile de acid sulfuric (din pirită și metalurgia neferoasă) care conțin 0,4—0,9% dioxid și trioxid de sulf se pot valorifica pe toate platformele prin desorbția acestora în soluții de sodă calcinată (carbonat de sodiu anhidru), cu formarea de soluții de sulfit-bisulfit de sodiu, desorbția în vederea obținerii de gaze concentrate și reintroducerea în procesul tehnologic și, în fine, uscarea, răcirea și comprimarea dioxidului de sulf pentru lichefierea sau reintroducerea în circuitul tehnologic. Prin aplicarea tehnologiei de absorbție-desorbție în soluții alcaline se diminuează consumul de pirită cu circa 4 000 tone/an la o linie de acid sulfuric de 100 mii tone/an.

Prin aplicarea unor tehnologii avansate de recuperare și prelucrare a gazelor reziduale se ajunge fie la reducerea consumurilor specifice atunci cînd se reciclează în procesul tehnologic, fie, în multe cazuri, chiar la constituirea materiilor prime sau intermediare pentru alte procese tehnologice.

Progresul tehnic — factor de bază în dezvoltarea intensivă a industriei

ACTUALA etapă de dezvoltare a ţării noastre, caracterizată prin accentuarea mutaţiilor calitativ-intensive în toate domeniile de activitate, conferă progresului tehnic noi dimensiuni, un rol predominant în rîndul factorilor dezvoltării. Necesitatea intensificării introducerii progresului tehnic decurge din capacitatea sa de a amplifica mărimea şi, în special, calitatea rezultatelor pe care le generează (noi produse, tehnologii, metode şi tehnici de organizare, conducere, informare etc., superioare faţă de cele pe care le înlocuiesc), în condiţiile utilizării unor cantităţi cît mai reduse de factori de producţie : umani, tehnici, materiali şi financiari.

Dar afirmarea concretă a rolului dinamizator al progresului tehnic este condiţionată în măsură substanţială de întrunirea condiţiilor capabile să-i sporească eficienţa. Numai eficienţa progresului tehnic — materializată, la nivel microeconomic, în reducerea consumurilor de materiale, combustibil şi energie, precum şi a cheltuielilor la 1 000 lei producţie, în creşterea gradului de valorificare a resurselor consumate, iar la nivel macroeconomic în creşterea greutăţii specifice a venitului naţional în produsul social — oferă o imagine concludentă asupra dimensiunilor dezvoltării realizate, deoarece, cu cît eficienţa progresului respectiv este mai mare, cu atît progresul economic este mai rapid *). Asupra unora din aceste aspecte ne vom opri în cele ce urmează.

Structura industrială — efect şi stimulent al progresului tehnico-ştiinţific

EFICIENŢA progresului tehnic, căile sporirii ei sînt relevate de nivelul de tehnicitate actual al industriei naţionale, de structura sa, de obiectivele de dezvoltare prevăzute pentru actualul cincinal şi pentru sfîrşitul acestui mileniu în documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului. Astfel, de-a lungul anilor de construcţie socialistă, progresul tehnic şi industrializarea s-au împletit indestructibil, deşi acest proces a înregistrat nuanţe specifice de la un cincinal la altul. Considerarea justă a cuceririlor actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice drept un important factor de progres a condus la dezvoltarea cu prioritate a ramurilor industriale care, prin specificul lor, se bazează şi contribuie totodată substanţial la crearea şi difuzarea acestuia în întreaga economie : construcţiile de maşini, electronica şi electrotehnica, chimia, metalurgia feroasă şi neferoasă. La începutul anului 1983, în aceste ramuri îşi desfăşura activitatea aproximativ 47,3% din totalul personalului muncitor din economie, iar puterea instalată reprezenta 61,2%. Fondurile fixe puse în funcţiune în aceste ramuri, după 1966, depăşeau 460 000 milioane lei, ceea ce reprezintă mai mult de 50% din fondurile fixe puse în funcţiune în întreaga industrie, sau aproximativ 25% din cele puse în funcţiune în întreaga economie. Bunăoară, faţă de anul 1950, în 1983, industria electrotehnică a cunoscut o creştere a producţiei de 343 ori, industria chimică de 187 de ori, iar construcţiile de maşini de 145 ori.

În special după 1965, an care marchează începutul unei etape noi, superioare calitativ şi în ceea ce priveşte introducerea progresului tehnic, au avut loc schimbări substanţiale atît în structura producţiei industriei şi a sectoarelor amintite, cît şi în nivelul tehnic şi calitativ al produselor. În nomenclatorul de fabricaţie a numeroase întreprinderi au apărut produse complexe, de mare tehnicitate, care se realizează cu tehnologii avansate, cum sînt : oţelurile aliate, turbinele cu aburi, calculatoarele electronice, autoturismele, navele maritime, îngrăşămintele chimice, firele şi fibrele sintetice şi altele. Dezvoltarea rapidă a producţiei acestor grupe nu ar fi fost posibilă dacă ramurile industriale care le produc nu ar fi beneficiat de un potenţial tehnic ridicat.

Realizările obţinute în primii patru ani ai actualului cincinal se încadrează astfel în amplul proces de îmbunătăţire a structurii producţiei industriale. Introducerea în fabricaţie şi modernizarea a peste 18 000 tipuri de maşini, utilaje, instalaţii, materiale şi bunuri de consum — mai mult decît dublu faţă de realizările din cincinalul 1971-1975 — şi aplicarea în producţie a circa 5 600 tehnologii noi şi perfecţionate au condus la creşterea substanţială a ponderii mijloacelor de muncă automatizate şi cibernetizate, la trecerea hotărîtă la promovarea tehnicii informatice, la automatizarea flexibilă a proceselor tehnologice.

Asimilarea în fabricaţie şi în procesele tehnologice de producţie a mijloacelor tehnice dotate cu inteligenţă artificială reprezintă, de asemenea, un salt calitativ substanţial în activitatea industriei noastre, incomparabil mai mare decît cel antrenat de mecanizarea şi automatizarea clasică. În această etapă, procesul de îmbunătăţire a structurii producţiei industriale se manifestă major la nivelul grupelor de produse, aflate în fabricaţie prin promovarea fermă a celor cu nivel tehnic şi calitativ ridicat (care satisfac superior cerinţele beneficiarilor şi valorifică eficient resursele înglobate în ele) şi prin eliminarea din fabricaţie a celor energointensive, cu consumuri mari de materiale şi energie.

Larg spaţiu de afirmare creatoare

ŞI în viitorul cincinal, progresul tehnic va contribui substanţial la dezvoltarea economico-socială de ansamblu. Potrivit prevederilor cuprinse în Directivele celui de al XIII-lea Congres, va trebui să se modernizeze, în continuare, structura producţiei prin creşterea cu prioritate a celei din ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficienţă materiile prime, combustibilii, energia şi munca socială, care accelerează introducerea progresului tehnic şi creşterea aportului acestuia la modernizarea economiei.

Adaptarea rapidă a structurii producţiei industriale la cerinţele în continuă schimbare ale beneficiarilor interni şi externi şi ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor destinate consumului productiv reprezintă principalele căi prin care industria participă la difuzarea progresului tehnic în toate ramurile economiei naţionale, la accelerarea dezvoltării economice în ansamblu. Referindu-se la importanţa care trebuie acordată înfăptuirii prevederilor Programului privind ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, preciza : **„Să ne propunem ca, în cincinalul viitor, industria românească să-şi menţină şi să-şi consolideze poziţiile pe care le ocupă, să cucerească altele noi, să se ridice la un nivel şi mai înalt pentru a putea fi competitivă, pentru a deţine un loc mai de frunte în economia mondială din punct de vedere al nivelului tehnic şi al calităţii“.**

*) Să notăm că pe un anume plan există dificultăţi în determinarea corectă şi prin prisma tuturor factorilor care concură la eficienţa progresului tehnic datorită, în principal, complexităţii procesului de creare şi difuzare a acestuia, caracterizat de : diversitatea mare a obiectivelor (produse, tehnologii, metode, tehnici etc.) ; specificul şi conţinutul foarte diferit al activităţilor constitutive (cercetare ştiinţifică, inginerie tehnologică, asimilare în producţie, exploatare) ; caracterul variabil al ansamblului procesului ; gradul diferit al intensităţii progresului tehnic (noutate pe plan mondial sau pe plan local ; aplicarea locală sau generală la aria economiei naţionale). Totodată, natura diversă a resurselor consumate şi, în special, a efectelor generate accentuează dificultatea determinării eficienţei progresului tehnic, fapt pentru care, în practică, evaluarea se realizează uneori prin metode simplificatoare, cum ar fi compararea caracteristicilor noilor produse, tehnologii sau tehnici cu cele ale proceselor sau produselor pe care le înlocuiesc, sau prin compararea principalilor indicatori de efecte şi de eforturi ai unei activităţi sau ramuri cu cei anteriori realizaţi. Oricum, este o problemă pentru a cărei rezolvare, în prezent, se depun eforturi conjugate din partea cercetării şi producţiei.

Congresul al XIII-leea marchează trecerea — începînd cu cincinalul 1986—1990 — la o fază nouă a dezvoltării economice a României, fază care se află sub incidenţa puternicei baze tehnico-materiale acumulate în ramurile de bază ale industriei precum şi a creşterii la un nivel fără precedent a rolului ştiinţei şi tehnologiei, ceea ce va avea ca efect accentuarea mutaţiilor calitativ intensive şi sporirea accentuată a eficienţei în toate domeniile producţiei materiale. În industrie se prevede creşterea anuală cu 10% a productivităţii muncii, în 1990 aceasta urmînd să se dubleze faţă de realizările din anul 1980, mai mult de jumătate din creştere avînd la bază promovarea fermă a progresului tehnic. Prin înnoirea substanţială a produselor, astfel ca la sfîrşitul cincinalului viitor peste 95% din produsele industriale să aibă performanţe la nivel mondial ridicat, iar 2—5% să fie superioare acestuia, se va asigura creşterea duratei siguranţei în funcţionare a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, sporirea randamentelor şi diminuarea consumurilor şi cheltuielilor de exploatare, întreţinere şi reparaţii. O atenţie deosebită se va acorda, în acest scop, aplicării ferme şi generalizării la maximum a metodelor înaintate de analiză şi control ale calităţii atît în activitatea de proiectare, cît şi în cea de fabricaţie.

Pe baza introducerii şi generalizării tehnologiilor înaintate, purtătoare de progres tehnic, cu consumuri specifice scăzute şi randamente ridicate se va asigura reducerea cu peste 20% în anul 1990 faţă de 1985 a consumului energetic pe unitatea de venit naţional, în industria construcţiilor de maşini se vor reduce cu 19% consumurile specifice medii de laminate feroase, iar în industria electrotehnică şi în alte ramuri industriale cele de metale neferoase. Industria metalurgică îşi va îmbunătăţi substanţial coeficientul de scoatere a oţelului în producţia de laminate şi, de asemenea, va diminua consumul specific de cocs.

Ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, adaptarea lor cu operativitate şi în mai mare măsură la cerinţele specifice ale utilizatorilor, concomitent cu reducerea consumurilor specifice, vor asigura creşterea cu 25—27% în 1990, faţă de anul 1985, a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei încorporate în acestea. Măsurile ce se vor lua vor asigura ca, pe parcursul cincinalului următor, să se reducă cheltuielile materiale în mod substanţial. Se estimează că în industria republicană reducerea va putea ajunge la 80 lei la 1 000 lei producţie marfă, iar la nivelul economiei, în produsul social, ponderea cheltuielilor materiale va scădea la 53%.

În vederea sporirii contribuţiei ramurilor de bază ale industriei la atingerea obiectivelor economico-sociale ale cincinalului viitor amintim unele din căile capabile să susţină dezvoltarea intensivă a industriei naţionale :

a) dezvoltarea selectivă, în continuare, a subramurilor industriale şi în special a acelor grupe de produse care au asigurată baza tehnico-materială şi materiile prime din resurse naţionale, care sînt solicitate de beneficiarii interni şi externi şi valorifică superior materiile prime, materialele, combustibilii, energia şi forţa de muncă încorporată ;

b) continuarea procesului de concentrare a producţiei în unităţi cu potenţial tehnic ridicat, urmărindu-se adîncirea gradului de specializare — cu prioritate tehnologică — a producţiei, diminuarea cheltuielilor cu modernizarea proceselor de producţie etc. Concomitent cu diminuarea cheltuielilor destinate modernizării şi ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerii consumurilor specifice şi scăderii costurilor de fabricaţie este deosebit de important să se asigure creşterea vitezei de reacţie a industriei la cerinţele în continuă modificare ale beneficiarilor interni şi externi ;

c) reducerea relativă a eforturilor umane, materiale şi financiare de creare şi difuzare în industrie şi economie a progresului tehnic prin : ● dezvoltarea sistemelor de maşini şi utilaje care derivă din una sau mai multe tipodimensiuni de bază, prin aplicarea în mai mare măsură a soluţiilor constructive modularizate ; ● adîncirea gradului de tipizare a materialelor, reperelor şi subansamblelor, în scopul extinderii seriilor de fabricaţie, reducerii cheltuielilor de producţie şi asigurării condiţiilor pentru înnoirea şi diversificarea continuă a produselor finale, fundamentîndu-se tehnico-economic, la nivelul economiei naţionale, soluţiile adoptate ; ● includerea în aria de cuprindere a procesului de modernizare şi a produselor existente în exploatare, avîndu-se în vedere costul mai mic al modernizării acestora comparativ cu cel antrenat de realizarea unor noi tipuri de produse ; ● sporirea efortului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică destinat promovării „noutăţilor absolute“ (noutate pe plan mondial), atît în domeniul tehnologiilor cît şi al produselor, avîndu-se în vedere, pe de o parte, viaţa comercială mai lungă a acestora, iar pe de altă parte necesitatea ca ţara noastră să deţină o poziţie avantajoasă, avansată în producţia unor produse din ramurile generatoare de progres tehnic.

Dan SAVA
Institutul de economie industrială

Mapamond tehnico-ştiinţific

Laserul — suportul tehnologic al unei noi generaţii de ateliere flexibile

ATELIERELE flexibile, care permit realizarea unor operaţii complexe în serii scurte şi cu o autonomie foarte ridicată (la limită, prin eliminarea totală a agentului uman) progresează continuu. Autorii acestor performanţe sînt din nou producătorii japonezi, iar soluţia tehnică constă în integrarea laserului de-a lungul diverselor faze de prelucrare şi asamblare. Deşi în multe privinţe asemănătoare atelierelor flexibile „clasice“, noua realizare tehnică evidenţiază o serie de diferenţieri de fond. Astfel, au fost concepute noi tipuri de maşini-unelte capabile să realizeze toate tipurile de operaţii de prelucrare, s-a reuşit reunirea pe acelaşi utilaj a unor procese tehnologice care se desfăşurau independent (cum ar fi tratamentele termice şi sudura), au fost concepute şi realizate sisteme automatizate de control şi asamblare.

Interesant este faptul că cercetările demarate cu circa şapte ani în urmă au fost orientate de la început pentru a soluţiona o problemă tehnico-productivă complexă : realizarea de cutii de viteză pentru automobile, în serii scurte şi o gamă largă sortimentală. Tocmai de aceea unitatea productivă autonomă, care se află actualmente în stare de funcţionare, a reunit efortul unor largi şi diverse echipe de cercetare şi a adus, o dată cu efecte economice reprezentative (creşterea productivităţii cu 50% şi reducerea consumurilor materiale cu 40%) şi importante cunoştinţe tehnologice în domenii încă nestudiate.

În mod concret, laserul pe bază de CO_2 (cu o putere de 10 kW) este situat într-un locaş special prevăzut pe maşina de prelucrare ; sursa laser este orientată printr-un sistem de tuburi şi oglinzi spre două puncte de lucru ale agregatului, unul destinat operaţiilor de sudură iar celălalt, orientat de o oglindă mobilă, servind la tratamentul termic al pieselor. Utilizarea laserilor a necesitat reproiectarea maşinilor-unelte folosite, astfel încît să se poată realiza succesiv toate operaţiile de prelucrare. Printr-un sistem de prindere a pieselor în mandrine, cele două maşini-unelte modularizate folosite în atelier permit efectuarea operaţiilor de prelucrare mecanică într-o singură „trecere“ fără a mai fi necesară, la acest punct al fluxului tehnologic, utilizarea de roboţi destinaţi manipulării pieselor.

După prelucrare, piesa ajunge la capetele mobile ale laserului care permit realizarea unor operaţii precum tratamentul termic al angrenajelor, sudarea pinionilor pe arbori etc. În felul acesta toate intervenţiile tehnologice sînt realizate fără intervenţie manuală sau demontare. În ceea ce priveşte sectorul de asamblare automată, acesta este compus din trei părţi : un dispozitiv de basculare a pieselor şi un robot pentru prindere ; un robot dotat cu senzori vizuali care asigură sortarea pieselor ; trei roboţi proiectaţi în coordonate carteziene care asigură montajul propriu-zis.

Avantajos îndeosebi prin faptul că se evită orice demontare a pieselor în timpul folosirii (la care se adaugă şi cele măsurabile — sub aspect economic, amintite anterior) utilizarea laserului în atelierele flexibile prezintă încă anumite neajunsuri, cel mai important fiind acela că în momentul folosirii laserului pentru sudură sau tratament termic este obligatorie oprirea întregului agregat.

Un imperativ pentru implicarea mai profundă a organizării în creşterea accelerată a productivităţii muncii

Transferul accentului de la activităţile de rutină la cele creative, de intervenţie înnoitoare

EVIDENŢIIND, în cadrul şedinţei Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 31 ianuarie a.c., rezultatele bune obţinute în îndeplinirea planului naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1984, care demonstrează marile posibilităţi ale economiei noastre naţionale, secretarul general al partidului a subliniat că în spatele acestor realizări au continuat să se manifeste, în unele sectoare, lipsuri serioase în organizarea producţiei şi a muncii. Aceasta a avut drept consecinţă utilizarea necorespunzătoare a potenţialului tehnic şi uman, cu efecte negative în lanţ asupra îndeplinirii unor indicatori de plan, asupra eficienţei economice. Între rapoartele dezbătute de acelaşi organ de partid la 2 martie s-a numărat şi cel privind îndeplinirea planului productivităţii muncii pe anul trecut în industria republicană, construcţii-montaj şi transporturi, apreciindu-se că deşi la acest indicator deosebit de important s-a obţinut o creştere însemnată, totuşi s-au înregistrat unele rămîneri în urmă faţă de prevederile planului ; tovarăşul Nicolae Ceauşescu a cerut guvernului, conducerilor ministerelor, centralelor şi unităţilor economice ca în cursul acestei luni să definitiveze, să dezbată temeinic în cadrul consiliilor de conducere şi să înceapă de îndată să aplice programe speciale de măsuri care să asigure — prin recuperarea restanţelor determinate de serioasele greutăţi pe care iarna deosebit de aspră le-a provocat în desfăşurarea activităţii — îndeplinirea în bune condiţii a tuturor indicatorilor de plan, atît cantitativi cît şi calitativi, printre care pe un loc prioritar se situează creşterea productivităţii muncii.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

O dată mai mult iese, deci, în evidenţă — nu numai sub raportul perspectivei pe termen lung, dar mai cu seamă ca o posibilitate şi o necesitate imediată — **rolul organizării în valorificarea rezervelor de sporire accentuată a productivităţii muncii.** Analizele menţionate au reliefat lipsuri în utilizarea capacităţilor, a maşinilor şi instalaţiilor, deci a dotării şi tehnologiilor existente, la nivelul lor actual, pentru care organizarea optimă trebuia să fie deja pusă la punct ; cu atît mai mult se pune problema asigurării din acest punct de vedere a condiţiilor organizatorice necesare pentru ca progresul tehnic, care deţine ponderea principală între factorii avuţi în vedere în Programul naţional privind dublarea productivităţii muncii în anul 1990 faţă de nivelul din 1980, să dea eficienţa maximă scontată. De aici o concluzie de mare importanţă teoretică şi practică : **introducerea progresului tehnic ca factor de creştere a producţiei şi productivităţii conduce la obţinerea unor rezultate cantitative şi calitative corespunzătoare şi a unei eficienţe economice maxime numai în măsura în care este însoţită, în permanenţă şi în toate etapele procesului de producţie, de măsuri de organizare susţinute şi riguros fundamentate.**

Dezvoltarea intensivă a economiei naţionale, creşterea productivităţii muncii, diminuarea severă a unor munci auxiliare nu sînt posibile decît prin punerea accentului pe organizare, calificare, ordine interioară, care necesită o investiţie nu de resurse financiare şi materiale, ci de cunoaştere şi inteligenţă creatoare, pasiune, perseverenţă, responsabilitate.

În prezent, cînd pe baza Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului se află în fază avansată definitivarea planului cincinal 1986—1990 şi fundamentarea dinamicii prevăzute pentru acest interval a productivităţii muncii, este momentul să se reinventarieze, detaliind prevederile programului naţional, oportunităţile pe care le prezintă organizarea superioară a conducerii, producţiei şi muncii, perfecţionarea normării muncii, pornind de la experienţa ce şi-a demonstrat utilitatea, de la posibilităţile de intervenţie cunoscute, dar încă insuficient exploatate.

Perfecţionarea organizării organizatorilor

FIIND VORBA de o etapă nouă, cu cerinţele ei specifice legate de accentuarea fără precedent a laturilor calitative, de eficienţă ale activităţii, considerăm că ar trebui început cu începutul — cu perfecţionarea organizării organizatorilor.

Existenţa unei largi reţele de **institute şi centre de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică,** a căror capacitate creativă a fost pe deplin dovedită, constituie o premisă şi un potenţial esenţial ; a sosit vremea ca toate aceste unităţi (şi nu numai unele dintre ele, cum se mai întîmplă în prezent) **să fie implicate în mod obligatoriu şi plenar în promovarea şi implementarea principiilor, metodelor şi tehnicilor moderne de organizare** ca factor al creşterii productivităţii muncii. În acest cadru apare ca oportună crearea, în cadrul lor, a unor colective distincte pentru proiectarea organizării secţiilor, atelierelor, a fluxurilor de transport intern etc. şi chiar a locurilor de muncă, în formule-model generalizabile la nivelul proceselor tehnologice şi chiar al întreprinderilor cu profil similar dintr-o subramură sau alta, precum şi a unor laboratoare de cercetare pluridisciplinară (încadrate cu ingineri, economişti, psihologi, sociologi, la nevoie chiar şi medici) care să studieze metodele de organizare a muncii ce pot pune în valoare în cel mai înalt grad posibilităţile intelectuale şi fizice ale oamenilor.

Compartimentelor de resort din centrale şi din ministerele economice ar trebui să le sporească atribuţiile în conducerea activităţilor de organizare şi normare, în dezvoltarea cercetării, proiectării şi implementarea noutăţilor în acest domeniu, prin sprijinirea colectivelor din institute şi a serviciilor (birourilor) de organizare din întreprinderi.

Practica a demonstrat că în multe unităţi în care compartimentele de organizare sînt încadrate preponderent sau în totalitate cu cadre tehnice, acestea caută soluţii de creştere a productivităţii muncii mai degrabă prin măsuri tehnologice — ceea ce înseamnă, de fapt, o muncă în paralel (şi mai puţin eficace) cu cea a compartimentelor de proiectare tehnologică. Se impune, deci, pregătirea prin cursuri de specializare şi folosirea unor **organizatori de profesie,** care să se concentreze asupra măsurilor de organizare, colaborînd strîns cu cei care se ocupă direct de introducerea progresului tehnic, în vederea rezolvării corelate şi sinergice a problemelor din aceste două domenii. Menţionăm, în legătură cu acest aspect, că dintr-o cercetare efectuată — în anul 1983 — pe plan local, în legătură cu structura profesională şi numărul personalului cu pregătire superioară al compartimentelor de organizare dintr-o serie de unităţi economice, a rezultat că acesta cuprindea în medie numai 2% din totalul inginerilor şi 4% din totalul economiştilor din întreprinderile industriale analizate, respectiv 1% şi 5% în cazul organizaţiilor de construcţii-montaj, iar în cooperativele meşteşugăreşti studiate nu exista nici un cadru cu studii superioare pentru activitatea de organizare ; de proiectarea şi stabilirea normelor de muncă se ocupau 0,1% din totalul inginerilor în unităţile industriale şi 1,2% în cele de construcţii, preocupările în acest domeniu revenind preponderent tehnicienilor, a căror pregătire de bază conţine doar un mic volum de cunoştinţe generale despre organizare.

Crearea de **bănci specializate de date,** adaptate actualei dotări cu tehnică de calcul, privind metodele de organizare folosite (şi rezultatele obţinute), generalizabile pe ramură şi chiar pe economie, nu numai că ar economisi multă muncă paralelă, dar ar permite implementarea rapidă şi pe scară largă a soluţiilor cu efecte pozitive asupra creşterii productivităţii muncii.

În condiţiile în care activitatea în acest domeniu este chemată să sprijine consistent creşterea într-un ritm nemaiîntîlnit a productivităţii muncii, apar ca necesare nu numai perfecţionarea programelor de învăţămînt superior tehnic şi economic în ce priveşte disciplina. Organizarea şi conducerea producţiei întreprinderilor socialiste, dar şi creionarea unui **profil şi statut distinct al specialistului** (consultantului) în **organizare — inclusiv a sistemelor, în ingineria industrială, în**

ingineria metodelor etc., domenii ce s-au afirmat și se dezvoltă rapid în țări al căror nivel de productivitate a muncii ne propunem să-l egalăm sau depășim. Cu aportul acestor specialiști, prin promovarea mai intensă a unor metode și tehnici de conducere cu caracter participativ, printr-o structură adaptativă care să stimuleze inovarea și creativitatea ca elemente esențiale ale strategiei întreprinderii, s-ar putea înfăptui adevărate **mutații calitative în activitatea cadrelor cu pregătire superioară** (ingineri, subingineri, economiști) **din întreprinderi.** Aceștia ar urma să fie nu numai executanți în structura de producție sau în cea funcțională, ci și **cercetători, creatori,** cărora să li se încredințeze sarcini concrete de rezolvare a unor probleme tehnice, economice, de organizare și conducere, ceea ce le-ar îmbogăți conținutul muncii, cu efecte pozitive directe asupra propriei lor satisfacții și împliniri profesionale și asupra eficienței activității colectivelor de muncă.

Premise favorabile pentru o astfel de antrenare oferă măsurile ce se iau în perioada actuală, din inițiativa secretarului general al partidului, privind perfecționarea structurii de organizare la nivelul întreprinderilor și secțiilor, dezvoltarea în sînul ei a activității de concepție, lărgirea autonomiei, atribuțiilor și responsabilităților subunităților de bază în adoptarea deciziilor operative privind desfășurarea procesului de producție.

Valorificarea rezervelor din toate stadiile procesului de producție, de la fiecare loc de muncă

CONSIDERĂM că pentru o abordare sistematică, ordonată și cît mai cuprinzătoare a problematicii creșterii productivității muncii prin măsuri de **organizare a producției** este necesar să se pornească de la analiza celor cinci stadii pe care le parcurge obiectul muncii în vederea transformării sale în produse finite (semifabricate). Cu caracter exemplificativ, intervențiile de această natură se pot referi : în stadiul de transformare (prelucrare, asamblare-montaj) — la lucrul la mai multe mașini, tehnologia de grup, organizarea în flux ; în stadiul de control — la metode moderne de control statistic, cuprinderea controlului în fluxul tehnologic, introducerea calculatoarelor de proces ; în stadiile de manipulare-transport, de așteptare și depozitare, denumite generic „stadii secundare" (a căror pondere în totalitatea stadiilor de producție reprezintă peste 80%, iar după unele studii efectuate în industria constructoare de mașini — 94% pentru o producție mecanizată în loturi mici și mijlocii) — la abordarea globală a fluxului de materiale, în vederea reducerii la minimum a volumului de muncă în toate fazele acestuia. Notăm că proiectarea fluxurilor de materiale în cadrul întreprinderilor industriale are de multe ori un caracter complex și că, în general, organizarea proceselor de producție ar trebui să se bazeze, la toate nivelurile întreprinderii, nu pe operațiile executate (transformările realizate), ci pe sortimentul de producție, potrivit flexibilității necesare pentru satisfacerea cerințelor în schimbare ale beneficiarilor externi și interni.

Creșterea productivității muncii poate fi influențată pozitiv și de felul în care sînt organizate activitățile auxiliare și cele secundare, dintre care de importanță deosebită este cea de întreținere și reparații. Se impune revederea organizării acesteia din urmă începînd de la compartimentele mecano-energetice din întreprindere, prin definirea subactivităților de pregătire a tehnologiilor de intervenție, de programare și urmărire, inclusiv prin coordonarea nemijlocită a unor colective de metode (pentru pregătirea reparațiilor, pentru producerea de piese de schimb și de utilaje prin autodotare) și a unui colectiv de proiectare. Într-o asemenea structură s-ar crea condițiile necesare utilizării unor metode ale cercetării operaționale — cum sînt drumul critic, PERT, teoria firelor de așteptare, folosirea statisticii matematice la stabilirea periodicității de înlocuire a pieselor de schimb, subansamblurilor și ansamblurilor — paralel cu policalificarea muncitorilor din domeniul mecano-energetic-automatizări, organizarea formațiilor de muncă și întrajutorarea, pe bază de grafice de intervenție, între unitățile din cadrul centralelor și al platformelor industriale.

Perfecționarea organizării producției se află în legătură mai mult sau mai puțin directă cu ridicarea la un nivel superior a unor activități cu caracter predominant tehnic-tehnologic, cum sînt : pregătirea fabricației, programarea, lansarea și urmărirea produselor în execuție, optimizarea loturilor și raționalizarea fluxurilor de fabricație, extinderea tipizării și standardizării produselor, modernizarea utilajelor cu ocazia reparațiilor capitale, perfecționarea specializării și cooperării intra- și interuzinale — toate acestea avînd în vedere încărcarea mai deplină a capacităților de producție, mărirea gradului de utilizare a fondului de timp al personalului muncitor, al mașinilor, utilajelor și instalațiilor, cale importantă de creștere a productivității muncii.

O importantă rezervă pentru ușurarea muncii și micșorarea consumului de manoperă rezidă în utilizarea largă a modalităților, tehnicilor și instrumentelor specifice **organizării științifice** — sau cel puțin raționale — **a muncii.** În primul rînd se impune luarea în considerare a studiului muncii (cu cele două laturi ale sale : studiul metodelor și măsurarea muncii) — tipizarea, sistematizarea, combinarea și gruparea mișcărilor în raport cu care sînt determinați timpii necesari, pe tipuri de operații, lucrări, activități, în normative de muncă. Credem că o revitalizare a cunoștințelor în acest domeniu, prin instruirea și reinstruirea organizatorilor și conducătorilor, dar și prin reeditarea într-o versiune actualizată a valoroasei lucrări elaborată sub egida Ministerului Muncii și epuizată de mai bine de zece ani, ar fi o măsură utilă și necesară. Totodată se cere intensificarea preocupărilor de perfecționare a organizării locurilor de muncă într-o viziune ergonomică ; ea trebuie abordată ca o acțiune permanentă, dat fiind că pe măsura introducerii progresului tehnic, pe măsura înnoirii produselor, tehnologiilor, utilajelor etc., evoluează conținutul muncii diferiților executanți și condițiile de desfășurare a acesteia. Consider profund greșită și dăunătoare părerea exprimată uneori, că în condițiile mecanizării și automatizării importanța organizării locului de muncă s-ar diminua, ca urmare a reducerii consumului de muncă vie, prin preluarea de către mașini și agregate a funcțiilor de execuție.

Organizarea locurilor de muncă ar trebui să nu se oprească numai la activitățile tehnologice de bază, ci să se extindă și la cele de întreținere-reparații, precum și la organizarea rațională a muncii de birou — domeniu abordat, pînă în prezent, în foarte mică măsură în întreprinderile noastre, dar cu influențe pozitive asupra utilizării eficiente a personalului funcționăresc strict necesar.

CA O CONCLUZIE, subliniem că preocupările pentru perfecționarea organizării ca factor important al creșterii productivității muncii se cuvin generalizate în întreprinderi ca o obligație profesională a tuturor celor ce studiază, organizează, conduc procesul de producție ; în același timp, punerea în valoare a posibilităților organizării depinde de preocuparea colectivă, de efortul general pentru găsirea și aplicarea de soluții eficiente, care să asigure evitarea oricărei risipe de muncă socială.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

PERISCOP

Organizarea complexă a cercetării uzinale

Combinatul chimic „Azot" din orașul Grodnensk — U.R.S.S. a obținut rezultate importante în depășirea planului, în creșterea productivității muncii, a eficienței economice, în diversificarea producției (de la amoniac și carbamid la îngrășăminte minerale și caprolactama) și îmbunătățirea calității acesteia, fiind distins, printre altele, cu Insemnul de stat al calității. La aceste realizări a contribuit într-o măsură importantă ritmul intens de introducere a cuceririlor științei și tehnicii, pe baza colaborării contractuale cu peste 30 de institute de cercetări în probleme de complexitate deosebită și prin reorganizarea propriului sector științific, ale cărui subdiviziuni au fost orientate spre implementarea rapidă și în proporții de masă a noului în producție. Acest sector coordonează laboratorul chimic central, laboratorul tehnologic (cu secții de cercetare pe probleme), secția de pregătire și introducere a tehnicii noi (dotată cu atelier propriu de prelucrări mecanice), secția de informare științifico-tehnică și cea de automatizare a sistemelor de conducere a proceselor de producție ; de asemenea, el constituie veriga de legătură între combinat și institutele de cercetări. Obiectivele sale sînt stabilite prin planul cincinal al combinatului și concretizate în planuri trimestriale de măsuri, la îndeplinirea cărora participă și unele compartimente de producție și funcționale. În afară de rezolvarea problemelor curente, sectorul științific se ocupă și de cercetări privind atît dezvoltarea în perspectivă a combinatului, cît și teme ce prezintă interes și pentru alte întreprinderi ale ramurii.

Rolul motor al conştiinţei socialiste în procesul dezvoltării economico-sociale (I)

ÎN CUPRINSUL componentelor prin care se exprimă şi se exercită rolul conducător al partidului în edificarea noii societăţi, un loc important îl ocupă activitatea ideologică şi politico-educativă, sistematică şi multilaterală, pentru plămădirea spirituală a omului nou, pentru formarea şi dezvoltarea conştiinţei socialiste a maselor, pentru înarmarea tuturor oamenilor muncii cu concepţia materialist-dialectică despre lume şi societate, cu politica ştiinţifică, revoluţionară de făurire a socialismului şi comunismului pe pămîntul românesc. În condiţiile socialismului, locul şi însemnătatea activităţii ideologice şi a muncii politico-educative decurg organic din însăşi natura, calitativ deosebită, a noii orînduiri, care îşi pune o amprentă semnificativă asupra mecanismelor desfăşurării proceselor sociale. Este vorba, în primul rînd, de faptul că socialismul marchează o schimbare de esenţă în ceea ce priveşte acţiunea socială, şi anume trecerea omenirii din imperiul necesităţii în imperiul libertăţii ; inaugurează, cu alte cuvinte, epoca în care oamenii îşi făuresc conştient istoria, acţionînd pe baza cunoaşterii legilor obiective ce guvernează dezvoltarea socială, şi — legat nemijlocit de asimilarea cerinţelor obiective — construindu-şi viaţa şi destinul în concordanţă cu sistemul de valori ce configurează idealul comunist.

Dar, trecerea de la tipul de dezvoltare socială cu caracter preponderent spontan la tipul de dezvoltare socialistă, în care acţiunea socială se întemeiază pe conştientizarea — la scara întregii societăţi şi implicit a fiecărui individ în parte — a cerinţelor obiective ale dinamicii sociale, nu constituie un fapt social nici simplu ca structură, nici liniar ca desfăşurare. Mai mult, însuşi caracterul conştient al dezvoltării sociale socialiste, deşi condiţionat obiectiv — în esenţă, prin lichidarea exploatării şi asupririi de orice fel —, este o operă de construcţie, pe care partidul nostru o înfăptuieşte sistematic, iar calea principală prin care el realizează această operă o reprezintă ampla sa activitate teoretică, ideologică, politică şi educativă. Din acest punct de vedere, edificarea noii orînduiri şi accelerarea progresului social socialist sînt legate de două aspecte conexe : pe de o parte, de creaţia teoretică, ideologică şi politică proprie a partidului, prin aplicarea şi dezvoltarea creatoare a gîndirii marxiste revoluţionare la condiţiile concrete ale ţării ; pe de altă parte, de desfăşurarea de către partid a unei activităţi largi şi neobosite pentru însuşirea de către întregul popor a ideologiei şi politicii sale revoluţionare, pentru educarea tuturor cetăţenilor patriei în spiritul înaltelor idealuri ale comunismului.

Este deosebit de semnificativ că în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea, documentele partidului nostru, cuvîntările şi expunerile secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se remarcă, într-o manieră impresionantă, prin îmbinarea armonioasă a grijii pentru dezvoltarea creatoare a teoriei şi gîndirii social-politice marxiste cu preocupările pentru intensificarea activităţii şi diversificarea formelor de educaţie socialistă revoluţionară a maselor largi de oameni ai muncii.

Substanţa profund revoluţionară şi finalitatea revelator umanistă a activităţii ideologice şi politico-educative a partidului ni se dezvăluie, cu toată limpezimea, în măsura în care luăm în consideraţie, pe de o parte, faptul că în concepţia Partidului Comunist Român, a secretarului său general, conştiinţa socialistă este o forţă motrice, de extremă importanţă, a progresului societăţii noastre, pe toate planurile, şi în primul rînd în accelerarea dezvoltării economice ; pe de altă parte, că socialismul are menirea istorică nu numai de a asigura o puternică dezvoltare economică şi nici numai de a da o altă finalitate — eminamente umanist-revoluţionară — acestei dezvoltări economice, ci el este chemat să restructureze şi să remodeleze, pe baze noi, ale eticii şi echităţii socialiste şi comuniste, relaţiile dintre oameni în toate domeniile, să formeze un om nou, cu o înaltă conştiinţă revoluţionară, care să militeze cu fermitate şi intransigenţă pentru normele şi valorile politice, filosofice şi etice ale societăţii noastre.

Strategia înţeleaptă a partidului nostru — prezentă ca un fir roşu în documentele Congresului al XIII-lea — cu privire la rolul conştiinţei socialiste revoluţionare în edificarea noii orînduiri, în asigurarea progresului multilateral — economic, social, cultural etc. al ţării, în valorificarea disponibilităţilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii are baze trainice **în concepţia novatoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu despre corelaţia existenţă socială-conştiinţă socială în condiţiile socialismului şi care se înscrie ca o remarcabilă contribuţie la îmbogăţirea materialismului dialectic şi istoric, a teoriei revoluţionare.** Relevînd inconsistenţa teoretică şi caracterul practic-politic dăunător al aprecierii tezei după care şi în socialism conştiinţa rămîne fatalmente în urma dezvoltării sociale, secretarul general al partidului a evidenţiat, într-o elaborare teoretică de excepţie, că transformările pe care le inaugurează noua societate, ca şi disponibilităţile formative, modelatoare ale noilor structuri politice, educaţionale şi culturale creează **posibilitatea reală a afirmării conştiinţei socialiste ca important factor al progresului economic şi social, ca adevărată forţă motrice a devenirii noastre socialiste şi comuniste.**

Adevăratele sensuri şi dimensiuni ale muncii ideologice şi politico-educative sînt legate indisolubil, în ultimă instanţă, de concepţia creatoare a partidului nostru, fundamentată cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cu privire la raportul dintre existenţa socială şi conştiinţa socială, dintre necesitate şi libertate, dintre socialism şi umanism, dintre socialism şi democraţie, dintre socialism şi personalitatea umană, ca şi de concepţia sa revoluţionară asupra rosturilor, autentic umaniste, ale artei, culturii, învăţămîntului şi ştiinţei în societatea noastră socialistă. Numai pornind de la viziunea complexă şi multilaterală a partidului nostru asupra socialismului, putem să înţelegem adecvat atît direcţiile, conţinutul şi diversitatea formelor activităţii ideologice şi politice, cît şi temeiurile în virtutea cărora partidul nostru militează consecvent pentru intensificarea, amplificarea şi perfecţionarea continuă a muncii de educaţie ideologică, politică şi moral-cetăţenească a membrilor societăţii noastre.

Prin conţinutul documentelor de importanţă istorică adoptate şi în primul rînd prin bogăţia şi valoarea deosebită, teoretică şi practică, a orientărilor şi tezelor formulate în Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român se înscrie ca un moment remarcabil în elaborarea, cu realism şi cutezanţă revoluţionară, a căilor şi direcţiilor, cu adevărat eficiente, de realizare a unei calităţi noi, superioare în întreaga activitate economico-socială, de asigurare, pe această bază, a demnităţii, bunăstării şi fericirii omului, şi, totodată, în fundamentarea, cu o înaltă clarviziune politică, a obiectivelor şi sarcinilor, impuse de actuala etapă, privind formarea şi dezvoltarea omului nou, afirmarea tot mai puternică a conştiinţei socialiste ca important factor propulsor al progresului economic şi social al ţării.

Într-un spirit de o aleasă strălucire dialectică, secretarul general al partidului dezvăluie, magistral, corelaţia dintre devenirea socială şi devenirea omului — considerat ca valoare şi scop suprem —, dintre transformările revoluţionare, economico-sociale şi modelarea socialistă a conştiinţei şi comportamentului celor ce muncesc. **„Marile înfăptuiri din cincinalul 1981—1985 demonstrează** — se arată în Raportul prezentat la Congres — **forţa economiei noastre, superioritatea socialismului, capacitatea creatoare a poporului român liber, stăpîn pe destinele sale, care îşi făureşte în mod conştient propriul viitor de bunăstare şi fericire".**

O trăsătură distinctivă a conştiinţei socialiste o constituie caracterul ei cu adevărat **unitar,** în sensul că principiile şi atitudinile, valorile şi sentimentele care o structurează şi îi conferă un relief ideatic şi psihosocial specific se află într-o îm-

binare armonioasă, în raporturi de fructuoasă interdependență, de fertilă convergență și complementaritate.

Această unitate ideologică și axiologică ce caracterizează conștiința socialistă în ansamblu, ca și în relațiile dintre principalele ei forme — conștiința politică, juridică, morală, filosofică, artistică —, își are întemeierea și izvorul afirmării sale tot mai ample în noile realități sociale, în noua calitate a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ce animă întregul nostru popor, în afirmarea și adîncirea procesului de omogenizare a societății noastre.

E necesar, însă, să avem în vedere faptul că, manifestîndu-se, în ultimă instanță, ca reflex, cognitiv și valoric, al mutațiilor economice, politice și sociale care marchează și definesc noua orînduire, **conștiința socialistă nu se configurează spontan, automat, ci se făurește, se construiește și se dezvoltă în mod conștient,** în și prin activitatea ideologică și politico-educativă susținută a partidului, a tuturor factorilor educaționali, îndreptată spre plămădirea unei conștiințe revoluționare, bazată pe concepția științifică despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric, pe ideile socialismului științific, aplicate și dezvoltate creator, în concordanță cu particularitățile istorice și naționale ale țării, pe valorile patriotismului socialist și ale noului umanism revoluționar, pe principiile și normele eticii și echității socialiste.

Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea de tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltînd creator Programul partidului, relevă complexitatea structurală a conștiinței socialiste și descifrează, într-un demers de autentică substanță umanistă, elementele și direcțiile procesului de educație socialistă care, în unitate organică, sistemică, dau relief valoric specific și adînc conținut revoluționar fizionomiei spirituale, ideologice și moral-politice a omului nou. Este vorba de înarmarea oamenilor muncii cu concepția materialist-dialectică și istorică despre natură, societate și om, cu înțelegerea legităților obiective care guvernează lumea, cu achizițiile cele mai semnificative ale cunoașterii umane, ale culturii, științei și tehnicii contemporane și conștientizarea, pe această bază, a tendințelor și sensului dezvoltării economico-sociale, a semnificațiilor transformărilor de mare profunzime care structurează tabloul dinamic al României socialiste, ca și a mutațiilor, multiple și variate, cu care este confruntată lumea de astăzi. În strînsă legătură cu lărgirea orizontului de cunoaștere, un loc aparte, deosebit ca importanță, îl ocupă **însușirea aprofundată a tezelor ideologiei și politicii partidului nostru, a înaltelor valori ale noului umanism, a principiilor nobile ale eticii și echității socialiste și transfigurarea tuturor acestor teze, valori și principii în convingeri ideologice, politice și morale ferme,** care să călăuzească constant gîndirea, simțirea și acțiunea membrilor societății noastre, constructori ai socialismului, și să constituie climatul spiritual fertil pentru promovarea unor relații umane noi, de stimă și întrajutorare între oameni. În această perspectivă, în Raportul la Congresul al XIII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiind că **„va trebui să fie intensificată activitatea multilaterală de ridicare a conștiinței socialiste, revoluționare a tuturor oamenilor muncii“**, atrage atenția că **„activitatea politico-educativă trebuie să sublinieze în mod consecvent marile realizări obținute de poporul nostru în construcția socialismului, superioritatea modului de viață socialist, a principiilor de etică și echitate socialistă, de egalitate în drepturi între toți cetățenii patriei noastre“.**

Pornind de la ideea caracterului unitar al conștiinței socialiste, partidul nostru, îndeosebi în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, a acordat o atenție deosebită dezvoltării complexe și armonioase a conștiinței revoluționare, ca o condiție esențială a afirmării tot mai ample a forței sale transformatoare, creatoare în dezvoltarea economico-socială a țării și a manifestării plenare a personalității umane. E semnificativă, în acest sens, viziunea complexă în care în Programul ideologic al partidului, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1982 și aprobat de Conferința Națională a partidului, și în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu este abordată conștiința socialistă, dezvoltarea și afirmarea ei ca element important în sistemul factorilor progresului nostru economico-social.

Constituindu-se ca reflectare adecvată a orînduirii noastre socialiste și ca rezultat al activității ideologico-educative desfășurate de Partidul Comunist Român, conștiința politică socialistă este expresia concentrată a intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, în lupta pentru edificarea socialismului și comunismului, și, ca urmare, ea se afirmă ca o concepție și o atitudine militantă față de orînduirea noastră socială și de stat.

Conținutul și totodată forța conștiinței politice socialiste izvorăsc din înțelegerea tendințelor și direcțiilor principale obiective și legice, ale dezvoltării societății românești și a intereselor, idealurilor și aspirațiilor fundamentale comune ale poporului, din prefigurarea științifică — realistă și cutezătoare — a viitorului patriei noastre socialiste, prefigurare ce-și găsește o expresie strălucită în Programul partidului, în documentele Congresului al XIII-lea, în opera teoretică, social-politică, de inestimabilă valoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. De aceea, conștiința politică revoluționară este organic legată de lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul românesc, pentru transpunerea în viață a obiectivelor privind întărirea proprietății socialiste, dezvoltarea intensivă a economiei noastre, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții, trecerea României într-un stadiu superior de dezvoltare.

Conștiința politică socialistă este un fenomen deosebit de complex care presupune : identificarea cu obiectivele, cu idealurile și valorile noii societăți, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și comunismului ; conștientizarea superiorității de esență a socialismului — ca singura orînduire în măsură să asigure bunăstarea generală și afirmarea multilaterală a personalității umane ; adeziunea deplină, deliberată, în cunoștință de cauză, la politica partidului, dăruire, fermitate și abnegație în lupta pentru înfăptuirea ei, pentru afirmarea tot mai largă și creșterea continuă a rolului politic conducător al partidului, pentru întărirea statului nostru socialist, ca stat al democrației muncitorești revoluționare, pentru adîncirea unității poporului, în frunte cu clasa muncitoare, clasa conducătoare a societății, pentru cimentarea frației dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Înțelegem, astfel, de ce partidul nostru, acționînd pentru formarea omului nou, acordă o deosebită atenție educației politice, dezvoltării conștiinței politice socialiste a maselor.

Conștiința politică revoluționară este conștiința înaltei răspunderi pentru prezentul și viitorul țării, pentru destinele națiunii noastre socialiste și de aceea, implicînd angajarea — fără a precupeți nici un efort — la soluționarea problemelor construcției socialiste, la îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea și participarea activă la conducerea vieții sociale, la afirmarea tot mai largă și perfecționarea sistemului democrației noastre socialiste — ea este o importantă forță propulsoare a progresului economic și social. De altfel, tocmai datorită faptului că exprimă sintetic interesele majore ale membrilor societății și formulează pe această bază scopurile luptei revoluționare și mijloacele acțiunii sociale, conștiința politică are un rol esențial în raport cu celelalte elemente componente ale conștiinței socialiste. Conștiința politică socialistă își găsește exprimarea relevantă în documentele partidului nostru, în opera secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu ; ea se dezvoltă, ca act de creație teoretică, în raport cu mutațiile ce au loc în societate și cu cerințele economice, sociale și umane ale progresului socialist și este însușită de mase pe baza unei ample activități educative.

În măsura în care conștiința socialistă reprezintă — dacă ne putem exprima astfel — conștientizarea necesității umane, imanentă praxisului, această conștientizare se realizează atît prin cunoașterea acțiunii legilor care guvernează lumea, și mai ales practica socială, cît și prin adeziune deliberată la idealurile înaintate, revoluționare, prin interiorizarea valorilor și normelor umanismului socialist, care exprimă, într-o modalitate specifică, cerințele dezvoltării social-umane socialiste. Aceste valori sînt ele însele modelatoare de existență, structurează și orientează activitatea omului.

Ion REBEDEU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

IOAN I. LAPEDATU a fost un reprezentant al acelei pleiade de intelectuali români din Ardeal care au făcut din emanciparea economică a românilor ardeleni şi din pregătirea şi înfăptuirea unirii Ardealului cu România ţelul suprem al vieţii lor. Colaborator apropiat al lui Partenie Cosma, al lui Ioan Mihu, Cornel Diaconovici ş.a., Ioan I. Lapedatu a fost sufletul organizării bancare pe baze moderne, ştiinţifice, precum şi al activităţii de asigurare în Ardeal înainte de Marea Unire. După înfăptuirea Unirii, el a adus un aport substanţial în ce priveşte integrarea Ardealului în economia unitară a României. Prin activitatea sa teoretică şi practică Ioan I. Lapedatu s-a impus opiniei publice din Ardeal, din fosta Austro-Ungarie şi apoi din întreaga Românie, ca o personalitate însemnată. Unii din contemporanii săi, apreciindu-i opera, l-au considerat ca fiind cel mai de seamă economist ardelean al vremurilor sale [1]).

Ioan I. Lapedatu a fost deopotrivă un gînditor şi un om de acţiune. Opera sa pune în evidenţă o concepţie burghezo-democratică relativ avansată asupra dezvoltării societăţii. El a militat pentru progresul vieţii economico-sociale ardelene şi apoi al României în ansamblul ei, însă a înţeles aceasta în cadrul societăţii burgheze, de unde, desigur, şi inevitabile limite în gîndirea şi activitatea sa.

Care este, însă, în esenţă, contribuţia sa în domeniul gîndirii economice ? Pornind de la imperativul emancipării economice a ardelenilor, şi în primul rînd a ţărănimii ardelene care reprezenta majoritatea populaţiei, el a văzut în dezvoltarea activităţii bancare în Ardeal unul din instrumentele principale pentru realizarea ţelului propus. În pragul primului război mondial, existau în ţinuturile locuite de români — Ardeal, Banat etc. — peste 150 de bănci, în general bănci mici şi mijlocii, cu capitaluri modeste, reprezentînd posibilităţile reale ale populaţiei româneşti. Direcţia principală a activităţii acestor bănci a fost sprijinirea ţărănimii ardelene în achiziţionarea de pămînt, fiindcă, aşa cum se spunea atunci, „cine are pămîntul are ţara". Achiziţiile de pămînt se făceau de către bănci — ca apoi, prin parcelare, să fie atribuite ţărănimii pe bază de credit — sau direct de către ţărani cu ajutorul împrumuturilor obţinute de la bănci. Pentru a orienta şi sprijini aceste bănci, în condiţiile în care de la statul maghiar nu se putea spera nici un ajutor, — din contră, acesta desfăşurînd o acţiune de obstrucţie atît prin metode administrative cît şi economice [2]) — s-a conceput înfiinţarea unui organism de îndrumare, supraveghere şi control care să vegheze la buna desfăşurare a activităţii băncilor româneşti. Acest organism s-a constituit sub forma unei asociaţii a băncilor ardelene denumită „Solidaritatea". Aportul lui Ioan I. Lapedatu în această acţiune a fost hotărîtor. Aşa cum avea să recunoască Partenie Cosma, părintele „Solidarităţii" a fost Ioan I. Lapedatu. (Menţionăm că Lapedatu a fost autorul statutelor acestei organizaţii). Contribuţia esenţială a acestei asociaţii (federale) a fost instituirea unui control din partea sa asupra băncilor, cunoscut sub denumirea de „controlul extern al experţilor", control acceptat de băncile ardelene, care aveau interesul să nu riste operaţiuni aventuroase, nesigure sau fără cunoaşterea temeinică a regulilor bancare. Prin exercitarea acestui control de înaltă specialitate (experţii erau aleşi de Asociaţia băncilor), control neîntîlnit pînă atunci în viaţa economico-financiară a Austro-Ungariei, s-a ajuns ca legăturile băncilor cu depunătorii şi debitorii să fie trainice, operaţiile corecte şi severe în analizarea fiecărui credit acordat, disciplina activităţii de bancă exemplară, încît statul maghiar, cu toate şicanele puse la cale, a trebuit să le recunoască forţa activă şi să le respecte. Acţionînd în cadrul legal al vieţii economice, Asociaţia băncilor ardelene s-a substituit, în felul acesta, în mod abil, statului maghiar, acţionînd în viaţa economică a Ardealului în condiţiile specifice locului şi epocii de atunci.

În domeniul asigurărilor, Ioan I. Lapedatu a avut, de asemenea, contribuţii însemnate. În primul rînd, el a fost autorul primei cărţi apărute în literatura economică ardeleană pe teme de asigurări — Teoria asigurărilor asupra vieţii, Braşov, 1902. Convins de importanţa asigurărilor într-o economie modernă, de „necesitatea completării organizaţiei social-economice a românilor ardeleni", el a militat pentru înfiinţarea primei societăţi de asigurări din Ardeal cu capital exclusiv românesc, societate care a avut o activitate trainică începînd cu anul 1911. În legătură cu aceasta este demnă de subliniat încrederea sa în capacitatea românilor de a întreprinde cu succes o activitate într-o asemenea ramură economică atît de pretenţioasă şi riscantă. I-au trebuit aproape 10 ani ca să convingă cercurile economico-financiare din Ardeal asupra acestei acţiuni. Studiul său pe teren, în toate ţinuturile de peste Carpaţi locuite de români, care i-a dat încredere în existenţa unor condiţii favorabile privind organizarea unei asemenea societăţi de către români şi pentru românii ardeleni, studiu pe care l-a susţinut în faţa „Solidarităţii", ca şi conferinţele ţinute,

FIŞE

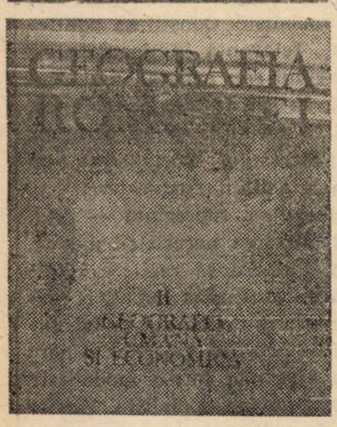

● *Cel de al doilea volum din ampla sinteză „Geografia României", tipărit spre sfîrşitul anului trecut la* EDITURA ACADEMIEI, *este consacrat geografiei umane şi economice. Cartea prezintă o analiză temeinică a activităţilor social-economice din ţara noastră, în interdependenţă cu condiţiile naturale şi istorico-sociale, în strînsă legătură cu programele de dezvoltare a ţării. Capitolele consacrate geografiei populaţiei şi geografiei aşezărilor prezintă evoluţia în timp şi spaţiu a numărului şi densităţii populaţiei, a mişcării naturale şi migratorii, a resurselor de muncă etc., precum şi devenirea reţelei de aşezări rurale şi urbane, a mărimii şi ierarhiei social-economice a aşezărilor, a tipurilor funcţionale de aşezări etc. Secţiunea dedicată geografiei economice reliefează, din optica acestei discipline ştiinţifice, dinamica şi modernizarea structurilor economice, profilul teritorial al ramurilor industriale, categoriile de folosinţă a teritoriului, distribuţia căilor de comunicaţie, sistematizarea teritorială şi protecţia mediului înconjurător ş.a. De asemenea, pentru fiecare domeniu se fac referiri la perspectivele de dezvoltare, deopotrivă la nivel naţional şi în profil teritorial.*

Echilibru macroeconomic

● *În numărul său 7–8/1934 revista iugoslavă* EKONOMSKI PREGLED *publică, printre altele, un studiu semnat de* Duşan Pirec *consacrat problemelor teoretice ale dezechilibrelor economice în socialism — titlul articolului :* Nekoliko napomena teorijsko-metodološke prirode o privrednoj (ne)ravnoteži" *(Aprecieri cu privire la aspectele teoretice şi metodologice ale dezechilibrului economic). Un prim element de principiu care trebuie subliniat, opinează D.P., este acela că în sens teoretic dezechilibrul este o fază a dialecticii sociale. Problemele cele mai complexe apar în momentul în care se urmăreşte eliminarea practică a efectelor negative ale unor dezechilibre economice. Ca termeni de evaluare metodologică autorul propune faza elaborării planului care proiectează un echilibru al dezvoltării (equilibrum ex ante) şi faza realizării concrete a prevederilor de plan, unde procesul de asigurare a echilibrului (equilibrum ex post) îmbracă o serie de aspecte particulare. Este vorba, după cum subliniază D.P., de cunoaşterea şi utilizarea acelor pîrghii capabile să adapteze permanent obiectivele asumate iniţial la evoluţii economice imprevizibile. De fapt, tocmai această maleabilitate se impune drept elementul modern al conducerii economice, factorii cu cea mai puternică influenţă fiind identificaţi de autor în : evoluţia pieţei, rata de schimb, eficienţa investiţiilor productive, nivelul şi structura consumului.*

articolele scrise în presa de specialitate pentru capacitarea populației ardelene și a băncilor românești din Ardeal de a sprijini această acțiune, putem spune că rămîn ca un exemplu pînă în timpurile de azi a ceea ce înseamnă priceperea de a prospecta piața unei activități, de a elabora o prognoză temeinic fundamentată și de a lupta pentru realizarea ei. Pe bună dreptate, atunci cînd s-au referit la aceste evenimente și au subliniat aportul lui, cronicarii vremii au vorbit despre „momentul Lapedatu" în dezvoltarea asigurărilor din Ardeal [3]).

Conducînd noua societate înființată, el a aplicat cu exigență o serie de principii care au adus succesul acțiunii : prime de asigurare scăzute, acoperirea integrală a cheltuielilor de achiziție în anul respectiv, fără reportări pe seama anilor viitori, selecția înțeleaptă a riscurilor (fiindcă, așa cum spune el, „nu e virtute mai mare pentru un asigurător decît a se stăpîni la primirea afacerilor" [4]), constituirea de rezerve consistente, chiar dacă prin aceasta profitul net se diminua și, corespunzător, dividendele erau mai mici, o politică rațională de reasigurare etc. Activitatea societății condusă de Lapedatu n-a urmărit, în primul rînd, profitul, ci promovarea ideii de asigurare, acest produs al civilizației moderne, în masele de oameni din Ardeal. Așa cum afirma el, „Ne-am înființat în împrejurări grele, cu scopul să dezvoltăm la poporul nostru spiritul de asigurare, ca unul din cele mai desăvîrșite mijloace pentru conservarea și întregirea avutului material și moral al unei națiuni" [5]).

Și în domeniul finanțelor publice, precum și în domeniul monetar, Ioan I. Lapedatu s-a distins printr-o concepție înaintată. A fost partizanul, ca și N. Titulescu, al impozitului global, pe baza unei fișe de impozit unice, considerat atunci a fi cel mai potrivit pentru a asigura progresivitatea necesară în sfera impozitelor directe. În anii pregătitori ai reformei monetare din 1929, el a susținut cu tărie că primul pas trebuie făcut în sensul lichidării împrumutului statului către Banca Națională, suma respectivă urmînd să fie redată circulației prin scont și alte operațiuni bancare.

Ioan I. Lapedatu ne-a lăsat, așa cum am mai spus, o prodigioasă producție literară în domeniul economic. Perioada sa cea mai fertilă a fost în primul pătrar al veacului nostru. Așa cum afirma Cornel Diaconovici în 1906, „Dl. Lapedatu este la noi în țară necontestat cel mai distins publicist pe teren economico-financiar" [6]). Volume precum Teoria asigurărilor asupra vieții, Brașov, 1902, Studii de contabilitate, Sibiu, 1904, Banca Austro-ungară, Sibiu, 1904, Efectele publice, Sibiu, 1905, Politica de discont, Sibiu 1905, Studii practice de bancă, Sibiu, 1906, Monografia institutului de credit și economii „Ardeleana", Sibiu, 1912, Monografia primei societăți ardelene de asigurări, Sibiu, 1923, Problema datoriei publice și reforma monetară, Cluj, 1924, Banca Națională a României – Reforma din 1925, Cluj, 1925 etc. au fost lucrări de căpătîi pentru formarea intelectualității economice ardelene, a specialiștilor din domeniile financiar-bancare, asigurări etc. și, apoi, în România întregită. Pentru generațiile de azi și de mîine ele pot fi nu numai o sursă de cunoaștere a procesului dezvoltării gîndirii economice și economiei transilvănene înainte de Marea Unire și în România întregită, ci și o sursă de informații deosebit de utile privind tehnica în sine a activității bancare, monetare, financiare și de asigurări – și firește că, dintr-o asemenea perspectivă, publicarea unor lucrări ale lui Ioan I. Lapedatu într-un volum de „Scrieri alese" s-ar dovedi utilă pentru teoria și practica noastră economico-financiară.

conf. dr. Ilie RĂMNICEANU
Cluj-Napoca

[1]) Ioan I. Lapedatu, frate geamăn cu Alexandru Lapedatu — istoricul — s-a născut la 2/14 septembrie 1876 în Cernatul Săcelelor, județul Brașov. Dacă Alexandru Lapedatu a îmbrățișat domeniul istoriei, lăsînd o operă vastă care l-a impus în lumea științifică și universitară (a fost și președinte al Academiei Române), Ioan Lapedatu s-a dedicat domeniului economic, urcînd la cele mai înalte responsabilități în ierarhia financiar-bancară din Ardeal și apoi din România. După absolvirea liceului român din Brașov (azi „Andrei Șaguna"), el a urmat și cursurile școlii comerciale superioare din localitate. La îndemnul profesorilor din această școală și prin grija Astrei (rămăsese orfan de tată la vîrsta de 3 ani și jumătate), s-a înscris la universitatea din Budapesta, obținînd titlul de profesor pentru învățămîntul comercial. A urmat și un curs special de matematici aplicate în asigurări. Întors de la studii, a fost numit secretar II al Astrei, iar, începînd cu anul 1906, director al băncii „Ardeleana" din Orăștie, secretar al Asociației băncilor ardelene, directorul general al Băncii generale de asigurări din Sibiu ș.a.

Ioan Lapedatu a participat la actul Marii uniri de la Alba Iulia și la Marele sfat național de la Sibiu. La constituirea Consiliului Dirigent pentru Transilvania i s-a încredințat funcția de secretar general la resortul finanțelor. În perioada 1921—1927 a reprezentat țara noastră în diferite comisii care și-au desfășurat activitatea la Budapesta, Roma, Paris, Praga, Berlin și Londra pentru încheierea aranjamentelor financiare legate de aplicarea tratatelor de pace. În anul 1922 a fost numit titular al catedrei de Finanțe publice și private de la Academia de înalte studii comerciale și industriale din Cluj, înființată de administrația românească în anul 1920. O bună parte din viață și-a dedicat-o activității bancare, fiind chemat în conducerea Băncii Naționale ca reprezentant al Ardealului, unde a urcat pe toate treptele ierarhiei acesteia pînă la cea de guvernator (această din urmă funcție i s-a încredințat după 23 August 1944). Ioan I. Lapedatu ne-a lăsat o vastă operă scrisă — circa 300 articole și peste 20 de cărți pe teme de bancă, asigurări, finanțe publice, contabilitate etc. A condus — ca director și redactor — în două perioade Revista Economică, publicația de specialitate a băncilor ardelene ce a apărut neîntrerupt timp de cca. 50 ani (1898—1946). Pentru îndelungata și prodigioasa sa activitate în domeniul științelor economico-financiare, în anul 1936 i s-a conferit titlul de membru de onoare al Academiei Române.

[2]) Onisifor Ghibu. Din suferințele trecutului, Revista Economică nr. 14/1939, p. 119.

[3]) Ion D. Pitu. Prima ardeleană, societate anonimă de asigurări generale, Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia" Traiană" — Sibiu, 1941, p. 12.

[4]) Ioan I. Lapedatu, Prima societate ardeleană de asigurări generale, „Foaia poporului", Sibiu, 1923, p. 20.

[5]) ibidem, p. 39

[6]) Revista Economică nr. 2/1907.

Adaptarea la schimbare

• *Poate una dintre cele mai surprinzătoare și complexe probleme cu care se confruntă lumea contemporană o reprezintă cerința de adaptare la schimbare ; schimbare ale cărei trăsături (viteză, sensuri de evoluție, sfere de cuprindere) o impun adesea ca un element primordial de evaluare. Restringînd sfera schimbărilor la aspectul economic, G. van Liemt își propune în articolul „L'adaptation au changement" prezentat în numărul din noiembrie-decembrie 1984 al publicației „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL" să realizeze o analiză de ansamblu a inițiativelor întreprinse în diverse țări și a rezultatelor obținute. Concluzia la care ajunge autorul este pesimistă : datorită rezistenței societăților multinaționale, o serie de inițiative de nivel guvernamental nu s-au soldat cu efectele scontate. Totuși, apreciază autorul, concomitent cu rezultatele parțiale obținute, toate aceste experimente alcătuiesc un important fond de cunoștințe noi, extrase dintr-o realitate nouă, și care în timp vor putea fi îmbogățite și valorificate superior. Bunăoară, se arată în studiu, sînt deja precizate cîteva elemente ce condiționează politicile de adaptare la schimbare cum ar fi : claritatea obiectivelor, o coordonare mai bună între ramuri, perfecționarea sistemului informațional și a celui statistic, sporirea flexibilității în cadrul fiecărei întreprinderi, stimularea consecventă a inovației tehnologice.*

• *Publicată sub egida Fondului O.N.U. pentru activități în domeniul populației și a Comisiei Naționale de Demografie a R.S.R., lucrarea „Population et Législation" (coordonatori Victor Dan Zlătescu și Ioan M. Copil) este menită să faciliteze accesul specialiștilor de peste hotare la cunoașterea politicii promovate de țara noastră în domeniul populației. Cartea se dorește o prezentare integratoare a concepției românești cu privire la creșterea populației și, de aceea, în cele patru secțiuni sînt cuprinse deopotrivă aspectele legislative și cele de ordin macrosocial. Astfel, coordonatorii lucrării au pus un accent aparte pe evidențierea elementelor economice, sociologice, culturale etc. care contribuie la înfăptuirea politicii pronataliste a statului nostru între care : ajutoarele de ordin material acordate de societatea familiilor cu copii, orientarea adecvată a sistemului de învățămînt și de educație în sens larg, diversele programe de ridicare a nivelului de cultură sanitară și a serviciilor sanitare în ansamblul lor. O atenție sporită se acordă în volum evidențierii corelațiilor macrosociale, a modului în care factorul demografic este integrat în programele de dezvoltare generală.*

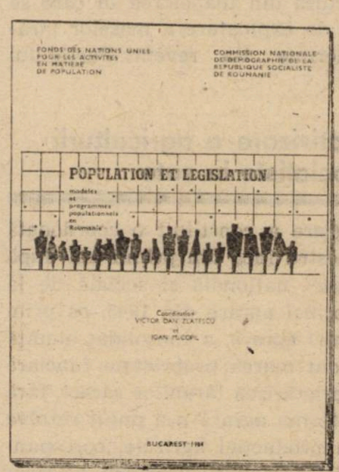

FIȘE

7

Politica agrară a Partidului Comunist Român

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

A DOUA ramură de bază a economiei naționale, agricultura, are o importanță majoră în realizarea programului economico-social al țării, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

Locul și importanța agriculturii în economia națională

CONDIȚIILE favorabile de climă și sol de care dispune România oferă premise prielnice petnru dezvoltarea agriculturii și sporirea contribuției ei la progresul multilateral al patriei și ridicarea nivelului de trai al întregii populații. Definind locul agriculturii în dezvoltarea economico-socială, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„În țara noastră agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei socialiste ; este limpede că fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră".**[1] Importanța agriculturii derivă din contribuția sa la producerea produsului social și a venitului național, care era în 1983 de 13,4% și respectiv de 15,5%, ca și din funcțiile ce-i revin în complexul economiei naționale. Astfel, agricultura constituie baza alimentației populației și o sursă importantă de materii prime pentru industrie. În același timp, agricultura contribuie la lărgirea pieței interne prin cererea sa sporită pentru o gamă largă de produse industriale. Ea are, de asemenea, o participare importantă și la formarea fondului național de dezvoltare economico-socială a țării.

În condițiile regimului burghezo-moșieresc, agricultura României era slab dezvoltată. Înapoierea tehnică, orientarea preponderent extensivă, folosirea neeficientă a terenului agricol și randamentele scăzute constituiau trăsăturile ei de bază. În agricultură lucra peste 3/4 din populația ocupată a țării, dar productivitatea muncii redusă și sistemul de exploatare, în care se împleteau metodele burgheze cu cele moșierești, făceau ca partea agriculturii în venitul național să nu depășească 2/5. Sarcina istorică de a scoate agricultura din înapoierea în care se afla și de înlăturare a relațiilor de exploatare a maselor țărănești de către burghezie și moșierime i-a revenit Partidului Comunist Român.

Politica P.C.R. de cooperativizare a agriculturii și de făurire a relațiilor socialiste la sate

REZOLVAREA problemei agrare a constituit o coordonată esențială a politicii partidului nostru încă din primii ani după victoria revoluției de eliberare națională și socială de la 23 August 1944. Înfăptuirea reformei agrare din 1945, ca prim pas pe calea soluționării problemei agrare, a consolidat alianța mucitorească-țărănească, a lichidat marea proprietate funciară și moșierimea, a asigurat împroprietărirea țăranilor săraci, fără pămînt sau cu puțin pămînt. Reforma agrară n-a putut rezolva însă problema sporirii rapide a producției agricole, corespunzător nevoilor țării, întrucît micile gospodării țărănești, al căror număr sporise substanțial în urma reformei, slab echipate sub raport tehnic, aveau o productivitate scăzută. Calea de depășire a limitelor tehnice și economice ale micii gospodării agricole și de sporire a producției era **cooperativizarea agriculturii**. Pornind de la legitățile generale ale construcției socialiste și ținînd seama de particularitățile agriculturii noastre, P.C.R. a arătat că trecerea la organizarea pe baze socialiste a gospodăriilor țărănești era singura posibilitate de soluționare a situației țărănimii. Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a elaborat un program propriu, realist, științific de transformare socialistă a agriculturii. Trecerea la înfăptuirea acestui program a marcat începutul unei etape de profunde transformări revoluționare în viața țărănimii, al unei noi etape în rezolvarea problemei agrare, al **revoluției agrare socialiste.**

Procesul cooperativizării agriculturii, desfășurat pe fondul industrializării țării, a transformat radical viața satelor și a țărănimii, a dus la făurirea relațiilor socialiste la sate, la eliberarea țărănimii de exploatare și transformarea ei într-o clasă nouă, omogenă, atașată cauzei socialismului. În locul milioanelor de mici gospodării, slab productive, au luat ființă mari unități agricole socialiste, care, folosind o tehnică modernă, au asigurat sporirea rapidă a producției și ridicarea eficienței ei.

Caracteristica principală a procesului de cooperativizare în țara noastră a fost înaintarea lui treptată pe măsura asigurării bazei tehnico-materiale, a pregătirii cadrelor necesare, a educării țărănimii în spiritul muncii asociate, a convingerii ei asupra avantajelor agriculturii socialiste. Creșterea continuă a producției agricole pe durata procesului de cooperativizare demonstrează justețea politicii partidului nostru de organizare pe baze socialiste a agriculturii.

Încheierea procesului de cooperativizare în primăvara anului 1962, a marcat **victoria deplină a revoluției agrare socialiste, triumful relațiilor socialiste în întreaga economie, făurirea economiei socialiste unitare, izbînda definitivă a socialismului în România.** În același timp, cooperativizarea a deschis calea trecerii la o nouă etapă, superioară a dezvoltării agriculturii, etapa dezvoltării ei intensive și multilaterale, pe baza folosirii științei și tehnicii avansate, a asigurării unui progres rapid al producției agricole.

Programul P.C.R. despre principalele obiective ale politicii agrare a partidului

PORNIND de la rolul agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, Programul P.C.R. prevede printre obiectivele strategice **„realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, care să constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți".**

Agricultura modernă se caracterizează prin dezvoltare intensivă, un nivel ridicat al productivității muncii și eficiență economică maximă. Dezvoltarea pe cale intensivă a agriculturii constituie o **necesitate obiectivă** determinată de caracterul limitat al terenurilor agricole și de reducerea suprafeței agricole pe locuitor, ca urmare a sporirii populației, ca și de creșterea nevoilor ei de produse agro-alimentare.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii constă în sporirea producției agricole vegetale la unitatea de suprafață și a celei zootehnice pe cap de animal, ca urmare a introducerii progresului tehnic, a aplicării metodelor moderne de organizare și conducere, a perfecționării tehnologiilor și a ridicării gradului de pregătire a forței de muncă.

Direcțiile principale de acțiune în vederea intensificării producției agricole sînt următoarele :

a) **Utilizarea rațională a întregului fond funciar.** Partidul nostru își fundamentează politica sa agrară pe concepția că pămîntul — indiferent de forma de proprietate asupra lui — este un bun național de care depind creșterea avuției poporului și bunăstarea întregii populații. De aceea, conservarea, valorifica-

rea și mărirea fertilității solului prin gospodărirea judicioasă a terenului și executarea la timp și de calitate a lucrărilor agricole constituie o datorie patriotică a tuturor deținătorilor de suprafețe agricole.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole**, care presupune executarea tuturor lucrărilor, în toate sectoarele producției agricole, cu ajutorul mașinilor, este asigurată de dotarea unităților agricole cu un însemnat parc de tractoare și mașini. Ca urmare, în anul 1983, lucrau pe ogoarele patriei aproape 168 000 de tractoare fizice, față de numai 4 049 în 1938, 53 405 combine autopropulsate pentru recoltat cereale, 47 320 semănători mecanice și alte mașini agricole. Suprafața arabilă pe un tractor fizic era în anul 1983 de 59 de hectare, față de 2 493 în 1938.

c) **Chimizarea producției agricole** se realizează prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice, biostimulatori etc. Cantitatea de îngrășăminte chimice livrată agriculturii a sporit permanent, ajungînd în 1983 la 1 157 mii tone substanță activă, față de numai 5,9 mii tone în 1950.

d) **Asigurarea unităților agricole cu material biologic** (semințe, hibrizi, material săditor și de prăsilă) cu valoare biologică și economică ridicată. Ameliorarea soiurilor de plante și a raselor de animale pe baza aplicării noilor realizări din domeniul ingineriei genetice asigură sporirea substanțială a producției vegetale și animale, paralel cu ridicarea nivelului ei calitativ.

e) **Perfecționarea metodelor de conducere, organizare și planificare a producției agricole.** Înfăptuirea unei agriculturi moderne implică și organizarea pe principii moderne, eficiente a producției agricole, aplicarea autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile agricole. Un rol de seamă în perfecționarea conducerii, organizării și planificării producției agricole îl au consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care asigură conducerea pe principii unitare a tuturor unităților agricole de stat și cooperatiste, din raza lor de activitate, creînd astfel premise pentru înlăturarea treptată a deosebirilor dintre unitățile de stat și cele cooperatiste în privința folosirii tehnicii avansate, a condițiilor de muncă și de viață ale lucrătorilor.

f) **Perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă** are o influență hotărîtoare asupra ritmului de asimilare a realizărilor științei și tehnicii în producția agricolă, ca și asupra eficienței cu care sînt folosite mijloacele tehnice moderne.

Înfăptuirea noii revoluții agrare. Sarcinile stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului în domeniul agriculturii

ÎN STRATEGIA agrară a P.C.R. făurirea relațiilor socialiste, cooperativizarea agriculturii a constituit punctul de plecare, baza făuririi unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament. Cooperativizarea fiind o revoluție cu caracter predominant social, nu a putut rezolva și problema modernizării agriculturii. Ea a creat numai baza socială și organizatorică. Elementul decisiv este ridicarea nivelului tehnic și intensificarea producției agricole, **înfăptuirea noii revoluții agrare.** Pornind de la această cerință, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca obiectiv fundamental în domeniul agriculturiii realizarea unei noi și profunde revoluții agrare, înscriindu-l printre prioritățile cincinalului 1981—1985. **„Ne propunem de fapt** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre".** [2]) Desfășurîndu-se pe fondul revoluției tehnico-științifice, noua revoluție agrară are un caracter procesual de natură economico-socială, tehnică, biologică, ecologică.

Obiectivul major al revoluției agrare îl constituie sporirea producției agricole și, în cadrul ei, a celei de cereale, paralel cu modificarea structurii, prin creșterea prioritară a producției animaliere, ca și a altor produse cu aport substanțial la îmbunătățirea consumului alimentar al populației, legume, fructe, cartofi sfeclă de zahăr.

Etapă superioară în dezvoltarea agriculturii, pregătită de acumulările cantitative precedente, noua revoluție agrară presupune un salt calitativ, o transformare radicală în modul de muncă, de a trăi și de a gîndi al lucrătorilor din agricultură.

Congresul al XIII-lea al partidului prevede pentru cincinalul 1986—1990 continuarea dezvoltării intensive și modernizarea întregii agriculturi, accelerarea creșterii producției vegetale și animale prin mai buna folosire a întregii suprafețe agricole a țării, aplicarea cuceririlor științei agrozootehnice înaintate. Producția agricolă globală urmează să crească în acest cincinal cu 30—33%, iar producția netă cu 40—44%. Producția de cereale va ajunge la 30—35 milioane tone, depășindu-se 1 200 kg. pe locuitor, nivel care a fost atins încă din 1984. Pentru realizarea obiectivului fundamental — înfăptuirea noii revoluții agrare — se va acționa în următoarele direcții :

a) **Dezvoltarea, perfecționarea, modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale** prin mai buna valorificare a resurselor de care dispune agricultura. Pentru dotarea tehnică a agriculturii se vor aloca investiții de peste 190 miliarde lei, ce vor fi destinate pentru înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare și mecanizării lucrărilor agricole. Realizarea mecanizării complete a lucrărilor agricole va fi asigurată de ridicarea gradului de înzestrare tehnică a agriculturii prin sporirea parcului de tractoare la 180 000 în 1990, de combine autopropulsate, de mașini agricole multifuncționale. Se va extinde suprafața amenajată pentru irigat, care potrivit prevederilor **Programului național de îmbunătățiri funciare** va ajunge în 1990 la 5,5—6 milioane ha, practic întreaga suprafață ce poate fi irigată în condiții economice. Programul mai prevede și executarea, în cincinalul 1986—1990, a unor lucrări de desecări pe o suprafață de 1,5 milioane ha și de combatere a eroziunii pe 800 mii ha. În vederea ridicării gradului de chimizare a agriculturii vor fi livrate acestei ramuri cantități sporite de îngrășăminte chimice și alte substanțe chimice, astfel că se va putea administra 335—380 kg substanță activă la hectar.

b) **Perfecționarea relațiilor de producție și sociale.** Înfăptuirea noii revoluții agrare implică dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de producție în corelație cu forțele de producție, dezvoltarea democrației muncitorești și cooperatiste, întărirea autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile.

c) **Pregătirea cadrelor și ridicarea calificării forței de muncă** reprezintă o premisă esențială pentru realizarea revoluției agrare. Dotarea tehnică a agriculturii și perfecționarea tehnologiilor impun ridicarea nivelului de pregătire tehnică de specialitate a forței de muncă pentru agricultură, lărgirea orizontului ei de cunoaștere științifică și social-politică. Paralel cu perfecționarea profesională, va avea loc și îmbunătățirea gradului de folosire a forței de muncă ocupată în agricultură, care va reprezenta în 1990 27% din întreaga populație ocupată a țării.

d) **Ridicarea eficienței economice** în toate unitățile agricole și la toate produsele, pe baza utilizării judicioase a potențialului tehnico-productiv existent în fiecare unitate, **aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.**

În sporirea aportului agriculturii la dezvoltarea economico-socială generală a țării, un rol important îl are și înfăptuirea **programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială** care prevede ca fiecare județ și localitate să-și acopere din producția proprie nevoile de consum agroalimentar și să contribuie la satisfacerea necesităților generale de produse agricole, prin livrări la fondul de stat.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, **„pornind de la realizările obținute în industrie și agricultură în decursul acestui cincinal, de la condițiile și posibilitățile materiale și umane de care dispunem, oamenii muncii din țara noastră vor face totul și în viitor pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor și sarcinilor noului plan cincinal, 1986—1990, pentru dezvoltarea unei industrii moderne, eficiente, a unei agriculturi intensive, de mare randament, care să satisfacă tot mai larg cerințele economiei naționale, ale ridicării nivelului de trai al întregului nostru popor".**

conf. dr. Ileana STĂNESCU

ÎNTREBĂRI :

1. **Ce rol are agricultura în economia noastră națională ?**
2. **În ce constă importanța cooperativizării agriculturii ?**
3. **Prin ce se caracterizează agricultura modernă ?**
4. **Explicați de ce este necesară înfăptuirea noii revoluții agrare și care este conținutul ei ?**
5. **Precizați obiectivele noii revoluții agrare prevăzute în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R.**

[1]) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, Editura politică, 1970, p. 672
[2]) **Nicolae Ceaușescu :** Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1979, p. 32

Orientări în cercetarea ştiinţifică şi introducerea progresului tehnic (I)

CERINŢĂ a epocii contemporane, vitală pentru progresul oricărei ţări cu o economie dinamică şi competitivă, o constituie promovarea progresului tehnic în cele mai diverse domenii de activitate economică şi socială. Importanţa acestui fenomen complex, cu rol determinant în ridicarea nivelului de progres şi civilizaţie, a amplificat în toate ţările lumii preocupările pentru generarea şi susţinerea ritmului de dezvoltare a cercetării ştiinţifice şi introducere a progresului tehnic, în vederea impulsionării creşterii economice.

Datorită unor condiţii economice, sociale şi politice deosebite de la o ţară la alta, nivelului diferit de dezvoltare economică şi socială şi diversităţii obiectivelor de perspectivă ale dezvoltării diferitelor ţări, politicile adoptate în domeniul cercetării-dezvoltării se deosebesc atît în privinţa coordonatelor esenţiale, cît şi în ceea ce priveşte domeniile de afirmare, criteriile de evaluare şi mai ales viteza de propagare a progresului tehnic în economie. Aceste deosebiri, prezente mai ales între ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, sînt reflectate în mod pregnant de asigurarea resurselor umane şi financiare destinate cercetării şi introducerii progresului tehnic.

Expresie şi factor al decalajelor în dezvoltarea economică

ÎN PERIOADA 1970—1980, la nivel mondial, se înregistrează o creştere atît a cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare, cît şi a numărului personalului ce lucrează în acest domeniu. Ritmul de creştere al cheltuielilor este însă mai mare decît cel al personalului (12,8% faţă de 3,7%), astfel că volumul de cheltuieli pe un specialist a sporit, în medie, de peste 2,3 ori. În cadrul acestei imagini globale distingem diferenţe mari între situaţia din ţările dezvoltate şi cea a ţărilor în curs de dezvoltare.

În ţările în curs de dezvoltare creşterea numărului personalului şi a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare a fost mai accentuată atît faţă de statele dezvoltate, cît şi faţă de media mondială (ritmul mediu anual de creştere fiind de 6,8% şi respectiv 24,2%, faţă de 3,4% şi respectiv 12,4% la ţările dezvoltate). Cu toate acestea situaţia nu s-a schimbat esenţial, ponderea cercetătorilor şi inginerilor din ţările în curs de dezvoltare sporind de la 7,9% în 1970, la numai 10,6% în 1980, iar a cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare de la 2,3% la 6,0%[1]), ceea ce scoate în evidenţă importante decalaje.

O pondere relativ ridicată în totalul personalului de cercetare cu studii superioare şi în volumul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare o au statele din Europa şi America de Nord la care se adaugă U.R.S.S. (care cumulau împreună, în anul 1980, peste 77,5% din personalul cu studii superioare din sectorul de cercetare-dezvoltare pe plan mondial şi 82,1% din volumul cheltuielilor).

În timp ce în ţările dezvoltate, în anul 1980, reveneau la un milion de locuitori 2 954 cercetători şi ingineri şi se alocau pentru aceste activităţi 2,24% din produsul naţional brut, în ţările în curs de dezvoltare, la un milion de locuitori reveneau, în acelaşi an, numai 125 de cercetători şi ingineri, iar sumele alocate pentru cercetare-dezvoltare abia reprezentau 0,43% din produsul naţional brut (statele din Africa şi ţările arabe avînd cel mai scăzut nivel) şi aceasta în condiţiile unor diferenţe mari în ceea ce priveşte volumul absolut al produsului naţional brut.

Analiza comparativă a situaţiei din unele ţări este şi mai semnificativă din acest punct de vedere. Astfel, în perioada 1978—1982, într-un număr mare de state capitaliste, dintre care unele cu un nivel ridicat de dezvoltare economică, numărul total al personalului ocupat în sectorul de cercetare-dezvoltare a înregistrat creşteri sensibile (Canada cu 11%, Finlanda cu 15,4%, R.F.G., cu 13,4%, Japonia cu 8%, Danemarca cu 6,5%, Norvegia cu 4,8% etc.), în ciuda fenomenelor de criză economică pe care le-au cunoscut cele mai multe din aceste ţări. În alte ţări cum sînt Belgia, Elveţia, Anglia, Italia, Spania, personalul din domeniul cercetării-dezvoltării a avut o uşoară tendinţă de scădere. În România personalul ocupat în cercetare-dezvoltare a sporit în perioada 1975—1982 cu 53,1%.

În majoritatea ţărilor, cea mai mare parte din personalul de cercetare-dezvoltare (între 60 şi 80% din total) îşi desfăşoară activitatea strîns legat de producţie, o parte în învăţămîntul superior (între 30—34%) şi restul în cadrul serviciilor generale[2]), cu o tendinţă de creştere a celor legaţi nemijlocit de producţie. În ţara noastră personalul de cercetare a cărui activitate este legată direct de producţie reprezintă partea covîrşitoare din total.

Întrucît o mare importanţă pentru activitatea de cercetare şi introducere a progresului tehnic o are personalul de concepţie (cercetători şi ingineri), în majoritatea ţărilor se manifestă preocuparea de a spori efectivul acestuia. Totuşi, datorită condiţiilor specifice din fiecare ţară şi politicii adoptate, numărul cercetătorilor şi inginerilor la 10 000 de locuitori varia — în ultimul an pentru care dispunem de date — într-un evantai larg (între 2,7 şi 53,0). Astfel printre ţările cu un număr mare de cadre de cercetare cu studii superioare la 10 000 de locuitori se aflau în primul rînd ţările socialiste: U.R.S.S. (1982) cu 53 persoane, R.D.G. (1982) cu 46 de persoane, Cehoslovacia (1982) cu 37 de persoane, Ungaria (1982) cu 34 persoane, Bulgaria (1982) cu 26 de persoane etc., iar dintre ţările capitaliste Japonia (1981) cu 40 de persoane, S.U.A. (1981) cu 29 persoane, R.F.G. (1983) cu 21 persoane, Olanda (1980) cu 19 persoane etc. Un număr relativ mai scăzut de cadre de concepţie, raportat la populaţie, aveau Canada (1981) cu 12 persoane, Danemarca (1979) cu 12 persoane, Franţa (1979) cu 14 persoane apoi Italia (1980) cu 8 persoane, Grecia (1979) şi Portugalia (1980) cu 3 persoane etc.

Avînd în vedere faptul că intensitatea şi calitatea procesului de introducere a progresului tehnic depind de numărul şi calitatea personalului existent în diverse ramuri, factorii de decizie din diferite ţări, potrivit structurii economice etc., dirijează eforturile acestora spre activitatea de cercetare în profil de ramură.

Potrivit datelor disponibile cea mai mare parte din numărul cadrelor de cercetare cu studii superioare este concentrată în cercetările din domeniul in-

---

[1]) Datele privitoare la numărul de cercetători şi ingineri şi la cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare în ţările dezvoltate şi în curs de dezvoltare ca şi pe zone geografice au fost calculate după „Annuaire statistique UNESCO", 1983, cap. V, p. 20—21.

[2]) Prin servicii generale se înţeleg ministere, instituţii administrative (administraţii publice, de stat, federale, provincii, oraşe etc.) care deservesc ansamblul comunităţii, apărare, sănătate, cultură, servicii sociale etc.

dustriei (între 40 și 96,4%) și în special în cercetările din ramurile industriei prelucrătoare (între 24 și 95,7%). Analiza situației în diferite țări relevă diferențe între statele avansate din fruntea ierarhiei și cele mai puțin dezvoltate. Astfel, în timp ce în Elveția ponderea personalului de cercetare cu studii superioare, ocupat în industrie, era în 1979 de 95,7%, în R.F.G. (1979) de 96,4%, în Japonia (1981) de 95,4% etc., în alte țări aceasta este mult mai scăzută, ca de exemplu în Canada (1981) 79,8%, Portugalia (1980) 73,2%, Bulgaria (1981) 68,9%, Iugoslavia (1980) 70,3% etc.

Spre deosebire de industrie, ponderea cadrelor de cercetare din agricultură este mult mai scăzută (între 0,1% și 26,6%), o pondere relativ mai ridicată avînd țările socialiste (Bulgaria în anul 1981 18,3%, Iugoslavia în 1980 15%, Cehoslovacia în 1981 10,4% etc.).

Înfăptuirea politicii de dezvoltare a cercetării științifice și de introducere a progresului tehnic presupune desigur alocarea unor însemnate resurse financiare. În funcție de necesitatea și oportunitatea dezvoltării activităților de creare, realizare și generalizare a progresului tehnic, ca și de volumul resurselor disponibile, organismele guvernamentale și alți factori de decizie stabilesc prioritățile corespunzătoare cheltuielilor destinate pentru cercetare-dezvoltare, reflectate în mod sintetic de ponderea lor în produsul intern brut sau în venitul național. Ca urmare a nivelului diferit de dezvoltare economică și socială, atît ponderea cît și volumul absolut al cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare diferă de la o țară la alta. Astfel, în timp ce unele țări dezvoltate cum sînt S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia, Elveția, Suedia, Franța etc., alocă pentru activitatea de cercetare-dezvoltare peste 2% din P.I.B., în alte țări, în funcție de posibilitățile existente, această pondere este relativ mai scăzută (Danemarca 1,1%, Finlanda 1,2%, Italia 1,0%, Grecia 0,2%, Spania 0,3% etc.). În anul 1982, numai cheltuielile curente pentru activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic din țara noastră reprezentau circa 2% din venitul național, situîndu-se la media cheltuielilor făcute astăzi în țările dezvoltate industrial.

O imagine elocventă a preocupărilor de creștere a resurselor bănești alocate pentru cercetare-dezvoltare este dată de evoluția lor în dinamică. Creșteri însemnate au fost înregistrate, în perioada 1975—1982 de Japonia (218%), Canada (180%), Anglia (140%), S.U.A. (136%), Italia (124%), Finlanda (122%) etc. iar dintre țările socialiste de Bulgaria (82%), Polonia (83%), Ungaria (65%) etc.

Aprecierea efortului financiar pentru promovarea progresului tehnic este ilustrată și mai bine de nivelul și dinamica **cheltuielilor pe un locuitor.** În perioada 1978—1982, de exemplu, cel mai ridicat ritm de creștere al cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare pe un locuitor este înregistrat de Canada urmată de Anglia și România, continuînd cu Finlanda, S.U.A., Bulgaria, Italia, Japonia etc. Volumul absolut al acestor cheltuieli prezintă diferențe apreciabile între diferite țări.

Varietatea surselor de finanțare

DEOSEBIRI între țări există nu numai privind volumul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare pe locuitor, ci și în privința surselor de finanțare a acestora. Astfel, spre deosebire de țările socialiste și de unele state capitaliste dezvoltate (cum sînt Elveția, Japonia, Suedia, etc.), unde cea mai mare parte din sumele destinate activităților de cercetare-dezvoltare sînt acoperite din fondurile întreprinderilor (Ungaria 79%, Bulgaria 66%, Suedia 60% etc.), în celelalte țări sumele alocate de la bugetul de stat au o pondere importantă (Norvegia 59%, Franța 52%, Olanda 48%, Anglia 47%, Italia 45%, R.F.G. 42%, Canada 41% etc), alături de care o pondere mare o au sumele avansate de unitățile economice (între 26 și 52%). În același timp, în țările capitaliste ca și în Ungaria și Iugoslavia, o parte din cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare sînt acoperite din surse externe și alte fonduri[3]).

Fiind tipul de efort cu cea mai ridicată eficiență economică, dar și cu un termen de recuperare relativ mare, la care se adaugă uneori și un procent de risc ridicat, există o serie de rezerve din partea întreprinzătorilor capitaliști, astfel că este necesară intervenția statului pentru acoperirea unor sume importante și solicitarea unor fonduri externe sau donații din partea unor societăți sau persoane interesate în anumite cercetări.

În România, ca urmare a politicii duse de către partidul și statul nostru, ca și a interesului sporit manifestat de unitățile economice pentru introducerea progresului tehnic, în scopul realizării unei competitivități ridicate a produselor lor, cea mai mare parte din fondurile de cercetare-dezvoltare provin din fondurile alocate de întreprinderi.

Cea mai mare parte din resursele bănești destinate cercetării-dezvoltării în țările pentru care am dispus de date sînt folosite pentru cheltuielile curente (între 77 și 96%), restul sumelor reprezentînd cheltuielile de investiții care, în unele țări ajung să reprezinte circa 20% (Japonia 1983 — 18,3%, Italia 1980 — 16%, R.F.G. 1979 — 11,4% etc.).

În funcție de politica adoptată în domeniul progresului tehnic, mijloacele financiare alocate sînt folosite pentru dezvoltarea diferitelor tipuri de cercetare-dezvoltare (cercetare fundamentală, cercetare aplicativă, dezvoltare experimentală). proporția repartizării fondurilor pe cele trei tipuri de activități fiind diferită, în general predominînd cele din sectorul de cercetare aplicativă și în special de dezvoltare experimentală. Cu toate acestea, în unele țări dezvoltate, cum sînt Franța, R.F.G., Elveția, Suedia, Austria, Japonia, Canada, Belgia, etc. ca urmare a revoluției tehnico-științifice contemporane și a nevoii de a fi în posesia unui portofoliu bogat de noi descoperiri tehnico-științifice, continuă să se aloce o parte importantă din sumele destinate cercetării-dezvoltării pentru cercetările fundamentale (între 18—49%), fără să se neglijeze celelalte două tipuri de activități de cercetare (aplicativă și experimentală). Un accent deosebit în ceea ce privește alocarea resurselor este pus pe dezvoltarea experimentală, pentru care se cheltuiesc între 38 și 70% din totalul fondurilor și aceasta chiar în statele dezvoltate (S.U.A. 1981 — cca 65% din sumele alocate, Austria în anul 1978 peste 68%, Anglia în 1978 aproape 70%, Suedia în anul 1979 peste 63%, Franța în 1979 peste 46% etc).

În țările socialiste sumele alocate pentru cercetarea aplicativă și dezvoltarea experimentală nu sînt urmărite în mod distinct, însă ele consumă cea mai mare parte din resursele bănești alocate (între 70 și 90%).

Menținerea unui ritm susținut de creștere a economiei presupune, paralel cu dezvoltarea cercetării științifice proprii, și eforturi în direcția importului de tehnologie, al cărui volum pe plan mondial s-a dublat într-un interval de numai cinci ani (1975—1980).

Întrucît nici o țară nu poate acoperi cu succes toate domeniile și întreaga arie de cercetări științifice cerute de revoluția tehnică contemporană, acest efort de import este făcut atît de țările în curs de dezvoltare, cît și de statele dezvoltate, el fiind însă diferit și ca volum și sub aspectul resurselor financiare ce-i sînt alocate în funcție de nivelul de dezvoltare a economiei și potențialul de cercetare de care dispune. În perioada 1975—1980, sumele destinate achiziționării de patente și licențe de către țările în curs de dezvoltare au crescut cu 131%, iar în cazul țărilor dezvoltate cu aproape 90%. Situația dintr-un număr de 37 de state ne arată că, în anul 1980, țările în curs de dezvoltare — avînd o bază proprie insuficientă de cercetare — au plătit pentru importul de patente și licențe o sumă echivalentă cu peste 1,6% din valoarea exportului lor pe acel an, în timp ce statele dezvoltate au plătit numai 0,8%, acoperind însă sumele cheltuite printr-un export masiv de tehnologie pentru care au încasat sume cu 23% mai mari decît cele cheltuite pentru import.

Romeo CONSTANTIN

[3]) Este vorba de fondurile de cercetare proprii institutelor de învățămînt superior, donații etc.

R. P. UNGARĂ

Anul 1985 în strategia de dezvoltare din deceniul actual

PRIVIT prin prisma dezvoltării în continuare a economiei, anul 1985 reprezintă, după cum se apreciază în presa ungară, un important **„punct de joncțiune" între cincinalul în curs și cel viitor.** Obiectivele cantitative generale propuse prin plan pentru anul 1985, definirea priorităților spre care se vor concentra eforturile și introducerea unor măsuri de perfecționare a mecanismului economic urmăresc crearea premiselor necesare transformărilor prevăzute pentru cincinalul 1986—1990. Acesta va avea ca obiective esențiale, după cum se subliniază în **Directivele C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar** pentru cel de-al XIII-lea Congres — ale cărei lucrări se vor desfășura în ultima săptămînă a lunii martie a.c. — accelerarea trecerii pe baze intensive a procesului de reproducție, transformarea eficienței într-o normă generală a activității economice, ridicarea productivității muncii, apropierea calității producției de nivelul tehnic mondial, creșterea participării țării la diviziunea internațională a muncii.

Raportat la strategia de dezvoltare adoptată pentru prima jumătate a anilor '80, centrată pe restabilirea și consolidarea echilibrului economiei naționale, anul 1985 are, în același timp, și **atributele unei perioade de continuitate.**

Unul dintre principalele obiective pentru anul în curs îl constituie **îmbunătățirea echilibrului extern al economiei.** Rezultatele obținute anterior au fost în general pozitive, însă condițiile participării la schimburile externe constituie în continuare obiectul unor preocupări speciale, restricțiile formulate în acest domeniu fiind esențiale pentru întregul program de dezvoltare. Documente oficiale referitoare la planul și bugetul de stat pe anul 1985 precizează că în acest an nu se va putea majora importul de combustibili, energie și materii prime. Totodată, se urmărește contracararea efectelor deteriorării raportului de schimb, resimțite în anul 1984, în principal ca urmare a scăderii prețurilor la exportul de produse agricole și alimentare. Pe de altă parte, sarcina fermă a creșterii considerabile a exporturilor implică depășirea unor dificultăți deja semnalate în anii anteriori, cum sînt cele legate de promovarea produselor construcției de mașini la exportul în valute convertibile.

În noile condiții, în privința **utilizării materiilor prime și combustibililor** se accentuează necesitatea realizării de economii, în primul rînd prin modernizarea tehnologică. Programul energetic guvernamental prevede pentru anul 1985 economisirea echivalentului a circa 400 mii tone țiței. O trăsătură caracteristică în curs de accentuare constă în faptul că în locul substituirii țițeiului prin gaze naturale, pe prim plan se situează **economia absolută de energie și intensificarea utilizării surselor locale,** de exemplu biomasa, energia geotermică, turba, precum și creșterea gradului de recuperare a energiei termice ș.a.

Creșterea cu 5—6% a **exportului** prevăzută pentru anul 1985 se conturează ca un obiectiv esențial, a cărui atingere presupune nu numai majorarea potențialului de export al întreprinderilor, ci și îndeplinirea unor exigențe sporite legate de rentabilitatea livrărilor și îmbunătățirea structurii acestora, în favoarea produselor prelucrate superior. Importanța atribuită promovării exporturilor se reflectă în intensificarea în ultimii ani a măsurilor de ameliorare a cadrului organizatoric al comerțului exterior în direcția implicării cît mai directe în această activitate a întreprinderilor producătoare. În prezent, din cele 250 de unități care desfășoară operațiuni de comerț exterior, mare parte sînt întreprinderi producătoare sau utilizatoare cărora le-a fost acordat acest drept. O serie de unități sînt fondate prin asociere între mai mulți producători, sau între aceștia și întreprinderi de comerț exterior propriu-zise.

Între prioritățile anului 1985 figurează stoparea tendinței de reducere a investițiilor și introducerea unor schimbări în sistemul de finanțare a activității economice interne.

Investițiile pentru anul în curs, de 193—195 miliarde forinți în sectorul socialist (circa 180 miliarde în 1984) sînt orientate cu precădere spre ridicarea nivelului tehnic al producției, extinderea capacităților unor ramuri prelucrătoare și dezvoltarea infrastructurii productive. În ansamblul său, procesul de alocare a investițiilor urmărește crearea de condiții favorabile tocmai pentru atingerea unor obiective amintite anterior: creșterea potențialului de export al țării și reducerea consumurilor materiale și energetice.

Modificări importante în funcționarea **sistemului monetar și de credit** vizează crearea, în 1985, a unor condiții favorabile pentru orientarea întreprinderilor spre realizarea priorităților economiei naționale. În acest context se înscrie separarea funcțiilor de emisiune și a celor de credit ale Băncii Naționale a Ungariei, prin crearea a două secțiuni speciale de credit. O primă secțiune se va ocupa de finanțarea întreprinderilor din industrie, construcții, transporturi, telecomunicații, precum și a întreprinderilor de comerț interior aferente acestor domenii. A doua secțiune va asigura finanțarea întreprinderilor din agricultură, industria alimentară și a întreprinderilor de comerț interior respective. Fiecare dintre secțiuni va participa și la asigurarea unor credite ocazionate de desfășurarea unor activități de comerț exterior în sectoarele respective de activitate. Constituite practic în bănci de credit, cele două secțiuni vor dispune de surse de finanțare asigurate de secțiunea de emisiune - monetară a băncii, însă în același timp pot să recurgă în mod suplimentar la depozite bancare ale întreprinderilor, împrumuturi provenind de la alte bănci și eventual la emisiuni de obligații.

Preocupărilor de asigurare la nivel macroeconomic a condițiilor de echilibru și a instrumentelor reclamate de traducerea acestora în practică li se adaugă cele axate pe **valorificarea la nivel microeconomic a rezervelor de creștere a eficienței în gestiunea resurselor.** Și în acest domeniu anul 1985 marchează cîteva schimbări, în special privind sistemul de conducere a unităților economice, utilizarea și remunerarea forței de muncă.

Integrată obiectivului general de consolidare a echilibrului intern, echilibrarea veniturilor și cheltuielilor populației se înscrie ca o condiție determinantă pentru **politica de reglementare a remunerării muncii și a dinamicii prețurilor interne.** Pentru anul în curs s-a prevăzut ca prețurile cu amănuntul să nu se majoreze cu mai mult de 7%. Urmărind moderarea în continuare și în anii următori a dinamicii prețurilor interne, noul sistem de reglementare a veniturilor și de impozitare conferă unităților economice obligații și răspunderi sporite în legătură cu regimul cheltuielilor. Un control mai strict asupra gestiunii economice include obligația anunțării prealabile a modificărilor prețurilor de producție care se răsfrîng asupra prețurilor de consum, oferind astfel posibilitatea de a împiedica majorările insuficient justificate.

Sintetizînd în expresie cantitativă evoluția anticipată pentru anul în curs a economiei ungare, dinamica principalilor indicatori — venit național 2,3 — 2,8%, producție industrială 3%, producție agricolă globală 1%, export 5—6% — se înscrie în linia realizărilor efective din 1984, ceea ce confirmă și sub acest aspect caracterul de continuitate al strategiei de restabilire și consolidare a echilibrului economic, urmată în prima parte a deceniului actual.

Ioachim SILVESTRU

Economisirea energiei și restructurarea consumului

SUB IMPULSUL celor două „șocuri petroliere", economisirea energiei, reducerea ponderii petrolului (cel mai adesea importat) în consumul total de energie primară, paralel cu bazarea în mai mare măsură pe resursele energetice proprii, constituie de mai mulți ani coordonate de bază ale politicii energetice a celor mai diverse țării ale lumii, inclusiv a celor mai dezvoltate dintre ele.

■

REDUCEREA consumului de energie primară pe unitatea de produs intern brut, tendință care se manifestase și în anii '50, înainte de a fi fost întreruptă de scăderea prețului relativ al energiei (mai ales al petrolului), se regăsește în anii de după 1973 în principalele țări capitaliste, cu un ordin de mărime asemănător, în ciuda diferențelor din structura pe ramuri a consumului lor de energie ca și a nivelului absolut extrem de inegal al consumului pe unitatea de produs intern brut (vezi tabelul). Este lesne de presupus în aceste condiții că amploarea efortului de economisire a fost mai mare, în fapt, în țările cu un nivel mai redus al consumului (ca de exemplu Franța) decît în țările mari consumatoare (ca de exemplu S.U.A.).

Interesante de semnalat sînt și disproporțiile, ca și o anumită evoluție sectorială a efortului de economisire a energiei.

În cazul Franței, deși inițial inferioară ponderii sale în consumul național de energie (26,1%), participarea industriei la efortul de economisire s-a intensificat considerabil în ultimii ani. Între 1976 și 1981 volumul economiilor obținute în industrie a sporit de 5 ori, astfel încît, în valoare absolută, consumul de energie primară al industriei franceze era în 1983 mai redus decît în 1973, aducînd astfel contribuția esențială la scăderea consumului național de energie (vezi graficul).

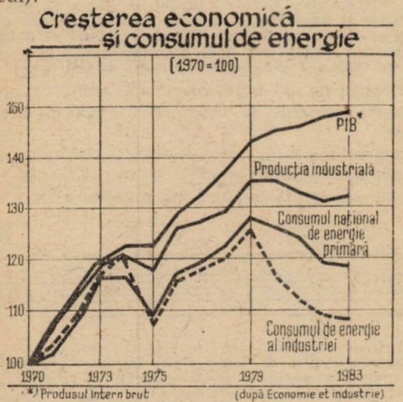

Evoluția prezentată constituie în primul rînd efectul intrării în funcțiune a obiectivelor de investiții concepute în lumina politicii de economisire a resurselor inițiate după primul „șoc petrolier", desigur nu ca un scop în sine ci vizînd sporirea rentabilității. Ca urmare, pentru a ne limita numai la cîteva exemple furnizate de Asociația franceză pentru controlul energiei, consumul mediu propriu de petrol în rafinării raportat la cantitățile prelucrate, a scăzut de la 2,5% în 1973 la 1% în 1980, iar randamentul cazanelor producătoare de energie termică funcționînd pe bază de gaze sau păcură s-a majorat de la 70% în 1970 la 92% în 1982. Înscriindu-se într-o strategie pe termen lung, investițiile amintite nu au fost în general prea influențate de scăderea din ultimii ani a prețului petrolului pe piața mondială.

Sectorul transporturilor (47,3% din consum) a contribuit în schimb cu numai 17,4% la economia de 33 milioane tone echivalent petrol care, potrivit calculelor, s-a realizat în Franța pe ansamblul perioadei 1973—1983, deși consumul mediu de carburant al unui autoturism a scăzut de la 8,5 litri la 100 km în 1970 la 7,5 l în 1980 (cu perspectiva de a coborî la 6 l în 1990). La rîndul lor, mai ales în prima parte a perioadei decenale analizate, o contribuție notabilă au adus și sectoarele rezidențial și terțiar, fapt pe deplin explicabil dacă ținem seama că ele dețin împreună o pondere de 31,6% în consumul de energie primară al Franței.

Diminuarea consumului de energie al industriei reflectă pe de altă parte modificările în însăși structura industriei, în sensul reducerii ponderii unor ramuri mari consumatoare de energie (siderurgie, chimia grea, industria aluminiului etc.). Reducerea capacității de rafinare înregistrată în ultimii ani în Europa occidentală, ca de altfel și în America de Nord, reflectă în primul rînd scăderea absolută a cererii de petrol sub efectul combinat al măsurilor de economisire și al ritmurilor mai lente de creștere economică. În cazul concret al R.F.G., de pildă, unde consumul intern de petrol a scăzut cu 25% între 1978 și 1984, capacitatea rafinăriilor s-a redus în același interval cu circa o treime, respectiv cu 54 milioane t față de nivelul record de 160 mil. t din 1978, sub presiunea unor pierderi considerabile, estimate în medie la 30 mărci pe tona de produse prelucrate în 1984, ce n-au putut fi recuperate datorită scăderii prețurilor acestora. Cumulate pe mai mulți ani aceste pierderi au egalat în unele cazuri chiar costul investiției presupuse de construirea respectivei rafinării.

Deși nu mai acoperă integral necesarul intern de produse petroliere, actuala capacitate de rafinare, după cum relatează săptămînalul **Die Zeit** (1 februarie 1985), va continua să se reducă, sub impulsul mai multor factori : scăderea pe mai departe a cererii de petrol datorită puternicei concurențe a gazelor naturale ; concurența rafinăriilor străine, nu numai din Orientul Mijlociu, ci chiar din țări vecine, în care reglementările privind protecția mediului înconjurător au rămas mai puțin severe decît în R.F.G., asigurînd un cost de producție cu circa 15 mărci/tonă mai mic. Potrivit Institutului de economia energiei din Köln, capacitatea rafinăriilor vest-germane s-ar putea diminua la 70 milioane t pînă la sfîrșitul acestui deceniu, cînd se consideră că importul ar urma să acopere jumătate din necesarul intern de produse petroliere.

■

NECESITATEA reducerii dependenței de petrol și a bazării în măsură sporită pe resursele interne de energie determină în majoritatea țărilor vest-europene o valorificare mai intensă a rezervelor de cărbune (în proporție covîrșitoare pentru producerea de energie electrică) și continuarea programului de construire de centrale nucleare. Potrivit datelor C.E.E./O.N.U., în vreme ce ponderea petrolului în consumul vest-european de energie primară s-a redus în ultimii cinci ani de la 55 la 51%, cea a combustibililor solizi a crescut de la 23 la 26%, iar a gazelor naturale a rămas neschimbată (17%).

Prognoze recente pînă în anul 2 000 ale aceluiași organism al O.N.U., ca și ale altor organisme precum Agenția interna-

Consumul de energie primară pe unitatea de P.I.B.

(în tone echivalent petrol/1 000 dolari din 1975)

	1973	1975	1977	1979	1981
Canada	1,21	1,19	1,20	1,16	1,15
S.U.A.	1,15	1,12	1,08	1,04	0,95
Japonia	0,70	0,66	0,63	0,60	0,55
Franța	0,56	0,50	0,51	0,49	0,48
R.F.G.	0,61	0,58	0,57	0,53	0,51
Italia	0,72	0,69	0,69	0,67	0,58
Anglia	0,96	0,88	0,87	0,87	0,76
Totalul celor 7 țări	0,93	0,88	0,86	0,84	0,76
O.C.D.E.	0,87	0,84	0,82	0,80	0,74

Sursa : Problèmes économiques nr. 1 904, 28 decembrie 1984

țională pentru energie, Institutul internațional pentru analiza sistemelor aplicate (I.I.A.S.A.), World Coal Study, citate de cotidianul economic **Handelsblatt** (4 decembrie 1984), relevă că, pe continentul european consumul de cărbune va spori totuși într-un ritm mai puțin rapid decît se sconta chiar cu trei ani în urmă, și anume cu 2,9%, deși mai susținut decît în primii șapte ani de după 1973 (2,1%). Întrucît consideră că extracția nu se va adapta suficient de repede la încetinirea creșterii cererii, experții citați se așteaptă la un excedent de cărbune pe piață, care va rămîne o „piață a cumpărătorului". Pe această bază cărbunele va putea influența și mai puternic în jos prețul petrolului, mai ales dacă se ține seama de conținutul de regulă mai bogat în sulf al păcurei (principalul concurent al cărbunelui), care trebuie redus pentru a răspunde noilor norme de protecție a mediului înconjurător introduse în diverse țări*).

Propunîndu-și să scruteze perspectivele de economisire în continuare a energiei, în primul rînd în industrie, experții subliniază necesitatea de a nu neglija economii mai puțin spectaculoase, dar care însumate pot ajunge la valori considerabile. Astfel, se apreciază că într-o serie de ramuri de bază ale industriei franceze (metalurgie, chimie, industria sticlei, a cimentului) consumul specific de energie s-ar putea reduce cu 13—17% în zece ani. În R.F. Germania, experții firmei „ESSO AG" opinează că în vreme ce produsul social brut va spori în medie, în termeni reali, cu 2% pe an în ultimele două decenii ale secolului nostru, cererea de energie primară va crește cu numai 0,2% pe an în același interval. Totodată, relevă ei, apare important să se țină seama nu numai de nivelurile relative actuale ale prețurilor diferitelor surse de energie, ci și de cele presupuse pentru viitor, cu alte cuvinte în termeni dinamici. Incertitudinile din acest domeniu nu fac decît să încurajeze și mai mult eforturile de economisire.

Ștefan GHEORGHE

*) Prin dotarea cu instalații de desulfurare a noilor centrale termoelectrice ce se vor construi, ca și a unora din cele vechi, emanațiile de bioxid de sulf ale centralelor se vor reduce în R.F.G., de pildă, de la 1,55 milioane t în 1982 la 0,52 mil. t în 1983 și 0,35 mil. t în 1993. Investițiile necesare în acest scop, estimate la 15—20 miliarde mărci, vor majora costul energiei electrice produse pe bază de cărbune cu 3—4 pfenigi/kWh. Tot în sensul protecției mediului va acționa și sporirea de la 12 000 MW actualmente la 30 000 MW în anul 2000 a puterii instalate în centrale nucleare, care vor acoperi atunci 15% din necesarul de energie primară. În absența lor ar trebui extrase și arse suplimentar în termocentrale circa 20 milioane tone de cărbune, cu prețul unor importante investiții suplimentare.

Evoluții pozitive în chimia vest-germană

DUPĂ doi ani de creștere continuă, industria chimică vest-germană este așteptată să-și mențină și în acest an aceeași tendință — deși cu o rată a creșterii diminuată — fapt care îi face pe specialiști să se refere la conjunctura anului în curs, ca la o „stabilizare la nivel ridicat". Industria chimică a înregistrat sporuri de producție de 7,3 la sută în 1983 și 5 la sută în 1984, în vreme ce încasările au crescut anul trecut cu 11 la sută, ceea ce denotă sporul de valoare al produselor comercializate. O altă caracteristică este dată de faptul că jumătate din încasările sectorului provin din exporturi, element care a stat în mare măsură la baza redresării post-criză a economiei vest-germane. Creșterea producției a permis companiilor din industria chimică să asigure o mai bună utilizare a capacităților de producție: 85 la sută în 1984, față de 75 la sută în 1982.

Cu toate aceste realizări, după cum aprecia de curînd prof. Heinz-Gerhard Frank, președintele Asociației industriei chimice, unele sectoare din industria chimică vest-germană sînt încă în dificultate. Principala problemă în momentul de față o constituie concurența, în special la îngrășăminte, cu produse similare provenind din țările unde industria respectivă beneficiază de subvenții guvernamentale.

O altă prioritate o reprezintă necesitatea adaptării structurale, în condițiile în care pe piață încep să apară produse chimice provenind din Orientul Mijlociu și realizate pe bază de materii prime ieftine.

Compromis comercial interoccidental

INTENȚIA Statelor Unite de a bloca importurile de țevi de oțel provenind din Piața comună a constituit, anul trecut, unul din elementele principale ale contradicțiilor interoccidentale în materie de comerț și care amenință să declanșeze noi disensiuni, deosebit de intense. Decizia americană se referea la faptul că țările comunitare nu au respectat așa-zisul acord bilateral de autolimitare, încheiat în 1982, de fapt un nou instrument de eludare a reglementărilor internaționale. Ca urmare, numai într-o singură lună — decembrie 1984 — reducerea importurilor de asemenea produse siderurgice a adus Pieței comune prejudicii evaluate la circa 80 milioane dolari.

În aceste condiții, reacția C.E.E. nu s-a lăsat mult așteptată. Comisia Pieței comune a anunțat că va adopta măsuri de retorsiune și, pe de altă parte, a înaintat plîngeri Consiliului G.A.T.T. denunțînd încălcarea deliberată, de către S.U.A., a acordurilor comerciale internaționale.

Rezultatul a fost acceptarea, de către partea americană, a condițiilor comunitare, la începutul acestui an, printr-un acord cu valabilitate pentru 1985 și 1986. Apreciat de unii observatori ca un compromis, acordul constituie dovada faptului că interesele occidentale se întrepătrund mult mai adînc decît se poate observa la prima vedere.

Potrivit acordului, furnizorii comunitari de oțel își vor menține exporturile la nivelul de 7,6% din totalul cererii de pe piața S.U.A., cu posibilități de livrări suplimentare în cazul cînd cererea nu poate fi satisfăcută de producția autohtonă.

Acordul intervenit reglementează totodată situația stocurilor acumulate în depozitele portuare americane (ca urmare a deciziei Administrației S.U.A. de a bloca importurile în noiembrie și decembrie trecut), stocuri însumînd între 100 și 200 mii tone. Livrările curente, plus cele din stocuri, vor ridica la circa 60 mii t exporturile comunitare de țevi și tuburi de oțel pe piața americană.

Programe de dezvoltare

IRAK: proiecte industriale

ÎN PREZENT, Irakul are în curs de realizare, de negociere sau în fază de studiu numeroase proiecte de dezvoltare a industriei hidrocarburilor și de extindere a infrastructurii energetice. Proiecte importante se referă la extinderea rețelei de conducte pentru exportul de țiței. Pe prim plan se află construirea conductei care va lega cîmpurile petroliere din sud cu stația de pompare nr. 3 aflată pe conducta Est-Vest (Petroline) din Arabia Saudită. Proiectul, în valoare de 608 milioane dolari, prevede instalarea unei conducte de 640 km cu o capacitate inițială de transport de 0,5 milioane barili/zi, care ulterior va atinge 1,6 milioane barili/zi. Proiectul va fi întregit prin construirea unei conducte irakiene proprii, care va prelua țițeiul ajuns pe teritoriul Arabiei Saudite și îl va transporta pînă în portul terminal Yanbu la Marea Roșie. Autoritățile irakiene prevăd, de asemenea, construirea unei noi conducte de 960 km între Kirkuk-Irak și portul turc Yamurtalik de la Marea Mediterană. Investiția necesară în acest scop este estimată la 550 milioane dolari. Noua conductă va avea o capacitate de 500—600 mii barili/zi, suplimentînd capacitatea actualei conducte, care este de 1 milion barili/zi. Un alt proiect de perspectivă vizează construirea unei conducte care să transporte țițeiul irakian străbătînd Iordania, la un nivel de investiții de 1 miliard dolari.

Organizația de Stat pentru Proiecte Petroliere are în prezent mai multe proiecte pentru instalații de degazeificare a țițeiului brut, care vor necesita investiții de circa 50 milioane dolari. În acest sens se prevede extinderea celor 4 instalații de degazare de la Hammar-Mishrif, Hammar, Jubair-Mishrif și Jubair, astfel ca prin achiziționarea unor echipamente pentru degazeificare, desalinare și dehidratare, fiecare instalație să aibă o capacitate de prelucrare de 3 milioane tone/an. De asemenea, se prevede construirea unei instalații de degazeificare de 3 milioane tone la Rafdhiya și a unei instalații pilot la est de Baghdad. Această ultimă instalație, cu o capacitate inițială de prelucrare de 30 mii barili țiței brut/zi, și care ulterior ar putea fi extinsă la 100 mii barili/zi, necesită o investiție apreciată la 60 milioane dolari. În felul acesta se va putea trece la exploatarea noului zăcămînt descoperit la est de Baghdad, cu rezerve apreciate la 4,9—10,5 miliarde barili (în prezent rezervele certe de țiței ale Irakului se estimează la 59 miliarde barili, iar cele probabile la 46 miliarde barili).

După încheierea primei etape a programului de electrificare a localităților rurale (această primă etapă a necesitat investiții de 447 milioane dolari și a inclus construirea a 17 600 km linii de transmisie și 81 substații), în 1984 a fost lansată a doua etapă, care prevede investiții de 428 milioane dolari, astfel că numărul satelor conectate la rețea să ajungă la 3 347 în anul 1990.

România exportă în Irak o gamă largă de produse ale industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice și ușoară și importă cu precădere țiței.

N.N.

O săptămînă caracterizată de incertitudini

ÎN INTERVALUL 11—15 MARTIE piața valutară a cunoscut o ușoară slăbire a dolarului S.U.A. față de valutele vest-europene, în principal, ca o reacție tehnică, un recul față de spectaculoasa întărire din săptămînile anterioare. Practic, dolarul S.U.A. a revenit la nivelul de acum o lună. La aceasta au contribuit și alți factori, slăbirea valutei americane reflectînd unele lichidări de poziții, scăderea dobînzii fondurilor federale, posibila încetinire a creșterii economice în S.U.A.

Cursurile de schimb au fluctuat într-o piață ușor volatilă, operațiunile speculative efectuîndu-se pe fondul unei ușoare tendințe de depreciere a dolarului S.U.A. și sub semnul unei incertitudini în ce privește reluarea tendinței de întărire a dolarului.

De altfel, încrederea în economia americană a mai scăzut, față de săptămînile anterioare, nefiind susținută de cifrele publicate în această perioadă. Știrea că vînzările cu amănuntul în S.U.A. au crescut cu 1,4% în februarie a implicat o întărire de scurtă durată a dolarului, către mijlocul săptămînii, valuta americană rămînînd însă vulnerabilă față de vînzările rapide.

Timpul nefavorabil din cursul lunii februarie și anticiparea unei producții industriale scăzute cu cca 0,4% în S.U.A. converg spre a imprima dolarului o tendință de slăbire în perioada următoare.

Se apreciază că actuala tendință a dolarului va determina luarea unor decizii la Washington, în sensul reducerii deficitului bugetar american și a dobînzilor, ceea ce ar implica și o anumită reducere a cheltuielilor de apărare.

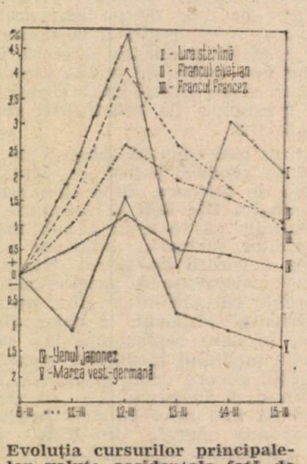

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15.III. ; bază : 8.III.1985

Cursul **lirei sterline** față de dolarul S.U.A. s-a întărit, iar dobînzile la depozitele în lire sterline au crescut ușor, alimentate de creșterea cu 0,5% în februarie a M 3 (indicatorul global al masei monetare în circulație).

Un eveniment mult discutat și controversat în Marea Britanie, cu implicații largi asupra valutei britanice — îl constituie decizia guvernului Marii Britanii de abolire, în octombrie 1985, a B.N.O.C. (British National Oil Corp.) și înlocuirea sa cu Government Oil and Pipelines Agency. B.N.O.C. fusese creată în 1970 în scopul de a asigura Angliei o producție sporită de petrol continental, în eventualitatea unei noi crize în aprovizionare, de anvergura celei din 1973. În ultimii ani, piața a fost însă saturată de petrol, datorită expansiunii explorărilor în țări din afara O.P.E.C., după creșterea prețurilor la petrol în 1979, situație care persistă și azi. B.N.O.C. ajunsese astfel să cumpere 51% din producția de petrol din Marea Nordului la preț contractual — în prezent afectat de inflație — și să-l vîndă la un preț mai scăzut (prețul zilei), suferind pierderi uriașe.

Absența prețului contractual B.N.O.C. ar putea reduce rolul Marii Britanii de factor principal în stabilirea prețului la petrol. Ca urmare a acestei decizii, prețul petrolului s-ar putea să scadă, lira sterlină pierzînd din poziția sa ca „petro-valută", dar întărindu-se sensibil în raport cu dolarul S.U.A.

Prețul **aurului** a fluctuat ușor în intervalul analizat, cunoscînd valori între 283,5 — 291 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

GLOSAR

Reasigurarea

SOCIETĂȚILE de asigurări practică în mod curent sistemul de a se asigura, la rîndul lor, împotriva riscurilor pe care s-au angajat să le acopere prin contractele de asigurare încheiate cu clientela. Spre deosebire de coasigurare, formă de divizare a riscurilor în cote corespunzătoare proporției de participare la contractul încheiat cu beneficiarul asigurării, în cazul reasigurării are loc o preluare de fapt a riscurilor în condiții precis determinate, de către o altă societate specializată în asemenea operațiuni. Dacă uneori se circumstanțiază la unele tranzacții mai importante, reasigurarea poate deveni și un adevărat acord general între societățile partenere, stabilind obligația cedării și respectiv a preluării unui anumit număr sau a anumitor categorii de riscuri din întreaga activitate pe parcursul unei perioade de cîțiva ani.

Reasigurarea se poate concretiza într-o diversitate de forme, ca spre exemplu :

— în participare, respectiv prin preluarea de către reasigurător a unui procent determinat din totalitatea riscurilor acoperite de societatea de asigurare parteneră ;

— pentru depășirile de pierderi în care caz nu sînt luate în considerare individual daunele produse, reasiguratorul intervenind numai după încheierea fiecărui exercițiu financiar anual, dacă totalul daunelor plătite de societatea de asigurare beneficiară depășește un anumit nivel prevăzut în contractul de reasigurare încheiat ;

— pentru excedentul de risc, ceea ce înseamnă că reasiguratorul nu preia decît contractele de asigurare ce depășesc un anumit nivel, asumîndu-și obligații exclusiv pentru consecințele ce pot decurge din acestea.

De subliniat că în temeiul contractului de asigurare rămîne ca singur responsabil față de beneficiar numai societatea de asigurare directă, raporturile acesteia cu reasigurătorul neavînd nici o implicație asupra pretențiilor și plăților pentru daunele suferite de client. Uneori apar însă probleme de ordin juridic, atunci cînd o societate de asigurare a întreprins o așa-numită operațiune de fațadă — „fronting" în terminologia intrată în uzanță — prin care a cedat în totalitate un risc altei societăți specializate, ce nu apare în contract și este necunoscută beneficiarului asigurării, care se află dintr-o dată pus în fața acesteia cînd intervin obiecțiuni și contradicții.

Dezvoltarea circuitului de mărfuri și servicii dintre țări, intensificarea transporturilor internaționale, complexitatea raporturilor contractuale prin care se derulează schimburile de valori materiale explică extinderea sistemului de reasigurare la scară mondială. Practic nu se mai poate vorbi de o tranzacție economică internațională mai importantă pentru care să nu intervină pînă în final, într-o formă sau alta, sistemul reasigurării între societățile specializate.

Multitudinea partenerilor, încheierea reasigurărilor între societăți din diferite țări, interventia mai multor reasigurători pentru același risc, folosirea concomitentă a mai multor modalități de dispersare a riscurilor acoperite reprezintă motivele pentru care producerea unei daune importante are efecte asupra mai multor piețe ale asigurării. Datorită experienței, mijloacelor financiare acumulate și în bună parte tradiției, unele țări dezvoltate precum Elveția, R. F. Germania și mai cu seamă Anglia dispun de cele mai importante piețe ale reasigurării, în timp ce pentru numeroase țări, în special cele în curs de dezvoltare, ieșirile de fonduri destinate acestui gen de operațiuni reprezintă încă o cauză a dezechilibrelor de plăți.

Radu NEGREA

Preocupări pentru depășirea crizei financiare

Sorin Tomuleț, Sighișoara — Opinia potrivit căreia reeșalonarea datoriei externe a tot mai numeroase țări în curs de dezvoltare nu constituie o soluție de fond pentru această problemă, devenită globală, ci oferă doar un respiro țărilor în cauză, este împărtășită de cercuri bancare destul de largi din Occident.

Tendința recentă a băncilor de a consimți la restructurări pe termene mai lungi ale datoriei este considerată de aceste cercuri ca o recunoaștere implicită a faptului că va mai trece încă mult timp pînă la depășirea crizei financiare. De aceea — așa cum subliniază de pildă un studiu elaborat de „Kredietbank" din Bruxelles — se impun acțiuni complementare în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare. Această necesitate se resimte cu atît mai mult în „condițiile intensificării măsurilor protecționiste și persistenței dobînzilor la un nivel mai ridicat decît cel anticipat. Practic, se subliniază că simpla reportare a obligațiilor de rambursare a datoriei nu va fi suficientă și că se resimte necesitatea unei reduceri a volumului acestor obligații. În acest context a fost evocată chiar posibilitatea elaborării și aplicării unui program de sprijinire a țărilor celor mai îndatorate, de tipul „planului Marshall" (în baza căruia țările vest-europene au beneficiat din partea S.U.A., între 1948 și 1951, pentru refacerea economiei lor distruse de război, de un ajutor de 11,4 miliarde dolari pe an, respectiv 1% din P.N.B. american)

Dacă în mod similar țările dezvoltate din O.C.D.E. ar aloca unui asemenea ajutor 1% din produsul lor național brut timp de patru ani — se arată în studiul citat — s-ar obține o sumă de 400 miliarde dolari, echivalentă cu mai mult de jumătate din actuala datorie externă a tuturor țărilor în curs de dezvoltare. Această sumă ar putea fi utilizată pentru o serie de proiecte concrete care ar consolida economia țărilor în cauză și le-ar sprijini să-și dezvolte sectoarele exportatoare. Este adevărat, constată studiul, că nu este deloc sigur că țările industrializate ar fi actualmente dispuse să susțină o asemenea inițiativă. O dovadă în acest sens o constituie și respingerea sistematică a propunerilor privind o alocare limitată de drepturi speciale de tragere.

Prognoze revizuite

Dumitru Orban, Hațeg — Deși moderat în comparație cu cel din 1984 (care a fost cel mai susținut de după 1955) ritmul creșterii economice din S.U.A. se anunță totuși mai rapid în acest an (3,3% în termeni reali deci făcînd abstracție de creșterea prețurilor), în comparație cu previziunile inițiale. În prezent majoritatea experților americani consideră că înviorarea va continua pînă dincolo de sfîrșitul anului în curs. Principalii factori de natură să oprească acest proces sînt socotiți nivelul în continuare ridicat al deficitelor bugetare, dobînzile înalte și reducerea competitivității relative a produselor S.U.A. pe piața mondială datorită cursului ridicat al dolarului. Pentru anul fiscal care se încheie la 30 septembrie a.c. se prevede un deficit bugetar de 210 miliarde dolari, urmat de un deficit de 200 miliarde dolari în următorul exercițiu bugetar. De notat că în decursul a patru exerciții bugetare (1982—1985), deficitele bugetare au cumulat o sumă globală de 660 miliarde dolari, mai mare decît totalul deficitelor bugetare însumate în cele peste două secole care au trecut de la constituirea S.U.A. și pînă la începutul anilor '80. Fiind strîns legată de ceilalți doi factori menționați, o reducere a deficitelor bugetare ar determina o prelungire a fazei de înviorare a economiei, subliniază un studiu recent al Asociației naționale a economiștilor de afaceri.

Potrivit aceleiași surse, la sfîrșitul anului în curs, nivelul dobînzii preferențiale va fi mai redus decît se estima cu șase luni în urmă (și anume 11% în loc de aproape 14%), reflectînd reducerea prognozată la 4,4% a ratei inflației în raport cu previziunile anterioare, după ce anul trecut rata respectivă fusese de 3,5%. În comparație însă cu nivelul ei din februarie a.c. de 10,5% dobînda preferențială va cunoaște totuși o ușoară creștere, din cauza cererilor mari de finanțare atît din partea guvernului cît și a întreprinderilor. În termeni reali investițiile de capital fix se așteaptă să sporească în 1985 cu 10%. În sfîrșit cursul dolarului ar urma, potrivit studiului citat, să cunoască în 1985 o scădere de pînă la 10%.

Cercetare

Liviu Moldovan, București — Fundația Volkswagen, care finanțează diverse proiecte de cercetare științifică realizate prin cooperare cu instituții de pe cele mai diferite meridiane, a fost creată în anul 1962. În momentul în care guvernul federal vest-german și cel al landului Saxonia Inferioară au vîndut unor particulari 60% din acțiunile firmei „Volkswagen" (cea mai mare firmă vest-europeană constructoare de automobile), ele au folosit capitalul obținut, 2,5 miliarde mărci, pentru întemeierea fundației amintite. Capitalul respectiv raportează anual dividende care permit finanțarea proiectelor fundației. Aceasta poate de asemenea utiliza o parte din dividendele aduse de cele 40% din acțiunile Volkswagen pe care și le-au păstrat guvernul federal și cel al landului citat.

Între proiectele de cercetare finanțate (de fapt adesea cofinanțate) de Fundația Volkswagen s-a numărat și primul raport către Clubul de la Roma intitulat „Limitele creșterii". După cum relatează buletinul **Flash sur l'Allemagne** (nr. 3/1985) cel mai recent dintre proiectele fundației, pentru care sînt alocate 1,5 milioane mărci vest-germane, privește un concurs menit să antreneze tinerii cercetători la studierea posibilităților de limitare și control al armamentelor, ca un prim pas spre trecerea la dezarmare.

Parcul expozițiilor de la Bruxelles

Dan Rădulescu, Cluj-Napoca — Parcul expozițiilor de la Bruxelles cuprinde 11 pavilioane cu o suprafață acoperită de expunere de 105 000 mp și 16 săli de conferințe, 14 restaurante și baruri, precum și un teren de parcare pentru 15 000 automobile. Printre manifestările mai importante programate a se desfășura în acest an în pavilioanele Parcului expozițiilor din Bruxelles se numără : tîrgul internațional de instalații pentru creșterea intensivă a animalelor (1—3 martie), al 58-lea tîrg de bunuri de consum (23—31 martie), salonul profesional al serviciilor pentru întreprinderi — Trias 85 (28—30 martie), expoziția internațională a transporturilor publice prilejuită de cel de al 46-lea Congres internațional al Uniunii internaționale a transporturilor publice (19—24 mai), salonul internațional — Aqua-Expo — organizat cu ocazia celui de al 5-lea Congres mondial privind resursele de apă (10—14 iunie), expoziția internațională de navigație — cu ocazia celui de al 26-lea congres al Asociației internaționale permanente a congreselor de navigație (17—21 iunie), expoziția tehnică prilejuită de cel de al XXII-lea congres al Asociației europene de dializă și transplant renal (25—29 iunie), salonul internațional al echipamentului de birou și informatică (11—18 septembrie), salonul internațional al confecțiilor — Vestirama (15—17 septembrie) și multe altele. Pe lista manifestărilor figurează și un turneu internațional de tenis „Indoor".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 22 martie 1985

— Impresionantă manifestare a unității întregului popor **(Cristian Popescu)** 1

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — eminent strateg al progresului economico-social al României **(Barbu Gh. Petrescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● Acțiuni eficiente pentru sporirea producției de cărbune **(B. Vasile, B. Corneliu)** ● Soluții de reducere a consumurilor materiale **(Cezar Gruia)** 6

— Noi resurse în circuitul economic. Gazele reziduale din industria chimică **(Corneliu Anton Cociașu, Claudia Comăneanu)** 9

— Cerințe ale îmbunătățirii potențialului productiv al pajiștilor naturale **(Gh. N. Iosif)** 11

— Bugetele locale — instrument principal al autofinanțării unităților administrativ-teritoriale **(Mihai Pîrvu)** 14

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Progresul tehnic — factor de bază în dezvoltarea intensivă a industriei **(Dan Sava)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Transferul accentului de la activitățile de rutină la cele creative, de intervenție înnoitoare **(Ionel Dumbravă)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Rolul motor al conștiinței socialiste în procesul dezvoltării economico-sociale (I) **(Ion Rebedeu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Ilie Rîmniceanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica agrară a Partidului Comunist Român **(Ileana Stănescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Orientări în cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic (I) **(Romeo Constantin)** 26

— R.P. Ungară. Anul 1985 în strategia de dezvoltare din deceniul actual **(Ioachim Silvestru)** 28

— Economisirea energiei și restructurarea consumului **(Ștefan Gheorghe)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic și în ajutorul pregătirii propagandiștilor

IN THIS ISSUE

— Au impressive manifestation of the whole people's unity **(Cristian Popescu)** 1

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — prominent strategist of Romania's economic and social progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 4

— Efficient actions to increase the coal production **(B. Vasile, B. Corneliu)** 6

— Solutions to reduce the materials consumptions **(Cezar Gruia)** 8

— New resources in the economic circuit. The residual gases in the chemical industry **(Corneliu Anton Cociașu, Claudia Comăneanu)** 9

— Requirements of increasing the production potential of natural pastures **(Gh. N. Iosif)** 11

— Local budgets — a major instrument of self-financing of the territorial units **(Mihai Pirvu)** 14

— The technical progress — a fundamental factor in the intensive development of industry **(Dan Sava)** 16

— The shift from routine work to creative innovative work **(Ionel Dumbravă)** 18

— The leading role of the socialist consciousness in the process of economic and social development (I) **(Ion Rebedeu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought **(Ilie Rîmniceanu)** 22

— Trends in the scientific research and the technical progress (I) **(Romeo Constantin)** 26

— Hungary. 1985 in the development strategy of the present decade **(Ioachim Silvestru)** 28

— Energy saving and consumption restructuring **(Ștefan Gheorghe)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Волнующее проявление единства всего народа **(Кристиан Попеску)** 1

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — вдающийся стратег общественно-экономического прогресса Румынии **(Барбу Г. Петреску)** 4

— Эффективные меры, направленные на повышение производства угля **(Б. Василе, Б. Корнелиу)** 6

— Решения по снижению материальных затрат **(Чезар Груя)** 8

— Новые ресурсы — в экономический оборот. Остаточные газы химической промышленности **(Корнелиу Антон Кочашу, Клаудия Комэняну)** 9

— Требования улучшения производственного потенциала природных пастбищ **(Г.Н. Иосиф)** 11

— Местный бюджет — главный инструмент самофинансирования территориально-административных единиц **(Михай Пырву)** 14

— Технический прогресс — основной фактор интенсивного развития промышленности **(Дан Сава)** 16

— Перемещение центра тяжести с повседневной деятельности на творческую, на новаторское вмешательство **(Ионел Думбравэ)** 18

— Движущая роль социалистического сознания в процессе социально-экономического развития (I) **(Ион Ребедеу)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли **(Илие Рымничану)** 22

— Направления научных исследований и внедрения технического прогресса (I) **(Ромео Константин)** 26

— Венгерская Народная Республика. Год 1985-ый в стратегии развития в текущем десятилетии **(Иоаким Сильвестру)** 28

— Экономия энергии и изменение структуры потребления **(Штефан Георге)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREŞTI

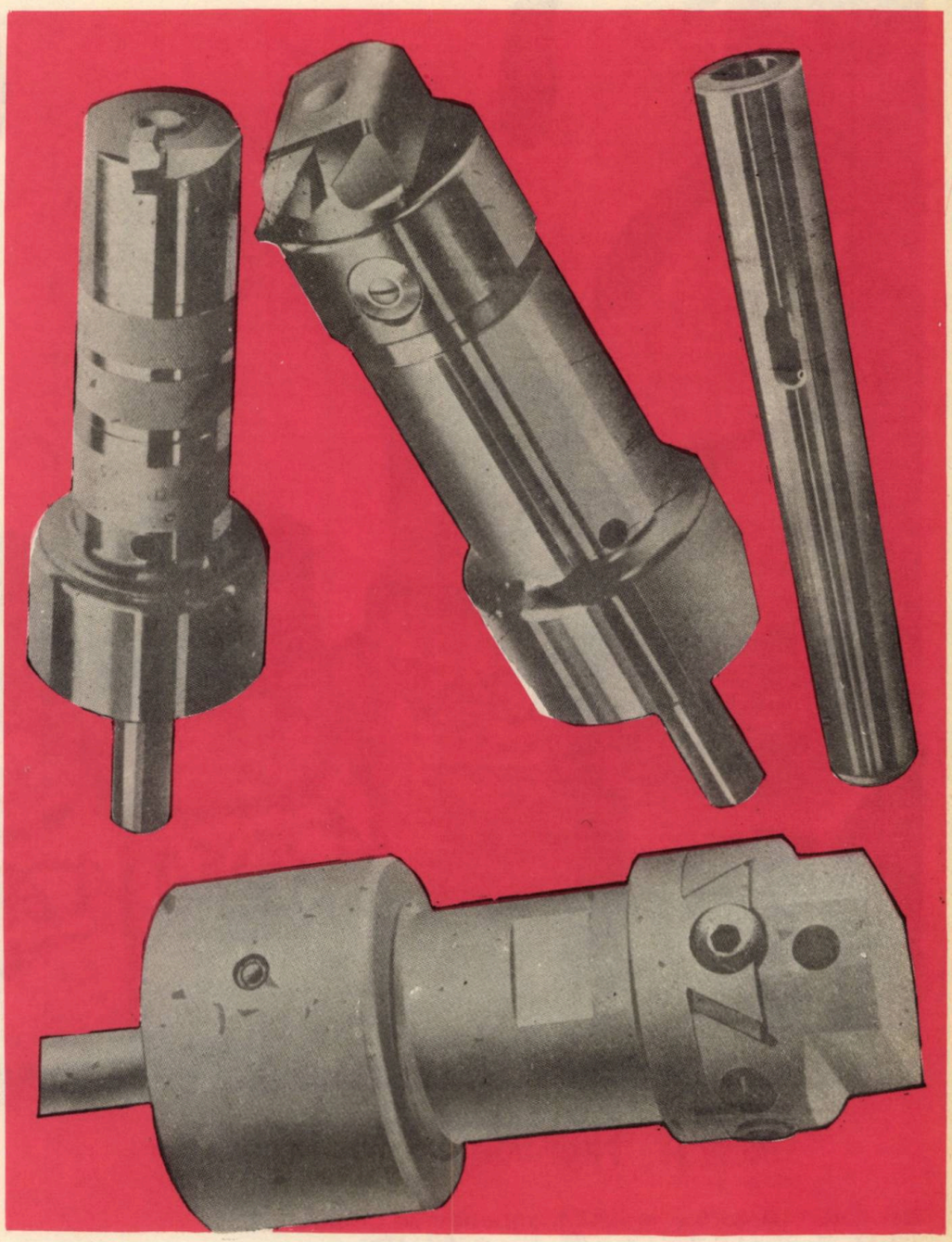

execută în cadrul programului său de fabricaţie următoarele familii de produse:

— Aparate şi instrumente de măsură şi control dimensional

— Aparate şi mecanisme de orologerie industrială

— Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice

— Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor şi temperaturilor

— Scule, portscule, dispozitive şi matriţe

— Produse din carburi metalice sinterizate

— Scule diamantate

— Pile şi raşpele

În imagine: Portscule, pentru maşina de găurit:

- Bare de alezat de precizie cu reglare micrometrică
- Cap de alezat găuri mici ∅43 mm.

PRODUCĂTOR:

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

BUCUREŞTI — ROMÂNIA, STR. POPA LAZĂR NR. 9-19,

TELEFON 35 00 00, TELEX 11583

1985 APR 10

TINEREȚE, FRUMUSEȚE, PROSPEȚIME,

trei daruri pe care vi le face Întreprinderea „MIRAJ",
odată cu produsele sale din gama ACANTA :

- **ACANTA – cremă hidratantă de zi pentru ten uscat**
- **ACANTA – cremă hidratantă de zi pentru ten gras**
- **ACANTA – cremă nutritivă de noapte**
- **ACANTA – emulsie hidratantă**

Producător : Întreprinderea „MIRAJ" – București
Exportator : Chimimportexport

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PRIN VOINȚA UNANIMĂ A ÎNTREGII NAȚIUNI TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CEL MAI IUBIT FIU AL POPORULUI, A FOST REALES PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

Numărul 13 ● Sîmbătă 30 martie 1985

SENTIMENTE DE DRAGOSTE ŞI RECUNOŞTINŢĂ FIERBINTE FAŢĂ DE TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, CTITORUL ROMÂNIEI MODERNE

ȚARA A HOTĂRÎT REALEGEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN FUNCȚIA SUPREMĂ DE PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

Vibrant omagiu personalității strălucite a conducătorului partidului și statului, mărturie a unității indestructibile a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general

„Acum, dragi tovarăși și prieteni, doresc să reafirm, încă o dată, că gîndurile mele sînt îndreptate în primul rînd spre partid și popor, spre popor și partid, spre unitatea indestructibilă dintre partid și popor — garanția înfăptuirii neabătute a Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea. Și în viitor — ca și pînă acum — voi face tot ceea ce depinde de mine și nu voi avea nici un fel de răgaz pentru a contribui, cu întreaga mea ființă, la înfăptuirea idealurilor poporului, ale partidului nostru, la victoria societății socialiste multilateral dezvoltate și înfăptuirea comunismului în România!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Realegerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în suprema funcție de președinte al României socialiste —

EXPRESIE A VOINȚEI NAȚIONALE, CHEZĂȘIA ÎNFLORIRII MULTILATERALE A PATRIEI

ÎN PRIMA SA SESIUNE, Marea Adunare Națională în noua componență, rezultată în urma alegerilor de la 17 martie, a reinvestit în unanimitate în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste. Este un act solemn prin care Marea Adunare Națională, forul cel mai înalt al puterii de stat, emanație și purtătoare a voinței naționale, a materializat dorința arzătoare, hotărîrea patriotică a milioane și milioane de oameni ai muncii — muncitori, țărani, intelectuali —, a tuturor cetățenilor României socialiste, fără deosebire de naționalitate, de a avea, pe mai departe, în fruntea statului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit și mai stimat al poporului, exponentul cel mai demn, cel mai fidel, al idealurilor înalte de dreptate și libertate socială și națională, de pace și colaborare ale poporului român, apărător hotărît al intereselor supreme ale independenței și suveranității patriei, revoluționarul fervent, care și-a închinat și își închină fără preget întreaga putere de muncă și de creație, întreaga viață, binelui și propășirii națiunii, conducîndu-ne cu înțelepciune și fermitate pe drumul, nu lipsit de greutăți, dar încărcat de uriașe satisfacții, al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, al edificării pe pămîntul României al celei mai drepte și mai umane orînduiri, comunismul — visul de aur al omenirii. Act solemn ce constituie o strălucită manifestare a încrederii depline a națiunii noastre în politica internă și externă a Partidului Comunist Român, a unității de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. „**Viața, evenimentele** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la recenta plenară a C.C. al P.C.R. — **demonstrează strînsa unitate între popor și partid. De aceea gîndurile noastre trebuie să fie permanent îndreptate spre popor și partid, spre partid și popor. În această unitate dialectică indisolubilă constă garanția victoriei comunismului în România!**"

După cum se știe, votul pe care întreaga țară l-a dat candidaților Frontului Democrației și Unității Socialiste este un vot care exprimă voința neabătută a întregului popor de a aduce la îndeplinire hotărîrile celui de al XIII-lea Congres al partidului, ale cărui documente prefigurează cu realism viitorul strălucit al patriei noastre, mărețele realizări pe care le vom obține în anii următorului cincinal și în perspectivă pînă în anul 2000.

Avînd în fruntea țării și a partidului pe cel mai vrednic fiu al acestor meleaguri, figura cea mai luminoasă a istoriei ardente pe care o făurim, conștienți că de aceasta depinde prezentul și viitorul luminos al generațiilor noastre și al celor ce ne vor urma, avem, în același imp, chezășia cea mai temeinică a progresului neîncetat, impetuos, spre orizonturile luminoase ale comunismului, spre cele mai înalte piscuri ale civilizației și bunăstării, ale afirmării plenare a personalității umane, într-o societate a democrației muncitorești revoluționare, într-o țară puternică, demnă, independentă, care se bucură de cel mai înalt prestigiu pe toate meridianele lumii.

Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de stat a avut loc la puține zile după ce națiunea noastră a sărbătorit împlinirea a două decenii de cînd conducătorul iubit al poporului se află în fruntea partidului. Este o aniversare deosebit de prețioasă poporului nostru care sub conducerea înțeleaptă a secretarului general al Partidului Comunist Român a obținut cele mai mari succese din întreaga sa istorie, aceste două decenii, cele mai rodnice, cele mai luminoase, fiind cu dragoste și recunoștință numite de națiune ca „Epoca Ceaușescu". Istoria noastră națională — se arată în propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind realegerea în suprema funcție de președinte al Republicii a tovarășului Nicolae Ceaușescu, aprobată în unanimitate, într-o atmosferă de vibrant entuziasm și mîndrie patriotică de Plenara C.C. al P.C.R., expresie a voinței întregii țări — a înscris în paginile sale cele mai glorioase cele două decenii de măreție înfăptuiri de după Congresul al IX-lea al partidului, care pun puternic în lumină personalitatea eroică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, geniala sa gîndire creatoare, contribuția hotărîtoare la edificarea noii societăți socialiste, la întărirea suveranității și independenței, la împlinirea idealurilor supreme ale poporului nostru de bunăstare, progres și civilizație". Este un adevăr fundamental al timpului nostru că tot ceea ce am realizat în acești ani de strălucite izbînzi este indisolubil legat de contribuția directă, de activitatea neobosită a secretarului general al partidului. Elaborarea strategiei de dezvoltare și modernizare a economiei noastre naționale, de ridicare a României în rîndul statelor cu nivel mediu de dezvoltare, conceperea unor soluții realiste, viabile, pentru depășirea greutăților provocate de criza economică mondială ce a afectat toate statele, ca și de unele contradicții interne, punerea în operă a unui mecanism științific de conducere planificată a economiei, bazat pe autoconducerea muncitorească, pe autogestiune și autofinanțare, instituirea unui sistem original, unic în felul său, al unei profunde democrații muncitorești revoluționare care asigură fiecărui cetățean al țării posibilitatea manifestării plenare a personali-

tății sale, participarea nemijlocită la conducerea societății, afirmarea principiilor înalte ale umanismului și legalității depline, promovarea unei politici interna ionale constructive, de pace și colaborare, de echitate și justiție sînt tot atîtea probleme de o mare complexitate a căror rezolvare poartă pecetea contribuțiilor hotărîtoare, de inestimabilă valoare teoretică și practică, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Contribuții care, întemeiate pe aplicarea legităților și principiilor generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concrete ale României și ale epocii în care trăim, au îmbogățit patrimoniul universal al gîndirii și practicii revoluționare, oferind exemplul prețios al unor modalități originale, creatoare, de soluționare a problemelor. Adversar neîmpăcat al dogmatismului, al închistării, al rutinei și comodității în gîndire, secretarul general al partidului, președintele României socialiste oferă prin întreaga sa activitate pilda unor continue căutări înnoitoare, imprimînd întregii noastre vieți politice, economice și sociale un spirit deschis la nou, dinamism, capacitatea unei continue adaptări la realitate, ceea ce conferă forța de nebiruit a concepției materialist-dialectice și istorice, justețea deplină și viabilitatea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. În tot ceea ce s-a înfăptuit în această perioadă poporul nostru a simțit și simte neîncetat clarviziunea și cutezanța gîndirii și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului, izvorîte din nemărginita sa dragoste față de patrie și popor, din atașamentul profund față de adevărurile generale ale socialismului științific, aplicate creator la condițiile și particularitățile României. Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea populară din Capitală, toate marile noastre înfăptuiri **„demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru comunist — forța politică conducătoare a întregii națiuni — care se călăuzește în activitatea sa după concepția științifică, materialist-dialectică și istorică, după mărcata învățătură a socialismului științific, aplicînd creator, la condițiile României, adevărurile general-valabile“.**

Ne aflăm acum la hotarul a două legislaturi, moment în care privind cu legitimă satisfacție la ceea ce am realizat în legislatura pe care am încheiat-o, constatînd că ceea ce se propusese în platforma electorală a precedentelor alegeri s-a îndeplinit cu succes, că patria noastră a parcurs o etapă importantă pe calea progresului său economic și social, a ridicării sale pe o nouă treaptă de dezvoltare, a creșterii nivelului de trai și de civilizație materială a poporului, a întăririi independenței și suveranității României, scrutăm cu firească încredere viitorul, noile sarcini, noile obiective pe care avem să le îndeplinim în actuala legislatură. Cu atît mai mult cu cît legislatura în care am intrat are o deosebită importanță, întrucît odată cu încheierea actualului cincinal pășim în cea de-a treia etapă a înfăptuirii Programului partidului, a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România, ale cărei obiective și direcții de acțiune sînt sintetizate în documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului. Larga dezbatere publică, democratică, a acestui măreț program a confirmat odată mai mult hotărîrea unanimă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, de a acționa cu toată fermitatea pentru îndeplinirea lui exemplară, i-a conferit girul puternic al voinței naționale. Așa cum reiese cu claritate din documentele Congresului al XIII-lea al partidului, în noua etapă în care intrăm, înfăptuirea obiectivului strategic fundamental presupune dezvoltarea pe o treaptă superioară a forțelor de producție, perfecționarea în continuare a relațiilor sociale și realizarea unei concordanțe cît mai depline între diferitele sectoare, între forțele de producție și relațiile sociale, ridicarea calității muncii și a vieții în toate domeniile economico-sociale. În următorul plan cincinal accentul va fi pus pe dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare de activitate. O atenție deosebită se va acorda dezvoltării mai puternice a bazei energetice și de materii prime, ca o condiție hotărîtoare pentru asigurarea progresului general al tuturor ramurilor economiei naționale. În mod special se va urmări reducerea în continuare a consumurilor energetice și de materii prime, recuperarea și refolosirea resurselor secundare, creșterea mai puternică a productivității muncii prin introducerea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, a automatizării, cibernetizării și robotizării producției.

Finalitatea, scopul suprem al puternicii dezvoltări a forțelor de producție, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri, ale sporirii avuției naționale și a venitului național, însuși țelul întregii politici a partidului și esența societății socialiste multilateral dezvoltată pe care o edificăm cu succes în România, le constituie ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. În actuala legislatură se va desfășura o amplă activitate de sistematizare a orașelor și satelor, se vor construi, în următorul cincinal încă 750 000 apartamente, asigurîndu-se în linii generale rezolvarea problemei locuințelor și încheierea lucrărilor de modernizare a Capitalei, se va realiza satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de dotare edilitară, de învățămînt, de sănătate și cultură, de comerț, a orașelor și satelor patriei noastre. Așa cum preciza recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „În centrul întregii activități a poporului nostru în perioada următorului cincinal și în perspectivă, pînă în anul 2000, se vor afla consolidarea tuturor realizărilor obținute, întărirea poziției României de țară mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior, al dezvoltării sale economice și sociale... în anul 2000 România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului. Se poate afirma, cu deplin temei, că, prin aceasta, România va încheia o întreagă epocă de dezvoltare revoluționară, creînd condițiile trecerii la o nouă etapă a revoluției, la afirmarea mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață“.**

Iată în această sintetică exprimare un extrem de vast program de acțiune, de ridicare a nivelului calității muncii și vieții în toate segmentele societății noastre. Programul este conceput într-o viziune prospectivă, unitară, a unei strategii care situează în centrul său bunăstarea materială și spirituală a omului, manifestarea liberă, neîngrădită a aptitudinilor și personalității sale, satisfacerea la un nivel cît mai înalt a trebuințelor individuale și sociale. „Așa cum sublinia în repetate rînduri președintele Nicolae Ceaușescu, pentru a realiza aceste minunate țeluri este necesar să fie folosit cît mai bine cadrul larg democratic ce a fost creat, să fie cît mai amplu valorificată înțelepciunea maselor populare, să se asigure, în același timp, ridicarea la un nivel superior a activității de conducere și planificare, creșterea rolului statului în toate domeniile de activitate, apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste de care depind atît făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, cît și înaintarea spre comunism, ridicarea continuă a bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității României, asigurarea unui loc demn în rîndul națiunilor libere ale lumii.

Acum, în momentele solemne ale reinvestirii tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al Republicii, cînd omagiem neobosita sa activitate de două decenii la conducerea destinelor patriei și poporului, evocăm cu cea mai înaltă mîndrie patriotică contribuția inestimabilă pe care președintele României socialiste a adus-o și o aduce la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității, la crearea unui climat de pace, securitate și colaborare internațională, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Neobosita sa activitate internațională, înalta răspundere pe care o manifestă față de destinele omenirii, amenințată cu pieirea într-un holocaust nuclear, preocuparea constantă pentru afirmarea pe arena internațională a principiilor de dreptate și echitate, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî liber, de sine stătător, soarta, pentru găsirea soluțiilor de eradicare a flagelului subdezvoltării, l-au consacrat pe președintele României socialiste drept una dintre personalitățile politice proeminente ale lumii contemporane, au făcut ca numele României să se bucure de înaltă prețuire și admirație pe toate meridianele globului. Nu putem să uităm că noua legislatură își începe activitatea în condiții internaționale deosebit de complexe, împrejurări în care tocmai realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, militant activ, neobosit, pentru o lume a păcii și dreptății, în fruntea statului nostru, ne dă cutezanță, încredere în viitor, certitudinea că politica internațională constructivă, responsabilă a României socialiste va fi continuată, că vom putea să ne înfăptuim nestingheriți opera noastră pășnică. O dată mai mult fierbintele umanism care îl animă pe conducătorul partidului și statului nostru și-a găsit o vibrantă expresie în chemarea pe care a adresat-o de la înalta tribună a celui de al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste : **„În numele popoarelor noastre, în numele cetățenilor țărilor noastre, al femeilor, al copiilor, în numele generațiilor viitoare, al existenței vieții pe planeta noastră, să facem totul pentru a apăra pacea și viața“.**

Dînd unanim votul pentru reinvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România, deputații Marii Adunări Naționale și-au îndeplinit mandatul de onoare ce le-a fost încredințat de întregul popor. Reales prin voința națională, exponentul cel mai fidel al voinței naționale, al intereselor supreme ale poporului, președintele Nicolae Ceaușescu ne oferă prin întreaga sa viață și muncă un pilduitor exemplu de dăruire și abnegație pentru binele țării și al poporului său. Un exemplu pe care, prin votul unanim dat candidaților Frontului Democrației și Unității Socialiste, întreaga națiune se angajează solemn să îl urmeze, să facă totul pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, pentru făurirea pe pămîntul românesc a visului de aur al omenirii — comunismul, pentru ridicarea patriei pe noi culmi ale progresului, civilizației și prosperității.

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

NICOLAE CEAUȘESCU — spirit revoluționar, novator în gîndire și acțiune

Perfecționarea activității statului, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economico-sociale

UNA dintre problemele de mare importanță, cu implicații teoretice și practice majore, de o deosebită actualitate mai ales în această perioadă cînd au avut loc și alegerile generale de deputați pentru Marea Adunare Națională, forul legislativ suprem, și pentru consiliile populare, ridicate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres, se referă la perfecționarea activității statului și organismelor sale, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale.

Făcînd bilanțul activității partidului, a întregului popor privind îndeplinirea obiectivelor înscrise în planurile ultimilor ani, Congresul al XIII-lea a remarcat puternica dezvoltare a forțelor de producție și profundele transformări intervenite în structura relațiilor sociale care au avut un rol decisiv în ridicarea continuă a gradului de civilizație materială și spirituală a poporului nostru. Concomitent cu aplicarea fermă a politicii de întărire și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, s-au obținut rezultate bune în organizarea producției și a muncii, în perfecționarea mecanismului economico-financiar, în aplicarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii. Corespunzător stadiului de dezvoltare la care a ajuns țara noastră, în ultimii ani au fost adoptate și o serie de măsuri privind perfecționarea activității statului, acționîndu-se în direcția lărgirii democrației muncitorești, unică în felul său, în cadrul căreia consiliile oamenilor muncii, adunările lor generale să devină adevărate forumuri ale ridicării activității de planificare și conducere la un nivel calitativ nou.

După cum se știe, în condițiile concrete ale țării noastre, întreaga activitate de planificare se desfășoară sub conducerea Partidului Comunist Român — centrul vital al națiunii. În elaborarea strategiei dezvoltării economico-sociale a țării partidul pornește de la obiectivele fundamentale înscrise în Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, individualizate, apoi, pentru fiecare etapă, de congresele și conferințele naționale. Astfel, stabilind direcțiile de dezvoltare economico-socială în cincinalul 1986—1990, Congresul al XIII-lea a marcat trecerea la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului.

Exercitarea rolului conducător al partidului în societate, în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă, are loc pe baza unui sistem de principii, pîrghii și instrumente cu ajutorul cărora sînt cunoscute și folosite legile economice obiective și este asigurată concordanța deciziilor la toate nivelurile. În cadrul acestui mecanism sînt precizate competențele și răspunderile tuturor factorilor, tuturor organismelor și instituțiilor chemate să gospodărească eficient avuția națională. Deoarece partidul clasei muncitoare își asumă răspunderi politice față de opțiunile și deciziile economice luate, pentru că, prin definiție, conducerea are un caracter politic, toate aceste organisme și instituții trebuie să se afle sub directa îndrumare politică a partidului, astfel încît ele să acționeze unitar în direcția stabilită prin Programul general de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În domeniul economic, conducerea de către partid se realizează prin intermediul statului socialist, al organismelor sale specializate, cu participarea largă și nemijlocită a întregului popor. Statul socialist, ca reprezentant al proprietarilor socialiști uniți, este chemat să administreze și să gestioneze în mod efectiv resursele de care dispune națiunea, să organizeze și să dirijeze în mod unitar producția socială, într-un cuvînt, să-și exercite funcția sa economico-organizatorică care, așa cum s-a precizat în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea, nu va dispărea niciodată. Întotdeauna societatea socialistă va avea nevoie de organisme centrale proprii prin intermediul cărora să se asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, evitîndu-se disproporțiile și intervenindu-se prompt în soluționarea contradicțiilor ce se pot ivi în calea dezvoltării.

Sublinierea din nou la Congresul al XIII-lea a rolului statului în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii activități economice, pe baza planului național unic, nu înseamnă nicidecum reafirmarea centralismului excesiv sau a altor forme care s-au dovedit, avînd în vedere propria experiență, că îngreunează buna funcționare a mecanismului economic. Este, de acum, prea bine cunoscut faptul că, una din rațiunile adoptării Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare a constat tocmai în înlăturarea fenomenelor de centralism excesiv, a birocratismului și găsirea unor pîrghii economice noi menite să pună mai bine în valoare cadrul larg democratic de participare a celor ce muncesc la conducerea economiei naționale. Ca urmare a hotărîrilor luate atunci și a măsurilor întreprinse pe parcurs mecanismul economico-financiar a dobîndit mai multă suplețe, funcționalitate și eficiență.

Între lărgirea competențelor și atribuțiilor ce revin întreprinderilor și conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale pe baza planului național unic există o strînsă interdependență. A existat și va exista și de aici înainte un anumit punct de echilibru al îmbinării conducerii unitare cu autonomia verigilor economice de bază, care să permită valorificarea inițiativei și energiilor creatoare ale oamenilor muncii. Dezvoltarea producției la nivelul fiecărei întreprinderi pe baza tehnicii moderne, îmbunătățirea continuă a calității produselor, realizarea unei înalte eficiențe și creșterea rentabilității nu constituie un scop în sine și nici nu pot fi rupte de contextul mai larg al proporțiilor fundamentale și al ritmurilor generale de creștere economică. În aceeași măsură cointeresarea directă a colectivelor de oameni ai muncii și sporirea veniturilor lor reale nu pot fi concepute în afara corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum, al politicii de investiții, financiare și de prețuri.

Firește, aceste corelații nu sînt stabilite o dată pentru totdeauna. Procesele și fenomenele economice au un pronunțat caracter dinamic, schimbările intervenite în economie manifestă o tendință de accelerare, mai ales sub impactul revoluției științifice și tehnice contemporane. În aceste condiții, formele și metodele de conducere nu pot fi imuabile, ci se află și ele într-un permanent proces de evoluție, de perfecționare în pas cu obiectivele noi stabilite de popor pentru fiecare etapă de dezvoltare. Pornind de la acest adevăr și manifestînd o înaltă exigență față de calitatea actului de conducere și o mare receptivitate față de nou, partidul nostru a acționat mereu, cu consecvență, în direcția eliminării a tot ceea ce este învechit, depășit, împotriva a tot ce nu mai corespunde stadiului atins în dezvoltarea lor de forțele și relațiile de producție. Iată de ce referirile exprese cuprinse în Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea activității statului și organelor sale, se află într-o strînsă continuitate de idei cu preocupările

constante ale partidului nostru pentru îmbunătățirea conducerii vieții economico-sociale.

Ținînd seama de cele menționate mai sus, s-ar putea pune următoarea întrebare : care sînt factorii obiectivi noi ce ne determină în mod necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru creșterea funcției economico-organizatorice a statului în actuala etapă ?

În primul rînd, așa cum s-a subliniat la recentul Congres al partidului, în cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare. Mai exact, pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor economiei. Or, este de înțeles că un asemenea obiectiv nu poate să se realizeze de la sine, la voia întîmplării. Economia noastră constituie acum un mecanism vast și complex, care cuprinde numeroase unități și ramuri, strîns legate între ele, ca rezultat firesc al adîncirii diviziunii sociale a muncii. Pentru ca o întreprindere sau sector să-și poată desfășura normal activitatea este absolut necesar ca alte unități sau ramuri să-i furnizeze mijloacele de producție de care are nevoie și bineînțeles să-i absoarbă mărfurile, asigurîndu-se, astfel, circuitul continuu al fondurilor. Totodată, ca urmare a repartizării armonioase a forțelor de producție în profil teritorial, activitățile economice din diferite localități și județe sînt legate între ele prin strînse relații de schimb, fiecare integrîndu-se într-un proces complex și unitar care cuprinde întreaga țară. Realizarea programului de dezvoltare intensivă, modernizare și ridicare a nivelului tehnic al industriei, de intensificare a agriculturii prin realizarea unui amplu program de irigații și îmbunătățiri funciare, de mecanizare complexă a acesteia, alocarea unui procent important din venitul național pentru dezvoltare, înfăptuirea programului special de creștere mai accentuată a productivității muncii și de reducere substanțială a cheltuielilor materiale nu reprezintă probleme ce cad numai în atribuțiile întreprinderilor, ci constituie, în același timp, obiective majore, fundamentale care în mod necesar trebuie să facă obiectul unor decizii macroeconomice.

În al doilea rînd, conducerea unitară a economiei este cerută și de noile coordonate ale revoluției științifice și tehnice. Introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, soluționarea mai rapidă a o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea patriei noastre, punerea în aplicare a Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990 care este menit să contribuie la creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, a fondului funciar, promovarea unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse reprezintă, de asemenea, probleme care nu pot fi soluționate numai de întreprinderi, ci presupun o coordonare pe baza planului național unic, singurul în măsură să unească toate resursele materiale și umane ale țării și să asigure sporirea continuă a producției materiale, a venitului național.

În al treilea rînd, în condițiile noastre, dezvoltarea pe bază de plan este cerută de însăși acțiunea legilor economice obiective. În această ordine de idei planul național unic reprezintă o decizie economică de maximă responsabilitate, deoarece el constituie actul în care se materializează opțiunea unui întreg popor. El nu se poate limita doar la schițarea unei imagini a viitorului. Prin capitolele și secțiunile sale el oferă posibilitatea de a se preciza cine, ce, cît și cînd trebuie să producă. Așa cum remarca tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, **„Nu putem lăsa fiecare întreprindere să producă ce vrea sau să contracteze ce dorește. Se poate ivi la un moment dat situația ca, pornind de la interese înguste, de grup, colectivul unei unități economice să-și propună să renunțe la unele activități sau să dea o altă orientare producției, în discordanță cu interesele generale ale economiei naționale. Or, este bine cunoscut că, în cadrul diviziunii sociale a muncii, fiecare unitate îndeplinește un anumit rol în ansamblul producției materiale, dispune de capacități și are un specific ce corespund unor cerințe bine determinate ale dezvoltării economiei naționale"**. Aceasta nu înseamnă că economia noastră reprezintă un organism osificat, insensibil la modificări. Dimpotrivă, proporțiile producției materiale se schimbă continuu sub impactul unor numeroși factori tehnici, economici și sociali. Aceste modificări este însă necesar să fie stăpînite, dirijate în strînsă legătură cu evoluția raportului dintre munca socială și nevoia socială. Orice schimbare trebuie să țină seama de necesitățile generale, de interesele națiunii. Acest lucru este pe deplin posibil în condițiile existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție — de stat și cooperatistă — ea însăși considerată a fi **„...una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective"**.

De aici nu se poate desprinde concluzia că economia socialistă ar reprezenta un mecanism ce poate fi condus doar prin mijloace administrative. Aceasta nu ar reprezenta nimic dacă nu ar avea la bază acțiunea legilor economice. Conducerea planificată a economiei nu poate fi, de pildă, concepută fără să se țină seama de acțiunea legii valorii. Nimeni nu poate susține în prezent că planul național unic ar putea fi întocmit prin luarea în considerare doar, să zicem, a legii dezvoltării planice, proporționale — lege specifică orînduirii socialiste — sau a unui număr redus de legi economice obiective. Este evident că stabilirea proporțiilor materiale și valorice, fundamentarea lor, nu poate fi făcută fără a se ține seama de întregul sistem al legilor economice care acționează în socialism. Bazîndu-ne pe experiența de pînă acum, nu se poate spune că piața nu exercită nici o influență asupra producției. Această influență există, pentru că tocmai piața ne arată dacă ceea ce s-a produs corespunde cerințelor din punct de vedere cantitativ și calitativ, dacă cheltuielile de muncă individuale ale întreprinderilor corespund sau nu celor socialmente necesare. În ultimă analiză, piața este aceea care scoate în evidență dacă munca socială a fost just repartizată pentru crearea diferitelor bunuri, dacă structura producției corespunde structurii nevoilor. În acest sens, toate măsurile adoptate din 1978 încoace privind perfecționarea mecanismului economic au urmărit întărirea rolului pîrghiilor valorice, a mijloacelor financiare, folosirea mai atentă a legii valorii, a formelor sale de manifestare, exercitarea unui control riguros asupra modului cum este cheltuit fiecare leu. Altfel, nici nu se poate vorbi de echilibrul dintre încasări și plăți, dintre venituri și cheltuieli, de autofinanțare, de beneficii ca rezultat al activității proprii.

Toate acestea au contribuit la sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere din fiecare unitate în gospodărirea eficientă a fondurilor și întărirea disciplinei financiare, au exercitat un puternic rol mobilizator în găsirea soluțiilor celor mai potrivite pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin. Actualul mecanism economico-financiar presupune mai mult decît oricînd disciplină și ordine, inițiativă și spirit de răspundere față de buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată diferitelor colective de oameni ai muncii. Așa cum este conceput, acest mecanism dispune de numeroase resorturi pe baza cărora se poate îmbina armonios conducerea unitară a întregii economii cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. Elaborarea planului jos, în întreprindere, dă posibilitatea cuprinderii de la început a diversității elementelor producției materiale și calculării unor variante optime cu rigoarea dictată de exigențele unei producții moderne, de tip intensiv. La acest nivel, de întreprindere, pot fi urmărite primele corelații vitale, dacă le putem numi astfel, pentru economie, precum este cea dintre producția netă și producția marfă vîndută și încasată, dintre înzestrarea tehnică și producția fizică obținută, dintre valoarea individuală a produselor și cea socială oglindită prin intermediul prețurilor, dintre creșterea productivității muncii individuale și retribuția nominală netă, dintre venituri și cheltuieli, costuri și beneficii ș.a.m.d. În aceste corelații se oglindește, de fapt, esența multor legi economice obiective. Numai că, așa cum remarca tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XIII-lea, **„...aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conștient. În aceasta constă rolul conducător al partidului, al statului socialist"**.

Firește, legile economice obiective acționează în cadrul unor condiții concret istorice, specifice fiecărei țări, condiții de o mare diversitate, legate de stadiul sau etapa de dezvoltare în care se află, de particularitățile structurilor de producție, de formele de proprietate existente etc. Există, apoi, deosebiri în mecanismul relațiilor de proprietate, în numărul populației, mărimea teritoriului, al resurselor de care dispun. Este firesc, deci, ca această varietate de condiții să se reflecte, pînă la urmă, în anumite mecanisme economice, specifice fiecărei țări socialiste, în politica economică a acestora, în pîrghiile și principiile economice utilizate, în formele și metodele concrete de planificare. Așa se explică faptul de ce planul de dezvoltare este și trebuie să fie considerat ca un atribut exclusiv al fiecărui stat socialist. Un lucru este cert, și anume exercitarea funcției economico-organizatorice de către statul socialist presupune, fără nici o rezervă, dreptul suveran al fiecărui popor de a-și elabora strategia dezvoltării, formele și metodele de acțiune, de a răspunde efectiv de resursele naturale de pe teritoriul său național și de a hotărî independent asupra utilizării lor. Numai în acest fel conducerea unitară a economiei va reflecta interesele fundamentale ale poporului, iar opțiunile și deciziile luate vor corespunde acestor interese. În concepția partidului nostru, planul național unic reprezintă expresia voinței suverane a poporului român. Rolul său în asigurarea conducerii unitare a întregii activități va crește pe măsură ce se va amplifica și diversifica dezvoltarea economico-socială. Participarea activă a maselor la conducerea statului, dezvoltarea democrației muncitorești nu contravin conducerii unitare a activității de către stat, ci, dimpotrivă, constituie o cerință absolut necesară a unirii elanului și energiei tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului.

Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎNTR-O atmosferă de profundă angajare creatoare, oamenii muncii din toate unitățile economice desfășoară o intensă activitate pentru realizarea integrală a planului pe acest an, ultimul din actualul cincinal. În acest cadru, o importanță deosebită o prezintă examinarea și aprobarea, de către **Plenara C.C. al P.C.R.** din 26—27 martie a.c., a **Programului de măsuri pentru îndeplinirea integrală a prevederilor Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1985 și pregătirea înfăptuirii în bune condiții a planului pe anul 1986.** Pentru că, realizarea integrală a planului pe 1985 constituie — așa cum s-a subliniat la plenară — condiția hotărîtoare pentru înfăptuirea cincinalului actual și crearea unei baze trainice pentru trecerea la îndeplinirea prevederilor celui de-al 8-lea cincinal, la transpunerea cu succes în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a țării în perioada 1986—1990.

În scopul îndeplinirii integrale a planului pe 1985 și pregătirii corespunzătoare a planului pe 1986 plenara a stabilit în domeniul industriei măsuri concrete ce pun în centrul activității guvernului, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale de stat, a centralelor industriale și întreprinderilor înfăptuirea prevederilor programelor privind producția de cărbune, țiței, gaze și energie, precum și a sarcinilor de economisire strictă a resurselor energetice.

Pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, referitoare la necesitatea ca în anul 1985 să se obțină o creștere mai puternică a producției agricole, în agricultură este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru a se asigura pregătirea și desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei agricole de primăvară, a tuturor lucrărilor de întreținere și recoltare a produselor agricole, precum și pentru sporirea în continuare a efectivelor de animale și a producției de carne, lapte și alte produse animaliere.

O atenție deosebită se cere acordată în continuare realizării în cele mai bune condiții a prevederilor planului de export, în așa fel încît fiecare contract să fie onorat exemplar, pe cît posibil în devans, pentru a putea fabrica și expedia la timp produsele la parteneri.

Dat fiind că pentru următoarele luni este de realizat un volum mai mare de investiții, se cer intensificate eforturile pe toate șantierele de construcții, astfel încît prevederile planului și în acest domeniu să fie înfăptuite în cele mai bune condiții.

În realizarea prevederilor înscrise în toate programele noastre naționale un rol deosebit și important revine cercetării științifice, îmbunătățirii activității de învățămînt, de formare a cadrelor, de ridicare a nivelului lor de pregătire.

Așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. există toate condițiile tehnico-materiale necesare pentru ca activitatea productivă din fiecare unitate economică să se desfășoare în conformitate cu prevederile de plan. Acum, esențial este ca în unitățile economice din întreaga economie să se acționeze cu fermitate și cu înaltă responsabilitate comunistă, pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan pe acest an, pentru a pune o bază trainică celui de-al 8-lea cincinal, noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Sporirea productivității muncii — în centrul preocupărilor pentru realizarea ritmică a producției fizice

REALIZAREA ritmică, la toate sortimentele a producției fizice planificate constituie preocuparea fundamentală a colectivelor de oameni ai muncii din fiecare întreprindere. **În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu se întreprind ample acțiuni pentru recuperarea restanțelor de la începutul acestui an, pentru îndeplinirea exemplară a tuturor sarcinilor de plan.**

Activitatea desfășurată în anul trecut de toate întreprinderile Centralei industriei confecțiilor din București în direcția diversificării sortimentelor de îmbrăcăminte, pentru îmbunătățirea generală a nivelului tehnic și calitativ al produselor s-a concretizat în introducerea în fabricație a unui număr de peste 2 100 noi modele, calitativ superioare, cu o pronunțată notă de noutate. Demn de remarcat este faptul că, la finele anului trecut, ponderea produselor noi în totalul producției marfă s-a ridicat la 99%, ceea ce înseamnă practic că toate produsele realizate au fost produse noi.

■

TENDINȚELE de creștere a gradului de diversificare a producției și de sporire a ponderii seriilor mici de fabricație — generate de acoperirea unei cît mai largi game de cerințe, de exigențele impuse de evoluția modei, de necesitatea amplificării prezenței pe diverse piețe ale lumii — au determinat ca, pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan, pentru obținerea unei înalte eficiențe, atenția să fie îndreptată, în cadrul tuturor întreprinderilor din centrala noastră, din ce în ce mai mult spre factorii intensivi de sporire a producției, cu deosebire spre asigurarea unui nivel superior productivității muncii. O asemenea orientare are în vedere conferirea unei flexibilități înalte unităților de producție din cadrul tuturor întreprinderilor, asigurarea condițiilor necesare realizării unor producții în serii mici la termenele scurte solicitate de beneficiari, adaptarea rapidă la cerințele acestora, realizarea la momentul oportun a produselor care se cer pe piețele externe.

În acest an productivitatea muncii urmează să crească pe ansamblul centralei cu 5% față de 1984 (creșterea corespunde unei sporiri cu 15,5% față de 1980), evoluție ascendentă urmînd să înregistreze corespunzător și productivitatea fizică a muncii (5,9% la costume bărbați; 13,0% la cămăși, 34,9% la jachete pentru femei, 17,9% la compleuri femei etc.). Pentru obținerea acestor creșteri, planurile de măsuri întocmite la nivelul fiecărei întreprinderi în parte vizează mobilizarea puternică a tuturor factorilor ce asigură nivele superioare de productivitate, generalizîndu-se acțiunile și măsurile cele mai eficiente luate în acest domeniu în anul trecut și adoptîndu-se altele noi, care să valorifice într-un grad și mai înalt rezervele existente.

Realizarea și depășirea sarcinilor de creștere a productivității muncii au im-

pus inițierea, încă din anul 1984, în colaborare cu I.P.I.U. și celelalte centrale de confecții, a unor **acțiuni în domeniul tehnologiilor de fabricație** specifice industriei confecțiilor, astfel încît să se asigure utilizarea eficientă a tehnicii din dotare, concomitent cu obținerea produselor cu consumuri mici de materiale și manoperă.

De un real folos se dovedesc în acest sens cele 5 linii tehnologice pilot pentru confecționarea pantalonilor, sacourilor, cămășilor, rochiilor și impermeabilelor, organizate și concepute ca linii polivalente, astfel încît, în cadrul familiilor respective de produse, diferitele modele să poată fi executate fără reajustări importante. Tehnologiile proiectate și experimentate în cadrul liniilor pilot au urmărit în principal : reorganizarea fluxurilor tehnologice și crearea zonelor pentru prelucrarea subansamblelor, dimensionarea optimă a liniilor de prelucrare și montaj, cuplarea rațională a fazelor în operații, reducerea timpilor auxiliari, conceperea unor procedee perfecționate de execuție tehnologică prin combinarea, eliminarea sau înlocuirea unor faze cu altele, conducînd, în perioada de experimentare, la reducerea timpilor de execuție și obținerea unor creșteri de productivitate fizică de 8—20%. Pînă la finele anului se prevede generalizarea noilor tehnologii la toate întreprinderile din cadrul centralei, precum și continuarea cercetărilor pentru reducerea în și mai mare măsură a timpilor operativi de bază și auxiliari și sporirea astfel a productivității muncii.

O importantă acțiune inițiată la nivelul centralei, cu efecte multiple asupra modului de desfășurare a activității productive, o reprezintă **unificarea și perfecționarea proceselor tehnologice** de confecționare a produselor ce formează structura unor importante comenzi la export. Procesele tehnologice elaborate în cadrul acestei acțiuni au urmărit alegerea variantelor optime de execuție a operațiilor, inclusiv prin reproiectarea unor detalii din complexitatea modelelor analizate ; pentru fiecare operație s-au stabilit dotarea adecvată cu utilaje și noi S.D.V.-uri, mînuirile și metodele de muncă raționale, modul de organizare a locurilor de muncă. Se apreciază că implementarea proceselor ce au fost elaborate cu acest prilej va conduce la obținerea pe întreaga centrală a unor economii de manoperă de peste 8 mil. lei anual.

■

ÎN CONDIȚIILE în care accelerarea dezvoltării forțelor de producție are loc sub impactul revoluției tehnico-științifice, iar creșterea gradului de flexibilitate a unităților de prelucrare-montaj din cadrul întreprinderilor de confecții a devenit o necesitate stringentă, un accent deosebit în asigurarea unor condiții tehnice și tehnologice superioare de desfășurare a activității se acordă colaborării cu diverse institute de cercetare și inginerie tehnologică, precum și cu întreprinderi din cadrul M.I.U., M.I.C.M., M.I.Ch. etc. Ca rod al acestor colaborări putem exemplifica cercetarea și realizarea în colaborare cu Institutul de tehnică de calcul a unor sisteme specializate pentru elaborarea proceselor tehnologice pe calculator, pentru controlul și înregistrarea automată a defectelor de țesătură, sisteme implementate la I.C.T. București și de la care se așteaptă obținerea în acest an a unor importante efecte economice : 0,8 mil. lei spor de beneficiu, reducerea cu 50% a consumului de muncă necesitat de elaborarea proceselor tehnologice, creșterea productivității muncii ca urmare a optimizării proceselor tehnologice etc.

O pondere importantă în ansamblul acțiunilor pentru sporirea productivității la fiecare loc de muncă o dețin măsurile care vizează **creșterea gradului de mecanizare a proceselor tehnologice,** prin realizarea unor noi S.D.V.-uri și utilaje în cadrul acțiunii de autoutilare. În 1985 se prevede generalizarea unui număr de 24 tipuri noi de S.D.V.-uri, a căror utilizare este de natură să conducă la reducerea considerabilă a consumurilor de manoperă la diferite locuri de muncă, concomitent cu diminuarea consumurilor materiale. Printre acestea se află : ● **dispozitivul pentru executarea cusăturilor de îmbinare.** Utilizarea acestuia la produsele de îmbrăcăminte tip sport, mult solicitate pe piața externă, asigură o creștere a productivității muncii cu 40%, estimîndu-se obținerea în 1985, la nivelul centralei, a unor economii de manoperă de peste 1,8 mil. lei ; ● **dispozitivul pentru aplicat vipușcă dublă din două culori,** a cărui aplicare la Întreprinderea de confecții și tricotaje București a condus la o economie de timp de circa 12 min/buc., ceea ce corespunde unei creșteri de productivitate de peste 3 ori față de vechea metodă ; ● **dispozitivul electric pentru preformarea buzunarelor aplicate.** Conceput pentru mecanizarea unor operații manuale, ce solicită consumuri mari de timp și efort fizic ridicat, dispozitivul asigură o sporire cu peste 300% a productivității la operațiile respective, muncitorul avînd posibilitatea să lucreze la două asemenea dispozitive ; ● **dispozitivele speciale pentru finisarea tivurilor.** Realizate într-o gamă de mărimi cuprinsă între 5 și 25 mm și utilizate la realizarea unor diverse produse de îmbrăcăminte (rochii, uniforme, impermeabile, haine de protecție) aceste dispozitive conduc la o creștere de productivitate de peste 70% și la un înalt nivel calitativ al produselor realizate.

Concomitent cu mecanizarea locurilor de muncă din activitatea de bază se urmărește permanent și asigurarea unei activități ritmice, eficiente în procesele conexe (aprovizionarea locurilor de muncă, transportul interoperațional, depozitarea etc.). Astfel, în acest an se va continua experimentarea și generalizarea de **noi sisteme de transport interoperațional suspendat** care creează condiții pentru alimentarea ritmică a locurilor de muncă și reducerea timpilor auxiliari consumați pentru pregătirea și finalizarea operațiilor tehnologice de bază ; introducerea transportului suspendat la o linie tehnologică de confecționat pantaloni din cadrul Întreprinderii de confecții și tricotaje din București a permis obținerea, în perioada de experimentare, a unei productivități mai mari cu 6—8%.

Sporirea productivității muncii a permis unităților centralei ca, exceptînd luna ianuarie, cînd s-au înregistrat unele rămîneri în urmă în realizarea unor sortimente, pe lunile februarie și martie prevederile de plan să fie îndeplinite ritmic la întreaga producție fizică. În continuare, tot pe baza asigurării unor nivele superioare de productivitate, vom recupera în timp cît mai scurt rămînerile în urmă, creînd condițiile necesare derulării normale a activității productive.

ing. G. ȚIRU
Centrala Industriei Confecțiilor București

Ritm susținut în realizarea investițiilor miniere

PROGRAMELE de investiții stabilite pentru acest cincinal au acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării bazei de materii prime și energetice și, în principal, sectorului minier, căruia îi revin sarcini sporite în asigurarea resurselor energetice necesare. An de an, industriei miniere i-au fost acordate însemnate fonduri de investiții, numai în acest cincinal fiind alocate peste 60 miliarde lei (respectiv, o creștere de aproape două ori față de cincinalul anterior), ceea ce s-a concretizat în crearea de noi capacități de producție, modernizarea și dezvoltarea minelor existente.

În 1985 sectorul minier beneficiază de peste 13 miliarde lei investiții, din care aproape 5 miliarde lei pentru construcții-montaj, în principal pentru punerea în funcțiune a noi capacități, ceea ce va asigura creșterea producției de lignit cu peste 30%, a celei de huilă cu 10% și a celei de minereuri cuprifere cu 63% față de nivelurile obținute în 1984. În acest scop, urmează să se dezvolte și modernizeze majoritatea minelor și preparațiilor din Valea Jiului, să se pună în funcțiune 27 noi linii tehnologice pentru exploatarea lignitului în carierele din bazinele Motru, Rovinari, Mehedinți și Vîlcea, să se finalizeze noile capacități de producție în sectorul de minereuri Moldova Nouă, Roșia Poieni, Valea Morii, Coranda Hondol, Făget Rodna etc.

■

ÎN MINERIT, activitatea de investiții are un anumit specific concretizat atît în caracterul ei permanent, cît și în desfășurarea ei în devans față de cea de producție. De fapt, aceasta și explică creșterea volumului de investiții pe trim. I a.c. cu 2,4% la total și cu 16,6% la construcții-montaj față de aceeași perioadă a anului trecut, în așa fel încît noile capacități create sau modernizate să asigure nivelele de producție planificate pentru trim. II și III a.c.

Pe primele două luni din acest an un număr însemnat de unități miniere (C.M. Motru, C.M. Ploiești, C.M. Baia Mare, C.M. Deva, I.M. Voivozi, I.M. Sălaj), au reușit să realizeze și chiar să depășească planul, atît la total investiții, cît și la construcții-montaj. O atenție deosebită a fost și este acordată în continuare, în acest cadru, activității de construcții-montaj (crește-

rea față de anul trecut este de 12,5%), în special în ce privește **accelerarea ritmului de montaj la principalele utilaje conducătoare ale fluxurilor tehnologice din cariere și subteran** și intensificarea livrărilor de către furnizori a ansamblelor și subansamblelor aferente acestor utilaje, conform graficelor și în ordinea de montaj. Cu toate acestea, prevederile de plan la total investiții pe Ministerul Minelor, au fost realizate doar în proporție de 91,1%. Cauzele unei asemenea situații sînt generate de un complex de factori printre care cei cu cea mai mare influență sînt : menținerea unor indici mai scăzuți de folosire a unor utilaje (foreze, excavatoare cu cupă, autobasculante etc.), ca urmare a neasigurării în întregime a condițiilor de lucru și neaprovizionării ritmice cu piesele de schimb necesare, ceea ce a făcut ca timpii de înaintare și de descopertă să fie mai mari decît cei planificați ; neasigurarea, la nivelul planului, cu forța de muncă necesară, atît sub aspectul pregătirii profesionale, în special la anumite categorii de meserii, cît și cantitativ ; nelivrarea sau livrarea cu întîrziere a unor utilaje de către furnizori (la C.M. Valea Jiului, furnizorul „Unio"-Satu Mare are o restanță de 130 milioane lei la transportoarele cu racleți și cele cu bandă, în timp ce Întreprinderea mecanică Timișoara înregistrează o restanță de 125 milioane lei la combinele CI-2 și complexul CMA-5H etc.).

■

ÎN CADRUL măsurilor stabilite în vederea recuperării restanțelor și realizării integrale a planului de investiții pe acest an, **sporirea ritmului lucrărilor** la principalele obiective ocupă un loc prioritar. Astfel, începînd cu luna martie a.c., ritmul de execuție a fost sporit la 1 300 mil. lei pe lună, din care 500 mil. lei la construcții-montaj, ceea ce va permite ca, pînă la 30 noiembrie a.c., planul anual de investiții să fie în întregime realizat. În ansamblul acestora, un accent deosebit este pus pe:

- intensificarea ritmului de execuție a lucrărilor miniere subterane din minele Lupeni, Petrila, Aninoasa, Dîlja, Bărbăteni, Livezeni, precum și punerea în funcțiune a noi capacități la Petrila sud, Valea de Brazi, Iscroni, Răscoala etc. Totodată, vor începe lucrările de investiții la carierele Hodoreasca, Fărcășești, Valea cu apă, Sărdănești, Bărbătești, Bustuchin și minele Fărcășești și Zegujani ;
- sporirea volumelor de decopertă atît la carierele de lignit, șisturi bituminoase, cît și de minereuri cuprifere din bazinele Mehedinți, Motru, Rovinari, Vîlcea, Moldova Nouă și Roșia Poieni ;
- intensificarea ritmului de montaj a excavatoarelor cu rotor, mașinilor de haldat și benzilor magistrale din sectorul de cărbune cît și al liniilor tehnologice de mare capacitate de la instalațiile de preparare din sectorul de minereuri (în 1985 trebuie puse în funcțiune 27 excavatoare cu rotor, 12 mașini de haldat și 205 transportoare cu bandă de mare capacitate) ;
- promovarea unor noi tehnologii în vederea punerii în valoare a unor rezerve de lignit situate în condiții grele de exploatare, precum și îmbunătățirea indicilor de extracție pentru zăcămintele de minereuri cu conținut redus de metal.

Toate aceste măsuri vor asigura condițiile necesare ca în acest an să se obțină pe ansamblul industriei miniere un spor de producție cu peste 40% mai mare decît în 1984. În același timp, ele vor influența substanțial nivelul de realizare a planului de investiții, care în perioada martie-noiembrie a.c. va fi cu 20% pe total și cu 45% la construcții-montaj mai mare decît rezultatele obținute în anul trecut.

Măsuri importante au fost luate și în scopul **îmbunătățirii calității cărbunelui,** prin executarea unor lucrări de investiții pentru : eliminarea intercalațiilor de steril cu grosimi mai mari de 0,4 m la exploatarea cărbunelui în cariere, montarea și punerea în funcțiune a unor noi instalații de concasare a lignitului, de claubare a sterilului din minele de huilă și din instalațiile de preparare, precum și creșterea gradului de recuperare a cărbunelui în instalațiile de preparare din Valea Jiului. În același timp, la nivelul ministerului și al unităților miniere, au fost stabilite, în colaborare cu întreprinderile furnizoare, măsuri ferme, concrete pentru punerea în funcțiune a instalațiilor tehnologice din carierele de lignit restante din 1984, precum și pentru asigurarea ritmicității subansamblelor și pieselor de schimb necesare în vederea creării unui larg front de lucru care să permită creșterea în și mai mare măsură a producției de cărbune prevăzute pe acest an.

I. MINCIUNESCU
director adjunct
Ministerul Minelor

Rezerve de sporire a producției de țiței

ACCELERAREA ritmului de extracție a hidrocarburilor, încadrarea fiecărei schele în nivelele planificate și recuperarea restanțelor din primele luni ale acestui an reprezintă pentru fiecare unitate petrolieră o preocupare de prim ordin, de care depinde acoperirea în mai mare măsură a necesităților economiei naționale cu asemenea produse. O contribuție însemnată la realizarea obiectivelor înscrise în planul de producție pe acest an o aduce și activitatea de foraj, prin faptul că pune la dispoziția schelelor noi sonde de producție.

Pornind tocmai de la importanța deosebită a forajului în deschiderea unor noi fronturi de producție, activitatea Trusului de foraj-extracție Bolintin se axează în mare parte pe creșterea contribuției acestuia la realizarea producției planificate de țiței. În acest an, planul la foraj la nivelul trustului este cu 8% mai mare decît în 1984, din care la forajul de cercetare cu 20,7%, iar la exploatare cu 6,3% mai mare. Aceasta în condițiile în care în 1984 planul de foraj a fost depășit cu 6,61%, ceea ce a echivalat cu asigurarea în producție încă de la începutul acestui an a unui număr suplimentar de 123 sonde.

Pentru ca în acest an activitatea de foraj să se poată desfășura în condiții cît mai bune, pentru a fi date producției un număr cît mai mare de sonde în termene cît mai scurte, atenția brigăzilor specializate în asemenea operații este îndreptată, îndeosebi, spre :

1. **Folosirea intensivă a tuturor instalațiilor din dotare.** Se are în vedere, în acest sens, nominalizarea fondului de locații pe sortimentele de foraj cu 45 de zile înaintea începerii trimestrului de plan, pentru tot metrajul cuprins în grafice ; asigurarea întregii documentații de scoatere din circuitul agricol și finanțarea sondelor noi în timp util și ritmic ; electrificarea instalațiilor mari consumatoare de combustibili lichizi și înlocuirea celor casate cu instalații electrice, care au avantajul unui randament ridicat și timpul neproductiv redus etc.

2. **Reducerea timpului de demontaj, transport și montaj al instalațiilor.** În acest scop principalele acțiuni au vizat : folosirea părților de instalație, pentru înlocuirea celor defecte și utilizarea în timpul montajului, înainte de a fi degajate prin demontaj, reducînd timpul de montaj ; executarea în avans a lucrărilor de suprafață și a celor nelegate de transportul instalațiilor ; executarea montajelor instalațiilor mici cu formații complexe de foraj și montaj și menținerea pe cît posibil a formațiilor de montaj la aceleași instalații ; folosirea utilajelor de transport și ridicat de capacitate mărită, pentru transportul și montajul în grupuri mari etc.

3. **Creșterea vitezei de lucru prin îmbunătățirea tehnologiei de foraj** în care scop au fost stabilite o serie de măsuri printre care : reconsiderarea programelor de construcție în funcție de solicitările schelelor de producție petrolieră și prevenirea eventualelor dificultăți în timpul forajului ; asigurarea asistenței tehnice permanente, stabile și competente pentru instaurarea ordinii și disciplinei tehnice la fiecare loc de muncă ; optimizarea regimului de foraj la sondele de mare adîncime ; folosirea fluidelor de foraj cu caracteristici superioare la majoritatea sondelor săpate ; utilizarea sapelor cu diamante pentru traversarea stratelor compacte și dure în special la sondele de mare adîncime ș.a.

4. **Diminuarea cheltuielilor materiale** prin : folosirea de burlane provenite din detubări ; cimentarea sondelor cu amestec de ciment și cenușă de termocentrală ; refolosirea fluidului de foraj de la sondele terminate, la sondele în foraj ; recuperarea părților refolosibile de la materialele uzate (furtunuri de foraj, pistoane, sape etc.).

Prin toate aceste măsuri **au fost puse în producție în primele două luni și jumătate din acest an 60 de sonde noi, ceea ce a însemnat o producție suplimentară de 4 440 tone țiței.** Este o experiență importantă, ce merită a fi preluată de toate schelele de foraj din țară, pentru a da producției cît mai multe sonde productive, în termene cît mai scurte.

Nicolae TACHE
director adjunct
Trustul de foraj-extracție
Bolintin

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Priorități în ridicarea calității și eficienței producției

DESFĂȘURAREA activității de asigurare, ridicare continuă și control al calității produselor în anul 1984, care a constituit în fapt transpunerea în practică a prevederilor pentru această perioadă ale **Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990**, a evidențiat că economia națională în ansamblu și fiecare unitate economică în parte dispune în prezent de un cadru tehnic-economic-organizatoric superior de sporire a performanțelor și competitivității produselor românești, de creștere a eficienței activității productive. Pe această bază, în anul care a trecut, în unitățile din economie a fost realizată o gamă largă de produse cu parametri tehnico-economici superiori, puternic competitive, în conformitate cu obiectivele și sarcinile concrete înscrise în propriile programe de calitate.

Pe baza experienței acumulate pînă în prezent, ținînd seama de realizările însemnate obținute dar și de rezervele disponibile în unitățile economice, de valorosul potențial tehnic și uman existent, întreprinderile, centralele și institutele de cercetări, continuînd și amplificînd aceste preocupări, au elaborat și pentru anul 1985, în concordanță cu prevederile Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, programe proprii de calitate. Aceste programe au fost fundamentate pe analize aprofundate privind căile și modalitățile concrete de acțiune pentru îmbunătățirea caracteristicilor tehnico-constructive ale produselor, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie și combustibili, pentru sporirea gradului de valorificare a acestora și reducerea cheltuielilor materiale, precum și pentru creșterea competitivității. A fost menținută cu consecvență abordarea problemelor calității într-o viziune complexă, unitară, preocupările pentru perfecționarea caracteristicilor constructive, tehnologice, de fiabilitate și mentenabilitate fiind armonios îmbinate cu cele vizînd îmbunătățirea în continuare a parametrilor economici ai produselor: consumuri, costuri, gradul de valorificare al materiilor prime, eficiența la export etc. În acest sens este semnificativ de relevat spre exemplu că, alături de introducerea în planul unităților economice, începînd din 1985, a indicatorului „ponderea produselor de nivel tehnic și calitativ mondial ridicat în valoarea produselor de bază", în cadrul programelor proprii de calitate au fost cuprinse în continuare și pentru acest an și sarcini importante privind reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, creșterea gradului lor de valorificare, sporirea competitivității și eficienței produselor la export.

În contextul experienței acumulate în anul 1984 și avînd în vedere obiectivele și sarcinile mobilizatoare care rezultă pentru anul 1985 din Programul național privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pentru satisfacerea pe această bază la un nivel superior a cerințelor economiei naționale și ale exportului, pentru creșterea competitivității și eficienței, sporirea avuției naționale și ridicarea în continuare a nivelului de trai, se conturează prioritatea și atenția deosebită care se cere acordată în toate unitățile economice tuturor activităților legate de fundamentarea temeinică, de transpunerea integrală, exemplară în practică a întregului conținut al programelor proprii de ridicare a nivelului tehnic-calitativ pe fiecare produs și grupă de produse. În acest scop întreprinderile, centralele industriale și ministerele trebuie să-și intensifice preocupările pentru a asigura :

■ **adaptarea elastică și operativă a structurii producției la evoluția cererii beneficiarilor interni și externi, la tendințele înregistrate în prezent și în perspectivă, accelerarea introducerii progresului tehnic** în toate ramurile economiei naționale. În acest context, la realizarea obiectivelor stabilite în domeniul calității o contribuție deosebită este chemată să aducă asimilarea în fabricație în 1985 a unui mare număr de mașini, utilaje, aparate și instalații cu parametri superiori, la nivelul realizărilor înregistrate pe plan mondial, precum și aplicarea în producție a numeroase tehnologii noi și modernizate. Este evident că o cerință de maximă actualitate o reprezintă completarea și actualizarea permanentă — cu sprijinul mai activ al centralelor și ministerelor — a băncilor de date tehnice și economice pentru produsele similare de pe plan mondial și din țară, care să conțină în acest fel cît mai multe informații „la zi" pentru proiectarea și analiza nivelului calitativ propriu al produselor întreprinderii. Valorificînd condițiile create, în toate unitățile economice se cer intensificate lucrările de reproiectare și modernizare, de perfecționare constructiv-funcțională din fază de concepție-proiectare a produselor în curs de asimilare, precum și de diversificare a sortimentelor fabricate în domeniile de tehnicitate ridicată. Direcțiile tehnice din ministere și compartimentele de specialitate din centralele industriale trebuie să fie mai activ implicate în recurgerea, în cadrul programelor de sporire a calității, la astfel de soluții de fond, care vizează creșterea aportului cercetării, a concepției proprii la obținerea unei calități superioare, realizată în condiții de eficiență ridicată ;

■ **defalcarea la nivelul subunităților organizatorice ale întreprinderii a prevederilor înscrise în programul de îm-**

→

Elemente pentru o mai bună corelare a măsurilor tehnice și financiare în întreprindere

REALIZAREA în condiții optime a sarcinilor ce revin întreprinderii necesită printre altele o cît mai bună corelare a deciziilor de concepție tehnică cu deciziile financiare la nivelul unităților economice. Pentru atingerea acestui obiectiv apreciem că se cer luate mai consecvent în considerație și următoarele cerințe :

a) implicarea sistematică în proiectarea noilor produse și tehnologii a economiștilor care să participe atît la determinarea eficienței economice a acestora, cît și la realizarea unor antecalculații riguroase ținînd cont de ansamblul factorilor tehnici, economici, organizatorici și umani implicați ;

b) folosirea de către cadrele economice care elaborează bugetul de venituri și cheltuieli și planifică principalii indicatori economico-financiari ai unității, a informațiilor economice și tehnico-economice cuprinse în documentațiile privind noile produse și tehnologii ;

c) luarea în considerare în planificarea financiară a variației efectelor economice asociate fabricării produselor corespunzător fazei ciclului de viață în care se află, știut fiind faptul că în prima perioadă beneficiile sînt mai mici datorită cheltuielilor ocazionate de pregătirea tehnică și organizatorică și a seriilor mai reduse fabricate ;

d) prevederea unor fonduri care să poată fi utilizate pentru finanțarea înnoirii produselor și tehnologiilor în decursul anului, atunci cînd apar posibilități inedite a căror cunoaștere și luare în considerare nu a fost posibilă în fazele de fundamentare și aprobare a planului ;

e) organizarea de acțiuni de perfecționare a pregătirii cadrelor tehnice în domeniul economic, astfel încît acestea să sesizeze cît mai din vreme atît importanța și soluțiile de anticipare ale efectelor economice ale înnoirii produselor și tehnologiilor, cît și amplificarea posibilităților de comunicare și conlucrare cu cadrele economice. Concomitent, se impune și completarea cunoștințelor economiștilor în domeniul tehnic, în vederea creșterii capacității lor de a comunica cu cadrele tehnice, de a percepe și lua în considerare implicațiile economice ale înnoirii produselor și tehnologiilor într-o viziune previzională. Pe acest plan, considerăm că s-ar dovedi utilă organizarea unor programe speciale de perfecționare de către centrele de pregătire ale ministerelor și/sau institutele de învățămînt superior.

O. NICOLESCU

bunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor pe întreprindere. Apreciem că la fundamentarea prevederilor înscrise în programele proprii de calitate, o contribuție sporită poate și trebuie să aducă detalierea soluțiilor adoptate, stabilirea lor în mod concret nu numai pe ansamblul întreprinderii, ci și pe secții și ateliere, precum și pe compartimentele ce pot să influențeze procesele de sporire a parametrilor produselor, economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și energiei, sporirea eficienței exporturilor etc.

Cu acest prilej, este de insistat asupra faptului că, date fiind problemele complexe ridicate de fundamentarea și aplicarea măsurilor înscrise în programele proprii de calitate, se conturează tot mai pregnant necesitatea ca desfășurarea activităților de această natură să nu fie puse exclusiv în sarcina compartimentului tehnic și CTC. Practica a demonstrat că se impun acțiuni comune, conjugate, eforturi coordonate ale tuturor compartimentelor întreprinderii, inclusiv ale fabricilor, secțiilor de producție și atelierelor pentru conceperea și punerea eficientă în practică a celor mai indicate măsuri de îmbunătățire a parametrilor tehnici și calitativi ai produselor ;

■ **pregătirea temeinică a fabricației, omologarea cu maximă exigență a produselor noi,** testarea prealabilă, riguroasă a tuturor produselor. În acest sens opinăm că ar putea fi sporită rigurozitatea instrucțiunilor elaborate de ministere și centrale industriale privind asimilarea, astfel ca să se perfecționeze continuu condițiile create pentru a se asigura introducerea în fabricație de serie a produselor numai după efectuarea tuturor testărilor și verificărilor necesare, numai după elaborarea corectă și completă a documentației de execuție, după asigurarea tehnologiilor de control pentru toate reperele și subansamblele, după omologarea tuturor subansamblelor, după probe concludente de funcționare, de obținere a performanțelor corespunzătoare la standurile de probe ;

■ desfășurarea cu maximă operativitate, cu răspundere și exigență înalte, în acele unități în care pînă în prezent nu s-au identificat soluții al căror efect să acopere integral sarcina planificată de sporire a calității pînă la nivelul stabilit prin indicatorul „ponderea produselor de nivel tehnic și calitativ mondial ridicat în valoarea produselor de bază", de acțiuni de reexaminare și completare a programelor proprii de calitate elaborate.

O bogată sursă de noi sugestii și direcții de acțiune o poate reprezenta **realizarea unei corelări cît mai strînse între prevederile programelor proprii de creștere a calității și conținutul celorlalte programe ale întreprinderii,** de exemplu cele de creștere mai accentuată a productivității muncii, de reducere a costurilor producției, de atingere a parametrilor proiectați la capacitățile puse în funcțiune, de sporire a volumului și eficienței exporturilor. Eforturile se cer orientate din fază de concepție pentru stabilirea unui sistem corelat de urmărire a aplicării și de înregistrare a efectelor multiple, simultane, pe care măsurile adoptate le au pe multiple planuri. Nu trebuie neglijat faptul că o întreprindere care susține că a atins, prin măsurile cuprinse în programul de calitate adoptat o serie de așa-zise „limite" de sporire a performanțelor tehnice ale produselor sau de reducere a consumurilor materiale și de creștere a gradului de valorificare, pe care nu le mai poate depăși în nici un fel, poate constata că, în conformitate cu prevederile înscrise în propriile programe de costuri sau de productivitate de pildă, dispune totuși de resurse de obținere a unor sporuri de calitate și a unor economii suplimentare în continuare prin acțiunile preventive de reducere a costurilor noncalității (rebuturi, remanieri), prevăzute în aceste din urmă programe ;

■ **urmărirea consecventă și sprijinirea susținută a aplicării în practică a măsurilor stabilite în programele proprii de calitate și obținerea eficienței prevăzute.** În acest sens, în fiecare întreprindere, centrală și minister în cadrul organelor de conducere colectivă trebuie efectuate analize lunare ale stadiului realizării sarcinilor prevăzute în programele proprii de calitate. O cerință permanentă o constituie **actualizarea sistematică** pe baza unor asemenea analize, **a măsurilor înscrise în aceste programe,** în concordanță cu aspectele și cerințele noi care apar, actualizări care să determine relevarea unor noi rezerve, inclusiv modalitățile de atragere a lor cît mai operativă și eficientă în circuitul productiv.

Totodată, apreciem că prezintă interes și realizarea unui sistem organizat de urmărire a materializării soluțiilor și măsurilor preconizate cu ajutorul unor grafice speciale de evidențiere și sprijin a înfăptuirii măsurilor prioritare selectate din aceste programe. În acest sens, alături de efortul întreprinderii, considerăm de o deosebită actualitate necesitatea de sporire a preocupărilor tuturor factorilor implicați pentru ca întreprinderile să poată dispune, în cel mai scurt timp posibil, de principalele elemente-cadru ale unui sistem unitar de analiză și raportare, de o metedologie-cadru unitară, precum de indicatori de măsurare a nivelului tehnic și calitativ al produselor realizate, comparativ cu cele mai bune produse existente pe plan mondial ;

■ **întărirea controlului de calitate, a caracterului său activ și preventiv** promovarea largă a metodelor moderne de control, în așa fel ca fiecare produs să fie în modul cel mai exigent verificat pentru a corespunde întru totul standardelor și normelor de calitate. O deosebită atenție se cere acordată în continuare îmbunătățirii permanente și completării tuturor tehnologiilor de control, în vederea asigurării fiecărei operații, faze de fabricație, subansamblu sau produs finit cu verificări complete ale parametrilor calitativi, elaborării unitare a programului de control-autocontrol, care să cuprindă schema integrată a punctelor de control din cadrul tehnologiei de fabricație, precum și toate elementele necesare procesului de control, extinderea controlului activ și a testării asistate de calculator etc.

Un punct de convergență a eforturilor trebuie să-l reprezinte lărgirea în continuare a dotării întreprinderilor cu mijloace de măsurare și control, precum și cu standuri de probă, direcție în care se cer mult intensificate preocupările unităților furnizoare din cadrul industriei construcțiilor de mașini pentru fabricarea și livrarea lor în termen, pentru recuperarea restanțelor.

Practic, operațiunea de control se cere întărită pe întreg fluxul de fabricație, nefiind omise preocupările pentru asigurarea capabilității prevăzute a utilajelor tehnologice de producție, privind atît încadrarea în precizia de lucru prevăzută în cartea mașinii, cît și concordanța cu parametrii stabiliți în tehnologia de fabricație, astfel ca mașinile să funcționeze cu precizia prevăzută în documentații. Pentru asigurarea transpunerii exemplare în practică a prevederilor din programele de sporire a calității, se cere întărit în continuare rolul fiecărui muncitor la locul său de muncă, unde el trebuie să fie primul și cel mai exigent controlor al produselor pe care le execută, avînd în această privință răspunderea directă. Este necesară în acest sens consultarea temeinică a documentațiilor tehnice de specialitate, a dimensiunilor și toleranțelor admise, efectuarea tuturor probelor și reglajelor necesare înainte de începerea lucrului, organizarea adecvată a locului de muncă. Maiștrii, inginerii și tehnicienii care conduc procesele de producție trebuie să manifeste o preocupare sporită pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii producției, avînd în vedere că pentru pagubele eventual create poartă direct răspunderea materială, împreună cu cei care le-au creat. În sarcina lor directă revine realizarea unei aprovizionări ritmice a locurilor de muncă cu materia primă în conformitate cu prevederile din documentație, asigurarea reglajului corect al fondurilor fixe, a întreținerii și reparării lor corespunzătoare, acordarea de asistență tehnică de specialitate, crearea condițiilor optime de control și autocontrol etc.

Preocupări sporite se cer îndreptate pentru **utilizarea cît mai eficientă în întreprinderi a metodei gestiunii calității produselor,** instrument prețios, alături de celelalte metode preventive de asigurare a calității, capabil să ducă la creșterea performanțelor produselor în condițiile reducerii costurilor producției. Desigur, se cer amplificate în primul rînd eforturile proprii ale unităților economice de asigurare a cadrului organizatoric cel mai propice, de formare a specialiștilor necesari, de învingere a unor inerții, de promovare mai stăruitoare a acțiunilor preventive de asigurare a calității; la acestea apreciem însă că trebuie să se adauge punerea la dispoziția întreprinderilor, în timp scurt, a unei metodologii de aplicare unitară în toate unitățile din economie a gestiunii calității produselor. Pentru utilizarea cît mai eficientă a gestiunii calității, apreciem utilă și organizarea periodică a unor schimburi de experiență între întreprinderi pe probleme de actualitate ale implementării acestei metode.

Avînd în vedere importanța deosebită a problemelor realizării unei calități eficiente, competitive, în toate întreprinderile, obiectivele înscrise în programele proprii de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor trebuie să se situeze permanent în centrul preocupărilor, realizîndu-se o amplă concentrare a întregului potențial productiv nu numai pentru realizarea integrală a obiectivelor, sarcinilor și măsurilor prevăzute, ci și pentru depășirea lor.

Bogdan PĂDURE

Campania agricolă de primăvară

COMPETENȚĂ — CALITATE — OPERATIVITATE

CU O ÎNTÎRZIERE de circa 3 săptămîni, provocată de iarna prelungită, într-o serie de județe s-au declanșat din plin lucrările din prima urgență a campaniei agricole de primăvară. Executarea unui mare volum de lucrări, într-o perioadă scurtă, reprezintă un examen de competență profesională pentru toți lucrătorii din agricultură, legat în primul rînd de buna organizare a muncii, de executarea în termenele optime și de calitate a tuturor lucrărilor.

În unele unități agricole din județele Arad, Bihor, Timiș, Caraș-Severin, Dolj și Constanța au fost semănate primele suprafețe din acest an cu mazăre, ovăz și alte culturi. Există create toate condițiile ca însămînțările culturilor din prima urgență să se facă cît mai repede posibil. Au fost asigurate în acest sens semințe din soiuri și hibrizi de mare producție, pe cîmp au fost transportate cantități însemnate de îngrășăminte organice. Totodată, au fost reparate mașinile și tractoarele, obținerea unor randamente ridicate fiind strîns legată de folosirea agregatelor complexe, care la o singură trecere execută mai multe lucrări.

Experiența din anii trecuți a unităților agricole fruntașe a demonstrat că bazele producțiilor superioare au fost puse odată cu pregătirea patului germinativ, cu executarea de calitate corespunzătoare a lucrărilor de primăvară.

Pe această linie se înscrie și agricultura **județului Buzău.** Dispunînd de condiții pedoclimatice favorabile, producția globală agricolă a sporit aici continuu, creștere legată nemijlocit de accentuarea procesului de intensificare a producției vegetale și animale, de valorificarea la un nivel superior a fondului funciar, sporirea gradului de mecanizare și de chimizare, utilizarea unor tehnologii moderne, generalizarea experienței înaintate, dublate de priceperea și hărnicia oamenilor de pe aceste meleaguri.

Producțiile obținute la hectar de peste 5 000 kg de grîu, 6 000 kg de porumb boabe sau de 3 700 kg de floarea-soarelui nu reprezintă o excepție, ci rodul muncii cu abnegație, cu pasiune și devotament a tuturor lucrătorilor de pe ogoarele buzoiene, astfel încît agricultura să se înscrie cu adevărat pe coordonatele noii revoluții agrare din țara noastră. Creșterile permanente obținute în producția agricolă justifică grija și ajutorul necontenit acordate agriculturii în obținerea unor producții din ce în ce mai mari.

În acest an agriculturii buzoiene i s-au trasat sarcini sporite, în concordanță cu posibilitățile materiale și umane existente, menite să contribuie la o mobilizare susținută a tuturor lucrătorilor de la sate în realizarea unor producții agricole superioare, în generalizarea randamentelor mari la unitatea de suprafață. Realizarea lor necesită o organizare exemplară a tuturor lucrărilor din actuala campanie de primăvară, o mobilizare susținută a tuturor forțelor. Volumul lucrărilor ce trebuie executat într-o perioadă redusă de timp este cu mult peste încărcătura normală. **Lucrarea de bază** în zilele imediat următoare este **semănatul.** Ea se va realiza pe o suprafață de peste 167 mii de hectare, din care circa 72% în unitățile agricole cooperatiste ale județului. Suprafața cea mai mare va fi semănată cu porumb pentru boabe (85 470 ha), sfeclă de zahăr (11 700 ha), floarea-soarelui (23 800 ha), legume (8 370 ha), fasole (5 500 ha), furaje (circa 9 000 ha) ș.a.

Aplicînd cu strictețe tehnologiile de cultură, unitățile agricole din județ au pregătit încă din toamnă toate ogoarele, astfel încît în această primăvară să nu mai existe suprafețe nearate. Cantitatea mare de apă existentă în sol reclamă însă executarea unor lucrări de calitate în ce privește pregătirea patului germinativ, astfel încît să fie eliminat **excesul de umiditate** de pe toate suprafețele destinate culturilor agricole. Momentul declanșării lucrărilor propriu-zise din acest sezon angrenează întregul parc de tractoare și mașini agricole (circa 4 000 tractoare, 1 100 de semănători, 1 570 grape cu discuri și combinatoare, 505 mașini de erbicidat ș.a.), repartizate în mod corespunzător pe ferme și formații de lucru, în peste 150 de tabere de cîmp.

Experiența în producție a unităților agricole buzoiene relevă faptul că executarea în bune condiții a lucrărilor agricole de primăvară presupune un volum considerabil de lucrări premergătoare, dintre care reparațiile tractoarelor și mașinilor agricole ocupă un loc prioritar. Calitatea acestora influențează calitatea lucrărilor agricole, cu efecte importante asupra randamentelor de producție la hectar. De asemenea, **amplasarea optimă** a culturilor pe zone pedoclimatice favorabile contribuie la realizarea unor sporuri mari de producție, cu eforturi materiale și umane minime. Pornind de la aceste ultime considerații, în județul Buzău, pe baza unor studii amănunțite s-a trecut la zonarea corespunzătoare a culturilor agricole în funcție de condițiile naturale, de nevoile plantelor, de scopul producției, de asolamentul practicat și de tehnologiile planificate. Paralel cu aceste lucrări, un loc aparte s-a acordat pregătirii întregului **necesar de semințe,** astfel încît actualmente acestea sînt asigurate tuturor unităților agricole. Stabilirea optimă a culturilor pe zone și microzone de producție din cadrul județului a fost posibilă ca urmare a faptului că în anii trecuți s-au stabilit și cultivat loturi demonstrative în județ, cu hibrizi și soiuri pentru toate culturile.

O importanță aparte în obținerea unor culturi viguroase, rezistente și cu un potențial productiv ridicat o are realizarea unei **densități optime.** Această densitate trebuie realizată încă de la semănat, din momentul cînd de fapt se pun bazele producției. O densitate judicios stabilită diferă în funcție de culturile practicate, tehnologia folosită, destinația producției și natura terenurilor agricole. În acest sens, specialiștii din unitățile de mecanizare a agriculturii au recurs la reglarea dispozitivelor de semănat la toate mașinile ce urmează să lucreze în această primăvară, astfel încît să se asigure condiții de răsărire corespunzătoare tuturor culturilor.

Folosirea eficientă a resurselor agricole din județ presupune acordarea unei atenții deosebite tuturor categoriilor de terenuri, indiferent de forma de proprietate. Practicarea unei agriculturi moderne, intensive a justificat inițierea și elaborarea unor tehnologii care să fie cunoscute și aplicate de toți deținătorii de terenuri agricole.

Sporurile mari de producție prevăzute pentru acest an la toate culturile au fost corelate cu cantitățile de îngrășăminte chimice planificate a fi primite. **Neonorarea la timp a prevederilor contractuale de către unele combinate chimice (Craiova, Tîrgu Mureș, Turnu Măgurele, Bacău, Arad) creează încă serioase dificultăți,** ale căror efecte nu vor putea fi anulate prin reeșalonarea livrărilor din trimestrul I în trimestrul II. Bunăoară, pînă în prezent suprafața ocupată cu cereale păioase a fost fertilizată în proporție de numai 51%, cea destinată porumbului — de 25%, iar cea pentru floarea-soarelui — de 16%. O situație similară se întîlnește și în ce privește livrarea erbicidelor de la întreprinderile de specialitate din Rîmnicu Vîlcea, Dudești-Cioplea și Borzești.

Cu toate aceste greutăți, lucrătorii ogoarelor din județul Buzău depun eforturi susținute pentru transportul și administrarea de îngrășăminte organice, crearea condițiilor pentru realizarea unor paturi germinative corespunzătoare tuturor culturilor. (Cele mai bune rezultate în acest sens au fost obținute de unitățile agricole aparținînd consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste din Pogoanele, Scăeni, Balta Albă și Mihăilești, iar cele mai slabe cele din Rîmnicu Sărat, Cislău, Piscavul și Buzău). În prima epocă se vor însămînța cu in pentru fibră, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, plante medicinale, seminceri, buceag și legume aproximativ 60 mii de hectare. Încadrarea în perioadele optime de semănat presupune accelerarea ritmului de executare a lucrărilor. Cadrele de specialitate la nivelul județului apreciază că, în condițiile unor ritmuri normale de lucru, pentru aceste culturi patul germinativ poate fi pregătit în 8—9 zile, iar semănatul se poate realiza apoi în 9—10 zile. Aceleași ritmuri susținute se recomandă și pentru culturile din cea de-a doua epocă (103 mii de hectare cu porumb, fasole, soia, cînepă, legume ș.a.), astfel încît pînă la 20 aprilie porumbul să fie însămînțat pe întreaga suprafață destinată acestui scop, iar pînă la 25 aprilie semănatul să se încheie la floarea-soarelui și la celelalte culturi de bază.

În zilele următoare, creșterea temperaturilor în stratul arabil al solului va permite declanșarea lucrărilor agricole de primăvară în mai multe zone și unități agricole. Sarcina cea mai importantă a tuturor specialiștilor este de a depista zilnic suprafețele de teren zvîntate, astfel încît să nu fie pierdută nici o zi bună de lucru în cîmp. Organizarea mai bună a muncii presupune acțiuni energice în vederea eliminării excesului de umiditate de pe cîmp, organizarea lucrului în două schimburi la pregătirea patului germinativ și în schimburi prelungite la semănat. Un rol deosebit îl are însă și acțiunea de întrajutorare între unitățile agricole ale fiecărui consiliu unic agroindustrial, ca și între consiliile din același județ. Numai acționînd în acest mod se vor putea recupera rămînerile în urmă cauzate de timpul neprielnic din acest început de primăvară, se vor crea condiții pentru atingerea nivelurilor planificate la producțiile agricole din acest an.

dr. Gh. N. IOSIF

RECONDIȚIONAREA — sursă importantă de asigurare a pieselor de schimb

DESFĂȘURAREA ritmică, în condiții normale a activității productive în cadrul unităților economice este condiționată într-o mare măsură de modul în care sînt asigurate resursele materiale și energetice, inclusiv piesele de schimb necesare întreținerii și reparării fondurilor fixe. În acest context, pentru echilibrarea balanțelor materiale, o importanță deosebită prezintă **acțiunile de recuperare și valorificare a diverselor materii prime, materiale și piese de schimb refolosibile**, precum și a resurselor energetice secundare. În ceea ce privește piesele de schimb, recuperarea și utilizarea prin recondiționare a celor uzate prezintă importante avantaje economice, conducînd la asigurarea bunei funcționări a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, precum și la importante economii materiale.

Conform sarcinilor de plan, în acest an ponderea materialelor refolosibile în asigurarea necesităților de consum productiv urmează să ajungă la 63,3% la cupru electrolitic, 43,9% la plumb, 40,6% la aluminiu primar, 24,7% din materiale fibroase pentru producția de hîrtii și cartoane și la 30,0% din totalul necesităților de piese de schimb pentru reparații și întreținere. Pentru aceasta, valoarea materialelor refolosibile ce urmează a se recupera și valorifica va trebui să se ridice la circa 30 mrd. lei ; economiile ce se vor realiza ca urmare a recondiționării pieselor de schimb se vor situa la peste 13 mrd. lei.

■

PE PLAN MONDIAL, mai ales după anul 1960, activitatea de recondiționare a pieselor și organelor de mașini a cunoscut o puternică dezvoltare, numeroase institute și firme specializîndu-se în acest domeniu. Cîteva date statistice scot în evidență amploarea acestei activități. Spre exemplu, ponderea cheltuielilor de întreținere și reparații în valoarea echipamentelor atinge în S.U.A. valori impresionante : 12% în sectoarele de producție a hîrtiei și mașinilor agricole, 11% în metalurgie, 34% în transportul urban ; de asemenea, valoarea pieselor mecanice înlocuite anual la nivel mondial, ca urmare a uzurii lor premature sau a ruperii în exploatare, se estimează la peste 50 mrd. dolari.

Măsurile luate în țara noastră de conducerea superioară de partid, de a fi introdusă ca sarcină de plan în toate unitățile economice activitatea de recuperare și recondiționare a pieselor uzate, și-au dovedit pe deplin oportunitatea, indicele de creștere a valorii

Fig. 1

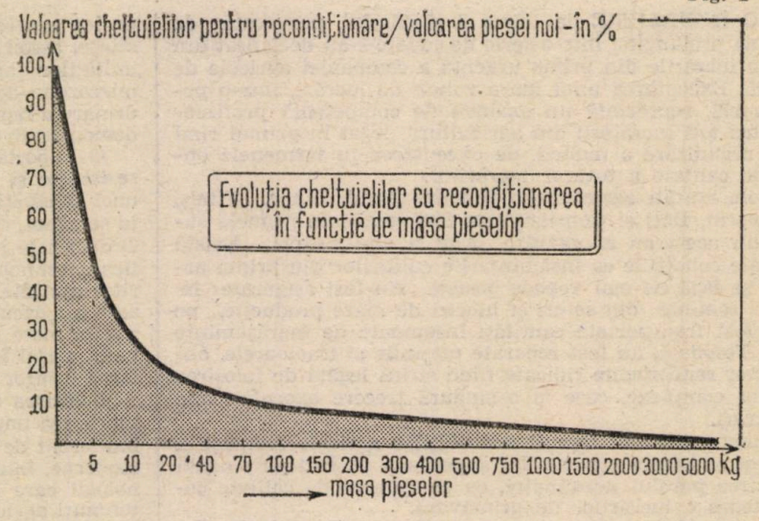

pieselor de schimb recondiționate devansindu-l pe cel al consumului de piese de schimb noi (tabelul nr. 1). Așa cum rezultă din tabel, **într-un interval de numai cinci ani, valoarea pieselor de schimb recondiționate a crescut de peste trei ori, în timp ce valoarea consumului de piese de schimb noi a sporit de numai 1,95 ori.** La nivelul anului 1983 cele mai importante realizări în activitatea de recondiționare au fost obținute în agricultură, transporturi, chimie, metalurgie, construcții industriale, industria petrolului etc. (tabelul nr. 2). Ponderea foarte mică realizată în construcțiile de mașini, în industria electrotehnică și electronică se poate explica parțial prin faptul că aceste ramuri de vîrf (principalele producătoare, de altfel, de piese de schimb) au neglijat în mod nejustificat latura recondiționării, cu toate că în cadrul lor există atît condiții tehnico-materiale, cît și posibilități tehnologice și umane importante în acest domeniu.

O cercetare efectuată în țara noastră pe parcursul a peste două decenii, pe circa 2 500 de tipuri de piese uzate, de mărimi diferite și din diverse domenii arată că la piesele mari cheltuielile necesare recondiționării ating valori sub 10% din valoarea piesei (figura nr. 1). Ținînd cont de acest lucru — și luînd în considerare faptul că valoarea pieselor mecanice de schimb recondiționate urmează să reprezinte circa 50% din valoarea totală a pieselor de schimb consumate în economie — rezultă elocvent nu numai importanța ce trebuie acordată în continuare acestui domeniu și necesitatea unor acțiuni și măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice adecvate, în așa fel încît ponderea pieselor uzate recondiționate în totalul pieselor de schimb să crească într-un ritm superior celui realizat în perioada 1979—1984, ci și efectele economice favorabile ale procesului de recuperare și recondiționare.

■

UN DOMENIU important asupra căruia va trebui concentrată în mai mare măsură atenția îl reprezintă gama procedeelor utilizate pentru recondiționarea pieselor mecanice uzate. Din cercetările efectuate rezultă că, în țara noastră, comparativ cu alte state industrializate, ponderea procedeelor de recondiționare cu consum mare de energie și productivitate mică în totalul procedeelor cunoscute este încă mare, iar procedeele cu consum redus de energie — metalizarea, lipirea etc. — au o pondere de 3—7 ori mai scăzută (figura nr. 2).

Din acest punct de vedere, se impune ca, prin acțiuni conjugate ale tuturor factorilor implicați, **să se treacă cu hotărîre la utilizarea, în mai mare măsură, a procedeelor de recondiționare care solicită consumuri reduse de materiale și energie (sudura WIG, sudura MIG-MAG, brazarea, metalizarea, lipirea cu adezivi etc.)** și care asigură totodată și o productivitate înaltă. Prin dezvoltarea largă a acestor tehnologii se pot obține însemnate economii materiale și de forță de muncă, care la nivelul întregului viitor cincinal pot să depășească 5 mrd. de lei. De asemenea, economii importante se pot obține și prin aplicarea de tehnologii specifice de recondiționare la remanierea pieselor cu defecte de turnare, precum și prin extinderea de tehnologii moderne de recondiționare la fabricația pieselor noi, care se pot confecționa din bimetale, ceea ce asigură o îmbunătățire a calității acestora, paralel cu reducerea corespunzătoare a consumurilor specifice, a greutății mașinilor, instalațiilor și utilajelor în care sînt încorporate.

Tabelul nr. 1

Dinamica consumului de piese de schimb și a valorii celor recondiționate

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Consumul de piese de schimb	100	110	140	158	173	195
Valoarea pieselor recondiționate	100	155	205	280	337	410

Dacă în perioada următoare ritmul de consum al pieselor de schimb se va menține și ponderea pieselor de schimb recondiționate va ajunge la 50% (ceea ce înseamnă că valoarea pieselor recondiționate la nivelul anului 1990 va depăși 35 mrd. lei) economiile realizate prin acțiunile de recuperare și recondiționare a pieselor uzate (luînd ca valoare medie cheltuielile de recondiționare la nivel de 0,25 din valoarea pieselor noi) se vor ridica la peste 50 mrd. lei, pe cincinal.

În prezent, activitatea de recuperare recondiționare și refolosire a pieselor de schimb uzate este reglementată, la nivelul economiei naționale, printr-un cadru legal adecvat, în măsură să asigure, cantitativ și calitativ, desfășurarea unei activități eficiente în acest domeniu. Prin lege, fiecare întreprindere are obligația să elaboreze bilanțuri materiale, care trebuie să oglindească, deopotrivă, materiile prime și materialele ce urmează să fie introduse în fabricație, cele ce se vor regăsi în produsele finale fabricate, precum și cantitățile și structura materialelor și a pieselor de schimb recuperate.

Pentru ca rezultatele ce se obțin în practică în acest domeniu să se situeze la nivelul posibilităților reale existente în fiecare unitate economică în parte se impune, după părerea noastră, ca o necesitate de prim ordin, **reconsiderarea cadrului organizatoric de desfășurare a activităților de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor de schimb uzate.** Acest deziderat poate fi realizat prin **organizarea unui centru unic pe economie, în cadrul M.A.T.M.C.G.F.F. sau M.I.C.M.,** între atribuțiile acestuia urmînd să se afle : ● cercetarea și proiectarea de tehnologii noi și eficiente de recondiționare ; ● crearea unei bănci de date în domeniul recuperării și recondiționării pieselor de schimb, care să răspundă prompt cererii interne și cooperării cu băncile internaționale de profil ; ● proiectarea și asimilarea, în colaborare cu unitățile de specialitate, în sistem modular, a echipamentelor și aparaturii necesare desfășurării procesel or de recondiționare ; ● asimilarea materialelor specifice tehnologiilor de recondiționare ; ● acordarea de asistență tehnică de specialitate ; ● urmărirea modului de implementare a tehnologiilor noi de recondiționare ; ● formarea și instruirea permanentă a personalului de specialitate ; ● organizarea unei expoziții permanente cu piese recondiționate reprezentative, materiale, utilaje și tehnologii specifice, de mare randament.

dr. ing. V. BERINDE

Tabelul nr. 2

Situația consumului de piese de schimb în principalele ramuri economice în 1983

Domeniu de activitate	Consum de piese de schimb — mrd. lei — Total	din care Recondiționate	Ponderea consumului de piese recondiționate în total consum %
Producerea energiei electrice	0,9	0,3	33
Industria minieră	1,3	0,6	46
Industria petrolieră	1,3	0,8	62
Industria metalurgică	3,5	1,3	37
Industria constructoare de mașini	12,7	0,7	5
Industria de mașini-unelte, electrotehnică și electronică	3,5	0,3	8
Industria chimică	4,4	1,3	29
Industria materialelor de construcții	2,4	0,7	29
Construcții industriale	0,5	0,4	80
Agricultură	3,4	2,2	64
Transporturi	5,1	2,8	55

Fig. 2

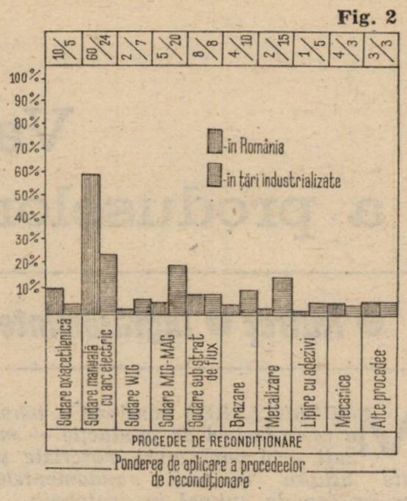

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașină-unealtă pentru executarea găurilor adînci

DE CURÎND, specialiștii întreprinderii „1 Mai" din Ploiești, împreună cu cei ai Întreprinderii de mașini-unelte din Arad au realizat, pe baza proiectului elaborat de Institutul de cercetări tehnologice pentru industria construcțiilor de mașini din București, prima mașină românească de găurit adînc, care poate prelucra găuri cu lungimea de pînă la 10 000 mm și cu diametrul maxim de 350 mm.

Batiul mașinii este de construcție modulară, ceea ce permite realizarea de tipuri diverse de mașini pentru lungimi de găurire de la 1 000 mm la 10 000 mm, din 500 în 500 mm. Accesoriile cu care este echipată mașina permit execuția unei game variate de operații : găurirea în plin, fără miez, carotare (găurire în plin, cu miez), lărgire, alezare, roluire. Mașina poate fi echipată, la comandă, cu diverse alte accesorii : echipament de afișare a cotei, echipament de strunjire pentru pregătirea pieselor în vederea găuririi adînci etc. Acționarea sa se efectuează cu motoare de curent continuu, care permit realizarea plajelor continue de variație ale parametrilor, în condițiile unei cinematici simplificate, ce ridică gradul de fiabilitate a mașinii.

Mașina este astfel concepută încît poate asigura o variație continuă a turației de la 63 la 1 100 rotații pe minut pentru mecanismul de rotire a piesei și de la 100 la 1 075 rotații pe minut pentru mecanismul de rotire a sculei. Complexitatea tehnică îi oferă acesteia posibilitatea să lucreze în oricare din următoarele modalități de realizare a găurilor adînci : piesa este fixă iar scula se rotește și avansează (specific pentru piese asimetrice); piesa se rotește iar scula avansează; piesa se rotește iar scula se rotește și avansează.

Mașina este prevăzută cu diverse echipamente de protecție la suprasarcini, cum ar fi: traductori de limitare a forței de găurire și stringere, sesizori de control și reglare a temperaturii agentului de răcire, sisteme de filtrare fină a impurităților metalice și nemetalice și de reglare a debitului și presiunii lichidului de răcire etc.

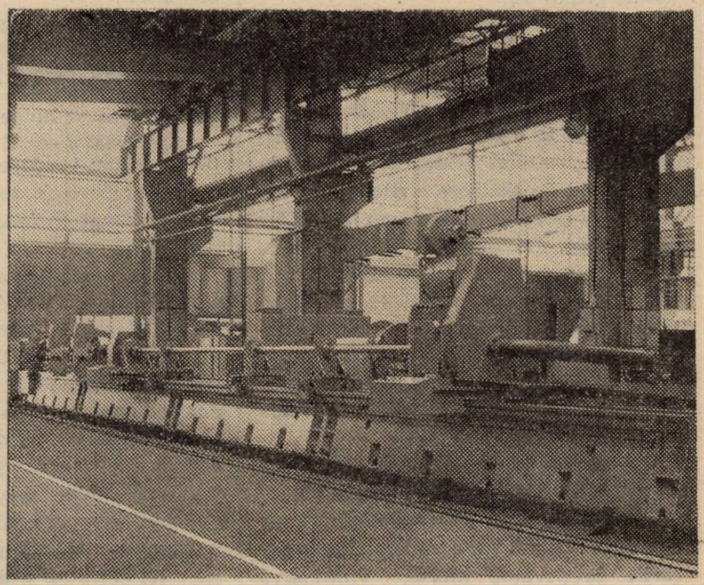

C.G.

Valoarea economică a produselor secundare din agricultură

● Nutreț ● Îngrășăminte ● Materii prime pentru industrie ● Sursă de energie

MODERNIZAREA continuă a tehnologiilor agricole, utilizarea tot mai largă a unor factori de producție — mecanizare, chimizare, irigații — caracterizați prin consumuri materiale și energetice importante au efecte deosebite asupra creșterii randamentelor la hectar în sectorul vegetal, a celor pe cap de animal în zootehnie. Pentru maximizarea raportului efect-efort este însă necesar ca unitățile agricole să se orienteze, cu aceeași grijă acordată măririi producției, asupra valorificării ei integrale. Tradiția agricultorului nostru este, în această privință, bogată în soluții gospodărești care, reinterpretate prin prisma cerințelor și posibilităților actuale, pot și trebuie să concure la sporirea aportului ramurii în satisfacerea nevoilor economiei naționale, la consolidarea economico-financiară a unităților.

Una din principalele lucrări în stadiul inițial al actualei campanii agricole de primăvară — transportul și împrăștierea în cîmp a gunoiului de grajd, în vederea fertilizării cu substanțe organice a terenurilor ce urmează a fi însămînțate — ne aduce în domeniul temei pe care o abordăm în cele ce urmează : utilizarea completă și cu eficiență cît mai înaltă a tuturor resurselor secundare rezultate din producția agricolă de bază.

DIN PROCESELE biologice și tehnologia agricolă rezultă, alături de producția principală, produse secundare a căror valorificare a fost mai puțin luată în considerare, iar în unele cazuri complet neglijată. Reconsiderarea utilității lor vizează cîteva probleme esențiale de ordin tehnic, economic și social. Astfel, în cultura grîului, la o producție principală de 5 500 kg/ha, rezultă și 3000 kg/ha producție secundară (paie, pleavă) ; în creșterea animalelor, alături de producțiile principale — carne, lapte, ouă, lînă etc. — se obțin și dejecții (gunoi de grajd) ș.a.

Indiferent de sectorul producției agricole, de solul vegetal cultivat sau rasa de animale, **astfel de produse rezultă în mod obligatoriu — și existența lor trebuie avută în vedere atît pentru continuarea procesului tehnologic pînă la faza finală de obținere a produsului finit, cît și pentru continuarea ciclurilor tehnologice.** De exemplu, boabele de cereale nu se pot obține decît după secerare și treierare, adică tocmai după eliminarea părții din plantă care constituie produsul secundar și care trebuie îndepărtată de la locul culturii, pentru a face posibilă începerea unui nou ciclu de producție.

Tot în acest sens se poate adăuga că în urma executării unor lucrări tehnologice specifice pentru unele culturi (de exemplu : înlăturarea paniculelor la loturile de porumb hibrid, eliminarea frunzelor de sorg într-un anumit stadiu de vegetație pentru a favoriza creșterea boabelor etc.) rezultă produse secundare cu o valoare nutritivă foarte ridicată.

O gamă variată de utilizări

UTILITATEA economică a produselor secundare se amplifică în prezent, indiferent dacă sînt folosite integral sau parțial, sub următoarele forme :

● **în furajare** — în special nutreturile grosiere (coceni de porumb, paie de cereale,vreji de leguminoase, frunze de sfeclă ș.a.), care constituie circa 1/3 din consumul total de furaje de origine vegetală ;

● **combustibili** (tulpini de floarea soarelui, de tutun, ricin, muștar, coarde de viță, crengi din tăierea pomilor), inclusiv biogazul obținut prin fermentarea biomasei ;

● **îngrășăminte** (gunoi de grajd, dejecții de pasăre, urină etc.) ;

● **materii prime** pentru o serie de produse industriale — drojdie furajeră, celuloză și hîrtie, furfurol ș.a.

Acordarea atenției cuvenite valorificării acestor produse secundare asigură unităților agricole rezolvarea unor probleme de aprovizionare, realizări suplimentare la valoarea producției globale, rezultate economico-financiare superioare, avînd totodată o importanță deosebită pentru economia națională. În al doilea rînd trebuie avută în vedere valoarea energetică a acestor produse, analizate ca atare, comparativ cu produsul principal rezultat, dar și alături de consumurile de energii active directe și indirecte (după unele studii, energia obținută din produsele secundare de la taurine este de ordinul a 42% din totalul energiei obținute și de 83% față de cantitatea de energie a produselor principale caracteristice speciei). Problema care se pune este de a analiza discrepanța care există între structura cantitativă și valorică a producției principale și a celei secundare, soluțiile de rezolvare trebuind să se găsească în sfera valorificării acestor produse. Totodată, trebuie arătat că produsele secundare contribuie și la creșterea eficienței producției principale, întrucît obținerea lor nu necesită cheltuieli deosebite.

Un alt aspect care se ridică îl constituie necesitatea unora din aceste produse ca materii valoroase de prim ordin, uneori de neînlocuit. Paiele de cereale își găsesc o largă utilizare în producerea celulozei, a unor materiale de construcții (termo-fonoizolante) sau chiar obiecte de artizanat. Eventualul excedent local de paie poate fi folosit pentru a obține energie termică (energia obținută de la cantitatea de paie de pe un hectar este echivalentă cu cca. 1 200 l de motorină). Gunoiul de grajd a fost și rămîne de neînlocuit în ameliorarea și fertilizarea terenurilor ; de asemenea, un obiectiv important pentru utilizarea lui în perspectivă îl reprezintă amplificarea construirii de microinstalații de producere a biogazului, atît în cadrul fermelor zootehnice, cît și în gospodăriile populației de la sate.

Ritmul de livrare a produselor secundare agricole diferă pe parcursul anului, fiind determinat de caracteristicile produselor principale, de perioada în care ele sînt obținute, de ritmul de industrializare și desfacere a lor. De exemplu, paiele de cereale sînt livrate imediat după recoltare, într-un singur sezon, cu posibilitatea de a fi conservate o perioadă mai lungă de timp; livrarea produselor secundare aferente culturilor legumicole (extratimpurii, timpurii, de vară, semitîrzii, tîrzii) se eșalonează pe o perioadă mai lungă, existînd totuși o perioadă de vîrf. În sectoarele animaliere produsele secundare rezultă în tot timpul anului, în cazul complexelor de creștere a animalelor, sau pot prezenta vîrfuri în cazul sistemelor de creștere extensivă.

Producția secundară agricolă, de mare cantitate și volum trebuie adunată și depozitată într-un timp foarte scurt, pentru a nu se degrada și risipi (cîntărirea ei exactă este costisitoare, motiv pentru care se utilizează anumiți coeficienți de echivalență față de producția principală). Totodată, exceptînd produsele secundare ce pot fi utilizate mai eficient în industrie (de pildă, paiele pentru celuloză), **valorificarea trebuie să aibă loc chiar în unitățile producătoare, prin introducerea în tehnologiile agricole.** (Efectul remanent al gunoiului de grajd în fertilizarea solurilor, rolul

furajelor grosiere în hrana animalelor constituie exemple de folosire a produselor secundare tot în sfera producției agricole). Necesitatea valorificării tot în unitatea sau în zona în care se produc rezultă și din faptul că aceste produse secundare au o valoare (în expresie bănească) foarte scăzută, comparativ cu cheltuielile pe care le necesită transportul lor, iar perisabilitățile sînt mari în cazul nedepozitării corespunzătoare și la timp, ceea ce face nerentabilă utilizarea în cadrul altor unități aflate la distanță.

Prin prisma celor prezentate, apare evidentă, necesitatea unor noi tehnologii (de pildă, pentru producția de energie) care să permită mai buna punere în valoare a acestor resurse reînnoibile. În același timp, efortul de valorificare trebuie îndreptat și în următoarele direcții : studiul calității produselor sau grupelor de produse secundare ; asigurarea sistematică, printr-un sistem informațional adecvat, a datelor necesare pentru planificarea valorificării acestor produse și urmărirea realizării sarcinilor de plan ; organizarea circuitului și rețelei de unități de valorificare ș.a.

Aspecte de ordin calitativ

VALOAREA de utilizare a produselor secundare este foarte diferită în funcție de compoziția chimică. Astfel, paiele conțin foarte multă celuloză, gunoiul de grajd — acizi organici și substanțe amoniacale. Conținutul în substanțe utile implică prețuri diferite și valorificări diferențiate, determinate de felul de cultură, respectiv specia de animale, dar și de tehnologia aplicată. Utilizarea unor produse agricole secundare presupune aplicarea unor tratamente speciale — de pildă, în cazul celor utilizate în furajare : tocare, înmuiere, drojdizare, granulare ș.a., care le îmbunătățesc calitățile nutritive și organoleptice. Condițiile curente de calitate, în procesul tehnologic de producere, dar și în cel de valorificare, au în vedere solicitările destinației de valorificare. Factorii care influențează calitatea produselor secundare sînt de două categorii :

a) factori ce acționează în procesul tehnologic de producție : specia vegetală sau animală de la care provine produsul secundar (conținutul de azot în dejecțiile animale, de exemplu, se cifrează la 0,37% la taurine, 0,6% la ovine și 1,08% la păsări) ; solul, ca suport fizic și rezervă de substanțe nutritive ; umiditatea solului și aerului, temperatura, lumina, conținutul atmosferei în bioxid de carbon, oxigen — care favorizează sau nu anumite procese biologice în cultura plantelor, respectiv în creșterea animalelor ; măsurile tehnice-tehnologice aplicate în procesul de producție ;

b) factorii ce acționează în sfera circulației : materialele auxiliare și procesul tehnologic de valorificare a produsului secundar ; condițiile de depozitare. Diferiți agenți fizici (lumină, variații de temperatură, de umiditate), mecanici (șocuri, vibrații), chimici (gaze, vapori), biologici (microorganisme, insecte, rozătoare) pot deprecia produsele secundare în timpul transportului, manipulării și păstrării.

Cheltuielile și sistemul de prețuri

PENTRU produsele secundare, în unitățile agricole nu se calculează costuri de producție, evaluarea făcîndu-se prin prețuri unitare fixe. Or, prin aceste prețuri **trebuie să se poată recupera atît partea pentru cheltuielile comune produsului principal, cît și o serie de cheltuieli specifice, făcute ulterior, în circuitul de valorificare.** De aceea, apare necesitatea unui raport just între prețul produsului secundar și al celui principal, ținînd seama deopotrivă de interesele furnizorului și de cele ale beneficiarului.

Produsele secundare rezultate din tehnologia agricolă (paie, coceni, vreji, frunze și colete de sfeclă, gunoi de grajd etc.) ce se utilizează în alte unități (subunități) agricole sau în industrie au, pentru subunitatea de producție agricolă, o importanță pasivă în diminuarea cheltuielilor de producție. Astfel, ferma cerealieră va fi interesată în colectarea și valorificarea paielor, cocenilor de porumb etc. numai în măsura implicațiilor pozitive asupra costului de producție la produsul principal.

La o serie de produse secundare prețurile pot influența pozitiv sau negativ, în mod substanțial, costul produsului de bază. Este cazul produselor secundare rezultate din fermele legumicole semincere, din condiționarea laptelui, din procesele de vinificație. În acest caz, prețurile unitare fixe sînt foarte convenabile sectorului de prelucrare, cu condiția însă ca produsele să fie transportate și introduse în procesul de fabricație cît mai urgent. Aceasta reclamă două alternative : fie ca beneficiarul să aibă bine organizat sistemul de preluare și prelucrare a produsului secundar, fie ca prelucrarea să fie făcută chiar în cadrul unității (subunității) agricole, ca o continuare a procesului de producție. În ambele cazuri, nivelul scăzut al prețurilor fixe ale acestor produse influențează gradul de valorificare, în sensul diminuării interesului beneficiarului de a prelua această materie primă de la anumiți producători. Valorificarea chiar în cadrul unității agricole de producție presupune existența unor secții (sectoare) anexă de prelucrare, cu avantajele reieșite din costul scăzut al materiei prime, diminuarea cheltuielilor de transport și utilizarea mai uniformă a forței de muncă pe parcursul anului.

O situație specifică în ce privește prețurile produselor secundare este aceea cînd nomenclatura și calitatea produselor secundare echivalează cu ale celor principale, ceea ce duce la egalizarea prețurilor. În aceste cazuri prețul produsului secundar va fi prețul de producție sau de contract al aceluiași produs, considerat principal în alte tehnologii din unități sau subunități de producție. De exemplu, lîna de la tineretul ovin de reproducție, tineretul la îngrășat, ovinele adulte pentru pielicele și berbecii din stațiunile de montă sînt considerate produse secundare, dar sînt livrate la prețul de producție sau de contract al celor principale, diferența constînd numai în direcția de specializare care precizează tehnologia subunității de producție.

Factorii care determină diferențierea cheltuielilor de circulație pentru produsele secundare influențează sensibil rezultatele economice. Astfel, utilizarea într-o anumită proporție a furajelor grosiere în rația animalelor, substituind furaje deficitare sau preparate, comportă unele cheltuieli, care însă sînt recuperate prin producția obținută, rezultînd în ansamblu economii însemnate. Gradul de dispersare a parcelelor de culturi și a punctelor de încărcare reprezintă, de asemenea, un factor important în structura și volumul cheltuielilor ; în situațiile în care această dispersare presupune cheltuieli de transport care ar putea depăși prețul produsului secundar, devine obligatorie adoptarea unor soluții de conservare și/sau de utilizare în punctul teritorial respectiv. Folosirea rațională a mijloacelor de încărcare-descărcare, condiționare, transport etc. diminuează considerabil cheltuielile pentru valorificarea produselor secundare. Printr-o optimizare a graficelor de lucru ale utilajelor, acestea pot fi mai bine folosite și pentru operațiile solicitate de valorificarea produselor secundare. Utilizarea la capacitatea maximă a mijloacelor de transport și optimizarea itinerariilor determină, de asemenea, o reducere a cheltuielilor.

Modul de ambalare și depozitare trebuie astfel rezolvat, încît să se evite pierderile cantitative și calitative ; condiția esențială este ca ambalajele să fie ieftine, ușor recuperabile și utilizabile pentru mai multe produse.

Sistemul de prețuri trebuie să stimuleze unitățile agricole producătoare în valorificarea superioară a resurselor de produse secundare de care dispun, paralel cu scăderea cheltuielilor, asigurînd totodată raporturi corespunzătoare între unitățile și sectoarele de activitate interesate.

dr. Marian CONSTANTIN

CITITORII AU CUVÎNTUL

În atenția factorilor de decizie

Cheltuieli inutile

DECIZIA nr. 630 din 13 mai 1980 a Consiliului Popular al municipiului București prevede, în anexa „durată de serviciu", că la instalațiile sanitare din blocurile de locuințe trebuie înlocuite conductele din plastic la 15 ani, iar conductele metalice la 25 de ani. Practica a demonstrat însă că aceste termene pot fi prelungite cu încă mulți ani, fără ca starea conductelor să fie afectată. Totuși, sînt cazuri cînd întreprinderile de construcții, reparații și administrație locativă – probabil pentru a-și acoperi volumul de plan – procedează la astfel de înlocuiri chiar înainte de îndeplinirea duratei de serviciu aprobate. La clădirea în care locuiesc – blocul OD3 din str. Drumul Taberei nr. 30 – deși are doar puțin peste 20 de ani de cînd a fost construită, s-a trecut la schimbarea tuturor conductelor de apă de la bucătării și băi, ceea ce implică și spargeri de ziduri, cu distrugerea finisajelor.

Bineînțeles, astfel de intervenții preventive sînt utile, dar atunci cînd există semne (ce pot fi detectate prin sondaje) că materialele respective sînt într-o anumită stare de îmbătrînire. La blocul nostru nu s-a înregistrat însă vreo defecțiune. Și atunci, de ce o astfel de grabă ? A făcut oare cineva un calcul economic al resurselor ce se irosesc – țeavă de oțel, de plumb, de PVC, materiale de zidărie, mortar, ipsos, faianță și muncă ?

Un șef de echipă ne-a dat o explicație glumeață : „Trebuie să avem și noi de lucru" ? !

Desigur, din punctul de vedere îngust al I.C.R.A.L. e mai avantajos să execute o reparație, de volum mare – chiar dacă nu se justifică – decît să-și împartă forțele la alte clădiri unde se solicită intervenții minore, dar foarte urgente. Apreciem că aceasta este o optică antieconomică, pe care edilii Capitalei ar trebui să o respingă.

Cornelia TEODORESCU
București

ECOURI

Două reglementări într-una singură

UNITATEA noastră, pe lîngă sarcinile de deservire, are în principal sarcini de control privind utilizarea cu eficiență și în deplină legalitate a mijloacelor materiale și bănești de către toate unitățile socialiste, indiferent că aceste mijloace provin din creditele bancare sau din fondurile proprii ale unităților. Ca urmare, controlul bancar trebuie să aibă în permanență în vedere influențarea activității întreprinderilor pentru eliminarea neajunsurilor și realizarea sarcinilor de plan cu mijloacele planificate, pentru ca acestea să se încadreze în rentabilitatea planificată, să-și acopere cheltuielile proprii și să participe cu acumulări pentru acoperirea nevoilor statului, necesități impuse de realizarea principiului de autoconducere, autogestiune și autofinanțare.

Autorul articolului „Controlul financiar preventiv pe o treaptă superioară", apărut în nr. 23/1984 al „R.E.", pune bine accentul pe controlul preventiv. Din experiența noastră am reținut că este mai eficient să se prevină unele neajunsuri, decît să se acționeze ulterior pentru rezolvarea lor. Specificul activităților bancare ne dă posibilitatea să prevenim multe deficiențe, pe diverse laturi ale activității economice. De aceea am imprimat controlului un pronunțat accent preventiv, atît asupra documentelor care se prezintă băncii pentru plăți și încasări prin conturi, cît și asupra documentelor care se controlează la sediul întreprinderilor. Dar, semnalăm faptul că, după părerea noastră, existența a două reglementări, una prin Legea nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv, în principal în sarcina contabilului șef și alta a Curții Superioare de Control Financiar (Normele nr. 179/1980), în principal în sarcina conducerii și cadrelor tehnice creează după părerea noastră neajunsuri. Sîntem de părere că unificarea celor două reglementări poate conduce la creșterea gradului de responsabilitate, eliminîndu-se situația actuală cînd cadrele contabil-financiare nu uzează în toate cazurile de refuzul de viză de control.

În privința prevenirii aprovizionărilor care se transformă în imobilizări, avem în vedere necesitatea unei reglementări care să facă posibile în mod mai operativ renunțările la repartiții și contracte, controlul preventiv putînd să fie finalizat astfel cu rezultate.

N. LUNGOCI
directorul Sucursalei Județene a Băncii Naționale Timiș

Optimizarea cooperărilor

ARTICOLUL „Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței", publicat în numărul 21/1984 al „Revistei economice", a scos în evidență că în unele cazuri, comenzile de instalații de automatizare unicate se emit după termen, din cauza primirii cu întîrziere a documentațiilor tehnice pentru utilajele cărora le sînt destinate instalațiile de automatizare respective. Este adevărat că în numeroase cazuri beneficiarii de utilaje tehnologice, cazane, turbine nu respectă termenele de predare a comenzilor și documentațiilor tehnice, prevăzute de anexa la Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, pentru mașinile și utilajele cu perioade mai îndelungate de pregătire tehnică și organizatorică. Această situație conduce și la întîrzieri în prezentarea comenzilor și documentației tehnice pentru instalațiile de automatizare unicate.

Numărul institutelor de proiectare este determinat de tipul utilajelor care se produc (pentru industria metalurgică, pentru industria chimică, pentru industria materialelor de construcții și refractare, pentru industria alimentară, pentru lucrări miniere, echipamente energetice etc.) și, în consecință, nu poate fi restrîns sau extins, fără a se ține seama de tipul utilajelor respective. Apreciem că Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații din București nu poate cuprinde proiectarea tuturor instalațiilor de automatizare din economia națională. De altfel, apreciem că este mai indicată proiectarea instalațiilor de automatizare de către institutele care proiectează întregul proces tehnologic, în care se încorporează instalațiile de automatizare respective. O avizare a acestor proiecte de instalații de automatizare – dar acordată în timp util, astfel încît să nu întîrzie activitatea de proiectare – de către Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații din București ar putea contribui la tipizarea unora din instalațiile de automatizare.

În legătură cu refuzul unor întreprinderi de a contracta numai efectuarea operațiilor de prelucrare, menționăm că restrîngerea volumului cooperărilor, prin contractarea numai a operațiilor de prelucrare, influențează o serie de indicatori (producție marfă, productivitate, costuri, rezultate financiare etc). Apreciem că aceste aspecte ar trebui luate mai mult în considerare de către organele centrale de sinteză, la fundamentarea planului național unic de dezvoltare economico-socială, cu defalcarea pe titularii de plan. Considerăm indicată optimizarea cooperărilor prin eliminarea celor ineficiente, cu efecte nefavorabile la nivelul economiei naționale, în acest sens fiind necesară o coordonare centrală și nu numai departamentală, cu corelarea corespunzătoare a indicatorilor de plan. În același timp apreciem necesare măsuri de optimizare a cooperărilor la nivelul titularilor de plan.

I. POPESCU
director în M.I.C.M.

★

REFERINDU-NE la nota intitulată „În atenția factorilor de decizie", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 28/1984 al „R.E.", în care se arată că la o inovație ce se referă la realizarea unui tub de înaltă presiune folosit de întreprinderea „Electroputere" din Craiova nu au fost cuprinse în calculele economice toate avantajele prezentate de inovație, menționăm că s-a transmis sus-numitei unități următoarea adresă : „În conformitate cu art. 73 din Legea 62/1974 pentru inovațiile care prezintă o importanță economică sau socială cu totul deosebită se pot aproba premieri echivalente cu cuantumul a cel mult de trei ori retribuția tarifară lunară a inovatorului. La stabilirea și încadrarea inovațiilor în nivelul stabilit de lege se va ține seama de toate avantajele tehnico-economice ce le prezintă, inclusiv cele menționate în articolul respectiv. În concluzie, și de avantajele menționate se va ține seama în aplicarea inovației în procesul de fabricație pe perioada respectivă".

Valerius STANCIU
director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Cursul valutar în țările socialiste

Stabilirea cursului valutelor străine în țările socialiste diferă de la țară la țară, atît din punct de vedere al metodelor sau bazei de calcul utilizate, cît și din punct de vedere al numărului de cursuri practicate (unic sau multiple).

Sistemele de stabilire a cursurilor valutare sînt, în principiu, diferențiate după categoriile de țări la care acestea se raportează : țări socialiste și nesocialiste.

Cursul valutelor în raporturile dintre țările socialiste. În relațiile dintre țările socialiste se practică, de regulă, două tipuri de cursuri : **cursul oficial,** care este determinat de autoritățile monetare din țările socialiste, de regulă, pe baza parității metalice (C.A.E.R.) și **cursurile necomerciale,** calculate prin aplicarea unei prime sau a unui rabat la cursul oficial. În determinarea cursurilor necomerciale reciproc convenite, practicate între țările socialiste, s-au avut în vedere nivelul prețurilor. stadiul dezvoltării economice, politica valutar-financiară a fiecărei țări și obiectivele dezvoltării relațiilor economice, financiar-valutare între țările socialiste în etapa dată. Aceste cursuri au la bază convenția încheiată între țările socialiste membre ale C.A.E.R.[1] în anul 1963 la Praga, convenție prin care s-au convenit raporturile reciproce de preschimbare a valutelor țărilor semnatare și ale celor care au aderat ulterior, în schimburile necomerciale. Evoluția în timp a obiectivelor politicilor economice și financiar valutare a determinat, în unele cazuri, ca între țările socialiste semnatare ale convenției de la Praga să se stabilească noi cursuri pe baza unor acorduri bilaterale încheiate special în acest scop. Atît țările socialiste care au devenit ulterior membre ale C.A.E.R., cît și cele care nu sînt membre ale C.A.E.R., au convenit cursurile cu celelalte țări socialiste pe baza acordurilor bilaterale[2].

În relațiile de plăți comerciale, țările socialiste membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică (B.I.C.E.), creată în 1963[3], utilizează în decontările multilaterale rubla transferabilă, între aceasta și moneda națională a fiecărei țări socialiste fiind convenit un anumit coeficient de transformare, precum și în unele cazuri devizele convertibile. În relațiile de plăți cu alte state, țările socialiste membre ale B.I.C.E., utilizează fie monede de cliring stabilite prin acordurile bilaterale, fie (cazul Iugoslaviei) devizele convertibile.

Cursul valutelor în raporturile cu țările nesocialiste. Cursul valutelor țărilor socialiste în monedele naționale ale țărilor nesocialiste se stabilește, în etapa actuală, în strînsă corelație cu cotațiile de pe piețele valutare, fie ca reflectare operativă (zilnic sau săptămînal) a modificărilor de cursuri de pe aceste piețe (R. Cuba, R. D. Germană, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Polonă, R. P. Ungară), fie prin luarea în considerare nu numai a modificărilor cursurilor valutelor pe piață, ci și a anumitor factori de apreciere privind posibila evoluție a acestora (R. P. Bulgaria, U.R.S.S.), operîndu-se modificări de curs în acest caz la intervale mai mari (o lună).

Modificarea cursului valutelor țărilor nesocialiste se face în unele țări socialiste în raport cu un anumit ecart ($\pm 1\%$, $\pm 2\%$ etc.), procedîndu-se la stabilirea unor noi cursuri numai atunci cînd pe piață s-au înregistrat variații de curs de o anumită amplitudine (R. P. Polonă). În alte țări, aceste modificări se operează indiferent de mărimea variației cursurilor valutare (R. P. Bulgaria, R. Cuba, R. S. Cehoslovacă, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Ungară etc.). În unele cazuri nu se procedează la modificări de curs decît dacă variațiile înregistrate la un moment dat pe piață se mențin o perioadă îndelungată (R. P. Bulgaria, R. P. Polonă).

Calculul cursurilor valutelor țărilor nesocialiste poate avea la bază o monedă pivot, de referință, față de care moneda națională se află într-o relație fixă, modificabilă eventual la intervale mari (dolarul S.U.A. în R. P. Bulgaria, R. Cuba, R. P. Polonă, marca vest-germană în R.D.G., rubla sovietică în R. P. Mongolă, D.S.T. în R. S. Vietnam) ; o monedă pivot care se schimbă de la etapă la etapă cum este cazul R. S. Cehoslovace (în etapa actuală este folosită marca R.F.G.), sau se are în vedere fluctuarea de ansamblu față de moneda națională a tuturor valutelor convertibile cotate (U.R.S.S., R. P. Ungară).

Cursul valutelor țărilor nesocialiste stabilit astfel este utilizat în toate tipurile de operațiuni — comerciale și necomerciale — (R. Cuba, R.D.G., U.R.S.S.) sau acestuia i se poate aplica o primă pentru operațiunile necomerciale (R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă etc.).

În toate țările socialiste, operațiunile de schimb valutar constituie monopol de stat, scoaterea și introducerea monedei naționale fiind interzise, cu excepția Iugoslaviei și Ungariei unde reglementările interne permit circulația monedei naționale în exterior în anumite limite. De asemenea, este permisă scoaterea și introducerea monedelor naționale

[1] Țările membre ale C.A.E.R., semnatare ale convenției de la Praga sînt R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Mongolă, R. P. Polonă, R. S. România, R. P. Ungară, U.R.S.S.

[2] R. Cuba și R. S. Vietnam ca membre ale C.A.E.R. și R. P. S. Albania, (neparticipantă), R. P. Chineză, R. P. D. Coreeană, R. S. F. Iugoslavia ca nemembre ale C.A.E.R.

[3] Țările membre ale B.I.C.E. sînt : R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. Cuba, R. D. Germană, R. P. Mongolă, R. P. Polonă, R. S. România, R. P. Ungară, U.R.S.S., R. S. Vietnam.

Supliment la
nr. 13 1985
Revista ECONOMICA

ale țărilor socialiste în anumite limite cantitative, potrivit acordurilor multilaterale sau bilaterale încheiate între ele, pentru cetățenii țărilor socialiste care călătoresc în alte țări socialiste.

În țările socialiste există permanenta preocupare pentru perfecționarea metodologiei de stabilire a cursurilor valutare atît în raporturile dintre ele cît și față de valutele țărilor nesocialiste. Țările membre ale C.A.E.R., potrivit obiectivelor convenite în „Programul Complex", sînt preocupate de perfecționarea cursurilor valutare și a coeficienților de transformare, fundamentarea lor din punct de vedere economic, renunțarea la cursuri multiple și introducerea cursului unic al valutei fiecărei țări socialiste.

În acest sens, în diferite țări socialiste au fost adoptate diverse măsuri, printre care se numără : renunțarea la primele valutare, aplicate cursului oficial stabilit, pentru operațiunile necomerciale (U.R.S.S., R.D.G.) ; scoaterea din uz a unităților monetare de cont folosite în calcule interne și de evidență (Polonia, Ungaria) ; adoptarea de cursuri unice (Iugoslavia, Ungaria) ; liberalizarea în anumite limite a intrării și ieșirii valutei naționale (Ungaria, Iugoslavia) ; crearea unei piețe valutare (Iugoslavia) ; trecerea la derularea prioritară a plăților cu străinătatea în devize convertibile și la reducerea sensibilă a acordurilor de cliring (Iugoslavia) etc.

Unele țări socialiste participă la colaborarea și cooperarea financiar-valutară internațională în calitate de membre ale Fondului Monetar Internațional (R. P. Chineză, Iugoslavia, România, Ungaria, Vietnam). Au mai fost membre ale F.M.I. Polonia pînă în 1950, Cehoslovacia pînă în 1954, iar Cuba pînă în 1964.

Privite în ansamblu, sistemele de stabilire a cursului valutelor străine în monedele naționale ale țărilor socialiste reflectă nivelul dezvoltării lor economice, obiectivele financiar-valutare pentru etapa dată, precum și unele elemente de tradiție istorică. Pentru a avea o imagine a modului de stabilire a cursurilor valutare în țările socialiste prezentăm în continuare, succint, sistemele practicate, precum și unele elemente istorice.

În **Republica Populară Socialistă Albania** unitatea monetară leka (1 leka = 100 quin darka, sau kindarka) nu are o definire în aur. Prin legea monetară din 16 august 1965 a fost stabilit prețul unui kilogram de aur la 5.630 leka. Cu această ocazie a fost stabilit și cursul oficial de 5 leka = 1 dolar. În urma celor două devalorizări ale dolarului, acest curs a fost modificat la 1 $ = 4,61 l (decembrie 1971), și respectiv la 1 $ = 4,14 l (februarie 1973), curs oficial rămas neschimbat de atunci. Cursul oficial pentru rublă a fost stabilit la 100 l = 18 Rb. sau 1 Rb. = 5,555 l. Cursul necomercial cu țările socialiste este stabilit prin aplicarea unui rabat la cursul oficial, convenit cu fiecare țară în parte. Leka nu este negociabilă în străinătate, scoaterea și introducerea ei din și în țară fiind interzisă fără aprobări speciale. Institutul de emisiune și de reglementări valutare este Banca de Stat a Albaniei, înființată la 24 ianuarie 1945 prin naționalizarea Băncii Naționale a Albaniei.

Pînă în anul 1925 Albania nu avea o monedă națională și bancă de emisiune proprie. În circulație se aflau monede metalice turcești, italiene, grecești și bancnote și monede austriece. La 21 iunie 1925 moneda națională a fost declarat francul albanez (fr. al.). Emisiunea a fost realizată de Banca Națională a Albaniei creată de un consorțiu italian printr-un acord cu guvernul albanez. Bancnotele emise se puteau preschimba în aur. Cursul valutar al fr. al. pînă în 1934 s-a situat la nivelul parității din 1925, respectiv 1 $ = 5,183 fr. al. și de 1 $ = 3,06 fr. al. din 1934 pînă în 1939. În anii ocupației italiene francul albanez a fost legat de lira italiană prin raportul fix fr. al. = 6,25 l. it. (ce corespundea 1$ = 3,04 fr. al.). După eliberarea țării de sub ocupația italiană, în perioada 27 iunie — 8 iulie 1945 s-a procedat la emisiunea de noi bancnote de franci albanezi, stabilindu-se un curs oficial de 25 fr. al. = 1 $. În 1946 s-a efectuat o reformă monetară ; raportul de preschimbare a fost 5 franci albanezi vechi pentru un franc albanez nou în limita a 5.000 fr. al. de familie. Noul curs oficial a fost stabilit la 1 $ = 2,77 fr. al. Între 11 și 20 iulie 1947 francii albanezi au fost preschimbați în noi însemne monetare leka la raportul 1 fr. al. = 9 l, stabilindu-se cursul oficial 1 $ = 50 l. Între 1 și 7 octombrie 1949 bancnotele emise în 1947 au fost preschimbate cu noi tipuri de bancnote. Printr-un decret emis la 14 iulie 1965, monedele și bancnotele în circulație au fost preschimbate pe însemne monetare noi la raportul 10 la l. Corespunzător a fost stabilit noul curs față de dolarul S.U.A. de 5 l = 1 $.

În relațiile de plăți cu țările capitaliste sînt utilizate valutele convertibile și în unele cazuri acordurile de cliring, iar cu țările socialiste plățile se fac pe baza acordurilor de cliring încheiate bilateral. Între Banca de Stat a Albaniei și băncile centrale din unele țări socialiste s-au convenit înțelegeri prin care în cadrul călătoriilor reciproce, cetățenii din aceste țări pot scoate și introduce sume echivalente maxim cu 200 leka.

În **Republica Populară Bulgaria** unitatea monetară, leva, (1 leva = 100 stotink) a fost definită în aur pe baza Legii din 27 decembrie 1961 cu un conținut de 1 leva = 0,759548 g aur fin. Stabilirea cursului valutelor străine în leva se face diferențiat pe țări socialiste și țări nesocialiste de către Banca Națională a Bulgariei care realizează și controlul asupra operațiilor de comerț exterior, cu devize și cu aur (împreună cu Banca de Comerț Exterior).

Cursul valutelor țărilor socialiste în leva are la bază acordul încheiat între țările membre ale C.A.E.R. sau acorduri bilaterale încheiate ulterior. În aceste acorduri au fost convenite : cursul oficial, pornindu-se în principiu de la paritatea metalică și cursul necomercial prin aplicarea unei prime la cursul oficial. Introducerea și scoaterea din țară de leva sînt permise numai cetățenilor țărilor socialiste în anumite limite cantitative.

În decontările multilaterale cu celelalte țări socialiste membre ale B.I.C.E., Bulgaria (membră din 1963) utilizează rublele transferabile și devizele convertibile.

Cursul valutelor țărilor nesocialiste (convertibile) în leva este stabilit de Banca Națională a Bulgariei, avînd la bază cotațiile de pe piețele valutare, utilizîndu-se ca monedă de referință dolarul S.U.A. Cursul dolarului S.U.A. în leva se fixează pe baza cotațiilor înregistrate de moneda americană pe 10 piețe valutare ale țărilor cu cea mai mare pondere în plățile rezultate din schimburile de mărfuri ale Bulgariei cu țările nesocialiste. Cursul se modifică lunar, la data de întîi. Schimbarea cursului se efectuează numai atunci cînd intervin devieri importante față de cursul de bază anterior stabilit, neexistînd limite de intervenție. La stabilirea cursurilor oficiale ale valutelor țărilor nesocialiste se ține seama și de tendința de evoluție în viitor a acestora pe piețele valutare, luîndu-se astfel în considerare și unele elemente de apreciere sau un curs oficial convenit. Prima valutară ce se aplică la cursul oficial în leva al valutelor țărilor nesocialiste pentru operațiunile turistice este de 50% (pentru celelalte operații necomerciale prima valutară a fost desființată la 1 nov 1975).

Leva a fost introdusă în 1880 odată cu constituirea statului bulgar independent. La 16 februarie 1896 a fost stabilit conținutul în aur al levei la 1 l = 0,290323 g, respectiv la nivelul francului francez. Restricții privind circulația și convertibilitatea în aur a levei au fost introduse în 1923. În 1928 a fost efectuată o reformă monetară prin care leva a fost devalorizată de 1 l = 0,01087 g aur fin, încercîndu-se totodată și o atenuare a restricțiilor valutare. Aceste restricții sînt reintroduse în totalitate în 1931. Cursul levei stabilit în 1928 a fost menținut pînă în 1934, fiind de 1 $ = 138,4 l pînă în 1934 și de la 1 $ = 81,75 l după devalorizarea do-

larului din 1934. În 1939 Banca Bulgariei a stabilit o primă a cursului aurului de 35% față de prețul oficial ; apoi a majorat-o în 1941 la 50%. După eliberarea țării (9 septembrie 1944), în 1946 s-a procedat la o stabilizare monetară, fixîndu-se cursul față de dolar de 1 $ = 284,72 leva și o liră sterlină = 1148 leva. Începînd cu martie 1947, au fost scoase din circulație vechile bancnote și introduse noi însemne monetare tip 1947, la raportul 1 la 1 în limita a 200 leva de persoană. În perioada 12-15 mai 1952 s-a procedat la o nouă preschimbare a însemnelor monetare, de data aceasta la raportul 100 unități monetare vechi pentru o unitate monetară nouă, stabilindu-se un conținut în aur 1 leva = 0,130687 g. Începînd cu 1 ianuarie 1962, s-a schimbat scara prețurilor la raportul 10 la 1, au fost puși în circulație bani de tip nou ; preschimbarea s-a efectuat la raportul 1 la 10; s-a stabilit un nou conținut în aur : 1 leva = 0,759548 g, pe baza căruia a fost recalculat cursul oficial paritar al leului în raport cu valutele străine. În urma devalorizării dolarului din 1971, cursul oficial a fost modificat de la 1,17 leva pentru 1 dolar S.U.A. la 1,08 leva, iar după a doua devalorizare a dolarului din februarie 1973 la 0,97 leva pentru 1 $.

În **Republica Socialistă Cehoslovacă**, unitatea monetară, coroana (1 c = 100 haleri), a fost definită în aur începînd cu 30 mai 1953 la o valoare paritară de 1 c = 0,123426 g aur fin. Reglementările valutare sînt realizate de Banca de Stat a Cehoslovaciei care stabilește și publică cursul valutelor străine în coroane. Stabilirea cursului valutelor țărilor socialiste în coroane are la bază acordul multilateral sau acorduri bilaterale în care au fost convenite : cursul oficial, în principiu, pe baza parității metalice, iar cursul necomercial prin aplicarea unei prime sau a unui rabat la cursul oficial stabilit. Scoaterea și introducerea de coroane sînt permise numai cetățenilor țărilor socialiste în limita anumitor sume. Din octombrie 1963, Cehoslovacia este membră a B.I.C.E., astfel că în decontările multilaterale cu țările membre ale acestei bănci utilizează rublele transferabile.

Cursul în coroane al valutelor țărilor nesocialiste se stabilește lunar, iar cînd se apreciază necesar, uneori și în cursul lunii. Nu există limite stabilite potrivit cărora să se procedeze la modificări de cursuri, ele efectuîndu-se în funcție de cotațiile înregistrate pe piețele valutare la sfîrșitul fiecărei luni. Ca monedă de referință se folosește, de regulă, dolarul S.U.A., uneori însă, potrivit momentului conjunctural, se raportează și la lira sterlină sau altă monedă. În ultimii ani, de exemplu, se folosește ca monedă pivot (pentru calculul prin cross rate a cursului celorlalte valute nesocialiste) marca vest-germană în cazul cursurilor pentru valută în cont și francul elvețian la stabilirea cursurilor pentru valută efectivă.

Pentru operațiunile necomerciale se aplică o primă de 100% la cursul oficial al valutelor țărilor nesocialiste, iar pentru cele specifice turismului prima este de 75%.

Coroana cehoslovacă a fost introdusă în 1819 pe calea ștampilării bancnotelor de atunci emise de Banca Austro-Ungariei. Ștampilarea a fost introdusă pe teritoriile Cehiei, Moraviei (1919) și al Slovaciei (1920). Prin Legea din 10 aprilie 1919 bancnotele ștampilate au fost recunoscute ca mijloc legal de plată în Republica Cehoslovacă. Toate obligațiile și datoriile exprimate în coroane austro-ungare au fost recalculate în coroane cehoslovace la raportul 1 la 1. Treptat aceste însemne monetare au fost înlocuite cu bani noi emiși de departamentul bancar al Ministerului Finanțelor, iar apoi al Băncii Naționale a Cehoslovaciei (înființată în 1926). Pînă în noiembrie 1929 coroana nu avea fixat conținut în aur, cursul ei fiind stabilit în raport cu francul elvețian (martie 1919 — 100 c. = 23 sfr.), iar din 1923 în raport cu dolarul S.U.A. (1923—1933 în medie 100 c. = 2,96 $). Prin Legea din 1929 conținutul în aur al coroanei a fost stabilit la 1 c. = 0,044580 g aur fin, în 1934 a fost redus la 1 c. = 0,0312 g aur fin, iar în 1936 la 0,03121 g aur fin. Începînd cu noiembrie 1929, au fost ridicate restricțiile valutare introduse în timpul primului război mondial și s-a introdus convertibilitatea deplină a coroanei în valutele străine și în aur.

Din 1931 au fost reintroduse restricțiile valutare și suspendată convertibilitatea. În anii ocupației fasciste pe teritoriul Cehoslovaciei au circulat : coroane ale protectoratului Cehiei și Moraviei, coroane slovace, mărci vest-germane, pengö ungurești și zloți polonezi. După eliberare, în perioada 29 octombrie — 4 noiembrie 1945 s-a procedat la o reformă monetară, preschimbarea efectuîndu-se în limita a 500 c de persoană la raportul 1 la 1. Cursul față de dolar a fost stabilit la 1 $ = 50 c. În 1953 se efectuează o nouă reformă monetară, odată cu schimbarea scării prețurilor la raportul 5 la 1 și cu stabilirea conținutului în aur 1 c = 0,123426 g. În urma celor două devalorizări ale dolarului S.U.A., cursul oficial paritar a fost modificat de la 1 $ = 7,20 c. la 1 $ = 6,63 c. (1971) și la 1 $ = 5,9684 c. (1973). Odată cu generalizarea cursurilor fluctuante, cursul paritar a fost abandonat.

În **Republica Populară Chineză** moneda este Renminbi, iar unitatea este yuanul (1 y = 100 feni), care nu are o definire în aur. Cursul yuanului este stabilit pe baza unui coș de valute a căror pondere este stabilită în funcție de importanța lor în tranzacțiile externe ale Chinei și tendința evoluției pe piața internațională. Raportul yuan-dolar S.U.A. este calculat direct din valoarea coșului, iar cursul celorlalte 22 de valute cotate este stabilit prin cross-rate. Cursul valutar este publicat zilnic de Administrația Generală de Stat pentru Controlul Valutar. Cursul pentru alte valute decît cele ce au importanță în tranzacțiile internaționale ale Chinei este modificat și publicat ori de cîte ori abaterea față de cursul de bază calculat anterior este mai mare de 1%. Pentru valute importante ca dolarul S.U.A. și yenul japonez, marja este mai mică (0,5%). Toate operațiunile la vedere sînt efectuate la aceste cursuri oficiale (la 31 dec. 1982, de exemplu, cursul era 1,9179—1,92754 y pentru 1 dolar S.U.A.).

Toate întreprinderile naționale angajate în operațiuni de comerț exterior pot cumpăra valută străină de la Banca Chinei la un curs intern stabilit la 2,8 y = 1 $. Acest curs format prin adăugarea la cursul oficial a unui „preț de egalizare" este utilizat și în toate operațiile în valute străine rezultate din operațiuni invizibile (transport, asigurări).

Banca Chinei a introdus un sistem experimental (în cîteva zone : Beijing, Guangdong, Hefei, Shanghai și Tinjin) prin care întreprinderile naționale dețin valută străină într-o anumită proporție, avînd dreptul să o vîndă altor întreprinderi naționale, care la rîndul lor au disponibilă o cotă destinată a fi cheltuită pentru obținerea de valută străină. În cadrul acestor relații Banca Chinei acționează ca un broker, luînd un comision (0,1%) ambelor părți pentru efectuarea tranzacției. Banca nu intervine în acest sistem cu disponibilități proprii sau rezultate din tranzacțiile ei cu străinătatea. Aceste operațiuni sînt efectuate prioritar în dolari S.U.A., fiind utilizate uneori și dolarul Hong-Kong și lira sterlină. Operațiunile de acest tip sînt operațiuni la vedere și sînt efectuate la cursul de decontare intern 2,8 y = 1 $.

Operațiunile la termen sînt permise a fi efectuate numai în conexiune cu operațiunile de comerț exterior. Cursurile la termen stabilite și publicate pentru 15 valute, sînt formate prin adăugarea la cursul la vedere a unui așa-numit „cost forward" (deci nu se utilizează sistemul premium și discount). Astfel, cînd banca vinde renminbi, „costul" este perceput, iar cînd cumpără forward, „costul" nu este perceput (excepție pentru yenul japonez și francul elvețian). Cursurile la termen sînt stabilite pentru o lună și șase luni, operațiunile însă putînd fi efectuate pentru orice perioadă pînă la un an. „Costul forward" reflectă

nivelul dobînzilor şi tendinţa de ansamblu a valutelor cotate pe piaţa internaţională.

Marea majoritate a plăţilor R. P. Chineze cu străinătatea sînt efectuate în valute convertibile. Toate tranzacţiile cu Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Ungaria, R. P. D. Coreeană, Mongolia, Polonia, România şi U.R.S.S. sînt exprimate în franci elveţieni la un curs oficial şi se desfăşoară pe baza unor aranjamente de plăţi bilaterale. Tranzacţiile necomerciale sînt decontate în mod curent în valute convertibile, cu excepţia celor realizate cu R. P. D. Coreeană şi România, şi toate tranzacţiile cu Cuba, care sînt trecute în conturile de cliring. Plăţile cu ţările cu care China are acorduri bilaterale sînt efectuate în valutele convenite cu acestea.

China menţine acorduri bilaterale cu ţări membre ale F.M.I. : Afganistan, Bangladesh, Egipt, Ungaria, Iran, Pakistan, România, Sierra Leone, precum şi cu: Bulgaria, Cuba, Cehoslovacia, R.D.G., R.P.D. Coreeană, Mongolia, Polonia şi U.R.S.S.

Administraţia Generală de Stat pentru Controlul Valutar, subordonată Consiliului de Stat, exercită controlul asupra tuturor tranzacţiilor valutare cu străinătatea ale Chinei. In zonele unde Administraţia Generală nu are birouri, filiale locale ale Băncii Chinei acţionează ca agenţi ai Administraţiei Generale. Alte bănci şi instituţii financiare din China sînt, de asemenea, împuternicite să realizeze tranzacţii în valută (Hong Kong and Shanghai Banking Corporation, Standard Chartered Bank, Overseas Chinese Banking Corporation, Bank of East Asia). Deţinerea de valută şi aur este permisă fără dreptul de a face negoţ cu ele, a le comercializa sau utiliza în operaţiuni speculative de arbitraj. China este membră a Fondului Monetar Internaţional.

Pînă la începutul secolului XX unitatea monetară de bază a Chinei a fost lianul de argint (tail) egal cu 10 mao. sau 100 feni. În practică circulau peste 170 de feluri de liani cu conţinut diferit în argint (între 33,74 g şi 37,7 g argint). În localităţile rurale mai circulau monede vechi de aramă ca ţian sau keşi, precum şi unele monede străine. Yuanul, ca monedă emisă organizat, a fost pus în circulaţie începînd cu 1835. Pînă în 1930 lianul servea la calculul taxelor vamale şi al impozitelor. În 1933 a fost emisă legea de unificare monetară, fără însă ca aceasta să ducă la o circulaţie bănească unitară. Pe teritoriul Chinei au continuat să circule în paralel şi unităţi monetare străine şi unităţi monetare vechi. Astfel, în China de nord-est circulau yuanii manciurieni, în Mongolia interioară — yuani de Mongolia interioară, în Tibet, Shanghai şi Sinţian — yuanul de Sinţian etc. În perioada 1938—1943 în partea centrală şi de est a Chinei circulau yenii militari japonezi. Pînă în 1935 în China a funcţionat în fapt etalonul standard argint cu un conţinut oficial de 1 yuan = 23,9025 g argint (iar de la 10 aprile 1933 1 yuan = 23.4934 g argint). Cursul valutelor chineze oscila în funcţie de preţul argintului pe piaţa mondială. În 1935 s-a efectuat o reformă bănească în urma căreia : yuanii de argint au fost retraşi şi înlocuiţi cu yuani de hîrtie ; s-a renunţat la standardul argint ; s-a stabilit o legătură între yuan şi o valută bazată pe aur fără să se adopte un conţinut în aur al yuanului : 1 $ = 3,364 yuani. Acest curs oficial a fost valabil pînă în 1938, cînd a fost redus la 1 $ = 4,17 yuani. În 1941 cursul oficial e modificat la 1 $ = 20 yuani. Inflaţia din timpul războiului a dus la scăderea cursului yuanului pînă la 1 $ ≙ 3350 yuani (1946). În 1948 s-a efectuat o reformă monetară prin care s-a stabilit conţinutul în aur 1 y = 0,22217 g aur fin ; unităţi monetare vechi („fabi") se preschimbau pe unităţile monetare noi („yuani de aur") din hîrtie la raportul 1 „yuan de aur" = 3 mil „fabi" ; cursul faţă de dolar a fost stabilit la 1 $ = 4 „yuani de aur". În 1948 are loc o nouă devalorizare (1 $ = 20 yuani). În 1948, prin unificarea mai multor bănci locale, ia naştere Banca Populară a Chinei, care a pus în circulaţie bani noi (RMB — renminbi — moneda poporului — unitatea de bază este yuanul), pentru fiecare raion au fost stabilite cursuri de preschimbare a banilor locali. Preschimbarea s-a încheiat pe tot teritoriul în 1952, iar în Tibet în 1959. La 1 martie 1955 a fost realizată o nouă preschimbare a banilor vechi în bani noi la raportul 10 000 la 1.

In **Republica Populară Democrată Coreeană** unitatea monetară este von-ul (1 w = 100 chon) ; nu are o definire în aur. Cursul valutelor străine în voni este stabilit de Banca Centrală a Republicii Populare Democrate Coreene. Pentru valutele ţărilor socialiste cursul necomercial se calculează prin aplicarea unui rabat la cursul oficial (de exemplu cursul oficial faţă de rublă este 100 w = 74,93 Rb, iar cel necomercial 100 w = 69,44 Rb.), iar pentru valutele ţărilor capitaliste prin aplicarea unei prime.

Pînă în 1945 sistemul monetar al Coreei se afla sub controlul ocupaţiei japoneze. În circulaţie se aflau yeni coreeni (100 seni) emişi de o bancă din Seul şi yeni japonezi, între cele două monede existînd raportul de preschimbare 1 la 1. După eliberarea Coreei de Nord, în 1945, pînă în 1947 au continuat să circule yeni coreeni (în ambele ţări). În decembrie 1947 în Coreea a fost introdusă noua unitate monetară — vonul, preschimbarea făcîndu-se la raportul 1 la 1 pînă la 700 voni de gospodărie cu venituri limitate sau salarii. În anul 1959 s-a efectuat o nouă reformă monetară, bancnotele vechi preschimbîndu-se pe cele noi la raportul 100 la 1.

In **Republica Cuba** unitatea monetară peso (1 peso = 100 centavos) este definită în aur din 1934 la o valoare paritară de 1 peso = 0,888671 g aur fin. Reglementările valutare sînt efectuate prin Banca Naţională a Cubei care stabileşte şi cursul valutelor străine în peso diferenţiat pe ţări socialiste şi ţări nesocialiste.

Cursul valutelor ţărilor socialiste în peso este stabilit pe baza acordurilor bilaterale încheiate între Cuba şi aceste ţări în urma aderării sale la B.I.C.E. în 1976. La baza cursurilor oficiale stau de regulă valorile paritare ale monedelor ţărilor socialiste. Pentru operaţiunile necomerciale cu ţările socialiste se utilizează cursurile necomerciale prin aplicarea unui rabat la cursul oficial stabilit. Relaţiile de plăţi cu ţările membre ale B.I.C.E. sînt efectuate în ruble transferabile.

Cursul valutelor ţărilor nesocialiste în peso se face pe baza unui raport fix menţinut între peso şi dolarul S.U.A. Acest raport fix nu se schimbă decît cu ocazia devalorizărilor sau revalorizărilor oficiale. Cursurile celorlalte valute ale ţărilor nesocialiste se stabilesc în funcţie de cotaţiile acestora în dolari S.U.A. pe piaţa New York. Cursurile se modifică zilnic, indiferent de mărimea ecartului care apare faţă de ziua anterioară. În Cuba nu se aplică la acest curs nici o primă valutară. Institutul de emisiune al Cubei este Banca Naţională a Cubei, înfiinţată la 23 decembrie 1948, a cărei funcţionare a început la 27 aprilie 1950. Începînd cu 1961, Banca Naţională este singurul centru de emitere, creditare şi evidenţă. Scoaterea şi introducerea de peso din Cuba este interzisă total. Operaţiunile cu valută străină şi aur sînt permise cu aprobarea Băncii Naţionale. (De la înfiinţarea F.M.I. şi pînă în anul 1964 Cuba a fost membră a F.M.I.).

Pînă în 1914 în Cuba circulau dolari S.U.A., însemne monetare spaniole şi franceze. Prin Legea din 28 octombrie 1914 a fost introdus peso ca unitate monetară naţională cu un conţinut de 1,50463 g aur fin (egal cu al dolarului S.U.A în acea vreme), iar din 1915 au început să circule peso de argint, 1 peso = 26,795 g argint (titlu 0,900). Pînă la 1 iulie 1951, ca

mijloc de plată legal era şi dolarul S.U.A. Odată cu devalorizarea dolarului din 1934, conţinutul în aur al peso-ului a fost modificat la 0,888671 g aur fin. Pînă în 1959, Cuba făcea parte din zona dolarului. După 1959, a fost întrerupt raportul dintre peso şi dolar şi retrase din circulaţie bancnotele de 500 şi 1000 peso. În august 1961 s-a efectuat o reformă monetară, punîndu-se în circulaţie unităţi monetare noi, preschimbarea efectuîndu-se la raportul 1 la 1 în limita 200 peso de tranziţie. În 1973 cursul paritar faţă de dolar a fost stabilit la 1 peso = 1,20635 dolari S.U.A.

În **Republica Democrată Germană,** unitatea monetară marca R.D.G. (1 mk = 100 pfeningi) a fost definită în 1953 cu un conţinut în aur de 1 marcă R.D.G. = 0,399903 g aur fin. Reglementările valutare sînt efectuate prin Banca de Stat a R.D.G. care are dreptul de a deţine şi efectua plăţi în valută şi de a stabili cursul valutelor străine. Operaţiuni cu valute efectuează şi Banca Germană de Comerţ Exterior (ca împuternicită).

Stabilirea cursului valutelor străine în mărci R.D.G. se efectuează diferit pentru valutele ţărilor socialiste şi cele ale ţărilor nesocialiste. Cursul oficial al valutelor ţărilor socialiste are la bază, în principiu, paritatea metalică dintre acestea. În operaţiunile necomerciale sînt utilizate cursuri rezultate prin aplicarea unei prime sau a unui rabat la cursul oficial. Aceste cursuri au fost convenite prin convenţii (Praga 1963) sau pe bază de acorduri bilaterale. Din 1963, R.D.G. este membră a B.I.C.E. şi în cadrul decontărilor multilaterale utilizează rubla transferabilă.

Cursul oficial în mărci R.D.G. al valutelor ţărilor nesocialiste se stabileşte, de regulă, odată pe săptămînă (vineri). Cu această ocazie, se urmăreşte stabilirea unor cursuri în mărci R.D.G. apropiate de cotarea valutelor respective faţă de marca R.F.G. în scopul asigurării raportului 1 marcă R.D.G. = 1 marcă R.F.G.; nu se aplică prime valutare la cursurile astfel stabilite.

Zilnic se calculează media dintre cursul de cumpărare şi cel de vînzare a valutelor în mărci vest-germane pe piaţa R.F.G., iar vinerea se face media săptămînală a acestora. Dat fiind că o marcă R.D.G. este apreciată ca egală cu o marcă R.F.G., cotaţiile mediei săptămînale reprezintă în principiu şi cotaţiile acestor valute în mărci R.F.G. Totuşi, Banca de Stat a R.D.G. şi Banca Germană de Comerţ Exterior analizează cursurile în scopul de a aduce anumite corecturi (în plus sau minus) în funcţie de evoluţia previzibilă a cursurilor. Rezidenţii R.D.G. sînt obligaţi să înregistreze sau să vîndă, după caz, Băncii de Stat a R.D.G. toate valutele străine pe care le deţin atît pe teritoriul R.D.G. cît şi în afară. Utilizarea, transferul sau scoaterea de valută străină din R.D.G. este admisă cu aprobarea Ministerului de Finanţe sau a altor instituţii împuternicite. Scoaterea şi introducerea de mărci R.D.G. este interzisă, cu excepţia sumelor stabilite în anumite limite între ţările membre C.A.E.R.

Pînă în 1871 în partea de nord a Germaniei circula talerul Uniunii Monetare a Germaniei de Nord, iar în sud guldenul Uniunii Monetare a Germaniei de Sud. Amîndouă se bazau pe standard argint. Mai aveau monedă proprie oraşele Hamburg, (marca de argint) şi Bremenul (talerul de aur). Prin Legea din 4 decembrie 1871 a fost introdusă o unitate monetară unică pe tot teritoriul Germaniei — marca de aur cu un conţinut de 0,358423 g aur fin şi au fost emise mărci de aur (10 ; 20)ca mijloace legale de plată nelimitat. În paralel circulau şi monedele vechi. Emiterea bancnotelor se realiza de Reichsbank şi patru bănci de stat (Bavaria, Baden, Würtenberg şi Saxonia). Începînd cu 1914, preschimbarea în aur a bancnotelor a fost sistată. Inflaţia din timpul războiului, care a durat pînă în 1923, a condus la o depreciere totală a mărcii, al cărei curs a scăzut la 1 $ = 4200 mărci. În 1923 a fost creată o bancă specializată care a emis bancnote de „rentă" asigurate cu întreaga industrie şi comerţul german. O marcă de „rentă" era egală cu un trilion de mărci vechi. Prin Legea din 1924 s-a procedat la o reformă monetară, emiţîndu-se „reich-mărci" cu un conţinut în aur stabilit înainte de război (o „reich marcă" = 1 trilion mărci vechi = 1 marcă de „rentă"). Standardul aur-devize şi convertibilitatea mărcii au fost menţinute pînă în 1934 la raportul 1 $ = 4,2 mărci şi după această dată 1 $ = 2,5 mărci. Formal acest curs a fost menţinut pînă la sfîrşitul celui deal doilea război mondial. După introducerea controlului valutar (1944) s-au practicat cursuri multiple asupra diferitelor tipuri de mărci blocate în conturi, aplicîndu-se în funcţie de regimul lor un rabat la cursul oficial. În septembrie 1944 au fost emise mărci care erau egale cu „reich mărcile" şi cu mărcile de „rentă". Cursul de preschimbare pentru toate trei tipurile de mărci era 1 $ = 10 mărci. În 1948, s-a efectuat o reformă monetară în partea răsăriteană a Germaniei, prin care au fost înlocuite cele trei tipuri de mărci cu o singură unitate monetară nouă. Schimbul s-a efectuat în raportul 1 la 10 în limita a 70 mărci de persoană. Cursul faţă de dolar din 1953 pînă în 1971 a fost de 1 $ = 2,2 mărci R.D.G., iar apoi, odată cu cele două devalorizări ale dolarului, acest curs s-a modificat la : 1 $ = 2,047 mărci R.D.G. (1971) şi 1 $ = 1,842 mărci (1973).

În **Republica Socialistă Federativă Iugoslavia,** unitatea monetară dinarul (1 Din = 100 para) a fost definită în 1973 la o valoare paritară de 1 Din = 0,0433333 g aur fin. Cursul valutelor străine în dinari se formează pe piaţă în funcţie de cererea şi oferta de valute. Banca Naţională a Iugoslaviei nu intervine pe piaţa valutară pentru menţinerea cursului dinarului în anumite limite, ci doar uneori, în scopul aplatizării fluctuaţiilor. Ca tehnică de stabilire a cursului valutar nu se utilizează o valută pivot, ci toate valutele cotate fluctuează faţă de dinar. Potrivit regulamentului de funcţionare al pieţei valutare din Belgrad, valutele sînt cotate zilnic.

Sînt cotate pe piaţa Belgrad : dolarul australian, shilingul austriac, francul belgian, dolarul canadian, coroana daneză, marca R.F.G., marca finlandeză, francul francez, dinarul irakian, lira italiană, yenul japonez, dinarul kuweitian, guldenul olandez, coroana norvegiană, lira sterlină, peseta spaniolă, coroana suedeză şi francul elveţian. La 31 decembrie 1982 cursul de vînzare-cumpărare pe piaţa valutară din Belgrad a fost de 62,3928—62,5802 Din. pentru un dolar S.U.A.

Crearea pieţei valutare iugoslave a fost hotărîtă de Asociaţia Bancară Iugoslavă. Astfel la 8 mai 1973 a început activitatea pieţei valutare din Belgrad, la care participă 20 de bănci comerciale din Iugoslavia ce au dreptul să efectueze tranzacţii la vedere pe această piaţă. Pentru viitor se prevede posibilitatea să participe la tranzacţiile specifice pieţei valutare şi alte organizaţii socialiste (în afară de bănci). La bursă nu sînt admise persoane particulare.

Cu excepţia ţărilor cu care sînt încheiate acorduri de plăţi, bilaterale, toate încasările şi plăţile privind relaţiile cu străinătatea se efectuează în valute convertibile, iar decontarea internă se face la cursuri fluctuante. Iugoslavia are acorduri de plăţi în dolari S.U.A. cu Albania, Cehoslovacia, R.D.G., Mongolia şi U.R.S.S. Începînd cu 1981, introducerea şi scoaterea de dinari din Iugoslavia este permisă în limita a 1500 Din. de persoană pentru o călătorie.

Pentru nerezidenţi introducerea şi scoaterea valutei străine este nelimitată. În acelaşi timp, aceştia îşi pot deschide conturi în valută convertibilă şi în dinari la băncile din Iugoslavia. Rezidenţii pot să deschidă şi să păstreze în cont valută convertibilă cu autorizaţia băncii, sumele putînd fi utilizate atît pe teritoriul iugoslav cît şi în străinătate.

Reglementările valutare sînt realizate de Ministrul Finanțelor și Banca Națională a Iugoslaviei (creată în 1946), sub coordonarea directă a Consiliului Federal Executiv. Tranzacțiile de schimb valutar pot fi realizate prin intermediul băncilor care sînt de două feluri : bănci integral autorizate să se angajeze în tranzacții cu valute străine și de creditare (inclusiv garanții cu străinătatea) și bănci autorizate să efectueze operațiuni cu valute străine doar pe teritoriul iugoslav. Pentru cumpărarea bancnotelor străine și a cecurilor de călătorii sînt autorizate toate băncile comerciale și de depuneri. În același scop sînt autorizate și anumite hoteluri și agenții turistice.

Exportul și importul de mărfuri este realizat direct de întreprinderile producătoare și întreprinderi de comerț exterior autorizate în acest sens. Întreprinderile care realizează operațiuni de comerț exterior au dreptul să cheltuiască o cotă parte din încasările din export pentru import. Iugoslavia este membră a F.M.I. din 1947.

Dinarul a fost introdus prima dată în Serbia în 1875, pînă la acea dată circulînd piastrul (1 p = 100 parale). În 1878 Serbia aderă la Uniunea Monetară Latină iar dinarul a fost aliniat francului francez (1 dinar = 0,290323 g), fiind convertibil. În 1918 a fost constituit Regatul sîrbilor, croaților și slovenilor care în 1929 a primit denumirea oficială de Iugoslavia. Din 1920 dinarul a devenit monedă națională pe acest teritoriu. În paralel mai circulau : coroane austro-ungare, leva bulgărești și însemne monetare din Muntenegru. Ulterior, aceste monede au fost preschimbate pe bancnotele băncii Serbiei, monedele avînd o denumire dublă : dinar-coroană (1 dinar = 4 coroane). La sfîrșitul anului 1920 toate bancnotele au fost preschimbate pe dinari. Din iunie 1931 a fost introdus etalonul aur lingouri, conținutul în aur al dinarului a fost stabilit la 0,0265 g aur fin (1 $ = 56,4 dinari). Începînd cu 1939, cursul oficial a fost stabilit la 1 $ = 55 dinari. În perioada celui de-al doilea război mondial pe teritoriul Iugoslaviei circulau: reich mărci, lire italiene, leva bulgărești, pengö ungurești, franci albanezi și dinari sîrbești. Valutele de ocupație se schimbau la cursuri impuse : 1 reich marcă = 20 dinari ; 1 liră italiană = 3,33 dinari. După eliberare s-a procedat la o reformă monetară și punerea în circulație a noi însemne monetare : dinarul iugoslav și „hotvatskie cună (hc)" la raportul 1 dinar nou = 20 dinari sîrbi = 40 h.c. În 1945 a fost stabilit conținutul în aur al dinarului de 1 dinar = 0,0177734 g aur fin (curs oficial 1 $ = 50 dinari). În ianuarie 1952 conținutul a fost modificat la 0,00296224 g aur fin (cursul oficial la 1 $ = 300 dinari). Acest curs formal a fost păstrat pînă la 26 iunie 1965. În operațiunile comerciale se utiliza cursul 1 $ = 600 dinari. La acest curs, ulterior au fost introduși coeficienți de corecție diferențiat pe tipuri de valute și grupe de mărfuri de import și export. Începînd cu ianuarie 1962, a fost introdus cursul unic al dinarului pentru toate categoriile de operațiuni 1 $ = 750 dinari, iar din iulie 1965 cursul turistic 1 $ = 1000 dinari (apoi 1 $ = 1250 dinari). În ianuarie 1966 a fost modificată scara prețurilor în raportul 100 la 1 și emise noi însemne monetare tip 1966. Noul dinar avea un conținut în aur de 0,0710937 g, iar cursul față de dolar 1 $ = 15 dinari. Odată cu devalorizările dolarului, conținutul în aur al dinarului a fost modificat la 0,0481478 g aur (decembrie 1971) și respectiv la 0,0433333 (februarie 1973), stabilindu-se un curs oficial față de dolar de 1 $ = 17 dinari. Din iulie 1973 Iugoslavia practică cursul fluctuant atît față de dolar cît și față de celelalte valute convertibile.

În **Republica Populară Mongolă** unitatea monetară tugrik (1 tg = 100 möngö) este definită cu un conținut în aur de 0,222168 g. aur fin. Alături de tugrik, pe teritoriul Mongoliei mai circulă și monede de argint emise în 1926, în valori de 1 tugrik, 50, 20 și 10 möngö.

Reglementările valutare sînt efectuate de Banca de Stat a Republicii Populare Mongole (înființată în 1954) care stabilește și cursul valutelor străine în tugriki. Cursul oficial al valutelor țărilor socialiste are la bază în principiu paritatea metalică dintre acestea și tugrik. Pentru operațiile necomerciale, la cursul oficial se aplică un rabat. R. P. Mongolă este membră fondatoare a B.I.C.E. (1963) și în relațiile de decontări multilaterale utilizează rubla transferabilă. Introducerea și scoaterea de tugriki este permisă în anumite limite numai cetățenilor țărilor socialiste (între 150—500 tg.).

În stabilirea cursului valutelor țărilor nesocialiste în tugriki, rubla sovietică joacă rolul de monedă pivot. Astfel, Banca de Stat a R.P.M. stabilește aceste cursuri pe baza listei de cursuri a Băncii de Stat a U.R.S.S., pe care o modifică avînd în vedere cursul tugrik-ului față de rubla sovietică (1 Rb. = 4,44 tg., sau 100 tg. = 22,5 Rb.).

Pînă la revoluția populară din 1921 și perioada următoare, Mongolia nu avea unitate monetară proprie. În diferite raioane rolul de monedă îl dețineau cărămizile de ceai, pieile și oile. În circulație se aflau și unele monede chineze. Banca Mongolă de Comerț și Industrie, înființată în iunie 1924 la început ca bancă pe acțiuni a U.R.S.S. și R.P.M., a emis primele bancnote în 1925 în tugrik — iar în 1926 și monezi. Din 1927, toate calculele (buget, impozite) au început să fie ținute în tugriki. Din martie 1950 a fost stabilit un conținut în aur de 1 tg. = 0,22168 g aur fin. În ianuarie 1954 guvernul U.R.S.S. a cedat partea sa de acțiuni Băncii Mongole de Comerț și Industrie care începînd cu aprilie 1954, s-a reorganizat în Banca de Stat a R.P.M. În ianuarie 1966 au fost emise însemne monetare noi cu o valoare nominală egală cu cea veche.

Unitatea monetară a Republicii Populare Polone, zlotul (1 zl. = 100 groși), este definită din 20 octombrie 1950 cu un conținut în aur de 1 zlot = 0,222168 g aur fin.

Reglementările valutare sînt realizate de Banca Națională a Poloniei care stabilește și cursul valutelor străine în zloți. Acest curs este stabilit diferențiat pentru valutele țărilor socialiste și cele ale țărilor nesocialiste.

Cursul oficial în zloți al valutelor țărilor socialiste au la bază în principiu paritatea metalică. Pentru operațiunile necomerciale se utilizează cursuri speciale prin aplicarea unui rabat de la cursul oficial. Rabatul este stabilit prin acordul multilateral (Praga 1963) sau acorduri bilaterale. Polonia este membră fondatoare a B.I.C.E. (1963), iar în cadrul decontărilor multilaterale cu țările membre ale acestei bănci utilizează rubla transferabilă.

La stabilirea cursului în zloți al valutelor țărilor nesocialiste se utilizează ca monedă de referință dolarul S.U.A. Cursul se modifică ori de cîte ori între cotația valutei în cauză în dolari S.U.A. pe piața monetară și cotația de bază — ultimul curs în zloți al monedei respective — apare un decalaj în plus sau în minus, mai mare de 1%. Cu toate acestea, modificarea nu se face imediat, ci după 4—5 zile (uneori mai multe zile) pentru a urmări dacă mișcarea cursurilor este incidentală sau are caracter de durată. Introducerea și scoaterea de zloți din Polonia este permisă numai cetățenilor țărilor socialiste în anumite limite stabilite între țări. Pentru cetățenii R.D.G. nu este limită de sumă.

Începînd cu anul 1982, în Polonia a fost desființat „zlotul valutar" ca unitate convențională de calcul folosită în comerțul exterior și a fost introdus noul curs al rublei și dolarului față de zlotul din circulație la raportul de 1 R = 68 zl și 1 $ = 80 zl., ca măsură de pregătire pentru introducerea unui singur curs valutar pentru toate operațiunile economice. În paralel au fost adoptate măsuri privind decontarea și evidența activității de comerț exterior în vederea cuantificării rapide și exacte a rentabilității întreprinderilor. Ansamblul de măsuri întreprinse cu

această ocazie are ca premisă principală uniformizarea cursurilor valutare.

Polonia a fost membră fondatoare a F.M.I., iar în 1957 s-a retras.

Zlotul ca unitate monetară a Poloniei a fost introdus în 1924, avînd stabilit un conținut în aur egal cu al francului francez (0,290323), iar cursul față de dolar 1 $ = 15,18 zl. În perioada 1918—1920 pe teritoriul Poloniei mai circulau mărci germane, coroane austro-ungare, ruble și mărcile poloneze emise de „Polska sudana kassa". În perioada 1925—1926 a avut loc o depreciere permanentă a zlotului pînă la 1 $ = 10,55 zl. Începînd cu 1927, au fost stabilite : noul conținut în aur al zlotului la 0,16879 g aur fin ; cursul oficial la 1 $ = 8,91 zl. ; a fost permisă preschimbarea bancnotelor în lingouri de aur sau valută străină (pînă în 1936) sub supravegherea Băncii Polone în sume minime de 20.000 zl. ; obligația Băncii Polone de a acoperi 40% din bancnotele în circulație cu aur și 5% cu argint și alte active. Ca rezultat al devalorizării dolarului din 1934, cursul oficial a fost modificat la 1 $ = 5,30 zl., menținut pînă la ocupația nazistă. În 1936 au fost introduse : controlul valutar și obligativitatea predării valutelor încasate din export Băncii Poloniei la cursul oficial. În timpul ocupației, au circulat două valute : zlotul de ocupație emis de banca din Cracovia, iar pe teritoriile desprinse de Polonia, mărcile germane. Cursul față de dolar stabilit prin reich mark era 1 $ = 5 zl. După eliberarea Poloniei, prin Decretul din 6 ianuarie 1945 zloții de Cracovia și mărcile germane au fost preschimbate în bancnote (zloți) emise de Banca Națională a Poloniei (1 $ = 5,3 zl.) în raportul 1 la 1 pentru zloții de Cracovia și 2 mărci = 1 zlot. Cursul oficial a fost stabilit la 1 $ = 5,3 zl. Pînă în 1950 (la reforma monetară) cursul 1 $ = 100 zl. era utilizat uneori la plățile pentru transportul maritim, feroviar, asigurări, poștă ; pentru transferurile valutare. diplomatice se utiliza cursul 1 $ = 400 zl. Ca urmare a reformei monetare din 1950, au fost puși în circulație noi zloți preschimbați la raportul 1 la 100. Cu această ocazie a fost stabilit și conținutul în aur al zlotului la 0,222168 g aur fin. După cele două devalorizări ale dolarului S.U.A., cursul paritar a fost modificat la 1 $ = 4 — 3,68 zl. (decembrie 1971) și 1 $ = 3,32 zl (1973).

În **Republica Populară Ungară** unitatea monetară forintul (1 Ft. = 100 fileri) a fost definit în aur prin Legea din 1 august 1946 cu un conținut de 1 Ft. = 0,0757 g. Începînd cu anul 1976,ca urmare a generalizării cursurilor fluctuante, acțiunea legii privind definirea în aur a forintului a fost temporar suspendată. Reglementările valutare sînt realizate de Banca Națională a Ungariei care prin lege este organul central de realizare a monopolului valutar și de stabilire a cursurilor valutare.

Cursul oficial al valutelor țărilor socialiste în forinți are la bază, în principiu, paritatea metalică. În operațiunile necomerciale sînt utilizate cursurile necomerciale convertite pe baza convenției de la (Praga, 1963) sau a acordurilor bilaterale (La cumpărarea de la turiști a bancnotelor exprimate în valutele țărilor membre ale C.A.E.R., Albaniei și R. P. D. Coreene se aplică un comision de 3%). Ungaria, ca membră a B.I.C.E., utilizează în decontările multilaterale cu celelalte țări membre ale acestei bănci, rubla transferabilă (R.P.U. are acorduri bilaterale de plăți cu Albania și R. P. D. Coreeană, în ruble cliring). Pînă în anul 1981, Banca Națională a Ungariei, ca urmare a suspendării definirii în aur a forintului, stabilea cursul valutelor țărilor nesocialiste în forinți, independent de conținutul în aur al monedelor comparate. În această perioadă, în locul cursului paritar, au fost introduse două cursuri independente ale forintului : comercial, care deservea calculele referitoare la operațiuni de comerț exterior (41,3 Ft. = 1$) și necomercial, pentru operațiunile necomerciale, turistice (20.65 Ft. = 1 $ cursuri stabilite în 1976). Începînd cu 1981, s-a introdus cursul unic al forintului față de valutele țărilor nesocialiste, atît pentru operațiunile comerciale cît și pentru cele necomerciale.

Cursul forintului față de valutele țărilor nesocialiste este stabilit pe baza mediei ponderate a unui coș format din nouă valute. Ponderea acestora este stabilită în funcție de importanța lor în exportul Ungariei către țările nesocialiste și este ajustată anual. Modificarea cursului forintului, în funcție de variația cursului valutelor incluse în coș, se face la intervale diferite, atunci cînd apar diferențe notabile între rata inflației interne și rata inflației externe. În perioada dintre două modificări de curs, valoarea externă a forintului este menținută în limitele unei variații de 1%. Cotarea se face de Banca Națională a Ungariei pentru 19 valute convertibile stabilind cursuri de cumpărare și de vînzare a valutelor cu o marjă de 0,10% față de cursul mediu al fiecărei valute (La 31 decembrie 1982 cursul de vînzare-cumpărare era 39,5702—39,6494 Ft. pentru un dolar S.U.A.). Cu toate valutele cotate Banca Națională efectuează tranzacții. Cursul forintului față de fiecare valută nu se schimbă, dacă modificarea relativă este mai mică de 0,5% și dacă modificările cumulate ale valorii forintului în raport de coș nu depășesc 1%. Nu există cotări la termen, dar Banca Națională efectuează cumpărări de valută la termen legate de tranzacțiile de export. Cursurile la termen stabilite au la bază și reflectă cotările forward de pe piețele internaționale. Nu sînt aplicate taxe sau subsidii pentru vînzarea sau procurarea valutei străine. Ca atare în R.P.U. există un singur curs al forintului (din 1981) atît pentru operații comerciale cît și necomerciale. Unificarea cursului forintului nu a condus la modificări în relațiile de plăți ale Ungariei. Acestea, cu excepția țărilor socialiste cu care sînt încheiate acorduri de plăți, sînt efectuate în valute convertibile.

Modificarea sistemului de cotare a valutelor străine în forint nu a dus la modificarea cursului în raport cu rubla transferabilă și cu celelalte valute ale țărilor socialiste.

Nu este stabilită o limită minimă de preschimbat sau de cheltuit pentru nerezidenți, cu excepția vizitatorilor din Iugoslavia (obligatoriu de preschimbat echivalentul a 760 Ft. de călătorie) ; cetățenii unguri pot scoate sau introduce din țară forinți pînă la limita 200 Ft. de persoană, iar nerezidenții în limite a 100 Ft. de persoană etc. Administrarea controlului pentru schimb valutar este realizată de Ministerul Finanțelor prin Banca Națională a Ungariei. Un rol important în activitatea de schimb valutar, plăți și credite internaționale revine Băncii Ungare de Comerț Exterior și Companiei Bancare Centrale.

Odată cu declararea în 1918 a independenței Ungariei, care făcea parte din Austro-Ungaria, a fost emisă coroana ungară care a circulat paralel cu coroana austriacă. Ca urmare a inflației, în 1925, coroana ungară s-a devalorizat total, iar la 21 mai 1925 a fost introdusă o nouă unitate monetară pengö, definit cu 0,26316 g aur fin (100 pengö = 17,48 $). Pînă în 1931 pengö a fost convertibil, funcționînd standardul aur-devize. Din 1932 s-au stabilit prime față de cursul oficial al pengö față de valutele străine în limitele 3-35%. În 1935 aceste prime au fost majorate, iar în decembrie 1938 conținutul în aur al pengö a fost diminuat la 0,1754 g aur fin. După eliberarea țării, în scopul reducerii inflației provocate de al doilea război mondial, a fost introdus un impozit de 75% asupra cupiurilor de valori mari aflate în circulație. Măsura nu a avut efectul scontat, astfel că în ianuarie 1946 s-a introdus o unitate de calcul „pengö impozabil" pentru calculele organelor financiare, cursul acestei unități fiind stabilit zilnic. Nici această măsură nu a stăvilit inflația. La 1 august 1946 s-a procedat la o reformă monetară, introducîndu-se o nouă unitate monetară forintul. Raportul de

preschimbare a fost 400×10^{26} pengö, respectiv 200.000.000 pengö impozabil = 1 forint (1 $ = 11,74 forinți). Ca urmare a devalorizărilor dolarului, cursul oficial a fost modificat de la 11,47 forinți pentru un dolar la 10,8125 forinți (1971) și 9,723 forinți (1973) pentru un dolar.

Unitatea monetară a **Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice** este rubla (1 Rb. = 100 copeici) definită, începînd cu 1 aprilie 1961, cu un conținut în aur de 0,987412 g. Dreptul exclusiv de a realiza operațiuni cu valută și a stabili cursul valutelor străine în ruble îl are Gosbank (Banca de Stat a U.R.S.S.) și Banca pentru Comerț Exterior a U.R.S.S. (ca împuternicită). Stabilirea cursului oficial al valutelor țărilor socialiste în ruble are la bază în principiu paritatea metalică. În operațiunile neocomerciale sînt utilizate cursuri speciale, stabilite prin convenția dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. (Praga 1963) sau prin acorduri bilaterale, determinate prin aplicarea unei prime la cursul oficial. U.R.S.S. este membră fondatoare a B.I.C.E. și în relațiile de decontări multilaterale cu țările membre ale acestei bănci utilizează rubla transferabilă.

Cursul oficial al valutelor țărilor nesocialiste în ruble este stabilit de Gosbank care urmărește zilnic cotațiile dolarului S.U.A. și lirei sterline pe piețele valutare. Pe baza acestor date se calculează lunar procentul mediu de deviere a cursului dolarului S.U.A. față de celelalte valute nesocialiste. Pentru fiecare valută, inclusiv pentru moneda americană, procentul mediu de fluctuare este avut în vedere la stabilirea cursurilor acestora față de rublă pentru luna următoare, dar corectat cu unele aprecieri bazate pe factorii care ar putea influența cursurile valutare în perioada pentru care ele sînt fixate. De fapt, se face o preliminare, cursurile în ruble nefiind deci strict corelate cu cotațiile de pe piețele valutare existente la un moment dat. Dacă pe parcursul unei luni intervin pe piețele valutare variații bruște și de mare amplitudine, Gosbank face modificările de curs pe care le apreciază ca necesare. Nu există fixate limite procentuale de intervenție, necesitatea și mărimea modificării cursului pe parcursul unei luni apreciindu-se de la caz la caz. Prima valutară aplicabilă cursului oficial al valutelor țărilor nesocialiste în ruble a fost desființată de la 1 ianuarie 1961. Scoaterea și introducerea rublelor în și din străinătate este interzisă, cu excepția sumelor limitate convenite cu țările socialiste atît pentru cetățenii sovietici cît și ai celorlalte țări socialiste. Scoaterea și expedierea din U.R.S.S. în alte țări sau introducerea de documente de plată (acreditive, transferuri telegrafice, cecuri) emise în ruble pot fi efectuate potrivit reglementărilor Ministerului Finanțelor și Gosbank. Introducerea și primirea din străinătate a valutelor convertibile este permisă fără aprobarea Ministerului Finanțelor și Gosbank, cu anumite excepții.

Rubla a apărut în circulație în secolul al XIII-lea, cînd a început să circule în Rusia sub forma de lingou de argint. Din 1534 a devenit unitatea monetară a sistemului bănesc unitar al statului rus (1 Rb. = 68 g argint). În 1704, pentru prima dată în lume, a fost creat în Rusia sistemul monetar zecimal. De la sfîrșitul secolului XVIII pînă în 1915 greutatea rublei de argint a fost de 18 g. Prin reforma monetară din 1897, în locul rublei de argint a fost introdusă rubla de aur (1/15 din „imperial" care nu a existat ca unitate monetară de sine stătătoare) cu un conținut de 1 Rb. = 0,774234 g aur fin. În iulie 1914 preschimbarea în aur a bancnotelor a fost interzisă, iar monezile de aur și copeicile de argint și cupru au dispărut din circulație. Bancnotele emise în anii ce au urmat au dus la deprecierea rublei. În primii ani după Revoluția din Octombrie au fost introduse în circulație semne monetare sovietice (sovznaki) care circulau în paralel cu rublele emise înainte de revoluție. În noiembrie 1921 au fost emise noi ruble, preschimbate la raportul 10 000 ruble vechi pentru o rublă nouă. În 1922 au fost emise semne monetare tip 1922 preschimbabile la raportul 1 rublă tip 1922 = 100 ruble (1921) = 1 000 000 ruble vechi. În același an, Banca de Stat a U.R.S.S. a emis bilete de bancă tip „cervonet" cu un conținut în aur de 7,79234 g aur fin (la nivelul a 10 ruble dinainte de Revoluție). Sovznaki au circulat în paralel cu cervoneții pînă în 1924. În februarie 1924 au fost puși în circulație bani de hîrtie, fiind fixată o corelație strictă între ruble-cervoneți și banii de hîrtie emiși. Paritatea rublei definită prin reforma din anii 1922—1924 nu s-a modificat pînă în 1936. Începînd cu noiembrie 1925, a fost stabilit cursul rublei în raport cu francul francez 1 F.F. = 0,33 ruble sau 3 F.F. = 1 rublă. Inițial utilizat numai pentru preschimbarea valutei străine în ruble în operațiunile necomerciale în 1936 acest curs a fost extins și în calculele privind activitatea de import-export. În urma devalorizării francului francez din 1936, acest curs a fost modificat la 1 Rb = 4,25 F.F. Începînd din 19 iulie 1937, cursul rublei a fost stabilit pornind de la relația cu dolarul S.U.A. respectiv 1 $ = 5,30 Rb., ceea ce corespundea indirect unui conținut în aur al rublei de 0,167674 g aur fin. Acest curs a fost utilizat pînă la 1 martie 1950. În 1947 s-a procedat la o reformă monetară prin care s-au pus în circulație bani noi. Raportul de preschimbare a fost de 1 la 10. De la 1 martie 1951 conținutul în aur al rublei a fost stabilit la 0,222168 g aur fin; prețul aurului 1 g = 4,45 Rb., iar cursul față de dolar 1 $ = 4 Rb., cursul rublei față de valutele străine fiind stabilit pe baza parității metalice. Începînd din 1957, pentru operațiunile necomerciale (turism) s-au introdus prime față de cursul oficial (de exemplu 1 $= 10 Rb). Primele s-au utilizat pînă în 1961. Prin reforma din 1961 s-au emis noi ruble cu un conținut în aur de 0,987412 g (100 $ = 90 Rb.). În urma celor două devalorizări ale dolarului, cursul oficial a fost modificat corespunzător 100 $ = 82,89 Rb (1971) și 100 $ = 74,6 Rb.

În **Republica Socialistă Vietnam**, începînd cu 3 mai 1978 dongul nord vietnamez și dongul sud vietnamez au fost retrași din circulație și a fost introdusă o nouă unitate monetară: dongul vietnamez (1 D = 100 sen) cu un curs oficial stabilit în raport cu drepturile speciale de tragere 2,66358 D = 1 D.S.T., ceea ce echivala cu 2,17 D = 1 $. Practic, în perioada ce a urmat, cursul dintre dong și dolarul S.U.A. a fost menținut stabil în limitele unei marje relativ înguste, iar cursul față de D.S.T. al dongului a fost lăsat să fluctueze. Începînd cu 1980 au loc modificări succesive ale raportului dintre dong și D.S.T. (nov. 1980, iulie 1981 etc.). Cursul oficial al dongului față de D.S.T. în urma ultimei ajustări a fost stabilit la 10,3556 D = 1 D.S.T. iar față de dolar la 9,660 D = 1 dolar S.U.A. Raportul dong-dolar S.U.A. este utilizat la stabilirea cursului celorlalte valute nesocialiste prin metoda cross-rate, luîndu-se în considerare cursul acestora pe piață față de dolar. Stabilirea cursurilor valutelor străine în dongi este efectuată de Banca de Stat creată în 1957.

Pentru operațiunile necomerciale legate de turism, (transferul spre interior a valutei convertibile și cecurilor turistice), Banca de Stat aplică o primă variabilă de maxim 40%. Operațiunile de schimb valutar, ca și plățile cu străinătatea, sînt realizate de Banca de Comerț Exterior. Începînd cu 1981, în activitatea de export a întreprinderilor naționale se utilizează cursul 12 D = 1 $.

Cursul valutelor țărilor socialiste în dongi este stabilit de Banca de Stat și are la bază acordurile multilaterale sau bilaterale încheiate cu țările socialiste atît pentru operații comerciale, cît și pentru cele necomerciale. Tranzacțiile comerciale cu țările membre ale C.A.E.R. ca și cu Albania, R.P.D. Laos, R.P.D. Coreeană sînt efectuate în ruble transferabile. Cursul dintre rubla transferabilă și dong, cu începere de la 1 oct. 1981, a fost stabilit la 16,235 D = 1 Rb.

În prezent R.S. Vietnam are acorduri bilaterale în în acest domeniu cu opt țări nemembre F.M.I. : Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Mongolia, R.P.D. Coreeană, Polonia și U.R.S.S. și cu 6 țări membre ale F.M.I. : Bangladesh, R.P. Chineză, Mali, România, Republica Arabă Siriană, Ungaria.

În anul 1978 R. S. Vietnam a devenit membră a C.A.E.R. și în același an a aderat la B.I.C.E. și B.I.I. Scoaterea și introducerea în R. S. Vietnam a monedei naționale și a înscrisurilor denominate în dongi este permisă numai cu aprobarea Băncii de Stat a R. S. Vietnam. Cetățenii țărilor socialiste pot introduce și scoate din țară sume în limita a 30 dongi.

Legea privind investițiile străine permite trei forme ale investițiilor de capital străin în R. S. Vietnam : (1) investiții în domeniul producției pentru export ; (2) societăți mixte create între investitorii străini și organizații economice de stat vietnameze ; (3) cooperarea în producție pentru exploatarea resurselor naturale. Participarea cu capital străin poate fi între 30 și 49% în cazul societăților mixte și 100% în cazul producției pentru export. Este garantată repatrierea capitalului și a profitului rezultat, în eventualitatea unei naționalizări.

Pînă la cucerirea Vietnamului de colonialiștii francezi (sfîrșitul secolului al XIX-lea), în circulație se aflau dongi de alamă și zinc și alte valute străine. Pe baza Legii din 1878 emisă de colonialiștii francezi, pe tot teritoriul coloniilor din Indochina a fost introdusă o nouă unitate monetară : piastrul indochinez (100 centi) cu o acoperire de 27,215 g argint (titlul 0,9). Conținutul în argint a fost modificat în decembrie 1895 la 27 g argint (titlul 0,9). Începînd cu 31 mai 1930, s-a stabilit un conținut în aur al piastrului de 0,5895 g, ceea ce corespundea unui curs de 1 piastru = 10 franci francezi. În 1936 nu se mai stabilește conținutul în aur al piastrului, ci doar cursul față de francul francez la același raport. După 1945 piastrul indochinez a circulat pe teritoriul R.D. Vietnam pînă în 1950. Pînă în ianuarie 1957 el a fost moneda oficială în Vietnamul de Sud. În R.D. Vietnam în 1947 au fost emise însemne monetare în dongi pentru a înlocui treptat piaștrii la raportul 1 la 1. În această perioadă au circulat în paralel : dongii, piaștrii și semnele monetare locale emise de diferite provincii din R.D. Vietnam. Odată cu reforma monetară din perioada 1951—1953, au fost emiși dongi noi și preschimbați cu cei vechi la raportul 1 la 10. În februarie 1959 s-a efectuat o nouă reformă monetară, raportul de preschimbare fiind stabilit la 1 dong nou = 100 dongi vechi.

Printr-o lege a guvernului francez din 25 septembrie 1948 dreptul de monopol asupra emisiunii piaștrilor indochinezi a fost predat intitutului de emigrare din Indochina (1945 curs oficial 1 piastru = 17 F.F.). În urma convenției semnate la Paris în 1954, începînd cu 1955 institutul de emisiune din Indochina și-a încetat activitatea, iar activele și pasivele sale au fost împărțite între Vietnamul de Sud, Laos și Cambogia. În perioada 1955—1957 semnele monetare vechi au fost schimbate pe noi piaștri sud-vietnamezi. Ca rezultat al inflației, cursul piastrului față de dolar a scăzut de la 35 la 80 piaștri pentru un dolar, în 1966. Formal acest curs s-a menținut pînă în 1972. În practică, erau utilizate cursuri valutare mult scăzute, ca rezultat al aprecierii unor prime valutare. În anii următori cursul piastrului s-a deteriorat permanent : în 1973—550 piaștri, în 1974—685 piaștri, în 1975—755 piaștri pentru un dolar S.U.A. După victoria luptei de eliberare națională, în mai 1975, guvernul provizoriu al Vietnamului de Sud a efectuat o reformă monetară, introducînd o nouă unitate monetară — dongul, începînd cu septembrie 1975. Piaștrii au fost preschimbați la raportul 500 piaștri = 1 dong. Ca rezultat al unificării Vietnamului la 2 iulie 1976 și al constituirii R.S. Vietnam, a început procesul unificării depline și a circulației bănești pe tot teritoriul.

În extinderea relațiilor economice, în adîncirea și dezvoltarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice a României cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, un loc important revine relațiilor valutar-financiare, cursurilor valutare, care prin elementele ce le sînt specifice pot contribui în mod nemijlocit la realizarea schimburilor de valori materiale dintre țări și la menținerea unor legături economice stabile.

În realizarea unor cursuri stabile, care să reflect puterea reală de cumpărare a monedelor țărilor socialiste, în vederea trecerii acestora în perspectivă la convertibilitate, un loc important îl ocupă luarea în considerare a nivelului de dezvoltare economică diferit al țărilor socialiste, a problemelor înlăturării decalajelor și a necesității egalizării nivelurilor de dezvoltare economică, a importanței realizării unor balanțe comerciale și de plăți echilibrate. Rezultatele posibil de obținut în domeniul valutar-financiar sînt puternic influențate de dezvoltarea echilibrată a economiilor naționale ale țărilor socialiste, de rezultatele colaborării și cooperării lor reciproce.

Preocuparea României de a aduce o contribuție reală la realizarea obiectivelor valutar-financiare convenite între țările socialiste este consonantă cu linia politicii generale promovată de partidul și statul nostru „de a participa activ la schimburile și cooperarea economică internațională, la activitatea diferitelor organisme mondiale, aducîndu-și contribuția la soluționarea tuturor problemelor internaționale, la realizarea unei noi ordini economice mondiale, la progresul general al popoarelor, la formarea unei lumi mai bune și mai drepte, a echității în viața internațională".

dr. **Mariana NEGRUȘ**

Bibliografie

1 Borisov, S. M., Valiuti stran mira, Moskva, Finansi, 1975.

2 Exchange Arrangements, Exchange Restrictions Annual Report, International Monetary Find, Washington, 1984.

3. Malaia ențiclopedia, Gosudarstvenoe naucinoe izdatelsvo, Sovietscaia Ențiclopedia, 1961.

4) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București Editura Politică, 1975.

Redactor coordonator : dr Ioan GEORGESCU

ÎN ATENȚIA ABONAȚILOR !

Pînă la data de 15 aprilie 1985 suplimentul tematic **„Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste"** va fi difuzat tuturor celor care au încheiat abonamente speciale a 340 lei.

Cei ce nu vor primi lucrarea urmează să se adreseze oficiului poștal prin care primesc presa.

conducere

Coautoratul în materie de inovație

Potrivit art. 67 din Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile, „Este autor al unei inovații persoana care a realizat-o și înregistrat-o cea dintîi.

Dacă inovația este rezultatul unei activități comune, toate persoanele care au avut o contribuție la aceasta sînt considerate coautori."

În interpretarea celui de-al doilea alineat al textului legal citat, s-a exprimat opinia că în materie de coautor la inovație legiuitorul a înțeles să consacre, comparativ cu reglementarea coautoratului la invenție, recunoașterea drept act de coautorat și a simplului ajutor tehnic. (În acest sens, a se vedea : Y. Eminescu, **Tratat de proprietate indutrială, Vol. I. Creații noi.** Ed. Academiei, București, 1982, p. 155 ; Gh. Iliescu, **Proprietatea industrială**, Institutul de Învățămînt Superior Sibiu, Facultatea de Drept Economic-Administrativ, Sibiu, 1981, p. 130 ; I. Macovei, **Protecția creației industriale**, Ed. Junimea, Iași, 1984, p. 155).

Spre a se ajunge la o astfel de soluție, s-a procedat la compararea art. 67 cu art. 13 din aceeași lege, potrivit cu care : „Este autor al unei invenții persoana care a creat invenția.

Dacă invenția este rezultatul unei activități comune, toate persoanele care au avut o contribuție creatoare sînt considerate coautori. Persoanele care au dat ajutor tehnic la realizarea invenției, dar care nu au avut o contribuție creatoare, nu pot fi coautori" (s.n., A. P., L. M.). Întrucît art. 67 alin. 2 nu conține, precum art. 13 alin. 2, precizarea că trebuie să fie vorba de o contribuție „creatoare", ca și pe aceea din a doua frază, care înlătură expres simplul „ajutor tehnic la realizarea invenției" — s-a ajuns la concluzia că, în materie de inovație, orice fel de contribuție poate constitui coautorat.

Se poate constata, mai întîi, că demonstrația de mai sus se întemeiază pe un raționament **per a contrario**, care — după cum se cunoaște — nu întotdeauna oferă deplină siguranță concluziei.

În al doilea rînd, opinia înfățișată trebuie raportată la dispozițiile art. 65 din Legea nr. 62/1974, potrivit cu care : „Constituie inovație realizarea tehnică care prezintă noutate pe plan național, progres și avantaje economice ori sociale, rezolvă o problemă în industrie sau în orice domeniu al economiei, științei, culturii, ocrotirii sănătății și apărării țării sau în orice alt domeniu al vieții economico-sociale și nu a mai fost aplicată pe teritoriul Republicii Socialiste România." Autoratul și coautoratul au, deci, ca obiect inovația astfel cum aceasta este definită în textul legal reprodus. Comentînd dispozițiile art. 65, primul dintre autorii citați ca susținînd opinia înfățișată arată că „Inovația este o operă de creație intelectuală, întrucît presupune o adaptare, la condițiile locale, a unei soluții cunoscute tehnicii mondiale" (s. n., A. P., L. M.) (Y. Eminescu, **op. cit.**, p. 154), pe cînd cel de-al doilea autor afirmă că inovația nu este o „creație științifică și tehnică" (Gh. Iliescu, **op. cit., p. 129**). Se poate lesne constata că numai această din urmă afirmație se conciliază cu opinia că și simplul ajutor tehnic constituie coautorat la inovație, pe cînd cea dintîi o contrazice.

În ceea ce ne privește, considerăm — dimpotrivă — că **persoana care a acordat numai ajutor tehnic nu va fi recunoscută drept coautor al inovației.** (Soluția a fost susținută de A. Petrescu în **Prelegerile din anul universitar 1980/1981 ale cursului de Drept de proprietate industrială de la Facultatea de Drept din București).**

În argumentarea acestei opinii, arătăm, mai întîi, că, după părerea noastră, este cert că inovația constituie o **creație intelectuală**, la fel ca și invenția, deși — spre deosebire de art. 10 — art. 65 din Legea nr. 62/1974, definind inovația, nu utilizează termenul „creație", ci pe acela de „realizare". Dar este vădit că aceasta nu are drept consecință o distincție semantică, din moment ce o „realizare" ca aceea, despre care este vorba implică necesarmente un efort al minții omenești, nefiind suficientă numai o dibăcie manuală care să fi generat rezultatul.

Așa fiind, înseamnă că — prin considerarea și a ajutorului tehnic drept act de coautorat — s-ar ajunge la situația paradoxală de a recunoaște unei persoane calitatea de autor al unei **creații intelectuale** chiar dacă aceasta nu a depus nici un efort intelectual, participînd numai la transpunerea exclusiv „manuală" a ideii — ceea ce, de bună seamă, legiuitorul nu putea să intenționeze.

În al doilea rînd, lectura atentă a art. 67 alin. 2 permite observația că formularea utilizată este „contribuție la **aceasta**", adică la inovație, deci la o **creație intelectuală.** Cu alte cuvinte, este reținută numai „contribuția creatoare", la fel ca în materie de invenție.

În sfîrșit, constatăm că, de fapt, în practică nu se recunoaște calitatea de inovator urmare acordării unui simplu ajutor tehnic.

Ada PETRESCU
Lucian MIHAI

Inovația — condiții de formă

Condițiile de formă ale reglementării juridice a inovației cuprind **toate formalitățile procedurale de obținere de la organele de stat competente a recunoașterii juridice a inovației.**

Din ansamblul dispozițiilor legale în materie, rezultă că procedura aferentă inovației este compusă din **patru faze:**

a) Înregistrarea propunerii de inovație și a documentației necesare în vederea acordării certificatului de inovator și a folosirii inovației;

b) Controlul îndeplinirii condițiilor de formă și de fond;

c) Acordarea certificatului de inovator (sau respingerea cererii de eliberare a acestuia);

d) Luarea hotărîrii de aplicare sau neaplicare a inovației.

Decretul nr. 362/1976 privind taxele pentru cererile de brevete de invenții și pentru brevetele de invenții acordate se ocupă, așa cum arată titlul, numai de invenții. Nici vreun alt act normativ nu stabilește taxe aferente procedurii de care ne ocupăm. Așa fiind, se impune concluzia că, în prezent, toate actele procedurale ale oricăreia dintre cele patru faze sînt scutite de plata vreunei taxe, ceea ce ni se pare în deplină concordanță cu principiile generale edictate în expunerea de motive și în dispozițiile generale ale Legii nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile referitoare la încurajarea creației industriale, precum și cu actuala orientare legislativă de recompensare morală și numai în subsidiar materială a inovatorului.

● ÎNREGISTRAREA PROPUNERII DE INOVAȚIE ȘI A DOCUMENTAȚIEI AFERENTE ÎN VEDEREA ACORDĂRII CERTIFICATULUI DE INOVATOR

Potrivit art. 66 alin. 1, „Cererea de inovație se înregistrează la organizația socialistă la care este încadrat autorul sau la organizația socialistă la care se poate aplica". Propunerea de inovație care se referă la apărarea țării se înregistrează la Ministerul Apărării Naționale sau la Ministerul de Interne (art. 6 alin. 2), deoarece — este de la sine înțeles — aceste inovații sînt secrete de stat. Considerăm — însă — că sfera inovațiilor secrete de stat nu este epuizată numai prin acelea care se referă la apărarea țării, întrucît — deși în cuprinsul Legii nr. 62/1974 nu există dispoziții exprese privind apărarea secretului de stat referitor la invenții (Capitolul VIII, adică art. 61—64) — dreptul comun în materie îl constituie totuși Legea nr. 23/1971 privind apărarea secretului de stat în R.S.R., fiind — deci — posibilă calificarea unei inovații care nu privește apărarea țării ca secret de stat, dacă ea corespunde criteriilor impuse de această din urmă reglementare. În consecință, pentru toate aceste inovații se va aplica regimul juridic al secretului de stat, și anume încă din momentul trecerii la elaborarea lor, precum și, după eliberarea certificatului de inovator, în toată perioada aplicării, cît timp se mențin necesitățile unei astfel de apărări speciale. La fel, trebuie subliniat că inovațiile secrete de stat vor fi strict secrete de importanță deosebită, strict secrete ori secrete, după distincțiile cuprinse în art. 1—3 din H.C.M. nr. 19/1972.

Deși nici Legea nr. 62/1974 și nici alte reglementări nu se ocupă de forma cererii, este indiscutabil că aceasta trebuie să fie scrisă în limba română și să menționeze numele și prenumele solicitantului (solicitanților), adresa, organizația socialistă la care sînt încadrați în muncă (dacă este cazul) și funcția ocupată acolo, denumirea inovației, gradul de contribuție al coautorilor și semnătura solicitantului (solicitanților).

Dacă în privința invenției, art. 17 stipula expres obligativitatea de a se însoți cererea de documentația necesară brevetării, art. 66 nu face nici o astfel de referire. Nu mai puțin însă, așa cum se va vedea, în faza următoare a procedurii analizate, organizația socialistă la care s-a făcut înregistrarea este obligată prin dispozițiile art. 69 să transmită propunerea **însoțită de documentația necesară** ministerului sau altui organ central căruia îi este subordonată. Întrucît este evident că o astfel de documentație nu poate fi întocmită **în întregime** de către organizația socialistă menționată, rezultă că, o dată cu înregistrarea cererii, inovatorul trebuie să depună documentația științifico-tehnică strict necesară pentru verificarea ulterioară a îndeplinirii condițiilor de fond ale inovației. Nu excludem, totuși, posibilitatea ca organizația socialistă să alăture documentației inițial depuse de către inovator și alte elemente care să o complinească pe aceasta (de exemplu, o documentație referitoare la posibilitățile de aplicare a propunerii).

În orice caz, este vădit că inovatorului îi revine obligația minimă de a realiza o descriere (cît mai puțin „opacă") a inovației și de a preciza revendicările, așadar să puncteze, distinct, elementele care prezintă noutate pe plan național.

Cererea poate fi depusă de autorul inovației ori de un mandatar special, cu procură autentică. S-a arătat — pe bună dreptate — că, în ipoteza decesului inovatorului, succesorii acestuia ar putea — ei — să depună cererea, pe numele defunctului, chiar fără o împuternicire în acest sens, întrucît este vorba de îndeplinirea unei îndatoriri cetățenești rezultată din expunerea de motive și dispozițiile generale ale Legii nr. 62/1974 [1].

Înregistrarea cererii de inovație la organizația socialistă (ori la unul dintre cele două ministere menționate) nu va îndeplini în totalitate — **mutatis mutandis** — funcția depozitului reglementar din materia invenției, așa cum ar părea la prima vedere. Avem în vedere împrejurarea că, așa cum am mai arătat [2], în materie de inovație singura anterioritate admisă este aplicarea în țară. De aceea, o simplă cerere de inovație (chiar urmată de eliberarea certificatului de inovator) nu va conferi — pe planul dreptului de proprietate industrială — vreun drept de prioritate, cît timp nu s-a și trecut la aplicarea inovației. Cu alte cuvinte, într-o ipoteză totuși puțin probabilă, dacă s-a eliberat certificat de inovator pentru o anumită inovație, dar aceasta nu a fost încă aplicată, este corectă — în sistemul legal actual — eliberarea către altă persoană a unui alt certificat de inovator, pentru aceeași inovație.

Cu toate acestea, regăsim — **parțial** — și la înregistrarea cererii de inovație funcțiile depozitului reglementar al invenției, din moment ce în raport de data înregistrării se apreciază noutatea, în sensul că este necesar ca mai înainte de data înregistrării să nu se mai fi aplicat acea propunere [3].

În cazul în care cererea a fost înregistrată la o organizație socialistă, iar nu la Ministerul Apărării Naționale ori la Ministerul de Interne, această organizație este obligată, prin dispozițiile art. 69, ca — în termen de cel mult 15 zile de la data înregistrării — să transmită propunerea, însoțită de documentația necesară, ministerului sau altui organ central căruia îi este subordonată. Neîndeplinirea acestei obligații va atrage — potrivit art. 77 alin. 2 — răspunderea administrativă, disciplinară, materială, civilă ori penală, după caz, a persoanelor cu funcții de conducere. Apreciem că termenul de 15 zile este procedural, iar nu de drept substanțial, ceea ce duce la consecința că — prin aplicarea art. 101 C. pr. civ. — el se calculează pe zile libere, neintrînd în socoteală nici ziua de început, nici ziua de sfîrșit.

● CONTROLUL ÎNDEPLINIRII CONDIȚIILOR DE FORMĂ ȘI DE FOND

Acest control se realizează de ministerul sau organul central căruia i s-au transmis cererea și documentația sau, dacă inovația se referă la apărarea țării, de Ministerul Apărării Naționale ori Ministerul de Interne.

Deși legea nu o spune expres, controlul cuprinde — în mod firesc — **două etape:** cel referitor la îndeplinirea condițiilor de formă și cel referitor la îndeplinirea condițiilor de fond

a) **Controlul îndeplinirii condițiilor de formă** are drept scop asigurarea realizării celei de-a doua etape a examinării analizate, ocupîndu-se — printre altele — de regu-

laritatea cererii, caracterul complet sau incomplet al documentației etc.

b) **Controlul îndeplinirii condițiilor de fond** — ale obiectului reglementării [4] și ale subiectelor — este etapa la care se referă în mod expres legea, dispunînd prin art. 70 că „Ministerul ori alt organ central care a primit propunerea are obligația ca, în termen de cel mult 2 luni de la primirea propunerii să o examineze din punct de vedere tehnic și economic și să ceară confirmarea noutății pe plan național și a oportunității aplicării institutului central de cercetare, academiilor de științe sau institutelor de cercetare și proiectare de profil".

Apreciem că și acest termen de 2 luni este procedural, calculîndu-se pe zile libere (art. 101 C. pr. civ.).

Neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întîrziere a obligației impuse de art. 70 va atrage — potrivit art. 77 alin. 2 — răspunderea administrativă, disciplinară, materială, civilă ori penală, după caz, a persoanelor cu funcții de conducere.

Textul art. 70 arată că examinarea propunerii se va face de minister „din punct de vedere tehnic și economic", cu alte cuvinte sub aspectul îndeplinirii condițiilor de fond.

Cît privește noutatea pe plan național și oportunitatea aplicării, ministerul solicită — înăuntrul aceluiași termen de 2 luni — un aviz din partea instituției științifice specializate (pe care tot acesta are latitudinea să o desemneze), aviz care — așa cum s-a observat [5] — are o valoare relativă (în lipsa unei evidențe pe plan național a inovațiilor) și despre care legea nu arată în ce termen trebuie să fie comunicat [6]. În context, reluăm — de asemenea — constatarea literaturii de specialitate potrivit căreia, deși art. 70 arată că se va solicita confirmarea **noutății** și a **oportunității aplicării,** în mod inexplicabil art. 71 are în vedere — pentru curgerea termenului de 15 zile de eliberare a certificatului de inovator — primirea numai a confirmării **noutății** [7].

Controlul îndeplinirii condițiilor de fond are ca element principal examinarea noutății pe plan național a propunerii de inovație. **Viciile noutății inovației** sînt faptele sau actele juridice distructive de noutate alcătuind anterioritățile. Ca și la invenție, și aici anterioritatea trebuie să îndeplinească anumite condiții generale : să fie certă, în ce privește data ; să fie suficientă, putînd conduce la realizarea inovației ; să fie omogenă, compactă și totală, iar nu divizată în mai multe anterorități ; în sfîrșit, să fie accesibilă publicului.

Am arătat deja [8] că în această materie singura anterioritate relevantă este **aplicarea** inovației **pe teritoriul român,** iar nu și în străinătate. Literatura de specialitate subliniază că printre anterorități nu sînt cuprinse și cele scrise [9] ori — adăugăm noi — înregistrarea neurmată, din alte motive decît neîndeplinirea condițiilor de fond, de acordarea certificatului de inovator sau, într-o altă posibilă (dar, totuși, puțin probabilă) ipoteză, acordarea acestui certificat neînsoțită de aplicare. Apreciem că va fi anterioritate chiar și aplicarea nerezultată dintr-un brevet de invenție sau certificat de inovator. Tot astfel, credem că nu are importanță dacă au existat mai multe aplicări ori numai una singură. În orice caz aplicarea trebuie să fie publică [10].

● ACORDAREA CERTIFICATULUI DE INOVATOR (SAU RESPINGEREA CERERII DE ELIBERARE A ACESTUIA)

Potrivi art. 71, „Ministerul sau alt organ central care a primit propunerea de inovație în termen de 15 zile de la primirea confirmării asupra noutății eliberează certificatul de inovator".

Și acest termen de 15 zile este procedural (calculîndu-se pe zile libere), iar neîndeplinirea ori îndeplinirea cu întîrziere a obligației prevăzute de art. 71 va atrage incidența răspunderilor stabilite de art. 77 alin. 2.

Desigur că certificatul de inovator va fi **acordat** nu numai dacă s-a primit confirmarea noutății, ci dacă sînt îndeplinite **toate** condițiile de formă și de fond ale inovației. În caz contrar, cererea se **respinge.**

a) **Acordarea** certificatului se face către inovator, deci către autorul (sau autorii) inovației. Nici un act normativ nu reglementează o evidență pe plan național a certificatelor de inovator acordate sau vreo formă de publicare a inovațiilor. Răspîndirea acestei forme de creație intelectuală industrială este lăsată, din păcate, la inițiativa fiecărui minister (sau alt organ central), organizație socialistă sau inovator. Nu este reglementată, de asemenea, nici vreo evidență a inovațiilor **aplicate** (fie că sînt ori nu urmarea acordării certificatului de inovator), așadar o evidență a anteriorităților care împiedică acordarea certificatului de inovator. Sînt deziderate cărora o viitoare legislație trebuie să le asigure împlinirea.

b) **Respingerea** cererii de acordare a certificatului de inovator este, de asemenea, în competența ministerului ori a altui organ central căruia i se subordonează organizația socialistă la care s-a făcut înregistrarea, ceea ce rezultă implicit din menționatul art. 71, precum și — într-un mod mai clar — din art. 3 lit. A, c din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. (aprobat prin Hotărîrea nr. 3 din 1 aprilie 1975 a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie), unde se arată că această comisie soluționează, printre altele, contestațiile și cererile introduse împotriva „hotărîrilor luate de **ministere și de celelalte organe centrale** cu privire la admiterea sau **respingerea** propunerilor de inovații" (s.n., L.M.). Același text ne indică, totodată, și denumirea actului de respingere a cererii, și anume „hotărîre", dar — potrivit principiilor generale — intitularea diferită a acestuia nu poate duce la nevalabilitatea sa. Considerăm că, similar situației acordării certificatului, și respingerea trebuie să se producă în cel mult 15 zile de la primirea răspunsului de neconfirmare a noutății. (Poate fi imaginată și situația în care se primește confirmarea noutății, dar cererea este respinsă pentru neîndeplinirea vreunei alte condiții. În acest din urmă caz, respingerea trebuie decisă, de asemenea, înăuntrul termenului de 15 zile de la primirea confirmării.) Deși Legea nr. 62/1974 nu o spune expres, este de la sine înțeles că hotărîrea de respingere trebuie să fie motivată și apoi comunicată semnatarului (semnatarilor) cererii, ceea ce — de altfel — rezultă implicit din art. 7 alin. 1 al Regulamentului citat, care stabilește termenul de introducere a contestațiilor, precizînd că acesta curge de la comunicarea hotărîrilor. În context, observăm că nici un act normativ nu reglementează termenul în care trebuie făcută comunicarea hotărîrilor.

c) **Retragerea** cererii de acordare a certificatului de inovator nu este reglementată, dar posibilitatea sa este indiscutabilă în lumina principiilor generale. Ea are relevanță numai dacă se produce mai înainte de eliberarea certificatului de inovator ori de respingerea cererii, ulterior fiind caducă. Cînd cererea a fost formulată de mai mulți autori, retragerea va avea eficiență deplină (în sensul sistării întregii proceduri) doar dacă provine de la toți coautorii. Dar fiecare dintre aceștia poate, totuși, să își retragă cererea, necondiționat de atitudinea celorlalți, procedura urmînd a fi continuată pe baza cererii restului coautorilor, ceea ce va duce — după caz, în funcție de situația concretă — la admiterea sau respingerea cererii. De exemplu, aceasta va fi admisă cînd cel care a renunțat a făcut-o pentru că, în realitate, nu era coautor al inovației. Potrivit principiilor generale, retragerea — ca act unilateral de voință — este irevocabilă, retractarea fiind admisibilă doar în cazul dovedirii unui viciu de consimțămînt. Apreciem că cererea de retragere — care trebuie formulată în scris — poate fi depusă nu numai (deși acesta este cazul tipic) la organizația socialistă, ci și direct la minister (sau alt organ central). De bună seamă, cel ce și-a retras cererea are totuși dreptul de a reveni și a formula **o nouă cerere,** dar cu reluarea întregii proceduri. În această ipoteză, analizarea noutății se va face în raport de data nu a cererii inițiale, ci a celei din urmă.

Certificatul de inovator nu este un titlu juridic de protecție a inovației. De altfel, deși literatura de specialitate utilizează uneori o astfel de formulare [11], în ceea ce ne privește [12] socotim că despre o protecție juridică **a inovației**

nu se poate încă vorbi în stadiul actual al legislației noastre, din moment ce inovația nu este însoțită — astfel cum vom arăta pe larg cu alt prilej — de un drept de folosință exclusivă. Certificatul de inovator constituie un titlu de protecție juridică a inovatorului, care — în calitate de titular al acestuia — beneficiază de anumite drepturi (în principal, personal-nepatrimoniale).

În orice caz, ne aflăm în prezența unui act juridic administrativ unilateral [13], solemn [14] și — după părerea noastră — constitutiv de drepturi [15]. Nu împărtășim, așadar, teza caracterului declarativ de drepturi (retroactiv) al certificatului de inovator [16] — și aceasta întrucît drepturile conferite titularului certificatului se nasc numai din momentul existenței valabile a acestuia.

LUAREA HOTĂRÎRII DE APLICARE SAU DE NEAPLICARE A INOVAȚIEI

Potrivit art. 72, „Hotărîrea privind proiectarea, experimentarea și aplicarea unei inovații se adoptă de organul de conducere colectivă al unității care o aplică, cu acordul [17] institutelor centrale de cercetare, academiilor de științe sau institutelor de cercetare și proiectare de profil, pe baza fundamentării eficienței tehnico-economice, în termen de cel mult 6 luni de la înregistrarea propunerii". Din acest text ori din ansamblul reglementării inovației nu se poate desprinde cu claritate care anume este unitatea ce are obligația să hotărască în privința aplicării inovației ; mai precis, dacă aceasta este ori nu, în toate cazurile, organizația socialistă la care s-a făcut înregistrarea propunerii de inovație, conform art. 66. În absența unei dispoziții exprese, socotim că se impune și aici soluția care se bazează pe paralela cu reglementarea — mai detaliată — a invenției. Așadar, tot astfel cum în materie de invenție art. 25 alin. 2 permite ministerelor și celorlalte organe centrale să desemneze ca titular de brevet (cu consecința nașterii și a obligației de aplicare a invenției, în baza art. 26) o altă organizație socialistă decît cea le care s-a declanșat procedura de brevetare, credem că — dar numai **de lege lata** — și în privința inovației este posibilă stabilirea de către minister ori alt organ central a unei organizații socialiste care să procedeze la aplicare, alta decît organizația la care s-a înregistrat propunerea de inovație. Soluția se poate sprijini și pe dispozițiile art. 66 alin. 1, care permit înregistrarea cererii de inovație nu numai la organizația socialistă la care este încadrat autorul, ci și la aceea la care se poate aplica.

Lucian MIHAI

[1] În acest sens, A. Petrescu, **Prelegerile din anul universitar 1980/1981 ale Cursului de Drept de proprietate industrială de la Facultatea de Drept din București.**

[2] L. Mihai, **Inovația — condiții de fond ale obiectului reglementării,** în Supliment la „Revista economică", nr. 48/1984, p. 9—10.

[3] În acest sens, a se vedea L. Mihai, **op. cit.,** p. 10.

[4] Condițiile de fond se referă, pe de o parte, la caracteristicile pe care trebuie să le prezinte inovația spre a fi recunoscută juridicește **(condiții de fond ale obiectului reglementării),** iar — pe de altă parte — la condițiile cerute de lege persoanelor, fizice sau juridice, pentru ca acestea să poată dobîndi de la stat drepturi în legătură cu inovația **(condiții de fond ale subiectelor).** Pentru primele, a se vedea L. Mihai, **op. cit.**

[5] A se vedea Y. Eminescu, **Tratat de proprietate industrială. Vol. I. Creații noi,** Ed. Academiei, București, 1982, p. 154.

[6] În acest sens, a se vedea Y. Eminescu, **Invenții și inovații,** Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 35. Constatăm revenirea ulterioară asupra acestei afirmații inițiale, din moment ce se face afirmația că eliberarea certificatului de inovator intervine, potrivit art. 69—71, în mod obligatoriu în termen de trei luni de la înregistrarea propunerii (Y. Eminescu, **op. cit.,** 1982, p. 155) (trei luni reprezintă, evident, suma a trei termene : 15 zile din art. 69, 2 luni din art. 70 și 15 zile din art. 71), ceea ce înseamnă că s-a considerat că avizul nu numai că trebuie solicitat înăuntrul unui termen de 2 luni, dar trebuie să fie chiar și primit în acest termen, primirea declanșînd curgerea termenului de 15 zile prevăzut de art. 71. În ceea ce ne privește, socotim că, **de lege lata,** opinia afirmată inițial este cea justă, întrucît art. 70 precizează expres că ministerul are obligația ca în termen de cel mult 2 luni de la primirea propunerii să o examineze din punct de vedere tehnic și economic și **să ceară** confirmarea menționată, nepreczîndu-se însă că trebuie să i se și trimită înapoi în acest termen. De bună seamă, **de lege ferenda,** opinia ulterior expusă este preferabilă.

[7] În acest sens, Y. Eminescu, **op. cit.,** 1982, p. 155.

[8] A se vedea L. Mihai, **op. cit.,** p. 10.

[9] A se vedea Y. Eminescu, **op. cit.,** 1982, p. 154

[10] A se vedea I. Macovei, **Protecția creației industriale,** Ed. Junimea, Iași, 1984, p. 152.

[11] Astfel, I. Macovei, **(op. cit.,** p. 155) intitulează „Protecția inovațiilor" Capitolul al II-lea din Titlul al III-lea („Inovațiile") al lucrării sale menționate.

[12] În același sens, A. Petrescu, **op. cit.**

[13] În acest sens : St. Cărpenaru, **Drept civil. Drepturile de creație intelectuală,** ed. a II-a, Universitatea din București, 1979, p. 93 ; Gh. Iliescu, **Proprietatea industrială,** Institutul de Învățămînt Superior din Sibiu, Facultatea de Drept Economic-Administrativ, Sibiu, 1981, p. 132 ; I. Macovei, **loc. cit.**

[14] În acest sens, I. Macovei, **loc. cit.** Pentru descrierea formei certificatului de inovator, a se vedea Gh. Iliescu, **loc. cit.**

[15] Se pare că aceeași opinie este susținută, implicit, și de Gh. Iliescu **(loc. cit.).**

[16] Pentru susținerea acestei teze, a se vedea : St. Cărpenaru, **loc. cit.** ; I. Macovei, **loc. cit.**

[17] S-a observat, pe bună dreptate, că utilizarea termenului „acord" semnifică necesitatea unui aviz conform (Y. Eminescu, **op. cit.,** p. 155).

Raporturi de muncă

Unele probleme legate de aplicarea art. 9 din Legea nr. 26/1967

Decretul nr. 338/1983 a modificat cuprinsul art. 9 din Legea nr. 26/1967 privind concediile de odihnă, stabilind, în principal, următoarele :

a) Concediile fără plată se acordă numai în condițiile și pe durata stabilite de lege. Concediile fără plată de care personalul muncitor a beneficiat în ultimele 12 luni premergătoare acordării concediilor de odihnă, a căror durată depășește 30 de zile, se scad din durata concediului de odihnă. Fac excepție de la această regulă concediile fără plată acordate datorită reducerii temporare a activității unității.

b) Absențele nemotivate se scad din durata concediului de odihnă.

Pornind de la reglementarea mai sus prezentată și avînd în vedere unele interese personale urgente și fortuite ale persoanelor încadrate în muncă, se pune problema modalității în care — în astfel de cazuri — personalul poate lipsi de la unitate și care sînt consecințele faptului că persoanele respective nu au fost prezente la serviciu.

Pentru soluționarea corectă a unor astfel de cereri trebuie în primul rînd reținut că pot fi acordate concedii fără plată numai în cazurile prevăzute de lege. Conducerile unităților răspund pentru aplicarea fermă a acestei prevederi legale.

Se impune, de asemenea, a sublinia că Dec. nr. 338/1983 a modificat numai prevederile art. 9 din Legea nr. 26/1967, celelalte reglementări din legislația muncii nefiind afectate direct de acest act normativ.

Pornind de la aceste două premise, prezentăm în cele ce urmează și soluțiile posibile care pot fi adoptate de unități, pentru rezolvarea favorabilă a unor cereri ale oamenilor muncii de a nu se prezenta la unitate în situația în care unele interese personale urgente și fortuite o impun.

Prima soluție se întemeiază pe prevederile art. 13, lit. g, din Legea nr. 26/1967 potrivit cărora programarea efectuării concediilor de odihnă poate fi modificată în cazurile în care persoana cere, pentru interese personale, schimbarea datei plecării în concediu și interesele serviciului o permit. Această prevedere este coroborată — în ce privește prezenta soluție — cu art. 126 din Codul muncii, potrivit căruia concediul de odihnă poate fi fracționat.

În temeiul celor de mai sus, dacă persoana încadrată în muncă, ce are interese personale urgente și fortuite, pentru care nu se poate prezenta la serviciu, solicită conducerii unității, aceasta îi poate aproba modificarea programării concediului de odihnă, acordîndu-i un număr corespunzător de zile pentru rezolvarea intereselor respective.

În situația în care persoana nu are dreptul la concediu de odihnă, sau și-a epuizat concediul pe anul calendaristic respectiv, există **o a doua soluție** care se bazează pe prevederile art. 117, alin. 3 din Codul muncii, potrivit cărora „modul de organizare a timpului de lucru se stabilește prin regulamentul de ordine interioară".

Trebuie avut în vedere faptul că regulamentul de ordine interioară se aprobă de conducerea unității de acord cu Comitetul sindicatului (art. 23 din Legea nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat).

Organele care aprobă prin regulamentul de ordine interioară, modul de organizare a timpului de lucru pentru întregul colectiv de oameni ai muncii, sînt competente să aprobe și cererile unor persoane de a recupera unele zile nelucrate, urmînd a fi reprogramate în alte schimburi, ori chiar în zile nelucrătoare, în care, ținînd seama de unele necesități, personalul unității este chemat să lucreze.

Se pot ivi și alte categorii de situații în care persoanele respective să fi efectuat concediul de odihnă sau să nu poată fi reprogramate să lucreze în alte zile.

În cazul în care cineva lipsește de la unitate pentru nevoi de natura celor mai sus-arătate, se poate adresa conducerii unității, solicitînd motivarea absențelor. Posibilitatea motivării absențelor, **cea de-a treia soluție** pe care o prezentăm, rezultă implicit din prevederile art. 9 alin. 4 din Legea nr. 26/1967, potrivit căreia **numai absențele nemotivate** reduc durata concediului „zi la zi" (de aici concluzia logică potrivit căreia pe lîngă absențe nemotivate sînt și absențe motivate).

Motivarea absențelor este o atribuție exclusivă a conducerii unității și reprezintă o evaluare a cauzelor pentru care persoana a lipsit de la serviciu. Ori de cîte ori se apreciază pe baza situației de fapt stabilită prin dovezile prezentate, că lipsa se datorește unor situații de forță majoră, caz fortuit ori altele asemănătoare, absența va putea fi motivată.

Motivarea unor absențe produce efecte pe două planuri:

— pe planul răspunderii disciplinare, în sensul că fapta pierde caracterul disciplinar, lipsindu-i elementul subiectiv;

— pe planul modului în care se dobîndesc drepturile de personal, în sensul că absențele motivate se însumează cu concediile fără plată și împreună cu acestea influențează modalitatea de stabilire a vechimii în muncă, de calculare a dreptului de concediu de odihnă și de acordare a alocației de stat pentru copii. Absențele motivate se însumează cu concediile fără plată motivat de faptul că împreună constituie cazuri de suspendare a contractului de muncă, avînd, bineînțeles, și aceleași efecte.

În ce privește motivarea propriu-zisă, trebuie făcută precizarea că, în toate cazurile, conducerea unității răspunde de temeinica evaluare a motivelor, raportate la dovezile prezentate și, bineînțeles, la implicațiile lipsei de la serviciu față de nevoile unității.

Gheorghe BĂDICA

Primirea mărfurilor cu vicii aparente. Consecințe pe planul răspunderii materiale

Art. 25 din Legea nr. 22/1969 prevede că gestionarul răspunde integral față de organizația socialistă pentru primirea bunurilor cu vicii aparente fără a întocmi acte legale de constatare. Din prevederea citată se desprinde clar ideea că în atare împrejurări este angajată numai răspunderea gesionarului, acesta răspunzînd „integral". În realitate însă, dat fiind că mișcarea bunurilor între organizațiile socialiste ori în interiorul acestora este supusă unor multiple reglementări (la care ne vom referi în continuare), gestionarul nu răspunde singur în cazul primirii unor mărfuri cu vicii aparente, fără a întocmi respectivele acte de constatare. În cele mai multe cazuri răspunderea sa este comună cu a altor persoane și în anumite situații este chiar exonerat de răspundere, dacă ulterior, dar în termen legal, întocmește cuvenitele acte de constatare.

● **În cazul mișcărilor de bunuri în cadrul unității** (între subunități, depozite, secții de producție sau desfacere). După cum este cunoscut, în baza art. 11 din Legea nr. 9/1974, operațiile privind mișcarea valorilor materiale în cadrul unității socialiste nu sînt supuse controlului financiar preventiv, ele făcîndu-se pe propria răspundere a șefilor compartimentelor sau a înlocuitorilor acestora.

În cadrul unității socialiste, un gestionar poate primi bunuri (cu sau fără vicii) în două modalități și anume: odată cu primirea-preluarea gestiunii sau în cursul exercitării funcției sale (intrări de valori de la alte subunități).

În primul caz, la predarea-primirea unei gestiuni, potrivit art. 3 din H.C.M. nr. 2230/1969, participă un delegat din compartimentul care ține gestiunea și un delegat din serviciul contabilității. Această comisie are obligația să controleze și să certifice exactitatea datelor înscrise în actele de predare-primire. În ipoteza în care în gestiunea ce se predă. sînt anumite bunuri cu vicii aparente, iar gestionarul le preia fără a întocmi actele cuvenite, el nu răspunde singur față de unitate, întrucît și gestionarul predător se găsește în exact aceeași situație cu primitorul, și el fiind vinovat față de unitate pentru că a primit și a deținut bunuri cu vicii aparente. În situația dată, este angajată în egală măsură răspunderea materială a ambilor gestionari (predător și primitor), fiind exagerat a se susține că poate fi atrasă și răspunderea comisiei care a asistat la predarea-primirea gestiunii.

În ipoteza în care primirea unor bunuri cu vicii aparente are loc în cursul operațiilor curente de primire de la alte subunități, magazii, depozite etc. situația este identică celeia de mai sus. Gestionarul primitor își angajează răspunderea sa alături și în egală măsură cu a gestionarului care predă respectivele mărfuri. În ipoteza în care bunurile sînt primite de la un atelier sau o secție de fabricație, răspunderea pentru realizarea unor mărfuri cu vicii aparente aparține în primul rînd executanților (și eventual conducătorului formației de lucru), și numai în subsidiar, gestionarului care le primește. În acest sens prevederile art. 65 și 72—74 din Legea nr. 7/1977.

● **În cazul primirii bunurilor de la o altă organizație socialistă.** În conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, primirea de mărfuri între unități socialiste poate avea loc fie pe bază de recepție între delegații prepuși ai celor două organizații, fie în baza unei primiri și verificări de către comisia întreprinderii beneficiare. În ambele ipoteze, dacă gestionarul ca primitor final al unor bunuri cu vicii aparente, nu întocmește cuvenitele acte legale de constatare, el nu răspunde singur față de unitate, ci fie împreună cu delegatul acesteia care a efectuat recepția în mod necorespunzător, fie împreună cu membrii comisiei de primire a bunurilor care sînt în egală măsură vinovați de primirea unor mărfuri necorespunzătoare calitativ. În astfel de situații putem asista și la eventuala absență a răspunderii materiale a tuturor prepușilor organizației beneficiare, dacă aceasta solicită în termenul de garanție a bunurilor, obligarea la despăgubiri a unității producătoare ori la înlocuirea sau remedierea mărfurilor, deoarece în baza art. 39 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, în perioada de garanție unitatea furnizoare răspunde pentru calitatea produselor (vicii aparente și ascunse). În formularea acțiunii, unitatea beneficiară nu este datoare să dovedească vinovăția furnizorului, singura sa obligație constînd în a dovedi că bunurile primite cu vicii de calitate se află în perioada de garanție. În cazul cînd acțiunea este admisă, nici unul din prepușii unității beneficiare (inclusiv gestionarul) nu vor fi obligați la daune față de unitatea beneficiară potrivit dreptului muncii, deoarece aceasta s-a despăgubit de la unitatea furnizoare.

dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **B. P. CIOBANU, București** — Potrivit prevederilor pct. 13 lit. c din Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite, în lunile respective, de plata următoarelor cheltuieli : cele aferente consumului de apă, taxa de canalizare și vidanjare, consumul de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, pentru funcționarea crematorului, plata energiei electrice consumate de ascensor, a combustibilului necesar preparării apei calde, a consumului de gaze repartizat după numărul de persoane, precum și taxa de ridicare a gunoaielor menajere, cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor. Actul normativ citat prevede scutirea de aceste cheltuieli plecînd de la faptul că serviciile și livrările respective nici nu s-au prestat de către unitățile de gospodărie comunală. Într-adevăr, o persoană care lipsește nu consumă apă, nu încălzește apa, nu folosește conductele de vidanjare, nu folosește ascensorul etc. și deci nici unitățile prestatoare sau furnizoare nu facturează contravaloarea unor consumuri inexistente. Din această împrejurare se poate trage și concluzia că asociația trebuie să scutească pe cei în cauză de plata acestor cheltuieli dacă aceștia au depus din timp cerere scrisă la comitetul asociației, întrucît respectivele cheltuieli nu au fost suportate de asociație.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC G10, Ploiești** — Potrivit prevederilor art. 62 alin. 3 din Legea nr. 4/1981, în cazul în care beneficiarii livrărilor sau prestărilor de servicii efectuate din unitățile de gospodărie comunală sînt persoane fizice sau juridice, altele decît unitățile socialiste, contractele de furnizare sau de prestare se încheie cu plata anticipată a unei sume, care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 zile. Suma plătită se restituie la încetarea contractului, după scăderea debitelor datorate. În baza art. 67 din aceeași lege, persoanele fizice și juridice, altele decît unitățile socialiste, sînt obligate să achite valoarea facturilor în termen de 5 zile de la înmînarea avizului de plată. Întîrzierea în achitarea sumelor datorate după expirarea termenului de plată atrage majorări de 1% pe zi.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu-Mare** — Plata aferentă consumului de gaze poate avea loc numai după recepționarea instalației respective.

● **ELENA GEORGESCU, Pitești** — Potrivit prevederilor art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973, în venitul mediu lunar ce servește drept bază de calcul pentru stabilirea chiriei se includ și pensiile (deci și pensia de urmaș).

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — 1) Organigrama unei cooperative trebuie să existe ca anexă la Regulamentul de organizare și funcționare al unității respective, din care rezultă organizarea aparatului tehnico-economic și de altă specialitate. În cadrul Regulamentului de organizare și funcționare aprobat de conducerea colectivă a unității, elaborat pe baza atribuțiilor unitare prevăzute în Decizia Biroului Comitetului executiv al UCECOM nr. 4/1978 și a modelului transmis de UCECOM, sînt prevăzute atribuțiile fiecărui compartiment de muncă, lista

principalelor documente ce se elaborează în cadrul fiecărui compartiment, precum și principalele relații pe care le are fiecare compartiment de muncă. Pe baza Regulamentului de organizare și funcționare se elaborează fișele posturilor, în care se specifică în mod amănunțit toate atribuțiile de serviciu ce revin fiecărui post. Persoanele ce nu sînt retribuite în acord global în cadrul unei uniuni sau cooperative, sînt cele prevăzute în Anexa nr. 3 la Decretul nr. 335/1983. În cadrul formei de retribuire în acord global, personalul muncitor este retribuit în raport cu gradul de realizare a producției planificate. Obligația asigurării unităților de producție cu comenzi și contracte revine, așa cum se prevede în „normele tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global în activitatea de producție și prestări servicii", aprobate prin Decizia Biroului Comitetului executiv al UCECOM nr. 325/1983, conducerii unității. 2) Constituirea unui atelier se poate face potrivit prevederilor Deciziei Comitetului executiv UCECOM nr. 10/1978, elaborată pe baza Decretului nr. 162/1973 și în funcție de numărul de muncitori existenți într-o formație de lucru condusă de un maistru. Pentru activitatea de lucrări de întreținere și reparații utilaje, Normativul unificat pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri în activități specifice cooperației meșteșugărești aprobat prin Decizia nr. 180/1979, prevede 20 muncitori într-o formație de lucru care să fie dotați cu cel puțin 10 utilaje de tipul : mașini de prelucrat prin așchiere și rectificare, aparate de sudat, utilaje de ridicat și transportat, aparate de măsură și control. Avînd în vedere că un atelier se poate organiza cu cel puțin 4 formații de lucru conduse de maistru, rezultă că pentru un atelier de întreținere și reparații sînt necesari cel puțin 80 de muncitori care să aibă în dotare cel puțin 40 utilaje de tipul celor enumerate mai sus. Pentru activitatea de reperații, clădiri, zugrăveli etc., potrivit aceluiași normativ de maiștri, numărul de muncitori într-o formație este de cel puțin 40, pentru un atelier fiind necesari cel puțin 160 de muncitori. Potrivit Normelor tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global în activitatea de producție și prestări servicii, muncitorii de întreținere, reparații, transport intern etc. sînt retribuiți în acord global. Pentru a cunoaște atribuțiile de serviciu, fiecare persoană din aparatul funcțional trebuie să primească fișa postului pe care îl ocupă, care trebuie întocmită de către șeful compartimentului în care lucrează, pe baza atribuțiilor ce revin, din Regulamentul de organizare și funcționare, compartimentului respectiv.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 4. Rădăuți, str. Lenin nr. 34.** Potrivit prevederilor pct. 6 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., cheltuielile pentru plata energiei electrice sau combustibilul necesar preparării apei calde se repartizează proporțional cu consumul de apă stabilit pentru fiecare din deținătorii locuințelor, conform prevederilor de la pct. 2 din Norme. Noțiunilor de „anotimp călduros" și „anotimp friguros" prevăzute la pct. 6 și 11 din Norme, trebuie să li se dea înțelesul nu prin raportare la anotimpul determinat calendaristic, ci după cum în luna respectivă se distribuie sau nu se distribuie energie termică, ținîndu-se seama de condițiile de temperatură prevăzute în reglementările în vigoare. Potrivit prevederilor art. 3 din Hotărîrea citată, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, au obligația de a urmări ca pentru apă, energie termică, gaze naturale, consumurile să se stabilească, de regulă, pe baza înregistrării aparatelor de măsură și control.

● **TODORAN GEORGETA — Sighișoara.** În conformitate cu prevederile art. 57 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, unitatea destinatară este obligată să procedeze, prin comisia de primire, la verificarea cantitativă și calitativă a mărfurilor în termen de 5 zile (sau maximum 6 ore pentru mărfurile ușor alterabile). Termenul se calculează, pentru livrările din altă localitate, din momentul eliberării mărfurilor în gara, autogara, aeroportul sau portul de destinație, iar pentru livrările din aceeași localitate, din momentul primirii lor în depozitul destinatarului.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR C.T. 3 TRAIAN, Rm. Vîlcea.** Potrivit prevederilor art. 67 din Legea nr. 4/1981, persoanele fizice și juridice, altele decît unitățile socialiste, beneficiare ale serviciilor de gospodărie comunală, sînt obligate să achite valoarea facturilor în termen de 5 zile de la înmînarea avizului de plată. Întîrzierea în achitarea sumelor datorate după expirarea termenului de plată atrage majorări de 1% pentru fiecare zi de întîrziere. Potrivit art. 62 din aceeași lege asociațiile de locatari sînt datoare ca, în baza contractelor de furnizare sau prestare de servicii cu unitățile de gospodărie comunală, să depună anticipat o sumă, care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 zile. Suma se restituie la încetarea contractelor, după scăderea debitelor datorate.

● **VEDINAG ANDREI — Cluj-Napoca.** Ați primit răspuns în Suplimentul „Revistei economice" nr. 5/1985, acesta fiind conform practicii instituită de organele Ministerului Muncii în baza Legii nr. 3/1977. Răspunsul primit de dv. nu este în contradicție cu cel dat Asociației de locatari P.T. 20 Iași, el este însă mai detailat.

● **C. BRATU, București** — întreabă în ce condiții poate fi prestată munca la domiciliu. Competența de a încheia contracte pentru munca la domiciliu o au unitățile de industrie mică ale consiliilor populare, cooperativele de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor ; cooperativele agricole de producție, cele meșteșugărești și unități subordonate ministerelor și altor organe centrale (L. nr. 2/1980, art. 36 și 44). Prestarea muncii nu poate avea loc decît la domiciliul sau la reședința executanților, ori la o altă adresă aprobată de conducerea unității de industrie mică. Munca la domiciliu poate fi prestată fie pe baza unei convenții civile pentru executarea de produse și lucrări, care dă dreptul numai la retribuirea muncii, fie pe baza unui contract de muncă pe durată determinată sau nedeterminată. Pensionarii care lucrează la domiciliu au dreptul să cumuleze pensia integrală cu veniturile realizate din aceste activități cu plata impozitelor prevăzute de lege (L. nr. 2/1980 art. 33 alin. 2).

● **A. BÎRSAN, Ploiești.** Lucrarea „Apărarea avutului obștesc" a fost difuzată tuturor abonaților la „Revista economică", care au încheiat abonamente speciale (340 lei). În prezent lucrarea este epuizată.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 29 martie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

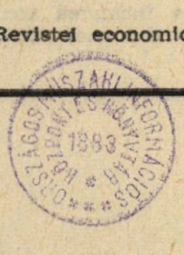

ÎNTREGUL POTENȚIAL — ADAPTAT PENTRU RECUPERAREA RESTANȚELOR

PRETUTINDENI ÎN LUME, unitățile economice sînt confruntate tot mai presant cu o problemă hotăritoare pentru succesul activității lor : trecerea de la dezideratul adaptabilității potențiale *(încă demult recunoscută cu o condiție a dezvoltării) la* imperativul adaptării efective și operative la mediul aflat într-un proces de restructurare intens *(și uneori imprevizibil ca direcții și forme de manifestare). Adaptare la cerințele în schimbare rapidă ale pieței interne, ale celei externe puternic concurențiale ; adaptare la explozia tehnologică ; adaptare la disponibilul (fizic și accesibil economic) de resurse etc. Acțiunea unor astfel de factori impune analiza critică a modului cum răspunde sistemul la solicitarea ivită, definirea unei strategii care să fie integrată în zestrea de elasticitate a întreprinderii, o permanentă autoreglare în pasul și sensul evoluției factorilor respectivi. O componentă fundamentală a acestei adaptări, menită ca prin utilizarea cît mai eficientă a potențialului uman să o determine pe cea a potențialului tehnico-material, o constituie (re)proiectarea structurilor organizatorice, temă abordată de autorii articolului de mai jos.*

Beneficiind de avantajele unei politici științifice de dezvoltare — definită clar și pe termen lung — și de concretizarea ei prin planificarea coordonată a tuturor activităților, economia noastră socialistă își demonstrează superioritatea și prin capacitatea sa de adaptare. O dovadă elocventă găsim în măsurile luate de către conducerea de partid în vederea depășirii dificultăților și eliminării grabnice a efectelor negative provocate economiei de iarna deosebit de aspră — efecte care, din sfera producției de energie, s-au repercutat într-o serie de întreprinderi și ramuri : stabilirea încă de la jumătatea lunii ianuarie a unui program special de lucru al unităților economico-sociale pe perioada de iarnă, programele pentru realizarea nivelurilor planificate pe acest an ale producției de cărbune, țiței, energie electrică și asigurarea alimentării cu energie electrică a consumatorilor industriali, *sarcina trasată unităților economice, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 8 martie, de a lua măsuri pentru* recuperarea în timp cît mai scurt a restanțelor înregistrate și îndeplinirea în bune condiții a tuturor indicatorilor anuali de plan. *La nivel microeconomic, apare necesar ca încă din prima sa etapă, acțiunea de recuperare să fie așezată pe* o bază organizatorică adecvată, *cu atît mai mult cu cît ritmurile de producție ce vor trebui atinse se vor apropia, în unele cazuri, de creșterea preconizată pentru primul an al cincinalului următor, ceea ce va prelungi viabilitatea organizării adoptate.*

Proiectarea structurilor organizatorice

● ABORDAREA SISTEMICĂ, FOLOSIREA INSTRUMENTARULUI ȘTIINȚIFIC ȘI A MIJLOACELOR INFORMATICE — CONDIȚIE PENTRU O FUNCȚIONALITATE RIDICATĂ, PENTRU EFICIENȚĂ

REALIZAREA unei noi calități în organizarea și conducerea activității unităților economice — ca o cerință a aplicării cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, în condițiile dezvoltării intensive a economiei naționale — presupune preocupări permanente și convergente privind **proiectarea de sisteme economice îmbunătățite, a căror stare și funcționare să fie orientate spre creșterea eficienței în realizarea finalității scontate.** Prin proiectare trebuie să se releve în ce fel interacțiunea dintre structura organizatorică, strategia întreprinderii, modul de luare a deciziilor și de desfășurare a acțiunilor influențează rezultatele.

Organizarea sistemelor economice — baza exercitării activității de conducere la toate nivelurile — are menirea de a asigura integrarea funcțiunilor și componentelor (proiectare, investiții, programare, evidență, aprovizionare-desfacere etc.), avînd în vedere intercondiționările și interacțiunile care intervin în funcționarea mecanismului economico-financiar. Acțiunea de proiectare a structurilor organizatorice se concretizează în crearea unui cadru unic pentru conectarea ariilor funcționale ale conducerii și execuției, în elaborarea și aplicarea strategiilor care să asigure îndeplinirea la cote optime a indicatorilor de plan.

Condiții noi, cerințe noi

ÎN VEDEREA înfăptuirii obiectivelor urmărite prin acțiunea de proiectare, este necesar să se ia în considerare mutațiile produse în existența și funcționarea unităților economice, cum sînt :

— creșterea autonomiei nu numai în realizarea sarcinilor de plan, ci și în fundamentarea acestuia, concomitent cu întărirea rolului planului național unic. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară creează cadrul propice de stimulare a inițiativei, de manifestare eficace a calității oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari ai producției. Creșterea rolului organelor de conducere colectivă, adîncirea specializării și a cooperării în producție, ridicarea nivelului științific al organizării și conducerii activității economice, perfecționarea planificării și a sistemului de retribuire a muncii fac necesară adaptarea structurilor organizatorice la cerințele specifice fiecărei unități economice ;

— perfecționarea și modernizarea sistemului informațional economic, extinderea sferei de cuprindere a sistemelor informatice. Acțiunile de raționalizare a documentelor și a circuitelor informaționale, analiza și proiectarea de sisteme informatice, îmbunătățirea sistemului de indicatori, norme și normative, aplicarea (pe scară încă insuficient de largă) a analizei și ingineriei valorii, generalizarea metodei normative de calculație a costurilor de producție ș.a. au generat modificări însemnate în realizarea proceselor informaționale și în fundamentarea deciziilor. Un rol important pentru o eficiență sporită a hotărîrilor conducerii îl dețin modelarea complexă și simularea fenomenelor și proceselor economice, optimizarea desfășurării proceselor decizionale. Circumscrisă acțiunii de perfecționare a sistemelor informaționale este și preocuparea constantă pentru adaptarea evidenței economice și a controlului economico-financiar la noile cerințe ale dezvoltării. În acest sens, se remarcă creșterea rolului autocontrolului (exercitat de organele proprii) — financiar și economic — preventiv și ierarhic-operativ în gestionarea și utilizarea eficientă a resurselor. Aceste mutații implică : schimbări în definirea sarcinilor, competențelor și responsabilităților personalului ; trecerea la stiluri de muncă participative ; creșterea importanței conducerii nivelurilor organizatorice medii ; îmbunătățirea utilizării personalului tehnic ;

— modificarea structurii deciziilor, apariția de obiective decizionale noi. Astfel, asimilarea de produse și tehnologii noi, încadrarea în intervalul optim de luare a deciziilor, apariția de restricții noi sau amplificarea unora existente (de pildă, cele de natură energetică) fac să crească ponderea și importanța deciziilor strategico-tactice în condiții de risc și incertitudine. Totodată, diminuarea ciclului informare-decizie-acțiune duce la necesitatea apropierii conducerii de execuție. Automatizarea procesului de luare a deciziilor contribuie la crearea cadrului necesar pentru concentrarea activității organelor de conducere asupra problemelor majore și prioritare de care depind calitatea și eficiența sistemului economic.

Definirea posturilor de conducere și execuție, gruparea activităților, compartimentarea unităților, stabilirea nivelurilor ierarhice, a traiectoriilor și a intensității relațiilor dintre niveluri presupun **etapizarea procesului de (re)proiectare a structurilor organizatorice.** Într-o abordare sistemică, acesta constă în realizarea activităților principale pe care le prezentăm în cele ce urmează.

Etape și activități

● **1) IDENTIFICAREA obiectivelor, definirea și analiza activităților.** Punctul de plecare îl constituie : analizele-diagnostic asupra desfășurării activității economice, temele de realizare a sistemelor informatice, planul de măsuri tehnico-organizatorice, documentații privind analiza valorii etc., care servesc pentru a se stabili : poziția unității economice în macrosistem, nivelurile orientative și normativele de plan care vizează activitatea unității, sistemul de relații în care aceasta este angrenată, natura problemelor cu care este confruntată, legislația care reglementează desfășurarea activităților. Pe baza

analizei detaliate a funcțiilor care trebuie exercitate în vederea îndeplinirii obiectivelor ce revin unității din defalcarea planului național unic, se determină principalele proporții economice de realizat în desfășurarea activităților, natura și importanța lor. Corespunzător proporțiilor de bază (valorice, materiale și ale forței de muncă) se definesc obiectivele strategico-tactice care caracterizează politica economică a unității, indicatorii tehnico-economici prin care ea se concretizează. Proporțiile de detaliu sînt delimitate prin sarcini cantitative și calitative (indicatori aferenți) de îndeplinit, în corelație cu obiectivele specifice pentru fiecare activitate. Delimitarea și ierarhizarea obiectivelor se pot face aplicînd metoda Pareto (diagrama ABC) ; ierarhiei obiectivelor, care rezultă, i se asociază sistemul de indicatori, norme și normative aferent.

Pentru fiecare obiectiv delimitat, urmează a se stabili sarcinile, competențele și responsabilitățile asociate autorității organului care trebuie să acționeze pentru realizarea obiectivului. Rezultatele investigării întreprinse sînt transpune într-o sinteză a obiectivelor delimitate și ierarhizate, a structurii activităților desfășurate și a relațiilor dintre ele, redată prin liste, diagrame de circuit și organigrame. În listele finale, sarcinile și activitățile sînt grupate pe domenii și funcțiuni ale organismului economic, potrivit Legii nr. 5/1978.

● **2) Stabilirea volumului de muncă și a necesarului de personal.** Fundamentul evaluărilor îl constituie nomenclatoarele de producție, fișierele cu tehnologiile de fabricație, normele și normativele de consum, precum și procedeele statistico-matematice de normare a muncii. Pentru sarcini de muncă omogene, identice, complementare sau convergente se stabilesc durata de execuție și necesarul de lucrători, pe categorii de personal (de bază, auxiliar). Spre exemplu, pentru muncitorii de bază necesarul se stabilește raportînd fondul total de timp necesar pentru realizarea producției fizice prevăzute la norma de timp de muncă a unui muncitor de bază și corectînd rezultatul cu indicele (mediu) de îndeplinire a normelor de muncă ; o atenție specială trebuie acordată corelației dintre categoria medie de complexitate a lucrărilor de executat (conform tehnologiilor) și categoria medie de calificare a muncitorilor, corelație cu repercusiuni asupra productivității muncii și a încadrării în fondul de retribuire. Pentru a asigura condiții de creștere a eficienței muncii și, implicit, a retribuțiilor, raportul celor două mărimi trebuie să tindă către unitate, asigurîndu-se, în acest fel, a priori condiții ca lucrările de o anumită complexitate să fie executate de muncitori cu calificare corespunzătoare. Un rol important în echilibrarea necesităților și a resurselor de forță de muncă revine contractelor de acord global, ale căror prevederi asigură cadrul necesar corespondenței dintre sarcinile stabilite, condițiile de îndeplinit și structura formațiilor de muncă.

În vederea stabilirii necesarului de personal de specialitate, evaluarea volumului de muncă se bazează pe sfera de atribuții care revine acestuia, avînd în vedere dezideratul realizării „triunghiului de aur" sarcini-competențe-responsabilități — elemente al căror echilibru stimulează inițiativa creatoare, amplifică implicarea oamenilor muncii în acțiunea de îmbunătățire continuă a condițiilor de desfășurare a activităților.

● **3) Compartimentarea, elaborarea de variante de structuri, selectarea variantei optimale și reprezentarea grafică a organizării sistemului.** Pe baza normelor unitare de structură, se constituie compartimente de bază și de ansamblu, ierarhice, funcționale și de „stat major". În același timp, se definitivează norma de structură pentru fiecare compartiment și numărul de niveluri ierarhice.

Pentru definirea tipului de structură organizatorică (liniar-ierarhică, funcțională, ierarhic-funcțională, funcțională cu „stat major") cel mai adecvat sistemului, determinant este criteriul privind apropierea conducerii de execuție, în vederea reducerii ciclului informare-decizie-acțiune. Un număr exagerat de niveluri ierarhice (circa 7—8, semnalat în unele unități economice) duce la creșterea gradului de nedeterminare a informațiilor, provocînd perturbări în desfășurarea activității economice, în timp ce un număr prea mic generează supraîncărcarea factorilor de decizie, diminuînd calitatea muncii de conducere. Prin modelarea și simularea fenomenelor și proceselor din sistemele economice (vezi caseta alăturată) pot fi testate strategii variate de conducere, estimîndu-se consecințele și selectînd-u-se acea politică de conducere, care asigură condiții de optimalitate în desfășurarea activității economico-sociale ; organele de conducere se pot familiariza cu problematica organizației, prioritățile de abordat, punctele nodale în care trebuie să se acționeze, sistematizarea exercitării controlului, metodele și procedeele adecvate luării de decizii optime, condițiile calității informației economico-financiare etc.

● **4) Elaborarea regulamentului de funcționare.** Sinteză a organizării științifice a conducerii, producției și a muncii, regulamentul trebuie să constituie documentul principal de reglementare a modului de existență și funcționare a organismului economic. Conținutul său și al anexelor sale (organigramă, diagrame de circuit, fișa postului) reflectă : poziția unității economice, importanța sa în cadrul macrosistemului ; compartimentele și relațiile dintre ele, activitățile de bază, auxiliare și funcționale prestate ; nivelurile ierarhice, legăturile dintre ele, tipul de structură ; organizarea conducerii, modul de aplicare a principiului de delegare și a metodelor moderne de conducere ; structura sistemului informațional (informatic), mutațiile produse în exercitarea funcțiilor acestuia, organizarea controlului (coordonarea, corelarea, integrarea formelor de control) ; atribuții și sarcini pe funcții (cu detalierea lor prin fișa postului), sfera obiectivelor aferente, competențe și responsabilități asociate fiecărei funcții de conducere (în sens funcțional), modul de echilibrare a acestora ; măsuri ce se impun pentru adaptarea organizației la noile modificări care apar, în vederea asigurării echilibrului dinamic.

Obligațiile și îndatoririle conducerii și ale personalului de execuție, aspectele relative la organizarea timpului de lucru și la aplicarea principiilor privind stimularea și răspunderea materială a personalului sînt dezvoltate în regulamentul de ordine interioară, în strînsă corelare cu prevederile regulamentului de organizare și funcționare.

Acțiunea de proiectare a structurilor organizatorice are importanță majoră nu numai prin prisma faptului că asigură cadrul necesar desfășurării eficiente a activității economice, ci și pentru **menținerea concordanței între condițiile de funcționare a mecanismului economic și organizarea sistemelor economice.** În acest sens, **periodic** (anual, la nevoie chiar semestrial) **este necesară reanalizarea structurii,** astfel încît să se asigure flexibilitatea și adaptabilitatea ei, în concordanță cu cerințele menținerii echilibrului economic de ansamblu.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Cluj-Napoca

Modelarea cu ajutorul calculatorului a fenomenelor și proceselor din unitățile economice

ÎNTR-UN PROCES intensiv de delimitare a celei mai corespunzătoare structuri, proiectarea asistată de calculator creează condiții pentru luarea în considerare a complexului de factori care concură la funcționarea eficace a sistemului economico-social. Fișierele tehnologice și cele relative la normele de muncă, colecțiile de date referitoare la calculația costurilor, gestiunea stocurilor ș.a. constituie premisa elaborării de modele econometrice de reprezentare a stării și a funcționării organismului.

Pe baza identificării făcute în prima etapă și izolînd factorii implicați, se trasează o buclă de reacție informațională de tip cauză-efect care conectează deciziile cu execuția lor, relevînd schimbările informaționale care se produc în urma reanalizării fluxurilor disponibile. Constatările desprinse permit construirea de modele matematice — ai strategiilor decizionale, ai surselor informaționale și ai interacțiunilor dintre componentele sistemului — reprezentate prin ecuații de nivel, de ritm (de decizie) și variabile auxiliare care descriu stările și conexiunile interne și cele cu mediul exterior. Transpuse în limbaje adecvate tratării automate a datelor, spre exemplu LDS — limbajul de descriere a sistemelor (disponibil în centrele de calcul), cu ajutorul calculatorului electronic se generează comportamentul în timp al sistemului, așa cum este descris prin modele. Analiza rezultatelor (realizabilă cu ajutorul produsului-program Analizor, asociat la LDS) prin compararea lor cu informațiile existente privind starea și funcționarea sistemului real dă posibilitatea revizuirii modelelor interconectate, astfel încît acestea să devină reprezentarea fidelă a sistemului existent.

Pornind de la modelele revizuite (în funcție de variantele tehnologice, posibilitățile de calculație a costurilor, analiza și ingineria valorii, condițiile tehnico-organizatorice etc.), se reproiectează sistemul, structura sa organizatorică, astfel încît modificările posibile din sistemul real să ducă la îmbunătățirea comportamentului acestuia. Variantele de structură rezultate sînt evaluate, pe baza unui indice de eficiență a structurii, după criterii ca : analogia cu structura prevăzută în norme (Decretul nr. 162/1973) ; obiectivele sintetice cuantificabile ; mijloacele tehnice din dotare și autonomia în utilizarea lor ; gradul de încărcare a organelor de conducere ; echilibrul sarcini-competențe-responsabilități ; gruparea organelor în exercitarea funcțiilor de conducere ; mărimea sistemului ; modul de aplicare a conceptelor moderne de conducere (prin obiective, prin excepții, prin costuri ș.a.).

Decidenții selectați pentru a se pronunța asupra optimalității structurii acordă fiecărui criteriu puncte (de la 1 la 10, spre exemplu) în raport cu importanța relativă atribuită fiecărei activități sau funcții. Punctele se însumează pe organisme și pe variantă de structură și se ponderează cu numărul de lucrători aferent. Dacă pentru mai multe variante de structură indicele de eficiență este același, departajarea se face luînd în considerare : numărul de niveluri ierarhice, stadiile în efectuarea lucrărilor curente, echilibrul între funcții etc.

Varianta de structură selectată stă la baza efectuării modificărilor în sistemul existent, rezultînd unități economice îmbunătățite, c structură și comportament. Listele finale obținute la calculator redau organigrama sistemului, precum și informații asupra fluxurilor scontate în funcționarea organismului în ansamblu.

Rolul motor al conştiinţei socialiste în procesul dezvoltării economico-sociale (II)

UNA DINTRE caracteristicile cele mai semnificative ale conştiinţei socialiste o constituie faptul că valorile politice se află într-o deplină concordanţă şi într-o fertilă întrepătrundere cu valorile umanismului. Se poate spune că în societatea noastră conştiinţa politică — expresie a unei politici în centrul căreia se află omul — stimulează în chip esenţial afirmarea umanismului revoluţionar, afirmare care reprezintă o condiţie sine qua non a înfăptuirii cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. **Conştiinţa politică socialistă este ea însăşi profund umanistă,** pătrunsă în toate fibrele ei de idealul emancipării umane, după cum umanismul revoluţionar poartă, în însuşi conţinutul lui, pecetea puternică a ideilor şi sentimentelor politice socialiste.

Această viziune privind corelaţia dintre dimensiunea politică şi umanistă a conştiinţei socialiste — ca şi dintre valorile politice şi valorile umanismului în practica revoluţionară de edificare a noii orînduiri — a fost amplu şi strălucit fundamentată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Esenţa umanismului revoluţionar — spunea secretarul general al partidului — constă în situarea omului în centrul întregii preocupări şi activităţi a societăţii şi, în acelaşi timp, în stabilirea unor raporturi armonioase, organice între individ şi colectivitate.

Rostuind omul ca scop şi valoare supremă a întregii constelaţii de înfăptuiri actuale şi viitoare, Programul partidului, documentele Congresului al XIII-lea îşi vădesc fireasca şi nobila semnificaţie de cod de aur al umanismului socialist, în care citim, cu legitimă demnitate şi mîndrie comunistă, că pentru om şi spre om sînt iniţiate şi orientate toate drumurile creaţiei materiale şi spirituale. Toate eforturile, străduinţele şi realizările praxisului socialist, pe care partidul le coordonează cu raţionalitate şi cutezanţă în lupta noastră revoluţionară, îşi îndreaptă sensurile şi îşi revarsă rodirile pe făgaşul afirmării personalităţii umane, a omului, vin spre el să-i sporească bunăstarea, să-i asigure fericirea, să-i înlesnească împlinirea, să-i stimuleze creativitatea. Perspectivele înnoirii şi progresului în toate sferele vieţii sociale sînt evaluate prin prisma a ceea ce aduc ele la deschiderea spre plenară înflorire şi împlinire a celei mai preţioase valori : omul. Se poate spune că într-adevăr, îndeosebi în anii de glorie, de cînd în fruntea partidului şi statului se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, politica Partidului Comunist Român reprezintă **umanismul socialist în acţiune.**

Conştiinţa politică socialistă — ca de altfel conştiinţa socialistă în ansamblul ei — este pătrunsă, în însăşi substanţa ei, de înalta preţuire a omului, este aureolată de prezenţa omului ca reper axiologic cardinal, iradiind lumina şi vibraţia răzbătătoare a unui nou umanism, devenit nu numai idealul teoretic, ci şi programul practic, concret, al acţiunii umane, al acţiunii politice revoluţionare. Această trăsătură este subliniată cu toată claritatea şi vigoarea în Raportul prezentat de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la cel de-al XIII-lea Congres al partidului : **„Tot ceea ce creăm în România este destinat dezvoltării generale a patriei şi ridicării continue a bunăstării materiale şi spirituale a poporului — ţelul suprem al politicii partidului, esenţa societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România".**

Conştiinţa politică revoluţionară — ca o conştiinţă a participării — şi umanismul socialist sînt într-o legătură indisolubilă întrucît măsura autenticei împliniri şi totodată condiţia esenţială a afirmării multilaterale a personalităţii umane constau în intensitatea şi amplitudinea contribuţiei ei la acţiunea şi creaţia colectivă, la înfăptuirea sarcinilor economice şi sociale de care depind viitorul ţării şi prosperitatea întregului popor.

Pentru ca să devină în mod autentic o fiinţă liberă şi creatoare, deschisă spre multilateralitate, omul trebuie să se angajeze, cu toată dăruirea, cu toate valenţele şi aptitudinile sale, la opera de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, la realizarea programelor de dezvoltare economică a ţării, a planului naţional unic, să se integreze în elanul creaţiei colective, să-şi valorifice potenţialităţile într-un proces de anvergură care antrenează şi fructifică energiile întregului popor, iar acest proces este strălucit prefigurat şi fundamentat în documentele Congresului al XIII-lea.

Numai în şi prin participare la acest proces, la efortul general de dezvoltare economico-socială a patriei, de învingere a greutăţilor, de valorificare superioară a resurselor noastre naţionale se poate realiza o autentică personalizare a fiinţei umane, acea cristalizare axiologică şi etică a valenţelor lăuntrice care conferă emblema unei personalităţi reale ; numai în acest proces omul se verifică pe sine, îşi evaluează puterea performanţei, dă măsură exactă a capacităţilor sale şi în acelaşi timp primeşte din partea societăţii confirmarea şi valorificarea talentelor şi aptitudinilor sale, realizînd astfel o deschidere optimă spre împlinire şi fericire umană. **„Pe drumul pe care îl avem de parcurs** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **va trebui să învingem încă unele greutăţi, să soluţionăm probleme noi, complexe, să ne confruntăm şi să depăşim o serie de dificultăţi inerente desfăşurării unei asemenea opere grandioase. Vom urca şi vom străbate noi căi nebătătorite, necunoscute — ceea ce impune să fim animaţi permanent de un spirit cutezător... Pornind pe noul drum, să fim conştienţi că nimic nu se poate realiza fără muncă, fără eforturi, fără consum de energie şi inteligenţă creatoare, fără spirit revoluţionar, devotament şi abnegaţie".**

Conştiinţa socialistă, reprezentînd o forţă propulsoare a dezvoltării economice şi sociale a ţării, se îmbogăţeşte şi capătă noi dimensiuni şi noi străluciri în însuşi procesul implicării conştiente a omului în producerea bunurilor materiale, în creaţia ştiinţifică şi culturală, în propăşirea, pe toate planurile, a naţiunii noastre socialiste.

Conştiinţa politică socialistă are ca dimensiune importantă încrederea nestrămurită — motivată de temeiurile ştiinţifice ale înţelegerii rolului omului în societate şi istorie — în capacitatea şi forţa omului de a-şi dirija în mod conştient acţiunea şi de a-şi făuri lucid şi temerar destinul său istoric, de a-şi aşeza întreaga fiinţă sub semnul perfecţionării în spiritul valorilor nobile ale umanismului socialist, ale umanismului care presupune realizarea fericirii personale în contextul fericirii întregului popor.

Participarea activă, responsabilă, cu pasiune, dăruire şi devotament a tuturor oamenilor muncii la opera de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, aplicarea în viaţă a principiilor de dreptate şi echitate, respectarea legalităţii socialiste şi a normelor de convieţuire socială, manifestarea solidarităţii şi întrajutorării sociale, efortul de a învinge lipsuri, greutăţi şi dificultăţi — oricît ar fi de mari, la un moment dat —, de a înlătura ceea ce este vechi, ceea ce împie-

Ion REBEDEU

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economişti români cu privire la rolul industriei şi meseriilor (I)

ECONOMIŞTII transilvăneni de la începutul acestui secol au susţinut cu putere necesitatea dezvoltării industriei, pornind de la importanţa acesteia în viaţa unui popor, de la rolul pe care trebuia să-l joace ea în viaţa economică a românilor transilvăneni. Acordînd industriei şi meseriilor o înaltă apreciere, „Revista economică" din Sibiu a subliniat adeseori că acestea reflectă gradul şi capacităţile unui popor, atît în domeniul activităţii materiale cît şi în ştiinţă, artă şi cultură. Lipsa industriei şi a meseriilor era considerată ca fiind una din cauzele principale care făceau ca populaţia românească să nu poată ajunge la rezultate mai îmbucurătoare în toate direcţiile [1]). Cu numeroase argumente se demonstra că industria, permiţînd creşterea producţiei şi în alte domenii, favoriza atît ridicarea nivelului de viaţă material, cît şi a gradului de civilizaţie spirituală. Tot mai numeroase sînt în această perioadă lucrările în care se afirmă direct că industria pentru un popor reflectă gradul de civilizaţie şi cultură. „Industria şi comerţul, adică măiestria şi neguţătoria, la un popor din toate punctele de vedere – sublinia „Foaia poporului" din 1903 – sînt de o însemnătate foarte mare. Acel popor care are industrie şi comerţ naţional, dovedeşte că e un popor cult" [2]). Aceeaşi idee este subliniată şi de un alt cotidian românesc, în care, cu cîţiva ani mai tîrziu, se afirma de asemenea, tot în mod direct, că „Industria, sau feluritele măiestrii şi fabrici, apoi neguţătoria sau comerţul arată treapta culturală pe care se află un popor" [3]). Popoarele exclusiv agricole, care-şi bazează existenţa numai pe agricultură, nu se pot ridica – după părerea autorului mai sus citat – niciodată la o înaltă treaptă culturală, ştiinţifică sau de progres pe care au atins-o ţările industriale.

Mai era relevat faptul potrivit căruia ţările industriale, datorită productivităţii lor superioare, au posibilitatea prin intermediul schimburilor neechivalente să preia o parte din plusprodusul creat în cadrul ţărilor predominant agrare, prin aceasta frînîndu-le dezvoltarea economică, culturală şi ştiinţifică. Într-o asemenea situaţie nefavorabilă se găseau şi românii transilvăneni. Susţinînd că industria, alături de ramurile economice pe care le favorizează, creează condiţii pentru asigurarea viitorului, economiştii transilvăneni subliniau că şi istoria trecută confirmă cu prisosinţă acest lucru. „Meseriile şi industria – se scria într-un număr al „Gazetei Transilvaniei" din 1905 – au fost în toate timpurile factorii de căpetenie în dezvoltarea şi emanciparea unui popor, care vrea să trăiască şi sporească în avere şi prin urmare în putere, care-i asigură existenţa, căci ştim bine, că oricare individ şi popor numai atîta valorează, cîtă putere are. Deci ele, adică meseriile şi industria, sînt o chestiune de viaţă şi existenţă, iar pentru noi românii : o chestiune de a fi sau a nu fi" [4]). Tocmai pentru că industria şi, alături de ea, alte activităţi economice pentru români, reprezenta o chestiune de existenţă, acelaşi autor susţinea că „A ne uni la muncă comună şi stăruitoare pe terenul meseriilor, industriei şi comerţului, este a ne asigura un viitor mai bun şi mai priincios şi a ne pune la adăpost faţă cu mizeriile ce-l încearcă pe poporul care e pătruns de binefacerile imense ale acestor îndeletniciri... onorifice" [5]).

Economiştii români transilvăneni, şi nu numai economiştii, ci în general militanţii progresişti susţineau, pe drept cuvînt, că o industrie puternică, multilateral dezvoltată, ar schimba înfăţişarea întregii vieţi economice, politice şi culturale în Transilvania. Industria – relatau ei – a stat la baza dezvoltării în ritmuri superioare a ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic din acel timp. Industria era considerată de economiştii vremii o adevărată forţă transformatoare pentru viaţa social-economică a popoarelor. Gavril Todică scria astfel că „Peste tot industria e atît de însemnată, încît parcă anume e menită să schimbe toată faţa oraşelor şi satelor, să schimbe faţa pămîntului, cum se zice" [6]).

Conştient de importanţa industrializării, Gavril Todică susţinea că munca fizică depusă pe ogoare trebuia înlocuită de mecanizare, de introducerea maşinilor în agricultură. Mecanizarea poate fi însă numai rezultatul industriei – se susţine – condiţia fundamentală şi a progresului şi în agricultură. Aşadar, pentru ca românii să progreseze, să poată intra în fluxul dezvoltării contemporane, ei aveau nevoie de industrie dezvoltată, proprie.

Problemele industriei de fabrică se întîlnesc tot mai des în literatura românească cu profil social-economic din Transilvania începutului secolului al XX-lea. Se afirma tot mai clar că românii transilvăneni, dacă au o industrie şi o economie insuficient dezvoltată, aceasta se datoreşte în primul rînd lipsei unei industrii proprii, de fabrică, în ramurile industriale hotărîtoare. Referindu-se la această lipsă de fabrici şi la consecinţele ei, „Revista economică" din 1901 scria : „Şi nu e numai o frază goală ceea ce adesea se repetează într-o formă sau alta, căci noi am fi lipsiţi de industrie. De fapt n-avem deloc **fabrici** în sensul modern al cuvîntului" [7]). Numai industria de fabrici, bazată pe mijloace mecanice, era considerată de economiştii vremii industrie în sens propriu. Meseriile nu mai puteau fi considerate în această epocă „industrie în sens propriu". Dar tocmai această „industrie în sens propriu" le lipsea, în primul rînd, românilor transilvăneni. „Puţinele stabilimente industriale primitive de care dispunem, – se făcea o remarcă – nu le putem pune în categoria adevăratelor fabrici, cu instalaţiuni bazate pe cele mai noi descoperiri ale ştiinţelor".

Preocupaţi de problema industriei, economiştii transilvăneni arătau că românii ocupau cele mai slabe poziţii în industria

FIŞE

IOAN CĂINAP

ANALIZA ACTIVITĂŢII MICROECONOMICE ŞI FINANCIARE

Fundamente teoretice şi practice

● *Analiza activităţii productive şi a relaţiilor financiare la nivel microeconomic, prin fundamentele teoretico-metodologice de care dispune, ca şi prin caracterul său concret-aplicativ contribuie la cunoaşterea esenţei fenomenelor, proceselor şi rezultatelor economico-financiare din unităţile productive; totodată, acest tip de instrument teoretico-metodologic contribuie, într-o măsură importantă, la dezvoltarea gîndirii economice, cu efecte nemijlocite în planul sporirii eficienţei şi a rentabilităţii întreprinderilor. Pornind de la aceste premise,* Ioan Căinap *procedează în lucrarea* „Analiza activităţii microeconomice şi financiare", *publicată recent la* EDITURA „DACIA" *din Cluj-Napoca, la o evaluare amănunţită a nivelului atins în perfecţionarea analizei microeconomice şi a gradului de utilizare a sa în practica economică. Cele patru capitole ale cărţii ilustrează tocmai această opţiune a autorului: odată cu prezentarea conceptiei partidului nostru privind locul întreprinderii în sistemul economic, sînt efectuate investigaţii în sferele utilizării instrumentelor de analiză a activităţii şi avansate propuneri de perfecţionare a acestora în consens cu prevederile noului mecanism economico-financiar.*

Complex economic naţional

● *Pentru integrarea eficientă a unor fenomene recente în procesul dezvoltării – cum sînt revoluţia tehnico-ştiinţifică şi diminuarea resurselor energetice – o deosebită importanţă prezintă deslușirea teoretică a modului în care evoluează complexul economic naţional – consideră* Ladislav Hajek *în articolul* Utvářeni meziodvetvovych komplexů v ramci narodohospodarskeho komplexu *(Formarea complexului interramuri în cadrul complexului economic naţional) publicat în numărul 1/1985 al revistei* POLITICKA EKONOMIE. *O primă etapă o constituie analiza atentă a modului în care c luat naştere complexul interramuri – prin intermediul planificării macroeconomice sau prin considerarea ramurilor ca subsisteme ale complexului economic naţional. Faza a doua prezintă mai multe dificultăţi teoretico-metodologice. Este vorba, după cum apreciază L. H., să se determine punctul de inflexiune şi gradul în care ramurile şi subramurile create, pornind de la un model bine determinat al dezvoltării, dobîndesc o dinamică proprie, stabilindu-se între acestea relaţii specifice care, uneori, nu sînt lipsite de contradicţii.*

de fabrică din Transilvania. „Anume, ce avem?", se întreba un redactor al „Revistei economice", în mai multe rînduri. „Între cele dintîi – scria el – punem morile, piuăle (de haine) şi fierăstraiele (joagărele), toate de sistem primitiv şi purtate cu apă. Iar în locul al doilea : şteampurile, cuptoarele de var şi alte puţine". La acestea se mai adaugă uneori teascurile de vin, de ulei, fabricile de cărămidă, de ţigle etc. Ramura industrială cea mai dezvoltată de care dispunea burghezia românească era cea a imprimeriilor, considerată că satisfăcea „în mare parte trebuinţele... crescînde".

Aceasta fiind situaţia, burghezia românească putea fi concurată foarte uşor de o burghezie care era deţinătoarea unei industrii dezvoltate, bazată pe procedee mecanice, înaintate ale timpului. „N-avem însă – recunoştea „Revista economică" – mori, piuă, fierăstraie ş.a., fabrici purtate cu puterea vaporului sau electricităţii, întocmite astfel ca, nu numai să lucreze mai cu spor, ci totodată să producă marfă mai căutată care-şi află intrarea pretutindenea şi se plăteşte mai bine, cum sînt fabricile străine, de această categorie, care fac cea mai strașnică concurenţă materiilor ieşite din puţinele noastre stabilimente primitive".

Prezentînd un tablou realist al stării industriale a românilor transilvăneni, „Revista economică" din 1907 aprecia că românilor le lipseşte : a) industria de fier şi metale, cu zeci de ramificaţiuni ; b) industria maşinilor şi mijloacelor de comunicaţie, industria electricităţii, industria instrumentelor muzicale ; c) industria de piatră, de argilă, de asbest şi de sticlă ; d) industria de lemn, os etc. ; e) industria de piele, de păr, de pene, de mușama ; f) industria torsului şi ţesutului ; g) industria vestmintelor ; h) industria de hîrtie ; i) industria articolelor de nutremînt ; k) industria chimică ; l) industria de edificat ; m) industria multiplicativă şi de artă."[7])

Deci românii n-aveau în primul rînd industrie siderurgică, constructoare de maşini ; n-aveau nici industrie uşoară şi alimentară suficent de dezvoltată. Nici industria extractivă nu le aparţinea. „De aici se vede – remarca „Revista economică" – că la noi e lipsă totală de fabrici româneşti şi de o industrie proprie românească"[8]).

În măsura în care existau fabrici în Transilvania, acestea aparţineau – după remarca „Revistei economice" – altor neamuri, „şi nu nouă care sîntem lipsiţi şi de personalul trebuincios la conducerea acestor industrii. Noi cel mult dacă contribuim unde şi unde cu simplii muncitori care poartă greul zilei mai mult cu puterea fizică decît cu mintea ; aşa în băile de sare de la Ocna Sibiului şi Mureşului, în minele de fier, de cărbune, de piatră ş. a."[9]). Datele statistice ale vremii arată că, într-adevăr, muncitorii români erau folosiţi în primul rînd ca muncitori necalificaţi. Cele mai grele munci erau în domeniul minerităului, iar aceste industrii aparţineau capitalului străin.

Referindu-se la cauzele insuficientei dezvoltări a industriei de fabrică în Transilvania şi cu deosebire a celei care aparţinea românilor, economiştii transilvăneni susţineau că această stare îşi avea cauze multiple. O cauză importantă trebuie căutată în politica necorespunzătoare a guvernelor burghezo-moşiereşti de la Budapesta. Statul ungar, în care rolul precumpănitor era deţinut de marea moşierime, nu ţinea pasul cu imperativul vremii nici în ceea ce priveşte industria întregului regat, cu atît mai mult în provinciile alipite cu forţa. Cu toate că în Ungaria au existat mai multe legi referitoare la protecţia industriei (1881, 1890, 1907) ele au fost zădărnicite în mare măsură datorită sistemului vamal dintre Austria şi Ungaria.

Stările economice, politice şi naţionale care apăsau asupra economiei Transilvaniei, asupra industriei în special, au generat factori care au frînat acumularea de capitaluri proprii necesare industriei de fabrică. Imperiul habsburgic, apoi cel austro-ungar au înlesnit pătrunderea masivă a capitalului străin de Transilvania şi acapararea de către acesta a avuţiilor şi poziţiilor economice-cheie ale Transilvaniei, căreia i s-au sustras astfel permanent şi în mari proporţii mijloacele de acumulare. În consecinţă, dezvoltarea industrială a Transilvaniei a fost frînată, revenindu-i rolul de anexă de materii prime şi de piaţă de desfacere pentru produsele din regiunile centrale şi vestice ale Austro-Ungariei. Dezvoltarea industrială a Transilvaniei era unilaterală şi inegală. Datorită superiorităţii tehnice, industria austriacă o concura uşor pe cea transilvăneană. Prin transferul de valoare şi plusvaloare în afara graniţelor Transilvaniei, economia sa era privată de capitalurile necesare acumulărilor industriale.

Concentrarea pîrghiilor economice în mîinile burgheziilor germană şi ungară a avut drept consecinţă înlăturarea burgheziei române de la marea activitate industrială, obligînd-o să se îndrepte spre acele domenii care prezentau mai puţin interes pentru capitaliştii străini. Burghezia românească transilvăneană dispunea de capitaluri insuficiente pentru a rezista concurenţei capitalului străin, care găsea astfel teren fertil pentru plasamente în economia Transilvaniei. „Sterilitatea aceasta (în domeniul industriei de fabrică n.n.) – se scria în „Revista economică" din 1907 – este consecinţa multor cauze şi mai ales a lipsei de capital, care este fără îndoială cel mai puternic mijloc de a spori munca şi producţiunea împreună cu consumaţiunea şi bunul trai"[10]). De aceea – se arată în publicaţia menţionată – una din sarcinile în domeniul economiei consta în găsirea mijloacelor care favorizau sporirea acumulărilor interne de capital pentru dezvoltarea industriei.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) Vezi articolele : **Priviri asupra situaţiunii noastre economice,** Revista economică, III, nr. 5 din 9 febr. 1901, şi **Cum se promovează în timpul de faţă chestiunile economice,** Revista economică, IX, nr. 34 din 25 aug. 1907
[2]) **Industrie şi comerţ,** Foaia poporului, XI, nr. 6 din 2/15 febr. 1902. (semnat : Frunză)
[3]) Vezi anexa nr. XXXI
[4]) „Gazeta Transilvaniei", LXVIII, nr. 63 din 25 mar. (7 apr.) 1905)
[5]) Ibidem
[6]) G. Todică, Studii ştiinţifice, II, fasciculul întîi p. 16
[7]) C?. Revista economică, IX, nr. 34 din 25 aug. 1907, p. 313
[8]) Idem
[9]) Vezi anexa nr. III
[10]) Revista economică, IX, nr. 34, 25 aug. 1907, p. 131

Teoria economică şi economia mondială

● *Economia mondială cunoaşte în ultimii ani o serie de transformări care sînt pe cale să-i schimbe profund fizionomia. Cunoaşterea acestei noi realităţi, atît de necesară deopotrivă pentru politicile economice de nivel naţional şi pentru organismele cu vocaţie globală, este însă departe de a se fi împlinit, ceea ce evidenţiază, iarăşi, o anumită subdezvoltare a teoriei economice occidentale – opinează* C.H. Michelet *în articolul* „Les difficultés de la théorie économique devant l'émergence d'une économie mondiale" *publicat în numărul din 9 ianuarie 1985 al revistei* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES. *De altfel, ne aflăm abia în stadiul – incipient – în care putem constata anumite inadvertenţe între elaborările teoretice acceptate pînă în prezent şi fenomenele economice reale. Astfel, susţine autorul, se impune o schimbare a opticii unidimensionale (potrivit căreia economia mondială este structurată exclusiv pe schimburi comerciale), în favoarea unei perspective multidimensionale, care adaugă elementului ştiut şi internaţionalizarea producţiei şi a sistemului financiar. De asemenea, susţine C.H.M., însăşi perspectiva multidimensională evidenţiază o anumită asimetrie determinată de inegalitatea reală a dezvoltării în cadrul economiei mondiale ; în sfîrşit, economia mondială nu poate fi concepută ca un conglomerat de state naţionale şi întreprinderi multinaţionale, ci ca o realitate sui generis, pentru a cărei înţelegere se cer inventate instrumente intelectuale adecvate.*

Utilizarea informaţiei economice

● *În pofida progreselor incontestabile înregistrate în domeniul surselor de informare – ca urmare, îndeosebi, a băncilor de date electronice – întreprinderile franceze resimt încă o acută lipsă de informaţie economică, apreciază* François Roche *în studiul* „Comment utiliser l'information économique" *publicat în numărul din octombrie 1984 al revistei* „L'USINE NOUVELLE". *Este vorba, îndeosebi, despre o penurie „calitativă", cu alte cuvinte de informaţie selectată, prelucrată, actualizată continuu, operaţionalizabilă şi transpusă într-un limbaj accesibil factorilor de conducere din întreprindere. Tocmai aceste cerinţe (extrem de diverse, influenţate de profilul, dimensiunea, nivelul de internaţionalizare, dinamismul tehnologic al întreprinderii etc.) au condus la con-*

FIŞE

stituirea unor echipe de studii ce au drept scop previziunea economică în cadrul microeconomic. Utilizînd un registru extrem de larg de surse informaţionale, aceste echipe elaborează, sub formă de scenarii, prognoze care, exprimate în limbajul cuantificabil al indicatorilor statistici, constituie baza activităţii departamentului de planificare. În cazul unor grupuri industriale puternice, cum este „Renault", astfel de prognoze nu se limitează la elaborarea unei diversităţi de scenarii, ci iau în calcul şi factorul timp. Există astfel planuri de perspectivă (7–8 ani), care definesc politica de dezvoltare pe produs, planuri cu orizont de timp mediu (3 ani) care corelează principalii indicatori macroeconomici, precum şi planurile operaţionale.

Rolul motor al conştiinţei socialiste

(Urmare din pag. 19)

dică mersul nostru înainte, hotărîrea de a nu precupeţi nimic pentru dezvoltarea şi apărarea ţării, pe scurt, deci, **o înaltă conştiinţă civică nu se poate forma şi dezvolta decît în măsura în care se bazează pe convingeri şi sentimente patriotice puternice,** pe conştiinţa naţională, a originii comune şi a continuităţii noastre pe aceste meleaguri, a intereselor comune ce ne animă, pe răspunderea adînc conştientizată faţă de patrie, pe mîndria că sîntem fiii unui popor cu un trecut glorios, pe convingerea că fiecare are datoria de onoare, patriotică, de a contribui, cu toate energiile şi capacităţile, la dezvoltarea şi îmbogăţirea cu noi şi semnificative realizări a moştenirii istorice. **„În întreaga activitate politico-educativă de formare a omului nou** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **trebuie să punem pe prim plan dezvoltarea patriotismului socialist revoluţionar, a dragostei faţă de patrie, a răspunderii şi ataşamentului faţă de popor, faţă de cuceririle sale revoluţionare, a hotărîrii de a lupta şi a munci pentru făurirea socialismului şi comunismului, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a poporului, pentru apărarea cuceririlor revoluţionare, a independenţei şi suveranităţii României".**

Măsura patriotismului sînt faptele şi, prin urmare, o atitudine civică înaintată nu se poate înălţa decît pe forţa, vitalitatea şi viabilitatea patriotismului socialist. Educaţia patriotică are drept scop fundamental formarea oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în spiritul responsabilităţii civice, ceea ce înseamnă **angajarea** şi **implicarea** hotărîtă a tuturor în realizarea unei noi calităţi, superioare, în activitatea economico-socială, în înfăptuirea exemplară a planului pe acest an, în perfecţionarea vieţii noastre sociale, în înfăptuirea obiectivelor şi sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea.

Pe bună dreptate ne putem mîndri că, datorită clarviziunii politice a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, dispunem astăzi de o concepţie ştiinţifică cuprinzătoare despre rolul patriotismului socialist, al demnităţii şi mîndriei naţionale ca factori ai progresului economico-social al ţării, ca forţe de coeziune, de dinamizare şi mobilizare socială a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în ridicarea patriei socialiste pe noi trepte de civilizaţie.

Forţa conştiinţei socialiste în raport cu dezvoltarea economico-socială a ţării îşi are izvorul în tripla calitate a oamenilor muncii în societatea noastră — de proprietari ai mijloacelor de producţie, de producători ai bunurilor materiale şi spirituale şi de beneficiari ai avuţiei sociale, şi se corelează organic cu măsura în care fiecare cetăţean conştientizează în profunzime noul său statut social, iar această conştientizare se instituie ca motivaţie interioară — raţională şi afectivă, cognitivă şi axiologică — a muncii, a eforturilor creatoare în direcţia dezvoltării proprietăţii socialiste, apărării bunului obştesc, valorificării superioare a resurselor materiale, creşterii eficienţei economice etc. Motivaţia interioară a muncii stimulează perfecţionarea profesională şi lărgirea orizontului de cunoaştere şi cultură, amplifică participarea socială a individului, ceea ce are efecte pozitive asupra dezvoltării economico-sociale. Din această perspectivă, **înţelegerea valorii sociale şi morale a muncii, formarea unei atitudini înaintate faţă de muncă şi faţă de avuţia obştească, calitatea şi eficienţa activităţii desfăşurate de către fiecare membru al societăţii, competenţa profesională şi răspunderea patriotică în îndeplinirea obligaţiilor reprezintă criterii importante de apreciere a nivelului conştiinţei socialiste a oamenilor.** De aici rezultă că în activitatea educativă e necesar să cultivăm cu asiduitate ideea că în orice sector munca constituie o datorie, o onoare, o cinste, iar educaţia prin muncă şi pentru muncă reprezintă, în concepţia partidului nostru, o direcţie prioritară de acţiune pentru formarea omului nou, care să se implice — pe fondul unităţii dintre vorbe şi fapte, dintre valorile declarate şi cele actualizate — cu competenţă, pasiune şi spirit revoluţionar şi într-o manieră cu adevărat creatoare, în înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a ţării. Aceasta cu atît mai mult în actuala etapă de dezvoltare a României cînd se trece la o dezvoltare economică de tip intensiv, bazată pe valorificarea complexă a cuceririlor ştiinţei şi introducerea largă a progresului tehnic, care solicită implicarea şi fructificarea amplă a inventivităţii şi creativităţii oamenilor muncii.

Creşterea rolului conştiinţei socialiste, ca factor de propulsare a progresului economic şi social al ţării, este condiţionată, în strînsă legătură, atît de însuşirea aprofundată, în spirit creator, de către oamenii muncii a concepţiei despre lume şi viaţă a partidului nostru — materialismul dialectic şi istoric, care-i înarmează cu cunoaşterea legilor şi cerinţelor generale ale dezvoltării şi cu sistemul de valori al umanismului revoluţionar, cît şi de asimilarea cuceririlor semnificative ale cunoaşterii ştiinţifice contemporane. **„Ridicarea pregătirii profesionale şi tehnice, a nivelului general de cultură şi cunoştinţe ştiinţifice al întregii populaţii va reprezenta** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — un factor calitativ de importanţă deosebită în formarea omului nou — constructor conştient al socialismului şi comunismului — în asigurarea participării active a tuturor cetăţenilor patriei noastre la înfăptuirea celei mai drepte societăţi din lume, în afirmarea personalităţii umane".** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român).

Afirmarea tot mai amplă a conştiinţei socialiste ca forţă motrice importantă a dinamismului şi progresului multilateral al societăţii noastre, al înfloririi economice şi sociale a ţării este un proces complex care presupune soluţionarea şi înlăturarea contradicţiilor sau disfuncţionalităţilor care frînează afirmarea creatoare, plenară, armonioasă a personalităţii umane. Din această perspectivă, formarea omului nou, care îşi făureşte conştient propriul său destin, şi creşterea rolului conştiinţei socialiste în dezvoltarea economică a ţării şi în perfecţionarea relaţiilor sociale presupun lupta hotărîtă împotriva tuturor concepţiilor şi atitudinilor care înjosesc omul, care-l împiedică să se afirme deplin ca fiinţă socială, care-l condamnă la izolare şi ignoranţă. Aşa cum se subliniază în documentele Congresului al XIII-lea, spiritul combativ în activitatea educativă, politico-ideologică trebuie să aibă în vedere atît mentalităţi ale vechii societăţi burghezo-moşiereşti care mai persistă la unii oameni, cît şi influenţele din afară, străine concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă.

O importanţă deosebită are eliberarea tuturor membrilor societăţii de influenţele misticismului, educarea lor materialist-ştiinţifică, preocuparea ca viaţa şi activitatea fiecărui cetăţean să fie prezidată de valorile morale socialiste, de adevărurile filosofiei marxiste, de principiile şi normele umanismului revoluţionar. **„Trebuie să luăm atitudine hotărîtă** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **împotriva diferitelor manifestări mistice şi obscurantiste, care împiedică înţelegerea raporturilor reale dintre om şi natură, a legilor care guvernează universul, a cerinţelor obiective ale dezvoltării sociale — şi care constituie o frînă în lupta omului pentru făurirea conştientă a propriului său destin".**

Ca unitate organică dintre cunoaştere (dimensiunea gnoseologică) şi valorile interiorizate de individ (dimensiunea axiologică) şi ca obiectivare a acestora în acţiune (dimensiunea praxiologică), conştiinţa socialistă îşi poate realiza şi îşi realizează efectiv virtuţile mobilizator-transformatoare în măsura în care îşi păstrează şi îşi dezvoltă continuu conţinutul şi spiritul său revoluţionar, deschiderea largă spre nou şi poziţia activă faţă de tot ceea ce este perimat şi dăunător, receptivitatea la schimbare şi transformare. Prin fundamentarea ideii cu privire la continuitatea procesului revoluţionar în ţara noastră, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a deschis o perspectivă teoretică şi practică cu adevărat fertilă şi înnoitoare în legătură cu caracterul revoluţionar al conştiinţei socialiste, cu educarea în spirit revoluţionar a tuturor oamenilor muncii şi, implicit, cu rolul conştiinţei socialiste revoluţionare în transpunerea în viaţă a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

8

Modernizarea structurii economiei românești

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

ECONOMIA națională reprezintă sistemul de activități economico-sociale istoricește constituit al unei națiuni, ca rezultat al diviziunii și cooperării muncii în interiorul țării. Nivelul de dezvoltare și caracteristicile economiei naționale depind de forțele de producție de care dispune țara respectivă, de relațiile de producție dominante și de structura economiei naționale. Economia națională a României se prezintă ca un complex unitar, în care diferitele ei componente — sfere, domenii, ramuri, zone geografice — se îmbină armonios și se dezvoltă planificat.

Structura economiei naționale și factorii care o influențează

TOTALITATEA elementelor componente ale economiei naționale și a relațiilor de interdependență dintre ele alcătuiesc structura acesteia. Economia națională are o structură complexă, ce poate fi privită și analizată în funcție de diferite criterii : genul activității și funcțiile ei în procesul reproducției sociale, amplasarea teritorială, forma de proprietate, subordonarea organizatorică etc. În analiza dezvoltării economiei naționale, un interes deosebit prezintă structura pe ramuri și structura teritorială a economiei.

Ansamblul ramurilor economiei naționale privite sub aspectul ponderii lor în producția socială, al ierarhizării acestora într-o anumită ordine și al interdependențelor lor reciproce constituie **structura pe ramuri.** Ea nu se limitează la sfera producției de bunuri materiale, ci cuprinde ansamblul activităților economico-sociale. Clasificarea acestor activități pe ramuri și subramuri este o expresie a diviziunii sociale a muncii. Principalele ramuri ale economiei naționale sînt : industria, agricultura, construcțiile, silvicultura, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor, gospodăria comunală și de locuințe, cercetarea științifică, învățămîntul, ocrotirea sănătății etc. Fiecare din aceste ramuri se poate împărți în subramuri, iar acestea la rîndul lor în alte subdiviziuni ; de exemplu, industria se împarte în industria extractivă și industria prelucrătoare, industria extractivă se subdivide, la rîndul ei, în industria carboniferă, extracția de petrol și gaze, extracția de minereuri metalifere și nemetalifere ș.a.m.d.

Structura teritorială reflectă repartizarea în profil teritorial a forțelor de producție, dezvoltarea și amplasarea geografică a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale. Ea depinde de o serie de factori naturali, tehnico-economici și social-politici, condiționînd atragerea și utilizarea eficientă a resurselor materiale și umane ale fiecărei zone geografice, dezvoltarea economico-socială a tuturor localităților țării, nivelul de trai al locuitorilor.

Structura economiei naționale diferă de la o țară la alta și, în cadrul unei țări, de la o etapă la alta, datorită multitudinii de factori interni și externi care o influențează. Astfel, structura de ramură a economiei naționale este influențată mai întîi de numeroși factori interni — care au un rol hotărîtor — cum sînt : structura nevoilor de consum ale membrilor societății, înzestrarea țării cu factori de producție (forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectele muncii) ca volum, structură și nivel calitativ, dimensiunile pieței interne, ritmul și amploarea introducerii cuceririlor revoluției tehnico-științifice. Dintre factorii externi fac parte volumul și eficiența schimburilor externe și ale relațiilor de cooperare economică și tehnico-științifică cu alte țări, precum și anumite fenomene actuale existente pe plan mondial, cum ar fi, de exemplu, criza energetică și de materii prime, care influențează nefavorabil economiile naționale.

Transformările în etape succesive ale structurii pe ramuri conduc la formarea unor tipuri de structuri ale economiei naționale : agrară, agrar-industrială, industrial-agrară, industrială etc. Între structura economiei naționale și nivelul dezvoltării economice este, așadar, o legătură directă de interconditionare. Pe de o parte, o structură complexă, modernă a economiei favorizează accelerarea creșterii economice, iar pe de altă parte, nivelul de dezvoltare economică creează posibilități pentru perfecționarea în continuare a structurii economice. De aceea, nivelul dezvoltării economice al unei țări se exprimă și prin complexitatea structurii economiei naționale.

Concepția P.C.R. cu privire la modernizarea structurii economiei naționale

O STRUCTURĂ economică modernă are prin excelență un caracter dinamic, fiind supusă unui proces continuu de dezvoltare și diversificare. **Modernizarea structurii economiei naționale reprezintă un proces complex de transformări succesive, cantitative și calitative, ce intervin între ramurile și subramurile economiei ca rezultat al ritmurilor diferite de dezvoltare a acestora și de introducere a progresului științifico-tehnic.** Determinată de progresul calitativ al factorilor de producție, modernizarea structurii economiei naționale asigură accentuarea laturilor intensive ale creșterii economice, o structură complexă și diversificată a producției sociale, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, un venit național ridicat pe locuitor și — pe această bază — un grad înalt de satisfacere a nevoii sociale. Specifice economiei socialiste sînt caracterul conștient dirijat al modernizării structurii economiei naționale, realizarea acestui proces într-o viziune unitară și pe termen lung.

În concepția partidului nostru, realizarea unei structuri complexe și moderne a economiei naționale nu înseamnă copierea structurilor existente în țările avansate economic. Ținînd seama de experiența țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, partidul și statul nostru urmăresc crearea unor structuri proprii, adecvate condițiilor specifice și țelurilor noastre, apte să asigure progresul rapid și multilateral al patriei, pornind de la potențialul și nivelul economiei, de la necesitățile prezente ale societății și membrilor ei, de la posibilitățile și cerințele viitoare.

În concepția partidului nostru, modernizarea structurii economiei naționale vizează următoarele **direcții principale :**

— crearea unui puternic complex economic național, cu eficiență ridicată, în care să se îmbine armonios industria puternic dezvoltată și diversificată, cu o agricultură intensivă și de mare randament precum și cu celelalte sectoare și ramuri ale economiei, ale căror activități trebuie să se desfășoare, de asemenea, pe baze tehnice moderne ;

— realizarea unei structuri industriale moderne, intensive, prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor și subramurilor purtătoare și generatoare de tehnică și tehnologie „de vîrf" ;

— dezvoltarea intensivă și modernizarea structurii producției agricole, creșterea rolului agriculturii în cadrul economiei naționale, a aportului ei la satisfacerea nevoilor societății ;

— extinderea activității de cercetare științifică și de pregătire a forței de muncă, introducerea în toate domeniile a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, accentuarea ritmului de înnoire și modernizare a produselor, de ridicare a calității bunurilor materiale și serviciilor ;

— atragerea și utilizarea cu prioritate a resurselor materiale și umane în ramurile care asigură valorificarea superioară și o înaltă productivitate a muncii ;

— îmbunătățirea în continuare a structurii teritoriale a economiei, dezvoltarea judicioasă și echilibrată a tuturor localităților țării prin valorificarea superioară a resurselor locale din toate zonele țării ;

— intensificarea participării României la circuitul economic mondial și creșterea competitivității produselor românești pe piața externă.

În anii construcției socialiste în țara noastră au avut loc transformări profunde în privința nivelului dezvoltării și

structurii economiei naționale. A fost creată o industrie puternică, care a stat la baza dezvoltării și modernizării celorlalte ramuri, în primul rînd a agriculturii. Grija pentru crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale a fost însoțită de preocuparea pentru repartizarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu, ca premisă a ridicării nivelului de bunăstare și civilizație a tuturor cetățenilor țării. Realizările obținute de poporul nostru în procesul dezvoltării și modernizării economiei naționale au permis, într-o perioadă relativ scurtă, lichidarea înapoierii economice moștenită de la vechea orînduire, parcurgerea cu succes a unor etape și stadii distincte de dezvoltare, trecerea succesivă de la un tip de structură la altul. Sintetizînd drumul parcurs de țara noastră în cei 40 de ani de transformări revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : **„Dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare".**

Parte integrantă a procesului de transformare revoluționară și de perfecționare a tuturor structurilor societății noastre, modernizarea structurii economiei naționale constituie una din direcțiile de acțiune pentru continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. De aceea, partidul nostru urmărește în continuare crearea unei economii moderne, cu structuri avansate și de înaltă eficiență, care să beneficieze din plin de rezultatele progresului științifico-tehnic contemporan.

Promovarea progresului tehnic și modernizarea structurii economiei naționale

FORMAREA unor structuri moderne, capabile să valorifice superior resursele materiale și umane, dezvoltarea pe baze intensive a economiei implică promovarea, în toate ramurile, a cuceririlor științei și tehnologiei avansate. Ținînd seama de rolul pe care știința îl are în transformarea revoluționară a societății, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000.

Progresul tehnico-științific exercită o puternică influență asupra aparatului de producție al societății, provoacă modificări calitative în cadrul mijloacelor de producție și al forței de muncă, în organizarea producției și a muncii : apar mijloace și sisteme tehnice noi, mereu mai perfecționate, sînt create noi obiecte ale muncii, necunoscute în natură, materiile clasice capătă noi valori de întrebuințare, sporește calificarea forței de muncă, apar noi profesii, se modifică rolul factorului uman în procesul de producție. Progresul tehnic contemporan modifică, astfel, structura factorilor de producție, ridică gradul de înzestrare tehnică a muncii, sporește productivitatea muncii și eficiența cu care sînt utilizate resursele materiale.

Pe această bază progresul tehnico-științific exercită o puternică influență asupra întregii economii naționale. Se produc mutații cantitative și calitative în cadrul industriei : se dezvoltă ramurile ei de bază, iar în cadrul acestora se dezvoltă cu prioritate subramurile purtătoare și generatoare de tehnică și tehnologie modernă. Unele dintre ramurile clasice ale industriei își încetinesc ritmul, sau, dimpotrivă, sînt dinamizate de progresul tehnic — cum este, de exemplu, industria extractivă, care se dezvoltă și se diversifică drept consecință a apariției unor noi tehnologii de extracție și prelucrare sau a creșterii cererii de materii prime, combustibil și energie. Sub influența mecanizării complexe, a automatizării și chimizării se accentuează caracterul intensiv al agriculturii, dezvoltarea ramurilor și subramurilor ei pe baze moderne, industriale. Cercetarea științifică impulsionează progresul tehnic și în celelalte ramuri și sectoare de activitate, influențînd structura și locul lor în sistemul economiei naționale. Pe de altă parte, modificările intervenite ca efect al introducerii progresului tehnic într-o ramură sau alta se răsfrîng și asupra celorlalte ramuri și sectoare de activitate, antrenînd transformări în ansamblul economiei naționale.

Potrivit hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, cincinalul 1986—1990 și liniile directoare ale dezvoltării pînă în anul 2000 vor asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară a progresului său economico-social, marcată puternic de creșterea rolului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în economie, a aportului lor la modernizarea economiei naționale, la sporirea mai accentuată a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate. În această perioadă **„activitatea de cercetare va trebui să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești"** [1]). Un rol hotărîtor revine cercetării științifice în direcția dezvoltării și modernizării — pe principii selective, de eficiență economică — a structurilor tehnico-productive din economie, promovării unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse, înfăptuirii prevederilor programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, îndeosebi pe baza extinderii și generalizării automatizării, cibernetizării și robotizării producției. **„Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. Se va ajunge la un nivel general al producției industriei românești, precum și al calității și tehnicii acestei ramuri, comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic"** [2]).

Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre

DEZVOLTAREA industriei și a altor ramuri presupune consumuri de materii prime, materiale și energie. Asigurarea lor constituie o problemă de prim ordin în țara noastră, cu atît mai mult cu cît ritmul rapid al creșterii economice implică creșterea acestor necesități. Orientarea politicii economice a partidului nostru este de a asigura, prin eforturi sistematice, aceste necesități în primul rînd din producția internă, pornindu-se de la faptul că țara noastră dispune de resurse naturale care permit dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei. Evident, aceasta nu exclude importurile, mai ales pentru cele unde resursele proprii sînt insuficiente sau limitate.

În actuala etapă, modelarea structurii pe ramuri a economiei naționale, în special a industriei, se află în fața unor exigențe noi, care decurg, pe de o parte, din intrarea economiei țării noastre într-o nouă fază a dezvoltării sale, iar pe de altă parte, din noile fenomene apărute în economia mondială. În condițiile limitării unor resurse naturale, ale crizei de materii prime și energie existente pe plan mondial și ale creșterii fără precedent a dobînzilor, care au făcut extrem de costisitoare importurile, este firesc să se acorde o atenție de prim ordin dezvoltării bazei proprii de materii prime și energie, economisirii și valorificării superioare a acestor resurse. Printre orientările de bază stabilite de către Congresele al XII-lea și al XIII-lea ale partidului nostru, în vederea realizării acestui scop, menționăm : a) lărgirea bazei proprii de materii prime și energie ; b) accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie ; c) modificări structurale în industria extractivă și în producția de energie electrică (aceasta se va baza în primul rînd pe utilizarea combustibililor solizi, apoi pe construcția de hidrocentrale, centrale nucleare, precum și pe folosirea noilor surse de energie) ; d) promovarea unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, cu circa 70% pînă în 1990 față de nivelul anului 1980 ; e) intensificarea activității de recuperare și refolosire a materialelor, care în multe sectoare trebuie să asigure pînă la 50% și chiar peste 50% din necesarul de materii prime.

În conformitate cu prevederile cuprinse în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, se va dezvolta puternic baza energetică și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale. Se vor încheia, practic, cercetarea și prospecțiunile geologice pentru cunoașterea potențialului național de rezerve minerale, a structurilor geologice — inclusiv la mare adîncime — precum și a platformei maritime continentale. Totodată, vor fi elaborate și extinse noi tehnologii pentru valorificarea completă a substanțelor utile din zăcămintele descoperite, pentru reciclarea productivă a tuturor materialelor refolosibile.

lector dr. Gh. MANEA

ÎNTREBĂRI :

1. Definiți structura economiei naționale și arătați factorii care o influențează.

2. Ce se înțelege prin modernizarea structurii economiei naționale și care sînt direcțiile de realizare a acestui proces ?

3. Ce influență exercită progresul tehnic asupra modernizării structurii economiei naționale ?

4. De ce economisirea resurselor de materii prime și energie constituie un criteriu de modelare a structurii industriei noastre ?

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1984, p. 23

[2]) Op. cit., p. 19

STRATEGIA INTERNAȚIONALĂ A DEZVOLTĂRII — ÎNTRE SPERANȚE ȘI REALITĂȚI (I)

PROBLEMATICA SUBDEZVOLTĂRII, cu întregul său cortegiu dramatic de consecințe negative pentru popoarele lumii, rămîne una din temele prioritare ale dezbaterilor economice mondiale. Acuitatea acestei problematici este incontestabilă. Așa cum arăta recent președintele **Nicolae Ceaușescu, „sîntem preocupați de agravarea situației economice mondiale, îndeosebi a țărilor în curs de dezvoltare, de faptul că, în ultimul deceniu, s-au adîncit și mai mult decalajele dintre țările bogate și cele sărace. Negocierile desfășurate pînă acum sub denumirea generică Nord-Sud nu au dus, practic, la nici un rezultat. România consideră că este timpul să se acționeze mai ferm și mai concret pentru soluționarea problemelor legate de lichidarea subdezvoltării — inclusiv a problemei datoriilor externe foarte mari ale acestor țări — pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, bazate pe principii de egalitate și echitate, care să asigure progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, să creeze condiții ca toate popoarele să beneficieze neîngrădit de cuceririle științei și tehnicii moderne".**

În lumina acestor cerințe, care exprimă o abordare obiectivă și umanistă în ceea ce privește imperativul eradicării flagelului subdezvoltării, a fost considerată necesară o evaluare a Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, acțiune care va fi reluată în cadrul E.C.O.S.O.C. în mai anul acesta. Se știe că, la 5 decembrie 1980, Adunarea Generală a O.N.U. a aprobat, prin consens, o nouă Strategie internațională a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1981—1990), iar la 20 decembrie 1982 a hotărît să însărcineze un Comitet (avînd o compoziție universală) să procedeze, în 1984, la prima operațiune globală de examinare și evaluare a aplicării Strategiei. Forul plenar al Națiunilor Unite a stabilit, totodată, ca în cadrul pregătirilor pentru examinarea și evaluarea Strategiei, să fie întreprinsă, simultan, o analiză a tendințelor negative actuale din economia mondială, care afectează cooperarea economică internațională, pornind de la constatarea realistă că începutul celui de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare s-a dovedit a fi o perioadă de stagnare economică aproape generală, de recul și de criză, mai ales în țările în curs de dezvoltare, în care venitul pe locuitor a scăzut în mod simțitor, în timp ce Strategia prevedea o creștere anuală de aproximativ 4,5%.

Rolul negocierilor globale în realizarea obiectivelor strategiei

OPERAȚIUNEA de examinare și evaluare a Strategiei, planificată pentru 1984, urma să aibă loc în ciuda faptului că nu s-a reușit să se ajungă la un rezultat pozitiv în ceea ce privește **lansarea negocierilor economice globale,** care trebuiau să reprezinte unul din principalele instrumente de punere în aplicare a Strategiei, mai ales în lumina necesității abordării pe termen lung a problemelor economice structurale ale economiei mondiale.

Împreună cu raportul secretarului general al O.N.U., amintit mai sus, la prima sesiune a Comitetului însărcinat cu examinarea și evaluarea aplicării Strategiei internaționale a dezvoltării, care a avut loc la New York, în perioada 7—25 mai 1984, principalul document supus dezbaterii l-a constituit propunerea Grupului celor 77, cuprinsă într-un document intitulat **„Măsuri de politică generală menite să ducă la progrese în aplicarea Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare".** Este semnificativ faptul că prima secțiune a documentului se referă la comerțul internațional și cu deosebire la protecționism și la amenajările de structură. Țărilor dezvoltate li se cere să întreprindă măsuri pentru a pune capăt practicilor restrictive, incompatibile cu angajamentele lor internaționale, aceste state fiind solicitate să stabilească un program, însoțit de un calendar, pentru abrogarea măsurilor protecționiste care prejudiciază comerțul țărilor în curs de dezvoltare. Grupul celor 77 revendică anularea tuturor măsurilor protecționiste adoptate de țările dezvoltate, cerînd acestora din urmă se adopte de urgență măsuri menite să deschidă mai larg accesul pe piețele lor pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare și să respecte în mod efectiv angajamentele asumate, în sensul de a acorda un tratament special și preferențial acestor exporturi. Grupul celor 77 s-a pronunțat în favoarea unei aplicări generalizate, nediscriminatorii și globale, a înțelegerilor privitoare la acordarea de preferințe. Pentru ca această cerință să-și găsească reflectarea cuvenită și pe planul negocierilor viitoare, Grupul a cerut în mod expres să se depună eforturi susținute pentru a împiedica încheierea de acorduri sectoriale, precum și pentru abrogarea tuturor acordurilor în vigoare care creează obstacole în calea creșterii schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare. Țările dezvoltate sînt chemate să nu adopte măsuri de natură să afecteze sistemul comercial internațional, măsuri care s-ar îndepărta de la regulile, principiile și normele general acceptate și ar avea drept efect introducerea unor practici restrictive sau întărirea unor asemenea practici, mai ales a celor de natură discriminatorie.

Fără a ne putea opri asupra ansamblului problematicii tratate în documentul de poziție al Grupului celor 77, nu putem să nu relevăm actualitatea prevederilor referitoare la datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare. Concepțiile Grupului celor 77 pornesc de la teza importanței vitale a asigurării unei finanțări suficiente și continue a dezvoltării. Comunitatea internațională este chemată să ia măsuri în folosul țărilor în curs de dezvoltare, menite să asigure o reducere a ratei dobînzii și o reeșalonare pe termen lung a datoriei, însoțită de termene rezonabile de rambursare, o reluare a fluxurilor financiare în condiții convenabile și sporirea

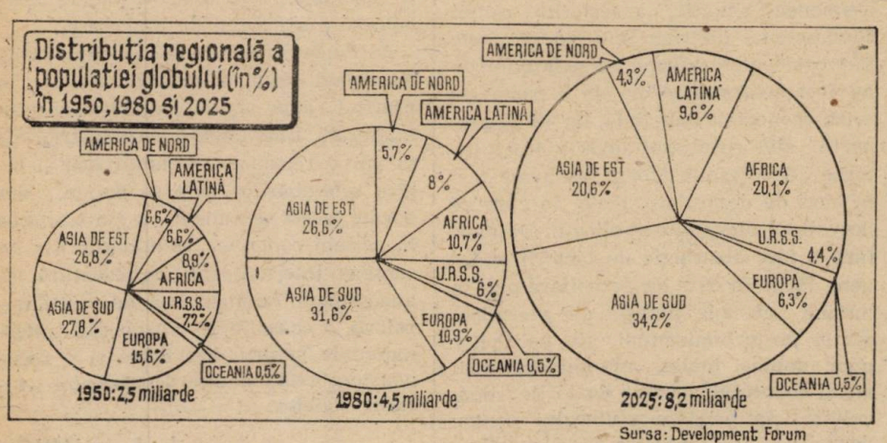

Sursa: Development Forum

ajutorului destinat programelor acordate de instituțiile multilaterale de finanțare a dezvoltării.

Pe de altă parte, în documentul de poziție al Grupului celor 77 se afirmă că responsabilitatea problemei datoriei externe ar trebui să fie împărțită între țările în curs de dezvoltare debitoare și țările dezvoltate creditoare, precum și între băncile internaționale și instituțiile financiare multilaterale. Printr-o abordare globală, dinamică și constructivă, ar trebui să se ajungă la acorduri cu privire la procesul de ajustare, ținînd seama de capacitatea de rambursare a țărilor interesate și de necesitatea de a asigura niveluri rezonabile în materie de importuri și de creștere economică. Ar trebui să se acorde o mai mare atenție perspectivelor pe termen lung, astfel încît să se asigure compatibilitatea serviciului datoriei și a posibilităților efective de dezvoltare. Măsurile avute în vedere sînt următoarele : ● scăderea și raționalizarea ratei dobînzii la scară mondială ; ● limitarea totalului serviciului datoriei țărilor în curs de dezvoltare la un plafon rezonabil din încasările lor din exporturi, compatibil cu menținerea unor niveluri ridicate de producție și de folosire a forței de muncă ; ● convenirea asupra faptului că orice depășire în raport cu acest plafon rațional din încasările din exporturi ar trebui să fie considerată ca aducînd prejudicii perspectivelor pe termen lung ale țărilor în curs de dezvoltare ; ● aplicarea ca parte integrantă a procesului de ajustare a unor măsuri menite să asigure exporturilor țărilor în curs de dezvoltare un acces mai larg pe piețele internaționale, în scopul întăririi capacității de rambursare a acestor țări ; ● adoptarea cu ocazia renegocierilor datoriei țărilor în curs de dezvoltare, a unor măsuri concrete, de natură să îmbunătățească accesul exporturilor lor pe piețele țărilor dezvoltate mai ales printr-o reducere a protecționismului, ceea ce ar avea ca efect asigurarea mijloacelor financiare necesare plății serviciului datoriei acestor țări ; ● stabilirea, o dată cu reeșalonările datoriei țărilor în curs de dezvoltare, a unui flux net, suficient și crescînd, de noi resurse financiare publice și particulare ; ● definitivarea unor aranjamente multilaterale adecvate și echitabile în vederea renegocierii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare ; ● aplicarea rezoluțiilor UNCTAD cu privire la reeșalonările legate de datoria comercială ; ● convertirea în credite nerambursabile a tuturor împrumuturilor acordate de țările dezvoltate țărilor cel mai puțin avansate ; ● crearea unui grup de lucru însărcinat cu examinarea problemei datoriei țărilor în curs de dezvoltare în legătură cu cerințele de finanțare a dezvoltării.

După cum se poate constata, unul din termenii cheie folosiți în analiza problematicii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare este „renegocierea", căreia acțiunea diplomatică ar trebui să-i confere adevăratele sale contururi și finalități.

Secretarul general al O.N.U. a formulat, la rîndul său, unele opinii pe tema de mai sus, reamintind că Strategia internațională a dezvoltării a fost adoptată înainte de izbucnirea crizei datoriei și nu se putea aștepta ca în documentul privind Strategia să fie tratat ansamblul consecințelor crizei. Scăderea prelungită a încasărilor din exporturi și creșterea ratei dobînzilor, precum și noile împrumuturi, contractate pe termene din ce în ce mai scurte, erau imposibil de prevăzut. Consecințele lor din punctul de vedere al serviciului datoriei erau încă și mai puțin previzibile.

Sursa: Development & Cooperation 1/1985

Încercări de dialog

DEZBATERILE din cadrul Comitetului însărcinat cu examinarea și evaluarea aplicării Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare nu au dus, practic, la nici un rezultat. Încercările de a angaja un dialog pe această temă în cadrul sesiunii ECOSOC din vara anului 1984, precum și discuțiile neoficiale care au fost organizate înainte de începerea lucrărilor celei de-a XXXIX-lea sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. s-au soldat cu un eșec. În ciuda dezacordului privind fondul actiunii de examinare și evaluare a Strategiei, s-a impus o concluzie comună privind recunoașterea importantelor rămîneri în urmă față de obiectivele înscrise în Strategia internațională a Dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (1981—1990). În ceea ce privește cauzele care au generat o asemenea situație, aprecierile rămîn fundamental diferite. În timp ce unele țări occidentale afirmă că neîmplinirile au fost determinate, pe de o parte, de criza economică mondială, iar pe de altă parte sînt rezultatul unor politici interne necorespunzătoare ale unor țări în curs de dezvoltare, țările în curs de dezvoltare oferă alte explicații. Desigur, fără a face abstracție de factorii endogeni, țările în curs de dezvoltare pun în lumină efectele nefaste ale recrudescenței protecționismului, ale politicilor unor dobînzi înalte, ale neîndeplinirii angajamentului asumat de țările dezvoltate în privința ajutorului pentru dezvoltare, toate acestea fiind o reflectare a lipsei de voință politică din partea țărilor dezvoltate. Analiza stadiului relațiilor economice internaționale dovedește că nu au intervenit mutații menite să ducă la materializarea măsurilor înscrise în Strategia dezvoltării sau în programele de acțiune adoptate de conferințele internaționale după anul 1981. Absența voinței politice din partea grupului țărilor occidentale a avut și are o mare înrîurire în consolidarea acestei stări negative de lucruri.

Pe acest fond conceptual și faptic s-au desfășurat și dezbaterile de la cea de-a XXXIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la stadiul realizării obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Numeroase delegații au subliniat că entuziasmul manifestat în 1979 (cînd a fost adoptată rezoluția 34/138 a Adunării Generale cu privire la lansarea unor negocieri globale asupra cooperării economice internaționale pentru dezvoltare) crease speranța că aceste negocieri vor fi lansate în primul trimestru al anului 1981, adică imediat după adoptarea Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu. Negocierile urmau să fie axate pe principalele probleme ale relațiilor economice internaționale, în vederea încheierii de înțelegeri internaționale cu forță obligatorie pentru părțile contractante. Asemenea acorduri trebuiau să fie încheiate în domeniul energiei, materiilor prime, comerțului, dezvoltării și sistemului monetar-financiar internațional. S-a exprimat regretul pentru faptul că divergențele fundamentale care au separat țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare s-au referit nu numai la soluționarea principalelor probleme care urmau să fie discutate, ci la însuși modul de abordare a negocierilor globale, la ordinea de zi a acestora și la problemele de procedură. Conferințele sectoriale, cum au fost cele organizate sub egida UNCTAD sau ONUDI, nu au dus la nici un rezultat concret, întrucît țările avute au adoptat tactica de a nega competența deliberativă a organelor interesate, atunci cînd era abordată o problemă de fond. În acest context, s-au înregistrat eșecuri simultane în ceea ce privește punerea în aplicare a Strategiei, în lansarea negocierilor globale, în încheierea cu rezultate pozitive a reuniunilor sectoriale și în aplicarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor. Toate acestea sînt o mărturie a unei degradări periculoase a spiritului de cooperare.

Acțiunea multilaterală în raporturile Nord-Sud este, deseori paralizată în profitul unor acțiuni unilaterale sau bilaterale. Deși unele țări industrializate par a recunoaște valabilitatea și logica schimbărilor care se impun, din păcate, acest sentiment nu s-a transpus în acțiuni concrete. Schimbările cer un consens internațional, reprezentînd un angajament reînnoit față de multilateralism, o consolidare a cooperării internaționale pentru dezvoltare și o recunoaștere reală a interdependenței tuturor statelor.

dr. Ioan VOICU

Modernizări și restructurări industriale

ÎN FRANȚA, modernizarea și restructurarea industriei, precum și creșterea puternică a potențialului de cercetare științifică, îndeosebi de cercetare industrială, reprezintă un element central al politicii economice actuale și de perspectivă. Numeroasele planuri și programe elaborate în perioada 1981—1984 fie la nivel național (al 9-lea Plan economic și social pe perioada 1984—1988, Programul de automatizare și introducere a roboților în industria prelucrătoare și Programul pentru înnoire industrială etc.), fie la nivel de ramură sau subramură industrială (Programul de restructurare a industriei de mașini-unelte, Programul de dezvoltare a microelectronicii, Programul de utilizare a fibrelor optice în telecomunicații, Programele de dezvoltare a energeticii nucleare, Programul pentru dezvoltarea industriei hîrtiei, Programul de ajutorare a industriei textile și confecțiilor etc.), precum și programele de restructurare la nivel de firme producătoare, din majoritatea ramurilor industriale, permit deja să se contureze principalele priorități ale procesului de lungă durată deosebit de complex și dificil, dar considerat absolut necesar, al modernizării și restructurării industriale.

Un prim obiectiv major este promovarea dezvoltării mult mai accelerate a ramurilor și subramurilor de vîrf și îndeosebi a acelora care sînt purtătoarele noii revoluții industriale. În acest sens o atenție deosebită se acordă dezvoltării industriei electronice, biotehnologiei, telecomunicațiilor și cuceririi spațiului cosmic, avîndu-se în vedere rolul determinant al acestora în menținerea și creșterea competitivității pe plan internațional a industriei franceze, precum și consecințele multiple de natură pozitivă asupra întregii structuri industriale și economice.

Un rol determinant în cadrul procesului de modernizare și restructurare industrială este atribuit **industriei electronice,** avîndu-se în vedere că noua revoluție industrială este declanșată de fapt de revoluția tehnologică bazată pe microelectronică și informatică. Conform estimărilor, capacitatea de absorbție a pieței franceze pentru electronică industrială, echipamente necesare automatizării industriei prelucrătoare și mașini-unelte va crește de circa 3,4 ori în perioada 1983—1990, atingînd în anul 1990 un nivel de 30 miliarde franci francezi (în prețuri constante ale anului 1983), în timp ce desfacerile de utilaje industriale clasice se vor reduce cu peste 10%, la 18 miliarde franci francezi. Stimularea dezvoltării industriei electronice franceze apare cu atît mai necesară cu cît în prezent această ramură acoperă numai 30% din cererea internă pentru calculatoare destinate proceselor de producție și 53% din cererea internă pentru roboți, astfel că balanța comercială externă cu produse ale electronicii înregistrează un deficit anual de circa 11 miliarde fr. fr. Direcțiile prin care se acționează în scopul propulsării industriei electronice franceze pe unul din primele locuri în ierarhia mondială sînt multiple. Accentul se pune pe crearea bazei industriale pentru dezvoltarea unei „filiere electronice", promovîndu-se acele domenii ale industriei electronice în care Franța este relativ bine plasată în ierarhia mondială. În acest scop se prevăd investiții de circa 140 miliarde fr. fr. în perioada 1982—1986, iar la finele anului 1983 a fost decisă una din cele mai importante restructurări din istoria postbelică a Franței, în sensul că societatea de stat Compagnie Générale d'Electricité (CGE), cel mai mare producător din industria electronică națională a preluat controlul asupra întregii activități în domeniul telecomunicațiilor, inclusiv cele care aparțineau societății de stat Thomson, devenind al 5-lea mare producător din industria electronică capitalistă după IBM, ITT, Philips și Siemens. În schimb Thomson a preluat aproape întreaga activitate în domeniul componentelor electronice și electronicii de consum. Totodată firma Compagnie des Machines Bull (C.M. Bull), în care statul francez deține pachetul majoritar de acțiuni, va deveni centrul producției de calculatoare a Franței, preluînd de la celelalte 2 firme cea mai mare parte a activităților în domeniul microcalculatoarelor și echipamentelor electronice periferice. Conform programului de dezvoltare pe perioada 1983—1986 aprobat de guvern, firma C.M. Bull va efectua investiții de 5 miliarde fr. fr. pentru cercetare-dezvoltare și 3,5 miliarde fr. fr. pentru extinderea și modernizarea producției, accentul fiind pus pe crearea unei producții competitive de microcalculatoare, calculatoare de birou și adaptoare, întărirea poziției în domeniul sistemelor de calcul de mărime mijlocie și mare și ameliorarea deservirii firmelor achizitoare îndeosebi printr-o mai bună colaborare cu firmele producătoare de programe informaționale.

Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea **producției naționale de roboți,** care ar urma să crească de circa 4 ori, de la 650 bucăți în anul 1984, la 2 300 bucăți în anul 1988. Semnificativ în acest sens este și faptul că în anul 1990 ponderea echipamentelor de automatizare ar putea atinge 17% din totalul investițiilor productive, comparativ cu anul 1982. Modificarea radicală a raportului între contribuția programului informațional și a echipamentului electronic la elaborarea unui sistem de prelucrare electronică a datelor de la un nivel de 30/70 în 1978, la un nivel de 70/30 în anul 1985 și expansiunea rapidă într-un ritm mediu anual de 30% a pieței mondiale a programelor informaționale ale căror dever era estimat în anul 1982 la 10 miliarde dolari (în Europa de Vest desfacerile de programe informaționale ar urma să se majoreze de circa 2,5 ori, de la 4 miliarde la 10 miliarde dolari în perioada 1983—1987), determină necesitatea ca firmele franceze să pună un accent deosebit pe menținerea poziției în acest domeniu. În Franța există un centru experimental pentru programe pe calculatoare, care dispune deja de 3 000 programe standard și de la care, din septembrie 1983, se pot adresa solicitări prin intermediul unei instalații video. Guvernul francez consideră că dezvoltarea electronicii nu se poate face fără intensificarea cooperării pe plan internațional. Exemplificator în acest sens este centrul de cercetări în domeniul electronicii viitorului creat de firmele C.M. Bull, Siemens și I.C.L. la München, precum și numeroasele acorduri de cooperare sau schimb de tehnologie, încheiate recent de firmele franceze cu firme vest-europene, japoneze și americane.

Un program deosebit de ambițios este acela lansat în 1984 în domeniul **telecomunicațiilor.** Acest program care va necesita investiții de 45—60 miliarde fr. fr. în următorii 15 ani prevede crearea, în următorii 15 ani, a bazei pentru dezvoltarea unei noi generații de servicii în domeniul telecomunicațiilor, prin utilizarea sistemelor de cabluri din fibre optice.

Un al doilea obiectiv major al procesului de modernizare și restructurare este restabilirea și consolidarea capacității concurențiale a unor ramuri industriale tradiționale, cum sînt industria de mașini-unelte, industria chimică, industria de rafinare a țițeiului, siderurgia, industria aluminiului, industria navală, industria hîrtiei, industria textilă. Competitivitatea acestor ramuri pe piața internă și externă a fost afectată în sens negativ de criză, care s-a manifestat prin reducerea absolută a cererii sau reducerea substanțială a ritmurilor de creștere a consumului, de criza energetică, de modificările rapide în raportul de forțe pe plan internațional. Procesul de modernizare și restructurare a acestor industrii tradiționale capătă accente și îmbracă forme specifice de la o ramură la alta. Astfel, în industria constructoare de mașini, restructurarea tehnologică și organizatorică este promovată de stat, prin elaborarea unor programe la nivel de subramură, deosebit de semnificativ în acest sens fiind **programul de restructurare a industriei de mașini-unelte** pus în aplicare pe perioada 1982—1984. Programul și-a propus ca di

recții principale de acțiune creșterea gradului de specializare și concentrare a acestei subramuri, formată îndeosebi din întreprinderi mici și mijlocii, creșterea accelerată a producției de mașini-unelte de la 4,1 miliarde franci francezi în 1982, la 7,4 miliarde fr. fr. în 1985 (în prețuri constante ale anului 1982), în condițiile în care producția de mașini-unelte cu comandă program își va majora ponderea de la 30% în 1982, la 60% în 1985) și majorarea gradului de acoperire a cererii interne din producția proprie de la 40% în 1982, la 70—75% în 1985. Investițiile prevăzute pentru realizarea acestor obiective se apreciază la 4 miliarde fr. fr., din care 1,2 miliarde fr. fr. pentru modernizarea parcului de mașini al industriei de mașini-unelte și peste 300 milioane fr. fr. pentru dezvoltarea de noi modele de mașini-unelte. În realizarea programului s-au obținut deja succese notabile, remarcîndu-se creșterea ponderii mașinilor-unelte cu comandă program la 46% în 1983 (în condițiile în care producția și exportul acestora s-au majorat de cinci ori și, respectiv, de 20 de ori în ultimii 5 ani), precum și crearea a două mari grupuri industriale specializate în producția de mașini-unelte grele (Machines Françaises Lourdes) și de mașini-unelte cu comandă program (Intelautomatisme).

În industria chimică, restructurarea la nivel de firmă are ca direcție principală orientarea spre produsele de sinteză fină și mic tonaj și întărirea cooperării pe plan internațional. Astfel, în cadrul procesului său de restructurare, concernul chimic de stat Rhône — Poulenc prevede intensificarea activității în domeniul medicamentelor și a produselor agrochimice, efectuarea de investiții de 10 miliarde fr. fr. în perioada 1983—1985, din care 60% pentru dezvoltarea chimiei de mic tonaj. Un accent deosebit se va pune pe producția de filme poliesterice pentru casete și ambalaje, alocîndu-se în acest scop fonduri de 500 milioane fr. fr.

Industria de rafinare a țițeiului, care în 1982 a înregistrat pierderi de 12 miliarde fr. fr., a procedat la o reducere masivă a capacităților, precum și la reorientarea spre produsele de distilare ușoară solicitate pe piață, investițiile necesare pentru acest ultim deziderat apreciindu-se la 10 miliarde dolari pînă în 1990.

Programul de restructurare a industriei siderurgice prevede în principal modernizarea oțelăriilor și laminoarelor, precum și construirea de oțelării electrice de mare capacitate. Capacitatea de producere a oțelului urmează să fie redusă, față de nivelul de 24 milioane tone din 1982, cu 4,75 milioane tone pînă în anul 1985, avînd în vedere că cererea pentru oțelul francez (consumul intern + export) se apreciază la un nivel de 15—18 milioane tone. Crearea unui comitet de coordonare al principalelor două concerne siderurgice de stat, respectiv Sacilor și Usinor, va accentua gradul de specializare și va facilita orientarea cu precădere spre principalele grupe de produse care valorifică superior oțelul, și anume tablele subțiri și acoperite, țevile din oțel și oțelurile speciale.

În industria aluminiului, procesul de restructurare și raționalizare se va concretiza prin creșterea gradului de valorificare a producției de aluminiu brut de către concernul de stat Pechiney. Astfel, pentru a nu mai depinde de fluctuațiile pieței aluminiului brut, în perioada 1983—1986 Pechiney va investi 16 miliarde fr. fr., care vor permite creșterea de 2,3 ori a producției de semifabricate, precum și majorarea producției de produse finite din aluminiu, îndeosebi recipienți, avînd în vedere creșterea deosebit de dinamică a acestui segment de piață. În felul acesta circa 80% din producția de aluminiu primar va fi prelucrată în unități proprii, comparativ cu 50% în prezent.

În industria textilă și de confecții, programul guvernamental de ajutorare adoptat în martie 1982 și programul de promovare a exportului, elaborat de asociația producătorilor de ramură, pentru perioada 1984—1988, au ca unul din obiectivele primordiale majorarea substanțială a productivității muncii, îndeosebi prin creșterea gradului de automatizare a proceselor de producție. Astfel, principalele 3 firme de cămăși bărbătești și-au propus ca prin efectuarea unor lucrări comune de cercetare-dezvoltare să treacă la automatizarea largă a procesului de producție, astfel că în decurs de 4 ani o cămașă să fie produsă în 7—8 minute, comparativ cu durata actuală de 22 minute. În industria de tricotaje se contează pe realizarea unor sporuri substanțiale ale productivității îndeosebi prin automatizarea proceselor de croială și vopsire. Totodată, prin introducerea mașinilor cu comandă program se apreciază că pierderile de materiale se vor reduce la 15% comparativ cu 30% în prezent.

Un alt obiectiv major al procesului de modernizare industrială este restructurarea bazei energetice a țării în scopul reducerii dependenței de importul de hidrocarburi. În acest sens politica energetică a urmărit cu consecvență, după anul 1973, **dezvoltarea puternică a energeticii nucleare**, utilizarea în mai mare măsură a potențialului hidroenergetic, utilizarea mai intensivă a noilor surse de energie. De remarcat că, în anul 1983, energia nucleară asigura deja 48% din producția de energie electrică a Franței, comparativ cu 9% în 1975, în timp ce ponderea termocentralelor pe bază de hidrocarburi se redusese la 5% comparativ cu 37%. Acest trend va continua, astfel că în 1990 circa 70—75% din producția de energie electrică va fi realizată de centralele nucleare, ceea ce conferă Franței o poziție de lider pe plan mondial la acest indicator. Calcule efectuate în 1984 evidențiază avantajul economic deosebit obținut prin producerea curentului electric pe baza energiei nucleare, în sensul că 1 kWh costă 0,228 fr. fr. atunci cînd este realizat de o centrală nucleară ce funcționează 8 760 ore pe an, comparativ cu 0,35 fr. fr., în cazul unei termocentrale pe bază de cărbune și 0,75 fr. fr. în cazul unei termocentrale pe bază de păcură. Semnificativă este de altfel și orientarea tot mai puternică a industriei franceze către energia electrică, care în 1990 va acoperi circa 50% din necesarul de energie, comparativ cu 32% în 1973, precum și promovarea intensă a exportului de energie electrică, care se apreciază la 27—30 miliarde kWh la începutul anilor '90, comparativ cu 6 miliarde kWh în 1983. Ca tendințe de perspectivă se evidențiază, de asemenea, eforturile de promovare a tehnologiei reactoarelor cu neutroni rapizi (se are în vedere trecerea din 1985 la construirea unui al doilea reactor cu neutroni rapizi de 1 400 MW, pentru promovarea pe plan internațional a acestei tehnologii fiind creat grupul de studii AGRO cu participare franceză, vest-germană, italiană și belgo-luxemburgheză), precum și majorarea ponderii resurselor noi de energie la 8% din totalul energiei primare către anul 2000.

Procesul de modernizare în restructurare are, de asemenea, ca element central sporirea eforturilor de cercetare științifică și continuarea procesului de înnoire a învățămîntului. Astfel, cheltuielile de cercetare au reprezentat 2,14% din PIB al Franței în anul 1983, comparativ cu 1,83% în 1980, iar pentru anul 1985 se prevede ca acest indicator să fie de 2,5%. Stimularea cercetării științifice de către stat se face nu numai prin sporirea fondurilor alocate cercetării, ci și pe multe alte căi, de natură organizatorică (ca, de exemplu, crearea Consiliului Suprem pentru Cercetare și Tehnologie în martie 1983), de orientare a direcțiilor cercetării prin inițierea de programe naționale sau sectoriale de cercetare (ca, de exemplu, Programul pentru perfecționarea cercetării și dezvoltării industriale adoptat în februarie 1984, lansarea a patru programe multianuale de cercetare-dezvoltare în domenii specifice), de facilitare a accesului la rezultatele cercetării științifice (Agenția de stat pentru valorificarea Rezultatelor Cercetării — ANVAR și Centrul de Stat pentru Cercetarea Științifică au creat recent o bancă de date, care va cuprinde pînă la finele acestui an 7 000 instituții angajate în cercetarea științifică, ceea ce va asigura colaborarea între institutele de cercetare și industrie, în scopul unei valorificări mai rapide a rezultatelor cercetării) și de întărire a cooperării internaționale în domeniul cercetării (astfel, Franța și Marea Britanie au inițiat crearea unei Rețele internaționale pentru biotehnologie, în vederea promovării unor proiecte internaționale). Învățămîntul va trebui să răspundă noilor cerințe ale revoluției științifico-tehnice, prin extinderea învățămîntului superior (numărul de studenți va trebui să crească cu 350 mii pînă în anul 1988, anual urmînd a se pregăti peste 3 000 ingineri electroniști), prin reînnoirea învățămîntului profesional (de exemplu, numărul absolvenților pentru deservirea roboților va trebui să crească la 100 mii anual), prin introducerea informaticii în licee și facultăți, care vor fi înzestrate cu 20 mii minicalculatoare.

N. NISTORESCU

Aluminiu: prognoze de piață

PRODUCȚIA de aluminiu primar a țărilor nesocialiste a crescut anul trecut cu 14,8%, la peste 12,7 milioane tone. Prognozele pentru anul în curs indică un posibil declin, la 12,1 mil. t, în condițiile în care multe din unitățile de producție existente lucrează sub capacitatea proiectată. Consumul de aluminiu a fost apreciat anul trecut la 12,65 mil. t (față de 12,05 mil. t în 1983); pentru 1985 se anticipează o sporire pînă la nivelul de 13 mil. t a acestuia, ceea ce va presupune reducerea cu circa 850 mii t a stocurilor existente.

Potrivit opiniei specialiștilor, diminuarea stocurilor acumulate în prezent ar putea stimula o anumită creștere a prețurilor de pe piața aluminiului. O asemenea tendință se conturează deja în Europa occidentală și Japonia, așteptîndu-se reacția pe piața Statelor Unite. Prognozele realizate de Shearson Lehman — American Express indică posibilitatea ca prețurile la aluminiu primar să depășească, în cursul anului curent, nivelul actual de 50—65 cenți / livră, deși pentru 1986 se întrevede o nouă reducere la circa 60 cenți.

În condițiile în care

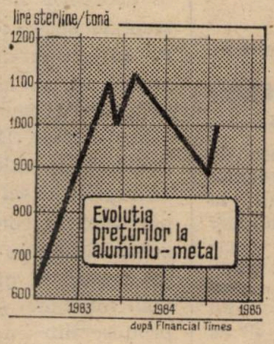

lira sterlină este așteptată să-și refacă din pozițiile pierdute, pentru a ajunge la o paritate apropiată de 1,30 dolari/1 liră, prețul mediu pentru acest an la aluminiu este prognozat să ajungă la circa 1 060 lire/tonă față de nivelul de sub 1 000 lire la începutul anului (vezi graficul). Anticipările se bazează pe prezumpția că producția nu va spori în viitorul apropiat substanțial față de nivelul din 1984.

Industria de vîrf britanică

ÎN ULTIMII ani, în Anglia electronica și în general ingineria tehnologică au înregistrat rate de creștere peste nivelul de ansamblu al industriei prelucrătoare. Numai în 1983 sporul a fost de 11%, obținut cu precădere pe seama industriei informaționale. În intervalul 1984-1993, însă, se așteaptă ca această creștere să se diminueze la numai 1,6% pe an, rămînînd însă superioară creșterii producției prelucrătoare, prognozată să înregistreze în același interval o rată de 1,1% pe an.

Performanțele obținute de comerțul exterior britanic în general par să nu se aplice în ce privește comerțul cu produse electronice și electrotehnice. Această tendință este subliniată de specialiștii de la Cambridge Econometrics, potrivit cărora deficitul britanic în comerțul cu produsele acestor sectoare se va ridica la 8,3 mrd. lire sterline în 1993, față de 2,6 mrd. lire sterline în 1984, în timp ce forța de muncă în aceleași industrii este așteptată să se reducă cu 140 mii persoane în următorii 10 ani (de la 650 mii în 1984). Cererea britanică de produse electronice și electrotehnice va spori cu numai 3,5% în medie pe an în perioada avută în vedere, investițiile îndreptîndu-se cu prioritate către realizarea de produse de vîrf, cum sînt calculatoarele și sistemele de control.

Programe de dezvoltare

EGIPT: proiecte industriale prioritare

EGIPTUL dispune de condiții favorabile realizării în continuare a procesului său de industrializare: există deja o bază industrială destul de diversificată, infrastructura de bază a fost creată, forță de muncă este abundentă, o serie de materii prime (printre care țiței, gaze naturale, fosfați, minereu de fier, mangan, cupru, sare, bumbac etc.) sînt disponibile pe plan local.

În prezent, dezvoltarea industriei țării se concentrează către modificarea structurii producției globale de mărfuri, de la o structură în principal agricolă către o structură agro-industrială, concomitent cu asigurarea unui echilibru între dezvoltarea producției industriei grele și a producției de mărfuri pentru substituirea importurilor, pe de o parte și a producției pentru export, pe de altă parte.

În cadrul acestor orientări, se află în pregătire o serie de proiecte prioritare, în diferite ramuri industriale.

În industria metalurgică se vor construi: un complex siderurgic (1,2 milioane tone oțel și 750 000 tone laminate/an) în orașul Sadat; o uzină de oțeluri speciale (110 000 tone/an); o fabrică de țevi nesudate din oțel (120 000 tone/an); o fabrică de structuri din oțel (10 000 tone/an).

În industriile electromecanice și constructoare de mașini sînt prevăzute să se construiască mai multe fabrici pentru subansamble și piese de schimb auto; o fabrică pentru pompe centrifugale, o fabrică de scule speciale, o fabrică de prese cu excentric (100 bucăți/an), extinderea actualelor capacități de producție pentru evaporatoare și conductoare de vapori, cazane de abur necesare centralelor electrice, rafinăriilor și fabricilor de zahăr, echipamente, structuri metalice.

În industria chimică vor intra în funcțiune o fabrică de hîrtie carbon, un complex pentru produse sodice la Marsa Matruh, complexul pentru produse sodice „Cebeka".

Egiptul este unul din principalii parteneri comerciali ai României pe continentul african. Printre principalele mărfuri care fac obiectul exporturilor românești în Egipt se numără: utilaje complexe pentru obiective industriale, tractoare și mașini agricole, autovehicule, mașini-unelte, rulmenți și altele. Importurile românești din Egipt constau în principal din țiței, bumbac, fosfați, cocs, petrol etc. În domeniul cooperării economice, România a realizat în Egipt o serie de obiective importante aflate în prezent în funcțiune (fabrica de produse sodice El Mex — Alexandria, instalația de acid sulfuric Abu-Zaabal, complexul de valorificare a fosfaților Hamrawein, linia de asamblat tractoare de 60 CP) și se află în fază de construcție alte obiective, printre care: fabrica de ciment Assiut, ateliere de reparat material rulant de cale ferată, centrala termoelectrică Alexandria, o serie de centre de mecanizare a agriculturii și altele.

Marin FRÂNCU

EVOLUȚII MONETARE

Temeri pentru sistemul bancar american

INTERVALUL 18—22 MARTIE a.c. a fost caracterizat de o puternică depreciere a **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale. Față de săptămîna precedentă marca vest-germană a ajuns la nivelul de 3,18 mărci/1 dolar, iar lira sterlină la 1,19 (comparativ cu 3,40 mărci pentru 1 dolar și respectiv 1,07 dolari pentru 1 liră la începutul intervalului). De altfel, în cercurile financiar-bancare se vehiculează tot mai des ideea că perioada de 'boom' a dolarului S.U.A. se apropie de sfîrșit. Cifrele publicate în S.U.A. în ziua de joi, 21 martie, referitoare la indicele trimestrial al creșterii produsului social total american au fost dezamăgitoare (2,1% față de 4,3% pentru trimestrul IV al anului 1984). Se consideră așadar că economia americană dă semne de încetinire a ritmurilor de creștere, lucru de care vor profita valutele celorlalte țări occidentale, care se pare că își mențin deocamdată la un nivel constant principalii indicatori economici.

Un alt aspect care a dat naștere la nervozitate în piețele monetare a fost închiderea tuturor celor 68 de case de economii și instituții specializate în acordarea de credite personale din statul american Ohio, acțiune ordonată direct de guvernatorul statului, Richard F. Celeste. Cauza este încă neclară, dar se pare că la baza întregii acțiuni a stat o acută lipsă de licuiditate, care a făcut ca respectivele instituții să nu mai fie în măsură să asigure o desfășurare normală a procesului de primiri-acordări de credite ca și a operațiunilor curente de casă. Thomas Batties, oficial la Departamentul Comerțului S.U.A., a declarat însă că prima dintre cele 68 își va redeschide porțile la sfîrșitul săptămînii, urmînd ca pînă în 30 de zile toate casele de economii implicate să poată relua normal activitatea.

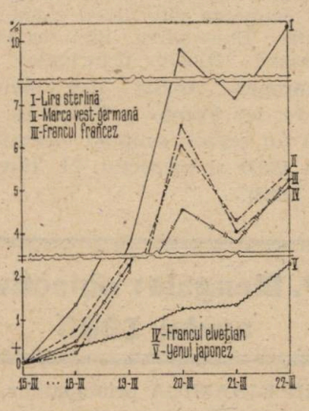

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 18—22 III ; bază : 15 III 1985.

Deși este vorba numai de un așa-numit „scandal financiar" local, știrile de acest fel sînt extrem de dăunătoare pentru dolarul american, mai ales în lumina masivului șoc primit de piața financiară din S.U.A. în urmă cu 1—2 ani, cînd una dintre primele 12 bănci americane, „Continental Illinois Chicago", a suferit masive pierderi datorate unei politici de credite deficitară, și ca urmare a faptului că în primăvara anului trecut au fost făcute publice sumele colosale acordate de marile bănci americane unor țări din America de Sud.

Pe acest fond general, nu este de mirare deci că marca vest-germană, francul elvețian, dolarul canadian și în special lira sterlină au înregistrat puternice aprecieri față de valuta americană.

Fluctuațiile largi ale cursurilor valutare au avut însă repercusiuni importante și asupra **pieței aurului,** care din 1980—81 nu a mai cunoscut fluctuații de o amplitudine atît de mare.

Aurul a început săptămîna la niveluri de sub 300 de dolari uncia, dar în mai puțin de 48 ore de activitate continuă pe toate piețele de metal ale lumii a ajuns la niveluri care frizau incredibilul (347 dolari uncia). Ulterior, metalul galben a scăzut la niveluri mai reduse, de 315—316 dolari pentru o uncie, dar aceste mișcări dezordonate au produs panică într-o piață relativ stabilă în ultimele săptămîni.

Mihai RĂDO
Cătălin MOISUC

Relația monocultura-foamete

POTRIVIT APRECIERILOR revistei **South** (ianuarie 1985), din 24 de țări africane afectate de foamete 10 sînt situate în Africa de vest, zonă care în perioada postbelică își asigura autosatisfacerea alimentară, dar care în prezent depinde de importul unor alimente de bază. Majoritatea țărilor din Africa de vest, ca de altfel de pe întregul continent, sînt orientate spre monocultură pentru export : cafea, cacao, bumbac, arahide etc. Întrucît produsele respective sînt sursa principală a încasărilor din export, înrăutățirea situației externe a antrenat direct forțarea acestor culturi. După creșterea prețurilor țițeiului, majoritatea țărilor din zonă utilizează pînă la 40% din încasările valutare pentru achitarea facturii petroliere și rambursarea datoriei externe. La aceasta se adaugă evoluția nefavorabilă a prețurilor la articolele lor de export, care s-a tradus printr-o deteriorare a raportului de schimb cu 17% în intervalul 1978—1982. Potrivit aprecierilor F.A.O., citate de aceeași revistă, competiția pentru terenuri agricole declanșată între culturile de export și cele destinate alimentației pe plan național se desfășoară în detrimentul celor din urmă. Ponderea lor în totalul suprafețelor cultivate se așteaptă să scadă de la 83% în 1975, la 80% în 1990. Sistemele de prețuri, infrastructura pentru transporturile de produse alimentare și alți factori favorizează monoculturile. Abandonarea de către țărani a gospodăriilor proprii în favoarea muncii pe plantații contribuie la adîncirea în continuare a dezechilibrului cantitativ și structural al producției agricole, a cărui expresie gravă și cronicizată este foametea.

R. D. Germană: mijloace de raționalizare a producției

INTEGRATE orientărilor strategice de creștere a eficienței și în general de accentuare a caracterului intensiv al dezvoltării, măsurile de raționalizare a producției industriale înregistrează rezultate pozitive. Centrul de greutate al raționalizării, termen generic grupînd acțiuni de natură organizatorică, stimularea inovațiilor și însăși producția mijloacelor tehnice necesare este plasat la nivelul combinatelor industriale. Revista **Einheit** (nr. 7/1984) oferă cîteva date privind proporțiile procesului respectiv. Un prim indicator îl reprezintă ritmurile înalte ale creșterii producției de mijloace tehnice pentru raționalizarea proceselor de fabricație (23,2% în 1931, 17,6% în 1982 și 22,6% în 1983). Numai în anul 1983 producția în cadrul combinatelor a acestor mijloace a totalizat 6 miliarde mărci, ceea ce a reprezentat 23% din investițiile pentru mașini și utilaje. Ca urmare, au fost create sau modernizate 560 mii locuri de muncă. Accelerarea în anii 1984 și 1985 a producției de mijloace de raționalizare are ca efect economisirea, în cincinalul 1981—1985, pe ansamblul economiei, a 2 854 milioane ore de muncă, respectiv cu 71,5% mai mult decît în cincinalul anterior.

O ierarhie a competitivității

SONDAJE periodice întreprinse de organizația internațională „**European Management Forum**", cu sediul la Geneva, stabilesc, printr-o metodologie proprie, o ierarhizare a țărilor occidentale din punctul de vedere al competitivității economice. Pentru anul 1984 cercetarea s-a extins asupra unui număr de 1 000 întreprinderi din 29 de țări (țările membre ale O.C.D.E., cărora li s-au adăugat, pentru prima dată și cîteva țări în curs de dezvoltare, între care Brazilia, Mexic, India, Malayezia). Pentru aprecierea competitivității, așa cum am mai menționat cu prilejul prezentării unor sondaje anterioare, se utilizează circa 300 de criterii, dintre care 200 se bazează pe date statistice, iar restul pe aprecieri ale conducătorilor unor întreprinderi reprezentative sau

Locul unor țări occidentale în ierarhia competitivității economice

	1983	1984
S.U.A.	3	1
Elveția	2	2
Japonia	1	3
R.F.G.	4	4
Danemarca	9	5
Suedia	5	6
Canada	11	7
Olanda	10	8
Norvegia	8	9
Finlanda	6	10

Sursa : B.I.K.I. nr. 12/1985

ale experților în probleme economice din țările analizate. Rezultatele celui mai recent studiu indică pentru anul 1984 S.U.A., Elveția, Japonia și R.F. Germania drept țările cu industria cea mai competitivă, aceleași ca și în anul 1983. De menționat că S.U.A. s-au plasat pe primul loc (locul al treilea în 1983), în condițiile îmbunătățirii conjuncturii interne, inclusiv ale sporirii cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare. Tabelul alăturat prezintă primele 10 țări din totalul de 29 analizate. Autorii studiului consideră drept o „surpriză" ocuparea celui de-al cincilea loc de către Danemarca, înaintea țărilor scandinave. Dintre principalele țări vest-europene, Anglia și-a menținut locul 14, iar Franța și Italia au înregistrat un regres, ocupînd locurile 19 (17 în 1983) și respectiv 21 (față de 19 în 1983).

R. P. Mongolă: obiectivele anului 1985

PRIN DINAMICA principalilor indicatori economici, anul 1985 continuă tendințele majore marcate în intervalul 1981—1984 (vezi Revista economică nr. 6/1985). Sarcinile sporite privind gospodărirea mai bună a mijloacelor materiale și financiare și creșterea productivității muncii se înscriu ca accente deosebite în procesul de deplasare treptată spre creșterea de tip intensiv. Pe seama productivității muncii urmează să se asigure în proporție de 60% sporul venitului național (+6% față de 1984). Economisirea de resurse materiale în valoare de circa 63 milioane tugrici se va realiza prin revizuirea normelor de consum (24,6 milioane tugrici), limitarea pierderilor în producție, transport, manipulare și depozitare (32,7 milioane) și prin înlocuirea unor produse din import. În expresie fizică sînt precizate sarcini de economisire a 5,6 mii tone carburanți auto, 2,3 mii mc material lemnos, 56,8 mii tone cărbune, 90 milioane kWh energie electrică. Investițiile industriale sînt orientate, ca și în perioada anterioară, spre obiective prioritare: extinderea bazei de energie și combustibili (42% din total), dezvoltarea extracției de minereuri (28%), industria materialelor de construcții (14%), industria ușoară și alimentară (12%). Producția industrială în ansamblu va crește cu 7,5%, ritmuri superioare mediei anticipîndu-se în special în ramura energetică și a combustibililor, iar producția agricolă va spori cu 12%, o creștere accelerată fiind prevăzută pentru culturile vegetale.

Köln: Domotechnica '85

AJUNS la a 12-a ediție, tîrgul internațional al echipamentului de uz casnic de la Köln, cunoscut sub numele de „Domotechnica", a prezentat anul acesta o gamă largă de perfecționări sub aspectul economisirii energiei și reducerii noxelor. Dintre realizările remarcate la tîrg se numără mașinile de gătit electrice cu consum de energie electrică cu 11% mai redus, precum și boilerele electrice sau cu gaze cu consum cu 8 pînă la 20% mai scăzut decît cele „clasice". Potrivit săptămînalului **VDI-nachrichten** (22 februarie 1985), la boilerele și cazanele cu gaze aceste performanțe s-au obținut prin renunțarea la flacăra de veghe, perfecționarea arzătoarelor și nu în ultimul rînd prin utilizarea tehnicilor moderne de reglare. Alte produse de interes au fost mașina de gătit cu microunde cu catalizator încorporat, care absoarbe încă din interior mirosul, aspiratorul de praf capabil să absoarbă particule de praf microscopice, chiar și bacterii, precum și o mașină de spălat care reduce cu 40% consumul de detergenți, ceea ce răspunde și exigențelor privind poluarea.

GLOSAR

„RUF"

DIN datele referitoare la evoluția europieților rezultă că în cursul anului 1984 au luat o deosebită amploare operațiunile „RUF", o denumire reprezentînd prescurtarea de la „Revolving Underwriting Facility". Acestea sînt împrumuturi internaționale materializate în emisiuni de hîrtii de valoare pe termen scurt, în general trei sau șase luni, ce poartă garanția unor consorții de bănci că vor fi răscumpărate în cazul în care nu au fost plasate în întregime pe piață.

De fapt, toate euroîmprumuturile bazate pe titluri sînt lansate de un consorțiu de emisiune, denumit și „sindicat", din care fac parte banca șef de filă (lead manager), băncile conducătoare (comanagers) și băncile subscriitoare (underwriters). Și întotdeauna angajamentul necondiționat al unei bănci „underwriter" este de a participa, în proporția ce îi revine, la preluarea părții dintr-un euroîmprumut ce nu a găsit investitori pe piață.

Într-o formă inițială a operațiunilor „RUF" apărea numai un angajament al băncilor subscriitoare că succesivele emisiuni de obligațiuni pe termen scurt, de trei sau șase luni, cu dobînzi corelate cu nivelul pieței nu vor înceta să fie în întregime plasate pe toată durata prevăzută a derulării conforme cu sistemul „revolving" a împrumutului în speță. Pe parcurs și-a făcut apariția la fiecare operațiune un sindicat de subscriere (Tender Panel), care se oferă să achiziționeze titlurile la prețul ce îi apare optim, beneficiind de prioritate la adjudecarea obligațiunilor față de orice alți investitori care propun condiții tot atît de avantajoase ca nivel de cost din punctul de vedere al emitentului. S-a creat practic un drept de preempțiune indubitabil pentru membrii sindicatului respectiv în cazul unei oferte egale cu ocazia lansării titlurilor.

La început un singur „Tender Panel" exercita această funcție pe tot intervalul desfășurării facilității de împrumut rotative, dar mai recent s-a stabilit posibilitatea intrării în funcțiune și a unui al doilea sindicat de subscriere care poate oferi o preluare pe termen lung a întregii emisiuni de obligațiuni prin introducerea unor forme de „swap". Ca urmare operațiunea de bază va putea avea o scadență mai îndepărtată, derulîndu-se însă tot sub forma unor hîrtii de valoare pe termen scurt menite să fie continuu replasate la cei mai diverși investitori ; esențialul este că acest plasament se bazează pe un sistem de „swap" ce permite emitentului să obțină condiții mai avantajoase de cost față de situația existentă pe piață. S-a ajuns astfel la realizarea unor operațiuni mult mai complexe decît cele uzuale pe europieți, întrucît se combină elemente proprii facilităților de credit rotative de tipul „RUF", forme consorțiale noi de subscriere și plasament, precum și modalități specifice unui „swap" de dobînzi.

Datorită acestor posibilități de corelare cu condițiile în continuă schimbare de pe piețele financiare internaționale, cele mai recente operațiuni combinate „RUF"—„swap" au prevăzută o derulare îndelungată, pe termene ce ating și 15 ani, mai puțin întîlnite în ultimul timp din cauza permanenței factorilor de incertitudine.

Radu NEGREA

Biotehnologii

Florica Drăgușin, Dumbrăveni — Biotehnologiile oferă într-adevăr vaste promisiuni în numeroase ramuri de activitate economică. Totuși, mai mulți specialiști avertizează împotriva unui optimism prematur, exprimîndu-și în mod public — ca de pildă recent la o reuniune științifică de la Braunschweig, relatată de cotidianul economic vest-german **Handelsblatt** (18 februarie 1985) — scepticismul în legătură cu prognozele potrivit cărora la sfîrșitul acestui secol pînă la o treime din totalul produselor chimice vor fi obținute cu ajutorul biotehnologiilor. Afirmînd că „viitorul abia a început", ei doresc să sublinieze că biotehnologiile își vor ilustra întregul potențial abia în secolul viitor. Piața mondială a produselor biotehnologice (în creștere cu 8% pe an) este estimată actualmente la circa 40 miliarde mărci vest-germane (25 miliarde mărci medicamente, dintre care antibiotice 19 miliarde, produse alimentare 6 miliarde, 6 miliarde purtători de energie etc.).

Dezvoltarea acestui sector de vîrf presupune încă un important efort de cercetare fundamentală și aplicativă pe termen lung, întreprins în cooperare cu industria.

Dezafectare

Tudor Lache, Jimbolia — Centrala nuclearoelectrică Niederraichbach din landul Bavaria, cu o putere instalată de 100 MW, a cărei dezafectare se prevede că va dura șase ani, a fost construită între 1966 și 1972 în scopul experimentării mai multor tipuri de reactori. Datorită apariției unor defecțiuni, funcționarea ei a fost oprită în 1974, iar decizia de a o reconstrui a fost abandonată deoarece era prea scumpă. Experiența ce va fi acumulată cu ocazia operației complexe și pline de răspundere de dezafectare a acestei centrale va servi în viitor cu ocazia demolării altor centrale nucleare mai mari, după expirarea perioadei lor normate de funcționare. În prezent în R.F.G. funcționează 20 centrale nuclearoelectrice cu o putere instalată de 14 300 MW, alte șapte centrale fiind în construcție.

Ploaia acidă sub control

Ofelia Moruju, Brașov — Statul New York este primul din S.U.A. care are o lege proprie pentru limitarea emanațiilor de bioxid de sulf — din procesele industriale — în atmosferă și în ape. Bioxidul de sulf eliminat de industrie în atmosferă este considerat principala cauză a ploilor acide, ce au efect puternic negativ asupra vegetației și îndeosebi asupra pădurilor, întrucît ploile acide spală elementele nutritive din sol, împiedicînd metabolismul normal al vegetației.

După cum relatează revista **New Scientist,** oamenii de știință consultați pentru stabilirea limitelor admise de SO au recomandat limita de 20 kg SO_2/an pe ha, valoarea maximă tolerată de terenurile cu păduri. Legea amintită stabilește că, începînd cu anul 1986, toate întreprinderile care consumă cărbuni sau produse petroliere vor fi obligate să-și controleze nivelul emisiilor de SO pînă la limitele impuse de lege. Sînt stabilite tehnologiile care permit reducerea concentrației de SO_2 și anume : desulfurarea gazului combustibil, arderea în pat fluidizat, purificarea cărbunilor etc. Se apreciază că programul de control al ploilor acide va atrage creșterea prețului energiei electrice provenite din centralele pe cărbune sau combustibili petrolieri cu 9%.

Terminologie bursieră

Gheorghe Migea, Sinnicolau Mare — În traducere termenii englezești „bulls" și „bears" înseamnă desigur „tauri" și „urși", dar în terminologia bursieră ei se referă la două genuri distincte de speculatori : speculatorii „à la hausse", care cumpără o valută sau o acțiune la bursă în speranța revînderii ei în cîștig peste un anumit timp, cînd prețul ar putea crește, și care deci speculează „în sus" și respectiv speculatorii „à la baisse", care vînd o valută sau o acțiune în speranța recumpărării ei mai ieftine peste o anumită perioadă de timp, și care speculează deci „în jos", adică pe tendința de scădere a prețului. Cele două categorii menționate mai sus nu sînt cîtuși de puțin rigide, „bulls" putînd deveni oricînd „bears" și invers, în funcție de cele ce se întîmplă după ce au cumpărat sau vîndut valuta sau acțiunea respectivă.

Cu timpul, în comentariile de specialitate au început să fie folosite și adjectivele derivate de la termenii de „bull" și „bear" pentru descrierea mișcărilor și tendințelor diverselor cursuri valutare și prețuri. De exemplu, o piață care prezintă puternice tendințe de scădere este caracterizată ca „bearish market".

Restructurări în energetica suedeză

Mariana Prisăcaru, Bîrlad — Proiectul de lege dezbătut iarna aceasta de parlamentul suedez prevede într-adevăr reducerea în continuare a dependenței economiei țării de petrol și cărbune, ca și renunțarea treptată pînă în anul 2010 la utilizarea energiei nucleare, fără a se avea totuși în vedere dezafectarea centralelor existente. În structura consumului de energie primară, al cărui volum anual — pe baza creșterii eficienței în utilizare — s-a redus cu 50 TWh între 1973 și 1983, ponderea petrolului a scăzut de la 70% în 1979 la 50% în prezent, cu perspectiva de a coborî la 40% în 1990.

În locul surselor menționate se prevede în primul rînd valorificarea intensivă a bogatelor resurse hidroenergetice ale țării (care furnizează acum circa două treimi din totalul producției de energie electrică), atît prin reamenajarea unor centrale existente și construirea de noi centrale mari (cu o capacitate totală de 290 GWh) cît și mai ales, prin amenajarea de microhidrocentrale de pînă la 100 kW (cu o capacitate totală de 100 GWh). Energia electrică produsă de hidrocentrale urmează să înlocuiască petrolul și cărbunele în instalațiile de producere a energiei termice. Proiectul de lege prevede de asemenea studierea posibilităților concrete de extindere a utilizării energiei eoliene și solare. În Suedia sînt în prezent racordate la sistemul energetic național două mari centrale eoliene. Paralel se va acționa pentru creșterea în continuare a eficienței în consumul de energie (prin valorificarea resurselor energetice secundare, instalarea de pompe de căldură etc.).

Biografie

Mădălina Caftan, Buftea — Directorul executiv al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), Abd-El Rahman, Khane, ocupă acest post de la 1 ianuarie 1975 aflîndu-se acum la al patrulea mandat. De naționalitate algeriană, născut în 1931, el este din 1962 doctor în medicină al Universității din Alger. Înainte de obținerea independenței Algeriei în 1962, a fost ofițer în Armata națională de eliberare și în mai multe rînduri membru al guvernului provizoriu, apoi al guvernului Algeriei devenite independente (de exemplu între 1961 și 1962 a fost ministru de finanțe, iar între 1962 și 1966 ministru al lucrărilor publice). În perioada 1965—1966 a participat la renegocierea condițiilor financiare ale contractelor cu companiile petroliere străine activînd în Algeria. După 1971 a lucrat ca medic cardiolog la clinica universitară din Alger, pînă la alegerea sa, în 1973, ca secretar general al Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.).

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 30 martie 1985

— Realegerea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** în suprema funcție de președinte al României socialiste — expresie a voinței naționale, chezășie înfloririi multilaterale a patriei 2

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — spirit revoluționar, novator în gîndire și acțiune. Perfecționarea activității statului, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economico-sociale **(Gheorghe Postelnicu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● Sporirea productivității muncii — în centrul preocupărilor pentru realizarea ritmică a producției fizice **(G. Țiru)** ● Ritm susținut în realizarea investițiilor miniere **(I. Minciunescu)** ● Rezerve de sporire a producției de țiței **(Nicolae Tache)** 6

— Priorități în ridicarea calității și eficienței producției **(Bogdan Pădure)** 9

— Campania agricolă de primăvară. Competență — calitate — operativitate **(Gh. N. Iosif)** 11

— Recondiționarea — sursă importantă de asigurare a pieselor de schimb **(V. Berinde)** 12

— Valoarea economică a produselor secundare din agricultură **(Marian Constantin)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Proiectarea structurilor organizatorice **(Victoria Oprean, Dumitru Oprean)** 17

IDEOLOGIE—TEORIE

— Rolul motor al conștiinței socialiste în procesul dezvoltării economico-sociale (II) **(Ion Rebedeu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Economiști români cu privire la rolul industriei și meseriilor (I) **(Toader Ionescu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Modernizarea structurii economiei românești **(Gh. Manea)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Strategia internațională a dezvoltării — între speranțe și realități (I) **(Ioan Voicu)** 25

— Modernizări și restructurări industriale **(N. Nistorescu)** 27

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The re-election of comrade **NICOLAE CEAUȘESCU** in the highest office of President of Socialist Romania — an expression of the national will, the key to the multilateral flourishment of our homeland 2

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — a new and revolutionary spirit in thought and action. The improvement of the state activity, of the whole system of democratic management of the economic and social life **(Gheorghe Postelnicu)** 4

— The productivity growth — a central concern for the rhythmical carrying out of the physical production **(G. Tiru)** 6

— Constant rhythm in the mining investments **(I. Minciunescu)** 7

— Reserves for increasing the oil production **(Nicolae Tache)** 8

— Priorities in rising output quality and effinciency **(Bogdan Pădure)** 9

— Reconditioning — an important source for the spare parts supply **(V. Berinde)** 12

— The economic value of the secondary products in agriculture **(Marian Constantin)** 14

— The working out of organizational structures **(Victoria Oprean, Dumitru Oprean)** 17

— The leading role of the socialist consciousness in the process of economic and social development (II) **(Ion Rebedeu)** 19

— Schools ● currents ● economists. Romanian economists on the role of industry and trades (I) **Toader Ionescu)** 20

— The international development strategy — between hopes and realities (I) **(Ioan Voicu)** 25

— Industrial modernizations and restructurings **(N. Nistorescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Переизбрание товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** в высшей функции президента социалистической Румынии — выражение национальной воли, залог многостороннего расцвета родины 2

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — революционный дух, новаторский в мышлении и в действии. Совершенствование деятельности государства, всей системы демократического управления социально-экономической жизнью **(Георге Постельнику)** 4

— Повышение производительности труда — в центр забот по ритмичному выполнению плана в натуральном выражении **(Г. Цыру)** 6

— Высокий темп капиталовложений в горнорудную промышленность **(И. Минчунеску)** 7

— Резервы увеличения производства нефти **(Николае Таке)** 8

— Приоритеты в повышении качества и эффективности **(Богдан Пэдуре)** 9

— Восстановление — важный источник обеспечения запасных частей **(В. Беринде)** 12

— Экономическая ценность вторичной продукции в сельском хозяйстве **(Марин Константин)** 14

— Проектирование организационных структур **(Виктория Опрян, Думитру Опрян)** 17

— Движущая сила социалистического сознания в процессе социально-экономического развития (II) **(Ион Ребеджу)** 19

— Школы — течения — экономисты. Румынские экономисты о роли промышленности и ремесел (I) **(Тоадер Ионеску)** 20

— Международная стратегия развития между надеждами и действительностью (I) **(Иоан Войку)** 25

— Модернизация и изменение структур в промышленности **(Н. Нистореску)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, et. 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — Filiala sectorului 1.

CULORILE PASTELATE ALE PRIMĂVERII LA LENJERIA DV. DE PAT

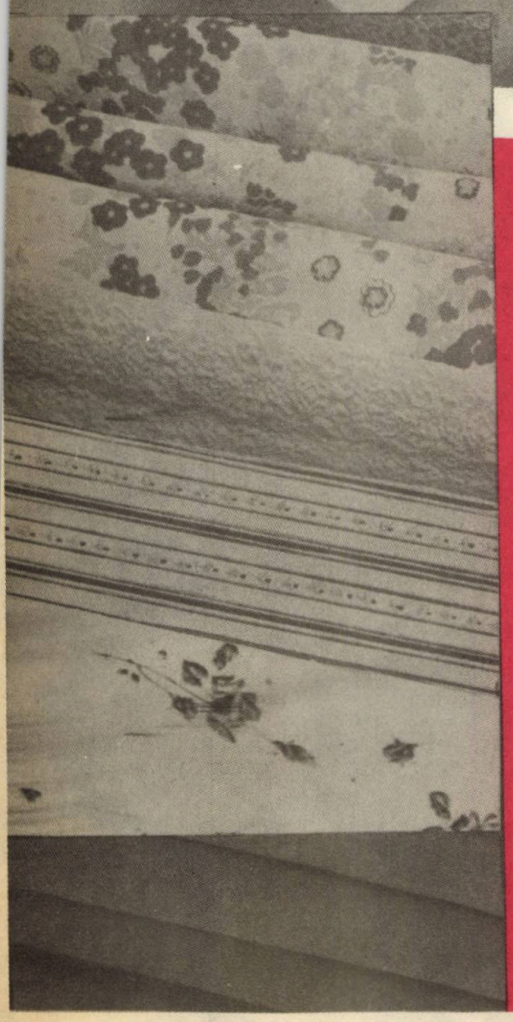

Roz ca florile de măr. Bleu ca floarea de nu-mă-uita. Cu dungi şi cu floricele. Cu bucheţele multicolore. Cu desene geometrice şi fantezi. Albe sau într-o gamă variată de culori.

Ţesăturile pentru lenjerie de pat din bumbac şi in în amestec cu poliester, celofibră şi alte materii prime, precum şi lenjeria de pat gata confecţionată au un tuşeu plăcut, sînt rezistente şi uşor de întreţinut. Lenjeria de pat gata confecţionată, pentru adulţi şi copii, se prezintă în variante pe gustul fiecăruia: uni şi imprimată, cu şi fără broderie, garnituri şi piese separate — cearceafuri de pat, cearceafuri pentru plapumă sau pătură, clasice sau plic, feţe de pernă mari şi mici. Magazinele comerţului de stat din întreaga ţară vă dau posibilitatea să aveţi cele mai frumoase aşternuturi, oferindu-vă spre cumpărare metraje sau garnituri complete.

SĂNĂTATE, VIGOARE, LONGEVITATE

prin:

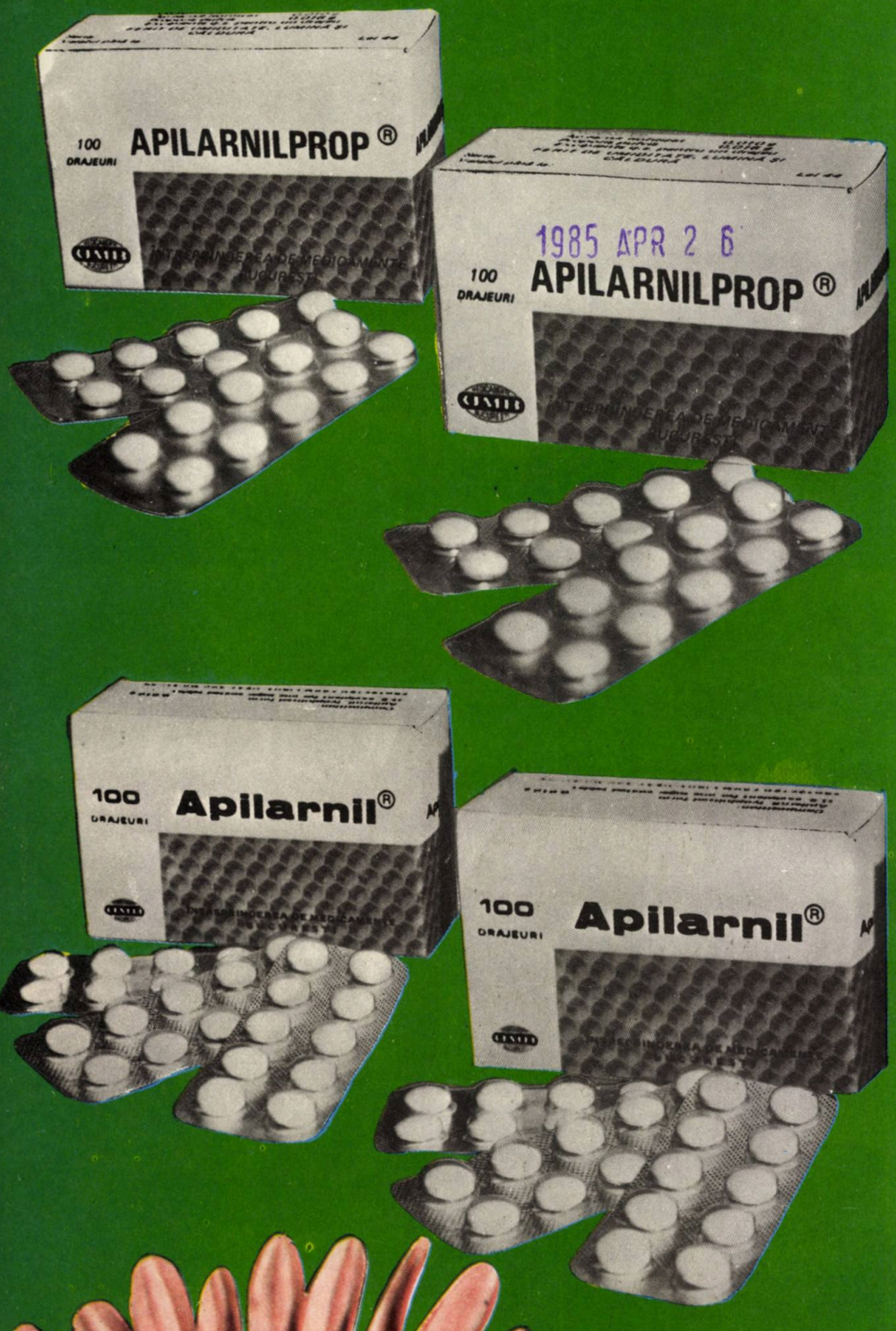

1985 APR 2 6

APILARNIL (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activat biologic are următoarele indicaţii : în debilita fizică generală, în astenii, în stări de denutriţ convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pube tate întîrziată, climacteriu, astenie sexuală, su menaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea pr matură şi exagerată, precum şi în stări care n cesită tonice şi trofice generale metabolismului

APILARNILPROP (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activat biologic are următoarele indicaţii : în debilita fizică generală, în astenii, în stări de denutriţi în convalescenţă, post-operator, osteoporoz pubertate întîrziată, astenie sexuală, climact riu, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînir prematură şi exagerată, precum şi în stările ca necesită tonice şi trofice generale metabolismu lui.

Datorită principiilor active din propolis, AP LARNILPROP acţionează în diferite afecţiu bucale ca antiseptic şi decongestiv antimicr bian, cicatrizant, anestezic local. Stimulează pr cesele de regenerare celulară ; se utilizează stomatite, gingivoragii, parodontopatii marginal cronice.

Drajeurile APILARNILPROP sînt bine tole rate şi eficiente în tratamentul inflamaţiilo acute, subacute şi cronice laringo-traheo-bron hice. Contactul prelungit cu mucoasa bucală faringiană, resorbţia lentă a conţinutului, asigur efectele terapeutice locale şi generale.

În glosodinie reduce fenomenele inflamator locale. Substanţele cicatrizante şi antiseptice di propolis acţionează favorabil în boala ulceroas gastrite, colite şi enterocolite, formînd o pelicul protectoare.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

No. 14.

Reinvestirea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU
în funcţia supremă de preşedinte al României socialiste

STRĂLUCITĂ ÎNTRUCHIPARE A UNITĂŢII NAŢIUNII NOASTRE

MUZEUL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI 1989

„Doresc ca, de la această înaltă tribună, să asigur partidul, întregul nostru popor, să vă asigur pe dumneavoastră, stimați tovarăși deputați ai Marii Adunări Naționale, că și în viitor voi face totul pentru a-mi îndeplini, în cele mai bune condiții, înalta răspundere încredințată, că nu am avut, nu am și nu voi avea țel mai înalt, suprem decît slujirea cauzei partidului, a intereselor poporului nostru, ale întregii națiuni, cauza socialismului și comunismului în România, a colaborării cu toate națiunile lumii, a păcii pe planeta noastră".

NICOLAE CEAUSESCU

ȚARA ÎȘI OMAGIAZĂ PREȘEDINTELE

A FOST SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ martora unui act istoric de vitală însemnătate pentru destinele României : realegerea, la 29 martie, într-o deplină și entuziastă unanimitate, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către prima sesiune a celei de a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale, la propunerea Plenarei C.C. al P.C.R. și a Plenarei Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România. Într-un impresionant consens de cuget, de simțire, întreaga noastră națiune a trăit și trăiește cu înaltă vibrație patriotică acest solemn eveniment al istoriei sale eroice și demne, înscris pentru totdeauna în cartea de aur a patriei. Telegrame și mesaje de felicitare, de omagiere au fost și sînt adresate președintelui Republicii Socialiste România, tovarășului Nicolae Ceaușescu, din toate colțurile țării, de către comitetele de partid și consiliile populare, de către colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții, de către oameni ai muncii tineri și vîrstnici, bărbați și femei, români, germani, maghiari, de alte naționalități, de la muncitor și artist, la medic și cercetător, de la inginer și economist la profesor și agricultor.

Cu acea nobilă și revoluționară datorie față de cel care-i cunoaște, îi întruchipează, la cele mai înalte și cutezătoare altitudini, frămîntările și idealurile, poporul român l-a reinvestit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu sacrele însemne prezidențiale ca o supremă garanție a mersului său necontenit înainte, ca un suprem omagiu. Ca un act, dintre cele mai de seamă, al profundei sale devoțiuni și încrederi față de cel mai iubit fiu al națiunii noastre. La cîrma destinului său eroic, țara și-a ales eroul. Reinvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de stat, nu la mult timp după ce Congresul al XIII-lea al partidului l-a reales în funcția supremă de partid — de secretar general al partidului —, iar Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste ca președinte al acestui Front, constituie o opțiune politică fundamentală ; un moment de vîrf de exprimare a voinței ferme a națiunii, izvorîtă din adîncul gîndurilor și sentimentelor noastre de români și comuniști, de cetățeni, de oameni. Un moment de exprimare a celei mai depline conștiințe de sine a patriei. Este însuși legămîntul solemn de credință al partidului și poporului față de prezentul și viitorul socialist și comunist al României, expresia înălțătoare a celor mai profunde sentimente ale poporului, ale tuturor oamenilor muncii, de dragoste și stimă, de adîncă recunoștință față de conducătorul luminat al partidului și statului, al destinelor patriei ; față de inspiratorul și organizatorul măreților noastre victorii în făurirea socialismului și înaintarea țării spre comunism, față de acela care și-a consacrat și își consacră neabătut, de peste cinci decenii, eroica și pilduitoarea sa viață, libertății și propășirii României, fericirii și demnității oamenilor ei, împlinirii aspirațiilor de pace, independență și progres ale umanității.

În mod fericit, suprema reinvestire coincide cu împlinirea a două decenii de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în fruntea partidului. Reprezintă aceste două decenii o epocă de mari înfăptuiri, de mărețe împliniri în toate domeniile vieții materiale și spirituale, epoca cea mai rodnică din existența atît de îndelungată, dar și atît de frămîntată, a poporului român, epoca pe care toți fiii țării, cu cel mai îndreptățit temei, cu cea mai aleasă mîndrie patriotică, o denumesc „Epoca Ceaușescu". Omagiul înflăcărat adus în plenul Comitetului Central al partidului, al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în sesiunea Marii Adunări Naționale, omagiul înflăcărat adus de către oamenii muncii din întreaga țară personalității strălucite a tovarășului Nicolae Ceaușescu, neobositei și prestigioasei sale activități revoluționare, gîndirii și acțiunii sale de eminent strateg revoluționar și neasemuit patriot, de om de cea mai aleasă omenie constituie omagiul întregului nostru partid și popor, oglindirea cea mai fidelă a gîndurilor, simțămintelor și aspirațiilor tuturor fiilor patriei noastre.

Așa cum o demonstrează istoria umanității, întotdeauna perioadele de avînt și înflorire din viața națiunilor, a țărilor, au coincis cu conducerea înțeleaptă, cu gîndiri și fapte strălucite ale unor mari personalități. Și tot istoria — de data aceasta a României — demonstrează, că în decursul existenței sale, poporul nostru a intuit și prețuit cum se cuvine pe marii conducători de țară, sub înrîurirea lor împlinindu-și în mod magistral vocația firească, străbună, de muncă, libertate și pace. Alegerea, acum douăzeci de ani, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în cea mai înaltă funcție de partid, și apoi ca primul președinte al Republicii Socialiste România, a inaugurat astfel cea mai glorioasă epocă de progres și civilizație din patria noastră. În lumina anilor care au trecut, cît și în perspectivă, această opțiune politică fundamentală a poporului român își vădește, își demonstrează în mod elocvent, prin grandioasele înfăptuiri, importanța decisivă pentru destinele României.

Într-adevăr, toate înfăptuirile de mare anvergură ale poporului nostru, din cea mai rodnică epocă a istoriei sale, deschisă acum două decenii, de Congresul al IX-lea al partidului, poartă sigiliul personalității ilustrului conducător politic și de stat care este tovarășul Nicolae Ceaușescu ; poartă inconfundabila pecete a magistralei sale activități pentru împlinirea idealurilor supreme ale întregului popor de independență și suveranitate, de dezvoltare, progres și civilizație socialistă. O viziune asupra dezvoltării larg deschisă spre experiența mondială, spre învățămintele trecutului țării, prospectînd cu minuțiozitate tendințele generale ale progresului economico-social și desprinzînd concluzii de vitală importanță pentru economia și societatea românească ; o concepție de inestimabilă valoare cu privire la etapizarea procesului de făurire a noii orînduiri pe pămîntul României ; o strategie profund științifică și revoluționară de progres economico-social al țării ; teze și orientări de fundamentală însemnătate cu privire la rolul hotărîtor al efortului propriu, al acumulării înalte pentru propășirea economiei și a țării, cu privire la făurirea unei industrii puternice și eficiente, de mare productivitate, a unei agriculturi intensive, a unei economii cu o structură aptă să valorifice, în mod superior, potențialul național de resurse și creativitate al națiunii ; teze și orientări cu privire la profilul industrial-agrar prezent și viitor al României, la realizarea unui echilibru optim între ramurile și sectoarele dezvoltării ; teze și orientări cu privire la promovarea largă și hotărîtă a creativității naționale și progresului tehnic în întreaga industrie și economie, cu privire la creșterea puternică a eficienței, calității și competitivității, la dezvoltarea omogenă a forțelor de producție în teritoriu ca o condiție hotărîtoare a asigurării egalității de fapt pentru toți cetățenii țării ; țelurile îndrăznețe, dar pe deplin realiste, ale ridicării României, într-o perioadă relativ scurtă de timp, în rîndul statelor cu nivel mediu și mai apoi ridicat de dezvoltare economică. Constituie toate acestea contribuții de cea mai înaltă valoare, de excepțională forță creatoare ale eminentului gînditor și doctrinar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea patrimoniului socialismului științific, a tezaurului de gîndire universală. Constituie toate acestea coordonate definitorii ale unei excepționale politici, a cărei transpunere în viață a făcut și face posibile progresul și propășirea continue ale economiei românești, ale țării.

Mai limpede decît oricînd se relevă astăzi justeţea şi realismul strategiei şi orientărilor elaborate cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, valoarea inestimabilă a capacităţii sale de a previziona, neobosita activitate consacrată înfăptuirii politicii partidului, înfloririi multilaterale a patriei.

Prin munca entuziastă a întregului nostru popor, România, cu deosebire în ultimele două decenii, a realizat un imens salt pe scara progresului, înfăţişîndu-se ca o ţară industrial-agrară în plină înflorire. Industria naţională, la dimensiunile ei ample, cantitative şi mai ales calitative, cu o producţie de peste 100 de ori mai puternică decît cea de acum patruzeci de ani — de cînd România s-a îndreptat cu hotărîre spre un nou făgaş —, cu sectoarele ei complex prelucrătoare aflate într-o susţinută dinamică, este aptă să satisfacă orice cerinţă a dezvoltării, asigurînd partea covîrşitoare din necesarul de maşini, utilaje şi instalaţii al reproducţiei şi participînd, în măsură tot mai însemnată, cu o eficienţă tot mai ridicată, la exportul românesc. Agricultura, apreciată, alături de industrie, ca o ramură de bază a economiei, a obţinut realizări de seamă — pentru aceeaşi perioadă o producţie de 7 ori mai mare — înfăptuirea noii revoluţii agrare, în curs de desfăşurare, urmînd să ridice la cote înalte producţia agricolă, la nivelul cerinţelor în continuă creştere ale economiei şi populaţiei. Rod al dezvoltării puternice, cu precădere intensive a economiei, expresie elocventă a cantităţii şi, cu deosebire, a calităţii eforturilor depuse, produsul social, respectiv venitul naţional, au sporit de 28 ori şi respectiv 32 ori. Dezvoltarea multilaterală a tuturor zonelor ţării, o dată cu efecte fundamentale în planul eficienţei şi competitivităţii, al satisfacerii mai bune a nevoilor populaţiei asigură un cadru tot mai adecvat de exprimare profesională, socială, politică pentru toţi cetăţenii — o contribuţie hotărîtoare în această ultimă direcţie fiind, deopotrivă, adusă de puternica înflorire a ştiinţei, învăţămîntului, culturii şi artei.

Creşterea impetuoasă a venitului naţional a creat condiţii pentru ridicarea substanţială a nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor — ţelul suprem al politicii partidului nostru. Este semnificativ astfel că, în anii construcţiei socialiste, şi cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, s-au creat peste 6 milioane de noi locuri de muncă, că au crescut considerabil veniturile tuturor categoriilor de cetăţeni, că peste 80% din populaţia ţării s-a mutat în locuinţe noi, iar fondul de consum a crescut de 22 ori. Aşa cum sublinia preşedintele **Nicolae Ceauşescu,** în discursul său solemn rostit la Marea Adunare Naţională, **„trebuie să fim pe deplin conştienţi că, dacă nu am fi înfăptuit industrializarea şi dezvoltarea socialistă a agriculturii, dacă nu am fi aşezat la baza acestor măreţe realizări cele mai noi cuceriri ale ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, ale cunoaşterii umane în general, poporul nostru ar fi rămas în vechea stare de înapoiere. A trebuit să facem eforturi, dar aceste eforturi au constituit singura cale pentru înălţarea României la situaţia de astăzi. Aceasta va constitui şi în viitor singura cale pentru victoria societăţii comuniste, pentru o viaţă demnă, liberă şi independentă a naţiunii noastre!“.**

Pentru condiţia socială, umană a celui care munceşte, a cetăţeanului român de astăzi, a avut şi are o importanţă fundamentală faptul că, în ultimele două decenii, a fost şi este elaborat, transpus cu perseverenţă în viaţă un concept profund ştiinţific, adecvat realităţilor româneşti, privind perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale ; privind organizarea, conducerea şi dezvoltarea unitară, armonioasă a societăţii, adîncirea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, întărirea continuă a rolului şi funcţiilor statului. O importanţă excepţională, cu ample semnificaţii politice şi umane, o au gîndirea şi acţiunea hotărîtă ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu pentru aşezarea fermă a legii la baza vieţii economico-sociale a ţării, pentru promovarea neabătută a principiilor eticii şi echităţii socialiste, care se afirmă tot mai puternic în societatea românească.

Pentru prezentul şi viitorul ţării, pentru destinele ei, o vitală însemnătate o are faptul că în înalta funcţie de preşedinte al Republicii Socialiste România a fost reinvestit creatorul celei mai strălucite politici externe româneşti, promotor al făuririi unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră. Naţiunea română a omagiat şi omagiază, din adîncul simţirii sale, activitatea curajoasă şi neobosită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, desfăşurată cu inegalabilă dăruire şi înţelepciune, pentru apărarea şi consolidarea independenţei şi suveranităţii naţionale, pentru apărarea dreptului sacru al popoarelor la independenţă şi suveranitate, la dezvoltarea economico-socială liberă ; poziţia tot mai activă a României în concertul statelor lumii, politica de dezvoltare a schimburilor şi a cooperării cu ţările socialiste — care ocupă o pondere ridicată în ansamblul relaţiilor noastre economice, cu statele în curs de dezvoltare, cu ţările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Naţiunea română a omagiat şi omagiază iniţiativele strălucite ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cu puternic ecou în conştiinţa umanităţii, consacrate opririi aberantei curse a înarmărilor — care împinge omenirea în pragul dezastrului nuclear, iniţiativele consacrate trecerii la măsuri hotărîte pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, instaurării unei păci trainice în Europa şi în întreaga lume, apărării dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor la viaţă şi pace, la existenţă liberă şi demnă. Rod al acestei înţelepte politici, al politicii sale de dezvoltare economico-socială, niciciînd ca în prezent prestigiul României în lume nu a fost mai ridicat.

Congresul al XIII-lea al partidului a adoptat programe de mare însemnătate ale dezvoltării economico-sociale a ţării în cincinalul 1986—1990 şi în perspectivă pînă în anul 2000, programe elaborate şi desfăşurate cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Obiectivul fundamental pentru următoarea perioadă de 15 ani îl reprezintă trecerea României într-o etapă superioară de dezvoltare economico-socială, astfel încît, la sfîrşitul acestui secol, patria noastră să devină o ţară multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere industrial, agricol, ştiinţific şi cultural, cît şi al ridicării bunăstării materiale şi spirituale a poporului, creîndu-se condiţii pentru trecerea la etapa afirmării cu putere în societatea noastră a principiilor de muncă şi de viaţă ale societăţii comuniste.

Coordonate economice fundamentale pentru realizarea acestui ţel strategic major se identifică în promovarea şi mai puternică a creativităţii naţionale şi progresului tehnic în industrie şi economie, în realizarea celei mai mari părţi din producţie în sisteme complex automatizate, cibernetizate, robotizate ; în dezvoltarea mai susţinută a bazei proprii de materii prime şi energie şi valorificarea ei superioară ; în dublarea productivităţii muncii industriale în 1990 comparativ cu 1980 ; în realizarea pînă în 1990 a peste 95% din produsele industriale la nivel calitativ mondial, iar a 2—5% din produse chiar peste acest nivel ; în dezvoltarea şi mai puternică a agriculturii, în ritmuri apropiate de cele ale producţiei industriale ; în dezvoltarea armonioasă, în continuare, a forţelor de producţie în teritoriu ; în ridicarea continuă a nivelului de calificare şi pregătire profesională a forţei de muncă — condiţie indispensabilă realizării tuturor obiectivelor proiectate ş.a. Mai trebuie relevat faptul că Marea Adunare Naţională a adoptat recent un important Program de măsuri privind sarcinile guvernului, ministerelor, celorlalte organe centrale şi locale de stat, centralelor şi unităţilor socialiste pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării pe anul 1985 şi pregătirea înfăptuirii în bune condiţiuni a planului pe anul 1986 — a cărui aplicare este menită să asigure o temeinică bază de pornire pentru cincinalul următor.

Aşa cum se vădeşte din practică, din viaţă, între programele de dezvoltare elaborate şi realizări există o strînsă interdependenţă, o deplină concordanţă, ceea ce demonstrează, cu puterea de neclintit a faptelor, că stă în puterea poporului nostru ca, acţionînd în deplină unitate, sub conducerea partidului, să dea viaţă celor mai îndrăzneţe visuri şi năzuinţe de progres şi bunăstare. Iată, dar, o perspectivă deosebită din a cărei lumină aetul politic fundamental al reinvestirii în funcţia de preşedinte al Republicii Socialiste România a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, strategul dezvoltării noastre viitoare, cu o activitate neobosită consacrată înfăptuirii minunatelor programe adoptate, se relevă ca un semnificativ moment de continuitate al procesului complex al dezvoltării şi ridicării societăţii româneşti pe noi culmi de progres şi civilizaţie. Sub conducerea înţeleaptă a marelui şi strălucitului preşedinte al ţării, eroicul nostru popor, angajat cu hotărîre, cu dăruire şi neţărmurit devotament în marea epopee naţională a edificării socialismului şi comunismului pe pămîntul sacru al patriei, va dobîndi noi şi însemnate victorii, va face paşi hotărîtori înainte spre realizarea visului de aur al omenirii — comunismul.

„Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste şi devotament pentru strălucirea şi măreţia naţiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România“. Sînt cuvintele sacre ale preşedintelui rostite cu mîna pe Constituţie şi gravate în conştiinţa de sine a patriei. Este convingerea de nestrămutat a întregului nostru popor că pentru preşedintele Nicolae Ceauşescu nu a existat, nu există şi nu va exista un ideal mai înalt decît slujirea intereselor partidului şi poporului, cauzei socialismului şi comunismului în România, independenţei şi suveranităţii patriei, păcii şi înţelegerii între toate naţiunile lumii.

Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice

Mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

Cu prilejul realegerii Dumneavoastră în funcția supremă de stat — Președinte al Republicii Socialiste România, consiliul științific și întregul colectiv de muncă al Institutului Central de Cercetări Economice Vă adresează din adîncul inimilor cele mai calde urări de prestigioase realizări în activitatea neobosită pe care o desfășurați cu înflăcărat spirit revoluționar și patriotic, animat de înaltă răspundere față de destinele poporului, al cărui fiu cel mai iubit sînteți, pentru înaintarea neabătută a României pe calea socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului și Vă urează viață îndelungată pentru binele țării și al poporului român.

Reinvestirea Dumneavoastră la conducerea statului, urmînd la scurt timp după realegerea în fruntea Partidului Comunist Român, se înscrie în istoria contemporană a țării ca un nou act de voință al națiunii, o nouă expresie a dragostei, stimei și recunoștinței pe care V-o poartă toți cetățenii patriei, beneficiarii împlinirilor fără precedent, în toate domeniile economico-sociale, ce caracterizează epoca de aur a devenirii noastre — EPOCA CEAUȘESCU —, cea mai fertilă și plină de realizări din istoria patriei.

Acest eveniment — precedat de semnificativul moment omagial pe care l-a constituit împlinirea a 20 de ani de la istorica Plenară din martie 1965, care V-a ales în funcția supremă de conducere a Partidului Comunist Român — prilejuiește nu numai un strălucit bilanț al marilor înfăptuiri ce caracterizează România de azi pe plan politic, economic, social, al culturii și civilizației socialiste, al nivelului material și spiritual de trai, pe planul poziției sale active și respectate în concertul națiunilor lumii, ci mai cu seamă reliefarea pregnantă a justeței, a fundamentului științific și viziunii înnoitoare pe care Dumneavoastră le-ați imprimat cu consecvență politicii partidului și statului, politică — susținută și urmată cu neclintit atașament și deplină încredere de întregul popor în strînsă unitate — care stă la temelia acestor înfăptuiri.

Pentru noi, cei ce lucrăm în domeniul cercetării economice, strălucitele realizări, ca și perspectivele ce se deschid prin hotărîrile adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului privind obiectivele celui de-al 8-lea cincinal și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 constituie un vast teren de investigație, din care rezultă, ca trăsătură fundamentală, cursul pe care Dumneavoastră îl imprimați cu fermitate spre valorificarea deplină a potențialului național pentru dezvoltarea multilaterală intensivă, pentru creșterea calității și eficienței în toate domeniile de activitate.

Afirmarea pe plan internațional a României socialiste, prestigiul de care se bucură țara noastră în relațiile cu toate statele sînt strîns legate de activitatea și personalitatea Dumneavoastră, militant consecvent pentru respectarea principiilor independenței, suveranității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, pentru cooperare, securitate în lume, pentru o nouă ordine economică și politică într-o lume a păcii, destinderii și înțelegerii între popoare.

Exprimîndu-ne profunda satisfacție față de realegerea Dumneavoastră ca Președinte al Republicii Socialiste România, Vă încredințăm, mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU, că vom munci cu pasiune, dăruire revoluționară și devotament pentru a fundamenta cercetarea economică pe cunoașterea și promovarea tezelor științifice și ideilor revoluționare elaborate și formulate de Dumneavoastră, pentru a contribui la realizarea lor deplină în practica economică și la transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, spre binele și prosperitatea scumpei noastre patrii — Republica Socialistă România.

Institutul Central de Cercetări Economice

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

O concepție profund științifică privind rolul industriei ca bază a întregului progres economico-social

ANUL 1985 marchează împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, perioada cea mai bogată în înfăptuiri din istoria contemporană a patriei noastre, de cînd destinele României sînt cu strălucire conduse de marele gînditor și strateg revoluționar, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului și președintele țării. Datorită spiritului său realist și novator, al cutezanței revoluționare și al dăruirii patriotice, cei douăzeci de ani care se împlinesc de la Congresul al IX-lea al partidului se constituie în epoca eroică ce poartă numele conducătorului partidului și statului, epoca în care România și-a făurit o economie modernă, structurată în concordanță cu cerințele dezvoltării țării și ancorată la imperativele epocii și la condițiile dezvoltării mondiale contemporane, apță să pună mai bine în valoare resursele materiale și umane și să se ridice la nivel superior de competitivitate și eficiență.

■

BAZÎNDU-SE pe concepția că socialismul și comunismul se construiesc în condițiile istorice concrete ale fiecărei țări, ceea ce presupune aplicarea creatoare a legităților generale ale edificării noii orînduiri în cadrul fiecărei țări și etape a procesului revoluționar, partidul nostru a situat în centrul strategiei construcției socialiste procesul de industrializare. **„Pornind de la realitățile țării noastre** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, partidul a pus în centrul politicii sale industrializarea socialistă a țării — baza progresului întregii economii, a dezvoltării multilaterale a societății socialiste, factor hotărîtor al asigurării independenței și suveranității naționale.“** Partidul Comunist Român, încă de la începutul activității sale, a văzut în industrializare singura cale pentru asigurarea progresului și civilizației poporului, a libertății și independenței noastre naționale. Dar în condițiile regimului burghezo-moșieresc, ale structurilor politice, economice și sociale din vechea orînduire, cînd economia națională era dependentă de marile monopoluri internaționale, teza făuririi unei industrii naționale nu putea găsi teren prielnic pentru finalizare. Clasele exploatatoare și cercurile imperialiste străine nu s-au călăuzit în politica lor după nevoile vitale ale poporului, ci după interesul de clasă de a obține cît mai mult profit prin exploatarea maselor muncitoare și jefuirea bogățiilor țării. De aceea, abia după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, s-au creat condiții pentru industrializarea țării, iar după cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii și după lichidarea proprietății capitaliste asupra principalelor mijloace de producție, s-a trecut la înfăptuirea practică a procesului de industrializare, ca pîrghie de bază a edificării noii orînduiri, a dezvoltării complexe și multilaterale a întregii economii naționale.

Un moment decisiv în elaborarea și înfăptuirea politicii de industrializare, ca și a întregului proces revoluționar de făurire și dezvoltare a orînduirii socialiste l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului. Aprecierea pe care o făcea atunci, de la tribuna marelui forum, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că al IX-lea Congres al partidului va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României, își găsește concretizarea, în primul rînd, în marile transformări petrecute în viața economică a țării, în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, pe temelia cărora au avut loc prefacerile revoluționare în toate domeniile vieții sociale din patria noastră. **„Este necesar** — sublinia secretarul general al partidului — **să nu uităm o clipă faptul că factorul hotărîtor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism îl constituie dezvoltarea forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Cu cît vom realiza mai bine și într-un ritm mai intens dezvoltarea bazei tehnico-materiale, a forțelor de producție, inclusiv repartizarea teritorială a acestora și sistematizarea orașelor și satelor — cu atît vor fi mai mari succesele în înfăptuirea programului de edificare a orînduirii noi, în ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație.“**

Contribuția determinantă pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus-o la definirea strategiei industrializării se referă atît la fundamentarea complexă a acestui proces pe implicațiile pe care le are industria asupra ritmului de dezvoltare a economiei naționale și evoluției structurii economice și sociale a țării, cît și la regîndirea orientării acestei politici spre laturile calitative, intensive, spre modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale în pas cu cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării. Industrializarea socialistă, așa cum a demonstrat experiența noastră și a altor țări socialiste, este calea principală de creare a bazei tehnico-materiale a socialismului, capabilă să promoveze progresul tehnic în toate ramurile economiei naționale, creșterea productivității muncii sociale. Împreună cu alte sectoare neagricole, dar care se dezvoltă în strînsă legătură cu ea, dezvoltarea și modernizarea industriei asigură folosirea deplină și eficientă a forței de muncă, precum și valorificarea superioară a resurselor țării. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, industria națională multilateral dezvoltată este o condiție a creșterii participării competitive a țării la circuitul economic mondial, cu efecte pozitive asupra creșterii economice și reducerii decalajelor față de țările avansate din punct de vedere economic.

Unul din domeniile dezvoltării industriale a țării noastre ale cărei conceperi și realizări sînt aproape exclusiv rezultatul gîndirii și acțiunilor întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, este repartizarea și dezvoltarea armonioasă a acestei ramuri pe întregul teritoriu al patriei. Chiar dacă și pînă la Congresul al IX-lea al partidului au fost întreprinse măsuri de înlăturare a marilor discrepanțe existente între diferitele zone ale țării în privința dezvoltării industriei și a forțelor de producție în general, rezultatele obținute pînă în anul 1965 nu au schimbat substanțial situația. Avînd în vedere că cerințele construcției socialismului impun optimizarea dezvoltării economiei naționale nu numai în profil de ramură, ci și din punct de vedere teritorial, precum și faptul că așezarea armonioasă a forțelor de producție, în primul rînd industriale, pe întreg cuprinsul țării constituie baza asigurării egalității economice și sociale a tuturor locuitorilor patriei, adevărata lor egalitate în drepturi, secretarul general al partidului a urmărit cu o consecvență remarcabilă îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite, în special a celor industriale. **„Edificarea socialismului și comunismului** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — presupune ridicarea la o viață nouă a tuturor localităților, pentru ca fiecare să poată duce o activitate înfloritoare, independentă în toate domeniile existenței sociale. Or, amplasarea teritorială judicioasă a diferitelor activități industriale, dezvoltarea forțelor de producție în toate zonele țării merg tocmai în direcția creării condițiilor pentru ridicarea tuturor localităților, a tuturor comunelor la un nivel superior de civilizație materială și spirituală“.**

Prin toate implicațiile ei industria se dovedește a fi factorul cel mai important al creșterii potențialului economic al țării și, prin aceasta, veriga de bază în ridicarea standardului de viață materială și spirituală a membrilor societății. Subliniind acest lucru, secretarul general al partidului menționa: **„În ultimă instanță, scopul industrializării este acela de a asigura creșterea accelerată a mijloacelor de producție pentru utilarea și dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naționale de care depinde satisfacerea cerințelor de consum ale întregului popor, precum și asigurarea mijloacelor pentru reproducția socialistă lărgită, pentru progresul continuu al societății.“** Aceste teze formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu ocupă un loc esențial în fundamentarea întregii politici de dezvoltare prioritară a industriei, asigurîndu-i rolul de ramură conducătoare în dezvoltarea economiei naționale. Acest rol se întemeiază pe faptul că industria este ramura care asigură înzestrarea cu mijloace tehnice moderne (mașini, utilaje, instalații) a tuturor celorlalte ramuri și sectoare de activitate și, în același timp, ea este ramura

capabilă să-şi reproducă mijloacele de producţie necesare propriei dezvoltări.

ASTFEL concepută, industrializarea socialistă a fost înfăptuită de poporul nostru, în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea partidului, în concordanţă cu legităţile obiective ale construcţiei socialiste şi cu cerinţele concrete ale acestui proces în fiecare etapă a edificării şi dezvoltării noii orînduiri în România. În lumina acestor cerinţe obiective, coordonatele de bază ale politicii de industrializare, în interdependenţă cu ansamblul dezvoltării economico-sociale a ţării, cuprinse în documentele partidului nostru, în opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu, sînt următoarele: dezvoltarea prioritară a industriei socialiste, orientarea sa fermă spre ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele de materii prime şi munca socială; dezvoltarea armonioasă, proporţională a tuturor ramurilor economiei naţionale, asigurarea unui echilibru permanent între ele, prin optimizarea raportului dintre industrie şi agricultură; amplasarea raţională a forţelor de producţie, în primul rînd industriale, pe întregul teritoriu, ridicarea economico-socială a tuturor judeţelor şi zonelor ţării; menţinerea unei rate înalte a acumulării, ca singura cale pentru dezvoltarea rapidă a economiei, pentru accelerarea creşterii productivităţii muncii şi sporirii eficienţei economice, pentru reducerea decalajelor şi apropierea de ţările avansate din punct de vedere economic; crearea, în final, în ţara noastră, într-o perioadă cît mai scurtă, a unei economii avansate, competitive cu cea a ţărilor industrializate. Aceste coordonate arată că, în gîndirea şi politica partidului nostru, a secretarului general al partidului, industrializarea nu s-a redus la crearea şi dezvoltarea acestei ramuri, ci a fost concepută şi realizată ca un proces amplu şi cuprinzător de formare a unui nou complex economic naţional, puternic şi multilateral dezvoltat, în care rolul hotărîtor revine industriei, ca ramură conducătoare a economiei naţionale. Dezvoltarea complexă şi modernizarea industriei asigură progresul şi echilibrul dinamic al tuturor ramurilor şi sectoarelor de activitate, creşterea potenţialului economic al ţării, sporirea competitivităţii şi puterii de comparaţie cu ţările avansate ale lumii.

Înfăptuind neabătut această politică, poporul nostru a obţinut rezultate remarcabile în dezvoltarea forţelor de producţie industriale şi, pe această bază, în celelalte ramuri ale economiei naţionale. S-a produs un adevărat salt calitativ în configuraţia economico-socială a ţării, România a redus tot mai mult, mai ales în ultimul deceniu, decalajele faţă de ţările industrializate. Aşa cum apreciază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, **„dintr-o ţară agrară, cu o industrie şi o agricultură slab dezvoltate, România s-a transformat într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă şi o agricultură socialistă în plină dezvoltare."**

Faţă de anul 1945, producţia industrială a ţării este de peste 100 de ori mai mare. În cadrul acesteia s-au dezvoltat cu prioritate subramurile industriale de vîrf. Comparativ cu anul 1938, faţă de creşterea producţiei industriale în ansamblu de 53 de ori, producţia industriei chimice a crescut de 338 de ori, cea a industriei construcţiilor de maşini de 221 ori, energia electrică şi termică de 122 ori. Au cunoscut dinamici rapide şi celelalte subramuri ale industriei: metalurgia feroasă de 63 de ori, metalurgia neferoasă de 37 de ori, celuloza şi hîrtia de 40 de ori, industria textilă de 37 de ori, industria alimentară de 10 ori. Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale în perioada 1951—1983 a fost de 11,5%, ţara noastră făcînd parte dintre ţările cu cel mai ridicat ritm al creşterii producţiei industriale. Totodată, productivitatea muncii a crescut în industrie, în 1983 faţă de 1950, de 9,85 ori, cu un ritm mediu anual de 7,2%. Ca rezultat al industrializării a crescut numărul personalului muncitor de 3,58 ori. Dezvoltarea economică a determinat şi o creştere a venitului naţional de 16 ori, cu un ritm mediu anual de 8,7%. Aceasta a asigurat şi o puternică dezvoltare a celorlalte sectoare. S-au produs schimbări radicale în dezvoltarea ştiinţei, culturii, învăţămîntului, în structura socială şi în condiţiile de trai ale populaţiei. Retribuţia medie pe o persoană a crescut de la 337 lei lunar în 1950, la 2 601 în 1983, iar cheltuielile social-culturale de la bugetul statului au crescut, în aceeaşi perioadă, de 24 ori.

Aceste realităţi ale marilor înfăptuiri obţinute de poporul nostru în anii socialismului demonstrează justeţea orientării ferme pe calea dezvoltării puternice a forţelor de producţie, avînd la bază politica de industrializare a ţării. Subliniind caracterul neştiinţific şi reacţionar al unor teze, care minimalizează sau neagă importanţa şi necesitatea industrializării tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** subliniază că : **„Dacă România nu ar fi acţionat pentru dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, ar fi rămas în continuare o ţară slab dezvoltată, dependentă de ţările industrializate".** Faptele, realităţile atestă justeţea politicii de industrializare, a politicii economice în general adoptată şi aplicată de partid. România a procedat bine concentrînd forţe puternice pentru dezvoltarea industriei şi a celorlalte ramuri, pentru realizarea unei puternice baze tehnico-materiale.

CONGRESUL al XIII-lea al partidului, marcînd trecerea la cea de a treia etapă a realizării Programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, stabileşte obiectivul fundamental şi direcţiile de bază ale dezvoltării economico-sociale a ţării în cincinalul 1986—1990 şi în perspectivă pînă în anul 2000. Aşa cum rezultă din documentele Congresului, pîrghia de bază, care urmează să asigure îndeplinirea sarcinilor stabilite, este continuarea procesului de industrializare a ţării, întărirea poziţiei industriei de ramură conducătoare a economiei naţionale. Prin această orientare se confirmă, încă o dată, concepţia partidului nostru, a secretarului său general, conform căreia dezvoltarea forţelor de producţie, pe baza industrializării, reprezintă condiţia esenţială a edificării noii orînduiri şi ridicării patriei pe noi trepte de progres economic şi social. Prin continuarea procesului de industrializare, de dezvoltare şi modernizare a forţelor de producţie, se creează condiţiile necesare pentru consolidarea realizărilor obţinute pînă în prezent în construcţia socialistă, se asigură întărirea poziţiei României de ţară mediu dezvoltată şi trecerea ei într-un stadiu nou, superior, cel de ţară socialistă dezvoltată. Păstrîndu-şi şi în viitor caracterul industrial-agrar şi bazîndu-se pe o industrie modernă, puternic dezvoltată şi pe o agricultură avansată, de înaltă productivitate, economia ţării noastre îşi va întemeia, şi în continuare, întreaga dezvoltare şi modernizare pe dezvoltarea industriei, ca pivot al trecerii pe trepte calitativ superioare a întregului proces al creşterii economice şi dezvoltării economico-sociale.

Rezultă, aşadar, că dezvoltarea industrială, în strategia politicii partidului nostru, este un proces de lungă durată, care se extinde asupra tuturor etapelor edificării şi consolidării noii orînduiri sociale. În funcţie de cerinţele fiecărei etape şi de condiţiile interne şi internaţionale, politica de industrializare a cunoscut anumite particularităţi în ceea ce priveşte ritmurile şi priorităţile. În viitorul cincinal şi în perspectivă pînă la sfîrşitul mileniului, în conformitate cu trecerea la o etapă calitativ superioară a activităţii, în care se accentuează rolul factorilor intensivi ai creşterii economice şi ţinînd seama de condiţiile din ansamblul economiei mondiale, strategia industrializării ţării noastre cunoaşte unele particularităţi, care se referă, în primul rînd, la anumite priorităţi în dezvoltarea diferitelor subramuri şi în interiorul acestora, iar în al doilea rînd, la rolul deosebit ce revine ştiinţei, tehnicii şi tehnologiei în impulsionarea dezvoltării industriei şi a întregii economii naţionale.

În ceea ce priveşte dezvoltarea subramurilor industriale, pornindu-se de la necesitatea soluţionării problemelor bazei de materii prime şi energie, ca o condiţie fundamentală pentru dezvoltarea în ritm susţinut a economiei şi pentru realizarea independenţei energetice a ţării, subramurile industriei extractive şi producătoare de resurse energetice ocupă un loc prioritar. Aceasta rezultă şi din programul de investiţii care este orientat cu precădere spre punerea în valoare a noi resurse energetice şi de materii prime şi utilizarea lor cu randament superior. În acest sens, sînt prevăzute şi măsuri pentru asigurarea aplicării pe scară largă a metodelor de mare randament în industria extractivă, ca şi pentru continuarea preocupărilor în vederea recuperării şi refolosirii materiilor prime şi materialelor. În ceea ce priveşte baza energetică sînt stabilite măsuri care să conducă la o accentuare a valorificării resurselor primare, îndeosebi cele de lignit şi şisturi bituminoase, extinderea construcţiei de hidrocentrale, grăbirea ritmului de realizare a centralelor nucleare şi amplificarea preocupărilor pentru folosirea surselor noi de energie. Restructurările preconizate în balanţa energetică trebuie să ducă la reducerea la minimum a utilizării hidrocarburilor în acest domeniu şi trecerea la folosirea lor ca materie primă în industria prelucrătoare.

Sub aspectul priorităţilor din interiorul fiecărei subramuri industriale, reţin atenţia cele fundamentate pe cerinţele modernizării, ale intensităţii şi eficienţei. Sub acest aspect se acordă o mai mare atenţie domeniilor de vîrf ale industriei prelucrătoare, care au la bază cele mai ridicate performanţe tehnice şi tehnologice şi care valorifică la nivel superior materiile prime, energia şi resursele umane, asigurînd o sporire a competitivităţii produselor noastre pe piaţa externă. În categoria acestor domenii menţionăm: în industria electronică — producţia de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială şi profe-

Petre MĂLCOMETE
Iaşi

(Continuare în pag. 22)

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — obiectiv important al dezvoltării multilaterale a României (I)

GÎNDIREA NOVATOARE, preocuparea statornică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, orientările și indicațiile de o inestimabilă valoare teoretică și practică date cu prilejul întîlnirilor de lucru cu cei ce își desfășoară activitatea în agricultură constituie un amplu și mobilizant program de acțiune, de muncă pentru dezvoltarea accelerată a agriculturii, corespunzător obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. Ca urmare a politicii agrare promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, agricultura românească se află de două decenii pe calea unei dezvoltări și modernizări continue, inclusiv în cadrul structurilor tehnico-productive-organizaționale. Această ramură de mare însemnătate aduce o contribuție de seamă la progresul întregii economii naționale, la ridicarea la cote tot mai înalte a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Subliniind cu rigoare științifică locul agriculturii ca cea de-a doua ramură de bază a economiei naționale, în magistralul Raport prezentat marelui forum al comuniștilor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** definea astfel evoluția ei în cincinalul 1986—1990 : **„Obiectivul fundamental îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale".**

Dezvoltîndu-se pe baza unei concepții proprii, elaborată la cel de al IX-lea Congres al partidului și continuată la congresele ulterioare, agricultura românească se integrează în tendințele calitative ale întregii economii românești, în concordanță și cu tendințele ce se manifestă în acest sector pe plan mondial. Tocmai în această perspectivă, **din inițiativa secretarului general al partidului nostru** — avîndu-se în vedere importanța deosebită a agriculturii, atît pentru asigurarea necesarului de produse pentru consumul populației, cît și ca bază de materii prime pentru industrie, pentru export, în condițiile unei piețe mondiale favorabilă produselor agricole, și ținîndu-se seama de rezervele încă însemnate de creștere ale agriculturii românești, în ce privește folosirea integrală a fondului funciar, a mijloacelor de dotare, a timpului de lucru, a utilizării, de asemenea, a celor mai avansate tehnologii agricole — **continuă în mod accelerat procesul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament.** Revoluția agrară în România este un proces complex, a cărui strategie include toate componentele — productive, tehnice, organizatorice și sociale ale agriculturii românești, urmînd să asigure producții superioare cantitativ și calitativ. Noua revoluție agrară în România de azi și de mîine își propune ca obiectiv fundamental cea mai profundă implantare a cuceririlor tehnico-științifice în agricultură, o promovare rapidă a progresului tehnic, transformarea radicală a țărănimii cooperatiste, a modului ei de a gîndi și de a munci.

1985 — an determinant pentru realizarea unui salt calitativ în agricultură

ÎN ACEST CONTEXT, Programul de măsuri privind sarcinile guvernului, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale de stat, ale centralelor și unităților socialiste pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1985 și pregătirea în bune condiții a planului pe 1986 — program elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu și aprobat de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — conține în expresie sintetică prioritățile perioadei pe care o parcurgem ; potrivit indicațiilor date de secretarul general al partidului, pe primul plan se situează sarcina înfăptuirii în mod exemplar a planului de producție în toate domeniile de activitate și în primul rînd în industrie și agricultură.

Anul 1985, ultimul al actualului cincinal, trebuie să constituie un moment de referință pentru toți lucrătorii din agricultură, ale căror rezultate să contribuie la înscrierea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie, cu o agricultură înfloritoare.

Întregul plan de dezvoltare economico-socială pe anul 1985 poartă pecetea acestei opțiuni majore, ilustrată prin ritmuri de dezvoltare a căror fundamentare exprimă ponderea tot mai ridicată a factorilor calitativi, de raționalitate, eficiență și economicitate, în măsură să contribuie hotărîtor la folosirea superioară a resurselor materiale, concomitent cu sporirea productivității muncii sociale — elemente determinante în creșterea avuției naționale. Înscriind agricultura ca una dintre prioritățile de seamă ale dezvoltării, în 1985 prevederile Programului național pentru asigurarea unor producții agricole stabile, în condiții normale de climă, consemnează necesitatea de a se obține aproape 30 milioane tone de cereale, producții sporite la plante tehnice, legume și fructe, o creștere a efectivelor de animale și a producției zootehnice, o îmbunătățire substanțială a bazei furajere. În proiectarea acestor niveluri s-a ținut seama de folosirea eficientă a pămîntului, a bazei materiale : 185 mii de tractoare, peste 3,5 milioane de hectare irigate, 2 483 mii tone de îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu, la care se adaugă 36 milioane tone de îngrășăminte organice.

În acest cadru, planul înscrie pe mai departe ca un obiectiv esențial înfăptuirea unei profunde revoluți agrare, cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției agricole pe baze moderne, științifice.

Producția de cereale boabe, de aproape 30 milioane de tone, este structurată astfel : grîu și secară — 9,88 milioane tone, porumb — 16,32 milioane tone, orz și orzoaică — 3,2 milioane tone. Salturi importante sînt prevăzute la sfecla de zahăr — 10,8 milioane de tone, floarea-soarelui și rapiță — 1,28 milioane de tone, soia — 0,87 milioane de tone, cartofi de toamnă — 6,55 milioane de tone, legume de cîmp — 7,5 milioane de tone, fructe — 2,8 milioane de tone, struguri — 2,2 milioane de tone. În sectorul zootehniei, efectivele de animale vor ajunge la 9 milioane de bovine (din care vaci și bivolițe — 2,9 milioane), 15 milioane de porcine (din care 1,185 milioane de scroafe), 23 milioane de ovine și caprine, 64 milioane de păsări ouătoare. Concomitent, producția zootehnică va atinge următoarele niveluri : carne în viu —2,2 milioane de tone, lapte de vacă și de bivoliță — 60 900 mii hl, lînă — 58,63 mii de tone, ouă — 7 800 milioane bucăți. Totodată, va spori la peste 750 mii capete numărul cabalinelor, în conformitate cu programul de creștere al acestei specii valoroase și de mare perspectivă.

Aceste niveluri ridicate pot fi atinse în condițiile accentuării factorilor calitativi, valorificării la un nivel superior a capacității creatoare a tuturor celor ce muncesc în agricultură, indiferent că desfășoară activitate directă în fermă, cercetare, proiectare sau învățămînt. Ținînd seama de marile rezerve care există în agricultura noastră în toate aceste direcții, de înfăptuirea în agricultură a unui amplu program de investiții, este evident că sarcinile pe 1985 pot fi înfăptuite și depășite.

Aceasta va însemna crearea unei baze corespunzătoare pentru înfăptuirea prevederilor cincinalului, care va marca dezvoltarea pe o treaptă superioară a economiei naționale, creșterea competitivității sale, întărirea forței materiale și spirituale a patriei, ridicarea gradului de civilizație al întregului popor. În acest context, sarcini concrete și deosebit de complexe revin organelor din sistemul unitar de conducere a agriculturii, în vederea întronării unui spirit de ordine și disciplină desăvîrșite, la toate nivelurile de decizie și, cu deosebire, în fiecare fermă — locul unde se realizează producția agricolă.

Pămîntul — folosit integral și eficient

PĂMÎNTUL reprezintă un bun național, de care sînt strîns legate creșterea avuției naționale, bunăstarea întregului popor. Posibilitățile de sporire a suprafeței arabile sînt însă limitate (circa 0,43 ha pe locuitor). Cantitățile tot mai mari care urmează a fi obținute la cereale, plante tehnice, legume, furaje reclamă valorificarea mai bună a fiecărei suprafețe de pămînt, crește-

ea producției la unitatea de suprafață, pentru a asigura producții sporite, capabile să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele de consum ale populației și alte nevoi ale economiei naționale.

Posibilitățile de folosire integrală și eficientă a fiecărui metru pătrat de teren sînt multiple. O preocupare fundamentală a tuturor celor care lucrează în agricultură, a tuturor cetățenilor patriei trebuie să o constituie **cultivarea integrală a pămîntului.**

Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit sarcina de a se introduce în circuit noi suprafețe, astfel ca în 1985 suprafața arabilă a țării să depășească 10 milioane de hectare. Sarcină posibil de îndeplinit dacă ne referim la căile reale de sporire a suprafețelor : mai buna organizare a solelor, prin desființarea unor drumuri inutile și dimensionarea celorlalte ; redarea grabnică în circuitul agricol a suprafețelor pe care au fost organizate diferite șantiere (industriale, de irigații) ; dezafectarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare (canale vechi, poduri etc.) care nu mai sînt utile ; folosirea integrală a vetrelor satelor ; cultivarea în întregime a fiecărei suprafețe din gospodăriile populației ; cultivarea cu legume și pomi a terenurilor de pe marginile drumurilor și a căilor ferate ; recuperarea terenurilor ocupate cu reziduuri industriale, deșeuri ș.a. ; economisirea suprafețelor utilizate la lucrările de îmbunătățiri funciare și de construcții (simplificarea rețelei de drumuri, linii electrice etc.) ; sistematizarea localităților — în general, combaterea oricărei risipe a fondului funciar. Dar problema fundamentală a preocupărilor organelor agricole centrale, locale și a fiecărui specialist din unitățile agricole trebuie să o constituie executarea ireproșabilă a volumului mare de lucrări pentru **amenajarea și exploatarea rațională a terenurilor irigate,** pentru executarea lucrărilor de desecare, de combatere a eroziunii solului, ameliorarea terenurilor degradate, astfel încît prin lucrări minime de îmbunătățiri funciare, executate în complex — specifice fiecărei unități și fiecărei sole de teren, să se poată realiza randamente maxime la unitatea de suprafață.

Marile investiții ce se vor acorda în următorul cincinal pentru înfăptuirea grandiosului program de îmbunătățiri funciare (creșterea suprafețelor agricole cu încă 500 000 ha, amenajarea a încă 1,8—2,3 milioane hectare pentru irigat, desecarea a 1,5 milioane hectare și combaterea eroziunii pe circa 800 000 hectare) constituie garanția realizării unor recolte mari, sigure și stabile.

Este necesar să depunem în continuare toate eforturile ca pămîntul de care dispunem să fie cultivat integral, să-i menținem și să-i ridicăm continuu fertilitatea. În acest context se impune inventarierea întregului fond funciar și elaborarea unui program complex de ridicare a fertilității solului.

Cerințe ale calității în producția vegetală

ÎN PROBLEMATICA majoră abordată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul întîlnirilor cu lucrătorii ogoarelor, un loc primordial îl ocupă problemele calitative ale dezvoltării agriculturii. Așa cum se desprinde din Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1985, realizarea unei producții sporite de cereale, plante tehnice, legume, cartofi și fructe, la nivelul planului de stat, reclamă din partea tuturor specialiștilor (din producție, cercetare, proiectare și învățămînt) o preocupare susținută, continuă, o muncă concretă, participativă la aplicarea celor mai avansate tehnologii, la executarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor de întreținere, recoltare, transport și depozitarea în cele mai bune condiții a producției agricole.

Experiența și rezultatele concrete ale anului agricol trecut au demonstrat marile rezerve ale agriculturii românești. S-a realizat cea mai mare producție de cereale din istoria țării (peste o tonă pe locuitor), iar unele unități au obținut randamente record. Astfel, la cultura grîului, 216 unități agricole au obținut peste 5 000 kg la ha (din care 3 au obținut peste 8 000 kg la ha). La porumb, 78 unități au realizat peste 10 000 kg boabe la ha (din care 9 mai mult de 20 000 kg știuleți la ha).

Sînt adevăruri bine cunoscute că numai prin muncă efectivă și respectarea întocmai a tehnologiilor putem asigura o producție sporită la hectar, la nivelul celor realizate de unitățile fruntașe. Aceasta reclamă însă din partea tuturor specialiștilor din agricultură o implicare mai mare în asigurarea de semințe și material săditor în cantități suficiente (în raport cu raionarea și zonarea culturilor), de mijloace mecanice și umane, în aplicarea tehnologiilor celor mai avansate. Este necesar să generalizăm experiența unităților fruntașe, care în condițiile anului 1984 au realizat producții mari de cereale și plante tehnice (atît la culturile principale, cît și la culturile duble — în 1985 peste 2 milioane hectare).

Zootehnia — sector decisiv al dezvoltării intensive a agriculturii

PARALEL cu asigurarea creșterii mai accentuate a efectivelor de vaci și juninci, la ovine și porcine, în zootehnie centru preocupărilor trebuie să-l constituie sporirea randamentelor medii și a producțiilor totale, astfel încît la finele cincinalului viitor zootehnia să dețină o pondere de circa 46—48% în totalul producției agricole globale. Programul de acțiune pentru realizarea sarcinilor în sectorul creșterii animalelor în anul 1985 are în vedere sporirea efectivelor de animale și a producțiilor medii pe animale.

Planul în zootehnie pe acest an pune în fața lucrătorilor din sectorul creșterii animalelor sarcini deosebit de importante în scopul atingerii producțiilor stabilite în programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială. Problema centrală o reprezintă **creșterea bovinelor,** la care trebuie să sporească atît efectivele, cît și randamentul de lapte și greutatea de livrare. Pentru aceasta se pun probleme cu privire la sporirea și ameliorarea efectivelor prin îmbunătățirea activității de reproducție, asigurarea reproducătorilor de calitate, creșterea indicilor de natalitate și fecunditate, îmbunătățirea asistenței sanitar-veterinare și a furajării animalelor, modernizarea spațiilor de adăpostire.

De o atenție sporită se bucură, de asemenea, creșterea efectivelor de **ovine** și **caprine.** Trebuie continuată acțiunea de ameliorare a lor, prin îmbunătățirea activității de reproducție, reducerea pierderilor prin mortalitate, accelerarea ritmului de creștere a efectivelor de ovine în județele din zona montană, sporirea producțiilor de lînă, carne și lapte și a livrărilor la fondul de stat, modernizarea fermelor de ovine etc.

În sectorul **creșterii porcinelor,** la care efectivele se vor stabiliza, în general, la 15 milioane de capete, prin respectarea riguroasă a tehnologiilor pentru creșterea îndicelui de natalitate, a condițiilor de îngrijire și hrănire (folosind și furaje de volum), asistența sanitar-veterinară, îmbunătățirea în continuare a patrimoniului biologic al efectivelor, dezvoltarea creșterii porcilor în gospodăriile populației trebuie să se asigure o producție sporită de carne.

În domeniul **creșterii păsărilor,** prioritățile constau în realizarea efectivelor matcă de 64 milioane capete (găini pentru carne cu o greutate medie la tăiere de 1250 grame, găini pentru ouă cu o producție de peste 138 ouă pe cap de pasăre) și pentru sporirea continuă a producției de carne și ouă și a livrărilor la fondul de stat.

În ce privește **creșterea iepurilor,** este necesar să se asigure un efectiv matcă ridicat, cu o greutate medie la sacrificare de peste 2,3 kg ; la **animalele de blană** se vor lua măsuri pentru livrarea la fondul de stat a unui număr sporit de blănuri de caracul, de nurcă, nutrie, vulpi, iepuri, pentru îmbunătățirea activității de reproducere, combaterea bolilor și utilizarea mai completă a resurselor furajere locale.

Animalele de muncă vor înregistra creșteri importante ale efectivelor (la peste 800 mii capete, din care cabalinele de muncă vor reprezenta o pondere semnificativă) prin perfecționarea activității de reproducție, creșterea indicelui de natalitate și fecunditate ; totodată trebuie asigurat numărul de atelaje necesar pentru efectuarea transporturilor în interiorul fermelor.

În viitor se va ajunge la peste 1,5 milioane **familii de albine,** prin continuarea acțiunii de înființare de noi stupine în unitățile de stat și cooperatiste ; **sericicultura** va produce cantități sporite de gogoși de mătase și vor fi întreprinse acțiuni pentru întreținerea celor peste 7 500 ha plantații de duzi.

Multiplele sarcini ce revin zootehniei necesită participarea cît mai activă a inginerilor zootehniști și a medicilor veterinari la aplicarea tehnologiilor de îngrijire, exploatare și apărare a sănătății animalelor, la un nivel calitativ superior. De aceea, este necesar să fie întărite ordinea și disciplina, răspunderea cadrelor de specialitate și îngrijitorilor în respectarea normelor de hrănire și îngrijire, a programelor de grajd și a rațiilor furajere, în scopul evitării oricărei forme de risipă a hranei, energiei și a celorlalte materiale. Creșterea natalității, reducerea mortalităților și a sacrificărilor de necesitate, sporirea greutății la tăiere, îmbunătățirea raselor și asigurarea unei îmbelșugate baze furajere constituie elementele determinante în sporirea producției animaliere.

dr. ing. Alexandru IGNAT

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

DEBUTUL celui de-al doilea trimestru al acestui ultim an din actualul cincinal găsește colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul patriei într-un amplu și mobilizator efort pentru asigurarea realizării exemplare a planului la toți indicatorii, pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. Acțiunile și măsurile ce se întreprind în fiecare unitate economică în parte, în scopul desfășurării normale, ritmice a producției **poartă amprenta vibrantelor chemări și îndemnuri adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 26 — 27 martie** de a se organiza în așa fel activitatea încît să se asigure îndeplinirea în totalitate a prevederilor de plan pe acest an și, în acest fel, realizarea în condiții bune a planului pe întregul cincinal 1981 — 1985.

În această privință un rol deosebit de important îl are **Programul de măsuri** — adoptat de Marea Adunare Națională — **privind sarcinile guvernului, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale de stat, centralelor și unităților socialiste pentru îndeplinirea integrală a prevederilor Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1985 și pregătirea înfăptuirii în bune condiții a planului pe anul 1986.** Elaborat în strînsă concordanță cu indicațiile și orientările secretarului general al partidului, programul concentrează eforturile creatoare ale oamenilor muncii din industrie, agricultură, construcții, din unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică, din celelalte sectoare ale economiei naționale asupra obiectivelor majore ale îndeplinirii planului pe acest an, stabilind sarcinile, direcțiile prioritare de acțiune pentru fiecare domeniu de activitate.

În centrul preocupărilor — realizarea producției fizice la toate sortimentele

REALIZAREA de către fiecare unitate economică în parte a obiectivelor stabilite prin plan impune, în primul rînd, asigurarea tuturor condițiilor tehnice și organizatorice necesare realizării integrale a producției fizice, la toate sortimentele. Se asigură în acest mod premisele necesare îndeplinirii planului la toți indicatorii economico-financiari, ca și posibilitatea onorării obligațiilor contractuale la timp față de beneficiarii interni și externi. Totodată, realizarea și livrarea la termen a produselor constituie o condiție de bază pentru punerea în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități de producție, pentru desfășurarea în bune condiții a activității tuturor ramurilor economiei naționale.

În acest context prezentăm în articolul de față modul în care colectivul de oameni ai muncii de la **întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" — București** acționează pentru asigurarea unei activități ritmice în procesul de fabricație, astfel încît planul de producție fizică să fie realizat integral, la fiecare sortiment în parte.

DE LA început se cere precizat faptul că începînd cu luna martie a.c. colectivele de oameni ai muncii de aici au asigurat intrarea în normal a activității productive, planul fiind zi de zi îndeplinit la toate sortimentele, realizîndu-se chiar unele recuperări din restanțele lunilor ianuarie și februarie. În ce privește obligațiile la export, întreprinderea a asigurat realizarea integrală a tuturor prevederilor pe trimestrul I, livrîndu-se, sau fiind în curs de expediție diverse utilaje chimice (decantoare, filtre, degazoare, schimbătoare de căldură, coloane de distilare, recipienți sub presiune etc.), contractate cu beneficiari dintr-un număr de 6 țări. La aceasta a contribuit hotărîtor — pe lîngă măsurile tehnice, tehnologice și organizatorice inițiate în acest trimestru — și faptul că, așa cum în repetate rînduri a indicat conducerea de partid, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, producția de export a fost temeinic pregătită încă din ultimele luni ale anului trecut, asigurîndu-se baza tehnico-materială necesară și realizîndu-se diverse stadii fizice de execuție.

Concomitent cu execuția produselor destinate exportului au fost finalizate și însemnate cantități de utilaje pentru beneficiarii din țară (diverse utilaje pentru programul nuclear, pentru platformele de foraj marin, prese de vulcanizat și reșapat anvelope, filtre tambur pentru instalațiile de celuloză chimică), urmărindu-se îndeosebi onorarea contractelor cu furnizorii care au investiții cu termene de punere în funcțiune apropiate.

O dată cu intrarea activității în normal o atenție deosebită se acordă recuperării rapide a rămînerilor în urmă. În acest scop, un accent deosebit se pune pe inițierea unor măsuri cu caracter organizatoric, ce implică un timp scurt de înfăptuire, cele de natură tehnică și tehnologică urmînd a fi implementate în timp, în conformitate cu diversele programe întocmite (programul de creștere a productivității muncii, de introducere a progresului tehnic etc.). În urma analizelor privind stadiile de execuție în care se află diverse produse s-a întocmit un **program de eșalonare a recuperării restanțelor,** cu sarcini și responsabilități precise, prin care se prevede, avînd în vedere faptul că marea majoritate a produselor din profilul de fabricație al întreprinderii sînt produse complexe, realizate în unicate sau serii mici, cu ciclu lung de fabricație, ca **pînă la 30 iunie a.c. întregul volum de restanțe să fie recuperat,** concomitent, evident, cu realizarea sarcinilor stabilite prin plan pentru lunile viitoare.

Efecte pozitive în această acțiune de recuperare a rămînerilor în urmă vor avea măsurile luate în primele luni ale anului prin care s-a urmărit să se asigure realizarea unor cît mai multe stadii de prelucrare, astfel încît, în prezent, în cea mai mare parte, restanțele sînt reprezentate de produse pentru a căror finalizare mai sînt necesare doar cîteva operații tehnologice (în general tratamentul termic și controlul de calitate).

Prevederile programului de eșalonare a recuperării rămînerilor în urmă, elaborat în corelare cu programele de fabricație ale principalilor furnizori de materii prime și subansamble (întreprinderea de țevi „Republica", Combinatul siderurgic Galați, Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea de țevi Roman etc.) urmăresc **finalizarea produselor în funcție de necesitățile economiei naționale.**

■

ALĂTURI de măsurile cu caracter organizatoric, pentru asigurarea desfă-

Intrarea la termen în funcțiune a noilor obiective energetice

ÎN ÎNFĂPTUIREA politicii partidului nostru de dezvoltare a bazei energetice a țării o deosebită importanță prezintă punerea în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități energetice, menite să sporească puterea instalată atît în centralele termoelectrice pe cărbune, cît și în hidrocentrale și, prin aceasta, să amplifice posibilitățile de sporire a producției de energie electrică. Sarcini importante în această direcție revin și unităților de montaj care, alături de cele de construcții propriu-zise, trebuie să-și amplifice eforturile pentru asigurarea realizării lucrărilor la timp și de calitate, în așa fel încît prevederile de plan pe acest an să poată fi îndeplinite exemplar. În acest sens, **Trustul de antrepriză generală „Energomontaj"-București,** a cărui activitate se concretizează în montarea instalațiilor la noile obiective energetice, este chemat ca, prin activitatea pe care o desfășoară, să finalizeze lucrările la un număr important de obiective.

■

PENTRU acest an, cele 7 antreprize din componența trustului au sarcina de a pune în funcțiune un însemnat volum de putere instalată, la care se adaugă recuperarea rămînerilor în urmă înregistrate în anii trecuți din acest cincinal, ca și realizarea unor diverse stadii de execuție necesare finalizării obiectivelor cu punere în funcțiune programată pentru începutul anului viitor. Evident, înfăptuirea la termen și de calitate a acestor obiective impune, din partea tuturor unităților din componența trustului, concentrarea atenției spre scurtarea duratelor de execuție prin valorificarea superioară a rezervelor interne existente, prin mobilizarea exemplară a tuturor factorilor ce concură la desfășurarea ritmică a activității.

Prin asemenea acțiuni, în anul trecut, colectivele de oameni ai muncii din cadrul antreprizelor trustului au realizat și pus în funcțiune importante obiective energetice : grupul nr. 5, de 330 MW, din cadrul Centralei termoelectrice Turceni, primul grup de 50 MW din cadrul Centralei electrice și termice (CET) Giurgiu, grupul nr. 2, de 105 MW, din CET Galați, grupurile nr. 1 și 2, de cîte 75 MW, de la Hidrocentrala Șugag, grupul nr. 2, de 14,5 MW, din Hidrocentrala Galbeni, grupul nr. 3, de 50 MW, din CET Năvodari etc. De asemenea, tot în cursul anului trecut au fost realizate o serie de stadii fizice de execuție, printre care : rotirea și prima conectare la sistemul energetic național a primului grup de 27 MW din Hidrocentrala Porțile de Fier II, montajul instalației pilot pentru îmbogățirea lignitului de la Centrala termoelectrică Rovinari, devierea apei pentru acumulare la barajul aferent Hidrocentralei Răcăciuni etc.

Programele de acțiune întocmite pentru acest an, atît la nivelul fiecăreî antreprize, cît și pe ansamblul trustului, conțin măsuri concrete pentru îmbunătățirea desfășurării activității — începînd cu asigurarea bazei tehnico-materiale și terminînd cu execuția probelor tehnologice — a căror aplicare în practică este de natură să amplifice experiența pozitivă acumulată și, totodată, să ofere condițiile tehnice și organizatorice necesare finalizării în termen a lucrărilor.

O direcție importantă de acțiune o reprezintă **introducerea unor soluții constructive și tehnologice de mare randament,** care pot aduce o contribuție importantă la reducerea duratelor de execuție prin creșterile de productivitate pe care le generează. Astfel, s-a trecut la utilizarea schelelor autoridicătoare în execuția barajelor de joasă cădere și a ecluzelor, la montarea hidroagregatelor cu ajutorul podurilor rulante, după închiderea centralei (în acest domeniu obligații majore revin și întreprinderilor de construcții, care trebuie să asigure la timp finalizarea lucrărilor), la sudarea semiautomată în mediu de CO_2 a mantalelor metalice ale cazanelor și a conductelor de aducțiune și forțate. Eficiență deosebită prezintă acțiunile de **tipizare a lucrărilor,** care conduc la creșteri importante de productivitate. În acest an ne-am propus, în acest sens, să realizăm tipizarea și modularizarea planului general de organizare de șantier pentru centralele cu grupuri de 50 MW pe cărbune (centrale ce se execută la Suceava, Iași, Bacău, Slatina, Tîrgu-Jiu etc.), precum și tipizarea unor tehnologii utilizate la montarea cazanelor de 420 și 510 t abur/h, cu funcționare pe lignit, și a turboagregatelor de 50 MW (montarea bandajelor în blocuri plane, a condensatorului de la turboagregate dintr-o singură bucată, a sistemelor de presiune în blocuri spațiale, a carcaselor de la electrofiltre în blocuri etc.).

■

MONTAREA diferitelor capacități energetice necesită importante volume de activități — transportul diferitelor părți constructive pe șantier, ridicarea lor la cotele de execuție a lucrărilor etc. — care influențează direct durata lucrărilor în ansamblu. Necesitatea de a reduce termenele de execuție impune diminuarea acestor volume de lucrări, diminuare care se poate obține într-o mare măsură prin **creșterea gradului de preasamblare și agregare a utilajelor energetice,** astfel încît la locul de montaj să fie aduse module, a căror asamblare este mai eficientă — din punct de vedere al duratei — decît a unor repere și subansamble. În acest scop, au fost inițiate, spre exemplu, ample acțiuni de creștere a gradului de preasamblare pe platforme a cazanelor de 420 t abur/h, precum și pentru înființarea unor ateliere de preasamblat conducte, ateliere echipate cu mașini și dispozitive specializate, realizate prin autodotare.

La eforturile noastre în acest domeniu trebuie însă să se alinieze și diferite unități furnizoare din cadrul M.I.C.M., în așa fel încît să asigure livrarea echipamentelor într-un grad mai înalt de preasamblare ; solicităm, în acest sens, respectarea Ordinului comun nr. 520 al M.E.E. și M.I.C.M. privind preasamblarea conductelor de înaltă presiune și a celor din limita turbinelor.

O acțiune cu influențe deosebite asu-

șurării normale a activității o atenție deosebită se acordă celor de natură tehnică și tehnologică, menite să valorifice în cît mai mare măsură rezervele interne de sporire a producției. Au fost intensificate preocupările îndreptate spre **creșterea gradului de mecanizare a operațiilor tehnologice** astfel încît, pentru toate cele 23 măsuri de acest gen prevăzute a fi aplicate în acest an, cu o eficiență de peste 200 persoane economie relativă, termenele de realizare să fie devansate. Tot în vederea asigurării unor niveluri înalte de productivitate se acționează pentru urgentarea aplicării prevederilor programului de perfecționare a tehnologiilor existente și introducerea lor în producție, îndeosebi a celor mici consumatoare de manoperă și materiale (sudarea cu fascicul de electroni a țevilor în plăcile tubulare și a tablelor groase, debitarea prin procedeul de tăiere cu plasmă etc.).

O contribuție importantă la realizarea producției fizice planificate se așteaptă și de la acțiunile ce vizează **asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale la fiecare loc de muncă prin diminuarea consumurilor** și încadrarea în normele planificate. La acțiunile de acum inițiate și aplicate în producție — introducerea forjării în matriță și a debitării la cote finite, prin care se obține o eliminare a adaosurilor de prelucrare, refolosirea șraifurilor și a capetelor de tablă rezultate în procesul de croire — se vor adăuga în perioadele următoare altele, astfel încît, la nivelul întregului an, se vor obține însemnate economii de materii prime, energie și combustibili, cu implicații directe asupra eficienței economice.

Realizarea obiectivelor pe care și le-a propus întreprinderea pentru lunile următoare impune **folosirea tuturor capacităților de producție din dotare la indici superiori,** asigurîndu-se în acest mod utilizarea integrală a timpului de lucru. În acest sens, acțiunile ce au vizat devansarea reparațiilor capitale a unor utilaje din trimestrele II și III în trimestrul I și execuția lor la un înalt nivel calitativ vor asigura, în perioadele următoare, funcționarea din plin a acestora, la înalți parametri tehnico-economici. În continuare, se va acorda aceeași înaltă atenție executării corespunzătoare a reparațiilor curente și reviziilor tehnice programate, se vor intensifica măsurile de reducerea perioadei lor de execuție, printr-o organizare superioară a activității și prin asigurarea la timp cu piesele de schimb necesare, se va urmări îmbunătățirea programării realizării lucrărilor pe fiecare mașină etc., în așa fel încît, pe ansamblu, indicele de utilizare a capacităților de producție să crească cu 5—6 procente.

Conștienți de importanța deosebită pe care o prezintă recuperarea grabnică a restanțelor înregistrate în primele două luni ale anului și realizarea în perioadele următoare a producției fizice la toate sortimentele, oamenii muncii de la „Griviția Roșie" — București, prin acțiuni și măsuri ferme de îmbunătățire a tuturor laturilor activității productive, depun ample eforturi pentru ca produsele purtînd marca întreprinderii să ajungă la timp la beneficiarii interni și externi.

C. GORIE

pra nivelului productivității muncii și deci asupra asigurării realizării în termen a obiectivelor, o reprezintă **creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor** prin dotarea șantierelor cu utilaje de mare productivitate și cu unelte și dispozitive de mică mecanizare. În acest an se prevede dotarea antreprizelor Banat și București cu una și, respectiv, două macarale turn tip MTI 1 000, a Antreprizei de instalații și automatizare București cu 2 tractoare săpătoare de șanțuri, precum și achiziționarea, pentru nevoile tuturor șantierelor, a unui mare număr de mașini de găurit portabile, polizoare, mașini de găurit roto-percutante, mașini de filetat țeavă etc. În paralel cu aceste dotări, o atenție deosebită este acordată asigurării condițiilor necesare **sporirii indicelui de utilizare a fondului de timp al utilajelor** existente în dotare, astfel încît, în anul acesta, față de 1984 acesta să se majoreze cu 4% în cazul macaralelor turn de peste 80 tf, cu 4% la automacaralele și macaralele mobile de pînă la 15 tf și cu 2% în cazul celor de peste 15 tf.

Pentru realizarea lucrărilor de montaj la timp și de bună calitate, o importanță majoră prezintă nivelul de pregătire profesională a personalului, asigurarea în conformitate cu cerințele fiecărui șantier, a recrutării și pregătirii forței de muncă. În acest scop, la nivelul trustului se urmărește ca, pe lîngă suplimentarea forței de muncă prin noi angajări la obiectivele deficitare din acest punct de vedere, **să se îmbunătățească structura și pregătirea personalului existent** prin diverse acțiuni. Astfel, în acest an vor urma cursuri de calificare în meseriile de bază circa 200 muncitori necalificați, circa 150 sudori vor absolvi cursurile de specializare pentru a dobîndi autorizarea de a executa lucrări de sudură la piese din oțeluri înalt aliate, iar un număr de 543 muncitori, de diferite meserii, vor urma cursuri de policalificare. Aceste acțiuni, susținute de încadrarea în producție și scurtarea duratei de adaptare la specificul lucrărilor de montaj a celor 640 absolvenți de școli profesionale, îmbunătățirea sistemului de colaborare cu șantierele naționale ale tineretului din Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, CTE Anina și CET Drobeta-Turnu Severin etc. vor asigura, cantitativ și calitativ, necesarul de forță de muncă, vor conduce la specializarea unităților și echipelor pentru execuția diferitelor operații de montaj.

Alături de programele de măsuri întocmite la începutul anului, pe parcursul derulării activității vor fi inițiate și alte acțiuni, menite să rezolve diferitele probleme apărute în desfășurarea lucrărilor, astfel încît montorii din cadrul trustului nostru, prin realizarea exemplară a obiectivelor stabilite prin plan pentru acest an, să-și aducă o contribuție sporită la creșterea potențialului energetic al țării.

Anatolie MĂCRIȘ
director tehnic al Trustului de antrepriză generală „Energomontaj" — București

Creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate — resursă de sporire a producției de cărbune

CREȘTEREA susținută a producției de cărbune este condiționată, într-o măsură hotărîtoare, de gradul de folosire a mijloacelor mecanizate din dotare. În ultimii ani, pe baza măsurilor și programelor adoptate s-au realizat, în majoritatea exploatărilor, dotări cu utilaje de mare capacitate și s-au modernizat cele aflate în exploatare, s-au diversificat și îmbunătățit continuu tehnologiile de extracție și preparare a cărbunelui. De asemenea, industria constructoare de mașini a trecut la asimilarea de noi mijloace de mecanizare și automatizare necesare industriei miniere, în concordanță cu progresul tehnic contemporan.

■

DISPUNÎND de asemenea condiții, activitatea de exploatare a cărbunelui a căpătat an de an noi dimensiuni. Prin utilizarea eficientă a mijloacelor mecanizate din dotare, exploatările din subteran și cariere realizează producții sporite de cărbune. Astfel, în luna martie a.c., la cariera Poiana, aparținînd de Combinatul Rovinari, indicii de utilizare a excavatoarelor cu rotor port-cupe de 1 400 mc masă excavată pe oră, a mașinilor de haldat, transportoarelor etc, au sporit cu aproape 20%, în timp ce la mina Motru-Vest, aparținînd combinatului Motru, s-a reușit ca, prin creșterea în ritmuri accelerate a randamentelor de post și a indicilor de folosire a complexelor mecanizate, combinelor de abataj etc. să se obțină o producție peste prevederi de 7 000 t lignit. Rezultate bune au obținut și colectivele de mineri de la Lupeni și Aninoasa din Valea Jiului, de la cariera Roșiuța din bazinul carbonifer Motru, de la Combinatul minier Ploiești etc., în special datorită unei mai bune folosiri, începînd cu luna martie a.c, a complexelor mecanizate, a excavatoarelor cu rotor port-cupe și a celorlalte utilaje mecanizate și instalații din dotare. **În luna martie a.c., ca urmare și a utilizării mai bune a mijloacelor mecanizate din dotare s-a realizat pe ansamblul unităților Ministerului Minelor, cu aproape un milion tone cărbune mai mult decît media primelor 2 luni din 1985.**

Au existat și situații cînd, pe lîngă neajunsurile provocate de starea vremii, unele unități nu au acționat cu toată fermitatea și răspunderea pentru realizarea integrală a măsurilor stabilite, pentru gospodărirea mai eficientă a fondurilor fixe, ceea ce s-a repercutat direct atît asupra nivelului indicilor de utilizare, cît și, în special, asupra gradului de realizare a producției fizice. Unele neajunsuri în folosirea integrală a mijloacelor mecanizate din dotare s-au datorat faptului că planul de revizie și reparații nu a fost realizat, iar calitatea lor, în unele cazuri, a fost necorespunzătoare. O serie de unități miniere (I.M. Lupoaia, I.M. Jilț, I.M. Mehedinți, I.M. Baia de Arieș, I.M. Lonea etc.) nu și-au prevăzut în plan volumul integral al reparațiilor capitale și curente scadente, ceea ce a făcut ca și măsurile de pregătire a acestora să nu aibă eficiența scontată.

Măsurile și acțiunile inițiate pe parcursul acestui trimestru îndeosebi în luna martie, a făcut posibil ca o parte din neajunsurile semnalate să fie eliminate sau parțial anihilate. Este vorba, în primul rînd de : ● concentrarea activității de reparații a utilajelor de tehnicitate (combine de abataj, de înaintare, echipamente hidraulice și electrice) la uzine și întreprinderi de profil, eșalonat pe trimestre ; ● adaptarea utilajelor inactive din dotare la condițiile geologico-miniere ale zăcămintelor în care urmează să lucreze ; ● limitarea dotărilor cu utilaje la unitățile care înregistrează indici scăzuți de utilizare și unde există în stoc utilaje inactive ; ● reprogramarea reparațiilor curente și capitale prin concentrarea volumului de reparații în trim. I și IV la liniile tehnologice din carierele de lignit etc. În același timp, pentru repunerea în funcțiune a liniilor tehnologice de excavare, transport, balotare în carierele de lignit din bazinul Olteniei se întreprind în prezent acțiuni energice, prin concentrarea unui important număr de specialiști din unitățile miniere și din cadrul unor întreprinderi furnizoare ale M.I.C.M. și M.I.Ch.

■

ALĂTURI de aceste acțiuni curente, în atenția conducerii ministerului, precum și a unităților productive se află materializarea măsurilor stabilite prin Programul pentru realizarea producției de cărbune și recuperarea restanțelor pe 1985, așa cum a fost el stabilit de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în luna martie a.c. Înfăptuirea acestui program va asigura, așa cum s-a subliniat la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., condițiile necesare acoperirii integrale a nevoilor economiei naționale cu cantitățile planificate de cărbune. În cadrul acestora un loc important îl ocupă cele referitoare la :

1. **Utilizarea integrală a mijloacelor mecanizate din dotare și realizarea la termen a planului de investiții în ce privește echiparea cu noi fonduri fixe.** În acest scop, o primă acțiune vizează reactivarea utilajelor inactive (complexe mecanizate, excavatoare cu cupă, buldozere etc.). Dacă avem în vedere măsurile adoptate pe linia reeșalonării producției de cărbune, respectiv creșterea volumului acestei activități în trim. II și III ale anului curent, este necesar ca, în cel mai scurt timp, unitățile miniere să treacă la aplicarea concretă a acțiunilor privind punerea în stare de funcționare a tuturor utilajelor inactive, completarea cu noi utilaje a fluxurilor tehnologice, în special în exploatările din bazinul Văii Jiului și cele ale Olteniei. Prin crearea de condiții corespunzătoare, prin organizarea mai bună a muncii și întărirea ordinei și disciplinei — fac-

I. MĂRĂSCU
director adjunct în Ministerul Minelor

(Continuare în pag. 18)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Soluții pentru reducerea accentuată a costurilor de producție

ANUL 1985, ultimul an al acestui cincinal, pune sarcini cu totul deosebite în fața colectivelor de oameni ai muncii din industrie, agricultură și celelalte ramuri ale economiei, în domeniul economisirii muncii sociale și, în acest context, cu prioritate în domeniul reducerii costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. De altfel, accentuarea puternică a sarcinilor vizînd economisirea muncii sociale constituie o exigență a reproducției de tip intensiv, reducerea costurilor constituindu-se ca parte integrantă a acestui proces.

Sarcinile puternic mobilizatoare pe care le conține planul pe anul 1985 al tuturor unităților economice fac necesară realizarea unei puternice antrenări a întregului și valorosului potențial productiv disponibil pentru reducerea accentuată a cheltuielilor materiale, a tuturor costurilor de producție. Totodată, este de subliniat faptul că, prin natura sa, indicatorul „cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă (totale sau materiale)" preia automat rămînerile în urmă din perioadele precedente în îndeplinirea planului, astfel încît în acest ultim an al cincinalului, în mod logic, întreprinderile și unitățile de producție care au înregistrat rămîneri în urmă în anul 1984 vor trebui să depună eforturi sporite pentru încadrarea integrală în nivelurile planificate. În acest context, amplificarea preocupărilor pentru materializarea tuturor soluțiilor preconizate prin programele de măsuri pentru reducerea costurilor, ca și utilizarea unor metode și tehnici științifice de investigare a rezervelor interne din întreprinderi și a modalităților de atragere a lor operativă în circuitul producției, prezintă o importanță deosebită în fiecare unitate economică.

Economii substanțiale de muncă vie și materializată

ANUL PRECEDENT **a marcat, în condiții comparabile, realizări importante în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și a costurilor de producție, față de anul 1983.** Astfel, pe ansamblul industriei republicane, costurile totale au fost reduse cu 9,3 lei la 1 000 lei producție marfă iar cele materiale cu 6,1 lei, în transporturile de folosință generală cu 5,3 la 1 000 lei venituri, din care în transportul feroviar cu 13,8 lei, în transporturile auto cu 26,3 lei, iar în unitățile de construcții-montaj s-a obținut o economie de 9,7 lei la 1 000 lei prețuri de deviz. Întreprinderile aparținînd unor ministere cu volum însemnat de activitate economică au obținut realizări importante, comparativ cu anul 1983 (tabelul).

Este de remarcat faptul că **prin creșterea substanțială a productivității muncii** (7,1% în industria republicană) **economiile de muncă vie** cresc în ceea ce privește ponderea în volumul total de economii, comparativ cu anul 1983, de unde și concluzia că în procesul reducerii costurilor de producție, productivitatea muncii constituie un factor esențial prin natura căilor ce converg în direcția creșterii sale (introducerea progresului tehnic, organizarea științifică a producției și a muncii, ridicarea nivelului de calificare a cadrelor).

Întreprinderi din sectorul :	Reduceri în 1984 față de anul 1983, în condiții comparabile (lei/1 000 lei producție marfă)
— metalurgiei	17,4
— construcțiilor de mașini	23,4
— construcțiilor de mașini-unelte, electrotehnicii și electronicii	26,1
— industrializării lemnului și materialelor de construcții	9,7
— industriei ușoare	5,5
— energiei electrice	11,3

Și în domeniul economisirii muncii materiale multe unități economice au obținut rezultate bune față de anul 1983 și îndeosebi cele din industria siderurgică (14,4 lei la 1 000 lei producție marfă), industria constructoare de mașini (16,6 lei), industria lemnului și materialelor de construcții (7,5 lei), industria ușoară (9 lei), în unitățile de construcții-montaj de subordonare republicană (8,1 lei la 1 000 lei prețuri de deviz).

1 Principala modalitate de acțiune care a stat la baza obținerii economiilor materiale a constituit-o **reducerea normelor de consum** față de cele realizate în anul 1983. Pe această cale, în anul trecut s-au economisit 1,2 mil. tcc, 1,8 mrd. kWh energie electrică, peste 187 mii tone cocs de furnal, 134 mii tone laminate de oțel, peste 100 mii mc cherestea din rășinoase și fag etc.; coeficientul de scoatere a laminatelor finite pline din oțel a marcat în industria siderurgică îmbunătățiri față de anul 1983 ș.a.

2 **Accentuarea proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor și raționalizarea strictă a cheltuielilor indirecte,** îndeosebi a celor ocazionate de reparațiile și întreținerea echipamentelor industriale, a constituit de asemenea o cale de reducere a costurilor comparativ cu anul precedent. Astfel, în industria ușoară indicii de valorificare au fost îmbunătățiți față de anul 1983 la țesăturile din lînă pentru îmbrăcăminte, la tricotajele poliamidice, la țesăturile din mătase și tip mătase; față de cei planificați pe anul 1984, s-au obținut indici de valorificare mai buni în industria siderurgică, unde valoarea producției din ramura metalurgiei feroase obținută dintr-o tonă de oțel s-a îndeplinit în proporție de 104,5%, în industria construcțiilor de mașini valoarea producției obținută dintr-o tonă de metal s-a îndeplinit în proporție de 102,1%, în industria chimică valoarea produselor obținute dintr-o tonă de cauciuc supus prelucrării în proporție de 106,8%, în industria lemnului valoarea producției de mobilă obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă în proporție de 104,3% etc.

3 Multe unități au obținut economii materiale și prin utilizarea mai completă a capacităților de producție, respectiv încărcarea rațională a echipamentelor industriale, reușind pe această cale să determine reducerea relativă a cheltuielilor de amortizare pe unitate.

4 Subliniind toate aceste realizări nu putem să nu remarcăm faptul că unele întreprinderi și centrale industriale nu și-au îndeplinit sarcinile planificate în domeniul reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale în anul precedent. Printre principalele cauze care au condus la o astfel de situație menționăm: modul necorespunzător de realizare a volumului și structurii producției planificate, depășirea unor norme de consum, neîndeplinirea în unele cazuri a indicilor de valorificare a materiilor prime și materialelor planificate, depășirea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor, precum și a cheltuielilor generale ale secțiilor de producție, incompleta realizare a soluțiilor de ordin tehnic și tehnologic preconizate în domeniul reducerii costurilor planificate pe unitatea de produs. Totodată, se remarcă faptul că în unele unități economice cresc cheltuielile cu amortizarea pe unitatea de produs. Bineînțeles, această situație are la bază mai multe cauze, dar în principal înregistrarea unor indici necorespunzători de utilizare a capacităților de producție. În acest context este de remarcat fap-

tul că în anumite întreprinderi gradul de dotare tehnică cu echipamente industriale și suprafețe de producție a crescut într-o dinamică ce a depășit ritmul de creștere a producției materiale. La finele anului 1984, în cadrul unor unități ale industriei constructoare de mașini existau un anumit număr de mașini de bază nefolosite uneori și luni de zile, la care, bineînțeles, se plătea amortizare. Analizele efectuate au scos în evidență că majoritatea acestor utilaje erau relativ noi și cu un grad scăzut de uzură. Redistribuirea acestor utilaje în unitățile care pot să le încarce în mod corespunzător, evident că se impune a fi efectuată într-un termen cît mai scurt, dar, în același timp, sîntem de părere că factorii de decizie din întreprinderi, atunci cînd solicită mașini, utilaje și instalații, trebuie în prealabil să examineze mai atent gradul de încărcare posibil al acestora în perioada duratelor normate de existență și să motiveze decizia de investiții și în funcție de evoluția amortizării pe unitatea de produs.

Punerea în funcțiune cu întîrziere a unor capacități de producție sau nerealizarea parametrilor tehnico-economici proiectați la unele obiective a fost, de asemenea, de natură să greveze costurile de producție, îndeosebi în cazurile în care obiectivele respective ar fi putut realiza producția materială la niveluri de costuri mai reduse comparativ cu cele înregistrate în unitățile existente.

Progresul tehnic — sursa de bază a reducerii consumurilor

ÎN ACEST AN, în condițiile menționate, sarcinile de reducere a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale totalizează un volum însemnat de economii, respectiv peste 70 mrd. lei în industria republicană, peste 3 mrd. lei în unitățile agricole de stat, precum și peste 2 mrd. lei în celelalte ramuri ale economiei naționale.

■ Pentru îndeplinirea acestor sarcini, evident, se pun probleme cu totul deosebite în fața unităților economice, care necesită abordări noi în derularea proceselor tehnico-economice și, îndeosebi, un apel mai puternic la soluțiile de ordin tehnic și tehnologic. Ca urmare, în fundamentarea programelor de măsuri pentru reducerea costurilor în toate întreprinderile și centralele, **un accent puternic se cere pus pe aportul planului tehnic în obținerea de economii.** Totodată, este de semnalat faptul că în unele unități de producție se mai fac calcule globale în ceea ce privește fundamentarea încadrării în sarcinile de reducere a costurilor de producție și lipsesc lucrări analitice de fundamentare temeinică a acestor măsuri. O analiză efectuată în anul 1984 în 28 de întreprinderi și centrale, care acuzau neîncadrări în sarcinile de reducere a costurilor de producție a scos în evidență faptul că în unitățile respective erau insuficient investigate, sub aspectul efectului economic, celelalte secțiuni de plan care determină nivelul costurilor de producție și îndeosebi influența volumului și structurii producției planificate, valoarea economiilor preconizate a se obține din reducerea normelor de consum comparativ cu anul precedent, efectul economic al obiectivelor înscrise în planul tehnic, consecințele nivelurilor indicilor de valorificare a materiilor prime și a materialelor și ale indicilor de utilizare a capacităților de producție, efectul economic al creșterii productivității muncii asupra economiilor de muncă vie pe unitatea de produs etc. În acest context, considerăm că se impune ca obiectivele din planul tehnic să fie cuantificate mai atent și complet și legate mai mult de activitatea de reducere a costurilor de producție.

■ Totodată, sîntem de părere că ar putea fi examinată posibilitatea unificării tuturor programelor din întreprinderi într-unul care să îmbrățișeze toate căile ce conduc la creșterea eficienței economice (reducerea normelor de consum, creșterea productivității muncii, accentuarea valorificării materiilor prime și materialelor, reducerea costurilor de producție etc.). În felul acesta, considerăm că întreprinderile ar avea un instrument unic de conducere și de dirijare a acestui program, jonctiunea dintre acțiunile de natură diferită ar putea fi mai bine asigurată, obiectivul final (materializarea în economii) mai bine urmărit.

Avînd în vedere accentul tot mai puternic ce se pune în ultimul timp pe programele speciale în diverse domenii de activitate, ca parte integrantă a cercetării de perspectivă și a activității de planificare, sîntem de părere că **ar putea fi elaborate mai multe cercetări pe probleme ale elaborării și urmăririi acestor programe în întreprinderi și centrale, ale sistematizării factorilor determinanți, ale perfecționării tehnicilor de cuantificare a efectului economic,** ale evaluării distincte a acestui efect în economiile de muncă trecută și muncă vie atunci cînd unii factori sînt de natură complexă, cum ar fi de exemplu introducerea progresului tehnic, reproiectarea unor produse, asilimarea unor produse și procedee tehnologice noi etc. În prezent, programul de reducere a costurilor de producție se urmărește în principal în sectorul contabilului șef al întreprinderii, cel de productivitate a muncii la serviciul plan sau organizarea producției și a muncii, reducerea normelor de consum, după caz, la diverse compartimente. În mod obiectiv, toate aceste programe urmăresc economia de muncă socială, care ar trebui cunoscută în final pe ansamblul întreprinderii și care nu poate fi reflectată decît în reducerea costurilor de producție.

■ Disciplina costurilor de producție obligă la acordarea unei atenții sporite în evoluția nivelului costului pe produs sau grupe omogene de produse. Prin planul național unic pe anul 1985 s-au stabilit niveluri de costuri pe produse la un număr de 387 sortimente și grupe de produse, ceea ce reprezintă peste 60% din totalul producției marfă din industria republicană. Pe de altă parte, după cum se știe, în lumina orientărilor stabilite la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 s-a adoptat o nouă metodologie de calculare și evidență a costurilor, care pune accentul pe structura costurilor pe elemente de cheltuieli. De aici **necesitatea perfecționării tehnicilor și metodologiei de determinare a costurilor pe produs, a perfecționării cheilor convenționale de repartiție a cheltuielilor indirecte.**

■ Referitor la promovarea **metodelor evoluate de calcul și evidență a costurilor** — și ne referim îndeosebi la metoda costurilor standard, cost orămașină etc. —, apreciem că pentru extinderea și generalizarea lor, aparatul economic și tehnic din întreprinderi ar trebui să cheltuiască mai mult efort deoarece, în prezent, deși avantajele unor astfel de metode sînt evidente, din constatările noastre rezultă că metoda globală și pe comenzi are încă utilizare în întreprinderile noastre industriale. Metodele evoluate, bazîndu-se pe o normare strictă a consumurilor de muncă socială, odată puse în practică au capacitatea să identifice operativ orice abateri de natură a greva costurile de producție, permițînd decizii corespunzătoare. În aceeași ordine de idei, insistăm asupra implementării pe o scară mai largă în întreprinderi a proceselor de optimizare a loturilor de fabricație și a fluxurilor tehnologice, a transporturilor interne, a cheltuielilor de aprovizionare tehnico-materială etc.

■ Unele întreprinderi au obținut economii importante prin aplicarea procedeelor de „inginerie a valorii" sau „analiza valorii", dar această metodă ce s-a dovedit eficientă nu este încă generalizată în practica tuturor întreprinderilor în care este compatibilă ca utilizare. Pentru aplicarea cu eficiență sporită în continuare a cerințelor noului mecanism economico-financiar, întărirea autogestiunii și autoconducerii muncitorești, apreciem că în unele întreprinderi ar trebui făcut mai mult pentru introducerea gestiunii economice interne în secții și ateliere, deoarece și aceasta este o cale pe care se pot obține economii de muncă socială, prin defalcarea judicioasă la aceste verigi de bază a tuturor elementelor cheltuielilor de producție și prin urmărirea respectării stricte a încadrării în aceste cheltuieli.

Avînd în vedere sarcinile importante pe 1985 pe linia reducerii costurilor este necesar ca în toate întreprinderile să se amplifice preocupările desfășurate pe multiple planuri pentru transpunerea neabătută în practică a programelor proprii de diminuare a cheltuielilor de fabricație, pentru sporirea eficienței întregii producții realizate.

dr. Gh. ȘICA

Valorificarea superioară a masei lemnoase

VALORIFICAREA superioară a resurselor de materii prime și energie reprezintă una din premisele hotărîtoare ale dezvoltării intensive a industriei românești, ale modernizării structurilor sale. În acest context, un capitol aparte în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., îl reprezintă dezvoltarea industriilor lemnului, celulozei și hîrtiei, în principal pe baza valorificării mai bune a masei lemnoase.

Gospodărirea rațională a fondului forestier și a masei lemnoase

DATELE statistice indică, pe plan mondial, în majoritatea cazurilor, **preocupări sporite pentru creșterea suprafețelor împădurite.** Astfel, în 1980, ponderea fondului forestier în suprafața totală uscată a atins 31,3%, unele țări înregistrînd cifre mult superioare, fapt justificat, într-o oarecare măsură, de condițiile naturale (Finlanda, Japonia, U.R.S.S.). În România se întreprind ample acțiuni pentru creșterea suprafețelor împădurite, în lumina prevederilor Programului național special.

Necesitatea gospodăririi raționale a suprafețelor împădurite în țara noastră este reflectată în Directivele Congresului al XIII-lea, care prevăd pentru silvicultură înfăptuirea sarcinilor din Programul național elaborat în acest domeniu, respectiv un volum de masă lemnoasă pentru producția industrială de 21,9 milioane metri cubi în 1990, iar în anul 2000 de 23,1 milioane metri cubi. Creșterea volumului anual de tăieri va fi realizată pe baza împăduririi suprafețelor prevăzute în program, în special cu specii repede crescătoare. În cadrul întregului volum brut de masă lemnoasă pusă în circuitul economic, dinamica și ponderea cele mai mari le vor avea materialul lemnos pentru sectorul prelucrării lemnului și pentru industria celulozei și hîrtiei.

Creșterea accentuată a cantității de material lemnos destinat prelucrării mecanice și chimice se bazează, în mare parte, pe **îmbunătățirea tehnologiilor,** avînd drept consecință reducerea consumului tehnologic. Astfel, se propune trecerea la sisteme noi de debitare (prin frezare, fierăstraie-panglică etc.) care să ducă la scăderea proporției de rumeguș în favoarea lemnului plin, paralel cu micșorarea diametrului minim al lemnului debitat, cît mai aproape de solicitările utilizatorilor. Această modificare de diametru minim reprezintă un spor cantitativ anual estimat la 39 mii metri cubi lemn rotund de rășinoase și 30 mii metri cubi foioase destinate semifabricatelor pentru mobilă. Reducerea consumurilor tehnologice în sectorul de prelucrare a lemnului se poate realiza și prin diminuarea procentului de rumeguș la debitarea cherestelei, precum și creșterea randamentului de prelucrare a lemnului în furnire.

În industria celulozei și hîrtiei, în cantitatea de material lemnos ce va fi consumat, o pondere tot mai mare o va deține materialul refolosibil (tabelul nr. 1). În această direcție, care are consecințe imediate asupra reducerii consumurilor de material lemnos, se va acționa, în procesul de fabricare a celulozelor, prin **creșterea gradului de recuperare a materialului fibros din apele grase,** îmbunătățirea recirculării acestora, reducerea gramajului hîrtiilor și cartoanelor la limitele inferioare admise etc.

Sporirea gradului de refolosire a maculaturii în producția de hîrtie și carton este un alt mijloc eficient de economisire a masei lemnoase. În prezent, gradul de recuperare a maculaturii din consumul de hîrtie și cartoane în țara noastră este sub nivelul mondial, aproximativ 30%, dar se estimează că, în anii 1990—2000, va crește la 30-40%. Industria de prelucrare va beneficia, de asemenea, de cantități sporite de materie primă prin antrenarea, ca înlocuitori ai lemnului, a unor resurse vegetale, în special a paielor, în unele procese productive.

În industria prelucrării lemnului se prevede **creșterea ponderii producției sortimentelor ce asigură valorificarea superioară a masei lemnoase și eficiența ridicată a exportului, cum sînt mobila și ușile-ferestre.** Pentru producerea semifabricatelor din lemn se preconizează introducerea de procese de fabricație continui pentru PAL și PFL, realizarea înnobilării plăcilor concomitent cu presarea lor. Se va extinde, totodată, melaminarea la rece pentru plăcile din lemn, urmărindu-se asimilarea de plăci înnobilate cu indice de propagare lentă a flăcării și de lemn stratificat durificat. În ramura celulozei și hîrtiei se estimează creșterea mai accentuată în viitor a producției de celuloză chimică, de hîrtie și cartoane, în special a celor destinate utilizărilor tehnice (electrotehnice, suporturi abrazive, pentru tehnică de calcul etc.). Măsurile pentru creșterea nivelului calitativ și tehnic la celulele papetare vor viza creșterea gradului de alb și reducerea consumurilor, realizarea unei rezistențe sporite și a unei calități superioare de tipărire prin utilizarea de noi agenți de încleiere, de retenție a fibrelor și materialelor, ca și de reducere a gramajelor la hîrtie și cartoane.

Tabelul nr. 1

Ponderea materialelor refolosibile în totalul cantității de lemn folosită

	1982	1985	1990	2000
Total material lemnos	100,0	100,0	100,0	100,0
din care :				
— material nou	82,9	82,7	82,0	81,8
— material refolosibil	17,1	17,3	18,0	18,2

Un obiectiv prioritar : reducerea consumurilor energetice

CONSUMUL total de energie aferent industriilor lemnului, celulozei și hîrtiei a reprezentat în 1982 4,6% din consumul pe întreaga industrie. Pentru 1990, se estimează reducerea nivelului acestui indicator, față de 1982, cu 10,6%, iar în anul 2000 cu 13%. Raportînd valorile acestui indicator la volumul masei lemnoase exploatate, rezultă o diminuare a consumului specific energetic, în intervalul 1982—2000, de aproximativ 14,2%.

Tabelul nr. 2

Evoluția gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice

	U/M	Realizări 1982	Prelimînări 1985
Gradul de valorificare a masei lemnoase	lei/leu	29,3	35,3
	%	100,0	120,5
Gradul de valorificare a combustibililor și energiei	lei/leu	12,2	14,8
	%	100,0	121,3
Gradul de valorificare a masei lemnoase, a combustibililor și energiei	lei/leu	8,6	10,5
	%	100,0	122,1

Sursa : Calculat pe baza datelor de la M.I.L.M.C.

În aprecierea evoluției viitoare a consumului energetic total au fost luate în considerare îmbunătățirile tehnologice și măsurile tehnico-organizatorice preconizate în aceste ramuri industriale. Astfel, în sectorul de prelucrare a lemnului se preconizează modernizarea proceselor de fabricație a plăcilor de așchii și fibre de lemn, a plăcilor înnobilate și panourilor. În industria celulozei și hîrtiei se prevede, la celuloza papetară, scăderea gradului de uscăciune a celulozei de la 90% la 80%, valorificarea rumegușului și cojii prin ardere, precum și creșterea indicilor de utilizare intensivă a mașinilor și utilajelor din dotare. De asemenea, un rol important în reducerea consumului energetic îl vor deține măsurile de valorificare a resurselor secundare și de energie termică, în special prin introducerea mecanizării lucrărilor mari consumatoare de energie și combustibili (încărcări-descărcări-sortări etc.). În ce

Rodica MIROIU

(Continuare în pag. 18)

Campania agricolă de primăvară

Măsuri eficiente pentru prevenirea degradării solului (I)

AȘA CUM SUBLINIA secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recenta Plenară a Comitetului Central, este necesar **„să luăm toate măsurile pentru desfășurarea, în cele mai bune condiții, a lucrărilor agricole de primăvară, a însămînțărilor... să încheiem, pînă cel mai tîrziu la 20 aprilie, toate însămînțările de primăvară, inclusiv porumbul — rămînînd numai ceea ce urmează să se însămînțeze în mod normal într-o epocă ulterioară".**

Atingerea nivelurilor de producție preconizate în planul agriculturii pe acest an presupune în primul rînd o valorificare superioară a pămîntului. Aceasta se poate realiza nu numai prin folosirea eficientă a tuturor categoriilor de terenuri, ci și prin practicarea unor tehnologii adecvate naturii acestora și culturilor care urmează să ocupe suprafețele respective — iar în primul rînd prin **ameliorarea și păstrarea capacității productive a solului.** Condițiile de executare a lucrărilor agricole de primăvară au o influență remanentă și asupra calității acestuia.

ÎN PROCESUL producției agricole pămîntul este suprasolicitat din punct de vedere biologic, fizico-mecanic, chimic, se poluează, ceea ce face ca, dacă nu este rațional folosit, să-și reducă potențialul de producție și, cu timpul, chiar să se degradeze.

În țara noastră, ponderea suprafeței arabile folosite efectiv în totalul suprafeței potențial arabile reprezintă 95,98% (comparativ, de pildă, cu 64% în U.R.S.S., 51% în S.U.A. și Canada), ceea ce dovedește pe de o parte grija deosebită pentru valorificarea întregului fond funciar, iar pe de altă parte rezervele reduse de care dispunem pentru creșterea suprafeței arabile ; în aceste condiții, **protecția, conservarea și ameliorarea continuă a fertilității pămîntului constituie măsuri de o însemnătate deosebită ale procesului revoluționar al edificării unei agriculturi moderne, mereu mai productive.** În acest sens, în Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului a fost subliniată cu fermitate sarcina de a se înfăptui neabătut programul de irigații și îmbunătățiri funciare, de creștere a potențialului productiv al pămîntului, ca o condiție fundamentală pentru obținerea unor recolte mari, sigure și stabile.

Folosirea mijloacelor mecanizate a contribuit, alături de alți factori de producție, la ridicarea fertilității naturale a solului și chiar la formarea unui potențial ridicat de producție. Astfel, soluri grele, care din pricina compactității mecanice și fizice a structurii lor nu puteau fi lucrate, au fost transformate în pămînturi bune, cu fertilitate ridicată, atunci cînd s-au folosit mijloace tehnice adecvate. Este evident că desțelenirea și luarea în cultură a unor terenuri neproductive nu ar fi fost posibile fără utilizarea tractoarelor și mașinilor agricole corespunzătoare.

O dată cu ridicarea gradului de mecanizare, cu sporirea numărului trecerilor tractoarelor pe terenurile agricole se constată însă o serie de fenomene negative. [1] Așa cum este cunoscut, datorită trecerilor repetate pe sol ale mijloacelor mecanice grele se produce o creștere a compactității acestuia, ceea ce duce la înrăutățirea regimului său hidric și gazos, la deteriorarea structurii lui, cu urmări negative din cele mai serioase asupra volumului recoltelor. Tendința de creștere a acestor efecte negative o dată cu ridicarea gradului de mecanizare impune aplicarea unui complex de măsuri pentru prevenirea și combaterea fenomenelor de degradare a solului.

O soluție mai radicală pentru evitarea tasării solului o constituie folosirea la lucrările agricole a unui sistem de mașini ce lucrează pe principiul podului rulant. În acest sistem, lățimea de lucru a mașinilor ar reprezenta 40—120 m, punctele de contact cu solul, deci și urmele lăsate sînt în afara fișiilor lucrate, avînd o pondere și o influență redusă în procesul tasării. Soluția aceasta pretinde o altă sistemă de mașini, mari investiții inițiale și un consum sporit de metal. De aceea ea nu este de actualitate și ar putea fi aplicată într-o perspectivă mai îndepărtată.

■

ÎN PERIOADA ACTUALĂ se pot totuși aplica numeroase alte măsuri care nu pretind modificări constructive ale utilajelor sau nu necesită investiții suplimentare. O astfel de soluție o constituie modificarea actualelor tehnologii, prin **renunțarea la unele lucrări, simplificarea și combinarea mai multor lucrări într-o trecere a tractorului.** [2]

La indicația secretarului general al partidului în ultimii ani au fost revizuite sistemele de mașini pentru a micșora numărul lucrărilor mecanizate și a simplifica tehnologiile de producție folosite, în vederea reducerii consumului de combustibil. Pe această bază, tehnologiile aplicate în cultura grîului, de exemplu, prevăd o reducere a volumului lucrărilor mecanizate, care asigură o diminuare a consumului de combustibil pe cultură cu 21,6%. Prin înlocuirea unor lucrări mecanice cu cele cu tracțiune animală, cum ar fi transportul semințelor la cîmp, strînsul paielor etc., se realizează nu numai economii de motorină, ci și reducerea numărului de treceri ale agregatelor mecanice pe cîmp.

O practică păgubitoare nu numai din punct de vedere al consumului de energie, ci și prin contribuția la tasarea solului o constituie executarea a numeroase discuiri suplimentare, după arătură, în vederea mărunțirii bulgărilor scoși printr-o arătură necorespunzătoare — așa cum s-a întîmplat în toamna anului 1984 (de pildă, în multe unități din județul Constanța). De aceea, o primă condiție pentru evitarea acestei situații este **asigurarea unei arături de bună calitate la adîncimea la care plugul nu scoate bulgări,** astfel ca să nu mai fie necesare lucrări suplimentare pentru mărunțirea ulterioară a solului.

În agricultura noastră se folosesc tot mai larg agregatele complexe, care execută mai multe lucrări într-o singură trecere a tractorului, atunci cînd tehnologia culturii permite o asemenea cuplare. **Folosirea agregatelor complexe** asigură încărcarea mai completă a tractorului, reducerea consumului de combustibil și micșorarea semnificativă a numărului de treceri ale roților tractorului pe parcelă.

În afară de agregatele care execută concomitent lucrări de pregătire a patului germinativ, fertilizarea și erbicidarea, menționăm agregatele complexe introduse în ultima perioadă, care execută **semănatul plantelor prășitoare direct în miriște.** Mașina combinată de semănat în teren nearat MCSN-6, tractată, are o greutate de circa 2 000 kg și la o singură trecere execută lucrări ce ar fi necesitat patru treceri ale tractorului pe sol. Sub raportul evitării tasării, rezultate și mai bune se obțin cu agregatul multioperațional AM-6, realizat la Stațiunea agricolă experimentală Simnic (Dolj), care execută aceleași lucrări, dar (fiind purtat pe tractor) are o greutate de numai 726 kg.

În etapa actuală, progresul tehnic nu se mai caracterizează prin creșterea volumului de lucrări mecanizate pe unitatea de suprafață, ci prin mărirea cantității de produse agricole ce revin la o unitate de lucrări mecanizate.

Ion BIANU

1) În toate țările care folosesc de mai multe decenii utilaje agricole grele — cum sînt Suedia, R. F. Germania, U.R.S.S., S.U.A. ș.a. — a apărut o anumită reducere a fertilității terenurilor și scădere a producției, ca urmare a creșterii treptate a compactității solului. Problema a devenit din ce în ce mai acută pe măsura intensificării mecanizării prin tehnologii care au solicitat creșterea puterii tractoarelor (pentru mărirea productivității muncii mecanizatorilor), deci și a masei lor și sporirea numărului lucrărilor agricole, deci și al trecerilor pe aceleași fișii de teren.

2) Folosirea tehnologiilor cu un număr redus de lucrări ale solului se răspîndește într-o măsură mare în numeroase țări. Astfel, în S.U.A., în intervalul 1972—1981 suprafețele pe care se aplică prelucrarea minimă și semănatul direct în miriște au sporit de la 9% la 30% din totalul suprafețelor însămînțate. Se estimează că în anul 2000 circa 80% din terenurile arabile din S.U.A. și aproape 50% din cele din U.R.S.S. nu vor mai fi lucrate cu plugul cu cormană (care răstoarnă brazdele), ci se vor folosi mijloace de afînare adîncă, precum și semănatul direct în miriște.

Dezvoltarea turismului românesc în fața unor noi exigențe

FENOMEN dependent de evoluția unui ansamblu de factori economici, sociali și politici, turismul — privit la scară planetară — continuă să fie în expansiune [1]) în pofida erodării (mai ales în primii ani ai acestui deceniu) a unora din premisele care-l generează și-l susțin. De aici rezultă că cererea turistică are un grad ridicat de persistență și că odată devenită componentă a modelului de consum își păstrează ponderea. Desigur, limitele ce decurg din cuantumul veniturilor personale și din cheltuielile implicate în realizarea actului turistic s-au făcut și se fac simțite îndeosebi în turismul practicat de segmentele de clientelă cu venituri modeste, pe o serie de planuri, între care: orientarea spre destinații apropiate, manifestarea într-o proporție mai mare a opțiunii pentru folosirea capacităților de cazare ieftine, diminuarea sejurului, reducerea cheltuielilor zilnice ș.a.

Acești factori conjuncturali care, fără îndoială, au afectat și afectează activitatea turistică din anumite zone geografice și, în consecință, din unele țări sînt, în același timp, dovada puterii de adaptare a cererii specifice la condițiile noi și demonstrează că aceasta este statornică în comportamentul unei părți tot mai însemnate din populația globului [2]). Modificările menționate arată, totodată, că, în prezent, cererea de „produse" turistice aflate la distanță cunoaște un grad ridicat de fragilitate, aspect valabil și în cazul solicitării de destinații turistice românești de către clientela din țări mai îndepărtate. Reținerea de la călătorii lungi — în special din partea clientelei cu venituri mici și mijlocii, care deține ponderea principală în turismul caracteristic zilelor noastre — își are, în mare măsură, explicația în creșterea cheltuielilor ocazionate de o călătorie turistică.

Noile condiții pe care le cunoaște cererea ce se adresează prestațiilor turistice, îndeosebi cea externă, impun utilizarea de mijloace cu posibilități sporite de captivare a interesului amatorilor de turism. Este necesar ca astfel de mijloace să aibă în vedere atît straturile sociale cu venituri ridicate (care, fiind mai puțin afectate de fenomenele negative manifestate la scară planetară pe planul efectuării de călătorii turistice la distanțe mari și foarte mari, au predilecție pentru „produse" turistice de mare rafinament), cît și clientela cu venituri mijlocii și mici, care reprezintă rezerva principală de mărire substanțială a fluxurilor turistice spre diverse destinații. Nu trebuie uitat că transformarea — în ultimele decenii — a turismului într-un fenomen de masă s-a datorat participării, în număr tot mai mare, a acesteia din urmă la călătorii cu caracter turistic; creșterea dimensiunilor turismului mondial — intern și internațional — în anii care urmează va avea ca suport principal antrenarea la această formă de petrecere a timpului liber a noi pături din populația cu condiții modeste de viață.

Oricare ar fi segmentul de clientelă căruia i se adresează oferta turistică, este necesar să se țină seama că, de mai mulți ani, în ceea ce privește piața internațională a turismului s-a produs — așa cum apreciază specialiștii în domeniul marketingului — tranziția de la piața vînzătorului la piața cumpărătorului, ceea ce înseamnă, într-un anumit fel, că turistul este astăzi în situația de **a alege** destinația și de **a nu accepta orice i se oferă.** Această situație obligă la a ține seama, și în ceea ce privește **oferta turistică,** de **realizările „de vîrf" cunoscute pe plan mondial,** de a acționa pe piața externă cu cît mai multe elemente inedite, apte să stîrnească interesul turistului potențial.

Luarea în considerare a unor asemenea aspecte este esențială pentru modelarea „produsului" turistic și pentru conceperea unei strategii eficiente de comercializare a acestuia.

Un „produs" turistic de înalt nivel mondial

ADAPTAREA de măsuri care să mărească puterea de penetrare a ofertei naționale pe piața turistică externă constituie, totodată, **replica absolut necesară** la preocupările tot mai intense și la măsurile luate în același scop de alte țări posesoare de ofertă turistică. Înțelegerea conjuncturii actuale, ce pare că va mai dura încă un număr de ani, are mare însemnătate în găsirea și aplicarea de soluții care să asigure penetrarea și consolidarea ofertei turistice românești pe piața multor țări și, în primul rînd, a celor cunoscute ca avînd un rol mare în cadrul turismului emitent [3]). În fapt, a ține seama de particularitățile perioadei actuale reprezintă un imperativ pentru cei ce se ocupă de valorificarea resurselor naturale și a celor create de strămoșii noștri (patrimoniul cultural-istoric) și de generațiile actuale, de dezvoltarea și modernizarea bazei materiale specifice, de ridicarea eficienței activităților prestatoare de servicii turistice. Impactul situației prezentate, asupra ofertei turistice impune :

- asigurarea adaptării, cît se poate de repede, a ofertei la cerințe și preferințe diferențiate, pe segmente ale pieței, ce cunosc permanente schimbări, oferirea de „produse" cu caracteristici superioare și de cît mai multe „produse" originale ;
- utilizarea de prețuri, tarife și facilități care să permită — în condițiile realizării unei eficiențe economice superioare — o competitivitate ridicată a „produsului" turistic românesc pe piața externă și accesul la acesta al unor categorii largi de solicitanți ; între altele, este de luat în considerare practicarea de tarife, ca și de facilități, diferențiate în funcție de cît mai multe criterii ;
- folosirea de canale de vînzare adaptate la specificul fiecărei piețe ;
- susținerea, prin mijloacele de promovare potrivite, a ofertei turistice românești pe piața externă.

În etapa actuală, încadrarea economiei turismului în dinamica de ansamblu a economiei românești, dinamică proiectată de Congresul al XIII-lea al P.C.R. a se realiza, în principal, **printr-o susținută exploatare a factorilor intensivi,** presupune **creșterea atenției pentru laturile calitative,** atît ale întregii activități turistice propriu-zise, cît și ale activităților ce concură la satisfacerea „consumului" turistic. Preocuparea într-un grad sporit pentru calitate decurge, de asemenea, din necesitatea de a asigura turismului un rol crescînd, pe măsura posibilităților de care dispune, în valorificarea su-

[1]) Potrivit aprecierilor secretarului general al Organizației Mondiale a Turismului, Robert C. Lonati, în 1984, pe glob, numărul călătoriilor cu caracter turistic a fost de 3,4 miliarde, din care circa 300 milioane în afara țărilor de reședință. Pînă în 1990, potrivit unor estimări (a se vedea : The Changing Face of European Tourism), ar urma ca numărul călătoriilor internaționale să ajungă la 415 milioane.

[2]) În 1982, potrivit unor estimări, cele 3 miliarde de călătorii turistice efectuate (în interiorul și în afara țărilor de reședință) au revenit unui număr de circa 600 milioane de persoane, ceea ce a reprezentat aproximativ 13% din populația globului în anul respectiv, iar cele 280 milioane de călătorii peste granițe au fost făcute de circa 140 milioane de persoane (World Travel, nr. 174, sept.—oct. 1983).

[3]) Este de subliniat că peste 50% din turiștii străini sosiți în țările europene provin din patru țări : R.F. Germania, Marea Britanie, S.U.A. și Franța. Totodată, se impune a se evidenția faptul că Olanda, Belgia și Elveția, care, laolaltă, au o populație ce depășește cu puțin 30 de milioane, furnizează țărilor europene tot atîția turiști cît Franța și Marea Britanie, cu peste 110 milioane de locuitori amîndouă.

perioară a anumitor resurse interne, în dezvoltarea unor localități și a economiei naționale, în creșterea încasărilor valutare. Ca mijloc important de creștere a prestigiului României, al valorilor sale materiale și spirituale în lume, turismul poate avea rezultate maxime în aceste direcții numai dacă activitatea specifică se desfășoară la parametri superiori.

Orientările și măsurile prevăzute a fi luate anul acesta și în anii următori în domeniul activității turistice din țara noastră au în vedere atingerea obiectivelor menționate mai sus. În acest sens este grăitor faptul că **Programul privind revitalizarea activității de turism și creșterea eficienței economice a acesteia în anul 1985**, program pe care îl au de înfăptuit Ministerul Turismului și unitățile din rețeaua sa, prevede măsuri și acțiuni menite să propulseze circulația turistică în diversele zone, localități și stațiuni balneoclimaterice din țară. Înfăptuirea acestui program se înscrie ca o etapă a unei suite de **preocupări de durată** ce urmăresc să ridice calitatea ofertei turistice românești, să-i asigure acesteia o competitivitate ridicată pe piața externă. Între altele, se au în vedere modernizarea și ridicarea gradului de confort al bazei materiale, diversificarea ofertei turistice, ridicarea calității serviciilor, îmbunătățirea asistenței acordate — sub diverse forme — turiștilor străini, intensificarea și perfecționarea acțiunilor de promovare și comercializare a ofertei turistice în țară și pe piețele externe ș.a.

Una din direcțiile de acțiune cele mai importante — cu desfășurare, pe un cîmp larg, și în cursul cincinalului 1986—1990 — pentru ridicarea calității „produsului" turistic românesc este **modernizarea** elementelor de bază materială. În acest scop — pe lîngă intrarea în funcțiune de capacități noi în toate compartimentele prestațiilor turistice (în perioada 1986—1990, capacitatea de cazare urmează să fie sporită cu 9 000 de locuri, iar cea de alimentație publică cu 155 000 de locuri), capacități ce se cer a fi realizate ținîndu-se seama de exigențele clientelei și de noutățile apărute în domeniile respective — se va acorda o atenție deosebită ridicării gradului de confort al bazei materiale existente, ceea ce, după toate probabilitățile, va avea efecte pozitive asupra coeficientului de exploatare a acesteia. Aria unei asemenea acțiuni este foarte largă, ea cuprinzînd unități de cazare și de alimentație publică din stațiunile de pe litoral, dintr-un număr de stațiuni de munte (Sinaia, Predeal, Bușteni ș.a.), din stațiuni balneare (Băile Herculane, Călimănești etc.), din anumite centre urbane (Suceava, Tg. Mureș ș.a.). Lucrări de modernizare urmează să se execute la un număr însemnat din popasurile turistice de pe litoral și de pe unele din arterele de circulație turistică intensă. În ideea unei mai bune valorificări a zonelor montane, vor fi intensificate preocupările pentru a asigura cabanelor condiții care să satisfacă exigențe ridicate.

Edificarea de noi obiective de bază materială avînd drept scop cazarea, pregătirea și servirea mesei, ca și întreaga acțiune de modernizare a capacităților existente presupun recurgerea, **fără întîrziere**, la **concepții și soluții tehnice proprii unei viziuni de mare perspectivă**, care să țină seama atît de complexele probleme energetice prezente și viitoare (chiar dacă consumul de energie necesar pentru funcționarea bazei materiale turistice este relativ neînsemnat), cît și de cerințele de confort ce se vor manifesta din partea generațiilor următoare de turiști autohtoni și străini. Evitarea totală a soluțiilor valabile pentru condițiile cînd nu s-a făcut simțită nici o dificultate în domeniul asigurării surselor convenționale de energie constituie o direcție esențială de asigurare a folosirii eficiente a fondurilor de investiții și de realizare a unei baze materiale moderne, cu funcționalitate îndelungată. De exemplu : folosirea energiei solare în Dobrogea, a energiei eoliene atît pe litoral, cît și la munte, în zone izolate constituie soluții de cel mai mare interes.

Unui proces de înnoire și de completare va fi supus și parcul mijloacelor de transport destinate realizării de acțiuni turistice. Astfel, va fi dat în exploatare un număr însemnat de autocare din producție internă, dotate cu instalații de aer condiționat, radioficare etc., vor fi puse în circulație noi nave fluviale și costiere maritime ; va fi mărit numărul mijloacelor de transport pe cablu din stațiunile și zonele montane. În ceea ce privește mijloacele de transport auto în comun, pe lîngă ridicarea confortului, mărirea siguranței în exploatare și reducerea consumului de carburanți, apare ca deosebit de necesară existența unei game largi de capacități, premisă fundamentală pentru o exploatare rațională.

Deoarece conceptul de modernizare în turism include, în mod organic, asigurarea unui eventai larg de mijloace de agrement adecvate celor mai variate preferințe, în anul acesta și în perioada 1986—1990 se are în vedere realizarea unui număr mare de obiective avînd ca scop asigurarea unui sejur cît mai plăcut celor veniți pentru un timp mai scurt sau mai lung în diversele stațiuni. Între altele, vor fi edificate centre multifuncționale, avînd în structura lor săli de spectacole, terenuri și săli de sport, săli pentru expoziții ș.a., va fi amplificată activitatea parcurilor de distracție, a centrelor de agrement nautic și a sălilor de jocuri mecanice, se va mări numărul videodiscotecilor ș.a. Totodată, se prevede creșterea ofertei de excursii (dintre care unele pe linii de cale ferată cu ecartament îngust, cu trenulețe tractate de „mocănițe"), de manifestări culturale ș.a.

Ideea călăuzitoare în acțiunea de dezvoltare a agrementului constă în aceea că, departe de a fi numai distracție, agrementul constituie un mijloc de deconectare, de reconfortare, de tonifiere a organismului uman. De fapt, prin dotarea cu mijloace de agrement variate și prin realizarea de acțiuni antrenante, imaginea stațiunilor turistice românești va cîștiga mult în ceea ce privește calitatea ofertei, asigurîndu-li-se acestora un grad ridicat de competitivitate pe piața externă și o mare forță de atracție în rîndul populației interne.

Din ansamblul aspectelor ce se impun atenției în procesul de ridicare a calității ofertei turistice românești, **prestațiile** se dovedesc a avea o contribuție fundamentală. Experiența națională și internațională demonstrează că oriunde serviciile sînt realizate la parametri superiori sub aspectul conținutului, promptitudinii și formei, gradul de satisfacție al clienților este ridicat și, în consecință, oferta turistică este mult solicitată. În majoritatea împrejurărilor s-a constatat să solicitudinea din partea personalului ocupat în unități prestatoare de servicii turistice, pe lîngă că reprezintă factorul-cheie în asigurarea prestigiului și succesului „produsului" turistic în rîndul amatorilor de turism autohtoni și străini, poate face atractivă și o bază materială modestă.

Reprezentanți ai unor prestigioase instituții străine din domeniul turismului (ca, de pildă, British Tourist Authority) au remarcat ca fiind fundamentale pentru calitatea prestațiilor două condiții, și anume : **pregătirea personalului și disciplina.**

În legătură cu pregătirea și perfecționarea profesională este de remarcat că, anual, la centrul de specialitate al Ministerului Turismului absolvă cursuri profilate pe diverse profesii sute de lucrători din turism. Condițiile de care dispune această instituție, creată cu asistența PNUD, și mijloacele utilizate de specialiști se înscriu printre realizările de vîrf din acest domeniu pe plan mondial. Apare însă necesar controlul permanent asupra aplicării, fără abatere, de către fiecare lucrător din turism a celor învățate, prin instituirea unor controale exigente și suficiente ca frecvență și arie de cuprindere. Lipsa de control are, cel mai adesea, drept consecință manifestarea de deficiențe în calitatea prestațiilor turistice. În vederea creșterii răspunderii pentru calitatea activității ce se desfășoară în turism ar fi de luat în considerare și elaborarea unui **cod** care ar urma să statueze obligațiile, drepturile, normele de comportament ș.a. ale tuturor celor ce lucrează în această ramură — practică, de altfel, internațională. Pe lîngă efectul pe planul creșterii responsabilității, un asemenea act normativ ar contribui la creșterea prestigiului profesiilor din turism și ar mări interesul celor cu vocații reale pentru meseriile respective, de a activa în acest domeniu.

Datorită interferențelor puternice ale turismului cu alte sectoare ale economiei naționale, calitatea activității turistice se află în strînsă dependență de **calitatea furniturilor** acestora și de nivelul calitativ al **prestațiilor de completare"** [1]. Ca urmare, la creșterea prestigiului turismului românesc este necesar să contribuie din plin un număr mare de ramuri, dintre care unele (transporturile, construcțiile, agricultura, industria alimentară, gospodăria comunală ș.a.) au un rol esențial. În practică, acest obiectiv poate fi atins prin colaborarea strînsă a factorilor de răspundere din aceste ramuri — la nivel central și local — pentru soluționarea tuturor problemelor pe care le ridică activitatea de turism. În condițiile actuale, o asemenea colaborare constituie chezășia bunei funcționări a turismului, care la rîndul ei se va repercuta în mod pozitiv asupra evoluției și efectelor economice ale activităților din ramurile conexe.

dr. Gh. BARBU

[1] Noțiunea de prestație „de completare" este folosită pentru serviciile din alte ramuri de activitate (transporturi, telecomunicații, cultură, ocrotirea sănătății ș.a.) la care apelează turiștii.

D 646

CENTRUL DE DOCUMENTARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INFORMARE TEHNICĂ

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII

CONSILIILOR POPULARE

SUCCES DEPLIN ÎN ACTIVITATEA NOILOR DEPUTAȚI AI CONSILIILOR POPULARE

Alegerile de la 17 martie 1985 — moment politic important cu profunde semnificații în viața patriei — a învestit cu un nou și aproape unanim mandat 369 deputați în Marea Adunare Națională — organul suprem al puterii de stat — și 62 232 deputați în consiliile populare județene, al municipiului București, sectorului agricol Ilfov, municipale, orășenești și comunale, organele locale ale puterii de stat.

După cum se subliniază în Comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 19 martie **„alegerile de la 17 martie, desfășurate într-o atmosferă de puternică unitate, de intensă angajare patriotică, sub semnul unei înalte responsabilități civice, au pus puternic în evidență adeziunea deplină și încrederea nețărmurită a întregului popor în politica internă și externă a partidului și statului, în viitorul luminos al patriei, precum și voința lui fermă de a transpune neabătut în viață hotărîrile Congresului al XIII-lea, Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".**

Masiva participare la vot a alegătorilor și numărul mare de voturi întrunit de candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste scoate în evidență, în același timp, faptul politic major că alegerile au constituit o puternică manifestare a profundului democratism al orînduirii noastre socialiste, care asigură cadrul cel mai larg de participare a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor cetățenilor patriei — fără deosebire de naționalitate — la conducerea societății, la elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială armonioasă a țării, a tuturor județelor patriei, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Totodată, întreaga desfășurare a campaniei electorale, ca și rezultatele votului au evidențiat, cu deosebită putere, unitatea strînsă, indisolubilă, a întregului popor, în jurul Partidului Comunist Român — conducătorul încercat al poporului pe calea socialismului și comunismului — al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, unitate care reprezintă garanția sigură a mersului neabătut înainte al țării, a ridicării ei pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație.

Candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste, aleși deputați la 17 martie a.c., s-au prezentat în fața alegătorilor cu o platformă ce are la bază hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., Directivele privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul viitor și în perspectivă pînă în anul 2000 și care marchează trecerea patriei noastre la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism.

În această nouă etapă se vor dezvolta pe o treaptă superioară forțele de producție, se vor perfecționa, în continuare, relațiile sociale și se va realiza o concordanță cît mai deplină între diferite sectoare, între forțele de producție și relațiile sociale, ridicarea calității muncii și vieții în toate domeniile economico-sociale.

Sarcinile mari ce stau în această etapă în fața organelor de partid și de stat, a consiliilor populare, au fost expuse pe larg în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la întîlnirea cu alegătorii din circumscripția electorală de M.A.N. nr. 1 „23 August" din București. Referindu-se la rolul organelor locale ale puterii de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat în această cuvîntare că **„În mod deosebit va trebui să acordăm o atenție mai mare îmbunătățirii și ridicării la un nivel mai înalt a activității consiliilor populare care — în cadrul democrației noastre muncitorești, revoluționare — au fost învestite cu mari răspunderi în organizarea și conducerea activității economico-sociale în județele, orașele și comunele patriei, în dezvoltarea lor economică și socială, în asigurarea celor mai bune condițiuni de viață, de muncă pentru toți locuitorii. Consiliile populare trebuie să aibă permanent în vedere că au menirea de a face totul pentru unirea eforturilor tuturor locuitorilor, în buna gospodărire și dezvoltare a fiecărei localități ca o unitate puternică economico-socială, în care cetățenii să se poată bucura de toate cuceririle civilizației și construcției socialiste".**

La realizarea acestor sarcini de către consiliile populare un rol deosebit revin celor 62 232 deputați ai acestor organe, aleși la 17 martie a.c. Potrivit prevederilor Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, deputații au dreptul și obligația de a participa la întreaga activitate a consiliilor populare, de a lua parte la dezbateri și la adoptarea hotărîrilor. Ei trebuie să desfășoare o activitate susținută pentru îndeplinirea mandatului ce le-a fost încredințat, să mobilizeze masele de cetățeni la înfăptuirea, în unitățile administrativ-teritoriale, a politicii partidului și statului.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 14 1985

O obligație importantă a deputaților este organizarea și ținerea de consfătuiri cu cetățenii din circumscripțiile electorale în care sînt aleși, pentru a se consulta cu ei în legătură cu problemele ce urmează a fi dezbătute în sesiuni și cu inițierea și desfășurarea unor acțiuni cu caracter obștesc. Totodată, deputații sînt obligați să prezinte, cel puțin o dată la 3 luni, în adunări ale alegătorilor din circumscripția electorală în care sînt aleși, dări de seamă privind activitatea lor și a consiliului popular din care fac parte.

Alte drepturi și obligații ale deputaților constă în aceea de a se adresa comitetului sau biroului executiv al consiliului popular și organelor locale de specialitate ale administrației de stat și a le solicita sprijin în rezolvarea problemelor ce interesează populația din circumscripțiile electorale în care sînt aleși. Ei au dreptul și obligația de a pune întrebări și a adresa interpelări comitetului sau biroului executiv, oricărui membru al acestuia, precum și conducătorilor organelor locale de specialitate ale administrației de stat, ai unităților economice și instituțiilor social-culturale subordonate consiliului popular, cu privire la activitatea acestora ; să ceară și să obțină de la comitetul sau biroul executiv informațiile ce le sînt necesare în vederea participării la dezbateri, să conducă în circumscripțiile electorale în care sînt aleși, activitatea comitetelor de cetățeni, să urmărească rezolvarea cererilor, reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor făcute de cetățeni, informîndu-i asupra modului în care au fost soluționate.

Avînd un mandat încredințat de alegători, deputații răspund în fața acestora atît pentru activitatea proprie, cît și pentru activitatea consiliului popular.

La început de drum în noul mandat, adresăm tuturor deputaților aleși în organele locale ale puterii de stat mult succes în activitatea lor pusă în slujba poporului.

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

Publicăm, în continuare, hotărîrile adoptate de Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, la ultimele sale ședințe și din care rezultă sarcini pentru organele locale ale puterii și administrației de stat, precum și pentru unitățile sale.

PROGRAM DE MĂSURI privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al locuințelor, clădirilor social-culturale și al lucrărilor tehnico-edilitare, reducerea consumului de materiale, combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1984—1985 și 1986—1990

În anii construcției socialiste și îndeosebi după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, s-a imprimat un puternic . dinamism dezvoltării întregii vieți economice, sociale și politice din țara noastră.

Magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la înalta tribună a forumului național al comuniștilor — model de analiză aprofundată a problemelor fundamentale ale procesului revoluționar de construire a noii societăți, contribuție de excepțională însemnătate, la dezvoltarea socialismului științific, precum și celelalte documente programatice adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, stabilesc cu clarviziune și realism căile dezvoltării societății noastre în viitorul cincinal, pun în fața comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, sarcini mobilizatoare, de mare răspundere, privind înfăptuirea obiectivelor economico-sociale stabilite și intensificarea acțiunii factorilor calitativi pe baza accentuării aportului cercetării științifice și a introducerii progresului tehnic în toate ramurile de activitate.

În Directivele Congresului al XIII-lea, în care este stabilit drept obiectiv fundamental al planului cincinal 1986—1990, dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, o atenție deosebită se acordă cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic care trebuie să contribuie la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, accelerarea procesului de automatizare, electronizare și robotizare a producției și altor activități economico-sociale pentru realizarea de produse cu înalți parametri tehnico-funcționali.

În cincinalul 1986—1990, se prevede îmbunătățirea condițiilor de locuit prin construirea a 750 mii locuințe noi, care vor contribui și la ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului urbanistic al municipiilor, orașelor și comunelor patriei noastre și a calității vieții.

Prin „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1980—1985 și pînă în 1990", adoptat în anul 1984 de Marea Adunare Națională, sînt stabilite principalele obiective, în acest scop, între care : îmbunătățirea generală a nivelului tehnic și calitativ al produselor, extinderea mecanizării și automatizării, reducerea consumurilor specifice de materii prime, energie, combustibil și materiale, valorificarea mai bună a tuturor materiilor prime și materialelor, creșterea eficienței întregii activități economice etc.

Oamenilor muncii din activitatea de construcții-montaj a consiliilor populare, le revin sarcini importante pentru realizarea integrală a investițiilor înscrise în plan în anul 1985, cît și a investițiilor în valoare de aproape 135 miliarde lei, prevăzute în Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român în cincinalul 1986—1990, pentru construcții de locuințe, învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport.

În cele ce urmează, se stabilesc obiectivele de acționare care să conducă la îmbunătățirea generală a nivelului calitativ al locuințelor, clădirilor social-culturale, precum și a lucrărilor tehnico-edilitare și a indicatorilor tehnico-economici ai acestora, grupate pe activitățile de cercetare, proiectare și execuție.

I. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare va cuprinde în planurile anuale de studii și cercetări ale Institutului de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală și unităților de proiectare-cercetare subordonate comitetelor executive ale consiliilor populare județene, temele ce se prezintă în continuare.

Periodic, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare va analiza stadiul realizării planului de cercetare-proiectare și va urmări valorificarea rezultatelor obținute în activitatea de cercetare și proiectare, înscriindu-se în indicatorii stabiliți mai jos.

1. Studiul cerințelor și a tendințelor privind funcționalitatea locuinței, în scopul sporirii gradului de adaptabilitate a acesteia la diferitele moduri de locuire. În cadrul propunerilor ce se vor prezenta, se va urmări rezolvarea flexibilă a compartimentărilor în cadrul locuinței, care să poată fi realizate cu ușurință de către utilizatori. Termen 1985.

Pe baza concluziilor studiului, vor fi elaborate noi proiecte tip de locuințe avînd grad ridicat de funcționalitate și confort de locuire sporit, care să satisfacă în mai mare măsură cerințele populației. Soluțiile propuse vor trebui să conducă la reducerea greutății construcțiilor cu cel puțin 5% față de cele din proiectele actuale, prin utilizarea de materiale și elemente de construcție mai ușoare.

În acest mod, va crește eficiența investițiilor în construcțiile de locuințe, în perioada 1986—1990, prin reducerea consumurilor cu 3% la energia înglobată, 0,5% la metal și 0,6% la ciment, prin următoarele măsuri :

	Ponderea din total locuințe (%)	
	1985	1990
a) Ridicarea confortului locuințelor prin proiectarea de clădiri mai bine conformate, cu partiuri având funcțiunile organizate mai avantajos. Noile clădiri vor prezenta un grad mai mare de folosire a suprafețelor construite ;	30	[illegible]
b) Folosirea unor sisteme constructive care să permită creșterea gradului de flexibilitate a compartimentărilor ;	30	80
c) Utilizarea de pereți ușori, amovibili din gips-carton, beton din ipsos cu agregate din zgură etc. sau compartimentări din elemente de mobilier.	10	60

2. Studiul cerințelor și a tendințelor privind funcționalitatea locuinței colective, a serviciilor și altor activități aferente locuirii necesare satisfacerii unor nevoi ale familiei sau colective pentru completarea dotărilor zonei de locuințe, în scopul asigurării unui nivel mai ridicat al prestărilor de servicii și extinderea gamei de activități pentru populație. Termen 1986.

Pe baza concluziilor studiului, vor fi elaborate proiecte experimentale pentru realizarea unor construcții funcțional-complexe, care să asigure creșterea eficienței investițiilor în acest domeniu : reducerea cheltuielilor de investiție în cadrul ansamblurilor de locuințe, precum și valorificarea în mai mare măsură a spațiilor construite și a terenurilor de construcție.

Prin valorificarea în mai mare măsură a spațiului construit și a terenului de construcții urmează să se reducă cheltuielile de investiții ale ansamblurilor de locuințe, pe perioada 1986— 1990, cu circa 5%, prin următoarele măsuri:

	Pondere din total locuințe (%)	
	1985	1990
a) Realizarea unor clădiri de locuit pe baza proiectelor tip cu parametrii funcționali și tehnico-economici îmbunătățiți, față de cei actuali ;	5	45
b) Dotarea clădirilor colective de locuințe cu spații pentru unele nevoi și activități ale familiei, de grup sau colective, pentru prestări de servicii etc.	5	15

3. Studiu pentru stabilirea tipurilor de clădiri de locuințe necesare mobilării complete și diferențiate a zonelor urbane și elaborarea unor noi proiecte tip, prin care să se obțină creșterea nivelului de confort urban, folosirea mai completă a terenului de construcții și reducerea procentului de demolări în zonele restructurate ; blocurile de locuințe vor avea o arhitectură și volumetrie caracteristică a zonelor urbane în care urmează a fi realizate. Termen 1986.

4. Studiu privind cerințele și tendințele în alcătuirea și funcționalitatea dotărilor social-culturale, care să conducă la creșterea gradului de utilizare a acestora, precum și la o mai bună folosire a suprafețelor construite, comparativ cu cele din proiectele actuale. Termen 1986.

Pe baza concluziilor acestui studiu se vor elabora proiecte tip care să asigure un nivel mai ridicat cerințelor privind funcționalitatea dotărilor social-culturale, reducerea consumurilor de materiale cu 5%, precum și folosirea mai bună a terenului de construcții prin următoarele măsuri :

	Ponderea din totalul clădirilor social-culturale din aceeași categorie (%)	
	1985	1990
a) Conceperea unor spații cu funcțiuni polivalente sau comasarea mai multor funcțiuni într-o clădire ;	10	50
b) Noi soluții de realizare a clădirilor pentru școli și grădinițe, determinate de natura funcțiunilor grupate în clădiri ;	—	75
c) Remodelarea cantitativă și calitativă a programelor funcționale pentru cluburi și cămine culturale în funcție de mărimea zonelor urbane și a localităților pe care le deservesc, de ocupația populației respective etc.	—	60

5. Studiu privind ridicarea nivelului plasticii arhitecturale a clădirilor de locuit și social-culturale cu evidențierea direcțiilor de îmbunătățire, precum și a mijloacelor necesare pentru realizare. Termen 1985.

Pe baza acestui studiu, urmează să se elaboreze un catalog cu soluții exemplificative care să conducă la creșterea nivelului de confort urban prin îmbunătățirea soluțiilor arhitectural-urbanistice și sporirea eficienței investițiilor prin punerea în evidență a soluțiilor și a materialelor cele mai adecvate.

6. Studiu privind noi soluții pentru îmbunătățirea termoizolării elementelor de închidere ale construcțiilor de locuințe și social-culturale astfel încît rezistențele la transfer termic ale pereților de fațadă, de rost și ale planșeelor de peste subsol să crească pînă în anul 1990 cu 30%, iar ale ferestrelor cu 75% față de cele prevăzute în proiectele tip actuale. Aplicarea acestor noi soluții de termoizolare va conduce la îmbunătățirea confortului termic și la reducerea consumului de combustibili în exploatare cu cel puțin 15% față de cel din 1985. Termen 1985.

În acest scop, se va acționa prin :

	Ponderi din totalul clădirilor de locuințe și social-culturale la care se vor aplica noile soluții de termoizolare (%)	
	1985	1990
a) Aplicarea unor noi soluții de termoizolare a pereților de fațadă ai clădirilor de locuit și social-culturale cu rezistențele la transfer termic de circa 1,75 $m^2h^0C/kCal$, precum și aplicarea de soluții care să conducă la ridicarea gradului de izolare termică a pereților de rost și a planșeelor de peste subsol ;	5	80
b) Aplicarea de soluții care să conducă la sporirea rezistenței la transfer termic a ferestrelor, care să nu fie mai mică de 0,75 $m^2h^0C/kCal$, prin folosirea de ferestre cuplate cu garnituri de etanșare și trei rînduri de geamuri.	5	60

7. Elaborarea de noi proiecte tip pentru lucrări tehnico-edilitare, asigurîndu-se creșterea gradului de industrializare, reducerea consumului de manoperă, de materiale și energie. Termen 1986.

Pe baza acestor proiecte se va realiza în perioada 1986—1990 reducerea costului lucrărilor cu 15% și a consumurilor de materiale cu 10% la metal și 15% la ciment față de indicatorii din proiectele tip actuale. Aceste reduceri se vor realiza prin :

	Ponderi din totalul lucrărilor din aceeași categorie (%)	
	1985	1990
a) Îmbunătățirea soluțiilor actuale prin extinderea folosirii materialelor eficiente și de calitate superioară ;	10	50
b) Perfecționarea tehnologiilor actuale de execuție și introducerea unor tehnologii noi.	10	50

8. Cercetări privind noi metode și programe de calcul pentru dimensionarea structurilor de rezistență ale clădirilor de locuințe și social-culturale și generalizarea programelor cele mai eficiente. Termen 1986—1987.

Prin aplicarea în proiectare a rezultatelor acestei cercetări vor fi reduse cheltuielile de investiții pe perioada 1986—1990 la obiectivele de locuințe și social-culturale cu 0,5 la sută, consumul de ciment cu 0,5 la sută și de metal cu 1 la sută, ca urmare a îmbunătățirii calculului de dimensionare a elementelor constructive și a unor soluții de ansamblu adecvate.

De asemenea, va crește productivitatea muncii în proiectare cu circa 2 la sută față de cea din 1984.

În acest scop se va acționa prin :

	Pondere din totalul proiectelor (%)	
	1985	1990
a) Perfecționarea metodelor și programelor de calcul pentru dimensionarea structurilor de rezistență a clădirii de locuit și social-culturale, în special, în domeniul postelastic ;	—	30
b) Generalizarea aplicării celor mai eficiente programe de calcul, atît la lucrările tip cît și la cele unicat.	20	60

9. Cercetări privind noi metode și programe de calcul pentru dimensionarea rețelelor tehnico-edilitare și a construcțiilor specializate, și generalizarea programelor celor mai eficiente Termen 1987.

Prin aplicarea în proiectare a acestor programe se vor reduce cheltuielile de investiții la obiectivele tehnico-edilitare, ce se vor realiza în perioada 1986—1990, cu circa 15 la sută, consumul de ciment cu 10 la sută și metal cu 5 la sută

De asemenea va crește productivitatea muncii în proiectare, pe aceeași perioadă, cu circa 15 la sută.

În acest scop se va acționa prin :

	Ponderea din totalul proiectelor (%)	
	1985	1990
a) Dimensionarea rețelelor tehnico-edilitare și a construcțiilor specializate prin aplicarea de metode și programe de calcul în vederea obținerii de soluții optimizatee ;	60	80
b) Generalizarea aplicării celor mai perfecționate programe de calcul la dimensionarea rețelelor tehnico-edilitare și a construcțiilor specializate.	60	80

10. Studiu privind asigurarea nivelului minim de dotare a unităților de proiectare în scopul generalizării aplicării mijloacelor electronice de calcul, a instrumentelor perfecționate de redactare a documentațiilor și a utilajelor de multiplicare în proiectare care să conducă, în perioada 1986—1990, la creșterea calității proiectelor și a productivității muncii cu 5 la sută. Termen 1985.

11. Studiu pentru evidențierea căilor de îmbunătățire a tehnologiilor folosite la construcțiile de locuințe, social-culturale și edilitare. Măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor existente și de introducere a unor tehnologii noi de execuție. Termen 1986—1987.

Pe baza studiului, vor fi elaborate noi proiecte de tehnologii care să conducă, la finele anului 1990, la creșterea eficienței economice a investițiilor la construcțiile de locuințe și social-culturale cu 15 la sută și reducerea consumului de manoperă în medie cu 20 la sută, față de anul 1980.

În acest scop se va acționa prin :

	Pondere din totalul clădirilor (%)	
	1985	1990
a) Îmbunătățirea tehnologiilor actuale de preparare a betoanelor, șapelor autonivelatoare, mortarelor, a gleturilor etc. ;	60	90
b) Elaborarea unor noi tehnologii de execuție, perfecționate, în corelare cu noile cerințe și tendințe privind flexibilizarea compartimentării în cadrul locuințelor : — tehnologii pentru realizarea elementelor nestructurale ale construcțiilor de locuințe și social-culturale ;	40	90
— tehnologii pentru finisarea integrală în fabrici și poligoane a elementelor prefabricate, inclusiv montarea și finisarea confecțiilor și instalațiilor aferente ;	32	92
— tehnologii care asigură creșterea gradului de industrializare în realizarea instalațiilor interioare ;	20	80
— tehnologii pentru executarea mecanizată a finisajelor umede.	—	60

12. Studiu pentru introducerea în construcția de locuințe și dotări social-culturale a unor noi materiale avînd durabilitate ridicată, caracteristici economice superioare, care să asigure un nivel de confort superior. Pe baza studiului, se va elabora un catalog de produse și detalii de folosire, inclusiv detaliile constructive. Termen 1988.

Acest studiu va evidenția căile de creștere a eficienței economice a investiției în construcția de locuințe și social-culturale, de reducere a consumurilor de materiale energointensive și de ridicare a nivelului de confort al locuințelor etc.

II. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul Comitetului pentru Problemelor Consiliilor Populare, vor acționa pentru îmbunătățirea tehnologiilor de execuție în șantiere, precum și în fabricile și poligoanele de prefabricate, pe baza măsurilor și a programului ce se prezintă în continuare.

13. Creșterea gradului de prefabricare și finisare în fabrică a elementelor structurale ale clădirilor de locuințe și social-culturale, astfel încît pînă la finele anului 1986 ponderea prefabricatelor de beton din totalul betonului să ajungă la 30 la sută, în 1987 la 50 la sută, iar în perioada 1988—1990, să se încheie în linii mari procesul de industrializare uzinală. De asemenea, urmează să crească gradul de prefabricare a elementelor nestructurale de la 30 la 60 la sută, din volumul total al acestora, prin realizarea lor în poligoane de șantier și fabrici de prefabricate.

Prin aceasta se va ridica nivelul calitativ al lucrărilor și se va reduce consumul de manoperă.

	Pondere din totalul clădirilor (%)		
	1985	1987	1990
A. Creşterea gradului de prefabricare a elementelor structurale :			
a) Construcţii de locuinţe :			
— Creşterea ponderii clădirilor de locuinţe cu structuri integral prefabricate ;	50	52	55
— Creşterea ponderii clădirilor, cu structuri mixte cu planşee şi faţade din panouri prefabricate ;	10	15	25
b) Lucrări social-culturale :			
— Cu diafragme din beton armat, planşee şi faţade prefabricate ;	5	15	30
— Cu diafragme de beton armat, grinzi şi planşee din beton prefabricat.	20	30	40
c) Construcţii tehnico-edilitare din prefabricate asamblate pe şantier.	35	40	45
d) Obiective cu caracter productiv, din prefabricate asamblate pe şantier.	30	35	45
B. Introducerea şi generalizarea soluţiilor industrializate la realizarea elementelor nestructurale ale construcţiilor de locuinţe şi social-culturale astfel :			
— pereţi interiori ;	30	54	90
— rampe de scări ;	65	75	9(
— parapeţi de scări şi balcoane ;	60	70	90
— aticuri.	55	78	83

14. Creşterea gradului de industrializare a betonului monolit prin mecanizarea integrală a proceselor de preparare, transport şi punere în operă a betonului, precum şi prin trecerea acestuia în cofraje mari cu performanţe tehnice ridicate.

Ca urmare a creşterii gradului de industrializare a betonului monolit, se va îmbunătăţi calitatea lucrărilor de betoane şi a structurilor de rezistenţă şi se va reduce consumul de manoperă.

În acest scop se va acţiona prin :

	Pondere din totalul construcţiilor (%)	
	1985	1990
A. Creşterea gradului de industrializare a betonului monolit din elementele structurale pentru :		
a) Construcţii de locuinţe ;	10	25
b) Lucrări social-culturale ;	25	70
c) Construcţii tehnico-edilitare ;	25	50
d) Obiective cu caracter productiv.	30	50
B. Extinderea gradului de mecanizare a proceselor de preparare şi transport a betonului.	80	95

15. Extinderea gradului de mecanizare la lucrările de construcţii cu volum mare de manoperă, astfel încît să se ajungă în anul 1990, pe categorii, la :

— lucrări de pămînt ; 96 la sută
— lucrări de beton ; 95 la sută
— vopsitorii ; 75 la sută
— zugrăveli. 80 la sută

16. Introducerea procedeelor industrializate la executarea unor lucrări de montaj în şantier a pereţilor de compartimentare şi de finisare a construcţiilor, care vor conduce la ridicarea nivelului calitativ al lucrărilor şi la creşterea productivităţii muncii la astfel de lucrări în construcţiile de locuinţe şi social-culturale, prin :

	Pondere din totalul clădirilor (%)	
	1985	1990
a) Aplicarea de noi tehnologii pentru realizarea elementelor nestructurale ale construcţiilor de locuinţe şi social-culturale (pereţi interiori, rampe de scară, parapeţi de scări şi balcoane, aticuri, ventilaţii, ghene), inclusiv finisarea lor;	40	90
b) Aplicarea de noi tehnologii care să asigure prinderea mecanică a confecţiilor din beton, lemn sau metalice, precum şi finisarea prin procedee industrializate a elementelor din beton turnate pe şantier.	20	80

17. Extinderea aplicării în ateliere a unor noi tehnologii de confecţionare, probare şi montare a subansamblurilor de instalaţii (noduri sanitare, corpuri de radiatoare, conducte etc.) pentru construcţiile de locuinţe şi social-culturale care să conducă la creşterea calităţii şi fiabilităţii lucrărilor, la reducerea consumurilor de manoperă la acest gen de lucrări cu 5 la sută, precum şi la reducerea consumurilor de materiale şi a costului lucrărilor.

În acest scop se va acţiona prin :

	Pondere din totalul clădirilor de locuinţe şi social-culturale	
	1985	1990
a) Confecţionarea şi probarea subansamblurilor de instalaţii în ateliere specializate pe baza unor noi tehnologii, care dispun de utilaje şi aparatură necesară de verificare şi control cu parametrii ridicaţi ;	20	80
b) Aplicarea de tehnologii care să asigure prinderea mecanică a instalaţiilor interioare (montarea în plintă a instalaţiilor electrice, montarea cabinelor de baie).	20	80

18. Introducerea automatizării şi robotizării în procesele tehnologice din staţiile de betoane, poligoanele de prefabricate şi atelierele de producţie industrială, care să conducă la creşterea calităţii betoanelor, mortarelor, prefabricatelor şi lucrărilor în şantiere, cît şi la reducerea consumului de manoperă. Termen 1990.

19. Ridicarea nivelului de calificare şi perfecţionare a pregătirii profesionale a întregului personal muncitor din unităţile de antrepriză de construcţii-montaj ale consiliilor populare, astfel încît 85 la sută din muncitori să fie calificaţi într-o meserie pînă în anul 1986, iar în 1990 întregul personal muncitor. Pînă în anul 1987, din numărul de muncitori calificaţi cel puţin 90 la sută să cunoască două sau mai multe meserii, iar pînă în anul 1990, 50 la sută din numărul total de muncitori calificaţi să cunoască mai mult de două meserii.

Prin calificarea şi policalificarea muncitorilor va creşte nivelul calităţii lucrărilor, şi se va reduce durata de execuţie.

20. Organizarea controlului de calitate în şantierele de construcţii corespunzător proceselor tehnologice ce se aplică în execuţie, folosind întregul personal de conducere şi supraveghere şi mijloacele s.d.v. adecvate. Stabilirea măsuri-

lor și a sarcinilor ce revin fiecărui nivel de conducere, elaborîndu-se un regulament de aplicare a acestora, care să conducă la creșterea calității execuției lucrărilor. Termen 1985.

MĂSURI

pentru îmbunătățirea activității economico-financiare pe anul 1985, lichidarea pierderilor și rentabilizarea tuturor activităților și produselor

1. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, la care unitățile economice locale, sau activități din cadrul acestora, au înregistrat pierderi în anul 1984, vor analiza și stabili, pînă la data de 31 martie 1985 răspunderile concrete pentru toate cazurile de nerespectare a dispozițiilor legii, precum și măsurile obligatorii ce trebuie luate în continuare, pentru eliminarea neajunsurilor și deficiențelor constatate și asigurarea condițiilor de rentabilizare a tuturor activităților produselor și a unităților în cauză.

Concluziile analizelor efectuate și acțiunilor practice întreprinse pentru redresarea situației economico-financiare a unităților care au înregistrat pierderi, vor face obiectul dezbaterilor într-o ședință specială a comitetului executiv al consiliului popular județean, cu participarea Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și a Ministerului Finanțelor.

Termen : 30 aprilie 1985.

2. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul organelor financiar-bancare locale și ale colectivelor special constituite la nivel de județ și pe întreprinderi pentru urmărirea rentabilizării produselor, activităților, serviciilor și unităților cu pierderi, vor analiza lunar modul cum se îndeplinesc de către unitățile economice locale măsurile stabilite în acest scop, acționîndu-se cu toată responsabilitatea pentru :

— realizarea zilnică a producției fizice stabilită pe întreprinderi, secții, ateliere, formații de lucru și locuri de muncă și înfăptuirea sarcinilor care decurg din programele speciale aprobate ;

— îmbunătățirea calității produselor, mai ales a celor destinate exportului în vederea creșterii competitivității lor pe piața externă ;

— valorificarea mai completă a resurselor locale, recondiționarea și refolosirea materialelor, pieselor și subansamblelor rezultate din scoaterea din funcțiune a unor fonduri fixe, inclusiv a celor rezultate din demolări de construcții ;

— respectarea cu strictețe a normelor de consum aprobate pe acest an și soluționarea cu forțe proprii a unor probleme privind aprovizionarea tehnico-materială ;

— creșterea indicilor de utilizare a capacităților de producție și a mașinilor și utilajelor din domeniul industriei mici, prestărilor de servicii, transport local și gospodărie comunală ;

— identificarea de noi spații de producție ;

— efectuarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de întreținere, reparații curente și capitale la mijloacele fixe din dotare ;

— respectarea programelor de creștere a productivității muncii ;

— dezvoltarea și diversificarea producției în industria mică în vederea realizării integrale a planului de livrări de mărfuri către fondul pieței.

3. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor analiza și asigura îmbunătățirea organizării și exercitării controlului financiar preventiv în cadrul unităților subordonate, stabilind prin decizii operațiile și condițiile de efectuare a controlului, în funcție de specificul activităților. Totodată, vor asigura instruirea temeinică a personalului care exercită acest control.

4. Pentru a se preveni formarea unor stocuri de materiale peste necesități, comitetele executive ale consiliilor populare, cu sprijinul organelor financiar-bancare, vor efectua controale periodice, cu caracter preventiv la toate unitățile din subordine, urmărind evitarea achiziționării unor materiale sau dotări peste cele aprobate prin plan, menținerii în stoc peste nevoi a unor produse, piese de schimb, utilaje etc. luînd măsuri severe pentru prevenirea formării de imobilizări și înregistrarea de plăți restante către furnizori.

5. În scopul utilizării cît mai eficiente a fondului de retribuire, cu sprijinul unităților bancare, comitetele executive ale consiliilor populare vor întări controlul preventiv asupra calculării acestuia, în unități, astfel încît, eliberarea numerarului respectiv să se facă numai în conformitate cu prevederile legale, în stricta corelare cu realizarea sarcinilor de plan.

6. Comitetele executive ale consiliilor populare vor acționa permanent pentru reducerea, în toate unitățile economice locale, a cheltuielilor de orice fel și în acest cadru, pentru introducerea unui regim sever de economii la cheltuielile administrativ-gospodărești, pentru valorificarea cu maxim de eficiență a tuturor fondurilor bănești, pentru sporirea beneficiilor. Realizarea bugetelor unităților se va face pe baza unei analize aprofundate a veniturilor și cheltuielilor la nivelul fiecărei unități și subunități în parte.

Se va introduce obligativitatea raportării lunare asupra îndeplinirii activității financiare, pînă la nivelul subunităților cu gestiune proprie, iar prin organele financiar-bancare se va exercita un control riguros asupra felului cum sînt gospodărite mijloacele încredințate, condiție esențială pentru îndeplinirea programelor de autoconducere și autofinanțare a unităților.

7. Comitetele executive ale consiliilor popuare vor impulsiona unitățile economice locale pentru intensificarea măsurilor de valorificare de noi resurse locale, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, atît în activitatea de producție, cît și în activitățile de prestări de servicii.

Se vor lua măsuri de reducere în continuare în unități a consumurilor de combustibili și energie, mai ales în activitățile mari consumatoare, ca de exemplu : transportul urban, producția și distribuția energiei termice, producția de cărămizi manuale, vărării, distribuția apei potabile etc.

8. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor urgenta realizarea integrală a obiectivelor prevăzute în programele speciale privind sursele noi de energie (geotermală, solară, energie recuperată din resurse refolosibile, biogaz), a microhidrocentralelor, precum și transformarea centralelor termice de pe combustibil lichid pe combustibil solid.

9. În unitățile de gospodărie comunală locativă și industrie mică, se vor intensifica măsurile de aplicare a prevederilor Decretului nr. 101/1980, prin continuarea predării în gestiunea unor persoane fizice a unităților mici, nerentabile, sau cu rentabilitate scăzută, stabilite de comitetele executive ale consiliilor populare în condițiile legii, astfel încît să se asigure și pe această cale sporirea eficienței economice a activităților prestatoare de servicii.

10. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor lua măsuri ferme de aplicare a dispozițiilor legale cu privire la recuperarea și valorificarea materialelor rezultate din demolarea construcțiilor, asigurîndu-se în toate cazurile întocmirea de documentații tehnico-economice privind executarea lucrărilor de demolare, care vor cuprinde în mod obligatoriu toate materialele, obiectele, instalațiile și elementele refolosibile.

11. În vederea realizării integrale a resurselor planificate pentru finanțarea construcțiilor de locuințe, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor acționa pentru impulsionarea contractării, conform planului, a apartamentelor proprietate personală și de vînzare către populație a apartamentelor din fondul locativ de stat existent.

12. În vederea realizării și depășirii planului de venituri din chirii, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor acționa pentru :

— respectarea graficelor de punere în funcțiune a locuințelor și executarea tuturor lucrărilor, astfel ca la data pro-

gramării recepțiilor preliminare să nu mai fie necesare remedieri sau completări de lucrări care ar împiedica darea în folosință a locuințelor ;

— stabilirea beneficiarilor locuințelor înainte de darea lor în folosință, astfel ca acestea să poată fi închiriate pe data recepției preliminare ;

— închirierea tuturor locuințelor care au fost date în folosință atît în mediul urban cît și în mediul rural, în termen de maximum 30 zile de la data terminării lor, recalcularea în toate cazurile a chiriilor în funcție de modificările intervenite în elementele care au stat la baza determinării acestora.

13. Avînd în vedere sarcinile privind dezvoltarea bunurilor de larg consum, atît pentru piața internă cît și pentru export, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor acționa pe lîngă celelalte ministere economice pentru preluarea în continuare a unor unități care au aparținut fostei industrii locale și organizarea acestora pentru activitatea de industrie mică.

Nu se vor prelua acele unități și activități organizate de ministerele economice, care nu-și acoperă cheltuielile din venituri proprii sau la care nu există posibilități de rentabilizare.

14. Comitetele executive ale consiliilor populare, împreună cu întreprinderile județene de gospodărie comunală și locativă vor lua măsuri pentru impulsionarea asociațiilor de locatari în vederea lichidării tuturor restanțelor provenite din efectuarea diverselor servicii comunale (termoficare, apă, canalizare, salubritate, etc.) și încasarea debitelor curente în termenele prevăzute de lege.

15. Comitetele executive ale consiliilor populare, cu participarea organelor financiar-bancare locale, vor sprijini toate unitățile economice locale în aplicarea noului mecanism economico-financiar, în vederea îndeplinirii și depășirii planului pe anul 1985, creșterii continue a eficienței economice și sporirii contribuției acestora la veniturile bugetelor locale.

16. Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, prin Direcția de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică și inspectorii generali din cadrul DOCALS, va intensifica acțiunile de analiză, sprijin, îndrumare și control în județe și municipiul București pentru aducerea la îndeplinire a măsurilor stabilite și asigurarea eficienței acestora.

În acest scop, lunar, cu ocazia deplasărilor în teren, membrii Biroului executiv al C.P.C.P., aparatul DGCGLIM și inspectorii generali vor analiza și situația economico-financiară a unităților economice locale și modul în care se asigură rentabilitatea tuturor produselor și activităților.

Acolo unde se constată abateri, împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, se vor stabili pe loc și se vor aplica măsurile necesare.

Pentru îmbunătățirea activității economico-financiare, pe anul 1985, a unităților-antreprză de construcții-montaj din subordinea consiliilor populare

În vederea îndeplinirii în bune condiții a planului de producție de construcții-montaj, pe anul 1985, în condițiile autogestiunii economice, aplicării ferme a principiilor noului mecanism economico-financiar și creșterii eficienței în întreaga activitate, comitetele executive ale consiliilor populare, împreună cu organele de conducere colectivă ale unităților-antrepriză de construcții-montaj din subordine, vor acționa, în continuare, pentru eliminarea deficiențelor existente, realizarea sarcinilor fizice, cu prioritate a construcțiilor de locuințe, obiectivelor tehnico-edilitare și a celor energetice, reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie, organizarea și gospodărirea mai bună a mijloacelor materiale și bănești încredințate, astfel încît să crească rentabilitatea și beneficiile, la fiecare unitate în parte.

În acest scop, pe lîngă programele de măsuri stabilite, se vor lua și următoarele măsuri :

1. Se va analiza stadiul de organizare a activității de producție de construcții-montaj, pe anul 1985, inclusiv frontul de lucru 1985/1986, urmărind repartizarea forțelor și mijloacelor la obiectivele, care au toate condițiile și resursele asigurate, îndeosebi la construcțiile de locuințe, lucrările de transformare pentru trecerea centralelor termice pe combustibili solizi, instalațiile de folosire a surselor noi de energie, cu prioritate la cele restante din anul 1984 și cu termene replanificate în semestrul I a.c., în vederea recuperării rămînerilor în urmă determinate și de întreruperile din lunile ianuarie și februarie a.c. și dării lor în folosință.

2. Se va analiza, pe fiecare obiectiv și lucrare din planul pe anul 1985, modul de fundamentare și de încadrare în cheltuielile de deviz, în consumurile normate de materiale, combustibili, energie și în costurile planificate, stabilindu-se, împreună cu proiectanții și beneficiarii de lucrări, măsurile ce se impun pentru rentabilizarea fiecărei antreprize și brigăzi de construcții în parte.

3. Se vor aplica, cu toată fermitatea, măsurile privind utilizarea elementelor de construcții și materialelor tipizate, recepționarea cu exigență a produselor și materialelor livrate de unitățile furnizoare, respectarea strictă a normelor de calitate și de consum, a condițiilor obligatorii impuse pentru asigurarea gradului de izolare termică a construcțiilor, precum și a nivelului de finisare și echipare din fabrică a elementelor prefabricate, corespunzător prevederilor din proiecte și ponderilor stabilite prin programele speciale privind asigurarea creșterii gradului de prefabricare în anul 1985.

4. Se va acorda un sprijin substanțial unităților-antreprză de construcții-montaj pentru îmbunătățirea ritmicității în livrarea pe șantiere și la punctele de lucru, a materialelor și confecțiilor, corelat cu graficele de execuție a lucrărilor.

Cu sprijinul bazelor județene de aprovizionare tehnico-materiale, se va analiza, în special, stadiul asigurării prin repartiții și contracte, a oțelului beton PC 60 ; PC 52, de diametre C 6-12 mm, a plaselor sudate, precum și condițiile și prețurile de livrare ale acestora, acționîndu-se, prin toate mijloacele, pentru respectarea strictă a normelor și normativelor în vigoare privind sorto-tipodimensiunile și calitățile necesare, în vederea încadrării în consumurile normate și în costurile planificate.

5. Se va analiza modul în care propunerile pentru planurile de aprovizionare și de transport, pe acest an, sînt corect fundamentate și asigură condițiile de realizare la termen a planului fizic de punere în funcțiune, intervenindu-se la organele de resort pentru îmbunătățirea și corelarea acestora, în vederea eliminării unor neajunsuri determinate de necorelarea între cantitățile stricte de materii prime, materiale, combustibili și energie, reieșite din documentațiile tehnice de execuție ale obiectivelor ce se realizează în anul 1985 și repartițiile primite.

6. Se va asigura un control permanent și riguros asupra realizării indicatorilor economico-financiari de către unitățile-antrepriză din subordine, intervenindu-se operativ ori de cîte ori se constată nereguli care generează pierderi, imobilizări de fonduri, aspecte de proastă gospodărire și dezordine și care au drept consecințe încălcarea disciplinei tehnologice, degradarea unor materiale, sustrageri etc., cu stabilirea răspunderilor ce revin persoanelor vinovate și respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

7. Se va analiza, la începutul fiecărei luni, modul de asigurare a condițiilor de execuție pe șantiere, determinînd beneficiarii de lucrări să respecte prevederile contractuale privind predarea documentațiilor de execuție, asigurarea capacității de plată, în vederea efectuării plăților ce se cuvin antreprizelor la termenele stabilite, potrivit legii.

8. Trimestrial, Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, va analiza rezultatele activității economico-financiare ale unităților-antrepriză de construcții-montaj din subordinea consiliilor populare, pe baza datelor de bilanț, a concluziilor reieșite din analizele acestora, precum și din constatările proprii sau ale altor organe centrale, stabilind noi măsuri pentru îmbunătățirea activității în acest sector.

ORGANIZAREA ACȚIUNILOR DE GOSPODĂRIRE ȘI ÎNFRUMUSEȚARE A LOCALITĂȚILOR ÎN PRIMĂVARA-VARA ANULUI 1985

Ridicarea continuă a nivelului edilitar-gospodăresc, înfrumusețarea și buna gospodărire a municipiilor, orașelor și comunelor, componente esențiale ale îmbunătățirii calității vieții cetățenilor din toate localitățile, constituie una din preocupările permanente ale consiliilor populare.

În anul 1984 consiliile populare, în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin potrivit Legii nr. 10/1982 de a conduce, îndruma, coordona și controla întreaga activitate de gospodărire și înfrumusețare a localităților, au asigurat organizarea și desfășurarea unor acțiuni cu caracter deosebit sub semnul mobilizator al marilor evenimente politice, cea de-a 40-a aniversare a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

În cadrul acțiunilor au fost mobilizați și au acționat, în general, toți cetățenii, asociațiile locatarilor și toate unitățile socialiste, sub îndrumarea și cu sprijinul permanent al consiliilor populare și al unităților din subordinea acestora.

Ca urmare a activității susținute desfășurată în anul 1984, s-au amenajat 129,2 mil. mp spații verzi, au fost redate agriculturii 5 887 ha, terenuri intravilane, s-au plantat peste 31 600 mii pomi și arbuști, s-au amenajat 83 700 mii ml șanțuri, s-au reparat 322,8 mii poduri și podețe, peste 26,4 mil. ml. trotuare și 62,3 mil. ml. de străzi, s-au amenajat 1 544 trasee turistice și 12 487 terenuri sportive și locuri de joacă pentru copii.

Aspectul general estetic al localităților s-a îmbunătățit prin curățirea a peste 1 163,7 mil. mp străzi, alei, trotuare, piețe, repararea și zugrăvirea fațadelor clădirilor în suprafață de peste 141 000 mii mp, repararea și amenajarea a 67,7 mil. ml de împrejmuiri.

Rezultate bune în acțiunile de mai sus au obținut îndeosebi județele: Bacău, Brașov, Cluj, Constanța, Dolj, Iași, Mureș, Neamț, Olt, Suceava, Timiș, Vaslui, Vrancea și municipiul București. În același timp, însă s-au înscris cu rezultate mai puțin satisfăcătoare județele Alba, Botoșani, Buzău, Călărași, Covasna, Gorj, Hunedoara, Maramureș, Sălaj, Teleorman și Tulcea.

Concomitent cu acțiunile de curățire, întreținere și amenajare a dotărilor social-edilitare, au fost intensificate acțiunile de colectare a deșeurilor și materialelor recuperabile. Ca urmare s-au colectat: peste 362,7 mii tone metale, 38,5 mii tone hîrtie, 5,1 mii tone textile, 636,6 mil. buc. sticle, rezultate mai deosebite fiind în județele Bihor, Ialomița, Mehedinți, Olt, Sibiu, Timiș, Vaslui și Vîlcea.

Pe întreaga țară, în acțiunile decurgînd din aplicarea prevederilor Legii nr. 10/1982 desfășurate în anul 1984 s-a înregistrat un număr de 1 456 945 mii ore efectuate.

În anul 1985, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor trebui să asigure ca toate propunerile făcute în campania electorală să fie temeinic analizate și valorificate și în continuare, să asigure condiții de organizare și desfășurare a acțiunilor de gospodărire și înfrumusețare a localităților, la care să antreneze toți deputații, toți cetățenii și toate unitățile socialiste, în primul rînd trebuind să se situeze unitățile de gospodărie comunală și locativă.

Totodată, vor trebui să elimine neajunsurile constatate în anul 1984, acționînd pentru asigurarea unui ritm susținut chiar de la primele acțiuni, care trebuie să aibă loc îndată ce timpul permite acționarea pentru curățenie și înfrumusețarea localităților.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare în acțiunile de îndrumare și control ce le vor întreprinde, vor urmări modul în care se acționează pentru continua îmbunătățire a aspectului edilitar-gospodăresc al localităților, acționînd în mod deosebit pentru înfăptuirea următoarelor măsuri:

1. **Definitivarea programelor de măsuri pentru anul 1985, prelucrarea și difuzarea lor pentru a fi cunoscute la toate nivelele;**

2. **Declararea lunii aprilie 1985 ca lună a curățeniei de primăvară, a gospodăririi și înfrumusețării localităților;**

3. **În vederea salubrizării localităților, igienizării și combaterii dăunătorilor, amenajării zonelor de agrement și traseelor turistice, toate unitățile economice, instituțiile de stat, organizațiile cooperatiste și obștești, asociațiile de locatari și cetățenii să execute curățenia incintelor imobilelor și anexelor acestora, a curților, grădinilor, spațiilor tehnice, precum și a trotuarelor și podețelor, repararea gardurilor și văruirea pomilor;**

4. **Reziduurile menajere și stradale să se strîngă de la locul de depunere și să se depoziteze în locuri special amenajate, în condiții care să asigure menținerea strictă a igienei;**

5. **Să se asigure colectarea, evacuarea și neutralizarea tuturor reziduurilor menajere provenite din activitatea casnică, din cantine, unități de alimentație publică, hoteluri, magazine, instituții publice, precum și din întreprinderi, organizații cooperatiste și meșteșugărești (care nu rezultă din activitatea industrială) la periodicitatea stabilită;**

6. **Unitățile economice, instituțiile de stat și organizațiile cooperatiste care produc cantități importante de reziduuri solide să colecteze, sorteze, transporte și să neutralizeze aceste reziduuri prin mijloace proprii. La unitățile producătoare de reziduuri, care prezintă pericol de răspîndire a unor infecții (exemplu: industriile cu nocivitate, spitale, laboratoare etc.) aceste operațiuni se vor executa sub controlul organelor sanitaro-antiepidemice;**

7. **Pe arterele de penetrație în localități, pe străzile cu mare circulație, cu o densitate mare a clădirilor, precum și în cazul piețelor alimentare, a tîrgurilor sau altor locuri de aglomerație publică, în parcuri, zone verzi și locuri de agrement, să se asigure zilnic, sau chiar de mai multe ori pe zi măturatul, spălatul, colectarea și transportul reziduurilor stradale de către populație și unitățile aparținînd consiliilor populare;**

8. **Să se revizuiască periodic și să se repare întregul sistem de canalizare, stațiile de epurare, asigurîndu-se, totodată, dispozitivele de închidere și sigilare a descărcărilor;**

9. **Pentru distrugerea cuiburilor larvare, evitarea creării de focare de aglomerare a insectelor, unitățile de specialitate ale consiliilor populare, unitățile și instituțiile interesate de pe raza localităților, precum și cetățenii să identifice și să ia măsuri de desecare atît a stagnărilor de apă de pe locurile joase din parcuri, grădini, gospodării ale populației, șantiere de construcții etc., cît și a celor din subsolurile blocurilor, a punctelor și centralelor termice, luînd și măsuri de preîntîmpinare a formării lor în viitor;**

10. **Pentru deratizarea obiectivelor infestate de rozătoare să se depisteze toate zonele de circulație și locuire ale acestora și să se treacă la acțiuni susținute de stîrpire cu ajutorul substanțelor raticide procurate din comerț și pe baza indicațiilor date de Ministerul Sănătății.**

ADUNĂRILE CETĂȚENILOR FORME SUPERIOARE DE CONTROL A ACTIVITĂȚII CONSILIILOR POPULARE

Recent, la marea adunare a alegătorilor din circumscripția electorală M.A.N. nr. 1 „23 August" din Capitală, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, secretarul general al partidului, a spus următoarele referitor la activitatea organelor locale ale puterii de stat: **„În mod deosebit va trebui să acordăm o atenție mai mare îmbunătățirii și ridicării la un nivel mai înalt a activității consiliilor populare care — în cadrul democrației noastre muncitorești, revoluționare — au fost învestite cu mari răspunderi în organizarea și conducerea activității economico-sociale în județele, orașele și comunele patriei, în dezvoltarea lor economică**

și socială, în asigurarea celor mai bune condiții de viață, de muncă, pentru toți locuitorii. Consiliile populare trebuie să aibă permanent în vedere că au menirea de a face totul pentru unirea eforturilor tuturor locuitorilor în buna gospodărire și dezvoltarea fiecărei localități ca o unitate puternică economico-socială, în care cetățenii să se poată bucura de toate cuceririle civilizației și construcției socialiste".

Consiliile populare își întemeiază activitatea pe principiile democrației socialiste. Ele supun dezbaterii cetățenilor problemele de bază ale dezvoltării economico-sociale ale localităților și le prezintă, periodic, rapoarte asupra activității desfășurate.

În sistemul de relații stabilite între consiliile populare, ca organe locale ale puterii de stat și cetățenii, care au încredințat mandatul lor deputaților aleși în consiliile populare, un rol important îndeplinesc adunările cetățenilor, ele reprezentînd un adevărat instrument de control al maselor asupra activității consiliilor populare și comitetelor (birourilor) lor executive.

Procedura organizării și desfășurării adunărilor cetățenești este prevăzută în Legea nr. 57/1968 la art. 4, coroborat cu prevederile art. 52, lit. „m" și ale art. 71, din același act normativ.

Este de subliniat faptul că dacă într-o redactare mai veche a Legii nr. 57/1968 se face referire doar în general la obligația consiliilor populare de a prezenta periodic rapoarte în fața adunărilor cetățenilor, cu privire la activitatea desfășurată, în ediția din 1981 a legii se concretizează aceste modalități de participare a cetățenilor la viața economico-socială din teritoriu, în adevărate forme de control, superioare, a activității organelor locale ale puterii ș administrației de stat, art. 4 din lege devenind mai bogat în conținut, cuprinzînd date atît cu privire la scopul acestor adunări ale cetățenilor, cît și referitoare la modul de organizare.

Astfel, la alineatul trei al articolului 4 din Legea nr. 57/1968 (ediția a III-a 1981) se arată : „consiliile populare sînt obligate să organizeze, semestrial, adunări ale cetățenilor, în cadrul cărora primarii comunelor, orașelor și președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene, vor prezenta rapoarte cu privire la hotărîrile adoptate, executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor edilitar-gospodărești, asigurarea aprovizionării populației, întreținerea și gospodărirea fondului locativ, repartizarea locuințelor prevăzute de lege, soluționarea propunerilor, sesizărilor și reclamațiilor, aducînd la cunoștință opiniei publice, modul de îndeplinire a hotărîrilor și măsurilor adoptate".

Din analiza textului prezentat se observă că el cuprinde, aproape exhaustiv, activitățile de bază care fac obiectul preocupărilor consiliilor populare și a organelor lor executive.

Adunările cetățenilor, organizate semestrial, nu au doar un rol constatativ, ele fiind adevărate tribune ale democrației în care se analizează cu competență activitatea consiliului popular. Penultimul alineat al art. 4 vine în mod concret în susținerea tezei pe care o avansăm cu privire la controlul exercitat de adunările cetățenilor asupra modului de îndeplinire a sarcinilor — în aplicarea politicii partidului pe plan local — de către consiliile populare, precizînd : „În cadrul adunărilor, cetățenii au dreptul de a pune întrebări, de a cere explicații asupra oricăror probleme, de a participa la discuții și de a face propuneri". Este vorba deci de un control a cărui complexitate lasă să se întrezărească faptul că are în componența sa și aspecte referitoare la sprijinul și îndrumarea necesară pentru îmbunătățirea activității.

După clasificările controlului făcute în literatura de specialitate, considerăm că este vorba despre categoria controlului extern, așa-zisul „control al maselor".

Superioritatea acestei modalități de control asupra activității consiliilor populare rezidă tocmai în aceea că este făcut tocmai de către cei care beneficiază de pe urma măsurilor stabilite (evident atunci cînd ele duc la îmbunătățirea activității).

Prin analiza rapoartelor prezentate de primari în adunările cetățenilor se asigură atît un control asupra oportunității unor măsuri și activități desfășurate de consiliul popular și organul său executiv, cît și în ce privește legalitatea acestora și a actelor emise.

Controlul efectuat de adunările cetățenilor, semestrial, asupra activității consiliului popular și a organului său executiv, poate fi apreciat fără rezerve ca un control specializat.

Articolul 52, alin. „m" din Legea nr. 57'1968 aprofundează rolul comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare în organizarea semestrială a adunărilor cetățenilor : „organizează participarea cetățenilor la rezolvarea pe plan local a treburilor de stat și obștești. În acest scop : iau măsuri pentru organizarea adunărilor cetățenilor și a celorlalte forme de participare a maselor și prezintă adunărilor cetățenilor rapoarte asupra activității consiliului popular și a comitetului sau a biroului executiv".

Gradul ridicat de industrializare și urbanizare a județului Hunedoara (în 3 municipii și 9 orașe locuiește 71% din populație, județul ocupînd locul II pe țară la producția de oțel și locuri fruntașe la producțiile de cărbune și energie electrică), determină un pronunțat caracter revoluționar adunărilor cetățenilor. Se asigură astfel o anumită specificitate a adunărilor cetățenilor care constă în gradul mai ridicat de conștientizare a participării cetățenilor la soluționarea problemelor cu care se confruntă colectivitatea (cartier, sat). Totodată se realizează în acest context și o sporire a responsabilității cetățenilor în luarea hotărîrilor.

În practica județului Hunedoara (a consiliilor populare județean, municipale, orășenești și comunale), prin modul de organizare și desfășurare, adunările cetățenilor se constituie în adevărate sinteze ale activității deputaților, consiliilor permanente, comitetelor de cetățeni.

În municipiul Hunedoara de exemplu, ca de altfel și în alte localități ale județului, în sem. II al anului 1984 la adunările cetățenilor organizate pe cartiere și sate au participat — și nu doar ca invitați — conducători ai unor unități a căror activitate are tangență cu problemele curente ale cetățenilor (I.G.C.L. Hunedoara, Autobazele din Hunedoara ale ITA și IJTL, Of. PTTR, ICSMI și ICSMA).

Participarea, alături de primar și prim-vicepreședinte, la adunările cetățenilor și a unor cadre cu munci de răspundere de la nivelul unităților cu care populația intră în mod curent în contact, conferă acestor importante forme ale democrației noastre muncitorești-revoluționare o ținută de lucru, realizîndu-se un dialog între cetățeni și consiliul popular și asigurîndu-se cunoașterea și preluarea directă a problemelor ridicate.

La adunările cetățenilor organizate în sem. II al anului 1984 în municipiul Hunedoara (cu care exemplificăm) au participat peste 3 000 de cetățeni, din care peste 250 au luat cuvîntul, făcînd 115 propuneri. Totodată, consiliul popular și comitetul său executiv au raportat despre realizarea lucrărilor hotărîte în adunări anterioare, arătîndu-se că s-au încheiat lucrările de îmbunătățire a alimentării cu apă a satului component Buituri, s-au amenajat 15 terenuri de joacă pentru copii și însemnate suprafețe de spații verzi.

Un rol important în organizarea adunărilor cetățenilor în județul Hunedoara îl au deputații, care, cu răspundere și competență, antrenează cetățenii din circumscripțiile pe care le reprezintă la o participare activă în cadrul adunărilor cetățenilor, asigurînd și mobilizarea populației.

Problema controlului maselor asupra activității organelor locale ale puterii și administrația de stat, a făcut obiectul unor cercetări în literatura de specialitate în mod deosebit sub aspectul participării cetățenilor la viața obștească, prin exercitarea dreptului de petiționare consfințit constituțional și reglementat prin Legea nr. 1/1978.

Rod al politicii partidului nostru de lărgire a democrației în țara noastră, îmbunătățirile aduse art. 4 din Legea nr. 57/1968 creează condiții pentru exercitarea unui control superior, dinamic și în concordanță cu nevoile și aspirațiile colectivității.

Prezentîndu-se de către consiliile populare hotărîrile adoptate și modul de înfăptuire al acestora, adunările cetă-

ţenilor verifică dacă sînt în conformitate cu prevederile legale (în baza principiului obligativităţii cunoaşterii legii de către toţi cetăţenii), dacă aplicarea lor aduce un maximum de eficienţă activităţii la care se referă şi nu în ultimul rînd dacă unele acte normative sau hotăriri ale organului ierarhic superior, care au stat la baza hotărîrilor adoptate, nu sînt deficitare sub aspectul sferei de cuprindere (generalizării), putîndu-se face propuneri de lege ferenda.

Măsurile stabilite în urma analizei activităţii organului local al puterii şi administraţiei de stat de către adunările cetăţenilor se concretizează în hotăriri (art. 71 lit. „d", Legea nr. 57/1968).

Art. 4 din lege, consacră rolul de „instanţă de fond" adunării cetăţenilor în aprecierea modului de îndeplinire şi de respectarea legalităţii de către organele locale ale puterii şi administraţiei de stat.

Controlul exercitat de adunările cetăţenilor asupra activităţii consiliilor populare şi a organelor lor executive îmbracă forma unor dezbateri libere, în care se îmbină competenţa profesională (participînd cetăţeni de profesii diferite, oameni cu experienţă şi munci de răspundere) cu spiritul civic şi răspunderea politică pe care o implică angajarea în soluţionarea unor probleme economico-sociale pe plan local.

La baza acestei forme de control asupra activităţii consiliilor populare stă democraţia noastră muncitorească, revoluţionară care este una directă, cu un pronunţat caracter umanist.

La nivelul judeţului, la adunările cetăţenilor participă, potrivit art. 4, lit. „c" din Legea nr. 57/1968 — deputaţii, comisiile permanente, toţi primarii din judeţ, reprezentanţii oamenilor muncii din unităţile economice, reprezentanţi ai cetăţenilor din municipii, oraşe şi comune.

Dacă la municipii, oraşe şi comune, putem vorbi despre o participare directă a cetăţenilor în adunări (legea face referire chiar — la comunele mai mici — la „adunări generale ale cetăţenilor " art. 4 lit. „a"), la nivel de judeţ se face referire la participarea cetăţenilor prin reprezentanţii desemnaţi de către comitetele de cetăţeni.

Iată deci că prin contribuţia comitetelor de cetăţeni se asigură organizarea adunărilor cetăţeneşti pe judeţ, aplicîndu-se politica partidului de lărgire a democraţiei socialiste realizîndu-se adunări ale cetăţenilor pentru soluţionarea — prin participarea concretă (într-o formă sau alta) — a propriilor lor probleme şi greutăţi.

În acest context propunem ca la nivel de judeţ să se facă referire, — ca terminologie pe care o considerăm mai adecvată— la „adunări ale reprezentanţilor cetăţenilor".

Desfăşurarea în bune condiţii a adunărilor cetăţenilor şi asigurarea unor analize (şi control în acelaşi timp) avizate şi eficiente, depinde în mare măsură de modul în care comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare îşi aduc aportul la organizarea activităţii de cunoaştere de către cetăţeni a prevederilor documentelor de partid şi a actelor normative şi de felul în care în activitatea de fiecare zi, reuşesc să antreneze cetăţenii într-un dialog viu, creator cu primăria, cu unităţile de specialitate din teritoriu.

MIRCEA CAPOTESCU
inspector — Consiliul popular al judeţului Hunedoara

Glodeanu-Siliştea :

O COMUNĂ CARE SE AUTOGOSPODĂREŞTE

La alegerile de la 17 martie 1985, cetăţenii comunei Glodeanu-Siliştea, din sudul judeţului Buzău, au ales în organul local al puterii de stat 19 deputaţi, cei mai destoinici dintre consătenii lor. Între aceştia se află Gheorghe Popescu, confirmat din nou primar, funcţie pe care o deţine cu cinste de peste 5 ani, Grigore Ene, vicepreşedintele Biroului executiv al Consiliului popular comunal şi alţi cetăţeni harnici.

Alegîndu-i în fruntea comunei şi încredinţîndu-le destinele obştii, glodeneştenii le-au reînnoit mandatul de reprezentanţi ai poporului convinşi că exemplul lor de muncă în legislaturile trecute, reprezintă cea mai sigură garanţie a mersului înainte, spre progres şi bunăstare, a întregii localităţi.

Într-adevăr, exemplul de muncă, de dăruire al colectivului de conducere politică şi administrativă a comunei Glodeanu-Siliştea este ilustrat de multe fapte cunoscute nu numai de localnici, ci de întregul judeţ, ca şi peste hotarele acestuia.

Unul din faptele care se impune cu tărie, ilustrînd puterea de convingere a organelor comunale de partid şi de stat, este antrenarea celor 2 480 gospodării ale populaţiei la realizarea obligaţiilor de muncă şi prin aceasta la creşterea bunăstării generale.

Cu 4—5 ani în urmă, aportul gospodăriilor populaţiei la satisfacerea necesităţilor de aprovizionare cu produse agroalimentare era redus. Astfel, deşi în satele componente ale comunei (Glodeanu-Siliştea, Cotorca, Satu Nou, Cîrligu Mare, Cîrligu Mic, Văcărească, Casota, Corbu) creşterea animalelor era o tradiţie, în deceniul 1970—1980, datorită efectelor produse de inundaţii, precum şi slabei preocupări a celor în drept, şeptelul a scăzut pînă la circa 800 capete taurine, revenind o vită la 3 familii.

Nici la celelalte specii situaţia nu corespundea posibilităţilor comunei. În anul 1980, de exemplu, porcinele totalizau 1 200 capete, revenind un porc la 2 locuitori, ovinele aveau un efectiv de 1 400 capete (o oaie la 2 familii), iar păsările (găini ouătoare) erau în număr de 16 000 (6 păsări la o familie).

În toamna anului 1979, în fruntea organizaţiei de partid din comună şi a consiliului popular local a fost ales tovarăşul Gheorghe Popescu, un fiu al satului, cu reale talente organizatorice şi iniţiativă — pe atunci în vîrstă de 33 ani — care acumulase o experienţă de muncă şi viaţă în calitate de mecanizator agricol, maistru, şef de secţie, şef de sector şi director de SMA.

Împreună cu colaboratorii apropiaţi, cu comuniştii din comună şi cu sprijinul organelor judeţene de partid şi de stat, Gheorghe Popescu, a iniţiat un amplu program de acţiuni organizatorico-educative, pentru antrenarea gospodăriilor populaţiei la reluarea tradiţiei de creştere a animalelor şi păsărilor.

În cadrul acestor acţiuni, un loc important a fost acordat asigurării bazei furajere. În acest sens, pe 61 ha s-a cultivat intensiv lucernă, iar pe o parte din terenul CAP-ului s-a însămînţat cultură dublă (porumb), destinate creşterii animalelor. De comun acord cu ţăranii, s-a hotărît ca de fiecare bovină crescută pentru contractare cu statul sau de fiecare vacă cu lapte predată la fondul de stat ori tineret femel de reproducţie, să se asigure 0,2 ha cultură dublă pentru crescători. Totodată, începînd cu anul 1980 s-au organizat stîni cooperatiste, cu asigurarea păşunilor în zonele de deal ale judeţului Buzău.

Rezultatele acestei iniţiative, nu au întîrziat să se arate. După numai doi ani, în 1982, efectivele de bovine, porcine, ovine şi păsări au crescut cu 10 la sută faţă de anul 1980.

Explozia mare a creşterii şeptelului s-a produs în anul 1983, cînd se înregistrau următoarele creşteri : bovine — 1 440 capete, din care 670 vaci cu lapte ; porcine — 2 560 capete, din care 100 capete scroafe-matcă ; ovine — 2 253 capete ; păsări 30 000 capete. Un an mai tîrziu, în 1984, bovinele ajunseseră la 1 780 capete, din care 790 capete vaci cu lapte, porcinele la 3 200 capete, ovinele la 3 165 capete, iar păsările la 36 000 capete.

În creşterea animalelor şi păsărilor, un efect stimulator a avut exemplul personal dat de fruntaşii comunei şi, înainte de toate, de primarul Gheorghe Popescu, care se numără printre crescătorii şi contractanţii de animale. Primarul, de exemplu, contractează anual : 1 bovină, 2 ovine, 2 porci,

15 păsări. Tovarășul Alexandru Mortu, secretarul biroului executiv al consiliului popular comunal, contractează anual 2 miei, 4 porci 10 capete păsări.

Acest exemplu este dat și de către președinții celor două cooperative agricole de producție de pe raza comunei, președintele cooperativei de producție, desfacere și aprovizionare cu mărfuri, precum și de către alte cadre. Bunăoară, tovarășul Constantin Radu, învățător, președintele Comitetului comunal sindical contractează o vacă, un tăuraș, 3 oi, 8 stupi. Între țăranii fruntași la contractări și predări la fondul de stat se află Petre C. Gheorghe din Glodeanu-Siliștea, Ghiță Vasile din Cotorca, Vasile Stan din Văcăreasca și mulți alții.

Demn de menționat este faptul că în ultimii ani, Consiliul popular comunal Glodeanu-Siliștea realizează și depășește toți indicatorii întrecerii socialiste în care este antrenat. În anul 1984, de exemplu, producția fizică globală a fost realizată astfel : porumb 129,6 la sută la producție și 162,6 la sută la livrări ; carne — 132,6 la sută la producție și 135,2 la sută la livrări ; lînă — 172,2 la sută la producție și 170,6 la sută la livrări ; fasole — 114,4 la sută la producție și 114,4 la sută la livrări. Totodată, în anul 1984, s-au înregistrat depășiri importante la toate speciile de animale crescute în gospodăriile populației, la veniturile proprii, obiectivele de interes obștesc, prestările de servicii către populație, suprafața redată circuitului agricol, obiectivele din schițele de sistematizare, recuperarea resurselor refolosibile și lucrările efectuate prin muncă patriotică, Consiliul popular al comunei Glodeanu-Siliștea acumulînd în întrecerea socialistă din anul 1984, un total de 6577,9 puncte.

Spiritul gospodăresc ce caracterizează majoritatea locuitorilor din satele comunei Glodeanu-Siliștea, este întîlnit nu numai la nivelul microfamilial, el fiind vizibil și la marea avuție comunală. Cele două cooperative agricole de producție, care dețin împreună 8 600 ha, dispun de importante unități de producție agricole, în care găsesc de lucru mulți săteni. Este vorba, între altele, de un Complex mixt de creștere a vacilor cu lapte și a porcilor, care are 4 ferme, (2 de porci, 1 de bovine și una vegetală de furaje), precum și de 12 ferme ale celor două CAP-uri (cîte 6 la fiecare CAP), din care 6 rezervate culturii mari, 4 zootehniei și 2 legumiculturii.

Activitatea CAP-urilor se bucură de sprijinul a două secții de mecanizare ale SMA, organizate în comună și la care lucrează peste 200 de mecanizatori.

De asemenea, în Cooperativa de producție, aprovizionare și desfacere a mărfurilor care are 14 secții prestatoare de servicii (croitorie, frizerie, coafură, radio-tv, foto, covrigărie, sifonărie etc.) lucrează peste 60 de oameni ai muncii din localitate.

Au cunoscut o largă dezvoltare activitățile de industrie mică și de prestări de servicii, organizate pe lîngă Consiliul popular comunal Glodeanu-Siliștea. Atelierul de croitorie, de pildă, în care lucrează 50 de oameni, în majoritate femei, produce în cooperare cu întreprinderea PRODIN, din București, prosoape și fețe de masă, realizînd anual un beneficiu de 300 mii lei.

Alte activități organizate pe lîngă consiliul popular comunal sînt : 3 mori prestatoare din care 2 pentru mălai și una pentru făină ; 1 moară cu ciocănele pentru producerea furajelor necesare gospodăriilor populației ; 1 darac pentru lînă, 1 mașină de tras lînă, 1 zdrențuitor, 1 mașină de tras zdrențe, 1 atelier de mecanizare, 1 incubator pentru producerea puilor cu capacitate de 10 000 capete pe serie și alte asemenea unități.

Dezvoltat este și sectorul de creștere a animalelor și păsărilor. Astfel, pe lîngă Consiliul popular s-au organizat și funcționează : 1 fermă zootehnică pentru creșterea animalelor de blană, cu secții de prelucrare a acestora (tăbăcărie, croitorie), inclusiv pentru satisfacerea nevoilor gospodăriilor populației ; 1 crescătorie de păsări (găini, curcani, rațe), cu 5 000 capete pe serie; 1 crescătorie de scroafe cu 60 de capete ; 1 îngrășătorie de tăurași, cu 30 capete pe serie ; o secție de 400 capete ovine ; 1 stupină cu 104 familii de stupi. De asemenea, pe lîngă consiliul popular comunal s-a organizat o răchitărie pentru diverse împletituri de nuiele (coșuri, mături etc.), necesare populației, iar pe 0,5 ha teren se cultivă sorg din care se confecționează mături.

În acest an se va amenaja o seră pe o suprafață de 1 800 mp pentru flori și răsad de legume, necesare populației, precum și activitatea pe 2 ha a porumbului pentru floricele.

Dezvoltarea activităților de mică industrie și prestatoare de servicii, pe lîngă faptul că atrage într-o activitate productivă populația activă a comunei, determină obținerea de venituri proprii la bugetul local, realizarea autofinanțării unității administrativ-teritoriale respective. Două cifre comparative sînt edificatoare : în 1980, comuna Glodeanu-Siliștea, vărsa beneficii județului în sumă de 50 000 lei, iar în 1985 suma acestor venituri se va ridica la 600 000 lei.

Dezvoltarea economică a comunei, preocuparea organelor locale de partid și de stat pentru buna ei gospodărire are repercusiuni favorabile în toate domeniile vieții sociale.

Astfel, în comună s-au înălțat clădiri care servesc nevoile diverselor categorii de oameni ai muncii. Pentru cei aproape 30 de specialiști care lucrează în comună, de exemplu, s-au construit în anii 1982—1984 2 blocuri de locuințe cu 20 de apartamente în total, care dispun de principalele dotări (canalizare, apă, căldură). O brutărie înființată încă în 1985 suma acestor venituri se va ridica la 600 000 lei.

La Glodeanu-Siliștea este dezvoltată și viața culturală, existînd un număr însemnat de unități de învățămînt și artă. (3 școli generale, din care 2 cu treapta I de liceu, o clasă cu învățămînt intensiv pentru personalul muncitor, care-și termină studiile claselor IX și X ; o grădiniță de copii cu 5 educatoare ; 4 cămine culturale). De asemenea, există un dispensar medical uman la care lucrează mai mulți medici (de medicină generală, pediatri, stomatologi) precum și personalul mediu aferent.

Istoria acestei comune românești, faptele din trecutul ei, se găsesc în mai multe documente de valoare păstrate la un muzeu comunal. Faptele prezente se găsesc în munca celor aleși în fruntea comunei, în munca fiecărui locuitor, în mărturiile talentului și hărniciei lor, care sînt realizările de astăzi.

VASILE INOAN

PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII PROFESIONALE — NECESITATE OBIECTIVĂ, PROCES CONTINUU

În consens cu documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din decembrie 1984 și sesiunea M.A.N. au adoptat hotărîri de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre în anul 1985. Astfel, au fost aprobate planul unic de dezvoltare economică și socială a R. S. România pe anul 1985, planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, bugetul de stat pe 1985 și alte documente.

Pe baza acestor hotărîri, consiliile populare, de toate categoriile, au dezbătut și adoptat în sesiuni, planurile de dezvoltare economică și socială în profil teritorial, precum și bugetele locale pe anul 1985. Realizarea atribuțiilor și sarcinilor mobilizatoare, cuprinse în aceste planuri, necesită ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională a tuturor cadrelor din aparatul propriu și din unitățile subordonate consiliilor populare.

Cum activitatea de perfecționare a pregătirii profesionale și eforturile de autoperfecționare, ca și cele de autodepășire au un caracter permanent, considerăm util ca, în conti-

nuare, să reamintim unele dintre sarcinile ce se pun în acest domeniu în perioada ce urmează. Astfel, din analizele efectuate asupra modului cum s-a desfăşurat activitatea de perfecţionare a pregătirii profesionale a personalului muncitor din sistemul consiliilor populare şi din unităţile economice subordonate acestora în anul 1984 rezultă că programele de perfecţionare, organizate în conformitate cu planul de pregătire şi perfecţionare pe anul expirat au fost, în general, îndeplinite în bune condiţii.

În acest trimestru, organele colective de conducere ale unităţilor şi comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale supun analizei modul în care s-au desfăşurat acţiunile de perfecţionare a pregătirii profesionale în 1984 şi stabilesc concluziile şi măsurile ce urmează a fi adoptate pentru anul 1985. De aceea, în aceste zile, principala sarcină care se pune este elaborarea programelor de perfecţionare a pregătirii profesionale pentru anul 1985. Astfel, potrivit Legii nr. 2/1971, a Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la intensificarea acţiunilor şi măsurilor tehnice organizatorice şi politice în vederea înfăptuirii „Programului de ridicare a nivelului tehnic şi calitativ al produselor" din martie 1983, a „Metodologiei de perfecţionare a pregătirii profesionale a personalului muncitor", elaborată de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, precum şi a îndrumărilor primite de consiliile populare şi unităţile acestora cu prilejul controalelor efectuate în judeţe de către colective de control ale C.P.C.P., sarcina este determinarea cerinţelor de perfecţionare (adică identificarea problemelor care fac obiectul perfecţionării şi persoanele care trebuie perfecţionate), elaborarea, pe baza planului de perfecţionare, a programelor de perfecţionare a personalului pe anul 1985, întocmirea graficului programelor de perfecţionare care urmează să se desfăşoare în unităţi, precum şi a listei nominale a persoanelor care vor participa la programe de reciclare, ce se organizează în alte unităţi.

O atenţie deosebită va trebui acordată, aşa cum o cer în mod expres documentele de partid, „asigurării la cel mai înalt nivel a cursurilor de maiştri, a şcolilor de maiştri, organizînd în mod special reciclarea maiştrilor din toate unităţile economice", inclusiv din cele aflate în subordinea consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti.

Totodată se cere asigurată cunoaşterea sistemului de evidenţă specifică activităţii de perfecţionare a pregătirii profesionale, inclusiv a noii formularistici, elaborate de către Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului. Toate aceste materiale urmează să fie aprobate de adunările generale ale unităţilor cu dublă subordonare şi direct subordonate, precum şi de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare judeţene, municipale, orăşeneşti şi comunale.

Experienţa arată că, în paralel cu aceste activităţi, specialiştii desemnaţi ca responsabili de programe şi ca lectori, trebuie să treacă imediat la proiectarea şi pregătirea temeinică a programelor de instruire, a documentaţiei privind instruirea propriu-zisă, astfel încît la începutul anului toate formele de perfecţionare să fie deschise, întreaga activitate urmînd să se desfăşoare în conformitate cu reglementările legale şi cu hotărîrile organelor de conducere colectivă ale unităţilor.

În ce priveşte instruirea aparatului propriu, se impune ca, pe baza instrucţiunilor C.C. al P.C.R. şi a Circularei C.P.C.P. nr. 6000/1981 cu privire la instruirea cadrelor din sistemul consiliilor populare, comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, municipale, orăşeneşti şi comunale, au sarcina să definitiveze programul unitar de instruire a aparatului propriu pe anul 1985 şi să-l prezinte spre aprobare comitetului executiv al consiliului popular judeţean, respectiv, al municipiului Bucureşti.

Organele de conducere colectivă ale unităţilor din sistemul consiliilor populare judeţene, urmează să ia măsuri pentru ca trăsătura generală a activităţii de perfecţionare a pregătirii profesionale în 1985 s-o constituie cunoaşterea aprofundată a documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., generalizarea experienţei pozitive, demonstraţiile practice. Totodată, este necesar să se acorde o atenţie deosebită dezbaterilor, aprofundîndu-se semnificaţiile majore ale politicii partidului şi statului, ale măsurilor întreprinse pentru perfecţionarea vieţii economice şi sociale, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan din domeniul construcţiilor de locuinţe şi industriei mici, autofinanţării tuturor judeţelor, gospodăriei comunale şi locative, administraţiei de stat, aplicării cu consecvenţă a noului mecanism economico-financiar, a acordului global, a concluziilor şi sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din decembrie 1984 şi de recenta sesiune a M.A.N.

Perfecţionarea pregătirii profesionale se realizează prin diferite forme-cursuri, programe de integrare, de specializare etc. Practica însă arată că, oricîte cursuri am urma, acestea nu pot înlocui efortul propriu de autoinstruire, preocuparea de a ne autodepăşi continuu, pentru că, aşa cum spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al P.C.R., „oricîte cursuri am face, dacă fiecare nu se va ocupa să înveţe şi iar să înveţe, nu vom reuşi să obţinem o ridicare generală a nivelului de cunoştinţe, nici a celor profesionale şi tehnice, nici a celor politice. Esenţialul este ca fiecare să înţeleagă că trebuie să studieze, să înveţe continuu"...

Bineînţeles că, autoinstruirea nu trebuie să se facă nici ca un scop în sine şi nici ca o învăţătură cu caracter iluminist. Oamenii, studiind literatura de specialitate din domeniile în care lucrează, ori din domenii conexe, interdisciplinare, acumulînd deci noi cunoştinţe, formîndu-şi noi deprinderi şi atitudini, o fac — trebuie s-o facă — cu scopul de a le folosi la soluţionarea problemelor cu care se confruntă în munca de zi cu zi.

Şi nu numai atît; persoanelor încadrate în muncă li se cere să rezolve nu numai problemele „prezentului", ci şi pe cele ale „viitorului". Am luat cunoştinţă de direcţiile şi orientările de importanţă majoră pentru viitorul Republicii Socialiste România, stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. Este adevărat, sînt probleme de viitor, dar proiectarea lor, găsirea de soluţii de rezolvare, se cere gîndită de pe acum.

Iată de ce problemele viitorului trebuie situate în centrul preocupărilor majore ale tuturor oamenilor muncii, împletind astfel grija pentru prezent, cu cea pentru viitor. Ceea ce impune studiu individual aprofundat, perseverent, continuu, în vederea găsirii de soluţii raţionale, eficiente.

Experienţa arată că, atît pentru îmbunătăţirea acţiunilor de perfecţionare a pregătirii profesionale, cît şi pentru activitatea de autoinstruire, o contribuţie deosebită poate aduce aparatul propriu. De aceea, este de dorit ca, aparatul propriu al consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, cadrele care au răspunderi în probleme de perfecţionare a pregătirii profesionale în teritoriu, să fie mai prezente în desfăşurarea acţiunilor de perfecţionare, contribuind, pe baza unor dezbateri la obiect, la îmbunătăţirea acestei activităţi, la înlăturarea operativă şi la timp a deficienţelor şi neajunsurilor ce se semnalează.

Procedîndu-se în acest fel, se va putea ridica calitatea perfecţionării pregătirii profesionale a întregului personal muncitor din sistemul consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, se vor realiza indicaţiile secretarului general, conţinute în cuvîntarea ţinută la Plenara Consiliului oamenilor muncii din decembrie 1984, cerea organelor de conducere colectivă ale unităţilor economice şi sociale, în care se spune că este necesar „să acorde toată atenţia realizării prevederilor privind perfecţionarea învăţămîntului, a pregătirii forţei de muncă, a programelor de reciclare şi de ridicare a cunoştinţelor tehnico-profesionale ale tuturor oamenilor muncii. Trebuie să avem permanent în vedere că rolul hotărîtor în realizarea programelor de dezvoltare în 1985, precum şi în perspectivă, îl au oamenii, nivelul lor de pregătire profesională şi tehnică. De aceea trebuie să luăm toate măsurile pentru înfăptuirea în bune condiţii a acestor programe, pentru a ridica continuu nivelul pregătirii tuturor oamenilor muncii"...

dr. Constantin BOGDAN

COMUNICĂRI C.P.C.P.

● S-a transmis consiliilor populare județene, pentru unitățile de proiectare, planul de proiectare pe anul 1985 și semestrul I, cu defalcarea pe trimestrele I și II a.c., aprobat de Consiliul de Coordonare a Activității de Investiții. În scopul realizării sarcinilor din planul de investiții al fiecărui consiliu popular județean pe anul 1985 și de asigurare cu documentații tehnico-economice a planului pe anul 1986 și a frontului de lucru 1986—1987, se vor respecta următoarele :

1. Pentru lucrările ce se execută în continuare, inclusiv cele care se execută în condiții derogatorii, precum și pentru lucrările noi cu termen de începere a execuției în anul 1985, documentațiile vor fi elaborate la termenele prevăzute în anexele la Decretul nr. 450/1984 și în volumele de D.D.E. aprobate de C.C.A.I. prin programele de proiectare anuale și pe semestrul I. a.c., corelate cu duratele normate de realizare a obiectivelor de investiții.

2. Pentru obiectivele de investiții care încep în anul 1986 și au termene de punere în funcțiune după 1986, documentațiile conținînd detaliile și devizele de execuție se elaborează și se predau potrivit art. 48 din Legea nr. 9/1980 (cu 6 luni înainte de începerea anului de plan) și respectiv pentru întreg volumul de construcții-montaj prevăzut în plan, în ordinea tehnologică a lucrărilor.

3. Pentru locuințele ce se dau în folosință în anul 1986, precum și pentru lucrările tehnico-edilitare ale acestora, proiectele de execuție, detaliile și devizele se vor elabora și preda la beneficiar pînă la data de 30 iunie 1985, iar pentru lucrările ce constituie frontul de lucru 1986—1987, pînă la data de 30 septembrie 1985.

4. Pentru întocmirea studiilor și a celorlalte lucrări de proiectare legate de planul de investiții, s-au prevăzut termene corelate cu prevederile din listele de plan, anexe la Decretul nr. 450/1984.

Pentru finanțarea lucrărilor de către sucursalele Băncii de Investiții, se vor nominaliza de comitetul executiv pozițiile grupate din programele de proiectare la nivelul volumului de investiții și a capacităților prevăzute.

Actualizarea unor poziții din programele de proiectare se va face numai în cazul unor modificări de plan, a introducerii unor obiective noi sau a indicațiilor conducerii ; eventualele modificări ale programului de proiectare se vor putea face, cu cel puțin o lună de zile înaintea trimestrului următor.

Pentru ducerea la îndeplinire a sarcinilor cu privire la asigurarea cu documentații a obiectivelor de investiții, a locuințelor și lucrărilor de gospodărie comunală, precum și a celorlalte lucrări cuprinse în programul de proiectare se vor lua măsuri organizatorice corespunzătoare de respectarea termenelor de predare a proiectelor și detaliilor de execuție.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 13272/1985)

● Inspectoratul general al miliției a făcut cunoscut că în ultima perioadă tot mai mulți cetățeni își construiesc autoturisme proprietate personală sau remorci din piese detașate, procurate din magazinele I.D.M.S., unități service auto sau din cele rezultate de la dezmembrarea autoturismelor casate. La construirea unor astfel de autovehicule sau remorci de către unele unități service auto din rețeaua consiliilor populare se folosesc și diverse piese aduse de cetățeni, neverificate în ceea ce privește calitatea și proveniența acestora, din care cauză apar defecțiuni în funcționare ce afectează deplasarea în siguranță a autovehiculelor punînd în pericol securitatea traficului rutier. De asemenea, la construirea acestor autovehicule și remorci nu se asigură în totalitate nici condițiile tehnologice de fabricație privind montajul, controlul și încercările care le realizează uzina constructoare. În legătură cu această situație, s-a hotărît, instruirea personalului din unitățile service auto pentru a aduce la cunoștința cetățenilor că se interzice construirea de autovehicule și remorci din piese detașate, deoarece pentru considerentele menționate mai sus, organele de miliție nu le înscriu în circulație.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 2442/270/1985)

● Ministerul de Interne împreună cu Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare au întocmit un **PROGRAM DE ACȚIUNI COMUNE** pe anul 1985, privind creșterea gradului de siguranță a circulației și exploatarea rațională a parcului de autovehicule.

1. Organizarea și coordonarea de acțiuni comune pe trasee și în unitățile de transporturi aparținînd consiliilor populare, folosindu-se și autovehiculele de control a acestor unități, urmărindu-se măsurile întreprinse de factorii de răspundere pentru folosirea rațională a parcului de autovehicule, asigurarea stării tehnice a acestuia, precum și modul cum conducătorii auto respectă regulile de circulație.

2. Perfecționarea pregătirii profesionale a conducătorilor auto din unitățile de transport subordonate consiliilor populare, folosind culegerea de lecții realizată de Ministerul de Interne și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și modificările și completările aduse legislației rutiere, adecvate la specificul activității acestora. În cadrul instruirii zilnice, conducătorii auto de pe mijloacele de transport în comun vor fi informați asupra particularităților deplasării pe traseul de urmat, atrăgîndu-li-se atenția asupra punctelor periculoase și a manierei de conducere în funcție de starea timpului și a părții carosabile.

3. Pregătirea de către unități a revizorilor tehnici și a șefilor de coloană în vederea avizării acestora de către serviciile de circulație.

4. În vederea pregătirii sezonului cu trafic intens se va verifica starea de viabilitate a drumurilor locale modernizate și a principalelor străzi din municipii și orașe, precum și semnalizarea rutieră, urmărindu-se înlăturarea deficiențelor semnalate.

5. Modernizarea semnalizării rutiere prin instalarea de indicatoare reflectorizante realizate din elemente catadioptice pe principalele artere de circulație din municipii și orașe.

6. Actualizarea și îmbunătățirea planurilor de circulație ale municipiilor și orașelor în vederea organizării mai judicioase a traficului rutier și a optimizării dirijării acestuia, urmărindu-se repartizarea mai bună a fluxurilor pe rețeaua de străzi, acordarea de facilități autovehiculelor de transport în comun, corelarea funcționării semafoarelor și adaptarea ciclurilor în funcție de valorile de trafic, în vederea fluidizării circulației, a reducerii consumului de carburanți și a poluării.

7. Prezentarea în cadrul comisiilor de circulație a unor soluții de lucrări și amenajări rutiere curente care nu necesită fonduri deosebite și care să ducă la îmbunătățirea desfășurării circulației și a sporirii capacităților de parcare în special, în zonele centrale ale municipiilor, pe arterele de penetrație, în noile cartiere de locuit și pe traseele pe care circulă mijloacele de transport în comun. În localitățile rurale se va urmări realizarea de trotuare, de alei laterale pentru biciclete și căruțe, închiderea drumurilor laterale ce nu-și justifică existența. Serviciile de circulație vor face informări periodice asupra locurilor unde se concentrează accidentele de circulație și cauzele generatoare ale acestora, propunînd măsuri pentru prevenirea producerii de evenimente rutiere.

8. Analizarea în comun în școlile de șoferi amatori a rezultatelor, după încheierea fiecărei serii de pregătire, în scopul stabilirii măsurilor ce se impun pentru îmbunătă-

ţirea procesului de învăţămînt. În cazurile în care instructorii au rezultate slabe în pregătirea candidaţilor sau săvîrşesc abateri de la normele de circulaţie şi de conduită în procesul de învăţămînt, se va proceda la retragerea autorizaţiei acestora.

9. Întocmirea de documentări periodice privind accidentele de circulaţie comise de şoferii începători şi cauzele care au condus la înregistrarea unor asemenea evenimente pentru a fi prelucrate cu instructorii şi cursanţii din şcolile de şoferi amatori, în scopul îmbunătăţirii procesului de învăţămînt.

10. Realizarea unor afişe, planşe, şi fotografii privind respectarea regulilor de circulaţie şi de conduită preventivă, precum şi a consecinţelor nerespectării acestora, pentru şcolile de şoferi amatori în scopul îmbunătăţirii activităţii de educaţie rutieră.

11 Realizarea unei mai bune cunoaşteri a candidaţilor pentru obţinerea permisului de conducere în şcolile de şoferi amatori prin testări psihologice preventive, la admiterea în şcoală în vederea pregătirii diferenţiate în funcţie de aptitudinile fiecărui cursant. Participarea nemijlocită a psihologilor la orele de instruire prin îndrumarea instructorilor în realizarea unei pregătiri cît mai adecvate fiecărui cursant.

12. Efectuarea cu maximum de exigenţă a lucrărilor de verificare, întreţinere şi reparaţie a autovehiculelor ce funcţionează în sistem mixt, a staţiilor de alimentare a autovehiculelor, precum şi a instruirii conducătorilor de pe autovehicule şi a personalului de întreţinere asupra măsurilor de conducere, întreţinere şi reparare a acestor autovehicule.

13. Îmbunătăţirea dotării laboratoarelor psihotehnice cu aparatura necesară examinării corespunzătoare a conducătorilor auto profesionişti şi ridicarea permanentă a nivelului de pregătire a psihologilor, în vederea creşterii calităţii acestor examinări şi îndeosebi a conducătorilor de pe autovehiculele de transport în comun.

14. Organizarea unei consfătuiri cu directorii şcolilor de şoferi amatori pentru a analiza nivelul de pregătire al absolvenţilor şi măsurile ce se impun în continuare pentru perfecţionarea pregătirii acestora.

Termen : trimestrul II/1985.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 275/1985)

● Avînd în vedere obiectivele şi direcţiile dezvoltării turismului de masă pe anul 1985 adoptate în spiritul documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. şi al Decretelor nr. 149/1978, nr. 73/1981 şi al Legii nr. 7/1980, în planul de activitate pe trimestrul I 1985 al Comisiei Centrale pentru Turismul de Masă, la pct. 5 sînt prevăzute sarcini şi pentru consiliile populare şi anume :

În cadrul acţiunii „marcajelor de trasee turistice" comisiile judeţene pentru turismul de masă vor fi îndrumate pentru a organiza cu sprijinul consiliilor populare ample acţiuni ale pionierilor şi tineretului în scopul remarcării şi marcării tuturor traseelor turistice existente sau în curs de amenajare, stabilind cu această ocazie noi trasee şi puncte turistice şi de agrement. În acest scop, se cere consiliilor populare să dispună măsurile necesare în vederea sprijinirii comisiilor judeţene pentru turismul de masă în scopul realizării acestor acţiuni pînă la sfîrşitul trimestrului I 1985. Totodată se vor avea în vedere şi precizările Ministerului Finanţelor şi Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare nr. 1502/4.II.1985 transmise prim-vicepreşedinţilor comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 1795/1985)

● În vederea editării catalogului „CONSTRUCŢII DE LOCUINŢE REPREZENTATIVE REALIZATE ÎN ŢARA NOASTRĂ ÎN PERIOADA 1970—1984", pentru care tema de elaborare a fost transmisă consiliilor populare judeţene cu scrisoarea C.P.C.P. nr. 12680 din 13 decembrie 1984, s-a stabilit la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", modul de tipărire a lucrării.

Fotografiile color pot fi tipărite numai pe baza reversibilelor color existente în fototeca C.P.C.S. sau a fotoreportajelor executate la comandă de către aceeaşi unitate.

În scopul rezolvării acestei probleme, se va deplasa la Bucureşti responsabilul pentru coordonarea lucrării de la unitatea de proiectare, cu scopul de a consulta fondul existent de fotografii, a selecţiona şi a comanda fotografiile necesare tipăririi catalogului. Delegatul se va prezenta la C.P.C.S. — STUDIOUL FOTO — Casa Scînteii, corp C — parter — FOTOTECA, cu o comandă-delegaţie, urmînd a lua legătura şi a colabora cu şeful de proiect arh. Rădulescu Gabriel — I.S.L.G.C. et. V. camera 88.

Pentru a veni în sprijinul unităţilor de proiectare judeţene, s-a stabilit la conducerea C.P.C.S. ca Studioul Foto să execute cu prioritate lucrările fotografice respective.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 1800/1985)

● Începînd cu anul 1985, Centrala de Mecanizare pentru Construcţii Industriale Bucureşti execută o maşină de tip uşor pentru tăierea betonului cu disc diamantat la preţul de lei 12000 buc. Pentru contractare consiliile populare să transmită comanda fermă la Centrala de Mecanizare pentru Construcţii Industriale Bucureşti, Şoseaua Giurgiului nr. 164, sector 4.

(Comunicarea nr. 1600/1985)

● În vederea realizării întocmai a programelor aprobate privind dezvoltarea sericiculturii, consiliile populare trebuie să sprijine, potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 70/1984, gospodăriile populaţiei, şcolile şi celelalte unităţi care au sarcini în acest domeniu. În acest scop se cere consiliilor populare să ia din timp măsuri corespunzătoare în vederea asigurării puieţilor de dud care se acordă gratuit, din pepinierele unităţilor agricole de stat, necesari pentru plantările din primăvara şi toamna anului 1985 pe terenurile neagricole din intravilanul localităţilor şi din apropierea acestora, pe aliniamentele drumurilor şi străzilor, în incintele unităţilor zootehnice ale cooperativelor agricole de producţie, întreprinderilor agricole de stat etc. Prin aceste măsuri se va asigura baza furajeră necesară realizării producţiei sericicole stabilite în programele proprii.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 1248/1985)

COLECTIVUL REDACŢIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacţie), **Constantin Jalbă, Nădejde Şerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activişti ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare şi unităţilor acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa: COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecţionare a cadrelor**, str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorului 1, Cod 78111, Bucureşti, Oficiul P.T.T.R. 12.

Întrebări și răspunsuri

● **ANDREI ERDÖS, Vlăhița, Harghita** — Prevederile art. 39 lit. r din Legea nr. 5/1978 se referă numai la transferarea în interesul serviciului din unitatea care acordă transferul. În raport de prevederile art. 11 și art. 13 din Decretul nr. 54/1975, în cazul stagiarilor, dacă cele două unități participante la convenția de transfer sînt subordonate unor organe centrale sau locale diferite, este necesar și acordul acestor organe.

● **FRANCISC ROTTA, Cluj-Napoca** — 1) Întrucît prevederile de la capitolul IV pct. B din Legea nr. 12/1971 nu conțin o dispoziție similară celei de la art. 41 din aceeași lege, pentru funcțiile de conducere urmează să se ia în considerare, la vechimea minimă în specialitate necesară promovării într-o asemenea funcție, atît vechimea în specialitate realizată în funcții de pregătire superioară, cît și cu pregătire medie. 2) În prezent, pentru încadrarea într-o funcție la care Legea nr. 12/1971 prevede drept condiție studii superioare (cu excepțiile menționate expres în lege), nu este posibilă încadrarea unei persoane cu pregătire medie, chiar dacă la aplicarea Decretului nr. 162/1973 s-au dat unele aprobări în acest sens. 3) În aplicarea dispozițiilor pct. 1 din „Nota" de la Anexa nr. 2 a Legii nr. 12/1971, de regulă, organele centrale și cele locale nu au întocmit liste cu specialități înrudite, urmînd ca această înrudire să se stabilească pentru fiecare caz în parte acolo unde se ivește. Absolvenții Facultății de Drept nu pot ocupa funcții pentru care legea prevede studii superioare economice. Studiile juridice nu sînt echivalente sau înrudite cu studiile economice, exceptînd, bineînțeles, situațiile care se încadrează în prevederile art. 68 din legea menționată.

● **MARTA BATIZI, Sighetu Marmației** — În conformitate cu dispozițiile Legii nr. 3/1977, la împlinirea vîrstei prevăzute de lege, persoanele în cauză pot solicita comisiei pentru probleme sociale din unitate întocmirea dosarului de pensie, în cazul cînd nu mai pot lucra în continuare. Procedura de întocmire și depunere a dosarului la organul de pensie este cunoscută de Oficiul de pensii.

● **ÎNTREPRINDEREA FORESTIERĂ DE EXPLOATARE ȘI TRANSPORT, Pitești** — Compensarea în bani a diferenței de concediu cuvenit pe anul 1967 se acordă, potrivit pct. 29 din precizările nr. 2038/1968 ale Ministerului Muncii, la încetarea raporturilor de muncă cu unitatea la care cel în cauză era încadrat la 1 ianuarie 1968, cînd a intrat în vigoare Legea nr. 26/1967, inclusiv în cazul transferului în interesul serviciului sau la cerere. Pînă la 1 martie 1973 (data intrării în vigoare a actualului Cod al muncii) compensarea în bani a diferenței de concediu putea fi solicitată potrivit art. 118 din vechiul Cod al muncii în termen de un an indiferent de motivul încetării raportului de muncă și, după această dată, în termen de trei ani, potrivit art. 176 din Codul muncii. Munca fiind prestată în interesul unității cu care a existat raportul de muncă pînă la 31 decembrie 1967, unitățile la care persoanele în cauză s-au încadrat după această dată nu au temei legal pentru plata compensației. În consecință, nu trebuia compensată această diferență de concediu nici de unitatea din Bragadiru.

● **MIHAI NIRIOI, Cîmpulung, Suceava** — Legea nr. 57/1974 nu stabilește condiții de studii pentru ocuparea unor funcții, ci numai retribuțiile funcțiilor, în unele cazuri, în raport de nivelul studiilor. Condițiile de studii sînt reglementate numai de Legea nr. 12/1971. Potrivit prevederilor pct. 5 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, pentru funcția de contabil șef la unități de gradul IV și V condiția de studii este dublă ; studii superioare cu 7 ani vechime în specialitate sau studii medii cu 11 ani vechime în specialitate. Ca atare, vor concura împreună pentru postul de contabil șef toți candidații care îndeplinesc condițiile menționate mai sus. Pentru organizarea și desfășurarea concursului se vor avea în vedere prevederile art. 49 alin. 2 și următoarele din Legea nr. 12/1971. În ipoteza în care din lista candidaților reușiți la concurs stabilită de comisia de examinare, organul competent ierarhic superior unității va încadra în postul de contabil șef o persoană cu studii medii, acesteia i se va stabili retribuția în condițiile art. 36 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, adică o retribuție cu 2 clase mai mică decît aceea prevăzută în lege pentru cadrele cu studii superioare care dețin funcția de contabil șef la unitățile de gradul IV din grupa V de ramuri.

● **ION IGNAT, Iași** — În raport de prevederile pct. 67 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, nu îndepliniți condițiile pentru a putea fi încadrat în funcția de tehnician.

● **PETRU MĂLAI, Cluj-Napoca** — Punctul de vedere al unității și organului administrativ ierarhic superior acesteia este corect. Potrivit prevederilor pct. 55 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, nu puteți fi încadrat în funcția de economist neavînd studii superioare economice. Faptul că ați îndeplinit cu derogare de studii o asemenea funcție o perioadă îndelungată nu vă creează, după încetarea contractului de muncă, nici o posibilitate legală să fiți reîncadrat în funcții economice cu pregătire superioară.

● **TEODOR DEFIN, Tulcea** — În cazul relatat sînt aplicabile prevederile pct. 13 alin. 1 din Anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 — partea finală — raportate la dispozițiile art. 33 alin. 6 din Legea nr. 57/1974 și încadrarea avută la funcția de economist principal.

● **ION POPA, Simeria** — În conformitate cu dispozițiile art. 64 din Legea nr. 3/1977, toate persoanele încadrate cu contract de muncă, inclusiv pensionarii care continuă activitatea contribuie la fondul pentru pensia suplimentară. Din scrisoarea dv. rezultă că ați lucrat tot cu contract de muncă după emiterea deciziei de pensie în funcția pe care ați avut-o înainte de pensionare. În această situație, chiar dacă aveți calitatea de pensionar, trebuie să contribuiți la acest fond pînă la încetarea contractului de muncă.

● **VIRGIL LEONTE, Iași** — Pentru rezolvarea situației relatate în scrisoare, vă rugăm să vă prezentați la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale din Iași — oficiul asistență socială — care este competent să ia legătura cu unitatea unde lucrați și să rezolve cazul.

● **MIHAI PANȚÎRU, Piatra Neamț** — 1) Pentru persoana care nu a mai deținut funcții cu gestiune nu este necesară dovada că nu a produs pagube materiale. 2) Constituie contravenție toate situațiile prevăzute la art. 23 din Decretul nr. 92/1976. 3) Transferul fiind, din punct de vedere juridic, o cesiune a contractului de muncă, după încetarea contractului ca urmare a demisiei nu mai este posibil transferul întrucît nu mai există obiectul cesiunii.

● **ION HAGICU, Constanța** — 1) În raport de situația prezentată, la trecerea în funcția de economist, potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 trebuia să fiți încadrat la clasa 22. Dacă ați pierdut termenul de 30 de zile în care vă puteați adresa, potrivit art. 176 alin. 1 din Codul muncii, organul de jurisdicție a muncii, urmează să vă adresați organului administrativ superior unității care să oblige conducerea acesteia la respectarea legalității, cu plata retroactivă a drepturilor cuvenite. 2) Întrucît funcția de șef birou tehnico-economic este o funcție de conducere, pentru încadrarea într-o asemenea funcție — spre deosebire de func-

țiile de execuție — potrivit art. 42 din Legea nr. 12/1971 vi se pot lua în considerare integral ca vechime utilă în specialitate toate perioadele în care ați lucrat pe funcțiile de merceolog, planificator, tehnician și tehnician principal.

● **ION BORDEI, Brăila** — În ipoteza în care, ca urmare a desființării postului de contabil șef drept consecință a reorganizării unității, ați fi refuzat să treceți în funcția de șef birou contabilitate-financiar, trebuia să vi se desfacă contractul de muncă în temeiul art. 130 lit. a din Codul muncii pentru reducere de personal. În realitate, dv. ați acceptat postul de șef birou oferit — ați continuat activitatea în cadrul aceleiași unități — iar această activitate nu ați prestat-o în funcția de contabil șef, funcție care nu mai exista. În consecință înscrierea din carnetul de muncă a funcției de șef birou cu retribuția aferentă și consecințele corespunzătoare acestei modificări a contractului de muncă este corectă. Faptul că, în temeiul art. 21 din Decretul nr. 162/1973, vi s-a menținut pe timpul cît ați îndeplinit funcția de șef birou retribuția avută la funcția de contabil șef este irelevant în ceea ce privește realitatea modificării funcției în această perioadă. Pentru stabilirea retribuției ca urmare a revenirii în funcția de contabil șef prin transferul la Inspectoratul județean pentru protecția plantelor într-o perioadă mai mică de 3 ani, vă erau aplicabile, însă numai la data transferării, prevederile pct. 13 din Anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979.

● **L. DUMITRU, Luduș**, întreabă care este regimul legal al stînelor cooperatiste. Potrivit Decretului nr. 395/1981, pot organiza stîne cooperatiste întreprinderile de industrializarea laptelui, cooperativele agricole de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor (art. 23). Beneficiază de astfel de stîne membrii cooperativelor agricole de producție, precum și ceilalți producători individuali. Stînele cooperatiste se organizează avînd drept scop sprijinirea membrilor cooperativelor agricole de producție și a celorlalți producători individuali în organizarea, în comun a pășunatului oilor, precum și pentru creșterea producției de lapte și brînzeturi și sporirea livrării acestora la fondul de stat. Contractarea și preluarea la fondul de stat a laptelui și a brînzeturilor din lapte de oaie de la stînele cooperatiste se asigură de întreprinderile de industrializare a laptelui. Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare sînt obligate să ia măsuri pentru asigurarea cu prioritate a necesarului de pășuni pentru animalele contractate, precum și pentru animalele producătorilor individuali de la care s-a contractat livrarea de lapte și produse lactate la fondul de stat (art. 24).

● **B. LUCULESCU, București.** Autentificarea actelor de donație a imobilelor, conform art. 4 din Decretul nr. 371/1960 este de competența oricărui notariat de stat. (Practica notarială este orientată în efectuarea actelor de notariatul în a cărei rază teritorială se află imobilul). Donatorul (cel ce donează) va prezenta următoarele acte : actul de proprietate (contract de cumpărare, de donație, certificat de moștenitor, contract de construire, titlu de proprietate etc.) ; autorizația de înstrăinare eliberată de comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al localității în care este situat imobilul ; certificat de sarcini eliberat de notariatul de stat al localității unde se află imobilul (valabil 48 de ore în aceeași localitate și 5 zile pentru alte localități) ; certificat eliberat de circumscripția financiară a localității unde este situat imobilul, din care să rezulte valoarea de asigurare a construcției, suprafața terenului și faptul că taxele și impozitele sînt achitate la zi. Dacă locuința este dobîndită prin O.C.L.P.P. sau I.C.V.L. cu credit acordat de stat, prin Casa de Economii și Consemnațiuni sau cu plata integrală, mai sînt necesare următoarele acte : pentru apartamentele construite în baza Legii nr. 9/1968 contractul de construire și procesul verbal de predare-primire-recepție (transcrise) ; contractul de împrumut (dacă este cazul) ; decizia de atribuire a terenului în folosință. Pentru apartamentele construite conform Legii nr. 4/1973 : titlul de proprietate eliberat de circumscripția financiară a localității unde este situat apartamentul (transcris) ; adresă de la CEC privind situația creditelor la zi și acordul CEC-ului de înstrăinare a bunului (dacă donatorul mai are credit de rambursat, adresă necesară și pentru apartamentele dobîndite sub Legea nr. 9/1968). Dobînditorii trebuie să prezinte adeverințe de la locul de muncă din care să rezulte funcția (și a soțului, respectiv a soției) spre a se dovedi că nu intră sub incidența prevederilor D. nr. 189/1977 și a Legii nr. 4/1980. Taxa de timbru la valoarea declarată dar nu mai puțin decît valoarea asigurată prin efectul legii, astfel : (potrivit H.C.M. nr. 444/1970) : pînă la 20.000 lei — 6% ; pînă la 40.000 lei — 8% ; pînă la 80.000 lei — 10% ; pînă la 120.000 — 12% ; pînă la 160.000 lei — 14% ; peste 160.000 lei — 16%. Pentru apartamentele construite cu sprijinul statului sau — cumpărate din fondul locativ de stat valoarea la care se calculează taxa de timbru, pentru autentificarea actului de donație, nu poate fi mai mică decît valoarea de contractare (a se vedea avizele M.F. indicate la schimbul de imobile și dispoz. H.C.M. nr. 911/1975). Cheltuielile actului de donație se suportă de donator, dacă părțile nu au convenit altfel. Dacă notariatul dă o încheiere de respingere a efectuării actului notarial, partea nemulțumită se poate plînge în termen de 10 zile, de la data cînd a luat cunoștință de încheierea de respingere, la judecătoria în a cărei circumscripție funcționează notariatul de stat. După autentificare înscrisul trebuie transcris la notariatul de stat al locului imobilului. Operațiunea de transcriere este scutită de taxe. Situația terenului aferent construcțiilor este aceeași cu cea arătată la vînzarea construcțiilor.

Redactor coordonator : dr. Al. DETEȘAN

ÎN ATENȚIA ABONAȚILOR !

Pînă la data de 15 aprilie 1985 suplimentul tematic **„Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste"** va fi difuzat tuturor celor care au încheiat abonamente speciale a 340 lei.

Cei ce nu vor primi lucrarea urmează să se adreseze oficiului poștal prin care primesc presa.

Tiparul I. P. „Informația", 5 aprilie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Coordonate ale corelației calitatea producției - calitatea forței de muncă

AU DEVENIT îndeobște cunoscute — și se acționează în mod hotărît pentru înfăptuirea lor — sarcinile de creștere a productivității muncii în industrie, în acest cincinal și în perspectivă, astfel încît să se asigure dublarea acesteia în 1990 comparativ cu 1980. Ca ax fundamental pentru înfăptuirea acestui obiectiv se relevă însăși modificările de structură preconizate în continuare în industrie, în favoarea ramurilor, sectoarelor și produselor de mare complexitate, care permit valorificarea tot mai înaltă a întregului potențial național de resurse materiale și forță de muncă ; pe această bază se creează atît premisele necesare pentru creșterea — și modernizarea în continuare — a gradului de înzestrare tehnică a industriei și economiei, cît și un nomenclator de producție modern, cu produse ale căror tehnologii de fabricație permit obținerea de productivități ridicate.

Să relevăm, în întreg acest context, că peste 96% din producția marfă ce va fi realizată în 1990 în ramura construcțiilor de mașini va fi constituită din produse noi și reproiectate, situate la nivelul ridicat al performanțelor tehnice și calitative mondiale ; că pentru întreaga industrie procentul de produse de nivel calitativ mondial va fi, în 1990, de 95%, 2—5% din produse urmînd să se situeze peste acest nivel ; că industria electronică va pătrunde masiv în întreaga activitate economico-socială, fiind orientată spre dezvoltarea cu precădere a producției de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională ; că în ce privește mijloacele tehnicii de calcul electronic se are în vedere, cu deosebire, creșterea producției prin asimilarea de noi minicalculatoare și microcalculatoare pentru conducerea proceselor industriale, precum și a unor tipuri evoluate de echipamente periferice ; că în însăși activitatea de conducere a întreprinderii informatica va pătrunde masiv, ceea ce presupune perfecționarea structurii de organizare a unităților — activitate ce trebuie practic să preceadă promovarea informaticii.

Este evident că toate aceste mutații de structură, mutațiile în ce privește nomenclatoarele de fabricație, acest primat pregnant al electronicii, robotizării, automatizării, informaticii impun sarcini nu numai de o mare amploare, ci de mare însemnătate în domeniul calificării și pregătirii forței de muncă în industrie, cu deosebire pentru sectoarele de virf, cît și la nivelul întregii economii, beneficiara nemijlocită a promovării progresului tehnic. Vom încerca în continuare o abordare a exigențelor în domeniul calificării și pregătirii personalului, privite mai ales prin prisma cerințelor relevate în domeniul producției. Ceea ce ținem să subliniem din capul locului este că, în deplină corelație cu imperativele dezvoltării calitative a industriei și economiei, cerințele în domeniul calificării se evidențiază cu o mare acuitate, amplificîndu-se tot mai mult în perspectiva trecerii României în rîndul statelor cu nivel mediu de dezvoltare economică și mai apoi dezvoltată din punct de vedere economic.

■

PORNIND de la concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, reafirmată cu putere de la înalta tribună a celui de-al XIII-lea Congres al partidului, potrivit căreia ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei constituie **„factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România"**, pregătirea și perfecționarea pregătirii forței de muncă se înfăptuiește de către societate în mod planificat, prin alocarea unor importante fonduri. De asemenea, pornind de la necesitatea ca nivelul profesional al forței de muncă să corespundă exigențelor producției, dezvoltării, s-a asigurat și se asigură tot mai accentuat integrarea organică a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Între caracteristicile amintite mai subliniem caracterul anticipativ al pregătirii și perfecționării forței de muncă, trăsăturile politehnizării, policalificării și reciclării periodice a cunoștințelor profesionale, caracterul dinamic al pregătirii — determinat cu precădere de evoluția rapidă calitativă a factorilor materiali de producție etc. Totodată, avînd în vedere mutațiile ce se vor petrece în continuare în baza tehnico-materială a industriei și societății — respectiv rolul pregnant al progresului tehnic, al sistemelor de producție automatizate, cibernetizate, robotizate în sporirea productivității ; creșterea substanțială a ponderii producției de calitate înaltă ; participarea nemijlocită a unităților, a colectivelor acestora la perfecționarea tehnologiilor de fabricație ; conceperea și aplicarea largă a unor măsuri de organizare rațională a producției și a muncii etc. — este prevăzut ca în 1986—1987 cît și în perioada de pînă la sfîrșitul cincinalului să se desfășoare noi etape de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului. Accentul se pune pe însușirea cunoștințelor moderne, astfel încît, pînă în 1990, întregul personal muncitor să dobîndească cunoștințele teoretice și practice necesare mînuirii corespunzătoare a mijloacelor tehnice moderne ce se află sau se vor afla în dotarea întreprinderilor. Mai este vorba și de faptul că, în cincinalul care urmează, vor fi integrați producției peste 1,2 milioane muncitori calificați, tehnicieni și maiștri și 146 mii de ingineri și alte cadre specializate cu studii superioare, cu precădere pentru ramurile de bază — construcția de mașini (mai ales sectoarele complexe), metalurgia, industria minieră, petrolieră, chimică, materiale de construcții, urmînd ca pentru agricultură să se asigure formarea a aproape 600 mii persoane calificate.

■

IATĂ, dar, coordonate importante ale conceperii și desfășurării procesului de pregătire a forței de muncă în pas cu noile cerințe. Este neîndoielnic că universul de gîndire și acțiune al specialistului este astăzi de o complexitate fără precedent, în continuă schimbare, de o puternică receptivitate la tot ceea ce apare nou, competitiv, eficient. Viziunea specialistului asupra producției, activitatea sa cotidiană trebuie să cuprindă în mod integrator, și în deplină cunoștință de cauză, acest univers, ca o condiție sine qua non a muncii de calitate și eficiență. Desigur, există numeroase aspecte și probleme. Între acestea, pe un loc important se relevă raportul dintre aptitudinile demonstrate de specialist și cerințele concrete ale producției. Pentru că, la nivelul actual de exigență în activitate, nu orice specialist este apt să rezolve toate problemele specialității respective desfășurate pe o gamă diversă și a căror rezolvare ține, uneori în mare măsură, de aptitudini particulare unuia sau altui individ, de cunoașterea în profunzime a unui segment strict al specialității, deopotrivă cu însușirea noțiunilor și legităților generale ale domeniului etc.

Eliminarea oricărui neajuns pe această filieră ridică la rangul de primă însemnătate, funcție de cerințele producției, procesul de selecție, repartizare și integrare profesională a noilor cadre. Numai în condițiile în care operațiile respective se desfășoară cu rigurozitate, după criterii științifice, se poate vorbi de o asigurare superioară a necesarului de forță de muncă, de valorificarea deplină a resurselor de muncă de care dispune o întreprindere, de asigurarea tuturor condițiilor pentru dezvoltarea multilaterală a personalității fiecărui om, a capacității sale creatoare. Sub toate aceste aspecte respectarea exigențelor psihologiei muncii industriale, ale integrării industrial-profesionale se vădesc cu valențe hotărîtoare.

Cîteva aspecte mai concrete în acest sens. Arătam că instrucția profesională, fie cît de aprofundată, nu garantează de la sine înfăptuirea corespunzătoare a sarcinilor profesionale. Bunăoară, în anumite situații, fie ele de excepție, dar care pot fi prevăzute global, sînt necesare decizii, hotărîri bazate pe un grad anume de inteligență și discernămînt, de cunoștințe, de rapiditate și exactitate a mișcărilor. Dacă specialistul, executantul în discuție, nu posedă toate aceste calități care îi sînt necesare chiar dacă nu în general, ci doar într-un moment anume din timpul său de muncă, se pot compromite bunuri de mare valoare, calitatea producției, rezultate, realizări etc.

Tocmai de aceea se relevă ca imperioasă selecția profesională, respectiv asigurarea unei compatibilități reale între individ, aptitudinile și însușirile lui și mediul său de muncă, cerințele și exigențele acestuia. Cu alte cuvinte, pentru a practica o anumită profesiune trebuie alese doar acele persoane care întrunesc toate calitățile necesare exercitării ei în orice con-

dității. Mai departe, odată selectată persoana, însușită meseria, repartizarea profesională devine tot un proces de selecție, fiecărui candidat fiind necesar să i se încredințeze o activitate corespunzătoare structurii sale de personalitate.

Specialiștii în psihologia industrială întocmesc în acest sens psihodiagnosticul profesional — instrument utilizat nemijlocit atît în procesul de selecție cît și de repartizare a specialiștilor. Este vorba de o fișă în care sînt înserate profilul aptitudinal și al celorlalte însușiri de personalitate, posibilitățile respective manifestate sau virtuale ale subiectului uman respectiv — fișă care, de fapt, trebuie pusă de acord cu o alta, o fișă psihoprofesională a unuia sau altuia din posturile producției. Un parametru însemnat care trebuie luat în calcul într-o asemenea comparație este posibilitatea de adaptare a specialistului la cerințele postului, răspuns în cadrul căruia criteriile științifice, experiența și observația în timp prezintă un deosebit interes. Importantă este și optimizarea strategiilor de însușire a deprinderilor profesionale la locul de muncă, cu deosebire prin prisma organizării acesteia pe baza unor principii pedagogice moderne, cu exemplificări concrete și selectate dintre cele mai semnificative.

Evident, vorbind de procesul selecției, repartizării și integrării profesionale, nu vorbim de un proces simplu, ci dificil, a cărui desfășurare necesită acțiunea unui larg detașament de specialiști, cu deosebire sociologi, psihologi, specialiști temeinic cunoscători ai producției, tehnologiilor, oameni cu o bogată experiență. Cu precădere în ultimii 20 de ani, unitățile din sectoarele de vîrf, de tehnicitate înaltă, în general întreprinderile industriale importante, au fost dotate cu laboratoare psihoprofesionale, a căror activitate are în vedere nu numai noii angajați, ci însuși personalul existent al unității. În acest cadru, al laboratorului psihoprofesional și psihoaptitudinal, se realizează investigații de profunzime — chestionarul reprezentînd doar un anume moment în acest sens — se formulează restricții, recomandări, se oferă conducerilor din unități argumente însemnate pentru creșterea calitativă a producției, a productivității muncii, a eficienței și rentabilității. Firește că există posibilități de îmbunătățire a acestei activități, atît în ce privește metodologia de lucru, cît și instrumentele de investigare — acestea trebuind, la rîndul lor, continuu corelate cu dinamica cantitativă și mai ales calitativă a activității din unitate.

Trebuie, totodată, ținut seama de necesitatea ca intervenția psihologică să fie evaluată în contextul realităților social-economice ale întreprinderii. Pe de o parte, aceasta nu poate contracara acele dificultăți generate de o organizare defectuoasă a producției, de o aprovizionare tehnico-materială necorespunzătoare, iar, pe de altă parte, ea trebuie efectuată și desfășurată constructiv, pornind de la condițiile concrete ale unității respective, prevenind prezumptive neajunsuri sau luptînd pentru înlăturarea lor, contribuind efectiv la realizarea acelei situații optime necesare de desfășurare a activității.

Ion DUȚU

Creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate — resursă de sporire a producției de cărbune

(Urmare din pag. 10)

tori hotărîtori în utilizarea mai deplină, la indici superiori a complexelor mecanizate și a excavatoarelor cu rotor (pentru 1985 este prevăzută o creștere de 20% a indicilor de utilizare extensivi și de 32% a celor intensivi) — se apreciază că, în acest an, se va asigura cărbunele necesar funcționării termocentralelor și, totodată, se vor crea stocurile prevăzute pentru iarna viitoare, la un nivel de 5,5 milioane tone, precum și aprovizionarea corespunzătoare a populației și a celorlalți consumatori.

2. **Creșterea gradului de folosire a utilajelor tehnologice existente.** Pentru a asigura sporirea indicilor de folosire a mijloacelor mecanizate din dotare, programul prevede măsuri concrete în scopul **îmbunătățirii și realizării în termenele planificate a reparațiilor curente și capitale,** astfel încît, odată cu efectuarea acestor lucrări, să se execute și unele modernizări care să permită creșterea performanțelor și fiabilității utilajelor existente. Este o acțiune deosebit de complexă care necesită, pe lîngă o organizare superioară a producției, și asigurarea cu forță de muncă necesară atît cantitativ cît și calitativ. În același timp, ar fi util ca unitățile specializate aparținînd de M.I.C.M. să asigure ritmic și integral necesitățile de piese de schimb, subansamble și materiale necesare executării reparațiilor de utilaje și linii tehnologice, conform graficelor planificate.

3. **Utilizarea corespunzătoare a forței de muncă și îmbunătățirea organizării producției.** Ținînd seama de importanța deosebită ce se acordă ridicării nivelului tehnic-calitativ al producției, importante acțiuni sînt prevăzute pentru: ● completarea cu personal de calificare corespunzătoare a liniilor tehnologice din cariere și a fronturilor de lucru din subteran; ● constituirea unor noi echipe specializate în revizia și întreținerea utilajelor tehnologice; ● întărirea disciplinei tehnologice și de muncă și asigurarea asistenței tehnice pe toate schimburile etc. În trimestrele II și III din acest an vor sosi din întreaga țară, în principalele exploatări carbonifere, un număr mare de muncitori și specialiști a căror contribuție va da un important impuls utilizării eficiente a mijloacelor mecanizate, asigurării unor noi fronturi de lucru, sporirii accelerate a producției de cărbune.

Paralel cu aceasta, o importanță deosebită se va acorda pregătirii și asigurării condițiilor pentru realizarea prevederilor de plan pe 1986 și întregul cincinal viitor, cunoscînd că cel de-al 8-lea cincinal pune pe primul plan dezvoltarea în continuare a bazei energetice și de materii prime.

Valorificarea superioară a masei lemnoase

(Urmare din pag. 13)

privește subramura exploatării și transportului forestier, acțiunile cele mai intense de îmbunătățire sînt prevăzute a se desfășura în activitatea de transport, în special pentru modernizarea parcului de autovehicule prin introducerea de mijloace de transport de mare capacitate și dieselizarea acestora.

În direcția gospodăririi mai judicioase a energiei se preconizează și alte acțiuni pe termen lung ca, de pildă: ● punerea în valoare în zonele forestiere a unor surse de energie nefolosite încă, cum sînt căderea apelor, energia eoliană și resturile nevalorificate din sectorul de exploatare a lemnului; ● reconsiderarea vechilor tradiții, respectiv transportul lemnului prin scocuri uscate și, mai ales, prin cele umede; ● folosirea la preuscarea cherestelei și la încălziri spațiale a energiei geotermale etc.

Ridicarea continuă a eficienței activității în industria lemnului este oglindită și prin creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice. Astfel, **gradul de valorificare a masei lemnoase și a resurselor energetice este prevăzut să crească, în anul 1985 față de 1982, cu aproximativ 22%** (tabelul nr. 2). Evoluția deosebit de dinamică a acestui indicator va fi determinată, în mare măsură, de acțiunile de modernizare a tehnologiilor de fabricație și a instalațiilor, de reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie menționate mai sus.

Estimarea gradului de valorificare a resurselor primare, în cazul de față masa lemnoasă, se poate realiza și pe baza **luării în considerare a consumului cumulat de resurse materiale și energetice pe produs.** Calculul acestui indicator este deosebit de relevant în aprecierea eficienței exportului de produse. Astfel, în general, se remarcă un grad de valorificare cuprins între 1 și 2. Niveluri superioare ale acestui indicator înregistrează mobila și ușile-ferestre, iar în cadrul produselor papetare, hîrtia pergaminată și cartoanele ating cele mai înalte valori.

Programul pentru realizarea planului la producția de țiței pe anul 1985

PRIN BUNA FUNCȚIONARE A BRIGĂZILOR, RANDAMENTE SPORITE LA FIECARE SONDĂ

DUPĂ cum este cunoscut, ținînd seama că în primele două luni ale anului temperaturile excesiv de scăzute și căderile abundente de zăpadă au determinat, în sectorul extracției de țiței, oprirea unor sonde și scăderea randamentului la multe din cele rămase în funcțiune, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat un **program special** — elaborat din inițiativa și potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — prin care sînt stabilite măsurile ce trebuie luate de către ministerul de resort, ca și de către ministerele cu sarcini în domeniul asigurării tehnice și materiale a industriei petroliere, **în vederea recuperării pînă în luna octombrie a rămînerilor în urmă și realizării integrale a producției planificate pe anul 1985,** de 12,6 milioane de tone. Programul are în vedere — pe lîngă repunerea în lucru a sondelor temporar întrerupte, acțiune în curs de încheiere — creșterea gradului de utilizare a întregului fond de sonde existent, optimizarea regimului de funcționare a acestora, exinderea proceselor de recuperare a țițeiului din zăcăminte, asigurarea producției din structurile noi ș.a. Sarcinile reprogramate au fost detaliate — cu acțiunile și răspunderile corespunzătoare — pe trusturi și schele ; este acum momentul ca, la rîndul lor, **brigăzile de producție petrolieră să procedeze concret la regruparea forțelor potrivit noilor cerințe și condiții, astfel ca în timpul cel mai scurt producția zilnică să se înscrie în ritmul planificat inițial și apoi să-l depășească, asigurînd creșterea volumului anual al extracției cu 10% față de realizările din 1984.**

Credem că nu este necesar să insistăm asupra caracterului imperativ al acestei creșteri, ținînd seama de nevoile întregii economii naționale. Subliniem însă trei elemente de bază care o condiționează :

1) **creșterea funcționalității sistemului de organizare a muncii în brigăzi,** pe bază de acord global, prin respectarea tuturor principiilor avute în vedere la introducerea lui în urmă cu doi ani și prin exercitarea responsabilă a tuturor funcțiunilor și îndatoririlor ce revin eșaloanelor ierarhic superioare, în vederea sprijinirii brigăzilor ;

2) **utilizarea deplină a bazei tehnico-materiale** existente, introducerea rapidă și eficientă în producție a completărilor ce i se vor aduce pe parcursul anului, astfel ca importantele investiții de care beneficiază industria petrolului să fie fructificate la maximum potrivit destinației lor (menționăm, în legătură cu aceasta, că numărul sondelor de extracție și volumul fondurilor fixe crește într-un ritm mai rapid decît producția, ceea ce impune compensarea efectelor negative pe care acest proces obiectiv le are asupra productivității muncii și cheltuielilor de producție) ;

3) **accelerarea lucrărilor de cercetare științifică, a experimentării, implementării și generalizării în practica productivă a rezultatelor lor,** în vederea aplicării tehnologiilor celor mai adecvate condițiilor fiecărui zăcămînt.

Aceste trei direcții convergente trebuie să asigure pe plan organizatoric, tehnic și tehnologic, în condițiile unei eficiențe economice sporite, **valorificarea principalelor căi de creștere a producției :**

■ **mărirea** la 94% (față de nivelul atins în anul trecut, de 93%), iar într-o perspectivă apropiată la 95% a **gradului de utilizare a fondului de sonde existent,** prin prelungirea duratei de funcționare între două intervenții, reducerea timpului de execuție a lucrărilor de intervenții, ca și a celor de reparare și repunere în funcțiune a sondelor inactive ;

■ **optimizarea regimului tehnologic de funcționare a sondelor,** prin mărirea capacității de extracție la cele în pompaj și creșterea volumului de operații pentru intensificarea afluxului de țiței ;

■ **extinderea proceselor de creștere a factorului de recuperare a țițeiului din rezerve** — obiectiv a cărui importanță de prim ordin rezultă din faptul că un procent de creștere echivalează, în condițiile zăcămintelor de la noi, cu producția pe timp de doi ani ;

■ **recuperarea integrală a gazelor asociate cu țițeiul,** în vederea prelucrării lor pentru utilizări superioare.

Consolidarea organizatorică a brigăzilor de producție petrolieră

PERFECȚIONAREA organizării și conducerii industriei de petrol și gaze, pe baza măsurilor statuate prin Decretul Consiliului de stat nr. 171/1983, a avut ca principală componentă întărirea subunităților de bază în care se realizează producția propriu-zisă, prin constituirea de brigăzi (de producție petrolieră, de foraj) puternice, care să dispună de toate pîrghiile și mijloacele necesare realizării sarcinilor de plan, de un personal muncitor (inclusiv cadre tehnice) corespunzător dimensionat ca număr și structură profesională.

Diferențiate pe 3 tipuri (mică, mijlocie, mare), brigăzile de producție exploatează între 20 și 100 de sonde, pe o rază de activitate cuprinsă între 3 și 10 km, cu un număr de personal variind în limitele 50—150. Formațiile de lucru din cadrul lor, conduse de maiștri, sînt specializate pe grupe de activități : realizarea producției, supravegherea sondelor, mărirea factorului de recuperare, colectarea și separarea țițeiului și gazelor ; intervenții la sonde aflate în producție, punere în producție a sondelor noi și reparații capitale la sonde ; întreținere mecano-energetică. O astfel de grupare se pretează la — și impune — o asemenea ridicare a calificării și policalificare, ce să permită suplinirea fără dificultăți a oamenilor temporar indisponibili, cuprinderea întregii raze de activitate a brigăzii, redimensionarea efectivului potrivit sarcinii de creștere a productivității muncii. Este de datoria conducerii schelelor să asigure la un înalt nivel calitativ acest proces de instruire permanentă, în forme adaptate la specificul dispersării brigăzilor și a localităților în care domiciliază muncitorii.

Un rol deosebit de important în realizarea producției în condițiile de eficiență prevăzute revine **șefului de brigadă** ; de el depind fundamentarea măsurilor pentru realizarea planului și mobilizarea tuturor membrilor brigăzii pentru îndeplinirea acestora. Pînă în prezent, deși au fost deplasate un număr important de cadre tehnice de la verigile superioare, nu s-a reușit pretutindeni acoperirea cu ingineri, respectiv subingineri a tuturor posturilor de șefi de brigadă și de adjuncți ai acestora (ca să nu mai vorbim de personalul tehnic productiv de extracție și electromecanic), iar o parte din specialiștii existenți sînt încă stagiari). *) În această situație, o soluție ar fi aceea ca, pe cît posibil, **cadrele de conducere ale brigăzii și ale formațiilor componente să fie astfel selecționate, încît să-și completeze reciproc cunoștințele teoretice și experiența practică.** Ar trebui revitalizată și multiplicată, prin acest cuplu, figura — tradițională în rîndurile petroliștilor noștri — a chirovnicului, maistrul sondor șef, care „simte" sondele uneori mai bine decît aparatele de detecție ale geologilor și decît instrumentele de control, om cu spirit de organizare, de răspundere profesională și cu o autoritate morală capabilă să contribuie la sudura și permanentizarea colectivului.

Neîntîrziat, pe baza reeșalonării planului, este necesar să se procedeze la **actualizarea contractelor de acord global ale bri-**

*) Pentru concretizarea și îmbogățirea cunoștințelor inginerilor și subinginerilor stagiari din anii II și III de stagiu în problematica specifică ramurii a conducerii organizării producției și muncii, Centrul de perfecționare a personalului din industria extractivă (colectivul pentru petrol) a organizat un program special, aflat în prezent la a opta serie (cîte 7 module, eșalonate în nouă cicluri cu o durată totală de 5 săptămîni). Desfășurat sub formă de lecții, dezbateri, aplicații și concretizat pentru fiecare ciclu într-o lucrare de absolvire cu temă legată de cerințele locului de muncă al fiecărui cursant, programul contribuie la integrarea mai bună a stagiarilor în problematica organizării și conducerii proceselor de producție. Mai notăm, dintre programele aflate în derulare sau în pregătire de către centru : conducerea producției și a muncii în cadrul brigăzilor de producție petrolieră și de foraj ; normarea muncii în activitatea de foraj-extracție ; tehnologii îmbunătățite de forare a sondelor de petrol și gaze ; maistrul — conducător și organizator al formației de lucru.

găzilor, stabilindu-se noile sarcini fizice lunare și suma globală determinată în raport cu manopera aferentă, condițiile de calitate, limitele normate ale consumurilor de materiale, combustibil și energie, plafonul admis al cheltuielilor de producție. N-am aduce în atenție această îndatorire cunoscută, dacă n-ar fi schele unde defalcarea planului pe brigăzi se face încă formal, fără a se ține seama de parametrii fiecărei sonde — și unde elementele de natură economică din anexele la contracte nu sînt apte să constituie baza pentru o reală gestiune economică la acest nivel. Totodată, paralel cu normarea judicioasă a consumurilor materiale și energetice se cere urmărită cu strictețe aprovizionarea la timp cu cantitățile necesare, dat fiind caracterul prioritar al producției de hidrocarburi.

Activitatea schelei — concentrată asupra problematicii subunităților de bază

EXERCITAREA atribuțiilor sporite acordate schelelor prin decretul amintit, îndeplinirea răspunderilor corespunzătoare cer ca **apropierea conducerii de procesul de producție, deci de activitatea brigăzilor** să se manifeste, pe planul structurii și al relațiilor, în mod evolutiv și elastic, întrucît specificul activității de extracție, elementele ei aleatorii presupun pe de o parte o permanentă adaptare, iar pe de altă parte pregătirea în mai multe variante a perspectivei.

Mecanismul de funcționare al schelei trebuie văzut, practic, în două planuri : cel al procedurilor industriale — modul concret în care se desfășoară activitățile și relațiile ; cel al procedurilor administrative — sistemul informațional-informatic, documentele și evidențele utilizate. Din analiza modului de funcționare se desprind unele direcții de perfecționare, acțiunile în sensul lor putînd aduce o contribuție substanțială la succesul efortului pentru recuperarea rămînerii în urmă, la ridicarea potențialului efectiv de valorificare a tuturor resurselor de creștere a producției, a productivității muncii, a eficienței economice.

● **Detalierea structurilor organizatorice în funcțiune și activizarea superioară a fiecăreia din componentele acestora.** În acest sens, încă este loc pentru aprofundarea exercitării noilor atribuții pe care schela le-a preluat, în cadrul actualei organizări, de la trust — în domenii ca : investiții, planificare, studii geologice, introducerea de tehnologii noi, aprovizionare tehnico-materială, financiar-contabil, personal. Subliniem în mod deosebit sarcinile ce revin compartimentului de producție, legate de răspunderile sale privind : coordonarea activității brigăzilor de producție și a formațiilor independente din cadrul schelei, în ce privește extracția țițeiului și gazelor asociate ; coordonarea activității referitoare la regimul de exploatare și cercetare, probe de producție, intervenții și reparații capitale la sonde : mișcarea și tratarea țițeiului, prelucrarea și transportul gazelor, fabricarea gazolinei. Compartimentele de organizare, mecanic, energetic sînt și ele datoare să-și desfășoare munca în principal pe teren, pentru a cunoaște și rezolva în timp util problemele brigăzilor. Printre preocupările de actualitate ale secțiilor mecano-energetice din schele se numără și repunerea în funcțiune a troliilor și instalațiilor de intervenție imobilizate din lipsă de piese, subansambluri etc.

● **Îmbunătățirea conducerii planificate la toate nivelurile și în toate compartimentele sistemului schelei.** Ne-am referit, mai sus, la necesitatea fundamentării riguroase a planului operativ de producție al brigăzilor, pornind de la datele referitoare la regimul de funcționare și randamentul fiecărei sonde. În colaborare cu compartimentele de resort, cel de planificare trebuie să coreleze planul brigăzilor cu cel al secției mecano-energetice, al formației de colectare, manipulare și tratare a țițeiului, al secției (atelierului) de gaze (compresoare) și desbenzinare, al autobazei de transport ; să imprime prin plan preocuparea pentru reducerea duratei de execuție a reparațiilor capitale, de punere, respectiv repunere în funcțiune a sondelor noi și a celor inactive ; împreună cu compartimentul de producție și cel de organizare, să propună constituirea, în perioadele cu număr foarte mare de sonde noi, a unor formații separate de punere în producție.

● **Revitalizarea activităților și lucrărilor de concepție,** care se cer stăpînite și efectuate în avans față de activitățile de execuție. Dată fiind complexitatea crescîndă a problemelor tehnice-tehnologice la nivel de schelă, compartimentul geologic, inginerie de zăcămînt, tehnologii noi, normative trebuie să devină nu numai placa turnată a transferului cercetării de institut în progres tehnic în producție, ci un real **nucleu de cercetare-proiectare pentru activitatea geologo-tehnică în cadrul schelei și al brigăzilor de producție,** în vederea exploatării rezervelor existente și punerii în valoare a noi rezerve productive. Aici se concentrează sarcina de a rezolva o parte însemnată din **măsurile de ordin tehnologic** prevăzute în programul adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. : extinderea exploatării prin gaz-lift cu supape diferențiale, creșterea volumului operațiilor de fisurări hidraulice, acidizări, tratamente cu substanțe tensioactive, retrageri și adiționări la straturi superioare, combaterea viiturilor de nisip ; introducerea în exploatare a utilajelor și echipamentelor perfecționate pe care le va livra construcția de mașini ; determinarea amplasamentului sondelor de reacție, de completare de gabarit ; extinderea experimentării și aplicării proceselor moderne — fizice, chimice, biologice — de recuperare a țițeiului din zăcămînt.

INTEGRATE în Programul de măsuri pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1985 și pregătirea înfăptuirii în bune condiții a planului pe 1986, aprobat de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., acțiunile ce se desfășoară în prezent în industria petrolului în vederea recuperării restanțelor și realizării producției planificate de țiței constituie pentru toți oamenii muncii din acest sector, începînd de la colectivele brigăzilor, un examen al capacității profesionale și organizatorice. Mobilizați de indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, petroliștii răspund chemării secretarului general al partidului prin însuflețite fapte de muncă, expresie a conștiinței lor revoluționare, a voinței de a contribui la progresul economico-social al țării.

Dorin CONSTANTINESCU

PERISCOP

■ FONDUL de sonde în exploatările de țiței din U.R.S.S. a crescut în cincinalul trecut (1975—1980) cu peste 46%, numărul lor ajungînd la 83 mii. După cum se arată într-un studiu inclus în culegerea „Probleme actuale ale evaluării eficienței economice în ramurile extractive", apărută la Moscova, coeficientul mediu de utilizare a acestui fond a crescut, în intervalul menționat, de la 0,902 la 0,921, nivelul său fiind influențat negativ de rezultatele din zonele tradiționale de exploatare, cum sînt cele din Azerbaidjan, unde extracția se face de la adîncimi relativ mari, în mare parte cu sonde vechi, înregistrîndu-se un volum important de reparații capitale ; se subliniază necesitatea unei mai bune organizări și dotări tehnice a activității de reparații, în condițiile fundamentării judicioase a planificării operative și de perspectivă și ale asigurării resurselor materiale necesare pentru efectuarea RK.

■ DOUĂ REVISTE sovietice de economie, organizare și conducere — în domeniul extracției, respectiv al prelucrării petrolului — au publicat articole conținînd analize și propuneri referitoare la extinderea și perfecționarea organizării muncii în brigăzi de producție. Se arată, printre altele, că în cazul unor defecțiuni în aprovizionarea tehnico-materială au loc modificări de plan și, ca urmare, folosirea temporară a muncitorilor la lucrări nelegate de activitatea lor de bază, ceea ce încalcă principiul autonomiei operaționale a brigăzilor în rezolvarea problemelor de producție. Există diferențe considerabile între uniunile (trusturile) de petrol și gaze în ce privește durata și calitatea execuției reparațiilor capitale la sonde. Unele brigăzi consumă pînă la 50% din timpul lor de lucru pentru operații neproductive de închidere și mutare a sondelor, ceea ce duce la un coeficient slab de activizare a fondului de sonde, la depășirea normativului privind numărul de sonde aflate în reparații curente planificate și în reparații capitale. Apare necesară o astfel de reproiectare a structurii organizatorice la eșalonul superior, prin care compartimentele de planificare, tehnologie, de producție și cele economice să fie orientate spre rezolvarea problemelor verigilor primare — brigăzile. Consiliile de conducere ale uniunilor sînt datoare să analizeze periodic situația extinderii lucrului în brigăzi, eficiența diferitelor categorii de activități ale acestora — foraj, extracție, construcții, precum și asigurarea lor cu echipament tehnic și mijloace de transport tehnologic.

■ SISTEMELE COMPUTERIZATE își găsesc un larg domeniu de aplicare în extracția țițeiului și gazelor și în transportul acestora prin conducte. Ele se împart în trei categorii : operative (de teren) — utilizate în cercetări geologice, foraj, transportul produselor ; tactice (de producție) — care servesc la prelucrarea datelor seismice, automatizarea deservirii sondelor, controlul extracției, planificarea cheltuielilor materiale ș.a. ; strategice (de planificare) — pentru elaborarea planurilor pe termen lung și a prognozelor de producție și desfacere. Calculatoarele permit ca de la automatizarea fiecărui compresor în parte să se treacă la comanda automată a unei întregi conducte magistrale de gaze.

Primul sistem informatic în extracția petrolului a fost introdus în Statele Unite în anul 1962 ; în prezent, astfel de sisteme sînt utilizate în S.U.A. la 30% din totalul sondelor, care dau cca 60% din producția de țiței a țării. În bazinul Oldenburg, din R.F. Germania, o rețea de 2600 km de conducte de gaze și 5 stații de compresoare este comandată de un sistem compus din 12 calculatoare și 40 de microprocesoare, care prelucrează curent un total de 6000 de informații și emite 2000 de comenzi privind toate activitățile ce alcătuiesc procesul de extracție și transport.

40 de ani de la victoria asupra fascismului

Aspecte din rezistența economică a poporului român împotriva hitlerismului [I]

ÎN ACEST AN, la 9 Mai, poporul român, împreună cu întreaga omenire progresistă aniversează împlinirea a 40 de ani de la victoria asupra fascismului — eveniment de o covîrșitoare însemnătate în istoria universală, în lupta națiunilor lumii împotriva celor mai reacționare forțe ale imperialismului, ale întunericului și războiului. Printr-o coincidență simbolică, la 9 Mai sărbătorim și „Ziua independenței", pagină luminoasă din istoria națională, în lupta de veacuri a poporului român pentru libertate și independență, aducînd cu acest prilej un fierbinte omagiu și o înaltă cinstire eroilor neamului, care, cu neasemuită vitejie pe cîmpul de luptă, au pecetluit, cu sîngele lor, actul istoric al proclamării, în 1877, a independenței depline de stat a României.

La marcarea gloriosului jubileu al victoriei asupra fascismului, poporul nostru se prezintă cu conștiința datoriei împlinite, cu sentimentul de legitimă mîndrie de a-și fi adus nemijlocit contribuția materială și umană la uriașa bătălie purtată de forțele coaliției antihitleriste pentru înfrîngerea celui mai periculos dușman al independenței popoarelor, al păcii și progresului întregii lumi, fascismul. Poporul român s-a ridicat cu hotărîre împotriva fascismului și a politicii sale înrobitoare încă din primele momente ale apariției sale. Eroicele lupte revoluționare ale muncitorimii române din ianuarie-februarie 1933 au constituit primele mari manifestări antifasciste de masă care au avut loc în Europa după venirea lui Hitler la putere în Germania. În anii premergători războiului, Partidul Comunist Român a organizat și condus mari acțiuni de luptă și demonstrații antifasciste și antirăzboinice. O expresie elocventă a hotărîrii ferme a poporului român de a apăra pacea, libertatea și integritatea patriei a fost marea demonstrație de la 1 Mai 1939, în organizarea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut un rol determinant. La chemările Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, forțele progresiste și patriotice din România au militat activ și au opus o dîrză rezistență politicii antinaționale promovate de unele cercuri guvernante, care au împins România în sfera de influență a Germaniei și apoi au tîrît-o, contrar voinței poporului, în războiul criminal dezlănțuit de Hitler împotriva Uniunii Sovietice. Lupta împotriva războiului și a ocupanților hitleriști a luat caracterul unei adevărate rezistențe naționale, antifasciste și antinaziste, exprimată prin ample acțiuni de sabotare a mașinii de război hitleriste, constituirea formațiunilor de partizani, unirea într-un front larg de luptă a tuturor forțelor patriotice, democratice și antifasciste ale țării, pentru ieșirea României din război și alăturarea ei coaliției forțelor antifasciste. Înfăptuirea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 a dus la răsturnarea guvernului de dictatură militară a lui Antonescu. Scuturînd dominația fascistă și luîndu-și soarta în propriile mîini, poporul român a întors armele contra Germaniei hitleriste, s-a alăturat cu întregul său potențial militar și economic coaliției antihitleriste și a luptat de partea acestora pînă la victoria finală. Eliberînd Capitala și cea mai mare parte a țării de trupele hitleriste, armata română a continuat să lupte, cot la cot cu ostașii sovietici, pentru eliberarea părții de nord-vest a României, cotropită de Ungaria horthystă în urma odiosului Dictat fascist de la Viena din august 1940, iar apoi peste 500 mii ostași și ofițeri români și-au adus contribuția eroică la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți a Austriei, de sub jugul hitlerist. În acest fel, poporul român a demonstrat prin fapte că nu a avut nimic comun cu acei care au dezlănțuit războiul contra Uniunii Sovietice, că aspirațiile sale erau de partea popoarelor care s-au opus fascismului, care luptau pentru dreptate, libertate și independență. La a 40-a aniversare a victoriei asupra fascismului, Republica Socialistă România se înfățișează ca o țară liberă, independentă și suverană, cu o civilizație înaintată, unde poporul strîns unit în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, traduce cu succes în viață programul strălucit de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului. România socialistă se află în prezent în primele rînduri ale luptei pentru apărarea păcii, pentru dezarmare și salvarea omenirii de un război atomic.

O expresie strălucită a acestei poziții este și vibranta chemare la pace a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** făcută cu prilejul realegerii sale în înalta funcție de președinte al Republicii : **„Acum, pînă nu este prea tîrziu, pînă nu au început să cadă primele bombe, pînă nu s-a dat drumul rachetelor cu diferite raze de acțiune cu încărcătură nucleară, în numele popoarelor noastre, al viitorului planetei, să trecem peste orice alte considerente, să acționăm pentru distrugerea armelor nucleare, pentru înlăturarea primejdiei unui război mondial, a unei catastrofe nucleare, să facem totul pentru a răspunde așteptărilor tuturor națiunilor lumii !"**

CONDUCĂTORUL luptei poporului împotriva fascismului, pentru apărarea libertății, suveranității și integrității teritoriale a fost Partidul Comunist Român : **„Este marele merit al Partidului Comunist Român** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, președintele Republicii — **că s-a aflat în aceste grele împrejurări în fruntea luptei pentru apărarea intereselor vitale ale poporului, a integrității naționale, împotriva războiului. (...) Poziția fermă a Partidului Comunist Român, organizarea luptei active împotriva războiului, a activității de sabotare a mașinii militare fasciste, hitleriste, organizarea luptei de partizani, au făcut ca Partidul Comunist Român să cîștige poziții importante în viața politică, să fie respectat și să poată realiza, împreună cu cele mai diverse forțe politice, patriotice, naționale, un puternic front împotriva războiului, a hitlerismului"**. (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 22, Ed. politică, București, 1982, p. 17).

Ridicîndu-se ferm împotriva războiului și agresiunii, poporul nostru a militat **consecvent pentru apărarea suveranității și integrității teritoriale a țării.** Forțele antifasciste, patriotice, în frunte cu Partidul Comunist Român au condamnat Dictatul odios de la Viena, care a dus la răpirea vremelnică a părții de nord-vest a României de către Ungaria horthystă. Documentele vremii aduc mărturii grăitoare despre puternicul val de revolte, indignare și proteste ce a cuprins toată țara. La Cluj, Timișoara, Oradea, Arad, Brașov, Sibiu și București și alte localități, zeci de mii de muncitori, studenți, intelectuali și militari au înfierat arbitrajul odios care a dus la ciuntirea teritoriului național și și-au exprimat hotărîrea fermă de a lupta pentru eliberarea pămîntului cotropit.

Poporul român era potrivnic politicii antinaționale promovată de dictatura militaro-fascistă, ocupației germane și jefuirii bogățiilor țării de către Reich-ul hitlerist. Dictatura antonesciană, alianța militară cu Germania nazistă și prezența trupelor germane pe teritoriul țării constituiau principalele cauze ale stării deosebit de grave create prin antrenarea României, împotriva voinței poporului, în războiul antisovietic. **Partidul Comunist Român a condamnat de la început războiul antisovietic** și a chemat toate forțele antifasciste, patriotice pentru încetarea lui. În manifeste lansate de Partidul Comunist în toamna lui 1941 se arată că „războiul nostru alături de Germania nu este recunoscut ca «național» și «sfînt» întrucît ne-au dus «peste Nistru» în loc să eliberăm cele două milioane de români subjugați și maltratați de grofii unguri, că «6 septembrie», ziua instaurării dictaturii antonesciene, înseamnă cedarea Ardealului, răpirea libertății naționale, ocupația militară germană, scumpete, sărăcie, război, peste 300 mii morți și răniți, exploatare sîngeroasă pentru Hitler, teroare, asasinate, închisoare și lagăre".

Documentația pentru prezentul articol a fost extrasă din materiale de arhivă aparținînd Fondurilor Ministerului de Interne, Ministerului Apărării Naționale, și filialelor Arhivelor Statului din județele Vilcea, Vrancea, Mehedinți, din colecția de microfilme S.U.A., a Direcției generale a Arhivelor Statului. Majoritatea documentelor au fost publicate în volumul „23 August 1944", documente, București, 1984, volumele I și II

În organizarea rezistenței antinaziste, a luptei pentru ieșirea din război și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită armatei. Armata română formată în majoritate din fii de muncitori și țărani, cu un corp de comandă constituit dintr-un număr însemnat de ofițeri patrioți, nu se putea împăca cu situația de a lupta pentru o cauză străină, opusă intereselor poporului român. „Ofițerii și trupa — raporta comandantul corpului I Armată — au primit cu indignare și durere sufletească știrea pierderii a unei părți din trupul țării". Ei „își manifestă regretul că nu s-a răspuns cum se cuvine, adică cu armele, acelora care ne-au silit să părăsim o parte din pămîntul strămoșesc". Munca politico-organizatorică în armată a luat forme variate și a cunoscut o intensificare deosebită pe măsura desfășurării războiului. Marele Cartier general al Armatei a III-a raporta încă în septembrie 1941 că Partidul Comunist a dat instrucțiuni să se înceapă o acțiune intensă de propagandă în rîndurile ostașilor înapoiați de pe front, pentru a-i convinge că este în interesul lor ca războiul să se sfîrșească în cît mai scurt timp. Soldații și ofițerii români manifestau atitudini ostile războiului antisovietic și armatei naziste. Din această cauză autoritățile germane aveau rezerve întemeiate în ce privește devotamentul armatei române față de Antonescu și Germania. „Starea de spirit a armatei române nu este de loc entuziastă — raporta în 1942 atașatul militar al Ungariei la București", mulți din cei obligați la serviciul militar nu se prezintă la unitățile lor, la Brașov 400 rezerviști ai unei unități militare au fost tratați ca dezertori ; dintre ei 14 au și fost condamnați la moarte. Legația germană din București raporta în noiembrie 1943 despre faptul că armele livrate de Germania nu sînt întrebuințate contra Uniunii Sovietice ci rămîn în țară, pe motiv că trebuie să se apere contra Ungariei. Se încearcă a se păstra în țară cît mai puține trupe germane, chiar și cele destinate apărării terenurilor petrolifere sînt considerate inoportune, s-a dat ordin să se supravegheze toți germanii din București. S-au semnalat chiar ciocniri între unități ale armatei române și trupele SS.

Puternicul spirit antihitlerist din armată constituie reflectarea cea mai fidelă a ecoului pozitiv al intensei munci de lămurire dusă de partid în rîndurile soldaților și ofițerilor. Răspunsul patriotic unanim dat de armata română chemării partidului a fost întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste, la 23 August 1944, contribuție remarcabilă la victoria revoluției de eliberare socială și națională. Armata și-a dovedit atașamentul său patriotic față de popor și patrie, față de cauza păcii și libertății prin lupta eroică dusă pentru eliberarea părții de nord-vest a României de sub ocupația horthystă, prin sacrificiul de sînge adus la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei de sub jugul hitlerist.

Rezistența antifascistă și antihitleristă, organizată și condusă de Partidul Comunist Român a avut un caracter profund patriotic. Ea avea ca scop răsturnarea regimului antonescian, întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste, alungarea ocupanților naziști și horthyști, refacerea integrității și suveranității naționale a țării. Din momentul izbucnirii războiului, **Partidul Comunist Român a chemat și organizat masele largi populare la luptă împotriva politicii agresive a Germaniei naziste și a forțelor reacționare din țară.** Într-un manifest din 1941 al partidului se aprecia nazismul ca „dușmanul nostru de moarte, pericolul nostru ca popor, inamicul numărul unu, moartea lor înseamnă victoria noastră. Călăul și groparul oamenilor liberi și al popoarelor libere este unul singur : Hitler. Deci prăbușire și moarte". „Interesul suprem național cere ca **România să rupă alianța cu Hitler** — se spune într-un apel al partidului publicat în România liberă din 22 martie 1944 — **și să întoarcă armele împotriva nemților,** dușmanii comuni ai Națiunilor Unite, și ai României. Numai astfel salvăm viitorul țării, al poporului, al armatei. Viitorul țării depinde de contribuția noastră la înfrîngerea lui Hitler [...]. Trecerea de partea Națiunilor Unite ne asigură existența națională".

Rapoarte informative ale unităților militare germane și ale Siguranței române semnalează o **varietate mare de forme și mijloace prin care partidul a organizat și condus acțiunile de sabotaj.** S-au creat noi și puternice celule comuniste în întreprinderi și uzine, la căi ferate și alte obiective importante. Documentele cercetate ne oferă informații concludente din care rezultă că **sabotajul era organizat pe o scară întinsă și era îndreptat spre pozițiile cheie ale economiei.** Iată cîteva exemple : organizația Partidului Comunist din Ilfov a lansat o circulară prin care condamnă intrarea României în război, alături de puterile Axei, și îndeamnă masele la sabotarea producției și împiedicarea transporturilor trupelor germane și române. Organizația de partid a Capitalei a dat dispoziții să se intensifice acțiunile de sabotaj în special în întreprinderi militare, în obiectiv era și distrugerea uzinei electrice și a locomotivelor. Dintr-o informare a organelor de siguranță din octombrie 1942 rezultă că C.C. al P.C.R. a dat dispoziții organizațiilor regionale și locale **să intensifice propaganda de sabotaj în industria de război și în transporturile militare,** să se creeze, în acest scop, nuclee capabile să întrerupă prin incendii, explozii etc., buna funcționare a întreprinderilor. Conducerea centrală a partidului a hotărît să pună în aplicare o serie de acte de sabotaj de mari proporții : incendieri în întreprinderi de interes militar, provocări de catastrofe la trenurile de transport militare, incendieri de cisterne. Inspectoratul regional de poliție Timișoara raportează în februarie 1944 că toate sforțările comuniștilor converg spre distrugerea mașinii de război a dușmanului U.R.S.S. Munca de distrugere se duce în trei direcții : **cîștigarea armatei de partea comuniștilor, organizarea sabotajului în întreprinderile de război, acte de diversiune la C.F.R.** În vederea organizării sabotajului, comuniștii activează intens pentru stabilirea de legături în întreprinderi, mai ales în cele care lucrează pentru război și la căile ferate. C.C. al P.C.R. a propus ca elementele ce se află în întreprinderi să întocmească rapoarte despre situația din întreprinderi din punct de vedere al contribuției la război și să se vadă posibilitatea de a se asocia direcțiunea întreprinderilor la acțiunea de sabotaj.

dr. Iosif I. ADAM

O concepție profund științifică privind rolul industriei

(Urmare din pag. 5)

sională; în domeniul mijloacelor tehnicii de calcul electronice se va pune accentul pe producția de minicalculatoare și microcalculatoare pentru conducerea proceselor industriale, precum și a unor noi tipuri evoluate de echipamente periferice; în industria constructoare de mașini vor avea prioritate cele cu comandă-program numerică și afișaj de cote, roboți și manipulatoare care să încorporeze echipamente și aparatură electronică de înaltă performanță.

În afara priorităților acordate diferitelor subramuri și grupe de produse, efectele programului tehnico-științific asupra industriei și a întregii economii naționale sînt prevăzute a fi încorporate pe un plan mult mai larg, al ridicării nivelului calitativ al activității și sporirii rolului factorilor intensivi în procesul creșterii economice. Așa cum rezultă din raportul prezentat la Congres de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în viitorul cincinal și în perspectiva deceniului 1990—2000, în procesul dezvoltării industriei și a ansamblului economiei naționale știința își va amplifica și consolida poziția, în sensul că tot ceea ce este prevăzut să se realizeze va avea ca punct de plecare exigențele cuceririlor științifice și tehnice, evoluția fiecărui sector de activitate va fi împletită organic și condiționată de progresul cercetării științifice, de capacitatea de a utiliza într-un mod superior soluțiile oferite de cercetare. Intercondiționarea dintre cercetarea tehnico-științifică și activitatea economico-socială din industrie și celelalte ramuri se va realiza sub cele mai diverse forme : structurile de ramură și teritoriale ale industriei vor decurge, în primul rînd, din cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane ; rezultatele cercetării științifice și tehnologice vor constitui mijlocul principal pentru creșterea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil. Dezvoltarea și modernizarea industriei pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane vor avea efecte pozitive asupra perfecționării calitative în toate celelalte ramuri și sectoare de activitate, vor produce schimbări cantitative și structurale în ansamblul forțelor de producție ale țării, asigurînd nu numai o amplă și intensă, dar și o mai rațională utilizare a resurselor, în vederea creșterii accelerate și armonioase a diferitelor ramuri și sectoare de activitate, un echilibru calitativ superior al complexului economic național.

Privită în această perspectivă, dezvoltarea și modernizarea industriei și a întregii economii naționale arată, o dată în plus, cît de mare și importantă a fost și este prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și țării. Opera sa teoretică, ideologică și politică, izvorîtă din capacitatea de strălucit gînditor, precum și calitățile sale de iscusit conducător revoluționar, completate cu dragostea nețărmurită față de destinele țării, ne dau și pentru viitor garanția că ceea ce s-a prevăzut se va înfăptui, că România va merge neabătut pe drumul glorios al făuririi unei societăți superioare, al progresului și civilizației.

Dezbaterea conținutului și funcțiilor unei categorii economice esențiale

FONDURILE sociale de consum reunesc acele mijloace menite să satisfacă, cu precădere după nevoi (sub formă de servicii și bunuri gratuite sau cu înlesniri la plată, precum și sub formă de alocații bănești), cerințe de primă însemnătate ale populației ; în domeniul instruirii și culturii, ocrotirii sănătății, întreținerii celor inapți de muncă din cauză de vîrstă și boală, întreținerii copiilor și tineretului etc. Examinarea acestei categorii economice — direct legată de viață și condiționată, totodată, în măsură importantă, de nivelul dezvoltării economice — a suscitat și suscită interesul specialiștilor, ei urmărind cunoașterea în detaliu a naturii și conținutului categoriei economice la care ne referim, a legilor și legităților dezvoltării ei, studierea problemelor practice care privesc fondurile sociale de consum etc. ; în acest domeniu teoria și practica românească, înfăptuirile respective, avînd la bază concepția umanistă a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se situează pe un loc de seamă.

În șirul unor asemenea preocupări, răspunzînd îndemnurilor secretarului general al partidului, de a cerceta, pe multiple planuri, și dintr-o largă perspectivă, fenomenul economic românesc, se înscrie volumul **„Fondurile sociale de consum"**, elaborat de un colectiv de autori sub coordonarea lui **Grigore Vâlceanu, Maria Poenaru** și **Maria Molnar,** apărut la sfîrșitul anului trecut, în Editura Academiei R.S.R., colecția „Bibliotheca Oeconomica" *. În fapt, în peisajul literaturii noastre economice avem de a face cu cel dintîi volum care abordează ca atare, în mod unitar, problematica complexă a fondurilor sociale de consum, cu un volum care încearcă — și după părerea noastră reușește cu rezultate meritorii — să răspundă unor probleme noi, teoretice și practice, ale domeniului. Ar fi aceasta o primă și însemnată calitate a lucrării.

O alta decurge din maniera și viziunea examinării fondurilor sociale de consum. Este vorba de angrenarea în dezbaterea largă de idei din cadrul literaturii economice socialiste, cît și a celei din unele state capitaliste, a experienței și considerentelor românești cu privire la definirea conținutului și funcțiilor fondurilor sociale de consum, cu privire la delimitarea sferei lor de cuprindere, sursei și mecanismului lor de formare și finanțare, a direcțiilor, principiilor și criteriilor de repartizare a lor etc. Bunăoară, interpretarea pe care o dau autorii funcțiilor fondurilor sociale de consum. Se subliniază, că funcția economică a acestora, de a contribui, în sensul cel mai larg, la reproducția, în bune condiții, a forței de muncă, se realizează prin însăși înfăptuirea funcției lor sociale — de a contribui la susținerea și ridicarea nivelului de trai al populației, de a asigura realizarea politicii sociale. Sînt evidențiate, în acest context, necesitatea utilizării fondurilor sociale de consum pe o arie largă, deopotrivă cu cerința de a se acționa cu hotărîre pentru asigurarea resurselor alimentării lor. Autorii subliniază, în acest ultim sens, necesitatea formării fondurilor sociale de consum pe seama costului producției, astfel încît aceasta să reflecte cît mai complet cheltuielile cu factorii de producție ; cerința concentrării într-un fond național unic, cu o circulație deosebită, avînd venituri și cheltuieli proprii, a mijloacelor destinate satisfacerii nevoilor de importanță macrosocială ale populației, în paralel cu descentralizarea acelei părți utilizate pentru acoperirea nevoilor la nivel de unitate economică, socială sau administrativ teritorială — constituind toate acestea elemente ale — sau utile, — practicii noastre economico-financiare.

Din carte se relevă limpede rolul activ pe care îl au fondurile sociale de consum în realizarea unuia din cele mai importante obiective ale politicii sociale în societatea noastră, acela privind realizarea principiilor echității socialiste. Pe de o parte — se subliniază — satisfacerea cu ajutorul fondurilor sociale de consum a unor nevoi fundamentale pentru dezvoltarea personalității și a capacității creatoare a omului are drept urmare dezvoltarea aptitudinilor pentru muncă la toți cetățenii, cu alte cuvinte realizarea unei anume apropieri între membrii societății în ce privește premisa principală pentru obținerea unor cîștiguri superioare, înscrise pe o scară rezonabilă de diferențiere. Pe de altă parte — se mai arată în lucrare — fondurile sociale de consum pot fi înțelese și ca un sprijin acordat familiilor cu mai mulți copii, cu persoane cu incapacitate de muncă, familii pentru care, în absența alocațiilor respective, posibilitatea satisfacerii unor servicii sociale care nu sînt gratuite ar fi puternic limitată de nivelul cîștigurilor de muncă.

Tocmai dintr-o asemenea perspectivă autorii abordează corelația între creșterea fondurilor sociale de consum și creșterea retribuției după muncă, astfel încît să nu fie afectat rolul stimulator al acesteia din urmă. Se relevă cerința îmbinării celor două forme de repartiție — din fondurile sociale de consum și din retribuție — astfel încît să se obțină rezultate maxime atît în ce privește sporirea producției și a eficienței economice, cît și în ce privește bunăstarea, împlinirea nevoilor sociale.

Cu ajutorul unor considerații de detaliu — analizîndu-se influența serviciilor în natură și a alocațiilor sociale sub formă bănească asupra cointeresării și stimulării personalului în obținerea unor rezultate cît mai bune în producție — autorii desprind concluzia după care „dacă sînt orientate corect, în concordanță cu esența și funcțiile pe care le au, utilizarea fondurilor sociale de consum, ca formă distinctă de repartiție, nu numai că nu afectează cointeresarea materială ci, dimpotrivă, o potențează..." În același cadru de probleme am reținut opinia autorilor potrivit căreia, pe termen scurt, corelația dintre dinamicile celor două forme de repartiție se constituie la interferența obiectivelor prezente și de perspectivă apropiată ale politicii economice și sociale ; pe termen lung însă — fiind luate în considerație progresele în dezvoltare, modificările previzibile în structura populației, ridicarea generală a nivelului de trai — ipoteza creșterii mai rapide a fondurilor sociale de consum poate dobîndi un credit considerabil.

O deosebită atenție au consacrat autorii examinării influențelor pe care le au fondurile amintite în ce privește consumul populației. Este vorba de o anume modelare a acestui consum prin însăși selecția nevoilor ce se acoperă din fondurile sociale de consum. Utilizarea, de exemplu, a acestor fonduri pentru finanțarea serviciilor social-culturale oferite gratuit populației constituie una din premisele importante ale determinării modelului de consum al cetățenilor, prin situarea nevoilor respective pe un loc prioritar. De asemenea, prin participarea la întreținerea persoanelor inapte de muncă, fondurile menționate contribuie, la constituirea, în mai mare măsură, a unor caracteristici definitorii ale modelului de consum și modului de viață socialist.

Desigur, problematica lucrării este vastă, rod al unui considerabil efort de cercetare, al consultării unei bibliografii de referință alcătuită din lucrări originale și legislația respectivă din mai multe state ale lumii. Într-o succesiune logică, considerațiile teoretice privind fondurile sociale de consum sînt urmate de analiza utilizării și eficienței fondurilor amintite. În această parte a cărții sînt avansate opinii de un real interes referitoare la aprecierea ca atare a eficienței fondurilor sociale de consum și — ceea ce amplifică aria de audiență a lucrării — se evidențiază metode concrete de calcul a acestei eficiențe. Asemenea preocupări sînt elaborate de autorii volumului pornind de la faptul că fondurile sociale de consum funcționează la granița dintre economic și social ; ceea ce presupune creșterea eficienței și rentabilității nemijlocite în utilizarea acestor fonduri, în condițiile în care se are în vedere că însăși soluționarea problemelor sociale constituie un factor de seamă — și cu acțiune în timp — pentru funcționarea eficientă a economiei, pentru înfăptuirea obiectivelor unei societăți în centrul căreia se află omul cu nevoile sale.

Pe parcursul volumului analizele teoretice sînt susținute cu exemplificări practice, cu examinarea de către autori a metodologiei concrete de formare și repartizare a fondurilor sociale de consum și avansarea unor propuneri concrete în această direcție, cu tabele sugestive, cu calcule semnificative. Se amplifică astfel atît gradul de claritate, greutatea și realismul considerațiilor, cît și valențele de utilitate ale acestei lucrări, proiectată în atenția teoreticienilor economiști, dar și în atenția practicienilor. Să notăm și faptul că volumul are unele repetări care ar fi putut fi eliminate în beneficiul creșterii gradului de cursivitate a textului.

Din perspectiva celor menționate, cartea se constituie, deci, ca o dezbatere amplă a categoriei fondurilor sociale de consum. Autorii deslușesc corelații de finețe în acest cadru, relevă și analizează mecanisme intime de angrenare în cîmpul larg al dezvoltării economice și sociale, evidențiază tendințe și sensuri de evoluție a fondurilor sociale de consum și componentelor lor. Cele arătate îndrituiesc aprecierea cercetării ca valoroasă, ca o lucrare care aduce un important spor de cunoștințe, idei noi de real interes, și, totodată, îndeamnă la reflecții, oferind însemnate deschideri spre noi cercetări și dezbateri.

Dan POPESCU

*) **„Fondurile sociale de consum — teorie și practică", autori Grigore Vâlceanu, Maria Poenaru, Maria Molnar, George Mosanu, Rodica Emanoil, Elena Badea, Ștefan Diamandescu, Nicolae Georgescu, Vergiliu Iordache, Hildegard Puwak, Gheorghe Popescu, Constantin Calioiu, Sironica Rozenberg, Aurelian Dochia,** sub coordonarea lui **Grigore Vâlceanu, Maria Poenaru, Maria Molnar,** Edit. Academiei R.S.R., București, 1984, col. „Bibliotheca Oeconomica".

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economişti români cu privire la rolul industriei şi meseriilor (II)

REFERINDU-SE la situaţia specială a românilor din Transilvania, „Revista economică" din 1903 arăta că românii, deţinînd poziţii slabe în industrie şi meserii, erau privaţi tocmai de unele din elementele principale şi sigure ce dovedesc vitalitatea şi capacitatea unui popor. O cale importantă prin care românii puteau demonstra capacităţile şi vitalitatea lor era – după economiştii transilvăneni – industria mare, de fabrică, bazată pe capitaluri mari, pe întreprinderi mari. Industria – se scrie în „Gazeta Transilvaniei" din 1902 – „încă n-a fost învrednicită la noi decît de o minimă atenţiune. Înţeleg industria mare, adică exploatarea industrială cu capitaluri suficiente şi anume cu capital colectiv"[1]), adică industria bazată pe concentrarea capitalurilor.

Economiştii transilvăneni de la începutul secolului şi-au dat seama tot mai mult de superioritatea marii industrii în asigurarea unei dezvoltări economice accelerate, în comparaţie cu meseriile şi industria de casă. Indemnurile tot mai insistente spre industria de fabrică se bazau tocmai pe această înţelegere. „Cînd am zis îndreptarea poporaţiunii şi a generaţiunilor ce se ridică spre ocupaţiuni industriale şi comerciale – scria „Revista economică" din anul 1913 – nu am înţeles atît formarea de meseriaşi, de mici industriaşi, care azi – în era producţiunii prin fabrici – aproape şi-au pierdut raţiunea de a mai exista, ci am înţeles pregătirea noastră pentru a îmbrăţişa tot felul de întreprinderi, fie industriale, fie comerciale".

Preocupaţi de dezvoltarea industriei, o serie de publicişti şi oameni de afaceri români au demonstrat că în Transilvania, deşi industria mare era deja în mîna străinilor, totuşi, mai existau încă posibilităţi de dezvoltare a industriei de fabrică de către români. Unii au încercat să exploreze aceste posibilităţi, au făcut studii bazate pe realităţi, pentru ca apoi să releve direcţiile de dezvoltare în continuare a industriei de fabrică. În acelaşi context, se atrăgea atenţia asupra pericolului pe care-l reprezenta capitalul străin pentru unele ramuri încă insuficient explorate şi exploatate, dar care puteau progresa.

În aceste condiţii, economiştii, intelectualii şi oamenii de afaceri români interesaţi în crearea unor întreprinderi industriale au făcut propuneri să se dezvolte de către transilvăneni acele industrii care aveau materii prime din abundenţă sau se puteau importa uşor de peste graniţă şi necesitau capitaluri mici. Cele mai multe propuneri se referă la industria lemnului, care se putea baza pe numeroasele cantităţi de materii prime furnizate de păduri, industria pieilor bazată pe prelucrarea pieilor obţinute în Transilvania sau aduse de peste Carpaţi din România. Urma apoi industria textilă, bazată pe cînepă şi in, cultivat în Transilvania sau bumbac de import. Dintre fabricile aparţinătoare industriei alimentare sînt recomandate în general morile cu aburi şi fabricile de spirt. „În timpul mai nou – scria un publicist cu privire la ramurile industriei de fabrică propuse spre dezvoltare – s-a observat că firme singuratice au dobîndit şi continuă să cîştige rezultate pe terenul industriei brute. Mai ales exploatarea pădurilor şi fabricaţiunea de lemne brute, purtate cu pricepere şi cu capitalul necesar în cazuri amintite, s-au dovedit foarte rentabile". În continuare, acelaşi autor propune ca transilvănenii să ia în considerare acele materii prime existente din abundenţă. Apoi, referindu-se la industria textilă, se susţinea că „Experienţele făcute în comerţul nostru modern de pînă acum încă vorbesc în favorul întreprinderilor industriale, îndeosebi în ceea ce priveşte productele industriei textile curat naţionale, care la noi s-ar putea cultiva în mare ca primă branşă, cu oarecare succes, chiar şi cu capitaluri mai modeste. Riscul aici ar fi poate mai mic şi dobîndа la început mai limitată".

Aceste ramuri de producţie – se mai arăta – ca şi altele – ar avea sorţi de izbîndă numai în cazul cînd s-ar întemeia pe marea producţie, pe producţia de fabrică, bazată pe o tehnică înaintată. Numai o atare producţie va putea împiedica exportul de materii prime transilvănene peste graniţă, cauzat de nepriceperea de a le prelucra, fiind apoi importate la preţuri mari.

Desigur, pentru crearea de fabrici se punea problema procurării capitalurilor necesare. Economiştii transilvăneni susţineau că acestea se puteau obţine prin întemeierea unor societăţi pe acţiuni. La aceste societăţi puteau participa cu acţiuni – după părerea lor – fie persoane particulare, fie băncile care puteau investi o parte din capitalurile lor în acţiuni pentru fondarea de industrii. „Cît priveşte finanţarea – scria astfel „Revista economică" – la noi sistemul de actii poate fi luat în considerare. Orice alt sistem de capital social va aduce calamităţi, care ar fi pernicioase la orice nouă fondare". Dat fiind că între români nu existau persoane care să deţină mari capitaluri, ei puteau să întemeieze întreprinderi de proporţii mai mari numai asociindu-se în societăţi pe acţiuni.

Demonstrînd necesitatea şi posibilitatea înfiinţării fabricilor de exploatare a lemnului, economiştii susţineau că românii din Transilvania aveau toate condiţiile de desfacere pentru produsele respective. Pe lîngă faptul că această industrie a lemnului se putea baza pe marile resurse forestiere de care dispunea Transilvania, ele erau uşor transportabile şi exploatabile, cu ajutorul cursurilor de apă, putînd astfel să fie exportate pînă la portul dunărean Galaţi şi apoi pînă în Orientul apropiat, Anglia sau alte ţări. Prin aceasta ei dovedesc că industria respectivă putea avea pieţe asigurate şi chiar debuşee internaţionale. La rîndul lor, bogăţiile furnizate de agricultură, de origine vegetală sau animală, constituiau şi ele premise favorabile pentru dezvoltarea industriei. La aceasta se adaugă bogăţiile miniere abundente de care dispunea Transilvania. Economiştii români transilvăneni au atras adeseori atenţia asupra importanţei acestora. Dar din cauză că aceste din urmă bogăţii erau acaparate în cea mai mare parte de capitalul străin, burghezia transilvăneană românească a avut cele mai mici succese tocmai în acest domeniu.

FIŞE

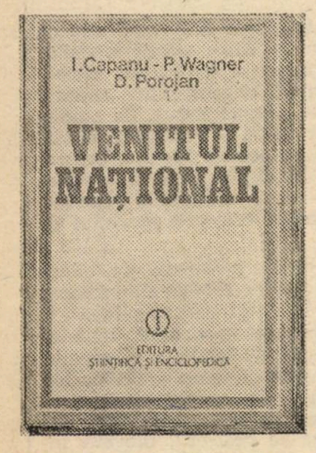

● *Problematica venitului naţional şi a produsului social, deosebit de însemnată pentru dezvoltarea economică generală, necesită atente şi minuţioase elaborări tehnico-metodologice. La o astfel de tentativă s-au alăturat şi autorii recentului volum* „Venitul naţional" *publicat la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ *– I. Capanu, P. Wagner, D. Porojan. În carte sînt abordate – fără pretenţia epuizării – aspecte privind metodologia de calcul şi analiză a indicatorilor produs social şi venit naţional în cele două sisteme de evidenţă macroeconomică folosite în statistica internaţională (sistemul producţiei materiale şi sistemul conturilor naţionale); privind comparabilitatea internaţională a indicatorilor respectivi, precum şi tendinţa principalelor proporţii şi corelaţii care se formează, în procesul reproducţiei, între produsul social şi venitul naţional. Dacă aceste probleme sînt concentrate în prima secţiune a cărţii, cea de a doua este consacrată unor analize concrete privind evoluţia celor doi indicatori în ţara noastră, a factorilor care au contribuit, în timp, la creşterea lor susţinută.*

Inovaţie şi marketing

● *Integrarea tot mai eficientă a economiei R.D. Germane în diviziunea internaţională a muncii este condiţionată într-o măsură sporită de modul în care este soluţionată relaţia inovare-marketing, apreciază* U. Hoffmann *în articolul* „Verbindung von Erzeugnisentwicklung und Marktarbeit" *(Combinînd dezvoltarea produsului cu performanţele de piaţă) publicat în numărul 2/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Importantă în toate etapele făuririi economiei socialiste, această relaţie nu s-a prezentat întotdeauna identic, îndeosebi în ceea ce priveşte intensitatea procesului inovaţional şi a celui de integrare eficientă pe piaţă. Actualmente, opinează U.H., cînd se constată o relativă saturaţie a pieţei interne, procesul inovaţional ca atare trebuie condus în funcţie de dinamica pieţei externe, deci elementele de marketing se cer integrate chiar în faza de proiectare. Realizarea acestui deziderat se confruntă cu anumite dificultăţi organizatorice, mai arată U.M., dat fiind faptul că inovaţia se zămisleşte în întreprinderile productive, în timp ce informaţiile de marketing sînt colectate prin unităţile de comerţ exterior, ceea ce conduce, uneori, la întîrzieri şi inadecvări în recoltarea şi prelucrarea informaţiei (atît de piaţă, cît şi tehnică), precum şi în difuzarea sa la potenţialii utilizatori.*

Una din condițiile dezvoltării industriei de fabrică – demonstrau publiciștii transilvăneni – o reprezentau pieţele externe de desfacere. „Să nu se uite – scria „Revista economică" în legătură cu aceste pieţe – că pe cînd la comerțul de mărfuri terenul de debuşeu îl putem găsi numai la noi acasă, pentru productele industriei noastre particulare putem lua în considerare, ca un factor de tot important, şi exportul, şi în condiții favorabile pentru aceasta (putem, n.n.) cîştiga chiar favoruri vamale importante".

În ansamblul său, se pare că burghezia românească a manifestat o anumită reținere în a se avînta pe terenul întemeierii de fabrici în cele mai importante ramuri industriale. Dar această reținere îşi are explicațiile ei.

Una dintre acestea, cu o pondere foarte însemnată, ar consta în faptul că ramurile industriale cheie se aflau deja în mîna capitalului străin. Burghezia românească, mai slabă din punct de vedere economic, îşi dădea seama că avea de-a face cu un adversar puternic. Cu necesară prudență, ea explora, deci, posibilitățile în acele domenii care cereau capitaluri mai reduse, asigurau profituri imediate şi nu erau acaparate în întregime sau deloc de capitalul străin. Dar şi în aceste domenii – mai ales în exploatarea pădurilor din unele regiuni – ea a avut de luptat din greu la sfîrşitul secolului trecut cu capitaliştii străini, care sesizaseră un plasament profitabil pentru ei. Deci reținerea burgheziei româneşti față de anumite ramuri ale industriei îşi are cauze obiective. Ea nu putea să facă paşi practici, să facă propuneri practice care să-i întreacă posibilitățile sale economice.

Problema meseriilor şi a industriei casnice este una din temele deosebit de mult discutate în literatura economică din Transilvania. În ultimul sfert al veacului trecut şi în primele două decenii ale secolului nostru se observă o intensificare deosebită a discuțiilor teoretice şi a încercărilor practice în acest domeniu. Aproape că nu există organ de presă, lucrare de istorie şi economie şi chiar de altă natură în care să nu se abordeze, într-un fel sau altul, aspecte cu privire la starea acestui gen de activități. Sînt tratate probleme ca : vechimea meseriilor şi cauzele înapoierii lor la românii din Transilvania, istoricul şi rolul corporațiilor meşteşugăreşti, necesitatea protejării şi încurajării dezvoltării meseriilor, rolul acestora în condițiile concret-istorice izvorîte din realitățile transilvănene, direcțiile dezvoltării meseriilor etc. Intensificarea preocupărilor cu privire la soarta meseriilor şi a industriei de casă la granița dintre veacul trecut şi veacul nostru este legată de dezvoltarea capitalismului, care amenința cu ruina aceste activități.

Locul aparte ocupat de meserii şi industria casnică în viața românilor din Transilvania şi în preocupările reprezentanților gîndirii social-economice îşi are istoria şi explicația sa. Acestei populații autohtone, explică publiciştii români de diferite orientări, clasele asupritoare din Austria şi Ungaria îi negau capacitatea de a exercita alte ocupații productive în afara agriculturii şi păstoritului. Prin legi draconice i-au interzis, timp de secole, dreptul de a practica numeroase activități neagricole. Aceasta a avut ca rezultat faptul că marea majoritate a românilor a trebuit să se ocupe cu agricultura şi creşterea vitelor, ponderea românilor ocupați în industrie, meserii, comerț etc., în comparație cu a altor naționalități conlocuitoare din Transilvania, fiind foarte scăzută. Această situație, însă, se explică deci, nu prin natura psihică sau înclinațiile naturale ale românilor, aşa cum voiau să demonstreze cercurile dominante din Austro-Ungaria, ci ea avea cauze social-istorice concrete.

Referindu-se la starea nesatisfăcătoare a meseriilor la românii din Transilvania, care a durat secole de-a rîndul, publiciştii transilvăneni explicau că ea era rezultatul unor numeroase măsuri discriminatorii aplicate, în timp, de clasele exploatatoare. Timp îndelungat românilor li s-a interzis intrarea în breslele meşteşugăreşti. Acest fapt a devenit o frînă în dezvoltarea meseriilor cu rădăcini în veacurile de mult trecute. Interzicînd românilor exercitarea de meserii, legile feudale îi menținеau în marea majoritate în stare de iobagi. Bartolomeu Baiulescu a surprins corect faptul că proprietarii feudali, interzicînd românilor exercitarea de meserii şi aşezarea lor în oraşe, îşi asigurau astfel forța de muncă necesară pe domeniile lor. „Legile de pe atunci (ale evului mediu n.n.), scria el, interziceau românilor a învăța vreo meserie. Românii erau robotari şi trebuiau să facă servituțile feudale (de servitute) domnilor săi. Cînd ar fi învățat românii vreo meserie, nobilii ar fi rămas de pagubă la munca cîmpului de acele brațe. Românilor nu le era nici iertat să poarte manufacturi orăşeneşti. Din această cauză, credem noi, că ei n-au putut învăța meserii şi nici a se forma între ei clasa mijlocie" [12]). Deci la baza legilor care interziceau românilor exercitarea meseriilor, stăteau, în primul rînd, interesele economice ale marilor proprietari funciari, la care se adaugă, desigur, interese de natură politică şi națională. Continuîndu-şi argumentele care demonstrează că slabul nivel al meseriilor în rîndurile românilor ar avea cauze de natură social-economică şi politică, Bartolomeu Baiulescu adăuga că : „Doi factori au contribuit la starea primitivă (veche) în care aflăm comerțul şi industria (inclusiv meseriile n.n.). Legile asupritoare țineau pe români în lanțurile sclaviei şi în necultură, iar protecțiunea şi favorurile acordate străinilor delăturau orice element indigen şi dădeau ocazie numai străinilor de a se îmbogăți. Acești doi factori au împiedicat pe români să progreseze şi l-au făcut sclav în pămîntul strămoşilor săi". Întreaga literatură social-economică cu caracter progresist, în care este abordată problema stării precare a meseriilor în rîndurile românilor, este străbătută ca un fir roşu de ideea că această situație se explica prin cauze social-istorice şi nu prin lipsa calităților românilor de a fi meşteri.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[11]) Industria. Gazeta Transilvaniei, LXV, nr. 50 din 3 (16) mar. 1902. Articol reprodus după Revista economică, IV, nr. 10 din 3 mar. 1902.

[12]) Bartolomeu Baiulescu. Disertațiunea despre necesitatea promovării şi protecționării meseriilor între români, în „Transilvania", XIV, nr. 21—22 din 1—15 nov. 1883, p. 150.

Teoria economică a „flexibilității"

● *În numărul său din decembrie 1984 revista italiană „BANCA NAZIONALE DEL LAVORO", publică sub semnătura lui* Mario Amendola *un studiu intitulat* „Productive transformation and economic theory" *(Transformarea producției şi teoria economică) în care sînt abordate o serie de aspecte referitoare la evoluția teoriei economice în raport cu schimbările tot mai alerte ce survin în climatul economic general. Necesitatea adaptării la schimbare, ce a dobîndit consacrarea sub termenul de „flexibilitate", conduce – în plan teoretic – la analiza mecanismelor procesului decizional. Cu alte cuvinte, cum trebuie să decurgă şi ce obstacole trebuie să surmonteze decidentul pentru a asigura flexibilitatea structurilor de producție. De la bun început, susține M.A., trebuie introdusă o distincție metodologică între „strategia flexibilității" şi deciziile conjuncturale. În mod necesar procesul de decizie în primul caz este structurat pe decizii de perspectivă şi, totodată, larg desfăşurate pe orizontală; adaptarea ca atare apare astfel mai curînd ca o adaptare la schimbările ce vor surveni în viitor (în bună măsură anticipate), deoarece factori precum fondurile fixe, relațiile dintre întreprinderi, o anumită structură de calificare a forței de muncă nu pot fi schimbați fundamental pe termen scurt.*

Politică energetică

● *Într-un amplu studiu intitulat* „Energiepolitik. Der Wandel des bundesdeutschen Energiemarktes swischen 1973 und 1984" *(Politica energetică. Restructurarea pieței vest-germane a energiei între 1973 şi 1984) şi publicat în HANDELSBLAT (4–5 ianuarie 1985), autorul, dr.* Hans-Wilhelm Schieffer, *subliniază rolul pe care restructurarea l-a avut în reducerea consumului de energie primară al R.F.G. pe unitatea de produs brut în intervalul analizat.*

Menționînd contribuția sporită a huilei şi lignitului, de 34% şi respectiv 24%, în balanța energiei electrice în 1984, autorul relevă că în vreme ce lignitul este perfect competitiv (energia electrică produsă pe baza sa fiind mai ieftină chiar decît energia nucleară), huila se exploatează – din cauza condițiilor geologice dificile – la un cost peste prețul mondial, făcînd necesare subvenții publice însemnate. Ținînd seama de incertitudinile legate de petrol, în ciuda faptului că principala piață de import este acum Marea Britanie, exploatarea cărbunelui este considerată, chiar în condițiile date, „o contribuție de neînlocuit la siguranța aprovizionării cu energie a R.F.G."

FIŞE

9

Producția de mărfuri în socialism

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

Producția de mărfuri : condițiile existente și trăsăturile ei în socialism

PRIN producție de mărfuri înțelegem acel sistem de relații sociale în care produsele se creează de către diferiți producători autonomi, fiecare dintre ei fiind specializat în producerea anumitor bunuri materiale, astfel încît pentru satisfacerea nevoilor sociale este necesară vînzarea-cumpărarea de produse, care în virtutea acestui fapt devin mărfuri.

La baza apariției și existenței producției de mărfuri au stat, cumulativ, două condiții :

a) **diviziunea socială a muncii,** adică procesul obiectiv de separare din ansamblul muncii sociale a diferitelor categorii de muncă și fixarea acestora ca activități specializate, de sine stătătoare. Existența diviziunii sociale a muncii, care reprezintă condiția generală a apariției și menținerii producției de mărfuri, face necesar schimbul de activități dintre producători ;

b) **autonomia producătorilor,** adică dreptul acestora, bazat pe o anumită formă de proprietate, de a dispune în mod liber de rezultatele muncii lor, de a le înstrăina și de a pretinde în schimbul lor un echivalent. Prin urmare, existența acestei condiții face ca schimbul de activități, care ia naștere între producători în urma diviziunii sociale a muncii, să aibă la bază principiul echivalenței, ca relațiile dintre aceștia să fie relații de vînzare-cumpărare.

Aceste condiții există și în socialism. În această orînduire, diviziunea socială a muncii nu numai că se menține, ci se adîncește și se perfecționează necontenit. Procesul adîncirii și perfecționării diviziunii sociale a muncii în condițiile socialismului are un caracter planificat.

În ceea ce privește autonomia producătorilor în socialism, aceasta este dată de : a) autonomia celor două forme de proprietate socialistă, una față de cealaltă și a proprietății personale ; b) autonomia unităților cooperatiste, unele față de altele ; c) autonomia unităților socialiste de stat, care-și desfășoară activitatea pe baza principiului autoconducerii și autogestiunii economico-financiare ; d) autonomia producătorilor interni în relațiile cu producătorii externi.

Existența diviziunii sociale a muncii și a autonomiei producătorilor face ca și în economia socialistă producătorii să creeze bunurile materiale nu pentru consumul lor, ci pentru schimb, iar schimbul să se înfăptuiască prin intermediul actelor de vînzare-cumpărare. Or, această formă de organizare a economiei nu reprezintă altceva decît producție de mărfuri.

În orînduirea socialistă, producției de mărfuri îi sînt proprii unele trăsături și anume :

a) ea se desfășoară pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție ; ca urmare, mărfurile produse nu mai sînt rezultatul muncii unor producători particulari izolați, ci al muncii producătorilor socialiști uniți ;

b) scopul său nemijlocit îl constituie satisfacerea necesităților de consum ale tuturor membrilor societății și nu însușirea diferitelor forme ale plusprodusului de către proprietarii mijloacelor de producție ; ca urmare, mărfurile nu mai reprezintă obiectul însușirii private, ci a celei socialiste ;

c) ea se desfășoară în mod planificat, asigurîndu-se concordanța dintre volumul și structura mărfurilor produse și volumul și structura nevoilor societății ;

d) sfera sa de cuprindere este diferită, în sensul că forța de muncă, pămîntul, apele, întreprinderile și instituțiile nu pot constitui obiect de vînzare-cumpărare și prin urmare nu sînt mărfuri ; deci ea nu mai poate genera în mod obiectiv stratificarea producătorilor și contradicții antagonice.

În condițiile existenței producției de mărfuri, produsul îmbracă forma de marfă.

Marfa și factorii săi

MARFA este un produs al muncii omenești care satisface o anumită trebuință și care este destinat vînzării-cumpărării. Ea are doi factori : a) valoarea de întrebuințare și b) valoarea.

Valoarea de întrebuințare reprezintă însușirea unei mărfi de a satisface o anumită trebuință. Ea își are izvorul atît în proprietățile fizice, chimice etc. ale resurselor naturale, din care a fost confecționată marfa, cît și în munca omului care a modelat aceste resurse pentru a satisface o anumită trebuință. Valoarea de întrebuințare are un **caracter istoric,** în sensul că aceeași trebuință a fost satisfăcută în decursul timpului cu ajutorul mai multor mărfuri (cum este cazul îmbrăcămintii, confecționată la început din fire naturale, iar mai tîrziu și din fire obținute pe cale chimică), sau că aceeași marfă acoperă o gamă mai largă de trebuințe (cum este cazul petrolului care la început a fost utilizat drept combustibil, iar ulterior ca materie primă în industria petrochimică).

Valoare de întrebuințare au toate produsele — și cele care îmbracă formă de marfă, și cele care nu îmbracă această formă. Ca urmare, valoarea de întrebuințare formează fondul material al avuției naționale. În situațiile în care valoarea de întrebuințare reprezintă o componentă a unui produs care îmbracă forma de marfă atunci ea este purtătorul material al valorii. În condițiile producției de mărfuri bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, valoarea de întrebuințare capătă o însemnătate deosebită întrucît ea reprezintă nu numai purtătorul material al valorii, ci și mijlocul pentru satisfacerea necesităților întregii societăți și ale fiecărui individ în parte.

Cel de-al doilea factor al mărfii — **valoarea — reprezintă însușirea socială comună a mărfurilor care face ca ele să poată fi schimbate.** Această însușire este dată de munca materializată în marfă, care reprezintă **substanța valorii mărfii.**

Întrucît substanța valorii mărfii o constituie munca materializată în marfă, iar această muncă se măsoară prin unități de timp — minut, oră, zi — reiese că **mărimea valorii mărfii este dată de mărimea timpului de muncă materializat în marfă.** Diferiți producători cheltuiesc însă pentru producerea aceleiași mărfi cantități de timp diferite. Mărimea valorii mărfii nu este dată de timpul de muncă individual, ci de timpul de muncă socialmente necesar. **Prin timp de muncă socialmente necesar înțelegem timpul necesar producerii unei valori de întrebuințare, în condiții normale din punct de vedere social, cu media de îndemînare și intensitate a muncii.** De regulă, timpul de muncă socialmente necesar este timpul cheltuit de producătorii care lucrează în condiții mijlocii în care se produc majoritatea produselor pentru piață. În această situație, producătorii care consumă pentru fabricarea unui produs un timp individual mai mare decît cel socialmente necesar vor pierde, pe cînd cei care vor consuma un timp individual mai mic decît cel socialmente necesar vor cîștiga.

Spre deosebire de producția de mărfuri bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, unde timpul de muncă socialmente necesar se formează spontan într-o ascuțită luptă de concurență, în producția de mărfuri bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, timpul de muncă socialmente necesar se determină în mod planificat.

Mărimea timpului de muncă socialmente necesar și deci și mărimea valorii mărfii nu sînt date o dată pentru totdeauna, ci ele se schimbă pe măsura schimbării condițiilor sociale de producție. În general, aceste condiții acționează în sensul reducerii timpului de muncă socialmente necesar și a valorii mărfii. Printre factorii care au o puternică influență asupra mărimii timpului de muncă socialmente necesar și respectiv a mărimii valorii mărfii se numără **productivitatea muncii sociale ;** creșterea acesteia determină reducerea timpului de muncă socialmente necesar și a mărimii valorii.

În cantitatea totală de muncă cuprinsă în marfă, care determină mărimea valorii mărfii, distingem :

a) **munca trecută sau munca materializată** (c), adică munca cheltuită într-un proces de producție anterior pentru crearea mijloacelor de producție utilizate în prezent și înmagazinată în acestea ;

b) **munca vie,** adică munca cheltuită în prezent cu ajutorul mijloacelor de muncă pentru prelucrarea obiectelor muncii în vederea obținerii produsului finit. La rîndul său, munca vie,

care creează valoare nouă, se compune din : **munca pentru sine** (v), care creează produsul necesar ce revine posesorului forței de muncă și **munca pentru societate** (p), care creează plusprodusul.

Deci, valoarea mărfii (M) se compune din valoarea mijloacelor de producție consumate (c), valoarea nou creată de munca pentru sine (v) și valoarea nou creată pentru societate (p), adică : $M = c + v + p$

La nivelul unităților economice, valoarea întregii producții (c+v+p) este cunoscută sub denumirea de **producție globală**, iar valoarea nou creată (v+p) sub denumirea de **producție netă.** În vederea stimulării unităților economice de a reduce consumul de mijloace de producție și de a spori valoarea nou creată, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a hotărît înlocuirea indicatorului producția globală cu indicatorul producția netă, pentru aprecierea activității unităților economice și retribuirea lucrătorilor.

Faptul că în condițiile socialismului o însemnătate deosebită se acordă valorii de întrebuințare nu înseamnă că valoarea ar fi indiferentă. Dimpotrivă, societatea este interesată în reducerea continuă a cheltuielilor de muncă materializată și vie. În acest scop au fost elaborate norme de folosire a utilajului, norme de consum de materiale, norme de muncă.

Cu toate că substanța valorii o constituie munca înmagazinată în marfă, valoarea nu se exprimă prin muncă, ci în mod relativ prin intermediul altei mărfi. **Raportul cantitativ dintre două mărfuri care se schimbă pe piață se numește valoare de schimb.** Aceasta reprezintă forma de manifestare a valorii ; presupunînd că pentru o haină și pentru 20 m pînză s-a cheltuit aceeași cantitate de muncă, ea poate fi exemplificată și prin egalitatea dintre haină și cei 20 m pînză, adică 1 haină = 20 m pînză.

Cu timpul, din lumea mărfurilor s-a desprins o marfă specială — banii — care servește la exprimarea valorii celorlalte mărfuri. **Expresia bănească a valorii mărfurilor se numește preț.**

Marfa are doi factori — valoare de întrebuințare și valoare — pentru că și munca materializată în marfă are un dublu caracter : pe de o parte este muncă concretă, iar pe de altă parte este muncă abstractă. **Munca concretă este muncă de o anumită calificare, depusă în anumite condiții, cu anumite unelte și într-un anumit scop bine determinat.** Rezultatul muncii concrete îl reprezintă o anumită valoare de întrebuințare. Dacă facem abstracție de calificarea producătorului, de condițiile în care se desfășoară munca, de uneltele cu care se lucrează și de scopul în care se depune, nu mai rămîne decît **o simplă cheltuială de energie fizică și intelectuală care reprezintă munca abstractă.** Rezultatul său îl constituie valoarea mărfii.

Ridicarea calității produselor — condiție a progresului economiei noastre

POTRIVIT caracterului istoric al valorii de întrebuințare, aceeași nevoie socială poate fi satisfăcută de mai multe mărfuri. Diferitele mărfuri care au aceeași valoare de întrebuințare satisfac însă o nevoie socială în proporții diferite. **Gradul în care o anumită valoare de întrebuințare satisface o anumită nevoie omenească poartă denumirea de calitatea produselor.** Ea sintetizează o multitudine de caracteristici ale produselor, ordonate în 4 grupe : **caracteristici tehnico-funcționale** (capacitatea, durata de folosință, ușurința de remediere) ; **caracteristici psihosenzoriale** (forma, culoarea, gustul) **caracteristici economice** (randamentul, conținutul în substanță activă, valoarea nutritivă) ; **caracteristici sociale** (biodegradabilitatea, nivelul de zgomot, gradul de poluare).

Ridicarea calității produselor constituie o condiție esențială a progresului economic și social al țării noastre. Prin crearea unor produse de calitate superioară se asigură : a) **sporirea gradului de satisfacere a nevoilor,** întrucît o cantitate de produse de calitate superioară este egală cu o cantitate mai mare de produse de o calitate inferioară ; b) **economisirea resurselor materiale și umane,** care, dacă ar fi utilizate pentru crearea de produse de calitate inferioară ce satisfac numai parțial o anumită nevoie, ar trebui consumate într-o proporție mai mare ; c) **creșterea competitivității produselor** românești pe piețele externe, unde calitatea joacă un rol hotărîtor ; d) **sporirea venitului național,** ca urmare a economisirii resurselor materiale și creșterii competitivității produselor românești, lărgind sursa atît pentru creșterea nivelului de trai, cît și pentru dezvoltarea economico-socială.

Pornind de la înțelegerea rolului pe care-l are îmbunătățirea calității în asigurarea progresului economico-social, Partidul Comunist Român a făcut din această problemă o preocupare permanentă, o sarcină de prim ordin a tuturor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile socialiste. În acest scop, s-au elaborat **standarde de stat,** care cuprind limitele caracteristicilor de calitate obligatorii pentru toate întreprinderile care fabrică același produs, iar Marea Adunare Națională a adoptat în iulie 1977 **„Legea calității produselor și a serviciilor"** care reglementează condițiile tehnice și economice, de producție și de desfacere, în vederea asigurării livrării numai a acelor produse ce întrunesc caracteristicile calitative corespunzătoare. În același scop, al ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor a fost adoptat și **„Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990".** În conformitate cu acest program, Directivele celui de al XIII-lea Congres al partidului prevăd ca ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la 95%, iar 2—5% din producție să se situeze la performanțe superioare acestuia.

Acțiunea legii valorii în socialism

EXISTENȚA producției de mărfuri în orînduirea socialistă implică și acțiunea legii valorii în această orînduire. **Legea valorii este legea producției de mărfuri potrivit căreia producția și schimbul se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare.** Întrucît mărimea acestor cheltuieli determină valoarea mărfii, iar valoarea mărfii se exprimă prin preț, acțiunea legii valorii presupune că :

a) schimbul de mărfuri se efectuează prin intermediul prețurilor ;

b) prețurile se formează pe baza valorii mărfurilor ;

c) mărimea valorii mărfii este determinată de mărimea cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru producerea ei.

Deoarece producția de mărfuri se întîlnește atît în orînduiri bazate pe proprietatea privată (sclavagism, feudalism și capitalism), cît și în orînduirea socialistă, legitățile formării și modificării prețurilor și deci acțiunea legii valorii diferă în cele două tipuri de orînduiri.

În orînduirile în care producția de mărfuri are la bază proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, prețurile se formează spontan, printr-o ascuțită luptă de concurență, ducînd la repartizarea anarhică a mijloacelor de producție și a forței de muncă pe ramurile economiei, la dezvoltarea contradictorie a progresului tehnic, la diferențierea producătorilor.

În orînduirea socialistă, prețurile se formează în mod conștient, planificat. Punctul de pornire în formarea prețurilor în socialism îl constituie determinarea mărimii cheltuielilor de muncă socialmente necesare, care nu reprezintă altceva decît mărimea valorii mărfii. În funcție de aceasta se determină, printr-o abatere în sus sau în jos de la valoare, prețurile. Indiferent însă de sensul și mărimea abaterii, prin prețuri trebuie să se asigure recuperarea cheltuielilor de producție și obținerea unui venit net.

În socialism, acțiunea legii valorii este utilizată în mod conștient. Subliniind această necesitate în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Are o mare importanță, de asemenea, aplicarea legii valorii în socialism și a altor legi obiective. Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale trebuie să aibă ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar și acțiunea de la sine a acestora".**

Utilizarea conștientă a legii valorii are loc în : a) **exprimarea sub formă bănească atît a cheltuielilor făcute cu producerea mărfurilor, cît și a rezultatelor obținute** și luarea în considerare a acestora în activitatea de elaborare, executare și urmărire a îndeplinirii planului ; b) **repartizarea cu ajutorul planului național unic a muncii sociale pe ramuri și sectoare de activitate în concordanță cu nevoia socială.** Deși această repartizare se face folosindu-se cerințele întregului sistem de legi economice care acționează în socialism și în primul rînd ale legii economice fundamentale și ale legii dezvoltării planice proporționale, se utilizează și cerințele legii valorii, atunci cînd alături de considerentele de ordin social-politic se are în vedere și alegerea celei mai avantajoase variante din punct de vedere economic ; c) **introducerea progresului tehnic, ridicarea calității produselor și economisirea resurselor,** prin stabilirea unor asemenea abateri de la valoare care să-i intereseze pe producători în aceste direcții.

conf. univ. dr. Gr. PĂRĂIAN

ÎNTREBĂRI

1. **Ce înțelegem prin producție de mărfuri și care sînt trăsăturile ei în socialism ?**
2. **Care sînt factorii mărfii, în ce constau și de cine sînt ei determinați ?**
3. **Ce este calitatea mărfii și care sînt consecințele îmbunătățirii calității produselor ?**
4. **Ce înțelegem prin legea valorii și în ce constă utilizarea ei conștientă ?**

STRATEGIA INTERNAȚIONALĂ A DEZVOLTĂRII — ÎNTRE SPERANȚE ȘI REALITĂȚI (II)

„DOSARUL DEZVOLTĂRII" ocupă un loc central în dezbaterile internaționale. Documentele, adoptate de reuniunile mișcării țărilor nealiniate și ale Grupului celor 77 în ultimii ani sînt ilustrări dintre cele mai semnificative. Evaluarea acestui dosar se face în mod firesc sub reflectorul nedisimulat al rezultatelor precare ale aplicării Strategiei internaționale a dezvoltării și, concomitent, în lumina cerințelor obiective ale statornicirii noii ordini mondiale. De altfel, discuțiile purtate la cea de-a XXXIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. au revalidat o concluzie importantă: dezvoltarea nu trebuie tratată ca o simplă ajungere din urmă a țărilor dezvoltate. Conținutul ei este cu mult mai bogat.

Referindu-se la faptul că organul plenar, însărcinat cu examinarea și evaluarea aplicării Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, nu și-a îndeplinit mandatul care i-a fost încredințat, delegația română la cea de-a XXXIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a evidențiat cauzele acestui eșec care, desigur, sînt complexe dar țin, în ultimă instanță, de împrejurarea că anumite țări dezvoltate nu au dovedit voința politică necesară de a răspunde cererilor țărilor în curs de dezvoltare și de a face din Strategie un instrument eficace. De aceea, delegația română a reliefat necesitatea ca țările dezvoltate să înțeleagă că este și în interesul lor, economic și politic, să participe la un dialog cu țările în curs de dezvoltare pentru a asigura progresul economic al tuturor țărilor. Trebuie depuse toate eforturile pentru reluarea procesului de evaluare și pentru adoptarea măsurilor pe care le implică materializarea prevederilor Strategiei.

În dezbaterile internaționale, România a susținut în mod constant teza că făurirea noii ordini economice mondiale postulează schimbări fundamentale în raporturile dintre state. Realizarea unui asemenea obiectiv se înscrie organic într-un amplu proces istoric, avînd drept finalitate lichidarea stării de subdezvoltare, eliminarea decalajelor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, egalizarea relativă a nivelurilor lor de dezvoltare. O parte componentă, inseparabilă, a unui asemenea proces este realizarea unei noi diviziuni internaționale a muncii, întemeiată ferm pe raționalitate și echitate, pe dezvoltarea și diversificarea unor relații calitativ noi între state, bazate pe principiile inderogabile ale dreptului internațional, pe constituirea unor mecanisme de colaborare multilaterală, apte să favorizeze cu adevărat progresul economiei mondiale și democratizarea ansamblului vieții internaționale.

Care a fost reacția comunității internaționale la eșecul înregistrat în ceea ce privește examinarea și evaluarea rezultatelor Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare? La 17 decembrie 1984, la propunerea Grupului celor 77, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat prin consens o rezoluție al cărei prim paragraf operativ exprimă grava decepție în legătură cu faptul că organul plenar însărcinat cu realizarea acestei operațiuni „a fost incapabil să își realizeze cu succes mandatul său". În ciuda acestui insucces politic și diplomatic, Adunarea Generală a O.N.U. reafirmă în mod expres pentru întreaga perioadă a celui de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare „valabilitatea scopurilor și obiectivelor Strategiei internaționale a dezvoltării și necesitatea înfăptuirii lor". Totodată, este reafirmată necesitatea urgentă de a pune în aplicare cu ajustări, intensificări sau reformulări, măsurile politice încorporate în Strategie, după cum se va dovedi necesar în lumina noilor cerințe și evenimente, astfel încît Strategia să fie un instrument care să contribuie efectiv la progresul țărilor în curs de dezvoltare, în vederea statornicirii noii ordini economice internaționale.

Pe plan procedural, secretarul general al O.N.U. a primit însărcinarea de a întreprinde consultările necesare pentru ca în 1985 să poată fi convocată o sesiune reluată a Comitetului pentru examinarea și evaluarea Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare.

În ciuda caracterului său general, rezoluția amintită mai sus are o însemnătate incontestabilă. Pentru sublinierea importanței sale se cuvine precizat că Strategia internațională a dezvoltării reprezintă expresia unui consens politic în favoarea unui ansamblu coerent de obiective și de măsuri menite să accelereze dezvoltarea, precum și un cadru de referință care să permită mobilizarea capacităților sistemului Națiunilor Unite.

Subdezvoltarea aparține problemelor grave ale situației mondiale. Examinarea și evaluarea Strategiei internaționale a dezvoltării constituie o operațiune de mare însemnătate menită să ducă la identificarea de noi căi și modalități practice de eradicare a flagelului subdezvoltării. În cuvîntarea rostită la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, sublinia cu deosebită claritate faptul că **„România consideră că este necesar să se treacă la acțiuni concrete în vederea soluționării problemelor subdezvoltării — inclusiv a problemei datoriilor foarte mari ale acestor țări — pentru realizarea unei noi ordini economice mondiale, bazată pe echitate și egalitate între toate statele. Soluționarea problemelor subdezvoltării, acordarea unui ajutor substanțial acestor state de către țările dezvoltate constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice mondiale, pentru relansarea activității economice și realizarea unor relații noi care să asigure progresul economico-social al fiecărei națiuni, ca una din condițiile primordiale pentru o politică de colaborare și de pace în lume".**

Acest mesaj umanist, de înaltă responsabilitate, dă o expresie concentrată concepției și angajării ferme a României de a depune toate eforturile pentru promovarea unei politici noi, de deplină egalitate și respect în viața internațională, de a contribui la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, în care să-și găsească împlinirea nobilele idealuri de pace, progres și bunăstare ale tuturor națiunilor. Viața stă mărturie, iar cele mai recente dezbateri internaționale reconfirmă, că sînt necesare negocieri reale între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare cu privire la ansamblul dezvoltării economico-sociale, pentru stabilirea unui program general de sprijinire a eforturilor de lichidare a subdezvoltării. Soluționarea, la nivel global, a ansamblului problemelor economico-financiare, statornicirea noii ordini mondiale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale, pentru realizarea prevederilor Strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Această temă se va afla în centrul dezbaterilor din ECOSOC, din mai 1985.

Situată între realități acuzatoare și speranțe îndreptățite, Strategia internațională a dezvoltării va parcurge de-a lungul anului 1985 un nou test, definitoriu prin implicațiile sale politice și economice, pentru gradul de angajare al tuturor membrilor comunității mondiale, indiferent de potențialul lor, în soluționarea globală a complexelor probleme economice și financiare mondiale, în așezarea raporturilor economice dintre toate națiunile pe principiile inderogabile ale dreptului, justiției și echității.

dr. Ioan VOICU

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 13 din 29 martie 1985 al revistei noastre.

R.P. UNGARĂ

Strategia economică a anilor '80: bilanț și perspective

Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar (25—28 martie a.c.) jalonează politica economică a Ungariei din a doua parte a deceniului actual; realizarea obiectivelor vizînd înviorarea creșterii economice, consolidarea echilibrului intern și extern și ameliorarea nivelului de trai se bazează pe creșterea eficienței și competitivității producției, pe desfășurarea factorilor calitativi de creștere și accelerarea modernizării structurilor productive.

Prin obiectivele stabilite, programul dezvoltării economiei ungare în perioada 1986—1990 se constituie ca parte integrantă a strategiei de adecvare a economiei ungare la mutațiile de anvergură din spațiul economic internațional, la noile circumstanțe endogene și exogene ale creșterii, strategie elaborată la finele deceniului trecut.

Relativ săracă în resurse naturale, asigurîndu-și în proporție de peste 50% necesarul de materii prime și energie din import, economia acestei țări a fost profund afectată, așa cum subliniază documentele oficiale, de schimbarea prețurilor de pe piața mondială, începînd cu „criza energetică" din 1973. Pierderile anuale rezultate din deteriorarea raportului de schimb al Ungariei, atît în cadrul relației de decontare în valută convertibilă, cît și în ruble transferabile s-au ridicat în ultimii zece ani la 10—15% din valoarea venitului național creat.

Făcînd un bilanț al drumului parcurs, documentele Congresului al XIII-lea al P.M.S.U. apreciază că la mijlocul anilor '70 politica economică ungară nu a fost pregătită să se adapteze la noile exigențe ale economiei mondiale. Astfel, pînă în 1979 s-au menținut în cadrul ei caracteristici ale căii extensive de dezvoltare. În consecință, efectele nemijlocite ale schimbărilor din economia mondială nu au fost resimțite nici de întreprinderi, nici de populație. Povara scumpirii galopante a importului ungar a fost suportată de bugetul statului, iar deficitele crescînde s-au acoperit prin credite externe. Această situație a impus schimbarea priorităților.

Noua politică economică de adaptare a economiei ungare la condițiile interne și externe ale creșterii, fundamentată în documentele programatice ale Plenarei C.C. al P.M.S.U. din decembrie 1978 și ale Congresului al XII-lea al P.M.S.U. (martie 1980) a stabilit ca obiectiv prioritar pentru anii 1981 — 1985 refacerea echilibrului economiei naționale și menținerea nivelului de trai.

Coordonatele politicii de restabilire a echilibrului extern în cincinalul în curs s-au concretizat în preconizarea unei rate moderate de creștere a venitului național, de 2,7% (față de peste 5% rata medie anuală din perioada 1971 — 1978), alocîndu-se două treimi din sporul venitului național pentru majorarea exportului.

Rezultatele obținute în perioada 1981 — 1984 evidențiază ameliorarea echilibrului extern al economiei: din 1982 balanța comercială s-a menținut excedentară, iar volumul datoriei externe s-a redus cu circa 15%. Referitor la calea de realizare a echilibrului extern, raportul la recentul Congres al P.M.S.U. precizează că datorită unei creșteri a venitului național sub nivelul planificat, menținerea solvabilității s-a putut realiza doar prin restrîngerea consumului intern, productiv și neproductiv. Reducerea absolută a investițiilor a diminuat totodată posibilitățile de introducere a progresului tehnic în economie.

Directivele planului cincinal 1986 — 1990 au în vedere realizarea treptată a înviorării creșterii economice, determinată de afirmarea gradată a factorilor intensivi. Astfel, pentru primii doi ani ai cincinalului se preconizează un spor anual de 2,5 — 3% al venitului național și asigurarea, pe această bază, a unei anumite creșteri a consumului intern, care să permită menținerea nivelului investițiilor și al retribuției reale. Pentru etapa 1987—1988 se preliminează un spor anual al venitului național creat de peste 3%, ceea ce urmează să asigure o accelerare a dinamicii consumului intern și, pe această bază, creșterea retribuției și a veniturilor reale, cît și a investițiilor.

Atingerea obiectivelor principale — accentuarea desfășurării factorilor calitativi și creșterea competitivității externe — se va realiza pe calea accelerării progresului tehnic, a reducerii consumului specific de energie și materii prime, a raționalizării utilizării forței de muncă.

În vederea modernizării structurale se preconizează dezvoltarea selectivă. Concepută ca rezultantă macroeconomică a unor evoluții diferențiate ale ramurilor și subramurilor, ea îmbină dezvoltarea dinamică a ramurilor și produselor competitive, rentabile și menținerea nivelului atins în anumite sectoare cu reducerea producției în alte domenii, inclusiv sistarea unor producții nerentabile.

Fondul de investiții preconizat, de 850 — 900 miliarde forinți, este destinat atît sporirii capacității de export rentabil, cît și dezvoltării producției de substituire rentabilă a importului. Politica de investiții vizează utilizarea mai eficientă a resurselor naturale autohtone, respectiv valorificarea superioară, eficientă a materiilor prime și energiei. Astfel, în cadrul producției mărfurilor de bază, în industria siderurgică și chimică se pune accent pe lărgirea producției sortimentelor de înaltă calitate, cu grad superior de prelucrare. Ameliorarea puternică a capacității de export constituie un obiectiv prioritar al industriei prelucrătoare și, în primul rînd, al ramurii constructoare de mașini.

În concordanță cu exigențele progresului științifico-tehnic contemporan se preconizează dezvoltarea cu precădere a domeniilor tehnicii de vîrf. Astfel, electronica, microelectronica, robotica, tehnica vidului, chimia de sinteză fină și mic tonaj urmează să se dezvolte cel mai dinamic. Ritmuri de creștere peste media industriei se preconizează și în industria alimentară.

Creșterea flexibilității economiei, a capacității ei de adaptare la noile condiții și cerințe presupune, în concepția dezvoltării intensive, perfecționarea întregului sistem de conducere a economiei naționale. Modificarea concertată a ansamblului elementelor constitutive ale mecanismului economic — a planificării și reglementărilor economice, a sistemului instituțional și organizatoric — este concepută ca proces desfășurat pe o durată mai lungă și în mod treptat.

Perfecționarea sistemului de reglementări economice vizează crearea cadrului care să stimuleze agenții economici în obținerea unor rezultate mai bune, în adaptarea flexibilă la condițiile interne și externe, întreaga dezvoltare a sistemului instituțional și de organizare a întreprinderilor urmărind afirmarea cerințelor eficienței, creșterea autonomiei unităților economice.

În contextul realizării programelor lor de dezvoltare economico-socială, al participării la circuitul economic mondial, între România și Ungaria se dezvoltă relații de conlucrare pe multiple planuri, în conformitate cu prevederile Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală, în spiritul înțelegerilor stabilite între tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și János Kádár, secretar general al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar.

Gertrud BORDON

Tîrgul de la Leipzig

Eficiența utilizării materiilor prime, combustibililor și energiei

PORNIND de la premisa că pentru fiecare economie națională aprovizionarea cu materii prime și utilizarea lor cît mai eficientă constituie un imperativ al creșterii economice, că satisfacerea nevoilor crescînde de materii prime și combustibili necesită eforturi din ce în ce mai mari, organizatorii Tîrgului de primăvară de la Leipzig au ales ca temă principală pentru ediția din acest an **„Materiile prime, combustibilii și energia — exploatare, prelucrare și utilizare eficientă"**. Optînd pentru această temă de mare actualitate în întreaga economie mondială, organizatorii recent încheiatului tîrg de la Leipzig au acordat o deosebită atenție cercetării, exploatării, producției și valorificării cărbunilor, materiilor prime minerale și energiei, promovării procedeelor și tehnologiilor înaintate, utilizării optime a resurselor energetice. Căci, alături de manifestarea expozițională propriu-zisă, la care au participat circa 9 000 de producători și exportatori de pe toate continentele, în cadrul a 41 secțiuni profesionale, un punct forte l-a reprezentat Congresul internațional al tîrgului și cele aproape 200 de simpozioane și conferințe tehnice consacrate temei principale din acest an. Peste 400 specialiști din 20 de țări ale lumii și din țara gazdă au abordat în cadrul a cinci secțiuni specializate aspecte circumscrise temei centrale, cum ar fi : tehnologia exploatării materiilor prime industriale și materialelor de construcții în cariere deschise ; prospectarea și extracția cărbunelui cu mașini și tehnologii moderne ; îmbunătățirea calității cărbunelui prin aglomerare, gazeificare și degazeificare ; tehnologii, procedee și echipamente nepoluante, mici consumatoare de energie și materiale ; tehnologii și utilaje pentru îmbogățirea materiilor prime. Programul de simpozioane și conferințe specializate, ce a cuprins circa 270 teme, cel mai important de pînă acum în istoria tîrgului, s-a dovedit a fi un fructuos schimb de experiență și informații în domenii de importanță fundamentală pentru progresul științific și tehnic și dezvoltarea economică a statelor lumii.

Țara organizatoare, Republica Democrată Germană, a prezentat o gamă variată de exponate ce a inclus produse de înaltă tehnicitate, cum ar fi, în ramura construcțiilor de mașini, centrele de prelucrare și blocurile funcționale sistematizate, în domeniul electronicii, aparatură și tehnică de calcul necesară automatizării fabricației, pregătirii tehnice a producției, cît și echipamente electronice de birou și telecomunicații, în domeniul construcțiilor de mașini grele și de instalații, echipamente pentru construcția navală, vehicule de transport, utilaje pentru lucrări de irigații și desecări, utilaje de extracție și preparare a minereurilor, precum și o paletă largă de bunuri de consum.

Vizitarea pavilioanelor și standurilor expoziționale și discuțiile purtate cu reprezentanți ai unor binecunoscute firme din țara gazdă — **Robotron** — combinat ale cărui produse, printre care putem enumera microprocesoare, echipamente periferice, aparatură electronică de măsură și control, mașini de scris electronice, sînt exportate în peste 60 de țări ale lumii, **„Carl Zeiss" Jena**, a cărui aparatură optică de înaltă precizie este larg apreciată în întreaga lume și care, la această ediție a tîrgului, a obținut nu mai puțin de cinci medalii de aur, combinatul **Foron**, care a prezentat la tîrgul de primăvară circa 50 noi tipuri de bunuri electrotehnice de folosință casnică și industrială, combinatul **Florena**, prezent la tîrg cu o atractivă gamă sortimentală de circa 500 produse cosmetice, ne-au permis mai buna cunoaștere a sferei de preocupări și a direcțiilor și obiectivelor de dezvoltare a economiei Republicii Democrate Germane.

Participantă tradițională la Tîrgul internațional de la Leipzig, România a fost reprezentată în această primăvară de 15 întreprinderi de comerț exterior specializate, printre care **Electronum, Mecanoexportimport, Industrialexportimport, Universal-Tractor, Petromin, Mașinexportimport, Electroexportimport, Romenergo** etc. care au expus în 11 secțiuni profesionale o gamă reprezentativă de produse ale industriei construcțiilor de mașini, electrotehnicii, electronicii, industriei chimice, industriei autovehiculelor, industriei extractive, cît și un variat sortiment de bunuri de consum. Vizitînd standul țării noastre, tovarășul Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane, a formulat aprecieri elogioase la adresa exponatelor românești și a evoluției colaborării dintre R. D. Germană și România.

Participarea constantă a întreprinderilor românești la Tîrgul internațional de la Leipzig, cît și cea a întreprinderilor exportatoare din R. D. Germană la Tîrgul internațional de la București constituie o formă de colaborare reciproc avantajoasă, un segment important al ansamblului relațiilor de conlucrare multilaterală dintre țările noastre. Prin prilejul cunoașterii potențialului economic și tehnic de care dispun țările noastre, prin facilitarea schimbului de experiență și informații și, desigur, a unor schimburi comerciale mai strînse, cele două prestigioase manifestări expoziționale oferă condiții favorabile dezvoltării în continuare a unor forme multiple de colaborare, în cadrul eforturilor depuse pentru instaurarea unui climat de cooperare și pace în întreaga viață internațională.

Valentin NEGOIȚĂ

Tendință de depreciere a dolarului S.U.A.

Săptămîna 25—29.III.1985 a fost marcată de **întărirea cursului valutelor occidentale față de dolarul S.U.A.**, fapt care demonstrează, așa cum s-a exprimat președintele Bundesbank — Karl Otto Poehl — că piața valutară nu este o „stradă cu sens unic", respectiv, o valută nu se poate aprecia la nesfîrșit.

Dolarul american a fost subminat de **factori conjuncturali,** de natură economică și psihologică, între care se pot menționa :

— **cererea slabă pentru credite** în S.U.A. și **scăderea dobînzilor pe termen scurt** pe piața monetară din această țară (dobînda la fondurile federale a scăzut la niveluri sub 6% înainte de închiderea pieței la New York, în ziua de 26 martie 1985) ;

— creșterea îngrijorării în legătură cu **instabilitatea sistemului bancar din S.U.A.,** ca urmare a pierderilor înregistrate de băncile de economii și institutele de credit din statul Ohio, precum și a zvonurilor acreditînd ideea că băncile din statul Texas, care creditează industria extractivă a petrolului, ar fi confruntate cu dificultăți financiare etc.

În același timp, date recent publicate ilustrează că **economia S.U.A.** a înregistrat, de la începutul anului curent și pînă în prezent, o încetinire a ritmului său de dezvoltare, datorită condițiilor grele din această iarnă. Potrivit comunicărilor făcute de ministerul comerțului al S.U.A., pentru produsul național brut se estimează în trimestrul I a.c. un ritm mediu anual de creștere de numai 2,1%, comparativ cu 4,3% în trimestrul IV/1984 și 10,1% în trimestrul I/1984. Aceeași sursă arată că scăderea ritmului de creștere economică în S.U.A. în primele luni ale anului în curs se datorează în principal, **deteriorării balanței comerciale** a acestei țări.

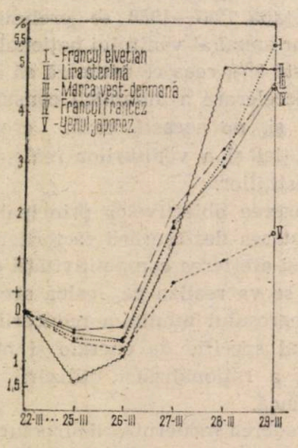

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 25—29.III ; bază : 22.III.1985

Producția industrială a înregistrat în luna februarie a.c., o scădere de 0,5% față de o creștere de 0,3% în luna ianuarie. De asemenea, indicele de utilizare a capacităților de producție din industrie a scăzut în luna februarie a.c. la 80,7%, de la nivelul de 81,4% înregistrat în prima lună a anului.

Balanța plăților curente a S.U.A. s-a încheiat în anul 1984 cu un deficit record de 101,65 miliarde dolari, comparativ cu 41,56 miliarde dolari în anul 1983. Deteriorarea balanței plăților curente — apreciază ministrul comerțului al S.U.A. — s-a datorat înrăutățirii soldului balanței comerciale a acestei țări.

Potrivit aprecierilor ministrului comerțului al S.U.A. — Malcolm Baldrige — **cursul dolarului S.U.A. urmează să scadă pe piețele financiare internaționale în ultima parte a acestui an,** ca urmare a perspectivelor de slăbire a ritmului de creștere economică în S.U.A., la cca 4% în anul curent, de la nivelul de 7% înregistrat în anul 1984.

Scăderea cursului monedei americane și **înviorarea cererii de aur pe piață** au antrenat creșterea prețului aurului. Pornind de la nivelul de 314 dolari/uncia în ziua de 25.III, prețul aurului a cunoscut fluctuații importante, atingînd 331 dolari/uncia în ziua de 27.III și 332 dolari/uncia în 29.III.1985.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

GLOSAR

Ordin de bursă

OPERAȚIUNILE la bursele de valori se efectuează de către intermediarii profesioniști autorizați, denumiți generic agenți de bursă, care acționează în conformitate cu dispozițiile date de către participanții la tranzacții asupra modului cum se vor face în numele lor vînzările și cumpărările de titluri. Acest ordin face de la bun început o separare clară, dacă operațiunile cu titluri se vor face la vedere, ceea ce înseamnă că reglementarea și preluarea valorilor au loc imediat, ori că vor fi încheiate la termen, în care caz finalizarea tranzacției intervine la o dată ulterioară și prefixată. Există o diversitate de operațiuni la termen, astfel încît ordinul de bursă va aduce precizarea preferinței pentru forma cea mai simplă și clară — aceea a operațiunii la termen fermă, cu lichidarea necondiționată la o dată prestabilită — sau pentru diversele forme pe care le pot lua operațiunile la termen condiționate. Între acestea din urmă principala pondere o au la toate marile burse operațiunile cu primă, respectiv cu un depozit prealabil de acoperire, dar sînt practicate curent și alte forme mai complexe precum opțiunile, stelajul, dublele („call of more") ș.a.

În cazul operațiunilor la termen cu primă, altfel denumite operațiuni cu risc limitat, cumpărătorul valorilor are latitudinea ca în ziua prestabilită a încheierii afacerii ori să preia titlurile la cursul înregistrat atunci și să recapete prima, ori, dacă nu îi convine cotația, să renunțe la cumpărare pierzînd în schimb prima. Ordinul de bursă va stabili de asemenea dacă această inițiativă de încheiere sau abandonare a tranzacției îi va reveni agentului de bursă, ținînd seama de anumite coordonate de rentabilitate, ori dacă este ținut să primească un nou ordin, în mod expres, din partea clientului respectiv în momentul adoptării și comunicării hotăririi, cu toate consecințele ce decurg asupra tranzacției.

Atunci cînd lasă anumite limite acțiunii agentului de bursă, ordinul ce i se dă acestuia este denumit „în jur de", întrucît prevede posibilitatea îndepărtării, pînă la o limită, de un anumit nivel stabilit al cotației titlurilor.

În practica bursieră se întîlnește curent și așanumitul ordin „legat" potrivit căruia două operațiuni diferite, de regulă un ordin de vînzare și unul de cumpărare, trebuie să fie executate în același timp și coordonat.

Specific pentru perioadele de continuă instabilitate a cursurilor din ultimi ani, cînd s-au înregistrat tensiuni, căderi și panică la bursă, ordinul intrat în uzanță sub termenul din engleză „stop loss" are ca scop să asigure un profit deja obținut și să limiteze o eventuală pierdere. Atunci cînd cursul unor valori crește sensibil peste nivelul la care au fost achiziționate, se poate stabili un plafon minim la care trebuie vîndute „fără pierdere". La o scădere bruscă amenințînd să ducă sub acest nivel, se face vînzarea imediată la cel mai ridicat preț ce mai poate fi obținut, iar la o creștere continuă de curs peste nivelul de referință valorile nu vor mai fi cedate, deținătorul lor urmărind să ia hotărîrea asupra momentului lichidării după cum îi va apare mai avantajos.

Este un fapt stabilit că bursele de valori reprezintă organe extrem de sensibile ale economiei de piață, evoluția lor servind ca un indicator concludent asupra tendințelor activității economice în general și financiare în special. Urmărind transformările și funcționarea curentă a mecanismului burselor de valori din ultimii ani, se poate sesiza o accentuare marcată a practicilor speculative și a acțiunilor riscante în cadrul unei accelerări a goanei după profit.

Radu NEGREA

Știință

Traian Șerbănoiu, București — Asociația americană pentru progresul științei a fost creată în anul 1948, fiind principala organizație științifică cu caracter general din S.U.A. La ea sînt afiliate 285 societăți științifice și tehnice, inclusiv Academia de Științe, precum și 136 000 membri individuali. Anul acesta, în luna mai, la Los Angeles, va avea loc cea de a 151-a reuniune națională a Asociației. Tema ei va fi „Știința și ingineria : diversitate și convergență". Circa 160 de referate își propun să analizeze unele din cele mai recente realizări în știință și tehnică, inclusiv sub aspectul aplicațiilor lor. Paralel vor avea loc mai multe conferințe de popularizare a științei, precum și un festival al filmului științific, în programul căruia au fost incluse 50 din cele mai bune filme recente cu acest profil.

Protecția mediului

Frăsina Daviduică, Berești — Procedeul epurării biologice a apelor uzate, la care vă referiți, este experimentat cu succes în tot mai multe țări ale lumii. În R.F.G., de exemplu, apele uzate rezultate de la o fabrică textilă din Sennestadt — echivalente ca volum cu cele produse de un oraș cu 40 000 locuitori și conținînd mari cantități de substanțe chimice poluante — sînt din 1976 epurate biologic într-un bazin cu o suprafață de 20 ha cultivat cu plante acvatice (stuf, drobiță, știnjenei etc.), capabile să absoarbă și să descompună substanțele toxice (precum reziduurile de petrol, fenol, cianide etc). Costul unei asemenea stații — relevă buletinul **Flash sur l'Allemagne** — este derizoriu în raport cu cel al instalațiilor de epurare convențională, iar reziduurile sînt incomparabil mai reduse ca volum și, în plus, nu mai conțin aproape deloc substanțe nocive pentru mediu și nici nu emană mirosuri neplăcute. Mărimea stației de epurare poate varia în funcție de necesități. Astfel, au fost experimentate în Westphalia mici stații de epurare biologică pe lîngă locuințe.

În lume, cea mai mare stație de epurare biologică se află la San Diego, în California. Ea prelucrează apele menajere produse de 60 000 locuitori. Instalații pilot de epurare biologică funcționează și în țări precum Brazilia, Danemarca, Grecia, Austria, Thailanda, Uruguay și altele.

Eficiență

Gheorghe Grancea, Filipeștii de Pădure — 1) Studiul la care vă referiți al Agenției internaționale pentru energie, care grupează 21 din cele 24 de țări membre ale O.C.D.E., se referă la o perioadă decenală încheiată în 1982 și relevă că în intervalul respectiv consumul de benzină a sporit în țările respective cu 5,9%, în ciuda unei creșteri cu 34,7% a parcului de autovehicule. Această evoluție reflectă diminuarea cu 21,4% în intervalul analizat a consumului mediu anual de benzină pe un autoturism, sub efectul combinat al producerii unor autovehicule mai eficiente și de mai mici dimensiuni și al unui mod de conducere mai economic. Totuși studiul atrage atenția că, în ultima vreme, sub influența scăderii prețului petrolului pe piața mondială, se constată din nou o cerere sporită pentru autoturismele de mare capacitate și putere. Deși acestea sînt mai economicoase în raport cu modelele similare de acum cinci ani, de exemplu, sporirea ponderii lor riscă să ducă la depășirea plafoanelor indicative de consum fixate în nouă din țările membre ale A.I.E. Studiul exprimă de asemenea îngrijorarea experților Agenției în legătură cu o anumită relaxare a eforturilor de economisire ale întreprinderilor producătoare și ale populației, cerînd ca ele să continue. Potrivit prognozelor A.I.E., citate de **Financial Times** (16 februarie 1985), carburantul pentru autoturisme va conta cu 29—34% din consumul de petrol al țărilor membre în 1990.

2) Vă rugăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

Producție industrială

Anca Preda, Brașov — 1) Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei prelucrătoare se situează încă foarte departe de obiectivul de 25% fixat pentru anul 2 000 în cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială. Potrivit „Manualului de statistică industrială" apărut în luna martie a.c. la Viena sub egida O.N.U.D.I., ponderea respectivă în 1981 nu depășea 10,61% ; în 1973 ea era de 8,76%. Potrivit aceleiași surse, contribuția țărilor socialiste a sporit în intervalul menționat de la 19,09% la 24,17%.

2) Măsurarea emanațiilor de oxid de azot ale autovehiculelor considerate vinovate de „moartea pădurilor" va începe în R.F.G. pe autostrăzi, întrucît, deși însumează numai 8 080 km din totalul de 484 000 km al rețelei rutiere a țării, ele absorb peste un sfert din totalul traficului. Concret este vorba de tronsonul Hamburg-Bremen, pe care este experimentată limitarea vitezei de deplasare la 100 km pe oră. În funcție de rezultatele măsurătorilor din acest an, guvernul federal va decide dacă va generaliza această limită de viteză.

Introducerea catalizatoarelor capabile să detoxifice în proporție de pînă la 80% gazele de eșapament are loc în mod independent de măsura amintită și va dura cîțiva ani pînă la generalizare.

Dolar

H. Mălureanu, Ploiești — Originea denumirii monedei americane trebuie căutată în monedele de argint cunoscute sub numele de „thaler" bătute în 1518 într-un orășel din Cehoslovacia de azi. Răspîndite de emigranții europeni în S.U.A., aceste monede și-au văzut deformată denumirea în „dollar". În 1793 dolarul devine unitatea monetară oficială a S.U.A.

În privința simbolului $, de care de asemenea vă interesați, un buletin al „Kredietbank" din Bruxelles (30 noiembrie 1984) furnizează informația că inițial un dolar american era echivalent cu 8 reali spanioli, care în documentele epocii erau reprezentați prin simbolul (8). De aici pînă la simbolul $ nu mai era decît un pas.

Preț mondial

Anastasia Pescan, Beclean pe Someș — Unul din produsele de bază al căror preț pe piața mondială se situează actualmente sub costul de producție chiar și al celor mai eficienți producători este zahărul. La începutul lunii martie, prețul pieței mondiale, de sub 3,5 cenți pe livră (1 livră=0,453 kg), reprezenta mai puțin de o treime din costul de producție menționat și, potrivit prognozelor, urmează să se mențină mai mulți ani sub costuri, deși consumul mondial sporește cu circa 2% pe an. Explicația acestui fenomen, care afectează pe unele din cele peste 100 țări ale lumii exportatoare de zahăr, este excedentul creat pe piața mondială, între altele ca urmare a subvenționării prețurilor în Piața comună, fapt care a transformat această organizație din importator net în al doilea mare exportator mondial.

Din producția mondială de zahăr, de 100 milioane tone, aproape 30 milioane formează obiectul comerțului internațional. Prețul pieței mondiale se referă însă numai la două treimi din această din urmă cantitate, restul formînd obiectul unor acorduri speciale, cu prețuri mai ridicate. Astfel, Piața comună, de exemplu, importă o cotă anuală de 1,4 milioane t de zahăr din țările asociate la prețul de 21 cenți pe livră.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 5 aprilie 1985

— Țara își omagiază președintele 1

— Mesajul Institutului Central de Cercetări Economice 3

— O concepție profund științifică privind rolul industriei ca bază a întregului progres economico-social **(Petre Mâlcomete)** 4

— Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — obiectiv important al dezvoltării multilaterale a României (I) **(Alexandru Ignat)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● În centrul preocupărilor — realizarea producției fizice la toate sortimentele **(C. Gorie)** ● Intrarea la termen în funcțiune a noilor obiective energetice **(Anatolie Măcriș)** ● Creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate — resursă de sporire a producției de cărbune **(I. Mărăscu)** 8

— Soluții pentru reducerea accentuată a costurilor de producție **(Gh. Șică)** 11

— Valorificarea superioară a masei lemnoase **(Rodica Miroiu)** 13

— Campania agricolă de primăvară. Măsuri eficiente pentru prevenirea degradării solului (I) **(Ion Bianu)** 14

— Dezvoltarea turismului românesc în fața unor noi exigențe **(Gh. Barbu)** 15

— Coordonate ale corelației calitatea producției-calitatea forței de muncă **(Ion Dutu)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Programul pentru realizarea planului la producția de țiței pe anul 1985. Prin buna funcționare a brigăzilor, randamente sporite la fiecare sondă **(Dorin Constantinescu)** 19

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Aspecte din rezistența economică a poporului român împotriva hitlerismului (I) **(Iosif. I. Adam)** 21

— Dezbaterea conținutului și funcțiilor unei categorii economice esențiale **(Dan Popescu)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Economiști români cu privire la rolul industriei și meseriilor (II) **(Toader Ionescu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Producția de mărfuri în socialism **(Gr. Părăian)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Strategia internațională a dezvoltării — între speranțe și realități (II) **(Ioan Voicu)** 28

— R. P. Ungară. Strategia anilor '80 : bilanț și perspective **(Gertrud Bordon)** 29

— Tîrgul de la Leipzig. Eficiența utilizării materiilor prime, combustibililor și energiei **(Valentin Negoiță)** 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— Our country pays homage to our President 1

— The Message of the Central Institute of Economic Researches 3

— A profound scientific concept on the role of industry as a basis for the whole economic and social progress **(Petre Mâlcomete)** 4

— The new agricultural revolution — an important goal of Romania's multilateral development (I) **(Alexandru Ignat)** 6

— Carrying out the physical production — a major preoccupation **(C. Gorie)** 8

— The timely putting into commission of the energy units **(Anatolie Măcriș)** 9

— The growth of the utilization indicators of the mechanized means — a resource for increasing the coal production **(I. Mărăscu)** 10

— Solutions for an increased reduction of the production costs **(Gh. Șică)** 11

— The higher turning to good account of wood **(Rodica Miroiu)** 13

— The development of the Romanian tourism facing new exigencies **(Gh. Barbu)** 15

— Coordinates of the correlation between production quality — labour quality **(Ion Dutu)** 17

— The programme to carry out the 1985 oil production. The good brigades work, an increased output of each oil derrick **(Dorin Constantinescu)** 19

— Aspects of the economic resistance of the Romanian people against Hitlerism (I) **(Iosif I. Adam)** 21

— Discussing the contents and functions of an essential economic category **(Dan Popescu)** 23

— Schools ● trends ● economists. Romanian economists on the role of industry and trades (II) **(Toader Ionescu)** 24

— The international development strategy — between hopes and realities (II) **(Ioan Voicu)** 28

— Hungary. A strategy of the '80's — results and prospects **(Gertrud Bordon)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Страна выражает признательность своему президенту 1

— Послание Центрального Института Экономических Исследований 3

— Глубоко научная концепция о роли промышленности как основы экономического и социального прогресса **(Петре Мылкомете)** 4

— Осуществление новой революции в сельском хозяйстве — важная цель многостороннего развития Румынии (I) **(Александру Игнат)** 6

— В центре забот — выполнение плана физической продукции по всему ассортименту **(К. Горие)** 8

— Пуск в назначенный срок новых энергетических объектов **(Анатолие Мэкриш)** 9

— Рост показателей использования механизированных средств — источник повышения угольного производства **(И. Мэрэску)** 10

— Пути более сильного снижения производственных затрат **(Г. Шикэ)** 11

— Более эффективное использование древесной массы **(Родика Мирою)** 13

— Развитие румынского туризма перед новыми требованиями **(Г. Барбу)** 15

— Координаты соотношения между качеством продукции и качеством рабочей силы **(Ион Дуцу)** 17

— Программа выполнения плана производства нефти в 1985 г. Хорошее функционирование бригад — условие повышенной производительности каждой скважины **(Дорин Константинеску)** 19

— Аспекты экономического сопротивления румынского народа в борьбе с гитлеризмом (I) **(Иосиф И. Адам)** 21

— Обсуждение содержания и функциях особо важной экономической категории **(Дан Попеску)** 23

— Школы-течения-экономисты. Румынские экономисты о роли промышленности и ремесел (II) **(Тоадер Ионеску)** 24

— Международная стратегия развития между надеждами и действительностью **(Иоан Войку)** 28

— ВНР. Стратегия 80-ых гг: результаты и перспективы **(Гертруд Бордон)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

TINEREȚE, FRUMUSEȚE, PROSPEȚIME,

trei daruri pe care vi le face Întreprinderea „MIRAJ",
odată cu produsele sale din gama ACANTA :

- **ACANTA — cremă hidratantă de zi pentru ten uscat**
- **ACANTA — cremă hidratantă de zi pentru ten gras**
- **ACANTA — cremă nutritivă de noapte**
- **ACANTA — emulsie hidratantă**

Producător : Întreprinderea „MIRAJ" — București
Exportator : Chimimportexport

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

1985 APR 2 6

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan este necesar să se creeze și mijloace eficiente de acoperire a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este și asigurarea.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată primi despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o asigurare facultativă pentru avarii auto (casco), în baza căreia se acordă protecție în următoarele cazuri :

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulației s-a lovit :

— cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul ;

— de orice corpuri mobile și imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulației a derapat, s-a răsturnat etc., inclusiv ca urmare a defectării unor piese ale acestuia.

c) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulație sau în staționare a fost avariat ca urmare a lovirii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul a fost avariat ca urmare a :

— incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat ;

— exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanți sau celui de aer comprimat ;

— trăsnetului — urmat sau neurmat de incendiu ;

— altor calamități naturale care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperișului unei construcții pe acel autoturism etc.

f) Alte cazuri cuprinse în asigurare.

În asigurarea facultativă a autoturismelor pentru avarii auto (casco) se includ și :

— cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie ;

— avariile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcției în care se afla acesta, precum și cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție decapacitatea cilindrică a autoturismelor.

Asiguraților mai au și următoarele drepturi :

— plata unor prime anuale de asigurare diferențiate în funcție de faptul că asigurarea se încheie sau se reînnoiește direct la unitatea ADAS, precum și de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă pentru anii anteriori nu s-au primit ori nu se datorează despăgubiri în baza contractelor încheiate ;

— repararea la ateliere a autoturismelor asigurate, fără obligația unor plăți prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparație se achită direct atelierului respectiv.

Asigurarea pentru avarii auto (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobiliști.

Prezentînd unele din situațiile ce pot surveni, precum și condițiile în care se încheie asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco). se precizează că această asigurare este necesară oricărui deținător de autoturism, chiar și în condițiile existenței asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se poate contracta, suplimentar asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia, **plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).**

Pentru a satisface cele mai variate cerințe de acoperire prin asigurare a situațiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum și pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu plata corespunzătoare a primelor de asigurare, deținătorii de autoturisme pot încheia și alte feluri de asigurări auto :

— Asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulație, **la care prima de asigurare reprezintă 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).**

— Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme, **care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii auto (casco) și acoperă, în limita numărului de locuri admis la transport, consecințele accidentelor întîmplate persoanelor aflate în autoturisme.**

Primele la această asigurare se stabilesc în raport de nivelul sumelor asigurate pentru fiecare persoană.

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

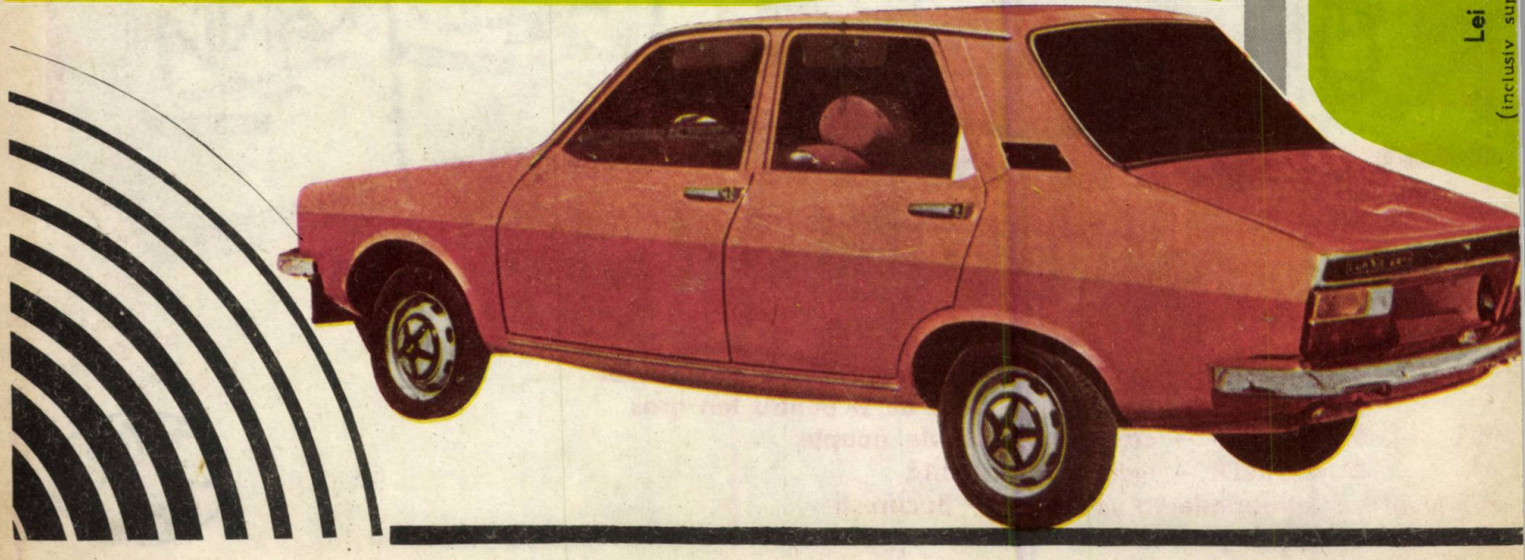

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ

Numărul 15 • Vineri 12 aprilie 1985

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

CEREALE PENTRU BOABE
-mii tone-

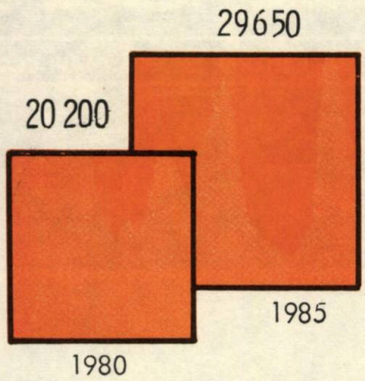

SFECLĂ DE ZAHĂR
-mii tone-

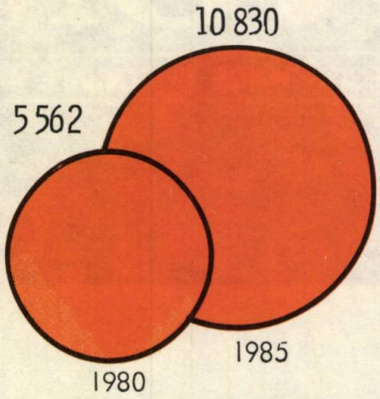

FLOAREA-SOARELUI ŞI RAPIŢĂ
-mii tone-

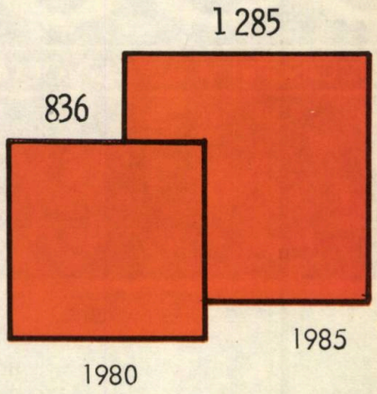

CARTOFI DE TOAMNĂ
-mii tone-

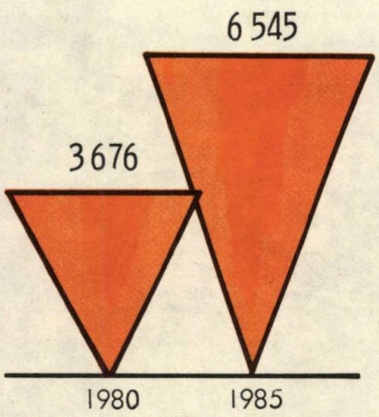

LEGUME DE CÎMP
-mii tone-

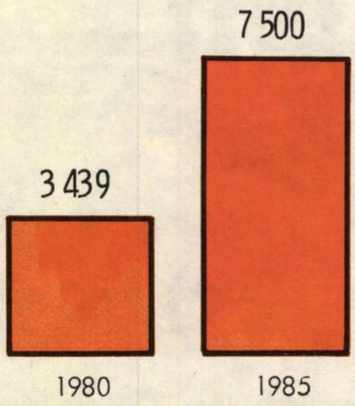

FRUCTE ŞI STRUGURI
-mii tone-

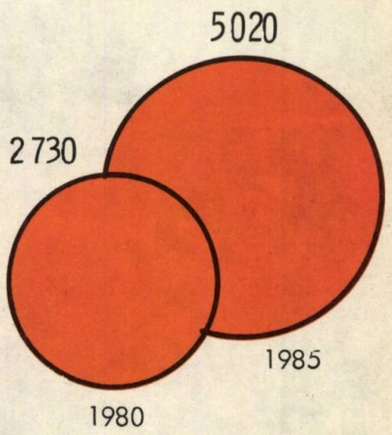

CARNE ÎN VIU
-mii tone-

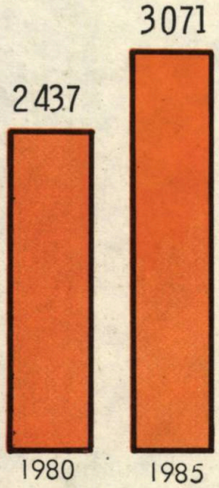

LAPTE DE VACĂ ŞI BIVOLIŢĂ
-mii hectolitri-

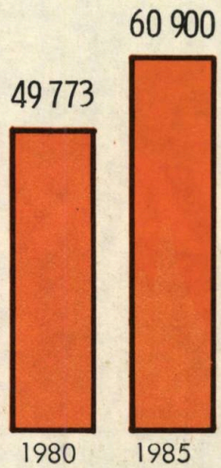

LÎNĂ
-tone-

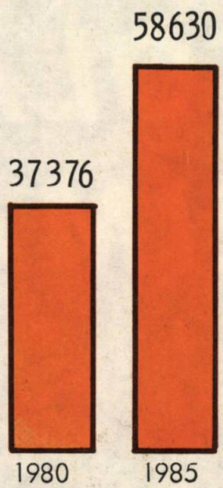

OUĂ
-milioane bucăţi-

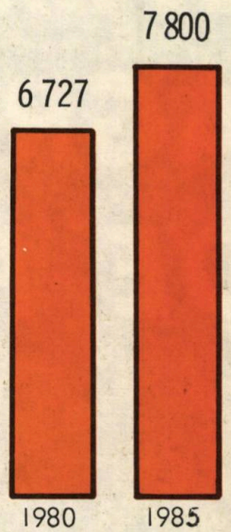

D 646

OMSZ MŰSZAKI INFORMÁCIÓS OSZTÁLY 1883

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PROGRAMUL PRODUCTIVITATE

CREȘTEREA accelerată a productivității muncii, obiectiv principal al cincinalului 1986—1990, urmează să aibă loc pe baza organizării mai bune a producției și a muncii, precum și a automatizării, cibernetizării și robotizării producției. Aceste căi, în convergența și întrepătrunderea lor, reliefează o relație de tip nou între capacitatea fizică și intelectuală a omului, organizarea locului de muncă și nivelul tehnic al dotării acestuia. Se accentuează importanța îmbunătățirii permanente atît a organizării ergonomice a muncii, cît și a condițiilor de tehnica securității, ca acțiuni permanente, a căror desfășurare la nivelul exigențelor și al posibilităților create constituie o obligație nu numai a personalului din compartimentele de resort, ci și a celor ce organizează și conduc procesele de producție sau alte activități, a fiecărui lucrător în parte.

Situate la punctul de confluență a două obiective majore ale politicii partidului și statului nostru — cel (economic) al sporirii accentuate, a productivității muncii și cel (social) al îmbunătățirii condițiilor de muncă și de trai, preocupările pentru valorificarea mai bună a resursei umane prin acțiuni ergonomice și de protecție trebuie să-și afle locul cuvenit în programul unic de măsuri al oricărei unități economice. Grupajul de articole pe care-l publicăm evidențiază însemnătatea unei abordări științifice complexe în rezolvarea acestei problematici de actualitate.

PROTECȚIA MUNCII • ERGONOMIE

Direcții și căi de perfecționare a activității de organizare ergonomică a muncii

ANCHETA „R. E." pe această temă relevă concluziile desprinse din investigațiile autorului, cu consultarea a 300 de specialiști din peste 140 de întreprinderi, centrale, institute de cercetări și proiectări (din 5 ramuri industriale) și din cabinete teritoriale de organizare economico-socială.

ÎN PROCESUL amplu și rapid al introducerii în producție a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane, munca își modifică în mod continuu și în sens pozitiv eficiența; totodată se schimbă conținutul ei și condițiile în care se desfășoară. Aceasta cu atît mai mult, cu cît mecanizarea și automatizarea, deși ușurează efortul fizic al omului, lărgesc totuși zona și varietatea solicitărilor la care el este supus. **Perfecționarea organizării ergonomice a muncii** capătă deci o importanță deosebită, dat fiind rolul care îi revine în crearea condițiilor de valorificare superioară a potențialului uman și material.

Profilaxia îmbolnăvirilor și protecția muncii au fost ridicate, în țara noastră, la nivel de problemă de stat; există un climat favorabil de stimulare a interesului pentru intensificarea și valorificarea cercetării ergonomice, pentru dezvoltarea și perfecționarea organizării întregii activități în acest domeniu.

În întreprinderile care au format eșantionul anchetei, în ultimii ani au fost elaborate numeroase studii privind creșterea productivității prin organizarea ergonomică a muncii. Pe primul loc prin preocupările în acest sens se situează unități din industria ușoară, urmate de întreprinderi din construcția de mașini, industria lemnului, industria metalurgică și cea chimică. Dintre ele pot fi evidențiate: Întreprinderea textilă și „Electrometal" din Timișoara; Centrala mătăsii, inului și cînepii, Centrala industriei confecțiilor, Centrala bumbacului — București; Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujeana" și Întreprinderea „Unirea" din Cluj-Napoca; Combinatul de prelucrare a lemnului din Suceava, Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii ș.a.

OBIECTIVE PRIORITARE

Opiniile specialiștilor consultați evidențiază însă că în unele cazuri s-au înregistrat și o serie de greutăți și neajunsuri. Pentru valorificarea superioară a posibilităților care există în fiecare întreprindere, se apreciază că eforturile se cer orientate cu prioritate în direcțiile menționate mai jos.

● **Promovarea consecventă, pe scară mult mai largă a cercetărilor interdisciplinare în domeniul organizării și**

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 15 1985

normării muncii, pentru a cuprinde ansamblul problematicii ;

● Preluarea spre analiză și rezolvare **a mult mai operativă decît în prezent a tuturor situațiilor în care se constată deficiențe în domeniul organizării ergonomice a muncii.** Ierarhizarea importanței și intensității **factorilor care pot contribui la extinderea și aplicarea cercetărilor ergonomice, la perfecționarea organizării economice a muncii** este — potrivit repartiției procentuale a opiniei exprimate în răspunsurile la anchetă — următoarea : I — asigurarea de cadre pregătite în domeniul ergonomiei (29%) ; II — creșterea receptivității cadrelor din compartimentele funcționale implicate și din secțiile de producție (14%) ; III — considerarea rezolvării problemelor de ergonomie în contextul soluționării sarcinilor curente de producție — deci evitarea aminării acestei rezolvări sub pretextul presiunii preocupărilor imediate (13%) ; IV — antrenarea sporită a întregului personal și stimularea inițiativei în acest domeniu (11%) ; V — ridicarea calificării personalului existent (9%) ; sprijinul mai consistent din partea conducerii unității (9%) ; VI — perfecționarea organizării muncii specialiștilor existenți (6%), asigurarea resurselor — financiare, materiale etc. — rațional necesare (6%) ; VII — alți factori (3%). **Modalitățile concrete de acțiune pentru promovarea acestor factori** au, potrivit opiniilor culese în cadrul anchetei, următoarea ordine de importanță : I — promovarea unei concepții clare, de perspectivă, asupra rolului ergonomiei în activitatea întreprinderii moderne (35% din răspunsuri) ; II — cunoașterea mai aprofundată a conceptelor, metodelor și tehnicilor specifice ergonomiei (20%) ; III — asigurarea unui sistem de cointeresare în aplicarea studiilor de ergonomie (15%) ; IV — lărgirea atribuțiilor și răspunderilor compartimentelor de profil în adoptarea de decizii operative în domeniul organizării ergonomice a muncii (10%) ; V — un sprijin mai consistent din partea eșaloanelor superioare unității ; VI — perfecționarea cadrului normativ ; VII — alte căi.

● **Perfecționarea cadrului organizatoric existent** și asigurarea unui **caracter unitar al acestuia.** Realizarea unei mai puternice, permanente și sistematice legături între cercetarea ergonomică și nevoile practicii productive impune în primul rînd să se asigure **structuri cît mai flexibile de organizare și conducere** a acestui domeniu. **Integrarea cercetării ergonomice în activitatea întreprinderilor, a centralelor, a institutelor de cercetare, inginerie tehnologică și proiectări** ar constitui cadrul cel mai adecvat atît pentru promovarea, dezvoltarea și implementarea ei în continuare, cît și pentru constituirea **echipelor de cercetare interdisciplinară,** fără de care nu se poate concepe o investigație ergonomică complexă și eficientă. O astfel de flexibilitate, în sensul adoptării de la caz la caz a celei mai adecvate forme de organizare, trebuie să răspundă unor criterii obiective : specificul producției, nevoile unității, posibilitățile acesteia. Uneori se recurge însă la formule de combinare și integrare ce nu asigură nici caracterul interdisciplinar al activității de ergonomie, nici permanența preocupărilor în acest domeniu.

În tabelul de mai jos este prezentată, pe ramuri (ministere) în unitățile cărora s-a efectuat ancheta, ponderea diferitelor forme organizatorice.

Forma organizatorică în care sînt cuprinse preocupările de ergonomie	Ponderea (%) în totalul întreprinderilor și centralelor investigate					
	MICM	MIU	MILMC	MIM	MICh	Total
Laborator de ergonomie	3	11	–	14	–	10
Laborator de psihologie	13	9	–	–	40	12
Laborator de psihosociologie	11	9	–	14	–	8
Atelier de cercetare-proiectare în domeniul organizării producției și muncii	26	39	8	–	–	25
Alte forme	47	32	92	72	60	45

După cum rezultă din tabel, în numeroase întreprinderi (30% din totalul eșantionului) au fost organizate, încadrate cu personal de specialitate și dotate cu aparatura necesară **laboratoare** cu preocupări de ergonomie. În unitățile din construcția de mașini predomină laboratoarele de psihologie, iar în industria ușoară și metalurgie cele de ergonomie. Totuși, specialiștii apreciază că nu există pretutindeni o concepție interdisciplinară în organizarea activității laboratoarelor, ele fiind amenajate și funcționînd, în unele cazuri, după concepția clasică a studiului muncii. În 45% din unitățile economice investigate, preocupările cu caracter ergonomic sînt — sau se presupune că sînt — rezolvate în cadrul **compartimentelor** de organizarea producției și a muncii-protecția muncii sau al celor de personal-învățămînt-retribuire. După opinia a numeroși participanți la anchetă, la care ne raliem, este posibil și necesar să se treacă la **completarea atribuțiilor compartimentelor de organizare și de proiectare** și la reglementarea mai riguroasă și precisă a competențelor și responsabilităților acestora în domeniul cercetării ergonomice. Menționăm că acestor compartimente le sînt atribuite numai în mică măsură — sau deloc — sarcini cu caracter ergonomic (aceasta fiind opinia a 79% din totalul specialiștilor chestionați, îndeosebi a celor din construcția de mașini, industria lemnului și materialelor de construcții). Apreciem că — fără a încălca principiile de organizare stabilite prin Decretul nr. 162/1973 — la nivelul întreprinderilor pot fi create, în cadrul compartimentelor de organizarea producției și a muncii-protecția muncii sau chiar al celor de proiectare tehnologică, **nuclee sau colective permanente de ergonomie,** formate din cadre de diferite specialități implicate în rezolvarea problemelor cu caracter ergonomic.

FORMAREA SPECIALIȘTILOR, PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII PROFESIONALE A PERSONALULUI ÎN DOMENIUL ERGONOMIEI

Circumscrierea adecvată a sferei de activitate a diferitelor compartimente sau forme organizatorice cu preocupări de ergonomie trebuie conjugată cu încadrarea acestora cu personal în măsură să concretizeze sarcinile, competențele și responsabilitățile în domeniu. În prezent, de ergonomie se ocupă mai ales specialiști cu pregătire unilaterală : ingineri, psihologi, sociologi, economiști, medici ș.a. Întreprinderile industriale (în special cele mari), institutele de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări au însă nevoie de **specialiști** (nu prin funcție, ci prin formație) **capabili să promoveze cercetarea ergonomică interdisciplinară și spiritul de echipă necesar acesteia,** să ajute la o activă și efectivă conștientizare la toate nivelurile, inclusiv în rîndul muncitorilor, a importanței aspectelor ergonomice ale muncii. Se impune, deci, ca pregătirea ergonomică să fie cuprinsă în mai mare măsură în sistemul de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor.

Principala contribuție au adus-o în acest sens, începînd încă din 1971, Institutul central pentru perfecționarea cadrelor din economie de pe lîngă Academia „Ștefan Gheorghiu", apoi unele centre departamentale de perfecționare a pregătirii lucrătorilor, precum și unele instituții de învățămînt superior care au organizat cursuri postuniversitare de ergonomie. Analizînd programele desfășurate, constatăm însă diferențieri sensibile între ele în ce privește ponderea acordată diferitelor capitole tematice (teme generale de ergonomie ; noțiuni de fiziologie, psihologie, studiul sistemelor, sociologie, factori de ambianță, studiul muncii, economie, pedagogia muncii, organizarea ergonomică a muncii), aplicațiilor practice de laborator și uzină, dezbaterilor ; într-o serie de cazuri, unele din aceste elemente nici n-au fost avute în vedere, ceea ce a dăunat nivelului de integrare a cunoștințelor necesare din diferitele domenii științifice participante la constituirea ergonomiei. Pentru viitor, caracterul interdisciplinar în pregătirea (deci,

după absolvirea cursurilor, în cercetare) ergonomică va putea fi realizat prin **creşterea numărului temelor sau cursurilor de sinteză.**

Rezultatele obţinute pînă acum reprezintă după părerea noastră, confirmată de participanţii la anchetă, un punct de referinţă de la care să se treacă la o acţiune programată, sistematică de **cunoaştere şi implementare a ergonomiei în practica unităţilor economice.** Opţiunile exprimate în cadrul anchetei privind **modalităţile ce ar trebui folosite pentru formarea şi perfecţionarea specialiştilor în ergonomie** au în vedere : pregătirea în facultăţi şi repartizarea la unităţile solicitante (28% din răspunsuri), cursuri postuniversitare (21%), cursuri de perfecţionare la nivel de ramură (12%), participarea la manifestări ştiinţifice (10%), la schimburi de experienţă (10%), instructaje (9%), documentare şi informare individuală (9%), alte forme (1%).

Situarea pe primul loc, în această clasificare, a **pregătirii din punct de vedere ergonomic în facultăţi** coincide cu concluziile unei mese rotunde organizată în cadrul primei Conferinţe de ergonomie din ţara noastră, care a evidenţiat — pe lîngă ideea organizării în perspectivă a învăţămîntului pe baze ergonomice, în lumina cerinţelor educaţiei permanente — şi necesitatea introducerii cunoştinţelor de ergonomie în planurile şi programele de învăţămînt. Pregătirea ergonomică a absolvenţilor învăţămîntului superior trebuie să constituie o componentă obligatorie a calificării lor profesionale, care să le permită depăşirea specializării înguste, prin înarmarea cu un bagaj de cunoştinţe, tehnici şi metode cu un larg cîmp de aplicabilitate. Ca forme şi modalităţi concrete, din anchetă rezultă ca necesare : elaborarea unui program-cadru privind predarea cunoştinţelor de ergonomie în toate instituţiile de învăţămînt tehnic, economic, universitar (psihologie-sociologie), medical, pe profile şi grupe de specialităţi ; realizarea lui prin cursuri interdisciplinare.

Un rol din ce în ce mai important revine **pregătirii şi, mai ales, perfecţionării profesionale în domeniul ergonomiei a personalului muncitor,** prin formele existente sau care pot fi create în sistemul fiecărui minister economic, valorificîndu-se avantajele apropierii de problemele specifice ale ramurii şi ale locurilor de muncă, posibilităţile de elaborare de către cursanţi şi de aplicare a unor studii concrete. Din anchetă rezultă, în acest sens, **propuneri de natură organizatorică şi de concepţie,** printre care : ● instituţionalizarea unui sistem închegat şi cuprinzător de instruire în domeniul ergonomiei ; ● elaborarea — cu concursul unor specialişti din cercetare, învăţămînt şi producţie — a unor programe-cadru ; ● programarea coordonată şi de perspectivă a organizării cursurilor de specializare şi perfecţionare, precum şi gruparea şi coordonarea metodologiilor ; ● folosirea la întregul potenţial a efectivului de cadre de instructori de specialitate în domeniul ergonomiei şi completarea lui potrivit nevoilor ; ● asigurarea unei mai ample informări asupra progreselor din literatura de specialitate şi practica mondială ; ● concentrarea în mai mare măsură asupra acelor concepte, criterii şi principii, metode şi tehnici aplicabile în majoritatea unităţilor economice, paralel cu adaptarea mai pronunţată a unor teme la specificul ramurii ; ● sensibilizarea cadrelor de conducere din unităţi pentru crearea condiţiilor necesare efectuării de către cursanţi a unor aplicaţii (inclusiv organizarea ergonomică a unor locuri de muncă), facilitarea constituirii de echipe de cercetare ergonomică, analiza şi implementarea studiilor elaborate.

Referitor la avantajele şi posibilităţile pe care le oferă **echipele de cercetare ergonomică,** 42% din specialiştii chestionaţi situează pe primul loc concepţia unitară şi armonizarea punctelor de vedere ale membrilor acestora în abordarea problemei cercetate ; urmează, în ordine descrescîndă : schimbul de cunoştinţe şi informaţii profesionale, realizarea sinergică a unui potenţial colectiv de cercetare superior sumei potenţialelor individuale, condiţiile pentru mai buna cunoaştere a domeniilor specializate, formarea unui stil colectiv de muncă în contextul precizării sarcinilor individuale, al colaborării, al afirmării personale şi al satisfacţiei pentru rezultatele comune ş.a. (Aceste avantaje au fost demonstrate, de altfel, de activitatea echipelor de cercetare organizate în cadrul Laboratorului de economia şi organizarea ergonomică a muncii, de la A.S.E.).

Asigurarea unor cadre temeinic pregătite în domeniul ergonomiei este doar premisa esenţială pentru o activitate eficientă ; principalul îl constituie **fructificarea cunoştinţelor, metodelor şi tehnicilor dobîndite, prin dezvoltarea studiilor ergonomice şi de organizare ştiinţifică a muncii în unităţile productive.** Din ancheta întreprinsă şi din propria noastră experienţă de cercetare am putut identifica unele cauze care determină valorificarea doar parţială, insuficientă a aportului specialistului format în domeniul ergonomiei : participanţii la cursurile de perfecţionare sînt trimişi, de către întreprinderi şi centrale industriale, în mod individual — şi nu în ideea de a pregăti echipe ergonomice compacte, reprezentînd mai multe specialităţi ; cazuri de selecţie nejudicioasă (neţinînd seama de preocupările şi înclinaţiile personale, de perspectiva profesională, de vîrstă etc.) a celor trimişi la specializare ; faptul că la revenirea în unităţile respective, absolvenţii cursurilor îşi reiau, de regulă, posturile şi atribuţiile anterioare, fără a realiza, paralel cu sarcinile aferente funcţiei, studii şi cercetări ergonomice. Mai putem adăuga aici situaţiile, destul de frecvente, în care nu se respectă cerinţele ce se impun pentru a asigura calitatea (oportunitatea, utilitatea practică) a proiectelor de absolvire a oricăror cursuri de perfecţionare, şi nu numai a celor de ergonomie : alegerea, pentru aplicaţiile practice, a unor întreprinderi, secţii, locuri de muncă în care intervenţiile de această natură sînt deosebit de necesare ; antrenarea, la elaborarea proiectului, şi a altor specialişti, îndeosebi a celor ce urmează să fie trimişi la cursuri într-o etapă ulterioară ; experimentarea unor soluţii avute în vedere în proiectul de absolvire, încă înainte de încheierea programului de perfecţionare, pentru a se putea aprecia valoarea lor după rezultate ; difuzarea celor mai reuşite proiecte pentru generalizarea în cadrul ramurii etc.

Promovarea largă în rîndul întregul personal muncitor, inclusiv al muncitorilor, a cunoştinţelor şi cerinţelor practice ale ergonomiei impune — potrivit opiniei exprimate de 71% dintre specialiştii chestionaţi — **difuzarea pe scară mai largă a acestor cunoştinţe, care ar trebui predate în şcolile de maiştri, liceele industriale, şcolile profesionale.** În mod deosebit subliniem necesitatea instruirii maiştrilor în problemele de perfecţionare a organizării ergonomice a muncii, pentru ca, la rîndul lor, ei să realizeze instruirea muncitorilor, învăţîndu-i să-şi perfecţioneze metodele de lucru, cum să-şi organizeze locul de muncă potrivit cerinţelor ergonomice, în vederea creşterii productivităţii muncii (menţionăm, în context, că 25—40% din defecţiunile apărute în sistemul om-maşină ţin de cauze umane — erori de acţiune).

Organele de conducere colectivă din unităţi răspund de modul în care se desfăşoară şi valorifică acţiunile de pregătire şi perfecţionare în domeniul ergonomiei în sfera lor de autoritate. Această răspundere trebuie să cuprindă şi crearea climatului necesar, a unei opinii favorabile şi unei stări de emulaţie.

UNELE ASPECTE ALE EFICIENŢEI

Ca şi alte domenii în care rezultatele activităţii nu pot fi întotdeauna şi cu precizie delimitate de alţi factori, cercetările, studiile, măsurile cu caracter ergonomic nu beneficiază încă de o metodologie unitară, larg recunoscută, de apreciere a eficienţei economico-sociale.

Iată de ce considerăm necesar ca, alături de analiza influenţei unor factori consacraţi ai creşterii productivităţii muncii, cercetarea să desprindă şi să studieze **influenţa unor factori de natură ergonomică, a căror activare asigură un spor însemnat de productivitate.** De exemplu, intro-

ducerea principiilor și măsurilor cu caracter ergonomic poate duce la **creșterea duratei fazei capacității optime de muncă a omului.** La baza calculării eficienței economice a măsurilor respective trebuie să stea **compararea cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs, pînă la și după introducerea acestor măsuri.**

În funcție de condițiile concrete de realizare și introducere a studiilor cu caracter ergonomic, mărimea cheltuielilor aferente poate să difere. Dacă introducerea principiilor și cerințelor ergonomice duce la schimbarea costurilor de producție fără modificarea caracteristicilor de exploatare ale mașinilor și echipamentelor tehnologice, atunci aprecierea și compararea diferitelor variante de organizare ergonomică a muncii se fac după **minimul cheltuielilor efectuate pentru realizarea producției respective.** Un asemenea caz îl întîlnim atunci cînd se aduc îmbunătățiri de natură ergonomică organizării existente a muncii, iar efectul economic se obține pe seama creșterii productivității muncii. Sînt însă, deopotrivă, situații în care luarea în considerare a principiilor și cerințelor ergonomice la **proiectarea** sistemelor om-mașină-mediu duce la obținerea unor mașini, utilaje, aparate, instalații cu caracteristici superioare, dar și la mărirea cheltuielilor cu producerea acestora ; trebuie, deci, analizat în ce măsură îmbunătățirea caracteristicilor ergonomice ale mașinilor și utilajelor proiectate determină reducerea costurilor de realizare și exploatare a acestora. Esențialul constă în efectuarea unor cheltuieli raționale, care să dea în viitor un efect economic maxim în sfera exploatării, prin: ● micșorarea pierderilor de timp neproductiv, datorită condițiilor mai bune create pentru activitatea lucrătorilor ; ● reducerea numărului muncitorilor de bază și de servire, ca urmare a îmbunătățirii repartizării funcțiilor dintre om și tehnică (economii la fondul de retribuire) ; ● creșterea siguranței în funcționare a sistemului om-mașină, datorită îmbunătățirii concepției constructive și funcționale a acestuia și dispunerii optime a elementelor și zonelor de acțiune (economii pe seama reducerii numărului erorilor în activitatea lucrătorilor). Trebuie ținut seama și de faptul că **prevenirea disfuncțiilor** susceptibile de a apărea în cadrul sistemului muncă, **prin introducerea cerințelor ergonomici încă din faza de proiectare, costă mult mai puțin decît remedierea acestora în producție,** în faza de exploatare ; aceasta presupune considerarea cheltuielilor suplimentare cu aplicarea cercetărilor de ergonomie nu numai prin prisma **eficienței economice imediate,** ci și a celei **de lungă durată.**

În legătură cu eficiența introducerii cerințelor ergonomiei în producția existentă (în faza de exploatare a sistemelor de muncă), potrivit opiniilor a 71% din specialiștii consultați în cadrul anchetei, **aplicarea studiilor și cercetărilor cu caracter ergonomic a dus la creșteri ale productivității muncii de pînă la 10%,** iar alți 21% au confirmat creșteri **între 11 și 20%.** De asemenea, 52% au reliefat **diminuarea cu pînă la 10% a numărului accidentelor de muncă,** iar 49% — **reducerea cu pînă la 10% a efortului fizic.** Acordînd importanța cuvenită indicatorilor prezentați, nu excludem posibilitatea ca, în condițiile unor calcule de eficiență mai complexe, să se evidențieze și efectele asupra altor indicatori sintetici ai activității unităților economice — **volumul producției, nivelul costurilor de producție, beneficiul, rentabilitatea etc.** Totodată trebuie **avută în vedere și dimensiunea socială a eficienței,** exprimată îndeosebi prin **îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor și a climatului psiho-social în care aceștia își desfășoară activitatea.**

lector dr. Aurel MANOLESCU
Academia de Studii Economice București

Metode de fundamentare a măsurilor pentru prevenirea accidentelor de muncă

ABORDAT prin prisma teoriei generale a sistemelor, care oferă posibilitatea evidențierii conexiunilor și interferențelor ce apar între diferiții factori care conduc la producerea lui, **accidentul de muncă** este considerat, de către unii autori, drept **manifestarea unei disfuncții a sistemului om-mașină-mediu,** respectiv o tulburare a interacțiunii părților componente ale sistemului față de normele cunoscute ; renunțîndu-se la ideea unei cauzalități simple a accidentului, acesta este tratat în mod complex, avînd la bază metodele : experimentală, statistică, clinică.

Prevenirea accidentelor de muncă comportă cunoașterea și folosirea unor metode care să permită scoaterea în evidență a fenomenelor de cauzalitate, a factorilor implicați în producerea acestora și a gradului lor de influență.

RELAȚIA CAUZĂ—EFECT

Din acest punct de vedere, o deosebită importanță are **stabilirea relației cauză efect.** În funcție de cauză se stabilesc măsurile de prevenire, iar eficiența acestor măsuri se situează în raport direct cu profunzimea analizei cauzelor. Încadrarea unui accident într-o cauză sau alta determină o anumită orientare a activității de prevenire.

Cercetarea făcută de noi privind **direcțiile în care trebuie orientată activitatea preventivă la Combinatul Siderurgic Galați** (C.S.G.) a pornit de la elementul de maximă certitudine : **împrejurarea.** Acest element prezintă avantajul că este mai „concentrat", iar pornind de la el este mult mai simplu să se stabilească măsuri operative. De exemplu, dacă un muncitor cade de la înălțime și se accidentează, este vorba de o împrejurare, iar accidentul respectiv poate fi generat de un șir întreg de cauze, a căror eliminare previne producerea unui nou accident ; deci nu mai e necesară stabilirea cauzelor și, totodată, se elimină posibilitatea de erori legate de interpretarea datelor. Este deci, suficient ca **pornind de la împrejurare, să se inventarieze totalitatea factorilor potențiali de accident legați de ea.**

Prin urmare : ● stabilirea cauzei este necesară mai ales pentru identificarea celor ce se fac vinovați de producerea accidentului ; ● în activitatea de prevenire a producerii accidentelor, împrejurarea este mai operantă decît cauza.

METODE DE URMĂRIRE

Dintre variatele metode folosite în studiul accidentelor ce se produc, ne vom opri pentru început la „graficul pe puncte" și „tabla magnetică".

● **„Graficul pe puncte"** reprezintă un tablou sinoptic cu două axe, în care pe ordonată se notează anii luați în studiu, iar pe absciză — lunile anului. Careurile dintre intersecțiile liniilor cu coloanele se marchează cu culori diferite, simbolizînd fiecare împrejurarea care a condus la producerea accidentului și gravitatea lui. Astfel de tablouri sinoptice scot în evidență cu claritate **în care uzină se produc cele mai multe accidente, care sînt cele mai grave, cum sînt ele repartizate pe luni, dinamica lor pe ani.** Utilizînd aceste grafice, s-a stabilit **gradul de periculozitate** pentru fiecare din cele 7 uzine din C.S.G., avîndu-se în vedere două criterii : 1) procentul accidentelor de gravitate deosebită în numărul total de accidente ; 2) media anuală a accidentelor deosebit de grave înregistrate de la intrarea în funcțiune a fiecărei uzine. S-a constatat că în toate uzinele, în mecanismul producerii accidentelor intervin de regulă, aceiași factori, ceea ce diferă fiind — mai important decît frecvența lor — intensitatea cu care ei acționează (Astfel, analizînd comparativ uzina cu coeficient de risc maxim și cea cu coeficient minim, s-a constatat că factorul „neutilizarea echipamentului individual de protecție" este 1,27 ori mai frecvent la cea de-a doua, dar în timp ce aici el poate însemna, de exemplu, neutilizarea ochelarilor de protecție la execu-

tarea operației de strunjire, la prima poate reprezenta utilizarea unei salopete neignifugate, a cărei eventuală inflamare provoacă arsuri grave.)

Bazîndu-ne pe totalitatea criteriilor de studiere a accidentelor de muncă, reflectate prin intermediul „analizei arborescente a erorilor", în „graficul pe puncte" am scos în evidență caracterul specific fiecărei uzine. S-a constatat și un element comun — ignorarea, de către unii executanți și cadre de conducere, a normelor de securitate individuală și colectivă a muncii.

● **„Tabla magnetică"** pune în evidență factorii potențiali de accident, independenți de condițiile tehnico-organizatorice ale unității studiate. Pe o tablă magnetică a fost suprapusă o hartă reprezentînd planul general al C.S.G., pe care au fost marcate principalele utilaje, instalații, căile de acces, căile ferate etc. La producerea unui accident de muncă, pe locul corespunzător de pe tablă se așază o granulă de ferită magnetizată. Astfel pot fi urmărite sinoptic toate accidentele intervenite într-un anumit interval. Concentrările zonale care apar impun analize și măsuri deosebite. (De pildă, dintre cele două oțelării, asemănătoare ca mod de organizare și în mare parte ca tehnologie de fabricație, la una se înregistrează cu 40% mai multe accidente decît la cealaltă, generate fie de utilizarea unor metode de lucru necorespunzătoare, fie de neatenția muncitorilor.) Această metodă relevă că **accidentul își are originea în degradarea unei situații de muncă, începută cu mult înainte de apariția lui.** Din totalitatea faptelor care au precedat accidentul, unele sînt întîmplătoare, altele permanentizate, dar indiferent de natura lor, toate au la bază un factor tehnic, organizatoric sau uman. Cînd faptele legate — logic sau cronologic — nemijlocit de vătămare au un caracter subiectiv, se consideră că accidentul s-a produs din cauza unor factori de natură umană. Dar dacă mergem cu analiza cu mult înainte de momentul vătămării, vom constata că în aproximativ 99% din cazuri, factorii determinanți sînt cei de natură tehnică și organizatorică.

Activitatea preventivă trebuie, deci, orientată mai ales în direcția eliminării cauzelor tehnico-organizatorice care pot favoriza producerea de accidente. Sursele condiționate de factorul om — cum ar fi tulburările pasagere în starea operatorului (oboseală), caracteristicile stabile (proprietățile sistemului perceptiv), reprezentările și atitudinile — vor continua să existe totdeauna și nu vor putea fi cunoscute anticipat decît în proporție redusă ; atunci însă cînd specialiștii din compartimentele de protecția muncii vor învăța conducătorii proceselor de muncă **să sesizeze momentul începerii degradării unei situații de muncă,** se vor putea lua din timp măsuri tehnico-organizatorice preventive, care să diminueze influența particularităților psihice ale individului.

MĂSURI DE PREVENIRE A RISCULUI DE ACCIDENT

Din cercetarea efectuată la C.S.G., s-a putut desprinde, cu caracter de valabilitate și pentru alte unități siderurgice, dar și pentru întreprinderi din alte ramuri, necesitatea de a se acorda o atenție sporită unor măsuri de prevenire îndeobște cunoscute, dar uneori neglijate sau neduse pînă la capăt : ● cunoașterea profundă a cauzelor și condițiilor de producere a accidentelor ; ● depistarea surselor considerate periculoase și dotarea acestora cu dispozitive de protecție și avertizare ; ● înlocuirea metodelor de lucru care comportă risc în execuție și amenajarea ergonomică a locurilor de muncă respective ; ● înlăturarea sau diminuarea factorilor perturbatori ai procesului de muncă : iluminat necorespunzător, temperatură ridicată, zgomot puternic, existența în atmosferă a unor substanțe nocive etc. — fenomene care pot conduce la accentuarea oboselii sau încordare ; ● efectuarea mai riguroasă a selecției și orientării profesionale, astfel încît persoanele care prezintă contraindicații în ocuparea unui anumit post să fie repartizate la locuri de muncă cu periculozitate mai redusă ; ● permanentizarea activității de propagandă și educație audiovizuală (filme, conferințe, diagrame, diafilme, afișe etc.), pentru formarea spiritului de securitate ; ● desfășurarea cu regularitate a instructajelor de tehnică a securității, cu demonstrații practice și documentare prin broșuri și reviste de specialitate, ca și instruirea și reciclarea conducătorilor locurilor de muncă și a inspectorilor obștești din grupele sindicale ; ● efectuarea periodică, în timpul lucrărilor de intervenții, a unor determinări de mediu, sistîndu-se lucrările în cazul depășirii concentrațiilor de noxe peste limitele maxime admise, pînă la normalizarea condițiilor de lucru ; ● revizuirea și întreținerea în stare de funcționare a instalațiilor de ventilație și desprăfuire.

lector dr. Adrian OLARU
Universitatea din Galați

Proiectarea ergonomică a sistemelor informatice

EXCEPȚIONALELE posibilități pe care le oferă calculatoarele electronice trebuie considerate și sub raportul problemelor și implicațiilor legate de utilizarea lor de către operatorul uman, respectiv sub aspectul ergonomic al activității lucrătorilor din unitățile de informatică, inclusiv corelarea armonioasă a componentelor om-mediu de muncă. Prin aceasta se pot obține efecte pozitive în ce privește îmbunătățirea condițiilor de muncă, reducerea timpilor neproductivi, diminuarea solicitării și a stării de oboseală a executanților, creșterea cantitativă și calitativă a rezultatelor.

Cunoașterea solicitărilor omului în informatică este necesară tuturor celor care proiectează și construiesc calculatoare electronice, minicalculatoare și microcalculatoare, console cu vizualizare și terminale, celor care conduc și organizează activitatea de informatică și celor care utilizează produsele informatice. Un bun proiectant și un bun organizator va lua în considerație totalitatea caracteristicilor fundamentale ale omului : **capacitatea senzorială, mobilitatea și rezistența musculară, aptitudinile intelectuale, adaptabilitatea, asimilarea, dimensiunile corpului, abilitatea, influența condițiilor de mediu asupra muncii și a rezultatelor** etc.

● **CRITERII ÎN PROIECTARE.** Activitatea de proiectare și realizare a sistemelor informatice generează o serie de relații specifice între proiectanții de sisteme informatice și producția de sisteme informatice, între proiectanți și utilizatorii finali ai produselor informatice.

Stabilirea criteriilor de bază a impus elaborarea unei metode de analiză specifică modului de organizare ergonomică a muncii, producției și conducerii unității de informatică, oferind elementele de bază, direcțiile și modalitățile de îmbunătățire a proiectării sistemelor informatice. Metoda se referă la următoarele subdomenii, pentru care criteriile generale sînt reducerea solicitărilor și creșterea productivității muncii (între paranteze sînt menționați factorii avuți în vedere): 1 — **solicitarea fizică** (efortul fizic corelat cu factorii de influență asociați) ; 2 — **solicitarea neuropsihică** (reacțiile complexe, teste dinamometrice, indicatorii hemodinamici) ; 3 — **solicitarea vizuală** (iluminatul, cromatica locului de muncă, acuitatea vizuală, contrastul dintre obiect și fondul său, culoarea, viteza de percepție); 4 — **microclimatul** (temperatura aerului, umiditatea relativă, viteza de mișcare a aerului, radiațiile calorice etc.) ; 5 — **oboseala** (factorii fiziologic, psihologic, profesional, social etc.) ; 6 — **solicitările în ansamblu** (colectivul de muncă, stilul de muncă al conducătorului direct, climatul organizațional și satisfacția în muncă) ; 7 — **învățarea și comportamentul** informaticienilor (asimilarea de cunoștințe noi, perfecționarea profesională, gradul de informare, cultura informatică, trăsăturile profesional-volitive, capacitatea de adaptare etc.) ; 8 — **studiul activității în com-**

partimentul proiectare-analiză (poziția în timpul lucrului, organizarea activității pe principii ergonomice) ; 9 — studiul activității în **compartimentul programare** (idem) ; 10 — studiul activității în **compartimentul control date** (repartizarea echitabilă a sarcinilor de muncă și stimularea potrivit modului de realizare a lor) ; 11 — studiul activității **operatorilor la calculatoarele electronice** (solicitările la care sînt supuși aceștia) ; 12 — **ambianța** în ansamblu (iluminat, cromatică, zgomot, climatizare) ; 13 — **evaluarea calitativ convenabilă ergonomic a produselor informatice** (criteriu — creșterea calității în general, a calităților ergonomice în special, ale produselor informatice ; factor — metoda de evaluare) ; 14 — **solicitarea neuropsihică în conducerea unităților de informatică** (criteriu — creșterea eficienței în procesul de conducere ; factor — influența minicalculatoarelor, a bazelor de date, terminalelor, tablourilor de bord în conducerea ergonomică a unităților de informatică).

● **PRINCIPALUL GRUP DE SOLICITĂRI.** Solicitările de orice fel, determinarea cantitativă a factorilor de solicitare și a influenței acestora asupra organismului omenesc prezintă o importanță deosebită. Elaborarea și stabilirea măsurilor ce privesc adaptarea echipamentelor informatice și a proceselor de muncă la posibilitățile omului au efecte directe asupra creșterii productivității muncii și reducerii efortului uman. Deși în unitățile de informatică efortul fizic este redus, ponderea solicitărilor neuropsihice și senzoriale — prin factorii specifici activităților de pregătirea datelor, proiectare, programare, rulare pe calculatoarele electronice (minicalculatoare) și introducerea sistemelor informatice în unitățile industriale, ca și prin factorii rezultați din anumite activități (zgomotul, oscilațiile mecanice, încordarea statică, tensiunea emoțională, creșterea ritmului de lucru, scăderea capacității de muncă și a randamentului) — este ridicată. Studiul solicitărilor fizice a impus analiza activității musculare, prin „capacitatea aerobă" a subiectului în manipularea diferitelor materiale (cartele perforate, hîrtie de imprimantă, echipamente de calcul, culegere și transmitere a datelor) și intervențiile echipelor de întreținere electromecanică. Analiza solicitărilor neuropsihice a fost condiționată de reacțiile organismului omenesc, care la rîndul lor sînt condiționate de calitatea psihosenzorială și a reacțiilor nervoase superioare (percepție, reprezentare, gîndire), de rapiditatea reacțiilor de răspuns și de capacitatea de reacție. Evaluarea oboselii cauzate de operarea la calculatoarele electronice în condițiile specifice de lucru din sălile calculatoarelor a impus aplicarea unui grup de probe psihofiziologice, materializate în proba de reacții complexe cu ajutorul unui cronoscop, utilizînd ca stimuli lumini și culori, testul Toulouse-Pieron-Vaschide, proba de dinamometrie (tip Collin), înregistrarea temperaturii corporale, proba de audiometrie, indicatori hemodinamici etc. Solicitarea vizuală este influențată de iluminat și de cromatica locului de muncă, factori care alcătuiesc ambianța vizuală. Solicitările prin microclimat, oboseala, învățarea și comportamentul informaticienilor, studiul activității de analiză, programare, perforare, operare pe calculatoarele electronice, factorii de ambianță, au reprezentat tot atîtea direcții de investigare a volumului solicitărilor.

● **CĂI ȘI METODE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE.** Pe baza analizei critice a solicitărilor personalului din unitățile de informatică au fost formulate sugestii privind măsuri practice în vederea proiectării ergonomice a sistemelor informatice. Ele privesc toate compartimentele de muncă din unitățile de informatică, un accent deosebit punîndu-se pe activitatea de proiectare propriu-zisă și pe cea de operare la calculatoarele electronice. Se propune și un sistem informatic specific unei unități de informatică, avînd ca obiective creșterea productivității pe principii ergonomice în sfera de execuție și în cea de conducere.

Tehnologia de realizare a produselor informatice este un proces iterativ care presupune parcurgerea următoarelor etape : ● elaborarea temei de realizare a sistemului informatic ; ● elaborarea concepției de ansamblu a acestuia ; ● proiectarea lui tehnică ; ● elaborarea programelor ; ● implementarea sistemului informatic ; ● utilizarea și întreținerea acestuia. Fiecărei etape îi sînt caracteristice una sau mai multe documentații, care cuprind elementele ei de bază. Un rol esențial în asigurarea calității sistemului, a soluțiilor și a documentației aferente fiecărei etape îl au colaborarea proiectant-utilizator, calitățile șefului de proiect, cunoștințele sale de specialitate, ca și felul procedurilor — manuale, automate —, fapt ce impune cunoașterea avansată a unor noțiuni de ergonomie. În cadrul etapei de elaborare a temei se stabilesc principalele cerințe ergonomice ale viitorului sistem informatic, sub forma unor dorințe ale utilizatorului, pe care proiectantul le va respecta. Metoda de evaluare calitativ-convenabilă ergonomic a sistemelor informatice presupune evaluarea sistemului informatic existent, a unor componente ale acestuia (aplicații în funcțiune), prin acordarea unor punctaje pe baza unui chestionar specializat. Proiectantul, împreună cu viitorul utilizator, stabilesc nivelul calitativ-convenabil din punct de vedere ergonomic al sistemului informatic ce urmează a fi proiectat. Aceste obiective devin restricții pentru proiectantul de sisteme. Atingerea lor se urmărește prin controlul calitativ interfazic al realizării proiectelor informatice, prin avizarea documentațiilor specifice în comisia de avizare din unitatea de informatică.

Controlul documentațiilor ce însoțesc produsele-program cuprinde mai multe categorii de observații : care impun o modificare însemnată a proiectului (coeficient de importanță : 5,0) ; mai puțin importante, dar care necesită un consum de timp pentru corecție (coeficient de importanță : 1,0) ; neimportante, care pot fi ușor remediate (coeficient de importanță : 0,02).

Indicatorul de calitate al etapei și a documentațiilor însoțitoare se determină cu relația :

$$C = 1 - [(5n_1 + 1n_2 + 0{,}02n_3) : N \times 10],$$

în care : C reprezintă indicatorul de calitate convenabilă ergonomic al etapei și al documentațiilor de proiectare ; n_1, n_2, n_3 — numărul observațiilor din cele trei categorii menționate ; N — numărul de pagini din documentația analizată. În cazul cînd acest indicator ia valori între 0,95 și 1,00, calificativul acordat este „foarte bine" ; pentru valori între 0,80 și 0,94 — „bine" ; între 0,60 și 0,79 — „satisfăcător" ; 0,59 sau mai puțin — „nesatisfăcător". Datele sînt centralizate la nivelul echipei, atelierului și unității de informatică, oferind o imagine de ansamblu asupra modului în care sînt realizate cerințele de calitate convenabilă ergonomic în proiectarea sistemelor informatice.

În cele de mai jos exemplificăm o astfel de evaluare. În prima etapă s-a realizat analiza situației existente, avînd ca ghid chestionarul amintit. Caracterizarea ei rezultă din următoarea repartiție a răspunsurilor primite de la eșantionul de 23 de persoane chestionate : ● documentele primare care circulă în sistemul informațional, informațiile și codificările satisfac cerințele economiei de efort ? (20 — nu, 3 — da) ; ● s-au epuizat toate măsurile ergonomice propuse, privind creșterea productivității muncii în unitate ? (23 — nu) ; ● aplicațiile pe calculator existente vă ușurează munca ? (4 — nu, 1 — da, 18 nu s-au pronunțat) ; ● informațiile prezentate pe imprimante, display-uri, console cu vizualizare etc., au un grad de sinteză adecvat ? (5 — da, 2 — nu, 16 nu s-au pronunțat) ; ● oamenii sînt sensibili la măsurile ergonomice aplicate ? (10 — da, 5 — nu, 8 nu s-au pronunțat) ; ● în unitate sînt create condiții de muncă optime ? (15 — nu, 8 — da) ; ● procedurile manuale ale sistemului informatic sînt proiectate în consens cu principiile economiei de efort ? (10 — nu, 5 — da, 8 — nedecișî) ; ● documentațiile prezintă erori grave ? (10 — da, 5 — nu, 8 — nedecișî). Aplicînd relația de calcul prezentată mai sus, a rezultat o valoare de 0,78, care se apropie de limita superioară a calificativului „satisfăcător". Analiza sistemului existent a creat premisele unei concepții noi despre dezvoltarea sistemului informatic, avînd în vedere cerințele calitativ-convenabile ergonomic nerealizate de sistemul informatic în faza inițială. În aceste condiții, utilizatorul solicită dezvoltarea sistemului informatic,

avîndu-se în vedere cerințele amintite prin întocmirea temei de realizare, a proiectului tehnic și etapele de programare, implementare și întreținere.

Documentația „tema de realizare a sistemului informatic", care de regulă se întocmește de către utilizator, conține și principalul grup de cerințe neîndeplinite, reprezentînd răspunsurile negative majoritare din chestionarul ergonomic amintit. Evaluarea calitativ-convenabilă ergonomic a etapei a scos în evidență faptul că proiectantul a avut în vedere aplicarea cerințelor ergonomice ; la calculul indicelui de calitate convenabilă ergonomic s-a obținut o valoare ridicată : 0,98. La grupa a treia s-a înregistrat o penalizare de 10 puncte (avînd o valoare de 0,02) — erori de formă, nesemnificative în redactarea documentației, dar care urmează a fi eliminate.

Etapa următoare — proiectarea de ansamblu a sistemului informatic — a dezvoltat concepția informatică din tema de realizare în aceeași manieră, respectînd restricțiile impuse de aceasta. La încheierea etapei de proiectare de ansamblu a fost elaborată documentația „proiectul de ansamblu al sistemului informatic". Indicele de evaluare calitativ-convenabilă ergonomic a soluțiilor și a documentației, pe baza cerințelor din etapa anterioară, se ridică la valoarea de 0,978.

În etapa de proiectare tehnică de detaliu a sistemului informatic, s-au proiectat subsistemele de pregătire tehnică a fabricației, programarea, lansarea și urmărirea producției, comercial și financiar-contabil, respectîndu-se cerințele formulate în etapa de proiectare de ansamblu. Fiecare subsistem informatic a presupus, în afara etapei de proiectare tehnică, și întocmirea documentațiilor „proiect logic de detaliu" și „proiect tehnic de detaliu", în consens cu concepția de ansamblu a sistemului informatic, elaborată anterior.

Erorile semnalate sînt de formă, și nu de fond — indicele de evaluare calitativ-convenabilă ergonomic atingînd valori cuprinse între 0,95 și 0,97. Indicele etapei atinge o valoare bună, 0,96.

● **CONCLUZII.** Proiectarea ergonomică a sistemelor informatice este un domeniu de mare perspectivă (cercetările efectuate pînă în prezent — în țară și în străinătate — au un caracter întîmplător, abordînd fracțiuni din această activitate sau fiind orientate preponderent spre studiul echipamentelor de calcul).

Pentru o abordare sistematică, sugerăm înființarea, la nivel centralizat, a unui nucleu specializat în ergonomie cu aplicații în informatică — cu personal corespunzător și în teritoriu, pentru a face din aceasta un mod curent de lucru, cu efecte favorabile la proiectant și la beneficiarul sistemului. Eficiența economică merge de la creșterea performanțelor unui sistem informatic, pînă la salvarea lui de la abandonarea de către utilizatorii direcți, care nu pot accepta soluții ce nu sînt în consens cu posibilitățile lor fizice și intelectuale.

dr. ec. George VLADIMIR

Factori de solicitare a operatorului în activitatea la ecrane catodice

DEZVOLTAREA tehnico-științifică contemporană implică folosirea pe scară tot mai largă a echipamentelor electronice și a procedeelor informatice în activitatea de supraveghere și control, în obținerea, transmiterea, prelucrarea și prezentarea datelor. Sistemele de afișare pe ecrane de vizualizare cu tub catodic (pe ecranul tubului) își măresc continuu aria de utilizare în variate sectoare de activitate. Pe măsură ce sistemele informatice permit prelucrarea și afișarea unei cantități mai mari de informații, omul tinde să devină limita majoră a acestei evoluții, în sensul că posibilitățile tehnice să nu depășească posibilitățile fiziologice și psihofiziologice ale operatorului, determinate de natura sa biologică.

Pentru evidențierea factorilor de solicitare, am efectuat cercetări în mai multe locuri de muncă, cu instalații care includ trei sisteme de afișare a datelor: cu tuburi catodice — osciloscop, televiziune cu circuit închis (ecran TV), terminale cu ecran (display) — pentru următoarele procese tehnologice : controlul mecanic și electric al unor piese pentru mașini și controlul nedistructiv cu ultrasunete al țevilor metalice, cu afișarea caracteristicilor prin curbe pe osciloscop ; controlul hidropneumatic al țevilor metalice, cu evidențierea probei și a rezultatului prin imagini pe ecran TV ; fotoculegere, în poligrafie, cu afișare pe ecranul display-ului ; reglajul pieselor pentru televizor, cu prezentarea parametrilor urmăriți prin curbe pe osciloscop sau prin imagine pe ecranul TV. Analiza ergonomică a muncii s-a făcut prin observație continuă (fotografierea zilei de muncă) sau discontinuă, la intervale (eșantionaj), activitățile cercetate avînd un caracter repetitiv pe parcursul întregului schimb de lucru. S-au urmărit : ritmul și viteza de lucru, durata diferitelor momente care compun un ciclu de activitate, poziția operatorului, mișcările efectuate, deplasarea privirii între diferitele detalii controlate vizual, distanțele dintre ochi și detaliile privite de operator, planul de lucru și zona de muncă. Au fost stabilite, prin măsurare și observație, caracteristicile utilajelor și ale mobilierului de lucru : forme, dimensiuni, comenzi, amplasare. S-a caracterizat ambianța de lucru, măsurîndu-se factorii de microclimat (temperatura și umiditatea aerului, viteza curenților de aer), nivelurile de iluminare pe planul de lucru, în zona de muncă și în hală, nivelul acustic.

Caracteristicile sau parametrii urmăriți se afișează pe ecranul catodic — pe fondul alb-gri pînă la negru al acestuia — prin semnale luminoase de culori diferite (verde, albastru, violet), reprezentate prin cifre și litere (semne numerice și alfa), curbe și diagrame, imagini alb-negru sau color. În unele procese semnalul luminos este în mișcare, deplasîndu-se cu viteze mari pe ecran — sau au o durată de afișare foarte scurtă, necesitînd o percepție vizuală rapidă și precisă, pentru surprinderea devierilor de la normal. Spre deosebire de celelalte echipamente de afișare, la care detaliul întunecat și fondul deschis determină un contrast pozitiv, la ecranul catodic contrastul este negativ (detaliu luminos pe fond închis). Poziția verticală a ecranului îi conferă un alt raport față de axa vizuală orizontală a operatorului (comparativ cu suprafețele orizontale, obișnuite în activitățile clasice), precum și față de lumina incidentă. Suprafețele luminoase (surse de iluminat artificial, suprafețe vitrate sau de culori deschise), amplasate în fața ecranului, se reflectă pe acesta, creînd zone de strălucire care îngreunează urmărirea semnalelor afișate. Semnalele luminoase, albe sau colorate — în special în culori deschise — se caracterizează prin luminanță ridicată, iar pentru buna lor percepție vizuală sînt necesare o iluminare și o luminanță mai reduse în mediul înconjurător. Ecranul catodic, prin iluminarea lui redusă (fapt datorat și poziției sale verticale), solicită vederea slab fotopică (diurnă) sau mezopică (pentru vederea crepusculară) a operatorului.

Ecranele catodice intră în componența unui sistem tehnic complex, în care există și alte surse informaționale vizuale cu contrast în general pozitiv și în poziție orizontală sau verticală, care solicită vederea fotopică. Aceste elemente sînt amplasate față de ochi la distanțe diferite comparativ cu ecranul catodic și prezintă luminanțe și iluminări, în general mai mari decît acesta, necesitînd totodată, pentru activitatea vizuală a operatorului, și niveluri de iluminare mai mari. De asemenea, ecranul catodic și celelalte surse informaționale ale sistemului sînt amplasate de regulă la înălțimi diferite față de axa orizontală a operatorului, impunînd, pentru urmărirea lor vizuală, aplecarea sau ridicarea capului, uneori chiar cu hiperextensie cervicală. Urmărirea ecranului catodic se face intermitent, privirea operatorului deplasîndu-se, la intervale scurte (secunde sau zeci de secunde), între diversele surse informaționale, am-

plasate la distanțe diferite de ochi(de la 20 cm, pînă la peste 5 m) și avînd luminanțe diferite. Aceste condiții impun operatorului o solicitare apreciabilă în ce privește acomodarea și adaptarea ochiului.

La cele mai multe instalații se lucrează permanent în poziție șezînd, iar la unele, în ortostatism. Există o solicitare motorie importantă a membrelor superioare, în special a mîinilor, care manevrează piese și acționează asupra organelor de comandă — precum și o solicitare de postură, prin menținerea îndelungată a poziției adoptate. Totuși, solicitarea fizică este, în general, redusă ; ponderea cea mai mare aparține **solicitării neuropsihice**, care include toate nivelurile sistemului nervos central. Astfel, pe primul plan se situează solicitarea tuturor **funcțiilor vizuale** — acuitatea vizuală de aproape și la distanță, percepția vizuală, sensibilitatea cromatică și de contrast, adaptarea la diferite luminanțe, acomodarea la diferite distanțe, cîmpul vizual, mișcările oculare. Este solicitat, pe plan senzorial **și simțul tactil**, prin contactul permanent cu piese, instrumente, organe de comandă. Trebuie să existe și o **coordonare oculomotorie**, între urmărirea vizuală a ecranului catodic și a celorlalte surse informaționale și acționările manuale asupra aparaturii și pieselor. Este solicitată **atenția concentrată**, iar trecerea rapidă de la o sursă informațională la alta, precum și acționările manuale concomitente impun **atenție distributivă**. Se evidențiază participarea mai multor procese ale activității nervoase superioare : **memoria** imediată a numerelor, cifrelor sau imaginilor ; **compararea informațiilor** primite cu cele cunoscute prin învățare sau experiență ; **luarea deciziei** de intervenție pentru remediere sau de respingere a produselor, pe baza informațiilor primite.

În ce privește **factorii de mediu**, s-a constatat că microclimatul determină o solicitare termică mărită a organismului în perioada caldă a anului, din cauza vitezei reduse a curenților de aer, în special cînd activitea se desfășoară în cabine separate de hala de producție. Se impun : niveluri de iluminare mai mici pentru ecranul catodic și mai mari pentru celelalte instrumente și aparate ; eliminarea reflectărilor pe ecranul catodic. În cazul controlului nedistructiv cu ultrasunete al țevilor metalice, ultrasunetele se pot transmite operatorului la contactul direct manual cu palpatoarele. La controlul țevilor metalice (cu ultrasunete sau hidropneumatic), nivelul acustic al zgomotului depășește limita maximă admisă în hala de producție cu pînă la 10 dB, iar în cabină cu cel puțin 2 dB.

Măsurile pentru optimizarea condițiilor de muncă la ecrane catodice privesc : mediul de muncă (microclimatul, iluminatul, zgomotul și, unde este cazul ultrasunetele), asigurarea unei poziții corecte și neobositoare în timpul lucrului (scaune corespunzătoare, amplasarea corectă a diferitelor părți ale instalației ca distanță și înălțime, în raport cu poziția operatorului), regimul de lucru, ritmicitatea muncii, examenele medicale profilactice (la încadrare și periodic) în conformitate cu cerințele activității, determinate în special de solicitările neuropsihice.

dr. **Hilda HERMAN**
cercetător științific principal
Institutul de Igienă și Sănătate Publică — București

DOCUMENTAR EXTERN

Recomandări ale specialiștilor în ergonomie

● În septembrie 1984 a avut loc la Praga cea de-a 5-a Conferință internațională de ergonomie, cu participarea unor oameni de știință și specialiști din țări membre ale C.A.E.R. Prezentăm principalele idei cuprinse în două comunicări ale unor autori sovietici.

L. Bobrova, O. Malțeva, D. Kriukova s-au referit la problema respectării condițiilor ergonomice în proiectarea locurilor de muncă pentru profesiile de masă. Acest domeniu se pretează la elaborarea și aplicarea de proiecte-tip, care să permită introducerea în producție a rezultatelor cercetării științifice și, în același timp, corectarea parametrilor de organizare ergonomică la nivelul concret al întreprinderii, secției, locului de muncă. În scopul optimizării muncii în principalele meserii din industria construcțiilor de mașini și cea textilă, au fost analizate proiectele-tip și cercetările ergonomice în contextul real al producției, studiindu-se caracterul și condițiile activităților de la locurile de muncă respective, cheltuiala de energie, particularitățile componentelor statice și dinamice ale poziției muncitorilor, semnalările acestora asupra stării de oboseală, durerilor și senzațiilor neplăcute resimțite în diferite părți ale corpului. Ca rezultat al studiului au fost relevate neajunsurile existente la locurile de muncă sub aspectul necorespondenței cu caracteristicile antropometrice și posibilitățile fiziologice ale muncitorilor ; pe această bază au fost formulate recomandări metodologice pentru proiectarea tipizată a cerințelor ergonomice în cele două ramuri.

În legătură cu pregătirea ergonomică a cadrelor inginerești, A. Gubinski recomandă, în comunicarea sa : elaborarea unei metodologii de predare privind sarcinile ergonomiei și principalele căi de realizare a lor ; însușirea unor noțiuni de bază din domeniul psihologiei, fiziologiei, biomecanicii și antropometriei ; asigurarea cunoașterii teoriei probabilităților, a matematicii discrete, a cercetărilor operaționale, a folosirii tehnicii de calcul ; pregătirea specială pentru cercetarea problemelor ergonomice și pentru rezolvarea concretă a sarcinilor aplicative (sisteme om-mașină, modelarea lor pe calculator, metode de proiectare ergonomică ș.a.). Aplicațiile se pot face în laboratoare specializate și la calculator (în U.R.S.S. au fost elaborate programe de modelare a complexelor om-mașină, baze demonstrative de date ergonomice și sisteme de exploatare a acestora). Etapa finală a pregătirii o constituie elaborarea unui proiect de absolvire pe o temă de ergonomie.

● Se apreciază că pînă la finele actualului deceniu, numărul calculatoarelor electronice de diferite tipuri se va tripla față de cel de la începutul anului trecut ; aceasta va determina modificări de esență în procesele tehnologice și în alte domenii. În R.F. Germania, circa un milion de locuri de muncă (inclusiv din instituții) sînt echipate cu display-uri. Întrucît au existat greșeli serioase din punctul de vedere al respectării cerințelor ergonomice în proiectarea și utilizarea dispozitivelor de afișare, au avut loc intense dezbateri în rîndul specialiștilor, mergîndu-se pînă la a pune sub semnul întrebării oportunitatea introducerii lor. D. Brunner și P. Stern evidențiază, într-un articol dintr-o revistă tehnică vest-germană, necesitatea de a se asigura o încărcare mai uniformă a locurilor de muncă respective, unde activitatea desfășurată este preponderent intelectuală, menținerea atractivității acestora pentru operatori și a productivității sistemelor de muncă, organizarea în așa fel a acestor sisteme încît legătura între elementele lor să le asigure calitatea și eficiența funcționării, folosirea cît mai bună a forței de muncă. Atitudinea lucrătorilor față de utilizarea display-urilor diferă : unii apreciază îmbunătățirea condițiilor de muncă și reducerea sarcinilor operatorilor, alții se plîng de creșterea monotoniei lucrului. De aceea, arată autorul, la reorganizarea locurilor de muncă trebuie să se aibă în vedere și opinia celor două grupe de lucrători.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Drept și uzanțe internaționale

Penalitățile în C.G.L.-C.A.E.R 1968/75

În C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, conform prevederilor § 67 A pct. 2, formele răspunderii materiale sînt penalitățile și despăgubirile. Obiectul acestui studiu îl constituie condițiile de acordare a penalităților și relația dintre ele și alte sancțiuni consacrate în C.G.L.—C.A.E.R.

Din punct de vedere terminologic, se remarcă faptul că această reglementare utilizează, în toate cazurile, expresia de „penalitate", în accepțiunea de „clauză penală" din dreptul civil român. De altfel, în doctrina noastră juridică în materie, cel din urmă termen este deseori utilizat în locul celui dintîi. (1)

Condițiile pentru acordarea penalităților sînt prevăzute în § 67 B pct. 1 și 2, după cum urmează :

1. temeiul obiectiv al dreptului creditorului de a cere plata penalităților îl constituie însuși faptul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligației de către debitor ;

2. fiind vorba de o obligație contractuală, este necesară existența unui contract valabil între părți ;

3. temeiul formal al penalității îl constituie, după caz, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, acordul bilateral sau contractul de vînzare-cumpărare în care se prevede sancționarea cu penalități a neexecutării, executării cu întîrziere sau necorespunzătoare a obligațiilor de către debitor ;

4. creditorul trebuie să ceară să i se plătească penalitățile ce i se cuvin.

Fiecare din aceste patru condiții necesită anumite precizări pe care le facem în cele ce urmează.

1. Neîndeplinirea — în tot sau în parte — sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale de către debitor, pentru care acesta este pasibil de plata penalităților, trebuie să fie culpabilă. Aflîndu-ne pe tărîmul răspunderii contractuale, culpa este prezumată. Dar, în cazul în care face dovada că încălcarea obligației contractuale se datorează culpei cocontractantului, a unui terț sau forței majore (2), debitorul va fi exonerat de răspundere în contractul principal și, implicit, nu va suporta nici penalitatea care are, așa cum vom vedea imediat mai jos, caracter accesor față de obligația principală.

În cazul penalității, spre deosebire de despăgubiri, creditorul nu este ținut a dovedi nici celelalte două elemente ale răspunderii civile și anume existența și întinderea prejudiciului — specificul acestei instituții constînd tocmai în evaluarea anticipată a acestuia — și existența nexului cauzal între faptă și prejudiciu. Acest regim juridic rezultă din diferența de reglementare dintre § 67 B pct. 2, care se referă la penalități și § 67 D pct. 1 privitor la despăgubiri, în sensul că cel dintîi nu condiționează plata penalității de dovada de către creditor a suferirii vreunei pagube, ci precizează pur și simplu că „Dreptul creditorului de a cere plata penalității izvorăște din însuși faptul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligației de către debitor".

Această particularitate a penalităților a fost subliniată în repetate rînduri în practica Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S.R. (în continuare, C.A.B.), și aceasta atît în cazul penalităților prevăzute în C.G.L. sau în acordul bilateral (Hot. nr. 57/31 mai 1977, nr. 5/7 februarie 1973 (3) cît și, pentru identitatea de raționament, conform principiului **ubi eadem ratio, eadem solutio,** a celor stabilite pe cale contractuală (Hot. nr. 145/14 mai 1982).

2. Inexistența unui contract valabil încheiat între părți face ca orice cerere de plată a penalităților să fie inadmisibilă, din lipsă de temei juridic. C.A.B. are o practică constantă în acest sens (Hot. nr. 23/17 iunie 1971, nr. 29/9 iulie 1971, nr. 58/19 noiembrie 1973, nr. 36/6 februarie 1978, nr. '35/5 mai 1978). Așadar, fiind un element accesoriu contractului principal, penalitățile sînt supuse regulii **accesorium sequitur principalem,** consacrată și de art 1067 Cod civ. român. Din contră, în temeiul principiului **principalem non sequitur accesorium,** neexercitarea de către creditor a dreptului la penalități nu atrage pierderea de către acesta a dreptului de a pretinde debitorului îndeplinirea obligației principale convenite prin contract (Hot. nr. 28/2 iulie 1971).

3. Dispozițiile § 67 B pct. 1 din C.G.L., conform cărora penalitatea la care are dreptul creditorul trebuie să fie prevăzută, după caz. în C.G.L.—C.A.E.R., acordul bilateral sau contract, au ridicat numeroase probleme cu privire la aplicarea corelativă a acestor trei temeiuri formale ale penalităților. Analizăm, în continuare, cîteva situații practice care pot apărea în aplicarea acestor dispoziții.

A. O primă problemă este generată de întrebarea dacă părțile pot deroga, prin contract, de la o reglementare a C.G.L.—.C.A.E.R. privind penalitățile. Răspunsul este diferit în funcție de caracterul normelor juridice în materie.

Majoritatea normelor privind cuantumul penalităților și, în unele cazuri, cele privind alternativa cu despăgubirile au caracter supletiv, evidențiat prin precizarea că ele se aplică „dacă în acordul bilateral sau în contract nu se stabilește altfel" sau o formulă echivalentă (în § 67 pct. 3 se utilizează formula „dacă prin contract nu s-a stabilit un alt cuantum la penalității"). Astfel, intră în această categorie normele privind cuantumul penalităților din § 83, pct. 2, precum și toate celelalte care trimit la § 83, și anume : 31 pct. 5 (indirect, prin intermediul § 75 pct 4); 75 pct. 4 (teza 1) ; 77 pct. 2 (indirect, prin intermediul § 31 pct. 5 și respectiv, 75 pct. 4) ; 80 pct. 3 ; 84 alin. 1 ; 84 A pct. 2 ; 85 pct. 4 (una din posibilități) ; 86 pct. 3. De asemenea, se include aici norma privind cuantumul penalității din § 67 pct. 3 (care se referă și la pct. 1 din același paragraf). Supletivă este și reglementarea din § 96 pct. 1 și 2, care se referă atît la cuantumul penalității cît și la alternativa cu despăgubirile, precum și cea din § 77 pct. 1, numai cu privire la alternativa cu despăgubirile,

care are acest caracter atît prin faptul că trimite la § 86 cît și prin acela că utilizează formula „dacă în acordul bilateral sau în contract nu s-a stabilit altfel".

În ceea ce privește prevederile § 83 pct. 2, practica C.A.B. a statuat în sensul că, nu numai momentul de cînd încep să curgă penalitățile („din prima zi de întîrziere") este supletiv — așa cum rezultă explicit din text — (Hot. nr. 195/8 noiembrie 1977 ; nr. 122/7 mai 1980 ; nr. 152/10 iunie 1980) ci și cel final, pînă la care se calculează penalitatea de întîrziere. Aceasta presupune, implicit, corelarea dispozițiilor § 83 pct. 2 cu cele ale § 5—9 din Capitolul II (Baza livrării), care se referă la data la care marfa se consideră livrată. Astfel, în speța care a făcut obiectul Hot. nr. 195/8 noiembrie 1977 s-a decis în sensul că părțile pot prevedea prin contract, ca moment final al perioadei de întîrziere, o dată diferită de cea stabilită în § 5 lit. c din C.G.L.—C.A.E.R. ca dată a livrării, aceasta putînd fi cea a expedierii mărfii de la întreprinderea furnizoare internă, cea a predării efective a mărfii către cumpărător sau oricare alta. S-a argumentat, în aplicarea regulii **ubi eadem ratio, eadem solutio**, în sensul că, atîta timp cît reglementarea privind momentul inițial al perioadei de întîrziere, stabilit de § 83 pct. 2, este expres supletivă, ar fi un abuz de logică dacă s-ar considera că aceea referitoare la momentul final ar fi imperativă. O asemenea soluție nu trebuie, credem, să ducă la eludarea, prin simplul acord de voință al părților, a prevederilor — pe care le considerăm relativ imperative — ale § 83 pct. 3, conform cărora valoarea totală a penalităților pentru întîrziere nu poate depăși 8% din valoarea mărfii întîrziate.

C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 conțin și unele prevederi imperative, fără posibilitatea părților de a deroga și care interesează materia penalităților. Intră în această categorie unele prevederi ale Capitolului XVI (Prescripție) — imperative în temeiul § 102 — ca, de pildă, cele din § 93 pct. 2 lit. b, 94 pct. 2 lit. b, precum și prevederi din alte capitole, cum ar fi § 110.

În ceea ce privește normele din C.G.L.—C.A.E.R. al căror caracter nu este explicit precizat, considerăm, alături de alți autori, (4) că sînt relativ imperative, în sensul că părțile pot deroga de la ele în condițiile menționate în Preambul (alin. 2). Dintre normele care instituie penalități, intră în această categorie cele din § 83 pct. 3 privind penalitatea maximă de 8% ; 75 pct. 4 (teza 2) — care conține o formulare identică, sub aspectul cuantumului penalității, cu cea din § 83 pct. 3 — ; 58 ; 85 pct. 4 (a doua posibilitate și anume penalitatea pentru nelivrare de 8%) ; 86 A ; 87. Se includ tot aici și alte prevederi care interesează direct penalitățile, precum cele din § 87 A, 88, 89, 89 A.

În ceea ce privește § 88 și 89, deși conținutul lor este relativ imperativ, credem că procedura prearbitrală — ea însăși — pe care aceste texte o reglementează este imperativă, fără posibilitatea părților de a deroga. O asemenea concluzie rezultă dintr-o bogată practică recentă a C.A.B. (Hot. nr. 90/1976 ; nr. 148/25 mai 1978 ; nr. 20/28 ianuarie 1981 ; nr. 60/18 martie 1981 ; nr. 250/16 decembrie 1981 ; etc.). (5). Un argument în plus în sprijinul ei ni se pare că poate fi dedus din faptul că § 94 pct. 2 lit. b, care reglementează modul de calcul al termenului de prescripție pentru acțiunile arbitrale conținînd cereri de plată a penalităților, se referă la această procedură prealabilă în sensul că se raportează la § 89. Or, cum § 94 ca, de altfel, toate dispozițiile Capitolului XVI (Prescripție) din C.G.L.—C.A.E.R., au caracter imperativ, este de înțeles că un asemenea caracter este conferit, implicit, și procedurii prealabile în discuție.

B. Renunțarea creditorului la o anumită penalitate este valabilă atîta timp cît C.G.L.—C.A.E.R. nu prevăd altfel, în temeiul principiului **ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.** Practica C.A.B. confirmă această soluție. Renunțarea trebuie să fie expresă (Hot. nr. 38/1976 ; nr. 101/1978 ; nr. 128/15 mai 1980) și este irevocabilă (Hot. nr. 221/17 noiembrie 1978, în speță fiind vorba de renunțarea de către creditor la penalitățile de întîrziere aferente unei anumite perioade de timp). Declarația de renunțare este de strictă interpretare. Astfel, s-a statuat în sensul că renunțarea de către cumpărător la livrarea în viitor a unor repere stabilite contractual, fără a fi precizat nimic cu privire la penalitățile corespunzătoare livrării cu întîrziere a unor repere similare în trecut, nu este de natură a duce la concluzia că ar fi renunțat și la acestea din urmă (Hot. nr. 21/15 ianuarie 1979 (6).

Din dispoziția § 95, conform căreia „Prescripția se aplică de către arbitraj dacă debitorul o invocă", rezultă că, în ceea ce îl privește pe debitor, renunțarea la această excepție este valabilă, inclusiv deci la invocarea prevederilor care se referă la penalități (§ 93 pct. 2 lit. b ; 94 pct. 2 lit. b etc.).

C. O altă problemă se referă la posibilitatea părților de a stabili prin contract penalități noi, pentru încălcări neprevăzute în C.G.L.—C.A.E.R., care să fie supuse prin analogie acestor reglementări. În acest context, se pune problema corelației dintre prevederile § 67 B pct. 1 (care instituie, așa cum am arătat, ca temei al penalităților, contractul, alături de C.G.L. și acordul bilateral) și cele ale § 67 A pct. 3, introdus cu ocazia modificării acestei reglementări din 1980. Această din urmă dispoziție menționează că „Prin prevederile corespunzătoare ale prezentelor **condiții generale și ale acordurilor bilaterale** (s.n.) se stabilește în ce cazuri se aplică formele răspunderii materiale menționate la punctul 2 al prezentului paragraf" (respectiv penalitățile și despăgubirile), ceea ce, printr-o interpretare **per a contrario**, ar duce la concluzia că părțile, prin contract, nu ar putea institui nici o formă de răspundere nereglementată prin unul din cele două izvoare menționate în text. Credem că nu aceasta este concluzia care se desprinde dintr-o interpretare corelativă a celor două paragrafe. Prevederea § 67 B pct. 1, în sensul că debitorul este obligat la plata unei penalități și atunci cînd ea este prevăzută în contract, acoperă atît posibilitatea părților de a deroga de la dispozițiile supletive din C.G.L. privind penalitățile cît și de la cele relativ imperative în condițiile prevăzute în Preambul (alin. 2). Stabilirea de către părți, prin contract, a unei penalități noi, necunoscute de C.G.L., trebuie asimilată, sub aspectul admisibilității, acestei din urmă situații acoperite de § 67 B pct. 1. Într-adevăr, stabilirea unei penalități noi, supune C.G.L., este implicit o derogare de la prevederile alin. 1 din Preambul și poate fi făcută numai în temeiul și în condițiile din alin. 2 al aceluiași Preambul. Așadar, dispoziția § 67 A pct. 3 a venit să întărească ideea că penalitățile (și despăgubirile) nu pot fi stabilite decît prin „prevederile corespunzătoare" din

C.G.L.—C.A.E.R., în această noțiune intrînd atît cele care instituie direct penalități cît și cele de excepție din Preambul (alin. 2) care sînt deopotrivă aplicabile în această materie. Este astfel exclusă posibilitatea părților de a stabili prin contract penalități neprevăzute în C.G.L. și care nu se justifică prin particularitățile mărfii și/sau specificul livrării.

C.A.B. ne oferă exemple de penalități noi supuse prin analogie dispozițiilor C.G.L., atît înainte cît și după intrarea în vigoare a modificării din 1980. Astfel, într-o speță care a făcut obiectul Hot. nr. 234/1 decembrie 1978, părțile au prevăzut în contract o penalitate pentru întîrzierea în restituirea ambalajelor, nereglementată în C.G.L., cu privire la care s-au aplicat prin analogie prevederile § 83 și 84. Într-o altă speță (Hot. nr. 145/14 mai 1982), instanța arbitrală română a validat o penalitate contractuală pentru întîrzierea cumpărătorului în preluarea mărfii din uzina producătoare, într-un contract care prevedea că livrarea mărfii, ce trebuia transportată pe calea ferată, să se facă „franco uzina producătoare", clauză, la rîndul ei, nereglementată în C.G.L. pentru acest gen de transport (7).

D. În cazul în care contractul nu conține prevederi privind penalitățile, nici direct, nici prin trimitere la C.G.L.—C.A.E.R., dispozițiile corespunzătoare ale C.G.L.—C.A.E.R. se aplică de drept în raporturile dintre părțile contractante, în temeiul alin. 1 din Preambul.

E. În situația în care apar deosebiri între o clauză contractuală și prevederile dintr-un acord bilateral (interguvernamental sau interministerial), se acordă prioritate acestora din urmă, ele avînd caracter imperativ. În acest sens, într-o speță, C.A.B. a decis că dispoziția dintr-un protocol interministerial prin care s-a stabilit ca penalitățile să curgă din prima zi de întîrziere în livrare înlătură clauza contractuală prin care părțile prevăzuseră un termen de respiro pentru vînzător (Hot. nr. 41/31 iulie 1973).

Dispozițiile acestor acorduri sînt aplicabile de jure în raporturile dintre părți, chiar dacă prin contract nu s-a făcut referire la un asemenea acord (într-o speță care a făcut obiectul soluționării C.A.B., termenele de livrare au fost decalate cu o anumită perioadă de timp printr-un acord bilateral, așa încît penalitățile de întîrziere s-au calculat cu începere de la noua dată, iar nu de la cea contractuală). Sînt relevante, în acest sens, din practica C.A.B., Hot. nr. 77/29 noiembrie 1974 și 117/29 aprilie 1980.

F. Ipotetic, conflictul între o prevedere din C.G.L.—C.A.E.R. și una dintr-un acord bilateral se soluționează, în principiu, credem, în favoarea celei de-a doua, în temeiul regulii **specialia generalibus derogant.**

G. În ceea ce privește incidența arbitrajului asupra penalităților, § 67 B pct. 3 din C.G.L.—C.A.E.R. instituie principiul ireductibilității acestora, precizînd că arbitrajul nu este în drept să reducă penalitatea a cărei cerere de plată este prezentată în conformitate cu prevederile C.G.L.—C.A.E.R. sau ale acordului bilateral. Credem că, în temeiul respectării principiului disponibilității, arbitrii nu pot face acest lucru nici în cazul în care penalitatea a fost stabilită de părți prin contract, inclusiv în situația unei penalități noi, neprevăzute de C.G.L.—C.A.E.R.

Arbitrajul este însă competent să modifice cuantumul penalităților în condițiile prevăzute la punctul 4 al aceluiași paragraf, posibilitate care trebuie să-i fie recunoscută nu numai în situațiile în care temeiul penalității îl constituie C.G.L.—C.A.E.R. sau acordul bilateral — așa cum rezultă din text — ci și în cazul penalităților convenționale. Conform acestor prevederi, în cazurile în care neîndeplinirea integrală sau parțială sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligației a apărut ca o consecință a neacordării de către creditor a asistenței cuvenite debitorului în îndeplinirea obligației sau a comiterii de către creditorul însuși a unor acțiuni ilicite în îndeplinirea obligației, arbitrajul este în drept să respingă integral sau parțial satisfacerea cererii creditorului privind plata penalităților în funcție de măsura în care comportarea incorectă a creditorului a influențat îndeplinirea obligației de către debitor. Așadar, arbitrul, în caz de culpă comună, va respinge parțial, iar în caz de culpă exclusivă a creditorului va respinge integral cererea de penalități, ceea ce echivalează, în ultima situație, cu exonerarea de răspundere a debitorului.

O prevedere în același spirit este cuprinsă și în art. 77 din Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vînzare internațională de mărfuri, adoptată la Viena la 11 aprilie 1980, la care țara noastră nu este parte. În acest articol se arată că partea care invocă o încălcare a contractului trebuie să ia măsurile rezonabile, ținînd seama de împrejurări, pentru a limita pierderea, inclusiv cîștigul nerealizat, rezultat al încălcării. Dacă neglijează să o facă, partea în culpă poate cere o reducere a daunelor interese egală cu mărimea pierderii care ar fi trebuit evitată.

Asemenea reglementări dau expresie principiului colaborării dintre părți, consecință firească a principiilor bunei credințe și loialității care trebuie să existe în raporturile comerciale internaționale și constituie, totodată, o aplicare a regulii **nemo auditur propriam turpitudinem allegans.**

Pe de altă parte, din aplicarea prevederilor § 110 din C.G.L.—C.A.E.R., rezultă că arbitrajul poate, la cererea părții interesate, pentru fapte nereglementate sau incomplet reglementate în C.G.L. și în contracte, să aplice dispozițiile privind penalitățile din dreptul material al țării vînzătorului **(lex venditoris).**

4. Creditorul trebuie să ceară penalitățile la care are dreptul. Principiul disponibilității în această materie a fost consacrat și în practica C.A.B. (de pildă, Hot. nr. 28/2 iulie 1971).

În ceea ce privește relația dintre penalități și alte sancțiuni prevăzute în C.G.L.—C.A.E.R. sînt de examinat mai multe situații.

1. Relația penalități — penalități

C.G.L.—C.A.E.R. prevăd cumulul de penalități în § 75 pct. 4 — și implicit în § 31 pct. 5 care trimite la § 75 pct. 4 — și în § 84 alin. 2, în toate cazurile acesta fiind limitat la 8%. Considerăm că nimic nu împiedică părțile ca, în temeiul principiului libertății contractuale, să prevadă și alte cazuri de cumul de penalități.

Cazuri de penalități alternative sînt reglementate în § 67 pct. 3 și § 85 pct. 4.

O problemă specială este ridicată de interpretarea corelativă a prevederilor § 86 cu cele ale § 85 pct. 6. Cel dintîi paragraf menționează că, în cazul nerespectării termenului de livrare la contractele cu termen fix, cumpărătorul este în drept, dacă în acordul bilateral sau în con-

tract nu se prevede altfel, să ceară vînzătorului, fie plata unei penalități de 5% din valoarea mărfii nelivrate, fie, la denunțarea contractului, în locul acestei penalități, plata de despăgubiri pentru repararea prejudiciilor cauzate de neexecutarea contractului. Dispozițiile § 85 pct. 6 prevăd că reglementările de la pct. 1, 2 și 3 din prezentul paragraf nu se aplică contractelor cu termen fix, ceea ce, într-o interpretare **per a contrario**, ar duce la concluzia că cele de la pct. 4 și 5 ar fi aplicabile. Or, § 85 pct. 4 reglementează, la rîndul său, mai multe posibilități de opțiune ale cumpărătorului în cazul nerespectării grave a termenelor de livrare de către vînzător și anume reziliere contractului însoțită, fie de penalitatea pentru întîrziere în livrare din § 83, fie cea pentru nelivrare reprezentînd 8% din valoarea mărfii cu privire la care cumpărătorul a reziliat contractul, fie despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat, care vor reprezenta 4% din valoarea mărfii cu privire la care cumpărătorul a reziliat contractul dacă el nu va reuși să facă dovada existenței prejudiciilor sau unui cuantum mai mare al acestora. Considerăm că pentru contractele cu termen fix este aplicabilă numai reglementarea din § 86, cel puțin pentru următoarele considerente: § 86 succede și are un caracter special față de § 85; coroborarea soluțiilor, din cele două paragrafe ar fi un abuz de logică, deoarece ar consacra un număr mult prea mare de posibilități de opțiune ale cumpărătorului, neobișnuit pentru C.G.L.—C.A.E.R.; printre posibilitățile de opțiune prevăzute de § 85 pct. 4 există și cea a penalității de întîrziere în livrare din § 83 ori, într-un contract cu termen fix nu pot fi cerute asemenea penalități, acest tip de contract fiind prin definiție incompatibil cu o executare tardivă.

O mențiune specială necesită și ultima opțiune permisă cumpărătorului de § 85 pct. 4, la care ne-am referit mai sus. Într-adevăr, dreptul acestuia de a primi despăgubiri de 4% din valoarea mărfii nelivrate, independent de dovada existenței vreunui prejudiciu, constituie o reglementare **sui generis**, care apropie despăgubirile de regimul juridic al penalităților.

Este necesară, credem, menționarea în acest context și a prevederilor § 75 pct. 1 din C.G.L.—C.A.E.R. care consacră o reglementare **sui generis** privind taxele de arbitraj. Acestea, deși prin natura lor au un caracter reparator al eventualelor cheltuieli efectuate de partea ale cărei susțineri au fost găsite întemeiate, dobîndesc, în reglementarea acestui paragraf, un caracter preponderent sancționator, ceea ce le apropie de regimul juridic al penalităților. Într-adevăr, se precizează că vînzătorul este obligat să analizeze reclamația privind calitatea sau cantitatea mărfii și să comunice cumpărătorului răspunsul său în condițiile și termenele menționate în text. Pct. 2 și 5 ale aceluiași paragraf prevăd o sancțiune specifică pentru vînzătorul care nu a dat răspunsul asupra fondului reclamației în aceste termene, iar cumpărătorul s-a adresat arbitrajului înainte de primirea răspunsului întîrziat. Ea constă în suportarea de către vînzător a taxelor de arbitraj, indiferent de soluția litigiului.

2. Relația penalități — despăgubiri

§ 67 C pct. 1 din C.G.L.—C.A.E.R., introdus cu ocazia modificării și completării acestei reglementări în 1980, realizează o importantă unificare în problema raportului dintre penalități și despăgubiri, care înainte de această dată era lăsată pe seama dreptului material al țării vînzătorului, conform prevederilor § 110. Conform noului paragraf, partea interesată nu are dreptul de a cere despăgubiri pentru repararea prejudiciilor cumulat cu penalități în următoarele șapte cazuri în care C.G.L. prevăd dreptul la penalități: pentru întîrziere în livrare (§ 83); pentru întîrziere în punerea la dispoziție a documentației tehnice (§ 84); pentru neprezentarea certificatului de analiză (§ 84 A); pentru întîrzierea în livrare în cazul sistării lucrărilor din cauza defectelor care se repetă (pct. 3 din § 80); pentru neutilizarea mărfii (pct. 5 din § 31 și pct. 4 din § 75); pentru cererea neîntemeiată privind restituirea sumelor plătite (§ 58); pentru nedeschiderea acreditivului la termenele prevăzute (pct. 1 și 3 din § 67).

În C.G.L.—C.A.E.R. sînt reglementate și alte cazuri de încălcări ale obligațiilor contractuale sancționate cu penalități, care nu sînt enumerate în § 67 C pct. 1. Consecința este că, în aceste situații, interdicția reglementată în paragraful menționat nu mai acționează. De fapt, cu două excepții (penalitățile din § 86 pct. 3 și § 77 pct. 2 care trimit amîndouă la § 83), în celelalte cazuri însești C.G.L. prevăd posibilitatea acordării de despăgubiri, fie alternativ, fie cumulativ cu penalitățile. Astfel, penalități alternativ cu despăgubiri sînt prevăzute în § 86 pct. 2, § 77 pct. 1, § 85 pct. 4 și § 86 A.

De asemenea, penalități cumulate cu despăgubiri se pot plăti în condițiile § 87 pct. 3, care instituie o reglementare specifică. Astfel, la pct. 1 al acestui paragraf se prevede obligația vînzătorului, care nu a avizat sau nu a avizat în timp util pe cumpărător cu privire la expedierea mărfii, de a plăti o penalitate forfetară de 0,1% în valoarea mărfii expediate, dar nu mai puțin de 10 ruble și nu mai mult de 100 de ruble pentru o expediere. La pct. 2 se precizează că, în afara penalității de la pct. 1, cumpărătorul nu este în drept să pretindă despăgubiri pentru repararea altor prejudicii, cu excepția cheltuielilor de staționare a mijloacelor de transport la locul de descărcare plătite de către acesta cărăușului, dar numai cu condiția ca ele să fi fost cauzate de neavizare sau întîrzierea în avizare. § 87 pct. 3 precizează că aceste cheltuieli de staționare vor fi suportate de către vînzător cumulat cu penalitatea de la pct. 1, dar acest cumul diferă în funcție de felul transportului: a) la cel pe apă, cumulul este nelimitat; b) la celelalte feluri de transporturi, cumulul este limitat astfel ca, pentru o partidă de marfă, expediată cu un singur document de transport, să nu se depășească limita maximă de 100 de ruble prevăzută pentru penalitatea de la pct. 1.

În practica C.A.B. s-a statuat în sensul că părțile, în temeiul principiului libertății contractuale, pot stabili și alte cazuri de cumul al penalităților cu despăgubirile, pînă la concurența întregului prejudiciu suferit de către debitor. Dar, intenția părților în acest sens trebuie să rezulte explicit din termenii contractului. În caz de dubiu, precum și în orice altă situație se va aplica regula conform căreia acest cumul nu poate opera, fiind contrar funcției compensatoare a penalității (Hot. nr. 5/7 februarie 1973).

3. Relația penalități — reziliere a contractului

C.G.L.—C.A.E.R. reglementează cumulul penalităților cu rezilierea contractului în § 67 pct. 3, 77 pct. 1, 85 pct. 4 și 86 pct. 1 și 2. Pornind de la prezumția că prevederile § 75 pct. 4 și, implicit, 31 pct. 5 pot fi coroborate nu numai cu cele ale § 83, la care trimit în mod expres, ci și cu cele ale § 85, în cazul în care marfa nu poate fi utilizată conform destinației în termenele stabilite de acest din urmă paragraf (cu argumentul că **ubi eadem ratio, eadem solutio**), rezultă că și în aceste cazuri poate apărea un cumul al penalităților cu rezilierea, în condițiile § 85 pct. 4.

4. Relația penalități — dobînzi

C.G.L.—C.A.E.R. se referă la dobînzi, în principal, în § 106 și § 85 pct. 5. Acest din urmă paragraf reglementează un caz de cumul al dobînzilor cu rezilierea, precizînd că în cazul rezilierii contractului, dacă cumpărătorul a plătit o sumă de bani vînzătorului (prețul sau o parte din el), acesta din urmă este obligat să i-o restituie cu o dobîndă de 4% pe an. Dat fiind faptul că rezoluțiunea are loc în condițiile § 85 pct. 1—4, iar la punctul 4 se prevede că ea poate fi cumulată cu anumite penalități, rezultă implicit, din coroborarea acestor texte cu cel de la pct. 5, că poate apărea un cumul al penalităților cu dobînzile. Acest cumul este însă **sui generis**, în sensul că baza de calcul a celor două sancțiuni este diferită : penalitățile se calculează asupra valorii mărfii, în timp ce dobînzile asupra sumelor plătite de cumpărător și pe care vînzătorul întîrzie să le restituie în urma rezoluțiunii.

C.G.L.—C.A.E.R. nu reglementează nici o situație de cumul al penalităților cu dobînzile, avînd amîndouă aceeași bază de calcul. Astfel, C.A.B. s-a pronunțat cu privire la corelația dintre reglementarea din § 58 și cea din § 106, în sensul că sancționarea cumpărătorului în temeiul celei dintîi exclude aplicarea celei de-a doua. S-a argumentat că penalitatea din § 58 constituie, implicit, o reparare a daunei suferite de vînzător care, așadar, nu mai poate beneficia încă o dată de dezdăunare prin dobînzi și, totodată, § 58 constituie o reglementare specială față de 106, ori **specialia generalibus derogant** (Hot. nr. 16/31 martie 1973 (8). Aceasta nu înseamnă însă că decăderea vînzătorului, în temeiul § 88 pct. 4, din dreptul de a cere, pe cale arbitrală, penalitățile reglementate de § 58, ridică dreptul acestuia de a solicita dobînda de 4% pe an, conform § 106, pe intervalul de timp dintre restituirea prețului către cumpărător și momentul cînd el este plătit din nou vînzătorului (Hot. nr. 231/28 octombrie 1980). Considerăm, pentru motivele arătate mai sus în legătură cu § 58, că nici penalitățile prevăzute de § 67 pct. 1 și 3 nu pot fi cumulate cu dobînzile prevăzute de § 106.

În schimb, C.G.L.—C.A.E.R. se referă, în special în § 106 pct. 2, la dobînzile calculate asupra sumelor datorate cu titlu de penalități, iar practica arbitrală română de comerț exterior învederează faptul că, din totalitatea cererilor de dobînzi, acestea constituie marea majoritate (9).

Atîta timp cît § 106 pct. 1 nu face o distincție între natura sumelor de plată datorate asupra cărora se pot percepe dobînzi, aceste sume pot fi penalități, indiferent de temeiul lor (Hot. nr. 20/9 iunie 1972. În speță, s-a dat acest răspuns cu privire la penalitățile din § 75 pct. 4 din C.G.L.). Teza conform căreia perceperea de dobînzi la penalități ar echivala cu un anatocism este inexactă, deoarece penalitățile și dobînzile au naturi juridice diferite (Hot. C.A.B. nr. 19/31 mai 1971 ; nr. 57/31 mai 1977).

Dispoziția generală din § 106 pct. 1 din C.G.L., conform căreia baza de calcul a dobînzii este „suma de plată întîrziată" se aplică, desigur, și penalităților. În ceea ce privește perioada de calcul a dobînzilor, § 106 pct. 2 se referă exclusiv la cele percepute asupra penalităților și numai în cazul în care ele se solicită prin aceeași cerere cu penalitățile. Textul precizează că, pentru totalul penalităților ce urmează a fi plătite, dobînzile anuale se calculează din momentul curgerii termenului de prescripție la cererea de plată a unei astfel de penalități și pînă în ziua plății ei efective. Cum § 94 pct. 2 lit. b stabilește două momente alternative de începere a curgerii termenului de prescripție pentru penalități, unul dintre acestea va fi luat în considerare și pentru începerea perioadei de calcul a dobînzii. Părțile, în baza principiului disponibilității, pot stabili orice alt moment de începere a curgerii perioadei de calcul a dobînzii la penalități, ca de exemplu : dacă au existat mai multe note de debitare, nu de la fiecare în parte, ci de la ultima dintre ele (Hot. nr. 194/1980) ; dacă sînt mai multe debite cu scadențe diferite, de la o dată „medie" (Hot. nr. 184/1980) ; de la data introducerii acțiunii arbitrale, dacă reclamantul renunță — expres sau implicit — la dobînzile pentru perioada anterioară (Hot. nr. 151/1980).

Momentul final al perioadei de calcul a dobînzii este acela cînd se stinge prin plată obligația bănească (în § 106 pct. 2, penalitatea; Hot. C.A.B. nr. 264/28 noiembrie 1983 (10); nr. 11/20 ianuarie 1981), care constituie elementul principal față de dobîndă. Se constată, așadar, că întreaga reglementare din § 106 pct. 2 este o aplicare a regulii **accesorium sequitur principalem.** În aplicarea aceleiași reguli, C.A.B. a statuat în sensul că vînzătorul care este decăzut, în temeiul prevederilor § 88 pct. 4, din dreptul de a cere pe cale arbitrală o penalitate, pierde, totodată, și dreptul la dobînzi pentru această penalitate (Hot. nr. 2/4 ianuarie 1978).

5. Relația dintre penalitatea de întîrziere și celelalte soluții prevăzute de § 31 pct. 5, 6, 7 și, respectiv, § 75 pct. 4, 5, 6

§ 31 din C.G.L.—C.A.E.R., aplicabil pentru mărfurile garantate, prevede două soluții pentru situația în care marfa livrată este defectă sau nu corespunde clauzelor contractuale : fie înlăturarea defectelor mărfii de către vînzător, fie plata de către acesta a unei bonificații stabilite de părți. Raportul penalității de întîrziere din § 31 pct. 5 (care trimite la § 75 pct. 4 și, prin acesta, la § 83) cu fiecare din aceste două soluții este reglementat în mod diferit, după cum urmează :

a) Conform dispozițiilor § 31 pct. 5, penalitatea de întîrziere poate fi cerută, alături de înlăturarea defectelor mărfii de către vînzător (indiferent de forma pe care o îmbracă această înlăturare — repararea sau înlocuirea mărfii — și indiferent dacă ea este cerută direct de cumpărător — în cazul de la pct. 2 — sau constituie una dintre

soluțiile pentru care a optat vînzătorul — în cazul de la pct. 3 —), numai dacă marfa nu poate fi folosită, conform destinației, pînă la înlăturarea defectului.

b) Raportul bonificației stabilite de părți cu penalitatea este reglementat în § 31 pct. 6 și 7. La pct. 6 se precizează că părțile trebuie să indice dacă penalitatea se include în cuantumul bonificației convenite sau ele sînt cumulate. Pct. 7 arată că, dacă părțile au convenit cuantumul bonificației dar nu au stabilit nimic cu privire la raportul acesteia cu penalitatea, soluția diferă în funcție de întinderea prejudiciilor efectiv suferite de cumpărător ca urmare a neutilizării mărfii pînă în momentul în care s-a convenit bonificația. Astfel, dacă prejudiciul efectiv este mai mic decît valoarea penalității cumulate cu bonificația, atunci penalitatea (calculată și/sau plătită) se reduce la valoarea prejudiciului efectiv. În cazul în care penalitatea este înlăturată în întregime, vînzătorul va suporta numai reducerea prețului corespunzător bonificației convenite. Dacă prejudiciul efectiv este mai mare decît valoarea penalității cumulată cu bonificația, vînzătorul va plăti cumpărătorului diferența pînă la concurența pagubei reale suferite numai dacă acest lucru este prevăzut în acordul bilateral (interguvernamental sau interministerial).

Pentru mărfurile negarantate, prevederile § 75 pct. 4 raportat la pct. 3, cu privire la relația dintre penalitatea de întîrziere și soluția înlăturării defectelor mărfii, cerută de cumpărător, sînt similare celor din § 31 pct. 5 raportat la pct. 2. De asemenea, prevederile § 75 pct. 5 și 6, privind raportul dintre bonificație și penalitatea de întîrziere, sînt identice cu cele din § 31 pct. 6 și 7.

Alăturarea celor două instituții — bonificația și penalitatea — este o soluție originală deoarece natura lor juridică este diferită. Bonificația nu este atît o sancțiune, cît o măsură de restabilire a echilibrului contractual și care se poate prevedea chiar și independent de culpa vînzătorului, dacă intervine un acord de voință al părților, în acest sens. Penalitatea este o sancțiune al cărei scop este de a acoperi un prejudiciu prezumat al uneia dintre părți și se acordă în cazuri imputabile celeilalte părți. Temeiul acestei asocieri este acordul de voință al părților — după cum rezultă din prevederile § 31 pct. 6 și 7, respectiv 75 pct. 5 și 6 —iar reglementarea are caracter supletiv.

Raportarea penalității, prin natura ei independentă de noțiunea de prejudiciu, la prejudiciul efectiv suferit de cumpărător, apropie, practic, această instituție de cea a despăgubirilor.

dr. **Dragoș-Alexandru SITARU**
asistent — Facultatea de Drept din București

Bibliografie

(1) De exemplu, Gheorghe Beleiu, Clauza penală în dreptul român și în dreptul uniform C.A.E.R., în R.R.D. nr. 10/1982, pg. 14—21.

(2) Vezi, pentru reglementarea acestor cauze de exonerare de răspundere în C.G.L.—C.A.E.R., Dragoș Sitaru, Răspunderea în contractul de vînzare-cumpărare potrivit C.G.L.—.C.A.E.R. 1968/75, în Răspunderea în contractul de vînzare-cumpărare internațională, Institutul de Economie Mondială, 1982, pg. 275—278.

(3) Vezi, pentru această hotărîre și pentru alte hotărîri ale C.A.B. la care ne vom referi pe parcursul acestei lucrări, Octavian Căpățînă, Constantin Cunescu, Repertoriul practicii arbitrale române de comerț exterior, 1982, și aceiași autori, Din activitatea C.A.B., Soluții ale practicii arbitrale — Sinteză pe anul 1981 —, în Informații de comerț exterior nr. 47, Supliment nr. 3—12 (77—86), martie-decembrie 1983.

(4) Vezi, Victor Babiuc, Constantin Cunescu, Sinteză de practică arbitrală a Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie, în R.R.D. nr. 11/1981 pg. 66—67.

(5) Vezi, pentru o altă soluție, în practica mai veche, I. Nestor, Examen teoretic de practică arbitrală pentru comerțul exterior, în Studii și Cercetări Juridice nr. 2/1967, pg. 267—268.

(6) Vezi, pentru comentariu, O. Căpățînă, Solicitarea penalităților de întîrziere în livrare, în Revista Economică, Supliment, nr. 2/1983, pg. 11—12.

(7) Vezi, pentru comentariu, O. Căpățînă, Obligația cumpărătorului de preluare a mărfii livrate, în Revista Economică, Supliment, nr. 22/1982, pg. 9—11.

(8) Vezi, pentru comentariu, I. Nestor și O. Căpățînă, Jurisprudență română de drept internațional privat, în Revista Română de Studii Internaționale, nr. 3(37)/1977, pg. 407—408.

(9) Vezi, Gh. Beleiu, Aspecte din practica Comisiei de arbitraj de la București în materie de dobînzi, în R.R.D. nr. 3/1981, pg. 70—74.

(10) Vezi, O. Căpățînă, Momentul final al curgerii dobînzilor moratorii, în Revista Economică, Supliment, nr. 8/1984, pg. 5.

Drept economic

Prevenirea, constatarea și lichidarea debitelor în unitățile agricole

Din legi și documente de partid și de stat rezultă, pentru juriștii din unitățile agricole de stat, necesitatea cunoașterii adevăratelor stări de lucruri din fiecare verigă componentă a producției și muncii (ferme, sectoare, birouri funcționale, secții etc.), intervenții ferme și hotărîte pentru prevenirea și combaterea tuturor faptelor antisociale, inclusiv a infracționalității.

Rolul întregii activități de prevenire și combatere a faptelor antisociale, a fost cu deosebită claritate subliniat de secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, atunci cînd definea obiectivul fundamental al aplicării legilor noastre socialiste: „principala noastră preocupare trebuie să fie de a-i împiedica pe oameni să comită abateri, iar atunci cînd o fac, de a-i ajuta să se îndrepte“ [1].

De aceea, juriștilor din agricultura socialistă de stat, ne revine nobila misiune de a explica tuturor oamenilor muncii actele normative în vigoare din domeniul lor de activitate și pe înțelesul tuturor. Numai așa, cînd toți oamenii muncii au înțeles pe deplin legile țării, și în special acelea care guvernează activitatea lor, putem spune că

ne-am făcut datoria, că am prevenit producerea de abateri, de infracțiuni, într-un cuvînt de fapte antisociale.

Juristul din unitatea economică agricolă socialistă de stat trebuie să stăpînească bine, starea de disciplină, să urmărească îndeaproape ca abaterile să nu genereze infracțiuni, să ia măsuri eficace și să informeze conducerea unităților imediat ce a constatat nereguli, pentru luarea de măsuri operative și eficiente.

Dacă orice abatere disciplinară sau pagube mici create prin neîndeplinirea atribuțiunilor de serviciu, ar fi aduse în fața opiniei colectivului de muncă al celui vinovat, credem că s-ar înregistra un recul puternic în comiterea oricăror fapte antisociale.

Considerăm că o măsură de primă importanță ce poate fi luată de juristul unității agricole socialiste, este de a realiza o permanentă conlucrare cu factorii de conducere și colectivele de oameni ai muncii, pentru dezvoltarea răspunderii acestora în întreținerea și buna funcționare a tuturor capacităților productive, prevenirea sustragerilor de orice fel, atît a produselor agroalimentare, cît și din rațiile furajere, întărirea ordinii și disciplinei în rîndul personalului muncitor.

Acest lucru se poate realiza, în primul rînd prin anchete administrative efectuate de oameni de specialitate juridică.

Spunem aceasta, deoarece ancheta administrativă solicită cunoștințe de specialitate în domeniul legislației și o analiză amănunțită între caracterul ilicit al faptelor transpuse în referate (primul act premergător anchetei administrative) și aplicării sancțiunii disciplinare corespunzătoare. Se poate mai ușor aprecia, în acest fel, distincția între abatere și infracțiune, între toate genurile de răspundere.

Dacă juristul unității preia întreaga gamă a faptelor înscrise în referat și efectuează cu discernămînt ancheta administrativă, se poate aplica o sancțiune disciplinară conformă realității faptice sau se conduce la luarea sau neluarea de măsuri disciplinare sau de altă natură împotriva persoanei găsite inițal în culpă.

Oficiile juridice din unitățile agricole socialiste de stat au obligația de a controla și verifica modul în care se respectă regulile disciplinei contractuale în unitate, sesizînd în scris conducerea unităților în toate cazurile în care încheierea contractelor și executarea lor nu s-a efectuat la timp.

De asemenea, juriștii din aceste unități au sarcina de a analiza periodic debitorii persoane fizice și juridice, evidențiați în conturile analitice 400 și 498.

Referitor la problema debitelor și a creanțelor litigioase, juriștii au următoarele îndatoriri principale :

— să intenteze acțiuni pentru urmărirea debitorilor conform procedurii, executării silite a creanțelor și a celor care nu se încasează prin bancă, în termen de 15 zile de la data expirării termenelor de lichidare a debitelor ;

— în ceea ce privește creanțele litigioase, trecute în bilanț, trebuie verificate toate documentele care privesc aceste creanțe, în scopul de a stabili dacă printre ele nu se găsesc creanțe, fără posibilități de recuperare ; dacă se constată insolvabilitatea unor debitori persoane fizice — aceste debite se vor trece într-o evidență separată, ce întrerupe cursul prescripției generale, dar această evidență trebuie să fie analizată periodic și ori de cîte ori se constată insolvabilitatea, să se acționeze cu maximum de operativitate pentru întregirea patrimoniului unității ;

— în atenția juriștilor din unitățile precitate, vor trebui să stea în permanență sumele datorate de debitori și să ia măsuri eficace pentru urmărirea acestor debite ;

— de asemenea, trebuie să se verifice în mod deosebit de atent, sumele creanțelor trecute „pe costuri" (pierderi normale) de producție, ca urmare a insolvabilității debitorilor și a imposibilității de a pune sub urmărire patrimoniul lor. În acest sens trebuie luate următoarele măsuri prin verificare :

a) justificarea trecerii creanțelor la pierderi ;

b) exactitatea înregistrării în conturile contabile a creanțelor trecute la pierderi ;

c) modul cum au fost realizate toate posibilitățile de punere sub urmărire a debitorilor, în cazul modificării situației lor patrimoniale.

Acțiunea de prevenire, descoperire și lichidare a debitelor, trebuie să se desfășoare pe întregul an calendaristic și să fie forța motrice a activității juriștilor din agricultura socialistă de stat și în general a tuturor juriștilor din țara noastră.

Adrian Dumitru CRĂCIUNESCU

---

1. Nicolae Ceaușescu, Raportul cu privire la realizarea hotărîrilor Congresului al XI-lea, a Programului Partidului Comunist Român și la sarcinile de viitor, în Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977, Editura Politică, București, 1978, pag. 45.

În atenția cititorilor

Suplimentele tematice apărute în 1985

— „Apărarea avutului obștesc" și „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" au fost difuzate tuturor celor care au încheiat la timp abonamente speciale (340 lei).

Comenzile (și sumele) intrate ulterior datei de 20 ianuarie 1985 au fost onorate în limita disponibilităților.

Cererile care continuă să sosească la redacție nu pot fi onorate, lucrările fiind epuizate.

Pentru anul 1986 sînt în curs de elaborare următoarele lucrări, care vor fi difuzate exclusiv pe bază de abonamente speciale (340 lei) :

- **Acte, acțiuni și proceduri** în activitatea unităților economice, judecătorești, notariale și a consiliilor populare
- **Promovarea și derularea exporturilor** de întreprinderile de comerț exterior și de unitățile producătoare de mărfuri pentru export.

Intrebări și răspunsuri

● **VASILE CRISTEA, Ocna Mureș** — Prin Normativul de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor (aprobat prin Ordinul nr. 96/1981 al Ministerului Aprovizionării, modificat și completat prin Ordinul nr. 93/1984, în temeiul dispozițiilor Decretului Consiliului de Stat nr. 465/1979), este stabilit — în principiu — că ambalajele de natura mijloacelor circulante, utilizate la mărfuri al căror preț este stabilit în condiția „exclusiv ambalajul", se facturează, atît la livrare cu mărfuri cît și la restituire, la același preț, respectiv prețul de livrare legal (vezi art. 14 și 15 din normativ). Prin excepție de la acest principiu, normativul menționat permite ca prin înțelegerea între părți ambalajele să se factureze la restituire la prețuri mai mici decît cele aplicate la livrarea cu marfă, fie pentru compensarea cheltuielilor făcute de furnizorul mărfii pentru repararea-recondiționarea ambalajelor în contul și pe cheltuiala beneficiarului (art. 17 alin. 3 din normativ), fie pentru compensarea suportării de către furnizorul mării a operațiilor, care revin beneficiarului, de scoatere din activ a ambalajelor ajunse la limita de folosință (art. 69 alin. 2 din normativ). Este de subliniat că aplicarea excepției de la principiul general este condiționată de acordul deplin de voință al părților survenit înainte de derularea activității potrivit contractului economic.

● **MARIA SĂCUIU, Rm. Vilcea** — Potrivit prevederilor Legii nr. 1/1977, în măsura în care faceți dovada că sînteți mama naturală a copilului sînteți exonerată de plata contribuției fixe lunare a persoanelor fără copii. Potrivit art. 24 din legea menționată, se exceptează de la plata contribuției fixe lunare a persoanelor fără copii persoanele fără copii căsătorite cu persoane care au copii, pe timpul cît durează căsătoria, dacă la data acesteia, copiii erau în întreținerea efectivă a unuia dintre soți sau unul dintre aceștia plătește pensie de întreținere. Din scrisoarea transmisă rezultă că la data căsătoriei copilul nu era în întreținerea efectivă a dv., caz în care actualul soț nu beneficiază de exonerarea la plată a contribuției fixe lunare a persoanelor fără copii.

● **IOANA DUMITRU-ȘOGLU, București,** se interesează de modul în care se face repartizarea legală a cheltuielilor privind consumul de apă și cele aferente preparării apei calde și dacă administratorul sau comitetul asociației pot face o altă repartizare, avînd în vedere etajele la care sînt situate apartamentele locatarilor. Răspundem că nici un organ al asociației nu poate proceda în alt mod la repartizarea acestor cheltuieli decît cel prevăzut la pct. 2 și pct. 6 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 publicate în B. Of. nr. 7 din 28 ianuarie 1984. Potrivit pct. 2 din Norme, cheltuielile aferente consumului de apă se repartizează numai proporțional cu numărul persoanelor iar cheltuielile pentru prepararea apei calde se repartizează pe deținătorii suprafețelor locative, proporțional cu consumul de apă stabilit pentru fiecare (adică tot în raport de numărul de persoane), indiferent dacă locuiesc la parter, etaje inferioare sau superioare. Cu alte cuvinte, repartizarea apei calde și reci se face tot în raport de numărul de persoane. Orice altă repartizare constituie un abuz de drept. Sumele astfel calculate se depun la asociație. În caz de refuz se pot expedia prin poștă pe adresa asociației sau se pot consemna la CEC pe numele acesteia.

● **BÎRLEA ION — Reșița.** Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți cunoscător al dispozițiilor H.C.M. nr. 792/1960 (modificată și republicată în 1969). Într-adevăr, dispoziția de trecere a debitelor în evidență separată are efect întrerupător al prescripției. Dacă o asemenea dispoziție nu există, dreptul de a cere executarea silită se prescrie prin trecerea unui termen de 3 ani de la data obținerii titlurilor executorii (în speță din ziua comunicării deciziilor de imputare). S-a stabilit însă că prescripția executării silite este întreruptă și prin cererea adresată de unitatea socialistă creditoare către organul de executare de a efectua urmărirea De la data acestei cereri începe a curge un nou termen de 3 ani (Plen Tribunalul Suprem, decizia de îndrumare nr. 5/1966). Practica instanței noastre supreme este constantă în acest sens, statuînd că orice cerere de executare prin poprire, prin executori etc., întrerupe prescripția.

ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC A 29 — Aleea Timișul de Sus nr. 4 București, se interesează 1. dacă cheltuielile de taxe și timbre pricinuite de întocmirea procedurii de urmărire silită împotriva unui locatar din cauza neplății la termen a cotei sale părți din cheltuielile comune se pot suporta de asociație (respectiv de ceilalți locatari) sau de cel care a întîrziat plata, precum și dacă suma respectivă se adaugă la lista de plată lunară. 2. De asemenea, dacă sumele datorate se pot expedia prin poștă pe adresa administratorului. Toate cheltuielile pricinuite de locatarul care a întîrziat plata se suportă de acesta în baza prevederilor art. 19 alin. final din Statutul asociației aprobat prin Decretul nr. 387/1977 și art. 10 alin. 1 lit. d din Decretul nr. 387/1952. Ele se înscriu în lista de plată lunară într-o coloană separată, se însumează și se plătesc odată cu cota-parte din cheltuielile comune. Sumele datorate de locatari se pot expedia prin poștă numai pe adresa asociației locatarilor și nu la domiciliul și pe numele administratorului, cu care nu au nici un raport juridic. Ele se pot, de asemenea, consemna la CEC pentru asociație.

● **MIRON FLOREA — București.** Potrivit prevederilor art. 19 alin. 3 din Statutul asociațiilor de locatari aprobat prin Decretul nr. 387/1977, în cazul plății, către unitățile furnizoare, a unor majorării sau penalizări pentru neachitarea în termenele legale a cheltuielilor comune, din cauza unor locatari restanțieri, sumele reprezentînd majorările sau penalizările plătite vor fi recuperate de către asociație de la aceștia, proporțional cu restanțele fiecăruia. În cazul unor sustrageri din fondurile asociației, inculpații răspund civil față de asociație fiind obligați a o despăgubi integral, în sensul că aceștia trebuie să suporte toate daunele ce i le-a pricinuit (art. 1084 Cod civil).

● **CARP MARIA — com. Albești jud. Botoșani.** Unitatea este obligată a se despăgubi de la persoana care a păgubit prin infracțiune, iar dv. trebuie să vă restituie toate sumele reținute dat fiind că nu aveți nici o culpă cu privire la lipsa din gestiune, inclusiv dobînda la care aveți dreptul pentru garanția în numerar ridicată de unitate de la CEC. Dacă unitatea refuză sau întîrzie restituirea sumei pe care o deține fără titlu puteți să cereți comisiei de judecată obligarea cooperativei la plata sumei datorate, cu drept de plîngere la judecătorie. Litigiul este scutit de taxe de timbru deoarece derivă din raportul de muncă dintre dv. și unitate. Unitatea a fost păgubită de infractor și ea trebuie să se despăgubească de la acesta.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 12 aprilie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — obiectiv important al dezvoltării multilaterale a României (II)

ÎN CADRUL politicii de înfăptuire a unei noi revoluții în agricultură, de dezvoltare intensivă a acestei ramuri de bază a economiei naționale un rol important îl are creșterea animalelor. Dezvoltarea prioritară a acestui sector este o parte componentă a politicii de accelerare a procesului de modernizare a agriculturii din țara noastră. În anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului au fost adoptate o serie de măsuri concrete pentru creșterea aportului zootehniei la realizarea producției agricole. În strînsă continuitate cu aceste orientări, documentele partidului nostru au înscris dezvoltarea zootehniei printre obiectivele principale ale actualului cincinal și ale celui care urmează, avînd în vedere rolul nemijlocit pe care îl au produsele zootehnice în îmbunătățirea structurii alimentare a populației și în valorificarea superioară și multilaterală a resurselor de producție din agricultură.

În acest cadru, paralel cu sporirea accentuată a producției vegetale, politica agrară a P.C.R. a asigurat dezvoltarea prioritară a acestei ramuri, reflectată în sporirea continuă a producției globale. Dacă comparăm producțiile din perioada 1965—1983 se remarcă o creștere mai susținută a producției globale animale (226%), față de producția globală vegetală (169%). Aceste evoluții sînt de natură să scoată în evidență importanța tot mai mare care s-a acordat și se acordă în continuare sectorului creșterii animalelor. De altfel, conform datelor statistice existente, în structura producției globale s-au produs schimbări importante : ponderea producției globale vegetale a scăzut în 1983 la 55,8%, iar cea a producției animale a sporit la 44,2%. Această orientare se încadrează în politica partidului și statului nostru de dezvoltare mai accelerată a producției zootehnice în conformitate cu cerințele de consum ale populației și cu celelalte nevoi ale economiei naționale.

Dezvoltarea prioritară a zootehniei

DATE fiind sarcinile privind creșterea efectivelor de animale, a producției zootehnice, o atenție deosebită trebuie acordată asigurării unei baianțe furajere echilibrate, prin generalizarea măsurilor de îmbunătățire a pajiștilor naturale pentru ridicarea producției pe cele peste 4,2 milioane de hectare de pășuni și fînețe, prin extinderea culturilor duble, prin cultivarea unor soiuri de plante furajere cu un conținut bogat de proteină, folosirea cu randament sporit a furajelor grosiere și produselor secundare din agricultură, a subproduselor din industria alimentară, paralel cu preocuparea pentru îmbunătățirea tehnologiilor de preparare a diferitelor categorii de furaje.

Programul privind asigurarea furajelor, îmbunătățirea pășunilor și fînețelor naturale, utilizarea unor sortimente noi de furaje și rețete de furajare a animalelor în anul 1985 sintetizează un ansamblu de măsuri concrete care aplicate în cadrul tuturor județelor și unităților agricole vor contribui la satisfacerea necesarului pentru hrana animalelor, în scopul realizării producțiilor planificate pentru acest an.

Astfel, se prevede ameliorarea pajiștilor naturale pe o suprafață de peste un milion de hectare, prin însămînțarea acestora cu plante trifoliene și graminee perene. Se vor aplica îngrășăminte chimice și organice pe anumite suprafețe, iar pe altele se vor aplica în complex măsuri agroameliorative. Ca efect al acțiunilor întreprinse în anii anteriori și al celor în curs de desfășurare, în acest an se va obține o producție medie de masă verde de circa 17 tone la hectar pe întreaga suprafață de pajiști naturale.

Culturile furajere în ogor propriu reprezintă peste 10% din suprafața arabilă a țării. Terenurile respective trebuie cultivate cu plante anuale și perene în condiții de irigare, pe baza celor mai noi tehnologii, care să asigure randamente superioare și o bună calitate. Ponderea cea mai mare trebuie să o dețină leguminoasele perene (lucerna și trifoiul peste 60%), cultivate singure sau în amestec cu gramineele perene. O atenție sporită se impune a fi acordată culturilor de lolium multiflorum, de borceag de toamnă și primăvară, de sfeclă furajeră, porumb siloz și masă verde în cultură dublă, astfel încît în fiecare unitate agricolă să se asigure cantități sporite de furaje, în concordanță cu efectivele de animale și producțiile medii planificate.

În structura culturilor duble de toamnă vor fi introduse plante cu randamente superioare, cum ar fi varza furajeră și secara perenă ; se va generaliza soiul românesc de rapiță Ratona, cu valoare nutritivă superioară și adaptat la condițiile locale de climă. Pe suprafețele destinate cultivării porumbului pentru siloz se preconizează folosirea hibrizilor semitimpurii, cu densități mergînd pînă la 120—140 mii de plante la hectar.

Creșterea producției de furaje presupune utilizarea eficientă a tuturor resurselor de teren existente. Măsurile luate în acest sens preconizează extinderea culturii dovlecilor furajeri din soiul Mariță, în cultură intercalată, pe însemnate suprafețe din pomicultură.

În vederea stimulării creșterii animalelor în sectorul gospodăriilor populației și livrării de către aceștia a animalelor și produselor animaliere la fondul de stat, se vor acorda suprafețe de teren membrilor cooperatori, pentru producerea de furaje în cultură a doua.

Realizarea unor culturi furajere cu un ridicat potențial productiv la hectar presupune aplicarea unor doze diferențiate de îngrășăminte chimice și naturale, în funcție de potențialul solului, de cerințele tehnologice ale culturilor și posibilitățile de irigare. Pe terenurile acide și sărături se vor aplica amendamente în doze cuprinse între 3 și 5 tone la hectar. Amplasarea culturilor furajere se va face în apropierea fermelor de animale, înlăturînd risipa și transporturile inutile. În asemenea condiții, în acest an se va produce și conserva o cantitate însemnată de fîn vitaminos, ce va fi administrată cu prioritate la viței și miei.

O problemă fundamentală a dezvoltării bazei furajere o reprezintă asigurarea semințelor ; în acest sens s-a stabilit un program concret de măsuri, începînd cu organizarea unor ferme specializate pentru producerea de semințe și asigurarea bazei materiale necesare în acest sector vital al bazei furajere.

Gospodărirea judicioasă a resurselor furajere presupune o mai mare atenție și față de alte categorii de furaje, rezultate din păduri și poieni pășunabile. De pe mai bine de 3 milioane de hectare din aceste suprafețe se va realiza o producție totală de 8 milioane tone de masă verde, iar o suprafață de 3,7 milioane ha va fi utilizată pentru pășunatul animalelor. Se impune o folosire intensivă și a vegetației de pe taluzurile digurilor, din zonele imediat învecinate căilor ferate și drumurilor publice.

Furajele grosiere și subprodusele rezultate din producția vegetală (paiele, pleava, cocenii de porumb, capitulele de floarea-soarelui, vrejii de soia și mazăre etc) vor căpăta o folosire din ce în ce mai eficientă. Se vor valorifica mai eficient în hrana animalelor tăițeii de sfeclă, borhoturile de amidon, spirt, bere, drojdia și tescovina, precum și alte resurse secundare cu valoare furajeră ridicată rezultate din industria alimentară.

Prepararea furajelor de volum, îmbunătățirea constantă a valorilor nutritive se vor realiza prin amonizarea unor cantități sporite de paie și tratarea cu hidroxid de sodiu și lapte de var, pregătirea și administrarea furajului unic cu supliment de uree (pentru taurine și ovine la îngrășat), însilozarea unor cantități sporite de tăiței de sfeclă în amestec cu grosiere tocate sau măcinate.

O atenție deosebită se va acorda valorificării integrale a producțiilor de floarea-soarelui și soia, prin obținerea unei cantități însemnate de vreji de soia, precum și diferite șroturi absolut necesare pentru echilibrarea proteinei din rațiile furajere la porci și păsări. În hrana scroafelor și porcilor la îngrășat se va extinde folosirea lucernei sub formă de masă verde, siloz și deshidratată.

Paralel cu extinderea și folosirea în hrana animalelor a resurselor furajere locale, se vor lua măsuri tehnice și organizatorice de sporire a producției pe unitatea de suprafață, astfel încît în sistem irigat să se obțină la hectar 10—12 mii de unități nutritive, iar în cel neirigat 7—8 mii u.n.

Prin stabilirea și obținerea necesarului real de furaje verzi pentru perioada de pășunat (în medie, 12 tone pentru fiecare U.V.M.), a necesarului de fîn (1,5—2 tone pe U.V.M.), de sfeclă furajeră (1,5—2 tone), de siloz (4,5—5 tone) și de furaje grosiere (2—2,5 tone) vor putea să fie satisfăcute cerințele unei hrăniri raționale a efectivelor în concordanță cu producțiile medii planificate. Specialiștii din zootehnie, cadrele de conducere care răspund nemijlocit de acest sector important al agriculturii trebuie să asigure un conveier verde fundamentat științific pentru perioada de pășunat, iar balanța furajeră să fie astfel calculată, încît să se asigure o rezervă de 10—20% pentru fiecare categorie de nutreț în parte. Numai în acest mod se poate vorbi de un adevărat salt calitativ în producția zootehnică.

Programul unic privind dezvoltarea producției vegetale și animale în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari, care va asigura înfăptuirea și în acest sector a importantelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., evidențiază preocuparea constantă a partidului nostru de a asigura perfecționarea neîntreruptă a activităților în toate sectoarele agriculturii, cu scopul sporirii substanțiale a producției vegetale și animale, în vederea satisfacerii cerințelor autoaprovizionării și a celorlalte nevoi ale economiei naționale. Măsurile cuprinse în program sînt menite să asigure folosirea rațională a pămîntului din acest sector (care deține circa 15% din suprafața agricolă și 12,8% din suprafața arabilă a țării), sporirea efectivelor de animale și a producției zootehnice.

Subliniind că rolul esențial în producția agricolă a țării îl are sectorul socialist, este de menționat totodată sprijinul substanțial pe care statul îl acordă gospodăriilor populației, prin asigurarea de semințe, material biologic, substanțe pentru prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor la plante, acordarea de asistență tehnică de specialitate, extinderea mecanizării unor lucrări de bază ale solului, cointeresarea producătorilor prin acordarea unor prime de producție, aprovizionarea satului cu mărfuri industriale, asigurarea unei game largi de servicii ș.a.

Consiliile populare comunale, comisiile comunale ale producătorilor agricoli din localitățile necooperativizate, împreună cu circumscripțiile agrozooveterinare sînt datoare să organizeze cursuri de ridicare a calificării cetățenilor, deținătorilor de loturi individuale și gospodării personale, să ajute la aplicarea în complex a tuturor lucrărilor tehnice și organizatorice care condiționează sporirea producției agricole vegetale și animale.

Repere ale unor salturi calitative

ÎN REALIZAREA sarcinilor de dezvoltare a agriculturii, un rol determinant îl joacă îmbunătățirea calitativă a întregii activități, cerință primordială pusă în fața tuturor ramurilor economiei naționale. Pentru agricultură, aceasta reprezintă în mod practic perfecționarea continuă a tehnicii și tehnologiilor, în vederea aplicării pe scară largă în producție a celor mai noi descoperiri științifice, îmbunătățirea întregii activități, a stilului și metodelor de muncă în toate unitățile.

În acest context, sarcini deosebite revin cercetării științifice agricole, specialiștilor din producție și din învățămînt. Cercetarea are datoria să răspundă în mai mare măsură cerințelor obținerii unor producții tot mai ridicate, prin crearea de noi soiuri și hibrizi de mare productivitate, prin ameliorarea continuă a raselor de animale, îmbunătățirea tehnologiilor de producție și exploatarea superioară a tuturor resurselor existente în agricultură.

Sporirea continuă a producției și ridicarea eficienței economice în agricultură obligă pe toți lucrătorii ogoarelor să fie la zi cu noile cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, să-și reîmprospăteze cunoștințele profesionale, deoarece numai pe această bază ei vor putea să producă mai mult și mai ieftin. Învățămîntul agrozootehnic de masă — care face parte dintr-un amplu program de măsuri privind pregătirea profesională a țăranilor cooperatori și muncitorilor din întreaga agricultură trebuie să fie cît mai temeinic organizat, cît mai practic și să se soldeze cu o eficiență cît mai mare.

Pentru sporirea în ritm susținut a producției agricole vegetale și animale și realizarea unei productivități la nivelul rezultatelor celor mai avansate, agriculturii i se va aloca în acest an un volum însemnat de investiții — peste 50 miliarde de lei din fondurile statului și ale cooperativelor agricole de producție. Pe această bază se vor asigura mecanizarea aproape completă a lucrărilor agricole la culturile de cîmp, în zootehnie, precum și a lucrărilor de bază în legumicultură, pomicultură și viticultură, cantități sporite de îngrășăminte, mijloace pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, reducîndu-se continuu pierderile de producție.

Realizarea exemplară și la timp a marilor obiective puse în fața agriculturii românești necesită măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea activității în toate unitățile agricole de stat, pentru valorificarea și gospodărirea cu maximum de eficiență a bazei tehnico-materiale, a mijloacelor financiare și bănești și a experienței cadrelor. Ridicarea neîntîrziată a fiecărei ferme și întreprinderi la nivelul unităților moderne, cu un grad înalt de eficiență economică, se înscrie ca un obiectiv central pentru consiliile oamenilor muncii, pentru toți specialiștii și lucrătorii din agricultura de stat.

În cooperativele agricole este continuu în actualitate necesitatea perfecționării permanente a organizării producției și a muncii, a întăririi disciplinei și ordinii, în vederea creșterii producției și a rentabilității. Sporirea rolului consiliilor unice agroindustriale, intensificarea cooperării dintre unitățile de stat și cele cooperatiste constituie cerințe importante ale etapei actuale.

Se cere o preocupare mai intensă pentru stimularea dezvoltării producției pe loturile personale ale cooperatorilor și în gospodăriile țărănești, din zonele necooperativizate. Statul va sprijini și în continuare dezvoltarea formelor de asociere între producătorii agricoli din aceste zone, precum și sporirea producției prin acordarea de asistență zooveterinară și tehnică, prin măsuri de ameliorare a raselor de animale, acțiuni de combatere a dăunătorilor din livezi, asigurarea de material săditor, vitipomicol de mare productivitate și semințe din soiuri cît mai valoroase.

Un loc major în creșterea rentabilității în agricultura noastră îl ocupă reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea eficienței economice în toate sectoarele. Este cunoscut că în actualul cincinal, pentru realizarea obiectivelor privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii s-au alocat importante resurse materiale și financiare, în valoare de peste 130 miliarde de lei, îndreptate în principal spre modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Aceasta impune măsuri energice și eficiente pentru gospodărirea și folosirea judicioasă a fondurilor fixe, pentru punerea în funcțiune la timp a tuturor obiectivelor de investiții, atingerea parametrilor cantitativi și calitativi la termenele prevăzute în studiile tehnico-economice. Creșterea cantitativă și calitativă a bazei tehnico-materiale atrage după sine transformări profunde în organizarea producției și a muncii, deschide largi perspective pentru sporirea productivității.

Sporirea cheltuielilor materiale în mărime absolută reprezintă un proces firesc, legat de procesul de modernizare și intensificare a agriculturii — mărimea cheltuielilor reprezentînd, de fapt, relația firească a mecanizării, chimizării, irigațiilor, dezvoltării zootehniei și a celorlalte acțiuni care determină un consum sporit de materii prime și materiale. Determinant în desfășurarea acestui proces complex este însă ca ritmul de creștere a producției agricole să-l depășească substanțial pe cel al cheltuielilor materiale, astfel încît ponderea acestora în valoarea producției globale să marcheze o tendință continuă de scădere de la o perioadă la alta, pe fiecare produs. Numai o atare evoluție a volumului de cheltuieli materiale creează premisele necesare realizării rentabilității corespunzătoare la nivelul unităților agricole socialiste, iar la nivelul întregii ramuri asigură o contribuție crescîndă a agriculturii la formarea venitului național, contribuție care se cere a fi corelată cu eforturile făcute în întreaga economie pentru dezvoltarea acesteia.

O nouă revoluție în agricultură nu se poate face decît cu oameni care cunosc temeinic problemele practice actuale și de perspectivă ale agriculturii. Aceasta impune cu necesitate reciclarea întregului aparat tehnic din organismele de specialitate care au rol de conducere și coordonare în domeniul agriculturii, asigurîndu-se ca periodic fiecare specialist să ia contact nemijlocit cu cele mai noi probleme și progrese ale producției agricole.

În acest context, și cadrele didactice din învățămîntul superior și liceal agricol, împreună cu studenții și elevii participă în mai mare măsură la modernizarea producției agricole în unitățile integrate de învățămînt, cercetare și producție, care au un rol esențial în pregătirea de specialiști capabili să facă față marilor probleme ale agriculturii

dr. ing. Alexandru IGNAT

(Continuare în pag. 11)

În lumina orientărilor stabilite de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Dezbatere: cum se acționează în întreprinderi în vederea transpunerii în viață a Programului de măsuri pentru îndeplinirea planului pe acest an

PLANUL pe acest an prevede realizarea unor ritmuri susținute de creștere a producției industriale în condițiile accentuării puternice a laturilor calitative ale dezvoltării. Îndeplinirea exemplară a planului reprezintă condiția hotărîtoare pentru înfăptuirea obiectivelor cincinalului 1981—1985 și crearea condițiilor necesare pregătirii și demarării cu bune rezultate a producției pe 1986. În acest context, important este, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., să asigurăm baza trainică a realizării integrale a producției fizice, în condițiile creșterii productivității muncii și eficienței economice, ridicării tot mai puternice a calității și nivelului tehnic al produselor românești. Dispunem pentru aceasta de tot ce este necesar — de la baza materială și pînă la concepția și creativitatea colectivelor de muncă din diferite sectoare de activitate. Esențial este acum ca în toate întreprinderile industriale să se organizeze corespunzător desfășurarea proceselor de producție, să se utilizeze cu eficiență sporită întregul potențial tehnico-productiv în vederea realizării ritmice, zi de zi, a sarcinilor de plan la toți indicatorii și onorării la termen a tuturor contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi.

Preocuparea pentru realizarea integrală a prevederilor de plan pe acest an și pregătirea condițiilor pentru demararea producției pe 1986 în lumina Programului de măsuri adoptat la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale *a constituit și tema anchetei-dezbatere organizată de „Revista economică", cu sprijinul Comitetului P.C.R. al sectorului III al municipiului București, la care au participat cadre de conducere din întreprinderi industriale reprezentative prin profilul și ponderea producției lor în cadrul unor ramuri de bază ale economiei naționale.*

Realizarea producției fizice, sortimentale — obiectiv prioritar

Sergiu PÎRNECI — directorul Întreprinderii de mașini-unelte și agregate: „În cadrul unității noastre datorită configurației planului, în care peste 75% din mașinile-unelte sînt speciale și la temă, realizarea sortimentală a producției capătă o importanță deosebită. Pornind tocmai de la acest lucru, atenția întregului colectiv a fost și este îndreptată spre realizarea integrală a planului fizic. **În primul trimestru al anului curent, am reușit să realizăm producția fizică, sortimentală,** în special datorită schimbării profilului mașinilor de dimensiuni mari, cu cele de dimensiuni mai mici, care au ciclu mai scurt de fabricație și la care cererea este sporită. Această modificare a producției a necesitat însă o serie de intervenții la furnizorii noștri privind asimilarea în țară a unor subansamble necesare realizării noilor tipuri de mașini-unelte, ceea ce a făcut ca, în prezent, producția de asemenea subansamble să fie complet integrată în țară.

În momentul de față, I.M.U.A.B. execută mașini cu înalt grad de încorporare a instalațiilor hidraulice, a instalațiilor electrice și de automatizare, motoare speciale pas cu pas, afișaj de cote, comenzi numerice etc. De asemenea, mașinile-unelte produse de întreprindere se caracterizează în cea mai mare parte prin parametri de precizie deosebiți, superiori față de cele fabricate anterior. Această structură deosebit de complexă a fabricației a impus o serie de măsuri tehnice și organizatorice pentru realizarea ritmică a sarcinilor de plan, în primul rînd pentru scurtarea ciclului proiectare-lansare-execuție-omologare și livrare la beneficiari, în special pentru sectoarele prioritare ale economiei naționale.

Cu toate acțiunile întreprinse, în primul trimestru al anului am înregistrat unele rămîneri în urmă la producția marfă, ca urmare a restanțelor din lunile ianuarie și februarie. Programul de măsuri stabilit la nivelul întreprinderii privind recuperarea acestei restanțe cuprinde o serie de acțiuni precise, de la organizarea de schimburi prelungite în secțiile de producție, întărirea asistenței tehnice în special în schimburile II și III, programarea și urmărirea producției decadal pe calculator și pînă la îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale cu echipamente electrice, hidraulice, motoare, rulmenți de înaltă precizie absolut necesare activității noastre. Sîntem convinși că aceste măsuri riguroase de organizare vor asigura condițiile necesare recuperării pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c. a tuturor restanțelor și realizării în continuare, în mod ritmic a sarcinilor de plan pe 1985.

O preocupare permanentă a colectivului o constituie și realizarea planului la export atît pe relația cliring țări socialiste, cît și pe relația devize convertibile. Din acest punct de vedere trebuie să subliniem că situația contractării producției este încă nesatisfăcătoare și aceasta, în primul rînd, datorită faptului că produselor noastre nu li se face suficientă reclamă, că ele nu sînt cunoscute efectiv pe toate piețele. Sigur că remedierea acestei situații cere timp, eforturi, dar cu posibilitățile de care dispunem și cu sprijinul centralei sperăm să îmbunătățim cît mai operativ această stare de lucruri".

Calitate, diversificare, adaptabilitate la cererile beneficiarilor

Felician VELESCU, director tehnic al întreprinderii „Progresul": „Pentru noi, primul trimestru din acest an a reprezentat o perioadă caracterizată atît prin rezultatele bune obținute pe linia realizării indicatorilor de plan, cît și prin experiența de producție, într-un fel nouă, pe care am dobîndit-o. Dacă **am reușit să realizăm pe primul trimestru marea majoritate a indicatorilor de plan,** în același interval de timp am fost confruntați cu o cerere fluctuantă deosebit de mare, în special la export, care s-a concretizat în dese schimbări ale structurii sortimentale, cu consecințe directe asupra nivelului mai redus de îndeplinire a indicatorului cheltuieli materiale și totale. Învățămintele trase pe parcursul acestor prime trei luni au constituit punctul de plecare pentru adoptarea și trecerea la materializarea unor noi măsuri tehnico-organizatorice care să ne permită recuperarea acestor restanțe la capitolul «cheltuieli» pînă la sfîrșitul trimestrului II a.c.

În ansamblul lor aceste acțiuni vizează, în funcție de specificul activității din industria pielăriei și încălțămintei, orientarea către creșterea mai accentuată a **nivelului tehnic și calitativ al producției,** sporirea gradului de adaptabilitate la solicitările beneficiari-

lor interni și externi. Mă refer, în special, la introducerea unor noi tehnologii care să permită obținerea unor productivități orare și zilnice mai mari și, totodată, o economisire de capacitate la unele ateliere, înlocuirea unor materiale mai scumpe cu altele noi care prezintă aceleași proprietăți funcționale și au avantajul unui cost de producție mai scăzut, modificarea structurii sortimentale, respectiv realizarea unei structuri valorice mai mari etc. Aș dori să fac o remarcă, și anume aceea că nivelul competitiv al produselor noastre este și rezultatul unor **raporturi din ce în ce mai bune cu furnizorii**, în special cu tăbăcăriile (îndeosebi Jilava), în sensul că aceștia au reușit, în timp, să asigure atît cantitativ, cît și calitativ materia primă și semifabricatele de care avem nevoie.

O singură idee aș vrea să mai amintesc în acest context general, și anume aceea că întreprinderea noastră are și în acest an un plan de export de peste 80% din totalul fabricației. Aceasta este o răspundere deosebită carè se cere onorată printr-o calitate ireproșabilă a produselor, prin livrarea la termen și în condiții de eficiență economică a încălțămintei pe diverse piețe. În acest scop, alături de măsurile inițiate la nivelul întreprinderii, solicităm un sprijin permanent atît din partea centralei, cît și a diferitelor unități furnizoare în rezolvarea unor probleme care condiționează, în perspectiva trimestrelor următoare, nivelul realizării sarcinilor de plan. O serie de produse specifice industriei încălțămintei, în special unele substanțe chimice (granulele de poliuretan, de termoplast, latexul etc.) sînt încă procurate din import. În țara noastră sînt demarate unele acțiuni pentru asimilarea acestora (o parte se află în faza de pilot), dar încă ele nu s-au finalizat. Iată de ce solicităm și pe această cale unităților specializate ale M.I.Ch. intensificarea acțiunilor pentru urgentarea asimilării acestor substanțe, pentru trecerea la producția lor de serie."

Lucia LAZARESCU, șef atelier tehnic-proiectare întreprinderea „Borangicul" : **„În trim. I a.c., prin eforturile întreprinse de întregul nostru colectiv, am reușit să realizăm integral planul fizic, în structura sortimentală prevăzută**, respectiv articole de mătase și articole de vîscoză. După părerea mea însă, problema realizării producției fizice trebuie privită și sub aspectul eficienței cu care se obține aceasta. Am în vedere nivelul desfacerii produselor noastre, îndeosebi pe piața externă. Din acest punct de vedere trebuie să evidențiem atît unele rezultate pozitive, cît și unele rezerve interne asupra cărora conducerea întreprinderii noastre și-a fixat atenția în vederea valorificării lor cît mai grabnice.

În primul rînd, este vorba de faptul că, pentru a asigura calitatea — influențată de modificările de modă — și competitivitatea sortimentelor noastre, în 1985, ca de altfel și în anii anteriori, întreaga producție a fost reînnoită (au fost realizate și introduse în fabricație, în acest an 12 noi articole, față de 6 cît prevedea programul de asimilare), ceea ce a contribuit, încă din trim. I a.c., la o ofertă stabilă, certă pentru beneficiarii noștri, în special cei externi. Și în continuare colectivul secției de creație este angajat efectiv în asimilarea a noi articole care vor constitui portofoliul ofertei pentru contractările pe 1986 și în perspectivă. Au apărut însă unele greutăți în ce privește respectarea unor stipulații din contractele economice de către furnizorul nostru principal de fire, întreprinderea «Viscofil» — București, precum și în aprovizionarea cu coloranți de la întreprinderea «Codlea» Brașov. Solicităm pe această cale un sprijin mai mare din partea furnizorilor noștri, astfel încît, prin eforturi comune, să asigurăm la termen și în condiții de înaltă calitate onorarea contractelor încheiate.

Calitatea și exportul reprezintă pentru noi o relație direct proporțională, esențială. Din acest punct de vedere consider că îmbunătățirea calitativă în continuare a produselor noastre, cu efecte imediate în promovarea mai susținută a exportului, trebuie să pornească în primul rînd de la îmbunătățirea relației întreprindere producătoare-întreprindere de comerț exterior. În ce ne privește cea mai mare colaborare o avem cu «Românoexport». De regulă, dialogul dintre noi și «Românoexport» se rezumă la transmiterea către întreprinderea de comerț exterior a unor colecții cu care aceasta testează cererea diferiților beneficiari. Reprezentanți ai întreprinderii noastre nu au fost pînă acum invitați la aceste tratative, nu primim nici măcar concluziile acestor testări (dacă colecția a fost acceptată sau nu, care sînt motivele acestei acceptări sau unde trebuie să mai acționăm etc.)".

Reducerea accentuată a consumurilor materiale și energetice

Constantin GIOGU, directorul întreprinderii de țevi „Republica" : „Ca principal furnizor de țevi pentru economia națională și pentru export, întreprinderii noastre îi revin în 1985 sarcini sporite atît cantitativ, cît și calitativ. Pe lîngă produsele de tradiție, în acest an urmează să asimilăm produse pentru programul nuclear, cît și pentru unele sectoare importante ale economiei.

Dacă în lunile ianuarie și februarie sarcinile de plan nu au putut fi în totalitate realizate, în cursul lunii martie colectivul nostru a reușit ca, pe baza programelor de măsuri elaborate, să recupereze o parte însemnată din restanțe, în condițiile îndeplinirii și depășirii producției fizice planificate. Acest efort este însemnat, el își are origina în intensificarea acțiunilor întreprinse pentru mai **buna gospodărire a resurselor aprovizionate**, pentru **reducerea consumurilor materiale și energetice la fiecare tonă de produs realizată.**

Deși toate produsele realizate au normate consumurile materiale, totuși, în unele cazuri, datorită fie unei neaprovizionări corespunzătoare, fie unor modificări în structura cererilor beneficiarilor, acestea înregistrează consumuri mai mari. Un exemplu în acest sens îl reprezintă fabricația de țevi, prăjini și burlane de foraj pentru industria petrolului. Am reușit în acest caz ca, pe baza unor măsuri tehnice, să livrăm, de pildă, toate țevile destinate industriei petrolului din două bucăți, la lungimea maximă de 21 metri, în loc de 3—4 bucăți cum se realiza în trecut. Este pentru prima dată în istoria întreprinderii cînd se fac țevi pentru industria petrolului la lungimi de 21 metri, respectiv din două bucăți. Aceasta duce la creșterea productivității muncii, la folosirea rațională a capacităților de producție și, mai ales, la reducerea cu circa 15—20% a consumurilor specifice.

În aceeași ordine de idei doresc să arăt și o altă măsură luată și care se soldează cu bune rezultate. La laminorul de 3 țoli, care este utilajul de bază pentru realizarea unor sortotipodimensiuni de țevi pentru programul energetic, printr-o măsură pur tehnică s-a sporit capacitatea sa, reușind astfel să realizăm anul acesta peste 10 000 de tone, respectiv o producție zilnică de 220—225 tone, în condițiile diminuării consumurilor materiale cu 7—8%. De asemenea, tot pe seama acestei măsuri s-a ajuns la folosirea cajelor de laminor la lungimea lor maximă. Dacă pînă acum se fabricau țevi de 6,5—7 metri, astăzi cea mai mică țeavă este de 9,5 metri, ceea ce conduce la creșterea sensibilă a productivității muncii, la valorificarea mai bună a metalului încorporat în fiecare tonă de țeavă realizată.

O altă sursă importantă de economisire o constituie **îmbunătățirea coeficientului de scoatere** a produselor dintr-o tonă de oțel. În prezent, la prăjinile de foraj coeficientul de scoatere a crescut la peste 95%, ceea ce conduce la un grad superior de valorificare a metalului, în condițiile realizării din aceeași cantitate de metal a unei producții cu 2—3% mai mare. În aceste condiții, sarcinile de plan și obligațiile înscrise în contractele încheiate cu unitățile industriei petrolului se realizează ritmic.

Sîntem angajați în realizarea unui vast program de reducere a consumurilor materiale și energetice, fără a neglija obiectivul general, și anume îndeplinirea integrală a producției fizice. Pe această cale o bună parte din restanțele înregistrate vor fi recuperate în primele luni ale trimestrului II ale anului. Avînd în vedere sarcinile mari ce ne revin pe trimestrul II a.c., la care se adaugă și restanțele din lunile ianuarie-februarie, solicităm, totuși, un mai mare sprijin din partea furnizorilor noștri (Combinatul siderurgic Hunedoara, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște) pentru respectarea contractelor încheiate atît din punct de vedere cantitativ, cît și ca structură sortimentală".

Vasile TEODORESCU, directorul întreprinderii „Timpuri Noi" : „Și pentru noi, una din coordonatele majore ale activității o reprezintă diminuarea la maximum a consumurilor materiale, îndeosebi de metal, precum și a celor energetice. Ne străduim ca **din aceeași cantitate de metal și alte materii prime aprovizionate să realizăm produse mai multe, de calitate superioară.** În prezent, producția noastră este axată pe realizarea de compresoare, în ultimul timp gama acestora îmbogățindu-se cu compresoare fără ungere, navale, alături de cele clasice cu ungere și cu piston. Or, această producție implică

consumuri relativ mari de metal, de energie.

În trim. I a.c. producția noastră a evoluat de la lună la lună, a-și putea spune invers proporțional cu consumul de materii prime și energetice ; aceasta a fost și este posibil ca urmare a unor măsuri tehnico-organizatorice adecvate, cu o eficiență antecalculată apreciabilă. Între acestea evidențiem : ● modificarea structurii sortimentale a producției în favoarea produselor cu calități funcționale superioare și consumuri mai reduse de materii prime ; ● îmbunătățirea rodajului la motoarele de 120 CP ; ● turnarea sub presiune a reperelor din aluminiu, ceea ce conduce la o reducere a consumului de aliaj de aluminiu cu 20—50% din greutatea motoarelor ; ● turnarea din cubilou a fontei lichide și modernizarea cubilourilor în vederea reducerii consumului de energie electrică la ventilație și decocs etc. Prin toate aceste măsuri inițiate, restanțele înregistrate în primele 2 luni ale anului vor putea fi recuperate integral pînă la sfîrșitul lunii mai a.c., în condițiile reducerii consumurilor materiale și energetice cu circa 15%".

Derularea corespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale

Nicolae IORDĂCHESCU, directorul întreprinderii „Policolor" : „Prin specificul activității și structura producției noastre, întreprinderea «Policolor» este strîns legată, poate mai mult decît alte unități, de asigurarea cu o gamă mai largă de materii prime atît cantitativ, cît și calitativ. De altfel, se poate afirma că, în ce ne privește, principalele restanțe pe care le înregistrăm în prezent se datorează tocmai unor **neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială.** Cînd spun aceasta am în vedere atît unele deficiențe organizatorice proprii, cît și ruperile de ritm în producția și livrarea diferitelor materii prime de către furnizorii noștri direcți.

Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri, încă din luna februarie am luat o serie de măsuri organizatorice (o mai mare mobilitate a conducerii și a personalului din compartimentul de aprovizionare, contact direct cu furnizorii, urmărirea expedițiilor, mobilizarea în mai mare măsură a unităților care ne deservesc cu cisterne etc), care ne-au permis ca în luna martie să recuperăm — ca producție — peste 14 milioane lei. În același timp, o serie de furnizori (Combinatul petrochimic Pitești, Întreprinderea chimică Dudești, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova), cu toate condițiile mai dificile din primele două luni și-au onorat în întregime obligațiile contractuale din trimestrul I a.c., ceea ce a făcut ca, la rîndul nostru, să putem asigura în mai mare măsură necesarul de produse chimice pentru economia națională. O remarcă specială se cere făcută în legătură cu realizarea integrală și depășirea cu 25% în trim. I a.c. a planului la producția de bunuri de larg consum pentru fondul pieței, acoperind astfel un segment important al cererii de produse chimice.

Nu aș dori să se înțeleagă că, în afara măsurilor de îmbunătățire a aprovizionării tehnico-materiale, întreprinderea noastră nu a inițiat și alte acțiuni. Am în vedere, în special, intensificarea participării cercetării la rezolvarea unor probleme ale producției prin integrarea tot mai puternică a activității Centrului de cercetări pentru protecția anticorozivă, lacuri și vopsele în activitatea generală a întreprinderii. În prezent, de exemplu, această activitate integrată vizează asimilarea unor noi vopsele speciale, metalizate pentru fabricația autoturismelor «OLTCIT». În același timp, preocupări intense sînt îndreptate spre folosirea mai bună a capacităților de producție, respectarea strictă a programului de revizii și reparații, creșterea productivității muncii etc. Prin toate aceste acțiuni sînt create condițiile ca, pînă la finele primului semestru a.c., restanțele să fie în întregime recuperate, astfel încît prevederile de plan pe 1985 să fie integral realizate".

Oprea STIRECIU, directorul Întreprinderii pentru protecția anticorozivă și utilaje speciale : „Directorul întreprinderii «Policolor» sublinia unele neajunsuri în aprovizionare legate de furnizorii direcți. Eu ar trebui să încep prin a spune că însăși întreprinderea «Policolor», în calitate de furnizor, este încă în restanță față de noi și aceasta pentru că cooperarea în industria chimică afectează un lanț mult mai mare de interese. Cei de la «Policolor» nu ne-au putut livra o serie de substanțe pentru că furnizorii lor au avut unele greutăți, în timp ce noi, la rîndul nostru, condiționăm alte sectoare ale economiei de materia primă de la «Policolor» și alte unități furnizoare. Este un lanț concentric ce poate fi rupt numai în măsura în care fiecare întreprindere, pe filiera ei, își desfășoară cum trebuie activitatea, se preocupă de respectarea la termen a obligațiilor stipulate în contractele economice.

În același timp, în funcție de specificul nostru, consider că ar trebui să fim mai mult sprijiniți de centrală, minister și M.A.T.M.C.G.F.F. în obținerea unor materiale deficitare, cum este, de exemplu, butaclorul, care condiționează realizarea unor adezivi speciali destinați industriei de autoturisme, autocamioane și altor produse de interes național pentru industria extractivă (de exemplu furtunele de foraj). Alături de butaclor pot fi menționate și alte materiale, ca răşinile hipoxidice, vinoxurile 020 și 040 etc. și care condiționează producția noastră atît cantitativ, cît și sortimental. S-au stabilit unele contacte mai strînse cu furnizorii noștri, dar consider că în primul rînd din partea întreprinderii noastre nu s-a făcut totul în această privință. Pentru perioada imediat următoare avem de înfăptuit un program de măsuri concrete care finalizat va conduce, alături de alte acțiuni ce se află în stadiul de finalizare, la creșterea mai susținută a producției, în condițiile sporirii productivității muncii și eficienței economice".

Acțiuni și măsuri în funcție de specificul fiecărei întreprinderi

Constantin SMEU, prim-secretar al Comitetului P.C.R. al sectorului 3 al municipiului București : „Eforturile întreprinse de majoritatea colectivelor de oameni ai muncii din industria sectorului 3 s-au concretizat, la nivelul trim. I a.c., în recuperarea în mare măsură a restanțelor înregistrate în primele două luni ale acestui an, în onorarea exemplară a sarcinilor la export. Începînd cu luna martie, majoritatea întreprinderilor și-au realizat sarcinile zilnice de plan, reușind chiar să obțină unele sporuri de producție care au diminuat treptat din restanțele primelor două luni. O serie de unități (Întreprinderea de țevi «Republica», «Timpuri Noi», Întreprinderea de mașini-unelte și agregate, «Policolor», I.P.A.U.S., «Borangicul» etc.), prin măsurile întreprinse, au fundamentat programul de recuperare a restanțelor cel mai tîrziu pînă la 30 iunie a.c. Și celelalte întreprinderi au întocmit programe speciale, în lumina Programului de măsuri adoptat recent de Marea Adunare Națională, care vor asigura condițiile necesare reintrării în normal a activității economice, încadrării ferme în sarcinile de plan stabilite pentru acest an și pregătirii din timp a producției anului 1986. În ansamblul acestor acțiuni un loc important îl dețin cele referitoare la :

● **Utilizarea la întreaga capacitate a mașinilor și instalațiilor din dotare.** Eforturile cele mai mari se cer întreprinse de colectivele de oameni ai muncii de la Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante, «23 August», Întreprinderea chimică Dudești, întreprinderea de țevi «Republica», la care există încă un volum însemnat de utilaje nepuse în funcțiune și care pot fi, într-un termen relativ scurt, reactivate. Se impun măsuri operative, cu eficiență imediată, dar, totodată, atenția trebuie îndreptată și spre asigurarea continuității producției, respectiv spre menținerea în stare de funcționare, pe întregul an, a parcului de mașini și utilaje din dotare. Aceasta implică, fără îndoială, trecerea de urgență și respectarea strictă a graficelor de reparații curente și capitale, care pot contribui, prin calitatea lor, la sporirea producției pe aceleași utilaje, la accelerarea procesului de recuperare a restanțelor.

● **Reducerea în mai mare măsură a consumurilor materiale și a costurilor de producție.** La nivelul sectorului sarcina de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă este de 48,2 lei la cheltuieli totale și de 34,8 lei la cele materiale. Deși există programe concrete în acest sens, o serie de întreprinderi («Miraj», «Biofarm», «Select», «Prodin», «Unirea» etc.) nu au reușit pînă în prezent să se încadreze integral

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

(Continuare în pag. 28)

Perfecționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială

Exigențe ale raportului furnizori-beneficiari

ONORAREA contractelor economice de către furnizori, respectiv livrarea sortotipodimensiunilor comandate în cantitățile, calitățile și la termenele prevăzute impune o disciplină fermă în toate etapele și fazele procesului de aprovizionare tehnico-materială.

În ultimii ani s-au făcut însemnate progrese pe această linie, manifestîndu-se o preocupare sporită pentru stabilirea de relații permanente prin creșterea numărului de contracte încheiate pe termen lung; în același timp, a crescut răspunderea în exercitarea funcției comerciale, pe de o parte, prin sporirea rolului coordonator al centralelor industriale pe linia raportului furnizori-beneficiari, iar pe de altă parte, prin adîncirea autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor în direcția stabilirii și organizării relațiilor cu furnizorii. Cu toate rezultatele deosebite obținute se mai mențin totuși unele neajunsuri care influențează negativ activitatea economică. Prezentăm în articolul de față problemele rezultate în urma unei largi analize întreprinse într-un mare număr de întreprinderi industriale, avînd ca temă modul de derulare a relațiilor furnizori-beneficiari, încercînd totodată să formulăm unele soluții ce pot fi adoptate în vederea perfecționării acestora.

Cum pot fi îmbunătățite activitățile din etapa precontractuală

ÎN CRONOLOGIA stabilirii și organizării relațiilor dintre beneficiarii și furnizorii de mijloace de producție se disting două mari etape: etapa precontractuală și etapa de derulare a contractelor economice (postcontractuală), legate organic între ele prin momentul încheierii contractelor economice; fiecare dintre cele două etape se subdivide în faze. Astfel, în etapa precontractuală se derulează succesiv: determinarea și transmiterea necesarului de aprovizionat, întocmirea și transmiterea specificațiilor, primirea repartițiilor și emiterea comenzilor, iar în cea postcontractuală au loc expedierea materialelor de către furnizor, recepția acestora la beneficiar, plata și rezolvarea eventualelor litigii contractuale. În acest complex mecanism un loc central îl ocupă etapa postcontractuală atît din punct de vedere al întinderii perioadei pe care se desfășoară, cît și din cel al volumului foarte mare de contacte directe între cei doi parteneri, comparativ cu etapa precontractuală.

Analizele efectuate în unități industriale au demonstrat că, în majoritatea cazurilor, **relațiile dintre beneficiari și furnizori devin nemijlocite abia din momentul încheierii contractelor economice**, în etapa precontractuală stabilindu-se, de către organele ierarhic superioare, în colaborare cu coordonatorii de balanțe și sub directa îndrumare a Ministerului Aprovizionării și Comitetului de Stat al Planificării, cadrul organizatoric de desfășurare a relațiilor dintre parteneri. În sistemul actual, materiile prime, materialele și produsele circulă pe două mari canale de distribuție. Primul cuprinde mijloacele de producție, a căror repartizare și urmărire se fac dirijat prin coordonatorii de balanță și care înglobează majoritatea pozițiilor din planul de aprovizionare. De exemplu, în ultimii doi ani, la întreprinderile analizate ponderea pozițiilor de materii prime și materiale la care se emit repartiții, în totalul pozițiilor, a depășit frecvent 80%, ajungînd în unele cazuri, pînă la 95%. Al doilea canal cuprinde materialele descentralizate, libere la contractare.

Determinarea necesarului de aprovizionare

La stabilirea necesarului de aprovizionat întreprinderea beneficiară ia în considerare, în principal, trei factori: planul de producție, normele de consum și normele de stoc. În această fază contactul nemijlocit cu furnizorii de materii prime și materiale este practic inexistent, beneficiarul nepornind de la un studiu al pieței mijloacelor de producție — prin care să cunoască posibilitățile concrete de fabricație ale furnizorilor — ci de la informațiile, insuficiente de altfel, oferite de cataloagele, nomenclatoarele și STAS-urile în vigoare. În același timp, furnizorii de materii prime și materiale, necunoscînd cerințele concrete ale beneficiarilor, își elaborează un plan estimativ de producție. Dacă la aceste elemente adăugăm și faptul că beneficiarul, la data elaborării necesarului de aprovizionat (acțiune care, de regulă, se desfășoară pînă în lunile aprilie-mai ale anului premergător celui de plan) nu cunoaște, în mod complet și exact, propriul său plan de producție, iar normele și normativele de consum și de stoc îi ridică serioase probleme, avem imaginea caracterului aproximativ atît al stabilirii necesarului de aprovizionat de către beneficiar, cît și al planului de producție fizică al furnizorului (chiar dacă acesta din urmă încarcă complet capacitățile de producție).

Atît elementele prezentate, cît și unele neajunsuri în asimilarea unor produse ce făceau obiectul importurilor, au determinat ca, într-o serie de cazuri, necesarul de aprovizionat să nu fie acoperit integral cu cote, situație ce are serioase repercusiuni în derularea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială. Rezolvarea problemelor apărute în această fază implică luarea în considerare a cel puțin două elemente: a) intensificarea activității de prospectare a pieței de către beneficiari, pentru stabilirea exactă a elementelor de fundamentare a planului de producție fizică și b) contactarea directă a furnizorilor pentru cunoașterea în amănunt a posibilităților de fabricație ale acestora. În acest sens, considerăm necesară **editarea, de către fiecare furnizor, de cataloage și nomenclatoare complete și actualizarea lor anuală** pentru cunoașterea din timp a ofertei de mijloace de producție. Această acțiune trebuie susținută de o activitate penetrantă de marketing, prin care furnizorii să-și facă cunoscute posibilitățile de fabricație.

Elaborarea specificațiilor

Specificațiile au rolul de a concretiza pe sortimente, tipuri, dimensiuni și cantități vagonabile și nevagonabile nivelurile acordate prin cote de către Ministerul Aprovizionării și C.S.P. Odată întocmite, se transmit la coordonatorii de balanță prin centralele și ministerele coordonatoare (pentru cantitățile vagonabile) și prin bazele de aprovizionare (pentru cantitățile nevagonabile). Din analizele efectuate a rezultat că problemele cu care se confruntă numeroase unități beneficiare în elaborarea specificațiilor sînt următoarele:

a) la data întocmirii specificațiilor (în general sfîrșitul lunii august, pentru că atunci se primesc, practic, cotele) planul de producție nu este cunoscut decît valoric, iar nominalizarea lui este încă aproximativă;

b) cotele se primesc în unele cazuri sub nivelul necesarului și deci specificațiile, pentru a se încadra în cote, trebuie să reevalueze necesarul de aprovizionat, chiar dacă, în esență, ele reprezintă o concretizare a lui;

c) perioadele dintre primirea cotelor și transmiterea specificațiilor sînt prea scurte, prin prisma volumului de muncă necesar adaptării lor la nivelul cotelor. De exemplu, în 1984 la Întreprinderea de scule și elemente hidraulice Focșani termenul a fost de 8 zile; la întreprinderea „Balanța"-Sibiu de 3 zile în 1982 și de 2 zile în 1983 etc.;

d) desele modificări de cote pe care le primesc întreprinderile fac ca specificațiile emise la primirea primei cote să-și piardă valabilitatea, sau să fie modificate pentru a se încadra în noile cote. De exemplu, Întreprinderea de scule Rîșnov a primit în 11 august 1983 o cotă de 4 401 t pentru oțel rapid, în 17 februarie 1984 cota s-a modificat la 4 850 t, iar în septembrie 1984 a fost micșorată la 3 850 t.

Problemele apărute în această fază reprezintă atît o continuare a efectelor negative generate de deficiențele din faza precedentă, cît și rezultatul mecanismului greoi al relațiilor pe filiera întreprindere-centrală-minister; o contribuție la înlăturarea acestora considerăm că o poate avea aplicarea propunerilor de îmbunătățire menționate mai înainte. Este necesară, totodată, accelerarea fluxului de informații pe filiera amintită, accelerare care ar fi substanțial ușurată de **reducerea ponderii produselor care se urmăresc prin coordonatorii de balanțe și, implicit, creșterea ponderii celor libere la contractare.** În același timp, se cere o mai mare corectitudine din partea beneficiarilor în elaborarea

specificațiilor, printr-o fundamentare științifică a normelor de consum și de stoc.

Primirea repartițiilor și emiterea comenzilor

Repartițiile emise de coordonatori de balanțe reprezintă, în esență, concretizarea cantitativă și calitativă a sarcinilor cuprinse în balanțele materiale. Pentru a fi viabile ele trebuie să îndeplinească cel puțin **două condiții : a) să fie emise din timp,** astfel încît contractele economice să se poată încheia înainte de începerea perioadei de execuție a planului (art. 6 din Legea nr. 11/1980) și **b) să fie în concordanță cu prevederile actualizate din planurile cincinale** (art. 94 din Legea nr. 11/1980).

În practică, totuși, se întîlnesc situații cînd repartițiile sînt emise cu întîrziere (cu foarte puțin timp înainte de începerea perioadei de plan, sau chiar pe parcursul derulării planului). Din investigațiile efectuate au rezultat și alte aspecte, cum ar fi : emiterea, uneori, de repartiții pentru întreprinderi furnizoare care nu pot produce cantitățile respective datorită unor diverse motive (spre exemplu, Întreprinderea de scule și elemente hidraulice Focșani a primit repartiție pentru oțel rapid de scule la Întreprinderea de oțeluri speciale și forje din Cristuru Secuiesc, care la data respectivă nu reușise să asimileze în fabricație mărcile respective, iar întreprinderea „Balanța"-Sibiu a primit repartiție la întreprinderea „Oțelul Roșu" peste posibilitățile acesteia, pe eventualele rezerve de capacitate) ; emiterea de repartiții în contratimp cu solicitările din specificații (de exemplu, în trimestrul III în loc de trimestrul I) ; neglijarea sau chiar refuzul coordonatorilor de balanțe ca la emiterea ordinelor de repartiție să precizeze în amănunt calitățile și sortimentele cerute prin specificații.

Apare, deci, ca strict necesară primirea repartițiilor în timp util încheierii contractelor economice și în conformitate cu cantitățile, calitățile și perioadele stipulate în specificații. Acest lucru ar fi favorizat, pe de o parte, de rezultatele obținute prin implementarea propunerilor enunțate la fazele anterioare, iar, pe de altă parte, de o stabilire exactă a posibilităților efective de fabricație ale furnizorilor.

Contracte economice ferme, riguros fundamentate

ODATĂ încheiată etapa precontractuală, în care s-a stabilit cadrul organizatoric al derulării relațiilor dintre beneficiari și furnizori, părțile trec la perfectarea contractelor economice, acțiune prin care actul administrativ de planificare se transformă într-un act juridic, ce legiferează drepturile și obligațiile partenerilor.

Încheierea contractelor economice

Contractele economice se încheie pe baza portofoliului de comenzi și a normativelor de plan (pentru produsele libere la contractare) și, în plus, pe baza cantităților repartizate din balanțele materiale (pentru produsele urmărite centralizat prin coordonatorii de balanță). Repartițiile fiind baza de la care se pornește în încheierea contractelor economice rezultă că toate viciile de formă și conținut, menționate la analiza emiterii repartițiilor, vor reprezenta izvoare de litigii precontractuale. Este firesc ca un furnizor care știe că nu poate produce cantitățile repartizate (din diverse motive) să refuze contractarea sau să ofere alte sortotipodimensiuni în locul celor repartizate. În același timp, perioada scurtă între primirea repartițiilor și începerea perioadei de plan nu dă posibilitatea unei informări reciproce a celor doi parteneri asupra cerințelor concrete și, respectiv, posibilităților de fabricație. Aceste situații se manifestă atît în cazul încheierii contractelor direct între parteneri, pentru cantitățile vagonabile, cît, mai ales, în situația încheierii contractelor cu bazele de aprovizionare, care nu cunosc toate problemele cu care se confruntă furnizorii.

Un alt izvor de litigii precontractuale îl reprezintă și clauzele pe care mulți furnizori le impun la contract, clauze menite să-i absolve în multe cazuri de penalizări. De asemenea, în foarte multe situații, furnizorii condiționează execuția comenzilor de livrarea de către beneficiari a unor produse din producția proprie. Se întîlnesc și cazuri cînd furnizorii impun termene de livrare diferite de cele menționate în repartiții etc.

Așa cum prevede articolul 27 din Legea nr. 3/1979 „contractele se vor adapta concomitent cu elaborarea lucrărilor de plan cu cel puțin 6 luni înainte de începerea execuției planului anual, pînă la data la care potrivit legii se actualizează planul anual prin Decret al Consiliului de Stat" iar „părțile sînt obligate să adapteze contractele și în situația în care, în condițiile legii, se modifică prevederile de plan, balanțele materiale și repartițiile pe baza cărora contractele au fost încheiate". Din investigațiile efectuate a reieșit că în unele cazuri necesarul de aprovizionare pentru anul următor nu are în totalitate o acoperire cu contracte în perioada prevăzută prin lege. Analiza gradului de acoperire cu contracte în 1983 și 1984 la întreprinderile analizate demonstrează că în nici un trimestru contractele de aprovizionare nu au acoperit în termenele prevăzute întreg necesarul, iar dintre pozițiile necontractate în perioada fixată peste 50% au fost din lipsă de repartiții.

Rezolvarea litigiilor precontractuale, acțiune primordială pentru această fază, este posibilă atît prin eliminarea cauzelor generatoare de probleme din fazele precedente, cît și **printr-o acțiune fermă și operativă a centralelor tutelare,** dublată de **o mai mare solicitudine din partea ambilor parteneri în respectarea disciplinei contractuale.** În acest sens, măsurile adoptate de partid prin Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 26 octombrie 1984, de creștere a răspunderii întreprinderilor și oamenilor muncii în realizarea ritmică a prevederilor de plan și a obligațiilor față de beneficiari, conduc la întărirea disciplinei de plan și contractuale. Astfel, 50% din volumul amenzilor și penalităților este suportat din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, diferența de amenzi și penalizări care rămîne neacoperită fiind suportată din beneficiul total al întreprinderii.

Derularea contractelor economice

Principala problemă care afectează deseori buna desfășurare a relațiilor dintre beneficiari și furnizori o constituie neonorarea contractelor economice de către aceștia din urmă, efect al deficiențelor evidențiate în analiza etapei precontractuale, dar și al disfuncțiunilor ce se manifestă în etapa de derulare a contractelor economice, la fiecare dintre factorii implicați. Astfel, pe parcursul derulării planului, **beneficiarul** se confruntă cu o serie de probleme, printre care putem evidenția : modificarea sau anularea unor contracte cu beneficiarii de produse finite ; modificări de repartiții pe care le primește în timpul anului, atît din punct de vedere cantitativ și calitativ, dar și al termenelor de livrare ; primirea de materii prime și materiale cu vicii ascunse, sau care prezintă abateri dimensionale față de cerințele tehnologice ; penalitățile, stipulate în articolul 47 din Legea nr. 3/1979, pe care trebuie să le plătească furnizorii pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice nu acoperă nici pe departe prejudiciul creat la beneficiari de nerealizarea producției fizice și a celorlalți indicatori economico-financiari. La rîndul lor, unitățile **furnizoare** de materii prime și materiale, în onorarea contractelor economice, întîmpină anumite greutăți, cauzate, în special, de : neprimirea ritmică, conform cerințelor, a unor materii prime și materiale ; unele modificări cerute de beneficiari, ce reclamă reprogramarea producției etc.

În această etapă a mecanismului de stabilire și organizare a relațiilor dintre furnizori și beneficiari pot fi considerate ca rezerve certe de îmbunătățire a situației următoarele : ● stabilizarea planurilor de producție fizică prin eforturi susținute depuse de ambii parteneri ; ● transmiterea în termen legal a modificărilor de repartiții, de către coordonatorii de balanță, pentru adaptarea corespunzătoare a contractelor economice ; ● creșterea receptivității furnizorilor în fabricația de sortotipodimensiuni conform cerințelor concrete ale beneficiarilor ; ● sporirea răspunderii furnizorilor în întreținerea și folosirea la maximum a capacităților de producție ; ● rezolvarea mai operativă de către centralele tutelare a litigiilor contractuale apărute între parteneri ; ● sporirea activității bazelor de prospectare a posibilităților furnizorilor și cerințelor beneficiarilor.

O privire de ansamblu asupra propunerilor prezentate scoate în evidență intercondiționarea lor de-a lungul fazelor pe care sînt grefate, în sensul că viabilitatea unor propuneri este strîns legată de aplicarea altora în fazele anterioare. Relația devine evidentă dacă avem în vedere că o deficiență apărută în primele faze are repercusiuni, cu un înalt grad de multiplicare, în fazele următoare. În acest context, considerăm că îmbunătățirea mecanismului analizat ar fi mult facilitată de o abordare integratoare a propunerilor, astfel încît rezolvarea problemelor din primele faze să ușureze soluționarea celor din fazele următoare.

Daniel MĂRGUȘ
Institutul de Economie Industrială

Campania agricolă de primăvară

AMPLĂ MOBILIZARE PENTRU ACCELERAREA LUCRĂRILOR

SARCINILE sporite ce revin agriculturii în acest an reclamă acordarea unei atenții deosebite **desfășurării în bune condiții a tuturor lucrărilor.** Obținerea unor producții mari și sigure este posibilă numai dacă acestea se execută **în timp optim și în condiții de calitate superioare.** Starea în prezent bună a terenurilor obligă pe toți lucrătorii ogoarelor să-și organizeze cît mai bine munca, astfel încît întîrzierile cauzate de vremea nefavorabilă din acest început de primăvară să poată fi grabnic recuperate. De aceea, locul de muncă al specialiștilor trebuie să-l constituie terenul, acolo unde sînt angrenate importante forțe materiale și umane, capabile să execute întreaga gamă de lucrări necesare. Problema de esență o reprezintă perfecta corelație între ritmul accelerat de lucru și nivelul ridicat al indicatorilor de calitate. Toate acestea sînt determinate de necesitatea **încadrării în prioadele optime,** întrucît orice decalare ar determina pierderea unui volum substanțial de recoltă.

Organizarea lucrului în flux continuu, repartizarea optimă în teren a tuturor tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole, extinderea și generalizarea lucrului în schimburi prelungite, înlăturarea grabnică a defecțiunilor mecanice ivite, asigurarea cu personal calificat, întărirea spiritului de ordine și disciplină, coroborate cu o mai mare preocupare din partea unităților ce răspund de aprovizionarea ritmică și la timp a agriculturii cu carburanți și lubrifianți sînt direcții prioritare, în care este necesar să se acționeze în mod continuu.

Eșalonarea judicioasă a lucrărilor agricole pornește încă de la parcela ce urmează a fi semănată. Respectarea întocmai a asolamentelor presupune și o repartizare în timp a lucrărilor, cunoașterea din vreme a potențialului de lucru existent pentru fiecare cultură, astfel încît, pe lîngă încadrarea în durata optimă de executare a lucrării, să se realizeze o încărcătură și o exploatare rațională a tractoarelor și mașinilor agricole din dotare.

În aceste zile, urgențele în agricultură sînt determinate de **pregătirea terenului** pentru însămînțările de primăvară, **semănatul** culturilor din acest sezon (legume în cîmp, mazăre pentru boabe, orzoaică de primăvară, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, porumb și sorg pentru boabe), **fertilizarea** fazială a cerealelor păioase de toamnă ș.a.

■

CONDIȚIILE climatice din lunile trecute au determinat unele rămîneri în urmă : de pildă, pînă la 7 aprilie au fost pregătite pentru semănat numai 24% din suprafețele destinate acelui scop, față de 33% în anul trecut — și însămînțate numai 19%, față de 26% în anul anterior. Restanțele cele mai mari sînt înregistrate la sfecla de zahăr și floarea-soarelui.

Actualele ritmuri de lucru diferă pe zone agricole și județe, marcînd și grade diferite de mobilizare. Dacă în zona I și a III-a de cultură gradul de **pregătire a terenului** pentru însămînțările de primăvară este oarecum apropiat (27%, respectiv 24%), în zona a II-a realizările sînt cu mult inferioare. Cu rezultate bune se înscriu unitățile din Sectorul agricol Ilfov (39%), din județele Timiș (38%), Bacău (35%), Dolj (35%), Arad (31%), iar cu mult sub posibilități cele din Satu Mare (12%), Galați (12%), Călărași (18%), Constanța (19%) ș.a. Nici executarea lucrărilor de **semănat** nu se desfășoară pretutindeni la fel — chiar în județe aparținînd aceleiași zone, cu condiții pedoclimatice asemănătoare. Astfel, dacă în zona I de cultură semănatul s-a efectuat pînă la 7 aprilie pe 21% din suprafață, pe județe există ecarturi semnificative : Olt (28%), Timiș (28%), Dolj (26%), Teleorman (17%), Călărași (16%), Buzău (15%), Constanța (13%) ș.a. Diferențe apar și în ce privește însămînțarea și plantarea de legume de cîmp ; la mazărea pentru boabe, datele existente la ministerul de resort scot în evidență faptul că această lucrare s-a realizat în proporție de 99% în zona I, 77% în zona a II-a și 91% în zona a III-a.

■

PREGĂTIREA patului germinativ trebuie făcută într-un ritm mai accentuat față de executarea lucrării de semănat, creîndu-se astfel un decalaj care să permită efectuarea în condiții normale a semănatului, cu respectarea tuturor cerințelor agrotehnice.

În tot mai multe ferme și unități formațiile de mecanizatori trec pe un front larg la pregătirea terenului destinat culturii porumbului. Este necesar ca de la o zi la alta să se efectueze un volum mai mare de lucrări, ceea ce impune organizarea exemplară a activității în cîmp. Utilizarea eficientă a zilei de lucru se măsoară în creșterea necontenită a randamentelor pe schimb. Defalcarea concretă a sarcinilor de producție pe fiecare formație de mecanizatori, sprijinirea și urmărirea realizării lor constituie elemente asupra cărora în aceste zile trebuie să se îndrepte întreaga atenție a unităților agricole. Hotărîtoare pentru executarea de bună calitate a lucrărilor este corelarea normelor stabilite cu posibilitățile reale ale fiecărei formații în parte. Fiecare formație de mecanizatori trebuie să acționeze în așa fel, încît să nu piardă nici o oră la pregătirea terenului și la semănat. Specialiștilor le revin sarcini de mare răspundere nu numai în organizarea și executarea în timp optim a lucrărilor, ci și în ceea ce privește respectarea tehnologiilor de cultură. Condițiile create de vremea favorabilă din ultimele zile permit realizarea unui pat germinativ de cea mai bună calitate ; acolo unde terenul s-a zvîntat, suprafețele se lucrează bine, putîndu-se realiza un ritm ridicat de executare.

Abundența de precipitații din iarnă a permis înmagazinarea în sol a unei cantități apreciabile de apă, motiv pentru care lucrările agricole se execută mai ușor, iar semințele încorporate în sol au garanția unei răsăriri mai viguroase și uniforme. Toate aceste condiții trebuie valorificate din plin, realizîndu-se un semănat de calitate, cu respectarea întocmai a densității optime la fiecare cultură — condiție de bază pentru obținerea unor recolte mari.

Importante forțe sînt concentrate și la lucrările aferente culturilor de sfeclă de zahăr și de floarea-soarelui, care ocupă suprafețe însemnate în multe unități agricole. Aceste culturi trebuie să stea în centrul atenției tuturor specialiștilor, de creșterea randamentelor la hectar fiind legate în mod nemijlocit producțiile de zahăr și ulei ale țării. Pretențioase față de conținutul **în apă din sol,** și necesitînd condiții deosebite de întreținere, ele găsesc acum condiții prielnice de răsărire și creștere. De aceea, respectarea întocmai a tehnologiilor de cultură pornește chiar de la încorporarea seminței în sol. Realizările la această lucrare sînt diferite în cele trei zone (74%, 44%, respectiv 60% la sfecla de zahăr ; 28%, 20%, 9%, la floarea-soarelui), determinate fiind și de modul diferit cum a fost organizată activitatea de producție din fiecare întreprindere agricolă în parte.

■

PARALEL cu aceste urgențe, se lucrează susținut și în domeniul culturii **plantelor furajere.** Bază a viitoarelor producții zootehnice ridicate, culturile furajere dețin și în acest an ponderi însemnate în structura modului de folosință a terenului. Pînă acum, pe ansamblul țării s-a însămînțat circa 52% din suprafața ce urmează a fi ocupată de culturile furajere, menținîndu-se însă serioase diferențe între zonele de cultură și, în cadrul acestora, între unitățile agricole respective. De exemplu, în zona I a fost însămînțată 67% din suprafață, în zona a II-a — 45%, iar în zona a III-a — 29%. Sub media pe țară se situează unele județe cum sînt : Tulcea (47%), Giurgiu (43%), Galați (14%) ș.a.

Urgentarea executării tuturor lucrărilor din actuala campanie agricolă de primăvară, trebuie să asigure îndeplinirea întocmai a sarcinii date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta plenară a C.C. al P.C.R., ca însămînțările să fie practic încheiate pînă la 20 aprilie. Înscrierea în acest termen și executarea unor lucrări de calitate reprezintă garanția obținerii unor producții agricole superioare în acest an și pe ansamblul cincinalului.

Gh. N. IOSIF

Campania agricolă de primăvară

Măsuri eficiente pentru prevenirea degradării solului

PERFECȚIONAREA UTILAJELOR. Posibilități de reducere a fenomenelor de tasare rezidă în îmbunătățirea noilor construcții de utilaje. Se pot fabrica astfel mașini mai ușoare, fără a dăuna calității lucrărilor agricole. În acest scop, proiectanții pot să prevadă înlocuirea metalului cu mase plastice la confecționarea unor repere, sau să aducă simplificări constructive care să micșoreze greutatea mașinii. Numărul trecerilor pe cîmp ale tractorului poate fi redus prin mărirea lățimii de lucru a agregatelor, în măsura în care aceasta nu duce la o creștere a presiunii specifice pe urmele roților mașinilor.

● MĂRIREA LĂȚIMII DE LUCRU A AGREGATELOR. Un exemplu ilustrativ pentru felul cum se aplică în țara noastră acțiunea de mărire a lățimii de lucru a utilajelor îl oferă tehnologia plantării cartofului — cultură foarte sensibilă la tasarea solului cu prilejul lucrărilor de întreținere (aceasta, pe lîngă că duce la diminuarea producției, determină formarea de bulgări de pămînt care, la recoltarea cu combina, îngreunează procesul de separare a tuberculilor). Inițial, în anii '60, cartoful s-a plantat la o distanță de 60 cm între rînduri, cu mașini care prelucrau la o trecere cîte patru rînduri. Analizînd lucrările din tehnologia culturii s-a ajuns la concluzia că este posibil să se reducă numărul trecerilor cu tractorul, prin mărirea distanței dintre rînduri și a lățimii de lucru a mașinilor. S-a adoptat o distanță de plantare de 62,5 cm, apoi de 70 cm, iar în prezent se folosește distanța de 75 cm. Cercetările au arătat că mărirea distanței dintre rînduri pînă la 80 cm nu produce modificări semnificative ale producției, în condițiile în care se administrează doze moderate de îngrășăminte chimice.

S-a realizat și o creștere a lățimii de lucru a mașinilor de plantat și, corespunzător, a mașinilor folosite pentru lucrările de întreținere. În prezent, se realizează plantatul pe cîte șase rînduri, corespunzător tractoarelor folosite pentru această lucrare. De exemplu, pe o parcelă de 5 ha cu cartofi, cu o lățime de 100 m, după vechea tehnologie erau necesare 41 de treceri, în timp ce tehnologia actuală prevede numai 22 de treceri ale agregatelor de plantat și de întreținere a culturii.

Rezultate pozitive asemănătoare asigură, în cultura legumelor, trecerea de la tehnologia de lucru bazată pe mașini cu lățimea de lucru de 2,8 m, la tehnologia bazată pe mașini cu lățimea de 4,5 m.

● SISTEME DE RULARE CU PRESIUNE REDUSĂ PE TEREN. Pînă acum, roțile tractoarelor, remorcilor și altor mașini s-au construit ținînd seamă de cerințele unei anumite universalizări în folosirea lor. Se constată însă că rezolvarea constructivă optimă care se impune pentru lucrările de bază grele și soluri tari nu corespunde cu cerințele impuse sistemelor de rulare ce lucrează pe un sol moale și afînat. Aceasta presupune să se realizeze o diversificare și o perfecționare a sistemelor de rulare la tractoare și remorci, în funcție de distanța agregatului și de condițiile de lucru (caracterul lucrării, tipul și starea solului etc.).

Micșorarea presiunii aerului din pneuri în vederea reducerii apăsării pe sol duce la scăderea capacității de portanță a pneului, adică a capacității de a susține încărcarea pe verticală. În același timp scade durata de serviciu a pneului, deoarece el este supus unor deformări importante, iar învelișul protector se uzează mai repede. Toate aceste neajunsuri sînt evitate prin folosirea pneurilor de mari dimensiuni, care permit, în condiții de capacitate de portanță egale, să se folosească mai bine presiunea interioară scăzută. Astfel, dacă pneul cu dimensiunile de 16,9—34" asigură o portanță de pînă la 2 290 kg (cu o presiune interioară de 160 kPa), un pneu de 18,4—38" realizează aceeași capacitate de încărcare dar cu o presiune totală de numai 100 kPa). La noile tipuri de remorci agricole 7 RBA, care asigură o încărcare mai completă a tractorului U-650 (deși a crescut masa remorcii la 3 480 kg, iar masa totală cu încărcătură ajunge la 10 480 kg), presiunea specifică pe sol este mai redusă decît cea a remorcii anterioare, tip RM-2. Prin utilizarea pneurilor mari, de 16—20", ele asigură o presiune convențională pe sol de maximum 275 kPa/cm² (2,75 Kgf/cm²), adică mai redusă cu 43,3% decît a remorcii RM-2. Astfel, la transportul tehnologic agricol se reduc atît tasarea solului, cît și rezistența la rulare.

În vederea micșorării presiunii pe sol, în diferite țări se extinde utilizarea pneurilor cu profil mărit la tractoarele pe roți; dimensiunile acestor pneuri depășesc diametrul jantei roților, astfel încît suprafața de contact cu solul este de 1,4 ori mai mare decît la pneurile obișnuite. Dacă pentru pneurile obișnuite de tractor (de 18,4—30") ea reprezintă 1 914 cm², pentru cele cu profile mari (de 600—30"), ea ajunge la 2 700 cm².

Între presiunea interioară a pneurilor și presiunea exercitată pe sol există o relație directă. Totuși, presiunea pe sol poate crește mai încet la creșterea presiunii interioare, dacă se folosesc pneuri cu nervuri radiale (la care filamentele carcasei sînt dispuse de la bordură către bordură). Față de pneurile cu nervuri diagonale, cele de tip radial prezintă următoarele avantaje: la o egalitate a profilului, diametrului și presiunii interioare, suprafața de contact cu solul este mai mare cu 20—25%, iar la o capacitate de portanță egală pot lucra cu o presiune interioară mai redusă.

Echiparea tractorului cu roți jumelate (duble) permite să se micșoreze de 1,5 ori adîncimea pînă la care se tasează terenul. Dacă la tractorul normal presiunea reprezintă 20 kPa la adîncimea de un metru, la tractorul echipat cu roți jumelate aceeași presiune se realizează la o adîncime maximă de 0,6 m. Roțile duble (care au un cost mai ridicat de 1,4—1,75 ori decît cele simple) se justifică în special pe solurile cu rezistență redusă, deoarece îmbunătățesc capacitatea de trecere a tractoarelor și micșorează gradul de tasare a solului.

Ca echipament suplimentar pentru micșorarea presiunii pe sol, pe terenurile afînate și umede se folosesc sisteme de rulare din semișenile adaptate la roțile tractorului. S-a demonstrat că folosirea semișenilelor a mărit suprafața de contact cu solul de la 6 800 cm² la 9 800 cm² (cu 43%), ceea ce a redus presiunea pe sol de la 58,8 kPa la 43 kPa.

● UTILAJE ADAPTATE PENTRU PREVENIREA TASĂRII. În ultimii ani, pentru executarea lucrărilor de fertilizare, pesticidare și erbicidare, în multe țări se folosesc mașini autopropulsate speciale, care, avînd pneuri cu lățimi foarte mari, realizează o presiune redusă pe sol. Asemenea utilaje, deși costisitoare, prezintă mari avantaje, întrucît, folosind viteze mari de deplasare, realizează lucrările de chimizare în termene agrotehnice optime, asigură o înaltă productivitate a muncii și se pot deplasa pe soluri grele și umede fără a le tasa și chiar fără deteriorarea semănăturilor.

O selecționare mai bună a utilajelor se impune și în cazul transportului tehnologic. În țara noastră, ca și în numeroase alte țări, la transportul recoltei, al îngrășămintelor, amendamentelor și altor materiale se folosesc autocamione și remorci auto care exercită o presiune specifică ridicată pe cîmp, deoarece au pneuri de dimensiuni reduse. Este indicat ca toate transporturile tehnologice pe cîmp să fie executate cu mijloace tehnice care nu tasează solul, cum sînt remorcile dotate cu pneuri de mari dimensiuni, iar autocamioanele și remorcile auto să execute operațiile de transport pe drumuri și șosele pînă la marginea parcelei. La elaborarea tehnologiilor de transport pe cîmp ar trebui introduse ca obligatoriu un indicator al presiunii maxime pe sol a agregatelor de transport, care, în funcție de condițiile locale, să nu depășească 100 kPa (1 kgf).

● MĂSURI DE ELIMINARE A TASĂRII SOLULUI. Întrucît tasarea nu afectează numai stratul de sol arabil, ci și stratul de sub acesta, lucrările de combatere a compactității trebuie să realizeze o afînare la adîncime mai mare. Afînarea solului la adîncimea de 51—80 cm cu afînătoare de tip cisel distruge scoarța care se formează la limita dintre stratul arat și cel de sub arătură (hardpanul) și elimină urmările dăunătoare ale tasării. Mașinile de afînat la adîncime de 51—60 cm introduse în țara noastră pentru solurile grele, care lucrează pe baza principiului vibrațiilor, au contribuit la îmbunătățirea stării de afînare a solului. Experimentările și rezultatele dobîndite de Stațiunea experimentală agricolă Albota (județul Argeș) prin lucrări periodice de afînare adîncă ale solurilor compacte în unitățile agricole din județele Olt și Argeș au demonstrat că și pe aceste terenuri se pot obține producții record. Totuși, **soluția economică o constituie** nu eliminarea periodică a tasării solului, ci **prevenirea permanentă a fenomenelor de tasare,** pentru a împiedica orice refacere a compactității ridicate a solului după ce s-a realizat afînarea lui. Valorificarea superioară a pămîntului impune să fie luate toate măsurile indicate pentru fiecare teren, spre a evita orice posibilități de tasare a solurilor prin efectul folosirii neraționale a mijloacelor mecanice.

Ion BIANU

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 14 (5 aprilie), 1984 al revistei

PRIORITATE PRODUCȚIEI PENTRU EXPORT

ÎN ACTUALA ETAPĂ de dezvoltare a României socialiste, realizarea sarcinilor de export a căpătat un loc prioritar în înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, de dezvoltare economico-socială armonioasă, în vederea creșterii continue a calității vieții poporului. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că: **„Trebuie să facem în așa fel încît toate unitățile să pună pe primul plan realizarea la timp și în condițiile prevederilor din contracte a producției de export".**

Exportul românesc de bunuri industriale de larg consum deține în ultimul deceniu o cotă ridicat constantă în ansamblul exporturilor țării (de peste 16%). În cadrul acestei grupe exportul de confecții textile a crescut de la 836,2 milioane lei valută în 1975 la 1875,4 milioane lei valută în 1980 și respectiv 5 948,9 milioane lei în 1983 (evaluarea în lei valută a fost desființată). Avînd la bază o puternică industrie textilă, reprezentată de zeci de întreprinderi, pentru diferite tipuri de fibre, industria românească de confecții s-a afirmat și ca un important exportator pe piața mondială. Desigur că eforturile de marketing pentru cunoașterea pieților externe trebuie să crească proporțional cu volumul exporturilor, avînd în vedere mai ales că este vorba de o piață extrem de dinamică, cu multipli factori de influență. În acest scop întreprinderea de comerț exterior specializată pentru exportul de confecții și tricotaje „Confex" are în structura sa un compartiment de marketing, care contribuie efectiv la formularea programelor de export, la orientarea producției.

Lărgirea acțiunii directe pe piață a exportatorilor români prin rețeaua proprie de distribuție a necesitat extinderea activității de marketing, studiul detaliat al caracteristicilor diferitelor piețe de export, pentru a-și putea desfășura activitatea la nivelul sarcinilor și exigențelor mereu crescute de la un an la altul.

Noi exportatori pe o piață tradițională

PIAȚA mondială a articolelor pentru îmbrăcăminte a continuat să fie dominată în ultimii ani de evoluția diferențiată, uneori contradictorie, a economiilor principalelor țări importatoare — respectiv țările membre ale O.C.D.E. În lipsa unui spor natural semnificativ al populației în țările importatoare, evoluția cererii a fost determinată în principal de dinamica veniturilor reale disponibile pentru bunuri de consum neesențiale, deci și pentru achiziționarea repetată a unui produs sezonier aflat sub imperiul factorului modă.

Pe ansamblul O.C.D.E., în 1984, produsul național brut a crescut cu 50%, iar indicele evoluției prețurilor de consum s-a redus la 5,1%, ceea ce a impulsionat, într-o oarecare măsură, volumul cererii pentru confecții textile. Din punct de vedere calitativ însă, numărul extrem de mare al șomerilor, de 31,25 milioane în aceste țări (o mare parte din aceștia fiind singurii aducători de venituri în cadrul familiei), au orientat cererea spre produse relativ ieftine, stimulînd importurile de confecții de acest tip.

Din volumul total al exporturilor de confecții, cca 75% au revenit, în 1983, țărilor în curs de dezvoltare, dominate de puternicul grup al exportatorilor din Extremul Orient. Astfel, din importurile totale de îmbrăcăminte ale S.U.A. — principalul importator mondial — de cca 9,6 miliarde dolari în 1983, 68,2% au provenit din Asia de Sud-Est. Doar patru țări din zonă au înregistrat exporturi totale de cca 6,5 miliarde dolari, sau 66,3% din importurile totale ale S.U.A.

Într-o măsură tot mai mare, pe piață se afirmă și alte țări exportatoare de confecții textile, cum sînt India (între primele 10 țări exportatoare în Franța, Italia, Anglia, S.U.A.), Tunisia (între primii 10 exportatori în Belgia, Franța, Italia, Olanda), Portugalia (între primii 10 exportatori în Franța, Anglia, Danemarca), Malta, Maroc, Macao, Turcia (al 9-lea furnizor al R.F.G.), Filipine, Singapore, Mexic, cît și țări socialiste europene (îndeosebi R.P. Ungară, R.P. Polonă și tot mai mult R.P. Bulgaria).

Putem aprecia că, în perioada 1984—1985, piața confecțiilor se caracterizează printr-un excedent al ofertei față de cerere, rezultanta acestui dezechilibru fiind o acerbă luptă concurențială, ce se manifestă printr-o politică agresivă de prețuri, dublată de eforturi sporite în direcția creșterii calității produselor și serviciilor oferite de exportatori în vederea obținerii de contracte de export. În mod cert, piața confecțiilor este o piață a cumpărătorului — deci firmele importatoare amînă momentul deciziei de a cumpăra pînă ce cunosc condițiile tuturor, sau a majorității ofertanților, preferînd oferta cea mai avantajoasă.

În practica internațională a comerțului cu confecții la nivel de desfacere cu amănuntul, se utilizează trei forme de vînzări:

a. Vînzarea în consignație — în acest caz, furnizorul oferă marfa în consignație detailistului, plata avînd loc pe măsura efectuării vînzărilor efective către consumator. Riscurile rămîn în seama furnizorului, inclusiv eventualele reclamații și cheltuielile de returnare a mărfii nevîndute. Magazinul poate oferi reduceri de prețuri pentru stimularea vînzărilor numai la indicația sau cu acordul furnizorului.

b. Vînzarea completă, tradițională — în acest caz, furnizorul își încasează contravaloarea mărfii în condițiile de plată stabilite (de regulă credit comercial la 30—60 zile). Toate riscurile trec în seama magazinului, în lipsa unei înțelegeri exprese de returnare a mărfii nevîndute către furnizor. Această formă este practicată îndeosebi cu rețelele de mari magazine.

c. Închirierea, de către furnizor, a unui spațiu în magazin, unde acesta își va expune marfa, stabilind în mod independent prețurile de vînzare, reduceri de prețuri în scop promoțional sau de lichidare a stocului. În acest caz, furnizorul poate utiliza propriul personal de vînzare, pe cheltuiala sa, sau personalul magazinului, în condițiile convenite.

Furnizorul magazinului poate fi angrosistul (de regulă), direct producătorul sau importatorul.

Rezultatele financiare obținute în vînzarea cu amănuntul a confecțiilor sînt determinate de modul de desfășurare a relațiilor magazin-furnizor, în sensul că un procent variind între 20—30% din cifra de afaceri este destinat acoperirii cheltuielilor ocazionate de reducerile de prețuri și returnările de mărfuri. În acest fel, partea din adaosul comercial care constituie rezultatul net se diminuează substanțial. Concluzia care se desprinde pentru exportator în formularea strategiei sale de distribuție este că întîrzierile în livrarea mărfurilor de sezon au efecte importante asupra rezultatelor financiare obținute. Cu atît mai mult, trecerea la realizarea unei rețele proprii de desfacere cu amănuntul implică asigurarea prealabilă a funcționării ireproșabile a mecanismului derulării contractelor.

Experiența noastră arată că pentru introducerea cu succes pe o piață, colecția și modul ei de prezentare trebuie să creeze de la început imaginea corectă privind respectarea de către exportator a practicilor curente cum ar fi :

— accentul pe calitate și respectarea specificațiilor în executarea produselor ;

— respectarea strictă a termenelor de livrare ofertate și convenite.

Importanța acestora este datorată și faptului că vînzarea de articole de îmbrăcăminte se face, uneori, pe bază de livrare în consignație, cu returnarea către vînzător a mărfurilor nevîndute.

De asemenea, colecția trebuie să convingă firmele importatoare că:

— produsele vor prezenta suficient interes în rîndul consumatorilor pentru a evita crearea de stocuri;

— derularea contractului nu va necesita asistența tehnică a importatorului și cheltuieli suplimentare aferente (control de calitate etc. costisitoare) ;

— produsele prezintă un grad ridicat de **unicitate,** care restrînge numărul surselor alternative de import.

O colecție de bună calitate, concepută în cadrul tendințelor de modă, nu este suficientă pentru a penetra, fiind necesar, în plus, un element care să confere colecției specificul românesc necesar.

În acest sens, propunem conceperea colecției pornind de la următoarele obiective: alegerea temei colecției, care să se încadreze în tendințele generale de pe piață; culegerea de informații privind tema aleasă (contingențe de artă, cultură, istorie etc.) care să permită „vizualizarea" temei; alegerea culorilor și țesăturilor care se încadrează cel mai bine în tema hotărîtă; schițarea modelelor pornind de la tema respectivă ; întîlnirea de precomercializare: creatorii expun modelele propuse comercialiștilor pentru a le afla opiniile privind vandabilitatea ; conceperea imprimeului/desenului (de regulă, crea-

torul șef instructează personalul tehnic cu privire la grafică etc.) ; definitivarea tiparelor (manechinele poartă mostrele neterminate în vederea analizării siluetei optime: forma finală se realizează după revizuiri repetate : re-tăiere, re-coasere de către creatori. Se realizează, apoi, tiparele de hîrtie și mostrele finale. Din nou manechinele prezintă modelele în vederea coordonării cu accesoriile: pălării, poșete, pantofi etc.); recepția țesăturilor. Din acest punct, problema este preluată de secțiile de producție (mostre-voiajor, comenzi).

Creație, rețele și mărci comerciale proprii

EXPORTUL de confecții are, în cadrul preocupărilor de sporire a exportului o importanță crescîndă, avînd în vedere durata relativ redusă a ciclului contractare-livrare-încasare, de 3—6 luni și, deci, contribuția susținută la balanța de plăți.

În ultimii ani exporturile de confecții pe relația devize convertibile au înregistrat o dinamică ascendentă; în ciuda conjuncturii nefavorabile creșterea este de 30% în 1984 față de 1982.

Anticipîndu-se accentuarea, în continuare, a concurenței prin intrarea pe piață a unor noi producători și exportatori de confecții, orientarea exporturilor de confecții românești în structură sortimentală și pe zone geografice are în vedere : cerințele pieței externe în perioada de contractare ; fondul de marfă disponibil la export; cadrul juridic la importul de confecții în țările de destinație (inclusiv cotele limitative prevăzute în acordurile textile încheiate cu principalele țări importatoare — respectiv Piața Comună, S.U.A., Canada etc.).

Dacă într-o etapă anterioară, politica de produs a fost caracterizată prin trecerea de la sortimente simple de confecții (pijamale, îmbrăcăminte de lucru) la sortimente complexe (impermeabile, costume, sacouri etc.), în prezent exportul de confecții constă, în principal, în produse cu un grad mare de complexitate, înglobînd un procent sporit de manoperă în prelucrare. Această mutație în structura sortimentală are în vedere, desigur, utilizarea mai judicioasă a țesăturilor și materialelor auxiliare, accesoriilor folosite, realizarea unor valori superioare în devize pe tona de produs și maximizarea exporturilor în condițiile plafoanelor fizice prevăzute prin acorduri.

Rolul motor al factorului modă, care stabilește liniile generale privind materiile prime, auxiliare și silueta în confecție, oferă un cîmp larg de diversificare. Sute de articole de țesături din bumbac, lînă, in și amestecuri ale acestora cu fibre sau fire sintetice și artificiale sînt realizate într-o bogată gamă de finisaje, desene și culori.

În mod practic, fiecare model de confecție contractat la export este un produs nou sau reproiectat față de sezonul anterior.

În cadrul larg de măsuri pentru asigurarea unei prezențe active pe piețele externe a exportatorului român de confecții, și folosind experiența dobîndită împreună cu producătorii, în prezent este în curs de aplicare un riguros program menit să contribuie la creșterea mai accentuată a ponderii creației proprii la export. Programul, etapizat în funcție de specificul sezonier al produsului și modei prevede colaborarea — sub coordonarea direcțiilor de resort din cadrul Ministerului Industriei Ușoare — a întreprinderii de comerț exterior cu centralele industriale producătoare de țesături, auxiliare și accesorii, Centrul de estetică a produselor industriei ușoare și Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintei din cadrul Centralei industriei confecțiilor București.

Această colaborare urmărește planificarea sortimentului de produse oferite la export cu cca 1 an înainte de perioada de contractare, în următoarele etape succesive:

a) stabilirea în structură fizică, pe furnizori și destinații, a fondului de marfă în formulă optimizată;

b) asigurarea documentației tehnico-economice necesară activității de creație a unor confecții ușor vandabile ;

c) elaborarea colecției de confecții pentru prospectare și contractare ;

d) promovarea colecției pe piețele externe, prin acțiuni de reclamă și publicitate, cataloage, expoziții etc.

Caracterul novator al programului complex (generalizat, de altfel, la celelalte produse ale industriei ușoare cu caracter sezonier) este dat de cîteva elemente de adaptabilitate la cerințele unui comerț modern, respectiv :

— conceperea unei colecții unice pentru fiecare sezon, cu diferențierile impuse de variațiile posibile în cadrul tendințelor generale de modă de la o piață la alta. Colecția va servi tuturor acțiunilor de contractare în perioada respectivă, înlocuind multitudinea de colecții întocmite în mod fragmentat, în funcție de cerințele de moment ;

— selectarea și promovarea pe piețele externe a unor mărci de comercializare, asigurarea acestora cu suportul de tehnoprezentare necesar (etichete, pungi imprimate, ambalaje de transport imprimate etc.). Menționăm doar trei din mărcile avute în vedere: **«Romarta»**, sub care se elaborează catalogul de potențial ; **«Rostart»**, sub care se elaborează catalogul de contractare a produselor pentru sport și timp liber ; **«Decebal»**, sub care se elaborează catalogul de contractare a produselor pentru bărbați destinate segmentului superior al pieței.

Pornind de la necesitatea menținerii unui contract permanent cu piața externă, a scurtării canalelor de distribuție prin eliminarea unor intermediari și preluarea funcțiilor respective de exportator, se acționează, în același timp, în direcția dezvoltării și perfecționării rețelei noastre de comercializare pe piață. La rețeaua de distribuție externă existentă, în acest an s-a adăugat societatea proprie „Confero Fashions, Inc" din New York — S.U.A., care își va începe activitatea în cursul semestrului I 1985. În prezent sînt în curs de analiză și definitivare acțiunile de constituire a altor societăți proprii pe alte piețe vest-europene. Se studiază, de asemenea, posibilitățile de deschidere, de către societatea de comercializare mixtă Karpaten — R.F.G., a unor filiale pe teritoriul R.F.G. Se analizează, în același timp, oportunitatea înființării unor noi unități de comercializare pe diverse piețe — inclusiv magazine de desfacere, depozite etc. — funcție de tendințele și condițiile economice, legislația locală etc.

Gheorghe ZDRENGHEA

Înfăptuirea noii revoluții în agricultură

(Urmare din pag. 2)

de azi și de mîine, în sprijinirea unităților agricole din zona limitrofă.

Creșterea nivelului de trai al țărănimii

CA URMARE a dezvoltării agriculturii, condițiile de viață și muncă ale lucrătorilor ogoarelor au cunoscut o îmbunătățire continuă ; și în viitor veniturile acestora vor fi legate în continuare de obținerea unor producții ridicate, de creșterea mai accentuată a productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Sistemul de aprovizionare cu produse agroalimentare — avînd la bază autoconducerea, autoaprovizionarea și autogestiunea fiecărui județ, oraș și fiecărei comune — creează posibilități mai mari pentru satisfacerea cerințelor populației. În acest sens, sarcinile ce revin agriculturii reclamă participarea mai activă a tuturor factorilor responsabili la elaborarea unor programe concrete de acțiune, cu obiective și sarcini precise, la toate nivelurile (fermă, întreprindere, consiliu unic agroindustrial, direcție județeană), astfel încît toți oamenii muncii de pe ogoare, cei care slujesc agricultura să participe în mod hotărît la realizarea exemplară a sarcinilor de dezvoltare a agriculturii. Se va crea astfel baza sigură a îndeplinirii actualului plan anual și a celui cincinal, plasînd agricultura pe coordonatele realizării unor recolte înalte, sigure și stabile — obiectiv strategic fundamental în dezvoltarea economică a țării, în creșterea bunăstării întregului popor.

Entuziasmul general al națiunii noastre, generat de marile împliniri ale socialismului, optimismul întregului popor, al tuturor lucrătorilor din agricultură, exprimate cu dragoste și recunoștință față de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să se concretizeze în fapte de muncă, pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor planului de stat, în înfăptuirea cît mai rapidă și eficientă a revoluției agrare. În anul jubiliar, marcat de împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, trebuie să ne mobilizăm, să muncim cu hotărîre și fermitate pentru obținerea de producții agricole record, ceea ce va însemna un pas important spre înfăptuirea obiectivelor revoluției agrare înscrise în hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres al partidului.

Instrumente de evaluare a calității construcțiilor

PROGRAMUL privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 preconizează un sistem complex de asigurare a calității, începînd cu activitatea de cercetare și concepție, de proiectare, care trebuie să țină seama de ultimele cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, pentru realizarea unei execuții ireproșabile, în conformitate cu documentațiile tehnice de referință, iar în exploatare, pentru creșterea duratei de utilizare și reducerea cheltuielilor de întreținere și reparații. În acest cadru, un deosebit interes prezintă utilizarea unor metode moderne de evaluare, analiză, asigurare și menținere a unui nivel calitativ ridicat, a unor indicatori de calitate care să contribuie la stimularea și creșterea răspunderii oamenilor muncii pentru întărirea disciplinei calității în toate sectoarele de activitate. Prezentăm în continuare unele propuneri referitoare la un sistem perfecționat de apreciere a calității produsului activității desfășurate în ramura construcțiilor.

COMPLEXITATEA obiectelor de construcții, exprimată prin multitudinea exigențelor la care acestea trebuie să răspundă, prin antrenarea unui volum important de fonduri, materiale și forță de muncă pentru concepție și execuție, precum și prin durata lungă de exploatare (zeci de ani), în condiții diferite climatice, de amplasament și funcționale, face ca procedeele de evaluare a calității produselor industriale să nu poată fi aplicate decît parțial în construcții. Aceasta explică, de altfel, și faptul că alocarea fondurilor pentru investiții și deschiderea finanțării este întotdeauna precedată de atente și laborioase examinări a calității proiectelor de către organe de avizare special constituite în acest scop.

Sistemele moderne ale indicatorilor de evaluare a calității construcțiilor fac necesară luarea în considerare a unor criterii multiple, menite să definească funcționalitatea, eficiența economică și caracteristicile tehnice ale obiectelor de construcții proiectate sau executate.

Unele țări, precum și unele organizații internaționale au adoptat sistemul **conceptului de performanță al construcției,** definit ca o procedură de stabilire a caracteristicilor unui obiect cu luarea în considerare a satisfacerii exigențelor utilizatorilor. Cu alte cuvinte, este vorba despre un sistem ce exprimă modul în care construcția îndeplinește cerințele omului căruia îi este destinată. De exemplu, pentru o clădire, exigențele utilizatorului sînt : fiziologice (somn, hrană, igienă) ; psihosociale (intimitate, sociabilitate, activități creative, activități de recreere nevoi estetice) ; de mediu (asigurarea liniștei, asigurarea temperaturii și umidității, asigurarea protecției fizice a persoanelor și bunurilor) ș.a.

Pe această bază se stabilesc exigențele de performanță ale construcției. Pentru o clădire, de exemplu, exigențele amintite ale utilizatorului sînt convertite în următoarele 14 **exigențe de performanță ale construcției :** stabilitatea și rezistența structurală ; securitatea la foc ; siguranța utilizării clădirii ; etanșeitatea la aer, apă, solide (zăpadă, praf etc.) ; confortul higrotermic ; ambianța atmosferică ; confortul acustic ; confortul vizual ; confortul tactil ; confortul antropodinamic ; igiena ; adaptabilitatea la utilizare ; durabilitatea ; economia. Aceste exigențe de performanță se aplică atît clădirii în ansamblu, cît și părților ei componente (structura, inclusiv fundațiile, pereții exteriori și interiori, acoperișul și instalațiile interioare). În continuare, pe baza unor teste de laborator, încercări și calcule, se stabilesc valorile criteriilor de performanță corespunzător exigențelor fiecăreia din părțile componente ale clădirii. Se verifică apoi dacă clădirea (proiectul acesteia) corespunde nivelului acestor criterii.

Metoda menționată este folosită pentru verificarea de către organele care acordă creditele a modului în care cei ce inițiază realizarea de construcții și solicită fonduri respectă condițiile minime de calitate pentru obiectivele propuse.

Întrucît și în țara noastră este introdus prin standarde sistemul de indicatori bazat pe conceptul de performanță, aspectele arătate au importanță deoarece cerințele sociale și economice ale societății față de calitatea construcției cuprind și alte exigențe decît cele menționate mai sus. Printre aceste exigențe suplimentare nu poate fi neglijată de exemplu cea privind tehnologia de execuție a construcției, care deși nu interesează în final utilizatorul, este esențială atît pentru constructor, cît și pentru producătorul de elemente prefabricate. Tehnologia de execuție influențează decisiv nivelul productivității muncii și de aceea stă și ea în centrul atenției organelor de avizare și evaluare a calității proiectelor. De asemenea, exigențele estetice privind aspectul exterior și interior al clădirii, funcționalitatea, confortul, modul de implantare a construcției în mediu constituie trăsături care, deși mai greu de cuantificat, interesează în egală măsură atît pe utilizator, cît și pe orice alt locuitor al orașului.

În unele țări socialiste, standardele de calitate ale construcțiilor iau în considerare transportabilitatea (gabarit, greutate) elementelor prefabricate sau metalice ; competitivitatea soluțiilor constructive noi pe piețele externe (exprimată prin acoperirea cu brevete a acestora) ; fiabilitatea construcției și a părților ei componente ș.a.

În fine, nu toate exigențele construcției sînt de aceeași importanță : pe lîngă unele primordiale, cum ar fi stabilitatea și rezistența, adaptabilitatea la utilizare și economia, figurează și exigențe tehnice minore (de exemplu, confortul tactil sau cel antropodinamic). După cum se știe, în țara noastră caracteristicile unui produs se grupează (cf. STAS 2631/82) în clase de importanță și anume :

— caracteristici critice, la care apariția unui defect conduce la lipsă de securitate sau accidente pentru utilizatori sau care conduce la anularea funcției principale a produsului ;

— caracteristici majore, la care apariția unui defect compromite în mod esențial funcțiile produsului ;

— caracteristici minore, la care apariția defectului nu reduce esențial funcțiile produsului, dar creează unele probleme în utilizarea eficientă a acestuia.

Cele arătate justifică avansarea unei propuneri de evaluare a calității construcției pe baza unui sistem de indicatori ierarhizați după importanță și care pune în evidență distinct patru grupe principale de caracteristici :

● **Funcționale,** adică însușirile prin care clădirea răspunde funcțiilor cărora le este destinată, legate în special de cerințele de confort ale locatarilor. Astfel, de exemplu, pentru o clădire de locuit, caracteristicile funcționale pot fi exprimate prin indicatori referitori la : calitatea apartamentelor (adaptabilitatea în timp, grad de decomandare, raport arie locuibilă/arie utilă ; posibilități de mobilare, orientare cardinală ș.a.) ; calitatea spațiilor comune ale clădirii (scara, holul de intrare, subsolul și podul, uscătoria și spălătoria, colectarea gunoiului), adică modul cum acestea corespund cerințelor locatarilor ; existența boxelor la subsol, calitatea finisajelor holului și scării, echiparea spălătoriei și uscătoriei etc.

● **Tehnice,** adică însușirile intrinseci protecției clădirii față de diferiți agenți — exteriori și interiori — și diferite acțiuni. Caracteristicile tehnice cuprind: siguranța structurală (rezistența și stabilitatea clădirii) ; protecția termică (gradul de izolare termică a elementelor exterioare de închidere) ; protecția acustică (față de zgomotele din traficul stradal și față de zgomotele din interiorul clădirii) ; protecția contra incendiului ; protecția anticorozivă.

● **Tehnologice,** privind condițiile ce trebuie îndeplinite atît pentru o mai simplă confecționare uzinală a elementelor prefabricate, cît și pentru o realizare mai ușoară și mai rapidă a construcției pe șantier. Caracteristicile tehnologice pot fi exprimate prin indicatori privind : condițiile confecționării uzinale a elementelor din beton armat sau metalice (toleranțele elementelor și

Metode de apreciere a calității construcțiilor

■ *În U.R.S.S. se aplică mai multe metode de evaluare a calității proiectelor de construcții, printre care mai larg răspîndită este întocmirea unei caligrame. Aceasta constă în elaborarea mai întîi a unei liste de 20—25 caracteristici ale apartamentului și apoi acordarea de către experți a unei note fiecăruia dintre acestea. Indicele global este suma notelor tuturor caracteristicilor, cu luarea în considerare a ponderii (importanței) fiecăreia. Aceasta se exprimă printr-un grafic al calității (caligramă) în care se înscriu însușirile clădirii proiectate cu valori pozitive sau negative, raportat la un nivel mediu, convenit în prealabil, evaluările tehnice făcîndu-se pe baza unui punctaj. Separat se întocmește o caligramă pentru caracteristicile economice ale clădirii.*

Totodată, în U.R.S.S. este în vigoare GOST 4 200-78, care stabilește sistemul de indicatori ai calității construcțiilor. Acești indicatori, în număr de 13, sînt grupați după 4 criterii : tehnic, de stabilitate a indicatorilor (gradul de omogenitate și gradul de respectare a prescripțiilor tehnice), eficiența economică (investiția specifică, costul, rentabilitatea, efectul economic anual obținut în economia națională) și competitivitatea pe piața externă (indicatori juridici de brevet exprimînd protecția juridică a soluțiilor tehnice și puritatea de brevet a acestora).

■ *Pentru aprecierea calității proiectelor clădirilor din ansamblurile de locuințe, în Franța se utilizează două metode oficializate :*

— „Metoda consistenței utile", denumită și „metoda plusurilor și minusurilor", constă în calcularea diferenței dintre „consistența utilă" a unui apartament real reprezentativ al clădirilor analizate și „consistența utilă" a unui apartament fictiv de referință. Consistența utilă se determină asemănător modului de calcul al unui deviz, în care prețurile fiecărei rubrici sînt înlocuite cu un număr de puncte ce se iau dintr-o listă intitulată „barem de cotație". Pentru fiecare rubrică, apartamentul supus evaluării obține un număr de puncte, fie în plus, fie în minus față de apartamentul fictiv de referință (care întrunește cca 24 000 puncte). Nu sînt supuse analizei în această metodă toate caracteristicile clădirii, ci numai finisajele interioare și exterioare, pardoselile, tîmplăria, instalațiile (sanitare, încălzire, electrice, gaz, lifturi), logiile și balcoanele, scara, subsolul, podul și învelitoarea. Totodată, structura de rezistență a clădirii sau tehnologia de execuție nu sînt evaluate cu această metodă.

— „Metoda Qualitel" sau „a profilului de calitate" constă în cotarea de la 1 la 5 (1=rău ; 5=foarte bine) a 18 rubrici caracteristice ale ansamblului de locuințe analizat. Aceste rubrici sînt grupate în 2 categorii : primele 14 reprezintă niveluri de calitate ale amplasamentului (2 rubrici), ale clădirii în ansamblu (3 rubrici) și ale locuinței propriu-zise (9 rubrici : suprafața, instalațiile, finisajul, protecția acustică și protecția termică), iar 4 rubrici exprimă indicatorii costului întreținerii și exploatării clădirii. Cotarea se efectuează de un grup de experți pe baza unor reguli foarte detaliat definite. Aprecierea este înscrisă într-un tabel în care se indică și repartiția procentuală a cotei (1 : 5) obținute de apartamentele supuse analizei din ansamblul dat. Se realizează astfel prin unirea cu o linie continuă a tuturor cotelor alocate celor 18 rubrici, un „profil de calitate", ale cărui vîrfuri și goluri exprimă punctele tari și cele slabe ale construcției.

calitatea tiparelor și armăturii, consumul de manoperă în fabrică etc.) ; condițiile execuției lucrărilor pe șantier (grad de mecanizare și industrializare, condiții de transport și montaj etc.).

● **Economice**, care includ date de cost și consum de resurse. Caracteristicile economice sînt constituite din : indicatori de cost de deviz ; consumul specific al principalelor materiale, consumul specific de manoperă pe șantier, consumul de energie (înglobată și în exploatare), costul întreținerii și reparațiilor. Astfel, pentru definirea caracteristicilor economice ale unei clădiri de locuit, se poate porni de la valorile limită ale prescripțiilor oficiale : decretul nr. 256/1984 pentru costul de deviz și normativul NP-15 pentru consumul de ciment, oțel și manoperă. Pentru consumul de energie înglobată (adică consumul de energie cuprins în materialele de construcții) nu există încă elaborate prescripții pe tipuri de clădiri, dar consumul specific de combustibil convențional necesar pentru obținerea unei tone (sau mc) de material este stabilit printr-o listă aprobată de I.C.C.P.D.C. și ea poate sta la baza unor calcule comparative ale soluțiilor constructive, din acest punct de vedere. Pentru consumul de energie în exploatarea clădirii (încălzire + prepararea apei calde menajere) se pot adopta drept bază limitele stabilite prin ordinul comun M.A.G.F.—C.P.C.P. nr. 83/41 din 1982 prin care se aprobă normele maxime de consum. În fine, o exigență care se cere mai mult luată în considerare în evaluarea proiectelor de locuințe este costul întreținerii și reparațiilor curente pe o anumită perioadă de timp. Valoarea acestui criteriu este în funcție de factori ca : regimul de înălțime al clădirii, sistemul constructiv, tipul instalațiilor, calitatea finisajelor etc.

Desigur că modul de apreciere și importanța factorilor amintiți este diferit dacă analiza se efectuează la stadiul de proiect sau are loc asupra unei construcții realizate.

Pentru evaluarea globală a calității clădirii se acordă fiecărui factor ponderi de importanță, după care indicatorilor de pe ultimul nivel (treapta finală) li se acordă note în funcție de o scală valorică convenită în prealabil. Printr-un algoritm relativ simplu, cu folosirea calculatorului, este posibilă apoi agregarea tuturor indicatorilor pentru obținerea notei globale de evaluare a calității clădirii.

Metoda expusă succint în cele de mai sus prezintă o serie de trăsături pozitive, printre care cea că este relativ completă, luînd în considerare cea mai mare parte a factorilor ce au o contribuție esențială la calitatea clădirii. Totodată, ea este ușor perfectibilă, întrucît permite adăugarea de noi criterii și detalierea ulterioară a acestora, precum și modificarea în timp a notelor calificative și a ponderilor acordate criteriilor.

Am arătat că **metoda este perfectibilă** și aceasta cu predilecție **în următoarele două direcții :**

1 În primul rînd este justificat a se lua în considerație, ca o caracteristică suplimentară, pe lîngă cele 4 menționate, relația dintre clădire și amplasament. Dacă la evaluarea calității unor proiecte tip, deci a unor clădiri nelocalizate, această caracteristică este neglijabilă, în schimb la proiectarea de investiții a ansamblurilor de locuințe sau la adaptarea la teren a proiectelor tip este deosebit de important să se cunoască și să se aprecieze gradul de ocupare a terenului, gradul de însorire, poziția față de arterele carosabile, apropierea de magazine sau de alte unități de prestații de servicii, plastica arhitecturală și relația acesteia cu stilul etc.

2 Un alt aspect căruia trebuie să i se acorde atenție este modul de stabilire a ponderilor de importanță a factorilor luați în calcul. Chiar dacă se iau în considerare numai exigențele utilizatorului, evident că este diferită importanța pe care o acordă criteriilor funcționale diferiți locatari. Iată de ce precizarea ponderilor de importanță ale fiecărui criteriu trebuie să se bazeze și pe investigații sociologice cuprinzătoare, care să ia în considerație exigențele față de locuință ale diferitelor categorii sociale. Laboratorul de cercetări sociologice din cadrul Institutului de Proiectare pentru Construcții Tipizate efectuează cu succes, de mai mulți ani, astfel de studii.

Toate aceste considerații apreciem că subliniază oportunitatea aplicării unei asemenea metode relativ simple dar fiabile de determinare a nivelului calitativ, în special pentru construcțiile tipizate, cu mare repetabilitate, ea putînd reprezenta un ajutor esențial nu numai pentru organele de avizare a proiectelor, ci și pentru proiectanți, care își vor putea astfel autoevalua în prealabil mai riguros calitatea soluțiilor elaborate și susține mai argumentat proiectele.

ing. Radu NEGRU

Unele consideraţii cu privire la eficienţa economică a utilizării roboţilor industriali

FOLOSIREA, pe scară tot mai extinsă, a roboţilor industriali se încadrează organic în concepţia partidului nostru privind promovarea susţinută a progresului tehnic în economie, creşterea gradului de dezvoltare intensivă a fiecărei ramuri şi subramuri industriale. Pentru a răspunde cît mai bine acestor obiective, acţiunile privind realizarea şi implementarea roboţilor trebuie temeinic fundamentate, avîndu-se în vedere că robotizarea — asemenea oricărui fenomen tehnic complex — are efecte multiple, presupune un cadru tehnic şi organizaţional adecvat, trebuie să fie rezultatul unor decizii judicioase de conducere la nivel microeconomic.

Cerinţe ale unei analize multicriteriale

ÎN STABILIREA programului complex de implementare a roboţilor industriali s-a avut în vedere, în primul rînd, influenţa favorabilă pe care o are această tehnică nouă asupra creşterii productivităţii muncii. Efectele economice însă sînt mult mai ample dacă avem în vedere că robotizarea permite introducerea de tehnologii intensive de natură să valorifice noi resurse de materii prime şi energie, care nu puteau fi exploatate datorită gradului ridicat de periculozitate pentru om. Pe aceeaşi cale se obţin şi economii de investiţii în sisteme tehnice concepute pentru protecţia factorului uman ce acţionează în condiţii nocive, se asigură reducerea cheltuielilor legate de incapacităţile temporare de muncă (ca urmare a accidentelor şi bolilor profesionale), eliminarea rebuturilor, creşterea performanţelor tehnico-economice ale produselor etc. Introducerea roboţilor industriali are şi alte efecte sociale care constau în îmbunătăţirea condiţiilor de muncă prin eliminarea periculozităţii, uşurarea muncii, reducerea morbidităţii şi a incapacităţii temporare de muncă, stimularea activităţilor de creativitate etc.

Tocmai datorită diversităţii efectelor pe care le generează, o deosebită însemnătate prezintă problema cuantificării implicaţiilor economice şi sociale ale robotizării ; din această perspectivă ne propunem în prezentul studiu să avansăm cîteva propuneri privind completarea metodologiilor existente cu indicatori şi modele noi, capabile, după opinia noastră, să surprindă cît mai nuanţat acest proces complex, propuneri care au la bază concluziile unui studiu de caz (caseta).

Determinarea eficienţei economice presupune, după cum se ştie, compararea efectelor obţinute cu efortul investiţional. Dar aceasta este o exprimare foarte generală a eficienţei economice şi, de aceea, se impune luarea în calcul a mai multor variabile, care să dea un grad sporit de exactitate. Abordînd problema eficienţei economice a robotizării considerăm, laolaltă cu alţi cercetători, că aceasta trebuie analizată cel puţin din două puncte de vedere : la producător — sub aspectul eficienţei investiţiilor în cercetarea ştiinţifică şi ingineria tehnologică, de pregătire şi asimilare a noilor produse, şi la beneficiar — din punct de vedere al eficienţei utilizării tehnicii şi tehnologiilor robotizate.

La producător, condiţia care se pune este ca prin asimilarea în fabricaţie a mijloacelor robotizate să se obţină o rată a beneficiului mai mare sau egală cu rata medie pe ramură, potrivit relaţiei : [1] $R_b = \frac{B_u}{C_{cc}} \cdot 100 \geq R_{mb}$; ; în care : R_b = rata beneficiului unitar ; B_u = beneficiul unitar pentru mijloace de robotizare care se obţin ca diferenţă dintre preţul de producţie şi costul complet comercial (C_{cc}).

În cazul cînd mijloacele de robotizare sînt destinate exportului, întreprinderile producătoare trebuie să acţioneze în direcţia reducerii costurilor de producţie, a ridicării calităţii acestora, astfel încît cursul comercial obţinut din vînzarea produsului sau grupei de produse de tip MR să fie egal sau să depăşească cursul de revenire brut.

În prezent preţurile roboţilor se stabilesc prin comparaţie cu cele de pe piaţa mondială şi variază în funcţie de numărul gradelor de libertate, complexitate, greutate etc. În aceste condiţii, pentru determinarea eficienţei economice a robotizării, apare necesitatea stabilirii costurilor de producţie şi, în final, a preţului de vînzare intern. În acest scop considerăm că este necesar să se pornească de la cuantumul cheltuielilor materiale (C_{mat}), care se pot determina însumînd cheltuielile necesare realizării diverselor tipodimensiuni mecanice, acţionări hidraulice, electrice, comenzi automate, inclusiv cheltuielile de transport.

Pornind de la aceasta se determină în continuare cheltuielile de uzinare (C_{uz}), ţinînd seama în primul rînd de mărimea normei de consum de timp (N_{ct}) ce se stabileşte pentru fiecare grupă de produse, de complexitatea şi noutatea acestora din punct de vedere tehnic.

Consumul total de timp stabilit pe această cale înmulţit cu retribuţia orară (C_r), la care se adaugă contribuţiile pentru asigurări sociale (C_{as}) şi cheltuielile de regie ale secţiei (R_s), constituie **cheltuielile de uzinare a roboţilor.**

Trebuie să se ţină seama, totodată, că o pondere însemnată în cadrul cheltuielilor de uzinare ocupă cele legate de SDV-uri, respectiv de proiectarea acestora şi de execuţia lor. Referitor la cheltuielile de cercetare ştiinţifică, proiectare, realizarea modelului experimental inclusiv omologarea, acestea se suportă din fondul de tehnică nouă al întreprinderii.

În final, costul de uzină al roboţilor reprezintă suma)Σ) cheltuielilor materiale (C_{mat}), a celor de uzinare (C_{uz})

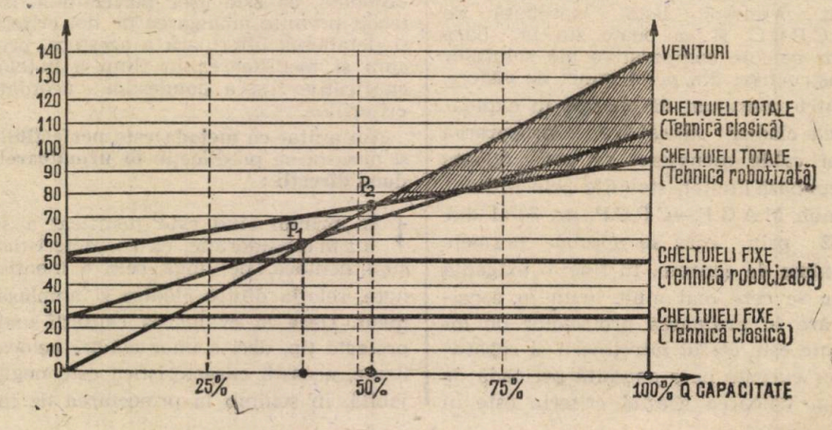

Determinarea eficienței economice a introducerii robotului „MERO" 3 B la „Semănătoarea" — București

CELULA flexibilă de fabricație „MERO" 3 B de tip 3 + 1 grade de mobilitate a fost proiectată de colectivul de cercetare „MEROTEHNICA" din Institutul Politehnic din București, împreună cu întreprinderea „Semănătoarea", care este executantul și beneficiarul acesteia.

Robotul sau manipulatorul „MERO" 3 B este destinat frezării și amborării bilaterale în ciclu automat a axelor grele din construcția combinelor de recoltat cereale din categoria : C_6, C_{12}, C_{14} etc.

Modul de funcționare poate fi descris astfel : axele neprelucrate aduse în palete de la secția de debitare cu un motostivuitor sînt descărcate direct pe rampa de prelucrare în alimentator, unde sînt orientate pe rînd și poziționate. Robotul preia cîte un ax din alimentator și îl depune pe prismele mașinii unealtă, unde este frezat și amborat și apoi din nou îl ia și îl stivuiește pe paleta de axe prelucrate.

Eficiența robotului „MERO" 3 B este evidentă, dacă ținem seama că aceasta execută operațiile de manipulare a unor axe grele de 30—80 Kgf și lungi de 1,2—1,8 m, cu un diametru de 40—80 mm, pe care înainte le efectuau doi muncitori. În condițiile manipulării robotizate are loc o creștere de 3 ori a productivității muncii ; aceasta se realizează, pe de o parte, prin micșorarea timpului de manipulare a unui ax de la 8—9 la 4—5 minute/om, iar pe de altă parte, prin reducerea numărului de operatori umani de la doi la unul pe schimb.

Folosind relația [3] s-au determinat economiile anuale (E_a) rezultate în principal prin reducerea necesarului de forță de muncă datorită implementării robotului industrial, economii care se cifrează la suma de 121 577 lei anual. Pe baza relației [4] s-au determinat și beneficiile suplimentare (B_s) obținute de lucrătorul eliberat și folosit în alt sector productiv și anume în valoare de 18 750 lei anual. Ținînd seama de prețul robotului — circa 1 000 000 lei — termenul de recuperare a investiției va fi egal cu :

$$T_r = \frac{1\,000\,000}{121\,577 + 18750} = 7,1 \text{ ani},$$

termen care se apropie într-o mare măsură de cel normat, rezultînd concluzia că investiția făcută în mijloace robotizate este eficientă din punct de vedere economic.

Termenul de recuperare ar fi fost mai redus și eficiența sporită dacă luam în calcul și economiile de investiții legate de sistemele tehnice de protecție a muncii, reducerea cheltuielilor cu incapacitățile temporare de muncă datorate unor accidente și de bolile profesionale etc. La acestea se adaugă și efectele sociale — respectiv îmbunătățirea condițiilor de muncă, eliminarea periculozității și a incapacității temporare de muncă etc.

și cota pentru scule, dispozitive și verificatoare ($C_{o\ S.D.V.}$) la care se adaugă cheltuielile generale ale întreprinderii (S_g) , iar prețul de vînzare cu ridicata al întreprinderii se stabilește adăugînd la costul de uzină beneficiul unității economice (b).

Eficiența la utilizator

O ALTĂ direcție de investigație o reprezintă, așa cum arătam, determinarea eficienței robotizării la utilizator. În acest caz apare util să se procedeze la compararea diverselor componente ale eficienței în două situații tipice : în cazul utilizării tehnologiilor tradiționale și în cel al roboților. Din analiza comparativă a cheltuielilor fixe și variabile aferente reiese că în cazul robotizării se manifestă o scădere importantă a cheltuielilor variabile pe seama creșterii cheltuielilor fixe. Acestea din urmă sporesc datorită costului relativ ridicat al roboților, a cheltuielilor implicate de punerea lor în funcțiune. Ele cuprind în principal amortismentul mijloacelor fixe, la care se adaugă cheltuielile legate de reproiectarea și reorganizarea locului de muncă, adaptarea echipamentului și construcțiilor existente, formarea personalului de întreținere și supraveghere etc.

Reducerea cheltuielilor variabile are loc îndeosebi prin înlocuirea totală sau aproape totală a personalului direct productiv, diminuarea rebuturilor și a cheltuielilor ocazionate de recondiționarea acestora, a timpilor neproductivi etc. Ca urmare, pragul de rentabilitate este influențat de reducerea cuantumului cheltuielilor variabile și, în final, al celor totale, în cazul tehnologiei robotizate evidențiată prin poziția lui (P_2) comparativ cu cea clasică (P_1), așa cum rezultă din grafic.

După cum se observă, de la un anumit punct, nivelul cheltuielilor totale determinate de tehnologia robotizată devine inferior celui legat de tehnologia clasică.

Un alt element de evaluare a eficienței robotizării îl reprezintă termenul de recuperare a investiției care, alături de alți indicatori, arată limitele de eficiență a mai multor variante de investiții. Similar cu orice efort investițional, recuperarea sa se realizează în timp prin economiile ce se obțin în urma reducerii personalului muncitor, cît și a unor beneficii suplimentare*).

Din analizele întreprinse rezultă că introducerea unui singur robot într-o întreprindere este relativ neeconomicoasă datorită cheltuielilor de investiții și a celor cu retribuțiile personalului de specialitate necesar asigurării funcționării și întreținerii acestuia care sînt ridicate.

În același context propunem evidențierea riguroasă și distinctă a tuturor cheltuielilor materiale și de muncă efectuate cu proiectarea și fabricarea roboților industriali, utilizînd în afară de indicatorii existenți și o serie de alți indicatori între care : cheltuieli de cercetare și proiectare tehnologică privind introducerea roboților, cheltuieli de întreținere a acestora, evidențierea cheltuielilor fixe și variabile în producția de roboți, cheltuieli de punere în funcțiune, de reproiectare și reorganizare a locului de muncă, cheltuieli pentru formarea personalului operativ de întreținere și supraveghere, norme de consum de timp riguros stabilite pentru fiecare tipodimensiune a robotului ce urmează să fie fabricat, proiectarea și executarea SDV-urilor etc.

prof. dr. Dimitrie REBUȘAPCĂ
Institutul Politehnic București

*) În general, termenul de recuperare (T_r) se determină sub forma unui raport :[2] $T_r = \frac{I_{ri}}{E_a + B_s} \leq T_{rn}$. În care I_{ri} — investiția în roboți industriali efectuată de beneficiar, respectiv prețul de producție al robotului și al echipamentelor tehnologice necesare realizării, cît și costul instalării și punerii lui în funcțiune. E_a semnifică economia anuală de retribuții realizate ca urmare a înlocuirii de către robot a unui număr anumit de muncitori direct productivi, iar B_s — reprezintă beneficiul anual suplimentar obținut de muncitorii înlocuiți prin robotizare, care, repartizați în alte locuri de muncă, desfășoară o activitate productivă.

Condiția este ca termenul de recuperare astfel determinat să fie egal sau mai mic decît cel normat (Tr. n.). Prin urmare, la beneficiar eficiența economică a aplicării mijloacelor de robotizare este asigurată numai dacă,

$$I_{r.i} \leq Tr.n\,(E_a + B_s)$$

Economiile anuale obținute prin robotizare se determină pe baza relației :

$$[3]\ E_a = n_m \cdot n_l \cdot r_{med}\,(1 + i_{fr})\,(1 + C_{as})\,(1 + r_s)\,(1 + r_i)$$

În care : n_m — reprezintă numărul de muncitori înlocuiți prin robotizare ; n_l — numărul de luni pe an cît funcționează în mod normal mijloacele de robotizare, presupunînd că 10% din fondul total de timp calendaristic este afectat operațiilor de reglare, programare, întreținere și reparații ; r_{med} — retribuția medie lunară a unui muncitor înlocuit prin robotizare ; i_{fr} și C_{as} — coeficienți pentru calculul impozitului pe fondul de retribuire și respectiv contribuții pentru asigurări sociale ; r_s și r_i — cheltuieli de regie ale secției unde se introduc manipulatoarele sau roboții și respectiv ale întreprinderii.

Referitor la beneficiul suplimentar realizat de muncitorii înlocuiți de robot (B_s), acesta se calculează pe baza relației : $[4]\ B_s = n_m \cdot W \frac{B_{ue}}{Q}$

unde : W — productivitatea muncii pe un muncitor și an exprimată în lei producție marfă sau netă ; B_{ue} — beneficiul unității economice planificat în anul de aplicare a robotizării și Q — producția netă (marfă) planificată în anul de aplicare a roboților industriali.

Ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor

Microelectronica și tehnica de calcul în procesele de reglaj și testare

CREȘTEREA nivelului tehnic și a performanțelor funcționale ale produselor la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial implică în mod prioritar aportul cercetării și proiectării de produs ; dar ea este influențată în mare măsură și de **calitatea execuției**, de **controlul riguros al acesteia**, pentru evitarea ieșirii de pe liniile de fabricație a unor produse cu defecte inițiale, care nu pot fi valorificate, sau cu fiabilitate scăzută.

Mutații în structura procesului de fabricație

PE PLAN MONDIAL ca și la noi, în producția bunurilor de larg consum electronice au apărut, în ultimul timp, o serie de tendințe caracteristice :

1. deși seriile de producție au rămas în continuare mari, se constată în general că **gama de produse oferite de către un producător este în continuă creștere**, pentru a răspunde diversității solicitărilor beneficiarilor, a căror exigență și competență sînt în permanentă ascensiune ;

2. spre deosebire de alte categorii de bunuri de larg consum, la cele electronice prețurile componentelor au scăzut spectaculos, datorită perfecționării tehnologiilor de realizare a dispozitivelor electronice ; simultan, **aceste componente — mai ieftine — au devenit mai funcționale, mai complexe, mai aproape de dezideratele întreprinderilor producătoare** de bunuri de larg consum. O tot mai mare parte a contribuției la produsul final este preluată, de la întreprinderile de montaj, de către producătorii de componente, care realizează, în cele mai multe cazuri, componente specifice — la comanda uzinelor de asamblare ;

3. **numărul și calitatea funcțiilor oferite de bunurile de larg consum au crescut continuu**, pentru a capta interesul unor beneficiari mai pretențioși în a solicita produse mai funcționale, mai fiabile și mai ieftine.

Toate aceste tendințe au făcut ca și în întreprinderile de montaj să fie necesare diverse măsuri de modernizare și perfecționare a activităților legate de producția bunurilor de larg consum electronice.

Pentru a realiza produse cît mai diverse și mai complexe, cu menținerea sau scăderea prețului, a fost necesară o redistribuire a efortului, crescînd într-o tot mai mare măsură ponderea activităților de concepție, pe seama celor de producție. Activitățile de concepție au preluat și au rezolvat sarcini din ce în ce mai complexe, pentru :

- perfecționarea continuă a activităților de organizare și conducere a procesului de producție ;
- realizarea unor tehnologii noi de asamblare, care să ducă la obținerea unor produse mai fiabile (de exemplu, instalații automate de format, plantat și lipit componente) ;
- proiectarea unor instalații de testare și verificare sau de reglare din ce în ce mai complexe, mai multifuncționale, capabile să reducă la minimum activitățile de reglare și control și să ofere linii de verificare și reglaj cît mai flexibile.

Prin efortul de concepție deosebit al întreprinderilor producătoare de bunuri de larg consum din această categorie a fost posibil să se reducă pe ansamblu costurile de producție, să crească diversitatea și calitatea produselor oferite. S-a ajuns ca produse mai complexe și mai fiabile să coste astăzi jumătate (sau mai puțin) din prețul de acum 5 ani.

Penetrația microelectronicii în tehnicile de verificare și reglare

TEHNICILE de reglaj și control ocupă un loc important în efortul de concepție. Necesarul și funcțiile ce trebuie să le îndeplinească un echipament de verificare și reglare se stabilesc în paralel, pe parcursul elaborării proiectului bunului de larg consum. În ultimul timp, microelectronica și tehnica de calcul aduc un aport determinant la realizarea acestor echipamente.

Microelectronica, furnizînd componente gen microcalculator într-o capsulă (microprocesor), permite o distribuire a activităților de comandă și control cu tendințe de cît mai mare apropiere fizică de produsul (subansamblu, ansamblu) de verificat. Se pot construi aparate de verificat și control conținînd logică programată sau microcalculatoare dedicate unui gen de activități, pentru blocuri, etaje sau module specifice.

Tehnica de calcul oferă principii și metode de programare eficientă pentru instalații de genul celor amintite, sau facilități de analiză și decizie pe baza datelor preluate de la echipamente cu logică programată sau microcalculator.

Realitatea este că, deși aportul microelectronicii în sensul reducerii numărului de componente nu poate fi neglijat, **echipamentele de verificare și control cu logică programată sau microcalculator** vor fi mai complexe decît cele „tradiționale". Aceste echipamente **aduc însă multe avantaje, care le asigură o utilizare eficientă :**

— durata de viață a echipamentului este mai mare, dacă se proiectează — într-o concepție tipizată și unitară — grupuri de astfel de echipamente, cu module și programe tipizate și cu un minim necesar de elemente distincte. În acest mod **se prelungește durata de viață**, fie printr-o întreținere mai ușoară, fie prin reconfigurarea aceluiași echipament pentru alte produse asemănătoare ;

— **flexibilitatea producției crește** în mod substanțial, deoarece dacă au fost proiectate interfețe tipizate și s-au realizat biblioteci de segmente de program, pentru produse noi se realizează ușor și repede modificările necesare la echipament ;

— **efortul uman** depus pe parcursul reglării și verificării bunurilor de larg consum (ansambluri, subansambluri) **scade apreciabil**, deoarece echipamentul poate prelua un număr mai mare de atribuții ale operatorului uman, prin măsurători automate. Printr-o proiectare adecvată (hard și soft) se pot concepe sisteme de verificare și reglaj interactive, care să conducă nu numai la scurtarea duratei activității de reglare pe unitatea de produs, dar și la creșterea preciziei, deci a calității reglajului ca atare, prin evitarea unor erori umane. Echipamentul poate impune și specifica o anumită secvență de verificare a parametrilor, poate urmări modul de desfășurare a acesteia. Astfel, efectul neatenției operatorului se reduce la minimum ;

— echipamentul de verificare și control poate transmite, către un echipament central, date referitoare la numărul de bunuri (ansambluri, subansambluri) care funcționează corect, numărul celor defecte, tipurile și frecvența defectelor — pe baza cărora să se tragă concluzii și să se poată efectua (la un nivel centralizat) eventuale corecții ale procesului de producție ; o parte din aceste prelucrări le poate face chiar echipamentul, transmițînd apoi doar rezultatele (unde se situează o eventuală dereglare a instalațiilor automate de montaj etc.) către sistemul centralizat.

Tendințe în fabricația echipamentelor de reglaj și control

FIRMELE producătoare de aparatură de măsură din diferite țări pun la dispoziția beneficiarilor din ce în ce mai multe echipamente ce înglobează microcalculatoare și programe de aplicație. S-au impus mai multe tipuri de magistrale de semnale pentru date, semnale de control al achiziției datelor, prin care se pot conecta între ele diverse echipamente pentru a realiza **puncte de reglaj și verificare complexe, conduse de un microcalculator local.**

Realitatea este însă că aceste aparate sînt deosebit de bune pentru activitățile de cercetare și proiectare. În producție, unde se cere un echipament cît mai dedicat și cît mai ușor de manipulat, în cele mai multe cazuri multilateralitatea deosebită a echipamentelor de genul celor amintite nu

este necesară. Pentru întreprinderile de montaj, echipamentele de testare și reglaj construite și proiectate în secțiile proprii de autoutilare se dovedesc mult mai eficiente și mai adecvate, fiind dedicate unui gen de activități specifice unui loc de reglare și control.

Luarea unei decizii de utilizare a componentelor microelectronice și a tehnicii de calcul în secțiile de autoutilare impune un nou punct de vedere în activitatea de proiectare a echipamentelor de testare și reglare. Dacă înainte se urmărea ca echipamentul de testare să fie cît mai asemănător cu produsul final, avînd în plus o parte de proiecție și blocuri de măsurare a parametrilor, acum se va urmări încă din start ca **o cît mai mare parte din echipament să fie comună unei familii de astfel de aparate ;** pe cît posibil, să existe posibilitatea conectării împreună a unui grup de module diferite, dar **cu interfața de interconectare tipizată** (fig. 1). Experiența întreprinderilor producătoare de calculatoare poate fi utilizată și extinsă cu succes în această privință. Sînt situații în care concepera aparaturii de verificare și reglaj se poate face în jurul unui micro(mini) calculator deja construit, prin utilizarea magistralelor și modulul de interconectare cu care acestea au fost proiectate. Aceasta poate să fie o opțiune în luarea unei decizii la început. Altă variantă ar fi să se utilizeze și o parte de micro-(mini) calculator, construită și proiectată o dată cu restul echipamentului. Dacă prima variantă permite un cîștig de timp și un start mai rapid, a doua se poate dovedi pe parcurs preferabilă, deoarece și partea de comandă va putea fi mai adaptabilă, mai aproape de cerințele echipamentului final. În ambele situații vor fi necesare interfețe specifice gamei de produse realizate de întreprindere — și care vor fi realizate efectiv în secția de autoutilare. Ar fi deosebit de util ca la proiectare să se urmărească nu realizarea unor interfețe complexe specifice unui singur modul sau unei anume măsurători, ci realizarea unor interfețe mai simple și mai numeroase, prin combinarea cărora să se poată obține un ansamblu adecvat unui modul sau unei măsurători. În acest fel, la schimbarea modulului (prin dezvoltări sau îmbunătățiri) nu va fi necesară reproiectarea întregii interfețe, ci doar o reconfigurare (se schimbă cîteva interfețe simple, eventual se proiectează cîteva noi) care permite o economie și de muncă, și de timp.

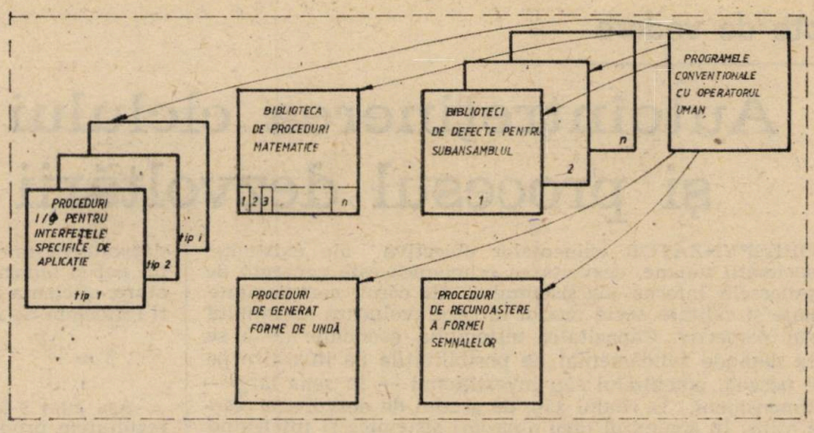

Fig. 2 : **Sistemele de testare — partea software**

O decizie deosebit de importantă, ce trebuie luată încă de la început, se referă la **magistrala sistemelor.** Aceasta trebuie să fie cît mai adecvată setului de echipamente uzuale, să permită nu numai conectarea unui număr cît mai mare de interfețe și module de diverse viteze, ci chiar utilizarea a diferite unități centrale, mai rapide sau mai lente, cu diverse lungimi ale cuvîntului de date (8— 16— (32) biți). Astfel se pot construi și dezvolta ulterior, cu un efort minim, diverse tipuri de aparate de control și verificare.

Referitor la alegerea magistralei, orice propunere se poate dovedi în principiu bună. Probabil că o magistrală în jurul semnalelor de control generate de Z 80 (familie de microprocesoare în curs de asimilare la întreprinderea „Microelectronica"-București) va fi adecvată scopului. O opțiune mai potrivită ar fi o magistrală utilizînd semnale de control generate de microprocesoare de tipul celor din familiile 8 086 sau 8 088 (MULTIBUS) ; în această situație diferențele hard între două unități centrale, realizate cu 8 086 sau 8 088, se reduc la minimum, ceea ce permite utilizarea acelorași programe (module) pentru ambele unități centrale, diferența păstrîndu-se doar la nivelul vitezei de execuție și la dimensiunea cuvîntului de date prelucrat (16—8 biți). Soluția oferă posibilități mult mai mari pentru viitor ; se pot realiza echipamente — unități centrale — mai simple sau mai complexe, mai lente sau mai rapide, după caz, utilizînd aceleași module și proceduri de bibliotecă.

Mărimea cuvîntului de date al unității centrale (UC) și viteza acesteia vor depinde de volumul datelor de prelucrat la măsurarea și reglarea blocului de componente al bunului de larg consum. Dacă se dorește și o eventuală diagnoză, UC trebuie să fie mult mai rapidă și vor fi absolut necesare suporturi externe de informație — discurile flexibile sau unitățile de disc Winchester fiind alternative convenabile, în acest caz, pentru memorarea „bibliotecilor de defecte". Așa se poate obține o diagnosticare rapidă, comparabilă (și chiar mai bună) ca rapiditate și calitate cu cea dată de un depanator de înaltă calificare.

Partea de soft este la fel de importantă ; și în acest caz pot fi aplicate principii de proiectare care să conducă la echipamente de testare și reglare eficiente (fig. 2). Se pot realiza **module de program specifice lucrului cu anumite interfețe,** care să fie constituite în biblioteci de rutine (proceduri) de I/O. Se pot realiza părți (module) de program care să fie suficient de generale pentru a fi utilizate combinate, prin legare, în mai multe tipuri de echipamente. Programarea în diverse limbaje, de diferite niveluri și apoi combinarea (legarea) modulelor de program pot mări cu mult productivitatea în munca de elaborare a softului. Se pot alege chiar limbaje de nivel înalt, adecvate genului de aplicații. Și în acest domeniu se va căuta, deci, să se realizeze o multiutilizare și o modularizare (nu neapărat impusă de hard). Dacă prin hard se pot prelua date despre starea blocurilor, modulelor sau chiar a bunurilor de larg consum electronice, softul va facilita utilizarea hardului, prin ușurarea operațiilor de reglare (reglare interactivă) și va realiza **operații inexistente anterior :** identificarea stării de funcționalitate a modulului (ansamblului) testat ; identificarea defectului, dacă există ; reglarea interactivă.

Nu este de așteptat ca toate aceste facilități să fie introduse de la bun început. Cîștigul va fi, oricum, mare dacă se pornește pe un astfel de drum. Experiența ce se va acumula pe parcurs va permite abordarea ulterioară și a unor prelucrări mai complexe, de genul identificării defectelor și, eventual, a cauzelor ce le produc.

dr. ing. Paul SVASTA
dr. ing. Iulian SVASTA
ing. Alexandru PURCEA

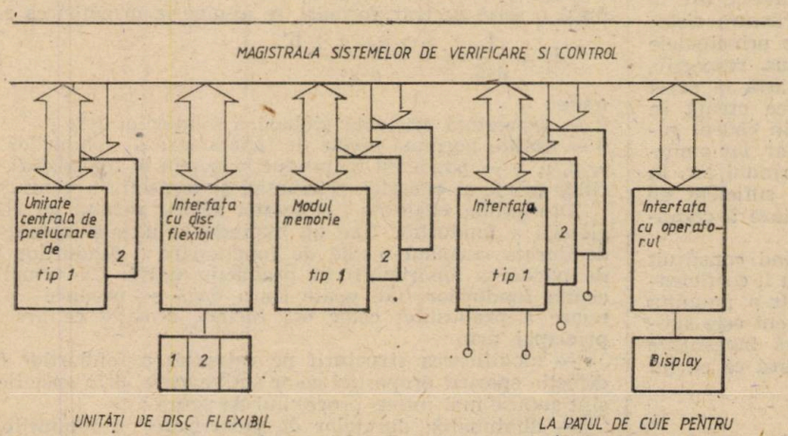

Fig. 1 : **Sistem de testare — partea hardware**

Puncte de vedere

Autoîntreţinerea ciclului investiţional şi procesul dezvoltării economice

CORESPUNZĂTOR exigenţelor obiective ale existenţei societăţii umane, dezvoltarea economică este generată de procesele interne ale sistemului, ale căror complexitate, intensitate şi calitate decid modul în care evoluează ansamblul organizat respectiv. Capacitatea sistemului economic de a se dezvolta depinde fundamental de posibilităţile de investire pe care le posedă, potenţialul său investiţional — în sens larg — fiind dimensionat, la rîndul său, de gradul de dezvoltare economică atins. În contextul unei abordări sistemice şi înţelegînd prin **ciclu investiţional** procesul de alimentare a sistemului economic cu investiţiile rezultate din însăşi funcţionarea acestuia, sîntem de părere că o dezvoltare economică echilibrată se axează în mod esenţial pe autoîntreţinerea ciclului investiţional, pe eforturile de autosusţinere ale sistemului, bazate pe cele ale tuturor componentelor sale.

Pentru economia ţării noastre, problema dezvoltării prin autofinanţare se pune cu atît mai acut în condiţiile încercărilor de perfecţionare a mecanismului economic, condiţii în care, pentru realizarea obiectivului la nivel central, se impune amplificarea eforturilor fiecărei celule de bază a sistemului economic. În acest sens, la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 11 decembrie 1984, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„Aplicarea noului mecanism economic presupune ca fiecare unitate să funcţioneze pe principiul autoconducerii şi autogestiunii, să-şi asigure din mijloace proprii nu numai acoperirea cheltuielilor, dar şi beneficii cît mai mari“.** Transpunînd cuvintele secretarului general al partidului în concepţia sistemică cu privire la ansamblul economiei naţionale, devine evidentă necesitatea ca, indiferent din ce punct ar fi privit gradul de agregare al structurilor economice, toate elementele constitutive să fie chemate să îşi fundamenteze dezvoltarea pe forţe proprii, imperativul fiind ca fiecare componentă să se autofinanţeze. Referindu-se la structura teritorială a economiei naţionale, în cadrul Plenarei Comune a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 10 decembrie 1984, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Aş dori să atrag atenţia, în acest cadru, asupra necesităţii unei preocupări mai hotărîte pentru autofinanţarea tuturor judeţelor. Încă din bugetul central al statului se alocă pentru finanţarea activităţii din judeţe sume foarte importante. Este adevărat că situaţia e foarte diferită de la un judeţ la altul. Sînt judeţe care au ajuns pînă la aproape 80% cu autofinanţarea, dar sînt şi judeţe care sînt în jurul a 30—40%. Este necesar ca toate judeţele, comitetele judeţene de partid, consiliile populare să stabilească programe de măsuri pentru dezvoltarea activităţii economice şi a veniturilor judeţelor, astfel încît, în cel mult doi ani, să ajungem ca toate judeţele să se autofinanţeze“.**

Pornind de la implicarea procesului investiţional în dezvoltarea economică şi de la imperativul autofinanţării acesteia, se poate afirma că funcţionalitatea mecanismului economic, configurat pentru autogenerarea procesului de dezvoltare, poate fi asigurată prin autoîntreţinerea ciclului investiţional la toate nivelurile economiei naţionale, astfel încît investiţiile din fiecare sector de activitate să fie capabile să se autoalimenteze. Investigaţia teoretică efectuată în această direcţie are la bază unele premise importante, printre care : structura sistemului economic — considerat închis — este cea pe principalele ramuri, toate presupuse ca putînd crea plusprodus, respectiv, venit net (sau beneficiu) ; preţurile producţiei marfă la nivel de ramură sînt considerate ca reflectînd valoarea creată în ramura respectivă ; subramurile noi se dezvoltă în cadrul ramurilor existente ; sistemul de amortizare este liniar, iar amortizarea se utilizează integral pentru investiţii, la rîndul lor, în totalitate amortizabile ; perioada prezumată este suficient de mare pentru asigurarea posibilităţilor de manifestare a cumulării efectelor investiţionale.

Definind **fondul de autoîntreţinere** (F) ca fiind constituit din amortizare şi venit net, şi notînd investiţiile cu I, coeficientul de autoîntreţinere la nivelul unei ramuri într-o anumită perioadă, este dat de relaţia (1). Cînd acest coeficient este subunitar înseamnă că ramura respectivă îşi acoperă investiţiile din fonduri proprii, iar cînd este supraunitar, relevă că ea nu îşi poate autofinanţa dezvoltarea.

$$\alpha = \frac{I}{F} \qquad (1)$$

Investiţiile efectuate au ca rezultat — desigur, în timp — dezvoltarea ramurii şi totodată obţinerea unui spor al venitului net şi amortizării şi deci a fondului de autoîntreţinere ; ca atare, eficienţa procesului investiţional la nivelul ramurii, poate fi reflectată de relaţia (2).

$$\beta = \frac{\Delta F}{I} \qquad (2)$$

Aşa cum s-a arătat, pe de o parte, investiţiile au ca sursă rezultatele producţiei, iar pe de altă parte influenţează aceste rezultate ; considerînd un sistem de producţie închis, între procesul investiţional şi rezultatele producţiei există o conexiune inversă. Cerinţa ca o ramură să îşi acopere investiţiile din surse proprii şi în condiţii de eficienţă impune respectarea inegalităţii $\alpha \leqslant \beta$, sau, scrisă, după o serie de transformări, sub o altă formă $\alpha^2 \leqslant r_F$, unde r_F reprezintă ritmul de creştere al fondului de autoîntreţinere într-o anumită perioadă de timp.

Desigur că în ramurile cu o dezvoltare puternică, prioritare din punctul de vedere al politicii economice, pot exista perioade în care coeficientul de autoîntreţinere este supraunitar, respectiv cînd acestea prelevă mijloace din fondurile altor

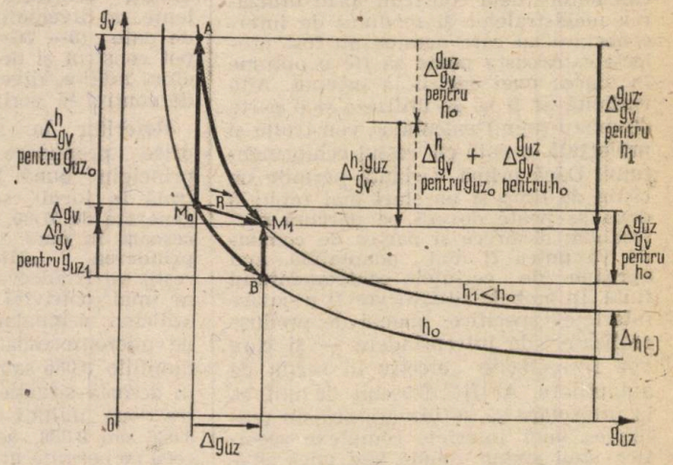

ramuri, iar eficienţa procesului investiţional este scăzută. De asemenea, în interiorul ramurilor, pot exista unele subramuri care îşi susţin dezvoltarea prin intermediul transferului de fonduri şi la care poate fi admisă temporar existenţa unui coeficient de autoîntreţinere supraunitar şi chiar încălcarea restricţiilor menţionate. Pe termen lung însă, pentru asigurarea viabilităţii procesului de dezvoltare economică, este esenţială înregistrarea unei tendinţe de creştere a gradului de autosusţinere a dezvoltării şi a autoîntreţinerii ciclului investiţional, ca şi de sporire a eficienţei economice.

O componentă cardinală a eficienţei economice o constituie eficienţa fondurilor fixe ; exprimînd eficienţa globală a acestora ca raport între producţia marfă şi fondurile fixe existente, după o serie de transformări, se ajunge la următoarea relaţie :

$$E = \frac{1}{d \cdot a} = \frac{a + p + r + b}{d \cdot a} \qquad (3)$$

unde :

E — reprezintă eficienţa globală a fondurilor fixe ;

d — durata normată medie de funcţionare a fondurilor fixe ;

a, p, r, b — ponderea în producţia marfă a amortizării, materiilor prime şi energiei, retribuţiei şi respectiv a venitului net.

Din prima egalitate a acestei relaţii rezultă că eficienţa globală a fondurilor fixe nu depinde în ultimă instanţă decît de durata normată medie de funcţionare a fondurilor fixe şi de ponderea amortizării în producţia marfă. Ca urmare, eficienţa fondurilor fixe poate spori dacă se produce o diminuare a produsului celor doi factori, situaţie ce are loc în principal prin :

— modificarea structurii pe categorii a fondurilor fixe în direcţia sporirii proporţiei celor active, care, prin specificul lor, sînt supuse mai intens procesului de uzură ;

— diminuarea duratelor de amortizare a fondurilor fixe, îndeosebi a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, care prezintă o sensibilitate ridicată la introducerea progresului tehnic ;

— introducerea de tehnologii care să asigure un grad superior de valorificare a potențialului economic și, în consecință, reducerea consumului de fonduri fixe pe unitatea de producție.

O analiză a eficienței economice rămîne însă insuficientă dacă are în vedere doar aspectul eficienței fondurilor fixe, întrucît aceasta poate spori și în condițiile creșterii proporției consumului de energie și de materii prime sau al scăderii rentabilității. Ca atare, ținînd seama de modificările structurii pe elemente a producției marfă în perioade succesive notate cu Δ, cîteva cerințe a căror respectare duce la sporirea eficienței economice și care pot constitui totodată și normative de apreciere a efectelor investiționale sînt : $\Delta b > \Delta r > \Delta a > \Delta p$ sau $\Delta b > \Delta a > \Delta r > \Delta p$. În aceste inegalități modificarea ponderii venitului net este strict pozitivă ($\Delta b > 0$), modificarea ponderii materiilor prime, materialelor și energiei este strict negativă ($\Delta p < 0$), iar modificarea ponderii producției nete este strict pozitivă ($\Delta r + \Delta b > o$).

Remarcabil este faptul că între modul de realizare a autoîntreținerii ciclului investițional și sensul modificării structurii producției la nivelul unei ramuri există o strînsă corelație ; astfel, creșterea gradului de autofinanțare și a eficienței economice este însoțită de o sporire a proporției producției nete și de scăderea corespunzătoare a ponderii consumului de resurse materiale și energetice. Pornind de la rolul esențial al resurselor energetice și de materii prime, precum și de la caracterul restrictiv al acestora în procesul dezvoltării economice în condițiile actuale, vom examina în continuare cîteva probleme legate de sporirea gradului lor de valorificare prin introducerea cît mai rapidă a progresului tehnic și promovarea investițiilor în tehnologii performante. Gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei (g_v) la nivelul unei ramuri, se va exprima prin inversul ponderii consumului de materii prime, materiale și energie în producția marfă a ramurii respective, astfel :

$$g_v = \frac{1}{p} \qquad (4)$$

Definind gradul de uzură (g_{uz}) ca raport între valoarea amortizată și cea inițială a fondurilor fixe și parametrul nivelului tehnic de stare (h)*) ca raport între ponderea consumului de resurse energetice și de materii prime în producția marfă și gradul de uzură aferent fondurilor fixe, între cele trei mărimi există relația (5). Din aceasta se constată că gradul de valorificare a resurselor energetice și de materii prime poate spori prin diminuarea gradului de uzură a fondurilor fixe, respectiv, majorarea gradului de întinerire și prin scăderea parametrului nivelului tehnic, respectiv trecerea pe un nivel tehnologic superior.

$$g_v = \frac{1}{g_{uz} \cdot h} \qquad (5)$$

Creșterea directă a gradului de valorificare poate avea loc prin diminuarea ponderii consumului de energie și materii prime în producția marfă, ceea ce nu este însă suficient, deoarece aceasta se poate produce prin sporirea ponderii amortizării ca urmare a unui efort masiv de investiții și scăderii gradului de uzură a fondurilor fixe. În cazul în care gradul de uzură scade mai rapid decît ponderea consumului de energie și materii prime, se poate considera că nu rezultă o creștere a nivelului tehnic al producției întrucît efortul investițional este în acest caz mai mare decît efectul economic (ponderea consumului material și energetic scade, dar consumul total de resurse crește, ca și consumul specific de fonduri fixe). În acest mod se poate ajunge la situația în care efortul investițional să nu poată fi recuperat, ramura respectivă nemaiputîndu-și autofinanța dezvoltarea.

Evident, introducerea progresului tehnic și tehnologic se caracterizează, în primul rînd, prin reducerea consumurilor specifice, într-o astfel de manieră încît să permită recuperarea cheltuielilor prin efectele obținute. Ca urmare, viabilă este aceea de promovare a progresului tehnic, care asigură o scădere mai accentuată a proporției materiilor prime și energiei în producția marfă, comparativ cu scăderea gradului de uzură a fondurilor fixe ; cu alte cuvinte, sporirea eficienței economice trebuie să o devanseze pe cea a efortului de investiții, ceea ce se poate cuantifica prin reducerea valorii parametrului nivelului tehnic al producției.

Din graficul prezentat se observă că cu cît nivelul tehnic este mai ridicat (parametrul h mai mic) cu atît gradul de valorificare este mai sensibil la modificarea gradului de uzură și că, cu cît gradul de uzură este mai mic, cu atît gradul de valorificare este mai sensibil la modificarea nivelului tehnic. De asemenea, se constată că o combinare „creșterea gradului de uzură — ridicarea nivelului tehnic" are efecte nefavorabile asupra desfășurării proceselor economice, la fel cum două unde defazate conduc la o scădere a amplitudinii undei rezultate din compunerea lor.

În consecință, se poate afirma că progresul tehnic reprezintă un multiplicator, de tip accelerator al efectului investițiilor prin întinerirea fondurilor fixe pe care o produc acestea, iar întinerirea fondurilor fixe, la rîndul ei, constituie un catalizator al progresului tehnic. Cînd introducerea progresului tehnic — deci la o scădere a parametrului tehnic al producției — coincide cu o creștere a gradului de uzură — deci o îmbătrînire a fondurilor fixe —, apar incompatibilități și tensiuni, catalizatorul frînează „reacția" în loc să o favorizeze, înregistrîndu-se o pierdere de resurse. De exemplu, se poate întîmpla ca utilajele vechi să necesite consumuri de resurse materiale și umane în condiții de eficiență scăzută, iar noile utilaje purtătoare ale progresului tehnic să nu poată fi utilizate la întreaga capacitate sau să fie puse în funcțiune cu întîrziere.

Așa cum s-a arătat, la un anumit grad de uzură a fondurilor fixe, situația este cu atît mai favorabilă cu cît gradul de valorificare este mai mare decît parametrul nivelului tehnic ; de asemenea, trebuie subliniat că pentru un anumit grad de uzură a fondurilor fixe există un singur punct din plan, specific fiecărei ramuri, care este situat pe dreapta ce reprezintă locul geometric al punctelor de coordonate — gradul de valorificare și nivelul tehnic — egale. Acest punct poate constitui și o normă minimă a gradului de valorificare și a nivelului tehnic pentru ramurile ce formează sistemul economiei naționale. De asemenea, se poate stabili și un normativ maximal pentru ponderea consumului de materii prime, materiale și energie în producția marfă, corespunzătoare punctului respectiv.

Cu cît gradul de uzură este mai mic, cu atît normativele minimale ale gradului de valorificare și ale nivelului tehnic cresc, iar cel maximal al ponderii consumului energetic și de materii prime scade. Aceasta se explică prin aceea că un grad de uzură mai mic este rezultatul unui volum sporit de investiții și, ca urmare, eficiența economică trebuie să fie mai ridicată, cel puțin pe măsura efortului investițional depus.

Normativele prezentate pot fi utilizate în prognoza dezvoltării ramurilor. Astfel, dacă se cunoaște volumul investițiilor de care va beneficia o ramură, se poate determina relativ ușor gradul de uzură a fondurilor fixe la care se va ajunge și apoi, prin metodologia propusă se pot calcula normativele de eficiență economică în care trebuie să se încadreze ramura respectivă ; invers, dacă se optează pentru atingerea unui anumit nivel al eficienței economice de către o ramură, se poate determina mai întîi gradul de uzură a fondurilor fixe corespunzător acestui nivel și apoi se stabilește volumul de investiții minim necesar atingerii gradului respectiv de uzură.

■

CORESPUNZĂTOR imaginii cu privire la autoîntreținerea ciclului investițional în procesul dezvoltării economice reflectată sintetic de relațiile (1), (3) și (5) ce formalizează modul de autosusținere a dezvoltării, factorii și căile de sporire a eficienței economice, precum și legătura între gradul de valorificare, gradul de uzură și nivelul tehnic, se poate construi un model global ce pornește de la propagarea autoîntreținerii ciclului investițional în laturile conexe menționate. În acest sens, cu titlu de exemplu, prezentăm relația analitică ce poate fi dedusă dintr-un astfel de model :

$$\alpha = \frac{g_i \cdot d}{1 + \frac{b}{a}} \qquad (6)$$

unde g_i reprezintă gradul de întinerire a fondurilor fixe, calculat ca raport între investiții — sau fonduri fixe puse în funcțiune — și fondurile fixe existente. Sporirea gradului de autoîntreținere a ciclului investițional ca cerință fundamentală a procesului de dezvoltare, este legată în esență de diminuarea duratelor normate de funcționare a fondurilor fixe și de întinerirea structurală a acestora, condiționată de creșterea eficienței economice, privită prin prisma raportului între venitul net și amortizare. Aprofundarea studiului pe baza modelului (6) va face însă obiectul unor abordări viitoare în spațiul revistei ale problematicii impactului ciclului investițional asupra procesului de dezvoltare economică.

L. ALBU
G. GEORGESCU

* Parametrul nivelului tehnic este specific fiecărei ramuri, edificatoare fiind deci evoluția în timp a acestuia în ramura respectivă ; reprezentînd inversul nivelului tehnic, o scădere a lui reflectă trecerea la un nivel superior din punct de vedere tehnologic

Aspecte din rezistența economică a poporului român împotriva hitlerismului (II)

ACȚIUNILE de rezistență activă s-au desfășurat cu deosebită intensitate și eficiență în toate domeniile. Un sector important îl reprezenta **sistemul de telecomunicații militare.** Distrugerea legăturilor telefonice și telegrafice aducea importante prejudicii unităților militare germane și românești. Organele Ministerului de Interne s-au văzut silite din această cauză să intervină repetat, dînd ordine severe pentru asigurarea pazei și securității rețelelor de telecomunicații. Numeroase acțiuni de sabotaj au avut loc la căile ferate, îndeosebi la trenurile care transportau trupe, muniții și alimente pentru trupele de pe front sau bunuri (cereale, alimente, petrol etc.), pentru Germania. Într-o notă informativă a Direcției de navigație pe Dunăre rezultă că numai între 9—17 mai 1944 au fost distruse prin acte de sabotaj 15 vase și șlepuri.

Un obiectiv important era **sabotarea producției de război,** dezorganizarea activității întreprinderilor de armament și muniții și a celor care lucrau pentru armată. Sabotajul a cunoscut o mare varietate de metode, de la forme simple, pînă la acțiuni subtile de mare specialitate : nerealizarea planurilor de producție, provocarea de rebuturi, avarierea rețelelor electrice și a mijloacelor de transport interioare, dereglarea aprovizionării cu materiale, provocarea de incendii și explozii, scoaterea temporară sau definitivă din activitate a unor ateliere, secții sau capacități de producție importante. Materialele documentare conțin extrem de numeroase date și informații asupra eficienței acțiunilor de sabotaj.

Cercetarea documentelor scoate la iveală faptul că unul din mijloacele cele mai eficiente ale rezistenței antihitleriste pe plan economic a fost sabotarea producției de țiței a rafinăriilor și a transportului produselor petrolifere către Germania și Italia. Avînd în vedere marea însemnătate pe care petrolul românesc îl avea pentru Germania hitleristă în vederea purtării războiului, orice acțiune ce ducea la scăderea producției constituia o slăbire a angrenajului militar german.

Sabotarea producției de petrol și a livrărilor către Germania și Italia a îmbrăcat forme variate și a avut un caracter de masă, fapt ce a alarmat autoritățile germane. Încă din anul 1939 se semnala că angajamentele privind livrările de petrol sînt îndeplinite cu întîrziere de România din cauza sabotajelor. Actele de sabotaj s-au extins, astfel că an de an nu au fost îndeplinite decît parțial angajamentele de livrări față de Germania. Deși au fost luate cele mai severe măsuri și cele mai importante întreprinderi petrolifere românești au fost puse în aprilie 1942 din ordinul Führerului sub protecția comandanților militari germani, acțiunile de sabotaj nu au încetat, dimpotrivă ele s-au intensificat. Riscîndu-și libertatea, adesea chiar viața, muncitorii, patrioții români, în frunte cu comuniștii au dat lovituri grele aprovizionării mașinii de război germane. Rapoartele semnalează numeroase cazuri de sabotaj : vagoane cisterne neîncărcate și staționate goale, avarierea unor conducte de petrol, ciocnirea de trenuri cisternă, explozii, incendii pustiitoare etc., care au adus prejudicii mari producției de petrol și livrărilor. Autoritățile germane se plîng că muncitorii tărăgănează inadmisibil repunerea în funcțiune a unităților de producție avariate de bombardamente, nu respectă măsurile de camuflaj împotriva bombardamentelor aeriene. Sabotarea extracției petrolului a avut drept consecință că **producția nu a atins în nici un an nivelul din anul 1936 de 8,7 milioane tone,** ea era de 5,6 milioane tone în 1942 și 5,3 milioane tone în 1943 și a atins cel mai scăzut nivel în 1944, de numai 8 000 tone pe zi, față de media 22 000 tone între anii 1934—1936. Cauzele scăderii extracției țițeiului nu au fost întîmplătoare. Dintr-o informare trimisă de Clodius lui Ribbentrop reținem că **„s-au făcut forări greșite în locuri nerentabile,** uneori luni de zile, nu s-au folosit instalații de forare din cauză că nu s-au dat aprobări". Scăderea extracției, se arată într-un raport al Abwehrului, a fost pricinuită de **„tactica amînării dusă de autoritățile de stat la acordarea de terenuri ale statului societăților petrolifere.** Se observă tot mai mult fenomenele de epuizare a cîmpurilor petrolifere în urma producției și nedeschiderii de noi cîmpuri de exploatare. Purtătorul principal al tacticii de amînare este directorul general al minelor care prin interpretarea arbitrară a legii minelor împiedică activitatea de foraj și exploatare". Paralel cu sabotarea extracției au fost semnalate **nerealizări sistematice a sarcinilor de livrare a țițeiului și a produselor petroliere către armata germană,** care au fost în perioada 1939—1944 mult sub angajamentele asumate, de numai 10 milioane tone în loc de 25 milioane tone. Avînd în vedere situația existentă, Keitel solicita într-o telegramă, în numele Führerului, lui Ion Antonescu, să intervină pentru grăbirea livrărilor de păcură necesare purtării războiului în Mediterana de către Italia, întrucît situația este extrem de precară. Dar nici intervenția lui Keitel la mareșal nu a schimbat situația. „Există o deosebire așa de crasă între necesitățile impuse de conducerea comună a războiului și livrările românești, încît de pe acum au produs efecte catastrofale", relata Keitel către Ribbentrop.

Așadar, prin reducerea constantă a livrărilor de țiței, păcură și produse petroliere, mașina de război germană a fost sabotată în punctul ei cel mai vulnerabil, acela al desfășurării operațiunilor militare. În acest fel toți cei care au participat la sabotarea producției petrolului și a transportului pentru front și armata germană au adus una din cele mai eficiente contribuții la rezistența antifascistă și antihitleristă, la eliberarea patriei, la alungarea ocupanților hitleriști și horthyști din țară.

Alături de rezistența activă a forțelor antifasciste, patriotice, condusă de Partidul Comunist, dusă în condițiile grele de conspirativitate, cu mari jertfe și sacrificii, exista și **o rezistență pasivă, invizibilă,** care adesea ajungea pînă la cele mai înalte foruri guvernamentale. Fire invizibile acționau în direcția îngreunării și chiar refuzării executării cererilor germane. Astfel, într-un raport al serviciului de informații după 1943 se arată că **„colaborarea economică dintre România și Germania a atins un punct critic,** stagnarea care a început în decembrie 1942 continuă și devine și mai accentuată. Românii continuă să refuze livrările de petrol și de produse alimentare, altfel decît cu plata imediată în natură, aur sau devize externe". În lunile octombrie-noiembrie, Clodius a stat la București, purtînd negocieri comerciale, care au trebuit să fie întrerupte, întrucît a fost imposibil a se ajunge la un acord. **Banca Națională a României a refuzat categoric să mai finanțeze exportul de bunuri către Germania prin emiterea de noi bancnote,** pe de altă parte, germanii n-au putut promite nici devize externe, nici bunuri în care România să fie interesată. În iunie 1944, R. Walther Funk, ministrul economiei al Germaniei, îl informează pe Von Ribbentrop că guvernul român manifestă o atitudine negativă față de cererile germane. În problema finanțării Wermachtului are o atitudine de-a dreptul batjocoritoare față de orice rațiune sau considerațiune a necesităților germane... „banii pentru plata salariilor muncitorilor din întreprinderile noastre petrolifere trebuie zi de zi de-a dreptul cerută de la români. În domeniul clearingului guvernul român nu face nici un efort pentru a pune la dispoziție contravaloarea corespunzătoare pentru devizele plătite în valoare de 50 milioane franci elvețieni". El consideră că „dificultățile economice prezente cu România nu sînt totuși de natură economică, ci în primul rînd de natură politică". În iulie 1944 Clodius raportează că există **„o rezistență încăpățînată împotriva oricăror sacrificii suplimentare și financiare din partea României și anume chiar și atunci cînd acestea sînt destinate Wermachtului german".**

Rezistența antifascistă și antinazistă, desfășurate pe plan economic, politic și militar a avut un rol însemnat în eroica și hotărîta luptă dusă de forțele patriotice antifasciste din țara noastră împotriva mașinii de război fasciste și naziste. În această luptă sabotajul economic a ocupat un loc important, el a contribuit la dereglarea mecanismului productiv destinat purtării războiului, a îngreunat, a anulat chiar uneori transporturile militare, a creat o permanentă nesiguranță și hărțuială în sînul aparatului militar și economic. Pagubele pricinuite de sabotajul economic nu au fost încă evaluate. Ele sînt însă fără îndoială foarte mari, ceea ce ne permite să apreciem că eficiența rezistenței antifasciste și antinaziste pe plan economic mărește cu mult aportul material și uman al României la zdrobirea Germaniei hitleriste și la salvarea omenirii de teroarea brună care a provocat atîta suferințe nu numai poporului român, ci și celorlalte popoare ale Europei și întregii omeniri.

dr. Iosif I. ADAM

Industrie-agricultură: o corelație fundamentală a progresului economic

PROGRESELE, fără egal, înregistrate în această perioadă în dezvoltarea întregii economii naționale și cu deosebire în dezvoltarea industriei și agriculturii confirmă cu putere justețea, caracterul profund științific și trăinicia concepției actuale a partidului nostru referitoare la direcțiile și modalitățile concrete de creștere și dezvoltare economică a României socialiste. Cercetarea aprofundată de către instituțiile de specialitate a acestui model științific de dezvoltare economică și investigarea, în acest cadru, a relațiilor de interdependență și condiționare reciprocă, în procesul dezvoltării, dintre diferitele ramuri și sectoare ale economiei naționale constituie o necesitate obiectivă și, totodată, o problemă de cea mai stringentă actualitate.

Răspunzînd unei astfel de necesități, lucrarea **„Dezvoltarea agriculturii în corelație cu industria"**, *) elaborată de Institutul de Economie Socialistă, sub coordonarea dr. **C. Grigorescu,** constituie o cercetare științifică de o actualitate incontestabilă, valoroasă sub raportul conținutului și utilă pentru practica economică a organelor de decizie și a specialiștilor care lucrează în aceste importante domenii ale economiei noastre naționale. Întreaga problematică a lucrării este abordată, analizată și tratată în spiritul și de pe pozițiile documentelor programatice ale partidului și statului nostru referitoare la dezvoltarea economică a țării. O astfel de tratare a problemelor luate în studiu vădește orientarea judicioasă a lucrării și, totodată, o cunoaștere aprofundată a realităților cercetate de către prestigiosul colectiv de autori.

O trăsătură distinctă a lucrării o constituie analiza retrospectivă a procesului economic studiat — relația agricultură-industrie, coroborată organic, pe tot parcursul investigațiilor, cu cercetarea prospectivă a relațiilor de interdependență și condiționare reciprocă dintre agricultură și industrie. Un asemenea mod de abordare și tratare a fenomenului studiat a oferit autorilor posibilitatea să evidențieze în mod corect rezultatele obținute în economie — cu sublinierea atît a laturilor pozitive, cît și a neajunsurilor manifestate — și avansarea unor propuneri pe baza analizei acestor rezultate, menite să contribuie la stabilirea direcțiilor viitoare de acțiune pentru continua perfecționare a relației dintre agricultură și industrie.

Este meritoriu faptul că pe întregul cuprins al lucrării este evidențiată și subliniată pregnant importanța și semnificația economică și socială deosebită, pentru întreaga economie națională, a dezvoltării agriculturii într-o corelație cît mai strînsă și cît mai judicioasă cu dezvoltarea industriei. Corelația dintre agricultură-industrie și creșterea economică de ansamblu, cu influențele multiple asupra progresului economic și social al țării, este fundamentată în lucrare atît din punct de vedere teoretic (cap. I și II), cît și sub raportul faptelor și relațiilor economice (cap. III, IV, V).

Lucrarea menționată se impune și prin modul cum a fost concepută structural. Studiul prezintă o structură tematică judicioasă, caracterizată prin includerea în cuprins a problemelor principale care definesc conținutul fenomenului studiat, printr-o înlănțuire logică a acestora, printr-o proporționare judicioasă între aspectele teoretice și cele aplicative, ca și printr-o precizare clară și concisă a scopului urmărit, respectiv a direcțiilor viitoare de acțiune, necesare a fi întreprinse pentru perfecționarea, în continuare, a relației agricultură — industrie.

Cum era și firesc, lucrarea tratează, în prima parte (cap I — V), locul agriculturii în dezvoltarea economiei naționale. Aici sînt abordate și analizate problemele teoretice și aplicative esențiale ale locului și rolului agriculturii în dezvoltarea armonioasă, de ansamblu, a economiei naționale, cum sînt : relația industrie-agricultură și creșterea economică, complexul agroindustrial în cadrul structurii economiei naționale, evoluția eficienței economice în industrie și agricultură și contribuția acestor ramuri la creșterea venitului național; extinderea pe baze economice a relațiilor dintre industrie și agricultură, cu sublinierea aspectelor legate de formarea și evoluția prețurilor la produsele industriale și agricole; dezvoltarea agriculturii și satisfacerea nevoilor de produse agricole ale economiei naționale.

În partea a doua a lucrării (cap. VI—XII), este efectuată o aprofundată analiză retrospectivă și prospectivă a relațiilor agriculturii cu ramurile sectoarelor și activitățile din amontele producției agricole, domenii de activitate menite să dezvolte și să perfecționeze baza tehnico-materială de producție din agricultură. Sînt astfel analizate și argumentate cu date și fapte din realitățile agriculturii noastre, principalele laturi și direcții ale progresului tehnic : mecanizarea complexă a proceselor de muncă; chimizarea producției agricole; lucrările de îmbunătățiri funciare; construcțiile agroproductive speciale; resursele și consumul energetic în agricultură; cercetarea științifică și dezvoltarea agriculturii.

În partea finală (cap. XIII—XV), sînt examinate relațiile dintre agricultură și ramurile din avalul producției agricole, respectiv ramurile care asigură valorificarea produselor agricole. Din problematica acestei părți a lucrării, menționăm : tratarea aspectelor legate de fluxul produselor agricole de la producător spre industria prelucrătoare; dezvoltarea industriilor alimentară și ușoară și valorificarea superioară a producției agricole.

Nivelul științific ridicat de abordare și tratare a problemelor luate în studiu reprezintă caracteristica definitorie esențială a lucrării „Dezvoltarea agriculturii în corelație cu industria". Este, fără îndoială, un merit al autorilor, fără excepție, că au reușit să realizeze nu o lucrare de simplă prezentare a fenomenului studiat, cu înscrierea de date și fapte cronologice din practică, ci o autentică cercetare științifică, bazată pe concepte științifice verificate de practica socială — din țara noastră și din alte țări — pe utilizarea unei riguroase metodologii de investigație a problemelor și fenomenelor cercetate, pe cunoașterea aprofundată a realităților practice, ca și pe analiza minuțioasă a bogatului material documentar utilizat și sinteza clară a concluziilor desprinse din cercetările efectuate.

Problemele care definesc conținutul lucrării nu sînt tratate static, în sine, ci în evoluția lor dinamică, evoluție raportată la cerințele concrete ale dezvoltării agriculturii, ca și la cele ale dezvoltării economice și în același timp direcționată către perfecționarea tuturor laturilor componente ale relației dintre agricultură și industrie. Din această trăsătură definitorie a lucrării, care îi ridică în mod incontestabil valoarea științifică, se desprinde o altă caracteristică a cercetării, și anume — ne-am mai referit în acest sens — utilitatea ei practică pentru organele de decizie și specialiștii care lucrează în agricultură, în industrie și în celelalte sectoare și domenii de activitate legate direct sau indirect de producția agricolă.

O astfel de caracteristică este atestată de concluziile, de propunerile și sugestiile pe care le cuprinde aproape fiecare capitol. Desigur că aprofundarea unora din aceste sugestii și propuneri, cu formularea și evidențierea, în mai mare măsură, a neajunsurilor existente încă în unele compartimente privind relațiile dintre agricultură și sectoarele din amontele și avalul producției agricole, ar fi putut, fără îndoială, să ridice mai mult valoarea științifică și utilizarea practică a lucrării.

Făcînd această remarcă, apreciem, în concluzie, că lucrarea „Dezvoltarea agriculturii în corelație cu industria" — cercetare științifică de economie și de politică economică într-un sector vital al existenței noastre sociale — îmbogățește literatura noastră de specialitate cu numeroase elemente de utilitate.

prof. dr. Sabin NICA

*) **„Dezvoltarea agriculturii în corelație cu industria"** — coordonator, **dr. C. Grigorescu,** autori : **Constantin Grigorescu, Maria Stănescu, Reghina Crețoiu, Ovidiu Popescu, Marin Popescu, Alexandru Tașnadi, Traian Lazăr, George Georgescu, Ștefan Mihai, Toma Dragoș, Virgil Florea, Corneliu Răuță, Augustin Gîrbea, Dănilă Rădulea, Nicolae Belli, Mariana Stancu, Cristian Hera, Vasile Herdea, Valer Stoica, Ion Ghizdeanu, Marin Scurtu, Elena Miron, Vasile Bogdan,** Editura politică, București, 1984.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economişti români cu privire la rolul industriei şi meseriilor (III)

SCRIITORUL Ioan Slavici, bun cunoscător al sufletului şi preocupărilor poporului român, care a străbătut Transilvania în lung şi în lat amintind că, alături cu plugăria românii întotdeauna au exercitat şi meşteşugurile şi comerţul, scria că : „...Trebuie dar să se dezvolte industria casnică şi alături de ea unele meşteşuguri. Am avut întotdeauna cojocari, tăbăcari, abagii, săpunari şi luminărari, dulgheri, neguţători pentru articole de care avea poporul nevoie. De obicei însă aceştia erau ca morarii, totodată şi păstori şi-şi exercitau profesiunea mai ales iarna" [13]). Oierii, grănicerii, plugarii şi alţii, explica I. Slavici, au dezvoltat o admirabilă industrie casnică, cu care românii se puteau mîndri şi tot dintre ei au ieşit timp îndelungat şi meşteşugarii, care vara îşi lucrau pămîntul ori îşi păşteau vitele, iar iarna îşi exercitau meseria. „Numai oameni care nu-şi dau seama despre înţelesul vorbelor pe care le vorbesc, pot să spună că la români exercitarea unei meserii e lucru ruşinos" – mai arăta Slavici. Au existat multe secole la români, plugari – meseriaşi, oameni de frunte care s-au bucurat pretutindeni de mare încredere. Să mai notăm că înainte de 1848 meseriaşii în înţelesul deplin al cuvîntului au existat, în unele ramuri, numai printre românii ce se bucurau de libertate în localităţi ca Braşov, Săliştе, Lugoj etc. Un mare obstacol în calea dezvoltării meseriilor în mod corespunzător în rîndurile românilor transilvăneni au fost şi breslele, care s-au bucurat de ocrotire prin lege. Regimul lor închis, de castă, nu permitea, decît foarte greu, accesul românilor în lumea meseriilor practicate de ele.

Revoluţia de la 1848/49 a determinat introducerea unor reforme mai esenţiale în organizarea meşteşugurilor. Dar şi evenimentele acestor ani n-au lichidat decît parţial privilegiile breslaşilor. De aceea în literatura cu caracter economic din Transilvania postpaşoptistă întîlnim frecvent aspre critici la adresa rămăşiţelor privilegiilor corporatiste, care continuau, sub alte forme, să frîneze dezvoltarea producţiei meşteşugăreşti.

Pornind de la realităţile existente, marea majoritate a publiciştilor vremii au demonstrat necesitatea dezvoltării meseriilor alături de industria de fabrică. Necesitatea conservării şi dezvoltării meseriilor era pusă în legătură atît cu rolul pe care puteau să-l joace acestea în rezolvarea problemei suprapopulaţiei agrare, cu rolul pe care-l puteau acestea avea în schimbarea condiţiilor de trai al populaţiei, cît şi cu rolul important pe care l-ar putea juca o puternică pătură socială a meseriaşilor în lupta de eliberare naţională, socială şi politică.

Emigrarea unei părţi din suprapopulaţia agrară în scopul găsirii unor mijloace de existenţă nu reprezenta, după părerea multora, o soluţie eficientă pentru economia naţională. Dimpotrivă, ea ducea la scăderea potenţialului forţei productive, deoarece emigrau tocmai persoanele apte de muncă. În concepţia economiştilor transilvăneni, soluţia era alta : folosirea mai raţională a forţei de muncă, ceea ce presupunea ca populaţia să-şi diversifice ocupaţiile şi să se îndrepte către acelea a căror exercitare nu necesita deţinerea unor suprafeţe agricole. „Oamenii fără pămînt, scria „Telegraful român" în 1900, trebuie să îmbrăţişeze meseriile dacă e să nu ajungă proletari (în sensul de lipsiţi de mijloace, n.n.) în înţelesul strict al cuvîntului. Dar nu atît temerea faţă de proletariat are să-i împingă la îmbrăţişarea meseriilor, ci asigurarea unui trai mai mulţumitor după o muncă cinstită" [14]). Deci în concepţia lor îmbrăţişarea meseriilor avea ca efecte : a) frînarea procesului de ruinare şi pauperizare ; b) atragerea în alte activităţi productive decît cele agricole, a celor deja ruinaţi, c) crearea unor condiţii mai bune pentru creşterea nivelului de trai. Acesta era rolul meseriilor după majoritatea publiciştilor transilvăneni.

Lipsa de pămînt sau insuficienţa lui la majoritatea populaţiei putea să fie compensată prin dezvoltarea meseriilor, prin atragerea unei mari părţi din populaţie spre exercitarea de noi profesiuni. Orientarea unui mare număr de tineri către meserii ar fi salvat proprietatea agricolă de la un proces de continuă fărîmiţare. Menţinerea proprietăţii amintite, în anumite limite, sub care procesul de divizare nu mai putea coborî, însemna şi menţinerea posibilităţilor de aplicare a unor măsuri de raţionalizare şi dezvoltare a agriculturii. „Cel ce are copii şi n-are pămînt, scria Dumitru Lepădat, decît să mai împartă pămîntul între ei, mai bine să-i împartă pe ei la deosebitele meserii şi să lase numai pe unu, doi la lucrarea moşiilor" [15]).

Ritmul de creştere a populaţiei şi de ruinare al ţărănimii către sfîrşitul secolului trecut, de proletarizare a unor mici producători de mărfuri, era mai accentuat decît ritmul industrializării capitaliste. Efectul a fost imposibilitatea de a atrage sporul populaţiei şi pe toţi micii producători proletarizaţi în industria maşinistă, de tip capitalist. Ţinînd seama de această realitate, ca şi de altele, majoritatea intelectualilor români recomandau ţărănimii să-şi orienteze copiii spre meserii : meseriile erau considerate un mijloc de a întări elementul românesc de la oraşe şi de creştere a nivelului cultural etc. „Numai prin meseriaşi, scria un transilvănean, putem înmulţi şi întări elementul nostru (românesc n.n.) pe la oraşe". [16]) De aceea, susţineau mulţi intelectuali, reprezentanţii românilor trebuiau să considere o sarcină naţională intensificarea propagării şi îmbrăţişării meseriilor. Subliniind importanţa acestei propagande, „Telegraful român" insera în 1894 că : „Una din

FIŞE

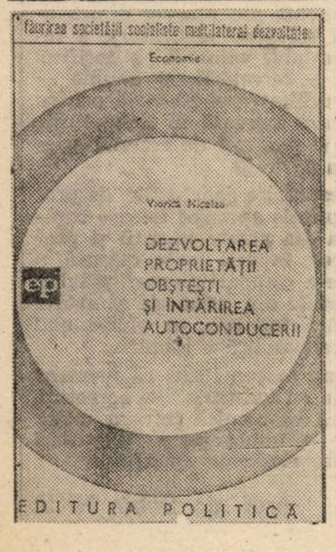

● *În seria „Economie" a colecţiei „Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate" ce apare la* EDITURA POLITICĂ, *a fost recent tipărită cartea „Dezvoltarea proprietăţii obşteşti şi întărirea autoconducerii", semnată de* Viorica Nicolau. *Autoarea şi-a propus să prezinte – într-o manieră de largă accesibilitate – cîteva aspecte majore ale procesului legic al dezvoltării şi perfecţionării proprietăţii obşteşti, aşa cum sînt acestea concepute şi aplicate de partidul şi statul nostru. Pentru a pune mai clar în evidenţă elementele de originalitate ale concepţiei româneşti privind perfecţionarea relaţiilor de producţie, autoarea a considerat util să traseze, într-o primă secţiune a cărţii, cadrul teoretic general precum şi unele modificări ce au survenit în timp în conceperea şi operaţionalizarea acestor elaborate teoretice. Partea a doua a cărţii este consacrată integrării şi explicării conceptului de proprietate prin intermediul sistemului autoconducerii muncitoreşti şi al autogestiunii. Sînt analizate, în acest cadru, relaţiile dintre formele de proprietate socialistă şi autoconducerea unităţilor, perfecţionarea autogestiunii economico-financiare, coordonatele apărării şi dezvoltării proprietăţii socialiste.*

Strategii de dezvoltare

● *Din punct de vedere al strategiei de dezvoltare, economia iugoslavă se va încadra şi în perioada următoare în tendinţa imprimată pînă în prezent, care vizează, în esenţă, creşterea producţiei, a competitivităţii şi a nivelului de trai al poporului. Contextul în care se va materializa această opţiune de lungă durată este însă diferit – se apreciază în articolul „La politique économique et le développement de la Yougoslavie en 1985", înserat în numărul din 5 martie a.c. al publicaţiei „*REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE*" – ca urmare a unor dezechilibre ce au apărut în ultimii ani deopotrivă pe plan material şi financiar. Or, efortul de a redresa balanţa financiară a ţării reprezintă o restricţie importantă a procesului de dezvoltare, restricţie ce a condus la diminuarea cuantumului global al investiţiilor şi la modificarea opţiunilor în ceea ce priveşte orientarea acestora. Se consideră astfel că ridicarea calităţii produselor şi a productivităţii muncii în ansamblu necesită reinjectări financiare în sectorul tehnologic (unde se manifestă o anumită uzură morală) precum şi în cel energetic. De asemenea, eforturi susţinute vor fi îndreptate spre consolidarea situaţiei financiare*

chestiunile de mare însemnătate pentru cei ce urmăresc fazele dezvoltării noastre naționale, este fără îndoială și chestiunea propagării meseriilor în sînul poporului nostru. Meseria fiind o verigă de aur din cele mai importante în lanțul însușirilor bune, ce trebuie să aibă un popor ce vrea să se impună, atît ca bogăție materială, cît și în cea morală". [17]) Meseriile erau considerate activități cu mai multă stabilitate în comparație cu agricultura, unde procesul de fărîmițare a micii proprietăți punea problema găsirii altor ocupații în afara agriculturii, pentru o bună parte a populației agrare. Îndemnîndu-i pe români să îmbrățișeze meseriile, profesorul Arsenie Vlaicu scria că : „E de datoria noastră, pînă încă mai avem timp, să ne apucăm de acele ocupațiuni care ne permit un trai mai ușor și o înaintare sigură către bunăstare și independență. Și aceste ocupațiuni sînt meseriile". [18]) Popoarele la care existau meșteșuguri dezvoltate erau considerate bogate, iar cele fără meserii suficient de dezvoltate erau considerate sărace. Meseriile, se susținea, asigură celor ce le practică, o muncă mai bine plătită, condiții mai civilizate de trai.

Faptul că la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului al XX-lea un număr din ce în ce mai mare de tineri români se îndreptau spre meserii, era considerat un fenomen pozitiv. „Dacă industria mare sau de fabrică ne lipsește aproape cu totul, se scria în „Revista economică", cel puțin în privința meseriilor am făcut un început modest, creîndu-ne o seamă de meseriași cari, în luptă cu dificultăți multe și grele, din an în an ies la iveală afirmîndu-se". Consemnîndu-se unele succese în domeniul meseriilor, se remarca faptul că mai preferabile ar fi fost succesele în domeniul industriei de fabrică. În lipsa posibilităților de dezvoltare a industriei mari, românii erau însă îndemnați să-și concentreze atenția asupra meseriilor.

Meseriile și meșteșugurile diversificate creau condiții superioare de trai deoarece permiteau folosirea mai deplină a resurselor locale, a materiilor prime agricole, a celor neagricole, a resurselor de energie locală ca și a forței de muncă existentă în fiecare comună. Lemnul, piatra, argila, lîna, cînepa, inul, pieile, cursurile apelor mai mari sau mai mici, forța de muncă neocupată sau incomplet folosită erau considerate condiții favorabile pentru dezvoltarea meseriilor chiar în cadrul comunelor. „Multe din satele noastre românești mari și mici, se scrie în „Gazeta Transilvaniei" din 1904, care au materii prime pe hotarele lor în valoare de milioane, au și căderi de apă și brațe disponibile, suficiente, capabile de muncă statornică pentru punerea lor în valoare. Să se ferească, însă, a da, în mod ușuratic averea comunei, ori privată, străinilor pe un preț de ris, ci comuna să caute a se folosi cît mai mult de ele, ca să fie un izvor de cîștig constant pentru comună și locuitori" [19]). În dorința lor de a convinge cît mai mulți țărani să-și dea copiii la meserii, publiciștii români exagerau uneori latura pozitivă a meseriilor. Dar n-au lipsit și articole în care erau descrise condițiile necorespunzătoare de viață ale unor categorii de meseriași.

Noțiunea de industrie este adeseori identificată în gîndirea economică de la începutul secolului nostru cu noțiunea de meserie. Aceasta — în ciuda faptului că unii publiciști făceau tot mai clară deosebirea dintre industria mare, de fabrică, și meseriile propriu-zise. Adeseori cînd se vorbea despre importanța industriei, consecințele slabei sale dezvoltări sau rolul pozitiv al acesteia, economiștii înțelegeau în mod implicit și meseriile. Îndemnurile spre dezvoltarea industriei în general subînțelegeau și pe cele referitoare la dezvoltarea meseriilor.

În vederea dezvoltării industriei și meseriilor, unii publiciști au emis adevărate programe care să stea la baza acțiunii tuturor românilor în acest domeniu. „Revista economică", în unul din numerele sale apărute în 1901, propunea următorul program pentru crearea condițiilor dezvoltării industriei meseriilor și meșteșugurilor la românii transilvăneni : 1) Înființarea școlilor pentru învățăcei de meserii în toate centrele unde avem un număr mai mare de învățăcei ; 2) Stipendierea cît se poate a mai multor tineri spre a se califica în școlile de arte industriale, în școlile industriale superioare, în școlile și artele industriale ; 3) Stăruința ca fiecare comună românească să dea an de an cel puțin cîte un ajutor la tineri de ai lor ce au absolvit cîte 4 clase gimnaziale, reale sau civile, și cu înclinațiune deosebită pentru industrie sau cutare meserie. Ceea ce fac comunele ar trebui să facă și asociațiunile, băncile etc. ; 4) Înființarea de fonduri și fundațiuni pentru ajutorarea meseriașilor, recomandîndu-se, totodată, ca publicul să cumpere de la ei ; 5) Înființarea reuniunilor de meseriași și [illegible], în toate centrele. Programe asemănătoare au apărut adeseori în revistele economice și chiar de altă natură.

La începutul secolului al XX-lea apar îndemnuri și se fac încercări de organizare a meseriașilor și în alte forme de asociere decît reuniunile de meseriași și de [illegible]. Unii susțineau asocierea meseriașilor prin unirea mai multor meșteri din aceeași branșă și crearea unui atelier comun, iar realizările să fie repartizate conform cu producția executată de fiecare în parte. Vînzarea produselor se realizează printr-un magazin sau rețea de magazine care să aparțină asociației.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[13]) I. Slavici, Românii din Ardeal, București, 1910, Ed. Cartea românească, p. 27—28.

[14]) Industria sub protecția statului, în : Telegraful român, XLVII, nr. 23 din 26 febr./10 mar. 1900.

[15]) „Telegraful român", XLIV, nr. 83 din 25 iul. (6 aug.) 1886.

[16]) Industria și școală de industrie, Mediaș, ian. 1900, în : „Gazeta Transilvaniei", LXIII, nr. 9 din 14/26 ian. 1900.

[17]) Meseriașii noștri, în : „Telegraful român", XLII, nr. 88 din 13/25 aug. 1894.

[18]) Arsenie Vlaicu, Însemnătatea meseriilor, în : „Gazeta Transilvaniei", LVIII, nr. 263 din 26 nov. (8 dec.) 1895.

[19]) Mijloace de trai și cîștig acasă, în : „Gazeta Transilvaniei" LXVII, nr. 156 din 16 (29) iul. 1904, (semnat : Neacșu).

a întreprinderilor, reducerea inflației și perfecționarea metodelor de gestiune economică.

Planificarea forței de muncă

● *Necesitatea planificării forței de muncă (deopotrivă sub aspectul calificării și al utilizării) în țările în curs de dezvoltare, este pe deplin recunoscută. Desigur, opinează* Lothar Richeter *în articolul* „La planification de la main-d'oeuvre dans le tiers monde : changement de méthodes et nouveaux point forts" *publicat în* „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL" (nr. 4/1984), *o anumită neîncredere însă în una sau alta din metodele de planificare utilizate este justificată de eficiența lor nu întotdeauna mulțumitoare. Problema care se pune, deci, subliniază L.R., este de a perfecționa acest mecanism extrem de complex și cu largi implicații de ordin socio-economic. O posibilă direcție de urmat ar fi valorificarea superioară a semnalelor ce provin de pe piața forței de muncă. Astfel de semnale informaționale sînt clasificate de autor în trei categorii, cu utilizări specifice : a) semnale pe termen lung, sub forma unor serii de date ordonate cronologic, cu utilizare la nivelul planificării macroeconomice ; b) semnale pe termen mediu, folosite în cadrul programelor de orientare profesională și c) semnale pe termen scurt, care permit efectuarea unor diagnoze cotidiene asupra echilibrului utilizării forței de muncă.*

● EDITURA ACADEMIEI *a publicat recent o monografie consacrată unui complex fenomen socio-economic care a caracterizat agricultura românească în perioada feudalismului și a trecerii la relațiile capitaliste de producție : arendășia. Perioada pe care o acoperă cartea* Ioanei Constantinescu : „Arendășia în agricultura Țării Românești și a Moldovei pînă la Regulamentul organic", *nu vizează, după cum reiese și din titlu, întreaga evoluție a fenomenului arendășiei, dar permite fixarea celor mai importante repere de analiză. Bogată sub aspectul documentării, lucrarea propune incursiuni într-un sistem de relații sociale complexe, care au contribuit substanțial la constituirea fizionomiei societății din Principatele române din acea epocă. Sînt propuse, totodată, și o serie de criterii metodologice de analiză. Astfel, concomitent cu tipologizarea sistemului de arendare — în mica și respectiv marea arendășie — autoarea investighează elemente de mecanism, cum ar fi contractele de arendare, termenul de arendare, exploatarea moșiilor prin arendare ș.a.*

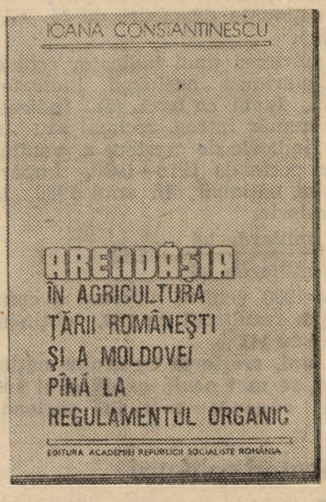

FIȘE

10

Indicatorii activității economice

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

CONDUCEREA și planificarea dezvoltării economiei naționale presupun cunoașterea și determinarea dinainte a necesităților reale de consum productiv și neproductiv și a resurselor de muncă socială ce pot fi atrase și utilizate pentru satisfacerea lor. În acest context, se impune, ca printr-un sistem de indicatori, norme și normative economice, să se planifice rezultatele utile ale activității economice și cheltuielile de resurse materiale, financiare și umane socialmente necesare pentru obținerea lor, concretizate în obiective și sarcini de înfăptuit și în mijloace folosite, atît la nivelul economiei naționale cît și al subsistemelor acesteia.

Indicatorii economici — expresie a proceselor și fenomenelor economice ce pot fi exprimate numeric

ȚINÎND seama de faptul că planul trebuie să coreleze, în cadrul unui anumit orizont, necesitățile cu posibilitățile de satisfacere a lor, în condiții de eficiență maximă, se impune folosirea unui sistem de indicatori care să asigure determinarea cît mai exactă a cheltuielilor socialmente necesare pentru obținerea rezultatelor planificate pe toate treptele structurii economiei naționale, comparația dintre volumul mijloacelor alocate și contribuția fiecărei verigi la crearea venitului național, la dezvoltarea generală a țării. Indicatorii se construiesc pe un sistem informațional rațional dimensionat, în profil de ramură și teritorial, la nivel micro și macroeconomic.

Fenomenele și procesele economice au caracteristici cantitative, ce se modifică între timp, sub acțiunea diferiților factori. Latura cantitativă a fenomenelor și proceselor social-economice poate fi exprimată numeric și deci poate fi măsurată cu ajutorul indicatorilor economici.

Indicatorul economic exprimă în formă numerică aspectele cantitative-calitative ale fenomenelor și proceselor economice. Cu ajutorul indicatorilor economici se exprimă volumul, nivelul, structura și dinamica fenomenelor și proceselor economice. Folosirea lor în activitatea de conducere planificată permite efectuarea de comparații în timp și spațiu, urmărirea evoluției interdependențelor care se formează sub influența factorilor de creștere.

Indicatorii economici caracterizează fenomenele sau procesele economice în mărimi **absolute** sau **relative, medii** sau **indici.** Ei pot fi exprimați în unități **valorice** (în lei), **fizice** (în t, kg, l, m etc.) și **natural-convenționale** (tractoare de 15 CP, tone combustibil convențional etc.).

Indicele se obține raportînd mărimea unui indicator economic din perioada curentă (l) la mărimea aceluiași indicator economic în perioada anterioară, luată ca bază (0). Indicele se poate exprima sub formă de număr întreg, zecimal sau în procente. Astfel, pentru a afla indicele de creștere a venitului național (Iv) al României în perioada 1970—1980, împărțim mărimea absolută a venitului național din anul 1980 la cea din anul 1970 — exprimate valoric.

$$Iv\ 1980/1970 = \frac{508{,}7 \text{ miliarde lei}}{212{,}1 \text{ miliarde lei}} = 2{,}42$$

Rezultă că în perioada 1970—1980 venitul național a crescut de 2,42 ori sau dacă înmulțim rezultatul cu 100, obținem 242%, ceea ce înseamnă o creștere cu 142%.

Pe o perioadă de mai mulți ani, creșterea venitului național, în cazul nostru, de 2,42 ori, se mai poate exprima și sub forma **ritmului mediu anual** de creștere care, în perioada 1971—1980 a fost de 8,6%.

Indicatori cantitativi și indicatori calitativi

ÎN CONSENS cu sarcinile pe care le exprimă, indicatorii economici pot fi : **cantitativi și calitativi.**

a) Indicatorii cantitativi exprimă dimensiunile volumului producției, al circulației mărfurilor, transporturilor, investițiilor, fondurilor fixe, etc. Rezultatele activității economice din întreprinderi se exprimă cu ajutorul următorilor indicatori cantitativi : **producția fizică** — ca volum, structură și calitate reprezintă indicatorul economic de bază folosit în conducerea planificată a economiei naționale ; **producția marfă vîndută și încasată** reprezintă, în expresie valorică, volumul producției realizate, într-o anumită perioadă de timp ; **producția netă** exprimă valoarea nou creată și se calculează ca diferență între producția globală (Pg) și cheltuielile materiale de producție (c). Pn = Pg—c

b) Indicatorii calitativi, sau de eficiență, exprimă corelația dintre efortul depus și rezultatele obținute, sau invers, în cadrul unui proces de producție. Ei se construiesc pe baza a două exprimări de principiu :

$$\frac{\text{Efecte economico-sociale utile}}{\text{Efort de muncă socială}} \quad \text{sau} \quad \frac{\text{Efort de muncă socială}}{\text{Efecte economico-sociale utile}}$$

Ambele modalități presupun corelația dintre doi indicatori cantitativi și se exprimă în unități specifice lor (de exemplu : productivitatea muncii se exprimă în : ore/produs ; lei producție/oră, zi, persoană etc.).

În funcție de natura elementelor care se raportează, indicatorii calitativi se împart în **indicatori economici** și **indicatori tehnico-economici.**

Indicatorii calitativi economici exprimă raportul dintre doi indicatori cantitativi economici care măsoară efortul depus și rezultatele obținute în activitatea economică. Ei se folosesc la nivelul întreprinderii, ramurii și economiei naționale. Dintre aceștia menționăm :

Productivitatea muncii este un indicator calitativ economic care se calculează la nivel de lucrător, întreprindere, ramură și economia națională.

$$\text{În expresia : } \frac{\text{efect economic util}}{\text{efort uman depus}}$$

productivitatea muncii se poate calcula raportînd producția netă la numărul personalului muncitor sau venitul național la populația ocupată în sfera productivă.

$$\text{Exprimată ca : } \frac{\text{efort uman depus}}{\text{efect economic util}}$$

productivitatea muncii se calculează raportînd consumul de timp de muncă la producția fizică obținută. O importanță deosebită pentru exprimarea corectă a productivității muncii o are consumul de timp de muncă pe unitatea de producție sau produs fizic.

Creșterea productivității muncii presupune fie mărirea producției în expresie valorică sau fizică ce se obține de către un om al muncii în unitatea de timp, fie micșorarea consumului de timp de muncă pentru obținerea fiecărei unități de efect economic sau fizic util, în condițiile unei calități corespunzătoare. Crescînd într-un ritm mediu anual de 10%, în cincinalul 1986—1990 productivitatea muncii în industrie se va dubla în 1990 față de 1980.

Costul de producție este un alt indicator calitativ economic. El se calculează fie pentru producția marfă, fie pentru fiecare produs. Împărțind cheltuielile totale de producție la producția marfă și înmulțind cu 1 000 obținem cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. Același lucru se poate face și cu o parte a cheltuielilor de producție, cu cele materiale, obținîndu-se cheltuielile materiale de producție la 1 000 lei producție marfă. Pe baza acestor indicatori se calculează sarcina de reducere a costurilor de producție în unitățile noastre economice. Creșterea eficienței activității economice presupune reducerea cheltuielilor totale sau materiale la 1 000 lei producție marfă sau pe unitatea de efect fizic util. Congresul al XIII-lea prevede pentru perioada 1986—1990 reducerea cu 30 de lei și respectiv 100 lei a cheltuielilor materiale și totale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană.

Indicatorii calitativi tehnico-economici exprimă efectele economice în raport de gradul de dotare tehnică și tehnologică din întreprinderi. În esență ei caracterizează modul de folosire a fondurilor fixe productive, capacităților de pro-

ducție, gradul de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei, eficiența investițiilor, calitatea produselor etc. Dintre aceștia menționăm : **indicatorii folosirii fondurilor fixe productive** (ex : beneficiul, producția netă și venitul național la 1 000 lei fonduri fixe) ; **indicatorii de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei sub forma** producției obținute dintr-o unitate de materie primă (tonă-țiței, metru cub de masă lemnoasă etc.), consumul dintr-o anumită materie primă pentru obținerea unui produs, consumul de energie pe unitatea de producție etc. Ei se calculează corespunzător specificului activității de utilizare și prelucrare a materiilor prime, combustibilului și energiei din fiecare sector de activitate.

Perfecționarea sistemului de indicatori

ÎNDEPLINIREA funcțiilor mecanismului economico-financiar este condiționată de cunoașterea reală și la timp a eforturilor depuse și a rezultatelor obținute, începînd cu fiecare loc de muncă și pînă la nivelul economiei naționale. Sistemul de indicatori de măsurare a cheltuielilor și rezultatelor — componentă de bază a mecanismului economico-financiar — trebuie să asigure informații precise cu privire la modul în care s-a desfășurat activitatea de producție, pe toate treptele structurii organizatorice, și pentru aceasta trebuie să treacă printr-un continuu proces de perfecționare.

În esență, concepția care stă la baza perfecționării sistemului de indicatori fundamentali ai planului economic în țara noastră este construită pe următoarele exigențe : realizarea concordanței producției cu necesitățile reale ale economiei naționale — ca volum, structură și calitate ; valorificarea superioară a resurselor naturale și utilizarea cu eficiență maximă a mijloacelor de producție consumate ; reflectarea corectă a aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național, în dependență directă de efortul depus ; asigurarea compatibilității îndeplinirii planului în expresie valorică și fizică ; înlăturarea oricăror tendințe de a deforma aprecierea rezultatelor obținute ; înfăptuirea, prin intermediul lor, a obiectivelor fiecărei etape a edificării socialiste ; îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu cele colective și generale. Aceste exigențe formează un sistem, unitatea lor este indispensabilă pentru fundamentarea celor mai adecvați indicatori de măsurare a cheltuielilor și rezultatelor și de apreciere a eficienței economice.

Ca urmare a măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R., din martie 1978 și a altor măsuri ulterioare, în prezent indicatorii de bază pentru fundamentarea planului economic sînt **producția fizică, producția marfă vîndută și încasată** și **producția netă.**

Importanța producției fizice în fundamentarea planului decurge din necesitatea obiectivă de a asigura concordanța deplină a producției cu cerințele reale ale economiei naționale, atît de consum productiv cît și de consum personal. Corespunzător legilor economice ale socialismului și, în primul rînd, legii economice fundamentale, această concordanță trebuie înfăptuită cantitativ (ca volum), structural (pe sortimente și tipodimensiuni) și calitativ. Necesitățile societății nu pot fi satisfăcute decît cu bunuri materiale și servicii. Producția fizică, determinată în raport cu nevoile reale, pe sortimente și pe calități constituie în prezent un **indicator de bază** în fundamentarea și în aprecierea modului de îndeplinire a planului economic la nivelul întreprinderilor industriale și agricole, de construcții, în transporturi și telecomunicații.

Indicatorii producției fizice se folosesc la fundamentarea sarcinilor de producție pe secții și locuri de muncă, la măsurarea productivității muncii și dimensionarea volumului și structurii exportului, la stabilirea livrărilor la fondul pieței etc. Pe această bază se fundamentează cantitățile de materii prime, materiale, combustibili și energie necesare producției ce urmează a se fabrica, pornindu-se de la imperativul realizării unor consumuri specifice cît mai mici posibile în condițiile ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Cu ajutorul indicatorilor în expresie naturală, se urmărește modul în care a fost îndeplinit planul la producția fizică de mașini, utilaje și instalații, bunuri de consum și alte produse sau servicii necesare satisfacerii cerințelor economiei naționale, populației și exportului.

Întrucît majoritatea bunurilor materiale — mijloace de producție și bunuri de consum — sînt mărfuri, în aprecierea rezultatelor obținute de unitățile economice se folosește ca indicator economic **producția marfă vîndută și încasată.** Prin planificarea și urmărirea realizării acestui indicator se asigură veniturile efective în urma activității depuse, care se compară cu cheltuielile, pe această bază verificîndu-se modul cum funcționează autogestiunea economico-financiară a unității.

În vederea cunoașterii aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național, în prezent în practica planificării din țara noastră se folosește ca indicator economic pentru măsurarea rezultatelor utile **producția netă.** Obținerea producție nete trebuie să fie rezultatul îndeplinirii planului la producția fizică și producția marfă vîndută și încasată, în condițiile reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie și utilizării cu eficiență maximă a întregului potențial tehnico-productiv al unităților economice.

În fiecare unitate economică fondul de retribuire se corelează cu producția fizică, producția marfă vîndută și încasată, planul de export, producția netă, calitatea produselor, consumurilor normate de materii prime și materiale, combustibili și energie și alți indicatori calitativi de plan, după caz.

Fundamentate în concordanță cu exigențele etapei actuale, măsurile de perfecționare aduse sistemului indicatorilor de plan urmăresc orientarea activității unităților economice în direcția utilizării cu eficiență maximă a capacităților de producție existente, valorificării superioare a resurselor de materii prime, combustibil și energie, sporirii productivității muncii și reducerii costurilor de producție, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, întăririi ordinii și disciplinei.

Corelarea indicatorilor economici în politica economică a P.C.R.

ÎNTRE fenomenele și procesele economice există un sistem de dependențe. De exemplu, între introducerea progresului tehnic și creșterea productivității muncii, între dezvoltarea ramurilor industriale, producătoare de mijloace de producție și gradul de dotare tehnică a muncii în agricultură, sau între creșterea productivității muncii și creșterea venitului național pe locuitor etc. Acestea se formează și evoluează sub influența factorilor politici, social-economici ,tehnico-științifici, naturali, între care acțiunea omului are rolul determinant.

Sistemul acestor dependențe se manifestă sub forma unor corelații economice care exprimă raporturi de proporționalitate obiectiv necesare, determinate de modul de înfăptuire a exigențelor legilor economice corespunzătoare condițiilor istorice concrete ale fiecărei etape. O problemă cardinală a dezvoltării economiei socialiste este de a fundamenta în așa fel corelațiile economice încît proporționalitatea obținută în cadrul reproducției socialiste lărgite să se bazeze pe satisfacerea în cel mai înalt grad posibil a nevoilor de consum productiv și personal, în condiții de eficiență economică maximă în utilizarea resurselor de muncă socială.

Obținerea unor efecte economico-sociale utile maxime din fiecare unitate de resurse avansate și utilizate în timpul cel mai scurt, sau minimizarea cheltuielilor de resurse de muncă socială pentru obținerea efectului economico-social util planificat constituie esența procesului de optimizare a creșterii eficienței economice. În esență, aceasta înseamnă obținerea celui mai înalt nivel posibil al productivității muncii sociale în condițiile ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor.

O importanță deosebită în fundamentarea planului și a deciziilor care trebuie luate o are **analiza economică.** Analiza economică presupune descompunerea fenomenului sau procesului cercetat în părțile sale componente, studierea lor și stabilirea riguros-științifică a esenței lor. Întrucît orice proces sau fenomen economic reprezintă o unitate dialectică a două laturi, **cantitatea** și **calitatea** care se presupun și se condiționează reciproc, analiza economică este atît de natură cantitativă, cît și calitativă. Pentru efectuarea analizei cantitative o importanță deosebită o are utilizarea metodelor statistico-matematice. Rolul determinant însă îl are analiza calitativă a fenomenelor și proceselor umane.

În activitatea de planificare a dezvoltării economico-sociale, analiza economică folosește o serie de instrumente, între care un rol important îl au **balanțele economice.** Acestea reprezintă un tablou statistico-economic prin care se compară și se corelează indicatorii economici ce caracterizează necesitățile și posibilitățile de dezvoltare. Cele două părți ale oricărei balanțe corelează **resursele** (materiale, financiare sau de muncă) cu utilizarea lor conform **necesităților** reale.

O importanță deosebită în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale în etapa actuală o **are perfecționarea metodelor de evidență, calcul și analiză** în vederea fundamentării, pe baze științifice, a unui **sistem informațional** care să permită **cunoașterea reală** și la **timp** a eficienței oricărei activități și stabilirea soluțiilor de îmbunătățire în viitor.

lector dr. C.C. POPESCU

ÎNTREBĂRI :

1. **Definiți indicatorul economic și arătați modalitățile de exprimare**
2. **Caracterizați indicatorii cantitativi și calitativi ai activității economice**
3. **Arătați importanța producției fizice — ca indicator de bază al planului**
4. **În ce constă analiza economică și care este rolul ei ?**

Cooperarea tripartită — formă modernă de participare la diviziunea internațională a muncii (I)

ALĂTURI de formele devenite clasice de cooperare și anume cele pe plan bilateral între țări cu sisteme sociale diferite și nivel diferit de dezvoltare economică, în ultimul timp asistăm la afirmarea cooperării industriale tripartite ca o formă curentă și tot mai mult practicată de integrare în diviziunea internațională a muncii.

CONȚINUTUL cooperării tripartite îl reprezintă realizarea în comun, de către întreprinderi și firme din țări socialiste și țări capitaliste industrializate, de proiecte industriale și alte tipuri de activități comune într-o țară terță (de regulă, în curs de dezvoltare), pe baza colaborării cu firme și/sau organisme de stat din țara respectivă.

Numărul total al proiectelor de cooperare tripartită finalizate sau aflate în curs de realizare pe plan mondial la sfîrșitul anului 1982 era de peste 300. Utilizarea acestei forme specifice de cooperare a urmat de-a lungul timpului o linie pronunțat ascendentă, în special începînd cu a doua jumătate a anilor '70 ; astfel, de la aproape 140 de proiecte finalizate între 1965 și 1975 (ceea ce corespunde unei medii de 14 proiecte pe an) s-a ajuns la circa 160 de proiecte în următorii 8 ani (1976—1982), respectiv la o medie de 20 proiecte pe an. O tendință chiar și mai pronunțată în acest sens se înregistrează în ceea ce privește evoluția ritmului încheierii de protocoale de cooperări tripartite, al căror număr a crescut de la aproape 40 de protocoale semnate între organismele și firmele din țările capitaliste dezvoltate și cele socialiste europene în perioada 1965—1975 la circa 230 de protocoale în perioada 1976—1982. În acest fel, **cooperarea industrială tripartită tinde să devină, alături de cooperarea prin constituirea de societăți mixte, una din formele moderne ale cooperării economice internaționale cu cea mai largă și dinamică expansiune.**

Actualul proces de afirmare tot mai pronunțată a cooperării tripartite a fost determinat de o serie de mutații care s-au produs în structura și dinamica cooperării economice internaționale, de-a lungul ultimelor două decenii.

În primul rînd, este vorba despre dezvoltarea fără precedent a cooperării industriale bilaterale Est-Vest, care a condus la extinderea și adîncirea relațiilor economice directe dintre întreprinderile din țările socialiste și firmele occidentale partenere.

În al doilea rînd, trebuie avut în vedere procesul de constituire a unei **vaste rețele de acorduri interguvernamentale bilaterale pe termen lung** (de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică) încheiate de țările socialiste europene cu o serie de țări în curs de dezvoltare și țări capitaliste dezvoltate[1]). Aceste acorduri reprezintă cadrul instituțional de bază care a permis ca participarea întreprinderilor din țările socialiste la finalizarea unor proiecte și obiective cuprinse în planurile naționale ale diferitelor țări în curs de dezvoltare să fie realizată în cooperare directă cu firme din țările capitaliste puternic industrializate[2]).

În al treilea rînd este vorba despre faptul că, în cazul majorității țărilor în curs de dezvoltare — date fiind dimensiunile, complexitatea în creștere a economiilor lor și mai ales climatul economic internațional tensionat — au crescut în mod sensibil în ultimii ani riscurile legate de participarea la realizarea unor proiecte sau obiective economice locale, ceea ce a determinat ca un număr tot mai mare de întreprinderi și firme din țările socialiste și capitaliste să se orienteze spre diminuarea și partajarea unor astfel de riscuri prin participarea lor în comun la realizarea unor proiecte de cooperare tripartită. Acest lucru este pus în evidență de faptul că, chiar în condițiile accentuării crizei economice, s-a înregistrat o creștere a numărului de noi acorduri-cadru și de protocoale speciale de cooperare industrială tripartită, ceea ce reflectă interesul lor activ de a participa la astfel de acțiuni speciale de cooperare, care să le asigure atît partajarea riscurilor, cît și posibilitatea de a putea beneficia în mod reciproc de dotările și de experiența partenerului.

Principalul sector economic în care au fost implementate proiectele de cooperare tripartită în perioada 1965—1979 l-a reprezentat sectorul producției energetice, în care se regăsesc aproape 40% din totalul proiectelor executate în perioada menționată, în principal în domeniul producției de energie electrică (65% din proiectele executate în sectorul energetic), al rafinării petrolului (25%) și al producției de cărbune și gaze naturale (5%). Al doilea sector beneficiar ca importanță a fost cel al bunurilor intermediare (cu 30% din totalul proiectelor executate în perioada menționată), principalele domenii reprezentîndu-le, în ordine, produsele chimice de bază, instalațiile metalurgice, materialele de construcții, hîrtie și pastă pentru hîrtie. De fapt, aceste două sectoare, împreună cu cel al bunurilor de consum (instalații agroalimentare și produse alimentare — 15% din totalul proiectelor de cooperare tripartită executate în perioada analizată) și cel al bunurilor de echipament (echipamente pentru transport și material electric și electronic — 5% din totalul proiectelor), reprezintă peste 90% din totalul activităților finalizate prin cooperări tripartite, ceea ce dovedește **înalta concentrare sectorială a proiectelor de cooperare tripartită executate în țările în curs de dezvoltare.**

Canalizarea prioritară a acțiunilor de cooperare tripartită spre un număr restrîns de sectoare economice este simultan însoțită de **o înaltă concentrare geografică a proiectelor executate sau aflate în curs de execuție.** Astfel, în condițiile în care numărul total al țărilor în curs de dezvoltare care găzduiesc proiecte de cooperare tripartită se ridică la aproximativ 50, cea mai mare parte a acestor proiecte (peste jumătate) sînt amplasate în țările Orientului Mijlociu și Apropiat (Algeria, Iranul și Irakul dovedindu-se pînă în prezent cei mai activi parteneri în acest sens). Din grupul țărilor cel mai slab dezvoltate, numai 10 state au fost pînă acum antrenate în acțiuni de cooperare tripartită. Pe de altă parte, evoluțiile din ultimii ani par a indica țările africane ca o piață potențială ce suscită un interes în creștere pentru inițierea de operațiuni de cooperare tripartită (principalul partener african fiind pînă în prezent Nigeria). În ceea ce privește țările asiatice, dintr-un total de 20 de proiecte executate de-a lungul perioadei 1965—1979 în țările acestei zone geografice, 12 aparțin Indiei, care este una din principalele țări în curs de dezvoltare promotoare ale acestei forme speciale de cooperare industrială internațională.

În același timp, prin potențialul lor economic ridicat și prin stadiul relativ mai avansat de industrializare, **țările Americii Latine par a constitui în următorii ani piața cea mai dinamică în ceea ce privește afirmarea și extinderea cooperării industriale tripartite.** Țările latino-americane reprezintă o piață nouă, care solicită din plin experiența anterioară a cooperării reciproce dintre partenerii estici și vestici ; în același timp, date fiind importanța și dimensiunile deosebite ale proiectelor potențial contractabile pe această relație, se dovedește a fi strict necesară cooperarea unui număr relativ mai ridicat de firme partenere, comparativ cu proiectele executate în celelalte zone geografice. Experiența firmelor socialiste și occidentale care au participat pînă în prezent la acțiuni de cooperare tripartită în aceste țări este elocventă în

[1]) Pînă în prezent, țările socialiste europene au încheiat cu peste 20 de țări capitaliste dezvoltate mai mult de 300 de astfel de acorduri și programe (pentru perioade cuprinse între 10 și 25 de ani), și peste 450 de acorduri cu aproximativ 100 de țări în curs de dezvoltare.

[2]) Posibilitatea utilizării cooperării tripartite este în mod expres stipulată în majoritatea celor aproximativ 1 200 de acorduri și programe de cooperare economică și industrială și circa 300 de acorduri de cooperare științifică și tehnică ce sînt în vigoare în prezent între întreprinderi din țări socialiste și firme din țări capitaliste industrializate.

acest sens[3]). În plus, o caracteristică specifică suplimentară pentru această zonă este poziția dominantă a numeroaselor firme nord-americane implementate în țările latino-americane, ceea ce face și mai dificilă penetrarea individuală a firmelor de pe celelalte continente.

Practica și experiența internațională acumulate pînă în prezent atestă faptul că firmele occidentale care au semnat acorduri și care participă activ la acțiuni de cooperare tripartită pot fi grupate în trei mari categorii, și anume :

— firmele puternic specializate în inginerie-consultanță, care ocupă poziții importante în anumite sectoare ale activității de inginerie și s-au specializat în operațiuni de evaluare și de realizare a proiectelor de cooperare industrială internațională ;

— firmele mari și mijlocii producătoare de mașini și utilaje specializate de înaltă tehnologie ;

— societățile transnaționale multisectoriale, care derulează activități în principal în domeniul metalurgiei, al construcției de mașini și de aparate electrotehnice.

Între firmele din țările capitaliste dezvoltate, participanții actuali cei mai dinamici la acțiunile de cooperare tripartită s-au dovedit a fi firmele vest-germane, în condițiile în care, în primii ani ai utilizării acestei forme de cooperare, cele mai active au fost firmele franceze. Un rol relativ activ l-au jucat în ultimii ani, de asemenea, firmele britanice și italiene, în timp ce participarea firmelor austriece la acțiunile de cooperare tripartită apare surprinzător de mare comparativ cu potențialul lor industrial mediu. În ultimul timp, o implicare sporită în cooperarea tripartită se constată la firmele japoneze, suedeze și finlandeze. În schimb, firmele americane au dovedit pînă acum un interes mai puțin activ decît ar lăsa să se presupună potențialul lor deosebit, chiar dacă multe dintre ele participă mediat, prin intermediul filialelor lor din Europa occidentală.

Pe ansamblu, se poate face afirmația că **dimensiunile participării firmelor din statele capitaliste dezvoltate la cooperarea tripartită corespund în mod direct gradului lor de implicare prealabilă în cooperarea industrială Est-Vest.**

[3]) În perioada 1965—1982 au fost executate în țările latino-americane un număr de 19 proiecte de cooperare tripartită.

Caracteristici generale

PRACTICA și experiența acumulată de țările socialiste europene în participarea la acțiuni de cooperare tripartită pun în evidență existența anumitor caracteristici generale :

a. **Gradul de implicare a acestor state în promovarea cooperării tripartite nu este omogen.** Unele state socialiste (Ungaria, Iugoslavia, Polonia, România) au manifestat în mod constant un interes activ în participarea la acțiuni de cooperare tripartită ; în ultimii ani și în țări ca U.R.S.S., Bulgaria se constată o implicare tot mai activă în promovarea acestei forme de cooperare economică internațională.

b. **Fiecare dintre țările socialiste europene care au participat în mod activ la cooperarea tripartită au colaborat cu un număr relativ limitat (50—60) și de regulă cu aceleași firme partenere occidentale, aparținînd unui număr restrîns (8—9) de țări capitaliste puternic industrializate.** De regulă, partenerii au fost firmele puternic specializate în derularea operațiunilor la scară internațională. Numărul limitat al firmelor partenere occidentale se explică, pe de o parte, prin ridicata concentrare sectorială a cooperării tripartite și, pe de altă parte, prin particularitățile și exigențele specifice ale cooperării tripartite (cerința existenței unor resurse umane, tehnice și financiare suficient de mari pentru a permite angajarea într-o astfel de acțiune), precum și cerința existenței unei îndelungate experiențe de cooperare anterioară între firmele partenere aparținînd unor țări cu sisteme economice și sociale diferite și operînd în condiții de piață noi și dificile.

Cu toată ridicata concentrare sectorială și geografică a cooperării tripartite, practica internațională dovedește că nu se manifestă o concurență deosebit de accentuată între țări în ceea ce privește adjudecarea participării la un anume proiect de cooperare tripartită. De regulă, această concurență se manifestă „la nivelul consorțiului", între partenerii deja selecționați sau între întreprinderile din țări socialiste și firmele occidentale, și aceasta în mod deosebit în ceea ce privește livrarea de mașini și echipamente specializate. În același timp, pentru cazul lucrărilor de construcții-montaj, întreprinderile din țări socialiste se confruntă cu concurența firmelor de specialitate din Orientul Îndepărtat și din unele țări nou industrializate din alte regiuni geografice. Aceasta explică de ce, în ultimul timp, un număr în creștere de întreprinderi din țările socialiste europene se orientează tot mai mult spre găsirea unor noi terți parteneri din chiar țările în curs de dezvoltare, parteneri cu care să fi cooperat deja pe plan bilateral.

Costea MUNTEANU

Acțiuni și măsuri în funcție de specificul fiecărei întreprinderi

(Urmare din pag. 5)

în sarcinile de reducere prevăzute. În acest sens, la nivelul sectorului sînt în curs de derulare o serie de acțiuni care sîntem convinși că vor conduce la remedierea grabnică a acestei situații. Între acestea menționăm : revizuirea tuturor normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil ; eliminarea stocurilor supranormative și a celor cu mișcare lentă (dorim să primim un mai mare sprijin din partea Bazei de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București) ; reducerea dobînzilor și penalităților datorate imobilizărilor de mijloace circulante ; diminuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești etc.

● **Creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției.** În prezent, sarcina de creștere a productivității muncii la nivelul sectorului, de 17,7%, este acoperită în proporție de peste 90%. Sînt însă unele întreprinderi («23 August», «Unirea», I.C.M.E.) care nu au găsit soluții pentru încadrarea integrală în acest nivel. Trebuie însă să precizăm că, încă de la începutul lunii martie, au fost întreprinse unele analize concrete la aceste unități și au fost stabilite măsuri corespunzătoare care, în trim. II. a.c., vor permite acoperirea integrală a planului productivității muncii pe acest an. În ce privește ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor se cuvine să menționăm măsurile inițiate și care în parte sînt în curs de derulare privind eliminarea din fabricație a produselor nerentabile, a cel puțin 25% din produsele mai vechi de 5 ani, promovarea unor produse cu greutăți, gabarite reduse și consumuri mai mici etc. În acest sens rezultate deosebite au fost obținute de «Republica», I.P.A.U.S., I.O.R., «Biofarm», I.C.D. etc.

● **Realizarea integrală a programului de investiții.** Încadrarea în grafice a stadiilor de execuție la o serie de obiective prioritare (dezvoltarea fabricației de motoare și modernizarea sectoarelor calde și reci de la «23 August», dezvoltarea secției de oțeluri inox și refractare pentru construcții de utilaje și modernizarea laminorului de 6 țoli de la «Republica», instalația prototip sticlă optică de 60 t/an de la I.C.P.T.S.C.F.) impune în continuare concentrarea atenției spre : asigurarea ritmică a tuturor utilajelor necesare, în ordinea de montaj și respectarea graficelor de montaj ; analiza săptămînală în comandamente a stadiilor fizice ale lucrărilor și luarea măsurilor ce se impun pentru remedierea operativă a întîrzierilor, atingerea în cel mai scurt timp a stadiilor fizice zilnice etc.

Toate aceste acțiuni și măsuri vor crea cadrul necesar respectării sarcinilor ce ne revin din planul pe 1985, a angajamentelor asumate, în fața organizației de partid a municipiului București și a conducerii superioare de partid, precum și condițiile optime pentru pregătirea și demararea cu succes a planului pe 1986".

Documentar

Zonele libere

CONTINUÎND tradiția celebrelor porturi libere Gilbraltar, Hong Kong și Singapore, situate în importante puncte de intersecție a unor rute maritime, prin care se deplasau o mare parte a fluxurilor comerciale internaționale, zonele libere au cunoscut în ultimele două decenii o dezvoltare deosebită. Renașterea interesului firmelor din țările industrializate pentru utilizarea facilităților oferite de zonele libere s-a datorat apariției unor factori în cadrul economiei mondiale cu influență directă asupra comerțului internațional. Astfel :

● Ascuțirea concurenței pe o piață internațională puternic afectată de inflație a determinat un număr tot mai mare de firme occidentale să-și creeze baze de producție la costuri scăzute, în zonele libere, beneficiind în special de avantajele unei forțe de muncă locale abundente și ieftine ;

● Presiunile generate de dezvoltarea industrială intensivă a țărilor avansate asupra mediului lor înconjurător au favorizat apariția unui proces de reamplasare a unor sectoare industriale din industria chimică și metalurgică, în special într-o serie de zone libere din Asia.

● Țările în curs de dezvoltare au aplicat în ultimii ani politici de stimulare cantitativă și calitativă a ofertei de zone libere, care să contribuie în final la atingerea unor obiective majore ale dezvoltării lor economice: sporirea locurilor de muncă, intensificarea transferului de tehnologie, promovarea exporturilor.

În condițiile actuale, zona liberă poate fi definită ca o suprafață de teren delimitată prin frontiere naturale sau artificiale, în cadrul unui important punct de tranzit al mărfurilor de export-import, pe care se desfășoară complexe activități comerciale și de prelucrare, reglementate precis prin legi și acte normative ce permit accesul mărfurilor în regim vamal liberalizat și fără restricții de cantitate.

Procesul rapid de dezvoltare a zonelor libere nu a însemnat numai o creștere a numărului lor, ci și o specializare a funcțiunilor lor pe fondul unei creșteri a complexității activității, astfel încît o clasificare adoptată de organizațiile internaționale O.N.U.D.I. și U.N.C.T.A.D. cuprinde în prezent următoarele forme de zone libere :

1. **Zone portuare scutite de impozite,** situate de regulă pe insule și folosite frecvent de companiile transnaționale și companiile de navigație pentru efectuarea unor operațiuni simple.

2. **Zone libere de depozitare,** înființate în spații limitrofe sau în porturi, pentru a oferi condiții de stocare a mărfurilor destinate consumului final în țări sau regiuni învecinate.

3. **Porturi libere,** cuprinzînd de regulă numai anumite părți ale porturilor care sînt specializate în operațiuni de transbordare și depozitare a mărfurilor în regim vamal liberalizat.

4. **Zone libere comerciale,** cunoscînd cea mai mare răspîndire pînă la începutul deceniului trecut, acestea aveau ca funcție principală aprovizionarea cu mărfuri din import a marilor piețe de consum.

5. **Zone libere industriale de export :** înregistrînd cea mai dinamică dezvoltare începînd din a doua jumătate a deceniului trecut, ele au devenit cea mai complexă formă de zonă liberă, prin trecerea pe scară tot mai largă la fabricarea unor produse competitive la export.

6. **Zone libere de producție pentru import :** forma cea mai recentă, constituite de regulă pe teritoriul țărilor industrializate și specializate în producerea unor mărfuri pe bază de componente importate avantajos din alte țări. Produsele sînt realizate în acest fel în afara cadrului vamal și în final sînt importate la prețuri competitive pe piețele interne ale țărilor în care se găsesc astfel de zone.

Pornind de la motivația puternică a firmelor din țările avansate și în special a companiilor transnaționale, de a găsi plasamente avantajoase de capital în vederea sporirii competitivității produselor lor, prin utilizarea oricărui disponibil ieftin de forță de muncă, tot mai multe țări în curs de dezvoltare au înființat zone libere pe teritoriile lor. Acest proces s-a accentuat și mai mult în ultimii ani, astfel încît în 1982 numărul zonelor libere aflate în funcțiune în întreaga lume ajungea la circa 370.

Fiind o funcție a interesului unui grup numeros, care cuprinde în prezent peste 1 000 de firme din țările cu economie de piață, **concentrarea geografică** a diferitelor tipuri de zone libere a fost determinată de o serie de factori regionali specifici.

Dimensiunile zonelor libere diferă și ele de la o regiune la alta în funcție de natura activităților specifice, stadiul de dezvoltare a infrastructurii, volumul traficului de mărfuri, particularitățile fizico-chimice ale mărfurilor tranzitate sau depozitate. Nivelul optim de mărime al unei zone libere este considerat în prezent ca fiind situat între 40 și 200 ha.

Amplasarea zonei libere trebuie să țină cont de apropierea ei de rutele internaționale de transport și posibilitatea asigurării unei infrastructuri corespunzătoare. Din analiza experiențelor reușite ale unor zone libere, care efectuează un volum mare de operațiuni rezultă că majoritatea sînt situate în porturi maritime și fluviale, aeroporturi sau noduri de cale ferată, dispunînd de resurse suficiente de energie și apă, de dotări cu spații de depozitare, de mijloace moderne proprii pentru manipularea și transportul mărfurilor, de mijloace rapide de telecomunicație și spații edilitare pentru firme, bănci și hoteluri.

Fiind considerată de utilizatori ca un element de bază pentru perspectivele de dezvoltare a zonelor libere, **infrastructura** acestora este modernizată în mod continuu prin îmbunătățirea dotărilor portuare cu mijloace de manipulare de randament ridicat, crearea de spații de depozitare specializate pe tipurile mărfurilor tranzitate, construirea de dane specializate.

Atras de cele mai multe ori de costul redus al forței de muncă locale, grupul firmelor occidentale, care desfășoară activități productive și comerciale în zonele libere, caută să beneficieze din plin de faptul că raportul dintre nivelurile de salarizare ale țărilor gazdă de zone libere și ale țărilor industrializate se înscrie între o limită minimă de 1:10 și o limită maximă de 1:60.

Aceste niveluri reduse de salarizare, situate adesea sub 2 dolari pe zi, se referă la o abundentă forță de muncă, care conform aprecierilor U.N.C.T.A.D. se cifrează în prezent la aproximativ 1 milion de muncitori și reprezintă circa 2,8% din întreaga forță de muncă ocupată în industrie în țările în curs de dezvoltare.

Transferul de tehnologie realizat de țările capitaliste dezvoltate prin intermediul zonelor libere este în primul rînd o funcție a intereselor firmelor acestora, raportate la gradul de calificare al forței de muncă și la nivelul de dezvoltare al infrastructurii, fiind totodată influențat de strategia de promovare urmărită de administrațiile zonelor libere. Sub impertiul unui astfel de complex de factori, gama ramurilor industriale dezvoltate în cadrul zonelor libere s-a diferențiat destul de mult, cuprinzînd sectoare productive alimentare, textile, de încălțăminte, de artizanat, de mobilă, chimice, electronice, optice, de autovehicule, de nave și chiar siderurgice.

Împreună cu forța de muncă și infrastructura, un alt element important pentru motivarea firmelor în luarea deciziei de implantare în zona liberă îl constituie stimulentele oferite de autoritățile locale. Din practica majorității zonelor libere ale lumii rezultă că, alături de scutirea de taxe vamale acordată de toate zonele libere, stimulentele folosite în mod uzual de autorități pot fi grupate în trei categorii ; reduceri sau scutiri de impozite pe anumite perioade de timp, concesii tarifare la prestările de servicii și acordarea de asistență financiară.

În dorința lor de a atrage capitalul străin în perioade cît mai scurte de timp în vederea dezvoltării rapide a zonelor libere, țările în curs de dezvoltare au început să se angajeze într-o „concurență a stimulentelor acordate". Ca urmare, în ultimii ani s-au făcut unele încercări de armonizare a acestor stimulente pe plan internațional, dar în practică un astfel de obiectiv s-a dovedit a fi foarte greu de atins.

O ierarhie a elementelor de atracție, considerate de firmele particulare în procesul de alegere și utilizare a diferitelor zone libere ale lumii, reliefează următorii factori de importanță deosebită : stabilitatea politică, economică și valutară, costul și disponibilitatea forței de muncă, infrastructura zonei și asistența acordată de guvern pe parcursul stabilirii și funcționării firmei în zonă. În același timp s-a constatat că aceste firme acordă mai puțină atenție următoarelor aspecte : capacitatea de absorbție a pieței țării gazdă, posibilitatea calificării locale a forței de muncă, experiența autohtonă în domeniul tehnologiilor de vîrf, asistența guvernului la alegerea partenerilor pentru societățile mixte și elaborarea studiilor de fezabilitate.

Succesul zonelor libere și efectele recesiunii economiei mondiale determină în ultimii ani tot mai multe organizații internaționale și numeroși experți să încerce evaluări cu privire la evoluția lor viitoare. Cele mai multe din aceste analize apreciază că pentru diminuarea efectelor de instabilitate economică, zonele libere vor căpăta forme mai complexe prin diversificarea obiectivelor, mărirea dimensiunilor și creșterea nivelului lor de integrare.

Prototipul zonei libere a viitorului va fi o zonă industrială de export sau de import, care va include o zonă comercială, spații de depozitare și va fi amplasată nu numai în porturi și aeroporturi, ci și în interiorul țărilor în curs de dezvoltare, sau la granițele acestora cu țările industrializate, sub forma unor „zone libere pentru investiții".

Constantin FĂCIU

R.P. BULGARIA

Adaptarea producției la cerințele pieței externe

Cuprinzînd practic toate aspectele vieții economice a țării, noul mecanism economic aplicat în Bulgaria pune în fața activității de comerț exterior probleme de o importanță deosebită, între care adaptarea, pe cît posibil nemijlocită, a producției la cerințele pieței externe.

Perfecționările avute în vedere urmăresc să înlăture treptat diviziunea artificială a muncii între „producători puri" și „comercianți puri" și să confere **complexului național de comerț exterior** (care grupează organizații și organe cu atribuții în domeniul schimburilor externe și în primul rînd întreprinderile producătoare, organizațiile de export-import, organul central de planificare, Ministerul Comerțului Exterior) o funcționalitate sporită, începînd de la elaborarea planurilor și încheind cu problemele adaptării flexibile la schimbările intervenite pe piața externă.

În ceea ce privește **planificarea** schimburilor externe la nivel central este de subliniat faptul că aceasta își păstrează funcțiile cunoscute, pornind de la cîteva considerente esențiale: programele de dezvoltare a economiei naționale sînt concepute ca un întreg unitar, în conformitate cu care se construiesc și se dezvoltă capacitățile de producție; cea mai mare parte a producției de export este „vîndută" cu anticipație, prin contractele și acordurile internaționale de specializare și cooperare în producție; întreprinderilor producătoare li se repartizează o cotă corespunzătoare din sarcinile de export stabilite la nivel central, în concordanță cu orientările strategice ale schimburilor externe ale țării. Conducerea planificată la nivel central nu epuizează însă **posibilitățile întreprinderilor de a dezvolta producții exportabile.** Ceea ce este nou în condițiile perfecționărilor adoptate constă în dreptul întreprinderilor producătoare de a-și extinde și diversifica activitatea de export, cu condiția ca aceasta să nu împiedice îndeplinirea obligațiilor ce le revin prin planul de stat. Se prevăd de asemenea, măsuri de stimulare a acestei tendințe de diversificare flexibilă a nomenclatorului de export.

Cele mai importante perfecționări aduse de noul mecanism economic în comerțul exterior se localizează în domeniul **organizării activității întreprinderilor,** pentru depășirea amintitei diviziuni rigide a atribuțiilor între producători și organizații de comercializare și a unor neajunsuri decurgînd din aceasta. Practica anterioară a pus în evidență, de exemplu, apariția unor interese divergente ale celor două categorii de unități. Producătorii erau interesați aproape exclusiv în obținerea unor prețuri interne de livrare la export cît mai ridicate, ca sursă a creșterii beneficiului, independent de eficiența exportului la nivelul organizațiilor de comerț exterior sau la cel al economiei naționale. Invers, organizațiile de comerț exterior tindeau să obțină reduceri ale prețurilor interne, care să le permită o rentabilitate mai ridicată a exportului. Desigur, producătorii dispuneau în principiu de posibilitatea creșterii beneficiului printr-o pronunțată reducere a costurilor, care să le permită și scăderea prețurilor interne de livrare, venind în întîmpinarea organizațiilor comerciale, însă experiența a demonstrat existența unor limite obiective.

Redefinirea atribuțiilor în domeniul schimburilor externe urmărește **implicarea cît mai directă a întreprinderilor producătoare** în operațiunile de comerț exterior, punerea lor în contact direct cu exigențele pieței externe. Are loc o deplasare a centrului de greutate spre întreprinderile producătoare, cărora li se oferă posibilități alternative privind desfacerea produselor proprii. Noul mecanism economic conferă de exemplu uniunilor economice și întreprinderilor componente dreptul de a efectua exportul prin compartimente speciale sau organizații proprii de comerț exterior. O altă modalitate o reprezintă participarea la asociații de comerț exterior care exportă producția mai multor întreprinderi similare.

În noile condiții, compartimentele, organizațiile sau asociațiile de comerț exterior își desfășoară activitatea ca o continuare specifică celei desfășurate de întreprinderile producătoare, sincronizîndu-și acțiunile și avînd interese convergente cu acestea. **Apropierea de producție** este un obiectiv principal în întreaga organizare actuală a activității de comerț exterior.

Pentru a stimula adaptarea producției la exigențele pieței externe, organizațiile de comerț etxerior oferă întreprinderilor producătoare cărora le aparțin sau pe care le deservesc informații cu privire la tendințele pe plan mondial ale ramurii, direcțiile progresului tehnico-științific în domeniul respectiv, date referitoare la mașinile, materiile prime, materialele și tehnologia cele mai adecvate. Organizațiile de comerț exterior întocmesc pe această bază studii privind evoluția conjuncturii, elaborează propuneri privind abordarea unor noi piețe și forme de promovare. Ele participă cu propuneri la elaborarea programelor de producție ale întreprinderilor pentru perfecționarea structurii exportului și creșterea eficienței sale. În acest cadru, organizațiile de comerț exterior devin **inițiatoare ale unor reorganizări și restructurări ale producției.**

Întreprinderilor producătoare li se creează condiții pentru procesul de adaptare, între care mijloacele din „fondul valutar" și cele din fondul pentru asimilarea de noi produse.

Ministerul Comerțului Exterior are atribuții sporite privind controlul aplicării reglementărilor privind desfășurarea activității în acest domeniu și elaborează strategia de export și import. O serie de acțiuni sînt concentrate în direcția intensificării schimburilor externe, îmbunătățirii structurii și diversificării formelor de cooperare. În ansamblu, ministerul de resort își orientează eforturile spre susținerea dezvoltării intensive a economiei și asigurarea să pe termen lung cu resursele materiale necesare.

Perfecționarea mecanismului economic general în Bulgaria este concepută ca un proces continuu, direcția principală urmată în domeniul comerțului exterior fiind, ca și în actuala etapă, asigurarea unui contact direct al producătorilor cu piața internațională, în condițiile unei legături tot mai strînse între organizațiile de comerț exterior și cele producătoare.

Grigor ILIEV
„Ikonomiceski Jivot"

Programe de dezvoltare

CANADA: mutații structurale în economie

ȚARĂ cu o economie dezvoltată, atît sub aspectul dotării cu factori de producție, cît și al resurselor naturale, materiale și financiare, cu un nivel ridicat al venitului pe locuitor, Canada înregistrează în actuala etapă de relansare un ritm de creștere economică situat în jurul mediei pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate (4,7 la sută în 1984).

Actualul guvern conservator al Canadei pare să urmeze politica economică promovată de S.U.A., considerînd că poate stimula activitatea economică și reduce rata șomajului prin încurajarea inițiativei private și diminuarea intervenției statului în economie. În această direcție, a întăririi funcțiilor pieței, se înscriu măsurile anunțate recent — și care vor intra în vigoare începînd cu 1 iunie — de abolire a reglementărilor și impozitelor federale în industria petrolului și produselor petroliere.

Creșterea economică și dezvoltarea Canadei sînt atribuite mărimii și bogăției teritoriului, agriculturii sale, pădurilor și pescuitului, considerente la care se adaugă o importantă bază prelucrătoare, punerea în valoare din ce în ce mai rapidă a bogățiilor sale minerale și energetice și o populație activă, dinamică și de înaltă calificare.

În ultimii ani, în economia canadiană au loc o serie de mutații structurale. În industrie s-au petrecut sau sînt în curs de realizare restructurări profunde vizînd sporirea gradului de prelucrare a materiilor prime disponibile, utilizarea tehnologiilor de vîrf, a unor metode de transport moderne și folosirea adecvată a forței de muncă înalt calificată și suplă. În acest spirit, pentru cercetare-dezvoltare se alocă 1,4 la sută din P.I.B.

Agricultura Canadei este una din cele mai dezvoltate și moderne din lume, în ciuda faptului că numai o mică parte din suprafața țării este cultivată. Mare producătoare de cereale (peste 50 milioane tone) și în special de grîu (aproximativ 25 milioane tone), Canada exportă o bună parte din producția sa agroalimentară.

O trăsătură caracteristică a economiei canadiene constă în autoaprovizionarea cu cele mai multe resurse minerale și energetice, această țară situîndu-se de altfel pe primul loc în lume la producția de azbest (95 la sută din producția mondială), nichel (90 la sută), zinc, pe locul II la potasiu, molibden, argint, uraniu, pe locul III la aur, plumb, gaze naturale, pe locul IV la cupru, pe locul VI la minereu de fier și deținînd a șasea parte din rezervele de apă dulce de pe glob.

Cu toate acestea, Canada participă intens la diviziunea internațională a muncii, avînd o economie orientată spre exterior într-o proporție ridicată (exportul deține o pondere de 22,3 la sută în P.I.B.). Cu un volum total al comerțului exterior de peste 160 miliarde dolari S.U.A., ea se numără printre primele zece țări comerciale ale lumii, ceea ce este remarcabil dacă ținem cont că are o populație doar de 24 milioane locuitori.

Caracteristicile specializării Canadei în cadrul diviziunii internaționale a muncii o diferențiază de celelalte țări capitaliste dezvoltate, deoarece este exportator net de materii prime și semifabricate și importator net de produse finite cu grad ridicat de prelucrare. De asemenea, orientarea geografică a comerțului exterior canadian este deosebită prin concentrarea excesivă a acestuia pe relația S.U.A. (72 la sută la import și 73 la sută la export). Ponderea tuturor țărilor capitaliste dezvoltate este de 86 la sută la exportul canadian și de 88 la sută la import.

În acest context, relațiile externe dintre România și Canada au cunoscut o evoluție ascendentă. Acordarea reciprocă a tratamentului nediscriminatoriu (clauza națiunii celei mai favorizate) începînd cu 1971, încheierea unor acorduri și înțelegeri la nivel interguvernamental au stimulat dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări.

În structura exporturilor românești către Canada, principalele produse sînt tractoarele, autoturismele, confecțiile, încălțămintea, tricotajele, țesăturile, mobilierul, rulmenții etc. La import, în afară de cereale (în special orz), ponderea principală au avut-o, în general, materiile prime (azbest, celuloză, neferoase și minereu de fier), importîndu-se și unele utilaje (pentru industria celulozei, pentru poștă și telecomunicații etc.).

De asemenea, între România și Canada a fost elaborat un cadru juridic corespunzător pentru promovarea cooperării economice dintre întreprinderile românești și firmele canadiene. Pînă în prezent au fost înregistrate rezultate pozitive în cooperarea economică dintre România și Canada, acțiunile de pînă acum fiind încadrate în domenii cum sînt : dezvoltarea tehnologiilor de recuperare, rafinare și prelucrare superioară a țițeiului, în România și în cooperare pe terțe piețe cu parteneri canadieni, construirea unui tunel de încercări aerodinamice în țara noastră, participarea ca subfurnizor al firmei canadiene care a construit și pus în funcțiune în S.U.A. și în Iugoslavia un tunel aerodinamic și construirea centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă, cuprinzînd un contract de licență, unul de proiectare și asistență tehnică și unul de servicii de procurare, împreună cu acordarea de credit pentru finanțarea importurilor din Canada.

Relațiile economice, comerciale și de cooperare economică româno-canadiene vor spori în cincinalul 1986—1990. Se are în vedere majorarea și diversificarea exporturilor românești, în paralel cu o reorientare structurală.

Irina DUMITRIU

EVOLUȚII MONETARE

O săptămînă relativ liniștită

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII APRILIE a fost caracterizată pe piețele valutare de o activitate în general redusă, datorată parțial faptului că majoritatea piețelor europene rămîn închise două zile la sfîrșitul intervalului. De asemenea, după deprecierea masivă a dolarului din săptămînile precedente, operatorii au devenit mult mai prudenți. Fondul general rămîne însă deocamdată favorabil unei reveniri a dolarului la cote mai înalte, după cum se poate observa și din graficul alăturat.

În raport cu marca vest-germană, **dolarul S.U.A.** se situează la nivelul de 3,17 mărci/dolar. Există suport pentru cumpărarea dolarului la nivele de 3,9—3,10, după cum apar și tendințe de vînzare ale acestuia în jurul cotei de 3,17. Masa monetară internă americană a înregistrat în ultima săptămînă un surplus de 2,7 miliarde dolari, creștere așteptată și considerată relativ normală.

Lira sterlină, după o spectaculoasă apreciere de la nivele de 1,03 la peste 1,25 dolari/1 liră, este în scădere, actualmente situîndu-se la 1,20 dolari/liră. Dobînzile în Marea Britanie sînt de asemenea în scădere. Banca Angliei a efectuat cumpărări de dolari pe piața liberă, dar se apreciază că această acțiune a fost dictată de necesitatea acoperirii pozițiilor de dolari vînduți în urmă cu cîteva săptămîni, cînd toate băncile centrale europene au intervenit prin vînzări de dolari. Tot de pe piața Londrei se semnalează că rezervele britanice de devize libere se situează la nivelul de 15,35 miliarde dolari, la sfîrșitul lunii februarie 1985.

Piețele asiatice sînt în această perioadă confruntate cu posibilitatea de a integra un nou instrument financiar în cadrul serviciilor bancare pe care le oferă. Este vorba de așa numitele „opțiuni forex" mai mult utilizate pînă acum pe piețele din S.U.A. și Anglia, care oferă posibilitatea clientului comercial să-și acopere riscul de curs valutar, inerent în operațiunile comerciale obișnuite. Riscul este preluat de bănci în schimbul unui comision (care poate varia între 3—6 la sută în condițiile unor mișcări de curs bruște). Opiniile în privința reacției pieței la introducerea acestui instrument sînt diferite : Midland Bank Hong Kong — filială a băncii cu același nume din Londra — apreciază că „reacția inițială a fost pozitivă și recenta volatilitate a cursurilor valutare a fost factorul determinant în această direcție". Midland Bank a introdus „opțiunile" la filialele sale din Singapore, Hong Kong, Tokyo și Sydney.

Pe de altă parte, însă, filiala băncii americane „Bank of America" „are încă rezerve referitoare la posibilitățile de implementare" a acestui nou mecanism de acoperire a riscului de curs. La aceeași părere se raliază și Manfred Schauer, reprezentantul lui „European Asian Bank" care consideră că „s-ar putea ca opțiunile să fi venit prea devreme în Asia".

„Barclays" și „Citibank", principale bănci din Anglia și respectiv S.U.A., deși au raportat profituri din aceste operațiuni, au declarat că operațiunile au fost și sînt încă limitate din cauza costurilor ridicate.

Aurul a înregistrat o săptămînă mult mai liniștită decît cele precedente nivelele în săptămîna 1—5 aprilie a.c. situîndu-se în jurul cifrei de 317 dolari/uncie. Vineri 5 aprilie prețul a urcat la 321 dolari.

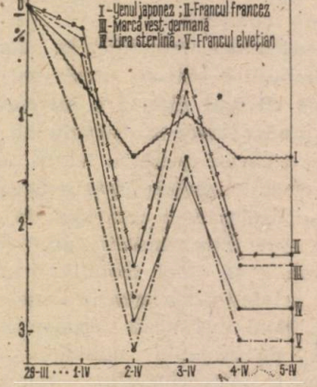

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 1—5 IV ; bază : 29 III 1985

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Contrapartidă — o formă de comerț în expansiune

CONSACRATĂ deja de practica economică drept o formă de schimb cu importanță crescîndă, contrapartida constituie obiectul unui mare număr de studii și estimări elaborate de organizații internaționale, instituții științifice sau publicații de specialitate. În numărul său din martie a.c., revista **„South"** abordează această problematică în special din unghiul de vedere al țărilor în curs de dezvoltare, dar și sub aspectul adaptărilor operate în țările dezvoltate.

Depășind rezervele și obstacolele cu care a fost confruntată inițial, în prezent contrapartida este utilizată în mod regulat de un număr de peste 80 de țări. Evaluări cantitative întreprinse pe un eșantion de 262 operațiuni în contrapartidă inițiate între 1977 și 1983 de țări în curs de dezvoltare indică drept parteneri pentru aceste tranzacții : — țări industrializate (54% din total), în special Japonia, S.U.A., R. F. Germania, Franța și Olanda ; — țări în curs de dezvoltare (29%) ; — țări socialiste europene (17%). Concluziile rezultate trebuie însă considerate cu rezerve, chiar numai pentru faptul că eșantionul este sensibil inferior numărului real de tranzacții.

În ce privește măsurile de adaptare la această formă de comerț, revista citată menționează : ● constituirea de către bănci americane și europene a unor unități pentru servicii financiare legate de operațiunile în contrapartidă ; ● crearea în cadrul mai multor societăți transnaționale, cum sînt „General Motors", „British Aerospace", „Rolls Royce", a unor departamente specializate ; ● realizarea de către mari firme, de exemplu „General Electric" și „Metallgesellschaft", a unor operațiuni în contrapartidă pentru alte companii ; ● creșterea numărului de companii comerciale sau firme de asistență juridică specializate în operațiuni în contrapartidă.

U.R.S.S. — dezvoltarea schimburilor externe

POTRIVIT informațiilor recent publicate de săptămînalul **„Ekonomiceskaia gazeta"** (nr. 12, martie 1985) volumul schimburilor comerciale externe ale U.R.S.S. a înregistrat în 1984 o creștere cu 9,6% față de anul anterior, atingînd 139,7 miliarde ruble, din care exportul reprezintă 74,4 miliarde ruble. Sporul de 6,5 miliarde ruble realizat la export se datorează, după cum menționează sursa citată, unei majorări a livrărilor de produse considerate tradiționale, respectiv țiței, produse petroliere, mașini, utilaje și mijloace de transport, cărora li se adaugă produse ale unor ramuri caracterizate printr-o dinamică foarte susținută în ultimii ani, de exemplu cele ale industriei chimice și petrochimiei. Grupele de produse menționate dețin de altfel ponderi însemnate în totalul exportului U.R.S.S. (vezi tabelul). La import, creșteri semnificative au înregistrat achizițiile de bunuri de consum alimentare și nealimentare și de mașini și utilaje.

Structura pe grupe de produse a comerțului exterior al U.R.S.S. în anul 1984

în %

	Export	Import
Total	100	100
Mașini, utilaje și mijloace de transport	12,5	36,6
Combustibili și energie electrică	54,4	6,1
Minereuri și concentrate, metale și produse din acestea	7,2	8,3
Produse chimice, îngrășăminte și cauciuc	3,5	4,5
Materiale ale industriei prelucrării lemnului, celulozei și hîrtiei	2,8	1,2
Materii prime textile și semifabricate	1,2	1,6
Produse alimentare și materii prime pentru acestea	...	22,5
Bunuri industriale de consum	1,8	11,7

Sursa : După Ekonomiceskaia gazeta, nr. 12/1985

Evaluarea rezultatelor înregistrate în domeniul comerțului exterior în primii 4 ani ai cincinalului în curs pune în evidență realizarea în acest interval a unui volum de schimburi însumînd 497 miliarde ruble, comparativ cu 365 miliarde ruble în întregul cincinal anterior. Schimburile externe cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. au cunoscut o accelerare, ceea ce s-a reflectat și în creșterea ponderii lor în totalul comerțului exterior al U.R.S.S., la 52,1% în 1984, față de 48,6% în 1980.

Biotehnologiile în agricultură

UNUL dintre domeniile în care impactul progreselor realizate de cercetarea biotehnologică dobîndește proporții considerabile îl reprezintă fitotehnia și în primul rînd producția de semințe ameliorate. Literatura de specialitate sesizează în acest context cîteva consecințe de natură economică, între care se detașează interesul crescînd al unor mari firme din domeniul industriilor chimică, farmaceutică, alimentară ș.a. pentru valorificarea comercială a rezultatelor obținute în producția de semințe prin aplicarea metodelor biotehnologiei. De regulă marile firme, cum sînt „Monsanto", „Ciba Geigy", „Sandoz", „ICI", nu dezvoltă centre proprii de cercetare, ci achiziționează sau controlează un număr de firme și centre specializate în cercetări genetice. Explicația acestui proces rezidă în dimensiunile potențiale ale pieței produselor respective, în avantajele economice și extraeconomice ale avansului tehnologic în domeniu. Conform unor evaluări efectuate de organisme oficiale din S.U.A., volumul comerțului mondial cu semințe ameliorate ar putea atinge nivelul de 30 miliarde dolari, ceea ce reprezintă în sine un factor stimulator al competiției. Este cunoscut faptul că biotehnologiile permit deja, sau fac posibilă obținerea de soiuri cu însușiri noi ale plantelor reprezentînd culturi alimentare de bază, de natură să modifice sau să revoluționeze tehnologiile de cultivare. Orientarea, de exemplu, a cercetărilor spre crearea de soiuri avînd capacitatea de a substitui parțial sau integral prin procese biologice aplicarea de îngrășăminte și mijloace de protecție chimică sau de plante cu rezistență deosebită la condiții meteoclimatice excesive conduce la avantaje economice încă dificil de evaluat. Competiția pentru asigurarea și conservarea de materiale genetice necesare cercetărilor în acest domeniu dobîndește proporții interstatale. Se estimează că în prezent S.U.A. dispun de 240 mii sorturi de materiale genetice pentru diferite culturi agricole, la distanță considerabilă situîndu-se Marea Britanie (70 mii), Italia (37 mii), Japonia (34 mii), R.F. Germania (27 mii).

Cuba : perfecționarea sistemului bancar

PRIN reglementări introduse la finele anului precedent, sistemului bancar cubanez i se conferă atribuții sporite în controlul și utilizarea mai eficientă a resurselor economice, corelate cu ansamblul măsurilor de perfecționare a sistemului de conducere și planificare a economiei. După cum relevă agenția **„Prensa Latina"**, sistemului bancar național îi revin sarcini privind asigurarea creditelor pe termen scurt, reglementarea circulației monetare, controlul asupra utilizării fondurilor de retribuire, supervizarea disciplinei de casă și de plăți, verificarea modului de îndeplinire a normativelor contractuale și tehnice care reglementează procesul investițional. Prin mijloace specifice, Banca Centrală a Cubei trebuie să acționeze pentru reducerea costurilor, prevenirea acumulărilor excesive de materii prime la întreprinderi, ca și pentru asigurarea echilibrului între încasările populației și oferta de bunuri și servicii. În cadrul unui experiment, banca respectivă aplică un tratament preferențial în ce privește dobînzile întreprinderilor cu eficiență ridicată.

Unităților din sectorul agrozootehnic li se acordă o atenție specială, atît sub aspectul majorării posibilităților de creditare, cît și al controlului mai riguros privind utilizarea fondurilor.

În ceea ce privește relațiile financiare externe, pe lîngă atribuțiile directe, Banca Centrală a Cubei are posibilitatea, în condițiile noilor reglementări, de a acorda și altor instituții bancare licențe pentru activități în domeniul respectiv.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 12 aprilie 1985

— Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — obiectiv important al dezvoltării multilaterale a României (II) **(Alexandru Ignat)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil (dezbatere) 3

— Perfecționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială. Exigențe ale raportului furnizori-beneficiari **(Daniel Mărgus)** 6

— Campania agricolă de primăvară
● Amplă mobilizare pentru accelerarea lucrărilor **(Gh. N. Iosif)** 8
● Măsuri eficiente pentru prevenirea degradării solului **(Ion Bianu)** 9

— Prioritate producției pentru export **(Gheorghe Zdrenghea)** 10

— Instrumente de evaluare a calității construcțiilor **(Radu Negru)** 12

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Unele considerații cu privire la eficiența economică a utilizării roboților industriali **(Dimitrie Rebușapcă)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Microelectronica și tehnica de calcul în procesele de reglaj și testare **(Paul Svasta, Iulian Svasta, Alexandru Purcea)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Autoîntreținerea ciclului investițional și procesul dezvoltării economice **(L. Albu, G. Georgescu)** 18

— Aspecte din rezistența economică a poporului român împotriva hitlerismului (II) **(Iosif I. Adam)** 20

— Industrie-agricultură : o corelație fundamentală a progresului economic **(Sabin Nica)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Economiști români cu privire la rolul industriei și meseriilor (III) **(Toader Ionescu)** 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Indicatorii activității economice **(C. C. Popescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cooperarea tripartită — formă modernă de participare la diviziunea internațională a muncii (I) **(Costea Munteanu)** 26

— Documentar. Zonele libere **(Constantin Fâciu)** 28

— R. P. Bulgaria. Adaptarea producției la cerințele pieței externe **(Grigor Iliev)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The new agricultural revolution — an important goal of our country's economic and social progress (II) **(Alexandru Ignat)** 1
— The exemplary carrying out of the plan — at all indicators — under the conditions of the strict cuts of energy and fuel consumption. A debate. 3
— The improvement of the techno-material supply mechanism. Requirements of the supplier — beneficiary relationship **(Daniel Mărgus)** 6
— The priority of the export production **(Gheorghe Zdrenghea)** 10
— Assessment and ensurance elements of the constructions quality **(Radu Negru)** 12
— Considerations on the economic efficiency of the use of industrial robots **(Dimitrie Rebușapcă)** 14
— Microelectronics and computers in testing and adjustment processes **(Paul Svasta, Iulian Svasta, Alexandru Purcea)** 16
— Self-sustaining the investment cycle and tre economic development process **(L. Albu, G. Georgescu)** 18
— Aspects of the economic resistance of the Romanian people against Hitlerism (II) **(Iosif I. Adam)** 20
— Industry-agriculture — a major correlation of the economic progress **(Sabin Nica)** 21
— Schools ● trends ● economists. Romanian economists on the role of industry and trades (III) **(Toader Ionescu)** 22
— Trilateral cooperation — a modern form of participation to the international labor division (I) **(Costea Munteanu)** 26
— The free zones. A documentary **(Constantin Fâciu)** 28
— Bulgaria. Adapting production to the demands of the foreign market **(Grigor Iliev)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Осуществление новой революции в сельском хозяйстве — важная задача экономического и социального прогресса страны (II) **(Александру Игнат)** 1
— Примерное выполнение плана по всем показателям в условиях строгого снижения энергетических и топливных затрат (обсуждение) 3
— Совершенствование механизма материально-технического снабжения. Требования отношения поставщик — получатель **(Даниэл Мэргуш)** 6
— Приоритет экспортной продукции **(Георге Здренгя)** 10
— Элементы оценки и обеспечения качества строительства **(Раду Негру)** 12
— Некоторые соображения по поводу экономической эффективности использования промышленных роботов **(Димитрие Ребушапкэ)** 14
— Микроэлектроника и вычислительная техника в процессах наладки и испытания **(Паул Сваста, Юлиан Сваста, Александру Пурча)** 16
— Самоподдержание цикла капиталовложений и процесс экономического развития **(Л. Албу, Дж. Джеорджеску)** 18
— Аспекты экономического сопротивления румынского народа в борьбе с гитлеризмом (II) **(Иосиф И. Адам)** 20
— Промышленность — сельское хозяйство: основное соотношение экономического прогресса **(Сабин Ника)** 21
— Школы — течения — экономисты. Румынские экономисты о роли промышленности и ремесел (III) **(Тоадер Ионеску)** 22
— Трехстороннее кооперирование — современная форма участия в международном разделении труда (I) **(Костя Мунтяну)** 26
— Экономическая информация. Свободные зоны **(Константин Фычу)** 28
— Н.Р. Болгария. Приспособление производства к потребностям внешнего рынка **(Григор Илиев)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

Ţesături din in şi in în amestec cu alte materii prime, pentru decoraţiuni interioare şi articole de camping

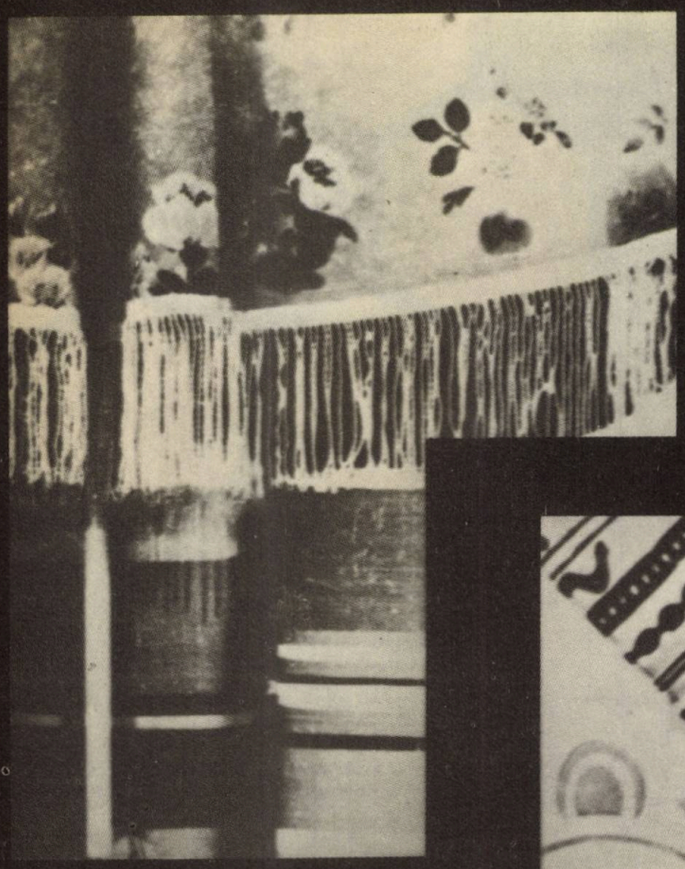

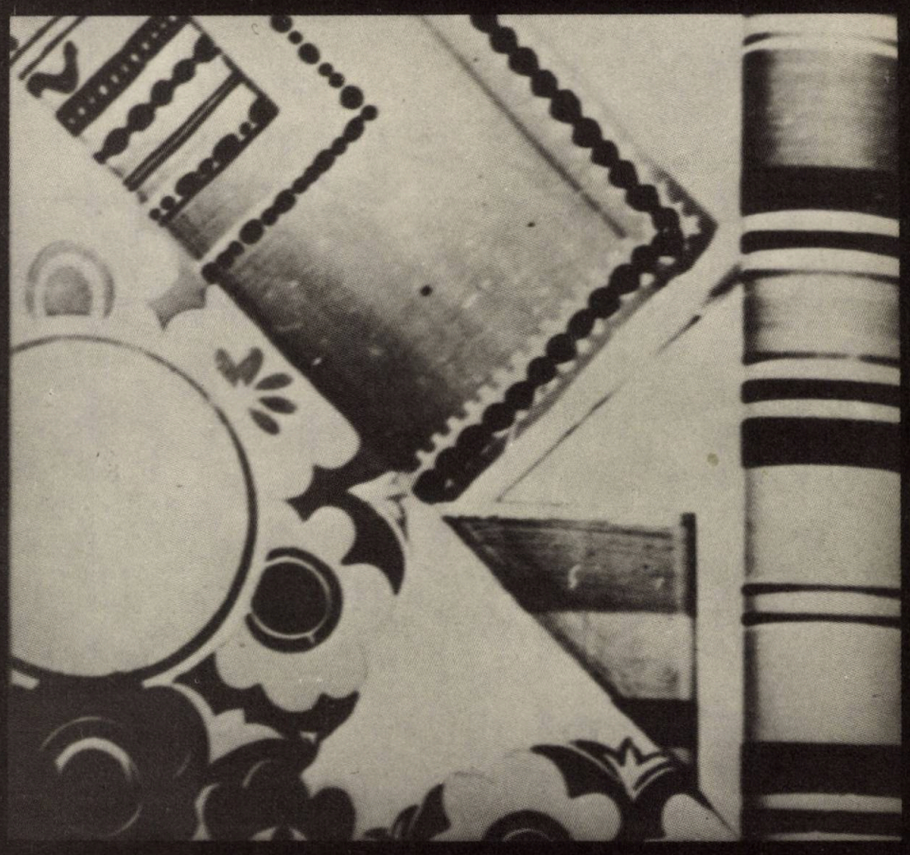

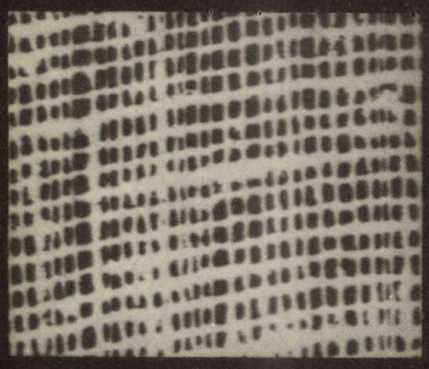

- *draperii, huse, traverse, feţe de masă, şervete de bucătărie, lenjerie de pat, ţesături pentru şezlonguri, scaune de camping, genţi, sacoşe de plajă;*
- *frumoase, moderne, practice, rezistente, uşor de întreţinut, au o mare rezistenţă la soare şi la spălări repetate*

UN BOGAT SORTIMENT DE ŢESĂTURI DIN IN ŞI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME ÎN TOATE MAGAZINELE COMERŢULUI DE STAT

SĂNĂTATE, VIGOARE, LONGEVITATE

prin:

1985 APR 2 0

APILARNIL (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, climacteriu, astenie sexuală, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stări care necesită tonice şi trofice generale metabolismului.

APILARNILPROP (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, în convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, astenie sexuală, climacteriu, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stările care necesită tonice şi trofice generale metabolismului.

Datorită principiilor active din propolis, APILARNILPROP acţionează în diferite afecţiuni bucale ca antiseptic şi decongestiv antimicrobian, cicatrizant, anestezic local. Stimulează procesele de regenerare celulară ; se utilizează în stomatite, gingivoragii, parodontopatii marginale cronice.

Drajeurile APILARNILPROP sînt bine tolerate şi eficiente în tratamentul inflamaţiilor acute, subacute şi cronice laringo-traheo-bronhice. Contactul prelungit cu mucoasa bucală şi faringiană, resorbţia lentă a conţinutului, asigură efectele terapeutice locale şi generale.

În glosodinie reduce fenomenele inflamatorii locale. Substanţele cicatrizante şi antiseptice din propolis acţionează favorabil în boala ulceroasă, gastrite, colite şi enterocolite, formînd o peliculă protectoare.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

D 646

CREŞTEREA VENITULUI NAŢIONAL baza progresului economico-social al patriei

Numărul 16 ● Vineri 19 aprilie 1985

Sub semnul dorinței comune de a dezvolta relațiile prietenești româno-canadiene, în interesul reciproc, al cauzei destinderii, înțelegerii și cooperării între popoare

Vizita oficială a președintelui Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Canada

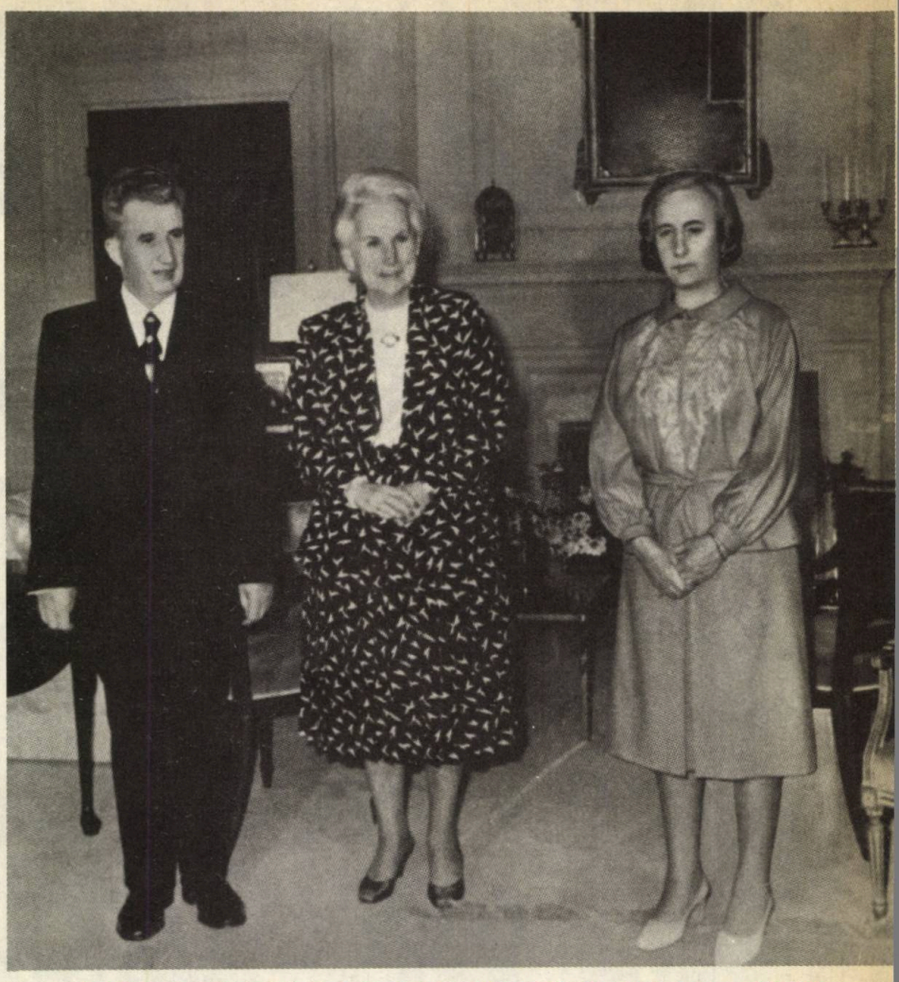

Întîlnire cu guvernatorul general al Canadei, doamna Jeanne Sauvé

Întîlnire cu primul ministru al Canadei, domnul Brian Mulroney

Creşterea venitului naţional — baza progresului economico-social al patriei

ÎN strategia făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate — proces de accentuată complexitate, ce are la bază concepţia ştiinţifică, realistă şi novatoare promovată de partidul nostru îndeosebi din anul 1965, de cînd la cîrma destinelor ţării se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, revoluţionar înflăcărat şi personalitate proeminentă a lumii contemporane — se distinge, prin însemnătate şi continuitate, opţiunea de politică economică cu privire la creşterea susţinută a venitului naţional. Categorie economică de maximă sinteză şi expresivitate a calităţii dezvoltării macro-sociale, resursă fundamentală a reluării procesului reproducţiei socialiste lărgite şi a ridicării nivelului de trai material şi spiritual al poporului, venitul naţional se situează în centrul concepţiei privind progresul viguros al complexului economic naţional. **„Trebuie să crească mai puternic venitul naţional** — arăta secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu. Să acţionăm în aşa fel încît societatea noastră să poată dispune de mijloacele necesare pentru a-şi realiza obiectivele sale de dezvoltare şi pentru a asigura poporului un nivel tot mai bun de viaţă materială şi spirituală, aceasta fiind, de altfel, esenţa societăţii socialiste, ţelul suprem al politicii partidului nostru".**

Caracterul ştiinţific al concepţiei partidului nostru cu privire la opţiunile strategice şi modalităţile practice de sporire continuă şi în ritm înalt a venitului naţional este deosebit de sugestiv ilustrat de evoluţia acestui indicator în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea. Astfel, după cum se desprinde din datele tabelului nr. 1, în intervalul 1965—1983, venitul naţional a crescut într-un ritm mediu anual de 7,7%, iar venitul naţional pe locuitor într-un ritm mediu anual de 6,7%. Această evoluţie evidenţiază, pe un plan important, capacitatea orînduirii socialiste de a valorifica superior potenţialul material, uman şi financiar de care dispune ţara, de a utiliza aceste acumulări în scopul ridicării nivelului general de civilizaţie materială şi spirituală al oamenilor muncii. Pe de altă parte, pune în evidenţă concepţia avansată, profund ştiinţifică elaborată şi aplicată începînd cu anul 1965, al cărei inspirat creator este tovarăşul Nicolae Ceauşescu, concepţie ce a pornit de la teza fundamentală potrivit căreia, în concordanţă cu nivelul de dezvoltare a economiei, cu exigenţele antrenării active, multilaterale şi competitive în economia mondială, numai activizarea factorilor calitativi este în măsură să asigure progresul pe mai departe al ţării, înfăptuirea obiectivelor istorice ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Tabelul nr. 1

Dinamica produsului social şi a venitului naţional

	1965	1970	1975	1980	1983
Produsul social	100	152	251	351	373
Venitul naţional	100	145	247	351	382
Venitul naţional pe locuitor	100	136	221	300	322

În acelaşi timp, dinamismul economiei naţionale, exprimat şi prin evoluţia venitului naţional, este rezultatul politicii consecvente promovate de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în ce priveşte repartizarea venitului naţional pentru acumulare şi consum. Apreciind cu deosebită clarviziune necesitatea menţinerii unei rate înalte a acumulării, ca o condiţie a dezvoltării rapide atît a potenţialului productiv al economiei, cît şi a nivelului de trai, în ultimele două decenii s-a alocat în medie o treime din venitul naţional pentru acumulare.

Importantele realizări obţinute de poporul nostru în planul dezvoltării sale economico-sociale, îndeosebi în perioada de cînd la cîrma destinelor ţării se află eminentul om politic şi înflăcăratul revoluţionar care este tovarăşul Nicolae Ceauşescu, evidenţiază că opţiunea pentru o rată înaltă a acumulării, judicios dimensionată, a acţionat şi acţionează ca factor accelerator al progresului economic şi social, ceea ce demonstrează interdependenţa puternică dintre mărimea şi eficienţa acumulării, intensitatea creşterii economice, a venitului naţional şi resursele destinate consumului populaţiei. **„Acumularea, deci alocarea unui procent important din venitul naţional pentru dezvoltare,** arăta secretarul general al partidului în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., **constituie o necesitate obiectivă, o lege a construcţiei socialiste pentru progresul general al societăţii şi ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului. Se poate spune că numai alocarea a 28—32 la sută din venitul naţional asigură reproducţia lărgită şi viitorul liber şi independent al unei naţiuni, al unui popor".**

Efectele pozitive ale modernizării structurilor economice

O PRIVIRE asupra strategiei creşterii şi utilizării eficiente a venitului naţional în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului pune în evidenţă modul ştiinţific în care au fost analizaţi şi armonizaţi factorii deosebit de complecşi şi cu evoluţii în continuă modificare, ce contribuie la evoluţia pozitivă a acestui expresiv indicator sintetic al dezvoltării, în contextul afirmării plenare a factorilor calitativi. Modernizarea structurilor economiei, reducerea consumurilor materiale şi energetice, asigurarea permanentă a echilibrului material şi financiar al dezvoltării, intensificarea creşterii productivităţii muncii, a ridicării calificării cadrelor şi promovarea susţinută a progresului tehnic reprezintă cîţiva dintre factorii integraţi în strategia dezvoltării calitative a economiei naţionale. Ne vom opri în cele ce urmează asupra unora dintre aceşti factori, priviţi din perspectiva influenţei pe care o vădesc asupra creşterii venitului naţional.

Un impact deosebit de puternic asupra asigurării unui ritm înalt de dezvoltare a venitului naţional în perioada 1965—1985 l-a avut şi îl are în continuare îmbunătăţirea structurii pe ramuri şi subramuri a economiei naţionale. Acest proces de amplă rezonanţă istorică învederează mai multe planuri (sau niveluri), precum şi o serie de tendinţe specifice unei etape sau alteia, unui anume cincinal. Astfel, ca proces de largă desfăşurare se detaşează industrializarea socialistă, proces care a antrenat o dată cu făurirea unei structuri industriale moderne şi prefaceri de fond în marea majoritate a sferelor vieţii sociale. Industrializarea a permis schimbarea profilului economiei româneşti — de la o economie precumpănitor agrară în perioada interbelică la o economie industrial-agrară modernă, în plin avînt — a asigurat şi asigură în continuare ridicarea nivelului tehnic al celorlalte ramuri economice, valorificarea superioară a resurselor naturale şi umane, apropierea judeţelor în ceea ce priveşte nivelul de dezvoltare. În acest cadru, trebuie subliniat nu numai faptul că greutatea specifică a industriei în structura creării venitului naţional a crescut considerabil — de la 48,9% în anul 1965 la 60,2% în 1983 (creştere cu mult superioară precedentei perioade de 15 ani, 1950—1965, cînd sporul respectiv a fost de numai 4,9 puncte), dar însăşi creşterea rapidă a venitului naţional în această perioadă nu ar fi fost cu putinţă fără forţa de susţinere a industriei (tabelul nr. 2).

Creşterea ponderii industriei în crearea venitului naţional a avut loc în condiţiile şi ca urmare a unui proces de modernizare a structurii economiei în ansamblu, precum şi a structurii industriei ca atare. Astfel, pe fondul reducerii relative a greutăţii specifice a agriculturii, au cunoscut dezvoltări mai importante ramurile industriei extractive şi producţia de energie electrică, precum şi subramurile industriale care stimulează creaţia tehnico-ştiinţifică, valorifică la parametri înalţi întregul potenţial naţional de resurse şi forţă de muncă. Industria construcţiilor de maşini, de echipamente şi componente electronice, industria chimică de sinteză fină şi mic tonaj reprezintă purtători ai progresului tehnic care asigură sporirea venitului naţional în concordanţă cu actualele exigenţe ale economicităţii: consumuri materiale şi energetice reduse, încorporarea cu precădere a unor activităţi de înaltă califi-

are, realizarea acelor produse care pot participa competitiv a schimbul de valori ce se desfăşoară pe piaţa mondială.

Impactul factorilor intensivi în strategia creşterii economiei naţionale

DUPĂ CUM se desprinde din concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, creşterea continuă, sistematică a venitului naţional este influenţată de o serie de factori, cu puternic caracter intensiv, între care : creşterea productivităţii muncii sociale, sporirea volumului de muncă socială prestată în sfera producţiei materiale şi reducerea ponderii cheltuielilor materiale de producţie în produsul social.

Factorul cel mai important şi hotărîtor de creştere continuă a venitului naţional şi a avuţiei sociale în orînduirea noastră socialistă este **creşterea necontenită a productivităţii.**

Pornind de la concepţia secretarului general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu privire la dezvoltarea calitativ intensivă a industriei şi economiei româneşti, partidul şi statul nostru au acordat şi acordă o deosebită atenţie creşterii productivităţii muncii sociale — indicatorul cel mai expresiv în acest sens. În acest scop au fost luate şi se iau permanent măsuri pentru promovarea susţinută a progresului tehnic şi ridicarea continuă, pe această bază, a nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, pentru transformarea cantităţii într-o nouă calitate, dezvoltarea bazei interne de materii prime, gospodărirea raţională a combustibililor şi energiei, realizarea unor produse de mare tehnicitate şi de calitate superioară, reducerea accentuată a cheltuielilor de producţie şi cu deosebire a cheltuielilor materiale, diminuarea substanţială a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie, recuperarea, reciclarea şi refolosirea materialelor, pieselor, subansamblelor etc. În acelaşi timp, o atenţie deosebită se acordă utilizării complete, intensive şi cu eficienţă maximă a mijloacelor fixe, ieftinirii lucrărilor de investiţii, introducerii unui regim sever de economii în toate domeniile de activitate, intensificării ritmului de înnoire şi modernizare a produselor, valorificării superioare a tuturor resurselor materiale, a întregului potenţial, întăririi ordinii şi disciplinei etc.

În aceste condiţii, ultimele două decenii se vădesc ca anii celor mai profunde şi intense transformări calitative în economia românească. Numai în perioada 1965—1983 productivitatea muncii pe o persoană în industrie şi în construcţii-montaj în antrepriză a sporit de circa 3 ori, iar în transportul feroviar de circa 2 ori. Efect al acestor creşteri însemnate, venitul naţional a sporit într-un ritm mediu anual de 7,7%, producţia industrială de 10%, producţia agricolă de aproape 4%, volumul comerţului exterior de 11,6%, volumul investiţiilor de peste 8%, în timp ce populaţia ocupată în sfera producţiei materiale a sporit într-un ritm mediu anual de numai 0,4%. Adăugînd, la aceasta, eforturile continue pentru reducerea susţinută a consumurilor specifice de materii prime, materiale, precum şi de energie, avem evidenţiaţi cei mai însemnaţi dintre factorii care au permis creşterea productivităţii muncii sociale, precum şi devansarea — tot mai accentuată spre finele perioadei amintite — a creşterii produsului social de către cea a venitului naţional : 251 şi 247 pentru produsul social şi, respectiv, venitul naţional în 1975 faţă de 1965, dar 351 pentru ambii indicatori în 1980 şi 382 şi 373 în 1983. Sînt transformări şi mutaţii care se vor accentua în mai mare măsură în perspectiva viitorului cincinal.

Ample şi mobilizatoare programe de acţiune

EVIDENŢIIND un remarcabil caracter de continuitate — în concepţie şi acţiune —, concomitent cu capacitatea de a surprinde şi integra eficient în strategia dezvoltării elementele noi survenite deopotrivă în economia naţională şi economia mondială, cel de al XIII-lea Congres al partidului a stabilit, drept un obiectiv principal al viitorului cincinal, creşterea în continuare în ritm înalt a venitului naţional — cu cca. 8% anual, nivelul său urmînd să ajungă în 1990 la 1 200 mrd. lei. Un accent deosebit se va pune pe intensificarea aportului factorilor intensivi, calitativi la crearea venitului naţional. Astfel, concomitent cu modernizarea structurii industriei se va asigura un echilibru mai bun al dezvoltării — atît de natură materială, cît şi financiară —, îndeosebi în ce priveşte nivelul resurselor materiale şi energetice şi cel al consumului necesitat de industriile prelucrătoare. O atenţie sporită se va acorda creşterii aportului tuturor ramurilor — şi îndeosebi al agriculturii — la crearea venitului naţional simultan cu diversificarea continuă a activităţilor economice, cu creşterea eficienţei în utilizarea deopotrivă a infrastructurii şi a suprastructurii create în anii socialismului. În acelaşi timp, un rol în creştere va reveni în viitorul cincinal acelor factori ai creşterii prin excelenţă calitativi, cum sînt productivitatea muncii, calificarea forţei de muncă, organizarea superioară a producţiei şi a muncii, reducerea susţinută a consumurilor materiale şi energetice.

În mod concret, în această perioadă se va asigura creşterea substanţială a productivităţii muncii sociale, pe seama căreia urmează să se obţină circa 85% din sporul venitului naţional pe întregul cincinal. Se prevede ca productivitatea muncii în industrie, determinată pe baza producţiei marfă, să crească într-un ritm mediu anual de 10%, asigurîndu-se dublarea ei în 1990 faţă de anul 1980. Circa 55% din creşterea productivităţii muncii se va realiza în viitorul cincinal prin introducerea şi generalizarea progresului tehnic, cu deosebire prin aplicarea noilor tehnologii de fabricaţie, mecanizarea, automatizarea şi robotizarea producţiei, dotarea cu maşini şi instalaţii de înalt randament şi modernizarea celor existente, buna organizare a producţiei şi a muncii.

Tabelul nr. 2

Greutatea specifică a principalelor ramuri în venitul naţional
— procente —

	Industrie	Construcţii	Agricultură	Transporturi şi telecomunicaţii
1965	48,9	8,0	28,9	4,0
1980	58,6	8,8	14,1	7,0
1983	60,2	7,8	15,5	6,2

Un factor cu efecte din ce în ce mai profunde asupra creşterii venitului naţional îl va reprezenta reducerea cheltuielilor şi a consumurilor materiale, energetice şi de forţă de muncă. Sînt concentrate în această tendinţă pregnant calitativă elemente definitorii ale eficienţei şi competitivităţii economice — atît pe ansamblu, cît şi la diverse niveluri de agregare. Astfel, în cincinalul 1986—1990, cu aportul hotărîtor al cercetării ştiinţifice naţionale vor fi materializate o serie de iniţiative vizînd elaborarea, aplicarea şi generalizarea unor tehnologii cu randamente ridicate, asigurîndu-se diminuarea consumului energetic pe unitatea de venit naţional cu peste 20% în 1990 faţă de 1985 ; într-un sector particular al economiei — construcţiile de maşini — dar care are o pondere însemnată în balanţa materială a ţării se va asigura reducerea cu 19% a consumurilor specifice medii de laminate feroase şi se vor micşora substanţial consumurile de metale neferoase în industria electrotehnică şi în alte ramuri.

Pe ansamblu, reducerea consumurilor specifice şi sporirea valorii unitare a produselor, ca urmare a ridicării performanţelor lor calitative şi tehnice, vor determina creşterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei. Calculat pe baza producţiei marfă industriale, indicele de valorificare este prevăzut să se majoreze cu 25—27% în 1990, faţă de nivelurile înregistrate în 1985. Toate aceste eforturi concertate spre valorificarea superioară a resurselor şi creşterea eficienţei economice în ansamblu se vor reflecta pe un plan superior în indicatorii de maximă sinteză ai calităţii dezvoltării economiei naţionale — produsul social şi venitul naţional. Potrivit nivelurilor înscrise în planul cincinal 1986—1990, se prevede ca la sfîrşitul perioadei vizate ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă la circa 53%. În mod corespunzător, pe parcursul cincinalului, în industria republicană urmează să se reducă cheltuielile materiale la 1 000 lei producţie marfă cu peste 80 de lei, iar cheltuielile totale cu circa 110 lei.

În ceea ce priveşte calificarea forţei de muncă, potrivit Directivelor celui de al XIII-lea Congres al partidului, pe fondul creşterii populaţiei ocupate (la 11,5 milioane persoane în anul 1990) şi al asigurării unei structuri ocupaţionale echilibrate (circa 73% din totalul populaţiei urmînd să lucreze în ramuri neagricole, iar 27% în agricultură), se vor materializa ample programe de pregătire a forţei de muncă. Astfel, în cincinalul 1986—1990 se va asigura formarea profesională a circa 2 milioane persoane, iar programele de perfecţionare a pregătirii profesionale vor cuprinde anual circa 3 milioane de persoane, punîndu-se accentul pe însuşirea mai multor meserii şi creîndu-se condiţii pentru adaptarea rapidă la nevoile producţiei materiale.

Înfăptuirea exemplară a acestor prevederi, mobilizarea plenară a capacităţii creative a tuturor oamenilor muncii vor asigura creşterea susţinută a venitului naţional şi, pe această bază, sporirea deopotrivă a potenţialului economic al ţării şi crearea condiţiilor pentru ridicarea neîntreruptă a nivelului de civilizaţie materială şi spirituală a întregului popor.

dr. Gheorghe BISTRICEANU

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Ritmicitate în realizarea producției fizice

REALIZAREA integrală a prevederilor de plan, onorarea la termen a contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi reprezintă pentru fiecare întreprindere și centrală industrială o preocupare prioritară, așa cum s-a subliniat, de altfel, și la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. Obiectivele fiecărei unități economice, sarcinile fizice de plan, în structura sortimentală stabilită constituie nu numai priorități pentru întreprinderile în cauză ci și comandamente majore ale economiei naționale, pentru că orice nerealizare, cît de mică, într-un sector sau altul al producției, antrenează în lanț dificultăți în îndeplinirea prevederilor în alte domenii de activitate. Ținînd seama și de faptul că unele neajunsuri au afectat nivelul de realizare a prevederilor de plan pe primele două luni ale anului curent, este necesar ca, în perioada imediat următoare, fiecare colectiv de muncă să acționeze ferm pentru recuperarea restanțelor și încadrarea cît mai rapidă în sarcinile de producție la zi, astfel încît sarcinile pe acest an să poată fi îndeplinite exemplar și să se asigure condițiile necesare pregătirii corespunzătoare a planului pe 1986.

În acest context, prezentăm în continuare acțiunile și măsurile întreprinse de colectivul de oameni ai muncii de la întreprinderea de pompe „Aversa" — București *pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an.*

PRIMUL trimestru al acestui an a fost încheiat de colectivul întreprinderii cu realizarea producției fizice în proporție de 94,4%, ca urmare și a dificultăților determinate de rigorile iernii. Cu toate acestea, datorită faptului că întreprinderea a avut nominalizat din vreme întregul volum al producției și că, pe această bază, s-a putut aproviziona din timp cu resursele materiale necesare, că înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor s-a desfășurat relativ normal (în această perioadă au fost asimilate patru produse și repere noi și au fost implementate în producție două noi tehnologii), că s-au inițiat acțiuni permanente de reducere a consumurilor materiale și energetice, începînd chiar cu luna martie întreprinderea a atins nivelul mediu zilnic al producției planificate, reușind chiar, în ultima decadă să-l și depășească.

Situația generală a activității întreprinderii evidențiază însă o rămînere în urmă a producției fizice față de plan, concretizată în cele 5,6 procente nerealizate, îndeosebi la sortimentul de bază — pompe centrifugale. Analizele întreprinse la sfîrșitul acestui trimestru de specialiștii și factorii de conducere din întreprindere, în lumina sarcinilor reieșite din ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. de la începutul lunii martie și recenta Plenară a C.C. al P.C.R., au evidențiat însemnate rezerve de creștere a producției fizice care, valorificate la vreme, pot asigura recuperarea restanțelor și chiar depășirea sarcinilor planificate. Aceasta a și făcut ca măsurile concrete stabilite la nivelul întreprinderii, a secțiilor de producție, pînă la fiecare loc de muncă în parte să vizeze tocmai domeniile prioritare care pot contribui, în perioada imediat următoare, la asigurarea condițiilor de încadrare în prevederile fizice de plan și onorarea în acest fel a tuturor contractelor încheiate cu beneficiarii. Între acestea se desprind cele referitoare la :

● **Promovarea unor tehnologii de fabricație moderne, cu consumuri materiale și energetice scăzute.** Atenția specialiștilor este îndreptată în special spre două mari direcții : 1) **îmbunătățirea unor tehnologii existente** (de recondiționare a defectelor de turnare prin sudură, de prelucrare a corpurilor de pompă secționate prin folosirea sculelor specializate și a dispozitivelor cu avans micrometric, de prelucrare simultană a două palete axiale pe mașina de frezat prin copiere etc.) și 2) **implementarea unor tehnologii noi** (linia de montaj a pompelor tip HEBE, sudarea automată și semiautomată sub strat de flux și în mediu de gaze protectoare, filetarea cu tarozi specializați și dispozitive cu moment reglabil pentru execuția găurilor înfundate etc. Pe lîngă un spor de producție antecalculat de aproximativ 10%, aceste tehnologii vor permite și realizarea unei economii totale de peste 11 800 mii lei.

● **Extinderea mecanizării și automatizării producției, ca faze intermediare ale trecerii la un sistem asistat de calculator.** Evitarea unor locuri înguste în procesul de producție, normarea muncii și potențarea ei, asigurarea unei ritmicități mai mari a fabricației sînt doar cîteva din factorii imediați și de perspectivă care impun o mecanizare și automatizare complexă, ceea ce, numai în acest an, va însuma un spor de producție de circa 6%. Între obiectivele imediate se înscriu : agregat specializat pentru prelucrarea tălpilor de la carcasele pompelor speciale, a pompelor de proces NC-NP, mașină specializată pentru prelucrarea nuturilor de pană a arborilor pompelor multietajate, agregat multiax de găurit corpuri de pompă, mașină specială de sudat țevile instalațiilor pompelor etc.

● **Ridicarea calității și fiabilității produselor.** Condiționată de calitate, realizarea producției fizice implică neîndoielnic proiectarea unor măsuri specifice de asigurare a fiabilității produselor create. În acest scop, măsurile preconizate, unele în curs de derulare, prevăd printre altele : proiectarea tehnologiei de control pe produse și aplicarea ei, organizarea locului de muncă de la atelierul de control nedistructiv cu raze penetrante (Rx) și a 3 standuri de probare hidrostatică și hidrodinamică ; executarea unui dispozitiv manometric pentru determinarea aderenței cauciucului la cuzineți etc. Eficiența economică scontată reprezintă o economie de personal de 70 oameni și o reducere a cheltuielilor materiale de circa 130 mii lei.

Acțiuni importante sînt prevăzute și în scopul reducerii consumului de metal, combustibil și energie, perfecționării pregătirii forței de muncă, organizării mai bune a proceselor de producție etc. În același timp, programul adoptat pentru perioada imediat următoare cuprinde și măsurile privind reeșalonarea producției prin creșterea acesteia, în special în trimestrul II și III, dar și printr-un nivel compensatoriu în trimestrul IV, astfel încît prevederile de plan pe acest an să fie în întregime realizate și, totodată, să se asigure condițiile necesare pregătirii temeinice a fabricației pentru 1986.

Alex. MOȘULEȚ
inginer șef
Întreprinderea de pompe „Aversa"-București

Piloni ai creșterii eficienței

Reducerea accentuată a consumurilor materiale

REDUCEREA continuă și sistematică a consumurilor materiale și energetice, valorificarea superioară a tuturor resurselor, ca proces conștient, dirijat prin plan, constituie un factor important al dezvoltării economiei naționale, de el depinzînd, în mod hotărîtor, sporirea eficienței economice, creșterea mai rapidă a venitului național și implicit a nivelului de trai al întregului popor. Așa cum s-a subliniat la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 8 martie a.c., în **toate domeniile și sectoarele de activitate este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru încadrarea riguroasă a fiecărei unități, a fiecărui produs în normele de consum prevăzute de materii prime, materiale și combustibili, pentru diminuarea continuă a acestor consumuri, chiar sub nivelele planificate, pentru eliminarea oricăror forme de risipă, recuperarea și utilizarea în mai mare măsură a resurselor refolosibile.**

Pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a sarcinilor și orientărilor trasate la recenta plenară a C.C. al P.C.R. privind reducerea consumurilor materiale și energetice, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, este necesară aplicarea unor măsuri hotărîte în toate sectoarele de activitate, care să asigure încadrarea strictă în nivelurile stabilite prin plan. În 1984, ca urmare a preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii din toate ramurile economiei naționale, s-au obținut, comparativ cu anul 1983, importante reduceri de consumuri materiale și energetice, cu efecte directe asupra diminuării cheltuielilor materiale. Astfel, reducerile de consumuri specifice realizate în perioada respectivă au condus la economii de peste un milion tone combustibil convențional, 1,8 miliarde kWh energie electrică, peste 180 mii tone cocs de furnal, 130 mii tone laminate din oțel, peste 100 mii metri cubi cherestea de rășinoase și fag, importante economii de feroaliaje, elemente de aliere și metale neferoase. Pe baza revizuirii proiectelor de execuție și a tehnologiilor de fabricație la o serie de produse s-au realizat reduceri ale normelor de consum planificate, cum ar fi, de exemplu : laminate pline din oțel pentru producția de autoutilare, construcții navale, vagoane pentru cereale, poduri rulante, aluminiu și aliaje din aluminiu pentru tractoarele de peste 100 CP, țevi din oțel pentru unele utilaje etc.

Normarea consumurilor — încă din primele etape ale fazei de concepție

REGLEMENTĂRILE de la sfîrșitul anului trecut privind tipizarea și standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor așează pe o nouă bază activitatea de promovare a progresului tehnic și de sporire a eficienței economice. Totodată, ele asigură condițiile stimulatoare pentru inițiative creatoare, impulsionînd conjugarea tuturor eforturilor în vederea transpunerii în viață a politicii partidului și statului nostru de modernizare continuă a producției materiale, de folosire maximă, eficientă a resurselor disponibile.

În contextul acestor reglementări, analiza privind consumurile materiale și energetice este necesar să înceapă încă din primele etape ale fazei de concepție a noilor produse, de la elaborarea notei de comandă care stabilește principalii parametri tehnico-funcționali și economici ai acestora. **Prin elaborarea, înaintea începerii activității de proiectare, a notei de comandă se urmărește ca, încă din faza de concepție, să se prevadă obținerea de produse cu performanțe superioare,** folosind tehnologii adecvate, cu consumuri specifice și costuri de fabricație mai reduse față de produsele similare, cu respectarea riguroasă a normelor de tipizare, standardizare și a prescripțiilor de utilizare a resurselor materiale și energetice. În aceste condiții, **rolul proiectantului** în acțiunea de reducere continuă a consumurilor specifice, de valorificare superioară a resurselor materiale și energetice capătă o pondere mult sporită. Analiza fiecărui reper în parte din punctul de vedere al consumurilor materiale și energetice, încă din fazele incipiente de concepție, este o obligație profesională care trebuie respectată de toți cei care-și desfășoară activitatea în domeniul cercetării și ingineriei tehnologice. Colaborarea dintre proiectant și tehnolog, care trebuie să aibă un caracter permanent, are menirea de a stabili tocmai soluțiile constructive și tehnlogice cele mai potrivite, care să conducă la utilizarea mai judicioasă a fiecărui material în parte.

În scopul elaborării unor proiecte de produse care să răspundă condițiilor și exigențelor tehnice și economice ale etapei actuale, toate soluțiile constructive trebuie analizate riguros, insistîndu-se, după părerea noastră, pe următoarele aspecte principale : rolul funcțional al reperului în ansamblul întregului produs ; relațiile (forma suprafeței de contact) cu reperele învecinate ; eforturile mecanice, statice și dinamice la care este supus în timpul funcționării ; posibilitatea montării și demontării, ușurința întreținerii și reparării ; forma și modul de obținere a semifabricatelor ; ușurința în execuție ; calitatea și compoziția materialelor ; seria de fabricație ; alte condiții impuse prin nota de comandă sau cererea beneficiarilor. Toate aceste faze ale analizei sînt interdependente și pot conduce la evitarea supradimensionării produselor sau a pieselor, la adoptarea unor forme ușor de executat din punct de vedere tehnologic, utilizarea unor calități de materiale justificate sub aspectul solicitărilor din timpul folosirii sau funcționării, o pregătire de fabricație cît mai simplă, corespunzătoare seriei de producție, alegerea unor semifabricate care să asigure un coeficient de utilizare cît mai ridicat al materialelor etc.

Una din etapele cele mai importante care influențează întreaga desfășurare a activității de pregătire a fabricației, cu efecte importante asupra consumurilor materiale și energetice este cea a **alegerii calității materialelor.** În general, se manifestă tendința de a alege materiale superioare din punct de vedere calitativ deși condițiile de lucru (solicitări mecanice, rezistență la uzură, duritate, reziliență, solicitări termice, mediul de lucru etc.) nu impun întotdeauna acest lucru, putîndu-se folosi în foarte multe cazuri materiale mai ieftine, supuse unor tratamente termice sau termochimice. Utilizarea materialelor superioare demonstrează, fie că soluția constructivă nu este cea mai potrivită, fie, în cele mai dese cazuri, o oarecare comoditate în a găsi soluții de folosire a unor materiale adecvate mai ieftine, lipsa unor calcule inginerești corecte, necunoașterea completă a condițiilor de funcționare, utilizarea de coeficienți de siguranță mult mai mari decît este normal, sau lipsa de experiență a proiectantului.

Trebuie arătat că, datorită nestudierii aprofundate sub toate aspectele enunțate, se mai găsesc proiecte a căror execuție se realizează în condiții de economicitate redusă. Astfel, în construcția de mașini, la fabricarea unor utilaje se mai găsesc

unele repere concepute nerațional din punct de vedere constructiv, cum ar fi diferite axe cu gulere de reazem nejustificat de mari, sau cu multe trepte inutile, supradimensionări sau utilizarea nejustificată a unor oțeluri aliate ori înalt aliate, deși solicitările sînt reduse, folosirea unor materiale scumpe la repere care nu suportă nici un fel de sarcini (capace, flanșe, dopuri, distanțiere și altele), forme constructive complicate, cu prelucrări multiple, în condițiile unui rol funcțional minor.

Procedee de execuție adecvate pentru fiecare reper și semifabricat

DEȘI LA ELABORAREA tehnologiei alegerea semifabricatului și stabilirea fluxului tehnologic sînt determinate în foarte mare măsură de forma finală a piesei, de precizia de execuție impusă de rolul funcțional al acesteia și de calitatea materialului stabilit de proiectant, asupra cărora creatorul tehnologiei nu poate interveni, rolul acestuia în acțiunea de reducere a consumurilor rămîne în continuare hotărîtor. Misiunea acestuia este de a stabili metodele și procedeele tehnologice care să asigure execuția pieselor în conformitate cu documentația tehnică, în condiții de economicitate maximă atît din punctul de vedere al consumului de manoperă, cît și al celui de materiale și energie.

Ca și în etapele de concepție constructivă, studiul privind fluxul tehnologic și procedeele de execuție trebuie să fie dirijat spre acele metode care să conducă la pierderi minime, urmărindu-se alegerea unui semifabricat cu forme și dimensiuni cît mai apropiate de cele finale. Și în acest caz este necesar să se aibă în vedere unele aspecte principale, printre care : forma, dimensiunile și precizia finală a piesei ; materialul din care se execută ; modul de obținere și dimensiunile semifabricatului ; bazele de așezare și de măsurare ; direcțiile de fixare și strîngere ; precizia de execuție și calitatea suprafețelor ; principalele procedee de prelucrare ce pot fi adoptate, adaosurile de prelucrare și, după caz, stabilirea planurilor de croire optime în cazul reperelor ce se execută din tablă sau bandă ; S.D.V.-urile necesare și, cu deosebire, cele speciale ; utilajele pe care se va executa piesa, existența sau lipsa acestora din dotarea unității respective ; costul manoperei ; tratamentul termic sau termochimic ; cantitatea și forma materialelor refolosibile rezultate ; alte condiții tehnologice impuse de documentația tehnică.

Analiza aspectelor tehnologice este strîns legată de analiza constructivă, cele două faze ale elaborării documentației de execuție fiind, așa cum s-a arătat mai sus, interdependente. În multe cazuri, datorită necolaborării dintre proiectant și tehnolog, atît soluțiile constructive cît și cele tehnologice conduc la construcții masive, greoaie în exploatare, întreținere și reparații, precum și la consumuri mari atît în fabricație cît și în funcționare. Așa, de pildă, se preferă uneori construcțiile cu configurații complexe executate din semifabricate pline în locul celor realizate prin frezare, precum și a pieselor masive confecționate din materiale scumpe în locul celor placate, turnate prin suprapunere, sau bimetalice prin depunere electrochimică, ori a pieselor din pulberi sinterizate, toate aceste procedee asigurînd coeficienți mari de utilizare a materialelor.

De exemplu, prin înlocuirea tehnologiei de execuție din oțel laminat cu prelucrarea dintr-un semifabricat turnat a corpului mandrinei de la mașina de găurit tip A din profilul secției din Tîrgu Mureș a întreprinderii „Metalica"-Oradea s-ar putea majora coeficientul de utilizare a metalului de la 0,28 în prezent la circa 0,80, iar la butucul și tamburul palanelor manuale de 8tf și 12,5 tf de la I.M. „Bucium"-Iași, prin aceeași modificare a tehnologiei, s-ar obține o creștere a coeficienților de utilizare actuali de 0,50 și respectiv 0,244 la peste 0,80. Situații similare se întîlnesc și la distribuitoarele executate de Întreprinderea de scule și elemente hidraulice — Focșani, la unele produse din profilul întreprinderii „Electroputere" — Craiova etc. Execuția prin extruziune a corpului exterior de la termostarterul fabricat la „Sinterom"-Cluj în locul prelucrării din bară laminată ar conduce la creșterea coeficientului de utilizare de la 0,21, cît este în prezent, la peste 0,85. Evident că unele din aceste procedee implică o pregătire tehnologică diferită de cea utilizată în mod curent în toate întreprinderile, dar efectele economice, atît sub aspectul manoperei cît mai ales al consumului de materiale sînt mult mai mari decît cheltuielile suplimentare provocate de o dotare tehnologică nouă.

Procedeele de obținere a unor semifabricate precise și semiprecise prin turnare sub presiune, turnare în coji de bachelită sau modele fuzibile, forjare în matrițe, extrudare și alte procedee care să conducă la adaosuri foarte mici sau chiar fără adaosuri de prelucrare se practică, încă cu timiditate Din aceste considerente, în industria noastră constructoare de mașini ponderea mașinilor de deformare plastică la cald și la rece reprezintă mai puțin de 10% din totalul mașinilor unelte, marea lor majoritate fiind mașini de prelucrare prin așchiere, ceea ce demonstrează că pierderile sub formă de șpan sînt încă foarte mari. Pentru îmbunătățirea acestei stări de lucruri este necesară **participarea mai activă a institutelor de inginerie tehnologică și proiectare** care, chiar din faza de elaborare a notei de comandă pentru noile investiții, să prevadă în dotarea viitoarelor capacități utilaje și mașini specifice acestor procedee de mare productivitate și cu pierderi tehnologice reduse, în defavoarea mașinilor așchietoare.

Pentru a stabili operativ eficiența economică și gradul de valorificare a materialelor, fiecare tehnolog are obligația profesională să analizeze la fiecare reper coeficientul de utilizare, urmărind să obțină pierderi tehnologice cît mai reduse. În unele cazuri, tehnologii evită adoptarea unor procedee de prelucrare noi datorită necesității dotării cu unele utilaje, al căror preț, de multe ori, este foarte ridicat și care uneori sînt greu de procurat. Pe de altă parte, la o analiză mai aprofundată a dotării existente se poate constata că, prin modificări minore și completări cu dispozitive simple a unor utilaje existente și chiar a celor propuse pentru casare, se pot obține mașini specializate care să corespundă exigențelor și scopului urmărit, fără a fi nevoie de a proiecta și construi utilaje noi.

Resursele refolosibile reintroduse în circuitul economic

O ALTĂ CALE importantă de reducere a consumurilor specifice este **utilizarea în mai mare măsură a materialelor refolosibile ca atare.** Pentru aceasta, fiecare tehnolog trebuie să fie informat permanent despre structura calitativă și dimensională a materialelor refolosibile existente în depozite, în scopul reintroducerii acestora în circuitul economic. Pe de altă parte, în întreprinderile economice, precum și în bazele de aprovizionare tehnico-materială se află însemnate cantități de materiale fără mișcare, cu mișcare lentă, sau care nu se mai regăsesc în normativele de tipizare în vigoare, dar a căror utilizare se impune ca un act de bună gospodărire a tuturor resurselor de care dispune economia. În acest scop, la elaborarea proiectelor, mai ales pentru produsele unicat sau de serie foarte mică, proiectanții și tehnologii trebuie să cunoască aceste materiale atît calitativ cît și cantitativ și să asigure utilizarea lor în procesul de producție. Astfel de analize se fac de exemplu la Întreprinderea de scule și elemente hidraulice — Focșani, unde capetele rezultate de la debitare pentru producția de serie mare se folosesc la execuția unor produse unicat, reintroducîndu-se astfel în circuitul economic, în 1984, circa 20 tone oțel rapid de scule și peste 40 tone profile din oțel carbon, iar la „Electroputere"-Craiova s-au refolosit ca atare aproape 90 tone de metale neferoase.

Analiza științifică aprofundată a consumurilor specifice pe fiecare reper în parte reprezintă un factor esențial care trebuie să conducă la modernizarea continuă a producției, introducerea și generalizarea tehnologiilor avansate, creșterea performanțelor funcționale ale produselor, sporirea fiabilității acestora, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie atît în procesul de fabricație cît și în exploatare. Pentru îndeplinirea acestor deziderate majore se impune ca proiectanții și tehnologii produselor să colaboreze de la primele etape ale procesului de concepție constructivă și pînă la asimilarea în fabricație a tuturor reperelor componente ale produselor respective, să cunoască și să-și însușească principiile și procedeele noi care conduc la consumuri materiale și energetice reduse și să militeze pentru introducerea acestora în practica întreprinderilor.

dr. ing. Mircea ROMANIȚĂ
M.A.T.M.C.G.F.F.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Pîrghii de sporire a beneficiilor la 1000 lei fonduri fixe

CORESPUNZĂTOR cerințelor mecanismului economico-financiar, fiecare unitate economică trebuie să își acopere cheltuielile efectuate din venituri proprii și să obțină un beneficiu cît mai mare. Așa după cum s-a arătat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 12 aprilie a.c., în vederea realizării integrale a planului pe 1985 în condiții de eficiență sporită, în toate întreprinderile se cere acordată o atenție deosebită bunei gospodăriri a fondurilor materiale și bănești, asigurării rentabilizării producției și obținerii de beneficii.

Beneficiul îndeplinește funcții economice de o deosebită importanță, el fiind sursă importantă a fondului național de dezvoltare economică, condiție a autogestiunii economice, pîrghie de stimulare materială, colectivă și individuală prin asigurarea autofinanțării întreprinderii în scopul propriei dezvoltări, acoperirii cheltuielilor social-culturale, formării fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii ș.a. Iată de ce în toate întreprinderile se cer puternic intensificate preocupările care vizează realizarea și depășirea nivelurilor beneficiilor stabilite pe acest an și cincinal, prin realizarea planului fizic de producție și desfacere, ridicarea calității produselor fabricate, reducerea accentuată a costurilor de producție, perfecționarea organizării științifice a producției și a muncii etc. În contextul acestor cerințe, în cele ce urmează prezentăm preocupările existente în cadrul întreprinderii **„Metalica"-București** pentru realizarea și depășirea beneficiilor la mia de lei fonduri fixe, evidențiind unele modalități concrete de acțiune capabile să contribuie la obținerea unor rezultate superioare în îndeplinirea acestui indicator.

Întreprinderea este principalul producător din țară de cazane de joasă presiune pentru încălzire centrală. Tot aici se produc o varietate de instalații de încălzire prin inducție a unor produse din metal : instalații de topire, instalații de călire, echipamente de încălzire a metalelor în vederea detensionării și forjării. De menționat că toate aceste produse se importau ; în prezent, prin fabricarea lor în unitate, se realizează atît diminuarea importurilor cît și acoperirea cererilor pentru beneficiarii interni.

În toți anii, **în întreprindere au fost realizați integral toți indicatorii, iar cei de eficiență economică au fost permanent depășiți în proporții apreciabile.** Astfel, în 1984, situația realizării beneficiului și a altor indicatori care îl determină în mod direct reflectă un nivel de eficiență situat peste prevederile de plan (tabelul).

Principalii factori ce au contribuit la depășirea beneficiilor prevăzute cu 21,14% în perioada de referință au fost următorii :

	%
— depășirea planului producției marfă vîndută și încasată	30,84
— economiile la costurile de producție aferente veniturilor realizate	57,36
— economii la cheltuieli ce se suportă direct din rezultate	3,51
— alți factori	8,29

Depășirea planului de venituri și reducerea costurilor aferente în anul 1984, precum și încadrarea în nivelul planificat al beneficiului la 1 000 lei fonduri fixe pe trimestrul I din 1985 au fost determinate de preocuparea constantă a unității în următoarele direcții : ● urmărirea curentă a procesului de producție prin elaborarea, difuzarea și realizarea la timp a programelor de fabricație, ceea ce a permis realizarea și chiar depășirea producției fizice, a producției marfă cît și a planului de livrări ; ● folosirea deplină a capacităților de producție prin stabilirea unui flux tehnologic corespunzător și îndeplinirea la termen și la un înalt nivel calitativ a programelor de întreținere și reparație a mașinilor și utilajelor ; ● ridicarea calificării profesionale a întregului personal ; ● îmbunătățirea organizării și folosirii forței de muncă care a contribuit la creșterea productivității muncii față de anul 1983 cu 13,75% ; ● încadrarea strictă în normele de consum ; ● elaborarea și realizarea integrală a unui program de măsuri care a permis reducerea costurilor de producție în anul 1984 față de 1983 cu 32,6 lei, din care la cheltuieli materiale cu 17,6 lei la 1000 lei producție-marfă ; ● reducerea la minimum a cheltuielilor neeconomicoase și prevenirea suportării de amenzi și penalizări ș.a.

Pentru anul 1985 prin plan este prevăzută creșterea veniturilor față de 1984 cu 3,5% iar reducerea costurilor de producție aferentă acestora cu 14%, reprezentînd o reducere la nivelul cheltuielilor totale de 43,7 lei la 1 000 lei producție-marfă, din care la cheltuieli materiale cu 35,7 lei. Colectivul nostru și-a amplificat eforturile chiar din prima lună a anului 1985, ceea ce a permis încă din trimestrul I a.c. realizarea și depășirea planului la principalii indicatori. Cu toate realizările obținute, eforturile vor fi sporite în continuare pentru identificarea de noi rezerve disponibile, pentru a pune în practică o serie de mijloace de realizare și depășire pe întregul an a sporurilor de beneficii lansate prin plan.

Aceasta ne-a determinat ca **pentru anul 1985** să luăm **o serie de măsuri** care vizează realizarea producției fizice, reducerea costurilor totale și materiale, fapt ce va permite sporirea în grad și mai înalt a beneficiilor la 1 000 lei fonduri fixe. Acțiunile desfășurate au în vedere:

1 Sporirea în continuare a nivelului producției — marfă vîndută și încasată în principal prin asimilarea de produse noi de calitate, larg solicitate de beneficiari, precum și reproiectarea unor subansamble din fabricația curentă. Este vorba de punerea în fabricație a unui nou tip de cazan MAC de 0,5 Gcal/h, începînd cu luna februarie 1985. Ele sînt larg solicitate în întreaga economie, avînd în vedere avantajele pe care le prezintă: ● alimentarea cu cărbune, precum și evacuarea cenușii se realizează mecanizat, fapt ce permite o creștere substanțială a calității muncii la beneficiar (reducerea numărului personalului ce deservește centrala termică); ● acest tip de cazan poate funcționa cu combustibil solid-cărbune, cu putere calorică de 1 500—2 000 kcal și granulație cuprinsă între 0—80 mm, în comparație cu cazanul PAC, care funcționează cu combustibil cu o putere calorică de 2 500 kcal ; ● consumul de combustibil la cazanul tip MAC (kg/h) este cuprins între 320—270 kg. Totodată, se va asimila în continuare un cazan de 0,25 Gcal/h și un altul de 1 Gcal/h cu alimentare și evacuare a cenușei în mod automat. Noile tipuri de cazane ce vor fi asimilate se înscriu pe linia indicațiilor privind proiectarea și realizarea unor cazane care să folosească combustibil solid cu putere calorică inferioară, în condiții de mecanizare a operațiilor de alimentare și evacuare a cenușei, la care se adaugă satisfacerea cerinței de ardere a prafului de cărbune care apare datorită unor depozitări repetate.

Pe linia diversificării sortimentului de instalații de încălzire prin inducție, se va asimila în fabricație instalația de călire tip IMCA 2-110/220, care prezintă o serie de avantaje față de instalația care se fabrică în prezent, realizîndu-se o economie de energie electrică de cca. 20%. La aceasta se adaugă noi instalații de topire, a căror funcționare va diminua consumul de energie electrică cu cca. 20%.

O preocupare de perspectivă o constituie diversificarea producției de motocositori, fapt ce a permis ca în prezent să putem realiza o gamă de motocositori cu pînă la 3 viteze, echiparea acestora cu o serie de anexe

(plug, freză, prăşitoare, lamă buldozer, instalaţie de stropit, fierăstrău, remorcă de 0,5 t), care să le facă utile în gospodării pe tot parcursul anului. În prezent ne preocupăm de echiparea acestei motocositori cu un dispozitiv de tuns gazonul pe spaţiile verzi şi stadioane.

2 **Sporirea substanţială în acest an a economiilor la costurile de producţie aferente veniturilor realizate.** Pe această linie, alături de intensificarea asimilării de produse noi sînt de menţionat preocupările vizînd reproiectarea cazanelor din fabricaţia curentă, ceea ce a condus la o economie anuală de metal de ţeavă estimată la 275 tone ; de asemenea, reproiectarea a făcut posibilă eliminarea unor flanşe, şuruburi şi garnituri, realizîndu-se o economie anuală de 289 tone metal. Totodată, este de amintit că reproiectarea unei serii de repere de la instalaţia de tratare a apei a condus la reducerea cu 15 tone a consumului de metal.

O altă direcţie în care s-a acţionat o constituie introducerea de tehnologii noi, cu productivităţi superioare şi consumuri reduse. Astfel, începînd din luna martie a.c., la sudarea membranelor de la blocurile de cazane se utilizează un procedeu nou de sudură tip MAG, procedeu mecanizat, care permite o creştere a productivităţii de 4 ori; se va extinde sudura în mediu de CO_2, ceea ce va conduce la o reducere a consumului de energie cu 20% şi la creşterea productivităţii muncii; va fi intensificată acţiunea de recondiţionare a pieselor uzate, ţinînd seama că întreprinderea noastră a realizat prin autoutilare o instalaţie de metalizare, care a intrat în producţie din trim. IV 1984; ne propunem ca în trimestrul II 1985 să realizăm un studiu de analiză a valorii la instalaţia de tratare a apei.

	Grad de realizare
Producţia netă la 1 000 lei fonduri fixe	105,13
Producţia marfă la 1 000 lei fonduri fixe	101,15
Volumul total al veniturilor	103,74
Costurile totale de producţie aferente producţiei marfă vîndute şi încasate	102,07
Rentabilitatea	118,65
Beneficiu de repartizat	121,14
Beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe	120,82

3 La aceste măsuri se adaugă **îmbunătăţirea activităţii de reparaţii şi întreţinere a fondurilor fixe** în vederea reducerii timpului de staţionare a utilajelor aflate în reparaţii ; în acest scop au fost organizate echipe specializate pe familii de utilaje ce necesită reparaţii. De asemenea, au fost luate măsuri să se execute desene pentru piesele de mare uzură, pe fiecare tip de utilaj, fapt ce va permite introducerea în fabricaţie a pieselor necesare efectuării reparaţiei, cu mult timp înainte, urmînd ca la executarea reparaţiei să fie asigurate toate reperele necesare.

Toate acestea, precum şi alte măsuri ce vor mai fi luate pe parcurs creează condiţii pentru a aprecia că şi în anul 1985 vom realiza toţi indicatorii de plan. Desigur, nu este o sarcină uşoară, avînd în vedere că aceştia conţin creşteri însemnate faţă de anul 1984; există însă create toate condiţiile ca printr-o utilizare superioară a valorosului potenţial productiv disponibil să îndeplinim integral în acest an şi pe întregul cincinal sarcinile planificate în condiţiile unei eficienţe superioare, ale unor beneficii sporite.

Dumitru RUSU
inginer-şef
Gabriel BECHERU
contabil-şef
Întreprinderea „Metalica" — Bucureşti

Perfecţionarea informaţiei şi deciziei financiar-contabile

Extinderea aplicării metodei costurilor normate

EVIDENŢA CONTABILĂ, *în esenţă, furnizează date cu privire la existenţa, mişcarea şi trasformarea elementelor patrimoniale în derularea proceselor de aprovizionare-producţie-desfacere, date referitoare la venituri, cheltuieli, rezultate etc. Un loc important în cadrul informaţiei contabile îl ocupă cele privind cheltuielile necesare desfăşurării normale a activităţii unităţilor economice.*

In contextul perfecţionării mecanismului economico-financiar se înscrie necesitatea îmbunătăţirii continue a calculaţiei costurilor pentru cunoaşterea evoluţiei acestora, prin furnizarea de informaţii operative, pe baza cărora factorii de decizie să poată lua măsurile ce se impun, atît cu privire la încadrarea în sarcina de plan cît şi la reducerea consumurilor materiale şi energetice. În articolul „Pîrghiile financiare în reducerea consumurilor materiale şi energetice", publicat în nr. 6 a.c. al Revistei economice, s-a apreciat că un interes special îl prezintă introducerea „costurilor normate". În legătură cu introducerea costurilor normate s-au iniţiat unele acţiuni, s-a elaborat o metodologie de lucru, s-au făcut dezbateri şi instructaje organizate, însă în practică apreciem că aplicarea metodei este redusă faţă de avantajele considerabile pe care le oferă. După opinia mea, această situaţie a fost determinată de : volumul mare de lucru ce trebuia executat în paralel cu metodologia actuală, lipsa de documentaţii tehnice pentru stabilirea normelor şi normativelor necesare, de specificul diferit al activităţii unităţilor.

Pentru *facilitarea extinderii costurilor normate, consider că în prealabil trebuie avute în vedere următoarele :*

I. Perfecţionarea evidenţei contabile actuale cu privire la calculaţia costurilor. Acţiunea de introducere a costurilor normate în paralel cu metodele de calcul utilizate în prezent s-a desfăşurat greoi, din cauza volumului mare de lucru impus de evidenţa propriu-zisă, dar mai ales din lipsa de documentaţii tehnice care să furnizeze date pentru stabilirea normelor şi normativelor de consumuri, la un număr cît mai mare de repere. De exemplu, în unitatea noastră, consumurile normate reprezintă doar 35% din volumul consumurilor de materiale, deci 65% reprezintă consumuri nenormate la : piese de schimb, scule, obiecte de inventar, echipament şi materiale de protecţie, diverse materiale etc., cărora nu li s-au putut stabili norme de consum cantitative pe unitatea de produs.

Soluţia, pentru consumurile la care nu se pot stabili norme cantitative, rămîne cea de stabilire de normative valorice. Evident, metoda costurilor normate, aşa cum este prezentată în literatura de specialitate, poate răspunde dezideratului de a pune la dispoziţia factorilor de decizie informaţii de detaliu pentru analiza abaterilor şi pentru stabilirea măsurilor ce se impun, cu menţiunea ca organele de sinteză (C.S.P. — Ministerul Finanţelor) să adapteze metodologia actuală la cerinţele metodei de normare a costurilor.

II. Adaptarea sistemului de prelucrare automată a datelor în domeniul calculaţiei, raportării şi planificării cheltuielilor. În acest scop consider că ar fi necesară elaborarea de programe unitare pentru trecerea pe calculator a datelor de calculaţie a costurilor normate, precum şi sporirea interesului centrelor de calcul electronic pentru prelucrarea automată a acestui gen de date, la nivel de judeţ, pentru executarea acestor operaţiuni pentru toate unităţile din zonă.

III. Organizarea, în cadrul rubricii „Autogestiunea întreprinderii", de dezbateri pe tema extinderii şi generalizării aplicării metodei costurilor normate cu participarea unor specialişti din unităţi economice şi organele de sinteză.

Gh. DAVID
contabil-şef al
Intreprinderii miniere Rîmnicu Vîlcea

Căi de creștere a flexibilității industriei construcțiilor de mașini

REALIZAREA obiectivului de intensivizare a dezvoltării industriei presupune, pentru industria construcțiilor de mașini, acordarea deplină a coordonatelor strategice ale dezvoltării acesteia la criteriul major al creșterii continue a eficienței economice. Aceasta înseamnă, pe de o parte, intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi și, pe de altă parte, implicarea ei tot mai adînc în promovarea progresului tehnic în celelalte ramuri ale economiei naționale. O condiție hotărîtoare pentru înfăptuirea acestor două deziderate o reprezintă sporirea flexibilității industriei construcțiilor de mașini, creșterea capacității ei de adaptare rapidă la cerințele în continuă schimbare ale pieței interne și externe.

Sporirea vitezei de adaptare la dinamica cerințelor sociale este condiționată într-o măsură hotărîtoare de modul de organizare a producției, mai precis, de raportul structural dintre producția de produse finale și cea de componente, piese și subansamble (industria orizontală, cum este denumită pe scurt). Totodată, gradul și viteza de adaptare a industriei construcțiilor de mașini la cerințele pieței interne și externe sînt influențate și de modul de valorificare, prin mecanismul de asimilare a noilor produse, a avantajelor standardizării, tipizării și modernizării producției.

Creșterea ponderii industriei orizontale

ÎN PREZENT, industria construcțiilor de mașini prezintă caracteristicile unei ramuri producătoare de produse finite, fabricațiile specializate de componente și subansamble (rulmenți, pompe, compresoare, motoare, organe de asamblare, piese turnate și forjate etc.) avînd o pondere destul de mică (sub 20%) în totalul producției. Raportul în care se află producția de componente specializate organologic și tehnologic față de cea de produse finale este de 1:5, deși, conform sarcinilor trasate încă din 1980, numai între producția de piese de schimb și cea de produse finite ar trebui să fie un raport de 1:3. În cuvîntarea la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie 1980 tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R., arăta : **„Trebuie să acordăm toată atenția producției de piese de schimb și de subansamble atît pentru export, cît și pentru necesitățile din țară... În vederea asigurării în întregime a necesarului de piese de schimb, trebuie realizat un raport corespunzător — de circa 30%, diferențiat pe ramuri — între producția de piese de schimb și volumul producției finite dintr-o ramură sau alta".**

Orientarea prioritară a industriei construcțiilor de mașini din țara noastră spre producția de produse finale, fabricate în întreprinderi mari, integrate, și „rezistența" față de soluția realizării acestora pe baza unei largi cooperări cu industria orizontală — dezvoltată ca ramură de sine stătătoare — s-a datorat, în principal, influenței negative a prețurilor produselor din cooperare asupra eficienței fabricației de produse finale. Cele mai ridicate ponderi ale cheltuielilor materiale în totalul costurilor (peste 80%) se înregistrau în fabricațiile de mașini agricole, autovehicule și material rulant feroviar, din care 40—50% reprezenta valoarea produselor și semifabricatelor din cooperare.

Pentru eliminarea implicațiilor negative ale creșterii gradului de specializare organologică a fabricației asupra eficienței economice a ramurii, în cursul anului 1984 s-au luat unele măsuri de îmbunătățire a activității economice și de perfecționare a mecanismului economico-financiar. Astfel, conform Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.*) cu privire la noi măsuri de perfecționare a aplicării mecanismului economico-financiar, **pentru produsele și subansamblele livrate de industria orizontală pentru a fi încorporate în produse finale și pentru piesele de schimb se stabilește o rentabilitate maximă pe produs între 10 și 15%.** Această măsură, alături de cele privind **concentrarea organizatorică a unităților producătoare de subansamble și repere în subordinea centralei industriale producătoare de produse finale** sînt de natură să stimuleze, în perspectivă, dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini ca o industrie pe orizontală, pe de o parte, și de montaj, pe de altă parte.

Efectele tipizării și standardizării produselor

FORMA principală de materializare a specializării, în ceea ce privește produsele, o reprezintă tipizarea, creșterea gradului de specializare însemnînd creșterea gradului de tipizare a produselor. La începutul actualului cincinal s-a desfășurat o vastă acțiune de tipizare a produselor din toate ramurile economiei naționale, așa încît în 1981 gradul de tipizare a produselor industriei construcțiilor de mașini a ajuns la 90%, egal cu cel pe economie. Acțiunea de tipizare a produselor industriei construcțiilor de mașini a generat o serie de efecte economice pozitive, concretizate în reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie, diminuarea importurilor și creșterea productivității muncii. Totodată, s-au stabilit, pentru cercetarea din domeniu, o serie de sarcini concrete privind asimilarea în fabricație a unui număr important de produse aduse pînă nu demult din import, precum și a unor produse noi tipizate. Ca urmare a acționării pe linia tipizării și a cercetării în domeniu s-a realizat o reducere cu circa 30% a numărului de tipodimensiuni de produse care se achiziționau din import.

Nu același lucru se poate spune însă și despre influența tipizării produselor asupra eficienței economice la utilizatorii interni ai acestora. Cel mai mare inconvenient îl reprezintă faptul că, tipizînd mașinile și utilajele, se îngustează posibilitățile de modernizare și îmbunătățire a tehnologiilor aplicate de beneficiari și se micșorează gradul de adaptabilitate a acestora la condițiile specifice de exploatare, reducîndu-se flexibilitatea datorită îngustării gamei dotărilor. Avînd în vedere faptul că industria constructoare de mașini trebuie să se alinieze plenar obiectivului de eficientizare a întregii economii, existența acestor implicații negative ale tipizării produselor sale presupune

*) Buletinul oficial al R.S. România nr. 79/27 octombrie 1984

unele **modificări** în aplicarea acestei acțiuni, în sensul **orientării ei spre tipizarea componentelor și subansamblelor și nu a produselor.** Astfel, se creează posibilitatea realizării unei game foarte largi de produse finale prin combinarea componentelor tipizate, în funcție de cerințele exprese ale unui domeniu sau altul de utilizare.

Cerințe ale reducerii timpului de asimilare a noilor produse

INTRODUCEREA și generalizarea progresului tehnic în economie, îndeosebi prin aplicarea unor tehnologii avansate de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente trebuie să determine, conform orientărilor stabilite prin Directivele Congresului al XIII-lea, 55% din creșterea productivității muncii în industrie în cincinalul 1986—1990. Asigurarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor necesare realizării acestui obiectiv constituie o sarcină prioritară a industriei construcțiilor de mașini, care va trebui să-și adapteze rapid structura microindustrială la noile cerințe și să-și înnoiască și modernizeze produsele în proporție de peste 96% în cincinalul 1986—1990. Însă, realizarea acestei sarcini este foarte dificilă fără luarea unor măsuri de reducere a timpului mediu de asimilare a produselor din construcția de mașini, avînd în vedere că în deceniul șapte acesta a fost de aproape 3 ani.

Analizele efectuate relevă existența unor rezerve importante în acest domeniu. Astfel, aproape o treime din totalul timpului consumat pentru asimilare o formează activitățile neactive (auxiliare), cum sînt cele de aprovizionare tehnico-materială ; acestea pot fi mult reduse, în primul rînd prin măsuri tehnico-organizatorice adecvate de raționalizare a fluxurilor de cooperare și, respectiv, de aprovizionare a unităților productive. În acest sens se și acționează în prezent, prin măsurile luate — în urma indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții și transporturi din mai 1984 — de creștere a gradului de integrare a fabricației unor grupe de produse din cadrul industriei construcțiilor de mașini (tractoare, autocamioane, autobuze, nave, mașini agricole, autoturisme ș.a.) în centralele industriale coordonatoare și de specializare a unor capacități de producție (secții, întreprinderi de dimensiuni mici și medii) în producția de părți, subansamble și componente pentru produsele finale respective. Avînd în vedere efectele benefice asupra vitezei de răspuns la solicitările beneficiarilor interni și externi, **se consideră utilă extinderea aplicării acestei măsuri și la celelalte fabricații din industria construcțiilor de mașini.**

Un alt element cu pondere mare în timpul de asimilare îl reprezintă durata activităților de avizare, anchetare, omologare a produselor (în medie, peste 22%). Asupra acestuia se poate acționa prin modificarea substanțială a soluțiilor constructive aplicate în fabricarea produselor, respectiv prin realizarea acestora din module funcționale a căror omologare se poate face separat, bucată cu bucată, în final urmînd să se testeze și omologheze numai funcționarea ansamblului și corespondența acestuia cu cerințele utilizatorilor interni și externi. Această schimbare radicală în concepererea produselor este posibilă numai în condițiile adîncirii, pe de o parte, a gradului de specializare a fabricațiilor la nivel de repere, piese, subansamble, module, iar pe de altă parte, a caracterului de „industrie de montaj" al industriei construcțiilor de mașini.

Reducerea timpului de asimilare a unor produse noi este condiționată și de modificarea mecanismului actual de asimilare. În prezent, asimilarea, ca și producția, este organizată pe produse finale și secvențial (fiecare fază a procesului de asimilare începe după încheierea celei anterioare), ceea ce face ca între momentul apariției unei cerințe și cel al satisfacerii ei să existe un mare decalaj de timp. Pentru reducerea acestuia, se poate acționa cel puțin în următoarele direcții :

a) Aplicarea unor metode științifice de planificare a execuției fazelor ciclului de asimilare (de exemplu analiza drumului critic) ;

b) modificarea principiului general al mecanismului de asimilare prin aplicarea unor forme de organizare a activității nu pe produse finale, ci pe subansamble și componente specializate, situație în care unităților participante la proces le-ar reveni, în principal, următoarele obligații : ● cercetarea științifică și ingineria tehnologică să asigure un portofoliu satisfăcător de tipuri de mecanisme și elemente de mecanisme, de componente și subansamble tipizate și modulate, verificate și omologate pentru exploatarea în diferite condiții de solicitare și de mediu ; ● proiectarea constructivă să realizeze, în principal, combinarea — prin tehnicile de lucru pe care le are la dispoziție — a elementelor omologate care asigură în cele mai bune condiții cerințele exploatării și exportului ; ● producția să asigure condițiile tehnico-materiale necesare asimilării rapide a soluțiilor constructive puse la dispoziție de cercetare și proiectare.

Olga MIHĂESCU

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

Producție fizică peste plan

● Prin organizarea judicioasă a activității în subteran și la suprafață, perfecționarea tehnologiilor de exploatare, extinderea mecanizării, **colectivul Întreprinderii miniere Paroșeni** a reușit să extragă și să livreze beneficiarilor, peste prevederile perioadei care a trecut de la începutul anului și pînă acum, aproape 20 000 tone de cărbune cocsificabil și energetic. În același răstimp **oamenii muncii de la mina Lonea** au pus suplimentar la dispoziția economiei naționale 5 000 tone de cărbune.

● **Întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila** a livrat la export excavatorul hidraulic cu numărul 3 500 — utilaj de mare complexitate, ce se bucură de o unanimă apreciere pe piața externă, datorită gradului înalt de tehnicitate și funcționalitate pe care îl posedă. De notat că la această întreprindere au fost realizate pînă acum 14 tipuri de excavatoare hidraulice cu cupe între 0,4 mc și 3,2 mc, destinate exportului.

● **Muncitorii, inginerii și tehnicienii de la rafinăria Ploiești**, au realizat, de la începutul anului și pînă în prezent, o producție marfă industrială suplimentară în valoare de peste 36 milioane lei. Sporurile de producție înregistrate au fost obținute aproape în întregime pe seama creșterii productivității muncii.

● **Colectivul de oameni ai muncii de la exploatarea minieră Băișoara, județul Cluj**, a pus suplimentar la dispoziția economiei naționale, în perioada 1 ianuarie — 15 aprilie a.c., aproape 500 tone minereu de fier, depășind, totodată, pînă la această dată, cu mai mult de 2 milioane lei planul la producția marfă.

● În perioada ce a trecut din acest an **întreprinderea „Porțelanul" din Alba Iulia** a realizat o producție marfă suplimentară în valoare de peste 3 milioane lei, care în expresie fizică reprezintă circa 60 000 articole din porțelan. Acest fapt a permis colectivului întreprinderii să-și onoreze în devans toate contractele de export aferente primului trimestru al anului.

● Acordînd o atenție prioritară realizării producției destinate exportului și onorării ferme a contractelor economice încheiate cu beneficiarii externi, **colectivul Întreprinderii mecanice din Tîrgul Secuiesc, județul Covasna**, și-a realizat în devans sarcinile de plan la export. Ca urmare a menținerii unui ritm ridicat de execuție, pînă la această dată au fost onorate în întregime comenzile către beneficiari din R. F. Germania, Anglia și Egipt, realizîndu-se o depășire în valoare de peste 2 milioane lei.

● În perioada parcursă din acest an, **Întreprinderea de confecții din Craiova** a expediat beneficiarilor de peste hotare peste 300 000 articole de confecții pentru femei și copii. Ponderea o dețin impermeabilele, jachetele, compleurile și rochiile realizate într-o gamă sortimentală variată și cu o linie modernă a modei.

● **Muncitorii, inginerii și tehnicienii întreprinderii textile „Ardeleana" din Satu Mare** au majorat la aproape 65 000 mp cantitatea de țesături realizate peste sarcinile de plan la zi, în condițiile depășirii cu 6,3 milioane lei a indicatorului producție-marfă. Cea mai mare parte a acestor sporuri a fost obținută pe seama creșterii productivității muncii, indicator care în luna martie a fost depășit cu 10,8%.

Calitate și economie

Conceptul modern de calitate

DINTRE criticile aduse de gînditorii contemporani procesului actual de dezvoltare tehnologică pe plan mondial, cele mai îndreptățite mi se par acelea care scot în evidență prioritatea excesivă acordată analizei amănuntului în detrimentul viziunii globale. Abordarea științifică a tehnologiei a constat de la început în descompunerea în operații a procesului de muncă, ceea ce a condus la adîncirea diviziunii muncii și la îngustarea specializării. Extrapolînd metoda diviziunii operațiilor la rezolvarea problemelor tehnologice tot mai complexe, soluționările parțiale și imediate au ocolit examenul de ansamblu. Această optică, de apropiere excesivă față de obiectul cercetării a favorizat risipirea resurselor materiale, a contribuit la deschiderea imenselor prăpastii tehnologice ale lumii de azi, precum și la risipa de muncă prin crearea de capacități de producție insuficient folosite. Este pe deplin justificat să căutăm depășirea acestui mod de gîndire prin promovarea în cercetarea tehnologică a unor concepte integratoare, capabile să sintetizeze nu numai o anumită tehnologie în sine, ci și relațiile acesteia cu ambianța umană și socială. O astfel de noțiune este fără îndoială **calitatea.**

Evoluția sensului acestei noțiuni pînă la gradul de sinteză care i se atribue astăzi reprezintă una din cuceririle importante ale cercetării tehnologice contemporane, cu implicații practice evidente în inginerie și economie. În linii mari putem defini calitatea unui produs sau a unei prestații sub aspectul îndeplinirii unui ansamblu de cerințe, care formează un sistem de coordonate. Evoluția conceptului modern de calitate se manifestă prin extinderea multidimensională a acestui sistem. În viziunea convențională, coordonata unică a calității o reprezintă **funcționalitatea,** capacitatea produsului de a îndeplini funcțiunea pentru care a fost conceput. În construcția de mașini această funcționalitate se exprimă printr-o mare varietate de parametri, ca viteză, putere ș.a.

Încercînd să depășim această optică, alte coordonate de măsură a calității se impun atenției. În primul rînd, **dimensiunea economică a calității.** O vedem exprimată sub forma relațiilor funcționalitate — cost pe de-o parte, funcționalitate — cheltuieli de exploatare pe de alta. Nu mai putem accepta astăzi risipa tehnologică sub nici o formă. Nu putem deci califica de bună calitate un produs pentru a cărui fabricație se consumă în exces materiale și manoperă, sau care prezintă consumuri exagerate în exploatare. Automobilul american este un exemplu tipic. Menținerea în producție a modelelor de autoturisme cu gabarit mare și consumuri ridicate de carburant a deteriorat calitatea mașinilor produse în S.U.A. în raport cu a celor europene și japoneze, avînd ca urmare pierderea primului loc între țările producătoare. Astăzi industria din S.U.A. face eforturi pentru a trece din nou pe primul loc, dar competiția pentru calitate nu este ușor de cîștigat.

Dincolo de dimensiunea economică, calitatea trebuie să reflecte modul de **integrare a tehnologiei în mediul social.** Lumea modernă are față de tehnologie și alte exigențe decît cele strict materiale. Estetica industrială are un important cuvînt de spus, dar în ultimul timp se vorbește despre caracterul „prietenos" al unui produs. Într-o vreme de progresivă complicare tehnologică, se pare că ușurința „accesului" omului fără pregătire specială, la un aparat electrocasnic de exemplu, joacă un rol foarte important, dar același lucru este valabil pentru noile calculatoare electronice.

Poate că mult mai importantă pentru evaluarea calității în lumea de astăzi este **integrarea în mediul natural.** În construcția de mașini, ca și în alte domenii, zgomotul, emisiile tehnologice nocive pot fi evitate cu desăvîrșire, cu condiția unei concepții tehnologice orientate în sensul reducerii pierderilor, concomitent cu cea a substanțelor poluante, reciclarea integrală a resturilor — de exemplu a șpanului — prin prelucrare mecanizată. Tehnologiile nepoluante de vopsire și acoperiri metalice au făcut în ultimul timp mari progrese. Problemele arderii catalitice a gazelor de eșapament ale automobilelor și trecerea la benzina fără plumb sînt de asemenea tehnic rezolvate. Generalizarea aplicării acestor tehnologii care nu deteriorează natura este o problemă de strategie a dezvoltării la care conceptul de calitate poate și trebuie să contribue.

Dar calitatea determinată ca poziție a unui punct în spațiul multidimensional descris **evoluează în timp.** Intervine sau nu o deteriorare a calității în viața produsului ? O mașină-unealtă, un calculator electronic, un automobil de bună calitate trebuie să fie sigur în funcționare, să-și păstreze performanțele inițiale în timp. Fiabilitatea definită ca probabilitate de bună funcționare după o anumită perioadă de timp reprezintă o condiție importantă de calitate. În evaluarea modernă a calității disponibilitatea unui mijloc de producție, cu alte cuvinte durata efectivă de folosire a mașinii raportată la timpul total de utilizare, ocupă rolul principal. Disponibilitatea este la rîndul ei legată de mentenabilitate, adică de durata necesară pentru efectuarea unei reparații. În fine, menținerea în timp a preciziei unei mașini-unelte, sau durata de exploatare între două reparații capitale ale unui motor termic reprezintă caracteristici de calitate care influențează astăzi în mod hotărîtor competitivitatea unui produs.

Ca să putem aprecia cît mai exact caracterul complex al evoluției conceptului de calitate, trebuie să ținem seama că **limitele** spațiului multidimensional pe care l-am descris au fost și se mențin într-o continuă și accelerată **expansiune.** Într-adevăr, tehnologia modernă implică o creștere accentuată a parametrilor de calitate.

Dar poate cea mai importantă expansiune a spațiului multidimensional care definește calitatea derivă din **creșterea răspunderii tehnologiei.** În această privință progresul tehnologic a însemnat de fapt o escaladă. În ce consta răspunderea tehnologiei în „marea industrie" a lui Marx ? Probabil că cele mai mari pericole proveneau din lipsa de preocupare pentru protecția muncii. Cîteva zeci de ani mai tîrziu, odată cu inventarea vehicolelor autopropulsate pe apă, pe pămînt și în aer, pericolul tehnologiei s-a extins la un număr mult mai mare de oameni, care foloseau aceste noi mijloace. Iar în ultimele decenii pericolele care decurg direct din „rebuturile" tehnologiei ar putea afecta existența întregii omeniri. Riscurile defectării unor componente ale centralelor nucleare sau vehicolelor cu propulsie nucleară, măsurate prin numărul de victime pe care le-ar putea provoca, sînt atît de mari încît au determinat adoptarea unor măsuri cu totul deosebite de asigurare a calității în producția echipamentelor respective. Pare însă justificată opinia conform căreia tehnologia a luat-o înaintea asigurării totale a omului și a naturii în contra rebutului tehnologic. Conceptul actual despre calitate nu poate ignora nevoia transformării răspunderii tehnologice în obligație socială.

Ne putem opri acum asupra unor aspecte practice care rezultă din ideile expuse mai sus, în primul rînd asupra întrebării **cum se realizează calitatea ?** Întrebarea ascunde și o nedumerire : atîea fraze despre calitate și nici o referire la controlul calității. Nu este oare controlul instrumentul care creează calitatea ? Abordarea globală a conceptului de calitate dă un răspuns ferm acestei întrebări. Controlul este un instrument esențial al asigurării calității, dar el nu face decît să sorteze rezultatele muncii depuse anterior ; deci controlul nu creează calitatea. Chiar dacă verificările succesive ar reuși să elimine toate produsele defecte (ceea ce nu totdeauna este posibil), aceasta nu ar conduce la crearea unei calități superioare. Cu alte cuvinte, calitatea nu se poate realiza prin control, ci numai prin **construirea** ei, pe tot parcursul de la nașterea pînă la moartea produsului. Cercetarea, ingineria tehnologică, fabricația, aprovizionarea și desfacerea, exploatarea, toate aceste faze ale aceluiași proces de materializare a procesului tehnologic sînt implicate în construcția calității. Precizarea funcțiunilor care revin fiecărei verigi din procesul de producție pentru construirea calității, a relațiilor dintre ele, schimbul de informații despre calitate și prelucrarea lor pentru a exercita reacții inverse asupra tuturor factorilor care generează calitatea constituie ceea ce tinde să devină astăzi o noțiune de bază a conducerii în industrie : **sistemul de asigurare a calității.**

Lărgirea definiției convenționale a calității, pînă la situarea ei în sistemul multidimensional schițat, reprezintă nu numai o concepție generoasă, umanistă despre răspunderea tehnologiei în progresul societății, ci totodată sursa unui ansamblu de considerente practice pentru conducerea științifică a industriei moderne.

Ion CRIȘAN

Baza tehnico-materială, factor esențial în dezvoltarea și modernizarea agriculturii

ÎNTREGUL PROCES de dezvoltare socialistă a agriculturii, desfășurarea tuturor transformărilor revoluționare de la sate, mai cu seamă pe parcursul ultimilor 20 de ani, reflectă înfăptuirea consecventă a politicii agrare judicioase a partidului și statului nostru, între ale cărei coordonate principale se numără crearea unei baze tehnico-materiale puternice, în concordanță cu nivelul planificat al producțiilor, cu orientările de perspectivă din fiecare etapă, cu posibilitățile create în celelalte ramuri ale economiei naționale, în primul rînd în industrie, cu cerințele evoluției progresului tehnic. În condițiile existenței unui sector de stat bine consolidat, ale marii asocieri a pămîntului înfăptuită prin încheierea în 1962 a cooperativizării, Congresul al IX-lea al P.C.R., însușindu-și concepția înnoitoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a formulat noile orientări ale acestei politici, pornind de la ideea că o agricultură modernă în România nu se poate concepe fără tractoare, mașini, îngrășăminte, fără apă, irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, fără o bază de cercetare și experimentare bine dotată — elemente indispensabile pentru folosirea integrală și cu randament ridicat a fondului funciar, pentru aplicarea agrotehnicii înaintate, care să asigure producții mereu mai mari, creșterea productivității muncii, sporirea eficienței economice.

Realizarea vastului program de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii — ca una din orientările și sarcinile de bază ale noii revoluții agrare — **este un proces obiectiv necesar, care nu se poate înfăptui decît prin extinderea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale.** Această condiție este subliniată — și cuantificată — în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., urmînd ca în cincinalul 1986—1990 să se asigure în continuare creșterea producției agricole vegetale și animale, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii.

Obiective, principii, condiții

CREȘTEREA și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii diminuează dependența producției de factorii naturali și, în același timp, determină modificări profunde în tehnologiile de producție, în concepția însăși de organizare a producției și a muncii. O agricultură modernă, avînd o puternică bază tehnico-materială, constituie un suport real pentru aplicarea unor sisteme raționale de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor, pentru introducerea și generalizarea în producție a cuceririlor științei și tehnicii avansate, pentru intensificarea procesului de transformare a producției agricole într-o variantă a muncii industriale. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în Raportul prezentat la Plenara C.C. al P.C.R. din 11—12 noiembrie 1965 : **„Factorul esențial de care depinde valorificarea însemnatelor rezerve pe care le deține agricultura noastră socialistă de a obține producții vegetale și animale ridicate este crearea unei puternice baze tehnico-materiale".**

Această bază s-a creat și modernizat treptat, pe etape, odată cu procesul de industrializare socialistă. De fapt, baza tehnico-materială a agriculturii, ca nucleu al revoluției agrare și, în anumite etape — am putea afirma — cu rol determinant, propulsor al producției agricole, s-a corelat, s-a integrat organic în desfășurarea revoluției tehnico-științifice, a revoluției industrializării socialiste în țara noastră, mai ales după anul 1965. Ea a contribuit substanțial la creșterea producției agricole a României, în perioada 1951—1984, într-un ritm mediu anual care se înscrie printre cele mai dinamice din lume.

În condițiile concrete ale țării noastre, **rolul primordial în dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale l-a avut și îl are în continuare industrializarea socialistă** — temelia extinderii și modernizării bazei tehnico-materiale a întregii economii naționale, inclusiv a agriculturii, reprezentînd factorul hotărîtor al avîntului tuturor forțelor de producție, al progresului economico-social. În anii construcției socialiste s-au produs mutații esențiale, cantitative și calitative în structura și nivelul mijloacelor de producție destinate agriculturii, demonstrînd forța și capacitatea orînduirii noastre socialiste de a asigura modernizarea continuă a acestei ramuri de bază a economiei naționale.

În strategia politică de creare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, susținută prin alocații din ce în ce mai mari de investiții, partidul a pornit de la următoarele **principii de bază :** evoluție treptată, priorități de moment și de perspectivă, acumulări cantitative și treceri la salturi calitative de la un cincinal la altul, corelare cu industria constructoare de mașini, cu cea de îngrășăminte și alte substanțe chimice, priorități și proporționalitate între diferitele sectoare ale agriculturii, planuri judicioase, realiste.

Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. confirmă cu tărie că aceste principii călăuzesc și în viitor procesul de dezvoltare și, mai ales, de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, dar lor li se adaugă unele principii noi, legate de obiectivele privind creșterea, în continuare, a producției agricole, folosirea judicioasă a pămîntului, protecția și ameliorarea terenurilor agricole, gospodărirea judicioasă a resurselor de orice fel și reducerea cheltuielilor de producție, mai ales a celor materiale, economisirea energiei, utilizarea cu maximum de eficiență a investițiilor, aplicarea constantă, fermă a noului mecanism economico-financiar.

Noile principii impun **accentuarea laturilor calitative în domeniul bazei tehnico-materiale, dezvoltarea echilibrată a acesteia pe categorii de unități și în profil teritorial, restructurarea diferitelor ei componente în funcție de noile tehnologii care apar, creșterea rolului cercetării științifice.** Aplicarea lor în practică va contribui la folosirea mai eficientă a bazei tehnico-materiale și sporirea, pe această bază, a producțiilor vegetale și animale, în cadrul amplului proces de înfăptuire a unei noi și profunde revoluții agrare. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Noua revoluție agrară are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării".**

Orientarea investițiilor

UN ROL deosebit de important în crearea condițiilor pentru realizarea acestui obiectiv îl au **investițiile.** Numai în cincinalul precedent au fost alocate dezvoltării agriculturii 124,9 miliarde de lei, din care peste 70% au provenit din fondurile statului, iar în perioada 1981—1984, investițiile în această ramură au sporit la 145 miliarde lei. Aceste resurse financiare au fost folosite în conformitate cu orientările date în hotărîrile de partid și de stat — pentru extinderea unor tehnologii moderne de tip industrial, pentru ameliorarea și creșterea capacității de producție a pămîntului, pentru dezvoltarea cercetării științifice aplicative etc. Astfel, dacă în cincinalul 1961—1965 investițiile alocate pentru mecanizare au reprezentat 55% din total, pe măsura asigurării agriculturii cu tractoare și mașini agricole, ponderea acestei destinații a scăzut, ajungînd în cincinalul 1976—1980 la 29%. În schimb, investițiile alocate pentru lucrările de îmbunătățiri funciare au cunoscut o creștere absolută și relativă de la un cincinal la altul, mai ales în perioada de după 1965, cînd dețin o pondere de circa o treime din investițiile destinate agriculturii.

Ca urmare a creșterii neîncetate a investițiilor, unitățile agricole socialiste au obținut rezultate însemnate în **creșterea fondurilor fixe de producție.** Agricultura dispune astăzi de fonduri fixe de 6 ori mai mari față de cele din anul 1950. Valoarea fondurilor fixe existente în prezent în cooperativele agricole de producție o depășește de aproape 7 ori pe aceea înregistrată la finele anului 1962. Sporirea acestora a fost însoțită de o **îmbunătățire a structurii,** crescînd ponderea fondurilor fixe care participă nemijlocit la procesul de producție.

Abordat în lumina factorilor esențiali ai progresului tehnic contemporan, procesul dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii cunoaște cîteva **direcții principale** care, pe măsura creșterii economice de ansamblu a țării noastre, capătă noi valențe cantitative și calitative. Dintre acestea ne vom limita doar la trei direcții esențiale : mecanizarea, chimizarea și îmbunătățirile funciare.

Direcții de acțiune

1 — mecanizarea

FACTOR de prim ordin în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, **mecanizarea a schimbat radical caracterul muncii țărănimii.** Creșterea substanțială a

parcului de tractoare și mașini agricole a contribuit la adîncirea procesului de mecanizare a producției agricole și, implicit, la intensificarea acesteia. În anul 1983 parcul de tractoare era de 12 ori mai mare decît în 1950. Pe terenurile agricole lucrează în prezent aproape 170 mii de tractoare, circa 54 mii de combine autopropulsate pentru recoltarea cerealelor și sute de mii de alte mașini, utilaje și instalații agricole.

Creșterea parcului de tractoare a determinat reducerea suprafeței arabile ce revine pe un tractor fizic la 58 hectare în anul 1983, ceea ce situează România pe unul din locurile de frunte pe plan mondial. De la un singur tip, de 65 CP, s-a ajuns astăzi la o gamă diversă, de peste 40 de tipuri și variante, avînd motoare cu puteri cuprinse între 14 și 360 CP ; se află în faza de prototip tractorul cu motor de 550 CP. Noul tractor de 100 CP — cea mai recentă creație a specialiștilor români — se poate compara, la majoritatea parametrilor tehnico-economici, cu tipuri de tractoare de aceeași putere produse de firme străine de renume mondial ; este de fapt o mașină multifuncțională, care asigură totodată condiții ergonomice de muncă.

Agricultura românească a început să fie dotată cu 10 tipuri de **agregate combinate de mașini agricole,** ce permit executarea concomitentă a trei sau patru lucrări diferite la o singură trecere. Utilizarea agregatelor asigură reducerea consumului de carburanți cu 17—20%, mărirea randamentului pe schimb și a productivității muncii, executarea lucrărilor în epoca optimă, evitarea tasării solului prin eliminarea trecerilor repetate.

Actualmente, în construcția de tractoare și mașini agricole se manifestă o preocupare susținută pentru modernizarea acestora în direcția diversificării și universalizării lor, sporirii puterii de tracțiune și a vitezei de lucru, reducerii consumului de combustibil, creșterii lățimii de lucru, extinderii elementelor de automatizare.

În vederea ridicării eficienței economice a mecanizării s-a elaborat, pe baza indicațiilor concrete ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un **sistem național unitar de mașini și utilaje agricole,** adecvat condițiilor pedoclimatice ale teritoriului nostru agricol și adaptabil în funcție de cerințele plantelor cultivate și de varietatea tehnologiilor. Acest sistem are ca principiu de bază tipizarea și modularea ansamblurilor și subansamblurilor aferente, ceea ce dă posibilitatea perfecționării permanente a parametrilor tehnico-economici și a activității de fabricare-reparații pentru piața internă și pentru export.

2 — chimizarea

UN DOMENIU principal de dezvoltare și perfecționare a bazei tehnico-materiale a agriculturii îl constituie chimizarea. Ca urmare a atenției constante manifestate de conducerea partidului și statului nostru, în ultimele două decenii circa un sfert din totalul investițiilor destinate industriei chimice au fost alocate pentru dezvoltarea producției de **îngrășăminte și alte substanțe chimice destinate agriculturii.** În acest an, cantitățile de îngrășăminte chimice de care va beneficia agricultura vor fi de 1 830 mii de tone (substanță activă), față de numai 6 mii de tone utilizate în anul 1950. În ceea ce privește pesticidele, dacă în anul 1961 agricultura a consumat 40,6 mii de tone, în anul 1980 la tratamentele contra bolilor și dăunătorilor s-au folosit peste 132,4 mii de tone.

Principala direcție în cadrul chimizării agriculturii o constituie utilizarea îngrășămintelor minerale. Ele contribuie la sporirea producțiilor agricole la toate plantele de cultură și pe toate tipurile de sol, constituind mijlocul de intensificare și de modernizare a producției agricole pe care omul îl poate dirija în mod nemijlocit. Datele cercetărilor și statisticile producției, la noi ca și pe plan mondial, arată că îngrășămintele minerale sînt absolut necesare — chiar în condițiile aplicării unor cantități mari de gunoi de grajd — pentru obținerea unor recolte ridicate, mai ales pe solurile sărace.

Fertilizarea chimică are însă și limitele ei de ordin agrotehnic, ecologic și economic, dintre care pe primul plan se situează astăzi consumul ridicat de energie necesar pentru producerea îngrășămintelor minerale. De aceea, sînt firești și se impun eforturi susținute în direcția folosirii unor cantități tot mai mari de materie organică, în special din zootehnie, cu efecte favorabile asupra creșterii fertilității economice a pămîntului și deci, asupra sporirii producțiilor vegetale (iar prin aceasta, a celor animale).

Ca urmare a creșterii producției de îngrășăminte chimice, începînd din 1961, balanța producție-consum a devenit favorabilă producției, ceea ce a creat condiții pentru o mai bună asigurare a agriculturii cu astfel de produse, creînd și disponibilități pentru export. Astfel, dacă în 1960 agricultura beneficia de întreaga cantitate de îngrășăminte chimice produse în țară, în 1982 consumul de asemenea produse a reprezentat 40% din producția totală.

Mutații semnificative au avut loc în evoluția consumului de îngrășăminte la unitatea de suprafață și pe categorii de unități. În 1982, la 1 hectar de teren agricol s-au administrat în medie 134,8 kg în unitățile de stat și 74,3 kg în cooperativele agricole de producție, comparativ cu anul 1960, cînd s-au alocat numai 26,8 kg în I.A.S.-uri și 4,4 kg în C.A.P.-uri. Deși a crescut consumul de îngrășăminte la unitatea de suprafață se mențin diferențe destul de mari între nivelele de fertilizare din cele două categorii de unități. Considerăm că în viitor, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste au datoria să întreprindă măsuri pentru repartizarea și folosirea mai judicioasă a resurselor de fertilizare în toate unitățile componente.

Pe fondul realizărilor dobîndite pînă în prezent, în viitor vor crește cantitățile de îngrășăminte chimice destinate agriculturii. Industria va livra sortimente de îngrășăminte cu concentrație sporită, complexe, lichide, granulate etc., precum și cantități sporite de substanțe chimice pentru hrana animalelor, accelerarea proceselor biologice, profilaxia și terapeutica bolilor la animale (vitamine, antibiotice, produse de sinteză etc.).

Strategia chimizării în agricultura modernă românească trebuie să țină seama în primul rînd de folosirea unor doze economice, cu efect ridicat în funcție de condițiile de sol, de planta cultivată, de atacul bolilor și dăunătorilor, ceea ce va permite reducerea consumului de energie necesar pentru chimizare. De asemenea, se impune perfecționarea sistemului național și local de control și supraveghere a fertilizării solului și de avertizare în combaterea bolilor și dăunătorilor. S-a făcut foarte mult în acest domeniu, dar acțiunea trebuie extinsă pînă la ultima fermă și solă de teren agricol.

3 — îmbunătățirile funciare

O AGRICULTURĂ intensivă, de mare randament nu se poate concepe fără acțiuni de îmbunătățiri funciare, care să realizeze valorificarea economică a terenurilor, prin asigurarea necesarului de apă pentru plante, prevenirea și combaterea eroziunii, extinderea îndiguirilor și desecărilor, ridicarea potențialului de producție al solurilor nisipoase, sărăturoase și podzolice.

Situația complexă a teritoriului nostru agricol a impus o strategie de durată, concretizată prin elaborarea unor **programe naționale de îmbunătățiri funciare,** cu caracter unitar, armonizate cu acțiuni de gospodărirea apelor, ce au implicat fonduri investiționale de zeci și zeci de miliarde de lei. Această politică judicioasă în domeniul îmbunătățirilor funciare și, mai ales, al irigațiilor a permis să se obțină, într-o perioadă relativ scurtă, realizări semnificative pe calea asigurării unor producții agricole mari și stabile.

Actualmente, agricultura dispune de 2,5 milioane de hectare irigate (față de 42,5 mii hectare în anul 1965), ceea ce situează România, din punctul de vedere al ponderii suprafeței arabile irigate în totalul suprafeței arabile, printre primele țări din Europa. Suprafețele de teren irigate sînt situate în cadrul unor complexe și sisteme moderne, mecanizate și chiar automatizate. (Sistemul de irigare de la Tîrnu Măgurele, de pildă, lucrează pe bază de program, fiind deservit de un centru de calcul dotat cu calculator I.B.M.). Pentru a ridica eficiența economică a investițiilor și a irigării ca metodă tehnologică, statul încurajează, în cadrul planului național unitar, amenajările locale, care reprezintă 20% din total.

Ca un obiectiv fundamental al noii revoluții agrare și a sarcinilor din Directivele celui de al XIII-lea Congres se înscrie **o mai bună organizare și folosire a suprafeței agricole a țării,** prin lucrări de îmbunătățiri funciare, pentru obținerea de producții sigure și stabile, ceea ce va aduce mutații considerabile în agricultura unor zone ecologice afectate pînă acum de secetă, inundații și eroziunea solului. Programul prioritar elaborat în acest sens cuprinde prevederi referitoare la irigații, desecări, combaterea eroziunii și poluării solului, amendarea și fertilizarea terenurilor, valorificarea de noi terenuri agricole, redarea în circuitul economic a terenurilor degradate în urma altor folosințe ș.a. Importantele investiții ce se alocă în acest scop reprezintă un efort financiar și material absolut necesar pentru ridicarea continuă și constantă a producției

Bujor MĂNESCU
Vidu BIDILEAN

(Continuare în pag. 15)

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN ASIGURAREA POPULAȚIEI CU BUNURI DE CONSUM ȘI SERVICII

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor întreprinse de conducerea partidului și statului nostru pentru creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții oamenilor muncii, un loc important îl ocupă măsurile cuprinse în Programul — elaborat din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării — privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare, industriale și prestări de servicii.

Realizarea prevederilor acestui program în perioada 1983—1985 contribuie la sporirea, într-un ritm susținut și creșterea calității producției agricole vegetale și animale, a celei de bunuri de consum agroalimentare și industriale și a prestărilor de servicii. În ce privește produsele agroalimentare, în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire continuă a stării de sănătate a populației, accentul trebuie pus pe îmbunătățirea structurii și pe ridicarea calității lor prin creșterea ponderii proteinelor de origină animală, a produselor cu un conținut nutritiv ridicat și diversificarea sortimentelor. Astfel, consumul pe locuitor la principalele produse alimentare se va asigura, în 1985, la următoarele niveluri : carne, produse din carne și pește — circa 70 kg, (din care circa 10 kg pește), lapte și produse din lapte — peste 200 litri, ouă — circa 280 bucăți, legume — 185 kg, cartofi — 110 kg — fructe — 62 kg și struguri de masă — 25 kg etc. În vederea satisfacerii necesarului de consum la legume se impune luarea tuturor măsurilor pentru creșterea producțiilor medii la hectar, atît la culturile de cîmp și din sere, cît și la culturile duble, succesive și intercalate, urmărindu-se totodată eșalonarea acestei producții, astfel ca populația să poată consuma produse proaspete o perioadă cît mai lungă din an. Îmbunătățirea structurii alimentației populației prin creșterea ponderii produselor animaliere creează condiții pentru reducerea continuă a consumului de cereale pentru pîine, făină și mălai. Pentru populația din zonele de deal și munte, precum și din celelalte localități neproducătoare de cereale, necesarul de consum se asigură în continuare, parțial, de la fondul de stat. În compensație, producătorilor din aceste zone le revine obligația de a produce și valorifica la fondul de stat cantități echivalente de cartofi, animale, produse animaliere și alte produse agricole specifice zonelor respective.

Ideea centrală care trebuie urmărită permanent în aplicarea programului de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial o constituie întărirea răspunderii comunelor, orașelor și județelor în realizarea bunurilor de consum agroalimentare necesare. În fiecare județ trebuie să se asigure resursele necesare autoaprovizionării populației cu cereale, cartofi, legume, fructe, carne, lapte, ouă și alte produse pentru obținerea cărora dispun de condiții naturale și economice favorabile. În acest scop, consiliile populare — ca titulare de plan în profil teritorial — au obligația să acționeze permanent pentru îndeplinirea integrală a programelor de dezvoltare a producției agricole vegetale și animale în unitățile administrativ-teritoriale respective. Ele răspund — așa cum a subliniat în mod repetat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — de aplicarea tuturor măsurilor prevăzute în programele de dezvoltare a producției agricole în profil teritorial, de valorificarea cît mai deplină a potențialului productiv al pămîntului, utilizarea cu randament ridicat a celorlalte mijloace de producție și folosirea rațională a forțelor de muncă ocupate în agricultură. În același timp, consiliile populare, ca organe ale autoconducerii teritoriale, poartă întreaga răspundere pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de livrare la fondul de stat centralizat și pentru asigurarea fondului de consum județean.

Pentru a se stimula creșterea producției agricole, care constituie baza consumului, s-a stabilit ca depășirile de producție față de prevederile programelor să se constituie ca resursă suplimentară, care să fie utilizată potrivit legii. În condițiile în care se realizează depășirea greutății de tăiere sau a producției medii pe animal stabilite, reducerea mortalităților și creșterea indicilor de natalitate, sporul de producție se constituie ca resursă suplimentară pentru fondul de consum local.

Conducerea partidului și statului a introdus, prin acest program, o nouă concepție de utilizare a producției agricole, prin constituirea fondului județean de consum și a fondului de stat, centralizat, de produse agroalimentare.

Fondul județean de consum cuprinde produsele agricole vegetale și animale necesare aprovizionării populației neagricole din cadrul fiecărei localități și pe ansamblul județului, precum și produsele obținute de producători, îndeosebi de gospodăriile populației, pentru satisfacerea nevoilor proprii. **Fondul local de consum** se constituie din resursele proprii ale județului respectiv și se defalcă — pe baza normelor de consum stabilite în vederea asigurării aprovizionării oamenilor muncii și a familiilor lor — în funcție de locul de muncă și de domiciliul acestora. Pentru a-și exercita și mai deplin rolul mobilizator, principiul constituirii și folosirii fondului de consum trebuie aplicat cu fermitate și la nivelul comunelor, astfel încît fiecare localitate, fiecare unitate agricolă și fiecare gospodărie din mediul sătesc să fie angajată în acest efort comun de sporire a producției agroalimentare.

Fondul de stat, centralizat, de produse agroalimentare se stabilește prin planul de dezvoltare a agriculturii și are ca destinație asigurarea industriei cu materii prime, aprovizionarea Capitalei și a marilor centre muncitorești, a bazinelor miniere, a șantierelor importante pentru dezvoltarea economiei naționale, a localităților turistice, completarea resurselor de aprovizionare cu produse care nu au condiții favorabile de producție în unele județe, precum și satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale. Fondul de stat centralizat se asigură cu prioritate din producția obținută în marile unități agricole specializate.

În conformitate cu noua legislație privind autoaprovizionarea, consiliile populare au elaborat programe de autoaprovizionare teritorială și de dezvoltare a agriculturii pentru fiecare unitate administrativ-teritorială. Aceste programe conțin sarcini concrete privind producția, consumul propriu, livrările de produse pentru fondul de consum local și fondul de stat, centralizat, de produse agroalimentare. Trebuie să menționăm că efectivele de animale existente și cele prevăzute pînă la sfîrșitul anului 1985 asigură condiții pentru realizarea produselor necesare atît consumului populației, cît și pentru alte nevoi ale economiei naționale. Asigurarea consumurilor de carne stabilite impune o riguroasă preocupare pentru creșterea efectivelor, precum și pentru respectarea greutății de sacrificare a animalelor. Ținînd seama de faptul că o mare parte din efectivele de bovine și ovine se găsesc în gospodăriile cooperativelor agricole și producătorilor individuali, programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială prevede creșterea cantităților achiziționate de la populație la circa 13 milioane hectolitri lapte de vacă și 1 milion hectolitri lapte de oaie.

Realizarea prevederilor programului impune, desigur, să se acționeze pentru folosirea integrală și eficientă a terenurilor arabile, a suprafețelor de vii și livezi, a pășunilor și fînețelor, de către toate categoriile de deținători de terenuri agricole, utilizarea eficientă a mijloacelor mecanice, a îngrășămintelor naturale și chimice, reducerea continuă a consumurilor de combustibili, energie, în general, a cheltuielilor materiale. Locuitorilor din mediul rural și urban le revine obligația de a cultiva integral terenurile pe care le dețin, de a crește animale și păsări, atît pentru acoperirea nevoilor de consum propriu, cît și pentru a contribui la constituirea fondului centralizat. Programul privind dezvoltarea producției agricole în gospodăriile populației prevede ca în anul 1985 să ajungă ca fiecare din aceste gospodării să crească în medie cel puțin o vacă sau 5 oi sau 2 capre, un porc, 10 păsări ouătoare, 60—80 pui de carne, 10—15 iepuri și 5—6 gîște, rațe sau curci. Recentul

recensământ al animalelor a evidențiat că această orientare este realistă și pe deplin posibil de înfăptuit.

Asigurarea în bune condiții a consumului de alimente bogate în proteină, precum și acoperirea altor nevoi ale economiei naționale a necesitat elaborarea și adoptarea unor programe prioritare privind dezvoltarea unor resurse suplimentare de produse. Astfel, a fost adoptat Programul de dezvoltare a producției de carne de iepure, care prevede ca în 1985 să se asigure 50 mii de tone, ceea ce va permite un consum mediu anual de carne de iepure de 1,5 kg pe locuitor în orașe și 2,1 kg pe locuitor în comune. Din analizele efectuate pe teren s-a constatat că au fost luate măsuri ca în fiecare județ să se asigure pentru toți crescătorii matca de reproducție din unități specializate. Tehnologia de creștere este cea de tip gospodăresc, extensiv, la gospodăriile populației și de tip intensiv în unitățile agricole socialiste.

Prin realizarea programului de dezvoltare a pisciculturii și pescuitului în apele interioare și în Delta Dunării, producția de pește trebuie să crească (de la aproape 100 mii de tone în 1982) la peste 200 mii de tone în 1985. În acest scop, se asigură condiții de executare a amenajărilor pentru piscicultură la toate bălțile și lacurile, necesarul de puiet pentru modernizarea pepinierelor existente și înființarea de noi pepiniere, sporirea ponderii peștilor fitofagi (consumatori de vegetație acvatică) pînă la 40—45%, îmbunătățirea tehnologiilor de creștere, de valorificare prin pescuit a unor rîuri interioare (Prutul, Siretul, Jiul, Oltul, Mureșul etc.), de dezvoltare a pescuitului în Marea Neagră ș.a.

Gospodăriile populației sînt sprijinite în creșterea păsărilor, prin furnizarea unui număr de pui suplimentar, față de prevederile programului de autoaprovizionare, în vederea realizării unor producții de carne sporite.

Conform programului pentru dezvoltarea apiculturii, în acest an, ca urmare a măsurilor de extindere a fermelor specializate din unitățile socialiste și de dezvoltare a stupinelor în gospodăriile populației, efectivul de albine va ajunge la 2 milioane de familii. Paralel cu conservarea, extinderea, îmbunătățirea și valorificarea superioară a resurselor melifere, au fost luate măsuri de asigurare a bazei materiale necesare (stupi, utilaje, biostimulatori, faguri artificiali, matcă etc.).

Realizarea programului de creștere suplimentară a efectivelor de ovine și a producțiilor de lînă, carne și lapte impune măsuri hotărîte pentru sporirea efectivelor, a capacităților de adăpostire, precum și pentru asigurarea furajelor necesare, accentul punîndu-se pe îmbunătățirea și folosirea integrală a pajiștilor naturale existente, a nutreturilor grosiere și înființarea de pajiști cultivate de înaltă productivitate.

Asigurarea materiilor prime agricole necesare industriei ușoare a necesitat adoptarea unui Program de dezvoltare a sericiculturii, care prevede ca în 1985 să se producă 14,8 tone de gogoși de mătase. Paralel cu extinderea plantărilor de duzi răzleți pe aliniamentele drumurilor și pe terenurile improprii agriculturii, au fost luate măsuri de extindere a creșterii viermilor de mătase ce folosesc ca hrană frunzele de ricin și de stejar.

Producția de ciuperci cultivate în țara noastră se realizează în prezent pe spații de tip industrial și în diferite amenajări locale aparținînd unităților de stat cooperatiste și gospodăriilor populației. Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat a fost elaborat Programul producției de ciuperci cultivate în perioada 1982—1987, care prevede ca producția acestora să ajungă la o cantitate de 65 000 de tone în anul 1987. Din această cantitate, 48 000 de tone se vor produce în spații existente amenajate pentru cultura sezonieră (martie-mai și septembrie-noiembrie), fără consumuri energetice, iar 17 000 de tone se vor realiza în ciupercării cu producție eșalonată pe tot parcursul anului. Pentru atingerea acestor producții, se va asigura o cantitate de 6 000 tone de miceliu de către unitățile specializate, sub directa răspundere a Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură.

Prin valorificarea importantelor acumulări cantitative realizate în anii anteriori, anul 1985 trebuie să constituie o etapă de bază în dezvoltarea pe cale intensivă a agriculturii, în vederea trecerii la înfăptuirea sarcinilor prioritare trasate de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Pe baza dezvoltării producției agricole și a resurselor din gospodăriile proprii, în conformitate cu prevederile din program, consumul pe un locuitor va crește în 1985 față de anul 1980, cu 9,7% la carne și produse din carne, cu 23% la lapte și produse lactate (exclusiv unt), cu 15,2% la zahăr și produse din zahăr, cu 14,3—21,4% la legume și produse din legume, 110,2% la pește și produse din pește etc. Aceste creșteri accentuează tendința spre mutațiile calitative preconizate a se realiza în domeniul consumului, ceea ce reprezintă o nouă etapă calitativă în ridicarea continuă a nivelului de trai. Se va produce astfel o apropiere mai mare în ce privește consumul celor două medii sociale — urban și rural, — cu implicații și asupra creșterii cererii de mărfuri agroalimentare prin rețeaua comerțului de stat și cooperatist.

Volumul total al vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost în 1984 de peste 272 miliarde lei, din care 148,5 miliarde lei mărfuri alimentare și alimentație publică.

Realizarea în actualul cincinal a creșterilor prevăzute pentru vînzările de mărfuri agroalimentare prin comerțul socialist — indicator sintetic al creșterii consumului de mărfuri alimentare furnizate de agricultură și industria alimentară — în condițiile respectării principiilor eticii și echității socialiste, ale întăririi autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, ridică cu acuitate problema perfecționării metodologiei actuale de planificare a producției și repartizării fondului de mărfuri agroalimentare pe județe, iar în cadrul acestora pe localități, folosind în acest scop, ca elemente de fundamentare, consumurile medii pe un locuitor la principalele produse, conform Programului de alimentație științifică a populației.

În mod corespunzător, se impune din partea organelor comerciale centrale și locale luarea de măsuri pentru realizarea unei mai mari elasticități în ce privește organizarea, conducerea și planificarea teritorială a comerțului interior, în special la nivelul localităților și al întreprinderilor comerciale. Înfăptuirea acestor obiective, precum și a altor măsuri de importanță majoră pentru economia noastră națională, necesită în etapa actuală adîncirea aplicării în profil teritorial a principiilor autoconducerii și a autoaprovizionării, punerea pe baze economice, în toate etapele de planificare și realizare a planului, a relațiilor dintre industria alimentară și agricultură, precum și între aceste ramuri axiale ale economiei și organele comerțului interior.

Aplicarea eficientă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale necesită de asemenea, întărirea disciplinei de plan, o mai bună corelare la nivelul județelor între necesități și resurse, precum și realizarea unei stabilități pe termen lung între sursele de livrare a materiilor prime și industria alimentară, între producători și beneficiarii fondului pieței, în condițiile creșterii rolului și atribuțiilor consiliilor populare — care poartă răspunderea pentru buna aprovizionare a populației, respectiv pentru realizarea integrală a fondurilor județene de consum, inclusiv pentru completarea lor cu produse la care nu au condiții favorabile de producție în cadrul județului.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, sînt necesare măsuri hotărîte în vederea înfăptuirii neabătute a programului de autoconducere și autoaprovizionare. O garanție în plus a îndeplinirii programului o constituie faptul că prevederile anuale ale acestuia sînt corelate cu nivelurile din plan, cu resursele din balanțe, precum și cu numărul de locuitori ; s-a stabilit, de asemenea, ca întreprinderile de alimentație publică, precum și întreprinderile și instituțiile care au în subordine cantine, să poată primi terenuri, în special din cele disponibile în perimetrul construibil al localităților sau improprii marilor culturi și muncii mecanizate, pentru a le cultiva cu legume, cartofi și alte plante necesare consumului alimentar, precum și pentru asigurarea furajelor destinate gospodăriilor anexe, în vederea realizării unor meniuri diversificate.

Eforturi susținute trebuie depuse și pentru îndeplinirea prevederilor programului, referitoare la asigurarea produselor textile-încălțăminte, a bunurilor de folosință îndelungată și articolelor de uz casnic și gospodăresc, a altor mărfuri industriale de larg consum. Potrivit orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost stabilite creșteri mai accentuate la producția de confecții, textile, țesături, încălțăminte ș.a. Aceste prevederi au la bază programele speciale de producție, aprobate de conducerea partidului, privind valorificarea superioară a materiilor prime din producția internă și a materialelor refolosibile, precum și promovarea mai largă a unui sortiment variat de înlocuitori de paltoane, confecții din țesături de in și cînepă, încălțăminte cu fețe textile și alți înlocuitori. Pentru anul 1985, pe baza indicației tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-au întocmit programe speciale de producție și livrare pe sezoane, ceea ce va influența pozitiv formarea din timp a stocurilor necesare comerțului și, în mod deosebit, satisfacerea cererii și exigențelor populației.

Sarcini importante revin Ministerului Industriei Ușoare și Ministerului Comerțului Interior în ce privește producerea și desfacerea mărfurilor pe clase de calitate, impunîndu-se măsuri corespunzătoare pentru asigurarea livrărilor în rețeaua comercială — în toate cazurile — a produselor contractate cu un grad înalt de prelucrare, execuție, finisaj, prezentare și ambalare, respectîndu-se în mod riguros parametri de calitate stabiliți. La bunurile de folosință îndelungată se are în vedere producerea lor într-o gamă sortimentală îmbunătățită, prin reproiectare și modernizare, ceea ce va contribui la mai buna dotare a populației, la creșterea gradului de confort.

În producția de mobilă, se va urmări realizarea de modele multifuncționale, tipizate, modulate, care să permită folosirea

rațională a spațiilor de locuit din apartamente. Programul prevede cantități sporite și la alte bunuri industriale, care vor asigura în condiții mai bune cerințele populației. Ministerul Industriei Chimice, împreună cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare trebuie să ia măsuri pentru asigurarea materiilor prime necesare livrării ritmice la fondul pieței a producției de săpun și detergenți. La combustibili solizi, gaze lichefiate, cantitățile prevăzute pentru fondul pieței asigură o aprovizionare normală a populației. Din indicația conducerii, au fost stabilite măsuri deosebite ca aprovizionarea populației cu combustibili solizi să se încheie pînă la 30 septembrie a.c.

În vederea îmbunătățirii în continuare a aprovizionării populației cu bunuri industriale de consum, se impun măsuri ferme din partea ministerelor și întreprinderilor producătoare, a Ministerului Comerțului Interior, a CENTROCOOP și a celorlalte organe centrale și locale cu activitate comercială, pentru ca, împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare, să se asigure realizarea producției planificate pentru fondul pieței, ritmicitatea livrărilor către comerț, obținerea întregii cantități prevăzute în plan și contractate, într-o structură sortimentală diversificată și de bună calitate. Se vor urmări o mai bună organizare a desfacerilor de mărfuri la orașe și sate, folosirea intensivă a spațiilor existente, luîndu-se măsuri de adîncire a specializării magazinelor pe grupe de produse, în concordanță cu volumul și structura fondului de mărfuri, astfel încît să se realizeze ridicarea în continuare a nivelului de servire a populației și creșterea eficienței activității de comerț.

În ce privește prestările de servicii către populație, Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, ca și Programul de măsuri privind dezvoltarea, diversificarea și ridicarea calității prestărilor de servicii pentru populație în anii 1984—1985, aprobat de Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., au dat un puternic impuls dezvoltării acestor activități, atît sub aspectul ritmului înalt de creștere, cît și al diversității și calității lor. În anul 1984 a fost realizat un volum de prestări de servicii pentru populație însumînd peste 67,7 miliarde de lei (cu 768 milioane lei peste prevederile din plan), ceea ce reprezintă valoric 20% din volumul total al desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii pentru populație. A crescut, în acest mod, rolul economic și social al prestărilor de servicii în satisfacerea cerințelor populației de la orașe și sate. Se prevede ca anul acesta să se realizeze în fiecare județ un volum de servicii pe un locuitor de cel puțin 1 000 de lei, iar în Capitală, de cel puțin 2 000 lei.

O atenție deosebită se acordă dezvoltării mai accentuate a serviciilor pentru întreținerea și repararea bunurilor de uz îndelungat, a îmbrăcămintei și încălțămintei, a locuințelor etc., folosindu-se în mod corespunzător baza tehnico-materială bună de care dispun, în special, orașele reședință de județ și centrele muncitorești. Mai intens vor fi dezvoltate prestările de servicii în domenii oarecum neglijate anterior, dar care sînt de un interes social deosebit, ca : turismul, sportul, activitățile de agrement, cultural-educative, în vederea utilizării cît mai plăcute și instructive a timpului liber.

În mediul rural, alături de unitățile de croitorie, cizmărie, frizerie, dulgherie, cojocărie etc., care vor fi extinse în continuare în toate localitățile, consiliile populare — cu sprijinul direct al Uniunii Cooperativelor Agricole de Producție și al CENTROCOOP — trebuie să ia măsuri pentru asigurarea unei game mai diversificate a serviciilor cu caracter agrozootehnic și veterinar, a celor de industrializare a unor produse ale producătorilor agricoli, precum și pentru organizarea de noi activități corespunzătoare nevoilor specifice ale populației de la sate (incubare și livrarea puilor de o zi, organizarea de stîni cooperatiste, închirierea de unelte și mașini agricole). Pe această cale, se va urmări crearea unor condiții tot mai bune de realizare a obiectivelor stabilite prin programele locale de autoconducere și autoaprovizionare. De asemenea, UCECOM, împreună cu organele centrale și locale interesate, trebuie să analizeze gradul actual de dotare a localităților urbane cu unități prestatoare de servicii, în raport cu cerințele populației, luîndu-se măsuri care să aducă o contribuție importantă la valorificarea resurselor locale. În acest scop, conform prevederilor Programului se impun creșteri mai accentuate la activitățile privind utilizarea materialelor și pieselor de schimb rezultate din achiziționarea de la populație a unor bunuri de uz îndelungat, a obiectelor de îmbrăcăminte și încălțăminte uzate, a materialelor de construcții provenite din demolări, precum și a altor materiale recuperabile și refolosibile, concomitent cu folosirea mai judicioasă a materiilor prime repartizate. În aceste activități sînt necesare multă inițiativă și răspundere, receptivitate și spirit gospodăresc.

O deosebită exigență trebuie să se manifeste față de calitatea prestărilor, respectarea termenelor, a prețurilor și tarifelor aprobate, acționîndu-se permanent pentru promovarea normelor de etică și echitate în relațiile cu populația. Volumul total al prestărilor de servicii va crește de la 32,6 miliarde de lei în 1983, la 41,5 miliarde de lei în 1985. Creșteri mai pronunțate sînt stabilite la serviciile pentru întreținerea aparatelor electrocasnice și electronice, spălătorii și curățătorii chimice, construcții și reparații de locuințe, turism și agrement, sport, cultură și artă etc.

Organele centrale cu sarcini în domeniul prestărilor de servicii și consiliile populare vor lua în continuare măsuri pentru folosirea mai bună a bazei tehnico-materiale existente, dezvoltarea acesteia prin acțiuni de autodotare, extinderea unităților prestatoare de servicii în cartierele noi ale orașelor, pregătirea cadrelor necesare, predarea în gospodărire și gestiune cu plată a unor unități mici (în conformitate cu Decretul nr. 101/1980), intensificarea activității de îndrumare și control, îmbunătățirea calității serviciilor etc., asigurîndu-se ridicarea nivelului servirii populației, sporirea eficienței economice și a rentabilității fiecărei unități.

Înfăptuirea exemplară a prevederilor Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială pe linia asigurării populației cu produse agroalimentare, mărfuri industriale și prestări de servicii, într-o gamă diversificată și de calitate, va asigura ridicarea necontenită a nivelului de trai și a calității vieții întregului popor, obiectiv fundamental al politicii Partidului Comunist Român.

dr. Virgil DINCĂ

Baza tehnico-materială, factor esențial în dezvoltarea și modernizarea agriculturii

(Urmare din pag. 12)

agricole în toate zonele agricole și pe toate tipurile de sol. În concordanță cu mijloacele tehnice și financiare de care dispune economia națională, precum și cu capacitatea creatoare a cercetătorilor și proiectanților români, se prevede pînă în anul 1990 amenajarea a 1,8—2,3 milioane de hectare irigate, ajungîndu-se la sfîrșitul cincinalului viitor la un total de 5,5 milioane hectare. Se vor desăca 1,5 milioane de hectare și se vor efectua lucrări de combatere a eroziunii pe 800 mii de hectare. Toate aceste acțiuni se vor executa în complex, avînd în vedere organizarea și sistematizarea teritoriului, gospodărirea apelor, realizarea amenajărilor hidroenergetice și silvice în mod unitar, pe bazine hidrografice.

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ, cu cele trei componente principale ale sale — mecanizare, chimizare, lucrări de îmbunătățiri funciare — a asigurat condițiile materiale pentru **creșterea producției agricole.**

Se poate estima că în cincinalul 1981—1985, producția globală agricolă este de 4 ori mai mare față de cea din cincinalul 1951—1955. Producția de cereale, direcție prioritară a agriculturii, este de 6 ori mai mare. Anul trecut, de pe terenurile întreprinderilor de stat și cooperativelor agricole de producție s-a obținut cea mai ridicată recoltă — 25 milioane tone de cereale. Toate acestea demonstrează dinamismul și forța agriculturii socialiste în amplul proces de creștere economică a țării noastre.

În cincinalul viitor și în perspectiva anului 2000 va continua pe scară largă dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Sarcinile și orientările stabilite în acest sens în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. se integrează în mod organic în concepția științifică, revoluționară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind modernizarea structurilor agrare, creșterea contribuției acestei ramuri la sporirea produsului social total și a venitului național, la dezvoltarea multilaterală a societății socialiste românești.

Cerințe ale extinderii sistemelor de prelucrare automată a datelor

COMITETUL POLITIC EXECUTIV al C.C. al P.C.R., analizînd, în ședința din 12 aprilie a.c., desfășurarea acțiunii de reducere a formularisticii în spiritul indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a acordat o atenție deosebită unei probleme de mare actualitate pentru satisfacerea necesităților de informare, conducere și decizie la toate nivelurile, pentru reducerea volumului de muncă, dimensionarea rațională a personalului și micșorarea consumului de hîrtie la lucrările de evidență : **extinderea sistemelor de prelucrare automată a datelor.** Au fost evidențiate, în acest cadru, rezultatele obținute în domeniile planificării, financiar-contabil, informatic-bancar, în prelucrarea automată descentralizată și transmiterea datelor statistice la nivelul ministerelor, centralelor industriale și unităților. Apreciindu-se că în această privință există încă importante rezerve, s-au stabilit măsuri pentru **dezvoltarea unui sistem informatic operativ și eficient.**

În îndeplinirea sarcinii trasate organelor de sinteză, celorlalte ministere, organe centrale și locale, de a elabora un program concret de realizare a sistemului de prelucrare a datelor cu mijloace moderne de calcul, în mod firesc primul pas îl constituie diagnosticarea de detaliu a situației existente, relevarea elementelor pozitive care să fie promovate, a neconcordanțelor ce trebuie eliminate, în vederea obținerii unor îmbunătățiri imediate prin folosirea superioară a potențialului actual și determinării direcțiilor de acțiune pentru viitor. În legătură cu aceasta, supun atenției forurilor de resort unele aspecte sesizate în practică și unele propuneri.

• ÎN DEZVOLTAREA sistemelor informatice s-au afirmat, pe plan internațional, două concepții : „de sus în jos" (top-down) și „de jos în sus" (down-up), diferite între ele după modul de abordare a realizării, sugerat de denumire — fiecare cu avantajele și dezavantajele ei.

Pe baza hotărîrilor de partid și ținînd seama de specificul economiei noastre, Institutul central pentru conducere și informatică a elaborat o inspirată concepție mixtă, care îmbină armonios avantajele celor două abordări, dovedindu-se, în practica ultimilor zece ani, fructuoasă în informatizarea activităților economico-sociale.

Analizînd nivelul actual al informaticii, cantitatea și calitatea factorilor de realizare implicați — volumul și calitatea echipamentului (din exploatare, din producția curentă și cel în fază de proiectare), numărul și nivelul de pregătire al specialiștilor din informatică, volumul și calitatea aplicațiilor aflate (sau nu) în evidențele bibliotecilor de programe — opinăm pentru o dezvoltare a acestei modalități.

Ne menținem poziția pe care am exprimat-o cu altă ocazie în „R.E." *) și pe care o putem sintetiza astfel : **să facem informatică** nu pentru rezonanța modernă a termenului, ci **pentru o mai eficientă activitate economico-socială**, de preferință **cu răspuns imediat** ; cînd „bătaia" este prea lungă, rezultatele scapă de sub control.

Înainte de a formula propunerile, pentru a demonstra oportunitatea și necesitatea lor ne vom referi la unele stări de fapt ce provoacă disfuncții în evoluția fenomenului informatic, micșorîndu-i rata de progres.

ÎN PREZENT, stadiile de realizare a sistemelor informatice prezintă decalaje foarte mari între diferitele ramuri ale economiei sau între diferitele unități aparținînd aceleiași ramuri. Diferențele se înscriu într-un interval mărginit la partea superioară de sisteme informatice de stadiul 5, în care se execută conducerea de ansamblu a unității economico-sociale cu mijloace de teleprelucrare, iar la partea inferioară nu s-a realizat nici stadiul 1 — adică nici măcar modeste operațiuni mecanizate.

Perpetuarea acestui decalaj ar duce, într-un viitor nu prea îndepărtat, la apariția unor greutăți în informatizarea de ansamblu pe diferite niveluri ierarhice ale structurii societății (respectiv clasele 1 . 2 ; 1 . 3 ; 1 . 4 și 1 . 5).

Cum s-a ajuns la o astfel de diferențiere ?

PUNCTE DE VEDERE

Întrebarea este legitimă, de vreme ce avem un cadru legal bine conturat, o strategie ce s-a dovedit bună și o îndrumare politico-organizatorică la obiect.

Organizarea unitară a activității de informatică a fost reglementată încă din anul 1973 (prin Decretul Consiliului de Stat nr. 499). Atît dezvoltarea ulterioară a rețelei de unități, cît și unele inconsecvențe în aplicarea prevederilor acestui act normativ au determinat emiterea, de către Consiliul Organizării Economico-Sociale, a două documente de bază : în 1980 — „Atribuțiunile centrelor teritoriale de calcul electronic privind îndrumarea și controlul activității de informatică în profil teritorial", iar în 1981 — „Sarcinile centrelor coordonatoare de calcul electronic din cadrul ministerelor" și celorlalte organe centrale privind activitatea de informatică și de realizare a sistemelor informatice", care urmăreau realizarea convergenței eforturilor, departamentale și teritoriale, către informatizarea unităților.

La apariția documentelor sarcinile au fost abordate cum se cuvine, s-au întocmit planuri de măsuri ; dar, încetul cu încetul, în unele cazuri preocupările s-au diluat, deoarece îndeplinirea acestor sarcini și atribuțiuni nu a condiționat, sub forma unor indicatori sau niveluri de realizare, retribuțiile celor care le aveau de executat.

Nu pot fi trecute cu vederea contribuția de ansamblu a centrelor teritoriale și departamentale în ce privește realizarea — cu forțe proprii sau prin sprijinirea unităților de informatică din zona sau ramura respectivă — a unor sisteme informatice cu prioritate în domeniile și pentru obiectivele stabilite prin documentele de partid și de stat, rezultatele obținute pe linia informaticii industriale, a proiectării constructive și tehnologice asistate de calculator, a implicării informaticii în automatizare și robotizare. Se constată însă sensibile diferențieri între centre în ce privește cantitatea și calitatea acestei contribuții și acestor rezultate, diferențiere ce nu ține nici de potențial, nici de importanța problemelor de rezolvat. Dacă s-ar întreprinde o analiză, pe ani și cuantificat, a modului cum au fost aduse la îndeplinire prevederile din cele două documente de către fiecare unitate implicată, dacă unităților de informatică li s-ar cere să aprecieze (pe baza unui chestionar-tip bine alcătuit) cum au fost sprijinite de către cele două categorii de centre de calcul, ar ieși în evidență unde se localizează importantele rezerve care, așa cum a apreciat Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., există încă în acest domeniu — și care justifică măsurile luate recent.

În mod frecvent, nivelul ridicat pe care l-a atins informatica în unele unități economice este rezultatul unor acțiuni bine organizate și finalizate ale conducerii acestora, conștiente de importanța informaticii în activitatea de conducere, sau se datorește entuziasmului și conștiinciozității profesionale a unui detașament de informaticieni, sprijiniți sau nesprijiniți corespunzător de conducerile unităților.

IATĂ și o altă neconcordanță. Etapa premergătoare stadiului 1 (stadiul în care se folosesc fișiere independente pe activități prioritare) constă în folosirea mașinilor de mecanizare a anumitor operații ; în cadrul ei se pregătește terenul (se modelează mentalități, se creează convingeri, se școlarizează personalul) în vederea întîlnirii „de gradul 1" cu calculatorul. Cea mai mică unitate de informatică este stația mică de calcul. Inițial, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 499/1973, o astfel de stație se putea înființa dacă avea în dotare 2 seturi mecanografice, sau 5 mașini facturat-contabilizat (FC), sau 2 terminale. Or, seturi mecanografice nu sînt în fabricație curentă în țară, iar o stație mică de calcul care să debuteze cu terminale este greu de conceput și realizat, așa că majoritatea stațiilor au început cu FC-uri. Din experiență rezultă că aceasta este, în continuare, calea cea mai sigură de creare a nucleelor informatice în unități, astfel de mașini (aflate în producția curentă) fiind mai ușor de procurat, fie prin investiții, fie prin transfer.

Este însă surprinzător faptul că la 7 ani după decretul menționat, prin documente emise în anul 1980 de către I.C.I. (nr. 7 051, 8 975 și 11 707) echipamentele

* „Cum utilizăm mijloacele informaticii ?" — „R. E." nr. 17, 1984.

de tip FC au rămas a constitui baza tehnico-materială a stațiilor de calcul numai în măsura în care, în procesul prelucrării datelor, pe acestea se obțin și suporți tehnici (benzi perforate) care să permită preluarea automată și continuarea prelucrării pe tehnică de calcul electronică (calculatoare electronice, mini- și microcalculatoare). Mașinile FC care nu îndeplinesc această condiție au fost asimilate mașinilor de adunat și calculat și trecute în dotarea compartimentelor funcționale ale unităților care le dețin, urmînd a fi folosite direct de către personalul administrativ-funcționăresc. Motivarea pe care I.C.I. a dat-o măsurii este : „Utilizarea mașinilor de medie mecanizare reclamă antrenarea unei forțe de muncă sporite, fiecare mașină trebuind să fie deservită de un operator pe schimb. În al doilea rînd, fiecare situație realizată cu ajutorul mașinilor FC impune introducerea repetată a datelor, în detrimentul operativității obținerii informațiilor și al eficienței prelucrării datelor. Aceste mașini pot fi folosite ca orice alte mașini de birou (utilizarea lor cît mai rațională este asigurată și prin seturile de programe realizate și puse la dispoziția celor interesați), dar ele nu prezintă parametri tehnici care să le facă valide pentru realizarea de sisteme informatice ; de aceea, mașinile de tip FC nu au fost luate în considerare nici la stabilirea și delimitarea stadiilor privind sistemele informatice". Poziția ni se pare principial corectă — dar, în stadiul în care se află la noi generalizarea P.A.D., nerealistă. Să ne gîndim cîte unități economice de talie modestă — întreprinderi industriale mici, cooperative (agricole ; de producție, achiziție și desfaceri ; meșteșugărești), întreprinderi comunale ș.a. — ar putea beneficia, pe planul productivității muncii și al eficienței economice, de avantajele pe care le-ar oferi funcționarea în cadrul lor a unor stații mici de calcul. Se poate asigura, la ora actuală, dotarea fiecăreia dintre ele măcar cu un microcalculator ? Iar dacă nu, de ce să excludem posibilitatea de a utiliza ceea ce își pot procura, amînînd, prin această excludere, pregătirea pentru etapa cînd vom fi în măsură să asigurăm informatizarea pe scară largă a activităților economico-sociale ?

Urmarea concretă a măsurii luate e că aceste mașini nu sînt utilizate eficient și la capacitate, întrucît, aflîndu-se la compartimentele funcționale, au de regulă un singur program, adecvat specificului acestora (facturare, balanțe, fișe de cont etc.) ; de regulă ele sînt folosite doar 20—30% din programul normal de lucru — și nici nu se poate pune problema funcționării lor în două schimburi. Mașinile nefiind exploatate într-un cadru organizat, specific, o serie de necesități de calcul ale altor compartimente funcționale și de producție rămîn să fie rezolvate tradițional, deci cu atît mai mult „în detrimentul operativității obținerii informațiilor și al eficienței prelucrării datelor".

La o bună parte din stațiile și oficiile mici de calcul care funcționează de mai mult de 6—7 ani, baza tehnico-materială o constituie și în prezent mașinile de tip FC. Reglementările I.C.I. ar fi trebuit să vizeze reutilarea cu echipamente mai evoluate a acestor unități — care au acumulat experiența necesară pentru un asemenea salt calitativ — lăsînd dreptul de folosire a mașinilor de medie mecanizare unităților care se află la primii pași.

Desigur, subiectul prezentelor observații nu poate fi epuizat în cîteva rînduri, el poate fi continuat și pe alte planuri. Cel mai important este însă **cum vom aborda perioada viitoare**, sarcinile ce pot fi desprinse din documentele Congresului al XIII-lea al partidului.

PROGRAMUL de dezvoltare a informaticii pînă în anul 1990 va trebui, după părerea noastră, să aibă la bază **o strategie dezvoltată, desfășurată pe toată lățimea frontului și pe etape determinate calendaristic pentru fiecare domeniu, nivel și stadiu al sistemelor informatice.**

Este necesară o asemenea abordare dacă ținem seama că țări capitaliste dezvoltate economic (de exemplu Franța), observînd un anume decalaj intern al nivelului informaticii sau constatînd rămîneri în urmă față de țări cu o informatică de vîrf, au făcut din redresare o problemă de stat, punînd-o sub incidența planificării, cu toate greutățile ce le implică o asemenea abordare într-o economie de piață.

Printr-o strategie pe front desfășurat și pe etape determinate calendaristic înțelegem ca pe întreaga ramură să se stabilească termene privind nivelul, stadiul și domeniul pe care trebuie să-l realizeze informatica, **absolut în toate unitățile componente**, mergînd pînă la nominalizarea aplicațiilor care vor trebui să intre în exploatare curentă.

Avînd în vedere că ultimul stadiu va tinde către nivelul național, **trebuie reținute, din mulțimea de aplicații și produse-program, numai cele cît mai apropiate de perfect** și care, în ultimul stadiu și nivel preconizat, să poată fi agregate pentru lucrări de sinteză la nivel macroeconomic. Actuala acțiune de inventariere a produselor-program realizate sau în curs de realizare va facilita această selecție.

În vederea asigurării condițiilor care să facă operabilă o asemenea strategie, socotim că ar trebui luate următoarele măsuri :

- 1. introducerea, în clasificarea sistemelor informatice (stabilită de către I.C.I. în 1980), a stadiului „O" ca stadiu pregătitor, cu durata maximă de 18 luni și care să folosească echipamentele FC ;
- 2. adoptarea, în urma dezbaterii în simpozioane naționale, a unor aplicații unice pe economie cu variante pe ramuri, creîndu-se condiții de agregare în lucrări de sinteză la nivel macroeconomic, care în viitor să substituie raportările statistice ;
- 3. revenirea la normele legal stabilite privind dotarea minimă necesară la înființarea unei stații de calcul ;
- 4. cointeresarea materială a personalului centrelor de calcul departamentale și teritoriale și stabilirea unor modalități de control și raportare privind îndeplinirea sarcinilor și atribuțiunilor unitare fixate acestora ;
- 5. efectuarea pe plan național a unei operațiuni de inventariere și evaluare a echipamentului de medie mecanizare, a celui de culegere și pregătire a datelor, a echipamentului de calcul etc., întocmindu-se liste de disponibilități, în vederea redistribuirii ;
- 6. studierea posibilității de procurare temporară de echipament prin închiriere. (Eventual, actuala I.I.R.U.C. ar putea deveni întreprindere de închiriat și reparat echipamente de calcul electronic.) Această modalitate ar da posibilitatea trecerii mai ușoare de la un stadiu la altul, fără problema fondurilor pentru investiții, ar evita formalitățile greoaie de transfer al echipamentului disponibilizat de la un utilizator la altul, ar duce la creșterea indicelui de utilizare a echipamentului.

ec. Dumitru VRÎNCEANU
Piatra Neamț

PERISCOP

Evaluarea costului unui proiect informatic

Elaborarea și implementarea unui sistem informatic într-o organizație constituie adesea o investiție importantă, ale cărei costuri și durată sînt greu de evaluat de la început datorită complexității proiectelor informatice și dificultății de a stabili norme teoretice de programare pentru situații și nevoi extrem de diferențiate. În astfel de condiții, a întreprinde un asemenea demers comportă un risc economic. Cum poate fi el prevenit și stăpînit ?

Potrivit normelor asociației franceze de specialitate, indiferent de metoda utilizată, de componența echipei responsabile și de repartizarea sarcinilor între membrii acesteia, se disting 8 faze ale „vieții" unui proiect informatic, care urmează o desfășurare identică : 1 — inițierea studiului, 2 — studiul de oportunitate, 3 — concepția de detaliu, 4 — realizarea informatică, 5 — studierea organizației, 6 — implementarea sistemului, 7 — evaluarea bilanțului global, 8 — întreținere.

Într-un articol din revista „Management France", (nr. 48 — martie-aprilie 1985), Victor Méreau prezintă o abordare metodologică ce permite determinarea costului fiecărei faze, cu o aproximație de pînă la 5%. El consideră că, în succesiunea de faze amintită, două momente au, în acest sens, o importanță decisivă : cele de după fazele 2 și 3. După studiul de oportunitate, cînd sînt identificate principalele funcțiuni ale proiectului, este necesară întocmirea unui raport — de fapt, un prim bilanț economic — pe baza căruia să se poată decide asupra continuării proiectului. În faza de concepție se descrie precis și complet sistemul — ceea ce permite identificarea modulelor sale programabile — și se validează estimarea costurilor, și a termenelor de realizare, făcîndu-se, pe baza modulelor, evaluarea detaliată a costurilor. Aplicarea metodei presupune existența unei baze de date statistice asupra experienței elaborării altor (cît mai multe) proiecte informatice și folosirea calculului automat.

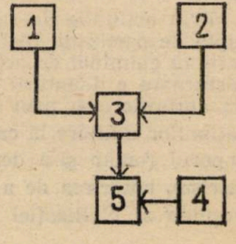

În schema alăturată a metodei sînt notate cu : 1 — identificarea funcțiilor principale ale proiectului ; 2 — identificarea unui set de funcții informatice standard (module programabile) ; 3 — asocierea, la fiecare din funcțiile proiectului, a unei funcții informatice standard ; 4 — baza statistică de norme de programare ; 5 — calculul costurilor proiectului.

PARTICIPAREA ACTIVA A ROMANIEI LA ÎNFRÎNGEREA FASCISMULUI

LA 9 MAI, poporul român împreună cu întreaga omenire progresistă aniversează împlinirea a 40 de ani de la victoria popoarelor asupra fascismului, eveniment de covîrşitoare însemnătate în istoria umanităţii. În această zi a luat sfîrşit, ca urmare a eforturilor materiale şi umane, a luptei întregii omeniri progresiste, cel mai dramatic capitol din istoria universală — războiul dezlănţuit de Germania nazistă şi sateliţii săi, în care au fost antrenate 72 de state de pe toate continentele lumii.

Cel de-al doilea război mondial a fost rezultatul direct al politicii imperialiste de dominaţie şi asuprire a altor popoare, de reîmpărţire a lumii, de dictat şi agresiune. Provocat de Germania nazistă, războiul a pus popoarele în faţa celui mai grav şi mai mare pericol care le ameninţase vreodată libertatea şi fiinţa lor naţională : fascismul — dictatura celor mai reacţionare forţe ale claselor exploatatoare, cea mai brutală formă de subjugare, dominare şi asuprire a altor popoare. Politica de cedare şi capitulare faţă de pretenţiile Germaniei naziste, promovată de cercurile conducătoare dintr-un şir de state ale Europei din acea vreme, lipsa lor de fermitate şi unitate au încurajat acţiunile agresive ale hitleriştilor, care au atacat şi cotropit, rînd pe rînd, numeroase state. A început astfel cea mai mare confruntare militară din cîte cunoscuse istoria omenirii între forţele libertăţii, democraţiei şi păcii, pe de o parte, şi forţele agresiunii, reacţiunii şi întunericului, pe de altă parte, înfruntare de care depindeau destinele întregii omeniri şi ale fiecărui popor în parte, însuşi viitorul civilizaţiei umane.

Prin amploarea şi caracterul său, lupta desfăşurată în cel de-al doilea război mondial împotriva fascismului a reprezentat cea mai puternică unire a popoarelor, a forţelor progresiste, democratice, din cîte a cunoscut omenirea. Această uriaşă coaliţie mondială în lupta pentru libertatea şi independenţa popoarelor, pentru apărarea dreptului lor de a fi stăpîne în propria ţară a avut rolul hotărîtor în desfăşurarea evenimentelor istorice, a întregului curs al războiului, a asigurat victoria asupra celui mai periculos duşman al civilizaţiei şi progresului. Toate popoarele şi naţiunile largii coaliţii antihitleriste şi-au adus contribuţia — potrivit forţelor de care dispuneau şi în formele dictate de împrejurările concret-istorice — la victoria asupra fascismului.

Poporul român sărbătoreşte Ziua Victoriei cu mîndria patriotică de a-şi fi adus contribuţia la lupta împotriva fascismului atît în anii premergători războiului, prin mari acţiuni de luptă şi demonstraţii antirăzboinice, cît şi prin participarea, începînd cu 23 August 1944, cu întregul său potenţial material şi uman, la marile bătălii pentru zdobirea maşinii de război a Germaniei. În ultimele 8 luni ale războiului în Europa, România a luptat cu toate forţele sale materiale şi umane împotriva hitlerismului, fiind un participant activ la înfrîngerea fascismului, la obţinerea victoriei.

Măreaţa epopee a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944 a fost rezultatul voinţei întregului nostru popor, al acţiunii revoluţionare a clasei muncitoare, a maselor largi populare, al unirii într-un front larg a tuturor forţelor antifasciste, democratice, patriotice. **Partidul Comunist Român — dînd dovadă de o înaltă responsabilitate revoluţionară — a fost organizatorul luptei pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste şi împotriva războiului hitlerist contra Uniunii Sovietice, pentru libertate şi independenţa patriei, pentru participarea poporului român la zdrobirea Germaniei naziste şi transformarea revoluţionară a societăţii româneşti.**

Prin acţiunile de sabotare a maşinii de război hitleriste, lupta de partizani, realizarea unei ample mişcări de rezistenţă, care au culminat cu actul energic al întregii naţiuni române de răsturnare a dictaturii militaro-fasciste şi alăturarea la coaliţia antihitleristă, prin numărul combatanţilor, amploarea operaţiunilor militare la care au participat şi eforturile economice, poporul român şi-a demonstrat adversitatea totală faţă de fascism, hotărîrea de a participa la nimicirea acestui periculos duşman al civilizaţiei şi libertăţii popoarelor, a adus o prețioasă contribuţie materială şi de sînge la marea victorie a popoarelor asupra fascismului.

Iubitor de libertate şi prietenie cu toate naţiunile lumii, cunoscînd din propria sa experienţă nenorocirile cauzate de dominaţia şi asuprirea străină, poporul român s-a angajat cu întreaga fiinţă la cauza înfrîngerii Germaniei naziste. Atitudinea unanimă, naţională, caracterul larg popular al luptei împotriva fascismului au fost demonstrate şi de faptul că România a intrat în războiul împotriva Germaniei naziste şi aliaţilor ei fără o prealabilă convenţie sau alianţă externă. **Intrarea României în război de partea coaliţiei Naţiunilor Unite s-a făcut într-un moment cînd Germania hitleristă era departe de a fi învinsă.**

Datorită stării de spirit antihitleriste a întregului popor şi ca urmare a amplei activităţi politice desfăşurate de P.C.R. pentru organizarea coaliţiei forţelor patriotice, antihitleriste, pentru atragerea comandanţilor şi soldaţilor de partea acţiunii insurecţionale, începînd cu noaptea de 23 spre 24 august 1944 armata română, formată în marea ei majoritate din muncitori, ţărani, intelectuali, a întors armele — ca un singur om — împotriva Germaniei naziste.

Angajarea României, cu întregul ei potenţial, alături de Uniunea Sovietică şi aliaţi, în războiul antihitlerist, a dat o puternică lovitură planurilor strategice ale Germaniei naziste. Aceasta a dus la prăbuşirea întregului front din sud, a creat condiţii înaintării mai rapide a trupelor sovietice, a accelerat zdrobirea dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei.

După eliberarea prin luptele insurecţionale a Capitalei şi a celei mai mari părţi din teritoriul de atunci al ţării, armata română a stăvilit, între 5 şi 18 septembrie 1944, o puternică ofensivă dată de mari unităţi germane şi ungare în centrul podişului transilvănean, în Banat şi Crişana. Prin succesul obţinut, trupele române au zădărnicit planul comandamentului hitleristo-horthyst de a ajunge cu forţele sale pe Carpaţii Meridionali şi au declanşat operaţiunile militare pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei.

În perioada cît au durat luptele pentru eliberarea părţii de nord-vest a României, cotropită de Ungaria horthystă prin odiosul dictat fascist de la Viena din 30 august 1940, armata română, cot la cot cu armata sovietică, a acţionat cu 28 de divizii, un corp aerian, o divizie de artilerie antiaeriană, două detaşamente blindate şi numeroase alte unităţi, totalizînd circa 270 000 de militari.

Încă din primele zile ale luptei pentru eliberarea părţii de nord-vest a ţării, Partidul Comunist Român s-a adresat maselor populare, chemîndu-le să sprijine acţiunea eliberatoare a trupelor române şi sovietice. Întregul popor a răspuns fără preget **chemării partidului nostru comunist: „Totul pentru front, totul pentru victorie!"**

După alungarea trupelor hitleristo-horthyste de pe întreg teritoriul ţării, armata română, împreună cu armata sovietică, care a dus pe umerii săi greul celui de-al doilea război mondial, a continuat acţiunile militare dincolo de hotare, participînd activ la eliberarea Ungariei şi Cehoslovaciei şi a unei părţi din teritoriul Austriei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei fasciste şi încheierea victorioasă a războiului în Europa. În operaţiile de pe teritoriul Ungariei, România a avut în luptă un total de peste 210 000 de militari, constituiţi în două armate cu 17 divizii de infanterie şi cavalerie, într-un corp aerian, într-o divizie de artilerie antiaeriană, o brigadă de căi ferate şi diferite unităţi. Forţele române au străbătut teritoriul ungar de la o graniţă la alta pe un front larg de peste 120 km, au provocat inamicului pierderi care s-au ridicat la 21 000 de prizonieri şi circa 10 000 de morţi, au eliberat 1 223 de comune şi 14 oraşe. Pe pămîntul Ungariei, din rîndul ostaşilor români au căzut 42 000 de oameni, morţi, răniţi sau dispăruţi.

Începînd cu 18 decembrie 1944, armata română, alături de armata sovietică, a participat la eliberarea Cehoslovaciei. Pe teritoriul acestei ţări, timp de 5 luni, armata română a întîmpinat o aprigă rezistenţă a inamicului, la care s-au adăugat greutăţile impuse de terenul muntos din această ţară, precum

și vitregia unei ierni cu zăpezi deosebit de abundente. Ostașii români au dat peste cap pozițiile dușmane pe o adîncime de peste 400 km și o lărgime de circa 120 km, au eliberat 1.722 de localități, între care 31 de orașe, au luat prizonieri mai mult de 20 000 de ofițeri și soldați hitleriști și hortyști. La operațiile din Cehoslovacia au participat 248 000 de militari români, din care au căzut în lupte 66 000 — morți, răniți și dispăruți.

Analele războiului consemnează, de asemenea, participarea armatei române la ofensiva desfășurată de trupele sovietice pe teritoriul Austriei.

La 9 mai 1945, cînd războiul a luat sfîrșit prin strălucita victorie a Națiunilor Unite, **armata română străbătuse peste 1.700 km, de la Marea Neagră pînă în Boemia, provocase inamicului pierderi de peste 136.000 de prizonieri și morți — echivalînd cu 14 divizii — eliberase peste 3.800 de localități,** între care 53 orașe, contribuise la alungarea ocupanților din alte cîteva mii, a avut pe front în tot timpul războiului un total de circa 540 000 de ostași și ofițeri, pierzînd în lupte grele aproape 170 000 — morți, răniți și dispăruți.

Zecile de mii de ostași români care și-au dat viața în luptele duse pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, mormintele lor împrăștiate pe pămîntul acestor țări vor evoca de-a pururi spiritul de jertfă al armatei noastre, constituind o expresie elocventă a solidarității militante manifestate de poporul nostru față de cauza libertății naționale a acestor popoare, pentru salvarea lor de sub dominația hitleristo-fascistă. Pentru curajul și vitejia dovedite pe cîmpul de luptă, **peste 300.000 de militari români au fost decorați cu ordine de război sovietice, cehoslovace, ungare și românești.** Eroismul în luptă al armatei române și-a găsit expresia și în citarea a numeroase unități și mari unități prin ordine de zi ale comandamentului român, prin ordine și comunicate de război sovietice, precum și alte documente ale Comandamentului Frontului 2 Ucrainean și ale unor mari unități ale armatei sovietice cu care unitățile militare române au cooperat în lupta antifascistă.

În același timp, întreaga economie românească a fost pusă în slujba luptei pentru eliberarea țării și zdrobirea definitivă a fascismului. **Contribuția economică a României la înfrîngerea Germaniei hitleriste s-a cifrat cu mult peste un miliard de dolari** (în valuta anului 1938), ceea ce echivalează cu cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din exercițiul bugetar 1937/1938.

Vitejia armatei române în marile încleștări cu mașina de război germană, contribuția României la războiul antifascist s-au bucurat de o caldă și binemeritată apreciere din partea întregii opinii publice internaționale. Este cunoscută aprecierea făcută în acea perioadă că, prin forțele armate și potențialul cu care a participat la lupta împotriva Germaniei, **România a ocupat locul al patrulea în rîndul țărilor coaliției antihitleriste.** Prin lupta dusă alături de armata sovietică împotriva fascismului, poporul român a demonstrat că nu a avut nimic comun cu războiul antisovietic, că el era ferm de partea acelora care s-au opus fascismului, ridicîndu-se pentru libertatea popoarelor, pentru dezvoltarea lor democratică.

Poporul român poartă nestinsă în inimi amintirea eroilor comuniști și antifasciști, a miilor de patrioți care au luptat și s-au jertfit pentru eliberarea țării de dominația fascistă ; el cinstește cu adîncă venerație memoria bravilor ostași români care au căzut la datorie luptînd pentru eliberarea pămîntului patriei, pentru înfrîngerea cotropitorilor naziști.

În lupta purtată pe frontul antifascist, prin jertfele comune date în uriașa încleștare pentru înfrîngerea dușmanului s-au întărit și cimentat puternic prietenia dintre ostașii români și sovietici, alianța și colaborarea trainică dintre poporul român și popoarele sovietice. Poporul nostru a cinstit și va cinsti, de asemenea, memoria ostașilor celorlalte armate ale Coaliției Națiunilor Unite care s-au jertfit în această mare bătălie, a nenumăraților eroi partizani și din rezistență, a militanților antifasciști care n-au precupețit nici un sacrificiu pentru libertatea popoarelor, pentru cucerirea victoriei.

Bărbăția și abnegația neînfricată a armatei române în fața dușmanului, încrederea nestrămutată în dreptatea cauzei și în biruință, dragostea nemărginită față de patrie, toate aceste înalte virtuți de care au dat dovadă înaintașii noștri în luptele duse de-a lungul veacurilor au căpătat o nouă strălucire în crîncenele bătălii purtate pe frontul antihitlerist.

Armata română s-a întors în țară cu steagurile de luptă acoperite de glorie nemuritoare, trecînd pe sub Arcul de triumf ca o armată biruitoare care și-a făcut cu prisosință datoria față de patria și poporul său, care și-a dobîndit recunoștința binemeritată a altor popoare, a întregii umanități.

La bilanțul războiului făcut la Conferința de pace de la Paris, ministrul de externe al principalei forțe a coaliției antihitleriste — Uniunea Sovietică — sublinia : „Știm cu toții că România a fost statul care, printr-o acțiune hotărîtă, s-a eliberat de regimul fascist al lui Antonescu, s-a alăturat aliaților... Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democratică a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem sacrificiile aduse de poporul român acestei cauze".

Victoria epocală asupra fascismului în cel de-al doilea război mondial a demonstrat încă o dată, la scara celei mai ample încleștări din cîte a cunoscut istoria, forța cu care popoarele se ridică în apărarea unei cauze drepte, **adevărul incontestabil că rolul hotărîtor în făurirea istoriei, în apărarea libertății și independenței naționale îl au masele populare,** milioanele și milioanele de oameni ai muncii de pretutindeni. Războiul antifascist a relevat că oricît de mare ar fi potențialul aruncat în luptă de forțele reacțiunii, oricît de puternice ar fi armatele imperialiste invadatoare, ele nu pot înfrînge voința de libertate a popoarelor, dorința acestora de a-și hotărî singure soarta.

La patru decenii de la încheierea celui de-al doilea război mondial și de la zdrobirea fiarei naziste în Europa, opinia publică mondială constată că, în paralel cu afirmarea crescîndă a forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste de pe întregul glob, cu intensificarea luptei pentru democrație, progres și pace, cu manifestarea tot mai hotărîtă a voinței popoarelor de a deveni deplin stăpîne pe propriile lor destine, are loc o reactivare, în diferite state, a forțelor reacționare, neofasciste, se intensifică manifestările șoviniste, rasiste, antisemite și teroriste. Se desfășoară o largă activitate de dezinformare a opiniei publice și de justificare a politicii de încordare, de înarmări, de încălcare a drepturilor și libertăților maselor largi populare, a independenței naționale a popoarelor. Este bine cunoscut că întotdeauna anticomunismul a constituit o parte integrantă a luptei forțelor reacționare, fasciste, care a deschis de fapt calea instaurării fascismului în perioada dintre cele două războaie mondiale și a dus la cel de-al doilea război mondial. De aceea, trebuie acționat cu toată hotărîrea pentru demascarea politicii forțelor reacționare, neofasciste, pentru apărarea libertăților și drepturilor fundamentale ale omului — la muncă, la libertate, la demnitate, a dreptului popoarelor la independență.

Situația internațională, de ansamblu, a ajuns la o încordare extrem de gravă, datorită continuării și chiar intensificării cursei înarmărilor și, îndeosebi, a înarmărilor nucleare, a unor acțiuni ale politicii de forță, de amestec în treburile altor state, a preocupării de menținere și chiar de reîmpărțire a zonelor de influență. Popoarele trebuie să găsească căile depășirii situației care s-a creat, de a face totul pentru a opri noua cursă a înarmărilor nucleare, de a apăra dreptul suprem al oamenilor și popoarelor la existență, la viață, la libertate și independență. Nu există, în momentul de față, probleme mai importante decît acelea ale încetării cursei înarmărilor nucleare.

Lupta împotriva războiului, a reacțiunii și neofascismului, a anticomunismului, a șovinismului, rasismului, antisemitismului constituie o parte integrantă a luptei pentru destindere, pentru pace, pentru independență, pentru colaborarea egală între toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Popoarele lumii și îndeosebi cele din Europa care au cunoscut din plin, în acest secol, consecințele celor două conflagrații mondiale, vor trebui să țină seama de învățămintele istoriei și să conlucreze activ pentru a realiza — pe deasupra oricăror deosebiri de orînduire socială — o Europă unită, a păcii și colaborării, fără arme și fără războaie.

România, țară care în decursul multimilenarei sale istorii a cunoscut asuprirea străină și prețul greu al cuceririi unității, independenței și suveranității naționale, militează cu toată hotărîrea pentru dezarmare, pentru securitate, colaborare și pace în Europa și în lume. În întreaga sa activitate internațională, România promovează în modul cel mai ferm, principiile deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară. România își va aduce și în viitor contribuția activă la soluționarea pașnică, prin tratative, a problemelor litigioase dintre state, la lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice mondiale bazate pe deplină egalitate și echitate în relațiile dintre state. Consecventă politicii sale de pace și colaborare, România va întări continuu conlucrarea cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate popoarele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru soluționarea constructivă a marilor și complexelor probleme ce confruntă epoca noastră.

POPORUL ROMÂN aniversează ziua de 9 Mai, care printr-o fericită coincidență este totodată **ziua unei alte mari sărbători a națiunii noastre — proclamarea independenței absolute de stat a României** —, într-o atmosferă de puternică efervescență

Mircea MUȘAT

(Continuare în pag. 21)

Direcţii prioritare de modernizare a conducerii microeconomice în perioada actuală

ÎN ULTIMELE două decenii, şi în domeniul conducerii — ca şi în celelalte domenii principale ale activităţii economico-sociale — s-au înregistrat succese notabile. Cea mai bună dovadă o constituie ritmurile înalte ale dezvoltării economiei României, care nu s-ar fi putut obţine fără progrese corespunzătoare în domeniul conducerii. Cu toate acestea, conducerea întreprinderii este perfectibilă încă pe multiple planuri. De altfel, în anumite perioade ale dezvoltării României, au apărut, aşa cum a arătat secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu, unele neconcordanţe, chiar unele rămîneri în urmă ale mecanismului economic, ale conducerii, în raport cu celelalte componente ale mecanismului social.

În continuare, vom puncta succint numai cîteva aspecte ale modernizării conducerii microeconomice, care se bazează pe succesele substanţiale realizate în perioada precedentă, pe hotărîrile din documentele de partid şi de stat şi, în special, pe tezele conţinute în documentele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R.

În prealabil, considerăm necesar să precizăm care sînt premisele de bază ale perfecţionării în continuare a conducerii microeconomice. Fără a avea pretenţia unei abordări exhaustive, apreciem că acestea pot fi rezumate la următoarele :

a) România se află în faza trecerii de la o dezvoltare economică de tip extentiv la o dezvoltare economică de tip intensiv. Aceasta impune : situarea pe primul plan a factorilor calitativi care contribuie la sporirea productivităţii muncii, principala cale a creşterii economice ; modificări din punct de vedere decizional, organizatoric şi informaţional, în toate componentele sistemului de conducere.

b) Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar care se reflectă în creşterea rolului factorilor economici, în modificări în planificare, finanţare, retribuire, aprovizionare tehnico-materială ş.a., ceea ce impune mutaţii în conducere, sub aspect decizional şi operaţional.

c) Revoluţia ştiinţifico-tehnică privită din două puncte de vedere. La nivel naţional, aceasta impune contribuţii ştiinţifice proprii superioare din partea unităţilor economice. Într-o perspectivă internaţională, actuala revoluţie impune preluarea şi, respectiv, exploatarea de către unităţile economice româneşti a ceea ce s-a creat mai bun pe plan mondial. În prezent, generarea şi aplicarea progresului ştiinţifico-tehnic au devenit determinante nu numai pentru dezvoltarea economică a întreprinderilor, dar şi pentru supravieţuirea lor.

În legătură cu conceptul de revoluţie ştiinţifico-tehnică, se impune o precizare. Acesta trebuie abordat într-o accepţiune foarte largă, nu numai tehnică — aşa cum se întîmplă îndeobşte — dar şi economică, de conducere, juridică, informatică ş.a., întrucît toate aceste forme sînt interdependente, condiţionîndu-se reciproc, cu rezultate directe asupra amploarei şi calităţii progresului economic.

d) Criza economică mondială, care a cuprins numeroase domenii importante — valutar, energetic, de supraproducţie etc. — are două consecinţe principale : devine din ce în ce mai greu să se asigure premisele tehnico-economice pentru desfăşurarea producţiei ; concurenţa pe piaţa mondială la desfacerea produselor s-a ascuţit la un nivel fără precedent în ultimele decenii.

Dacă primele trei premise sînt în principal favorizante desfăşurării unei conduceri eficace — chiar dacă impun o serie de modificări de conţinut şi mod de realizare — ultima premisă se reflectă predominant în amplificarea numărului de restricţii şi de factori incontrolabili sau dificil controlabili, concomitent cu intensificarea acţiunii elementelor din această categorie existente şi în perioada precedentă.

Pornind de la aceste premise şi ţinînd cont în special de conţinutul Directivelor Congresului al XIII-lea, în continuare creionăm cîteva direcţii de perfecţionare a conducerii întreprinderilor româneşti în viziunea trecerii lor la o nouă calitate.

1. **Remodelarea strategiilor de dezvoltare microeconomică.** În acest scop, se impune în primul rînd includerea în cadrul acestor strategii a unor obiective predominant calitative care să se refere la productivitate, costuri, modificarea structurii producţiei, calitatea produselor, beneficii ş.a. Dintre acestea, prioritare trebuie să fie sporirea productivităţii muncii *) şi creşterea calităţii produselor. Referitor la acest ultim aspect, cunoscutul specialist în domeniu Armand Feigenbaum [1]) arăta că în ultimul deceniu s-a produs o revoluţie în domeniul calităţii, ale cărei potenţe au fost insuficient valorificate, ceea ce se reflectă în faptul că aproximativ 10% din cifra de afaceri este reprezentată de costul noncalităţii.

Concomitent, sînt necesare o îmbogăţire şi reconsiderare a opţiunilor strategiei utilizate. Astfel, pe lîngă opţiunile clasice — specializare, cooperare în producţie, înnoire a produselor etc. — care îşi menţin actualitatea, se impune apelarea într-o măsură crescîndă la opţiunile de cibernetizare, informatizare, consolidare organizatorică etc. În ceea ce priveşte resursele implicate, se manifestă atît unele schimbări structurale, reflectare a ponderii superioare a automatizării, informatizării, cît şi restricţii suplimentare privind dimensiunea lor, importul de utilaje, materii prime, asigurarea cu energie etc.

Însăşi viziunea în care se concep aceste strategii trebuie reconsiderată. Spre exemplu, potrivit opiniei a doi specialişti, cuprinse într-o lucrare recent publicată [2]), care s-a bucurat de mare succes, pentru perioada următoare este indicată folosirea aşa-numitei strategii a „nişei". În esenţă, aceasta vizează orientarea dezvoltării fiecărei întreprinderi pentru a ocupa „nişele" — tehnologice, economice, comerciale din economia mondială sau naţională, unde concurenţa este mai slabă. O atare strategie este caracteristică, după opinia autorilor, celor mai bune firme nipone şi nord-americane.

2. **Proiectarea şi reproiectarea sistemelor de conducere microeconomice.** O componentă majoră a oricărei întreprinderi o reprezintă sistemul său de conducere, alcătuit din ansamblul elementelor structural-organizatorice, decizionale, informaţionale şi al metodelor şi tehnicilor de conducere. Comparativ cu sistemul tehnic, sistemul de conducere prezintă mai multe particularităţi : principalul lor conţinut îl constituie activitatea personalului ; elementele necuantificabile au o pondere substanţială ; efectele neconceperii sau nefuncţionării lor corespunzătoare nu sînt sesizabile întotdeauna imediat şi adesea sînt dificil de separat de efectele celorlalte componente ale întreprinderii. Ca urmare a acestor particularităţi, sistemele de conducere microeconomică au o complexitate cel puţin egală cu cea a sistemelor tehnice. Din cele arătate, decurge necesitatea trecerii la proiectarea şi reproiectarea lor riguroasă într-o manieră asemănătoare celor tehnice. În acest scop, se propune organizarea de colective specializate în domeniul proiectării sistemelor de conducere microeconomice cu componenţă multidisciplinară, corespunzător multidimensionalităţii lor şi multiplelor interdependenţe cu celelalte componente ale întreprinderii. Între componenţii săi pe primul plan se situează specialiştii în probleme de conducere, economiştii, informaticienii, specialiştii în probleme de personal, corespunzător naturii principalelor probleme implicate.

Asemenea colective ar putea fi constituite în cadrul institutelor şi centrelor de cercetări şi proiectări, mai ales că, în prezent, ca urmare a reconsiderării volumului şi modului de utilizare a investiţiilor se creează capacităţi disponibile. Firesc că personalul încadrat în aceste colective trebuie să primească

*) Edificatoare pentru mărimea rezervelor în acest domeniu sînt rezultatele cercetărilor întreprinse în ţările dezvoltate industrial. Spre exemplu, potrivit opiniei lui Leith, vicepreşedintele Asociaţiei Americane de Productivitate din Houston, în 1983 în întreprinderile S.U.A. — care au o productivitate de peste 2 ori mai mare decît cele româneşti — se puteau obţine pe seama creşterii productivităţii economii anuale de 95 miliarde $ (vezi Higher Office Output Could Save the U.S. $ 95 bilion a Year, în International Management, nr. 2, 1983).

[1]) A. Feigenbaum, Total Quality Control, Mc Graw Hill, 1983.

[2]) R.H. Watermen şi Th. J. Peters, In Search of Excellence : Lessons from America's Best Run Companies, Harper & Row, 1983.

o pregătire corespunzătoare în domeniul conducerii, informaticii etc., astfel încît să dispună de cunoştinţele şi „know-how"-ul necesar. În acest scop, ar fi indicată antrenarea celor mai buni specialişti pe plan naţional, care să pună la punct o riguroasă metodologie de proiectare a sistemelor de conducere microeconomică şi să asigure formarea şi, respectiv, reprofilarea unor cadre pentru acest domeniu, pe baza unei selecţii judicioase şi a unor programe judicios concepute şi realizate.

Activitatea de proiectare a sistemului de conducere a întreprinderii este necesar să se fundamenteze pe o concepţie sistemică capabilă să permită luarea în considerare a principalelor relaţii cauză-efect din cadrul unităţii prin prisma imperativelor perioadei actuale : calitate, produse noi, informatizare şi eficienţă.

3. **Completarea şi modernizarea instrumentarului de conducere.** Un prim element care trebuie avut în vedere se referă la utilizarea adecvată a metodelor de conducere clasice, cele mai uzuale. Ne referim la metodele şedinţei — care reprezintă peste 1/3 din bugetul de timp al cadrelor de conducere la nivel superior —, delegării şi diagnosticării. Investigaţii efectuate în 74 de întreprinderi, au relevat existenţa unor apreciabile inadvertenţe în utilizarea metodei şedinţei, cum ar fi stabilirea uneori nejudicioasă a ordinii de zi, calitatea necorespunzătoare a materialelor dezbătute în şedinţe, durata excesivă a şedinţelor etc. O situaţie asemănătoare se constată şi pentru delegare şi diagnosticare, prea puţin şi adesea inadecvat folosite în numeroase întreprinderi şi centrale economice.

Concomitent, se impune şi îmbogăţirea apreciabilă a gamei metodelor utilizate. Rezerve substanţiale există, aşa cum au evidenţiat cercetările efectuate în anii precedenţi, în ceea ce priveşte tabelul decizional, conducerea prin excepţii, arborele decizional, conducerea prin proiecte [3]) ş.a. Alături de acestea o conducere eficientă este condiţionată de metodele de amplificare a creativităţii, cum ar fi brainstorming-ul, tehnica Delphi, Delbecq, sinectica, matricea descoperirilor etc.

Firește, toate aceste metode este necesar să fie integrate în sistemul autoconducerii existent în unităţile economice. Pe baza lor este posibilă o amplificare substanţială a funcţionalităţii şi eficacităţii sale, ca urmare a valorificării pe un plan superior a marilor valenţe ce-i sînt caracteristice.

4. **Pregătirea la un nivel superior a personalului de conducere.** Precedentele perfecţionări trebuie concepute şi operaţionalizate de cadrele de conducere. În consecinţă, ele trebuie să posede capacitatea necesară. Pentru aceasta, este necesară o perfecţionare a ansamblului activităţilor, prin care se asigură, pregătesc şi utilizează cadrele de conducere. Firește, trebuie început cu selecţia, care este necesar să se fundamenteze în toate cazurile pe criterii politice şi profesionale de esenţă. O atenţie deosebită trebuie acordată talentului de a conduce, fără de care nu poţi deveni un bun conducător. În continuare, se impune realizarea la un nivel superior a celorlalte activităţi implicate : pregătirea, evaluarea, motivarea şi promovarea personalului de conducere. În ceea ce priveşte pregătirea, subliniem necesitatea conceperii sale pornind de la faptul că în prezent pentru întreprinderi se conturează profesiunea de conducător. Eficacitatea proceselor de formare şi perfecţionare a conducătorilor depinde substanţial de optica pe care se bazează, de utilizarea pe scară largă a jocurilor de conducere, simulărilor, cazurilor, dezbaterilor de teste, modulelor de învăţămînt programat şi a celorlalte metode moderne de pregătire. Obiectivul principal urmărit este creşterea nivelului de profesionalizare a conducătorilor, îmbinînd şi operaţionalizînd pe un plan superior dubla lor calitate de oameni politici şi de profesionişti în domeniul conducerii la nivelul cerinţelor actuale.

5. **Accent primordial asupra creşterii eficienţei într-o viziune calitativ nouă.** Documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. au stabilit ca obiectiv strategic pentru viitorul cincinal dezvoltarea puternică în continuare a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale, a cărui transpunere în viaţă semnifică o accentuată creştere a eficienţei economice.

Îndeplinirea sa conform prevederilor încumbă mari sarcini pentru conducerea microeconomică, avînd în vedere că în prezent se apreciază că aceasta a devenit un vector de bază al creşterii economice. De remarcat că această teză este susţinută de specialişti renumiţi. Mai mult chiar, conducerea întreprinderilor este apreciată ca un vector al creşterii economice, cel puţin la fel de important, dacă nu chiar mai important, decît vectorii clasici : tehnologia, pregătirea cadrelor.

În concluzie, considerăm că perfecţionarea conducerii întreprinderilor, pe baza prevederilor din documentele de partid şi de stat, a indicaţiilor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este menită să asigure valorificarea marelui potenţial de creştere economică de care dispunem, contribuind astfel la realizarea mobilizatoarelor sarcini cuprinse în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R.

dr. O. NICOLESCU

[3]) C. Pintilie, O. Nicolescu şi T. Zorlenţan, Creşterea eficienţei economice prin aplicarea metodelor şi tehnicilor ştiinţifice de conducere în activitatea întreprinderii, în Mecanismul de funcţionare a economiei socialiste. Ed. politică, Buc., 1983.

Participarea activă a României la înfrîngerea fascismului

(Urmare din pag. 19)

creatoare, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, acţionează pentru transpunerea în viaţă a istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea neabătută a politicii interne şi internaţionale a partidului şi statului nostru.

La cea de-a 40-a aniversare a victoriei asupra fascismului şi cuceririi independenţei de stat, poporul român se prezintă cu victorii istorice în toate domeniile de activitate. Dintr-o ţară agrară slab dezvoltată, România s-a transformat într-un stat industrial-agrar cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de viaţă materială şi spirituală în continuă creştere.

Un loc de importanţă hotărîtoare în această perioadă îl ocupă epoca inaugurată acum două decenii de Congresul al IX-lea al partidului — cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga istorie a ţării noastre, denumită cu îndreptăţită mîndrie de întregul nostru popor **„Epoca Ceauşescu"**. Toate marile realizări obţinute în această perioadă sînt indisolubil legate de numele şi activitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, care conduce cu strălucire destinele patriei, ale poporului român pe calea socialismului şi comunismului, a bunăstării şi păcii. Ideile şi orientările de o inestimabilă valoare teoretică şi practică ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi-au găsit o strălucită materializare în măreţele victorii obţinute în toate domeniile construcţiei socialiste din patria noastră. În această perioadă de adînci transformări revoluţionare, Partidul Comunist Român a desfăşurat o intensă activitate pentru organizarea şi unirea forţelor întregii naţiuni în vederea înfăptuirii neabătute a politicii de industrializare socialistă — ca bază a progresului economic şi social al societăţii socialiste româneşti, a întăririi independenţei şi suveranităţii naţionale. Sporirea considerabilă a forţei economice a României în anii ce au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial este grăitor ilustrată de creşterea producţiei industriale în această perioadă de peste 100 de ori, a producţiei agricole de circa 7 ori, a venitului naţional de circa 32 de ori.

În anul 1984 în industrie s-a realizat un ritm de creştere de circa 7%, iar în agricultură s-a obţinut cea mai mare producţie de cereale din istoria ţării, de peste o tonă pe locuitor. A fost dat în folosinţă Canalul Dunăre—Marea Neagră, grandioasă realizare a acestei epoci, a geniului creator al minunatului nostru popor. S-au obţinut, de asemenea, progrese însemnate în dezvoltarea învăţămîntului, ştiinţei şi culturii. Pe baza creşterii avuţiei naţionale şi a venitului naţional s-a asigurat majorarea cu 6% a retribuţiei reale şi a pensiilor ; au sporit, în continuare, veniturile ţărănimii, ale tuturor oamenilor muncii. Toate aceste mari realizări demonstrează forţa economiei noastre naţionale, superioritatea orînduirii socialiste pe care o edificăm, capacitatea poporului român de a înfrînge orice greutăţi şi de a asigura — acţionînd unit, sub conducerea partidului — mersul ferm înainte al României pe calea progresului, bunăstării şi civilizaţiei.

Realizările istorice dobîndite în aceşti 40 de ani sînt rodul înfăptuirii neabătute de către întregul popor a politicii ştiinţifice a Partidului Comunist Român — centrul vital şi conştiinţa întregii naţiuni — care aplică în mod creator principiile fundamentale ale socialismului la realităţile României, ale epocii în care trăim.

J. M. Keynes și teorii burgheze despre comerțul internațional (I)

RESTRUCTURĂRILE pe care le-a operat J. M. Keynes în metodologia și teoria economică, îndeosebi în lucrarea „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor" (1936), ca răspuns la dubla criză la care a fost martor și participant — criza economiei capitaliste din 1929/1933 și criza gîndirii economice burgheze tradiționale („ortodoxe") —, au vizat, în principal, mecanismul intern de funcționare a capitalismului la scară macroeconomică. În același timp, opera lui cuprinde referiri directe sau concluzii implicite care privesc și domeniul relațiilor economice internaționale, mai ales comerțul internațional și rolul balanței plăților externe, în funcționarea capitalismului ca sistem distinct, precum și raportul dintre liberschimbism și protecționism. Comparareа ideilor keynesiste — și apoi a celor neokeynesiste — referitoare la cele două niveluri de desfășurare a economiei capitaliste — macroeconomic și mondoeconomic — oferă repere interesante și utile pentru înțelegerea caracterului inegal și contradictoriu al crizei gîndirii burgheze contemporane privită în diferitele ei compartimente (micro-, macro- și mondoeconomic).

Se știe că particularitatea teoriei economice keynesiste, în comparație cu alte curente burgheze de gîndire economică, rezidă în contestarea principiului autoreglării capitalismului prin intermediul forțelor spontane ale pieței concurențiale, infirmat de practica socială (de repetarea periodică a crizelor economice din capitalism), cu corolarul ei — necesitatea intervenției active a statului burghez în economie, dacă se dorește menținerea și supraviețuirea acestui sistem bazat pe individualismul capitalist. „De aceea — scrie J.M. Keynes —, cu toate că extinderea funcțiilor statului pe care o implică punerea în concordanță a înclinației spre consum și a imboldului la investiții i-ar apărea unui publicist din secolul al nouăsprezecelea sau unui financiar american contemporan ca o extraordinară încălcare a individualismului, eu, dimpotrivă, o susțin, atît pentru că este singurul mijloc posibil prin care se poate evita distrugerea formelor economice existente, în ansamblul lor, cît și pentru că este condiția funcționării încununate de succes a inițiativei individuale"[1]).

În aceste condiții era firesc ca J.M. Keynes să pună sub semnul îndoielii și dogma tradițională din gîndirea burgheză privind armonizarea spontană a intereselor dintre partenerii de pe piața mondială în condițiile practicării politicii liberschimbiste, respectiv „avantajele nelimitate ale laissez-faire-ului în materie de comerț exterior", inclusiv echilibrarea balanțelor de plăți externe dintre țări și repartiția echilibrată a rezervelor de aur pe plan internațional. „Prin urmare — precizează autorul —, critica mea este îndreptată înainte de toate împotriva inconsistenței bazelor teoretice ale doctrinei laissez-faire în spiritul căreia am fost crescut și pe care am predat-o mulți ani de-a rîndul, împotriva ideii că rata dobînzii și volumul investițiilor se stabilesc de la sine la nivelul optim, astfel încît preocuparea în legătură cu balanța comercială este o pierdere de timp" (p. 342).

Referindu-se la teoria burgheză tradițională, convențională („ortodoxă") despre comerțul internațional, J. M. Keynes critică mai ales trei aspecte. În primul rînd, el remarcă în mod just nepotrivirea dintre concluziile teoriei burgheze tradiționale despre comerțul internațional și rezultatele efective ale economiei capitaliste. În opoziție cu avantajul reciproc al partenerilor și alocarea optimă a resurselor, presupuse de teoria criticată, J. M. Keynes arată că, în realitate, comerțul internațional capitalist era „un mijloc desperat de a menține ocuparea mîinii de lucru în propria țară prin forțarea vînzărilor pe piețele externe și restrîngerea cumpărăturilor, ceea ce, dacă are succes, nu va face decît să deplaseze problema șomajului spre vecinul care a fost înfrînt în luptă" (p. 384). Prin urmare, în locul imaginii fictive și idealizante a armoniei de interese dintre țările între care se desfășoară schimburi, J. M. Keynes recunoaște realitatea aspră a unei lupte înverșunate de concurență dintre țările capitaliste dezvoltate pentru cucerirea piețelor externe.

În al doilea rînd, el consideră că gînditorii care i-au criticat pe mercantiliști au nesocotit preocupările lor realiste privind asigurarea unei balanțe comerciale și de plăți active, precum și limitarea tendinței de creștere a ratei dobînzii, în ciuda slăbiciunilor teoretice ale gîndirii lor. „Este posibil — scrie J.M. Keynes — ca primii pionieri ai gîndirii economice (burgheze, respectiv mercantiliștii — n.ns.) să fi descoperit preceptele lor de înțelepciune practică fără a cunoaște prea bine bazele teoretice corespunzătoare" (p. 343–344). Dar, J. M. Keynes vorbește și despre „elementul de adevăr științific în doctrina mercantilistă" și despre „avantajele naționale" care decurg din aceasta, considerînd că „sub raportul contribuției la arta de a conduce treburile statului" aceasta cuprinde elemente de înțelegere a problemelor practice care în abstracțiile nerealiste ale lui Ricardo întîi au fost date uitării, iar apoi au fost înlăturate" (p. 343).

În al treilea rînd, J.M. Keynes se pronunță împotriva manifestărilor extremiste de politică economică externă, atît împotriva absolutizării liberului schimb, cît și împotriva restricțiilor comerciale excesive. „Avantajele diviziunii internaționale a muncii sînt reale și substanțiale — scrie J. M. Keynes —, deși școala clasică le-a

FIȘE

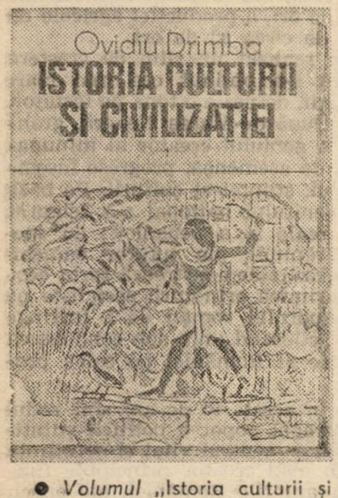

● *Volumul „Istoria culturii și civilizației" publicat la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ sub semnătura lui* Ovidiu Drimba *reprezintă prima parte dintr-o suită (proiectată) de patru cărți care se constituie într-o inițiativă cu caracter de pionierat în țara noastră. Scopul autorului lucrării a fost acela de a arăta cum, în condiții istorice concrete, o serie de popoare au realizat un mod specific de organizare socială, economică, politică, administrativă, juridică etc., în ce chip au exprimat o viziune proprie asupra lumii și au statuat un sistem de valori propriu. Prezentul volum cuprinde o perioadă istorică largă, cantonată temporal în antichitate: de la cultura epocilor preistorice la civilizația și cultura daco-getică. Modul monografic în care sînt analizate aspectele caracteristice ale fiecărei civilizații în parte permite atît conturarea unei imagini de ansamblu, enciclopedice, cît și reținerea acelor detalii care pot interesa o anume categorie de cititori. Din această perspectivă „Istoria culturii și civilizației" vădește toate atributele unui util instrument de lucru intelectual.*

Economia progresului tehnic

● *În contextul afirmării tot mai puternice a revoluției tehnico-științifice, o importanță deosebită prezintă evaluarea cît mai riguroasă a efectelor inovării produselor* — apreciază J. Vojtko *în articolul „O obiektivizacii ocenovacich procesov v hospodarskom mechanisme vo vztahu k vedecko-technickemu rozvoju" (Sporirea obiectivității în evaluarea efectelor economice ale progresului tehnico-științific) publicat în nr. 11/1984 al revistei cehoslovace* EKONOMICKY ČASOPIS. *O posibilă cale de urmat în analiză este aceea de a surprinde schimbările ce survin în planul mecanismului economic, îndeosebi la nivelul unor componente ale acestuia, cum sînt prețurile, rentabilitatea, schimbarea fluxurilor de fabricație etc. Dacă astfel de analize se desfășoară de regulă pe axa producător-beneficiar de tehnică nouă, o chestiune mult mai complexă o constituie ceea ce autorul denumește prin termenul de „rentă" generată de progresul tehnico-științific. Știut fiind că, în gene-*

exagerat mult. În sfîrşit — conchide el —, o politică de restricţii comerciale este un instrument nesigur chiar şi pentru atingerea scopului său declarat, deoarece interesele particulare, incompetenţa administraţiei şi dificultatea intrinsecă a sarcinii pot face ca rezultatele obţinute să fie diametral opuse celor urmărite" (p. 341–342).

Dacă se compară critica făcută de J. M. Keynes teoriei burgheze tradiţionale despre comerţul internaţional cu expunerea pozitivă a propriei sale concepţii despre această problematică se poate constata cu uşurinţă decalajul dintre ele : critica denunţă bazele teoretice nerealiste ale concepţiei tradiţionale, dar nu se ocupă amănunţit de instrumentarul ei analitic (costuri comparative, avantaje relative) ; expunerea pozitivă a concepţiei proprii pune accentul pe măsurile practice de politică economică externă şi legăturile lor cu politica de investiţii, dar nu abordează amănunţit problema cauzalităţii şi a legilor care guvernează aceste procese complicate.

În ce constă deci concepţia lui J.M. Keynes cu privire la rolul comerţului exterior (internaţional) şi al politicilor externe în funcţionarea economiei capitaliste ?

Concepţia doctrinarului englez are ca punct de plecare părerea că „de-a lungul întregii istorii a omenirii înclinaţia spre economii a avut tendinţa de a fi mai puternică decît imboldul la investiţii. Slăbiciunea imboldului la investiţii a fost în toate timpurile cheia problemei economice" (p. 351). Aceasta înseamnă că, după părerea lui, principala condiţie a prosperităţii economice a unei ţări este asigurarea sporirii investiţiilor, atît pe plan intern cît şi a investiţiilor în străinătate. Dar, această condiţie nu se realizează în mod spontan şi automat, după părerea lui J. M. Keynes, ci presupune o politică activă din partea fiecărui stat. „Atunci cînd avuţia unei ţări creşte cu oarecare rapiditate — scrie J. M. Keynes —, continuarea acestei evoluţii fericite va fi întreruptă probabil în condiţii de laissez-faire, de insuficienţa imboldurilor la noi investiţii. Cînd sînt date împrejurările sociale şi politice, cît şi caracteristicile naţionale care determină înclinaţia spre consum, prosperitatea unei ţări care avansează depinde esenţialmente... de imboldurl suficiente de acest gen. Ele pot fi găsite ori în domeniul investiţiilor interne, ori în acela al investiţiilor externe (incluzînd printre acestea din urmă acumularea de metale preţioase), care alcătuiesc împreună investiţiile globale. În condiţii în care volumul investiţiilor globale este determinat exclusiv de urmărirea profitului, posibilităţile de a face investiţii interne vor fi guvernate, pe termen lung, de rata internă a dobînzii ; cît despre investiţiile externe, volumul lor va fi determinat necesarmente de mărimea excedentului balanţei comerciale. Astfel, într-o societate în care nu poate fi vorba de investiţii directe sub egida autorităţilor publice, mărimile economice de care este raţional să se preocupe guvernul sînt rata internă a dobînzii şi balanţa comerţului exterior" (p. 339).

Spre deosebire de gînditorii burghezi premergători lui, care porneau de la premisa nerealistă a deplinei folosiri a tuturor capacităţilor de producţie (inclusiv a mîinii de lucru) şi considerau că liberschimbismul este politica externă cea mai raţională şi eficientă, J. M. Keynes pleacă de la premisa existenţei şomajului involuntar (cronic de masă), mai mult sau mai puţin pronunţat, şi ajunge la concluzia că „protecţia vamală ar putea să mărească gradul de ocupare în ţară" (p. 338). Aceasta îl determină să-şi facă o aspră autocritică pentru „rătăcirea liberală" de care a dat dovadă el însuşi, în anii tinereţii, cînd scria că a pretinde că protecţia vamală ar putea să înlăture şomajul „însemna a cădea în eroarea protecţionistă în forma sa cea mai grosolană şi mai brută" (p. 338).

J. M. Keynes recunoştea în mod realist că un sistem economic intern bazat pe individualismul capitalist şi pe principiile laissez-faire-ului, dublat de etalonul-aur internaţional, era însoţit de „dificultăţi economice", printre care mai ales şomajul. În acelaşi timp, el pretindea că guvernele din astfel de ţări nu aveau la dispoziţie alte mijloace de atenuare a acestor dificultăţi economice decît „lupta de concurenţă pentru pieţe", care putea să ducă chiar la războaie. În aceste condiţii, J. M. Keynes apreciază că se dovedea nerealistă părerea economiştilor liberali care pretindeau că sistemul internaţional existent ducea la armonizarea intereselor diferitelor naţiuni pe baza diviziunii internaţionale a muncii şi că aveau dreptate acei oameni de stat care considerau că dacă „o ţară veche şi bogată ar neglija lupta pentru pieţe, prosperitatea ei ar fi slăbită şi ar intra în declin" (p. 383). Încercînd să justifice politica externă expansionistă a marilor puteri capitaliste prin argumente sociale (micşorarea şomajului, care ar fi avut un caracter implacabil), J. M. Keynes caută totodată să atenueze duritatea aprecierilor sale prin ipoteza dirijistă a armonizării intereselor diferitelor naţiuni burgheze. „Dar dacă naţiunile pot învăţa să-şi asigure prin politica lor internă ocuparea deplină a mîinii de lucru — arată J. M. Keynes, în continuare — (şi, trebuie adăugat, dacă pot de asemenea să echilibreze creşterea lor demografică), atunci se prea poate să nu existe forţe economice importante care prin natura lor ar opune interesele unei ţări celor ale vecinilor ei. Ar rămîne destul loc pentru diviziunea internaţională a muncii şi pentru un sistem de credite internaţionale în condiţii adecvate... Comerţul internaţional... ar deveni un schimb liberconsimţit şi nestingherit de bunuri şi servicii, în condiţii de avantaj reciproc". (p. 383–384).

Raţionamentul condiţionat („dacă naţiunile învaţă să asigure deplina ocupare a mîinii de lucru") şi concluzia circumspectă pe care o formulează J. M. Keynes („se prea poate", dar nu se arată ce condiţii se cer pentru ca „posibilitatea" să devină „realitate") lasă să se întrevadă faptul că în acest caz este vorba mai mult de o dorinţă, de o aspiraţie subiectivă a autorului şi nu de o certitudine care izvorăşte din analiza ştiinţifică a realităţii capitaliste.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

[1]) J. M. Keynes : Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii şi banilor, Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1970, p. 382 (în continuare, paginile trimiterilor din această lucrare vor fi indicate în text, între paranteze)

---

ral, inovarea asigură anumite avantaje relative unităţilor care produc sau utilizează tehnică nouă, în condiţiile economiei socialiste, acest proces poate determina diferenţieri de rentabilitate între întreprinderi cu acelaşi nivel de dotare şi poate influenţa considerabil structura preţurilor la nivel de subramură şi ramură industrială.

„Catalogul comercial"

● *Sporirea complexităţii structurilor economice — naţionale şi internaţionale —, diversificarea continuă, în condiţii concurenţiale, a ofertanţilor şi potenţialilor utilizatori de produse industriale subliniază caracterul mereu prezent al realizării unui sistem de comunicare cuprinzător şi eficace. Noile sisteme de prelucrare şi transmisie a datelor au facilitat considerabil acest proces, apreciază* Alain Barbanel *în studiul* „Les catalogues industriels à l'honneur" *publicat în numărul 9/1985 al revistei* L'USINE NOUVELLE, *fără să reducă însă importanţa unor metode considerate tradiţionale. Una dintre acestea este „catalogul produselor industriale", document cu caracter publicitar, care prezintă avantajul expunerii mai detaliate a produselor atît prezente cît şi viitoare fabricate de o anume întreprindere. Pentru a fi eficient, catalogul trebuie întocmit în funcţie de cîteva criterii precise : conţinut informaţional bogat, prezentare grafică inspirată, încadrarea în nomenclatura internaţională, accesibilitate. Un alt aspect deosebit de important, apreciază A.B., constă în crearea unor sisteme de difuzare adecvate.*

Selecţia cadrelor calificate

● *Şomajul structural (deci dezechilibrul între structura posturilor de muncă şi structura de calificare), accentuat pe fondul recentei crize economice mondiale, a readus în atenţie modul în care se realizează recrutarea personalului în întreprinderile industriale. O analiză desfăşurată asupra unui eşantion de întreprinderi engleze, ale cărui rezultate sînt redate în studiul* „Une critique des methodes de recrutement", *publicat în numărul 1911 al revistei* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *sub semnătura* Chislainei Hubbard, *a evidenţiat serioase deficienţe în acest domeniu; în mod concret se constată o penurie de specialişti în recrutarea forţei de muncă, utilizarea frecventă a unor instrumente rudimentare (sau, alte ori, mult prea sofisticate), o înţelegere empirică a comportamentului uman. Progrese în acest domeniu — deosebit de necesare pentru soluţionarea unor probleme economice dar şi sociale —; presupun, în prealabil, adecvarea instrumentarului psihologic utilizat. În esenţă, apreciază Ch. H, este vorba despre o mai atentă analiză a dinamicii locurilor de muncă şi coordonarea lor cu testele de selecţie; de simplificarea acestora din urmă precum şi utilizarea în mai mare măsură a metodelor de autoselecţie profesională.*

FIŞE

11 Productivitatea muncii

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

ÎN ANSAMBLUL cunoștințelor economice, problemele referitoare la productivitatea muncii, la eficiența economică, în general, ocupă un loc deosebit de important. Aprecierea activității ce se desfășoară, orientarea și dimensionarea eforturilor, stabilirea obiectivelor și sarcinilor dezvoltării, alocarea resurselor etc. au la bază și cunoașterea productivității muncii. Accentuarea laturii intensive a dezvoltării economice, în actuala etapă de progres a țării noastre, amplifică deosebit de mult importanța sporirii productivității muncii, a îmbinării raționale a factorilor de creștere, a conducerii științifice a activității etc.

Conținutul categoriei productivitatea muncii. Principalele forme ale productivității muncii

ÎNȚELEGEREA conținutului productivității muncii este inseparabilă de cunoașterea procesului de muncă. **Productivitatea muncii este rodnicia sau eficiența cu care se cheltuiește munca omenească** în procesul de producție, la un moment dat; ea ne arată rezultatele economice care se obțin la fiecare unitate de cheltuială de muncă. Exprimarea productivității muncii, W, are loc prin raportul dintre cantitatea de produse obținute, Q, și cheltuiala de muncă depusă, T. Astfel, $W = \frac{Q}{T}$, adică producția obținută pe unitatea de cheltuială de muncă, sau $W = \frac{T}{Q}$, adică cheltuiala de muncă pe unitatea de produs. La determinarea nivelului productivității muncii se ia în considerare și calitatea produselor, spre a asigura exprimarea completă, reală a rezultatelor economice.

Productivitatea muncii constituie forma fundamentală de manifestare a eficienței activității economice; totodată, ea dă expresie concentrată gradului de dezvoltare a forțelor de producție, nivelului de dezvoltare economică a fiecărei țări.

O deosebită importanță are productivitatea muncii în afirmarea superiorității unei orînduiri sociale față de alta. **„Elementul esențial care determină superioritatea unei orînduiri față de cele anterioare pe planul producției de bunuri materiale,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este productivitatea muncii. Lege generală a progresului economic și social, ridicarea productivității muncii, creșterea eficienței economice capătă o deosebită însemnătate în orînduirea socialistă".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Editura politică, 1968, p. 535—536).

Nivelul productivității muncii depinde de condițiile de producție și de gradul de valorificare a lor, care în general diferă de la o unitate economică la alta, de la o ramură la alta, de la o perioadă la alta etc. Productivitatea muncii are mai multe forme de manifestare și anume: **productivitatea individuală a muncii, productivitatea socială a muncii și productivitatea muncii sociale.**

Productivitatea individuală a muncii reprezintă eficiența sau rodnicia cu care este cheltuită munca în condiții specifice de înzestrare tehnică și de calificare a forței de muncă, de organizare etc. într-o întreprindere, secție, atelier etc. Deși societatea socialistă oferă posibilitatea extinderii și generalizării cuceririlor științei și tehnicii avansate, totuși au loc unele inegalități în condițiile de producție; deosebiri în privința gradului de calificare a lucrătorilor, a calității mijloacelor de producție, a organizării producției și muncii etc. Cu alte cuvinte, cuceririle științei și tehnicii pătrund inegal, în timp și spațiu, în activitatea economică, din care cauză rodnicia muncii este diferită.

Cea mai potrivită formă de exprimare a producției obținute o reprezintă unitățile naturale (kg, tone, metri, bucăți etc.) care, însă, nu poate fi aplicată decît la producția omogenă. Caracterul eterogen al producției impune însă necesitatea utilizării formei bănești, prin care se asigură aducerea la un numitor comun a diferitelor rezultate și, de aici, posibilitatea comensurării și comparării lor. Desigur, această formă conține și posibilitatea unor deformări în aprecierea activității desfășurate. Dintre indicatorii prin care se pot exprima rezultatele obținute în formă bănească menționăm: producția marfă, producția netă, producția globală.

În ceea ce privește cheltuiala de muncă depusă, aceasta se poate exprima în timpul de muncă consumat (zile-om sau ore-om), sau prin numărul de lucrători folosiți pentru realizarea producției respective.

În țara noastră, în procesul de perfecționare a mecanismului economico-financiar, partidul și statul manifestă o deosebită preocupare pentru utilizarea acelor indicatori economici care să exprime cel mai bine atît rezultatele obținute, cît și cheltuielile efectuate. Astfel, se acordă o mare atenție unor indicatori, ca producția fizică, producția marfă, producția netă.

În lumina Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, o mare importanță are **productivitatea fizică a muncii, care se exprimă prin consumul de manoperă pe produs sau pe grupe de produse.** În domeniul industriei, se prevede ca, în anul 1985, circa 87%, iar începînd din anul 1987 întreaga producție marfă planificată să fie fundamentată pe baza productivității fizice. În spiritul hotărîrilor adoptate de plenară, **productivitatea muncii se calculează pe baza producției marfă pe unitatea de cheltuială de muncă.** Astfel, productivitatea muncii se poate exprima în mai multe feluri:

a) producția marfă, M, pe lucrător, L, după formula: $W = \frac{M}{L}$;

b) producția marfă pe o zi lucrată, după formula: $W = \frac{M}{Z}$;

c) producția marfă pe oră de muncă, după relația: $W = \frac{M}{T}$,

în care T este fondul total de timp de muncă.

De asemenea, productivitatea muncii se poate exprima și prin **producția fizică obținută pe unitatea de timp de muncă cheltuit sau prin timpul de muncă cheltuit pe unitatea de produs.**

În cazul în care productivitatea muncii se calculează pornindu-se de la producția netă, exprimarea ei se realizează, după cum urmează: a) producția netă pe muncitor; b) producția netă pe o persoană ocupată; c) producția netă pe unitatea de timp de muncă (pe o oră sau pe o zi de muncă).

În procesul general de conducere științifică a economiei naționale și de stimulare a creșterii eficienței, prezintă interes și cunoașterea **productivității sociale a muncii.** Aceasta exprimă eficiența sau rodnicia cu care este cheltuită munca în condițiile sociale, medii de producție în cadrul fiecărei ramuri de activitate. Practic, este vorba despre **cantitatea de produse dintr-o ramură sau alta ce se poate realiza pe unitatea de cheltuială de muncă, ținîndu-se seama de nivelul mediu, dominant al calificării lucrătorilor, al dotării tehnice, organizării producției și muncii** etc.

Nivelul productivității sociale a muncii are și o mare utilitate practică, deoarece el constituie o normă socială a rezultatelor ce trebuie obținute pe unitatea de timp în toate întreprinderile din ramura respectivă; pentru a realiza o productivitate a muncii care să nu fie sub nivelul mediu, social, existent la un moment dat, este necesară promovarea noutăților tehnice și științifice, stimulînd, astfel, sporirea eficienței. Creșterea continuă a productivității individuale a muncii, în toate unitățile economice, atrage după sine sporirea productivității sociale a muncii, pe ansamblul ramurii.

Productivitatea muncii sociale caracterizează eficiența activității depuse în toate ramurile de producție, determinată de condițiile sociale, medii de producție pe întreaga economie națională. Această formă a productivității muncii se exprimă prin

D 646

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

Acte ● Acțiuni ● Proceduri

Soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste

„Acte, acțiuni și proceduri — în activitatea unităților economice, judecătorești, notariale și a consiliilor populare, reprezintă suplimentul tematic ce este în curs de elaborare (800 pag.), ce va fi difuzat, în luna ianuarie 1986, tuturor celor care încheie abonamente speciale la „Revista economică" (340 lei).

Publicăm în acest număr o secțiune din lucrare privind soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste, în lumina Decretului nr. 81/1985.

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR DINTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE — este reglementată de art. 3 alin. 2, art. 26 alin. 4 și alin. ultim din L. nr. 58/1968, art. 2 pct. 1 lit. e^1, art. 2^1 Cod proc. civ. și art. 720 (7) — 720 (12) și art. 720 (14) Cod proc. civ. precum și art. VI și VII din D. nr. 81/1985. 1. **Competența teritorială.** Potrivit art. 720 (2) Cod proc. civ. „cererea de chemare în judecată se introduce numai la tribunalul în a cărui rază teritorială își are sediul pîrîtul sau unul dintre pîrîți. Pentru litigiile prevăzute la art. 2^1, cererea se introduce numai la Tribunalul municipiului București". Din textul citat rezultă că, în principiu, competența instanței de judecată este atrasă de sediul pîrîtei sau a uneia dintre unitățile pîrîte, cu condiția expresă ca părțile să nu se afle în subordinea aceluiași minister, alt organ central sau consiliu popular județean ori al municipiului București sau centrală, situații în care competența de a soluționa litigiul revine acestor organe, indiferent de sediul părților. De la regula atragerii competenței de către sediul pîrîtei, art. 2^1 Cod proc. civ. consacră o derogare. Potrivit textului citat, Tribunalul municipiului București judecă în prima instanță, indiferent de sediul părților: „a) litigiile patrimoniale izvorîte din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor interne privind realizarea operațiunilor de export, import și cooperare economică internațională, cînd una dintre părți este o unitate de comerț exterior sau autorizată să facă operațiuni de comerț exterior ; b) litigiile patrimoniale în care figurează ca parte Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne sau Direcția Generală a Rezervelor de Stat ori o unitate din subordinea acestora". 2. **Competența materială.** Este determinată de valoarea litigiului, de calitatea părților și de obiectul litigiului. Tribunalele județene și al municipiului București sînt competente a judeca în primă instanță următoarele litigii dintre unitățile socialiste : a) litigiile având o valoare de peste 5000 lei (art. 26 alin. 5 alin. L. nr. 58/1968, art. 2 pct. 1 lit. e^1 Cod proc. civ. coroborat cu art. VII alin. 2 din D. nr. 81/1985), cînd părțile nu se află în subordonarea aceluiași minister, organ central, consiliu popular județean sau al municipiului București ; b) de la această regulă privind competența după valoare, art. VII alin. final aduce o derogare în sensul că „în cazul în care debitor este un organ central, comitet executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București sau o unitate subordonată Consiliului de Miniștri, competența de soluționare a litigiilor aparține instanței judecătorești", chiar dacă obiectul litigiului are o valoare sub 5000 lei. În baza art. VII alin. final din D. nr. 81/1985, „litigiile privitoare la impozite, taxe și orice alte obligații care se stabilesc sau se urmăresc potrivit dispozițiilor procesuale fiscale nu sînt de competența instanțelor judecătorești". 3. **Procedura.** Litigiile „dintre unitățile socialiste cu o valoare pînă la 250 000 lei se judecă, în primă instanță, de un singur judecător, iar celelalte litigii, în complet de doi judecători (art. 26 alin. 5 L. nr. 58/1968)". „În caz de divergență, în cauzele în care completul de judecată se formează potrivit alin. 5, instanța se completează cu președintele sau vicepreședintele instanței ori cu un judecător desemnat de președinte". (Art. 26 alin. ultim L. nr. 58/1968). Instanța poate extinde din oficiu cadrul litigiului prin introducerea în cauză și a altor unități, modifica obiectul cererii sau temeiul ei juridic potrivit art. 720 (7) Cod. proc. civ. În baza prevederilor art. 720 (8) Cod. proc. civ. „în cursul

Supliment la nr. 16 1985 Revista ECONOMICA

soluționării litigiului, instanța poate chema, pentru relații, reprezentanți ai unor organe sau unități socialiste și poate cere acestora date, acte și orice alte dovezi necesare soluționării litigiului. Pentru întîrzierea nejustificată a executării măsurilor dispuse, instanța poate să aplice persoanelor vinovate amendă de la 250 la 1.000 lei". Conform art. 720 [9], „chemarea părților se poate face telefonic, telegrafic sau prin alte mijloace potrivite, depunîndu-se la dosar dovada corespunzătoare". În baza art. 720 [10], — „procurorul poate să participe la judecarea, în orice fază a litigiilor dintre unitățile socialiste". Potrivit prevederilor cuprinse în art. 720 [11], „ședințele de judecată nu sînt publice. Ședințele de judecată au loc la sediul instanței. Ele pot avea loc și la sediul uneia dintre părți". În baza art. 720 [12], hotărîrile primei instanțe se comunică din oficiu. Ele pot fi atacate cu recurs în termen de 30 de zile de la comunicare. **4. Taxa de timbru.** Potrivit prevederilor art. 1 lit. b din D. nr. 199/1955, cererile în litigiile patrimoniale se timbrează cu 1,50% la valoarea totală a pretențiilor (inclusiv penalitățile, calculate pînă la data înregistrării cererii sau a completării ei). Cererile neevaluabile în bani se timbrează cu 150 lei. **5. Semnalarea neregulilor constatate în cursul litigiilor.** În baza prevederilor art. VI din D. nr. 81/1985 „în scopul întăririi legalității și ordinii în drept în activitatea unităților socialiste și asigurării tragerii la răspundere a persoanelor vinovate de încălcarea dispozițiilor legale, a disciplinei de plan și contractuale, instanțele judecătorești sînt obligate: a) să semnaleze conducerii unităților socialiste sau organelor competente neregulile constatate în cursul soluționării litigiului, putînd face propuneri corespunzătoare; cei sesizați sînt obligați să comunice măsurile luate; b) să sesizeze, după caz, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Curtea Superioară de Control Financiar sau Ministerul Finanțelor cu privire la abaterile a căror soluționare este de competența acestora. Conducerile unităților socialiste sînt obligate să analizeze hotărîrile date în litigiile în care au fost parte și să ia măsuri de recuperare, în condițiile legii, a tuturor pagubelor cauzate, de sancționare a celor vinovați de încălcarea ordinii și disciplinei în unitate și de prevenire a neajunsurilor ce au generat litigiul". **6. Sesizarea organelor de urmărire penală.** În baza prevederilor art. VI alin. 2 din D. nr. 81/1985, instanțele judecătorești sînt obligate să sesizeze organele de urmărire penală în cazul în care faptele constatate în cursul litigiului prezintă caracter infracțional.

CONCILIEREA DIRECTĂ DINTRE PĂRȚI — ORGANIZAȚII SOCIALISTE este reglementată de art. 720 (1) din Capit. XIV, cartea VI Cod. proc. civ. introdus prin D. nr. 81/1985. Potrivit normelor citate, „cererea de chemare în judecată se va introduce la instanță numai după ce unitatea reclamantă a încercat soluționarea neînțelegerii prin conciliere directă cu cealaltă parte, cu respectarea prevederilor legale". Conform prevederilor art. 720 (2) alin. final „cererea nu va fi primită fără înscrisul din care să rezulte că s-a încercat concilierea". Concilierea reprezintă — astfel cum rezultă din textele citate — o modalitate de soluționare a neînțelegerilor dintre unitățile socialiste. Are caracter administrativ, este obligatorie și anterioară chemării în judecată. Încercarea de conciliere se desfășoară la nivelul unităților între care există neînțelegerea, indiferent dacă sînt sau nu dotate cu personalitate juridică. În cazul în care unitatea în cauză nu are personalitate juridică ea trebuie să aibă împuternicire de reprezentare. Această condiție rezultă din art. 720 (1) coroborat cu art. 720 (3) alin. 1 care prevede că părțile pot figura în litigiu chiar dacă au numai împuternicire de reprezentare. Împuternicirea de reprezentare se acordă — potrivit prevederilor art. 85 și 87 din L. nr. 5/1978 — unităților componente ale centralelor și întreprinderilor și, în mod excepțional, și celor din subordinea unor instituții de stat. Încercarea de conciliere are loc, de regulă, între delegații părților. De la această regulă fac excepție „litigiile de o valoare mai mare de un milion lei", caz în care „concilierea se va efectua obligatoriu la nivelul conducătorilor unităților". Conducătorul unității nu poate delega această atribuție conferită expres de textul citat, deoarece într-o asemenea situație s-ar eluda însăși scopul urmărit de lege. Prin conducător al unității se va înțelege nu numai persoana învestită cu o astfel de funcțe la organizațiile socialiste dotate cu personalitate juridică, ci și persoanele care au o asemenea calitate în unitățile cu gestiune economică fără personalitate juridică, în baza unei împuterniciri de reprezentare conferită potrivit prevederilor art. 85 din L. nr. 5/1978. Această concluzie se impune datorită faptului că și aceste unități pot fi părți în litigiu (indiferent de valoarea acestuia), nefiind de conceput ca ele să poată figura în astfel de procese dar să nu poată încerca stingerea lor prin conciliere directă Trebuie precizat că textul alin. final al art. 720 (1), citat mai sus, trebuie înțeles nu în sensul că, în astfel de litigii concilierea neînțelegerilor este obligatorie pentru conducătorii unităților, ci că încercarea de conciliere trebuie să aibă loc la nivelul conducerilor, chiar dacă ea nu va determina stingerea totală sau parțială a neînțelegerilor existente. Obligativitatea încercării de conciliere rezultă atît din formularea imperativă a dispozițiilor art. 720 (1) alin. 1 și 2, cît și din faptul că art. 720 (2) alin. final prevede că cererea de chemare în judecată nu va fi primită fără înscrisul din care să rezulte, că s-a încercat concilierea. Modalitatea în care are loc încercarea de conciliere rezultă cu prisosință din prevederile art. 720 (1) alin. 1 și 2 care se referă la concilierea directă și mai apoi expressis verbis, solicitind ca unitatea reclamantă „să se întîlnească" cu cealaltă parte, iar în art. 720 (2) alin. 3, se face referire la înscrisul prin care s-a încercat concilierea adică la un singur act, nu la corespondență purtată între părțile interesate. Totuși nu poate constitui drept un fine de neprimire a cererii de către instanță dacă i se prezintă un proces-verbal de încercare de conciliere care exprimă voința viitoarelor părți litigante, chiar dacă el nu este rezultat al unei întîlniri directe, fiind realizat prin corespondență. Legea nu stabilește locul întîlnirii, lăsînd la latitudinea părților fixarea acestuia, în funcție de împrejurările și condițiile de fapt. Întîlnirea poate avea loc fie la sediul central al uneia din părți, fie la o subunitate, secție de fabricație, depozit de produse, în raport de natura, și obiectul neînțelegerii (de pildă, în cazul în care neînțelegerea a survenit în legătură cu calitatea unor produse, ori cu caracteristicile lor tehnice etc.). Este firesc însă ca încercarea de conciliere să aibă loc la unitatea pîrîtă deoarece aceasta nu poate fi obligată la efectuarea unor cheltuieli cu deplasarea delegaților pentru pretenții emise de reclamantă. Inițiativa încercării de conciliere aparține unității cre-

ditoare, viitoare potențial reclamantă în litigiu. Aceasta trebuie să comunice celeilalte părți pretențiile sale, temeiul acestora și să-i solicite ca la o anumită dată și într-un anume loc, să se întrunească pentru soluționarea neînțelegerilor pe cale directă. Comunicarea se trimite recomandat cu confirmare de primire pentru a se putea dovedi instanței de judecată că s-a făcut convocarea, în cazul în care partea cealaltă refuză a participa la conciliere, fie netrimițînd delegat, fie lăsînd fără răspuns scrisoarea trimisă de unitatea creditoare. Refuzul unității debitoare de a participa în orice mod la încercarea de conciliere nu poate constitui un obstacol pentru partea creditoare (viitoare reclamantă) de a sesiza instanța. În astfel de cazuri, adică în situația cînd nu se poate obține nici un răspuns din partea unității debitoare la încercarea de conciliere, și întrucît obstrucția acesteia nu poate conduce la imposibilitatea sesizării instanței de către creditoarea reclamantă, va fi suficient ca în locul procesului verbal de conciliere să se prezinte instanței scrisoarea reclamantei cuprinzînd expunerea pretențiilor sale și a motivelor pe care se întemeiază, la care se va anexa confirmarea de primire a unității debitoare. Unitatea debitoare trebuie să răspundă invitației la întîlnire sau la scrisoarea prin care creditoarea își expune și motivează pretențiile, nefiind admise nici un fel de justificări, în afară de cazurile de forță majoră. De pildă, reorganizarea persoanei juridice nu poate constitui motiv de a nu participa la conciliere ori de a nu răspunde la scrisoarea reclamantei, chiar dacă încercarea de conciliere a fost trimisă unei unități desființate, al cărei patrimoniu a fost preluat de o altă organizație socialistă. (Dec. P.A.S. nr. 672/1972). În cazul în care încercarea de conciliere a avut loc, rezultatul acesteia se va consemna într-un proces-verbal care trebuie să cuprindă punctele de vedere ale fiecărei părți, motivarea acestora și actele sau faptele pe care se întemeiază, dacă nu s-a ajuns la o soluție totală sau parțială a litigiului. Se semnează de delegații (sau conducătorii) părților împricinate. Încercarea de conciliere este obligatorie atît în cazul cererilor de chemare în judecată (a cererilor principale), cît și în cazul cererilor reconvenționale sau al cererilor de introducere în cauză a altor unități, în orice calitate. Deși dispozițiile D. nr. 8 1985, nu reglementează concilierea directă decît în litigiile de competența organelor judecătorești, considerăm că nimic nu se opune la utilizarea acestei modalități de soluționare și a litigiilor date în competența organelor administrative, adică a celor a căror valoare este de pînă la 5000 lei. În art. 720 (1) din Cod. proc. civ. (articol nou introdus prin D. nr. 81/1985) se prevede că soluționarea neînțelegerii prin conciliere directă poate avea loc cu respectarea prevederilor legale. Desigur, se are în vedere respectarea normelor care reglementează activitatea financiară și comercială a unităților socialiste. De pildă, nu s-ar putea încerca soluționarea litigiului prin încălcarea elementelor cuprinse în repartiții, prin creditarea unei unități de către cealaltă parte, prin acceptarea unor produse neomologate sau calitativ necorespunzătoare, prin plata unor prețuri nelegale etc., sau prin încălcarea dispozițiilor legale. Invitația făcută unității debitoare de a participa la concilierea directă a neînțelegerilor ori scrisoarea prin care unitatea creditoare solicită achitarea sumelor pretinse, nu suspendă și nu întrerup cursul prescripției dreptului la acțiune. Aceasta înseamnă că atît concilierea directă cît și eventual încercarea de conciliere nereușită prin refuzul unității debitoare de a participa la soluționarea neînțelegerilor trebuie să se plaseze în timp, înăuntrul perioadei de prescripție. Deoarece cererea reconvențională precum și cererile de introducere în cauză a altor unități, se pot face pînă la prima zi de înfățișare, încercarea de conciliere, trebuie efectuată înăuntrul perioadei de prescripție a dreptului la acțiune, dar și înainte de prima zi de înfățișare. Întrucît, prevederea cuprinsă în art. 720 (2) Cod proc. civ. cu privire la neprimirea cererii de chemare în judecată fără înscrisul din care să rezulte că s-a încercat concilierea nu are antecedente în legislația noastră, practica arbitrală referitoare la suportarea cheltuielilor de judecată de către unitatea care nu a încercat concilierea nu mai prezintă interes. În prezent, sancțiunea neîndeplinirii procedurii de conciliere constă în imposibilitatea pentru unitatea creditoare de a-și realiza pretențiile pe cale judecătorească, fiind expusă la prescrierea dreptului său la acțiune. Actele privind încercarea de conciliere nu se timbrează. **Modele :**

PROCES-VERBAL DE INCERCARE DE CONCILIERE

Proces-verbal

încheiat astăzi

Au participat . . . 1 din partea . . . 2 ca reclamantă și . . . . 3 din partea . . . 4 ca pîrîtă (chemată în garanție).

În discuție neînțelegerea în legătură cu neexecutarea / executarea necorespunzătoare a contractului nr. . . . . privind . . . . . .

Reclamanta pretinde 5

Pîrîta arată că 6

Părțile au soluționat parțial / nu au soluționat neînțelegerea în sensul 7

Prezentul proces-verbal s-a încheiat în două exemplare, cîte unul pentru fiecare parte.

Reclamantă

Pîrîtă

1. Numele și prenumele delegatului reclamantei. În litigiile de peste un milion părțile sînt reprezentate în mod obligator de director
2. Denumirea și sediul unității
3. Numele și prenumele delegatului pîrîtei (chematei în garanție)
4. Denumirea și sediul unității
5. Se vor indica în amănunt pretențiile
6. Se vor indica în amănunt susținerile
7. Se va menționa soluția sau rezultatul negativ.

Scrisoare prin care reclamanta comunică pretențiile sale, pîrîtei care nu a participat la încercarea de conciliere

Denumirea unității **Data** **nr.**

Recomandat

Către : : : : : : : : : : : :

Referitor la neînțelegerea intervenită în legătură cu . 1 vă expunem punctul nostru de vedere . . . . 2 și vă solicităm 3

În cazul în care nu vă îndepliniți obligațiile Dv. vom sesiza tribunalul competent.

Semnătura

1. Se va menționa obiectul neînțelegerii
2. Se vor expune în amănunt pretențiile reclamantei
3. Se va preciza obiectul cererii.

ACȚIUNEA JUDICIARĂ PRIVIND LITIGII ÎNTRE ORGANIZAȚII SOCIALISTE — este reglementată de art. 720 (2) și 720 (3) Cod proc. civ., introduse prin D. nr. 81/1985. 1. **1. Subiectul.** Pot formula acțiuni în justiție în vederea realizării drepturilor lor: unitățile socialiste cu personalitate juridică (întreprinderi, centrale, instituții de stat, organizații cooperatiste) precum și unități cu gestiune economică, fără personalitate juridică, avînd împuternicire de reprezentare. Pentru unitățile economice de stat, împuternicirea de reprezentare se acordă potrivit art. 8/5 din L. nr. 5/1978. **2. Competența de soluționare.** Cererile de chemare în judecată se soluționează de tribunalul în a cărei rază teritorială se află sediul unității pîrîte sau al uneia dintre acestea. Litigiile ce izvorăresc din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor interne privind realizarea operațiilor de export, import etc.; cînd una din părți este o unitate de comerț exterior sau autorizată să facă operațiuni de comerț exterior sînt de competența Tribunalului municipiului București, indiferent de sediul părților. Tot de competența acestuia, indiferent de sediul unităților pîrîte sînt și litigiile în care figurează ca parte Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne sau Direcția Generală a Rezervelor de Stat ori o unitate din subordinea acestora (art. 2^1 Cod. proc. civ., text introdus prin D. nr. 81/1985). Sînt de competența tribunalelor cererile evaluabile în bani a unităților socialiste, avînd o valoare mai mare de 5 000 lei. Totuși, în cazul în care debitor este un organ central, comitet executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, ori o unitate subordonată Consiliului de Miniștri, competența de soluționare aparține tribunalului de la sediul debitorului, chiar dacă litigiul are o valoare inferioară sumei de 5000 lei. (art. VII din D. nr. 81/1985). În toate cazurile. competența instanțelor judecătorești este atrasă numai în cazurile în care părțile nu sînt în subordonarea aceluiași minister, organ central sau consiliu popular județean ori al municipiului București. Dacă părțile se află în aceeași subordonare litigiul se soluționează de organul central sau local tutelar (art. VII din D. nr. 81/1985). **3. Elementele cererii.** Cererea de chemare în judecată are un cuprins minimal obligatoriu. Acesta este prevăzut în art. 720 (3) din Cod. proc. civ. Potrivit textului citat cererea va cuprinde: „denumirea părților, cu precizarea dacă au personalitate juridică sau împuternicire de reprezentare, după caz, sediul acestora, telefonul și indicarea organelor în subordinea cărora se află; numele, prenumele și calitatea persoanelor împuternicite a semna, cu indicarea actului din care rezultă calitatea, cît și dreptul de a semna; obiectul și valoarea cererii, precum și calculul prin care s-a ajuns la determinarea valorii; indicarea temeiurilor de fapt și de drept pe care se sprijină diferitele capete de cerere, cu trimitere pentru fiecare din ele la înscrisurile doveditoare corespunzătoare; indicarea altor probe ce s-ar mai putea invoca, iar dacă urmează a se cere explicații părții celeilalte, aspectele asupra cărora vor purta aceste explicații; numele și adresa martorilor, în cazul în care partea se folosește de această probă; indicarea băncii și a contului în care urmează să se facă virarea sumelor pretinse; semnătura și sigiliul". Potrivit art. 720 (6) din Cod. proc. civ. „nu se pot pretinde prin aceeași cerere drepturi ce decurg din raporturi juridice deosebite, fără legătură între ele". Textul este formulat în mod imperativ, dar credem că numai pentru instanță, în sensul că nu se pot admite pretenții născute din raporturi diferite. Dacă totuși printr-o cerere de chemare în judecată se pretind drepturi ce decurg din raporturi juridice distincte, ea nu este lovită de nulitate. Instanța poate restitui cererea pentru ca unitatea să se conformeze legii, reintroducînd-o în termen legal, sau să pună în vedere acesteia la prima înfățișare să-și limiteze pretențiile ce derivă dintr-un singur raport juridic, făcîndu-se în mod corespunzător aplicarea prevederilor art. 132 Cod. proc. civ. Cererea va fi semnată de conducătorul unității sau împuternicitul acestuia (în baza unei delegații speciale), aceasta fiindcă, art. 42 din L. nr. 5/1978 prevede că numai directorul întreprinderii angajează unitatea în fața organelor jurisdicționale. În mod similar se va proceda în cazul cînd reclamanta este o unitate cu statut de centrală (art. 53 din L. nr. 5/1978). Cererea de chemare în judecată în litigiile cu o valoare mai mare de un milion va fi semnată numai de conducător (nu și de împuternicitul acestuia), deoarece și încercarea de conciliere poate avea loc numai cu participarea sa. Deși formularea art. 720 (3) din Cod. proc. civ. cu privire la conținutul cererii este imperativă, totuși lipsa unor elemente neesențiale nu poate conduce la nulitatea sa, fiind aplicabile dispozițiile cu caracter general cuprinse în art. 133 din Cod. proc. civ., potrivit cărora este declarată nulă numai cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele reclamantului sau al pîrîtului, obiectul ei sau semnătura. „Cererea de chemare în judecată este valabil făcută chiar dacă poartă o denumire greșită" (art. 84 Cod. proc. civ.). Prevederile art. 132 Cod. proc. civ. privitoare la admisibilitatea întregirii sau modificării cererii se aplică în mod corespunzător și în litigiile dintre unitățile socialiste, neexistînd un impediment legal, cu condiția expresă ca reclamantul să efectueze procedura încercării de conciliere și asupra obiectului astfel cum a fost modificat. Nu poate fi considerată ca nelegală restrîngerea acțiunii, ulterior sesizării instanței, făcută de o unitate socialistă pûrtînd semnătura conducătorului acesteia, sub condiția ca prin aceasta să nu se încalce dispozițiile legii sau elementele din repartiții. Potrivit prevederilor art. 720 (3) alin. 2 din Cod. proc. civ., la cererea de chemare în judecată se vor anexa copii certificate de pe actele pe care partea își întemeiază pretențiile, dovezile din care să rezulte că s-au comunicat unității privite copii de pe acțiune și de pe actele de care unitatea reclamantă se servește. Dacă sînt mai mulți pîrîți fiecăruia i se va comunica acțiunea (în copie) și copii de pe actele pe care reclamanta își întemeiază pretențiile. Dovada din care rezultă comunicarea acțiunii și a actelor poate fi confirmarea de primire semnată de pîrîtă sau extras

de pe borderoul de expediere al scrisorilor recomandate. Cererea se poate depune direct la instanța competentă sau se expediază recomandat prin poștă. Potrivit art. 104 Cod. proc. civ. cererea trimisă recomandat prin poștă se socotește depusă pe data predării corespondenței la oficiul poștal, chiar dacă reclamanta are sediul în aceeași localitate cu instanța de judecată. Se consideră deci ca dată a introducerii acțiunii, ziua cînd cererea a fost prezentată organului judiciar și a fost primită sau ziua depunerii acesteia la oficiul poștal, în acest din urmă caz numai dacă cererea nu a fost restituită de instanță din cauza lipsei înscrisului doveditor că s-a încercat concilierea. Prescripția dreptului la acțiune se întrerupe în baza art. 16 lit. b din D. nr. 167/1958 prin introducrea cererii de chemare în judecată chiar la o instanță necompetentă. Totuși potrivit art. 16 alin. final din D. nr. 167/1958, prescripția nu este întreruptă, dacă s-a pronunțat încetarea procesului, dacă cererea a fost respinsă, anulată ori dacă reclamantul a renunțat la ea.

4. Modele :

CERERE DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ

Denumirea reclamantei

Tribunalului . . . . . .

Subsemnata . . . . 1 avînd personalitate juridică unitate cu împuternicire de reprezentare, cu sediul în . . . . . 2, telefon . . . . avînd contul nr. . . . . la Banca . . . iar ca organ ierarhic superior . . . . 3 reprezentată prin . . 4 în baza . . . . 5 și contabil șef . . . . în baza . . . . 6 cer ca . . . . . 7 cu sediul . . . .8, telefon . . . . ., avînd contul nr. . . . . la Banca . . . . . iar ca organ ierarhic superior . . . 9 avînd personalitate juridică să fie obligată . . . . 10 cu împuternicire de reprezentare

Ne întemeiem, cererea pe următoarele temeiuri de fapt și de drept . . . . . 11.

Invocăm în dovedirea pretențiilor noastre următoarele probe sau explicații din partea pîrîtei 12

Solicităm și audierea următorilor martori 13

Cererea noastră adresată unității pîrîte de a-și îndeplini obligațiile sale nu a fost satisfăcută.

Încercarea de conciliere n-a dat rezultate, astfel cum rezultă din actul anexat . . . . . 14.

Depunem anexat copii certificate propriu de pe actele în număr de . . . . . pe care ne întemeiem pretențiile, precum și dovada comunicării acțiunii și a actelor însoțitoare către pîrîtă (recipisă P.T.T.R. nr. . . . din . . pe care o anexăm).

Cerem admiterea cererii și cheltuieli de judecată.

Taxa de timbru în valoare de lei . . . . . a fost plătită prin aplicare de timbre mobile . . . . . 15 cu dispoziția de plată nr. . . . din. . . . . pe care o anexăm

Conducătorul unității

Contabil șef

1. Denumire completă a reclamantei
2. Localitatea, sectorul, (județul), str. . . . nr. . .
3. Denumirea completă
4. Numele și prenumele conducătorului
5. Actul de numire
6. Actul de numire
7. Denumirea exactă a pîrîtei sau a unităților pîrîte
8. Localitatea, sectorul (județul), str. . . . . nr.
9 Idem ca la pct. 3 (dacă se cunoaște)
10. Se va preciza obiectul și valoarea cererii, precum și calculul prin care s-a ajuns la determinarea valorii
11. Se vor indica temeiurile de fapt și de drept pe care se sprijină diferitele capete de cerere, cu trimitere pentru fiecare din ele la înscrierile doveditoare
12. Se vor indica și alte eventuale probe, iar dacă urmează a se cere explicații pîrîtei, se vor arăta aspectele asupra cărora vor purta aceste explicații
13. Dacă este cazul se vor indica numele, prenumele și domiciliul
14. Procesul verbal de încercare a concilierii, sau scrisoarea reclamantei cu confirmarea de primire semnată de pîrîtă, cînd aceasta nu a participat la conciliere
15. Timbrele fiscale se aplică dacă taxele nu depășesc 100 lei.

Adresă cu care se comunică pîrîtei cererea de chemare în judecată

Denumirea reclamantei . . . . . Data . . . nr. . . . . .

Recomandat

Către 1

Vă trimitem alăturat, în copie, cererea de chemare în judecată însoțită de . . . . acte anexe (în copie) pe care urmează să o depunem la Tribunalul . . . . . în valoare de lei

Semnăturile

1. Denumirea completă și sediul unității pîrîte.

5. **Taxa de timbru.** În cazul litigiilor avînd ca obiect drepturi evaluabile în bani, cererile se taxează cu 1,50% la valoarea totală, inclusiv penalizările pînă la data înregistrării sau modificării lor (D. nr. 199/1955, art. 1 lit. b). Cererile pentru litigiile neevaluabile în bani se timbrează cu 150 lei.

RESTITUIREA CERERILOR PRIMITE FĂRĂ ÎNSCRISUL DIN CARE SĂ REZULTE CĂ S-A ÎNCERCAT CONCILIEREA. Art. 720 (2) alin. final prevede că „cererea nu va fi primită fără înscrisul din care să rezulte că s-a încercat concilierea". În cazul în care cererea de sesizare a instanței a fost trimisă prin poștă fără a fi însoțită de înscrisul cerut de lege, tribunalul va restitui cererea. Reclamanta va trebui să se conformeze legii, anexînd la cerere actul însoțitor și reintroducînd acțiunea. Data la care a avut loc sesizarea informă nu întrerupe și nu suspendă cursul prescripției dreptului la acțiune, astfel încît unitatea reclamantă este datoare a reintroduce cererea sa înăuntrul termenului de prescripție, sub sancțiunea nulității. Înscrisul la care face referire textul poate fi sau procesul verbal prin care s-a încercat concilierea și s-a consemnat rezul-

tatul acesteia sau, în lipsa acestuia, scrisoarea de invitație, inițiată de reclamantă, cuprinzînd expunerea și motivarea pretențiile sale, adresată unității pîrîte și confirmarea de primire a acesteia. Dispozițiile cuprinse în Cartea VI, Cap. XIV din Cod. proc. civ. (introduse prin D. nr. 81/1985) privind reguli speciale aplicabile soluționării litigiilor dintre unitățile socialiste nu prevăd luarea în considerare a datei primei sesizări în cazul restituirii acțiunii, dacă reclamanta reintroduce cererea completă în mod corespunzător în termene de 8 zile de la primirea adresei de restituire, text ce exista în art. 25 alin. 2 din Regulile procedurii arbitrale (abrogate expres prin Anexa nr. 3 a D. nr. 81/1985), astfel încît practica organelor arbitrale în această materie nu mai prezintă interes.

ÎNTÎMPINAREA LA ACȚIUNEA JUDICIARĂ ÎNTRE UNITĂȚI SOCIALISTE — este reglementată de art. 720 (4) Cod. proc. civ., introdus prin D. nr. 81/1985. **1. Subiectul.** Este obligată să depună întîmpinare unitatea socialistă (cu personalitate juridică sau cu împuternicire de reprezentare), avînd calitatea de pîrîtă în cererea principală, cererea reconvențională sau de introducere în cauză. 2. **Competența de soluționare.** Tribunalul învestit cu soluționarea cererii introductive **3. Elementele întîmpinării.** Potrivit prevederilor art. 720 (4) Cod. proc. civ., „unitatea pîrîtă este obligată ca în termen de 10 zile de la primirea copiei de pe cererea de chemare în judecată să depună o întîmpinare, care să cuprindă : denumirea unității, cu precizarea dacă are personalitate juridică sau împuternicire de reprezentare, după caz, sediul, telefonul și indicarea organului în subordinea căruia se află ; numele, prenumele și calitatea persoanelor împuternicite a semna, cu indicarea actului din care rezultă atît calitatea, cît și dreptul de a semna ; răspunsul la capetele de cerere, cu trimitere pentru fiecare la înscrisurile corespunzătoare ; indicarea celorlalte probe ce s-ar mai invoca, dacă urmează a se cere explicații părții celeilalte, aspectele asupra cărora vor purta aceste explicații ; numele și adresa martorilor, în cazul în care partea se folosește de această probă ; indicarea băncii și a contului din care ar urma să se facă virarea sumelor admise"; semnătura și sigiliul. La întîmpinare se va anexa și dovada comunicării către unitatea reclamantă a copiilor de pe aceasta, de pe actele anexate. Redactarea imperativă a textului citat mai sus nu permite concluzia că aceste elemente ale întîmpinării sînt stabilite sub sancțiunea nulității. Lipsa unor elemente din cuprinsul întîmpinării astfel cum este prescris de lege nu poate conduce la respingerea acesteia, unitatea pîrîtă urmînd a suporta consecințele conduitei sale. De asemenea, termenul stabilit de lege (10 zile de la primirea copiei de pe cererea de chemare în judecată) are caracter administrativ, depășirea acestuia nu produce efecte pe plan juridic. Întîmpinarea va fi semnată de conducătorul unității pîrîte (centrală, întreprindere, unitate cu gestiune economică fără personalitate juridică), instituție, organizație cooperatistă etc. sau de împuternicitul acestuia. Socotim că în litigiile cu o valoare mai mare de un milion întîmpinarea trebuie semnată numai de conducător dat fiind că și concilierea are loc numai cu participarea sa. 4. **Modelă**.

Denumirea unității

Recomandat

Nr. : : : : : : : : :

Data : : : : : :

Către Tribunalul : : : : . . . :

Subsemnata : : . 1 cu sediul în : : : : : . 2, telefon . . . : : avînd contul nr. . . : : : : . la Banca . . . . . : : și organ tutelar . : : . . . ., reprezentată prin . . . . . 3 director în baza . . 4 și contabil șef . . . . . 5 în baza . . . . . 6, avînd calitatea de pîrîtă în litigiul cu . . . : 7. formulez prezenta :

Întîmpinare

Unitatea reclamantă pretinde . : : : : 8. În realitate . . . . . , 9 . . . .

Dovedim susținerile noastre cu următoarele probe : a) acte . . . din care rezultă că — și b) martori . . . . 11.

Față de cele de mai sus, nu sîntem de acord să satisfacem pretențiile reclamantei.

Vă rugăm ca pe baza motivelor arătate și dovedite în prezenta, să respingeți cererea unității reclamante.

Copii de pe întîmpinare și actele de care ne servim au fost comunicate reclamantei recomandat cu recipisa P.T.T.R. nr. . . . . din . : : . . .

Director

Contabil șef

1. Denumirea completă a unității
2. Localitatea, sectorul (județul) str. nr.
3. Numele și prenumele
4. Actul de învestire
5. Numele și prenumele
6. Actul de învestire
7. Denumirea completă a unității
8. Se expun pe scurt pretențiile reclamantei
9. Se prezintă în amănunt și convingător susținerile pîrîtei
10 Se vor indica actele anexate
11. Numele, prenumele și domiciliul).

5. Taxa de timbru. Nu se timbrează.

CEREREA RECONVENȚIONALĂ ÎNTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE — este menționată în art. 720 (5) Cod. proc. civ. (introdus prin D. nr. 81/1985) fără a primi o reglementare specială, precizîndu-se lapidar că se poate depune pînă la prima zi de înfățișare. „Este socotită ca prima zi de înfățișare aceea în care părțile legal citate, pot pune concluzii" (art. 134 Cod. proc. civ.). Aceasta înseamnă că ea este supusă prevederilor art. 119, 120, art. 132 și 135 din Cod. proc. civ. aplicabile tuturor împricinaților (persoane fizice și unități socialiste). 1. **Subiectul.** Pot formula cereri reconvenționale unitățile socialiste cu personalitate juridică sau avînd împuternicire de reprezentare, care au însă în mod obligatoriu calitate de pîrîtă în cererea principală (introductivă) depusă de unitatea reclamantă. Cererea reconvențională se formulează „dacă pîrîtul are pretenții în legătură cu cererea sau mijloacele de apărare ale recla-

mantului" (art. 119 Cod. proc. civ.). Este la latitudinea instanței să aprecieze legătura dintre cele două cereri. 2. **Competența de soluționare.** Aparține tribunalului învestit cu judecarea cererii de chemare în judecată (cererea introductivă) formulată de unitatea reclamantă. 3. **Elementele cererii.** Potrivit prevederilor art. 119 Cod. proc. civ. „cererea reconvențională trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute pentru cererea de chemare în judecată". Față de acest text, cererea reconvențională va cuprinde : denumirea părților, cu precizarea dacă au personalitate juridică sau împuternicire de reprezentare, după caz, sediul acestora, telefonul și indicarea organelor în subordinea cărora se află ; numele, prenumele și calitatea persoanelor împuternicite a semna, cu indicarea actului din care rezultă calitatea, cît și dreptul de a semna ; obiectul și valoarea cererii, precum și calculul prin care s-a ajuns la determinarea valorii ; indicarea temeiurilor de fapt și de drept pe care se sprijină diferitele capete de cerere, cu trimitere pentru fiecare din ele la înscrisurile doveditoare corespunzătoare ; indicarea altor probe ce s-ar mai putea invoca, iar dacă urmează a se cere explicații părții celeilalte, aspectele asupra cărora vor purta aceste explicații ; numele și adresa martorilor, în cazul în care partea se folosește de această probă ; indicarea băncii și a contului în care urmează să se facă virarea sumelor pretinse, semnătura și sigiliul. La cererea reconvențională se vor anexa copii certificate de pe actele pe care partea își întemeiază pretențiile, dovezile din care să rezulte că s-au comunicat unității pîrîte copii de pe acțiune și de pe actele de care unitatea reclamantă se servește. Și în această cerere nu se pot pretinde drepturi ce decurg din raporturi juridice deosebite, fără legătură între ele, prevederile art. 720 (6) Cod proc. civ. fiindu-i deopotrivă aplicabile. De asemenea, înainte de formularea și depunerea cererii reconvenționale unitatea este obligată să se întîlnească cu cealaltă parte (reclamanta din acțiunea principală) în vederea concilierii directe a litigiului. Pentru litigiile cu o valoare mai mare de un milion lei, concilierea se va efectua obligatoriu la nivelul conducătorilor unităților (art. 720 indice 1. Cod proc. civ.). Cererea reconvențională nu va fi primită de instanță fără înscrisul din care să rezulte că s-a încercat concilierea (art. 720 indice 2 alin. final Cod. proc. civ.). Înscrisul constă fie în procesul verbal de conciliere, fie în scrisoarea de invitație cuprinzînd pretențiile unității, însoțită de confirmarea de primire a unității destinatare, cînd aceasta refuză a participa la conciliere. Cererea reconvențională se depune în instanță pînă la prima zi de înfățișare. Se poate depune și la poștă, recomandat, ziua predării la oficiul poștal fiind considerată drept zi a primirii cererii (art. 104 Cod proc. civ.). Potrivit prevederilor art. 132 Cod. proc. civ. — care se vor aplica în mod corespunzător și în litigiile dintre unitățile socialiste — unitatea poate întregi sau modifica cererea reconvențională, în condițiile textului citat, dar numai sub condiția imperativă ca unitatea să efectueze procedura concilierii prealabile și asupra obiectului modificat al cererii. Cererea reconvențională nu poate fi niciodată formulată în cadrul recursului. 4. **Model :**

Denumirea
unității

Nr : : : : :
Data : : : : :

Recomandat

Către : : : : : : :

Subsemnata : : : . 1, cu sediul în : : : 2, telefon . . . ., avînd contul nr. . . . la Banca : . . . și organ tutelar . . . . 3, reprezentată prin : : : : 4 în baza . . . . .5 și . . 6 în baza . : : 7, avînd calitatea de pîrîtă în cererea de chemare în judecată introdusă de . . . . 8 formînd obiectul Dos. nr. . , formulez prezenta :

Cerere reconvențională

prin care solicit ca reclamanta să fie obligată la rîndul ei să 9

În fapt arăt că : : : : 10

Dovedesc arătările cu următoarele probe : . . . . 11.

În consecință, vă rog să admiteți prezenta cerere și să obligați reclamanta la . . . 12 Am încercat concilierea conform procesului verbal anexat.

Copii de pe prezenta și de pe actele invocate au fost comunicate unității reclamante prin poștă recomandat cu recipisa P.T.T.R. nr. . . . din . . : pe care o anexez.

Taxa de timbru în sumă de lei : : : a fost plătită cu . : . : . .

Director

Contabil șef

1. Denumirea completă a unității
2. Localitatea (sectorul) județul, str. nr.
3. Denumirea completă a organului ierarhic superior
4. Numele, prenumele și calitatea
5. Actul de învestire
6. Numele prenumele și calitatea
7. Actul de învestire
8. Denumirea completă a reclamantei
9. Se vor preciza pretențiile
10. Se expun în amănunt împrejurările de fapt
11. Se vor indica actele probatorii și eventual numele, prenumele și domiciliul martorilor.
12. Se vor arăta pretențiile unității.

5. **Taxa de timbru.** Se taxează cu 1,50% din valoarea totală a pretențiilor, inclusiv penalizările pînă la data înregistrării sau modificării cererii reconvenționale (art. 1 lit. b din D. nr. 199/1955). Cererile neevaluabile în bani se taxează cu 150 lei. 6. **Practică procedurală.** Cererea reconvențională depusă tardiv nu va fi respinsă, ci va fi judecată separat, prin disjungere față de cererea principală, sancțiunea depunerii tardive neconstînd în respingerea acesteia (Trib. Suprem Dec. civ. nr. 967/1979). Pentru a obține reducerea unei pretenții formulate de reclamant nu este necesară o cerere reconvențională, ci este suficient ca ea să fie invocată pe calea unei simple apărări de fond, în ca-

drul litigiului (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 1197/1971). Plăţile făcute în executarea unui contract pot fi opuse pe cale de excepţie, în cadrul apărărilor, fără a fi necesară formularea unei cereri reconvenţionale (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 1237/1972).

CEREREA DE CHEMARE ÎN GARANŢIE A UNITĂŢILOR SOCIALISTE — este reglementată de art. 60—63 şi art. 720 (5) Cod proc. civ. (introdus prin D. nr. 81/1985). Art. 720 (5) Cod proc. civ. nu nominalizează chemarea în garanţie, stabilind însă în mod laconic că „cererile de introducere în cauză a altor unităţi socialiste în orice calitate — deci şi această cerere — se pot face pînă la prima zi de înfăţişare". În lipsa unor prevederi speciale care să reglementeze chemarea în garanţie a unităţilor socialiste, se vor aplica în mod corespunzător dispoziţiile art. 60—63 Cod proc. civ. Este socotită ca prima zi de înfăţişare aceea în care părţile, legal citate, pot pune concluzii (art. 134 Cod proc. civ.). Din practica organelor arbitrale, cea mai frecventă cerere de introducere în cauză a altor unităţi socialiste este chemarea în garanţie. 1. **Subiectul.** Partea (unitatea socialistă) poate să cheme în garanţie o altă persoană (unitate socialistă) împotriva căreia ar putea să se îndrepte, în cazul cînd ar cădea în pretenţiuni cu o cerere de garanţie. În aceleaşi condiţii, cel chemat în garanţie poate, la rîndul său, să cheme în garanţie o altă persoană (unitate) — art. 60 Cod proc. civ. În cazul în care litigiul dedus judecăţii este în legătură cu livrarea de produse calitativ necorespunzătoare, este necesar ca în faţa instanţei să fie prezente toate unităţile implicate în realizarea şi transmiterea unor astfel de bunuri spre a se putea proceda la stabilirea răspunderii lor. Asemenea litigii se vor rezolva, deci, de instanţele judecătoreşti chiar dacă unele din părţile litigante, avînd raporturi nemijlocite între ele, se află în subordonarea aceluiaşi organ central, iar celelalte se află în subordonarea altora. 2. **Competenţa de soluţionare** este aceeaşi ca pentru cererea de chemare în judecată, respectiv tribunalele judeţene sau al municipiului Bucureşti cu distincţiile prevăzute în art. 2^1 Cod. proc. civ. şi art. VII din D. nr. 81/1965. Potrivit art. 61 Cod proc. civ., „cererea va fi făcută în condiţiile de formă pentru cererea de chemare în judecată", ca atare, şi în cazul de faţă, unitatea care va cere chemarea în garanţie, trebuie să efectueze în prealabil încercarea de conciliere, în condiţiile art. 720 (1) Cod proc. civ. Potrivit art. 63 din cod, cererea de chemare în garanţie se judecă odată cu cererea principală. Dacă însă judecarea cererii principale ar fi întîrziată prin chemarea în garanţie, instanţa poate dispune disjungerea ei spre a fi judecată separat. 3. **Elementele cererii.** Potrivit prevederilor art. 61 Cod. proc. civ., cererea de chemare în garanţie „va fi făcută în condiţiile de formă pentru cererea de chemare în judecată". Drept urmare, unităţile interesate vor respecta dispoziţiile art. 720 (3) Cod. proc. civ., care reglementează conţinutul minimal al cererilor de chemare în judecată. 4. **Model:**

Denumirea unităţii..... Tribunalului.....

Subsemnata . . . . . 1 cu sediul în . . . . 2. **telefon nr.** . . . . . , **avînd for tutelar** . . . . . **şi contul nr.** . . . . . **la Banca** . . . . . , **reprezentată prin director** . . . . **în baza** . . . . . 3 **şi de contabil şef** . . . . **în baza** . . . . . 4, **pîrîtă în cererea de chemare în judecată făcută de** . . . . 5, **cu sediul în** . . . . . **dosar nr.** . . . . . , **formulez prezenta:**

Cerere de chemare în garanţie

împotriva . . . . . 6 **cu sediul în** . . . . . **spre a fi obligată la** . . . . . 7 **pretinsă de unitatea reclamantă, în cazul cînd cererea acesteia va fi considerată temeinică şi legală.**

Motivele cererii noastre sînt următoarele: . . . . 8 **Înţelegem a ne servi de următoarele probe** . . . . 9.

Vă rugăm, faţă de cele de mai sus, să admiteţi prezenta cerere de chemare în garanţie şi să obligaţi unitatea pîrîtă să ne plătească, la rîndul său, suma la care vom fi obligaţi să o plătim reclamantei.

Depunem anexat procesul verbal de conciliere (sau actele din care rezultă că s-a încercat concilierea, dar unitatea pîrîtă a refuzat).

Copii de pe prezenta şi de pe actele de care ne servim au fost comunicate reclamantei recomandat cu recipisa P.T.T.R. . . . . nr. . . . . din . . . . şi pîrîtei din prezenta cerere, cu recipisa P.T.T.R nr. . . . . din . . . . pe care le anexez.

Taxa de timbru în valoare de lei — a fost plătită cu dispoziţia de plată nr. . . . . pe care o anexez (sau prin aplicare de timbre fiscale sub 100 lei valoare).

Director **Contabil şef**

1. **Denumirea unităţii care formulează cererea de chemare în garanţie, str. . . . nr. . . .**
2. **Localitatea (sector), judeţ, str., nr.**
3. **Actul de investire**
4. **Idem.**
5. **Denumirea completă a unităţii reclamante.**
6. **Denumirea completă a unităţii chemate în garanţie.**
7. **Se va indica suma sau prestaţia solicitată.**
8. **Se vor indica în amănunt împrejurările de fapt.**
9. **Se vor preciza actele probante şi eventual numele, prenumele şi domiciliul martorilor.**

5. **Taxa de timbru.** În cazul litigiilor patrimoniale (evaluabile în bani), cererile se taxează cu 1,50 la sută la valoarea totală, inclusiv penalizările pînă la data înregistrării sau modificării lor (art. 1, lit. b din D. nr. 199/1955). Dacă obiectul litigiului este neevaluabil în bani, cererea de chemare în garanţie se timbrează cu 150 lei. 6. **Practică procedurală.** Prin disjungere, cererea de chemare în garanţie devine o cerere independentă, de sine stătătoare, care se soluţionează de instanţa competentă (Dec. P.A.S. nr. 996/1978). În cazul în care cererea de chemare în garanţie a fost soluţionată numai în parte, prescripţia este întreruptă şi pentru partea rămasă nesoluţionată, potrivit art. 16, lit. b din D. nr. 167/1958 (Dec. P.A.S. nr. 2950/1976). Prin Decizia P.A.S. nr. 233/1979 s-a decis că pot fi chemate în garanţie în faţa instanţelor judecătoreşti în cadrul litigiilor privind calitatea necorespunzătoare a produselor şi unităţile aflate în aceeaşi subordonare departamentală, dacă cealaltă parte nu este subordonată aceluiaşi organ central sau consiliu popular judeţean (ori al municipiului Bucureşti). **Vezi:** cererea de chemare în judecată.

CITAREA PĂRȚILOR, ORGANIZAȚII SOCIALISTE — este reglementată de art. 720 (9) Cod. proc. civ. potrivit căruia „chemarea părților se poate face telefonic, telegrafic sau prin alte mijloace potrivite, depunîndu-se la dosar dovada corespunzătoare". Prin introducerea acestor prevederi cu caracter special și derogator față de dispozițiile cuprinse în art. 85 și urm. din Cod. proc. civ., legiuitorul a consacrat o modalitate proprie de chemare a părților litigante la judecarea cauzei. Drept urmare, nu este necesară chemarea cu respectarea termenului de 5 zile înaintea termenului de judecată și nici satisfacerea altor condiții de formă cuprinse în dispozițiile sus citate. Este aplicabilă, totuși, prevederea potrivit căreia înfățișarea părții în instanță acoperă orice vicii privitoare la chemarea părților la judecată. Întrucît prevederile cuprinse în art. 85 și urm. Cod. proc. civ., privitoare la formele și condițiile citării părților nu-și au aplicare în soluționarea litigiilor dintre organizațiile socialiste, contestația în anulare a unei hotărîri definitive dată într-o asemenea cauză pentru vicii de procedură (art. 317, alin. 1, pct. 1 Cod proc. civ.) trebuie privită ca o modalitate cu totul excepțională și cu o arie restrînsă de aplicabilitate.

EXTINDEREA CADRULUI LITIGIILOR DINTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE — este reglementată de art. 3, alin. 2 din L. nr. 58/1968 și art. 720 (7) Cod proc. civ., texte noi introduse prin D. nr. 81/1985. Dată fiind finalitatea activității urmărite de instanțele judecătorești în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, de „a contribui la întărirea răspunderii acestora în asigurarea respectării disciplinei de plan, contractuale și financiare, promovarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, apărarea proprietății socialiste, a legalității și ordinii de drept în activitatea lor economică", prin art. 720 (7) Cod proc. civ. s-a stabilit că „instanța, din oficiu, poate extinde cadrul litigiului prin introducerea în cauză și a altor unități socialiste, modifica obiectul cererii sau temeiul juridic al acesteia în scopul stabilirii răspunderii părților și prevenirii unor litigii ulterioare". Prin aceste prevederi s-a consacrat o derogare importantă de la principiul disponibilității, potrivit căruia, dreptul reclamantului de a dispune de obiectul procesului și de mijloacele procesuale acordate de lege este neîngrădit. Dat fiind că activitatea unităților socialiste se desfășoară în baza prevederilor de plan, ele nu sînt pe deplin libere și autonome de a dispune de obiectul procesului, deoarece în primul rînd se au în vedere interesele generale ale economiei. Așa cum prevede legea, instanța din oficiu, poate extinde cadrul litigiului, modifica obiectul acțiunii sau temeiul juridic al acesteia. De asemenea, astfel cum prevede norma citată, instanța poate introduce în cauză și alte unități socialiste. S-a considerat că în virtutea dreptului de a se sesiza din oficiu, organul de jurisdicție este în drept să schimbe și calitatea părților din litigiu, ținînd seama de raporturile juridice dintre ele și de măsura în care răspund una față de alta (Dec. P.A.S. nr. 798/1976). În cazul introducerii din oficiu în cauză a altor unități, acestea vor fi supuse la taxa legală de timbru, fiind date în debit de instanță.

EXECUTAREA PROVIZORIE A HOTĂRÎRII NEDEFINITIVE ÎN LITIGIILE DINTRE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE — este reglementată de art. 720 (13) Cod proc. civ., text nou introdus prin D. nr. 81/1985. Potrivit art. 720/(13), „în cazul în care obiectul litigiului îl constituie plata contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate, ori serviciilor prestate, instanța judecătorească va putea dispune, la cererea, temeinic justificată, a reclamantului, executarea provizorie a hotărîrii. În acest scop, instanța va comunica, de îndată reclamantului copie de pe dispozitivul hotărîrii, cu mențiunea că aceasta s-a eliberat în vederea decontării prin bancă". Executarea provizorie a hotărîrii are loc numai la inițiativa unității reclamante care trebuie să adreseze instanței în acest scop o cerere temeinic justificată. Sînt motive temeinic justificate: necesitatea de numerar în cont în vederea bunei desfășurări a activității; neîndeplinirea sarcinilor de plan în lipsa efectuării prestației la care a fost obligată unitatea pîrîtă etc. În cazul în care hotărîrea pusă în executare a fost casată și modificată prin recursul introdus de cealaltă parte, sumele încasate provizoriu vor fi restituite în măsura dispusă ds instanța de recurs, făcîndu-se aplicarea art. 311 Cod. proc. civ. Pe perioada deținerii provizorii a acestor sume, unitatea în cauză nu poate fi obligată la penalități, deoarece ele au fost primite în baza unui just titlu.

→

În atenția cititorilor

Suplimentele tematice apărute în 1985 — „Apărarea avutului obștesc" și „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" au fost difuzate tuturor celor care au încheiat la timp abonamente speciale (340 lei).

Comenzile (și sumele) intrate ulterior datei de 20 ianuarie 1985 au fost onorate în limita disponibilităților.

Cererile care continuă să sosească la redacție nu pot fi onorate, lucrările fiind epuizate.

Pentru anul 1986 sînt în curs de elaborare următoarele lucrări, care vor fi difuzate exclusiv pe bază de abonamente speciale (340 lei):

- **Acte, acțiuni și proceduri** în activitatea unităților economice, judecătorești, notariale și a consiliilor populare
- **Promovarea și derularea exporturilor** de întreprinderile de comerț exterior și de unitățile producătoare de mărfuri pentru export.

RECURSUL ÎN LITIGIILE DINTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE — este reglementat de art. 26, alin. 5 din L. nr. 58/1968, art. 720 (12) și art. 720 (14) Cod proc. civ. (texte noi introduse prin D. nr. 81/1985. Potrivit prevederilor art. 720 (12) Cod proc. civ., coroborate cu art. VII, alin. 2 din D. nr. 81/1985, „hotărîrile judecătorești ale primei instanțe pot fi atacate cu recurs în termen de 30 de zile de la comunicare. Hotărîrile primei instanțe se comunică din oficiu. Potrivit prevederilor art. 299 și urm. Cod proc. civ., care se aplică în mod corespunzător și în litigiile dintre unitățile socialiste — împotriva încheierilor premergătoare nu se poate face recurs, declararea acestuia împotriva hotărîrii se socotește însă făcută și împotriva încheierilor premergătoare. Recursul se depune la instanța a cărei hotărîre se atacă, sub pedeapsa nulității și se va motiva prin însăși cererea de recurs, sau înăuntrul termenului de recurs. Motivarea recursului va cuprinde arătarea motivelor de casare și dezvoltarea lor în parte. Recursul se poate cere conform art. 304 Cod proc. civ.: cînd instanța nu a fost legal alcătuită sau cînd hotărîrea s-a dat de alți judecători, decît acei care au judecat fondul pricinii; cînd instanța a depășit competența sa; cînd prin hotărîrea dată instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub pedeapsa nulității; cînd a încălcat sau a aplicat greșit legea; cînd hotărîrea este neîntemeiată". Potrivit art. 304 Cod proc. civ., „hotărîrea este neîntemeiată: cînd este în contradicție cu faptele stabilite de instanță; cînd instanța nu a lămurit toate faptele din care ar fi putut trage o concluzie justă cu privire la raporturile și drepturile reciproce ale părților; cînd instanța a declarat ca stabilite anumite fapte fără a avea dovezi suficiente sau, deși existau dovezi suficiente, a considerat ca nefiind stabilite anumite fapte". Din coroborarea prevederilor art. 306 cu ale art. 720 (7) Cod proc. civ., instanța de recurs nu este limitată la cercetarea motivelor arătate, fiind obligată să verifice din oficiu, legalitatea și temeinicia hotărîrii. Motivele de recurs pe care instanța le ridică din oficiu vor trebui puse de aceasta, în prealabil, în discuția părților. Recursurile împotriva hotărîrilor pronunțate în litigiile cu o valoare pînă la 250 000 lei se judecă de tribunalele județene, sau, după caz, de Tribunalul municipiului București, în complet de doi judecători (art. 86, alin. 5 din L. nr. 58/1968 și art. 720 (14), alin. 2 Cod proc. civ.). Recursul în litigiile cu o valoare de pînă la 250 000 lei, izvorînd din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a unor contracte interne privind operații de comerț exterior sau în care una din părți este Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne sau Direcția Generală a Rezervelor de Stat, ori unități subordonate acestora, se judecă numai de către Tribunalul municipiului București, indiferent de sediul părților. Recursurile în litigiile cu o valoare de peste 250 000 lei se judecă numai de către secția civilă a Tribunalului Suprem, indiferent de calitatea părților. Pentru determinarea valorii litigiului se are în vedere suma stabilită prin hotărîrea ce se atacă și nu cuantumul pretențiilor formulate de reclamant în cererea introductivă. De regulă, recursul este suspensiv de executare, cu excepția celor prevăzute în art. 720 (13) Cod proc. civ. Cererile de recurs se timbrează cu 50 la sută din taxa datorată la cererea introductivă, calculată la valoarea ce se contestă (D. nr. 199/1955, art. 1, lit. b). Potrivit art. 312 Cod. proc. civ. — aplicabil și acestor litigii — instanța de recurs poate fie să respingă recursul și să mențină hotărîrea atacată, fie să admită recursul și să modifice sentința sau să o caseze în întregime ori în parte și să rejudece ea însăși fondul.

RECURSUL EXTRAORDINAR ÎN LITIGIILE DINTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE — este reglementat de art. 720 (15) Cod proc. civ., introdus prin D. nr. 81/1985. Potrivit textului citat, „Procurorul general al Republicii Socialiste România, poate declara recurs extraordinar, în termen de 6 luni de la data rămînerii definitive a hotărîrilor judecătorești, în litigiile cu o valoare mai mare de 1 milion lei și numai în urma sesizării primite de la conducătorul organului central căruia îi este subordonată unitatea socialistă nemulțumită. Organul central va putea sesiza pe procurorul general în vederea examinării necesității introducerii recursului extraordinar într-un termen de cel mult 3 luni de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă". Recursul extraordinar se poate formula numai în litigiile cu o valoare mai mare de 1 milion lei, valoarea luată în considerare fiind aceea care figurează în dispozitivul hotărîrii, neavînd relevanță cuantumul pretențiilor unității reclamante, formulate în cererea introductivă. Hotărîrile judecătorești rămîn definitive, după caz, la data la care s-a făcut declarația de renunțare la recurs; s-a împlinit termenul de recurs și hotărîrea n-a fost atacată pe această cale, ori la data la care recursul declarat a fost retras, perimat, anulat sau respins ca tardiv. Hotărîrile date în ultima instanță rămîn definitive la data pronunțării lor. Întrucît prevederile art. 720 (15) Cod proc. civ. au caracter derogator față de dispozițiile art. 329 Cod proc. civ., care reglementează recursul extraordinar împotriva celorlalte hotărîri judecătorești, mai ales prin stabilirea unor termene mai scurte, unitatea socialistă nemulțumită trebuie să sesizeze în mod temeinic motivat, organul central în a cărui subordonare se află, imediat după rămînerea definitivă a hotărîrii, pentru ca acesta din urmă să aibă timp a formula sesizarea către procurorul general în termen de 3 luni. Recursul extraordinar se judecă de către Tribunalul Suprem (art. 4 combinat cu art. 720 (14) Cod proc. civ.).

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR PATRIMONIALE DINTRE UNITĂȚI AVÎND ACEEAȘI SUBORDONARE — este reglementată de art. VII din D. nr. 81/1985. Potrivit textului citat: „litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste, indiferent de valoarea lor, din subordinea aceluiași minister, alt organ central sau consiliu popular județean ori al municipiului București sau centrală se soluționează de către aceste organe". În lipsa unor prevederi speciale sînt aplicabile, în mod corespunzător, „Regulile speciale privind soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste" cuprinse în art. 720 (1) — 720 (9), și art. 720 (11), formînd Cap. XIV din Cartea VI Cod proc. civ., introduse prin D. nr. 81/1965. Deciziile date de aceste organe constituie titlu executor. Dat fiind principiul legalității căilor de atac și în lipsa reglementării unei căi speciale de control, cu caracter judiciar, trebuie admis că respectivele decizii sînt definitive și irevocabile. Pentru cererile introduse la organele centrale sau locale tutelare se datorează taxe speciale stabilite prin D. nr. 517/1954 și Instrucțiunile M.F. nr. 2145/1955.

dr. C. JORNESCU

Breviar - comerț internațional

HEDGING — cu aplicare în comerț, constituie o modalitate de evitare a riscurilor valutare în contractele internaționale, care are un grad ridicat de eficacitate. Mecanism : contractul se încheie la preț fix, într-o anumită valută, pentru evitarea riscului valutar, vînzătorul-exportator solicită băncii sale să încheie o operație de cumpărare de valută echivalentă prețului fix din contractul comercial, la termen, care să corespundă cu data de executare prevăzută în contractul de vînzare-cumpărare ; procedînd astfel, vînzătorul-exportator se asigură că suma pe care o va primi de la cumpărător la data livrării va fi echivalentă cu aceea necesară pentru achitarea obligației valutare contractate la termen, fără a cîștiga sau a pierde ; așa fiind, asemenea operațiuni nu constituie, din punct de vedere al exportatorului, operațiuni speculative de bancă, ci au funcția de a asigura la data livrării mărfurilor un preț echivalent sub aspectul puterii lui de cumpărare, cu cel stabilit la încheierea contractului.

HÎRTIE DE VALOARE — noțiune generică folosită pentru titlurile de credit (cambii, bilete la ordin, acțiuni, obligațiuni etc.). Sinonime : efecte de comerț, instrumente negociabile, valori mobiliare, titluri de valoare. În țările cu economie capitalistă se negociază la bursele de valori. V : Titluri de credit ; Cambia ; Biletul la ordin.

HOLDING — societate care controlează activitatea mai multor societăți ca urmare a faptului că deține în mod legal majoritatea acțiunilor acestor filiale. Prin dreptul de control poate influența, în conformitate cu interesele sale specifice, strategia și tactica celorlalte societăți.

HOTĂRÎREA ARBITRAJULUI COMERCIAL — este documentul prin care o instanță de arbitraj comercial internațional soluționează un litigiu și care încheie procedura de arbitraj. Este definitivă și executorie, neputînd fi atacată decît pe calea extraordinară a cererii de reexaminare prevăzută în regulamentul de funcționare al acesteia. Cu privire la recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale străine în România, trebuie avute în vedere atît reglementările interne cît și cele cuprinse în convențiile internaționale multilaterale la care țara noastră este parte.

INSOLVABILITATE — starea de încetare a plăților de către o firmă comercială, care duce la deschiderea fie a procedurii falimentului, fie numai la aceea de acordare a unui moratoriu sau concordat.

INTERMEDIEREA ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL — constă dintr-o gamă variată de activități pe care le desfășoară comercianții persoane fizice sau juridice — agenți comerciali, brokeri — menite să faciliteze încheierea tranzacțiilor privind : vînzări-cumpărări de mărfuri pe calea tranzacțiilor directe, operațiuni de bursă de mărfuri și de valori mobiliare, licitații, navlosiri, asigurări, expediții și transporturi internaționale, licențieri de brevete de invenții, transfer de know-how, acțiuni de cooperare, operațiuni combinate de switch etc. Modalitățile de realizare a operațiunilor de intermediere sînt, de asemenea, variate : unele conțin și elemente specifice altor genuri de activități, fiind considerate ca intermedieri improprii. Printre intermedierile pure și simple se înscriu cele cu reprezentare perfectă, în care intermediarul activează în numele și în contul celui în favoarea căruia mijlocește operațiunea comercială ; în asemenea situații ne găsim în prezența unui mandat comercial. În frecvente cazuri, intermediarul acționează fără reprezentare, în sensul că îndeplinește actele de comerț pe care le mijlocește în nume propriu, dar în contul, respectiv pe seama altuia, care este beneficiarul tranzacției și care l-a împuternicit să o perfecteze ; o astfel de interpretare care nu include reprezentare se realizează potrivit regulilor privind contractul de comision. Dacă aceste două modalități sînt operațiuni clasice de intermediere, altele conțin numai unele elemente specifice acestor operațiuni, fiind împletite cu elemente aparținînd unor genuri distincte de acte și fapte de comerț ; printre acestea se numără operațiunile de concesiune, franchising etc. Recurgerea la forma de vînzare internațională prin folosirea intermediarilor — modalitate de export care micșorează eficiența operațiilor — este impusă de necesitatea de a fi introduse unele mărfuri pe anumite piețe, fie de majorarea substanțială a volumului de exporturi, datorită rețelei comerciale de care dispun aceștia ; în unele țări, potrivit dreptului național, folosirea intermediarilor autohtoni este obligatorie. Plecînd de la realitățile obiective impuse de comerțul internațional, Legea nr. 1/1971, la art. 52, prevede că „în vederea realizării sarcinilor de export sau import, unitățile cu activitate de comerț exterior pot fi reprezentate în străinătate prin delegați permanenți sau temporari, birouri tehnice și comerciale, societăți proprii sau cu participare străină, reprezentanți locali, precum și alte forme proprii în funcție de specificul piețelor și condițiile concrete din fiecare țară". Analiza condițiilor și a formelor de folosire a intermediarilor de către întreprinderile noastre de comerț exterior și concluziile care s-au desprins au determinat elaborarea unui cadru normativ corespunzător. Întreprinderile de comerț exterior pot încheia contracte de reprezentanță cu parteneri din țări cu economie capitalistă și chiar cu cei din unele țări socialiste nemembre C.A.E.R., numai cu respectarea întocmai a acestui cadru normativ, care impune îndeplinirea unor formalități ce în esență constau în : fundamentarea temeinică a oportunității și analizarea documentației întocmite de către consiliul oamenilor muncii al unității respective ; obținerea avizului agenției economice din țara în care urmează să-și desfășoare activitatea viitorul intermediar ; aprobarea de încheiere a contractului se dă de organul central coordonator, după avizul prealabil al M.C.E.C.E.I. ; după încheierea contractului de reprezentare, în baza aprobării obținute, acesta se remite spre înregistrare Direcției valutare din M.C.E.C.E.I., numai astfel putînd constitui baza legală pentru efectuarea plății comisioanelor datorate. Obiectul contractului trebuie detaliat în scris, pentru înlăturarea oricăror litigii viitoare. Pe lîngă descrierea exactă a mărfurilor care urmează a fi plasate este necesar să se precizeze și alte elemente : condițiile în care urmează a fi desfășurate negocierile, determinarea pieței ; modalitatea de efectuare a reclamei de

către reprezentant ; obligațiile acestuia de a informa pe reprezentant asupra comportării mărfurilor și a ambalajului pe timpul transportului etc. Alte clauze care nu pot lipsi din contractul de reprezentață, potrivit instrucțiunilor amintite, sînt : comisionul reprezentantului, care trebuie corelat cu volumul vînzărilor pentru a stimula creșterea acestora ; termenul care este recomandabil să nu depășească un an, cu dreptul de prelungire, în funcție de realizările înregistrate ; dreptul reprezentantului de a organiza stații-service etc.

IPOTECA — este o modalitate de asigurare a încasării ratelor de credit scadente în special la vînzările de nave și la construcții de obiective industriale și civile ; este admisă ca modalitate de garanție prin H.C.M. nr. 1682/1970. Potrivit prevederilor din Codul comercial român, ipoteca este o garanție reală accesorie (ca și gajul, dreptul de retenție și indisponibilitatea bunurilor), garantarea creanței fiind asigurată printr-un bun imobil determinat. Ipoteca, spre deosebire de gaj, nu-i deposedează pe proprietari de bunul ipotecat ; acest aspect are o valoare comercială deosebită, deoarece proprietarul își păstrează toate atributele dreptului de proprietate, inclusiv dreptul de dispoziție (drept care încetează în momentul deschiderii procedurii de execuție silită). Trăsăturile proprii ale ipotecii rezultă din mecanismul ei de instituire și asigurare a plății creanței ; comerciantul (sau orice altă persoană) încheie un contract de credit, de regulă pe termen mediu sau lung ; rambursarea creditului este garantată prin instituirea unei ipoteci asupra unui bun imobil, proprietatea debitorului ; procedura acestei garanții reale, accesorii contractului principal de credit, constînd din înscrierea în registrul de proprietăți imobiliare a actului de ipotecare, asigură pe creditor că imobilul ipotecat nu va fi înstrăinat fără ca în prealabil să-i fie rambursat creditul acordat ; avantajul pentru debitorul ipotecat constă în faptul că rămîne în posesia și administrarea bunului imobil ; dacă la scadență creanța ipotecată nu este onorată, creditorul poate cere executarea silită prin scoaterea imobilului ipotecat la licitație, urmînd ca din suma obținută să se îndestuleze pînă la nivelul valorii creanței, plus dobînzile și cheltuielile aferente. Procedurii de constituire a ipotecii i se aplică dreptul național al locului unde este situat imobilul.

LIBOR — termen utilizat în practica bancară internațională, desemnînd rata dobînzii în depozitele reciproce pe care le constituie băncile londoneze din circuitul eurovalutelor ; se modifică în mod curent, uneori de mai multe ori pe zi, în funcție de cererea și oferta de credite. Acordîndu-se între băncile cu o bonitate certă, LIBOR-ul reprezintă rata minimă a dobînzii pentru operațiunile bancare respective. Pentru ceilalți clienți, băncile percep o marjă suplimentară de dobîndă, care se adaugă la LIBOR. Reflectînd sintetic nivelul dobînzii pe piețele internaționale, LIBOR-ul se utilizează ca bază de calcul al dobînzii la creditele și împrumuturile internaționale, în special la eurocredite și, în ultimul timp, la emiterea de obligațiuni.

LINIE DE CREDIT — convenție între o bancă și un comerciant-client, în virtutea căreia banca ține la dispoziția clientului un credit pînă la plafonul convenit. Dacă situația financiară a clientului devine precară, banca are posibilitatea de a denunța convenția. V : Stand-by.

MECANISMUL DE EXPORT — cuprinde tabloul principalelor activități, etape și instrumente juridice pe care le implică contractarea și realizarea exporturilor, reglementate prin norme de drept intern și internațional, precum și de uzanțe uniforme internaționale. 1. **Exportul direct** este o cerință a principiului autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export — consfințit prin Legea nr. 12/1980 — și se caracterizează prin trăsătura sa esențială : rezultatele financiare ale operațiunilor de export se reflectă direct în gestiunea unităților producătoare, care încasează valoarea în valută a mărfurilor exportate, convertită în lei, în baza cursului de revenire al produsului sau al grupei de produse ; în acest mod productivitatea internă se confruntă direct cu productivitatea internațională, realizarea de beneficii indicînd că mărfurile exportate sînt competitive, operațiunea fiind eficientă. Exportul direct are la bază contractul economic de comision, prin care întreprinderea producătoare, denumită comitentă, dă mandat întreprinderii de comerț exterior, comisionară, să încheie contracte comerciale internaționale în nume propriu, dar în contul comitentei. Prin acest contract se stabilesc drepturile și obligațiile reciproce privind : mărfurile sau grupele de mărfuri ce urmează a fi exportate ; obligația comisionarei de a studia piețele externe și de a încheia contracte comerciale de vînzare internațională, precum și dreptul comitentei de a participa la negocieri și de a aviza, în anumite cazuri, proiectele de contracte ; obligația comitentului de a fabrica și expedia, la termenele și în condițiile stabilite, mărfurile contractate cu cumpărătorii externi ; obligația comisionarei de a încasa prețul în valută și de a deconta comitentei contravaloarea acestuia în lei ; obligația părților de a colabora în soluționarea eventualelor reclamații externe. Prețul în acest contract este stabilit sub forma unui comision, care trebuie să acopere cheltuielile comisionarei și să-i asigure un beneficiu planificat. 2. **Exportul indirect** este reglementat prin Legea nr. 12/1980, ca o modalitate subsidiară de vînzare externă. Constă în vînzarea mărfurilor de conjunctură de către întreprinderile producătoare, celor de comerț exterior, care le exportă pe cont propriu în momentele favorabile, cînd prețurile au cote mai înalte. Are la bază contractul de livrare pentru export, în care prețul este stabilit prin convertirea în lei a prețului extern, la data încheierii lui.

MECANISMUL DE IMPORT — are la bază trei tipuri de contracte : contracte economice de comision, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import — de regulă, baze de aprovizionare — și întreprinderile de comerț exterior importatoare ; contracte comerciale de vînzare-cumpărare internaționale, încheiate cu vînzătorii externi de către întreprinderile de comerț exterior comisionare importatoare — în nume propriu dar în contul beneficiarei de import comitente ; contracte economice de livrare care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import și cele beneficiare efective ale produselor importate. Derularea mărfurilor importate se realizează fie prin bazele de aprovizionare specializate,

fie direct la adresa beneficiarilor finali, cu decontarea prin bazele intermediare ; în ambele situații, controlul se realizează în momentul primirii efective de către prima întreprindere beneficiară a mărfurilor. În lumina reglilor de decontare, întreprinderile de comerț exterior decontează bazelor de aprovizionare mărfurile importate în lei, cu luarea în considerare fie a cursului de revenire prevăzut în plan pentru produsele respective, fie a cursului comercial unic, în cazul în care pentru mărfurile importate nu au fost prevăzute asemenea cursuri, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision. La materiile prime de bază pentru care sînt stabilite prețuri fixe, decontarea către beneficiarii de importuri se face la aceste prețuri, la care se adaugă comisionul legal. Bazele de aprovizionare decontează beneficiarilor finali produsele de import la prețul la care le-a fost facturat de întreprinderile de comerț exterior, adăugînd cota la care au dreptul.

MORATORIU — cale judiciară, care dacă este admisă de tribunalul competent — la cererea comerciantului falit — are ca efect suspendarea executării hotărîrii de declarare a falimentului. Pentru obținerea moratoriului, falitul trebuie să facă dovada că încetarea plăților este cauzată de unele evenimente extraordinare, neprevăzute și care nu au putut fi surmontate la acel moment și că, în fapt, în termenul propus va deveni solvabil. Dacă cererea este admisă în principiu, se convoacă creditorii, iar aceștia urmează să statueze în fond asupra ei, trebuind să fie aprobată cu o majoritate de cel puțin jumătate din valoarea totală a creanțelor. Pentru încheierea operațiunii se acordă maximum un an, perioadă în care o comisie desemnată de creditori supraveghează îndeplinirea condițiilor stabilite. În cazurile în care firma debitoare a întreprinderii române de comerț exterior, ca urmare a livrării unor mărfuri neplătite sau din alte operațiuni comerciale, a obținut un moratoriu, se impune o evidență riguroasă a noilor scadențe, la împlinirea cărora executarea se reia pînă la stingerea ei totală.

OBLIGAȚIE — titlu de credit emis de o societate comercială pe acțiuni (sau de un organ financiar statal), care face parte dintr-un împrumut colectiv, pe termen lung, acordat emitentului de o masă de creditori. Poate fi nominativă sau la purtător și este purtătoare de dobîndă, al cărei nivel se înscrie în titlu. Creditorii au dreptul la rambursarea valorii nominative la termen sau înainte de scadență, prin amortizare pe calea tragerii la sorți ; în unele cazuri, obligațiile pe care le dețin pot fi transformate în acțiuni. V. Acțiuni.

PERIOADA DE GRAȚIE — este intervalul de timp stabilit de părțile dintr-un contract pe credit comercial care începe să curgă din momentul livrării mărfurilor sau executarea lucrărilor și pînă în momentul în care începe rambursarea creditului (de regulă, nu mai puțin de 5 ani) Se acordă pentru a permite debitorului să parcurgă fără dificultăți financiare primii ani de realizare a investițiilor

PIAȚA DE MĂRFURI. 1. Categorie economică complexă, constituie expresia totalității tranzacțiilor de vînzare-cumpărare încheiate într-un anumit spațiu geografic ; determinate pentru caracterizarea unei anumite piețe de mărfuri sînt modul de producție, forma de proprietate asupra mijloacelor de producție, elemente care fac să se manifeste cu o intensitate diferită funcția ei principală : corelarea producției cu consumul prin intermediul cererii și a ofertei, finalizate prin contracte de vînzare-cumpărare. Astfel, este un lucru cunoscut că în țările cu economie capitalistă tranzacțiile de vînzare-cumpărare se desfășoară în mod spontan, nefiind influențate de acte de planificare. În aceste condiții, piețelor de mărfuri le revine funcția de a verifica, de a orienta și de a atesta echilibrul dintre volumul, structura și calitatea producției în economia privată, în raport direct cu aceleași elemente exprimate de cerere. Este locul unde se întîlnește oferta cu cererea Este locul unde se întîlnesc ofertele producătorilor — aflați într-o acerbă concurență —, cu cererea cumpărătorilor, confirmînd astfel competitivitatea ofertanților. 2. **Categorii.** Judecată după sfera geografică de cuprindere, piața de mărfuri poate fi : piața internă, care cuprinde totalitatea tranzacțiilor de vînzare-cumpărare ce se încheie în interiorul granițelor unei țări de către partenerii comerciali din acea țară ; piața internațională, care în zilele noastre tinde să devină mondială ; cuprinde totalitatea tranzacțiilor de vînzare-cumpărare încheiate de parteneri din țări diferite, determinate de diviziunea internațională a muncii. Privite din punct de vedere al naturii mărfurilor care se vînd și se cumpără, atît piețele interne, cît și cele internaționale pot fi împărțite în : piețe de mărfuri nefungibile, în care vînzătorii și cumpărătorii tratează fiecare tranzacție în parte, stabilind prețurile și condițiile de livrare ; evident, așa cum se știe, nivelul prețurilor este influențat atît de cerere și ofertă, cît și de alți factori ; bursele de mărfuri, care sînt piețe caracteristice pentru mărfuri fungibile, standardizate, în care cererea și oferta se întîlnesc direct, spontan, determinînd prețurile (numite cotații de bursă). 3. **Modalități de comercializare.** Referindu-ne numai la piețele din țări cu economie capitalistă, trebuie să facem sublinierea că pe aceste piețe comercializarea mărfurilor se realizează sub o gamă largă de modalități, a căror diversitate este influențată de natura mărfurilor, de practica comercială locală și de prevederile sistemelor de drept național. Dacă oferta are ca obiect mașini și utilaje, tehnologii, uzine, linii de fabricație, de regulă, ea va fi adresată direct investitorilor și, numai într-o mică măsură, tranzacțiile se perfectează prin intermediari. Dacă însă oferta privește bunuri de larg consum, regula este că acestea se comercializează printr-o serie de intermediari — reprezentanțe comerciale, angrosiști, comercianți-detailiști, cu rețele proprii de desfacere etc. — care se interpun între producătorul ofertant și consumatorul final. De asemenea, în statele cu economie capitalistă se practică, cu o pondere apreciabilă, concesiunile comerciale de diverse tipuri, iar în S.U.A. o formă modernă de comercializare, cunoscută sub denumirea de franchising. Deci, comercializarea în țări cu economie capitalistă cunoaște multiple forme, care pot fi astfel sintetizate : vînzare direct către angrosiști sau mari întreprinderi comerciale care au o rețea proprie de desfacere : vînzarea prin firme cărora li s-a acordat o concesiune comercială (în S.U.A. — franchising) ; vînzarea prin folosirea intermediarilor și a depozitelor de consignație.

PIAŢA VALUTARĂ — denumire utilizată în relaţiile valutar-financiare internaţionale pentru a desemna totalitatea instituţiilor specializate dintr-un anumit centru financiar, care participă la operaţiunile de schimb de valute. Dintre instituţiile care activează pe pieţele valutare pot fi menţionate: băncile centrale, care efectuează atît operaţiuni curente de schimb necesare finanţelor publice, cît şi operaţiuni de intervenţie pentru sprijinirea cursului de schimb al monedei naţionale; băncile comerciale; asociaţiile de intermediari („dealeri"); instituţii financiare şi departamentale specializate ale marilor corporaţii multinaţionale. Pe pieţele valutare se stabileşte cursul de schimb sub influenţa raportului cerere-ofertă. Principalele pieţe valutare occidentale sînt: New York şi Londra. Europieţe este termenul generic utilizat în relaţiile internaţionale pentru a desemna pieţele de capitaluri internaţionale private. Cele trei segmente ale europieţelor sînt: piaţa eurovalutelor (capitaluri internaţionale pe termen scurt); piaţa eurocreditelor (capitaluri internaţionale pe termen mijlociu); piaţa euroobligaţiunilor (capitaluri internaţionale pe termen lung). Spaţiul geografic al europieţelor nu se limitează la Europa Occidentală, existînd pieţe de capitaluri internaţionale şi în Asia sau America Latină; denumirea de „euro" provine de la faptul că, iniţial, spaţiul geografic al europieţelor era limitat la Europa Occidentală.

PREŢURILE DINTRE PARTENERI DIN ŢĂRI MEMBRE ALE C.A.E.R. — au la bază preţurile mondiale practicate pe principalele pieţe într-o perioadă mai lungă de timp; pentru o cît mai raţională orientare a preţurilor mondiale de pe pieţele caracteristice capitaliste sînt corectate prin eliminarea perioadelor conjuncturale deformante. De asemenea, se ia în vedere nu piaţa mondială cea mai caracteristică, ci piaţa mondială accesibilă ţărilor socialiste membre ale C.A.E.R., respectiv acea piaţă mondială principală cu care, datorită condiţiilor economice şi geografice ţara socialistă exportatoare poate avea relaţii curente de comerţ exterior privind produsul pentru care urmează să se stabilească preţul. Metodologia de formare a preţurilor adoptată în cadrul tranzacţiilor încheiate de ţara noastră cu ţările membre ale C.A.E.R. poate fi astfel sintetizată: preţurile de tranzacţie au în vedere preţurile mondiale pe una sau mai multe pieţe caracteristice şi accesibile atît pentru cumpărător cît şi pentru vînzător; pentru a se evita influenţele conjuncturale se iau în considerare mediile preţurilor mondiale pe ultimii cinci ani premergători anului pentru care se calculează. Această metodologie prezintă deci importante avantaje: imprimă preţurilor astfel determinate un caracter de stabilitate, oscilaţiile fiind limitate, ca efect al mediei statistice aplicate pe o perioadă de cinci ani; aşa fiind, se atenuează considerabil influenţa factorilor deformatori, de speculaţie conjuncturală, preţurile stabilite potrivit acestei metodologii reflectînd evoluţia economică pe plan mondial a schimburilor de valori materiale.

BARIERE NETARIFARE ÎN SCHIMBURILE ECONOMICE INTERNAŢIONALE — sînt constituite dintr-un complex de măsuri şi reglementări private sau publice, altele decît taxele vamale, care împiedică sau deformează fluxul internaţional de bunuri şi servicii, în scopul asigurării sau majorării artificiale a competitivităţii industriale naţionale. Printre cele mai frecvente bariere netarifare se înscriu: restricţii cantitative, care au o largă răspîndire şi sînt practicate, de regulă, atunci cînd măsurile tarifare nu protejează în suficientă măsură diferite sectoare de activitate economică şi au ca efect direct creşterea producţiei şi a preţurilor pe piaţa internă; instituirea licenţelor de export şi import, care constituie unul din principalele instrumente de administrare şi aplicare a politicii comerciale adecvate ale unei ţări; ajustări fiscale la frontieră, înţelese în sensul regimurilor fiscale în vigoare în ţările partenerilor comerciali; taxa asupra valorii adăugate (T.V.A.) reprezintă un impozit general de consum care se percepe la fiecare stadiu al circulaţiei mărfurilor şi al prestării unor servicii, dar nu la întreaga valoare a acestora, ci exclusiv la valoarea nou adăugată; taxa de acciză sînt impozite indirecte instituite în unele state cu scopul de a descuraja consumul unor produse — în special băuturi şi tutun, produse de lux — pentru a influenţa repartizarea unor resurse ori pentru a obţine venituri suplimentare; taxe antidumping constituie unul din instrumentele cu ajutorul cărula statele capitaliste pot limita importurile prin mecanismul preţurilor; taxe compensatorii reprezintă instrumente fiscale cu caracter protecţionist care sînt impuse de o ţară importatoare asupra produselor care beneficiază de subvenţii la export din partea ţării exportatoare, în scopul contracarării unui prejudiciu efectiv sau potenţial pe care îl pot înregistra una sau mai multe ramuri de producţie naţionale ca urmare a efectuării importurilor respective; suprataxe la import sînt taxe suplimentare percepute cu ocazia importului asupra totalităţii sau numai asupra unor anumite mărfuri (de obicei produse manufacturate).

PROMOVAREA EXPORTURILOR — noţiune care în comerţul internaţional cuprinde ansamblul de acţiuni şi mijloace care au ca scop informarea cumpărătorului asupra potenţialului de export, precum şi dezvoltarea unei atitudini pozitive faţă de mărfuri şi exportatorii lor. În cadrul activităţii de promovare a exporturilor un loc important îl deţine propaganda şi reclama comercială. Propaganda comercială implică totalitatea acţiunilor şi mijloacelor folosite pentru informarea consumatorilor asupra bunurilor şi serviciilor oferite, în scopul formării şi dezvoltării unei poziţii favorabile, care să genereze acţiuni şi cunoaştere a produselor şi, ulterior, să determine cumpărarea lor. În propaganda economică se integrează şi reclama comercială, care acţionează în direcţia transformării dorinţei de a intra în posesia mărfii, în decizie de cumpărare.

PROPRIETATEA INDUSTRIALĂ — denumire consacrată o dată cu semnarea de către 11 state, la 20 martie 1883, a convenţiei de la Paris pentru protecţia proprietăţii industriale, care a avut, la început, ca obiect al protecţiei juridice brevetele de invenţie, desenele şi modelele industriale, mărcile de fabrică şi de comerţ şi numele comerciale. Ulterior, printr-o serie de modificări aduse Convenţiei de la Paris, obiectul de protecţie juridică, respectiv dreptul de proprietate industrială, a fost lărgit, adăugîndu-se la cele de mai sus: indicaţiile de proveniență, modelele de utilitate, denumirile de origine, mărcile de serviciu şi reprimarea concurenţei neloiale. Aşadar, în limbajul de specia-

litate juridico-economic, printr-un act de creație juridică internațională — Convenția de la Paris — au fost instituționalizate două noi concepte : proprietatea industrială și respectiv dreptul de proprietate industrială — care astăzi au o largă circulație. Avînd un conținut bine precizat — brevetele de invenții, mărcile de fabrică etc. — proprietatea industrială, în accepțiunea arătată, este riguros reglementată pe un dublu plan : pe plan național, fiecare element component al proprietății industriale arătat mai sus se bucură de o reglementare proprie, începînd cu nașterea dreptului — modalitatea de obținere a brevetului de invenție, de înscriere a mărcii de fabrică etc. — formele de proteguire, și pînă la încetarea lui ; pe plan internațional, proprietatea industrială este, de asemenea, reglementată prin dreptul uniform instituit în special prin Convenția de la Paris, precum și prin alte convenții internaționale. Cunoașterea atît a dreptului național cît și a principiilor dreptului internațional în acest domeniu se impune în prezent în mod imperativ, fără de care promovarea exporturilor, în special din domeniul construcțiilor de mașini, nu este posibilă. Astfel, înregistrarea din timp a unui brevet de invenție în țările în care urmează să fie exportat produsul în cauză, îl va feri de contrafaceri sau de litigii legate de drepturile privind invenția brevetată numai în țara de origine.

PUBLIC RELATION (relații publice) — activități complexe, continue, menite să creeze un climat de încredere și înțelegere între firma inițiatoare și beneficiarii ei, precum și în rîndul opiniei publice, menite să stimuleze în perspectivă afacerile comerciale. Nu are ca scop transmiterea unui anumit mesaj publicitar, ci informații generale despre obiectul întreprinderii, cifra de afaceri, seriozitatea tranzacțiilor încheiate etc. Se realizează prin conferințe de presă, întîlniri directe cu reprezentanții firmelor interesate, presă, radio, televiziune etc.

RAMBURSARE— termen specific operațiunilor de creditare, prin care se înțelege restituirea la scadență, de către debitor, a creditului primit sau a cotei din credit, potrivit contractului bancar sau comercial, prin care s-a acordat creditul respectiv. Nerambursarea la scadență a creditului dă dreptul creditorului să pornească urmărirea garanților personali sau executarea silită asupra bunurilor care constituie garanții reale ale creanței.

dr. Al. DETEȘAN

Întrebări și răspunsuri

● **ALEXANDRU POPOVICI, Tîrgoviște** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost încadrată pe bază de contract de muncă la 13 septembrie 1984 cînd ați depus și dosarul de alocație de stat pentru copil. În această situație aveți dreptul la alocație potrivit Decretului nr. 246/1977 în condițiile unui nou încadrat în muncă.

● **ION BUSUIOC, Tulcea.** Eliberarea autorizației de împărțire a terenului agricol moștenit este de competența comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București pentru terenurile situate în afara perimetrului construibil al localităților, pe baza avizelor organelor agricole județene sau al municipiului București, după caz, și — comitetul (biroul) executiv al consiliului popular comunal, orășenesc și municipal pentru terenurile situate în perimetrul construibil al localităților. (Legea nr. 59/1974, art. 46). Cererile vor avea ca anexe : o copie legalizată de pe încheierea de admitere în principiu a împărțelii ; un exemplar din proiectul de schițe de plan a împărțelii terenurilor agricole, în cazul cînd împărțeala se face prin bună învoială sau o copie legalizată de pe raportul de expertiză și schița de plan, privind formarea loturilor individuale, în cazul în care împărțeala se face pe cale judecătorească. Taxa de timbru este de 50 lei pentru fiecare autorizație eliberată (Decretul nr. 425/1981, art. 27, pct. 4). Autorizația de împărțeală sau de preluare a terenului agricol moștenit este valabilă timp de 6 luni de la data eliberării, cu posibilitatea prelungirii de către emitent, cu încă 6 luni (Legea nr. 59/1974, art. 50).

● **NICOLAE MARIA — București.** Potrivit prevederilor pct. 9 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983 (B.Of. I nr. 7 din 28 ianuarie 1984), cheltuielile aferente energiei electrice consumate pentru **funcționarea** ascensoarelor se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care locuiesc în clădire, indiferent dacă au calitatea de chiriași sau proprietari. Cheltuielile pentru **lucrările de întreținere și reparații** la ascensoare se repartizează proporțional cu cota parte indiviză deținută de fiecare proprietar, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu în apartamentele lor, și chiar dacă, acestea sînt situate la parter, mezanin și etajul I (pct. 1 lit. a alin. final din aceleași Norme).

● **I.L.F. Teleorman.** Prevederile H.C.M. nr. 190/1984 se aplică începînd de la data de 21 octombrie 1984, în toate unitățile economice, indiferent de subordonarea lor.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 833 — București.** În conformitate cu dispozițiile art. 14 alin. 8 din Statutul asociației aprobat prin Decretul nr. 387/1977, programul și sarcinile de muncă se stabilesc pe bază de înțelegere între părți, cu respectarea prevederilor legale. Pentru determinarea **volumului de muncă** necesar întreținerii și reparațiilor puteți să luați informații de la unitățile socialiste de gospodărie comunală sau de la cele prestatoare de servicii. Respectivele norme de muncă pot fi asimilate și aplicate în mod corespunzător și adecvat și de asociația dv.

● **IOAN HUȚANU, Botoșani** — Testarea clinică a aparatului Calmostim NST-02 a fost efectuată la Spitalul clinic Fundeni din București de prof. univ. dr. George Litarczek, șef secție A.T.I. și la Spitalul clinic al municipiului București — secția A.T.I., de dr. Sandu Lucian, medic primar. Produsul a fost livrat Oficiului Central Farmaceutic București, oficiilor farmaceutice județene care vînd produsul la populație prin magazinele de specialitate, la prețul de 1 475 lei, direcțiilor sanitare județene pentru dotarea unităților medicale teritoriale, caselor de odihnă și tratament, subordonate U.G.S.R. Pentru procurarea produsului vă puteți adresa Oficiului farmacetuic județean Botoșani.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Revista ECONOMICA editează în anul 1986 două suplimente tematice:

ACTE • ACȚIUNI • PROCEDURI

din cuprins:

- Contracte economice: tipuri (conținut), modele și procedura de încheiere
- Contracte de muncă
- Contracte civile (convenții)
- Primirea bunurilor (mărfurilor), recepția, mișcarea și ieșirea lor din gestiune
- Transmiterea bunurilor imobile prin vînzare și donație
- Succesiuni (moșteniri)
- Rol financiar – impozite și taxe
- Acțiuni judiciare privind contractele economice
- Acțiuni judiciare în procesele civile
- Acțiuni la comisiile de judecată
- Acțiunea civilă în procesul penal – obligațiile organizațiilor socialiste
- Probele și procedura de administrare în acțiunile civile și penale
- Cereri la organele administrative
- Contestații (plîngeri)
- Sistematizare, autorizații de construcții, modificări, demolări
- Spațiu locativ și gospodărie comunală
- Administrarea imobilelor
- Mică industrie (meșteșugari) și comercializarea produselor
- Împrumuturi prin cooperativele de credit
- Autorizații, certificate (adeverințe) și permise
- Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri – depozite legale
- Stare civilă
- Autoritate tutelară
- Titluri executorii – executarea lor
- Activitatea economică în unități militare

Notă: Fiecare act (acțiune) cuprinde: competența de soluționare, taxa de timbru datorată, modele (dacă nu sînt tipizate) și norma de drept care îl reglementează.

PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

din cuprins:

- Drept și uzanțe internaționale
- Modalități și instrumente de promovare a exporturilor
- Prețurile internaționale
- Politici comerciale
- Finanțarea exporturilor
- Intermedierea în comerțul internațional
- Parteneri comerciali
- Tipuri de contracte comerciale internaționale – clauze principale
- Ofertarea, negocierea și încheierea contractelor
- Determinarea calității – garanții uzuale
- Plățile internaționale
- Modalități de evitare a riscurilor comercial-valutare și de neplată (garanții)
- Operații de compensare (contrapartidă)
- Operații combinate pentru aport valutar
- Operații prin burse de mărfuri
- Transport și asigurări internaționale
- Derulare – controlul de calitate a mărfurilor ce se livrează la export
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile producătoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de comerț exterior exportatoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de transport și expediții internaționale și de prestări servicii portuare
- Derularea plăților interne și internaționale
- Soluționarea litigiilor rezultate din contracte comerciale internaționale – modalități și organe competente

Notă: În temele tratate se indică practica arbitrală, modele de clauze și acte, cazuri cu valoare de principiu

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z), vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la ⟶ **Revista ECONOMICA**

Tiparul I. P. „Informația", 19 aprilie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

raportul dintre venitul național, VN, obținut și numărul de lucrători ocupați în sfera productivă, L, după formula:

$$W = \frac{VN}{L}.$$

Cele trei forme de manifestare a productivității muncii, menționate mai sus, se află în strînsă legătură, atît pe linia influențării nivelului lor, cît și în caracterizarea eficienței muncii pe diferitele trepte ale structurii organizatorice a economiei naționale.

Creșterea productivității muncii și însemnătatea ei

CREȘTEREA productivității muncii oglindește un dublu proces: pe de o parte, **mărirea cantității de produse** ce se obțin la fiecare unitate de cheltuială de muncă și, pe de altă parte, **micșorarea cheltuielii** cerute de producerea fiecărei unități de produs. Astfel, creșterea productivității muncii dă expresie concentrată perfecționărilor ce au loc în condițiile de producție.

Indicele de creștere a productivității muncii, Iw, se determină cu ajutorul formulei: $Iw = \frac{W_1}{W_0} \times 100$, în care W_1 reprezintă productivitatea muncii din perioada curentă, W_0 reprezintă productivitatea muncii din anul de bază.

Creșterea productivității muncii are o mare importanță în **sporirea eficienței, în dezvoltarea economico-socială a țării,** deoarece ea duce la micșorarea cheltuielii de muncă pe unitatea de produs și la mărirea rentabilității unităților economice, contribuind, totodată, la asigurarea competitivității produselor pe piața externă, la ridicarea nivelului de trai și a calității vieții oamenilor etc.

În actuala etapă de dezvoltare economico-socială, în care se accentuează rolul factorilor intensivi, sporește deosebit de mult importanța creșterii productivității muncii. De aceea, așa cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".**

Astfel, în concepția partidului nostru, creșterea productivității muncii este de mare însemnătate atît din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică a țării, al ridicării bunăstării poporului și al eliminării decalajului ce ne desparte de țările avansate, cît și din punct de vedere politic, al afirmării superiorității socialismului față de capitalism. În legătură cu aceasta din urmă, secretarul general al partidului nostru arăta că trebuie să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii, fiind conștienți că în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale, prin desfășurarea largă a creației științifice și tehnice, prin valorificarea deplină a inițiativei maselor, a energiei, competenței, aptitudinilor celor ce muncesc.

În perioada 1951—1983, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii pe o persoană în industrie a fost de 7,2%. În anul 1984, productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției marfă) a crescut cu 7,1% față de anul 1983. Conform prevederilor, în anul 1985 productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza valorii producției marfă) urmează să crească cu 14,7% față de 1984.

Orientarea partidului nostru spre dezvoltarea economică intensivă își găsește reflectare și în hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres, potrivit cărora, pînă în anul 1990, productivitatea muncii va crește cu peste 60% față de 1985. Pe seama creșterii productivității muncii va trebui să se obțină circa 85% din sporul venitului național pe cincinalul 1986—1990. În industrie, productivitatea muncii — determinată pe baza producției marfă — va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 10%, asigurîndu-se dublarea acesteia în 1990, față de 1980.

Creșterea productivității muncii va avea loc, în continuare, nu numai în industrie, ci și în celelalte ramuri ale producției; astfel, în construcții se va asigura, de asemenea, dublarea productivității muncii în anul 1990, față de 1980; în întreprinderile agricole de stat, productivitatea muncii va crește în perioada 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 6,5%; în transporturi, productivitatea muncii va spori într-un ritm mediu anual de 4,8% în sectorul feroviar și de 5,9% în transportul auto.

Factorii și căile de creștere a productivității muncii

NIVELUL productivității muncii depinde de **un sistem de factori** — naturali, uman, tehnico-științifici, economico-organizatorici, politici, psihologici, de structură etc., al căror rol diferă de la un stadiu de dezvoltare la altul, de la o ramură la alta, de la o unitate la alta, în funcție de specificul activității, de condițiile concrete existente.

Căile de creștere a productivității muncii indică direcții de acțiune, de orientare a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii în vederea economisirii resurselor și sporirii rezultatelor dobîndite, care, în esență, presupun **promovarea noului** în producție, valorificarea cu randament superior a potențialului existent. Astfel, principalele căi de creștere a productivității muncii sînt: **progresul tehnico-științific, ridicarea gradului de calificare a forței de muncă, perfecționarea organizării producției și a muncii, cointeresarea materială și morală a lucrătorilor, modernizarea structurii producției.**

Promovarea progresului tehnico-științific are un rol deosebit de important în creșterea productivității muncii; ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, chimizarea producției, cibernetizarea, utilizarea roboților industriali etc. atrag după sine sporirea rodniciei muncii, deoarece asigură obținerea unei producții sporite în același timp de muncă, cu aceeași cheltuială de forță de muncă; acestea favorizează, totodată, diminuarea consumului de muncă materializată pe unitatea de produs, realizarea de economii, în condițiile obținerii unor produse de calitate superioară. În etapa actuală, în lumina hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, în vederea creșterii productivității muncii, o mare atenție se acordă accentuării aportului activității de cercetare științifică și de introducere a progresului tehnic în toate ramurile. În domeniul industriei, urmează ca, în cincinalul 1986—1990, în proporție de circa 55%, creșterea productivității muncii să se realizeze prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament.

Ridicarea gradului de calificare a lucrătorilor are un rol hotărîtor în creșterea productivității muncii, știut fiind faptul că oamenii, cu capacitatea lor de muncă, reprezintă principala forță de producție a societății, de care depinde nu numai folosirea eficientă a tehnicii și științei avansate, dar și crearea acestora. O calitate umană superioară include în sine în mod organic atît calificarea profesională, cît și conștiință înaintată, de care depind spiritul de răspundere și atitudinea înaintată față de muncă, grija pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, ordinea și disciplina în utilizarea resurselor etc. Gradul mai înalt de calificare dobîndește forța de a produce, în același interval de timp, o cantitate sporită de bunuri, cu parametri calitativi superiori.

În concepția partidului nostru, ridicarea calificării și perfecționarea profesională a întregului personal constituie factorul esențial în realizarea sarcinilor de creștere mai accentuată a productivității muncii. **„Ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului — **constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România".** În Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român se prevede ca, în perioada cincinalului 1986—1990, să aibă loc formarea profesională a aproape 2 milioane de persoane; vor fi pregătiți peste 1 200 mii muncitori calificați, tehnicieni și maiștri și 146 mii ingineri și alte cadre de specialiști cu studii superioare, îndeosebi pentru ramurile de bază — construcția de mașini, metalurgia, industria minieră, petrolieră, chimică, a materialelor de construcții. De asemenea, se va asigura formarea a 590 mii persoane calificate pentru agricultură.

Creșterea productivității muncii depinde, de asemenea, de **perfecționarea organizării producției și a muncii,** în condițiile promovării cuceririlor științei și tehnicii avansate. Stabilirea rațională a fluxurilor tehnologice de fabricație, aprovizionarea cu materii prime și materiale a locurilor de muncă, normarea științifică a muncii etc. își aduc contribuția la folosirea completă a capacităților de producție și a potențialului uman, la creșterea eficienței muncii.

În practica economică, sporirea productivității muncii necesită un susținut efort din partea tuturor celor ce muncesc, spirit de inițiativă, colectivă și individuală, preocupare hotărîtă pentru promovarea noului, respectarea ordinii și disciplinei, răspundere în utilizarea cît mai rațională a resurselor.

prof. dr. Constantin ENACHE

ÎNTREBĂRI:

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii și ce importanță are cunoașterea ei?

2. În ce constă deosebirea dintre productivitatea individuală a muncii și productivitatea socială a muncii? Ce legătură există între ele?

3. Care sînt modalitățile concrete de calculare a productivității muncii?

4. Ce se înțelege prin creșterea productivității muncii și ce importanță economico-socială are?

5. Care sînt căile de sporire a productivității muncii? Care sînt direcțiile de acțiune în vederea creșterii productivității muncii, în lumina hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R.?

Cooperarea tripartită — formă modernă de participare la diviziunea internațională a muncii (II)

PRACTICA INTERNAȚIONALĂ în domeniu pune în evidență faptul că organizarea și derularea concretă a unei operațiuni de cooperare tripartită într-o țară în curs de dezvoltare diferă în mod substanțial în funcție de domeniul de activitate și de mărimea întreprinderilor coparticipante, de natura clientului, amplasarea geografică a proiectului, de partea coparticipantă căreia îi revine inițiativa realizării operațiunii, de experiența existentă în ceea ce privește cooperarea anterioară între parteneri, de modalitățile de finanțare ș.a. În aceste condiții, se observă ca o tendință tot mai pronunțată faptul că un număr în creștere de întreprinderi și firme participante (străine și locale) la proiectele de cooperare tripartită s-au orientat în mod sistematic — în funcție de evoluția și dinamica intereselor proprii urmărite, de resursele disponibile, experiența acumulată și dispoziția de a-și asuma riscuri — spre implementarea tot mai frecventă a acelor forme de cooperare tripartită care au conferit un rol activ și primordial firmelor străine (socialiste și occidentale) coparticipante la executarea proiectelor în cauză. Evoluțiile recente și tendințele de perspectivă în ceea ce privește structura și conținutul formelor de organizare și derulare a acțiunilor de cooperare tripartită pun astfel în evidență o serie de caracteristici.

a. Ca tendință dominantă se afirmă **creșterea masivă a numărului proiectelor tripartite realizate de către un antreprenor general.** În aceste cazuri, firma coparticipantă care efectuează cea mai mare parte a livrărilor este și cea căreia îi revine conducerea generală a proiectului (este forma tipică la care se apelează de regulă în executarea unor obiective „la cheie", spre exemplu centrale electrice). Celelalte firme străine copartenere — cum ar fi firmele constructoare și cele furnizoare de materiale și servicii complementare — semnează contractul de cooperare cu antreprenorul general și, uneori, cu consultantul clientului (clientul fiind firma sau organizația coparticipantă locală din țara gazdă beneficiară). O tendință mai recentă este aceea de relativă creștere a contribuției firmelor locale la executarea proiectului în cauză.

b. Pentru un număr tot mai mare de acțiuni de cooperare tripartită ce implică o tehnologie înaltă și complexă (rafinării de țiței, uzine chimice), conducerea generală a proiectului este încredințată consultantului clientului sau birourilor de studiu specializate în concepția, coordonarea proiectelor și realizarea unităților industriale. Aceste firme de specialitate sînt direct răspunzătoare numai față de client, chiar și în cazurile în care contribuția lor financiară la executarea proiectului este inferioară celei a furnizorilor de utilaje și echipamente. Practica demonstrează că firmele occidentale subcontractante — care furnizează în mod curent utilaje și echipamente întreprinderilor socialiste ce acționează pe piețele țărilor în curs de dezvoltare — au tendința de a participa tot mai rar în mod direct la execuția unor astfel de proiecte, rezumîndu-se doar la trimiterea personalului specializat în instalarea și punerea în funcțiune a echipamentelor pe care le-au livrat. Această formă de cooperare tripartită este tot mai frecvent preferată de țările în curs de dezvoltare beneficiare, întrucît ea le permite să trateze în mod direct cu un singur partener.

c. O relativă tendință de stagnare cunoaște organizarea acțiunilor de cooperare tripartită pe baza constituirii de consorții. În aceste cazuri, partenerii convin asupra partajării derulării operațiunii și a riscurilor implicate de ea, uneori proporțional cu mărimea participării și a obligațiilor asumate. Modalitatea de participare a clientului și a altor firme locale la executarea proiectelor tripartite administrate de către consorții nu este identică pentru toate cazurile individuale ; de regulă, clientul, care poate fi un organism oficial sau o întreprindere de stat, este parte asociată la gestiunea proiectului și este, de asemenea, membru al consorțiului, în timp ce celelalte întreprinderi locale, precum cele de construcții sau prestatorii de servicii, joacă în general — mai ales în situațiile în care participarea lor este minimă — rolul de subcontractant, fie față de client, fie față de firmele străine participante la proiect.

d. Un număr tot mai mic de proiecte tripartite se realizează sub forma semnării de către client a unor contracte separate cu firmele furnizoare străine, firme ce nu sînt reciproc legate prin acorduri-cadru sau protocoale speciale. Aceasta este forma de organizare-derulare a operațiunilor de cooperare tripartită în cadrul cărora clientul joacă un rol important, fie datorită faptului că își poate asigura finanțarea în numerar a proiectului, fie datorită faptului că este în măsură să furnizeze tehnologia necesară (de regulă, grație cooperării pe care a dezvoltat-o cu o firmă independentă de consultanță). În Irak, spre exemplu, firmele furnizoare suedeze și ungare au participat la construirea unei uzine de asamblare de autobuze, în condițiile în care între ele nu a existat nici o relație contractuală directă (ceea ce însă nu le-a împiedicat să colaboreze strîns, în activitatea curentă, pe plan tehnic, atît în cazul acestui proiect, cît și pe alte piețe). În cazul acestui proiect de cooperare tripartită, întreaga responsabilitate a gestiunii revine clientului (care este o întreprindere irakiană de stat).

O gamă variată de modalități de finanțare

AMPLELE evoluții și mutații intervenite în structura și dinamica economiei mondiale în cursul ultimilor 15 ani au pus tot mai acut în evidență faptul că problematica finanțării a devenit unul din factorii decisivi în ceea ce privește aprecierea **oportunității** participării la proiectele și acțiunile de cooperare economică internațională. Astfel, în condițiile actualei crize monetare și financiare internaționale, cooperarea industrială tripartită s-a orientat predominant spre implementarea unor aranjamente financiare special adaptate condițiilor fiecărui proiect în parte, ceea ce a determinat o gamă variată de modalități concrete de finanțare a unor astfel de proiecte, și anume :

— în multe dintre situațiile concrete, fiecare partener principal și-a finanțat contribuția sa la realizarea proiectului ;

— au fost însă situații în care antreprenorul general — sau, uneori, partenerii cărora le-a revenit cea mai mare parte din livrări — a asigurat finanțarea proiectului în ansamblul său, participarea celorlalți parteneri făcîndu-se fie prin plăți în numerar, fie prin credite furnizor ;

— o serie de proiecte au fost finanțate parțial sau în totalitate prin fonduri bilaterale de asistență oficială pentru dezvoltare sau prin intermediul organizațiilor internaționale de finanțare pentru dezvoltare, în special Banca Mondială ;

— în cazuri mai rare, clientul a fost cel care a asigurat plata în numerar a livrărilor și/sau a prestațiilor firmelor străine participante la executarea proiectului, pe măsură ce au fost realizate diferite etape de execuție ;

— într-o serie de alte cazuri, antreprenorul general — care a fost o întreprindere dintr-o țară socialistă — a efectuat plățile în numerar către firmele occidentale subcontractante, în special atunci cînd acordul privind efectuarea plăților în compensație încheiat între țara socialistă respectivă și țara gazdă a proiectului a acoperit totalitatea operațiunilor financiare legate de executarea proiectului ;

— au existat, totodată, unele proiecte în care clientul a remunerat direct în devize firmele subcontractante ; în cazul însă în care contribuția acestora la realizarea proiectului a fost importantă, firmele respective au acordat uneori clientului credite furnizor sau cumpărător ;

— pentru multe din proiectele realizate prin consorțiu — situație în care numărul furnizorilor importanți participanți era limitat —, fiecare partener și-a reglementat pe cont propriu finanțarea participării sale ;

— în vederea obținerii unor condiții mai favorabile decît cele oferite prin contractarea de credite comerciale, numeroase firme occidentale au apelat la facilitățile de acordare și garantare a creditelor de export oferite de propriul lor stat.

Perspective de viitor

EVOLUȚIILE care au marcat pînă în prezent structura și dinamica dezvoltării cooperării tripartite permit să se întrevadă faptul că viitorul acestei forme specifice de integrare în diviziunea internațională a muncii va depinde mai curînd de evoluția factorilor economici care influențează din exterior procesul de dezvoltare economică a țărilor în curs de dezvoltare decît de evoluția în sine a relațiilor economice Est-Vest. În acest sens, este semnificativ faptul că relativa deteriorare, în ultimii ani, a climatului politic Est-Vest nu a afectat interesul real al diferitelor întreprinderi și firme din țările socialiste și capitaliste dezvoltate de a conlucra pe terțe piețe prin mecanismele cooperării tripartite. De altfel, restricțiile introduse de statele occidentale în legătură cu acordarea de credite către țările socialiste, de exemplu, au avut o influență cu totul neglijabilă asupra desfășurării operațiunilor de cooperare tripartită, și aceasta întrucît în cazul acestui tip de cooperare beneficiarii principali ai creditelor sînt prin definiție firmele și organismele participante (clienții) din țările în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, recrudescența protecționismului și prelungita recesiune din economia mondială au determinat întreprinderile și firmele din țările socialiste și capitaliste dezvoltate să caute noi debușee pe piețele în expansiune rapidă dintr-o serie de țări în curs de dezvoltare, piețe pe care poziția și interesele firmelor respective sînt predominant complementare și nu antagoniste (cum este cazul piețelor suprasaturate ale statelor occidentale puternic industrializate). În același timp însă, actuala criză economică și financiară — cu toate caracteristicile sale : creșterea masivă a îndatorării externe, stagnarea sau chiar diminuarea creșterii economice, o ridicată instabilitate social-politică, puternica diminuare a rezervelor internaționale ș.a. — a avut repercusiuni profund negative asupra situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. În aceste condiții, majoritatea acestor state, care au constituit pînă mai recent o piață propice pentru acțiunile de cooperare tripartită, au fost constrînse să opereze reduceri masive în planurile lor de dezvoltare și în programele de investiții. În consecință, aceste evoluții majore atestă faptul că **factorul decisiv de care depind în mod nemijlocit dezvoltarea și extinderea în viitor a cooperării tripartite îl reprezintă existența unor piețe stabile, solvabile și în expansiune în țările în curs de dezvoltare.**

Se poate aprecia că evoluția concretă, în viitorii ani, a cooperării tripartite va depinde, dincolo de acțiunea factorilor economici externi asupra stabilității piețelor din țările în curs de dezvoltare, și de evoluția pe care o va înregistra gradul de implicare directă a acestor țări în realizarea efectivă a proiectelor și acțiunilor de cooperare tripartită. În acest context, orientarea tot mai pronunțată a numeroase țări în curs de dezvoltare în direcția încurajării participării active a întreprinderilor naționale la executarea proiectelor tripartite va continua și în viitor, urmărindu-se astfel, în principal, reducerea părții de importuri necesare executării proiectelor și economisirea, în acest fel, a resurselor de devize convertibile. În acest sens, este semnificativ faptul că, pînă în prezent, participarea firmelor locale la executarea proiectelor tripartite s-a concretizat în special în domeniile de geniu civil, construcții-montaj, prestarea anumitor servicii, dar și în cele ale gestionării și executării studiului tehnic al proiectului. Mai recent, participarea firmelor locale s-a înregistrat și la execuția unor proiecte „la cheie", cu 15—20% din valoarea totală a proiectelor respective. Este foarte probabil, în consecință, ca reducerile actuale din bugetele de dezvoltare ale țărilor beneficiare de proiecte tripartite să consolideze în viitor această tendință spre participarea tot mai amplă a firmelor și organismelor locale. Din ce în ce mai experimentate, aceste firme și organisme se află într-un plin proces de dobîndire a competențelor care să le permită să concureze cu succes firmele străine, atît pe propriile piețe în curs de dezvoltare, cît și pe piețele străine (unele firme indiene și latino-americane au participat deja activ la realizarea unor astfel de proiecte pe piețele țărilor puternic industrializate, în special în asociere cu întreprinderi partenere din țări socialiste europene). Consecința majoră a acestui proces va fi aceea că, în viitor, **tendința actuală de multilateralizare a cooperării tripartite se va accentua**, iar numărul proiectelor tripartite Est-Est-Sud și mai ales al celor Est-Sud-Sud va progresa substanțial, ceea ce va da un nou conținut acestei relativ noi și moderne forme de integrare activă în diviziunea internațională a muncii, favorizînd participarea prioritară și extinderea și adîncirea cooperării între întreprinderile și firmele din țările în curs de dezvoltare și țările socialiste.

Costea MUNTEANU

DATE DE PROGNOZĂ

Triplarea pieței internaționale a roboților pînă în anul 1990

ÎN PERIOADA 1985—1990, vînzările de roboți pe piața țărilor capitaliste dezvoltate sînt așteptate să crească de 3 ori, la 4,5 miliarde dolari. În anul în curs producția ar urma să atingă în acest grup de țări circa 31 mii unități, ceea ce înseamnă un nivel care se apropie de mărimea parcului actual de roboți, apreciat la 38,5 mii unități, din care 16,5 mii în Japonia, 8 mii în S.U.A., 4,8 mii în R.F. Germania, 1,7 mii în Marea Britanie, 1,9 mii în Suedia, 1,8 mii în Italia și 1,5 mii în Franța. În anul 1990, producția de roboți a țărilor capitaliste dezvoltate se estimează la 78 mii unități, evidențiind creșterea aproape explozivă a acestui sector productiv. Firmele japoneze vor continua să dețină o poziție dominantă, accentuată de numeroasele acorduri de licență încheiate cu o serie de firme producătoare din Europa de Vest. Dinamica deosebită, similară celei înregistrate de informatică este stimulată de efectele deosebite pe care utilizarea roboților le are asupra creșterii productivității muncii, calității produselor și rentabilității activității productive.

Dezvoltarea deosebit de accentuată a industriei roboților și introducerea accelerată a acestora, îndeosebi în ramurile industriei constructoare de mașini, reprezintă un obiectiv prioritar al procesului de modernizare și restructurare industrială. Astfel, în Franța, programul de automatizare și introducere a roboților în industria prelucrătoare prevede creșterea de 4 ori a producției naționale de roboți în perioada 1984—1988. În Marea Britanie, Ministerul Industriei și Comerțului a lansat peste 100 de programe de stimulare a creativității industriale și de aplicare a tehnologiilor de vîrf în industrie. Pe ansamblu, în cadrul acestor programe, din care face parte și programul pentru roboți industriali, se suportă de către stat pînă la 1/3 din costurile proiectului (uneori chiar și mai mult) și 1/3 din cheltuielile de dezvoltare ale produsului. În Italia, în industria tractoarelor, principalii producători — Fiat și Same — au trecut la producția pe bază de linii flexibile de fabricație care utilizează calculatoarele și roboții pentru operațiunile de vopsire,

Producția de roboți a țărilor capitaliste dezvoltate

— unități —

Țări producătoare	Estimări		Date de prognoză	
	1983	1984	1985	1990
Japonia	16 200	17 500	18 390	34 600
S.U.A.	2 400	3 450	4 500	24 000
Italia	700	900	1 200	5 000
Franța	1 330	1 580	1 820	4 540
R.F. Germania	1 800	2 000	2 300	3 500
Suedia	470	600	750	2 400
Marea Britanie	320	500	550	1 500

Sursa : Revue de Presse, Franța nr. 4/31 I 1985, p. 24

operațiuni la părțile exterioare și asamblare. În felul acesta se creează posibilitatea modificării rapide a modelelor fără cheltuieli suplimentare. Totodată au fost realizate creșteri remarcabile ale productivității (7—8% în 1983). În industria de automobile, automatizarea a făcut, de asemenea, mari progrese. Firma Fiat, de exemplu, a mărit la 800 numărul roboților utilizați în anul 1984, astfel că la noul model Uno operațiunile de sudură sînt efectuate practic în întregime de sistemele de roboți.

N. N.

O piață a viitorului: fibrele optice

O PIAȚĂ de mare deschidere în folosul transmiterii informațiilor, comerțul occidental cu fibre optice a atins deja, în 1984, nivelul de 900 mil. dolari, iar prognozele arată că în viitorii cinci ani se va ajunge la cifra de 3,2 miliarde dolari. O analiză efectuată de Departamentul comerțului al S.U.A. apreciază că Statele Unite s-ar putea să-și piardă poziția de lider mondial în acest segment de piață în favoarea Japoniei, căreia îi urmează — deși cu un nivel mai scăzut al desfacerilor în prezent — țările vest-europene.

Motivația este susținută, în primul rînd, de faptul că Japonia și Europa occidentală acordă comparativ mai multe fonduri de la buget decît S.U.A. pentru stimularea cercetării, atît în laboratoare de stat, cît și ale industriei particulare. Pe de altă parte, după cum apreciază ziarul Financial Times, *deși în S.U.A. au fost alocate fonduri însemnate pentru dezvoltarea acestei industrii, aplicațiile au în prezent caracter predominant militar, deci cu impact redus asupra comerțului.*

Departamentul comerțului apreciază totodată că desfacerea pe piața internă și externă a produselor americane este amenințată prin faptul că Japonia și țările vest-europene subvenționează această industrie, reușind să concureze astfel Statele Unite la prețuri mai scăzute pentru realizări similare ca nivel tehnologic. Acest fapt creează premise că oferta țărilor menționate să acopere, în următorii 5 ani, 50% din piața mondială, față de 38% în prezent.

Metale rare — redresare incertă

ÎN TIMP ce piața metalelor de bază cunoaște o tendință de înviorare, la metalele rare redresarea cererii rămîne în continuare incertă, în condițiile în care utilizatorii se aprovizionează cu cantitățile strict necesare și își mențin stocurile la niveluri scăzute, după experiența anilor trecuți, cînd consumul redus i-a obligat la acumularea de stocuri greu de valorificat. Cu excepția unor situații conjuncturale, mai multe metale rare — în principal cadmiul, seleniul, antimoniul și mercurul — au pierdut teren în primul trimestru al anului, fapt care îndepărtează perspectiva redresării cererii pe aceste piețe.

Cele mai bune rezultate s-au înregistrat la comerțul cu molibden, al cărui preț a crescut de la 2,65 dolari pe livră în ianuarie a.c., la peste 3,60 dolari/livră. Sporul acesta este pus în principal pe seama reducerii producției în S.U.A. (la unele din centrele operate de Anaconda și care vor fi urmate de firma Duval), prețul relativ scăzut al acestui metal fiind de natură să permită noi creșteri fără a crea distorsiuni majore pe piață.

Un alt metal bine cotat este rodiul, folosit în aliaj cu platina în industria de automobile și a cărui utilizare sporită este determinată de aplicarea în tot mai multe țări a legislațiilor antipoluante privind construcțiile de automobile. După un nivel de 910 dolari pe uncie la începutul anului, prețul a depășit ștacheta de 1 000 dolari/uncie în primele luni ale anului 1985.

În afara acestor cîteva cazuri, situația cererii la cea mai mare parte a metalelor rare rămîne pesimistă, iar stocurile la producători se apropie, în medie, de nivelul consumului occidental echivalent pentru o lună. Un factor inhibant a fost și consolidarea record a poziției dolarului (cu urmări în sensul scumpirii relative a metalelor comercializate în această valută).

Programe de dezvoltare

Măsuri de cooperare regională în țările nordice

PREOCUPĂRILE pentru stimularea cooperării economice regionale în nordul Europei au intrat într-o nouă etapă, caracterizată prin proiecte concrete ale țărilor din zonă. Reconsiderarea acestei opțiuni este determinată în principal de doi factori, și anume : tendința de redresare a economiilor respectivelor țări și creșterea îngrijorătoare a numărului șomerilor. Numai în ultimii ani circa 1 milion de locuri de muncă au fost desființate, Danemarca confruntîndu-se cu cele mai mari probleme (10% din rata șomajului), în timp ce țări ca Suedia și Norvegia alocă investiții însemnate pentru crearea de noi locuri de muncă.

Programul de acțiune al țărilor nordice survine, astfel, ca răspuns la cererea lansată de Consiliul nordic — organism compus din membri ai parlamentelor din respectivele țări — în vederea inițierii de acțiuni coordonate pentru stimularea creșterii economice și reducerea șomajului.

Principalele programe de cooperare vizează :

— creșterea rolului Fondului industrial nordic în susținerea cooperării pentru cercetare și dezvoltare, în special în domeniul calculatoarelor, comunicațiilor și în cercetări polare ;

— crearea unui fond special (în valoare de 120 mil. coroane norvegiene) pentru dezvoltarea regională în Islanda, Insulele Feroe și Groenlanda ;

— eliminarea barierelor netarifare în comerțul intraregional și stimularea turismului.

Un program de mari proporții a fost recent aprobat de cele cinci țări nordice și vizează realizarea, prin eforturi comune, a unor proiecte în domeniul infrastructurii, ce presupun investiții estimate la 2,5 miliarde coroane norvegiene. Programul, care prevede construirea de drumuri și căi ferate, va beneficia de o linie de credit din partea Băncii nordice de investiții de 4,5 mrd. coroane norvegiene. Investițiile vor fi realizate pe parcursul anilor 1986—1990. Lucrările se vor concentra către îmbunătățirea legăturilor rutiere din vestul Suediei pînă în Norvegia, a celor care traversează Danemarca mergînd în Europa continentală și de la Helsinki la Turku pentru a realiza legătura ferryboat cu Suedia. În vestul Suediei, programul de construcții rutiere va fi corelat cu măsuri vizînd crearea de noi locuri de muncă în regiunea Uddevalla, unde urmează să fie disponibilizate 2 500 persoane prin închiderea unor șantiere navale. Și uzinele Volvo vor contribui la sporirea încadrării forței de muncă, prin construirea în viitor a unei noi fabrici pentru asamblarea de automobile, în valoare de 2 miliarde coroane suedeze.

Un alt proiect, în afara programului amintit, dar care a primit deja răspunsuri favorabile din partea unor posibili finanțatori europeni se referă la construirea de poduri pentru șosele și căi ferate între Suedia și Danemarca, peste Öresund (investiții de peste 6 mrd. coroane suedeze) și legarea prin poduri a insulei daneze Zealand (pe care se află capitala Copenhaga) de peninsula Iutlanda.

Em. STANCU

Scădere accentuată a dolarului S.U.A.

ÎN INTERVALUL 8—12 IV, **dolarul american** s-a aflat într-un trend accentuat de scădere față de celelalte valute occidentale. Pe parcursul intervalului, practic, dolarul a fost devaluat pe piețele monetare internaționale cu 3—5 la sută.

Cauzele acestei tendințe se pot găsi în scăderea unor indicatori economici americani, ca și în situația generală a sistemului bancar din S.U.A. În legătură cu al doilea aspect estimările indică rezultate financiare moderate, pentru principalele bănci comerciale, în primul trimestru al acestui an. „Pe ansamblu lucrurile se prezintă rezonabil, dacă nu ești implicat ca bancă în împrumuturi pentru finanțări în domeniul materiilor prime", declara recent reprezentantul firmei Dean Witter Reynolds. Recentele probleme generate de închiderea a aproximativ 70 de case de economii în statul Ohio ca și pierderile declarate de două bănci din statul Texas (Texas Commerce și City Bancorporation of Texas) au dus la concluzia că deși rezultatele financiare ale băncilor americane în general sînt bune, există încă temeri în legătură cu unele aspecte ale politicii de credit promovate de anumite cercuri bancare.

Un alt factor care a dus la scăderea cursului dolarului S.U.A. față de alte valute a fost și publicarea în ziua de 11 aprilie a indicelui prețurilor de producție în economia americană, indice care a crescut cu 0,2% în luna martie a.c. față de o scădere de 0,1% în februarie, element care influențează negativ soliditatea valutei americane.

Un alt eveniment important al săptămînii în discuție a fost inițiativa americană prezentată de James Baker, ministru de finanțe, de a se convoca o conferință a principalelor țări industrializate pentru a discuta o posibilă reformă monetară. De fapt, discuțiile se vor organiza în cadrul mai larg al unei conferințe a O.C.D.E. pe probleme de comerț mondial.

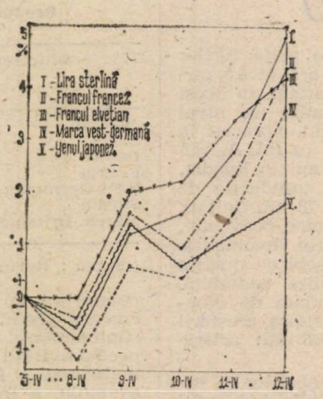

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12 IV ; bază : 5 IV 1985

Dintre celelalte valute, **lira sterlină** a realizat importante aprecieri față de dolar (de la 1,20 dolari la 1,26 dolari/1 liră), deși în ultima parte a zilei de 12 aprilie cursul ascendent al lirei a fost oarecum stopat de scăderea dobînzilor de bază în Marea Britanie, de la 13,25 la 12,75% (mișcare anunțată ca aproape întotdeauna de principala bancă engleză Barclays).

Marca vest-germană s-a apreciat de la un curs de 3,18 mărci/dolar la circa 3,05 mărci/dolar la sfîrșitul săptămînii. Marca a fost ajutată și de indicatori favorabili ai economiei țării, indicatori de prețuri (care influențează implicit inflația) și de rezervele monetare aflate în creștere.

Francul francez, apreciat de la 9,65 franci/1 dolar la aproximativ 9,30 franci/1 dolar, nu este însă susținut de factori economici prea buni : inflație în creștere și de asemenea șomaj menținut la un nivel de 10,3%.

Aurul pe de altă parte, aflat în concordanță cu cursul dolarului în acest interval, a variat destul de mult. Mișcări de preț în ambele sensuri de 6—7 dolari zilnic (joi, 11 aprilie, de la 326 la 332 dolari/uncie) au favorizat o piață foarte activă. Prețul argintului s-a mișcat în același sens cu cel al aurului, fiind actualmente la nivelul de 6—7 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

R. S. CEHOSLOVACĂ

Direcţii de perfecţionare a sistemului de conducere planificată a economiei

ÎN cadrul preocupărilor sistematice de înfăptuire a obiectivelor stabilite de Partidul Comunist din Cehoslovacia privind dezvoltarea intensivă a economiei, un rol esenţial revine perfecţionării în continuare a sistemului de conducere planificată. În lumina hotărîrilor de partid adoptate în acest sens, pentru cincinalul viitor şi într-o perspectivă mai largă, o importanţă deosebită o au prevederile documentului adoptat de către guvernul R. S. Cehoslovace, referitor la „Principalele direcţii ale aplicării ansamblului de măsuri privind perfecţionarea sistemului de conducere planificată a economiei naţionale" *). Avînd la bază rezultatele implementării „Ansamblului de măsuri" şi influenţa exercitată pînă acum asupra economiei cehoslovace, principalele direcţii privind aplicarea cu consecvenţă şi dezvoltarea în continuare a acestui ansamblu de măsuri urmăresc sporirea multilaterală a eficienţei în activitatea tuturor componentelor şi nivelurilor sistemului de conducere planificată a economiei. Deşi în principiu materializarea integrală în practică a acestei noi trepte în procesul perfecţionărilor calitative ale sistemului de conducere planificată a economiei este avută în vedere pentru cincinalul 1986—1990, unele măsuri se află încă din perioada actuală în etapa verificării experimentale.

Avînd în vedere poziţia planului ca bază a sistemului de conducere a economiei naţionale, o contribuţie importantă în acest proces este chemată să aducă îmbunătăţirea în continuare a planificării. O direcţie principală în acest sens o constituie întărirea în continuare a orientării de perspectivă în activitatea de planificare care să se bazeze pe rezultatele deja obţinute în cercetările de prognoză pe termen lung. În elaborarea planului cincinal va creşte rolul directivelor în procesul de planificare, acestea fiind concepute ca sarcini de bază pentru optimizarea propunerilor organelor centrale de ramură şi ale unităţilor economice, precum şi pentru menţinerea echilibrului economic dinamic intern şi extern, creîndu-se condiţii cît mai corespunzătoare şi impulsuri tot mai eficace pentru angajarea de către întreprinderi a unor planuri puternic mobilizatoare, pentru realizarea concordanţei cît mai adecvate dintre plan şi instrumentele gestiunii economice, în aşa fel încît să fie asigurată în permanenţă orientarea interesului organizaţiilor economice, în primul rînd pentru realizarea priorităţilor şi sarcinilor general sociale.

În elaborarea orientărilor de perspectivă şi a directivelor pentru pregătirea planurilor cincinale se aplică un sistem unitar de criterii ale eficienţei economice exprimat în „aportul social" la crearea venitului naţional, evaluate în funcţie de realizările existente pe plan internaţional şi de condiţiile viitoare ale dezvoltării economiei naţionale. În cadrul acestui sistem, criteriile de optimizare în procesul planificării cuprind indicatorul „rezultatele proprii modificate" **), beneficiul, rentabilitatea, eficienţa exporturilor ş.a. Aceste criterii stau la baza normativelor stimulării materiale, al căror nivel va fi în funcţie de cerinţele creării şi utilizării venitului naţional şi ale factorilor de sporire a acestuia ; în raport de realizarea criteriilor de eficienţă urmează să se facă şi distribuirea selectivă a resurselor, acestea fiind orientate prioritar spre acele ramuri şi unităţi care asigură cea mai însemnată contribuţie din punctul de vedere al economiei naţionale. Utilizarea acestor criterii va contribui totodată la întărirea participării unităţilor economice la elaborarea planurilor de perspectivă şi a celui cincinal. În acest context, prin desfăşurarea procesului de planificare va fi totodată mai intens impulsionată şi raţionalizată utilizarea pîrghiilor valorice ale conducerii (preţuri, cursuri valutare, finanţe, credite etc.).

Orientarea planurilor în direcţia unei eficienţe crescute pe calea rezultatelor dezvoltării tehnico-ştiinţifice se va asigura printr-un sistem de indicatori ai nivelului tehnico-economic al producţiei şi produselor şi printr-o aplicare mai largă a limitelor de preţuri. Introducerea mai rapidă în practică a rezultatelor ştiinţei şi tehnicii se va asigura prin programele tehnico-ştiinţifice stabilite în planul de stat, care, la rîndul lor, se vor realiza prin programe speciale pe obiective. În întreaga activitate de înnoire a producţiei va fi urmărită atingerea parametrilor tehnico-economici realizaţi pe plan mondial, asigurarea influenţei eficiente a acestora asupra rezultatelor obţinute de întreprinderi, prin intermediul preţurilor externe şi mondiale.

În vederea asigurării permanente a echilibrului economic, a corelării interne a planului, atenţia se va concentra în primul rînd asupra legăturii dintre aspectele materiale şi valorice ale procesului de reproducţie ; vor fi aplicate cu consecvenţă sporită soluţii de reflectare a rezultatelor balanţelor materiale şi a măsurilor de economisire a materialelor în planurile financiare, în special în planul de cheltuieli materiale.

În planificarea şi direcţionarea mijloacelor de retribuire, se va utiliza sistemul monocomponent bazat pe indicatorul „rezultatele proprii modificate", dar, faţă de situaţia actuală, acesta va fi „curăţat" de dobînzile determinate de credite, iar fondul de recompense va fi constituit în continuare din beneficiu.

O atenţie deosebită se acordă perfecţionării activităţii financiare, creşterii rolului planului financiar, prin asigurarea finanţării cerinţelor hotărîtoare înscrise în plan din resursele planificate ale unităţilor economice. Printre direcţiile de acţiune se numără schimbarea momentului „realizării" producţiei în ramurile industriale (de la acela al stocării producţiei finite, la momentul cînd se primeşte contravaloarea mărfii de la beneficiari) ; stimularea interesului organizaţiilor productive pentru creşterea rentabilităţii comerţului exterior prin combinarea rezultatului economic din activitatea internă cu rezultatul din comerţul exterior şi repartizarea rezultatelor în mod unitar ş.a. Creşterea în continuare a eficienţei instrumentelor bancare-monetare este prevăzută să se asigure prin diferenţierea condiţiilor de creditare a unităţilor economice ; întărirea caracterului temporar al creditelor ; stabilirea raportului de schimb valutar pe baza evoluţiei relaţiei reciproce dintre nivelul preţurilor interne şi al celor externe ş.a. Alături de aceste măsuri, se are în vedere perfecţionarea în continuare a sistemului de preţuri printr-o serie de acţiuni care vizează actualizarea preţurilor cu ridicata ale produselor finite, în scopul reducerii nivelului acestora ; aprofundarea în continuare a influenţei diviziunii internaţionale a muncii asupra obiectivizării cheltuielilor, beneficiului şi preţurilor furnizorilor şi subfurnizorilor de produse finite ; sporirea flexibilităţii şi „reacţiei" preţurilor la evoluţia condiţiilor economice şi a cerinţelor sociale etc.

Pentru creşterea în continuare a eficienţei conducerii activităţii în domeniul comerţului exterior se urmăreşte asigurarea unei tot mai adecvate corelări a rezultatului economic din activitatea internă şi externă, sporirea cointeresării unităţilor economice pentru obţinerea unei eficienţe superioare a exporturilor, aprofundarea în continuare a diferitelor forme raţionale de interconectare a producţiei şi a comerţului exterior ş.a.

În cadrul principalelor direcţii ale aplicării ansamblului de măsuri privind perfecţionarea sistemului de conducere planificată a economiei se acordă o atenţie majoră lărgirii în continuare a iniţiativei şi participării oamenilor muncii la activitatea de conducere şi de înfăptuire a sarcinilor de plan, creşterii calităţii muncii directe de conducere şi a celei organizatorice desfăşurate în toate unităţile economice, consolidării disciplinei de plan, economice şi de muncă. Astfel, în domeniul organizării, stimulării şi aprecierii iniţiativei oamenilor muncii vor fi puse mai pregnant în evidenţă criteriile eficienţei (inclusiv compararea cu parametri atinşi la nivel mondial), în cadrul lor avîndu-se în vedere aportul real, respectiv creşterea acestuia ; se vor aplica sistematic formele de organizare şi de retribuire a muncii în brigăzi, sistemul de contracte colective, aplicîndu-se un mod de recompensare adecvată a diferitelor formaţii, colective, lucrători.

Dezvoltarea ansamblului de măsuri pentru perfecţionarea sistemului de conducere planificată are ca punct de pornire caracterul integrat, de sistem, al economiei şi necesitatea asigurării conducerii sale unitare ; evident, principiile de bază ale sistemului de conducere urmează să se aplice ţinîndu-se seama de condiţiile şi de funcţiile specifice ale diferitelor ramuri sau sectoare în ansamblul economiei.

Bogdan PĂDURE

*) „Ansamblul de măsuri privind perfecţionarea sistemului de conducere planificată a economiei naţionale" a fost adoptat şi aplicat de la începutul anului 1980, printr-o hotărîre de partid şi de stat

**) „Rezultatele proprii modificate" reprezintă diferenţa între valoarea producţiei globale şi cheltuielile materiale aferente materiilor prime, materialelor şi energiei consumate, procurate din afara întreprinderilor

Evaluări ale GATT privind comerțul mondial

POTRIVIT unor evaluări date publicității de GATT, în anul 1984 volumul fizic al comerțului mondial s-a majorat cu 9%, continuînd tendința de creștere din anul precedent. Procentul de creștere a volumului fizic este cel mai ridicat din 1976 și s-a datorat din nou sporirii mai rapide a comerțului mondial cu produse industriale, dintre care se relevă îndeosebi expansiunea cu 25% a fluxurilor de schimb internațional cu produse ale industriei electronice și îndeosebi cu calculatoare. Volumul valoric al comerțului mondial, după diminuarea de 2% din 1983, a înregistrat o creștere de 6,5%, la 1950 miliarde dolari, ceea ce reprezintă prima majorare mai semnificativă după 1979 și apropierea de nivelul record de 1990 miliarde dolari din 1980. Divergența între creșterea volumului fizic și creșterea volumului valoric se explică în bună parte prin întărirea cursului dolarului.

Creșterea schimburilor comerciale mondiale s-a repartizat deosebit de inegal pe țări și grupe de țări, ceea ce a intensificat, îndeosebi în condițiile accentuării deficitului comercial al S.U.A. și nivelului ridicat al șomajului din țările vest-europene, tendințele protecționiste manifestate anterior.

R. S. F. Iugoslavia: obiectivele dezvoltării în anul curent

ADOPTATĂ în conformitate cu obiectivele primei etape a „Programului pe termen lung de stabilizare economică", rezoluția asupra dezvoltării economico-sociale a Iugoslaviei în anul 1985 preconizează următoarele creșteri ale principalilor indicatori macroeconomici : produsul social total 3%, producția industrială peste 4%, producția agricolă 2,5%, productivitatea muncii 1,5%. Dintre principalele sarcini care stau în fața economiei naționale iugoslave în acest an fac parte îmbunătățirea caracteristicilor calitative ale activității economice și creșterea pe mai departe a producției și exportului. Atingerea acestor obiective se va realiza pe calea creșterii productivității muncii, ridicării gradului de utilizare a capacităților productive, utilizării raționale a investițiilor de capital, scăderii cheltuielilor materiale pe unitate de producție, reducerii stocurilor la producători, îmbunătățirii aprovizionării întreprinderilor cu energie, materii prime și materiale, înlăturării neconcordanțelor în structura prețurilor, aplicării consecvente a criteriilor repartiției după muncă.

Exportul de mărfuri și servicii se prevede să se majoreze pe ansamblu în acest an cu 12%, în condițiile în care exporturile spre țările cu care plățile se efectuează în valută convertibilă urmează să crească cu 15%. Pentru importul de mărfuri și servicii se prevede o majorare cu 6%, astfel ca balanța de plăți curente să înregistreze un excedent de 0,9 miliarde dolari, iar datoria externă să fie diminuată cu 0,4 miliarde dolari.

R. D. Germană: dezvoltarea intensivă a bazei energetice

PENTRU anul în curs se prevede ca producția de energie primară a R.D.G. să sporească cu 1,2%, prin extragerea a 298 milioane t de lignit și producerea a 111 miliarde kWh energie electrică. În acest scop vor intra în exploatare noile cariere de lignit Kőckern și Scheibe și vor fi reînzestrate și mecanizate complex cele de la Espenhain și Nochten, iar producția de echipament industrial pentru exploatarea cărbunelui în carieră va spori cu 8,7%. Pe această bază va continua acțiunea de trecere a unor centrale la folosirea surselor interne de energie, respectiv pe cărbune. Totodată, va intra în funcțiune un nou grup la centrala nucleroelectrică Jänschwalde și va continua construcția CNE Nord „Bruno Leuschner" și Stendal. Gradul de utilizare a resurselor energetice secundare, considerate ca o importantă rezervă existentă în economia națională, este prevăzut să se ridice la 87%, ceea ce va avea efecte pozitive și pe planul protecției mediului. O experiență urmărită cu interes o constituie și utilizarea prafului de cărbune ca sursă de combustibil la producția de ciment.

Pe de altă parte, prin reducerea consumului specific de energie în diverse ramuri se prevede economisirea în acest an a 17 milioane tone combustibil convențional.

Standarde tehnice comunitare

COMISIA Pieței comune a făcut public un program de măsuri, cu titlu de propunere, vizînd accelerarea procesului de unificare a standardelor tehnice folosite în țările membre ale comunității. În locul practicii actuale, prin care punerea de acord a standardelor se face prin negocieri bilaterale, Comisia C.E.E. intenționează să creeze „un sistem de standarde comune, așanumite de bază, vizînd criterii ce țin de mediul înconjurător, sănătate și interesele consumatorilor". Detaliile tehnice vor rămîne în continuare la dispoziția instituțiilor naționale de standardizare, iar criteriile comunitare urmează să fie obligatorii pentru produsele care circulă între țările din C.E.E. Măsura este considerată, pe de altă parte, drept o cale de eliminare a standardelor ca instrument de protejare a anumitor sectoare industriale dintr-o țară comunitară sau alta.

Îndelung dezbătută ca un aspect esențial al obiectivelor de integrare vest-europeană, problema unificării standardelor a constituit obiectul a 177 directive ale Consiliului ministerial al Pieței comune în ultimii 18 ani. Negocierile prelungite pentru fiecare caz în parte au făcut însă imposibilă aplicarea normelor respective. În iulie anul trecut, țările comunitare au convenit să reducă rolul standardelor naționale în realizarea produselor cu circulație intracomunitară.

După intrarea în vigoare a normelor comune, se așteaptă ca autoritățile naționale în materie să treacă la realizarea de standarde tehnice adaptate, în caz contrar Comisia C.E.E. avînd dreptul să ia măsuri în consecință.

Parcul informatic în Franța

ÎN ULTIMII ANI, dotarea cu echipamente electronice de calcul înregistrează în Franța, conform evaluărilor unor surse de specialitate, ritmuri anuale de ordinul a 20—25% în cazul mini și microcalculatoarelor și 7—16% în cel al calculatoarelor medii și mari. Criteriul orientativ de clasificare îl reprezintă prețul, cuprins între anumite limite convenționale: 50—250 mii franci francezi pentru minicalculatoare, 250—1 600 mii pentru microcalculatoare, 1,6—7 milioane franci pentru cele medii și peste 7 milioane pentru calculatoarele mari.

Structura pe categorii a parcului de calculatoare

	— mii unități —		
	1982 *)	1983 *)	1984 *)
— Mini-calculatoare	77,0	91,1	116,4
— Micro-calculatoare	29,5	37,1	43,7
— Calculatoare medii	2,8	3,0	3,2
— Calculatoare mari	1.3	1,5	1.6

*)La începutul anului.

Însumînd în 1984 (la începutul anului) circa 165 mii calculatoare din cele patru categorii amintite (vezi tabelul alăturat), parcul informatic s-ar ridica la peste 293 mii unități dacă s-ar include și calculatoarele individuale cu performanțe profesionale, cu prețuri între 10 și 50 mii franci francezi.

Centrală electrică subterană

UNA DIN CELE mai mari amenajări hidroenergetice din Marea Britanie o reprezintă centrala construită timp de 7 ani la Dinorwig, în nordul Țării Galilor, între două lacuri naturale situate într-un munte de ardezie, cu o diferență de altitudine între ele de 500 m. În timpul vîrfului de sarcină apa din lacul superior este lăsată să coboare în cel inferior printr-un tunel lung de 3,2 km, pentru a pune în mișcare turbinele. Noaptea, cînd cererea de energie electrică este redusă, apa din lacul inferior este retrimisă, cu ajutorul turbinelor convertite în pompe, în lacul de sus. Centrala se remarcă nu numai prin mărimea puterii sale instalate (1800 MW), care are nevoie doar de 10 secunde pentru a intra în funcțiune, ci și prin volumul mare al excavațiilor pe care le-a presupus (peste 3 milioane t de ardezie), mai ales pentru cele două săli subterane ale turbinelor, fiecare de dimensiunea unui teren de fotbal, excavații realizate fără a afecta prea mult mediul înconjurător.

GLOSAR

„Euroswaps" [I]

ÎN AFARĂ de operațiunile obișnuite de schimb de disponibilități în diverse monede, practicate în mod curent pe pieţele valutare (currency swaps), și-au făcut apariția de mai mult timp tranzacții cu o schemă asemănătoare implicînd însă angajamente pe diferite termene și structuri, cunoscute sub termenul generic de „liability swaps". O componentă într-o continuă creștere și diversificare a acestei din urmă categorii de operațiuni o constituie tranzacțiile de „swap" specifice europieţelor, prin intermediul lor putînd fi schimbate între parteneri condițiile de bază ale împrumuturilor internaționale. Un contract de „swap" între euroemisiuni de obligațiuni privește fie dobînzile, fie moneda de împrumut, fie ambele elemente în același timp. Datorită posibilităților deschise astfel, de a se obține prin parteneri condiții preferabile celor realizabile direct pe o anumită piață, s-a ajuns treptat ca din trei emisiuni de euroobligațiuni două să fie bazate pe un „swap" de dobînzi, de valută sau combinat.

Un **„swap" de dobînzi** constă în fapt în transformarea unui împrumut sub formă de titluri cu dobîndă fixă într-unul cu dobîndă variabilă și invers, potrivit interesului fiecărui partener la operațiune. Pentru exemplificare se poate presupune că o societate industrială beneficiază de un credit bancar cu dobîndă variabilă, al cărei nivel este stabilit prin adăugarea unei marje de 0,5% peste „Libor" la 6 luni, însă urmărește din motive determinate să convertească acest angajament al său într-o datorie cu o dobîndă fixă pe termen de 5 ani. În același timp este posibil ca o bancă, aflată în căutare de capital disponibil cu dobînzi variabile în vederea reîmprumutării către clientelă, să prefere o mobilizare a fondurilor pe europieţe, pe termen de 5 ani, decît să le obțină prin depozite interbancare pe termen scurt. Rezolvarea o va aduce un contract de „swap", prin care cei doi parteneri își vor oferi reciproc condițiile urmărite grație intrării pe piața euroobligațiunilor. Banca va lansa o emisiune de euroobligațiuni la valoarea convenită a tranzacției, cu dobîndă fixă, pe termen de 5 ani. În baza aranjamentului încheiat, societatea industrială se angajează să verse băncii o sumă anuală fixă pentru a da posibilitatea acesteia să onoreze cuponul împrumutului lansat sub formă de euroobligațiuni, iar în schimb banca își ia obligația să pună la dispoziția societății industriale o sumă calculată prin adăugarea marjei la „Libor" pe 6 luni, astfel încît aceasta să-și poată, la rîndul său, achita dobînzile variabile aferente creditului bancar obținut inițial.

De aici poate rezulta un avantaj pentru fiecare dacă, spre exemplu, societatea industrială ar trebui în mod normal să ofere un cupon de 14% pentru o asemenea emisiune, în timp ce banca, față de standingul ei, o realizează cu un cupon de 12,5%. După aplicarea unei marje de 1% peste costul obținut de bancă, deci în total 13,5% pe an, societatea industrială rămîne cu o economie de 0,5% anual față de cît trebuia normal să suporte, pe cînd banca poate din acest venit efectiv realizat de la partener să acopere marja la creditul bancar primit de societate, rezultînd pentru ea un cost numai la nivelul „Libor", deci economia marjei ce trebuia să o ofere altminteri la depozitele interbancare atrase direct. Avantajul urmărit de participanții la „euroswap" nu este deci numai obținerea unor structuri diferite de dobînzi, ci și suportarea unor costuri mai reduse.

Radu NEGREA

Progres tehnic

Diana Lungu, Brașov — Teza „progresului tehnic devorator global de locuri de muncă" și generator de șomaj de masă, invocată periodic încă de pe vremea împăratului roman Diocleţian, s-a dovedit a avea o mare vitalitate, deși a fost sistematic infirmată de realitate. Pornind tocmai de la analiza acestei realități, teza respectivă a fost magistral combătută între alții de Alfred Sauvy în lucrarea sa „Mitologia timpului nostru", apărută în 1965.

Între cei care s-au angajat în combaterea „mitului" respectiv în condițiile noii revoluții microelectronice se numără și Wassily Leontief, laureat al Premiului Nobel pentru economie. El a coordonat o echipă de cercetători în elaborarea unui raport al Institutului de analiză economică pe care îl conduce, în cadrul Universității din New York, privind impactul automatizării asupra utilizării forței de muncă din 1963 pînă la sfîrșitul acestui secol. Studiul amintit ajunge la concluzia că mutațiile tehnologice susceptibile să se producă pînă în anul 2000 vor mări pe ansamblu cererea de forță de muncă, așa cum s-a întîmplat de altfel și în cursul revoluțiilor tehnologice anterioare. Dacă totuși șomajul va rămîne ridicat, acest lucru nu va fi imputabil noilor tehnologii, se subliniază în studiu. El previne totodată asupra faptului că introducerea noilor tehnologii va atrage schimbări considerabile în structura globală a populației ocupate și că nu este deloc sigur că forța de muncă se va putea adapta suficient de rapid acestor schimbări. Autorii semnalează că cei mai puternic afectați de automatizare vor fi nu lucrătorii din producție, ci funcționarii de birou, a căror pondere în populația ocupată a S.U.A., de exemplu, se va reduce de la 17,8% la 11,4% în anul 2000. În schimb, proporția lucrătorilor agricoli ar putea să crească.

Turism

Mariana Boaru, Timișoara — Tradiționala „Bursă internațională a turismului" din Berlinul occidental, ajunsă la cea de a XIX-a ediție, a reunit în luna martie a.c. 2 200 firme și agenții de turism expozante, din 129 de țări, pe o suprafață totală de expunere de 36 600 mp. Acest veritabil salon mondial al turismului a atras totodată circa 16 000 experți din cele mai diverse colțuri ale lumii.

Discuțiile care au avut loc cu acest prilej au relevat că expansiunea turismului international beneficiază de condiții favorabile în acest an, mai ales pe continentul european. În context s-a relevat că reprecierea dolarului american va atrage în Europa, în anul curent, cu 15% mai mulți turiști americani decît în anul precedent, făcînd în schimb prohibitive călătoriile europenilor în alte zone ale lumii.

Salonul a mai consemnat apelul lansat de experți oamenilor politici de a acționa cu ocazia următoarei runde de negocieri multilaterale în cadrul GATT în vederea liberalizării schimburilor de servicii, în particular în sectorul turistic. Ei și-au exprimat opinia că măsurile cu caracter protecționist adoptate de o serie de țări în domeniul turismului în ultima vreme, chiar dacă pe termen scurt majorează încasările de devize, au pe termen lung un efect de bumerang, antrenînd un recul sensibil al turismului în țările în cauză.

Salonul a relevat totodată marele potențial turistic care așteaptă încă a fi valorificat în țările în curs de dezvoltare.

Tunel

Florea Paceană, Ploiești — Proiectul construirii unui tunel pe sub Canalul Mînecii este vechi de circa 180 de ani, în două rînduri — în 1882 și în 1974 — începînd chiar excavațiile în vederea construirii lui. Totuși nici pînă astăzi nu a fost luată o decizie definitivă în această privință, deși argumentele în favoarea lui devin tot mai puternice. Astfel, Marea Britanie realizează acum jumătate din exportul său în Piața comună, deci pe continent. Traficul de mărfuri peste Canalul Mînecii, estimat în prezent la circa 14 milioane tone pe an, va spori cu 50% pînă la sfîrșitul secolului, iar cel de pasageri cu 30% (după ce a crescut de la 5,5 milioane persoane în 1962 la peste 20 milioane). În plus, trecerea la realizarea proiectului ar antrena ocuparea a 100 000 de șomeri în zonele de coastă ale celor două țări.

Principala problemă rămasă de rezolvat este cea a finanțării, care cel puțin de partea britanică se dorește de către guvern a fi asigurată din surse particulare. Din punct de vedere tehnic, soluția construirii unui pod peste Canalul Mînecii pare definitiv abandonată, fiind vorba de una din cele mai circulate strîmtori ale lumii. Soluția construirii unei legături feroviare simple pare de asemenea abandonată din rațiuni financiare, costul ei nefiind cu mult mai redus decît al uneia duble. O soluție care a stîrnit un larg interes atît în Anglia cît și în Franța este o combinație de poduri (la ambele capete) cu tunel (în secțiunea centrală, cea mai frecventată de nave). Costul unei asemenea formule reunind calea ferată și șoseaua s-ar ridica la 4,4 miliarde lire sterline, comparativ cu 2 miliarde în cazul tunelului feroviar.

Cursa înarmărilor

Aldea Alior, Bistrița — Exportul de arme spre țările lumii a treia a crescut necontenit pînă în 1982, după care, potrivit mai multor surse, inclusiv Institutului internațional de cercetări asupra păcii de la Stockholm (SIPRI), a scăzut la aproape jumătate în 1983. Această scădere pronunțată este pusă în legătură cu încetinirea generală a ritmurilor creșterii economice în ultimii ani și mai ales cu criza datoriei externe a numeroase țări în curs de dezvoltare, care s-au văzut lipsite de mijloacele financiare necesare continuării achizițiilor de arme în ritmul din perioada 1974—1982. Deși se constată o anumită înviorare a exporturilor de arme spre țările lumii a treia, puțini experți se așteaptă în actuala conjunctură la o revenire la ritmul menționat.

Reculul vînzărilor de arme a fost însoțit de o restructurare a acestora în favoarea unor materiale militare mai puțin sofisticate și prin urmare mai ieftine, adaptate naturii conflictelor, de ordin regional sau intern, și duratei lor prelungite. Această evoluție a permis lărgirea sferei exportatorilor cu o serie de producători „de rangul doi", cărora li s-au adăugat intermediarii specializați în vînzări „la negru" în diferite zone de încordare de pe glob (America Centrală, Liban, zona Golfului etc.).

Ca urmare, dacă în perioada 1972—1983 patru cincimi din totalul exporturilor de arme spre „lumea a treia" erau realizate de șase țări dezvoltate, în prezent ponderea lor a scăzut sub 70%.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 19 aprilie 1985

— Creșterea venitului național — baza progresului economico-social al patriei **(Gheorghe Bistriceanu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În lumina orientărilor stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

● Ritmicitate în realizarea producției fizice **(Alex. Moșuleț)** 3

● Reducerea accentuată a consumurilor materiale **(Mircea Romaniță)** 4

● Pîrghii de sporire a beneficiilor la 1 000 lei fonduri fixe **(Dumitru Rusu, Gabriel Becheru)** 6

— Căi de creștere a flexibilității industriei construcțiilor de mașini **(Olga Mihăescu)** 8

— Calitate și economie. Conceptul modern de calitate **(Ion Crișan)** 10

— Baza tehnico-materială, factor esențial în dezvoltarea și modernizarea agriculturii **(Bujor Mănescu, Vidu Bidilean)** 11

— Realizări și perspective în asigurarea populației cu bunuri de consum și servicii **(Virgil Dincă)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cerințe ale extinderii sistemelor de prelucrare automată a datelor **(Dumitru Vrînceanu)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Participarea activă a României la înfrîngerea fascismului **(Mircea Mușat)** 18

— Direcții prioritare de modernizare a conducerii microeconomice în perioada actuală **(O. Nicolescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. J. M. Keynes și teorii burgheze despre comerțul internațional (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Productivitatea muncii **(Constantin Enache)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cooperarea tripartită — formă modernă de participare la diviziunea internațională a muncii (II) **(Costea Munteanu)** 26

— Tendințe ● conjuncturi 28

— R.S. Cehoslovacă. Direcții de perfecționare a sistemului de conducere planificată a economiei **(Bogdan Pădure)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The growth of the national income — the basis of the economic and social progress of our homeland **(Gheorghe Bistriceanu)** 1

— Rhythmicity in carrying out the physical production **(Alex. Moșuleț)** 3

— Deep cut of material consumptions **(Mircea Romaniță)** 4

— Levers to increase the net benefit for 1000 lei fixed assets **(Dumitru Rusu, Gabriel Becheru)** 6

— Ways to increase the flexibility of the machine building industry **(Olga Mihăescu)** 8

— Quality and savings. The modern concept of quality **(Ion Crișan)** 10

— The techno-material base — an essential factor for the development and modernization of agriculture **(Bujor Mănescu, Vidu Bidilean)** 11

— Achievements and prospects in ensuring people with consumer goods and services **(Virgil Dincă)** 13

— Requirements for extending the data processing systems **(Dumitru Vrînceanu)** 16

— Romania's active participation to the defeat of fascism **(Mircea Mușat)** 18

— Priority directions to modernize the microeconomic management **(O. Nicolescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. J.M. Keynes and bourgeois theories on the international trade (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— The trilateral cooperation — a modern form of participation to the international labour division (II) **(Costea Munteanu)** 26

— Czechoslovakia. Directions to improve the planned management system of the economy **(Bogdan Pădure)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рост национального дохода — основа социально-экономического прогресса родины **(Георге Бистричану)** 1

— Ритмичность в выполнении плана физической продукции **(Алекс. Мошулец)** 3

— Усиленное снижение материальных затрат **(Мирча Романицэ)** .. 4

— Рычаги увеличения прибыли на 1000 лей основных фондов **(Думитру Русу, Габриэл Бекеру)** 6

— Пути повышения эластичности машиностроительной промышленности **(Олгъа Михэеску)** 8

— Качество и экономия. Современное понятие качества **(Ион Кришан)** 10

— Материально — техническая база — важный фактор развития и модернизации сельского хозяйства **(Бужор Мэнеску, Виду Бидилян)** 11

— Достижения и перспективы в обеспечении населения потребительскими товарами и услугами **(Вирджил Динкэ)** 13

— Требования расширения системы автоматической обработки данных **(Думитру Врынчану)** 16

— Активное участие Румынии в победе над фашизмом **(Мирча Мушат)** 18

— Первоочередные направления модернизации управления на микроэкономическом уровне **(О. Николеску)** 20

— Школы — течения — экономисты. Дж.М. Кейнс и буржуазные теории международной торговли (I) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22

— Трехстороннее кооперирование — современная форма участия в международном разделении труда (II) **(Костя Мунтяну)** 26

— ЧССР. Направления совершенствования системы планового управления экономикой **(Богдан Пэдуре)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

PENTRU ORICE OCAZIE, MODERNĂ, FRUMOASĂ, ELEGANTĂ, PRACTICĂ — ÎMBRĂCĂMINTEA DIN ȚESĂTURI DE IN ȘI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME :

- bluze, fuste, rochii, costume, sacouri, articole de plajă și confecții artizanale ;

- țesătura de in în vestimentația dv. are un tușeu plăcut și îi conferă acesteia un plus de confort fiind ușoară și răcoroasă în sezonul cald.

CU O VARIATĂ PALETĂ COLORISTICĂ, BENEFICIIND DE TRATAMENTE SPECIALE — NEȘIFONABILIZARE — GAMA SORTIMENTALĂ A ȚESĂTURILOR TIP IN, VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE ÎN TOATE MAGAZINELE SPECIALIZATE ALE COMERȚULUI DE STAT.

ADAM

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Cerințele tot mai largi pentru produsele cosmetice realizate de Întreprinderea „Miraj" reprezintă garanția calității lor superioare.

În imagine : trusa „Adam" pentru masajul picioarelor.

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „Miraj" București.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Numărul 17 ● Vineri 26 aprilie 1985

DIMENSIUNI ALE CREŞTERII VENITULUI NAŢIONAL

DINAMICA VENITULUI NAŢIONAL
-în procente-

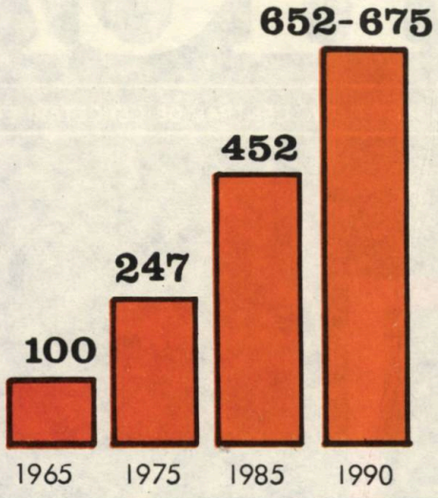

DEVANSAREA RITMULUI MEDIU ANUAL DE CREŞTERE A PRODUSULUI SOCIAL DE CĂTRE CEL AL VENITULUI NAŢIONAL
-în procente-

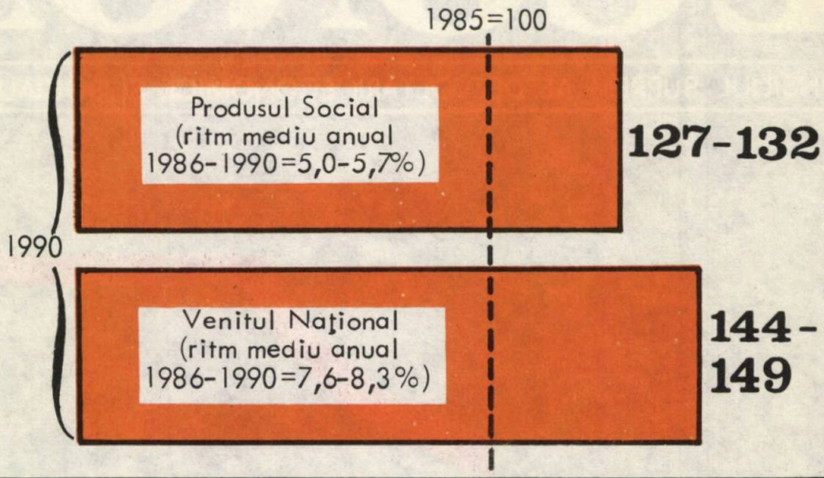

CREŞTEREA VENITULUI NAŢIONAL PE LOCUITOR
-mii lei anual-

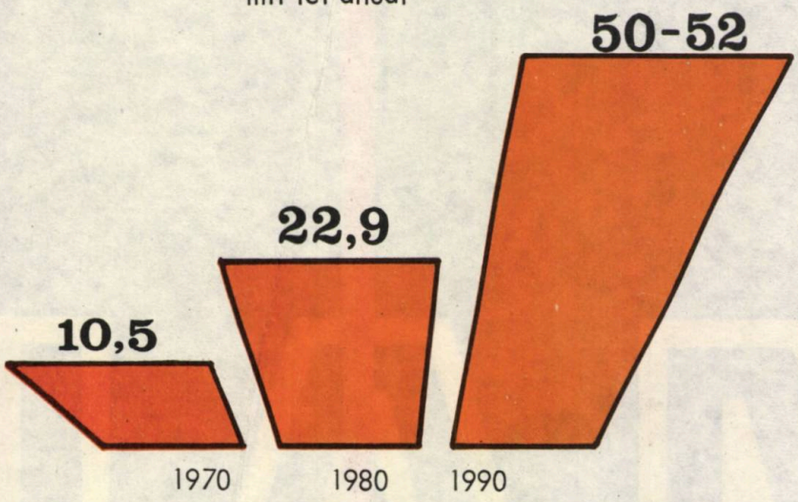

SPORIREA VOLUMULUI VÎNZĂRILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERŢUL SOCIALIST
-miliarde lei-

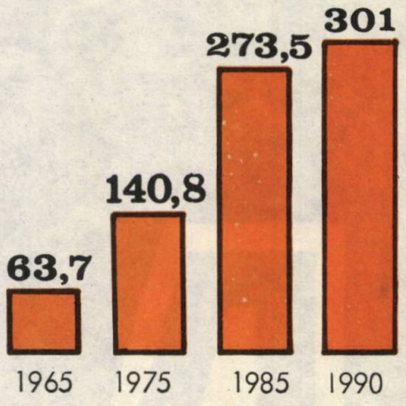

CREŞTEREA VOLUMULUI PRESTĂRILOR DE SERVICII PENTRU POPULAŢIE
-miliarde lei-

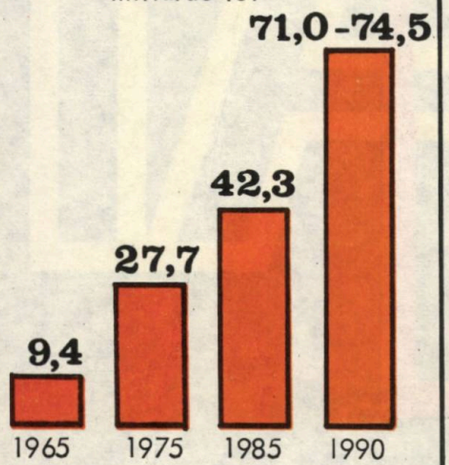

SPORIREA RETRIBUŢIEI MEDII NOMINALE A PERSONALULUI MUNCITOR
-lei lunar-

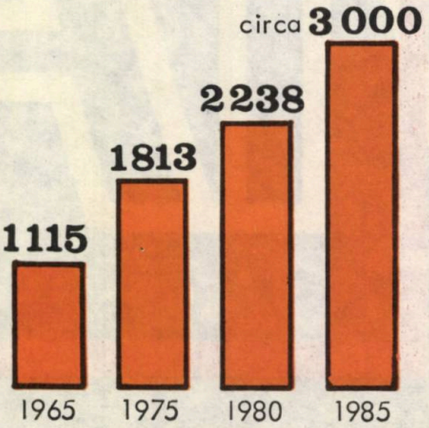

CREŞTEREA CHELTUIELILOR SOCIAL-CULTURALE FINANŢATE DE LA BUGETUL DE STAT, PE O FAMILIE
-lei-

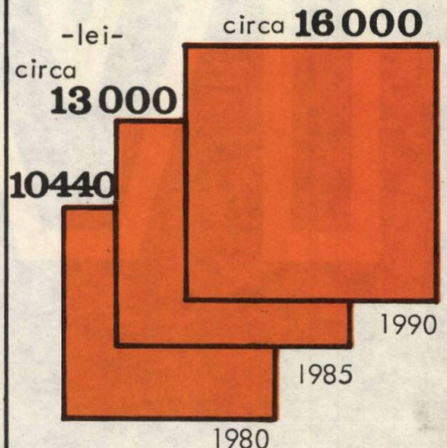

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Efectele fluctuațiilor valutare asupra rezultatelor financiare ale întreprinderilor cu activitate de comerț exterior

Trecerea din 1973 la flotarea generalizată a cursurilor valutare a impus deținătorilor de active și pasive exprimate în monede străine o reorganizare a modului de înregistrare contabilă a acestora date fiind efectele pe care le are modificarea cursurilor asupra beneficiilor întreprinderilor.

Un exemplu deosebit de interesant de tratare a problemei îl oferă reglementările adoptate de Consiliul Național al Contabilității în Franța.

Anterior adoptării acestor reglementări, Planul Contabil din 1957 prevedea soluții diferite pentru operațiunile pe termen lung (datorii și creanțe cu o scadență mai mare de un an) față de cele pe termen scurt, astfel :

— operațiunile pe termen lung erau menținute în bilanțul contabil la valoarea lor istorică, adică activele și pasivele în valute străine erau contabilizate în franci la cursul de schimb existent la data înregistrării și menținute în acest fel pînă la data scadenței, în timp ce operațiunile pe termen scurt erau reevaluate și actualizate la cursul cunoscut la data închiderii bilanțului ;

— afectarea rezultatelor financiare cu diferențele înregistrate între valorile înscrise și cele actualizate, survenite în urma eventualelor modificări ale cursurilor de schimb, se făcea, de asemenea, diferențiat pentru cele două categorii de operațiuni, pe termen lung și pe termen scurt. Astfel, pentru operațiunile pe termen lung, în baza principiului prudenței, în momentul în care modificarea de curs conducea la apariția unei pierderi potențiale, se constituia, prin afectarea rezultatelor, o rezervă pentru deprecierea elementelor de activ și acoperirea pierderilor din modificarea cursului de schimb pentru elementele de pasiv. Beneficiile potențiale, nu se luau în considerare și, ca atare, nu se înregistrau, motivat de faptul că aceasta ar putea duce la o supraevaluare a bilanțului, incertă avînd în vedere posibilele modificări inverse ale cursurilor de schimb la data scadenței operațiunilor, precum și posibilitatea repartizării unor beneficii și dividende fictive.

În ceea ce privește operațiunile pe termen scurt, diferențele rezultate ca urmare a reevaluărilor la data închiderii conturilor, atît cele pozitive cît și cele negative, erau înregistrate imediat într-un cont de „Diferențe din cursul de schimb" afectînd rezultatele.

Reținem prin urmare următoarele principii în baza cărora era soluționată problema pe care o tratăm :

— **Principiul nominalismului** conform căruia era respectată valoarea nominală a monedei, fără a se lua în considerare eventualele modificări ale puterii sale externe de cumpărare. În baza acestui principiu contabilitatea a reținut înregistrarea activelor și pasivelor la valoarea istorică și la cursul istoric ca metodă a evaluării bilanțului, făcînd excepție reevaluarea la prețul zilei a stocurilor.

— **Principiul prudenței** care impune ca niciodată să nu se prezinte o situație supraevaluată. Prin urmare, în rezultate nu pot fi înregistrate decît profiturile devenite certe. De aceea, beneficiile nu se contabilizează decît în momentul în care sînt efectiv realizate, cele potențiale nefiind luate în considerare. În același timp, o pierdere trebuie să fie trecută pe rezultate de îndată ce devine probabilă, ceea ce conduce la constituirea unor rezerve corespunzătoare și necesare acoperirii pierderilor latente.

La timpul respectiv, acestui sistem de contabilizare a activelor și pasivelor exprimate în valute străine i s-au adus o serie de critici, legate în special de modul în care erau afectate rezultatele financiare. Astfel, dacă o întreprindere angajează un credit pe o perioadă de cîțiva ani, este inechitabil ca un singur an să suporte integral pierderea rezultată în urma modificării cursului de schimb, deoarece practic toți anii pînă la scadență beneficiază de creditul respectiv. Pe de altă parte nu este normal ca o întreprindere care înregistrează atît o datorie cît și o creanță, exprimate în aceeași valută străină, contabilizate la același curs de schimb istoric și cu scadențe relativ apropiate, să înregistreze pe rezultate numai pierderea potențială, indiferent care ar fi sensul fluctuării cursului, cînd este evident că pierderile și beneficiile potențiale se anulează reciproc. La fel, dacă o întreprindere contracta un împrumut în mai multe devize, pentru a limita riscul de schimb, ea era obligată să rețină doar pierderile latente în cursul exercițiului respectiv, cînd de fapt pierderile și beneficiile latente se compensau unele cu altele.

În urma analizei modului în care diferitele societăți și-au adaptat contabilitatea la noile condiții impuse de sistemul flotării generalizate a cursurilor de schimb, Consiliul Național al Contabilității din Franța a hotărît adoptarea unor reglementări unitare care să țină seama atît de necesitatea ca datele contabile să ofere o informație reală a situației bilanțiere existente la un moment dat, cît și de problemele de ordin fiscal.

Noua metodă prevede convertirea tuturor activelor și pasivelor exprimate în valute străine la ultimul curs de schimb înregistrat la data închiderii bilanțului și contabilizarea lor în franci la valoarea actuală.

Supliment la
nr. 17 1985
Revista ECONOMICA

Diferitele rezultate ca urmare a acestei reevaluări, fie ele pozitive sau negative nu sînt compensate ci se înscriu în două conturi distincte „de aşteptare" :

— totalitatea pierderilor latente (ca urmare a creşterii unor elemente de pasiv sau diminuării unor elemente de activ) sînt acumulate într-un cont de activ „Diferenţe din convertire — Activ" prin creditul conturilor de datorie sau creanţă respective ;

— totalitatea beneficiilor latente (rezultate în urma diminuării unor elemente de pasiv sau a creşterii unor elemente de activ) sînt trecute într-un cont de pasiv „Diferenţe din convertire — Pasiv" prin debitul conturilor de creanţă sau datorie respective.

În ceea ce priveşte afectarea rezultatelor financiare cu diferenţele constatate la închiderea bilanţului, anterior adoptării noilor reglementări au fost luate în considerare două soluţii :

a) O primă variantă care menţinea în actualitate principiul prudenţei, propunea un tratament asimetric al diferenţelor din convertire, nepermiţînd să se înregistreze în rezultate profiturile nerealizate, deci beneficiile latente.

b) O a doua variantă, care elimina principiul prudenţei, preconiza luarea în considerare imediată a tuturor diferenţelor din modificarea cursurilor de schimb şi înregistrarea lor pe rezultate, bilanţul aliniindu-se integral la ultimul curs constatat la data închiderii.

Cele două sisteme propuse erau deci, din punct de vedere principial, substanţial diferite, problema concentrîndu-se la a decide dacă profiturile latente trebuie sau nu să fie luate în considerare la stabilirea rezultatelor, ceea ce echivala în ultimă instanţă cu punerea în discuţie a principiului prudenţei, pe care disciplina contabilă de altfel l-a reţinut în mod tradiţional.

Principalele observaţii critice care au fost aduse celei de-a doua variante au fost următoarele :

— înregistrarea profiturilor latente în contul de beneficii ar genera apariţia unor variaţii bruşte ale rezultatelor, ţinînd cont de modificările frecvente în ambele sensuri ale cursurilor de schimb. Totalitatea pierderilor sau beneficiilor fiind contabilizată în rezultate la finele fiecărui exerciţiu, nu ar fi condus la diminuarea cu nimic a incidenţei modificărilor de paritate, conducînd la realizarea unor rezultate fluctuante şi imprevizibile ;

— acest sistem ar fi putut avea ca efect distribuirea unor dividende nereale dacă, spre exemplu, cursul de schimb la data închiderii bilanţului ar fi fost favorabil, el fiind pe termen lung în realitate sistematic defavorabil;

— eludarea principiului prudenţei în tratamentul contabil al activelor şi pasivelor exprimate în valute străine riscă să se extindă şi la elemente ale bilanţului.

Reglementările adoptate au reţinut în final prima variantă expusă mai sus. Prin urmare, cîştigurile latente sînt înscrise integral în pasivul bilanţului într-un cont de diferenţe favorabile din modificarea cursului de schimb, fără să aibă nici o incidenţă asupra rezultatelor, respectîndu-se astfel principiul prudenţei.

Pe de altă parte, totalitatea pierderilor latente sînt consemnate într-un cont de diferenţe nefavorabile din modificarea cursului de schimb, fiind acoperite totodată prin crearea unor rezerve pentru riscul de schimb care reduc rezultatele financiare.

Acest mod de tratare a influenţei modificărilor de paritate monetară asupra structurii bilanţurilor întreprinderilor şi a rezultatelor lor financiare prezintă o serie de avantaje dintre care dorim să punctăm doar cîteva :

— o stabilitate mai mare în timp a dinamicii beneficiilor realizate la finele exerciţiilor bilanţiere şi, de aici, o certitudine mai mare asupra gradului de eficienţă înregistrat de firma respectivă ;

— beneficiile impuse impozitării sînt mai mici decît cele care ar fi impozate dacă influenţele din modificarea cursurilor de schimb nu s-ar înregistra deloc pe rezultate sau dacă s-ar permite compensarea pierderilor latente cu beneficiile latente, iar cu soldul lor s-ar influenţa contul de rezultate ;

— constituirea rezervelor pentru acoperirea riscurilor de schimb duce la crearea unei surse proprii de finanţare care, deşi fluctuează de la o perioadă la alta, are totuşi un caracter de permanenţă (constituie deci un pasiv stabil);

— existenţa acestei surse în pasivul bilanţului întreprinderii creşte bonitatea sa comercială, lichiditatea şi solvabilitatea sa, permiţînd un acces sporit la credite bancare.

În scopul creării unei imagini cît mai fidele a patrimoniului exprimat prin bilanţ, a situaţiei financiare şi a rezultatelor întreprinderii, într-o serie de situaţii particulare se admit excepţii de la normele unitare prezentate, excepţii care sînt practic o adaptare a regulilor de mai sus la situaţia reală a întreprinderilor.

Dintre acestea redăm cîteva :

a) În situaţia în care întreprinderea este posesoarea unui contract în devize care cuprinde clauza acoperirii riscului de schimb ea nu va constitui rezerve pentru acoperirea acestuia pînă la nivelul sumei acoperite.

b) De asemenea, nu se constituie rezerve pentru acoperirea riscului de schimb atunci cînd se contractează un împrumut în devize care este afectat achiziţionării unor valori imobiliare în aceeaşi valută şi iată de ce : Să luăm spre exemplu cazul unui împrumut în lire sterline asupra căruia se constată la închiderea bilanţului o pierdere latentă, care este însă destinat :

— achiziţionării unei valori imobiliare situate în Anglia, adică în ţara a cărei unitate monetară corespunde celei în care s-a angajat împrumutul ;

— achiziţionării titlurilor unei societăţi ale cărei active se situează în Anglia.

În principiu nu se constituie rezerve globale pentru pierderile latente legate de aceste împrumuturi deoarece pierderea de valoare a monedei franceze faţă de cea engleză (pierdere de schimb asupra împrumutului), este compensată de creşterea contravalorii în franci a valorilor imobiliare situate în Anglia (cîştig de schimb asupra imobilizărilor).

În consecinţă, închiderea pe rezultate a diferenţelor constatate în „contul de diferenţe nefavorabile din modificarea cursului de schimb" se face, ca regulă generală, eşalonat şi numai pentru sume care reprezintă o cotă parte din pierderea efectivă latentă totală. În ceea ce priveşte tehnica de eşalonare, nu există o metodă uniformă, aceasta putîndu-se efectua sub forma amortismentului linear, a cotei părţi din sumele de rambursat etc. Singura prevedere existentă este ca eşalonarea să se încadreze în durata care este cea mai scurtă dintre perioada de rambursare a împrumutului şi perioada de amortizare a activului respectiv.

Dacă activul în cauză este cedat înainte de expirarea scadenţei împrumutului, excepţia de la regula generală nu mai are substanţă, iar soldul contului de diferenţe nefavorabile din modificarea de curs, analitic împrumutul respectiv, trebuie virat integral în contul de pierderi.

c) Pentru anumite datorii şi creanţe ale căror termene de înregistrare şi scadenţe sînt destul de apropiate, riscurile de pierdere din modificarea cursurilor de schimb se pot compensa cu beneficiile latente rezultate din alte operaţiuni. De aici rezultă că nivelul rezervei anuale pentru acoperirea pierderilor din cursul de schimb se poate limita numai la excedentul pierderilor latente asupra cîştigurilor latente.

Acest mod de calcul este semnificativ în primul rînd pentru întreprinderile foarte deschise spre exterior care înregistrează numeroase poziţii de schimb atît favorabile la o serie de monede cît şi defavorabile la altele, pentru întreprinderile care practică acoperirea riscurilor de schimb prin contractarea de împrumuturi exprimate în valute diferite (tehnica coşului valutar pentru acoperirea riscurilor) precum şi pentru cele care practică activ operaţiuni de hedging.

e) În fine, o ultimă excepţie pe care o prezentăm este posibilitatea de a se eşalona diferenţele nefavorabile din modificarea cursurilor de schimb pe toată durata operaţiunii ori de cîte ori întreprinderea poate să justifice bine fundamentat necesitatea acestei eşalonări. Astfel, a fost nuanţată regula generală de a se crea rezerve pentru acoperirea pierderilor latente, ţinînd cont în special de imposibilitatea previzionării evoluţiei cursurilor valutare. În

ceea ce privește metoda de eșalonare (amortizare lineară, progresivă, degresivă) întreprinderile pot să și-o aleagă singure fără să aibă însă dreptul de a o modifica în cursul unui exercițiu financiar. Modificarea după dorință a modului de eșalonare a pierderilor latente ar conduce la posibile denaturări ale rezultatelor financiare în funcție de interesele de moment ale întreprinderilor, fără ca esența economică a operațiunii să se schimbe.

Într-un număr viitor urmează să prezentăm un exemplu concret al modului în care se desfășoară înregistrările contabile legate de evidențierea datoriilor și creanțelor exprimate în valute străine și a felului în care acestea afectează rezultatele financiare.

Emanuel ODOBESCU
B.A.I.A.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Orientări pe piața mondială a automobilelor

Evoluția de ansamblu a crizei economice mondiale și-a pus amprenta și asupra dinamicii fluxurilor comerciale internaționale din prima jumătate a deceniului în curs. După o creștere moderată în 1980 (4%), stagnare relativă în 1981 (0,2%), scădere absolută în 1982 (—2,7%), și ușoară reluare a creșterii în 1983 (2%), în comerțul internațional s-a înregistrat în finalul anului trecut o intensificare a schimburilor, în special a celor dintre țările O.C.D.E., ca urmare a redresării din economia capitalistă. Totuși, chiar cele mai optimiste prognoze pentru perioada următoare, având la bază ipoteza ieșirii treptate din această criză structurală, nu admit posibilitatea revenirii la ritmurile înalte de creștere dinaintea primei explozii a prețului petrolului din anii 1973—1974. Redresarea menționată nu s-a propagat și la nivelul țărilor în curs de dezvoltare, caracteristicile sale (persistența unor diferențieri sensibile de la țară la țară ; menținerea la un nivel ridicat a ratei reale a dobînzii în ciuda tendinței de scădere a inflației ; existența unor deficite bugetare ridicate în majoritatea țărilor occidentale, mai ales în S.U.A., țară aflată în fruntea redresării ; creșterea puternică a cursului dolarului avînd ca efect negativ majorarea datoriei externe contractate în moneda americană ș.a.), evidențiind fragilitatea și incapacitatea acesteia de a determina o relansare durabilă în întreaga economie mondială.

Rezultat al imposibilității țărilor capitaliste dezvoltate de a face față pînă la ora actuală recesiunii mondiale și situației financiare în general precare a țărilor în curs de dezvoltare, revirimentul protecționismului, cu larga sa paletă de măsuri, a avut ca efect restrîngerea fluxurilor comerciale internaționale. Or, industria automobilelor operează cu maximă eficiență numai în contextul unui comerț internațional neîngrădit. În acest context considerăm că nu este lipsit de interes a analiza modul de adaptare a structurii industriei de profil la tendințele pe termen lung ale pieței mondiale.

Ca urmare a practicilor protecționiste, piața mondială a automobilelor a fost serios afectată de diverse forme de restricții. Fenomenul a apărut mai întîi în țările în care prin restricțiile la import s-a urmărit dezvoltarea unei industrii naționale. Dezvoltarea vertiginoasă a exportului Japoniei a declanșat în continuare un reflex protecționist în țările dezvoltate care aveau deja o asemenea industrie și care se confruntau tot mai puternic cu problemele desfacerii, de unde și necesitatea menținerii unei asemenea industrii strategice. Restricții regulatoare, voluntare sau de facto asupra importului sau exportului au apărut în multe alte țări, atît în țările dezvoltate cît și în țările în curs de dezvoltare, răspîndindu-se conceptul de „conținut local", care presupune că un fabricant care produce în altă țară trebuie să angajeze un anumit procent de forță de muncă locală, componente etc., din țara gazdă. Elocventă în acest sens este legislația americană care prevede ca pentru fiecare 100 mii buc. automobile vîndute pe piața S.U.A., orice companie trebuie să dovedească că 10% din piesele componente sînt de fabricație americană, iar pînă în 1986 se va impune ca proporția să crească, pentru producătorii care vor vinde peste 900 mii buc., la 90%.

Pentru a ne face o imagine completă în privința pieței mondiale a automobilelor, trebuie să avem în vedere atît vînzările de automobile cît și cele de subansamble și piese de schimb. Un raport al O.C.D.E. din 1983 estima piața în discuție la aproximativ 250 miliarde U.S. $ (luînd în calcul un preț mediu de 9 000 $/buc), ceea ce echivalează cu P.N.B.-ul unei țări cum este Canada. Caracteristicile vînzărilor din prima parte a actualului deceniu este declinul, care nu s-a limitat doar la Europa Occidentală și America de Nord, ci și la țări ca Brazilia și Mexic, considerate țări cu o creștere continuă a pieței. De remarcat că mari corporații au recurs la închiderea de fabrici. Este vorba de firme ca British Leyland, General Motors și Ford. Producția occidentală de automobile este concentrată în mîinile unui număr relativ redus de producători din S.U.A., Japonia (cîte cca. 23% fiecare) și șase țări ale Pieței Comune (cca. 33%). În S.U.A. General Motors (Chevrolet, Opel, Vauxhall, Buick, Cadillac, Oldsmobile, Pontiac) și Ford (Ford, Lincoln, Mercury), controlează 84% din producție, iar în Japonia, 59% din producție revine altor două mari firme ca Toyota și Nissan. Alte firme cu pondere importantă sînt : Volkswagen, Audi, Renault, Peugeot-Citroën-Talbot, Fiat, Chrysler, Honda, Mazda.

Relațiile comerciale de pe piața mondială a automobilelor au fost profund afectate în anul 1981 datorită, în principal, micșorării cererii în S.U.A. și în Piața Comună și modificării atitudinii consumatorilor. S.U.A. și Canada au ajuns astfel să experimenteze creșterea importurilor de automobile de mic litraj cu un consum de carburant redus. În S.U.A. s-a considerat că principalii exportatori, producătorii japonezi, vor limita voluntar exporturile pe piața nord-americană, dînd posibilitate industriei locale să se restructureze în bune condiții și cît mai repede posibil. De asemenea, în mai multe țări vest-europene (Anglia, Franța, Italia, Belgia), au fost limitate importurile de automobile japoneze, uneori pe o bază voluntară.

În anul amintit, în timp ce S.U.A. a fost un importator net (30% din importul mondial), Piața Comună și Japonia au fost net exportatori, în Japonia mergînd la export chiar mai mult de jumătate din producția de automobile (30,7% din exportul mondial). În anul curent, potrivit estimărilor firmei Ford, Japonia va avea un disponibil de export de cca. 5,5 mil. buc. față de 3,1 mil. buc. exportate cu 5 ani în urmă. Tot în anul 1981, alți mari exportatori au fost R.F.G. (22,8%), Franța (9,2%), Belgia (7%), Canada (7,6%), S.U.A. (6,7%). La import, circa 30% din totalul mondial a revenit Pieței Comune, jumătate din acest procent fiind reprezentat de importuri intracomunitare (de fapt, în anul următor, țările C.E.E. au importat mai mult decît au exportat). Se apreciază că S.U.A. și țările vest-europene vor continua să dețină prioritatea în actualul deceniu, în pofida scăderii ponderii lor în totalul importurilor mondiale ; în anul curent, importul de automobile al acestor țări se va cifra, potrivit estimărilor aceleiași firme Ford, la 4,4 mil. buc. (2,5 mil., respectiv 1,9 mil.).

În ceea ce privește exporturile de subansamble, acestea au fost estimate în 1980 la aproximativ 31,6 miliarde U.S. $, principalii exportatori fiind : Piața Comună (54%), S.U.A. (25%), Canada (9%) și Japonia (7%). Dacă amintim că în același an, comerțul internațional cu vehicule rutiere reprezenta 15,5% din totalul comerțului mondial cu produse manufacturate, fără a include comerțul cu subansamble și anvelope, importanța pieței mondiale analizate este semnificativă.

Este interesant a semnala totodată faptul că în 1981, din totalul de 28 milioane automobile produse (ceea ce re-

prezintă o scădere de 4% față de 1980 și de 12% față de 1978, anul record pentru producția mondială de automobile), țărilor membre ale C.A.E.R. producătoare le reveneau 2,25 mil. buc. (U.R.S.S. — 60%, R.P.P. — 11%, R.S.C. — 7%, R.S.R. — 4%), ceea ce reprezintă 8%, față de 5,7% în 1978. În 1982, în condițiile scăderii în continuare a producției mondiale de automobile, țărilor membre ale C.A.E.R. le revenea aproximativ aceeași pondere ca în 1981.

Desigur, industria de automobile este un factor important în balanța de plăți a țărilor producătoare. În 1980, de exemplu, exportul S.U.A. de automobile a reprezentat 12% din totalul exporturilor de produse manufacturate ale acestei țări, în timp ce importul s-a ridicat la aproximativ 20%. Totodată, industria de automobile este un important furnizor de locuri de muncă, deținînd un procent important din forța de muncă ocupată în industria de manufacturate (10,4% în R.F.G., 9,6% în Franța, 8,9% în Japonia, 7,9% în Suedia, 5,8% în Regatul Unit, 4,3% în S.U.A.) *. Din 1980 situația ocupării forței de muncă s-a deteriorat considerabil, această tendință ridicînd problema naturii structurale sau ciclice a „lay-offs"-urilor.

O altă trăsătură a industriei de automobile a fost creșterea internaționalizării ei, fenomen care a avut la bază: crearea Pieței Comune, creșterea exportului de motoare din Japonia și posibilitățile considerabile deschise de dezvoltarea industrială și de costurile de producție avantajoase ale țărilor recent industrializate. În timp ce în ultimii ani nu s-au mai produs schimbări semnificative în privința concentrării producției, s-au făcut simțite adaptări mai mari în operațiunile desfășurate în Europa și în regiunea Pacificului. În Japonia, concentrarea a fost de asemenea mare, în special în jurul celor două mari companii Toyota și Nissan (în 1979 fiind clasate a doua și respectiv a treia marcă de automobil și care au trecut în 1980 pe primele două locuri, urmate — în raport de producția cantitativă — de Chevrolet, Renault, Volkswagen, Fiat, Ford, Honda, Lada etc.). În general, tendința de concentrare a fost însoțită pe plan mondial de o creștere a cooperării între producători în materie de: tehnică comună, marketing și organizarea producției (Renault-American Motors, Chrysler-Mitsubischi, General Motors-Isuzu, Ford-Mazda), cercetare-dezvoltare (Peugeot-Renault-Volvo, Fiat-Peugeot, Fiat-Lada, Fiat-Zastava, Zastava-Polmot, Renault-Dacia, Citroën-Oltcit). Astfel, ca urmare a cooperării finale cu Fiat, Uzinele Ford din Bordeaux vor putea acoperi începînd din anul viitor solicitările de pe întreaga piață mondială privind transmisiile automate CTX (Continously Variable Transamble).

Pe de altă parte, există diferențe considerabile între S.U.A., Japonia și Piața Comună referitoare la structura industriei de subansamble și piese de schimb pentru automobile. Un studiu al Comisiei Pieței Comune arăta în 1980 că această industrie este mai concentrată în Japonia (350 producători), față de Piața Comună (1750 producători). Comparativ cu cele europene, firmele americane și japoneze sînt mai mari, iar relațiile lor financiare și industriale pe plan intern sînt mult mai strînse. Revenind la firmele europene se cuvine a aminti că în 1982 s-a încheiat în Franța un acord pentru crearea Institutului pentru dezvoltarea industriei de componente auto, care vizează susținerea din punct de vedere financiar a subfurnizorilor de componente de către industria franceză a automobilului, principalii membrii fiind: Institutul francez pentru dezvoltare industrială cu 35,3% din capitalul pe acțiuni, grupul Peugeot-Citroën-Talbot și Renault, cu cîte 17,6% fiecare.

Între anii 1980—1982, în situația în care cererea de automobile a scăzut, iar competiția internațională a crescut, multe firme și-au deteriorat situația financiară în unele țări fiind chiar nevoie de măsuri la nivel guvernamental pentru a împiedica falimentul unor firme ca Chrysler și British Leyland. Scăderea cererii a coincis cu perioada în care producătorii s-au lansat în programe ambițioase de investiții și renovări în întîmpinarea noilor condiții generate de criza energetică și creșterea internaționalizării competiției. Astfel, în timp ce producătorii americani și-au propus să investească din 1978 și pînă în anul curent cca. 80 miliarde U.S. $ pentru reutilarea uzinelor lor, în Piața Comună aceste cheltuieli sînt estimate la cca. 35 miliarde U.S. $ (firma Fiat, de exemplu, și-a propus să investească pentru perioada 1980—1985, în vederea atingerii obiectivului restructurării masive a producției, 4,8 miliarde U.S. $), iar în Japonia între 1980—1983 acestea au fost de cca. 12 miliarde U.S. $. De remarcat însă că unele dintre aceste programe au eșuat (General Motors, Ford, Peugeot), ceea ce ridică problema reconsiderării orientărilor politice privind finanțarea investiției din această industrie strategică, sensibilă la factorii economici-sociali și care este în același timp o sursă de progres tehnologic.

Ca urmare a crizei energetice actuale, a unor alți factori de natură tehnico-economică la care ne vom referi în alt număr a menținerii formelor de recesiune, situația conjuncturală a pieței mondiale a automobilelor va fi caracterizată în perspectivă de o serie de tendințe vizînd mutații importante în volumul și structura cererii și ofertei. Principalii producători de automobile, vor fi astfel determinați a se angaja în îndeplinirea unor obiective urmărind realizarea unor consumuri reduse de combustibili, eficiente în condițiile asigurării controlului strict al poluării, paralel cu introducerea considerabilă a unor schimbări tehnologice majore. Măsurile luate în acest sens vor avea ca efect o continuă creștere a competitivității, ceea ce va genera o concurență acerbă pe piața mondială a automobilelor.

Th. PURCĂREA

* O.C.D.E. Indicators of Industrial Activity, 1981.

Arbitraj valutar

Organizarea și structura piețelor de arbitraj valutar

Organizarea pieței de arbitraj valutar diferă de la un centru financiar la altul. În Londra, piața profesionistă inter-bancară este dirijată aproape în întregime prin linii telefonice directe cu birourile de brokeri, aceștia acționînd ca intermediari între bănci. La Londra, ca și la New York, există înțelegeri semi-oficiale, care interzic tranzacțiile directe de arbitraj valutar între bănci, cu excepția celor care au ca obiect sume minore. Aceste limitări nu se extind și asupra activității de depozite în eurodolari și eurovalute, băncile fiind libere să-și plaseze fondurile cum cred de cuviință. Pentru „brokers", obligativitatea băncilor de a efectua tranzacții de arbitraj valutar prin intermediari se concretizează în obținerea unor venituri constante. În alte centre, ca de exemplu Paris și Bruxelles, există locuri de întîlnire, de obicei în clădirile bursei locale de mărfuri, unde tranzacțiile de arbitraj valutar au loc la anumite ore din zi. În aceste piețe fizice se stabilesc (fixează) cursurile pentru principalele valute față de valuta națională, pe baza negocierilor, la care uneori participă și reprezentantul băncii centrale. În mod firesc, această practică poartă denumirea de „fixing". Cursurile astfel „fixate" sînt apoi folosite de bănci, pentru executarea instrucțiunilor primite în prealabil de la clienți.

Deși trăim într-o lume a comunicărilor rapide, în care piețele „fizice" de arbitraj valutar reprezintă un anacronism, procedura „fixing"-ului pentru executarea instrucțiunilor primite de bănci de la clienți conferă certitudinea că tranzacțiile comerciale vor fi efectuate la cursuri care nu pot fi influențate de nici o bancă.

S-ar părea, totuși, că marile bănci care iau parte la astfel de întîlniri, știind că posedă importante comenzi comerciale care le fundamentează deciziile, pot influența efectiv mișcările de cursuri, în scopul obținerii de profi-

turi sporite în momentul cînd vor executa instrucțiunile primite de la clienți.

În unele centre, băncile încasează și comision pentru tranzacțiile bazate pe „fixing".

Cursurile stabilite în „fixing" fiind ulterior publicate, apare posibilitatea ca două firme comerciale să convină plata prețului dintr-o tranzacție comercială într-o anumită valută, la cursul stabilit în fixing, într-o zi anume.

Tranzacțiile de arbitraj valutar cu bănci și clienți din aceeași țară reprezintă o mică parte a afacerilor dirijate de „cei care fac piața". Aceștia sînt mult mai activi prin telefon, sau telex, cotînd cursuri de schimb unui vast număr de clienți și corespondenți bancari din întreaga lume. Acest aspect internațional al tranzacțiilor lor este cel mai adesea mult mai profitabil decît afacerile la scară națională.

Pentru a deveni o bancă „care face piața" (o influențează), este esențial ca instituția bancară respectivă să posede un „nume bun", iar un astfel de nume este de obicei asociat cu un capital important și cu renumele internațional. Dacă banca nu e cunoscută pe plan internațional, va trebui să-și facă numele cunoscut prin tranzacții atractive. Băncile mai mici nu sînt chiar excluse din categoria celor care influențează piața, dar, avînd în vedere mărimea lor, ele trebuie să se specializeze în anumite ramuri ale activității bancare pe care marile bănci le consideră neremunerative : valute exotice sau minore, depozite valutare pe perioade „sparte" (altele decît cele clasice : 1—3—6—12 luni) sau neconvenabile, în piața la termen.

În plus, o bancă de prim rang, sau care dorește să devină „de prim rang", trebuie să fie competitivă aproape în permanență ; spunem aproape, deoarece ar fi lipsit de înțelepciune ca o bancă să fie tot timpul competitivă, deoarece s-ar interpreta ca o imprudență sau supralicitare.

Băncile care doresc să opereze profesional, vor trebui să-și asume unele riscuri. Bancherii tinzînd a fi conservatori, termenii folosiți pentru a descrie aceste activități care însumbă riscuri tind a fi eufemistici. O bancă niciodată nu speculează, arbitragiștii săi „iau o poziție" și pentru a lua o poziție este necesar să ai o orientare.

Practic, lucrurile stau cam în felul următor : un client sau o bancă contactează banca de prim rang și își manifestă interesul de a cumpăra, spre exemplu, mărci vest-germane prin vînzare de lire sterline. Banca de prim rang poate refuza să coteze cursul cerut, deoarece nu are o poziție „long" în mărci vest-germane (nu deține sume importante prin cumpărare de mărci) sau o rezervă (disponibil) de mărci vest-germane. Dar, a refuza în mod repetat un client care dorește să cumpere mărci vest-germane poate implica în scurtă vreme pierderea renumelui de bancă de prim rang ; astfel, chiar dacă banca nu dispune de mărci pentru a le vinde, ea poate contacta un broker (intermediar) sau o altă bancă pentru operațiunea respectivă și va cota un curs de vînzare clientului. Dacă clientului i se pare cursul cotat atractiv, el va cumpăra de la bancă o sumă anume de mărci vest-germane, contra unei sume anume de lire sterline. Acum, banca deține o poziție „short" în mărci vest-germane. Ea poate să acționeze pe piață imediat, cumpărînd mărcile vîndute și lichidîndu-și astfel poziția.

Băncile de prim rang nu sînt singurele instituții care influențează piața. Companiile comerciale multinaționale și internaționale operează din cînd în cînd în piață pe scară largă. Prin importanța comenzilor lor, unele companii petroliere pot influența cursul de schimb în vigoare. Cu toate acestea, companiile comerciale nu „fac piața" în sensul strict al cuvîntului, ele nu cotează cursuri de vînzare sau cumpărare clienților.

În afară de funcțiile de control și regularizare a rezervei interne de credit, băncile centrale intervin în piețele de schimb valutar fie pentru a stabiliza un curs de schimb volatil, fie pentru a opri deprecierea sau aprecierea valutei naționale. În acest fel, băncile centrale influențează piața într-o măsură importantă, în cazurile cînd intră în piață pentru a cumpăra sau vinde valuta națională contra uneia sau mai multor valute. În unele țări, banca centrală trebuie să aprovizioneze piața cu valute mai puțin importante, pentru a da importatorilor și exportatorilor ocazia de a-și acoperi necesitățile lor valutare.

Cei care se ocupă, în cadrul unei bănci, de comerțul cu devize, se numesc **arbitragiști** (foreign exchange dealers).

Cel care răspunde de totalitatea operațiilor cu devize și în anumite cazuri de depozitele în devize poartă numele de „Foreign Exchange Manager". În majoritatea băncilor, acest personaj dirijează compartimentul de arbitraj valutar, neoperînd direct, dar asigurînd o organizare eficientă și respectarea regulamentului (conduitei) bancare și oficiale.

Al doilea ca importanță în conducerea compartimentului este „Chief-dealer"-ul ; în ordine descrescîndă, urmează : „Senior dealers" (arbitragiștii principali), „dealers" (arbitragiștii simpli) „Junior dealers" (sub-arbitragiști) și „Trainee dealers".

Toți aceștia se îngrijesc de afacerile zilnice și se adresează „chief-dealer"-ului numai pentru probleme care necesită decizii de politică bancară sau prezintă un oarecare risc pentru bancă, ca, spre exemplu, adoptarea unei poziții mai importante, executarea instrucțiunilor unui client fără a avea o acoperire prealabilă etc.

Arbitragiștii cotează prețurile de tranzacție clienților, opinează asupra tendințelor pieței și acționează pe răspunderea băncii, cu sau fără consultarea chief-dealer-ului, în funcție de nivelul lor de experiență. Persoanele din exterior care contactează compartimentul de arbitraj, vor specifica „secția" cu care doresc să discute, de exemplu, cu arbitragistul de mărci vest-germane, cu acela de franc elvețian etc.

Majoritatea tranzacțiilor de arbitraj valutar se fac verbal ; tranzacțiile importante se confirmă în scris sau prin telex, pentru a exista certitudinea că nu s-au strecurat erori în transmiterea cursurilor de schimb, a datei tranzacției și a sumelor.

O categorie aparte de operatori cu devize o constituie brokerii. Necunoscătorii confundă adesea „brokerii" (intermediarii) cu cei care fac piața" și înclină să-i descrie ca operatori cu devize, ceea ce, desigur, ei sînt, dar numai în calitate de intermediari.

Brokerii acționează ca simpli mediatori, funcția lor principală, fiind de a negocia contractele între cumpărători și vînzători, la cursuri de schimb agreate de aceștia Brokerii au contribuit, fără îndoială, la dezvoltarea pieței, tentînd băncile cu ocazii de profit, adesea imaginare, dar în general aducîndu-și un aport important la extinderea pieței.

Principalii factori care influențează cursurile de schimb

Renunțarea la cursurile fixe de schimb și adoptarea cursurilor de schimb fluctuante în anii '70 a avut, printre altele, ca rezultat, apariția necesității de a obține sprijin în elaborarea unor previziuni ale tendințelor pe termen lung și ale fluctuațiilor violente, pe termen scurt, în valorile comparative ale valutelor naționale. „A prezice", a devenit un domeniu foarte profitabil. Ca aspect pozitiv, previziunile constituie un exercițiu costisitor, prin încercarea de a cunoaște ceea ce de fapt nu se poate cunoaște. În prezent, este important să știi dinainte în ce direcție se va mișca un curs de schimb, cu cît anume și cînd.

Există două metode de previziune a fluctuației cursurilor de schimb. Ele sînt de obicei folosite în legătură una cu alta, ceea ce constituie un aspect pozitiv. Din nefericire, ele sînt frecvent exprimate într-un limbaj foarte tehnic, foarte specializat și adesea matematic. Metoda care la prima vedere pare a fi mai puțin științifică, uneori denumită „calitativă", se bazează pe analiza unor factori ca : balanța comercială, situația masei monetare și efectul ei asupra inflației și șomajului. De asemenea, se iau în calcul rezervele valutare și modificarea mărimii lor, datoria externă și creanțele externe, nivelul investițiilor și necesitatea de modernizare sau modificări în industrie, situația economică mondială și posibilul impact al acesteia asupra producției interne și a consumului. Analiza calmă și atentă a tuturor acestor factori dă posibilitatea formulării unor previziuni asupra posibilelor modificări ale unei valute naționale și asupra anvergurii și a momentului acestor fluctuații.

Cealaltă metodă, dependentă în mare măsură de folosirea computerelor, apelează la **econometrie.** Un rol hotărîtor este deținut de decizia inițială cu privire la alegerea indicatorilor ce urmează a fi introduși în model și la ponderea ce trebuie acordată fiecărui indicator. Această metodă este viabilă în cazul cînd se iau în considerare și factorii politici și psihologici, care joacă un rol foarte important și adesea impredictibil, atît în luarea deciziilor guvernamentale, cît și în reacțiile piețelor.

INFLUENȚA INFLAȚIEI ASUPRA CURSULUI DE SCHIMB

Cea mai veche teorie în acest domeniu este „Teoria parității puterilor de cumpărare". Ea sugerează că ratele diferențiale ale inflației din țări diferite pot contribui la o reglare compensatorie a cursurilor de schimb. Într-un sistem bazat pe cursuri de schimb fluctuante, această reglare este un fenomen permanent. Într-un sistem bazat pe cursuri de schimb fixe, ea are loc la anumite intervale de timp și se manifestă sub forma unei modificări importante a parității (devalorizare sau revalorizare).

Există statistici care dovedesc, și altele care infirmă această teorie. Totuși, nu se poate contesta valabilitatea ei relativă : o țară cu valută convertibilă majorînd prețurile cu 5% față de prețurile țările vecine, în fiecare an, timp de 4 ani consecutivi, își va regăsi produsele exportate pe piața mondială cu 20% mai scumpe decît cele ale concurenților și nu-și va putea menține locul în comerțul mondial decît prin devalorizarea valutei sale cu cca 20%.

Calitatea și specializarea exporturilor sale, așezarea sa geografică și a piețelor sale, proporția produselor sale destinate exportului, importanța importurilor pentru produsul intern — toate acestea vor decide dacă „teoria parității puterilor de cumpărare" în forma ei simplă și pură este aplicabilă.

Desigur, această teorie nu explică multe dintre importantele modificări de cursuri de schimb ale acestui secol. Luată ca atare, în lipsa conexiunilor cu alți factori de influență, ea apare ca un instrument modest de previziune.

EFECTUL RATELOR DE DOBÎNZI ASUPRA CURSURILOR DE SCHIMB

Multe decenii, fondurile în valute atrase sau plasate cu dobînzi înalte au fost privite cu suspiciune, de aceea, valutele respective erau vîndute, în încercarea posesorilor de a se debarasa de ele.

Valutele ale cărora dobînzi erau joase, erau solicitate intens și se urmărea cumpărarea lor. Această teorie se explică simplu. Dacă o valută era suspectă, ea era vîndută imediat ce era achiziționată : sumele în valuta respectivă nu erau păstrate sau plasate. De aceea, erau puțini cei care ofereau cu împrumut sume în această valută. De asemenea, valuta aceasta nu era cumpărată atunci cînd era necesară, ci se încerca luarea cu împrumut a sumelor în valuta în cauză, cu speranța de a o cumpăra mai tîrziu, cînd va fi devalorizată. Fenomenul invers se întîmpla cu valutele cu dobînzi joase.

Această teorie a fost răsturnată de cîțiva ani. Economiștii monetari au recunoscut importanța legăturii dintre masa monetară și productivitate.

A rezultat de aici concluzia că nivelul dobînzii este singurul indicator valabil al viitoarelor modificări ale cursurilor de schimb, cu importante aplicații practice :

1) guvernele folosesc dobînzile pentru a controla masa monetară și rata inflației ;

2) dobînzile înalte vor atrage fonduri din exterior, iar cele joase le vor respinge.

Modificările cursurilor de schimb sînt însă mult mai importante decît chiar cele mai mari diferențe de dobînzi dintre majoritatea valutelor.

CIFRELE COMERCIALE ȘI FLUXURILE DE CAPITAL — CA FACTORI DE INFLUENȚĂ A CURSURILOR DE SCHIMB

A fost o vreme cînd publicarea cifrelor comerciale era așteptată cu nerăbdare. Cifrele bune sau rele, indicînd un surplus sau un deficit comercial, erau dezbătute în avans, luate în considerare de „profeții" pieței, încă înainte de publicare.

Modificarea acestor cifre, în bine sau în rău, putea influența cursurile de schimb și chiar grăbi crizele. Balanța comercială și modificările în balanța comercială sînt desigur de mare importanță în evaluarea abilității unei țări de a menține un anumit curs de schimb. Cursul de schimb reprezintă diferența dintre cererea și oferta unei valute pe piețele valutare internaționale. Exporturile și importurile trebuie să fie echilibrate, în caz contrar cursul de schimb se va modifica : el reprezintă un preț ca oricare altul.

Cifrele comerciale singure nu sînt totuși un indicator valabil. Ele furnizează orientarea necesară numai privite laolaltă cu alți indicatori (mărimea investițiilor interne și externe ale țării, creditul disponibil (utilizat sau neutilizat), dacă există credite scadente și se vor plăti la timp sau vor fi reeșalonate etc.).

POLITICA — FACTOR DE INFLUENȚĂ A CURSULUI DE SCHIMB

Nivelul cursului de schimb este de o importanță deosebită pentru politica economică și socială a oricărui guvern capitalist, care poate încerca să-l păstreze la un anumit nivel, sau acceptă nivelul cursului de schimb construit de mecanismul pieței libere. Implicit, deciziile politice sau absența lor pot adesea contrabalansa indicatorii economici. Un bun arbitragist se străduiește să înțeleagă mersul evenimentelor.

Există o singură forță mai influentă decît deciziile guvernamentale în piața arbitrajului, sentimentul operatorilor în piață. În cazul arbitrajului valutar, acești operatori sînt arbitragiștii bancari, băncile și societățile comerciale, băncile centrale, toți aceștia influențînd prețul valutelor prin ceea ce spun sau nu spun, prin ceea ce fac sau se abțin să facă.

Fiind o parte a pieței, ei sînt înclinați să-și împărtășească stările, presimțirile, temerile și prejudecățile.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Relații financiare internaționale

Probleme ale ajutorului financiar internațional acordat țărilor în curs de dezvoltare din Africa

1. Dezvoltarea economică reprezintă o condiție obiectivă, fundamentală pentru edificarea unor structuri echilibrate în fiecare țară, indiferent de nivelul și potențialul atinse la un moment dat, o premisă a desfășurării unor schimburi echitabile de valori.

Din punct de vedere subiectiv, complexitatea conceptului de dezvoltare se relevă în coerența și consecvența strategiei economice promovate, concretizată în opțiunea realizării de obiective de anvergură, diferențiată de la caz la caz.

Formă a cooperării dintre state, parte integrantă a factorului extern al dezvoltării, ajutorul financiar internațional constă, în primul rînd, în capacitatea și modul de rezolvare a finanțării economice, întregul efort de obținere, utilizare și evaluare a eficienței fondurilor respective, o problemă deosebită, angajatorie de mari responsabilități prin decizia de apelare și de acordare a acestora.

Apropierea și cuplarea facilităților de finanțare la imperativul dezvoltării reprezintă un deziderat major al instaurării unui climat de securitate economică și politică. Cea mai recentă consacrare doctrinară a poziției Româ-

niei este conținută, în acest sens, de Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al P.C.R. în care se arată : „Soluționarea globală a problemelor economico-financiare, realizarea unei noi ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilirea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale. Este și în interesul țărilor dezvoltate de a se ajunge în cel mai scurt timp la soluționarea globală a tuturor problemelor economice și financiare mondiale, la realizarea unor noi relații economice internaționale. Aceasta va avea o mare însemnătate pentru întreaga dezvoltare mondială, pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru politica de destindere, de colaborare și pace".

Capătă tot mai mult puterea evidenței necesitatea înțelegerii realiste a relațiilor internaționale actuale, instaurarea unei noi ordini economice și financiar-valutare, prin adoptarea de soluții vizînd înlăturarea polarizării inechitabile a acumulărilor materiale, tehnologice și de capital în favoarea unui grup restrîns de țări, pentru eliminarea dezechilibrelor din fluxurile comerciale și financiare dintre acesta și țările în curs de dezvoltare.

La cea de-a șasea conferință UNCTAD, ce și-a desfășurat lucrările la Belgrad în 1983, Grupul celor 77 a formulat propuneri concrete în sensul stimulării investițiilor directe de capital privat, inclusiv prin înființarea în cadrul Băncii Mondiale a unei Agenții de asigurare a investițiilor private, încurajarea formelor de cofinanțare, respectiv finanțarea comună din sursele private și din cele publice, crearea unei facilități internaționale de garantare a creditelor de export acordate țărilor în curs de dezvoltare, revederea angajamentului O.C.D.E. privind creditele de export, în sensul reducerii ratei dobînzilor percepute țărilor în curs de dezvoltare.

Cît de eficient este în prezent ajutorul pentru dezvoltare, cît de funcțional este mecanismul său, cît de pertinente sînt soluțiile propuse pentru rezolvarea problemelor ce confruntă statele în curs de dezvoltare se relevă și în părerile și concluziile unor publiciști occidentali, cadre de conducere din aparatul guvernamental, experți și conducători ai organismelor financiare internaționale, reflectînd opinia mediului politico-economic pe care-l reprezintă și, în consecință, atitudinea diferențiată pe care trebuie să o adopte firmele românești în această problemă.

Cvasitotalitatea opiniilor exprimate sînt de acord în recunoașterea gravității situației economice a statelor în curs de dezvoltare, a insuficienței sprijinului ce li se acordă, caracterului complex și dificil al procedurii de aprobare a creditelor generat de riscul de insolvabilitate al beneficiarilor sau de blocajul unor proiecte pe parcursul realizării lor.

Vera Norman prezintă, în „Worldwide Project" (aprilie/mai 1984) sub titlul „Cît de bine funcționează ajutorul pentru dezvoltare", concluziile interviurilor unor consultanți de specialitate, subliniind birocratismul caracteristic selectării firmelor cărora li se va acorda contractul de întocmire a studiilor economice de fezabilitate. Numai această etapă, se arată în articol, realizată de 6—8 firme sau echipe de 60—70 de specialiști costă între 10 000 și 20 000 $ sau un multiplu al sumei, care evident urmează a fi recuperate de la beneficiarul proiectului. De multe ori aceste studii se suprapun, sînt inadaptabile economiilor cărora li s adresează, dificil de aliniat standardelor și necesităților locale.

★

Una din cele mai grave situații economice, implicit o direcție prioritară a ajutorului internațional, se concentrează în țările africane. Datele preliminare ale anului trecut indică o deteriorare a veniturilor pe locuitor, o restrîngere a activității economice inclusiv în statele exportatoare de petrol. Pe fondul relansării neconvingătoare a țărilor industrializate, cererea pentru materii prime industriale și agricole s-a menținut la un nivel scăzut, veniturile din export ale țărilor africane înregistrînd un ritm de creștere negativ de 5—10% pe an.

Necesitatea corelării intrărilor cu ieșirile de valută pentru evitarea înrăutățirii în continuare a balanțelor de plăți a a dus la restrîngerea importurilor, acestea estimîndu-se a se fi diminuat cu circa 12% în 1984.

Finanțarea deficitului balanței de plăți

Un prim aspect al problemei este deci finanțarea deficitului balanțelor de plăți și, în acest context, trebuie analizat stadiul relațiilor statelor din Africa cu Fondul Monetar Internațional.

Într-un articol de fond apărut în anuarul britanic „Africa Guide 1984" dr. Tony Killick, director al Institutului pentru dezvoltare internațională din Londra, subliniază faptul că relațiile țărilor africane cu F.M.I. nu au fost niciodată destinse avînd în vedere, concomitent, situația economică precară a acestora în contextul internațional și condiționarea accesului la facilitățile fondului. Dr. Killick, citează opinia președintelui tanzanian Nyerere, ca una din cele mai virulente la adresa inoperativității asistenței financiare acordate, calificînd politica F.M.I. ca procapitalistă, antisocialistă și împotriva dezvoltării, un instrument de control asupra națiunilor.

Resimțind puternic efectele celor două șocuri petroliere din 1973—1975 și 1979—1980, concretizate în înrăutățirea raporturilor de schimb și creșterea deficitului balanțelor de plăți, țările continentului au fost obligate, totuși, să uzeze de facilitățile fondului, în special prin canalul finanțării compensatorii. Relativa relaxare din 1980, intervenită în politica F.M.I., a dus la creșterea sumelor acordate statelor africane, o parte din programele lor de dezvoltare fiind reactivate. Situația a fost de scurtă durată, în a doua parte a anului următor, la insistențele Administrației republicane din S.U.A., condițiile de obținere a împrumuturilor au fost din nou înăsprite, astfel încît angajamentele F.M.I. în Africa au scăzut de la 26,4%, din total în 1981, la 8,5% în 1983.

Apelarea la asistența financiară, și așa puțin la îndemîna beneficiarilor africani, a devenit tot mai anevoioasă, condițiile de negociere a împrumuturilor fiind tot mai oneroase, implicînd modificări substanțiale în politica economică.

Pe această temă autorul articolului concluzionează asupra a trei serii de critici ce pot fi aduse, în legătură cu acordarea asistenței financiare de către F.M.I., și anume : a) inflexibilitatea programelor la schimbările economice ale țărilor beneficiare ; b) insistența de a lega politica de creditare de restrîngeri fiscale pe baza raportului între creditul intern și deficitul balanței de plăți, și în acest sens statisticile locale sînt departe de a oferi date suficiente autorităților guvernamentale pentru susținerea cererilor ; c) programele F.M.I. tind să neglijeze nevoile reale ale economiilor, necesitățile de stimulare a exporturilor și realizării importurilor absolut necesare.

România, țară membră a acestui organism financiar internațional, beneficiară a facilităților sale statutare, este interesată în dezvoltarea raporturilor sale de cooperare în acest domeniu, așezarea lor pe baze democratice. În Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea „ca Fondul Monetar Internațional să renunțe la politica de a impune condiții economice și politice țărilor în curs de dezvoltare, aceasta constituind un amestec inadmisibil în treburile interne ale acestor state. Fondul Monetar Internațional, alte organisme mondiale, băncile trebuie să acorde credite fără condiții politice, fără să se amestece în nici un fel în problemele interne ale altor state".

Existența unui ajutor viabil în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în scopul lichidării datoriei externe și finanțării proiectelor lor economice, presupune concentrarea eforturilor organismelor financiar-bancare regionale, a celor cu vocație la universalitate, cu cele similare specializate din sectorul particular.

Finanțarea mixtă a proiectelor de dezvoltare

Al doilea aspect al problemei ajutorului pentru dezvoltare îl constituie cofinanțarea. Actualitatea și acuitatea cofinanțării rezultă din sporirea volumetrică a solicitărilor statelor în curs de dezvoltare, diminuarea ofertei de resurse din partea organismelor publice specializate, scăderea bonității beneficiarilor din aceste țări în fața băncilor comerciale, creșterea măsurilor asiguratorii luate de băncile particulare în fața riscului de nerambursare a creditelor.

Mecanismele clasice de cofinanțare se realizează, fie prin procedura reunirii mai multor împrumutători pentru realizarea unei acțiuni (I), fie prin „cesiunea" participării la un împrumut asumat inițial de un organism internațional (II).

I. Din prima categorie fac parte : cofinanțarea paralelă, în care fiecare participant își asumă obligația de finanțare a unei părți a obiectivului, ceea ce permite legarea ajutorului de livrări (prestații) suplimentare din partea firmelor din țara creditoare și realizarea acestora pe baza procedurilor și tehnicilor cunoscute și folosite de acestea, obținerea de avantaje politico-economice pentru partea respectivă din proiect (în acest tip de cofinanțare organismele internaționale au prioritate în rambursarea creditului față de băncile comerciale) ; cofinanțarea conjugată care reunește aportul investitorilor participanți pe măsura realizării lucrărilor, mecanism a cărui principală caracteristică rezidă în armonizarea, la nivelul organismului coordonator, a execuției obiectivului și controlului acestuia permițînd evitarea concurenței în finanțarea celei mai interesante părți a acțiunii, rambursarea echilibrată, proporțională a creditului, ierarhizarea priorităților.

II. **Cesiunea de participare** la un împrumut inițiat de un organism financiar internațional reprezintă cedarea parțială a finanțării, acesta rămînînd în continuare coordonator al împrumutului, negarantînd însă cesionarului rambursarea lui.

B.I.R.D. a inițiat noi proceduri în materie de cofinanțare lansînd în 1983 un program experimental pe 2 ani însumînd 500 mil. $ pentru a obține 2500 mil. $. Actualul mecanism cuprinde două convenții de credit semnate între țara beneficiară și B.I.R.D., respectiv între țara beneficiară și băncile comerciale creditoare, Banca Mondială participînd în acest caz, fie direct prin finanțarea ultimelor scadențe prelungind durata creditului, fie garantînd ultimele scadențe în vederea rambursării, fie finanțînd eventual ultimele scadențe permițînd o rambursare în tranșe egale a creditului în cazul evoluției ascendente a ratei dobînzilor.

Dragoș ȘTEFĂNESCU

Promovarea exporturilor

Contribuția designului la creșterea competitivității exportului de produse industriale

1. La o observare atentă a experienței din ultimii ani a principalelor țări industrializate în domeniul promovării schimburilor economice internaționale se poate constata o preocupare deosebită pentru sporirea rolului designului industrial în creșterea competitivității exporturilor. Ca urmare, aceste țări, ca de altfel și țările socialiste și în curs de dezvoltare, care s-au aliniat acestei tendințe, se bucură de un avantaj comparativ important pe piețele mondiale.

Designul este strîns legat de factorii calitativi cu un rol determinant asupra competitivității unui produs industrial (calitate, inovație etc.), dar și asupra prețului, al cărui nivel (în cazul utilizării designului) nu trebuie să fie scăzut pentru ca produsul să devină competitiv. Astfel, s-a constatat că inovația tehnologică ar putea fi integrată în producție rapid și exploatată mai eficient dacă conducătorii întreprinderilor industriale ar utiliza mai bine designul. Acesta le-ar permite producătorilor să răspundă prompt și cu multă imaginație cerințelor dinamice ale consumatorilor.

Interesul tot mai mare pe care îl arată în ultima vreme producătorii industriali pentru utilizarea designului izvorăște din înclinația manifestată în anii '70 de consumatori spre produse cu un design bun, în ciuda prețului în general mai ridicat al acestora. Ceea ce părea să fie o modă, s-a dovedit a fi totuși, un fenomen de durată, cu o puternică înrîurire asupra industriei, un factor de restructurare și impulsionare a acesteia pe o piață mondială puternic concurată. Acest fenomen este o consecință a faptului că, pe plan mai larg, un număr tot mai mare de producători au realizat că în comerțul internațional calitatea produsului este cea care contează și că prețul nu constituie în nici un caz totul.

Designul industrial permite o alocare optimă a resurselor, o valorificare superioară a factorilor de producție cu care este dotată o țară, prin faptul că asigură o legătură strînsă între produsul industrial pe de o parte și cererea pentru acel produs și oferta de materii prime și de alți factori de producție, pe de altă parte. De asemenea, pe lîngă faptul că ajută la integrarea mai rapidă a noilor tehnologii, designul constituie el însuși o activitate novatoare, un tip special de inovație tehnologică. De altfel, componenta design dintr-un produs este una dintre cele mai importante dintre valorile adăugate integrate produsului, ea consumînd mai puțin capital decît orice alt factor ce intră în producția mărfii. Dat fiind că această componentă este sinonimă cu creativitatea umană, produsele care beneficiază de o concepție de calitate superioară sînt tributare resurselor umane. Cum acestea există din abundență în țările în curs de dezvoltare, designul poate deveni un important factor de creștere al economiilor acestor țări, de reducere a dependenței lor de tehnologia străină și de sporirea aportului creației locale la concepția produsului.

Apărut ca o necesitate obiectivă a înglobării factorului uman în concepția obiectelor destinate a fi fabricate industrial, designul se găsește în interdependență cu toate aspectele mediului înconjurător uman și evoluțiile socio-economice. În actualul context al evoluției economiei mondiale, designul este exploatat în țările dezvoltate industrial în scopul dezvoltării intensive a producției industriale. Avînd în vedere că aria de acțiune a designului merge de la produsele noi ale tehnologiei de vîrf, la cele ajunse la maturitatea ciclului lor de viață și care se reproiectează, se poate aprecia că acesta este poate, unul dintre cele mai accesibile domenii de restructurare industrială pentru țările în curs de industrializare, cît și un puternic instrument de promovare a exporturilor lor.

Orice producător care intenționează să exporte este confruntat cu aceeași problemă : un produs care satisface cumpărătorii pieței interne nu va fi acceptat la fel pe piețele externe și în special în țările industrializate, unde există o înaltă exigență în ceea ce privește concepția, prezentarea și calitatea. În procesul de adaptare a produsului de export la cerera pieței externe, designul poate constitui un element esențial al tuturor aspectelor marketingului de export.

dr. I. ANTON

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Precizări privind taxele de timbru

La materialul privind taxele de timbru în activitatea consiliilor populare, publicat în Curierul economic-legislativ, din Suplimentul „Revistei economice" nr. 21/1984, dorim să facem unele precizări. Astfel, referindu-ne la pct. 1 : „Considerații generale" cu privire la sediul materiei, precizăm că Instrucțiunile nr. 1711/1960 au fost reeditate în 1968. La pct. 2 („Taxele de timbru în cazul actelor notariale") s-a strecurat o greșeală, scriindu-se „acte de notarietate" în loc de „acte de notorietate". La același punct se reproduce inexact pct. 1 litera c din Decretul nr. 28/1970 privind modificarea articolelor 9 și 15 din Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat. Tot aici se trimite în mod eronat la paragraful 97 în loc de 79. La paragraful patru se vorbește de litera „c". Ar trebui să se precizeze din ce text, întrucît la pct. 13 litera c din H.C.M. nr. 911/1955 nu se prevăd excepții. La liniuța a 7-a de la pct. 2, pentru rațiuni de redactare ar fi trebuit să se menționeze în final : pct. 21, paragraf 97. La liniuța a 8-a, trimiterea expresă la pct. 18 (probabil din același H.C.M. nr. 911/1955) obligă și la redactarea textului, așa cum este reglementat prin actul normativ, respectiv „certificarea conformității copiilor și extraselor, de fiecare pagină", pentru legalizarea de copii de pe înscrisuri. Tot aici, asocierea pct. 18 din H.C.M. nr. 911/1955 cu paragraful 101 din Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1711/1960 (reeditate în 1968) este nepotrivită, întrucît paragraful 101 explică și clarifică unele probleme legate de aplicarea punctului 24 din hotărîre și trebuie analizat, în ipoteza creată de autor, în mod unitar cu prevederile paragrafului 98, respectiv soluția nr. 1 de sub acest paragraf unde se precizează că pentru eliberarea de copii aflate în arhivă, redactarea ar trebui făcută în sensul că taxa se datorează de fiecare copie, indiferent de numărul paginilor acesteia. La subcapitolul „Taxa de redactare" trimiterea la Decretul nr. 377/1960 ar fi trebuit făcută cu precizarea că textul invocat este cel introdus prin Decretul de modificare nr. 28/1970. În prima frază de la subcapitolul amintit mai sus, trimiterea la art. 9, litera g din Decretul nr. 28/1970 este greșită ; corect este art. 9 litera j din același decret.

La capitolul 2 „taxe pentru eliberarea de copii", trimiterea la paragraful 95 în cazul taxelor de timbru datorate pentru eliberarea de copii de pe acte este greșită, întrucît paragraful 95 se referă la stabilirea taxelor succesorale și în nici un caz la eliberarea de copii. În cazul în speță, trimiterea trebuia făcută la paragraful 98 coroborată cu cele ale paragrafului 101. A se vedea și soluția nr. 1 de sub paragraful 98 din Instrucțiunile nr. 1711/1960 (reeditate în 1968). Nu este explicabilă mențiunea „2.5" din debutul frazei următoare și mențiunii dactilografierii actelor la biroul executiv, probabil al consiliului popular, în fraza care urmează. La cap. 3, prima liniuță, trimiterea la paragraful 101, alin. 2 este eronată ; corect trebuia menționat paragraful 131, alin. 2. Aceeași trimitere greșită este și la liniuța a 2-a ; corect este paragraful 133. La liniuța a 3-a se impunea să se facă trimiterea la paragraful 136. În ultima față a acestui subcapitol, trimiterea este inexată. Corect este paragraful 131 alin. final. La prima liniuță din subcapitolul „Sînt scutite de taxe de timbru" trimiterea este eronată ; corect trebuia făcută la paragraful 131 alin. 1, în loc de paragraful 101, alin. 1. La cap. 4, fraza a 3-a, taxele nu se datorează în temeiul pct. 34 și paragrafului 146, așa cum rezultă din formularea frazei respective ; corect este să se menționeze faptul că temeiul perceperii taxelor îl constituie art. 1, lit. g din Decretul nr. 199/1955 și apoi, în completare, să se facă trimiterea la pct. 34 și paragraful 146-1 cu modificările ulterioare.

Pentru a avea un sens, ultima frază de la pct. 4 „taxele de timbru în cazul certificatelor, adeverințelor și dovezilor" era necesar ca înaintea acesteia să se facă o precizare în sensul alineatului penultim din instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1711/1960 (reeditate în 1968), paragraful 127, prin care se prevede scutirea de plata taxelor de timbru a certificatelor de proprietate asupra animalelor, care se eliberează producătorilor în vederea vînzării animalelor către organizațiile de stat. La pct. 8 („Plata taxelor de timbru", prima frază) trimiterea din final trebuia făcută la paragraful 9 și nu la paragraful 8. (Direcția veniturilor Statului, prețurilor și tarifelor din Ministerul Finanțelor).

În atenția cititorilor

Suplimentele tematice apărute în 1985 – „Apărarea avutului obștesc" și „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" au fost difuzate tuturor celor care au încheiat la timp abonamente speciale (340 lei).

Comenzile (și sumele) intrate ulterior datei de 20 ianuarie 1985 au fost onorate în limita disponibilităților.

Cererile care continuă să sosească la redacție nu pot fi onorate, lucrările fiind epuizate.

Pentru anul 1986 sînt în curs de elaborare următoarele lucrări, care vor fi difuzate exclusiv pe bază de abonamente speciale (340 lei) :

- **Acte, acțiuni și proceduri** în activitatea unităților economice, judecătorești, notariale și a consiliilor populare
- **Promovarea și derularea exporturilor** de întreprinderile de comerț exterior și de unitățile producătoare de mărfuri pentru export.

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI
Str. Cavafii Vechi 15

— Arzător GP.26 industr. și filet buc. 5
— Bulon cu 2 piuliță buc. 70
— Cana gaz 2" buc. 24
— idem 2 1/2" buc. 32
— Coturi 1 1/4 buc. 754
— idem 1 1/4 buc. 365
— Coturi 1 buc. 580
— Coturi 3/4 buc. 5752
— Coturi ∅ 325×10 buc. 33
— Mufe 3/4 buc. 735
— Nituri cupru kg 19
— Niple 3" buc. 93
— Niple 1 1/2 buc. 427
— Niple 1 1/4 buc. 761
— Niple 1 1/2 buc. 254
— Pietre polizor buc. 2
— Plută buc. 35
— Piuliță M3 buc. 17297
— Idem N3 buc. 3023
— Robinet alamă buc. 491
— idem Retroventil 4" buc. 20
— Robinet ventil 25 buc. 58
— idem 40 buc. 16
— Reducții 1—3/4 buc. 916
— Reducții 1—3/4 buc. 876
— Reducții 1—1 1/4 buc. 525
— Snapere mag. buc. 100
— Supape siguranță 1 1/4" buc. 9
— idem 1 1/2 buc. 41
— Șuruburi 20×180 cap ciocan buc. 2310
— idem 20×180 buc. 888
— idem 10×60 buc. 11531
— idem 10×75 buc. 6968
— idem 20×60 buc. 4641
— idem 20×60 buc. 1672
— idem 42×180 buc. 415
— Tablă alamă buc. 42
— Teu fontă 3/4 buc. 545
— idem 3/4—1/2 buc. 500
— Ventil ret. 4 buc. 18
— Talpă kg. 26
— Ventil 2 1/2 buc. 122
— Cap ansamblu 833/8 buc. 749
— Mufă neagră 1/2" buc. 2457
— idem 271 1/2" buc. 300
— Piuliță hexagonale M30 buc. 375
— Prezon fontă AM 10×45 buc. 4080
— Robinet cu ventil 1 1/4" buc. 19
— Sîrmă tablă 350×1,50, pt. instal. el. buc. 19
— Sită intrare buc. 10
— Sită de mătase-metraj ml 4
— Șurub cap hexagonal M16×100 buc. 1500
— Chei fixe combinate D11 buc. 7
— idem duble 14×15 buc. 140
— idem locaș hexagonal D6 buc. 71
— idem 55×60 m buc. 7
— Chei simple 17 negre buc. 13
— Chei pt. țevi 45 grade buc. 208
— Alezoare cilindrice de mînă buc. 32
— Alezoare de mînă D21 buc. 5
— idem reglabile 19,5—21;5 m buc. 6
— Idem 24×24,5 buc. 25
— Alexor reglor buc. 27
— Balast BVA 400 buc. 8
— Becuri liliput 12×3 buc. 245
— idem 24/25 buc. 14
— Burghie elicoidale D 13,2 buc. 17
— idem D 17,5 buc. 20
— idem D 13 buc. 38
— idem D 13,5 buc. 20
— idem normale D 14,5 buc. 17
— Burghie normale D 15,5 buc. 30
— idem D 20 buc. 61
— idem 573 11,5 buc. 27
— idem 573 14,5 buc. 77
— idem 575 19,5 buc. 19
— idem cu coadă cilindrică tip N cl.A 30 m buc. 22
— idem 10,50 m buc. 102
— idem 27 m buc. 10
— idem 30 m buc. 10
— Butoaie din plastic PVC buc. 28
— Cleme mobile 4 mm buc. 150
— idem 6 mm buc. 44
— Cleme patent buc. 48
— Cleme pt. contacte el. tip S 1,35 buc. 20
— Conductor cupru emailat D 0,800 m kg. 26
— idem D 0,250 m kg 25
— idem bobinaj emailat D 1,25 kg 29
— Corp de iluminat fluorescent tip 2×6,5 W buc. 44
— Întrerupător antigrou buc. 416
— idem automat ISOL 100—100 buc. 17
— idem pachet tripolar 63A deschis buc. 117
— Pompe Criș 22 kw 1500 TQ—3511 buc. 23
— Soclu siguranță LFL 100 A buc. 95
— idem SL 60A buc. 85
— Suport siguranță MPR 315A buc. 123
— Transformator protecție 220—120V buc. 90
— Ap. cc 85 OL 2×3 buc. 1
— idem verificat presiune buc. 1
— idem gresat buc. 1
— idem pentru verificat presiunea în pneuri buc. 1
— Compensat. lenticulari 250 buc. 4
— Apometru ∅ 100 buc. 6
— idem ∅ 200 buc. 38
— Dispozitiv acționare AMI buc. 2
— Hupă semnalizare buc. 81
— Manometre 0.10 buc. 67
— Sondă diferențială buc. 6
— Tablou el. 22A—380V buc. 1
— Ax manșon motocompresor MC.5 buc. 12
— Garnituri compresor TN MC.5 buc. 165
— Segmenți compresor 1 buc. 400
— Cilindru 15 buldoexcavator Roman buc. 9
— Pompă ulei motor M.461 buc. 25
— Bolț suport Saviem buc. 50
— Șurub reglaj culbutori Dac-Roman buc. 56
— Ax canelat SR buc. 3
— Bobină stator electromotor Bucegi SR 113 buc. 1
— Bucșă bielă CN compresor SR 131 buc. 2
— idem distanțată motor SR 131 buc. 1
— Bulon bielă cu piuliță SR 131 buc. 160
— Capac butuc roată față SR 113 buc. 2
— Capac chiulasă asamblat SR buc. 14
— Carcasă priză de la autocam SR 113 buc. 5
— Chiulasă admisie compresor SR 131 buc. 9
— Cilindru frînă față stg. SR 131 buc. 21
— Diafragmă pompă benzină Bucegi SR 113 buc. 65
— Filtru aer complet SR 101 buc. 10
— Garnitură reg. pres. aer SR 113 buc. 20
— Garnitură 1 cauciuc disp. ridicare SR 131 buc. 61
— idem cauciuc pompă apă SR 131 buc. 12
— Indicator curent SR buc. 4
— Inel ax pander SR 131 buc. 8
— Pinion viteză 3 SR buc. 5
— Pirghia de sus a fuzetei SR 131 buc. 2
— Pirghie debreiere ambreiaj SR 101 buc. 12
— Piston compresor SR 113 buc. 31
— Prezoane roată spate SR 113 buc. 42

— Resort frînă spate SR 113 buc. 2
— idem scurt SR 131 buc. 94
— Resort interior saboți SR 131 buc. 29
— Rondere siguranță SR 131 buc. 10
— Rotor distribuitor SR 131 buc. 44
— Șaibă siguranță arbore primar SR 113 buc. 75
— Segmenți compresor CN SR 1113 buc. 5
— idem buc. 18
— Segmenți motor CN SR. 131 buc. 14
— Semipastilă supapă excav. SR 131 buc. 10
— Supapă pompă accelerație SR 131 buc. 5
— idem benzină Bucegi SR 113 buc. 129
— Șurub reglare culbutori SR 131 buc. 31
— Taler arc supapă admisie SR 131 buc. 10
— Tampon elastic sup. suport mot. față SR 131 buc. 2
— Tub flexibil pompă benzină SR 131 buc. 40

COOPERATIVA „TEHNOMETALICA" ARAD
Str. Gh. Dimitrov nr. 81—85

— Azotat de sodiu kg. 500
— Ață de cusut buc. 35
— idem buc. 13
— Abajuri împletituri buc. 8
— Amortizor telescop buc. 2
— Ax pompă apă buc. 2
— Ax volan buc. 1
— Ax culbutor buc. 1
— Acumulator buc. 1
— Anvelope 600×9 buc. 2
— Anvelope 700×12 buc. 6
— Anvelope 750×16 buc. 2
— Alezor ∅ 4,5 buc. 14
— idem ∅ 4 buc. 5
— idem ∅ 3,5 buc. 5
— idem ∅ 5 buc. 9
— idem ∅ 6 buc. 119
— idem ∅ 8 buc. 47
— idem ∅ 9 buc. 4
— idem ∅ 10 buc. 3
— idem ∅ 11 buc. 2
— idem ∅ 12 buc. 10
— idem ∅ 22 buc. 4
— idem ∅ 25 buc. 10
— idem ∅ 24 buc. 16
— idem ∅ 14 buc. 2
— idem ∅ 21 buc. 3
— idem ∅ 20 buc. 2
— idem ∅ 25 buc. 10
— idem reglabil 45—55 buc. 1
— Bară ∅ 3,8 kg. 363
— Bară ∅ 4—5 kg. 6
— Bară ∅ 5,2 kg. 500
— Hexagon 19 kg. 100
— Bară trasă 3,4 kg. 90
— Bară ∅ 4 kg. 235
— Bară ∅ 7 kg. 290
— Bară ∅ 12 kg. 425
— Bară 3,5 kg. 400
— Bară 5,3 kg. 1100
— Bară Cu ∅ 14 kg. 127
— Bară Cu ∅ 16 kg. 70
— Bară oțel ∅ 5 kg. 65
— Bară trasă 3,5 kg. 36
— Bară OSC 10 kg. 29
— Bandă AM 0,3 kg. 35
— Bară AM 5 kg. 310
— Bară AM 4 kg. 65
— Bară AM 14 kg. 27
— Bronz turnat diferit kg. 206
— Oțel W 431 Hex 32 kg. 223
— Bară Cu 20 kg. 32
— Bară oțel ∅ 20 kg. 13
— Bară Am 20 kg. 55
— BLR—25×0,5—0,8 kg. 2584
— idem 25×0,5 kg. 770
— idem 95×2 kg. 276
— Bandă ARC 45×0,16 kg. 822
— idem oțel arc 12×0,15 kg. 605
— Bandă Am 0,2 kg. 200
— idem 43×2 kg. 140
— idem AM 0,5 kg. 128
— Bandă oțel Arc 24×0,3 kg. 216
— idem 16×1 kg. 531
— idem 10, 0, 7 kg. 485
— idem 45×2 kg. 705
— idem 15×0,15 kg. 4502
— idem 10×0,15 kg. 1268
— idem 95×1 kg. 62
— idem 25×1,5 kg. 91
— idem oțel 35×1,5 kg. 207
— idem 20×1,5 kg. 184
— idem 45×2 kg. 792
— idem arc 6,5×0,3 kg. 77
— idem oțel arc 10×0,5 kg. 110
— BLR 41×1 kg. 170
— idem 14×1 kg. 210
— idem 14×2,5 kg. 908
— idem 75×2 kg. 173
— idem 65×2 kg. 1171
— idem 65×2,5 kg. 157
— idem 564 kg. 142
— idem 25×1 kg. 3797
— idem 15×1,2 kg. 1666
— idem 13×2,5 kg. 52
— idem 95×1,5 kg. 216
— idem 85×2 kg. 1324
— idem 40×1 kg. 4291
— idem 12—15×3 kg. 180
— idem 45×1 kg. 182
— idem 25×0,8 kg. 1630
— idem 25×0,8 kg. 585
— idem 12×1 kg. 420
— idem 85×2 kg. 1220
— idem 25×2,5 kg. 10301
— idem 25×0,8 kg. 5092
— idem 85×2 kg. 828
— idem 40×1 kg. 763
— idem 60×2,5 kg. 1769
— idem 30×3 kg. 6930
— idem 60×2,5 kg. 6608
— idem 110×2 kg. 3415
— idem 110×2 kg. 2465
— Bronz turnat kg. 43
— idem 200 kg. 135
— idem 220 kg. 25
— Bucșe electromotor buc. 6
— idem cauciuc ∅ 28 kg. 13
— idem pivot fuzetă buc. 23
— idem buc. 8
— idem M 8 buc. 3574
— Buton rapid alămit buc. 16870
— idem rapid nichelat buc. 10460
— Butoin rapid nichelat buc. 8980
— Bec 220V—150W buc. 920
— Becuri 12×3 buc. 942
— idem 25W/220V E14 buc. 1100
— idem 5W/220 E 27 buc. 379
— Bec 12/15 buc. 298
— Becuri scală buc. 17
— idem auto buc. 20
— idem buc. 8
— idem sofite buc. 13
— Bec auto buc. 16
— Borne racordare buc. 10
— idem tablou buc. 60
— idem duble buc. 4248
— idem simple buc. 200
— idem acumulator buc. 4
— idem duble buc. 13900
— Balast BVA buc. 8
— Borax buc. 83
— Praf bachelită buc. 29
— Butuc roată buc. 3
— Bridă arc cu nituită buc. 4
— Burghiu 0,8 buc. 40
— idem 9,1 buc. 2
— idem 9,6 buc. 10
— idem 9,8 buc. 18
— idem 9,7 buc. 10
— idem 9,6 buc. 10
— idem 9,2 buc. 30
— idem 9,4 buc. 15
— idem 9,7 buc. 40
— Bobină aprindere buc. 1
— Broaște buc. 2
— Braț ștergător buc. 1
— Cornier 100×100×10 buc. 144
— Becuri 230/15 W buc. 50
— Cablu paralel ml 1000

— Conductor AFY 6 ml 16
— idem TLTI 4×0,15 ml 400
— Contactor TCA 10/A/220 V buc. 47
— idem TCA 10A/380V buc. 10
— Constact Ruptor buc. 8
— Contactori buc. 20
— Contactor ACR 63A buc. 3
— Cordon cu fișe EC 2m buc. 5
— Capac DELCO buc. 3
— Capac D3—63 A buc. 185
— Capac etanșare buc. 1
— idem distribuitor buc. 3
— idem D-1 25A buc. 50
— Celidor buc. 150
— Console etajeră buc. 2
— Pînză canavas buc. 133
— Cot negru 2 1/2 buc. 1
— Carton preșpan kg. 407
— Cot Panzer buc. 100
— Cot 200×87 buc. 1
— Cozi ciocan buc. 6550
— Chiulasă compresor buc. 1
— Cot radiator apă buc. 1
— Cap de bară buc. 2
— Cilindru frînă față buc. 12
— idem principal buc. 1
— Cruce cadran buc. 2
— Casete satelit buc. 2
— Cruce satelit buc. 2
— Culbutori buc. 8
— Cot fontă 45° ∅ 70 buc. 3
— Cot fontă 90° ∅ 70 buc. 2
— Curea trapez 11×7×2500 buc. 8
— idem 11×57×2240 buc. 14
— Comutator PACO 63A buc. 33
— Întrerupător PACO 25 A buc. 25
— Comutator PACO 25 A buc. 6
— idem 25 A buc. 1
— Cilindru frînă stg. buc. 1
— Cataramă cordon buc. 6000
— Căști protecție buc. 10
— Chei reglabile 22 buc. 1
— Cheie franceză 32 buc. 1
— Cheie racord hexag. buc. 5
— idem 17 buc. 4
— idem 19 buc. 9
— Catifea RODNA ml. 5,30
— Coroană dințată TV ml 1
— Tablă 1,5—2 kg. 346
— Desen PVC kg. 337
— Deșeu șervețe kg. 10
— Dulii E 40 buc. 8
— Dibluri kg. 27
— Disc ambreiaj buc. 1
— idem buc. 5
— Diamant 0,75 K buc. 2
— Drosel buc. 6
— Doze buc. 7
— Difuzoare buc. 70
— Dorn ∅ 4 buc. 2
— Elemenți calorifer ml 14
— Fulie dinam buc. 1
— Folie bronz mp 50
— Fișii tablă inox 1 mm kg 330
— idem 2 mm kg 735
— Freze 80×1 buc. 29
— Ferodou 100×10 ml 7,50
— Freze 16 buc. 7
— Freze 200×5 buc. 3
— Freze 160×4 buc. 5
— idem 25×47 buc. 5
— idem modul 8 buc. 5
— idem cilindrică frontal 40×18 buc. 1
— idem cu frontal 35×8 buc. 2
— idem cilindrică frontal 132×14 buc. 3
— Freză ∅ 10 buc. 8
— idem ∅ 12 buc. 3
— idem ∅ 18 buc. 3
— idem 2×123 buc. 6
— idem 12 buc. 6
— idem 16 buc. 5
— idem ∅ 200 buc. 7
— idem deget 23×147 buc. 5
— Freză 25×75 buc. 4
— idem deget 4 buc. 2
— Freză 6×50 buc. 3
— Freză 140×22 buc. 5
— Freze 36×178 buc. 3
— Freze M4 buc. 8
— Freze ∅ 40 buc. 2
— idem ∅ 50 buc. 6
— Freze 63×1 buc. 2
— idem 80×2 buc. 3
— idem 160×5 buc. 5
— idem ∅ 14×81 buc. 4
— idem 12 buc. 3
— idem 10 buc. 5
— Freză disc 80×10 buc. 2
— idem circulară 32×0,5 buc. 10
— idem 32×1 buc. 10
— idem 40×1 buc. 9
— idem 50×0,8 buc. 6
— idem 50×4 buc. 3
— Freză disc 63×0,5 buc. 5
— idem 12,5 buc. 8
— idem 100×20 buc. 3
— PVC granule buc. 1020
— Sticlă șlefuită 15×100×500 buc. 46
— Geantă auto buc. 6
— Garnitură admisie buc. 7
— idem pompă apă buc. 2
— idem colector buc. 3
— idem cauciuc 083 kg 18
— Insigne tip III buc. 1000
— Instr. metalografiat buc. 51
— Inversor sens 10A buc. 27
— idem 64A/380V buc. 20
— Intrerupător PACO 63 buc. 13
— idem PACO 25A buc. 5
— idem 25A buc. 14
— idem 63A buc. 11
— idem releu 63 A buc. 4
— Întrerupător PACO 10 A buc. 11
— idem pirghie 25 A buc. 4
— Stratomat buc. 2027
— Lac hexol buc. 20
— Limitatori buc. 10
— Microcontactor buc. 15
— Limitator de cursă buc. 1
— Micromotor buc. 47
— Minere electroizolant buc. 4
— Miner ușă plastic buc. 5
— Nit Aluminiu 4×10 buc. 34
— idem 4×14 buc. 19
— idem fier 3×22 buc. 35
— idem 2×4 buc. 111
— idem 2×5 buc. 7
— idem 3×6 buc. 181
— idem 3×10 buc. 15
— idem cupru 2,5×5 buc. 3
— idem fier 3×8 buc. 53
— idem BLR 15×1,5 buc. 1003
— Nestropol buc. 115
— Oțel carbon ∅ 160 buc. 383
— Oțel W 4404.24—22 buc. 80
— idem rapid 27×27 buc. 50
— idem ∅ 24 buc. 62
— Oțel carbon OSC ∅ 8 buc. 107
— idem OSC ∅ 20 buc. 200
— idem ∅ 25 buc. 130
— idem OSC ∅ 330 buc. 310
— idem ∅ 20 buc. 55
— idem ∅ 25 buc. 127
— Patrat 14×14—16—16 buc. 187
— Obiectiv diaclar buc. 40
— Pigment verde acid kg 51
— Polipropilenă kg 800
— Pinion Am buc. 27897
— Carton preșpan 0,25 kg 50
— Priză cu fișă 16A buc. 39
— idem 32A buc. 20
— idem 10 A buc. 20
— Pluș roșu ml 24
— Priză și fișă 16 A buc. 5
— idem tripolară 25 A buc. 25
— Pinion z.10 buc. 7800
— Priză și fișă 32A buc. 15
— Pînză Pașcani ml 15
— Policarbonat kg 210
— Flanșă elastic buc. 50
— Plăci NTS buc. 44
— Pivot fuzetă buc. 12
— Alezor ∅ 16 buc. 1
— Pinion satelit buc. 8
— Pile rotunde buc. 5
— Piatră polizor buc. 30
— Piatră polizor ∅ 350 buc. 20
— idem 400×40×40 buc. 12
— idem 150×20×20 buc. 12
— idem 300×32×32 buc. 52
— idem 250×20×32 buc. 10
— idem 300×32×32 buc. 5
— Releu pornire buc. 1

— Rezistență ciocan lipit 35W 150 buc. 4
— Rășină versoniel kg 16
— Fier relon ml 17700
— Vopsea roșu kg 46
— Fir roving kg 3627
— Robinet 3/4 buc. 2
— idem 583 3/4 buc. 80
— Ramificație 200×200×87 buc. 1
— Rozetă siguranță buc. 2
— Rotor dinam buc. 2
— Rotor electromotor buc. 2
— Rângi PSI buc. 8
— Rulmenți 6200 buc. 7
— idem 631 buc. 3
— idem 3037 buc. 6
— idem 32209 buc. 10
— idem 6215 buc. 9
— Reazăm sferic buc. 2
— Rulmenți 6301 buc. 17
— idem con 1,08% buc. 4
— idem 6407 buc. 10
— idem 215 buc. 1
— idem 311 buc. 1
— idem 52217 buc. 1
— idem 6234 buc. 1
— idem 5888711 buc. 4
— idem 7214 buc. 2
— 6305 buc. 40
— 30307 buc. 20
— 51201 buc. 34
— 51202 buc. 22
— 6308 buc. 20
— Sîrmă oțel arc 1,2 kg 78
— idem 4 kg 507
— idem neagră 3,5 buc. 95
— idem cantal 0,3 kg 32
— idem alamă kg 18
— idem Am 0,9 kg 162
— idem oțel arc ∅4 kg 206
— idem crom nichel 0,25 kg 50
— idem bobinaj 0,1 kg. 53
— idem 0,30 kg. 25
— idem 0,8 kg. 74
— Soclu sig. 63A IS kg. 60
— Sulfat de nichel kg 50
— Sulfat de sodiu kg. 120
— idem sticlă 18×5×57 buc. 5787
— Schimbător fază picior buc. 3
— Sincron buc. 3
— Saboți frînă buc. 2
— Semnalizator el. de energie buc. 1
— Semering 55×80×10 buc. 8
— idem 50×70×14,5 buc. 1
— Semering 50×70×10 buc. 9
— idem 30×52×10 buc. 3
— idem 35×55×12 buc. 7
— idem 45×65×10 buc. 4
— idem 50×70×10 buc. 7
— idem 55×75×12 buc. 28
— idem 85×105×10 buc. 9
— idem 30×42×7 buc. 100
— idem 55×70×7 buc. 100
— idem 22×35×7 buc. 100
— idem 30×52×10 buc. 100
— idem 25×35×7 buc. 98
— idem 50×70×12 buc. 100
— idem 30×50×10 buc. 100
— Șurub lemn 2,5×18 buc. 7800
— idem 3×10 buc. 1426
— idem 3,5×14 buc. 20000
— idem 3,5×6 buc. 1900
— idem 4×45 buc. 887
— idem 3,5×6 buc. 12260
— idem M5×20 buc. 14800
— idem M8×25 buc. 45508
— idem M8×20 buc. 1910
— idem M8×16 buc. 14440
— idem M8×22 buc. 400
— idem M8×22 buc. 800
— idem M8×70 buc. 500
— idem M10×25 buc. 150
— idem M16×65 buc. 36
— Șurub M12×40 buc. 1743
— idem lemn 3×14 buc. 15000
— Șipci din lemn buc. 700
— Tablă dec—0,4 buc. 550
— idem M 0,2 buc. 20
— idem Al. 0,3 buc. 966
— idem dec. 2 mm fișii buc. 3592
— idem silicoasă buc. 1930
— Tub Kapex ∅ 23 buc. 295
— idem ∅ 36 buc. 75
— Tub sticlă C 3 buc. 70
— Textolit 1 mm kg 37
— Talpă cupron kg 3
— Termometru manon buc. 2
— Table PSI buc. 8
— Tarod M 24 buc. 12
— idem M 27 buc. 27
— idem M 30 buc. 19
— idem 1 ml 173
— Țeavă zincată 3/4 ml 510
— idem 1 1/2 ml 90
— Țeavă com. 10×2,5 kg 361
— Țeavă inox ∅ 180 ml 4
— idem zincată 1 1/4 ml 48
— idem 48×10 ml 50
— idem 1 1/2 neagră ml 96
— Profil U 300 kg 600

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR DE PRODUCȚIE

ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR ARGEȘ — PITEȘTI

are disponibile următoarele materiale:
— **butoni tip P 178600 la 2,30 lei/buc.**
— **butoni tip P 134784 la 2,90 lei/buc.**

UNITATEA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL — GALAȚI
Șoseaua Galați-Bîrlad (km. 12)
Telefon 25865

Rulmenți seria :
— 6206 buc. 153
— 6007 buc. 75
— 6004 buc. 50
— 6411 buc. 2
— 32310 buc. 16
— 1204 buc. 14
— 6005 buc. 31
— 2308 buc. 7
— 6304 buc. 27
— 201 buc. 6
— 51106 buc. 44
— 6003 buc. 32
— 6203 buc. 32
— 6204 buc. 2
— 6205 buc. 55
— 6303 buc. 7
— 6200 buc. 2
— 6200N buc. 29
— 6202 buc. 45
— 6000 buc. 13
— 608 buc. 32
— 30204 buc. 4
— 6201 buc. 1
— 629 buc. 8
— 6209 buc. 7
— 30205 buc. 3
— 3309 buc. 5
— 6310 buc. 20
— 6305 buc. 17
— 207 buc. 39
— 30309 buc. 5
— 307 buc. 9
— 6407 buc. 10
— 6211 buc. 20
— 30207 buc. 9
— 51105 buc. 19
— 51104 buc. 14
— 30208 buc. 2
— 2208 buc. 50
— 51206 buc. 20
— 6008 buc. 10
— 4900 buc. 71
— 4906 buc. 6
— 4904 buc. 42
— 204 buc. 5
— 205 buc. 2
— 6004 buc. 25
— 6002 buc. 22
— 4908 buc. 8
— 6013 buc. 2
— 3203 buc. 8
— 203 buc. 52

— 4903 buc. 6
— 6301 buc. 9
— 4902 buc. 10
— 4901 buc. 24
— 6306 buc. 4
— 3207 buc. 1
— 6300 buc. 1
— 6009 buc. 2
— 51105 buc. 1
— 51201 buc. 5
— 3208 buc. 5
— 6207 buc. 5
— 51211 buc. 3
— 5120 buc. 2
— 326 buc. 9
— 2204 buc. 8

INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE PRESTĂRI SERVICII ȘI PRODUCȚIE — IALOMIȚA

Slobozia, șos. Brăilei nr. 5, județul Ialomița
Telefon 12350, prefix 910, telex 13221

— Vată tapițerie tone 20
— Lină Ls. 41 Nm.2/1 tone 20
— Lină vopsită diferite culori Ls.41 Nm.2/1 tone 5
— Bumbac fire urzeală 20/36 tone 2
— Bumbac fire urzeală 20/9 tone 2

U.J.C.M. ALBA
COOP. „MUREȘUL" ALBA IULIA

— Ax volan Dacia 1100 buc. 9
— Climatizator tablă Fiat buc. 3
— Cuzineți bielă Fiat 1100 și 850 buc. 104
— Rulment pinion atac Fiat 850 buc. 113
— Aripă față buc. 6
— Capac distribuitor Fiat 850 buc. 4
— Miner ușă Fiat 850 buc. 5
— Cuzinet palier set 850 buc. 18
— Cuzineți bielă Fiat 600 buc. 89
— Lanț distribuire Fiat 600 buc. 3
— Platini Fiat 850 buc. 10
— Flanșe ax planetar Fiat 850 buc. 9
— Grup conic Fiat 600 buc. 1
— Praguri Fiat 850 buc. 19
— Fuzetă roată Fiat 850 buc. 2
— Braț inferior Moskvici 408 buc. 12
— Carcasă Moskvici 408 buc. 3
— Bucșe braț Moskvici 408 buc. 42
— Vibroken Moskvici 408 buc. 2
— Instalație electrică Skoda S.100 buc. 1
— Geam parbriz Skoda 1000 MB buc. 27
— Far Lada 1500 buc. 4
— Carcasă sateliți buc. 5
— Lampă semnalizare Skoda 1000 MB buc. 7
— Tăblie ușă spate Dacia 1100 buc. 4
— Ușă spate Fiat 1100 buc. 1
— Filtru ulei Moskvici 408 buc. 32
— Supape motor Moskvici 408 buc. 99
— Amortizor spate Lada 1500 buc. 3
— Parbriz buc. 5
— Burduf planetar Skoda S.100 buc. 48
— Garnitură evacuare Skoda S.100 buc. 33
— Tambur roată Skoda 1100 buc. 10
— Placă pornire ambreiaj buc. 4
— Fulie Vibroken Skoda S.100 buc. 8
— Casetă filtru ulei Skoda S.100 buc. 2
— Supape Skoda S.100 buc. 21
— Indicator benzină Skoda S.100 buc. 2
— Apărător bară direcție Skoda S.100 buc. 50
— Flanșe motor Skoda S.100 buc. 12
— Lanț distribuitor Skoda S.100 buc. 17
— Bolț casetă Skoda S.100 buc. 10
— Bucșe cauciuc amort. Skoda S.100 buc. 49
— Pompă centrală Skoda S.100 buc. 2
— Arc sector casetă Skoda S.100 buc. 1
— Conductă frînă Skoda S.100 buc. 20
— Termostat Skoda S.100 buc. 23
— Carcasă casetă Skoda S.100 buc. 1
— Broască ușă Skoda S.100 buc. 20
— Arc supapă Skoda S.100 buc. 71
— Culbutor Skoda S.100 buc. 20
— Arc colector Skoda S.100 buc. 9
— Tijă culectori Skoda S.100 buc. 33
— Ax cu came Skoda S.100 buc. 5
— Rotor dinam Skoda S.100 buc. 7
— Dinam fără fulie Skoda S.100 buc. 1
— Jiglere carburator Skoda 1000 MB buc. 186
— Rotor motor calorifer Skoda 1000 MB buc. 4
— Capac Delco Skoda 1000 MB buc. 46
— Întrerupător lumini Skoda 1000 MB buc. 17
— Motor ștergător Skoda 1000 MB buc. 2
— Rotor electric Skoda 1000 MB buc. 1
— Contact ulei Skoda 1000 MB buc. 21
— Arc delco Skoda 1000 MB buc. 2
— Comutator volan Skoda 1000 MB buc. 4
— Contact platinat Skoda 1000 MB buc. 10
— Reductor km Skoda 1000 MB buc. 2
— Capac cutie viteză Skoda 1000 MB buc. 1
— Bucșe direcție Skoda 1000 MB buc. 49
— Casetă direcție Skoda 1000 MB buc. 1
— Pinion delco Skoda 1000 MB buc. 5
— Pinion pompă ulei Skoda MB buc. 1
— Sorb pompă Skoda 1000 MB buc. 3
— Releu semnalizator Skoda 100 MB buc. 7
— Cărbuni dinam Skoda 1000 MB buc. 76
— Cablu frînă Skoda 1000 MB buc. 15
— Capac chiuloasă Skoda 1000 MB buc. 1
— Ornament geam Skoda 1000 MB buc. 11
— Bucșe pinion Skoda 1000 MB buc. 2
— Arbore primar Skoda 1000 MB buc. 2
— Pinion primar Skoda 1000 MB buc. 5
— Arc schimbător Skoda 1000 MB buc. 6
— Furcă schimbător Skoda S.100 buc. 16
— Cuzineți palier Skoda S.100 buc. 56
— Bucșe excentrice Skoda S.100 buc. 44
— Amortizor Skoda S.100 buc. 7
— Arc spiral Skoda S.100 buc. 5
— Plăcuță frînă S.100 buc. 103
— Semering Skoda S.100 buc. 215
— Pîrghie mecanism Skoda S.100 buc. 12
— Lampă semnalizare Skoda S.100 buc. 11
— Pinion planetar Skoda S.100 buc. 6
— Pinion distribuitor Skoda S.100 buc. 1
— Fineron central Skoda S.100 buc. 17
— Pinion Skoda S.100 buc. 1
— Pinion fără sinexon Skoda S.100 buc. 7
— Pinion diferiți Skoda S.100 buc. 13
— Pinion viteză III Skoda S.100 buc. 5
— Pinion mers înapoi Skoda S.100 buc. 3
— Rulmenți diferiți Skoda S.100 buc. 48
— Element far Skoda S.100 buc. 13
— Macara geam spate Dacia 1100 buc. 10

— Carcasă sateliți Dacia 1300 buc. 5
— Cruce cardan Dacia 1100 buc. 21
— Motor ștergător Dacia 1100 buc. 8
— Arc volan Dacia 1100 buc. 3
— Pinion viteză II Dacia 1300 buc. 8
— Semering rotor Dacia 1100 buc. 44
— 607741 Eterier buc. 16
— Jigler relantiu Dacia 1300 buc. 27
— Arc braț Dacia 1100 buc. 10
— Rulment 30207 Dacia 1300 buc. 9
— Amortizor Renault 16 buc. 7
— Releu electromotor Renault 16 buc. 1
— Bară stabilizatoare Dacia 1100 buc. 2
— Braț superior Dacia 1100 buc. 12
— Pivoți superiori Renault 16 buc. 10
— Geam lampă spate Renault 16 buc. 21
— Fuzetă Dacia 1100 buc. 14
— Braț inferior Dacia 1100 buc. 3
— Garnitură frînă Dacia 1100 buc. 24
— Arc volan Dacia 1100 buc. 4
— Suport motor Dacia 1100 buc. 23
— Volanta Dacia 1100 buc. 2
— Rezervor lichid Trabant 601 buc. 18
— Cilindru frînă Trabant 601 buc. 10
— Macara geam Trabant 601 buc. 14
— Camă curs Trabant 601 buc. 13
— Aripă spate Trabant 601 buc. 9
— Ușă față Trabant 601 buc. 8
— Ușă spate Trabant 601 buc. 10
— Ușă Trabant 601 buc. 5
— Geam parbriz Fiat 850 buc. 2
— Parbriz Skoda S.100 buc. 14
— Tambur frînă Lada 1500 buc. 8
— Pompă frînă Skoda S.100 buc. 3
— Bobină cîmp magnetic Dacia 1300 buc. 44
— Capotă spate Lada 1500 buc. 1
— Longeron spate Lada 1500 buc. 26
— Cadru ușă geam Lada 1500 buc. 3
— Capac delco Lada 1500 buc. 13
— Cablu frînă Lada 1500 buc. 6
— Galerie admisie Dacia 1100 buc. 2
— Piston etrier Dacia 1100 buc. 6
— Pompă centrală Skoda 1000 MB buc. 6
— Arc spiral Trabant buc. 6
— Aripă față Skoda 1000 MB buc. 11
— Aripă spate Skoda 1000 MB buc. 13
— Capotă motor Skoda 1000 MB buc. 1
— Cupeu Dacia 1100 buc. 1
— Ramă caroserie Dacia 1300 buc. 5
— Stîlp mijloc Dacia 1100 buc. 11
— Tub dispersor Dacia 1300 buc. 62
— Arc planetar Lada 1500 buc. 2
— Motor calorifer Lada 1500 buc. 1
— Colier Lada 1500 buc. 140
— Traversa motor Lada 1500 buc. 1
— Catier față Lada 1500 buc. 24
— Aripă spate Lada 1500 buc. 3
— Pompă picior Dacia 1300 buc. 2
— Lampă spate Dacia 1100 buc. 3
— Rulment 30203 buc. 8
— Grup conic Dacia 1100 buc. 2
— Închizător Lada 1500 buc. 1
— Braț inferior Lada 1500 buc. 4
— Cuzineți bielă Lada 1500 buc. 2
— Cuzineți palier Lada 1500 buc. 2
— Wibrochen Lada 1500 buc. 1
— Capac tacheți Lada 1500 buc. 1
— Casetă direcție Lada 1500 buc. 1
— Disc frînă Lada 1500 buc. 2
— Filtru aer Lada 1500 buc. 2
— Grup conic Lada 1500 buc. 1
— Capac distribuire Lada 1500 buc. 1
— Oglindă interioară Lada 1500 buc. 7
— Aripă față Lada 1500 buc. 2
— Grilă plastic Lada 1500 buc. 2
— Capac roată Lada 1500 buc. 1
— Capac distribuitor Lada 1500 buc. 7
— Motor Trabant buc. 1
— Instalație spălat geam Dacia 1300 buc. 1
— Diode Dacia 1300 buc. 1
— Semering Dacia 1100 buc. 9
— Braț Trabant buc. 2
— Coloană evacuare Lada 1500 buc. 1
— Geam Dacia 1100 buc. 2
— Far Lada 1500 buc. 1
— Macara Lada 1500 buc. 1
— Centură plafon Lada 1500 buc. 1
— Grilă aer față Lada 1500 buc. 1
— Aripă spate Lada 1500 buc. 1
— Aripă spate Lada 1500 buc. 4
— Pinion planetar Trabant 601 buc. 5
— Pinion sateliți Trabant 601 buc. 10
— Pinion mers înapoi Trabant 601 buc. 2
— Pinion viteza V Trabant 601 buc. 5
— Placă presiune Trabant 601 buc. 2
— Capac electromotor Trabant 601 buc. 2
— Întrerupător Trabant 601 buc. 7
— Piston motor Trabant 601 buc. 9
— Cablu km Trabant 601 buc. 1
— Becuri stop Dacia 1300 buc. 75
— Traversă șasiu Dacia 1300 buc. 4

Rulmenți seria :

— 6310 buc. 15
— 6308 buc. 14
— 6312 buc. 5
— 6300 buc. 13
— 6200 buc. 16
— 31308 buc. 1
— 308 NA buc. 6
— 32311 buc. 2
— NJ 308 buc. 3
— 30308 buc. 5
— 7306 buc. 7
— 7509 buc. 4
— 7209 buc. 8
— 538911 buc. 4
— 32307 buc. 4
— 51116 buc. 2
— 3307 buc. 7
— 6209 buc. 4
— 6004 buc. 1
— 32308 buc. 3
— NJ208NA buc. 2
— NJ 304 buc. 4
— 6005 buc. 2
— 1305 buc. 2
— 30308 buc. 3
— 7510 buc. 3
— 6301 buc. 5
— 96309 buc. 3
— 6304 buc. 2
— Compoziție bronz kg. 10
— Bronz kg. 20
— Curele diferite buc. 120
— Stîlp mijloc Dacia 1100 buc. 7
— Stîlp ușă Dacia 1100 buc. 2
— Aripă față interioară Dacia 1100 buc. 2
— Mască spate Dacia 1100 buc. 10
— Aripă spate Fiat 1100 buc. 14
— Capac ușă Fiat 1100 buc. 9
— Capac aripă Fiat 1100 buc. 6
— Aripă față Fiat 1100 buc. 2
— Longeron spate Dacia 1300 buc. 15
— Tăblie ușă Dacia 1100 buc. 27
— Ușă față Skoda 120 L buc. 3
— Ușă față Skoda S.100 buc. 1
— Ușă spate Skoda 1000 MB buc. 3
— Praguri Moskvici 408 buc. 2
— Geam parbriz spate Skoda 1000 MB buc. 2
— Geam parbriz spate Skoda S.100 buc. 3
— Panseu portbagaj S.1300 buc. 18
— Garnitură geam Dacia 1300 buc. 65
— Bară protecție Moskvici buc. 2
— Lampă stop Fiat 850 buc. 2
— Ghedar parbriz Fiat 850 buc. 4
— Turbină Fiat 850 buc. 9
— Placă presiune Dacia 1100 buc. 3
— Supape admisie Dacia 1300 buc. 38
— Garnitură galerie Skoda S.100 buc. 20
— Set motor reparații Skoda S.100 buc. 4
— Placă bord Dacia 1100 buc. 3
— Capac aripă Fiat 850 buc. 3
— Praguri Fiat 850 buc. 12
— Ușă Fiat 850 buc. 2
— Capote motor Skoda 120 L buc. 3
— Contact cu chei diferite Trabant 601 buc. 1
— Întrerupător ștergător Dacia 1300 buc. 118
— Emblemă față Dacia 1300 buc. 7
— Far Skoda S.100 buc. 13
— Dispersor Dacia 1300 buc. 49

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA GHERMAN, Suceava.** — Propunerea dv. a fost reținută, urmînd a fi analizată cu ocazia actualizării reglementărilor în vigoare privind drepturile personalului muncitor trimis în delegare în interesul serviciului.

● **COOPERATIVA „ARTA JUCĂRIILOR", Cluj-Napoca.** — Potrivit Deciziei nr. 325/1983 a UCECOM, emisă în aplicarea prevederilor Decretului nr 335/1983, retribuirea personalului muncitor din cooperative și celelalte unități economice ale cooperației meșteșugărești se face în acord global. Sumele calculate ca retribuții se acordă integral personalului dacă s-au realizat condițiile prevăzute în contractul de acord global pentru fiecare categorie de personal în parte. Pentru personalul din conducerea cooperativei și din compartimentele funcționale, una din condițiile care condiționează acordarea integrală a sumelor realizate ca retribuție în acord global este „realizarea planului de export", al cărui nivel este stabilit prin planul național unic de dezvoltare economico-socială. Punctul de vedere exprimat în scrisoare potrivit căruia planul de export să fie elaborat la nivelul contractelor este neîntemeiat, conducerea cooperativei și aparatul funcțional avînd sarcini pe linia executării unor produse de calitate, competitive pe piața externă, care să fie solicitate de către partenerii străini. Lipsa de comenzi la unele produse trebuie completată cu comenzi la alte produse, astfel încît planul total să se realizeze. De asemenea, termenele de livrare trebuie corelate cu capacitățile de producție, respectiv cu sarcinile de plan în vederea realizării ritmice a exportului. Menționăm, de asemenea, că între indicatorii care condiționează acordarea integrală a retribuției pentru personalul de la toate uniunile județene ale cooperativelor meșteșugărești și UCECOM este și indicatorul „planul de export pe relații", astfel că afirmația din scrisoare nu se confirmă.

● **TOADER TRANDAFIR, Iași** — Modul de determinare a valorii medii a fondurilor fixe este prevăzut în Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe, aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969, republicată în anul 1977 (pct. 14. alineatul b).

● **COMBINATUL DE INGRĂȘĂMINTE CHIMICE, Craiova** — I. Unitatea socialistă care nu își execută obligațiile la termenele prevăzute prin contract este de drept în întîrziere (conform art. 45 alin. 1 din Legea contractelor economice) și datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri (conform art. 44 din Legea contractelor economice), cu excepția situației în care obligația contractuală nu a putut fi executată din cauză de forță majoră, constatată potrivit legii (art. 46 din Legea contractelor economice). Încălcarea dispozițiilor Legii cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială nr. 14/1971, modificată și completată prin Legea nr. 11/1980 (ce reglementează atribuțiile și răspunderile întreprinderilor, organelor ierarhic superioare acestora și ale coordonatorilor de balanțe în domeniul aprovizionării tehnico-materiale) atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală a celor vinovați. Față de reglementările în vigoare la care ne-am referit și avînd în vedere că întreprinderile răspund de asigurarea bazei tehnico-materiale necesare realizării producției și livrării produselor potrivit contractelor încheiate (conform art. 138 lit. a din Legea nr. 11/1980), considerăm că se impune ca soluționarea problemelor legate și de emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice să se facă atît de către unitățile economice, cît și de organele ierarhic superioare acestora cu respectarea strictă a legislației în vigoare (ce stabilește atribuții cît și, după caz, termene legale de rezolvare). II. Executarea unor sarcini de export majorate de organele competente în condițiile în care nu s-au modificat sarcinile de plan și contractuale la intern nu poate conduce la exonerarea răspunderilor unităților economice pentru neexecutarea integrală a contractelor încheiate cu partenerii interni — sens în care s-au finalizat în mod constant analizele efectuate de C.S.P. și M.A.G.F. Precizăm că, potrivit art. 43 alin. 2 din Legea contractelor economice, dacă după încheierea contractului se constată ivirea unor cauze, altele decît forța majoră, care ar pune una dintre părți în imposibilitatea de a-l executa, ministerul și centrala, cărora partea le este subordonată, au obligația să ia măsurile necesare pentru a asigura executarea contractului. III. Precizarea de la pct. II de mai sus este valabilă și în ce privește angajarea răspunderii unității economice pentru neexecutarea integrală și la termen contractual a unor obligații ca urmare a nepunerii în funcție a unor instalații. IV. Obligația executării în natură a sarcinilor de plan și contractuale impune luarea din timp a măsurilor necesare (inclusiv în sensul celor reglementate prin art. 132 din Legea nr. 11/1980.

● **VIRGILIU EPURE, Slănic Prahova** — Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/1968 (art. 2) la care v-ați referit pentru încadrarea unor bunuri materiale în categoria fondurilor fixe, în afara condițiilor de bază (valoarea de inventar de cel puțin 500 lei și durată de serviciu normată mai mare de 1 an), face de fapt trimitere la definirea acestei noțiuni, așa cum este ea înscrisă în lucrarea „Clasificarea fondurilor fixe din economia națională a R.S.R.", Anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 260, din care reproducem : (pct. 2) „Prin fond fix ca obiect de evidență se înțelege obiectul singular sau complexul de obiecte cu toate dispozitivele și accesoriile lui, destinat să îndeplinească în mod independent, în totalitatea lui, o funcție distinctă. Ca elemente de caracterizare a obiectului de evidență distinct pot fi luate în considerare : indivizibilitatea părților componente, folosirea independentă, izolarea în spațiu sau posibilitatea delimitării de alte obiecte de evidență". Întrucît aparatele respective lucrează independent și există posibilitatea delimitării lor de alte obiecte de evidență, considerăm că pot fi menținute ca fonduri fixe de sine stătătoare așa cum au și fost înregistrate inițial în evidența întreprinderii. De altfel, în aceeași lucrare de referință „Clasificarea fondurilor fixe..." la codul nr. 355 figurează și categoria fondurilor fixe de sine stătătoare „Panouri pentru comandă, măsurare, semnalizare și distribuție", subdivizată în opt grupe, în care se încadrează și panourile semnalate, iar la codurile 490.12-490, figurează diferite tipuri de proiectoare pentru iluminat.

● **N. HALMAGEANU, Voivozi, Bihor** — Potrivit prevederilor Codului penal și Legii nr. 5/1970 persoanele reabilitate în condițiile legii pot fi numite în funcția de revizor contabil. Numirea în funcție a acestora rămîne însă la aprecierea conducătorului unității care face angajarea.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 26 aprilie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

D 646

MUZEUL DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE ORȘOVA 1883

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

pe șantierul Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă

Pe șantierul Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă

În drum spre Capitală, la C.A.P. Seimenii Mici a fost analizat stadiul vegetației la unele culturi agricole

Eveniment marcant în dezvoltarea colaborării româno-canadiene, în interesul păcii și înțelegerii internaționale

MOMENT de o deosebită însemnătate în evoluția și dezvoltarea, pe multiple planuri, a relațiilor dintre România și Canada, vizita oficială a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, noul dialog la nivel înalt româno-canadian a creat premisele pentru extinderea și aprofundarea cooperării reciproc avantajoase, în folosul țărilor și popoarelor noastre, al cauzei păcii, destinderii și înțelegerii internaționale. Efectuată la invitația guvernatorului general al Canadei, Jeanne Sauvé, și a primului ministru al acestei țări, Brian Mulroney, vizita înalților soli români a constituit prilejul unei mai bune cunoașteri și apropieri între popoarele celor două țări, a pus în evidență, încă o dată, dorința și hotărîrea comună de conlucrare pe plan internațional, contribuind astfel la edificarea unui climat de pace și securitate în lume, la eforturile de soluționare în interesul tuturor popoarelor a problemelor complexe ale contemporaneității.

Convorbirile oficiale, precum și cele avute cu conducători ai unor instituții și organizații economice, au prilejuit ample analize, care au permis să se aprecieze evoluția favorabilă și mereu ascendentă a relațiilor româno-canadiene din ultimii ani, bazate pe egalitatea în drepturi, avantajul reciproc, pe respectarea independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. Președintele României și primul ministru al Canadei au apreciat cu satisfacție continuarea schimbului de vizite, dezvoltarea relațiilor economice și tehnico-științifice, precum și intensificarea consultărilor bilaterale la toate nivelurile.

Concluziile convorbirilor oficiale, **Comunicatul comun, Declarația cu privire la dezvoltarea relațiilor economice pe termen lung,** au reliefat pregnant faptul că nivelul dezvoltării economice a celor două țări oferă condiții favorabile promovării și diversificării schimburilor comerciale bilaterale și pe terțe piețe, extinderii acțiunilor de cooperare. Documentele evidențiază, în context, conlucrarea fructuoasă dintre România și Canada în ceea ce privește folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice și dorința de a dezvolta cooperarea bilaterală reciprocă, pentru realizarea obiectivelor din domeniul energiei nucleare, care se află în prezent în construcție în România și de a stabili noi forme reciproc avantajoase în acest sector de activitate, inclusiv cele care se referă la obiective pe terțe piețe. După cum se cunoaște, în cursul tratativelor oficiale s-au finalizat unele înțelegeri noi privind colaborarea în energetica nucleară, precum și cu firme industriale avînd alt profil ; s-a relevat posibilitatea extinderii și diversificării schimburilor reciproce în domenii importante cum sînt materiile prime, construcția de mașini și aplicarea tehnologiilor avansate inclusiv în alte țări, avansîndu-se propunerea ca volumul acestor schimburi bilaterale să ajungă în cîțiva ani la circa un miliard dolari. Întîlnirea președintelui Nicolae Ceaușescu cu oameni de afaceri canadieni a prilejuit, în acest sens, manifestarea interesului partenerilor din țara gazdă față de realizările României, pentru promovarea unei colaborări cît mai strînse. După cum sublinia cu această ocazie tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar ca amplificarea relațiilor economice să se bazeze pe un echilibru real al balanței de plăți, să se ajungă la înțelegeri cu privire la realizarea contrapartidei sau a compensației, ceea ce ar deschide, totodată, posibilitatea de a se discuta problema sporirii participării industriei canadiene, atît în domeniul centralelor nucleare, cît și în alte domenii de activitate. S-a subliniat, în același timp, necesitatea găsirii formelor celor mai avantajoase pentru ambele părți în scopul realizării echilibrate a schimburilor, dezideratul ca guvernul canadian să sprijine și să acorde facilități în vederea extinderii acestor schimburi, cît și cooperării în producție. Președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că România — promotoare a formelor moderne de conlucrare pe tărîm economic — este gata să creeze, împreună cu companii canadiene, întreprinderi mixte în țara noastră, urmînd ca produsele acestora să fie vîndute pe alte piețe europene. Stau garanție, în acest sens, pentru România, experiența acumulată pînă acum prin colaborarea existentă cu firme și companii din alte state, iar pe plan mai larg — ritmurile înalte în care evoluează industria românească, programele de dezvoltare economică și socială adoptate de țara noastră pentru următorii cinci ani și cele privind perspectiva anilor 1990 sau chiar, în unele domenii, pînă în anul 2000.

Agenda de lucru deosebit de bogată a vizitei în Canada a prilejuit un larg schimb de vederi asupra problemelor internaționale majore, cu care ocazie au fost subliniate obiectivele similare ale celor două țări în ce privește asigurarea păcii, a promovării unui dialog constructiv și creării unui climat de încredere și cooperare între state. În cadrul întrevederilor avute de președintele Nicolae Ceaușescu cu guvernatorul general al Canadei, cu premierul canadian, în alocuțiunile rostite cu diverse prilejuri în timpul vizitei, precum și în Comunicatul comun s-a exprimat îngrijorarea față de situația gravă care s-a creat în lume ca urmare a continuării cursei înarmărilor, în special a înarmărilor nucleare. Președintele României și primul ministru al Canadei au apreciat că se impun, cu acuitate sporită, eforturi îndreptate în direcția opririi cursei irațională a înarmărilor, subliniindu-se necesitatea de a se adopta măsuri reale și trainice în domeniul limitării armamentelor și al dezarmării, pentru reducerea și, în final, eliminarea amenințării la adresa păcii, pericole datorate atît armelor nucleare, cît și celor convenționale. În context, a fost salutată începerea negocierilor dintre Uniunea Sovietică și S.U.A. privind armele spațiale și nucleare, atît cele strategice cît și cu rază medie de acțiune, exprimîndu-se speranța că aceste negocieri vor conduce la rezultate pozitive, așteptate cu interes de întreaga comunitate internațională. Potrivit Comunicatului comun, armele nucleare trebuie substanțial reduse și, în final, eliminate complet, amplasarea rachetelor nucleare în Europa ar trebui oprită, urmînd să se treacă la negocieri vizînd încheierea unor acorduri echilibrate, echitabile și verificabile cu privire la reducerea și eliminarea definitivă a unor astfel de arme de pe continentul european și din întreaga lume. Dată fiind dimensiunea internațională a acestei problematici, s-a subliniat că, în ce privește tratativele de la Geneva, toate țările, și în special cele care fac parte din cele două pacte militare — N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia — trebuie să se întîlnească și să contribuie prin forme corespunzătoare la succesul negocierilor respective.

Ca semnatare ale Actului final de la Helsinki, România și Canada au subliniat importanța ajungerii la rezultate concrete la Conferința de la Stockholm pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, ca și la negocierile de la Viena consacrate reducerii forțelor armate și armamentelor în Europa centrală ; președintele României și premierul canadian s-au declarat de acord asupra faptului că nu trebuie precupețit nici un efort în direcția promovării unor propuneri și inițiative constructive, care să conțină prevederi realiste menite să ducă la întărirea păcii și securității, la realizarea de progrese în domeniul dezarmării, pentru un climat de înțelegere și cooperare internațională.

Apreciind situația gravă cu care este confruntată viața economică mondială, România și Canada au arătat că este în interesul tuturor statelor să coopereze pentru realizarea de noi progrese în țările în curs de dezvoltare în vederea reluării cursului ascendent al economiei mondiale, factor important pentru politica de pace și colaborare în lume.

Prin înțelegerile convenite, prin concluziile comune sau apropiate la care s-a ajuns, vizita în Canada a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, marchează o etapă de o deosebită însemnătate pentru evoluția relațiilor româno-canadiene. Poporul nostru își exprimă satisfacția față de rezultatele rodnice ale acestei prime vizite a unui șef de stat român în Canada, fiind convins că ele vor contribui la amplificarea colaborării dintre cele două țări, în interesul reciproc, al păcii, destinderii, securității și progresului în lume.

Em. STANCU

ZIUA MUNCII —
ample eforturi pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale

ÎNTÎIUL DE MAI constituie la fiecare început de primăvară prilej de aleasă sărbătoare pentru oamenii muncii de pretutindeni. De la Congresul Internaţionalei a II-a din anul 1889, cînd s-a hotărît să se sărbătorească ziua solidarităţii internaţionale a muncitorilor, ziua de 1 Mai a devenit de-a lungul anilor un simbol al nesecatului avînt revoluţionar al clasei muncitoare, al hotărîrii sale nestrămutate de a făuri o societate nouă, a egalităţii şi dreptăţii sociale, a bunăstării şi fericirii tuturor celor ce muncesc.

Privite peste timp, manifestările muncitoreşti prilejuite an de an în ţara noastră de sărbătorirea Zilei Muncii, marchează drumul glorios parcurs de proletariatul român de la începuturile organizării sale pînă la victoria revoluţiei socialiste şi edificarea orînduirii noi, a noii civilizaţii materiale şi spirituale pe pămîntul patriei noastre. Un moment cu deosebite semnificaţii istorice l-a constituit sărbătorirea zilei de 1 Mai din 1939, care a prilejuit în ţara noastră ample acţiuni revoluţionare şi patriotice, antifasciste şi antiimperialiste, în pregătirea şi desfăşurarea cărora un rol de seamă l-a avut tovarăşul Nicolae Ceauşescu, precum şi tovarăşa Elena Ceauşescu (Petrescu). Marea demonstraţie patriotică antifascistă şi antirăzboinică din Capitală din acel 1 Mai a fost o elocventă mărturie a unităţii clasei muncitoare, a tuturor forţelor revoluţionare, patriotice, democratice în lupta pentru apărarea independenţei şi integrităţii patriei, împotriva fascismului şi a războiului.

De patru decenii oamenii muncii din România sărbătoresc ziua primăverii şi a muncii trecînd în revistă, cu mîndrie, măreţele succese obţinute în opera de făurire a celei mai drepte şi mai umane orînduiri, orînduirea socialistă, fiecare zi de 1 Mai reprezentînd o nouă etapă pe care poporul nostru, liber şi stăpîn pe destinele sale în patria strămoşească milenară, o urcă pe drumul progresului, al bunăstării şi fericirii.

În acest ultim an al cincinalului 1981—1985, în preajma aniversării a patruzeci de ani de la victoria asupra fascismului şi a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, eveniment de hotărîtoare însemnătate pentru istoria contemporană a patriei, România se prezintă ca o ţară industrial agrară, cu o industrie puternică, modernă şi o agricultură socialistă în plină dezvoltare, parcurgînd o etapă de ample şi profunde transformări calitative.

Marile succese obţinute de ţara noastră în opera de făurire a noii orînduiri sociale sînt rodul eforturilor neobosite, al muncii pline de abnegaţie şi spiritului de dăruire ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, care aplică cu fermitate în viaţă programul elaborat de partid, de înflorire continuă a ţării, de ridicare a bunăstării tuturor celor ce muncesc.

În actualul stadiu de dezvoltare al ţării noastre, trecerea în a treia etapă a realizării Programului partidului, ce constituie în fapt continuarea fermă a politicii de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei noastre spre comunism, mersul înainte depinde în mod hotărîtor şi nemijlocit de mobilizarea la maximum a tuturor energiilor şi resurselor poporului, de capacitatea şi competenţa oamenilor muncii de a rezolva cele mai complexe probleme ale dezvoltării economico-sociale a României.

Opţiunea fermă a partidului nostru pentru afirmarea unei noi calităţi în toate domeniile de activitate implică şi o nouă calitate a muncii. Munca temeinică, angajată şi responsabilă a fiecăruia dintre noi trebuie să poarte permanent amprenta calităţii, care condiţionează, practic, valoarea rezultatelor. Este de la sine înţeles că o nouă calitate a muncii presupune şi o nouă calitate a pregătirii profesionale a oamenilor. În acest sens, concepţia românească de dezvoltare situează la loc de frunte, alături de imperativul alocării şi utilizării cu eficienţă sporită a resurselor umane ale ţării, necesitatea pregătirii forţei de muncă, ridicării nivelului de calificare, tehnic şi profesional al cadrelor în strînsă legătură cu cerinţele unei economii moderne şi dinamice. Subliniind însemnătatea cardinală pe care partidul şi statul nostru socialist o acordă îmbogăţirii continue a orizontului de cunoştinţe al tuturor cetăţenilor ţării, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** afirma la cel de-al XIII-lea Congres al partidului : **„Ridicarea pregătirii profesionale şi tehnice, a nivelului general de cultură şi cunoştinţe ştiinţifice al întregii populaţii va reprezenta un factor calitativ de importanţă deosebită în formarea omului nou — constructor conştient al socialismului şi comunismului — în asigurarea participării active a tuturor cetăţenilor patriei noastre la înfăptuirea celei mai drepte societăţi din lume, în afirmarea personalităţii umane, la împletirea armonioasă a intereselor personale cu cerinţele generale ale societăţii".**

Conştienţi de necesitatea afirmării unei noi calităţi a muncii în toate domeniile de activitate, de înalta răspundere ce le revine în înfăptuirea măreţelor obiective trasate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 şi în perspectivă pînă în anul 2000 şi consolidarea poziţiei României de ţară mediu dezvoltată, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei întîmpină în acest an ziua de 1 Mai cu un bogat şi rodnic bilanţ. Într-o atmosferă de profundă angajare patriotică, răspunzînd cu însufleţire chemărilor şi îndemnurilor adresate de secretarul general al partidului, colectivele de oameni ai muncii din toate ramurile economiei naţionale acţionează cu spirit revoluţionar pentru realizarea în condiţii de înaltă calitate şi eficienţă a planului pe acest an şi pe întregul cincinal, pentru recuperarea cît mai grabnică a restanţelor datorate iernii deosebit de aspre, pentru onorarea exemplară a tuturor comenzilor la export, pentru creşterea în continuare a productivităţii muncii, utilizarea şi gospodărirea raţională a resurselor de materii prime, materiale, combustibili şi energie electrică. Pe măsură ce ne apropiem de sărbătorirea Zilei Muncii, noi şi noi colective fruntaşe din întreprinderi industriale, de transporturi, unităţi agricole şi din domeniul circulaţiei mărfurilor şi al prestărilor de servicii anunţă rezultate de prestigiu în întrecerea socialistă pe primele trei luni ale anului. Înalta răspundere muncitorească, concretizată în utilizarea intensivă a instalaţiilor şi a timpului de lucru, respectarea riguroasă a disciplinei în producţie, mobilizarea eforturilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii, se traduc în pilduitoare fapte de muncă : realizarea în avans a prevederilor la producţia fizică, onorarea exemplară a contractelor cu partenerii externi, reducerea cheltuielilor materiale, economisirea energiei electrice şi a combustibilului. Acest amplu şi însufleţitor tablou al desfăşurării energiilor creatoare ale oamenilor muncii din ţara noastră, rod al unei noi etici a muncii, calitativ superioare, se integrează armonios ansamblului grandioaselor realizări ale ultimelor două decenii, perioada cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a patriei.

Ca şi în ceilalţi ani, sărbătorirea zilei de 1 Mai va prilejui manifestarea nezdruncinatei unităţi a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, patriot înflăcărat, arhitectul marilor realizări ale României contemporane. Faptele de muncă şi puternica mobilizare cu care poporul nostru cinsteşte Întîiul de Mai constituie o grăitoare mărturie a acestei unităţi, a hotărîrii unanime de a transpune în viaţă politica internă şi internaţională a partidului nostru, de a face totul pentru dezvoltarea în ritm susţinut a economiei naţionale — chezăşia progresului multilateral al societăţii socialiste româneşti, a creşterii bunăstării materiale şi spirituale a întregii naţiuni — pentru afirmarea în lume a păcii, securităţii şi înţelegerii între popoare.

V. NEGOIŢĂ

1 Mai 1939 – puternică manifestare antifascistă a poporului român

CUNOSCÎND din propria sa experienţă ce înseamnă asuprirea şi dominaţia străină, poporul român, acţionînd în spiritul bogatelor sale tradiţii de luptă pentru libertate, unitate şi independenţă naţională, s-a ridicat cu hotărîre împotriva fascismului şi a politicii sale înrobitoare, încă din primele momente ale apariţiei acestuia.

Anul acesta, cînd se împlinesc 40 de ani de la victoria asupra fascismului, poporul nostru se prezintă cu conştiinţa datoriei împlinite de a-şi fi adus nemijlocit contribuţia materială şi umană la uriaşa bătălie purtată de coaliţia antihitleristă pentru înfrîngerea fascismului, cel mai periculos duşman al libertăţii şi independenţei popoarelor, al păcii şi progresului întregii lumi.

În anii premergători războiului, Partidul Comunist Român, dînd glas voinţei şi hotărîrii forţelor înaintate, patriotice, ale ţării, voinţei întregului popor, a organizat şi condus mari acţiuni de luptă şi demonstraţii antirăzboinice şi antifasciste. În cadrul acestora, marea demonstraţie antifascistă, antirăzboinică şi împotriva revizuirii graniţelor, de la 1 Mai 1939, organizată pe baza Frontului Unic, de către Partidul Comunist şi Partidul Social-Democrat împreună cu alte forţe democratice şi revoluţionare, a arătat clar că muncitorimea, popoarele nu trebuie să se plece în faţa fascismului, că, unite, ele pot bara calea fascismului şi a războiului.

Marea demonstraţie populară de la 1 Mai 1939, cea mai mare manifestaţie care a avut loc în acel an în Europa împotriva hitlerismului, a fost o încununare a luptelor de clasă din acea perioadă, demonstrînd hotărîrea fermă a oamenilor muncii, a poporului nostru de a se opune fascismului, de a asigura libertatea şi integritatea patriei.

Un rol hotăritor în pregătirea şi desfăşurarea marii demonstraţii antifasciste şi antirăzboinice din Capitală l-a avut tovarăşul Nicolae Ceauşescu. În munca încredinţată atunci de partid, militantul comunist de numai 21 de ani, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, avea să dea încă o dată măsura înaltelor însuşiri revoluţionar-patriotice ce-l făcuseră cunoscut şi preţuit în mijlocul tovarăşilor săi şi pe arena vieţii politice româneşti : marea putere de muncă, largul orizont politic, dîrzenia revoluţionară, capacitatea de a convinge şi de a mobiliza la acţiune, talentul său organizatoric, crezul său neclintit în forţa unită a clasei muncitoare, a maselor populare. De asemenea, o contribuţie remarcabilă la mobilizarea la luptă a tineretului revoluţionar, la sporirea combativităţii revoluţionare a clasei muncitoare a adus-o, alături de alţi militanţi comunişti, tovarăşa Elena Ceauşescu (Petrescu), unul dintre conducătorii comisiilor de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist din sectoarele Capitalei.

Este cunoscut că instaurarea la cîrma Germaniei a fascismului hitlerist, la începutul deceniului al patrulea, a constituit o gravă ameninţare pentru pacea şi securitatea europeană, pentru integritatea statelor naţionale situate în centrul şi sud-estul continentului nostru. În noile condiţii create, România se confrunta cu un proces de activizare a forţelor reacţionare, mai ales după reactivarea agenturii hitleriste, Garda de fier. Descifrînd de la început esenţa ultrareacţionară şi antinaţională a fascismului atît din interior, din partea organizaţiei teroriste, fasciste Garda de fier, cît şi din afară, unde Reichul nazist pregătea acţiuni agresive care puneau în primejdie independenţa naţională şi unitatea României, Partidul Comunist Român a acţionat pentru dezvoltarea unei conştiinţe de masă privind primejdia fascismului, a militat şi acţionat cu perseverenţă pentru întărirea continuă a unităţii clasei muncitoare, a polarizării ţărănimii, intelectualităţii, a întregului popor pentru apărarea statului naţional unitar, a independenţei şi integrităţii ţării. Este perioada în care Partidul Comunist Român îşi întăreşte legăturile cu muncitorimea, ţărănimea, cu alte categorii sociale, îşi dezvoltă colaborarea cu celelalte forţe democratice ale ţării.

O elocventă expresie a patriotismului clasei muncitoare şi a partidului ei comunist au constituit-o marile bătălii de clasă din 1933 — prima manifestare combativă de proporţii pe plan european după instalarea lui Hitler la putere în Germania. Considerînd că unitatea clasei muncitoare, închegarea Frontului Unic Muncitoresc reprezintă temelia unei ample coaliţii de forţe antifasciste, Partidul Comunist Român a depus eforturi stăruitoare pentru intensificarea colaborării — pe temeiul marilor obiective ale perioadei — cu socialiştii, social-democraţii, cu toate forţele muncitoreşti şi a conceput înfăptuirea acestei unităţi în cadrul tuturor formelor de manifesare socială şi politică a clasei muncitoare, în bătăliile de zi cu zi pentru condiţii mai bune de viaţă şi de muncă, în lupta împotriva pericolului fascist extern şi intern, pentru apărarea democraţiei şi culturii, a independenţei naţionale.

În acelaşi timp, orientarea politică şi tactică a partidului comunist, care valorifica în mod original o experienţă cu adînci rădăcini în trecutul mişcării noastre muncitoreşti, a îngăduit folosirea metodelor cele mai diverse, găsirea mijloacelor cele mai potrivite pentru extinderea legăturilor cu diferite partide, organizaţii, asociaţii politice, culturale, profesionale, patriotice, pretutindeni unde se aflau mase şi personalităţi care puteau fi mobilizate în lupta pentru apărarea democraţiei şi culturii împotriva fascismului.

Partidul Comunist Român a creat, a sprijinit, a îndrumat direct sau a influenţat un mare număr de organizaţii democratice, antifasciste în rîndul cărora au fost atraşi reprezentanţi ai celor mai diverse forţe şi categorii sociale : muncitori, ţărani, intelectuali, mica burghezie şi chiar unele cercuri ale burgheziei interesate în apărarea structurilor democratice ale ţării, a independenţei şi suveranităţii naţionale.

În desfăşurarea luptei împotriva fascismului, pentru apărarea independenţei naţionale şi integrităţii teritoriale a României, pentru drepturi democratice, Partidul Comunist s-a folosit în mod deosebit de presă. Avînd un pronunţat caracter militant, presa comunistă şi muncitorească, ei alăturîndu-i-se şi o bună parte a presei democratice şi progresiste, a reflectat adecvat cele mai variate probleme care frămîntau conştiinţa clasei muncitoare, masele largi de oameni ai muncii. Ea a fost o importantă tribună de luptă, o adevărată forţă de mobilizare a conştiinţelor apte să vibreze în faţa exigenţelor naţionale pe care le genera epoca respectivă ; ea a iniţiat o viguroasă demascare a substratului politic, ideologic şi cultural ultrareacţionar al fascismului, a explicat rolul lui nefast în viaţa societăţii omeneşti, a avertizat că fascismul, prin toate formele sale de manifestare, va duce la declanşarea unei noi conflagraţii mondiale. Reprezentanţii de frunte ai ştiinţei şi culturii româneşti, formaţi în spiritul tradiţiilor progresiste şi umaniste ale culturii autohtone şi universale, au respins cu vehemenţă teoriile fasciste, au demascat şi combătut şovinismul, barbaria rasială, iraţionalismul ideologiei fasciste — ajungînd, în mod firesc, militanţi politici în Frontul patriotic antifascist.

Pe măsura accentuării încordării internaţionale prin intrarea trupelor hitleriste în Renania, prin intervenţia germano-italiană în Spania, prin realizarea blocului militar agresiv „Axa Berlin-Roma-Tokio", acţiunile iniţiate de organizaţiile muncitoreşti, antifasciste împotriva politicii statelor fasciste, pentru apărarea independenţei ţării au crescut în amploare. În anii 1935—1937 au avut loc puternice manifestări de masă împotriva fascismului. Astfel, manifestările de la 1 Mai 1935 şi 1936, desfăşurate sub lozinca **Lupta contra fascismului şi războiului, pentru libertate şi democraţie,** s-au înscris ca puternice demonstraţii antifasciste. **„Sărbătoream această zi a solidarităţii internaţionale,** menţiona evocator tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, prin acţiuni politice de masă împotriva regimului burghezo-moşieresc, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, ale întregului nostru popor, pentru libertate şi democraţie, pentru viitorul socialist al României."**

Politica agresivă a statelor fasciste şi revizioniste, ascensiunea grupărilor fasciste în interiorul ţării, promovarea de către acestea a actelor de intimidare, teroare şi violenţă, faptul că trupele lui Hitler ajunseseră la graniţa de nord a României concomitent cu accentuarea presiunilor economice naziste asupra statului român împuneau cu acuitate o ripostă hotărîtă.

În aceste împrejurări grave, folosind o tactică şi strategie adecvate, Partidul Comunist Român şi-a intensificat eforturile pentru făurirea unităţii de acţiune a clasei muncitoare, evidenţiind marile primejdii ce ameninţau libertatea şi integritatea teritorială a patriei şi chemînd la realizarea unei largi coaliţii a forţelor patriotice, menită să alcătuiască scutul de apărare al cuceririlor naţionale scumpe poporului român, plătite de-a lungul vremii cu grele sacrificii. Cu multă căldură apela P.C.R. la membrii şi simpatizanţii săi, care se aflaseră în primele rînduri ale luptei pentru apărarea hotarelor Româ-

niei întregite. „Ne cheamă la luptă sîngele lui Doja, Horia și T. Vladimirescu — glăsuia un apel al C.C. al P.C.R. din ianuarie 1938. Ne cheamă la luptă dragostea de țară pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem îngenunchiat și robit". Totodată, partidul comunist a adoptat, la începutul anului 1939, o serie de măsuri în vederea intensificării activității antifasciste a maselor. Pe această linie, ziarul „Scînteia" a publicat articolul **24 ianuarie 1859—1939,** în care, evocînd semnificația Unirii de la 1859 și învățămintele activității din vremurile respective, releva : „Astăzi cînd independența națională a poporului român și unitatea României sînt din nou primejduite, amintirea luptelor duse pentru Unire trebuie să îndemne la o luptă dîrză și hotărîtă contra dușmanilor din afară și a agenților lor dinăuntru". În martie 1939, P.C.R. a luat o atitudine și mai hotărîtă împotriva pericolului cotropirii României de către Germania hitleristă și aliații săi. „Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre — glăsuia Manifestul C.C. al P.C.R. din 17 martie 1939. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă... Partidul Comunist din România dă alarma ! Să fie pregătit de luptă întreg poporul român".

Evenimentele politice din perioada aceea evidențiază cu putere că în România, în rîndul maselor muncitoare, al cercurilor democratice largi, exista o profundă ostilitate împotriva fascismului, a Germaniei naziste.

O elocventă mărturie a afirmării unității de luptă a clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare, patriotice, democratice, antifasciste o reprezintă marea demonstrație patriotică, democratică, antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă de la 1 Mai 1939 din București, ca și din alte centre ale țării. **1 Mai 1939 este înscris în istoria patriei ca o măreață victorie a partidului nostru comunist.** Această zi s-a gravat adînc în inimi și conștiințe ca o strălucită ilustrare a patriotismului fierbinte, a spiritului revoluționar, patriotic ce anima întreaga suflare românească — de la comuniști, social-democrați, țărăniști și pînă la înșeși cercurile guvernamentale îngrijorate de soarta țării, tot mai puternic amenințată de fascism și război.

La 1 Mai 1939, în București peste 20 000 de cetățeni au manifestat în stradă împotriva Germaniei hitleriste și, ca un simbol al hotărîrii de luptă pentru apărarea patriei, au depus coroane de flori la Mormîntul Eroului Necunoscut. În aceeași zi au avut loc manifestații asemănătoare la Cluj și Iași.

Marea demonstrație de la 1 Mai 1939 a avut o deosebită rezonanță internațională, întrucît s-a constituit într-un mare semnal pe care România îl adresa Europei pentru concentrarea eforturilor în vederea împiedicării dezlănțuirii unui nou cataclism mondial. **„Cînd în multe țări era o oarecare stare de așteptare** — arată secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, muncitorimea română, sub conducerea comuniștilor, s-a ridicat și a demonstrat că nu trebuie să ne plecăm în fața fascismului, că trebuie să ridicăm steagul luptei și că, unită, muncitorimea, popoarele, pot bara calea fascismului ! Și dacă în 1939 popoarele ar fi acționat unite, hitlerismul nu ar fi dezlănțuit al doilea război mondial."**

Demonstrațiile de la 1 Mai 1939 și transformarea lor într-o viguroasă acțiune antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă au avut un larg ecou și peste granițele țării, ele fiind apreciate pretutindeni drept dovadă peremptorie a antifascismului consecvent și caracteristic poporului român, a hotărîrii sale ferme de a lupta pentru apărarea independenței naționale, de a se ralia la frontul internațional al păcii. Astfel, în ziarele „Daily Herald" din Marea Britanie și „Izvestia" din U.R.S.S., din 2 mai și, respectiv, 4 mai 1939, au apărut relatări în care se arăta că în România, la 1 Mai, 20 000 de muncitori au demonstrat în București sub lozinci antifasciste și antirăzboinice.

Desfășurarea acestei puternice mișcări antifasciste și antirăzboinice din țara noastră a profilat în opinia publică progresistă internațională imaginea unui popor profund atașat idealurilor de libertate și independență națională, continuator demn al tradițiilor progresiste ale înaintașilor săi. Demonstrațiile din mai 1939 au scos pregnant în evidență forța și capacitatea de acțiune revoluționară a clasei muncitoare ; au relevat temeinicia analizelor politice întreprinse de Partidul Comunist Român și justețea istorică a opțiunilor sale atît în ceea ce privea definirea drumului de luptă pe care trebuia să-l urmeze clasa muncitoare, cît și mijloacele de care putea să uzeze pentru atingerea scopurilor propuse. Văzute din această perspectivă evenimentele revoluționare de la 1 Mai 1939 **au confirmat întru totul strategia politică a frontului unic muncitoresc, promovată de Partidul Comunist Român,** ca o condiție esențială și indispensabilă pentru afirmarea adevăratului potențial de luptă al clasei muncitoare în confruntarea cu fascismul și pericolul cotropirii țării de către grupul țărilor fasciste și revizioniste.

Eroica luptă dusă în acei ani de clasa muncitoare, de largi forțe progresiste, sub steagul democrației și independenței țării, amploarea mișcării democratice, ca și atitudinea realistă a unor personalități și grupări politice burgheze au stăvilit pentru un timp ascensiunea spre putere a organizațiilor fasciste și înrobirea țării Germaniei naziste.

Treptat însă, politica de cedare în fața pretențiilor agresive ale hitleriștilor dusă de marile puteri s-a repercutat și asupra evoluției evenimentelor din țara noastră. În condițiile internaționale create în pragul celui de-al doilea război mondial, rămas singur în fața agresiunii nazismului german, fără nici un sprijin din afară, poporul român a devenit victima Dictatului de la Viena. Prin aceasta, România, lăsată la cheremul Germaniei naziste, a fost aruncată practic în brațele forțelor hitleriste. În aceste condiții a fost instaurat regimul dictaturii militaro-fasciste, în țară au pătruns trupele hitleriste, România fiind tîrîtă, contrar voinței poporului, în războiul antisovietic. Dominația hitleristă a însemnat încălcarea gravă a suveranității și independenței țării, jefuirea resurselor naționale, lichidarea libertăților democratice.

În aceste condiții complexe, Partidul Comunist Român a acționat cu o neabătută consecvență penru a înfăptui o largă coaliție a tuturor forțelor sociale, politice, patriotice, democratice — ca singura cale de salvare a țării de la o catastrofă națională. În ansamblul strategiei P.C.R., asigurarea rolului conducător al clasei muncitoare și politica de alianțe — prin care se urmărea atragerea în luptă, alături de muncitorime, a tuturor forțelor interesate în salvgardarea intereselor vitale ale poporului român — au constituit elemente esențiale. În lupta pentru înlăturarea regimului dictatorial, alungarea trupelor germane din țară și eliberarea României, P.C.R. a reunit forțe de orientări și concepții politice-sociale dintre cele mai diverse, colaborînd cu grupări și organizații democratice, cu cadre de comandă din armată, ofițeri și generali patrioți, stabilind legături cu monarhia și cercurile grupate în jurul acesteia, cu un mare număr de personalități ale vieții culturale, științifice și politice. Eforturile partidului au dus la realizarea acelor alianțe politice prin care practic a fost izolat regimul antonescian și coalizate pe o platformă comună toate forțele patriotice ale țării : Frontul Patriotic Antihitlerist, creat în toamna anului 1943, Frontul Unic Muncitoresc, constituit în aprilie 1944, Coaliția Național-Democratică, constituită în mai 1944, Blocul Național Democratic, realizat în iunie același an, cuprinzînd cele mai diverse clase și categorii sociale, partide și grupări politice. Realizarea acestui front larg, al cărui nucleu l-a constituit clasa muncitoare unită, a reprezentat factorul hotărîtor al luptei pentru doborîrea dictaturii militare-fasciste și pentru eliberarea țării de sub dominația hitleristă prin revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944.

Poporul român a întors ca un singur om armele împotriva Germaniei hitleriste, s-a alăturat cu întregul său potențial militar și economic coaliției antihitleriste, luptînd de partea acesteia pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste. Uriașa ridicare din August 1944 a marcat punctul culminant al luptei antifasciste și antihitleriste din România. Prin hotărîrea cu care s-a avîntat în lupta antihitleristă, prin eroismul și jertfele uriașe pe care le-a dat în această luptă, poporul nostru a demonstrat, prin fapte, că nu a avut nimic comun cu cei care au dezlănțuit războiul contra Uniunii Sovietice, că aspirațiile sale erau de partea popoarelor care s-au opus fascismului, a luptei pentru dreptate, libertate și independență.

Învățămintele trecutului, ale anilor premergători celui de-al doilea război mondial atestă cu putere că astăzi trebuie dusă o luptă hotărîtă pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară. Trebuie respinsă cu fermitate activitatea cercurilor reacționare, neofasciste ce propagă rasismul, ura între popoare, anticomunismul. Ținînd seama de aceste învățăminte, partidul și statul nostru au militat și militează neabătut pentru unirea strînsă a forțelor democratice, revoluționare din întreaga lume, a tuturor popoarelor, considerînd că numai astfel pot fi realizate idealurile înnoirii societății, se pot asigura progresul social, o viață mai bună și mai dreaptă, pacea mondială. Din ce a însemnat fascismul și cel de al doilea război mondial, **„trebuie să tragem toate învățămintele** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Să facem totul pentru a nu se mai repeta, în nici o țară, dictatura fascistă, pentru a asigura libertățile democratice ale popoarelor, dreptul lor la dezvoltarea liberă, independentă".**

Cinstind tradițiile înaintate ale trecutului istoric, poporul nostru, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întîmpină ziua de 9 Mai — Ziua victoriei asupra fascismului, Ziua independenței României — într-o atmosferă de puternic avînt creator, acționînd cu fermitate pentru transpunerea în viață a istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru ridicarea țării pe noi trepte de progres și civilizație.

dr. Gheorghe SURPAT

Independența și făurirea statului național unitar — factori fundamentali ai dezvoltării economiei românești

INDEPENDENȚA națională constituie, așa cum demonstrează experiența mondială, o condiție fundamentală pentru dezvoltarea economică. Fără îndoială, avem în vedere independența care ia în considerare necesitatea situării economiei naționale în contextul interdependențelor din ce în ce mai complexe din circuitul economic mondial. Independența politică și cea economică conduc la progresul și prosperitatea economiilor naționale numai în măsura în care sînt îndeplinite cerințele unor strategii macro și microeconomice adecvate de dezvoltare, precum și ale altor condiții sociale și politice, dar lipsa independenței are certe urmări nefavorabile, adeseori dezastruoase, asupra unor națiuni și popoare. Aceste adevăruri, evidențiate în zilele noastre de situația țărilor în curs de dezvoltare, sînt demonstrate și de istoria țării noastre.

Lupta pentru independență se confundă cu însăși istoria românilor ca popor, ea desfășurîndu-se de-a lungul veacurilor pe baza unor rațiuni de ordin social și național incontestabile, cu o energie și consecvență întru nimic atenuată de vicisitudinile timpului, ca fiind — cum sublinia savantul Nicolae Iorga — una dintre permanențele istoriei poporului român. Această luptă face parte integrantă din amplul proces revoluționar de eliberare socială și națională, de făurire a României moderne, început de revoluția de la 1821, intens stimulat de revoluția de la 1848 și de Unirea Principatelor din 1859. **„Dobîndirea independenței de stat a României — arata tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu a fost deci rezultatul unor împrejurări întîmplătoare sau al unei conjuncturi politice, nu a reprezentat un dar primit din afară, ci este rodul luptelor purtate timp de veacuri de înaintași, lupte care au culminat cu măreața victorie obținută în 1877 pe cîmpul de bătălie împotriva imperiului otoman, ce a deschis o eră nouă în dezvoltarea liberă și independentă a patriei noastre".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Editura politică, București, 1977, p. 331.)

Proclamarea independenței de stat a creat premisele pentru cucerirea treptată a independenței economice și pentru realizarea unor condiții propice formării și dezvoltării complexului economic național, dar nu a putut rezolva marile probleme cu care se confrunta economia românească. Valențele independenței pentru progresul economiei românești sînt însă relevante dacă sînt analizate în contrast cu ceea ce a însemnat dependența țării și amestecul extern în treburile interne pentru viața social-economică din România. „Dependența economică și politică a României față de alte state — se arată în lucrarea „Progresul economic în România" — indiferent ce forme îmbracă, constituie principalul obstacol în calea accesului său spre progres și civilizație și, în același timp, una din cauzele fundamentale ale rămînerii sale în urmă față de statele avansate ale lumii". (Progresul economic în România 1877—1977, coordonator prof. univ. dr. Ioan Totu, Editura politică, București, 1977, p. 94.)

Pentru a avea o imagine mai aproape de realitate, asupra a ceea ce a însemnat dependența externă pentru poporul nostru, într-o perioadă care a precedat actul independenței, menționăm că în timpul crizei Imperiului otoman, mai ales după eșecul din fața Vienei (1683) și apoi al ofensivei Imperiului habsburgic, conjugată cu politica activă a Imperiului țarist în sud-estul european, în secolul al XVIII-lea și începutul secolului XIX, țările române au fost transformate în teatru de război între armatele celor trei imperii. Timp de un secol au avut loc șase războaie, totalizînd o durată de peste 25 de ani. Una dintre consecințele acestor războaie a fost și instaurarea regimului fanariot care a agravat considerabil obligațiile materiale ale țărilor române față de Poartă : haraciul și alte contribuții pecuniare, grîne, lemn de construcții, mînă de lucru pentru construcții, lucru la cetăți etc.

Proclamarea independenței absolute de stat în mai 1877, și cucerirea ei pe cîmpul de luptă, a asigurat României o poziție favorabilă afirmării sale pe plan intern și internațional, a permis mobilizarea forțelor creatoare ale poporului nostru, pentru progresul economic și social. Independența a asigurat noi perspective pentru modernizarea țării, constituind un stimulent pentru dezvoltarea forțelor de producție și consolidarea relațiilor capitaliste. **Statul român a promovat, în general, o politică economică independentă în limitele posibilităților vremii, cînd capitalul străin deținea o pondere ridicată, și o deschidere tot mai largă spre țările dezvoltate.**

Raportul de forțe dintre burghezie și moșierime a evoluat în favoarea burgheziei, interesată în dezvoltarea forțelor de producție industriale, în promovarea mașinismului, a progresului tehnic și științific. Independența a favorizat realizarea de noi reforme sociale, economice, administrative, culturale, sau perfecționarea celor anterioare, situînd viața socială și națională a poporului nostru pe o treaptă istorică superioară de dezvoltare. Un rol însemnat în impulsionarea acestor reforme l-a avut mișcarea muncitorească, socialistă. **„Dezvoltarea conștiinței naționale a căpătat un nou și puternic impuls după apariția pe scena socială a țării noastre a proletariatului, o dată cu închegarea și afirmarea în viața politică a mișcării muncitorești, socialiste". (Nicolae Ceaușescu,** Revoluția socială și națională în istoria României [Din gîndirea social-politică a președintelui României], Editura politică, București, 1984, p. 68.)

Cu toate succesele obținute, existența unei baze tehnico-materiale înapoiate, a unui potențial industrial scăzut și a unei clase burgheze încă slabă și inconsecventă, ca și menținerea unei însemnate puteri economice și politice a moșierimii au fost factori care au diminuat impactul independenței și suveranității asupra dezvoltării economice. Obținerea independenței de stat, coroborată cu reformele burghezo-democratice adoptate în anii următori, deși va ușura calea spre unele progrese nu va duce însă la înlăturarea înapoierii economice a țării.

Cîștigarea independenței de stat a marcat deci un moment deosebit de important în procesul de formare a României moderne, de dezvoltare a economiei sale. Progresele obținute de economia românească după cucerirea independenței au fost însă brutal întrerupte și în mare parte anihilate de primul război mondial. Valoarea pagubelor materiale cauzate statului român și populației civile în perioada primului război mondial echivalează cu suma de peste 31 miliarde lei aur sau 700 miliarde lei actuali. Ocupația străină care a durat din decembrie 1916 pînă în noiembrie 1918 a constituit unul dintre cele mai dureroase episoade din istoria patriei, caracterizat de o nemiloasă jefuire economică a teritoriului ocupat. „Statul Major Economic" al armatelor de ocupație a organizat, cu o meticulozitate desăvîrșită, spolierea întregii vieți economice, instituind pentru fiecare sector economic cîte o secție specială [1].

După cucerirea independenței de stat, un al doilea moment hotărîtor în istoria modernă a patriei noastre l-a constituit formarea statului național unitar, eveniment de importanță fundamentală pentru poporul român, inclusiv pentru constituirea deplină a complexului economic național și dezvoltarea economiei românești. Întemeiat pe luptele duse de înaintași vreme îndelungată pentru menținerea neștirbită a ființei românești, pe tributul de sînge dat de fiii țării în primul război mondial, cu uriașele sacrificii materiale menționate anterior, înfăptuit prin hotărîrea fermă a întregului popor și prin contribuția însemnată a unor bărbați de stat, actul desăvîrșirii unirii consemnat prin Adunarea Națională de la Alba Iulia, a deschis perspective noi pentru economia, știința și cultura țării noastre. **„Făurirea statului național unitar, aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, a determinat intrarea României într-o nouă etapă a dezvoltării, creînd premise pentru dezvoltarea mai intensă a forțelor de producție, pentru accelerarea progresului**

[1]) Ocupanții au expediat peste hotare mai mult de 1 140 800 tone **petrol** și produse petroliere, din care 389 944 tone în Germania, 231 176 tone în Austro-Ungaria, 13 825 tone în Turcia și 5 864 tone în Bulgaria. Cantitatea de petrol și produse petroliere luată de ocupanți reprezenta 73% din întreaga cantitate extrasă și prelucrată în anii ocupației. Cantitatea totală de **cărbuni** exploatată în timpul ocupației care a luat aproape în întregime drumul Germaniei a fost de 485 000 tone. **Sarea** a fost expediată în cantitate de aproape 100 mii tone în Bulgaria, Austro-Ungaria, Germania. Foametea din Germania și Austro-Ungaria a fost limitată prin cantitățile foarte mari de **grîne, produse agro-alimentare și animale jefuite din** România. În perioada de ocupație au fost jefuite 2 622 433 tone de cereale și alte bunuri alimentare care au fost expediate în Austrio-Ungaria, Germania și Bulgaria. „Exportul" de animale s-a ridicat la 1 400 000 bovine, peste 600 000 cabaline, 6 400 000 ovine și mai mult de 1 000 000 porcine. Prin sistemul colectelor soldaților a fost trimisă o cantitate de circa 48 000 tone. Totalizînd „exporturile" și consumul de produse efectuat de trupele străine în interiorul țării se obține impresionanta cantitate de 3 699 453 tone bunuri agro-alimentare. Fondul forestier a fost păgubit de o cantitate de 201 153 tone lemn. Cantitățile de **mașini industriale, metale, piei brute și prelucrate** ridicate de ocupanți s-au ridicat la 84 241 tone. Ocupanții au trecut în mod abuziv la sechestrarea clopotelor de la biserici, a veșmintelor, icoanelor, sefșnicelor, a candelelor și acoperișurilor de aramă ale bisericilor. Cetățenilor li s-au confiscat obiecte de cupru și aramă, vase de bucătărie, cazane, clanțe de la uși.

economic și cultural al țării". (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Editura politică, București, 1979, p. 279.)

Posibilitățile și speranțele legate de actul desăvîrșirii unirii s-au realizat treptat, în timp, și doar parțial. Între cele două războaie mondiale deși condițiile social-politice și economice au fost în general vitrege, atît datorită unor elemente de instabilitate internă, cît mai ales a influenței exercitate de factorii externi, cu deosebire de puternica depresiune economică din anii '30, totuși economia, știința și cultura românească au înregistrat progrese însemnate. În general, se poate aprecia că **a fost o perioadă deosebit de complexă, cu multe neajunsuri, dar și cu o serie de realizări.**

Astfel s-au deschis perspective mai largi pentru economia românească și, în deceniile care au urmat, „a avut loc o accentuată dezvoltare a industriei, a bazei tehnico-materiale a societății, a activității politice, culturale și artistice" (Dr. M. Mușat, Dr. Gh. Zaharia, Marea unire din 1918 — moment epocal în istoria poporului român în „Studii Economice", București, 1979, p. 19). În aceeași ordine de idei se înscrie și aprecierea că „s-au adîncit și mai mult legăturile economice dintre regiunile românești acum eliberate de vechile piedici artificiale, piața națională a căpătat posibilități de manifestare nestînjenită de ocupanți străini, s-a creat cadrul național și social politic pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție, iar înmănuncherea laolaltă a energiilor și capacităților creatoare ale poporului a făurit condiții noi, mai prielnice desfășurării forțelor progresiste, revoluționare ale societății". (Prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, Formarea și dezvoltarea istorică a complexului economic național român, în „Studii Economice — Marea Unire din 1918", Academia de Studii Economice, București, 1979, p. 30—31.)

Cîștigarea independenței și ulterior desăvîrșirea Unirii au avut un rol esențial în cristalizarea complexului economic național al României, obținîndu-se unele succese însemnate în dezvoltarea industriei și construcțiilor, a agriculturii, a comerțului interior și a celui exterior, a turismului, a transporturilor, precum și în domeniul învățămîntului, științei, artelor, în general, al culturii. Totodată, s-a realizat o integrare economică și cultural-științifică în plan teritorial, într-un timp relativ scurt.

După refacerea marilor distrugeri cauzate de război, industria românească a cunoscut o perioadă de dezvoltare, dar numai de scurtă durată, pînă în 1928—1929, cînd începe să apară simptomele crizei care avea să zguduie puternic economia mondială și, ca atare, și economia românească. Valoarea producției a crescut de la 11 711 796 000 lei în 1919 la 60 965 294 000 lei în 1928, anul de vîrf dinainte de criză în privința producției industriale (Aspecte ale Economiei Românești, Consiliul Superior Economic, 1939, p. 142). Rezultă că, în pofida unor greutăți provocate de război, precum și de limitele regimului social-politic, încadrarea tuturor provinciilor românești în complexul economic național s-a realizat relativ rapid. În condițiile lărgirii pieței interne, ale emulației create prin actul Unirii, „creșterea potențialului României își găsește explicația ei firească. Deși au existat și în această epocă tendințe contrarii, pînă în 1929, rezultatul poate fi însemnat cu un plus și nu cu un minus". (Lucrețiu Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Editura SOCEC & Co., S.A.R., 1944, p. 30).

Criza din anii '30 a creat mari dificultăți industriei, ca de altfel întregii vieți social-economice din România, dar, **în acele condiții grele, s-a ajuns la o serie de clarificări, la sedimentarea și la extinderea convingerilor cu privire la necesitatea accentuării dezvoltării și diversificării industriei țării.**

Ulterior statul a luat o serie de măsuri pentru încurajarea dezvoltării și diversificării industriei românești, a creării de noi ramuri industriale. În acest context, față de 1929, valoarea producției industriale (în prețuri comparabile), după ce s-a redus la 96% în 1933, a crescut la 126,7% în 1938. După ieșirea din criză, în anii 1936—1938, România a înregistrat unul dintre cele mai ridicate ritmuri de dezvoltare a industriei din lume. De asemenea, **s-au produs unele mutații în ceea ce privește structura producției industriale, punîndu-se un accent mai mare pe dezvoltarea ramurilor prelucrătoare.** Astfel, ponderea industriei prelucrătoare în totalul producției industriale a crescut de la 82,7% în 1929, la 88,9% în 1938, în același timp ponderea industriei extractive reducîndu-se de la 17,3% la 11,1%. Totodată, s-au elaborat unele lucrări de inventariere a resurselor naturale, țara noastră avînd unele dintre cele mai îndelungate și interesante tradiții în acest domeniu.

În ceea ce privește evoluția agriculturii, în perioada dintre cele două războaie mondiale, aceasta a fost în general contradictorie. Prin reforma agrară din 1921—1922 a fost expropriată o suprafață de peste 6 milioane ha, mai mult de jumătate revenind prin împroprietărire unui număr de aproape 1 500 000 gospodării țărănești. Dar modul cum a fost realizată împroprietărirea, lipsa unor politici economice adecvate au făcut ca marile probleme ale satului românesc să nu poată fi rezolvate, iar productivitatea muncii în agricultură să rămînă foarte scăzută. Așa cum sublinia Virgil Madgearu, care s-a ocupat pe larg de problemele agriculturii, în satele noastre există o suprapopulație relativă, iar structura exploatărilor țărănești „prin predominarea celor foarte mici, de o întindere insuficientă pentru asigurarea întreținerii unei familii, agravează fenomenul suprapopulației agricole" (Evoluția Economiei Românești după războiul mondial, Independența Economică, 1940, p. 31). Monografiile sătești elaborate de echipele complexe, interdisciplinare, inițiate și conduse de Dimitrie Gusti, au evidențiat și ele faptul că imensa majoritate a locuitorilor satelor aveau un standard de viață redus. Chiar și în aceste condiții vitrege unele progrese în ceea ce privește creșterea producției s-au obținut: în anul 1938 — față de media anilor 1921—1925 — producția de cereale a crescut de la 83 894 mii chintale la 117 322 mii chintale.

Nivelul de dezvoltare economică pe care îl atinsese economia românească aducea la ordinea zilei problema participării economiei românești și prin ramurile industriale prelucrătoare la export fără de care tînăra noastră industrie risca să se sufoce în limitele unei piețe înguste. Trebuie menționat că încă din anul 1925 se arăta: „Acest proces, de a satisface prin industrie toate nevoile proprii, care s-au manifestat atît de puternic în anii din urmă, va ajunge repede la rezolvarea lui, iar industria românească în plină dezvoltare, va intra mai curînd decît bănuim, în a doua fază: aceea de export pentru prisosul producției sale". (Reprodus din Lucrețiu Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Editura SOCEC & Co., S.A.R., 1944, p. 10). Ca atare, în anii 1936—1939 începea să se caute debușee pentru alte produse decît cele tradiționale.

În ceea ce privește importul, acesta era axat în principal pe produse prelucrate și semifabricate, dar mai ales după criza din anii '30 se produc unele mutații însemnate în structura acestuia. Astfel, față de anul 1930, în 1939 ponderea materiilor prime și aceea a semifabricatelor în cantitatea totală a importurilor a crescut de la 35,0% la 67,0%, iar cea a produselor fabricate s-a redus de la 65,0% la 33,0%, adică la jumătate. Mutațiile respective reflectau, pe de o parte, cerințele sporite ale industriei prelucrătoare în plin proces de dezvoltare, iar pe de altă parte, capacitatea curentă a acestei industrii de a acoperi cerințele pieții, trecîndu-se la unele substituiri de importuri. Pe ansamblu însă, structura comparată importuri-exporturi rămînea defavorabilă acestora din urmă.

Trebuie menționat că succesele din cadrul economiei românești au rămas limitate în perioada dintre cele două războaie mondiale atît datorită unor contradicții interne puternice, cît și factorilor externi printre care menționăm criza din anii '30 la care ne-am referit și mai ales dominația capitalului străin. Astfel, cu toate că, așa cum arăta Lucrețiu Pătrășcanu, ponderea capitalului străin s-a redus de la 85% în 1916 la 38% în ajunul celui de-al doilea război mondial, acesta deținea încă poziții cheie în economia românească, ceea ce îngrădea independența și dezvoltarea economică corespunzător cerințelor și intereselor reale ale țării.

Parcurgînd deci o etapă complexă a dezvoltării sale, caracterizată prin multe carențe și chiar reculuri, economia românească obținuse totuși în perioada interbelică unele progrese notabile. Ascensiunea la putere a elementelor cele mai reacționare, atragerea României, contrar voinței poporului, în războiul antisovietic, împotriva căruia s-au ridicat de la bun început forțele progresiste în frunte cu partidul comunist, aveau să aducă României pierderi omenești și materiale greu de imaginat. Înfeudarea economiei românești începuse în realitate încă de la semnarea Tratatului economic româno-german din 23 martie 1939 prin care bogățiile țării erau în mod practic puse la dispoziția Germaniei. Independența economică lezată grav de înrobirea politică se concretiza în revenirea la o economie bazată pe exploatarea bogățiilor țării sub formă de materii prime și semifabricate care luau drumul Germaniei. În ceea ce privește războiul ca atare, România a fost obligată să livreze între 1940—1944 (august) peste 10 milioane tone petrol și peste 3 milioane tone de diferite materii prime. Alte mari cantități au fost livrate direct armatei germane: numai în 1943, armata germană a consumat peste 700 000 tone. În ce privește produsele agricole au fost livrate în Germania circa 1,4 milioane tone cereale, peste 75 000 tone animale vii și carne. Acestora li se adăuga consumul pe loc al armatei germane sau al trupelor în tranzit pe teritoriul românesc. Au fost trimise în Germania peste 400 000 tone lemn, precum și 3,6 milioane tone produse agricole în țările aflate sub controlul Germaniei hitleriste. Costul întreținerii trupelor germane din România, după unele calcule, s-a ridicat la valoarea de peste

dr. Alexandru PUIU

(Continuare în pag. 18)

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Promovarea progresului tehnic – orientare strategică fundamentală a politicii partidului

TRĂIM o epocă în care cunoașterea umană se amplifică necontenit, trăim o epocă în care cresc tot mai puternic — pînă a deveni definitorii — rolul și contribuția științei și tehnicii la dezvoltarea intensă a forțelor de producție, la progresul societății moderne. Dacă timpul nostru este timpul unor profunde transformări sociale, tot el este și timpul unei dezvoltări explozive fără precedent a cunoașterii științifice, un timp de descoperiri fundamentale în toate domeniile cercetării, de înnoire vertiginoasă a tehnicii, de manifestare a celei mai grandioase revoluții științifico-tehnice cunoscute în istorie. Și tocmai din această perspectivă calitatea dezvoltării economice privită în ansamblu, progresul economic al oricărei națiuni — în condițiile interdependențelor economice crescînde care se vădesc astăzi în lume — depind esențialmente de afirmarea pregnantă a științei și tehnicii avansate.

Este un mare merit al partidului, al secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, strălucitul strateg și ctitor al României socialiste moderne, acela de a fi înțeles pe deplin legile dezvoltării contemporane, de a le fi studiat cu minuțiozitate, de a le fi aplicat, într-o viziune superioară, la condițiile concrete de progres ale României. S-au evidențiat și se evidențiază, astfel, trăsături dintre cele mai importante ale acestei epoci de aur a țării, deschisă de Congresul al IX-lea al partidului și purtînd pecetea gîndirii și acțiunii magistrale a marelui și iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, epocă pe care întregul nostru popor o denumește, cu îndreptățită mîndrie patriotică și adîncă recunoștință, „Epoca Ceaușescu".

Să ne reamintim, în acest sens, cuvintele atît de patetice, atît de realiste, reflectînd o întreagă experiență istorică, rostite de secretarul general al partidului încă din 1965, în Expunerea cu privire la dezvoltarea și afirmarea mai puternică a cercetării științifice naționale, prezentată de la înalta tribună a Marii Adunări Naționale : **„Trăim în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice, care modifică în mod radical condițiile producției materiale și posibilitățile de valorificare a bogățiilor naturale în folosul omului, asigură fabricarea pe scară industrială a unei noi și largi game de produse. Fizica — stăpînirea crescîndă a forței atomului, matematica, cibernetica, automatica, chimia modernă, biologia, au deschis uriașe perspective de sporire a avuției materiale a lumii, de creștere a forțelor de producție ale societății, de lărgire a orizontului cunoașterii și vieții spirituale a popoarelor. A subaprecia, în aceste condiții, rolul științei, a nu depune eforturi susținute pentru stăpînirea marilor ei cuceriri, a nu te strădui să mergi în ritm cu progresul științei secolului nostru înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere, cu repercusiuni serioase asupra dezvoltării societății pentru o lungă perioadă de timp...".**

Se desprinde limpede întreaga concepție și strategie de progres economico-social al României centrate pe știință, progres tehnic, pe cele mai avansate cuceriri ale minții umane ; pe stimularea și afirmarea creativității naționale, în pas cu realitățile și cerințele secolului pe care îl trăim.

Orientări și acțiuni hotărîtoare pentru progresul țării

O DATĂ CU CONGRESUL AL IX-lea, exigențele formulate de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, izvorîte dintr-o analiză lucidă, complexă, prospectivă asupra realităților naționale și mondiale au vizat și vizează îndeobște laturile calitative, problemele de structuri economice, de eficiență și competitivitate, a căror rezolvare s-a vădit și se vădește hotărîtoare pentru progresul pe mai departe al economiei românești. Industria, economia românească erau și sînt chemate să dobîndească un înalt nivel de înzestrare tehnică, să ajungă la o productivitate ridicată, la produsele exclusiv de calitate superioară, înnoite în pas cu cerințele competitivității ; era și este necesară reducerea însemnată a consumurilor materiale și energetice, a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Or, toate aceste imperative presupun pe un plan dintre cele mai însemnate, o veritabilă înflorire a științei și creativității naționale, promovarea largă a progresului tehnic în întreaga economie.

Dintr-o asemenea perspectivă complexă, Congresul al IX-lea al partidului a deschis un cîmp vast, pe de o parte dobîndirii de noi și însemnate cuceriri în domeniul științei și tehnicii iar, pe de altă parte, aplicării hotărîte a acestora în toate domeniile vieții economice și sociale. În decembrie 1965, Marea Adunare Națională aproba Legea pentru înființarea Consiliului Național al Cercetării Științifice, primul organism de acest fel în istoria țării noastre, chemat să impulsioneze puternic creativitatea națională. S-a elaborat apoi primul plan cincinal al cercetării științifice, pe perioada 1966—1970. La prima plenară a Consiliului Național al Cercetării Științifice din iulie 1966, în cuvîntarea secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, se sublinia — cu efecte practice imediate — rolul cercetării științifice și legătura strînsă ce trebuie asigurată între știință și producție : **„Cercetarea științifică trebuie privită, pînă la urmă, prin prisma eficienței sale la sporirea bogățiilor materiale și spirituale ale poporului nostru".** În același timp se arăta : **„Este necesar să se întărească legătura între știință și producție, astfel ca ceea ce se descoperă pe tărîmul cercetării să-și găsească aplicarea în producție. La rîndul ei, producția trebuie să împingă mereu înainte cercetarea științifică, cerîndu-i, solicitîndu-i să rezolve noi și noi probleme".**

Orientările strategice generale fiind stabilite, a urmat o activitate vastă de aplicare a lor în viață. O contribuție determinantă la orientarea și dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice din țara noastră, la rezolvarea problemelor complexe ale dezvoltării economiei a adus-o și o aduce tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, prim vice prim-ministru al guvernului și președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, om politic de seamă, personalitate proeminentă a științei și culturii românești, savant de renume mondial, care se bucură de un remarcabil prestigiu și unanimă apreciere în cele mai înalte cercuri științifice din lumea întreagă. Forțele de cercetare, în continuă creștere, au fost tot mai mult concentrate în institute de specialitate — pe principalele ramuri ale economiei și în academiile de profil științific. Totodată, în întreprinderi au fost create și dezvoltate continuu centre de cercetare proprii, pe probleme aplicative esențiale, ceea ce a permis și permite o mai bună receptare și aplicare a cuceririlor științei și tehnicii înalte.

În aceste condiții, este semnificativ că investițiile destinate sectorului știință și deservire științifică au sporit de 5,36 ori în 1983 față de 1965, față de o creștere de 1,87 ori în 1965 comparativ cu 1950, că numărul de personal muncitor în activitatea de știință și deservire științifică a crescut de la 21,8 mii în 1950, la 59,1 mii în 1965 și la peste 136 mii în 1983 (tabelul nr. 1) : pentru nivelul ridicat, modern de dotare a activității de știință și deservire științifică este reprezentativ faptul că fondurile fixe puse în funcțiune au crescut de la circa 1,65 mrd. lei în cincinalul 1966—1970, la peste 3,56 mrd. lei în perioada de 5 ani următoare, la 5,27 mrd. lei în ultimul cincinal încheiat și la

Tabelul nr. 1

Repere ale dezvoltării ramurii știință și deservire științifică

	1965	1975	1980	1983
Numărul mediu al personalului muncitor (mii)	59,1	84,3	110,0	136,1
Dinamica investițiilor (%)	100	475	738	536

circa 3,40 mrd. lei în primii trei ani din cincinalul în curs. Alte date contribuie la o mai bună evidențiere a marelui potențial creat în anii de după Congresul al IX-lea al partidului : între 1965—1985, volumul activității de cercetare, exprimat în cheltuieli materiale, crește de 14 ori, iar baza tehnico-materială a cercetării și ingineriei tehnologice de peste 17 ori ; să relevăm, de asemenea, că actualmente volumul cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic se ridică la circa 2% din venitul național, nivel practic similar cu cel din statele dezvoltate industrial.

Prioritate ramurilor de „vîrf", produselor complexe

PROMOVAREA puternică a progresului tehnic a fost și este concepută de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în condițiile dezvoltării prioritare a sectoarelor și domeniilor complexe, de tehnicitate înaltă, a ramurilor industriale de vîrf. Din această perspectivă, electronica, informatica, robotica românească, producția de mașini-unelte complexe, de mare performanță, producția de oțeluri fine, chimia de sinteză fină și mic tonaj, activitățile cu un grad sporit de complexitate din industria de prelucrare a lemnului, din industria ușoară și alimentară etc. — reprezintă creații dintre cele mai de preț ale anilor de după Congresul al IX-lea al partidului. În acest cadru, dezvoltarea puternică a sectoarelor complexe a creat condițiile pentru ca, aproape în totalitate, necesarul de tehnică, de mașini, utilaje și instalații al reproducției să fie satisfăcut din producție industrială românească.

În aceste condiții, fondurile fixe din economie — cu deosebire mașini, utilaje și instalații moderne — au crescut de 4,73 ori față de 1965, timp în care producția industrială a crescut de 5,51 ori, iar volumul comerțului exterior de 7,18 ori. Să amintim, de asemenea, că procesul susținut de continuă modernizare și înnoire a producției reflectă și susține deopotrivă — ca o componentă dintre cele mai de seamă — promovarea puternică a progresului tehnic în întreaga economie. O parte tot mai mare din producția marfă a industriei constructoare de mașini, ca și a întregii industrii, este alcătuită din produse date în funcțiune în acest cincinal, reflectîndu-se, și pe această cale, alinierea industriei și economiei românești la cerințele competitivității și eficienței.

În cincinalul actual a continuat procesul de înnoire și îmbunătățire a structurii producției industriale prin introducerea în fabricație și modernizarea a circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum ; au fost aplicate în producție circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate. Cercetarea științifică a adus o contribuție importantă la înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energetice, de reducere a consumurilor și valorificare superioară a resurselor, de sporire a exporturilor și diminuare a importurilor, de creștere a productivității muncii și sporire a eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Așadar, afirmarea tot mai viguroasă a progresului tehnic în societatea noastră accelerează apropierea României de nivelul atins de statele avansate din punct de vedere economic. Se poate afirma cu deplin temei că, în știința și tehnologia românească, orientarea permanentă a întregii activități a fost și este subordonată asigurării rezultatelor care, aplicate în producție, să determine ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea accelerată a productivității muncii, sporirea eficienței economice. Se regăsesc astfel, în expresia lor cea mai directă (vezi și tabelul nr. 2), eforturile depuse pentru dezvol-

Tabelul nr. 2

Coordonate ale dezvoltării intensive a industriei și economiei românești

1965 = 100

	1975	1980	1983
Populația ocupată	104,8	106,9	108,0
Numărul personalului muncitor	146	170	177
Productivitatea muncii în industrie	194	269	287
Producția industrială	322	507	551
Producția globală agricolă	150	181	190
Volumul comerțului exterior	406	841	718
Venitul național	247	351	382

tarea creativității naționale, pentru promovarea largă a progresului tehnic. În acest cadru, îmbinarea armonioasă a rezultatelor cercetării fundamentale cu cele aplicative, specifică „deschiderii" orizontului de cercetare, asigură ca știința și tehnologia românească să acționeze în soluționarea problemelor legate de înfăptuirea concretă a sarcinilor planului economic și în abordarea problemelor noi, componente ale viitoarelor planuri de dezvoltare economico-socială a patriei noastre.

Progres tehnic—eficiență : o corelație esențială a dezvoltării de perspectivă

ÎN CINCINALUL care urmează și ultimul deceniu al acestui secol, promovarea progresului tehnic va contribui la înfăptuirea pe mai departe a unor mutații în structura pe ramuri și între ramuri a producției, la creșterea eficienței și calității producției, la afirmarea mai puternică a creativității naționale în diviziunea mondială a muncii. Obiectivele elaborate în acest sens sînt de anvergură. Este vorba, bunăoară, așa cum se prevede în programele de însemnătate națională special elaborate, de dublarea productivității muncii în industrie în 1990 comparativ cu 1980. În industrie, în proporție de circa 55%, creșterea productivității muncii se va realiza prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Se vor extinde sectoarele automatizate și mecanizate, ponderea producției industriale realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70% în anul 1987 și la peste 90% la sfîrșitul cincinalului. Se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate. În aceste condiții, ca urmare a unor preocupări susținute, se vor realiza exclusiv produse de nivel calitativ mondial, 2—5% din produse urmînd să se ridice chiar peste acest nivel.

Evident, este vorba de cerințe care impun, pe primul plan, ridicarea nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii — condiție indispensabilă, de altfel, pentru promovarea largă a progresului tehnic.

Într-un asemenea cadru de obiective, la Congresul al XIII-lea al partidului s-au formulat noi și însemnate direcții în domeniul promovării progresului tehnic, în scopul afirmării revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterii rolului tehnicii în modernizarea economiei naționale, în asigurarea progresului multilateral al țării. Potrivit acestora, în industrie, promovarea progresului tehnic trebuie să asigure dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime și energie, valorificarea mai complexă a rezervelor interne, folosirea intensă a noilor surse de energie, asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare, generalizarea mecanizării, automatizării și robotizării, a microelectronicii, introducerea de noi tehnologii de fabricație avansate în toate sferele producției, care să permită diminuarea consumurilor de materiale și energie, recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor, a energiei.

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a stabilit orientări fundamentale în domeniul cercetării agricole, biologiei moderne, ingineriei genetice și bioenergeticii, care trebuie să asigure crearea de noi soiuri și hibrizi cu un înalt potențial productiv, îmbunătățirea raselor de animale, promovarea celor mai eficiente tehnologii ale producției în agricultură.

Cercetarea fundamentală trebuie să-și aducă o contribuție de seamă la aprofundarea cunoștințelor cu privire la legile naturii și ale societății, la investigarea structurii interne a materiei, a legilor ei de mișcare și transformare, a caracteristicilor biologice ale plantelor și animalelor. O atenție deosebită trebuie să se acorde dezvoltării cercetărilor în domeniile matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, care exercită un rol esențial în progresul general al științei și tehnicii contemporane.

În perspectiva progreselor economice și sociale, progresul tehnic este chemat să-și aducă o contribuție tot mai importantă în elaborarea celor mai eficiente soluții de modernizare a economiei naționale, de perfecționare a relațiilor de producție, a organizării societății corespunzător condițiilor istorice și necesităților progresului patriei noastre. Viața științifică românească beneficiază astfel de eminentele orientări, recomandări, de indicațiile și sarcinile trasate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, menite să asigure creșterea contribuției științei la înfăptuirea programului de modernizare și ridicare a nivelului tehnic și calitativ al întregii noastre economii. Îmbinarea, în mod cît mai armonios, a tuturor domeniilor cercetării științifice, dezvoltarea conlucrării între ele, continua și strînsa interdependență între cercetarea aplicativă și cea fundamentală constituie coordonate dintre cele mai importante ce definesc statutul științei de forță nemijlocită de producție, al progresului tehnic ca factor fundamental de înfăptuire a progresului economico-social al României socialiste.

Barbu Gh. PETRESCU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII

ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Producția de metal — în deplină concordanță cu cerințele beneficiarilor

COMBINATUL siderurgic din Hunedoara ocupă locul doi în ierarhia marilor furnizori de metal ai țării, ponderea produselor sale deținînd-o oțelurile aliate și înalt aliate, precum și laminatele de diferite profile. În primul trimestru din acest an, cu toate eforturile făcute, sarcinile de plan nu au fost în întregime realizate, datorită unor rămîneri în urmă înregistrate în lunile ianuarie și februarie. Evident că, într-o atare situație, unele contracte nu au putut fi onorate în întregime și, de comun acord cu beneficiarii, cîteva termene au fost reeșalonate. Se cere totuși relevat faptul că, începînd cu luna martie a.c., activitatea a căpătat un flux normal, prevederile de plan fiind realizate și chiar depășite.

■

ANALIZA efectuată în lumina sarcinilor ce rezultă din Programul de măsuri adoptat de Marea Adunare Națională privind îndeplinirea integrală a prevederilor Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe 1985 și pregătirea în bune condiții a planului pe 1986 a determinat inițierea de noi acțiuni și măsuri pentru punerea în valoare a rezervelor disponibile și, mai ales, pentru promovarea unor noi și eficiente tehnologii de elaborare a metalului. Pe baza acestora combinatul hunedorean va reuși nu numai să-și realizeze sarcinile de plan, dar să și le depășească, asigurînd astfel țării sortotipodimensiuni de metal din cele mai solicitate.

În producția de cocs, printr-o organizare temeinică a descărcării vagoanelor cu cărbuni — atît din țară, cît și din import — activitatea a fost normalizată încă din prima decadă a lunii martie, pe întreaga lună fiind obținută o depășire de aproape 2 000 tone cocs metalurgic, cu perspectiva recuperării integrale a producției în lunile aprilie și mai. Totodată, intensificarea ritmului de execuție la lucrările de punere în funcțiune a noi capacități de distilare a gudroanelor de cocserie — sistate în prima parte a anului — va permite creșterea substanțială a producției la produsele de distilare (smoală, uleiuri antracenice, uleiuri de absorbție) prin prelucrarea suplimentară a aproximativ 15 000 tone gudroane.

O preocupare susținută pentru folosirea mai bună a capacității cuptoarelor înalte a făcut posibilă și creșterea producției de fontă de afinare, în prezent fiind realizate producții de 6 300 tone/zi, ceea ce a permis atît asigurarea consumului pentru oțelăriile proprii, cît și livrarea unor cantități suplimentare de fontă cenușie pentru unitățile constructoare de mașini. Menținerea unui ritm susținut al producției de fontă este însă în continuare condiționată de intensificarea livrărilor de minereuri și calcar, ritmicitatea în procesul de transport etc.

Aspecte deosebit de complexe ridică **realizarea cantitativă și sortimentală, în structura programată, a producției de oțel și laminate finite.** În condițiile existente s-a asigurat în totalitate realizarea resurselor de metal prevăzute în plan pentru programele prioritare din industria construcțiilor de mașini și a fondului de marfă pentru export (în trimestrul I a.c. producția fizică pentru export pe relația devize convertibile s-a realizat în proporție de 101,0%). Pentru beneficiarii din construcția de mașini s-au asigurat integral nivelurile contractate pentru primul trimestru, de aproximativ 60 000 tone, și programele prioritare destinate exportului din unitățile M.I.C.M., de circa 24 500 tone oțel carbon și aliate, oțelurile pentru industria de rulmenți, organe de asamblare, cutii de viteză. În condiții speciale se urmărește realizarea programelor de asimilare, omologare și fabricație a oțelurilor destinate producției echipamentelor energetice termonucleare, livrările în această perioadă reprezentînd 4 800 tone.

Pentru realizarea producției de oțel de înaltă calitate sînt însă necesare măsuri în continuare pentru asigurarea completă a bazei tehnico-materiale, îndeosebi prin normalizarea livrărilor de produse refractare, feroaliaje și mai ales deșeuri metalice. Se cer îndeosebi eforturi susținute din partea Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile și a întreprinderilor sale județene pentru recuperarea nelivrărilor de deșeuri metalice (în trim. I a.c. însumează aproape 25 000 tone), și pentru îmbunătățirea structurii calitativ-sortimentale a acestora.

■

CONDIȚIA primordială pentru realizarea în continuare a producției fizice planificate și recuperarea restanțelor din lunile ianuarie și februarie o constituie **încadrarea strictă în normele de consum stabilite.** În acest scop au fost constituite colective de specialiști, cercetători și alți oameni ai muncii la nivelul fiecărei uzine și secții, care analizează și elaborează măsuri pentru încadrarea și reducerea consumurilor pe fiecare element material. Săptămînal se efectuează analiza consumului de cocs metalurgic la furnale, a consumurilor de energie și gaze, iar la sfîrșitul fiecărei luni la nivelul secțiilor se analizează toate consumurile realizate.

Prin măsurile tehnologice și organizatorice stabilite în prezent se asigură o severă respectare și încadrare în cotele aprobate de energie electrică, gaze naturale, combustibili. În toate secțiile cu agregate energointensive se asigură decalajul tehnologic pentru evitarea vîrfurilor de consum. Eșalonarea lucrărilor de revizii și reparații conduce, de asemenea, la un echilibru al consumului pe schimburi și secții pentru evitarea risipei de energie și echilibrarea consumului orar, ceea ce permite folosirea cu eficiență sporită a cotelor alocate și reducerea consumurilor specifice ; numai economia de gaz metan reprezintă, în luna martie, aproape 600 000 mc.

O măsură importantă în folosirea rațională a resurselor de energie și gaze naturale și, respectiv, în asigurarea unei funcționalități echilibrate a constituit-o **reorganizarea și reeșalonarea reparațiilor.** În cursul primului trimestru au fost efectuate reparațiile mijlocii anuale ale blumingurilor de 1 000 și 1 300 mm, ale laminoarelor de semifabricate, ale laminorului de profile ușoare și s-au executat reparații capitale la cuptorul Martin nr. 2 de 400 tone și la un cuptor electric. Prin aceasta s-a creat posibilitatea obținerii unei producții sporite în perioada de vară, care va compensa parțial nerealizările actuale la producția fizică.

Concomitent, se acționează pentru **reducerea consumurilor tehnologice**, în special a consumului de feroaliaje, și creșterea procentului de scoatere a metalului. O resursă însemnată pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a producției și reducerea cheltuielilor materiale o reprezintă în acest an recuperarea și valorificarea resurselor refolosibile. În primul trimestru al anului valoarea materialelor recuperate reprezintă peste 260 milioane lei, ponderea acestora urmînd să sporească în perioadele următoare.

Întregul complex de măsuri elaborat permite recuperarea în trimestrul II a.c. a rămînerilor în urmă la producția de laminate finite și, respectiv, asigurarea integrală a necesităților de metal ale economiei naționale și a sarcinilor de export. Acționînd cu fermitate și disciplină, în spiritul indicațiilor conducerii partidului și statului, siderurgiștii hunedoreni sînt hotărîți să nu-și precupețească eforturile pentru realizarea exemplară a sarcinilor pe acest an, creînd în acest fel condițiile necesare trecerii cu succes la înfăptuirea obiectivelor de plan din primul an al cincinalului 1986—1990.

ing. Ionel DOBRIN
director comercial C.I.S.H.

DEZBATERE „R. E."

Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (I)

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru problema dezvoltării bazei de materii prime și energetice, a creșterii producției de energie electrică și termică ocupă un loc central. Faptul că energia a depășit de mult granițele convenționale ale unei simple probleme economice nu mai este o noutate. Că ea s-a erijat, prin implicațiile pe care le are asupra desfășurării normale, ritmice a producției în toate sectoarele de activitate, într-o prioritate absolută a dezvoltării generale, prezente și viitoare, a țării noastre reprezintă o realitate. Sigur că aspectele concrete ale acestei probleme sînt deosebit de complexe, atît prin conținutul lor, cît mai ales prin modalitățile de soluționare.

Dacă ne referim la investițiile în energetică și la necesitatea realizării în termen și chiar în devans a obiectivelor stabilite, la atingerea în cît mai scurt timp a parametrilor proiectați la noile centrale electrice, sau dacă abordăm problemele reparațiilor curente și capitale la unele grupuri, ale economisirii energiei și folosirii pe scară largă a resurselor refolosibile etc. putem avea imaginea unor importante posibilități de sporire a producției de energie electrică, care printr-un efort de creativitate și inițiativă pot și trebuie puse în valoare cît mai repede.

Dezbaterea organizată recent de „Revista economică", cu sprijinul Institutului central de cercetări energetice, la care au participat specialiști din cercetare, proiectare, învățămîntul politehnic și producție, își propune să evidențieze o serie de posibilități pentru atragerea operativă în circuitul productiv a rezervelor disponibile, pentru sporirea producției de energie electrică și termică.

Energetica — în competiție cu factorul timp și eficiența economică

2760 MW în funcțiune în plus în acest an

Jean POMÎRLEANU: „Programele de măsuri pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1985 stabilesc, printre altele, și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru asigurarea aprovizionării ritmice cu energie a tuturor ramurilor industriale, astfel încît unitățile economice să-și poată desfășura normal, fără întreruperi, activitatea de producție, să realizeze, pe această cale, nivelurile planificate stabilite pentru acest an.

Față de aceste comandamente, energeticii românești îi revin sarcini deosebite. În primul rînd este vorba de faptul că, în acest an, urmează să fie pusă în funcțiune o putere instalată de circa 2760 MW, din care peste 1500 MW în centrale termoelectrice, ceea ce presupune eforturi susținute din partea tuturor factorilor implicați. În acest sens există o experiență în general bună ; mă refer la obiectivele energetice de excepțională însemnătate realizate pînă în prezent și care debitează în sistemul energetic național însemnate cantități de energie electrică. Dar tot atît de adevărat este faptul că există încă unele neajunsuri care impun o mobilizare sporită a eforturilor pentru înlăturarea lor. Am în vedere faptul că, în anul trecut, nu au fost puse în funcțiune unele obiective planificate. Este necesar să se asigure stadiile fizice corespunzătoare la obiectivele prevăzute a se finaliza în 1985, astfel încît să se producă energia, în cursul iernii viitoare, în flux continuu și la întreaga capacitate proiectată, să se asigure funcționarea la maximum de putere a centralelor pe cărbune în trim. II și III. În același timp, urmează să se atingă în perioada de vară a acestui an o putere de 8700—9300 MW în centralele existente, iar în centralele pe cărbune o putere de 4 100—4 500 MW.

Pentru toate aceste acțiuni, **prin programul special întocmit la nivelul economiei naționale, au fost prevăzute măsuri de mobilizare maximă a tuturor forțelor atît din unitățile energetice, cît și din altele care au răspunderi în acest domeniu.**

O primă direcție de acțiune prevăzută o constituie **concentrarea eforturilor pe obiectivele majore,** acțiune la care, alături de cei ce execută propriu-zis lucrările, cercetarea și proiectarea își vor aduce un aport deosebit prin pregătirea documentațiilor tehnice din vreme și în condiții de înaltă eficiență. Măsurile au în vedere accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor în trimestrele II și III, cînd urmează să se realizeze cea mai mare parte a prevederilor de plan pe anul în curs. Faptul că sînt stabilite măsuri care conduc la creșterea gradului de industrializare a lucrărilor, promovarea unor tehnologii noi și modernizate, la ridicarea calificării profesionale va face ca termenele prevăzute pentru lucrările de construcții să fie respectate sau chiar scurtate. Alături de acestea, un loc important îl ocupă și tipizarea unor tehnologii și lucrări, creșterea gradului de preasamblare și agregare a utilajelor energetice, de mecanizare a lucrărilor etc., cu efecte importante asupra sporirii productivității muncii și reducerii perioadelor de punere în funcțiune a noilor obiective".

Echipamente energetice cu fiabilitate sporită

Dan GOLICIU: „În cadrul procesului investițional socot că trebuie să se aibă mai mult în vedere și **realizarea unor noi grupuri energetice, îmbunătățite față de cele actuale,** care să permită o creștere de producție considerabilă prin folosirea lor intensivă. Cînd spun aceasta am în vedere toate tipurile de centrale electrice și, în special, cele pe lignit. După părerea mea, este necesar să orientăm efortul investițional și spre acele echipamente care să asigure funcționarea în condiții de fiabilitate și în timp cît mai îndelungat a grupurilor energetice.

În cazul centralelor electrice și de termoficare pe lignit, spre exemplu, se cunoaște că proiectantul și producătorul oferă tot mai mult, ca alternativă posibilă, cazanele de 420 t abur/h și grupurile de 50 MW. Institutul nostru a și demarat o acțiune foarte importantă de participare la omologarea cazanului de 420 de tone. Este cazul să amintesc aici faptul că acesta prezintă multe avantaje pentru funcționarea cu eficiență sporită a centralelor electrice. Avînd în vedere unele greutăți în asimilarea completă în fabricație a acestor cazane și în construirea lor, împreună cu producătorul s-a acționat pentru efectuarea unor remedieri care să evite diminuarea randamentului potențial. Ceea ce doresc să subliniez este faptul că efortul investițional uriaș pe care țara noastră îl face în domeniul energetic nu ne dă dreptul să admitem nici un rabat, nici măcar cu un procent, de la calitate și fiabilitate. Sînt criterii absolut necesare pentru ca activitatea noastră în exploatare să nu sufere, să se desfășoare ritmic și eficient pentru economia națională în ansamblu".

Eugeniu PAVEL: „Doresc să completez, într-un fel, cele spuse de tovarășul Goliciu, și anume că, după părerea mea, trebuie să se aibă în vedere ca variantă imediată și instalarea unor noi

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor: **Jean POMÎRLEANU,** secretar științific, dr. **Dan GOLICIU,** cercetător principal, dr. **Mario DUMA,** șef laborator, și **Alexandru FLORESCU** șef laborator, din cadrul Institutului de cercetări și modernizări energetice (ICEMENERG) ; dr. **Eugeniu PAVEL,** membru al consiliului științific al Institutului central de cercetări energetice (ICCE) ; **Iosif KAYTAR,** șef colectiv studii, Institutul de studii și cercetări hidroenergetice (ISPH) ; **Mihai NISTOR,** inginer tehnolog principal, Institutul de studii și proiectări energetice (ISPE).

centrale cu turbine pe gaze, care sînt ușor manipulabile și au investiția specifică mică. Sigur că nu trebuie să extindem foarte mult puterile instalate în asemenea centrale, dar ele sînt absolut necesare în centrele industriale importante, care au nevoie, în anumite perioade, de un plus de sarcină pe care sistemul electroenergetic nu-l poate acoperi. Avantajele unor asemenea centrale le îndreptățesc ca soluții alternative : au durate de realizare mai mici, pot fi pornite și oprite automat, de la distanță, necesită un număr redus de personal pentru întreținere, nu trebuie să funcționeze nici măcar la vîrful de sarcină, ci numai atunci cînd situația din sistem o impune. Sînt, practic, centrale de intervenție în caz de lipsă de putere și care, deci, nu vor consuma cantități mari de gaz metan sau alți combustibili deficitari, dar care sînt absolut necesare pentru a asigura alimentarea în cazuri speciale a centrelor industriale importante".

Resursele hidroenergetice valorificate intensiv

Iosif KAYTAR : „În acest an în sectorul hidro urmează să fie realizate ca investiții 32 de noi obiective, cu o putere instalată de 1 200 MW. Dispunem, în general, de tot ce este necesar, chiar dacă în anumite cazuri apar unele desincronizări pe filiera activității noastre. În prezent, eforturile specialiștilor și cercetătorilor sînt îndreptate spre punerea acestor capacități în funcțiune la termen și chiar în devans. Sînt stabilite în acest sens măsuri concrete, cuprinse într-un program mobilizator.

Referindu-mă concret la rezervele disponibile pentru sporirea producției de energie electrică, cu cheltuieli minime, consider că **este timpul să abordăm cu mai mult curaj varianta extinderii și modernizării unor obiective în detrimentul celei de realizare de capacități noi.** Experiența de pînă acum demonstrează că obiectivele intrate în funcțiune în urmă cu 10—15 ani dispun de posibilități mari în acest sens (înălțarea barajelor, modernizarea unor agregate, noi captări de cursuri de apă etc). Asemenea soluții își pot găsi concretizarea la multe obiective (exemplul de la Bicaz este elocvent în acest sens), eforturile investiționale fiind, în general, mai mici, iar creșterea de capacitate simțitoare.

Ar mai fi cîteva probleme pe care doresc să le prezint pe scurt. Este vorba în primul rînd de **posibilitatea generalizării construirii de hidrocentrale de mică putere.** Sîntem din ce în ce mai solicitați de diferite unități de stat pentru construirea de asemenea microhidrocentrale, care pot constitui o alternativă și chiar o oarecare degrevare a sistemului energetic național în perioadele mai acute ale anului. Cînd spun aceasta nu am în vedere numai avantajele lor pentru industria energetică, ci și pentru consumatorii de energie. Ceva s-a făcut în acest sens. Poate că ar fi momentul trecerii la producerea în serie de echipamente pentru centrale de mică putere, ceea ce ar facilita realizarea lor și, implicit, rezolvarea unor probleme energetice importante, în special pentru consumatorii industriali mai mici și chiar pentru populație.

Totodată, consider că o rezervă importantă pe linia sporirii producției de energie o reprezintă și **creșterea mobilității în ce privește folosirea forței apei în hidrocentralele construite prin diferite amenajări realizate de alți beneficiari pentru irigații, alimentare cu apă** etc. În general, aceste amenajări, care intră în subordonarea altor ministere sau organelor locale, ar trebui folosite de așa natură încît, în funcție de prioritatea unei etape sau alteia, să fie dirijate fie pentru irigații, cînd intervin, de exemplu, perioade de secetă, fie pentru producerea de energie electrică, cînd situația o cere. În acest fel s-ar rezolva, dacă nu total cel puțin parțial, o serie de probleme ale perioadelor de vîrf de sarcină în sistemul energetic național, ceea ce ar și corespunde pe deplin scopului creării unor asemenea amenajări complexe. Din păcate, în practică, această mobilitate cerută este încă departe de a fi o mobilitate reală.

Aș dori să mă refer în continuare și la o altă problemă și anume la **folosirea obiectivelor hidro conform scopurilor pentru care au fost realizate.** Nu de puține ori, acumulările de apă din perioada de vară sînt folosite pentru producerea energiei în scopul acoperirii unor vîrfuri de sarcină din sistem, fără a se ține seama de faptul că acestea, mai ales în anii cu puține precipitații, sînt destinate obținerii de energie în perioada lunilor de iarnă, cînd sistemul energetic este cel mai mult solicitat. Iată de ce, în programul complex de măsuri elaborat la nivelul ramurii, a fost introdusă, ca o măsură expresă, folosirea apei din lacurile de acumulare pentru producerea energiei electrice mai ales în perioada de iarnă (exceptînd hidrocentralele de pe rîurile cu mari debite de apă), ceea ce asigură condițiile necesare creșterii cu circa 5—6% a producției de energie pe seama acestei resurse, față de situația exploatării forțate, la un nivel scăzut a potențialului hidrografic din lacurile de acumulare, ca urmare a folosirii lui în celelalte perioade ale anului".

Economisirea energiei în toate sectoarele de activitate

Mihai NISTOR : „Pentru perioada imediată una din problemele principale ale acoperirii nevoilor de energie o reprezintă, așa cum s-a subliniat în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, **economisirea severă** a acesteia, la toate categoriile de consumatori și, în special, în industriile energofage. Se cuvine să subliniez că în ultima vreme — datorită măsurilor luate — s-au economisit însemnate cantități de energie electrică și termică atît în sectoarele productive cît și în consumul public și casnic. Anul trecut, de pildă, la nivelul economiei s-au economisit peste 1,6 miliarde kWh energie electrică și mai bine de un milion tone combustibil convențional.

Economisirea energiei trebuie însă continuată în economie, în primul rînd în industrie. În acest scop, în conformitate cu orientările stabilite de partid, se acționează pe linia modernizării industriei, promovării de tehnologii economicoase, extinderii de instalații recuperatoare de resurse energetice refolosibile etc. Îmbunătățirea structurii industriei trebuie să aibă ca efect concret și rapid reducerea consumului de energie primară și a ponderii acesteia în consumul total de energie pe cel puțin trei căi : ● diminuarea temporară și parțială a producției ce implică consumuri energetice mari ; ● înlocuirea rapidă a tehnologiilor energofage cu altele energoconservative ; ● creșterea gradului de prelucrare a unor materii prime energofage, cu șanse mari de valorificare corespunzătoare la export (de exemplu aluminiu).

Realizarea acestui obiectiv impune stabilirea unor prognoze pe termen scurt, care, la rîndul lor, să se bazeze pe scenarii în diverse alternative de restructurare a industriei și investițiilor, avînd fie ca date de intrare, fie ca date de ieșire parametri ca : rata de creștere a venitului național, balanța externă de plăți etc. Astfel de prognoze, bazate pe scenarii și utilizînd metodele B.L.R. în diverse alternative, sînt singurele căi care pot servi la luarea unor decizii strategice fundamentate științific.

Atît experiența unor țări avansate industrial cît și unele calcule tehnico-economice efectuate în România, arată că, cu cît rata de creștere a gradului de electrificare energetică în economie este mai mare, cu atît scade mai rapid, datorită acestui factor, rata de creștere a consumului de energie primară, utilizată în scopuri energetice. Aceasta, desigur, în condițiile realizării aceluiași ritm de dezvoltare economică. Explicația acestei legități economice se află în calitățile deosebite ale energiei electrice, considerată, datorită acestora și caracterului cvasiuniversal al utilizărilor sale, cea mai înaltă formă de energie. În pofida randamentelor relativ scăzute ale centralelor electrice, utilizarea electricității conduce, în majoritatea proceselor și activităților, la creșterea randamentelor globale la utilizatori. În comparație cu alți purtători de energie, datorită posibilităților mult mai mari de reglare, măsurare, automatizare etc. Este necesar de precizat că în noțiunea de electrificare energetică trebuie cuprinsă și termoficarea, ca metodă eficientă de producere combinată a energiei electrice și termice în centralele electrice. Prin realizarea și funcționarea în anul 2000 a unei puteri de ordinul a 10 000 MW în centralele nuclearo-electrice și prin dezvoltarea centralelor pe lignit gradul de electrificare energetică va crește de la circa 38% în 1980 (inclusiv căldura produsă în regimul de termoficare) la peste 50% ; aceasta va permite substituirea în foarte mare măsură a hidrocarburilor din structura de combustibili a centralelor electrice.

Procesul de creștere a gradului de electrificare energetică trebuie însoțit însă și de electrificarea treptată și corelată atît a unor procese termice din industrie, pe baza criteriilor de eficiență, cît și a încălzirii populației urbane, fie prin asocierea termoficare-electrificare (regim mixt), fie prin electrificare asociată cu sursele noi de energie (solară etc.). Aceste probleme trebuie să constituie obiectul unor studii tehnico-economice și de prognoză cu caracter multidisciplinar, deoarece deciziile trebuie luate în avans, uneori cu mulți ani".

Contribuția resurselor refolosibile la echilibrarea balanței energetice

Alexandru FLORESCU : „Cred că nu se poate discuta de rezerve potențiale de sporire a producției de energie electrică fără a aminti de importanța, valoarea și eficiența resurselor refolosibile în acest domeniu. De altfel, preocupările privind valorificarea în mai mare măsură a resurselor energetice refolosibile nu sînt de dată recentă ; ele s-au conturat o dată cu

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. GORIE

(Continuare în pag. 16)

Exigențe ale diversificării și creșterii calității produselor în industria ușoară

UNA DINTRE sarcinile importante care revin întreprinderilor din industria ușoară, în lumina documentelor celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., o constituie realizarea unei game sortimentale cît mai diversificate, în concordanță cu cerințele beneficiarilor. Aceasta cu atît mai mult cu cît produsele industriei ușoare, cu excepția articolelor tehnice, sînt destinate consumului final, care reprezintă întreaga populație a țării, inclusiv și a unor segmente importante de cumpărători din alte țări, în cazul exportului. Asigurarea în industria ușoară, comparativ cu alte ramuri, a unei producții sortimentale în concordanță cu cerințele beneficiarilor îmbracă unele probleme specifice, datorită:

— numărului mare de articole, modele, poziții coloristice și contexturi, de la articole simple de lenjerie, pînă la costume, paltoane, cisme etc. care, la nivelul anului 1985, reprezintă circa 400 000 produse (față de 68 000 produse în 1965 și 25 000 produse în 1945) și necesită o activitate de proiectare și de pregătire a fabricației cu mult superioară altor ramuri;

— numărului mare de destinații pe care îl au produsele acestei ramuri, deoarece trebuie să satisfacă cerințele cumpărătorilor în funcție de vîrstă, sex, ocupație, zonă geografică etc. și care ridică în fața creatorilor probleme multiple ce se cer rezolvate într-un termen foarte scurt, pentru a nu se depăși tendințele și linia modei;

— numărului mare de materii prime și tehnologii din care se realizează, la care se adaugă gama variată de mărimi — talii și grosimi — și care se schimbă în mod frecvent, ca urmare a modificărilor care intervin în conformațiile corpului, în mod deosebit la tineret;

— frecventelor schimbări ale modei care, în cazul majorității produselor industriei ușoare, conduc la reducerea an de an a duratei medii de viață a acestora (de exemplu, în cazul înlocuitorilor de paltoane la 6—12 luni, față de 24—36 luni în cazul paltoanelor clasice) și necesită, la fel, o reînnoire continuă a colecțiilor industriale, o dezvoltare permanentă a activității de creație.

Fiecare dintre elementele menționate constituie un factor care trebuie avut în vedere la elaborarea strategiei de diversificare a gamei sortimentale a produselor industriei ușoare, în strînsă concordanță cu cerințele beneficiarilor. În cele ce urmează vom prezenta cîteva din măsurile ce se întreprind în întreprinderile din industria ușoară pentru lărgirea gamei sortimentale a fabricației în strînsă legătură cu solicitările pieței interne și externe.

Reducerea duratei pregătirii fabricației prin introducerea mijloacelor moderne de prelucrare automată a datelor

Operațiile activității de pregătire a fabricației	Durata activității de pregătire a fabricației în condițiile		Reducerea duratei activității de pregătire a fabricației în %
	sistemului clasic om-ore	sistemului nou, bazat pe prelucrarea automată a datelor om-ore	
Total activitate de pregătire a fabricației	264 000	176 880	— 33
din care :			
Întocmirea documentației privind linia modei	39 600	28 000	— 29,7
Stabilirea planului de creație	26 400	21 800	— 17,1
Construirea tiparelor pentru crearea noilor modele	13 200	8 000	— 30,4
Confecționarea prototipului — modelele stabilite	13 200	9 000	— 31,8
Elaborarea fișei de calitate	13 200	7 000	— 47,0
Elaborarea fișei tehnologice	66 000	32 000	— 51,5
Confecționarea modelelor etalon	26 400	22 000	— 38,0
Calculul normelor de consum	13 200	8 400	— 36,4
Multiplicarea schițelor și tiparelor pentru trecerea la producția industrială	26 400	18 000	— 31,8
Stabilirea costului definitiv al noilor modele	13 200	10 500	— 21,5
Stabilirea modului de etichetare și ambalare	13 200	12 100	— 8,3

ÎNTRUCÎT cea mai mare parte a produselor industriei ușoare, cum sînt tricotajele, confecțiile, încălțămintea etc., sînt legate de dimensiunile corpului uman, caracteristici ce sînt absolut obligatorii pentru proiectarea constructivă a acestora, s-a trecut în majoritatea întreprinderilor industriei ușoare la utilizarea tehnicii electronice de calcul, măsură care a condus la creșterea operativității în culegerea și prelucrarea volumului de date antropometrice necesare proiectării constructive a noilor articole vestimentare. Aplicarea acestei metode a făcut ca activitatea de proiectare a noilor produse de industrie ușoară și implementarea tehnologiilor moderne să se transforme într-un proces complex, în care se întrepătrund tot mai diverse discipline ale științei, începînd de la cunoașterea materiilor prime și terminînd cu teoria conducerii și studiului cererii de consum ale pieței interne și externe.

Paralel cu îmbunătățirea gradului de purtabilitate, prin creșterea nivelului de automatizare a culegerii și prelucrării datelor antropometrice, se asigură și o creștere a eficienței economice, ca urmare a **reducerii duratei ciclului de creație-proiectare constructiv-tehnologică și introducerea în fabricație a noilor articole.** Din cercetarea efectuată a rezultat că, prin introducerea în întreprinderile de confecții textile a culegerii și prelucrării automate a datelor antropometrice, a proiectării tiparelor cu ajutorul calculatoarelor, a gradării și încadrării automate a tiparelor și elaborarea proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor, se poate obține o **reducere a activității de proiectare a noilor articole vestimentare cu valori cuprinse între 30—51%,** cu influențe pozitive asupra creșterii productivității muncii și reducerii costurilor de producție. Paralel cu trecerea în perspectivă la automatizarea completă a sistemelor de proiectare a noilor produse, cu influențe pozitive asupra activității economice a întreprinderilor, asigurarea unei producții sortimentale în concordanță cu cerințele cumpărătorilor se poate realiza și prin trecerea la **tipizarea și unificarea reperelor și subansamblelor noilor articole.** Esența acestei metode constă în: ● stabilirea metodei de proiectare constructivă care să conducă la încadrarea în linia modei, element hotărîtor în cazul produselor industriei ușoare, și să asigure, în final, obținerea nivelului calitativ planificat. Menționăm că în industria ușoară, în conformitate cu Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., se prevede ca ponderea produselor de nivel tehnic și calitativ mondial ridicat din totalul producției să reprezinte 96% în 1990, față de 57% realizat în 1984; ● unificarea și tipi-

zarea reperelor și subansamblelor care au aceeași funcție în produs, în scopul asigurării posibilităților de interschimbabilitate a acestora; ● determinarea numărului optim de repere și subansamble interschimbabile, în scopul creșterii diversificării gamei sortimentale în cadrul colecțiilor industriale și, respectiv, al obținerii unor reduceri substanțiale ale consumurilor materiale.

Prin introducerea acestei metode se conferă noi valențe activității de inginerie constructivă și tehnologică și se asigură creșterea gradului de competitivitate a noilor produse din industria ușoară, paralel cu valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, inclusiv a celor recuperabile și refolosibile. Cercetările întreprinse în acest scop au reliefat că, prin implementarea acestei măsuri, s-a reușit ca în 1984 să se realizeze, numai în întreprinderile de confecții textile, o creștere a gradului de diversificare a gamei sortimentale cu 60%, față de 1983, în condițiile reducerii cheltuielilor materiale cu 3%.

■

REALIZAREA unei producții sortimentale cît mai variate necesită, printre altele, și **organizarea unei bănci centrale de modele și elemente tipizate pentru principalele produse ale industriei ușoare.** Organizarea unei asemenea bănci prezintă atît pentru cumpărători, cît și pentru producători o serie de avantaje și anume: ■ permite automatizarea complexă a unor lucrări de rutină existente în activitatea de inginerie constructivă și tehnologică, deoarece orice întreprindere de industrie ușoară, în funcție de cerințele beneficiarilor, materializate prin contractele încheiate, poate obține la cerere, într-un termen foarte scurt, tiparele și procesele tehnologice necesare pentru fabricarea sortimentelor solicitate; ■ asigură reducerea totală a duratei ciclului de creație, proiectare constructiv-tehnologică și de introducere în fabricație a noilor articole și modele contractate.

În felul acesta, întreprinderile de industrie ușoară pot realiza, în orice moment, cu cheltuieli minime produse încadrate în linia modei sau chiar de avangardă a modei existente în țara noastră sau pe plan mondial. Buna funcționare a acestei bănci centrale de modele și elemente tipizate necesită însă din partea institutelor și centrelor de creație și inginerie constructivă și tehnologică să asigure în permanență tiparele și elementele necesare realizării de produse și modele care să țină seama de tendințele modei actuale și de avangardă, de noile materii prime și tehnologii care apar, precum și de modificările permanente în conformația corpului uman. Această bancă centrală de modele și elemente tipizate ar urma să fie dotată cu tehnică electronică de calcul, precum și cu personal de înaltă calificare. În același timp, trebuie să se asigure condiții de existență a unor legături permanente de colaborare și schimburi reciproce de informații privind tendințele liniei modei cu bănci similare din alte țări și, în mod deosebit, din cele cu o industrie ușoară dezvoltată, precum și cu cele mai cunoscute case de modă de pe plan mondial.

Asemenea bănci de modele și elemente tipizate pot fi organizate, într-o primă etapă, de principalele subramuri existente în industria ușoară, începînd, în primul rînd, cu industria confecțiilor textile; într-o etapă ulterioară ar urma să se treacă, prin integrarea acestora, într-o bancă centrală. De asemenea, pentru reducerea cheltuielilor de transport, băncile de modele și elemente tipizate pe subramuri pot să-și organizeze subfiliale pe teritoriu, care să răspundă de activitatea de proiectare a unui număr redus de întreprinderi din zona respectivă.

■

UN ALT FACTOR important care poate contribui la asigurarea unei producții sortimentale în concordanță cu cerințele beneficiarilor îl constituie **introducerea și extinderea mijloacelor moderne de prelucrare automată a datelor activității de pregătire a fabricației.** Aceasta datorită faptului că activitatea de pregătire a fabricației, în cazul noilor articole și modele din industria ușoară, are o durată de timp de cîteva ori mai mare decît fabricația propriu-zisă. Reducerea acestei durate contribuie atît la încadrarea în linia modei a noilor articole și modele, cu influențe asupra creșterii gradului de purtabilitate la cumpărători, cît și la sporirea eficienței economice în întreprinderile industriale.

Reducerea activității de pregătire a fabricației, ca urmare a introducerii tehnicii electronice de calcul, este posibilă datorită faptului că: — personalul muncitor din secțiile de creație a noilor articole și modele poate prelucra într-un timp incomparabil mai scurt un număr mare de informații, inclusiv de simulare, care nu este posibil în condițiile metodelor clasice de pregătire a fabricației; — creează posibilitatea aplicării celor mai moderne procese tehnologice și metode de organizare a producției și a muncii; — permite extinderea folosirii de utilaje și dispozitive specializate, care asigură un grad ridicat de productivitate comparativ cu cele clasice; — asigură ridicarea continuă a calității produselor.

După cum rezultă din datele tabelului, prin introducerea mijloacelor moderne de prelucrare automată a datelor necesare pregătirii fabricatiei se poate obține o reducere a duratei acesteia cu 33%, ceea ce creează condiții ca personalul muncitor din această activitate să realizeze în aceeași unitate de timp un număr mult mai mare de modele noi de confecții — deci de produse ale industriei ușoare — care să satisfacă cerințele legitime ale cumpărătorilor. Totodată, prin acest procedeu numărul de articole și modele noi poate creste în industria ușoară cu minimum 25% față de sistemele actuale și aceasta fără cheltuieli suplimentare de muncă vie.

■

MĂSURILE întreprinse în industria ușoară pe linia asigurării unei producții sortimentale în concordantă cu cerintele beneficiarilor constituie și un **mijloc de creștere a volumului de vînzări în reteaua de desfacere cu amănuntul** a Ministerului Comerțului Interior, de înlăturare a formării de stocuri, de creștere a vitezei de circulatie, de desfășurare a unei activități eficiente.

dr. Ștefan STEFĂNESCU
director adjunct
Ministerul Industriei Ușoare

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

Producție fizică peste plan

● **Colectivul Combinatului minier Cluj** a realizat, în intervalul ce a trecut din acest an, 300 tone feldspat destinat industriei ceramicii fine, 2 900 tone masă de stampare pentru siderurgie și 12 600 tone cuarțuri granulate. Tot aici a început de curînd fabricarea a trei noi sortimente de alabastru micronizat, utilizate în industria abrazivilor și în agricultură.

● Măsurile întreprinde de **colectivul schelei petroliere Poeni, județul Teleorman,** pentru creșterea producției sondelor s-au materializat, în ultima perioadă, în creșterea producției medii zilnice cu 220 tone țiței. Ca urmare a finalizării probelor tehnice și a punerii în funcțiune a șase noi sonde, în aceste zile a fost atinsă o producție de 1 800 tone țiței extras în 24 de ore, iar prin repunerea în funcțiune mai devreme a 11 sonde aflate în reparații capitale, nivelul producției medii zilnice va crește cu încă 125 tone de țiței.

● **Colectivul întreprinderii de mase plastice și încălțăminte „Victoria" din Timișoara,** folosind mai bine capacitățile tehnice de care dispune, a reușit, pe baza creșterii productivității muncii și a prelucrării unui volum mai mare de materii prime, cu aceleași utilaje tehnologice, să realizeze în plus o producție fizică în valoare de peste 8 milioane lei, spor materializat în 80 000 mp piele artificială, mai mult de 6 000 kg folii plastificate, un număr însemnat de articole de marochinărie, alte produse solicitate în țară și la export.

● **Întreprinderea mecanică din Bacău** a exportat în acest an, peste sarcinile de plan, produse în valoare de 1,5 milioane lei. La baza obținerii acestui succes de seamă se află măsurile întreprinse pentru adaptarea operativă a producției la cerințele partenerilor externi, pentru asigurarea unei calități superioare produselor, pentru respectarea strictă a termenelor de livrare.

● **Colectivul Întreprinderii de antibiotice din Iași** a realizat, de la începutul anului și pînă în prezent, peste sarcinile de plan, o producție-marfă în valoare de 11 milioane lei, concretizată în medicamente de semisinteză, streptomicină și oxitetraciclină, în alte produse farmaceutice cu înalte însușiri terapeutice. Sporurile de producție au fost obținute ca urmare a bunei organizări a muncii, folosirii cu pricepere a instalațiilor din dotare, în condițiile reducerii consumurilor de materii prime și energetice, creșterii productivității muncii, indicator superior cu 18% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

● **Constructorii timișeni de locuințe** au dat în folosință la Timișoara, Lugoj și Sînnicolau-Mare, primele blocuri din planul pe 1985, însumînd 266 de apartamente. Acum se fac ultimele finisări la un număr de 568 de apartamente, în timp ce alte blocuri de locuințe, cu peste 1 400 de apartamente, se află în diferite stadii de execuție. În vederea intensificării ritmului activității de construcții și montaje, pe șantierele Trustului antreprizei generale Timiș sînt în curs de aplicare noi soluții tehnice de ridicare a gradului de industrializare a lucrărilor cu mare volum de muncă, extinderea utilizării panourilor mari și a altor elemente prefabricate.

Un program prioritar în agricultură

Conservarea, ameliorarea, creșterea fertilității și exploatarea eficientă a fondului funciar

ÎN ROMÂNIA, care dispune de condiții agropedoclimatice favorabile, strategia partidului și statului promovează consecvent, în ultimele două decenii, o viziune științifică asupra agriculturii ca ramură de bază a economiei. Prin amenajările, dotările și echipările tehnice realizate, în condițiile ponderii net majoritare în cadrul său a sectorului socialist și ale integrării sale în amplul proces de dezvoltare echilibrată a întregii economii, agricultura și-a amplificat continuu importanța, atît prin creșterea contribuției la formarea venitului național, la aprovizionarea populației și a industriei alimentare, la crearea disponibilităților pentru export, cît și prin rolul său în valorificarea principalei avuții a națiunii — pămîntul.

Agriculturii, ca principal deținător al resurselor funciare, îi revine misiunea de a asigura concordanța între aceste resurse, cerințele ecologice și dezvoltarea preconizată pe principiul raționalizării din punct de vedere economic, social și teritorial. Integrată dinamicii cerințelor și aspirațiilor umane, ea este chemată să asigure gospodărirea resurselor funciare și dezvoltarea echilibrată a spațiului rural în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății, ceea ce impune unitatea de concepție și acțiune a tuturor organismelor sale de cercetare, proiectare și administrație, a unităților sale de producție.

Un concept unitar de gospodărire a resurselor

FACTOR generator al stabilirii unor structuri de producție și agroecosisteme raționale, resursele funciare sînt definite acum într-un program unitar ce integrează pe toți cei ce au în preocupări cunoașterea, măsurarea, evaluarea, gospodărirea, amenajarea, echiparea, organizarea și exploatarea fondului funciar. Programul în curs de desfășurare se caracterizează prin următoarele acțiuni principale :

● delimitarea unor perimetre compacte, stabile pentru fiecare unitate agricolă și fermă (brigadă), în corelare cu reliefu și totalitatea limitelor naturale și construite, cu cerințele de exploatare a amenajărilor pentru irigații, avînd legături funcționale cu localitățile rurale și centrele de producție — acțiune menită să asigure exploatarea eficientă a terenurilor, a sistemelor hidroameliorative, a sistemei de mașini și tractoare ;

● stabilirea resurselor funciare pe fiecare fermă în concordanță cu cadastrul funciar, cu restructurările de folosință, cu recuperările sau redările în circuitul agricol prin lucrări de îmbunătățiri funciare, de gospodărire a apelor, lucrări agropedoameliorative și cu sarcini de creștere a folosințelor funciare intensive, în primul rînd a terenurilor arabile, conform prevederilor referitoare la mărimea suprafeței agricole cu 500 mii ha ;

● delimitarea zonelor și subzonelor agropedoclimatice, ca bază pentru stabilirea unor structuri de producție diferențiate, respectiv a unor sisteme de agricultură specifice, corelînd sarcinile de plan cu condițiile naturale, cu potențialul de producție pe fiecare zonă, cu lucrările de îmbunătățiri funciare ș.a. ;

● evaluarea potențialului de producție al terenurilor (bonitarea) pentru fiecare fermă și a favorabilității pentru principalele culturi, avînd în vedere condițiile naturale-economice, solurile, amenajările pentru lucrări hidroameliorative etc. ;

● determinarea unor structuri de culturi și niveluri de producție corespunzătoare resurselor potențiale și cerințelor societății, care să aibă stabilitate pe durata unui cincinal (constituind sarcină de plan) și integrîndu-se în profilul de producție al fiecărei unități agricole și ferme ;

● organizarea teritoriului și asolamentelor pe fiecare fermă (brigadă) și unitate din cadrul fiecărui consiliu unic agroindustrial, corespunzător cu structura culturilor stabilită prin zonarea producției agricole și, respectiv, prin planul de producție (adaptarea celor existente), în vederea realizării unor asolamente raționale și stabile, cu rotații optime de culturi (pe baza recomandărilor institutului de cercetări de la Fundulea și ale stațiunilor zonale de cercetări agricole, adaptate condițiilor specifice locale), în care sola să reprezinte unitatea de cultură, exploatare, amenajare și organizarea muncii. Concomitent, se realizează reamplasarea rețelei de drumuri de exploatare agricolă, ca o completare a rețelei de drumuri de interes general, asigurînd descrierea fiecărei parcele, sole și sistem hidrotehnic ;

● întocmirea de fișe tehnologice pe culturile din fiecare fermă — corespunzător asolamentului și rotației adoptate — cuprinzînd graficul de lucrări mecanice, necesarul de tractoare și mașini, de materiale etc. ;

● stabilirea necesarului de lucrări agropedoameliorative — în completarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și de gospodărirea apelor și în corelare cu acestea — pe fiecare fermă, asolament, solă, parcelă, determinîndu-se necesarul de material și utilaje.

Aspectele sumar prezentate mai sus lasă să se întrevadă că **programul,** aflat în curs de desfășurare în toate județele, **va materializa pentru prima oară în agricultura noastră un concept unitar, integrat de gospodărire a resurselor agriculturii,** începînd cu unitatea de bază — ferma (brigada), în cadrul unor structuri și niveluri de producție diferențiate, ceea ce va asigura producții agricole la nivelul cerințelor societății, sigure, stabile și economice.

De fapt, fișele cu elementele enunțate și planurile (hărțile) cu organizarea teritoriului (scara 1/10 000 pe unități și ferme, 1/25 000 pe C.U.A.S.C., 1/50 000 și 1/100 000 pe județe) vor constitui instrumente permanente pentru conducerea și planificarea activității de producție a celor ce răspund nemijlocit de realizare. Acțiunea se realizează cu participarea directă a șefilor de fermă, inginerilor șefi și conducătorilor de unități și C.U.A.S.C., sub coordonarea direcțiilor agricole județene și a unităților coordonatoare. Se integrează activitatea oficiilor de cadastru, organizarea teritoriului și asolamentelor, a oficiilor de studii pedologice și agrochimice cu activitatea unor institute republicane : Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului ; Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie ; Institutul de economie agrară ; Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea și stațiunile zonale de cercetări agricole.

Abordarea interdisciplinară complexă — principiu de bază al realizării programului

CONDIȚIA de prim ordin pentru succesul acțiunii o constituie colaborarea permanentă între topografi, pedologi, agronomi, hidrotehnicieni, organizatori de teritoriu, economiști agrari, în toate fazele — începînd cu stabilirea resurselor funciare actuale și de perspectivă, a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, a măsurilor și lucrărilor agropedoameliorative, evaluarea potențialului de producție al terenurilor și a favorabilității pentru culturi, pînă la stabilirea structurii culturilor și a nivelurilor de producție, organizarea teritoriului și asolamentelor adecvat particularităților fiecărui teritoriu — ca bază pentru definirea unor tehnologii și dotări optime, începînd cu unitatea de bază a producției agricole : ferma (brigada). Nu trebuie uitat că teritoriul fiind unic, se impune o concepție globală și totală de evaluare, planificare, organizare și folosire, armonizînd exigențele concurente în utilizarea optimă a terenurilor, apei, dotărilor, echipărilor și resurselor umane. Această concepție globală este impusă și de necesitatea stabilirii unor formule certe de punere în valoare a resurselor funciare și a investițiilor făcute în lucrări de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare, care — înlăturînd factorii de risc (secetă, exces de umiditate, eroziune), asigurînd omogenizarea condițiilor de producție și continua ameliorare a terenurilor — sînt acum integrate în gospodărirea unitară a fondului funciar, menită să asigure promovarea unei politici de ansamblu în abordarea și soluționarea problemelor utilizării, conservării și ameliorării resurselor funciare în cadrul unor sisteme de agricultură definite zonal sau concretizate la nivelul fiecărei ferme.

Se va crea astfel o responsabilitate sporită în gospodărirea resurselor funciare, pornind de la considerarea pămîntului și apei ca un tot indivizibil, care condiționează soluțiile optime de valorificare prin concretizarea lor la nivel de parcelă și solă și prin stabilitatea și continuitatea lucrărilor și măsurilor ne-

cesare pe durata unui cincinal — ca structură de culturi, asolament, organizarea teritoriului corespunzător cu condițiile natural-economice și cu particularitățile teritoriale ale fiecărei ferme (brigăzi), unități ale fiecărui C.U.A.S.C. și județ.

Astfel, prin acest program, coordonarea resurselor cu dezvoltarea preconizată asigură o soluție globală de optimizare a agriculturii și teritoriului în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății, într-o unitate de concepție și acțiune. Întrucît el integrează prevederile diferitelor programe naționale privind gospodărirea fondului funciar, sistematizarea teritoriului și localităților, amenajarea bazinelor hidrografice, îmbunătățiri funciare, dezvoltarea silviculturii, pomiculturii, viticulturii, zootehniei, modernizarea pajiștilor, creșterea suprafeței agricole etc., materializarea sa va crea în ansamblu un spațiu rural ordonat, integrat în dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării.

Realizări și perspective

LUCRĂRILE legate de aplicarea programului sînt în plină desfășurare în toate județele țării, urmînd să contribuie la punerea bazelor materializării prevederilor viitorului cincinal în agricultură.

Sub coordonarea și îndrumarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și a direcțiilor agricole județene au fost încheiate acțiunile de delimitare a fermelor (brigăzilor) în perimetre stabile și îmbunătățite, înlăturîndu-se dispersarea, interpătrunderea, amplasarea nerațională față de relief, de limitele obligate sau de schema hidrotehnică ; prin condițiile teritoriale ale perimetrelor (compactitatea, continuitatea, configurația și legăturile funcționale) se vor asigura condițiile raționale pentru organizarea teritoriului, a proceselor de producție și a muncii.

Potrivit condițiilor specifice fiecărui județ (avînd în vedere pretabilitatea terenurilor pentru diferite folosințe), au fost stabilite la nivel de parcelă, solă, fermă, unitate, C.U.A.S.C. și județ resursele de creștere a suprafeței agricole și în special arabile, avîndu-se în vedere folosințele de perspectivă într-o concepție generală de amenajare și echipare, lichidarea dispersării și folosințelor neeconomice, crearea unor masive compacte pentru fiecare folosință, punerea în valoare a tuturor terenurilor neproductive și ameliorarea celor slab productive.

În cadrul celor 99 de zone agropedoclimatice și 307 de subzone, precum și al perimetrelor cu lucrările de îmbunătățiri funciare, au fost stabilite note de bonitare pentru fiecare fermă, corespunzător condițiilor naturale și amenajărilor, precum și favorabilitatea pentru principalele culturi agricole. Pornind de la resursele funciare și evaluarea lor (concretizate în fișe, planuri și hărți), Institutul de economie agrară urmează să definească noile structuri diferențiate, armonizînd cerințele naționale cu potențialul resurselor, cu cerințele de concentrare, specializare și profilare și cu nivelurile de producție — ca bază pentru trecerea la organizarea teritoriului și a asolamentelor. În acest mod, în condițiile unei mari varietăți de climă, relief, hidrologie și soluri, prin acest program se realizează într-o concepție unitară valorificarea optimă a resurselor agriculturii, la nivelul cerințelor societății.

dr. ing. Ion BOLD

Producția de energie electrică

(Urmare din pag. 12)

evoluția proceselor de creștere în ramurile și subramurile economiei naționale încă în urmă cu mulți ani. Evoluția acestor procese a condus la obținerea unor rezultate spectaculoase pe această linie. În prezent, peste 70% din aceste resurse sînt prevăzute cu instalații de recuperare și dispunem de instalații și tehnologii omologate, compatibile cu cele existente pe plan mondial. Sigur că aceasta nu înseamnă că problema recuperării și valorificării resurselor energetice refolosibile nu mai comportă perfecționări tehnologice și îmbunătățiri calitative.

Evident, nu toate resursele energetice refolosibile pot fi eficient valorificate. Fiecare în parte trebuie cercetată și găsite soluții cît mai puțin costisitoare de fructificare. Lucrul acesta este necesar să-l facă specialiștii din fiecare unitate și, îndeosebi, din cele care au mari resurse de acest gen (combinatele siderurgice, chimice, de materiale de construcții, rafinăriile, secțiile de turnătorii din unitățile constructoare de mașini etc.). În fiecare din aceste tipuri de unități sînt încă importante resurse energetice refolosibile care pot și trebuie să fie cît mai operativ atrase în circuitul economic. Trebuie înțeles foarte clar faptul că avantajul unei valorificări superioare a resurselor energetice refolosibile nu poate avea efectul dorit decît pe baza găsirii unor soluții tehnice viabile, avantajoase atît pentru producători cît și pentru beneficiari."

Mario DUMA : „Vorbind de resurse energetice refolosibile, de rezerve potențiale de creștere a producției și consumului de energie în general aș dori să atrag atenția mai mult asupra unei probleme pe care o consider deosebit de importantă și anume aceea a **energiei în platformele industriale.** Uneori această problemă este tratată într-un anumit fel separat, în sensul că se discută distinct de resursele energetice furnizate de centralele electrice și resursele refolosibile pe de o parte, și de alimentarea cu energie a obiectivelor industriale, pe de altă parte. Or, una dintre piedicile importante în valorificarea resurselor energetice refolosibile constă în necorelările de parametri tehnici, de cuple de sarcină și de amplasamente între obiectivele cu disponibilități de astfel de resurse și cele potențial consumatoare. De aceea, problema valorificării resurselor energetice refolosibile, în special a celor termice, trebuie avută în vedere și la stabilirea amplasamentelor unor noi obiective. De exemplu, amplasarea noilor întreprinderi cu consum sezonier de energie termică (fabrici de conserve, de zahăr etc.) în apropierea unor centrale electrice de termoficare cu gol de sarcină termică vara ar permite creșterea gradului de termoficare și, prin aceasta, economii importante de combustibil."

Mihai NISTOR : „După opinia mea, resursele recuperabile de energie pot și trebuie să fie valorificate într-o măsură mai mare. Aceasta implică însă rezolvarea unor probleme complementare, care frînează în prezent, într-o formă sau alta, desfășurarea acestui proces. Faptul că **pompele de căldură** se execută încă într-un număr relativ mic de tipodimensiuni și cu un preț prea mare, că unele **schimbătoare de căldură** întîmpină dificultăți de fabricare și se realizează, de asemenea, la costuri necompetitive etc., frînează simțitor procesul de recuperare și valorificare a acestor resurse. Cred că în acest domeniu trebuie intensificate mai mult eforturile specialiștilor și pe aceste căi pot fi impulsionate procesele de recuperare energetică.

În același timp, aș dori să subliniez și importanța deosebită a **surselor noi de energie,** aceasta constituind, fără îndoială, o rezervă însemnată atît pentru perioada imediată cît și, în special, pentru perspectivă. În această activitate cred că cercetarea nu și-a spus încă ultimul cuvînt, că perfecționarea tehnologiilor, în concordanță cu competitivitatea economică, precum și întărirea rolului sistemului de stimulente economice care să încurajeze implementarea lor sînt căi importante care pot contribui la sporirea ponderii surselor noi în producția totală de energie.

Alături de acestea, există și alte soluții care pot sprijini acest proces. Astfel, pentru unele instalații de surse noi, ca de exemplu **biogazul,** aflate într-un stadiu mai avansat, este necesară proliferarea lor printr-o producție industrială de serie mare, diversificate și tipizate, la prețuri accesibile, eventual pe bază de credite pe termen scurt. În același timp, este util ca prețurile de vînzare a echipamentelor și instalațiilor destinate conservării energiei, inclusiv cele necesare surselor noi, să nu fie afectate de rentabilități mai mari de 10—15%".

Stocarea purtătorilor de energie

Eugeniu PAVEL : „Aș dori să completez cele spuse de unii antevorbitori prin aceea că, pentru viitorul mai apropiat, va trebui să ne gîndim și la **problema stocării și acumulării de purtători de energie, ca o sursă importantă de asigurare a necesarului de energie electrică în diferite perioade ale anului.** O asemenea problemă este rezolvată astăzi într-o anumită măsură. Însuși depozitul de cărbune, lacul energetic, depozitul de păcură sînt stocuri de energie. Sigur că pentru fiecare resursă activă și stocată se pune problema eficienței utilizării și păstrării ei. Nu vreau să intru în amănunte, dar consider că pentru fiecare resursă stocată în parte se ridică o serie de probleme legate de modul de asigurare cantitativă, calitativă și de depozitare (în sistem piramidal impregnat cu bitum pentru cărbune, volumul debitului de apă pentru hidrocentrale etc.), de gradul de valorificare, precum și de eficiența exploatării. Calculele pot furniza date diferite, pentru fiecare resursă existînd avantaje și dezavantaje în stocare. Problema esențială constă în subordonarea acestora criteriului de economicitate energetică pe ansamblul economiei naționale.

Paralel cu aceasta este cazul să ne gîndim și la stocarea altor purtători cu conținut specific de energie foarte mare cum este, de exemplu, hidrogenul. Aceasta implică trecerea mai hotărîtă la examinarea problemei folosirii hidrogenului, care este ușor stocabil, transportabil, manipulabil etc., dar are o mare difuzabilitate care trebuie stăpînită. Sînt studii care au demarat în cadrul institutului nostru și care considerăm că-și vor atinge obiectivele într-un interval scurt de timp".

Modalități de creștere a competitivității exportului

ÎN ULTIMII 20—25 de ani, raportul dintre cerere și ofertă pe piața internațională, pentru majoritatea produselor, s-a modificat în favoarea cererii — în sensul că există o amplă și diversificată ofertă de mărfuri, superioară cererii de mărfuri. Aceasta a făcut ca cel care să decidă ce, cînd și de la cine să cumpere să fie importatorul, piața internațională actuală devenind piața cumpărătorului. De aici, **declanșarea unei puternice competiții între producători** pentru penetrarea și menținerea pe piețe, pentru oferirea unor produse de calitate superioară, corespunzătoare exigențelor continuu sporite ale cumpărătorilor, pentru dezvoltarea unui sistem de facilități și stimulente în favoarea importatorilor, elaborarea unui sistem informațional operativ pentru studierea cererii, a concurenței și tacticii acesteia. Concurența pe piața internațională s-a accentuat și mai mult în condițiile actualei crize economice mondiale, cînd pe piața internațională au succes **produsele** cele mai competitive, exportate de **firme** competitive, utilizînd **forme și tehnici** adecvate de organizare a producției, de comercializare, de finanțare și creditare a comerțului exterior, acționînd pe baza unei strategii dinamice, ofensive a exportului.

Studirea problemelor legate de competitivitatea exportului constituie o sarcină actuală, de mare rezonanță în întreaga economie națională, impunînd elaborarea și promovarea de către toate unitățile noastre economice a unor strategii de export eficiente. **„O necesitate imperioasă** — subliniia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este... creșterea competitivității produselor românești, adaptarea permanentă a producției la cerințele pieței externe, valorificarea tot mai bună a mărfurilor noastre pe piețele străine".**

În concepția modernă, competitivitatea la export este legată de realizarea următoarelor obiective : ● perfecționarea caracteristicilor mărfurilor oferite ; ● studierea cererii și întărirea capacității de adaptare la tendințele acesteia ; ● studierea concurenței și adaptarea la condițiile concurenței ; ● sporirea volumului vînzărilor pe piețele externe ; ● creșterea eficienței economice a exportului pe termen scurt, mediu și lung. Este o concepție modernă și de perspectivă.

Atît în teoria economică, cît și în practica comercială conceptul de competitivitate a evoluat odată cu mutațiile ce au avut loc în diviziunea internațională a muncii și în circuitul economic mondial. În trecut competitivitatea se reducea la preț, ceea ce avea o rațiune, întrucît prețul este expresia bănească a valorii, adică a nivelului internațional al timpului de muncă necesar, care include, pentru producătorii-exportatorii cu productivitate medie, o marjă de beneficiu. Rațiunea conceptului de competitivitate în sens îngust, redus la concurența între nivelurile de preț, era susținută în trecut și de natura mărfurilor care formau obiectul principal al comerțului internațional : produse de masă (cereale, lînă, bumbac, vite, cafea ș.a.) care nu se deosebesc esențial din punct de vedere calitativ, iar caracteristicile lor tehnice sînt standardizate pe plan internațional, ceea ce le face ca ele să poată fi comercializate prin burse. Plata lor nu presupune o schemă complicată, ea efectuîndu-se imediat, în momentul vînzării (cash). În plus, ele nu au nevoie de perioadă de garanție, de service, de piese de schimb etc. Lupta de concurență dintre ofertanți se ducea în jurul prețului, care trebuie să fie atrăgător pentru cumpărător și acoperitor (eficient) pentru producător. În aceste condiții, costurile de producție, productivitatea muncii, precum și conjunctura pieței determină nivelul prețului de piață respectiv competitivitatea.

În prezent, cînd în comerțul internațional locul principal îl au produsele prelucrate, dintre care mașinile, produsele chimice, bunurile de consum de folosință îndelungată, uzinele și fabricile „la cheie" dețin ponderea principală, prețul nu mai este singurul factor de competitivitate, uneori nici măcar principalul factor de cointeresare și opțiune a cumpărătorului în decizia de import. Astăzi se preferă uneori o marfă cu preț mai ridicat, dar de o **calitate superioară** (ceea ce duce la economii în exploatare), cu **condiții de plată mai avantajoase** (import pe credit pe o anumită durată și cu o dobîndă competitivă), o **perioadă de garanție mai lungă,** un **service adecvat** etc. Factorii de competitivitate s-au amplificat și diversificat în așa măsură, încît numai un calcul complex îi poate agrega pentru a fundamenta decizia privind opțiunea de cumpărare. Exportatorii sînt preocupați să asigure caracteristici noi, factori și condiții noi, pentru a face produsele lor mai competitive decît cele ale concurenței. În plus, ei își elaborează o adevărată strategie a competitivității, bazată pe un complex de măsuri în domeniul produsului, prețului, distribuției și promovării pe concepția „mixului de marketing".

Ținînd seama de cele de mai sus, putem defini **competitivitatea de export** ca un **ansamblu de caracteristici ale produsului, un complex de politici de marketing, un sistem de acțiuni de natură variată, care asigură cunoașterea cererii și a concurenței, penetrarea pe piețele de desfacere, menținerea și lărgirea lor, în condiții de eficiență maximă.**

Într-o anumită conjunctură, pentru un produs se manifestă pe prim plan anumiți factori ai competitivității, iar la alte produse, în alte conjuncturi, au ascendență alți factori. Totuși, indiferent de natura produsului, de conjunctura economică sau de caracteristicile unor segmente ale pieței, putem identifica și grupa după anumite criterii multitudinea de **factori determinanți ai competitivității,** care scot în evidență, totodată, și căile de creștere a competitivității.

a) *Factori de natură comercială* — factori „clasici" — continuă să aibă o importanță deosebită, dar ei s-au diversificat sensibil. Desigur, **prețul** își păstrează un rol important, de el depinzînd atît nivelul beneficiilor, cît și interesul cumpărătorului de a cumpăra, atunci cînd celelalte condiții comerciale sînt relativ apropiate. Vînzătorul își calculează prețul minim de export, iar cumpărătorul — prețul maxim de import. Marja dintre cele două prețuri poate fi uneori deosebit de mare, făcînd loc altor factori de competitivitate. Vînzătorul își poate mări prețul încasat și beneficiile prin dezvoltarea unei **rețele proprii de distribuție,** înlăturînd o serie de intermediari dintre el și utilizatorul final. Vînzătorul care dispune de o rețea proprie de distribuție își mărește competitivitatea față de concurență sub multe aspecte cunoscute în strategia de distribuție.

De asemenea, **formele de comercializare** s-au diversificat, vînzătorul actual putînd utiliza, pe lîngă cele clasice, și forme moderne, prin care îl încurajează pe cumpărător să opteze pentru marfa sa (leasing, factoring, franchising etc.). În același timp, în comercializarea unor produse de mare complexitate tehnică, cu ciclu mare de fabricație, un rol important îl are **termenul de livrare,** pe care am putea să-l corelăm ca invers proporțional cu prețul : cu cît termenul de livrare este mai scurt (ceea ce presupune o bună și rapidă pregătire a fabricației), cu atît prețul poate fi mai ridicat. În plus, termenele de livrare scurte pot elimina o serie de concurenți a căror organizare a producției de export nu este tot așa de bine pusă la punct. Un alt factor important al competitivității este **condiția de livrare.** Vînzătorul care dispune de mijloace de transport, de un sistem dezvoltat de expediție și asigurare internațională reușește să aducă mărfurile la cumpărător în timp scurt, pe rute optime și în condiții de siguranță. Vînzarea în condiții FOB aparține firmelor slabe, vînzarea în condiții CIF este specifică firmelor competitive. În fine, comerțul internațional modern se bazează pe **strategii de marketing** chemate să asigure cunoașterea pieței, lansarea produselor căutate, „forțarea" pieței printr-o politică de propagandă comercială. Firmele și produsele care se bazează pe strategii de marketing vor fi întotdeauna mai competitive în comparație cu firmele și produsele care nu utilizează asemenea politici.

b) *Factori de natură tehnico-calitativă.* Utilajele complexe sau produsele de serie (autovehicule, televizoare, aparate electrocasnice etc.) — domenii în care lupta de concurență pe piața internațională este deosebit de aprigă — trebuie să dispună de o serie de caracteristici tehnico-calitative superioare. Acești factori depind în mod hotărîtor de producător. Tot de acesta depinde și un alt factor de competitivitate: calitatea și promptitudinea acordării **serviceului** și livrării **pieselor de schimb** pe toată durata de funcționare (utilizare) a produselor vîndute. Ponderea serviceului, a asistenței tehnice și pieselor de schimb în preț, beneficii și competitivitate cresc foarte mult pentru produsele cu complexitate tehnică ridicată, care predomină în comerțul mondial. În fine, un factor deosebit de competitiv în vînzarea prin licitații internaționale este **capacitatea de elaborare în termen scurt și la un nivel corespunzător a documentației tehnice și ofertei comerciale,** domeniu în care cîștigă firmele cu potențial științific, tehnic și comercial ridicat.

c) *Factori de natură financiar-valutară.* Comerțul internațional modern — format în mod predominat din produse de folosință îndelungată, deci scumpe, care necesită un efort financiar important din partea cumpărătorului — se dezvoltă prin propulsarea în lupta de concurență

a factorilor financiari-valutari. Astfel, **exportul pe credit,** în diversele sale variante, a devenit o practică curentă în comerțul cu mașini și utilaje, uzine „la cheie", bunuri de consum de folosință îndelungată etc. Nu toți vînzătorii își pot permite amînarea încasării contravalorii mărfurilor exportate. În plus, între exportatorii pe credit concurența se duce în domeniul **condițiilor de credit** (ponderea acestuia în prețul total, durata lui, perioada de grație și nivelul dobînzii). De asemenea, **moneda de plată** constituie un factor de competitivitate ; nu toate monedele sînt convertibile, iar chiar în cazul monedelor convertibile, multe se depreciază sau se repreciază în timp, ca urmare a evoluției cursurilor valutare și toate se erodează — ca putere de cumpărare — ca urmare a inflației generalizate. În practica internațională s-a impus formula românească de cooperare, prin care **utilajele livrate pe credit sînt rambursate în produse** create cu asemenea utilaje, cumpărătorul fiind scutit să-și procure mijloacele valutare de plată.

d) Factori de natură instituțională. Relațiile economice internaționale se dezvoltă, în cadrul unor acorduri, convenții sau organisme interstatale bilaterale sau multilaterale. Prin aceste instrumente statele își acordă reciproc o serie de facilități de care se bucură firmele exportatoare din țările partenere, dar nu și firmele din afara acestor convenții sau instituții. Astfel, prin G.A.T.T. statele își acordă **clauza națiunii cele mai favorizate ;** prin U.N.C.T.A.D., statele cu statut de țară în curs de dezvoltare au negociat și au obținut **preferințe vamale ;** firmele din statele membre ale B.I.R.D. pot participa la **licitații pentru obiective construite cu finanțare din partea acestei bănci,** iar firmele din țările care formează o uniune vamală sînt total scutite de **taxe vamale** în comerțul exterior reciproc. Pot fi date și alte exemple de facilități (convenții de **evitare a dublei impuneri** etc.), care favorizează competitivitatea firmelor sau produselor ce cad sub incidența acestor reglementări stimulatoare.

Acești factori (cuprinși în schema de mai sus, care e departe de a epuiza identificarea tuturor), complică, amplifică și diversifică competitivitatea pe piața internațională în condițiile actuale. Desigur, prezentarea lor separată este determinată de nevoia sistematizării lor, dar în practica comercială reală **factorii de competitivitate se combină sau se substituie,** astfel încît pentru a determina eficiența sau avantajele pe seama unora sau altora dintre ei se apelează la calculatoare electronice, la programe de optimizare, așa încît în procesul negocierii să se poată adjudeca o tranzacție în

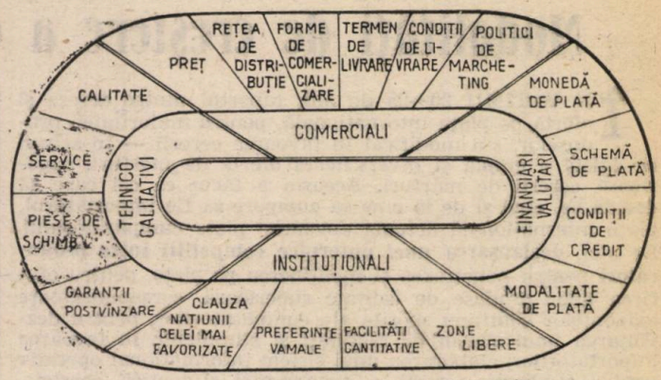

FACTORI COMPETITIVI DE EXPORT

condiții de eficiență certă și maximă pe întreaga durată de derulare a contractelor.

În actuala etapă, marcată de orientările Congresului al XIII-lea al P.C.R. privind accelerarea trecerii la creșterea economică intensivă, la o nouă calitate, superioară în toate domeniile de activitate, pentru unitățile noastre economice **calitatea produselor se detașează ca un factor decisiv** care, prin efectele complexe ce le generează, asigură pătrunderea, menținerea și extinderea vînzării produselor pe piețele externe cele mai exigente, sporirea volumului vînzărilor și obținerea unor prețuri remuneratorii. **„Nu putem să pătrundem pe piața internațională** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — dacă produsele românești nu sînt competitive, în primul rînd, din punct de vedere calitativ și tehnic, cel puțin similare cu produsele existente. Dar noi trebuie să realizăm produse mai bune, superioare calitativ și tehnic, pentru că industria românească nu este cunoscută și chiar la condiții echivalente calitativ, din obișnuință oamenii cer produsul pe care-l cunosc de mai mult timp".** Într-adevăr, firmele cu tradiție își au o marcă de calitate ce s-a impus de-a lungul anilor. Desigur, marca de calitate este greu de creat, dar nu imposibil. De aceea ,pentru economia românească problema fundamentală de competitivitate ce se pune este problema calității, ca și viziune complexă și de lungă durată, la care ne referem mai sus.

dr. Constantin MOISUC

Independența și făurirea statului național unitar

(Urmare din pag. 7)

100 miliarde lei. Pagubele suferite de economie în urma distrugerilor fondurilor de producție și a jafurilor săvîrșite de trupele hitleriste și horthyste în retragere s-au ridicat la aproximativ 215 milioane de dolari în valuta anului 1938.

Producția industrială reprezenta la sfîrșitul războiului numai 50% din nivelul antebelic, cele mai mari distrugeri înregistrîndu-se în industria petrolului (în care capacitatea de prelucrare a rafinăriilor a scăzut cu 85% la distilare și cu 82% la cracare) și în transporturi: căile ferate care aveau numai 30% din capacitatea de transport. Agricultura era și ea secătuită, restrîngîndu-se suprafețele însămînțate, iar producția scăzînd la mai puțin de jumătate față de anul 1939. Inflația a crescut considerabil (64 miliarde lei în circulație în 1940 și 357 miliarde lei în 1944 din care 80% reprezenta datoria statului). Prețurile produselor alimentare au crescut în 1944 de peste 60 de ori față de anul 1938.

Prin actul istoric de la 23 August 1944, România s-a alăturat cu toate forțele sale coaliției antihitleriste. Deși secătuită de distrugerile războiului în care fusese tîrîtă contrar voinței naționale, ea și-a pus întregul potențial uman și material în slujba cauzei înfrîngerii totale a fascismului, țara noastră fiind considerată în aprecierile timpului drept a patra forță a coaliției antifasciste. Contribuția economică a României la războiul antifascist s-a ridicat cu mult peste un miliard de dolari (valuta 1938), reprezentînd de 4 ori veniturile bugetului țării din exercițiul bugetar 1937—1938. Armistițiul, încheiat între România și Națiunile Unite, la 12 septembrie 1944, prin care se consfințea starea de fapt a ieșirii României din războiul antisovietic și a întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste în cadrul coaliției Națiunilor Unite, a impus și el un însemnat efort economic.

Nobilele idealuri de independență și unitate națională pentru care poporul român a luptat secole în șir, făcînd uriașe jertfe umane și materiale, și-au găsit adevărata împlinire abia în anii socialismului. Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis o nouă eră în istoria bimilenară a patriei noastre. În cei 40 de ani care au trecut de la victoria asupra fascismului, la care România a adus o importantă contribuție, timp în care se conturează cu deosebită strălucire perioada marcată de Congresul al IX-lea al partidului, a fost înfăptuit un vast proces de profunde transformări revoluționare. Dintr-o țară cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare. **„Toate acestea,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **demonstrează ce poate realiza clasa muncitoare, un popor devenit liber și care ieste stăpîn pe destinele sale ; demonstrează că numai și numai socialismul asigură adevărata cale pentru dezvoltarea rapidă a popoarelor înapoiate".**

Acum, cînd poporul român sărbătorește, deopotrivă, cucerirea independenței sale de stat și victoria asupra fascismului, propria noastră istorie, ca și istoria altor popoare ilustrează elocvent, cu tăria faptelor, că între independența economică și cea politică există o indestructibilă legătură, o intercondiționare reciprocă, că numai în condițiile deplinei independențe și suveranități, resursele țării pot fi puse în slujba intereselor naționale, ale dezvoltării și progresului, ale creșterii bunăstării și civilizației națiunii.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Direcții de acțiune pentru îmbunătățirea activității economico-financiare

ÎN CADRUL ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 12 aprilie a.c. a fost examinat și aprobat **Raportul privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor obținute pe ansamblul economiei naționale, formarea și utilizarea resurselor financiare în anul 1984.** Cu acest prilej s-a subliniat faptul că datele definitive de bilanț confirmă rezultatele bune obținute în îndeplinirea planului pe anul 1984, în dezvoltarea susținută a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate economică și socială. Cîteva date sînt edificatoare în această privință : față de anul 1983 avuția națională a crescut cu 7,4%, produsul social cu 6,6%, iar venitul național cu 7,7%. Totodată, a fost evidențiat faptul că în concordanță cu realizarea indicatorilor economici a fost îndeplinit planul financiar centralizat, asigurîndu-se o circulație bănească sănătoasă, precum și echilibrul financiar, bugetar, monetar și valutar, pe ansamblul economiei naționale. Succesele obținute reprezintă o nouă și elocventă confirmare a justeței și realismului politicii partidului de dezvoltare a forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, factor hotărîtor în creșterea nivelului de trai al poporului, în ridicarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație.

Relevînd faptul că în anul 1984 rezultatele obținute nu sînt încă pe măsura condițiilor și a posibilităților existente, ele putînd fi și mai bune dacă în toate sectoarele de activitate s-ar fi manifestat o înaltă exigență și răspundere față de îndeplinirea neabătută a sarcinilor stabilite, și avînd în vedere concluziile desprinse din analiza pe bază de bilanț, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit un program de măsuri privind îmbunătățirea activității economico-financiare în 1985 în toate unitățile.** Ansamblul de măsuri cuprinse în Program prevede sarcini și răspunderi concrete ce revin ministerelor, centralelor, întreprinderilor, organelor financiare și băncilor în aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, în vederea realizării integrale a planului pe 1985 în condiții de eficiență și rentabilitate sporite, lichidării pierderilor din activitatea unor unități productive, măririi rentabilității producției, însă nu pe seama creșterii prețurilor ci pe baza reducerii cheltuielilor materiale, sporirii productivității muncii, a indicelui de folosire și valorificare a materiilor prime și materialelor, a bunei gospodăriri a fondurilor materiale și bănești. În lumina hotărîrilor adoptate se impune ca organele financiare, băncile, inclusiv ministerele economice să acționeze cu fermitate pentru aplicarea riguroasă în întreprinderi a principiilor autogospodăririi, autofinanțării și autogestiunii economice, astfel încît în fiecare unitate să se asigure rentabilizarea producției, să se obțină beneficii.

În cele ce urmează ne vom referi la principalele prevederi cuprinse în program, evidențiind sarcinile prioritare care revin tuturor unităților în desfășurarea cu o eficiență superioară a activității economico-financiare în acest an.

■ Astfel, în ce privește activitatea de producție, măsurile stabilite vizează **îndeplinirea ritmică a producției fizice planificate destinate beneficiarilor interni și exportului, în structura sortimentală și calitatea aprobate, a producției marfă vîndută și încasată, cu încadrarea strictă în nivelul de cheltuieli stabilit, realizarea planului acumulărilor bănești și a celorlalte resurse prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli.** În această direcție, eforturile se cer concentrate cu prioritate în fiecare întreprindere pentru : ● realizarea zilnică a producției fizice stabilită pe fabrici, secții, ateliere, șantiere, formații de lucru, și locuri de muncă ; ● îndeplinirea consecventă a sarcinilor care decurg din programele speciale pe produse, grupe de produse și activități; ● aplicarea fermă a programelor de integrare, specializare și cooperare în producție și soluționarea operativă a tuturor problemelor ; ● accelerarea ritmului de înnoire a produselor și a tehnologiilor, ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al întregii producții realizate în condiții de valorificare superioară a bazei materiale și energetice, în conformitate cu programele proprii stabilite în acest sens în fiecare întreprindere pe produse și grupe de produse ; ● creșterea în ritm susținut a producției și a prestărilor de servicii în industria mică prin atragerea în circuitul productiv a resurselor locale, a materialelor recuperabile, care să fie prelucrate în unitățile consiliilor populare, ale cooperației meșteșugărești, cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și în cooperativele agricole de producție.

În acest context, o sarcină de înaltă responsabilitate care revine ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor economice și întreprinderilor este de a urmări permanent, cu sprijinul organelor financiar-bancare, ca introducerea în fabricație să se facă numai pentru produsele care au desfacerea asigurată la export, sau intern și prețuri legal stabilite, ca preluarea și redistribuirea stocurilor de materiale disponibile existente în economie să se facă cu operativitate, normele de consum să fie respectate în mod ferm, revizuite și continuu perfecționate.

Pentru comprimarea perioadei de livrare și încasare a producției marfă fabricată, un obiectiv important îl constituie utilizarea cu maximum de eficiență a parcului de vagoane, autocamioane, remorci, a navelor, aeronavelor și a celorlalte mijloace de transport, reducerea substanțială a cheltuielilor de transport, economisirea carburanților și energiei prin extinderea în mai mare măsură a transportului fluvial, îndeosebi pe canalul Dunăre—Marea Neagră și preluarea unui volum tot mai mare de activități de la transportul auto și pe calea ferată. Totodată, folosirea la întreaga capacitate a flotei proprii în operațiunile de comerț exterior și evitarea transportului fără încărcătură trebuie să stea permanent în atenția unităților economice.

În toate întreprinderile, înfăptuirea integrală a prevederilor din programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii pe anul 1985 se înscrie ca un obiectiv major pentru a cărui înfăptuire exemplară se cer puternic amplificate preocupările care vizează perfecționarea organizării producției și a muncii pe ansamblul unității, precum și în secții și ateliere ; stabilirea productivității muncii fizice și a consumurilor de manoperă pentru fiecare produs sau lucrare ; revizuirea și îmbunătățirea continuă a normelor și a normativelor de muncă ; îmbunătățirea asistenței tehnice în toate schimburile de lucru, asigurîndu-se o strictă corelare între nivelul tehnic de dotare și indicele de eficiență realizat ; asigurarea unei corelații cît mai corespunzătoare între munca productivă și cea administrativă și redistribuirea personalului disponibil în alte sectoare de activitate ; întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, creșterea spiritului de răspundere și a participării întregului personal la gospodărirea judicioasă și eficientă a fondurilor materiale și bănești ale întreprinderilor.

■ **În domeniul investițiilor** este subliniată sarcina de maximă însemnătate ca ministerele, celelalte organe centrale și consiliile populare, titulare de investiții sau care au în subordine antreprize de construcții-montaj să acționeze cu responsabilitate și eficiență sporite pentru : ● concentrarea mijloacelor materiale, bănești și a forței de muncă disponibile în vederea punerii în funcțiune, în cel mai scurt timp, a obiectivelor de investiții ; ● intensificarea ritmului de execuție la capacitățile de producție importante cu termene de punere în funcțiune în 1985 ; ● industrializarea pe scară mai largă a construcțiilor ; ● extinderea mecanizării lucrărilor care necesită un volum mare de muncă ; ● îmbunătățirea continuă a calității lucrărilor de construcții-montaj în toate sectoarele econo-

miei ; ● asigurarea stadiilor fizice necesare care să permită montarea tuturor utilajelor tehnologice achiziționate și existente în stoc pe șantiere la 31 decembrie 1984 ; ● reducerea substanțială a consumului de materiale de construcții energointensive ; ● extinderea folosirii materialelor tipizate și a înlocuitorilor.

Desigur, odată cu punerea în funcțiune, nu încetează și responsabilitățile în procesul investițional ; în continuare, ministerele titulare de investiții, centralele, institutele de proiectare vor trebui să acorde tot sprijnul necesar unităților beneficiare de investiții în perioada efectuării probelor tehnologice pentru soluționarea tuturor problemelor apărute și reducerea duratei acestora.

■ Pentru **intensificarea și creșterea eficienței activității desfășurate în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale,** ministerului de resort, celorlalte ministere, organe centrale și locale, unităților cu activitate de comerț exterior, precum și organelor financiar-bancare și vamale le revin sarcini însemnate în continuare în întărirea sprijinului acordat unităților producătoare cu sarcini de export, pentru înfăptuirea programului stabilit în acest domeniu. Este vorba în primul rînd de intensificarea prospectării pieței externe, diversificarea formelor de comercializare și adaptarea operativă a producției la cerințele partenerilor externi, pentru acoperirea cu contracte și comenzi ferme a întregii producții destinate exportului pe anul 1985. Eforturile tuturor factorilor implicați se cer concentrate către realizarea la timp și cu prioritate a producției de export în concordanță cu contractele și comenzile beneficiarilor externi, urmărindu-se creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, îmbunătățirea calității și a performanțelor tehnice ale produselor la nivelul celor mai bune realizări de pe piața externă și a cerințelor partenerilor externi. Totodată, un obiectiv major trebuie să îl constituie obținerea în anul 1985 a unor prețuri externe superioare față de cele planificate pe anul 1984, care să asigure sporirea încasărilor valutare, creșterea aportului valutar net, etc.

În acest context, este de subliniat că o sarcină permanentă rămîne în continuare reducerea importurilor, încadrarea acestora în plafoanele stabilite în concordanță cu prevederile planului pe acest an și asigurarea resurselor financiar-valutare din realizarea exporturilor. Ministerele, celelalte organe centrale și locale, împreună cu întreprinderile de comerț exterior sînt chemate să-și intensifice acțiunile în vederea asigurării resurselor planificate de materii prime, a realizării în mai mare măsură a importurilor prin livrări de mărfuri în contrapartidă în condiții de eficiență.

Tot la acest capitol, deosebit de important este ca toți factorii implicați să-și sporească continuu aportul la realizarea integrală a acțiunilor de cooperare economică și tehnică prevăzute prin plan, acordîndu-se prioritate livrării la termen, în condițiile de calitate stabilite a mașinilor și utilajelor destinate construirii de obiective economice în străinătate.

■ **În domeniul financiar și al eficienței economice măsurile stabilite au în vedere intensificarea în toate întreprinderile a preocupărilor orientate către îndeplinirea integrală a indicatorilor economici și financiari precum și pentru asigurarea unei bune gospodăriri a fondurilor materiale și bănești,** prin : ● acțiuni ferme de înfăptuire a prevederilor din programele speciale de măsuri întocmite de fiecare unitate cu privire la reducerea în continuare a costurilor de producție, cu deosebire a celor materiale prin economisirea la maximum a energiei și combustibililor, îmbunătățirea normelor de consum de materii prime ; ● extinderea acțiunii de recuperare, recondiționare și refolosire a materiilor prime și materialelor; ● diminuarea consumurilor de muncă vie ; ● restrîngerea la strictul necesar a cheltuielilor indirecte și a celor administrativ-gospodărești ; ● sporirea producției și a beneficiilor la 1000 lei fonduri fixe astfel încît nici o activitate, serviciu sau produs să nu se realizeze cu pierdere.

În acest sens organele de conducere colectivă din întreprinderi trebuie să analizeze periodic, cu exigență sporită în continuare modul de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli, acționînd cu fermitate pentru prevenirea pierderilor, iar acolo unde se înregistrează pierderi, plăți sau credite restante să acționeze de urgență, împreună cu centrala și ministerul de resort, precum și cu organele financiar-bancare, pentru aplicarea operativă a tuturor măsurilor care se impun pentru refacerea capacității de plată, recuperarea restanțelor și îmbunătățirea situației economico-financiare din respectivele unități.

În cadrul priorităților la acest capitol, o sarcină deosebit de importantă o constituie mobilizarea în grad înalt a valorosului potențial productiv disponibil pentru obținerea unor rezultate economico-financiare superioare care să asigure îndeplinirea de către fiecare unitate economică în cele mai bune condiții a obligațiilor față de buget (vărsăminte din beneficii, prelevarea pentru societate, impozitul pe circulația mărfurilor, precum și a celorlalte vărsăminte prevăzute de lege) precum și constituirea și utilizarea potrivit legii a fondurilor proprii de dezvoltare economică, de stimulare a personalului muncitor și a celorlalte fonduri. Ministerului Finanțelor, băncilor, ministerelor economice, celorlalte organe centrale și locale le revine sarcina de a urmări și analiza lunar modul cum se realizează veniturile și se efectuează cheltuielile prevăzute în bugetul de stat și celelalte planuri financiare, de a acționa cu consecvență în sprijinul folosirii cu eficiență sporită a tuturor categoriilor de fonduri, eliminării oricăror cheltuieli inutile sau neeconomicoase. **Pentru folosirea eficientă a fondurilor bănești aflate la dispoziția unităților, o importanță deosebită se cere acordată în fiecare întreprindere ● accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante ; ● încadrării cu strictețe în normele de stoc și normativele de mijloace circulante stabilite ; ● lichidării și prevenirii imobilizărilor de fonduri îndeosebi în stocuri de valori materiale ; ● accelerării decontărilor și asigurării permanente a echilibrului între încasări și plăți ; ● folosirii de către centrale și întreprinderi cu eficiență sporită a creditelor acordate de bănci.** În vederea obținerii în acest an a unor rezultate superioare în acțiunea de bună gospodărire a fondurilor disponibile pe calea reducerii accentuate a costurilor producției, centralele industriale și întreprinderile, cu sprijinul organelor financiar-bancare trebuie să acționeze cu fermitate sporită pentru încadrarea riguroasă în normele și normativele de consum și de stocuri de materii prime și materiale, combustibili și energie, îmbunătățirea coeficienților de utilizare a resurselor materiale, combustibili și energie, îmbunătățirea coeficienților de utilizare a resurselor materiale, extinderea folosirii în producție a unor materiale înlocuitoare, utilizarea intensivă a capacităților de producție și înfăptuirea exemplară a prevederilor din programele speciale aprobate.

În sprijinul înfăptuirii acestor sarcini se impune **exercitarea** de către Ministerul Finanțelor, bănci, întregul aparat financiar-contabil din economie a **unui control financiar exigent și permanent, cu deosebire preventiv, în toate sectoarele de activitate economico-socială în vederea gospodăririi judicioase a mijloacelor materiale și bănești,** întăririi ordinii și disciplinei, apărării proprietății socialiste, bun al întregului popor. Organelor financiar-bancare și de control financiar intern din economie le revine sarcina de o deosebită însemnătate de a acționa permanent la întreprinderi, centrale economice și ministere pentru aplicarea cu fermitate a legilor în vigoare, asigurarea integrității patrimoniului încredințat pentru administrare, prevenirea fenomenelor de proastă gospodărire, de prejudiciere a avutului obștesc și pentru tragerea la răspundere disciplinară, materială și penală a celor vinovați. Totodată, șefii compartimentelor de plan financiar din ministere și celelalte organe centrale și locale, contabilii șefi din centralele economice și întreprinderi trebuie să acționeze cu tot mai multă fermitate pentru aplicarea neabătută a mecanismului economico-financiar, pentru instaurarea la toate locurile de muncă a unei ordini și discipline riguroase în utilizarea mijloacelor materiale și bănești, să se opună cu hotărîre oricăror cheltuieli nelegale sau neeficiente, să asigure ținerea corectă și la zi a evidenței contabile, să organizeze și să exercite controlul financiar preventiv în conformitate cu prevederile legii, să prezinte sistematic în organele colective de conducere analiza rezultatelor activității unității.

Esențială este acum realizarea unei ample mobilizări a valorosului potențial productiv disponibil în toate unitățile din economie pentru transpunerea neabătută în practică a tuturor măsurilor stabilite, pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan pe anul 1985 cu o eficiență sporită, asigurînd condițiile necesare trecerii cu succes la înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru perioada 1986—1990 și în perspectivă.

dr. Radu CIURILEANU

Coordonate organizatorice și de eficiență ale activității de recondiționare a pieselor de schimb

PROGRAMUL DE MĂSURI — elaborat din inițiativa și pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și adoptat recent de Marea Adunare Națională — pentru îndeplinirea planului pe acest an și pregătirea în bune condiții a planului pe 1986 prevede, printre sarcinile ce revin industriilor prelucrătoare, inclusiv metalurgiei, aceea de a asigura creșterea gradului de siguranță în funcționarea instalațiilor, mersul continuu al acestora la regimul optim. De aici rezultă, implicit, atenția sporită ce trebuie acordată programării și pregătirii lucrărilor de reparații la mașini, utilaje, instalații, executării lor în termene cît mai scurte, de bună calitate și cu cheltuieli reduse — ceea ce presupune, ca premisă esențială, asigurarea în timp util a pieselor de schimb și obținerea lor cu costuri cît mai avantajoase, în condițiile diminuării pînă la eliminare a importului.

Industria metalurgică este dotată cu utilaje specifice, foarte diverse din punctul de vedere al funcționalității (cilindri și role de laminor ; utilaje de turnare pentru oțel — lingotiere, maselotiere, pîlnii de turnare, poduri ; oale pentru zgură ; scule tehnologice pentru laminoare ; matrițe pentru fabricarea produselor refractare ; cristalizatoare pentru turnarea continuă ș.a.), care, datorită lucrului în regim de foc continuu și la temperaturi ridicate, se uzează relativ rapid — ceea ce reclamă, pe lîngă o mare atenție în exploatare, și intervenții destul de frecvente, deci asigurarea necesarului de piese și subansambluri de schimb.

Dezvoltarea bazei materiale

Prin prelungirea duratei de funcționare a agregatelor, instalațiilor, mașinilor și utilajelor din dotare și prin executarea de bună calitate a reparațiilor, necesarul de piese și subansambluri de schimb în unitățile noastre metalurgice nu depășește, în medie, cca 8 kg/tona de oțel produs, cifră ce se înscrie între cele mai bune rezultate în acest domeniu din țările membre ale C.A.E.R.

Corespunzător dezvoltării ramurii, s-a organizat și lărgit producția acestor piese și subansambluri, caracterizate printr-o mare varietate a formelor geometrice, dimensiunilor, materialelor folosite. O parte dintre ele sînt procurate de la furnizori din cadrul altor ministere economice sau din import. Aplicînd indicațiile conducerii de partid și de stat cu privire la creșterea gradului de integrare a producției în cadrul fiecărei ramuri, Ministerul Industriei Metalurgice s-a preocupat intens de **dezvoltarea acestei fabricații în unitățile sale,** ponderea în total a pieselor și subansamblurilor de schimb realizate prin forțe proprii crescînd **de la cca 50% în anul 1975, la 66% în anul trecut ;** se preconizează ca **pînă în 1990, ca să ajungă la cca 80%** (vezi graficul).

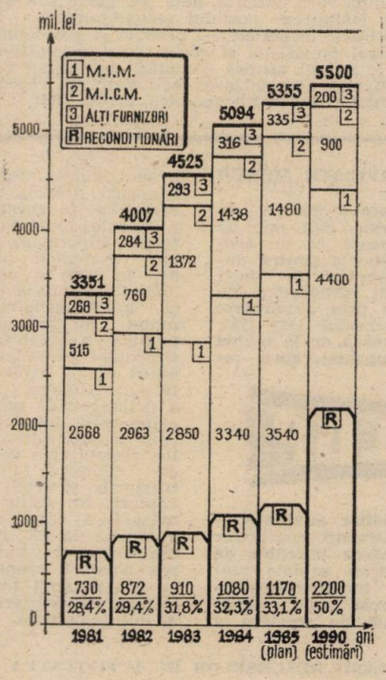

Totodată, potrivit sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și ținînd seama de prevederile actelor normative, în sistemul ministerului a fost organizată și dezvoltată **activitatea de recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile din metalurgie,** inclusiv **a pieselor și subansamblurilor uzate ale echipamentului tehnologic, în vederea recondiționării.** Începînd din anul 1980 au fost stabilite programe de acțiune specifice unităților metalurgice, cuprinzînd măsuri concrete pentru recuperarea, prelucrarea, gospodărirea și reintroducerea în circuitul productiv a acestor resurse, eliminarea verigilor organizatorice intermediare în circuitul lor, evitarea fluxurilor de transport încrucișate, a manipulărilor repetate, precum și o evidență strictă a modului de desfășurare. Potrivit propriilor necesități și sarcini, centralele industriale și întreprinderile din metalurgie, cu sprijinul colectivelor de specialitate din cercetare-proiectare, al colaboratorilor din alte unități economice și din învățămîntul superior, și-au stabilit programe de măsuri care concretizează prevederile la nivel departamental.

Tehnologii, performanțe

Cu sprijinul ministerului, unitățile au fost dotate cu mașini și utilaje specifice operațiilor de recondiționare, printre care instalații de sablare-metalizare, de sudare a cilindrilor și rolelor de laminor, de nitrurare ionică, de sormaitare [1]) a aparatelor de încărcare pentru furnale etc. Institutele de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare și centrele de profil de pe lîngă combinate și întreprinderi au fost antrenate în elaborarea de nomenclatoare și normative de consum pentru utilajele, mașinile, instalațiile noi, asimilate în producție. De asemenea, au fost elaborate tehnologii de recondiționare specifice pentru piesele și subansamblurile de schimb cu repetabilitate mare, precum și pentru cilindri și role de laminor, pentru utilajul de turnare, cristalizatoare, matrițe pentru fabricile de produse refractare ș.a.

Au fost obținute astfel rezultate semnificative — și s-au creat condiții pentru multiplicarea lor — în ce privește **calitatea operațiilor de recondiționare și fiabilitatea în exploatare a pieselor și subansamblurilor redate pe această cale producției.** De pildă, studiile efectuate la Institutul de cercetări și proiectări de fabricație pentru produse plate și acoperiri metalice din Galați au permis ca în atelierul de microproducție al acestuia să se realizeze banda OBS-1 de 60 × 1,3 mm, cu care s-a experimentat încărcarea prin sudură a cilindrilor de laminor de la combinatul siderurgic din localitate, utilizîndu-se o tehnologie de încărcare adecvată și un cap de sudură proiectat de specialiștii institutului. Rezultatele experimentărilor se concretizează în **obținerea unor durități cu 20% mai mari decît ale metalului de bază** și în **creșterea productivității muncii de cca 4 ori** față de procedeul clasic de încărcare, cu sîrmă. Alte tipuri de benzi din oțel, pentru încărcarea prin sudură a cilindrilor de laminor, pentru aplicarea de straturi dure de sormait la aparatele de încărcare a furnalelor, pentru recondiționarea altor piese și subansambluri, precum și a matrițelor au fost realizate prin colaborarea dintre centrul de cercetare-proiectare din Întreprinderea metalurgică Aiud, Institutul central de cercetări metalurgice București și Întreprinderea Oțelul Roșu.

O contribuție importantă la introducerea de noi tehnologii și instalații aduce colaborarea cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și cu Institutul de fizică și inginerie nucleară, în special în ce privește grupele de piese specifice metalurgiei — de pildă procedee de sormaitare, metalizarea sau sudarea oțelurilor aliate cu duritate în domeniul 800 HV, prelucrarea cilindrilor de laminor din fontă dură și extradură, precum și a cilindrilor pentru laminoarele de benzi la rece cu ajutorul plasmei sau prin fretare, recondiționarea lagărelor Murgoil, utilizarea laserilor industriali.

Organizarea evidenței

În cadrul aplicării programelor menționate, privind reintroducerea în circuitul economic a materialelor recuperabile, începînd din anul 1980 în unitățile metalurgice a fost instituită o evidență precisă a realizărilor în domeniul recondiționărilor. Pe lîngă obligațiile prevăzute în actele normative ce reglementează această activitate, au fost dispuse în principal : ■ inventarierea tuturor pieselor și subansamblurilor de schimb și utilajelor metalurgice care se pretează la recondiționare ; ■ stabilirea de nomenclatoare și normative de recuperare, refolosire și recondiționare a pieselor și subansamblurilor, pe tipuri de re-

[1]) Sormait : aliaj dur al fierului cu crom, nichel, carbon, mangan și siliciu, utilizat la încărcarea pieselor de mașini supuse la uzură mare și care lucrează la temperaturi înalte și în medii oxidante.

paraţii [2]) ; ■ elaborarea şi urmărirea realizării unor planuri departamentale pentru utilajele metalurgice specifice, care să ină seama de dotările existente şi cele prevăzute în programul de investiţii, de experienţa dobîndită, de pregătirea personalului muncitor ; ■ raportarea lunară a realizărilor şi a tuturor problemelor ivite în activitatea de recondiţionare, a căror rezolvare necesită sprijin sau colaborare ; ■ extinderea metodelor de recondiţionare apreciate ca valoroase ; ■ adaptarea şi utilizarea, pentru fiecare tip de piesă sau subansamblu, a „fişei tehnologice pentru recondiţionare" [3]) ; ■ utilizarea instrucţiunilor metodologice, care prezintă în principal documentele şi metodologiile ce trebuie avute în vedere de către unităţi pentru organizarea unitară a activităţii de recuperare, refolosire şi recondiţionare.

Eficienţa economică

În ultimii cinci ani, de cînd s-a trecut intens la activitatea de recondiţionare, la nivelul ministerului au fost iniţiate studii privind modul concret în care efectul recondiţionării utilajelor metalurgice şi a pieselor de schimb necesare reparaţiilor curente şi capitale se reflectă asupra reducerii cheltuielilor de producţie şi a costului reparaţiilor, respectiv, eficienţa economică a recondiţionărilor [4]).

Pentru utilajele specifice, eficienţa economică s-a concretizat : ■ la **consumul specific** — printr-o reducere de cca 50% la cilindri de laminor şi 30% la utilajul de turnare ; ■ la **costul oţelului** — printr-o reducere de **30 lei/tonă** (la utilajul de turnare), respectiv al laminării — de **cca 15 lei/tonă** (în cazul cilindrilor) ; ■ la **consumul de metal** — printr-o economie de **cca 20%** la cilindri şi de **cca 35%** la utilajul de turnare.

Dintr-un studiu efectuat în 5 unităţi metalurgice reprezentative (combinatele din Galaţi, Hunedoara, Reşiţa, Tîrgovişte şi întreprinderea Oţelul Roşu) a rezultat că în ultimii doi ani, **economiile obţinute** (determinate ca diferenţă între valoarea pieselor, subansamblurilor, cilindrilor, utilajelor recondiţionate, înregistrată în evidenţe, şi valoarea pieselor noi — în condiţiile în care nu s-ar fi recurs la recondiţionări — **la 1 000 lei producţie marfă au fost de 12,7 lei în 1983 şi 13,5 lei în 1984.** Valoarea — globală şi pe tipuri de piese şi utilaje — a acestor economii este redată în tabelul din coloana alăturată.

Rezultate efective

În graficul prezentat anterior sînt ilustrate şi valorile efectiv obţinute în activitatea de recondiţionare, precum şi ponderea lor în totalul **pieselor şi subansamblurilor de schimb** consumate de către unităţile metalurgice. După informaţiile pe care le deţinem, aceste valori sînt **cele mai ridicate faţă de rezultatele din celelalte ramuri ale industriei şi ale economiei naţionale.** Totodată, în anul 1984 au fost realizate recondiţionări la **utilajele metalurgice specifice** în valoare de cca **200 milioane de lei.**

ECONOMII OBŢINUTE PRIN RECONDIŢIONĂRI

	1983		1984	
	mil. lei	%	mil. lei	%
TOTAL	622	100	773	100
din care:				
- de la cilindri de laminor	29	4,4	53	6,8
- de la utilajul de turnare	59	8,9	64	8,3
- de la piese de schimb RK	80	12,1	96	12,4
- de la piese de schimb RC	494	74,6	560	72,4

Economiile de metal înregistrate ca efect al acţiunii de recondiţionare se ridică la **cca 80 000 de tone ;** dintre unităţile ministerului se remarcă în acest sens, prin rezultate deosebite, combinatele siderurgice din Galaţi şi Hunedoara.

Realizarea sarcinilor de recondiţionare pe anul 1985 impune sporirea în continuare a eforturilor colectivelor de muncă din unităţile metalurgice pentru găsirea de noi soluţii tehnice şi organizatorice care să ducă la creşterea, diversificarea şi îmbunătăţirea calitativă a acestei activităţi, la obţinerea unor efecte economice şi mai mari, contribuind la scurtarea duratei reparaţiilor, la prelungirea timpului de funcţionare fără intervenţii a echipamentelor tehnologice, deci la creşterea producţiei de metal.

Nicolae VACHNIUC
Ionel LAZĂR
Ministerul Industriei Metalurgice

[2]) Fişele nomenclator-normativ cuprind următoarele date : coordonator, beneficiar, denumirea utilajului, codul ; denumirea piesei (subansamblului) cu indicarea caracteristicilor principale, numărul de desen sau codul, numărul de bucăţi, greutatea pe bucată, valoarea unitară ; ciclul de reparaţii al utilajului sau subansamblului (ore) — revizie tehnică, reparaţie curentă 1, reparaţie curentă 2 sau reparaţie capitală 1, reparaţie capitală 2 ; necesarul (bucăţi) de piese de schimb pentru reparaţia anuală — RT, RC 1, RK 1, RK 2 ; total anual — bucăţi, greutate, valoare ; normă de recuperare sau recondiţionare — bucăţi sau procente — pentru RT, RC 1, RK 1, RK 2 (numai la grupele de piese, subansambluri, utilaje specifice, cu pondere mare în dotarea unităţii).

[3]) Pe formularul fişei se indică : (centrala), întreprinderea, secţia ; numărul comenzii, denumirea piesei, numărul de desen al reperului, agregatul (instalaţia, maşina) din care face parte, greutatea piesei, materialul, schiţa piesei, procedeul de recondiţionare ; atelierul şi echipa care execută, data. Pe verso sînt date elementele necesare pentru stabilirea costului recondiţionării : manoperă, materiale, costuri indirecte, beneficiul — precum şi a economiei realizate (diferenţa între preţul piesei noi şi costul celei recondiţionate).

[4]) Detalii asupra efectuării calculului de eficienţă au fost date în articolul „Organizarea activităţii de recondiţionare în unităţile metalurgice". Revista economică, nr. 36, 1982.

PERISCOP

RAPORTUL MECANIZARE — ORGANIZARE ÎN CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

● Cercetări efectuate în industria metalurgică din Uniunea Sovietică au arătat că la o creştere cu 1% a cantităţii de energie (mii KWh/om) utilizate în procesele tehnologice — considerată ca indicator al nivelului tehnic al producţiei — se obţine un spor al productivităţii muncii pe o persoană de 0,46% în uzinele metalurgice, de 0,57% în cele de ţevi, de 0,45% în fabricile de produse refractare, de 0,41% în întreprinderile de exploatare la zi a minereului de fier ; în expresie valorică, media acestui spor este de 235 ruble. Micşorarea cu un procent a pierderilor de timp de lucru echivalează cu o creştere a productivităţii cu 1039,5 ruble, iar reducerea cu 1% a fluctuaţiei muncitorilor — cu 419,8 ruble pe an.

● În perioada 1976—1980, în siderurgia Ucrainei volumul lucrărilor de automatizare a crescut, faţă de cincinalul precedent, de peste 1,5 ori. Darea în exploatare a unei serii de noi agregate de mare capacitate, cu automatizare complexă, ca şi introducerea unor măsuri de automatizare la capacităţi existente au determinat o creştere a productivităţii muncii cu 2%. Continuarea acestui proces se apropie de punctul critic. Potrivit evaluărilor ministerului industriei siderurgice al R.S.S. Ucrainiene, în ultimii ani s-a făcut simţită tendinţa de reducere a influenţei reutilării întreprinderilor asupra creşterii productivităţii muncii. Dacă această tendinţă se va menţine, peste 8—10 ani fiecare milion de ruble investit în mecanizarea şi automatizarea producţiei va da posibilitatea de a reduce necesarul de personal muncitor cu numai 18 oameni, faţă de 90 în anul 1970. Întrucît însă gradul de mecanizare a muncii în subramurile metalurgiei este mai mic de 50% şi creşte anual, în medie, cu un procent, se consideră că eforturile pentru dotarea tehnică trebuie îndreptate în mod prioritar spre introducerea mijloacelor de mică mecanizare realizate prin autoutilare (este prevăzut ca în intervalul 1983—1985, cca 23 000 de oameni să treacă de la munci manuale la munci mecanizate), spre **utilarea sectiilor şi serviciilor auxiliare** — reparaţii, transporturi, instalaţii energetice s.a. (de pildă : modernizarea parcului de locomotive pentru căile ferate uzinale, mecanizarea lucrărilor de încărcări-descărcări), centralizarea şi mecanizarea depozitelor. Rezerve importante de creştere a productivităţii oferă şi perfecţionarea organizării muncii. Se acţionează pentru : creşterea, în acest an, la 80% din total a numărului muncitorilor cuprinşi în brigăzi — formă superioară de organizare şi stimulare a muncii ; mărirea la 90% (faţă de 80% în 1983) a ponderii muncitorilor care lucrează pe bază de norme departamentale şi interdepartamentale ; accelerarea ritmului de revizuire, prin fundamentare tehnică, a acestor norme (de la 4—6% în cincinalul precedent, în acest cincinal s-a ajuns la un ritm anual de revizuire de 10%) ; extinderea zonelor de deservire şi a polideservirii maşinilor-unelte etc. A fost elaborat şi introdus un sistem de planificare a reparaţiilor capitale ale agregatelor metalurgice de bază, menit să mărească eficienţa folosirii muncitorilor de la trusturile specializate de reparaţii prin încărcarea lor uniformă pe parcursul anului — măsură a cărei eficienţă economică este apreciată la 400 mii ruble/an. Raţionalizarea muncilor auxiliare, calificarea, creşterea ponderii muncitorilor puţin calificaţi (de la 18% în anul 1983, la 35—40%) vor putea elibera, în întreprinderile ministerului, cca 40 mii de oameni.

OPTIMIZAREA UTILIZĂRII RESURSELOR ÎN ACTIVITATEA DE REPARAŢII

Preocupările din industria R.S.F. Iugoslavia în privinţa optimizării costului pieselor şi subansamblurilor de schimb în cazul sistemelor de întreţinere-reparaţii organizate pe mai multe niveluri ierarhice au ca obiectiv asigurarea funcţionării neîntrerupte a sistemelor de producţie în condiţiile minimizării cheltuielilor de reparaţii şi reducerii duratei lucrărilor respective. În vederea determinării necesarului de piese de schimb, al căror nomenclator cuprinde mii de poziţii, au fost elaborate programe speciale pentru calculator şi s-a pus la punct o metodă, cu grad ridicat de generalitate, de calcul al repartizării pieselor prin gruparea acestora în module, ai căror parametri tehnico-funcţionali pot fi adaptaţi potrivit situaţiilor specifice în procesul de reparaţii ; în acest mod se înlesnesc considerabil calculul necesarului de aprovizionat şi fundamentarea planului de reparaţii.

115 ani de la nașterea lui V.I. Lenin

PERMANENȚA SPIRITULUI CREATOR

LA 22 APRILIE s-au împlinit 115 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin, genial teoretician și strateg revoluționar, militant neînfricat pentru cauza libertății clasei muncitoare de pretutindeni. Prodigioasa sa activitate este indisolubil legată de înfăptuiri social-politice de istorică însemnătate, ca întemeierea Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, edificarea primului stat socialist din lume. V. I. Lenin a intrat, totodată, în conștiința contemporană ca personalitate de prim plan prin creațiile sale științifice, de o considerabilă valoare teoretică și practică revoluționară, în domeniul economiei politice marxiste, al filozofiei materialist dialectice și istorice, al socialismului științific. Grandioasa forță transformatoare a teoriei revoluționare leniniste a fost în mod strălucit confirmată de istorie, de realizările remarcabile obținute de popoarele Uniunii Sovietice în construcția socialistă pe parcursul celor aproape șapte decenii care au trecut de la măreața izbîndă revoluționară din octombrie 1917. Viața și personalitatea lui V. I. Lenin constituie un exemplu inconfundabil de slujire devotată a intereselor și aspirațiilor cele mai profunde ale clasei muncitoare, ale oamenilor muncii, o pildă mereu vie de luptă consecventă, împotriva oricăror forme de asuprire socială și națională, de gîndire cutezătoare, profund creatoare pusă în slujba transformării revoluționare a societății.

V. I. Lenin a apărat și continuat, dezvoltînd în același timp, într-un desăvîrșit spirit creator tezaurul de gîndire al lui K. Marx și Fr. Engels. A îmbogățit cu teze și concepte noi materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, întreaga teorie a revoluției și construcției sociale în concordanță cu nivelul cunoașterii științifice și cu cerințele istorice ale etapei în care a trăit. V. I. Lenin a văzut în concepția teoretică marxistă o călăuză vie în lupta revoluționară. Excepționala forță de atracție a operei leniniste rezidă în funciara sa adversitate față de dogme și scheme abstracte, în promovarea consecventă a spiritului creator în cunoașterea și transformarea realității. V. I. Lenin spunea că marxismul este o știință „pe care socialiștii trebuie să o dezvolte mai departe în toate direcțiile dacă nu vor să rămînă în urma vieții".

Evidențiind această trăsătură dominantă a gîndirii și practicii leniniste, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, spunea : **„Adversarul oricărei rigidități în gîndire, Lenin a văzut în marxism nu o colecție de dogme, de teze intangibile și etern valabile, ci o călăuză vie în acțiune, o concepție și o metodă dialectică revoluționară care se îmbogățește continuu în confruntarea permanentă cu practica socială, prin generalizarea a tot ce este nou în dezvoltarea societății și în cunoașterea umană".** O astfel de înțelegere de către V. I. Lenin a raportului dintre teorie și practică pune în lumină pregnant expresia reală și semnificația consecvent revoluționară a spiritului creator al leninismului. În perspectiva istoriei aceasta reprezintă, indubitabil, cea mai prețioasă moștenire pe care V. I. Lenin a transmis-o posterității. Însemnătatea și originalitatea creației leniniste pe tărîmul activității partidului consecvent revoluționar al clasei muncitoare au fost elocvent relevate de secretarul general al partidului nostru cînd spunea că **„Întreaga operă și activitate a lui Lenin demonstrează în mod strălucit că studiul atent al realității, al etapei respective de dezvoltare a societății, al condițiilor concrete în care activează partidul clasei muncitoare, abordarea în spirit creator a prôblemelor vieții economico-sociale și politice, elaborarea de sine stătătoare — pe baza aplicării adevărurilor generale la situația specifică — a liniei politice au un rol hotărîtor în asigurarea succesului revoluției și construcției socialiste. În această aderență deplină la realitate, la concretul istoric, în adaptarea permanentă a teoriei lui Marx la condițiile sociale în continuă schimbare rezidă valoarea excepțională a leninismului, uriașa lui vitalitate".**

Din perspectiva unei asemenea osmoze între teoria și practica revoluționară V. I. Lenin a militat constant pentru unirea tuturor forțelor progresiste, acordînd totodată o importanță deosebită afirmării și apărării independenței și suveranității naționale. În concepția leninistă internaționalismul viabil însemna „muncă plină de abnegație pentru dezvoltarea mișcării revoluționare și a luptei revoluționare în propria țară". Din aceeași perspectivă V. I. Lenin a susținut cu vigoare lupta de renaștere și de desăvîrșire a unității statale a altor popoare — inclusiv a poporului român, văzînd în aceasta o necesitate istorică legică și un reazăm de nădejde în dezvoltarea generală și victorioasă a luptelor pentru echitate socială și politică, pentru progres.

Prin atari valențe înnoitoare în gîndirea și practica revoluționară, leninismul s-a bucurat de un larg ecou în întreaga lume. În țara noastră numele lui V. I. Lenin a fost cunoscut, iar scrierile sale au fost răspîndite printre socialiștii români încă la începutul secolului nostru. În marile încleștări de clasă din timpul revoluției din octombrie revoluționarii români au luptat cu arma în mînă pentru apărarea cauzei drepte a proletariatului rus. După întemeierea P.C.R. comuniștii români au militat permanent pentru adîncirea prieteniei și colaborării între România și Uniunea Sovietică. În condițiile grele ale ilegalității comuniștii români au desfășurat activități multiple pentru răspîndirea adevărului despre țara sovietelor și stabilirea unor relații de bună vecinătate și cooperare. Iar cînd Germania hitleristă a declanșat războiul împotriva U.R.S.S. Partidul Comunist Român s-a situat din primele momente în fruntea forțelor patriotice antihitleriste din România. Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și alăturarea României la coaliția antihitleristă, pînă la victoria finală din mai 1945, au constituit o încununare strălucită a luptei lor. Temelia de nezdruncinat a prieteniei româno-sovietice a fost cimentată de frăția de arme româno-sovietică forjată în marile bătălii de eliberare a întregului teritoriu românesc, a Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei.

Valorificarea pe o treaptă superioară, calitativ nouă, a tradițiilor revoluționare ale clasei noastre muncitoare a avut loc în anii postbelici, îndeosebi în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al P.C.R. Un rol determinant l-a avut și îl are în această privință secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, căruia îi revine meritul istoric de a fi despovărat gîndirea social-economică românească postbelică de dogme și tipare rupte de realitate, deschizînd cîmp larg de dezvoltare gîndirii științifice, creatoare, de a fi propulsat și stimulat abordări novatoare ale problemelor izvorîte din practica socială și de a fi organizat și îndrumat neobosit rezolvarea lor prin soluții menite să asigure promovarea neîntreruptă a progresului social și economic al țării.

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ca și documentele adoptate la congresele și conferințele naționale ale P.C.R. din ultimii 20 de ani, îndeosebi istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea, reprezintă expresia marxism-leninismului creator în România. În cuprinsul acestor documente se reflectă în mod limpede gîndirea revoluționară profundă, de un realism lucid, invederînd puterea de a detecta procesele și fenomenele noi care apar în viața social-economică, capacitatea reală de a contribui la îmbogățirea teoriei revoluționare cu idei, teze și concepte originale. Totodată ele oglindesc capacitatea și forța partidului nostru de a integra toate aceste contribuții teoretice în perspectiva strategiei și tacticii unitare adoptate de partid, adînc ancorată în realitățile actuale și de perspectivă ale României Socialiste.

Marile înfăptuiri repurtate de poporul nostru sub conducerea partidului în edificarea noii societăți, realizarea cu succes a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea evidențiază fără putință de tăgadă capacitatea plenară a partidului nostru de a aplica în mod creator legitățile generale la condițiile istorice, concrete ale țării noastre și de a rezolva problemele complexe ale construcției socialismului multilateral dezvoltat pe pămîntul României. Toate acestea poartă pecetea gîndirii științifice eminamente înnoitoare și a activității practice deosebit de laborioase a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care prin înaltele sale calități de desăvîrșit militant comunist, prin vasta sa experiență revoluționară și prin profunda cunoaștere a teoriilor și realităților contemporane, contribuie considerabil la dezvoltarea și îmbogățirea teoriei construcției socialiste avînd în același timp un rol proeminent în promovarea cauzei socialismului, libertății naționale, păcii și colaborării între popoare.

Bilanțul deosebit de rodnic al împlinirilor istorice de pînă acum, îndeosebi în ultimele două decenii, hotărîrea neabătută a întregului nostru popor de a spori substanțial înfăptuirile realizate sub conducerea P.C.R., ca și largul prestigiu internațional de care se bucură politica de pace și înțelegere între popoare promovată exemplar de președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie omagiul cel mai prețios pe care poporul nostru, alături de celelalte popoare iubitoare de pace, democrație și progres îl aduc memoriei lui V. I. Lenin cu prilejul aniversării zilei sale de naștere.

dr. Gheorghe DOBRE

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Orientări noi în realizarea programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării

AMENAJAREA și exploatarea integrală a resurselor naturale din Delta Dunării constituie o problemă de mare însemnătate pentru creșterea contribuției acestei zone la satisfacerea cerințelor economiei naționale cu unele produse agroalimentare și materii prime industriale de primă necesitate. La indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost elaborat de către ministere, organele centrale și locale de resort și apoi adoptat de către Consiliul de Stat „Decretul Programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării".

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul adoptării decretului amintit, acesta **„cuprinde măsurile necesare pentru punerea în valoare a acestei mari suprafețe — atît din punct de vedere al producției vegetale, animale și piscicole, cît și din punct de vedere forestier. În același timp, decretul cuprinde prevederi care — prin aplicarea măsurilor de valorificare economică — sînt menite să asigure păstrarea mediului înconjurător, a condițiilor naturale. Consider că valorificarea Deltei Dunării are o importanță economică deosebită și trebuie să se bucure de întreaga atenție a guvernului, a Ministerului Agriculturii. De altfel, s-a creat și un sistem de organizare specială pentru realizarea acestui obiectiv."**

Programul cuprinde studii de specialitate privind exploatarea cît mai deplină și eficientă a resurselor naturale ale deltei, accentul punîndu-se pe dezvoltarea puternică a activităților economice, ceea ce va avea puternice influențe pozitive și pe plan social pentru populația locală. Orientări și indicații de o deosebită valoare privind realizarea prevederilor Programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării au fost date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor de lucru în municipiul și județul Tulcea în anul 1983.

Programul prevede ca agricultura să devină una din activitățile principale prin extinderea la maximum a suprafețelor arabile, terenurile destinate agriculturii urmînd să fie apărate împotriva inundațiilor, iar sistemele de amenajare să fie folosite atît la desecare cît și la irigat, delta devenind astfel o zonă specializată pentru producerea porumbului, legumelor și a florii soarelui, unde toate lucrările să fie mecanizate. Agricultura se va extinde îndeosebi în delta fluvială, prin lucrări ameliorative complexe (îndiguiri, desecări, irigații) pe suprafețe exploatate în prezent stufo-piscicol și care vor fi transformate în terenuri arabile. În delta maritimă, zonele de nisipuri vor fi puse în valoare ca pășuni, prin lucrări pedoameliorative.

Pe baza studiilor pedologice, topografice, geotehnice, hidrogeologice, agricultura se va extinde de la 66 185 ha. în prezent la 144 000 ha. în anul 1990, din care : 93 635 ha. terenuri amenajate prin lucrări hidroameliorative și 50 385 ha. pășuni ameliorate în regim natural.

Prima încercare de amenajare a terenului în scop agricol în Delta Dunării datează dinainte de a se fi trecut la amenajările pescărești și stuficole, anume din anul 1895. Ea a fost făcută pe un teren situat pe malul stîng al brațului Sf. Gheorghe, puțin mai jos de comuna Mahmudia, între km. 82 și 88, cunoscut de localnici sub numele de „Grădina olandezului". Încercarea nu a dat rezultate.

În anii 1938—1940, cu participarea voluntară a locuitorilor comunei Chilia Veche, s-a executat îndiguirea ostrovului Tătaru, situat între brațul Chilia (km. 45—61) și brațul Tătaru, însumînd o suprafață de cca. 3 400 ha. Suprafața îndiguită este de 2 520 ha. În perioada 1955—1965 au fost îndiguite în deltă, cu caracter mai mult sau mai puțin provizoriu și fără nici un fel de lucrări de desecare, terenurile de la Tulcea-Nufăru 2 425 ha., Nufăru-Victoria, Beștepe-Mahmudia 1 100 ha. În perioada 1979—1983 au fost terminate lucrările de îndiguire, desecare, omogenizare a terenurilor, destufizare și organizare a teritoriului la unitatea „1 Mai" pe o suprafață de 14 773 ha, iar în cursul acestui an vor fi terminate aceste lucrări pe o suprafață de 13 297 ha, din care : 11 297 ha. la 1 Mai, 1 500 ha. la Independența-Dunavăț și 500 ha. la Sulina, urmînd ca lucrările de irigații și drenaj să fie executate după 1986. În cincinalul 1986—1990 se vor mai executa lucrări de îndiguire, desecare, destufizare și de organizare a teritoriului pe încă 39 520 ha, urmînd ca lucrările de irigații pe aceste suprafețe să se execute după anul 1990.

Se va avea în vedere rezolvarea, în principal, a următoarelor probleme hidroameliorative : îndiguirea la cote asigurătoare ; desecarea energică, cu o pondere ridicată a drenajului subteran și cu un regim de pompare care să mențină nivelul apei în funcție de adîncimea optimă ; lucrări ample de organizare a teritoriului, corespunzător dezvoltării folosințelor terenului și lucrărilor hidroameliorative prevăzute ; lucrări de nivelare-modelare, pentru executarea în condiții corespunzătoare a lucrărilor agricole ; fixarea și solificarea nisipurilor, prevenirea spulberării acestora ; spălarea solurilor și prevenirea salinizării secundare a solului ; aplicarea unui program special de lucrări și folosire a acestor terenuri, pe o perioadă de 5—10 ani, în scopul maturării formațiunilor mlăștinoase și submerse, pentru a putea asigura intrarea lor în producție la parametrii proiectați ; condiții pentru sedii de producție și social-culturale, drumuri de exploatare etc.

Lucrările de amenajare se vor executa după următoarea concepție : într-o primă fază se vor executa lucrările de îndiguiri, desecare, drenaj, nivelare-modelare, scarificare, destufizare și echipare a teritoriului ; în faza următoare, după exploatarea terenurilor timp de 3—4 ani în regim îndiguit și desecat, se vor completa lucrările de desecare și, acolo unde este necesar, se vor introduce irigațiile.

Pe baza tehnologiilor elaborate pentru Delta Dunării, a mecanizării și chimizării totale și ținînd seama de perisabilitatea diferită a solurilor din incintele amenajate, a fost definită structura culturilor, au fost evaluate producțiile medii și totale în perspectivă. Astfel, 96,2% din suprafața arabilă va fi destinată culturilor de cîmp și 3,8% pentru orezării. În structura culturilor de cîmp, cele pentru producția marfă (grîul, inul pentru ulei, soia, floarea soarelui și legumele) vor ocupa 39,3%, culturile pentru furaje concentrate (porumb, orz) 50,7%, iar culturile furajere perene pentru sămînță și fîn 10,0%. În prima etapă, pînă la introducerea irigațiilor, se va folosi o structură diferențiată a culturilor, în scopul distrugerii vegetației dure (stuf, papură, rogoz) și buruienilor, urmărind ca ponderea cerealelor păioase (grîu, orz, orzoaică etc.) să se situeze la cca. 50%.

Pe terenurile desecate și drenate, se vor înființa plantații de vii și pomi fructiferi, care vor asigura integral nevoile de consum ale populației locale și turiștilor, iar surplusul va fi prelucrat pe plan local. În acest scop, se vor înființa plantații experimentale viticole și pomicole în zonele cele mai caracteristice ale deltei. Sortimentul experimental va cuprinde gutuiul, caisul, piersicul, vișinul, smochinul, mărul și părul. Pentru a limita volumul de muncă în plantațiile viticole se vor avea în vedere hibrizii producători direcți, rezistenți, productivi și de calitate.

Corespunzător resurselor de hrană existente și celor ce vor fi create, creșteri substanțiale sînt prevăzute în domeniul zootehniei, avîndu-se în vedere sporirea considerabilă a numărului de oi, păsări (în special rațe și gîște), taurine, porcine.

Producția de pește ce se va realiza în deltă va cunoaște în perioada 1984—1990 un ritm mediu anual de creștere de 22,7%. În aceeași perioadă, un ritm mai accelerat de creștere va înregistra producția de pește ce se va obține în amenajările piscicole, respectiv de 32,0%, la Marea Neagră ritmul mediu anual de creștere va fi de 17,2%, iar în bazinele naturale de 8,4%. Pe această bază ponderea producției de pește ce se va realiza în amenajările piscicole în totalul producției va crește de la 36,3% în anul 1982, la 67,5% în

anul 1990, iar ponderea peștelui la Marea Neagră se va reduce, în aceeași perioadă, de la 27,4% la 19,0% și în bazinele naturale de la 36,3% la 13,5%. În acest scop, se va acționa pentru asigurarea necesarului de puiet de pește de o vară pentru repopularea anuală a crescătoriilor piscicole intensive și necesarului de puiet de pește de două veri pentru repopularea anuală a crescătoriilor piscicole semiintensive și a bazinelor naturale. Se prevede realizarea unei producții medii la hectar de 1 200 kg. în pepinierele piscicole intensive, 1 500 kg. în crescătoriile semiintensive și 100 kg. în bazinele naturale.

Corespunzător necesarului de puiet de o vară în anul 1990 se va asigura și cantitatea de cel puțin 2 500 tone remonți și reproducători de pește pentru care vor fi amenajate suprafețele de creștere respective. Suprafața bazinelor de reproducere și predezvoltare naturală a crapului va fi de cca. 1 200 ha. și numărul stațiilor de reproducere artificială a speciilor fitofage și planctonofage, dotate corespunzător cu suprafețe de predezvoltare a larvelor, va crește de la 11 în anul 1982 la 20 în anul 1990, dezvoltîndu-se astfel și capacitatea de producere a larvelor de pești la 1,2—1,5 miliarde. Pe această bază, ponderea producției de pești fitofagi și planctonofagi va spori de la 25% cît era în anul 1983 la peste 40% anul acesta. În scopul asigurării materialului de reproducere și eliminarea fenomenului de consangvinizare, se vor asigura prin schimb cu țările socialiste material piscicol pentru reproducere, în principal din speciile fitofage și planctonofage.

Pentru realizarea producției de pește, suprafața bazinelor piscicole amenajate va crește cu 16 500 ha., din care 4 870 ha. pepiniere piscicole. În anul 1990, suprafețele exploatate în regim natural vor fi de 175 630 ha., cu 100 540 ha. mai puțin față de anul 1982, prin trecerea acestor suprafețe în folosință agricolă și silvică.

Unitățile piscicole ale Centralei „Delta Dunării" vor asigura anual în Lunca Dunării cel puțin 3 000 tone puiet pentru popularea amenajărilor piscicole din deltă. Extinderea pepinierelor și crescătoriilor piscicole se va executa pe baza studiilor de teren pedologice, topografice, geotehnice și hidrotehnice. În acest sens, s-a elaborat un program special de lucrări și folosire a acestor terenuri în scopul maturării formațiunilor mlăștinoase și submerse, pentru a putea asigura intrarea lor în producție la parametrii planificați. Pentru obținerea producțiilor prevăzute se vor efectua lucrări de ameliorare ciclică a suprafețelor piscicole amenajate prin măsuri pedoameliorative în vederea creării condițiilor de dezvoltare a faunei și florei de fond care să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de hrană a peștilor, precum și măsuri de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor la pești. De asemenea, vor fi executate lucrări de reamenajare și modernizare a capacităților existente prin refacerea digurilor, decolmatarea canalelor, compartimentarea bazinelor cu suprafețe mari, tratarea cu erbicide pentru distrugerea vegetației dure. În acest scop, au fost elaborate normele tehnice privind proiectarea, executarea și întreținerea amenajărilor piscicole din Delta Dunării. A fost elaborat și aprobat programul de cercetare pentru stabilirea erbicidelor necesare distrugerii vegetației dure (stuf, papură, rogoz) în amenajările agricole și piscicole din Delta Dunării.

Pentru menținerea și sporirea rezervelor naturale de hrană, în amenajările piscicole și semiintensive se vor administra îngrășăminte naturale, chimice și amendamente calcaroase. În scopul realizării producțiilor prevăzute în amenajările și pepinierele intensive se va asigura și hrănirea suplimentară a peștelui cu furaje, sporul de producție previzibil fiind, desigur, proporțional cu aportul de furaje. Acestea vor fi asigurate în cea mai mare parte din producția realizată în deltă. Față de normele de consum, respectiv 3 kg furaje pentru 1 kg spor la puiet și peștele de consum și 4 kg pentru remonți și reproducători, necesarul de furaje pentru piscicultură va fi după 1990 de peste 190 mii tone anual.

A fost elaborată sistema de mașini pentru mecanizarea proceselor de muncă în piscicultură în care sînt incluse 58 tipuri de mașini, vor fi organizate ferme piscicole model în cadrul fiecărei întreprinderi în care se vor aplica cele mai moderne tehnologii specifice pisciculturii, iar pe baza lucrărilor de determinare a numărului optim de păsări ihtiofage necesare echilibrului biologic și perpetuării speciilor, se va trece la aplicarea măsurilor de înlăturare a excedentului.

În vederea sporirii prevăzute a producției de pește din bazinele naturale de la 9 300 tone în anul 1982 la 17 800 tone în anul 1990 este prevăzut un ansamblu de măsuri dintre care amintim : repopularea anuală a bazinelor naturale cu puiet de pește produs în pepinierele piscicole ce se vor amenaja în unitățile Centralei „Delta Dunării" din lunca Dunării ; popularea anuală cu icre embrionate de șalău, prin realizarea unei stații de reproducere dirijată a acestei specii ; protejarea fondului piscicol, prin întreținerea canalelor de legătură între bălți și Dunăre, cît și executarea altora noi ; amenajarea unor zone pentru reproducerea naturală a unor specii cu valoare economică ridicată ; definitivarea schemei de amenajare și sistematizare a complexului lagunar Razelm-Sinoe prin executarea lucrărilor de închidere și consolidare a cordonului litoral, precum și executarea de lucrări pentru controlul administrației pe canalele Dunavăț și Dranov. De asemenea, pentru creșterea producției de sturioni în apele Dunării se va executa statia de reproducere artificială a sturionilor în Delta Dunării cu o capacitate de 3,5 milioane pui.

Producția de pește din Marea Neagră va crește de la 7 000 tone în anul 1982 la 25 000 tone în anul 1990 prin intensificarea pescuitului de larg ca urmare a dotării pînă în anul 1990 cu 26 nave de pescuit și 3 nave colectoare și a modernizării bazei portuare existentă la Sulina.

Vor crește cantitățile de broaște și raci ce se valorifică, iar din anul 1983 au început cercetări asupra acestor două specii, urmînd ca pe baza rezultatelor, pînă în anul 1990, să se amenajeze 200 ha. crescătorii.

În ceea ce privește producția de biomasă aceasta va fi de peste 80 mii tone din care 40 mii tone stuf destinat în exclusivitate pentru producție de celuloză. Restul biomasei, cca. 40 mii tone, va fi destinată pentru producerea de alcooli, precum și pentru confecționarea de plăci termoizolante pentru construcțiile agrozootehnice. Producția de masă lemnoasă va crește de la 38 mii m.c. anual cît este în prezent la 56 mii m.c. anual în perspectivă.

Se va trece totodată la exploatarea minieră a nisipurilor titanifere, zirconifere și cuarțifere și se vor extinde cercetările în aceste domenii.

Turismul se va dezvolta în toată delta, în special în delta maritimă folosind localitățile litoralului și se vor organiza locuri de campare în toate localitățile din interiorul deltei.

O problemă deosebit de importantă o constituie menținerea echilibrului natural al deltei. În acest scop se va asigura urmărirea permanentă și în complex a evoluției condițiilor de sol, hidrogeologice, climatice și biologice pe ansamblul teritoriului, a influențelor pe care le pot avea lucrările de amenajare și noile activități de producție.

În scopul îndeplinirii prevederilor Programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării în cadrul Centralei „Delta Dunării" a fost înființată Întreprinderea antrepriză de construcții-montaj Delta Dunării Tulcea care are ca obiect de activitate executarea în antrepriză a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, construcții agricole și altor lucrări de construcții-montaj din Delta Dunării, iar ulterior au fost create 6 întreprinderi de exploatare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării cu sediul în localitățile Chilia Veche, Sulina, Sf. Gheorghe, Independența, Unirea și 1 Mai. Aceste întreprinderi au ca obiect de activitate agricultura, piscicultura, pescuitul, stuficultura, silvicultura și exploatarea lemnului, industrializarea și valorificarea peștelui și a produselor agricole și silvice, producerea nutreturilor combinate, turismul, pescuitul și vînătoarea sportivă, exploatarea, întreținerea și repararea tractoarelor, mașinilor agricole și a lucrărilor hidroameliorative, precum și alte activități în vederea exploatării unitare a resurselor naturale ale deltei și folosirii permanente a personalului muncitor.

Totodată, în cadrul Centralei „Delta Dunării" a cărei structură funcțională a fost adaptată noilor cerințe, au mai fost înființate Întreprinderea de transport naval și auto Delta Dunării Tulcea. Secția de condiționare și livrare a peștelui Tulcea și s-au reorganizat pentru a face față noilor cerințe Întreprinderea de reparații nave și utilaje Tulcea, Întreprinderea de pescuit și piscicultură Măcin, Liceul agroindustrial nr. 3 Tulcea, iar în cadrul Institutului de cercetare, proiectare, producție Independența, s-au organizat 3 stațiuni de cercetare-producție cu sediul în localitățile Chilia Veche, Sf. Gheorghe și Maliuc.

Înfăptuirea programului de valorificare complexă a resurselor Deltei, în a cărui elaborare un rol esențial a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, va da o viață nouă Deltei Dunării, va conduce la o considerabil sporită contribuție a acesteia, la progresul economic și social al patriei.

dr. Nițu MARIN
Tulcea

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

J. M. Keynes şi teorii burgheze despre comerţul internaţional (III)

DIN CONCEPŢIA lui J. M. Keynes despre comerţul internaţional capitalist se degajă o anumită ambiguitate, vizibilă atît în ce priveşte poziţia lui faţă de teoria burgheză tradiţională despre această problematică, cît şi în atitudinea lui faţă de politica economică externă — faţă de liberschimbism şi faţă de protecţionism. Criticînd teoria burgheză „ortodoxă" despre comerţul internaţional, J. M. Keynes nu atacă, de fapt, conţinutul intrinsec al teoriei costurilor comparative (nici în varianta iniţială ricardiană, nici în varianta modernă subiectivist-marginalistă), ci atrage atenţia asupra unor premise nerealiste pe baza cărora este construită aceasta (îndeosebi presupunerea inexistenţei şomajului), precum şi asupra implicaţiilor ei nerealiste (echilibrul şi armonia dintre parteneri).

Criticînd politica economică externă preconizată de gîndirea burgheză „ortodoxă", J. M. Keynes nu respinge liberul schimb în mod absolut şi nu preconizează protecţionismul fără rezerve. În măsura în care ţările sînt confruntate cu dificultăţi interne (îndeosebi şomajul), J.M. Keynes consideră că liberul schimb nu asigură armonizarea intereselor lor şi că se impune preocuparea statului pentru asigurarea unei balanţe active a plăţilor externe. În măsura în care ţările reuşesc să depăşească dezechilibrele din interiorul lor şi să asigure deplina folosire a mîinii de lucru, J. M. Keynes considera că avantajele diviziunii internaţionale a muncii şi ale liberului schimb deveneau reale, iar comerţul era reciproc avantajos.

Ambiguitatea concepţiei lui J. M. Keynes despre comerţul internaţional şi despre politicile comerciale va fi folosită într-o măsură considerabilă de urmaşii lui (neokeynesiştii), care vor insista, într-o măsură mai mare sau mai mică, fie asupra avantajelor relative, fie asupra măsurilor restrictive în comerţul internaţional, după împrejurări şi după interesele specifice diferitelor ţări capitaliste dezvoltate din perioada postbelică. Comparînd meritele şi limitele gîndirii economice mercantiliste şi ale economiei politice burgheze clasice, J. M. Keynes consideră că prima a dat dovadă de mai mult realism în ce priveşte abordarea unor probleme dificile la scara economiei naţionale, chiar dacă nu s-a putut ridica la nivelul teoretic al celei de a doua, care s-a ocupat cu precădere de „teoria firmei individuale". Totodată, el critică şcoala clasică burgheză pentru că „a neglijat ce era valoros în operele predecesorilor", îndeosebi contribuţia mercantiliştilor „la arta de a conduce treburile statului", respectiv preocuparea lor „de sistemul economic în totalitatea sa şi de asigurarea folosirii optime a ansamblului resurselor sistemului" (p. 343).

Un exemplu semnificativ, în acest sens, îl constituie, după părerea lui J. M. Keynes, concepţia celor două şcoli de gîndire economică burgheze menţionate despre implicaţiile nivelului dobînzii şi ale politicii scontului pe plan intern şi internaţional. Mercantiliştii erau preocupaţi să frîneze creşterea dobînzii (legile împotriva cametei), deoarece considerau că „o rată a dobînzii peste măsură de înaltă constituie obstacolul principal în calea creşterii avuţiei şi chiar îşi dădeau seama că rata dobînzii depinde de preferinţa pentru lichiditate şi de cantitatea banilor. Îi interesa atît reducerea preferinţei pentru lichiditate, cît şi sporirea cantităţii banilor — precizează J. M. Keynes —, şi cîţiva dintre ei au arătat clar că preocuparea lor în legătură cu sporirea cantităţii banilor izvora din dorinţa lor de a obţine scăderea ratei dobînzii" (p. 344).

Spre deosebire de aceştia, băncile londoneze din secolul trecut, care s-au inspirat din doctrina burgheză a liberului schimb, au creat „treptat — arată J. M. Keynes — tehnica cea mai primejdioasă de menţinere a echilibrului (balanţei de plăţi externe a ţărilor capitaliste — n.ns.) dintre toate cîte se poate imagina, şi anume tehnica ratei scontului combinată cu parităţi rigide în reglementarea plăţilor externe". Aceasta presupune o rată ridicată a scontului în cazul unei balanţe de plăţi externe pasive şi o rată scăzută a scontului în cazul unei balanţe de plăţi externe active, în speranţa că, în virtutea teoriei cantitative asupra banilor, în primul caz ar fi fost stimulat afluxul de bani şi capitaluri spre ţara dată şi, implicit, exportul ei de mărfuri. Defectul măsurii respective consta, după părerea lui J. M. Keynes, în aceea că, neputîndu-se ignora problema balanţei de plăţi externe, „a fost elaborat un mijloc de a o controla, care, în loc să apere rata internă a dobînzii, o sacrifica unor forţe oarbe" (forţele pieţei concurenţiale — n.ns.), respectiv că „aceasta înseamnă excluderea cu desăvîrşire a menţinerii unei rate interne a dobînzii compatibilă cu folosirea deplină a mîinii de lucru" (p. 342). Mai precis, aceasta însemna că, dacă, pe de o parte, rata ridicată a scontului contribuia la echilibrarea balanţei de plăţi externe a unei ţări, pe de altă parte, ea frîna investiţiile de capital pe plan intern şi deci producţia, ducînd la agravarea şomajului, cu toate consecinţele negative care decurgeau din aceasta.

În disputa dintre cele două linii de gîndire economică burgheză, J. M. Keynes se alătură mercantiliştilor, considerînd că „pe plan intelectual realismul lor este preferabil de departe ideilor confuze ale susţinătorilor contemporani ai unui etalon aur internaţional fix şi ai aplicării principiului laissez-faire (în limba franceză, în original — n.ns.) în domeniul creditului internaţional, care cred că tocmai o asemenea politică va favoriza cel mai mult menţinerea păcii" (p. 351—352). În consecinţă, J. M. Keynes susţine că „Politica bazată pe o rată autonomă a dobînzii, fără preocupări de ordin internaţional, şi pe un program naţional de investiţii menit să ducă la un nivel optim al folosirii mîinii de lucru în ţară, este de două ori binecuvîntată, în sensul că ne foloseşte în acelaşi timp şi nouă înşine, şi vecinilor noştri. Tocmai aplicarea simultană a acestei politici de către toate ţările laolaltă poate să ducă la însănătoşirea şi întărirea economiei pe plan internaţional, indiferent dacă folosim drept criteriu nivelul intern al folosirii mîinii de lucru sau volumul comerţului internaţional" (p. 352—353).

Motivînd adeziunea lui la politica de credit preconizată de mercantilişti, J. M. Keynes invocă drept argumente „teama de mărfuri" (dificultăţile în desfacerea lor) şi „teama de şomaj" (ca urmare a

FIŞE

● *O interesantă şi deosebit de actuală lucrare a publicat recent* Traian Lazăr *la* EDITURA POLITICĂ *sub titlul* „Aşezarea preţurilor pe principii economice". *Demersul analitic al autorului este desfăşurat pe mai multe planuri — teoretic, metodologic, de politică economică — ceea ce evidenţiază preocuparea pentru a oferi cititorilor o prezentare „rotundă" a problemei. Din perspectiva amintită sînt analizate, într-un prim capitol de carte, fundamentele obiective ale formării şi evoluţiei preţurilor în economia socialistă, exigenţele specifice care au apărut odată cu aplicarea noului mecanism economico-financiar. Reflectînd cu obiectivitatea proprie cercetătorului la evoluţiile înregistrate în domeniul preţurilor în economia planificată — deopotrivă în cazul ţării noastre şi al celorlalte ţări socialiste — Traian Lazăr urmăreşte să desprindă semnificaţia unor momente calitative în perfecţionarea acestui important instrument economic — cum ar fi depăşirea concepţiei privind „gestiunea globală", în care statul susţinea anumite produse nerentabile —, şi examinează în profunzime elementele care concură, în prezent şi în viitor, la aşezarea preţurilor pe principii economice.*

Modele demoeconomice

● *Din perspectivă economică, problema asigurării resurselor demografice necesare desfăşurării proceselor de producţie vădeşte tot mai puternice legături cu amplasarea teritorială şi dinamica migraţionistă a forţei de muncă, indicatorii pur demografici avînd o semnificaţie secundară — consideră* M. Gateva *în articolul* „Reghionalni modeli na dvijenieto na naselenieto i rabotnata sila" *(Modele regionale ale mişcării populaţiei şi forţei de muncă) în nr. 2/1985 al revistei* IKONOMICESKA MISL. *De altfel, înşişi indicatorii demografici ca atare — rata natalităţii, a mortalităţii, fertilitatea, piramida vîrstelor etc. — sînt în măsură tot mai mare influenţaţi de fenomenele sociologice specifice forţei de muncă.*

Pentru a se obţine prognoze cît mai adecvate concomitent cu integrarea lor eficientă în mecanismul de planificare, N. G. propune un model statistico-matematic structurat pe două niveluri : a) cel al factorilor demografici şi b) cel al factorilor demo-economici, în care mişcările populaţiei reprezintă un vector de analiză. O asemenea proiectare a fenomenului, opinează autoarea, permite analiza si-

imboldului scăzut spre investiții), întrucît cumularea și agravarea reciprocă a celor două rele duc la instabilitatea economiei moderne (capitaliste) în ansamblul ei. Rădăcina acestor rele s-ar găsi, după aceeași apreciere, în natura umană așa cum s-a manifestat ea din timpuri străvechi. „De-a lungul întregii istorii a omenirii — scrie J. M. Keynes — înclinația spre economii a avut tendința de a fi mai puternică decît imboldul la investiții. Slăbiciunea imboldului la investiții a fost în toate timpurile cheia problemei economice. S-ar putea ca astăzi slăbiciunea acestui imbold să se datoreze mai ales mărimii acumulărilor existente, în timp ce în trecut s-ar putea să fi avut un rol mai mare riscurile și pericolele de tot felul. Dar rezultatul este același. Dorința individului de a-și spori avuția personală prin abținere de la consum a fost de obicei mai puternică decît stimulentul pentru întreprinzător de a spori avuția națională prin folosirea mîinii de lucru pentru crearea de bunuri capitale de uz îndelungat" (p. 351).

Deși, în principiu, plasează explicația problemelor economice pe un teren neadecvat, subiectivist, uneori J. M. Keynes surprinde, fie și tangențial, anumite relații dintre dificultățile economiei capitaliste contemporane și structurile și obiectivele acesteia. Astfel, J. M. Keynes recunoaște că instabilitatea (inclusiv ciclicitatea și crizele) economiei capitaliste contemporane se leagă de „capriciile eficienței marginale a capitalului". „Noi ne-am obișnuit să punem accentul în explicarea „crizei" pe tendința de creștere a ratei dobînzii sub influența cererii sporite de bani atît pentru nevoile comerțului, cît și pentru scopurile speculației — arată J. M. Keynes. Uneori acest factor poate să aibă desigur o influență agravantă, iar ocazional poate și rolul de impuls inițial. Dar, după părerea mea — continuă autorul —, o explicație mai întemeiată a crizei și deseori explicația ei predominantă este nu atît o creștere a ratei dobînzii, cît o prăbușire subită a eficienței marginale a capitalului... faptul că o prăbușire a eficienței marginale a capitalului tinde să fie însoțită de o creștere a ratei dobînzii poate să agraveze serios declinul investițiilor. Elementul esențial al situației îl constituie totuși prăbușirea eficienței marginale a capitalului... Preferința pentru lichiditate, dacă lăsăm la o parte manifestările ei legate de intensificarea comerțului și a speculațiilor, nu crește decît după prăbușirea eficienței marginale a capitalului" (p. 321—322).

Chiar dacă nu a reușit să înțeleagă — sau nu a fost dispus să recunoască în mod expres — condiționarea istorică a „capriciilor eficienței marginale a capitalului", respectiv ale fluctuațiilor din economia capitalistă, J. M. Keynes admite uneori că aceste deficiențe sînt legate de natura privată a deciziilor referitoare la investiții (criterii, dimensiuni, ritm, dinamică etc.). „În condițiile actualei organizări a piețelor și ale influențelor cărora le sînt supuse — scria J. M. Keynes în 1936 —, evaluarea de piață a eficienței marginale a capitalului poate să înregistreze fluctuații atît de enorme încît acestea să nu poată fi contrabalansate în suficientă măsură de fluctuații corespunzătoare ale ratei dobînzii. Mai mult, mișcările corespunzătoare de pe piața hîrtiilor de valoare pot deprima înclinația spre consum... tocmai atunci cînd este mai necesară ca oricînd. În condiții de laissez-faire, evitarea unor ample fluctuații ale gradului de ocupare poate, de aceea, să se dovedească imposibilă fără o modificare adîncă a psihologiei pieței investițiilor în legătură cu care nu există nici un motiv să se creadă că va avea loc. Eu trag de aici concluzia — continuă autorul citat — că grija de a reglementa volumul curent al investițiilor nu poate fi lăsată fără pericol în mîini private" (p. 324—325, sublinierea noastră — S.S. —S.).

Avertismentul de mai sus, formulat de economistul britanic, are o dublă semnificație. Pe de o parte, el semnalează, desigur timid și cu multe menajamente, unele limite ale structurilor economice bazate pe proprietatea privată capitalistă asupra mijloacelor de producție în raport cu cerințele progresului economic, fără să fi cîntărit, probabil, îndeajuns, implicațiile principial-metodologice ale acestui avertisment pe termen lung. Pe de altă parte, el denunță iluziile celor care mai credeau în „virtuțile organizatorice" ale pieței concurențiale — interne și internaționale —, în pretinsa capacitate a mecanismelor ei spontane de a asigura optimizarea alocării resurselor și armonizarea intereselor partenerilor respectivi. În acest context și în pofida viziunii lui subiectivist-marginaliste despre majoritatea covîrșitoare a problemelor abordate, J. M. Keynes a recunoscut în mod realist că una din cauzele esențiale ale războaielor din epoca modernă și contemporană o constituie, „lupta de concurență pentru piețe" (p. 383).

Sub ambele aspecte, avertismentul lui J. M. Keynes este deosebit de actual în momentul de față, dacă ținem seama de larga răspîndire pe care o au în literatura burgheză din ultimii zece-cincisprezece ani teoriile care fac elogiul inițiativei private și al pieței concurențiale, începînd cu „ economia ofertei" și terminînd cu diferite variante ale economiei „dreptei" occidentale. Este bine cunoscut faptul că J. M. Keynes a recunoscut două din deficiențele grave ale capitalismului, și anume „incapacitatea... de a asigura folosirea deplină a mîinii de lucru și repartizarea arbitrară și inechitabilă a avuției și veniturilor" (p. 375). Ca gînditor burghez, el nu-și putea propune, desigur, desființarea inegalităților de avere și venit. Ca gînditor realist — în limitele opticii lui burgheze — el s-a preocupat de atenuarea celor două rele menționate, a încercat să surprindă „viitorul inegalităților de avere", să găsească metode de micșorare a șomajului. Referindu-se la aspectul financiar al acestora, J.M. Keynes scria că „investițiile sînt favorizate de o rată scăzută a dobînzii, cu condiția să nu încercăm a le stimula pe această cale dincolo de punctul care corespunde ocupării depline a mîinii de lucru. Lucrul cel mai avantajos pentru noi este deci de a reduce rata dobînzii în raport cu curba eficienței marginale a capitalului pînă la punctul la care mîna de lucru va fi folosită pe deplin" (p. 377). Oricît ar fi de criticat și contestat keynesismul, pentru motive reale — și uneori presupuse —, trebuie recunoscut faptul că pentru aceste „momente de adevăr" (propunerile pentru reducerea șomajului și a dobînzilor) el manifestă o superioritate indiscutabilă în raport cu ideile „neoliberalilor", „neoclasicilor" și „neo-neoclasicilor" etc. demne de luat în seamă în actualele confruntări de idei pe planul gîndirii economice, în general, pe planul teoriilor despre relațiile economice internaționale și politicile comerciale, în special.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

multană a mai multor corelații fundamentale, între care factorii ce determină distribuția și mișcările teritoriale ale populației într-un anumit mediu socio-economic, comportamentul diferitelor categorii de populație, tipurile de motivație existente la un moment dat.

Întreprinderea — elemente de organizare și conducere

● *Subiectul uneia dintre cele mai recente lucrări publicate de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ — colecția „Știința pentru toți" — este de natură economică: aspecte ale organizării și conducerii întreprinderilor socialiste. Autorii* — Viorel Cornescu și Mircea Șerb — *au căutat să îmbine cît mai eficient caracterul de popularizare cu densitatea informațională și mai ales cu actualitatea acesteia. Așa se face că volumul* „Întreprinderea socialistă. Elemente de organizare și conducere" *este un bun îndreptar pentru înțelegerea unor fenomene de accentuată complexitate cum sînt natura, locul și rolul întreprinderii socialiste în sistemul de organizare și conducere al economiei naționale, organizarea structurală și conducerea la nivel microeconomic. Într-un spațiu tipografic relativ restrîns, autorii abordează aspectele teoretice ale temei, investighează instrumentarul metodologic și totodată prezintă exemplificări practice.*

„Industrializarea spontană"

● *Deși nu se bucură încă de o clarificare și acceptare unanimă, conceptul de „industrializare spontană" constituie un subiect tot mai des integrat în analizele macroeconomice. După cum subliniază* Jean Pierre Houssel *în articolul* „Le phénomène de l'industrialisation spontanée avant et depuis la crise en Europe occidentale" *publicat în numărul 1918 al revistei* PROBLÈMES ECONOMIQUES, *este vorba despre deplasarea unor activități industriale din marile concentrări urbane în mediul rural. Dar acest proces nu are loc în toate țările capitaliste dezvoltate, ci numai în acelea în care populația rurală este abundentă, are o structură demografică favorabilă și un nivel de instrucție mediu; cu alte cuvinte, cazul Italiei și al Spaniei. Importanța acestor experiențe naționale în care mediul rural se dovedește deosebit de favorabil consolidării unor rețele industriale specifice derivă, după cum subliniază J.P.H., și din faptul că ele pot fi aplicate (cu adaptările de rigoare) la economia țărilor în curs de dezvoltare. Pe un plan teoretic, „industrializarea spontană" poate fi considerată o replică eficientă la modelul occidental de industrializare, care a creat o dihotomie între rural și urban.*

FIȘE

Anul Internațional al Tineretului 1985

Tineretul anilor '80: probleme, năzuințe, aspirații

PROCLAMAREA, de către Națiunile Unite, în urma unei inițiative românești de prestigiu, a anului 1985 ca An Internațional al Tineretului, sub deviza: „Participare, Dezvoltare, Pace", oferă un cadru favorabil evaluării situației materiale și spirituale a tineretului lumii în acest sfîrșit de veac și de mileniu și, pe această bază, elaborarea unor parametri de dezvoltare viitoare. Marcarea acestui eveniment la toate nivelurile — local, național, regional și internațional — își propune relevarea acutelor probleme ale tinerilor de astăzi și, în același timp, adoptarea unor măsuri concrete, de natură social-politică, economică și cultural-științifică, capabile să contribuie la soluționarea lor corespunzătoare.

O puternică forță socială a progresului și păcii

TINERETUL lumii reprezintă o puternică forță socială a progresului și păcii, implicată profund în dezbaterea și soluționarea marilor probleme care confruntă popoarele în acest ultim sfert de veac al mileniului actual.

Potrivit unui recent raport al secretarului general al O.N.U., populația tînără a globului (adică, în concepția organizației mondiale, persoanele de vîrstă între 15 și 24 de ani) se estimează a fi în prezent de peste 922 milioane, urmînd ca la finele acestui deceniu să depășească un miliard și să ajungă pînă la 1 062 milioane în anul 2000, iar în 2025 la 1 309 milioane.

În 1984, 187 milioane de tineri trăiau în statele dezvoltate, iar 784 milioane în țări în curs de dezvoltare. Altfel spus, 4 din 5 tineri locuiesc în partea defavorizată a lumii.[1] Și, tot potrivit unui document elaborat sub egida Națiunilor Unite, cuvintele-cheie ce definesc situația tineretului în prezentul deceniu sînt: șomajul, subocuparea forței de muncă, neîncrederea și, în unele zone ale globului, chiar dificultatea de a supraviețui.

Tînăra generație se afirmă astăzi în condițiile în care în viața internațională, deosebit de complexă și contradictorie, în ultimii ani, pe lîngă procesul de consolidare a cuceririlor revoluționare, a transformărilor progresiste, a independenței naționale a popoarelor care au scuturat jugul dominației coloniale au loc și o serie de acțiuni ale forțelor reacționare care nu se împacă cu schimbările produse, cu tendințele generale de dezvoltare istorică a omenirii pe calea progresului și păcii.

Neîndoielnic, în condițiile în care cursa înarmărilor și, îndeosebi, a celor nucleare a dobîndit noi și periculoase dimensiuni punînd în pericol însăși existența umanității, generînd noi surse de încordare și conflict în raporturile interstatale și așa destul de tensionate, problema fundamentală a zilelor noastre este aceea a eliminării pericolului unui război nuclear nimicitor.

În strînsă interdependență cu asemenea periculoase evoluții politico-militare, criza economică mondială a afectat, sub o formă sau alta, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate statele și, în primul rînd țările în curs de dezvoltare. Sub impactul crizei multidimensionale, al politicii dobînzilor înalte și altor practici neocolonialiste, decalajele existente între țările bogate și cele sărace se multiplică și se adîncesc și mai mult.

Asemenea realități se răsfrîng cu putere asupra statutului material și spiritual al tinerei generații de pretutindeni. Astfel, în multe țări ale lumii, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, șomajul juvenil cunoaște cote ridicate. Potrivit statisticilor, în prezent, în lume, peste 300 de milioane de tineri sînt în căutare de lucru, rata șomajului juvenil fiind considerabil mai înaltă decît cea generală a șomajului.

În domeniul educației, criza economică și consecința sa imediată — reducerea creditelor bugetare alocate învățămîntului — diminuează, în țările dezvoltate, posibilitățile de acces la educație ale tinerilor (în primul rînd prin creșterea taxelor școlare). De aceea, nu de puține ori sistemele educaționale existente sînt calificate drept „elitiste", bazate pe spiritul de competiție și generatoare de segregație socială.

Pentru tinerii din statele în curs de dezvoltare educația apare mai mult ca un lux, un privilegiu, decît ca realitatea unui drept; chiar și acolo unde, mai ales sub influența reglementărilor internaționale existente în materie, unele state au adoptat acte normative care recunosc formal dreptul la educație ca drept fundamental al cetățeanului, al tinerilor, în lipsa unor structuri organizatorice și baze materiale adecvate acesta rămîne un deziderat neîndeplinit. O așa-zisă „selecție economică" operează în asemenea condiții, rata celor care abandonează cursurile școlare devine din ce în ce mai ridicată, iar școala nu poate asigura tinerilor o formație profesională polivalentă, care să le poată permite adaptarea la marile fluctuații care au loc pe piața muncii.

Pentru tineretul țărilor în curs de dezvoltare și chiar pentru unele categorii de tineret din statele industrializate, analfabetismul reprezintă încă o tristă și sumbră realitate. Potrivit unor date publicate de UNESCO, dacă rata analfabetismului s-a diminuat constant, numărul absolut al analfabeților este în creștere: 760 milioane în 1970, 824 milioane în 1980 și, dacă tendințele actuale se mențin, în 1990 „a patra lume" a analfabeților va cuprinde 900 milioane de persoane.

În același timp, asistăm la un proces de maturizare crescîndă a mișcării de tineret, de revendicare, din partea tinerilor planetei, a dreptului de a participa cît mai activ și eficient la dezbaterea și soluționarea problemelor ce confruntă omenirea, la eforturile pentru lichidarea inechităților și injustițiilor economice și sociale, în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Putem afirma cu deplin temei că generațiile tinere ale planetei se afirmă în anii '80 cu un important potențial de acțiune transformatoare sub impulsul unui viguros proces de radicalizare și activizare socială, rezultat firesc al mutațiilor profunde care au loc în profilul social-politic și spiritual al tineretului, determinate de complexitatea și gravitatea problemelor cu care acesta se confruntă. Tineretul se afirmă astfel nu numai ca un beneficiar al transformărilor sociale, ci și ca un agent primordial al progresului și noului.

Proclamarea și marcarea Anului Internațional al Tineretului răspunde în acest sens unor cerințe obiective fundamentale ale momentului istoric actual, reprezintă o modalitate generoasă de afirmare la scară mondială a aspirațiilor și năzuințelor tinerei generații de pretutindeni.

Participare, Dezvoltare, Pace — opțiuni fundamentale ale tineretului contemporan

CA ȘI în cazul altor manifestări de acest gen, scopurile și obiectivele fundamentale ale Anului Internațional al Tineretului sînt exprimate fidel în termenii devizei emblematice sub care se desfășoară: Participare, Dezvoltare, Pace.

Importanța participării directe a tineretului la modelarea viitorului umanității, precum și contribuția valoroasă pe care tînăra generație o poate aduce la statornicirea unei noi ordini economice și politice internaționale, întemeiate pe echitate și justiție, sînt astăzi adevăruri cu valoare de axiomă.

Într-o asemenea perspectivă, **Participarea** reclamă, în primul rînd, o prezență activă și plurivalentă a tinerei generații la dezvoltarea multilaterală

[1] Développement social, Situation des jeunes dans les années '80, Rapport du Secrétaire général, Doc. ONU, A/40/64/E/1985/5 din 10 ian. 1985, pp. 3 și urm.

a fiecărei țări, la promovarea și amplificarea cooperării rodnice între popoare. Un asemenea concept implică, în plenitudinea semnificațiilor sale, participarea activă și responsabilă a tineretului la procesul politic și actul decizional, precum și recunoașterea imperativului instaurării unui mediu politic favorabil împlinirii năzuințelor și aspirațiilor generațiilor tinere. Potrivit Programului concret de măsuri și activități ce urmează a fi întreprinse înainte și în timpul A.I.T. — document-platformă pentru pregătirea și marcarea evenimentului, adoptat în noiembrie 1981 de Adunarea Generală a O.N.U. — scopul participării tineretului, mai ales la procesul dezvoltării, nu trebuie conceput numai ca o încercare de rezolvare a problemelor tinerilor, ci ca o unire a eforturilor și energiilor creatoare ale tinerei generații cu cele ale întregului popor, în vederea îmbunătățirii calității vieții, asigurării progresului multilateral al societății. Acest fapt presupune elaborarea unei strategii menite să asigure participarea maximă a tinerilor la viața comunității căreia îi aparțin, în consens cu nevoile și aspirațiile lor, în special a celor care au un acces limitat sau nu au deloc acces la educație, muncă, asistență socială și sanitară și nu duc decît o existență de subzistență avînd posibilități limitate de influențare a condițiilor în care trăiesc.

La rîndul său, **Dezvoltarea**, ca obiectiv fundamental al Anului Internațional al Tineretului, nu este concepută ca simplu deziderat referitor la prosperitatea economică, ci ca un proces de creștere generală, multidimensională a nivelului de viață materială și spirituală, ca progres al fiecărei națiuni și al comunității mondiale în ansamblul său, în cadrul căruia tineretul își afirmă plenar imensele energii creatoare de care dispune.

Participarea la dezvoltare se constituie astfel ca un drept fundamental al tineretului contemporan, de realizarea căruia depinde în mare măsură implicarea deplină a generațiilor tinere în viața societății, la nivel național și internațional.

Pacea reprezintă, fără îndoială, atît o premisă a participării și dezvoltării, cît și o consecință a lor. Tineretul, indiferent de orientări politice și convingeri filosofice, se poate afirma plenar, își poate pune în valoare potențialul creator de care dispune, numai în condițiile unei păci autentice și trainice, ale statornicirii unui climat de destindere, înțelegere și colaborare rodnică între popoare.

Pentru tînăra generație contemporană pacea reprezintă, pe lîngă valoarea supremă a afirmării și împlinirii menirii sale de veritabil factor al progresului uman, și cerința creșterii și educării sale în spiritul înaltelor idealuri pașnice și de înțelegere între popoare.

Cu peste două milenii în urmă, Aristotel spunea că toți cei care au meditat asupra secretului de a guverna umanitatea au fost convinși că destinul lumii depinde de educația tineretului. Acest adevăr este cu atît mai evident astăzi în condițiile complexei și contradictorii vieți internaționale, cînd de creșterea și formarea tinerei generații, care va fi chemată într-un viitor apropiat să conducă umanitatea, depinde într-o măsură hotărîtoare edificarea unei lumi pașnice, a progresului și înțelegerii între popoare.

Este semnificativ faptul că primul document adoptat de Adunarea Generală a O.N.U. în materie de tineret, respectiv „Declarația privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare", din 1965, proclamă ca principiu fundamental : „Tineretul trebuie să fie educat în spiritul păcii, dreptății, libertății, respectului reciproc și al înțelegerii, pentru a promova drepturi egale pentru toți oamenii și toate națiunile, precum și progresul economic și social, dezarmarea și menținerea păcii și securității internaționale".

Condiții optime pentru afirmarea elanului și energiei creatoare a tineretului României socialiste

CONSIDERAT o puternică forță socială, viitorul însuși al națiunii noastre socialiste, tineretul român beneficiază de condiții optime afirmării plenare a elanului și energiilor sale creatoare.

Avînd în vedere rolul deosebit de important ce revine tinerei generații în dezvoltarea multilaterală a patriei, precum și situația sa de a se afla în plin proces de formare și dezvoltare, întreaga noastră ordine socială și juridică consacră un ansamblu de drepturi și libertăți politice, economice și sociale și îndatoriri specifice tineretului, care asigură largi posibilități de punere în valoare a potențialului său creator, de participare responsabilă a fiecărui tînăr la viața societății, de afirmare a tinerei generații ca un factor activ al procesului dezvoltării economice și social-politice a țării.

Pentru toți tinerii patriei dreptul la muncă a devenit o realitate, legea fundamentală a țării consacrînd posibilitatea existentă pentru fiecare cetățean de a desfășura, potrivit pregătirii sale, o activitate în domeniul economic, administrativ, social sau cultural, remunerată după cantitatea și calitatea ei. Mai mult decît atît, tinerii se bucură de măsuri speciale de ocrotire a muncii, în funcție de vîrstă și de specificul activității pe care o desfășoară. Întreaga activitate de pregătire pentru muncă și viață a tinerei generații are la bază cerința educării multilaterale, revoluționar-patriotice, avînd ca obiectiv fundamental formarea omului nou, cu un înalt profil moral-politic, un vast orizont de cultură și o temeinică pregătire profesională, devotat patriei, partidului și poporului, înaltelor idealuri de pace, progres și civilizație.

După cum se cunoaște, în țara noastră educarea multilaterală și armonioasă a tineretului este considerată drept o îndatorire de înaltă răspundere a întregii societăți. Întreaga educație, școlară și extrașcolară, este astfel concepută încît să nu neglijeze nici una dintre laturile dezvoltării personalității, fiecare individ fiind pregătit pentru o viață cît mai bogată și variată, nu numai ca un consumator de valori materiale și spirituale, ci ca un participant activ la progresul societății.

Definit drept factor principal de cultură și civilizație, de educare a omului nou, învățămîntul românesc are drept misiune fundamentală asigurarea înfăptuirii politicii partidului și statului nostru privind pregătirea cadrelor pentru toate domeniile activității economice și sociale pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a tineretului, promovarea în rîndul tinerilor a idealurilor patriotismului, păcii, prieteniei și înțelegerii între popoare. Conform prevederilor Constituției, dreptul la învățătură este înfăptuit prin învățămîntul general obligatoriu, prin gratuitatea învățămîntului de toate gradele, precum și prin sistemul burselor de stat.

În consens cu împortantul rol ce revine tineretului în societate, precum și cu imperativul participării sale în forme specifice de organizare la conducerea și dezvoltarea societății și la autoeducație, Constituția R.S.R. consacră și garantează dreptul tinerilor de a-și crea organizații proprii. Astfel, în țara noastră activează Uniunea Tineretului Comunist, Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, Organizația Pionierilor, organizația „Șoimii patriei" (cuprinzînd copiii între 4 și 7 ani), precum și numeroase societăți culturale și științifice ale tineretului, asociații și cluburi sportive și turistice etc.

Participarea tineretului la dezvoltarea multilaterală a societății românești, la adoptarea și înfăptuirea deciziilor privind prezentul și viitorul țării se exprimă elocvent și prin prezența tinerilor în forurile de decizie politică și social-economică, în toate domeniile și la toate nivelurile.

În acest sens, numeroși tineri sînt aleși și își exercită atribuțiile în cadrul organelor locale și centrale ale puterii și administrației de stat. La nivel central, de exemplu, reprezentanți ai organizațiilor de tineret fac parte din consiliile de conducere ale Ministerului Muncii, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ministerului Educației și Învățămîntului ; în același timp, ei intră de drept în componența consiliilor județene și în Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale. La nivelul fiecărei unități socialiste, secretarul organizației U.T.C. este de drept vicepreședinte al Comitetului Oamenilor Muncii, organul de conducere colectivă.

Pe baza unor asemenea realități, putem afirma cu deplin temei că socialismul a deschis tineretului român generoase perspective de afirmare plenară a elanului și entuziasmului său creator, i-a creat condiții optime de îndeplinire a autenticelor sale năzuințe și aspirații de progres și prosperitate.

Mircea DUȚU

Abordări noi în politica agricolă comunitară

DUPĂ MAI bine de un an de negocieri, miniștrii de finanțe ai țărilor membre ale Pieței comune au stabilit liniile directoare ale noii politici în domeniul agriculturii comunitare. Deciziile intervenite au drept elemente principale reducerea cheltuielilor cu această destinație, în condițiile unei abordări diferite a spinoasei probleme pe care o reprezintă agricultura C.E.E. Consiliul ministerial a stabilit, astfel, că programele de modificări structurale nu vor putea beneficia decît de 5,25 mrd. unități europene de cont (E.C.U.), ceea ce înseamnă o reducere cu 10 % față de propunerile anterioare avansate de Comisia Pieței comune miniștrilor agriculturii, sau o diminuare chiar și mai mare față de propunerile inițiale care aveau în vedere peste 8 mrd. E.C.U. pentru acest obiectiv.

Esența modificărilor în abordarea politicii comunitare o constituie sprijinirea cu precădere a micilor fermieri în raport cu suportul acordat marilor unități agricole. Ca urmare, cheltuielile vor fi direcționate în principal către regiunile rămase în urmă, situate în special în zona mediteraneeană, aspect care a constituit timp de mulți ani unul din punctele fierbinți pe agendele de lucru ale Comisiei Pieței comune. Printre proiectele în atenție, pe primele locuri se află conservarea mediului înconjurător — problemă devenită, de altfel, deosebit de acută pentru zonele agricole mediteraneene — și restabilirea potențialului forestier.

Diminuarea fondurilor bugetare comunitare destinate agriculturii, în condițiile persistenței unor mari stocuri de produse alimentare, sînt principalii factori care au impus o nouă orientare în politica de modernizare a agriculturii, cu accent pe zonele relativ rămase în urmă. Astfel, din investițiile însumînd 3,76 mrd. E.C.U. în ultimii cinci ani, 27 % au fost îndreptate către sprijinirea fermierilor vestgermani, 16 % în favoarea Angliei, față de numai 1 % cît au reprezentat fondurile de care a beneficiat agricultura Italiei.

Pe ansamblul C.E.E. se scontează o reducere a decalajelor regionale, îmbunătățirea acoperirii cererii din producția comunitară și diminuarea excedentelor unor produse agricole. Alături de diferențierea preconizată în ce privește acordarea ajutoarelor financiare, se conturează o nouă concepție în modul de abordare a problemei agriculturii comunitare. Orientarea cu precădere către sprijinirea unităților agricole care realizează profituri sporite pe baza sprijinului primit pentru modernizare tehnologică și desfacere este considerată a fi mobilul care a determinat, în mare măsură, discrepanțele actuale ; ca atare, se pare că se va renunța la ideea de eficiență sporită restrînsă numai la anumite zone, în favoarea unei politici menite să asigure supraviețuirea fermelor individuale, de mici proporții, aflate în zonele mai sărace.

Ca efecte secundare, dar nu și de importanță minoră se scontează pe faptul că măsurile respective vor determina o mai mare stabilitate a forței de muncă, dezvoltarea industriei meșteșugărești și expansiunea turismului în aceste regiuni.

Programe de dezvoltare

ECUADOR : stimularea industriei extractive

SEMNELE unei stabilități politice sporite în Ecuador s-au repercutat rapid și cu efecte favorabile asupra industriei petroliere, sector prioritar al economiei țării. O primă reacție o constituie resuscitarea interesului companiilor străine față de posibilitățile de explorări petroliere. Guvernul își propune în acest scop să ofere, în mod eșalonat, spre contractare companiilor străine un număr de cîmpuri petrolifere în fiecare an. Noua deschidere a făcut deja ca producția zilnică de țiței să ajungă la 270 mii barili, depășind cu mult cota acestei țări (180 mii barili) stabilită în cadrul O.P.E.C. ; de altfel, Ecuadorul a anunțat că nu intenționează să respecte reglementările O.P.E.C. în materie de stabilire a prețului și a nivelului producției.

Pentru anul în curs se așteaptă negocieri cu parteneri din S.U.A., R.F.G. și Anglia pentru participare atît la extracția de țiței, cît și pentru alte acțiuni de cooperare pe teritoriul Ecuadorului, privind activitatea de minerit, dezvoltarea industriei și agriculturii, lucrări edilitare.

Proiecte mai ample vizează conectarea Ecuadorului la conducta petrolieră transandină, din Peru, iar în perspectiva identificării de noi rezerve în bazinul amazonian se preconizează chiar construirea unei a doua conducte peste Munții Anzi.

În economia țării, dezvoltarea activității extractive și-a sporit rolul benefic în condițiile diminuării consumului intern de hidrocarburi. Cererea de produse petroliere, care pînă nu demult avea o rată de creștere de peste 10%, s-a redus drastic, la un spor de numai 1—2% pe an. Elementul înlocuitor în balanța energetică îl constituie resursele hidroenergetice. Numai complexul hidroenergetic Paute a făcut ca ponderea energiei obținute din surse hidraulice să crească de la 20 la 50% în totalul balanței energetice.

Încasările din exporturile de țiței s-au ridicat anul trecut la 1,6 mrd. dolari, contribuind la asigurarea unui excedent de 1 mrd, dolari în balanța comercială a țării.

Ca rezultat combinat al măsurilor prezentate mai sus, exporturile de țiței sînt așteptate să ajungă la nivelul de 150 mii barili/zi, cu posibilități de suplimentare în condițiile în care se întrevede perspectiva identificării unor noi rezerve de hidrocarburi în subsolul țării.

În cadrul schimburilor comerciale româno-ecuadoriene, România a exportat mașini și utilaje, alte produse ale industriei constructoare de mașini și a importat bunuri tradiționale la exportul acestei țări.

Em.S.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. continuă să se deterioreze

ÎN INTERVALUL 15—19.IV.1985, piața valutară s-a caracterizat prin tendința clară de slăbire a valutei americane față de celelalte valute occidentale. Această slăbire s-a datorat în principal publicării unor indicători economici reprezentativi, care au confirmat încetinirea ritmului de creștere a economiei americane.

Astfel, Departamentul Comerțului al S.U.A. a anunțat că veniturile personale au crescut cu 0,5% în martie a.c., după o creștere de 0,4% în februarie ; producția industrială americană a crescut cu 0,3% în martie (0,2% în februarie) ; produsul național brut al S.U.A. a crescut cu numai 1,3% în primul trimestru al anului 1985, ceea ce reprezintă cea mai mică creștere înregistrată din 1982, cînd P.N.B. a crescut cu 0,5%.

Dobînda la fondurile federale a scăzut de la 8,25 la 7,625% în această săptămînă.

Slăbirea dolarului s-a datorat, între altele, și îngrijorării privind evoluția sitemului financiar american. Surse bancare oficiale americane au comunicat că două bănci de pe coasta de Vest și o instituție de economii și credit din Utah au fost închise din cauza pierderilor suferite.

Valutele, în cadrul Sistemului Monetar European au rămas relativ stabile în acest interval de timp.

Lira sterlină beneficiază în prezent de nivelul înalt al dobînzilor în Anglia, de căderea dolarului și de inflația scăzută în Anglia. Dobînda de bază în Anglia a variat între 12,75 și 13%, fiind redusă cu jumătate de procent vineri 19 aprilie, ca urmare a întăririi excesive a cursului lirei sterline față de dolari. Lira a cunoscut în această săptămînă niveluri fluctuînd între 1,25 și 1,2970 dolari.

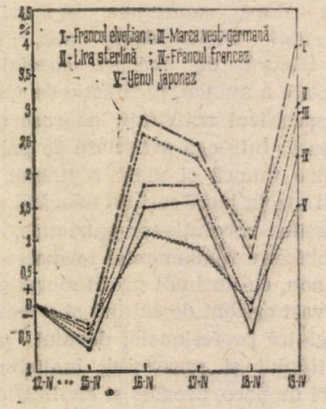

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19 IV ; bază : 12 IV 1985

Marca vest-germană a continuat să beneficieze de o poziție centrală în rețeaua celor 7 valute din Sistemul Monetar European. Banca centrală a R.F. Germania arată că se impune urgent o reducere a deficitului bugetar american. Aceasta ar reduce dobînzile înalte, ar scădea presiunea asupra țărilor în curs de dezvoltare greu îndatorate și ar reduce riscurile sistemului financiar internațional.

Dolarul a căzut în această săptămînă sub nivelul de 3 mărci vest-germane/1 dolar, pentru prima dată din noiembrie 1984, fluctuînd între 3,06—2,96 mărci/1 dolar.

Francul elvețian a cunoscut o întărire importantă, fiind cotat la niveluri între 2,57 și 2,46 franci elvețieni/1 dolar. Șomajul în Elveția a scăzut în luna martie la 1,1% din populația activă, de la 1,2% în febuarie, a comunicat Oficiul Federal pentru Industrie din Elveția.

Francul francez a fost cotat între 9,35 și 9,07 franci/1 dolar în această săptămînă.

Prețul aurului, reflectînd mișcările dolarului american, a oscilat între 325 și 336 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

GLOSAR

„Euroswaps" [II]

ÎNCHEIEREA unui **„euroswap" de valute** permite schimbul unei datorii libelate într-o anumită valută cu un împrumut de valoare egală dar exprimat într-o altă valută. Scopul unei asemenea operațiuni este de obicei de a se obține un credit într-o valută la care dobînzile sînt mai scăzute, așa cum a fost cazul în ultimii ani cu marca vest-germană și francul elvețian, pentru ca apoi să se treacă la convertirea în altă valută implicînd costuri mai ridicate, în general fiind vorba de dolar. Spre deosebire de operațiunile de „swap" uzuale pe piețele de schimb, desfășurate sub formă de vînzări sau cumpărări de valută la vedere legate de răscumpărări și, respectiv, revînzări de valută la termen, tranzacțiile „euroswap" se încheie curent pentru împrumuturi pe bază de titluri exprimate în valute diferite putînd avea însă scadențe identice. Este de subliniat că astfel de tranzacții se încheie de regulă pe termen mijlociu și lung, potrivit specificului împrumuturilor bazate pe euroemisiuni, existînd instituții financiare specializate care mediază și stabilesc cursuri de convertire pentru operațiuni mergînd pe durate de pînă la zece ani.

În ultima perioadă de timp a avut loc o diversificare fără precedent a operațiunilor de „swap" pe europiețe, distingîndu-se o multitudine de forme rezultate din combinarea diferitelor elemente cum ar fi, spre exemplu :

— „swap" de titluri de împrumut purtătoare de dobînzi variabile contra unora cu dobînzi fixe în aceeași valută ;

— „swap" între titluri de împrumut cu dobînzi fixe libelate într-o anumită valută contra unora tot cu dobînzi fixe, dar exprimate într-o valută diferită ;

—„swap" între titluri purtătoare de dobînzi variabile și în aceeași valută, dar prezentînd diferențieri privind marja, termenele de rambursare sau alte elemente determinante ;

—„swap" între euroobligațiuni cu dobîndă fixă emise într-o anumită valută și alte asemenea titluri purtătoare de dobînzi variabile și exprimate într-o altă valută ;

— „swap" între titluri cu dobîndă variabilă emise într-o valută și altele, tot cu dobîndă variabilă, dar exprimate într-o valută diferită.

Din comentariile apărute cu privire la evoluția europiețelor rezultă că în anul 1984 s-a produs o adevărată „explozie" a operațiunilor de „swap", care au dat naștere unei enorme piețe distincte, specializată în asemenea tranzacții. Se apreciază că din cauza incertitudinilor create de creșterile excesive și fluctuațiile dobînzilor, cea mai mare parte a euroemisiunilor de obligațiuni cu dobîndă fixă se realizează numai cu condiția unor aranjamente de „swap". Referitor la dimensiunile actuale ale acestei adevărate piețe constituite înlăuntrul europiețelor se apreciază că volumul global al contractelor de „swap" aflate în circulație a sporit de la circa 40 miliarde dolari cît era în 1983, la o sumă situată între 80 și 100 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1984.

Radu NEGREA

Energie nucleară

Ing. **Alexandru Ostati**, Dorohoi — Vă mulțumim pentru scrisoarea dv. care denotă un viu interes pentru problematica energeticii nucleare. Pe lîngă cele publicate în revistă între timp, putem adăuga că, potrivit datelor Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, în lume funcționau la sfîrșitul anului trecut 344 centrale nucleoelectrice, cu o putere instalată totală de 219 115 MW, în 26 de țări și erau în construcție alte 180 asemenea centrale, însumînd 162 894 MW. Puterea instalată în centralele existente a reprezentat anul trecut 8% din cea totală mondială, în vreme ce în producția mondială de energie electrică contribuția C.N.E. a fost de 13%. Durata de exploatare cumulată a reactorilor în funcțiune în lume a depășit 3 500 de ani, rezultatele pe linia siguranței în funcționare fiind considerate de A.I.E.A. ca bune.

Prezentăm în continuare amănuntele solicitate despre energetica nucleară în S.U.A. și Japonia. S.U.A. dispuneau la sfîrșitul anului trecut de 91 centrale considerate „utilizabile", din care funcționau 81. Contribuția lor la producția națională americană de energie electrică este relativ redusă (sub 15%). Unele regiuni ale S.U.A. sînt totuși puternic dependente de energia nucleară, ca de pildă zona orașului Chicago (45%) sau Noua Anglie (35%). De notat că în ultimii șapte ani, după episodul de la Three Mile Island din Pennsylvania, în S.U.A. nu a mai fost comandat nici un reactor nuclear și se crede că această orientare se va menține pînă în primii ani ai deceniului viitor.

Mult mai săracă în resurse energetice decît S.U.A., Japonia s-a angajat într-un ambițios program nuclear, care s-a materializat pînă acum în intrarea în funcțiune a 28 de centrale, ce furnizează peste 20% din producția națională de energie electrică.

Evoluții divergente

I. Vlad, Tîrgoviște — Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. numărul șomerilor a crescut de la 19 milioane în 1979 la circa 33 milioane în 1983 și odată cu el și rata șomajului, de la 5,1% la 8,7%. În ultimii doi ani însă, în vreme ce în S.U.A. rata șomajului s-a înscris pe o traiectorie tot mai pronunțat descendentă (de la 10,7% în decembrie 1982 — care a fost cea mai înaltă cotă de la marea criză din 1929—1933 încoace — la puțin peste 7% în prezent), în Europa occidentală ea a continuat să sporească, la peste 11%, pentru a cuprinde acum două treimi din șomerii lumii capitaliste.

Analizînd această evoluție divergentă a ratei somajului în Europa occidentală față de restul lumii capitaliste și mai ales față de cea din S.U.A., ministrul american al comerțului, Malcolm Baldrige, o explica, la o recentă reuniune a O.C.D.E. de la Venetia pe această temă, printr-o serie de particularități existente în vestul continentului nostru. Astfel, față de 1970 costul forței de muncă a sporit sensibil mai rapid în Europa occidentală decît în S.U.A. (cu aproape 40% față de numai 5%), ceea ce a stimulat substituirea forței de muncă. În industria prelucrătoare acest decalaj este și mai pronunțat. Pe de altă parte, afirmă el, mobilitatea forței de muncă este mai redusă în Europa occidentală, iar sarcinile fiscale comparativ mai ridicate. În sfîrșit, o serie de „rigidități structurale", de ordin birocratic, frînează pe continentul nostru crearea de noi întreprinderi. În context s-a subliniat că peste două treimi din locurile de muncă create în S.U.A. în ultimii ani au fost în întreprinderi mici, cu pînă la 50 de lucrători, mai ales din sectorul serviciilor. Aceasta a permis și absorbirea unei părți din forța de muncă eliberată de industria prelucrătoare, nu numai sub impactul conjuncturaI al recesiunii, ci și sub cel al restructurărilor declanșate de criza energetică. Ca urmare, deși pe ansamblu industria prelucrătoare americană și-a recîștigat numai trei sferturi din cele 2,3 milioane locuri de muncă pierdute în timpul recesiunii din 1981—1982, numărul forței de muncă ocupate în economie a sporit, ceea ce nu s-a mai întîmplat în Europa occidentală după 1973, deși de atunci produsul ei național brut a crescut cu mai mult de o cincime.

Este adevărat, pe de altă parte, că la reducerea ratei șomajului în S.U.A. a contribuit — pe lîngă majorarea susținută a cererii și creșterea relativ mai lentă a productivității muncii — și încetinirea creșterii populației în vîrstă aptă de muncă. În acest an ea cunoaște cel mai scăzut ritm din ultimele trei decenii.

Magistrala Baikal — Amur

Aldea Alior, Bistrița — Construirea magistralei feroviare Baikal—Amur va permite crearea în U.R.S.S. a unei noi centuri industriale, pe o întindere de aproximativ 1 500 km, prevăzută în programul complex de valorificare a ținutului taigalei, conceput pentru o perspectivă pînă în anul 2000. După cum relatează agenția de presă **Novosti**, elaborarea acestui program a fost precedată de o studiere minuțioasă a resurselor geologice și celorlalte resurse naturale ale ținutului. Deosebit de numeroase sînt zăcămintele de minereu de fier, în total aproximativ 100, cu rezerve geologice globale de peste 60 miliarde de tone. Rezervele de huilă și cărbune brun sînt evaluate la 64 miliarde de tone. În această zonă se găsesc de asemenea numeroase metale prețioase și nobile, fosfați, materiale de construcție. Sectorului de răsărit al magistralei Baikal—Amur îi revine o cincime din totalul resurselor forestiere ale U.R.S.S. Pe această bază, în zona amintită se preconizează sporirea cu 35 milioane de tone a extracției de huilă prin deschiderea de noi mine și exploatări, crearea unei mari baze metalurgice cu un ciclu tehnologic complet, ca și amplasarea a încă 14 unități ale industriei forestiere. Încă de pe acum, teritoriul limitrof cu magistrala Baikal—Amur asigură o parte însemnată din exportul sovietic de lemn rotund, șindrilă tehnologică și combustibil solid. Finalizarea construcției magistralei va deschide posibilități și mai largi pentru participarea economiei Extremului Orient sovietic la relațiile economice externe ale U.R.S.S.

Încasări

Gherghina Deaconu, Isaccea — Dintre datele cele mai expresive care ilustrează importanța turismului pentru economia națională a Spaniei — țară care așteaptă în acest an vizita a peste 28 milioane turiști străini — menționăm în primul rînd faptul că el asigură, chiar și în perioade de criză, peste 1,2 milioane locuri de muncă (dintre care 682 000 în mod direct), o bună parte din ele în regiunile de coastă, în trecut mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Turismul a avut un rol important și în susținerea cererii interne într-o perioadă caracterizată prin șomaj și reducerea puterii de cumpărare a populației. Astfel, în 1984 cheltuielile turiștilor au reprezentat 14,4% din totalul consumului privat. Veniturile în valută din turism au acoperit în 1983 circa 82% din deficitul balanței comerciale a Spaniei. Pentru 1984 datele oficiale relevă că încasările nu numai că au acoperit, dar au și depășit cu 65% nivelul deficitului comercial. „Fără această sursă de venituri, Spania nu ar fi în situația de a importa necesarul de energie, utilaje și tehnologie", scrie Enrique Baron Crespo, ministrul transporturilor și turismului al Spaniei într-un articol publicat în **Handelsblatt** (26 martie 1985). Pentru 1987 se așteaptă ca numărul turiștilor străini să depășească 30 milioane.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 26 aprilie 1985

— Eveniment marcant în dezvoltarea colaborării româno-canadiene, în interesul păcii și înțelegerii internaționale **(Em. Stancu)** 2

— Ziua muncii — ample eforturi pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale **(V. Negoiță)** 3

— 1 Mai 1939 — puternică manifestare antifascistă a poporului român **(Gheorghe Surpat)** 4

— Independența și făurirea statului național unitar — factori fundamentali ai dezvoltării economiei românești **(Alexandru Puiu)** 6

— Promovarea progresului tehnic — orientare strategică fundamentală a politicii partidului **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția de metal — în deplină concordanță cu cerințele beneficiarilor **(Ionel Dobrin)** 10

— Dezbatere „R.E." Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (I) 11

— Exigențe ale diversificării și creșterii calității produselor în industria ușoară **(Ștefan Ștefănescu)** 13

— Un program prioritar în agricultură. Conservarea, ameliorarea, creșterea fertilității și exploatarea eficientă a fondului funciar **(Ion Bold)** 15

— Modalități de creștere a competitivității exportului **(Constantin Moisuc)** 17

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Direcții de acțiune pentru îmbunătățirea activității economico-financiare **(Radu Ciurileanu)** 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Coordonate organizatorice și de eficiență ale activității de recondiționare a pieselor de schimb **(Nicolae Vachniuc, Ionel Lazăr)** 21

IDEOLOGIE ● TEORIE

— 115 ani de la nașterea lui V.I. Lenin. Permanența spiritului creator **(Gheorghe Dobre)** 23

— Om—tehnică—mediu. Orientări noi în realizarea programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării **(Nițu Marin)** 24

— Școli ● curente ● economiști. J.M. Keynes și teorii burgheze despre comerțul internațional (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tineretul anilor '80 : probleme, năzuințe, aspirații **(Mircea Dușu)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A remarkable event in the development of the Romanian—Canadian cooperation in the interest of peace and international understanding **(Em. Stancu)** 2

— The workers' day — ample efforts to carry out the goals of the economic and social development **(V. Negoiță)** 3

— May Day 1939 — a strong antifascist manifestation of the Romanian people **(Gheorghe Surpat)** 4

— The independence and creation of the unitary national state — fundamental factors of the development of the Romanian economy **(Alexandru Puiu)** 6

— Promoting the technical progress — a fundamental strategical direction in the party policy **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— AR.E. debate. Ways and solutions to increase the energy production (I) 11

— Requirements of the diversification and increase of the products quality in the light industry **(Ștefan Ștefănescu)** 13

— A priority programme in agriculture. Conservation, improvement, fertility increase and efficient running of the land **(Ion Bold)** 15

— Ways of increasing the export competitiveness **(Constantin Moisuc)** 17

— Enterprise self-management. Action trends to improve the economic and social activity **(Radu Ciurileanu)** 19

— Organizational and efficiency coordinates of the reconditioning of spare parts **(Nicolae Vachniuc, Ionel Lazăr)** 21

— 115 years since V.I. Lenin's birth. The permanence of the creative spirit **(Gheorghe Dobre)** 23

— Man-technique-environment. New trends in carrying out the programme of arrangement and integral running of the Danube Delta **(Nițu Marin)** 24

— Schools ● trends ● economists. J.M. Keynes and bourgeois theories on the international-trade (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 26

— The youth of the '80's : problems, hopes, aspirations **(Mircea Dușu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важное событие в развитии румынско-канадского сотрудничества, в интересах мира и международного взаимопонимания **(Эм. Станку)** 2

— День труда — большие усилия за выполнение задач социально-экономического развития **(В. Негоицэ)** 3

— 1-ое Мая 1939 г. — сильное антифашистское выражение румынского народа **(Георге Сурпат)** 4

— Независимость и создание единого национального государства — основные факторы развития румынской экономики **(Александру Пую)** 6

— Внедрение технического прогресса — основное стратегическое направление политики партии **(Барбу Г. Петреску)** 8

— За круглым столом. Пути к решения роста производства электроэнергии (I) 11

— Требования диверсификации и повышения качества изделий в легкой промышленности **(Штефан Штефэнеску)** 13

— Приоритетная программа сельского хозяйства. Сохранение, улучшение, повышение урожайности и эффективная эксплуатация земли **(Ион Болд)** 15

— Способы повышения конкурентоспособности экспорта **(Константин Мойсук)** 17

— Самохозяйствование предприятия: ответственность, действие и результаты направления улучшения социально-экономического деятельности **(Раду Чурилеану)** 19

— Координаты организации эффективности переиспользования запасных частей **(Николае Вахнюк, Ионел Лазэр)** 21

— 115 лет со дня рождения В.И. Ленина. Постоянность созидательного духа **(Георге Добре)** 23

— Человек—техника—среда. Новые направления в осуществлении программа полного освоения Дельты **(Ницу Марин)** 24

— Школы — течения — экономисты. Дж.М. Кейнс и буржуазные теории международной торговли (II) **(Султана Сутэ-Сэлэжан)** 26

— Молодежь 80-х годов: проблемы, стремления, чаяния **(Мирча Дуцу)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

SĂNĂTATE, VIGOARE, LONGEVITATE

prin:

APILARNIL (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, climacteriu, astenie sexuală, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stări care necesită tonice şi trofice generale metabolismului.

APILARNILPROP (drajeuri)

Ca energostimulant general şi ca activator biologic are următoarele indicaţii : în debilitate fizică generală, în astenii, în stări de denutriţie, în convalescenţă, post-operator, osteoporoză, pubertate întîrziată, astenie sexuală, climacteriu, surmenaj fizic şi intelectual, în îmbătrînirea prematură şi exagerată, precum şi în stările care necesită tonice şi trofice generale metabolismului.

Datorită principiilor active din propolis, APILARNILPROP acţionează în diferite afecţiuni bucale ca antiseptic şi decongestiv antimicrobian, cicatrizant, anestezic local. Stimulează procesele de regenerare celulară ; se utilizează în stomatite, gingivoragii, parodontopatii marginale cronice.

Drajeurile APILARNILPROP sînt bine tolerate şi eficiente în tratamentul inflamaţiilor acute, subacute şi cronice laringo-traheo-bronhice. Contactul prelungit cu mucoasa bucală şi faringiană, resorbţia lentă a conţinutului, asigură efectele terapeutice locale şi generale.

In glosodinie reduce fenomenele inflamatorii locale. Substanţele cicatrizante şi antiseptice din propolis acţionează favorabil în boala ulceroasă, gastrite, colite şi enterocolite, formînd o peliculă protectoare.

PRIN MAGAZINE, LA BRAŢ CU PRIMĂVARA!

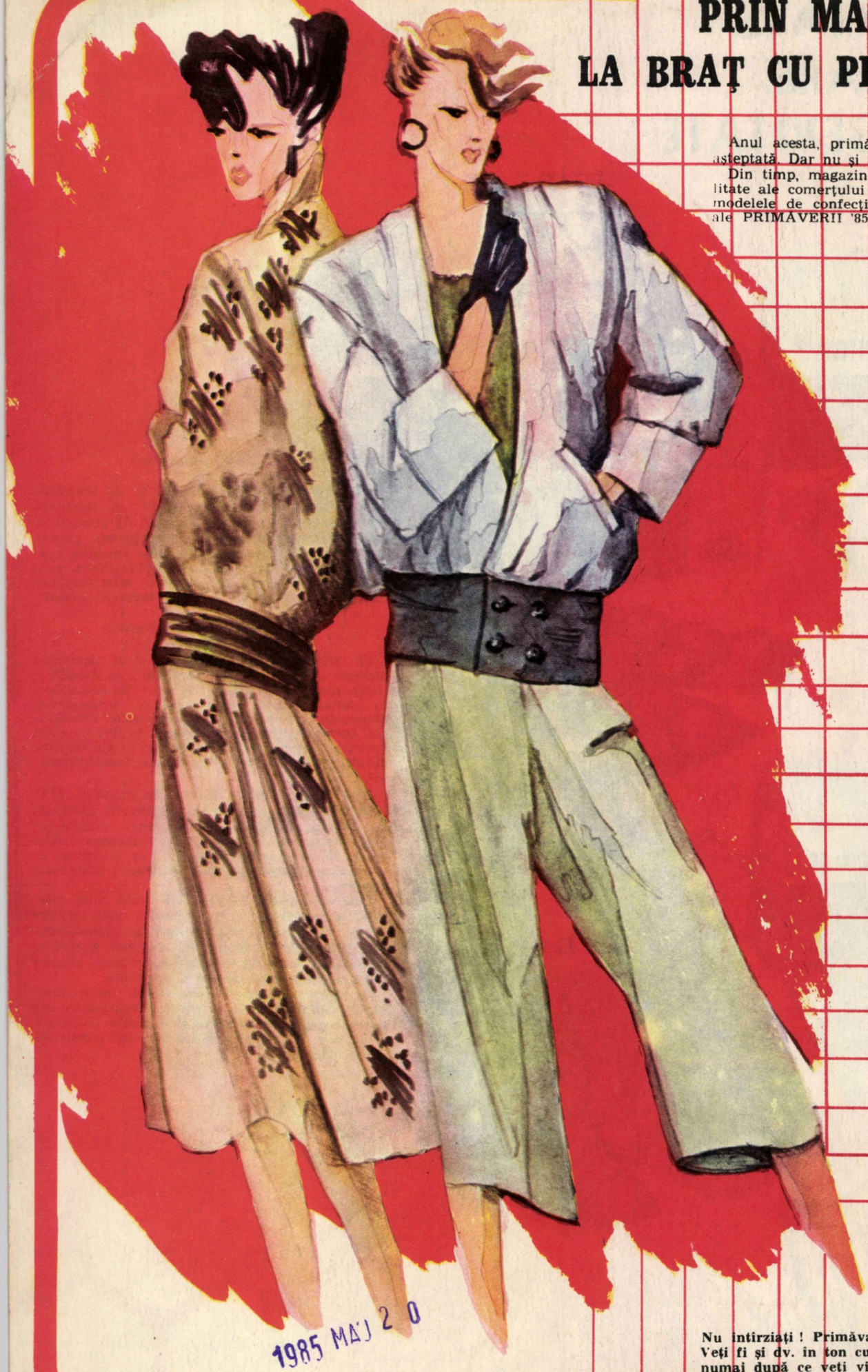

Anul acesta, primăvara s-a lăsat îndelung așteptată. Dar nu și în magazine!

Din timp, magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat au pus în vînzare modelele de confecții, tricotaje și încălțăminte ale PRIMĂVERII '85:

- impermeabile din tercot — cu gulere închise asimetric, cu mînecă raglan, cu pliuri, cu creţuri, cu butonaje originale, cu combinații de culori asortate sau în contrast, cu capse, pentru adulți și copii;
- jachete din tercot pentru toate preferințele și vîrstele: de la cele tip giacă pînă la cele clasice sau tip 3/4, 7/8, cu buzunare ascunse sau tip „pungă", cu capse, cu fermoare, cu mîneci ample și smanșuri adînci;
- blezăre din țesături de in sau bumbac, în variate culori și modele;
- compleuri din tercot (cu fustă, cu pantalon sau cu fustă-pantalon) și deux-pièces din in sau bumbac;
- rochii din tercot, mătase, in, bumbac, ușoare, moderne, tinerești;
- bluze din cele mai variate țesături, cu forme suple, moi, cu mîneci ample și gulere cu eșarfe, cravate, funde;
- fuste: drepte, largi, tip pantalon, pentru cumpărătoarele mai „conservatoare", dar și pentru cele ce preferă „inovațiile" model;
- sacouri și pantaloni în culori asortate;
- costume sport, tinerești;
- pulovere, bluze, jachete, rochii, ansambluri tricotate;
- pantofi din piele sau înlocuitori — eleganți, sport, comozi, ușori

Nu întîrziați! Primăvara nu așteaptă! Veți fi și dv. în ton cu moda acestei primăveri, numai după ce veți vizita magazinele comerțului de stat!

1985 MAJ 20

Lei 5

D 640

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

1945
VICTORIA ASUPRA FASCISMULUI

1877
CUCERIREA INDEPENDENŢEI DE STAT A ROMÂNIEI

Numărul 18 ● Simbătă 4 mai 1985

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 1945 – 1984

CREȘTEREA PRODUSULUI SOCIAL

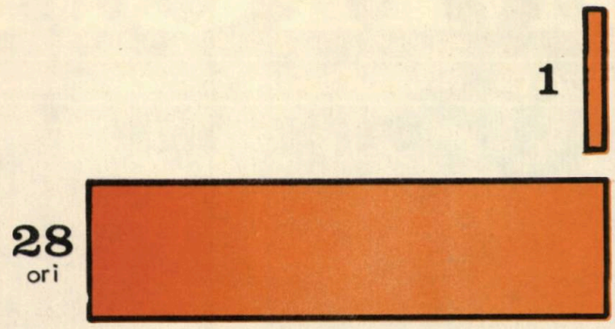

CREȘTEREA VENITULUI NAȚIONAL

● Calculat pe locuitor, venitul național a crescut în anul 1984 de 22 ori față de 1945.

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

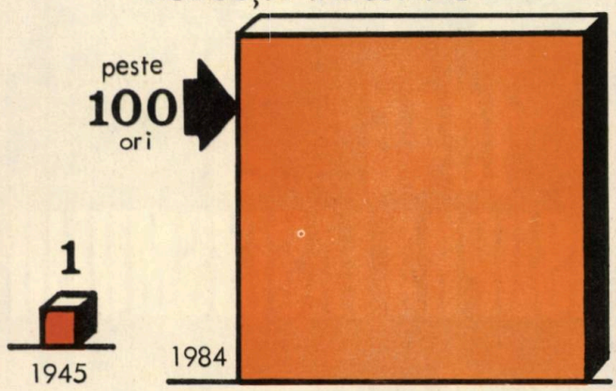

PRODUCȚIA AGRICOLĂ

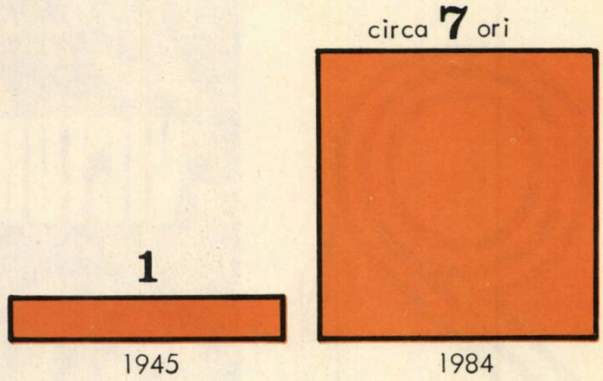

● La cereale boabe, producția obținută în anul 1984 a fost de 1 042 kg pe locuitor.

NUMĂRUL PRINCIPALELOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE INDUSTRIALE ȘI AGROZOOTEHNICE PUSE ÎN FUNCȚIUNE

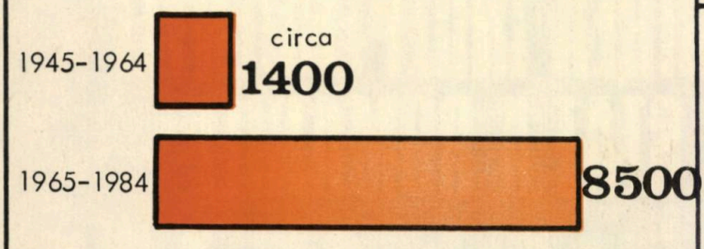

DINAMICA FONDURILOR FIXE

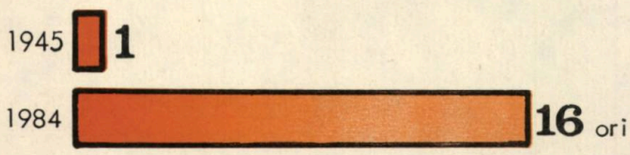

● 90% din valoarea fondurilor fixe existente în economia națională au fost puse în funcțiune în ultimii 20 de ani.

ÎN PERIOADA 1945-1984

- s-au creat peste **6** milioane noi locuri de muncă
- peste **80**% din populație s-a mutat în locuințe noi
- fondul de consum a crescut de **22** ori

CURIER ECONOMIC – LEGISLATIV

Promovarea și derularea exporturilor

Efectele incorporării INCOTERMS în contractul comercial de vînzare internațională

Lucrarea „Promovarea și derularea exporturilor" va cuprinde dreptul, uzanțele și practica internațională privind activitatea de comerț exterior desfășurată de întreprinderi producătoare de mărfuri pentru export și de cele specializate în acest domeniu.

Realizată sub formă de lexicon, lucrarea (800 pag.) va fi difuzată în luna ianuarie 1986 abonaților la „Revista economică" (abonament special pe anul 1986 a 340 lei).

Publicăm în acest număr cei 14 termeni comerciali tratați de INCOTERMS-80, și efectele încorporării lor în contractele de vînzare comercială, cu sublinierea că aceștia vor face parte din lucrare.

INCOTERMS. 1. **Geneza** Incoterms este legată de practici și tehnici uzuale în materie de vînzare internațională, precum și de studiile de drept comparat în materie de termeni comerciali. Prima publicare a șase termeni comerciali internaționali a avut loc în 1928 și cuprindea interpretările date în peste 30 de țări, unor termeni comerciali din domeniul vînzării internaționale, cu tot ce aveau mai nesigur și contradictoriu. Ideea principală ce rezultă din publicarea în 1928 a celor șase termeni comerciali, **era necesitatea unor interpretări uniforme, prin stabilirea de reguli, care să fixeze, în mod uniform, obligațiile vînzătorului și cumpărătorului, ce decurg din contractul de vînzare internațională.** Primul Incoterms (IN-ternational CO-mmercial TERMS) completat cu reguli uniforme de interpretare, a fost publicat însă, de către Camera de Comerț Internațională de la Paris, în 1936. Cei 11 termeni comerciali internaționali cuprinși în Incoterms 1936, reușeau să definească mai bine și mai complet obligațiile vînzătorului și cumpărătorului decît se reușise în 1928 și tocmai de aceea INCOTERMS-1936 a fost acceptat de marea majoritate a comercianților, mai puțin cei britanici și americani. (Ultimii, dau de regulă, termenilor comerciali din domeniul vînzării internaționale, interpretări diferite față de cele date de Camera de Comerț Internațională de la Paris. Eforturile de perfecționare și de definire mai precisă a obligațiilor vînzătorului și cumpărătorului au continuat și în anii de după cel de-al doilea război mondial. Astfel, Camera de Comerț Internațională a reunit în primii ani de după război un comitet de lucru care a revizuit și adaptat la condițiile comerțului internațional toți termenii comerciali grupați și publicați în INCOTERMS 1936. Termenii comerciali revizuiți și adaptați, au fost prezentați Congresului de la Viena din 1953 al C.C.I. și de aici înainte aceste reguli și uzanțe sînt cunoscute sub denumirea INCOTERMS 1953, pentru a nu se confunda cu INCOTERMS 1936. În 1967 INCOTERMS a fost suplimentat cu doi termeni de livrare — „DELIVERED AT FRONTIER" și „DELIVERED DUTY PAID". Pentru mărfurile ce se transportă pe calea aerului a fost introdus, în 1976, un termen comercial denumit „FOB AIRPORT". În 1980, cu ocazia unei noi revizuiri a INCOTERMS, au mai fost adăugate, — „FREE CARRIER" (punct denumit) și „FREIGHT OR CARRIAGE AND INSURANCE PAID TO" și astfel numărul termenilor comerciali din domeniul vînzării internaționale a ajuns la 14, care constituie tot atîtea condiții de livrare. 2. **Obiectul Incoterms** constă în stabilirea unei serii de reguli internaționale, cu caracter facultativ, de interpretare a principalilor termeni utilizați în contractele de vînzare internațională. Principiile care stau la baza OBIECTULUI Incoterms sînt următoarele : Regulile își propun să definească cu maximum de precizie obligațiile părților ; Aceste reguli se stabilesc după practicile cele mai curente în domeniul comerțului internațional ; Obligațiile reglementate în baza INCOTERMS sînt considerate minime, părțile fiind libere de a le completa. (Această libertate a părților, — de altfel necesară, iar în unele cazuri avantajoasă, — trebuie să fie utilizată cu prudență, deoarece includerea pentru părți a unor obligații incompatibile cu esența vînzării, conduce adesea la litigii, la care, arbitrii și judecătorii refuză să le aplice regulile prevăzute în Incoterms. Obiectul Incoterms ne apare deci, ca un catalog tipărit, care întrebuințează, cu privire la obligațiile vînzătorului și cumpărătorului, o terminologie simplă, mai puțin specifică conceptelor juridice, dar mai apropiată, în schimb, mentalității practice a celor ce săvîrșesc fapte de comerț exterior. Inspirîndu-se din principiile amintite mai sus, Incoterms reglementează în prezent, 14 termeni comerciali, considerați ca cei mai uzitați în comerțul internațional și care au atins o maturitate juridică suficientă, adică nu dau naștere la interpretări inconciliabile. 3. **Funcții.** Puțin cîte puțin, practica comerțului internațional, a conturat, în decursul anilor, diversele forme de vînzare internațională și a definit, cît mai concis posibil — adesea în forma unor simple prescurtări —, obligațiile vînzătorului și cumpărătorului. Astfel, în loc să se descrie un tip de vînzare prin enumerarea cu precizie a tuturor obligațiilor reciproce ale părților, se va spune că este vorba, de exemplu, de o vînzare „Ex Ship"" Din aceasta rezultă că termenii comerciali internaționali, grupați sub denumirea de INCOTERMS

Supliment la nr. 18 1985 Revista ECONOMICA

au o funcție dublă : În primul rînd, termenii comerciali ne apar ca un procedeu de „identificare" și de standardizare printr-o denumire comună. Aceasta permite evitarea unor discuții de durată și răspunde, totodată, urgenței cu care trebuie încheiate adesea, tranzacțiile comerciale internaționale (se poate imagina greutatea încheierii, prin telex sau telefon, a unei vînzări, dacă părțile ar fi obligate să facă o expunere lărgită a tuturor regulilor prevăzute de Incoterms la fiecare categorie de vînzare). În al doilea rînd, termenii comerciali au o funcție de „armonizare". Astfel, părțile urmează să se refere în contract la Incoterms, pentru ca, automat, această prevedere să determine toate obligațiile standard ale vînzătorului și cumpărătorului. Această standardizare nu conține, evident, decît obligațiile tip ale vînzătorului și cumpărătorului, stipulațiile particulare venind întotdeauna în completarea conținutului uniformizat al tranzacțiilor. Cele două funcții ale Incoterms nu trebuie, totuși, să creeze iluzia și să permită asimilarea sau substituirea unor clauze din contractul de vînzare. Într-o astfel de ipoteză s-ar produce confuzii cu efecte grave, printre altele și datorită faptului că obligațiile vînzătorului și cumpărătorului reținute în Incoterms sînt frecvent numite „clauze" (clauza livrării, clauza de preț, clauza cheltuielii, riscuri etc.). Consecințele interpretării neuniforme a uzanțelor și a termenilor comerciali internaționali pot fi destul de grave și cu efecte materiale negative imediate. Astfel, în timp ce în Franța „Ex Works" presupune obligația pentru vînzător de a livra marfa într-un ambalaj adaptat naturii mărfii și pentru cumpărător obligația de a prelua marfa, în Australia, cu excepția unei mențiuni exprese în contract, vînzătorul nu este obligat să livreze marfa ambalată. Un alt exemplu, în timp ce în Olanda vînzătorul este răspunzător pentru întîrzierea încărcării mărfii în condiția de livrare FOR, practicile franceze și belgiene nu preiau această responsabilitate în sarcina vînzătorului. 4. **Probleme ale vînzării, reglementate prin Incoterms :** Livrarea mărfurilor ; Transferul riscurilor ; Repartiția cheltuielilor ; Formalități documentare privind trecerea mărfurilor peste frontieră. Examinînd grupele de probleme menționate mai sus, precum și ordinea în care sînt prezentate de Incoterms diferite spețe de vînzare, se constată că obligațiile vînzătorului cresc în importanță, de la Ex Works la Delivered Duty Paid, în timp ce ale cumpărătorului scad. a) **Livrarea mărfurilor.** Incoterms plasează LIVRAREA în fruntea obligațiilor vînzătorului într-un contract de vînzare. Momentul în care această obligație este îndeplinită de vînzător, condiționează în mare parte, echilibrul raporturilor juridice dintre cele două părți ale contractului extern de vînzare-cumpărare. La fiecare dintre variantele condiției de livrare, Incoterms recurge la aceeași redactare a obligației de livrare : „marfa se livrează conform termenilor contractului de vînzare, furnizîndu-se toate atestările documentare stipulate în contract". Reiese, deci, că în practică operația de livrare va varia în funcție de stipulațiile contractuale. Totodată, trebuie arătat că, în virtutea economiei proprii contractului, situația se prezintă diferit, dacă livrarea este DIRECTĂ sau INDIRECTĂ. Din prima categorie, conform Incoterms fac parte vînzările : EX WORKS, FREIGHT OR CARRIAGE PAID TO..., FREIGHT OR CARRIAGE AND INSURANCE PAID TO... EX SHIP, EX QUAY și DELIVERED DUTY PAID, în care mărfurile sînt remise direct cumpărătorului. A doua categorie cuprinde ceilalți 8 termeni definiți de Incoterms 1980, predarea mărfii de către cumpărător făcîndu-se indirect, vînzătorul îndeplinindu-și obligația de livrare a mărfii prin intermediul unor persoane interpuse. b) **Transferul riscurilor.** În materie de vînzare, problema riscurilor se pune de maniera următoare ; în ipoteza în care, după încheierea contractului, marfa ce face obiectul acestuia este distrusă sau numai deteriorată ca urmare a unui accident, cine va suporta consecințele situației, vînzătorul sau cumpărătorul ? Dacă le suportă vînzătorul, atunci cumpărătorul va fi eliberat de obligația de a plăti marfa ; dacă, din contră, consecințele urmează să le suporte cumpărătorului, atunci el este obligat să efectueze plata mărfii, deși nu o va putea prelua, decît, cel mult parțial, în cazul în care starea mărfii, după deteriorare, permite aceasta. Simpla luare în considerare a multiplelor evenimente, care pot interveni în timpul transportului (naufragii, incendii, scăparea mărfii din cîrlig, deraierea trenului) face ca determinarea persoanei, care va suporta riscul să aibă o importanță practică considerabilă. Problema riscului se pune deci, în termeni de transfer ; este vorba de a preciza momentul în care responsabilitatea vînzătorului cedează pasul responsabilității cumpărătorului. Majoritatea sistemelor de drept naționale stabilește o relație directă între transferul proprietății și transferul riscurilor ; din punct de vedere al acestei relații dreptul comparat constituie două grupe de sisteme juridice. În prima grupă de sisteme juridice, transferul proprietății are loc în baza consimțămîntului părților, în timp ce în a doua grupă transferul proprietății depinde de remiterea obiectului contractului către cumpărător. Conform dreptului francez și dreptului englez (aparținînd primei grupe) transferul proprietății și al riscurilor are loc în baza consimțămîntului părților, deci riscurile cad în sarcina cumpărătorului, chiar dacă bunul contractat nu a fost încă livrat. În a doua grupă avem dreptul german și austriac conform cărora transferul proprietății și riscurilor are loc în momentul în care obiectul contractului este materialicește dat cumpărătorului. În ceea ce privește Incoterms, se poate constata cu ușurință că atît la speţele de vînzare directă, cît și la cele de vînzare indirectă, nu este abordat în nici un fel transferul proprietății, ci numai transferul riscurilor și al cheltuielilor. În plus, în Incoterms se arată că pentru ca transferul riscurilor să poată interveni în cursul realizării normale a unui contract, marfa trebuie să fie INDIVIDUALIZATĂ. Astfel, problema individualizării mărfii este o condiție expresă a transferului riscului atît la livrările directe, cînd marfa este remisă efectiv cumpărătorului, cît și la vînzările indirecte, cînd remiterea obiectului contractat se face de către transportator. Incoterms arată că este vorba, fie de separarea fizică a mărfii vîndute, fie de evidențierea măsurilor (condițiilor) de identificare a ei. Dacă aceste lucrări nu sînt posibile atunci, conform Convenției de la Haga din 1964 (art. 98, alin. 3) „este suficient ca vînzătorul să completeze toate actele care sînt necesare pentru ca cumpărătorul să poată fi pus în situația de a prelua marfa". c) **Repartiția cheltuielilor.** Cu privire la „repartiția cheltuielilor" Incoterms stabilește o regulă aproape generală din care rezultă coincidența momentului de transfer al riscurilor și de repartiție a cheltuielilor. În consecință, vînzătorul trebuie să suporte cheltuielile cu marfa pînă în momentul în care el își îndeplinește obligația de livrare, aceasta, desigur, în ipoteza executării normale a contractului. Convenția de la Haga din 1964 precizează în art. 101, că „transferul riscurilor nu este în mod necesar legat de stipularea în contract a unei clauze referitoare la cheltuieli". Contradicția ce ne apare, față de cele menționate mai sus nu este decît aparentă, deoarece Incoterms nu exclude faptul ca vînzătorul să continue suportarea a diferite cheltuieli și după transferul riscurilor. Este vorba însă, numai de cheltuieli legate de costul transportului terestru sau maritim, în afara acestei excepții toate celelalte cheltuieli pe care le face vînzătorul sînt accesorii la operația de livrare. Acest lucru este foarte clar în cazul vînzărilor FOB, respectiv C and F și CIF, în care transferul riscurilor se face în portul de încărcare cînd marfa a trecut balustrada vasului, iar cheltuielile de transport și respectiv asigurare la ultimele două condiții de livrare (C and F și CIF) sînt suportate de vînzător pînă la destinație și recuperate prin preț. d) **Formalitățile documentare privind trecerea mărfurilor peste frontieră.** Obligațiile pe care și le asumă părțile în acest domeniu — obținerea licențelor de import/export, certificatele de origine, facturi consulare etc. — variază de la o condiție de livrare la alta. Astfel, în condiția de livrare EX WORKS, vînzătorul nu este confruntat direct cu probleme legate de trecerea mărfii peste frontieră, dar el poate acorda (și de regulă acordă) sprijin cumpărătorului în obținerea documentelor de care are nevoie pentru trecerea frontierei țării exportatorului și pentru ruta ulterioară pe

care o va urma marfa. La fel stau lucrurile şi în cazul FOR (free on rail) şi FAS (free alongside ship). Referitor la vînzările directe de marfă în care vînzătorul suportă cheltuielile pînă la un punct convenit, el trebuie să furnizeze o marfă „liberă la export", adică să-şi asume riscurile şi să suporte cheltuielile pentru obţinerea unei licenţe de export sau altor autorizaţii similare.

EX WORKS. Din punct de vedere al vînzătorului, „Ex Works" este cea mai simplă formulă de livrare. Vînzătorul este obligat să producă marfa conform contractului şi s-o pună la dispoziţia cumpărătorului, în termenul de livrare convenit; preţul corespunde cu costul mărfii la care se adaugă cheltuielile de ambalaj, după caz. Cumpărătorul suportă toate cheltuielile de transport ale mărfii de la uzină, inclusiv cheltuielile de încărcare, ca şi toate riscurile pînă la destinaţia finală. Asupra cumpărătorului cade şi sarcina procurării tuturor documentelor necesare exportului şi respectiv importului, precum şi suportarea taxelor vamale atît la export cît şi la import. Pentru cumpărător această formă de vînzare este mai puţin favorabilă, avînd un maximum de responsabilitate; multiplele documente necesare pentru livrarea mărfii dintr-o ţară în alta se traduc, adesea, pentru cumpărător prin pierdere de timp şi bani ce poate afecta preţul final scontat. Aceste considerente de ordin comercial au făcut ca ponderea contractelor de vînzare încheiate în condiţia „Ex Works" să fie minimă. Este însă, foarte probabil, ca ponderea contractelor încheiate în condiţia „Ex Works" să crească, ca urmare a dezvoltării transporturilor moderne, inclusiv a celor auto. A. **Obligaţiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare şi să ateste documentar această conformitate. 2. Să pună marfa la dispoziţia cumpărătorului, în termenul de livrare prevăzut în contract şi în punctul de livrare nominat sau din care, se fac în mod uzual, livrări pentru marfa contractată. La punctul convenit urmează ca marfa să fie încărcată în mijlocul de transport angajat de către cumpărător. Incoterms pune un accent deosebit pe această obligaţie a vînzătorului, deoarece o fabrică sau o uzină poate avea mai multe sucursale situate în aceeaşi localitate sau chiar în localităţi diferite. Stabilirea şi convenirea cu precizie a locului şi a datei cînd vînzătorul pune marfa la dispoziţia cumpărătorului este deosebit de importantă pentru transferul riscurilor şi a cheltuielilor. 3. Să asigure pe cheltuiala sa ambalajul, — dacă acesta este necesar —, pentru ca cumpărătorul să poată prelua marfa. Între obligaţiile vînzătorului de a livra marfa pregătită pentru a fi încărcată şi aceea de a furniza ambalajul necesar, se stabileşte un raport strîns, prima situaţie condiţionînd-o pe a doua. Desigur, se va ţine cont şi de modul în care este transportată marfa, un transport maritim, de exemplu, necesitînd întotdeauna un ambalaj special pentru protejarea mărfii şi în consecinţă apar cheltuieli suplimentare. 4. Să avizeze pe cumpărător despre data cînd marfa va fi pusă la dispoziţie. Avizarea are loc, de regulă, prin telex şi, tot de regulă, se comunică cumpărătorului că marfa este sau va fi gata pentru încărcare la o dată determinată. 5. Să suporte toate cheltuielile determinate de operaţiunile de control — cantitativ şi calitativ —, necesare pentru pregătirea mărfii în vederea preluării de către cumpărător. 6. Să suporte toate cheltuielile şi riscurile cu privire la marfă pînă în momentul cînd aceasta a fost pusă la dispoziţia cumpărătorului, la termenul de livrare prevăzut în contract şi în strictă conformitate cu prevederile acestuia. 7. Să acorde cumpărătorului, la cerere, pe riscul şi cheltuiala acestuia din urmă, orice asistenţă necesară în obţinerea documentelor ce se emit în ţara de livrare sau de origine a mărfii şi care sînt necesare pentru exportul, importul şi/sau tranzacţia mărfii în drumul ei către destinaţia stabilită. B. **Obligaţiile cumpărătorului.** 1. Să preia marfa imediat ce i-a fost pusă la dispoziţie de către vînzător, la locul şi data convenită şi să plătească preţul convenit în contract. Cumpărătorul nu este obligat numai să plătească marfa, ci să o şi preia. Pentru aceasta, aşa cum s-a arătat mai sus, vînzătorul este obligat să respecte termenul de livrare convenit şi să prevină pe cumpărător, într-un timp rezonabil, că marfa i-a fost pusă la dispoziţie. 2. Să suporte toate cheltuielile şi riscurile, din momentul în care marfa i-a fost pusă la dispoziţie cu condiţia ca aceasta să corespundă întru totul condiţiilor contractuale. 3. Să suporte toate taxele vamale sau alte taxe legate de exportul mărfii. 4. Dacă cumpărătorul doreşte să-şi rezerve dreptul de a prelua marfa într-o anumită perioadă şi nu la o dată fixă şi/sau dreptul de a opta pentru locul de livrare atunci este obligat să avizeze, din timp, pe vînzător despre aceasta şi să suporte toate costurile adiţionale şi riscurile ce pot apărea după data convenită contractual la care marfa i-a fost pusă la dispoziţie, în conformitate cu condiţiile contractuale. Vînzătorul poate lăsa la alegerea cumpărătorului dreptul de a fixa în cadrul termenului prevăzut în contract, data la care el doreşte să preia marfa, cumpărătorul fiind însă, obligat să-l avizeze din timp pe vînzător despre aceasta. Vînzătorul aşteaptă expirarea termenului prevăzut în contract, după care marfa este la dispoziţia cumpărătorului, care suportă riscurile şi cheltuielile. 5. Să plătească toate costurile legate de obţinerea documentelor necesare scoaterii mărfii din ţară, inclusiv costul certificatului de origine, al licenţei de export, precum şi suportarea taxelor consulare. Cum enumerarea documentelor nu este limitativă, este necesar să se clarifice pentru ce documente urmează să se suporte taxele de către cumpărător, pentru a nu da naştere la litigii şi divergenţe.

FREE CARRIER... (NAMED POINT). Punctul de predare a mărfii trebuie să fie definit suficient de precis, de către părţi pentru a nu fi nici o îndoială cu privire la momentul transferului riscurilor de la vînzător la cumpărător. Cu privire la costuri, pentru a se evita orice dispută între vînzător şi cumpărător este bine să se prevadă în contract, că în sarcina vînzătorului cad cheltuielile de stivuire şi încărcare în vehicul şi container, iar în sarcina cumpărătorului sînt cheltuielile de descărcare din vehicul şi container. A. **Obligaţiile vînzătorului** 1. Să furnizeze marfa în conformitate cu contractul de vînzare şi să ateste documentar această conformitate. 2. Să livreze marfa în custodia cărăuşului nominat de către cumpărător, la data sau în perioada convenită de către părţi pentru livrare, prin punctul prin care se derulează, în mod curent, mărfuri în această condiţie de livrare. Dacă nu a fost definit un punct anume pentru livrare, şi dacă livrarea se poate face prin mai multe puncte, atunci vînzătorul poate să opteze pentru acela care corespunde cel mai bine scopului. 3. Pe riscul şi cheltuiala sa să obţină licenţa de export sau orice altă autorizaţie necesară pentru exportul mărfii. 4. Sub rezerva circumstanţelor prevăzute în punctul B.5 de mai jos să plătească orice taxă legată de exportul mărfii. 5. Sub rezerva circumstanţelor prevăzute la B.5 de mai jos, să suporte toate cheltuielile pînă cînd marfa este predată în conformitate cu punctul A.2 de mai sus. 6. Sub rezerva prevederilor de la punctul B.5 de mai jos, să suporte toate riscurile pînă cînd marfa a fost livrată conform punctului A.2 de mai sus. 7. Să furnizeze pe cheltuiala sa ambalajul obişnuit pentru marfa ce urmează a fi expediată, cu excepţia situaţiilor cînd marfa se livrează, în mod uzual, neambalată. 8. Să plătească pentru operaţiunile de control, ca de exemplu, verificarea calităţii, măsurarea, cîntărirea etc., necesare a se efectua înainte de expedierea mărfii. 9. Să avizeze prin canalele obişnuite de telecomunicaţie despre expedierea mărfii. 10. În circumstanţele la care se referă articolul B.5 să avizeze prompt pe cumpărător, prin canalele obişnuite de telecomunicaţie, despre apariţia respectivelor circumstanţe. 11. Pe cheltuiala sa să furnizeze cumpărătorului orice document uzual care să ateste livrarea mărfii în conformitate cu prevederile art. A.2. 12. Să furnizeze cumpărătorului factura comercială în formă corespunzătoare, astfel încît să faciliteze concordanţa cu reglementările aplicabile şi la cererea şi pe cheltuiala cumpărătorului, să furnizeze certificatul de origine. 13. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul şi cheltuiala acestuia orice asistenţă în obţinerea documentelor necesare, altele decît cele menţionate în art. A.12, emise în ţara

de plecare și/sau de origine și pe care cumpărătorul le solicită pentru importul mărfii în țara de destinație, sau acolo unde este necesar și pentru tranzitarea acesteia în ruta către o altă țară. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să contracteze, pe cheltuiala sa, transportul mărfii de la punctul nominat (convenit) și să avizeze pe vînzător despre numele căraușului și despre data cînd urmează să fie preluată marfa. 2. Să suporte toate costurile legate de marfă din momentul în care i-a fost pusă la dispoziția sa de către vînzător în conformitate cu prevederile contractului și art. A.2 de mai sus. 3. Să plătească prețul mărfii așa cum este prevăzut în contract. 4. Să suporte toate riscurile legate de marfă din momentul în care i-a fost pusă la dispoziție de către vînzător în conformitate cu prevederile art. A.2. de mai sus. 5. Să suporte orice cost adițional provocat de omiterea nominării căraușului de către cumpărător, sau de către omiterea preluării mărfii de către căraușul nominat (în termenul convenit) și să suporte toate riscurile legate de marfă după expirarea datei stipulată în contract pentru livrare, cu condiția ca marfa să corespundă întru totul condițiilor contractuale. 6. Să suporte toate costurile și spezele determinate de obținerea documentelor menționate în art. A.10 de mai sus, inclusiv costul documentelor consulare ca și costul certificatului de origine.

FOR/FOT (FREE ON RAIL/FREE ON TRUCK). În textul original englez se întrebuințează atît formula FOR cît și FOT, în ambele cazuri fiind vorba de transport feroviar. Nu este exclus, totuși, a se aplica acest termen și la transporturile rutiere. Obligațiile vînzătorului la această condiție de livrare merg mai departe decît la vînzarea „Ex Works", el angajîndu-se să livreze marfa, fie la bordul vehiculului, fie la o gară feroviară sau rutieră, aceasta în funcție de distincția pe care o face Incoterms între „FULL LOADS" și „LESS THAN FULL LOADS". Cînd volumul de marfă este suficient pentru a completa un vagon (Full loads), atunci vînzătorul comandă vagonul la calea ferată și îl încarcă. În cealaltă situație, vînzătorul predă marfa la calea ferată pentru a fi expediată în vagon colectiv Transportul mărfurilor „less than full loads" (în cantități nevagonabile) este aranjat în mod curent de casele de expediții, care mai întîi „grupează" mărfurile în vederea expedierii lor în vagoane complete. În aceste cazuri se consideră că vînzătorul și-a îndeplinit obligațiile sale, cînd marfa a fost predată expeditorului nominat de cumpărător A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Documentul esențial de atestare a livrării poate fi considerat factura comercială, cu ajutorul ei cumpărătorul fiind în măsură să aprecieze concordanța actelor îndeplinite de vînzător în executarea obligațiilor sale contractuale. 2. În cazul în care cantitatea mărfii este suficientă pentru a completa un vagon, vînzătorul comandă vagonul sau camionul de tip, dimensiune și echipare corespunzătoare și încarcă marfa în vagon pe cheltuiala sa, la data sau în cadrul perioadei fixate. Comandarea vagonului și încărcarea mărfii are loc în conformitate cu regulile stației de expediere. De reținut că, deși vagonul este comandat de vînzător, taxele de transport propriu-zise sînt în sarcina cumpărătorului, mai puțin cheltuielile de încărcare ce sînt suportate de către vînzător 3. În cazul în care cantitatea de marfă nu poate completa capacitatea unui vagon, vînzătorul o predă în custodia stației de cale ferată, de unde urmează să fie expediată în vagon colectiv, la data sau în cadrul perioadei fixate pentru livrare, cu excepția situațiilor în care regulile stației de expediere nu prevăd, chiar și pentru acest caz, obligația vînzătorului de a încărca marfa în vagon. Dacă vînzătorul are posibilitatea să aleagă între mai multe stații de expediere și dacă acest drept nu și l-a rezervat cumpărătorul atunci alegerea stației se va face în funcție de interesele vînzătorului. 4. Sub rezerva prevederilor art. B.5 de mai jos să suporte toate costurile și riscurile legate de marfă pînă cînd marfa a fost încărcată în vagon sau predată în custodia stației de cale ferată. 5. Să furnizeze pe cheltuiala sa ambalajul necesar mărfii, cu excepția cazurilor cînd marfa se livrează în mod uzual fără a fi ambalată. 6. Să suporte spezele legate de operațiunile de verificare și control a cantității și calității mărfii, necesare înainte de încărcare, respectiv de livrarea ei în custodia căii ferate. Dacă o parte din aceste operațiuni se efectuează de calea ferată și sînt incluse în taxele percepute de către aceasta, vînzătorul nu are nimic de rambursat sau de remis căii ferate. 7. Să notifice (să avizeze) fără întîrziere pe cumpărător, că marfa a fost încărcată ori livrată în custodia căii ferate. Deși avizarea cumpărătorului este uzuală în aproape toate țările, termenul în care trebuie făcută notificarea nu este reglementat de Incoterms, el depinzînd de circumstanțele fiecărui caz. Prevenirea cumpărătorului de către vînzător, cu privire la expedierea mărfii și/sau predarea ei în custodia căii ferate este necesară și utilă pentru că permite cumpărătorului să vegheze din timp pentru asigurarea mărfii și pregătirea condiției de preluare la destinație. De notat, în continuare, că avizarea la timp a cumpărătorului despre încărcarea înainte de termen a mărfii în vagoane nu va devansa momentul transferului riscurilor de la vînzător la cumpărător (dacă vagoanele încărcate înainte de termen iau foc și conținutul este distrus, cumpărătorul nu este ținut să achite prețul, în pofida faptului că el fusese avizat de încărcarea mărfurilor). 8. Să furnizeze pe cheltuiala sa documentul uzual de transport. Titlul de transport poate fi scrisoarea de trăsură, respectiv duplicatul pe care calea ferată îl remite expeditorului (vînzătorului). În momentul în care vînzătorul renunță la acest document el nu mai are nici un drept de a dispune asupra mărfii. 9. Să furnizeze cumpărătorului la cererea și pe cheltuiala acestuia din urmă certificatul de origine. Acest document se transmite la cererea și pe cheltuiala cumpărătorului, dar vînzătorul este acela care își asumă răspunderea obținerii lui. Acest lucru este foarte important deoarece, în cazul în care vînzătorul este în imposibilitatea de a obține acest document, iar cumpărătorul este obligat să plătească taxe vamale mai ridicate, atunci vînzătorul va fi ținut răspunzător să-l despăgubească pe cumpărător. În ceea ce privește factura consulară riscul de a o obține este al cumpărătorului (vînzătorul va suporta în schimb acest risc numai la C and F, CIF și Freight or Carriage paid to...). 10. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul și cheltuiala acestuia din urmă orice asistență în obținerea documentelor emise în țara de origine și/sau de livrare, necesare pentru transportul și/sau tranzitarea mărfii către țara de destinație. B. **Obligațiile cumpărătorului** 1. Să transmită vînzătorului, în timp util, instrucțiunile necesare pentru expediere. Executarea corectă de către vînzător a obligației sale de expediere a mărfii este subordonată obligației cumpărătorului de transmitere, la timp, a instrucțiunilor privind încărcarea și expedierea mărfii. 2. Să preia marfa din momentul în care a fost livrată în custodia căii ferate și să plătească prețul prevăzut în contract. Preluarea mărfii și plata prețului sînt obligatorii la termenul de livrare convenit prin contract, livrarea înainte de termen nu angajează cumpărătorul, ci din contră, el poate cere rambursarea tuturor cheltuielilor suplimentare determinate de livrarea în avans. 3. Să suporte toate riscurile și costurile legate de marfă din momentul încărcării în vagon, camion sau vagon platformă și respectiv predării în custodia căii ferate sau casei de expediții. Transferul cheltuielilor și riscurilor este strîns legat de termenul de livrare convenit și suplimentar, cad în sarcina cumpărătorului și cheltuielile de închiriere a prelatelor. 4. Să suporte taxele vamale și orice alte taxe aferente exportului. 5. Dacă cumpărătorul și-a rezervat dreptul de a transmite, într-o anumită limită de timp, instrucțiunile de expediere și/sau dreptul de a alege locul de încărcare, dar omite să dea instrucțiunile la timp, atunci el va suporta toate costurile și riscurile adiționale legate de marfă, ce apar după expirarea perioadei fixate, desigur cu condiția ca marfa să fie livrată în absolută conformitate cu contractul. Cumpărătorul este obligat să trimită instrucțiunile și să indice gara de expediere, în termen. Dacă lasă să expire acest termen, vînzătorul nu este eliberat de obligațiile sale de a procura un vagon și respectiv de a face totul pentru dirijarea

mărfii. Toate cheltuielile suplimentare, ca de exemplu costul antrepozitării mărfii în suferință, cad în sarcina cumpărătorului împreună cu eventualele sancțiuni aplicate de vînzător. 6. Să plătească toate spezele și cheltuielile determinate de obținerea documentelor menționate mai sus la A.9. și A.10, inclusiv spezele consulare.

FOB AIRPORT — se bazează pe aceleași principii ca și FOB uzitat în transporturile maritime și a fost adoptat pentru a veni în întîmpinarea circumstanțelor de transport ale mărfurilor pe calea aerului, „punctul critic" de transfer al riscurilor și cheltuielilor fiind însă locul de predare către cărăușul aerian și nu nava aeriană. Livrarea mărfii la „terminalul" din orașul la marginea căruia se află aeroportul nu este suficientă, dacă nu s-a obținut, în prealabil, acordul cumpărătorului. O altă diferență față de FOB uzitat în transporturile pe apă, este că la FOB Airport vînzătorul este acela, care în mod uzual efectuează aranjamentele de transport pe riscul și cheltuiala cumpărătorului. (Dacă vînzătorul nu dorește să se ocupe de aranjarea-contractarea transportului, va notifica prompt, despre aceasta pe cumpărător). La rîndul său cumpărătorul are dreptul să opteze pentru cărăușul aerian, care îi oferă cele mai bune condiții și facilități pentru transport. Cînd vînzătorul încheie, în numele său, (ceea ce în mod normal se și întîmplă) contractul de transport cu cărăușul aerian el și nu cumpărătorul, devine parte contractantă în contractul de transport. Din moment ce cumpărătorul suportă toate riscurile de pierdere sau deteriorare a mărfii după ce aceasta a fost livrată cărăușului aerian la aeroportul de decolare, vînzătorul trebuie să acorde cumpărătorului tot sprijinul în solicitarea de compensații de la cărăușul aerian și să renunțe la drepturile sale din contractul de transport, în favoarea cumpărătorului. Cumpărătorul trebuie să ramburseze vînzătorului, orice cheltuială, care ar putea apărea ca urmare a unei astfel de asistențe. Dacă înainte de a fi predate cărăușului aerian, mărfurile sînt grupate în unități de încărcare (containere sau igluri) vînzătorul va suporta taxele aferente ; dacă însă, cumpărătorul va beneficia de tarife mai reduse tocmai datorită grupării mărfurilor în unități de încărcare („Units loads — ULD") se poate conveni ca aceste diferențe favorabile să fie rambursate vînzătorului, dar termenul FOB Airport nu conține nici o prevedere în acest sens. În consecință, vînzătorul fie va include în preț taxele aferente grupării mărfurilor în unități de încărcare, fie va conveni cu cumpărătorul rambursarea separată a taxelor.În ceea ce privește documentul de transport — scrisoarea de trăsură aeriană — aceasta are caracteristici, diferite de conosamentul martim (bill of lading). Astfel, scrisoarea de trăsură aeriană nu „reprezintă marfa" cum o face conosamentul. Marfa este livrată destinatarului menționat în scrisoarea de trăsură aeriană. cumpărătorul putîndu-se proteja împotriva riscului de schimbare a rutei de către vînzător prin obținerea de la expeditor a unei copii de pe scrisoarea de trăsură aeriană. A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele menționate în contract, care atestă această conformitate. 2. Să livreze marfa în custodia cărăușului aerian sau agentului său. Livrarea ar urma să se facă la data sau în limitele de timp ale perioadei convenite, la aeroportul de plecare sau alt loc nominat de către cumpărător în contractul de vînzare. 3. Să contracteze, pe cheltuiala cumpărătorului. transportul mărfii, cu excepția situațiilor, cînd cumpărătorul transmite prompt alte instrucțiuni vînzătorului. Conform prevederilor art. B.1. vînzătorul va trimite marfa la destinația indicată de cumpărător pe o rută obișnuită și într-o navă aeriană uzitată în mod normal, pentru transportul mărfurilor de tipul ce fac obiectul contractului de vînzare. 4. Pe riscul și cheltuiala sa să obțină licența de export, sau o altă autorizație oficială necesară pentru exportul mărfii. 5. Sub rezerva prevederilor articolelor B.6 și B.7, de mai jos, să plătească orice taxe și speze determinate de exportul mărfurilor. 6. Sub rezerva prevederilor articolelor B.6 și B.7, de mai jos, să suporte orice noi costuri, care apar înainte de livrarea mărfii făcută conform prevederilor art. A.2 de mai sus. 7. Sub rezerva prevederilor articolelor B.6 și B.7, de mai jos, să suporte toate riscurile pînă cînd marfa a fost livrată în conformitate cu prevederile articolului A.2 de mai sus. 8. Să furnizeze pe cheltuiala sa ambalajul adecvat și protector pentru expedierea mărfii pe calea aerului, cu excepția situațiilor în care este uzual, ca marfa respectivă să fie expediată neambalată. 9. Să suporte costurile legate de operațiunile de control cantitativ și calitativ ce se efectuează înainte de livrarea mărfii. 10. Pe cheltuiala sa, să avizeze pe cumpărător prin canale obișnuite de telecomunicație, despre expedierea mărfii. 11. În circumstanțele la care se referă articolele B.6 și B.7, de mai jos, să avizeze prompt pe cumpărător. prin canalele de telecomunicație, despre apariția respectivelor circumstanțe. 12. Să furnizeze cumpărătorului, într-o formă corespunzătoare, factura comercială pentru a facilita conformitatea acesteia cu reglementările aplicabile în vigoare și să furnizeze, de asemenea, la cererea și pe cheltuiala cumpărătorului certificatul de origine. 13. Să acorde cumpărătorului, la cererea pe riscul și cheltuiala acestuia. toată asistența în obținerea documentelor (altele decît cele menționate în art. A.12 de mai sus) emise în țara de plecare și/sau de origine și pe care cumpărătorul le poate solicita pentru importul mărfii în țara de destinație si, după caz, pentru tranzitarea mărfii. 14. Să acorde cumpărătorului, la cererea, riscul și cheltuiala acestuia și sub rezerva prevederilor art. B.9 de mai jos, toată asistența în formularea oricărei reclamații împotriva cărăușului aerian sau a agentului său, cu privire la modul în care a fost efectuat transportul mărfii. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să avizeze pe vînzător despre aeroportul de destinație și să-i transmită, — dacă este necesar — instructiuni corespunzătoare pentru modul în care urmează să fie transportată marfa de la aeroportul de decolare. 2. Dacă aranjamentele pentru transportul mărfii nu sînt făcute de vînzător, ele urmează să se facă de către cumpărător (de la aeroportul de decolare) și să avizeze despre respectivele aranjamente pe vînzător precizînd, care este numele cărăușului aerian sau agentului acestuia. 3. Să suporte toate costurile legate de marfă, din momentul în care aceasta a fost livrată în conformitate cu prevederile articolului A.2. cu excepția celor prevăzute la A.5 de mai sus. 4. Să plătească prețul facturat, așa cum este prevăzut în contract, precum și costul transportului aerian plătit de către sau în numele vînzătorului. 5. Să suporte toate riscurile legate de marfă din momentul în care aceasta a fost livrată în conformitate cu prevederile articolului A.2 de mai sus. 6. Să suporte toate costurile adiționale determinate de omiterea de către cărăușul aerian sau agentul acestuia de a prelua marfa livrată de vînzător și să suporte toate riscurile legate de marfă din momentul livrării, cu condiția ca marfa să corespundă contractului de vînzare. 7. Dacă cumpărătorul omite să transmită vînzătorului instrucțiuni corespunzătoare pentru transportul și expedierea mărfii, el va suporta toate costurile adiționale determinate de omiterea menționată și toate riscurile legate de marfă de la data sau de la sfîrșitul perioadei convenite pentru livrare. cu condiția ca marfa să corespundă condițiilor contractuale. 8 Să suporte toate costurile și spezele determinate de obținerea documentelor menționate în art. A.13 de mai sus. inclusiv costurile pentru documentele consulare și certificatul de origine 9. Să suporte toate costurile și spezele plătite de vînzător în formularea și urmărirea oricărei reclamații împotriva cărăușului aerian sau agentului său.

FAS(FREE ALONGSIDE SHIP). În cadrul acestei condiții de livrare, cumpărătorul trebuie să informeze pe vînzător despre numele vasului și dana de încărcare, precum și data la care marfa trebuie să fie livrată. Cînd marfa este livrată de-a lungul vasului, vînzătorul, la rîndul său, îl avizează pe cumpărător. Printre altele, această avizare îi va permite cumpărătorului ca să asigure marfa din momentul în care a fost avizată, împotriva riscului de pierdere și/sau deteriorare. După livrare vînzătorul va trebui să remită

cumpărătorului, un document uzual, curat, care să probeze că și-a îndeplinit obligațiile contractuale de a livra marfa de-a lungul vasului. Acest document poate fi o recipisă sau garanție de port sau de depozit. În cazul unui acord expres între cele două părți ale contractului de vînzare, vînzătorul poate rezerva, în numele cumpărătorului, spațiul necesar pentru transportul mărfii, dar cumpărătorul va trebui să rambursеze toate costurile determinate de această prestare de servicii adiționale de către vînzător, inclusiv dacă, este cazul, de obținerea conosamenului. **A. Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care să ateste această conformitate. În timp ce în fruntea obligațiilor cumpărătorului este preluarea mărfii și plata prețului stipulat în contract, în fruntea obligațiilor vînzătorului este livrarea mărfii conform contractului, precum și furnizarea documentației cu ajutorul căreia cumpărătorul va fi pus în situația să aprecieze conformitatea executării obligațiilor contractuale. 2. Să livreze marfa, de-a lungul vasului, la dana și portul de încărcare nominat de cumpărător, la data sau în cadrul perioadei stipulate și să avizeze fără întîrziere pe cumpărător că marfa a fost livrată de-a lungul vasului. Deși, la prima vedere, vînzătorul nu are aici un cuvînt prea greu de spus cu privire la termenul de livrare, portul de îmbarcare etc., acestea nu pot fi lăsate la voința cumpărătorului, ele reprezentînd în ultimă instanță acordul de voință al părților. Marfa trebuie adusă de-a lungul navei, în așa fel încît să poată fi „apucată" (agățată) de mijloacele de încărcare ale navei, de alte aparate terestre sau flotante și încărcată pe navă. Dacă, conform condițiilor portuare, încărcarea pe navă necesită folosirea unui șlep sau unei barje, atunci vînzătorul va suporta nu numai cheltuielile dar și riscurile cu transportul mărfii pe astfel de mijloace. Incoterms nu reglementează termenul în care trebuie făcută avizarea (și nici legea engleză), dar avizarea trebuie făcută în așa fel, încît să permită cumpărătorului să facă asigurarea mărfii. Incoterms rămîne „mut" în ceea ce privește sancțiunea defectului de avizare. Legea engleză arată că, acest lucru poate afecta transferul riscului de la vînzător la cumpărător, dar jurisprudența aplică foarte rar această sancțiune. 3. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul și cheltuiala acestuia din urmă, orice asistență necesară în obținerea licenței de export sau alte autorizații guvernamentale, necesare pentru exportul mărfii. Cum Incoterms tratează FAS, ca o tranzacție pur internă, exportul, respectiv trecerea mărfii peste frontieră, rămîne în sarcina cumpărătorului care va suporta nu numai cheltuielile dar și riscurile legate de obținerea licenței sau permisiunii de export. 4. Sub rezerva prevederilor art. B.3 și B.4 de mai jos să suporte toate costurile și riscurile legate de marfă pînă în momentul în care aceasta a fost livrată efectiv, de-a lungul vasului în portul de încărcare nominat, inclusiv costurile oricăror formalități documentare, necesare a fi îndeplinite pentru a permite livrarea mărfii de-a lungul vasului. De notat că, uzanțele portului îl pot obliga pe vînzător să livreze marfa într-un alt loc decît „de-a lungul vasului", pe chei într-un antrepozit sau predată armatorului, ori unui alt terț autorizat cu servicii portuare. De obicei, costul manipulării mărfii, după remiterea ei cumpărătorului, este cuprinsă în navlu. Rămîne problema riscului de pierdere sau deteriorare a mărfii, cine îl suportă, vînzătorul sau cumpărătorul ? Dacă marfa predată armatorului se pierde sau se deteriorează înainte de a fi adusă de-a lungul navei, această situație nu poate fi tranșată diferit de aceea al unui transport cu șlepul, unde vînzătorul este acela care va suporta, întotdeauna, riscul pierderii sau deteriorării mărfii. Situația poate fi inversată prin convenția părților, stipulîndu-se în mod expres, că livrarea se efectuează la remiterea efectivă a mărfii în grija transportatorului și respectiv la primirea unui conosament „primit pentru a fi încărcat". Confuziile ce pot apărea cu privire la locul de livrare, cheiul și dana de încărcare, respectiv consecințele lor, sînt suportate de vînzător. Incoterms-ul menționează, de asemenea, obligația vînzătorului de a suporta toate costurile formalităților necesare, pentru ca marfa să fie livrată de-a lungul navei, dar se pune întrebarea, dacă prin aceasta se înțelege și suportarea taxelor vamale de export ? La o primă analiză, sîntem tentați de a deduce că taxele vamale de export sînt în sarcina vînzătorului, dar este bine să ne reamintim că una din diferențele dintre FAS și FOB, constă în aceea că prima condiție de livrare este considerată o tranzacție internă, în timp ce FOB se aplică numai la contractele de export, cu toate consecințele ce decurg din această situație. 5. Să furnizeze, pe cheltuiala sa un ambalaj obișnuit pentru marfă, cu excepția cazurilor, cînd este uzual ca marfa să fie livrată fără ambalaj. 6. Să suporte toate spezele legate de operațiunile de control cantitativ și calitativ, necesare înainte de livrarea mărfii de-a lungul vasului. Cheltuielile cu operațiunile de verificare sînt suportate de vînzător, strict în limita care este necesară pentru modalitatea de livrare în cauză. Dacă cumpărătorul cere efectuarea unei operațiuni speciale de control, care iese din cadrul verificărilor ordinare pe care le are de efectuat vînzătorul, cumpărătorul va suporta aceste cheltuieli, inclusiv în cazurile în care solicită verificări particulare, ce se efectuează de organe speciale de control. 7. Să furnizeze, pe cheltuiala sa, un document obișnuit, curat, dovadă a livrării mărfii de-a lungul vasului nominat. Documentul ce urmează a fi asigurat (furnizat) de către vînzător, trebuie să îndeplinească trei condiții și anume : să constate livrarea mărfii de-a lungul vasului, să fie uzual și să fie curat. În mod normal vînzătorul satisface obligația sa prin remiterea unei recipise de chei sau recipise de depozit. Documentul furnizat de vînzător trebuie să fie fără adnotări, care să constate în mod expres starea defectuoasă a mărfii sau ambalajului. 8. Să furnizeze cumpărătorului, la cererea și pe cheltuiala acestuia din urmă (vezi B.5) certificatul de origine. Certificatul de origine este solicitat de cumpărător, care suportă costul acestui document, dar nu și riscul obținerii lui, aceasta căzînd în sarcina vînzătorului. 9. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul și cheltuiala acestuia din urmă, orice asistență în obținerea documentelor menționate în art. A.8 emise în țara de îmbarcare și/sau de origine (cu excepția conosamentului și/sau a documentelor consulare) și de care are nevoie cumpărătorul pentru importul mărfii în țara de destinație și după caz, pentru tranzitarea printr-o altă țară. Vînzătorul acordă cumpărătorului tot concursul pentru obținerea documentelor necesare, concurs ce este subordonat următoarelor trei condiții : documentele să poată fi eliberate în țara de expediție ; să fie necesare pentru export-import ; să nu privească transportul maritim (conosamentul) sau formalitățile consulare. (Părțile pot conveni, separat, ca vînzătorul să procure conosamentul, în acest caz, el acționînd ca agent al cumpărătorului). **B. Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să avizeze pe vînzător despre dana de încărcare, data de livrare și numele vasului. Avizarea trebuie făcută din timp pentru ca vînzătorul să poată organiza executarea obligațiilor sale, în caz contrar, cumpărătorul va suporta riscurile și cheltuielile suplimentare, ce pot apărea în legătură cu marfa, cauzate datorită carenței sale. 2. Să suporte toate cheltuielile și riscurile legate de marfă, din momentul în care a fost efectiv livrată de-a lungul vasului, în portul de îmbarcare nominat, la data sau în limitele perioadei stipulate în contract și să plătească prețul prevăzut în contract. Dacă marfa este transportată spre port, înainte de termenul de livrare convenit, toate cheltuielile și riscurile de descărcare din vagon, antrepozitare și/sau riscurile de distrugere sau deteriorare în timpul manipulării cad în sarcina vînzătorului. 3. Să suporte orice cost adițional determinat de nesosirea sau întîrzierea vasului nominat de el. De asemenea, cumpărătorul va suporta riscurile și cheltuielile, dacă nava nu poate prelua marfa contractată sau dacă nava s-a prezentat la încărcare înainte de data convenită, cu condiția ca marfa să corespundă întru totul prevederilor contractuale. Neprezentarea navei la termenul convenit, face ca riscurile și cheltuielile să fie transferate la cumpărător, cu condiția individualizării mărfii înainte de plecare. De exemplu, contractul prevede livrarea mărfii în prima săptămînă a lunii iulie, marfa este pusă la dispoziție pe 3 iulie, nava nu sosește decît după 48 de ore, iar în noaptea de 4—5 iulie

o parte din marfă este furată ; această pierdere în condiția FAS este suportată de cumpărător. (Invers stau lucrurile în condiția de livrare FOB). 4. Dacă cumpărătorul omite să nomineze vasul la timp sau dacă și-a rezervat dreptul de a prelua marfa în limitele unei perioade de timp și/sau dreptul de a opta pentru portul de încărcare, dar omite să trimită la timp instrucțiunile de expediere, atunci va suporta toate cheltuielile și riscurile legate de marfă, începînd cu data expirării perioadei convenite în contract, condiționat totuși, ca marfa să corespundă întru totul condițiilor stipulate în contract. Sancționarea cumpărătorului privind transferul riscurilor și cheltuielilor suplimentare apare în cazul în care omite să transmită în timp util instrucțiunile necesare. 5. Să suporte costurile și spezele legate de obținerea documentelor menționate în articolele A.3, A.8 și A.9 de mai sus, necesare pentru export, import sau tranzit.

FOB (FREE ON BOARD). FOB și CIF sînt două mari spețe, cel mai des utilizate în comerțul maritim, necontainerizat. Contractul de transport al mărfii cu un cărăuș maritim este încheiat de către cumpărător, care va plăti frahtul pînă la destinație și va informa (aviza) pe vînzător despre aranjamentele făcute. Punctul de livrare la FOB este balustrada vasului și riscul pierderii sau deteriorării mărfii este transferat de la vînzător la cumpărător în chiar acest punct. Printre altele, aceasta înseamnă suportarea de către cumpărător a tuturor costurilor și riscurilor imprevizibile ce apar în drumul mărfii către punctul de destinație și totodată cumpărătorul este obligat să plătească prețul din contract, indiferent ce se întîmplă cu marfa. Dacă marfa este transportată în ceea ce numim condiții „liner terms", frahtul include și cheltuielile de încărcare și descărcare. Aceasta înseamnă că la livrările „liner terms" toate cheltuielile de transport cad asupra cumpărătorului. Dacă, însă, marfa este transportată în alte condiții ca de exemplu FREE in and OUT (FIO) atunci cărăușul nu va executa nici operațiunile de încărcare și nici cele de descărcare, aceasta căzînd în sarcina expeditorului. Costurile și răspunderile privind încărcarea se împart între vînzător și cumpărător și în funcție de prevederile unor uzanțe portuare. În unele cazuri, vînzătorul este de acord să preia asupra sa toate costurile de încărcare adăugînd cuvîntul „stowed" (FOB stowed). În Incoterms 1980 se arată că, este incert dacă adăugarea cuvintelor „stivuit" ar muta și punctul, care împarte riscurile între vînzător și cumpărător. Dacă în contract se prevede însă, că „cheltuielile de stivuire sînt în contul vînzătorului" acestea în mod sigur nu produc nici o schimbare cu privire la transferul riscurilor. Cînd se intenționează ca marfa să fie transportată cu vase de linie, vînzătorul este acela care de regulă face aranjamentele necesare expedierii, inclusiv rezervarea, în numele său, a spațiului necesar pentru transport și obținerea conosamentului. Acestea constituie servicii adiționale pe care le execută vînzătorul în baza unui acord separat intervenit în raporturile cu cumpărătorul, iar acesta din urmă este obligat să ramburseze vînzătorului, orice cheltuială făcută în calitate de „agent al cumpărătorului". Nord-americanii cunosc, în sensul general al termenului FOB, cinci alți termeni denumiți la fel. Cînd într-un contract se stipulează „FOB Boston" aceasta nu înseamnă că avem de a face cu o vînzare în care riscurile și cheltuielile trec de la vînzător la cumpărător, după ce marfa a trecut balustrada vasului în portul de îmbarcare. Pentru aceasta este neapărat necesar să se stipuleze în contract „FOB navă Boston". Dacă se omite „navă" putem avea una din cele cinci variante : Franco bord (la camion, avion, etc.) la Boston ; Cheltuieli sau taxe de transport plătite pînă la Boston ; Franco port Boston ; Franco de-a lungul navei la Boston ; Franco la bord — port de destinație Boston = Ex Ship Boston. Iată de ce, în relațiile cu oamenii de afaceri americani este foarte importantă referirea la Incoterms. A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Livrarea mărfii este considerată de Incoterms o obligație esențială a vînzătorului, iar livrarea FOB nu este incompatibilă, de exemplu, cu livrarea mărfii înainte de a se fi achitat prețul ei. Atestarea de conformitate poate diferi de la o țară la alta, însă, în general se poate satisface această obligație prin trimiterea facturii. 2. Să livreze marfa la bordul vasului nominat de cumpărător, în portul nominat pentru încărcare, conform cu uzanțele respectivului port, la data sau limitele perioadei fixate și să notifice (avizeze) pe cumpărător, fără întîrziere, că marfa a fost livrată la bordul vasului. Obligația vînzătorului de a încărca marfa pe navă se menține pînă în momentul preluării efective a mărfii pe navă. Părțile pot conveni ca responsabilitate a vînzătorului să continue pînă la stivuire (arimare) și în această ipoteză, în comentariile cu privire la Incoterms 1953, se afirmă că transferul riscurilor și a cheltuielilor de la vînzător la cumpărător, ar avea loc după stivuirea mărfii. Așa cum s-a arătat mai sus, în Incoterms 1980, nu se afirmă cu certitudine că stivuirea mărfii ar „muta" punctul de transfer al riscurilor. Îndeplinirea de către vînzător a obligației de a livra marfa în termenul convenit depinde de avizarea pe care trebuie să o primească de la cumpărător cu privire la data sosirii navei. 3. Pe riscul și cheltuiala sa, să obțină licența de export, sau altă autorizație guvernamentală, necesară pentru scoaterea mărfii afară din țara exportatoare. În principiu, vînzătorul trebuie să livreze o marfă „liberă la export", deci pentru care s-a obținut sau se poate obține, fără dificultate, licența de export. 4. Sub rezerva prevederilor articolelor B.3 și B.4 de mai jos, să suporte toate cheltuielile și riscurile cu marfa, pînă cînd aceasta a trecut, efectiv, balustrada vasului în portul de încărcare nominat, inclusiv orice taxă, speze sau cheltuieli determinate de exportul mărfii, precum și costurile pentru toate formalitățile necesare încărcării mărfii la bordul vasului. Cheltuielile și riscurile sînt în sarcina vînzătorului pînă cînd marfa a fost încărcată la bordul navei ; cheltuielile de îmbarcare sînt totuși în sarcina cumpărătorului, dacă au fost incluse în navlu (liner terms). 5. Să furnizeze pe cheltuiala sa un ambalaj uzitat la export, cu excepția situațiilor, cînd marfa se livrează fără a fi ambalată. Ambalajul va fi cel întrebuințat pentru marfa ce face obiectul contractului și nu va fi plătit de către cumpărător, acesta plătind doar greutatea neto a mărfii. 6. Să plătească toate costurile legate de controlul calitativ și cantitativ al mărfii ce este necesar în vederea expedierii mărfii. Vînzătorul suportă numai acele operațiuni de control necesare punerii mărfii la bord ; dacă cumpărătorul dorește să efectueze și alte operațiuni, care ies din cadrul verificărilor obișnuite, atunci, el va trebui să plătească pentru ele. Deschiderea coletelor pentru inspecția vamală este considerată ca o operațiune de verificare obișnuită, deci cade în sarcina vînzătorului ; odată, însă, marfa încărcată la bord operațiunile ulterioare de verificare vor fi în sarcina cumpărătorului. 7. Să furnizeze cumpărătorului, la cererea și pe cheltuiala acestuia din urmă (vezi B.6) certificatul de origine. Lipsa certificatului de origine poate face ca importatorul să piardă beneficiul diferitelor avantaje și în acest caz el este în drept să ceară vînzătorului repararea prejudiciului. 8. Să furnizeze pe cheltuiala sa, un document (uzual) curat de transport care să probeze că marfa a fost încărcată la bord. Documentul poate fi conosamentul, „mate's receipt" (emis de armator sau agentul său) sau „bord receipt" avînd aceleași funcții ca și „„mate's receipt", emis de reprezentantul căpitanului. Toate aceste documente trebuie să fie curate. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să navlosească sau să rezerve spațiul necesar pe un vas și să notifice corespunzător pe cumpărător despre numele vasului, dana de încărcare și data cînd marfa trebuie livrată pe vas. Obligația cumpărătorului de a angaja o navă sau de a rezerva spațiul necesar la bordul unui vas este un avantaj pentru cumpărător acesta putînd să se îngrijească de obținerea unui navlu la preț scăzut, de unde sloganul : importă FOB — exportă C and F. Sînt situații cînd cumpărătorul convine cu vînzătorul ca acesta din urmă să se ocupe de încheierea, pe cheltuiala sa, a unui contract de transport, în calitate de agent. 2. Să suporte toate costurile și riscurile

legate de marfă, din momentul în care aceasta a trecut efectiv balustrada vasului, în portul de îmbarcare nominat și să plătească prețul așa cum este stipulat în contract. Transferul riscurilor și a cheltuielilor este subordonat executării obișnuite, în timp și spațiu, a obligațiilor vînzătorului. În caz că livrarea este prematură sau întîrziată, cheltuielile și riscurile ce apar sînt ale vînzătorului. 3. Să suporte orice cost și risc adițional ce apar datorită nesosirii vasului nominat de el, datorită nerespectării datei convenite pentru livrare, sau imposibilității de a mai prelua marfa, sub rezerva conformității mărfii cu condițiile stipulate în contract. Toate consecințele provocate de întîrzierea navei sau de nepreluarea mărfii cad în sarcina cumpărătorului. Nici chiar forța majoră nu eliberează pe cumpărător de responsabilitățile sale, în afară de stipulări contrarii în acordul de vînzare. (Urmărirea mișcărilor navei cad în sarcina cumpărătorului). 4. Dacă cumpărătorul nu va trimite vasul la timp sau dacă își rezervă o anumită perioadă de preluare a mărfii, și/sau dreptul de a alege portul de încărcare, dacă omite să dea din timp instrucțiuni detaliate de expediere, să suporte toate costurile și riscurile adiționale cauzate de nerespectările menționate, cu condiția ca marfa să corespundă prevederilor contractuale. Indiferent de situațiile menționate, vînzătorul va trebui să țină marfa la dispoziția cumpărătorului, pînă la sfîrșitul perioadei de livrare ; dacă, în continuare, nu are vești de la cumpărător, el poate pune marfa, individualizată, în antrepozit, urmînd să încerce rezilierea contractului sau să ceară despăgubiri de la cumpărător. 5. Să suporte orice cost legat de obținerea unui conosament (Bill of lading). Cheltuielile de obținere a documentelor de transport în sarcina cumpărătorului, decurg din însăși esența vînzării în condiția FOB, dar se admite și excepția, respectiv obținerea în baza înțelegerii între părți, a conosamentului de către vînzător. 6. Să suporte toate costurile și spezele determinate de obținerea documentelor menționate în articolele A.8 și A.9 de mai sus, inclusiv costurile pentru certificatul de origine și documentele consulare. Documentele menționate mai sus sînt în sarcina cumpărătorului și nu a vînzătorului, ele fiind necesare la importul mărfii în țara de destinație.

C&F — COST AND FRIEGHT. Contractul trebuie să indice destinația convenită pentru care vînzătorul urmează să navlosească o navă (sau numai spațiul necesar) pentru transport. În ceea ce privește portul de încărcare acesta este lăsat la opțiunea vînzătorului, ca și ruta pe care va fi trimisă marfa, astfel ca aceasta să fie supusă cît mai puțin riscului de pierdere sau deteriorare. Din punct de vedere al încărcării pe vas, un contract CandF este tratat în aceeași manieră ca și un contract FOB. Punctul critic de livrare este considerată balustrada vasului și riscul pierderii sau deteriorării mărfii este transferat de la vînzător la cumpărător, cînd marfa a trecut balustrada vasului în portul de încărcare. În consecință, la această condiție de livrare, punctul critic, care împarte cheltuielile și riscurile între vînzător și cumpărător nu mai coincide. Vînzătorul suportă, la CandF cheltuiala de transport pînă la destinație, în timp ce riscul pierderii sau deteriorării este transferat în portul de încărcare. Vînzătorul va trebui să furnizeze cumpărătorului un conosament curat, negociabil, care să acopere transportul pînă la destinația convenită. Cuvîntul „curat" înseamnă că nu se fac notări pe conosament care să declare în mod expres defecțiuni ale mărfii sau ambalajului sau alte clauze adăugate ; cuvîntul „negociabil" înseamnă că marfa va fi predată deținătorului originalului conosamentului, și că la rîndul său cumpărătorul poate revinde marfa. Într-un contract CandF cumpărătorul nu primește marfa la punctul de îmbarcare. În posesia, totuși, a conosamentului, el are dreptul de a reclama (cere) marfa de la cărăuș sau de a reclama pierderea sau deteriorarea ei. Dreptul de compensare de la cărăuș este în mod uzual limitat la excepțiile și limitările sumelor recuperabile. Cheltuielile de încărcare într-un contract CandF sînt întotdeauna în sarcina vînzătorului, în timp ce cheltuielile de descărcare se împart între cumpărător și vînzător, cu excepția situațiilor cînd acestea sînt incluse în fraht (vezi explicațiile de la FOB). Vînzătorul poate fi de acord cu suportarea cheltuielilor de descărcare prin adăugirea cuvîntului „landed" (CandF landed). „CandF landed" nu schimbă însă natura contractului, deoarece se referă numai la costuri și nu și la riscuri. A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Este o gravă eroare să se considere, pentru un contract CandF, că livrarea are loc în portul de destinație convenit. CandF reprezintă o vînzare „de plecare" și în consecință vînzătorul se achită definitiv de obligația sa în portul de îmbarcare. Atestările de conformitate joacă un rol mult mai mare la CandF, la CIF și la alte cîteva variante ale condiției de livrare. 2. Să contracteze pe cheltuiala sa și în termeni uzuali, transportul mărfii pînă la portul de destinație convenit, folosind o rută obișnuită. Spațiul navlosit trebuie să fie pe nave care sînt utilizate în mod curent pentru transportul de mărfuri similare sau identice cu cea contractată. Costurile de transport, iar în cazul vaselor de linie și costurile de descărcarea mărfii sînt în sarcina vînzătorului. 3. Pe riscul și cheltuiala sa să obțină autorizația de export sau altă autorizație necesară pentru exportul mărfii. 4. Să încarce marfa la bordul navei, pe cheltuiala sa, în portul, la data sau în limitele perioadei convenite, iar dacă nu este stabilit un termen de încărcare precis, atunci încărcarea se va face într-un termen rezonabil, du,pă care va aviza pe cumpărător că marfa a fost încărcată la bordul navei. 5. Sub rezerva prevederilor articolului B. 4 de mai jos, să suporte toate riscurile legate de marfă pînă în

→

În atenția cititorilor

Suplimentele tematice apărute în 1985

— „Apărarea avutului obștesc" și „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" au fost difuzate tuturor celor care au încheiat la timp abonamente speciale (340 lei).

Comenzile (și sumele) intrate ulterior datei de 20 ianuarie 1985 au fost onorate în limita disponibilităților.

Cererile care continuă să sosească la redacție nu pot fi onorate, lucrările fiind epuizate.

Pentru anul 1986 sînt în curs de elaborare următoarele lucrări, care vor fi difuzate exclusiv pe bază de abonamente speciale (340 lei) :

- **Acte, acțiuni și proceduri** în activitatea unităților economice, judecătorești, notariale și a consiliilor populare
- **Promovarea și derularea exporturilor** de întreprinderile de comerț exterior și de unitățile producătoare de mărfuri pentru export

momentului în care aceasta a trecut efectiv balustrada vasului în portul de încărcare. 6. Pe riscul şi cheltuiala sa, să furnizeze cumpărătorului, fără întîrziere, un conosament curat, negociabil, precum şi factura comercială pentru mărfurile livrate. Conosamentul trebuie să menţioneze întreaga cantitate contractată şi să fie datat înăuntrul termenului de livrare stipulat în contract. Un astfel de contract trebuie să fie „full' set on board bill of lading" sau „full set shipped bill of lading". De asemenea, mai poate fi „received for shipment bill of lading", andosat corespunzător de către compania de navigaţie. Dacă conosamentul conţine referiri la contractul de transport (Charter party) propriu-zis, atunci vînzătorul trebuie să furnizeze şi o copie a acestui document. 7. Să furnizeze, pe cheltuiala sa, un ambalaj uzual pentru marfă, cu excepţia situaţiilor, în care marfa se livrează fără a fi ambalată. 8. Să plătească pentru toate operaţiunile de control cantitativ şi calitativ, necesare înainte de încărcarea mărfii. 9. Să plătească toate taxele, inclusiv cele privind obţinerea formalităţilor de export, pînă cînd marfa a fost încărcată la bordul vasului. 10. Să furnizeze cumpărătorului, la cererea şi pe cheltuiala acestuia din urmă (vezi B. 5), certificatul de ordine şi factura consulară. 11. Să acorde cumpărătorului, la cererea şi pe riscul acestuia din urmă, orice asistenţă în obţinerea documentelor necesare, altele decît cele prevăzute în articolele anterioare, emise în ţara de plecare şi/sau de origine şi pe care cumpărătorul le solicită pentru importul mărfii în ţara de destinaţie şi după caz şi pentru tranzitarea ei. B. **Obligaţiile cumpărătorului.** 1. Să accepte documentele furnizate de vînzător, dacă ele sînt întocmite în conformitate cu contractul de vînzare şi să plătească preţul prevăzut în contract. 2. Să preia marfa în portul de destinaţie convenit şi să suporte, cu excepţia frahtului, toate costurile legate de marfă, inclusiv cheltuielile de descărcare şi cele de transport pe şlep, cu excepţia situaţiilor în care aceste costuri sînt incluse în fraht sau au fost percepute de compania de navigaţie în momentul în care a fost plătit frahtul. 3. Să suporte toate riscurile legate de marfă, din momentul în care aceasta a trecut efectiv balustrada vasului în portul de încărcare. 4. Dacă şi-a rezervat dreptul de a prelua marfa, în limitele unei anumite perioade de timp şi/sau dreptul de a alege portul de destinaţie, dar omite să transmită din timp instrucţiunile de expediere, atunci va trebui să suporte toate costurile şi riscurile adiţionale ce apar, după expirarea datei fixate pentru încărcare, cu condiţia ca marfa să corespundă întru totul condiţiilor contractuale. 5. Să plătească toate costurile legate de obţinerea certificatului de origine şi a documentelor consulare. 6. Să plătească toate costurile legate de obţinerea documentelor menţionate în articolul A. 11 de mai sus. 7. Să plătească toate taxele vamale, precum şi alte taxe ce se percep la importul mărfii. 8. Să procure şi să furnizeze, pe riscul şi cheltuiala sa, licenţa de import sau altă autorizaţie sau permisiune cerută pentru importul mărfii în ţara de destinaţie.

CIF(COST, INSURANCE AND FREIGHT). Vînzarea CIF este vînzarea maritimă, care se dezvoltă plecînd de la tranzacţia FOB. De altfel, vînzarea FOB se transformă în CIF ori de cîte ori vînzătorul acceptă să se „îngrijească" de navlu şi asigurare, acţionînd ca un agent al cumpărătorului FOB. În sensul Incoterms, preţul nu este doar o sumă a celor trei elemente : costul mărfii, asigurarea şi transportul; preţul CIF este forfetar, fiind în ultimă instanţă rezultatul învoielii între cele două părţi. Cu alte cuvinte, cumpărătorul nu poate cere vînzătorului să descompună preţul, şi să ceară, de exemplu, o reducere a preţului datorită unui navlu mai scăzut. Cele două vînzări maritime CandF şi CIF, sînt rezultatul dezvoltării tehnicilor moderne de navigaţie comercială şi a serviciilor de transport sigure şi rapide. În cazul în care o marfă contractată CIF se pierde sau se deteriorează pe mare, cumpărătorul va cere despăgubiri de la societatea de asigurare. Suma asigurată este preţul CIF plus 10%. În principiu, CIF Incoterms se bazează pe răspunderi minime pentru vînzător, care va fi obligat să procure o poliţă de asigurare în condiţia F.P.A. (Free from particular average). Asta înseamnă că asiguratorul nu va fi ţinut să plătească pierderi sau deteriorări parţiale ale mărfii, ci numai cele provocate de incidente, care afectează întregul cargo, ca de exemplu coliziuni, naufragii etc. Asigurarea FPA este suficientă pentru cargouri cu minereu de fier, cărbune, bare de oţel etc. Mărfurile fragile sau de valoare mare sînt asigurate în mod uzual prin poliţe contractate în condiţia „Al Risks" sau „Against all Risks" (împotriva riscurilor sau împotriva tuturor riscurilor). Din punct de vedere al „întinderii geografice", cea mai completă formă de asigurare este de la „magazie la magazie" (warehouse to warehouse). Transferul riscurilor de la vînzător la cumpărător într-un contract CIF are loc în portul de încărcare, asigurarea fiind aceea care îl protejează pe cumpărător de riscul pierderii sau deteriorării. După recuperarea daunelor de la societatea de asigurare, cumpărătorul trebuie să cedeze asiguratorului dreptul de a reclama pe cărăuş, aşa-zisa „subrogation". A. **Obligaţiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Primul document care trebuie să permită cumpărătorului să constate cu uşurinţă dacă vînzătorul s-a achitat de obligaţiile sale, corect în timp şi spaţiu, este conosamentul. Cu privire la data conosamentului, în comentariile pe marginea Incoterms se arată, că s-au practicat şi se mai practică datări care nu corespund adevărului, ca de exemplu antedatarea, ce trebuie respinsă energic, ca fiind în ultimă instanţă o fraudă. În afara conosamentului mai sînt şi alte documente care atestă conformitatea la care ne-am referit mai sus şi anume factura comercială, certificatul de calitate şi/sau de cantitate, certificatul sanitar etc. 2. Să contracteze în termeni uzuali şi pe cheltuiala sa transportul mărfii din portul convenit de încărcare pînă în portul de destinaţie, pe o rută obişnuită şi cu o navă uzitată curent la transportul mărfurilor ce corespund descrierii calitative din contract şi să plătească orice taxe de transport şi chiar de descărcare, dacă transportul este efectuat cu vase de linie. De notat că, transportul la destinaţie, altfel decît cu ajutorul unei nave este complet exclus. Dacă alegerea tipului de navă nu prezintă probleme, decît foarte rar, jurisprudenţa cunoaşte numeroase cazuri în care itinerariul sau transportul la destinaţie dau naştere la dificultăţi. Închiderea Canalului de Suez în 1956, ca urmare a „războiului de şase zile" a obligat navele să facă o rută mult mai lungă, pe la Capul Bunei Speranţe, obligaţie care s-a tradus printr-o creştere substanţială a navlului. Cum însă altă rută nu mai era, chiar şi această rută a fost considerată, în sensul Incoterms, o „rută obişnuită". În mod normal, navlul face obiectul unor tarife fixe, publicate în avans de companiile de navigaţie, ori evenimentele neprevăzute pot duce la o creştere a costului transportului, cel mai adesea, pe perioade scurte. Cum preţul CIF, aşa cum s-a mai arătat este un preţ forfetar, majorările de preţ ale transportului sînt în sarcina vînzătorului. În ceea ce priveşte cheltuielile de debarcare, dacă cumpărătorul nu doreşte să cadă în sarcina sa, atunci va stipula în contract ca livrarea să se facă în condiţii „liner terms", ce include navlul, cheltuielile de încărcare şi cele de descărcare. În consecinţă „liner terms" este opusul lui FIO sau FIOS. În cazul în care navlul este cotat „Soto palanco", cheltuielile de desarimare şi toate celelalte cheltuieli pînă la punerea mărfii „sub palan", sînt acoperite de navlu. 3. Pe riscul şi cheltuiala sa să obţină autorizaţia de export, sau altă autorizaţie guvernamentală necesară pentru exportul mărfii. Din punct de vedere al autorizaţiei de export, situaţia este la fel ca la FOB. De notat cazul tranşat la Curtea de Apel a Angliei în afacerea „Braner and Co", caz a cărui particularitate rezidă în faptul că, vînzătorul brazilian a subordonat expres livrarea, de obţinerea licenţei de export. Banca Braziliei a refuzat licenţa la £ 280/tonă, dar s-a declarat de acord să o acorde în baza unui preţ de 400 £/tonă. Curtea decide că vînzătorul nu a putut proba (n-a probat) imposibilitatea procurării licenţei şi că va trebui, deci, să suporte consecinţele neexecutării contractului. 4. Să încarce, pe cheltuiala sa,

marfa pe vas, în portul de încărcare, la data sau în limitele perioadei de timp fixate pentru încărcare, iar dacă nu este stipulată o astfel de dată, atunci să o încarce, într-un termen rezonabil şi să notifice cumpărătorului, fără întîrziere, că marfa a fost încărcată la bordul vasului. 5. Să procure pe cheltuiala sa şi într-o formă transferabilă o poliţă de asigurare maritimă în condiţia FPA care să acopere preţul CIF plus 10% (asigurarea trebuie făcută în valuta contractului). La solicitarea şi pe cheltuiala cumpărătorului, vînzătorul va trebui să asigure marfa şi contra riscului de război, de asemenea, în valuta contractului. 6. Sub rezerva articolului B. 4 de mai jos, să suporte toate riscurile legate de marfă, pînă cînd aceasta a trecut efectiv balustrada vasului în portul de încărcare. 7. Să furnizeze, pe cheltuiala sa un conosament curat şi negociabil, care să acopere ruta pînă la portul de destinaţie convenit, precum şi factura comercială şi poliţa de asigurare. (Dacă poliţa de asigurare nu este obtenabilă, odată cu celelalte documente va fi furnizat un certificat de asigurare emis de autorităţi şi care, în mod normal, dă posesorului, aceleaşi drepturi ca şi poliţa de asigurare). Conosamentul va trebui să fie datat în limitele perioadei agreate pentru încărcare şi să fie andosat la ordinul cumpărătorului (Andosarea, de asemenea, trebuie datată în limitele perioadei agreate pentru încărcare). Un astfel de conosament trebuie să fie „full set" (set complet) „on board", „shipped" sau „primit pentru încărcare". Dacă conosamentul conţine referiri la Charter Party, atunci vînzătorul trebuie să furnizeze o copie şi după acest document. 8. Să furnizeze pe cheltuiala sa un ambalaj uzual pentru marfă, cu excepţia situaţiilor cînd marfa se livrează în mod obişnuit fără ambalaj. 9. Să suporte toate costurile legate de operaţiunile de control cantitativ şi calitativ, necesare înainte de îmbarcarea mărfii. 10. Să plătească toate taxele, pînă în momentul încărcării mărfii, determinate de obţinerea formalităţilor necesare exportului. 11. Să furnizeze cumpărătorului, la cererea şi pe cheltuiala acestuia din urmă (vezi B. 5), certificatul de origine şi factura consulară. 12. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul şi cheltuiala acestuia din urmă, orice asistenţă necesară pentru obţinerea oricărui document (altul decît cele menţionate în articolele anterioare) emis în ţara de încărcare şi/sau de origine a mărfii şi de care cumpărătorul are nevoie pentru efectuarea importului în ţara de destinaţie şi după caz, în tranzitarea mărfii către destinatar. B. **Obligaţiile cumpărătorului.** 1. Să accepte documentele livrate de vînzător, dacă acestea sînt în conformitate cu contractul de vînzare şi să plătească preţul stipulat în contract. Chiar dacă plata trebuie făcută la „prima prezentare" a documentelor, cumpărătorul are dreptul la un termen rezonabil în vederea examinării cu atenţie a documentelor. În schimb, cumpărătorul n-are dreptul de a subordona acceptarea documentelor de examinarea prealabilă a mărfii, cu condiţia ca respectivele documente să corespundă, atît din punct de vedere al conţinutului, cît şi al formei. Aşa cum s-a mai arătat, dispariţia mărfurilor pe parcurs nu îndreptăţeşte pe cumpărător să refuze documentele şi să nu plătească, mai puţin în situaţia, cînd a avut loc o fraudă din partea vînzătorului. 2. Să preia marfa în portul de destinaţie convenit şi să suporte, cu excepţia frahtului şi a costului asigurării, toate costurile legate de marfă, apărute în ruta acestora către destinatar ca şi costurile de descărcare, inclusiv cheltuielile de transport pe şlep, barjă etc., cu excepţia situaţiilor, cînd aceste cheltuieli sînt incluse în fraht sau sînt percepute odată cu plata navlului. Dacă se cere furnizarea unei poliţe împotriva riscului de război aceasta se va obţine pe cheltuiala cumpărătorului (vezi A. 5). Dacă cumpărătorul întîrzie să preia marfa, taxele şi suprataxele vor fi în sarcina sa (Incoterms nu precizează decît foarte rar punctul exact al remiterii mărfii în portul de destinaţie „la bord", „sub palan", „la chei" etc.). Toate cheltuielile ce apar, după punerea mărfii la bord, sînt în sarcina cumpărătorului, ca de exemplu, cheltuielile de deviere a mărfii, a transbordării ei etc., pentru cauza de război sau grevă în portul de destinaţie. 3. Să suporte toate riscurile legate de marfă, din momentul în care aceasta a trecut efectiv balustrada vasului în portul de încărcare. 4. Dacă cumpărătorul şi-a rezervat o perioadă în limitele căreia să fie îmbarcată marfa şi/sau dreptul de a alege portul de destinaţie, dar omite să trasmită în timp instrucţiunile de expediere, să suporte toate costurile şi riscurile adiţionale, începînd cu momentul în care a expirat perioada convenită pentru livrare, cu condiţia ca marfa să corespundă întru totul condiţiilor contractuale. Netransmiterea instrucţiunilor de expediere şi nenominarea portului de destinaţie, îl împiedică pe vînzător să-şi îndeplinească obligaţiile sale. 5. Să plătească costurile şi spezele determinate de obţinerea certificatului de origine şi a documentelor consulare. 6. Să plătească costurile şi spezelele pentru obţinerea documentelor menţionate în articolul A. 12 de mai sus. 7. Să plătească toate taxele vamale, ca şi orice altă taxă ce trebuie suportată la import. 8. Să procure şi să furnizeze vînzătorului, pe riscul şi cheltuiala sa, licenţa sau permisiunea de import, sau altă autorizaţie ce se cere pentru importul mărfii la destinaţie. Documentele de mai sus sînt necesare în special în situaţia în care transportul la destinaţie este subordonat remiterii unor astfel de autorizaţii.

FREIGHT OR CARRIAGE PAID TO... Această condiţie de vînzare corespunde termenului comercial CandF, în sensul că este o vînzare de plecare, independent de faptul că preţul stipulat cuprinde costul transportului pînă la destinaţie. În Franţa, această condiţie de vînzare se utilizează în forma „franco", dar termenul este ambiguu, el creînd incertitudini în ceea ce priveşte momentul transferului riscului, în timp ce la condiţia „Freight or carriage paid to..." (navlu sau port plătit pînă la) vînzătorul, nu-şi asumă, de la punctul de livrare, decît costul transportului, riscurile fiind transferate la cumpărător în momentul remiterii mărfii primului transportator. Acest termen poate fi uzitat, indiferent de modul de transport la care se recurge, camion, avion, navă maritimă, vagon de cale ferată etc. În timp ce la CandF, punctul critic de livrare este balustrada vasului, la „Freight or carriage paid to..." vînzătorul trebuie să livreze marfa în custodia primului cărăuş, respectiv la „cargo terminal" al acestuia. Documentele de transport uzitate la transportul terestru şi pe calea aerului, sînt diferite de cele uzitate pentru transporturile maritime. Ele se şi numesc diferit — scrisori de trăsură în loc de conosament — şi echivalează cu recipisa cărăuşului pentru marfa preluată în vederea transportului. Spre deosebire de conosament, scrisoarea de trăsură nu este negociabilă. Pentru ca marfa să fie preluată de la cărăuş este suficient ca destinatarul să se identifice cu persoana menţionată în scrisoarea de trăsură, în calitate de primitor. În comerţul modern, folosirea conosamentelor este în descreştere, noile documente de tipul celor menţionate mai sus fiind folosite mult mai frecvent. Cum de regulă, cumpărătorul trebuie să plătească marfa cînd ea a fost livrată primului cărăuş, el va cere fie un document de tip negociabil, fie o copie de pe documentul de transport către cumpărător. Cînd un astfel de document a fost transmis, în conformitate cu reglementările unor convenţii internaţionale (CMR pentru transportul rutier, CIM pentru transportul pe cale ferată şi Convenţia de la Varşovia pentru transportul aerian) va fi scutit de redirijarea mărfii prin transmiterea de noi instrucţiuni cărăuşului. A. **Obligaţiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Conformitatea livrării este cerută nu numai în ceea ce priveşte marfa (calitate, cantitate etc.), dar şi în ceea ce priveşte modalităţile de remitere a mărfii către transportator. Spre deosebire de vînzarea CIF, documentele nu joacă aici decît un rol secundar. De obicei, se consideră că vînzătorul trebuie să remită factura comercială şi duplicatul scrisorii de trăsură, pentru celelalte documente neexistînd o regulă generală, totul depinzînd de stipulaţiile părţilor din contract. 2. Să contracteze pe cheltuiala sa transportul mărfii pînă la punctul de destinaţie convenit, pe o rută şi într-o manieră uzuală. Dacă punctul de destinaţie nu este convenit sau nu poate fi determinat, atunci vînzătorul poate să aleagă locul de destinaţie, care corespunde cel mai

bine scopurilor sale. Remiterea efectivă a mărfii către cumpărător se poate face numai după ce vînzătorul a suportat toate cheltuielile de transport pînă la destinație. Totodată, trebuie arătat că cheltuielile accesorii ce pot apărea după remiterea mărfii către primul transportator nu privesc pe vînzător, el suportînd doar frahtul pînă la destinație (fraht inclus în prețul mărfii). Expedierea trebuie făcută la timp, adică la data sau în limitele perioadei convenite. 3. Sub rezerva prevederilor articolul B. 3 de mai jos, să suporte toate riscurile legate de marfă, pînă cînd aceasta a fost livrată în custodia primului cărăuș la data prevăzută în contract. Dacă cumpărătorul omite a fixa data expedierii sau de a indica locul de destinație, aceasta îl scutește pe vînzător să expedieze marfa și se consideră că și-a îndeplinit contractul la expirarea termenului convenit, cu toate consecințele ce apar prin trecerea riscurilor la cumpărător, ca și cînd marfa ar fi fost remisă transportatorului, cu condiția, totuși, ca marfa să corespundă contractului și să fie individualizată. 4. Să notifice cumpărătorului, fără întîrziere, prin canalele de telecomunicație, că marfa a fost livrată în custodia primului cărăuș. 5. Să furnizeze pe cheltuiala sa un ambalaj uzual pentru marfă cu excepția situațiilor cînd marfa se livrează în mod obișnuit, neambalată. 6. Să suporte costurile pentru operațiunile de control calitativ și cantitativ, necesare înainte de predarea mărfii în custodia primului cărăuș. 7. Să furnizeze pe cheltuiala sa, cumpărătorului, un document uzual de transport. 8. Pe riscul și cheltuiala sa să obțină licență de export sau altă autorizație guvernamentală, necesară pentru exportul mărfii și să plătească orice taxă legată de expedierea mărfii, inclusiv taxe vamale de export, precum și costurile pentru toate formalitățile necesare încărcării mărfii. 9. Să furnizeze cumpărătorului factura comercială, într-o formă care să faciliteze conformitatea cu reglementările aplicabile și la cererea și pe cheltuiala cumpărătorului și certificatul de origine. 10. Să acorde cumpărătorului, pe cheltuiala și riscul acestuia din urmă, orice asistență în obținerea oricăror documente, altele decît cele menționate în articolele anterioare, emise în țara de încărcare și/sau de origine și pe care cumpărătorul le necesită pentru importul mărfii în țara de destinație sau pentru tranzitul către țara de import. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să primească marfa la locul de destinație convenit, să plătească prețul stabilit în contract și să suporte toate cheltuielile legate de marfă pe ruta ei pînă la sosirea la punctul de destinație, inclusiv costurile de descărcare, cu excepția situațiilor cînd acestea au fost incluse în fraht sau percepute odată cu frahtul. Obligației vînzătorului de a expedia marfa îi corespunde aceea a cumpărătorului de a prelua efectiv marfa la locul de destinație convenit și în lipsa unui astfel de acord, la locul fixat de către vînzător. 2. Să suporte toate riscurile legate de marfă din momentul în care a fost livrată în custodia primului cărăuș, conform prevederilor articolului A. 3. Marfa călătorește pe cheltuiala vînzătorului, dar pe riscul cumpărătorului din momentul remiterii ei către primul cărăuș ; în consecință „freight or carriage paid to..." este o vînzare „la plecare". În cazul pierderii sau deteriorării mărfii, pe parcursul rutei către destinația finală, cumpărătorul este ținut să plătească integral prețul convenit. 3. Dacă și-a rezervat dreptul ca marfa să fie expediată în limitele unei anumite perioade și/sau dreptul de a alege punctul de destinație, dar omite să transmită în timp instrucțiuni necesare pentru expediere, atunci va suporta toate costurile adiționale și riscurile legate de marfă de la expirarea datei fixate pentru livrare, cu condiția ca marfa să corespundă în totalitate condițiilor contractuale. 4. Să suporte toate costurile determinate de obținerea documentelor menționate în articolul A. 10, inclusiv costul documentelor consulare ca și al certificatului de origine. 5. Să plătească toate taxele inclusiv cele vamale, legate de importul mărfii.

FREIGHT OR CARRIAGE AND INSURANCE PAID TO. Ca și la „Freight or carriage paid to..." riscurile sînt transferate de la vînzător la cumpărător, cînd marfa a fost dată în custodia primului cărăuș. De aceea, protejarea cumpărătorului împotriva riscului de pierdere sau deteriorare a mărfii, se realizează prin asigurare. Suma asigurată este prețul, plus 10%. Cedarea de către cumpărător, în favoarea asiguratorului, a dreptului său de a reclama la cărăuș pierderile avute, este denumită de Incoterms „SUBROGATION", în timp ce comunicarea directă pe care o face cumpărătorul la cărăuș, cu privire la pierderea sau deteriorarea mărfii, se numește „recourse action". Asigurarea în condiția CIF se bazează pe principiul răspunderii minime a vînzătorului care trebuie să contracteze asigurarea în termen FPA (Free from particular average) în timp ce la condiția „Freight or carriage and insurance paid to..." lucrurile stau oarecum diferit. Într-un contract „Freight or carriage and insurance paid to...", părțile convin, cît de extinsă trebuie să fie asigurarea, avînd în vedere în primul rînd faptul că această condiție de livrare este folosită practic, la aproape toate modurile de transport. A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. 2. Să contracteze pe cheltuiala sa, transportul mărfii în punctul de destinație convenit, folosind o rută obișnuită. Dacă punctul de destinație nu este convenit sau determinabil, vînzătorul poate să aleagă locul de destinație care corespunde cel mai bine scopurilor sale. 3. Sub rezerva prevederilor articolul B. 3 de mai jos, să suporte toate riscurile legate de marfă, pînă cînd aceasta a fost livrată în custodia primului cărăuș, în termenul de livrare prevăzut în contract. 4. Să notifice pe cumpărător, fără întîrziere, prin căile de telecomunicație obișnuite, că marfa a fost livrată în custodia primului cărăuș. 5. Să furnizeze pe cheltuiala sa, un ambalaj uzual pentru marfa ce face obiectul contractului de vînzare, cu excepția situațiilor, cînd marfa se livrează, în mod uzual, neambalată. 6. Să plătească toate costurile legate de operațiunile de control calitativ și cantitativ, care sînt necesare înainte ca marfa să fie livrată în custodia primului cărăuș. 7. Pe cheltuiala sa să furnizeze cumpărătorului un document uzual de transport (dacă se obișnuiește). 8. Pe riscul și cheltuiala sa să obțină licența de export sau altă autorizație guvernamentală, necesară pentru exportul mărfii și să plătească orice taxă (legată de marfă) din țara de expediere, inclusiv taxele vamale de export și alte costuri ale formalităților necesare pentru încărcarea mărfii. 9. Să furnizeze cumpărătorului factura comercială, într-o formă care să ușureze conformitatea cu reglementările aplicabile și la cererea și pe cheltuiala cumpărătorului și certificatul de origine. 10. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe cheltuiala și riscul acestuia din urmă orice asistență în obținerea documentelor, — altele decît cele menționate în articolele anterioare — emise în țara de încărcare și/sau de origine și pe care cumpărătorul le necesită pentru import în țara de destinație și după caz și pentru tranzitare. 11. Să procure, pe cheltuiala sa, asigurarea de transport, conform celor convenite în contract, respectiv în termen, care să țină seama de interesele cumpărătorului și să furnizeze acestuia polița de asigurare cu dreptul de a se adresa direct la societatea de asigurare pentru recuperarea eventualelor daune. Asigurarea trebuie făcută la o societate de asigurare, care acoperă atît riscurile ce au la bază natura mărfii, cît și cele ce pot apărea în alte circumstanțe. În acest ultim caz vînzătorul va informa pe cumpărător, despre extinderea asigurării, în scopul recuperării de la cumpărător a costurilor adiționale, înainte de apariția riscurilor. Polița de asigurare trebuie să acopere prețul, plus 10% și dacă este posibil să se încheie în valuta contractului. La cererea expresă a cumpărătorului, vînzătorul va furniza și asigurarea contra riscului de război, dacă este posibilă, în valuta contractului (de remarcat că prevederile cu privire la asigurare, din articolul A. 11 al acestei variante a condiției de livrare, sînt diferite de cele menționate în articolul A. 5 de la condiția de livrare CIF). B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să primească marfa la punctul convenit al locului de destinație și să plătească prețul conform prevederilor contractului ; să suporte, cu excepția frahtului și a asigurării, toate costurile determinate de mișcarea mărfii sau tranzitarea pînă la punctul de

destinație, ca și costurile de descărcare, dacă acestea nu sînt incluse în fraht, sau nu au fost percepute în momentul plății frahtului. 2. Să suporte toate riscurile legate de marfă din momentul în care aceasta a fost livrată în custodia primului cărăuș, în conformitate cu articolul A. 3. 3. Dacă și-a rezervat dreptul, ca marfa să fie expediată în limitele urei anumite perioade convenite și/sau dreptul de a alege punctul de destinație, dar omite să transmită în timp instrucțiunile de expediere, să suporte toate costurile adiționale, ce apar în legătură cu marfa după expirarea perioadei fixate pentru livrare, cu condiția ca, aceasta să corespundă întru totul condițiilor contractuale. 4. Să suporte toate costurile și spezele legate de obținerea documentelor menționate în articolul A. 10 de mai sus, inclusiv costul documentelor consulare, precum și costul certificatului de origine. 5. Să plătească toate taxele la import, inclusiv cele vamale.

EX SHIP. În opoziție cu CIF care este o vînzare de plecare (de expediție), vînzarea Ex Ship este o vînzare de destinație, sau la sosire. Acest tip de vînzare maritimă nu joacă decît un rol foarte mic în comerțul internațional. Vînzarea „Ex Ship" este însă, preferată de către cumpărători vînzării CIF, deoarece marfa călătorește pe riscul vînzătorului pînă în portul de destinație. Pentru ca marfa să poate fi predată cumpărătorului la destinație, vînzătorul va furniza cumpărătorului documentul de transport, care îl împuternicește pe acesta din urmă să preia marfa de la cărăuș. Dacă marfa este vîndută la mai mulți cumpărători, livrarea se va face în baza unor „comenzi (ordine) de livrare" și nu pe baza conosamentului. Dacă vasul este nevoit să aștepte începerea descărcării mărfii în portul de destinație, vînzătorul este acela care suportă „demurrage"-ul. Obținerea licenței de export este pe riscul și cheltuiala cumpărătorului, vînzătorul va notifica pe cumpărător despre data la care se așteaptă sosirea vasului. A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate.. Conformitatea față de stipulațiile din contract, se impune în primul rînd în ceea ce privește marfa, dar, în același timp se referă și la locul și momentul livrării, adică a remiterii mărfii de la vînzător (sau reprezentantul acestuia) la cumpărător. Atestările de conformitate la această vînzare sînt secundare deoarece, contrar „vînzării la plecare", cumpărătorul este în contact cu marfa în momentul livrării și poate constata, pe această cale, conformitatea ei cu contractul. 2. Să pună efectiv marfa la dispoziția cumpărătorului, la data prevăzută în contract pe bordul vasului, într-un punct uzual de descărcare în portul nominat, în așa fel încît să fie posibilă descărcarea de pe vas cu utilaje adecvate naturii mărfii. Indiferent de data la care se face avizarea, termenul de livrare la această condiție de livrare nu poate fi nici scurtat, nici prelungit. Dacă de exemplu, contractul prevede livrarea mărfii în noiembrie, marfa trebuie pusă la dispoziția cumpărătorului cel mai tîrziu la 30 noiembrie. 3. Să suporte toate riscurile și cheltuielile legate de marfă, pînă cînd aceasta a fost pusă în mod efectiv la dispoziția cumpărătorului, în conformitate cu articolul A. 2, cu condiția ca marfa să corespundă întru totul condițiilor contractuale. Reglementarea cheltuielilor și riscurilor este mai simplă pentru acest contract de vînzare la destinație : vînzătorul suportă cheltuielile și riscurile pînă la sosirea și respectiv preluarea mărfii la bordul navei în portul de destinație. Individualizarea mărfii este în mod special subliniată aici, ca o condiție prealabilă a transferului riscurilor și a cheltuielilor (este evident că această dispoziție se aplică în primul rînd în cazul în care cumpărătorul este în situația de a nu fi preluat marfa la termenul stipulat). În schimb, cheltuielile de descărcare, de punere pe chei sau pe șlep, ca și taxele vamale de import sînt în sarcina cumpărătorului. 4. Să furnizeze, pe cheltuiala sa, ambalajul uzual pentru marfă, cu excepția situațiilor cînd marfa se vinde, în mod obișnuit, fără a fi ambalată. Deși marfa se livrează „la destinație", vînzătorul este obligat să asigure ambalajul necesar ori de cîte ori acesta este necesar și uzual. 5. Să plătească toate costurile legate de operațiunile de control calitativ și cantitativ, necesare pentru punerea mărfii la dispoziția cumpărătorului, în conformitate cu prevederile articolului A. 2. Deoarece, așa cum s-a mai arătat, remiterea mărfii se face „sub ochii" cumpărătorului, operațiunile de verificare sînt limitate la strictul necesar. 6. Pe cheltuiala sa, să notifice fără întîrziere, pe cumpărător despre data estimată pentru sosirea vasului nominat și să-i transmită, din timp, conosamentul sau comanda de livrare și/sau orice alt document necesar preluării mărfii de cumpărător. Avizarea cumpărătorului de către vînzător la acest fel de contract, se aseamănă cu avizarea de la „Ex Works", cînd cumpărătorul este informat că marfa este gata de a fi ridicată. Obligația de mai sus nu mai are sens, atunci cînd nava este deja la cheiul de sosire. Tot în acest caz, conosamentul nu mai joacă decît un rol de primire, permițînd obținerea mărfii de la căpitan. 7. Să furnizeze cumpărătorului, la cererea și pe cheltuiala acestuia din urmă (vezi B. 3), certificatul de origine și factura consulară. De reținut, că vînzătorul este ținut să procure cele două documente, exclusiv la cererea cumpărătorului. 8. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul și cheltuiala acestuia din urmă, toată asistența în obținerea oricăror documente —, altele decît cele menționate în articolele anterioare —, emise în țara de plecare și/sau de origine și pe care cumpărătorul le necesită pentru importul în țara de destinație și după caz, pentru tranzitare. Referitor la documentele necesare tranzitării, dacă țara de destinație nu se confundă cu portul de destinație, vînzătorul nu mai este obligat să-l ajute pe cumpărător în procurarea documentelor de tranzit, dincolo de portul de destinație. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să preia marfa, imediat ce i-a fost pusă la dispoziție, în conformitate cu prevederile articolului A. 2 și să plătească prețul prevăzut în contract. Vînzătorul execută contractul, iar cumpărătorul este obligat să ridice marfa și s-o plătească, reglementare comparabilă cu cea prevăzută la „Ex Works". 2. Să suporte toate riscurile și cheltuielile legate de marfă, din momentul în care aceasta i-a fost pusă efectiv la dispoziție în conformitate cu articolul A. 2, cu condiția ca marfa să corespundă întru totul condițiilor contractuale. Dacă, după preluarea mărfii la bordul vasului, în portul de destinație cumpărătorul amînă descărcarea, timp în care se declanșează un incendiu, toată pierderea cauzată de incendiu este în sarcina cumpărătorului. 3. Să suporte toate cheltuielile pentru obținerea documentelor la care se referă articolele A. 7 și A. 8. Este vorba de documente ca : certificatul de origine, factura consulară, alte documente necesare pentru tranzit și import, emise în țara de încărcare și/sau de origine ale căror cheltuieli nu au fost cuprinse în prețul mărfii. 4. Pe riscul și cheltuiala sa să procure toate autorizațiile, sau alte documente necesare descărcării și/sau importului. Vînzătorul nu este obligat să livreze marfa „liberă la import", debarcarea și vămuirea fiind grijile cumpărătorului. Vînzătorul trebuie să ofere, în schimb, cumpărătorului documentul necesar ridicării mărfii. 5. Să suporte toate taxele și cheltuielile legate de vămuirea și importul mărfii. Livrarea se face la bord, în consecință, costul tuturor mișcărilor ulterioare ale mărfii, ca de exemplu punerea pe chei, nu mai sînt cuprinse în prețul de vînzare.

EX QUAY. Incoterms tratează într-un capitol unitar, două variante ale vînzării „Ex Quay" și anume „vămuit" și „nevămuit" („Ex Quay duty paid" sau „Ex Quay duties on buyer's account"). Vînzătorul, în mod obișnuit, va prefera să încheie un contract „Ex Quay nevămuit", iar în cazul în care are un agent (reprezentant) sau se găsește chiar el în acel port, atunci va opta pentru varianta „Ex Quay — vămuit". De aceea, Incoterms, recomandă să nu se stipuleze simplu „Ex Quay", ci să se specifice una din cele două variante : „Ex Quay vămuit" sau „Ex Quay nevămuit". Vînzarea „Ex Quay" este tipul de vînzare „la sosire", (destinație) în consecință portul, data încărcării și itinerariul rămîn în întregime în afara contractului și nu privesc de-

cît pe vînzător, care suportă toate riscurile şi cheltuielile pînă în portul de destinaţie. Cum documentul de transport, respectiv conosamentul, şi-a îndeplinit funcţia sa în momentul în care marfa a ajuns în portul de destinaţie, cumpărătorul nu mai are nevoie de el, ci doar de un ordin (comandă) de livrare sau de o recipisă de depozit. A. **Obligaţiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa conform contractului de vînzare împreună cu documentele care atestă această conformitate. Conformitatea livrării cu stipulaţiile contractuale se referă, pe de o parte, la marfă (cantitate, calitate etc.) şi pe de altă parte la modalităţile privitoare la locul şi momentul livrării mărfii depusă pe chei, sau antrepozitată în portul de destinaţie. Ca şi pentru vînzarea „Ex Ship", atestările nu joacă aici decît un rol secundar ; funcţia acestor documente, de garanţie pentru cumpărător, că marfa livrată este conformă contractului, este practic nulă, pentru că vînzătorul execută livrarea, ca să spunem aşa, sub privirile cumpărătorului. 2. Să livreze marfa la dispoziţia cumpărătorului, pe chei, în portul de destinaţie convenit şi la termenul stabilit în contract. Incoterms precizează că marfa trebuie livrată pe chei, în portul de destinaţie, fără să menţioneze un loc anume, unde această operaţie să se efectueze. În fapt, această precizare nu este practic posibilă, înainte de remiterea către cumpărător a documentelor necesare. Alegerea locului în portul de destinaţie mai depinde şi de natura mărfii şi de organizarea tehnică a portului. Ridicarea mărfii de pe chei sau din antrepozit, este în grija cumpărătorului. În situaţia cînd marfa este antrepozitată cumpărătorul îşi va rezerva în mod normal, un termen pentru preluare, timp în care, vînzătorul continuă să suporte riscurile şi cheltuielile pînă la remiterea efectivă a mărfurilor. După expirarea termenului convenit, riscurile şi cheltuielile trec la cumpărător cu condiţia ca marfa să fi fost în prealabil individualizată. 3. Pe riscul şi cheltuiala sa să procure licenţa de import şi să suporte toate costurile şi taxele inclusiv taxele vamale necesare pentru importul mărfii şi respectiv livrarea către cumpărător, cu excepţia lui „Ex Quay duties on buyer's account". Conform acestui articol este foarte important să se facă distincţia între cele două variante : „Ex Quay duty paid" şi „Ex Quay duties on buyer's account". Este însă, în afară de orice îndoială, faptul că licenţa de import este în sarcina vînzătorului, pe care o procură pe cheltuiala şi riscul său, dacă vînzarea a fost încheiată în condiţia „Ex Quay duty paid". Dacă însă marfa a fost vîndută în condiţia „Ex Quay duties on buyer's account" cumpărătorul este acela, care trebuie să obţină licenţa de import. 4. Pe cheltuiala sa să furnizeze un ambalaj pentru marfa contractată, în scopul creării condiţiilor de preluare a mărfurilor de pe chei, cu excepţia situaţiilor, cînd marfa, în mod obişnuit se livrează fără a fi ambalată. Incoterms atrage atenţia asupra necesităţii de a furniza un ambalaj, care ţine seama de natura mărfii, şi la fel ca şi la „Ex Ship", mai puţin de condiţiile în care marfa este transportată. 5. Să plătească toate costurile legate de operaţiunile de control (cantitativ şi calitativ) necesare înainte ca marfa să fie pusă la dispoziţia cumpărătorului, în conformitate cu articolul A. 2. 6. Să suporte toate riscurile şi cheltuielile cu marfa, pînă cînd aceasta a fost pusă, în mod efectiv la dispoziţia cumpărătorului, în conformitate cu A. 2, cu condiţia ca marfa să corespundă întru totul prevederilor contractuale. 7. Pe cheltuiala sa, să furnizeze un ordin (comandă) de livrare şi/sau alte documente cerute de cumpărător şi necesare în vederea preluării mărfii. Desigur, Incoterms nu-l împiedică pe vînzător să remită cumpărătorului chiar şi un conosament, dar întregul lot de marfă este preluat de un singur cumpărător. În schimb, contrar vînzării CIF, vînzarea „Ex Quay" nu autorizează pe vînzător să remită un conosament pentru o marfă pierdută sau deteriorată în timpul transportului. B. **Obligaţiile cumpărătorului.** 1. Să preia marfa, cît mai repede, din momentul în care i-a fost pusă la dispoziţie, în conformitate cu articolul A. 2 şi să plătească preţul convenit în contract. Cumpărătorul nu are altă obligaţie mai importantă, decît aceea de a prelua marfa după modalităţi proprii vînzării „Ex Quay" şi de a o plăti conform prevederilor contractului. 2. Să suporte toate cheltuielile şi riscurile legate de marfă, din momentul în care aceasta a fost pusă efectiv la dispoziţia sa, în acord cu articolul A. 2, cu condiţia totuşi, ca marfa să corespundă întru totul condiţiilor contractuale.

DELIVERED AT FRONTIER. Deoarece vînzările „Freight or Carriage paid to..." şi „Freight or Carriage and Insurance paid to...", dau naştere la unele interpretări, s-a decis în 1967 o extrapolare directă a regulilor Incoterms 1953, nu numai din punct de vedere general, ci mai ales particular. Astfel au fost publicate două noi variante ale condiţiei de livrare şi anume „Delivered at frontier" (livrat la frontieră) şi „Delivered duty paid". Comercianţii folosesc în mod frecvent „franco border" (franco frontieră) sau „Free border" (liber la frontieră) crezînd că aceste expresii înseamnă acelaşi lucru ca şi „Delivered at frontier". Primele expresii menţionate, au în cadrul unor sisteme de drept naţionale numai efectul obligării vînzătorului, de a contracta pe cheltuiala sa transportul dar nu şi efectul „mutării" punctului de livrare la o destinaţie numită, la frontieră. O astfel de interpretare a termenului înseamnă, că vînzătorul îşi îndeplineşte, în principiu, obligaţia sa, cînd marfa este încărcată şi aceasta nu se extinde pînă la punctul de sosire al mărfii. Pentru a înlătura orice neînţelegere cu privire la partea care trebuie să suporte riscul pierderii sau deteriorării mărfii, înainte ca aceasta să ajungă la frontieră trebuie să fie folosit, termenul comercial „Delivered at frontier", în care caz vînzătorul suportă riscurile. Cînd părţile doresc, pur şi simplu, să stabilească că vînzătorul est acela care trebuie să aranjeze şi să plătească transportul, trebuie să fie folosită condiţia „Freight or carriage paid to...". Expresiile „franco border" (franco frontieră) şi „Free border" (liber la frontieră) se recomandă de Incoterms a fi evitate. „Delivered at frontier" presupune pentru vînzător obligaţia de a face tot ce este necesar pentru ducerea mărfii la frontieră, adică să aranjeze şi să plătească transportul, pînă la punctul de frontieră convenit şi să obţină licenţa de export şi autorizaţiile de tranzit, dacă sînt necesare. Termenii care plasează „punctul critic" de divizare a riscurilor la frontieră, sînt eficienţi numai dacă transportul este întrerupt acolo, altfel este dificil sau chiar imposibil, să se determine unde a avut loc, de fapt, pierderea sau deteriorarea. În consecinţă, punctul de livrare poate fi oriunde, dar e de preferat, la plecare, la întrerupere, sau cînd transportul se încheie la destinaţie. În cazul în care părţile nu au convenit un punct de frontieră, vînzătorul va alege singur acest punct, cu condiţia ca în punctul ales să existe facilităţile necesare derulării transportului. A. **Obligaţiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Obligaţia de a livra marfa este plasată şi aici în fruntea obligaţiilor vînzătorului, consideraţiile cu privire la transferul dreptului de proprietate, fiind în afara Incoterms. „Delivered at frontier" este o vînzare „la destinaţie" ; în consecinţă rolul atestărilor de conformitate este mai puţin important. 2. Pe riscul şi cheltuiala sa : a) să pună marfa la dispoziţia cumpărătorului, în punctul de frontieră convenit, la data sau în limitele perioadei stipulate în contractul de vînzare şi totodată să furnizeze cumpărătorului documentul de transport obişnuit, recipisa de depozit, recipisa de port sau ordinul de livrare, document andosat pentru livrare către cumpărător, sau la ordinul său şi de asemenea, licenţa de export şi alte documente similare, necesare cumpărătorului, pentru a prelua marfa, pentru mişcarea ei în continuare, pe ruta către destinaţia stabilită, aşa cum prevăd articolele B.1 şi B.2. b) Să întocmească toate formalităţile necesare exportului şi să suporte toate taxele, inclusiv cele vamale din ţara de expediere a mărfii, pînă în momentul în care aceasta a fost pusă la dispoziţia cumpărătorului în conformitate cu articolul A.2.a). Punerea mărfii la dispoziţia cumpărătorului nu presupune numai depunerea la locul şi termenul convenit, ci şi furnizarea către vînzător a unui document de transport obişnuit, a unui certificat de depozit sau de punere pe chei, sau a unui ordin de livrare

(enumerarea documentelor nu este exhaustivă, deci poate fi acceptat orice document analog, care permite livrarea mărfii la cumpărător). Pentru dirijarea ulterioară a mărfii către cumpărător, vînzătorul trebuie să remită cumpărătorului o licență de export și orice alte documente de care acesta din urmă are nevoie pentru a prelua marfa și pentru dirijarea ei către destinația finală. 3. Să suporte toate riscurile legate de marfă, pînă în momentul în care și-a îndeplinit obligația prevăzută în articolul A.2.a). Incoterms asociază transferul riscurilor de livrarea corespunzătoare a mărfii. Orice livrare, care nu se încadrează în totalitate, în prevederile articolului A.2.a) va împiedica transferul riscurilor de la vînzător la cumpărător. 4. Să procure pe riscul și cheltuiala sa, adițional față de documentele menționate în articolul A.2.a), orice autorizație sau document administrativ similar, necesare pentru vămuire la export și pentru ducerea mărfii în punctul de frontieră nominat, precum și orice document necesar cumpărătorului pentru import și/sau tranzitare. Pe scurt, vînzătorul trebuie să remită cumpărătorului toate documentele care să-i permită acestuia să preia livrarea. Pentru orice întîrziere în preluarea mărfii, datorită neprezentării tuturor documentelor, vînzătorul va fi acela care va suporta consecințele. 5. Să contracteze pe cheltuiala și riscul său și în termeni uzuali, transportul mărfii, inclusiv tranzitul, dacă este necesar, pînă la locul de frontieră nominat, să suporte și să plătească frahtul, sau alte costuri privitoare la transportul mărfii pînă ce aceasta este pusă la dispoziția cumpărătorului. Sub rezerva prevederilor articolelor A.6 și A.7, vînzătorul este liber, pe riscul și cheltuiala sa, să transporte marfa cu propriile mijloace de transport. Dacă punctul de livrare nu a fost nominat de către cumpărător, sau dacă nu contravine reglementărilor vamale sau altor reglementări emise de autorități competente, vînzătorul are dreptul să aleagă singur punctul de livrare. Punctul ales de vînzător, în modul arătat mai sus, va fi notificat cumpărătorului și la respectivul punct vor fi transferate riscurile de la vînzător la cumpărător. Vînzătorul este liber să încheie contractul de transport cum crede de cuviință, sau chiar să folosească propriile mijloace de transport, cu condiția ca o astfel de soluție să rămînă compatibilă cu convenția părților. Pentru a se evita neînțelegerile cu privire la punctul de frontieră, regulile Incoterms recomandă părților de a indica în convenția lor numele celor două țări de frontieră, precum și numele punctului (orașului) de frontieră. Aceste precizări sînt necesare, în special atunci cînd nu există o frontieră comună. 6. Să furnizeze cumpărătorului, la cererea și pe riscul acestuia din urmă, un document direct de transport, care în mod normal se procură în țara expeditoare, acoperind în termeni uzuali transportul mărfii din punctul de plecare pînă la punctul de destinație din țara importatoare nominat de cumpărător, cu condiția ca vînzătorul să nu fie obligat să suporte alte riscuri și cheltuieli, decît cele menționate pentru el în regulile Incoterms. Dacă cumpărătorul va dori, ca același transport să asigure dirijarea mărfii din punctul de plecare din țara vînzătorului pînă la destinația finală, atunci, în condițiile articolului A.6 vînzătorul va remite un document direct de transport. (through document of transport). Dacă este necesar sau uzual ca marfa să fie descărcată la punctul de frontieră nominat, să suporte și să plătească toate cheltuielile legate de astfel de operațiuni. Spiritul vînzării „Delivered at frontier" (livrat la frontieră) înseamnă remiterea de către vînzător cumpărătorului a unei mărfi gata de expediere, cu toate consecințele asupra costurilor. 8. Să avizeze pe cheltuiala sa, pe cumpărător, că marfa a fost expediată către locul nominat de frontieră. O astfel de avizare trebuie făcută din timp, pentru a permite cumpărătorului să ia toate măsurile necesare pentru preluarea livrării mărfii. 9. Să furnizeze, pe cheltuiala sa, un ambalaj usual pentru marfa contractată cu excepția situațiilor cînd marfa nu necesită ambalaj. Ambalajul trebuie să fie adaptat modului de transport utilizat pînă la locul de livrare, adică pînă la punctul convenit de frontieră. Transportul ulterior al mărfii nu-l privește pe vînzător decît în cazul în care s-a angajat să furnizeze cumpărătorului, un document de transport direct. 10. Să suporte și să plătească toate operațiunile de control calitativ și cantitativ, necesare înainte de a livra marfa la frontieră, la locul nominat, unde urmează să fie pusă la dispoziția cumpărătorului. 11. Să suporte și să plătească orice costuri adiționale ce pot apărea pe parcursul îndeplinirii obligațiilor sale menționate în articolele anterioare, pînă cînd marfa este pusă la dispoziția cumpărătorului, la frontieră, în locul nominat; 12. Să acorde cumpărătorului, la cererea, pe riscul și cheltuiala acestuia din urmă, toată asistența necesară obținerii documentelor, altele decît cele deja menționate care sînt obtenabile în țara de expediere sau de origine și care sînt necesare, în conformitate cu prevederile articolelor B.2 și B.6 de mai jos. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să preia marfa imediat ce vînzătorul i-a pus-o la dispoziție, la frontieră, în locul de livrare nominat și să răspundă pentru manipulările și mutările ulterioare ale mărfii. Regulile Incoterms nu se mulțumesc numai să fixeze această obligație, ci în același timp limitează responsabilitatea vînzătorului, precizînd că toate mișcările ulterioare ale mărfii nu mai sînt în sarcina sa. Spre deosebire de Incoterms 1953, nu se mai amintește de obligația vînzătorului de a plăti marfa, dar această obligație este cuplată cu aceea de preluare. 2. Să îndeplinească, pe cheltuiala sa, toate formalitățile pentru preluarea mărfii la frontieră, la locul de livrare nominat și să plătească taxe vamale și orice alte taxe necesare pentru mișcarea în continuare a mărfii, din momentul în care aceasta i-a fost pusă la dispoziție. Dacă vînzătorul este obligat să livreze o marfă „liberă la export", importul în țara învecinată locului de livrare este o faptă a cumpărătorului, deci el va suporta costul tuturor formalităților necesare pe ruta ulterioară. 3. Să suporte toate cheltuielile determinate de descărcări — încărcări — manipulări la frontieră, în punctul de livrare nominat, cu excepția situațiilor cînd aceste cheltuieli sînt plătibile de vînzător, conform prevederilor articolului A.7. 4. Să suporte toate riscurile legate de marfă și taxele (inclusiv cele vamale), din momentul în care i-a fost pusă la dispoziție la frontieră, în punctul de livrare nominat. Transferul riscurilor și cheltuielilor are loc la frontieră, în punctul de livrare nominat, în consecință taxele vamale de import sînt în sarcina cumpărătorului. 5. Dacă cumpărătorul omite să preia marfa imediat ce i-a fost pusă la dispoziție, el suportă toate riscurile și costurile adiționale, cu condiția ca marfa să corespundă întru totul condițiilor contractuale. În cazul în care vînzătorul pune marfa la dispoziția cumpărătorului, înainte sau după expirarea termenului de livrare convenit, cumpărătorul nu mai este ținut răspunzător de consecințe. Dacă cumpărătorul își rezervă dreptul de a prelua marfa în limite de timp convenite, avem de-a face cu o amînare a momentului transferului riscurilor de la vînzător la cumpărător pînă la expirarea acestui termen. Cu privire la transferul riscurilor regulile Incoterms reamintesc că marfa trebuie să fie individualizată. Această considerație teoretică se sprijină pe o considerație practică : atîta timp cît marfa nu a fost individualizată, este evident că cumpărătorul nu o va putea prelua materialicește. De notat aici, că Incoterms nu face nici o aluzie la obligația vînzătorului de a aviza expedierea. 6. Să procure, pe riscul și cheltuiala sa, licența de import, sau orice altă autorizație sau permisiune, emise în țara de plecare și necesare pentru importul și/sau tranzitarea mărfii cu condiția ca aceasta să corespundă întru totul condițiilor contractuale. Din moment ce marfa a fost „livrată", cumpărătorul este acela, care trebuie să procure piesele necesare pentru mișcarea ulterioară a mărfii. 7. Să suporte orice cost adițional determinat de obținerea de către vînzător a unui document de transport direct (Through document of transport) în conformitate cu articolul A.6. 8. La cererea vînzătorului și pe cheltuiala cumpărătorului să obțină și să transmită documente necesare obținerii documentului direct de transport cum sînt : licența de import precum și alte autorizații sau permisiuni. 9. Să furnizeze vînzătorului, la cererea acestuia din urmă, adresa finală de destinație din țara importatorului, dacă o astfel de in-

formație este cerută în scopul îndeplinirii obligațiilor contractuale. „Divulgarea" destinației finale a mărfii, este în anumite cazuri, indispensabilă pentru vînzător. 10. Să suporte toate cheltuielile plătite de vînzător pentru obținerea la cererea cumpărătorului, a altor documente decît cele menționate în articolele anterioare. 11. Să plătească toate cheltuielile suportate de vînzător în acțiunile de obținere a documentelor menționate în articolul A.12.

DELIVERED DUTY PAID. Vînzătorul suportă toate costurile și riscurile determinate de trecerea mărfii peste „frontiera vamală" și aducerea ei la destinație, în locul de livrare nominat; cînd marfa a ajuns la punctul de livrare convenit vînzătorul și-a îndeplinit obligațiile sale. Vînzarea „Delivered duty paid", este o vînzare în țara importatoare. Termenul de „duty" include taxe, speze ori cheltuieli, obligația de a plăti VAT (Value added taxe) aplicabile la import, sînt în sarcina vînzătorului. Aceasta poate fi în unele cazuri, indezirabil pentru vînzător, care este străin. De aceea, părțile pot conveni o vînzare „Delivered duty paid exclusive of VAT and/or taxes". A. **Obligațiile vînzătorului.** 1. Să livreze marfa în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu documentele care atestă această conformitate. Livrarea și atestarea de conformitate este absolut identică la toate variantele condiției de livrare, respectiv la toți termenii comerciali. Rolul atestării de conformitate este însă, aici mai puțin important, marfa fiind livrată în chiar țara cumpărătorului, acesta din urmă, fiind în situația de a constata, dacă marfa este sau nu, conform contractului de vînzare. 2. Pe riscul și cheltuiala sa: a) să pună marfa contractată la dispoziția cumpărătorului, cu toate taxele plătite, la destinație în țara importatoare, la locul de livrare nominat, la data sau în limitele termenului de livrare stabilit în contractul de vînzare și totodată să furnizeze cumpărătorului un document obișnuit de transport, o recipisă de depozit sau de port, un ordin de livrare sau orice alt document ce poate îndeplini aceleași funcții, andosat pentru livrarea mărfii cumpărătorului sau la ordinul acestuia, la locul nominat de destinație din țara importatoare, sau orice alt document strict necesar, care să permită cumpărătorului să preia livrarea așa cum este prevăzut în articolul B.1. Marfa pusă la dispoziția cumpărătorului în modul arătat mai sus, trebuie să fie în absolută conformitate cu stipulațiile contractuale. b) Să obțină licența ori, permisiunea de import și să suporte toate costurile și taxele de import, inclusiv taxele vamale și orice speze necesare pentru importul mărfii în țara de destinație. c) Să se ocupe de întocmirea formalităților necesare atingerii scopului de a livra marfa. 3. Să suporte toate riscurile legate de marfă pînă în momentul în care și-a îndeplinit obligațiile sale conform articolului A.2.a). Transferul riscurilor, apare ca o componentă a obligației de a livra, „marfa trebuind să fie remisă, drepturile achitate". De notat, totuși, că vînzătorul va putea amîna cîteodată plata, înlocuind-o printr-o garanție bancară; în acest ultim caz particular, transferul riscurilor va avea loc fără ca suma drepturilor vînzătorului să fie efectiv și în totalitate reglată. 4. Să procure pe riscul și cheltuiala sa alte documente decît cele menționate în articolul A.2, ca de exemplu licența sau altă autorizație de export, certificate, factura consulară etc., necesare expedierii mărfii din țara exportatoare către țara de destinație și punerii ei la dispoziția cumpărătorului, la locul de livrare nominat. Fără obținerea de către vînzător a documentelor menționate mai sus, acesta nu-și poate îndeplini obligația sa de a dirija marfa la locul convenit. 5. Să contracteze, în termeni uzuali, pe riscul și cheltuiala sa, transportul mărfii din punctul de plecare din țara de expediere — la locul de destinație nominat, să plătească frahtul sau alte speze de transport pînă la punctul de destinație și sub rezerva prevederilor articolului A.6, orice alte cheltuieli ce apar în mișcarea mărfii către importator. Vînzătorul este liber să folosească, pe riscul și cheltuiala sa, propriile mijloace de transport, cu condiția, ca în exercitarea acestui drept, să respecte întru totul regulile Incoterms. Dacă nu este nominat, un punct anume, pentru livrarea în țara importatoare și dacă un astfel de punct nu poate fi determinat, vînzătorul va alege singur punctul de livrare, care corespunde cel mai bine scopului. La punctul astfel ales, marfa va fi pusă la dispoziția cumpărătorului, care va fi avizat despre alegerea făcută de vînzător. În cele de mai sus nu se face nici o aluzie la titlul de transport direct de care cumpărătorul, ar putea să aibă nevoie pentru a asigura reexpedierea mărfii spre o destinație ulterioară. 6. Dacă este necesar sau uzual, ca marfa să fie descărcată la sosire, la locul de livrare în țara importatoare, în scopul punerii ei la dispoziția cumpărătorului, să suporte și să plătească toate cheltuielile legate de astfel de operațiuni, inclusiv manipulări, depozitări, transport cu șlep sau barje. În practică, se reține însă, în primul rînd necesitatea „descărcării" și mai puțin „obișnuința", ultima trebuind să fie acoperită de uzanțe, sau convenții încheiate anterior între părți (în unele cazuri, descărcarea va fi singura modalitate pentru individualizarea mărfii). 7. Să notifice, pe cheltuiala sa, pe cumpărător că marfa a fost dată în custodia primului cărăuș pentru expediere la locul de destinație nominat sau, după caz, că marfa a fost expediată prin mijloacele de transport ale vînzătorului. Avizarea trebuie făcută cu suficient timp în avans pentru a permite cumpărătorului să ia toate măsurile necesare preluării. Pentru avizare se folosesc canalele de telecomunicație obișnuite, poștă, telegraf, telex. În cazul în care livrarea se face pe calea aerului, firesc, avizarea trebuie dată prin telex sau telegramă. 8. Să furnizeze, pe cheltuiala sa, ambalajul obișnuit pentru transportul mărfii contractate la punctul de livrare din țara de destinație, cu excepția situațiilor, cînd marfa se livrează fără a fi ambalată. Cum transportul este un act al vînzătorului, răspunderea pentru livrarea mărfii, ambalată sau nu, îi revine acestuia. 9. Să suporte și să plătească toate cheltuielile legate de operațiunile de control, cantitativ și calitativ, necesare pentru livrarea mărfii la destinație, în punctul nominat, la dispoziția cumpărătorului. 10. Să suporte și să plătească orice cheltuială adițională, ce poate apărea în executarea obligațiilor sale prevăzute în articolele A.1—A.9, pînă cînd marfa a fost pusă efectiv la dispoziția cumpărătorului. B. **Obligațiile cumpărătorului.** 1. Să preia marfa, imediat ce i-a fost pusă la dispoziție de către vînzător, la locul de destinație nominat și să răspundă pentru manipulările și mișcările următoare ale mărfii. Punerea la dispoziție trebuie să se facă conform contractului, cumpărătorul nu va fi ținut să preia o marfă livrată înainte de termenul contractat. 2. Să suporte toate cheltuielile legate de descărcarea sau manipularea incidentală a mărfii, în locul nominat de destinație dacă aceste cheltuieli nu sînt suportate de vînzător în conformitate cu articolul A.6. 3. Să suporte toate riscurile legate de marfă și să plătească toate cheltuielile, din momentul în care marfa i-a fost pusă la dispoziție, la locul de destinație nominat, în conformitate cu articolul A.2.a). Practic la această condiție, nu avem de-a face cu un transfer al riscurilor, deoarece transferul coincide cu momentul în care, la sfîrșit operațiunea comercială guvernată de Incoterms. 4. Dacă cumpărătorul omite să preia marfa imediat ce i-a fost pusă la dispoziție, să suporte toate riscurile și cheltuielile legate de marfă și provocate de o astfel de deficiență din partea cumpărătorului, cu condiția ca marfa să corespundă, întru totul, condițiilor contractuale. 5. Să transmită vînzătorului, adresa finală din țara importatoare, la care trebuie să fie expediată marfa, dacă vînzătorul cere astfel de informații în scopul îndeplinirii obligațiilor sale, conform articolului A.2.b). Cunoașterea destinației finale a mărfii poate fi indispensabilă vînzătorului, pentru a-și îndeplini, în totalitate, diferitele obligații legate de livrarea mărfii la destinație. 6. Să ramburseze vînzătorului cheltuielile legate de obținerea unor documente emise de o terță parte, dar necesare cumpărătorului. 7. Să acorde vînzătorului, la cererea, pe riscul și cheltuiala acestuia din urmă, toată asistența în obținerea oricăror documente emise în țara de import, dar de care vînzătorul are nevoie pentru a trimite marfa la dispoziția cumpărătorului în condiția de livrare „Delivered duty paid".

INCORPORAREA INCOTERMS ÎN CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ. Regulile Incoterms pot fi incluse în contractul extern numai cu acordul celor două părți — vînzător și cumpărător ; se realizează prin simpla referire în telegramă, în telex sau în alt document și în final în contract la acceptarea de către părți a interpretărilor date de Incoterms unui termen comercial sau altuia (de exemplu : CIF conform Incoterms, Ex Works conform Incoterms etc.). Această referire expresă în contractul extern, la Incoterms este recomandabilă chiar și în țări ca Franța sau R.F. Germania unde Incoterms este cunoscut și recunoscut de către toți comercianții. Părțile, în contractul extern, pot formula variante și amendamente la Incoterms, ceea ce ar corespunde mai bine, în anumite situații, particularităților contractului. Acest lucru este posibil cu atît mai mult, cu cît, — așa cum s-a mai arătat, — Incoterms pornește de la principiul definirii unor răspunderi minime pentru vînzător. În consecință, cumpărătorul se poate baza pe această limitare inițială a răspunderilor vînzătorului pentru a solicita sporirea acestor răspunderi. Aceasta se poate face, de exemplu, în cazul CIF prin solicitarea vînzătorului de a furniza o asigurare mai extinsă, de exmplu : „CIF Incoterms with all Risks Insurance". Desigur, referirea în contractul extern la oricare din termenii comerciali nu este suficientă în cazul unor litigii cu privire la transferul proprietății, efectele întreruperii îndeplinirii obligațiilor asumate în contract etc., acestea nefiind reglementate de Incoterms. După ce s-a arătat CE este Incoterms și CUM se încorporează în contractul extern, este necesar să arătăm în ce mod selectăm termenii comerciali cei mai potriviți. La prima vedere, alegerea unui termen comercial sau altul ar urma să se facă întotdeauna după criteriul limitării la maximum a obligațiilor. În consecință, vînzătorul ar trebui să prefere în toate cazurile condiția de livrare „Ex Works", în timp ce cumpărătorul ar trebui să aleagă „Delivered duty paid". În practică, însă, situația nu este atît de simplă. Nici Vînzătorul și nici Cumpărătorul nu vor putea negocia cu succes contracte de vînzare-cumpărare prin „pasarea" răspunderilor cu privire la costuri și riscuri. De regulă, la stabilirea condiției de livrare, părțile sînt ghidate de următoarele criterii : **Starea pieței.** În condițiile unei piețe cosmopolite și a unei concurențe puternice vînzătorul trebuie să fie preocupat să ofere cumpărătorului prețuri comparabile, adică prețuri practicate pe piața cumpărătorului. El va oferi deci, marfa în condiții de livrare ca : „CIF", C and F", Ex Quay", „Delivered duty paid" etc. Desigur, orice costuri și riscuri adiționale asumate de către vînzător, sînt reflectate întotdeauna în prețul mărfii ce face obiectul contractului. **Facilități în obținerea mijloacelor de transport și în contractarea asigurării.** De regulă, marii exportatori prezenți în mod continuu pe piața externă, sînt în măsură să obțină condiții mai bune de transport și asigurare de la cărăuș și respectiv societatea de asigurare, sau chiar să dispună de mijloace proprii pentru transport. Contractarea transportului și asigurării de către cei ce vînd regulat o marfă pe anumite piețe, constituie totodată o condiție de reducere la minimum a surprizelor neplăcute pe timpul derulării contractelor. În astfel de cazuri vînzătorul nu-și va limita, ca regulă, obligațiile sale în contracte Ex Works, Free carrier, FOB, FAS etc. **Ordonanțe emise de autorități guvernamentale.** Direct sau indirect autoritățile guvernamentale pot interveni instruind pe vînzători să vîndă CIF, Freight or Carriage and Insurance paid to..., Delivered duty paid, etc., și să cumpere FOB. În acest fel se realizează economie de valută convertibilă și totodată se asigură condiții pentru folosirea cu prioritate a proprilor mijloace de transport, societăți de asigurare, etc. Livrarea mărfurilor la destinatari sau cît mai aproape de aceștia, presupune nu numai costuri mai mari (reflectate, de altfel în preț), ci și riscuri mai mari. Este vorba în primul rînd de evenimente imprevizibile, ca acte de guvernămînt, disturbări în procesul muncii, războaie și greve, ce pot afecta în mod serios părțile contractante. Se impune, în astfel de situații, completarea contractului prin clauze corespunzătoare din categoria „exceptărilor, forței majore" ș.a.m.d. Incoterms se interferează strîns cu toți ceilalți termeni ai contractului de vînzare și în acest fel riscul comercial va fi mai ușor de evitat sau cel puțin va fi divizat și nuanțat.

Gheorghe ILINCA
Centrul de perfecționare a cadrelor din sistemul comerțului exterior

Breviar — comerț internațional

REDEVENȚA — în comerțul internațional Roialty — este modalitatea de plată care se adoptă în unele contracte — licență de brevete de invenție, transfer de know-how etc. — care constă în plata periodică (pe lîngă suma fixă inițial achitată) a unor sume variabile, care se determină prin aplicarea procentului stabilit prin contract asupra cifrei de afaceri realizate ca urmare a comercializării mărfurilor fabricate sub licență sau know-how-ul transferat beneficiarului.

REGISTRU DE COMERȚ — este ținut de o autoritate de stat și în el sînt înscrise, la înființare, toate firmele comerciale. Constituie un instrument de informare în desfășurarea activității comerciale a firmelor înscrise, prin consultarea situației financiare a acestora.

RENTABILITATE — rata beneficiului net pe o anumită perioadă, de regulă un an financiar ; indică eficiența economică a comercializării mărfurilor, interesînd pe asociații firmei cît și pe partenerii de afaceri, în cadrul verificării bonității.

REZERVAREA DREPTULUI DE PROPRIETATE — modalitate de asigurare a plății prețului la vînzarea pe credit, ce se înscrie în contract printr-o clauză expresă care poate fi astfel formulată : „Vînzătorul își rezervă dreptul de proprietate asupra bunului ce constituie obiectul acestui contract, pînă la plata în întregime a prețului". În situația în care cumpărătorul nu-și îndeplinește obligația de plată sau ajunge în stare de faliment, vînzătorul are drept să revendice bunul în cauză (de regulă mașini, utilaje, mijloace de transport etc.).

Redactor responsabil Supliment „R. E."
dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 4 mai 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU,

ADUNAREA FESTIVĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

9 MAI

Idealurile de independență și unitate, permanențe ale istoriei românilor

INDEPENDENȚA ȘI UNITATEA NAȚIONALĂ însumează toată istoria noastră, cuprinzînd valori și sensuri îmbogățite de actualitatea noilor orizonturi ale României socialiste. Istoria, această clepsidră a memoriei omenirii, înriurește profund conștiința, năzuințele, actele politice, civilizatorii și pentru aceasta, atunci cînd scriem sau grăim despre trecut, ne căutăm și ne dezvăluim pe noi, ne căutăm legitimarea faptelor contemporane și țelurile superioare.

Permanențele se cuprind în triada: trecut, prezent, viitor și sînt expresia conștiinței de sine a popoarelor care, în devenirea lor, au lăsat, lasă și vor lăsa însemnele lor la patrimoniul civilizației.

Permanența noastră este durata noastră în istorie, cu mesaje ce îmbogățesc tezaurul civilizației omenirii și se îmbogățesc din el.

Permanența noastră poartă pecetea libertății, creației, umanismului și măsurii ; cu ele am dăinuit peste vitrege vremuri ale stihiilor nomade, cu ele am ctitorit cnezate și voievodate, am înălțat cetăți și lăcașuri de cultură și rugă, cu ele ieșim, la finele mileniului doi, la suprafața istoriei și pregătim trecerea într-un nou ev. Permanențele noastre astăzi includ responsabilitatea pentru prezervarea independenței și unității naționale, pentru dezvoltarea României la treptele de sus ale civilizației.

Prin cunoașterea acestor permanențe ale istoriei este definită mai temeinic personalitatea unui popor; ignorarea lor avînd grave răstrîngeri și pentru moștenirea înaintașilor și pentru viitorul urmașilor. Sîntem depozitarii unei experiențe istorice pe durate milenare, de unde și răspunderea sporită pentru destinele poporului român la hotarul de început al mileniului trei.

Pe aceste dimensiuni ale istoriei cu fața spre viitor așezăm permanențele poporului român, între care independența și unitatea se constituie în trăsături definitorii, cu particularități proprii fiecărei epoci.

Luminile României contemporane, pe care le gîndim mai strălucitoare mîine, s-au aprins din combustia cu care a ars nestins acest neam, cu virtuți îmbogățite și înnobilate, veac de veac, prin jertfe necontenite și contribuții la civilizația omenirii.

Independența și unitatea sînt verigi de aur în salba istoriei noastre, aur extras din zăcămintele adînci ale locuitorilor statornici ai acestor pămînturi, care au crescut cu civilizațiile străvechi ale paleoliticului și neoliticului. Au crescut cu splendida ceramică pictată și cu statuetele „ginditorului", cu podoabele bronzului traco și ale mult rîvnitului aur dacic. Au fost aici, neclintiți și puternici, preluînd din tăria construcțiilor antice romane, a viaductelor, podurilor și amfiteatrelor așezate între munții și apele vitejilor daci. Stirpe daco-romană, stăpînă peste ținuturile din coroana Carpaților și din jurul lor pînă la Mare, Dunăre și nordul pădurilor de fag, românii s-au știut băștinași și liberi din străbuni, pe vatra lor aceiași mereu. Nu ne-am început istoria în altă parte, pe alte meleaguri, de aceea nici nu ne-o căutăm altundeva. Poporul român nu și-a ieșit din matca fruntariilor sale de viețuire și dezvoltare, ci a clădit, tenace și trainic, apărîndu-și libertatea, precum Cincinatus, cu o mînă pe coarnele plugului și cu cealaltă pe spadă, dar niciodată pentru a cotropi, a rupe din trupul altor neamuri, ci pentru a-și apăra propriul trup.

Fără a ne singulariza, se cere relevat că sîntem purtătorii unor străvechi civilizații, la răscrucea marilor civilizații antice, bizantine, medievale. În spațiul românesc, înconjurați de popoare slave de origine, majoritatea, pe care le prețuim și cu care ne-am ajutat adesea, reprezentăm o entitate de stirpe liberă și deschisă bunei vecinătăți. Principatele românilor, dintre Carpați, de la miazăzi și răsărit de Carpați, s-au știut parte europeană, ridicînd bariera Dunării împotriva valului otoman care amenința civilizația continentului. Această poartă a Europei cunoscuse, aproape un mileniu, revărsările populațiilor nomade, care nu au reușit să distrugă poporul român, dimpotrivă el ieșind întărit în hotarele vechii Dacii spre a continua stîrpea cu sigiliile Romei și Sarmizegetusei. Evul mediu românesc a fost de un rar dramatism pentru istoria supraviețuirii unui popor care a arătat sute de ani la rînd cît de mari jertfe pot fi aduse pentru apărarea libertății neamului și realizarea unității sale. S-au trecut în vremi mulți bravi și mari conducători ai românilor. Îi stimăm și nu-i vom uita, ei adăugînd stînci la temeliile independenței și unității naționale de mai tîrziu. Conștiința popoarelor reține nu orice purtător de spadă sau cîrmuitor de stat. Sînt mulți bărbați de seamă în trecutul nostru, al căror mesaj îl simțim și îl vom simți în zone profunde ale veneraței noastre și în zidirile libertății și unității românilor. Sub această zodie, a unor asemenea permanențe, ne naștem români, iar prin contactele cu valorile universale accentuăm personalitatea poporului nostru, adăugînd valorile naționale acelora ce aparțin lumii întregi.

Independența și unitatea națională, atît de implantate în istoria românilor, s-au ctitorit printr-o vajnică luptă cu spadele și cu mințile acestui popor, care a privit totdeauna, cu uimire pentru lipsa lor de probitate, pe aceia care, în numele unor „drepturi istorice" inventate sau al unui așa-zis „vid" din această țară, țineau să convingă propriile popoare și chiar lumea întreagă că sîntem venetici. Fanteziile scribilor de la curțile imperiale erau de fapt pretenții la spațiul nostru strămoșesc. Pentru drepturile, pentru libertatea și unitatea românilor vorbea o istorie cu milenii peste aceea a cotropitorilor, vorbeau așezările și limba, obiceiurile și credința, portul și balada și tot ce am încorporat, generație de generație, în devenirea noastră pînă astăzi.

Istoria luptei noastre pentru independență și unitate nu a înregistrat cotropiri, ci vitejia, uneori sălbatică, în apărarea acestei glii românești. Au fost mari imperii care au vrut să ne atragă în sfîrtecări de țări vecine, dar rămîn memorabile refuzurile României. Este în firea neamului nostru să respingă violența, agresiunea și să fie deschis prieteniei între popoare. Este și aceasta o permanență a istoriei noastre pe care o regăsim ca vocație a dialogului deschis la care România cheamă azi popoarele spre bună înțelegere și pace.

Atașamentul neclintit al poporului la cauza independenței și unității este sedimentat în încercări grele și îndelungate, din care s-a înțeles pentru totdeauna că pierderea libertății țărilor române echivala cu pieirea ca popor, iar lipsa unității țării era tot ce își doreau mai mult puterile care necontenit au rîvnit la pămînturile românești.

„Locul acesta unde este acuma Moldova, Țara Munteneasca este de drept Dacia, cum și tot Ardealul cu Maramureșul și cu Țara Oltului" scria Miron Costin, iar Dimitrie Cantemir întregea ideea la sfîrșitul secolului al XVII-lea arătînd originea unitară a românilor și că cele trei voievodate aparțin unei singure Țări Românești subliniind: „Valahii și ardelenii au același grai cu moldovenii".

Originea și graiul au fost legitimațiile cu care domnitorii noștri au trudit și-au luptat pentru apropierea celor trei țări române, pentru libertatea și unitatea lor. Mihai Viteazul, la 1600, strategul intîii Uniri, avea conștiința de neam românesc, tot unul în cele trei provincii, lăsînd testament sacru conducătorilor de țară și poporului întreg. Originea și graiul românilor au fost legitimațiile mai ales ale cărturarilor de la hotarul veacurilor XVIII și XIX, care sub aura Școlii Ardelene afirmau și cultivau drepturile istorice la libertate și unitate națională. Supplex Libellus Valachorum era Manifestul emancipării naționale, act de atestare în fața Europei a românilor pe aria vechii Dacii. Dacia invocată de Horia și pe eșafodul morții sale, Dacia nouă unită cerută de Tudor Vladimirescu și cuprinsă în programele revoluției de la 1848 se constituia în matricea pe care s-au înfăptuit independența și unitatea națională. Între revoluția lui Horia și revoluția de la 1848, în retorta vitalizatoare a libertății și unității românilor, a crescut necontenit transferul de valori științifice și cultural-patriotice între toate provinciile românești, transfer care va genera sinteza spirituală a unității naționale.

Osmoza de simțire, de gîndire, precum și de faptă, din cele trei principate, și-a găsit întruchiparea într-o impetuoasă afirmare culturală, ideologică și într-o cutezătoare mișcare revoluționar eliberatoare. Mințile luminate ale poporului român, cărturarii neamului s-au aflat în rîndurile dintîi, pentru conducerea ridicării tuturor românilor întru eliberarea și unirea lor. De la „Crestomaticul românesc" din Cernăuțiul anului 1820 și pînă la gazeta unionistă „Steaua Dunării" se năștea o publicistică pusă direct în slujba libertății și unității naționale, purtînd nume precum „Dacia literară", „Magazin istoric pentru Dacia", „România jună" și altele asemenea.

Revoluția de la 1848 din toate cele trei principate române, progresul general al societății românești, transformările economice, sociale și politice cereau neapărat unitate națională în baza comunității teritoriale, de limbă, de legături economice, de viață culturală, spirituală a poporului nostru. Crezămîntul lui Bălcescu privind îngemănarea independenței și unității naționale era rostit, atunci, la mijlocul veacului, cînd vedea necesitatea a „două revoluții: una pentru unitatea națională și mai tîrziu pentru indepen-

ființa națională, ca în felul acesta națiunea să reintre în posesia deplină a drepturilor sale naturale".

Pe magistrala prefacerilor deschise de revoluția de la 1848 s-a înscris ca un prim important act al acestei cerințe obiective și voința de unitate a poporului nostru, Unirea Principatelor Române, Unirea din 24 Ianuarie, care înscria națiunea română între națiunile moderne ale Europei, a făcut acută imediata cucerire a independenței de stat și unirea celorlalte teritorii românești aflate sub stăpînire străină. Încercările României de a determina Imperiul otoman să recunoască individualitatea statului român au cunoscut drept replică a Porții includerea țării noastre sub apelativul de „provincie privilegiată a Imperiului", cum prevedea Constituția turcească din 1876. Sfidarea aruncată de marea putere călca peste autonomia seculară, peste afirmarea națiunii moderne a românilor la mijlocul veacului XIX.

Ruptura României din acest gen de vasalitate a fost totală. În Parlamentul țării primul ministru Ion Brătianu, reclamînd încă și încă o dată independența, înfiera stipulațiile din Constituția otomană cu cuvintele : „Niciodată sabia lungă a lui Baiazid și Mohamet nu a putut să pătrundă în munții României unde cutează să străbată astăzi Midhat Pașa prin Constituția sa". Orice apel pentru a determina Turcia să se alinieze spiritului epocii moderne și cerinței poporului român de lichidare a resturilor de suzeranitate otomană a fost respins. De acum încolo aveau să vorbească armele. Încheind Convenția politică și militară, de la 4 aprilie 1877, cu Rusia, țara noastră se va declara curînd în stare de război cu Turcia. La 9 mai 1877 în Parlament, Mihail Kogălniceanu încrusta în istorie, prin declarația sa, voința poporului român : „sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare... sîntem o națiune liberă și independentă".

Semnificația cuceririi independenței de stat a României se întinde teritorial pe tot spațiul românesc, iar în timp, pe toată durata noastră în istoria prezentă și viitoare, cu implicațiile sale în dezvoltarea economică, politică, culturală, în raporturile internaționale. Atunci, la 9 mai 1877, am arătat lumii ce este capabil un popor pentru a-și cuceri libertatea, pentru a fi el însuși. „Vroiam să fim independenți, pentru că vroiam să trăim viața noastră proprie, pentru că nu vroiam să răspundem pentru greșelile altora!" Cît de cuprinzător program pentru veacuri de istorie trasa Kogălniceanu, la cîtă meditație și faptă ne îndeamnă mereu!

Idealurile de unitate și independență națională și-au găsit, după 1877, o nouă și luminoasă întruchipare în impresionanta mișcare național eliberatoare din provinciile românești, aflate sub stăpînire străină. Printr-o solidaritate exemplară, românii din țară și de sub jug străin au adus în fața întregii lumi adevărurile despre drepturile lor la deplina unitate națională. Aceste drepturi au fost, cu tenacitate și cu inteligență, susținute de o largă acțiune a emigranților români din apusul european și nordul american, pregătind opinia publică internațională, lideri politici, conducători de guverne pentru momentul Marii Uniri.

Trunchiul unității românești stringea în jurul său, la Alba-Iulia în 1 decembrie 1918, peste o sută de mii de reprezentanți ai poporului nostru, care puneau înscrisul lor istoric pe Carta de aur a României Mari. Noi și importante răspunsuri se dezvoltau, pentru consolidarea acestei unități și a independenței naționale. Nici un moment de autoliniștire nu era permis în privința hotarelor și a suveranității țării. Continua țara noastră să fie ca din vechime, Dacia felix, gură de rai, confluență de interese, sursă de bogății mari, mai ales petrol în veacul din urmă, zonă strategică europeană. La numai două decenii de la înfăptuirea unității depline, hotarele ne erau din nou în pericol și curînd strivite. Calvarul țării noastre, de la începutul celui de-al doilea război mondial și pînă la revoluția eliberatoare din August 1944, a arătat încă o dată cît de hotărîtoare sînt unitatea și independența națională pentru supraviețuirea unui popor. Pentru că de supraviețuire era vorba în acele vremuri de cumpănă a istoriei. O spunea clar Partidul Comunist Român în Platforma sa din 1942 intitulată „Pieirea sau salvarea poporului român !", realizînd cel mai lucid dintre toate partidele comandamentul național.

A salva țara de sub dominația hitleristă echivala cu înfăptuirea unui obiectiv major. Dictatura militară și subordonarea țării de către o putere străină contraveneau în modul cel mai flagrant principiilor libertății, suveranității, independenței.

Realitățile României contemporane invederau existența unui proces interferent al independenței naționale și al revoluției. Obiectiv, în timpul celui de-al doilea război mondial, istoria a situat, pentru români, pe primul plan salvarea independenței naționale ca verigă principală a intereselor generale ale națiunii.

România avea să-și spună cuvîntul, începînd cu 23 August 1944, în mersul războiului, cu o contribuție unanim apreciată de Națiunile Unite, de forțele democratice, progresiste, antifasciste din întreaga lume. Înțelegerea contribuției generale naționale a poporului român, începînd cu August 1944, la înfrîngerea Germaniei hitleriste își are explicația în strategia partidului nostru comunist, care a văzut clar necesitatea grupării tuturor forțelor politice, la acest mare act istoric. De la muncitorul uzinelor și locuitorul satelor pînă la intelectuali și militari, de la comuniști la liberali sau țărăniști, de la preoți și pînă la rege, s-a creat o forță națională uriașă care a stat la temelia contribuției României la victoria din 9 Mai 1945.

„Totul pentru front, totul pentru victorie !" — suprema chemare a Partidului Comunist Român, începînd din August 1944, a fost stindardul sub care s-a aliniat poporul nostru, purtători de arme sau producători de bunuri, pentru sprijinirea cauzei drepte a independenței și libertății naționale.

Particularitatea intrării României în alianța cu Națiunile Unite în războiul încheiat cu victoria de la 9 Mai 1945 constă în faptul că s-a făcut printr-o revoluție eliberatoare, dînd substanța populară, de masă, sigiliul națiunii întregi, evenimentelor militare și politice din țara noastră. Această particularitate explică rapiditatea cu care s-a realizat întoarcerea armelor de către întreaga armată română alăturarea lor armatelor sovietice pe frontul din răsăritul țării și declanșarea ofensivelor unităților românești în tot restul țării pentru a o elibera de armatele hitleriste și horthyste. Intrarea României în război, alături de statele beligerante antihitleriste, printr-o revoluție populară, stă la baza devotamentului cu care națiunea întreagă a sprijinit, din primele zile, armatele române în eliberarea țării, precum și pe cele sovietice și române care vor lupta în sudul Moldovei și nord-vestul Transilvaniei. Insist asupra unei realități istorice privitoare la totala participare a României la războiul antihitlerist, începînd cu marea răscruce din August 1944, realitate consfințită în acte, documente, declarații numeroase făcute de reprezentanțe politice, militare, guvernamentale privind contribuția României la victoria de acum patru decenii. În Convenția de armistițiu, semnată la Moscova, între guvernele Uniunii Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite ale Americii, pe de o parte și guvernul României pe de altă parte, se preciza : „De la 24 august, orele 4 a.c. România a încetat cu totul operațiile militare împotriva Republicilor Sovietice Socialiste pe toate teatrele de război, a ieșit din războiul împotriva Națiunilor Unite, a rupt relațiile cu Germania și sateliții ei, a intrat în război și duce războiul de partea puterilor aliate împotriva Germaniei și Ungariei, cu scopul de a restaura independența și suveranitatea României"... Este foarte semnificativă aria operațiilor militare ale armatei române, la finele lunii august și începutul lunii septembrie, cînd angajarea totală a oștirii și poporului român la zdrobirea unităților militare hitleriste și horthyste a determinat Comandamentul hitlerist la regrupări haotice spre a face față ofensivei sovietice din nord-estul României și atacurilor concomitente ale armatelor române în vestul țării, în Banat, în sud est, în Dobrogea, în vest, în Oltenia, în centrul țării, în Transilvania, în estul țării, în părțile sudice ale Moldovei.

Brеșa de aproape o mie de kilometri, făcută pe cel mai important front al celui de al doilea război mondial, prin trecerea României de partea Națiunilor Unite, a avut consecințe despre care acum 40 de ani s-a scris mult. Era și firesc. Frontul hitlerist se rupea pe o uriașă întindere și adîncime, chiar la mijloc între Baltica și Egee, apropiind vertiginos armatele sovietice de centrul Europei. Se adăuga și o armată română cu peste o jumătate de milion de militari

Cînd o țară care a fost legată trei ani la carul războiului Axei și a fost vlăguită de o mare parte a tineretului și potențialului său economic reușește să dea, în cîteva zile, o nouă armată capabilă să se bată pînă la ultimul ostaș, împotriva forțelor hitleriste și horthyste, răspunsul trebuie căutat în rădăcini adînci ale stării sale istorice deosebite. Este întru totul legitimă concluzia că războiul alături de Axă a fost profund nepopular, că românii în ostilitatea lor față de fascism și puterile fasciste erau gata de cele mai mari sacrificii. Și au făcut aceste sacrificii cu convingerea fermă că o națiune, cît de mică, își poate spune pînă la urmă cuvîntul în mersul evenimentelor istorice, oricît de favorabile ar părea acestea, la un moment dat, marilor puteri, superînarmate și superpregătite pentru cotropire.

România a făcut aceste sacrificii printr-o încordare supremă atunci cînd se părea că ea nu mai poate contribui cu nimic la mersul evenimentelor importante ale celui de-al doilea război mondial și cînd țara noastră părea sortită să fie doar teren de confruntare a armatelor beligerante.

La Conferința de pace de la Paris, ministrul de externe al principalei forțe a coaliției antifasciste, Uniunea Sovietică, sublinia : „Știm cu toții că împreună cu noi, împreună cu trupele eliberatoare, noua Românie democratică a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem sacrificiile aduse de poporul român acestei cauze..."

România a fost apreciată, prin numărul de divizii, prin efortul militar, drept a patra putere care, începînd din vara anului 1944, s-a aflat alături de Națiunile Unite. În Camera Comunelor, deputatul J. Thomas, afirma : „De vreme ce România este a patra țară cu efective militare pe frontul împotriva Germaniei, e cazul a se propune să i se acorde statutul de cobeligerantă".

Idealurile de independență și unitate ale poporului român se regăsesc în participarea la victoria de acum 40 de ani, în actul de dreptate cu care România își înscria adevărata poziție, la mijlocul veacului XX, alături de țările ostile celor mai reacționare forțe ale societății. Astfel, poporul român se încadrează în bilanțul general al celui de-al doilea război mondial cu valori de mare semnificație pentru istoria patriei noastre, dar și pentru aceea europeană.

Astăzi la acest jubileu, reflectăm dincolo de cronologia confruntărilor militare. Războiul are durate limitate, însă consecințele

prof. dr. docent Titu GEORGESCU

(Continuare în pag. 13)

ROMÂNIA — A PATRA FORȚĂ ÎN LUPTA PENTRU VICTORIA FINALĂ ASUPRA HITLERISMULUI

ÎMPREUNĂ cu întreaga omenire progresistă România aniversează la 9 Mai împlinirea a 40 de ani de la victoria asupra celui mai periculos dușman al civilizației și progresului, fascismul, cu sentimente de profundă satisfacție. **„Poporul român** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale — **va sărbători gloriosul jubileu de la 9 Mai cu legitimă mîndrie patriotică, cu sentimentul și conștiința datoriei împlinite prin participarea, în a doua parte a războiului, cu toate forțele materiale și umane la marea bătălie purtată alături de armatele sovietice și ale întregii coaliții antihitleriste împotriva celui mai mare dușman al libertății și independenței popoarelor, al păcii și progresului tuturor națiunilor".**

Intrarea României în lupta împotriva fascismului, prin supremul act de voință națională de la 23 August 1944, atunci cînd soarta conflagrației era departe de a fi decisă, a demonstrat prin fapte că poporul nostru n-a avut nimic comun cu cei care au dezlănțuit războiul contra Uniunii Sovietice, că aspirațiile sale au fost întotdeauna de partea celor ce s-au opus fascismului, că el era de partea celor ce luptau pentru dreptate și independență.

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, concepută și organizată în solul național, a fost opera revoluționară a maselor populare mobilizate și conduse de partidul comunist, încununînd trecutul glorios de luptă purtată de poporul român pentru dreptate socială și națională, pentru progres și civilizație. Totodată, trecerea României, cu întregul ei potențial material și uman, de partea coaliției antihitleriste a provocat o schimbare determinantă în balanța de forțe a celor două tabere aflate în conflict ; pînă la 31 august 1944 linia de contact de la aripa de sud a frontului din estul Europei a fost mutată cu 400—800 km. spre vest, dispozitivul strategic german din Balcani fiind puternic zdruncinat, iar linia Dunării, culoarul cel mai direct de pătrundere militară spre centrul Europei, a putut fi valorificat cu eficiență de către trupele sovietice care afluiau spre vest. În numai cîteva zile au fost lichidate, prin lupte grele, prezențele militare germane de pe un teritoriu de aproximativ 150 000 km², sau o întindere egală cu cea a Elveției, Belgiei, Olandei și Danemarcei luate la un loc. În intervalul 23—31 august 1944, cît au durat luptele insurecționale, militarii români au scos din luptă 61 503 militari ai Wehrmachtului, efective echivalente cu 6 divizii, au capturat 222 de avioane, circa 500 nave fluviale și maritime, importante cantități de tehnică de luptă și material de transport. La acestea se adaugă resursele economice ale țării — în primul rînd petrolul de care a fost privată mașina de război germană — și care au trecut brusc și în întregime la dispoziția coaliției antihitleriste. Amplele consecințe militare și politice ale actului românesc au fost recepționate și evidențiate la adevăratele lor proporții în ambele tabere angajate în război. Analizînd implicațiile revoluției române, premierul britanic Winston Churchill definea, la 8 septembrie 1944, perspectivele evoluției conflagrației astfel: „Trecerea României de partea Aliaților a adus rușilor un avantaj extraordinar de mare ; ei vor atinge Belgradul, Budapesta și probabil Viena înainte ca puterile occidentale să fi străpuns linia Siegfried", previziune în cea mai mare parte realizată.

Concomitent cu desfășurarea victorioasă a luptelor insurecționale, armata română, menținînd inițiativa strategică pe frontul de la nord de Carpații Meridionali și la vest de cei Occidentali, a desfășurat operația de acoperire a frontierelor și a liniei de demarcație din Transilvania pe un front cu o lungime de aproximativ 1 400 km, ceea ce a avut o importanță deosebită din punct de vedere strategic pentru desfășurarea ulterioară a războiului. Menținerea la nord de munți a unui cap de pod cu o suprafață de circa 50 000 km² a permis reluarea ofensivei ulterioare a trupelor române și sovietice care au trecut la eliberarea părții de nord-vest a României aflată sub ocupația hitleristo-horthystă. Cu jertfa și sîngele a 49 744 militari români — morți, răniți și dispăruți — în dimineața zilei de 25 octombrie 1944 au fost zdrobite ultimele rezistențe dușmane de pe strămoșescul pămînt transilvănean, punînd capăt pentru totdeauna odiosului Dictat fascist de la Viena din 30 august 1940, prin care partea de nord-vest a României fusese smulsă din trupul țării și predată Ungariei horthyste.

În crîncenele încleștări pentru desăvîrșirea eliberării teritoriului național, ostașii români, însuflețiți de un fierbinte patriotism, au înfrînt pas cu pas rezistențele opuse de forțele horthyste și hitleriste de pe Tîrnave, Mureș, Arieș, Someș și de pe Crișuri, de la Cluj, Oradea, Arad și Timișoara, din munții Mezeș, Lăpuș și Făget. Ostașii români, încadrați în 28 de divizii de infanterie, cavalerie și munte, un corp aerian, două brigăzi de artilerie antiaeriană, precum și alte unități și formațiuni militare românești însumînd circa 270 000 militari — cu aproape 100 000 de ostași mai mult decît prevederile Convenției de armistițiu — au eliberat 872 de localități și puncte populate.

Începute la 6 octombrie 1944 și terminate la 15 ianuarie 1945, deci pe parcursul a aproape 4 luni de luptă, acțiunile armatei române pentru eliberarea Ungariei s-au desfășurat în cadrul operațiilor strategice „Debrețin" și „Budapesta". Armata română, cu un efectiv de peste 210 000 de militari —, încadrați în 17 divizii de infanterie, munte și cavalerie, două brigăzi de artilerie antiaeriană, o brigadă de căi ferate, un corp aerian, alte unități și formațiuni, a luat parte, împreună cu trupele sovietice, la grelele lupte de la Debrețin, de pe Tisa mijlocie, de la Miskolc și Budapesta, din munții Mátra, Bükk și Hegyálja. Prin jertfele de sînge a peste 42 000 de soldați, gradați, subofițeri și ofițeri — morți, răniți și dispăruți — au fost eliberate 1 237 localități și puncte populate, dintre care 14 orașe; totodată au fost provocate inamicului pierderi care se cifrează la peste 21 000 de prizonieri, peste 9 700 de morți, numeroși răniți și a fost capturată o însemnată cantitate de tehnică de luptă. „Poporul nostru nu va uita niciodată — se arăta într-o telegramă adresată în aprilie 1959 de conducerea de partid și de stat a Republicii Populare Ungare conducerii de partid și de stat a României — că pentru libertatea sa și-au vărsat sîngele, alături de viteaza armată sovietică, și eroicii fii ai poporului frate român".

Începînd cea mai grea și mai lungă etapă din participarea sa la războiul antihitlerist, armata română a trecut frontiera ungaro-cehoslovacă la mijlocul lunii decembrie 1944. Timp de cinci luni, pînă la 12 mai 1945, operațiile armatei române s-au desfășurat în condiții deosebit de dificile, pe un teren muntos, puternic compartimentat, care a solicitat la maximum priceperea, capacitatea cadrelor de comandament, rezistența fizică și eroismul ostașilor noștri. Înfrîngînd cu tenacitate greutățile, înverșunarea cu care rezista inamicul, marile unități române au pătruns peste 400 km în adîncimea dispozitivului inamic, au traversat 10 masive muntoase, au forțat 4 cursuri mari de apă, eliberînd 1 722 localități și puncte populate, între care 31 de orașe. Lă operațiile de pe teritoriul Cehoslovaciei au participat 248 430 militari, din rîndul cărora s-au jertfit 66 495 — morți, răniți și dispăruți — jertfe care au cimentat prietenia tradițională dintre popoarele român și cehoslovac.

Într-unul din studiile sale, referindu-se la monumentele ridicate în Cehoslovacia în amintirea eroilor români, istoricul cehoslovac M. Tejchman scria: „Cel mai mare și veșnic monument l-au constituit însă soldații din Moldova, Muntenia și Transilvania — ei înșiși — în inima locuitorilor recunoscători din localitățile pe care le-au eliberat sau pe care le-au ajutat să se elibereze. Monumentele pot fi acoperite de iarbă, pot fi chiar uitate, dar amintirea senină în inima oamenilor va rămîne".

În cele 263 de zile de aprige încleștări cu inamicul, armata română, cu un efectiv de circa 540 000 de militari, a străbătut prin lupte grele peste 1 700 km de la țărmul Mării Negre pînă în Podișul Boemiei, a eliberat aproape 4 000 de localități și puncte populate, a forțat 12 cursuri de apă, a escaladat circa 20 masive muntoase mai importante, provocînd inamicului pierderi reprezentînd efectivele a 15 divizii ale Wehrmachtului. Pe acest drum lung al eroismului și dîrzeniei s-au jertfit aproximativ 170 000 de luptători (morți, răniți și dispăruți). Zecile de mii de ostași români care au căzut în luptele duse alături de armata sovietică pe te-

ritoriile Ungariei și Cehoslovaciei constituie o expresie elocventă a solidarității militare manifestate de poporul nostru față de cauza libertății naționale a acestor popoare, pentru salvarea lor de sub dominația hitleristă și fascistă. **„Poporul român** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — are marea satisfacție de a se fi găsit în ultimele 8 luni ale războiului alături de armatele sovietice și celelalte forțe antifasciste, de a-și fi adus contribuția sa activă la înfrîngerea Germaniei hitleriste, la marea victorie asupra fascismului, ceea ce i-a creat posibilitatea de a-și făuri o viață nouă, independentă".** Pentru curajul, vitejia și spiritul de sacrificiu dovedite pe cîmpul de luptă, peste 300 000 de militari români au fost decorați cu înalte ordine și medalii de război sovietice, cehoslovace, ungare și românești.

Jertfelor și eforturilor umane li s-a adăugat importanta contribuție pe plan economic a întregii națiuni la înfrîngerea hitlerismului. Mobilizarea tuturor resurselor materiale ale țării pentru sprijinirea masivă a războiului a constituit unul din factorii de primă importanță care au stat la baza marilor succese repurtate de armata română pe frontul antihitlerist. La chemarea însuflețitoare a Partidului Comunist Român, „Totul pentru front, totul pentru victorie !", mii și zeci de mii de „luptători fără uniformă" s-au încadrat în „frontul muncii", au sporit rîndurile celor din fabrici și uzine, de pe ogoare, înlocuind pe cei plecați sau aflați pe front. Bucurîndu-se de o mare adeziune din partea celor mai diverse clase și pături sociale, poziția realistă a Partidului Comunist Român de angajare totală a țării la înfrîngerea hitlerismului a probat maturitatea comuniștilor în rezolvarea problemelor fundamentale ale națiunii, acțiunea sa de susținere fără rezerve a frontului întrunind consensul general național. Remarcînd existența acestei identități de interese în susținerea efortului de război. tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în acea perioadă în fruntea organizației revoluționare a tineretului, sublinia la începutul anului 1945 : **„Spre deosebire de trecut, astăzi războiul dus alături de vitezele armate sovietice contra fasciștilor germani este războiul întregului popor",** purtat pentru **„interesele întregului popor".**

Datorită efortului comun al întregii națiuni, frontul a fost permanent aprovizionat cu armament, muniții, alimente și echipament. Pe întreaga perioadă a desfășurării războiului antihitlerist sursa de aprovizionare a armatei române cu cele necesare luptei și traiului a fost în exclusivitate economia românească.

Principalul obiectiv al activității economice l-a constituit asigurarea procesului de producție în întreprinderile ce lucrau pentru front, a transporturilor militare și a celor necesare desfășurării producției industriale și aprovizionării populației. În acest sens este semnificativ faptul că rețeaua de căi ferate a României, în lungime de aproape 8 000 km, întregul parc de material rulant, care se cifra la 2 371 locomotive și 52 614 vagoane, precum și 92% din capacitatea de transport a flotei fluviale și maritime au fost puse la dispoziția frontului. În intervalul septembrie 1944 — aprilie 1945 peste 324 000 de vagoane au rulat pentru transporturile militare, iar 322 locomotive, 8 automotoare și aproximativ 23 000 de vagoane au fost utilizate în afara frontierelor unde au efectuat aproape 1,6 milioane zile lucru.

Eforturi deosebite au depus și cei ce lucrau în industria de armament și muniții, care au trimis ostașilor peste 33 300 tone de muniție, 32 500 de mitraliere, puști mitraliere, pistoale automate și puști, 600 de autocamioane, 460 de tunuri antitanc și aruncătoare, numeroase avioane.

Pentru ca industria și transporturile să primească tot mai mult cărbune și combustibil lichid, pentru ca unitățile de pe front să aibă zilnic produsele petroliere indispensabile avioanelor, tancurilor, mașinilor, personalul din întreprinderile miniere și petroliere a mărit permanent producția. Industria carboniferă a livrat mai mult de 80% din producția sa netă pentru aprovizionarea căilor ferate a căror activitate era subordonată cerințelor războiului Prin exemplul însuflețitor al comuniștilor, minerii au reușit, în martie 1945 să livreze de două ori mai mult cărbune față de septembrie 1944, iar cantitatea de țiței extras și prelucrat a crescut substanțial ajungînd în mai 1945 să fie de trei ori mai mare în comparație cu cea din vara anului 1944.

Au răspuns cu aceeași căldură și patriotism chemării țării muncitorii, inginerii și funcționarii din industria ușoară și alimentară. Numărul total al obiectelor de echipament cu care a fost aprovizionat frontul antihitlerist s-a cifrat la aproape 2 200 000, la care se adaugă aproape 45 000 tone de alimente și subzistențe diferite. Impresionante sînt cifrele statistice, desigur incomplete, care arată că pentru aprovizionarea frontului țărănimea a dat peste 220 000 tone de făină de grîu, carne, grăsimi, zarzavaturi și alte produse alimentare, precum și peste 142 000 tone de grăunțe și furaje. De asemenea, în cadrul rechizițiilor țărănimea a dat sute de mii de cai, a participat la repararea drumurilor și șoselelor, la refacerea căilor ferate, la transportul de muniții, furaje și alimente.

Pentru sprijinirea războiului populația a acceptat în mod conștient privațiuni de durată, mari sacrificii; astfel că în timpul războiului antihitlerist România, în afară de plățile financiare și în mărfuri derivate din stipulațiile Convenției de armistițiu — deși în fapt se afla în situația de țară cobeligerantă —, a contribuit la susținerea războiului cu toate cele necesare, echivalentul în dolari al acestor cheltuieli și al efortului economic contabilizat ridicîndu-se, după unele date incomplete, la impresionanta sumă de 1 120 000 000 dolari valută 1939, adică la peste patru ori bugetul țării pe anul financiar 1937/1938. Adăugată la efectivele militare pe front aceasta a situat România pe locul al patrulea în rîndul țărilor care au contribuit la înfrîngerea fascismului după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie, așa cum, de altfel, au apreciat numeroși publiciști, oameni politici și personalități de frunte ale coaliției Națiunilor Unite, inclusiv participanții la Conferința de pace de la Paris. „Sunday Times", de pildă, aducea la cunoștința cititorilor săi, la 8 ianuarie 1945, că „Din punct de vedere al efectivului, România este a patra națiune europeană în lupta împotriva germanilor". La rîndul său, ministrul de externe al Marii Britanii, Anthony Eden, declara, la 23 ianuarie 1945, în Camera Comunelor, că „România a dat deja un ajutor substanțial cauzei aliaților", în timp ce, deputatul englez Ivor Thomas considera, în aceeași perioadă de timp, că: „De vreme ce România este a patra țară cu efective pe frontul împotriva Germaniei, ar fi cazul a se propune să i se acorde un statut de cobeligerantă". La 13 ianuarie 1946, într-un comentariu la postul de radio Paris, Pierre Durand spunea : „Franța socotește că România a adus prin contribuția ei o scurtare a războiului cu cel puțin șase luni". Edificatoare privind rolul României în obținerea victoriei de la 9 Mai 1945 rămîne și expunerea ministrului de externe al Uniunii Sovietice la Conferința de pace de la Paris : „Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, — arăta V.M. Molotov — noua Românie democrată a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem serviciile aduse de poporul român acestei cauze". Sînt numai cîteva din aprecierile exprimate în acea perioadă, care, pe măsura trecerii anilor, au fost completate cu noi dovezi și argumente științifice ce vin să reliefeze imaginea asupra rolului jucat de România în înfrîngerea celui de-al treilea Reich. „Pînă la ultimul asalt asupra Germaniei lui Hitler — aprecia de curînd cunoscuta revistă vest-germană «Der Spiegel» — armata română /.../ a fost a patra ca mărime după ruși, americani și englezi. Ea a străbătut, alături de ruși, o mie de kilometri spre vest, pînă în Ungaria, Cehoslovacia și Austria /.../ a pierdut 169 000 de oameni, morți și răniți".

Participarea militară și economică a României la războiului antihitlerist, alături de U.R.S.S. și celelalte țări ale coaliției Națiunilor Unite, rămîne un capitol glorios în istoria poporului și armatei noastre în lupta pentru independență, suveranitate și integritate, pentru izbăvirea omenirii de ororile fascismului, ceea ce i-a adus o binemeritată recunoștință din partea întregii umanități.

Dimensiunile și conținutul victoriei asupra fascismului sînt cu atît mai prezente și astăzi cu cît, fără a uita latura malignă și traumatizantă a războiului pentru însăși rațiunea de a fi a planetei noastre, aceasta a marcat, prin consecințele ei imediate, declanșarea unor profunde mutații în viața popoarelor. Ca rezultat direct al mișcării de rezistență antifascistă, revoluțiile populare din Europa, Asia și America Latină au determinat apariția pe scara lumii a noi țări socialiste, ceea ce a modificat radical raportul de forțe pe plan internațional în favoarea democrației, a păcii și progresului.

În condițiile de astăzi, cînd existența unui arsenal nuclear imens poate duce la nimicirea de mai multe ori a planetei Pămînt, omenirea, după cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, poate fi salvată de la aceste grave amenințări numai prin realizarea unității dinamice a tuturor forțelor progresiste din lume, prin asigurarea colaborării statelor și națiunilor, indiferent de orînduirea social-politică internă, prin aplicarea integrală a principiilor coexistenței pașnice, a respectării stricte a drepturilor și libertăților tuturor țărilor și popoarelor.

Militînd ferm pentru asigurarea unui climat de securitate pe planeta noastră, România și președintele ei acționează în mod statornic pentru stoparea sau înghețarea imediată a cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare generală și totală, pentru întărirea încrederii și securității popoarelor, care nu se pot realiza decît prin lupta unită a forțelor progresiste de pretutindeni, a tuturor popoarelor iubitoare de pace.

dr. Ștefan PĂSLARU

INDEPENDENȚA DE STAT ȘI ROLUL EI ÎN FĂURIREA ROMÂNIEI MODERNE (I)

ÎNTRE MARILE EVENIMENTE ISTORICE, scumpe poporului român, constituind unul dintre momentele cruciale în evoluția sa, se înscrie la loc de frunte dobîndirea independenței de stat, de la a cărei proclamare solemnă se împlinesc în aceste zile 108 ani. **„Cucerirea independenței României** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a deschis o epocă nouă în istoria milenară a poporului român, afirmînd cu putere, în fața întregii omeniri, voința și hotărîrea sa de a trăi liber, stăpîn în țara și pe destinul său"** („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 14, Editura politică, București, 1977, p. 316).

Așa fiind, ziua de 9 mai 1877 face parte dintre acele jaloane existențiale care — în perspectiva timpului istoric ce ne desparte de ele — cîștigă mereu în anvergură și semnificație. Și aceasta atît în lumina uriașelor achiziții ale societății românești din cele aproape 11 decenii care au trecut de atunci, cît și în contextul mai larg al epocii noastre, cînd zeci de popoare și-au cîștigat neatîrnarea statală și au putut face din ea principalul instrument al emancipării și propășirii. Se confirmă, astfel, pe deplin aprecierea esențială a partidului nostru conform căreia **„cucerirea independenței și suveranității naționale se dovedește a fi legitate obiectivă a dezvoltării sociale, o necesitate a mersului înainte al civilizației umane, un imperativ fundamental al istoriei"** (**Nicolae Ceaușescu,** op. cit., p. 332).

Complexitatea fără precedent a interdependențelor din lumea de azi — în contextul cărora se înscrie dinamic independența fiecărei comunități naționale — nu numai că nu reduce, dar subliniază potențat importanța și fecunditatea multiplană a cadrului statal național de sine stătător, a identității proprii ca premisă indispensabilă a oricărui demers constructiv și a oricărei cooperări. Numai pe această cale concertul internațional al creației istorice contemporane a popoarelor poate avea un suport autentic, poate pune în valoare aportul specific al fiecărui participant și, în fine, poate fi ferit de „stridențe" de mult anacronice. Iată de ce istoria și problematica teoretică și practică a independenței a generat și va genera încă multă vreme interesul justificat al unor cercuri foarte largi ale opiniei publice, al diverselor ramuri de cercetare. Acest lucru este pe deplin valabil și pentru istoria independenței României, sursă de inspirație a creației artistice și scriitoricești, obiect continuu de studiere și aprofundare a unei bogate literaturi științifice, pe baza căreia vom căuta, în cele ce urmează, să relevăm cîteva aspecte esențiale.

Năzuință și ideal de maturitate a oricărui popor, a oricărei națiuni, și independența României își are rădăcinile în adîncul istoriei sale.

Format din primul mileniu al erei noastre prin contopirea dacilor băștinași cu romanii, poporul nostru și-a menținut continuitatea pe o largă arie geografică, axată pe Carpați, Dunăre și Marea Neagră ; el s-a dezvoltat de-a lungul secolelor, încă de la începuturi, într-o aspră confruntare și luptă cu forțele externe care voiau să-i încalce teritoriul și să-l supună. Aflăm, astfel, încă din primele pagini ale istoriei patriei, despre dîrzenia și vitejia cu care Glad, Menumorut și Gelu — în fruntea celor dintîi formațiuni voievodale românești — au trebuit să lupte pentru a-și apăra libertatea, glia strămoșească, existența primejduită. Continuarea desfășurării vieții noastre istorice semăna, sub acest raport — și în pofida împrejurărilor mereu schimbătoare — cu începutul : un șir aproape necurmat de lupte contra cotropitorilor și agresorilor de tot felul, intersectate cu răgazuri de pace, în genere nu prea lungi, marcate de o permanentă stare de veghe, de vigilență defensivă niciodată slăbită. Această realitate a și sugerat cronicarului constatarea, încărcată de dramatism, că poporul nostru a fost așezat de istorie „în calea răutăților". Abia mult mai tîrziu, în vremuri de calm și dintr-o perspectivă în care existența noastră colectivă nu mai era bîntuită la tot pasul de grave primejdii, N. Iorga avea răgazul și detașarea necesară să observe că noi, românii, „am avut, pe lîngă pagubele enorme, și foloasele, foarte însemnate, ale prezenței noastre într-un **punct de legătură între mari domenii de producție deosebită"** (N. Iorga, „Opere economice", Editura științifică și enciclopedică, București, 1982, p. 429, subliniat în text), la interferența mai multor arii de civilizație. Cu alte cuvinte, noi realizam — chiar și în acele grele condiții — **o sinteză istorică proprie,** cum spunea tot N. Iorga, dînd ce aveam mai bun și luînd de la alții ceea ce ni se potrivea ; niciodată copiind mecanic, ci filtrînd pe măsura nevoii proprii, în propria noastră matrice stilistică, caracteristică neamului și, mai apoi, națiunii române. În ansamblu, după cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „lupta necurmată pentru dezvoltarea de sine stătătoare, pentru libertate și neatîrnare constituie astfel trăsătura caracteristică fundamentală a întregii istorii a poporului nostru, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile sale"** (op. cit., p. 321).

În desfășurarea sa, lupta pentru independență a poporului român a parcurs mai multe stadii, împletindu-se strîns, în fiecare din acestea, cu alte cerințe obiective și idealuri politice ale societății românești. Ideile fundamentale de „dreptate, libertate socială și națională, independență și unitate de stat străbat ca un fir roșu istoria poporului român, constituind permanențele acestei istorii, una generînd-o pe cealaltă, una derivînd din alta, toate la un loc constituind coloana vertebrală a corpului național, sintetizînd trecutul, prezentul și viitorul". (Ștefan Pascu, „Independența — caracteristică fundamentală a istoriei poporului român", în vol. „Independența României", Editura Academiei R.S.R., București, 1977, p. 9).

Trebuie subliniat, de asemenea, faptul că toată această luptă a fost purtată de români în condițiile menținerii permanente a vieții de stat, extrem de importantă pentru desfășurarea și destinul luptei înseși. Nu putem să nu vedem în aceasta o performanță istorică a poporului nostru, rezultat al dîrzeniei și dinamismului său, mai ales cînd știm că, în același interval de timp, alte state — unele mai puternice și mai mari — au dispărut pentru o vreme, mai mult sau mai puțin îndelungată, de pe harta politică a Europei. Fie că a fost independent, fie numai autonom, statul propriu a putut fi organizatorul bătăliilor — purtate cu o gamă variată de mijloace — pentru apărarea sau recîștigarea neatîrnării pămîntului strămoșesc. Factorii de conducere și masele populare erau deopotrivă interesați în această luptă ; dar greul ei — și, deci, rolul hotărîtor — l-au avut masele, adică țărănimea care, precum s-a spus, „era însăși țara".

În perioada medievală, care a ținut pînă în 1821, lupta pentru neatîrnare a trecut, cum spuneam, prin mai multe faze. O primă fază, inaugurată cam odată cu începutul mileniului nostru, s-a soldat cu întemeierea statelor feudale de sine stătătoare Țara Românească (1330) și Moldova (1359), formațiuni politice viguroase, care și-au afirmat dreptul la identitate politică distinctă, scuturînd cu energie jugul unor stăpîniri străine ce aveau pretenția de a ne tutela. Acest fapt deschide epoca de consolidare și dezvoltare a feudalismului românesc, epoca unor mari voievozi, care, pornind de la întemeietorii Basarab I și Bogdan I, a cunoscut strălucitele domnii — bogate în înfăptuiri pe toate planurile — ale lui Mircea cel Bătrîn, Alexandru cel Bun, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare. Transilvania, asupra căreia s-a instaurat treptat stăpînirea regatului feudal maghiar, s-a constituit ca voievodat distinct, cu puternice trăsături de autonomie, imprimate de români, elementul autohton și numeric predominant.

Ivirea otomanilor la Dunăre, la sfîrșitul secolului al XIV-lea, a pus însă o amprentă covîrșitoare asupra istoriei românești din următoarele cinci veacuri. Lupta antiotomană a devenit astfel principalul front al străduințelor noastre pentru neatîrnare. În intervalul de timp care merge pînă la 1821 raporturile Țării Românești și Moldovei cu Poarta au cunoscut mai multe etape. La început, cele două țări au reușit să-și apere prin luptă deplina neatîrnare. Apoi, cu începere din 1415 (Țara Românească) și din 1456 (Moldova) au fost nevoite să accepte suzeranitatea nominală a sultanului, situație care a durat pînă spre mijlocul veacului al XVI-lea. Tributul anual (haraciul) pe care cele două țări îl plăteau Imperiului otoman era mic, simbolic și nu reprezenta decît o răscumpărare a păcii. Primele tratate, încheiate cu turcii — reînnoite apoi, conform practicii otomane, la diverse intervale — tratate cunoscute sub numele de „capitulații" (de la latinescul capitula — articole), prevedeau

ca Poarta „să nu se atingă niciodată şi prin nimic" de ţările române. În situaţie similară s-au aflat în diverse momente, plătind tribut sultanului, şi Veneţia, şi Polonia, şi Imperiul habsburgic, fără ca aceasta să semnifice pierderea de către vreunul din aceste state a suveranităţii faţă de Poartă. În această perioadă, deci, şi ţările române au izbutit să-şi păstreze independenţa, să poarte războaie victorioase şi, ani în şir, să nu plătească nici un fel de haraciu turcilor. Lupta armată alterna cu lupta diplomatică soldată periodic cu noi „capitulaţii" ce garantau ţărilor noastre integritatea teritorială, hotarele, dreptul de a-şi duce propria politică şi pacea dinspre turci. Spre sfîrşitul acestei perioade haraciul marchează o creştere, iar ţările sînt nevoite să se „închine" turcilor, dar rămînînd încă independente.

A doua perioadă începe spre mijlocul secolului al XVI-lea (1538 în Moldova, 1540 în Ţara Românească) şi durează pînă la începutul domniei lui Mihai Viteazul (1593). În condiţiile unui puternic asalt al Imperiului otoman spre centrul Europei, al înfrîngerii Ungariei la Mohaci (1526) şi în care Marea Neagră devenise un „lac turcesc" — situaţia internaţională înrăutăţindu-se — în cele două ţări române se instaurează dominaţia politică otomană, dublată de un sistem de spoliere economică. Cele două ţări române nu-şi pot păstra, în noile împrejurări, decît autonomia. Aceasta însemna, însă, că ele îşi menţin existenţa statală, ca entităţi distincte de Imperiul otoman, cu propriul lor teritoriu, cu administraţia, instituţiile, legile, limba, armata, biserica lor, cu pămînturile (proprietăţile) şi clasa dominantă proprie (Cf. Mihai Maxim, „Imperiul otoman în secolul al XVI-lea şi în prima jumătate a secolului al XVII-lea", în „Istoria medie universală" — coord. Radu Manolescu —, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1980, p. 484). Prin acest statut ţările române se deosebeau de ţările din Balcani, care fuseseră transformate pe rînd în provincii ale Porţii (paşalîcuri) ; soartă pe care a avut-o, între 1540—1699 şi Ungaria, a cărei parte centrală şi de sud a fost prefăcută în paşalîc cu capitala la Buda. În aceeaşi vreme, în 1541, în timp ce Ungaria dispărea ca stat, Transilvania devenea principat autonom sub suzeranitate turcească.

Acest statut de autonomie al celor trei ţări române — după cum se vădeşte în perspectiva istoriei — le-a permis să-şi continue eforturile pentru recîştigarea propriei neatîrnări, conservîndu-le, în orice caz, fiinţa proprie. Autonomia constituia astfel, o veritabilă platformă a speranţei şi luptei. Pe de altă parte, ele au putut, totodată, „să ofere sprijin material şi moral popoarelor balcanice căzute sub stăpînirea otomană" (Ibidem).

Aşa cum s-a remarcat, gradul de dependenţă faţă de Istanbul a fost, totuşi, diferit de la o ţară românească la alta : favorizată de un potenţial economic şi militar superior, şi cu o poziţie strategică mai bună, Transilvania a cunoscut o suzeranitate otomană în formele ei cele mai uşoare. (Mihai Maxim, „Din istoria relaţiilor româno-otomane (capitulaţiile)", în „Anale de istorie", nr. 6/1982, p. 60). În schimb, Moldova şi, mai ales, Ţara Românească, neavînd nici o „ieşire" spre lumea creştină, neocupată de turci, au avut de suportat o apăsare politică şi o exploatare economică mult mai pronunţate. Se contura, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, chiar primejdia transformării lor în provincii ale imperiului otoman.

Dar cele două ţări n-au asistat cu resemnare la această evoluţie. Stă mărturie, de exemplu, episodul eroic al luptei contra turcilor condusă de Ioan Vodă cel Viteaz, domnul Moldovei, care refuză să le plătească un haraci dublu şi care, aliat cu zaporojenii, înregistrează victorii. Trădat însă de boieri, el are — după o dîrză rezistenţă — un sfîrşit tragic (1574, Roşcani), iar tătarii, ca în dese alte rînduri, prădează cumplit ţara. Opunîndu-se aceleiaşi primejdii, domnia lui Mihai Viteazul (1593—1601) deschide o nouă etapă în relaţiile româno-otomane. Lupta şi victoriile de răsunet european ale poporului român sub conducerea marelui voievod — continuînd lupta unor predecesori ca Petru Rareş, Radu de la Afumaţi, Ioan Vodă — au obligat Poarta să renunţe la ideea transformării ţărilor române în paşalîcuri. Pentru aproape două decenii, poporul român îşi recucereşte neatîrnarea statală. Presiunea exploatării economice — sistată o vreme — slăbeşte şi ea pentru circa o jumătate de veac, ca şi strînsoarea dominaţiei politice otomane la nord de Dunăre. La hotarul dintre veacurile al XVI-lea şi al XVII-lea Mihai Viteazul a înfăptuit, pentru prima oară, unirea celor trei ţări române într-un singur stat, în cuprinsul istoric al vechii Dacii. Lupta pentru neatîrnare se îmbina strîns cu cea pentru unitate statală. Măreaţa lui faptă, deşi de scurtă durată, a constituit pentru urmaşi un luminos exemplu, pînă la realizarea deplină a Unirii celei Mari, în 1918. Mihai Viteazu' scria în acel an N. Iorga, a fost ucis. „I-a rămas în acea brazdă ardelenească trupul, pe cînd capul... călătorea, ca adus de dor, către lăcaşul de odihnă al strămbunilor ; şi în această rupere în două a trupului care fusese unul singur, pe care întreg ni-l închipuim... era ca un simbol că, rupţi în două şi în mai multe bucăţi şi noi, vom ajunge totuşi trup singur şi întreg, gata a mărturisi şi noi, ca azi, dreptatea noastră neştirbită, înaintea conştiinţei universale care creează o lume nouă". (Nicolae Iorga, „Voinţa obştii româneşti", Editura militară, Bucureşti, 1983, p. 178).

După perioada lui Mihai Viteazul, dominaţia otomană s-a instaurat din nou. Intensificîndu-se treptat, ea atinge dimensiunile cele mai împovărătoare pentru Moldova şi Ţara Românească în perioada domniilor fanariote (1711 şi, respectiv, 1716—1821). Între timp, în 1699, în urma păcii de la Karlowitz, Transilvania a trecut de sub dominaţia otomană sub cea habsburgică. Peste un deceniu — deşi şi-a păstrat pînă la 1867 denumirea de principat — asupra ei s-a extins regimul absolutist austriac. „Jugul de lemn" turcesc, cum scria un cronicar, a fost înlocuit cu „jugul de fier" austriac, învelit, desigur, în „mantie creştină".

Sub domniile fanariote autonomia Ţării Româneşti şi a Moldovei a avut de suferit serioase ştirbiri : domnii înşişi erau străini de ţară, armata a fost aproape complet desfiinţată, ţara este invadată de oameni din Fanar şi de alţi greci care pătrund în ierarhia boierească şi ecleziastică etc. Cea mai gravă încălcare a constat însă în faptul că — aflat în defensivă după eşecul asediului Vienei (1683) şi în plină sclerozare a economiei, cu un comerţ în declin, disprefuind munca productivă şi cu o corupţie ce cuprindea, crescînd, structurile politico-administrative — Imperiul otoman n-a fost în stare să apere integritatea teritorială a celor două ţări în faţa veleităţilor anexioniste ale imperiilor limitrofe. El nu izbutea acest lucru nici „chiar atunci cînd propriile interese i-o impuneau, ca, de pildă, în faţa avansului impetuos al Rusiei şi Austriei spre Marea Neagră şi Strîmtori". (Mihai Maxim, op. cit., p. 42). Ba chiar, prin abuz, sultanul pretindea că aceste ţări îi aparţineau fiind cucerite cu sabia şi că deci putea să le ofere cui şi cînd dorea ! Pretenţie combătută, între alţii, de istoricul francez Edgar Quinet, care scria : „Peste tot unde musulmanii au făcut o cucerire, au făcut-o în numele lui Alah ; ...Iată de ce primul semn de proprietate sau numai de posesiune a fost totdeauna construcţia moscheii, semn evident pentru toate privirile că pămîntul cucerit a devenit pămîntul lui Alah... Or, nimic asemănător nu se găseşte în principate... Ce demonstraţie mai sigură că pămîntul românesc nu este şi nici n-a fost vreodată pămînt musulman, că nu a fost însemnat cu pecetea cuceririi, că autonomia şi suveranitatea i-au fost respectate ? (Edgar Quinet, „Opere alese", II, B.P.T., Editura Minerva, Bucureşti, 1983, p. 363). Interpretarea otomană abuzivă, menţionată mai sus, a convenit, însă, Austriei şi Rusiei, care au smuls „sultanului" — dar, de fapt, Moldovei ! — în 1775 şi 1812 o parte importantă din trupul acestei ţări româneşti. Şi aceasta, deşi la Karlowitz (1699) reprezentanţii aceluiaşi sultan, presaţi de poloni să le cedeze Moldova, au răspuns că Poarta n-are acest drept deoarece „ţara Moldovei este volnică (liberă), că turcilor le este închinată, nu este luată cu sabia" („Cronica lui Ion Neculce...", Bucureşti, 1980, p. 73), capitulaţiile neconferindu-i Porţii decît un drept de **suzeranitate** (vezi K. Marx „Însemnări despre români (Manuscrise inedite)", Editura Academiei R.P.R., Bucureşti, 1964, p. 106).

Cu toate vicisitudinile şi în pofida încălcărilor suferite, autonomia celor două ţări a izbutit să se menţină neîntrerupt şi să-şi împlinească, chiar şi limitată, o serie întreagă de funcţii pozitive. **„Statutul de autonomie al ţărilor române** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — a asigurat condiţii pentru un progres mai intens al forţelor de producţie, pentru apariţia noilor relaţii capitaliste, precum şi pentru întărirea conştiinţei unităţii naţionale şi desfăşurarea luptei în vederea făuririi statului unitar deplin suveran"** (op. cit., p. 323).

După cum au remarcat unii istorici români — între care şi Constantin C. Giurescu — în contextul contradicţiilor dintre cele trei imperii rivale, statutul de autonomie al celor două ţări române, stipulat de capitulaţiile lor cu Poarta — oricît de imperfect se aplica — a jucat şi un rol de pavăză împotriva tendinţelor anexioniste ale celor două imperii „creştine" care voiau să preia „moştenirea" Turciei „păgîne" (musulmane), „omul bolnav al Europei" încă din secolul al XVII-lea. Dar popoarele aflate sub stăpînire sau (numai) dependenţă otomană nu doreau să schimbe o asuprire cu alta, ci să se emancipeze.

dr. Vasile BOZGA

Patru decenii de realizări epocale în dezvoltarea economico-socială a României

ÎNTOTDEAUNA în istoria unui popor sînt momente cruciale, de hotar, care prin semnificaţia lor social-economică şi politică pun temelia unui nou destin. Pentru poporul român, un asemenea moment l-a constituit victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, care a deschis calea marilor transformări revoluţionare în toate domeniile vieţii economico-sociale şi politice, făuririi pe pămîntul României a celei mai drepte şi mai umane societăţi cunoscute de istorie — societatea comunistă.

Imaginea României socialiste de astăzi demonstrează cu putere progresul impresionant pe care l-a înfăptuit poporul român în cei 40 de ani de dezvoltare liberă, cu deosebire în perioada deschisă de Congresul al IX-lea, cînd în fruntea partidului a fost ales cel mai iubit şi devotat fiu al naţiunii române — tovarăşul Nicolae Ceauşescu. **„Se poate afirma, fără teama de a greşi** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că în îndelungata sa istorie, de peste 2 000 de ani, în care poporul nostru a parcurs multe etape grele şi importante, epoca acestor 40 de ani este cea mai măreaţă şi înfloritoare din întreaga dezvoltare istorico-socială a poporului român".**

Într-adevăr, în această perioadă România a parcurs mai multe etape istorice de dezvoltare trecînd, într-un timp relativ scurt, de la societatea burghezo-moşierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată, de la stadiul de ţară slab dezvoltată — cu o industrie şi o agricultură înapoiate — la stadiul de ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă şi cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare şi modernizare. Astăzi, produsul social este de peste 28 de ori mai mare faţă de 1945, venitul naţional de 32 de ori, iar fondul de consum de peste 22 de ori mai mare. Două dintre judeţele ţării, cele mai puţin industrializate, obţin o producţie industrială mai mare decît întreaga producţie industrială a României anului 1938.

O strălucită concepţie asupra dezvoltării

ÎN ANSAMBLUL acestor grandioase realizări se profilează cu strălucire perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, legată indestructibil de activitatea neobosită, desfăşurată cu clarviziune şi profund spirit creator, cu pasiune revoluţionară şi patriotism înflăcărat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele României, care a imprimat un puternic dinamism dezvoltării vieţii economice, sociale şi politice din patria noastră, întregii opere de construcţie a socialismului în România. Tocmai de aceea, poporul nostru, cu îndreptăţită mîndrie patriotică şi aleasă recunoştinţă, numeşte perioada marilor transformări revoluţionare, înfăptuite după Congresul al IX-lea, drept „Epoca Ceauşescu". Evoluţia principalilor indicatori economici din această perioadă evidenţiază cu putere dinamismul economiei româneşti, capacitatea sa de a se autoconcentra şi de a-şi autocentra forţele proprii în direcţia progresului şi prosperităţii poporului.

Deşi drumul parcurs nu a fost uşor, măreţele realizări obţinute de poporul nostru în făurirea propriului destin stau mărturie de neclintit asupra justeţei politicii partidului nostru, care se bazează în întreaga sa activitate pe principiile avansate ale socialismului ştiinţific, pe concepţia revoluţionară materialist-dialectică şi istorică, pe aplicarea creatoare a adevărurilor obiective general-valabile la condiţiile concrete din ţara noastră. Congresul al IX-lea al P.C.R. a elaborat, cu aportul determinant al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, o concepţie, profund ştiinţifică, unitară şi de largă deschidere istorico-politică, cu caracter novator asupra dezvoltării economico-sociale, renunţîndu-se cu desăvîrşire la dogme şi idei preconcepute, ridicîndu-se pe un plan superior tradiţiilor valoroase ale gîndirii economice româneşti, ale ştiinţei româneşti în general.

Pe parcursul întregului proces revoluţionar, cînd, în raport de marile sarcini ale revoluţiei şi construcţiei socialiste, cadrele trebuiau pregătite şi ele pe parcurs, se impune subliniat faptul că realizările remarcabile obţinute în cei 40 de ani de dezvoltare socialistă sînt rezultatul unui efort impresionant, cu adevărat eroic, de voinţă, de inteligenţă, de gîndire şi creaţie al clasei muncitoare, ţărănimii şi intelectualităţii, al tuturor oamenilor muncii din patria noastră, fără deosebire de naţionalitate, al întregului nostru popor, sub conducerea clarvăzătoare şi hotărîtă a Partidului Comunist Român.

Opţiunea pentru dezvoltarea rapidă a economiei naţionale, avînd la bază efortul susţinut al întregului nostru popor, a impus necesitatea promovării unei **rate înalte de acumulare, raţional dimensionată** mai ales în ultimii 20 de ani, cînd s-a alocat în medie 1/3 din venitul naţional pentru dezvoltarea economico-socială. Pe o asemenea bază a fost posibil să crească puternic avuţia naţională a ţării, volumul fondurilor fixe totale fiind în 1984 de 2 614 miliarde lei faţă de 502,7 miliarde lei în 1965 şi de 161,7 miliarde lei în 1945, ceea ce înseamnă o creştere de 16 ori faţă de 1945. Este foarte semnificativ pentru potenţialul nostru productiv, pentru gradul său de tehnicitate, faptul că 90% din valoarea fondurilor fixe existente în economia naţională au fost puse în funcţiune în perioada 1965—1984, cînd au fost create şi date în fabricaţie 8 541 capacităţi de producţie industriale şi agrozootehnice principale, faţă de numai 1 371 în anii 1945—1964.

Totodată, în cursul celor patru decenii de construcţie socialistă s-a putut realiza un amplu program de investiţii în industrie, agricultură şi în celelalte sectoare ale economiei naţionale, investiţii al căror volum a crescut an de an, fiind în 1984 de 108 ori mai mare faţă de 1945 ; din întregul efort investiţional, perioadei 1965—1985 îi revine peste 83%. Pe o asemenea bază a fost posibil ca în cei 40 de ani care au trecut de la revoluţia din August 1944 să se creeze în economia naţională peste 6 milioane noi locuri de muncă, să se realizeze vaste lucrări social-culturale care au schimbat din temelii viaţa poporului, înfăţişarea patriei noastre (vezi şi tabel).

Industrializarea — la baza progresului economico-social

SITUÎND la temelia făuririi societăţii socialiste dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, Partidul Comunist Român a pus, cu deplină îndreptăţire istorică, industrializarea socialistă drept principalul factor propulsor al progresului României contemporane. Pe fondul continuării industrializării socialiste a ţării, Congresul al IX-lea al P.C.R. are meritul istoric de a fi orientat strategia acestui proces revoluţionar în concordanţă cu cele mai înalte exigenţe ale raţionalităţii social-economice, tehnico-ştiinţifice şi ecologice ale timpului nostru, cu necesităţile şi posibilităţile curente şi de perspectivă ale progresului susţinut şi multilateral.

Tocmai ca urmare a unei asemenea politici, concepută într-o viziune ştiinţifică, unitară şi de mare perspectivă istorico-politică, astăzi industria României socialiste a devenit ramura conducătoare a economiei naţionale, cu cel mai puternic efect de antrenare asupra întregii dezvoltări economico-sociale, capabilă să rezolve competitiv, de pe poziţiile ştiinţei şi tehnicii timpului nostru, cele mai complexe şi dificile probleme pe care le ridică înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. În prezent, producţia industrială a ţării noastre este de peste 100 ori mai mare faţă de cea obţinută în anul 1945, întreaga producţie industrială a acestui an obţinîndu-se în mai puţin de patru zile.

Unul dintre cei mai expresivi indicatori ai transformării industriei noastre naţionale în ramură conducătoare şi hotărîtoare a întregii dezvoltări economico-sociale este contribuţia ei la crearea venitului naţional al ţării, care este în prezent de 63,3% faţă de 48,9% în 1965 şi 26,5% în 1945. Introducînd ca element definitoriu în strategia industrializării socialiste a ţării dezvoltarea ramurilor de vîrf, Congresul al IX-lea al P.C.R. a pus bazele trainice realizării unei înalte înzestrări tehnico-productive a muncii în toate ramurile economiei naţionale ; astăzi, potenţialul tehnic creat de industria noastră este în măsură să rezolve cu succes marile probleme pe care le ridică realizarea unei creşteri economice de tip intensiv. Este, de asemenea, foarte semnificativ, pentru a ilustra dinamismul forţei industriale a României socialiste, faptul că ramurile hotărîtoare ale dezvoltării şi modernizării potenţialului productiv au cunoscut ritmuri impresionante de creştere. Astfel, în comparaţie cu anul 1945, producţia industriei con-

strucțiilor de mașini și prelucrării metalelor a crescut de 433 ori, cea a industriei chimice de 1 193 ori, a industriei metalurgice de 119 ori, a industriei energiei electrice de 54 de ori.

Cît de expresivă este această creștere a producției în principalele ramuri industriale o demonstrează numărul de zile în care se poate realiza în prezent producția anului 1945. La energie electrică, aceasta se poate realiza în mai puțin de 7 zile, la cărbune în 15 zile, producția de oțel se poate obține în 3 zile, întreaga producție a construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor din anul 1945 se obține astăzi într-o zi, iar a industriei chimice în mai puțin de o jumătate de zi — producția de îngrășăminte a anului 1950 se obține în prezent în mai puțin de 2 ore, iar cea de medicamente în circa 2 zile. Iată date statistice semnificative ale forței și capacității industriei românești care s-a dezvoltat și modernizat puternic, pe baza celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii în cei 40 de ani de la revoluția din August 1944, perioada deschisă de Congresul al IX-lea aducîndu-și contribuția calitativă decisivă.

Această dezvoltare puternică a ramurilor industriale de bază a avut loc paralel cu modernizarea structurii acestora pe criterii de eficiență economică impuse de valorificarea superioară, intensivă a resurselor naturale, de creștere a productivității muncii și de ridicare la un nivel tot mai înalt de competitivitate, din punct de vedere tehnic și calitativ, a produselor românești. În acest sens, este foarte edificatoare industria electronică și electrotehnică, care a înregistrat una dintre cele mai mari dinamici de dezvoltare, producția ei fiind în prezent de 1 205 ori mai mare față de 1945, din care numai de 89 de ori este creșterea în perioada 1945—1965, diferența cea mai mare fiind cea realizată în perioada 1966—1985. O asemenea dezvoltare a ramurilor de bază ale industriei s-a făcut în strînsă interdependență cu dezvoltarea și modernizarea celorlalte ramuri ale industriei, fapt demonstrat de creșterile puternice pe care acestea le-au înregistrat în această perioadă. Astfel, industria materialelor de construcții a crescut de 339 de ori față de 1945, industria ușoară și-a sporit producția de 68 de ori, cea alimentară de 28 de ori etc.

Complexul economic național : modern, echilibrat, competitiv

ÎN CADRUL procesului general de dezvoltare armonioasă, echilibrată a economiei naționale, partidul nostru a acordat o atenție deosebită proporției dintre industrie și agricultură — ca proporție fundamentală a structurii de ramură a producției materiale. În fundamentarea acestei proporții de bază a echilibrului dezvoltării economiei naționale — industrie și agricultură — P.C.R. a conceput, cu deosebire după Congresul al IX-lea, strategia optimizării lor în raport de efectul de antrenare pe termen lung pe care îl pot avea asupra întregii dezvoltări economico-sociale, asigurînd ca, paralel cu transformarea cantitativă și calitativă a industriei ca ramură conducătoare și hotărîtoare pentru crearea și modernizarea potențialului nostru tehnico-productiv, să se accentueze procesul de intensificare pe baze moderne a producției agricole, astfel încît aceste două ramuri să constituie pilonii de rezistență ai progresului nostru continuu și multilateral în orice condiții, izvorul energiilor care potențează la un nivel calitativ superior atît resursele dinamismului, cît și gradul de satisfacere a necesităților de consum productiv și neproductiv ale societății.

Pe fondul transformării industriei în ramură conducătoare și hotărîtoare pentru dezvoltarea și modernizarea potențialului nostru tehnico-productiv, s-a dezvoltat agricultura, în care sistemul socialist de stat și cooperatist reprezintă peste 95%, realizînd în acest an o producție de 7,2 ori mai mare în comparație cu cea din 1945. La temelia marilor realizări obținute și în dezvoltarea acestei ramuri de bază a economiei naționale s-a aflat și se află politica științifică, realistă și de mari dimensiuni revoluționare a P.C.R. privind cooperativizarea socialistă a micilor producători de la sate, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale necesare mecanizării lucrărilor agricole, chimizării și irigațiilor, organizarea, planificarea și conducerea activității, formarea și perfecționarea pregătirii.

Așezînd la temelia acestor căi și direcții de dezvoltare pe baze intensive a agriculturii cuceririle științei agricole, P.C.R. a conceput procesul transformărilor revoluționare în această ramură de bază a economiei naționale subordonat în permanență luptei pentru obținerea unor producții ridicate, sigure și stabile, indiferent de fluctuația factorilor climatici. Tocmai pe o asemenea bază a fost posibil — arăta secretarul general al partidului — să obținem, chiar în condițiile grele ale secetei prelungite din 1983, cea mai mare producție de cereale — grîu și orz — din istoria României, pe locuitor revenind peste 1 tonă.

Noua revoluție agrară nu este altceva decît dovada cea mai elocventă a intrării procesului revoluționar în această ramură de bază a economiei în etapa hotărîtoare, cea a modernizării sale intensive, în care creșterea productivității muncii pe seama sporirii randamentelor la hectar și a producției pe cap de animal să atingă niveluri competitive cu cele mai bune realizări din lume.

Principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale

1945 = 100

Indicatori	1965	1984
Produsul social	7 ori	28 ori
Venitul național	7 ori	32 ori
Venitul național pe locuitor	5,8 ori	22 ori
Producția industrială	17 ori	103 ori
Producția globală agricolă	360	7,2 ori
Fonduri fixe — total	3,1 ori	16 ori
Comerțul exterior	4,8 ori	46 ori
Fondul de consum pe locuitor	5,8 ori	15 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor *)	300	8,7 ori
Retribuția reală a personalului muncitor *)	230	4,4 ori
Veniturile reale ale țărănimii *)	190	4,8 ori
Cheltuielile social-culturale finanțate de la buget	6,1 ori	24 ori

*) Față de anul 1950

Concomitent cu dezvoltarea acestor ramuri de bază ale economiei naționale, ca o expresie, dar și ca o condiție, s-au dezvoltat și modernizat puternic și celelalte sectoare ale producției materiale : construcțiile, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor. Astăzi, întreaga infrastructură a României este capabilă să asigure condiții incomparabil mai bune, din punct de vedere calitativ și cantitativ pentru circulația mărfurilor, întregul sistem de aprovizionare-producție și desfacere, ca și întreaga reproducție socială se desfășoară în mod planificat, în concordanță cu principiile economisirii muncii sociale, a timpului de muncă de care dispune societatea și fiecare individ în parte.

Una din marile realizări ale politicii economico-sociale a P.C.R. o constituie **repartizarea și amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării.** Pornind de la existența unor grave dezechilibre în profil teritorial, pe care le-a lăsat moștenire regimul burghezo-moșieresc; asigurarea condițiilor de muncă și viață egale pentru toți locuitorii, din toate zonele și localitățile patriei, cerință fundamentală a construirii societății socialiste, constituie, în concepția și activitatea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o problemă vitală, de înfăptuirea căreia depind echilibrul dezvoltării întregii economii naționale, ridicarea la o viață nouă, înfloritoare a tuturor județelor și îndeosebi a celor rămase în urmă în trecut. Imaginea României socialiste de astăzi se caracterizează prin existența unui puternic potențial tehnico-productiv modern în toate județele țării, economia în profil teritorial are un caracter complex, echilibrat sub aspectul structurii de ramură, în măsură să asigure un grad superior de valorificare a resurselor naturale și o înaltă productivitate a muncii — ca premise esențiale pentru omogenizarea la un nivel calitativ nou a condițiilor de muncă și viață pentru toți locuitorii țării, fără deosebire de naționalitate.

■

ÎNTREAGA dezvoltare economico-socială din cele patru decenii de construcție socialistă a fost subordonată ridicării continue a nivelului de trai, material și spiritual al întregului popor, întăririi independenței și suveranității României socialiste, creșterii prestigiului ei în rîndul națiunilor lumii. Politica de optimizare a proporției dintre fondul de acumulare și fondul de consum a avut ca rezultat atît o creștere susținută a venitului național pe locuitor, cît și a fondului de consum pe locuitor. Astfel, la o creștere de 32 de ori a venitului național pe locuitor în 1984 față de 1945, fondul de consum a sporit de 22 ori, fapt ce a permis desfășurarea amplă a programelor de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Ca urmare, în perioada 1950—1984 retribuția medie netă a personalului muncitor a crescut de 8,7 ori, de la 337 lei la 2 925 lei, veniturile reale ale țărănimii au crescut în aceeași perioadă de 4,8 ori, iar veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin pe o familie anual au sporit de la 772 lei în 1950, la 3 858 lei în 1965 și 13 250 lei în 1984. Totodată, este foarte semnificativ pentru amploarea politicii P.C.R. de ridicare a nivelului de trai faptul că în perioada 1945—1984 peste 81% din populația țării s-a mutat în locuințe noi.

Dacă la toate aceste remarcabile realizări adăugăm progresele impresionante înregistrate în dezvoltarea științei (unde lucrează 235 000 persoane), învățămîntului și culturii, avem o imagine mai cuprinzătoare a ceea ce înseamnă umanismul politicii partidului, care pune în slujba omului, progresului său material și spiritual întreaga activitate de gîndire și creație.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

P. C. R. — forța conducătoare a națiunii noastre socialiste

UNA DINTRE CELE mai pregnante trăsături ale societății noastre socialiste o constituie unitatea indestructibilă a poporului în jurul partidului, unanim recunoscut ca forță politică conducătoare a națiunii. Rolul conducător al partidului comunist, consemnat și în Constituția țării, prestigiul și autoritatea de care se bucură sînt rezultatul unui îndelungat proces istoric, al experienței acumulate de poporul român în lupta sa pentru eliberarea socială și națională, pentru înfăptuirea revoluției socialiste și construirea noii societăți — socialismul.

Partidul nostru, în activitatea sa, s-a călăuzit după teoria marxist-leninistă pe care a aplicat-o în mod creator la condițiile concret-istorice ale țării noastre, învingînd numeroase obstacole, dînd expresie năzuințelor și aspirațiilor maselor largi populare, izbutind, tocmai în acest fel, să-și sporească tot mai mult influența în rîndurile sale. După cum afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, **„Mărețele realizări obținute de poporul nostru demonstrează cu puterea faptelor justețea politicii partidului nostru, care se bazează, în întreaga sa activitate, pe principiile invincibile ale socialismului științific, pe concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică. Ele sînt rezultatul aplicării creatoare a adevărurilor obiective general valabile la condițiile concrete din țara noastră".** (Cuvîntare la Sesiunea solemnă consacrată împlinirii a 40 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944, Ed. politică, București, 1984, p. 14).

Înfăptuirea revoluției și construcției socialiste este rezultatul strategiei și tacticii partidului, al capacității sale ideologice și organizatorice de a dinamiza eforturile întregului popor în lupta de făurire a noii orînduiri, ținînd seama de posibilitățile și condițiile interne și internaționale.

Transformările ce au avut loc, activitatea intensă pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate evidențiază o multitudine de probleme, dintre cele mai complexe, noi necesități care reclamă soluții corespunzătoare. Misiunea de a judeca și aprecia tendințele și direcțiile progresului economico-social, de a elabora măsuri politico-organizatorice corespunzătoare, de a determina formele de conducere și organizare a societății și de a le modifica, în funcție de mutațiile ce intervin în viața socială, revin P.C.R.

Avînd în vedere condițiile concrete, social-istorice, particularitățile naționale, posibilitățile interne și resursele naturale ale țării, capacitatea creatoare a poporului român, fără deosebire de naționalitate, studiind, pe baze științifice, într-o largă perspectivă, realitățile economico-sociale, manifestînd receptivitate față de tot ce este progresist, partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sesizează fenomenele și procesele ce apar și sensul spre care evoluează acestea, elaborînd și fundamentînd, pe acest temei, linia sa politică generală, în acord cu necesitățile și posibilitățile efective ale dezvoltării noastre economice și sociale, precum și formele, structurile și metodele cele mai corespunzătoare pentru a asigura transpunerea ei în practică.

Dintr-o asemenea perspectivă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strategul clarvăzător al progresului economico-social al României socialiste, a elaborat conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, avînd la bază gîndirea materialist-dialectică și istorică privind căile pe care trebuie să se dezvolte societatea românească pentru a asigura înaintarea neîntreruptă a patriei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație. Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, care poartă pecetea excepționalei capacități de gîndire și creație a tovarășului Nicolae Ceaușescu, are în vedere creșterea intensivă a forțelor de producție, crearea unei economii avansate, cu o structură modernă, echilibrată a ramurilor, înfăptuirea revoluției tehnico-științifice și aplicarea rezultatelor ei în toate domeniile de activitate, dezvoltarea susținută a științei și învățămîntului, adîncirea procesului dezvoltării democrației socialiste și afirmării multilaterale a personalității etc.

Generalizarea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție la nivelul economiei naționale, consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste au creat posibilități considerabile de acțiune a legilor obiective ale orînduirii socialiste. Partidul Comunist, factorul politic conducător, călăuzește eforturile societății în concordanță cu aceste legi, cu cerințele dezvoltării economico-sociale, pentru că numai pe baza cunoașterii lor poate să-și fundamenteze științific linia sa politică generală și să imprime progresului social un caracter conștient, mereu mai pronunțat, restrîngînd sfera manifestărilor de spontaneitate.

În condițiile în care construirea societății socialiste nu este de conceput fără planificare, fără dirijarea conștientă a resurselor materiale și a eforturilor întregului popor în aceeași direcție, factorul politic capătă o importanță cu totul excepțională. Determinarea obiectivului fundamental și a celorlalte obiective ale dezvoltării economice în perspectivă, precum și direcționarea activității curente de planificare sînt, în esență, probleme de importanță politică deosebită. Principalele proporții, niveluri, ritmuri de producție materiale, repartiția venitului național între fondul de acumulare și fondul de consum, determinarea volumului și structurii investițiilor, amplasarea rațională, științifică a forțelor de producție pe teritoriul țării, orientarea activității de comerț exterior, de cercetare științifică etc. sînt stabilite de congresele partidului și alte forumuri, la nivel național, ceea ce reflectă sporirea continuă a rolului conducător al partidului. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, aprecia că : **„Va trebui să acționăm cu hotărîre pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității tuturor organelor și organizațiilor de partid, astfel încît să se afle permanent în primele rînduri ale luptei pentru înfăptuirea politicii partidului, a planurilor de dezvoltare... Fiecare organizație de partid, fiecare membru de partid trebuie să-și îndeplinească rolul de forță politică conducătoare în unitățile în care își desfășoară activitatea".** (Raport la Congresul al XIII-lea al P.C.R., Ed. politică, București, p. 52).

Întregul proces constructiv s-a extins și diversificat în mod deosebit după Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, perioadă de cînd concepția cu privire la rolul partidului în conducerea societății s-a aflat și se află într-o permanentă îmbogățire. Congresul al IX-lea al partidului a inaugurat o nouă perioadă istorică în făurirea societății socialiste în țara noastră, concretizată printr-un dinamism fără precedent, prin renunțarea la idei și teze învechite, la dogme și principii simpliste, rigide și promovarea cu curaj și fermitate revoluționară a unui curent nou de gîndire cu adevărat dialectic, izvorît și inspirat din analiza realităților, din experiența proprie a partidului nostru comunist. În această concepție, profund înnoitoare și revoluționară promovată, cu autoritate și cutezanță, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de-a lungul celor două decenii de cînd se află în fruntea partidului nostru, perioadă pe care o numim cu deplină mîndrie patriotică „Epoca Ceaușescu" partidul, ca orice organism social, pentru a-și îndeplini misiunea sa istorică, s-a perfecționat continuu, pășind constant în ritmul marilor transformări sociale, revoluționare. Aceasta pentru că el, partidul, trebuie să fie, întotdeauna, forța capabilă să înlăture din viața economico-socială tot ce este vechi, ce nu mai corespunde noii etape de dezvoltare, să promoveze cu curaj și cutezanță noul în toate domeniile, să călăuzească cu deplină responsabilitate politică întreaga națiune spre socialism și comunism. **„Acum ne găsim într-o etapă superioară a construcției socialiste, în care avem de rezolvat probleme hotărîtoare pentru destinul patriei noastre socialiste. Pornind de la aceasta, este necesar ca și activitatea partidului, a membrilor de partid să se ridice la un nivel nou, să fie pătrunsă de un spirit revo-**

luționar militant, necesar înfăptuirii neabătute a programului partidului, ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, întăririi suveranității și independenței sale". (Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, Mangalia, 1983, Ed. politică, București, 1983, pag. 14).

În opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu un loc central îl ocupă concepția sa novatoare despre locul și rolul partidului în societate, ca centru vital al funcționării societății socialiste românești. În acest context, partidul nu este conceput ca un centru de comandă, situat deasupra societății și a claselor sociale, ca un emițător de ordine pe care alții trebuie să le execute; partidul **„...conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor"**. Aceasta înseamnă că partidul a devenit, în etapa actuală, forța dinamizatoare a relațiilor democratice în societate, o forță de influențare și convingere ideologică și politică, de realizare a consensului național, a unității și coeziunii moral-politice a poporului pentru îndeplinirea intereselor sale supreme. Deci, partidul nu este conceput ca fiind exterior societății, ci ca un element organic integrat acesteia, comuniștii situîndu-se permanent în primele rînduri ale luptei pentru înfăptuirea politicii partidului, a planurilor de dezvoltare, desfășurînd o muncă politică susținută în vederea unirii eforturilor tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Pornindu-se de la cerința obiectivă a conducerii unitare a întregii societăți, pe baza concepției materialist dialectice și istorice despre lume și viață, s-a conturat ideea creșterii continue a rolului conducător al partidului în întreaga operă de construcție a socialismului și comunismului. În acest context partidul se afirmă tot mai intens ca centrul vital al întregii vieți sociale, inspirîndu-se din experiența maselor largi populare și asigurînd desfășurarea dinamică a procesului de transformare revoluționară a societății. **„Să militäm neabătut pentru creșterea rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate, înțelegînd aceasta nu în mod abstract, ci în felul în care fiecare organizație, fiecare membru de partid știe să acționeze pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea înfăptuirii hotărîrilor de partid și de stat"**, afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 27 martie a.c.

Desfășurînd o vastă activitate de elaborare științifică a măsurilor și soluțiilor necesare dezvoltării economico-sociale a țării noastre, de organizare și mobilizare a forțelor națiunii în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., a liniei politice generale, partidul își exercită efectiv rolul de conducător politic în toate sferele vieții sociale, de la producția de bunuri materiale la activitatea ideologico-educativă, de la perfecționarea relațiilor sociale socialiste la viața științifică, artistică și culturală, în toate unitățile și colectivele de oameni ai muncii.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, conducerea din interiorul structurilor sociale se realizează în etapa actuală prin elaborarea de către partid, de către organele și organizațiile sale a formelor, mijloacelor și căilor de înfăptuire a liniei politice generale, în raport cu condițiile concrete, specifice, de valorificare a potențialului de gîndire creatoare, inițiativă și acțiune a comuniștilor, a fiecărui colectiv de muncă din unitățile economice, social-culturale sau teritorial-administrative, a întregului popor. Totodată, partidul acționează spre asigurarea climatului și a condițiilor necesare pentru promovarea noului, a metodelor moderne de cunoaștere a realităților, de analiză și decizie, de planificare și organizare a muncii.

Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea reliefează faptul că în actuala etapă de dezvoltare a țării, pe primul plan, în toate domeniile de activitate, se impune intensificarea, în continuare, a acțiunii factorilor calitativi și se pune, cu toată hotărîrea, problema perfecționării calitative a întregii munci de partid. Este necesar ca, în acest sens, să fie întărit spiritul de răspundere și combativitate, de ordine și disciplină în activitatea fiecărei organizații de masă și obștești la elaborarea și înfăptuirea politicii, a sarcinilor dintr-un domeniu sau altul.

Călăuzit de principiul potrivit căruia, în procesul de edificare a noii societăți, perfecționarea continuă a democrației socialiste are o importanță hotărîtoare, P.C.R. a inițiat, îndeosebi în cei douăzeci de ani de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, ample măsuri pentru crearea și perfecționarea sistemului democrației socialiste, muncitorești revoluționare, în cadrul căruia are loc unirea trainică a energiilor tuturor oamenilor muncii în înfăptuirea politicii partidului. **„Partidul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — va fi puternic și își va îndeplini rolul său numai împreună cu masele populare, cu întregul popor"**. (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1984, p. 53).

Îndeplinindu-și rolul său de centru vital, partidul evaluează realist sarcinile fiecărei etape și stabilește căile, mijloacele materiale și forțele umane cu care pot fi îndeplinite, pot fi învinse dificultățile și greutățile, soluționate unele contradicții. Pentru aceasta, partidul nostru a elaborat o serie de programe privind dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime, aplicarea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare, creșterea mai accentuată a productivității muncii și problema organizării și normării muncii, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea continuă a cheltuielilor de producție, a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În consens cu concepția noii revoluții agrare, au fost elaborate, de asemenea, programe de măsuri pentru reorganizarea unei agriculturii intensive, moderne și de înaltă productivitate, de îmbunătățiri funciare și irigații, în vederea obținerii unor producții agricole sigure și stabile, pentru creșterea contribuției țărănimii la obiectivele și sarcinile ce revin agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, pentru întărirea alianței muncitorești-țărănești ca bază a orînduirii noastre socialiste.

Pentru a asigura îndeplinirea cu succes a acestor programe, a politicii sale interne și externe, partidul desfășoară o intensă activitate organizatorică, ideologică și politico-educativă, urmărind întărirea spiritului de răspundere al membrilor săi în îndeplinirea sarcinilor încredințate, educarea cadrelor sale, a tuturor oamenilor muncii, într-un spirit militant revoluționar, al luptei împotriva a tot ce este vechi, perimat, pentru înlăturarea curajoasă a formalismului, rutinei, birocratismului, a atitudinii de nepăsare și a indisciplinei, pentru dezvăluirea și înlăturarea stărilor de lucruri negative, a lipsurilor ce se mai manifestă în activitatea unor comuniști.

Partidul desfășoară o amplă activitate politico-ideologică și cultural-educativă pentru formarea omului nou, constructor conștient al socialismului, pentru ridicarea acestei activități la nivelul marilor realizări ale poporului, transformarea ideologiei noastre revoluționare, a muncii educative într-o puternică forță dinamizatoare a energiilor întregii națiuni.

Prin activitatea sa ideologică, teoretică și practică, la îmbogățirea căreia un aport fundamental aduce gîndirea social-politică și întreaga operă teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul asigură receptivitatea față de nou, combativitatea revoluționară față de teoriile și realitățile lumii capitaliste, față de tot ce este depășit și retrograd, față de manifestările antisociale, participă activ la confruntarea de idei în lumea contemporană, afirmînd și demonstrînd, prin forța faptelor și înfăptuirilor poporului nostru în edificarea societății socialiste, justețea și valabilitatea teoriei revoluționare a clasei muncitoare despre lume și viață.

Prin situarea sa continuă în întregul proces revoluționar de construire a societății socialiste românești, prin cutezanță și fermitate, partidul și-a cucerit pe merit calitatea de centru vital al întregii noastre națiuni în lupta pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului. Această calitate a partidului a fost scoasă în relief în Raportul prezentat celui de al XIII-lea Congres, unde secretarul general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Congresul al XIII-lea va trebui să dea un nou și puternic impuls luptei revoluționare a partidului nostru, unității și forței sale politice și organizatorice, să afirme cu putere spiritul său cutezător, vizionar, deschis mereu noului, să asigure tinerețea sa permanentă, manifestarea sa ca centru vital al întregii națiuni de la care emană lumina și vigoarea societății noastre socialiste"**.

Iulian POPESCU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Calitate-eficiență în realizarea sarcinilor de plan

REALIZAREA exemplară a sarcinilor de plan la toate sortimentele producției fizice reprezintă obiectivul de bază spre care trebuie îndreptate cu precădere acțiunile și măsurile tehnico-organizatorice. Obținerea unor rezultate la nivelul sau chiar peste prevederile de plan prezintă o maximă importanță atît pentru unitatea respectivă, prin crearea premiselor necesare desfășurării normale a producției în etapele următoare, cît și pentru economia națională, prin punerea la dispoziția acesteia a produselor sau serviciilor de care are nevoie.

PRIN specificul său, **întreprinderea mecanică de material rulant „Grivița Roșie"** din București este chemată, în principal, să asigure la timp și de calitate execuția reparațiilor curente și capitale a vagoanelor de cale ferată pentru călători. Sarcinile de plan deosebit de mobilizatoare ce stau în acest an în fața colectivului de oameni ai muncii de la această întreprindere au impus ca, pentru realizarea lor ritmică, lună de lună, pregătirea producției — și în special a celei din trimestrul I. a.c. — să se desfășoare încă din ultima lună a anului trecut, avînd la bază programe de măsuri și acțiuni concrete, care să permită valorificarea în mai mare măsură a rezervelor interne existente.

Pregătirea temeinică a producției și asigurarea din vreme a tuturor condițiilor pentru desfășurarea normală a activității au permis ca în ianuarie să se limiteze nerealizările de plan, iar în următoarele două luni din trimestrul I a.c. activitatea să reintre în normal, asigurîndu-se îndeplinirea planului și chiar recuperarea restanțelor la toate sortimentele producției fizice (tabelul). Cum s-a acționat pentru obținerea acestor rezultate? Ce se întreprinde în continuare pentru ca activitatea să se desfășoare în bune condiții, în concordanță cu necesitățile impuse de realizarea producției fizice la toate sortimentele?

Din ansamblul preocupărilor colectivului de oameni ai muncii de la această întreprindere pentru asigurarea premiselor îndeplinirii planului evidențiem două principale direcții de acțiune, care pot fi generalizate și în cadrul celorlalte unități de profil.

1 Un obiectiv spre care este îndreptat în permanență un mare număr de măsuri și acțiuni tehnico-organizatorice îl constituie **scurtarea perioadei de imobilizare în reparații a vagoanelor**, factor de o deosebită importanță pentru realizarea la timp a obiectivelor stabilite prin plan. De fapt, la baza rezultatelor bune înregistrate în acest prim trimestru al anului stau, în cea mai mare măsură, eforturile depuse în acest sens, eforturi care au făcut ca, în prezent, durata de staționare în reparație capitală a unui vagon să ajungă la 35—37 zile, față de 45 de zile cît este planificat, iar în cazul reparațiilor periodice la 8—12 zile, față de 16 zile planificat. Evident că în aceste condiții se poate realiza un număr sporit de reparații în aceeași perioadă de timp, cu influențe pozitive asupra indicatorilor economico-financiari. În principal, preocupările îndreptate în această direcție urmăresc:

● **Reducerea ponderii lucrărilor executate manual** în totalul operațiilor tehnologice prin dotarea locurilor de muncă cu diverse dispozitive și instalații, ceea ce asigură creșterea gradului de mecanizare. Se obține, astfel, o productivitate superioară la fiecare loc de muncă, are loc un proces de diminuare a timpului de execuție a diferitelor operații tehnologice. Printre cele mai importante realizări pot fi menționate: curățirea arcurilor elicoidale cu dispozitive cu perii circulare, șlefuirea mecanică a diferitelor piese, dezbaterea formelor prin vibrare, transportul containerizat al reperelor și subansamblelor etc.

● **Mecanizarea, automatizarea și robotizarea unor lucrări grele**, care, prin succesiunea operațiilor pe care le implică, se pretează la acest proces. Preocupările în această direcție au debu-

Situația realizării producției fizice pe trimestrul I

— în % —

	Trim. I	din care :		
		ianuarie	februarie	martie
Reparații vagoane de călători	103,8	72,8	129,0	109,8
Piese de schimb	108,3	90,5	119,0	114,9
Piese turnate din fontă	104,9	100,0	113,0	109,6
Piese brut forjate	100,0	81,0	119,0	100,0

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● **Minerii din Comănești** au extras peste prevederile de plan aferente perioadei parcurse din acest an 13 000 tone cărbune. Acest succes este întregit și de alte rezultate bune : producția marfă realizată este superioară prevederilor la zi cu 10 milioane lei, cea netă cu 9,5 milioane lei, beneficiile cu peste 10 milioane lei. Totodată, în comparație cu sarcina planificată, Întreprinderea minieră Comănești înregistrează o eficiență sporită, ca urmare a reducerii cu 111 lei a cheltuielilor totale și cu 37 lei a celor materiale raportate la 1 000 lei producție marfă.

● **Oamenii muncii din cadrul întreprinderii de stofe „Dorobanțul" din Ploiești** și-au onorat în mod exemplar sarcinile de plan la export pe primul trimestru și pe cele două decade ale lunii aprilie, livrînd suplimentar, la cererea unor beneficiari externi, încă 315 mii mp stofe. În acest an, întreprinderea „Dorobanțul" a livrat la export 20 de articole, în peste 250 de poziții coloristice. Numărul țărilor care au încheiat contracte cu unitatea ploieșteană se ridică acum la 24, beneficiarii externi achiziționînd circa 93% din producția acestei mari unități a industriei noastre ușoare.

● Ca urmare a creșterii productivității muncii, folosirii eficiente a mașinilor și instalațiilor din dotare, introducerii și generalizării de tehnologii avansate, **colectivul întreprinderii „Mecanica" din Vaslui** a realizat, de la începutul anului, o producție marfă suplimentară în valoare de aproape 3 milioane lei. Sporurile de producție, obținute în condițiile unor consumuri diminuate de materii prime și energetice, sînt concretizate în însemnate cantități de utilaje de prospecțiuni geologice și pentru industria alimentară, produse de mecanică fină și piese de schimb, în peste 100 de reductoare industriale de turație, în alte produse.

● **Întreprinderea de reparații din Brăila** a livrat de curînd constructorilor de pe platformele industriale de la Giurgiu și Slobozia primele opt agregate de vibropresare dintr-o nouă serie, a căror fabricație este mult îmbunătățită. Astfel, noile agregate și-au sporit viteza de lucru în front la 10,28 m/h, față de 7,5 m/h, iar productivitatea muncii și viteza medie de înfigere în sol s-au dublat, deși ele sînt echipate cu același motor ca și cele fabricate anterior.

● Cum poate fi scurtată perioada de staționare în reparație a vagoanelor de cale ferată ● Recondiționarea pieselor de schimb uzate – sursă de reducere a consumului de metal ● O corelație de bază : respectarea disciplinei tehnologice – reducerea numărului de probe și încercări – diminuarea timpului aferent reparațiilor ● Organizat corespunzător, procesul de mecanizare și robotizare a producției asigură resurse însemnate de reducere a consumului de muncă ● De la 6 100 t/an la 4 700 t/an consum de metal prin economisirea strictă și gospodărirea rațională a acestuia

tat cu o analiză riguroasă a tuturor operațiilor tehnologice, pentru a se stabili cele mai „îndreptățite" a fi supuse acestor procese, urmată de pregătirea lor tehnică și tehnologică. Pînă la finele anului întreprinderea și-a propus finalizarea acțiunilor prevăzute pentru asigurarea creșterii gradului de mecanizare, automatizare și robotizare în special în cazul operațiilor de demontat și montat aparate de rulare, de sablare vagoane, de deservit presa de buloane, de filetat buloane ș.a. Se contează pe o scurtare apreciabilă a duratelor acestor lucrări, concomitent cu creșterea calității execuției lor.

● **Asigurarea în permanență a unor stocuri de piese de schimb** la fiecare loc de muncă, astfel încît înlocuirea celor uzate să aibă loc într-un timp cît mai scurt. În această direcție de un real folos se dovedesc acțiunile ce vizează **recuperarea și recondiționarea pieselor de schimb uzate**, acțiuni susținute de un ansamblu de măsuri organizatorice (înființarea unor echipe care execută numai lucrări de recondiționare, obligativitatea utilizării de piese noi numai în cazurile în care cele vechi nu se pot recondiționa ș.a.) și tehnologice (aplicarea unor procedee eficiente de recondiționare: cromarea dură și rectificarea, recondiționarea prin diferite tipuri de sudură etc.). Ca urmare a preocupărilor în acest domeniu s-a ajuns ca, în prezent, **60% din necesarul de piese de schimb să fie acoperit prin recondiționare**, față de 30—35% în anul trecut, ceea ce, evident, are efecte nu numai asupra modului de asigurare cu piese de schimb, ci și asupra eficienței executării reparațiilor, prin economiile de cheltuieli ce se înregistrează.

2 Un alt domeniu de acțiune, ce prezintă o importanță deosebită pentru desfășurarea ritmică a activității, îl constituie **economisirea strictă și gospodărirea rațională** a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, pe baza cărora se pot asigura, în mare măsură, o aprovizionare ritmică a locurilor de muncă, precum și însemnate economii. Acțiunile de această natură ce au avut loc în cadrul întreprinderii în primul trimestru al acestui an au condus la înregistrarea unor consumuri sub cotele alocate, în condițiile în care, așa cum am văzut, planul la producția fizică a fost îndeplinit integral, la toate sortimentele. Importante economii de materiale neferoase — bronz și aluminiu — se obțin ca urmare a trecerii la utilizarea, în locul celor realizate din astfel de materiale, a unor piese confecționate din mase plastice sau oțel (acestea din urmă acoperite cu pudre epoxidice), sau prin înlocuirea lor cu poliamidă la un număr important de repere executate prin injecție; în ceea ce privește consumul de staniu, se apreciază că prin înlocuirea la fabricarea unui număr de 47 repere a bronzului pe bază de staniu cu cel pe bază de aluminiu se vor putea economisi în acest an circa 300—400 kg.

Amploarea acțiunilor de reducere a consumurilor de materii prime și materiale, în special de metal, este pregnant reliefată de faptul că, dacă în 1981 consumul de metal se ridica la peste 6100 tone, în prezent, în condițiile unor sarcini de producție superioare, acesta se situează la circa 4700 t. La nivelul acestui an se scontează pe obținerea unor importante economii de metal în urma aplicării unor diverse măsuri tehnico-organizatorice: recondiționarea talerelor de tampon prin încărcare cu sudură automată sub strat de flux (economie anuală peste 3100 t metal), stabilirea de microtrepte de uzură la fusele osiilor în vederea creșterii duratei de exploatare a acestora (economie anuală 80 t metal), trecerea la compensarea uzurilor la alezajele inelelor interioare ale rulmenților prin cromare dură și rectificare, în urma căreia se asigură o economie de peste 600 kg oțel tip RUL 2, extinderea forjării în matrițe, refolosirea deșeurilor de tablă și a capetelor de bară la confecționarea unor repere de mici dimensiuni ș.a.

C. GORIE

Idealurile de independență și unitate

(Urmare din pag. 3)

sale sînt îndelungate și dureros resimțite.

Rămîn încrustate în memoria istoriei și bilanțurile cu implicații asupra direcțiilor de evoluție a numeroase popoare. Sînt de luat în seamă bilanțurile imediate, cifrice, tehniciste indeobște, cele militare, acelea care au înregistrat zecile de milioane de morți, sutele de milioane de familii îndoliate, sinistrate, plus mii de orașe și sate distruse și alte uriașe valori ale civilizației dispărute pentru totdeauna. Sînt și bilanțurile traumatice ale omenirii, în ansamblu, și ale fiecărui popor în parte, de necuprins în statistici sau studii socio-politice. Europa, în primul rînd, a fost terenul nu numai al unei încleștări nemaicunoscute de istoria sa, dar și al celei mai eroice ridicări împotriva înjosirii și umilirii ființei umane. Aniversăm 40 de ani de la marea victorie, cu convingerea că popoarele au înscris, la finele războiului, concluzii calitative ce nu pot fi ignorate, indiferent de mărimea și gradul de dezvoltare ale statelor.

Răscolitoarele probleme pe care plusul de conștiință a tuturor popoarelor, înregistrat la finele războiului, le-a pus în fața întregii omeniri, a obligat toate forțele politice să răspundă la întrebări fundamentale ale istoriei : cum să fie clădite pacea și ordinea lumii după un cataclism de asemenea proporții, ca acesta să nu se mai repete amplificat? Era foarte actuală și adevărată concisa aserțiune a scriitorului Brecht : „Lumea trebuie schimbată. După aceea trebuie schimbată această lume schimbată".

După victoria din 1945, au fost emise multe idei mari, dar nu s-a răspuns decît în parte speranțelor îndreptățite ale popoarelor. Ecuația postbelică se afla tot în mîinile marilor puteri. O parte din termenii acestei ecuații se aflau, în timpul războiului mondial, pe teatrele de luptă sau la masa tratativelor, o alta se afla în raportul de forțe din mai 1945 dintre marile puteri. Alți termeni se dezvăluie după patru decenii și oferă tabloul sumbru al pericolului unui dezastru al omenirii.

S-a sperat cu convingere, acum 40 de ani, la o pace care să aducă o altă alcătuire a raporturilor între țări, care să oblige la concluzii majore îndeosebi marile puteri, ce de regulă s-au aflat în spatele fiecărui război local, parțial sau potențial mondial. Din păcate, concluzia generală a acestor patru decenii de la terminarea războiului în Europa ne dă tabloul cu lumini și umbre ale unei lumi organizată diform, din care nu lipsește pericolul unui nou război mondial. Preceptul lui Clausewitz, conform căruia războiul este continuarea politicii cu alte mijloace, era verificat încă o dată, inclusiv cu reversul : politica din timp de pace este continuarea războiului cu alte mijloace.

Poporul român a tras importante concluzii după încheierea victorioasă a războiului împotriva Germaniei hitleriste. Nu a fost singură, România care a tras asemenea concluzii, de o mare importanță, azi, la patru decenii de la acel mai 1945, încărcat de atîtea speranțe pentru popoare.

„La cea de-a 40-a aniversare a victoriei asupra fascismului și la sărbătorirea zilei independenței, se arată în Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind aniversarea a 40 de ani de la victoria asupra fascismului și sărbătorirea zilei independenței României, poporul român se prezintă cu victorii istorice în toate domeniile de activitate. În aceste patru decenii, România a parcurs mai multe etape istorice – de la orînduirea bazată pe asuprire și exploatare din trecut, la societatea socialistă multilateral dezvoltată de astăzi".

Izvorînd dintr-o înțelegere superioară a istoriei, în aceeași hotărîre se precizează că „toate acțiunile consacrate sărbătoririi zilei de 9 Mai, vor trebui să afirme cu putere hotărîrea României socialiste, a poporului român, de a întări continuu colaborarea și conlucrarea cu țările socialiste, cu forțele înaintate, progresiste și antiimperialiste, cu mișcările pentru pace de pretutindeni, pentru a asigura un nou curs în viața internațională, pentru dezarmare și îndeosebi dezarmare nucleară, pentru preîntîmpinarea războiului, a distrugerii nucleare, pentru instaurarea unui climat trainic de securitate și încredere, de destindere și colaborare, în care fiecare popor să-și poată concentra plenar forțele în direcția dezvoltării sale economico-sociale libere și independente, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră".

DEZBATERE „R. E."

Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (II)

CONTINUĂM în acest număr dezbaterea consacrată căilor și soluțiilor de sporire a producției de energie electrică și termică. Din multiplele propuneri făcute am reținut îndeosebi pe cele care, printr-un efort de creativitate și inițiativă locală, prin efectuarea de cheltuieli minime, pot fi puse în valoare într-un timp cît mai scurt. De asemenea, prezentăm și unele experiențe care pot fi extinse și la alte unități, ceea ce ar face posibilă sporirea, pe aceleași capacități, a producției de energie electrică și termică.

• *Energia „albă" — un potențial ce poate fi mai eficient valorificat*

Pătru PĂUN: „Există, așa cum au relevat și alți participanți la dezbatere, multiple soluții care pot conduce, cu cheltuieli minime, la sporirea producției de energie electrică pe aceleași instalații de care dispunem. Am să relev unele acțiuni întreprinse în acest scop la Întreprinderea electrocentrale Porțile de Fier din Drobeta-Turnu Severin, care cuprinde complexele hidroenergetice de pe Dunăre, Porțile de Fier I și II, precum și complexul hidroenergetic Cerna-Motru-Tismana.

Ca soluții imediate adoptate de colectivul nostru pentru sporirea producției de energie electrică menționez acțiunea de **creștere a debitelor turbinate** atît în hidroagregatele de la Porțile de Fier I cît și la cele de la Porțile de Fier II pentru evitarea deversărilor. Prin aceasta la debite mari se obține o creștere a puterii la hidroagregatele de la Porțile de Fier I cu pînă la 12 MW, conducînd implicit la creșterea producției de energie electrică. La centrala Porțile de Fier II au fost luate măsuri pentru **funcționarea sub căderile minime de calcul,** între 5 și 2,5 m, obținîndu-se o putere suplimentară medie de pînă la 6 MW, de asemenea cu efecte asupra creșterii producției de energie electrică.

O altă acțiune la care este mobilizat colectivul de exploatare al centralei de la Porțile de Fier I vizează **micșorarea pierderilor de cădere la grătarele turbinelor** prin urmărirea permanentă a evoluției acestora și curățirea grătarelor, în care scop este folosit un mijloc de mare productivitate — greiferul cu cupe adaptat pe instalațiile noastre de ridicat existente. Această soluție conduce la obținerea unei producții suplimentare de energie electrică de circa 30 milioane kWh la Porțile de Fier I și se scontează, folosind același procedeu la Porțile de Fier II, pe obținerea unei producții suplimentare de aproximativ 20 milioane kWh, aceasta concomitent cu reducerea consumului de manoperă și efortului fizic la lucrările de curățire a grătarelor.

La amenajarea Cerna-Motru-Tismana se urmărește ca în timpul apelor mari să obținem creșterea nivelului în lacul de acumulare Cerna, care conduce la reducerea consumului specific de apă pe kWh cu circa 10%, avînd ca efect creșterea corespunzătoare a producției de energie electrică la centrala Motru. De asemenea, au fost luate măsuri de încadrare în graficele de execuție aprobate a lucrărilor care să asigure punerea în funcțiune în acest an a **captărilor secundare,** care vor aduce un aport suplimentar de apă în acumularea Cerna.

O preocupare constantă, deosebită a existat pentru **reducerea normei de consum de energie electrică pentru producere și transformare.** Astfel, s-a obținut micșorarea pierderilor de energie electrică în transformatoarele de mare putere cu circa 10%, prin urmărirea funcționării acestora la randamente mai mari și la temperaturi mai scăzute cu aproximativ 5%. În prezent, ne găsim în plin proces de modernizare a transformatoarelor de 190 MVA la Porțile de Fier I care va determina reducerea consumului de energie electrică pentru transformare cu circa 500 MWh/an și transformator, precum și creșterea fiabilității acestora. De asemenea, au fost aprobate programe detaliate pentru optimizarea funcționării instalațiilor auxiliare care să conducă la reducerea consumurilor energetice și creșterea siguranței în funcționare a hidroagregatelor. Eficiența acestor acțiuni o putem exemplifica arătînd că, în 1984, am obținut o economie la norma de consum de energie electrică de 701 MWh, iar pe trimestrul I a.c. de 124 MWh.

Pe baza unor analize și studii elaborate în mai multe etape de specialiștii români și iugoslavi s-a stabilit că, pentru exploatarea optimă a cascadei de hidrocentrale Porțile de Fier I și II, cele două centrale să fie dotate cu calculatoare și să fie elaborate modelele matematice și programe pentru optimizarea exploatării și îmbunătățirea prognozei debitelor afluente în lacul de acumulare Porțile de Fier I. Rezolvarea acestei probleme va permite atît reducerea erorilor de prognozare a debitelor afluente în lacul de acumulare Porțile de Fier I, avînd ca efect pentru partea română creșterea producției de energie electrică cu circa 76,7 GWh/an, cît și rezolvarea altor probleme de optimizare a exploatării, cum ar fi alegerea formației optime de grupuri în funcțiune și repartiția sarcinii pe grupuri.

Publicăm în numărul de față intervențiile tovarășilor: ing. **Pătru PĂUN,** directorul Întreprinderii electrocentrale „Porțile de Fier" — Drobeta-Turnu Severin, dr. **Mario DUMA,** șef laborator, Institutul de cercetări și modernizări energetice (ICEMENERG) ; **Iosif KAYTAR,** șef colectiv studii, Institutul de studii și cercetări hidroenergetice (I.S.P.H.) ; prof. dr. **Pavel BUHUȘ,** Institutul Politehnic București.

Implicați direct în realizarea programului de creștere a bazei energetice a țării, energeticienii de la Porțile de Fier au depus și depun eforturi sporite pentru **finalizarea în condiții cît mai bune și a celui de al doilea mare obiectiv hidroenergetic de pe Dunăre,** Porțile de Fier II. Acest obiectiv este prioritar pentru energetica românească, iar modul în care conducerea superioară de partid și de stat, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au urmărit realizarea lui a creat premisele ca, într-un termen apropiat, să fie pus în funcțiune la întreaga capacitate, prin aceasta puterea instalată a întreprinderii sporind cu încă 216 MWh, corespunzător unei producții anuale de 1,25 miliarde kWh.

Realizarea acestei sarcini necesită eforturi deosebite din partea tuturor factorilor implicați, îndeosebi a antreprizelor de construcții și montaj, precum și a unității furnizoare a hidroagregatelor (I.C.M. Reșița). Întrucît în trimestrul I 1985 lucrările de construcții și montaj nu s-au încadrat în graficele stabilite, ca urmare și a condițiilor climatice grele din iarna aceasta, se impune o mobilizare deosebită pentru mărirea ritmului de execuție a acestor lucrări în vederea recuperării rămînerilor în urmă în etapa imediat următoare".

• *Elemente de fundamentare a dezvoltării energetice*

Criterii tehnico-economice adecvate în alegerea variantei optime

Mario DUMA: „Practica — cel puțin a ultimului deceniu (dar nu numai), atît la noi în țară cît și pe plan mondial — demonstrează importanța fundamentării dezvoltării energeticii încă din perioada premergătoare întocmirii și aprobării proiectelor de programe. În această fază preliminară se impune **elaborarea unor variante alternative.** În jurul unor variante de referință, de maximă probabilitate, trebuie construite atît variante de maxim dinamism dorit, cît și, în sensul opus ,variante de securitate, pentru cazul unor influențe defavorabile imprimate de o recesiune economică prelungită și de alți factori restrictivi, inclusiv de natură să întîrzie realizarea unora dintre obiectivele stabilite. Aceste variante nu sînt și nu pot fi pur cantitative sau cu simple posibile deplasări pe axa timpului, ci trebuie să cuprindă și elemente calitative, de ordin tehnologic, structural, din cel puțin două motive.

În primul rînd, pentru că ceea ce este mai mult supus riscului de întîrziere, de împietare asupra realizării anumitor programe investiționale sînt tehnologiile noi, încă insuficient probate, asimilate etc. (prin tehnologii noi am în vedere sensul larg al cuvîntului — deci inclusiv, de exemplu, **noi tipuri de cazane pe lignit sau șisturi,** energetica nucleară ș.a.). Din acest punct de vedere așa-numitele variante de securitate trebuie să prevadă și niveluri cantitative adaptate în mod corespunzător și tehnologii de alternativă, cu grad sporit de certitudine, care să acopere deficitul energetic ce eventual s-ar crea în condiții defavorabile — fără însă ca aceasta să ne împingă la rutină, la stagnare tehnică, la extinderea nejustificată a unor tehnologii depășite.

În al doilea rînd, consider că variantele structurale de dezvoltare energetică trebuie analizate comparativ după două seturi de criterii : cele de realizabilitate și cele de eficiență și implicații energetice, economico-financiare, ecologice, sociale la scara economiei naționale. Cred că sîntem încă în prea mare măsură tributari unor metode de a pregăti și fundamenta propuneri de programe de dezvoltare energetică după criterii relativ mai simpliste, bazate pe 1—2 argumente de optim local, ce nu țin întotdeauna în suficientă măsură seama de eficiența de ansamblu realizată, de consecințele și condiționările conexe. De exemplu, unele soluții de dezvoltare energetică realizate numai pe baza randamentului de conversie mai ridicat al instalației propriu-zise sau disponibilității sporite a resursei energetice primare valorificate se pot dovedi, la scara economiei naționale, ca implicînd consumuri energetice și financiare suplimentare, inclusiv de resurse energetice deficitare. Or, cel puțin din punct de vedere energetic, ne interesează, în primul rînd, **eficiența energetică netă pe ansamblul economiei** în general și privind hidrocarburile în special.

În cadrul institutului nostru, am conceput și am realizat criterii, metode, modele matematice și ample programe de calcul, care sînt operaționale și cu ajutorul cărora putem analiza și „experimenta" (pe calculator) variantele strategice, structurale ale proiectelor de programe de dezvoltare energetică viitoare, evidențiind o mare diversitate de implicații și restricții energetice, economico-financiare și ecologice. De aceea, consider oportun să se treacă mai hotărît la fundamentarea elementelor de dezvoltare energetică necesare elaborării proiectelor de programe stabilite atît pentru perioada imediat următoare cît și pentru perspectivă, care să fie supuse unei analize complexe, cu ajutorul instrumentelor științifice de care dispunem astăzi".

Hidrocentrale subterane sau de suprafață

Iosif KAYTAR: „În contextul celor spuse de tovarășul Duma aș dori să mă opresc concret asupra unei probleme care, deși pare o opțiune pentru viitor, prezintă totuși o deosebită importanță imediată. Este vorba de tipurile de centrale hidro pe care urmează să le promovăm în continuare — subterane sau de suprafață. Personal, pledez pentru construirea de centrale hidro subterane. În sprijinul acestei afirmații aduc și cîteva argumente: • necesitatea păstrării și protejării terenului agricol. Centralele de suprafață ocupă, de regulă, suprafețe de teren agricol relativ mari, respectiv 200—400 ha, în timp ce obiectivele subterane ocupă cam de circa 20 de ori mai puțin ; • investițiile specifice pe kilowatul-oră la centralele subterane reprezintă mai puțin de jumătate din cele necesare pentru obiectivele de suprafață, deoarece apa și căderea de apă se concentrează într-un perimetru unde contează în principal căderea în sine, ceea ce face ca economicitatea să fie mult crescută la primele în raport cu celelalte capacități etc.

Sigur, există și unele inconveniente. Am în vedere durata mai mare de execuție la obiectivele subterane, condițiile mai grele de lucru (infiltrații, gaze subterane etc.), ceea ce a făcut ca soluția — centrală subterană — să rămînă în continuare o soluție de alternativă. Cred însă că rezolvarea mai operativă a unor probleme tehnice și tehnologice, antrenarea în mai mare măsură a specialiștilor sînt de natură să cîștige interesul pentru această soluție pe cît de controversată pe atît de eficientă".

Diminuarea pierderilor de energie pe rețea

Pavel BUHUȘ: „În ansamblul variantelor energetice pe termen scurt trebuie incluse, după părerea mea, nu numai problemele legate de producerea energiei electrice ci și opțiunile referitoare la **distribuția acesteia către consumatori.** Practica din țara noastră evidențiază situații de abordare a distribuției energiei electrice care, la vremea respectivă, au asigurat însemnate economii de energie, în special prin **diminuarea pierderilor pe rețea.** Sub acest aspect aș dori să mă refer în continuare la cîteva studii întreprinse în cadrul Institutului politehnic București care cred că pot constitui în practică variante alternative eficiente pentru eliminarea pierderilor de energie din liniile electrice. Este vorba de cercetările referitoare la dimensionarea economică a secțiunii liniilor electrice de distribuție și care au condus atît la elaborarea și perfecționarea unor noi metodologii de calcul cît și la treptate optimizări valorice ale indicatorilor necesari pentru proiectarea liniilor electrice.

Este bine cunoscut faptul că în multe cazuri pierderile de energie din liniile electrice scad proporțional cu micșorarea densității de curent cu ajutorul căreia aceste linii sînt proiectate. De exemplu, dacă cresc de trei ori secțiunile din aluminiu, de tot atîtea ori vor scădea și pierderile de energie electrică din linia considerată. Deoarece investițiile în conductoarele de aluminiu cresc, densitățile economice de curent sînt așa fel normate încît să se obțină un minim al cheltuielilor totale care cuprind atît efortul de investiții, cît și cheltuielile datorate pierderilor de energie din anii de exploatare.

Pe baza studiilor întreprinse de catedra „Centrale și rețele electrice" din I.P.B. și Centrala de rețele electrice (C.I.R.E.) a fost elaborată o metodologie cu caracter original în care, de exemplu, **densitatea economică normată a căpătat în mare măsură caracterul unui indicator de calcul pentru proiectare** (în numeroase cazuri practice, la sarcinile maxime de durată, valorile densităților de curent cu care este efectiv economic să se funcționeze în exploatare pot fi de 2—3 ori mai mari decît densitățile economice normate ca indicatori de proiectare). Ele au condus, în final, și la realizarea unei prescripții care normează pentru L.E.A. cu conductoare de aluminiu și durate de utilizare a puterii maxime cuprinse între 1 000 și 5 000 ore/an, densități economice cuprinse în intervalul 0,77—0,40A/mm^2. Cu toate acestea, mai există încă o serie de întreprinderi care ezită să aplice consecvent acest act normativ. Consider că aplicarea corectă și consecventă a prevederilor normativului, în vigoare de la 1 martie 1985, poate aduce **economii anuale cel puțin de ordinul cîtorva promile din energia produsă anual** în țara noastră, ceea ce, în cincinalul pentru care ne pregătim, ar reprezenta economii de ordinul mai multor sute de milioane kWh".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA
C. GORIE

Resursele furajere și zonarea producției animale

DIMENSIUNILE și structurile efectivelor de animale în profil teritorial sînt determinate, în principal, de influența factorilor naturali, care condiționează resursele furajere specifice zonelor agricole ale țării, precum și de acțiunea factorilor economici, cum sînt lucrările de îmbunătățiri funciare — în mod deosebit irigațiile — care determină restructurarea acestor resurse.

Prin prisma acțiunii primei categorii de factori, situarea pajiștilor naturale — în proporție de peste 80% — în zonele de deal și de munte solicită repartizarea prioritară în aceste teritorii a bovinelor și ovinelor, ținînd seama de faptul că furajarea acestor specii se face cu precădere cu furaje de volum (masă verde și fîn) și de cerința economică de a localiza producția lor animală în spațiul ce oferă astfel de resurse, eliminînd consumurile energetice și cheltuielile cu transportul acestora. În același timp proporțiile actuale, și în mod deosebit cele de perspectivă ale irigațiilor, care urmează să cuprindă la sfîrșitul cincinalului viitor 55—60% din teritoriul arabil, condiționează prezența cu o pondere însemnată a lucernei în structura culturilor din sistemul irigat și astfel, în mod implicit, necesită redimensionarea necesarului de bovine la un nivel care să permită valorificarea completă a acestui furaj prețios. Astfel, pajiștile naturale — situate la dimensiunile maxime în zonele colinar-montane — conferă avantajul celor mai ieftine furaje și al unor consumuri minimale de energie pe teritoriile respective, iar leguminoasele perene în zonele de șes irigate reprezintă o importantă resursă furajeră proteică în hrana animalelor și, în același timp, un fertilizant biologic însemnat și un mijloc de restructurare a solului în sistemul irigat de agricultură.

Așezarea efectivelor de bovine și ovine pe teritoriu pe fondul acestor factori va crea și premisele atenuării considerabile a consumului de cereale în furajare, cu consecințe în ieftinirea produselor animaliere și în sporirea disponibilităților de cereale pentru alimentația umană, conferind pășunilor și fînețelor atributul de principală resursă furajeră în producția animală. Orientarea cu precădere a bovinelor și a ovinelor pe teritoriile de deal și de munte ar descongestiona proporția mare de teren arabil necesar furajelor de volum în zonele de șes, cu consecințe pozitive în creșterea suprafețelor destinate cerealelor și culturilor tehnice, iar dimensionarea corespunzătoare a acestor specii în zonele de șes irigate, pe fondul furajării lor în principal cu furaje de volum suficiente și de bună calitate, obținute în condiții de irigare, conduce la același efect economic — diminuarea consumului de furaje concentrate în hrana animalelor.

Aceste căi importante în economia producției animale sînt cuprinse și în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Pe fondul acestor coordonate tehnico-economice vom analiza, în cele de mai jos, zonalitatea producției animale la speciile bovine și ovine în cincinalul actual, pe zone geografice și în cadrul acestora pe zone naturale, la nivelul realizărilor primilor ani ai cincinalului actual și al prevederilor pe anul 1985.

Repartizarea în teritoriu a efectivelor de bovine și ovine

ÎN ANII DE ÎNCEPUT ai cincinalului, repartizarea acestor specii în profil teritorial poartă încă amprenta concepției vechi de fundamentare a acestui proces în principiul furajării în proporții însemnate cu nutreturi concentrate, nereflectînd încă îndeajuns imperativele economiei de energie și ale reducerii costurilor de producție. Pentru anul 1985 sînt stabilite redimensionări, vizîndu-se concentrarea în proporții mai mari a efectivelor de bovine și de ovine în zonele cu pășuni și fînețe de la deal la munte.

Din analiza densității bovinelor și ovinelor (calculată în unități vită mare — UVM — la 100 ha teren agricol) pe teritoriile naturale ale zonelor geografice ale țării, rezultă că în majoritatea acestora șesul dispune de încărcătura maximă, în dauna zonelor de deal și de munte. În cadrul teritoriilor de deal-munte, zona montană este de cele mai multe ori defavorizată. Există, de asemenea, decalaje între nivelurile de încărcare cu bovine și ovine la nivelul județelor din spațiul acelorași zone geografice.

Repartizarea în proporții practic egale a efectivelor de bovine și ovine pe cele trei mari teritorii naturale ale țării — șes, deal, munte ; densitatea lor mai redusă în zonele geografice cele mai indicate — montană și de cîmpie irigată ; diferențele de la un județ la altul în cadrul acelorași zone geografice — toate aceste elemente conduc la concluzia că zonalitatea producției animale pe teritoriul țării, determinată în mod obiectiv de localizarea pajiștilor naturale și a suprafețelor irigate, este în mod simțitor influențată și de acțiunea altor factori. Dintre aceștia se desprind cu prioritate influența randamentelor foarte diferite ale pajiștilor și terenului arabil destinat furajelor de volum (determinate de cadrul natural diferit și de activitățile de intensificare a producției), structura bazei furajere, tradițiile în promovarea unor specii de animale, activitatea organizatorică.

Pornindu-se de la aceste realități, prin „Programul privind ameliorarea pajiștilor naturale și amenajarea pădurilor pășunabile în perioada 1983—1985" a fost stabilit un complex de măsuri tehnice și organizatorice pentru sporirea potențialului productiv al pășunilor și fînețelor, în mod deosebit pe teritoriile cu un nivel productiv scăzut al acestora, ceea ce va permite reașezarea efectivelor de bovine și ovine — începînd din acest an — cu prioritate în zonele de deal și de munte. În timp ce proporția bovinelor și ovinelor va crește mai puțin semnificativ în arealele de șes, în spațiul teritoriilor de deal și de munte se preconizează pentru 1985 o dezvoltare medie pe țară de circa 23% față de începutul cincinalului, cu precădere (45—51%) în Cîmpia Română de Nord și Curbura Carpaților și în Cîmpia de Vest și teritorii cu încărcarea cea mai redusă în anii trecuți. Prin măsuri economico-organizatorice se vizează o reașezare a lor, în cadrul fiecărei zone geografice, cu prioritate în zonele de deal-munte, unde densitatea acestor specii va crește cu 12% pînă la 51%.

Relația dintre densitate, asigurarea cu resurse furajere și producția de lapte

NECONCORDANȚELE consemnate în zonalitatea producției animale la aceste specii solicită o investigare a relației din cadrul trinomului efective-furaje-producția de lapte. În acest sens, exprimăm gradul de încărcare cu bovine și ovine pe teritoriu prin numărul de unități vită mare (UVM) la 100 ha agricol, nivelul de asigurare cu furaje de volum prin cuantumul unităților nutritive (UN) la o unitate vită mare și producția de lapte, în raport cu populația zonelor geografice și a județelor respective, prin cantitatea de lapte pe un locuitor.

Pe fondul reproducției naturale a ani-

Relația efective-furaje-producția de lapte pe zone geografice
(da e preconizate la nivelul anului 1985)

Zona geografică	UVM (bovine + ovine la 100 ha agricol)	UN/UVM	litri lapte/ locuitor
Cîmpia Română de Sud	54,2	4 024	155
Cîmpia Română de Nord, Curbura Carpaților	71,0	3 606	183
Podișul Getic, Carpații Meridionali	69,7	3 422	250
Cîmpia de Vest	57,9	3 763	313
Podișul Dobrogei	66,4	4 606	215
Podișul Moldovei	73,2	2 776	282
Podișul Moldovei, Subcarpații Orientali	86,8	2 594	328
Podișul și Subcarpații Interiori ai Transilvaniei	72,8	2 858	338
Zona colinar-montană	63,6	3 221	340
Total România	**64,3**	**3 431**	**254**

malelor, dată fiind încărcarea mai redusă cu bovine și ovine a teritoriilor Cîmpiei de Vest și ale Cîmpiei Române de Sud, la începutul acestui cincinal, deși pentru aceste zone sînt prevăzute cote dintre cele mai mari de creștere a efectivelor respective, ele vor avea încă și în anul 1985 densitățile cele mai reduse de animale ierbivore la unitatea de suprafață. În condițiile în care pentru teritoriile respective se prevede ponderea cea mai ridicată a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, raportînd potențialul mare de resurse furajere și efectivele reduse de animale, ele înscriu cantități dintre cele mai mari de unități nutritive la o unitate vită mare, bovine și ovine — fapt care evidențiază necesitatea imperioasă a dezvoltării efectivelor de animale ierbivore în aceste zone, la nivelul resurselor de care ele dispun. Se vor redresa astfel și nivelurile scăzute ale producției de lapte pe un locuitor, foarte reduse îndeosebi în Cîmpia Română de Sud, care alimentează în cea mai mare parte și Capitala. Potențialul furajer ridicat și densitatea relativ redusă a bovinelor și ovinelor impun și în zona Podișului Dobrogei o creștere substanțială a efectivelor de animale ierbivore.

La celălalt antipod al relației dintre efective-furaje și producția de lapte se situează zonele geografice Podișul Moldovei, Subcarpații Orientali — Podișul Moldovei, precum și Podișul și Carpații Interiori ai Transilvaniei, în cuprinsul cărora se înscriu densitățile cele mai mari de bovine și ovine și, respectiv, cuantumuri ridicate de lapte pe un locuitor, dar care datorită potențialului furajer redus și efectivelor mari de animale se regăsesc cu nivelurile cele mai scăzute de asigurare a furajelor de volum. Aceste zone solicită o atenție prioritară în orientarea investițiilor, în vederea ridicării fertilității economice a pămîntului.

Densității mari a bovinelor și ovinelor în Cîmpia Română de Nord — Curbura Carpaților și în Podișul Getic — Carpații Meridionali, care dispun de resurse furajere satisfăcătoare, trebuie să i se asocieze o acțiune susținută de îmbunătățire calitativă a efectivelor de animale, care să permită plafoane mai ridicate ale producției totale de lapte pe locuitor.

Zona montană se află sub media țării, înscriind valori scăzute ale indicatorilor privind efectivele de animale ierbivore la unitatea de suprafață agricolă și volumul de resurse furajere la o unitate vită mare, realizînd însă — în raport cu densitatea mai scăzută a populației — cel mai înalt plafon al producției de lapte pe locuitor. Este evidentă deci necesitatea unor eforturi însemnate de muncă socială pentru sporirea efectivelor de animale și a resurselor furajere în această zonă.

În concluzie, în vederea optimizării raportului dintre densitatea bovinelor și ovinelor, dimensiunile resurselor furajere și producția de lapte pe teritoriul țării, pe fondul necesității generale de creștere a densității bovinelor și ovinelor, a producției de furaje și de lapte, sînt necesare eforturi de muncă socială diferențiate zonal sub aspectul obiectivelor prioritare care le vizează — și anume : dezvoltarea cu precădere a efectivelor de animale în perimetrul zonelor de munte și de cîmpie irigată, îmbunătățirea calitativă a efectivelor de bovine și ovine îndeosebi pe teritoriul Cîmpiei Române de Nord — Curbura Carpaților și în Podișul Getic — Carpații Meridionali și sporirea însemnată a potențialului furajer, mai ales în spațiul Podișului Moldovei, al Subcarpaților Orientali — Podișul Moldovei, Podișul și Carpații Interiori ai Transilvaniei.

Dezvoltare prioritară în zonele de deal și de munte

PREVEDERILE privind creșterea densității efectivelor de bovine și ovine în mod prioritar în zonele de deal și de munte, de la 57,7 UVM la 100 ha agricol în 1982 la 71,1 UVM în 1985 (față de evoluția valorii acestui indicator de la 57,3 la 64,3 la nivel republican) urmăresc **creșterea însemnată a acestor specii în spațiul colinar-montan al fiecărui județ pe teritoriul căruia se află astfel de forme de relief.**

În scopul realizării unei astfel de zonalități a producției animale la aceste specii, programele speciale întocmite vizează un complex de măsuri și de căi cu privire în mod special la spațiul acestor teritorii.

Astfel, în vederea ridicării potențialului productiv al pajiștilor naturale se are în vedere amenajarea complexă a pajiștilor de deal și de munte, îndeosebi prin lucrări de întreținere, fertilizare și amendare, pe fondul lucrărilor de îmbunătățiri funciare corespunzătoare. Astfel, potrivit ponderii de 80% pe care o dețin pajiștile din zonele de deal și de munte, ele vor beneficia în cea mai mare măsură de lucrări de întreținere a pășunilor și fînețelor — prevăzute a se efectua pe o suprafață de 4 milioane ha, de lucrări de fertilizare — pe 3,5 milioane ha pajiști. Din suprafețele de teren arabil destinate furajelor de volum, leguminoasele perene vor deține cel puțin 60% în zonele de deal și de munte, trifoiul urmînd să asigure aportul proteic necesar, iar ghizdeiul — apt și pe terenurile cele mai puțin fertile — să pregătească conținutul de humus necesar amplasării ulterioare a trifoiului ; se vor extinde culturile de sfeclă furajeră, rapiță furajeră.

Dintre problemele economico-organizatorice menționăm necesitatea organizării asociațiilor zoopastorale ale crescătorilor de animale din zona necooperativizată la nivelul unui areal mai cuprinzător, care să contribuie în mod organizat la realizarea unor activități mai complexe pe plan local — ameliorări de pășuni și fînețe, amenajări de drumuri, captări și aducțiuni de apă, amendări ale terenurilor acide etc. (lucrări ce depășesc posibilitățile unei gospodării individuale sau chiar ale actualelor asociații de creștere a animalelor, create la nivelul unui sat sau al unei comune). În vederea folosirii resurselor proprii ale producătorilor individuali — forță de muncă, spații de cazare, resurse furajere — în acțiunea de creștere și îngrășare a animalelor pe bază de contracte. Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd extinderea activității de cooperare între gospodăriile populației pe de o parte și sectorul socialist al agriculturii și cooperația de consum, producție, achiziții și desfacere pe de altă parte, asigurîndu-se de către acestea din urmă materialul biologic și furajele concentrate necesare sporului în greutate al animalelor deținute spre îngrășare de către gospodăriile individuale și membrii cooperatori.

În scopul asigurării activităților de întreținere a animalelor în timpul verii și de strîngere a fînețelor, propunem îmbunătățirea cadrului juridic actual, în sensul de a se admite construcția de amenajări gospodărești și zootehnice și în afara perimetrelor construibile, în zonele montane cu fînețe și pășuni îndepărtate de vatra satului.

ZONAREA optimă a producției animale pe teritorii geografice și județe constituie o verigă importantă în procesul de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, care se înscrie printre obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990, înscrise în Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Un obiectiv prioritar: reducerea accentuată a costurilor de producție

MOBILIZAREA amplă a valorosului potențial productiv existent în unitățile economice pentru realizarea întregii producții planificate cu costuri cît mai reduse reprezintă un obiectiv de maximă însemnătate pentru întreaga activitate economică. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„O atenție deosebită trebuie acordată înfăptuirii sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție în industria republicană... Cu cît vom asigura reducerea cheltuielilor materiale și de producție și creșterea rentabilității și eficienței, cu atît vom determina o sporire mai mare a bogăției naționale, a venitului național — baza sigură a dezvoltării societății noastre socialiste și a ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

În lumina acestor orientări de o deosebită importanță, în unitățile economice din sectorul 5 al Capitalei, sub îndrumarea și cu sprijinul organelor și organizațiilor de partid, s-a acționat cu consecvență, cu înaltă responsabilitate pentru reducerea continuă, accentuată a tuturor cheltuielilor de producție pe unitatea de produs. Acțiunile de această natură s-au aflat și se află permanent în centrul atenției tuturor colectivelor de oameni ai muncii, avînd în vedere implicațiile asupra creșterii eficienței economice : reducerea cu numai 1% a costurilor în economia sectorului reprezintă la nivelul anului 1985, peste 100 milioane lei beneficii suplimentare obținute în condițiile asigurării unei înalte calități și competitivități a produselor.

Micșorarea continuă a consumurilor materiale și energetice

CA URMARE a multiplelor acțiuni desfășurate pe linia reducerii costurilor de producție, în primii patru ani ai cincinalului actual, în industria sectorului s-au obținut în dinamică rezultate importante (tabelul).

Este de subliniat că întregul spor de producție industrială pe primii 4 ani ai cincinalului s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, a eficienței economice, în condițiile reducerii cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu circa 8 procente în 1984 față de realizările anului 1980 și a unor însemnate economii de materii prime, materiale, combustibil și energie. Astfel, în anul 1984 față de anul 1980, în industria sectorului s-au înregistrat diminuări ale costurilor totale de producție cu 6% ; cele mai bune rezultate s-au înregistrat în întreprinderile : „Electromagnetica", „Țesătoriile reunite", „Industria iutei", Întreprinderea de construcții și reparații de echipamente de telecomunicații.

Aceste rezultate favorabile obținute în reducerea costurilor de producție în dinamică, precum și față de plan, au fost determinate de aplicarea în practică în perioada analizată a unui complex de acțiuni desfășurate pe multiple planuri, acțiuni continuate și puternic amplificate în acest an.

Este vorba, în primul rînd, de **reducerea continuă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie,** înlocuirea importurilor cu materiale obținute în țară la prețuri competitive. În actualul cincinal au fost introduse în fabricație 378 produse noi și modernizate, peste 4 380 modele fiind complet noi, ponderea acestora reprezentînd 66,2% în valoarea producției marfă. În anul 1984 față de anul 1980, ca urmare a înnoirii și perfecționării tehnologiilor de fabricație s-au obținut importante economii din reducerea consumurilor specifice pe unitate de produs, care reprezintă însemnate cantități de materii prime economisite : mii de tone de metal, sute de tone de fire și fibre naturale, artificiale și chimice, un volum însemnat de masă lemnoasă ș.a.

La combustibil și energie, ca urmare a măsurilor stabilite în unități pentru economisirea acestora și pentru recuperarea resurselor refolosibile, în industria sectorului 5 s-au obținut rezultate remarcabile. În perioada anilor 1980—1984, reduceri importante de consumuri de combustibil și energie s-au obținut la întreprinderile : „Autobuzul" : cu 24,4% la combustibil și cu 19,2% la energie electrică ; „Electromagnetica" : cu 31% la combustibil și cu 21,1% la energie electrică ; „Tehnica nouă" : cu 29,3% la combustibil și cu 13,4% la energie electrică ; „Uzinele chimice române" : cu 16,2% la combustibil și cu 8,5% la energie electrică.

Este de subliniat că la diminuarea consumurilor materiale, contribuții deosebite aduc în permanență cercetarea și proiectarea din institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, aflate pe teritoriul sectorului, ca : Centrul Național de Fizică, Institutul de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică, Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru telecomunicații, Institutul de cercetare și proiectare aparataj pentru instalații și utilaje pentru construcții ș.a., care, împreună cu colectivele din întreprinderile industriale „Vulcan", „Autobuzul", „Electromagnetica", Întreprinderea de construcții și reparații echipamente pentru telecomunicații ș.a. contribuie la orientarea activității productive spre accelerarea procesului de realizare de noi produse și tehnologii moderne, de înaltă eficiență, care valorifică superior materiile prime și energia pentru obținerea unor produse de calitate, cu valoare ridicată, cu consumuri reduse, înlocuind importurile.

Prin înfăptuirea obiectivelor din planul de introducere a progresului tehnic numai în anul 1984, de pildă, în condițiile obținerii unui spor substanțial de producție, prin introducerea în fabricație a unui număr însemnat de produse noi și modernizate, prin perfecționarea multor tehnologii, s-a realizat o reducere a consumurilor cu aproximativ 2 976 tone combustibil convențional și cu 3 256 MWh, ceea ce contribuie la reducerea substanțială a costurilor de producție și la obținerea unui spor de beneficii, evaluat pentru anul trecut la peste 40 milioane lei. La aceasta se adaugă și obținerea unui număr de peste 120 produse noi care au înlocuit produsele similare din import, de o valoare echivalentă cu 1,5 milioane dolari.

O contribuție importantă la micșorarea cheltuielilor de fabricație este chemată să aducă și **reducerea cheltuielilor cu munca vie** pe unitatea de produs, realizată în principal ca urmare a creșterii productivității muncii, prin utilizarea completă a capacităților de producție existente și continua lor modernizare. În anul 1984, de pildă, reduceri substanțiale ale cheltuielilor cu manopera pe unitate de produs s-au obținut în special în întreprinderile : „Vulcan", „Electromagnetica", „Autobuzul", la produsele cazan de 420 tone abur/h, centrala telefonică de 50 linii și la autoutilitarele TV 15 și TV 35.

În cadrul preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii pe linia reducerii costurilor de producție a fost și este permanent avută în vedere și reducerea cheltuielilor cu reparațiile fondurilor fixe. În acest sens s-a acționat — în contextul executării la timp și de bună calitate, cu forțe proprii, a reparațiilor utilajelor — pentru comprimarea duratelor de execuție, utilizarea tot mai largă a pieselor recondiționate, pentru modernizarea mașinilor și utilajelor concomitent cu repararea lor. Importante economii prin diminuarea pe această cale a cheltuielilor pe unitate de produs sînt obținute în special în întreprinderile : „Țesătoriile reunite", „Electromagnetica", „Metalica", „Uzinele chimice române", Întreprinderea de construcții și reparații de utilaje, uni-

Dinamica reducerii costurilor la 1 000 lei producție marfă

1980 = 100%

	1983	1984
	Realizat	Realizat
Total costuri în industria sectorului din care :	95,0	94,0
— cheltuieli materiale	94,1	92,7
— cheltuieli cu munca vie	98,5	98,4

tăți economice unde participarea acestei categorii de cheltuieli în totalul costurilor de fabricație are o pondere însemnată.

Evidențiind rezultatele bune obținute în unitățile economice ale sectorului față de sarcinile de plan anuale, trebuie să reliefăm faptul că se înregistrează și unele rămîneri în urmă în anumite întreprinderi. Astfel, nerealizări ale nivelurilor de cheltuieli planificate s-au înregistrat în anul 1984 în special la întreprinderile : „Aurora", „Muntenia", „Steagul roșu". Unele rămîneri în urmă în realizarea sarcinilor de reducere a costurilor de producție s-au datorat în aceste unități unor necorelări existente între sortimentele realizate și cele prevăzute în planul fizic, neasigurării materiilor prime în cantități corespunzătoare tehnologiei de fabricație stabilită, nerespectării în unele secții de producție a consumurilor normate prevăzute la unele materii prime și materiale, neasigurării cu cadre calificate în structura corespunzătoare tehnologiei de fabricație, încălcării disciplinei tehnologice și de muncă etc.

Preocupări sporite pentru realizarea integrală a programelor de reducere a cheltuielilor de producție

ACEST ULTIM AN al cincinalului, **anul 1985**, pune în fața unităților economice **sarcini deosebite în domeniul reducerii costurilor de producție** ; în condițiile creșterii volumului de producție la nivelul sectorului cu 13,4% în anul 1985 față de planul pe 1984, nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă este prevăzut să scadă față de realizările anului 1984 cu 67 lei.

Pornind de la aceste sarcini mobilizatoare, colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice ale sectorului desfășoară acțiuni susținute pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție și recuperarea restanțelor înregistrate de către unele unități. Pentru obținerea în anul 1985 și pe întregul cincinal a unor rezultate superioare pe linia reducerii cheltuielilor de fabricație, **o atenție deosebită se acordă transpunerii în viață a prevederilor înscrise în programele de măsuri** concrete, cu termene și responsabilități precise, întocmite încă de la începutul anului în toate unitățile economice **în vederea reducerii costurilor de producție**, pe baza unei analize aprofundate a rezultatelor obținute și a experienței acumulate în 1984. Sînt în curs de aplicare măsuri cu eficiență economică ridicată și imediată, permanent actualizate pe parcursul anului, axate pe factorii de influență hotărîtori în reducerea accentuată a nivelului cheltuielilor producției. Astfel, în conformitate cu prevederile recentului Program de măsuri stabilit de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în vederea îmbunătățirii activității economico-financiare în 1985, în toate unitățile se desfășoară acțiuni care vizează cu prioritate reducerea accentuată în continuare a consumurilor materiale și economisirea la maximum a energiei și combustibililor, diminuarea consumurilor de muncă vie, extinderea acțiunii de recuperare, recondiționare și refolosire a materiilor prime, restrîngerea la strictul necesar a cheltuielilor indirecte și a celor administrativ-gospodărești. O atenție deosebită se acordă în toate unitățile folosirii cu eficiență sporită a fondurilor disponibile, accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante, încadrării cu strictețe în normele de stoc și normativele de mijloace circulante stabilite, lichidării și prevenirii imobilizărilor de fonduri, îndeosebi în stocuri de valori materiale, accelerării decontărilor și asigurării permanente a echilibrului financiar, utilizării cu eficiență sporită a creditelor acordate de bănci în vederea stimulării îndeplinirii sarcinilor de plan, reducerii costurilor de producție și îmbunătățirii continue a activității economico-financiare a unităților.

Avînd în vedere faptul că în cursul trimestrului I din acest an, alături de rezultate bune s-au înregistrat în unele unități ale sectorului anumite nerealizări ale costurilor planificate, iar în alte întreprinderi măsurile stabilite nu asigură încă acoperirea integrală a nivelului de cheltuieli planificat pe 1985, în toate unitățile a fost realizată o puternică mobilizare a potențialului productiv existent pentru identificarea și atragerea operativă în circuitul producției a tuturor rezervelor disponibile. Astfel, se au în vedere perfecționări de fond ale activității desfășurate pe linia reducerii accentuate a cheltuielilor materiale de producție, în primul rînd prin modernizarea continuă a structurii sortimentale a producției fabricate. **Eforturile sînt concentrate în direcția realizării unor produse cu performanțe ridicate, fabricate cu tehnologii superioare, moderne, care necesită cheltuieli minime, consumuri energetice reduse,** care valorifică la maximum materiile prime și încorporează o cît mai mare cantitate de inteligență tehnică, de muncă înalt calificată. Pe această bază se are în vedere diversificarea largă a sortimentului de produse fabricate, accelerarea realizării de produse noi cu parametri calitativi superiori, puternic competitivi, obținute cu consumuri materiale și energetice, cu costuri de producție mai reduse.

În acțiunea de reducere a costurilor se vor întări preocupările pentru :

— examinarea temeinică, atentă a consumurilor de materii prime și energie și perfecționarea continuă a normelor de consum prevăzute în strînsă concordanță cu prevederile de plan privind reducerea cheltuielilor, cu complexitatea și tehnologia fiecărui produs fabricat, în vederea identificării de noi posibilități de reducere mai accentuată a fiecărei categorii de cheltuială materială inclusă în costul pe unitatea de produs ;

— dezbaterea pe secții și ateliere a prevederilor înscrise în programele de reducere a costurilor stabilite la nivel de întreprindere, pentru detalierea soluțiilor adoptate și antrenarea mai largă în această activitate a tuturor compartimentelor organizatorice care pot să influențeze pozitiv procesele de economisire ;

— accelerarea ritmului de introducere a metodelor evoluate de calcul și evidență a costurilor (sistemul cost-oră-producție, metoda costurilor directe, metoda normativă etc.) pentru a se imprima un mai puternic caracter preventiv întregii activități de diminuare a cheltuielilor de producție, în special a consumurilor materiale și energetice, fapt ce permite conducerii colective a fiecărei întreprinderi să cunoască cît mai din vreme și să poată acționa mai operativ în vederea înlăturării cauzelor generatoare de risipă de materiale și de cheltuieli inutile ;

— urmărirea realizării în permanență a unei corelări cît mai corespunzătoare între măsurile prevăzute în programele de reducere a costurilor și cele cuprinse în celelalte programe adoptate în întreprindere. Și aceasta deoarece practica arată că mai sînt cazuri în care, în programele de creștere mai accentuată a productivității muncii, în cele de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor se regăsesc anumite acțiuni și măsuri al căror efect asupra diminuării costurilor de producție nu este luat în calcul sau nu este cuantificat la adevărata lui valoare în cadrul programelor de reducere a cheltuielilor de fabricație ;

— sporirea eforturilor pentru perfecționarea continuă a organizării sistemului de urmărire a transpunerii în practică a măsurilor prevăzute în programele de reducere a costurilor, prin elaborarea și actualizarea permanentă a unor grafice speciale de evidențiere și sprijin a modului de desfășurare, a înfăptuirii acțiunilor prioritare prevăzute în aceste programe. Îndeplinirea exemplară a sarcinilor cuprinse în programele de reducere a costurilor va fi analizată cu atenție în cadrul unor analize complexe desfășurate săptămînal, lunar și trimestrial de către organele de conducere colectivă a tuturor unităților sectorului ;

— creșterea continuă a gradului de utilizare a capacităților de producție în funcțiune, orientînd cu prioritate eforturile pentru înlăturarea cauzelor care mai fac ca unele instalații să nu lucreze la capacitate, încărcînd costurile producției. Astfel, au fost elaborate măsuri complexe care vizează întărirea colaborării între cercetare, proiectare și producție pentru creșterea accentuată a indicilor de utilizare la instalațiile hotărîtoare pentru fabricarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, care asigură creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale. Totodată, a fost amplificată colaborarea între institutele de cercetare și proiectare tehnologică și întreprinderile din sector pentru mobilizarea mai largă a eforturilor în vederea modernizării instalațiilor tehnologice mai vechi și perfecționării rețetelor de fabricație.

În toate unitățile sectorului sînt asigurate condițiile necesare realizării producției planificate pe anul 1985 cu o calitate și o eficiență superioare, cu costuri cît mai reduse ; colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi acționează cu fermitate pentru transpunerea integrală în practică a programelor de micșorare a tuturor cheltuielilor de fabricație, pentru a asigura și pe această cale sporirea rentabilității, a beneficiilor, în întreaga activitate desfășurată.

Constantin VELEA
prim-secretar
al Comitetului de partid
al Sectorului 5
al Municipiului București

DEZBATERE „R. E."

ŞTIINŢA ŞI TEHNOLOGIA ÎN SPRIJINUL VALORIFICĂRII RESURSELOR LOCALE (I)

ÎN REALIZAREA programului complex de dezvoltare economico-socială a ţării noastre în perioada 1986—1990, un rol de importanţă deosebită îi revine cercetării ştiinţifice naţionale, chemată să-şi aducă aportul la creşterea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, îmbunătăţirea structurii producţiei şi valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, iar în agricultură, la utilizarea optimă a fondului funciar, obţinerea de noi soiuri de hibrizi şi plante agricole, ameliorarea genetică a speciilor de animale în vederea obţinerii unor producţii vegetale şi animale ridicate. În contextul acestor preocupări de maximă actualitate, recent a avut loc la Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice o dezbatere pe tema : „Ştiinţa şi tehnologia în sprijinul valorificării superioare a resurselor locale în cadrul dezvoltării rurale". *Publicăm, în continuare, o sinteză a discuţiilor purtate.*

Dimensiunea socio-umană a dezvoltării rurale

Mihail Florescu : Interesul subiectului supus dezbaterii derivă din rolul important pe care ştiinţa şi tehnologia îl au în prezent în fundamentarea, elaborarea şi realizarea oricărei strategii de dezvoltare a ţării noastre. În acelaşi timp, actualitatea problematicii dezvoltării rurale este evidenţiată de eforturile inovatoare desfăşurate în ultimii ani în cadrul noii revoluţii agrare. Acţiunile întreprinse în această direcţie vor trebui să conducă — potrivit obiectivelor înscrise în documentele celui de-al XIII-lea Congres — la identificarea de noi resurse de materii prime şi de energie, soluţionarea problemelor privind resursele materiale urmînd să fie însoţită şi de stimularea eforturilor de valorificare a resurselor socio-umane. Vor trebui găsite cele mai eficiente modalităţi de stimulare şi operaţionalizare a capacităţilor creative în diversele domenii de activitate, la toate nivelurile, inclusiv cele locale.

Noua revoluţie agrară are, precum se ştie, drept principale coordonate sporirea producţiei — atît sub aspect calitativ, cît şi cantitativ — creşterea productivităţii muncii, ridicarea nivelului tehnic şi al eficienţei economice, perfecţionarea activităţii sociale.

În afara activităţii de obţinere a producţiei agricole, strategia noii revoluţii agrare mai vizează prelucrarea şi valorificarea superioară a produselor vegetale şi animale, dezvoltarea activităţii de industrie mică şi de prestări de servicii. Pe plan social, acest amplu proces tinde să conducă la omogenizarea socială, la reducerea deosebirilor dintre sat şi oraş, la creşterea nivelului de trai, de instruire şi cultură al populaţiei din mediul rural. Dimensiunea socio-umană a dezvoltării rurale este reprezentată, deci, tocmai de creşterea posibilităţii de valorificare superioară, eficientă a potenţialului uman al satelor, de realizare a unei noi civilizaţii rurale. În acest cadru introducerea progresului tehnic în mediul rural atît în activităţile productive, cît şi în cele sociale constituie un element esenţial al programelor elaborate pe diverse ramuri şi domenii privind cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic, avînd drept obiectiv final creşterea calităţii vieţii.

În cadrul discuţiilor au luat cuvîntul tovarăşii : **Mihail FLORESCU**, ministru secretar de stat, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, **Dumitru TEACI**, secretar ştiinţific, Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice, **Dumitru DUMITRU**, director, Institutul de Economie Agrară, **Corneliu RĂUŢĂ**, director, Institutul de Cercetări pentru Pedologie şi Agrochimie, **Eugen BUCIUMAN**, director, Centrul de Organizare şi Perfecţionare a Cadrelor din Industria Alimentară, **Ecaterina PÎRVU**, Comitetul pentru Problemele Cosiliilor Populare, I.S.L.G.C. Bucureşti, **Radu REY**, Universitatea Montană, Vatra Dornei, **Leonida FRĂŢILĂ**, Institutul de Economie Agrară, **Ion OLARU**, Centrul de Organizare şi Perfecţionare a Cadrelor din Ind. Materialelor de Construcţii, **N. ALBULESCU**, revista Agricultura Socialistă, **Ana-Maria SANDI**, Centrul Internaţional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului şi Dezvoltării, **Ion Andrei POPESCU** (C.I.M.S.V.D.) **Mihai VASILE** (C.I.M.S.V.D.) **N. POPESCU** (Institutul de Economie Agrară).

Problemele care se cer analizate din perspectiva amintită sînt însă extrem de diverse şi există încă numeroase direcţii ale dezvoltării rurale în care contribuţia ştiinţei şi tehnologiei poate fi semnificativă. Dezbaterea noastră îşi propune tocmai identificarea şi analiza celor mai relevante exemple din acest domeniu, găsirea modalităţilor de aplicare creatoare a potenţialului ştiinţific şi tehnologic naţional în valorificarea resurselor de materii prime şi în apariţia de noi tipuri de activităţi social-economice.

Desigur că procesele de valorificare îmbracă şi ele o multitudine de forme şi planuri de manifestare, incluzînd activitatea cu caracter zonal sau local de prelucrare a unor tipuri de materii prime specifice, diversele modalităţi concrete de manifestare a industriei mici, asigurarea energetică în spaţiul rural, activităţile de zootehnie, utilizarea florei spontane în industria farmaceutică etc. Pornim de la premisa că potenţialul naţional românesc de ştiinţă şi tehnologie, realizările obţinute în acest domeniu trebuie valorificate în mod intensiv pentru stimularea şi diversificarea proceselor de dezvoltare social-economică din mediul rural, în spiritul contextului social-economic specific, al caracteristicilor geo-climatice şi, nu în ultimul rînd, al modelelor culturale şi de comportament social.

Cunoaşterea mai bună a resurselor locale

Dumitru Dumitru : Avînd în vedere că tema dezbaterii este foarte vastă şi pentru a ne alege cu bune rezultate consider că ar fi util să precizăm, într-o oarecare măsură, subiectele. În primul rînd, aş dori să clarificăm problema resurselor locale, şi anume ce reprezintă resursele locale din punctul de vedere al agriculturii şi silviculturii. A vorbi despre resursele locale înseamnă a vorbi despre agricultură, în sens larg, sau şi mai precis despre fundamentul economic al dezvoltării rurale. Nefiind vorba deci de acele zăcăminte sau resurse care se află localizate, într-o anumită zonă şi integrate în circuitul industrial naţional, resursele locale au mai curînd un caracter difuz în ceea ce priveşte repartizarea teritorială. Iar terenul agricol, resursele hidraulice, clima şi chiar resursele umane sînt tipuri de resurse caracteristice fiecărei zone, cu fireşti diferenţieri şi note specifice. Pentru a asigura valorificarea superioară a resurselor locale şi adaptarea structurii activităţii locale la evoluţia socială generală, ştiinţa şi tehnologia trebuie adecvate condiţiilor concrete ce se desfăşoară pe un anumit teritoriu. Acest efort de adaptare presupune o ierarhizare a resurselor — în funcţie de criterii economice, dar şi ecologice. Trebuie să pornim de la legile naturii, în primul rînd de la bioritmuri pentru a nu perturba, ci a aşeza activitatea economică în consens cu aceste legi. Ele se cer deci cunoscute în profunzime, atît în ceea ce priveşte cauzele cît şi efectele reale şi potenţiale.

În esenţă, toate aceste aprecieri ne conduc la o constatare deosebit de relevantă ; dacă activitatea (însăşi subzistenţa mediului rural) este legată de resurse localizate, deci amplasate într-un teritoriu determinat, rezultă implicit că statutul acestor resurse are un caracter aparte. Ele nu pot fi substituite cu altele procurate din zone diverse (ca în industrie), ci trebuie menţinute, păstrate, reînnoite, îmbogăţite.

Desigur, aspectul la care m-am referit nu este în esență inedit, întreaga dezvoltare rurală (ce a coincis cu perioade îndelungate ale dezvoltării civilizației umane) s-a bazat pe capacitatea resurselor locale de a se reface, de a se reînnoi. Problemele care apar sînt de nuanță : cum putem să asigurăm în condițiile unei agriculturi intensive regenerarea resurselor ?

Știm, cu toții că o agricultură modernă nu se poate face fără hidrocarburi, fără mașini, nu se poate face fără chimie. E adevărat că solul — pentru a ne referi la una din resurse — refacе pe cale naturală ceea ce s-a extras din el, însă importantă este perioada pe care o necesită acest proces. El poate să-și refacă fertilitatea la nivelul la care l-am luat în cultură, dar poate să și-o refacă în decursul deceniilor sau în al unui secol. La fel se pune problema și pentru resursele hidrologice pe care le extragem și le folosim în irigații. Nu numai că nu cunoaștem cu precizie ciclurile naturale de regenerare a resurselor hidrologice, dar nu știm îndeajuns de bine care pot fi unele efecte ecologice nedorite. Este limpede, oarecum, faptul că în prezent asigurarea regenerării resurselor locale nu mai poate fi lăsată să se desfășoare ca un proces natural, ci ca rezultatul unui important efort economic, financiar, tehnologic. Reînnoirea resurselor în agricultură se face cu eforturi materiale, cu eforturi financiare și costul factorilor de producție crește dacă vrem să obținem o agricultură intensivă în ritmurile de care avem nevoie.

Teza cu privire la agricultura biologică este valabilă — cred eu — în măsura în care științele biologice pot asigura o reînnoire la nivelul cerințelor de producție ; atîta timp cît biologia nu asigură acest lucru, nu avem soluții să sporim producția decît apelînd la științele tehnice. A lăsa pămîntul să-și piardă fertilitatea înseamnă scoaterea — pentru multă vreme — din circuit a pămîntului care, e drept, se poate reînnoi, numai că reînnoirea este de lungă durată, chiar de secole. Problema reînnoirii, a costurilor de reînnoire a acestor resurse constituie una din problemele stringente cu care este confruntată agricultura și în care știința poate să vină să potențeze, să asigure o conversie mai bună a resurselor respective în materia primă agricolă. Deci, revoluția agrară și cantitățile de cereale pe care le obținem pot fi realizate numai în condițiile în care adăugăm resurse, le reînnoim.

Cerința unor evaluări complexe

Constantin Răuță : Aș dori să adîncesc un aspect surprins în intervenția sa de tovarășul Dumitru Dumitru. Într-adevăr, nu avem întotdeauna foarte clară imaginea complexității procesului de regenerare a resurselor agricole de bază — solul, apa etc. Poate această situație se datorează și distincției făcute cu atîta grabă și atît de tranșant între resurse epuizabile și resurse regenerabile. Nu stăpînim întotdeauna complexitatea mecanismului decizional prin care se poate păstra și chiar îmbogăți o resursă potențial regenerabilă. Am să mă refer la un exemplu concret, pe filiera relației dintre industrie și agricultură : pentru a se asigura economicitatea unor stații de epurare urbană sînt unele calcule care evidențiază că nămolul rezultat prin fermentația anaerobă are valoare de îngrășămînt organic și lucrurile sînt corecte pînă la un punct, căci alături de azotul ce poate fi folosit ca îngrășămînt, nămolul de fermentație conține încă 35 de elemente care sînt poluante. Iată o constatare care îndeamnă prin ea însăși la prudență.

Tot în cadrul unei mai bune gestionări a solurilor (ca parte esențială a resurselor locale) consider utilă inventarierea și catalogarea lor nu numai în funcție de anumite caracteristici „tehnice" ci și din perspectiva unor indicatori ai „regenerabilității" ; indicatori care să reflecte, deopotrivă, structura compozițională, ponderea anumitor substanțe etc., și costurile economice implicate precum și duratele de timp proiectate. O asemenea acțiune este cunoscută, de altfel, în literatura de specialitate sub termenul de „planificare ecologică".

Dumitru Teaci : Ca pe mai toți care lucrăm în sfera cercetării agricole m-a preocupat de-a lungul anilor problema migrației populației către oraș, care a fost generată de dezvoltarea mijloacelor de producție, de crearea unor condiții de viață mai comode și mai plăcute ca nivel în alte medii decît în mediul rural. În decursul istoriei nu este singurul exemplu cînd populația migrează într-un loc sau pleacă înapoi. Probabil că în trecut altele au fost cauzele care au făcut să se răspîndească populații importante și care ulterior s-au înapoiat pentru că societatea nu le mai asigura condiții satisfăcătoare. Aceasta nu s-a petrecut neapărat conform unor legi economice, ci conform unor măsuri care nu întotdeauna au fost fundamentate temeinic. Aici se vădește, între altele, în afară de factorul economic propriu-zis, și un factor psihologic, factor psihologic care este creat de o concepție foarte largă și care întreține o opinie foarte nefavorabilă țărănimii. Nu este numai o chestiune de modă, ci este un mod de gîndire, de stratificare, de categorisire, de standard, de cultură și alte probleme. Faptul că omul la țară are 10 clase ca și cel de la oraș, iar acesta se consideră autentic profesionist, în timp ce despre celălalt se afirmă, uneori, în mod cu totul greșit, că nu are o meserie, este problemă de educație, este problemă de atitudine, chiar de restabilire a unor adevăruri fundamentale. Dar nu pentru a pătrunde în intimitățile acestui proces deosebit de complex, cu vaste implicații sociale am luat cuvîntul în cadrul acestei dezbateri, ci pentru a sublinia un aspect care mi se pare revelator. Migrația pe direcția rural-urban constituie unul din factorii care afectează posibilitățile de regenerare a unei alte resurse locale — resursa umană. Cred că oricît de îndepărtate ar fi ca esență solul, de pildă, și forța de muncă în caracterizarea lor ca resurse locale, criteriul „regenerabilității" se impune cu aceeași forță. Desigur limitele sînt altele, mecanismele și legitățile diferă. Dar aceasta nu înseamnă că nu trebuie să le cunoaștem. Pentru a asigura ca 27% din populația activă să fie ocupată în agricultură — cum prevăd documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului — se cer analizați și factorii psihologici, și cei demografici și cei economici. Am credința că această dezbatere va oferi importante elemente de analiză din perspectiva amintită.

Constantin Olaru : Precizările antevorbitorilor mei cu privire la resursele locale și la unele caracteristici ale acestora coincid cu unele preocupări mai vechi ale mele cu privire la problematica resurselor. Așa cum apreciază numeroși specialiști, consider și eu că resursele — chiar dacă ulterior le vom cataloga, împărți, clasifica după diverse criterii — trebuie privite global. Aceste resurse se află întîi de toate în anumite raporturi „naturale" unele față de altele : mai abundente sau mai sărăcăcioase, distribuite relativ uniform în teritoriu sau, dimpotrivă, disproporționat, epuizabile sau regenerabile etc. Ceea ce mi se pare important de subliniat este faptul că modul în care apreciem o anumită resursă este nemijlocit legat de sistemul productiv în care aceasta este utilizată. De pildă, aceleași zăcăminte de uraniu puteau fi considerate superabundente în urmă cu o jumătate de secol și reduse în prezent. Deci un consum sporit al unei anume resurse conduce la împuținarea sa, așadar un raport invers proporțional.

La un prim nivel chestiunea privește structurile productive create ; pe un plan mai general — sistemul de valori, deci o problemă axiologică. Spre ce scopuri îndreptăm activitatea noastră și ce consecințe are aceasta ? — spre o dezvoltare liniară ce provoacă dezechilibre ecologice cum se întîmplă în prezent sau spre o armonizare a omului cu natura, ceea ce ar putea să însemne însăși crearea unui alt mod de a trăi ?

Aceste considerații aparțin, la prima vedere, teoriei. Are să vă surprindă, dar ele se regăsesc în evaluări practice curente. Iată un caz îndeobște cunoscut — izolația clădirilor. De regulă, o casă o construim pentru o durată de viață de circa 90 de ani. În construirea sa vom angaja deopotrivă resurse regenerabile și epuizabile ; se pune problema dacă este mai economic să utilizăm materiale cu putere izolatoare mai mică, dar care în fabricație au un grad de energointensivitate mai redus, sau materiale mai costisitoare, dar cu parametri izolatori mai buni care vor avea efecte favorabile — economisind energia neregenerabilă de-a lungul întregii perioade de exploatare ?

Este justificat, consider eu, să pornim de la un model axiologic, de tip sociocentric, în care finalitatea să fie axată pe structura trebuințelor umane. Ce nevoi trebuie să satisfacă producția ? Acele nevoi care sînt atît ale producătorului, ale beneficiarului productiv, ale omului care lucrează, ale cetățeanului în viața sa cotidiană. În acest proces tehnologia are un rol prioritar. Ea trebuie să fie orientată adecvat încă din proiectare, să încorporeze eficient criteriile ecologice, ergonomice, de economicitate, de reciclare și recirculare a diverselor categorii de resurse.

Dezbatere consemnată de
Cristian POPESCU
Valentin NEGOIȚĂ

Utilizarea rațională a resurselor materiale

PERFECȚIONĂRI NECESARE ÎN ORGANIZAREA ȘI PLANIFICAREA APROVIZIONĂRII (I)

— Aspecte și concluzii reieșite dintr-o investigație în 11 întreprinderi industriale —

ECONOMISIREA strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale constituie, potrivit orientărilor și sarcinilor stabilite prin Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, una din principalele căi de dezvoltare intensivă a economiei naționale în prezent și în perspectivă. O importanță deosebită deține în acest sens **perfecționarea continuă a organizării și planificării procesului de aprovizionare tehnico-materială**, ca factor hotărîtor pentru desfășurarea normală, ritmică a activității economice din întreprinderi, utilizarea deplină a capacităților de producție, satisfacerea cu promptitudine a obligațiilor contractuale față de beneficiarii interni și externi.

Ținînd seama de cerințele mecanismului economico-financiar, ale întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiunii, în industrie această perfecționare trebuie să aibă în vedere :

● creșterea rolului activității de aprovizionare în **realizarea integrală a producției fizice** în volumul, structura sortimentală și de calitatea prevăzute în plan, în **reducerea cheltuielilor** cu materiile prime și materialele și, în ansamblu, a costurilor de producție ;

● sporirea **eficienței** acestei activități, prin : diminuarea cheltuielilor de aprovizionare și transport ; eliminarea imobilizărilor de resurse materiale în stocuri supranormative și fără mișcare ; reducerea continuă a normelor de consum și de stoc ; reciclarea materialelor refolosibile ; diminuarea, pînă la eliminare a pierderilor cantitative și a deprecierilor calitative în operațiunile de transport, manipulare, depozitare ; asigurarea unei stricte concordanțe a ritmului aprovizionării cu cel al producției ; accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante ;

● **simplificarea și eficientizarea sistemului de relații** aferent procesului de alocare a resurselor materiale, urmărindu-se creșterea funcționalității autogestiunii economico-financiare, sporirea inițiativei și responsabilității unităților industriale în fundamentarea judicioasă a necesarului de resurse materiale și în utilizarea lor eficientă, în gestionarea optimă a stocurilor (prevenind atît formarea de stocuri supranormative, cît și apariția de „rupturi de stoc").

În legătură cu această problematică de deosebită actualitate, a fost efectuată o analiză în 11 unități din ramura construcțiilor de mașini, vizînd mecanismul de desfășurare a activității de aprovizionare tehnico-materială și sistemul informațional-decizional aferent. În cele ce urmează prezentăm principalele aspecte relevate, unele concluzii ce se desprind din analiza lor și propuneri de perfecționare.

Alocarea resurselor la nivelul sarcinilor privind producția fizică pe sortimente

POTRIVIT prevederilor legale, care reflectă logica economică a relației elementare intrări-ieșiri, cantitățile de materiale care se alocă unităților economice trebuie să fie în strînsă concordanță cu producția fizică și cu normele de stoc. Întregul mecanism de planificare macroeconomică, de la cea de perspectivă la cea anuală, este construit și funcționează pe baza acestei relații, iar o serie de acte normative reglementează corelarea sarcinilor de producție cu resursele, inclusiv sub aspectul bazei contractuale, încă din etapa de fundamentare a propunerilor de plan, în ideea de a se asigura răgazul necesar unei bune pregătiri pentru realizarea acestuia. În practică însă, acest sistem suferă uneori distorsiuni determinate de gradul inegal de elasticitate al elementelor sale, de carențe în respectarea cadrului organizatoric al relațiilor verticale și orizontale pe linie de planificare și aprovizionare și a atribuțiilor ce decurg din acesta.

Fundamentarea planului de aprovizionare în cadrul întreprinderii industriale — pe an și defalcat pe trimestre, pentru grupele, respectiv pozițiile de materii prime și materiale necesare — se face într-o perioadă din anul precedent, cînd încă nu sînt definitivate propunerile privind producția fizică (și, în special, structura sortimentală pe grupe mari de produse), investițiile, lucrările de întreținere-reparații și nu sînt perfectate decît o parte din contractele de desfacere (cu beneficiarii interni și, mai ales, cu cei externi). Ca atare, cu acest prilej se iau în considerație, în mod preponderent : cifrele globale privind producția (valorică, sau fizică — exprimată în unități convenționale), stabilite orientativ încă în anul anterior (de pildă, în 1983 pentru anul de plan 1985), la nivelul grupelor mari de produse ; o structură sortimentală, în cadrul acestor grupe, determinată de regulă pe baze statistice, în funcție de realizările din anii precedenți, de posibilitățile conturate privind desfacerea la export și, într-o mai mică măsură, în funcție de contracte ferme. Totodată, se au în vedere norme de consum medii, pe baza consumurilor efectiv realizate pe grupele mari de produse în anul premergător celui în care se face fundamentarea, sau premergător celui de plan în cazul produselor nou introduse în fabricație. De aici, dificultăți în cazurile cînd documentația tehnică este predată cu întîrziere de către beneficiari (în special pentru producția de unicate) și cînd, pe parcursul anului premergător celui de plan, ulterior etapei de fundamentare, apar modificări în tehnologiile de fabricație. În plus, uneori nu se asigură norme de consum fundamentate privind activitatea de întreținere-reparații.

Deși stabilit în astfel de condiții, cu grad ridicat de incertitudine a datelor privind structura sortimentală a planului de producție, necesarul de aprovizionat determinat în această etapă constituie unul din elementele pe baza cărora, în urma analizelor, sînt alocate cotele și repartițiile de materii prime și materiale. Pe de altă parte, după fundamentarea inițială, planul de aprovizionare suferă frecvent reactualizări. Ca urmare, pot să apară neconcordanțe — mai accentuate în ce privește sortimentele din cadrul grupelor de materiale — între necesarul fundamentat de întreprindere și cel aprobat prin plan de către organul ierarhic superior. În această situație — ca și atunci cînd au loc modificări ale structurii sortimentale a planului de producție (anual și mai ales pe trimestre) — necesarul efectiv la anumite resurse materiale depășește cantitățile planificate, iar dacă diferența nu poate fi acoperită din stocurile existente, este pusă în pericol respectarea termenelor de livrare a produselor finite.

La unele dintre întreprinderile cuprinse în analiză s-a constatat că emiterea cotelor și repartițiilor se face uneori cu întîrziere (în lunile imediat premergătoare anului de plan sau chiar în cursul acestuia) și se întîmplă chiar să nu se asigure în totalitate, prin repartiții, cotele alocate, ceea ce îngreunează desfășurarea activităților precontractuale și perfectarea contractelor economice cu furnizorii.

O mențiune deosebită trebuie făcută în legătură cu materiile prime și materialele recuperabile și refolosibile, îndeosebi cele rezultate din activitatea proprie a întreprinderilor. Ele trebuie să constituie o resursă importantă de acoperire a necesarului (fiind, de altfel, avută în vedere la stabilirea cotelor). Dar pentru a se putea conta pe această resursă, sarcinile de plan privind valorificarea în producția proprie a materialelor refolosibile trebuie să fie fundamentate prin luarea în considerare nu numai a existenței lor, ci și a tehnologiilor de fabricație din întreprindere, a tipului de producție (în special cînd e vorba de unicate), a cerințelor de calitate și de eficiență în realizarea produsului finit — ceea ce nu se face întotdeauna. Pe de altă parte, preocupările unor întreprinderi în ce privește valorificarea (începînd de la asigurarea cadrului organizatoric aferent stabilirii, pregătirii prealabile prin sortare, debitare etc., evidențierii și urmăririi materialelor refolosibile și pînă la realizarea dotărilor adecvate, introducerea de tehnologii și produse bazate pe reciclare) sînt încă insuficiente, fapt ce se reflectă atît în proporția mică în care aceste resurse sînt avute în vedere la fundamentarea bilanțurilor materiale, cît și în ponderea relativ scăzută a lor în totalul costurilor pentru producția marfă.

Evaluarea corectă a stocurilor

STOCUL EXISTENT la sfîrșitul perioadei reprezintă un element important în determinarea necesarului de aprovizionat ;

stabilirea lui corectă este condiționată de calitatea informațiilor de care întreprinderile dispun în acest sens în etapa de fundamentare, precum și de modul cum conlucrează verigile organizatorice implicate. Constatările făcute cu prilejul investigației arată că aceste cerințe nu sînt întotdeauna îndeplinite la un nivel corespunzător.

Astfel, atunci cînd unii furnizori nu-și respectă obligațiile contractuale, cînd se eschivează de la stabilirea unor termene ferme de livrare în cursul trimestrului, ca și în cazul modificării structurii sortimentale a planului de producție pe parcursul executării acestuia, intervalele dintre livrările efective nu mai corespund cu cele determinate pe baze statistice și luate în considerare la fundamentarea stocului de la sfîrșitul perioadei (fiind, de regulă, mai mari decît acestea). Pe de altă parte, în producția de unicate, sau dacă fabricația necesită materii prime și materiale care nu au mai fost utilizate în anii precedenți, acest stoc are un pronunțat caracter „preliminat".

În unele cazuri, stocurile normate (în zile) aprobate și cotele/repartițiile alocate nu asigură constituirea stocului de la sfîrșitul perioadei la nivelul celui normat.

Actualul mod de fundamentare a normelor de stoc comportă dificultăți legate de lipsa unor informații și de rigiditatea unor prevederi ale metodologiei de calcul, care nu permite adaptarea la condițiile concrete din întreprinderi. Ne-am referit mai sus la elementul „intervalul mediu dintre livrări" ; el nu poate servi la calculul stocului curent dacă, în momentul fundamentării normelor, contractele cu furnizorii pentru anul de plan nu sînt în totalitate perfectate sau nu conțin termene ferme de livrare în cadrul trimestrului. Ca atare, el se stabilește în mod preponderent pe baze statistice și numai la nivelul grupelor mari de materii prime și materiale, în funcție de intervalul mediu realizat în anul de bază (calculul analitic, la nivelul sortotipodimensiunilor — conform datelor din fișele de magazie — ar necesita un volum mare de muncă, mai ales în unitățile ce nu folosesc prelucrarea automată a datelor).

Faptul că la data fundamentării normelor de stoc încă nu se cunoaște cu precizie structura sortimentală a producției din anul de plan împiedică și determinarea corectă a altui element de calcul al stocului curent*) — consumul mediu zilnic. De asemenea, considerarea nediferențiată a numărului (360) de zile din an la care se raportează consumul anual necesar pentru îndeplinirea planului nu permite stabilirea stocului curent corespunzător regimului de lucru practicat în diversele întreprinderi.

Cît privește stocul de siguranță, actualul mod de calcul nu ia în considerație abaterile din anii (cel puțin 3) anteriori, inclusiv cele cu caracter aleator, care să fie analizate prin metode din domeniul teoriei probabilităților pentru stabilirea legității de repartiție a frecvenței oscilațiilor. La determinarea intervalelor dintre două aprovizionări nu se ține seama de livrările efectuate în avans, de măsura în care cantitățile efectiv intrate au asigurat continuitatea procesului de producție (practica a demonstrat că aproximările în cazul unor livrări repetate la intervale mici pot duce la costuri de regulă mai mari decît atunci cînd livrările se fac în cantități mai mari la intervale mai lungi).

Formarea de stocuri supranormative este determinată atît de deficiențe în organizarea și planificarea activității de aprovizionare la nivelul unor întreprinderi, cît și de cauze ce nu țin de acestea — anume, situațiile cînd : coordonatorii de balanță nu respectă, la emiterea repartițiilor, eșalonarea trimestrială solicitată prin specificații de către întreprinderile beneficiare ; intervin modificări ale planului de producție, ca urmare a reactualizării acestuia pe verigile organizatorice ale industriei, a schimbării priorităților în execuția unor produse, a nerespectării de către furnizori a sortotipodimensiunilor prevăzute în contracte sau nelivrării în timp util a unor cantități de materii prime și materiale etc.

Funcționalitatea sistemului informațional

COMPLEXITATEA activității de aprovizionare, operativitatea necesară în acest domeniu, importanța pe care o prezintă pentru bunul mers al producției deciziile cu caracter previzional sau corectiv legate de desfășurarea procesului de aprovizionare impun asigurarea, în întreprindere, a unor circuite și fluxuri corespunzătoare ale informațiilor. În vederea stabilirii cît mai judicioase a necesarului de aprovizionat, se cere ca în etapa de fundamentare și chiar în etapele premergătoare acesteia, compartimentul de desfacere-export să furnizeze celui de aprovizionare informații adecvate privind contractele de desfacere perfectate, beneficiarii potențiali, cerințele acestora, compartimentul de planificare să comunice operativ modificările intervenite pe parcursul execuției, privind cantitățile planificate și termenele de livrare ale unor produse, astfel încît să nu apară necorelări între sarcinile de plan și asigurarea bazei materiale, între termenele de livrare stabilite prin contract cu furnizorii și necesitățile de materii prime și materiale ale procesului de producție. În unele dintre întreprinderile cuprinse în investigație, aceste cerințe încă nu sînt rezolvate la un nivel satisfăcător.

S-au constatat și unele deficiențe ale fluxurilor informaționale între depozitele-magaziile de materii prime și materiale, compartimentul de aprovizionare și cele financiar-contabile : necompletarea fișei de magazie — documentul de bază în gestionarea stocurilor — cu date referitoare la nivelul stocului normat și al celui de siguranță ; întîrzieri în determinarea nivelului cert al stocului de la sfîrșitul perioadei (întrucît finalizarea evidențelor contabile are loc la 10—12 zile după încheierea lunii) ; semnalarea, de către compartimentul financiar, a existenței de stocuri supranormative (pentru a se putea declanșa acțiuni de reducere/eliminare a lor) mai cu seamă în cazul neîncadrării în normativele financiare (valorice) globale, deși, chiar atunci cînd acestea nu sînt depășite, pot exista stocuri supranormative la unele materii prime și materiale. Actualul sistem de evidență nu oferă în totalitate informațiile necesare pentru aplicarea metodelor moderne de gestiune a stocurilor (costul stocării pe unitatea de materie primă și unitatea de timp ; costul datorat lipsei de stoc, pe unitatea de materie primă și unitatea de timp ș.a.) care, printr-o diversitate de modele matematice, pot fi adaptate la necesitățile concrete ale fiecărei întreprinderi, la specificul materiilor prime și materialelor utilizate.

Practicarea unor evidențe paralele privind urmărirea realizării planului de aprovizionare (la magaziile de materii prime și materiale — fișa de magazie ; la compartimentul de contabilitate — evidența analitică cantitativă și valorică ; la compartimentul de aprovizionare — fișa de urmărire operativă a aprovizionării și darea de seamă Apr), pe lîngă că implică un mare volum de muncă manuală și în unele cazuri prezintă neconcordanțe între datele conținute, nu asigură întotdeauna furnizarea operativă a informațiilor necesare.

Deși majoritatea întreprinderilor analizate dispun de — sau au acces la — mijloace de prelucrare automată a datelor, în domeniul aprovizionării tehnico-materiale predomină încă metodele manuale de culegere, transmitere, prelucrare și stocare a informațiilor ; acolo unde există aplicații informatice, ele nu se referă la întregul ciclu de aprovizionare, ci îndeosebi la etapa de urmărire, astfel încît elementele furnizate au un caracter nu directiv-preventiv, ci precumpănitor informativ (istoric), privind operații deja efectuate. Așa se explică proporția redusă a utilizării metodelor moderne în determinarea necesarului de aprovizionat, care ar permite calcularea rapidă în diferite variante a planului de aprovizionare și adaptarea lui cu promptitudine.

Reconsiderarea sistemului informațional în domeniul aprovizionării, raționalizarea documentelor aferente, recurgerea în măsură mult sporită la utilizarea tehnicii moderne de calcul vor asigura un plus de operativitate, eliminarea erorilor de calcul, îndeplinirea sarcinii stabilite recent de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind reducerea consumului de hîrtie și dimensionarea rațională a personalului pe baza diminuării volumului muncilor de birou.

Vasile DAN
Ruxanda ISAIC-MANIU
Emil STAN

● Nota red. : *În partea a doua a articolului, care va fi publicată într-unul din viitoarele numere ale revistei, autorii vor prezenta unele concluzii și propuneri de perfecționare a organizării și planificării aprovizionării tehnico-materiale. Pentru a oferi un tablou cît mai cuprinzător — și cu mare putere de generalizare — al perfecționărilor ce se impun, redacția adresează cititorilor cu preocupări în domeniu invitația ca, pornind de la aspectele relevate mai sus, să ne comunice în timp cît mai scurt propriile lor opinii și sugestii referitoare la tema abordată.*

*) În literatura de specialitate se opinează asupra determinării stocului curent pe baza raportării sumei stocurilor efective, zilnice de materii prime și materiale, la numărul de zile din perioada considerată — mod de calcul care prezintă avantajul că ține seama atît de desfășurarea procesului de aprovizionare (cantități intrate, intervale între livrări), cît și de ritmicitatea consumării cantităților primite. Menționăm că atît această modalitate, cît și metodologia actuală au în vedere determinarea stocului curent numai din punct de vedere fizic, neluînd în considerare cheltuielile ocazionate de procesul de aprovizionare ; or, aceste cheltuieli — care variază în funcție de particularitățile procesului tehnologic, atît între ramurile industriale cît și între diferitele unități din aceeași ramură — dețin în costurile de producție totale, o pondere ce nu poate fi neglijată.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Doctrina economiei „standard" şi rata dobînzii (I)

MUTAŢIILE intervenite în structura şi funcţionarea economiei capitaliste contemporane au determinat, printre altele, accentuarea separării mişcării capitalului de împrumut faţă de alte forme funcţionale ale capitalului, amplificarea volumului fondurilor băneşti vehiculate prin intermediul creditului, diversificarea formelor şi funcţiilor acestuia, complicarea influenţelor pe care rata dobînzii le suportă şi exercită în cadrul economiei. Rata dobînzii – formată pe pieţele naţionale şi internaţionale de capital ca „preţ" al banilor – este determinată în principal de cererea şi oferta de fonduri băneşti. Concomitent, ea se află în raporturi complexe şi adesea contradictorii cu o serie întreagă de alte procese, situate la nivele mai profunde ale economiei de piaţă, cu o serie de factori şi influenţe de natură politică etc.

În aceste condiţii, problemele asigurării echilibrului pieţei de capital – privită ca o componentă esenţială a economiei capitaliste contemporane – ale factorilor care influenţează nivelul şi evoluţia ratei dobînzii, ale efectelor directe şi colaterale ale acesteia etc., constituie obiectul unor preocupări permanente din partea economiştilor occidentali, a autorităţilor financiar-bancare din ţările respective, generînd o vastă publicistică de specialitate. În cele ce urmează, ne propunem să analizăm cîteva trăsături mai importante ale uneia dintre orientările existente în cercetarea acestor probleme, orientare care, privită într-un context metodologic mai general, poate fi încadrată în ceea ce s-a numit economia „standard".

Într-o descriere extrem de rezumativă, economia „standard" poate fi considerată ca fiind o variantă neoclasică (sau neokeynesiană, dacă se preferă acest din urmă termen) a ştiinţei economice nemarxiste contemporane, caracterizată în principal prin faptul că se situează pe o poziţie epistemologică mecanicistă, inspirată de Walras, Pareto, Fischer şi alţi întemeietori ai economiei matematice. Potrivit acestei poziţii, procesul economic poate fi identificat cu mişcarea circulară a unui analog mecanic (al unor mijloace şi scopuri date odată pentru totdeauna) care se autointreţine.

Această opţiune metodologică creează însă o serie de neajunsuri în reprezentarea teoretică a proceselor economice şi în soluţionarea problemelor practice aferente acestora, deoarece favorizează folosirea instrumentelor matematice – a căror asimilare în analiza economică constituie, indiscutabil un factor pozitiv în sine – într-o manieră excesiv de formalizantă care, în cea mai mare parte, nu are nici un fel de contigenţe cu faptele economice reale. Datorită exagerărilor în această direcţie, se ajunge nu numai la neglijarea anumitor aspecte ale realităţii economice, ci şi la estomparea unei laturi esenţiale ale acesteia – calitatea –, la subordonarea analizei economice unei viziuni nedialectice, rigide, mecaniciste, care nu epuizează şi nu poate epuiza toată bogăţia de însuşiri calitative ale proceselor economice în evoluţia lor istorică. Deoarece elaborările teoretice de acest gen sînt în principal un rezultat deductiv al ipotezelor, substituţiilor admise, proprietăţilor matematice ale curbelor şi altor elemente metodologice ale modelelor cu care operează, ele sînt golite de cea mai mare parte a conţinutului factual necesar într-o ştiinţă prin excelenţă practică cum este economia. Ca urmare, deşi aceste elaborări teoretice constituie splendide exerciţii intelectuale, ele rămîn fără prea mare importanţă practică. Dealtfel, această neconcordanţă între faptele economice reale şi concluziile teoretice este observaţia critică principală la adresa întregii ştiinţe economice nemarxiste contemporane – în care predomină teoriile neoclasice şi neokeynesiene de tip „standard" – pe care o formulează înşişi slujitorii ei cei mai lucizi şi mai exigenţi.[1]).

Dincolo de inevitabilele simplificări pe care le introduce o asemenea prezentare oarecum schematizantă, ea permite totuşi surprinderea notelor fundamentale ale ştiinţei economice „standard", care se regăsesc în mod specific atunci cînd este vorba despre cercetarea unor procese economice particulare cum sînt cele ale creditului şi dobînzii. Deşi au adus şi unele contribuţii indiscutabile la progresul cercetării economice, autorii neoclasici ortodocşi au lăsat problemele ratei dobînzii şi ale factorilor săi într-un impas – dealtfel, extrem de semnificativ pentru poziţia teoretică ambiguă pe care se situează – marcat de o serie de interpretări dualiste şi incoerente privind existenţa relaţiilor dintre diferite echilibre parţiale, procesele prin care acestea se intercondiţionează şi modalităţile prin care pot fi realizate concomitent: echilibrul pe termen lung şi pe termen scurt (Fatinkin); echilibrul sectorului „real" şi cel al sectorului „monetar" (Hicks); echilibrul cererii şi ofertei de credite şi echilibrul cererii şi ofertei de monedă (Hahn), etc.[2]).

O dezbatere iniţiată în anul 1950 de către profesorii L.R. Klein [3]), W. Fellner, H.M. Somers [4]) şi K. Brunner[5]), la care au participat ulterior numeroşi economişti, a evidenţiat o serie de alte aspecte contradictorii ale problemei în discuţie (derivate din cele amintite anterior sau inedite), aspecte care constituie şi în prezent motive de controversă. Discuţia a început în momentul în care Klein a arătat că Fellner şi Somers, într-un articol anterior, au tratat şi ei dobînda într-un mod dual – ambiguitatea provenind însă dintr-o direcţie oarecum diferită – deoarece, analizînd comportamentul acesteia cu ajutorul unui model cu „stocuri" şi „fluxuri", au lăsat să se înţeleagă că nivelul ratei dobînzii depinde, pe de o parte, de întreaga istorie a relaţiei dintre cererea şi oferta de capital, de la începutul tuturor timpurilor şi pînă în prezent, iar pe de altă parte, că mărimea dobînzii este determinată numai de evoluţia acestui raport în cursul unei perioade curente de observaţie. Fellner şi Somers au răspuns că dacă evoluţia istorică a raportului dintre cererea şi oferta de capital a condus la o stare de echili-

FIŞE

● *Sub incintantul titlu „Competiţia dintre materialele macromoleculare naturale şi sintetice", Mihail Florescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., a publicat recent la* EDITURA TEHNICĂ *o lucrare ce îşi propune să abordeze, pe baza unui bogat material documentar, evoluţiile consemnate pînă în prezent (ca şi cele previzibile) în domeniul chimiei macromoleculare. În carte sînt prezentate principalele tendinţe în domeniu, desprinse deopotrivă din analiza unor statistici internaţionale de referinţă cît şi pe baza calculului efectuat de autor prin intermediul unei programări analitice care cuprinde perioada pînă în anii 2000–2010. Deşi se adresează cu precădere chimiştilor şi inginerilor chimişti care activează în domeniul macromolecular, volumul semnat de Mihail Florescu nu înfăţişează doar o prognoză tehnologică ; aceasta vădeşte semnificaţii mai largi tocmai prin faptul că evoluţia materialelor macromoleculare (între care fire şi fibre textile, cauciuc, mase plastice) are influenţe considerabile asupra modului de viaţă al populaţiei.*

Diversificarea producţiei şi strategia întreprinderii

● *Pentru întreprinderile ungare, diversificarea continuă a producţiei reprezintă o sarcină tot mai presantă, întrucît acest factor deţine un loc central în strategia competitivităţii – subliniază* Ivanyi Atila Szilard *în articolul „Adalékok a termekszerkezet korszerusitéséhez és a termékstratégia kialakitásához" (Contribuţii la conceptul de diversificare a producţiei şi la formularea strategiilor pe produs) publicat în numărul din martie al revistei* KOZGAZDASAGI SZEMLE. *Elementele care accentuează necesitatea diversificării producţiei sînt considerate a fi, în principal, deschiderea tot mai pronunţată spre economia mondială şi cerinţele de valorificare cu precădere a resurselor naţionale. Important este de reţinut, opinează autorul că diversificarea producţiei presupune înnoirea permanentă şi că, la rîndul său, această tendinţă vădeşte un impact tot mai puternic asupra strategiei de dezvoltare a întreprinderilor precum şi asupra instrumentului principal de materializare a sa – planul. Schimbarea cu cele mai importante efecte ar consta în modificarea ierarhiei unor indicatori (prioritari devenind cei de exprimare a eficienţei progresului tehnic) şi probabil, însăşi restructurarea logicii de fundamentare şi organizare a execuţiei planului economic.*

bru în momentul de început al perioadei curente, atunci toate perturbațiile observate trebuie să provină din evenimentele conținute în acest interval de timp, însă Klein a respins răspunsul pe motivul că ocolește problema de principiu pe care a ridicat-o. Brunner a dat apoi o formulare mai clară întregii chestiuni, enunțul său servind ca punct de pornire pentru toate discuțiile ulterioare.

Potrivit lui Brunner, problema de principiu ridicată de Klein este aceea de a ști dacă pentru investigarea proceselor de formare a ratei dobînzii sînt adecvate modelele cu „stocuri" sau cele cu „fluxuri". De răspunsul la această întrebare depindea, printre altele, opțiunea ulterioară pentru teoria „preferinței pentru lichiditate" sau pentru teoria „fondurilor de împrumut", deoarece acestea, deși reflectă fiecare în mod diferit comportamentul pieței de capital, nu sînt altceva decît explicitări verbaliste ale celor două categorii de modele. În ceea ce-l privește, Brunner pornește de la observația că piața de capital este dominată de efectele variațiilor cursurilor titlurilor de credit și că aceste variații declanșează un volum mai important de operațiuni bursiere cu titluri provenind din stocurile deja existente, decît cu titluri nou emise. Ca urmare, într-o stare staționară (noile emisiuni sînt nule), în care echilibrul „stocurilor" poate fi realizat concomitent cu cel al „fluxurilor", cursurile titlurilor de credit observate în fiecare moment sînt determinate de raportul dintre „stocurile" de astfel de titluri oferite și „stocurile" cerute pe piață. Se justifică, astfel, opțiunea pentru un model cu „stocuri".

Cum însă starea staționară este aceea în care relațiile de echilibru dintre „stocuri" și „fluxuri" pot fi satisfăcute concomitent numai datorită condiției particulare — introdusă prin ipoteza că „fluxurile" (noile emisiuni de acțiuni, obligațiuni, trate, bilete la ordin, cecuri etc.) sînt nule — se poate deduce că, în concepția lui Brunner, starea non-staționară ar fi aceea în care un echilibru al „stocurilor" se combină cu un dezechilibru al „fluxurilor" sau invers. Nu este însă clar dacă Brunner consideră starea staționară ca fiind singura în care dublul echilibru este posibil, dar se pare totuși că nu exclude posibilitatea unei stări de echilibru non-staționar. Astfel, într-un pasaj ceva mai obscur al intervenției sale, el insistă asupra faptului că, într-o combinație non-staționară, raportul existent între „stocuri" este dominant față de cel stabilit între „fluxuri".

Principala implicație a analizei lui Brunner este ideea că atitudinea posesorilor de capital și a titularilor de venituri față de stocurile deja existente de hîrtii de valoare (emise în trecut) influențează într-o măsură mai mare piața de capital comparativ cu reacția creditorilor și debitorilor prezumtivi față de noile emisiuni de astfel de hîrtii. În limbaj tehnic, aceasta înseamnă că, pentru orice variație a ratei dobînzii, cantitățile de titluri vechi puse pe piață sînt mult mai importante decît cantitățile nou emise. Cu alte cuvinte, situația pieței de capital depinde de sensibilitatea operatorilor financiar-bancari, efectivi și potențiali, la variațiile cursurilor hîrtiilor de valoare, iar această sensibilitate este mai accentuată în ceea ce privește titlurile deja existente decît cele nou emise. Prof. G.L. Shackle[6]) a remarcat însă că acest grad superior de sensibilitate nu poate fi postulat deoarece depinde, la rîndul său, de incertitudinile conținute în previziunile operatorilor economici privind evoluțiile viitoare ale cursurilor diferitelor categorii de titluri de credit, evoluții care sfidează, în fapt, orice regularitate. Numărul de titluri existente poate fi modificat — susține Shackle — fără ca pentru aceasta să fie necesară o variație a ratei dobînzii; de asemenea, previziunile și, deci, noile emisiuni, se modifică — cel puțin într-o anumită măsură — fără ca o variație a ratei dobînzii să fi avut loc. În consecință, explică Shackle, ideea lui Brunner despre dominația echilibrului „stocurilor" față de echilibrul „fluxurilor" nu poate fi considerată ca exprimînd o situație reală, ci doar ca o consecință formală a modelului „standard" cu care operează. Astfel, deoarece „fluxul" este definibil în raport cu o coordonată de timp, dacă intervalul de timp respectiv se consideră din ce în ce mai scurt, convergent la limită către zero, atunci cererea și oferta de titluri de credit aferente acestui interval tind și ele spre zero. Se ajunge, astfel, ca pentru fiecare dintre aceste durate de timp infinitezimale să se obțină un echilibru banal al „fluxurilor", independent de variațiile cursurilor titlurilor de credit și, deci, de rata dobînzii. Cum, însă, oferta constituită de „stocurile" de titluri deja existente la un moment dat are un nivel finit — și aceasta independent de lungimea intervalului de timp pentru care sînt definite „fluxurile" — cursurile fiecărui moment și, deci, nivelul ratei dobînzii, apar ca fiind determinate de raportul existent între „stocurile" cerute pe piață.

Adăugînd la considerentele de mai sus și observația că emisiunile de noi titluri de credit, cu cîteva excepții neglijabile, nu se conformează regularităților presupuse de modelele cu „fluxuri", avînd loc în mod discontinuu și în cantități ce depind de accesele de febră de pe piețele de capital, Shackle recomandă reîntoarcerea la maniera clasică tradițională de combinare în analiză a celor două surse ale ofertei de titluri (cantitățile deja existente și noile emisiuni).

lector univ dr. Silviu CERNA
Universitatea Timișoara

[1]) De exemplu, pentru o prezentare critică amplă a economiei „standard" a se vedea : N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei și procesul economic, în special cap. IX și XI (de asemenea studiul introductiv semnat de : A. Iancu, G. Mihoc și B. Zaharescu)

[2]) S. Cerna, Concepții neoclasice privind dobînda și factorii săi, Rev. econ., 48, 49, 50 și 51/1981

[3]) L. R. Klein, Stock and Flow Analysis in Economics, Econometrica, 18 iul. 1950 ; Stock and Flow Analysis : Further Comment, Econometrica, 18, iul. 1950

[4]) W. Fellner, H. M. Somers, Note on "Stocks" and "Flows" in Monetary Interest Theory, Rev. of. Econ. and Statistics, 31, mai, 1949 ; Stock and Flow Analysis : Comment, Econometrica, 18, iul., 1950 ; Stock and Flow Analysis : Note on the Discussion, Econometrica, 18, iul., 1950

[5]) K. Brunner, Stock and Flow Analysis : Discussion, Econometrica, 18, iul., 1950

[6]) G. L. Shackle, Les théories recéntes sur la nature et le rôle de l'intérêt, în „Théorie monétaire : contribution á la pensée contemporaine", Dunod, Paris, 1971, p. 295—348

Dinamica inovației

● *Cunoașterea și buna dirijare a mecanismelor procesului inovațional, deosebit de necesare în contextul actualului climat concurențial, dobîndește la nivel de întreprindere exigența unor intervenții de natură organizatorică. Pentru a lămuri mai clar aceste aspecte se dovedește utilă aplicarea analizelor de teren, care să cuprindă eșantioane reprezentative și să permită stabilirea unor tipologii* — apreciază J.R. Edighoffer și G. Bertin *în articolul* „Le management des brevets dans les groupes multinationaux" *publicat în numărul din februarie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S.". *Procedînd la o astfel de analiză, autorii ajung la concluzia că pot fi stabilite mai multe criterii de diferențiere : mărimea compartimentului de invenții și inovații, locul său în organigramă, stilul de conducere (centralizat, descentralizat, mixt). Determinarea eficienței acestor tipuri organizatorice, precum și o ierarhizare a lor în funcție de criteriul amintit, trebuie să fie realizate prin raportare la o serie de factori de influență. Între aceștia, autorii includ : a) tipul de progres tehnic pe care este modelată structura tehnică a întreprinderii (există, din punct de vedere al tipului și dinamicii invențiilor, diferențe semnificative între majoritatea subramurilor industriale) și b) rolul acordat invențiilor în strategia de dezvoltare a întreprinderii.*

● *Nu de multă vreme la* EDITURA ACADEMIEI *a fost tipărit volumul* „Modelarea fluxurilor bănești în cadrul economiei naționale", *lucrare în care autorul* — Marcel Voica — *își propune să prezinte un model al derulării fluxurilor bănești în cadrul unui complex economic național. Modelul în cauză, spre deosebire de fluxurile materiale ale căror legi sînt indeobște mai bine cunoscute, încorporează realizări mai recente din teoria și practica modelării matematice a proceselor economice. Acest model pornește de la o operație economică elementară : încasare-plată, completată cu reciproca sa (plată-încasare) integrate într-un sistem. Plasticitatea modelului asigură acestui instrument de lucru un nivel general de aplicabilitate, cuprinzînd toate genurile de activități : economice, bancare, financiare, comerciale, bugetare etc. Deși ca mod de evaluare a fluxurilor bănești modelul propus de Marcel Voica poate fi utilizat în orice tip de economie, analizele autorului sînt centrate, în mod firesc, pe aspecte ale economiei românești.*

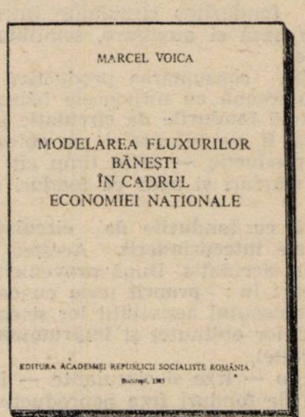

FIȘE

12

Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară

Fondurile întreprinderii, circuitul și rotația lor

DESFĂȘURAREA activității întreprinderii poate avea loc numai în condițiile în care aceasta dispune de mijloace de muncă — mașini, utilaje, instalații, clădiri etc., de obiecte ale muncii, materie primă, materiale, combustibil, energie, etc. precum și de o cantitate de resurse bănești, necesare aprovizionării tehnico-materiale, retribuirii personalului muncitor și acoperirii altor nevoi gospodărești.

Totalitatea mijloacelor materiale și bănești de care dispune unitatea socialistă pentru desfășurarea activității economice constituie fondurile acesteia.

Mijloacele de producție constituie conținutul material al fondurilor întreprinderii. Împărțirea lor în mijloace de muncă și obiecte ale muncii decurge din rolul pe care acestea îl au în activitatea de producere a bunurilor materiale, abstracție făcînd de forma socială a producției. Din punctul acesta de vedere deosebirea dintre ele există deopotrivă în toate modurile de producție.

Întrucît procesul de producție are loc întotdeauna în condițiile unei anumite forme sociale a producției, imprimată de relațiile de proprietate existente, natura social-economică a mijloacelor de producție, inclusiv a celor bănești, diferă de la o orînduire la alta. În socialism, fiind obiect al proprietății obștești și exprimînd relații de colaborare și ajutor reciproc, mijloacele de producție și bănești sînt cunoscute sub denumirea de fonduri.

Fondurile unităților socialiste sînt o categorie economică ce exprimă natura social-economică nouă a mijloacelor de producție și bănești în socialism.

Fondurile întreprinderii socialiste se compun din : **a) fonduri de producție, b) fonduri de circulație și c) fonduri cu destinație social-culturală.**

La rîndul lor, fondurile de producție, în funcție de specificul în care se consumă și își transferă valoarea asupra produsului finit, se împart în : **fonduri fixe și fonduri circulante.**

Fondurile fixe sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă și care își transmit valoarea asupra produsului creat nu dintr-o dată, ci treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție. Ele constituie partea cea mai importantă a avuției naționale, aparatul de producție al întreprinderilor socialiste. În structura acestor fonduri intră : clădiri productive ; construcții speciale ; instalații de transmisie ; mașini de forță ; mașini, utilaje și instalații de lucru ; unelte, dispozitive și instrumente ; mijloace de transport etc.

Fondurile circulante sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă în întregime în fiecare ciclu de producție și își transferă dintr-o dată și în întregime valoarea asupra produselor create. În structura fondurilor circulante intră : materiile prime, materialele de bază și auxiliare, semifabricatele, combustibilul, retribuția ș.a.

Produsele finite, rezultate din consumarea productivă a fondurilor fixe și circulante, împreună cu mijloacele bănești obținute din vînzarea lor, constituie **fondurile de circulație** ale întreprinderii. Indiferent cum vor fi ele folosite — ca obiecte de consum sau ca mijloace de producție — atîta timp cît se găsesc în cadrul circulației sînt mărfuri și apar ca fonduri de circulație.

Fondurile circulante împreună cu fondurile de circulație alcătuiesc mijloacele circulante ale întreprinderii. Acestea se găsesc atît în producție, cît și în circulație. După proveniența lor, mijloacele circulante se împart în : **proprii** (cele cu care statul dotează întreprinderile la începutul activității lor și cele ulterior sporesc pe seama beneficiilor obținute) și **împrumutate** (cele procurate sub formă de credite).

În afara fondurilor de producție — fixe și circulante — întreprinderea socialistă dispune și de fonduri fixe neproductive, adică de fonduri cu destinație socială : locuințe, cantine, creșe și alte construcții împreună cu echipamentul lor tehnic. Aceste fonduri satisfac nevoi social-culturale ale oamenilor muncii.

În orice moment, întreprinderea socialistă dispune de fondurile necesare desfășurării activității ei în trei forme : **bănească, productivă** și **marfă.** Fondurile în formă bănească sînt destinate cumpărării mijloacelor de producție, retribuirii muncii și acoperirii altor nevoi. Fondurile în formă productivă sînt folosite pentru producerea bunurilor materiale necesare societății și membrilor ei. Fondurile în formă marfă sînt cele destinate pieței. Sub toate aceste forme, ele se află într-o continuă mișcare, trecînd din sfera producției în sfera schimbului și invers întrucît procesul de producție a bunurilor materiale presupune o legătură strînsă între aceste două sfere ale producției sociale

În mișcarea lor continuă, **fondurile întreprinderii socialiste parcurg trei stadii distincte. Trecerea succesivă prin aceste stadii constituie circuitul acestora.**

Primul stadiu al circuitului fondurilor (aprovizionarea) constă în trecerea acestora din forma bănească în forma productivă, adică cu resursele bănești pe care le are la dispoziție, întreprinderea socialistă cumpără mijloace de producție (mașini, utilaje, materii prime, combustibil) și retribuie lucrătorii.

În al doilea stadiu (producția) are loc trecerea fondurilor din forma productivă în forma marfă ; în acest stadiu are loc procesul de producție propriu-zis și se obține produsul muncii, ca urmare a unirii factorului personal cu cel material. La valoarea mijloacelor de producție consumate se adaugă valoarea nou creată.

Al treilea stadiu al circuitului (desfacerea) constă în trecerea fondurilor întreprinderii din forma marfă în forma bănească, cu un anumit spor de valoare față de început.

Mișcarea fondurilor nu se întrerupe însă odată cu efectuarea unui circuit. Resursele bănești obținute din vînzarea mărfurilor sînt folosite de întreprindere pentru cumpărarea de noi mijloace de producție și pentru plata retribuției. De aceea, **circuitul fondurilor privit ca un proces neîntrerupt, în cadrul căruia are loc schimbarea succesivă a formelor funcționale pe care le îmbracă în trecerea lor din sfera producției în sfera schimbului și invers poartă denumirea de rotație.** Cu cît această rotație are loc mai rapid, cu atît societatea creează o masă mai mare de valori de întrebuințare, cu atît eficiența muncii sociale cheltuite este mai ridicată. De aici, necesitatea reducerii sistematice a timpului de rotație a fondurilor prin luarea de către întreprindere a unor măsuri tehnico-organizatorice în toate stadiile circuitului : aprovizionare, producție și desfacere.

Necesitatea și căile utilizării eficiente a fondurilor întreprinderii

UTILIZAREA eficientă a fondurilor fixe se realizează pe **cale extensivă** — prelungirea timpului de funcționare a mașinilor și utilajelor etc, prin reducerea și înlăturarea pierderilor de timp în cadrul unui schimb, inclusiv mărirea numărului de schimburi și pe **cale intensivă** — obținerea cu aceleași fonduri fixe a unei producții mai mari, prin perfecționarea lor tehnică, prin creșterea gradului de încărcare și utilizare a capacităților de producție. Eficiența utilizării fondurilor fixe se exprimă prin indicatorii : producție globală și producție netă la 1 000 lei valoare neamortizată a acestora. Potrivit acestor indicatori, cu cît spațiile și capacitățile de producție vor fi mai bine folosite, cu atît mai mare va fi valoarea producției nete și globale ce se obține cu fondurile fixe cu care este înzestrată întreprinderea. Pentru actualul cincinal s-a prevăzut obținerea, în industrie, a unei producții globale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 500 lei la fiecare mie de fonduri fixe, valoare neamortizată.

În cadrul acțiunii privind accentuarea laturilor calitative ale activității economice, o sarcină de prim ordin a tuturor colectivelor de muncă este aceea de a găsi cele mai corespunzătoare căi pentru valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, respectiv a fondurilor circulante, și de a spori, pe această bază, eficiența utilizării lor. În anii actualului cincinal, pe ansamblul industriei s-a prevăzut să se realizeze o creștere de cel puțin 32—34 % a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei.

Economisirea resurselor materiale și energetice, prin folosirea lor eficientă, oferă posibilitatea obținerii unui volum sporit de valori de întrebuințare cu aceleași mijloace de producție, ceea ce duce la eliberarea și punerea la dispoziția economiei naționale a unor însemnate cantități de obiecte ale muncii. Acest lucru impune, fără îndoială, intensificarea preocupării unităților economice pentru gospodărirea judicioasă a metalului și a altor materii prime principale, pentru modernizarea continuă a structurii producției, reducerea substanțială a

consumurilor materiale și energetice pe unitate de produs în toate ramurile industriale.

Autogestiunea economico-financiară

ÎN SOCIALISM, proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție și conducerea planificată a economiei naționale oferă largi posibilități pentru obținerea unor mari economii de muncă socială.

O asemenea formă de organizare și conducere a întreprinderilor este **autogestiunea economico-financiară.** Potrivit acesteia, **fiecare întreprindere trebuie să obțină, ca urmare a activității pe care o desfășoară, veniturile din care să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la progresul general al societății, să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.** Autogestiunea economico-financiară presupune așadar acoperirea integrală a cheltuielilor de producție și de circulație, precum și realizarea de venituri din care să se constituie fondurile întreprinderii, și să se restituie cele primite de la societate.

Ca metodă de organizare și funcționare a întreprinderilor socialiste, autogestiunea economico-financiară constă într-un sistem de măsuri și acțiuni tehnico-organizatorice îndreptate spre creșterea producției și productivității muncii, reducerea costurilor etc.

Autogestiunea economico-financiară se caracterizează prin următoarele trăsături :

a). **Autonomia economico-financiară a întreprinderii socialiste.** Conducerea centralizată a activității economice de ansamblu se îmbină cu autonomia întreprinderilor în gospodărirea judicioasă a fondurilor pe care le au la dispoziție din partea societății, a întregului popor. Această autonomie constă în totalitatea atribuțiilor și competențelor acordate întreprinderilor, în dreptul lor de a elabora planul propriu de producție, de a întocmi bugetul de venituri și cheltuieli, de a organiza științific procesul de producție, de a mobiliza și stimula întregul personal la îndeplinirea sarcinilor de plan, de a încheia contracte cu alte unități pentru desfacerea produselor și aprovizionarea cu mijloace de producție, de a recruta cadre, a le pregăti și promova, de a avea cont la bancă și personalitate juridică, de a încheia bilanț etc.

În cadrul mecanismului economico-financiar, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, au fost acordate întreprinderilor drepturi economico-financiare sporite, răspunderi și atribuții mai mari în elaborarea și îndeplinirea planului de producție, în întocmirea și realizarea bugetului de venituri și cheltuieli, în asigurarea mijloacelor pentru autofinanțare. Îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei întreprinderi cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza aplicării principiului centralismului democratic, asigură valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, accelerarea progresului general al societății noastre, dezvoltarea democrației socialiste, a autogestiunii muncitorești.

O manifestare concretă a autonomiei întreprinderilor socialiste o constituie faptul că ele elaborează planuri proprii de activitate — curente și de perspectivă — pe baza unor studii amănunțite a condițiilor reale de care dispun și a celor mai corespunzătoare soluții privind folosirea spațiilor și capacităților de producție, introducerea tehnologiilor moderne de fabricație și asimilare de noi produse, perfecționarea organizării producției și muncii, creșterea varietății produselor fabricate și îmbunătățirea calității lor etc.

În condițiile autogestiunii economico-financiare conducerea întreprinderilor socialiste se realizează pe baza principiului conducerii colective, care presupune elaborarea în comun a hotărîrilor și măsurilor necesare, confruntarea permanentă cu practica nemijlocită și corectarea lor operativă pe parcurs, controlul sistematic al îndeplinirii sarcinilor etc. Formele de exercitare a conducerii colective sînt **consiliile oamenilor muncii, birourile consiliilor oamenilor muncii, precum și adunarea generală a personalului muncitor.**

b) **Relații economice directe între întreprinderi,** adică relații care nu sînt mijlocite de o verigă organizatorică intermediară. Aprovizionarea cu mijloace de producție și desfacerea produselor se înfăptuiesc prin contacte directe între întreprinderile furnizoare și cele consumatoare ; ele precizează volumul și sortimentul mărfurilor care fac obiectul vînzării-cumpărării, detaliază tipodimensiunile și calitatea produselor, stabilesc operațiile privind specializarea și cooperarea lor, termenele și condițiile de livrare, prețurile etc. Toate aceste operațiuni fac, de altfel, obiectul contractelor economice, care se încheie între întreprinderi și care servesc la fundamentarea planurilor anuale pe baza prevederilor înscrise în planul cincinal.

Legea contractelor economice prevede obligativitatea încheierii acestora înainte de începerea perioadei de plan și stabilirea expresă a răspunderilor pentru neîndeplinirea clauzelor contractuale, atît de către furnizor, cît și de beneficiar.

c) **Cointeresarea materială a întreprinderii.** Fiecare întreprindere trebuie să-și desfășoare astfel activitatea încît să obțină venituri cît mai mari, care să asigure, pe lîngă îndeplinirea obligației de a participa cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății, fondurile necesare pentru satisfacerea nevoilor curente și lărgi ea producției, pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

Pentru asigurarea cointeresării întreprinderilor în obținerea de rezultate cît mai bune, la nivelul acestora se constituie următoarele fonduri proprii necesare autofinanțării și stimulării materiale : **fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale ; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii** etc.

Cointeresarea materială a întreprinderii în desfășurarea unei activități eficiente presupune, în același timp, și **răspunderea materială pentru neîndeplinirea sarcinilor.** Astfel, pentru nerealizarea volumului de livrări prevăzute în contract, întîrzierea acestora, vînzarea unor produse de calitate inferioară etc., întreprinderile sînt chemate în fața organelor de arbitraj și obligate să plătească despăgubiri.

d) **Controlul financiar-bancar asupra activității întreprinderii.** Desfășurarea normală a activității întreprinderilor socialiste face necesară exercitarea unui control sistematic de către unitățile economice înseși, organele financiare și bancare și de către organele ierarhic superioare (minister, centrală). Controlul oferă posibilitatea prevenirii și înlăturării la timp a eventualelor lipsuri, dezvăluind rezervele interne de sporire a producției și a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de producție.

În exercitarea acestui control, un rol important revine organelor financiare și bancare, care trebuie să cunoască în fiecare moment activitatea întreprinderilor, situația lor materială și financiară, să găsească de fiecare dată cele mai adecvate mijloace pentru prevenirea și înlăturarea neajunsurilor. Instrumentul de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului financiar al întreprinderii îl constituie **bugetul de venituri și cheltuieli al acesteia.**

Necesitatea ridicării eficienței economice

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, considerînd că progresul societății socialiste depinde într-o mare măsură de eficiența cu care sînt utilizate resursele materiale și umane disponibile, a înscris în Programul său, printre direcțiile principale de acțiune, creșterea continuă a eficienței economice — ca principiu fundamental de conducere a activității economico-sociale. În concepția sa, **eficiența economică exprimă, în modul cel mai sintetic, rezultatele calitative ce se obțin în diferite domenii de activitate,** prin gospodărirea cît mai rațională a mijloacelor materiale și a forței de muncă și prin mobilizarea rezervelor de care dispun unitățile socialiste și societatea în general. Potrivit acestei concepții, pentru a fi eficientă, orice activitate economico-socială trebuie, concomitent, să fie utilă, să răspundă unor nevoi sociale reale, să asigure recuperarea cheltuielilor pentru desfășurarea ei, precum și realizarea unui plus-produs. **„Orice activitate economică — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să corespundă unor cerințe concrete ale societății, să răspundă unor nevoi reale, ale vieții materiale și spirituale a oamenilor, asigurînd în același timp creșterea continuă a avuției naționale, sporirea venitului național".**

Eficiența economică este **expresia raportului dintre efectul util (rezultatul) și efortul (cheltuiala) pentru obținerea lui.** Cu cît un anumit efect este obținut cu un efort mai mic sau, invers, cu cît la un efort dat se realizează un efect mai mare, cu atît eficiența economică este mai ridicată. Creșterea eficienței economice reprezintă o coordonată esențială a politicii Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare pe noi trepte de progres și civilizație a țării noastre. Ea se obține ca urmare a influenței exercitate de o multitudine de factori de ordin tehnic, economic, social, educativ, moral etc. Ca rezultat al îmbinării tuturor acestor factori, principalele căi sau direcții de acțiune pentru obținerea unei eficiențe înalte sînt : folosirea cu indici tot mai ridicați a mașinilor și utilajelor, a potențialului tehnic productiv al societății ; ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime, și deci, valorificarea lor superioară ; utilizarea rațională a fondurilor destinate investițiilor ; creșterea mai accentuată a productivității muncii ; îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor.

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin fondurile întreprinderii socialiste și din ce se compun ele ?

2. Ce se înțelege prin circuitul și rotația fondurilor de producție ?

3. În ce constă însemnătatea și care sînt căile utilizării eficiente a fondurilor întreprinderii ?

4. Ce este autogestiunea economico-financiară și care sînt trăsăturile ei caracteristice.

5. Ce este eficiența economică și care sînt căile sporirii ei ?

Mutaţii în mecanismul burselor de valori

ASEMENEA altor structuri şi angrenaje ale economiei capitaliste, pieţele specializate în tranzacţii cu valori mobiliare au trecut în ultimii ani prin multiple transformări, reflectate în noi practici, instrumente şi configuraţii ce impun o reconsiderare conceptuală a caracteristicilor atribuite uzual sistemului bursier. Aşa este cazul, bunăoară, cu ideea, curent întîlnită în tratate şi enciclopedii de specialitate, că bursele de valori reprezintă un barometru ale cărui variaţii indică situaţia conjuncturală existentă într-o economie de piaţă. Mutaţiile intervenite, întreaga evoluţie operaţională din anii '80 arată că această afirmaţie trebuie privită cu o explicabilă rezervă. Este adevărat că oscilaţiile zilnice şi chiar unele direcţii mai persistente de mişcare ale cursurilor de bursă au constituit, ca întotdeauna, reacţii prompte la cele mai semnificative evenimente politice, măsuri ale autorităţilor, conflicte sociale şi — în special — informaţii de ultimă oră asupra activităţii economice. Dar tendinţa, curba ascendentă ori descendentă pe care s-a înscris activitatea bursieră pe termen lung s-a vădit în aceşti ani în neconcordanţă cu mersul general al economiei în intervalul de timp corespunzător şi chiar de mai tîrziu, la distanţă de luni şi ani de zile. Aşa încît, la o privire retrospectivă, se poate afirma că urmărirea în timp a afacerilor de bursă, cu intenţia de a desluşi în acestea perspectiva economică, creează mai degrabă nelămuriri. O situaţie de fapt ce nu presupune neapărat interpretarea că s-ar fi produs o „rupere" a burselor de condiţiile economice, ci care pune în evidenţă o funcţionare mai independentă a acestora, urmărind atingerea unor obiective proprii, specifice.

Înviorare bursieră în timp de recesiune

ASPECTUL cel mai surprinzător este că în primii ani ai actualului deceniu, cînd ţările capitaliste dezvoltate au trecut printr-o puternică recesiune, derularea tranzacţiilor şi cotaţiile în cadrul principalelor centre bursiere au prezentat tendinţe neobişnuit de favorabile. În fapt, indicele sintetic al celor mai importante centre de bursă (vezi tabelul) marchează o creştere sensibilă, de la un an la altul, în perioada 1980—1983, adică tocmai cînd regresul activităţii economice era mai pronunţat, departe încă de semnele unei relansări.

Deosebit de concludentă apare în intervalul de referinţă activitatea bursieră din S.U.A., al cărei ordin de mărime şi pondere în lumea capitalistă rezultă din faptul că totalul capitalizării bursiere a acţiunilor depăşeşte cu circa 30% totalul similar obţinut prin cumularea pe ansamblul ţărilor occidentale cu rol preponderent în domeniu. După cum arată cifrele publicate, acest total, al capitalizării bursiere a acţiunilor, a crescut în S.U.A. cu 20% în 1982 faţă de 1981 şi cu aproape 50% în 1983 comparativ cu anul precedent. Aşadar, în timp ce economia americană trecea prin serioase dificultăţi, înregistrînd o creştere redusă în 1981 şi o scădere netă în 1982 a produsului naţional brut, o rată a inflaţiei cu două cifre şi un şomaj de peste 9% din populaţia activă, la burse activitatea era susţinută, cu o marcată tendinţă ascendentă, oferind posibilităţi mari de profit participanţilor la tranzacţii. De subliniat că nivelul atins de indicele Dow Jones la New York în decembrie 1981, inferior în raport cu decembrie 1980 (vezi tabelul) nu este edificator, întrucît în aprilie 1981 a ajuns pînă la 1 024, ceea ce a reprezentat cota maximă de-a lungul a opt ani. Deşi în comentariile operative de atunci s-a vorbit despre climatul de nesiguranţă, reţinerea şi chiar „morozitatea" burselor, se observă că indicele Dow Jones s-a menţinut în cea mai mare parte a anului 1981 în mod sensibil peste nivelul mediu din 1980, ca, de altfel, şi în raport cu unii ani anteriori caracterizaţi printr-o situaţie economică incomparabil mai bună.

În ce priveşte anul 1982, contrastul a devenit şi mai puternic. Recesiunea a culminat, investiţiile s-au redus la minim, falimentele au luat o amploare fără precedent, în întreaga economie americană a domnit o atmosferă de profund pesimism nu numai asupra rezultatelor imediate, ci mai ales privitor la perspective, considerate mai întunecate ca oricînd. Cu toate acestea, într-o completă distonanţă cu activitatea economică, bursele americane au cunoscut în anul de referinţă cel mai simţitor reviriment de climat şi de tendinţă din ultimele decenii, potrivit chiar aprecierilor din publicaţiile de specialitate. În decurs de zece săptămîni, indicele Dow Jones a înregistrat un salt de 32%, depăşind net nivelul record atins în 1981.

Tendinţa ascendentă s-a accentuat în 1983, indicii bursieri ajungînd nu numai în S.U.A., dar şi în celelalte principale centre de afaceri, la recorduri absolute, deşi abia apăreau semne, nedeplin confirmate, ale unei înviorări încete şi ezitante, după o recesiune de trei ani ce produsese profunde efecte negative la scară mondială. Înscris pe o linie aproape continuu ascendentă, indicele Dow Jones a acumulat între ianuarie şi noiembrie 1983 un total de 230 puncte, considerat de asemenea ca un record în materie.

Dar iată că, în mod paradoxal, în anul 1984 cînd S.U.A. au obţinut cele mai bune rezultate economice din întreaga perioadă, beneficiind de o conjunctură neîntîlnită de cîteva decenii, s-a produs o adevărată cădere a burselor americane, urmată de un anumit reviriment şi iarăşi de o slăbire. În decurs de şase luni, între noiembrie 1983 şi mai 1984 indicele Dow Jones a coborît vertiginos, cu peste 170 puncte (vezi graficul), într-un ritm specific perioadelor de criză acută, caracterizate prin înlănţuiri de „crahuri", şi nu momentelor de relansare economică care, în mod tradiţional, sînt stimulatoare pentru tranzacţiile cu valori mobiliare.

Şi mai surprinzătoare din acelaşi punct de vedere, al corelării cu realităţile economice, se relevă a fi fost evoluţia bursei de valori de la Londra, care este cea mai importantă de pe continentul european. După cum se ştie, rezultatele concrete situează de mai mult timp economia britanică în urma principalelor ţări capitaliste, datele statistice demonstrînd că în anii '70 ritmul de creştere a fost cel mai scăzut, iar inflaţia şi şomajul printre cele mai ridicate din grupul avut în vedere ; la începutul anilor '80 aceste decalaje s-au accentuat, remarcîndu-se o intensificare a confruntărilor sociale. Însă bursa londoneză a prezentat statornic o tendinţă „à la hausse"*) în decursul ultimilor zece ani, care nu a fost influenţată de avatarurile economice şi sociale survenite între timp în Anglia. Ca dovadă, indicele bursier global „Financial Times" a crescut de la 106,8 puncte în 1974 la 342,2 în 1982, pentru a ajunge la peste 435 puncte spre sfîrşitul anului 1983. Iar indicele industrial „Financial Times" (vezi tabelul), care atinsese nivelul de 475,3 în 1980, a crescut fără contenire, dublîndu-se practic pînă la sfîrşitul anului 1984.

Aceeaşi remarcă asupra neobişnuitei prosperităţi a burselor din anii trecuţi se poate face referitor şi la alte ţări capitaliste industrializate, ţinînd cont că recesiunea s-a extins şi condiţiile au fost pretutindeni defavorabile activităţii economice, investiţiilor productive, utilizării forţei de muncă, schimburilor comerciale, cu alte cuvinte cadrului general de desfăşurare a afacerilor. Pentru ca în 1984 să se constate că în majoritatea centrelor s-a produs, la fel ca la New York, o cădere pînă spre mijlocul anului, deşi peste tot s-a produs o anumită creştere economică, însoţită de atenuarea inflaţiei şi, cu unele excepţii, a şomajului.

Discrepanţa dintre tendinţele pe termen lung ale burselor şi cele ale activităţii economice îşi află explicaţia cu precădere în accentuarea practicilor speculative, care s-a petrecut de fapt în toate domeniile, ducînd la cele mai surprinzătoare evoluţii şi pe alte pieţe, cum sînt cele monetare, de capital, valutare, de mărfuri (a se vedea dobînzile excesive, cursurile nerealiste ale unor monede, marile oscilaţii de preţuri şi alte distorsiuni manifestate în ultimii ani). În atmosfera generală de căutare a unor afaceri cît mai rapid şi mai substanţial profitabile, societăţile ale căror acţiuni sînt cotate, precum şi operatorii de bursă au întreprins nenumărate combinaţii financiare participînd la cele mai echivoce şi mai riscante operaţiuni de îndată ce ofereau perspectiva unui cîştig ridicat. Ca dovadă a unei situaţii nefireşti, în 1983 societăţile americane au anunţat noi vînzări de acţiuni la bursă în valoare de 21 miliarde dolari, dar au procedat în cursul anului la răscumpărări ale propriilor acţiuni însumînd peste 60 miliarde dolari. Consecinţa manevrelor de culise, a nenumăratelor aranjamente disimulate şi tranzacţii oculte se poate vedea în imprimarea unui anumit curs activităţii bursiere în conformitate cu interesele cercurilor de afaceri, acţiunea firească a factorilor economici fundamentali fiind contracarată deliberat în scopuri pregnant speculative.

Ascensiunea noilor centre internaţioncle

ESTE interesant de urmărit, pentru desluşirea înlănţuirii cauzale a fenomenelor, cum a evoluat ierarhia la scară internaţională a principalelor centre bursiere.

Pînă nu demult o piaţă de importanţă doar naţională, derulînd un volum limitat de operaţiuni, Tokio a cunoscut în deceniul trecut, dar mai cu seamă în anii '80, o remarcabilă dezvoltare ce i-a consolidat o poziţie de vîrf, respectiv locul secund după New York. Proporţiile luate de activitatea bursieră japoneză sînt cît se poate de clar ilustrate de totalul capitalizării acţiunilor, care depăşea în anul 1983 de 3,5 ori

*) Termen francez utilizat ca atare la toate bursele pentru a desemna creşterea continuă şi pronunţată a cursurilor, care nu se limitează numai la cîteva valori cotate.

totalul cumulat din R. F. Germania, Elveţia şi Franţa. S-a comentat mult „tonusul" deosebit al pieţei japoneze de valori mobiliare ce a urmat pe parcurs o linie mai pronunţat ascendentă decît principalele centre din lumea capitalistă, ajungînd să reprezinte acum circa o treime din volumul rulajului din S.U.A. În mod concludent, indicele Nikkei Dow Jones utilizat la Tokio a crescut de la 2 000 în 1970, la peste 8 000 în 1982, 9 500 în 1983 şi 11 500 în 1984 (vezi graficul), aceşti ultimi ani marcînd recorduri fără precedent în istoria bursei nipone.

La expansiunea spectaculoasă a centrului bursier de la Tokio au contribuit desigur impulsurile „miracolului" economic japonez, dar un rol esenţial a revenit şi afluenţei de investitori străini interesaţi să-şi diversifice portofoliul plasamentelor, pătrunzînd pe o piaţă în efervescenţă ce oferea o serie de avantaje, siguranţă sporită, dar mai ales o rentabilitate ridicată. O realitate demonstrată de faptul că în perioada 1973—1983 randamentul mediu al investiţiilor pe această piaţă a fost de 12,8%, comparativ cu 11,2% la Frankfurt, 9,8% la Londra şi 8,9% la New York.

Raţiuni asemănătoare, de afluenţă masivă a investitorilor străini în căutarea diversificării portofoliului, a unor avantaje — de obicei fiscale — şi a remunerării sporite explică şi dimensiunile atinse de alte centre bursiere cîndva marginale, puţin importante, care depăşesc acum considerabil, ca operaţiuni, bursele vest-europene avînd în urma lor o activitate multiseculară. Aşa s-a ajuns ca volumul capitalizării bursiere a acţiunilor să situeze Canada pe locul 4 în ierarhia mondială, înaintea R. F. Germania, iar Australia pe locul 6, în avans faţă de Elveţia şi de Franţa. Cu sublinierea că prin comparaţie cu totalul înregistrat în anul 1983 în Canada, volumul capitalizării acţiunilor a reprezentat în R. F. Germania sub 70%, iar în Franţa circa 30%.

După ce au concentrat atîta vreme afacerile cu titluri din întreaga lume, bursele din ţările vest-europene se află într-o vădită pierdere de poziţie, în favoarea acestor noi centre propulsate de o multitudine de factori preponderent externi, de natură pregnant speculativă. În mod semnificativ, piaţa valorilor imobiliare din R. F. Germania care funcţionează în cadrul economiei celei mai puternice din zona vest-europeană şi are în urmă o lungă tradiţie — bursa de la Frankfurt împlineşte anul acesta 400 ani de la fondare — nu mai reprezintă acum decît 5% din volumul derulat în Wall Street, iar la începutul actualului deceniu ajunsese aproape la egalitate cu rulajul din Australia.

Dacă referitor la Canada şi Australia, aflate între primele locuri din ierarhie, se mai poate susţine totuşi că activitatea bursieră are ca fundal şi un însemnat potenţial economic, ce argumente se pot aduce cu privire la faptul că la Singapore se înregistrează de cîţiva ani o capitalizare a acţiunilor aproape egală cu cea din Franţa ? Decît că ascensiunea acestor noi centre internaţionale s-a datorat goanei mai neînfrînate ca oricînd după cîştig, generatoare a unei surexcitări artificiale în special la bursele deschise avalanşei de fonduri avînd o natură definitoriu speculativă.

O apariţie simptomatică : piaţa bursieră secundară

ÎNTRE evenimentele recente avînd o semnificaţie deosebită cu privire la mutaţiile instituţionale din acest domeniu se înscrie crearea unei pieţe bursiere secundare în mai multe ţări occidentale. Scopul afirmat al acestui circuit paralel de valori mobiliare este de a permite şi societăţilor mici şi mijlocii, care nu au acces la bursele propriu-zise, să-şi procure capitalurile necesare dezvoltării activităţii, precum şi consolidării situaţiei lor financiare. O înregistrare în vederea cotării pe listele oficiale ale titlurilor presupune obligaţii depăşind capacitatea societăţilor de dimensiuni mai reduse, ca, de exemplu, o anumită mărime a capitalului social şi a capitalizării bursiere, publicarea a numeroase şi amănunţite documente financiare, un procent ridicat al capitalului distribuit prin acţiuni în mîinile publicului, suportarea unor costuri însemnate. De aceea, au fost stabilite reguli speciale, adaptate la talia unor societăţi cu

Evoluţia indicilor bursieri
(luna decembrie a fiecărui an)

Bursa	1980	1981	1982	1983	1984
New York (Dow Jones)	972,76	875,0	1 046,54	1 257,52	1 198,87
Tokio (TSE 4. I. 1968=100)	491,1	570,31	593,33	731,82	913,37
Londra (FT Industrial 1. VII. 1935 = 100)	475,3	530,4	596,7	772,5	940,4
Frankfurt (31. XIII. 1958=100	221,5	221,06	252,95	357,28	385,17

BURSA DE LA NEW YORK

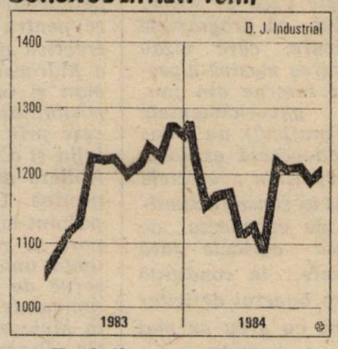

Evoluţie contradictorie

BURSA DE LA TOKIO

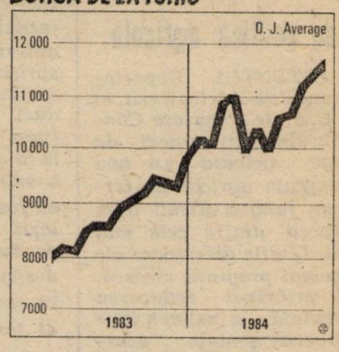

Structural robustă

un potenţial mai redus, căutîndu-se în principiu să se asigure investitorilor în titluri garanţii de care nu ar beneficia altminteri, în afara unui asemenea sistem, structurat potrivit unor principii strict bursiere.

Sursa de inspiraţie pentru alte ţări este considerată experienţa americană, la New York funcţionînd alături de cea mai mare bursă internaţională New York Stock Exchange, o a doua bursă de importanţă naţională American Stock Exchange, precum şi mai recent apăruta National Association of Security Dealers Automated System (NASDAQ) profilată pe tranzacţii în afara cotării oficiale. În fapt, NASDAQ publică o „listă naţională" care cuprinde cursurile de închidere din fiecare zi ale acţiunilor unui mare număr de societăţi mici şi mijlocii încadrate în sistem, iar din 1982 a creat o reţea de comunicaţie permanentă, constituind aşa-numita „piaţă naţională" pentru a permite operatorilor de bursă transmiterea imediată a ordinelor şi încheierilor de tranzacţii cu toate titlurile aparţinînd societăţilor incluse în circuitul paralel. Potrivit regulilor stabilite de către Comisia burselor de valori din S.U.A., organul de stat care supraveghează întregul domeniu de activitate, pe „lista naţională" comunicată cotidian prin reţeaua electronică de NASDAQ pot fi înscrise şi respectiv cotate societăţi de o talie relativ modestă, al căror capital şi rezerve se ridică la nivelul de 1 milion dolari, iar numărul acţiunilor emise ajunge la 350 000.

O experienţă concludentă a fost realizată şi la Londra, de Unlisted Securities Market (USM) care şi-a început activitatea în 1980 cu 11 societăţi cotate, ajungînd în 1984 la peste 200. Deşi a fost creată recent şi operează cu societăţi al căror standing nu le permite să coteze la bursa londoneză oficială, USM a înregistrat în 1983 un volum de tranzacţii de 1,2 miliarde lire sterline. Pentru societăţile implicate, accesul la această piaţă bursieră secundară a însemnat mobilizarea unor capitaluri însumînd 280 milioane lire sterline în condiţii apreciate ca mai avantajoase decît puteau obţine din alte surse.

În conformitate cu directivele emise în acest sens de Comisia Pieţei comune, mai multe ţări vest-europene au procedat la instituirea unor astfel de structuri bursiere paralele, acţiunea fiind încă în curs. Franţa a înfiinţat o piaţă secundară de valori mobiliare în 1983, an în care au şi fost incluse 40 de societăţi, capitalizarea acţiunilor în cadrul noului creat atingînd 20 miliarde franci, o cifră ridicată dacă se are în vedere totalul înregistrat la bursele propriu-zise, care a fost de 320 miliarde franci. Şi la Amsterdam, pe piaţa bursieră secundară înfiinţată în 1982 erau înscrise după doi ani un număr de 27 societăţi, iar volumul tranzacţiilor din 1984 a fost apreciat la circa 1 miliard florini.

Confirmînd dinamismul dezvoltării activităţii bursiere, Japonia a înfiinţat la rîndul său o piaţă secundară după modelul N.A.S.D.A.Q., numărul societăţilor cotate ridicîndu-se în 1984 la aproape 300, cu perspectiva anunţată oficial de a spori pînă în 1988 pînă la nivelul limită de 500. Intenţia autorităţilor este de a facilita pe această cale procurarea de capital numai unor societăţi cu o situaţie promiţătoare, în special celor specializate în electronică şi produse de înaltă tehnologie, care datorită profilului strict au adesea dimensiuni reduse dar vitalitate economică.

Cu toate că au apărut recent, pieţele bursiere secundare şi-au demonstrat deja caracterul puternic speculativ, subliniat de rapida amplificare a volumului tranzacţiilor şi creşterile spectaculoase de curs ale titlurilor cotate. Succesul de care se bucură, subliniat în comentariile apărute pe această temă, nu trebuie să ducă la pierderea din vedere a contextului apariţiei lor, respectiv a condiţiilor deosebit de propice create de pulsul bursier intens din ultima perioadă de timp. Se pot exprima întemeiate rezerve cu privire la stabilitatea lor şi mai ales la poziţia în care s-ar putea afla societăţile cotate în împrejurări mai vitrege, de deteriorare accentuată şi durabilă a climatului bursier.

De altminteri, asupra întregii teme puse în discuţie se pot exprima rezerve privitor la caracterul de durată al unor structuri, ierarhii şi evoluţii bursiere apărute în ultimul timp, în condiţii economice puţin favorabile edificării a ceva statornic, mai ales într-un asemenea domeniu prin definiţie volatil.

Radu NEGREA

S. U. A.: măsuri de politică agricolă

INTENȚIA Departamentului Agriculturii al S.U.A. de a înainta Congresului un proiect de lege privind un nou program agricol pe termen lung a stîrnit deja reacții dintre cele mai vii. Liniile directoare ale acestui program vizează, în principal reducerea treptată a subvențiilor guvernamentale acordate producției agricole destinată pieței interne.

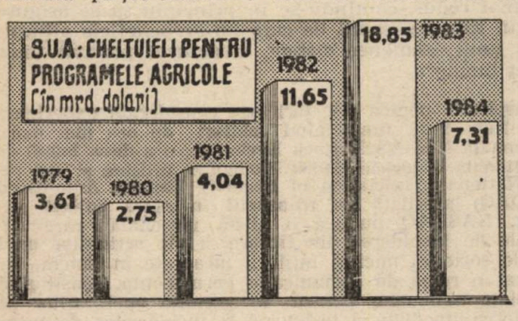

Motivația acestor măsuri este pusă pe seama faptului că programele anterioare, care vizau sprijinirea masivă a prețurilor interne din fonduri guvernamentale (vezi graficul) au dus la o adevărată explozie a subvențiilor; efectele au fost în sensul acumulării de excedente de produse agricole fără desfacere, în condițiile în care bugetul deficitar al țării cu greu ar mai putea face față presiunilor în contul unor noi limitarea plafonului prețurilor de intervenție, renunțarea la programul de reducere a suprafețelor agricole, precum și la practica prin care fermierii pot rambursa în natură creditele primite din fonduri de stat, menținerea sistemelor de sprijinire a producției pentru export prin credite cu dobîndă mică.

fonduri destinate agriculturii.

Evident, măsurile sînt privite cu reticență de Piața comună, care apreciază că Statele Unite s-ar angaja într-un nou război al subvențiilor, posibilă sursă — sau cel puțin motiv — de escaladare sporită a protecționismului din partea țărilor comunitare.

A.S.E.A.N.: vaste resurse de hidrocarburi

ÎN INDUSTRIA petrolieră a țărilor membre ale A.S.E.A.N. (Indonezia, Thailanda, Filipine, Malayezia, Singapore, Brunei) se întrevăd posibilități de sporire a investițiilor, cu consecințe în ce privește consolidarea în următorii ani a poziției acestui sector al țărilor din zonă pe plan internațional.

Un recent studiu realizat de grupul Petroconsultants, din Geneva, referitor la situația economică a țărilor membre ale A.S.E.A.N., dă o perspectivă încurajatoare pentru industria extractivă și de prelucrare a hidrocarburilor, precum și în ce privește posibilitățile de desfacere prin export a țițeiului și a produselor petroliere din țările respective. Un aspect important menționat în raport se referă la existența unor masive rezerve de gaze naturale, semnalate cu precădere în Malayezia și Indonezia. Prognozele indică posibilitatea unei producții, în perspectiva anului 1992, de 1,58 mil. barili echivalent petrol pe zi, nivel care depășește cu 40 % producția actuală a tuturor țărilor din Orientul Îndepărtat (zonă în care studiul citat mai include China și Australia).

La țiței, țările A.S.E.A.N. dețin o treime din rezervele exploatabile ale regiunii Orientului Îndepărtat. Faptul că jumătate din rezerve se găsesc în zone off shore va face ca investițiile externe să se îndrepte în viitor cu prioritate către acest segment al industriei extractive. Producția de țiței a țărilor din A.S.E.A.N. este prevăzută să ajungă la 2,34 mil. barili pe zi pînă în 1992, ceea ce va reprezenta un spor de 10 % față de nivelul actual.

În consecință, se anticipează că zona A.S.E.A.N. va atrage circa o treime din totalul de fonduri, de aproximativ 28 miliarde dolari, la cît sînt evaluate investițiile ce vor fi efectuate către sfîrșitul deceniului în regiune, în domeniul explorării și dezvoltării sectorului hidrocarburilor.

Programe de dezvoltare

MAROC: priorități în industria minieră

ÎN CADRUL politicii sale de dezvoltare, Marocul a acordat și acordă o mare atenție sectorului minier și în special exploatării și valorificării rezervelor sale fosfatice. În planul cincinal 1981—1985, pentru minerit au fost prevăzute investiții de 7,7 miliarde dirhami, reprezentînd 11,2% din totalul investițiilor în economie. Exporturile de produse miniere constituie principala sursă de devize, ridicîndu-se în valoarea totală a exportului țării la o pondere de 37,4% în 1981. Anii următori prezintă o tendință de ușoară scădere a acestei ponderi, fapt determinat în special de interesul crescînd pentru valorificarea internă a fosfaților.

Din subsolul său, Marocul exploatează zăcămintele de antracit, magneziu, pirotină, baritină etc. Activitatea principală a sectorului minier este axată pe fosfați, care reprezintă peste 80% din totalul producției sectorului și 76% din totalul exportului produselor miniere. În faza de proiect sau de prospecțiuni se află zona Mescala, între Marrakech și portul Esauira și zona minieră din Sahara cu centrul la Nan Eddahad.

În orientările de perspectivă ale dezvoltării economiei marocane, industriei fosfaților i se acordă o mare importanță. Se prevede astfel ca, încă înainte de anul 2000, Marocul să-și mărească producția la 60 milioane tone (de peste 3 ori mai mare față de anul 1980), devenind prin aceasta nu numai cel mai mare exportator, ci și primul producător din lume.

Un important obiectiv prevăzut pentru acest cincinal este dezvoltarea valorificării interne a fosfaților (în special în acid fosforic, îngrășăminte), care urmează să cuprindă pînă la 30% din producția de fosfați. Acest obiectiv se va menține și în planul de perspectivă pînă în anul 2000.

Continuînd acțiunea începută cu 20 de ani în urmă, în anul 1983 s-au inaugurat lucrările la noile uzine „Maroc-Fosfor III" și „Maroc-Fosfor IV", menite ca împreună cu celelalte uzine construite, să înfăptuiască obiectivul prevăzut în planul cincinal și în proiectele de perspectivă, respectiv valorificarea internă a 30% din producția de fosfați.

Proiectul de perspectivă a dezvoltării industriei marocane prevede ca, pornindu-se de la producția de acid fosforic, să intre în ciclu extracția uraniului și, ca urmare a acestei acțiuni, construirea unor centrale atomo-electrice. Pentru aceasta se vor căuta noi posibilități de producere a acidului fosforic — pornind de la alte materii prime — pirotina. De asemenea vor fi lansate noi prospecțiuni geologice și miniere de valorificare a materiilor prime necesare fabricării atît a acidului fosforic, cît și a acidului sulfuric: pirotina, pirita, minerale neferoase, sulfuri, șisturi bituminoase.

Țara noastră acordă o deosebită atenție colaborării cu Marocul. De la stabilirea relațiilor diplomatice, la 20 februarie 1962, raporturile dintre cele două țări s-au dezvoltat pe multiple planuri — politic, economic, tehnico-științific și cultural. Un pas important în extinderea acestor relații a fost marcat de semnarea, în anul 1968, a primelor acorduri — unul de cooperare economică și altul de cooperare tehnico-științifică, apoi a alte două acorduri — comercial și cultural.

Cornel SÎRBU

EVOLUȚII MONETARE

O săptămînă relativ liniștită

ÎN PRIMA PARTE A INTERVALULUI 22—26.IV.1985, piața a fost în continuare sub influența cifrelor scăzute privind produsul național brut în S.U.A., publicate săptămîna trecută. Piața a fost afectată numai de vînzările comerciale, în lipsa unei direcții, clare a evoluției cursului **dolarului S.U.A.** Tendința de bază a fost cea de ușoară scădere a dolarului, susținută de încetinirea creșterii economice în S.U.A. și de previziunile de scădere a dobînzilor la depozitele în dolari S.U.A., în a doua jumătate a anului 1985.

Paul Volcker, președintele Sistemului Federal de Rezerve, a declarat la o recentă conferință de presă că dependența S.U.A. de capitalul străin face ca țara să fie „prizonieră" a dobînzilor înalte. Rezolvarea problemei dependenței S.U.A. de capitalul străin constă în reducerea deficitului bugetului federal.

În a doua parte a săptămînii, dolarul s-a întărit, tonul său ferm fiind susținut de creșterea dobînzilor la depozitele în dolari și de cumpărările speculative care au urmat declarațiilor de presă ale președintelui Paul Volcker. Dolarul a crescut și datorită cererii comerciale puternice de sfîrșit de lună, cît și datorită acoperirii pozițiilor speculative. Întărirea dolarului a fost susținută și de speranța — alimentată de previziuni conjuncturale — în ameliorarea economiei americane în trimestrul al doilea al anului 1985. Investițiile în dolari rămîn în continuare tentante. Dobînda la fondurile federale a crescut în această săptămînă de la 7,5 la 8,187%.

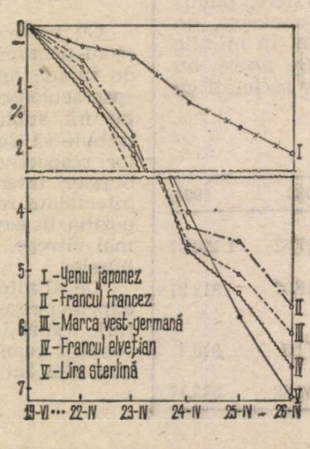

Lira sterlină a scăzut în această săptămînă față de dolar și de celelalte valute datorită scăderii prețurilor la petrol (prețul petrolului din Marea Nordului a scăzut cu 30 cenți două zile consecutiv). Deficitul comercial în Anglia a fost de 900 milioane de lire sterline în martie, după 270 milioane lire sterline în februarie 1985. Deficitul contului curent în martie 1985 a fost de 456 milioane lire sterline, față de surplusul de 131 milioane lire sterline din februarie 1965. Sterlina a scăzut de la 1,28 dolari în ziua de 22.IV.1985, la 1,20 dolari în 26.IV.1985.

Marca vest-germană a fost cotată în această săptămînă între 2,98 și 3,14 mărci vest-germane/1 dolar.

Prețul metalului galben a oscilat între 328—321 dolari/uncia în săptămîna 22—26.IV.1985.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 22—26.IV; bază: 19.IV. 1985

GLOSAR

Fluiditatea și vîscozitatea pieței

SITUAȚIA generală a pieței dintr-o țară capitalistă este descrisă uneori cu ajutorul unor termeni împrumutați din hidraulică.

Se afirmă despre o piață că este caracterizată prin **fluiditate** atunci cînd se consideră că oferta și cererea se adaptează una la alta fără dificultăți, respectiv fără a exista impedimente majore în calea liberei concurențe, considerată drept definitorie pentru o economie de piață.

Fluiditatea unei piețe presupune îndeplinirea mai multor condiții, între care sînt reținute ca esențiale :

— stabilirea liberă a prețurilor de către agenții economici, ceea ce înseamnă absența unui control al prețurilor de către stat și exclude existența unor prețuri impuse de către monopoluri ;

— intrarea în raporturi libere, neîngrădite a vînzătorilor cu cumpărătorii, un asemenea caracter multilateral și deschis al relațiilor între participanții la viața economică excluzînd limitările ce pot rezulta din împărțiri în zone de influență ale pieței, prin înțelegeri monopoliste de exemplu, ori prin restrîngeri din diverse cauze ale cîmpului de acțiune al cumpărătorilor ;

— determinarea fără opreliști a cantităților pe care le oferă sau le solicită agenții economici, cu alte cuvinte absența unor raționalizări din partea autorităților publice, a contingentelor și a altor forme de dirijism asupra fluxurilor de mărfuri, precum și a unor repartiții cantitative rezultate din practici monopoliste ;

— manifestarea liberei opțiuni a cumpărătorilor în fața mărfurilor similare avînd proveniență diferită, după ce au avut putința de a cunoaște și compara caracteristicile acestora.

Este un fapt stabilit că în țările cu economie de piață nu există în realitate decît o formă de fluiditate relativă, datorită multiplilor factori ce aduc inexorabile limitări. Însăși structura economiei țărilor dezvoltate determină abateri de la principiul liberei concurențe prin adîncirea procesului de acaparare a pieței de marile grupuri monopoliste, prin dirijarea comportamentului cumpărătorilor utilizîndu-se formele complexe ale reclamei comerciale, prin crearea artificială de obiceiuri, gusturi, preferințe. Anumite piețe, cum este aceea a bunurilor de echipament, se află prin natura lucrurilor sub controlul unui grup restrîns de mari producători, dar și pe planul bunurilor de consum marile magazine cu rețele ramificate la scară națională își creează adevărate zone de influență.

În opoziție cu fluiditatea, **viscozitatea** denotă o ajustare anevoioasă, o neadaptare a cererii și ofertei în cadrul unei economii caracterizată în general prin dificultăți. Viața economică a unei țări capitaliste poate prezenta o diversitate de situații intermediare între rigiditate, respectiv o adaptabilitate nulă, și fluiditate, care reprezintă o adaptabilitate teoretică perfectă.

Vîscozitatea se poate referi la elementul cerere, a cărei limitare rezultă, spre exemplu, din incapacitatea solicitatorilor de bunuri de a le achiziționa datorită nivelului scăzut al veniturilor, lipsei finanțării, insuficienței garanțiilor de solvabilitate. Alte limitări privind posibilitățile de acces ale vînzătorilor spre cumpărători pot rezulta din măsuri protecționiste, contracte de exclusivitate, insuficiența căilor de comunicație, precum și din modă, rutină, obiceiuri și tradiții ale consumatorilor.

De asemenea, vîscozitatea se poate referi la elementul ofertă, fiind o consecință a unor limitări ale posibilităților de stabilire a prețurilor de către producători ca urmare a unui control de stat sau exercitat de grupări monopoliste, ori limitări fizice sau tehnice ale producției rezultate din fenomene naturale, din măsuri coercitive ale autorităților, din incapacitatea de adaptare la ritmul și cerințele pieței.

Radu NEGREA

Toxicomanie

Eva Măliguță, Alesd — 1) Analizele recente efectuate de Organizația Mondială a Sănătății indică o creștere substanțială a frecvenței utilizării drogurilor în numeroase țări ale lumii. Potrivit estimațiilor O.M.S., în lume există cel puțin 48 milioane de toxicomani, din care 30 milioane utilizează hașiș, mai multe milioane cocaină, 1,7 milioane opiu și 700 000 heroină. Abuzul de droguri, relevă experții O.M.S. în revista **Forum du développement** (aprilie 1985), a căpătat proporțiile unei adevărate epidemii în America de Nord și de Sud și se propagă rapid în anumite zone ale Europei și din sud-estul Asiei. Din acest motiv, problemele de sănătate decurgînd din abuzul de droguri au devenit una din prioritățile O.M.S.

2) Pe plan internațional nu s-a ajuns încă la realizarea unui vaccin contra malariei, dar progresele obținute în ultimul an în această direcție au fost calificate de experții O.M.S. ca „remarcabile". Rămîn în celași timp de efectuat numeroase experiențe de laborator și testări pe teren înainte ca un asemenea vaccin să fie utilizat pentru campanii de vaccinare în masă.

3) Primul director al recent înființatului Institut mondial de cercetări asupra economiei dezvoltării (WIDER), cu sediul la Helsinki, este un cunoscut economist din Sri Lanka, Lal Jayawardena.

Resurse de apă

Veronica Cioroianu, Pitești — În ciuda insuficienței cantităților de apă disponibile în anumite perioade ale anului și zone geografice, cu efecte uneori catastrofale asupra recoltelor, lumea în ansamblul său este încă departe de o „criză de apă". Resursele de apă proaspătă reînnoite anual în cadrul circuitului apei în natură întrec de 5—10 ori necesitățile actualei populații a globului. Nu este mai puțin adevărat că aceste resurse de apă sînt extrem de inegal distribuite între țări, iar apa este prin excelență o resursă care trebuie procurată pe plan local. Față de o medie mondială de 8 800 mc pe an pe locuitor al globului, în Canada cantitatea respectivă ajunge la 100 000 mc, în vreme ce în Egipt ea reprezintă sub 1 000 mc (nivelul considerat critic). Dar chiar și mediile naționale ascund importante disparități (reamintim că este vorba de resursele potențiale de apă și nu de consumul efectiv). Astfel, în Indonezia, la prima vedere o țară bogată în resurse de apă, peste 60% din populație trăiește în insula Java, care dispune de numai 10% din resursele naționale de apă.

În secolul nostru s-a înregistrat o creștere substanțială a volumului resurselor de apă utilizate, care s-a accelerat și mai mult în ultimele decenii. În 1970 consumul mediu de apă pe locuitor al globului era cu 60% mai înalt decît în 1950. Pînă la sfîrșitul acestui secol prognoze ale institutului Worldwatch din Washington indică pe de altă parte faptul că, sub efectul creșterii demografice și al unor posibile schimbări climatice, disponibilul de apă pe locuitor al globului se va reduce cu circa 24%. În anumite țări, cum ar fi Kenya, reducerea ar putea ajunge pînă la 50%.

Chemînd la o gestiune rațională a resurselor de apă ale Terrei, experții subliniază că acestea nu trebuie privite îngust, numai ca un factor de producție, ci și ca mediul de viață a numeroase specii de pești și plante, ca un agent purificator și ca un element estetic de natură să îmbogățească considerabil calitatea vieții.

Emblemă

Sabin Cucuiețea, Iași. — Emblema oficială a Anului Internațional al Păcii pe care o reproducem alăturat, este un porumbel — simbolul păcii — gata să-și ia zborul. Mîinile care îl susțin simbolizează răspunderea deosebită ce revine omenirii în salvgardarea păcii. Amintind și de emblema O.N.U., ea simbolizează

totodată importanța pe care organizația mondială o acordă menținerii păcii și securității în lume.

Foraj

Bogdan Dulama, Brăila — Forajul pînă la o adîncime de 14 km, aflat în curs de pregătire în munții Pădurea Neagră din R.F.G., într-o zonă de o extremă varietate a structurilor geologice, se anunță a fi cel mai adînc întreprins vreodată în scoarța terestră. Pînă acum adîncimea maximă realizată la un foraj a fost 12 km, în peninsula Kola. Costul — estimat la circa 450 milioane de mărci — al acestui proiect de cercetare fundamentală, menit să permită o îmbogățire a cunoștințelor despre compoziția scoarței terestre și a cărui înfăptuire va dura pînă în 1995, va fi suportat de Ministerul federal al cercetării. Avînd un diametru de 80 cm în partea superioară, puțul de foraj va ajunge în punctul său cel mai adînc la un diametru de 20 cm.

Decalaje

Horia Niculiu, Ploiești — Potrivit datelor preliminare ale Băncii Mondiale, după criteriul produsului național brut pe locuitor primele patru locuri au continuat să fie ocupate în 1983, în ordine, de Emiratele Arabe Unite (21 340 dolari), Qatar (21 170), Kuweit (18 181) și Elveția (16 390). Pe locul al cincilea au trecut în 1983 S.U.A. (în 1982 pe locul nouă), cu 14 090 dolari, datorită în parte creșterii cursului acestei monede. O altă țară care și-a ameliorat poziția în ultimii ani a fost Finlanda (locul 20 în 1980, locul 14 în 1983), trecînd înaintea Franței (10 390 dolari).

În țările cele mai bogate ale lumii, cu un P.N.B. de peste 9 000 dolari pe locuitor, trăiește o optime din populația mondială. Pe de altă parte, jumătate din populația globului trăiește în țări cu un P.N.B. pe locuitor de sub 400 dolari.

Cercetări

Ovidiu Burtea, Curtea de Argeș — Există numeroase cercetări care se cer încă întreprinse în vederea determinării cu precizie a eventualelor efecte nocive pentru sănătatea omului ale unor produse chimice, chiar din rîndul celor larg utilizate.

Numărul substanțelor chimice cunoscute în prezent depășește 5 milioane, dintre care peste 54 000 au o importanță comercială, relevă un studiu publicat nu de mult sub egida Academiei Naționale de Științe a S.U.A., prezentat în buletinul **Nouvelles du P.N.U.E.** (martie 1985). Acesta subliniază în același timp că se cunoaște încă foarte puțin despre toxicitatea a circa două treimi din substanțele chimice, produsele farmaceutice și pesticidele cele mai răspîndite. În mod oarecum surprinzător, în domeniul produselor cosmetice există suficiente informații numai pentru 16% din ingredientele utilizate, iar în cel al aditivilor alimentari (peste 8 600 la număr) doar pentru 19%.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 4 mai 1985

— Idealurile de independență și unitate, permanențe ale istoriei românilor **(Titu Georgescu)** 2

— România — a patra forță în lupta pentru victoria finală asupra hitlerismului **(Ștefan Pâslaru)** 4

— Independența de stat și rolul ei în făurirea României moderne (I) **(Vasile Bozga)** 6

— Patru decenii de realizări epocale în dezvoltarea economico-socială a României **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 8

— P.C.R. — forța conducătoare a națiunii noastre socialiste **(Iulian Popescu)** 10

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Calitate-eficiență în realizarea sarcinilor de plan **(C. Gorie)** 12

— Dezbatere „R.E." Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (II) 14

— Resursele furajere și zonarea producției animale **(N. Brașoveanu)** 16

— Un obiectiv prioritar : reducerea accentuată a costurilor de producție **(Constantin Velea)** 18

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Dezbatere „R.E." Știința și tehnologia în sprijinul valorificării resurselor locale (I) 20

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Perfecționări necesare în organizarea și planificarea aprovizionării (I) **(Vasile Dan, Ruxanda Isaic-Maniu, Emil Stan)** 22

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Școli ● curente ● economiști. Doctrina economiei „standard" și rata dobînzii (I) **(Silviu Cerna)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară **(Marin Mehedințu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Mutații în mecanismul burselor de valori **(Radu Negrea)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The ideals of independence and unity — permanent features of the Romanians' history **(Titu Georgescu)** 2

— Romania — the fourth force in the fight for the final victory against fascism **(Ștefan Pâslaru)** 4

— The national independence and its role in the creation of modern Romania (I) **(Vasile Bozga)** 6

— Four decades of memorable achievements in the economic and social development of Romania **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 8

— R.C.P. — the leading force of our socialist nation **(Iulian Popescu)** 10

— Quality and efficiency in carrying out the plan tasks **(C. Gorie)** 12

— A R.E. debate. Ways and solutions to increase the energy production (II) 14

— Fodder resources and the regional allocation of the animal production **(N. Brașoveanu)** 16

— A priority goal : increased cuts of production costs **(Constantin Velea)** 18

— A R.E. debate. Science and technology in support of the turning to good account of local resources (I) 20

— Necessary improvements in the supply management and planning (I) **(Vasile Dan, Ruxanda Isaic-Maniu, Emil Stan)** 22

— Schools ● currents ● economists. The „standard" economy doctrine and the interest rate (I) **(Silviu Cerna)** 24

— Changes in the stock exchanges mechanism **(Radu Negrea)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Идеалы независимости и единства, постоянные черты истории румын **(Титу Джорджеску)** 2

— Румыния — четвертая боевая сила в борьбе за окончательную победу против гитлеризма **(Штефан Пыслару)** 4

— Государственная независимость и её роль в создании современной Румынии (I) **(Василе Бозга)** 6

— Четыре десятилетия эпохальных достижений в социально-экономическом развитии Румынии **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 8

— РКП — руководящая сила нашей социалистической нации **(Юлиян Попеску)** 10

— Качество — эффективность в осуществлении плановых заданий **(К. Горие)** 12

— За круглым столом. Пути и решения роста производства электроэнергии (II) 14

— Кормовые ресурсы и территориальное распределение животноводства **(Н. Брашовяну)** 16

— Приоритетная задача: усиленное сокращение производственных затрат **(Константин Веля)** 18

— За круглым столом. Наука и технология в помощи освоения местных ресурсов (I) 20

— Необходимые совершенствования в организации и планировании снабжения (I) **(Василе Дан, Руксанда Исаик-Маниу, Эмил Стан)** 22

— Доктрина экономики «стандар » и доля процента (I) **(Силвиу Черна)** 24

— Сдвиги в механизме бирж стоимостей **(Раду Негря)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

Ţesături din in şi in în amestec cu alte materii prime, pentru decoraţiuni interioare şi articole de camping

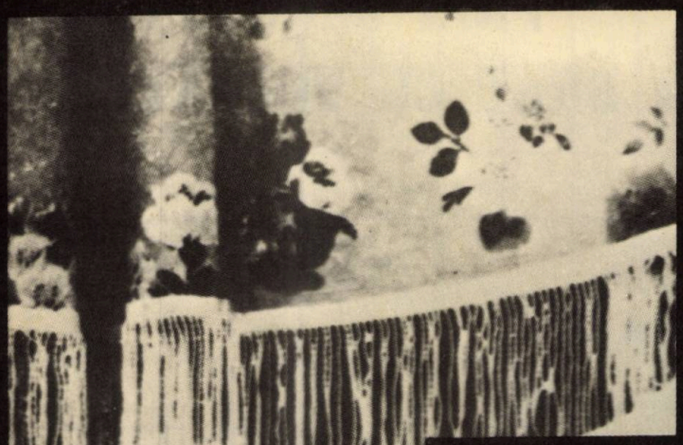

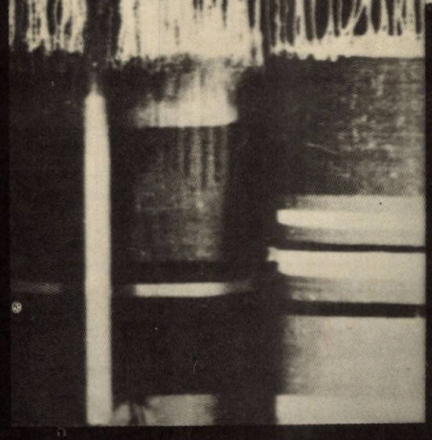

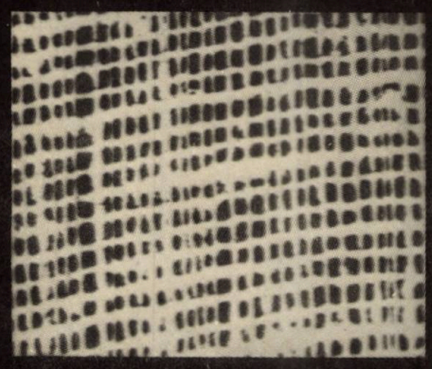

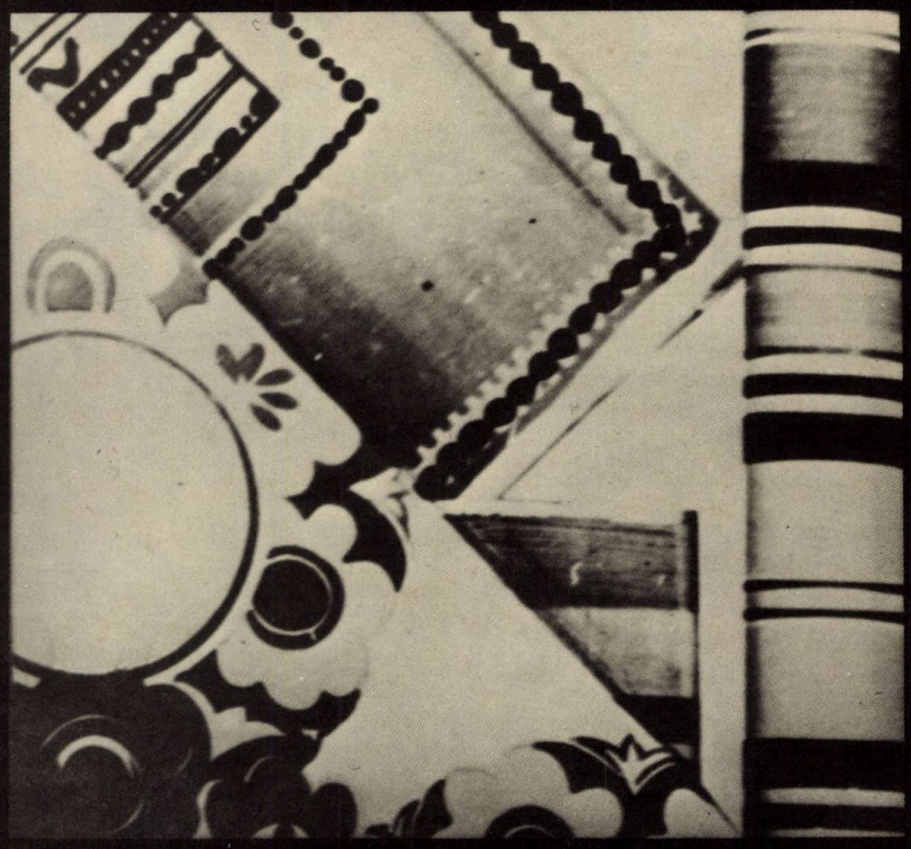

- *draperii, huse, traverse, feţe de masă, şervete de bucătărie, lenjerie de pat, ţesături pentru şezlonguri, scaune de camping, genţi, sacoşe de plajă;*
- *frumoase, moderne, practice, rezistente, uşor de întreţinut, au o mare rezistenţă la soare şi la spălări repetate*

UN BOGAT SORTIMENT DE ŢESĂTURI DIN IN ŞI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME ÎN TOATE MAGAZINELE COMERŢULUI DE STAT

PRIN MAGAZINE, LA BRAȚ CU PRIMĂVARA!

Anul acesta primăvara s-a lăsat îndelung așteptată. Dar nu și în magazine!

Din timp, magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat au pus în vînzare modelele de confecții, tricotaje și încălțăminte ale PRIMĂVERII '85:

- impermeabile din tercot — cu gulere închise asimetric, cu mînecă raglan, cu pliuri, cu crețuri, cu butonaje originale, cu combinații de culori asortate sau în contrast, cu capse, pentru adulți și copii;
- jachete din tercot pentru toate preferințele și vîrstele: de la cele tip giacă pînă la cele clasice sau tip 3/4, 7/8 cu buzunare ascunse sau tip „pungă", cu capse, cu fermoare, cu mîneci ample și smanșuri adînci;
- blezăre din țesături de in sau bumbac, în variate culori și modele;
- compleuri din tercot (cu fustă, cu pantalon sau cu fustă-pantalon) și deux-pièces din in sau bumbac;
- rochii din tercot, mătase, in, bumbac, ușoare, moderne, tinerești;
- bluze din cele mai variate țesături, cu forme suple, moi, cu mîneci ample și gulere cu eșarfe, cravate, funde;
- fuste: drepte, largi, tip pantalon, pentru cumpărătoarele mai „conservatoare", dar și pentru cele ce preferă „inovațiile" modei;
- sacouri și pantaloni în culori asortate;
- costume sport, tinerești;
- pulovere, bluze, jachete, rochii, ansambluri tricotate;
- pantofi din piele sau înlocuitori — eleganți, sport, comozi, ușori.

Nu întîrziați! Primăvara nu așteaptă! Veți fi și dv. în ton cu moda acestei primăveri, numai după ce veți vizita magazinele comerțului de stat!

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ÎNTR-O VIBRANTĂ UNITATE ÎNTREGUL POPOR A SĂRBĂTORIT ZIUA INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI ŞI VICTORIA ASUPRA FASCISMULUI

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN PERIOADA 1965 – 1985

-în procente-

POPULAȚIA TĂRII

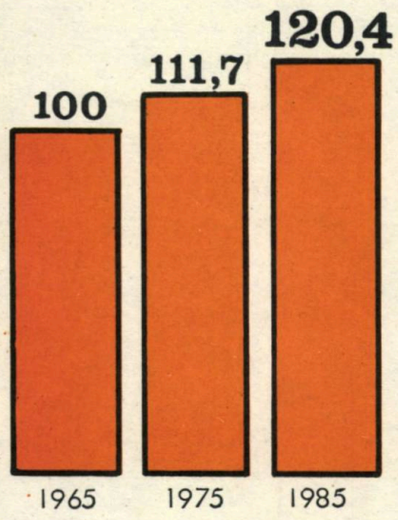

POPULAȚIA OCUPATĂ

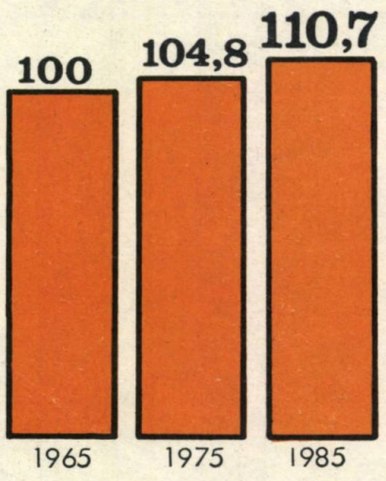

NUMĂRUL PERSONALULUI MUNCITOR

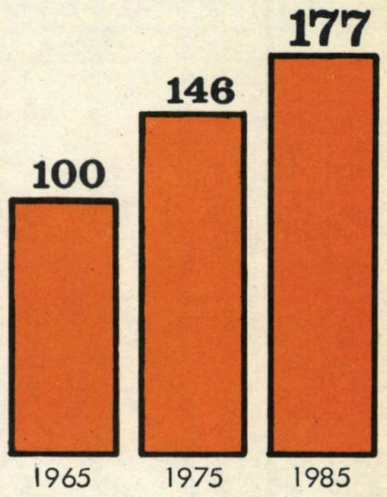

VENITUL NAȚIONAL

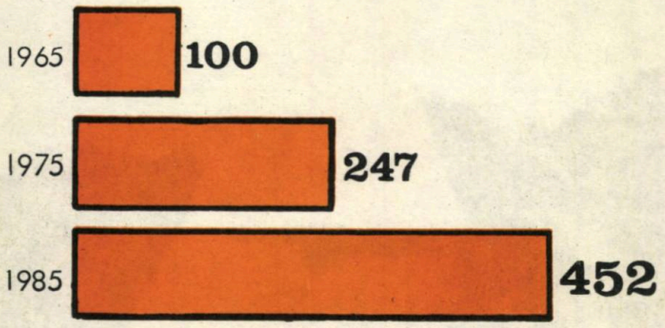

VOLUMUL INVESTIȚIILOR

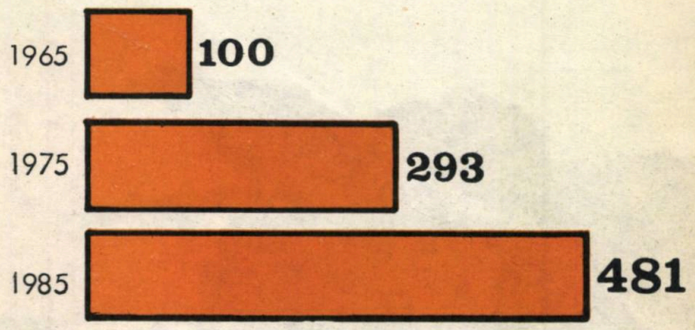

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

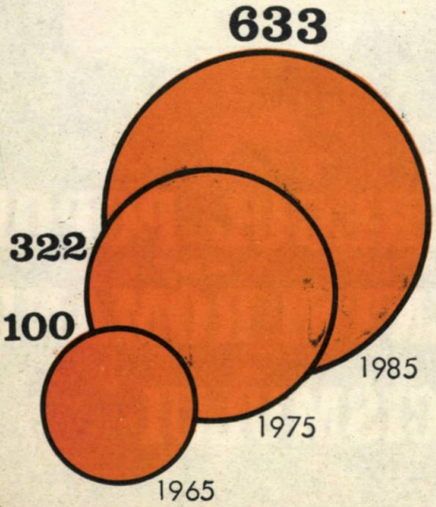

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

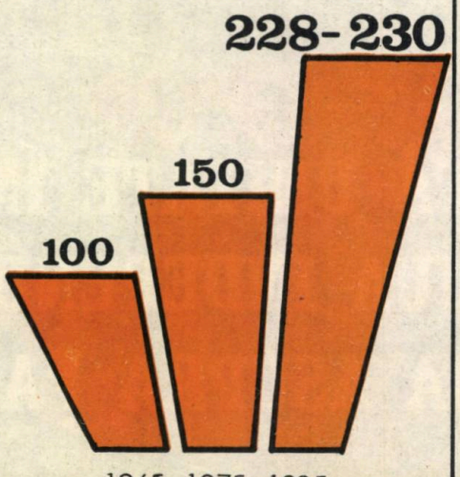

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR

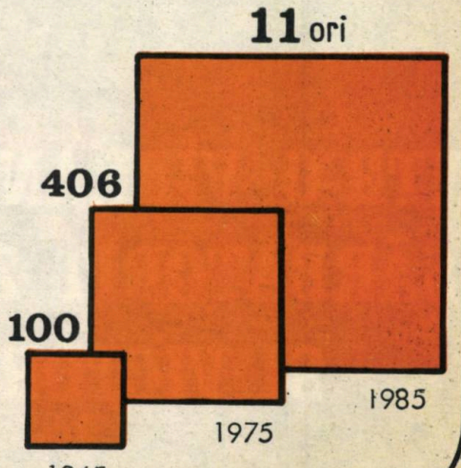

MISZAN INFORMACIOS IRODA

9 MAI

PUTERNICUL ECOU INTERNAȚIONAL AL ACTULUI ISTORIC DE LA 23 AUGUST 1944

DACĂ REPREZENTĂM ultima conflagrație mondială printr-o linie continuă, atunci pe traiectoria acesteia ar trebui marcate cîteva puncte nodale corespunzînd grafic acelor fapte care, prin anvergura și impactul lor, au imprimat o direcție nouă desfășurării evenimentelor sau le-au precipitat evoluția. Un astfel de eveniment jalon a fost, alături de alte cîteva, binecunoscute și consemnate ca atare în analele celui de al doilea război mondial, și ieșirea României din cadrul Axei și trecerea ei de partea Aliaților, radicală schimbare de front survenită la 23 August 1944.

Debutînd ca o acțiune prin care s-a pus capăt dictaturii militaro-fasciste din România și apartenenței țării la gruparea politico-militară avînd în frunte Germania hitleristă, desfășurarea ulterioară a evenimentelor a arătat că 23 August 1944 reprezintă în fond momentul inaugural al unui îndelungat proces de prefaceri interne revoluționare, dublat pe plan extern de efecte dintre cele mai favorabile în direcția înfrîngerii fascismului. Ca să ne dăm mai bine seama de valoarea cotiturii petrecute în România la 23 August 1944, de efectele ei în planul devenirii istorice, este oportun să trecem în revistă pe scurt unele aspecte ale situației militare, economice și politice din vara anului 1944 din Europa.

Pe cîmpul de luptă Axa înregistrase noi înfrîngeri, atît în Est cît și în Vest. Supusă unei puternice presiuni din partea Națiunilor Unite, linia frontului se apropia tot mai mult de granițele Germaniei. Dar cu toate că ipoteza inevitabilei înfrîngeri a naziștilor devenea tot mai plauzibilă, momentul cînd armele aveau să amuțească nu părea apropiat. De altfel, voința de luptă a Wehrmachtului rămăsese intactă, în ciuda înfrîngerilor suferite. Dacă la un moment dat fusese posibilă înfiriparea unei opoziții militare împotriva lui Hitler, eșuarea atentatului și represiunea necruțătoare care i-a urmat au avut ca efect o nouă strîngere a rîndurilor armatei și a partidului nazist în jurul führerului. Opoziția, dacă n-a fost complet lichidată — și nu încape îndoială că n-a fost — a rămas paralizată. Hitler însuși, mai fixat în reveriile sale mitomane, lăsa să se creadă că e mai convins ca oricînd de victoria sa finală. Efectivele încă considerabile ale armatei germane, menținute artificial grație încorporărilor masive de adolescenți și rezerviști, calitatea și chiar cantitatea armamentului păreau a da consistență acestei pretenții. În plus, pe planșetele proiectanților, în laboratoarele savanților se lucra febril și cu succes la producerea unor noi tipuri de arme cu parametri superiori, uneori întrecînd tot ce aveau mai bun Aliații.

Înfrîngerile suferite, bombardamentele devastatoare cauzaseră, este drept, pagube imense economiei germane, și în primul rînd industriei. De asemenea, scoaterea unor întinse teritorii de sub controlul german diminuase considerabil rezervele de materii prime aflate la dispoziția mașinii de război hitleriste. Dar și din punctul de vedere al materiilor prime, dacă situația nu era optimă, era totuși departe de a fi disperată. Deși mai restrînsă acum, dominația germană se exercita totuși pe o arie uriașă, din Marea Mediterană și pînă în țările scandinave, din Finlanda, U.R.S.S., Polonia, România, Bulgaria, Grecia și pînă în Franța, Belgia și Olanda. Militarizînd economia, înlăturînd incredibil de rapid daune ce păreau fatale, provocate de aviația anglo-americană, punînd la dispoziția industriei, din afară și din interior, tot ceea ce era necesar producției de război, la cîteva din articolele cele mai importante pentru front se atinge în Germania, în vara anului 1944 și în lunile ce urmează, cotele cele mai înalte [1]).

Deși nu tot pe atît de solidă ca sub aspect militar și economic, situația politică a Reichului înainte de 23 August 1944 nu era nici ea de natură deosebit de gravă. Cu excepția Italiei, care fusese smulsă Axei, nici un alt aliat nu se desprinsese de Germania. Frămîntări existau desigur, dar acestea erau inevitabile într-un conglomerat artificial cum era Axa, constituit împotriva voinței firești a națiunilor componente și care urmărea satisfacerea unor interese prin excelență germane. Spre a le contracara, în perioada respectivă, Berlinul inițiase o serie de măsuri menite să anuleze și eventual să prevină orice tendință centrifugă, ca bunăoară ocuparea militară a Ungariei ori invitarea liderului român Ion Antonescu la Rastenburg în vederea reînnoirii vechilor angajamente. Și manevra se părea că reușise.

Din cele de mai sus rezultă așadar un tablou în ansamblu nefavorabil Germaniei hitleriste, atacată din est și din vest, silită să se rezume la o îndîrjită defensivă. Cercurile conducătoare, comandamentele Wehrmachtului manifestă îngrijorare, dar nu și-au pierdut cu totul speranța. La rîndul lor, Aliații simt că victoria nu le mai poate scăpa, dar sînt conștienți că pînă să ajungă acolo mai e de străbătut un drum lung, presărat cu multe obstacole. Sînt de aceea lucizi în optimismul lor și mai ales gata să întîmpine favorabil orice modificare care să-i favorizeze pe eșichierul de forțe. Din acest motiv, primesc cu mult interes și încurajează ofertele românești, fie că sînt ale opoziției, fie că emană chiar de la regimul în funcțiune, de abandonare a Axei și de reorientare a politicii românești spre obiectivul mai stringent și realist care era redobîndirea părții de nord a Transilvaniei, ceea ce ducea automat la confruntarea cu Ungaria horthystă și Germania. La originea acestui interes pentru România al Aliaților sînt numeroasele avantaje de ordin strategic, politic și economic care decurgeau din ieșirea țării noastre din cadrul Axei.

Poziția geografică conferea României calitatea de avanpost al frontului de răsărit și, totodată, de placă turnantă a întregului dispozitiv german din sud-estul european. Acest lucru nu era ceva știut numai de strategii lui Hitler, ci un fapt de notorietate publică, dacă în „Journal de Genève" România era denumită chiar „cheia de boltă a dispozitivului german care acoperă spațiul balcanic" [2]). Acum, cînd Marea Mediterană era brăzdată în lung și în lat de nave de război britanice și americane, tranzitul german prin România devenise obligatoriu și de importanță vitală pentru menținerea pozițiilor hitleriste din Balcani. Sînt apoi de consemnat, de asemenea, efectivele pe care dictatorul român I. Antonescu le punea la dispoziția Wehrmachtului și valoarea lor combativă. În sfîrșit, este de remarcat că particularitățile sale de relief făceau din țara noastră o cetate naturală foarte greu de cucerit.

Sub raport politic, prezența României în tabăra germană avea, neîndoielnic, efecte pozitive pentru stabilitatea acesteia. După cum se știe, România a intrat în sfera de influență a Germaniei datorită neputinței celorlalte puteri europene de a ține în frîu pretențiile revizioniste ale celui de al III-lea Reich și ale Italiei mussoliniene. Din această cauză, ordinea europeană instituită prin tratatele de pace cu care se încheiase primul război mondial dăduse faliment și țara noastră, în ciuda eforturilor sale susținute de a ralia într-un front puternic pe toți cei interesați în menținerea statu quoului, s-a găsit singură în fața revendicărilor teritoriale ale unora dintre vecinii săi. Deși acum, în 1944, condițiile erau cu totul altele, prestigiul politic dobîndit în perioada interbelică, îndeosebi datorită activității eminentului diplomat care a fost Nicolae Titulescu, făcea ca atitudinea țării noastre, poziția sa să fie urmărite cu maximum de atenție. Din acest, motiv, și avînd în vedere ansamblul de factori geopolitici ai vremii, desprinderea țării noastre de Germania hitleristă putea contamina și alte state, ducînd la destrămarea grupării germane. Ipoteză confirmată, de altfel, întru totul după 23 August 1944, cînd, inspirate, stimulate și favorizate de insurecția română și alte state au urmat exemplul României.

Din punct de vedere economic, menținerea țării noastre în sfera germană era de o importanță vitală pentru buna funcționare a mașinii de război naziste După cum arată statisticile, în perioada 1939—1944 au luat drumul Germaniei peste 11 milioane t de produse petroliere, cifră care însumează doar livrările făcute de rafinării. Dacă se adaugă și celelalte prelevări (din rezervele armatei române, din fondul destinat consumului intern) se ajunge la un total de 3—4 milioane t anual [3]). În privința produselor agricole, un indiciu ne-ar putea oferi acordul Clodius, încheiat la 30 septembrie 1939. Potrivit acestuia necesarul de război al Reichului urma să fie asigurat din România în proporție de 30% la porumb, 159% la grîu, 111% la orz, 15% la porci și 21% la vite [4]). De altfel, o persoană autorizată ca von Rundstedt, referindu-se în 1945 la cauzele înfrîngerii Germaniei în război, situa pe locul 3 „pierderea materiilor prime, în special a celor din România" [5]).

Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, inițiată la 23 August 1944, a anulat dintr-odată toate aceste avantaje de ordin militar, politic și economic, care rezultau pentru Germania de pe urma prezenței țării noastre

în cadrul Axei. Evaluată cu obiectivitate şi luîndu-i în considerare toate consecinţele, se impune constatarea că lovitura dată Germaniei la 23 August 1944 a fost năprasnică, că a destabilizat iremediabil întregul flanc de sud-est german şi a diminuat serios rezervele de materii prime imperios necesare Reichului. Ducînd practic la lichidarea rapidă a frontului german pe care acţiona grupul de armate „Ucraina de Sud" şi, o dată cu aceasta, a Armatei a VI-a, actul energic de la 23 August a produs o breşă adîncă în dispozitivul german, făcînd ca teatrul de operaţiuni să se mute în cîteva zile cu 620—750 km mai spre vest, între Bîrlad şi Turnu Severin, trupele sovietice nemaiîntîlnind nici o rezistenţă [6]). Această situaţie neobişnuită, unică în analele războiului, îl va determina pe reputatul istoric militar britanic B. H. Liddell Hart să afirme că acţiunea României din data de 23 August a dus la crearea „celui mai larg flanc deschis cunoscut vreodată în războiul modern" [7]). Desigur, cu cîteva zile înainte pe aliniamentul Iaşi-Chişinău se declanşase o puternică ofensivă sovietică, care a favorizat desfăşurarea insurecţiei române. Dar în absenţa insurecţiei înaintarea sovietică ar fi avut de făcut faţă zidului ridicat de arcul carpatic şi liniei fortificate şi înguste Focşani-Nămoloasa-Brăila, uşor de ţinut de trupele în apărare. Iată cum se exprima în această privinţă un cotidian dintr-un stat neutru („Journal de Genève") : „O ţară de mărime mijlocie, crunt încercată în război, a avut, prima, curajul să rupă cu cel de-al treilea Reich." „Este posibil ca declanşarea ofensivei sovietice în sectorul meridional să fi grăbit" hotărîrea României de ieşire din Axă. „Totuşi, această hotărîre s-a plănuit de mult" [8]). În legătură cu acelaşi act, „The Evening Star" scria chiar a doua zi că România „a pus în mişcare evenimente de importanţă hotărîtoare în estul Europei." După aprecierea ziarului, desprinderea ţării noastre face să se „năruie întregul front balcanic şi pune în pericol trupele germane din Grecia, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia de sud" [9]).

Atrăgînd atenţia asupra riscurilor pe care şi le asumase ţara noastră înfăptuind insurecţia în prezenţa unor importante forţe duşmane, radio Londra consemna la 24 august că „Fapta României este un act de mare curaj şi acest act va grăbi sfîrşitul războiului. Situaţia Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare" [10]). Este semnificativ de altfel că şi alte comentarii făceau o legătură directă între evenimentele din România şi durata războiului. Astfel, ziarul elveţian „Der Bund" aprecia că „de acum (adică după ce s-a produs întorsătura de la Bucureşti) trebuie să contăm pe o rapidă cădere a Germaniei" [11]). În timp ce Pierre Durand considera, la postul de radio francez, că „...România a adus prin contribuţia ei o scurtare a războiului de cel puţin 6 luni" [12]), ceea ce, în lumina unei strălucite demonstraţii recente apare perfect verosimil [13]). Valoarea strategică a acţiunii româneşti era evidenţiată, pe cît de succint, pe atît de pertinent, şi într-un comentariu al postului de radio Moscova : „Ieşirea României din Axă are o importanţă covîrşitoare nu numai pentru această ţară, ci pentru întreg Balcanul, deoarece prin această lovitură se prăbuşeşte întregul sistem de dominaţie german din sud-estul Europei" [14]). În mod asemănător, comentează importanţa strategică a evenimentelor din România şi observatorii de peste ocean : „...perspectivele de succes ale Aliaţilor au crescut considerabil ca urmare a evenimentelor din ultimele cîteva zile... Istoria poate consemna, pe bună dreptate, retragerea României ca unul din evenimentele decisive ale întregului război" [15]), se menţionează în 25 august în publicaţia de mare tiraj New York Times. Cunoscutul publicist C. Sulzberger scria, în acelaşi ziar, tot cu referire la acţiunea României, că „s-a modificat pe neaşteptate tabloul strategic al războiului în sud-estul Europei, ameninţîndu-l pe Hitler cu pierderea unor importante trupe şi a celor mai mari surse de materii prime, mai presus de toate petrolul" [16]).

Mutaţiile strategice ale revoluţiei de la Bucureşti s-au împletit (sau au fost urmate în scurt timp) cu deplasări de ordin politic. Succesul acţiunii româneşti dovedise în fapt că o ţară, dacă pune în joc toate energiile naţionale de care dispune, se poate elibera din strînsoarea hitleristă şi păşi pe calea pe care i-o indică interesele proprii. Este un aspect care îşi găseşte o largă reflectare în comentariile pe care observatorii străini le consacră evenimentelor din ţara noastră. „Consecinţa politică a evenimentului (respectiv a revoluţiei de la Bucureşti, n.n.) este evidentă. Căci vecinii României, dacă nu au luat încă o hotărîre, vor fi nevoiţi să ia grabnic una, favorabilă Aliaţilor, şi care va ajuta la încercuirea fără ieşire a Germaniei..." [17]), se poate citi în ziarul turcesc „Cumhuriet". Notînd acelaşi aspect, comentatorul de la „The Evening Star" (Washington) crede a şti şi unde se va produce o reacţie similară celei de la Bucureşti. „În afară de efectul asupra finlandezilor ezitanţi, acest eveniment în mod sigur va grăbi hotărîrea bulgarilor şi ungurilor de a pune capăt asocierii lor nenorocite cu Berlinul şi aşa va grăbi ziua cînd Hitler va fi obligat să facă drumul înapoi spre Germania..." [18]).

În afară de toate acestea, desprinderea de Germania şi trecerea României de partea Aliaţilor însemna lipsirea maşinii de război naziste de cea mai importantă sursă externă de materii prime. Este motivul pentru care aspectul acesta revine frecvent în comentariile observatorilor străini pe marginea actului de la 23 August. Arătînd că România era importantă pentru Hitler pentru că de aici „se aprovizionează cu petrol, cel mai indispensabil material de război", New York Times consideră că „Pierderea acestei surse va fi o lovitură serioasă şi, probabil, chiar paralizantă" [19]). „National Zeitung" din Elveţia redă opinia unor experţi militari care „apreciază că ieşirea României din alianţă (cu Germania, n.n.) va înrăutăţi situaţia aprovizionării" [20]). Consideraţii similare sînt emise şi la radio Tokio (ajunse la noi prin intermediul ziarului „Cumhuriet" din Turcia) care apreciază că una din consecinţele cele mai devastatoare ale actului de la 23 August „o reprezintă privarea Germaniei de petrolul şi de grîul românesc" [21]).

Urmările actului de la 23 August nu se rezumă la modificările produse în dispozitivul sud-est european hitlerist, la pierderea petrolului, a altor materii prime pe care maşina de război nazistă le dobîndea din România, ori intensificarea tendinţelor centrifuge din cadrul grupării germane. Deşi importante şi acestea, rezultatul strategic cel mai de seamă al schimbării operate în România prin actul de la 23 August rămîne totuşi angajarea ţării noastre în lupta împotriva fascismului cu un potenţial militar de ordinul al patrulea (după Uniunea Sovietică, Statele Unite şi Marea Britanie) ca anvergură. Intrarea în luptă a armatei române s-a produs imediat, înaintea oricărui aranjament cu Naţiunile Unite. Convenţia de armistiţiu, încheiată la 12 septembrie între guvernul român şi guvernele Naţiunilor Unite, constată că la 24 august România a „intrat în război şi duce războiul alături de Puterile Aliate împotriva Germaniei şi Ungariei...". Înainte de a fi prevăzută într-un contract juridic internaţional, participarea trupelor române la lupta împotriva fascismului este deci o opţiune asumată suveran de autorităţile legale ale statului. Impunătoare prin dimensiunile ei, prin cei 1 600 de km străbătuţi în lupte grele şi prin cele 3 800 de localităţi eliberate din România, Ungaria, Cehoslovacia şi Austria, prin uriaşele sacrificii umane şi materiale făcute, angajarea armatei române împotriva fascismului are meritul de a se fi produs, aşa cum se spune în documente sovietice şi în alte surse, cînd „încă nu se conturase cu toată certitudinea înfrîngerea Germaniei", „cînd încă nu era evident de partea cui va înclina balanţa victoriei" sau, şi mai limpede, prin glasul autorizat al ministrului de externe Molotov în cadrul Conferinţei de pace de la Paris, „cînd nu erau încă evidente perspectivele desfăşurării viitoare a evenimentelor militare şi cînd soarta Germaniei era departe de a fi clară..." [22]). Calitatea de cobeligerantă a ţării noastre în lupta pentru înfrîngerea fascismului este astfel un fapt de domeniul evidenţei, care impune, cum s-a arătat, prin cuantum. Reflectînd această realitate, unele materiale din „The Washington Post" numeau în epocă România ţară cobeligerantă [23]). De asemenea un deputat britanic declara în februarie 1945 că „de vreme ce România este a patra ţară cu efective pe frontul împotriva Germaniei ar fi cazul să i se acorde un statut de cobeligeranţă" [24]). Cu toate acestea, în cele din urmă prejudecăţile şi egoismul s-au dovedit mai puternice decît realitatea şi România s-a văzut privată de recunoaşterea juridică a unui drept plătit cu jertfe imense care au apropiat cu circa 6 luni de zile clipa în care omenirea a putut pronunţa cu bucurie cuvîntul VICTORIE.

ACUM patruzeci de ani, în primăvara anului 1945, se încheia unul din cele mai tragice capitole ale istoriei europene şi universale. Un război sîngeros ca nici un altul, dezlănţuit de Germania hitleristă cu intenţia declarată de a suprima civilizaţia de atunci şi bazele morale care o susţineau. Credincios omeniei sale, poporul român s-a alăturat acelora care au împiedicat pe nazişti să-şi ducă la îndeplinire planurile. Şansa aceasta poporul român o datorează actului de la 23 August 1944, forţelor clarvăzătoare, democratice, naţionale şi progresiste, în fruntea cărora s-a aflat Partidul Comunist Român.

Gh. SOCOL

Florin Constantiniu, Mihail E. Ionescu, August 1944. Repere istorice, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, notele : 1 (p. 174), 5 (p. 95), 6 (p. 95), 7 (p. 92), 12 (p. 123), 22 (p. 132), 24 (p. 172) ;

23 August. Documente II, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, notele : 2 (p. 429), 8 (p. 508), 9(p. 478), 10 (p. 468), 11 (p. 573), 14 (p. 574), 15 (p. 495), 17 (p. 516), 18 (p. 478), 19 (p. 494—495), 20 (p. 564), 21 (p. 592) ;

Vasile Anescu, Efortul economic al poporului român în războiul antihitlerist, ed. a II-a, 1944. Edit. militară, 1974, nota 3 (p. 10) ;

Iosif I. Adam, Rezistenţa şi efortul economic al poporului român în lupta victorioasă împotriva fascismului (I), în „Revista economică", nr. 31, 3 august 1984, nota 4 (p. 13) ;

Ilie Ceauşescu, Florin Constantiniu, Mihail E. Ionescu, 23 August 1944. 200 Days Spared from World War II, Edit. ştiinţifică şi enciclopedică Bucureşti, 1984, nota 13 (f.p.) ;

Gh. Buzatu, Presa internaţională şi evenimentele din România, în „Actul de la 23 August în context internaţional", Edit. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, notele : 16 (p. 451), 23 (p. 456).

D646 04

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

METODE ȘI TEHNICI DE OPTIMIZARE A ALOCĂRII ȘI UTILIZĂRII RESURSELOR

Asigurarea aprovizionării ritmice în funcție de nivelul stocurilor

APLICAREA principiilor autogestiunii economico-financiare în activitatea de gospodărire a resurselor materiale la nivelul unităților economice presupune și realizarea unei corelări judicioase între programele de fabricație ale secțiilor și atelierelor și graficele calendaristice de alimentare a acestora cu resurse. Asigurarea insuficientă sau în exces față de necesar, pe subperioade, cu materii prime, materiale, combustibili, piese de schimb ș.a. duce la dereglări în procesele de fabricație, la formarea de stocuri supranormative, neîndeplinirea obligațiilor contractuale, cheltuieli neeconomicoase etc., toate acestea influențînd negativ nivelul de realizare a indicatorilor economico-financiari.

Practica aprovizionării unităților economice arată că intervalele de reaprovizionare și, implicit, momentele anunțării comenzilor sînt influențate de două grupe mari de factori ; interni — mărimea stocurilor maxime și minime, intensitatea folosirii resurselor, natura proceselor de producție și gradul de organizare a acestora, organizarea activității de depozitare și de alimentare a locurilor de muncă; externi — caracterul cererii pentru produsele fabricate (consum continuu sau ocazional), posibilitățile furnizorilor de a livra cantitățile solicitate în cantitatea și la termenele cerute, posibilitatea realizării transportului în intervalul de timp prestabilit, evitarea creării de stocuri supranormative de produse finite la furnizori.

Ambele grupe de factori trebuie avute în vedere la stabilirea momentelor optime de aprovizionare și a cantităților solicitate pentru fiecare material în parte (materiale principale) sau pe grupe de materiale (materiale secundare).

Se pot folosi astfel, în funcție de condițiile concrete, o serie de variante de reîntregire a stocului, cunoscute în practica economică sub denumirea de „reguli de reaprovizionare". Aceste reguli, care reprezintă de fapt modalități specifice de concretizare a relațiilor dintre furnizori și beneficiari în ce privește cantitățile de expediat la diferite termene, pot fi aplicate atunci cînd în contracte nu pot fi prevăzute termene concrete de livrare, ci numai perioade (intervale) calendaristice, sau cînd beneficiarul are nevoie de alte cantități decît cele stabilite inițial în contract și a emis cererile de modificare conform normelor legale.

● **REGULA PUNCTELOR FIXE** presupune lansarea comenzilor de aprovizionare atunci cînd disponibilul din stoc ajunge la un nivel prestabilit, care asigură necesarul maxim pe întregul interval de reîntregire a cantităților cu noul lot. Cantitatea de reaprovizionat, dinainte stabilită, permite reîntregirea stocului la nivelul maxim ; în consecință, variază doar intervalele dintre aprovizionări, în funcție de ritmul consumului.

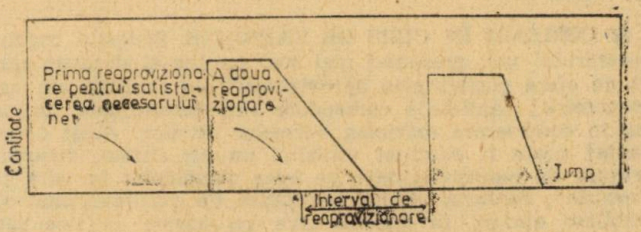

Fig. 1 : **Diagrama reaprovizionărilor**

Aplicarea acestei metode cere ca soldul stocului să fie actualizat ori de cîte ori o cantitate oarecare este eliberată din stoc. Folosirea regulii în practica de aprovizionare este determinată de faptul că pentru multe materii prime sau produse, cantitățile și punctele de reaprovizionare nu necesită revizuiri frecvente. În cazurile variațiilor normale ale cheltuielilor pentru întreținerea stocurilor și a celor de reaprovizionare, sistemul punctelor fixe asigură concomitent și criteriul economicității în gestiunea stocurilor, chiar dacă cererile de consum pe subperioade sînt caracterizate prin anumite fluctuații. Cînd însă fluctuațiile necesarelor de consum sînt foarte mari, regula de reaprovizionare trebuie schimbată.

● **REGULA NECESARULUI NET** cere ca pentru fiecare sortiment să se determine un necesar brut în unități fizice, fie pe baza previziunilor, fie pe baza necesarelor unităților consumatoare. Necesarul brut este apoi transformat în necesar net, prin scăderea cantităților existente în stoc din cantitatea cuprinsă în loturile în curs de primire de la furnizori. Reaprovizionările se fac corespunzător necesarului net, ceea ce înseamnă automat și o ajustare a erorilor previziunilor anterioare sau a calculelor pe baza unui plan de producție schimbat în structură. Reîntregirea stocului va fi realizată, în acest caz, prin comenzi lansate ori de

Supliment la nr. 19 1985 Revista ECONOMICA

cîte ori apar necesare cantităţi suplimentare (de obicei la intervale fixe), cantităţile variind în funcţie de necesarul net (fig. 2).

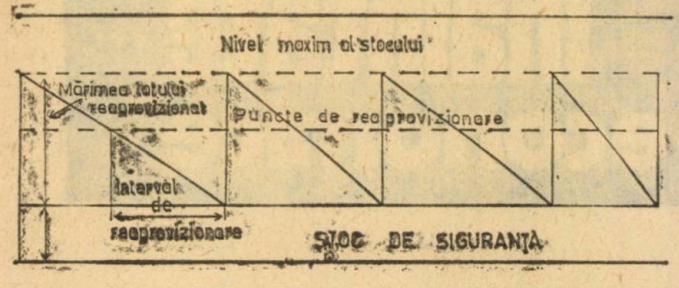

Fig. 2. Diagrama reaprovizionării pe baza necesarului net

Acest tip de regulă de reaprovizionare prezintă însă dezavantajul că necesită deseori multe lucrări de prelucrare a datelor, deoarece fundamentarea comenzilor pentru fiecare sortiment impune urmărirea detaliată a consumurilor specifice şi a bonurilor de materiale. De aceea, sistemul este, în general, convenabil cînd materialele sau piesele necesare : sînt executate de furnizori la comanda beneficiarului ; sînt cerute sau consumate în mod intermitent ; sînt foarte costisitoare sau voluminoase ; permit realizarea unor economii substanţiale pe seama cheltuielilor de aprovizionare.

● **COMENZI ÎN CURS DE EXECUŢIE.** Sistemul regulii necesarului net, prezentat mai sus, conţine şi dezavantajul că nu oferă posibilitatea aprovizionării cu cantităţi cît mai economice ; cantităţile comandate sînt determinate fără a lua în considerare mărimea normelor de stoc. Acest dezavantaj poate fi eliminat utilizînd un alt sistem, denumit „regula de reaprovizionare pe baza comenzilor în curs de execuţie", conform căruia cantităţile de reaprovizionat se stabilesc apriori, în mărimi fixe, ca norme de stoc sau norme de comandă. Se determină un necesar brut pentru fiecare reper, care este „rezervat" pe evidenţe separate, pentru a semnala partea din stoc plus o parte din comenzile în curs de execuţie, reţinute pentru consumul următor. Anunţarea furnizorului pentru o nouă livrare a sortimentului se va face atunci cînd diferenţa dintre cantităţile „nerezervate" (stoc plus totalitatea comenzilor în curs de execuţie) şi cantităţile „rezervate" devine egală cu zero sau negativă, adică atunci cînd întreaga cantitate este „rezervată".

În practică, această regulă de reaprovizionare necesită o dublă evidenţă a stocurilor pentru fiecare sortiment — una pentru soldul efectiv al stocului şi alta pentru soldul stocului „nerezervat" (parţial). De asemenea, folosirea regulii presupune respectarea planificării necesarului de consum în timp şi a sosirii comenzilor anunţate anterior furnizorilor, ea dovedindu-se utilă în cazul sortimentelor de materiale foarte scumpe, al materialelor cerute ritmic şi în cantităţi mari ori al celor cerute în cantităţi variabile, dar permanent.

● **COMANDA DE GRUP.** Această regulă este aplicată în cazul grupelor de repere care se intercondiţionează reciproc în consum şi sînt fabricate de acelaşi furnizor sau livrate de aceeaşi bază de aprovizionare. De obicei, livrările în grup se fac la intervale variabile, dar în cantităţi constante pe fiecare reper în parte şi pe total. Regula comenzii de grup este folosită în mai multe variante, una dintre formele ei tipice fiind următoarea :

1) toate reperele cuprinse într-un grup sînt codificate astfel încît să simbolizeze grupul respectiv de comandă, fiecărui reper asociindu-se un „punct propriu de reaprovizionare". În plus, se stabileşte şi o cantitate totală de reaprovizionare pentru întregul grup de repere ;

2) cînd stocul existent în depozit, însumat cu cantităţile în curs de sosire la oricare dintre reperele din grup, ajunge sub „punctul (cantitatea) de reaprovizionare", se lansează o nouă comandă către furnizor. Includerea în comandă se efectuează începînd cu reperul care a ajuns la punctul său de reaprovizionare, la care se adaugă reperele care se apropie cel mai mult de această situaţie, pînă ce cantitatea totală ajunge la cea dinainte convenită pe întreaga grupă (normă de livrare).

Regula se aplică, în general, pentru repere cu valoare mai mare şi pentru care se pun probleme dificile în ce priveşte respectarea termenului de livrare de către furnizori pentru fiecare reper sau în respectarea programării fabricaţiei la beneficiari.

Regula nu exclude şi situaţiile ca pentru anumite sortimente să se accepte o nouă reaprovizionare chiar cînd stocul + cantităţile în comenzi sînt mai mari decît punctele de reaprovizionare stabilite, sau să se renunţe la aceasta cînd raportul respectiv este de egalitate.

Pentru urmărirea operativă a situaţiei stocurilor şi anunţarea la timp a comenzilor, responsabilii cu aprovizionarea diferitelor repere pot completa un centralizator în care să fie evidenţiate reperele ce vor intra în comandă, cu priorităţile corespunzătoare.

Adaptarea unei soluţii sau alteia se va face în funcţie de gradul de cunoaştere a evoluţiei consumului (cererii) pe intervale de gestiune şi în funcţie de normele de stoc.

lector. dr. Aurel BRÂNZA
asist. Emil MAXIM
Universitatea „Al. I. Cuza" Iaşi

ANALIZA VALORII

Optimizarea raportului dintre valoarea de întrebuinţare şi consumurile energetice ale obiectelor de construcţii

TRANSPUNÎND pe plan normativ sarcina de deosebită actualitate, prevăzută şi în documentele Congresului al XIII-lea al partidului — realizarea producţiei materiale cu cheltuieli minime de energie, Legea privind tipizarea şi standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale şi energetice, ridicarea calităţii şi nivelului tehnic al produselor prevede, în domeniul construcţiilor, perfecţionarea proiectelor tip prin simplificarea soluţiilor constructive, elaborarea de noi proiecte care să asigure creşterea eficienţei şi reducerea consumurilor energetice.

Se impune deci din ce în ce mai mult abordarea pe baze **ştiinţifice a problemelor economisirii resurselor energetice**, pentru a găsi noi soluţii ce scapă analizelor efectuate cu instrumente de rutină, empirice. Date fiind complexitatea producţiei de construcţii-montaj şi a tehnologiilor folosite, precum şi cerinţele de economisire a resurselor energetice, apare necesară reconsiderarea metodelor şi căilor de analiză, pentru identificarea tuturor posibilităţilor de **diminuare a consumurilor energetice, concomitent cu creşterea calităţii (valorii de întrebuinţare).**

O asemenea metodă este **ALGORITMUL FUNCŢIONAL-ENERGETIC**, pe care-l propunem în cele ce urmează. El reprezintă **o variantă a analizei valorii**, de care se deosebeşte prin faptul că în primul său pas **transformă integral consumul de resurse în consumuri energetice**, eliminînd erorile introduse în calcule de unităţile valorice, de sistemul de preţuri, de cheltuielile neeconomicoase ce intră în costul produsului, dar nu contribuie la creşterea calităţii

(valorii de întrebuințare). Utilizarea algoritmului permite efectuarea unei „analize energetice" a obiectului de construcții — și nu o „analiză a valorii" lui.

Acest instrument de lucru își propune ca funcție-obiectiv **maximizarea raportului dintre efecte** — valoarea de întrebuințare a obiectului, determinată de proprietățile intrinseci datorită cărora el poate satisface o anumită necesitate socială, **și eforturi** — consumurile energetice pe care le comportă realizarea lui.

Aceasta presupune **analiza tuturor variantelor constructive** în care se poate realiza obiectul și, după mai multe iterații, **alegerea variantei optime**, respectînd principiul esențial conform căruia **dimensiunile energetice se raportează la funcțiile obiectului de construcții** (și nu la componentele fizice ale acestuia).

Cunoașterea consumului energetic al fiecărei funcții, în corelație cu soluțiile tehnice de realizare, oferă o dublă viziune — tehnică și economică — asupra obiectului, permițînd să se acționeze în direcția optimizării raportului calitate-consumuri energetice. Pornind de la ideea că funcțiile sînt determinante ale structurii fizice, algoritmul are caracterul fundamental de **analiză funcțională** — și nu de analiză constructivă sau tehnologică.

Optimizarea raportului valoare de întrebuințare-consumuri energetice se realizează pe parcursul mai multor iterații, fiecare dintre ele cuprinzînd 5 pași de lucru, notați cu P1...P5.

P1 — EVALUAREA CONSUMULUI ENERGETIC GLOBAL

Consumul energetic total generat de realizarea unui obiect de construcții se obține prin însumarea consumului de energie generat de realizarea părților de obiect, respectiv :

E1. energia înglobată în materiale, semifabricate, prefabricate intrate în activitatea tehnologică și aprovizionate direct de la furnizori ;

E2. energia înglobată în produse și subansambluri ca urmare a transportului lor intern și a transporturilor de la depozit și atelier la locul de introducere în operă ;

E3. energia înglobată în subansamblurile prefabricate realizate în atelierele proprii ale antreprizei de construcții-montaj ;

E4. energia înglobată în partea de obiect ca urmare a complexului de operații ce se execută direct în operă.

E1 se calculează ca o sumă de produse de matrici. Primul element al produsului de matrici este matricea consumurilor specifice de energie — Cij — înglobată în materiale, semifabricate, prefabricate, intrate în procesul tehnologic (indicele „i" reprezintă codul produsului, iar „j" — dimensiunea caracteristică) ; elementul al doilea este matricea cantităților de materiale, semifabricate, prefabricate — Mij — intrate în procesul tehnologic („i" și „j" au semnificațiile menționate).

E2 se calculează în mod asemănător ca **E1.**

Calculul **E3** impune stabilirea prealabilă a gradului de prefabricare a părții de obiect ; gradul optim se stabilește în funcție de consumul total minim de energie înglobată în obiectul de construcții. Presupunînd că partea de obiect este descompusă în prefabricatele Pij. („i" reprezentînd codul prefabricatului, „j" — codul părții de obiect), se alcătuiește matricea prefabricatelor în atelier (Pij). Pentru execuția în atelier a prefabricatelor Pij se consumă materiale Mij (încărcate cu energia înglobată **E1**), energie electrică, termică, hidraulică, manoperă, cota-parte din energia înglobată în utilajele, sculele și dispozitivele folosite (corespunzător cotei de uzură). Pentru determinarea energiei înglobată în subansamblurile prefabricate se calculează în prealabil matricea consumurilor specifice de energie — Pij — înglobată în fiecare prefabricat pe itinerariul tehnologic din atelier, după care energia totală înglobată se calculează ca o sumă de produse de matrici. Primul element al produsului de matrici este matricea cantităților de prefabricate, iar al doilea — matricea consumurilor specifice de energie înglobată în prefabricate.

E4 se calculează tot ca o sumă de produse de matrici. Primul element al produsului de matrici este matricea consumurilor specifice de energie înglobate în operațiile de punere în operă a materialelor și prefabricatelor (terasamente, finisaje etc.), iar al doilea, matricea operațiunilor — dimensionate cantitativ — cerute de procesele tehnologice ce se desfășoară la obiect.

P2 — DETERMINAREA, CUANTIFICAREA ȘI IERARHIZAREA FUNCȚIILOR OBIECTULUI DE CONSTRUCȚII

Acest pas este determinant în ce privește fidelitatea aplicării algoritmului. Funcțiile obiectului de construcții sînt date de acele însușiri care permit satisfacerea cerințelor beneficiarului. Pentru stabilirea funcțiilor este necesară descompunerea obiectului în părțile componente, considerînd că la realizarea unei funcții pot participa mai multe din acestea și că o singură parte componentă poate contribui la realizarea mai multor funcții. După determinarea funcțiilor se impun cuantificarea și ierarhizarea acestora, prin metoda anchetei statistice, exprimînd simbolic rezultatele, prin punctaje. Ancheta statistică efectuată cu grupuri pluridisciplinare de beneficiari și specialiști permite compararea funcțiilor două cîte două și stabilirea ordinii de preferință (importanță) cu ajutorul unei matrici a funcțiilor, care se realizează astfel : ● se completează diagonala cu 1 ; ● dacă o funcție are o pondere mai mare în realizarea valorii de întrebuințare a obiectului de construcții decît funcția cu care se compară, se notează în căsuța de intersecție a liniei cu coloana matricii cu 1, iar în caz contrar, cu zero ; ● dacă două funcții au aceeași pondere în valoarea de întrebuințare, atunci se anulează linia și coloana uneia din ele, utilizînd o linie și o coloană pentru ambele funcții ; ● compararea se efectuează începînd de la dreapta spre stînga ; ● se însumează coloanele, obținîndu-se nivelul de importanță al funcției și un mod de ordonare a lor.

Șirul numerelor naturale de la „0" la „n" ordonează funcțiile de la cea mai puțin importantă (ni = 0) pînă la cea mai importantă (ni = n). Ponderea funcțiilor în valoarea de întrebuințare a obiectului de construcții se calculează împărțind nivelul de importanță al funcției „i" la suma nivelurilor de importanță ale tuturor funcțiilor. Valoarea de întrebuințare a obiectului de construcții poate fi exprimată convențional prin suma nivelurilor de importanță a funcțiilor sale, dar numai pentru compararea obiectului de construcții cu sine însuși, în diverse variante constructive.

P3 — STABILIREA CONSUMULUI ENERGETIC PENTRU REALIZAREA FIECĂREI FUNCȚII

Spre deosebire de modul actual de gestionare a consumurilor energetice, în care stabilirea acestora se face pe produs, algoritmul funcțional energetic introduce noțiunea de **consum energetic al funcției.**

Descompunerea obiectului de construcții în părțile sale componente și stabilirea corespondenței **parte componentă — funcție,** efectuată în cadrul primului pas, permite repartizarea consumurilor energetice ale părților componente pe funcții, stabilind astfel consumul energetic pentru fiecare funcție. Se ia drept criteriu de repartizare criteriul tehnic sau — dacă acest lucru nu este posibil — proporțional cu ponderea funcțiilor în valoarea de întrebuințare a obiectului de construcții. Apoi se calculează ponderea consumului energetic al fiecărei funcții în consumul energetic total, împărțind consumul energetic al funcției „i" la consumul energetic total generat de realizarea obiectului de construcții. Analiza consumurilor energetice se deosebește de analizele economice obișnuite, deoarece distribuția consumurilor energetice pe funcții ține seama de soluțiile constructive ale părților componente, precum și de legăturile existente între ele. Sînt evidențiate astfel consecințele economice ale diferitelor soluții constructive, cu privire la „centrul de greutate" sau „de slăbiciune" al

concepției proiectate. Cu ajutorul consumurilor energetice ale funcțiilor se pot determina criterii de comparație pentru soluții constructive total deosebite.

P4 — CALCULUL RELAȚIEI ÎNTRE VALOAREA DE ÎNTREBUINȚARE ȘI CONSUMUL ENERGETIC GENERAT DE REALIZAREA FIECĂREI VARIANTE CONSTRUCTIVE

Principiul de lucru al algoritmului funcțional energetic urmărește corespondența a două ponderi : cantitatea de energie consumată pentru materializarea funcției „i" trebuie să corespundă ca pondere în cantitatea totală de energie, cu ponderea funcției respective în valoarea de întrebuințare a obiectului. Se admite o identitate a acestor două ponderi, pentru verificarea căreia, în diferite variante constructive ale obiectului de construcții, se utilizează analiza de regresie, determinîndu-se funcția liniară (dreapta de regresie) ; dacă dreapta trece prin origine, se consideră că funcția are pondere zero și nu necesită consum energetic. Calculul se face prin metoda celor mai mici pătrate. Analiza liniară de regresie a ponderii funcției, atît în consumuri cît și în valoarea de întrebuințare, permite să se identifice funcțiile asupra cărora trebuie orientată prioritar atenția pentru reducerea consumurilor energetice, adică : funcțiile mari consumatoare de energie în raport cu celelalte funcții ; funcțiile mari consumatoare de energie în raport cu aportul lor la realizarea valorii de întrebuințare a obiectului de construcții în varianta „i" ; funcțiile mari consumatoare de energie, în raport cu posibilitățile tehnice de realizare a obiectului de construcții în varianta „j". Aceste informații permit dirijarea acțiunii inginerului specialist către acele soluții tehnico-constructive, la care consumurile energetice să fie în concordanță cu cerințele maximizării raportului valoare de întrebuințare / consum energetic.

P5 — RECONSIDERAREA ȘI AMELIORAREA SOLUȚIEI DE REALIZARE A OBIECTULUI DE CONSTRUCȚII, PRIN REPROIECTARE (PERFECȚIONAREA PROIECTELOR TIP)

Acest pas al algoritmului cuprinde două faze :

— **faza de creativitate**, în care se urmărește găsirea unor soluții constructive pentru reducerea consumurilor energetice și îmbunătățirea funcțiilor obiectului de construcții, prin căutarea răspunsurilor la întrebări de genul : sînt utile toate funcțiile ? cum pot fi reduse consumurile energetice ale funcțiilor supradimensionate economic ? pot fi redimensionate normele de consum energetic ? se pot schimba soluțiile tehnologice de execuție ? etc. Răspunsurile la întrebări, corelate cu concluziile de la pasul P4, stau la baza întocmirii planului de măsuri tehnico-constructive care să permită ameliorarea soluției (reproiectarea parțială a obiectului de construcții) ;

— **faza de reproiectare**, ce are ca scop alegerea și transpunerea în practică a celor mai bune idei rezultate în faza de creativitate, în vederea reproiectării obiectului de construcții. Se optează astfel asupra direcțiilor de acțiune ce permit optimizarea raportului valoare de întrebuințare / consum energetic.

După reproiectarea obiectului de construcții se reparcurg primii 4 pași de lucru, după care se testează dacă corelația este mai bună.

Algoritmul funcțional energetic indică, deci, inginerului constructor (proiectant sau din execuție) unde trebuie acționat în vederea reducerii consumurilor energetice, paralel cu realizarea calității (valorii de întrebuințare) cerute de beneficiar. În același timp, el oferă informații despre modul cum s-a acționat în vederea obținerii rezultatului optim.

În contextul prezentat, stabilirea măsurilor tehnico-organizatorice de reducere a consumurilor energetice nu se face în mod aleator, ci ținînd cont de legătura existentă între **limita minimă posibilă a consumului de energie și calitate** (valoare de întrebuințare). Ignorarea acestei legături duce la situații în care reducerea consumurilor energetice constituie un aspect de ineficiență economică, generînd, în ultimă instanță, pierderi pentru economia națională.

Problema eficienței rezultate din reducerea consumurilor energetice este o problemă globală, ce însumează efectele determinate de reducerea consumurilor energetice atît la constructor (producător), cît și la beneficiar. Din acest punct de vedere, algoritmul funcțional energetic permite realizarea unui **optim** energetic **global**, eliminînd soluțiile de economisire a resurselor energetice în faza de realizare (sau proiectare) a obiectului de construcții cu prețul depășirii în proporții mai mari a consumului de resurse energetice în faza de exploatare a obiectului, la beneficiar.

ing. Aurel **FLOREA**
ec. Adriana **PRISECARU**
ing. Tiberiu **CÎRSTEA**
ec. Nelu **PRISECARU**
Brașov

METODE EFICIENTE DE CONDUCERE

Evaluarea fiabilității funcțiunilor întreprinderii

COMPLEXITATEA evoluțiilor din universul economic, caracterizate tot mai pregnant prin condiții de incertitudine, face ca activitatea unei întreprinderi să se desfășoare într-un mediu entropic ; de aici rezultă ca necesară **reevaluarea funcțiunilor** acesteia, reevaluare care să țină seama că întreprinderea este un sistem socio-economic complex, deschis față de mediu și între elementele căruia există multiple legături structural-funcționale ; supus în permanență influenței mediului, sistemul întreprindere suferă așa-numitul sindrom de adaptare.

Structura întreprinderii se caracterizează printr-o organizare morfologică, printr-un sistem de factori și o dinamică specifică, ca unitate dialectică a legăturilor interioare și exterioare ale sistemului respectiv ; aceasta creează condiții pentru ca întreprinderea să realizeze unele performanțe care depind de interconectarea aleatoare și sistematică a grupărilor de activități omogene, specializate, subordonate unei autorități. Ca atare, dat fiind specificul activității economice, funcțiunile întreprinderii manifestă un comportament stochastic.

Toate acestea ne îndeamnă să studiem mai atent imaginea unei întreprinderi, în vederea găsirii unor metode care să ofere conducerii posibilități de evaluare a acesteia, de a determina **nivelul de siguranță cu care ea își va atinge obiectivele planificate.** O astfel de sarcină prezintă un interes deosebit în procesul de aplicare a noului mecanism economico-financiar, cînd se cere realizarea unei noi calități, care să asigure dezvoltarea multilaterală a societății. Evaluarea capătă o importanță mai aparte atunci cînd se trece la o abordare a studiului sistemului întreprindere prin prisma noii ramuri a ciberneticii economice — economia cuantică.

Prin consensul specialiștilor s-a ajuns la cunoscuta grupare a activităților dintr-o întreprindere în 5 funcțiuni : cercetare-dezvoltare (C-D), producție (P), comercială (C), financiar-contabilă (F-C), personal (Ps). În cadrul întreprinderii aceste funcțiuni se îmbină într-o arhitectură bine determinată, între ele existînd conexiuni care depind de condițiile concrete ale perioadei istorice.

Cerințele unei dezvoltări intensive și aplicarea unei conduceri științifice a economiei au dus la modificarea succesiunii funcțiunilor, reflectînd orientarea accentuată a întreprinderilor spre cerințele pieței ; această nouă succesiune este redată grafic în fig. 1, unde funcțiunea comercială este descompusă în cele două categorii de activități : C′ — cele legate de aprovizionarea tehnico-materială ; C″ — cele de desfacere a produselor.

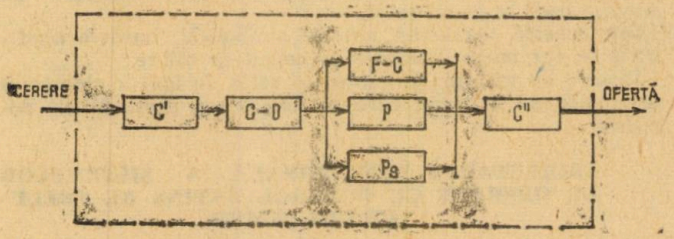

Fig. 1 : **Ordinea de prioritate a funcțiunilor în etapa dezvoltării intensive**

Ingineria sistemelor demonstrează că fiecare element al unui sistem beneficiază de o anumită probabilitate de bună funcționare ; procedînd la echivalarea fiecărei funcțiuni cu cîte un subsistem (element complex) al sistemului întreprindere, vom putea afla probabilitatea de bună funcționare a sistemului întreprindere în funcție de probabilitatea de bună funcționare a funcțiunilor întreprinderii. Înțelegem prin probabilitatea de bună funcționare a funcțiunii, probabilitatea evenimentului ca funcțiunea respectivă să-și păstreze, pe perioada unui interval de timp definit, performanțele în anumite limite specifice, în condiții medii specificate. La rîndul său, probabilitatea de bună funcționare a funcțiunii se poate calcula ținînd seama de schema logică a elementelor componente — sau poate fi apreciată în mod subiectiv de către experți, pe baza unor studii și a experienței.

Notăm posibilitățile de bună funcționare, cu : P(t) — pentru sistemul întreprindere ; P C′(t) — pentru activitatea de aprovizionare tehnico-materială ; P CD(t) — pentru funcțiunea de cercetare-dezvoltare ; P FC(t) — pentru funcțiunea financiar-contabilă ; P P(t) — pentru funcțiunea de producție ; P Ps(t) — pentru funcțiunea de personal ; P C″(t) — pentru activitatea de desfacere a produselor.

Din schema logică prezentată în fig. 1 rezultă că avem un sistem format din șase componente (elemente) legate mixt. În acest caz, considerîndu-se momentele de defectare a respectivelor elemente independente, la intervale aleatoare, vom avea următoarea probabilitate de bună funcționare a întreprinderii :

$$P(t) = P\,C'(t) \times P\,CD(t)\,[1 - (1 - P\,P(t))\,(1 - P\,FC(t))\,(1 - P\,Ps(t))] \times P\,C''(t).$$

Considerînd anumite valori pentru probabilitățile aferente funcțiunilor — de exemplu : pentru P C′(t) = 0,8 ; pentru P CD(t) = 0,9 ; pentru P FC(t) = 0,95 ; pentru P P(t) = 0,75 ; pentru P Ps(t) = 0,9 ; pentru P C″(t) = 0,85 — rezultă că probabilitatea de bună funcționare a întreprinderii este de 0,611, ceea ce înseamnă că obiectivele întreprinderii vor fi îndeplinite numai cu o probabilitate satisfăcătoare, cu toate consecințele negative care decurg de aici. Menționăm că în exemplul prezentat situația a fost prezentată oarecum simplificat, neținînd cont de conexiunile inverse dintre funcțiuni, de factorul timp, de anumite restricții etc. În vederea îmbunătățirii situației, întreprinderea trebuie să ia măsuri de creștere a probabilităților de bună funcționare a funcțiunilor, influențînd prin decizii corespunzătoare desfășurarea mai bună a activităților respective, în vederea maximizării efectelor și minimizării eforturilor.

Evaluînd aceste probabilități, conducerea întreprinderilor poate evalua, încă din momentul lansării planului, care sînt șansele ca el să fie realizat, și asupra căror activități trebuie să acționeze mai energic pentru eliminarea unor deficiențe (specifice fiecărei întreprinderi în parte), astfel încît investiția de efort a societății să poată fi valorificată în modul optim.

Trebuie subliniat că siguranța în funcționare (fiabilitatea) unei întreprinderi, a unei funcțiuni a acesteia are un comportament multicotomic, adică acesta își va îndeplini sarcinile la diferite nivele de performanță, cu anumite probabilități.

Continua dezvoltare a întreprinderilor a dus și duce la accentuarea complexității subsistemelor componente ale acestora. Funcționarea necorespunzătoare (sau — după limbajul adoptat — funcționarea cu defecțiuni) duce la implicații social-economice negative ; se impune, deci, ca ingineria sistemelor să dezvolte unele metodologii practice de evaluare preventivă a performanțelor operative.

În acest sens se poate adopta modelul de analiză a probabilităților funcționării cu defecțiuni a funcțiunilor întreprinderii, prezentat în fig. 2.

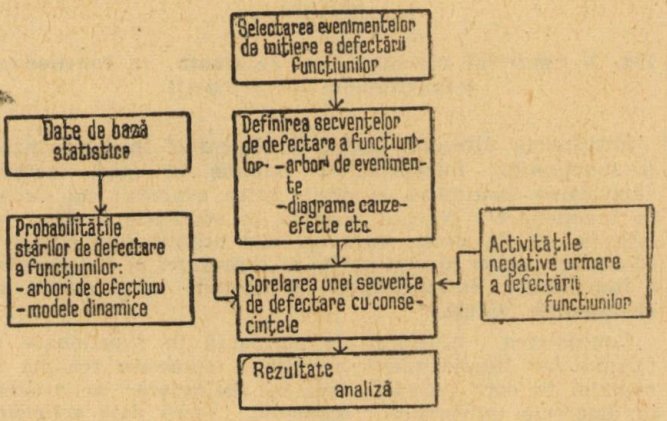

Fig. 2 : **Analiza posibilității de funcționare cu defecțiuni**

Prin descrierea completă a defecțiunilor funcțiunilor de la evenimentul inițial la evenimentele finale se alcătuiește un „scenariu al secvențelor" de defectare care apar în funcțiunile întreprinderii, scenariu care ține cont de interacțiunea om-tehnică-mediu.

Cele mai cunoscute modele pentru evaluarea siguranței sistemelor sînt (cf. Adrian V. Gheorghe, Ingineria sistemelor) :

— statice : cauză-efect ; arbori de evenimente ; arbori de defecțiuni ; modele lingvistice ; recunoașterea formelor ;

— dinamice : procese Markov și semiMarkov complete și parțial observabile ; arbori cinetici ; modele complexe (mixte).

Recurgerea, pentru evaluarea funcțiunilor întreprinderii, la metodologia ingineriei sistemelor reprezintă un pas important în valorificarea practică a elaborărilor teoriei sistemelor, oferind conducerii întreprinderilor un ajutor inestimabil pentru găsirea unor tactici adecvate, necesare atingerii obiectivelor strategice.

Avînd în vedere caracteristicile funcțiunilor întreprinderii, se constată că funcțiunile de producție, comercială și de cercetare-dezvoltare sînt subsisteme ergadice, adică subsisteme fizice care funcționează cu participarea omului, fapt care face ca evaluarea să aibă trăsături specifice, generate de necesitatea asigurării unei compatibilități optime a elementelor complexului om-tehnică-mediu sub toate aspectele.

Analizînd întreprinderea în perspectiva modificării rapide a cerințelor și condițiilor, generată de progresul tehnic, se poate aprecia că nu întotdeauna și nu la toate întreprinderile este necesară atingerea nivelului maxim al siguranței în funcționare a funcțiunilor (obținerea unui maxim putînd atrage după sine un efort suplimentar prea mare în comparație cu avantajele obținute), ceea ce ne face să opinăm că foarte importante sînt **executarea unui control riguros asupra nivelului siguranței în funcționare și menținerea sa în limite optime.** Această concepție face ca evaluarea funcțiunilor întreprinderii să aibă un loc bine definit în cadrul controlului nivelului siguranței în funcționare, locul acestei evaluări fiind reprezentat schematic în fig. 3.

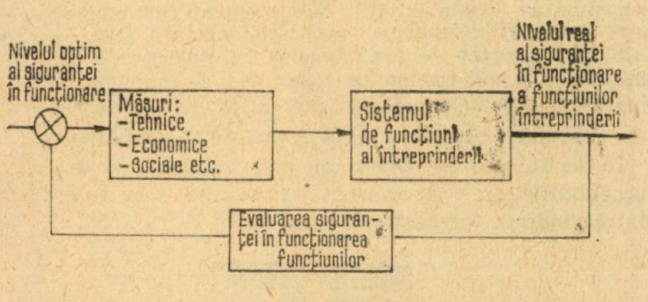

Fig. 3. **Controlul nivelului de siguranță în funcționare a funcțiunilor întreprinderii**

Menținerea nivelului optim al siguranței în funcționare a funcțiunilor întreprinderii impune în mod inerent exprimarea cantitativă și posibilitatea evaluării siguranței în funcționare. Nivelul acesteia se stabilește apelînd la diferite criterii, dintre care cel mai utilizat este criteriul economic, adică **nivelul optim al siguranței în funcționare a funcțiunilor întreprinderii corespunde unui minim al cheltuielilor totale.**

Cunoașterea nivelului de siguranță în funcționare a funcțiunilor întreprinderii permite o apreciere realistă a modului în care întreprinderea își desfășoară activitatea în diacronia universului economic, oferă date suficient de sigure pentru ca organele de decizie să poată acționa din timp prin luarea unor măsuri de corecție necesare. Aceasta va permite derularea activității în condiții de eficiență maximă, fapt cu profunde implicații — ținînd seama de conexiunile apărute ca urmare a legăturilor cauză-efect — asupra întregii societăți.

Ernest **SATVANYI**
VIȘEU DE SUS

INFORMATICĂ

Soluții de proiectare pentru realizarea unui control extins al prelucrării la sistemele de operare tradiționale

ULTIMII ANI au adus o serie de progrese constante în domenii inginerești ca : tehnologia semiconductorilor, medii de memorare externe, echipamente periferice, comunicații, gestiunea bazelor de date, rețele de calculatoare, inteligență artificială, robotică etc. — progrese care vor determina, în ultimă instanță, regîndirea și reconstruirea întregului domeniu al informaticii.

Tehnologia VLSI (integrare pe scară foarte largă), ca și maturizarea conceptelor arhitecturale tradiționale au avut ca urmare dezvoltarea unor sisteme de calcul preponderent experimentale, care se îndepărtează sensibil de structurile clasice. În scopul măririi performanțelor s-au evaluat diverse forme de paralelism, atît la nivelul fluxului de date, cît și la cel al controlului. Complexitatea astfel crescută a mașinilor a pus probleme noi sistemului de operare care le gestionează.

Din această veritabilă unitate simbolică hardware/software se vor naște sistemele de calcul de mîine.

În cele de mai jos propunem o serie de idei în domeniul sistemelor de operare, care să netezească acest dificil domeniu.

PROIECTAREA FUNCȚIONALĂ A SISTEMELOR DE OPERARE CU CONTROL EXTINS AL PRELUCRĂRII (SOCEP)

Pentru realizarea SOCEP trebuie să se prevadă **facilități de sistem de operare,** precum și **un limbaj de comandă adecvat,** astfel încît să se rezolve complet aspectele — atît cele funcționale cît și cele tehnice — legate de activitățile de control al prelucrării.

Dintre **aspectele funcționale** menționăm : **specificarea/rezolvarea** constrîngerilor de timp și a priorităților ; specificarea programelor de prelucrare automată a datelor ce se cere a fi executate, precum și a configurațiilor de calcul necesare pentru aceasta (memorie centrală, memorie externă, dispozitiv I/O etc.) : specificarea parametrilor de securitate și măsuri adecvate în acest sens ; specificarea parametrilor de contabilizare, întreținere resurse de calcul ; sincronizarea internă și/sau cu alte sisteme, respectiv cu procedurile manuale ; specificarea parametrilor utilizabili de către programe, precum și analiza parametrilor transmiși din programe ; specificarea procedurilor care trebuie executate în cazuri deosebite (anomalii în software, erori în suportul de I/O, erori în limbajul de control al sistemului de operare ș.a.) ; prevederea facilităților de interacțiune între utilizator și sistem (de exemplu : cerere dinamică de parametri pentru un program de prelucrare a datelor).

Caracteristicile tehnice ale controlului prelucrării pot fi exemplificate prin : posibilitatea de prelucrare paralelă și serială : utilizarea largă a ciclurilor, mai puțin a secvențelor repetitive ; în general, nerealizarea preprogramată a tuturor aspectelor (de exemplu : interfața utilizator, precum și tratarea condițiilor deosebite necesită reprogramarea dinamică sau intervenția utilizatorului) ; utilizarea pasivă și destul de rară a resurselor hardware; utilizarea activă și frecventă a facilităților speciale ale sistemului de operare (planificare, alocarea resurselor, contorizarea resurselor, biblioteci etc.).

În realizarea SOCEP este necesar să se prevadă o interfață unică a sistemului de operare cu **sistemul de management bazat pe calculator** (S.M.B.C.), integrat în sistem. Trebuie redefinit rolul operatorului calculatorului, pentru a elimina din sfera sa de responsabilități controlul și activitatea de planificare a S.M.B.C. Operatorul calculatorului rămîne responsabil în primul rînd de manevrarea/comanda fizică a sistemului (părților din sistem), precum și de întreținerea facilităților hardware. Sistemul de operare realizează aceste activități de control S.M.B.C., precum și funcțiile de planificare — care trebuie să fie prespecificate de către utilizator, prin intermediul **limbajului de comandă al sistemului de operare** (L.C.S.O.). Utilizatorul este direct responsabil pentru orice alte funcțiuni de control ale S.M.B.C.

Pentru implementarea unui SOCEP trebuie avute în vedere unele **considerații de proiectare :** ● modificările în sistem se realizează numai în ceea ce privește controlul prelucrării, lăsînd neschimbate facilitățile de prelucrare a datelor ; ● din punctul de vedere al modelului tranziției stărilor unui sistem de operare, SOCEP se implementează prin completarea sistemului de operare cu un nivel supli-

mentar, care realizează gestiunea procedurilor de control al prelucrării ; ● din punctul de vedere al modelului structural al sistemului de operare, SOCEP se implementează prin modificarea nivelului exterior „gestiune job-uri" și adăugarea unui nou nivel exterior față de sistemele de operare tradiționale „gestiune sistem de control al aplicațiilor". Aceste considerații se pot grefa pe un sistem de operare tradițional.

Este de menționat necesitatea ca în cadrul unui S.M.B.C., controlul prelucrării să fie separat strict de prelucrarea datelor, ceea ce permite modificarea numai a ultimului nivel al modelului structural al sistemului de operare.

MODELUL TRANZIȚIEI STĂRILOR

O reprezentare schematică este dată mai jos.

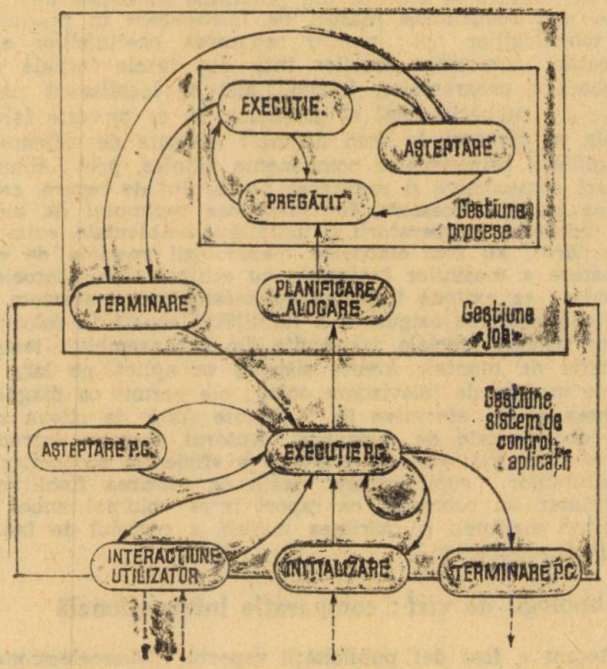

În interiorul unui SOCEP, un proces poate să reprezinte fie o procedură de control, fie un program (în execuție sau așteptînd execuție). Stările se pot defini după cum urmează : ● PREGĂTIT, EXECUȚIE și AȘTEPTARE (BLOCAT) — analog cu cele dintr-un sistem de operare tradițional ; ● PLANIFICARE/ALOCARE — o procedură de control așteaptă planificarea pentru execuție și alocarea resurselor program, ca și în cazul sistemelor de operare tradiționale ; ● TERMINARE — simbolizează terminarea execuției unui program, ca și la sistemele de operare tradiționale ; ● INIȚIALIZARE — inițializarea unei proceduri de control al prelucrării (fie direct de către utilizator, fie de către altă procedură de control, pentru a iniția o procedură de control paralel al prelucrării) ; ● TERMINARE PROCEDURĂ CONTROL (P.C.) — semnifică faptul că s-a executat complet o procedură de control ; ● AȘTEPTARE P.C. — reprezintă o stare pasivă, în care o procedură de control ce implică sincronizarea așteaptă unul sau mai multe evenimente (specificate de către L.C.S.O.) ; ● INTERACȚIUNE UTILIZATOR — o procedură de control al prelucrării așteaptă interacțiunea sau este într-un proces de interacțiune cu utilizatorul. Aceasta poate să fie, de exemplu, sub formă de afișare mesaje display emise de către procedurile de control pentru specificarea dinamică a procedurilor pentru utilizator — și/sau inițierea de către utilizator a unei întreruperi ; ● EXECUȚIE P.C. — starea activă de control proces, în care L.C.S.O. este interpretat și în care apar apelurile procedură control, salturile, prelucrarea condiționată etc.

Tranzițiile stărilor în interiorul acestui model se realizează după cum urmează : tranzițiile între PLANIFICARE/ ALOCARE, PREGĂTIT, EXECUȚIE, AȘTEPTARE și TERMINARE sînt echivalente cu tranzițiile între stările corespunzătoare ale unui sistem de operare tradițional; INIȚIALIZARE la EXECUȚIE P.C. — o procedură de control inițiată direct de către utilizator sau, intern, de către orice altă procedură de control, începe interpretarea și prelucrarea activă a procedurilor de control ale L.C.S.O. ; EXECUȚIE P.C. la INIȚIALIZARE — denotă inițializarea unei proceduri de control al unei alte proceduri de control al prelucrării, pentru a se efectua prelucrarea paralelă ; EXECUȚIE P.C. la PLANIFICARE/ALOCARE — procedura de control a detectat o cerere pentru execuția unui program de prelucrare. O asemenea cerere este, în mod normal, satisfăcută de către instrucțiunile L.C.S.O., specificîndu-se cerințele pentru fișiere date, constrîngeri de memorie și dispozitive I/O, parametrii program, respectiv priorități în planificarea execuției ; TERMINARE la EXECUȚIE P.C. — se are în vedere ca orice program să elibereze rezultatele utilizate. L.C.S.O. testează în acest punct, prin instrucțiunile sale, codurile de revenire și parametrii ; EXECUȚIE P.C. la AȘTEPTARE P.C. — în cazul în care se detectează o întîrziere sau este necesară sincronizarea unor evenimente ; AȘTEPTARE P.C. la EXECUȚIE P.C. — s-a satisfăcut cererea de întîrziere sau de sincronizare evenimente, exercitate de către o procedură de control ; INTERACȚIUNE UTILIZATOR la EXECUȚIE P.C. — s-a satisfăcut cererea pentru interacțiunea utilizatorului ca procedură de control.

MODELUL STRUCTURAL

Primele modificări structurale semnificative față de un sistem de operare tradițional sînt realizate la nivelul „Gestiune job-uri".

În cazul unui SOCEP, „job"-ul nu mai are aceeași semnificație ca în cazul unui sistem de operare tradițional. Utilizatorul nu interferă direct cu acest nivel. Planificarea de „job"-uri primește sarcini, sub forma de cereri de execuție program, de la următoarea componentă a sistemului. O dată primită cererea de execuție, se execută mereu într-o manieră asemănătoare, pe baza planificării realizate prin componenta „Alocare resurse".

Nivelul **„Gestiune sistem de control aplicații"** reprezintă o componentă nouă față de sistemele de operare tradiționale și cuprinde 5 subcomponente : „driver"-e (programe de gestiune) control periferic I/O — cu același sens ca în cazul sistemelor de operare tradiționale ; procesorul-interpretorul de comenzi ; gestiunea-planificarea evenimentelor și a șirului procedurilor de control ; monitorul procedurilor de control ; bibliotecarul/editorul procedurilor de control.

Procesorul-interpretorul de comenzi interpretează instrucțiunile L.C.S.O. din procedurile de control activ. Pe de altă parte, aceste componente conțin rutine care prelucrează direct instrucțiunile L.C.S.O. ce nu solicită tranziția stării. Procesorul-interpretorul de comenzi include declarații asupra priorităților parametrilor și resurselor, precum și apeluri proceduri ierarhizate, salturi, precum și cereri de prelucrare condiționată. În final, el supervizează tranziția unei proceduri de control din starea EXECUȚIE P.C. în orice altă stare control prelucrare, care este necesară.

Gestiunea-planificarea evenimentelor și a șirului procedurilor de control supervizează procedurile de control al prelucrării în starea AȘTEPTARE P.C., așteptînd satisfacerea cerințelor de sincronizare sau de întîrziere. Ea nu numai că întreține cozile de așteptare, dar declanșează o procedură de control în conexiune cu starea EXECUȚIE P.C., pînă la satisfacerea cererii. În plus, această componentă a SOCEP întreține, de asemenea, starea curentă și un fișier istoric (inclusiv parametrii și resursele utilizate) pentru fiecare procedură de control, în vederea facilitării funcțiilor **„monitorului procedurilor de control"**.

Aceasta din urmă asigură interfața utilizatorului cu sistemul de operare, facilitînd următoarele funcțiuni utilizator : inițierea de către utilizator a procedurilor de control ; interacțiunea procedurilor utilizator ; inițierea de către uti-

lizator a întreruperii oricărei interacțiuni cu procedurile de control al prelucrării ; solicitarea de către utilizator a stării procedurii de control, monitorizării, a resurselor, a costului acestora etc. ; solicitarea de către utilizator de servicii din partea **„bibliotecarului/editorului procedurilor de control"**.

Bibliotecarul/editorul prevede suportul sistem pentru utilizator, în vederea creării, editării și întreținerii bibliotecilor de proceduri de control ; de asemenea, asigură accesul procesorului-interpretorului de comenzi la biblioteca procedurilor de control.

Implementarea acestor idei ar conduce la extinderea posibilităților oferite de SOCEP, înlesnind configurarea lui conform cerințelor proprii ale utilizatorului, fără o intervenție laborioasă a acestuia asupra componentelor sistemului.

Nicolae **FRĂȚILOIU**
Dragoș **CĂRARE**

DOCUMENTAR EXTERN

Semiconductoare de mare viteză

Așa cum s-a mai relatat în revista noastră, cercetările pentru realizarea unor supercomputere din viitoarea generație pun un accent deosebit pe utilizarea materialelor semiconductoare pe bază de arseniură de galiu, în care mobilitatea electronilor este de 5—6 ori mai mare decît în cazul celor din cristale de siliciu. În Japonia s-au înregistrat, în ultimul timp, progrese semnificative în acest domeniu.

Astfel, o echipă de cercetători a pus la punct o metodă de mare fiabilitate pentru realizarea unor cristale de calitate înaltă. Ea constă din aplicarea de straturi moleculare de galiu și arsen în stare gazoasă pe un substrat și cristalizarea lor prin metoda excitației epitaxiale (cristalele crescînd, la o temperatură relativ scăzută, sub iradiație luminoasă). S-au obținut pe această cale pelicule de cristal cu grosimea de 0,88 microni, ce pot servi la echiparea unui calculator capabil să efectueze o operație într-o picosecundă (a mia parte dintr-o miliardime de secundă) — aproape de 100 de ori mai rapide decît viteza celor mai avansate calculatoare actuale.

În laboratoarele Societății nipone de telegraf și telefon a fost construit, pentru prima dată în lume, un prototip cu memorie de 16 biți, folosind arseniură de galiu. Specialiști de la Agenția de știință și tehnologie industrială au dezvoltat controlul asistat de calculator al fazelor realizării unui semiconductor din 2—3 mii de straturi alternante supersubțiri (zeci sau sute de angstromi) de arseniură de galiu și arseniură de aluminiu. Adăugînd în astfel de straturi impurități (așa-numitul procedeu de superdopare), cercetătorii de la firma NEC speră să obțină o conductivitate de cca 20 de ori mai mare la temperatura camerei și de cca 10 mii de ori mai mare la —196°C.

Cît de repede circulă documentele ?

O firmă vest-germană a întreprins o analiză statistică a circuitului documentelor intrate din exterior. S-a constatat că fiecare document trece pe la 10—15 locuri de muncă, durata parcursului fiind în medie de 15,7 zile lucrătoare, din care 15,9 zile în cazul documentelor obișnuite și 14,7 zile pentru cele urgente. La unele locuri de muncă durata de așteptare ajungea la 2,4 zile. Rezultatele analizei au fost aduse la cunoștința persoanelor implicate în acest circuit. Ca o dovadă că „aluzia" a fost înțeleasă (fără măsuri administrative speciale), o nouă investigație, făcută după două luni, a consemnat o situație mult schimbată : 11,4 zile pentru documentele obișnuite, 8,7 zile pentru cele urgente. Cel mai evident a reacționat personalul de la locurile de muncă unde înainte documentele stagnau cel mai mult.

Fiabilitatea microelectronicii

Circuitele integrate, microprocesoarele, micro- și minicalculatoarele au un înalt grad de fiabilitate (o mare durată de funcționare fără defecțiuni), dar aceasta depinde într-o măsură importantă de calitatea programelor cu care sînt dotate. P. Drumev arată, într-un articol din revista „Ikonomika i organizația", că în industria Bulgariei înlăturarea erorilor din programe constituie una din cele mai costisitoare măsuri de introducere în producție a tehnologiilor noi ; pentru reducerea cheltuielilor este necesară corectarea erorilor încă din fazele inițiale ale elaborării programelor, întrucît aici se localizează peste 60% din numărul total al greșelilor. În ce privește fabricația, se remarcă în mod deosebit tendința de ridicare a fiabilității principalelor componente tehnice, prin : simplificări constructive și reducerea numărului de repere, creșterea calității acestora, îmbunătățirea regimului de lucru — reducerea temperaturii și umidității ambientale, evitarea corodării ; au fost elaborate metodologii speciale de exploatare a mașinilor înzestrate cu echipamente microelectronice ; se extinde tipizarea subansamblurilor acestora. O metodă nouă de asigurare a fiabilității constă în folosirea unor sisteme speciale, construite din subansambluri testate înainte de montaj. Aceste sisteme se aplică pe larg la noile modele de televizoare color ; ele permit ca diagnosticarea să se efectueze în 5 minute (față de cîteva ore în laboratoarele de depanare). Autorul propune introducerea unui indicator de evaluare a eficienței economice a cheltuielilor suplimentare legate de mărirea fiabilității, exprimat (în procente) ca raport între volumul anual al acestor cheltuieli și mărimea inițială a costului de fabricație al produselor.

Tehnologii de vîrf : comparație internațională

Recent a fost dat publicității raportul „Microelectronica în industrie — comparație internațională : Marea Britanie, R. F. Germania, Franța", reprezentînd sinteza cercetărilor și anchetelor (în cîteva mii de întreprinderi din industria prelucrătoare) efectuate de instituții științifice din cele trei țări. Notăm cîteva dintre concluziile studiului. În ce privește procentajul firmelor producătoare cu peste 20 de salariați care utilizează echipamente microelectronice în procesele de producție și în produsele realizate (datele se referă la finele anului 1983), pe primul loc se situează R.F.G. (47%, respectiv 13%), urmată de Anglia (43% și 10%) și Franța (35% și 6%). Apar diferențe față de această ierarhizare, relative la diverse domenii de aplicare. Astfel, dacă R.F.G. deține întîietatea în folosirea mașinilor-unelte CNC și a roboților, Anglia este relativ cea mai avansată în ramura electrotehnică și în aplicarea microprocesoarelor specializate. Printre dificultățile ce frînează extinderea noii tehnologii sînt citate : insuficiența cadrelor tehnice cu pregătire de specialitate (invocată de 55% din fabricile vest-germane, 51% din cele franceze și 45% din cele britanice), lipsa de fonduri pentru dezvoltare (30% în Anglia, 19% în Franța, 18% în R.F.G.) și recesiunea economică (respectiv 43%, 23% și 20%). În toate cele trei țări, ritmul de introducere a microelectronicii în industrie a fost, în 1982—1983, substanțial inferior celui din cei 4 ani precedenți.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Drept economic

Reguli privitoare la încheierea contractelor economice

Legea nr. 71/1969 a contractelor economice reglementează în art. 14—26 inclusiv, încheierea și cuprinsul acestora. Deși legea citată reprezintă sediul organic al materiei, ea nu epuizează toate normele care trebuie avute în vedere atît cu ocazia efectuării operațiilor preliminare întocmirii contractului, cît și la întocmirea proiectului de contract. Dispoziții cu incidență în acest domeniu sînt cuprinse în alte acte normative, anterioare și ulterioare Legii nr. 3/1979 prin care s-a modificat și completat Legea nr. 71/1969. La aceste dispoziții legale vom face referire în continuare.

● Astfel din coroborarea prevederilor art. 81—91 și art. 110 din Legea nr. 14/1971 cu cele ale art. 3 și 5 din Legea nr. 20/1984, rezultă că personalul din cadrul unităților economice este obligat să determine normele și normativele de consum numai pentru materiile prime, materialele, reperele și subansamble prevăzute în normele de tipizare aprobate (art. 83 alin. 2, art. 147 din L. nr. 14/1971). Încălcarea acestei obligații atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională (amendă de la 3 000 la 6 000 lei, în baza art. 142 pct. I, lit. c, din L. nr. 14/1971) sau penală, după caz (art. 140). În mod nemijlocit legată de această operațiune este și obligația aceluiași personal ca să asigure aprovizionarea tehnico-materială numai cu materii prime, materiale, piese, subansamble și ansamble de uz general care, prin parametrii lor tehnico-economici, se încadrează în normele de tipizare aprobate (art. 110 și 147 din L. nr. 14/1971). Încălcarea acestei obligații atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională (amendă de la 3 000 la 6 000 lei, în baza art. 142, pct. I, lit. a, din L. nr. 14/1971) sau penală, după caz (art. 140). Aceste obligații sînt reiterate în mod laconic în art. 5 din Legea nr. 20/1984, potrivit căruia „contractarea și livrarea materiilor prime, materialelor, conbustibililor, energiei, a tuturor produselor... se efectuează numai pe baza normelor de consum aprobate, cu respectarea nomenclactoarelor de materiale și produse tipizate și în strictă conformitate cu caracteristicile tehnico-calitative și cu celelalte prevederi din standarde".

● În vederea instaurării unui regim real de economii, personalul din unitățile de stat și cooperatiste din cadrul compartimentelor de aprovizionare este obligat să dimensioneze judicios necesarul de materii prime, materiale, utilaje, ambalaje și alte materiale, conform sarcinilor de plan și producției contractate, cu normele, normativele de consum și ceilalți indicatori de consum și cu normele de stoc aprobate (art. 138 lit. b. și art. 147 din L. nr. 14/1971). Încălcarea acestei obligații atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională (amendă de la 1 000 la 3 000 lei, în baza art. 142 pct. II, lit. g, din L. nr. 14/1971) sau penală, după caz (art. 140).

● Tot din cadrul operațiunilor legate de întocmirea contractelor economice face parte și obligativitatea înregistrării comenzilor primite. Personalul din compartimentele de desfacere a produselor din cadrul unităților de stat și cooperatiste au obligația de a înregistra toate comenzile primite de la persoane juridice sau fizice privind furnizarea de produse, executarea de lucrări sau prestarea de servicii. Neîmplinirea acestei obligații atrage răspunderea disciplinară, contravențională (amendă de la 300 la 600 lei în baza art. 1 pct. 8 din H.C.M. nr. 68/1970) și materială (dacă unitatea a suferit pagube).

● În ceea ce privește cuprinsul contractelor economice arătăm că în proiectele respective este obligatorie înscrierea parametrilor de calitate și a metodelor de verificare a calității. Personalul din unitățile producătoare de stat și cooperatiste, care are sarcini în acest sens stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare, este dator să înscrie în contracte parametri de calitate și metodele de verificare a calității, acestea devenind obligatorii pentru ambele părți contractante. Încălcarea acestei obligații atrage răspunderea disciplinară, contravențională (amendă de la 1 000 la 3 000 lei, în baza art. 81, pct. II, lit. f, din L. nr. 7/1977) și materială, dacă unitatea a suferit pagube din această cauză.

dr. C. JORNESCU

financiar

Răspunderea materială în legătură cu constatarea și acordarea perisabilităților

În cele ce urmează ne propunem a prezenta și analiza anumite situații de fapt ce se pot petrece în activitatea de gestionare și gospodărire a bunurilor și legătura acestor operațiuni cu acordarea perisabilităților, precum și implicațiile pe planul răspunderii materiale a gestionarilor sau (și) a altor persoane încadrate în muncă.

● **Acordarea perisabilităților la bunurile primite în gestiune cu vicii aparente.** Potrivit prevederilor art. 25 alin. 2 din Legea nr. 22/1969, gestionarul răspunde integral față de unitate pentru primirea unor bunuri cu vicii aparente, dacă nu întocmește actele legale de constatare.

În cazul în care gestionarul primește anumite produse cu vicii aparente, iar la o constatare ulterioară (inventariere sau predare de gestiune) se stabilește că bunurile respective au suferit pierderi ce se încadrează în condițiile și limitele maxime de perisabilitate legale, considerăm că cel în cauză are totuși dreptul de a beneficia de acordarea scăzămintelor potrivit H.C.M. nr. 190/1984, întrucît acestea fiind datorite unor procese fizice, chimice sau biochimice fără legătură cu existența acestor vicii ar fi avut loc și în ipoteza în care produsele nu prezentau vicii aparente de calitate.

Răspunderea materială a gestionarului nu poate fi angrenată în ipoteza de mai sus pentru că lipsește una din condițiile esențiale pentru atragerea răspunderii materiale, și anume legătura cauzală dintre fapta ilicită și prejudiciul unității. Atît timp cît legea consideră că pierderile sînt datorite unor cauze materiale și că ele pot avea loc chiar în absența unei fapte păgubitoare, ni se pare peste intenția legiuitorului de a angrena răspunderea gestionarului în situația la care ne-am referit. Această concluzie este justificată de prevederea cuprinsă în Anexa nr. 14 la H.C.M. nr. 190/1984 potrivit căreia în „normele maxime de perisabilitate nu se cuprind... cele produse prin neglijență în gospodărirea materialelor, sustrageri, alte cazuri imputabile persoanelor vinovate". Or, în ipoteza examinată pierderile nu sînt determinate de o faptă imputabilă.

În ipoteza contrară, adică în situația în care gestionarul primește bunuri cu vicii aparente și această deficiență de calitate determină pierderi (scăzăminte) la mărfurile respective, celui în cauză îi este imputabilă pierderea de greutate și pe cale de consecință are a răspunde material față de unitate. Valoarea lipsurilor cantitative se va stabili în conformitate cu prevederile Decretului nr. 208/1976.

● **Acordarea perisabilităților pentru perioadele de inventariere anterioare H.C.M. nr. 190/1984.** Orice normă legală se aplică numai de la data adoptării sau apariției sale, în afară de cazurile cînd prin însăși această prevedere se dispune că ea are aplicabilitate și pentru trecut. Întrucît H.C.M. nr. 190/1984 nu cuprinde o asemenea dispoziție, rezultă că prevederile sale se aplică numai după data adoptării acestui act normativ, respectiv 21 octombrie 1984.

Prin consecință în cazul în care perioada cuprinsă între două inventarieri cuprinde și un oarecare timp anterior datei de 21 octombrie 1984, perisabilitățile se constată și se acordă în conformitate cu reglementările ce se găseau în vigoare la data respectivă, urmînd ca după adoptarea H.C.M. nr. 190/1984 să se aplice prevederile acestui act normativ.

C. J.

Raporturi de muncă

Probleme ivite în practică, în legătură cu aplicarea prevederilor art. 9 din Legea nr. 26/1967, privind concediile de odihnă

Aplicarea prevederilor art. 9 din Legea nr. 26/1967, așa cum au fost modificate de Decretul nr. 338/1983, a ridicat, în practica unităților, o serie de probleme. Pentru a veni în sprijinul practicienilor, vom oferi, în cele ce urmează, unele soluții, cu caracter orientativ, în dorința de a contribui la asigurarea unei aplicări unitare a prevederilor legale la care ne-am referit mai sus, soluții pe care le considerăm în spiritul noii reglementări.

1. Avînd în vedere că potrivit alin. 4 din art. 9, absențele nemotivate se scad din durata legală a concediului de odihnă, se pune problema ce se înțelege prin absențe nemotivate, numai zilele întregi lipsite ca atare, sau, pe lîngă aceste zile și orele sau minutele cît o persoană nu a fost prezentă la serviciu nemotivat, care se însumează și se transformă, la rîndul lor, în zile.

Pentru adoptarea unei soluții cît mai corecte, trebuie avut în vedere că noțiunea de absență nemotivată este o noțiune distinctă de întîrziere de la program. De altfel, și în formularele tipizate aprobate de Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului informațional, absențele nemotivate și întîrzierile de la program se evidențiază în mod distinct.

Pentru aceste considerente opinăm că numai zilele întregi lipsite de la program pot constitui, în sensul art. 9 din Legea nr. 26/1967, absențe nemotivate, întîrzierile sau plecările nejustificate din timpul programului neavînd un astfel de caracter.

Este normal ca întîrzierile sau plecările nejustificate de la program să influențeze însă calculul retribuției personalului respectiv.

2. În conformitate cu noua redactare a art. 9, alin. 2, din Legea nr. 26/1967, concediul de odihnă se reduce cu durata însumată a concediilor fără plată, care depășește 30 de zile, de care persoana a beneficiat în ultimele 12 luni. Sînt cazuri în care unele concedii fără plată, a căror durată depășește 30 de zile, se includ în perioada de 12 luni premergătoare acordării a două concedii de odihnă.

De exemplu, în lunile septembrie și octombrie 1984, o persoană beneficiază de 50 zile concediu fără plată. În luna decembrie 1984 beneficiază de concediu de odihnă pentru anul 1984, și în luna februarie 1985 de concediu de odihnă pentru acest an.

Se pune problema dacă, în exemplul de mai sus, concediul fără plată afectează numai durata primului concediu de odihnă sau și celui de-al doilea, întrucît se află în perioada de 12 luni premergătoare acordării ambelor concedii de odihnă.

Potrivit textului la care ne-am referit, concediile fără plată de care persoana a beneficiat în cele 12 luni premergătoare acordării concediului de odihnă, a căror durată însumată depășește 30 de zile, influențează concediul de odihnă, în sensul că se scade din durata acestuia. Dacă aceste concedii fără plată au influențat durata unui concediu de odihnă, ele sînt deja scăzute și nu mai pot influența durata unui alt concediu de odihnă, chiar dacă cele două concedii de odihnă sînt programate și se efectuează într-un interval de pînă la 12 luni de la data acordării acelor concedii fără plată.

Soluția este valabilă și pentru situația în care durata concediului fără plată ar fi mai mare decît durata primului concediu de odihnă plus 30 de zile. Și într-o atare situație concediile fără plată, indiferent de durata lor, au influențat deja durata unui concediu de odihnă și eventualele diferențe nu pot fi avute în vedere pentru diminuarea unui viitor concediu de odihnă.

3. Avînd în vedere că potrivit reglementărilor în vigoare, durata concediilor fără plată se stabilește în zile calendaristice, iar durata concediului de odihnă în zile lucrătoare, se pune problema cum se scad din concediile de odihnă, concediile fără plată a căror durată însumată depășește 30 de zile.

În referirile de mai sus, trebuie subliniat că toate reglementările referitoare la concediul fără plată stabilește durata acestuia în zile calendaristice, în timp ce art. 1. din Legea nr. 26/1967 stabilește durata concediului de odihnă în zile lucrătoare.

În aceste condițiuni, la diminuarea duratei concediului de odihnă vor fi avute în vedere numai zilele lucrătoare care depășesc primele 30 zile calendaristice de concediu fără plată.

4. Potrivit prevederilor Decretului nr. 95/1975 privind trimiterea la studii, doctorat și specializare în străinătate, pe timpul cît persoanele în cauză sînt în străinătate, sînt considerate în concediu fără plată la unitățile din țară la care sînt încadrate. În aceeași situație se pot afla și unii cetățeni români angajați în străinătate la unele persoane fizice sau juridice străine, la organizații internaționale, în condițiile Decretului nr. 233/1974 privind unele drepturi și obligații ale cetățenilor români care realizează venituri în valută, în cazul în care contractul de muncă nu le-a fost desfăcut și se află în concediu fără plată.

Se pot ivi și alte situații în care contractul rămîne în ființă, dar executarea lui — din motive prevăzute de lege — se suspendă, legea precizînd că **persoana este considerată în concediu fără plată.**

Se pune problema dacă acestor categorii de situații le sînt aplicabile prevederile art. 9 din Legea nr. 26/1967 așa cum au fost modificate prin Decretul nr. 338/1983, în sensul că concediile fără plată a căror durată însumată depășește 30 de zile se scad din concediul de odihnă.

După cum și legea o prevede, în situațiile arătate mai sus, persoanele la care ne-am referit nu sînt în concediu fără plată, legea prevăzînd expres că **sînt considerate într-o astfel de situație.**

În fapt, în perioada cît o persoană încadrată în muncă, nu se află — din motive expres prevăzute de lege — în executarea contractului de muncă, are acest contract suspendat. Neregăsindu-se în situațiile limitativ prevăzute de art. 9 din Legea nr. 26/1967, nu se pune problema diminuării concediului de odihnă.

5. O ultimă situație este cea referitoare la persoanele care au fost arestate preventiv sau au avut de executat o sancțiune privativă de libertate și au fost puse în libertate înainte ca unitatea să ia, ori să poată lua măsura desfacerii contractului individual de muncă.

O soluție corectă a unor astfel de cazuri impune rezolvarea, în primul rînd, a problemei menținerii în ființă sau a desfacerii contractului de muncă și numai, în subsidiar, rezolvarea aspectului referitor la durata concediului de odihnă.

Astfel, dacă fapta pentru care persoana este cercetată sau condamnată, trebuie avut în vedere că potrivit prevederilor art. 130, alin. 1, lit. i, din Codul muncii, unitățile urmează a desface disciplinar contractul de muncă celor care încalcă normele de disciplină a muncii, inclusiv normele de comportare, în mod repetat sau prin fapte a căror gravitate impune luarea acestor măsuri. Stabilirea în astfel de cazuri a răspunderii penale, nu împiedică unitatea să ia măsura desfacerii contractului de muncă.

Stabilirea operativă a sancțiunii disciplinare a desfacerii contractului de muncă, exclude eventualitatea de a discuta consecințele lipsei de la serviciu cu privire la durata concediului de odihnă, ca urmare a arestării.

În situația în care o persoană este arestată, fiind cercetată ori condamnată, pentru o faptă care nu are legătură cu obligațiile stabilite prin contractul său de muncă, unitatea îi poate desface acest contract numai în condițiile prevăzute de art. 130, alin. 1, lit. j, din Codul muncii, anume dacă este arestată mai mult de 60 de zile. Dacă o persoană a lipsit de la unitate mai puțin de 60 de zile, fiind arestată preventiv sau aflîndu-se în executarea unei pedepse privative de libertate, pentru săvîrșirea unor fapte ce nu au legătură cu serviciul, unitatea nu-i poate desface contractul de muncă, nefiind îndeplinite cerințele prevăzute de lege. Lipsa de la unitate este determinată, în astfel de cazuri, de imposibilitatea persoanei de a se prezenta la serviciu.

Pentru acest motiv, nu sînt aplicabile prevederile art. 9 din Legea nr. 26/1967 privind concediile de odihnă, deoarece lipsa de la unitate nu constituie nici absență nemotivată și nici concediu fără plată. Pe durata arestării, contractul de muncă se consideră suspendat.

La reluarea activității, după încetarea arestării, persoana în cauză beneficiază de concediu de odihnă, în raport de vechimea totală în muncă, pentru perioada efectiv lucrată din anul calendaristic respectiv. Pentru perioada cît a fost arestată, nu beneficiază de concediu de odihnă, această perioadă nu constituie vechime în muncă și nu intră în calculul vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate.

Gheorghe BADICA

Determinarea competenței teritoriale a judecătoriilor în materia litigiilor de muncă

Competența de soluționare a litigiilor civile de către instanțele judecătorești este stabilită în Codul de procedură civilă. În acest sens art. 5—16 Cod. proc. civ. delimitează atribuțiile instanțelor judecătorești de același grad. Aceste dispoziții procedurale nu cuprind și reguli de competență teritorială în legătură cu soluționarea litigiilor de muncă. Nici Codul muncii nu instituie, sub acest aspect, norme derogatorii de la regulile dreptului comun.

În aceste condiții se ridică problema, de un deosebit interes teoretic și practic, de a cunoaște dacă regulile dreptului comun sînt sau nu aplicabile în cazul soluționării litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești. Față de această situație legislativă în literatura de specialitate au fost promovate soluții diferite. Interesul cercetării acestei probleme este deosebit și față de natura normelor de competență ce urmează să fie aplicate. Într-adevăr, normele de competență teritorială statornicite în Codul de procedură civilă au, în principiu, un caracter dispozitiv. În schimb, normele de competență statornicite în Legea nr. 59/1968, în legătură cu soluționarea litigiilor de muncă de către comisiile de judecată, trebuie considerate ca fiind de natură imperativă.

Pentru abordarea problematicii enunțate socotim că este necesară și o precizare prealabilă cu privire la competența teritorială a comisiilor de judecată. Constatăm, sub acest aspect, că în Legea nr. 59/1968 există o normă implicită de competență teritorială. Potrivit art. 2 din actul normativ menționat comisiile de judecată se constituie pe lîngă organele de conducere colectivă a organizațiilor socialiste.

Așa fiind, în literatura de specialitate (S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, **Dreptul muncii. Tratat**, vol. III, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 463 ; I. Leș, D. Radu, **Soluționarea litigiilor de muncă de către comisiile de judecată din organizațiile socialiste de stat**, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985, p. 82—83) și în practica judiciară (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 579/1976, în R.R.D. nr. 11/1976, p. 62 ; Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1207/1971, în R.R.D. nr. 6/1971, p. 151) s-a considerat, pe bună dreptate, că litigiile de muncă se soluționează de comisiile de judecată de la locul de muncă al persoanelor încadrate.

Concordant cu norma de competență enunțată anterior art. 41 din Legea nr. 59/1968 precizează că împotriva hotărîrii pronunțate de comisia de judecată partea interesată poate exercita calea plîngerii la judecătoria „în a cărei rază teritorială funcționează comisia". Așa fiind, se ridică problema dacă acest text nu este aplicabil și în cazul litigiilor de muncă date în competența de fond a judecătoriilor. Așa cum este redactat, textul menționat nu poate fi interpretat decît în sensul că el reglementează o situație specială de competență și prin urmare este de strictă interpretare.

Totuși, în lipsa unor dispoziții derogatorii de la regulile jurisdicției muncii, trebuie să ținem seama de interesul general care a determinat instituirea unor principii — ce este drept, insuficiente — în această materie. De aceea, considerăm că și litigiile de muncă de competența judecătoriilor se soluționează de instanțele din circumscripția teritorială în care se află locul de muncă al persoanelor încadrate.

În acest sens o parte a literaturii de specialitate a considerat că litigiul de muncă urmează să fie soluționat de judecătoria în raza teritorială în care își are sediul unitatea unde lucrează persoana încadrată, chiar dacă acea unitate nu are personalitate juridică (S. Ghimpu, Gh. Mohanu, **Litigiul de muncă**, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975, p. 103).

Instanța noastră supremă a promovat prin mai multe decizii, aceeași soluție. Astfel, de pildă, s-a precizat că prin unitate, în sensul normelor de drept al muncii referitoare la competență, se înțelege unitatea în care persoana încadrată își prestează munca, indiferent dacă aceasta are sau nu personalitate juridică, întrucît acolo este locul de muncă al acestei persoane și colectivul său de muncă. Scopul urmărit de lege este — precizează instanța supremă — ca persoana încadrată să fie judecată de organele de jurisdicție de la locul ei de muncă, singurele în măsură să cunoască, prin membrii lor, situația de fapt și persoana în cauză (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2206/1975, în C.D. 1975, p. 208—209. A se vedea de asemenea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 599/1977, în C.D. 1977, p. 165 ; Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1910/1978, în I. Mihuță, **Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1975—1980**, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, nr. 196, p. 227).

Soluțiile promovate în practica noastră judiciară fac o aplicare judicioasă a principiilor care stau la baza organizării jurisdicției muncii în țara noastră. Sub acest aspect observăm că, de regulă, și litigiile de muncă date în competența organelor administrative, prevăzute de art. 174 din Codul muncii, se soluționează tot de către organe care funcționează în cadrul unităților socialiste în care își desfășoară activitatea persoanele în cauză.

Prin urmare, în lipsa unor prevederi derogatorii de la principiile organizatorice ale jurisdicției muncii, trebuie decis că și competența teritorială a judecătoriilor se determină în considerarea locului de muncă, al persoanei încadrate. Pe de altă parte, este greu de admis, după părerea noastră, că legiuitorul ar fi urmărit să instituie principii diferite de competență în favoarea judecătoriilor, respectiv după sediul unității cînd soluționează plîngerile împotriva hotărîrilor pronunțate de comisiile de judecată și după principiile consacrate în Codul de procedură civilă cînd soluționează celelalte litigii de muncă.

Interesul general este același și el reclamă ca toate litigiile de muncă să fie soluționate de organele de jurisdicție de la locul de muncă, al persoanelor încadrate. O altă soluție ar contraveni, așa cum precizează și instanța supremă, chiar scopului urmărit prin modul cum s-a organizat jurisdicția muncii (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2206/1975, în C.D. 1975, p. 209).

Cu toate acestea, este necesar să arătăm că în literatura de specialitate a fost promovat și punctul de vedere potrivit căruia competența teritorială a judecătoriilor se determină potrivit dispozițiilor art. 5 C. proc. civ., respectiv în raport cu domiciliul pîrîtului (I. Bohotici, A. Man, notă la dec. civ. nr. 303/1979 a Trib. jud. Sălaj, în R.R.D. nr. 2/1981, p. 42—45 ; I. C. Vurdea, notă la sent. civ. nr. 2/1975 a Trib. jud. Arad, în R.R.D. nr. 11/1975, p. 39—42). În ce ne privește, pentru motivele pe care le vom dezvolta succint în continuare, considerăm că acest punct de vedere nu poate fi reținut.

De altfel, în practica judiciară s-a precizat cu toată claritate că : „Dispozițiile de drept comun prevăzute în art. 5 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora competența teritorială se stabilește în raport cu domiciliul pîrîtului, nu-și au aplicare în litnigiile de muncă" (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1207/1970, în R.R.D. nr. 6/1971, p. 151).

Această soluție de principiu își păstrează pe deplin actualitatea. Într-adevăr, practic, competența instanței în litigiile de muncă nici nu se poate determina după criteriul domiciliului pîrîtului, de vreme ce în mod obișnuit persoana încadrată are legitimare procesuală activă, iar unitatea dobîndește legitimare procesuală pasivă. În literatura de specialitate s-a subliniat, cu suficient temei, că deși criteriul domiciliului pîrîtului nu este incompatibil cu cel al sediului unității el „...este prea general, nu scoate în evidență tocmai ceea ce este specific jurisdicției muncii, și anume apropierea de anumite colective și anumite locuri de muncă". (S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu,

Gh. Mohanu, **op. cit.**, nota 4, p. 463). Față de interesul general care stă la baza organizării jurisdicției muncii esențial în determinarea competenței teritoriale a judecătoriilor este tocmai locul de muncă al persoanei în cauză.

Pe de altă parte, în considerarea principiilor enunțate, socotim că competența teritorială a judecătoriilor are un caracter absolut, iar nu relativ, așa cum au susținut unii autori (I. Bohotici, A. Man, **op. cit.**, p. 42—45). Competența teritorială a judecătoriei este absolută în opinia noastră și atunci cînd unitatea dobîndește legitimare procesuală activă într-un litigiu de muncă.

Singurul caz în care unitatea dobîndește legitimare procesuală activă, într-un litigiu de muncă, este acela al acțiunii promovate împotriva moștenitorilor (A se vedea I. R. Urs, Gh. Țigăeru, C. Jornescu, **Raporturi de muncă**, vol. III, editată de „Revista economică" 1979, p. 234; I. Leș, **în Soluționarea litigiilor de muncă de către comisiile de judecată din organizațiile socialiste de stat**, p. 27). Într-adevăr, dacă decesul autorului faptei (persoană încadrată) a intervenit înainte de emiterea deciziei de imputare, unitatea nu are altă cale decît aceea a „acțunii împotriva moștenitorilor la organul de jurisdicție și în termenele prevăzute de Codul muncii (Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 1/1976 în C.D. 1976, p. 25).

În literatura de specialitate a fost promovat și punctul de vedere căruia în cazul acțiunilor îndreptate împotriva moștenitorilor competența teritorială revine judecătoriei de la ultimul domiciliu al defunctului (D. Radu, **Competența și procedura de soluționare a litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești**, Universitatea din Iași, 1978, p. 94—95). Această opinie, care a rămas izolată, se întemeiază pe faptul că acțiunea promovată de unitate pentru recuperarea pagubelor apare, în ultimă analiză, ca o acțiune de creanță împotriva moștenirii. De aceea, s-a apreciat că o atare acțiune ar fi întotdeauna de competența judecătoriilor din circumscripția teritorială în care defunctul și-a avut ultimul domiciliu.

După părerea noastră, transmiterea obligației de despăgubire către moștenitori nu este de natură să modifice caracterul răspunderii și să transforme un veritabil litigiu de muncă într-un litigiu civil. Tocmai în considerarea acestei realități instanța supremă a apreciat că asemenea litigii se soluționează de organele de jurisdicție a muncii. În consecință, competența revine, după caz, comisiei de judecată sau judecătoriei (în funcție de valoarea obiectului litigiului) din raza teritorială în care autorul faptei ilicite și-a avut locul de muncă. Așadar, sub aspectul determinării competenței teritoriale, ultimul domiciliu al defunctului, precum și domiciliul pîrîtului este irelevant.

Iată de ce apreciem că, în toate cazurile competența teritorială a judecătoriilor — în materia litigiilor de muncă — se determină în funcție de criteriul locului de muncă al persoanei încadrate în muncă (sau al fostei persoane încadrate). Regula de competență enunțată reflectă concepția legiuitorului în legătură cu apropierea organelor de jurisdicție a muncii de locul de desfășurare a activității personalului. De aceea, ne aflăm în această materie în prezența unor reguli obligatorii. Prin urmare, necompetența absolută a instanței poate fi invocată de oricare dintre părți și în orice fază a judecății.

dr. **Ioan LEȘ**

Breviar - comerț internațional

RISCURILE ÎN CONTRACTELE COMERCIALE INTERNAȚIONALE — evenimente viitoare și probabile, a căror producere ar putea provoca anumite pierderi ; pot fi previzibile atunci cînd factorii care ar aduce pierderi pot fi prevăzuți cu anticipație și imprevizibile, determinate de situații fortuite. Consecințele evenimentelor probabile, care constituie în ansamblul lor riscuri în comerțul internațional, dacă acestea se produc, se reflectă direct în gestiunea economică a întreprinderilor producătoare și a celor de comerț exterior prin diminuarea eficienței economice a operațiunii comerciale afectate, proporțional cu gradul de nerealizare a încasărilor valutare scontate la tranzacțiile respective. De aici necesitatea, încă în faza de conturare a viitoarei tranzacții internaționale și în faza de negociere, să se estimeze permanent riscurile probabile, previzibile, în vederea formulării unor clauze adecvate în contractele ce urmează a fi perfectate, precum și pe alte căi posibile. Plecînd de la căile de urmat pentru evitarea lor sau pentru atenuarea urmărilor pe care le pot declanșa, riscurile în comerțul internațional cunosc o primă clasificare, în două mari grupe: 1) riscuri necomerciale: stare de război, blocade economice respectiv embargouri, schimbarea regimului politic, adoptarea de interdicții la transferurile valutare, anularea autorizațiilor de export sau de import, calamități naturale etc.; 2) riscuri comerciale, printre care: riscul fluctuațiilor valutare și ale prețurilor ; riscul neexecutării obligațiunilor contractuale asumate; riscul de neplată a prețului pentru mărfurile livrate etc. Clasificările de mai sus prezintă interes practic sub aspectul căilor diferite de urmat pentru evitarea consecințelor pe care pot să le aibă. Evident, întreprinderile de comerț exterior pot influența într-o măsură sau chiar deloc evenimentele din prima grupă, dar cu privire la cele din a doua grupă au cuvîntul hotărîtor. Plecînd de la această realitate, în cele ce urmează, vom prezenta numai riscurile comerciale care pot să apară în activitatea de comerț exterior și care pot fi clasificate, la rîndul lor, pornind de la ordinea lor cronologică de analizat, în următoarele grupe : 1. **Riscul privind bonitatea** partenerilor comerciali din țări cu economie capitalistă, risc care poate fi atenuat prin următoarele modalități principale : modalități de verificare indirecte, printre care informații obținute de la băncile comerciale corespondente ale B.R.C.E., de la parteneri externi cu tradiție în afaceri sau de la firme specializate în furnizarea de asemenea informații ; modalitatea directă oferită de registrul de comerț în care se înscriu firmele comerciale ; modalitate directă prin analiza bilanțului contabil și a contului de profit și pierdere. 2. **Riscul privind negocierea neurmată de contractare** care poate fi preîntîmpinat atît pe cale contractuală, cît și extracontractuală, respectiv prin : diminuarea costurilor de elaborare a proiectelor complexe de oferte — obținerea de garanții; constituirea de garanții privind refuzul de încheiere a contractelor după adjudecarea ofertelor de executare de obiective industriale ; convenții și garanții prealabile pri-

vind păstrarea secretului pe timpul negocierii transferului de know-how. 3. **Riscul de scumpire a materiilor prime** și a manoperei privind exporturi complexe ale căror efecte pot fi atenuate pînă la anihilare prin înscrierea în contract a unor clauze adecvate, cum sînt: clauza elaborată de C.E.E./O.N.U. de rectificare a prețului global; clauza de rectificare în funcție de indicele de creștere a prețului unor produse; clauza de înghețare a prețului produselor livrate de beneficiarul exportului complex. 4. **Riscul privind fluctuațiile valutare** poate fi preîntîmpinat pe mai multe căi, respectiv atît prin înscrierea în contracte a unor clauze, cît și prin acțiuni în afara contractului; în esență aceste căi sînt: clauza coșului multivalutar al D.S.T.; clauza coșului valutar restrîns; operațiuni valutare de tip hedging; scurtarea termenului de încasare a prețului. 5. **Riscul privind vînzările pe credit** îmbracă două aspecte: eroziunea capitalului datorită fenomenelor inflaționiste și care poate fi surmontat prin determinarea prețurilor echivalente peste „n" ani în raport cu cele actuale, la data negocierii și încheierii contractului; garantarea încasării prețului, care se realizează prin scrisoare de garanție bancară, cambie acceptată și avalizată, ipotecă, rezervarea dreptului de proprietate. 6. **Riscul privind modificarea condițiilor de executare** a contractelor comerciale internaționale stabilite de părți poate fi preîntîmpinat prin clauza partajării diferențelor de cost al navlului; clauza (hardship) de readaptare a contractului. 7. **Riscul privind neplata prețului** poate fi preîntîmpinat sau diminuat prin punerea în executare a garanțiilor de plată; înscrierea la masa credală după declararea în stare de faliment a debitorului. 8. **Riscul de neexecutare** a contractului încheiat se diminuează prin următoarele căi: înscrierea în contract a clauzei de stabilire a unor penalități adecvate; executarea coactivă.

REZERVĂ — 1. **Bancară** — mențiune făcută de către o bancă prin care arată motivele pentru care nu poate fi plătită suma solicitată de beneficiarul unui acreditiv documentar; de regulă, rezervele se fac cu privire la: neconformitatea documentelor prezentate cu prevederile din credit; „îmbătrînirea" conosamentelor; expirarea valabilității creditului etc. Rezervele formulate de bancă pot fi ridicate și, deci, plata efectuată numai cu acordul ordonatorului. 2. **În contractul de transport maritim** se numesc rezerve mențiunile făcute de comandantul navei pe conosament și care îl transformă astfel în „Foul B/L".

SCRISORI DE GARANȚIE BANCARĂ — înscrisuri prin care o bancă, denumită garantă, se angajează ca în cazul în care o persoană juridică sau fizică, denumită debitor principal, nu-și va îndeplini obligația contractuală asumată față de o terță persoană, denumită beneficiarul garanției, să plătească o anumită sumă, într-o monedă determinată, de regulă o valută convertibilă, la o scadență fixată, în condițiile stabilite prin contractul bancar de garanție. 1. **Funcții**: asigură securitatea tranzacțiilor comerciale internaționale prin certitudinea pe care o dau părții creditoare a obligației executate că, la rîndul său, partea debitoare își va executa obligația sa. Astfel, în cazul în care cumpărătorul extern dintr-un contract de vînzare internațională și-a îndeplinit obligația de a transmite 15 la sută din preț, fiind în posesia unei scrisori de garanție bancară emisă de B.R.C.E., prin care aceasta se obligă să restituie avansul, în situația în care vînzătorul (o întreprindere de comerț exterior) nu-și execută obligația de livrare, are siguranța, respectiv garanția, că nu va pierde avansul în cauză și că vînzătorul își va îndeplini la rîndul său obligația de livrare. Pentru ca o scrisoare de garanție bancară să-și poată îndeplini această funcție, ea trebuie să fie emisă de o bancă de prim ordin, agreată de B.R.C.E. O altă funcție pe care o îndeplinesc scrisorile de garanție bancară este aceea de a surmonta, de a evita blocările de fonduri valutare. Astfel, de exemplu, în cazul unei participări la o licitație, în locul unei cauțiuni bănești de 10 la sută din prețul estimat se remite organizatorului o scrisoare de garanție bancară prin care banca emitentă se obligă să-l despăgubească cu o anumită sumă în cazul în care participantul la licitație nu va încheia contractul după adjudecare, evitîndu-se astfel consemnarea cauțiunii, respectiv blocarea unei sume de bani pe tot timpul cît durează procedura licitației, iar organizatorul avînd garanția că oferta va fi finalizată. 2. **Categorii de obligații garantate.** În principiu, prin scrisori de garanție bancară pot fi acoperite orice obligații pe care și le asumă părțile într-un contract comercial internațional. Cum emiterea scrisorilor de garanție bancară scumpesc tranzacția prin comisionul perceput de bancă, în practică se utilizează asemenea instrumente asiguratorii numai pentru principalele obligații, care sînt esențiale, în sensul că dacă nu ar fi executate, ar periclita însăși existența și rațiunea contractului. Plecînd de la practica comercială internațională, B.R.C.E. emite, de regulă, următoarele tipuri de scrisori de garanție bancară: scrisori de garanție prin care se garantează clienților externi restituirea avansurilor în cazul în care, din vina întreprinderii de comerț exterior, nu vor fi livrate mărfurile conform contractelor încheiate; scrisori de garanție prin care se garantează efectuarea în bune condiții a contractului; scrisori de garanție provizorii pentru participarea la licitații și prin care se garantează că în eventualitatea că oferta va fi adjudecată întreprinderii garantate, aceasta va încheia contractul în condițiile prevăzute în ofertă; scrisori de garanție pentru participarea la licitații pentru importurile românești; scrisori de garanție pentru plăți la import. Desigur, că în activitatea comercială de export, întreprinderile noastre de comerț exterior pot utiliza scrisori de garanție bancară și pentru garantarea altor obligații contractuale, cum ar fi: scrisori de garanție prin care banca emitentă garantează deschiderea, pînă la o anumită dată, a unui acreditiv documentar; în cazul că mărfurile sînt expediate înaintea avizării deschiderii acreditivului, banca respectivă va plăti contravaloarea acestora la primirea din partea celorlalte bănci a documentelor de expediție; scrisori de garanție bancară prin care banca emitentă se obligă să plătească documentele remise la încaso, în situația în care debitorul principal — cumpărătorul din contractul comercial internațional — nu va efectua plata; scrisoarea de garanție bancară prin care banca emitentă se obligă la plata mărfurilor predate în consignație debitorului garantat, în cazul în care acesta nu-și execută obligațiile asumate prin contractul comercial de consignație (decontarea mărfurilor vîndute sau restituirea lor).

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE HARASEUCIUC, Moldova Suliţa, Suceava** — În conformitate cu dispoziţiile Decretului nr. 246/1977, în principiu, pot beneficia de alocaţia de stat pentru copii părinţii acestora. În cazuri excepţionale pot beneficia de această alocaţie şi alte persoane cărora li s-au încredinţat copii pentru creştere de către organele competente. Pentru rezolvarea problemei arătate vă puteţi adresa Direcţiei pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale a judeţului Suceava.

● **MIHAI BRUSA, Bucureşti** — În conformitate cu dispoziţiile Legii nr. 3/1977, la stabilirea pensiei pentru munca depusă şi limită de vîrstă persoana în cauză poate alege retribuţiile primite pe 5 ani consecutivi din ultimii 10 ani de activitate, indiferent cînd se plasează aceşti 5 ani în cuprinsul ultimilor 10 ani.

● **IONICĂ DEŞLIU, Galaţi** — Prin diferite reglementări pensionarii pentru limită de vîrstă pot fi încadraţi în muncă şi să primească retribuţia pentru munca prestată şi pensia sau o parte din aceasta. Exemplu de asemenea reglementări sînt: Legea nr. 3/1977, Legea nr. 2/1980, Decretul nr. 101/1980, Decretul nr. 445/1978 etc. Actele normative menţionate stabilesc condiţii diferite pentru încadrarea pensionarilor şi drepturile de care beneficiază pe această perioadă. Pentru a cunoaşte amănuntele care vă interesează, vă rugăm să vă adresaţi Direcţiei pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale Galaţi.

● **ŞTEFAN BĂDULESCU, Mînăstirea, Călăraşi** — În conformitate cu prevederile art. 7 din alin. 1 din Decretul nr. 246/1977, alocaţia de stat pentru copii se acordă, se modifică sau încetează începînd cu luna următoare celei în care sînt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege. În consecinţă în cazul relatat de dv. se acordă alocaţia şi pe luna martie.

● **ANDREI ERDÖS, Vlăhiţa** — Precizăm că unitatea care a avut un contract de muncă încheiat cu cel în cauză trebuie să desfacă contractul de muncă, potrivit dispoziţiilor art. 130 lit. j din Codul muncii.

● **MIHALACHE DUMITRACHE, Tîrgu Bujor, Galaţi** — În conformitate cu prevederile legale în vigoare, accidentul în afară de muncă este considerat boală obişnuită şi cuantumul indemnizaţiei din C.A.S. se stabileşte în raport de vechimea neîntreruptă în muncă. În cuprinsul Hotărîrii nr. 880/1965 nu se regăseşte o reglementare specială pentru asemenea situaţii.

● **C.A.P. DOBIRCENI, Botoşani** — La retribuţia tarifară pe baza căreia se calculează indemnizaţiile pentru incapacitate temporară de muncă se adaugă şi sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate (dispoziţiile art. 196 din Legea nr. 57/1974). Din această prevedere rezultă că acest spor fiind inclus în calcul, cuantumul indemnizaţiei se acordă în procente în raport de vechimea neîntreruptă în muncă. Potrivit art. 6 din Decretul nr. 46/1982 majorările de retribuţie acordate potrivit acestui decret nu se adaugă la calculul indemnizaţiilor pentru incapacitate temporară de muncă.

● **IRIMIE PÁLL, Sf. Gheorghe** — Potrivit dispoziţiilor legale, incapacitatea temporară de muncă se dovedeşte cu certificate de concediu medical eliberate de medicii unităţilor sanitare. Numai pe baza acestor certificate se pot plăti indemnizaţii din fondul organelor sociale de stat.

● **CONSTANTIN FLORIN, Găeşti** — Încadrarea în grupele I şi II de muncă în vederea pensionării se face de către unităţi pe baza reglementărilor în vigoare în diferite perioade. În situaţia în care nu au fost completate carnetele de muncă pentru personalul muncitor din turnătorie, pentru perioada 1969—1975 aceasta se poate face şi în prezent de Biroul executiv al C.O.M. pe baza unei analize amănunţite a fiecărui caz în parte, a evidenţelor existente în unităţi şi ţinîndu-se seama de prevederile Ordinului nr. 59/1969 al Ministerului Muncii şi Ministerului Sănătăţii.

● **VASILE POP, Făget, Timiş** — Din cele relatate în scrisoare rezultă că v-aţi transferat în interesul serviciului în aceeaşi funcţie la o unitate care aplică acelaşi nivel de retribuire. În această situaţie nu există temei legal pentru a vi se acorda o clasă şi o gradaţie de retribuire în plus faţă de cele avute.

● **FLORIAN DRĂGUŞIN, Brăila** — Din cele relatate de dv. în scrisoare şi din prevederile legale în vigoare rezultă că punctul de vedere al conducerii unităţii este corect.

● **MIHAI FERCALĂ, Braşov** — Punctul de vedere al biroului de retribuire este corect. Prevederile pct. 13 din Anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 îşi au aplicabilitate şi în cazul revenirii în cadrul aceleiaşi funcţii, la o unitate cu nivel de retribuţie inferior.

● **DANIELA DANI, Braşov** — Indiferent de situaţia menţionată, retribuţia absolventului de învăţămînt superior, cursuri de zi, este aceea prevăzută de Legea nr. 57/1974 pentru primii doi ani de activitate.

● **CONSTANTIN BUCUR, Boldeşti-Scăieni, Prahova** — Întrucît în Decretul nr. 246/1977 nu s-a prevăzut o dispoziţie derogatorie cu privire la concediile fără plată, acestea se iau în calcul la aplicarea art. 12 şi afectează dreptul la alocaţie în cazul în care este depăşită limita de 12 zile prevăzută de lege.

● **C. MUNTEANU, Bucureşti** — Modalitatea de acordare a concediilor fără plată, precum şi consecinţele acestora sînt reglementate de art. 9 din Legea nr. 26/1967, aşa cum a fost modificată de Decretul nr. 338/1983.

● **MHAI TÎRPANU, Piatra Neamţ** — Din datele prezentate reiese că organizarea concursului s-a făcut cu respectarea prevederilor art. 17 şi 18 din Legea nr. 6/1977 privind rolul şi atribuţiile maistrului în producţe.

● **S.M.A., Mociu, Cluj** — În conformitate cu prevederile art. 17 din Regulamentul pentru acordarea de împrumuturi membrilor cooperativelor de credit, cooperativa de credit nu putea să sisteze încasarea ratelor în perioada concediului de maternitate a titularei de împrumut, deoarece giranţii „răspund solidar cu beneficiarul de împrumut pentru achitarea ratelor de împrumut la scadenţele fixate". Sumele ce v-au fost reţinute în contul beneficiarului, pe care l-aţi girat, le veţi recupera de la acesta pe cale civilă.

● **CONSTANTIN FLORIN, Găeşti** — În conformitate cu art. 4, litera b din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acţiune privind penalităţile pentru întîrzierea în executarea unor obligaţii se prescrie în termen de 6 luni. Deci în situaţia în care acţiunea se introduce la 30 decembrie, iar obligaţiile contractuale sînt lunare, penalităţile se pot cere pe perioada 1 iulie — 30 decembrie pentru întîrzierea în predare a produselor cu termen de livrare la 30 iunie. Începînd cu 30 iunie, penalităţile se calculează, conform art. 47 pct. 1 lit. a din Legea nr. 71/1969, pe primele 10 zile, adică de la 1 la 10 iulie inclusiv se aplică coeficientul de penalităţi de 0,1%, pentru următoarele 20 zile, adică de la 11 pînă la 30 iulie inclusiv, se aplică coeficientul de penalitate de 0,2%, iar pentru zilele din intervalul 31 iulie — 30 decembrie se aplică coefi-

cientul de 0,3%. Această modalitate de calcul se aplică în ipoteza în care după data de 30 iunie nu s-a livrat nimic din cantitatea contractată. În situația în care în luna iulie se livrează, aceste cantități vor fi considerate ca livrate în contul obligațiilor lunii iunie (pentru luna iulie termenul scadent fiind de 31 al lunii), iar penalitățile de întîrziere se vor calcula pentru cantitatea livrată cu întîrziere la 30 iunie pînă la prima livrare cu întîrziere aplicîndu-se coeficientul de 0,1 sau 0,2, în funcție de numărul de zile scurse în această perioadă, ca la alineatul precedent. În cazul în care livrările din luna iulie acoperă cantitatea contractată în luna iunie, calculul penalităților pentru luna iunie se va opri la livrarea cu întîrziere care acoperă cantitatea contractată, iar dacă nici ultima livrare din luna iulie nu acoperă cantitatea contractată în luna iunie se va continua calculul penalităților cu aplicarea coeficientului de 0,3 pentru cantitatea neacoperită, de la 1 iulie pînă la 30 decembrie. Această modalitate de calcul se aplică în mod corespunzător pentru fiecare lună în parte, pentru intervalul 1 iulie — 30 decembrie. În legătură cu cantitățile contractate și nelivrate în perioada 1 ianuarie — 31 mai a anului de plan, față de principiul enunțat mai înainte dreptul la acțiune pentru penalitățile din acest interval s-a stins prin prescripție. Potrivit Decretului nr. 167/1958, ceea ce se stinge prin prescripție este dreptul la acțiune, iar nu dreptul însuși. În aceste condiții, cum obligația de executare subzistă pe întreaga durată a îndeplinirii sarcinii din planul anual, obligația de a livra cantitățile din perioada menționată subzistă pînă la sfîrșitul anului de plan, deci pentru aceste cantități nelivrate se pot calcula penalități, dar în cadrul termenului de prescripție (după 1 iulie).

● **HORVATH MARGARETA, Cluj-Napoca** — Transferul din punct de vedere juridic este o convenție tripartită de cesionare a contractului de muncă între cele două unități și persoana în cauză. Natura transferului este în interesul serviciului sau la cerere și se determină, în principiu, de unitatea care solicită transferul, iar unitatea care îl acordă trebuie să răspundă pur și simplu dacă este de acord sau nu cu acesta. În situația dv., întrucît unitatea la care lucrați v-a solicitat transferul conform art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970 iar unitatea care vi l-a acordat nu a răspuns că este de acord cu transferul înseamnă că a condiționat această acordare de dispozițiile art. 11 lit. b din lege. Contraoferta unității solicitatoare puteați să o refuzați. Întrucît acest refuz nu a avut loc, transferul fiind efectuat, rezultă că atît unitatea solicitatoare cît și dv. ați acceptat contraoferta și, ca atare, transferul s-a perfectat în temeiul art. 11 lit. 6 din Legea nr. 1/1970; înscrierea în carnetul de muncă fiind corectă, nu se poate modifica.

● **MIHAI GHEGHEA, Drobeta-Tr. Severin.** — În principiu aveți dreptul la retribuția muncii efectiv prestate, în condițiile prevederilor art. 74 din Legea nr. 57/1974, dacă munca a fost corespunzătoare.

● **ROZALIA DIACONU, Satu Mare** — Acordarea pensiei de urmași nu este condiționată de durata contractului de muncă. Art. 39 alin. 2 din Legea nr. 3/1977 precizează că pensia de urmași se acordă dacă persoana decedată avea o pensie stabilită, sau dacă la data decesului îndeplinea condiții legale pentru a i se stabili o pensie pentru limită de vîrstă sau invaliditate.

● **PETRE BOICIUC, Suceava** — Prin Decretul Consiliului de Stat nr 112 din 29 martie 1984 a fost modificat articolul 44 din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, care a căpătat următorul cuprins : „Dobîndirea de terenuri agricole se poate face numai prin moștenire legală, fiind interzisă înstrăinarea, sau dobîndirea prin acte juridice a acestor terenuri. În mod excepțional, producătorii agricoli particulari din zonele necooperativizate pot transmite copiilor lor o parte din terenurile agricole pe care le au în proprietate, dacă aceștia locuiesc sau urmează să-și stabilească domiciliul în aceeași comună, își asumă obligația de a asigura cultivarea lor în bune condiții, de a obține producțiile prevăzute în planurile de cultură și de creștere a animalelor și de a contracta și preda la fondul de aprovizionare și la fondul de stat cantitățile de produse stabilite potrivit legii. Transmiterea terenurilor în condițiile alin. 2 se aprobă de comitetul executiv al consiliului popular județean". Decretul menționat nu cuprinde prevederi referitoare la procedura de aplicare, dar este evident că în vederea emiterii aprobării de către comitetul executiv al consiliului popular pentru transmiterea terenurilor, acest organ are obligația să verifice temeinic dacă sînt îndeplinite toate condițiile prevăzute de lege și, în acest scop, să stabilească documentația ce trebuie prezentată în fiecare caz în parte. În legătură cu contribuția bănească și în muncă prevăzută de Legea nr. 20/1971 și obligația de a presta paza obștească conform Decretului nr. 477/1983, actele normative menționate precizează că acestea se stabilesc în funcție de domiciliul persoanelor indicate de lege. În cazul în care persoanele respective au reședința în alte localități, iar adresele nu sînt cunoscute de organele locale ale administrației de stat din comună, acestea se pot adresa organelor de miliție pentru a obține datele necesare în vederea urmăririi și executării eventualelor debite datorate de cei ce nu și-au îndeplinit obligațiile în condițiile legii. Problema majorării cuantumului contravalorii zilelor de contribuție în muncă neefectuate a fost reținută și urmează a fi avută în vedere la elaborarea unor propuneri de modificare a prevederilor Legii nr. 20/1971, a organizării contribuției bănești și în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc. Propunerea ca persoanele care execută paza obștească la comune, în locul cetățenilor pentru care adunarea locuitorilor a aprobat să plătească contravaloarea în bani a obligației de a presta paza, să fie încadrate cu contract de muncă la cooperativele de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, nu se justifică și nu poate fi reținută, întrucît contravine prevederilor art. 27 din Decretul nr. 477/1983 privind paza bunurilor, care stabilește regula că obligația de a executa paza obștească se îndeplinește prin prestarea efectivă a pazei, ceea ce exclude posibilitatea existenței la comune a unor paznici încadrați în muncă în această calitate.

● **N. POPA, Ploiești** — Efectuarea unor cheltuieli de natura organizării de șantier este reglementată de Legea investițiilor nr. 9/1980, art. 54 care precizează : „Execuția lucrărilor de organizare se face potrivit prevederilor proiectului de organizare a șantierului, în limita fondurilor stabilite cu această destinație prin devizul general, care nu pot fi depășite sau folosite pentru finanțarea altor lucrări și cheltuieli". Totodată, este de reținut și faptul că potrivit art. 93 din Legea finanțelor nr. 9/1972, republicată în 1979, documentațiile tehnico-economice, verificate de bănci sub aspectul legalității prețurilor și tarifelor, precum și al economicității cheltuielilor, sînt însușite de către organizațiile executante. În consecință, orice cheltuială de natura organizării de șantier se poate face numai în limita fondurilor constituite legal cu această destinație. Pentru aceasta, unităților de construcții-montaj le revine obligația ca în proiectul de organizare a șantierului să-și dimensioneze judicios naturile de cheltuieli, să le limiteze la strictul necesar și să stabilească o ordine riguroasă în efectuarea lor, promovînd un regim sever de economii.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 10 mai 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

9 MAI

INDEPENDENȚA DE STAT ȘI ROLUL EI ÎN FĂURIREA ROMÂNIEI MODERNE (II)

NENUMĂRATELE bătălii purtate de-a lungul timpului, jafurile, cotropirile și agresiunile distrugătoare la care poporul nostru a fost supus, eforturile repetate de refacere, birurile și diversele prestații pe care a trebuit să le dea au avut repercusiuni negative asupra dezvoltării sale, au îngreunat și încetinit evoluția sa economică și socială, au determinat rămînerea lui în urmă. În același sens a acționat și faptul că imperiile limitrofe, așa cum s-a întîmplat la 1821 și 1848, au intervenit pentru restaurarea rînduielilor feudale, a căror dominație s-a prelungit, astfel, nefiresc de mult. Iar pe măsură ce economia de schimb se extindea și germenii capitalismului luau amploare, țările române resimțeau și influența tot mai stînjenitoare a privilegiilor comerciale acordate (din 1569) de Poartă puterilor europene și care se numeau tot „capitulații", dar cu altă accepțiune. (Vezi Mihai Maxim, op. cit., p. 39, 43—44. Idem, „Imperiul otoman în sec. XVI..." p. 490). La începuturi ele n-au fost păgubitoare și nici portițe de amestec politic în treburile interne ale Imperiului otoman. Ulterior situația s-a schimbat, ele devenind mijloace ale penetrației capitalului european în economia otomană. Conform acestor „capitulații" statelor occidentale li se acordau, în mod unilateral, reduceri substanțiale de taxe vamale, supușii lor beneficiau de jurisdicția consulară, nefiind obligați să respecte legislația din Imperiul otoman etc. Acest regim de capitulații se aplica atît în provinciile ce țineau de Imperiul otoman, cît și în țările dependente de el, cum erau și principatele dunărene, frînînd tot mai mult dezvoltarea lor, creînd un statut privilegiat supușilor străini (și mărfurilor lor), descurajînd din față inițiativele economice locale. Puterile occidentale, la rîndul lor, din interese economice evidente și din motive de „echilibru european", susțineau, în schimb, „integritatea" Turciei, opunîndu-se încercărilor de eliberare ale numeroaselor popoare aflate, în grade diferite, sub jugul ei. Abolirea acestui regim se vădea însă tot mai mult ca o necesitate inexorabilă.

Din motivele enumerate bătălia pentru emancipare, pentru recîștigarea integrală a autonomiei și, apoi, a independenței depline a continuat cu energie, utilizîndu-se în acest scop și rivalitățile dintre cele trei imperii limitrofe.

Încă la 1772 boieri români patrioți au prezentat reprezentanților Rusiei și Austriei texte ale capitulațiilor Moldovei cu Poarta, obținînd recunoașterea lor ca **acte de drept internațional** care statuau regimul autonom al principatelor. Aceeași orientare se vădește în numeroase memorii și proiecte de reforme întocmite în deceniile următoare. Slăbirea monopolului Porții asupra comerțului exterior al celor două țări române (1774), înlăturarea domniilor fanariote și reinstaurarea unor domnii pămîntene (ca urmare a revoluției din 1821), lichidarea monopolului turcesc și libertatea de comerț cu orice țară, renașterea armatei naționale, restituirea raialelor Turnu, Giurgiu și Brăila, garantarea autonomiei administrative (1829), dreptul de pavilion național pe Dunăre și pe Marea Neagră (1834 și după) etc. sînt tot atîția pași pe drumul recîștigării unor atribute de autonomie. Imperiul țarist își folosea însă calitatea de putere protectoare, dobîndită prin tratatul de la Adrianopol (1829), pentru a bloca — printr-un „articol adițional" la Regulamentele organice (articol nepublicat) — orice măsură internă care n-ar fi avut în prealabil „avizul" Porții și al Petersburgului. Această măsură de imixtiune leza serios autonomia internă a celor două țări.

Revoluția de la 1848 are meritul istoric că — sintetizînd experiența și achizițiile de ideologie politică de pînă atunci — a dat o formulare programatică matură marilor dezideRate ale națiunii române : modernizarea structurilor social-economice (ca expresie și garanție a dreptății și emancipării sociale), unitate, independență. Acest program va fi urmat în liniile lui fundamentale pînă în 1918. Revoluționarii de la 1848, nevoiți să-și părăsească țara, au dus o intensă propagandă, cu dăruire și competență, spre a face cunoscute în cercurile europene influente doleanțele națiunii române, statutul real al țărilor române. Ei au extins orientarea care considera necesară folosirea capitulațiilor cu Poarta pentru respectarea și lărgirea autonomiei interne — „neatîrnarea noastră dinlăuntru", cum o numise, minunat, M. Kogălniceanu — înțeleasă ca etapă în drumul spre independența politică deplină. Pe acest fundament juridic s-a desfășurat, de altfel, cu o uriașă participare populară, bătălia pentru Unirea Principatelor. În 1856, prin Tratatul de la Paris fusese înlăturat protectoratul țarist (1829—1856), iar suzeranitatea otomană se exercita sub garanția colectivă a șapte puteri europene. Înfăptuită în 1859 și consolidată în 1862, prin unificarea administrativă, unirea „cea mică" a dat un puternic impuls întregii lupte pentru înfăptuirea idealurilor programatice de la 1848, între care dobîndirea independenței ocupa, cum am arătat, un loc de prim rang. Între unire și independență era, de altfel, o strînsă legătură, fapt ce era limpede nu numai românilor, ci și străinătății.

În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, ca și în deceniul care i-a urmat, statul național român a făcut pași importanți înainte pe drumul consolidării autonomiei, problemă ce se pune acum în termeni cu totul diferiți față de trecut. Dezvoltarea sa social-economică și instituțională a marcat importante și semnificative progrese. Dar potențialul de creație al națiunii era încă frînat, energiile și inițiativele sale nu se puteau încă exprima liber, neîncorsetat. Continuîndu-și munca constructivă, întregul nostru popor aștepta cu încordare momentul decisiv al deplinei sale eliberări de orice jug străin. Orologiul istoriei avea să bată curînd ceasul marii descătușări : 9 mai 1877.

Dobîndită pe cîmpurile de luptă, prin eroismul și jertfele de sînge ale ostașilor români, sprijinită entuziast de întregul popor, din toate regiunile istorice ale țării, independența României avea să capete în scurtă vreme — cu alte sacrificii, de astă-dată economice, și printr-o perseverentă acțiune diplomatică — și recunoașterea internațională de care avea nevoie („Reprezentanțele diplomatice ale României", vol. I, Editura politică, București, 1967, p. 21—59). Scuturînd suzeranitatea otomană, România și-a dobîndit — la capătul unor istorice eforturi — egalitatea juridică cu toate statele suverane. Obținerea independenței de stat **„a pus capăt oricărei dependențe politice față de puterile străine, a afirmat în mod răspicat caracterul de sine stătător al națiunii noastre, deschizînd o eră nouă în existența poporului român, în dezvoltarea României pe calea progresului și civilizației" (Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București 1977, p. 325).

Cucerirea independenței, a dreptului elementar de a fi stăpîn la el acasă, a consolidat conștiința de sine a națiunii noastre, a stimulat energiile sale creatoare, i-a conferit pe deplin sentimentul demnității și încrederii în forțele proprii, verificate și demonstrate din plin pe cîmpurile de luptă. Această stare de spirit colectivă, această situație nouă, cucerită prin forțe proprii, a influențat profund și pe termen lung toate domeniile de activitate, acționînd ca o nouă forță motrice a dezvoltării, oglindindu-se în accelerarea „ritmurilor istoriei noastre moderne de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începuturile celui de al XX-lea veac" (V. Cristian, V. Russu, „Recunoașterea și însemnătatea independenței", în vol. „Independența, lupta milenară a poporului român", Editura Junimea, 1977, p. 92).

Cîștigarea mult doritei neatîrnări statale dovedea că străduințile generațiilor precedente, care au luptat pentru ea în condiții adesea neprielnice, n-au fost zadarnice, ea deschizînd o epocă de veritabilă renaștere națională, de mari elanuri și înfăptuiri în plan politic, social-economic și cultural.

Este semnificativă, în acest sens, funcția metaforică, cu multiple valențe, conferită victoriei de la Plevna pe întreaga întindere a pămîntului românesc. Astfel, un poet țăran din Transilvania își exprima nădejdea că „după o Plevnă balcanică va urma o Plevnă transilvăneană" (Liviu Maior, „Transilvania și războiul pentru independență", Editura Dacia, 1977, p. 27). La rîndul său, fruntașul radical C.A. Rosetti declara în noiembrie 1877 : „Am luat Plevna externă, e adevărat, acum încă ne rămîne ca să luăm Plevna internă" (cf. „Românul", 30 nov./st.v./ 1877), expresie devenită celebră în epocă, prin care el viza introducerea colegiului unic (în locul votului pe 4 colegii, după avere) și a altor reforme înaintate. În fine, s-a vorbit și de faptul că „după Plevna politică, aducătoarea dezrobirii statului, trebuia să urmeze neapărat o Plevnă economică" (C. Botez, I. Saizu, „Pagini uitate de cultură economică. Congresele economice din România, Iași, 1882 și 1884", București, 1982, p. 54—55), în sensul că independența politică trebuie consolidată

printr-o dezvoltare modernă care să ne facă independenți și din punct de vedere economic. Pe scurt, trei „Plevne", trei bastioane, — al asupririi naționale, al inechității politice, al slabei dezvoltări economice — care trebuiau „cucerite", „învinse", pentru intrarea națiunii române în rosturile ei, pentru propășire. Tuturor acestor direcții de acțiune, cîștigarea independenței de stat le-a dat un considerabil impuls, iar revenirea la patria mumă a străvechiului pămînt românesc al Dobrogei a contribuit, în mod însemnat, la ansamblul dezvoltării.

Într-adevăr, pe plan politic, după 1877 asistăm la o serie de schimbări care au condus la lărgirea democrației burgheze, prin modificarea legii electorale, creînd, în același timp, condiții propice pentru funcționarea sistemului parlamentar într-o manieră mult mai corespunzătoare cu interesele generale ale statului (cf. V. Cristian, V. Russu, idem). Încetarea amestecului repetat al marilor puteri în favoarea elementelor conservatoare a dus — alături de alți factori, interni — și la schimbarea raportului de forțe în favoarea burgheziei, a cărei ascensiune în viața politică i-a permis — în pofida unor inconsecvențe și atitudini contradictorii — să realizeze și o serie de reforme economice. În orice caz, epoca de după cîștigarea independenței este și martora unei mai depline cristalizări organizatorice a partidelor liberal și conservator.

Tot acum, sporește interesul unor oameni politici pentru țărănime, clasa ce dusese greul războiului, reînviind vitejia străbună și dînd dovadă de un înalt patriotism. Pe acest fundal se și ivesc unele timide încercări de constituire a unei organizații politice țărănești. Dar, mai cu seamă, se constată o permanentă fierbere în lumea satelor, o mai hotărîtă revendicare a drepturilor lor. „Marea majoritate a luptătorilor văzîndu-se nedreptățiți au început să se agite. De altfel, în mintea oștenilor întorși din război se produsese o schimbare. Aceștia, înfruntînd intemperiile și gloanțele pe cîmpul de luptă, deveniseră mai dîrzi, mai încrezători în forțele proprii. Ei se întorseseră acasă însuflețiți de sentimentul demnității, al omului care, învingînd în război, a ridicat onoarea țării. Cînd asupritorii voiau să-i umilească, ei se împotriveau cu mai multă hotărîre ca înainte... Împotrivirea lor curajoasă a înrîurit, treptat, și pe ceilalți săteni" (Nichita Adămăloaie, „Răscoala țăranilor din 1888", în „Rev. de istorie", nr. 6, 1978, p. 982). Acest aspect nou al mentalității colective va pune o puternică amprentă pe desfășurarea luptei de clasă în mediul rural.

Pe fundalul schimbărilor economice, favorizate de independență, a avut loc și o rapidă dezvoltare și maturizare a proletariatului, care s-a transformat — în paralel cu creșterea lui numerică — dintr-o clasă „în sine" într-o clasă „pentru sine", impunîndu-se treptat drept clasa cea mai înaintată a societății românești de la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Dobîndirea independenței de stat, cîștigarea dreptului la liberă decizie în tot ce privește problemele sale interne și externe, a deschis în fața României posibilitatea de a trece la o nouă orientare în ce privește dezvoltarea sa economică, astfel încît să-și consolideze independența politică, să contracareze încercările marilor puteri de a-și continua dominația sub alte forme, să lichideze starea de înapoiere la care o condamnase îndelungata dominație străină. Smulgîndu-se din chingile feudalității despotice de tip oriental, România va tinde — încă de la mijlocul veacului al XIX-lea, iar, mai pronunțat, după 1877 — spre un tip de dezvoltare modern, asemănător, în esență (dar nu și în aspectele specifice) cu cel din țările capitaliste avansate ale Europei. Organizarea democratică a sistemului de instituții era menită aceluiași scop. Încă din 1848 se pusese, în legătură cu aceasta, problema — care acum devenea „operațională" — a parcurgerii într-un timp istoric mai scurt al drumului pe care alte popoare, ferite de intemperiile din „regiunea ființării noastre", îl străbătuseră în cîteva secole. Se ridica, altfel spus, problema „saltului peste etape" sau, mai exact, a alinierii rapide la nivelurile contemporane ale dezvoltării (vezi P. Cornea, „Oamenii începutului de drum", Editura Cartea Românească, București, 1974, p. 8—9).

Singurul mod posibil de atingere a acestui obiectiv era o politică de dezvoltare cît mai rapidă a industriei naționale. În acest scop, după unele măsuri parțiale, ce vizau o ramură sau alta, în 1886 a fost adoptat un tarif vamal general cu caracter protecționist, iar în 1887 — legea intitulată semnificativ „Măsuri generale spre a veni în ajutorul industriei naționale", promulgată la 12 mai din acel an. Ambele măsuri deveniseră posibile după denunțarea convenției comerciale (din 1875) cu Austro-Ungaria, convenție liber-schimbistă care permisese invadarea pieței românești de către mărfurile industriale ale unui partener mult mai puternic.

Ca urmare a legilor protecționiste adoptate de stat, numărul întreprinderilor mari încurajate a crescut de la 88 în 1890 la 303 în 1902 și la 829 în 1914. În același interval, industria-mare, bazată în genere pe mașinism, căpătase preponderență față de cea mică și mijlocie, iar industria petrolieră, sporindu-și masiv producția (de circa opt ori între 1900—1914) devenise una dintre ramurile principale din industria țării.

O însemnată dezvoltare au cunoscut, de asemenea, construcția de șosele și căi ferate, ritmul construcției accelerîndu-se după 1877 (Un singur fapt ilustrativ : liniile ferate în exploatare erau în lungime de 921 km în 1877, 2 880 km în 1897 și de 3 588 km în 1914/15). Progrese la fel de însemnate au înregistrat telefonul, telegraful și poșta. În ce privește agricultura, care era încă ramura principală, producția medie anuală de cereale a crescut de la 33 158 milioane hectolitri între 1872—1876 la 84 929 mil. hl. în intervalul 1911—1915. Exportul țării, exprimat valoric, a crescut de la 145 mil. lei în 1875 la 670,7 mil. lei în 1913, în timp ce importul — de la 111,0 mil. lei la 590,0 mil. lei.

Cîștigarea deplinei suveranități a favorizat, de asemenea, întregirea sistemului bancar cu noi verigi, între care cea mai importantă, Banca Națională a României (B.N.R.) a fost înființată în 1880. Ea va juca un rol important în creditarea industriei, comerțului, agriculturii, ca și în emiterea monedei naționale, leul. Sistemul monetar modern, adoptat încă în 1867, va putea intra în funcțiune cu toate componentele sale abia după proclamarea independenței (Turcia ridicase anterior o serie de obstrucții).

Desigur, România plătea încă un preț ridicat pentru nevoile sale de modernizare, iar raporturile de forță cu marile țări capitaliste dezvoltate au determinat recurgerea la capitalul străin, a cărui presiune se resimțea, cu ponderi diferite, în diverse ramuri economice. Independentă politico-juridic, România trebuia să depună încă mari eforturi pentru a realiza același lucru și pe plan economic. Merită să fie însă reținută o constatare de bilanț, după care „dezvoltarea sectorului capitalist în economia românească a cunoscut un progres lent pînă în 1880, cînd face un puternic salt pînă la 1902 și înaintează apoi cu pași repezi pînă în 1913" (Lucrețiu Pătrășcanu, „Un veac de frămîntări sociale", Editura politică, București 1969, p. 295). Independența de stat se dovedește o veritabilă „platformă de lansare" a națiunii române pe traiectoria dezvoltării moderne.

În paralel s-a dezvoltat și modernizat rețeaua instituțională, fără de care această evoluție ar fi fost de neimaginat, rețea destinată să o apere sau să o propulseze. Vom menționa aici, constrînși de spațiul tipografic, numai dezvoltarea învățămîntului care, pornind de la memorabila „lege a instrucțiunii" din 1864, ajunge să-și constituie, pînă la primul război mondial, întregul sistem de trepte necesare : elementară, medie (secundară) și superioară, într-o gamă diversificată de specialități. Lumina științei de carte — în ciuda unor neajunsuri ce încă mai persistă — cucerește noi și noi teritorii, contribuind esențial la fortificarea conștiinței patriotice și cetățenești, la formarea cadrelor de muncitori, tehnicieni, specialiști de diverse profiluri. Din rezervorul de capacități și înzestrări ale poporului român ies la lumină savanți, scriitori, artiști, etc. Nu întîmplător faza clasică a multor domenii de cultură, literatură, artă, știință se situează tocmai în ultimul pătrar al veacului al XIX-lea și la începutul veacului nostru. Energiile descătușate ale națiunii, impulsionate și în aceste domenii de efortul rapidei alinieri la nivelul epocii, de spirit patriotic, de o sacră „febră" creatoare, produc o galerie impresionantă de personalități, multe dintre ele intrate nu numai în istoria spiritualității românești ci și în a celei universale.

Independența de stat, cîștigată pe cîmpurile de luptă, a dat un puternic imbold și luptei de eliberare națională a românilor ce se aflau încă sub jug străin. Statul național independent devenise, în chip firesc, centrul care polariza speranțele lor de eliberare. Schimbarea radicală a raporturilor economice cu alte state, creșterea ponderii și prestigiului României în cadrul relațiilor internaționale erau alte notabile rezultate ale dobîndirii independenței de stat. **„Putem spune acum** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că fără cucerirea independenței din 1877 nu ar fi fost posibilă nici realizarea statului național unitar în 1918 ; așa cum nu ar fi fost posibile evenimentele următoare care au asigurat victoria socialismului în România"** (op. cit., p. 336).

În noua epocă istorică de după 23 August 1944 lupta pentru asigurarea și consolidarea independenței și suveranității României s-a ridicat, cu fiecare etapă a construcției socialismului, pe noi trepte de afirmare. Marile procese transformatoare, revoluționare din acești ani au conferit independenței politico-juridice a țării și temelia trainică, întregitoare, a independenței economice, operă a clasei muncitoare, a întregului popor, strîns într-o indestructibilă unitate moral-politică în jurul forței sale conducătoare Partidul Comunist Român. Exponent credincios al intereselor vitale ale poporului, Partidul Comunist Român se afirmă azi, ca și în trecut, drept stegarul neabătut al independenței patriei. **Programul** Partidului consemnează cu toată claritatea hotărîrea sa fermă de a „asigura condiții optime pentru întărirea continuă a statului național, a independenței și suveranității sale", văzînd în aceasta o „parte integrantă a luptei pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România".

dr. Vasile BOZGA

9 MAI

România, apărătoare consecventă a păcii — bunul cel mai de preț al omenirii

ANIVERSAREA a patru decenii de la istorica victorie asupra fascismului prilejuiește o responsabilă și aprofundată cercetare a învățămintelor trecutului și o scrutare realistă a viitorului. Istoria stă mărturie că popoarele și-au dorit din totdeauna cu ardoare pacea și securitatea, străduindu-se, fără încetare, să le dobîndească și să le apere cu orice preț. Străduințile necontenite ale popoarelor pentru împlinirea aspirațiilor legitime de a trăi în pace și de a obține certitudinea securității lor constituie un capitol inseparabil al luptei umanității pentru cauza progresului. Construirea unei păci durabile și statornicirea unei securități reale pentru toate popoarele sînt indisolubil legate de satisfacerea aspirațiilor spre bunăstare și civilizație ale tuturor națiunilor.

Interesele superioare ale omenirii, dreptul și morala internațională, lecțiile aspre ale istoriei, cu deosebire ale celui de-al doilea război mondial, însăși rațiunea umană, cer eforturi neobosite pentru asigurarea triumfului păcii și securității în întreaga lume.

În spiritul unei concepții profund umaniste

RELIEFÎND cu vigoare însemnătatea acestui adevăr, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, arăta recent că **„În actualele împrejurări internaționale, deosebit de grave și complexe — cînd problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, înfăptuirea dezarmării și apărarea păcii, a civilizației întregii omeniri — este mai necesar ca oricînd ca toate statele și popoarele lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică, să conlucreze tot mai activ pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru afirmarea fermă a politicii de destindere, de colaborare și pace"**.

Actualitatea vitală a acestui imperativ a animat și animă activitatea României pe plan internațional. Pentru poporul român, care de-a lungul frămîntatei sale istorii a cunoscut atît suferințele războaielor, cît și binefacerile păcii, înfăptuirea păcii și securității internaționale constituie un obiectiv de interes cardinal. În consonanță cu tradițiile poporului nostru, cu opțiunile și aspirațiile sale legitime, Partidul Comunist Român și guvernul României socialiste militează cu toată vigoarea pentru materializarea idealurilor înaintate, progresiste ale lumii contemporane, pentru împlinirea idealurilor de pace, înțelegere și colaborare ale tuturor națiunilor.

O teză promovată cu o pilduitoare consecvență de România este **necesitatea unor acțiuni ferme pentru a asigura dreptul oamenilor și al națiunilor la pace, ca valoare supremă a întregii umanități.** Nu trebuie uitat niciodată că cel de-al doilea război mondial a putut izbucni datorită lipsei de unitate și de fermitate a forțelor antifasciste și antihitleriste și nici faptul că victoria asupra hitlerismului a putut fi obținută datorită realizării unei largi coaliții a tuturor forțelor antifasciste.

Este un învățămînt mereu actual al celui de-al doilea război mondial că politica imperialistă de împărțire a lumii în sfere de influență și dominație, de subjugare și cotropire a altor țări, aduce imense suferințe popoarelor și că voința și aspirațiile acestora de a fi libere și independente nu pot fi înăbușite.

În numeroase luări de poziție ale statului român este evidențiată în modul cel mai convingător necesitatea unor acțiuni pentru oprirea evoluției periculoase a evenimentelor spre agravarea încordării, pentru asigurarea reluării politicii de destindere, de reglementare pe cale pașnică a tuturor problemelor litigioase, pentru apărarea dreptului inalienabil al popoarelor și al oamenilor — dreptul la existență, la libertate și independență, la viață și la pace.

Această concepție umanistă a României caracterizează ansamblul acțiunilor sale pe planul vieții internaționale, avînd temeiuri legate organic de o îndelungată tradiție a diplomației păcii. Astfel, în gîndirea înaintată a unor diplomați români din perioada dintre cele două războaie mondiale și, în primul rînd, în cugetul și fapta lui Nicolae Titulescu, întîlnim ideea atît de actuală că bunul cel mai de preț al unei țări este pacea prelungită, aceasta fiind singura care permite unei națiuni să-și găsească propria sa cale, îngăduindu-i să aducă civilizației generale binefacerile creatoare ale geniului național.

Lupta pentru universalizarea dreptului la pace constituie una dintre cele mai pasionante activități politice, diplomatice și juridice din ultimele decenii. Însemnătatea practică a acestei lupte este atestată de însăși experiența istorică, care dovedește că o adevărată stare de pace nu poate fi redusă la simpla absență temporară a războiului, după cum o autentică stare de securitate nu poate fi restrînsă la absența temporară a unor acte de violare expresă a acesteia. Edificarea păcii și securității postulează crearea unor premise apte să permită transpunerea în viață a dreptului inalienabil și egal al fiecărui stat la existență liberă, la o viață demnă, la suveranitate și independență națională. Într-o asemenea viziune, pacea și securitatea trebuie să ofere fiecărui stat garanția deplină că niciodată, în nici o împrejurare și sub nici un pretext, nu se va găsi în fața unui act de folosirea forței sau amenințării cu forța a libertății și independenței sale, a drepturilor și intereselor sale legitime.

În exercitarea sa practică, dreptul la pace nu poate fi limitat la un grup de state sau la o singură regiune geografică. În condițiile interdependențelor caracteristice epocii actuale, **indivizibilitatea păcii și securității internaționale impune cu necesitate crearea unui sistem universal de pace și securitate.** La temelia acestui sistem trebuie să se afle **dreptul la pace.** Carta Națiunilor Unite, organizație înființată acum patru decenii pentru a izbăvi generațiile viitoare de flagelul războiului, consacră expres printre țelurile fundamentale ale organizației : menținerea păcii și securității mondiale ; dezvoltarea între țări și popoare a unor relații de prietenie ; extinderea cooperării internaționale în toate domeniile de interes comun ; armonizarea eforturilor statelor în vederea atingerii acestor obiective.

Înfăptuirea plenară a dreptului tuturor statelor la pace reprezintă o condiție sine qua non pentru dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni, pentru materializarea dreptului său sacru de a fi pe deplin stăpînă a patrimoniului național, de a-și organiza viața potrivit voinței și năzuințelor sale, fără nici un amestec din afară, în conformitate cu realitățile istorice, economice, sociale care îi sînt proprii. Starea de pace și securitate autentică se dovedește a fi una din valorile esențiale pe care dreptul internațional este chemat să le apere, împreună cu promovarea progresului economic și social al tuturor popoarelor, cu statornicirea unor relații normale, de bună vecinătate și cooperare pașnică între toate țările, indiferent de mărimea lor, de potențialul lor militar, economic sau demografic.

O trăsătură distinctivă a întregii activități desfășurate de România pe arena mondială o constituie lupta pentru apărarea principiilor și normelor de conduită internațională, pentru promovarea regulilor de drept și justiție, printr-o multitudine de acțiuni și inițiative concrete. Este credința nestrămutată a țării noastre că riguroasa respectare a principiilor fundamentale ale dreptului internațional, în litera și spiritul lor, asigură cadrul necesar pentru dezvoltarea capacității creatoare și înflorirea economică și spirituală a fiecărei națiuni, constituind, în același timp, garanția statornicirii unor raporturi de încredere și cooperare între state, a întăririi legalității internaționale. Istoria umanității demonstrează că respectarea universală a acestor reguli de conduită internațională, care constituie un tot inseparabil, este condiția sine qua non a destinderii, înțelegerii și păcii. Orice știrbire adusă integrității principiilor fundamentale ale dreptului internațional generează în mod inevitabil neîncredere și tensiune în raporturile dintre state, creează situații primejdioase de criză și conflict, ceea ce antrenează consecințe grave pentru destinele păcii și securității în lume.

Premisa indispensabilă pentru salvgardarea păcii și securității generale o constituie eliminarea forței și a expresiei ei celei mai brutale — războiul — ca mijloc de soluționare a diferendelor dintre state. În cuvîntarea rostită la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, la 19 octombrie 1970, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia, cu toată claritatea, că **„O importanță deosebită ar avea în acest sens recunoașterea și aplicarea neabătută de către toate guvernele a principiilor coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite. În acest spirit, se cere ca toate statele să-și asume obligația solemnă de a renunța la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în rezolvarea problemelor litigioase, de a acționa pentru soluționarea conflictelor dintre ele exclusiv**

prin mijloace politice, pe cale pașnică, prin intermediul tratativelor".

Pornind de la necesitatea promovării ferme a dreptului la pace, România a adoptat în toate împrejurările o atitudine hotărîtă împotriva acțiunilor și manifestărilor de forță, a condamnat actele de atingere a suveranității și independenței statelor, amestecul în treburile lor interne, s-a situat în mod statornic de partea țărilor care au căzut victime agresiunii imperialiste, s-a pronunțat cu nedezmințită consecvență pentru soluționarea diferendelor dintre state prin căi și mijloace pașnice, pe calea negocierilor directe între părțile interesate.

Din multitudinea de inițiative concrete ale României, menite să ducă la consolidarea legalității internaționale și, prin aceasta, la consacrarea juridică a dreptului la pace, ca drept inalienabil al națiunilor, vom reaminti propunerea privind elaborarea și adoptarea în cadrul O.N.U. a unui **Cod de conduită cu caracter universal, în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor.** În concepția României, într-un asemenea Cod ar trebui să-și găsească reflectarea : ● dreptul sacru al fiecărui stat la existență liberă, la independență și suveranitate națională, la pace și securitate ; ● dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și decide de sine stătător soarta, de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, economic și social, corespunzător voinței și intereselor proprii, fără nici un amestec din afară ; ● obligația fiecărui stat de a milita pentru lichidarea totală a colonialismului ; ● egalitatea deplină în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime, situație geografică, nivel de dezvoltare, orînduire socială, apartenența sau neapartenența la alianțe militare ; ● dreptul fiecărui popor la dezvoltare și progres, la exercitarea suveranității depline asupra resurselor sale naturale ; ● obligația statelor de a nu interveni, sub nici o formă, sub nici un pretext și în nici o împrejurare, în treburile interne sau externe ale altor state ; ● respectarea inviolabilității frontierelor și a integrității teritoriale a fiecărui stat și, drept consecință, abținerea de la orice tentativă îndreptată împotriva unității naționale sau a integrității teritoriale a altui stat, care constituie o atingere gravă adusă păcii și securității internaționale ; ● obligația statelor de a se abține, în relațiile lor internaționale, de la amenințarea cu forța sau folosirea forței, sub orice pretext, în orice împrejurare și sub orice formă, precum și de la orice fel de constrîngere de ordin militar, politic, economic sau de altă natură împotriva altui stat ; ● dreptul inerent al fiecărui stat de a se apăra cu toate mijloacele împotriva oricărui atentat la adresa suveranității și independenței sale naționale, inclusiv cu cele militare, în cazul că este supus unei agresiuni armate ; ● obligația tuturor statelor de a reglementa diferendele lor internaționale în toate împrejurările numai prin mijloace pașnice ; ● dreptul fiecărui stat de a participa, în condiții de deplină egalitate, la examinarea și soluționarea problemelor internaționale de interes comun ; ● dreptul și îndatorirea statelor, indiferent de orînduire socială, de a coopera între ele — pe baza avantajului reciproc — în toate domeniile, în scopul menținerii păcii și securității internaționale, favorizării progresului economic și social al tuturor națiunilor și, în primul rînd, al celor în curs de dezvoltare ; ● dreptul fiecărui stat de a avea deplin acces la cuceririle științei și tehnicii ; ● obligația statelor de a-și îndeplini cu bună credință angajamentele asumate în conformitate cu dreptul internațional.

În viziunea României, adoptarea unui asemenea Cod ar constitui o completare fericită și o precizare a principiilor Cartei O.N.U., și ar avea o însemnătate inestimabilă pentru cauza păcii, securității, înțelegerii și colaborării internaționale, pentru independența și progresul fiecărei națiuni.

O politică de dezarmare, colaborare și destindere

ANIVERSAREA a patru decenii de la victoria asupra fascismului se desfășoară în 1985, an care, la inițiativa României, a fost proclamat de Organizația Națiunilor Unite drept An Internațional al Tineretului, marcat în întreaga lume sub generoasa deviză „Participare, Dezvoltare, Pace". În Programul concret de măsuri și activități pentru A.I.T., elaborat de Comitetul consultativ al O.N.U. pentru A.I.T. și aprobat de Adunarea Generală a O.N.U., **pacea este definită ca o condiție esențială a însești vieții și viitorului tinerei generații. Pacea și interesele tinerei generații sînt indisociabile.** Cerințele, drepturile și interesele specifice ale tinerilor nu pot fi satisfăcute decît în timp de pace. În Program se regăsesc într-o formă actualizată numeroase idei și teze enunțate cu 20 de ani în urmă, la inițiativa României, în Declarația cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare, document adoptat de Adunarea generală a O.N.U.

Aportul tinerei generații la promovarea și apărarea dreptului la pace are o însemnătate tot mai evidentă în zilele noastre. Este știut că o mare armă a păcii, capabilă să aducă o contribuție inestimabilă la promovarea dreptului la pace este acțiunea unită a tuturor popoarelor lumii, a tineretului de pretutindeni, pentru preîntîmpinarea izbucnirii unei noi conflagrații mondiale, care ar periclita însăși existența vieții pe planeta noastră, prezentul și viitorul acesteia. Uriașele mișcări pentru pace de pe toate meridianele, cărora poporul român, tînăra generație din țara noastră li s-au alăturat cu o pilduitoare forță, au vocația de a contribui la schimbarea cursului primejdios al evenimentelor, în consonanță cu năzuințele de dezvoltare pașnică ale tuturor națiunilor.

Așa cum se arată în documentele adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din 26—27 martie a.c., „În activitatea internațională a partidului și statului nostru, în anul 1985 se va porni de la faptul că acest an reprezintă un moment hotărîtor pentru a se determina o schimbare a cursului evenimentelor în Europa și în lume, pentru a se obține oprirea cursei înarmărilor și trecerea la reducerea armamentelor. Este convingerea nestrămutată a României, a Partidului Comunist Român că, la 40 de ani de la victoria finală a coaliției antihitleriste asupra fascismului, stă în puterea popoarelor să împiedice izbucnirea unei noi conflagrații mondiale, să oprească cursul evenimentelor spre catastrofa nucleară, să determine trecerea la o politică de dezarmare și pace, de colaborare egală, în vederea dezvoltării economico-sociale independente și libere a fiecărei națiuni".

În numele promovării efective a dreptului la pace, România a chemat toate statele la înghețarea cheltuielilor militare și reducerea lor treptată, la încetarea oricăror acțiuni de militarizare a spațiului cosmic și reglementarea folosirii acestuia în scopuri pașnice. România a cerut cu vigoare oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa, retragerea celor existente, realizarea unui acord pentru eliminarea tuturor armelor nucleare de pe continent. Ea s-a pronunțat pentru sistarea producției de arme nucleare, pentru trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente, interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare, a celorlalte arme de distrugere în masă.

Prin apeluri și propuneri stăruitoare adresate părților angajate în conflictele ce au loc în diverse părți ale lumii, România a acționat cu o neslăbită energie pentru stingerea focarelor de război, a prezentat soluții constructive pentru inițierea de tratative în vederea reglementării pe cale politică a diferendelor și conflictelor, a tuturor problemelor litigioase. Din inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat Declarația privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale, iar în prezent în atenția organizației mondiale se află propunerea privitoare la crearea unei Comisii permanente a Națiunilor Unite pentru bune oficii, mediere și conciliere.

În hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind aniversarea a 40 de ani de la victoria asupra fascismului și sărbătorirea „Zilei independenței României" se arată că „România militează și va milita neabătut și în viitor, în cadrul diferitelor foruri și organisme internaționale, pentru o politică de dezarmare, colaborare și destindere, va conlucra tot mai strîns cu popoarele, cu toate forțele care se pronunță și militează pentru oprirea cursei înarmărilor și înlăturarea primejdiei nucleare, va sprijini și își va manifesta întreaga solidaritate cu marile mișcări antirăzboinice și antinucleare din Europa și din întreaga lume, în lupta pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor — la viață, la existență liberă și demnă, la pace !".

Mesajul de pace al României se impune tot mai stăruitor atenției întregii lumi. Tema apărării păcii este prezentă în documentele privind vizitele oficiale la nivel înalt efectuate de președintele Nicolae Ceaușescu. Pentru exemplificare, vom aminti unul dintre cele mai recente documente — Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei oficiale a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Canada. În document este subliniată opinia comună a conducătorilor din cele două țări „că nu trebuie precupețit nici un efort în direcția promovării unor propuneri și inițiative constructive care să conțină prevederi realiste pentru întărirea păcii și securității, realizarea de progrese în domeniul dezarmării și promovarea înțelegerii și cooperării internaționale". Vocația dialogului internațional, ca instrument al edificării păcii, își găsește în politica externă a României un vast teren de afirmare. Larga deschidere a țării noastre spre un asemenea dialog exprimă convingător credința României în necesitatea statornicirii ferme, între toate statele, a unor raporturi democratice, oferind tabloul dinamic al unei autentice diplomații a păcii.

Ansamblul contribuțiilor politico-diplomatice românești la promovarea dreptului la pace constituie o puternică și lucidă pledoarie pentru progres, dezvoltare și umanism. Universalistă prin viziunea sa, prin finalitățile pe care și le propune, politica externă a României socialiste slujește valori perene ale tuturor națiunilor. Clădită pe osmoza dintre gînd și fapt, pe fundamentul de granit al dreptului, justiției și echității, această politică face să vibreze și să iradieze în lume nobilul mesaj de pace, prietenie și colaborare de care este animat poporul român.

Ioan VOICU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Profunde mutații structurale în relațiile economice internaționale ale României

RESTRUCTURĂRILE de mare amplitudine care au avut loc în anii socialismului în cadrul economiei noastre naționale au determinat transformarea României dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare.

Ultimele două decenii au reprezentat etapa cea mai dinamică a dezvoltării țării noastre, cînd, sub înrîurirea gîndirii creatoare și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, prin munca eroică a poporului nostru, România a parcurs mari distanțe istorice. Ca urmare a devansării ritmurilor înregistrate pe plan mondial (tabelul nr. 1), țara noastră a cunoscut în această perioadă o importantă îmbunătățire a locului în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

Tabelul nr. 1

Ritmuri medii anuale de creștere a producției industriale, agricole și exportului pe plan mondial și în România, în perioada 1965—1984

Indicatori	Nivel mondial	România	Coeficient de devansare (România/ mondial)
Producția industrială	4,3*)	9,8	2,28
Producția agricolă	1,7*)	7,2	4,23
Exportul	12,9	13,4	1,04
Productivitatea muncii în industrie	3,3**)	6,1	1,84

Sursa datelor : UN — Monthly Bulletin of Statistics, nr. 1/1985 pag. XII, XIII
UNCTAD — Handbook of International Trade and Development Statistics, 1984, pag. 408—426
Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1984
Comunicat cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1984
*) pentru perioada 1965—1983
**) pentru perioada 1970—1983

Dinamica ascendentă a productivității muncii sociale și, ca o consecință, îmbunătățirea locului țării noastre în cadrul diviziunii internaționale a muncii au la bază modernizarea structurii economiei noastre naționale, înscrierea acesteia în tendințele economiei mondiale, generate de revoluția științifică-tehnică contemporană. Un aport însemnat în acest proces au relațiile economice externe, participarea României la circuitul economic mondial.

Dezvoltarea — la baza extinderii schimburilor

STRATEGIA dezvoltării relațiilor economice externe ale țării noastre pornește de la teza privind rolul determinant jucat de creșterea productivității muncii sociale, strălucit subliniată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, încă la Consfătuirea privind activitatea în domeniul comerțului exterior din februarie 1967, cînd preciza că : **„În ultimă instanță productivitatea muncii sociale determină eficiența mărfurilor exportate"** [1]).

Progresul forțelor de producție și creșterea eficienței relațiilor economice externe ale țării noastre, fenomene în strînsă intercondiționare, stimulîndu-se reciproc, au determinat sporirea competitivității economiei românești, într-un proces continuu și de largă perspectivă. Într-o perioadă de timp relativ scurtă, ca urmare a modernizării structurii producției, a ridicării nivelului de calificare a forței de muncă, a accelerării introducerii progresului tehnic în producție și a dezvoltării cercetării științifice, avantajul comparativ de productivitate pentru economia noastră națională a trecut din domeniul produselor primare la cel al produselor manufacturate. Accentuarea în ultimii ani a laturilor intensive ale reproducției a stimulat realizarea de avantaje comparative în ramurile ce asigură o înaltă valorificare a resurselor, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, unde se compară productivitatea muncii în diverse ramuri cu media pe ansamblul industriei (de menționat că, în

[1]) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 218.

Tabelul nr. 2

Comparații privind productivitatea muncii între ramuri ale industriei, în România în anii 1965 și 1983

— % —

Ramuri ale industriei	1965	1983	Modificări 1983/1965
Industrie, total	100	100	
— Grupa A	94,5	107	+13
— Grupa B	112,3	83,8	—25
— Metalurgia	157	174	+11
— Construcții de mașini	87,6	99*)	+13
— Chimie	124	143	+15
— Materiale de construcții	60	100	+66
— Exploatare și prel. lemnului	51	43	—16
— Celuloză și hîrtie	80	118	+47
— Sticlă, porțelan faianță	43	47	+ 9
— Textilă	71	62	—12
— Confecții	84	59	—30
— Pielărie, blănărie, încălțăminte	63	58	— 8
— Alimentară	242	179	—26

*) Se referă la anul 1980
Notă : Mărimile din primele două coloane reprezintă nivelul productivității muncii în fiecare ramură, exprimat în procente față de productivitatea muncii pe total industrie. În ultima coloană sînt indicate modificările procentuale ale acestor niveluri
Sursa datelor : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1984, p. 85 și 101.

toate aceste ramuri, în intervalul 1965—1983, s-au înregistrat sporuri mai mari decît duble ale productivității muncii exprimată în cifre absolute).

Dacă în anul 1965, productivitatea muncii în grupa B era superioară mediei pe ansamblul industriei, în timp ce în grupa A era inferioară mediei, în anul 1983 raportul s-a modificat în favoarea grupei A ; metalurgia, chimia, industria celulozei și hîrtiei și cea alimentară aveau un nivel al productivității muncii, superior mediei pe ansamblul industriei. În privința dinamicii acestui indicator în perioada 1965—1983, industria metalurgică, chimică, a construcțiilor de mașini, a materialelor de construcții, a sticlei, a celulozei și hîrtiei au devansat ansamblul industriei.

Perfecționarea structurii industriei în favoarea ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic a condus la intensificarea reproducției, creșterea eficienței, sporirea acumulării și realizarea unui echilibru structural nou, pe plan superior, al economiei naționale. Competitivitatea economiei a atins nivele mai înalte, s-a consolidat independența economică, industria națională fiind în măsură să satisfacă marile cerințe de mașini și utilaje necesare extinderii bazei naționale proprii de materii prime și resurse energetice și realizării unei agriculturi intensive, de înalt randament.

Noi ramuri, noi produse, noi exporturi

CA O CONSECINȚĂ directă a dezvoltării și modernizării forțelor de producție a întregii economii naționale, relațiile economice externe ale țării noastre au cunoscut profunde mutații structurale. Industria, ramură conducătoare în economia națională, și-a sporit livrările pentru export în ritmuri mult mai înalte decît agricultura, proporția dintre produsele industriale și cele agricole (inclusiv alimentare) la export crescînd, în mai puțin de două decenii, de aproape 4 ori, în favoarea celor industriale. În aceeași perioadă, proporția corespunzătoare la import s-a modificat de asemenea în favoarea produselor industriale. Concomitent, s-a înregistrat un salt calitativ în structura exportului românesc, raportul dintre valoarea produselor manufacturate și a celor de bază crescînd de 2,5 ori în favoarea produselor manufacturate, în timp ce la import raportul respectiv s-a diminuat (tabelul nr. 3).

Cele mai însemnate sporuri la export au fost înregistrate în ultimele două decenii de produsele industriei construcțiilor de mașini, produsele chimice și produsele industriale de larg consum, iar la import au sporit mai mult produsele de bază necesare industriei românești în permanent progres. Modificările din structura schimburilor comerciale ale României sînt redate în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 3

Raportul între grupa produselor industriale şi agricole şi între produsele manufacturate şi produsele de bază în cadrul exporturilor şi importurilor României, în anii 1965 şi 1983

Indicatori	1965		1983	
	Export	Import	Export	Import
Raportul între valoarea produselor industriale şi a celor agricole*)	1,83	5,99	7,06	8,52
Raportul între valoarea produselor manufacturate şi cea a produselor de bază**)	0,65	1,18	1,51	0,57

*) inclusiv produse alimentare
**) inclusiv metale
Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1984, pag. 262

Este demn de menţionat că în cadrul grupei de maşini, utilaje, mijloace de transport, cele mai înalte creşteri în ultimele două decenii au fost înregistrate de produsele cu conţinut tehnologic ridicat şi de maşinile şi utilajele pentru producţie, cum ar fi : motoare electrice de 1 000 W şi peste (9 ori), tractoare, maşini şi inventar agricol (17 ori), nave şi utilaj naval (16 ori), maşini, utilaje şi instalaţii pentru explorare geologică, foraj şi exploatarea sondelor (6 ori), utilaj pentru industria cimentului (83 ori), utilaj pentru industria chimică (6 ori), rulmenţi (12 ori), autoturisme de teren (28 ori) etc. Şi în grupa produselor chimice au cunoscut creşteri mai rapide produsele cu o prelucrare înaltă : lacuri şi vopsele (36 ori), materiale plastice, răşini sintetice (13 ori), fire şi fibre sintetice (114 ori), medicamente pentru uz uman, veterinar şi biostimulatori (9 ori) etc. — România deţinînd aproape 1% din exportul mondial de produse chimice, faţă de cota de 0,6% în ansamblul comerţului mondial. În cadrul grupei mărfurilor industriale de larg consum au cunoscut dinamici mai accentuate la export sticlăria şi ceramica fină de menaj (20 ori), tricotajele (19 ori), confecţiile textile (10 ori), mobila (8 ori), încălţămintea din piele (7 ori), diverse aparate de uz casnic etc. Totodată, România a devenit un însemnat exportator de laminate din metale feroase şi neferoase, al căror volum la export a sporit de aproape 6 ori.

În privinţa importurilor, în cadrul grupei de maşini, utilaje, mijloace de transport, ponderile cele mai ridicate revin utilajelor pentru telecomunicaţii, pentru ridicat şi transportat, utilajului metalurgic, minier, pentru chimie, maşinilor şi utilajelor pentru prelucrarea metalelor, a lemnului, materialului rulant de cale ferată etc. Creşterea capacităţii industriei româneşti de a acoperi necesarul de investiţii din producţie internă în proporţie de peste 90% în ultimii ani, faţă de 65—70% în urmă cu două decenii, a permis reducerea importurilor la această grupă şi realizarea, începînd cu anul 1981, a unor excedente însemnate ale balanţei schimburilor cu maşini şi utilaje (22,4 miliarde lei în anul 1983).

Tabelul nr. 4

Structura exporturilor şi importurilor României în anii 1965 şi 1983

— % —

Grupa de mărfuri	Export			Import		
	1965	1983	Creştere 1983/1965	1965	1983	Creştere 1983/1965
Maşini, utilaje şi mijloace de transport	18,8	31,7	1 389	39,9	24,8	381
Combustibil, materii prime minerale, metale	25,1	27,4	900	31,4	53,4	1 042
Produse chimice, îngrăşăminte, cauciuc	6,4	9,7	1 250	6,3	6,6	642
Materiale de construcţii şi accesorii	3,4	2,0	485	1,4	0,9	394
Materii prime nealimentare şi produse prelucrate (în afară de cele cuprinse în celelalte grupe)	13,8	4,4	263	11,1	5,0	276
Animale vii	x	x	x	x	x	x
Materii prime pentru producerea mărfurilor alimentare	7,6	1,4	152	0,8	3,0	2 298
Mărfurii alimentare	13,9	6,6	391	2,4	2,5	639
Mărfuri industriale de larg consum	11,0	16,8	1 258	6,7	3,8	348
Total	—	—	—	—	—	—
			846			613

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1984, pag. 262

Satisfacerea necesarului de materii prime, materiale şi combustibili al industriei româneşti se realizează în proporţii tot mai ridicate din resurse interne, fapt evidenţiat de diminuarea în ultimii ani a importurilor unor produse de bază, ca : lînă, bumbac, celofibră, fuior de iută, cocs, laminate şi ţevi din metale feroase, etc.

Elasticitatea exportului faţă de producţie, exprimînd raportul între ritmurile medii anuale ale celor două mărimi, atinge valori ridicate la numeroase produse cu un grad înalt de prelucrare, ceea ce atestă creşterea competitivităţii acestora, prin caracteristici şi performanţe tehnice corespunzătoare cerinţelor pieţei mondiale, chiar în condiţiile înăspririi concurenţei din ultimii ani. Potrivit acestui indicator, pe primele locuri se situează grupa mărfurilor industriale de larg consum (2,44), a maşinilor şi utilajelor (1,44) şi cea a produselor chimice (1,3). În cadrul grupei maşinilor, cele mai ridicate elasticităţi ale exportului faţă de producţie le-au înregistrat maşinile, utilajele şi instalaţiile pentru explorare geologică, forajul şi exploatarea sondelor (2,65), autoturismele (4,55), tractoarele (3,78), utilajele pentru industria chimică (1,18), vagoanele de marfă (1,65), rulmenţii (1,52) etc. Din grupa produselor chimice, elasticităţi ridicate au înregistrat îngrăşămintele chimice (11,8), firele şi fibrele sintetice (2,2), medicamentele (1,77), materialele plastice şi răşinile sintetice (1,77) etc., iar dintre mărfurile industriale de larg consum se remarcă televizoarele (7,3), radioreceptoarele (1,41), frigiderele (1,51), mobila (1,33), tricotajele (4,41), confecţiile textile (1,97), încălţămintea din piele (2,49) etc.

Perfecţionarea structurii exporturilor româneşti, deplasarea centrului de greutate al acestora de la grupele de materii prime sau produse cu grad scăzut de prelucrare la grupele de produse prelucrate a fost asigurată prin orientarea accentuată spre export a producţiei unor maşini, utilaje, produse chimice sau bunuri industriale de consum, competitive pe piaţa externă. Astfel, cota exportului în producţia de tractoare a crescut de la 21% în 1965 la 81% în anul 1983 ; pentru autoturisme această cotă a sporit de la 9% la 41%, pentru rulmenţi de la 30% la 46%, pentru vagoane de marfă de la 41% la 68%, pentru policlorură de vinil de la 14% la 58%, pentru fire şi fibre sintetice de la 9% la 20%, pentru lacuri şi vopsele de la 2% la 18%, pentru ţesături de bumbac de la 11% la 17%, pentru încălţăminte de la 7% la 18% etc. Totodată, o cotă ridicată a producţiei înregistrează instalaţiile de foraj (peste 50%), locomotivele Diesel şi electrice pentru linii magistrale (40%), maşinile-unelte pentru prelucrarea metalelor (23%) etc. Dezvoltarea producţiei de export la produsele cu prelucrare avansată a permis realizarea unui comerţ exterior intensiv, sporirea exporturilor şi realizarea de excedente însemnate în balanţa comercială : 27 miliarde de lei în anul 1982, 43 mrd lei în anul 1983 şi peste 67 mrd lei în anul 1984.

Mutaţiile calitative din structura schimburilor comerciale ale României au determinat creşterea însemnată a eficienţei acestora. Ca urmare a modificării radicale a raportului dintre gradul de prelucrare al mărfurilor în exportul total şi cel din importul total al României, în condiţiile evoluţiei mai dinamice pe termen lung a preţurilor la produsele manufacturate decît la cele de bază, raportul de schimb al României a cunoscut o dinamică ascendentă în ultimele două decenii, ceea ce reflectă o creştere corespunzătoare a evaluării muncii sociale a poporului nostru pe plan mondial.

O concepţie dinamică asupra comerţului internaţional

SPORIREA complexităţii schimburilor noastre comerciale nu ar fi fost posibilă fără o evoluţie corespunzătoare şi a formelor de comercializare, în sensul trecerii la modalităţi superioare de participare la circuitul economic mondial, ce contribuie în mare măsură la dezvoltarea stabilă şi echilibrată a economiei naţionale, cum sînt diversele forme de cooperare internaţională. Cadrul perfecţionat de desfăşurare a relaţiilor economice internaţionale, între ai căror iniţiatori, în urmă cu aproape două decenii, s-a numărat şi România, cooperarea economică internaţională — în special în producţie, desfacere, cercetare ştiinţifică şi servicii — participă în ultimii ani cu circa 30% în totalul schimburilor economice externe ale ţării noastre, fiind deosebit de dezvoltată în ramurile de vîrf ale industriei construcţiilor de maşini şi chimică. Cooperarea economică internaţională, promovată cu consecvenţă de însuşi preşedintele ţării, aduce o contribuţie de prim ordin la stimularea progresului tehnic, la formarea de specialişti, asigurarea unui nivel tehnic ridicat al produselor, desfăşurarea unor schimburi comerciale stabile şi de lungă durată etc.

Cele circa 130 de acorduri de colaborare şi cooperare economică internaţională încheiate de ţara noastră cu ţări socialiste, în curs de dezvoltare şi capitaliste dezvoltate mare parte convenite în cadrul întîlnirilor la nivel înalt ale tovarăşului

dr. Ovidiu RUJAN

(Continuare în pag. 28)

În lumina orientărilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN ÎNTREAGA economie națională se desfășoară o amplă mobilizare de forțe pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială pe 1985, precum și pentru înfăptuirea integrală a obiectivelor actualului cincinal. În fiecare întreprindere și centrală industrială, în fiecare ramură de activitate eforturile colectivelor de oameni ai muncii sînt îndreptate cu prioritate spre realizarea ritmică a planului, la toți indicatorii. În acest context, la Comitetul Central al P.C.R. a avut loc în ziua de 6 mai a.c., o **Consfătuire de lucru, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu,** care a prilejuit o analiză exigentă a modului în care ministerele, organele și organizațiile de partid, colectivele de oameni ai muncii din cadrul centralelor industriale și întreprinderilor au acționat în perioada ce a trecut din acest an pentru îndeplinirea tuturor indicatorilor de plan în fiecare sector de activitate.

Subliniind succesele obținute în primele patru luni din acest an pe ansamblul economiei naționale, secretarul general al partidului a evidențiat faptul că acestea nu sînt încă pe măsura posibilităților de care dispun întreprinderile și centralele industriale, că nivelele mai reduse de realizare a planului în unele sectoare se datoresc, în principal, lipsei de fermitate și răspundere în respectarea disciplinei de plan, în organizarea corespunzătoare a muncii și a proceselor de fabricație, în utilizarea integrală a capacităților de producție, precum și a forței de muncă. Iată de ce, așa cum s-a apreciat în cadrul consfătuirii, este necesar ca, în perioada ce urmează, să se treacă mai hotărît la valorificarea rezervelor existente în fiecare întreprindere pentru realizarea integrală a planului atît pe fiecare lună cît și pe întregul an, pentru utilizarea cu eficiență sporită a condițiilor tehnico-materiale create. Mai mult decît atît, s-a indicat să se introducă în planul pe luna mai și programul de recuperare a restanțelor înregistrate pînă în prezent, **în așa fel încît să se poată acționa pe baza unui plan unic și să se poată urmări operativ** modul în care sînt realizați toți indicatorii stabiliți și, în special, exportul.

În cadrul consfătuirii au fost, de asemenea, subliniate cîteva domenii prioritare care trebuie să jalonеze activitatea din fiecare ramură și domeniu. În primul rînd, este vorba de importanța deosebită care trebuie acordată asigurării, în bune condiții, a **aprovizionării tehnico-materiale** a producției, în special a acoperirii necesităților economiei cu materii prime, materiale, combustibil și energie. În acest sens, au fost stabilite măsuri concrete pentru realizarea integrală a planului la producția de cărbune, țiței, gaze și energie, precum și pentru economisirea mai strictă a resurselor, în general, a celor energetice în special. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată problemelor **respectării stricte și încadrării în normele de consum, reducerii în continuare a consumurilor de materii prime, combustibil, energie,** astfel încît să se asigure o bună gospodărire și utilizare a resurselor energetice și de materii prime ale țării.

Asigurarea unor producții superioare, realizarea integrală a planului la toți indicatorii sînt condiționate, așa cum s-a subliniat în cadrul consfătuirii, de **calitatea produselor** realizate, de fiabilitatea utilajelor tehnologice, instalațiilor și echipamentelor din dotare. În acest sens, ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției în toate ramurile economiei naționale este de natură să conducă la îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan, în condiții de eficiență superioară, la onorarea la termen a tuturor contractelor încheiate cu beneficiarii interni și partenerii externi. Pe de altă parte, a fost evidențiată importanța deosebită pe care o are asupra calității utilajelor și instalațiilor buna întreținere și exploatare a acestora, cu respectarea tuturor cerințelor tehnologice.

O atenție deosebită se cere acordată, totodată, **folosirii** corespunzătoare a tuturor **capacităților de producție** de care dispun unitățile, precum și **creșterii** mai intense a **productivității muncii,** principalul indicator de apreciere a eficienței muncii prestate și rezultatelor obținute. Preocuparea pentru calitate și eficiență, pentru realizarea exemplară a producției planificate este imperios necesar să fie corelată, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu intensificarea eforturilor pentru îndeplinirea la termen și la un înalt nivel calitativ a exportului, pentru care sînt create toate condițiile tehnico-materiale necesare. Onorarea la vreme a tuturor contractelor încheiate cu partenerii externi reprezintă o sarcină prioritară în activitatea fiecărei întreprinderi, a fiecărui colectiv de muncă.

Apreciind faptul că dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea integrală a planului pe luna mai și perioada următoare — inclusiv în domeniul investițiilor — tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca problemele ce au făcut obiectul consfătuirii să fie analizate cu maximă exigență și răspundere în toate sectoarele de activitate și să se ia în mod operativ măsurile care se impun, astfel încît planul pe anul 1985 să fie realizat la nivelul stabilit și, totodată, să se asigure condițiile necesare demarării cu bune rezultate a producției viitorului cincinal 1986—1990.

Producția fizică — realizată la înalt nivel calitativ

ÎN CADRUL eforturilor ce se depun în fiecare unitate economică pentru îndeplinirea la termen a sarcinilor de plan, asigurarea unei înalte calități fiecărui produs ocupă un loc central, de modul în care acestea răspund exigențelor beneficiarilor depinzînd, în final, realizarea producției planificate.

Obținerea unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ, cu parametri de funcționare superiori impune adoptarea unei viziuni complexe asupra procesului de realizare a unei calități ridicate, în care să fie luați în considerare cei trei principali factori implicați în realizarea unui produs : proiectarea constructivă, proiectarea tehnologică și execuția propriu-zisă. Numai printr-un complex de măsuri tehnice, economice și organizatorice inițiate la nivelul fiecăruia din cei trei factori menționați se pot asigura premisele necesare fabricării de produse superioare din punct de vedere calitativ, cu performanțe la nivelul celor înregistrate pe plan mondial de către produsele similare. Încercăm, în prezentul articol, să surprindem unele preocupări ale colectivului de oameni ai muncii de la **întreprinderea „Tractorul"** din Brașov în direcția subordonării acțiunii acestor factori obținerii unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ.

■

DE LA ÎNCEPUT trebuie precizat că, urmare firească a asigurării unei calități superioare, materializată în înregistrarea unor caracteristici tehnico-funcționale și a unei fiabilități înalte, produsele întreprinderii sînt astăzi cunoscute și apreciate atît în țară cît și în peste 80 de state ale lumii. Continua atenție acordată procesului de înnoire și diversificare a produselor fabricate, creșterea competitivității prin îmbunătățirea permanentă a parametrilor de fucționare au asigurat întreprinderii brașovene un loc fruntaș

printre firmele producătoare de tractoare, impunînd în același timp ridicarea pe noi trepte de exigență a preocupărilor pentru fabricarea unor tractoare la nivelul celor mai bune realizări în acest domeniu pe plan mondial. Iată de ce, programele întocmite pentru asigurarea unui înalt nivel tehnic și calitativ produselor fabricate prevăd, pe baza evaluării exacte a situației fiecăruia din tipurile de bază de tractoare, acțiuni și măsuri complexe de punere în valoare a rezervelor interne existente în acest domeniu, prin mobilizarea întregului potențial tehnic, uman și material de care dispune întreprinderea.

A. În domeniul **proiectării constructive,** acțiunile și măsurile inițiate la nivelul Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare Brașov, pe baza colaborării cu întreprinderea producătoare, urmăresc, prin asigurarea unei calități și fiabilități ridicate, obținerea unei competitivități înalte produselor fabricate. Două sînt direcțiile de acțiune în acest sens : 1) asigurarea introducerii în fabricația de serie a unor noi familii de tractoare, cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate și 2) modernizarea familiilor de tractoare aflate în fabricație, prin diverse acțiuni tehnice de creștere a nivelului parametrilor de exploatare.

Din cadrul măsurilor ce fac parte din prima direcție de acțiune demne sînt de relevat cele ce vizează intrarea în producția de serie a noii familii de tractoare agricole pe roți, de 85 și 100 CP (U 850, U 850 DT, U 1010, U 1010 DT), a căror documentație constructivă de execuție ține cont de cele mai exigente criterii de apreciere a calității unor astfel de tipuri de tractoare. Printre multiplele „atuuri" de calitate pe care le prezintă această nouă familie de tractoare se află : cutie de viteze sincronizată, cu 12 și 16 trepte ; transmisie finală cu reductoare planetare ; priză de putere sincronă și independentă (cu 540 și 1 000 rot/min.) ; servodirecție hidrostatică ; frînă disc, umedă, cu acționare hidraulică ; cabină cu încălzire, rezistentă la răsturnare, cu confort sporit și linie modernă ; post de conducere pe platformă suspendată elastic etc.

În ceea ce privește asigurarea unei calități și fiabilități sporite prin acțiuni de modernizare constructivă a produselor aflate în fabricație, se prevede ca proiectarea constructivă să pună la dispoziția executantului documentația necesară pentru îmbunătățirea parametrilor de funcționalitate și fiabilitate la o serie de familii de tractoare, printre care : tractoarele agricole pe roți de 45—64 CP (U 452, U 532, U 552, U 642), tractorul U 650 M, tractorul agricol, pe roți, de 28 CP, tractorul industrial pe șenile S 1801, de 180 CP, și cel de 150 CP (S 1500) etc.

În general, obiectivele principale urmărite în cadrul acțiunii de modernizare pentru ridicarea nivelului tehnic calitativ al tractoarelor se referă la : ● **reducerea consumului specific de combustibil** prin adaptarea camei de admisie de la motorul D 127 la motoarele cu 2, 3, 4 și 6 cilindri, cu alezaj de 95 și 102 mm. Se preconizează, spre exemplu, ca la tractorul U 650 M consumul specific să scadă de la 190 la 185 gr/CP/h ; ● **atenuarea nivelului de zgomot și creșterea puterii utile a motoarelor** prin modernizarea tobelor de eșapament ; ● **sporirea numărului de funcțiuni** prin dotarea tractoarelor cu: prize de putere cu două turații, servodirecție hidrostatică cu cilindru transversal, pompe hidraulice cu presiune și debit mărite ș.a. ; ● **lărgirea gamei domeniilor și a posibilităților de lucru** prin echiparea cu diverse dispozitive și scule (încărcătoare, lame buldozer, stivuitoare etc.) ; ● **îmbunătățirea design-ului,** în special la tractoarele agricole pe roți, din familia celor de 26—64 CP, prin proiectarea unei noi linii de capotaj, dotarea lor cu cabine și scaune ergonomice etc.

B. În ceea ce privește **proiectarea** tehnologică, veriga de legătură între proiectarea constructivă și execuția produsului, preocupările întreprinderii vizează adoptarea soluțiilor tehnologice „capabile" să asigure „transformarea în realitate" a prevederilor documentațiilor constructive, în paralel cu obținerea reperelor și subansamblelor cu consumuri cît mai reduse de manoperă și materiale. Influența măsurilor cu caracter tehnologic asupra nivelului calitativ al produselor finite se manifestă prin crearea condițiilor pe care le asigură pentru încadrarea strictă a reperelor în cotele prevăzute, obținerea unei geometrii precise a pieselor, reducerea numărului de rebuturi și a volumului de piese cu defecte ascunse etc.

Printre cele mai reprezentative tehnologii noi care urmează a fi aplicate în cursul acestui an se află : răsucirea arborilor cotiți cu 6 manetoane pe dispozitive hidraulice, în loc de dispozitive mecanice ca în prezent, ceea ce conduce la eliminarea fisurărilor și inconvenientelor cauzate de uzarea dispozitivelor ; debavurarea pieselor matrițate cu lungimi mari pe dispozitive cu coloane de ghidare, ce are ca efect eliminarea fenomenului de deformare a pieselor și obținerea în acest fel a unei precise geometrii ; turnarea centrifugală a cilindrilor de motor ; extinderea tratamentului termic în atmosferă controlată pentru 200 tone piese și a procedeului de brazare capilară la încă 5 repere etc.

Alături de preocupările ce vizează utilizarea celor mai eficiente tehnologii de lucru, o atenție deosebită este acordată creșterii gradului de dotare a locurilor de muncă cu o gamă variată de scule, dispozitive și verificatoare, care să permită o execuție a reperelor și un control al ei cît mai riguros și exact. Pe ansamblul acestui an este prevăzută dotarea cu 11 noi tipuri de dispozitive multifuncționale de control și cu o gamă diversă de verificatoare, însumînd peste 26 mil. lei, cu scopul înlocuirii celor uzate și înzestrării cu unele noi, necesare pentru asigurarea condițiilor de control a noilor repere și subansamble introduse în fabricație.

C. Cel de-al treilea factor implicat în realizarea produselor — **execuția propriu-zisă** — exercită o influență deosebită asupra nivelului calitativ al acestora, de modul în care este condus, organizat și derulat depinzînd direct obținerea de produse cu caracteristici calitative superioare. În cadrul întreprinderii, acțiunile cuprinse în programele de măsuri pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor prin valorificarea rezervelor existente în modul de organizare și desfășurare a procesului de producție urmăresc, în principal :

1) Asigurarea utilizării în procesul de fabricație a unor materii prime, materiale, repere și subansamble de la diverși furnizori corespunzătoare din punct de vedere calitativ, în conformitate cu cerințele obținerii unor parametri tehnico-economici înalți la produsele finale. Pentru aceasta, în cadrul serviciului CTC s-a înființat atelierul „standuri", unde sînt supuse controlului de calitate toate produsele sosite de la diverși beneficiari și care urmează a fi utilizate în fabricație ; în trimestrul I au fost omologate un număr de 4 standuri de recepție, urmînd ca, pînă la finele anului, să fie date în exploatare încă 8. De asemenea, s-a luat măsura ca în contractele încheiate cu furnizorii să se prevadă parametrii tehnici și calitativi pe care trebuie să-i prezinte produsele ce fac obiectul acestor contracte, astfel încît produsul final să poată fi realizat conform documentației de execuție. La eforturile întreprinderii se impune însă să se alinieze și unele unități furnizoare care livrează deseori repere și subansamble neconforme cu prevederile din contracte ; este cazul servodirecțiilor livrate de F.D.M.S. Băicoi, ridicătoarele hidraulice — furnizor întreprinderea mecanică de echipamente hidraulice Galați, pompelor de ulei de la Întreprinderea de piese și subansamble auto Scornicești etc.

2) Creșterea calificării personalului muncitor prin adoptarea unor forme adecvate de îmbogățire a cunoștințelor, astfel încît, prin asigurarea unei corelații optime între categoriile lucrărilor și categoriile de încadrare a personalului muncitor, operațiile tehnologice să poată fi executate în conformitate cu prevederile din documentații.

3) Asigurarea funcționării normale a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare pentru a se putea realiza piesele și subansamblele la cotele, dimensiunile și de calitatea prevăzute. Pe lîngă acțiunea de verificare a capabilității ttuuror mașinilor și utilajelor din dotare privind încadrarea în precizia de lucru prevăzută în cartea mașinii, la nivelul întreprinderii a fost inițiat un riguros program de măsuri privind îmbunătățirea activității de reparații și revizii, asigurarea exploatării corecte a fiecărei mașini și încărcării lor optime, evitîndu-se suprasolicitările etc.

4) Îmbunătățirea activității de control tehnic de calitate atît pe fluxul de fabricație, cît și final. În acest scop se urmărește permanent să se asigure o distribuire optimă a personalului CTC pentru buna acoperire a punctelor de control. Pe lîngă atelierul „standuri", de care am amintit, în cadrul serviciului „depozite-livrări export" a luat ființă, începînd cu acest an, o nouă grupă CTC, cu personal dimensionat corespunzător, care asigură controlul riguros al calității produselor pentru export. Efecte pozitive prezintă și înființarea atelierului „Proiectări metode și sisteme de control", în cadrul căruia funcționează grupa de gestiune a calității, cu următoarele atribuții : elaborarea programului anual de creștere a calității, a bugetului previzional și bilanțului de calitate ; întocmirea sintezei deciziilor pentru creșterea calității producției etc.

Cristian GORIE

Pe urmele articolelor publicate

Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice

IDENTIFICAREA și punerea în valoare a tuturor resurselor materiale potențiale constituie una din problemele majore puse de către partid în fața întregii economii naționale. Cu cît asemenea resurse sînt depistate mai devreme și se găsesc soluții de valorificare eficientă a lor, cu atît se amplifică baza de materii prime a țării, se acoperă mai bine nevoile unor ramuri de producție.

În legătură cu aceste probleme „Revista economică" a publicat în nr. 1 din 5 ianuarie 1985 un articol intitulat „Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice". *În articol se sublinia necesitatea investigării îndeaproape a unor resurse materiale importante pentru industria chimică, rezultate în urma unor procese tehnologice din marile combinate siderurgice, respectiv a subproduselor de la cocsificarea cărbunelui. Valoarea deosebită a subproduselor respective, posibilitatea de renunțare la unele importuri de materii prime, prin prelucrarea acestora au determinat Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Industriei Chimice să se preocupe de găsirea unor soluții cît mai eficiente pentru introducerea lor în circuitul economic. Iată, în acest sens,* răspunsurile primite de redacția noastră de la direcțiile tehnice ale celor două ministere.

Noi resurse de amplificare a bazei de materii prime

AVÎND în vedere necesitățile crescînde ale economiei naționale de noi resurse materiale, începînd din 1978 s-a întocmit un program comun M.I.M. — M.I.Ch. pentru valorificarea superioară a subproduselor de cocserie astfel încît să se asigure unele materii prime de bază pentru dezvoltarea chimiei organice fine. În septembrie 1984, în urma analizei stadiului acțiunilor de valorificare superioară a subproduselor de cocserie, programul de cercetări a fost reactualizat, stabilindu-se termene și responsabilități concrete. În privința valorificării superioare a subproduselor din **gazul de cocs brut**, stadiul actual al cercetării se prezintă astfel :

● **s-a rezolvat integral problema valorificării în țară a benzenului brut cocsochimic**, stabilindu-se condițiile de prelucrare pe platforma chimică Borzești. În această situație în 1984 a fost preluată întreaga producție de benzen brut de la C.S. Galați ;

● **se captează și se valorifică integral în cadrul industriei chimice amoniacul**, sub formă de apă amoniacală concentrată ; au fost îmbunătățite instalațiile mai vechi de captare a amoniacului cu producere de sulfat de amoniu, la C.S. Hunedoara și C.S. Galați, produsul fiind un important îngrășămînt agricol ;

● **s-a aplicat în instalațiile mai noi o tehnologie modernă de desulfurare, cu producere de sulf** care se valorifică în cadrul M.I.Ch ;

● În ce privește **gazul de cocs epurat**, cu o putere calorică de 4 000—4 500 kcal/Nm^3, acesta **este utilizat în proporție de 50% pentru încălzirea proprie a bateriilor de cocsificare, restul fiind folosit drept combustibil în cadrul balanței energetice a combinatelor siderurgice**, înlocuind gazul metan. Pînă în prezent nu s-a pus la noi problema separării hidrogenului și a oxidului de carbon din gazul de cocs, deoarece aceste operații necesită tehnologii și purificări pretențioase, iar gazele respective pot fi obținute mai ușor din metanul de mare puritate ;

● **pentru valorificarea superioară a gudronului de cocserie există în prezent, în cadrul M.I.M., capacități de distilare** la C.S. Galați și C.S. Hunedoara, urmînd ca, în cincinalul viitor, să intre în funcțiune o nouă capacitate de distilare la C.S. Călărași. În acest fel se prelucrează în țară toată producția de gudron fiind prevăzute capacitățile necesare pentru dezvoltările viitoare, respectiv de circa 400 000 t/an gudron.

Tehnologia de distilare aplicată pînă în prezent a avut în vedere necesitățile economiei naționale, asigurînd selectarea unor produse importante ca : naftalina purificată, necesară sintezelor din industria carburanților ; uleiul de absorbție, folosit în cadrul cocseriilor la captarea benzenului brut din gazul de cocs ; smoala de brichetare și smoala liant pentru anozi, utilizate la producerea aluminiului ; uleiul de creozot — un amestec de diferite fracții de distilare — folosit în cadrul M.I.Ch. la producerea negrului de fum.

Noul stadiu de dezvoltare a economiei naționale impune, fără îndoială, **diversificarea valorificării fracțiilor de la distilarea gudronului**, în scopul obținerii de materii prime pentru industria electrozilor siderurgici și a altor produse grafitice, precum și pentru industria de sinteză chimică organică. Pe această linie, în cadrul programului comun de cercetări menționat, s-au realizat pînă în prezent următoarele obiective :

— **asimilarea fabricației în țară, după o tehnologie originală, a smoalei liant pentru producerea electrozilor siderurgici.** În urma acestei realizări, începînd din 1983, s-a renunțat la importul acesteia, ceea ce a condus la obținerea de economii valutare de circa 8 mil. dolari ;

— **îmbunătățirea tehnologiei de distilare primară a gudronului în vederea obținerii unor fracții de distilare cu interval îngust de fierbere.** Pe această cale se urmărește îmbunătățirea calității uleiului de absorbție, creșterea randamentului de separare a naftalinei și crearea posibilității de separare a altor produse necesare industriei de sinteză organică (fenoli, metil-naftaline, acenaften, fluoren, fluoranten, antracen, carbazol, fenantren etc.). În cadrul programului comun de cercetare, I.C.E.M București, în colaborare cu I.C.I.T.P.R. — Ploiești au stabilit îmbunătățirile tehnologice necesare actualelor instalații de distilare de la C.S. Galați și C.S. Hunedoara pentru a putea face față noilor cerințe, soluțiile propuse în prezent fiind în faza de proiectare sau avizare.

— **realizarea unei tehnologii originale de producere a smoalei preparate ca înlocuitor pentru bitumul rutier, folosit drept liant în construcția de drumuri.** Începînd din 1983 s-au fabricat la C.S. Galați circa 20 000 t/an din acest produs, realizîndu-se astfel valorificarea superioară a smoalei excedentare și completarea deficitului de bitum rutier, cu economii anuale de aproximativ 40 mil. lei ;

— **stabilirea unei tehnologii de producere prin cracarea termică a uleiului de creozot** — o smoală pentru impregnarea electrozilor siderurgici și a altor produse grafitate, în urma cercetărilor efectuate de I.C.E.M. București și I.C.I.T.P.R. Ploiești.

În paralel, în cadrul unităților de cercetare din cadrul Institutului central de cercetări chimice s-au rezolvat o serie de probleme cum sînt : ● tehnologia de hidrofinare a naftalinei elaborată de I.C.I.T.P.R. Ploiești, care va înlocui actualul procedeu de rafinare cu acid sulfuric, neeconomic și poluant ; ● tehnologia de purificare a antracenului separat din fracția respectivă de distilare și producerea concomitentă a carbazolului și fenantrenului purificate ; ● valorificarea superioară a fracțiilor de distilare fenolică, metil-naftalinică, acenaftenică ; ● tehnologia de oxidare a antracenului la antrachinonă.

Avînd în vedere specificul chimic al operațiilor de prelucrare avansată a subproduselor de cocserie, în cadrul programului comun s-a stabilit și **realizarea unei investiții specializate**, aparținînd M.I.Ch., pe platforma Galați. În cadrul acestei noi investiții se vor prelucra fracțiile obținute în urma îmbunătățirii distilării primare a gudronului.

În adoptarea hotărîrii privind realizarea noii investiții de valorificare avansată a subproduselor de cocserie s-a avut în vedere prelucrarea centralizată a fracțiilor obținute la distileriile de gudron aferente cocseriilor. Amplasamentul acestor investiții a fost ales pe baza principiului teritorial, avîndu-se în vedere optimizarea transporturilor de uleiuri și faptul că o serie de sub-

produse obținute în urma purificărilor urmează a fi utilizate în cadrul distileriilor — de exemplu uleiul neutru rezultat din fracția fenolică. Totodată, măsurile prevăzute în programul comun au avut în vedere realizarea unei valorificări cît mai bune a importantului potențial de materii prime reprezentat de subprodusele de cocserie, prin utilizarea experienței existente în cadrul unităților M.I.M. și M.I.Ch. În acest scop, s-a prevăzut preluarea unor produse în stare brută spre prelucrare de către M.I.Ch., cum sînt : benzenul brut, apele amoniacale, naftalina brută, antracenul brut — renunțîndu-se la tehnologiile de purificare vechi, mai puțin avantajoase, utilizate în prezent în cadrul M.I.M.

I. POTOCEANU
director general
al direcției tehnice din M.I.M.

De la faza de cercetare, la cea de valorificare — un drum cît mai scurt

VALORIFICAREA produselor rezultate din procesul de cocsificare a cărbunilor constituie o preocupare a Ministerului Industriei Chimice încă înainte de anul 1980. În colaborare cu Ministerul Industriei Metalurgice s-a trecut la elaborarea unor programe de cercetare care vizează folosirea integrală a acestor produse în scopul lărgirii bazei de materii prime, în vederea dezvoltării chimiei organice de mic tonaj și fine.

În industria cocso-chimică există două surse de produse chimice valorificabile :

— produse rezultate în faza gazoasă (amoniac, sulf, benzen și omologi, sulfat de amoniu) ;

— produse rezultate din distilarea gudroanelor conținute în următoarele fracțiuni potențiale : fracțiunea fenolică, fracțiunea naftalenică, fracțiunea metil-naftalenică și acenaften din ulei de absorbție, fracțiunea antracenică I și fracțiunea antracenică II.

Smoala reziduală, rezultată în proporție de circa 50%, este folosită pentru fabricarea electrozilor metalurgici, după o tehnologie complexă, care impune și pentru această utilizare condiții speciale de calitate.

Produsele din faza gazoasă sînt corespunzătoare și cu randamente satisfăcătoare, recuperate în mod curent. Fracțiunea de benzen și omologi cunoscută sub denumirea de „benzen cocsochimic" a fost timp de mai mulți ani prelucrată în străinătate — cantitativ reprezentînd circa 40 000 tone/an. În urma măsurilor întreprinse, începînd din 1983, întreaga cantitate de benzen cocsochimic este prelucrată în țară, la C.P. Borzești.

Preocupările pentru valorificarea produselor rezultate de la distilarea gudroanelor de cocserie se împart în două categorii : 1) îmbunătățirea distilării primare a gudroanelor de cocserie și b) separarea eficientă a produselor existente în fracțiunile rezultate la distilarea primară a grudoanelor de cocserie și valorificarea acestora în diferite sinteze chimice.

Necesitatea îmbunătățirii distilării primare a fost determinată de constatările făcute cu ocazia analizei complexe a instalației de la C.S. Galați, comparativ cu a altor instalații, inclusiv realizările pe plan mondial. Concepția și operarea distilării primare de mare eficacitate pot asigura separarea distinctă a fracțiunilor pentru a permite prelucrarea și diminuarea pierderilor de produse utile pe faze. **Pentru îmbunătățirea distilării primare a gudroanelor de cocserie I.C.E.M., în colaborare cu I.C.I.T.P.R. — Ploiești au elaborat un studiu privind îmbunătățirea distilării primare a gudroanelor de cocserie, care se va aplica la cocseriile de la C.S. Galați, C.S. Hunedoara și C.S. Călărași.** Deoarece toate aceste instalații de distilare primară produc și naftalină rafinată cu acid sulfuric, după o tehnologie continuă, se prevede renunțarea la această tehnologie, care în instalația actuală are randamente mici (60—65%) și este poluantă, cu pierderi importante de naftalină și gudroane acide. Tehnologia de rafinare cu acid sulfuric este prevăzută a fi abandonată prin programul de reducere a consumului de acid sulfuric și înlocuită prin procedeul de hidrofinare, rezultînd naftalină pură, tetralină și decalină, cu randament ridicat și valorificarea superioară a tuturor componenților rezultați.

Pentru valorificarea superioară a unor fracțiuni rezultate de la distilarea primară a gudroanelor de cocserie, Institutul central de chimie a alcătuit un plan de cercetări în care sînt antrenate, institute, centre și secții de cercetare. Cercetările efectuate prevăd valorificarea superioară a fracțiunii fenolice și valorificarea superioară a fracțiunii naftalenice și alchilnaftalenice. Această ultimă fracțiune nu este produsă în prezent, instalațiile de distilare primară neavînd performanțele necesare. Prin completările ce se vor face la instalațiile M.I.M., acestea vor produce și această fracțiune, prin redistilarea uleiului de absorbție. De asemenea, sînt prevăzute cercetări pentru **separarea și purificarea acenaftenului din uleiul de absorbție,** utilizat ca materie primă pentru coloranți și sinteze fine și valorificarea superioară a antracenului brut. Sînt în curs și cercetări pentru elaborarea unei tehnologii în sistem continuu pentru valorificarea superioară a tuturor componenților din gudroanele de cocserie. Prin cracarea uleiului de creozot, de exemplu, se obține smoala pentru impregnarea electrozilor.

În vederea valorificării superioare a unor fracțiuni rezultate de la separarea gudroanelor de cocserie s-a întocmit nota de fundamentare tehnico-economică pentru cuprinderea în planul de investiții a instalației necesare. Instalațiile respective urmează să fie amplasate pe o platformă nou, lîngă uzina cocsochimică de la Combinatul siderurgic Galați.

I. IONIȚĂ
director general
al direcției tehnice
din M.I.Ch.

RĂSPUNSURILE primite de redacția noastră din partea celor două ministere arată interesul și preocupările de a valorifica, în măsură mai mare, subprodusele de la cocsarea cărbunilor, care se dovedesc a fi, într-adevăr, o sursă valoroasă de materii prime, intermediare și produse finite pentru industria chimică, ca și pentru întreaga economie națională.

Existența unei anumite întîrzieri în stabilirea tehnologiilor de separare a componenților (vezi cazul purificării benzenului) și în realizarea instalațiilor industriale de valorificare mai avansată a subproduselor gazoase și lichide din industria cocsochimică (domeniu în care nu există însă un consens comun asupra amplasării și apartenenței unor instalații), impune, după aprecierea noastră, măsuri pentru :

- urgentarea realizării investițiilor pentru tehnologiile de de acum elaborate de institutele de cercetare specializate ;
- amplificarea studiilor și cercetărilor pentru separarea unui număr cît mai mare de componenți, valorificarea în continuare a acestora, îndeosebi în industria chimică ;
- tratarea unitară, după modelul C.S. Galați, a cocseriilor existente, în scopul dezvoltării capacității acestora cu instalații de separare avansate a subproduselor cocsochimice (tip platforme chimice) ;
- extinderea cercetărilor pentru valorificarea componenților din subprodusele gazoase și, în special, a componentelor monoxid de carbon și hidrogen ($CO+H_2$) care pot constitui, în viitor, surse de materii prime pentru sinteza chimică organică, pentru procesele de hidrotratare și hidrocracare din rafinarea țițeiului sau gaz reducător pentru obținerea oțelului fără furnal ;
- elaborarea programelor de cercetare-dezvoltare pe termen lung care să aibă în vedere în mai mare măsură ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tehnologiilor și produselor și care, economic, să se reflecte în reducerea prețului oțelului.

Ținînd seama de amploarea și importanța deosebită a procesului de valorificare superioară a subproduselor rezultate din industria siderurgică este necesar ca toți factorii implicați în realizarea programului comun stabilit să acționeze cu mai multă fermitate și operativitate în vederea transpunerii lui rapidă în viață. Considerăm că, în acest fel, vor putea fi rezolvate multe din problemele prelucrării superioare a produselor în industria chimică, ceea ce va implica, totodată, și reducerea substanțială a unor importuri de completare.

„Revista economică" își propune să urmărească în continuare modul în care se va derula acest proces, revenind în paginile sale asupra desfășurării activității pe linia realizării integrale a programului comun al celor două ministere implicate.

V. BOESCU
C. BÂRNEA

DEZBATERE „R. E."

REZERVE DE UTILIZARE EFICIENTĂ A FONDULUI FUNCIAR [I]

CONCEPTUL noii revoluții agrare, elaborat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinde nu numai forțele, ci și relațiile de producție, întregul proces de perfecționare a organizării sociale și de conducere a agriculturii.

Un rol important în creșterea producției agricole revine utilizării eficiente a fondului funciar, care — indiferent de caracterul proprietății : de stat, cooperatistă sau particulară — reprezintă un bun național, avuția întregului popor și trebuie folosit corespunzător intereselor dezvoltării economiei naționale, ale întregii societăți. În acest sens, o serie de programe prioritare din agricultură vizează valorificarea deplină, eficientă și creșterea potențialului productiv al pămîntului. Investițiile ce se alocă în acest sens vor contribui la punerea în valoare a unor importante suprafețe, actualmente neproductive, la ameliorarea altora, în vederea obținerii unor producții vegetale sigure și stabile, cu randamente mari la hectar. Așa cum menționa tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, **„Pînă în 1990 va trebui să realizăm irigarea a încă 2,5 milioane de hectare, să efectuăm lucrări de desecări și îmbunătățiri funciare pe circa 2 milioane hectare și să asigurăm o mai bună sistematizare și organizare a teritoriului în vederea folosirii corespunzătoare a întregii suprafețe".**

În legătură cu rezervele existente și acțiunile ce se întreprind pentru valorificarea eficientă a tuturor resurselor funciare și sporirea potențialului productiv al terenului, redacția **„Revistei economice"**, în colaborare cu **Comitetul județean Tulcea al P.C.R.** și cu **Direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară** au organizat o dezbatere la care au participat cadre de conducere și specialiști din agricultura zonei de nord a Dobrogei.

Publicăm, în cele ce urmează, prima parte a dezbaterii, conținînd intervențiile tovarășilor : **ing. Ștefan Gavriliță**, din Direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară ; **ing. Mihai Arsene**, directorul Trustului județean al horticulturii ; **ing. Nicolae Nedelcu**, șeful Oficiului de cadastru funciar și organizarea teritoriului ; **ing. Sabin Pera**, inginer-șef al Trustului stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii.

Folosirea integrală a suprafețelor în scopuri agricole

Șt. Gavriliță — „Unitățile agricole din județul Tulcea ocupă o suprafață agricolă de 363 mii de hectare, din care arabilă 278 mii ha ; viile se întind pe 10,1 mii ha, iar livezile pe 2,45 mii ha. Solurile sînt foarte variate, predominînd cernoziomurile carbonate și levigate (31% din total) ; acestea sînt și cele mai bogate în materii organice, conținutul de humus fiind de 3—3,5%. În ordine urmează solurile bălane (22%) — soluri sărace, cu materie organică cuprinsă între 1—2% ; apoi soluri brune, soluri cenușii, soluri aluviale, lăcoviște ș.a., cu un conținut mic de humus.

În ce privește repartizarea pe forme de relief, 47% din terenurile agricole sînt situate pe pante de pînă la 5 grade, 25% au pante între 5 și 10 grade și restul — pante mai mari de 10—15 grade. În ultimii ani, suprafețele cu pante mai mari de 15 grade au fost plantate cu pomi și vii, fiind exploatate de către asociații de stat și cooperatiste".

M. Arsene — „Într-adevăr, în ultimele două cincinale s-a extins foarte mult suprafața vitipomicolă, ajungîndu-se la 10 100 de hectare de viță de vie și peste 2 450 de hectare cu pomi, organizate în masive concentrate. Totodată, s-a acționat pentru lichidarea suprafețelor de vii și pomi răzlețe din terenurile din zona de șes sau cu pante mici, care erau slab productive, aceste terenuri fiind afectate altor culturi (peste 1 500 de hectare au fost defrișate și destinate culturilor cerealiere). De asemenea, s-a mers pe linia extinderii suprafețelor de vii și pomi pe terenurile în pantă, slab productive pentru alte culturi agricole. Din acest punct de vedere, numai în ultimii cinci ani s-a reușit înființarea a peste 1 500 de hectare de livezi, în trei masive, și a peste 2 600 de hectare de vie. La ora actuală, pe terenurile cu pante mari, pe terase, sînt plantate circa 1 670 de hectare de vie, valoarea producțiilor obținute fiind net superioară celei a culturilor cerealiere practicate anterior (se obțineau 1 000—1 300 kg grîu la hectar, la picioarele pantelor) și a pășunilor.

Pentru zona noastră, plantațiile cu viță de vie și pomi fructiferi sînt cele mai indicate culturi. Numai la intrarea în municipiul Tulcea sînt amenajate pe terenurile în pantă terasate, circa 1 000 ha de vii, cu randamente de peste 9 000 kg de struguri la hectar. La Asociația economică intercooperatistă Somova, cu terenuri în terase foarte slab productive, s-au realizat 7 000—8 000 kg de struguri la hectar ; terenurile respective nu pot fi amenajate pentru irigații și, după părerea mea, altă folosință mai eficientă nu li se putea da".

N. Nedelcu — „Pentru utilizarea rațională a fondului funciar, în județul Tulcea se acționează în două direcții principale.

O primă direcție o constituie folosirea integrală a suprafețelor în scopuri agricole, prin atragerea în circuitul productiv a tuturor terenurilor, avînd ca rezultat creșterea suprafeței agricole și în special a celei arabile. În acest sens, s-au identificat și urmează a fi luate în cultură, pînă la finele anului 1990, mai mult de 51 mii de hectare. De asemenea, se urmărește limitarea la minimum a folosirii terenurilor în alte scopuri decît producția agricolă. Ca atare, obiectivele de investiții se amplasează pe terenuri neagricole, în perimetrele construibile, iar acolo unde acest lucru nu e posibil, se asigură recuperarea de la alte folosințe a unei suprafețe de teren cel puțin egală cu cea scoasă din circuitul agricol.

A doua direcție se referă la îmbunătățirea calitativă a terenurilor. Pentru ameliorarea și conservarea fondului funciar se acționează prin : mărirea suprafețelor irigate ; eliminarea excesului de umiditate ; combaterea eroziunii solului ; măsuri agropedoameliorative ; o nouă zonare a producției agricole ; organizarea teritoriilor unităților agricole ; stabilirea de asolamente optime ; utilizarea îngrășămintelor organice și chimice.

Dimensiunea solelor — în strînsă corelație cu natura terenurilor

N. Nedelcu — „În primii patru ani ai actualului cincinal, suprafața arabilă a județului a crescut cu 22 983 hectare, s-au amenajat pentru irigații 24 178 de hectare, a fost scoasă de sub influența excesului de umiditate o suprafață de 24 843 de hectare, s-au executat lucrări de combatere a eroziunii solului pe 17 046 de hectare. Este necesar ca în continuare **să fie intensificate măsurile agropedoameliorative pentru eliminarea factorilor limitativi ai producției :** combaterea salinității și a eroziunii de suprafață a solului, prin executarea tuturor lucrărilor pe direcția curbei de nivel, aplicarea sistemului de culturi de benzi înierbate și culturi în fîșii. De asemenea, s-a trecut la ierarhizarea terenurilor agricole după cerințe, prin sole care să permită o exploatare unitară a fiecărei parcele de lucru, avînd în vedere varietatea tipurilor de sol ; dimensiunea acestor sole

variază în funcție de condițiile de relief, de amenajările funciare, ajungînd la 50—100 hectare pe terenurile în pantă, 150—200 hectare pe terenurile plane amenajate pentru irigat și 200—250 de hectare pe terenurile plane neamenajate pentru irigat. Consider că **sistemul practicării culturilor pe sole foarte mari a fost o concepție artificială,** care făcea abstracție de proprietățile diferitelor soluri, tratîndu-le în aceeași soluție. Sistemul cu sole mici, amplasate în general pe un același tip de sol sau pe o aceeași formă de relief, unde se poate aplica măsura cea mai indicată privind mărirea potențialului productiv și executarea în bune condiții a tuturor lucrărilor care se impun, face posibile mărirea și conservarea capacității de producție a pămîntului. Desigur, mărimea solelor diferă de la o unitate la alta, de la un tip de sol la altul, de la o formă de relief la alta. Această orientare este demonstrată de rezultatele bune obținute din punctul de vedere al protejării, conservării și al randamentelor medii la hectar.

Privită din punct de vedere tehnologic, mărimea solelor trebuie să fie egală într-un asolament. Aceasta este absolut necesară pentru a se putea practica rotația culturilor stabilite conform lucrărilor de zonare a producției agricole. Dacă pînă acum este cunoscută bonitarea la nivelul unităților agricole, în continuare se impune adîncirea acestei probleme la nivelul fiecărei parcele și sole. Odată determinat potențialul de producție al solurilor, se creează posibilitatea stabilirii structurii și rotației optime a culturilor în cadrul fiecărei ferme agricole".

S. Pera — „Din punctul de vedere al mecanizării lucrărilor, cred totuși că cel mai convenabil sînt solele mari, pe care se pot organiza formații mari de tractoare și mașini agricole, care să nu fie deplasate mereu dintr-un loc în altul, în funcție de structura culturilor. În același timp, consumul de carburant este mai redus, deoarece întoarcerile tractoarelor în tarla pot fi mai bine organizate, ducînd la consumuri reduse".

N. Nedelcu — „După studiile întreprinse de Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului, lungimea unei sole optime este de 1 000—1 200 m, iar lățimea maximă între 400 și 500 de metri. Deci, aceste dimensiuni sînt avantajoase și pentru cei care fac mecanizarea lucrărilor agricole, și pentru cei care beneficiază de aceste lucrări : unitățile agricole".

Șt. Gavriliță — „În legătură cu dimensionarea solelor în cadrul asolamentelor, părerea mea este că, în condițiile județului nostru, unde aproape 30% din suprafață se găsește pe pante mai mari de 10 grade, **mărimea optimă este de 100—150 de hectare.** Argumentul pe care îl aduc este următorul : pe pante mari nu se pot organiza sole de sute de hectare și nici mecanizarea lucrărilor nu e posibilă cu dotarea actuală. Ținînd seama de gama de mașini pe care o avem, mărimea menționată a solelor o consider optimă ; ea este determinată și de faptul că pe sole mari ar trebui ca mașinile de împrăștiat îngrășăminte și erbicide, precum și cele de semănat să fie alimentate de mai multe ori pînă la capătul solei, ceea ce practic nu este posibil".

M. Arsene — „Mărimea solelor are o importanță deosebită și în legumicultură și în cultura cartofului. Avem, din acest punct de vedere, experiența unor nereușite. Acolo **unde s-au organizat asociații legumicole mari,** pe suprafețe de 1 500 pînă la 1 800 hectare și cu sole sau ferme de 150—200, chiar și 300 de hectare, **rezultatele au fost destul de slabe.** Din această cauză a trebuit să trecem la redimensionarea asociațiilor, la 1 000 de hectare. De asemenea, au fost reorganizate fermele, aducîndu-le, de la 200—300 de hectare, la o mărime de 100—120 de hectare.

Și în sectorul horticol se pot organiza, în cadrul fermelor, **sole pe culturi de maximum 50 de hectare,** iar în cazul culturilor intensive (tomate, ardei, vinete) chiar de 20-30 de hectare. Se impune acordată, așadar, o atenție deosebită dimensionării solelor, avînd în vedere nu numai mecanizarea, ci și potențialul de forță de muncă și, în primul rînd, specializarea ; acolo unde am reușit o specializare strictă, avem și rezultate mai bune".

Zonarea culturilor și potențialul productiv al terenurilor

Șt. Gavriliță — „Ponderea principală în structura culturilor din județul nostru o dețin cerealele, apoi culturile tehnice ; această structură corespunde condițiilor de climă și sol de la noi. În zonele și în unitățile cu suprafețe mari irigate s-a mers pe o structură de culturi adecvată acestui sistem, adică cultivăm în principal porumbul (care răspunde cel mai bine la aplicarea udărilor), grîul, soia și mai puțin floarea-soarelui. În zonele cu suprafețe irigate mai mici am introdus culturi care nu reclamă cantități mari de apă — în special floarea-soarelui, năutul, fasolea ș.a.

În afară de unitățile horticole și vitipomicole, în celelalte unități cultivăm porumb, grîu și orz ; avem însă cîteva unități specializate, cum ar fi Întreprinderea agricolă de stat Măcin, care cultivă soia pe mai mult de 1 500 de hectare".

N. Nedelcu — „În legătură cu problema zonării producției agricole, consider că ar trebui mers mai în amănunt. În funcție de condițiile pedoclimatice din nordul Dobrogei, este necesar să se stabilească **microzone** pe care să putem repartiza structura de culturi cea mai adecvată".

Cum sînt asigurate și utilizate îngrășămintele ?

Șt. Gavriliță — „Îngrășămintele reprezintă circa 42% din factorii care contribuie la creșterea producției. Dacă în anul 1971, în agricultura județului s-au folosit numai 3 650 tone de îngrășăminte chimice substanță activă, în 1975 s-a ajuns la 18 542 tone, iar anul trecut la 34 208 tone. Asociate cu irigațiile, ele au contribuit la sporirea an de an a producțiilor. Însă cantitățile de îngrășăminte pe care le-am folosit au fost insuficiente în raport cu sarcinile de producție. Anul trecut, de exemplu, au revenit doar 120 kg substanță activă la hectar, față de 250—300 kg cît este necesar. Pe de altă parte, livrarea acestora este în disonanță cu perioadele optime de aplicare.

Mai mult decît atît, în ultimii ani combinatele producătoare au trecut la **livrarea îngrășămintelor chimice în vrac ;** or, unitățile agricole nu dețin mijloace adecvate de descărcare, transport și depozitare, astfel că o cantitate destul de mare se pierdea de la sosirea în unitate pînă la aplicarea pe teren. Ca urmare, în stațiile C.F.R. Zebil și Baia s-a trecut la amenajarea de linii ferate speciale, cu platforme echipate pentru descărcarea automată a vagoanelor. În unitățile agricole, în ultimul timp a început construirea de depozite pentru păstrarea îngrășămintelor chimice. Pentru anul acesta, repartiția pe care am primit-o corespunde cantitativ, însă **aproape 5 000 de tone de îngrășăminte chimice sînt lichide.** Unitățile agricole și cele de mecanizare nu sînt pregătite corespunzător pentru a folosi aceste îngrășăminte.

Am arătat mai înainte că aproape 50% din terenurile noastre au un conținut în humus foarte redus. În ultimii ani se resimte din ce în ce mai mult lipsa materiilor organice din sol. În județ se produc cantități mari de îngrășăminte chimice — anual, peste 600 mii de tone — însă nu reușim să folosim din acestea decît jumătate, din cauza insuficienței mijloacelor de transport cu tracțiune animală din unități și a motorinei la S.M.A.-uri".

M. Arsene — „Conținutul scăzut în humus al solurilor ridică serioase probleme și pentru culturile de legume și cartofi, care sînt foarte intensive și mari consumatoare de humus. Pentru acest sector, **cantitățile de îngrășăminte chimice care s-au repartizat în ultimii ani au fost nesatisfăcătoare ;** în 1984, de exemplu, au existat unități care n-au primit îngrășăminte chimice și, în aceste condiții, au existat plante care n-au fructificat, iar unele culturi (ardei, vinete) nici n-au dat rod. Este nevoie să se ia măsurile necesare ca întreaga cantitate de îngrășăminte organice să poată fi transportată și administrată pe cîmp. Este cunoscut faptul că fără gunoi de grajd nu se pot produce legume timpurii, îndeosebi ardei și vinete.

Prin plan însă au fost stabilite, pentru legume și cartofi, suprafețe mai mari decît ar solicita programul de autoaprovizionare ; or, în condițiile în care nu se pot obține randamente mari la hectar, datorită insuficienței îngrășămintelor, forței de muncă și neaprovizionării la timp cu motorină a unităților de mecanizare, **sporirea suprafețelor peste limita necesarului optim rezultat din programul de autoaprovizionare este nejustificată".**

Dezbatere consemnată de
dr. Gh. N. IOSIF

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Întărirea controlului financiar preventiv în toate unităţile economice

OBIECTIVELE înscrise în documentele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român privind creşterea mai puternică a eficienţei întregii activităţi desfăşurate în vederea îndeplinirii exemplare a prevederilor planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, măsurile cuprinse în recentul Program privind îmbunătăţirea activităţii economico-financiare în 1985 în toate unităţile, stabilit de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în luna aprilie a.c., pun în centrul atenţiei organelor financiar-bancare şi a celor financiar-contabile de la nivelul întreprinderilor necesitatea perfecţionării continue a organizării şi exercitării controlului financiar preventiv.

Cerinţa întăririi permanente a controlului financiar preventiv este de maximă actualitate dacă se are în vedere faptul că această formă de control cuprinde toate operaţiunile care produc modificări în patrimoniul unităţilor socialiste, şi este cea mai eficientă prin caracterul său preventiv, punînd stavilă din vreme cheltuielilor nelegale, neeconomicoase, nereale, neoportune sau neeficiente, ceea ce corespunde pe deplin principiilor noului mecanism economico-financiar şi este în concordanţă cu cerinţele întăririi autoconducerii muncitoreşti, a autogestiunii economico-financiare şi a autofinanţării.

Avînd permanent în vedere aceste consideraţii, Comisia financiar-bancară din judeţul Iaşi efectuează periodic analize ale activităţii de control financiar preventiv, ceea ce creează posibilitatea evidenţierii atît a rezultatelor obţinute în exercitarea acestui control prin organele financiar-bancare şi de către cele financiar-contabile de la nivelul întreprinderilor, cît şi a unor neajunsuri şi probleme care apar, precum şi a soluţiilor şi măsurilor ce se cer întreprinse pentru înlăturarea lor şi întărirea continuă a controlului financiar preventiv. Astfel, analiza efectuată privind desfăşurarea în cadrul judeţului Iaşi a controlului financiar preventiv în 1984 şi măsurile care se impun pentru obţinerea unor rezultate superioare în 1985 au evidenţiat în primul rînd sporirea preocupării organelor Băncii Naţionale a R.S.R. şi a băncilor specializate pentru exercitarea acestui control în condiţiile prevăzute de lege şi de normele aprobate de Curtea Superioară de Control Financiar, ceea ce s-a concretizat în rezultate notabile pe linia prevenirii unor neajunsuri în legătură cu aplicarea corectă a sistemului de retribuire în acord global, constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor, utilizarea fondurilor de investiţii, acordarea creditelor bancare, prevenirea unor cheltuieli nelegale ori neprevăzute în plan, sistarea operaţiilor generatoare de imobilizări de fonduri în stocuri supranormative de materii prime şi materiale, piese de schimb, obiecte de inventar etc. Rezultatele obţinute în exercitarea controlului financiar preventiv de către organele financiar-bancare, cît şi de către împuterniciţii cu astfel de atribuţii, confirmă pe deplin importanţa deosebită a respectării neabătute a principiilor aşezate la baza activităţii de control sub toate formele sale, precum şi a competenţei şi răspunderii înalte a tuturor cadrelor ce desfăşoară această activitate, condiţii obligatorii ce conferă controlului posibilitatea unor acţiuni eficace în prevenirea fenomenelor negative, în creşterea eficienţei economice. Contribuţia efectivă a controlului financiar preventiv exercitat prin organele la care s-a făcut referire s-a materializat în anul 1984 în economii de cheltuieli de 4,50 lei la 1 000 lei producţie marfă.

● Eficienţă sporită în organizarea şi exercitarea controlului financiar preventiv. Cum ? ● Mişcarea valorilor materiale în interiorul unităţilor economice — supusă controlului financiar preventiv ● Intervenţii mai operative şi eficace pentru completarea regulamentului de organizare şi funcţionare a întreprinderii ● Examinarea mai atentă a documentelor privind operaţiuni de plăţi fără numerar

Examinată sub raportul cuprinderii operaţiunilor ce se efectuează în cadrul întreprinderilor şi a instituţiilor de stat, activitatea de control financiar preventiv se realizează în cea mai mare parte prin compartimentele financiar-contabile din aceste unităţi ; şi în acest caz se impune în permanenţă o atenţie deosebită pentru organizarea şi desfăşurarea sa în concordanţă cu normele legale în vederea sporirii în continuare a eficienţei. Controlul financiar preventiv exercitat prin compartimentele financiar-contabile din întreprinderi şi instituţii a constituit o preocupare permanentă a Inspecţiei teritoriale financiare de stat din judeţ, organizîndu-se şi efectuîndu-se numai în cursul anului 1984, de exemplu, verificări privind modul de organizare şi exercitare a acestei forme de control la un număr de circa 100 de unităţi din raza sa de acţiune. Asemenea verificări au constituit şi în anul trecut dar şi în acest an prilejul promovării unor măsuri pentru adaptarea continuă a deciziilor de organizare a controlului financiar preventiv la specificul operaţiilor economice ce se efectuează în întreprinderi, pentru actualizarea acestei forme de control în concordanţă cu modificările intervenite în structura personalului căruia îi revin astfel de atribuţii, selectarea adecvată a persoanelor cărora li se încredinţează astfel de sarcini după criteriul pregătirii profesionale, a experienţei şi a corectitudinii etc. Ca urmare, în întreprinderi, controlul financiar preventiv exercitat prin organele financiar-contabile proprii înregistrează rezultate tot mai bune în prevenirea unor fenomene negative, aducînd o contribuţie substanţială la păstrarea integrităţii patrimoniului unităţilor socialiste şi la dezvoltarea acestuia. Astfel, rezultate bune în exercitarea controlului financiar preventiv prin compartimentele financiar-contabile s-au înregistrat la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice, la Întreprinderea mecanică „Nicolina", la Combinatul de utilaj greu, Combinatul de fibre sintetice, Întreprinderea de piese auto, Întreprinderea de utilaje, piese de schimb şi reparaţii, Întreprinderea metalurgică etc.

Cu toate acestea, analiza efectuată, ţinînd seama de nivelul încă existent al imobilizărilor de fonduri, a cheltuielilor neeconomicoase şi în mod deosebit a unor prejudicii create în patrimoniul unităţilor socialiste constatate cu prilejul controlului ulterior efectuat prin sondaj şi din care o mare parte puteau fi evitate printr-o exigenţă şi fermitate sporite în exercitarea controlului financiar-preventiv, a reţinut concluzia că această formă de control nu s-a ridicat în toate întreprinderile din judeţ la nivelul cerinţelor actuale. Sarcinile stabilite în domeniul creşterii eficienţei economice pe fiecare întreprindere, fabrică, exploatare, şantier, secţie, atelier, produs, lucrare executată sau serviciu prestat impun întărirea continuă a exigenţelor şi fermităţii în exercitarea controlului financiar preventiv, ca o cerinţă esenţială a mecanismului economico-financiar.

În lumina măsurilor cuprinse în recentul Program privind îmbunătățirea activității economico-financiare în 1985, stabilit de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în luna aprilie a.c., se impune exercitarea de către Ministerul Finanțelor, bănci, întregul aparat financiar-contabil din economie a unui control financiar exigent și permanent, cu deosebire preventiv în toate sectoarele de activitate economico-socială în vederea gospodăririi judicioase a mijloacelor materiale și bănești, respectării cu strictețe a legilor statului, a disciplinei de stat, contractuale și financiar-valutare, întăririi ordinii și disciplinei, apărării proprietății socialiste. Totodată, organelor financiar-bancare și de control financiar intern din întreprinderi le revine sarcina de o deosebită însemnătate de a acționa permanent pentru aplicarea cu fermitate a legilor țării, asigurarea integrității patrimoniului încredințat pentru administrare, prevenirea fenomenelor de proastă gospodărire, de prejudiciere a avutului obștesc și pentru tragerea la răspundere disciplinară, materială și penală a celor vinovați. De asemenea, șefii compartimentelor de plan financiar din ministere și celelalte organe centrale și locale, contabilii șefi din centralele economice și întreprinderi trebuie să acționeze cu fermitate pentru aplicarea neabătută a mecanismului economico-financiar, pentru instaurarea la toate locurile de muncă a unei ordini și discipline riguroase în utilizarea mijloacelor materiale și bănești, să se opună cu hotărîre oricăror cheltuieli nelegale sau neeficiente, să asigure ținerea corectă și la zi a evidenței contabile, să organizeze și să exercite controlul financiar preventiv în conformitate cu prevederile legii, să prezinte sistematic, în organele colective de conducere analiza rezultatelor activității economico-financiare și propuneri asupra măsurilor necesare de luat pentru continua îmbunătățire a activității unității.

Concomitent cu acțiunile ce trebuie întreprinse în continuare de către organele financiar-bancare și de către conducătorii de unități și ai compartimentelor financiar-contabile a acestora, apreciem că există și unele aspecte a căror rezolvare poate fi, după părerea noastră, de natură a conduce la îmbunătățirea controlului financiar-preventiv și la gospodărirea mai rațională a patrimoniului unităților socialiste.

1 În primul rînd, avîndu-se în vedere că un volum important de cheltuieli nelegale, neeconomicoase, neeficiente și neoportune, continuă să se producă cu prilejul operațiunilor de plăți fără numerar supuse controlului financiar preventiv și prin organele bancare, **se impune o atenție sporită din partea acestora în analiza conținutului documentelor prezentate de unități.** Opinăm asupra necesității de a se crea posibilitatea organelor de inspecție ale băncilor de a pretinde prezentarea contractelor sau comenzilor pentru executarea anumitor lucrări ori prestarea de servicii, a documentelor de recepție a acestora etc. și chiar posibilitatea amînării efectuării unor astfel de operațiuni de decontare pînă la controlul ulterior asupra legalității și realității acestora. Susținem aceasta deoarece în împrejurări de natura celor menționate, în cursul anilor 1983—1984 la întreprinderile de industrie mică și la unele unități din sectorul cooperației meșteșugărești din județul Iași, s-au produs unele prejudicii în avutul obștesc cu prilejul executării unor lucrări către alte întreprinderi din județ a căror plată s-a efectuat prin Banca Națională.

2 În al doilea rînd, controlul financiar preventiv exercitat prin compartimentele financiar-contabile din întreprinderi atestă legalitatea unor operațiuni, în relativ frecvente cazuri, fără solicitarea avizelor corespunzătoare din partea oficiilor juridice, care potrivit legii privind controlul financiar preventiv sînt chemate a contribui la bună desfășurare a acestei activități în toate cazurile în care examinarea anumitor operațiuni comportă asistența juridică. Acest mod necorespunzător de a acționa se cere înlocuit cu **o colaborare mult mai susținută cu oficiile juridice pe astfel de probleme.**

3 De asemenea, dreptul conferit conducătorilor compartimentelor financiar-contabile, prin aceeași lege, de a proceda la verificarea sub raportul realității a unor operațiuni supuse controlului financiar preventiv, nu este utilizat la nivelul cerințelor actuale și **opinăm asupra necesității de a se institui obligativitatea acestui control asupra unei anumite proporții din operațiunile respective, în mod deosebit în sectorul de construcții-montaj în antrepriză, executări de lucrări, prestări de servicii, cît și asupra operațiunilor de aprovizionare** a unor materiale în afara repartițiilor și a contractelor economice încheiate.

Potrivit reglementărilor, operațiile privind mișcarea valorilor materiale în cadrul unității socialiste se efectuează pe propria răspundere a șefilor compartimentelor (sau a înlocuitorilor acestora) în care au loc operațiile respective, ceea ce a condus în mod direct la scoaterea de sub incidența controlului financiar preventiv a consumului de materii prime, materiale, combustibil, obiecte de inventar etc. motivat de faptul că eliberarea din depozite în consum a unor astfel de bunuri nu reprezintă operații din care derivă drepturi sau obligații patrimoniale, nu produc modificări în patrimoniul unităților socialiste. Practica activității economice demonstrează însă, așa cum reiese din analizele noastre, existența unor situații în care consumul de materii prime, materiale, combustibil etc. peste norme poate conduce la majorarea față de plan a nivelului cheltuielilor materiale, iar dacă acestea împreună cu cheltuielile pentru munca vie depășesc 1 000 lei la 1 000 lei producție marfă se produc în mod evident modificări în patrimoniul întreprinderilor, concretizate în pierderea unei părți din mijloacele circulante proprii. În aceste condiții, fără a înlătura răspunderea compartimentelor în care au loc operațiile respective, considerăm oportun ca și mișcarea valorilor materiale în interiorul unităților socialiste să fie supusă controlului financiar preventiv, care este în măsură să vină cu observații și propuneri de natură să conducă la gospodărirea mai rațională a acestor bunuri, la reducerea cheltuielilor materiale de producție.

4 Procedura actuală de organizare a controlului financiar preventiv, numai prin decizia conducătorului compartimentului financiar-contabil, creează de la început, după părerea noastră, concepția potrivit căreia atribuțiile privind exercitarea controlului financiar preventiv ar constitui sarcini suplimentare atribuite anumitor persoane din cadrul compartimentelor financiar-contabile, ceea ce conduce, după constatările noastre, în unele cazuri la executarea acestora în condiții de exigență și fermitate la un nivel relativ mai scăzut în raport cu cerințele actuale. Ca urmare, considerăm necesară o intervenție mai operativă și mai eficace a centralelor industriale și chiar a ministerelor în direcția **determinării tuturor întreprinderilor de a completa regulamentele de organizare și funcționare prin includerea în acestea, pe compartimente, a sarcinilor de control financiar preventiv și, respectiv, pe funcții a atribuțiilor de această natură,** urmînd ca deciziile conducătorilor de unități să îndeplinească funcția de detaliere și de nominalizare a sarcinilor și a persoanelor împuternicite cu exercitarea controlului financiar preventiv.

5 În temeiul acelorași reglementări din Legea privind controlul financiar preventiv, în timp ce refuzarea vizei de control financiar preventiv pentru operațiile legale, în mod necesar este sancționată contravențional, în condițiile refuzului de viză pentru operațiuni nelegale, conducătorul unității poate dispune în scris, pe propria răspundere, efectuarea operațiunilor în cauză. Ca urmare, apreciem că pentru sporirea eficienței controlului financiar preventiv sub raportul contribuției sale la întărirea ordinii și a disciplinei, posibilitatea actuală a conducătorului unității de a dispune în scris pe proprie răspundere **efectuarea cheltuielilor în cazul refuzului vizei de control financiar preventiv ar putea fi limitată la cazurile în care acest refuz se întemeiază pe concluzii privind lipsa de necesitate, de oportunitate ori de economicitate a controlului financiar preventiv,** în legătură cu care pot exista puncte de vedere diferite. În cazul refuzului întemeiat pe lipsa de autorizare a legii pentru efectuarea cheltuielii, considerăm indicat a se reglementa imposibilitatea trecerii peste refuzul de viză cu excepția unor situații de forță majoră, care ar justifica aceasta (calamități naturale etc.).

6 În sfîrșit, în același scop, al sporirii eficienței controlului financiar preventiv, care trebuie să se reflecte în creșterea eficienței economice la nivelul fiecărei unități, sîntem de părere că este necesară îmbunătățirea conținutului analizelor ce se efectuează în cadrul organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și centralelor industriale asupra acestei activități, care trebuie să fie finalizate prin adoptarea unor măsuri concrete, atît pentru exercitarea în condiții de exigență și fermitate a acestei forme de control, cît și pentru întărirea răspunderii persoanelor cărora li s-au conferit atribuțiile de această natură.

dr. T. ONOFREI

TENDINȚE ȘI EXIGENȚE ÎN PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC

NE-AM REFERIT, în articolul trecut *), la cadrul larg, teoretic și sintetic, al procesului de promovare a progresului tehnico-științific în industria și economia românească. În articolul de față vom detalia cîteva din problemele importante în acest sens.

Factor esențial pentru realizarea obiectivelor prioritare

O DIRECȚIE prioritară a Programului general de cercetare pînă în anul 1990 constă în intensificarea promovării progresului tehnic pentru cunoașterea rezervelor de substanțe minerale utile de pe teritoriul țării, pentru asigurarea continuă cu materii prime și materiale indigene a cerințelor economiei. În acest scop, se are în vedere creșterea randamentelor de extracție, din zăcămintele cunoscute, îmbunătățirea actualelor tehnici de investigații geologice și descoperirea, pe această bază, a noi depozite de materii prime, îmbunătățirea tehnologiilor destinate obținerii, în condiții de eficiență, a substanțelor utile din minereuri etc.

Valorificarea complexă a rezervelor interne de substanțe minerale va putea fi asigurată prin adîncirea cercetărilor pentru creșterea factorului de extracție a substanțelor din deșeurile rezultate din procesele tehnologice, prin adîncirea cercetărilor pentru extinderea sferei de reutilizare a deșeurilor în condițiile rentabilizării introducerii lor în circuitul economic. Mai trebuie menționat că, în etapa actuală, așa cum se relevă din prevederile cu privire la dezvoltarea economico-socială a României, asigurarea bazei de materii prime mai este condiționată de valorificarea materialelor și produselor uzate. În acest sens, cercetarea tehnică, institutele de proiectare și cercetare își extind cercetările pentru reintroducerea în circuitul economic a unor cantități însemnate de materiale refolosibile.

Problema asigurării resurselor energetice primare pentru următorii ani a fost dezbătută la Congresul al XIII-lea al partidului, adoptîndu-se, ca obiective programatice, direcții fundamentale de promovare a progresului tehnic, de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1986—1990 și pînă în anul 2000 — așa cum se relevă acestea și din Programul special aprobat de conducerea partidului și statului nostru. Se au astfel în vedere automatizarea și optimizarea proceselor din domeniul amintit, conducerea prin calculator a proceselor energetice, reducerea riscurilor în sistemul energetic, a pierderilor de energie pe întregul ciclu de la producător la utilizator. Progresul tehnic este orientat către soluții practice de valorificare a energiei solare, vîntului, energiei geotermale — toate acestea cu o eficiență economică superioară. Pentru sursele noi de energie vor fi necesare celule și echipamente de conversie directă a energiei solare în energie electrică, turbine și echipamente anexe pentru folosirea vîntului la puteri pînă la 1 000 kW, centrale termice de ardere a deșeurilor urbane, stații complete de îmbuteliere a biogazului și altele — în toate aceste direcții energetica urmînd să fie sprijinită, în mod esențial, de industria constructoare de mașini, de chimie, de industria materialelor de construcții etc. Pornind de la observația că soarele și vîntul sînt energii complementare în timp, se construiesc în prezent și unități de producere a energiei electrice mixte, alimentate în paralel de la celule fotovoltaice și turbine de vînt, care se dovedesc de mare utilitate, în special în zonele în care nu există rețea de energie electrică.

Progresul tehnic este chemat să-și sporească contribuția la diminuarea consumurilor tehnologice, la utilizarea energiei cu înaltă eficiență. Obiectivele concrete ale cercetării în această direcție sînt cantonate în sfera revederii tuturor tehnologiilor energointensive, în sensul reducerii consumului de materii prime, creșterii continue a randamentelor la instalațiile energetice, recuperării integrale a energiilor disponibilizate în procesele tehnologice, generalizării recuperării căldurii din apele de răcire, gaze evacuate, produse calde și deșeuri, direct sau cu ajutorul unor instalații care să folosească energia disponibilizată pe toate treptele procesului tehnologic. Se au, totodată, în vedere, înlocuirea proceselor de prelucrare mecanică cu procese neconvenționale (electronice, ultrasunete, radiații plasmă), extinderea biotehnologiilor, ca alternative ale unor procese energointensive, creșterea randamentelor tuturor motoarelor, reducerea unor faze tehnologice mari consumatoare de energie etc.

Să urmărim și alte acțiuni cărora este chemată să le răspundă cercetarea. Realizarea sarcinilor ce decurg din programele de creștere a productivității muncii și de ridicare a calității producției solicită cercetării științifice realizări majore, care să asigure, în domeniile amintite, performanțe la nivel mondial. Astfel, Programul privind creșterea accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 subliniază importanța pe care o are pentru construcția de mașini utilizarea în procesul de producție a mașinilor și liniilor automate complexe. În acest sens, în planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990 sînt relevate direcțiile de cercetare pentru trecerea la proiectarea sistemelor de mașini cu grad înalt de funcționalitate, pentru creșterea ponderii mașinilor și instalațiilor dotate, în grad ridicat, cu echipamente de tehnică fină, electronică și microelectronică, pentru utilizarea întregii game de tehnologii care să ridice productivitatea și calitatea produselor (tehnologii de operații, tehnologii de sistem, sisteme de comenzi, tehnologii de sisteme integrate, tehnologii sistemice automatizate și cibernetizate ș.a.). În acest cadru, un rol important se acordă dezvoltării tehnicii roboților, a roboților conduși prin calculatoare, în vederea creșterii calității activităților și operațiilor și a reducerii efective a volumului de forță de muncă.

Utilizarea intensă a tehnicii „de vîrf"

TOCMAI în lumina politicii economice cu precădere calitative, promovată de partidul și statul nostru, în anii 1986—1990, mai multe produse și tehnologii de lucru, echipamente tehnologice complexe vor fi puse la dispoziția economiei românești. Este vorba de echipamente noi de foraj terestru și marin, de acționări electrice noi, pentru metalurgie, petrol, gaze și geologie, de produse noi și aparatură de măsură și control de mare finețe pentru domenii prioritare ale industriei, de mașini-unelte specializate și la temă, celule flexibile și produse ale mecanicii fine, care vor fi produse în premieră în anii 1986—1990. S-au devansat numeroase obiective de cercetare pentru a răspunde multiplelor cerințe care au fost puse în fața economiei, în special pentru marile platforme industriale ale chimiei, metalurgiei, industriei extractive, gazelor naturale și petrolului, ale energiei electrice și altele.

Se acționează hotărît pentru a materializa sarcinile cu privire la creșterea calității produselor. Se ține astfel seama de faptul că componentele utilizate în realizarea unui produs au rol hotărîtor în obținerea unei calități finale ridicate a acestuia, ceea ce face necesară o proiectare a ca-

*) Vezi „Revista economică" nr. 17/1985

lității produsului pe structura componentelor sale încă din faza de concepție.

Pentru perioada anilor 1986—1990, obiectivele din profilul industriei de automatizări sînt menite să contribuie la dezvoltarea mai rapidă a unor sectoare importante ale economiei. Creșterea accelerată a productivității muncii — obiectiv de care aminteam — urmează să fie asigurată și prin noi mașini-unelte, mai ales multifuncționale, cu viteze sporite de așchiere ; prin realizarea unor celule flexibile și linii de automatizare, echipamente cu roboți și manipulatoare tehnologice, în procesele în care acest lucru este rentabil ; prin noi tehnologii de lucru de mare productivitate, în sectoarele de montaj, utilizînd fascicole de electroni, ultrasunete, electrotermia, tehnologii realizate prin colaborarea dintre mai multe institute de cercetare și inginerie tehnologică. Toate acestea au în vedere, pe de o parte, înzestrarea tehnică a muncii în ramurile unde activitățile se desfășoară manual, iar, pe de altă parte, ridicarea mai mult a nivelului tehnic acolo unde activitățile sînt deja mecanizate și automatizate.

Organizarea fabricației de mașini-unelte, de utilaje și instalații complexe, pe baza noilor tendințe implică dezvoltarea cu precădere a compartimentelor de concepție, privite ca atare, ca urmare a creșterii complexității proiectelor, precum și a numărului acestora. În fapt, ridicarea gradului de complexitate și noutate a majorității produselor impune sporirea volumului lucrărilor de cercetare și inginerie tehnologică în toate domeniile producției de mașini-unelte. Și tot în acest cadru trebuie relevat că Directivele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1986—1990 acordă o atenție deosebită dezvoltării tehnologice, automatizării, cibernetizării și robotizării producției.

Creativitatea — un proces complex

MECANIZAREA și automatizarea, electronizarea și robotizarea, informatica și tehnica de calcul revoluționează producția industrială și agricolă, transporturile și telecomunicațiile, serviciile și comerțul, cu o rapiditate fără precedent în istoria civilizației moderne. Experiența internațională arată că, în prezent, în medie, mașinile și utilajele tehnologice se reînnoiesc la aproximativ 5—6 ani. Iar menținerea, în continuare, în fabricație a unor produse cu tehnologii învechite înseamnă a condamna de la început industria la rămînere în urmă, la imposibilitatea de a ieși pe piața internațională în condiții de competitivitate. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă complexă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia că dacă se introduce astăzi un motor sau un compresor nou în producție, cercetarea și proiectarea trebuie să lucreze efectiv la un altul mai modern și, totodată, să se gîndească la un model și mai perfecționat care să poată fi introdus ulterior în fabricație. Se desprind astfel sarcini de o deosebită însemnătate, pe un larg perimetru industrial, care trebuie cît mai grabnic înfăptuite în viață.

Între orientările de seamă ale politicii partidului și statului nostru din anii de după Congresul al IX-lea al partidului, ani ce poartă pe frontispiciul lor emblema gîndirii și acțiunii strălucite ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se evidențiază, pe un loc de mare însemnătate, dezvoltarea prioritară a sectoarelor tehnicii de vîrf — bază de propulsare a progresului tehnico-științific în întreaga economie. În fapt, dezvoltarea în țara noastră a electronicii, microelectronicii, producției de elemente de automatizare, a tehnicii de calcul, mecanicii fine, opticii, producției de componente cibernetice etc. constituie remarcabile și veritabile creații ale științei și industriei românești în anii de după 1965.

Economia românească dispune în prezent de o bază materială corespunzătoare, de o puternică rețea de unități productive și de cercetare, de specialiști și oameni de știință de o valoare deosebită ; sînt, deci, create toate condițiile ca marile probleme ale promovării celor mai de seamă realizări ale tehnicii și tehnologiilor moderne să poată fi rezolvate cu deplin succes. Desigur, aceasta impune o muncă temeinică de pregătire, studiu, gîndire, cercetare, imaginație, toate aceste procese avînd la bază realitatea, cerințele dezvoltării eficiente a economiei, ale progresului de ansamblu al societății noastre.

Referindu-se la asemenea probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că pericolul nu constă în faptul că în cursul unei cercetări se va ajunge de către unul sau altul la o concluzie eronată, la unele soluții mai puțin bune ; este inevitabil aceasta și nimeni în lume pînă acum — și nici în viitor — nu va putea pretinde că tot ceea ce se întreprinde va avea numai rezultate bune. Știința trebuie să se dezvolte numai printr-o confruntare deschisă a ideilor, a rezultatelor obținute. Tocmai dintr-o asemenea confruntare argumentată vor fi obținute concluzii științifice viabile, ce pot constitui direcții de orientare principale.

Desigur, cercetarea științifică presupune pasiune, imaginație, dăruire completă, gîndire creatoare, efort asiduu ; ea nu este compatibilă cu ideea unui program exprimat în cîteva ore pe zi activitate în laborator sau la masa de lucru. Cercetătorul de profesie este absorbit în fiecare clipă de ideea a cărei rezolvare cît mai rapidă îl frămîntă, acționînd continuu pentru a contribui la soluționarea eficientă a problemelor, la avîntul general al științei, tehnicii și tehnologiilor, al forțelor de producție. Cu atît mai mult se vădesc aceste trăsături în condițiile promovării largi a progresului tehnic, a tehnologiilor moderne, în întreaga industrie și economie românească.

Un alt aspect în același cadru. O caracteristică a epocii moderne, în condițiile celei mai ample promovări a progresului tehnic, este uriașa diversificare a ramurilor și domeniilor de cercetare, intercondiționarea acestora, cooperarea cercetătorilor din specialități diferite pentru aplicarea în practică a rezultatelor muncii lor. Este aproape de la sine înțeles, sublinia în acest sens secretarul general al partidului, că știința devine, tot mai mult, rezultatul eforturilor colective ale cercetătorilor, care se bazează, la rîndul lor, pe studierea și generalizarea experienței practice, a activității creatoare a producătorilor de bunuri materiale; aceasta impune îmbunătățirea colaborării științifice și tehnice dintre unitățile de cercetare, dintre diferitele categorii de cercetători, dintre aceștia și specialiștii care lucrează nemijlocit în producție în vederea modernizării și, îndeosebi, a înnoirii produselor, ridicării la cote tot mai înalte a nivelului lor tehnic și calitativ ; aceasta impune introducerea celor mai avansate tehnologii, linii automatizate, cu un consum redus energetic, de materii prime și materiale, cu o foarte înaltă productivitate ; un imperativ de prim ordin îl constituie, de asemenea, introducerea, cu o mare operativitate, în producția industrială, a tehnologiilor neconvenționale.

În această complexă activitate de prefigurare a viitorului, se relevă cu strălucire rolul determinant, eminenta activitate a secretarului general al partidului. Prin îndrumări magistrale, prin indicații strategice excepționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** ne-a dat orientările și direcțiile care să permită ridicarea pe o treaptă superioară, preponderent calitativ-intensivă, a întregii activități economico-sociale din țara noastră și mai ales promovarea mai accelerată a progresului tehnic și tehnologic al industriei. Pentru țara noastră, situată de două decenii într-un complex și dinamic proces de creștere economică, desfășurată în ritmuri care se înscriu printre cele mai înalte din lume, promovarea progresului tehnic, a științei în general, amplificarea rolului nemijlocit al acesteia în întreaga viață economico-socială, au fost și sînt elemente fundamentale ale strategiei dezvoltării promovate cu exemplară consecvență de partidul nostru comunist ; în cincinalul viitor, acest statut se amplifică considerabil. Progresul de amploare al activității noastre de cercetare științifică, larga implicare a acesteia în procesul dezvoltării accelerate și preponderent calitative a economiei românești sînt, totodată, legate de numele tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, eminent om politic și savant de mare renume mondial, care conduce în chip magistral destinele științei și cercetării, ale creativității românești.

Am redat doar cîteva din coordonatele concrete, tehnice și economice, ale promovării progresului tehnic în economie. Hotărîtoare sînt atît performanțele tehnice ale activității, cît și performanțele ei economice, care, de altfel, condiționează în mod nemijlocit, obținerea celor tehnice : funcționarea mașinilor de înaltă performanță necesită energie, materii prime, iar obținerea acestora impune, cu precădere, economisirea lor, eliminarea oricăror canale de risipă. Tocmai de aceea considerăm că acțiunea de promovare a progresului tehnic — cu elemente de o natură atît de complexă și cu efecte de amploare în ce privește structura ocupațională a populației și utilizarea forței de muncă, cu urmări intens benefice pentru întreaga economie — nu este doar de competența inginerilor, a cadrelor tehnice ; ea este o acțiune de competența și a economiștilor, ca și a chimiștilor, fizicienilor, biologilor, sociologilor și chiar demografilor.

Barbu Gh. PETRESCU

În lumina orientărilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

O sarcină prioritară în activitatea de construcții-montaj:

ACCELERAREA RITMULUI DE EXECUȚIE A LUCRĂRILOR

TINÎND SEAMA de condițiile create, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat — în cadrul Consfătuirii de lucru ce a avut loc la C.C. al P.C.R. la începutul acestei săptămîni — imperativul ca în toate sectoarele de activitate să se ia în mod operativ măsurile ce se impun pentru ca planul pe 1985 să fie realizat la nivelul stabilit, inclusiv în ce privește investițiile. Ministerul Construcțiilor Industriale și toate antreprizele generale din subordinea sa și-au îndeplinit planul producției de construcții-montaj pe primul trimestru al anului, realizînd totodată o substanțială creștere suplimentară a productivității muncii. Ținînd seama însă de condițiile specifice ale activității din timpul iernii, la dimensionarea sarcinii trimestriale au fost avute în vedere limitarea sau sistarea lucrului la unele fronturi, concentrarea la obiective de importanță deosebită sau aflate în faza premergătoare punerii în funcțiune, la montaje tehnologice și alte lucrări interioare mai puțin influențate de temperaturile scăzute. Ca atare, în perioada ianuarie-martie s-au executat numai 11,1% din volumul anual al producției (pe unități — între 9,5 și 15,2%).

Va fi, deci, nevoie de **o puternică intensificare a ritmului de lucru,** care de la sub 8% în martie și 10% în aprilie să ajungă, în mai-septembrie, la o **medie lunară de peste 11% din planul anual.** Aceste sarcini deosebite vor trebui realizate cu consumuri energetice mult mai scăzute decît în 1984, ceea ce necesită un efort continuu de pregătire și organizare care să ducă la **folosirea eficientă a forței de muncă și a mijloacelor tehnico-materiale,** astfel încît **la o unitate de resurse energetice folosite să se obțină un volum de producție considerabil sporit.** În acest sens, se au în vedere o astfel de eșalonare a planului pe trimestre în funcție de fondul de timp maxim disponibil al fiecărei luni și o astfel de adaptare a programului de lucru pe antreprize și brigăzi în funcție de cotele de resurse energetice alocate și de programul stabilit pe plan local pentru livrarea acestora, încît **lucrările de construcții propriu-zise aferente obiectivelor aflate în execuție să se realizeze în linii mari pînă la 1 decembrie,** iar în perioada de iarnă efectivele să se replieze la lucrări interioare, instalații, montaje de utilaje tehnologice. Mai trebuie menționat că planul prevede punerea în funcțiune a 415 capacități și obiective, din care 115 principale, la care se adaugă cele restante din anul trecut — concentrarea finalizării investițiilor fiind specifică anului de sfîrșit de cincinal și punînd probleme complexe de colaborare între antreprize, furnizorii de utilaje și beneficiari.

Acestea sînt coordonatele care conferă o importanță cu totul deosebită **măririi accentuate a productivității muncii.** Față de nivelul realizat în 1984, care l-a depășit cu 6,5% pe cel planificat (ceea ce a permis executarea unui volum al producției de construcții-montaj mai mare cu 9% decît în anul anterior și cu 2% decît cel stabilit prin plan), în acest an se prevede **o creștere de circa 12%** a acestui indicator, ceea ce urmează să asigure sporul de producție de peste 6 procente și să disponibilizeze pentru alte sectoare ale economiei naționale un anumit număr de personal.

Programele de măsuri elaborate de Centrala de construcții-montaj București și de trusturile antreprize generală fundamentează în întregime sarcina de creștere a productivității atît pe ansamblul ministerului, cît și pe fiecare unitate. Ele dau o atenție deosebită **progresului tehnic;** pe total minister, mărirea gradului de mecanizare a lucrărilor pe șantiere este cotată cu un spor de productivitate de 3,74%, iar îmbunătățirea soluțiilor constructive și modernizarea tehnologiilor de execuție — de 3,2%. Măsurile relative la **mai buna organizare a producției și a muncii** dețin o pondere de aproape o treime în efectul total, iar prin **ridicarea calificării personalului muncitor** se estimează realizarea unei economii relative de 700 de oameni.

Dacă aceste proporții ale principalelor grupe de factori se aliniază, la nivelul ministerului, la prevederile programului național de creștere a productivității, analiza lor pe unități (caseta 1) relevă unele discrepanțe dificil de explicat. De pildă, pe ce măsuri cu totul deosebite față de alte unități își bazează Trustul de construcții industriale Oradea (care, de altfel, deține acum locul fruntaș la acest indicator) estimarea că va obține prin extinderea mecanizării o economie relativă de personal de peste 4 ori mai mare decît prin perfecționarea organizării — și ce considerente determină aprecierea că prin creșterea calificării nu se va putea dispensa decît de un singur om din efectivul de cîteva mii ? Sau : de ce trusturile din municipiile Gheorghe Gheorghiu-Dej și Craiova, planificate cu sporuri de productivitate dintre cele mai mari, se rezumă la cele mai modeste preliminări ale efectului introducerii progresului tehnic, deși dispun de condiții și facilități echivalente cu ale celorlalte unități ? Menționăm că aceste două trusturi, ca și cele din Pitești, Constanța și Timișoara, au niveluri de productivitate (realizate în 1984 și prevăzute pe 1985) relativ scăzute în comparație cu celelalte trusturi de profil (caseta 2), ceea ce a determinat conducerea ministerului să dispună reanalizarea, cu concursul unor colective de specialiști, a posibilităților unei mai intense mobilizări a rezervelor existente. Fundamentarea unei sarcini de plan, atribut esențial al autoconducerii muncitorești, constituie o problemă prea importantă pentru a limita rezolvarea ei la operații aritmetice mai mult sau mai puțin acordate cu realitatea ; e nevoie — mai trebuie oare subliniat acest lucru ? — de o abordare științifică, creatoare, responsabilă.

Pregătirea de către minister a planului pe 1985 în diferitele sale secțiuni a demonstrat o astfel de abordare, considerată în toată complexitatea factorilor de influență și a implicațiilor interdependente. Astfel, diminuarea cheltuielilor cu munca vie pe seama creșterii productivității muncii a fost luată în calcul cu o pondere de 47% în reducerea prin efort propriu a costurilor de producție potrivit sarcinii stabilite la acest indicator prin planul național unic (caseta 3).

Pe linia progresului tehnic au fost declanșate și în parte realizate acțiuni care vor marca în acest an un considerabil cîștig calitativ. Menționăm noile soluții tehnice și proiecte tip pentru clădiri mici integral prefabricate, pentru înlocuirea zi-

1 *PROGRAMELE DE MĂSURI pentru creșterea productivității muncii pe anul 1985, elaborate de antreprizele generale de construcții-montaj din sistemul ministerului, prezintă diferențieri sensibile de la o unitate la alta, în ce privește ponderea principalilor factori în fundamentarea economiei relative de personal muncitor :*

	% din total		
	Introducerea progresului tehnic	Perfecționarea organizării producției și a muncii	Calificare, perfecționare profesională
CCI-AG București	60,0	34,0	6,0
TCI-AG Brașov	60,9	28,2	6,6
TCI-AG Brăila	60,7	28,6	7,1
TCI-AG Cluj-Napoca	62,5	18,6	4,0
TCI-AG Constanța	61,9	17,8	7,7
TCI-AG Craiova	52,7	26,3	8,7
TCI-AG Gh. Gheorghiu-Dej	51,0	37,5	3,5
TCI-AG Iași	63,0	34,0	3,0
TCI-AG Oradea	86,6	13,2	0,2
TCI-AG Pitești	61,6	30,3	8,1
TCI-AG Timișoara	60,0	37,1	2,9
TMUCh-AG București	60,0	30,3	8,0
TIA-AG București	70,0	26,3	3,7
TLSIT-AG București	60,4	33,7	5,8
TOTAL M.C.Ind.	61,1	30,5	6,1

2 *ÎN ULTIMII ANI s-a acționat intens pentru echilibrarea nivelurilor de productivitate a muncii realizate de diferitele unități de construcții, respectiv de instalații — montaje — lucrări speciale — izolații ale ministerului, ținînd seama de similitudinea pe care o prezintă — în special în cazul antreprizelor generale de construcții — structura lucrărilor, gradul lor de complexitate, dotarea tehnică, nivelul de pregătire profesională al personalului muncitor. Diferențieri între unități continuă totuși să apară, fiind determinate în principal de gradul de mobilizare a resurselor la fiecare trust în parte și de modul în care se concentrează în anul de plan diversele categorii de stadii fizice ale obiectivelor aflate în execuție. Aceasta explică în mare măsură ecartul sensibil — de aproape 1 la 3 — între creșterile de productivitate planificate pe anul în curs la antreprizele generale :*

	Creșterea planificată a W în 1985 %	Nivelul planificat al W, în % față de cel pe minister
M.C.Ind.	11,97	100,0
CCI-AG București	14,94	92,6
TCI-AG Brașov	9,40	108,2
TCI-AG Brăila	5,57	95,4
TCI-AG Cluj-Napoca	5,83	95,3
TCI-AG Constanța	12,05	89,3
TCI-AG Craiova	14,42	94,6
TCI-AG Gh. Gheorghiu-Dej	14,83	87,9
TCI-AG Iași	11,80	95,6
TCI-AG Oradea	8,78	103,8
TCI-AG Pitești	10,96	90,1
TCI-AG Timișoara	15,70	86,6
TMUCh-AG București	14,56	143,1
TIA-AG București	9,86	153,6
TLSIT-AG București	6,10	159,4

Menționăm că nivelul planificat pe minister este influențat considerabil de productivitatea mai înaltă ce se obține de către unitățile de montaje, de instalații de automatizare, lucrări speciale și izolații.

3 *ECHIVALENTUL VALORIC al creșterii productivității muncii (diminuarea cheltuielilor cu munca vie) în activitatea de construcții-montaj, estimat de către Ministerul Construcțiilor Industriale în programul pe anul 1985 privind reducerea suplimentară a costurilor și în principal a cheltuielilor materiale (reprezentînd însumarea programelor de măsuri elaborate și aprobate la nivelul unităților), este de cca. 76 milioane de lei. Se prevăd următoarele efecte, în mil. lei, pe principalele grupe de măsuri din această categorie :*

— *introducerea de noi utilaje de mare productivitate și creșterea gradului de mecanizare complexă a lucrărilor* 4,0
— *creșterea gradului de prefabricare a elementelor de construcții* 10,0
— *extinderea tehnologiilor de tip industrial la lucrările de beton monolit* 4,7
— *tipizarea construcțiilor* 2,6
— *creșterea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor* 5,3
— *mărirea gradului de mecanizare a manipulărilor de materiale* 4,8
— *perfecționarea pregătirii tehnice a lucrărilor, a lansării și urmăririi executării producției* 6,7
— *îmbunătățirea organizării procesului de muncă și creșterea gradului de folosire a timpului de lucru* 10,2
— *creșterea ponderii muncitorilor calificați în numărul total al personalului* 4,9
— *policalificarea unor categorii de muncitori* 3,8

4 *SPORURI IMPORTANTE ale productivității muncii și ale vitezei de execuție a lucrărilor au fost obținute, în 1984, prin îmbunătățirea folosirii mijloacelor de mecanizare a proceselor de producție. Atît pe totalul parcului, cît și pe principalele grupe de utilaje care se regăsesc și în sectoarele de construcții ale altor ministere și în alte ramuri de activitate economică, ponderea mașinilor și instalațiilor aflate în stare de funcțiune (active), în % din numărul celor din inventar, a fost la M. C. Ind. net superioară celei medii înregistrate pe economia națională (sarcina de activizare prevăzută în plan fiind de 85 la sută) :*

	M.C.Ind.	Ec. nat.
Excavatoare de sapă	89,8	79,5
Buldozere de peste 65 CP	89,4	78,0
Încărcătoare de peste 1 m^3	89,3	83,6
Centrale de beton	95,4	88,4
Macarale-turn	93,3	88,8
Automacarale și macarale mobile	92,0	87,1
TOTAL (medie)	91,5	84,2

Numărul mediu de schimburi (în echivalent de 8 ore) s-a situat între 1,7 și 2,2, la nivelul celui planificat, fiind cu pînă la 0,6 mai mare decît media pe economia națională. Considerabile diferențe față de aceasta din urmă s-au înregistrat în ce privește indicele de exploatare intensivă (producția medie pe unitatea de capacitate) : +53 la sută la excavatoare de 0,5—1,0 m^3, +132 la sută la excavatoare de peste 1 m^3, +44 la sută la încărcătoare, +25 la sută la macarale-turn de peste 80 tfm, +4 la sută la automacarale și macarale mobile de peste 15 tf.

dării de cărămidă cu prefabricate tipizate ; demararea unui program de modernizare a soluțiilor de cofraje ; stabilirea unor tehnologii mai raționale pentru manipularea, transportul și depozitarea materialelor de construcții. În principalele baze de producție ale trusturilor s-a trecut la reorganizarea fluxurilor tehnologice, iar pînă în prezent, la peste jumătate din numărul stațiilor de betoane s-au introdus aparatură de automatizare a principalelor operații și instalații de dozare a aditivilor plastifianți.

În condițiile unor progrese remarcabile obținute în folosirea intensivă și extensivă a parcului de mașini și utilaje de construcții (caseta 4), se urmărește cheltuirea rațională a importantelor fonduri alocate pentru achiziționarea de noi mijloace de mecanizare, cu caracteristici îmbunătățite.

În prezent sînt în curs de aplicare măsurile organizatorice speciale stabilite de consiliul de conducere al ministerului, în vederea accelerării ritmului de lucru pe baza creșterii productivității muncii.

La lucrările în continuare din anul trecut execuția a fost programată în prima jumătate a anului, în devans, urmînd ca planul pe semestrul I să se realizeze în principal pe seama acestor obiective, iar investițiile noi să fie atacate (de regulă în al doilea semestru) numai după ce vor fi asigurate toate condițiile necesare. Totodată, s-au redistribuit forțele și mijloacele pentru terminarea lucrărilor legate de trecerea la efectuarea probelor tehnologice sau de punerea în funcțiune a obiectivelor aflate în stadiul final, astfel încît să se reducă dispersarea fronturilor de lucru și să se poată proceda la închiderea șantierelor respective. La încheierea (actualizarea) graficelor de execuție cu beneficiarii de investiții au fost avute în vedere stadiile fizice necesare pentru realizarea indicatorilor de plan, valorificarea condițiilor existente pentru scurtarea duratelor de execuție și devansarea punerii în funcțiune față de termenele prevăzute, pentru diminuarea concentrării acestor termene în ultimul trimestru și degajarea de astfel de sarcini a lunii decembrie ; rămîne ca, împreună cu beneficiarii și furnizorii, antreprizele generale să finalizeze cît mai grabnic programarea în consecință a asigurării cu resurse.

Printre **urgențele perioadei actuale** se numără :

● intensificarea participării specialiștilor din antreprizele generale la adoptarea de către proiectanți a unor soluții eficiente care să permită creșterea gradului de industrializare a lucrărilor pe șantiere, precum și elaborarea cu forțe proprii a unor documentații de execuție pentru lucrările din plan ;

● definitivarea tehnologiilor de execuție pentru obiectivele din plan și aplicarea lor sistematică pe șantiere ;

● încheierea tuturor contractelor de acord global între antreprize și brigăzi, în conformitate cu prevederile planului actualizat și ale contractelor cu beneficiarii de investiții ;

● organizarea de către antreprizele generale a coordonării prin grafice, la nivelul antreprizelor și al brigăzilor, a întregii activități de construcții-montaj desfășurate de către celelalte unități (inclusiv ale altor ministere) ce concură la realizarea obiectivelor, astfel încît lucrările să se succeadă în ordinea tehnologică normală și să se încadreze în ritmul prevăzut prin plan ;

● efectuarea sistematică de analize, împreună cu montorii și beneficiarii, asupra programelor de livrări și stocului de utilaje tehnologice, în vederea asigurării continue a frontului de montaj și respectării stadiilor fizice din grafice ;

● transferarea de pe șantiere a unui volum cît mai mare de activități în bazele de producție și asigurarea integrală, pînă la sfîrșitul lunii octombrie, a prefabricatelor din beton și a cantităților de agregate necesare, inclusiv pentru primul trimestru din 1986, la realizarea prefabricatelor în producția proprie urmînd să se recurgă la întărirea naturală a betonului, fără consum de energie termică.

În lumina concluziilor Consfătuirii de la Comitetul Central, a sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, vor fi analizate și adoptate noi măsuri care să asigure îndeplinirea integrală a planului anual, punerea în funcțiune la termen și înainte de termen a obiectivelor de investiții, creșterea suplimentară a productivității muncii, în condițiile unor costuri scăzute și unei calități superioare a lucrărilor.

C. DAMIAN

Autoconducerea muncitorească și conducerea unitară a vieții economice și sociale

CUCERIRE istorică a orînduirii noastre socialiste, democrația muncitorească a parcurs — în procesul făuririi și consolidării noilor relații de producție și sociale, proces declanșat de revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 — mai multe etape, dintre care cea inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului se distinge ca etapa celor mai strălucite înfăptuiri. În această perioadă, viața social-politică, sistemul de organizare și conducere a societății au cunoscut numeroase și profunde transformări înnoitoare, s-au perfecționat continuu relațiile sociale, instrumentele, formele, căile prin care masele populare participă la conducerea societății, a avut loc un proces de continuă adîncire, în modalități noi, inedite a democrației socialiste.

Experiența dobîndită în toți acești ani pune în lumină contribuția esențială și rolul hotărîtor ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și transpunerea neabătută în viață a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, în elaborarea planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, în asigurarea perfecționării continue și aplicării neabătute a mecanismului economico-financiar, a autogestiunii și autoconducerii, în dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare.

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului subliniază implicațiile pozitive pentru ansamblul vieții economico-sociale ale perfecționării noului mecanism economico-financiar pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, îmbunătățirii în continuare a planificării, conducerii și organizării economico-sociale, a întregului ansamblu al relațiilor sociale. **„Este necesar să aplicăm cu hotărîre** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — principiul autoconducerii și autogestiunii muncitorești. În calitate de producător, de proprietar al unei părți a avuției naționale — proprietate a întregului popor — și de beneficiar al acesteia, fiecare colectiv de oameni ai muncii poartă răspunderea comună deplină asupra gospodăririi și dezvoltării unității în care lucrează".**

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind organizarea și conducerea activității economico-sociale, puternic reliefată în Raportul prezentat de Congres, o importanță deosebită prezintă perfecționarea și funcționarea în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar, chemat să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist cu o largă inițiativă și cointeresare materială a oamenilor. Potrivit acestor cerințe, este necesar să se acționeze cu toată fermitatea pentru așezarea întregii activități economico-sociale pe principiul autoconducerii și autogestiunii, astfel ca fiecare unitate să obțină creșterea eficienței economice și a rentabilității. Reducerea cheltuielilor de producție, diminuarea consumurilor materiale și energetice, creșterea mai puternică a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei devin, în acest cadru, factori primordiali ai sporirii eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate.

Autoconducerea muncitorească cuprinde ansamblul de forme și structuri organizatorice prin care clasa muncitoare, în calitate de clasă conducătoare a societății, asigură, în strînsă alianță cu țărănimea și intelectualitatea, cu toți ceilalți oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, conducerea întregii vieți economice, sociale, politice și culturale. Componentă organică a democrației socialiste, autoconducerea muncitorească conferă întregului sistem al conducerii social-economice și politice o superioritate calitativă, de esență, în raport cu oricare dintre formele democrației burgheze, participarea întregului popor la conducerea societății constituind chezășia sigură a adevăratei libertăți, garanția înaintării continue a patriei pe calea socialismului și comunismului.

Progresul societății noastre socialiste este indisolubil legat de valorificarea cît mai eficientă a potențialului productiv, de creșterea continuă a contribuției maselor largi de oameni ai muncii la elaborarea și realizarea în practică a programelor de dezvoltare a patriei. Adoptarea, de către Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983 și Marea Adunare Națională a Programului și Legii privind aplicarea fermă a principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal au determinat crearea mijloacelor adecvate pentru a spori gradul de funcționalitate și eficiență al autoconducerii. Astfel, contractul-angajament încheiat între stat, în calitate de administrator general al proprietății întregului popor, și colectivele de oameni ai muncii din fiecare întreprindere, precum și angajamentul individual, prin care fiecare om al muncii își asumă răspunderea în gestionarea patrimoniului unității, reprezintă modalități eficiente pentru a spori responsabilitatea individuală și colectivă în exercitarea funcțiilor autoconducerii și autogestiunii economice, manifestarea cît mai deplină a potențialului creator, a inițiativei colectivelor de oameni ai muncii, a tuturor organismelor democratice. Aceste instrumente juridice conferă funcționalitate și eficiență autoconducerii muncitorești, aplicării principiului „nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă", marcînd o nouă calitate, superioară, în întreaga activitate economico-socială.

Aceste reglementări sînt determinate de natura social-economică a proprietății sociale comune a oamenilor muncii asupra mijloacelor de producție și de automatizarea funcționării și valorificării obiectului ei ; prin ele se soluționează probleme de esență ale funcționării, producerii, reproducerii și valorificării proprietății socialiste, ale perfecționării relațiilor socialiste de proprietate. Oamenii muncii își asumă direct, într-un grad mai mare, răspunderea bunei gospodăriri a unităților în care lucrează, participă activ la administrarea cît mai eficientă a acestora, la conducerea și dezvoltarea întregii activități economice.

Rezoluția Congresului al XIII-lea evidențiază, în acest sens, necesitatea ca ministerele, centralele și unitățile economice să ia toate măsurile pentru aplicarea și generalizarea fermă a principiilor noului sistem de retribuire, în acord global, pentru legarea strînsă a veniturilor fiecărui om al muncii de rezultatele concrete obținute în producție. Îndeplinirea riguroasă a tuturor sarcinilor de plan, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și financiare încredințate de societate fiecărei unități economice reprezintă condiții esențiale ale creșterii veniturilor în sistemul acordului global.

În spiritul documentelor adoptate de Congres, realizarea autogestiunii economico-financiare necesită măsuri de perfecționare a noului mecanism economico-financiar, în mod concret a sistemului de acordare a creditelor unităților economice, în funcție de specificul producției, obiectul creditării, durata și garanția returnării lor. Potrivit unor asemenea deziderate, s-au prevăzut reducerea nivelurilor dobînzilor la toate categoriile de credite și îmbunătățirea regimului penalizărilor, care se vor plăti în viitor din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Această importantă perfecționare în funcționarea concretă a noului mecanism economico-financiar are în vedere faptul că penalizările sînt rezultatul activității necorespunzătoare a unui anumit colectiv de oameni ai muncii. Se asigură, astfel ,în mod obiectiv o nouă modalitate de stimulare a cointeresării materiale cu consecințe pozitive în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, în creșterea veniturilor unităților economice și, în funcție de aceasta, a părții variabile ce revine oamenilor muncii din fondul de beneficii.

Autoconducerea muncitorească, ca parte integrantă a democrației socialiste, are menirea să asigure dezvoltarea mai puternică a proprietății sociale comune a oamenilor muncii, să dezvolte conștiința și manifestarea calității lor de proprietari. În acest sens, perfecționarea organizării sociale, a noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești creează cadrul necesar pentru ca oamenii muncii să-și valorifice integral și eficient, în unitățile economico-sociale în care lucrează, calitatea de proprietari asupra părții din proprietatea întregului popor încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare.

Din această perspectivă, în cadrul autoconducerii muncitorești se configurează anumite funcții, proprii autogestiunii economico-financiare, care exprimă necesitatea ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să producă cu eficiență și productivi-

tate maximă, superioară, să asigure acoperirea cheltuielilor prin venituri proprii, contribuind într-o măsură crescîndă la sporirea avuției, a venitului național. Pe acest temei se amplifică răspunderea întreprinderilor pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare economico-socială, a bugetului de venituri și cheltuieli, pentru reglarea optimă a rentabilității, îmbunătățirea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională ș.a.

Autoconducerea muncitorească se înfățișează, după părerea noastră, ca sinteză valorică a mai multor tipuri de acțiuni sociale, printre care : acțiuni politice privind elaborarea țelului global de dezvoltare printr-o mai amplă și directă participare a maselor la procesele decizionale, la conducerea vieții economice și sociale ; acțiuni economice vizînd implementarea și perfecționarea noului mecanism economico-financiar, dezvoltarea conștiinței economice, a deprinderilor noi de comportament economic adecvat în cadrul autoconducerii și autogestiunii ; acțiuni etico-politice vizînd noi modalități de perfecționare a relațiilor interumane, a relațiilor sociale, prin afirmarea crescîndă a principiilor eticii și echității socialiste, a umanismului revoluționar ; acțiuni politico-juridice privind reglementarea normativă a relațiilor sociale în noile condiții ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii. În această lumină, autoconducerea, privită ca o nouă calitate a democrației socialiste, este, în același timp, și o sinteză a normelor sociale socialiste, constituite și validate practic.

Prin așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, dobîndesc o motivație nouă stimulii materiali și morali ai muncii. În acest sens, aplicarea principiilor noi de retribuție, a acordului global reprezintă un factor important pentru a impulsiona buna organizare și activitate în toate unitățile, creșterea spiritului de răspundere, de ordine și de disciplină. În acest sens, o covîrșitoare importanță au consolidarea și dezvoltarea în continuare a proprietății socialiste — de stat și cooperatiste — ca bază trainică a făuririi socialismului și comunismului. **„Socialismul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **realizează o nouă formă de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea comună a oamenilor muncii — de stat și cooperatistă. Această formă de proprietate asupra mijloacelor de producție constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective".**

În concepția partidului nostru, noul mecanism economico-financiar trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. De aceea, aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci trebuie să fie condusă în mod conștient prin exercitarea și creșterea rolului statului democrației muncitorești revoluționare, al tuturor organismelor sistemului nostru democratic în conducerea unitară, pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, a tuturor sectoarelor de activitate.

Autoconducerea muncitorească se asociază organic, în acest fel, cu sporirea responsabilității colective și individuale în realizarea sarcinilor de producție, cu promovarea noului în relațiile și climatul de muncă, cu eliminarea unor fenomene și practici nocive din unele unități economice. Fenomene ca absenteismul, neîncadrarea într-o activitate socială utilă, indisciplina, rutina, formalismul constituie o piedică în buna organizare a muncii, afectează unitatea economică respectivă și, în ultimă instanță, dezvoltarea socială în ansamblu. Pornind de la analiza științifică a tendințelor și legităților care guvernează afirmarea autoconducerii ca o nouă calitate a democrației socialiste, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea **„pentru ca, aplicînd noul principiu de retribuție, acordul global, noul mecanism economic în toate sectoarele, să crească spiritul de organizare, spiritul de muncă, de disciplină specific clasei muncitoare, care știe că numai asigurînd buna funcționare a utilajelor, a întregii activități poate asigura atît veniturile proprii, cît și creșterea generală a avuției naționale, dezvoltarea patriei noastre".**

Autoconducerea muncitorească reprezintă, în strategia partidului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, un mod original și creator de aplicare practică a centralismului democratic în conducerea vieții economice și sociale. Viața, experiența construcției socialiste demonstrează că nu se poate slăbi sub nici o formă conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, planul național unic, interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii trebuind să se îmbine în permanență cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor. Așa cum se arată în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, renunțarea la principiul conducerii pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială ar însemna dezorganizarea activității, ar genera contradicții cu repercusiuni grave asupra făuririi societății socialiste, a dezvoltării patriei și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Interdependența dialectică dintre conducerea centralizată și autoconducere presupune, printre altele, în noua etapă de dezvoltare a țării noastre, cerința de a nu lăsa fiecare întreprindere să producă ce vrea sau să contracteze ce dorește, întrucît astfel s-ar putea ivi la un moment dat situația ca, pornind de la interese înguste, de grup, colectivul unei unități economice să-și propună să renunțe la unele activități sau să dea o altă orientare producției, în discordanță cu interesele generale ale societății. În cadrul economiei naționale, al diviziunii sociale a muncii, fiecare unitate îndeplinește un anumit rol, bine determinat prin planul național unic, în concordanță cu dezvoltarea generală a societății, așa încît orice schimbare a structurii producției se poate face numai pe baza unei reorganizări generale a economiei sau a unui sector, corespunzător necesităților și sarcinilor noi.

Toate acestea nu diminuează însă cu nimic atribuțiile, inițiativa, răspunderea fiecărei unități în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, în ridicarea nivelului tehnic și a calității producției, în perfecționarea continuă a activității economice, în promovarea progresului tehnic, a creativității sociale, în afirmarea noului. În acest proces sînt de o importanță covîrșitoare acțiunile menite să asigure lărgirea atribuțiilor centralelor și întreprinderilor, îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu aceea a noilor organisme democratice astfel încît funcționalitatea armonioasă a autoconducerii să se asocieze organic cu aplicarea creatoare a centralismului democratic. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, că **„și în viitor, cu cît se va amplifica și diversifica dezvoltarea economico-socială, cu atît mai mult se impune asigurarea conducerii într-o concepție unică, pe baza centralismului democratic, a întregii activități".**

În spiritul exigențelor autoconducerii muncitorești, ale democrației economice, elaborarea planului de către unități, adoptarea sa de către consiliile oamenilor muncii și adunările generale trebuie să aibă la bază prevederile planului național unic de dezvoltare și să asigure realizarea în cele mai bune condiții a obligațiilor ce revin fiecărui colectiv din planul general.

Marcînd trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială, autoconducerea muncitorească redimensionează și asigură exercitarea conducerii politice din interiorul organismelor și instituțiilor sociale, amplificînd, deopotrivă, eficiența acesteia în raport cu noile cerințe ale practicii sociale, cu stadiul dezvoltării construcției socialiste, cu progresul vertiginos al științei și gîndirii umane. Acest ansamblu de mutații ale dinamicii conducerii politice sporesc forța sa de a acționa pentru afirmarea noului și stimularea progresului social. Valoarea procesului de autoconducere socială se exprimă atît în continua perfecționare a mecanismelor de decizie și acțiune ale tuturor instituțiilor politice, în afirmarea calitativ superioară a specializării și competenței acestora, cît și în democratizarea continuă a activității lor prin lărgirea participării oamenilor muncii la întreaga activitate de autoconducere socială. În acest mod, autoconducerea devine cadrul fundamental de afirmare a democrației directe, catalizînd inițiativa politică a maselor, participarea competentă, eficientă a clasei muncitoare, a maselor populare la adoptarea deciziilor în toate sectoarele de activitate.

Din ansamblul implicațiilor practice ale afirmării autoconducerii muncitorești se remarcă, în mod pregnant, dezvoltarea posibilităților reale care permit fiecărui om al muncii să devină coautorul deciziilor ce privesc mediul social general și cel propriu de activitate, asigurîndu-se prin aceasta transformarea executanților în inițiatori, creșterea gradului de receptivitate și înțelegere a realităților sociale noi, a aportului individual și colectiv în procesul de construire a societății socialiste și comuniste. Se evidențiază totodată că, în esență, multiplele modalități ale autoconducerii sociale lărgesc aria creativității umane, generează o puternică conștiință a importanței aportului individual și colectiv la progresul social, contribuind, astfel, la realizarea omului nou, multidimensional, nu numai în procesul muncii productive, ci și ca ființă politică, spirituală morală.

dr. Marin TRĂISTARU

Implicații economice ale chimiei moderne

ACEI care cunosc și urmăresc lucrările științifice și economice, amplu documentate, ale lui Mihail Florescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, se bucură de cîte ori sînt în posesia unei noi cărți a acestui prodigios și multilateral cercetător. Lucrările sale cuprind o arie extrem de variată de probleme economice, filozofice, științifice și în special de interpretare economică a principalelor procedee de tehnologie chimică, cu aplicații la țara noastră. Care chimist sau economist nu a citit, spre exemplu, cărțile „Industria chimică și petrolieră în România", „Chimia și valențele ei cu agricultura", „Hidrogenul, combustibil al viitorului", „Resursele mondiale și limitele lor" ? Care om de știință de la noi din țară nu a citit lucrările cu caracter filozofic ale lui Mihail Florescu „Materia și mișcarea", „Dimensiunile cunoașterii", „Enigmele și paradigmele materiei", care aduc o bază materialistă solidă diferitelor probleme ale filozofiei contemporane ?

În economia mondială industria chimică face, în general, salturi de dublare a producției la fiecare 15—20 de ani, realizînd mereu produse noi cerute de diferitele ramuri industriale și deplasîndu-se cu o viteză — care în secolul trecut nici nu putea fi concepută — spre alte baze de materii prime mai ușor de procurat sau mai ieftine. Astfel, au apărut produsele macromoleculare de sinteză. Cine nu s-a familiarizat cu noțiunile de fibre chimice, materiale plastice sau cauciucuri sintetice ? Fiecare din acestea au apărut în nenumărate sortimente, cu proprietăți din cele mai diferite, pentru a corespunde celor mai presante utilizări industriale.

Cînd s-a prognozat că metalele neferoase au o bază atît de limitată, s-a mers spre materiale plastice cu proprietăți care să înlocuiască pe cele clasice și care au și fost întrebuințate în cele mai variate domenii : electrotehnică, aviație, automobilism, apoi în tehnică în general și pînă la produse de consum uman și chiar vestimentar (textile și piele sintetică).

Creșterea permanentă a populației globului pămîntesc cu aproximativ 70—80 mil. oameni în fiecare an a arătat că bumbacul și lîna nu mai pot face față cerințelor și atunci chimia a realizat fibre chimice artificiale și apoi sintetice, care nu numai că au completat insuficiența celor naturale, dar prin calitatea lor au depășit în multe privințe proprietățile celor pe care le dă natura iar ca preț erau mai ieftine decît acestea. Concurența dintre mătasea naturală și nailonul inventat de Carothers în 1937 s-a soldat, în cîteva decenii, în favoarea fibrelor sintetice.

Prezentarea domeniului vast al macromoleculelor a fost abordată și în alte ocazii de ing. M. Florescu, dar creșterea spectaculoasă a acestora tocmai în perioada în care trăim noi l-a făcut pe autor să nu fie mulțumit cu o expunere succintă a acestui important capitol și să-i dea valoarea cuvenită în raport cu celelalte sectoare ale industriei chimice. În lucrarea elaborată de Mihail Florescu, produsele macromoleculare naturale și sintetice sînt prezentate în trei mari capitole : fire și fibre chimice, materiale plastice și cauciucuri sintetice. Nici o ramură a chimiei nu se poate compara pe termen mai lung cu dinamica fibrelor chimice. Față de 23% cît reprezentau firele și fibrele artificiale și sintetice în 1960, participarea acestora în producția mondială de fibre s-a ridicat în anul 1980 la 56%. Ce fel de fibre sintetice s-au dezvoltat în mod deosebit ? În special cele poliamidice (nailon), poliacrilice (orlon) și poliesterice (tergal) care ocupă primele trei locuri. Încă înainte de anul 1985, în producția mondială de fire și fibre textile, cele chimice au depășit pe cele din bumbac, deși la realizarea culturilor de bumbac lucrează aproape 100 mil. de muncitori agricoli din aproximativ 100 de țări. Ponderea fibrelor de lînă se menține cam la a zecea parte din cea a bumbacului.

Din cifrele prezentate în recenta carte a lui Mihail Florescu rezultă că în anul 2000 vom avea o producție totală de fibre textile de 58 mil. t, din care 24 mil. t naturale (bumbac și lînă), iar 34 de mil. t fire și fibre chimice (artificiale și sintetice). Dintre fibrele chimice, cele artificiale vor reprezenta 8,7 mil. t față de 25,3 mil. t cele sintetice. Cum va fi posibilă această creștere spectaculoasă ? Așa cum a fost realizată și pînă acum : avînd la bază cerința tot mai puternică a pieței, prin utilizarea de noi materii prime și mai ales prin integrarea în acest circuit productiv a numeroase țări care pînă de curînd erau aproape exclusiv importatoare.

La fel de interesantă de urmărit în volum este evoluția ponderii diferitelor sortimente de fibre sintetice care s-au dezvoltat cu totul inegal. Între anii 1965—1985, în producția mondială de fibre sintetice, cele poliamidice au scăzut de la 50% la 22,7%, cele poliacrilonitrilice și-au menținut oarecum participarea (de la 20 la 18,2%), iar pentru cele poliesterice se relevă o creștere de la 22% la 57,8% — de la 450 mii t (în 1965), la 8,9 mil. t (în 1985).

În sectorul materialelor plastice situația este analoagă cu cea din sectorul fibrelor chimice. Solicitările industriale spre materiale plastice i-au determinat pe producători să studieze și apoi să realizeze atît creșteri importante de producție — de la 60 mil. t în 1970, la 77 mil. t în 1985 și 145 mil. t în anul 2000. Totodată, au apărut sortimente din cele mai diferite, pe primele locuri plasîndu-se cele pe bază de polietilenă de densitate joasă (22,3%), polietilenă de densitate înaltă (10,8%), policlorură de vinil (21%) și polistirenice (13,%). Acestea patru dau în total peste 2/3 din totalitatea celor fabricate pe plan mondial.

Cauciucul, această materie primă cu proprietăți atît de curioase și atît de utile în tehnică ocupa înainte suprafețe agricole imense, în special în Asia de sud-est. Preocupările chimiștilor îndreptate spre acest sector au dus la realizarea de cauciucuri sintetice cu proprietăți extrem de variate. Cauciucul natural, care reprezenta 3 mil. t în anul 1970, a crescut la 3,6 mil. t în 1985, în vreme ce în aceeași perioadă de timp, cauciucurile sintetice au crescut de la 5,6 mil. t la 7,6 mil. t. Pe sortimente trebuie menționată creșterea deosebită a cauciucului butadien-stirenic, polibutadienic, poliizoprenic și etilenă-propilenă. Totalul acestor sortimente a dublat producția mondială de cauciuc ; S.U.A., care reprezenta acum 15 ani 50% din producția mondială de cauciucuri sintetice, nu mai participă acum decît cu 25%, căci fabricarea acestora s-a extins și ea la numeroase alte țări. Situația producției de macromolecule din țara noastră este de asemenea amplu prezentată în lucrarea menționată.

Datele statistice din recenta carte semnată de Mihail Florescu sînt extrem de abundente și perspectiva lor este calculată pînă în anul 2000, iar în unele cazuri pînă în 2010. Sînt prezentate 77 de tabele, 42 de grafice color pe baza a 130 de surse documentare și toate acestea condensate în numai 150 de pagini. Această concentrare și sintetizare a datelor a fost posibilă datorită faptului că autorul a calculat atît prognoza cît și alte numeroase operațiuni la calculatorul electronic, iar în cazurile unde calculatorul nu putea fi aplicat la cifre existente, autorul introduce și o prognoză analitică originală ; astfel s-a putut prezenta producția și consumul diferitelor sortimente pe locuitor, pe țări, ca și consumul de energie necesar fiecărui sortiment. Iată de ce, această lucrare extrem de concentrată este nu numai „o carte de documentare" în acest sector vast al industriei chimice, ci și o lucrare de referință în domeniu, iar cititorii vor aprecia desigur aceste calități.

Axente Sever BANCIU

*) **Mihail Florescu**, „Competiția dintre materialele macromoleculare naturale și sintetice", Ed. Tehnică, București, 1985

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DUPĂ părerea prof. Shackle, combinarea de care aminteam este deja realizată în mod acceptabil în teoria clasică a creditului, care consideră, simplu, că rata dobînzii existentă la un moment dat pe piață este inversul cursurilor pe care le au sau trebuie să le aibă obligațiunile, indiferent de faptul că au fost emise în trecut sau chiar în acel moment. Ca urmare, dacă ar fi să se traducă ideile clasice în limbajul modern al modelelor „standard", s-ar putea spune că o emisiune de noi titluri trebuie încorporată în analiză nu ca un eveniment ce influențează piața de capital ca „flux", ci ca un act ce provoacă variații ale „stocurilor" și, deci, generează necesitatea reajustării cererii de titluri. Întregul proces de echilibrare a pieței de capital ar putea fi privit atunci ca un proces în două etape: în prima fază, pentru un anumit nivel dat al ratei dobînzii, are loc egalizarea globală dintre „stocurile" existente de titluri și „stocurile" cerute în economie; în faza a doua, pentru același nivel al ratei dobînzii, se reamenajează structurile celor două categorii de „stocuri" (oferite și cerute), astfel încît să devină compatibile între ele și sub acest din urmă aspect. Rezultă că există cel puțin o categorie de operațiuni de vînzare-cumpărare de titluri (cele de reamenajare a structurii) care, deși pot provoca modificări ale nivelului ratei dobînzii, nu sînt în mod necesar simptomul unui dezechilibru fundamental între cererea și oferta de capital.

Se poate remarca că Shackle, despre care am amintit, are în vedere anumite procese reale de uniformizare a cursurilor și dobînzilor formate inițial în cadrul diferitelor segmente parțiale ale pieței de capital, aspect neglijat de modelul lui Brunner. Totuși, tendința respectivă constituie o trăsătură esențială a funcționării pieților respective de capital și nu una marginală, relativ independentă de situația cererii și ofertei de fonduri, cum pare a sugera Shackle. În acest sens pledează fapte deloc neglijabile, cum ar fi dereglările de mari proporții, generalizate adesea la nivel internațional, produse de operațiunile speculative sau de intervențiile pe piețele de capital.

Doctrina economiei „standard" și rata dobînzii (II)

Revenind la articolul lui Brunner, în partea a doua a acestuia, autorul arată că, după ce s-a făcut opțiunea pentru un model cu „stocuri" sau pentru unul cu „fluxuri", rămîne încă deschisă problema alegerii între teoria „preferinței pentru lichiditate" și teoria „fondurilor de împrumut".[7]) Această din urmă alegere este și ea necesară, deoarece potrivit teoriei „preferinței pentru lichiditate", variațiile nivelului ratei dobînzii depind de raportul existent între „stocul" de monedă oferit de aparatul bancar și „stocul" de monedă cerut de economie, viteza variațiilor ratei dobînzii fiind funcție de mărimea diferenței dintre aceste două „stocuri". În conformitate cu teoria „fondurilor de împrumut", nivelul ratei dobînzii variază în funcție de raportul existent între „stocul" de **titluri de credit** oferit și „stocul" de astfel de titluri, cerut pe piață (De fapt, teoria „fondurilor împrumutate", în varianta sa modernă, obținută printr-o prelucrare bazată pe o idee a lui Fellner și Somers, afirmă că, într-un model economic multidimensional, rata dobînzii depinde de o pluralitate de factori, dar acțiunea concentrată a acestora nu se manifestă decît prin intermediul cererii și ofertei de titluri purtătoare de dobîndă).

Brunner optează pentru prima dintre aceste teorii, stabilind un sistem de ecuații (numite „de lichiditate") care conțin, în calitate de principale variabile independente ce determină nivelul ratei dobînzii, ritmurile de variație ale celorlalte prețuri din economie. De fapt, el comite aici o inconsecvență, deoarece, în conformitate cu varianta teoretică neokeynesiană pentru care a optat, ar fi trebuit ca variațiile de prețuri să fie incluse în model ca previziuni formulate de operatorii financiari-bancari, în timp ce, în fapt, ele sînt considerate, în maniera clasică tradițională, ca modificări observabile „ex post".

Lăsînd deoparte acest aspect, care nu este totuși lipsit de semnificație pentru caracterizarea sintezelor contemporane între keynesism și gîndire economică clasică, este de remarcat că problema principală ridicată de Brunner — de care el însuși pare a nu-și da seama, dar care a fost sesizată cu sagacitate de unii participanți ulteriori la dezbateri — este cea a dublului ansamblu de influențe distincte ce acționează asupra nivelului ratei dobînzii („stocurile" și „fluxurile"), a reprezentării teoretice concomitente a acestora și, mai departe, în planul acțiunii practice, a modalităților de a le armoniza între ele. La urma urmelor, este vorba despre a ști dacă, în ce mod și în ce măsură, trecutul activității economice influențează prezentul său observabil prin intermediul unor indicatori concreți cum sînt variațiile ratei dobînzii, prețurilor, cursurilor etc. și cum se combină — în realitate și în reprezentarea mintală — factorii istorici ai evoluției economice cu mutațiile calitative intervenite pe parcurs.

Pe baze pur intuitive, răspunsul care poate fi dat la această întrebare — și el a fost demult și în mod riguros dat de știința economică marxistă, care aplică într-o manieră creatoare ce-i este specifică analiza diacronică cu cea sincronică — este, desigur, afirmativ. Faptul că adaptarea continuă a activității economice la condiții schimbătoare în timp modifică raporturile fundamentale din economie — multe dintre ele reflectate prin nivelul ratei dobînzii — este atît de evident, încît s-a ajuns ca economiștii situați în perimetrul epistemologic și ideologic al economiei „standard" să îl menționeze rar sau aproape deloc. De fapt, nici nu există vreo poziție de pe care acest adevăr elementar să poată fi pus în discuție, dar estomparea lui în cadrul științei economice „standard" semnifică intenția de a lăsa să se subînțeleagă că economia capitalistă contemporană este capabilă să asimileze, fără a înceta să fie identică cu sine însăși,

FIȘE

● „DICȚIONARUL DE CONDUCERE ȘI ORGANIZARE", *publicat recent, continuă seria unor astfel de lucrări de referință în domeniul științelor sociale, inițiată cu mai mulți ani în urmă de* EDITURA POLITICĂ. *Elaborat de un colectiv de prestigioși autori — cadre didactice universitare, cercetători, specialiști din producție — volumul a fost gîndit și structurat în funcție de mai multe idei directoare care, în ansamblu, permit evidențierea simultană a originalității experienței românești în domeniul conducerii și a experienței relevate în literatura de profil din alte țări. Principiile asumate de coordonatorii volumului sînt, expuse succint, următoarele: surprinderea specificului social și politic al activității de conducere, desprinderea particularităților proprii diverselor sfere ale activității sociale, individualizarea categoriilor elaborate în sfera teoriei conducerii, înțelegerea complexității factorului uman. Prin numărul termenilor (3 200), modul de redactare (sub forma unor articole ample), prin densitate informațională, dicționarul se adresează unui public larg de cititori, constituind un valoros instrument de lucru și de îmbogățire a cunoștințelor de specialitate.*

Simpozion științific

● *Sub egida Comitetului județean de Partid Hunedoara și a Institutului Central de Cercetări Economice, în primele zile ale acestei luni a fost organizat un Simpozion științific cu tema „40 de ani de la victoria asupra fascismului. Realizări și perspective în dezvoltarea societății românești". Bucurîndu-se de o prestigioasă participare — alături de cadre de conducere din activul de partid județean au prezentat comunicări cercetători din domeniul economiei și al istoriei, precum și cadre didactice din învățămîntul universitar și liceal —, simpozionul și-a propus să reliefeze cu pregnanță legăturile indestructibile care există între actul istoric de la 23 August 1944 și dezvoltarea puternică, multilaterală a țării în anii construcției socialiste.*

Evidențiind cuceririle de anvergură istorică ale edificării socialismului în patria noastră, participanții la simpozion s-au oprit cu deosebire asupra remarcabilelor realizări obținute în ultimele două decenii, în anii de cînd destinele țării sînt conduse de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Propunîndu-și să pună în lumină deopotrivă aspectele originale, contribuția esențială a secretarului general al partidului la îmbogățirea teoriei privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și progresele înregistrate în planul

orice element de noutate impus de evoluţia istorică.

O încercare de formalizare schematică a unei probleme economice particulare, cum este modelul lui Brunner, pune însă în lumină o serie de aspecte care generează serioase îndoieli în legătură cu teza economiei „standard", despre posibilitatea reprezentării prin modele cu „stocuri" şi „fluxuri" a factorilor invarianţi şi evolutivi ai proceselor economice. În acest mod, este pusă sub semnul întrebării însăşi capacitatea economiei „standard" de a oferi modele explicative valabile pentru realităţile economice ale lumii contemporane.

În limbaj tehnic, se poate spune că modelul lui Brunner descrie comportamentul ratei dobînzii cu ajutorul unui sistem de ecuaţii diferenţiale, în care în unele timpul intră în mod explicit, iar în altele nu. Prima categorie de ecuaţii reflectă situaţii în care toate cauzele trecute acţionează cumulativ în prezent; de asemenea, uneori aceste situaţii depind — după cum s-a văzut, cu inconsecvenţe — de reprezentarea actuală a unor mobiluri plasate în viitor. Cea de a doua categorie de ecuaţii descrie situaţii independente de factorul timp. Obiectivul urmărit este ca, pe această bază, să se răspundă la întrebarea dacă evoluţia ratei dobînzii a urmat o traiectorie complet determinată de condiţiile iniţiale sau reprezintă un proces de reproductibilitate istorică a acestora, combinat cu un proces de apariţie a unor mutaţii calitative spontane localizate într-un interval de timp de observaţia curentă.

Adevărul întreg este însă că răspunsul la o problemă de acest gen poate fi intuit, exemplificat şi comunicat printr-un limbaj dialectic — folosit pe scară largă de ştiinţa economică marxistă — dar nu formalizat integral. Pentru a putea verifica econometric dacă două niveluri observate ale ratei dobînzii, cu trecut identic, se comportă în prezent la fel, ar trebui să existe întotdeauna atîtea rate fără antecedente cîte ore nevoie cercetătorul. Nu poate fi formulată experimental o lege a comportării în timp a ratei dobînzii, dacă nu există posibilitatea observării şi a unor cazuri în care efectele factorilor plasaţi în trecut sînt nule. De asemenea, nu poate fi enunţată în acest mod o lege care să raporteze comportamentul actual al ratei dobînzii la nivelurile atinse de ea în trecut, dacă cercetătorul nu poate să facă să dispară efectele trecutului atunci cînd doreşte.

Dificultatea cognitivă cu care se confruntă Brunner — şi nu numai el — şi care, într-adevăr, este de dimensiuni inimaginabile, perfect comprehensibilă ca natură, dar pentru care ştiinţa economică „standard" nici măcar nu intuieşte un răspuns — constă în aceea că evoluţia ratei dobînzii ca, de altfel, a întregii economii în care se formează şi acţionează, este ireversibilă. Deoarece există un singur nivel actual al ratei dobînzii — mai precis o singură gamă actuală de astfel de niveluri — iar în ceea ce priveşte acest „datum" nu poate fi luat totul de fiecare dată de la început, pentru a se enunţa o lege de echilibru a factorilor care influenţează nivelul respectiv, trebuie cunoscut ceva mai mult decît expresia econometrică a evoluţiei sale în timp. Ceva mai mult, deoarece, după cum învederează şi modelul lui Brunner, această expresie constă într-un set de funcţii care leagă un număr de funcţii de o mulţime de alte funcţii, foarte complexe, care pot fi gîndite şi scrise cu creionul pe hîrtie, dar nu şi determinate în practică; mai mult — deoarece valorile acestor funcţii, nefiind complet determinate dacă se cunosc toate valorile dintr-un anumit interval, ele nu pot fi extrapolate în nici un sens folositor. Se ajunge, astfel, la o contradicţie între impozanţa construcţiei formale şi capacitatea sa predictivă redusă, ceea ce-i determină pe unii analişti să încerce să lase deoparte factorul timp şi complicaţiile pe care acestea le provoacă. Este ceea ce face şi Brunner atunci cînd adoptă ideea dominaţiei echilibrului „stocurilor" faţă de cel al „fluxurilor".

Aceste consideraţiuni, inserate aici vizavi de modelul lui Brunner, pot fi extinse la întreaga economie „standard", indiferent de cîmpul problematic pe care-l abordează. Ele învederează nu numai natura unor dificultăţi cognitive cu care se confruntă ştiinţa economică contemporană în general, ci şi — aspect care cu adevărat primează din punctul de vedere al studiului de faţă — virtuţile şi limitele soluţiilor propuse în acest sens de economia „standard". Cu toate că aici este vorba doar despre procese economice parţiale, date fiind implicaţiile practice deosebite ale fenomenelor creditului şi dobînzii, eficacitatea redusă a metodelor de cunoaştere utilizate în acest domeniu indică expresiv inadecvarea economiei „standard" ca modalitate teoretică de explicare a realităţilor economice contemporane.

Dezbaterea a putut totuşi progresa de la punctul mort în care a lăsat-o Brunner datorită unei sugestii a lui A. L. Wright [8]), făcută, ce-i drept, într-un context şi cu un scop diferit. Obiectivul urmărit de Wright era să introducă în modelul său keynesian cu decalaje (lag) o variabilă suplimentară fără o ecuaţie în plus şi să elimine astfel indeterminarea matematică a sistemului. În acest scop, Wright demonstrează că într-un model economic în care se admite prin ipoteză că venitul naţional nu este dat, ci poate varia, şi unde, în consecinţă, se presupune că vitezele în care cresc echipamentul şi mijloacele lichide (de rezervă, speculative, de pură lichiditate etc.) pot varia şi ele, necesitatea asigurării egalităţii între numărul variabilelor şi numărul ecuaţiilor sistemului permite existenţa a două niveluri ale ratei dobînzii, acţionînd simultan şi complet separat pe piaţa de capital.

lector univ dr. Silviu CERNA
Universitatea Timişoara

[7]) S. Cerna, op. cit.

[8]) A. L. Wright, Sequence Analysis and the Theory of the Rate of Interest, Economic Journal, 65, dec., 1955

activităţii practice, comunicările susţinute în cadrul acestei prestigioase manifestări cu caracter ştiinţific au analizat în profunzime cele mai însemnate direcţii prevăzute în programele de dezvoltare economico-socială adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului. Astfel, concomitent cu studii de natură pur istorică, şi-au aflat o firească prezenţă analize ale unor fenomene precum dezvoltarea calitativă a economiei româneşti, creşterea rolului cercetării ştiinţifice naţionale, sporirea continuă a eficienţei economice, creşterea participării României la circuitul mondial de valori etc.

Modernizarea fondurilor fixe

● *Utilizarea completă şi eficientă a fondurilor fixe devine o problemă tot mai prezentă şi presantă a economiei socialiste, a cărei soluţionare se află în contradicţie cu ritmul alert al schimbărilor tehnologice* — apreciază D.W. Hartmann, B. Mothes, H. Richter *în articolul* „Neue Aufgaben der Modernisierung in der intensiv erweiterten Reproduktion" *publicat în numărul 4/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Soluţiile care pot fi urmate sînt două, dar efectele concrete şi implicaţiile economice diferă substanţial. Este vorba, pe de o parte, de substituirea utilajelor existente cu altele mai perfecţionate, iar, pe de altă parte, de modernizarea acestora. Cea mai eficientă cale în condiţiile în care ţările socialiste dispun de un volum important de fonduri fixe avansate îl constituie, după opinia autorilor, modernizarea mijloacelor fixe. Întîi de toate, costul acestor operaţiuni este mai redus, iar timpul de implementare mai scurt. Dacă o astfel de soluţie are un cîmp larg de aplicare, trebuie să se ţină seama, în acelaşi timp — se arată în studiu — de necesitatea organizării adecvate a activităţii de modernizare, de planificarea şi susţinerea sa sub aspect tehnico-ştiinţific şi al mecanismului economic în ansamblul său.*

Dezindustrializarea — o ipoteză viabilă ?

● *Conceptul de „dezindustrializare" (cu aplicaţie expresă la economia S.U.A.) a fost sugerat şi precizat în mai mare măsură în contextul crizei economice mondiale. Dar nu toţi economiştii sînt de acord cu termenul şi implicit cu fenomenul economic pe care îl exprimă* — opinează Barry Bluestone *în articolul* „Is deindustrialisation a myth ?" *publicat în numărul 2/1985 al revistei* ECONOMIC IMPACT. *Dincolo de caracterul firesc al unor atare controverse, elementul care pare să genereze contradicţiile rezidă în criteriile prin care poate fi definită dezindustrializarea. Adepţii acestui fenomen consideră relevante următoarele dimensiuni : în plan macroeconomic, indicatori precum G.N.P., nivelul investiţiilor, rata ocupării forţei de muncă etc. ; la nivel teritorial, înfloririea sau declinul reţelei industriale locale iar la nivelul structurilor industriale, competitivitatea — mai accentuată sau mai redusă — a unor ramuri şi subramuri. Cei care privesc cu anumite rezerve conceptul de „dezindustrializare", cantonează principalul lor contraargument în faptul că industria — şi implicit fenomenele care îi sînt specifice —, nu au o influenţă atît de mare într-o economie de servicii cum este cea americană.*

FIŞE

În fața marilor probleme financiare ale contemporaneității

— Reuniunea de primăvară a Comitetului interimar și a Comitetului dezvoltării —

ANUL trecut, ultimele reuniuni ale Comitetului interimar („Comitetul interimar al Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internațional pentru problemele sistemului monetar internațional") și ale Comitetului dezvoltării („Comitetul ministerial mixt al Consiliilor guvernatorilor Băncii Mondiale și F.M.I. privind transferul de resurse reale către țările în curs de dezvoltare") — principalele comitete de lucru ale Fondului și Băncii — s-au ținut în septembrie. De atunci și pînă în aprilie 1985, cînd au avut loc la Washington primele reuniuni din acest an ale celor două comitete (în general, acestea se întrunesc bianual), nu s-au produs schimbări fundamentale în economia și finanțele internaționale. Totuși, reuniunile din această primăvară au fost așteptate cu interes, mai cu seamă că în toamna anului trecut s-a considerat că este cazul ca discutarea unor probleme de mare însemnătate pentru mersul economiei mondiale, cum ar fi cele referitoare la datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, mișcările internaționale de capitaluri, piedicile din calea comerțului internațional, să fie amînată pentru acest an. Afară de problemele amînate din 1984, pe ordinea de zi a reuniunilor din aprilie 1985 a mai figurat și discutarea perspectivelor pe termen mediu ale economiei mondiale, precum și a unui raport al conducerii F.M.I. cu privire la posibilitățile de reluare a alocării de drepturi speciale de tragere (D.S.T.) în favoarea statelor membre.

După cum se poate aprecia, pe agenda reuniunilor din această primăvară au fost înscrise o serie de probleme financiar-monetare dintre cele mai dificile, fără prea mari speranțe însă ca la aceste reuniuni să se facă un pas înainte în rezolvarea lor, avînd în vedere caracterul consultativ al celor două comitete. Întotdeauna s-a considerat însă că reuniunile acestora, permițînd un larg schimb internațional de opinii, vor prilejui — așa cum de altfel s-a și menționat, cu cea mai diplomatică precauție, în comunicatele de presă din acest an — „lărgirea acordului cu privire la unele posibile măsuri pentru întărirea angajamentelor și înțelegerilor intervenite în legătură cu aceste probleme".

Perspectivele economiei mondiale

PRIMUL punct de pe ordinea de zi a reuniunilor din acest an s-a referit la perspectivele pe termen mediu ale economiei mondiale, avînd în vedere că raportul F.M.I. și Băncii Mondiale referitoare la dezvoltarea în ansamblu a acestei economii vor face obiectul discuțiilor în cadrul sesiunilor anuale din septembrie ale celor două organisme. Analiza prezentată de F.M.I. la recenta reuniune pornește de la unele aprecieri pozitive asupra actualei situații a economiei mondiale. Se citează în acest sens : continuarea redresării unor țări industriale, scăderea ritmului inflației în aceste țări, îmbunătățirea situației balanțelor de plăți și concomitent a exportului țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, creșterea veniturilor pe locuitor în aceste țări luate în bloc.

Aprecierile pozitive din raport asupra prezentului nu permit însă concluzii prea optimiste cu privire la viitorul pe termen mediu al economiei mondiale, avînd în vedere, pe de o parte, lipsa de uniformitate a redresării, iar pe de altă parte existența unor elemente care întunecă perspectiva unei lărgiri a ariei geografice a redresării, cum ar fi : ritmul prea lent al creșterii economice în multe țări în curs de dezvoltare, inexistența unor semne de ameliorare a prețurilor la mărfurile exportate de aceste țări și nici a raportului de schimb, agravarea în unele țări dezvoltate a dezechilibrelor bugetare și a deficitelor balanței plăților curente, șomajul crescînd din multe țări industriale, persistența instabilității cursurilor de schimb, situația adînc preocupantă din unele regiuni ale Terrei, în primul rînd din Africa sud-sahariană.

Din discuțiile care au avut loc în cadrul comitetelor a rezultat că evoluția pe termen mediu a economiei mondiale în ansamblu va depinde de modul în care se vor comporta comerțul internațional, fluxurile de capital, rata dobînzilor și cursurile valutare. S-a subliniat cu fermitate de către reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare că răspunderea pentru această evoluție o poartă principalele țări industriale. De seriozitatea cu care ele își vor asuma această răspundere va depinde dezvoltarea continuă, neinflaționistă, a tuturor țărilor, precum și lărgirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la piețele de mărfuri și de capital.

Din discuțiile purtate s-au degajat următoarele direcții de acțiune pentru realizarea acestor obiective : combaterea tendințelor spre protecționism, promovarea unui comerț internațional mai liber ; restrîngerea deficitelor bugetare, sectorul public urmînd să se bazeze mai mult pe veniturile proprii și mai puțin pe acumulările interne și externe, astfel încît presiunea asupra resurselor financiare să fie redusă, iar rata dobînzilor să scadă ; îmbunătățirea funcțiilor piețelor muncii, financiare și de mărfuri, prin eliminarea actualelor rigidități structurale ; realizarea unei mai mari stabilități valutare.

Atîta vreme cît aceste deziderate nu se vor transforma în acțiuni politice, perspectivele pe termen mediu ale economiei mondiale nu sînt de natură să dea prea multe speranțe într-o redresare generală și durabilă a acestei economii. Or, este știut că principalele țări industriale nu au intenționat și nu intenționează să acționeze efectiv în sensul celor stabilite la reuniunea din această primăvară a celor două comitete.

O soartă similară a avut propunerea de reluare a alocării de D.S.T. în favoarea statelor membre. De altfel, înscrierea acestui punct pe ordinea de zi a reuniunii Comitetului interimar s-a făcut la insistențele țărilor în curs de dezvoltare, susținătoare de mai mulți ani ale ideii — înscrise de altfel în statutul F.M.I. — de întărire a rolului D.S.T. ca instrument de creștere echilibrată a lichidității internaționale. Se știa în această privință că S.U.A. se mențin pe vechea poziție de respingere a propunerii de sporire a emisiunilor de D.S.T. Cu puțin timp înainte de reuniunea Comitetului interimar, David Mulford, adjunct al ministrului finanțelor al S.U.A., reafirmase la o conferință de presă opoziția Washingtonului față de o nouă alocare de D.S.T., susținînd că „sistemul monetar internațional dispune în prezent de suficiente lichidități ca urmare a creșterii volumului de credite din surse particulare".

Urmarea a fost cea așteptată. Comunicatul de presă al F.M.I. difuzat la sfîrșitul reuniunii Comitetului interimar, a relevat că schimbul de vederi privind o nouă alocare de D.S.T. „nu a făcut posibilă atingerea gradului de sprijin pentru o asemenea alocare". Pentru consolarea țărilor în curs de dezvoltare, dezamăgite de această, a nu știm cîta, „neatingere a gradului de sprijin", F.M.I. a promis „reexaminarea problemei".

În ce privește problemele a căror discutare a fost amînată anul trecut pentru această reuniune, pe primul plan s-a situat criza datoriilor externe, calificată drept „gravă". S-a subliniat că această situație, exacerbată de ratele dobînzilor care au rămas foarte înalte, cere eforturi susținute, hotărîte și coordonate atît din partea țărilor debitoare, cît și din partea celor creditoare, luîndu-se în considerare „fiecare caz în parte". Prin această formulare a comunicatului final s-a dat cîștig de cauză tezei unor țări creditoare, inclusiv S.U.A., potrivit căreia datoriile trebuie să facă obiectul unor analize separate, de la țară la țară, „metodă care a permis — releva acelasi David Mulford — în ultima perioadă principalelor țări debitoare să obțină acordul F.M.I. asupra unui program de redresare economică sau să se apropie de un asemenea program".

Adevărul este altul. Modul de abordare a problemei datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, global sau de la caz la caz, reprezintă punctul nodal al procesului de rezolvare a acestei probleme. Țările debitoare susțin ideea unei reglementări globale, eficiente a datoriilor, fără o asemenea reglementare nefiind cu putință relansarea de durată a economiei mondiale. Creditorii susțin dimpotrivă ideea unei abordări individuale a acestei probleme, pentru ca cel mai puternic — în speță creditorul — să poată impune celui mai slab — în speță debitorul — condițiile care îi convin. Acesta este adevărul, iar Comitetul interimar s-a alăturat creditorilor.

Nu numai modul de abordare, global sau de la caz la caz, a problemei datoriilor separă pe debitori de creditori. O dată cu deteriorarea continuă a situației țărilor în curs de dezvoltare cu agravarea crizei datoriilor externe și cu refuzul creditorilor (inclusiv F.M.I.) de a stabili o cooperare reciproc avantajoasă țările debitoare au ajuns la concluzia necesității unei strategii comune pentru depășirea acestor stări de lucruri primejdioase precum și a intensificării eforturilor pe plan internațional pentru realizarea unei înțelegeri cu statele dezvoltate. Țările din America Latină au fost primele care au trecut de la o politică pasivă la una activă și colectivă în raporturile cu băncile cre-

ditoare și cu F.M.I. Principalii creditori au lăsat însă se se înțeleagă că vor considera orice inițiativă de acest gen drept o încercare de a se organiza un cartel al debitorilor, ceea ce ar putea să expună pe debitori la diverse sancțiuni.

Este totuși de remarcat că țările creditoare au devenit cu timpul ceva mai sensibile la perspectivele întunecate pe care le poate prefigura criza datoriilor. „Dacă creșterea economică în țările industriale va fi incertă, iar măsurile protecționiste vor zădărnici eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru sporirea exporturilor lor, consecința va fi incapacitatea țărilor în curs de dezvoltare de a obține simultan achitarea datoriilor și reluarea ratei de creștere, fapt care va avea o influență negativă asupra întregii economii mondiale", a afirmat buletinul de știri al Casei Albe.

Pe această linie, recenta reuniune a Comitetului interimar a remarcat atmosfera constructivă în care s-au desfășurat discuțiile cu privire la reeșalonarea datoriei comerciale a unor țări și mai cu seamă tendința actuală ca reeșalonarea să fie desfășurată multianual. A fost remarcată de asemenea „flexibilitatea" de care a dat dovadă Clubul de la Paris în tratarea datoriei oficiale a unor țări. A fost salutată intenția acestui club de a lua în considerare, în cazuri speciale, reeșalonări multianuale în strînsă colaborare cu F.M.I., atunci cînd țările debitoare fac dovada certă a unor ajustări sănătoase și a continuării acestor ajustări. S-a mai arătat că țările a căror datorie a fost reeșalonată, ale căror perspective de progres sînt bune și care întreprind acțiuni satisfăcătoare de ajustare, se vor putea bucura de bunăvoința țărilor industriale în privința reluării creditelor de export.

Discuțiile din cadrul reuniunii de primăvară a Comitetului interimar s-au referit și la perspectivele de viitor ale F.M.I. Deși, după cum se știe, acest organism a fost ținta criticilor venite din partea mai multor țări membre care l-au acuzat de rigiditate în tratarea problemelor crizei datoriilor externe, reuniunea s-a considerat obligată să ia apărarea modului în care Fondul își îndeplinește misiunea de sprijinire a eforturilor de ajustare și de catalizator financiar. Relevînd necesitatea ca F.M.I. să acționeze în strînsă colaborare cu Banca Mondială, reuniunea a mai considerat că trebuie întărit rolul Fondului de încurajare a țărilor membre pregătite să ia măsurile de ajustare recomandate, în situația în care apar probleme dificile de plăți, în ciuda protestelor a numeroase țări cu privire la maniera în care F.M.I. a înțeles pînă acum să le ajute să iasă din criza financiară.

O surpriză pentru mulți din cei prezenți la reuniune a constituit-o anunțul că la viitoarea sesiune anuală a F.M.I. va fi prezentată spre examinare o propunere de îmbunătățire a sistemului monetar internațional, aflată deocamdată „în studiu". Este pentru prima oară de la lichidarea în 1974 a Comitetului celor 20 cînd se face referire la o asemenea inițiativă.

Un comitet care își mai caută identitatea

SPRE deosebire de alți ani, actuala reuniune a Comitetului dezvoltării a suscitat un interes mai marcat din partea participanților și a opiniei publice internaționale. Este știut că acest comitet a întîmpinat de-a lungul timpului serioase dificultăți în găsirea unei motivări serioase a existenței lui, avînd în vedere că problemele financiare ale dezvoltării sînt arhicunoscute, astfel încît încă un organ consultativ nu părea să fie în măsură să urnească din loc un mecanism necoordonat, alimentat cu prea multă parcimonie și ineficient din punct de vedere instituțional.

Ținînd seama de parțiala redresare din criză a unor țări industriale și de reluarea procesului de creștere într-o parte a lumii a treia, s-a considerat că îmbunătățirea metodelor de finanțare a dezvoltării a revenit în actualitate, de unde și interesul pentru lucrările Comitetului dezvoltării. Din păcate, dezbaterile din reuniunea acestui comitet s-au orientat mai mult spre racilele trecutului și mai puțin spre soluțiile constructive pe care le așteaptă țările în curs de dezvoltare. Din acest punct de vedere, reuniunea a constituit o deziluzie.

În comunicatul de presă difuzat după încheierea reuniunii de la Washington se arată că în pofida unor aspecte pozitive ale dezvoltării, multe probleme au rămas nerezolvate, și anume tocmai acele probleme de care depinde transformarea progresului realizat pînă în prezent într-o creștere susținută și o îmbunătățire a nivelului de trai pe termen lung.

Comitetul dezvoltării a luat notă „cu satisfacție" de rezultatele obținute în discuțiile dintre unele țări debitoare și cele creditoare. Cu toate aceste rezultate, nu trebuie trecute cu vederea dificultățile unui mare număr de țări în legătură cu serviciul datoriei, mai cu seamă în condițiile menținerii dobînzilor înalte. Restaurarea bonității și normalizarea relațiilor cu creditorii pretind, de la caz la caz (din nou !), continuarea eforturilor de ajustare, sprijinite de fluxuri financiare în condiți acceptabile și de reeșalonarea vechilor datorii pe mai mulți an După cum se vede, formula „de la caz la caz" a contaminat ș Comitetul dezvoltării, lucru de altfel ușor de înțeles dacă s știe că acest comitet este emanația unor organisme aflate su influența directă a principalelor țări industriale.

Din discuții a rezultat că două noțiuni sînt inseparabile normalizarea relațiilor cu creditorii și dezvoltarea liberă a comerțului mondial. Dacă țările în curs de dezvoltare, debitoare oarecum prin definiție, nu pot beneficia de liberalizarea acestui comerț, ele nu au de unde să-și procure devizele necesare pentru rambursarea datoriei, deci nu-și pot normaliz relațiile cu creditorii. Membrii comitetului și-au manifesta regretul că, făcînd abstracție de unele inițiative izolate, redresarea economiei mondiale, atît cît s-a produs pînă acum, nu a avut drept consecință ușurarea presiunilor inflaționiste, ci dimpotrivă. Proliferarea barierelor netarifare, îndeosebi a celor aplicate într-un sens discriminatoriu, dăunează sistemului relațiilor comerciale multilaterale și împiedică șansele de creștere a tuturor țărilor. Liberalizarea comerțului este prin urmare o parte esențială a efortului de asigurare a unui climat economic mai bun, inclusiv de normalizare a relațiilor dintre țările debitoare și cele creditoare.

În lipsa unor căi mai eficiente, comitetul s-a mărginit la un apel către toate țările de a anula orice practică neconformă cu doctrina G.A.T.T., dat fiind că aceste practici au ca urmare primordială restrîngerea exportului țărilor în curs de dezvoltare. Pe aceeași linie de idei s-a cerut conducerii G.A.T.T. să-și întărească rolul central în promovarea unui comerț deschis și în asigurarea funcționării efective a regulilor comerțului multilateral, iar guvernelor să reziste tentațiilor protecționiste. De asemenea a fost recomandată îmbunătățirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la piețele internaționale.

Comitetul dezvoltării s-a declarat de acord cu eforturile țărilor în curs de dezvoltare de a obține o creștere a volumului fluxurilor de capital, precum și cu concepția țărilor capitaliste dezvoltate cu privire la investițiile particulare de capital, directe și de portofoliu, ca sprijin pentru dezvoltare. Comitetul a cerut însă o îmbunătățire a condițiilor în care se efectuează investițiile, atît din partea țărilor dezvoltate, cît și din aceea a țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, reuniunea acestui comitet a subliniat importanța creditelor de export garantate oficial și a făcut apel la agențiile care acordă asemenea credite sau garanții să dezvolte această activitate în cooperare cu Banca Mondială și F.M.I.

Comitetul dezvoltării s-a mai preocupat de rolul viitor al Băncii Mondiale, avînd în vedere incertitudinile fluxurilor comerciale spre țările în curs de dezvoltare și situația economică internațională în schimbare. Comitetul a cerut băncii să extindă programele de împrumut pentru a corespunde mai bine nevoilor țărilor împrumutate, precum și să stimuleze fluxurile de capitaluri din alte surse spre țările în curs de dezvoltare, toate acestea „cu menținerea regulilor de împrumut și a politicii financiare prudente".

Din dezbaterile Comitetului dezvoltării au rezultat puține inițiative concrete sau pe cale de a fi concretizate. Una din ele aparține Băncii Mondiale care intenționează să înființeze o agenție pentru garantarea multilaterală a investițiilor („M.I.G.A."), avînd rolul de a da garanții pentru riscurile necomerciale și de a ușura în general investițiile în țările în curs de dezvoltare prin acordarea de servicii promoționale. O altă inițiativă a fost aceea de a realiza un acord al donatorilor pentru înființarea unei facilități speciale pentru țările Africii subsahariene. Acest acord a fost într-adevăr realizat, avînd în vedere interesul țărilor creditoare pentru îmbunătățirea balanței plăților în acele țări, fără de care nu se poate întrevedea normalizarea serviciului datoriei, mai cu seamă în urma scăderii prețurilor la bunurile de consum.

Deși pe ordinea de zi a celor două reuniuni au figurat numeroase probleme, ea apare săracă dacă se compară cu inventarele de propuneri ale țărilor în curs de dezvoltare, cum au fost cele prezentate la cea de a 26-a sesiune a Consiliului pentru comerț și dezvoltare al UNCTAD din septembrie 1984, menite să contribuie la îmbunătățirea climatului în relațiile dintre țările debitoare și cele creditoare. Sînt necesare eforturi în continuare de ambele părți pentru eliminarea dezechilibrelor financiare din lumea contemporană care subminează întregul esafodaj al economiei mondiale. Țara noastră este ferm convinsă că pentru depășirea de fond a dificultăților actuale se impune dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale și edificarea unui nou sistem monetar-financiar internațional, prin participarea activă, cu drepturi egale, a tuturor statelor.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

Statistică internațională

Relația cerere de energie-dezvoltare economică

SCĂDEREA constantă, în perioada 1979—1983, a cererii de energie (cu 5% pe ansamblul intervalului) a avut loc în condițiile în care produsul național brut al țărilor din O.C.D.E. a crescut cu circa 6%. Disocierea — pentru prima dată, ca fenomen — a evoluției cererii de energie de cea a activității economice a fost determinată de o serie de factori, printre care : varietatea ratelor de creștere în principalele sectoare — industrie, transporturi, comerț, diminuări substanțiale ale producției sectoarelor mari consumatoare de energie, implementarea măsurilor de conservare a energiei. Raportul dintre creșterea cererii totale de energie și cea a produsului intern brut a scăzut astfel de la 0,81 în 1980 la 0,74 în 1983—1984.

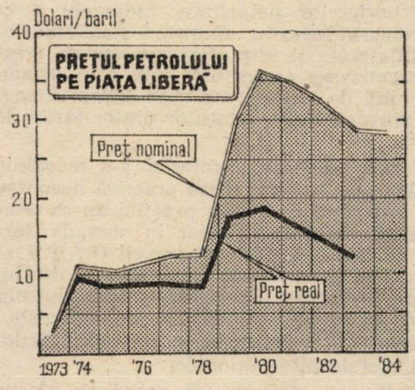

Cifrele estimative pentru 1984 indică o ușoară creștere a cererii de energie, în condițiile în care procesul de disociere menționat continuă însă să se păstreze : anul trecut producția industrială a țărilor din O.C.D.E. a sporit, pe ansamblul regiunii, cu aproape 5% (față de numai 2,5% în 1983). Semnificativ este cazul Statelor Unite și Japoniei, unde producția industrială a crescut cu pînă la 11%, în condițiile în care această creștere nu numai că nu a antrenat un curs similar în cererea de energie, dar s-a înregistrat chiar o diminuare a consumului.

Consumul de petrol a scăzut atît ca urmare a declinului general în cererea

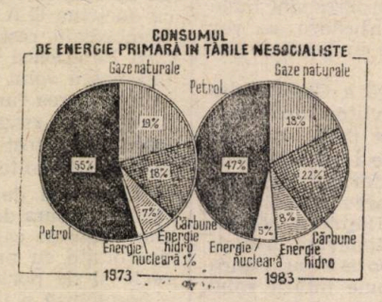

de energie, cît și de pe urma trecerii la utilizarea surselor alternative de energie. Ponderea petrolului în totalul cererii de energie s-a redus de la 55% în 1973 la 47% în 1983, în favoarea energiei nucleare și a cărbunelui. Japonia, un mare consumator de petrol din import, și-a redus dependența față de aceastră sursă de energie de la 78% la 60% în perioada care a trecut de la începutul anilor '70.

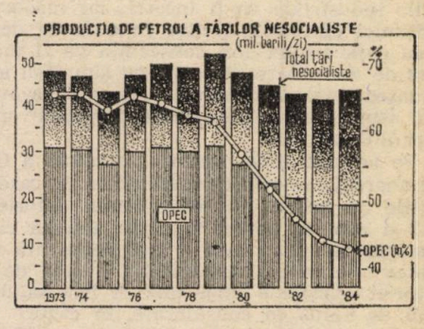

Producția de țiței a țărilor din O.P.E.C. s-a redus de la 31,5 mil. barili/zi în 1979 la 18,5 mil. barili/zi în 1984, inclusiv ca urmare a faptului că după cel de al doilea „șoc petrolier" o bună parte a cererii s-a orientat către alte surse de energie.

Pe de altă parte, influența inflației a făcut ca, luînd ca bază anul 1974,

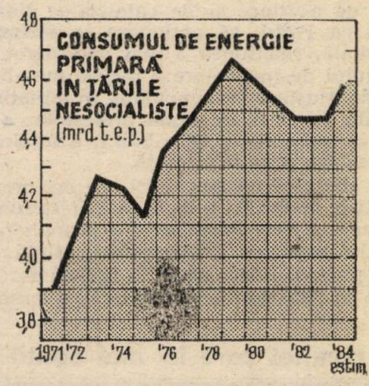

prețurile nominale din 1984 să fie duble față de cele reale, astfel că prețul real al petrolului a revenit — arată ziarul **Financial Times**, după care reproducem graficele alăturate — la nivelul de acum 11 ani.

Em. S.

Relațiile economice ale României

(Urmare din pag. 8)

Nicolae Ceaușescu cu conducători de state și guverne constituie cadrul juridic solid pentru adîncirea și diversificarea acțiunilor de cooperare, iar cele aproape 70 de societăți mixte de producție, comerciale și bancare la care participă și unități economice din România sînt rezultatul direct al intensificării și perfecționării cooperării economice internaționale a țării noastre din ultimele cincinale.

Militînd pentru extinderea sferei geografice a relațiilor economice internaționale, a colaborării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor egalității și avantajului reciproc, țara noastră întreține relații diplomatice și economice cu 155 de state și participă la peste 80 de organizații internaționale, aducîndu-și nemijlocit contribuția la soluționarea marilor probleme ce confruntă omenirea.

Ținînd seama că dezvoltarea relațiilor economice internaționale va juca un rol deosebit de important în îndeplinirea prevederilor cincinalului viitor, România va extinde schimburile economice și cooperarea în producție cu toate țările socialiste și va acționa pentru lărgirea în continuare a relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Totodată, înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a programelor speciale privind ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice constituie premise sigure pentru continuarea pe un plan superior a profundelor mutații în structura relațiilor economice internaționale ale României. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea, în perspectivă **„...Dezvoltarea economico-socială puternică, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al economiei naționale vor crea condiții pentru participarea și mai activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice mondiale, la cooperarea în producție, știință și tehnică"[2]).**

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Ed. politică, București, 1984, p. 37

R.S. CEHOSLOVACĂ

Preocupări pentru intensificarea creşterii economice

LANSAT într-o etapă în care în Cehoslovacia se afirma necesitatea „unui nou mod de abordare a fenomenelor economice", planul cincinal 1981—1985 se detaşează prin accentuarea preocupărilor pentru dezvoltarea economică de tip intensiv, vizînd atingerea obiectivului fundamental al creşterii eficienţei şi calităţii producţiei naţionale cehoslovace. Subordonate acestui obiectiv, au fost definite o serie de orientări caracteristice întregii perioade : optimizarea ritmurilor de creştere în funcţie de resursele disponibile, ameliorarea structurii schimburilor comerciale externe şi a balanţei comerciale în raport cu ritmurile şi proporţiile stabilite în plan economic intern, menţinerea nivelului de trai şi crearea condiţiilor pentru îmbunătăţirea în continuare a acestuia.

Impactul puternic al fenomenelor negative manifestate în economia mondială la graniţa anilor '70—'80, inclusiv recrudescenţa măsurilor protecţioniste în ţările capitaliste, s-a repercutat asupra ritmului creşterii economice în primii doi ani ai cincinalului (în 1981 şi 1982 venitul naţional creat a înregistrat practic o stagnare). Noile condiţii au impus efectuarea unor ajustări succesive ale strategiei economice interne şi a politicii comerciale externe, apreciindu-se că unica posibilitate de surmontare a dificultăţilor ivite o constituie accelerarea trecerii la intensificarea creşterii economice. Măsurile aplicate au condus la înviorarea activităţii economice în anul 1983, proces ce s-a consolidat în 1984, cînd rezultatele la principalii indicatori economici s-au situat peste nivelul planificat. Venitul naţional a crescut în anul 1984 cu 3,2% comparativ cu anul precedent, depăşind cifra înscrisă în planul anual (3%). Contracararea completă a tuturor consecinţelor negative ale influenţei factorilor externi va constitui însă, după cum se apreciază în literatura de specialitate cehoslovacă, „un proces îndelungat de adaptare".

În această perspectivă, economiştii cehoslovaci apreciază că pentru întregul deceniu actual, ca şi pentru anii '90, factorii decisivi de susţinere a intensificării dezvoltării economice sînt : introducerea accelerată a progresului ştiinţifico-tehnic, activizarea relaţiilor economice externe, îndeosebi cu celelalte ţări membre ale C.A.E.R. şi perfecţionarea mecanismului de conducere planificată a economiei. Cei trei factori sînt priviţi în interdependenţa acţiunii lor. Astfel, aplicarea şi fructificarea rezultatelor cercetării ştiinţifice proprii sînt potenţate şi completate de posibilităţile oferite de colaborarea ştiinţifico-tehnică şi de specializarea şi cooperarea în producţie realizate în cadrul C.A.E.R., ca şi de importurile de tehnică de vîrf din ţările socialiste sau nesocialiste. Îmbunătăţirea parametrilor tehnico-calitativi ai produselor, realizarea unor noi produse se reflectă la rîndul lor în creşterea eficienţei exporturilor. Totodată, creşterea eficienţei producţiei şi schimburilor se află într-o corelaţie strînsă cu utilizarea instrumentelor şi pîrghiilor de stimulare a întreprinderilor producătoare sau de comerţ exterior.

În analize întreprinse la finele anului 1984, cadre de conducere şi specialişti din economie apreciau că încă în prima parte a deceniului în curs influenţa factorilor menţionaţi de dezvoltare intensivă s-a reflectat în atingerea unor importante obiective, între care sporirea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale, depăşirea volumului de beneficii planificate, creşterea calităţii şi a nivelului tehnic al produselor, diminuarea datoriei externe, îndeplinirea integrală a sarcinilor de majorare a exporturilor. Cu toate acestea, se consideră că ritmul de efectuare a schimbărilor structurale preconizate este încă lent.

Direcţiile de introducere a progresului ştiinţifico-tehnic transpuse în practică în perioada cincinalului în curs sînt subordonate soluţionării celor mai acute cerinţe ale dezvoltării economiei cehoslovace în etapa actuală, respectiv asigurarea resurselor energetice, de materii prime şi combustibili, modernizarea structurii industriale, ridicarea gradului de autosatisfacere cu produse agroalimentare, creşterea competitivităţii produselor exportate.

În domeniul energetic, de exemplu, în perioada 1981—1985 a fost aplicat un program de stat de „raţionalizare a consumului şi valorificare a combustibilului şi energiei", prevăzînd economii de combustibili şi energie de circa 12 milioane tone echivalent cărbune, din care peste 85% realizate în sfera productivă. Dezvoltarea în continuare a energeticii nucleare a avut ca obiective concrete construirea şi darea în funcţiune a centralelor de la Jaslovske Bohunice şi Dukovany şi începerea construirii a încă două centrale la Mohovce şi Temelin, pentru acestea din urmă prevăzîndu-se dotarea cu reactoare VVER de 1 000 MW, fabricate în ţară.

Eforturile de modernizare a industriei, concretizate în 14 programe speciale de stat, au urmărit două direcţii principale : dezvoltarea accelerată a unor ramuri industriale de vîrf (electronica, robotica şi producţia de utilaj atomoenergetic), concomitent cu modernizarea unor ramuri industriale care valorifică materiile prime proprii (industria prelucrării lemnului, industria celulozei şi a hîrtiei, a ceramicii, sticlei şi porţelanului).

În ultimii ani, potrivit aprecierilor presei cehoslovace, s-au obţinut rezultate pozitive în dezvoltarea a două ramuri prioritare, electronica şi robotica, constînd în extinderea producţiei de elemente, piese şi componente microelectronice, de sisteme de automatizare, tehnică de calcul, roboţi şi manipulatori industriali. Totodată, utilizarea acestora în procesele de producţie s-a soldat cu beneficii importante pentru economia naţională. Astfel, prin introducerea de elemente electronizate în circa 120 ramuri şi domenii economice s-a obţinut reducerea consumului de energie electrică cu circa 30% în primii patru ani ai actualului cincinal. De asemenea, prin folosirea roboţilor şi a manipulatorilor industriali, cu precădere în industriile metalurgică, chimică şi a materialelor de construcţii, s-a realizat deplasarea unui număr de lucrători spre alte sectoare, cu un grad mai ridicat de tehnicitate, concomitent cu creşterea rapidităţii şi preciziei operaţiunilor executate.

În sfîrşit, o altă direcţie de aplicare a noilor realizări din domeniul ştiinţei şi tehnicii are în vedere sprijinirea dezvoltării agriculturii, astfel încît să poată fi atins obiectivul autosatisfacerii la principalele produse alimentare. Creşterea randamentelor la principalele culturi, utilizarea raţională a fondului funciar, obţinute prin aplicarea unor tehnologii noi şi a unui utilaj agricol modern, a biochimizării agriculturii au permis majorări ale producţiilor de cereale, furaje concentrate, legume şi fructe, creînd astfel posibilitatea reducerii importului unor însemnate cantităţi de produse agricole şi de economisire a fondurilor valutare.

Orientarea fermă spre dezvoltarea de tip intensiv a economiei cehoslovace constituie, într-un proces firesc de continuitate, o coordonată esenţială şi în stabilirea obiectivelor pentru cincinalul 1986—1990, aflate în curs de definitivare.

Relaţiile de colaborare româno-cehoslovace cunosc o dezvoltare şi îmbogăţire continuă, în cadrul favorabil oferit de Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală şi Declaraţiile comune din 1977 şi 1981, care au deschis perspectivele unei ample conlucrări pe multiple planuri. Un rol hotărîtor în dezvoltarea acestor relaţii a revenit întîlnirilor şi convorbirilor dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi tovarăşul Gustav Husak, secretar general al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, preşedintele Republicii Socialiste Cehoslovace. În spiritul înţelegerilor la nivelul cel mai înalt, se dezvoltă prioritar cooperarea şi specializarea în importante ramuri industriale, în concordanţă cu obiectivele programelor de dezvoltare economică ale ambelor ţări.

Ana BRIŞAN
I.E.M.

ANGLIA: sprijin pentru tehnologia de vîrf

[illegible] orientare, promițătoare pentru industria britanică, se profilează în urma măsurilor aprobate recent de parlament. În principiu, noutatea măsurilor adoptate constă în faptul că sprijinul din partea guvernului se va îndrepta nu atît către proiecte specifice în sarcina anumitor întreprinderi — cum s-a procedat pînă în prezent —, ci va viza cu precădere cercetarea integrată, serviciile de consultanță, în scopul stimulării în proporții de masă a activității aplicative, cît și a creării de noi locuri de muncă.

Măsurile sînt justificate de concluziile unui raport al Ministerului pentru tehnologii informaționale, potrivit căruia în ultimii cinci ani 25% din întreprinderi nu și-au modificat sensibil procesele de producție, 40% nu și-au stabilit strategii care să vizeze aplicarea tehnologiilor de vîrf ; pregătirea forței de muncă este în general sub exigențele actuale, iar baza științifică a universităților este insuficient exploatată. Aceste concluzii, precum și lipsa informațiilor tehnologice, a celor referitoare la practici comerciale au impus direcțiile noi de acțiune preconizate. În primul rînd, Ministerul informațiilor tehnologice intenționează să-și sporească de la 20 la 30% ponderea în bugetul său a cheltuielilor destinate cercetării și dezvoltării, cu largă aplicativitate în industrie. Pe de altă parte, Ministerul comerțului și industriei își propune să reactiveze sistemul de stimulare a activității inovaționale, sistem la care se renunțase în luna noiembrie a anului trecut. Lansat în 1982, acest mecanism a asigurat, în proporție de 25%, lansarea de produse industriale de vîrf. În noua sa formulă, sistemul va acoperi o arie lărgită de activități, respectiv investițiile, consultanța, inovațiile și exportul. Accentul va fi pus pe domenii prioritare, cum sînt microelectronica, fibrele optice și tehnologiile informaționale.

Preocupări în industria indiană

PRIN DECIZIA guvernului de la New Delhi, producția anuală a industriei electronice urmează să crească de la 1,3 miliarde dolari în prezent, la circa 10 miliarde dolari în 1990, cu produse competitive pe plan internațional sub aspectul calității și prețului. Noua politică va favoriza participarea companiilor străine la dezvoltarea industriei indiene : astfel, potrivit prevederilor cuprinse în noul buget al țării, se preconizează relaxarea procedurilor de obținere a licențelor de către producătorii străini care vor lucra pe teritoriul Indiei.

Principalele domenii vizate se referă la industria informatică și telecomunicații, alături de care va spori și producția de bunuri electronice de larg consum. În industria de calculatoare se sconteză pe un portofoliu de comenzi de peste 3 miliarde dolari în cursul următorilor cinci ani, echipamentele urmînd a fi realizate parțial de către industria indiană, alături de cele achiziționate din import. Cererea pe piața produselor electronice va veni din partea căilor ferate la un nivel estimat la 550 milioane dolari, industria carboniferă va participa cu comenzi de 400 milioane dolari, industria oțelului și băncile — cu 300 milioane dolari, guvernele locale și companiile aeriene — fiecare cu cîte 200 milioane dolari etc.

Companiilor străine cu participare de peste 40% li se vor asigura facilități pentru realizarea de construcții industriale pentru componente electronice și alte materiale din acest sector. De asemenea, va fi liberalizat importul de tehnologii, ca o măsură de dezvoltare a bazei materiale proprii.

Programe de dezvoltare

PERU: stimulente pentru industria petrolieră

SCADEREA rapidă a rezervelor de țiței și apariția perspectivei trecerii țării în rîndul exportatorilor în cel al importatorilor de hidrocarburi constituie cauzele care determină guvernul peruan să impulsioneze activitatea de explorare, inclusiv pe calea facilitării accesului firmelor străine în acest domeniu.

Rezervele expoatabile de petrol s-au diminuat, în ultimii trei ani, cu peste 15%, ajungînd la 696 mil. barili. Reducerea absolută a producției — sau obținerea numai de țiței cu conținut ridicat de sulf — în zonele tradiționale din nordul țării a condus la orientarea recentă către regiunile sudice. Un prim contract în această zonă a fost deja semnat cu firma Shell, pentru explorări și exploatări în bazinul Madre de Dios, în sudul junglei amazoniene, pe versantul estic al Munților Anzi. Se află de asemenea în stadiu de negociere un alt contract, cu firma Maritime Oil, privind bazinul din apropierea lacului Titicaca. Sub aspectul stimulării financiare a operațiunilor în domeniul petrolier, a fost promulgată o lege potrivit căreia firmele străine — afectate de taxele pe venit — beneficiază de credite pentru acoperirea acestor taxe în cazul efectuării de investiții noi în operațiuni de exploatare, în special în zonele din sudul țării. Pe de altă parte, contractul încheiat cu firma Shell dă acesteia dreptul de a beneficia în continuare de garanții bancare, chiar dacă prospecțiunile nu justifică trecerea la exploatări în anumite bazine. Alte facilități, pentru stimularea investițiilor din partea operatorilor străini, se află în studiu, pe baza propunerilor formulate de Compania petrolieră de stat Petroperu (care în prezent asigură 55% din totalul investițiilor din acest sector). Estimări recente situează la 600 mil. dolari pe an contribuția firmelor străine care, adăugate fondurilor de circa 200 mil. dolari la cît se ridică bugetul de care dispune Petroperu se consideră că ar permite redresarea activității de exploatări petroliere în această țară, la nivel de producție de 120 mii barili/zi pentru următorii 10 ani, pentru consum intern și export. Printre proiectele de perspectivă, cu participare străină, avute în vedere de Petroperu se numără : construirea unei conducte transandine, din junglă pînă în sectorul sudic al litoralului (la un cost de 1,4 mrd. dolari și pentru asigurarea transportului unei cantități de cel puțin 400 mil. barili) și reluarea exploatărilor în zona Laguna-Zapotal (regiunea Talara) situată în nordul litoralului, proiect în valoare de 240 mil. dolari, cu o producție estimată la 14 mii barili pe zi pentru următorii doi-trei ani.

Relațiile comerciale româno-peruane au cunoscut o evoluție favorabilă, în cadrul exporturilor României fiind de menționat produse ale industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice, iar la import mai ales minereu de fier și alte produse ale industriei extractive ale acestei țări.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. — deteriorare sensibilă

INTERVALUL 29 IV—3 V a prezentat două aspecte distincte în ceea ce privește evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. În prima jumătate a intervalului, dolarul S.U.A. a slăbit sensibil, continuînd de altfel trendul ultimelor săptămîni, fapt datorat publicării indicelui agregat al principalilor indicatori ai economiei americane, indice care în luna martie a.c. a scăzut cu 0,2%, față de luna anterioară.

Departamentul Comerțului S.U.A. estimase pentru luna februarie o creștere de 0,7%, creșterea fiind însă de numai 0,5%. În luna ianuarie, aceeași sursă estimase o creștere de 1,5%, dar creșterea reală nu a fost decît de 1,3%. Așadar, în ultimele trei luni economia americană dă semne de încetinire a ritmurilor de creștere, lucru mai mult decît confirmat de aceste ultime cifre pe luna martie.

În comentarii se arată că 7 din cei 10 indicatori care compun acest indice agregat au contribuit la scăderea respectivă : „net business formation" — indicator al apariției și formării de noi surse de activitate economică, „noi comenzi pentru echipamente", „comenzi în domeniul bunurilor de consum", „indicatorul vînzărilor", „indicatorul general al prețurilor", „indicele bursier" și „masa monetară".

Indicatorii care au contribuit pozitiv la indicele agregat au fost : „nivelul mediu al săptămînii active de muncă", „indicele de creștere a acordării dreptului de construcție" și „nivelul mediu săptămînal al costurilor de șomaj".

Indicele agregat cuprinde 12 indicatori, din care 2 nu au putut fi obținuți pe luna martie, dar indicele rezultat din numai 10 indicatori a fost suficient de concludent pentru a duce dolarul de la niveluri de 3,14 mărci vest-germane la sfîrșitul săptămînii anterioare, la 3,07 pe 30 aprilie.

Tot în această săptămînă au apărut și alte interesante cifre legate în special de comerțul S.U.A. Astfel, importurile americane se mențin încă la cote ridicate, la sfîrșitul lui martie cifra respectivă fiind cu peste 28 miliarde de dolari mai mare decît la aceeași dată a anului trecut. Ca principale importuri sînt citate produsele petroliere, echipamente de telecomunicații, produse chimice, textile, alimente, minereu de fier etc. Cifrele de export arată în general o creștere a produselor destinate industriilor aeronautică și tehnologie aviatică civilă și militară, precum și o scădere a exporturilor de produse agroalimentare.

Balanța comercială a S.U.A. continua să fie deficitară cu Japonia (3,18 miliarde dolari în martie, față de 4 miliarde în februarie), cu Canada (2,07 miliarde dolari, față de 1,33 în februarie) și cu Europa de Vest (1,68 miliarde dolari în martie, față de 1,92 miliarde în februarie).

În partea a doua a intervalului analizat, dolarul și-a recăpătat o parte din atracția sa ca valută de rezervă și acest lucru s-a reflectat în nivelurile atinse în raport cu celelalte valute occidentale : 3,18 mărci vest-germane, 2,66 franci elvețieni, peste 9,7 franci francezi etc. În comentariile de specialitate tendința de întărire a dolarului nu este însă apreciată ca o trăsătură fermă a valutei americane, ci mai mult ca un revers al masivei devalorizări intervenită în ultimele 3 săptămîni.

Pe piața de obicei independentă a **metalelor prețioase**, situația se prezintă destul de calmă, prețul variind numai în funcție de nivelul dolarului, fără a exista factori determinanți intrinseci ai acestei piețe.

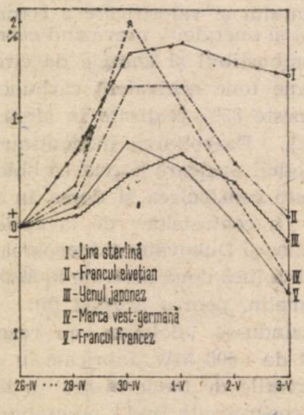

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 29 IV—3 V ; bază : 26 IV 1985

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Studii privind forța de muncă

CONFORM unor rapoarte ale Organizației Internaționale a Muncii, cele două recesiuni profunde de la mijlocul anilor '70 și respectiv începutul anilor '80 au deteriorat echilibrul dintre obiectivele economice și cele sociale, situația forței de muncă prezentînd o înrăutățire în țările industrial dezvoltate, dar mai ales în cele în curs de dezvoltare. În multe țări se încearcă realizarea redresării pe seama cheltuielilor sociale, între care cele destinate asigurărilor și formării profesionale. Cheltuielile pentru pregătirea profesională au înregistrat în majoritatea țărilor o tendință de scădere, excepție făcînd țările socialiste, unde acestea au avut evoluții favorabile, programele de pregătire fiind mai strîns integrate cu sistemul de învățămînt obligatoriu. În țările dezvoltate guvernele au pus accent pe calificarea tinerilor șomeri și pe formarea de cadre pentru noile tehnologii. În țările în curs de dezvoltare resursele financiare insuficiente nu permit dezvoltarea infrastructurii și punerea în aplicare a unor forme complexe de calificare, accentul punîndu-se în continuare pe metode de pregătire mai puțin costisitoare.

R.P. Chineză: evoluție dinamică a economiei

CONFORM datelor publicate de organele centrale de statistică de la Beijing, în anul 1984 produsul social

Dinamica principalelor produse industriale

Produsul	U/M	Producția în anul 1984	Creștere în % față de 1983
Cărbune	mil.t	772,0	8,0
Țiței brut	mil.t	114,5	8,0
Energie electrică	mrd.kWh	374.6	6,6
Oțel brut	mil.t	43,7	8,4
Cherestea	mil.mc	55,0	5,1
Ciment	mil.t	121,1	11,8
Sodă caustică	mil.t	2,22	4,6
Îngrășăminte chim.	mil.t	14,8	7,5
Mase plastice	mil.t	1,2	3,2

(După Beijing Review, aprilie 1985)

total al R.P. Chineze s-a majorat cu 13%, comparativ cu anul precedent, atingînd 1283,5 miliarde yuani, iar venitul național a crescut cu 12%, la 548,5 miliarde yuani. Producția industrială a înregistrat în anul 1984 o creștere cu 14%, atingînd 701,5 miliarde yuani. În cadrul acesteia, producția bunurilor de consum s-a majorat cu 13,9%, iar producția de mijloace de producție cu 14,2%. Totodată, activitatea industrială a cunoscut o îmbunătățire a eficienței economice. În întreprinderile industriale de stat s-a înregistrat o majorare a productivității muncii cu 8,7%.

Anul 1984 a marcat și o creștere considerabilă a comerțului exterior, precum și extinderea relațiilor economice și tehnologice cu alte țări. Astfel, în prețuri curente, volumul valoric al comerțului exterior s-a majorat în 1984 cu 39,7%, la 120,12 miliarde yuani. Curățată de influența creșterii prețurilor și de fluctuațiile cursurilor de schimb, creșterea a fost de 19,6%. Exporturile au sporit cu 32,5% (14,6%), la 58,06 miliarde yuani, iar importurile au crescut cu 47,1% (24,7%), la 62,06 miliarde yuani. Investițiile străine directe în R.P. Chineză au înregistrat o creștere cu 47,3%, la 1,34 miliarde dolari.

„Industria" publicitară

DEFINITE drept o adevărată „industrie", activitățile cu caracter publicitar înregistrează în țările occidentale, așa cum atestă studii recente consacrate acestei probleme, un proces de intensificare, avînd complexe semnificații de natură economică. Revista **The Economist** (9 martie 1985) estimează că din

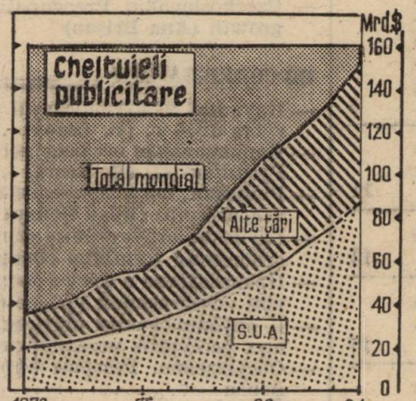

După The Economist, 9 martie 1985

1970 și pînă în prezent cheltuielile pentru publicitate au înregistrat, pe plan mondial, mai mult decît o triplare (vezi graficul). În anul 1984, volumul cheltuielilor pentru promovarea vînzărilor de mărfuri și servicii a crescut cu 12% față de 1983, atingînd 150 miliarde dolari, din care 23 miliarde dolari reprezintă comisioanele agențiilor specializate. Potrivit aceleiași surse, în urmă cu un deceniu, ca urmare a tendinței de reducere a profiturilor numeroase companii au procedat de regulă la reexaminări ale cheltuielilor de natură publicitară, pentru diminuarea costurilor. Experiențele de acest fel din anii 1974—1975 s-au soldat însă cu pierderi, astfel încît în perioada crizei din 1980—1982 majoritatea companiilor au recurs la o intensificare a eforturilor de promovare a desfacerilor. Din totalul cheltuielilor de publicitate pe plan mondial, S.U.A. dețin în mod constant circa 50%, urmate de Japonia cu peste 10%, Anglia, R.F. Germania și Franța.

Dobîndind semnificația unui indicator care reflectă în mare măsură concurența în creștere în condițiile cererii reduse, cheltuielile publicitare continuă să crească în majoritatea țărilor occidentale. În S.U.A. se prevede o majorare a acestora cu 10% în anul curent, față de nivelul deosebit de ridicat din 1984, iar pentru țările vest-europene evaluări publicate de **Financial Times** indică, pentru perioada pînă în 1987, un ritm mediu anual de 15—20%.

R.D. Germană — intensificarea producției agricole

ORIENTAREA strategiei economice în actualul cincinal spre dezvoltarea pe baze intensive a agriculturii R.D. Germane se reflectă, între altele, în realizarea în anul 1984 a unei producții medii de 4 500 kg cereale la hectar, care a permis obținerea pentru prima dată a unei recolte totale de cereale de 11,5 milioane tone. Paralel, rezultate bune s-au obținut și în producția animalieră.

Planul pe anul în curs adoptat de Camera populară a R.D.G. (publicat în ziarul **Neues Deutschland**, 1-2 decembrie 1984), prevede realizarea unei recolte medii de 4 630 kg cereale la hectar, cu 6% superioară mediei ultimilor patru ani. În acest scop sînt prevăzute măsuri pentru creșterea fertilității solului, încadrarea lucrărilor agricole în perioada optimă, noi amenajări pentru irigații, utilizarea de semințe selecționate și folosirea rațională a îngrășămintelor.

Stimularea inovației tehnologice

ÎN ȚĂRILE în curs de dezvoltare se constată, potrivit unor cercetări întreprinse sub egida UNCTAD (vezi **UNCTAD Bulletin**, nr. 209, februarie 1985) pe plan mondial se manifestă tendința de elaborare și implementare a unor politici vizînd stimularea inovației tehnologice, concepute în sens larg, ca un ansamblu de măsuri în domeniul tehnic, al organizării producției și cel al comercializării unor produse și tehnologii noi sau îmbunătățite. În condițiile specifice economiei țărilor în curs de dezvoltare se detașează două direcții principale de acțiune ale politicilor guvernamentale: maximizarea beneficiilor rezultate din utilizarea tehnologiilor importate și stimularea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice autohtone. Se menționează în acest sens că un număr în creștere de țări în curs de dezvoltare adoptă orientări speciale de politică economică, instituind legi și reglementări privind transferul efectiv de tehnologie și crearea condițiilor pentru ca întreprinderile să poată asimila și adopta tehnologiile importate, ca bază a inovării tehnologice ulterioare. Dezvoltarea unei baze proprii de cercetare-dezvoltare trebuie să asigure depășirea unor importante dificultăți legate în principal de infrastructura deficitară, astfel că politicile în acest domeniu integrează de regulă măsuri cu o sferă largă de cuprindere, de la formarea personalului și asigurarea mijloacelor financiare, pînă la stimularea adaptării de către întreprinderi a unor strategii active, orientate spre inovația tehnologică.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 10 mai 1985

— Puternicul ecou internațional al actului istoric de la 23 August 1944 **(Gh. Socol)** 1

— Independența de stat și rolul ei în făurirea României moderne (II) **(Vasile Bozga)** 3

— România, apărătoare consecventă a păcii — bunul cel mai de preț al omenirii **(Ioan Voicu)** 5

— Profunde mutații structurale în relațiile economice internaționale ale României **(Ovidiu Rujan)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Producția fizică — realizată la înalt nivel calitativ **(Cristian Gorie)** 9

— Pe urmele articolelor publicate. Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice 11

— Dezbatere „R.E." Rezerve de utilizare eficientă a fondului funciar (I) 13

— Întărirea controlului financiar preventiv în toate unitățile economice **(T. Onofrei)** 15

— Tendințe și exigențe în promovarea progresului tehnic **(Barbu Gh. Petrescu)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O sarcină prioritară în activitatea de construcții-montaj. Accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor **(C. Damian)** 19

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Autoconducerea muncitorească și conducerea unitară a vieții economice și sociale **(Marin Trăistaru)** 21

— Implicații economice ale chimiei moderne **(Axente Sever Banciu)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Doctrina economiei „standard" și rata dobînzii (II) **(Silviu Cerna)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— În fața marilor probleme financiare ale contemporaneității **(Costin C. Kiriței)** 26

— Statistică internațională. Relația cerere de energie — dezvoltare economică 28

— R.S. Cehoslovacă. Preocupări pentru intensificarea creșterii economice **(Ana Brișan)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The large international echo of the historical event of 23 August 1944 **(Gh. Socol)** 1
— The national independence and its role in the creation of modern Romania (II) **(Vasile Bozga)** 3
— Romania — a steady defender of peace — mankind's most precious asset **(Ioan Voicu)** 5
— Profound structural shifts in Romania's international economic relations **(Ovidiu Rujan)** 7
— The physical production — carried out at a high qualitative level **(Cristian Gorie)** 9
— Higher turning to good account of the subproducts of the metallurgical industry 11
— A.R.E. debate. Reserves to efficiently capitalize on the land stock (I) 13
— Strengthening the preventive financial control in all economic units **(T. Onofrei)** 15
— Trends and exigencies in promoting the technical progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 17
— The priority goal in assembly constructions : the speed-up of the work rhythm **(C. Damian)** 19
— Workers' self management and the unitary management of the economic and social life **(Marin Trăistaru)** 21
— The economic implications of the Romanian chemistry **(Acsente Sever Banciu)** 23
— The „standard" doctrine and the interest rate (II) **(Silviu Cerna)** 24
— Facing the great financial problems of the contemporary age **(Costin C. Kiriței)** 26
— Czechoslovakia. Preocupations for the increase of the economic growth **(Ana Brișan)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Крупный международный отлик исторического события 23-го Августа 1944 г. **(Г. Сокол)** 1
— Национальная независимость и ее роль в созидании современной Румынии (II) **(В. Бозга)** 3
— Румыния, последовательный защитник мира — неоценимое благо человечества **(Иоан Войку)** 5
— Глубокие структурные сдвиги в международных экономических отношениях Румынии **(Овидиу Ружан)** 7
— Производство в физическом выражением — выполненое на высоком качественном уровне **(Кристиян Горие)** 9
— К опубликованым статьям. Интенсивное использование вторичных рессурсов металлургической промышленности..... 11
— Обсуждение. Резервы эффективного использования земельного фонда 13
— Усиление предварительного финансового контролья во всех предприятиях **(Т. Онофрей)** 15
— Тенденции и требования к проведению технического прогресса **(Барбу Г. Петреску)** 17
— Первоочередная задача в строительстве: ускорения темпа работ **(К. Дамиян)** 19
— Рабочее самоуправление и единое руководство экономической и социальной жизни **(Марин Трэистару)** 21
— Экономические импликации современной румынской химии **(А.С. Банчу)** 23
— Школы – течения – экономисты: Доктрина экономики «стандарт» и доля процента (II) **(Силвиу Черна)** 24
— Перед наиважных финансовых проблем современности **(Костин К. Кирицеску)** 26
— ЧССР. Особый интерес к интенсификации экономического роста **(Ана Бришан)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

PENTRU ORICE OCAZIE, MODERNĂ, FRUMOASĂ, ELEGANTĂ, PRACTICĂ – ÎMBRĂCĂMINTEA DIN ȚESĂTURI DE IN ȘI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME :

- bluze, fuste, rochii, costume, sacouri, articole de plajă și confecții artizanale ;

- țesătura de in în vestimentația dv. are un tușeu plăcut și îi conferă acesteia un plus de confort fiind ușoară și răcoroasă în sezonul cald.

CU O VARIATĂ PALETĂ COLORISTICĂ, BENEFICIIND DE TRATAMENTE SPECIALE – NEȘIFONABILIZARE – GAMA SORTIMENTALĂ A ȚESĂTURILOR TIP IN, VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE ÎN TOATE MAGAZINELE SPECIALIZATE ALE COMERȚULUI DE STAT.

M. I. C. M. — C. I. E. A. **Întreprinderea de contactoare — Buzău**

feromag

Str. Mesteacănului nr. 1
Telefon 11730(1) / 297

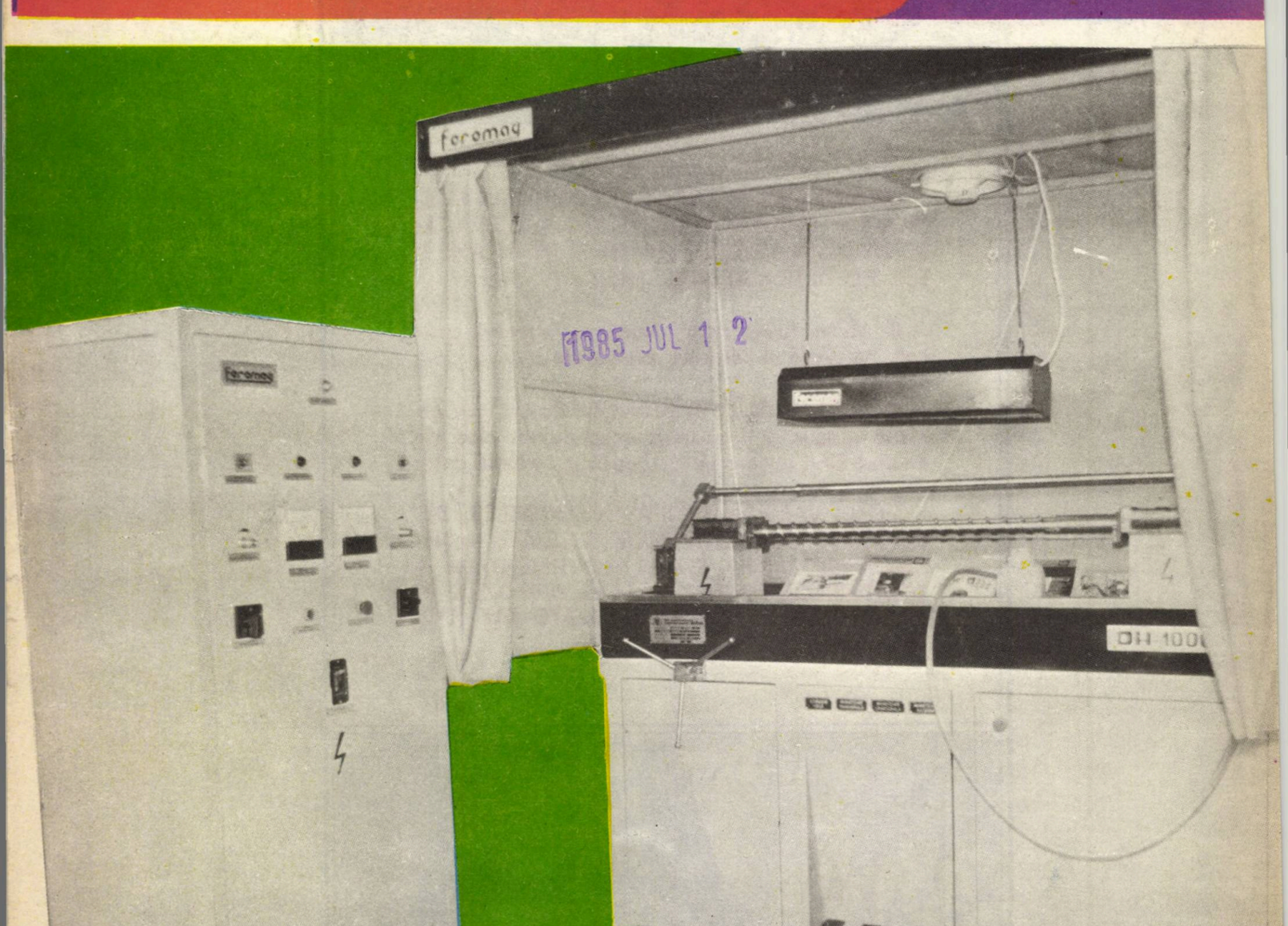

1985 JUL 1 2

UTILAJE PENTRU CONTROLUL NEDISTRUCTIV AL PIESELOR DIN MATERIALE FEROMAGNETICE

— controlul se efectuează cu pulbere magnetică fluorescentă vizualizată în lumina ultravioletă ;
— permite detectarea incluziunilor, fisurilor și a altor discontinuități aflate la suprafața materialului și în adîncime pînă la 8 mm ;
— productivitate ridicată datorită realizării în regim automat a ciclului de control.

Gama este compusă din :

I. DEFECTOSCOAPE

	DV 400	DH 1000	DH 1500	DH 2000
Curent maxim (A)	4 000	4 000	6 000	8 000
Solenația (A. spiră)	20 000	20 000	30 000	40 000
Lungimea maximă a piesei de controlat (mm)	400	1 000	1 500	2 000

II. DEMAGNETIZOARE
— demagnetizor tunel cu bandă ;
— demagnetizor tunel cu cărucior ;
— demagnetizor cu tunel deplasabil.

III. ACCESORII
— aparat de măsurat intensitatea luminii ultraviolete ;
— aparat de măsurat intensitatea cîmpului magnetic ;
— indicator pentru magnetismul remanent ;
— etalon profesor Berthold ;
— recipient pentru verificat concentrația pulberii.

Dacă gama prezentată nu satisface problemele dv. în domeniu, specialiștii noștri pot concepe utilaje specifice fiecărui caz în parte.

Adresa noastră este : Întreprinderea de contactoare Buzău, str. Mesteacănului nr. 10, tel. 11730 (1), 11772, (3), int. 297, telex 56264.

Lei 5

D 6140

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

04

TINERETUL- forţă activă în lupta pentru progresul economico-social

Numărul 20 • Vineri 17 mai 1985

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

ADUNAREA FESTIVĂ

dedicată celei de-a 40-a aniversări a victoriei asupra fascismului și „Zilei independenței de stat a României"

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

RELAȚIA TEHNOLOGIE - ORGANIZARE

Automatizarea flexibilă a proceselor tehnologice industriale

PROBLEMELE automatizării producției au început să se concretizeze prin anii '50, cînd, în cîteva țări, apar primele unități de producție cu un înalt grad de introducere a controlului activ, a sensorilor tehnici și a elementelor de electronică. Sînt citate, în literatura de specialitate, fabrica de 3 500 pistoane auto pe zi cu numai 9 muncitori din Uniunea Sovietică (1950) și secția de prelucrare a cutiilor de oțel de 150 mm³ pentru industria petrolului în S.U.A. (1951). Acestea și multe alte încercări au deschis, în tehnică, cursa pentru realizarea unor calculatoare mici și pentru conducerea mașinilor-unelte cu ajutorul informațiilor „prelucrate pe benzi perforate" (1952, S.U.A.). După 10 ani erau dezvoltate comercial : mașini-unelte cu comandă numerică (CN) ; calculatoare tranzistorizate ; programe de conversație de înalt nivel ; sisteme de operare ; calculatoare grafice ; calculatoare pentru programarea mașinilor-unelte (CNC).

DEZVOLTAREA RAPIDĂ ȘI COMPLEXĂ A UNUI CONCEPT NOU

La începutul anilor '60 conceptul de automatizare a producției cuprindea deja într-un tot unitar elemente de proiectare, programare, sistem de control, mașini și regim de prelucrare. Apar primele realizări în instalarea unor grupuri de mașini controlate numeric, elemente automate de transport, controlul pe calculator al regimurilor de prelucrare.

Către sfîrșitul deceniului al 7-lea apar premisele unui nou sistem tehnologic de prelucrare a materialelor, ale cărui elemente — materiale, mașini-unelte (ca posibilități de realizare a geometriei mișcării, ca sisteme de prindere a sculelor), comenzi numerice, echipamente de transport al pieselor și sculelor, construcții de calculatoare, arhitecturi ale mașinilor se deosebesc substanțial de cele utilizate anterior.

Acest proces de înnoire se caracterizează prin doi factori :

— este inevitabil,
— este non-unic.

Caracterul inevitabil al automatizării decurge din ireversibilitatea tendințelor actuale revoluției științifico-tehnice și din imperativul pe care-l constituie, pentru dezvoltarea economică și socială a oricărei țări, creșterea productivității muncii. El trebuie să se supună la cel puțin două legi :

1. sistemul trebuie să poată fi construit din elemente **existente** (producția orizontală) și **fiabile** ;
2. sistemul trebuie să aibă fiabilitatea **mai mare** decît a componentei **cel mai puțin fiabile** din alcătuirea sa.

În raportul din anul 1983 al Academiei Naționale de Științe a Statelor Unite privind asistarea de către calculator a tehnologiei (CAM — prescurtarea formulării în limba engleză „computer aided manufacturing) se remarcă, drept trăsături comune pentru țările industrializate : „larga introducere a principiilor CAM în fabricația mașinilor-unelte cu comandă numerică, posibilitățile de realizare a controlului electronic versatil și adaptat prin soft la numeroase situații, evoluția calculatoarelor și sistemelor de interfață necesare planificării, programării, controlului, diagnosticului, comunicațiilor în sistemele de producție, dezvoltarea mișcării semifabricatelor, sculelor și pieselor prin sisteme de palete, cu roboți și cu vehicule autoghidate". Ideea de bază a sistemelor CAM proiectate în prezent se referă nu atît la atractivitate, cît, în special, la viabilitatea economică a producției — evident însă, după un proces de gestație a principalelor componente ale sistemului.

Automatizarea în acest concept a fost introdusă mai întîi în producția de masă, datorită influențelor pozitive asupra costurilor și a investițiilor. În secțiile mecanice au fost instalate numeroase mașini automate cu una sau mai multe axe. Cu toate acestea, în anul 1968 se realizau pe principiile producției de masă numai 25% din producția industriei mecanice ; restul de 75% prezenta dificultăți în automatizare, datorită seriilor relativ mici de fabricație. Această situație a determinat în continuare dezvoltarea mașinilor-unelte avînd control numeric (CNC), a sistemelor de calculatoare și, de asemenea, a tehnologiei de grup. În aceeași perioadă, un număr de mașini cu comandă numerică au fost racordate la un calculator central. Acest sistem, numit la început sistem de comandă (control) numerică directă (DNC) și-a căpătat în final denumirea de sistem de prelucrare flexibilă (FMS — flexible machining system), care definește posibilitățile variate și ușor adaptabile de producție. Schimbarea nu a fost numai de denumire ; în final ea a însemnat și o creștere importantă a gradului de automatizare în sistemele DNC (în sistemul de transport au apărut palete controlate numeric ; au fost instalați roboți industriali pentru încărcarea și descărcarea semifabricatelor, conveier pentru evacuarea așchiilor, magazine pentru schimbarea automată a sculelor). La începutul anilor '80 în diferite întreprinderi au fost instalate sisteme automate flexibile de prelucrare caracterizate prin lipsa operatorilor umani, cu avantaje în reducerea timpului

Supliment la nr. 39 1985 Revista ECONOMICA

de pregătire a producției, în creșterea calității produselor și în îmbunătățirea substanțială a condițiilor de lucru în secțiile de producție.

După 1983, sistemele FMS fără operatori umani au devenit operaționale în întreprinderi industriale din țări ca Japonia, S.U.A., U.R.S.S., R.F. Germania, Franța, Italia, demonstrîndu-se pentru numeroase tipuri de producție că tradiționala prezență a operatorului uman „supraveghetor" al funcționării mașinii nu mai este necesară. Apare, în această situație, necesitatea și a unor noi concepte economice ; de exemplu, în asemenea fabrici sau ateliere productivitatea muncii, calculată după canoanele clasice, este egală sau aproape egală cu infinitul.

TIPURI DE SISTEME DE PRELUCRARE FLEXIBILĂ

În funcție de configurația geometrică a reperelor de prelucrat, de seria de fabricație, de concepția generală a tehnologiei de prelucrare, se disting patru tipuri de bază ale FMS : tipul celulă, tipul linear, tipul circular și tipul staționar.

În sistemul de tip **celulă**, mai multe mașini-unelte sînt instalate în jurul unui singur robot industrial care are sarcini de încărcare și descărcare a semifabricatului și de schimbare a sculelor la fiecare mașină-unealtă. Fiecare mașină-unealtă, inclusiv robotul industrial, este echipată cu un microcalculator în care sînt introduse secvențele necesare programării. Nu este, deci, nevoie de un calculator central, ceea ce micșorează investițiile în sistem. Tipul celulă este recomandabil cînd reperele au mici variații în stereometrie, iar secvența operațiilor este aproximativ aceeași. Dezvoltarea unor astfel de sisteme nu pare a se extinde în procese de așchiere, însă continuă să se afirme în prelucrarea tablelor.

În sistemul tip **linear** mașinile-unelte sînt instalate în lungul unei căi de transport al semifabricatelor, iar un încărcător-descărcător așază sau scoate semifabricatul de pe fiecare mașină. Sistemul are avantajul simplității, însă eficiența lui descrește dacă numărul de operații tehnologice este mare, deoarece crește timpul de transport. Este unul din tipurile cele mai răspîndite în FMS pentru fabricația de axe, roți dințate, reductoare etc.

În sistemul **circular**, de obicei multicircular, oricare din mașinile-unelte poate comunica cu sistemul de încărcare-descărcare, pentru prelucrarea semifabricatelor. Din punctul de vedere al hard-ului și al planificării sistemul este extrem de eficient ; reglarea se efectuează cu ajutorul limitatoarelor-tampon de poziție, iar piesele sînt manipulate din depozite pe palete.

În tipul **staționar**, specific semifabricatelor foarte grele (peste 1000 kg), mașinile-unelte sînt mobile, deplasîndu-se pe ghidaje în jurul paletei ce susține semifabricatul. Paleta poate avea eventual mișcări de rotație, pentru a permite accesul sculelor la diferite suprafețe de prelucrare. Un sistem de transport deplasează paleta din magazia de încărcare în cea de descărcare. Avantajul sistemului constă în lipsa de mișcare a piesei, în schimb mașinile-unelte — sau, mai exact, capetele de forță cu scule — ridică probleme de poziționare, ghidare, prereglare.

Pentru operarea într-un FMS de capacitate medie sau mare, este necesară ierarhizarea calculatoarelor. Calculatorul de gestiune al întreprinderii este însărcinat cu urmărirea întregii producții — codurile semifabricatelor și reperelor care trebuie fabricate, sarcinile de producție pentru fiecare lot, codurile sculelor, paletelor, elementelor de așezare, fixare și poziționare. De asemenea, calculatorul de gestiune primește rezultatele producției : consumuri de timp, materiale și scule. Legat cu două circuite de calculatorul de gestiune, este prevăzut calculatorul central al sistemului flexibil de prelucrare, care la rîndul lui, prin microcalculatoare, controlează modul de operare, controlul numeric și secvențele de control. Dacă sistemul lucrează fără operatori manuali, fiecare mașină-unealtă trebuie echipată cu un microcalculator adițional, care, avînd funcții inteligente, poate înlocui operatorul. Întrucît FMS este strîns legat de transportul automat, de prereglarea sculelor și de gestiunea acestora, calculatorul central are sarcina ca, prin microcalculatoare specializate, să conducă procesul tehnologic în ansamblul acestuia.

Sistemul automat fără operator uman trebuie să îndeplinească trei sarcini :

— monitorizarea automată și controlul stării mașinii ;

— monitorizarea automată și controlul preciziei geometrice a semifabricatului ;

— monitorizarea automată și controlul mișcărilor și modului de prelucrare al mașinilor-unelte.

Pentru preluarea funcțiilor FMS fără operatori se definesc, într-un program de calcul logic, condițiile necesare tehnologiei de prelucrare.

PROBLEME DE ORGANIZARE A SISTEMELOR FLEXIBILE

Un sistem tehnologic flexibil poate fi exprimat în limbaj matematic de ecuații de stare sub forma :

$$(\exists s)(\forall r)\rightarrow p, \text{în care } s\in S_s \cap R \text{ și } p\in P_s \quad (1)$$

— ecuații ce se traduc sub forma că există un singur semifabricat **s** pentru oricare reglaj **r** posibil al echipamentului tehnologic, ce implică realizarea unui produs **p** definit în mulțimea produselor (pieselor) **P**. Se remarcă, prin opoziție, că o linie tehnologică automatizată rigid poate fi exprimată sintetic prin ecuația 2.

$$(\exists s)(\exists r)\longrightarrow p \quad (2)$$

Aceste ecuații arată că în timp ce sistemul rigid este un lanț unic de fabricație, sistemul flexibil este/are o multitudine de intrări și ieșiri.

Dacă se consideră prioritate, în aprecierea eficienței unui proces tehnologic, două criterii și anume : costul **C** și timpul de realizare **T** al produselor astfel încît,

$$C=C_0+C_1Q \quad (3)$$

$$T=T_0+T_1Q \quad (4)$$

în care C_0 și T_0 reprezintă respectiv costurile inițiale de realizare a producției de **Q** bucăți (denumite uzual costuri fixe și notate în literatura de specialitate cu F) în timpul inițial de pregătire a fabricației, iar C_1 și T_1 — respectiv costul și timpul de fabricație pentru o bucată.

Se definesc coeficienții :

$$\alpha_c^0=\frac{C}{C_0} \qquad \beta_T^0=\frac{T}{T_0} \quad (5)$$

$$\alpha_C^1=\frac{C}{C_1} \qquad B_T^1=\frac{T}{T_1} \quad (6)$$

care au valori pozitive și a căror importanță rezidă în faptul că diferențiază sistemele automate flexibile de cele rigide.

În sistemele automate flexibile indicatorii de eficiență se referă la scăderea lui T_0 și C_0, în timp ce în automatizarea rigidă se acționează în special asupra valorilor lui T_1 și C_1.

Obiectele și funcțiile din sistemele automate flexibile pot fi definite astfel :

— **obiecte** (mulțimi) : semifabricate (Se), mașini (M), scule (Sa), dispozitive (D), verificatoare (V), piese (repere) (P) ;

— **funcții** : transport (T), reglare (Reg), prelucrare (Pr), control (C), reciclare (Rec), gestiune (depozitare) (Ge).

Matricea activităţilor este dată în tabela de mai jos, în care s-au notat : X (certe), O (posibile), — (neutilizate).

Funcţii \ Obiecte	Ge	M	S	D	V	P
T	X	O	X	X	X	X
Reg	X	X	X	X	X	-
Pr	X	-	X	O	-	-
C	X	X	X	X	O	X
Re	X	-	X	X	O	O
Ge	X	X	X	X	X	X

După cum se remarcă, funcţia „gestiune" se întîlneşte ca numitor comun în toate activităţile FMS după care ponderea cea mai mare o au funcţia de transport şi cea de control. Scopul FMS — funcţia de prelucrare — are un caracter clasic, neschimbat în raport cu sistemele rigide automate sau neautomatizate.

Celelalte funcţii impun să se asigure :

— **funcţia de transport ;** mişcarea (mecanic, electric, magnetic, hidraulic, pneumatic), aşezarea (elemente static determinate), fixarea (cu mijloace mecanice, electrormagnetice, hidraulice, pneumatice), identificarea (codificare, senzori), depozitarea (magazii — magazionare), controlul în spaţiu (senzori), controlul în timp (senzori) ;

— **funcţia de reglare :** identificarea, conrolul în spaţiu, mişcarea ;

— **funcţia de prelucrare ;** mişcarea (procedee convenţionale), forţele de prelucrare ;

— **funcţia de control:** identificarea, comparaţia, mişcarea;

— **funcţia de reciclare :** identificarea, comparaţia, mişcarea, magazionare (magazin) ;

— **funcţia de gestiune :** identificarea, arhivarea, recunoaşterea, mişcarea informaţiilor.

După cum se observă, toate funcţiile conţin **mişcarea,** care este, astfel, elementul esenţial al organizării unui FMS. Condiţiile la intrare a mişcării în sistemul FMS sînt:

— compatibilitatea material-sculă (regim de prelucrare) ;

— compatibilitatea regim de prelucrare — echipament tehnologic (posibilităţi ale maşinilor-unelte) ;

— compatibilitatea maşini-spaţiu. În timpul prelucrării mişcarea asigură, prin traiectorii, viteze şi acceleraţii (perturbaţii), transformarea semifabricatului în produs.

După prelucrarea prin traiectorii şi viteze, se realizează descărcarea şi magazionarea.

În elementele de mişcare trebuie avut în vedere şi fluxul informaţiei, a cărei viteză este strîns legată de cea a semifabricatelor, mijloacelor de transport, încărcare-descărcare etc.

Corelaţia între mişcarea punctelor materiale şi aceea a informaţiilor este elementul decisiv al sistemelor automate flexibile.

PERSPECTIVE ALE UNOR NOI STADII

Problemele automatizării sînt, însă, departe de a fi exclusiv tehnice ; ale au componente : sociale, educaţionale, organizatorice, de management şi demografice, a căror rezolvare permite trecerea către noi stadii cum ar fi :

- sisteme inteligente de prelucrare, în care utilizarea inteligenţei artificiale, cercetarea automată şi recunoaşterea formelor vor permite din ce în ce mai mult aşezarea omului în spatele uşilor atelierelor de fabricaţie ;
- baze de date tehnologice avansate din punctul de vedere al prelucrabilităţii materialelor, ciclurilor de producţie şi pentru manipulare ;
- programare de înalt nivel, utilizînd limbaje transparente, prin voce umană şi eficiente ;
- sisteme arhitecturale deschise pentru o largă mobilitate a maşinilor-unelte şi materialelor prelucrate ;
- calculatoare grafice cu largi posibilităţi de interfaţă om-calculator, contribuind cu soluţii tehnice la rezolvarea unor probleme psihologice şi ergonomice ;
- maşini-unelte metamorfice nu numai din punctul de vedere al configuraţiei morfologice, dar şi pentru realizarea succesiunilor de prelucrare, control, manipulare, schimbarea sculelor în timpul transformării materialului (semifabricatului) în piesă ;
- noi posibilităţi de prelucrare tehnologică, incluzînd laserul în tăiere, jetul de apă, fasciculul de electroni, adezivi) ;
- asamblarea automată — utilizînd roboţi industriali echipaţi cu senzori, în special biologici.

prof. dr. ing. Dolphi DRIMER
Institutul Politehnic Bucureşti

ORGANIZAREA SISTEMELOR

Unele aspecte privind erorile din activitatea sistemului întreprindere

PREZENŢA erorilor în activitatea economică constituie un fapt natural şi inevitabil, ele provenind din caracterul procesual al contradicţiilor dintre posibilităţi şi realităţi, dintre necesitate şi întîmplare. Erorile se mai datorează şi naturii dialectice a procesului economic, ca urmare a faptului că obiectivele de atins se realizează treptat şi contradictoriu, căutîndu-se mereu depăşirea unor restricţii de durată mai mică sau mai mare.

Cînd ne referim, hic et nunc, la erorile din activitatea economică în general, iar la erorile din activitatea întreprinderii în special, avem în vedere una din interpretările date acestei noţiuni în Dicţionarul Limbii Române Moderne — şi anume : eroarea este „diferenţa dintre valoarea reală a unei mărimi şi valoarea calculată a acestei mărimi", precum şi interpretarea care rezultă în urma unei abordări cibernetice — care susţine că eroarea reprezintă diferenţa dintre performanţa realizată şi cea dorită în cadrul unui sistem (exprimată în mărimi fizice sau valorice, relative sau absolute).

Prin prisma abordării cibernetice a sistemului întreprindere, erorile constituie componente ale variabilelor endogene şi exogene (dependente sau independente) care apar ineluctabil în cadrul unui sistem ca întreprinderea, avînd implicaţii directe asupra realităţii economice.

Activitatea practică a întreprinderilor atestă că de regulă, între mărimea reală şi cea planificată a unor indicatori tehnico-economici, financiari etc. există diferenţe (mai mari sau mai mici, pozitive sau negative, la intrarea sau la ieşirea sistemului), care reprezintă erorile sistemului respectiv. Accentuăm asupra faptului că în conformitate cu sensul interpretării date anterior, **toate diferenţele se definesc ca erori,** indiferent de semn sau utilitate — spre deosebire de accepţia obişnuită a acestui cuvînt, care consideră eroare numai rezultatele nedorite sau fără utilitate eficientă. Generalizarea aplicată aici se bazează pe constatarea că întreprinderea este un sistem cibernetic, adică un sistem informaţional cu reacţie, iar eroarea este un produs al unui asemenea sistem. Existenţa erorilor în diacronia obiectivă a întreprinderii rezultă ca o consecinţă directă a principiului de incertitudine din teoria sistemelor, principiu care postulează că toate stările

și interacțiunile subsistemelor în cadrul unui sistem (descompozabil, ca și întreprinderea, în subsisteme interconectate) pot fi determinate simultan numai pînă la un anumit grad de precizie.

În concluzie, se poate afirma că erorile în activitatea sistemului întreprindere apar ca urmare a faptului că se neglijează (cu sau fără intenție) faptul că interconectările și interacțiunile dintre componentele sistemului respectiv sînt adesea mult mai importante decît componentele luate separat, aceasta explicîndu-se ca efect al manifestării sinergetice a conexiunilor dintre elementele întreprinderii. Existența erorilor constituie răspunsuri ale sistemului supus influenței unor factori diverși, evidențiind modul de evoluție în timp a întreprinderii.

CLASIFICAREA ERORILOR

Realitatea erorilor în activitatea întreprinderii, adică a diferențelor dintre comportamentul realizat și cel planificat, se dovedește o manifestare obiectivă, cu un anumit loc și rol în procesul economic, neglijarea acestei realități avînd efecte deosebit de negative asupra progresului societății.

În raport cu fazele de evoluție ale sistemului, se poate face o clasificare a trăsăturilor și caracteristicilor (vezi fig. 1).

În raport cu natura factorilor de influență, erorile întreprinderii se împart în sistematice, aleatoare și mixte.

Erorile sistematice apar în circuitul productiv ca urmare a unor cauze diferite care influențează în mod sistematic activitatea economică. Deoarece au un caracter de repetabilitate cvasiidentică în procesul de producție, erorile sistematice devin greu detectabile chiar în cazul unui efect de integrare (acumulare). De aceea, diminuarea lor presupune, în primul rînd, înlăturarea cauzelor care le generează. Legitatea de propagare și de manifestare a lor se stabilește pe baza dependenței funcționale concrete dintre sursa generatoare și mărimea erorii respective.

Apariția **erorilor aleatoare** este condiționată de factori care acționează întîmplător asupra activității productive. De aceea, rezultatele întreprinderii oscilează întîmplător și neregulat în jurul valorii medii a indicatorului analizat. Deoarece erorile aleatoare nu pot fi evitate în procesul de producție și nici eliminate anticipat din plan, preocuparea de bază a oricărui specialist constă în luarea măsurilor de control asupra influenței acestor erori.

Nu se poate omite faptul că sub influența factorilor interni și externi, perturbațiile acționează sub forma unei sume de erori elementare cu caracter aleator și sistematic. De aceea, procesul de producție trebuie organizat în așa fel, ca anumite surse de eroare sistematică să fie delimitate — cel puțin parțial — de cele cu acțiune aleatoare. Deoarece de cele mai multe ori erorile activității productive se află în dependență stochastică, pentru delimitarea parțială a efectului aleator de cel sistematic se utilizează indicatori statistici adecvați acestui scop.

Dat fiind faptul că este imposibilă derularea unei activități de producție pe o perioadă mai lungă fără erori, se consideră — în funcție de importanța și rolul unor indicatori — anumite **diferențe admisibile** (ca rezultantă a unor acțiuni incontrolabile), **orice depășire a acestor limite-prag considerîndu-se greșeală.** Sesizarea unei greșeli im-

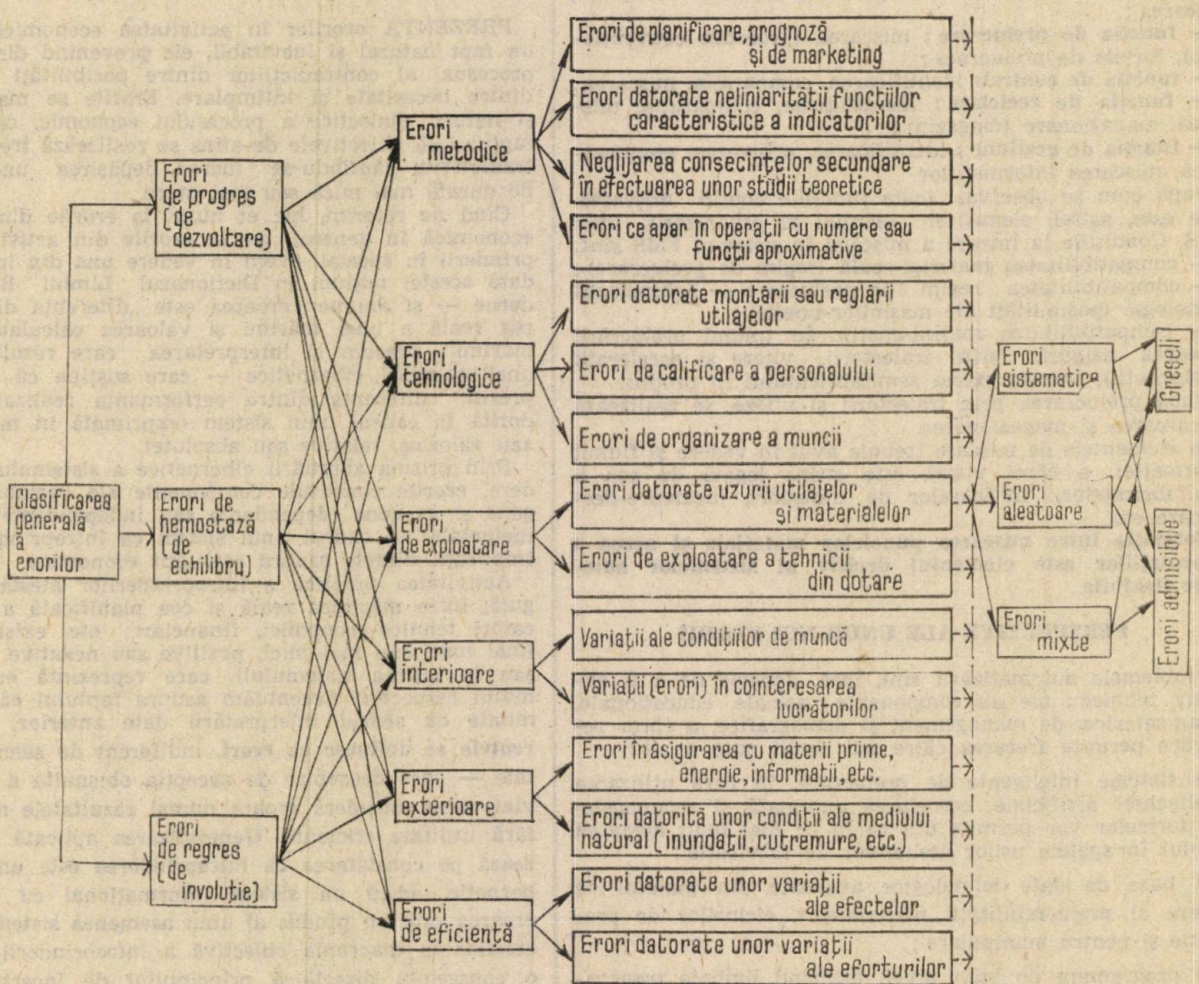

Fig. 1

plică imediat luarea unor măsuri suplimentare pentru ca sistemul respectiv să se încadreze în limitele erorii admisibile. Neluarea în considerare a greşelilor din activitatea economică a întreprinderii atrage după sine apariţia unor distorsiuni grave, cu repercusiuni în amonte şi aval.

Analiza întreprinderii — recurgînd la o abordare cibernetică, ca a unui sistem economic cu autoorganizare — trebuie neapărat să ţină cont că rezultatul oricărei acţiuni diferă cel mai adesea de rezultatul dorit, diferenţă care prin intermediul conexiunii inverse este reintrodusă în sistem, influenţînd mărimea erorii anterioare, în mod negativ sau pozitiv, în funcţie de comportamentul specific al sistemului respectiv.

După consecinţele pentru societate, diferenţele dintre performanţele realizate şi cele dorite se pot împărţi în erori de progres, erori de homeostază şi erori de regres.

Erorile de progres reprezintă diferenţe cu efecte utile asupra societăţii (depăşiri de plan, reduceri de costuri etc.), precum şi asupra întreprinderii respective, permiţînd în anumite limite o accelerare a dezvoltării (efect al buclei inverse pozitive).

Erorile de homeostază (sau de echilibru) sînt diferenţe care permit menţinerea modificărilor esenţiale în limite normale, permiţînd astfel un comportament echilibrat al întreprinderii (prin buclele inverse de reacţie).

Erorile de regres (de involuţie) apar atunci cînd diferenţele dintre indicatorii realizaţi şi cei planificaţi au efecte negative asupra societăţii şi întreprinderii (nerealizări de plan, depăşiri de costuri etc.). În majoritatea cazurilor aceste erori se datorează unor cauze multiple, de origini diferite, cele mai multe provenind din faptul că în momentul adoptării unor decizii se privesc lucrurile dintr-un anumit punct de vedere, iau naştere inhibiţii psihologice, care împiedică decidentul (individual sau colectiv) să vadă obiectul atenţiei sale şi dintr-o altă perspectivă. Erorile de regres îşi manifestă caracterul lor involutiv în cadrul întreprinderii prin bucle inverse deosebit de puternic negative.

ERORILE DE DIAGNOZĂ

Studiul erorilor, în special al celor cu caracter regresiv, din activitatea unei întreprinderi prezintă un interes deosebit pentru determinarea fiabilităţii întreprinderilor, pentru creşterea eficienţei economice. Pe de altă parte, studiul erorilor prezintă o importanţă excepţională în activitatea de diagnoză a întreprinderii, permiţînd depistarea factorilor care permit sau determină apariţia acestora şi crearea unei metodologii aparte pentru evaluarea lor concretă. Însă nu se poate omite faptul că, la rîndul ei, însăşi activitatea de diagnoză este supusă riscului de a fi eronată, ceea ce se poate manifesta concret după cum se arată mai jos.

1) Eroarea din comparaţii neadecvate. Aceasta poate să apară în urma efectuării unei analize-diagnostic asupra activităţii unei întreprinderi în comparaţie cu o întreprindere martor, omiţîndu-se anumite trăsături specifice, ceea ce duce la alterarea concluziilor analizei.

2) Întretăierea curbelor efect-efort. Din păcate încă sîntem tributari ideii că eforturile mai mari determină efecte mai mari decît eforturile mici, orice contrazicere a acestei idei lăsîndu-ne dezorientaţi. O exemplificare a erorii cuprinse într-o asemenea idee preconcepută se arată în fig. 2, din care rezultă că în cadrul unui sistem în care se execută deciziile D şi D_1 cu anumite eforturi, efectul produs de D_1 creşte foarte repede, dar la efortul „1" atinge un platou într-un timp scurt; efectul deciziei D apare mai lent, dar se plafonează la un nivel mult mai coborît, la efortul „2". De aceea, trebuie să fim foarte circumspecţi atunci cînd analizăm efectele unor măsuri organizatorice.

3) Disocierea curbelor timp-efect. O eroare posibilă, datorită acestei disocieri, apare ca urmare a faptului că aplicarea unei decizii D în mai multe întreprinderi — I_1, I_2, I_3 etc. — nu-şi manifestă efectele simultan (vezi fig. 3). Se poate întîmpla ca în timpul diagnozei sistemului format din mai multe întreprinderi să nu sesizăm această disociere şi să adoptăm măsuri care se pot dovedi eronate. Această nesimultaneitate în executarea unei decizii (hotărîri) se datorează unor elemente componente ale subsistemelor care, prin acţiunea lor sinergetică, determină existenţa unor particularităţi care deosebesc două sisteme cu ceeaşi structură.

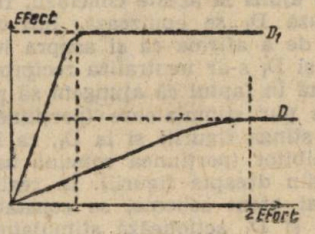

Fig. 2

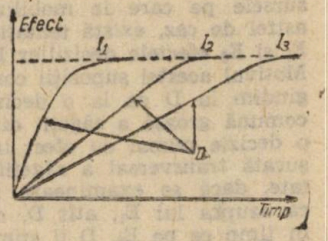

Fig. 3

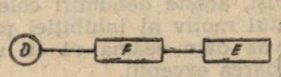

Fig. 4

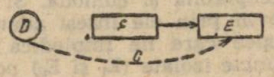

Fig. 5

4) Releuri intermediare. Să presupunem că s-a constatat, în urma unei analize, că atît decizia D, cît şi funcţiunea F a unui sistem pot acţiona asupra unui element component E al structurii întreprinderii. Într-un astfel de caz se poate conchide că teoria care susţine că numai F poate acţiona asupra lui E este falsă. Dar această concluzie poate omite posibilitatea unor complicaţii datorate efectului deviat prin F. Acest lucru reiese din fig. 4. Se poate observa că, deşi D poate acţiona asupra lui E, în realitate numai F poate acţiona asupra lui E, deoarece însuşi D influenţează elementul E numai prin acest intermediar.

5) Prezenţa mai multor alternative. Este o eroare produsă de fenomenul de „condiţionare", constînd în dependenţa unei acţiuni de unii factori de influenţă. Astfel, dacă o decizie D acţionează asupra unui element E al structurii numai ca urmare a manifestării unei funcţiuni F, atunci este foarte posibil ca D să acţioneze asupra lui E prin intermediul lui F. Adică, se poate crea o situaţie asemănătoare cu cea din cazul anterior. Dar şi această concluzie poate fi greşită, după cum rezultă din fig 5. Se remarcă faptul că în această situaţie, D poate acţiona asupra lui E în mod direct, pe calea C, dar efectul lui C poate deveni manifest numai în prezenţa funcţiunii F. În acest caz se poate concluziona că C condiţionează funcţiunea F, fiind prin ea însăşi inactivă.

6) Ramificarea căilor. Este una din cele mai frecvente erori ocazionate de arborescenţa interconexiunilor economice prin care ajung deciziile la elementul de execuţie, fapt ilustrat în schema din fig. 6. Să presupunem că atunci cînd o analiză se execută pentru prima dată, toate cercetările se adresează întîmplător elementelor E_1, E_2 şi E^3 ale structurii întreprinderii. Se depune un mare efort pentru a determina exact cum intervine D şi, pînă la urmă, poate fi stabilit în mod clar, pentru fiecare element, că toate acţiunile sînt mediate prin funcţiunea-releu **F.** După un anumit timp, dacă se va descoperi că **D** exercită efecte şi asupra lui E_4, este foarte tentant de presupus că, şi în acest caz, acţiunea a fost mediată prin acelaşi releu F. Însă, în realitate, D şi-ar putea exercita acest efect şi direct (vezi schema) sau prin intermediul altui releu, diferit de F, fapt neluat în considerare întrucît s-a produs o inhibiţie psihologică a diagnosticianului.

7) Eroarea prin extrapolare. Acest principiu este ilustrat în schema din fig. 7, din care rezultă că elementul E este un subsistem compus din 8 elemente componente. Se poate considera la o primă analiză, prin urmărirea concretă a primelor 7 elemente, că decizia D a stimulat dez-

voltarea E_{1-7}, în timp ce decizia D_1 a inhibat dezvoltarea elementelor E_{2-7}, influențînd astfel dezvoltarea subsistemului E. Neapărat trebuie reținut că, analog unor situații din biologie, unele decizii (măsuri, hotăriri) favorizează dezvoltarea unor elemente ale structurii, adică le stimulează, pe cînd alte decizii pot favoriza involuția aceloraşi elemente, adică le inhibă. Se admite în continuare că, în momentul în care analistul a ajuns la aceste concluzii, resursele pe care le mobilizează D_1 se epuizează. Într-un astfel de caz, există tentația de a afirma că şi asupra lui E_1 şi E_8 efectele deciziilor D şi D_1 s-ar neutraliza reciproc. Motivul acestei supoziții constă în faptul că ajungem să ne gîndim la D ca la o decizie pur stimulatoare (porțiunea comună groasă a săgeții din stînga figurii) şi la D_1, ca la o decizie numai cu efect inhibitor (porțiunea comună haşurată transversal a săgeții din dreapta figurii). În realitate, dacă se examinează mai atent schema, se constată că asupra lui E_1, atît D, cît şi D_1 acționează stimulator, în timp ce pe E_8, D îl stimulează, iar D_1 nu exercită nici o influență asupra lui. Formularea celor trei denumiri (şi concepte) — D pentru decizie stimulatoare, D_1 pentru decizie inhibatoare şi E pentru subsistemul în cauză — este acceptabilă şi comodă. Şi totuşi, aceste denumiri colective devin prin ele însele adevăratul motiv al inhibiției psihologice care ne împiedică să ne dăm seama că în unele puncte izolate (E_1 şi E_8) pot apărea excepții.

8) Agentul absent nu poate acționa. La prima vedere, pare de la sine evident că un agent care lipseşte nu poate exercita o acțiune. Această presupunere poate genera o serie de erori de interpretare, cu efecte asupra corectitudinii diagnozei. Principiul acestei capcane se prezintă în fig. 8. Decizia D se poate aplica direct asupra elementului de execuție E prin calea directă C. Modificările astfel produse pot să nu se manifeste cît timp acționează măsura determinată de decizia D, dar rezultatele reprezintă, indiscutabil, consecința acestei acțiuni. Pe de altă parte, D poate acționa asupra altui element structural E_1, la nivelul căruia poate să producă modificări tardive care afectează, în mod secundar, şi pe E, într-un moment cînd efectul inițial produs de D nu mai este prezent în sistem. Sînt destule cazuri în practica economică ; o întreprindere simte efectele unei decizii luate cu mult timp în urmă şi care nu mai operează, dar care influențează sistemul, provocînd unele efecte ce se pot aprecia drept erori (a căror cauză apare inexplicabilă, dacă nu se ține cont de principiul la care ne referim).

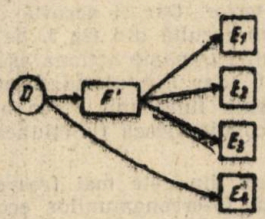

Fig. 6

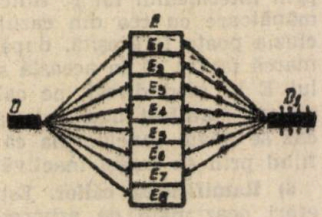

Fig. 7

Fig. 8

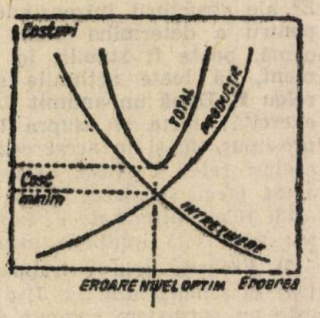

Fig. 9

9) **Fenomenul conturbant al particularităților intreprinderii.** Observînd efectele unor decizii asupra unui număr de întreprinderi de profil asemănător, din subordinea aceleiaşi centrale economice, se poate constata de multe ori că numai unele evoluează în conformitate cu prevederile decidentului. Situația se poate datora unor factori specifici întreprinderilor respective, reacțiile diferite explicîndu-se prin aşezarea întreprinderii, dotarea acesteia, comportamentul personalului etc. O explicație mai este oferită şi de constatarea — oarecum paradoxală — că măsura luată nu este obligatoriu şi cea care a acționat. Pare straniu, dar viața confirmă validitatea acestui paradox (şi nu numai în practica economică).

Reconsiderarea rolului erorilor în activitatea de diagnoză a întreprinderii reprezintă — pe lîngă analiza factorilor de influență a activității economice — o tendință de mare perspectivă în analiza economică, permițînd evidențierea mai concretă a efectelor interconexiunilor dintre elementele structurii sistemului întreprindere. Prin aceasta se realizează o perfecționare calitativă a activității.

MINIMIZAREA ERORILOR — NECESITATE OBIECTIVĂ PENTRU OBȚINEREA UNEI CALITĂȚI SUPERIOARE

Una din consecințele recunoscute ale oricărei evoluții constă în aceea că odată cu ramificarea complexității structurale are loc, în mod obiectiv, şi o mărire a frecvenței şi amplitudinii erorilor. Ca urmare, se impune o activitate conştientă îndreptată în sens opus față de evoluția firească a sistemelor spre dezorganizare. În asemenea condiții este necesar să se cunoască cît mai exact nivelul real de eroare al indicatorilor economici, interconditionările care apar, astfel încît să se poată adopta cele mai eficiente măsuri de corectare. Eliminarea erorilor fiind imposibilă, o importanță esențială au realizarea unui control riguros asupra nivelului lor şi deplasarea acestora spre o valoare optimă, din punctul de vedere atît al efectelor, cît şi al eforturilor. Pe primul plan trebuie să se situeze, în practica economică, complexul măsurilor pentru **minimizarea erorilor, în special a celor de regres.** Opinăm că nu este utilă maximizarea erorilor de progres, decît dacă acestea apar ca urmare numai a unor factori pur interni (adică fără nici un aport suplimentar de resurse externe). Este normal ca dezvoltarea economică să se materializeze printr-o planificare realistă, mobilizatoare, cu o corelație perfectă între ofertă şi cerere, între resurse şi consum — şi nu prin stabilirea unor indicatori de plan care se depăşesc substanțial. În majoritatea cazurilor acolo unde se obțin astfel de depăşiri ele se datorează unor greşeli metodice de planificare ; depăşirea substanțială de plan de către o întreprindere se face, de regulă, pe seama unui consum mai mare de resurse, ce trebuie luate de la alte întreprinderi — care, în asemenea condiții, nu-şi mai pot realiza sarcinile proprii de plan, dereglare ce se repercutează în macroeconomie.

Nivelul optim al erorii se poate determina recurgînd la o analiză economică a eficienței cheltuielilor. Adică, se separă cheltuielile legate de un sistem, în costuri de producție şi costuri de întreținere, care se reprezintă în funcție de nivelul de eroare ; nivelul optim al erorii, din punct de vedere economic, corespunde unui minim al cheltuielilor totale (fig. 9). Din grafic se constată că diminuarea excesivă a cheltuielilor legate de mentenanță duce la o creştere a erorilor ; acelaşi efect are şi creşterea exagerată a cheltuielilor de producție.

În vederea evaluării nivelului optim de eroare, pentru fiecare indicator în parte, trebuie determinată relația dintre aceşti indicatori şi costurile întreprinderii, urmînd a se face în fiecare caz o analiză aprofundată a consecințelor asupra întreprinderii.

Orice demers care studiază erorile din cadrul unui sistem ca întreprinderea nu poate face abstracție de o proprietate intrinsecă a erorilor — şi anume aceea că acestea realizează un proces de difuzie în cadrul sistemului respectiv, cu o anumită viteză de răspîndire în lanțurile de determinare a procesului de producție. Erorile se pot pro-

paga, în funcție de condițiile specifice de activitate, pe verticala sau pe orizontala sistemului, suferind un proces de amplificare sau atenuare, cu cele mai imprevizibile consecințe. De aceea, dacă se dorește obținerea unei calități superioare în activitatea economică a întreprinderii, organele de planificare și prognoză trebuie să dea o atenție deosebită complexului de erori care însoțește activitatea întreprinderii și să stabilească măsuri concrete pentru realizarea nivelului minim de eroare (nivel care, analizat din punctul de vedere al eforturilor, ar trebui să coincidă cu cel optim). Obținerea unei erori minime se impune în cazul erorilor cu caracter regresiv, ale căror consecințe pot deveni periculoase, iar atunci nu se mai ține cont de acest criteriu de optimizare.

Trebuie avut în vedere ca nivelul optim de eroare al indicatorilor întreprinderii să fie mai mic sau egal cu nivelul optim de eroare al sistemului care încorporează întreprinderea ; altfel, apare riscul unor distorsiuni în funcționarea metasistemului respectiv.

Subliniem că există o teorie matematică a erorilor de măsură, care poate fi adaptată la specificul activității economice, pentru a contribui la creșterea calității activității unităților productive.

Erorile constituind o componentă și consecință a oricărei activități umane, considerăm că prin recunoașterea rolului și locului lor în activitatea de producție se face un pas înainte în deslușirea unor fenomene proprii vieții economice ; într-un asemenea mediu, care stimulează sinceritatea, inițiativa și responsabilitatea, devin posibile o predicție a erorilor, abordarea evaluării acestora într-o nouă viziune — viziunea cibernetică asupra sistemului întreprindere, care determină apariția unor noi paradigme în acest domeniu de extremă importanță care e activitatea economică, cu ample efecte asupra mersului înainte al societății.

Printr-o acțiune concertată, bine orientată și condusă, pentru minimizarea erorilor trebuie să se ajungă la îndeplinirea indicației tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, ca **„fiecare unitate economică și socială să devină în domeniul său o forță prin care să nu poată pătrunde lipsurile și care să contribuie la dezvoltarea întregului, a societății noastre socialiste"**.

Ernest SATVANYI

DOCUMENTAR EXTERN

Automatizarea pregătirii tehnice a producției de serie mică și unicate

Între sarcinile automatizării pregătirii tehnice a producției (APTP) se numără elaborarea unor variante mai economice ale proceselor de producție și ale parametrilor conducerii acestora, asigurarea polideservirii mașinilor, programarea transportului interfazic al pieselor și mărirea eficienței producției. Într-un articol din publicația cehoslovacă „Automatizovane Rizeni Sesity INORGA", J. Koželuh arată că APTP include elaborarea fluxului tehnologic de prelucrare a fiecărei piese la toate operațiile la care e supusă, stabilirea programelor pentru locurile de muncă automatizate, proiectarea constructivă a s.d.v.-urilor netipizate, normarea consumurilor de muncă pentru executarea pieselor. Raționalizarea fluxului tehnologic influențează pozitiv durata ciclului de fabricație și gradul de încărcare a mașinilor-unelte, ridică nivelul tehnologic al construcției pieselor. Aceste posibilități sînt valorificate pe deplin numai în condițiile unui regim interactiv al APTP, utilizîndu-se calculatorul electronic și programe corespunzătoare, evoluate. Introducerea APTP comportă parcurgerea următoarelor etape : 1) stabilirea parametrilor de calcul al pieselor după schițe și alcătuirea parcursului tehnologic pe baza tehnologiilor de prelucrare elaborate pentru piese similare ; 2) automatizarea proceselor de alcătuire a parcursurilor tehnologice ale pieselor tipizate, a proceselor de elaborare a programelor pentru locurile de muncă automatizate, precum și a programelor universale pentru roboți ; 3) automatizarea completă a elaborării fluxurilor tehnologice pentru toate piesele, asigurarea programelor pentru locurile de muncă automatizate și a variantelor modificate ale programelor pentru roboți ; 4) definitivarea variantelor parcursurilor tehnologice, în momentul elaborării planului de producție și al stabilirii operațiilor pe locuri de muncă.

Eficiența investițiilor în sisteme de fabricație flexibile

Tot mai numeroși specialiști din industria constructoare de mașini din Statele Unite consideră — și argumentează — că în prezent automatizarea flexibilă și robotizarea constituie principala direcție pentru creșterea radicală a eficienței activității economice și întărirea poziției concurențiale pe piață. Dar, observă H. C. Tuttle într-un articol din revista „Production" (nr. 2, 1985), eficiența investițiilor în reconstrucția tehnică și în achiziția de noi echipamente trebuie fundamentată în fiecare caz în parte, ținînd seama totodată de necesitatea reorganizării corespunzătoare a producției și de compatibilitatea între caracteristicile echipamentului nou și felul producției (de serie, de masă, de unicate etc.). Este necesar să se reconsidere metodele și procedurile tradiționale de evaluare a eficienței investițiilor. Experiența unor mari firme arată că introducerea sistemelor de fabricație flexibile trebuie privită nu ca o simplă înlocuire de utilaje, ci ca o reorientare strategică a procesului de producție în ansamblu — și că măsurile în acest domeniu constituie o parte din procesul unitar al strategiei de planificare pe termen lung, mai ales pentru firmele orientate spre piață (cum sînt, de pildă, cele din industria automobilelor), supuse unor fluctuații brusce ale cererii și care, deci, trebuie să fie capabile de o înnoire rapidă a producției — posibilitate pe care le-o oferă automatizarea flexibilă. Introducerea echipamentelor necesare acesteia presupune cheltuieli mari, deci minimizarea investițiilor trebuie raportată la termene de recuperare mai lungi decît cele obișnuite, iar aplicarea sistemelor flexibile trebuie să înceapă de la acele secții unde ele asigură îmbunătățirea rapidă și substanțială, a indicatorilor de eficiență — folosirea mai deplină a utilajelor, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale, a stocurilor, a volumului producției neterminate, a cheltuielilor directe și indirecte etc.

Efecte și cerințe ale lucrului în brigăzi

În Uniunea Sovietică se extinde în toate ramurile productive forma de lucru colectivă în brigăzi.

● Într-o culegere de studii asupra problemelor conducerii industriei miniere, publicată anul trecut la Sverdlovsk, A. S. Gorlova analizează unele aspecte legate de aplicarea acestei forme de organizare și stimulare a muncii. O primă concluzie ce se desprinde se referă la rezultatele economice medii obținute : mărirea vitezei de înaintare în fronturile de lucru cu 14,8%, micșorarea de 5 ori a pierderilor de timp de lucru, creșterea productivității muncii cu 24,8% corelată cu un spor de 7,1% al cîștigului mediu lunar. La acestea a contribuit îmbunătățirea considerabilă a organizării producției și a muncii. Pe baza sistemului de stimulare materială, s-a introdus premierea pentru diminuarea efectivă a consumului de muncă pe unitatea de lucrare — și nu pentru depășirea planului în unități fizice, ceea ce a făcut ca în locul efortului pentru încordarea muncii să se intensifice preocuparea fiecărui om de a găsi soluții mai eficiente de creștere a randamentului și de întărire a disciplinei. S-au constatat totuși și unele rețineri în extinderea acestui gen de relații de antrepriză, care se explică prin : lipsa unei baze normative pentru stabilirea normelor de consum de muncă la procesele auxiliare ; inexistența de norme de consum pentru unele grupe de ma-

teriale (lubrifianți, piese de schimb, cabluri, oțel) ; deficiențe în organizarea calculului consumului efectiv de materiale de către brigăzi (calculul se face numai la nivelul sectoarelor) ; lipsa unui sistem exigent de tragere la răspundere a conducerii minelor pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contractele cu brigăzile.

● H.M. Mevlianberdieva consacră un capitol lucrării sale (apărută la Taşkent) privind tehnologia materiilor prime şi materialelor textile, problemelor perfecționării lucrului în brigăzi în industria mătăsii. Încă de la începutul organizării muncii în această formă, s-a vădit tendința de a se constitui brigăzi specializate cu componență numerică redusă (10—15 membri), ceea ce nu asigură o eficiență economică corespunzătoare. Din totalul de 864 de brigăzi existente în subramură la data analizei, 22,7% cuprindeau 11—15 membri, 41,2% între 15 şi 25, iar 20,8% peste 25, restul avînd sub 11 muncitori. Folosirea metodelor economico-matematice, îndeosebi a elementelor teoriei deservirii de masă, permite stabilirea efectivelor optime de muncitori în brigăzi; pe această cale, autoarea a elaborat o metodologie de calcul al eficienței diferitelor forme posibile de organizare a muncii în condițiile polideservirii mașinilor.

Proiectare şi fabricație asistate de calculator

● Experiența din R. D. Germană a confirmat că sistemele automate de proiectare şi fabricație folosind echipamente de reprezentare geometrică şi de analiză a informațiilor sînt cele mai eficace atunci cînd se realizează pe bază de mini- şi microcalculatoare prevăzute cu dispozitive periferice dezvoltate, care permit modelarea şi prelucrarea datelor privind caracteristicile geometrice ale produselor şi caracteristicile proceselor tehnologice proiectate. Bunăoară, astfel de sisteme în regim automat elaborează programe care dau schema cinematică pentru roboții industriali în vederea prelucrării de repere cu configurație geometrică complexă. În cazul includerii unor astfel de sisteme în centre de prelucrare de mare complexitate, ele pot fi conectate la un calculator puternic, care să efectueze calculele complicate. Ansamblul de programe în limbajele Asamblor şi Pascal permit lucrul în regim conversațional la proiectarea şi conducerea proceselor tehnologice. Nucleul sistemului îl constituie un pachet de programe de analiză geometrică şi proiectare geometrică.

● În țările vest-europene, integrarea CAD/CAM este puternic orientată spre nevoile practice ale producției industriale. Primul proiect de sisteme de producție avansate (APS — advanced production systems) a fost realizat în 1982—1984, în colaborare, de către R. F. Germania şi Norvegia. În prezent se lucrează la un asemenea program științifico-tehnic pe termen lung, prevăzut pentru o perspectivă de 10 ani. La baza proiectului stă un ansamblu de programe conversaționale în limbaj Fortran, care asigură dezvoltarea mijloacelor de modelare grafică şi proiectare inginerească. Sistemul în curs de concepție va completa ciclul proiectării şi producției automatizate a reperelor complexe în construcția de mașini şi va executa toate calculele economice necesare.

Criterii în alegerea unui robot

Pe plan mondial, producția de roboți şi manipulatoare s-a diversificat în așa măsură — ca destinație, performanțe, grad de flexibilitate — încît alegerea robotului potrivit pentru o operație specifică, în domenii de utilizare tot mai variate, pune probleme din ce în ce mai dificile, cu atît mai mult cu cît este vorba de o investiție deloc neglijabilă (potrivit unui studiu al Robotic Industries Association, în S.U.A. prețul unui robot variază între 7 mii şi 150 mii de dolari; în Japonia, unde sînt instalați 65% din cei aproape 60 mii de roboți din lume, prețurile încep de la echivalentul a 17 mii de dolari). La prețul de achiziție se adaugă cheltuielile de fonduri şi de timp pentru proiectarea inserării noilor echipamente în linia tehnologică sau celula flexibilă, pentru instalarea, programarea şi punerea lor în funcțiune.

Firma americană de consultanță Productivity International, Inc., din Dallas, recomandă ca pentru robotizare să se aibă în vedere în primul rînd : operațiile repetitive şi plictisitoare; operațiile de transfer de piese şi semifabricate care consumă multă manoperă; operațiile obositoare, la executarea cărora randamentul muncitorilor scade progresiv pe parcursul zilei de lucru; operațiile în medii toxice sau periculoase; operațiile la care erorile de execuție ale muncitorilor sînt frecvente şi costisitoare ; lucrul în mai multe schimburi, la care un robot poate înlocui mai mulți oameni. Analiza impune o examinare atentă a locului de muncă şi a aplicației specifice a robotului, determinîndu-se cerințele privind dimensiunile mişcărilor, acuratețea lor, dispozitivele de alimentare şi cele de prindere necesare, spațiul de lucru, capacitatea conveierelor de a menține o viteză constantă, dispozitivele de securitatea muncii şi condițiile de mediu, pregătirea operatorilor.

Aceste cerințe pot fi satisfăcute de roboți de mai mică sau mai mare complexitate. După clasificarea făcută de firma americană Heath, din Benton Harbor (Michigan), roboții se împart, ca nivel tehnologic, în următoarele categorii :

NIVELUL TEHNOLOGIC AL ROBOȚILOR

Sarcina de executat	Redus	Mediu	Inalt
Manipulări de materiale	×	×	×
Operații de presare	×	×	×
Turnarea prin injectare a formelor	×	×	×
Încărcarea-descărcarea mașinilor-unelte	×	×	×
Asamblare (simplă)	×	×	×
Turnarea de matriță		×	×
Vopsire prin pulverizare			×
Sudură cu arc			×
Sudură prin puncte			×
Forjare			×
Paletizare			×
Control			×
Asamblare complexă			×

Roboții cu nivel tehnologic redus — folosiți la operații gen „apucă şi așază" — sînt, la ora actuală, cei mai răspîndiți; ei constituie așa-numitele dispozitive „non-servo", cu 3 grade de mişcare — sus-jos, stînga-dreapta, înainte-înapoi, avînd posibilitatea de programare a limitei distanței de mişcare, într-o oarecare măsură a vitezei acesteia, a opririlor mecanice pe o axă dată. Roboții cu nivel tehnologic mediu sînt folosiți la încărcarea-descărcarea pieselor de pe mașinile de prelucrare sau pentru transferul de materiale, putîndu-se mişca în puncte precise, programate, în spațiul lor tridimensional de lucru; de obicei ei nu trebuie „învățați" decît asupra punctului final şi opririlor mecanice, determinîndu-şi singuri — cu ajutorul echipamentului propriu de calcul — cea mai directă şi mai rapidă cale pentru a le atinge. Cît privește roboții cu înalt nivel tehnologic, ei sînt echipați cu manipulatoare de mare flexibilitate şi conduşi de sisteme de comandă programabile avansate, avînd o dexteritate în mişcări comparabilă cu a corpului uman, o mare acuratețe pozițională şi viteză; la unele tipuri, pentru fiecare axă de mişcare a manipulatorului este prevăzut cîte un servomotor separat, comandat de un microprocesor. Spre deosebire de ceilalți roboți, aceştia pot fi poziționați în orice punct de-a lungul axei lor de mişcare, iar unii dintre ei dispun de sisteme de „vedere" şi tactile.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

acte ● acțiuni ● proceduri

Acțiuni (cereri) la instanțele de judecată

CERERE DE ANULARE A CĂSĂTORIEI — reglementată de art. 21 Cod fam. 1. **Competența:** Judecarea cererilor de anulare a căsătoriei revine Tribunalului județean sau al municipiului București în funcție de domiciliul pîrîtului. Dacă pîrîtul are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliu cunoscut, tribunalul domiciliului sau reședinței reclamantului (art. 2 lit. d și 5 Cod pr. civ.). 2. **Condiții:** Soțul care cere anularea căsătoriei trebuie să facă dovada că: a fost în eroare cu privire la identitatea fizică a celuilalt soț; consimțămîntul său a fost viciat prin violență sau violență. Anularea căsătoriei poate fi cerută în termen de 6 luni de la încetarea violenței ori de la descoperirea erorii sau a violenței (art. 21 Cod familiei). Hotărîrea tribunalului poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr.civ.). 3. **Taxe timbru:** Scutit (par. 52 I.M.F. nr. 1711/1960).4. **Model-cerere.**

(Prima parte a acestui documentar a apărut în Suplimentul „R.E." nr. 38/1985).

→

Răsfoind prin dosare

Consecințele neaplicării întocmai a dreptului și uzanțelor internaționale

În numărul precedent am prezentat unele cazuri în care la încheierea și derularea unor contracte comerciale de vînzare internațională nu au fost respectate sau au fost neglijate normele de drept și uzanțele internaționale, cu sublinierea consecințelor negative înregistrate. Continuăm în acest număr cu prezentarea altor cazuri, cu evidențierea normelor încălcate.

● Astfel, într-o vînzare FOB, exportatorul român a neglijat la încheierea contractului de navlosire cu armatorul să promoveze (în Ch/P) clauza „Free of boarding/discharging always alfoat) — liber de cheltuielile de alimbare/mahonare*.

* Alimbare: descărcarea totală sau parțială a încărcăturii (caricul) a unei nave maritime în diverse nave de tonaj mai mic, cu scopul de a micșora pescajul acesteia, în vederea dezeșuării ei sau pentru a se putea trece peste o barieră ori pentru a-i prelua (a se prelua) caricului din locul unde a fost sau este ancorată, în acele (acea) situații în care datorită pescajului mare nu poate fi operată la danele portului.

Consecința: eficiența exportului a fost diminuată cu cheltuielile suplimentare pe care, din lipsa clauzei menționate, le-a suportat întreprinderea de comerț exterior și în ultimă instanță producătorul român.

● Într-un alt dosar, ce constituie obiectul unei imputații am constatat o neglijență care a condus, în final, la scăderea eficienței operației de export prin neîncasarea unei părți din valută. Împrejurările cauzei sînt următoarele: întreprinderea producătoare — comitentă în baza contractului economic de comision încheiat cu întreprinderea de comerț exterior exportatoare — a livrat mărfurile în termen și în bune condiții, sub acest aspect neexistînd nici o reclamație; însă lucrătorul însărcinat cu întocmirea setului de documente interne — factura, proforma, certificate de calitate etc. — a întîrziat 15 zile să le remită comisionarei, întreprinderea de comerț exterior exportatoare.

Ca urmare, comisionara nu a avut timpul necesar să introducă documentele comerciale la plată, la B.R.C.E., și astfel valabilitatea acreditivului, care era domiciliat în țara cumpărătorului, a expirat. A trebuit să se facă intervenții la cumpărătorul extern care, fiind de bună credință a prelungit data de valabilitate a acreditivului și astfel, în cele din urmă prețul mărfii livrate a fost încasat. Pentru această neglijență s-a întîrziat încasarea prețului 60 de zile.

Problema care se pune: care este prejudiciul suferit de întreprinderea producătoare comitentă? Răspunsul: în primul rînd, penalizarea în lei plătită întreprinderii de comerț exterior comisionare; la această sumă se adaugă contravaloarea în lei a dobînzii în valută pe 60 de zile, deoarece exclusiv din vina ei nu s-a încasat la timp prețul mărfii livrate.

Cui revine culpa? Evident personalului de la compartimentul comercial (livrări) împuternicit, prin fișa postului, să întocmească și să controleze întocmirea conformă cu contractul extern a documentelor interne de livrare.

La cele de mai sus, mai trebuie să arătăm că potrivit Cadrului comun privind controlul financiar preventiv, persoanei împuternicite cu efectuarea acestui control îi revenea obligația să controleze „formele și instrumentele de decontare și să **asigure încasarea la termenele stabilite** a contravalorii produselor livrate, a lucrărilor executate sau serviciilor prestate".

În numerele viitoare vom prezenta alte cazuri privind nerespectarea normelor de drept în ce privește exporturile și consecințele lor.

DALEX

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul(a) . . . . . domiciliat(ă) în . . . . . chem în judecată şi personal la interogatoriu pe . . . . . din . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce o veţi pronunţa să anulaţi căsătoria încheiată între mine şi pîrît(ă) la data de . . . . . înregistrată în registrul de stare civilă sub nr. . . . . al comitetului executiv al consiliului popular . . . . . .

Solicit cheltuielile de judecată şi onorariu de avocat.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele:

În fapt — 1

În drept, întemeiez prezenta pe dispoziţiile art. 21 din Codul familiei.

În dovedirea acţiunii mă folosesc de interogatoriu, şi de 2

Depun prezenta şi copii de pe actele menţionate mai sus, în dublu exemplar, din care unul pentru instanţă şi altul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data Semnătura

Tovarăşului Preşedinte al Judecătoriei . . . . . ;

1. Se va expune succint şi exact motivul pe baza căruia art. 21 din Codul familiei permite anularea căsătoriei.

2. Probe cu acte (scrisori etc.) şi eventual martori (se vor indica numele, prenumele şi domiciliul fiecăruia).

5. Practică judecătorească. Imprejurarea că dispensa de vîrstă nu a existat la data căsătoriei sau că a fost solicitată de altă persoană decît femeia în cauză este lără relevanţă, în cazul în care încuviinţarea legală s-a dat ulterior, iar femeia s-a prezentat personal în faţa delegatului de stare civilă şi a cerut să se căsătorească (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1641/1978). În cazul în care o femeie care nu a împlinit vîrsta legală de 16 ani, s-a căsătorit fără a fi obţinut încuviinţarea legală, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă a rămas gravidă, deoarece starea de graviditate ar fi justificat încuviinţarea chiar dacă ar fi preexistat căsătoriei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 362/1978). Eroarea simplă, necalificată, constituie temei de anulare a căsătoriei numai în cazul în care se poartă asupra identităţii celuilalt soţ. Eroarea provocată prin dol (viclenie) are o sferă mai largă de aplicare, putînd să se refere şi la alte elemente de fapt, esenţiale în ce priveşte formarea consimţămîntului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 150/1979). Ascunderea stării de graviditate la încheierea căsătoriei ca rezultat al legăturilor intime avute cu un alt bărbat, poate constitui motiv legal de anulare a căsătoriei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1049/1976 şi 690/1978).

A. CERERE DE DESFACERE A CĂSĂTORIEI CÎND SOŢII NU AU COPII — reglementată de art. 607 şi urm. Cod. pr. cv. 1. **Competenţă:** Judecarea cererilor de divorţ cînd soţii nu au copii revine Judecătoriei ultimului domiciliu conjugal. Dacă soţii nu au avut domiciliu comun sau dacă nici unul nu mai locuieşte în circumscripţia judecătoriei în care se află cel din urmă domiciliu comun, competenţa aparţine judecătoriei pîrîtului, iar cînd acesta nu are domiciliul în ţară, judecătoria competentă este aceea în care îşi are domiciliul reclamantul (art. 1 şi 607 Cod. pr. civ.). 2. **Condiţii:** Este necesară existenţa unor motive temeinice, care au compromis grav şi iremediabil raporturile dintre soţi şi care fac vădit imposibilă continuarea căsătoriei (art. 38, alin. 1 Cod. fam.). 3. **Procedură:** Cererea de divorţ va cuprinde elementele oricărei cereri de chemare în judecată, anexîndu-se extractul de căsătorie. Cererea se prezintă personal de către reclamant (art. 612 Cod pr. civ) şi va fi timbrată legal. La primirea cererii, preşedintele va da reclamantului sfaturi de împăcare şi va fixa un termen la care ambii soţi să se prezinte în camera de consiliu. La termenul fixat pentru camera de consiliu, preşedintele va stărui pentru împăcare. Dacă soţii nu se împacă, preşedintele fixează termen pentru judecarea cauzei în şedinţă publică (art. 613 alin. 1 şi 2 Cod pr. civ). Dacă la aceste termene reclamantul nu se prezintă, procesul se suspendă (art. 613 alin. 3 Cod. pr. civ.). Reclamantul poate renunţa la cerere în tot cursul judecăţii înaintea instanţelor de fond, chiar dacă pîrîtul se împotriveşte. Renunţarea reclamantului nu are nici o înrîurire asupra cererii făcute de pîrît. Acţiunea de divorţ se va stinge prin împăcarea soţilor în orice fază a procesului, inclusiv dacă intervine în instanţa de recurs, chiar dacă recursul nu este timbrat conform legii. Reclamantul însă va putea porni o cerere nouă pentru fapte petrecute după împăcare şi în acest caz el se va putea folosi şi de faptele vechi. 4. **Taxe/timbru:** 2000—4000 lei, fiind stabilită de preşedintele instanţei în raport cu venitul net lunar al reclamantului, în care scop acesta este obligat a prezenta o adeverinţă de la locul de muncă, un certificat de la circumscripţia financiară din care să rezulte veniturile sale de altă natură, precum şi o declaraţie că nu are alte venituri. recursul introdus împotriva sentinţei de admitere a cererii de divorţ este scutit de taxa de timbru, dacă se cere menţinerea căsătoriei. În cazul împăcării soţilor sau al retragerii cererii de divorţ, ce se poate face în tot cursul judecăţii, se restituie 50% din taxa de timbru, la cererea celui care a plătit-o. Dreptul la restituire se stinge dacă nu a fost exercitat în termen de un an de la data cînd s-a născut acest drept (art. III D. nr. 779/1966 modificat prin D. nr. 680/1969 şi prin D. nr. 475/1977). Termenul de recurs pentru părţi este de 30 zile şi curge numai de la comunicarea hotărîrii. Părţile nu pot renunţa la acest termen (art. 619 Cod. pr. civ.). 5. **Notă:** Soţul vinovat de desfacerea căsătoriei va fi obligat de instanţă ca, pe lîngă taxa de timbru, să restituie celuilalt soţ şi toate cheltuielile de judecată suportate de acesta. 6. **Model-cerere.**

Model pentru cerere de desfacere a căsătoriei
(în situaţiile cînd nu sînt copii rezultaţi din căsătorie şi nu se solicită partajul bunurilor comune)

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul(a) . . . . . ; domiciliat(ă) în . . . . . str. . . . . nr. . . . ap. . . . . sectorul (oraşul, municipiul) . . . . . judeţul . . prin prezenta chem în judecată pe soţia mea (soţul meu) . . . . domiciliat(ă) în . . . . . str. . . . . nr. . . . ap. . . . sectorul . . . judeţul . . . . ; pentru ca prin hotărîrea ce veţi pronunţa să desfaceţi căsătoria încheiată între noi la data de . . . . . de delegatul de stare civilă al Consiliului popular al . . . . căsătorie înregistrată sub nr. . . . ./19 . . în registrul de stare civilă, din vina exclusivă a acestuia(eia) obligîndu-l(o) în acelaşi timp la plata cheltuielilor de judecată.

Motivele cererii mele sînt următoarele:

În fapt 1

. . . . . .

Din căsătoria noastră nu au rezultat copii.

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoziţiile art. 38 din Codul familiei.

În dovedirea cererii mele înţeleg să folosesc proba cu martori, în care sens propun pe: 1. . . . . domiciliat în . . . . . str. . . . . nr. . . . şi

2. . . . . domiciliat în . . . . . str. . . . . nr. . . . ., ce urmează a fi citaţi pentru audiere

De asemenea înţeleg să folosesc şi proba cu acte, în care sens depun 2

Cuantumul cheltuielilor de judecată îl voi preciza cu prilejul dezbaterilor de fond.

Prezenta cerere şi actele anexe certificate de mine le depun în două exemplare dintre care unul pentru evidenţă şi altul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data

Semnătura.

Tovarăşului Preşedinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se vor indica detaliat motivele cererii de divorţ.

2. Se vor nominaliza înscrisurile ce vor servi în cauză şi se vor depune copii de pe acestea certificate de reclamant.

B. CERERE DE DESFACEREA CĂSĂTORIEI ÎN CAZURILE ÎN CARE DIN CĂSĂTORIE AU REZULTAT COPII MINORI — este reglementată de art. 607 şi urm. Cod. pr. civ. 1. **Competenţă.** Judecarea cererilor de divorţ în cazurile în care din căsătorie au rezultat copii minori revine Judecătoriei ultimului domiciliu conjugal. Dacă soţii nu au avut domiciliu comun sau dacă nici unul nu mai locuieşte în circumscripţia judecătoriei în care se află cel din urmă domiciliu comun, competenţa aparţine judecătoriei pîrîtului, iar cînd acesta nu are domiciliu în ţară, judecătoria competentă este aceea în care îşi are domiciliul reclamantul (art. 1 şi 607 Cod. pr.civ .). 2. **Condiţii :** Este necesară existenţa unor motive temeinice care au compromis grav şi iremediabil raporturile dintre soţi şi care fac vădit imposibilă continuarea căsătoriei (art. 38 alin. 1 Cod. fam.). 3. **Procedură :** Cererea de divorţ va cuprinde elementele oricărei cereri de chemare în judecată şi va arăta numele copiilor minori născuţi din căsătorie sau care au starea de copii legitimi, precum şi a celor recunoscuţi de părţi. La cerere se anexează un extract de căsătorie şi cîte un extract de naştere al copiilor minori. Cererea se prezintă personal de către reclamant (art. 612 Cod pr. civ.) şi va fi timbrată legal. La primirea cererii, preşedintele va da reclamantului sfaturi de împăcare şi va fixa un termen la care ambii soţi să se prezinte în camera de consiliu. La termenul fixat pentru camera de consiliu, preşedintele va stărui pentru împăcare. Dacă soţii nu se împacă ori pîrîtul nu se prezintă, iar din căsătorie au rezultat copii minori, preşedintele va acorda un termen de gîndire de cel puţin 3 luni şi cel mult 6 luni. După împlinirea acestui termen, la cererea soţului reclamant, preşedintele va cita părţile şi dacă ele nu s-au împăcat ori pîrîtul nu se prezintă, va fixa termen pentru judecarea cererii în şedinţă publică. Dacă la oricare din termenele prevăzute reclamantul nu se prezintă, procesul se suspendă. Dacă la termenul de judecată reclamantul nu este prezent şi se înfăţişează numai pîrîtul, cererea va fi respinsă ca nesusţinută (art. 613 alin. 3 şi art. 618 alin. 1 Cod pr. civ.). Reclamantul poate renunţa la cerere în tot cursul judecăţii înaintea instanţelor de fond, chiar dacă pîrîtul se împotriveşte. Renunţarea reclamantului nu are nici o înrîurire asupra cererii făcute de pîrît. Acţiunea de divorţ se va stinge prin împăcarea soţilor în orice fază a procesului, chiar dacă intervine în instanţa de recurs, iar recursul nu este timbrat conform legii. Reclamantul însă va putea porni o cerere nouă pentru fapte petrecute după împăcare şi în acest caz el se poate folosi şi de faptele vechi. Termenul de recurs pentru părţi este de 30 de zile şi curge numai de la comunicarea hotărîrii. Părţile nu pot renunţa la acest termen (art. 619 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 2 000—4 000 lei, fiind stabilită de preşedintele instanţei în raport cu venitul net lunar al reclamantului, în care scop acesta este obligat a prezenta o adeverinţă de la locul de muncă, un certificat de la circumscripţia financiară din care să rezulte veniturile sale de altă natură împreună cu declaraţia sa că nu are alte venituri, declaraţie dată în faţa preşedintelui judecătoriei, timbrată cu timbrul fiscal de 10 lei. Recursul introdus împotriva sentinţei de admitere a cererii de divorţ este scutit de taxa de timbru, dacă se cere menţinerea căsătoriei. În cazul împăcării soţilor sau al retragerii cererii de divorţ ce poate avea loc în tot cursul judecăţii, se restituie 50% din taxa de timbru la cererea celui care a plătit-o. Dreptul la restituire se stinge, dacă nu a fost exercitat în termen de un an de la data cînd s-a născut acest drept (art. III D. nr. 779/1966 mod. prin O. nr. 680/1969 şi prin D. nr. 475/1977). 5. **Notă :** Soţul vinovat de desfacerea căsătoriei va fi obligat de instanţă ca, pe lîngă taxa de timbru, să restituie celuilalt soţ şi toate cheltuielile de judecată suportate de acesta. 6. **Model-cerere.**

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul(a) . . . . . cu domiciliul în . . . . . prin prezenta chem în judecată pe soţul meu (soţia mea) . . . . . cu domiciliul în . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce o veţi pronunţa să desfaceţi căsătoria încheiată între noi la data de . . . . . de delegatul de stare civilă al Comitetului executiv al consiliului popular al . . . . . , înregistrată sub nr. . . . . din . . . . . în registrul de stare civilă, din vina exclusivă a acestuia (acesteia), obligînd şi la plata cheltuielilor de judecată şi onorariu de avocat.

Solicit şi încredinţarea copiilor minori rezultaţi din căsătorie spre creştere şi educare.

Solicit de asemenea a-mi acorda beneficiul contractului de închiriere.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt 1

În drept, întemeiez prezenta cerere pe art. 38 şi 42 din Codul familiei.

Rog să fie citată şi autoritatea tutelară de pe lîngă comitetul executiv al consiliului popular al . . . . . .

Înţeleg a mă folosi de următoarele probe : interogatoriu, proba cu următoarele acte . . . . . 2 şi cu martori 3

Depun prezenta cerere şi actele sus-menţionate în dublu exemplar din care unul pentru instanţă şi altul pentru a fi comunicat pîrîtei (pîrîtului).

Data Semnătura

Tovarăşului Preşedinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se vor arăta în mod convingător motivele temeinice care fac imposibilă continuarea căsătoriei.

2. Certificat de căsătorie, de naştere a copiilor, precum şi alte dovezi scrise privind comportarea necorespunzătoare a pîrîtei (pîrîtului).

3. Numele, prenumele şi domiciliul.

C. CERERE DE DIVORŢ ÎMPOTRIVA SOŢULUI CONDAMNAT — reglementată de art. 613[1] Cod pr. civ. **1. Competenţă:** Judecarea cererii de divorţ împotriva soţului condamnat este de competenţa judecătoriei ultimului domiciliu conjugal. Dacă soţii nu au avut domiciliu comun sau dacă nici unul nu mai locuieşte în circumscripţia judecătoriei în care se află cel din urmă domiciliu comun, competenţa aparţine judecătoriei pîrîtului, iar cînd acesta nu are domiciliu în ţară, judecătoria competentă este aceea în care îşi are domiciliul reclamantul (art. 1 şi 607 Cod. pr. civ.). 2. **Condiţii :** Este necesară existenţa unor motive temeinice care au compromis grav şi iremediabil raporturile dintre soţi şi care fac vădit imposibilă continuarea căsătoriei (art. 38 alin. 1 Cod. fam.). 3. **Procedură :** Preşedintele instanţei, după ce a dat reclamantului sfaturi de împăcare, va fixa termen în vederea împăcării în camera de consiliu, iar dacă soţii nu se împacă ori pîrîtul nu se înfăţişează, va fixa termenul de judecată, fără a mai acorda termene de gîndire prevăzute de art. 613 alin. 2, în cazurile în care divorţul este cerut pentru că : a) soţul pîrît a fost condamnat pentru tentativă sau complicitate la tentativă de omor împotriva soţului reclamant, instigare la omor împotriva acestuia, vătămarea corporală gravă a soţului reclamant, nedenunţarea acestor fapte ori favorizarea celor care le-au săvîrşit sau a fost condamnat pentru săvîrşirea unei infracţiuni privitoare la viaţa sexuală ; b) soţul pîrît a fost condamnat pentru una sau mai multe infracţiuni săvîrşite cu intenţie, altele decît cele prevăzute la lit. a, ca să execute pedeapsa închisorii de cel puţin trei ani, dacă cererea de divorţ s-a introdus în timpul executării pedepsei. Aceste dispoziţii nu sînt aplicabile dacă prin hotărîre judecătorească definitivă soţul reclamant a fost condamnat ca participant la comiterea vreuneia din infracţiunile săvîrşite de pîrît sau a fost obligat să răspundă pentru foloasele ce a tras de pe urma vreuneia din aceste infracţiuni. Reclamantul poate renunţa la cerere în tot cursul judecăţii înaintea instanţelor de fond, chiar dacă pîrîtul se împotriveşte. Renunţarea reclamantului nu are nici o înrîurire asupra cererii făcute de pîrît. Acţiunea de divorţ se va stinge prin împăcarea soţilor în orice fază a procesului, chiar dacă intervine în instanţa de recurs, iar recursul nu este timbrat conform legii. Reclamantul însă va putea

porni o cerere nouă pentru fapte petrecute după împăcare, și în acest caz el se va putea folosi și de faptele vechi. Termenul de recurs pentru părți este de 30 de zile de la comunicarea hotărîrii. Ele nu pot renunța la acest drept (art. 619 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 200 lei (art. III D. nr. 779/1966 modificat prin Decret nr. 680/1969). Taxa nu se restituie în cazul retragerii cererii de divorț sau al împăcării soților. 5. **Notă :** Soțul vinovat va fi obligat de instanță și la restituirea cheltuielilor suportate de reclamant cu ocazia procesului de divorț (art. III, D. nr. 779/1966, modificat prin D. nr. 680/1969 și D. 475/1977). 6. **Cererile** vor fi formulate conform modelelor arătate mai sus, ce pot fi folosite în mod orientativ.

D. CEREREA DE DIVORȚ ÎMPOTRIVA SOȚULUI DISPĂRUT, STABILIT ÎN STRĂINĂTATE SAU CARE SUFERĂ DE ALIENAȚIE ORI DEBILITATE MINTALĂ — reglementată de art. 313[1] Cod. pr. civ. 1. **Competență :** Judecarea cererilor de divorț împotriva soțului dispărut, stabilit în străinătate sau care suferă de alienație ori debilitate mintală este de competența judecătoriei ultimului domiciliu conjugal. Dacă soții nu au avut domiciliu comun sau dacă nici unul nu mai locuiește în circumscripția judecătoriei în care se află cel din urmă domiciliu comun, competența aparține judecătoriei pîrîtului, iar cînd acesta nu are domiciliu în țară, judecătoria competentă este aceea în care își are domiciliul reclamantul (art. 1 și 607 Cod pr. civ.). 2. **Procedură :** Președintele instanței, primind cererea de divorț, va fixa de îndată termen de judecată în ședință publică în cazurile în care divorțul este cerut pentru motivele că soțul pîrît : a) suferă de alienație mintală cronică sau de debilitate mintală cronică ; b) este declarat dispărut prin hotărîre judecătorească definitivă ; c) și-a părăsit soțul stabilindu-se în străinătate (art. 613[1] alin 1 Cod pr. civ.). Termenul de recurs pentru părți este de 30 de zile de la comunicarea hotărîrii. Ele nu pot renunța la acest drept (art. 619 Cod pr. civ.). 3. **Taxe/timbru :** 200 lei (art. III Decret nr. 779/1966 modificat prin D. nr. 680/1969 și D. nr. 475/1977). Taxa nu se restituie în cazul retragerii cererii de divorț sau al împăcării soților. 4. **Notă :** Soțul vinovat va fi obligat de instanță și la restituirea tuturor cheltuielilor suportate de reclamant cu ocazia procesului de divorț (art. III Decret nr. 779/1966 cu modificările ulterioare). 5. **Cererile** vor fi întocmite conform modelelor arătate mai sus, ce pot fi folosite în mod orientativ. 6. **Practică judecătorească :** Potrivit art. 617 C. pr. civ., instanța poate să pronunțe despărțirea împotriva ambilor soți, chiar atunci cînd unul a făcut cerere, dacă din dovezile administrate reiese vina amîndurora. În cazul în care divorțul este cerut pentru alienație sau debilitate mintală cronică, în condițiile art. 613 alin. 1 lit. a C. pr. civ., instanța urmează a desface căsătoria fără a o pronunța din vina celui în cauză. (Trib. Suprem, dec. civ., 1928/1983). Atît timp cît nu s-a pronunțat împotriva lui o hotărîre de decădere din drepturile părintești, dreptul și, în același timp, obligația părintelui căruia nu i s-a încredințat copilul de a contribui la creșterea și educarea lui se pot realiza în diferite moduri, ca, de pildă, vizitarea copilului la domiciliul celuilalt părinte, lăsarea copilului la domiciliul său, precum și încuviințarea dată de a-l avea pe copil un anumit interval de timp, cum ar fi în perioada vacanțelor școlare. În toate aceste situații, instanța va stabili timpul și modalitățile în care se va exercita menționatul drept, ținînd seama că drepturile părintești trebuie exercitate numai în interesul copiilor. Vizitarea copiilor la domiciliul părintelui căruia i-au fost încredințați spre creștere și educare se face numai în cazul cînd, din cauza unei afecțiuni sau boli, deplasarea copiilor la domiciliul celuilalt părinte nu este posibilă și vizitarea lor nu se poate face decît la domiciliu. Prezența părintelui căruia i-au fost încredințați, eventualul său amestec, mai ales cînd relațiile sale cu celălalt părinte sînt încordate, îngreunează mult în aceste cazuri, menținerea unei legături normale cu celălalt părinte care vine în vizită. În cauză, nu există un impediment ca ambele minore să fie luate la domiciliul reclamantului, în zilele de duminică, de două ori pe lună, respectiv pentru o perioadă de timp în vacanțele de primăvară și vară. Ele au crescut în casa bunicilor paterni unde tatăl lor locuiește și astăzi, deci vor veni într-o ambianță cunoscută. Existența unor crize migrenoide la reclamant — constatată medical cu 10 ani în urmă — nu este de natură să influențeze normala desfășurare a legăturilor sale cu copiii, el urmînd să fie ajutat și de bunica paternă în îngrijirea copiilor în zilele cînd se află la el, iar copiii la vîrsta de 9, respectiv 7 ani, se adaptează ușor la ambiante diferite, ceea ce face posibilă plecarea lor în vacanță la celălalt părinte. Critica adusă hotărîrii prin recurs fiind astfel nejustificată, recursul urmează să fie respins. (Trib. jud. Timiș, dec. civ., nr. 907/1983). În măsura în care, cu ocazia divorțului, nu se face aplicarea art. 40 alin. 1 și 2 din Codul familiei, soția își reia numele avut înainte de încheierea celei de-a doua căsătorii — desfăcută prin divorț —, chiar dacă numele respectiv nu este cel pe care-l dobîndise la naștere, ci acela dobîndit prin încheierea primei căsătorii, încetată prin decesul soțului. (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 312/1984). Normele de competență teritorială în materie de divorț prevăzute de art. 607 C. pr. civ. nu sînt de natură dispozitivă, cum a considerat prima instanță, ci au un caracter imperativ. Prin urmare, potrivit art. 159 și 162 C. pr. civ., excepția de incompetență teritorială în materie de divorț, fiind de ordine publică, putea fi invocată în tot cursul procesului la instanța de fond și chiar și în instanța de recurs. (Trib. jud. Suceava, dec. civ., nr. 281/1984). Potrivit art. 618 alin. 2 și 3 C. pr. civ., acțiunea de divorț se stinge, în orice fază a procesului, prin împăcarea soților, iar reclamantul va putea intenta o nouă acțiune pentru fapte petrecute după împăcare, caz în care va putea invoca și fapte anterioare. În raport cu aceste dispoziții, rezultă că împăcarea este necondiționată. Așa fiind, de vreme ce soții s-au împăcat în fața judecătoriei, iar instanța a constatat stinsă acțiunea de divorț, este neîntemeiat recursul reclamantei — prin care solicită casarea sentinței cu trimiterea cauzei spre rejudecare — formulat pe motivul că, după comunicarea sentinței recurate, soțul-pîrît a început din nou să o bată grav, întrucît, în atare situație, singura cale pe care o are reclamanta este de a formula o nouă acțiune de divorț, avînd în vedere art. 618 alin. 3 C. pr. civ. (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 984/1983). În temeiul prevederilor art. 10 din Decretul nr. 68/1976, comitetul executiv al consiliului popular al orașului declarat, potrivit legii, oraș mare sau al sectorului municipiului București poate dispune, prin decizie, anularea mențiunii de schimbare a domiciliului din alte localități în aceste orașe, în cazul cînd prin hotărîre judecătorească definitivă se constată că încheierea căsătoriei s-a făcut în scopul schimbării domiciliului într-un atare oraș sau că schimbarea domiciliului s-a obținut prin manopere frauduloase ori prin săvîrșirea unei infracțiuni. Instanța judecătorească este obligată să comunice hotărîrea, rămasă definitivă, comitetului executiv al consiliului popular. Prin urmare, organul care poate dispune anularea mențiunii de schimbarea domiciliului este comitetul executiv al consiliului popular, iar nu instanța judecătorească ; sub acest aspect în mod corect judecătoria a respins ca inadmisibilă cererea soțului-reclamant în acțiunea de divorț. Instanța judecătorească are însă obligația ca, atunci cînd este sesizată cu o asemenea cerere, să administreze probele necesare și cînd constată că încheierea căsătoriei s-a făcut în scopul schimbării domiciliului în orașul declarat, potrivit legii, oraș mare să menționeze aceasta în hotărîrea pe care o pronunță, și după ce ea rămîne definitivă, să o comunice comitetului executiv al consiliului popular. (Trib. municip. București, s. a III-a civ., dec. nr. 3058/1983).

CERERE DE ÎNCREDINȚAREA COPILULUI — reglementată de prevederile art. 42—43 Cod. fam. 1. **Competență :** Judecarea cererilor pentru încredințarea copiilor revine judecătoriei ultimului domiciliu conjugal. Dacă soții nu au avut domiciliu comun sau dacă nici unul nu mai locuiește în circumscripția judecătoriei în care se află cel din urmă domiciliu comun, competența aparține judecătoriei pîrîtului,

iar cînd acesta nu are domiciliu în țară, judecătoria competentă este aceea în care își are domiciliul reclamantul (art. 1 și 607 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Invoiala părinților privitoare la încredințarea copiilor produce efecte numai dacă a fost încuviințată de instanța judecătorească (art. 42 alin. final Cod. fam.). Copiii vor fi încredințați de instanță acelui părinte care le poate asigura condiții superioare de creștere și educare, ținîndu-se seama mereu de interesele lor (art. 42 alin. 1 Cod. fam.). 3. **Procedură :** Instanța hotărește cu ascultarea părinților, a autorității tutelare precum și a copiilor, dacă au împlinit vîrsta de 10 ani (art. 42 alin. 1 Cod. fam.). Potrivit art. 42 alin. 2 din cod, pentru motive temeinice, copiii pot fi încredințați unor rude ori unor alte persoane, cu consimțămîntul acestora, sau unor instituții de ocrotire. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 C. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** Scutită de taxe, cînd se cere încredințarea copiilor în cadrul acțiunii de divorț ; 50 lei, cînd acțiunea se introduce separat de acțiunea de divorț (Par. 42 din instr. I.M.F. nr. 1711/1980). 5. **Notă :** Încredințarea copiilor poate fi cerută fie în contextul acțiunii de divorț ca un capăt de cerere distinct, fie ca o cerere de sine stătătoare. Încredințarea copiilor pe timpul divorțului poate fi cerută și prin ordonanță președințială (art. 613 alin. 2. Cod pr. civ.). Părintele divorțat căruia nu i s-a încredințat copilul, păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta, precum și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională (art. 43 alin. final Cod. fam.). 6. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . ., cu domiciliul în . . . . ., chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . ., din . . . . . ., pentru a-l(o) obliga să-mi încredințeze copilul meu minor . . . . ., spre creștere și educare. Solicit cheltuieli de judecată și onorarii de avocat.

Vă rog să dispuneți și citarea autorității tutelare de pe lîngă comitetul executiv al consiliul popular al . . . .

Motivele cererii mele sînt următoarele :

În fapt 1

În drept, întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 42 din Codul familiei.

Înțeleg a mă folosi de toate mijloacele legale de probă (interogatoriul pîrîtului, înscrisuri . . . . 2, și martori).

Depun prezenta cerere și actele sus arătate în copii, în 3 exemplare : unul pentru instanță și cîte unul pentru pîrît și autoritatea tutelară).

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se vor arăta împrejurările care pot determina admiterea cererii.

2. Acte din care să rezulte vîrsta copilului, veniturile reclamantului și ale pîrîtei etc.

7. **Practică judecătorească :** Interesele minorilor urmează a fi apreciate nu numai în raport de posibilitățile materiale ale părinților, ci și de vîrsta copiilor, de comportarea fiecăruia dintre părinți față de ei, de gradul de atașament și de interes manifestat față de aceștia și de legăturile afective ce s-au stabilit între copii și părinți (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1800/1981). Lipsa referatului autorității tutelare sau a concluziilor delegatului acesteia în instanță au drept consecință nulitatea hotărîrii judecătorești privind încredințarea minorilor. Colectivul de sprijin ce funcționează pe lîngă autoritatea tutelară din cadrul comitetului (biroului) executiv al consiliului popular nu este competent să facă propuneri instanței privind încredințarea minorilor (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 34/1981).

CERERE DE STABILIREA PENSIEI DE INTREȚINERE PENTRU COPILUL MINOR — este reglementată de art. 86—88 Cod. fam. 1. **Competență:** Cererea de pensie de întreținere pentru copilul minor se judecă de judecătoria domiciliului pîrîtului sau al reclamantului (art. 5 și 10 pct. 7 Cod pr. civ.). În cazul în care s-a introdus și cerere de divorț, acțiunea pentru pensia de întreținere se face tot la instanța învestită cu cererea de divorț (art. 611 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Poate fi formulată de părintele care are în întreținere copilul minor, indiferent dacă acesta a fost încredințat reclamantului în baza hotărîrii judecătorești prin care s-a pronunțat divorțul, ori, în fapt, părintele pîrît a părăsit domiciliul conjugal și nu contribuie la cheltuielile de întreținere a copilului. Soțul care a contribuit la întreținere acopilului celuilalt soț este obligat să continue a da întreținere cît timp acesta este minor, însă numai dacă părinții săi firești au decedat, sînt dispăruți sau sînt în nevoie (art. 87 alin. 1 Cod. fam.). 3. **Procedură :** La cerere se vor anexa : sentința de divorț (dacă este cazul) ; certificatul de naștere al copilului ; adeverință de retribuție a reclamantului. Instanța, după ce a luat cunoștință și de veniturile pîrîtului, poate stabili pensia de întreținere pînă la o pătrime din cîștigul său din muncă pentru un copil, o treime pentru doi copii și o jumătate pentru trei sau mai mulți copii (art. 94 alin. final Cod. fam.). Potrivit art. 278 pct. 3 Cod. pr. civ., hotărîrea primei instanțe este executorie de drept. Pensia de întreținere se acordă de la data cînd este solicitată. 4. **Taxe/timbru :** Scutit (par. 52 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. **Notă :** Potrivit art. 86 alin. final Cod. fam., descendentul, cît este minor, are drept la întreținere oricare ar fi pricina nevoii în care el se află. Instanța, la cererea oricăreia din părți, va putea, ulterior, mări sau micșora pensia de întreținere, după cum se schimbă mijloacele părților (art. 94 alin. 2 Cod. fam.). Potrivit art. 96 Cod. fam., pensia de întreținere se plătește și de către moștenitorul pîrîtului în măsura valorii bunurilor moștenite dacă părinții minorului au murit, sînt dispăruți sau sînt în nevoie, însă numai pe perioada cît cel întreținut este minor. Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). 6. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . ., cu domiciliul în . . . . ., chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . ., cu domiciliul în . . . . ., pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să-l(o) obligați să-mi plătească o pensie lunară de lei . . ., pentru întreținerea fiului nostru minor cu începere de la . . . . Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt 1

În drept întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 86, 93—94 din Codul familiei.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu acte și interogatoriul pîrîtului.

Depun prezenta cerere și actele de care mă servesc în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1. Se vor arăta în mod convingător, împrejurările care să determine instanța a admite cererea. Se vor menționa locul de muncă și venitul lunar al pîrîtului, precum și ale reclamantei (reclamantului).

7. **Practică judecătorească :** În cazul în care în cursul procesului de divorț, soții au fost separați în fapt, iar minorul rezultat din căsătorie a fost crescut numai de un părinte, instanța urmează a avea în vedere această împrejurare, în sensul că dacă minorul nu va fi încredințat acestuia, ci celuilalt părinte, obligarea la pensie de întreținere se va dispune numai cu începere de la data rămînerii definitive a hotărîrii de încredințare ori de la data cînd în fapt copilul a trecut în îngrijirea părintelui căruia i-a fost încredințat (Trib. Suprem. dec. civ. nr. 178/1982). Reprezentantul minorului nu poate renunța la dreptul la pensia de între-

ținere a minorului. Instanța poate încuviința însă înțelegerea dintre părți ca întreținerea să fie suportată numai de persoana în îngrijirea căreia se află minorul, dacă are posibilități materiale îndestulătoare (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 214/1983). Faptul că unui om al muncii, tînăr și în deplinătatea capacității sale de muncă i s-a desfăcut contractul de muncă ca urmare a restrîngerii activității unității socialiste unde lucra nu-l exonerează de obligația de a plăti în continuare pensie de întreținere, în care scop trebuie să primească orice fel de muncă, indiferent de natura și dificultățile acesteia, ori de faptul dacă noul loc de muncă este permanent sau temporar și chiar dacă retribuția este inferioară celei anterioare ori munca trebuie prestată în deplasare, în mediul rural. În cauză, debitorul obligației de întreținere a cerut sistarea plății pensiei pentru copilul său în vîrstă de 4 ani, pe motivul că i s-a desfăcut contractul de muncă, ca urmare a reducerii postului său. Cererea sa a fost respinsă de judecătorie, iar recursul se respinge cu motivarea de mai sus, ținîndu-se seama că reclamantul recurent nu a administrat nici o dovadă din care să rezulte că s-a adresat oficiului forței dovadă din care să rezulte că s-a adresat oficiului forțelor nici un loc de muncă disponibil. (Trib. jud. Botoșani, dec. civ. nr. 214/1983).

CERERE PENTRU RECLAMAREA ÎNTREȚINERII DE CĂTRE SOȚ — este reglementată de art. 41 și 86 din Cod. fam. 1. **Competență :** Judecarea cererilor pentru prestarea întreținerii, în timpul divorțului sau după divorț, de unul din soți față de celălalt soț aparține judecătoriei domiciliului pîrîtului sau instanța care judecă și cererea de divorț (art. 5 și 17 Cod pr. civ.) în cazul cînd pensia de întreținere se solicită pînă la desfacerea căsătoriei. Dacă se solicită pensie de întreținere și după desfacerea căsătoriei, competența aparține instanței domiciliului pîrîtului (art. 5 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** În cazul cînd se cere pensie de întreținere în timpul procesului de divorț și pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii de divorț, reclamanta(ul) are drept la întreținere numai dacă se află în nevoie, neavînd putința unui cîștig din muncă, din cauza incapacității de a munci (art. 86 alin. 2 Cod. fam.). În cazul în care se cere pensie de întreținere după divorț, reclamantul (reclamanta) are drept la întreținere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacități de muncă survenită înainte de căsătorie, sau în timpul căsătoriei. Soțul divorțat are drept la întreținere și atunci cînd incapacitatea de muncă se ivește în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei, însă numai dacă aceasta se datorează unei împrejurări în legătură cu căsătoria (art. 41 alin. 2. Cod. fam.). 3. **Procedură :** La cerere se depun acte doveditoare cu privire la starea sănătății soțului reclamant, instanța urmînd a solicita dovezi cu privire la veniturile din muncă ale soțului pîrît. Pensia se acordă de la data introducerii acțiunii. Întreținerea datorată după divorț poate fi stabilită pînă la o treime din retribuția soțului ce urmează a o plăti (art. 41 alin. 3 Cod. fam.). Împreună cu întreținerea datorată copiilor, nu va putea depăși jumătate din venitul provenit din muncă al soțului obligat la plată (art. 41 alin. 3 Cod. fam.). Hotărîrea primei instanțe este executorie de drept (art. 278 pct. 3 Cod pr. civ.). Hotărîrea primei instanțe poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr civ.). 4. **Taxe/timbru :** Scutit (par. 52 I.M.F. nr. 1711/1960). 5 **Notă :** Cînd divorțul este pronunțat numai din vina unuia din soți, acesta are drept la pensie de întreținere numai timp de un an de la desfacerea căsătoriei. În toate cazurile, dreptul la întreținere încetează prin recăsătorirea soțului îndreptățit să o primească (art. 41 alin. 4 și 5 Cod. fam.). 6. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnata(ul) . . . . ., cu domiciliul în . . . . ., chem în judecată și personal la interogatoriu pe soțul meu (după caz — fostul meu soț, respectiv soție) . . . ., cu domiciliul în . . . ., pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l(o) obligați să-mi plătească o pensie de întreținere lunară de lei . . ., cu începere de la data prezentei acțiuni pînă la 1

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt 2

În drept întemeiez acțiunea pe dispozițiile art. 41, 93 și 94 din Codul familiei.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu interogatoriul pîrîtului, de proba cu acte (adeverința veniturilor realizate de pîrît, de mine și de certificatul medical privind starea sănătății mele).

Depun prezenta, cu copii certificate de pe actele menționate, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1. Sau pînă la desfacerea căsătoriei (art. 41 alin. 1 din Cod. fam.), sau nelimitat după divorț în cazul în care se află în incapacitate de muncă (art. 41 alin. 2 din Cod. fam.).

2. Se vor arăta împrejurările care justifică reclamarea întreținerii.

7. **Practică judecătorească :** Faptul că soțul căruia i se cuvine pensie de întreținere beneficiază de pensie de asigurări sociale nu exclude obligația legală a celuilalt soț de a contribui la întreținerea lui (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 649/1983). În cazul în care divorțul este pronunțat din vina ambilor soți, soțul divorțat are drept la întreținerea din partea celuilalt pe tot timpul cît se află în nevoie din cauza incapacității de muncă survenită înainte sau în timpul căsătoriei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1255/1974).

CERERE PENTRU RECLAMAREA ÎNTREȚINERII ALTOR PERSOANE — este reglementată de art. 86 Cod. fam. 1. **Competență :** Judecarea cererilor pentru reclamarea întreținerii este de competența judecătoriei domiciliului pîrîtului sau al reclamantului (art. 1, 5 și 10 pct. 7 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții :** Are drept la întreținere numai acela care se află în nevoie neavînd putința unui cîștig din muncă, din cauza incapacității de a munci (art. 86 alin. 2, Cod. fam.). 3. **Procedură :** La cerere se anexează actul constatator privind sănătatea reclamantului și acte constatatoare ale raporturilor de filiație sau de rudenie. Instanța va stabili modalitatea de a executa obligația de întreținere (în natură sau în bani) și cuantumul acesteia, ținînd seama de nevoia celui care o cere și de mijloacele celui ce urmează a o presta (art. 93 alin. 1 și art. 94 alin. 1, Cod. fam.). Hotărîrea primei instanțe este executorie de drept (art. 278 pct. 3 Cod pr. civ.). Obligația de întreținere se acordă de la data cînd este solicitată. Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** Scutit (par. 52 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. **Notă :** Obligația de întreținere există între soț și soție, cel ce înfiază și înfiat, părinți și copii, bunici și nepoți, străbunici și nepoți, frați și surori, soțul și copiii celuilalt soț și între persoanele care se leagă raporturi de creștere fără îndeplinirea formelor de înfiere (art. 86 alin. 1, art. 88 Cod. fam.). Copilul celuilalt soț va putea fi obligat să dea întreținere celui care l-a întreținut timp de 10 ani (art. 87 alin. 2 Cod. fam.). 5. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . ., cu domiciliul în . . . . ., chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . 1, din . . . . ., pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța, să-l(o) obligați la plata unei pensii lunare de întreținere de lei . . . ., cu începere de la . . . ., pînă la sfîrșitul vieții mele.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele acțiunii sînt următoarele :

În fapt 2

În drept întemeiez cererea pe dispozițiile art. 86—96 din Codul familiei.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu interogatoriul pîrîtului, de acte . . . . 3 și de martori.

Depun prezenta acțiune, împreună cu actele menționate în copii certificate, unul pentru instanță și unul pentru comunicare pîrîtului.

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se va arăta calitatea ce o are pîrîtul față de reclamant (fiu, frate, soră, nepot, etc.).

2. Expunerea împrejurărilor care reclamă nevoia de întreținere. Se va arăta starea sănătății și starea materială a reclamantului și situația materială a pîrîtului (eventual locul de muncă, venitul etc.).

3. Actul de naștere al reclamantului (dacă este cazul, acte din care să rezulte filiația sau rudenia cu pîrîtul).

6. **Practică judecătorească.** Reclamantul-recurent realizează, conform adeverinței de la dosar, venituri lunare din muncă de 3500 lei. Potrivit art. 94 din Cod. fam., obligația sa de întreținere pentru doi copii nu poate depăși 1/3 din aceste venituri, deci 1 166 lei lunar. În raport cu cele arătate se constată că pensia de 800 lei lunar stabilită pentru minora pentru care s-a intentat procesul de față, nu este prea mare, deoarece, din restul rămas pînă la 1 166 lei recurentul poate plăti și pensia de întreținere de 250 lei lunar pentru cealaltă fiică a sa (pensie stabilită printr-o altă hotărîre). Obligația de întreținere a recurentului față de mama lui nu poate fi luată în calcul, întrucît această obligație urmează a fi suportată din celelalte două treimi ale veniturilor din muncă ale recurentului, ea nevenind în concurs cu obligația de întreținere față de copiii săi. (Trib. municip. București, s. a III-a civ., dec. nr. 3280/1983).

dr. C. JORNESCU

Microinformații externe

● **Televizorul de buzunar,** apărut de curînd pe piața franceză, cu denumirea Watchman, realizat de producătorul japonez Sony, dispune de un ecran de 5 centimetri, cîntărește doar 500 grame și se comercializează la un preț de 3 000 de franci francezi. Deocamdată oferă imaginile în alb-negru, dar firme concurente — Casio, Epson, Seiko — promit, cît de curînd, și modele color.

În spatele microtelevizorului se profilează televizorul cu ecranul plat, al viitoarelor decenii. Cu o grosime de 10 centimetri, acesta va funcționa pe baza tehnologiei cristalelor lichide, prin simpla agățare pe peretele camerei. Deci, televizoare de mici dimensiuni, dar cu mize mare.

● **Bateria pentru o viață** reprezintă un nou produs utilizabil la realizarea fotografiilor, în condițiile absenței soarelui sau a unei iluminări insuficiente. Este vorba de o baterie care reîncarcă fleșul de 500 de ori, ceea ce echivalează cu efectuarea unui număr imens de fotografii. Sub denumirea „the Quantum Battery", acest produs nou, realizat de o firmă americană, se prezintă în 2 modele (de 6 volți și de 9 volți), într-o teacă de piele neagră, care se poate prinde pe o centură purtată în bandulieră sau se poate pune într-un sac atașat de aparatul foto. Bateria emite semnalele luminoase, unul cîte unul sau în rafale, atunci cînd se utilizează un motor.

O calitate deloc de neglijat a acestui produs o constituie faptul că, în cazul neutilizării, nu își pierde decît 5 la sută din capacitatea sa în decursul unei luni (față de 25—30 la sută în situația produselor similare utilizate pînă acum). De asemenea, noua baterie rezistă și la temperaturi extreme (pînă la minus 40 de grade și la plus 50 grade). Printr-o mică adaptare, „the Quantum Battery" poate fi utilizată și ca sursă de energie pentru funcționarea unui magnetofon. Prețul de vînzare este de 1 800 franci francezi, pentru modelul de 6 V și de 2 130 franci, pentru cel de 9 V (fără taxe).

● **Mașina pentru cîntat** se prezintă ca o orchestră portativă pentru cîntăreții începători. O casetă preînregistrată furnizează acompaniamente muzicale, în timp ce un amplificator răspîndește în jur noua înregistrare. Acest produs este de origine japoneză. Cunoscut sub denumirea de Karaoke, are o largă răspîndire.

Astăzi, această mașină de cîntat atacă frontal piața franceză, fie prin modele realizate de constructori japonezi — Pioneer, Sony, Denon — fie prin cele ale unor producători europeni (Philips).

● **Camescopul** (aparatul video pe umăr) reprezintă prezentarea într-un singur produs a unei camere de luat vederi și a unui magnetoscop, în condiții de miniaturizare deosebit de eficientă (doar 2 kg, față de cel puțin 4 kg pentru un ansamblu videoportabil).

Acest nou produs constituie o autentică jucărie creativă, convivială și catodică, care favorizează filmarea și de către persoanele cel mai puțin pricepute.

De curînd, s-au introdus pe piața franceză două tipuri de camescop : Betamovie, realizat de firma Sony (funcționează pe sistemul Pal) ; Videmovie (lansat de firma J.V.C. și asociații săi din grupul Thomson, la prețul de circa 17 mii de franci francezi), care asigură, concomitent cu luarea de imagini, posibilitatea lecturii directe a acesteia. Cu alte cuvinte, în cazul celui de-al doilea tip, se filmează, se face legătura cu televizorul încorporat în camescop și se urmărește imaginea. Specialiștii consideră, că este vorba de o nouă eră pentru produsele videoportabile.

● **Revoluția fotomatică** se realizează prin noi aparate de fotografiat, care multiplică automatismele și rafinamentele tehnice. De exemplu :

— aparatul de fotografiat inteligent al firmei Nikon, capabil să dozeze lumina, permițînd celui ce fotografiază să treacă ultrarapid peste obstacolele cele mai redutabile ;

— modelul „Canon T-70" oferă 8 posibilități de programare, dispune de un motor încorporat și de un tablou de bord cu cristale lichide ;

— aparatul „Pentax P.C. 35 A.f.m." preia asupra sa toate operațiunile : montarea filmului, afișajul sensibilității, punerea la punct a reglajului expunerii, declanșarea. Se apreciază că niciodată „gestul foto" nu ar putea fi atît de simplu.

● Sub denumirea de „Cooking-Studio", lanțul de supermagazine „King's" din S.U.A. a introdus o nouă metodă promoțională menită să sporească clientela. Este vorba de inițierea unor cursuri pentru gătit. La un curs pot participa 24 persoane simultan, timp de două ore. Zilnic, sînt organizate cursuri a 2 ore, în care clienților le sînt prezentate diverse procedee de preparare a diferitelor feluri de mîncare. Unele ore de predare sînt destinate preparatelor culinare ce fac parte din bucătăria mexicană, franțuzească sau chinezească.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

1985 OKT 0 81

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ DIN COMĂNEȘTI

Întreprinderea minieră din Comănești datează încă din anul 1836.

Datorită condițiilor de lucru rudimentare, singura unealtă de extracție a cărbunelui era picornul (un tîrnăcop cu ambele vîrfuri ascuțite). Perforarea în abataje se făcea cu sfredele manuale, iar trasul vagoanelor cu mijloace hipo etc.

După naționalizare, planurile de muncă anuale și cincinale au impus o riguroasă sistematizare și dezvoltare și în domeniul industriei miniere. Astfel, harnicul colectiv al Întreprinderii Miniere din Comănești a depus de-a lungul anilor, o susținută muncă bine organizată și plină de rezultate. Cei peste 3 500 de mineri au asigurate cele mai optime condiții de viață și de muncă, precum și un înalt grad de pregătire profesională. În prezent, Întreprinderea Minieră Comănești dispune de 6 guri de mină : Vermești — Leorda — Asău — Rafira — Lumina și Lapoș-nord. În mine munca se desfășoară în cele mai bune condiții. S-au introdus ciocane pneumatice, locomotive Diesel și electrice, transportoare mecanice etc. De asemenea, pentru tăierea cărbunelui și săparea galeriilor au fost experimentate diferite utilaje ca: combina de manevre PECA-3, pluguri, diverse trolii etc. ce au fost adaptate la condițiile specifice de zăcămînt. Prin introducerea procesului de mecanizare a lucrărilor de extracție a cărbunelui, colectivul, cu o experiență din tată în fiu, a crescut în mod considerabil productivitatea muncii și producția de cărbune. Întreprinderea Minieră din Comănești exploatează în prezent straturi de cărbune cuprinse între 0,30 și 1,5 metri cu condiții de culcuș și acoperiș foarte dificile.

Față de anul 1948 cînd colectivul de mineri de aici extrăgea cantități reduse de cărbune (pînă în 200 000 tone/an), astăzi s-a ajuns la peste 400 000 tone/an cărbune brun.

Începînd din anul 1980, ne spune tov. ing. Nicolae Bejan, directorul întreprinderii, ținîndu-se seama de criza mondială de energie s-a trecut la un amplu proces de cercetare geologică, care vizează punerea în valoare a noi rezerve de cărbune și implicit crearea de noi mine în scopul sporirii capacității de producție. Toate aceste măsuri eficiente permit vrednicului colectiv de mineri să obțină suplimentar 100 tone de cărbune pe zi. La scurtarea timpului de deplasare al muncitorilor de la suprafață în abataj vor contribui și lucrările miniere ce se execută în prezent la puțurile centrale de la Vermești și 1 Mai. Pentru lărgirea frontului de lucru, prin deschiderea de noi orizonturi și abataje, la Vermești, Leorda și Lapoș au fost executate lucrări pe o lungime de 400 de metri, noul abataj a fost dat în exploatare. La mina Vermești se va asigura un spor de producție de 40 tone cărbune pe zi, iar prin deschiderea noului orizont de la Leorda, mină unde se credea că rezervele sînt epuizate, se asigură continuarea exploatării pe încă 3 ani de zile. În prezent, toate operațiunile sînt mecanizate în abataje prin experimentarea și punerea în funcțiune a unor noi haveze și combine ; utilizarea unor mijloace mecanice pentru evacuarea sterilului la haldă, generalizarea susținerii metalice în abatajele-cameră și alte măsuri se vor concretiza în obținerea unui plus de producție de circa 30 000 tone cărbune pe an. Pentru continua îmbunătățire a condițiilor de viață a minerilor se află în construcție noi grupuri sociale la sectoarele de exploatare Lapoș, Leorda și Vermești ; totodată, numeroase apartamente au fost repartizate minerilor din Comănești. La fiecare sector există cantină, unde minerii servesc o mîncare consistentă gratuit, iar la ieșirea din schimb toți oamenii au asigurat transportul de la locul de muncă la domiciliu.

Ca urmare a primelor căutări colectivul întreprinderii a trecut la redeschiderea unor mine vechi abandonate, unde se află cantități însemnate de cărbune; nu de mult s-a redeschis și puțul „Lapoș". De asemenea, s-a trecut la studierea tuturor zonelor adiacente bazinului. Într-un viitor apropiat colectivul Întreprinderii Miniere din Comănești va da patriei cantități sporite de cărbune de calitate superioară.

Concomitent cu mărirea capacității de producție a cărbunelui vrednicul colectiv al acestei întreprinderi va îmbunătăți continuu tehnologiile prin introducerea unor noi și moderne utilaje și instalații. De remarcat faptul că pe lîngă activitatea deosebit de valoroasă, minerii din Comănești au sprijinit și sprijină ori de cîte ori e nevoie pe colegii lor de la alte mine la lucrări speciale de deschidere a noilor guri de mină. Să le urăm „Noroc bun !".

Ion VASILESCU

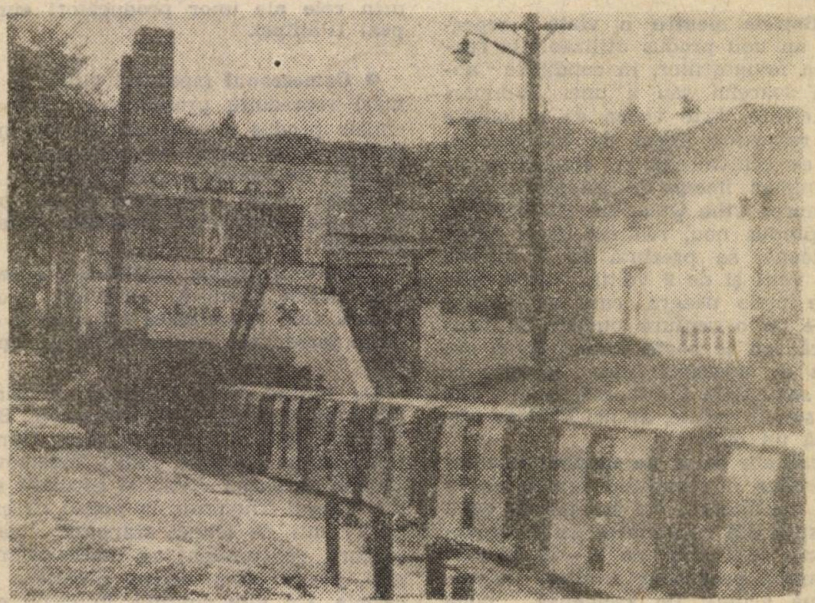

Imagine de la Întreprinderea Minieră Comănești — Bacău. Intrarea în mina R.A.L.

Tiparul I P. „Informația", 27 septembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

TINERETUL — FORȚĂ ACTIVĂ ÎN LUPTA PENTRU PROGRESUL ECONOMIEI NAȚIONALE

ROMÂNIA socialistă se înfățișează astăzi ca o țară dinamică și modernă în care multilateralitatea proiectelor de dezvoltare, capacitatea practică de a le înfăptui și încrederea în viitor se structurează în strategii cuprinzătoare ce converg spre o progresivă împlinire, spirituală și materială a omului. Fiecare etapă din noua istorie a patriei a însemnat o sporire a prosperității tuturor oamenilor muncii și o îmbogățire a mediului lor fizic și social, dar niciodată realizările obținute nu au fost înțelese ca un capăt de drum, ci ca permanentă temelie pentru alte pașnice, creatoare strădanii. Etapa actuală, hotărîtoare pentru destinul patriei noastre în care obiectivul fundamental al realizării unei noi calități a muncii și a vieții impune prioritatea factorilor intensivi, promovează, ca adevărat comandament social, necesitatea unirii entuziasmului revoluționar și a competenței în muncă, de înaltă eficiență și competitivitate, într-o participare plenară, angajată și responsabilă. Fiindcă, după cum pe bună dreptate sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, **„procesul revoluționar, lupta revoluționară nu s-au încheiat — ci ele continuă în noile condiții istorice... socialismul nu este un marș triumfător, ci un drum de muncă și luptă revoluționară !"**

Concepția unitară, consecventă și științifică a Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a societății socialiste, centrul vital al națiunii noastre socialiste, privind mijloacele, metodele și forțele capabile să asigure progresul țării, se sprijină pe adevărul, confirmat de fapte, că nu există obstacol, oricît de dificil, care să poată împiedica un popor liber și stăpîn pe soarta sa să-și făurească o viață tot mai bună, mai prosperă. Dezvoltarea puternică și modernizarea industriei, a agriculturii, vigurosul avînt al științei, învățămîntului și culturii au însemnat astfel recuperarea rămînerii în urmă moștenite de la vechiul regim, au asigurat României socialiste un loc de frunte printre statele lumii. Consolidînd realizările obținute în primele etape ale construcției socialiste, asigurînd o dezvoltare multilaterală, în ritmuri accelerate, la înalte cote de eficiență și calitate, epoca inaugurată acum două decenii cînd, în fruntea partidului, a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, este cea mai bogată în izbînzi din întreaga noastră istorie. Ea reprezintă o hotărîtă și curajoasă explorare a unor soluții noi, originale, avansarea unor proiecte de dezvoltare economică și socială ce unesc în mod organic îndrăzneala, cutezanța revoluționară cu realismul obiectivelor.

Marile victorii obținute demonstrează practic faptul că partidul este profund integrat în societate, că țelul suprem al politicii sale este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, asigurarea tuturor condițiilor pentru manifestarea plenară a personalității umane, pentru valorificarea capacităților creatoare și a aptitudinilor fiecăruia, pentru instaurarea deplină a umanismului revoluționar.

În acest context, preocuparea fundamentală a organizațiilor revoluționare de tineret s-a materializat în desfășurarea, sub conducerea partidului, a unei intense activități pentru antrenarea tinerilor la înfăptuirea hotărîrilor de partid și de stat, la întreaga activitate economică, politică și socială.

Congresul al XII-lea al Uniunii Tineretului Comunist, Conferința a XII-a a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și cea de a V-a Conferință a Organizației Pionierilor, momente de seamă în viața tinerei generații, ale căror lucrări se desfășoară în aceste zile, constituie cadrul de reafirmare a hotărîrii acesteia de a-și consacra întreaga energie și putere de muncă înfăptuirii măreței opere de ridicare a patriei noastre pe cele mai înalte culmi ale civilizației, bunăstării și progresului.

Înfăptuirea unei noi calități în toate domeniile vieții economico-sociale, creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, ridicarea nivelului conștiinței socialiste, adîncirea și perfecționarea democrației muncitorești, revoluționare, transformarea structurală a sistemului de învățămînt, instituirea unui nou tip de relații interumane bazat pe normele și principiul eticii și echității comuniste, dezvoltarea unei largi mișcări de masă în domeniul creației tehnico-științifice, culturale și sportive, toate aceste elemente definitorii pentru stadiul actual al construcției socialiste în societatea românească își pun cu pregnanță amprenta asupra fizionomiei tinerei generații, conturînd atît valențe noi ale locului și rolului său social cît și exigențe sporite în îndeplinirea acestora la nivelul cerințelor formulate de partid, de secretarul său general. Limitîndu-ne doar la aceste cîteva aspecte fundamentale pentru etapa de dezvoltare pe care o parcurgem, putem sublinia faptul că toate realizările obținute în întreaga activitate economico-socială s-au răsfrînt nemijlocit și asupra condițiilor de muncă și viață ale tinerilor care, dispunînd de un însemnat potențial revoluționar, însuflețiți de ideile de progres, de înnoire socială, se dezvoltă într-un climat social, politic și etic nou, beneficiind de posibilități tot mai mari de manifestare ca făuritori conștienți ai viitorului patriei. Ca rezultat al preocupărilor conștiente ale partidului, ale tuturor factorilor educativi, ale întregii societăți, ca urmare a participării efective a milioanelor de tineri la materializarea programelor de dezvoltare economico-socială multilaterală a patriei, s-au conturat și afirmat, în această perioadă, în rîndurile generației tinere, trăsăturile moral-politice și de comportament specifice omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului.

Avînd o pondere importantă în totalul populației și reprezentînd aproape jumătate din totalul personalului muncitor, tineretul reflectă în structura sa mutațiile revoluționare, transformările și creșterile calitative înregistrate în toate sectoarele de activitate economico-socială. Dezvoltarea neîntreruptă a economiei românești, modernizarea și diversificarea sa au determinat o sporire constantă a nivelului de pregătire și de calificare profesională a forței de muncă tinere. Consecință nemijlocită a creșterii gradului de instruire școlară, a legării tot mai strînse a învățămîntului cu cercetarea și producția, calificarea superioară de care dispun noile contingente de oameni ai muncii a permis accesul și integrarea socio-profesională activă a unui mare număr de tineri în ramurile de bază ale industriei, în meserii și profesii care necesită stăpînirea temeinică de cunoștințe științifice și tehnice avansate.

Socialismul a dat tinerei generații un nou statut social, i-a asigurat largi drepturi și libertăți economice, politice și sociale. În același timp, noua orînduire a conferit înalte răspunderi tineretului, care este nu numai beneficiarul preocupărilor și realizărilor întregii societăți, dar și un participant efectiv, plin de inițiativă și dinamism la ansamblul dezvoltării economice și social-politice. Sînt proprii tinerilor spiritul de responsabilitate socială, atitudinea înaintată față de muncă și de avutul obștesc, străduințele de a-și însuși știința și tehnica înaintată. Ca o urmare firească, legică a poziției sale sociale tineretul român demonstrează, cu puterea faptelor de zi cu zi, o concepție revoluționară de viață, corespunzător idealurilor și valorilor superioare promovate de societatea noastră socialistă.

Definind, în diferite documente cu caracter programatic, tînăra generație ca o puternică forță socială, viitorul națiunii noastre socialiste, Partidul Comunist Român a dezvoltat o concepție originală, creatoare cu privire la tineret. Este exprimată aici esența înțelegerii științifice de către partid a statutului și rolului tinerei generații în socialism. Întemeiată, în primul rînd, pe elemente de ordin calitativ, condiționată de determinări istorice complexe ale contextului economic și social în care generația tînără se afirmă, această concepție reprezintă aplicarea creatoare a învățăturii marxist-leniniste la condițiile concrete ale țării noastre. Totodată, sintetizînd întreaga experiență socială românească cu privire la tineret, ea se inserează, ca parte inseparabilă, în modelul teoretic, în concepția generală, în strategia edificării socialismului și comunismului în România.

Încă din primele momente ale existenței sale, Partidul Comunist Român a acordat o deosebită atenție problematicii specifice tineretului, a sesizat și fructificat potențialul revoluționar al tinerei generații, a înțeles rolul pe care aceasta trebuie să îl joace în transformarea societății. Problemele complexe ale acestei categorii importante a populației au fost abordate, practic, în toate documentele și hotărîrile de partid, jalonîndu-se astfel, în funcție de cerințele actuale și de perspectivă, direcțiile participării tineretului la întreaga viață economico-socială și politică a țării.

Partidul consideră tineretul nu doar ca o etapă de viață, în care importantă este numai condiția sa viitoare, ci ca un sector social specific. În cadrul acestei concepții, masele de tineri nu sînt doar obiect al unor schimbări realizate printr-un ansamblu de condiții menite să le asigure dezvoltare optimă, ci, totodată, subiect activ, participant dinamic, creator la aceste transformări. În centrul politicii privind tînăra generație se află posibilitatea efectivă, dreptul și îndatorirea fiecărui tînăr de a presta o muncă socială utilă, în raport cu necesitățile societății, cu aptitudinile, aspirațiile și pregătirea sa. Acest aspect este fundamental, întrucît exprimă condiția indispensabilă pentru materializarea, obiectivarea și, deci, evaluarea modului în care tineretul contribuie concret la dezvoltarea socială, la traducerea în viață a Programului partidului. Sintetizînd, la nivel macrosocial, trăsăturile definitorii ale tinerei noastre generații se relevă cu pregnanță tendința de omogenizare socială, procesul continuu și complex de elaborare, însușire și valorizare a noilor valori ale socialismului. Ca urmare a acestui fenomen, se dezvoltă și se întărește permanent unitatea de generație a tineretului în cadrul unității moral-politice a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În continuarea glorioaselor tradiții ale luptei pentru progres, libertate și demnitate națională, uteciștii de astăzi, întregul tineret al patriei, punînd mai presus de orice interesele supreme ale poporului, nu cunosc o datorie mai înaltă decît aceea de a înfăptui politica revoluționară a partidului, de a-și îndeplini îndatoririle profesionale ce le revin. Participarea concretă, responsabilă la întreaga viață economică, socială, politică și culturală reprezintă un factor și un indicator principal al dezvoltării conștiinței socialiste, a personalității tinerilor, a înțelegerii idealurilor societății socialiste românești. Subliniind rolul important al generației tinere în orînduirea noastră, integrarea sa efectivă și aportul deosebit la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că: **„La toate mărețele înfăptuiri din acești ani, o contribuție activă, de seamă a adus tineretul patriei care, împreună cu întregul popor, a muncit cu energie și entuziasm, neprecupețindu-și forțele pentru realizarea Programului partidului, pentru ridicarea României pe trepte tot mai înalte de bunăstare și progres. În fabrici și uzine, pe șantiere, în miile de întreprinderi noi, în unități agricole socialiste, în laboratoare, școli și universități, în cadrul amplelor acțiuni de muncă patriotică, pretutindeni, tineretul a fost prezent la datorie, înscriind pagini luminoase de devotament, de adevărat eroism în măreața epopee a edificării socialismului în România".**

Rolul tineretului ca importantă forță socială se concretizează, în primul rînd, în participarea sa la îndeplinirea sarcinilor în domeniul producției materiale. Natura și profunzimea schimbărilor ce au loc în procesul de trecere de la extensiv la intensiv în dimensiunile și structura activității economice, în exigențele față de calitate și competitivitatea acesteia reprezintă, pentru tineretul român, un cadru superior de afirmare a puterii sale de muncă, de creație atît în sfera producției cît și în cea a generării și aplicării progresului tehnologic și științific.

Alături de aplicarea practică a cunoștințelor tehnico-științifice dobîndite, precum și pe măsura creșterii competenței sale profesionale, tineretul se afirmă activ în acțiunile de introducere a noului în știință, tehnică și producție. Pe lîngă efectul său economic direct, antrenarea largă și în forme diferențiate a tinerilor muncitori, cercetători, specialiști, elevi și studenți în procesul de creație tehnico-științifică, în mișcarea de invenții, inovații și raționalizări, în efortul de autoutilare a întreprinderilor sau a atelierelor-școală din unitățile de învățămînt are și un puternic efect formativ. Printre inițiativele uteciste care își dovedesc un rol important în acest sens pot fi menționate politehnicile muncitorești pentru tineret, organizarea și desfășurarea concursurilor profesionale și a olimpiadelor pe meserii.

Procesul de îmbogățire și perfecționare a conținutului și formelor de activitate ale Uniunii Tineretului Comunist cunoaște în prezent o etapă nouă, marcată de munca politico-organizatorică desfășurată, sub conducerea nemijlocită a organelor și organizațiilor de partid, în vederea participării tot mai active a tinerei generații, împreună cu toți oamenii muncii, la traducerea în viață a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Condiția esențială pentru îndeplinirea acestui deziderat o reprezintă situarea fermă, și în continuare, în primul plan al preocupărilor organelor și organizațiilor U.T.C. a educației prin muncă și pentru muncă, principiu fundamental, director al formării comuniste a tinerei generații. Strategia dezvoltării economice în acest ultim an al cincinalului, precum și în perspectivă, trecerea la o nouă calitate, superioară în toate domeniile de activitate fac necesar ca prin ansamblul acțiunilor și inițiativelor din cadrul întrecerilor și mișcărilor uteciste de masă să se urmărească realizarea și depășirea sarcinilor de producție, economisirea de materii prime, materiale și energie, creșterea eficienței muncii, creșterea productivității muncii și a calității produselor pe baza introducerii cuceririlor revoluției științifice și tehnice contemporane.

Un aspect cu majoră semnificație, prin tradiția și forța sa educativă și formativă, pentru întregul proces de implicare activă și contribuție nemijlocită a tineretului la continua înflorire și dezvoltare a patriei îl constituie participarea la activitățile de muncă patriotică. Șantierele naționale, județene și locale ale tineretului reprezintă adevărate școli de muncă și educație, de calificare și formare profesională, ele constituie un cadru propice de îmbogățire a personalității tinerilor, de cultivare a sentimentului datoriei împlinite.

■

ASIGURÎND tineretului perspective luminoase de dezvoltare și afirmare a întregii sale capacități creatoare, largi drepturi economice, politice și sociale, formîndu-l în spiritul exercitării depline cu maturitate și răspundere a acestora, în societatea noastră socialistă a fost instituționalizat, totodată, cadrul organizatoric adecvat pentru participarea efectivă a tinerei generații la conducere, la elaborarea și înfăptuirea deciziilor în toate domeniile. Procesul permanent de adîncire și perfecționare a democrației muncitorești revoluționare a influențat favorabil și modalitățile practice de participare a tinerilor la ansamblul vieții social-politice. În acest context se înscriu o serie de acțiuni întreprinse în ultimii ani pentru instituționalizarea participării diferitelor categorii ale populației, între care și tineretul, la activitatea organismelor cu atribuții de conducere; tinerii și reprezentanții organizației lor revoluționare fac parte din consiliile oamenilor muncii din unitățile economice, industriale și agricole, din senatele universitare și consiliile profesorale din școli. Îndeplinirea acestor atribuții ale Uniunii Tineretului Comunist presupune creșterea permanentă a competenței organelor și organizațiilor sale, perfecționarea și adecvarea structurilor organizatorice interne pentru o cît mai bună cunoaștere a problemelor tineretului, în scopul elaborării unor metode eficiente de lucru, a unor soluții optime în munca de formare și integrare a tinerilor în viața socială. Este evident, de asemenea, că aceasta presupune ridicarea nivelului politic, de cultură generală, creșterea competenței profesionale a fiecărui tînăr în vederea fructificării aptitudinilor și comportamentelor legate de participare, a capacității de inițiativă și decizie.

Beneficiind de asemenea largi posibilități de participare la conducerea întregii societăți, tînăra generație dispune de o înaltă școală de formare a spiritului partinic, militant, a atitudinii civice active, de însușire a științei conducerii. Toate acestea au o deosebită însemnătate din perspectiva dezvoltării societății, a rolului pe care tineretul este chemat să-l joace în asigurarea mersului înainte al patriei noastre.

Însuflețiți de perspectivele strălucite prefigurate în istoricele documente ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., de vibrantul îndemn adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de a învăța și a munci, a munci și a învăța, **„de a nu precupeți nimic pentru însușirea comorilor științei și culturii, pentru a se forma în spiritul tradițiilor revoluționare ale poporului și partidului nostru, de a munci fără preget pentru a deveni destoinici constructori ai socialismului și comunismului, luptători înflăcărați pentru bunăstarea și fericirea poporului, pentru măreția României socialiste"**, tinerii patriei, viitorul națiunii noastre socialiste, sînt hotărîți ca, prin competență, entuziasm și dăruire, să ridice întreaga lor activitate la înălțimea minunatelor condiții de muncă, viață și afirmare ce le-au fost create, a încrederii acordate de partid.

Marin MANOLESCU

„Avem un tineret minunat, care desfăşoară o activitate multilaterală, fiind prezent în toate sectoarele, pe toate şantierele, aducîndu-şi, împreună cu toţi oamenii muncii, o contribuţie activă la dezvoltarea patriei noastre".

NICOLAE CEAUŞESCU

TÎNĂRA GENERAŢIE — COMPONENTĂ DINAMICĂ, PREGNANT CALITATIVĂ A RESURSELOR UMANE NAŢIONALE

RESURSELE umane au constituit în toate etapele operei de construcţie socialistă un factor central al dezvoltării, ale cărui disponibilităţi cantitative şi calitative au exercitat şi continuă să exercite o influenţă covîrşitoare asupra ritmului progresului social. Rolul acestui factor de producţie, legăturile sale multilaterale cu celelalte subsisteme ale economiei şi societăţii au dobîndit noi determinări o dată cu elaborarea şi adoptarea la cel de al XIII-lea Congres al partidului a programelor de dezvoltare pentru următorul cincinal ; o dezvoltare multilaterală, cantonată temeinic în sfera de activitate a factorilor calitativi, capabili să asigure condiţii mai prielnice de utilizare a resurselor naţionale şi, implicit, un cadru tot mai favorabil de satisfacere superioară a aspiraţiilor şi trebuinţelor întregului popor.

Accentul pe care partidul şi statul nostru îl pun, în etapa actuală, pe utilizarea superioară a resurselor umane naţionale este pe deplin firesc întrucît forţa de muncă reprezintă ca atare un element cu preponderenţă calitativă ; prin creativitatea ce-i este proprie (această inepuizabilă resursă a dezvoltării), prin calitatea muncii prestate, prin temeinicia fiecărei acţiuni organizatorice şi tenacitate în materializarea propriilor ideaturi de propăşire, forţa de muncă este într-adevăr un autentic pol al tuturor vectorilor care acţionează în societate.

În acelaşi timp, atributele cu care este investită forţa de muncă în strategia realizării celei de a treia etape a Programului partidului izvorăsc din înseşi prefacerile calitative ce au avut loc în structura acestui factor de dezvoltare : un nivel tot mai elevat de instruire a tuturor categoriilor de forţă de muncă, repartizarea echilibrată pe contingente de vîrstă, distribuţie pe ramuri şi în profil teritorial în consens cu procesele de modernizare continuă a complexului economic naţional.

În acest context, prezenţa contingentelor de forţă de muncă tinere dobîndeşte o dublă semnificaţie economică. Întîi de toate, un procent de 31% din totalul personalului muncitor revine tinerilor (în cifre absolute tinerii cuprinşi între grupele de vîrstă de 20-30 de ani reprezintă 3 374 605), asigură o proporţionalitate — şi deci o structură adecvată — a forţei de muncă, raport important atît sub aspect dinamic, fiind create condiţiile optime pentru permanenta împrospătare a resurselor umane, cît şi pe planul mai larg al îmbinării capacităţii creatoare şi spiritului inovator al tinerilor cu experienţa de viaţă şi profesională a generaţiilor vîrstnice. În al doilea rînd, tineretul patriei noastre este prin excelenţă posesorul acelor atribute capabile să imprime întregii activităţi economice, sociale în sens larg, dimensiunile calităţii, intensivităţii, ale unui nou stil de muncă şi viaţă aşa cum sînt aceste coordonate definite în programele de dezvoltare stabilite de partid pentru sfîrşitul acestui mileniu. Beneficiar al importantelor acumulări tezaurizate de întregul nostru popor în opera edificării societăţii socialiste — un nivel de instrucţie elevat, condiţii de viaţă şi de autoexprimare a personalităţii dintre cele mai favorabile, un uriaş potenţial economic de accentuată modernitate şi eficienţă — tînăra generaţie reprezintă o categorie socială de tranziţie, fiind chemată să îmbogăţească permanent avuţia naţională, fiind aptă să-şi prefigureze şi să-şi concretizeze viitorul — viitorul său dar şi viitorul celor care, în chip firesc, îi vor urma.

Participare plenară la înfăptuirea programelor de dezvoltare a ţării

DESIGUR, pentru a contura cu mai mare precizie locul şi funcţiile tinerilor în viaţa social-economică a patriei, recursul la datele statistice este strict necesar. Am amintit deja o dimensiune — ponderea tinerilor cuprinşi în segmentul de viaţă de 20—30 de ani. Aceste evaluări pot fi nuanţate, îmbogăţite, dacă se ia în calcul categoria mai largă ce ar include şi populaţia şcolară. Actualmente, se află cuprinşi în sistemul de învăţămînt peste cinci milioane de tineri, a căror activitate de bază — ridicarea nivelului general de cultură şi însuşirea unei profesiuni practice — este tot mai puternic şi eficient împletită cu participarea la activitatea economică propriu-zisă.

Dar potenţialul creativ al tinerei generaţii, dimensiunea fundamentală ce îi conferă statutul de factor calitativ în cadrul resurselor umane ca atare pot fi puse în evidenţă îndeosebi prin nivelul de pregătire şcolară şi profesională. Anual zeci de mii de tineri absolvă cursurile unor instituţii de învăţămînt superior, alte importante contingente absolvă licee de specialitate sau şcoli profesionale, în condiţiile generalizării învăţămîntului general de zece ani. Bunăoară, în cursul anului 1984, din tinerii integraţi în producţie, 100 640 erau pregătiţi prin cursuri de calificare, 147 590 prin sistemul şcolilor profesionale, 81 259 se aflau în perioada efectuării stagiului de practică, 407 272 urmau diverse forme de perfecţionare a pregătirii profesionale.

Accentul pus pe pregătirea tinerei generaţii va înregistra un nou salt în cincinalul viitor cînd, potrivit obiectivelor înscrise în Directivele celui de al XIII-lea Congres al partidului, vor fi pregătite circa 2 milioane de persoane, dintre care 1 200 000 de muncitori calificaţi, tehnicieni şi maiştri şi 146 000 de ingineri şi alte cadre de specialitate, inclusiv 590 000 de persoane calificate pentru agricultură. Sînt acestea dovezi grăitoare ale viziunii ştiinţifice de înalt umanism şi realism politic promovate de partidul nostru, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, potrivit căreia educaţia reprezintă una dintre realizările extrem de preţioase ale societăţii noastre socialiste ; concepţie avansată, prospectivă ce împleteşte indestructibil înfăptuirea vastei opere de edificare a civilizaţiei socialiste cu ridicarea permanentă a nivelului de cultură şi competenţă profesională al oamenilor muncii.

Se dă totodată expresie unor legităţi sociologice majore în conformitate cu care fiecare generaţie adaugă noi acumulări de civilizaţie materială şi spirituală acumulărilor realizate prin munca predecesorilor, şi că îndeplinirea aces-

tui rol istoric, în lumea complexă în care trăim şi pe care o perfecţionăm este filtrată şi condiţionată de zestrea culturală şi profesională. **„Ridicarea spiritului de combativitate şi exigenţă, a spiritului revoluţionar al organizaţiei de tineret, al tinerilor comunişti, al întregului tineret, preocuparea permanentă pentru înarmarea tinerei generaţii cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane** — sublinia de la înalta tribună a celui de al XIII-lea Congres al partidului tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — constituie o datorie de onoare şi, totodată, chezăşia pregătirii noilor membri de partid într-un spirit revoluţionar, garanţia viitorului luminos al patriei noastre socialiste".**

Tocmai aceste realizări de anvergură istorică, ce păreau o utopie cu numai patru-cinci decenii în urmă, cînd nivelul de analfabetism afecta în masă generaţiile tinere ale ţării, au permis integrarea eficientă a acestui segment al forţei de muncă naţionale în activitatea economică. Practic, tinerii participă la desfăşurarea activităţii în toate sferele economiei (şi îndeosebi în industrie), se impun prin originalitate şi înaltă forţă inovativă în domeniile avansate ale cercetării ştiinţifice şi ale creaţiei literare şi artistice. Astfel, potrivit unor evaluări statistice, tineretul muncitoresc deţine următoarele ponderi în totalul personalului muncitor al principalelor ramuri economice : industrie — 38,8, construcţii — 28,9, transporturi şi telecomunicaţii — 24,2, circulaţia mărfurilor — 27,5, servicii — 23,16, învăţămînt şi cultură — 16,8, cercetare — 23,9, ocrotirea sănătăţii — 17,5. Este greu de făcut o evaluare riguroasă a aportului tinerei generaţii la îndeplinirea sarcinilor economice. Şi poate că acest lucru nici nu este necesar, faptele de muncă ale tinerei generaţii fiind înglobate în efortul general de înfăptuire a programelor de dezvoltare, de propăşire a patriei. Există, totuşi, o serie de activităţi specifice, cu o puternică forţă ilustrativă. Astfel, volumul total al lucrărilor de muncă patriotică efectuate de tineret în cursul anului 1984 s-a cifrat la aproape 84 mil. lei, iar valoarea totală a economiilor realizate la materii prime, materiale şi energie (în 1983) a fost de 855 mil. lei.

Un rol important îl are tînăra generaţie la promovarea viguroasă şi eficientă a progresului tehnic. Tot la nivelul anului 1984, bunăoară, cei peste treizeci de mii de tineri ce activează în sfera cercetării ştiinţifice au preluat spre finalizare 6 622 de lucrări de cercetare şi proiectare, a căror eficienţă economică s-a ridicat la 2 854 milioane lei, în timp ce 230 909 tineri au contribuit, în anul 1983, la realizarea unor invenţii şi inovaţii cu aplicabilitate în economie. De asemenea, participarea tinerei generaţii la întrecerea utecistă „Tineretul — factor activ în realizarea obiectivelor deceniului ştiinţei, tehnicii, calităţii şi eficienţei", în cursul anului trecut, s-a concretizat în realizarea unor obiective în valoare de peste 77 miloane lei, a condus la dezvoltarea bazei de materii prime şi materiale, la desfăşurarea unor acţiuni eficiente în direcţia valorificării superioare şi recuperării resurselor materiale şi energetice din diverse sectoare ale economiei. Tineretul sătesc, la rîndul său, a asigurat redarea în circuitul agricol a 1 100 ha, extinderea plantaţiilor pomicole şi viticole cu 3 800 hectare şi realizarea unor lucrări de îmbunătăţiri funciare pe o suprafaţă de 30 200 hectare.

Acest tablou sinoptic al participării tinerei generaţii la ampla activitate economică desfăşurată de întregul nostru popor nu poate fi încheiat fără a aminti munca dîrză, plină de abnegaţie, desfăşurată pe şantierele naţionale ale tineretului — Combinatul minier Motru, Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari, Sistemul hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier II ş.a., planul fiind depăşit pe ansamblu, în cursul anului trecut, cu 24,3%.

Vast şi complex laborator al creaţiei sociale

TINERETUL reprezintă o importantă resursă umană, un rezervor mereu împrospătat de forţă de muncă. Dar ei, tinerii, sînt şi purtători ai unui mesaj de civilizaţie, tinereţea fiind, potrivit unei inspirate expresii, o stare de spirit. Totodată, tînăra generaţie reprezintă o permanenţă socială, o constantă ce îşi extrage substanţa tocmai din dinamismul său specific, care o situează în relaţii de o natură aparte — atît sub aspectul vîrstei cît şi al mentalităţilor şi aspiraţiilor — cu celelalte generaţii ; generaţii mai vîrstnice care păstrează ca un sediment sufletesc şi comportamental inviolabil propria lor tinereţe. Cunoaşterea acestui dinamism, a legilor specifice care îl diriguesc constituie de aceea o premisă fundamentală pentru integrarea armonioasă a tinerelor generaţii în sistemul valorilor umaniste promovate de societatea socialistă (sistem în care etica superioară a muncii deţine un loc central), dar şi pentru a perfecţiona neîncetat reprezentările noastre despre lume şi viaţă în funcţie de aspiraţiile celor ce astăzi îşi încep activitatea profesională.

Pentru că, fapt pus în evidenţă de o întreagă experienţă umană, tînăra generaţie este caracterizată printr-o pronunţată deschidere spre nou, este deosebit de sensibilă la schimbare, se raportează permanent şi în chip creator la ceea ce au realizat înaintaşii, propun adesea — chiar dacă insuficient cristalizate — noi viziuni asupra modului de viaţă colectiv. Dacă astfel de elemente pot fi considerate o permanenţă pentru tineret în general, tînăra generaţie a ţării noastre vădeşte determinări mult mai complexe. Ea este poate exponentul cel mai expresiv al societăţii noi pe care o construim pe pămîntul României socialiste, un creuzet social deosebit de complex al acumulărilor de pînă acum şi un germene mereu revigorat al societăţii de mîine. Tineretul de astăzi al ţării este purtătorul cel mai pur al însemnelor lumii noi, socialiste, în toată complexitatea sa, dar şi fermentul prefacerilor revoluţionare prefigurate cu deosebită clarviziune de partid.

Este suficient, pentru a ilustra această bogată experienţă socială, să ne oprim asupra cîtorva elemente. Spre deosebire de generaţiile care s-au maturizat în anii imediat postbelici, şi pentru care eforturile de făurire a societăţii socialiste se întemeiau, pe plan mental, pe o permanentă comparaţie cu societatea vetustă ale cărei baze de existenţă fuseseră înlăturate, tinerii de azi şi de ieri au crescut într-un context social nou. Ei sînt martori şi participanţi deopotrivă la procesul de industrializare socialistă a ţării, mulţi dintre ei constituie prima generaţie de lucrători industriali, alţii a doua generaţie. Confruntarea cu exigenţele muncii şi traiului într-o lume modernă, tehnică, au devenit coordonate ale vieţii curente.

În acelaşi timp, tinerii de astăzi ştiu, la vîrsta lor, mai multe decît părinţii, sînt mai culţi, beneficiază de orizonturi largi în domeniul informaţiei, au o capacitate superioară de a înţelege şi a explica într-un registru propriu lumea complexă în care trăiesc. Aceste atribute conduc la conturarea tot mai precisă a unui sistem de aspiraţii specifice, la evaluarea zestrei de civilizaţie ai căror beneficiari sînt şi la o autoevaluare de înaltă rigurozitate. De aici derivă şi statutul educativ bivalent al tinerei generaţii : subiect al sistemului de instrucţie în general, dar şi agent educativ deosebit de activ, o parte însemnată a tineretului fiind constituită în nuclee familiale, avînd copii, pregătind aşadar noi generaţii.

Ar putea fi invocate şi alte elemente specifice dinamismului tinerei generaţii : caracterul de masă al celor care împărtăşesc experienţa de viaţă comună (să ne gîndim numai la milioanele de tineri integraţi în sistemul de învăţămînt), efectele sociale ale prelungirii duratei de şcolarizare, difuziunea modelelor şi a mentalităţii în cadrul diferitelor categorii de vîrstă, faptul că distanţele spirituale între generaţii tind să se comprime etc. Dar dacă, privită ca o categorie demoeconomică, tînăra generaţie poate fi încadrată destul de precis, ca un fenomen social de anvergură, tinereţea tinde să se prelungească în timp. Tinereţea ca stare de spirit devine o permanentă a întregii noastre naţiuni, emanaţie a spiritului revoluţionar ce caracterizează vasta operă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Tocmai acest spirit ardent, deschis spre nou, orientat spre perfecţionare reprezintă temelia trainică a integrării tinerilor în efortul colectiv general de ridicare a patriei pe noi culmi de progres şi civilizaţie, proces de amplă rezonanţă socială, căruia apropiatul Forum al Tineretului este chemat să-i confere noi dimensiuni calitative.

Cristian POPESCU

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

„Legislația întreprinderii de la A la Z"

● ELIBERAREA DREPTURILOR DE RETRIBUIRE PENTRU ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ ÎN ANTREPRIZĂ

Prin D. nr. 93/1984 s-au dat noi reglementări problemei rubricate și s-au abrogat (art. 49) unele reglementări anterioare. Drept urmare se anulează din lucrare pct. 439 (pag. 224, col. 1), prevederile referitoare la lucrările de construcții-montaj și reparații capitale cuprinse la poz. 8 din tabelul de la pag. 227 și pct. 442 (pag. 228 și 229), precum și referirile la loturi și șantiere din cuprinsul D. nr. 336/1983. Punctul 439 se înlocuiește cu pct. cu titlul de mai sus și textul următor.

Problema este reglementată prin D. nr. 93/1984, cap. VI, art. 35—37. Manopera necesară pentru realizarea lucrărilor de construcții-montaj se stabilește prin contractul de acord global, în limitele prevederilor din deviz. Valoarea manoperei se determină pe bază de normative și norme de muncă aprobate potrivit legii, fundamentate științific în funcție de cantitatea de muncă necesară în condiții de organizare superioară a producției și a muncii, de parametrii tehnici ai mașinilor și utilajelor din dotare, în concordanță cu sarcina de creștere a productivității muncii. Devizele prevăd valoarea totală a manoperei pentru întregul personal muncitor din brigăzi, antreprize, întreprinderi-antrepriză, trusturi și centrale, inclusiv indemnizațiile pentru concediile de odihnă, sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate și celelalte drepturi de retribuire prevăzute de lege pe perioada normată de execuție. Valoarea totală a manoperei din devize se defalcă pe stadii fizice. Prin graficul de eșalonare a execuției lucrărilor, manopera aferentă stadiilor fizice se stabilește și pe ani, în cazul în care lucrarea se realizează pe o perioadă mai mare de un an. (Art. 35). Băncile finanțatoare eliberează, pe baza documentației prezentate potrivit legii, suma corespunzătoare manoperei aferente gradului de realizare a stadiilor fizice pentru fiecare obiect, parte de obiect complex sau obiectiv contractat în acord global, cu respectarea prevederilor art. 27—29 și 33. **(Notă :** art. 27—29 și 33 sînt redate la pct. nou „Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză"). Drepturile privind sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, indemnizațiile de concediu, alte sporuri, precum și compensațiile prevăzute de D. nr. 46/1982 și premiile pentru realizări deosebite, se acordă integral, în condițiile legii, din avansurile pentru lucrările executate. Diferențele reținute lunar potrivit art. 27—29 și 33 se eliberează de băncile finanțatoare pe baza proceselor-verbale de terminare și recepție a lucrărilor contractate și a confirmării de către unitatea în cadrul căreia funcționează brigăzile și celelalte subunități a încadrării în consumurile normate de materiale, combustibili și energie ; calitatea lucrărilor se confirmă de organele Inspecției de stat în construcții. Pentru centrale, trusturi, întreprinderi-antrepriză și antreprize, eliberarea diferențelor se face pe baza proceselor-verbale de recepție sau de predare-primire a lucrărilor încheiate cu beneficiarul și a îndeplinirii celorlalte condiții prevăzute în contractul de acord global. (Art. 36). Controlul eliberării și utilizării sumelor pentru manopera aferentă lucrărilor de construcții-montaj și reparații capitale în construcții se exercită în condițiile legii.

● RETRIBUIREA ÎN ACORD GLOBAL A PERSONALULUI MUNCITOR DIN ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ, PRIN PRELUAREA LUCRĂRILOR ÎN ANTREPRIZĂ

Prin D. nr. 93/1984 s-au dat noi reglementări problemei rubricate și s-au abrogat (art. 49) unele reglementări anterioare. Drept urmare, se anulează din lucrare textul art. 12 din D. nr. 335/1983 redat la finele pct. 414 (pag. 213, col. 2) și referirile la construcții, grupuri de șantiere, șantiere și loturi din D. nr. 335/1983.

După actualul pct. 416 se va introduce un punct nou cu titlul de mai sus și textul următor.

Supliment la nr. 20 1985 Revista ECONOMICA

Problema este reglementată prin D. nr. 93/1984. În întreaga activitate de construcții-montaj se introduce forma de retribuire în acord global, prin preluarea execuției lucrărilor în antrepriză. Lucrările de construcții-montaj în antrepriză se realizează prin preluarea de către un colectiv de oameni ai muncii a unor obiective — bloc de locuințe, hală industrială, drumuri și căi ferate, instalații tehnologice și altele asemenea — în vederea executării integrale a acestora pînă la recepționarea și darea lor în folosință. (Art. 1). Colectivul de oameni ai muncii care execută lucrări de censtrucții-montaj în antrepriză primește pentru realizarea întregului obiectiv o sumă globală stabilită pe bază de norme de muncă, cu încadrarea strictă în devizul fiecărui obiectiv. Nici o activitate sau lucrare nu poate fi retribuită în afara prevederilor devizului lucrării . (Art. 2). Colectivul de oameni ai muncii, preluînd în antrepriză și acord global executarea unui obiectiv, repartizează fiecărui membru al colectivului partea ce-i revine din retribuție în raport cu încadrarea tarifară și celelalte criterii stabilite potrivit legii. Sumele stabilite în contractul de acord global pentru plata manoperei sînt ferme și se plătesc integral la terminarea lucrărilor contractate. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri de pînă la 80 la sută din suma cuvenită pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate. Suma stabilită prin contractul de acord global se plătește numai dacă lucrările executate sînt de calitatea prevăzută în standarde, cu încadrarea strictă în consumurile normate de materiale, combustibili și energie. (Art. 4). Prin contractul de acord global se stabilesc, în raport cu tipul și natura construcției, cu soluția constructivă prevăzută în proiect și cu normele de consum, cantitățile maxime de materiale, combustibili și energie pentru executarea fiecărui obiectiv. Pentru economiile de materiale, combustibili și energie realizate se acordă premii și alte stimulente, potrivit legii. Valoarea materialelor distruse, precum și a celor consumate peste prevederile normelor, din vina brigăzii, se suportă de membrii acesteia, potrivit legii. Lucrările de calitate necorespunzătoare se refac de către brigadă, cu suportarea contravalorii materialelor consumate suplimentar pentru remedieri. (Art. 4). Suma globală prevăzută în contract, cît și avansurile lunare, se repartizează de șeful brigăzii complexe, cu acordul membrilor acesteia, pe membrii brigăzii, în raport cu contribuția fiecăruia la realizarea lucrărilor, retribuția tarifară și timpul efectiv lucrat. Conform principiului nelimitării veniturilor rezultate din muncă, întregul colectiv va putea obține venituri mai mari dacă realizează obiectivul de investiții într-o durată mai scurtă decît cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal ; prin prelungirea duratei de execuție sau folosirea unui număr mai mare de personal muncitor veniturile vor scădea în mod corespunzător. În scopul creșterii productivității muncii și concentrării eforturilor întregului colectiv al brigăzii la realizarea lucrărilor contractate în acord global se va urmări reducerea la strictul necesar a personalului de administrație, prin simplificarea sistemului de evidență și a celorlalte documente privind activitatea brigăzii. Durata de execuție pentru fiecare obiectiv se stabilește potrivit normelor tehnice, avîndu-se în vedere timpul de muncă normat și numărul de personal necesar. (Art. 5). Brigada complexă și brigada specializată încheie contracte de acord global cu întreprinderea-antrepriză din care fac parte, sau, după caz, cu antrepriza ori trustul căruia le sînt direct subordonate. Contractul de acord global se încheie pentru executarea unor obiective de investiții sau a unor părți de obiecte complexe, pentru care brigada primește o sumă globală stabilită în limita manoperei prevăzute în deviz pentru lucrările contractate. Pentru lucrări mici se pot încheia contracte de acord global cu echipe de muncitori. Asemenea contracte se încheie și cu echipe ale unităților cooperatiste. (Art. 23). Contractul de acord global încheiat de brigada complexă și brigada specializată cuprinde : a) proiectul și devizul lucrării ; b) valoarea manoperei corespunzătoare lucrărilor ce fac obiectul contractului ; c) graficul de execuție a lucrărilor ; d) fișa limită a consumurilor de materiale pe obiect ; e) lista dotărilor cu scule și utilaje, precum și durata de utilizare a acestora pentru executarea lucrărilor contractate ; f) alte condiții specifice. Prin contractul de acord global brigada se obligă să execute lucrările ce fac obiectul contractului, în întregime, pînă la terminarea și recepționarea obiectului, cu încadrarea în consumurile de resurse materiale și de muncă stabilite și respectarea strictă a condițiilor de calitate prescrise. Întreprinderea-antrepriză sau, după caz, antrepriza ori trustul se obligă să asigure baza tehnico-materială necesară, coordonarea lucrărilor de specialitate, acordarea asistenței tehnice, a lucrărilor de laborator și controlul de calitate (Art. 24). În cazul în care antreprenorul general — întreprinderea-antrepriză, trustul sau centrala — are în subordine antreprize, încheie cu acestea contracte în acord global, pentru executarea obiectivelor de investiții. Contractele de acord global cuprind : a) volumul lucrărilor pe fiecare obiect ; b) suma pentru retribuirea personalului muncitor al antreprizei, stabilită prin cote aprobate potrivit legii, și suma pentru retribuirea personalului muncitor din brigăzi și celelalte subunități, în limita manoperei prevăzute în devizele pe obiecte ; c) nivelul cheltuielilor maxime de producție (bugetul de cheltuieli) ; d) graficele de execuție ; e) condiții generale și speciale impuse de specificul lucrărilor ce fac obiectul contractului, (Art. 25). Obiectul contractului de acord global se stabilește în funcție de caracteristicile și complexitatea obiectivelor de investiții. Sumele ce se stabilesc prin contract pentru plata monoperei se determină pe baza proiectelor, a devizelor, normelor și normativelor de muncă, în raport cu lucrările de executat, exprimate fizic. În construcția de locuințe, de obiective social-culturale și tehnico-edilitare, contractul de acord global se încheie pentru executarea unui bloc sau a unui grup de blocuri, unei școli, grădinițe, stații de epurare, rețea de apă, canalizare, termoficare sau unei străzi, avîndu-se în vedere : a) la blocurile de locuințe, numărul de apartamente, suprafața totală a acestora și sistemul constructiv al blocului — panouri mari, schelet din beton armat, zidărie ; b) pentru instalațiile tehnico-edilitare, lungimea rețelelor și gradul de prefabricare a instalației. La construcțiile industriale, contractul de acord global se încheie pentru executarea unei hale industriale, instalații tehnologice, instalații de automatizare, rezervoare,

silozuri, coşuri de fum, reţele tehnologice, avîndu-se în vedere : a) la hale industriale, suprafaţa construcţiei, sarcinile tehnologice, sistemul constructiv, volumul de lucrări şi alte elemente specifice clădirii ; b) la rezervoare şi silozuri, capacitatea exprimată în tone sau metri cubi, sistemul constructiv şi alte condiţii specifice legate de produsul care se depozitează ; c) la drumuri şi căi ferate, lungimea exprimată în kilometri, capacitatea de trafic, volumul terasamentelor şi caracteristicile sistemului rutier ; d) la montajul utilajelor, numărul şi complexitatea utilajelor, gradul de preasamblare, volumul instalaţiilor tehnologice de legătură între utilaje. La construcţiile agrozootehnice, contractele de acord global se încheie pentru executarea unei ferme, a unui grajd, siloz, canale pentru irigaţii şi desecări, suprafeţe de teren irigate sau desecate şi altele, avîndu-se în vedere : a) pentru executarea unu grajd, suprafaţa construcţiei, sistemul constructiv, volumul lucrărilor de construcţii şi instalaţii tehnologice ; b) pentru executarea canalelor de irigaţii sau desecări, lungimea, secţiunea şi debitul acestora ; c) la amenajările pentru irigaţii sau desecări, suprafaţa parcelelor amenajate, volumul terasamentelor şi sistemul de irigare sau desecare aplicat. (Art. 26). Pe parcursul executării lucrărilor contractate în acord global brigăzile complexe şi de specialitate primesc avansuri lunare de pînă la 80 la sută din suma cuvenită pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate. Avansurile se repartizează de şeful brigăzii, cu acordul membrilor acesteia, personalului muncitor din brigadă, în raport cu contribuţia fiecăruia la realizarea lucrărilor, retribuţia tarifară şi timpul efectiv lucrat. La terminarea şi recepţionarea lucrărilor la obiectul contractat, după verificarea îndeplinirii condiţiilor de calitate, suma totală pe obiect se împarte pe membrii brigăzii, în condiţiile de mai sus (alin. 1) ; din sumele individuale astfel determinate se scad avansurile plătite lunar. (Art. 27), Suma pentru retribuirea personalului muncitor al centralei, trustului, întreprinderii-antrepriză şi antreprizei se stabileşte prin aplicarea cotelor procentuale de manoperă (aprobate potrivit art. 16 din decret). Pe parcursul executării lucrărilor contractate în acord global, suma cuvenită personalului unităţilor prevăzute mai sus (alin. 1) se stabileşte prin aplicarea cotelor procentuale de manoperă la volumul lucrărilor realizate de brigăzile şi celelalte unităţi din subordine. Lunar, din aceste sume se acordă avansuri în limita a 80 la sută, care se repartizează personalului muncitor în raport cu retribuţia tarifară şi timpul efectiv lucrat. La terminarea şi recepţionarea lucrărilor la obiectivele contractate, odată cu acordarea sumelor totale pe obiecte cuvenite personalului din brigăzi se va acorda şi diferenţa cuvenită personalului muncitor al centralei, trustului, întreprinderii-antrepriză şi al antreprizei. Sumele cuvenite tuturor categoriilor de personal al centralelor, trusturilor, întreprinderilor-anterpiză şi antreprizelor se acordă integral dacă sînt îndeplinite condiţiile prevăzute în contractul de acord global. (Art. 28). Personalul muncitor din unităţile specializate pentru mecanizare, producţie industrială, aprovizionare şi altele va fi retribuit pe baza contractelor de acord global, în raport cu realizarea sarcinilor ce le revin, exprimate fizic. Lunar se acordă avansuri de pînă la 80 la sută la suma aferentă lucrărilor realizate, diferenţa urmînd a se plăti la terminarea şi recepţionarea lucrărilor contractate. (Art. 29). **Retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de reparaţii capitale.** Lucrările de construcţii-montaj din activitatea de reparaţii capitale şi celelalte reparaţii se execută pe baza contractelor de acord global încheiate între beneficiar şi colective de oameni ai muncii care se obligă, pentru o sumă stabilită global prin deviz, să execute integral lucrările de reparaţii stabilite. Devizele de reparaţii capitale se întocmesc în conformitate cu normele de consum de materiale, energie şi combustibil, normele şi normativele de muncă, urmărindu-se dimensionarea la strictul necesar a celorlalte categorii de cheltuieli şi respectarea normativelor tehnice pentru repararea fondurilor fixe prevăzute de lege. În cazul în care, la desfacerea şi verificarea instalaţiilor şi liniilor tehnologice, se constată că nu este necesară executarea tuturor lucrărilor prevăzute în normele de reparaţii capitale sau că sînt necesare lucrări suplimentare, devizul se modifică în mod corespunzător. (Art. 30). Activitatea de reparaţii capitale va cuprinde şi lucrările de modernizare a utilajelor şi instalaţiilor, în scopul îmbunătăţirii parametrilor tehnologici, măririi randamentelor, reducerii consumurilor energetice şi de materii prime, sporirii gradului de automatizare, creşterii capacităţii de producţie. (Art. 31). Lucrările de construcţii-montaj din activitatea de reparaţii capitale şi celelalte reparaţii pot fi executate direct de unităţile beneficiare prin echipe sau brigăzi proprii ori de întreprinderi-antrepriză şi brigăzi complexe sau specializate care execută, de regulă, lucrări de construcţii-montaj pentru investiţii din domeniul respectiv. În cadrul ministerelor şi al centralelor se organizează, potrivit legii, întreprinderi sau brigăzi proprii specializate în efectuarea reparaţiilor capitale. Întreprinderile şi brigăzile complexe organizate pentru activitatea de reparaţii capitale îşi desfăşoară întreaga lor activitate pe baza autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, finanţîndu-se în întregime din valoarea lucrărilor contractate şi executate. (Art. 32). Personalul muncitor din antreprize, brigăzi şi echipe, care execută lucrările de construcţii-montaj din activitatea de reparaţii capitale şi celelalte reparaţii, în acord global, primeşte întreaga sumă prevăzută în contract pentru manoperă la terminarea şi recepţionarea lucrărilor contractate. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri lunare în limita a 80 la sută din valoarea manoperei, corespunzător stadiilor fizice realizate. Suma ce revine pentru retribuirea personalului din întreprinderi se determină prin cote procentuale din valoarea lucrărilor executate de brigăzile şi echipele din subordine, cote stabilite potrivit art. 16 în raport cu volumul şi complexitatea lucrărilor. (Art. 33). Ministerele, celelalte organe centrale şi locale ale administraţiei de stat, centralele industriale, întreprinderile şi celelalte unităţi au obligaţia să asigure, potrivit legii, executarea la timp şi în condiţii de calitate a tuturor reparaţiilor capitale prevăzute în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială. (Art. 34).

● REGISTRUL UNIC DE CONTROL

Reglementările legale privind „registrul unic de control" nu au fost cuprinse în lucrare.

După actualul punct 127 se va adăuga un punct nou cu textul de mai jos.

Potrivit L. nr. 15/1972, republicată în B. Of. nr. 1/1984, la ministere, celelalte organe şi organizaţii centrale, comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare, centrale şi unităţile asimilate acestora, la întreprinderi, instituţii de stat, unităţi cooperatiste şi obşteşti, precum şi la subunităţile acestora, stabilite de organele sau organizaţiile ierarhic superioare, se înfiinţează registrul unic de control, potrivit modelului prevăzut în anexa nr. 2 (art. 29), redat în continuare :

. Modelul registrului unic de control

Nr. crt.	Numele, prenumele şi funcţia persoanelor obligate să se înscrie în registru, unitatea de care aparţin şi nr. împuternicirii	Tema acţiunii	Data începerii acţiunii	Data terminării acţiunii	Constatări, indicaţii şi măsuri stabilite, precum şi termenele de executare ; semnătura persoanelor prevăzute în coloana 1 şi a conducerii unităţii	Nr. şi data actului cuprinzînd măsurile stabilite de unitatea care a dispus acţiunea	Observaţii
0	1	2	3	4	5	6	7

Notă : Coloanele 0—3 se completează la începerea acţiunii, iar coloanele 4—5 la încheierea acţiunii. Coloana 6 se completează la primirea actului de dispoziţie.

În cazul în care, potrivit dispoziţiilor legale, se întocmesc acte de control, la coloana 5 se înscriu numai numărul de înregistrare şi data acestora.

În situaţia stabilirii unor contravenţii în sarcina personalului din unităţile controlate, pentru abateri în îndeplinirea obligaţiilor de serviciu, care nu au fost menţionate în actele de control lăsate unităţii verificate, în coloana 5 se înscriu : numele, prenumele şi funcţia contravenientului sau a celui sancţionat disciplinar, abaterea săvîrşită şi sancţiunea aplicată.

În registrul unic de control se înscriu obligatoriu constatările, recomandările şi măsurile dispuse de organele de control ale Consiliului Central, consiliilor judeţene, al municipiului Bucureşti, municipale, ale sectoarelor municipiului Bucureşti şi orăşeneşti de control muncitoresc al activităţii economice şi sociale, inspecţiilor de control specializat ale statului, precum şi ale altor persoane din afara unităţii socialiste, care efectuează acţiuni de control, indiferent de funcţie şi de durata acţiunii. Persoanele care exercită controlul sînt obligate ca înainte de începerea acţiunii să consulte menţiunile înscrise în registrul unic de control, care au legătură cu sarcinile lor, pentru a cunoaşte obiectivele şi perioadele cuprinse în acţiunile precedente, constatările făcute, măsurile stabilite şi stadiul îndeplinirii lor (art. 30). Registrul unic de control va fi numerotat, şnuruit şi sigilat, fiind păstrat de conducătorul unităţii ori subunităţii sau înlocuitorul său, astfel încît să poată fi prezentat în orice moment celor în drept.

● CONTRIBUŢIA DE ASIGURĂRI SOCIALE

Urmare apariţiei L. nr. 19/1984, la pag. 123, col. 1, pct. 215, rînd 4, se înlocuieşte fraza : „Cota legală..." cu textul de mai jos.

Pînă la 1 ianuarie 1985, potrivit D. nr. 389/1972, cota legală a fost de 15 la sută cu excepţia unităţilor agricole de stat şi a staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii care, conform D. nr. 371/1978, datorează cota de 9 la sută — respectiv 11 la sută. De la 1 ianuarie 1985, potrivit art. 31 din L. nr. 19/1984, unităţile socialiste de stat, organizaţiile cooperatiste, alte organizaţii obşteşti şi orice alte persoane juridice şi fizice care au plătit o contribuţie de asigurări sociale de stat de 15 la sută vor plăti 14 la sută. Pentru organele centrale şi locale ale administraţiei de stat, organele judecătoreşti şi ale procuraturii, precum şi pentru instituţiile social-culturale de stat cota este de 13 la sută.

● OBLIGAŢIILE UNITĂŢILOR PRIVIND VALORIFICAREA, EVALUAREA ŞI EVIDENŢA TIMBRELOR ŞI CELORLALTE BUNURI FILATELICE

După actualul pct. 338 se va introduce punctul cu titlul de mai sus şi textul următor.

Prin D. nr. 42/1985 s-a dat o nouă reglementare (abrogîndu-se H.C.M. nr. 446/1956) problemelor privind emisiunea, gestionarea, conservarea şi valorificarea timbrelor şi efectelor poştale cu timbru imprimat. Potrivit art. 9 din decret, unităţile şi instituţiile socialiste de stat, precum şi organizaţiile cooperatiste şi obşteşti au obligaţia să recupereze şi să predea la Întreprinderea „Rompresfilatelia" — în condiţiile şi la preţurile de colectare stabilite prin ordin M.T.Tc. avizat de M.F. şi C.S.Pr. — timbrele de pe trimiterile poştale primite din ţară şi străinătate. Prin art. 12 al decretului se instituie obligativitatea unităţilor şi instituţiilor socialiste de stat (cu excepţia celor autorizate potrivit legii) de a preda Tezaurului naţional de timbre al R.S.R. în termen de 30 de zile de la apariţia decretului şi ulterior de la dobîndire, timbrele şi alte bunuri filatelice cu valoare de patrimoniu cultural naţional. În conformitate cu

prevederile art. 17 din decret, periodic, B.N.R.S.R. precum și unitățile și instituțiile socialiste autorizate să dețină timbre și alte bunuri filatelice vor evalua — potrivit normelor tehnice elaborate de M.F., B.N.R.S.R., M.T.Tc. și C.C.E.S. — timbrele filatelice și celelalte bunuri filatelice, inclusiv cele care fac parte din patrimoniul cultural național. Rezultatele se vor evidenția în bilanțurile contabile anuale.

● DOBÎNZILE LA CREDITELE BANCARE

Urmare apariției D. nr. 381/1984 privind dobînzile bancare în relațiile cu unitățile socialiste..., textul de la pct. 245 (pag. 139) se înlocuiește cu textul de mai jos.

Potrivit prevederilor art. 1 din D. nr. 381/1984, începînd cu data de 1 noiembrie 1984 dobînzile ce se plătesc băncilor pentru creditele acordate unităților socialiste se stabilesc astfel : 5% la creditele curente acordate pentru activitatea de producție unităților din industrie, transporturi, cercetare științifică și proiectare, prestări de servicii, aprovizionare și desfacere, comerț exterior ; 3% la creditele curente acordate unităților comerciale de stat și cooperatiste, turism, colectare și achiziții, valorificare a produselor agricole ; 2% la creditele curente acordate unităților agricole de stat și cooperatiste, stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, unităților de construcții-montaj ; 3% la creditele curente acordate unităților socialiste pentru completarea fondurilor proprii de investiții, la obiectivele care se execută în cadrul termenului planificat. Nivelul dobînzilor pe categorii de credite este redat la pct. A „Dobînzile ce se încasează de bănci" din anexa nr. 1 la decret. **I. Dobînzile la creditele acordate pentru activitatea de producție și de circulație a mărfurilor** sînt : 1. Pentru unitățile industriale, de transporturi, prestări de servicii, comerț exterior, aprovizionare și desfacere, cercetare științifică și proiectare, precum și pentru unitățile de același profil ale cooperației meșteșugărești : 5% pe an la creditele curente, 4% la creditele pentru refacerea capacității de plată și 8% la creditele nerambursate la scadență. 2. Pentru unitățile comerciale de stat și cooperatiste, de turism, colectare și achiziții, valorificare a produselor agricole, unităților de producție și prestări de servicii ale cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și ale consiliilor populare comunale, precum și la creditele pentru mărfuri vîndute și servicii prestate cu plata în rate de unitățile autorizate : 3% pe an la creditele curente, 2,5% la creditele pentru refacerea capacității de plată și 5% la creditele nerambursate la scadență. 3. Pentru unitățile de construcții-montaj, foraj, geologice, agricole de stat, de aprovizionare tehnico-materială ale agriculturii, silvice, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, institutele și stațiunile experimentale, asociațiile economice dintre unitățile de stat și cooperatiste, unitățile agricole cooperatiste (cu precizarea că la creditele amînate la plată, pe baza unor dispoziții legale anterioare se vor aplica, pînă la rambursare, dobînzile prevăzute de actele normative respective), asociațiile economice intercooperatiste și ale altor organizații obștești : 2% pe an la creditele curente (inclusiv pentru creditele acordate unităților de preluare a produselor agricole, pentru avansurile acordate unităților producătoare socialiste și altor producători), 2% la creditele pentru refacerea capacității de plată și 4% la creditele nerambursate la scadență (inclusiv la avansurile din contractări de produse agricole nerecuperate prin livrări de produse). 4. Pentru unitățile economice socialiste, la creditele curente acordate pentru stocuri de material lemnos din căzături și doborîturi de vînt sau din tăieri pentru igiena pădurii : 2% pe an, iar la creditele curente pentru cheltuieli de reparații capitale : 4% pe an ; la creditele nerambursate la scadență se percepe dobînda aferentă sectorului economic din care face parte unitatea socialistă. 5. Pentru cantinele restaurant și cantinele pentru oamenii muncii : 0,5% pe an la creditele curente și 1% la creditele nerambursate la scadență. 6. Pentru băncile specializate, în completarea resurselor de creditare : 1,5% pe an la creditele curente. **II. Dobînzile la creditele acordate unităților economice de stat și cooperatiste pentru activitatea de investiții** sînt : 1. Pentru completarea fondurilor de investiții (cu precizarea că la creditele amînate la plată, pe baza unor dispoziții legale anterioare se vor aplica, pînă la rambursare, dobînzile prevăzute de actele normative respective) : a) la obiectivele de investiți care se execută în cadrul termenului planificat de punere în funcțiune : 3% pe an la creditele curente și 5% la creditele nerambursate la scadență ; b) la obiectivele de investiții nominalizate și cu termene de punere în funcțiune în planul național unic, la care se depășește termenul de punere în funcțiune a capacității integrale, la valoarea creditului acordat, pe perioada de întîrziere : 5% pe an la creditele curente și tot 5% pe an la creditele nerambursate la scadență. 2. Pentru neconstituirea la nivelul planului a resurselor proprii destinate finanțării investițiilor : 5% pe an la creditele curente. Potrivit art. 2 și anexei nr. 2 din decret, se aplică dobînda de 1% pe an la creditele acordate pentru formarea și menținerea pe o perioadă mai îndelungată a unor stocuri de produse agroalimentare la următoarele produse : zahăr (la întreprinderile de industrializare a sfeclei de zahăr), ulei (la întreprinderile de industrializare a semințelor oleaginoase), făină (la întreprinderile de morărit și panificație), produse lactate (la întreprinderile de industrializare a laptelui), carne și produse din carne (la întreprinderile de industrializare a cărnii), semințe (la întreprinderile specializate), cereale și plante tehnice (la întreprinderile de contractare, achiziționare și păstrare a produselor agricole), concentrate cultivate, șroturi și făinuri proteice (la întreprinderile pentru producerea furajelor combinate și unitățile agricole de stat și cooperatiste), produse agricole însilozate în stare proaspătă pentru aprovizionarea de iarnă (la întreprinderile de producție și valorificare). Potrivit art. 3 din decret, la creditele curente pentru stocurile de cărbune, cocs, minereu de fier și minereuri neferoase existente la producători, precum și la creditele curente acordate bazelor de aprovizionare tehnico-materială pentru stocurile preluate de la întreprinderi în vederea redistribuirii, se aplică o dobîndă de 3% pe an. Potrivit art. 3 din decret, dobînzile plătite la creditele curente și la cele pentru refacerea capacității de plată, privind activitatea de producție și circulație a mărfurilor, se suportă din cheltuielile de producție sau de circulație, după caz ; dobînzile plătite la creditele curente pentru investiții se suportă din aceleași fonduri din care se rambursează ratele scadente ale creditelor ; dobînzile penalizatoare plătite

băncilor pentru creditele nerambursate la scadență se suportă din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, precum și din beneficiul total al întreprinderii, potrivit legii (respectiv potrivit D. nr. 383/1984). La unitățile noi în construcție, dobînzile se încasează de bănci după punerea în funcțiune a acestora.

● OBLIGAȚIILE UNITĂȚILOR SOCIALISTE PRIVIND REALIZAREA ȘI DECONTAREA LUCRĂRILOR EXECUTATE DE ORGANIZAȚIILE DE TINERET

Urmare apariției D. nr. 151/1984 privind condițiile de preluare spre execuție, prin acțiuni de muncă patriotică, a unor lucrări de către organizațiile U.T.C. și U.A.S.C.R. este necesar să se completeze lucrarea cu un punct distinct care să conțină prevederile din actul normativ privind obligațiile unităților socialiste în această materie, grupate în textul de mai jos. Acest punct se poate introduce la finele subcapitolului 2 „Organizarea producției" sau 3 „Organizarea muncii".

Potrivit D. nr. 151/1984 organizațiile U.T.C. și U.A.S.C.R. pot prelua spre execuție, prin acțiuni de muncă patriotică, pe bază de contract, diverse lucrări privind realizarea unor obiective de investiții din industrie, agricultură, transporturi, construcții de locuințe și edilitar-gospodărești, efectuarea unor lucrări de producție, cercetare, proiectare și prestări de servicii, a unor lucrări în domeniul agriculturii și silviculturii, colectarea și introducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile. (art. 3—4). Unitățile socialiste sînt obligate să asigure organizațiilor de tineret condițiile tehnico-materiale și asistență tehnică de specialitate necesare realizării lucrărilor predate spre execuție, respectiv normelor de protecție a muncii, de prevenire și stingere a incendiilor, să pună la dispoziția tinerilor, în condițiile stabilite prin lege, echipamentul de lucru și de protecție necesar, să-i instruiască cu privire la folosirea acestuia. (art. 5). Unitățile beneficiare au obligația să deconteze organizațiilor de tineret contravaloarea manoperei cuprinse în prețurile lucrărilor executate sau ale obiectelor realizate, calculate potrivit legii, precum și a materialelor colectate, la prețurile în vigoare pentru unitățile socialiste. Produsele și prestațiile realizate cu mijloacele proprii ale organizațiilor de tineret se vor deconta la prețurile și tarifele în vigoare pentru unitățile socialiste. Sumele reprezentînd contravaloarea muncii efectuate de tineri în cadrul acțiunilor de muncă patriotică se virează organizațiilor de tineret contractante din fondul de retribuire planificat al unităților socialiste sau din fondul de retribuire fără desfășurare pe trimestre. Pentru activitățile la care nu se planifică fond de retribuire, decontarea contravalorii lucrărilor se va face din fondurile prevăzute pentru finanțarea lor. Din aceste sume se scad cheltuielile care, potrivit contractelor încheiate, sînt în sarcina organizațiilor de tineret (art. 6). La solicitarea C.C. al U.T.C., respectiv a comitetelor județene și al municipiului București, unitățile socialiste vor detașa sau transfera, în condițiile legii, la unitățile socialiste unde sînt organizate șantiere ale tineretului, muncitori calificați, cadre tehnice și de specialitate, cu prioritate din rîndul tinerilor. (art. 9).

● DOBÎNZILE BANCARE LA DISPONIBILITĂȚILE BĂNEȘTI DIN CONTURI

Urmare apariției D. nr. 381/1984 privind dobînzile bancare în relațiile cu unitățile socialiste..., textul de la pct. 237 (pag. 136) urmează a se înlocui cu textul de mai jos.

Potrivit prevederilor art. 1 și pct. B din anexa nr. 1 la D. nr. 381/ 1984, începînd cu data de 1 noiembrie 1984 dobînzile ce se plătesc de bănci la disponibilitățile bănești din conturi se stabilesc astfel : 1. La disponibilitățile bănești din conturile curente, colectoare și speciale ale unităților economice de stat și ale organizațiilor cooperatiste, de partid, sindicale și obștești este de 2% pe an. La disponibilitățile bănești provenite din fondurile proprii, depuse de unitățile economice în cont de depozit separat care se mențin minimum un an, dobînda va fi de 4% pe an. În cazul nerespectării termenului minim de un an dobînda va fi de 2%. 2. La sumele depuse pe carnete de cecuri cu sumă limitată, dobînda este de 2% pe an. 3. La disponibilitățile C.E.C. în conturi la bănci și la alte instituții, dobînda este de 4,75% pe an. Nu se plătesc dobînzi la disponibilitățile din : conturile colectoare deschise la C.E.C. și la cele privind fondul de solidaritate internațională și fondul pentru înlăturarea efectelor calamităților ; conturile speciale ale întreprinderilor de comerț exterior care se decontează terților ; conturile privind operații de transfer ale oficiilor P.T.T. La conturile privind fondurile proprii de dezvoltare economico-socială se calculează dobînzi numai pentru disponibilitățile care depășesc cheltuielile de investiții prevăzute în planul anual și bugetul de venituri și cheltuieli.

● REGIMUL AMENZILOR

Urmare apariției D. nr. 383/1984, la pct. 229 „Regimul amenzilor, penalităților...", la pag. 133, rîndul 8 după textul actual „...prevăzute mai sus", se intercalează textul de mai jos.

Începînd cu data de 1 noiembrie 1984, potrivit prevederilor art. 3 din D. nr. 383/1984, pentru creșterea răspunderii întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea ritmică a prevederilor de plan și a celor contractuale, rambursarea la termen a creditelor, eliminarea imobilizărilor, care să ducă la reducerea și eliminarea amenzilor și penalităților, influențele negative rezultate din amenzi și penalități care, potrivit legii, nu sînt imputabile unor persoane, se suportă astfel : a) 50 la sută din aceste influențe, din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, determinat pe baza cotelor stabilite potrivit legii. Consiliile oamenilor muncii din întreprinderi vor stabili, pe fiecare colectiv de oameni ai muncii, suma cu care se reduce fondul de participare la beneficii în raport cu răspunderea ce îi revine pentru plata de amenzi și penalități ; b) suma reprezentînd diferența de amenzi și penalități care a rămas neacoperită se suportă din beneficiul total al întreprinderii, înainte de determinarea beneficiului de repartizat, potrivit legii.

● TAXE

Urmare apariției D. nr. 56/1984 prin care s-a instituit **taxa asupra fondurilor primite de la buget pentru investiții**, la pct. 205 „Planul de finanțare și creditare a investițiilor", la pag. 121, coloana 1, rîndul 8, în continuarea textului actual „...start (art. 20, 22, 23 și 91), este necesar să se intercaleze textul de mai jos.

Potrivit art. 4 din D. nr. 56/1984, pentru fondurile primite de la buget pentru investiții, unitățile economice datorează o taxă la nivelul dobînzii prevăzute de lege la creditele curente pentru investiții. Taxa asupra fondurilor primite de la buget pentru investiții se datorează începînd cu luna următoare dării în funcțiune a obiectivelor respective pînă la restituirea integrală a fondurilor primite. Taxa se calculează, se suportă și se plătește potrivit normelor legale stabilite pentru dobînzile la creditele curente pentru investiții.

● STIMULAREA PERSONALULUI DIN ACTIVITATEA DE CERCETARE ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ

Urmare apariției D. nr. 383/1984, după pct. 421 „Premii pentru economii de materiale și forță de muncă" de la pag. 217, este necesar să se introducă un nou punct cu titlul și textul de mai jos.

Începînd cu data de 1 noiembrie 1984, potrivit prevederilor D. nr. 383/1984, pentru cointeresarea personalului de cercetare și inginerie tehnologică în elaborarea unor noi tehnologii, realizarea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, creșterea continuă a competitivității produselor românești, valorificarea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, precum și pentru stimularea personalului din întreprinderi în aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice, din beneficiile suplimentare obținute ca efect al aplicării acestora o parte va fi destinată majorării fondului de participare la beneficii, astfel : a) 60 la sută din beneficiile suplimentare în primul an de aplicare ; 30 la sută în al doilea an de aplicare, dacă măsurile respective asigură obținerea de beneficii suplimentare. (art. 6). Prin an de aplicare se înțelege perioada de cîte 12 luni care începe să curgă de la data aplicării în producția curentă a măsurilor respective. (art. 8). Sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii se suportă din rezultatele financiare ale unității economice. (art. 10). Sumele reprezentînd efectul aplicării măsurilor prevăzute la art. 6 se determină prin compararea costurilor efectiv realizate cu cele planificate, pe baza datelor privind reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, a consumului de manoperă și a cheltuielilor de amortizare, pe unitatea de produs. În situația în care în timpul aplicării acestor măsuri intervin reduceri sau creșteri de costuri de producție ca urmare modificării unor prețuri sau retribuții ori prin aplicarea altor măsuri, influența acestora nu se ia în considerare în calculul avantajelor economice. (art. 11 alin. 2). Sumele individuale de care poate beneficia personalul de cercetare științifică și inginerie tehnologică din fondul constituit potrivit art. 6 se acordă independent de celelalte premii sau stimulente de care beneficiază personalul respectiv și nu sînt plafonate. (art. 12).

● STIMULAREA OAMENILOR MUNCII LA ACTIVITATEA DE INVENȚII ȘI INOVAȚII

Urmare apariției D. nr. 383/1984, după pct. 421 „Premii pentru economii de materiale și forță de muncă" de la pag. 217, este necesar să se introducă un nou punct cu titlul și textul de mai jos.

Începînd cu data de 1 noiembrie 1984, potrivit prevederilor D. nr. 383/1984, în scopul stimulării oamenilor muncii de a contribui cu soluții noi și eficiente la creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, prin invenții și inovații, fondul de participare la beneficii se majorează cu suma reprezentînd efectele aplicării în producție a invențiilor și inovațiilor, în următoarele proporții : a) 50 la sută din efectele aplicării în producție a invențiilor și inovațiilor, în primul an de aplicare ; b) 25 la sută în al doilea an de aplicare, dacă se menține efectul invenției sau inovației. (art. 7). Prin an de aplicare se înțelege perioada de cîte 12 luni care începe să curgă de la data aplicării în producția curentă a invenției sau inovației. (art. 8). Sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii se suportă din rezultatele financiare ale unității economice. (art. 10). Sumele reprezentînd efectul aplicării în producție a invențiilor și inovațiilor se determină prin compararea costurilor efectiv realizate cu cele planificate, pe baza datelor privind reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, a consumului de manoperă și a cheltuielilor de amortizare pe unitatea de produs. În situația în care în timpul aplicării invențiilor și inovațiilor intervin reduceri sau creșteri de costuri de producție ca urmare modificării unor prețuri sau retribuții ori prin aplicarea altor măsuri, influența acestora nu se ia în considerare în calculul avantajelor economice. (art. 11 alin. 2). Sumele individuale de care pot beneficia autorii invențiilor și inovațiilor din fondul constituit potrivit art. 7, se acordă independent de celelalte premii și stimulente de care beneficiază personalul respectiv și nu sînt plafonate. (art. 12).

● STIMULAREA COLECTVELOR DE OAMENI AI MUNCII CARE PARTICIPĂ LA APLICAREA MĂSURILOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI REDUCERE A CONSUMURILOR MATERIALE

Urmare apariției D. nr. 383/1984, după pct. 421 „Premii pentru economii de materiale și forță de muncă" de la pag. 217, este necesar să se intercaleze un nou punct cu titlul și textul de mai jos.

Începînd cu data de 1 noiembrie 1984, potrivit prevederilor D. nr. 383/1984, pentru sporirea preocupării oamenilor muncii în identificarea tuturor posibilităților de creștere, peste prevederile de plan, a productivității muncii și reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, fondul de participare la beneficii se majorează cu o parte din sumele reprezentînd efectul aplicării acestor măsuri, care se regăsesc în beneficii peste plan, astfel : a) 50 la sută în primul an de aplicare a măsurilor de creștere a productivității muncii și reducere a consumurilor materiale peste prevederile de plan. (art. 4). Prin an de aplicare se înțelege perioada de

cite 12 luni care începe să curgă de la data aplicării în producția curentă a măsurilor respective. (art. 8). Sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii se acoperă din beneficiile realizate peste plan, obținute pe ansamblul unității. (art. 9). Sumele reprezentînd efectul aplicării măsurilor respective, se determină prin compararea costurilor efectiv realizate cu cele planificate, pe baza datelor privind reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, a consumului de manoperă și a cheltuielilor de amortizare, pe unitatea de produs. În situația în care în timpul aplicării acestor măsuri intervin reduceri sau creșteri de costuri de producție ca urmare a modificării unor prețuri sau retribuții ori prin aplicarea altor măsuri, influența acestora nu se ia în considerare în calculul avantajelor economice. (art. 11 alin. 2).

INDICATORII DE EFICIENȚĂ-DEFINIRE-DETERMINARE

Urmare apariției noilor N.M. ale M.F. cu privire la întocmirea și centralizarea bilanțurilor 1984—1985, este necesar ca textul actualului pct. 109 să fie înlocuit cu textul de mai jos.

Sînt prezenți, în cele ce urmează, indicatorii de eficiență prevăzuți de N.M. ale M.F. (1984—1985) care se determină la întocmirea bilanțurilor contabile. **1. Rentabilitatea la activitatea totală** (exprimată în %) se determină ca raport între beneficiile totale aferente producției marfă vîndută și încasată din activitatea totală și costurile corespunzătoare, înmulțit cu 1000. **2. Beneficiile la 1000 lei fonduri fixe** (exprimate în lei) se determină ca raport între beneficiile totale aferente producției marfă vîndută și încasată din activitatea totală și valoarea medie a fondurilor fixe din activitatea totală, înmulțit cu 1000. **Valoarea medie a fondurilor fixe** se determină, potrivit dispozițiilor legale (pct. 14 lit. b din regulamentul anexă la H.C.M. nr. 139/1969) după formula: $Vm = V + Vmi - Vme$, în care V = valoarea de inventar a fondurilor fixe existente la începutul anului, Vmi = valoarea medie a fondurilor fixe intrate, Vme = valoarea medie a fondurilor fixe ieșite, iar Vmi sau Vme = $\frac{V \times T}{12}$, în care V = valoarea de inventar a fondurilor fixe intrate sau ieșite și T = numărul de luni întregi din luna următoare celei de intrare a fondurilor fixe pînă la sfîrșitul anului de plan, respectiv numărul de luni întregi din luna următoare celei de ieșire a fondurilor fixe pînă la sfîrșitul anului de plan. Calculul valorii medii a fondurilor (atît pentru „plan" cît și pentru „realizat") se face cu ajutorul unui tabel ca în exemplul ce urmează, în care s-a calculat valoarea medie la finele trim. I (3 luni) și la finele trim. II (6 luni) valori în mii lei) :

În calculul valorii medii realizate a fondurilor fixe, la calcularea indicatorului „beneficii la 1000 lei fonduri fixe", se includ și investițiile puse în funcțiune integral sau parțial pentru care nu s-au întocmit formele de înregistrare ca fonduri fixe. **3. Producția netă la 1000 lei fonduri fixe** (exprimată în lei) se determină ca raport între producția netă și valoarea medie a fondurilor fixe din activitatea de bază, înmulțit cu 1000. **4. Viteza de rotație a mijloacelor circulante** (exprimată în zile) se determină prin raportarea valorii medii a mijloacelor circulante totale înmulțită cu 90, 180, 270 sau 360, după caz, la costurile aferente producției marfă vîndută și încasată din activitatea totală. **Valoarea medie a mijloacelor circulante totale** se determină prin însumarea mediilor mijloacelor circulante trimestriale (pentru trimestrele II, III și IV) și împărțirea sumei la 2, 3 sau 4, după caz. Media trimestrială a mijloacelor circulante realizate se determină pe baza datelor necesare ce se preiau din balanța de verificare a ultimei luni din trimestrul precedent, plus de două ori datele din prima și a doua lună a trimestrului raportat, la care se adaugă datele din ultima lună, iar suma obținută se împarte la 6. Determinarea mediei trimestriale a mijloacelor circulante se face cu ajutorul unui tabel ca în exemplul ce urmează, în care s-a calculat valoarea mediei la finele trim. I (mii lei) :

Data	Valoarea de inventar a fondurilor fixe			Nr. de luni	Valoarea medie $\frac{d \times e}{12}$
	intrate	ieșite	diferență (b — c)		
a	b	c	d	e	f
Sold 1.01	80340	x	+80340	12	+80340
ian.	50	—	+ 50	11	+ 46
febr.	200	—	+ 200	10	+ 167
mart.	15	480	— 465	9	— 341
3 LUNI	80605	480	+80125	x	+80212
apr.	60		+ 60	8	+ 40
mai	120		+ 120	7	+ 70
iun.	40	600	— 560	6	— 280
6 LUNI	80825	1080	+79745	x	+80042

5. Cheltuielile de circulație la 1000 lei desfacere de mărfuri (exprimate în lei) se stabilesc ca raport între cheltuielile de circulație și volumul total al desfacerii, înmulțit cu 1000. **Volumul total al desfacerii** la întreprinderile din subordinea M.C.I. este volumul desfacerii cu amănuntul la întreprinderile cu activitate mixtă (comerț cu amănuntul și comerț cu ridicata) și volumul desfacerii total la întreprinderile care au fie activitate de comerț cu ridicata, fie activitate de comerț cu amănuntul. La centrele de librării și oficiile farmaceutice nivelul cheltuielilor de circulație la 1000 lei desfacere de mărfuri se calculează în funcție de volumul total al desfacerii mărfurilor. **6. Cheltuielile la 1000 lei producție de proiectare** (exprimate în lei) se determină ca raport între cheltuielile de proiectare și veniturile (din activitatea de bază) aferente producției de proiectare, înmulțit cu 1000.

STRUCTURA BILANȚULUI CONTABIL — COMPLETAREA FORMULARULUI

Urmare apariției noilor N.M. ale M.F. cu privire la întocmirea și centralizarea bilanțurilor 1984—1985, este necesar ca textul actualului pct. 106 să fie înlocuit cu textul de mai jos.

Denumirea indicatorilor	Solduri la: 31.12 1983	31.01. 1984	29.02 1984	31.03 1984	TOTAL (b+2c+ +2d+e)	Media (f:8)
a	b	c	d	e	f	g
Materii și materiale	4360	5114	4912	5300	29712	4952
Producția neterminată, semifabricate și chelt. anticipate	6312	8404	5818	4820	39576	6596
Produse finite și mărfuri	—		—	—	—	—
Subtotal	10672	13518	10730	10120	69288	11548
Alte elemente de natura mijloacelor circulante — total	10655	11319	11193	10107	65786	10964
din care: Produse, lucrări, servicii facturate și mărfuri expediate (inclusiv clienții pentru facturi care se decontează prin bancă)	9716	10225	10400	9380	60346	10058
Alte mijloace circulante	—	—	—	—	—	—
Disponibil la bancă și alte mijloace bănești	853	1014	720	665	4986	831
Decontări	86	80	73	62	454	75
	—	—	—	—	—	—
MIJLOACE CIRCULANTE TOTALE	21327	24837	21923	20227	135074	22512

Elementele de activ și de pasiv ale bilanțului sînt prezentate într-o structură unitară, obligatorie prin lege, pentru toate unitățile economice. Elementele patrimoniale apar în formularul de bilanț sub forma de **posturi de bilanț, capitole de bilanț** (rezultate din însumarea mai multor posturi de bilanț) și **grupe de bilanț** (rezultate din însumarea mai multor posturi sau grupe de bilanț). Posturile, capitolele și grupele de bilanț în forma actuală în care sînt prezentate (în bilanț și în anexe), cu denumirile și conținutul stabilite prin cadrul normat unitar pe economia națională, fac posibile determinarea și analiza indicatorilor noului mecanism economico-financiar. Redăm în continuare structura actuală a bilanțului.

ACTIV

Grupa A. Mijloace fixe
Valoarea de inventar a mijloacelor fixe
Uzura mijloacelor fixe

Grupa B. Mijloace circulante și alte active

din care:
Mijloace circulante
din care:
— Materiale
— Producție neterminată și semifabricate
— Cheltuieli anticipate
— Produse finite
— Mărfuri
— Ambalaje
— Animale
— Produse, lucrări și servicii facturate și mărfuri expediate
— Cheltuieli de desfacere (circulație)
— Baracamente și amenajări provizorii
— Disponibil la bănci și alte mijloace bănești
— Creanțe
— Decontări cu bugetul statului
— Alte decontări

PASIV

Grupa A. Surse pentru mijloace fixe

Grupa B. Surse pentru mijloace circulante și alte pasive

din care:
Surse pentru mijloace circulante
din care:
— Surse proprii
— Credite bancare pe termen scurt
— Credite bancare pe termen mijlociu și lung
— Credite bancare nerambursate la scadență
— Obligații
— Rezerve pentru cheltuieli preliminate
— Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor
— Fond de premiere
— Fonduri la dispoziția centralei
— Alte fonduri și venituri anticipate și de realizat
— Alte finanțări

Alte active

din care :

— Decontări privind fondul de regularizare a influențelor conjuncturale
— Alte decontări privind activitatea de comerț exterior
— Mijloace și cheltuieli la subunități din străinătate
— Participații externe
— Mijloace și cheltuieli pentru acțiuni sociale
— Mijloace și cheltuieli pentru acțiuni bugetare

Grupa C. Mijloace și cheltuieli pentru investiții

din care :

Investiții în curs
Utilaje și materiale pentru investiții
Disponibil pentru investiții
Debitori și decontări privind investițiile

Sume avansate pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante
Alte mijloace pentru investiții

Grupa D. Vărsăminte, prelevări și pierderi

din care :

Vărsăminte și prelevări din beneficii
Pierderi din anul curent
Pierderi neacoperite din anii precedenți
Pierderi din calamități din anul curent neacoperite
Pierderi din calamități din anii precedenți neacoperite

TOTAL ACTIV

Alte pasive

din care :

— Decontări privind fondul de regularizare a influențelor conjuncturale
— Alte decontări privind activitatea de comerț exterior
— Surse pentru mijloace și cheltuieli la subunitățile din străinătate
— Fond pentru participații externe
— Fond pentru acțiuni sociale
— Finanțarea acțiunilor bugetare

Grupa C. Surse pentru investiții

din care :

Fondul de dezvoltare economică, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondul pentru construcții de locuințe din fondurile statului
Fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante
Credite pentru investiții
Creditori și decontări pentru investiții

Sume avansate pentru finanțarea investițiilor la întreprinderi noi și dezvoltări importante
Alte fonduri pentru investiții

Grupa D. Beneficii

din care :

Beneficii
Credite pentru pierderi din anul curent
Credite pentru pierderi din anii precedenți
Credite pentru pierderi din calamități

TOTAL PASIV

Completarea bilanțului se face conform indicațiilor din Normele metodologice ale M.F. (în vigoare la data completării) și din cuprinsul formularului. Se va avea în vedere ca bilanțul să reflecte întreg activul și pasivul întreprinderii, lucru care se verifică prin însumarea totalului activului — respectiv pasivului — bilanțului cu soldurile debitoare — respectiv creditoare — din balanța de verificare sintetică ce nu apar ca posturi în bilanț (deoarece se compensează cu alte solduri din balanță) cum sînt soldurile conturilor : „uzura mijloacelor fixe", „uzura obiectelor de inventar", „diferențe de preț la produse finite", „diferențe de preț la produse, lucrări și servicii facturate" etc., totalul rezultat trebuind să fie egal cu totalul din balanța de verificare sintetică. În bilanț, în coloana „sold la începutul anului" se vor înscrie datele din bilanțul la 31 decembrie al anului precedent, iar în coloana „sold la sfîrșitul perioadei raportate" se vor înscrie datele rezultate din balanța de verificare sintetică încheiată la finele perioadei raportate, grupate și prelucrate conform indicațiilor metodologice amintite. **Completarea anexelor la bilanț** se face conform acelorași indicații metodologice de la bilanț. Coloana „plan" din formulare se completează după datele conținute în bugetul de venituri și cheltuieli aprobat, date ce vor fi cumulate pe perioada de la începutul anului pînă la finele perioadei raportate. În coloana „realizat" se completează cu datele efectiv realizate pe aceeași perioadă, extrase, în primul rînd din evidențele contabile (analitice și sintetice) dar și din evidențele tehnic-operative precum și din dările de seamă statistice. Pentru unele date, cum sînt cele privind indicatorii de eficiență se fac calcule (sau tabele cu calcule) ajutătoare. Pentru a asigura calitatea și exactitatea datelor înscrise în bilanț și în anexele sale și pentru a se înlătura eventualele erori de interpretare se vor verifica, obligatoriu, **corelațiile** indicate de normele metodologice ce trebuie să existe între indicatorii din bilanț și cei din formularele anexă precum și între indicatorii înscriși în două sau mai multe anexe.

● CHELTUIELILE CU PREGĂTIREA TINERETULUI PENTRU APĂRAREA PATRIEI

Problema în cauză, reglementată prin L. nr. 33/1968, nu a fost tratată în lucrare.

După actualul punct 201 „Planul cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare", de la pag. 120, se va adăuga un punct nou cu titlul și textul de mai jos.

Problema este reglementată prin L. nr. 33/1968, republicată în B. Of. nr. 69/1978 Pe timpul instruirii metodice, comandanții centrelor și detașamentelor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei primesc, de la instituțiile și întreprinderile din care fac parte, drepturile ce li se cuvin potrivit dispozițiilor legale privitoare la personalul muncitor aflat în delegare în interes de serviciu. (art. 15). Cheltuielile necesare pentru amenajarea poligoanelor, confecționarea pistelor de obstacole și a materialelor necesare instrucției tragerii, pregătirii sanitare și de prim-ajutor, cele legate de asigurarea transportului tinerilor, armamentului și munițiilor la poligoanele de tragere și cîmpurile de instrucție și a uniformelor comandanților de centre și detașamente se suportă din bugetele de venituri și cheltuieli

ale organizațiilor socialiste — și anume, în cazul organizațiilor economice de stat, direct din rezultatele financiare. Organizațiile cooperatiste și obștești suportă aceste cheltuieli, precum și drepturile prevăzute la art. 15 (precizate mai sus), din fondurile proprii. În comune, materialele pentru pregătirea sanitară și de prim-ajutor se asigură de către direcțiile sanitare județene și a municipiului București. (art. 20).

N. TRIFAN

Agenda consiliilor populare

Autorizația de preluare și împărțeală a terenurilor agricole

Potrivit art. 46 din Legea nr. 59/1974 privind fondul funciar, preluarea și împărțeala terenurilor agricole între moștenitori **se autorizează de comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București,** pentru terenurile situate în afara perimetrului construibil al localităților ori de **comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare comunale, orășenești și municipale,** pentru terenurile situate în perimetrul construibil al localităților.

Din acest text rezultă că este vorba de două autorizații și anume: una de preluare și alta de împărțeală, întrucît acestea cuprind două operații juridice distincte. Autorizația de preluare privește asigurarea continuării muncii agricole de către moștenitorul legal, iar cea de împărțeală se referă la modul de parcelare și de atribuire a loturilor către moștenitori. Este posibil însă ca ambele autorizații să fie cuprinse într-un singur înscris, dar este necesar să rezulte, neîndoielnic, cele două operații juridice mai sus-menționate (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 403/1984, în R.R.D. nr. 1/1985, p. 63—64).

Partajarea terenurilor agricole nu este posibilă fără existența autorizației de preluare (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 463/1982 în R.R.D. nr. 2/1983, p. 52—53). Aceasta și pentru că din prevederile Legii nr. 59/1974, decurge cu deplină claritate, finalitatea legii de a asigura ca terenurile agricole să fie deținute, dacă este posibil din chiar momentul deschiderii moștenirii, numai de acei moștenitori care sînt în măsură să continuie, în condiții optime, valorificarea lor.

Faptul că atît autorizația de preluare cît și cea de împărțeală sînt prevăzute în cuprinsul aceluiași text (art. 46 din Legea nr. 59/1974), iar condițiile personale pretinse moștenitorilor sînt identice, duce la concluzia că preluarea oricăror terenuri agricole de către aceștia este condiționată de obținerea, în prealabil a autorizației de preluare.

Prin urmare, în situația în care se cere și împărțeala, sînt necesare atît autorizația de preluare, cît și cea de împărțeală.

Și din coroborarea dispozițiilor art. 46 din Legea nr. 59/1974 cu cele ale Instrucțiunilor cu privire la modul și condițiile de eliberare a autorizațiilor de preluare și împărțeală a terenurilor agricole dobîndite prin moștenire aprobate prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 11/1975, rezultă că, în caz de împărțeală între moștenitori, sînt necesare ambele autorizații (Trib. Suprem. s. civ., dec. nr. 105/1977, dec. nr. 463/1982, dec. nr. 767/1982).

Împărțeala terenurilor fiind condiționată de existența autorizației, aceasta este necesară atît în cazul partajului judiciar cît și a celui prin bună învoială (prin act autentic), precum și în situația în care la data partajului coindivizarii au folosința separată a terenurilor, deoarece nici o dispoziție legală nu face nici o distincție între acestea (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 67/1982).

Viile, fiind, prin destinația lor, terenuri agricole și în cazul lor este nevoie de autorizație. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1879/1979).

Cu toate că legea prevede necesitatea autorizării de preluare a terenului, aceasta nu constituie o condiție de dobîndire a moștenirii, ci numai de verificare a posibilității moștenitorului legal de a continua cultivarea lui. Dacă s-ar decide astfel, ar însemna că moștenitorul care nu a obținut autorizația de preluare este incapabil de a moșteni, fapt ce ar echivala cu exheredarea sa parțială (cu privire la terenuri) ceea ce legea nu prevede (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1081/1977, dec. nr. 463/1982).

În timp ce autorizația de preluare trebuie să existe în toate cazurile, cea de împărțeală este necesară numai atuci cînd, ca urmare a ieșirii din indiviziune, are loc parcelarea terenului. Aceasta pentru că prin noțiunea de „împărțeală" folosită de Legile nr. 58/1974 și nr. 59/1974 se înțelege „parcelarea" terenurilor și nu „ieșirea din indiviziune" care, față de dispozițiile art. 728 din Codul civil, nu poate fi supusă unei asemenea condiții. În consecință, autorizarea împărțelii, urmează a se considera necesară numai atunci cînd pentru ieșirea din indiviziune se propun lotizări ce implică parcelarea, adică împucătățirea terenului, nu, însă, și atunci cînd întreg terenul urmează a se atribui unui singur copărtaș. Această soluție rezultă în mod pregnant din dispoziția cuprinsă în art. 46 al Legii nr. 59/1974, în care se prevede că o condiție pentru eliberarea autorizației de împărțeală este să nu se ajungă la parcelări excesive ale terenurilor. Aceeași soluție rezultă și din art. 31 al Legii nr. 58/1974, care, reglementînd sistematizarea teritoriului și localităților, trebuie să fie aplicată în vederea scopului propus. Or, dacă lichidarea stării de indiviziune nu implică parcelarea terenului, a cărui situație rămîne neschimbată, este logic să nu fie necesară eliberarea autorizației, atît timp cît planul de sistematizare nu este afectat (Trib. Suprem, în completul de 7 judecători, dec. nr. 82/1978, s. civ., dec. nr. 2139/1978, dec. nr. 450/1980, dec. nr. 1094/1980).

Potrivit art. 45 din Legea nr. 59/1974, în scopul cultivării raționale a pămîntului, cei care dobîndesc terenuri agricole, prin moștenire legală, sînt obligați să asigure continuarea muncii agricole pe acele terenuri și să aibă sau să-și însușească cunoștințe agricole corespunzătoare.

În cazul în care niciunul dintre moștenitori nu întrunește aceste condiții, terenurile trec în folosința organizațiilor socialiste desemnate de comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București. Folosința terenurilor poate fi restituită moștenitorilor la cererea

acestora, timp de 2 ani, de aceleași organe, dacă acestea constată că ei îndeplinesc condițiile cerute. Pentru moștenitorii minori, termenul de 2 ani se calculează de la data cînd ei devin majori.

La împlinirea termenului de 2 ani, terenul trece în proprietatea statului.

Competența de a decide dacă moștenitorul sau moștenitorii pot sau nu să continue muncile agricole **aparține comitetului sau biroului executiv al consiliului popular după locul unde este situat terenul,** deoarece numai acest organ este în măsură să știe care dintre copartajanți îndeplinește condițiile legale de a putea primi prin succesiune terenuri sau o parte din ele (Trib. Suprem. s. civ., dec. nr. 1847/1981)

Criteriile de atribuire, potrivit legii, au ca scop asigurarea cultivării raționale a pămîntului, cei chemați să asigure cultivarea fiind necesar să aibă sau să-și însușească cunoștințele agricole corespunzătoare. Fiind vorba de asimilarea unor cunoștințe și implicit posibilitatea practică de a asigura muncile agricole, simplul fapt că moștenitorul este înaintat în vîrstă nu constituie prin el însuși temei pentru a se ajunge la concluzie că el nu poate asigura cultivarea rațională a pămîntului (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 83/1981).

Conform instrucțiunilor aprobate prin Ordinul M.A.I.A. nr. 11/1975, în cazul acordării autorizării, cînd terenul revine unuia sau mai multor moștenitori, se eliberează autorizația de preluare, iar cînd terenul urmează a fi împărțit între mai mulți moștenitori, se va elibera o autorizație de împărțeală (pct. 3).

Autorizația de preluare sau de împărțeală se eliberează celor care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții :

a) asigură prin munca lor proprie și a membrilor familiei cu care duc gospodăria în comun, executarea lucrărilor agricole pe terenurile dobîndite ;

b) au urmat o formă de învățămînt agricol sau posedă cunoștințe agricole în urma unei practici, fiind cunoscuți de localnici că efectuează lucrări agricole, situație consemnată ca atare într-o dovadă în acest sens, eliberată de consiliul popular al localității unde domiciliază ;

c) nu posedă dinainte teren agricol care, împreună cu cel pe care îl dobîndesc, ar totaliza o suprafață de teren mai mare decît poate fi lucrată de dobînditor, împreună cu membrii lor de familie (pct. 4).

Se poate elibera, de asemenea, autorizața de preluare sau împărțeală ;

— persoanelor încadrate în muncă și persoanelor care au cunoștințe agricole și care asigură continuitatea muncii agricole împreună cu familiile lor în timpul liber, fără a exploata muncă străină, situație atestată de organele locale ale administrației de stat ;

— invalizilor sau celor ce sînt în incapacitate totală sau parțială de muncă, din cauză de boală sau bătrînețe, dar care pot fi ajutați la muncile agricole de membrii familiei cu care își duc gospodăria în comun (pct. 5).

Minorii care au moștenit terenurile le vor putea deține pînă la expirarea termenului prevăzut de lege pentru obținerea autorizației, cu condiția ca aceste terenuri să fie lucrate de un membru de familie sau de tutore, autorizat el însuși în acest scop de comitetul (biroul) executiv al consiliului popular comunal, orășenesc și municipal (pct. 6).

Cererea pentru obținerea autorizației se adresează consiliului popular județean dacă terenurile sînt în afara perimetrului construibil al localităților sau consiliului popular comunal, orășenesc ori municipal, cînd terenurile sînt în perimetrul construibil. Ea trebuie să cuprindă : a) numele, prenumele, domiciliul, îndeletnicirea de bază, averea și starea familială a dobînditorului ; b) suprafața, categoria de folosință și locul unde este situat terenul pentru care se cere autorizația, cu mențiunea că se află în perimetrul construibil sau în afara acestuia ; c) identificarea terenului prin vecinătăți sau, în localitățile unde există cadastru introdus prin cărți funciar, prin numărul de carte funciară și numărul topografic (pct. 7).

La cererea de autorizare a preluării se anexează : a) dovezi cu privire la proprietatea terenului ; b) adeverința de la consiliul popular comunal, orășenesc sau municipal — după caz — din care să rezulte : domiciliul solicitantului, îndeletnicirea de bază, numărul membrilor de familie și averea totală posedată, pe categorii de folosință, și separat suprafața terenului moștenit, precum și orice alte venituri ale sale ; situația terenului și anume, identificarea, suprafața, categoria de folosință, dacă se află sau nu în perimetrul construibil, și atestarea că nu se află în posesia vreunei organizații socialiste ; c) copie legalizată de pe procesul-verbal de deschidere sau dezbaterea succesiunii (pct. 8).

La cererea de autorizare a împărțelii se mai anexează : o copie legalizată de pe încheierea de admitere în principiu a împărțelii ; un exemplar din proiectul de schița de plan a împărțelii terenurilor agricole, legalizat de notariatul de stat, în cazul cînd împărțeala se face prin bună înțelegere, sau copie legalizată de pe raportul de expertiză și schița de plan, privind formarea loturilor, în cazul cînd împărțeala se face pe cale judecătorească (p. 11).

Cererea de autorizare a preluării sau a împărțelei se depune de cel interesat la direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară, respectiv Inspectoratul agrozooveterinar al municipiului București, pentru terenurile situate în afara perimetrului construibil, și la consiliul popular comunal, orășenesc sau municipal, cînd terenul se află în perimetru construibil.

Comitetul sau biroul executiv al consiliului popular va examina cererea și actele depuse și va decide asupra eliberării autorizației solicitate, comunicînd petiționarului răspunsul în 30 de zile de la data înregistrării cererii.

Cînd pentru soluționarea cererii, se dovedește a fi necesară depunerea unor acte suplimentare sau efectuarea unor cercetări în teren, acestea se vor face în cadrul celor 30 de zile, iar rezolvarea cererii urmează a se face în termen de 30 de zile de la obținerea acestor date suplimentare (pct. 13 alin. 1 și 2).

În cazul în care numai o parte din moștenitori îndeplinesc condițiile prevăzute, aceștia vor putea fi autorizați să preia și suprafețele de teren ce se cuvin celor ce nu îndeplinesc acele condiții (pct. 14).

Autorizațiile de preluare sau împărțeală trebuie să fie nominalizate, în sensul că urmează să arate numele fiecărui moștenitor în parte (Trib. Suprem, în completul de 7 judecători, dec. nr. 16/1978).

Alexandru ȚICLEA

Rectificarea actelor de stare civilă

Rectificarea actelor de stare civilă este reglementată de art. 10 din Decretul nr. 278/1960, care, în alin. 1 prevede că „anularea, rectificarea sau completarea unei înregistrări în registrul de stare civilă se poate face numai în temeiul unei hotărîri judecătorești rămase definitivă".

Prin rectificare trebuie să se înțeleagă nu numai îndreptarea unor erori de înregistrare, ci și îndreptarea oricăror neconcordanțe, chiar intervenite ulterior înregistrării, între datele trecute în registrul de stare civilă și statutul civil al părții la care se referă actul, acesta trebuind să reflecte statutul civil real al persoanei respective (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1615/1971, în R.R.D. nr. 6/1972, p. 165).

Rectificarea este deci modalitatea juridică de înlăturare ori îndreptare a erorilor strecurate în actul de stare civilă cu ocazia înregistrării, sau de punere de acord a datelor din actele de stare civilă cu adevăratul statut civil al persoanei.

Cazurile de rectificare. Dispozițiile legale nu prevăd cazurile în care trebuie să se facă rectificarea actelor de stare civilă. Cel mai adesea rectificarea se impune ca urmare a strecurării unor erori de înregistrare în registrele de stare civilă. Astfel, în aceste registre anumite enunțuri pot fi înscrise greșit, unele se întîmplă să fie înscrise deși nu trebuia, iar altele să lipsească.

Din prima categorie de erori se întîlnesc cele privind: locul de naștere, data nașterii, sexul, înscrierea unui alt prenume decît cel declarat.

Referitor la locul nașterii s-a decis că „potrivit art. 19 lit. e din Instrucțiunile nr. 190/1970 și nr. 80/1975 ale M.I. și C.P.C.P. date în aplicarea Decretului nr. 278/1960, rubricile din actele de naștere, căsătorie și decese referitoare la locul nașterii părinților, al soților și al decedatului se completează cu denumirea comunei, orașului sau municipiului, astfel cum rezultă din certificatele de naștere sau din actele de identitate prezentate, cu excepția acelora ce au purtat denumiri de persoane sau date istorice care ulterior au fost schimbate.

În consecință, hotărîrea judecătorească prin care se respinge cererea de rectificare a înregistrării actului de stare civilă în sensul completării acestuia — la rubrica respectivă — cu denumirea actuală a localității este nelegală, ea fiind pronunțată cu încălcarea dispozițiilor imperative ale actelor normative mai sus-arătate" (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 4/1982, în R.R.D. nr. 10/1982, p. 56).

Odată cu rectificarea actului de stare civilă ca urmare a erorii privind sexul trebuie să se realizeze — firesc — și rectificarea prenumelui.

Pot fi rectificate și acele înregistrări făcute în baza unor acte fictive prezentate delegatului de stare civilă. Astfel, înregistrarea căsătoriei făcută în temeiul unui certificat de naștere fictiv poate constitui obiectul noțiunii de rectificare, atîta timp cît prin acte de stare civilă ulterioare s-a stabilit că mențiunile înscrise în actul de căsătorie nu corespund realității (Trib. Suprem, cl. civ., dec. nr. 1035/1960, în C.D., 1960, p. 73).

A doua categorie de erori (înscrieri care nu trebuiau înregistrate) este întîlnită atunci cînd anumite rubrici din actul de stare civilă, deși nu necesitau să fie completate, totuși aceasta a avut loc. De exemplu, o eroare de acest gen este atunci cînd nu s-a stabilit paternitatea unui copil din afara căsătoriei și totuși la rubrica „tata" din registru a fost înscris numele unui bărbat (chiar concubinul mamei).

În acest sens s-a arătat: „Dacă mențiunea referitoare la paternitate din registrul de născuți nu s-a făcut în temeiul actului de căsătorie al părinților sau a unei recunoașteri de paternitate și fără ca delegatul de stare civilă să verifice în ce măsură conținutul declarației privind nașterea copilului corespunde realității, pretinsul tată este îndreptățit să ceară anularea acelei mențiuni pe calea unei acțiuni de rectificare, în condițiile Decretului nr. 278/1960, iar nu pe calea acțiunii de tăgăduire a paternității" (Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 1358/1964, în Justiția nouă, nr. 5/1965, p. 67).

Înscrierea în actul de naștere al unui copil născut în timpul căsătoriei, a unui alt nume decît cel al părinților constituie, de asemenea, o greșeală ce trebuie să fie îndreptată prin acțiunea de rectificare (Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 1780/1960, în Legalitatea populară nr. 7/1961, p. 95).

A treia categorie de erori întîlnite constă, așadar, în omiterea completării anumitor rubrici. Astfel, este posibil să nu fie înscrise numele tatălui, prenumele copilului etc.

Dacă în actul de naștere al unui copil rezultat din căsătorie nu este trecut numele tatălui, rectificarea actului poate fi solicitată nu neapărat printr-o cerere separată, ci și odată cu acțiunea de stabilire a pensiei de întreținere (Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 292/1962, în C.D. 1962, p. 89).

Așa cum arătam, rectificarea poate privi nu numai greșelile săvîrșite cu ocazia completării registrelor de stare civilă, ci și înlăturarea oricăror neconcordanțe, apărute ulterior, între înregistrările din registrele de stare civilă și adevăratul statut civil al persoanei.

Astfel, de exemplu, este situația în care, între timp, pe baza unei hotărîri judecătorești numele tatălui reclamantului din actul de naștere a fost corectat prin modificarea unei litere, cînd se impune rectificarea, în continuare, și a actului de naștere al fiului celui care obținuse judecătorește rectificarea numelui (Trib. Jud. Timiș, dec. civ., nr. 535/1976, în R.R.D. nr. 9/1976, p. 62).

Deci, cauza principală a neconcordanțelor dintre starea civilă exactă și înregistrarea ei o constituie schimbările ce se produc în statutul civil al persoanei.

Rectificarea este necesară și atunci cînd există neconcordanță între cele două exemplare ale registrelor de stare civilă (Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 42/1965, în C.D. 1965, p. 81—84).

În toate cazurile, rectificarea privește numai înregistrările efectuate în registrele de stare civilă nu și eventualele greșeli ori neconcordanțe cuprinse în certificatele de stare civilă.

Greșelile ce survin cu ocazia emiterii unui certificat de pe înregistrările din registre nu pot fi considerate că fac parte din categoria greșelilor susceptibile de rectificare pe calea procedurii judiciare prevăzute pentru erorile de înregistrare. Asemenea certificate nu pot fi modificate de instanțele judecătorești, ci numai de organele administrative care le-au emis sau de cele ierarhic superioare (Trib. Suprem, dec. nr. 9/1961, în C.D. 1961, p. 85).

În același sens, s-a precizat că „rezolvarea cererii de rectificare a unor erori care nu figurează în registrul de

stare civilă, ci numai în certificatul de stare civilă (art. 12 din Decretul nr. 278/1960) este de competența organelor locale ale administrației de stat, iar nu de aceea a instanțelor judecătorești". (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 651/1984, în R.R.D. nr. 1/1985, p. 65).

În speța respectivă, petiționarul a solicitat, prin acțiunea în justiție, să i se rectifice actul de naștere în sensul că prenumele tatălui său este Ioan, iar nu Ioan-Florian, însă s-a constatat că în registrul de stare civilă prenumele tatălui petiționarului apare înregistrat corect (Ioan), iar eroarea (Ioan-Florian) există doar în certificatul de naștere al petiționarului reclamant.

Instanța competentă să dispună rectificarea. Conform art. 23 alin. 1 din Decretul nr. 31/1954 (și art. 10 alin. 1 din Decretul nr. 278/1960), numai instanța judecătorească poate hotărî rectificarea actelor de stare civilă întocmite în registrele de stare civilă.

„Instanța competentă să soluționeze cererea de rectificare a înregistrării unui act de stare civilă este judecătoria în a cărei rază teritorială își are domiciliul persoana fizică la al cărei act se referă operațiunea respectivă, indiferent dacă cererea este făcută de aceasta, de comitetul (biroul) executiv al consiliului popular sau de procuratură (Decretul nr. 278/1960). (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1728/1982, în R.R.D. nr. 11/1983, p. 67).

Persoanele care pot solicita rectificarea. Potrivit art. 10 alin. 2 din Decretul nr. 278/1960, cererea pentru efectuarea rectificării poate fi formulată de: persoana fizică interesată, comitetul (biroul) executiv al consiliului popular și procurorul.

Persoana interesată este în primul rînd titularul actului de stare civilă, dar și moștenitorii săi, precum și alte persoane aflate în raporturi de rudenie sau de căsătorie cu acesta. Dacă titularul actului este minor cererea trebuie formulată de reprezentantul legal. Se consideră că acțiunea poate fi făcută și de bunic, chiar dacă minorul are părinți (M. Lucian, Notă la sent. civ. nr. 848/1979 a judec. Sect. 3 București, în R.R.D. nr. 7/1980, p. 38—40).

La procesele de rectificare este obligatorie participarea procurorului (art. 10 alin. 3 din decret).

Instanța investită cu o cerere de rectificare a actelor de stare civilă va cere în toate cazurile, miliției să facă cercetări (art. 10 alin. 2).

Efectele hotărîrii judecătorești de rectificare. Hotărîrea judecătorească, rămasă definitivă, se comunică din oficiu, conform art. 14 din Decretul 278/1960, în termen de 10 zile, atît comitetului (biroului) executiv al consiliului popular care păstrează registrul în care s-a făcut înregistrarea, cît și comitetului (biroului) executiv al consiliului popular la care s-a înregistrat nașterea persoanei în cauză.

În baza hotărîrii judecătorești delegatul de stare civilă procedează la rectificarea înregistrării, anulînd cu o linie orizontală trasă cu cerneală roșie textul greșit, și scriind, tot cu cerneală roșie, deasupra, textul corect. În caz de completare se scrie, la fel, cu cerneală roșie.

Despre rectificarea efectuată, se va face, în același timp, mențiune în registrul de stare civilă, înscriindu-se numărul și data hotărîrii judecătorești, precum și instanța care a pronunțat-o (pct. 108 din Instrucțiunile nr. 190/1970).

După efectuarea rectificării se eliberează un nou certificat de stare civilă, cel vechi fiind anulat.

ALEXANDRU TICLEA

Raporturi de muncă

Eliberarea carnetului de muncă

Potrivit art. 4 din Decretul nr. 92/1976, „carnetul de muncă nu este un act personal al titularului și nu poate fi cedat sau înstrăinat. Carnetul se păstrează de unitate atît timp cît titularul este încadrat în muncă, acesta avînd dreptul să verifice exactitatea tuturor datelor înscrise în carnet.

La încetarea activității sau în caz de transferare, carnetul de muncă se înmînează titularului, completat cu toate înscrierile la zi". (alin. 1 și 2).

În același sens, art. 137 alin. 3 din Codul muncii prevede că la încetarea contractului de muncă unitatea este obligată să elibereze carnetul de muncă titularului cu care s-a aflat în raporturi juridice de muncă.

În situația în care titularul nu se prezintă să-și ridice carnetul de muncă, în temeiul prevederilor pct. II, alin. final din Metodologia de întocmire, completare, păstrare și evidență a carnetelor de muncă, aprobată prin Ordinul nr. 136/1976, acesta se transmite la noul loc de muncă al titularului. Atunci cînd nu se cunoaște locul respectiv, el se predă cu proces-verbal, arhivei unității pentru păstrare.

Conform art. 5 din Decretul nr. 92/1976, carnetul de muncă poate fi reținut numai de organul de urmărire penală, pentru cercetări în legătură cu datele pe care le cuprinde.

Din dispozițiile de mai sus, rezultă cu deplină claritate că la încetarea, din diferite motive, a activității, carnetul de muncă nu poate fi reținut pe nici-un motiv de unitate, înmînarea sa titularului nefiind condiționată.

În acest sens, s-a decis că unitățile au obligația ca, la încetarea activității sau în caz de transfer, să se elibereze de îndată carnetul de muncă titularului, fără îndeplinirea vreunei condiții, sub sancțiunea obligării la despăgubiri. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 780/1982, în R.R.D. nr. 5/1983, p. 73; dec. nr. 276/1984, în R.R.D. nr. 2/1985, p. 67).

„Refuzul unității de a elibera carnetul de muncă pe motiv că persoana respectivă are un debit la unitate și nu a prezentat fișa de lichidare este nejustificat, întrucît aceste condiții nu se cer pentru predarea carnetului, iar culpa unității poate fi dedusă din acest refuz și dă naștere la despăgubiri". (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 980/1981, în R.R.D. nr. 2/1982, p. 59).

Neeliberarea carnetului de muncă la încetarea activității constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 300 la 1 000 lei, potrivit art. 23, alin. 2, lit. c din Decretul nr. 92/1976.

Desigur că sancțiunea contravențională va fi suportată de persoana vinovată de neeliberarea carnetului.

Dar neeliberarea acestui carnet poate atrage pentru unitate și o răspundere patrimonială, titularul avînd, așa cum instanța supremă a precizat, dreptul la despăgubiri.

Astfel, atunci cînd titularul nu s-a putut reîncadra la altă unitate, pentru că nu a prezentat carnetul de muncă, ce a fost reținut de unitatea în care a fost încadrat, în condițiile prevăzute de art. 111 din Codul Muncii, această unitate va putea fi obligată la despăgubiri față de el.

Pentru a avea însă, dreptul la despăgubiri, persoana trebuie să facă dovada că a solicitat eliberarea carnetului.

Dacă se dovedește că a depus diligențe în acest sens, unitatea avea obligația de a i-l elibera de îndată, chiar dacă titularul carnetului de muncă nu avea rezolvată o eventuală lipsă în gestiune, iar în caz că nu și-a respectat această obligație este pasibilă și de plata despăgubirilor. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 276/1984, cit.).

Cuantumul despăgubirilor va fi egal cu retribuția și alte drepturi de personal de care a fost lipsită persoana respectivă ca urmare a imposibilității reîncadrării în muncă.

AL. Ț.

Întrebări și răspunsuri

● **IOAN BOCAN, Vaslui** — Prevederile art. 41 din Legea nr. 12/1971 se aplică numai pentru funcția de jurisconsult principal, nu și pentru funcțiile de consilier juridic sau consilier juridic principal.

● **TUDOR OPREA, București** — Pentru a vă putea răspunde corect la cele solicitate este necesar să se verifice carnetul dv. de muncă. În această situație vă îndrumăm să vă prezentați cu carnetul de muncă la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — oficiul Raporturi de muncă — de unde veți primi toate relațiile care vă interesează.

● **LIVIU BEGU, Slobozia** — Întrucît nu înțelegem pe ce bază întreprinderea procedează așa cum relatați în scrisoare, vă sfătuim să vă adresați secției plan-dezvoltare-retribuire din cadrul Comitetului executiv al consiliului popular al județului Ialomița, singura în măsură să soluționeze problema ridicată.

● **EMESE BOTA, Tîrgu Mureș** — Prevederile art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974 nu se aplică personalului didactic. Acesta are un sistem de retribuire propriu prevăzut la anexa nr. V din lege.

● **BRIGADA „ELECTROMONTAJ", Tîrgu Mureș** — În ipoteza în care modul de retribuire a personalului de la stația de calcul îl aplicați în temeiul unor precizări emise de Trustul antrepriză generală „Electromontaj" — București, urmează să procedați în continuare în acest mod. Trebuie avut în vedere și faptul că acest personal nu contribuie direct la eventualele depășiri.

● **NICOLAE DUMITRU, Plosca, Dolj** — Pentru a fi încadrat șef de fermă și a primi retribuția corespunzătoare acestei funcții este necesar să aveți o vechime în specialitate potrivit celor comunicate de D.G.A.I.A. Dolj. După trecerea a 2 ani de la încadrarea la nivel de bază al funcției, puteți primi o gradație care înseamnă majorarea retribuției cu o clasă de retribuire.

● **ION ȘTIRBU, Reșița** — În raport de situația prezentată nu există posibilitate legală să puteți fi încadrat muncitor sau tehnician electronist. Vă sfătuim să luați legătura cu cooperația meșteșugărească pentru a urma un curs de calificare de depanatori radio și numai după obținerea unui certificat de calificare veți putea fi încadrat ca atare.

● **ION DIMA, Craiova** — Prevederile nr. 46/1982 se referă la personalul muncitor încadrat și retribuit potrivit Codului muncii și Legii nr. 57/1974, precum și la pensionari care nu sînt încadrați în muncă. Pensionarii militari, pe timpul cît cumulează retribuția cu pensia în baza reglementărilor în vigoare, nu pot beneficia de această compensație, întrucît în acest decret nu se face o referire în acest sens. Acesta este și punctul de vedere al Ministerului Finanțelor și Ministerului Muncii.

● **RODICA PĂDURARU, Botoșani** — Potrivit dispozițiilor art. 33 alin. 7 din Legea nr. 57/1974 gradația constituie un drept cîștigat atîta timp cît „la funcția respectivă se aplică același nivel de retribuire". În cazul dv., prin trecerea unității de la categoria III la categoria I, pentru funcția de contabil șef se aplică un nivel de retribuire superior. Ca atare nu sînt aplicabile dispozițiile legale menționate mai sus, ci prevederile pct. 9 lit. a din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, în temeiul cărora unitatea putea să vă stabilească retribuția pînă la cel mult gradația avută. Aceasta constituia însă pentru unitate numai o posibilitate și nu o obligație. Retribuția stabilită este legală.

● **ADELA CRISTOI, Orșova** — În ipoteza în care nu s-au desființat posturi de aceeași natură cu cel deținut de dv., potrivit prevederilor art. 174 lit. b și art. 176 alin. 1 Codul muncii, vă puteați adresa judecătoriei în termen de 30 de zile de la modificarea contractului de muncă, solicitînd reintegrarea în funcția deținută anterior. În cazul cînd au fost desființate asemenea posturi, corespunzător dispozițiilor art. 175 alin. 1 lit. c același cod, aveați posibilitatea, în același termen de 30 de zile, să contestați modul de redistribuire a personalului la organul administrativ ierarhic superior unității. În prezent, termenul menționat mai sus fiind depășit, înseamnă că ați acceptat tacit modificarea contractului de muncă.

● **ALEXANDRU PRECUP, Oradea** — Problema ridicată de dv. este reglementată prin H.C.M. nr. 822/1959, republicată în anul 1963 și Normele de decontare și control a cheltuielilor de delegare și detașare nr. 11850/1963, care sînt de strictă aplicare.

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț** — Cazurile din categoria celor prezentate de dv., precum și propune-

rea din nota intitulată „Fondul omeniei" sînt de competența Uniunii Generale a Sindicatelor.

● **GHEORGHE AIURESEI, Bîrlad** — Potrivit art. 10 din Legea nr. 3/1982 „pentru sumele depuse ca parte socială, oamenii muncii beneficiază, la finele fiecărui an, de un venit determinat în funcție de mărimea totală a depunerii existente la acea dată, care se plătește din beneficiile unității".

● **EMERIC SIMION, Miercurea Ciuc** — În conformitate cu art. 5 din Decretul nr. 381/1984 privind dobînzile bancare în relațiile cu unitățile socialiste, alte persoane juridice și persoanele fizice, prevederile din Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație se modifică în mod corespunzător prevederilor Decretului 381/1984. La art. 60 din Legea nr. 4/1973 — republicată — și în Legea nr. 1/1976 s-a prevăzut că contractele încheiate cu cetățenii pentru locuințe proprietate personală rămîn valabile. Potrivit prevederilor art. 1 din Decretul nr. 381/1984, începînd cu data de 1 noiembrie 1984 se reduc dobînzile ce se plătesc de bănci la disponibilitățile aflate în conturi la acestea. Avînd în vedere că acest decret se referă expres la reducerea dobînzilor bancare, nu și la alte prevederi din Legea nr. 4/1973, respectiv și la valabilitatea contractelor încheiate pentru împrumuturile de stat acordate de CEC pentru construirea ori cumpărarea de locuințe proprietate personală, rezultă că dobînzile contractuale pentru creditele acordate înainte de 1 noiembrie 1984 rămîn valabile.

● **ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORT SPECIALIZAT PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ, Sibiu; ÎNTREPRINDEREA VIEI ȘI VINULUI, Șimleu Silvaniei; CENTRUL DE FIZICĂ TEHNICĂ, Iași; COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE, Siminicea, Suceava; STAȚIUNEA DE MAȘINI AGRICOLE, Strehaia; COOPERATIVA „BĂNĂȚEANA", Timișoara; FABRICA DE PRELUCRARE A LEMNULUI, COVASNA; ASOCIAȚIA LOCATARILOR 66 OBOR, Brăila** — Suplimentele tematice apărute în anii 1984 și 1985, respectiv „Legislația întreprinderii de la A la Z", „Apărarea avutului obștesc" și „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" au fst difuzate tuturor celor care au încheiat la timp abonamente speciale. Comenzile (și sumele) intrate ulterior datei de 20 ianuarie 1985 au fost onorate în limita disponibilităților. Cererile care continuă să ne sosească la redacție nu mai pot fi onorate, lucrările fiind epuizate.

● **S.M.A. Tecuci** — Oficiul de difuzare a presei Galați trebuie să vă livreze lucrarea „Apărarea avutului obștesc", deoarece este prevăzută la poziția nr. 7 — de la 1 ianuarie a.c. — în tabelele D.E.P.

● **S.T.T.G., Constanța** — Care este denumirea unității dv.? Dar adresa? Abonamentele dv. au fost evidențiate în tabelele existente la Oficiul de difuzarea presei din Constanța la poziția 31 de la 1 ianuarie a.c.

● **CANTINA RESTAURANT, C.F.S., Iași** — I.S.I.A.P. a expediat lucrările solicitate de dv. prin colet poștal.

● **U.M.T.C.F., Oradea** — Am expediat pentru dv. copii xerox. Lucrările respective sînt epuizate.

● **DUMITRA BRAȘOVEANU, Constanța** — Sperăm că, între timp, ați intrat în posesia lucrării „Apărarea avutului obștesc".

● **MIRCEA SORA, Ploiești** — Direcția de organizare, control, sinteză, personal-învățămînt, legislația muncii și cooperare externă din Ministerul Muncii ne-a răspuns că aveți dreptate.

● **OFICIUL DE DIFUZAREA PRESEI, Bistrița-Năsăud** — Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor din Nimigea a fost în evidența I.S.I.A.P. cu patru exemplare din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" și un exemplar din „Jurisdicția muncii — comisiile de judecată", care au figurat și în tabelele transmise de D.E.P. la poziția 47 de la 1 ianuarie 1984.

Din răspunsurile primite de la oficiile de difuzare a presei

● **CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN, sector contabilitate Tulcea** — Suplimentele la „Revista economică", respectiv „Breviar alfabetic privind contractele economice" și „Jurisdicția muncii" au fost predate inițial la un alt serviciu din cadrul consiliului popular. Ulterior scrisorii dv., suplimentele respective au fost recuperate și predate celor în drept.

● **BAZA AGRICOLĂ NR. 2, Arad** — „La contractarea abonamentelor unitatea reclamantă nu a indicat adresa, fapt pentru care chitanțele au fost îndrumate altei unități similare, cunoscînd că în municipiul Arad sînt două întreprinderi de acest gen. În prezent situația a fost reglementată, în sensul că toate exemplarele din lucrările apărute sub egida „Revistei economice" au fost primite conform listei de distribuire emisă de oficiul PTTR Arad 5".

● **ÎNTREPRINDEREA ELECTROCENTRALE, Oradea** — „Cercetînd modul în care s-a făcut distribuirea revistei s-a constatat că delegatul unității a ridicat toate publicațiile „R.E.".

● **ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ GREU ȘI DE TRANSPORT PENTRU CONSTRUCȚII, Cluj-Napoca** — „În comandă nu a figurat adresa abonatului, iar denumirea întreprinderii a fost scrisă cu inițiale. În această situație lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" a fost predată altui abonat. În urma semnalării s-au recuperat toate exemplarele care au fost predate, sub semnătură abonatului respectiv".

● **DIRECȚIA DRUMURI ȘI PODURI, Botoșani** — „Lucrarea „Jurisdicția muncii — „comisiile de judecată" a fost recuperată și predată abonatului".

● **ADRIAN MIHĂLCESCU, Brașov** — „Am luat măsuri pentru ca abonatul să intre în posesia tuturor numerelor apărute din „Revista economică".

● **ASOCIAȚIA CU PROFIL INDUSTRIAL ZLĂTIȚA NR. 1, Caraș Severin** — Din eroare lucrările respective au fost predate la asociația cu profil agricol. Abonatul titular a primit însă ulterior toate abonamentele".

● **CONSILIUL POPULAR JUDEȚEAN, SECTORUL CONTABILITATE, Timișoara** — „Deoarece în aceeași clădire sînt două instituții, publicația a fost predată consiliului popular municipal. În prezent s-au recuperat toate numerele, iar în continuare abonatul va primi revista în mod regulat".

● **BRIGADA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ I.R.E. Iași** — S-au făcut toate formele legale pentru ca abonatul să primească toate publicațiile".

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 17 mai 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei

Anul Internațional al Tineretului 1985

Anul Internațional al Tineretului: semnificații multidimensionale

PROCLAMAREA și marcarea, de către întreaga comunitate internațională, a **Anului Internațional al Tineretului**, sub generoasa deviză : **„Participare, Dezvoltare, Pace"**, se înscrie organic în preocupările îndelungate și consecvente ale Organizației Națiunilor Unite de abordare, la nivel mondial, a problematicii complexe și deosebit de actuale a tinerei generații de pretutindeni.

În același timp, evenimentul reprezintă rezultatul unei valoroase inițiative românești, înscrisă ea însăși în cadrul larg al contribuțiilor și propunerilor sistematice ale țării noastre, ale președintelui **Nicolae Ceaușescu**, vizînd soluționarea marilor probleme ce confruntă astăzi tineretul lumii, ca o preocupare majoră a vieții internaționale contemporane.

La propunerea României, pe ordinea de zi a sesiunii Adunării Generale a O.N.U. din 1960 era înscris punctul intitulat **„Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare"**. Din acel an și pînă în prezent, țara noastră a fost autoare sau coautoare la aproape 40 de documente adoptate în sistemul Națiunilor Unite, referitoare la diverse aspecte privind statutul material și spiritual, actual și de perspectivă, al tineretului. Fără îndoială, o primă și foarte importantă etapă a constituit-o în acest context adoptarea de către forumul mondial, la 7 decembrie 1965, a **„Declarației cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare"**, document ce configura, în termeni clari, precișii, un veritabil program de educare pașnică, în consens cu marile valori umaniste, a generațiilor tinere.

Rezoluția Adunării Generale aducea pentru prima dată în fața comunității mondiale problema necesității unei largi și permanente cooperări internaționale pentru creșterea și formarea corespunzătoare a tineretului ; ea reprezenta o culme a unui important, dar spinos, proces de afirmare a problematicii tinerei generații pe plan internațional și, în același timp, crea premise favorabile pentru evoluții pozitive în viitor.

În urma unei noi propuneri românești, la 14 decembrie 1973, Adunarea Generală a O.N.U. adoptă rezoluția intitulată **„Acțiuni concertate pe plan național și internațional în vederea satisfacerii necesităților și aspirațiilor tineretului și promovării participării sale la dezvoltarea națională și internațională"**.

Aceleași sfere de preocupări i s-au circumscris și o serie de alte documente elaborate și adoptate în cadrul O.N.U., precum : **„Tineretul, problemele și nevoile sale, participarea sa la dezvoltarea socială"** (1971), **„Politici și programe referitoare la tineret"** (1976), **„Căi de comunicare cu tineretul și organizațiile internaționale de tineret"** (1972, 1976, 1977) etc.

Continuînd asemenea importante eforturi depuse de către state și comunitatea internațională în vederea ameliorării condiției materiale și spirituale a tinerilor de astăzi, rezoluția forumului mondial din decembrie 1977 **„Tineretul în lumea contemporană"** exprima convingerea că „...un an internațional al tineretului ar putea să contribuie în mod util la mobilizarea eforturilor la nivel local, național, regional și internațional, astfel încît tinerii să poată beneficia de condiții mai bune în materie de învățămînt, profesiune și existență, în vederea asigurării participării lor active la dezvoltarea globală a societății și a încurajării elaborării, la scară națională și locală, a unor politici și programe noi care să fie conforme cu condițiile existente în fiecare țară". După numai doi ani, în decembrie 1979, Adunarea Generală a Națiunilor Unite proclama anul 1985 drept **„An Internațional al Tineretului"**, sub mobilizatoarea deviză **„Participare, Dezvoltare, Pace"**.

Prin această decizie, organizația mondială a făcut posibilă o abordare pe termen mediu și lung a problematicii tinerei generații, fapt exprimat și de modul de concepere a strategiei de desfășurare a manifestării, pe baza unor scopuri determinate : 1981 — selectarea unor obiective de perspectivă și adoptarea unui program mondial ale cărui prevederi să fie realizate pînă în 1985 ; 1982-1984 — aplicarea programului în colaborare cu guvernele, instituțiile specializate ale O.N.U. și alte organisme guvernamentale și neguvernamentale și, în sfîrșit, 1985 — evaluarea rezultatelor obținute, reevaluarea obiectivelor de perspectivă și pregătirea unui plan de acțiune pentru viitor. Potrivit documentelor internaționale și regionale adoptate, precum și punctelor de vedere exprimate de state, A.I.T. este conceput ca o multitudine de inițiative, acțiuni și activități desfășurate, cel mai adesea sub forma unor manifestări programatice, de către organe de stat în colaborare cu organizații de tineret sau alte organisme cu atribuții în domeniul tineretului, vizînd ameliorarea condițiilor de muncă și viață, materiale și spirituale ale tinerei generații de pretutindeni.

Un program pe termen lung

AMPLUL proces pregătitor desfășurat la nivel local, național, regional și internațional, precum și activitățile întreprinse în vederea marcării propriu-zise a evenimentului, conferă Anului Internațional al Tineretului un profil distinct în raport cu alte acțiuni de acest gen organizate sub egida Națiunilor Unite În primul rînd, este de remarcat vocația de universalitate, în sensul desfășurării sale la scară planetară și de perspectivă, prin problemele abordate vizînd multitudinea aspectelor statutului material și spiritual al tinerei generații contemporane în perspectiva anului 2000.

La nivel național, crearea și funcționarea, pînă în prezent, a peste 143 de comitete naționale de coordonare pentru A.I.T., au condus la instituirea unor noi forme organizatorice, concepute ca organisme de largă cuprindere (ca problematică și compunere), ce reunesc reprezentanți ai organelor de stat și instituțiilor cu atribuții în domeniul tineretului, precum și delegați ai organizațiilor tinerei generații. Pe baza unor programe proprii de activitate aceste comitete permit colaborarea tuturor factorilor implicați în problemele tineretului confruntat cu realitățile concrete din fiecare țară.

Prin funcționarea lor, aceste organisme au generat experiențe noi și, mai ales, posibilitatea de a-și continua existența și după marcarea propriu-zisă a evenimentului în 1985, sau de a se crea noi structuri instituționale pentru tineret.

Dimensiunea regională a Anului Internațional al Tineretului a fost exprimată, în primul rînd, prin organizarea, în 1983, a celor cinci reuniuni regionale pregătitoare (pentru Africa, Asia și Pacific, Europa, America Latină și Asia de Vest), care au adoptat substanțiale planuri de acțiune în contextul problemelor specifice ale tineretului în fiecare zonă a planetei. Pe de altă parte, a fost imprimată o vizibilă amprentă regională în abordarea internațională a problematicii tineretului; faptul a avut drept consecință primordială activizarea și multiplicarea preocupărilor organismelor interstatale regionale și, în primul rînd, a celor din sistemul O.N.U., privind situația tinerilor. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, pentru procesul de afirmare la nivel internațional a problematicii tineretului, A.I.T. reprezintă o etapă importantă a conjugării eforturilor comunității internaționale în vederea adoptării unor măsuri concrete vizînd îmbunătățirea situației materiale și spirituale a generațiilor tinere.

„Momentul A.I.T." a marcat trecerea, în cadrul activității organizației mondiale consacrate tineretului, de la simple rezoluții declarative la acțiuni concrete, de la recomandări și considerații generale — la veritabile programe pe termen mediu și lung.

Este pentru prima dată în istoria asocierii O.N.U. la problematica tineretului cînd, concomitent, multitudinea organizațiilor internaționale din sistemul Națiunilor Unite, alte organisme interstatale și de tineret își concentrează atenția și acțiunea asupra nevoilor și aspirațiilor tinerei generații de pretutindeni, conjugîndu-și eforturile în vederea unui țel comun: discutarea și soluționarea corespunzătoare a acestor probleme.

Este prea devreme pentru a evalua pe deplin semnificațiile durabile ale Anului Internațional al Tineretului, dar ele se prefigurează încă de pe acum ca importante și de substanță, capabile să confere evenimentului un rol de prim rang în promovarea obiectivelor fundamentale ale cooperării interstatale în domeniul tineretului.

Dintre acțiunile concrete întreprinse la nivel național în vederea pregătirii și marcării A.I.T. se cuvine să menționăm în primul rînd elaborarea și adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U., în noiembrie 1981, a Programului concret de măsuri și activități ce urmează a fi întreprinse înainte și în timpul marcării A.I.T. — document-platformă ce a configurat parametrii fundamentali ai evenimentului —, precum și prodigioasa activitate desfășurată în cadrul celor patru reuniuni ale sale de Comitetul consultativ al O.N.U. pentru A.I.T., organism interguvernamental alcătuit din delegați ai 24 de state, a cărui președinție o deține reprezentantul României, tovarășul **Nicu Ceaușescu**, prim-secretar al C.C. al U.T.C., președintele Comitetului Național Român pentru A.I.T.

În contextul marcării propriu-zise a evenimentului, anul acesta urmează să se desfășoare o multitudine de acțiuni și manifestări de cele mai diverse genuri și în țări de pe toate meridianele — conferințe, congrese, seminarii, reuniuni, festivaluri ș.a. — precum : Conferința mondială a Națiunilor Unite pentru A.I.T. (în cadrul celei de-a 40-a sesiuni a Adunării Generale din toamna acestui an), Congresul mondial UNESCO privind tineretul, cel de-al 40-lea Congres mondial „Cooperarea Nord-Sud prin intermediul tineretului" ; cea **de-a doua** reuniune latino-americană pentru A.I.T., Reuniunea **regională** a tineretului pentru Asia și Pacific dedicată **A.I.T.**, jocurile mondiale universitare de vară etc.

Inițiatoare și promotoare consecventă a generoaselor obiective ale participării, dezvoltării și păcii, România socialistă a militat activ, atît la nivel național, cît și regional și internațional, pentru pregătirea și marcarea corespunzătoare a Anului Internațional al Tineretului, pentru transformarea sa într-un veritabil prilej de afirmare și soluționare a problemelor tineretului de pretutindeni. Prodigioasa activitate desfășurată de Comitetul Național Român pentru Anul Internațional al Tineretului, pe baza propriului plan de măsuri și acțiuni, reprezintă un valoros exemplu al modului în care tînăra generație a unei țări libere și independente, crescută și educată în spiritul înaltelor valori ale păcii și progresului, participă activ și responsabil la întreaga viață social-politică, economică și cultural-științifică a poporului căruia îi aparține, la modelarea propriului viitor.

După cum se știe, țara noastră a avansat un cuprinzător set de propuneri realiste și constructive privind marcarea A.I.T., propuneri care vizează situația materială și spirituală a tuturor tinerilor lumii. Într-adevăr, propuneri cum sînt : convocarea, sub egida O.N.U., a unei Conferințe mondiale privind tineretul, adoptarea unor instrumente internaționale privind drepturile și responsabilitățile tinerei generații, stabilirea și multiplicarea unor legături sistematice și permanente de colaborare în domeniul cercetării și documentării științifice asupra problematicii tineretului, întreprinderea unor acțiuni de largă perspectivă privind tineretul, grație caracterului lor actual și amplei lor vocații practice au întrunit acordul statelor și forurilor internaționale.

Programul românesc privind pregătirea și marcarea, la nivel național, a A.I.T. prevede o multitudine de acțiuni referitoare la participarea responsabilă a tinerei generații la realizarea unor importante obiective de dezvoltare economico-socială a patriei, desfășurarea unor numeroase activități cultural-sportive și turistice, inițierea de studii și cercetări privind aspecte importante ale vieții și muncii tinerilor din țara noastră.

De asemenea, pentru 1985 s-a propus desfășurarea în România a o serie de acțiuni cu participare regională și internațională, nemijlocit înscrise în contextul marcării A.I.T., cum sînt : Conferința mondială a comitetelor naționale pentru A.I.T. cu tema **„Tineretul anului 2000 — Participare, Dezvoltare, Pace"** (București, 3—6 septembrie), seminarul european al tinerilor ziariști cu tema **„Presa de tineret și studenți în slujba păcii, înțelegerii și colaborării între popoare"**, școala de toamnă A.T.S.R.N.U. — ISMUN dedicată obiectivelor A.I.T., seminarul balcanic al tinerilor parlamentari, festivalul internațional **„Copiii lumii doresc pacea"**, festivalul folcloric al tineretului și studenților din Balcani, o serie de competiții sportive internaționale etc.

Purtînd amprenta unei valoroase experiențe în domeniu și a unor preocupări autentice pentru înfăptuirea deplină a aspirațiilor și năzuințelor tineretului, demersul românesc privind A.I.T. se circumscrie organic activității constante și unanim apreciate a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu, vizînd soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane.

Continuitate și perspective

NECESITATEA continuării și amplificării eforturilor conjugate ale comunității mondiale a statelor în direcția ameliorării condiției contemporane a tinerilor lumii derivă, în primul rînd, din gravitatea și complexitatea problemelor cu care ei se confruntă în acest sfîrșit de veac și de mileniu. Într-o asemenea perspectivă, cea de-a IV-a sesiune a Comitetului consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului, desfășurată recent, a aprobat în unanimitate un proiect de „Linii directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare", care urmează a fi supus adoptării de către Conferința mondială a O.N.U. pentru A.I.T., care va avea loc în toamna acestui an, în cadrul celei de-a 40-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. Veritabil cadru conceptual al acțiunii internaționale în domeniul tineretului în perspectiva anului 2000, documentul cuprinde o multitudine de recomandări, orientări și direcții de acțiune, la nivel național și internațional (mai ales în cadrul O.N.U.) în stabilirea programelor și politicilor în materie de tineret. Sînt prevăzute numeroase recomandări concrete vizînd asigurarea dreptului la muncă și educație al tinerilor, participarea tinerei generații la adoptarea deciziilor, perfecționarea legislațiilor naționale privind tineretul ; multe prevederi se referă la măsuri ce pot fi întreprinse în vederea combaterii și prevenirii unor fenomene negative care afectează tineretul în multe țări ale lumii, precum șomajul, analfabetismul, criminalitatea, consumul de droguri și altele. La nivel internațional se au în vedere o serie de recomandări orientate spre asigurarea continuității preocupărilor internaționale, îndeosebi ale O.N.U. și instituțiilor sale specializate, privind cooperarea în soluționarea complexei problematici a tinerei generații actuale. În acest sens. Liniile directoare înscriu cerința adoptării de către organismele din sistemul Națiunilor Unite, în domeniul lor de activitate, a unor instrumente internaționale privind tineretul și stabilirii, prin intermediul O.N.U., a unor legături sistematice și permanente de colaborare pe linia cercetării și documentării științifice asupra problematicii tinerilor lumii.

În vederea unei permanente adaptări a prevederilor documentului la evoluțiile care vor avea loc în viața popoarelor și națiunilor lumii, sînt prevăzute, la anumite intervale de timp și la toate nivelurile, evaluări ale progreselor înregistrate și adoptarea unor măsuri suplimentare care să garanteze aplicarea adecvată a măsurilor recomandate.

Este poate prematur să prevedem de pe acum impactul pe care Liniile directoare îl vor avea asupra procesului de abordare globală, la nivel internațional, a problematicii care confruntă tinerii în contemporaneitate, asupra statutului lor material și spiritual, actual și de perspectivă. Semnificațiile lor majore sînt condiționate în proporție covîrșitoare de existența unei voințe politico-juridice, din partea tuturor statelor lumii, în vederea evaluării, în spirit realist și constructiv, a tuturor aspectelor referitoare la participarea tineretului la viața social-politică și economică a popoarelor și națiunilor lumii, la afirmarea sa ca o puternică forță socială a progresului uman general.

INDISCUTABIL, în contextul multiplelor acțiuni întreprinse de Organizația Națiunilor Unite în materie de tineret, Anul Internațional al Tineretului se configurează ca un moment distinct, deschizător de drumuri în preocupările organizației mondiale și ale statelor lumii față de autenticele nevoi și aspirații ale tinerei generații de pretutindeni. Continuarea și desăvîrșirea inițiativelor, proiectelor și acțiunilor întreprinse cu acest prilej, valorificarea corespunzătoare a rezultatelor obținute pînă acum reprezintă sarcini prioritare de viitor ale comunității internaționale.

Mircea DUȚU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Creșterea retribuției — factor esențial în strategia ridicării nivelului de trai

CELE DOUĂ DECENII care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului confirmă teza de excepțională importanță privind relația dialectică dintre dezvoltarea puternică a forțelor de producție, creșterea în ritm susținut a venitului național, pe de o parte, și sporirea retribuțiilor, a veniturilor bănești ale populației, a nivelului de trai în general, pe de altă parte. Această legătură între dezvoltarea economică și creșterea retribuțiilor se explică prin aceea că sporirea volumului producției ca urmare a ridicării productivității muncii înseamnă și sporirea volumului valorii nou create, a produsului pentru sine și a produsului pentru societate și deci și a retribuțiilor.

La fundamentarea legăturilor complexe dintre dinamica venitului național și creșterea retribuțiilor, o contribuție deosebită a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu. În opera teoretică a secretarului general al partidului se demonstrează că sporirea retribuțiilor, a veniturilor oamenilor muncii impun o judicioasă utilizare și gospodărire a bunurilor aflate în dotarea fiecărei unități socialiste, obținerea unor rezultate superioare, cu aceste mijloace, adică a unor produse de înaltă calitate, reducerea costurilor de producție etc. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să se țină seama că mărirea retribuției depinde direct de nivelul și evoluția veniturilor nete ale fiecărei unități economice. Totodată, este necesar să subliniem că dezvoltarea continuă și echilibrată a economiei presupune creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției. Iată de ce îndeplinirea riguroasă a tuturor sarcinilor de plan, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și financiare încredințate de societate fiecărei unități economice reprezintă condiții esențiale ale creșterii veniturilor în sistemul acordului global".**

Calitatea dezvoltării, la temelia sporirii veniturilor bănești

EXPERIENȚA construcției socialiste în patria noastră, rezultatele strălucite înregistrate în ultimele două decenii, în „Epoca Ceaușescu", perioada cu cele mai mari realizări din întreaga istorie a României, arată că sporirea în ritm susținut a producției în industrie, agricultură și în celelalte ramuri ale producției materiale a contribuit la creșterea în ritm înalt a produsului social și a venitului național total și pe locuitor. În aceste condiții a fost posibilă majorarea retribuțiilor și creșterea de la un cincinal la altul a veniturilor bănești ale populației. Astfel, în 1983 față de 1965 venitul național a crescut de 3,8 ori, venitul național pe locuitor de peste 3,2 ori, iar retribuția medie netă a personalului muncitor pe ansamblul economiei naționale de peste 2,5 ori.

Un rol important în obținerea acestor creșteri ale veniturilor bănești ale populației, în special a retribuțiilor, a adus industria, înfăptuirea consecventă a concepției unitare și de perspectivă privind industrializarea țării, concepție elaborată cu deosebită clarviziune de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Poziția importantă a industriei în economia noastră presupune ca și la analiza dinamicii retribuțiilor, a corelațiilor dintre dezvoltarea economică și creșterea veniturilor bănești ale populației să fie luate în considerare tendințele din această ramură. Sintetic, principalele corelații dintre creșterea producției industriale, accentuarea laturilor de ordin calitativ ale dezvoltării industriei și sporirea retribuției sînt puse în evidență de datele din tabelul nr. 1.

Astfel, creșterea retribuțiilor medii ale personalului muncitor din industria țării noastre în perioada 1965—1983 își are suportul în sporirea venitului național creat în această ramură de circa 5,7 ori. În aceeași perioadă, productivitatea muncii din industrie a crescut în ritm susținut, iar populația ocupată în această ramură a sporit de peste 2 ori. De asemenea, ca o caracteristică a acestei perioade este și creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției medii a personalului muncitor. Astfel, în perioada 1965—1983 productivitatea muncii a crescut de aproape 3 ori, iar retribuția medie a personalului muncitor a crescut de aproape 2,5 ori. În aceste condiții a fost posibilă sporirea mai accentuată a venitului net, care în etapa actuală joacă un rol important în lărgirea și modernizarea activităților productive și social-culturale ale întreprinderilor.

La aprecierea rolului retribuțiilor în ridicarea nivelului de trai al populației, pe lîngă dinamica retribuției medii nominale este necesară luarea în considerare și a creșterii numărului personalului muncitor, a populației ocupate în industrie și în celelalte ramuri ale economiei naționale, prin crearea de noi locuri de muncă, prin atragerea în activități social-utile a unui număr sporit din populația aptă de muncă a țării. Așadar, veniturile bănești ale populației sînt direct proporționale atît cu sporirea retribuției medii lunare, cît și cu numărul personalului muncitor, a populației ocupate. În industrie, de exemplu, paralel cu sporirea retribuției medii lunare, populația ocupată a crescut în perioada 1965—1983 de la 1 862,9 mii la 3 835,1 mii persoane, deci de peste 2 ori, contribuind astfel și la sporirea veniturilor bănești ale populației.

Semnificativ pentru aprecierea evoluției veniturilor bănești ale populației pe seama retribuțiilor este sporirea în ritm susținut a fondului de retribuire *) aferent personalului muncitor. În perioada 1950—1983, fondul de retribuire a personalului muncitor pe ansamblul economiei naționale a crescut de 27 ori, ceea ce demonstrează preocuparea constantă pentru sporirea retribuțiilor în țara noastră, paralel cu dezvoltarea continuă a activității economice și social-culturale, crearea de noi locuri de muncă și deci creșterea numărului personalului muncitor.

Accentuarea laturilor de ordin calitativ ale economiei noastre și amplificarea acțiunii factorilor intensivi ai creșterii economice în etapa actuală își pun amprenta și asupra dinamicii veniturilor populatiei, asupra tendințelor din evoluția fondului de retribuții ale personalului muncitor. Astfel, în primii ani ai cincinalului 1981—1985 se constată menținerea ponderii industriei în fondul total de retribuții pe total economie națională, chiar în condițiile unei majorări generale a retribuțiilor medii. Totodată, intensificarea activității de cercetare științifică, dezvoltarea mai susținută a unor sectoare prestatoare de servicii către populație au atras în aceste activități, într-o proporție mai mare, noile contingente de lucrători și astfel ponderea industriei în fondul total de retribuții s-a menținut la nivelul anului 1980. În aceste condiții, tendința de scădere a ponderii administrației, agriculturii etc. în fondul total de retribuții este compensată de

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori sintetici ai dezvoltării industriei

1965 = 100

	1975	1980	1983
— Venitul național	339	553	571
— Producția industrială	322	507	551
— Fonduri fixe	345	564	737
— Populația ocupată	167	197	206
— Gradul de înzestrare tehnică a muncii	206	478	358
— Personalul muncitor	167	199	211
— Retribuția medie a personalului muncitor	150	216	246
— Productivitatea muncii pe o persoană	194	269	287

*) Fondul de retribuire s-a determinat anual ca produs dintre retribuția medie netă lunară, numărul de luni (12) și numărul mediu al personalului muncitor

Tabelul nr. 2

Dinamica veniturilor oamenilor muncii

	Indicele de creştere (1965=100)		1985/ 1980	Ritm mediu anual (%)		
	1970	1980		1966— 1970	1971— 1980	1981— 1985
Retribuţia reală	120	185	108	3,7	4,4	1,6
Retribuţia medie nominală netă	125	218	136	4,6	5,7	6,4
Veniturile ţărănimii provenite din muncă în C.A.P. şi din gospodăria personală pe o persoană activă						
— reale	107	203	...	1,4	8,0	...
— nominale nete	116	276	...	2,9	9,2	...

creşterea ponderii cercetării ştiinţifice şi a unor ramuri prestatoare de servicii.

Creşterea veniturilor oamenilor muncii este convingător ilustrată şi de datele tabelului nr. 2. Retribuţia medie nominală netă a personalului muncitor la nivelul economiei naţionale a crescut de la 1 028 lei în 1965, la 2 238 lei în 1980, la 2 925 lei în august 1984 şi va fi de 3 045 lei în 1985.

Evoluţia retribuţiei nominale nete în perioada 1965—1980, precum şi în cincinalul 1981—1985 demonstrează preocuparea partidului nostru pe linia ridicării nivelului de trai al populaţiei, în primul rînd prin sporirea veniturilor băneşti, pe calea majorării, cincinal de cincinal, a retribuţiilor nominale nete. Această orientare este strîns legată şi de accentul pus în ţara noastră pe întărirea cointeresării materiale a oamenilor muncii în desfăşurarea diferitelor activităţi productive şi social-culturale, pe intensificarea eforturilor în vederea perfecţionării profesionale etc. Totodată, folosirea retribuţiilor ca pîrghie a cointeresării materiale s-a reflectat în acţiunea de majorare a retribuţiilor concomitent cu legarea tot mai strînsă a veniturilor de contribuţia efectivă adusă de fiecare lucrător la locul său de muncă.

Pentru ca sporirea retribuţiilor nominale nete să contribuie la ridicarea nivelului de trai al populaţiei un accent deosebit s-a pus pe asigurarea condiţiilor necesare creşterii puterii de cumpărare a banilor, sau menţinerii acesteia, printr-o politică în domeniul preţurilor care să permită creşterea retribuţiei reale. În perioada 1965—1980, retribuţia reală, pe ansamblul economiei noastre naţionale, a crescut de aproape 2 ori. În anul 1984, prin înfăptuirea cu fermitate a politicii de stabilitate a preţurilor s-a realizat un indice al evoluţiei preţurilor şi tarifelor serviciilor sub nivelul planificat cu circa 2%, acesta rămînînd practic la nivelul anului 1983, ceea ce a permis ca prin majorarea retribuţiilor nominale să se asigure o creştere a retribuţiei reale cu 6% faţă de anul 1980, această creştere reprezentînd o garanţie sigură a înfăptuirii prevederilor cincinalului 1981—1985 în acest domeniu.

Sporirea veniturilor băneşti ale populaţiei are loc şi pe calea creşterii veniturilor ţărănimii provenite din munca în C.A.P. şi din gospodăria personală, care, pe o persoană activă, în perioada 1965—1980 au înregistrat o dinamică mai susţinută în comparaţie cu dinamica retribuţiilor nominale nete şi a retribuţiilor reale. Astfel, veniturile ţărănimii provenite din munca în C.A.P. şi din gospodăria personală, pe o persoană activă, au crescut în perioada 1965—1980 de peste 2 ori la categoria veniturilor reale şi de aproape 2,8 ori la veniturile nominale nete. Această tendinţă va continua şi în cincinalul 1981—1985. Veniturile reale ale ţărănimii provenite din munca în C.A.P. şi în gospodăriile personale, pe o persoană activă, au sporit în anul 1984 faţă de 1980 cu 11,4% în condiţiile în care în aceeaşi perioadă retribuţiile reale au spôrit cu 6%. Aşadar, agricultura cooperatistă, măsurile luate pentru creşterea producţiei agricole în actualul cincinal şi în perspectivă asigură o bază trainică şi pentru sporirea veniturilor băneşti ale populaţiei ocupate în această ramură.

Mutaţii în structura personalului muncitor pe grupe de retribuire

CONTRIBUŢIA cea mai mare la obţinerea veniturilor băneşti ale populaţiei o au retribuţiile. Semnificative pentru aprecierea aportului retribuţiilor la formarea veniturilor băneşti ale populaţiei sînt şi datele referitoare la fondul de retribuire şi veniturile băneşti ale populaţiei de la sectorul socialist. La nivelul anului 1984, de exemplu, fondul de retribuire a personalului muncitor a fost de 267,7 miliarde lei, iar veniturile băneşti obţinute de populaţie de la sectorul socialist au fost de 361,4 miliarde lei, ceea ce demonstrează că fondul de retribuire a personalului muncitor a contribuit cu circa 74,1% la formarea veniturilor băneşti ale populaţiei. În acelaşi an, veniturile băneşti ale ţărănimii obţinute din munca în cooperativele agricole de producţie şi din vînzarea către unităţile socialiste a produselor agroalimentare au fost de 21,4 miliarde lei.

Majorarea generală a retribuţiilor a vizat cu prioritate ridicarea mai accentuată a retribuţiilor mici, reducerea diferenţelor dintre retribuţiile minime şi cele maxime, determinînd o modificare substanţială în ceea ce priveşte repartizarea personalului muncitor pe categorii de retribuţii nominale nete (tabelul nr. 3). Dacă pînă în anul 1970 personalul muncitor care realiza retribuţii nominale nete pînă la 1 300 lei lunar era preponderent, în anul 1983 această categorie de personal a dispărut. În anul 1965 personalul muncitor care realiza retribuţii nominale nete de pînă la 1 300 lei reprezenta aproape 84%, iar personalul care realiza retribuţii nete de peste 2 000 lei reprezenta circa 2,1%. La sfîrşitul acestei perioade personalul muncitor care realiza retribuţii nominale nete de peste 2 000 lei deţinea faţă de total personal muncitor 51,4% în 1980 şi circa 73,1% în 1983. Aceste mutaţii între diferitele categorii de personal muncitor pun în evidenţă preocuparea mai susţinută pentru majorarea retribuţiilor mici. În aceste condiţii s-a micşorat decalajul dintre limitele maxime şi minime ale retribuţiilor nominale nete, ajungîndu-se la raportul de 1 la 5,5, ceea ce demonstrează aplicarea consecventă în domeniul repartiţiei a principiului eticii şi echităţii socialiste.

În cincinalul 1981—1985 au fost iniţiate noi măsuri de majorare a retribuţiilor, începînd cu anul 1983, în aşa fel ca în 1985 retribuţia medie nominală netă să depăşească cu 36,1% nivelul anului 1980.

Majorarea retribuţiilor în actuala etapă, creşterea veniturilor oamenilor muncii se asigură în condiţiile înfăptuirii unor măsuri menite să perfecţioneze principiul socialist al repartiţiei după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii. Prin legarea mai strînsă a veniturilor fiecărui membru al societăţii de contribuţia adusă la rezolvarea unor sarcini concrete din planul de producţie, de export etc. se asigură întărirea cointeresării materiale a lucrătorilor precum şi utilizarea în mai mare măsură a sistemului socialist de retribuire pentru ridicarea nivelului calitativ al activităţilor economice şi social-culturale, pentru sporirea eficienţei economico-sociale. Totodată, aceste măsuri din domeniul repartiţiei vizează trecerea la o concepţie nouă şi asupra sistemului socialist de repartiţie, asupra locului şi rolului diferitelor elemente ale acestuia în diferenţierea cîştigurilor lucrătorilor în funcţie de aportul efectiv la dezvoltarea întreprinderilor şi instituţiilor, la progresul general al patriei noastre.

dr. Constantin BĂRBĂCIORU

Tabelul nr. 3

Repartizarea personalului muncitor, pe categorii de retribuţii nominale nete realizate

	Martie	Iunie	Martie	Martie	Martie
	1965	1970	1974	1980	1983
Total personal muncitor	100	100	100	100	100
Pînă la 1 300 lei	83,8	61,5	48,9	3,8	—
1 301—1 500 lei	8,0	14,1	17,7	8,2	4,0
1 501—1 700 lei	3,6	8,8	11,3	13,1	5,9
1 701—2 000	2,5	7,3	10,1	23,5	17,0
2 001—2 500 lei	1,6	5,4	7,7	28,8	34,5
Peste 2 500 lei	0,5	2,9	4,3	22,6	38,6

În lumina orientărilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Creșterea producției fizice prin sporirea coeficientului de scoatere a metalului

REALIZAREA din aceeași cantitate de materie primă a unui volum sporit al producției reprezintă una din importantele resurse de care dispun majoritatea întreprinderilor în acțiunea de creștere a producției fizice cu cheltuieli cît mai reduse. O asemenea rezervă o constituie și **îmbunătățirea coeficientului de scoatere a metalului, în special în industria siderurgică.** Aceasta presupune ca din aceeași cantitate de oțel lingou să se realizeze, la cote cît mai apropiate, o gamă largă de laminate, produse mult solicitate de industria construcțiilor de mașini.

Din acest punct de vedere, la **Combinatul siderurgic din Galați,** printr-o mai bună mobilizare a rezervelor existente, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație s-a reușit să se obțină o creștere continuă a coeficientului scoaterii de produse finite dintr-o tonă de oțel lingou. De-a lungul anilor acesta a evoluat astfel : 73,8% în 1975 , 81,1% în 1980, 83,6% în 1982 și 86,19% în 1984, combinatul situîndu-se, din acest punct de vedere, printre unitățile de profil din țară cu gradul cel mai ridicat de valorificare a metalului. Aplicarea unor tehnologii moderne, precum și îmbunătățirea structurii producției au făcut posibil ca reducerea consumurilor specifice și, deci, creșterea coeficientului de scoatere să se manifeste aproape la toate subsortimentele de laminate. În 1984, de pildă, s-au înregistrat cele mai ridicate scoateri de metal la : benzi laminate la cald din oțel necalmat, semifabricate din blumuri turnate continuu, tablă groasă (tabelul).

■

ANALIZA afectuată a scos în evidență că asupra creșterii coeficientului de scoatere au acționat două categorii de factori : prima categorie însumează factorii legați de perfecționarea tehnologiilor de fabricație, iar a doua factorii ce privesc îmbunătățirea structurii producției siderurgice.

Pe linia perfecționării tehnologiilor de fabricație, cea mai mare contribuție a avut-o **extinderea procedeului turnării continue a oțelului.** Prin producerea directă a semifabricatelor destinate finisării se elimină faza degrosisării, respectiv pierderile prin șutaje și maselote, ce dețin o pondere ridicată în totalul pierderilor tehnologice în producția de laminate ; în total, prin aplicarea turnării continue a oțelului pierderile de metal se reduc cu 10—15%. Punerea în funcțiune la termenele prevăzute a noilor capacități de turnare continuă a permis ca, la nivelul anului 1984, să se obțină prin acest procedeu peste 56,6% din producția totală de sleburi și blumuri a combinatului, față de 10% cît reprezenta acest procedeu în 1977. Economiile obținute prin acest procedeu față de cel clasic reprezintă peste 1 500 kg/t de oțel.

O altă sursă importantă de îmbunătățire a scoaterii de metal a constituit-o **extinderea fabricării și utilizării oțelurilor necalmate** pe seama restrîngerii celor calmate ; în 1984 ponderea oțelurilor necalmate reprezenta peste 15%. Pentru a sublinia influența deosebită a acestor măsuri este suficient să arătăm că, în cazul oțelurilor necalmate, consumul specific de metal se reduce cu 17 kg/tonă, față de oțelurile calmate în slebing.

În afara acestor măsuri s-a acționat și în direcția **perfecționării tehnologiilor clasice de prelucrare a laminatelor,** cu implicații deosebit de importante în reducerea consumului de metal. Astfel, economii însemnate s-au obținut prin : extinderea folosirii prafurilor și plăcilor termogene și izolante de calitate ; îmbunătățirea și diversificarea formei lingotierelor ; extinderea utilizării feroaliajelor complexe de tip silico-mangan, ferocrom și turnarea oțelurilor în vid și în atmosferă protectoare ; extinderea curățirii semifabricatelor prin flamare ; valorificarea capetelor și a scurtăturilor prin utilizarea ca atare ; controlul strict al regimului de încălzire în diferitele faze de laminare etc. Asemenea perfecționări au determinat, la nivelul anului 1984, o creștere a gradului de valorificare a metalului cu aproximativ 6% față de anii precedenți.

A doua categorie de factori ce influențează scoaterea de metal cuprinde, în principal, pe cei care conduc la **îmbunătățirea structurii producției siderurgice și a calității materiilor prime întrebuințate.** Coeficientul de scoatere variază de la o fază de fabricație la alta, precum și de la un tip de produse finite la altul. Astfel, nivelul coeficientului de scoatere este mult mai mare în cazul produsului „benzi laminate", față de produsul „tablă", fiind superior în cazul folosirii oțelului necalmat și turnat continuu, în comparație cu oțelul calmat.

În general, orientarea combinatului spre oțeluri cu însușiri superioare și produse siderurgice cu un grad de prelucrare avansat a făcut posibilă creșterea gradului de valorificare a materiilor prime cu aproximativ 16—20% în perioada 1976—1984, comparativ cu perioada 1976-1980. Pe grupe de produse se constată că banda de oțel laminată la cald și la rece, precum și tablele rezultate prin debitare din benzi se realizează cu coeficientul de scoatere a metalului cel mai ridicat, avînd un nivel de cheltuieli materiale cu 15—25% mai scăzut față de celelalte produse. În prezent, aceste produse dețin în cadrul combinatului peste 40% din totalul producției marfă vîndută și încasată, cu mult mai mare comparativ cu anii precedenți, ceea ce a făcut să crească continuu coeficientul de scoatere a metalului.

Pentru perioada 1986—1990 este prevăzută creșterea coeficientului de scoatere a produselor finite dintr-o tonă de încărcătură metalică de la 86,2% în prezent la 90% în 1990. Pentru atingerea acestor prevederi, la nivelul combinatului s-au prevăzut acțiuni în următoarele direcții : extinderea tehnologiilor moderne, cum ar fi : degazarea oțelurilor în instalații de vidare, desulfurarea fontei în afara furnalelor etc. ; creșterea ponderii oțelurilor necalmate ; sporirea ponderii oțelurilor turnate continuu etc.

Evoluția consumurilor specifice pe faze tehnologice de fabricație

Materia primă	U/M	1984	1985 Plan
Oțel lingou pentru sleburi necalmate	kg/t	1 101,4	1 100
Idem pentru sleb calmat, slab aliat și aliat	kg/t	1 272,4	1 264
Sleb pentru tablă groasă (LTG 1 + LTG 2)	kg/t	1 167,5	1 160
Sleb pentru bandă laminată la cald	kg/t	1 038,2	1 040
Blumuri turnate continuu pentru semifabricate	kg/t	1 061,5	1 054

Este de relevat faptul că, în primele 4 luni din 1985, datorită măsurilor arătate, coeficientul de scoatere a produselor finite dintr-o tonă de oțel a depășit cu aproape 8% nivelul înregistrat în 1984. Intensificîndu-se în continuare preocupările pentru creșterea coeficientului de scoatere a metalului, siderurgiști gălățeni vor reuși și în acest an să valorifice importante cantități de metal fără cheltuieli suplimentare.

dr. Mihai CHIRILĂ
Galați

Acțiuni eficiente pentru realizarea integrală a producției de țiței și gaze

DEZVOLTAREA puternică a bazei de materii prime și energetice, asigurarea necesarului din aceste resurse pentru acoperirea nevoilor economiei naționale reprezintă unul din obiectivele majore ale planului pe acest an, de care depinde în bună măsură realizarea prevederilor și obiectivelor economice din toate ramurile și sectoarele de activitate. Așa cum s-a subliniat la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru îndeplinirea integrală a planului pe acest an și pentru realizarea programelor de materii prime, în special a celor privind producția de cărbune, țiței, gaze și energie. În acest context, sarcini deosebite revin și petroliștilor de la **Trustul de foraj-extracție Tg. Jiu** pe linia sporirii producției de țiței și gaze naturale.

■

ANALIZA realizării planului pe primele patru luni din acest an evidențiază faptul că, prin măsurile și acțiunile întreprinse, prin eforturile comune ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii din schelele de producție subordonate trustului, la produsele gaze utilizabile și etan prevederile au fost nu numai realizate, dar și depășite. Astfel, la gaze utilizabile depășirea este de peste 24 milioane mc, iar la etan de peste 600 tone. În același timp, unele schele de producție (Țicleni și Turburea) au atins producțiile medii zilnice planificate la țiței și gazolină încă de la sfîrșitul trim. I a.c. Cu toate acestea, nivelul planificat la producția de țiței și gazolină pe ansamblul trustului nu a fost atins — ca urmare a nerealizării producției la schelele Stoina și Craiova.

De altfel, trebuie menționat că în marea majoritate a lor, factorii care au contribuit la nerealizarea integrală a producției de țiței și gazolină sînt factori interni, care țin de mai buna organizare a producției și a muncii, de aplicarea consecventă a măsurilor tehnice și tehnologice prevăzute. Măsura stabilită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. de a introduce în planul pe luna mai și restanțele din lunile anterioare are tocmai menirea de a contribui la urmărirea atentă și efectuarea unui control riguros asupra realizării lor operative și în condiții de înaltă eficiență.

În ansamblul măsurilor cuprinse în **programul unic** pentru încadrarea în producția planificată de țiței și gazolină un loc important îl ocupă cele referitoare la : creșterea gradului de utilizare a fondului de sonde cu 1% prin mărirea duratei de funcționare a sondelor între două intervenții ; reducerea timpului de executare a lucrărilor de investiții și repunere în producție a sondelor ; optimizarea regimului tehnologic de funcționare a sondelor și mărirea capacităților de extracție a sondelor în pompaj ; extinderea exploatării prin gazlift cu supape diferențiale și creșterea volumului de operații pentru intensificarea afluxului de țiței în sonde ; introducerea în exploatare a pompelor de extracție cu cilindri lungi, la Țicleni și Brădești ; repunerea în funcțiune a întregului parc de trolii și instalații de intervenții care se află imobilizate din cauza unor piese, subansamble, anvelope. În același timp, în ce privește producția din **sondele noi,** au fost reactualizate graficele de foraj în vederea recuperării rămînerilor în urmă în realizarea planului de foraj, în așa fel încît, în cel mai scurt timp, să se realizeze numărul de sonde noi și producția prevăzută. În acest sens, au fost luate măsuri pentru **concentrarea lucrărilor de foraj** de explotare pentru țiței și gaze **pe zonele cu cele mai bune perspective,** precum și pentru scurtarea cu 5 zile a duratelor de punere în funcțiune a sondelor de mare adîncime, prin extinderea utilizării tehnologiilor de pornire a sondelor cu azot.

Un capitol important îl reprezintă și măsurile și acțiunile întreprinse și prevăzute în continuare pentru **recuperarea nerealizărilor la producția de gazolină.** În general, atenția colectivului este îndreptată spre : ● repornirea compresorului principal de gaze din cadrul instalației de deetanizare, ceea ce va permite exploatarea instalației la capacitatea maximă de prelucrare gaze (3,2 mil. Nmc/zi) ; ● creșterea debitului de gaze degazolinabile la instalațiile de degazolinare Craiova și Iancu Jianu pentru exploatarea acestora la capacitatea nominală ; ● îmbunătățirea proceselor de condensare-răcire la instalațiile de degazolinare prin curățirea utilajelor și înlocuirea cu utilaje noi sau reparate.

Ceva mai dificilă va fi recuperarea nerealizării de plan la activitatea de foraj deoarece, în programul întocmit, un rol deosebit revine asigurării unor materiale pentru construcția găurii de sondă. Din acest punct de vedere este necesar să se urmărească cu mai multă atenție livrările de material tubular și sape de foraj de către unitățile furnizoare, corespunzătoare formațiilor geologice străbătute, paralel cu organizarea unor noi formații de lucru și completarea celor existente la nivelul normativelor de personal. Pe de altă parte, **reducerea timpului neproductiv și scurtarea timpului de demontaj-transport-montaj** al instalațiilor de foraj constituie o rezervă de mare importanță în creșterea vitezei de lucru și, respectiv, de realizare a prevederilor de plan.

■

ALĂTURI de aceste măsuri, în atenția colectivului stau și alte acțiuni, a căror materializare va conduce la sporirea substanțială a producției de țiței și gaze. Între acestea menționăm :

■ dezvoltarea cercetării geologice în vederea descoperirii de noi rezerve de hidrocarburi prin continuarea lucrărilor seismice pe zonele de prim interes, precum și intensificarea cercetării geologice pe zonele prioritare de lucru ;

■ intensificarea forajului de cercetare și, în special, a celui de mare adîncime, pentru obținerea indicațiilor necesare în vederea proiectării și exploatării zăcămintelor noi descoperite ;

■ accelerarea extracției de țiței și gaze prin creșterea debitului mediu pe sondă și a coeficientului de utilizare a fondului de sonde ; în acest scop, este în curs de realizare, împreună cu Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze Cîmpina, o analiză a întregului fond de sonde în vederea creșterii productivității zăcămintelor și sondelor, executării a peste 2000 operații tehnologice, lichidării pînă la sfîrșitul trim. III a.c. a sondelor care așteaptă reparații capitale ;

■ îmbunătățirea alimentării cu gaze pentru gazlift la sondele de pe structura Brădești, prin construirea unui colector de gaze de ∅ 10" ;

■ utilizarea rațională a energiei de zăcămînt prin separarea gazelor pe trepte de presiune pentru transportul acestora la locurile de consum.

O atenție deosebită va fi acordată în continuare **creșterii factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt,** mai ales prin : urmărirea experimentului procesului de injecție cu soluții micelare pe zăcămîntul Sarmațian VIII Țicleni ; inițierea experimentului de injecție pe structura Slăvuța triasic + dogger și Brădești triasic ; extinderea proceselor de injecție, apă și gaze pe structurile Colibași — helvețian, Vîrteju-triasic, Bibești-paleozoic și triasic, Brădești Sud-triasic ; săparea injecției la Brădești Sud pe trepte de presiune ; executarea unui număr de 11 studii privind perfecționarea tehnologiilor de exploatare a sondelor etc. ;

Alături de preocupările pentru creșterea producției de țiței și gaze, un loc central în activitatea noastră îl dețin cele privind **valorificarea superioară a gazelor.** În acest scop, a fost construită o instalație de deetanizare a gazelor la Turburea cu o capacitate de deetanizare de 3,2 mil. mc gaze pe zi, care, în viitorul cincinal, va crește la 4,1 mil. mc gaze pe zi. Paralel cu aceasta, va crește capacitatea de degazolinare a gazelor prin construirea unei instalații de degazolinare la Stoina, care va fi pusă în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1987. Toate aceste măsuri și acțiuni realizate și în curs de derulare vor asigura condițiile necesare ca, pe întregul an, prevederile de plan să fie îndeplinite integral, la toate produsele, în condiții de înaltă eficiență economică, ceea ce va crea, totodată, condițiile necesare pregătirii și demarării corespunzătoare a producției viitorului an și cincinal.

N. ARMEGIOIU
directorul Trustului de foraj-extracție Tg. Jiu

DEZBATERE „R. E."

Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (III)

PUBLICĂM în acest număr alte intervenții ale participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică" pe tema: „Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică". *În concepția multor specialiști problemele privind activitatea de investiții și menținerea în stare de funcționare a tuturor instalațiilor dețin un loc important în ansamblul soluțiilor de creștere accentuată a producției de energie electrică și termică.*

● *Creșterea eficienței efortului investițional*

Obiectivele termoenergetice și calitatea muncii de execuție

Mihai RUSU: „Asigurarea necesarului de energie este actualmente, așa cum se subliniază în documentele de partid, una din cele mai stringente probleme cu care se confruntă țara noastră. De aici și necesitatea ca aceasta să fie bine gospodărită în toate unitățile consumatoare, iar efortul energeticienilor să fie mereu îndreptat, în special, spre găsirea căilor de atragere a unor resurse noi, cît mai valoroase, pentru creșterea continuă a producției de energie. Acțiunile și măsurile întreprinse, mai ales în ultima vreme, au în vedere asemenea obiective, fapt ce va conduce treptat la soluționarea lor.

În contextul creării condițiilor pentru dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime și energetice, în județul Mehedinți, pe lîngă hidrocentralele „Porțile de Fier" I și II, se profilează o nouă capacitate, respectiv **Termocentrala Drobeta-Turnu Severin**, cu 6 grupuri a cîte 50 MW în prima etapă și încă 4 grupuri de cîte 50 MW în etapa a 2-a. Amplasată în nordul municipiului, aceasta va utiliza lignitul extras din zonă, asigurînd, odată cu intrarea în funcțiune, aburul pentru unitățile industriale (circa 1 500 t/h abur) și termoficarea orașului (circa 600 Gcal/h). În decursul construcției termocentralei s-au obținut reduceri spectaculoase de termene la lucrările de montaj, prin adoptarea unor soluții tehnologice de mare productivitate. Astfel, pereții membrană de la cazanele de 420 t/h s-au montat pe toată lungimea de 45 m, fiind preasamblați la sol și ridicați cu dispozitive de rigiditate adecvate, ceea ce a condus la înjumătățirea termenelor de montaj.

Revenind la stadiile fizice actuale la care se află construcția primului grup, consider că există premisele necesare ca, în această vară, să se facă primul paralel (respectiv conectarea la sistemul național a primului grup energetic). Dar, pentru aceasta, constructorul trebuie să se mobilizeze exemplar, mai ales că timpul este favorabil, să-și completeze forța de muncă cu cei aproape 500 oameni lipsă și să treacă hotărît la recuperarea rămînerilor în urmă și intrarea în grafic; mă refer, în special, la obiectivele: stația pompe Bagger, depozitul de zgură și cenușă, stația de pompe pentru circulația apei de răcire, priza de apă la Dunăre, căi ferate și drumuri de incintă, racordul de cale ferată exterior ș.a. De asemenea, odată cu demararea rodajelor și începerea spălării va trebui ca Antrepriza „Energomontaj" să dispună de întreaga bază materială în ce privește conductele pentru estacade și cablurile electrice pentru legăturile la stația servicii generale 6 KV și, de aici, la concasare, epurare chimică și combustibil lichid.

Totodată, trebuie accelerate, de către Antrepriza de construcții industriale Craiova, lucrările de izolații care prezintă unele rămîneri în urmă față de grafice. Una din problemele majore cu care ne confruntăm este cea a parcului de utilaje de la „Energoutilaj"-București care satisface în mică măsură cerințele șantierului cu privire la asigurarea cu diferite mijloace mecanizate. Referitor la utilajele energetice asigurate de unitățile specializate ale industriei constructoare de mașini doresc să fac două mențiuni. În primul rînd, cazanele de abur sînt încă neomologate, cu toate că noi, în colaborare cu proiectantul și furnizorii, am realizat toate îmbunătățirile care s-au impus în urma utilizării lor la Borzești și Giurgiu. În al doilea rînd, consider că schimbarea supapelor de impuls de la colectoarele finale cu altele mai mici conduce la o creștere apreciabilă a duratelor de montaj, fără a oferi avantaje tehnice și economice în măsură să justifice această pierdere de timp. De asemenea, ca urmare a acceptării derogării de la tipul inițial de oțel prevăzut în proiect și din care sînt confecționate țevile cazanelor, are loc o reducere a puterii turbinelor, pe lîngă sporirea dimensiunilor pereților țevilor.

În încheiere doresc să menționez cîteva din neajunsurile cu care ne confruntăm și care îngreunează activitatea unităților angrenate în realizarea acestui important obiectiv energetic: ● asigurarea utilajelor energetice pe șantier s-a făcut și se face în continuare cu greutate, unitățile frunizoare neîncadrîndu-se, în cea mai mare parte, în termenele convenite (spre exemplu, conductele de înaltă presiune de la întreprinderea „Vulcan"-București, mașina combinată de 2 400 t/h de la Întreprinderea mecanică din Timișoara, ejectorii de acid de la Combinatul de utilaj greu Cluj etc. au sosit cu mare întîrziere, ceea ce a determinat prelungirea duratelor de montaj); ● neritmicitate în asigurarea bazei de materii prime și materiale (motorină, lubrifianți, anvelope, baterii etc.); ● din multitudinea de proiecte tehnice, peste 2 400 au suferit modificări față de varianta inițială. Această situație s-a impus ca urmare a necesității schimbării unor soluții cu altele mai eficiente, reactualizării unora din ele și adaptării la condițiile specifice șantierului nostru, utilizării de noi materiale în execuția unor utilaje etc. Toate la un loc au urmărit atît reducerea cheltuielilor de deziv, cît și creșterea calității obiectivului de investiții. Acest lucru a condus, însă, firesc, și la anumite întîrzieri în execuția unor lucrări, cu efecte asupra respectării termenului inițial de punere în funcțiune a primelor grupuri energetice; ● în prezent, personalul de exploatare necesar punerii în funcțiune a primului grup nu este asigurat prin fila de plan (prin plan se prevede un număr de 265 persoane, or, pentru funcționarea primului grup, sînt necesare 700, avînd în vedere că se pun în funcțiune și obiectivele anexă, auxiliare, comune pentru toate grupurile) etc.

Concentrarea eforturilor tuturor celor ce concură la realizarea investiției în direcția respectării obligațiilor, executarea de calitate a tuturor lucrărilor vor face cu putință nu numai respectarea punerii în funcțiune a grupurilor energetice planificate, ci și obținerea unui înalt grad de fiabilitate a instalațiilor — factor de certă importanță în atingerea parametrilor proiectați în termen cît mai scurt, și, prin aceasta, obținerea unei cantități sporite de energie electrică și termică".

Publicăm în acest număr intervențiile tovarășilor: dr. ing. **Mihai RUSU**, directorul Întreprinderii termocentrale Drobeta-Turnu Severin; dr. **Mario DUMA**, șef de laborator, **Jean POMÂRLEANU**, secretar științific, **George CHERCEA**, cercetător științific, dr. **Radu OPINCARU**, șef laborator, Institutul de cercetări și modernizări energetice (ICEMENERG); dr. **Adrian GEORGESCU**, șef de secție, Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice (C.I.P.E.E.T.); dr. **Eugeniu PAVEL**, membru al consiliului științific al Institutului central de cercetări energetice (I.C.C.E.).

Planificarea riguroasă a creșterii productivității muncii

Mario DUMA: „O problemă deosebit de importantă care poate contribui la creșterea mai susținută a producției de energie electrică și termică este cea a **sporirii productivității muncii** în unitățile de producție din ramura noastră. Vreau să mă refer la acest lucru deoarece, după părerea mea, în acest domeniu sînt încă mari rezerve care trebuie cunoscute și valorificate pe deplin.

În primul rînd, însuși conceptul de productivitate a muncii, în esența sa, trebuie privit într-un fel aparte față de celelalte ramuri industriale. În ramura energetică instalațiile convertesc energia primară în energie electrică și termică ca să spunem așa aproape singure, necesitînd numai control, supraveghere, întreținere etc. Volumul producției este cel determinat de caracteristicile instalației și de energia primară introdusă, în relație cu energia stabilită spre a fi livrată. În aceste condiții, creșterea productivității muncii se realizează cu precădere prin economia de personal. Dar, în al doilea rînd, personalul necesar este cel determinat de structura instalației, de tehnologia de exploatare, de fiabilitatea utilajelor, de condițiile de exploatare etc. Măsurile pentru creșterea calității utilajelor sînt, implicit, măsuri pentru creșterea productivității muncii. Mai sînt posibile și alte măsuri, dar aceste două linii de acțiune trebuie să fie corelate, economia de personal urmînd să se realizeze odată cu sporul de calitate cerut; în acest fel se pot asigura supravegherea corespunzătoare a instalațiilor și realizarea conform planului a lucrărilor de întreținere și reparații.

În fine, în al treilea rînd, creșterea productivității muncii în industria energiei electrice și termice trebuie să aibă în vedere și situația cu totul particulară a acesteia, respectiv volumul fondurilor fixe pe muncitor și nivelul rodniciei muncii superioare celorlalte ramuri ale economiei naționale. Luarea în considerare a acestor factori la planificarea productivității muncii — de fapt a numărului de personal — în industria energiei electrice și termice se impune, după părerea mea, ca o condiție a asigurării nivelului planificat al producției de energie. Totodată, în planificarea numărului de personal trebuie avuți în vedere factorii de influență ce necesită personal suplimentar pe ansamblul industriei energiei electrice și termice, cum sînt creșterea ponderii producției pe bază de cărbune inferior în locul celei pe bază de hidrocarburi, extinderea termoficării, reducerea puterii unitare medii a grupurilor energetice (prin instalări de grupuri noi de puteri mai mici decît în etapa anterioară), atribuțiile crescute ale M.E.E. privind gospodărirea rațională a energiei la consumatori etc.

Aceasta nu infirmă, desigur, ci accentuează **oportunitatea și chiar stringența măsurilor tehnice apte să reducă efectiv necesarul relativ de personal,** între care în frunte se situează măsurile vizînd reducerea proceselor de uzură, coroziune, depuneri, a deteriorărilor etc., precum și cele referitoare la mecanizarea lucrărilor de întreținere și reparații".

• *Menținerea în stare de funcționare pe durata planificată a tuturor instalațiilor*

Calitatea în energetică — criteriu fundamental

Eugeniu PAVEL: „O cale importantă de sporire a producției de energie electrică, de acoperire a necesarului de energie al economiei naționale o constituie, fără îndoială, funcționarea tuturor instalațiilor fără întreruperi, la parametrii prevăzuți. În această ordine de idei cred că este cazul să abordăm cu mai multă insistență atît problema calității activității energeticienilor, cît și a celorlalți factori implicați în buna funcționare a instalațiilor energetice. Sigur că sarcinile în domeniul energetic sînt mari, cer eforturi deosebite. Acestea însă nu trebuie în nici un caz să conducă la nici un fel de rabat de la calitate, cu atît mai mult cu cît problematica energetică a depășit de mult sfera unei simple probleme economice. Am în vedere atît necesitatea realizării unor reparații de calitate, în special la centralele pe cărbune, asigurarea unor piese de schimb și subansamble corespunzătoare, de înaltă fiabilitate, cît și aprovizionarea ritmică cu cărbune, la puterile calorifice stabilite. Toate aceste probleme sînt legate între ele și condiționează obținerea unor rezultate superioare în funcționarea centralelor electrice, în creșterea producției de energie".

Diagnoza echipamentelor supuse reparațiilor

Radu OPINCARU: „Cred că, în primul rînd, trebuie să abordăm problemele subliniate de tovarășul Pavel din perspectiva propriei noastre activități. Concret, doresc să mă refer la problema **reparațiilor grupurilor și utilajelor energetice.** În ultimul timp, se constată o îmbunătățire simțitoare a calității reparațiilor, generată de preocuparea mai susținută a fiecărui colectiv de muncă pentru asigurarea din timp a pieselor de schimb și subansamblelor necesare, pentru completarea echipelor de intervenții cu muncitori de înaltă calificare etc. Totuși, nu de puține ori, durata de funcționare a utilajelor ce au suferit asemenea intervenții este încă mică în raport cu cea potențial admisibilă. Aceasta pentru că, după părerea mea, nu în toate unitățile noastre se acordă atenția corespunzătoare diagnozei echipamentelor, respectiv stabilirii cu maximă exactitate, înainte de intrarea utilajului în reparații, a elementelor care trebuie schimbate, a pieselor de schimb necesare, astfel încît să poată fi asigurate din vreme etc. Sigur că nu în toate cazurile este posibil acest lucru, mai ales atunci cînd intervin căderi accidentale ale unor utilaje. Dar, pentru reparațiile planificate care se cunosc și se programează din timp, diagnoza echipamentelor este absolut necesară și la îndemîna fiecărei întreprinderi. Insist asupra acestei probleme pentru că, oricît de bine am pregăti material această activitate, ea nu are eficiența scontată decît în măsura în care derularea ei este cunoscută bine dinainte, pe fiecare fază și reper în parte.

În același timp, consider că trebuie **îmbunătățite tehnologiile de reparație,** pentru că, sub acest aspect, sîntem încă deficitari. Am în vedere nu numai micile modificări pe fluxul tehnologic, ci chiar schimbarea unor tehnologii cu altele superioare, ceea ce implică, fără îndoială, un efort susținut din partea cercetării și proiectării. Dacă am asigura aceste condiții, apreciez că producția de energie electrică ar putea să crească, prin menținerea fiabilității în timp a utilajelor și ritmicității necesare, cu cel puțin 3—4%.

Dar există, alături de propriile noastre probleme, și altele, create de furnizorii de echipamente și subansamble, care generează și ele ruperi de ritm în procesul de producere a energiei. Ca să fiu concret am să dau ca exemplu pompele de alimentare cu apă a cazanelor. Reparațiile acestor pompe le asigură, de regulă, producătorul, respectiv Întreprinderea de mașini grele București; dar service-ul acestuia este încă timid și aproape ineficient în raport cu numărul de opriri accidentale. Aceasta face să fim nevoiți să schimbăm vechile pompe cu altele noi, ajungînd chiar în situația de a nu mai dispune de stoc de rezervă, ceea ce, implicit, creează o presiune asupra întreprinderii producătoare care ne mai livrează și loturi cu asemenea pompe netrecute pe bancurile de probă. Reacția în lanț este ușor de imaginat".

Autocontrolul și răspunderea furnizorilor

Adrian GEORGESCU: „Doresc să iau cuvîntul în completarea celor spuse de tovarășul Opincaru, pentru că, și după părerea mea, calitatea unui produs nu poate fi controlată numai — și în primul rînd — de către beneficiari, fiindcă produsele pot să aibă și unele vicii ascunse. Cred, din acest punct de vedere, că principala măsură care poate asigura îmbunătățirea calității este **autocontrolul,** respectiv controlul interfaze în procesul de producție. Pentru produsele destinate exportului acest autocontrol se exercită în condiții foarte bune. Iată de ce, ținînd seama de importanța deosebită a utilajelor și instalațiilor energetice pentru asigurarea producțiilor planificate de energie electrică și termică, propun ca și pentru acestea să se exercite un autocontrol exigent".

Jean POMÂRLEANU: „Aș împinge mai departe cele spuse de antevorbitori prin aceea că ar trebui chiar **schimbată complet optica răspunderii furnizorilor.** Prin aceasta nu vreau să infirm nici un moment optica răspunderii beneficiarului, cu toate consecințele ce decurg din aceasta. Trebuie însă

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA
C. GORIE

(Continuare în pag. 14)

Campania agricolă

Întreținerea culturilor — factor hotărîtor pentru realizarea unor recolte bogate

CREȘTEREA puternică a producției agricole, prevăzută în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, va avea loc pe baza unor tehnologii noi, perfecționate și eficiente, care să asigure în același timp ridicarea și conservarea potențialului de producție al solului. Pentru a se realiza în următorul cincinal recoltele medii anuale de 4 000—4 200 kg/ha la grîu, 5 500—6 000 kg/ha la porumb, 2 600—2 840 kg/ha la floarea-soarelui și soia, 40—42 t/ha la sfecla de zahăr, se impune respectarea cu strictețe a regulilor agrotehnice stabilite pe baza rezultatelor cercetării științifice în cîmpurile experimentale și a experienței unităților agricole fruntașe. Această experiență trebuie acumulată și extinsă de pe acum.

În cadrul tehnologiei culturilor, o importanță deosebită dețin lucrările de întreținere, aplicate în cursul perioadei de vegetație, cu scopul de a distruge buruienile (pe cale mecanică și chimică) și de a îmbunătăți conținutul în elemente nutritive al solului (prin fertilizare).

Combaterea buruienilor

PRINTRE lucrările agricole cele mai importante în această perioadă, un loc aparte trebuie să se asigure combaterii buruienilor. Ea reprezintă un element tehnologic esențial, prin contribuția la diminuarea pierderilor de recoltă, care pot ajunge pînă la 25—29% în lanurile îmburuienate, întrucît buruienile răpesc plantelor cultivate hrana, apa, lumina și sînt, în același timp, gazde pentru diferite boli și dăunători. Obținerea unor culturi curate de buruieni este posibilă prin mai multe metode, a căror îmbinare constituie **metoda de combatere integrată.**

Distrugerea mecanică a buruienilor în perioada de vegetație se realizează, la culturile semănate în rînduri distanțate, prin **lucrările de prășit,** care pot hotărî nivelul recoltei în condițiile în care nu s-au aplicat erbicide. Este necesar ca prașila întîia să se aplice în momentul în care s-a format prima pereche de frunze la plantele semănate și cînd rîndurile acestora se disting bine ; întîrzierea lucrării poate duce chiar la compromiterea culturii, întrucît buruienile răsărite — avînd ritm de creștere mai rapid decît al plantelor cultivate — ajung să le înăbușe.

Stînjenirea în creștere a plantelor de porumb, soia, floarea-soarelui și alte prășitoare, în primele faze de dezvoltare, se resimte ulterior pe toată perioada de vegetație. Rezultatele experimentale arată că în condițiile apariției buruienilor, întîrzierea primei prașile cu 10—15 zile provoacă pierderi de producție de 500—800 kg/ha. Cînd nu s-au administrat erbicide, efectuarea prășitului după 40—45 de zile de la răsărire a redus recolta cu pînă la 50%, față de situația în care prima prașilă s-a executat la timp. Numărul prașilelor mecanice și manuale nu trebuie să fie limitat, lucrarea efectuîndu-se ori de cîte ori se constată apariția buruienilor.

În condițiile administrării erbicidelor, necesitatea intervenției prin prașile este determinată de apariția unor buruieni rezistente la tratamentele chimice respective, astfel că **niciodată aplicarea erbicidelor nu exclude prășitul,** ele completîndu-se reciproc.

Este cunoscută infestarea accentuată cu costrei a mari suprafețe arabile, ca urmare a nerespectării rotației culturilor și aplicării nerationale a erbicidelor triazinice, la care costreiul este rezistent. În asemenea situație, combaterea acestei buruieni — precum și a altora, cu deosebire a celor perene — se realizează numai prin prașile mecanice și manuale repetate și uneori și pe cale chimică, cu produse care sînt foarte scumpe. Orice vatră de buruieni, mai ales din cele perene, trebuie distrusă imediat prin prășit pentru a nu ajunge să înăbușe plantele de pe suprafața respectivă și să devină o sursă de extindere a îmburuienării în restul lanului. Cercetările efectuate au demonstrat că **aplicarea a 1—2 prașile pe suprafețele tratate cu erbicide a contribuit la sporirea producției cu 800—1 500 kg/ha la porumb, 400—700 kg/ha la soia și floarea-soarelui.** Nu întîmplător agricultorul afirmă că o prașilă aplicată la timp valorează cît o ploaie bună.

Executarea în condiții corespunzătoare a prășitului mecanic face necesară respectarea unor limite ale vitezei de lucru. Astfel, viteza de înaintare a agregatelor trebuie să fie mică la prima prașilă (4—5 km/oră), pentru a evita acoperirea plantelor cu solul dislocat. La prașilele următoare însă, viteza poate crește pînă la 6—8 km/oră.

Deseori, la executarea prașilelor mecanice se întîmplă ca datorită vitezei de lucru prea mari și nerespectării zonei de protecție, multe plante să fie distruse prin rupere sau frîngere, diminuîndu-se densitatea culturii, cu consecințe negative directe asupra nivelului producției. De aceea, este strict necesar ca în executarea lucrărilor să se acorde mai multă atenție vitezei de înaintare, precum și intrărilor și ieșirilor din lan ale agregatelor, astfel ca să se evite vătămarea și distrugerea plantelor.

Adîncimea de lucru a cultivatorului trebuie să fie cît mai mică (2—4 cm), urmărindu-se ca la distrugerea tuturor buruienilor să se evite mobilizarea profundă a solului, care ar favoriza pierderea apei și denivelarea terenului. Pe de altă parte, executarea prășitului la un nivel calitativ superior presupune o serie de măsuri privind reglarea corectă a organelor active ale prășitoarelor.

Distrugerea mecanică a buruienilor poate fi completată prin utilizarea mijloacelor chimice. Astfel, la cultura porumbului, pe terenurile infestate puternic cu specii dicotiledonate perene sau pe solele unde s-au aplicat doze mai reduse de Pitezin, este necesar să se efectueze un tratament cu sarea de dimetilamină a acidului 2,4 D (SIMA), în faza cînd plantele de porumb au 15—20 cm înălțime (3—5 frunze). Avînd în vedere însă sensibilitatea hibrizilor de porumb la acest produs, doza administrată trebuie diferențiată astfel : 1,5 l/ha pentru hibrizii : Fundulea 96 și 102, 308, 315, 370, Podul Iloaiei 120, Turda 200 și 228 și Pionier 3 978 ; 1 l/ha pentru hibrizii : Turda 100, 211, 215, Fundulea 350 și 420, Lovrin 360 și 400, Pionier 3 541. În ce privește hibrizii Suceava 95 și 108, Fundulea 412 și Pionier 3 780, de preferință ei nu se vor trata. Realizarea efectelor economice scontate ale tratamentelor chimice, impune executarea lucrărilor în epoca optimă și respectarea cu strictețe a dozei indicate (ceea ce presupune determinarea cu precizie a debitului real al mașinii).

Aplicarea eficientă a îngrășămintelor chimice

ÎN CURSUL perioadei de vegetație a plantelor de cultură se aplică îngrășămintele chimice cu azot, microelemente și, într-o măsură mai mică, îngrășăminte cu fosfor și potasiu, a căror utilizare în cazul a două epoci (a doua în perioada de vegetație) se recomandă numai în cazul culturilor intensive, în special pe solurile cu textură ușoară. În unele situații particulare însă, cînd nu s-au aplicat îngrășăminte înainte de semănat, este necesar să fie folosite cele pe bază de fosfor și în cursul perioadei de vegetație, ceea ce determină sporirea producției cu 200—300 kg/ha și o valorificare mai bună a îngrășămintelor pe bază de azot. În acest caz, o parte din necesarul de fosfor și potasiu al plantelor se poate asigura prin folosirea la suprafața solului a unor îngrășăminte complexe, pînă în faza de împăiere la cereale sau o dată cu aplicarea prașilei mecanice ; la culturile prășitoare se cere să se asigure întregul necesar de azot prevăzut pentru această fază.

Noile tehnologii în cultura plantelor au determinat introducerea **îngrășămintelor chimice lichide,** care determină sporuri însemnate de recoltă. Experiențele efectuate au scos în evidență că o cantitate redusă de fosfor și potasiu în timpul perioadei de vegetație se poate asigura prin folosirea extraradiculară a unor îngrășăminte complexe lichide, care contribuie la realizarea unor sporuri de producție de pînă la 10%.

Îngrășămintele cu azot, care au o mobilitate mare în sol și o solubilitate ridicată în apă, se vor aplica de regulă în două sau mai multe epoci, pentru a evita (în special pe solurile cu textură mai ușoară) pierderile prin levigare, ce pot depăși chiar 20% din doza aplicată. La cerealele păioase, studiile efectuate și experiența în producție a unităților agricole recomandă ca aplicarea unei părți din doza de azot (de pînă la 120 kg/ha) să se facă în cursul perioadei de vegetație, în faza de împăiere, la formarea celui de-al doilea internod. Folosirea unor cantități de 30—40 kg N/ha se poate face și într-o fază mai tîrzie, pînă la apariția ultimei frunze, contribuind — pe lîngă sporirea producției (cu 300—400 kg/ha) — și la creșterea cu 1—2% a conținutului de proteină din bob.

În ceea ce privește culturile prășitoare, este necesar ca o parte din doza de azot să se aplice în perioada de vegetație (în 1—2 reprize), în timpul praşilelor mecanice, folosind în acest sens : dispozitive adecvate (fertilizatoare) montate pe cultivatoare, aviația utilitară sau apa de irigare.

În cazul plantelor leguminoase, îngrășămintele cu azot trebuie aplicate în cursul perioadei de vegetație, la începutul înfloririi, în funcție de aspectul culturii, frecvența plantelor cu nodozități, numărul și virulența acestora, folosindu-se de regulă 30—40 kg N/ha.

Folosirea extraradiculară (direct pe frunze) a îngrășămintelor lichide în timpul perioadei de vegetație — o dată cu alte lucrări (aplicarea erbicidelor, combaterea bolilor și dăunătorilor) — prezintă restricții, întrucît plantele nu tolerează ionii de nitrat, clor și potasiu decît în concentrații foarte mici (sub 0,2% ș.a.).

O importanță practică mai mare o are aplicarea ca îngrășămînt cu azot a ureei, o dată cu erbicidele sau cu unele tratamente cu soluții lichide împotriva bolilor și a dăunătorilor la cerealele păioase. Însă cantitatea maximă ce se poate aplica foliar depinde de temperatură și de cantitatea de soluție la hectar. Ureea conține 46% N, are greutatea volumetrică în jur de 700 kg/m³ și o solubilitate mare în apă, care diferă în funcție de temperatura exterioară. În cazul unor tratamente efectuate cînd temperatura aerului este de peste 15°C, concentrația soluției va fi de maximum 6 kg de uree la 100 l, pentru a evita „arderea" plantelor ; aplicarea amestecului prin stropiri în vegetație poate contribui la sporirea producției de cereale cu 400—500 kg boabe la hectar.

În cazul culturilor prășitoare, se pot folosi în timpul vegetației soluții concentrate de îngrășăminte (cum sînt cele din grupa A—300), cu condiția protejării plantelor. Ele se pot administra fie direct în sol, folosind echipamente speciale (E.E.P. 600 M), fie la suprafața solului, folosind paravane de protecție a plantelor.

Foarte eficientă este **aplicarea unor microelemente sau a altor elemente nutritive** (în afara azotului, fosforului și potasiului), în cursul perioadei de vegetație a plantelor. Astfel, zincul aplicat în doze de 0,5 kg/ha (prin 1—2 stropiri în primele faze de vegetație, sau mai tîrziu — pînă la înflorit — folosind soluții de 0,2%) poate contribui la sporirea producției cu peste 20%. De asemenea, borul este indicat să se aplice în aceeași cantitate (cu 1—2 săptămîni înainte de înflorit), sub formă de borax (11,3%), acid boric (17,5%) sau uree complexată cu bor. Molibdenul (în doză de 0,02—0,2 kg/ha) se recomandă să se aplice la 2—3 săptămîni de la răsărire și înainte de înflorit, sub formă de molibdat de amoniu (54%) sau MoO_3 (66%). Cuprul se aplică în vegetație (în doză de 0,01 kg/ha) sub formă de sulfat de cupru. Manganul se poate aplica, în perioada creșterii intensive, în cantitate de 1—4 kg/ha.

Tratamentele extraradiculare cu microelemente reprezintă o metodă curativă pentru suprafețele unde se observă fenomenul de carență și pot contribui la creșterea randamentelor medii la hectar cu 5—10%. Aplicarea acestora trebuie să se facă în mod diferențiat, în funcție de cultura agricolă. De exemplu, porumbul, fasolea, soia și inul au mari cerințe în zinc ; cerealele păioase, floarea-soarelui, lucerna și inul — în cupru ; sfecla de zahăr, rapița, floarea-soarelui — în bor ; grîul, ovăzul, mazărea, fasolea — în mangan ; lucerna și soia — în molibden.

Carența într-un anumit microelement apare în primul rînd pe terenurile slab aprovizionate și la plantele care au cerințe mari în microelementul respectiv, însă poate să se manifeste și datorită excesului altui element sau microelement. Astfel, la unele plante (porumb, soia, fasole etc.) excesul în fosfor poate provoca carența în zinc.

Executarea în timp optim a lucrărilor de întreținere reprezintă garanția unor producții agricole superioare cantitativ și calitativ. Ținînd însă cont de faptul că pe teritoriul țării există o distribuție neuniformă a precipitațiilor, în această perioadă atenția specialiștilor din unitățile agricole trebuie să fie îndreptate spre executarea eșalonată a lucrărilor prioritare, în funcție de situația concretă a fiecărei zone și parcele. În sudul țării, de pildă, unde prin persistența secetei răsărirea culturilor de primăvară este incompletă și neuniformă, se recomandă aplicarea unor udări cu norme de 300 m³ apă/ha. În aceleași condiții de secetă, se impune irigarea culturilor de toamnă cu cantități de 400—500 m³ apă/ha, în scopul reducerii deficitului de apă existent în sol. Efectul irigațiilor crește dacă s-au aplicat îngrășăminte cu azot, a căror valorificare eficientă este asigurată de prezența apei. Insuficiența umidității în stratul de sol în care s-a semănat și determinat și reducerea efectului tratării semințelor cu insecticide, astfel că protejarea culturii de porumb la apariția dăunătorilor se poate realiza aplicînd tratamente prin prăfuire.

Toate măsurile tehnice care trebuie luate în aceste zile reclamă din partea specialiștilor din agricultură eforturi susținute pentru organizarea exemplară a muncii, astfel încît să se asigure folosirea integrală și eficientă a resurselor materiale și umane existente în unitățile agricole.

Gheorghe SIN
Vasile MIHĂILĂ
Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea

Menținerea în stare de funcționare a tuturor instalațiilor

(Urmare din pag. 12)

făcut ceva ca să se schimbe optica furnizorului, aceasta fiind, după părerea mea, alta decît aceea că doar livrează o marfă către un terț beneficiar. Furnizorul are obligația să livreze produsele, dar trebuie să poarte și **răspunderea**, nu numai morală ci și materială, **pentru calitatea și fiabilitatea acestora.** Mi-am permis această intervenție pentru că, din practica noastră, am desprins multe situații cînd unii furnizori nu sînt prea interesați de ce se întîmplă cu echipamentul lor în exploatare, nu acceptă să facă service și ne creează unele probleme cu piesele de schimb. Or, aceste elemente sînt vitale pentru activitatea noastră și, fără falsă modestie, de rezultatele obținute în acest sector al economiei depind producțiile realizate în celelate ramuri și subramuri. În acest proces complex mi se pare firesc să fim mai mult sprijiniți de furnizorii noștri, care, la rîndul lor, sînt beneficiarii producției de energie pe care o realizăm".

George CHERCEA : „În acest context cred că este bine să amintim și de unitățile miniere care ne livrează materia primă pentru producerea energiei în termocentrale. Ridic această problemă pentru că, în perspectiva celor spuse de tovarășul Pomârleanu, și în acest sector de activitate sînt încă suficiente posibilități de ridicare a nivelului calitativ al producției. Există din acest punct de vedere o aparentă contradicție între nivelul producției și puterea calorifică a lignitului livrat termocentralelor. Spun aparentă pentru că, în mod normal, nivelul producției nu trebuie să influențeze negativ calitatea cărbunelui. În practică, se întîlnesc adesea situații în care deși cantitatea de cărbune livrată termocentralelor este cea stabilită prin contract, puterea calorifică este diferită de la un lot la altul. Efectele unei asemenea situații sînt nedorite atît asupra nivelului producției de energie cît și asupra fiabilității utilajelor și instalațiilor energetice care au de suferit atît de pe urma variațiilor de putere calorifică cît și a deselor modificări ale acesteia. Pentru a putea evita pe viitor asemenea situații aș propune **ca producția de cărbune să fie planificată în tone combustibil convențional și nu în tone fizice,** ceea ce ar spori interesul unităților miniere pentru livrarea unui cărbune cu o putere calorifică superioară, conform normelor de funcționare ale centralelor termoelectrice. Numai această măsură în sine este de natură să conducă la un spor de producție de energie electrică de circa 4—5%".

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Utilizarea cu eficiență sporită a bugetului de venituri și cheltuieli

APLICAREA fermă a noului mecanism economico-financiar, înfăptuirea la un nivel superior a autogestiunii economico-financiare au ca **o cerință de bază realizarea cu o eficiență sporită în fiecare unitate a funcțiilor multiple ale bugetului de venituri și cheltuieli.** Este necesar de subliniat acest lucru avînd în vedere că, în anii acestui cincinal, alături de rezultatele remarcabile obținute de marea majoritate a întreprinderilor în creșterea eficienței, în consolidarea autogestiunii prin aplicarea acestui instrument, s-au mai manifestat, în anumite cazuri, unele neajunsuri în utilizarea bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul unor unități economice : este vorba de dimensionarea necorespunzătoare a fondurilor, nerealizarea integrală a prevederilor atît la surse, cît și la unele cheltuieli ; în unele bugete nu au fost cuprinse toate veniturile ; unii indicatori din bugete nu au fost corespunzător defalcați pe fabrici, secții, ateliere ; unele întreprinderi au depășit nivelul planificat al costurilor de producție ș.a.

Avînd în vedere aceste constatări apreciem necesar ca în toate unitățile să fie substanțial sporite în continuare preocupările pentru ca, în atingerea obiectivului de sporire a eficienței economice în acest an, **bugetele de venituri și cheltuieli să aducă o contribuție substanțial sporită prin folosirea lor mai eficientă ca instrumente de bază ale conducerii activității financiare, ale analizei, controlului și asigurării echilibrului financiar** al activității desfășurate în întreprinderi. Prezentăm în continuare unele considerente de natură a contribui, după părerea noastră, la utilizarea cu o eficiență superioară a bugetului de venituri și cheltuieli.

■ PENTRU întărirea caracterului operant de conducere și organizare a acestui instrument, apreciem necesar ca în continuare organismele autoconducerii muncitorești, colectivele de oameni ai muncii în totalitatea lor să acționeze cu mai multă fermitate și înaltă responsabilitate pentru prevenirea oricăror manifestări de risipă, de proastă gospodărire, de utilizare sub posibilități a mijloacelor aflate în patrimoniul lor, să sesizeze din vreme tendințele pozitive și negative în privința eficienței utilizării acestor resurse, a cauzelor concrete care le generează, să le localizeze cu precizie, să adopte și să aplice mai operativ măsuri de rezolvare a problemelor apărute, de sporire a eficienței. Pentru aceasta, bugetul de venituri și cheltuieli se cere cît mai larg utilizat de către consiliul oamenilor muncii în toate momentele circuitului fondurilor, începînd cu fazele de cercetare, proiectare, marketing, nu numai în procesul de execuție, ci și în cel de desfacere și încasare a contravalorii produselor.

Investigațiile noastre confirmă faptul că, pentru ca rolul important al bugetului de venituri și cheltuieli în conducerea activității economico-financiare să se afirme și mai puternic în practică, este necesar ca **analizele și rezultatele prilejuite de utilizarea acestui instrument să nu fie privite numai ca un apanaj al compartimentului financiar-contabil ; la înfăptuirea lor trebuie să participe organele de conducere colectivă, toți factorii decizionali și executivi din întreprindere.** În acest sens este necesar ca, concomitent cu stabilirea indicatorilor din sfera sistemului informațional operativ, să se efectueze o cît mai largă și judicioasă repartizare pe compartimentele funcționale a sarcinilor de urmărire, analiză și raportare a prevederilor înscrise în aceste bugete. Practica unităților care au obținut rezultate bune arată că, în ce privește urmărirea încadrării în costurile de producție, pe lîngă analizele lunare care se pot organiza pe baza datelor deținute de compartimentul plan-dezvoltare în legătură cu realizarea programului de reducere a costurilor, trebuie atrase în mod direct compartimentele de proiectări, tehnologice, organizarea producției și a muncii și secțiile de producție. Totodată, specialiștii relevă necesitatea și posibilitatea ca, în legătură cu realizarea veniturilor din încasări prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli, pe lîngă compartimentul financiar-contabil, să fie antrenate în urmărirea, analiza și valorificarea constatărilor compartimentele de plan-dezvoltare, de programare și urmărire a producției, de desfacere.

În acest context, o deosebită atenție se cere acordată și sporirii eficienței în utilizarea bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților întreprinderii ; în acest sens se impune perfecționarea mai rapidă a organizării secțiilor și a altor compartimente din cadrul întreprinderilor prin prisma cerințelor aplicării, la nivelul lor, a bugetului de venituri și cheltuieli. Practica a relevat că, pentru obținerea unor rezultate superioare, este necesar să se aibă în vedere, printre altele, posibilitatea evidențierii și localizării operative și precise a cheltuielilor și a veniturilor pe cauze care le generează, a tendințelor care se manifestă, oferind informații operative și exacte privind evoluția veniturilor și cheltuielilor. Studierea experienței înaintate în domeniu arată că, contrar unor așa-zise greutăți și justificări întîlnite în alte întreprinderi, asemenea probleme se pot rezolva fără creșteri ale personalului ocupat în activități economico-financiare, prin modernizarea fluxurilor informaționale, prin dotarea corespunzătoare și folosirea deplină a mijloacelor moderne de calcul, ca și prin corecta dimensionare și redistribuire pe compartimente a personalului. Desigur că pentru satisfacerea cerințelor menționate se impune necesitatea accelerării introducerii metodelor moderne, evoluate, de calcul și evidență a costurilor și rezultatelor financiare, care să permită sesizarea preventivă, operativă și cu precizie a posibilităților apariției în execuție a unor depășiri a cheltuielilor, a factorilor care le generează. și a soluțiilor de remediere care se impun.

Utilizarea cu eficiență sporită a bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de conducere a activității economico-financiare din unitățile economice trebuie să urmărească, de asemenea, ca și în domeniul mijloacelor circulante, să se realizeze o perfecționare continuă a procesului de urmărire și utilizare a resurselor afectate acestui scop, pentru accelerarea vitezei de rotație a fondurilor. În acest sens se cere acordată mai multă atenție promovării de măsuri care să conducă la îmbunătățirea aprovizionării, eliminarea stocurilor de prisos și fără mișcare, evitarea imobilizărilor peste normativ în mijloace circulante, scurtarea ciclurilor de fabricație a produselor, asigurarea desfacerii ritmice a producției pe bază de contracte. Stabilirea nivelului fondului propriu și a resurselor atrase, precum și a repartizărilor din beneficii pentru finanțarea mijloacelor circulante fac necesară în toate întreprinderile o analiză aprofundată în ce privește corecta dimensionare și repartizare în timp a acestora, precum și în ce privește asigurarea creșterii gradului de autofinanțare în acest domeniu. În calculul acestora, în faza de planificare, cît și în execuție, se impune urmărirea și eliminarea acelora care sînt rezultatul unor întîrzieri ale decontărilor, al unor indisciplini financiare sau al unei acti-

● Bugetul de venituri și cheltuieli cît mai larg utilizat în toate momentele circuitului fondurilor ● Soluții de sporire a contribuției tuturor subunităților întreprinderii la realizarea bugetului de venituri și cheltuieli ● Elaborarea bugetelor unităților economice : numai pe an sau și pe cincinal ? ● O acțiune necesară și posibilă : cunoașterea execuției bugetare la intervale de timp mai reduse

vități economico-financiare nesatisfăcătoare.

■ DAT fiind că bugetul de venituri și cheltuieli are ca o funcție de bază pe aceea de a determina manifestarea, în toată amploarea, a autogestiunii economico-financiare, eforturile de perfecționare a modului său de utilizare trebuie concentrate spre găsirea celor mai adecvate soluții atît în procesul elaborării bugetului de venituri și cheltuieli, cît și în activitatea de realizare integrală a prevederilor sale. Pentru gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor încredințate de către societate în fiecare întreprindere, prin bugetul de venituri și cheltuieli, trebuie cît mai clar stabilit răspunsul la următoarele întrebări : ce venit net se obține din activitatea economică ?, care sînt cheltuielile aferente și din ce surse provin fondurile necesare ?, ce trebuie să dea pentru societate fiecare unitate economică ? Pe baza unor răspunsuri temeinic fundamentate, care au în vedere o utilizare în grad cît mai înalt a potențialului productiv disponibil, orice prevedere înscrisă în proiectul de plan trebuie să aibă garantată, prin sarcinile asumate în bugetul de venituri și cheltuieli un nivel de eficiență, un beneficiu și o rentabilitate înalte.

Avînd în vedere că problema esențială a activității unităților economice este sporirea producției potrivit nevoilor societății în condițiile micșorării cheltuielilor pe unitate de produs este necesară o mobilizare sporită a eforturilor tuturor factorilor implicați pentru ca utilizarea bugetului de venituri și cheltuieli să conducă la eradicarea oricăror manifestări de a produce fără a ține seama cu strictețe de evoluția costurilor, a oricărui fel de cheltuială inutilă, neoportună, ineficientă, de la **cercetare-proiectare și pînă la desfacerea producției.** În acest scop, **bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să aibă în fiecare unitate un rol cît mai activ prin scoaterea în evidență a cazurilor de ineficiență, de rentabilitate scăzută, de folosire incompletă a capacităților de producție, a mijloacelor materiale și bănești.** Problema are o importanță deosebită dacă se ține seama că din unele analize și studii efectuate în întreprinderi rezultă că, în anii acestui cincinal, s-au mai întîlnit cazuri în care determinarea veniturilor și cheltuielilor din bugetul unor unități economice nu s-au sprijinit întotdeauna pe normele și normativele aprobate. Pe această bază se poate aprecia că, în cazurile respective a mai existat un anumit automatism în elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, o aprofundare insuficient de temeinică a căilor și posibilităților de a reduce cît mai mult cheltuielile și a spori pe această cale beneficiile, veniturile. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri bugetul de venituri și cheltuieli trebuie utilizat ca un instrument mai activ pentru a preveni stabilirea de sarcini slab fundamentate din punctul de vedere al eficienței, de produse și activități cu rentabilitate scăzută, de resurse neutilizate la un grad înalt de eficiență.

Bugetul, ca sinteză financiară prin intermediul veniturilor și cheltuielilor a activității întreprinderii, apreciem că poate să-și sporească rolul de prevenire a oricăror eventuale încercări — sub presiunea sarcinilor curente — de a se obține producție cu orice preț, subapreciind consumul de resurse, nivelul cheltuielilor și al veniturilor, de a se neglija problemele de perspectivă în domeniul eficienței, al creșterii veniturilor. În acest sens împărtășim opinia că, pentru creșterea caracterului mobilizator al bugetelor de venituri și cheltuieli în ridicarea la cote superioare a parametrilor de eficiență, ar putea fi luată în discuție posibilitatea ca întreprinderile și centralele să fie stimulate într-o măsură sporită ca, prin aceste instrumente să-și asume sarcini de a efectua cheltuieli pe unitate de produs mai mici decît cele prevăzute în normele și normativele în vigoare, prin evidențierea distinctă a veniturilor și beneficiilor obținute pe această cale ; la fel de interesantă apare și ideea de a se supune factorilor de decizie posibilitatea de elaborare a bugetelor de venituri și cheltuieli nu numai pe an, ci și pe cincinal, în concordanță cu prevederile planurilor stabilite pentru această perioadă.

■ ÎN întreaga utilizare a bugetelor de venituri și cheltuieli se cere permanent avut în vedere și faptul că alături de celelalte funcții importante ale acestui instrument o atenție deosebită se cere acordată utilizării sale în continuare cu o eficiență sporită ca mijloc de control, pentru întărirea ordinii în mînuirea fondurilor de care dispun unitățile economice, prevenirea risipei sub orice formă, sporirea răspunderii pe toate treptele organizatorice din partea tuturor factorilor din economie, înlăturarea oricăror cheltuieli nejustificate, a oricăror acte economice cu rentabilitate scăzută. În acest context, amintim că în prezent cel mai scurt interval de timp pe care legea îl prevede pentru defalcarea indicatorilor din buget este luna și că, pornind de la aceasta, se impune obligația pentru organele de conducere colectivă ale unităților de a analiza și controla lunar execuția bugetului de venituri și cheltuieli și de a lua măsuri operative în vederea îndeplinirii sarcinilor de venituri, reducerii continue a cheltuielilor, asigurării echilibrului financiar și a capacității de plată. Pentru întărirea utilizării bugetelor și ca mijloc de control a activității financiare a întreprinderii, considerăm că această urmărire nu este suficient să se facă lunar, trimestrial sau anual. Așa cum au relevat și alți specialiști, apreciem că un organ de conducere colectivă nu se poate mulțumi cu atît ; el trebuie să ia **măsuri pentru a cunoaște execuția bugetară la intervale de timp mai mici ca în prezent,** pentru că numai în acest fel se poate interveni la timp în influențarea realizării prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli. Cu atît mai mult cu cît, din conținutul bugetelor de venituri și cheltuieli stabilit pentru întreprinderi și pentru subunități, în funcție de specificul ramurii și de forma de organizare, rezultă că la toate nivelurile unii indicatori economici și financiari pot și trebuie să se urmărească zilnic, iar alții semidecadal și decadal.

Menționăm în sprijinul afirmațiilor noastre și faptul că specialiștii din unitățile economice apreciază că urmărirea la intervale mai scurte decît în prezent a capitolului „venituri" este posibilă chiar pe componența sa din buget, fără nici un fel de dificultate, chiar în condițiile unei contabilități nemecanizate. E drept, se apreciază că este mai greu de a se urmări cheltuielile și rezultatele întreprinderii, dar considerăm că și acestea, pe baza unor preliminări întocmite judicios, pot fi cunoscute la intervale și mai mici. Cu o preocupare sporită pot fi depășite și alte aspecte care creează la prima vedere unele probleme. Astfel, cu toate că e adevărat că, de exemplu, beneficiul efectiv poate fi cunoscut în execuție la intervale relativ largi, apreciem că informațiile în legătură cu factorii de care depinde mărimea acestui indicator pot fi cunoscute mai operativ. Pentru aceasta însă apare necesar ca întreaga conducere financiară să fie mai intens concentrată spre valorificarea informațiilor oferite zilnic de evidența operativă și centralizatoarele de documente primare în ce privește producția, livrările, încasările, consumurile materiale, folosirea utilajelor și a forței de muncă etc., care dau posibilitatea să se facă estimări în legătură cu beneficiile nerealizate sau realizate suplimentar ca urmare a influenței anumitor factori.

Tot în acest context, pentru întărirea funcției sale de instrument de control al activității unităților economice apreciem că în toate unitățile se cere acționat mai consecvent și pentru discutarea periodică, în cadrul ședințelor operative de lucru ale organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor, în adunările generale ale oamenilor muncii a modului de realizare a prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli al fiecărei subunități organizatorice, ceea ce este de natură să întărească controlul și să faciliteze găsirea de noi măsuri capabile să contribuie la sporirea substanțială a aportului acestor subunități la realizarea integrală a prevederilor de plan, la sporirea substanțială a eficienței pe întreaga întreprindere.

Ioan HIDEGCUTI

CITITORII AU CUVÎNTUL

Cititorii solicită sprijinul „R. E."

Penalizările — plătite de autorul prejudiciului

SECȚIA noastră de prelucrare a materialelor refolosibile din Caransebeș are ca profil de activitate redarea în circuitul economiei naționale a unor cantități de materiale refolosibile feroase și neferoase, sub formă de fier vechi pregătit la Combinatul siderurgic Reșița, a cărei parte integrantă este. Materialele sînt preluate de la furnizorii noștri — unități subordonate Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile București, în cantități vagonabile. La unele sortimente cum ar fi tablă, șpan, sîrmă și chiar fier pentru șarjat, furnizorii noștri nu utilizează integral capacitatea mijlocului de transport și astfel sîntem puși în situația să plătim diverse penalizări. Întrucît secția noastră nu se face cu nimic vinovată de neîncărcarea la capacitate a vagoanelor, s-a încercat conciliere directă cu furnizorii pentru recuperarea sumelor încasate de cărăuș, dar nu toți furnizorii au înțeles să achite aceste sume. În aceste condiții s-au înaintat acțiuni la Arbitrajul de Stat, centralizate pe furnizori, pentru livrări lunare. Pentru acțiunile la care valoarea penalizării depășește suma de 1 000 lei, Arbitrajul de Stat a soluționat cererea noastră favorabil, obligînd furnizorii la plata sumelor respective. Dar pentru sumele care nu depășesc 1 000 lei, Arbitrajul de Stat le-a înaintat la Arbitrajul M.T.Tc. Aceste litigii au fost reținute la Arbitrajul M.T.Tc., urmînd să se pronunțe hotărîri arbitrale de declinare a competenței în favoarea forului tutelar al întreprinderii furnizoare, ce a avut calitatea procesuală de pîrît II. În această situație se găsesc aproape 130 de acțiuni pentru 63 furnizori, ce însumează în totalitate peste 72 000 lei, acțiuni înaintate în cursul anului 1982, 1983 și nesoluționate pînă în prezent. Considerăm că indiferent ce argumente aduce furnizorul la întîmpinările arbitrale, ele nu pot justifica expedierea materialelor în vagoane neutilizate la capacitate și nu pot implica sub nici un aspect responsabilitatea secțiilor de prelucrare.

Credem, de asemenea, că nu este normal ca forul tutelar al furnizorilor noștri să decidă dacă cererea noastră este sau nu întemeiată și, ca atare, solicităm intervenția „Revistei economice" în sprijinul soluționării acestor probleme.

Nicolae JUCUȚ
Caransebeș

ECOURI

Pentru rezolvarea solicitărilor cititorilor revistei

Sprijin sporit furnizorilor din metalurgie

REFERINDU-NE la nota intitulată „Propuneri pe marginea materialelor publicate", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 49/1984 al „R.E.", facem precizarea că bazele județene de aprovizionare tehnico-materială aprovizionează unitățile din economie cu materiale și produse de uz general, în cantități nevagonabile. În baze se execută operații de lotizare, debitare pentru a asigura beneficiarii cu cantitățile optime necesare procesului de producție. În scopul folosirii cît mai raționale a materialelor feroase și neferoase, în special capete și străifuri, bazele județene au urmărit ca, în afara materialelor încadrate în STAS-uri și norme aprobate, să preia din unitățile metalurgice și materialele și produsele de lungimi și lățimi mai mici care erau necesare pentru mica industrie, UCECOM, CENTROCOOP. Preluarea acestor stocuri se face însă ca stocuri disponibile și în măsura în care cererile din economie pot folosi aceste produse fără a afecta calitatea produsului final.

În cazul cînd în mod concret unitățile Ministerului Industriei Metalurgice pot asigura unele produse din această categorie cerute de economia națională în mod curent și pot să stabilească norme interne de livrare pe care să le respecte (dimensional și de calitate), bazele județene pot să deruleze și aceste materiale așa cum o face de fapt în mod concret B.I.A.T.M. — Galați care recuperează tablă de la Combinatul siderurgic, cu prelucrări în cadrul bazei județene. Această acțiune credem că nu poate fi considerată de unitățile M.I.M. ca o îmbunătățire a indicelui de scoatere, ea fiind de fapt o acțiune de recuperare a unor deșeuri sau produse declasate ale unităților producătoare. Bazele județene vor primi constructiv orice propunere concretă de valorificare a materialelor și produselor de la unitățile metalurgice, fără a face însă nici un rabat la respectarea normelor de calitate și tipizare, sarcină ce revine prin lege unităților producătoare.

M. VULCU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe

Mobilizare mai intensă a organelor C.F.R., dar și a beneficiarilor

ÎN LEGĂTURĂ cu nota din nr. 49 a „Revistei economice", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" sub titlul „În atenția factorilor de decizie", menționăm că încărcarea-descărcarea mărfurilor transportate pe calea ferată se realizează în proporție de 85% pe liniile industriale, restul fiind preluat pe liniile publice și în terminalele de containere. Deoarece potrivit prevederilor Decretului nr. 431/1952 liniile industriale sînt mijloace de bază ale beneficiarilor în sarcina cărora revine și organizarea lucrului, calea ferată preia restul traficului pe liniile publice, prin magaziile de mărfuri și terminalele de containere. La liniile publice, traficul rămas în afara liniilor industriale este răspîndit pe întreaga rețea de cale ferată într-un număr mare de stații, în unele cazuri prezentările la transport avînd un caracter ocazional, preluat în cadrul sarcinilor de serviciu public al căii ferate. În cazurile în care apar concentrări de trafic, cînd felul mărfurilor nu prezintă aspecte fizico-chimice (incendiabile, explozibile, periculoase, radioactive etc.) care impun o pregătire specială a personalului și condiții deosebite de manipulare, iar exploatarea poate fi asigurată în mod economic, încărcarea-descărcarea mărfurilor pe liniile publice este preluată de C.F. prin formații specializate — expediții, camionaj și mecanizare, în limita planului forțelor de muncă aprobat. Ținînd seama de specificul fiecăreia dintre modalitățile de încărcare-descărcare menționate, Departamentul C.F. s-a mobilizat în vederea perfecționării tehnologiilor astfel încît să se acționeze cît mai eficient în vederea reducerii imobilizării de vagoane și a locațiilor. Astfel, pentru liniile de cale ferată industriale, ținînd seama că preiau cea mai mare parte din trafic, Departamentul C.F., încă din 1976, a inițiat o serie de acțiuni. Dintre acestea arătăm că au fost sesizate ministerele asupra lipsurilor din dotare ale beneficiarilor; în 1979—1980 s-a întocmit un studiu, rezultat din cercetarea situației pe teren, în urma căruia au fost relevate necesități deosebit de importante în ceea ce privește dezvoltarea fronturilor, introducerea mecanizării și în mod deosebit necesitatea asigurării spațiilor de depozitare. În baza acestui studiu s-a întocmit un program pentru perioada 1981—1985, pe care Departamentul C.F.R. intenționează să-l reactualizeze și pentru perioada 1986—1990. De menționat că nerealizarea unor astfel de lucrări are repercusiuni negative importante în utilizarea parcului de vagoane C.F.R. din care, în prezent, un număr important este imobilizat în așteptarea rîndului la descărcare. Pentru a-i sprijini pe beneficiari, Departamentul C.F. a elaborat și difuzat și la beneficiari un ansamblu de reglementări cu caracter tehnologic concepute pentru utilizarea la nivelul întregii economii naționale. Este vorba de metodologia de calcul a capacității de încărcare-descărcare, realizarea sistemului informatic național unic al capacităților, realizarea convenției tip între C.F.R. și beneficiari, îndrumător conținînd utilaje de mecanizare, îndrumător cu referire la spațiile de depozitare, metodologie pentru determinarea variantei optime de transport între calea ferată și întreprinderi, instrucția operatorului de manevră în stații și zone industriale, reglementarea modului de prezentare a proiectelor de investiții pentru acord M.T.Tc., introducerea de sisteme informatice pentru urmărirea vagoanelor. Deoarece cei circa 5 000 km de linii industriale ale beneficiarilor preiau la încărcare-descărcare circa 85% din volumul de mărfuri transportate pe calea ferată, devine neoperantă pe plan economic renunțarea la aceste mijloace de bază și preluarea mărfurilor pe liniile publice ale stațiilor C.F.R. care, la rîndul lor, nu au fost prevăzute pentru preluarea acestui trafic. Soluționarea problemei constă în acționarea de către beneficiari potrivit tehnologiilor elaborate și menționate, cu respectarea legilor și reglementărilor în vigoare.

Mihai MUNTEANU
director în Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

PERFECŢIONĂRI NECESARE ÎN ORGANIZAREA ŞI PLANIFICAREA APROVIZIONĂRII (II)

— Concluzii şi propuneri pe marginea unei investigaţii în 11 întreprinderi industriale —

LA RECENTA Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., **tovarăşul Nicolae Ceauşescu a evidenţiat importanţa deosebită pe care asigurarea aprovizionării tehnico-materiale o are pentru îndeplinirea planului la toate sortimentele** şi a subliniat necesitatea de a se acorda cea mai mare atenţie încadrării stricte în normele de consum, reducerii în continuare a consumurilor de materii prime, combustibil şi energie.

În **organizarea şi planificarea activităţii de aprovizionare** dăinuie în prezent unele neajunsuri şi neconcordanţe, ilustrate în prima parte a acestui articol *) prin aspecte reieşite dintr-o investigaţie în 11 întreprinderi constructoare de maşini.. Din constatările făcute reiese, ca o concluzie cu caracter de principiu, **necesitatea de a se lărgi conţinutul acestei activităţi,** care în prezent manifestă un rol în mare parte „pasiv", rezumîndu-se în principal la asigurarea cu materiile prime şi materialele necesare fabricaţiei, corespunzător sarcinilor planului de producţie şi normelor de consum prevăzute. Gospodărirea cît mai judicioasă a resurselor materiale, condiţie indispensabilă pentru înfăptuirea obiectivului prioritar stabilit de Congresul al XIII-lea al P.C.R. — dezvoltarea intensivă a economiei, impun **eficientizarea procesului de aprovizionare,** începînd cu derularea optimă a etapelor premergătoare stabilirii necesarului de aprovizionat, în special a etapei de cercetare-proiectare. Se cere o atitudine activă, implicată şi integrată creator în strategia adoptată de întreprindere pentru realizarea sarcinilor de plan curente şi de perspectivă în condiţiile minimizării costurilor de producţie şi în primul rînd a cheltuielilor materiale ; o atitudine care să se manifeste prin luarea în considerare a posibilităţilor de asigurare a bazei materiale necesare (furnizori potenţiali ; preţurile şi evoluţia acestora, apariţia de noi materii prime şi materiale sau de noi surse de aprovizonare ; termene de procurare şi condiţii de livrare etc.) atît la stabilirea direcţiilor de dezvoltare a unităţii, la fundamentarea planului acesteia, cît şi la elaborarea normelor de consum. Facem de la început precizarea că această cerinţă se referă nu numai la compartimentele de resort, ci în primul rînd la organele de conducere colectivă ale întreprinderilor, la cadrele din conducerea operativă, că ea presupune colaborarea lucrătorilor din alte compartimente (de concepţie, funcţionale, de producţie) şi că îndeplinirea ei în spiritul disciplinei de plan, al autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii este condiţionată de rezolvarea de către forurile de resort a unor probleme organizatorice legate de funcţionalitatea sistemului de aprovizionare tehnico-materială.

Analiza efectuată a permis conturarea unor direcţii de acţiune în acest sens, dintre care prezentăm pe cele mai semnificative.

■ ÎMBUNĂTĂŢIREA CONLUCRĂRII PE VERIGILE ORGANIZATORICE ALE INDUSTRIEI în etapele de elaborare, fundamentare, aprobare, urmărire a planului de aprovizionare tehnico-materială (ca şi a normelor de consum de materii prime şi materiale, a normativelor de valorificare)

Structura sortimentală din cadrul grupelor mari de produse cuprinse în planul de producţie (atît cea referitoare la anii precedenţi, cît şi cea prevăzută pentru anul de plan) trebuie considerată ca element de bază în derularea acestor etape. Dacă în machetele de fundamentare pentru fiecare sortiment din cadrul grupelor de produse s-ar evidenţia distinct nivelul realizărilor precedente şi al propunerilor de plan, atît fundamentarea indicatorilor, cît şi urmărirea realizării acestora s-ar putea face pe fiecare sortiment în parte.

Conlucrarea la care ne referim comportă realizarea unor **legături informaţionale** oportune prin care să se asigure ;

— criterii comune de referinţă la stabilirea necesarului de aprovizionat, respectiv la alocarea cotelor şi repartiţiilor (în special comparabilitatea volumului producţiei considerate) ;

— corelarea structurii planului de producţie (în forma sa iniţială şi la orice modificare ulterioară) cu baza de materii prime şi materiale (inclusiv adaptarea corespunzătoare a planului subfurnizorilor) şi cu mijloacele financiare (în situaţia neasigurării cu cote şi repartiţii a necesarului, ar trebui ca şi planul de producţie să fie revăzut, iar la definitivarea balanţelor materiale să se aibă în vedere, pe lîngă capacităţile de producţie existente ale furnizorului, numai acele capacităţi noi care au asigurate condiţii certe de punere în funcţiune la termenele prevăzute prin planul de investiţii) ;

— fundamentarea judicioasă — pe sortimente în cadrul grupelor mari de produse — a normelor de consum şi sarcinilor de plan privind valorificarea materiilor prime şi materialelor recuperabile/refolosibile, luîndu-se în consideraţie posibilităţile de prelucrare oferite de tehnologiile existente, calitatea şi caracteristicile dimensionale ale acestor resurse (din producţie proprie sau procurate de la terţi) comparativ cu ale celor folosite curent ;

— semnalarea, între unităţile industriale şi bazele de aprovizionare, ca şi între baze, a existenţei unor stocuri de materii prime şi materiale disponibile, în vederea aprovizionării operative cu unele sortimente care devin necesare pe parcursul fabricaţiei.

De cea mai mare importanţă pentru fundamentarea judicioasă a planului de aprovizionare este corelarea termenelor prevăzute pentru : fundamentarea şi aprobarea planului fizic de producţie, definitivarea balanţelor materiale, fundamentarea şi aprobarea normelor de consum, alocarea cotelor şi repartiţiilor, perfectarea contractelor de livrare cu furnizorii. Metodologia actuală necesită unele îmbunătăţiri, în sensul creării unui **devans între definitivarea pe sortimente şi trimestre a planului fizic de producţie, a normelor de consum şi întocmirea planului de aprovizionare tehnico-materială.** Aceasta, ca şi stabilirea şi transmiterea din timp a limitelor maxime ale normelor de consum de materii prime şi materiale în funcţie de propunerile fundamentate ale unităţilor industriale (şi nu de realizările globale din perioadele precedente), necesită de asemenea un sistem informaţional adecvat, coroborat cu sporirea eforturilor unităţilor industriale în vederea acoperirii din timp şi în proporţie cît mai mare a planului lor de producţie cu contracte de livrare.

În cadrul perfecţionării necesare, pe scara relaţiilor ierarhice, se cere inclusă **acordarea de competenţe sporite unităţilor industriale privind aprobarea normelor de consum,** urmînd ca în planul de stat şi în cel departamental să fie cuprinse numai normele referitoare la materiile prime şi materialele de importanţă deosebită.

■ STABILIREA UNUI MECANISM CARE SĂ PERMITĂ ADAPTAREA MAI ELASTICĂ A PLANULUI DE APROVIZIONARE corespunzător modificărilor intervenite în structura sortimentală a planului de producţie pe parcursul execuţiei acestuia

Opinăm pentru a se acorda **competenţe sporite bazelor de aprovizionare** tehnico-materială, în ce priveşte : constituirea şi utilizarea unor stocuri „de intervenţie", care să asigure aprovizionarea operativă a întreprinderilor ce primesc comenzi urgente, îndeosebi pentru producţia de export (în acelaşi scop ar fi potrivit ca şi întreprinderile să poată utiliza o parte — cca 50% — din stocul lor de siguranţă, în vederea satisfacerii operative a cerinţelor beneficiarilor, intervenite pe parcursul perioadei de plan) ; prelucrarea şi redistribuirea operativă a stocurilor disponibile ce pot satisface necesităţile altor întreprinderi ; acceptarea aprovizionării întreprinderilor beneficiare pe bază de schimb echivalent (cantitativ sau valoric) al unor sortimente de materii prime şi materiale de uz general din cadrul aceleiaşi grupe mari de produse.

Procedura de reactualizare, pe parcursul anului de plan, a prevederilor contractelor de livrare cu furnizorii este, în pre-

*) Publicată în nr. 18 (4 mai) 1985 al „R. E."

zent, greoaie şi devine uneori inoperantă. Ea poate fi simplificată, prin : reducerea — diferenţiată în funcţie de tipul de producţie şi de durata ciclului de fabricaţie — a termenului minim în care beneficiarul trebuie să comunice coordonatorului de balanţă cererile de modificare a repartiţiilor ; acordarea competenţei furnizorilor şi beneficiarilor de a modifica operativ, prin acordul direct între ei, a prevederilor (de ordin cantitativ şi calitativ) din contractele iniţiale, în limita cantităţilor globale de materii prime şi materiale repartizate de coordonatorul de balanţă, fără a mai solicita aprobarea acestuia (în special în cazul laminatelor) ; întocmirea trimestrială, de către întreprinderile beneficiare, a specificaţiilor de materii prime şi materiale pe sortotipodimensiuni şi transmiterea lor coordonatorului de balanţă cu maximum 45 de zile înaintea începerii trimestrului de plan, în vederea adaptării planului de aprovizionare la modificările intervenite în structura sortimentală a producţiei.

■ PERFECŢIONAREA RELAŢIILOR ÎNTRE BENEFICIARII ŞI FURNIZORII DE MATERII PRIME ŞI MATERIALE

Ne-am referit, în prima parte a articolului, la necesitatea de a se stabili, pe baza acordului părţilor, **termene ferme de livrare a materiilor prime şi materialelor în cadrul trimestrului şi chiar al anului de plan.** La rîndul său, coordonatorului de balanţă furnizor i se cere să respecte eşalonarea trimestrială, ca şi sortotipodimensiunile şi calitatea solicitate de beneficiar. Menţionăm că livrarea materialelor (în special metal) — în gama sortimentală cerută de beneficiari — la lungimi fixe ar contribui la eliminarea pierderilor netehnologice, la reducerea consumurilor.

■ ÎNTĂRIREA ROLULUI UNOR INDICATORI (de caracterizare a modului de gospodărire a materiilor prime şi materialelor) în etapele de elaborare, fundamentare şi urmărire a planului de aprovizionare tehnico-materială

În ce priveşte **stocul curent,** în metodologia de calcul ar trebui precizate expres : conţinutul indicatorului care reflectă producţia luată în considerare la stabilirea consumului mediu zilnic (globală, netă, marfă, fizică) ; numărul de zile la care se raportează valoarea producţiei (număr ce ar trebui diferenţiat în funcţie de condiţiile concrete ale procesului de producţie — regimul de lucru, fondul de timp maxim disponibil anual). La determinarea acestui stoc e nevoie să fie luate în considerare atît intervalele medii dintre livrări din perioadele precedente, cît şi ritmicitatea consumului şi cheltuielilor ocazionate de procesul de aprovizionare tehnico-materială. Totodată, scurtarea perioadei dintre două reactualizări succesive ale normelor de stoc exprimate în zile ar permite adaptarea operativă a acestora la modificările intervenite în structura sortimentală a planului de producţie.

Referitor la **norma de consum** de materii prime şi materiale, propunem : determinarea şi fundamentarea în mai mare măsură pe baza metodelor tehnico-analitice şi extinderea normelor de consum individuale ; precizarea expresă, în metodologia de calcul, a informaţiilor care stau la baza determinării indicatorului consum specific (raportat prin darea de seamă statistică N.C.), luîndu-se în considerare şi pierderile netehnologice, în vederea asigurării comparabilităţii între nivelul realizat şi cel planificat al indicatorului.

■ ASIGURAREA, ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR, A UNOR CIRCUITE ŞI FLUXURI INFORMAŢIONALE adecvate desfăşurării în bune condiţii a activităţii de aprovizionare

Ne referim la circulaţia operativă, în momentul oportun, a unor informaţii pertinente :

— între compartimentele aprovizionare, planificare, programarea-pregătirea-urmărirea producţiei, normarea consumurilor materiale, în vederea corelării — atît în etapa de fundamentare a sarcinilor de plan, cît şi în etapa de execuţie — a structurii sortimentale a producţiei cu necesarul de aprovizionat şi cu normele de consum ;

— între compartimentul de aprovizionare şi cel de desfacere — export, în special în etapa de fundamentare a sarcinilor de plan, pentru a se cunoaşte din timp beneficiarii potenţiali, cerinţele acestora şi posibilitatea asigurării anumitor sortimente de materii prime şi materiale ;

— între compartimentul de aprovizionare şi cele de cercetare proiectare, pentru determinarea judicioasă a normelor de consum (ţinînd seama de nivelul realizat pe plan mondial), a posibilităţilor optime de aprovizionare, a celor de utilizare a materialelor recuperabile şi refolosibile ;

— între compartimentele aprovizonare, financiar-contabil secţiile (atelierele) de producţie, magaziile de materii prime şi materiale, în problemele legate de fundamentarea judicioasă a stocurilor normate, urmărirea sistematică şi oportună a încadrării în acestea (în special pe baza fişelor de magazie, care să conţină informaţiile referitoare la nivelul stocului normat şi al celui de siguranţă), prevenirea formării stocurilor supranormative şi lichidarea lor ;

— între compartimentele normarea consumurilor, aprovizionare, programarea-pregătirea-urmărirea producţiei şi secţiile (atelierele) de producţie, pentru evidenţierea operativă a abaterilor de la normele de consum planificate, a cauzelor care le-au generat şi stabilirea unui sistem ierarhizat de responsabilităţi în legătură cu prevenirea depăşirii acestor norme şi reducerea lor permanentă ;

— între compartimentele aprovizionare, tehnic, normarea consumurilor, secţii (ateliere), în vederea fundamentării judicioase a sarcinilor de plan privind materiile prime şi materialele recuperabile şi refolosibile şi utilizării acestora într-o mai mare măsură în procesul de producţie.

Aspectele relevate de investigaţie şi sugestiile de mai sus nu epuizează, desigur, problematica atît de complexă a organizării şi planificării aprovizionării. Considerăm totuşi că o acţiune susţinută pentru rezolvarea în complex a propunerilor avansate va contribui la creşterea eficienţei procesului de asigurare a resurselor tehnico-materiale şi, prin aceasta, la crearea unor condiţii mai bune pentru îndeplinirea ritmică a planului de producţie.

Vasile DAN
Ruxanda ISAIC-MANIU
Emil STAN

PERISCOP

KANBAN — metoda celor 5 zero

Zero stocuri (căci orice stocare determină blocări de spaţii, deteriorări ale materialelor, componentelor sau produselor păstrate timp îndelungat, defecte de calitate la prelucrări ulterioare, costuri suplimentare) ; **zero defecte de calitate** (pentru diminuarea cheltuielilor cu rebuturi sau remanieri şi satisfacerea cerinţelor beneficiarilor) ; **zero întîrzieri pe fluxul de fabricaţie** (reducerea perioadei de timp între intrarea materiilor prime (materialelor) şi ieşirea produselor finite ; **zero întreruperi accidentale** (prin întreţinerea maşinilor şi instalaţiilor de către operatorii înşişi) ; **zero hîrtii** (printr-o programare simplificată, care să meargă direct pînă la maşini şi prin suprimarea oricărei informaţii scrise inutile). Acestea sînt obiectivele-esenţă ale sistemului **Kanban,** iniţiat în Japonia de către firma Toyota şi care s-a extins în variante adaptate, îndeosebi în industria constructoare de automobile din ţări occidentale dezvoltate, uneori căpătînd denumiri-definiţie : comandă din aval ; reconstituirea consumului real ; fabricaţie fără stocuri şi livrări în flux continuu...

Principiul de la care se porneşte este că existenţa de stocuri (materii prime, semifabricate, repere, produse finite) la orice nivel al producţiei denotă o problemă de organizare nerezolvată, a cărei soluţionare impune o programare şi un control precise şi totodată elastice, combaterea risipei, realizarea piesei potrivite în momentul potrivit, contactul regulat între furnizori, producător şi beneficiari pentru rezolvarea problemelor de aprovizionare-desfacere. Indiferent de mărimea seriei ,producţia este modulată în loturi mici, ceea ce măreşte flexibilitatea, capacitatea de adaptare imediată la variaţiile cererii. Defectele de execuţie sînt depistate şi corectate încă de la apariţie, la sursa lor, fără să fie necesară contabilizarea controlului prin sondaj al reperelor (produselor). S-a demonstrat că o astfel de organizare riguroasă permite ca producţia să se desfăşoare normal cu o normă de stoc curent de materii prime, materiale şi semifabricate de numai 3—5 zile.

Kanban urmăreşte în contracurent fluxul de producţie, pornind de la necesarul de aprovizionat al locurilor de muncă din sectoarele de montaj. Regula de bază a acestui sistem operaţional este ca în fiecare fază precedentă a procesului de producţie să se determine şi să se asigure cantităţile strict necesare de piese şi semifabricate ce vor fi folosite în faza următoare, conform programului de fabricaţie. În varianta franceză a metodei (MAPA — méthode d'appel par l'aval), introdusă de firmele RVI şi Renault, se reglează după acest principiu nu numai fluxurile interoperaţii, ci şi relaţiile de cooperare între fabricile producătoare de subansambluri şi cele de montaj, obţinîndu-se importante economii prin reducerea stocurilor şi a producţiei neterminate ; în acest scop se stabilesc lunar programele de producţie şi necesarul planificat pentru fiecare operaţie şi poziţie din nomenclator şi s-a introdus un sistem de urmărire la zi a mişcării reperelor şi subansamblurilor în interiorul fabricilor.

Implementarea Kanban necesită în prealabil efectuarea unei analize-diagnostic a procesului de producţie, apoi experimentarea într-un sector pilot, responsabilizarea personalului, generalizarea în condiţiile aplicării de metode participative (de pildă, cercurile de calitate), ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională.

Puncte de vedere

Creşterea economică şi raportul de schimb extern

CARACTERUL şi eficienţa creşterii economiei **deschise,** care desfăşoară schimburi de valori cu străinătatea, a constituit din totdeauna un subiect deosebit de preocupare teoretică şi practică. Începînd încă cu „Avuţia Naţiunilor" a lui Adam Smith, istoria gîndirii economice şi reflexele acesteia în politicile economice naţionale fac revelaţia unui interes constant pentru deslușirea legăturii multiforme şi complexe dintre dinamica factorilor de producţie şi a rezultatelor activităţii economice dintr-un spaţiu naţional şi modul său de interacţiune cu economia internaţională. Mai ales însă din al treilea pătrar al secolului nostru, investigaţia teoretică a fost atrasă şi stimulată de acest cîmp de înaltă sinteză al ştiinţei economice. Concomitent şi în pofida riscului inerent de a stîrni controverse aprige — inclusiv în afara mediului academic —, analizele întreprinse nu au ezitat să-şi accentueze dimensiunea normativă prin recomandări de politică economică, într-o perioadă „de aur" a teoriei şi practicii creşterii economice. Pentru ţările în curs de dezvoltare, alegerea unei strategii de dezvoltare (creştere) adecvate şi menţinerea într-o zonă de raţionalitate a setului de opţiuni principale de politică economică reprezintă sarcina primordială a organelor de decizie macroeconomică. Asemenea opţiuni privesc alocarea resurselor şi politica de preţuri, promovarea unor ramuri prin dirijarea investiţiilor, stimularea unor sectoare de export etc. Din această perspectivă, trebuie evaluate diverse experienţe, care afectează, desigur, în mod diferit evoluţia generală a economiei şi, mai departe, bunăstarea populaţiei.

O serie de economişti s-au aplecat, astfel, asupra condiţiilor care transformă într-un proces oneros creşterea economică [1]) a economiei deschise. În 1958, J. Bhakwati a demonstrat că, atunci cînd cererea externă este elastică, procesul de creştere economică poate fi acompaniat de o deteriorare excesivă a raportului de schimb extern, ceea ce ar dăuna în final mărimii venitului naţional real, după momentul realizării comerţului cu străinătatea („Immiserising Growth", Review of Economic Studies) [2]). În literatura economică din ţările socialiste această posibilitate a fost subliniată ulterior de M. Kalecki în lucrarea sa „Schiţă a teoriei creşterii economiei socialiste" (Bucureşti, 1972). H. Johnson aplică aceeaşi ipoteză privind caracterul creşterii în circumstanţele unei economii în care operează un tarif comercial, ce protejează o industrie de substituire a importului şi care ar distorsiona alocarea resurselor („The Possibility of Income Losses from Increased Efficiency or Factor Accumulation in the Presence of Tariffs", Economic Journal, 1967). Spre deosebire de Bhagwati, care plasează sursa efectului negativ în afara perimetrului naţional, economistul canadian acordă atenţie consecinţelor unor măsuri de politică economică autohtonă. În 1968, Bhagwati încearcă să ofere o imagine analitică de ansamblu asupra distorsiunilor externe şi interne care conduc la ceea ce el numeşte generic „creştere pauperizantă", („Distortions and Immiserising Growth — a Generalisation", Review of Economic Studies). Este remarcabil că economistul de origine indiană evidenţiază cazul distorsiunilor pe piaţa factorilor de producţie — mai exact, diferenţele în remunerarea muncii — pornind de la studiul lui E. Hagen „An Economic Justification of Protectionism" (Quaterly Journal of Economics, 1958), care, la rîndul lui, fusese inspirat de bine cunoscuta lucrare a lui M. Manoilescu, „Teoria protecţionismului şi schimbului internaţional" (1929). Concluzia esenţială a lui Bhagwati este că, în toate situaţiile analizate, cîştigul ce rezultă prin creşterea economică este mai mult decît contrabalansat de pierderea de venit real pe care o cauzează distorsiunea.

În cele ce urmează vom încerca să prezentăm o reformulare a tipului oneros de creştere economică în condiţiile economiilor care suferă constrîngerea ofertei limitate de produse cu grad înalt de exportabilitate.

Trei elemente conceptuale stau la baza construcţiei demersului nostru analitic.

În primul rînd este distincţia pe care o facem între produse numite **forte,** cu un înalt grad de exportabilitate [3]), şi produse numite **slabe,** cu un grad scăzut de exportabilitate. Prin exportabilitate, pe care o notăm cu ß(x), măsurăm gradul în care preţul de export obţinut pe piaţa mondială recuperează valoarea internaţională a resurselor consumate pentru producerea unei unităţi din bunul de export. Pentru bunurile necomerciabile (care nu pot intra în circuitul schimbului extern), ß(x) este desigur zero; pentru alte produse slabe, care sînt însă comerciabile (tradeable), gradul de exportabilitate creşte netrecînd însă de 1. Pentru bunurile forte ß(x) este în mod firesc superior lui 1 şi exprimă avantajele comparative respective, sau niveluri de competitivitate respective. Distincţia folosită de noi am preferat-o celor utilizate în mod tradiţional în analiza economică (exportabil/importabil; bun de capital/bun de consum etc.) din următoarele motive: a) o problemă majoră a economiilor în curs de dezvoltare este creşterea gradului de exportabilitate (competitivitate) a producţiei interne; b) o parte importantă a producţiei interne este formată din bunuri ne-exportabile, care indiferent de costurile de producţie **imediate** [4]), nu pot fi transformate în produse comerciabile şi deci invalidează distincţia posibilă exportabile/importabile ; c) deosebirea mijloace de producţie/bunuri de consum în termeni de **forte** şi **slabe** este prea restrictivă, deşi pentru economiile mai puţin dezvoltate a doua grupă este foarte probabil să conţină o pondere relativ mai ridicată de produse forte. Este evident că se poate stabili o corespondenţă directă între gradul de omogenitate calitativă şi nivelul general de calitate ale procesului de producţie dintr-un spaţiu naţional şi gradul de omogenitate calitativă şi nivelul general de calitate ale exportului său, eficienţa globală a acestuia.

În al doilea rînd, economiile în curs de dezvoltare şi, în general, cele care au o forţă competitivă mai redusă, sînt confruntate de **restricţia ofertei limitate de produse forte;** restricţie care este vizibilă şi prin disponibilităţi limitate de devize libere. Pentru aceste economii, caracterul şi costurile creşterii economice sînt indisolubil legate de expansiunea (cum ?) sectoarelor (care ?) ce furnizează produse de export, sau de substituire a importului [5]).

În al treilea rînd, considerînd situaţia unor economii care — prin dimensiunea lor şi puterea lor economică — nu pot influenţa condiţiile pe piaţa mondială, costurile creşterii sînt reduse şi, implicit, beneficiile sale sînt augmentate, prin evitarea — sau minimizarea — distorsiunilor provocate de diverse măsuri **interne** în politica de preţuri, de investiţii şi cea de comerţ exterior.

Situaţia examinată de noi priveşte un proces de creştere ce favorizează sectoarele producătoare de bunuri slabe datorită unui complex de distorsiuni (inclusiv în planul acţiunii de intervenţie macroeconomică), proces care se bizuie pe o politică de acumulare îndeosebi prin intermediul unor preţuri interne relativ ridicate (supraevaluate) la aceste bunuri. Astfel, sectorul (sau sectoarele) care produc bunuri forte apare în ipostaza unei activităţi economice „nerentabile" prin prisma costurilor şi preţurilor interne, în timp ce sectorul producător de bunuri slabe beneficiază de un surplus care accentuează alocarea deficitară a resurselor [6]). Situaţia abordată se referă deci la calitatea şi efectele unor opţiuni de strategie şi politică a creşterii economice în condiţiile existenţei unor defi-

---

[1]) Inclusiv procesul de industrializare.

[2]) În fapt, Bhagwati elaborează ideea enunţată de economistul englez F. Edgeworth încă în 1894 prin termenul de „damnifying growth".

[3]) Se pare că A. Hirschman a folosit pentru prima dată noţiunea de grad de exportabilitate. Unii autori vorbesc şi de grad de „comerciabilitate" (tradeability).

[4]) Prin urmare, restricţia este de natură calitativă şi nu priveşte costurile. Pe termen lung, desigur, se poate presupune înlăturarea restricţiei calitative.

[5]) V.V. Novojilov a fost printre primii economişti din ţările socialiste care au evidenţiat legătura între tipul (modelul), de dezvoltare a economiei şi manifestarea restricţiei ofertei limitate. Mai recent, economiştii sovietici I.M. Ivanov şi S. Heinman au abordat această problemă a dezvoltării de tip extensiv. O analiză elaborată şi cuprinzătoare a mecanismelor care generează, în pofida unor ritmuri înalte de creştere economică, o ofertă limitată de produse competitive face J. Kornai în lucrarea „A Hiáriy" (Penuria) apărută în 1920. J. Bognar apreciază că „modelul actual de dezvoltare a economiilor socialiste generează o mai mare cerere agregată decît poate satisface producţia" (Acta Oeconomica, 1, 1963), iar economistul cehoslovac M. Hrncir consideră că „în economia cehoslovacă, ca şi în celelalte economii socialiste, caracteristicile dominante sînt ale unei economii cu restricţie pe planul ofertei" (Czechoslovak Economic Papers, 21, 1983). Tot un economist cehoslovac, M. Mejstrik, subliniază că concepţia cantitativistă, asupra producţiei explică calitatea necorespunzătoare a acesteia şi slaba eficienţă a exportului (Czechoslovak Economic Papers, 22, 1984), idee reluată şi în valorosul studiu al polonezului J. Winiecki (Ekonomista, 3—4, 1983).

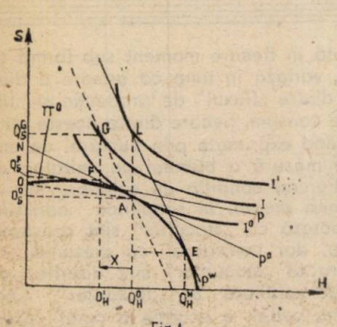

Fig.1

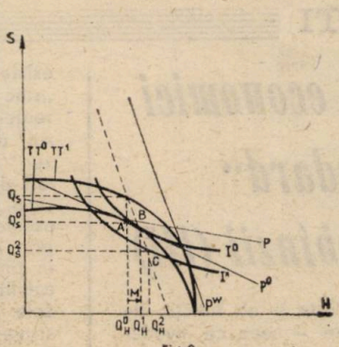

Fig.2

cienţe — evident, unele autoimpuse — în domeniul preţurilor şi al alocării resurselor între diversele ramuri. [7]).

Figura 1 exemplifică tocmai această anomalie. Se presupune astfel că economia produce două categorii de bunuri — forte şi slabe — ale căror cantităţi sînt indicate de Q_s^o (slabe) şi Q_h^o (forte). Raportul de schimb intern **normal** (linia preţurilor relative interne normale) între cele două categorii de bunuri, P^o, trece prin punctul prin care raportul marginal de substituire în consum între produsele forte şi cele slabe egalează raportul lor marginal de transformare în producţie (punctul A). După cum se cunoaşte din teoria microeconomică, egalitatea între raportul marginal de transformare în producţie şi cel de substituire în consum (care depinde de preţurile ce operează în economie) este o condiţie sine qua non a realizării utilităţii maxime. (P^w) este raportul de schimb extern şi ilustrează avantajul comparativ pentru economie din perspectiva existenţei unor preţuri corecte; se vede că dacă se exportă cantitatea $(Q_h^o - Q_h')$ de produse forte, se obţine în schimb o cantitate $(Q_s^g - O_s^o)$ de produse slabe, deci mai mult decît în condiţiile aplicării raportului de schimb interne normal $(Q_h^o - Q_h')$ contra $(Q_s^N - Q_s^o)$. Raportul de schimb efectiv intern, P. dat de preţurile ce operează oficial în economie favorizează producţia de bunuri slabe, care poate astfel să extragă un surplus de valoare de la sectorul producător de bunuri forte. Acest surplus apare în diagramă ca segmentul ON şi corespunde pierderilor calculate în preţuri interne cauzate sectorului producător de bunuri forte; el este dat de diferenţa dintre Q_s^oN şi Q_s^oO, , care exprimă tocmai modul deosebit în care este afectată producţia de bunuri forte Q_h^o de rapoartele de schimb P^o şi P. Trebuie subliniat că, chiar cînd nu toată producţia de bunuri forte este destinată schimbului cu bunuri slabe — ceea ce este de altfel firesc, o parte fiind consumată pentru nevoile interne ale sectorului —, pierderile nu se reduc datorită faptului că aceleaşi preţuri relative (costuri) sînt folosite pentru calculaţia internă. Şi totuşi, sectorul producător de bunuri forte aduce beneficii considerabile economiei — prin schimbul extern — atunci cînd se valorifică avantajele sale comparative. Beneficiile sînt denotate în figura 1 de segmentul FG, care ţine cont de discrepanţa marcantă între raportul de schimb extern (P^w) şi cel normal pe piaţa internă (P^0) ; FG rezultă din diferenţa dintre

$$(Q_s^G - Q_s^o) - (Q_s^F - Q_s^o)$$

Dacă sectorul producător de bunuri forte ar obţine o parte din aceste beneficii — care deci nu ar fi alocate în mod discreţionar celuilalt sector pentru a-i sprijini mai mult acestuia creşterea —, aceasta ar putea să compenseze parţial, sau chiar completamente, pierderile „interne". Astfel, dacă cîştigul extern este dat de,

$$\Delta = aQ_h^oP_h^o\left(\frac{P_s^o}{P_h^o}\frac{P_h^w}{P_s^w} - 1\right)$$

unde $a \in [0,1]$ indică ponderea exportului din producţia internă şi P_j^i se referă la nivelele preţurilor absolute, iar pierderile „interne" sînt date de,

$$\Delta^* = Q_h^oP_h^o\left(\frac{P_s}{P_h}\frac{P_h^o}{P_s^o} - 1\right)$$

egalitatea dintre Δ^* şi Δ determină mărimea lui (a) care ar fi necesară pentru deplina compensare între pierderi şi cîştiguri la nivelul sectorului. Dacă admitem că numai o parte, $b(b < 1)$ este reţinută de sectorul exportator, atunci completa compensare a pierderilor reclamă un volum al exportului de $(a/b)Q_h^o$ sub restricţia că (a/b) nu poate depăşi unitatea. Oricum, cînd preţurile relative interne ale bunurilor forte sînt excesiv de joase, deplina compensare a pierderilor „interne" devine imposibilă indiferent de volumul exportului.

Curbele de utilitate colectivă I^o, I şi I' ' indică diferite niveluri de utilitate (consum) pentru economia naţională. Din figură reiese clar că nivelul cel mai ridicat de utilitate (punctul L) este realizabil prin specializarea în producţia de bunuri forte, ceea ce ar însemna ca producţia să aibă loc în punctul E pe curba posibilităţilor de producţie.

Figura 2 ne ajută să examinăm mai departe cazul nostru; ea ilustrează consecinţele unei acumulări şi creşteri economice orientate preponderent către producţia de bunuri slabe[8]) (deplasarea curbei posibilităţilor de producţie de la TT^0 la TT^1) creştere care, în plus, naşte o nevoie masivă de import intermediar. Să intrăm mai în detaliu. După expansiunea înregistrată, noua combinaţie de producţie este (Q_s, Q_h^o). Pentru a produce cantitatea Q_s de bunuri slabe, economia are nevoie de o cantitate suplimentară de **inputuri forte,** ceea ce, în figura noastră, apare notat cu $(Q_h^2 - Q_h^o)$. La raportul de schimb extern existent, pentru acest import intermediar de bunuri forte ar fi necesar un export $(Q_s - Q_s^2)$ de produse slabe. Dar un asemenea volum mare al exportului de produse slabe este practic imposibil deoarece, conform ipotezei asumate, ar perturba puternic procesul de producţie. În asemenea condiţii, exportul efectiv de produse slabe este redus la numai $(Q_s - Q_s^o)$ iar importul obţinut în schimb, $(Q_h^1 - Q_h^o)$ acoperă numai o parte din cerinţele de import intermediar. Restul de inputuri forte, $(Q_h^2 - Q_h^1)$ este obţinut printr-un schimb extern **intra-sectorial** între bunuri forte. Aceasta semnifică că economia naţională este nevoită să renunţe la consumul unor bunuri forte (o renunţare forţată pentru diverşi consumatori) în vederea procurării altor feluri de bunuri forte. Acest comerţ extern intra-sectorial de bunuri forte reduce nivelul de utilitate pentru economie (punctul C pe curba de indiferenţă I") datorită nevoii (utilităţii) diferite resimţite de consumatorii finali pentru diversele produse : consumatorii finali preferă şi deci ataşează mai multă utilitate (valoare) producţiei de bunuri finale în raport cu cea de produse intermediare, un comportament de altfel natural avînd în vedere scopul fundamental al procesului de producţie. Prin urmare, în cazul descris de noi, în ciuda creşterii economice, nivelul general de consum final real nu va creşte corespunzător putînd chiar să scadă.

Cazul de creştere economică oneroasă formulat în nota de faţă ne permite să subliniem cîteva concluzii privind exigenţe ale strategiei de dezvoltare a economiilor care sînt confruntate cu restricţia ofertei limitate de produse forte şi anume : efortul de acumulare şi de orientare a investiţiilor către sectoare considerate prioritare este necesar să se sprijine pe funcţionarea în economie a unor preţuri corecte — care să ţină cont de raritatea economică a factorilor de producţie — şi să valorifice resursele relativ abundente de care dispune economia, să nu dezavantajeze sectoarele ce deţin realmente avantaje comparative la nivelul economiei naţionale ; opţiunile de specializare în producţia de export şi **formarea** unor avantaje comparative viitoare este dezirabil să purceadă de la valorificarea domeniilor competitive existente, pentru a se multiplica şi consolida factorii de auto-susţinere a creşterii economice ; avantajele comparative viitoare nu se pot clădi prin ignorarea, sau subminarea atuurilor prezente ale economiei ; nu necesarmente, un prezumat grad înalt de prelucrare (valoare adăugată anticipată) se identifică cu un înalt grad de exportabilitate, ceea ce relevă dificultatea — dacă nu, imposibilitatea practică — evaluării eficienţei unei activităţi economice (sau opţiuni de specializare) în lipsa unor criterii riguroase de analiză economică, bazate pe o transparenţă cît mai mare a proceselor reale din economie ; creşterea economică în prezenţa unor distorsiuni substanţiale în mecanismele de funcţionare a economiei şi în sfera măsurilor de politică economică se soldează cu pierderi în ce priveşte venitul naţional real, consumul final şi cel productiv ; calitatea muncii sociale (nivelul de competitivitate internaţională) este determinată de nivelul general de dezvoltare a economiei (calitatea şi gradul de omogenitate ale factorilor de producţie) şi de mecanismul de funcţionare a economiei care asigură o anumită calitate combinării factorilor de producţie în procesul de producţie. Într-o perspectivă de timp mai lungă, nivelul de dezvoltare a economiei (calitatea factorilor de producţie) devine el însuşi funcţie de mecanismul de funcţionare al acesteia.

Daniel DĂIANU

6) Costurile instantanee (rezultate din funcţionarea preţurilor distorsionate) sînt acompaniate de costuri dinamice (ce privesc efectele în planul alocării resurselor în economie, deteriorarea sistemului de stimulente etc.). Acestea din urmă sînt mult mai grave deoarece pot virtual derentabiliza efectiv o activitate economică iniţial capabilă să furnizeze produse forte în cantităţi satisfăcătoare.

7) Este implicată atît alocarea resurselor între ramurile industriei cît şi între aceasta şi agricultură, infrastructură etc.

8) Aprecierea noastră asupra naturii creşterii economice şi valorii produselor priveşte situaţia **ex post** a producţiei şi face abstracţie de intenţia **ex ante** a factorului de decizie macroeconomică referitor la calitatea **procesului de expansiune** a producţiei.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Doctrina economiei „standard" şi rata dobînzii (III)

EXPLICAŢIA economică pe care autorul o dă acestui rezultat matematic este că cele două rate ale dobînzii controlează, una, vitezele proceselor de schimb al mărfurilor, iar cealaltă, vitezele de creştere ale „fluxurilor", acumulării şi investiţiilor. Prima dintre aceste rate – ce ar putea fi denumită rata monetară a dobînzii – este stabilită pe piaţa creditului bancar, ca o medie a procentelor aplicate asupra soldurilor debitoare ale conturilor deschise la bănci ; cea de a doua – ce ar putea fi numită rata investiţională a dobînzii – se formează pe piaţa fondurilor de investiţii, adică a capitalurilor disponibile pe termen mediu şi lung.

Deşi Wright însuşi se îndoieşte de eficacitatea conceptuală a unei asemenea dezagregări, iar unii autori ca B. Tew [9]) resping în mod hotărît posibilitatea divizării pieţei de capital în două segmente absolut independente sub aspectul cursurilor şi dobînzilor, R. W. Clower [10]) a preluat acest element metodologic pentru a demonstra că, din perspectivă istorică, teza clasică, după care factorii esenţiali care determină evoluţia ratei dobînzii sînt nivelul productivităţii şi cel al acumulării, este totuşi corectă.

Potrivit interpretării lui Clower, „stocurile" de titluri de credit existente în economie la un moment dat sînt moştenirea trecutului şi ele nu pot fi modificate prin decizii ale perioadei curente decît puţin cîte puţin. În consecinţă, dacă se consideră drept perioadă curentă intervale de timp din ce în ce mai scurte, creşterile sau scăderile „stocurilor" agregate de astfel de active pot fi neglijate, ceea ce conduce la concluzia că noile emisiuni de titluri, respectiv retragerile din circulaţie, nu influenţează dobînda zilei. Dacă se consideră însă două momente diferite în timp, atunci rata dobînzii aferentă momentului celui mai îndepărtat în viitor constituie un factor parţial care determină – prin intermediul anticipaţiilor operatorilor „à la hausse" sau „à la baisse" – operaţiunile de vînzare-cumpărare ce au loc în intervalul de timp respectiv, şi, deci, variaţiile dimensiunilor „stocurilor" de titluri existente la începutul perioadei de referinţă. Ritmul în care aceste operaţiuni se desfăşoară este determinat în principal de variaţiile productivităţii şi ale acumulării. Deoarece oscilaţiile nivelului productivităţii muncii sociale depind de progresul tehnic şi de numeroşi alţi factori, iar rata acumulării este şi ea funcţie de un complex de cauze – ceea ce invederează complexitatea determinărilor proceselor respective –, mişcarea acestor două variabile poate fi considerată ca sintetizînd întreaga evoluţie istorică a economiei. Rata dobînzii apare, astfel, ca fiind rezultatul vizibil al acestei evoluţii pe termen lung. În acest mod, Clower propune eliminarea complicaţiilor generate de modelarea comportamentului ratei dobînzii în termeni de „stocuri" şi „fluxuri" printr-o opţiune definitivă în favoarea concepţiei clasice, aceasta din urmă avînd măcar meritul că este mai simplă şi mai clară.

Modul în care Clower a încercat să tranşeze chestiunea a fost contestat însă de unii autori ca C. Lloyd [11]), după care problema rămîne totuşi pentru moment fără soluţie. Acesta construieşte un model economic cu n bunuri, printre care titlurile de credit de diferite genuri şi moneda, ajungînd la concluzia că, într-un asemenea sistem formal, dacă n-1 ecuaţii sînt satisfăcute, ecuaţia n este şi ea în mod necesar respectată, încît poate fi eliminată. Tocmai aceasta este, după părerea autorului, ceea ce fac cele două teorii amintite ; numai că fiecare dintre ele elimină ecuaţii diferite : teoria „preferinţei pentru lichiditate" elimină ecuaţia titlurilor, în timp ce teoria „fondurilor de împrumut" elimină ecuaţia monedei. În realitate, susţine Lloyd, cele două teorii sînt echivalente, deosebirile dintre ele fiind o consecinţă a împrejurării că un bun pentru care există un „stoc" şi un „flux" poate fi reprezentat prin două ecuaţii de cerere (netă), iar cele două construcţii teoretice, în măsura în care explicitează aceste ecuaţii, reţin fiecare cîte o altă ecuaţie de acest tip.

Pentru a demonstra această afirmaţie, Lloyd ia pentru început cazul general al unui bun pentru care există un „stoc" şi un „flux" ; cantitatea bunului respectiv, existentă în fiecare moment sub formă de „stoc", variază în timp ca urmare a diferenţei dintre „fluxul" de producţie şi „fluxul" de consum, fiecare dintre aceste „fluxuri" fiind exprimate prin numărul de unităţi de măsură a bunului pe unitatea de timp. Punînd condiţia de echilibru într-un asemenea model, el simplifică admiţînd prin ipoteză că „stocurile" sînt constante în timp, dar consideră că preţurile de echilibru al „stocurilor" sînt diferite de cele de echilibru al „fluxurilor". Construieşte, astfel, o ecuaţie a cererii excedentare (nete) în termeni de „stocuri", care leagă diferenţa dintre „stocul" cerut pe piaţă de un anumit nivel al preţului ; de asemenea, scrie o ecuaţie a cererii excedentare (nete) în termeni de „fluxuri", care leagă diferenţa dintre „fluxul" consumului şi „fluxul" producţiei de un alt nivel al preţului. Studiind proprietăţile matematice ale acestor ecuaţii, Lloyd ajunge la concluzia că, dacă diferenţa dintre producţie şi consum nu este nulă, „stocul" variază, iar piaţa bunului respectiv este dezechilibrată. Pe de altă parte, egalitatea dintre „fluxul" de producţie şi „fluxul" de consum nu implică în mod necesar egalitatea „stocurilor".

În continuare, autorul transpune aceste deducţii valabile în general cu privire la un bun care se produce, conservă şi consumă pe cazul particular al titlurilor de credit şi monedei. Pornind de aici, ajunge la concluzia că indiferent de răspunsul ce s-ar da la întrebarea dacă teoria „preferinţei pentru lichiditate" şi teoria „fondurilor de împrumut" sînt sau nu identice, demonstraţia pe care Hicks a propus-o pentru a arăta echivalenţa lor nu este valabilă, aceste teorii fiind complementare.

Principiul de complementaritate introdus de Lloyd – inspirat, se pare, de Patinkin, care şi el, fără a folosi explicit termenii de „stoc" şi „flux", considera că teoria „preferinţei pentru lichiditate" şi teoria „fondurilor de împrumut" sînt variante alternative ale aceleiaşi concepţii keynesiene fundamentale – este subminat însă de procedeul său pur exterior prin care adună ecuaţii care leagă variabile cu dimensionalităţi diferite : „stocuri" fără o măsură temporală şi „fluxuri" care, prin definiţie, au o coordonantă de timp. Esenţa problemei în discuţie este că „stocurile" sînt entităţi ce pot fi concepute doar printr-un proces de abstragere a calităţii şi care, de aceea, există exclusiv sub forma unui cuantum într-un anu-

FIŞE

● *Sub titlul* „Umanismul şi condiţia umană în civilizaţia contemporană" *profesorul* Alexandru Tănase *a publicat recent la* EDITURA POLITICĂ – *în colecţia* „Idei contemporane" –, *un volum în care îşi propune să realizeze o imagine sintetică asupra unor domenii de certă actualitate pentru conducerea activităţii sociale în general, domenii ce suscită interesul constant al creatorilor şi teoreticienilor din sfera culturii. De altfel, o asemenea abordare sintetică – ce nu poate fi nicicînd considerată perfect rotundă – este impusă de însuşi subiectul în cauză : civilizaţia, considerată ca o creaţie socială majoră. Alexandru Tănase se fereşte însă de o abordare pretins neutră sub aspect axiologic şi îşi asumă o „grilă" metodologică necesară : evaluarea faptelor de civilizaţie nu în mod abstract, ci prin optica noţiunii de umanism, în speţă de umanism socialist. Revenirea la realitatea societăţii socialiste româneşti este de altfel o permanenţă a volumului. Eseurile reunite într-o primă secţiune a cărţii îşi propun, în această viziune, să desluşească raporturile dintre umanism şi diverse aspecte ale civilizaţiei, în timp ce în următoarele două părţi autorul analizează aspecte concrete ale civilizaţiei româneşti, propunînd totodată şi o deschidere conceptuală pe coordonatele : ştiinţă-conştiinţă-umanism.*

Sectorul bunurilor de consum în strategia dezvoltării

● *Evaluînd care este rolul bunurilor de consum în susţinerea dezvoltării economiei naţionale, doi autori – V. Fronkova şi T. Lenczova – ajung la concluzia că acest sector îşi exercită influenţa în mod deosebit asupra asigurării unui echilibru pe termen lung al pieţei interne şi, implicit, al asigurării competitivităţii complexului economic naţional. Din această perspectivă, se arată în studiul* „O problemach ucinneho posobenia trhu spotrebnych predmetov na ekonomicky rozvoj" *(Probleme ale influenţei pieţei bunurilor de consum asupra dezvoltării economice), publicat în numărul 4/1985 al revistei cehoslovace* EKONOMICKY CASOPIS, *prezintă interes cunoaşterea factorilor care pot conduce la transformarea sectorului bunurilor de consum ca un factor de dezechilibru al creşterii. De regulă, în ierarhia factorilor de influenţă, cele mai importante sînt socotite a fi relaţiile defectuoase între producători şi beneficiari. O analiză mai profundă sugerează însă şi alte cauze, apreciază autoarele. Astfel, din ansamblul pîrghiilor*

mit loc şi cu o anumită măsură cardinală în orice moment al intervalului de timp avut în vedere. Spre deosebire de acestea, „fluxurile" reflectă uneori o simplă locomoţie a cantităţilor stocate, dar cel mai adesea o schimbare calitativă intervenită pe piaţa de capital. Dacă în primul caz, o operaţiune de vînzare-cumpărare determină doar o creştere sau descreştere a „stocurilor existente, încît „fluxul" aferent poate fi pus în legătură şi dedus din variaţia acestora, există „fluxuri" provenind din noi emisiuni care sînt complet deosebite din punct de vedere calitativ faţă de toate evenimentele care au condus în trecut la un anumit nivel al „stocurilor". În acest din urmă caz, „fluxul" este nou creat, reflectînd o mutaţie calitativă care nu mai poate fi dedusă din simpla observaţie a variaţiei „stocurilor". Legătura este aici între un singur „flux" şi un singur „stoc", iar trecerea de la coordonatele analitice ale „stocurilor" la cele ale „fluxurilor" nu mai poate fi făcută în mod mecanic, printr-o simplă derivaţie algebrică, cum procedează Lloyd. Noţiunile de „stoc" şi „flux" nu sînt, deci, nici perfect complementare, nici absolut opuse, iar reunirea lor fără discernămînt într-un singur model dă naştere la artificialităţi inadmisibile.

Punctul de vedere al lui Patinkin despre complementaritatea celor două teorii şi interpretarea sa modernă dată de Lloyd au fost criticate de o serie de autori, printre care N. Rose [12]). Acesta considerase iniţial că teoria „preferinţei pentru lichiditate" şi teoria „fondurilor de împrumut" sînt opuse, dar în urma unei observaţii a prof. H.G. Johnson că deosebirile dintre ele provin din aceea că prima are un caracter static — în sensul că nu explică decît o stare de echilibru de scurtă durată şi cum se bulversează aceasta sub impactul modificării circumstanţelor, în timp ce cea de a doua este dinamică — reflectînd trecerea dobînzii de la o stare de echilibru la alta ca urmare a schimbării condiţiilor — Rose şi-a propus să demonstreze că şi cea dintîi este dinamică.

În acest scop, el construieşte un model de echilibru dinamic al economiei în care pot fi interpretate într-o manieră dinamică atît teoria „preferinţei pentru lichiditate", cît şi cea a „fondurilor de împrumut". Rose presupune că proiectele de cheltuieli ale firmelor şi populaţiei, agregate la nivel macroeconomic, sînt întotdeauna realizate, deoarece orice abatere dintre aceste prevederi şi producţia (venitul) perioadei curente este absorbită de stocurile de produse finite (veniturile acumulate) existente în economie. O abatere de acest gen reprezintă cererea netă de bunuri, în timp ce cererea netă de monedă este definită ca fiind diferenţa dintre cantitatea de monedă existentă în economie şi cea cerută pe piaţă. În interpretarea dată de Rose, teoria „fondurilor de împrumut" afirmă că rata dobînzii variază dacă suma celor două cereri nete este diferită de zero, iar teoria „preferinţei pentru lichiditate" susţine că rata dobînzii variază dacă — şi numai dacă — cererea netă de monedă nu este nulă. Dacă se admite, arată Rose, că cererea netă de credite este suma dintre cererea netă de bunuri şi cererea netă de monedă, atunci urmează că şi în cadrul teoriei „preferinţei pentru lichiditate" rata dobînzii poate varia chiar dacă cererea netă de credite este nulă. Pentru a explica acest paradox, Rose respinge „legea Walras", după care suma algebrică a cererii nete de bunuri, monedă şi titluri este în mod necesar nulă şi face apel la formularea iniţială pe care Keynes a dat-o teoriei „preferinţei pentru lichiditate", potrivit căreia cererea netă de titluri este întotdeauna egală cu cererea netă de monedă. Această din urmă afirmaţie o susţine însă printr-un postulat diferit de cele ale lui Keynes, şi anume prin presupunerea că producătorii îşi finanţează activitatea lor (producţia de bunuri de investiţii şi de bunuri de consum) prin vînzări de bunuri sau titluri pe care trebuie să le facă în acelaşi timp cu producţia însăşi. Dacă totalul valorii bunurilor de consum şi titlurilor ce pot fi cumpărate de cei care realizează venituri este inferior valorii totale care ar trebui vîndută de producători pentru a-şi satisface necesităţile de finanţare a producţiei, diferenţa reprezintă o cerere netă de monedă. Or, aceasta este exact marja cu care valoarea titlurilor de credit oferite de producători depăşeşte cererea de astfel de titluri emanată de la posesorii de venituri. Cu alte cuvinte, la Rose, cererea netă de monedă şi cererea netă de titluri sînt în mod necesar egale, pentru că cererea şi oferta netă de bunuri sînt întotdeauna egale. Acestea din urmă sînt, la rîndul lor, în mod obligatoriu egale, deoarece odată bunul produs, există întotdeauna cineva care, într-un anumit sens, îl va „cumpăra". Numai că termenul „cumpăra" este aici mai degrabă un eufemism, din moment ce pentru a corespunde ideii de echilibru permanent, are inclusiv accepţiunea bizară de drept de participare, în virtutea participării la procesul de producţie, la împărţirea rezultatului obţinut.

Pornind de aici, Rose reformulează teoria „preferinţei pentru lichiditate" astfel încît să explice ajustarea ratei dobînzii printr-un dublu mecanism la presiunile exercitate de creşterea masei monetare. Argumentarea şi concluzia lui Rose apar, astfel, ca fiind destul de diferite faţă de varianta teoriei „preferinţei pentru lichiditate", expusă iniţial de Keynes în „Tratat de monedă". Potrivit acesteia din urmă, rata dobînzii poate varia şi dacă nu are loc nici o operaţie cu titluri, respectiv dacă cererea şi oferta de capital concentrate la bursă sînt reduse.

Autorii şi lucrările citate în acest articol nu epuizează nici pe departe modurile contemporane de a aplica instrumentele analitice ale economiei „standard" la cercetarea fenomenelor creditului şi dobînzii. Un număr de economişti au renunţat la dezvoltarea metodologiilor tradiţionale şi au trecut la utilizarea pe scară largă şi în domeniul creditului şi dobînzii a aparatului modern de investigare pus la dispoziţie de economia matematică sub forma modelelor „standard". Dar, opunîndu-se oricărei sugestii că procesele economice ar putea fi ceva mai mult decît o combinaţie de elemente date odată pentru totdeauna, economia „standard" a devenit în bună măsură dogmatică.

lector univ dr. Silviu CERNA
Universitatea Timişoara

[9]) B. Tew, Sequence Analysis and the Theory of the Rate of Interest, Economic Journal, 66, sep. 1956.
[10]) R. W. Clower, Productivity, Thrift and the Rate of Interest, Economic Journal mart., 1954 ; R. W. Clower, D. W. Bushaw, Price Determination in a Stock-flow, Econometrica, 22, iul., 1954.
[11]) C. Lloyd, The Equivalence of the Liquidity Preference and Loanab. Funds. Theories and the New Stock — flow Analysis. Rev. of Econ. Studies, 27, iun., 1960.
[12]) H. Rose, Liquidity Preference and Loanable Funds, Rev. of Econ. Studies, 24, febr., 1957 ; The Rate of Interest and Walras's Law, Economica, 26 aug., 1959
[13]) H.G. Johnson, Some Cambridge Controversies in Monetary Theory, Rev. of Econ. Studies, 19, 1951—1952.

economice se relieţează influenţa priorităţii ce se acordă dezvoltării anumitor ramuri economice (contingente sau mai îndepărtate de sectorul bunurilor de consum), nivelul veniturilor (global şi pe categorii de populaţie), dinamica aspiraţiilor şi a trebuinţelor etc.

„Dezvoltarea rurală integrată"

● *Cu siguranţă că mediul rural a reprezentat unul din primele „semnale epistemologice" în ceea ce priveşte necesitatea de a nuanţa conceptul de dezvoltare. Mai mult decît zonele de concentrare urbană (fapt datorat în bună măsură şi ponderii majore pe care o deţine în ţările în curs de dezvoltare), ruralul a evidenţiat caracterul imperativ al îmbogăţirii noţiunii — şi implicit a proceselor concrete — de dezvoltare prin incorporarea, alături de economic, şi a factorilor culturali, sociologici, psihologici. Astfel a luat naştere formula de „dezvoltare rurală integrată", apreciază* C. Hippel *şi* W.E. Fischer *în articolul* „Integrated rural development — no simple solutions" *(Dezvoltarea rurală integrată — o soluţie deloc simplă) publicat în numărul din martie-aprilie al revistei* „DEVELOPMENT AND COOPERATION". *Satisfăcătoare din punct de vedere al bunului simţ, o asemenea abordare întîmpină serioase obstacole operaţionale, deoarece orice program de dezvoltare presupune o ierarhizare a sferelor de acţiune în funcţie de un ansamblu de criterii. Or, consideră autorii, nu există soluţii tip în acest domeniu, priorităţile asumate urmînd a fi stabilite pentru fiecare comunitate rurală în parte, pe baza unor studii socio-economice detaliate, cu caracter interdisciplinar.*

Cercetarea sociologică

● *Publicarea volumului* „Semnificaţia documentelor sociale" *(coordonator* Septimiu Chelcea) la EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ *aduce în prim plan o tehnică de analiză utilizată îndeosebi în sociologie, dar ale cărei aplicaţii pot fi cu mult mai largi. Este vorba despre folosirea, pentru analiza diverselor fenomene sociale, a unor documente (cu caracter oficial sau particular) care, alături de interpretarea unor date cu caracter cantitativ, permit îmbogăţirea concluziilor cercetării mai cu seamă pe planul interpretării calitative, de mai înaltă subtilitate. Dincolo de aportul pe care îl poate avea din perspectiva lărgirii orizontului cultural, o asemenea metodă poate prezenta pentru economist un interes practic nemijlocit. În primul rînd, este vorba despre utilizarea studiului documentelor pentru mai buna cunoaştere a istoriei economice a ţării. Pe de altă parte, un asemenea demers metodologic poate oferi un element suplimentar de legătură între cercetarea economică a fenomenelor curente şi celelalte ştiinţe sociale, completarea analizelor economice cu elemente de natură comportamentală, axiologică etc.*

FIŞE

O valoroasă lucrare științifică: ECONOMIA FUNCIARĂ

APARIȚIA lucrării „Economia funciară" *) datorată unui colectiv de reputați specialiști și militanți pentru cunoașterea, valorificarea, sistematizarea și organizarea teritoriului aduce o triplă contribuție științifică : ● definește pentru prima dată în literatura de specialitate un concept unitar privind cunoașterea și gospodărirea resurselor funciare integrate nivelului de cunoaștere și a tehnicilor aplicate pe plan mondial ; ● fundamentează premisele de politică funciară și de coordonare a efectelor unitar diferențiate subordonate politicii economice de perspectivă ; ● creează un sistem unitar de evaluare, amenajare, sistematizare și organizare a teritoriului propunînd o soluție globală de optimizare a folosirii resurselor în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății.

Astfel, „Economia funciară" creează premisele pentru rezolvarea inteligentă a „ecuației" fundamentale a lumii contemporane : armonizarea cerințelor cu resursele, prin găsirea unui raport echilibrat între necesitățile de ordin economic și capacitatea ecologică a pămîntului, înțeleasă ca un capital real al societății, dar limitat și ușor perisabil în condițiile unei exploatări neraționale, definind modalitățile de utilizare eficientă a resurselor funciare prin amenajare, organizare, ameliorare.

Noțiunile clare la nivelul cunoașterii științifice precum și modul de abordare a problemelor economico-financiare sporesc considerabil valoarea lucrării care integrează totalitatea acțiunilor și disciplinelor care concură la aceasta, avînd în vedere cerințele actuale și de perspectivă ale societății în : utilizarea rațională a fiecărei suprafețe de teren ; creșterea suprafețelor de teren productiv; determinarea potențialului amenajabil prin lucrări de gospodărirea apelor și îmbunătățiri funciare, a tuturor lucrărilor agropedoameliorative ; crearea cadrului unitar pentru coordonarea tuturor amplasamentelor obiectivelor ce se realizează în teritoriu (avînd în vedere economisirea fondului funciar și amplasarea coordonată) ; crearea cadrului unitar de abordare și soluționare a tuturor lucrărilor de sistematizare, organizare și amenajarea teritoriului ; definirea optimumului economic în dimensionarea unităților teritoriale de bază — sole, tarlale, parcele — integrate sistemelor de agricultură aplicate adecvat condițiilor specifice fiecărei unități agricole.

Resursele funciare sînt studiate și integrate în relațiile acestora de condiționare și acțiune recurentă în ansamblul condițiilor naturale și economico-sociale, în interrelația lor cu diferitele mijloace economice. Se realizează **de fapt premisele unei optimizări a folosirii** resurselor funciare și a mijloacelor de producție (bază energetică, mașini și unelte, mijloace de transport, îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor, produse chimice, investiții etc) corelate cu fertilitatea naturală și economică concretizată în notele de bonitare a unităților ecologic omogene pe categorii de folosință și culturi.

În acest concept se creează condițiile organizării, specializării și concentrării producției agricole pînă la nivel de fermă prin abordarea problemelor de la general la particular (de la mare la mic — țară, județ, C.U.A.S.C., unitate, fermă) și confruntarea resurselor de la mic la mare pe baza unei prealabile determinări și diferențieri a condițiilor de producție naturale (cadastrul cantitativ și calitativ al terenurilor) și al posibilităților de creștere a potențialului lor productiv, utilizarea forței de muncă (cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori), dezvoltarea și repartiția echilibrată a rețelei de orașe și centre urbane (140 centre comunale devenind noi orașe agroindustriale).

În același timp se are în vedere dezvoltarea cu precădere a județelor, zonelor și localităților rămase mai în urmă, iar noile capacități de producție ce vor fi construite se vor realiza în unități economice mai mici, care să ofere posibilitatea amplasării judicioase a locurilor de muncă pe întreg teritoriul, valorificarea mai completă a resurselor de materii prime locale și forțe de muncă.

Amploarea problemelor analizate crește considerabil în etapa actuală ca urmare a dezvoltării proceselor de industrializare, modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale și în principal a agriculturii. Astfel, începînd cu sistematizarea teritoriului (pe teritorii administrative — județe, comune, localități, pe zone funcționale — agricole, — industriale, silvice, balneo-turistice, etc., zone natural economice, bazine hidrografice, sisteme și perimetre ameliorative, sisteme de căi de comunicații etc.), continuînd cu sistematizarea localităților, cu organizarea teritoriului consiliilor unice agroindustriale și a terenurilor forestiere, urmată de organizarea și amenajarea terenurilor diferitelor folosințe — corespunzător condițiilor naturale și economice sociale (teren arabil, plantații de vii și pomi, pajiști naturale și cultivate etc.) punerea în valoare a diferitelor terenuri și amplasarea coordonată cu organizarea teritoriului a diferitelor investiții (îmbunătățiri funciare, căi de comunicații, regularizări de ape, acumulări, construcții etc), pe principalele faze de elaborare a documentațiilor tehnico-economice (studii de amplasament, studii de fundamentare a Notei de comandă, proiecte de execuție, detalii de execuție) — se realizează dezvoltarea echilibrată a teritoriului național, indiferent de treapta de abordare a problemelor în eșalon teritorial. În acest mod, organizarea teritoriului contribuie la realizarea unor efecte maxime în dezvoltarea și echiparea teritoriului asigurînd aplicarea într-o concepție globală a prevederilor de plan corelate cu diferitele programe naționale de dezvoltare a diferitelor ramuri și activități.

Etapa actuală impune atenției generale reactualizarea studiilor de sistematizare teritorială și a schițelor de sistematizare a localităților ca bază pentru coordonarea tuturor studiilor și proiectelor realizate de diferitele ramuri și activități. În acest context „Economia Funciară" subliniază necesitatea întăririi funcției coordonatoare a statului în cunoașterea, valorificarea, organizarea și amenajarea teritoriului integrat dezvoltării de ansamblu în același timp cu controlul urbanizării și industrializării în sensul de a nu perturba echilibrul dinamic al teritoriului. Și aceasta numai prin ordonarea amenajării și echipării teritoriului într-o concepție de ansamblu pe principiul utilizării cu maximum de eficacitate a fiecărei suprafețe de teren (armonizînd interesele imediate cu cele de perspectivă) și a executării tuturor obiectivelor economice și amenajărilor numai integrate sistematizării complexe a teritoriului și localităților.

Valoarea lucrării este amplificată considerabil de actualitatea sa ; întreaga lume este confruntată în prezent cu problemele gospodăririi raționale a tuturor resurselor naționale, cu protejarea funcțiilor de nesubstituit ale pămîntului ca furnizor de alimente, materii prime pentru industria ușoară și construcții — precum și de acele însușiri ce-l deosebesc de celelalte resurse naționale — limitat ca întindere, nerecuperabil decît în anumite condiții și cu un însemnat efort material în cazul degradării sau al extinderii platformelor industriale, așezărilor umane, căilor de comunicație, zonelor de extracție minieră, petroliferă etc. Iar faptul că potențialul funciar este limitat ca întindere și că în vederea satisfacerii cerințelor de produse agricole nu poate fi înlocuit cu nici un alt mijloc de producție atrage după sine necesitatea obiectivă a folosirii intensive, integrale a fiecărei suprafețe — acțiune pentru a cărei concretizare „Economia funciară" este un prețios îndrumar.

În același timp, complexitatea problemelor gospodăririi resurselor funciare sintetizate în lucrare atrage atenția asupra unei realități existente în țară — în discordanță cu sarcinile și cerințele societății pentru gospodărirea resurselor, — O.C.O.T.A., (Oficiile de Cadastru și Organizarea Teritoriului și Asolamentelor), principale organe titulare în proiectarea lucrărilor de organizare și amenajare a teritoriului și urmărirea aplicării lucrărilor de cadastru și organizarea teritoriului, au fost afectate de reducerile de personal, fiind județe la care nu mai activează decît 1—2 ingineri specialiști. În aceste condiții agricultura a fost privată de principalul organ tehnic care asigură organizarea, amenajarea, evidența cadastrală a terenurilor. În același timp, cu toate indicațiile secretarului general al partidului, încă din 1976 (Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 26 decembrie — Ed. Politică, pag. 17—21), ca „în viitor să nu se mai înceapă lucrări de irigații și îmbunătățiri funciare pînă nu va fi elaborat planul de sistematizare și organizare a teritoriului fiecărei unități agricole, a fiecărei comune" acțiunea se desfășoară subordonat îmbunătățirilor funciare.

Aspectele devin concludente dacă avem în vedere că sistemul de a trasa schema hidrotehnică sau de amenajare condiționat numai de orografia terenului, volumul de terasamente și investiția specifică creează greutăți în folosirea judicioasă a pămîntului și a apei, în exploatarea terenurilor, cu implicații directe asupra economicității producției agricole realizate în decursul a zeci de ani.

Conceptul motor și clar al „Economiei funciare" definește strategiile și tacticile de abordare, precum și o metodologie pentru desfășurarea întregului proces de cercetare și proiectare.

Întrucît organismele OCOTA au în sarcină măsurarea, organizarea și evidența resurselor funciare precum și rolul coordonatorului în amplasarea investițiilor și a diferitelor dotări și echipări în agricultură apare ca o cerință firească să fie subordonate pe plan local consiliilor populare județene și să dispună de **specialiștii** necesari (ingineri și tehnicieni agronomi și topografi) care să poată realiza politica partidului și statului cu privire la apărarea, folosirea, conservarea și ameliorarea fondului funciar. Astfel se creează cadrul organizatoric pentru ca și în cazul fondului funciar să existe un proiectant general — așa cum există pentru platformele industriale — pentru ca orice amplasament sau dezvoltare în afara localităților să fie realizată fără a prejudicia exploatarea rațională a fondului funciar, pentru principala sa misiune, producția agricolă și silvică.

În același timp în lucrarea „Economia funciară" se subliniază că este o necesitate obiectivă ca în locul a peste 40 de legi care „reglementează" diverse aspecte ale utilizării fondului funciar **să fie realizat un COD FUNCIAR** ca bază a gospodăririi unitare a principalei noastre resurse naționale — pămîntul. Iar introducerea ca disciplină științifică în învățămîntul superior a „Economiei funciare" rămîne o cerință de stringentă actualitate.

dr. ing. Alexe LĂZĂROIU

*) Ion Bold, Serghie Hartia, Vasile Nită Dumitru Teaci, „Economia funciară", Ed. Ceres, 1984

13

Retribuirea după muncă

SCOPUL FINAL al oricărei producții — în orice orînduire socială — este consumul. Dar pentru a ajunge în sfera consumului bunurile materiale create trebuie în prealabil repartizate. Forma de repartiție diferă de la o orînduire la alta, în funcție de caracterul relațiilor de producție. În socialism, pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, produsele muncii aparțin celor care le-au creat, iar repartiția bunurilor și serviciilor de consum personal se efectuează după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse.

Repartiția după muncă — lege economică a socialismului

PRODUCȚIA ȘI REPARTIȚIA sînt două faze ale procesului reproducției; în cadrul raportului dintre ele rolul hotărîtor revine producției, dar repartiția nu joacă un rol pasiv, ci, dimpotrivă, influențează activ producția. F. Engels arată că în socialism modul de repartiție, care permite tuturor membrilor societății să-și dezvolte și să-și manifeste multilateral aptitudinile de care dispun, va influența puternic producția. K. Marx arată că în socialism produsul muncii aparține celor ce muncesc, dar el nu se repartizează acestora în întregime și direct.

În lucrarea „Critica programului de la Gotha", K. Marx elaborează o schemă potrivit căreia, în socialism, produsul social are următoarele destinații :

a) acoperirea cheltuielilor materiale de producție — respectiv constituirea fondului de înlocuire a mijloacelor de producție consumate în procesul de producție anterior ;

b) lărgirea producției și formarea fondurilor de rezervă și asigurarea **fondului de acumulare ;**

c) constituirea **fondului de consum social** pentru satisfacerea necesităților social-culturale, ale învățămîntului, ocrotirii sănătății, administrației de stat etc. ;

d) partea rămasă după acoperirea necesităților enumerate mai sus servește la constituirea **fondului de consum individual,** care se repartizează în mod direct oamenilor muncii în scopul satisfacerii necesităților acestora.

În socialism, repartizarea **fondului de consum individual este guvernată de o lege economică specifică acestei orînduiri — legea repartiției după muncă. Această lege exprimă relațiile dintre membrii societății socialiste ce se formează în legătură cu crearea și repartizarea acelei părți din produsul social destinată consumului individual în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse, în concordanță cu principiul socialist al repartiției : „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca depusă".** Acest principiu exprimă necesitatea obiectivă ca fiecare cetățean apt de muncă să depună o muncă utilă corespunzătoare capacităților sale, iar mărimea retribuției și veniturilor lui să depindă de munca depusă în producția socială și de rezultatele obținute.

Această formă de repartiție a bunurilor și serviciilor de consum personal, specifică socialismului, are ca premisă proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, care creează condițiile ca unirea producătorului cu mijloacele de producție să se facă direct, nemijlocit, în condițiile stăpînirii în comun a acestor mijloace și care transformă munca în singura cale posibilă de asigurare a bunurilor necesare traiului. Necesitatea obiectivă a repartiției după muncă este determinată de un ansamblu de împrejurări: a) nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și a productivității muncii, care deși evoluează în ritm rapid, nu asigură încă un belșug de produse care să permită repartiția după nevoi; b) se mențin încă rămășițe ale vechii diviziuni sociale a muncii, concretizate într-o serie de deosebiri esențiale între munca fizică și cea intelectuală, între munca din industrie și cea din agricultură, între munca înalt calificată și cea necalificată etc. ; c) munca nu a devenit încă o necesitate vitală pentru toți membrii societății. Toate aceste deosebiri diferențiază aportul oamenilor muncii la producție socială și, în consecință, se impune și o diferențiere corespunzătoare în nivelul veniturilor

Repartiția după muncă — principala cale de realizare a cointeresării materiale

FOLOSIREA conștientă a legii repartiției după muncă necesită respectarea consecventă a următoarelor principii : la muncă egală — retribuție egală; retribuție diferențiată în funcție de calificarea lucrătorilor, de importanța economico-socială a muncii și de condițiile în care aceasta se desfășoară. Respectarea acestor principii asigură cointeresarea materială a oamenilor muncii în a presta o muncă utilă și cît mai eficientă în scopul dezvoltării forțelor de producție, valorificării inițiativei și creativității, ridicării nivelului de calificare și de cultură generală. În același timp, se creează condiții pentru îmbinarea și armonizarea intereselor personale ale oamenilor muncii cu interesele de grup și cele generale. Armonizarea acestor categorii de interese, în condițiile asigurării priorității intereselor generale, are loc în cadrul cointeresării materiale ce se manifestă în toate fazele reproducției sociale. Cointeresarea materială reprezintă o componentă principală a mecanismului general de acțiune a legilor economice în socialism.

Cointeresarea materială personală reprezintă îmbinarea organică a două laturi : **stimularea** și **răspunderea materială. Stimularea materială** se realizează prin asigurarea unei strînse dependențe între retribuție și veniturile fiecărui om al muncii și contribuția adusă la realizarea planului de producție. **Răspunderea materială** constituie un ansamblu de obligații — statuate juridic — în legătură cu încadrarea în muncă și realizarea sarcinilor de serviciu. Răspunderea materială decurge din calitatea oamenilor muncii de proprietari colectivi asupra mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai valorilor materiale și spirituale. În Raportul la Congresul al XIII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Noul mecanism economico-financiar trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor".**

În strînsă legătură cu stimularea materială, societatea socialistă folosește și stimulente morale, ambele forme de stimulare dobîndind o importantă deosebită în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, contribuind la ridicarea gradului de conștiință socialistă, la îndeplinirea programului partidului, la transformarea muncii într-o îndatorire de onoare.

În țara noastră se manifestă permanent grija pentru evitarea tendințelor de egalitarism, ca și a celor de creștere exagerată a diferențierilor în repartiție, concomitent cu preocuparea pentru sporirea corespunzătoare a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, creșterea mai accentuată a veniturilor mai mici, aplicarea principiilor eticii și echității socialiste.

Repartiția după muncă asigură valorificarea inițiativei oamenilor muncii, stimularea dezvoltării și perfecționării producției sociale, sporirea productivității muncii.

Esența retribuției în socialism

REPARTIZAREA fondului de consum individual se realizează în fiecare orînduire prin forme specifice, determinate de natura relațiilor de producție. Astfel, în capitalism, datorită proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție, unirea producătorului cu mijloacele de producție se face mijlocit prin intermediul vînzării-cumpărării forței de muncă. Partea pe care muncitorul o primește din valoarea nou creată de el în procesul de producție se numește **salariu** și reprezintă **prețul, expresia bănească a valorii forței de muncă-marfă.** În socialism, în condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, **forța de muncă nu mai este marfă,** oamenii muncii dobîndind pe lîngă calitatea de producători și pe cea de proprietari ai mijloacelor de producție și de beneficiari ai rezultatelor muncii lor. Ceea ce oamenii muncii primesc sub formă bănească, drept rezultat al muncii lor, poartă denumirea de **retribuție;** această categorie economică exprimă relații noi, socialiste, lipsite de exploatare.

Retribuția reprezintă partea din venitul național pe care o primește personalul muncitor în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate. Suma totală destinată retribuirii personalului muncitor dintr-o întreprindere pe o

anumită perioadă de timp (an, lună) constituie fondul de retribuire.

Retribuția este privită sub două aspecte: **retribuția nominală** și **retribuția reală. Retribuția nominală** reprezintă suma de bani primită în raport cu munca depusă. De la 1 iulie 1977, în țara noastră retribuția bănească este o **retribuție netă**, adică din ea nu se mai scade nici un impozit. Retribuția nominală este formată dintr-o parte fixă, tarifară și o parte **variabilă** compusă din premii, sporuri, indemnizații, participare la beneficii și alte drepturi prevăzute de lege. Nivelul retribuției nominale a crescut continuu în țara noastră. Astfel, de la 1 023 lei în anul 1965, retribuția medie nominală netă lunară a ajuns la 2 238 lei în 1980, urmînd ca în 1985 să reprezinte 3 045 lei. Mărimea retribuției nominale este determinată de cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța economico-socială a muncii depuse, de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și de cerințele de refacere și dezvoltare a forței de muncă. În Raportul la Congresul al XIII-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Trebuie să se țină seama că mărimea retribuției depinde direct de nivelul și evoluția veniturilor nete ale fiecărei unități economice. Totodată este necesar să subliniem că dezvoltarea continuă și echilibrată a economiei presupune creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției".**

Retribuția reală exprimă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale. Mărimea ei depinde de mărimea retribuției nominale și de mărimea prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum personal. În primii ani ai acestui cincinal retribuția reală a tuturor categoriilor de oameni ai muncii a crescut cu 6%, iar la sfîrșitul anului 1985 va fi cu 8 % mai mare față de 1980.

Luînd în considerare factorii care determină mărimea retribuției reale, dinamica acesteia se poate calcula ca un raport procentual între indicele de creștere a retribuției nominale și indicele de creștere a prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum individual.

Sistemul socialist de retribuire a muncii

EXIGENȚELE legii economice a repartiției după muncă nu se pot înfăptui de la sine, automat, ci cu ajutorul anumitor pîrghii și instrumente economico-organizatorice, diferite de la o etapă la alta a construcției socialismului, în funcție de condițiile concrete. **Totalitatea metodelor, formelor și instrumentelor prin intermediul cărora se asigură nivelul retribuției lucrătorilor formează sistemul socialist de retribuire și normare a muncii.** În țara noastră, sistemul socialist de retribuire a muncii este alcătuit din următoarele elemente: sistemul tarifar, formele de retribuire, sistemul de sporuri, sistemul de premii, participarea la beneficii. Prin corelarea acestor elemente și folosirea unui sistem de normare a muncii, se traduc în practica socială cerințele legii economice obiective a repartiției după muncă.

În cadrul sistemului tarifar partea principală o constituie **retribuția tarifară**, reprezentînd 76% din totalul veniturilor provenite din muncă. Nivelul retribuției tarifare este diferențiat pe ramuri și subramuri în funcție de importanța lor.

Formele de retribuire determină modalitățile concrete de remunerare a oamenilor muncii din diferite sectoare ale producției sociale. În țara noastră se utilizează următoarele forme de retribuire: a) **retribuirea în acord sau cu bucata** potrivit căreia remunerarea se face în raport cu cantitatea de bunuri produse sau cu numărul de operații executate în unitatea de timp. **Acordul global reprezintă forma de remunerare în care o formație de lucru își asumă pe baza unui contract încheiat cu unitatea din care face parte obligația executării într-un anumit termen a unui produs complet sau a unei producții stabilite în unități fizice pentru care se primește o sumă globală, determinată în raport cu manopera necesară pentru realizarea sarcinilor prevăzute în contract.** Fondul de retribuire cuvenit formației de lucru se împarte între membrii formației în raport cu contribuția fiecăruia la realizarea sarcinilor. Pe baza prevederilor Legii cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii, acordul global a devenit forma principală de retribuire a muncii, cuprinzînd întregul personal al întreprinderilor. Generalizarea acordului global în țara noastră își dovedește din plin eficacitatea, constituind un mijloc puternic de creștere a productivității muncii și pe această bază a veniturilor oamenilor muncii; b) **retribuirea în regie** — sau după durata timpului —, în care retribuția tarifară stabilită pe oră, zi sau lună, se acordă personalului în funcție de timpul efectiv lucrat la realizarea integrală a sarcinilor de serviciu; c) **retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale** este utilizată în comerț, în achiziții, prestări de servicii, retribuția stabilindu-se proporțional cu nivelul de realizare a sarcinilor pentru fiecare lucrător.

Sistemul de sporuri — pentru vechimea în muncă (care ocupă locul principal), pentru condițiile de lucru vătămătoare etc., contribuie la stimularea lucrătorilor, la reducerea fluctuației forței de muncă.

Sistemul de premii contribuie la stimularea realizărilor deosebite ca și la îndeplinirea principalilor indicatori de plan. Sistemul de premii cuprinde: premii pentru realizări deosebite în muncă, pentru economii de materiale, pentru ridicarea calității produselor etc.

Participarea la beneficii a oamenilor muncii constituie un element al sistemului de retribuire introdus pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978. Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se constituie pe seama beneficiilor planificate și a celor neplanificate în raport cu efortul depus, rezultatele obținute și vechimea în muncă. Participarea la beneficii asigură legarea tot mai strînsă și nemijlocită a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele efective obținute de unitatea în care lucrează.

Sistemul de normare a muncii asigură comensurarea muncii depuse de fiecare lucrător. Principalul instrument îl constituie **norma de muncă** — care determină timpul necesar recunoscut de către societate pentru efectuarea unor lucrări sau operațiuni în anumite condiții de înzestrare tehnică și de organizare. Normele de muncă pot fi: norme de timp; norme de producție; norme de deservire etc. Norma de muncă are un caracter dinamic, modificîndu-se în raport de condițiile noi determinate de introducerea progresului tehnic și perfecționarea organizării.

Retribuirea după muncă în C.A.P.

PROPRIETATEA socialist-cooperatistă asupra mijloacelor de producție precum și unele particularități ale agriculturii determină modalități specifice de realizare a cerințelor legii repartiției după muncă în unitățile agricole cooperatiste. Astfel, nivelul retribuției medii diferă de la unitate la unitate în funcție de gradul de dezvoltare economică a fiecăreia și de rezultatele obținute; mărimea retribuției fiecărui cooperator depinde de efortul personal cît și de cantitatea și calitatea muncii depuse în comun de membrii C.A.P.; retribuirea muncii se efectuează în bani sau în bani și în natură; stabilirea definitivă și plata integrală a drepturilor ce se cuvin cooperatorilor se face la sfîrșitul anului.

Sistemul de retribuire a muncii în C.A.P. cuprinde următoarele elemente: a) **retribuția de bază** care constituie partea principală a retribuției totale a cooperatorilor ; se acordă cooperatorilor pentru realizarea producției, a lucrărilor sau sarcinilor proprii de muncă stabilite sau care decurg din planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli; mărimea retribuției se stabilește pe baza tarifelor pe norma de muncă, pe unitatea de produs sau la 1 000 lei valoare a producției fizice; b) **retribuția sub formă de participare la beneficii** pentru realizarea producției planificate; c) **retribuția suplimentară** sub formă de participare la beneficii pentru producția realizată peste plan ; d) **spor de vechime** neîntreruptă în aceeași unitate și același sector de producție.

Retribuirea după muncă în C.A.P. îmbracă mai multe forme și anume: **acord global, acord direct, retribuirea în regie, retribuirea prin cote procentuale. Acordul global** constituie forma principală de retribuire a cooperatorilor, care leagă nemijlocit mărimea veniturilor personale ale acestora de cantitatea, calitatea și importanța muncii prestate, de rezultatele obținute de fiecare unitate cooperatistă, de fiecare formație de muncă. În cadrul formei de retribuire în acord global, o anumită formație de muncă sau sector de activitate își asumă obligația de a realiza o anumită producție exprimată în unități fizice, retribuția cuvenită stabilindu-se global pentru întreaga formație de lucru sau pentru întregul sector și se acordă proporțional cu producția fizică realizată, respectarea volumului de cheltuieli planificat și a termenelor prevăzute în angajament. Retribuția primită de cooperatori poate fi în bani sau în bani și în natură. Aceste modalități concrete de retribuire, aprobate de adunarea generală, pot fi aplicate pe întreaga unitate sau diferențiat pe subunități, culturi, specii de animale etc., ținînd seama de condițiile concrete ale cooperativei agricole și de interesele cooperatorilor.

conf. dr. Steliana LINTARU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt principalele destinații ale produsului social în socialism ?

2. Care sînt condițiile care determină necesitatea obiectivă a repartiției după muncă în socialism ?

3. Ce este retribuția nominală ? Dar cea reală și ce factori o influențează ?

4. Care sînt elementele componente ale sistemului socialist de retribuire a muncii ?

5. În ce constă forma de retribuire în acord global ?

6. În ce constă acțiunea legii repartiției după muncă în C.A.P. ?

În suplimentul numărului următor al revistei noastre vor fi publicate lecțiile în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior cu temele : Prețul și rentabilitatea, Venitul național și fondul de dezvoltare economico-socială și Reproducția socialistă.

RESURSE, TEHNOLOGIE ȘI PREȚ (I)

În 1934 extracția mondială de țiței a fost de 210 milioane tone. În 1979 ea a ajuns la 3,2 miliarde tone, adică a crescut de 15,2 ori. Partea cea mai însemnată a acestei creșteri s-a produs după 1950, cînd a început o intensă și rapidă schimbare a bazei energetice a industriei țărilor dezvoltate prin trecerea de la cărbune la petrol. Eforturile disperate ale industriei carbonifere de a stăvili decăderea absolută și relativă a importanței cărbunelui nu au fost încununate de succes, deși au fost aruncate în luptă mijloace puternice de natură tehnică, mecanizarea lucrărilor în subteran, atacarea pe scară mare a unor zăcăminte exploatabile la zi, transportul prin conducte etc. Avantajele țițeiului erau însă imbatabile : o mare putere calorifică pe unitatea de volum, faptul că din țițeiul brut se pot obține un număr mare de subproduse, dintre care unele de neînlocuit (de exemplu carburanții pentru cele două tipuri de bază de motoare termice, cu benzină și Diesel). Aceste motoare prezintă avantaje importante, astfel încît în deceniul al patrulea și al cincilea motorul Diesel a cucerit o mare parte din tracțiunea feroviară, alungînd locomotiva cu aburi în muzeele tehnice. S-a trecut la acționarea navelor cu motoare Diesel. A început pe scară mare trecerea la arderea produselor petroliere în centralele electrice.

Țițeiul — în opoziție cu cărbunele — ajunge la suprafața pămîntului în cea mai mare parte prin energie proprie, de aceea în regiunile cu zăcăminte bogate costul de extracție al unui baril de țiței continuă să reprezinte o fracțiune de dolar. Țițeiul este ușor transportabil, mai ales prin conducte, dar și cu nave care s-au perfecționat continuu, mai ales utilizînd avantajele dimensiunilor mari. Țițeiul și produsele sale sînt infinit divizibile, el putînd fi distribuit în doze mici unei mase mari de consumatori. La nevoie el este aditiv, respectiv cantități mici pot fi adunate la un loc în rezervoare mari.

Progresele petrochimiei au permis transformarea țițeiului într-un număr mare de produse cu calități mecanice, chimice, estetice deosebite. În epoca marelui entuziasm petrochimic s-a vorbit cu cea mai mare seriozitate despre înlocuirea aproape integrală și rapidă a aliajelor feroase cu mase plastice. Din produse petrochimice s-a putut realiza o gamă mare de țesături cu calități deosebite. Chiar dacă multe din aceste textile nu posedă calitățile produselor pe care le înlocuiesc și nu au putut elimina din circulație lîna și bumbacul, ele și-au găsit numeroase domenii noi de utilizare. Țesăturile chimice nu sînt ideale pentru lenjeria de corp, dar ele sînt utile și de neînlocuit în aplicații industriale.

Se produc și fenomene paradoxale. Economia de carburant la autovehicule presupune reducerea greutății acestora, iar aceasta se realizează în mare parte prin înlocuirea unor componente din oțel cu componente din mase plastice. Cu alte cuvinte, economia de produse petroliere se realizează prin creșterea consumului de alte produse petroliere. Un alt aspect contradictoriu este consumul de aluminiu. Deși rafinarea bauxitei este mare consumatoare de energie electrică, aluminiul metalic nu este supus coroziunii decît în mică măsură, iar reciclarea aluminiului vechi se realizează cu un consum redus de energie.

O relație complexă

ÎN ULTIMA PERIOADĂ, de creștere rapidă a consumului de țiței, în literatura mondială a apărut o serie de lucrări în care s-au tras semnale violente de alarmă asupra posibilității unei epuizări rapide a resurselor naturale ale pămîntului și mai ales a rezervelor de țiței. Cum, pe de o parte, unele din aceste cărți au fost scrise de oameni cu reputație științifică și pe bază de date și metode aparent convingătoare și cum știrile pesimiste par a se bucura de succes la publicul larg, aceste lucrări au avut un imens ecou, mai ales după ce alți autori, neobișnuiți cu prudența științifică, au reluat ideile pesimiste într-o formă accentuată, trecînd peste rezervele cu care primii și-au formulat ideile, printre care peste clauza „dacă actualele tendințe vor continua" (se va produce dezastrul epuizării totale). Pesimismul total părea perfect confirmat prin creșterile bruște ale prețului petrolului în 1973 și 1979 și al unor materii prime. Ajunsese să fie de-a dreptul riscant să susții că pesimismul extrem se întemeiază pe unele erori de raționament și pe trecerea cu vederea a caracterului complex al relației dintre societate, tehnologie și resurse [1]).

În ce constă eroarea funciară a pesimiștilor ? Originea ei este metodologică. În primul rînd ei privesc resursele naturale, printre ele și petrolul, ca pe niște cantități fixe de substanță, cunoscute cel puțin cu o anumită precizie, și apoi aplică acestor cantități fixe un ritm de epuizare oarecare, astfel încît, într-un timp mai lung sau mai scurt, din cantitatea fixă nu mai rămîne nimic. Este evident că, dacă bem în ficare zi o înghițitură dintr-un butoi de vin, la un moment dat butoiul rămîne gol. Forma matematică sub care reprezentăm golirea butoiului nu mai are nici o importanță. Ea poate numai să schimbe momentul în care se bea ultima înghițitură, dar nu și faptul în sine.

Așadar, slăbiciunea raționamentului extrem pesimist constă în simplismul lui. Faptul că în loc să numească cantitatea fixă butoi îl botează nava cosmică „Terra" nu schimbă întru nimic imaginea procesului.

Simplismul raționamentului se datorează insuficient de profundei înțelegeri a mecanismului intim al progresului tehnic. Desigur, înțelegerea modului în care funcționează tehnologia umană — vast sistem social reglat de factori economici, conținînd o imensă varietate de mijloace și de procedee interconectate într-un mod complex — nu se oferă ușor ochilor minții. Eventual se iau în considerare aspectele negative sau interpretate negativ ale tehnologiei. Astfel, faptul că progresul tehnic a permis o prodigioasă creștere a productivității muncii, adică a capacității omului de a transforma cu ajutorul energiei naturale cantități tot mai mari de substanță în obiecte utile, este înfățișat ca o creștere a capacității de devorare a substanțelor utile din scoarța pămîntului. Metaforic vorbind, pesimiștii ne înfățișează tehnologia ca pe un monstru gigantic care își mișcă fălcile tot mai repede cu dinți care se ascut pe măsură ce macină substanța.

Sigur că această imagine corespunde unui aspect al tehnologiei dintr-o perioadă dată de dezvoltare. Dar se trec cu vederea celelalte aspecte, de importanță mai mare. Astfel, se ignoră faptul evident că însești substanțele devorate sînt o creație a tehnologiei. Pentru omul neolitic minereul de fier, în măsura în care apărea la suprafața pămîntului, era încă o simplă rocă, o piatră ca oricare alta. Marile civilizații antice din Mesopotamia au înflorit pe cele mai mari zăcăminte de țiței din lume, fără să folosească din ele mai mult decît unele fracțiuni solide pentru construcții și așa numai pentru că regiunea este săracă în piatră. Aluminiul, unul din elementele cele mai abundente în scoarța pămîntească, a început să fie pus în valoare abia în secolul nostru. Siliciul, arhiabundent, a devenit o resursă naturală importantă din punct de vedere economic abia o dată cu apariția electronicii și atunci în cantități infime.

O substanță naturală devine o resursă naturală în raționamentul economic abia în momentul în care se generează un stoc suficient de **cunoștințe** cu privire la natura ei, la modul în care ea ar putea fi făcută utilă. **Resursele naturale sînt**

create de tehnologie. Substanțele din mediul pe care tehnologia nu știe să le transforme în obiecte utile sînt substanțe pur și simplu, mai mult sau mai puțin bine cunoscute de știință, dar nu sînt resurse naturale, în sensul curent al expresiei.

Ideea pesimistă că lăcomia tehnologiei crește este opusă realității. Tehnologia conține în ea un acut simț al eficienței. Reducerea masei de substanță consumată pentru crearea unei unități de utilitate este un principiu general și permanent, inerent naturii intime a tehnologiei și este indiferent de orice considerente economice. Logica tehnică determinată de legile naturii obligă la reducerea continuă a consumului de substanță și energie la fiecare mașină, la fiecare produs. Altfel spus, din punctul de vedere al consumului de substanță și energie, la sistemele tehnice durabile funcționează un fel de principiu al reproducției restrînse. Fiecare nouă generație din mașinile cu principiu durabil este proiectată mai „suplu", cu o masă mai redusă pe unitate de utilitate (de exemplu, pe cal putere) și cu un consum mai redus de agent energetic. Istoria motorului termic, de pildă, pentru care există serii seculare de date, confirmă din plin acest lucru. De altfel, unul din aspectele esențiale ale utilității motorului termic constă tocmai în caracterul său compact : pe un volum redus, cu o masă redusă, cu gabarite reduse, el dezvoltă o putere mare. Datorită acestor proprietăți economisitoare de substanță și de energie ale motoarelor cu ardere internă au devenit posibile sisteme tehnice ca avionul, motocicleta și automobilul, toate consumînd în timp tot mai puțin carburant pe unitatea de putere (deci și de viteză).

Un exemplu și mai pregnant, și mai bine cunoscut, și mai vechi este ceasornicul mecanic. El a fost creat sub forma orologiului. Încă în epoca Renașterii s-a simțit nevoia de a-l miniaturiza pînă la proporții în care să poată fi purtat în buzunar. În secolul nostru dimensiunea lui s-a redus și mai mult, un ceas de damă cîntărind doar cîteva grame. Ceasurile electronice pot fi făcute și mai mici (și în fond și sînt), dar dacă și cadranul s-ar mai micșora proporțional, el ar deveni inutilizabile din punctul de vedere al citirii informației pe care ceasornicul o oferă. De aceea, unii fabricanți introduc în carcasa ceasului de mînă și alte dispozitive, calculatoare miniaturale, dispozitive de produs sunete etc. De la sute de kilograme (atîta cîntărește mecanismul unui orologiu vechi de turn) la fracțiuni de gram — iată un proces formidabil de miniaturizare ! În mod corespunzător a scăzut și energia consumată. Faptul că orologiile sînt acționate de energie gravitațională (aparent nu consumă energie) nu schimbă cu nimic faptul în sine.

Nu putem insista asupra unui număr mai mare de aspecte ale reducerii consumurilor specifice în istoria tehnologiei. Ele se numără cu miliardele, majoritatea cunoscute doar de specialiștii unui domeniu îngust al tehnologiei. Proiectantul rațional nu scapă nici o ocazie de a face mai mici masa, gabaritele, consumurile nici la obiectele tehnice cele mai minuscule, nici la un șurub, nici la o șaibă, nici la un arculeț miniatural. Faptul că în același timp se creează mașini tot mai mari și mai puternice nu dezminte această tendință : chiar această creștere a gabaritelor și maselor absolute are de cele mai multe ori ca scop reducerea consumurilor pe unitatea de utilitate. Pentru a reveni la metafora de mai sus, înghițiturile din butoi devin din ce în ce mai mici pentru că vinul este tot mai tare pe măsură ce se învechește.

Imaginea butoiului este greșită și dintr-un alt punct de vedere. **Resursele naturale nu sînt niciodată cunoscute definitiv.** Cifrele privind zăcămintele de petrol cresc, după cum se știe, tot timpul. Ele sînt o funcție de mai mulți factori : de capacitatea noastră de a le cunoaște și aceasta depinde de existența mijloacelor noastre corespunzătoare. Capacitatea acestora din urmă crește sub acțiunea progresului tehnic și științific.

Tehnologia nu este numai o devoratoare de resurse

NU TOATE RESURSELE cunoscute pot fi exploatate. Volumul resurselor exploatabile depinde de capacitatea tehnologiei de a le extrage și pune în valoare. Aceasta depinde, la rîndul ei, de dinamica unei mulțimi de mașini și instalații și de integrarea acestora în sistemul de exploatare. Practic vorbind, înainte de cel de-al doilea război mondial întreaga cantitate de țiței era extrasă din zăcăminte situate pe uscat (on-shore, cum se spune în jargonul petroliștilor). Astăzi, o parte considerabilă din extracția mondială de țiței provine de pe platourile continentale ale mărilor, din sonde forate sub ape din ce în ce mai adînci și dintr-o adîncime crescîndă socotită de la fundul mării. Pentru aceasta a trebuit să fie creată o întreagă tehnologie cu un sistem complicat de mașini și instalații, dintre care platforma este doar un element, deși central [2]). După unele aprecieri circa 50% din rezervele mondiale de petrol se află pe platourile continentale ale mărilor.

Mai trebuie să ținem seama de faptul că „rezervele cunoscute", „certe" etc. nu sînt niște mărimi strict obiective, ci sînt afectate de interesele marilor producători, care tind să prezinte o imagine mai pesimistă tocmai pentru a mări sau a menține prețurile.

Astfel, tehnologia nu este numai o devoratoare de resurse, ea le și creează în sensul că conferă utilitate unor substanțe indiferente din punct de vedere economic, apoi le dilată, reducînd continuu consumurile specifice, creînd noi mijloace de identificare a zăcămintelor și de abordare a unor zăcăminte situate în locuri la un moment dat inaccesibile.

Scrierile extrem de pesimiste ale anilor '70 au o soartă ciudată Și astăzi încă ideile lor sînt vehiculate și tratate cu o stimă stranie, deși, de circa cinci ani, în domeniul țițeiului s-a produs o schimbare radicală a situației : consumul mondial de țiței a scăzut cu 15%, prețurile s-au micșorat și, după aprecierile unor experți, ar fi chiar în pragul unei prăbușiri, amînate doar de iarna excepțional de grea și de prelungită pe zone geografice vaste. Țările în curs de dezvoltare mari producătoare de petrol și cu o populație densă au suferit zguduiri economice tragice, iar datoria externă a unora dintre ele a atins cifre astronomice. Stocurile de petrol nevîndut sînt cronice și tind să crească, în ciuda unor măsuri de restrîngere a producției. În același timp, se pun în valoare noi și noi zăcăminte de țiței. Prețurile exagerate încă de pe piața mondială fac să fie rentabilă exploatarea unor zăcăminte mici și puțin productive. Prețul ridicat al țițeiului îngăduie folosirea pe scară mai mare a cărbunelui. În țările cu capacitate ridicată de cercetare se lucrează în continuare la găsirea unor soluții de economisire a energiei și, în același timp, la antrenarea unor surse de energie neconvențională, deși, dată fiind tendința fermă de scădere a prețurilor țițeiului, s-au abandonat ori s-au restrîns investițiile în unele domenii neconvențională. Se poate spune că lumea dezvoltată este astăzi mult mai puțin dependentă de petrol și mai ales de zăcămintele cele mai favorabile decît era cu zece ani în urmă. La stimulii atît de puternici, cum au fost cele două șocuri petroliere din 1973 și 1979, tehnologia mondială „răsfățată" de abundența energetică a anilor '50 și '60 a reacționat și va continua încă multă vreme să-și reducă dependența de o singură sursă de energie. Malthusianismul extrem a fost încă o dată dezmințit.

Specialiștii au început să avanseze cifre mai mari privind rezervele cunoscute și cu atît mai mari privind cele probabile. Dacă la aceasta mai adăugăm și scăderea consumului de țiței, perioada de epuizare s-a amînat considerabil.

Este însă oare util să adoptăm o atitudine facil optimistă ? Putem oare afirma că resursele naturale, resursele de țiței sînt nelimitate ? Ar fi oare util să-i zdrobim în polemică pe pesimiști, să contestăm orice valoare semnalelor de alarmă, oricît de superficiale ?

dr. Ihor LEMNIJ

[1]) Pentru alte aspecte ale raportului dintre tehnologie și resurse vezi volumul „Implicațiile social-economice ale progresului tehnic în capitalism", Ed. politică, București, 1968, pp. 147—176.

[2]) Pentru informații privind platformele de foraj vezi A. Mihăilescu, E. Nicoară, Platforme fixe de foraj și producție pentru hidrocarburi pe platforma continentală românească a Mării Negre ; R. Caracostea, Ioan Bucă, O. Opran, Probleme de concepție în alcătuirea structurii de rezistență a platformelor fixe de foraj de exploatare în condițiile litoralului românesc al Mării Negre. Buletinul științific al Instit. de construcții București, nr. 1—2/1976.

R. P. POLONĂ

Acțiunea noului sistem economic la nivelul întreprinderilor

ÎN CONFORMITATE cu principiile reformei în curs de implementare*), prin care se urmărește perfecționarea conducerii planificate a economiei naționale și a instrumentelor și pîrghiilor economico-financiare, un criteriu esențial pentru aprecierea activității întreprinderilor îl constituie **eficiența**, urmărindu-se la nivel microeconomic corelarea retribuirii forței de muncă și a asigurării fondurilor necesare cu nivelul beneficiului.

Categoria financiară luată ca bază în calculul economic, inclusiv la determinarea impozitelor pe care le plătesc întreprinderile, este **beneficiul**, înțeles ca diferența dintre încasările în urma vînzării și cheltuielile proprii ale întreprinderii. În anii 1982—1983 a fost experimentată o formulă progresivă pentru calcularea impozitului, în funcție de rentabilitatea obținută, exprimată prin raportul dintre beneficiu și cheltuielile de producție. În aceste condiții însă, cu cît întreprinderea înregistra o rentabilitate mai mare, cu atît plătea un impozit mai ridicat. Avînd în vedere efectele nestimulative ale acestui mod de calcul, din 1984 se aplică **principiul impozitului proporțional.** Introducerea impozitului proporțional a devenit posibilă datorită progresului considerabil înregistrat în domeniul ordonării și controlului costurilor și prețurilor.

Baza impozabilă, respectiv beneficiul, este majorată cu costurile și pierderile nejustificate. Cheltuieli nejustificate se consideră în special 50 % din cheltuielile suportate pentru înlăturarea deficiențelor calitative semnalate de beneficiar. Sînt considerate pierderi nejustificate, de exemplu, penalizările și despăgubirile ocazionate de calitatea scăzută a produselor și serviciilor, deteriorarea materialului rulant și a instalațiilor de încărcare-descărcare, nerespectarea instrucțiunilor referitoare la ocrotirea mediului înconjurător, precum și neîndeplinirea indicațiilor organelor de supraveghere și control referitoare la lipsuri din domeniul protecției și igienei muncii.

Impozitul pe beneficiu poate fi redus, stimulînd întreprinderea să abordeze anumite activități. În mod sistematic sînt acordate **reduceri de impozit** întreprinderilor care: realizează investiții și măsuri de modernizare din fonduri proprii în scopul înlocuirii importului; economisesc materiale, combustibili și energie; aplică invenții autohtone; valorifică materii prime secundare și locale; îmbunătățesc ocrotirea mediului înconjurător, precum și protecția și igiena muncii; măresc producția destinată exportului; abordează o producție secundară destinată pieței; contribuie la îmbunătățirea produselor; dezvoltă serviciile sociale pentru populație etc.

În ceea ce privește **destinația beneficiului net** (după achitarea impozitelor), în primul rînd se determină cota pentru **fondul de rezervă**, care nu poate fi mai mică de 10 % din beneficiul net. Întreprinderea poate renunța la completarea acestui fond de rezervă atunci cînd nivelul său depășește contravaloarea a 4 % din volumul total al cheltuielilor întreprinderii. Fondul de rezervă se utilizează pentru acoperirea pierderilor și completarea fondului de dezvoltare. Tot din beneficiul net se scade și suma reprezentînd impozitarea progresivă aplicată pentru creșterea peste plafon a retribuțiilor. Restul beneficiului net al întreprinderii este destinat dezvoltării, precum și primelor și premiilor, ca și pentru creșterea fondului social și de locuințe al întreprinderii. **Fondul de dezvoltare al întreprinderii** — alături de partea din beneficiul net destinat dezvoltării — cuprinde, de asemenea, între 50 și 100 % din cotele de amortizare a mijloacelor fixe.

Întreprinderea creează din beneficiul net **fondul colectivului de oameni ai muncii** destinat acordării de premii individuale și prime, precum și creșterii fondului social și de locuințe. Acordarea de premii și prime care depășesc 7 % din retribuția medie lunară este progresiv impozitată.

Întreprinderea constituie **fondul propriu social** și **fondul propriu de locuințe.** În trecut, nivelul acestor fonduri depindea direct de dimensiunile retribuțiilor acordate în întreprindere. În cadrul noului sistem, aceste fonduri se creează din cota de bază anuală și care intră în costurile de producție; cota este stabilită unitar în întreaga economie națională, ca o sumă pentru fiecare angajat și ea reprezintă în cazul fondului social al întreprinderii 50 % din retribuția cea mai mică în economia națională, iar în cazul fondului de locuințe al întreprinderii 25 % din nivelul retribuției minime. În plus, întreprinderea poate completa fondul social și de locuințe propriu din beneficiul net, fără a se mai plăti impozit.

Funcționarea și dezvoltarea întreprinderii sînt în mare măsură condiționate de **modul de asigurare a factorilor de producție** și în special forță de muncă, fonduri de investiții și mijloace valutare. Dat fiind că în faza de început a reformei s-au înregistrat deficite în aceste domenii, soluțiile practice au avut în vedere ca întreprinderilor producînd articole de primă necesitate (medicamente, articole alimentare, îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii etc.) să li se asigure cu prioritate factorii de producție deficitari. Totodată, prin crearea unui sistem de preferințe în aprovizionare se asigură influența directă a organelor centrale de conducere asupra transformărilor structurale ale producției, precum și promovarea exportului și realizarea acordurilor de lungă durată de colaborare economică în cadrul C.A.E.R.

În acest scop a fost introdusă categoria comenzilor guvernamentale pentru livrarea de materii prime și materiale, precum și articolele finite absolut necesare pentru acoperirea cerințelor interne și de export și pentru investițiile și lucrările de cercetare-dezvoltare de o importanță deosebită pentru economia națională.

În domeniul **investițiilor**, conform principiilor reformei se deosebesc două categorii de bază: investiții centrale și investiții ale întreprinderilor. Investițiile centrale sînt cuprinse direct în planul social-economic național (cincinal) și sînt finanțate direct de la buget, eventual cu credite ale băncilor, iar investițiile întreprinderilor sînt finanțate din fondurile de dezvoltare proprii și prin credite bancare. Pentru ca întreprinderile să ia decizii de investiții conform politicii economice pe termen lung a statului — alături de influențarea prin intermediul altor mijloace (modul de repartizare a amortizărilor și de acordare a creditelor) — se admite, de asemenea, posibilitatea acordării de subvenții în vederea finanțării unor anumite investiții ale întreprinderii.

Pentru asigurarea **fondurilor valutare** necesare se prevăd mai multe soluții, cum sînt: obținerea unui barem de import din fondul central valutar (se referă în principal la întreprinderile care execută comenzi guvernamentale) sau din importul central (mai ales la materii prime de bază) și sistemul de cote în valută prin care o anumită parte din încasările valutare realizate din exportul întreprinderii rămîne la dispoziția acesteia.

Influența pozitivă a reformei asupra proceselor economice este tot mai vizibilă, rezultatele obținute în anii 1982—1984 confirmînd justețea deciziilor de implementare a acesteia potrivit direcțiilor definite de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. Reforma a creat baza pentru organizarea activității economice pe noi principii, contribuind la reluarea treptată a creșterii producției și la îmbunătățirea eficienței.

Karol SZWARC
„Zycie gospodarcze"

*) Principiile generale și rezultatele aplicării reformei au constituit obiectul unor articole publicate în Revista economică, nr. 29 și 51/1984.

Protecționismul — o practică cu efecte dăunătoare

UN ADEVĂRAT semnal de alarmă a fost lansat de O.C.D.E. în legătură cu implicațiile protecționismului asupra însești țărilor care aplică o asemenea practică în comerțul internațional. Studiul, prezentat sesiunii ministeriale a organizației, din primăvara acestui an, apreciază că protecționismul a adus puține beneficii în raport cu daunele pe care le-a provocat.

Rezultatul analizelor întreprinse arată, de exemplu, că protecționismul nu s-a dovedit a fi cea mai eficientă cale pentru reducerea șomajului. Astfel, chiar în sectoarele apărate prin măsuri protecționiste, controlul asupra importurilor nu a permis creșterea cu mai mult de 2—3% a locurilor de muncă, și aceasta de multe ori pe seama reducerii corespunzătoare a posibilităților de încadrare în alte sectoare.

Protecționismul a determinat creșterea sporită a prețurilor cu amănuntul la bunurile aflate sub incidența unei astfel de măsuri, creșteri apreciate la aproape 10% ca medie, sau chiar mai mult în anumite cazuri specifice. Raportul arată că cel mai puternic afectate de creșterea prețurilor sînt familiile cu venituri mici : în cazul confecțiilor, de exemplu, acestea depind în mare măsură de produsele cu prețuri scăzute provenite din țări în curs de dezvoltare. O analiză referitoare la industria britanică de confecții arată că sporul mediu al prețurilor de detaliu, intervenit pe baza celui de-al doilea Aranjament Multifibre, a fost de circa 20%, sau chiar 30—50% în cazul produselor de calitate inferioară.

Raportul citat arată, pe de altă parte, că nu este susținută motivația potrivit căreia protecționismul ar crea condițiile necesare pentru ca industriile astfel apărate să treacă la măsuri de restructurare. Potrivit sursei citate, în realitate s-a înregistrat un rezultat diferit, și dovadă stă faptul că industriile din alte țări, care realizează produse similare și care nu fac apel la asemenea practici au reușit să se organizeze astfel încît să-și desfacă mărfurile respective la prețuri ridicate și să-și sporească competitivitatea. Raportul arată că protecționismul a majorat marja de profit în cazul exporturilor japoneze de oțel pe piața americană cu cel puțin 10% ; procentul echivalează, în cifre absolute, cu circa 200 milioane de dolari anual, ceea ce reprezintă aproape jumătate din cheltuielile alocate într-un an de Japonia pentru cercetare și dezvoltare în domeniul oțelului. Experții O.C.D.E. estimează, de asemenea, că în industria textilelor și a confecțiilor, restricțiile introduse de Anglia prin Aranjamentul Multifibre au asigurat exportatorilor străini venituri de două ori mai mari decît cele realizate de producătorii britanici.

În ce privește țările în curs de dezvoltare, raportul subliniază faptul că protecționismul este deosebit de costisitor pentru aceste țări, în cazul cărora creșterea exporturilor este esențială în vederea reducerii sau menținerii datoriei externe în limite controlabile.

În perspectivă, apreciază sursa citată, perpetuarea unor asemenea practici nu poate decît să determine un climat de nesiguranță în relațiile comerciale internaționale, reducînd interesul pentru investiții și pentru dezvoltarea comerțului cu țările din O.C.D.E.

Autorii raportului consideră că o bază de schimbare a actualelor tendințe o poate constitui hotărîrea Statelor Unite de a-și reduce deficitul bugetar și de a renunța la protecționism. În ce le privește, țările vest-europene sînt chemate, la rîndul lor, să-și accelereze procesul de restructurare industrială, pentru a putea să se angajeze în alte condiții decît pînă în prezent la negocieri comerciale multilaterale. Din partea Japoniei se așteaptă măsuri concrete și substanțiale în sensul reducerii excedentelor comerciale uriașe înregistrate în relațiile cu partenerii ei occidentali.

Programe de dezvoltare

R. P. CONGO : priorități economice

ORIENTĂRILE și prioritățile economice, reliefate în cadrul actualului plan cincinal (1982—1986), privesc valorificarea superioară a resurselor minerale și agricole, dezvoltarea infrastructurii, amplificarea și diversificarea schimburilor comerciale. Economia țării se bazează în principal pe sectorul petrolier, care contribuie cu circa 50% la crearea P.I.B. și asigură 90% din volumul valoric total al exportului. Producția de țiței se ridică la 5—6 mil. tone pe an, rezervele recuperabile fiind estimate la peste 48 mil. tone. S-a intensificat activitatea de prospectare și inventariere sistematică a resurselor petroliere, concentrate în zonele Emeranude, Likouala, Yanga și Sendji. Congo dispune, de asemenea, de rezerve de gaze naturale estimate la 50 miliarde mc. Societatea Gaz-Congo preconizează construcția unei uzine de lichefiere cu o producție de 6 mil. mc/an. Se realizează, în prezent explorări și exploatări de minereuri de plumb, zinc, cupru, fier, iar recent au fost descoperite zăcăminte de fosfați și uraniu.

Industria prelucrătoare cunoaște o continuă dezvoltare și diversificare, principalele ramuri fiind industriile alimentară, textilă, chimică și energetică. Un important obiectiv industrial îl reprezintă rafinăria de la Pointe-Noire, cu o capacitate de un milion tone pe an. Produsele rafinate aici însumează în prezent peste 550 mii tone, destinate atît consumului intern, cît și exportului.

Agricultura, a cărei contribuție la crearea P.I.B. a scăzut de la 23% în 1960 la 6% în 1983/1984, constituie un alt obiectiv prioritar în cadrul strategiei dezvoltării. Guvernul congolez are în vedere faptul că țara dispune de un important potențial agricol încă insuficient valorificat. Agricultura urmează să acopere, în perspectiva anului 2000, întregul consum intern de produse agricole și animaliere. Un important potențial, ce urmează a fi valorificat în mai mare măsură, îl reprezintă resursele forestiere, care acoperă 60% din suprafața țării (20 mil. ha), din care 1,3 mil. ha exploatabile. Rezervele sînt apreciate la 90—120 mil. mc. Cantitatea de lemn ce ar urma să fie exploatată este de ordinul a 2 mil. mc. Au fost construite unități de exploatare, prelucrare și comercializare a lemnului.

Un important flux investițional vor concentra transporturile și telecomunicațiile, în scopul racordării la circuitul economic național a întregului potențial material și uman.

Între R. S. România și R. P. Congo s-au statornicit și dezvoltat relații de prietenie și colaborare reciproc avantajoase. România exportă mașini și utilaje agricole (mai ales tractoare), echipamente industriale, iar societatea mixtă Socoton are drept obiect principal cultura bumbacului.

Marcel MOLDOVEANU

Apatie pe piețele financiar-valutare

„O SĂPTĂMÎNĂ lipsită de strălucire", banală aproape, — astfel a fost caracterizată perioada 6—10 mai 1985 din punct de vedere al performanțelor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. Piețele valutare internaționale nu au încă definită o direcție de durată a cursului dolarului — ca factor determinant al evoluției celorlalte valute ca și al prețului metalelor prețioase, principalelor materii prime etc.

Variațiile dolarului față de alte valute au fost minore în săptămîna în cauză ; spre exemplu față de marca vest-germană, el a avut ca limite nivelurile de 3,12—3,13 pentru aproape toate zilele săptămînii. Excepție au făcut prima și ultima zi a intervalului cînd scăderea cursului monedei americane a fost mai accentuată.

Există încă păreri divergente asupra viitoarei evoluții a cursurilor de schimb între dolar și celelalte valute, dar marea majoritate a specialiștilor sînt de părere că tendința dolarului S.U.A. este de scădere. Datele pe luna aprilie vor confirma, se pare, concluzia din lunile anterioare, că economia americană și-a încetinit mult ritmul de dezvoltare.

În ceea ce privește politica dobînzilor, unii specialiști susțin că dobînzile vor rămîne la nivelul actual (în dolari S.U.A. — 8,75% la 6 luni, în mărci — 5,87% și în franci elvețieni — 5,12% la aceleași perioade) ; pe de altă parte, H. Kaufman — șeful departamentului economic al lui Salomon Bros. New York — a declarat că rata scontului, o dobîndă de referință în S.U.A., va fi redusă în următoarele 2—3 săptămîni, lucru care ar duce la slăbirea în continuare a dolarului S.U.A. De altfel se vehiculează din nou paități de 3,05—3,06 mărci/dolari în viitorul apropiat.

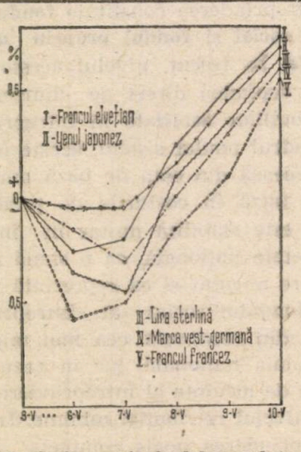

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 6—10 V ; bază : 3 V 1985

Principalele valute occidentale prezintă puține trăsături distincte în această săptămîni : **Francul elvețian** este în creștere și se așteaptă ca tendința de întărire să se accentueze. **Marca vest-germană** se întărește sensibil față de dolarul S.U.A., ca și față de francul elvețian și yenul japonez.

Dolarul canadian, susținut de date economice foarte pozitive, se așteaptă să se aprecieze puternic față de omologul său american. Surplusul balanței comerciale canadiene a atins 2,23 miliarde dolari în martie, după 1,7 miliarde în februarie. **Francul belgian** este stabil față de dolarul S.U.A. Rata scontului, care însă a scăzut la 9,75%, ar putea avea un efect negativ asupra evoluției sale viitoare. **Yenul japonez** a pierdut mult teren față de dolar ca și față de valutele europene, lucru puțin surprinzător pentru operatorii monetari de pe piețele occidentale deoarece în ultima vreme a fost poate cea mai stabilă valută în raport cu celelalte.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Principalele fluxuri în comerțul „Sud-Sud"

UNA din tendințele cele mai importante în evoluția schimburilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare este creșterea mai accentuată a comerțului reciproc. Astfel, în anul 1983, schimburile reciproce între țările în curs de dezvoltare reprezentau deja 30,2% din comerțul exterior total al lumii a treia (comparativ cu 23% în 1979). Ponderea respectivă atingea nivelurile maxime în cazul țărilor din Orientul Mijlociu și Apropiat (37,7%) și al țărilor din Asia de Sud și Sud-Est (34,2%) și un nivel minim în cazul țărilor în curs de dezvoltare din Africa (9,7%). În ceea ce privește America Latină, schimburile reciproce constituiau, în anul 1983, 26% din comerțul exterior al acestei regiuni. Gradul de participare al grupelor de țări la schimburile reciproce între țările în curs de dezvoltare este foarte diferențiat.

În cadrul fluxurilor de schimb în comerțul „Sud-Sud" principalele surse de proveniență au fost în anul 1983 Orientul Mijlociu și Apropiat (34,7%), America Latină (20,5%) și Africa (4,2%), iar destinațiile principale sînt America Latină (26,2%), Orientul Mijlociu și Apropiat (17,3%) și Africa (6,9%). În totalul schimburilor reciproce ponderea cea mai mare o au materiile prime (67,6%), produsele manufacturate reprezentînd restul de 32,4%. Țițeiul deține peste 1/2 din schimburile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare, ceea ce explică în bună măsură faptul că în comerțul exterior reciproc țările din Orientul Mijlociu și Apropiat înregistrează un excedent net (volumul valoric al exportului către țările în curs de dezvoltare este dublu față de volumul valoric al importului din țările în curs de dezvoltare), în timp ce pentru celelalte grupe de țări, gradul de acoperire al exportului de către importuri a fost subunitar, respectiv 0,86 pentru Asia de Sud și Sud-Est, 0,78 pentru America Latină și 0,47 pentru Africa.

Perspective energetice

POTRIVIT orientărilor adoptate în martie a.c. de Seimul polonez, în următorii 15 ani extracția de huilă, principalul tip de combustibil de care dispune Polonia, va fi menținută la nivelul de 195 milioane tone anual. S-a analizat de asemenea posibilitatea majorării extracției la 210 milioane tone spre finele deceniului următor, ceea ce ar necesita importante investiții suplimentare pentru construcția de mine noi, însumînd 380 miliarde zloți. În balanța energetică un rol în creștere va reveni cărbunelui brun, a cărui extracție se cifrează în prezent la circa 53 milioane tone și prezintă posibilități de majorare pînă la 81 milioane tone în anul 2 000, ca urmare a extinderii minelor Belchatow și Lublin și a punerii în funcțiune a unor exploatări la suprafață. Importul de țiței, de circa 13 milioane tone în prezent, poate fi majorat cu cel mult încă 3 milioane tone în 1990. Pentru asigurarea necesarului de energie electrică, evaluat la 230 miliarde kWh în anul 2000, combustibilii convenționali sînt insuficienți, ceea ce impune dezvoltarea energeticii nucleare. Se prevede realizarea pînă în anul 2 000 a unor capacități cu o putere instalată totală între 7 860 și 9 860 MW. Prima centrală nuclearoelectrică, cu putere instalată de 1 860 MW este deja în construcție, urmînd ca primul bloc să fie pus în funcțiune în 1990, iar ultimul în 1994. Începerea construcției celei de-a doua centrale, cu o putere de 4 000 MW, este prevăzută pentru anul 1987, iar a celei de-a treia, cu o putere similară, pentru anul 1989.

Polarizarea finanțelor internaționale

PARTICIPAREA principalelor centre bancare la operațiunile financiare internaționale a fost marcată și în 1984 de o puternică polarizare, însoțită de unele schimbări ale ponderii marilor centre. Din totalul de 2 682 miliarde dolari, reprezentînd operațiunile financiare internaționale realizate în perioada ianuarie—septembrie 1984, 25% s-au realizat prin bănci engleze și străine cu sediul la Londra, principalul centru bancar internațional (vezi graficul). În condițiile creșterii cererii interne pentru credite, S.U.A. au jucat un rol comparativ mai redus pe plan extern, împrumuturile acordate nerezidenților însumînd circa 400 miliarde dolari, respectiv 15% din totalul mondial (comparativ cu 15,4% în 1983). Japonia și-a intensificat rolul de exportator de capital, favorizată de importantele excedente comerciale. În perioada menționată, după cum precizează revista **The Economist**, în așa-numitele centre bancare „offshore", cum sînt Bahrein, Singapore etc, s-au realizat 18,9% din operațiunile financiare internaționale, pondere superioară celei deținute de S.U.A.

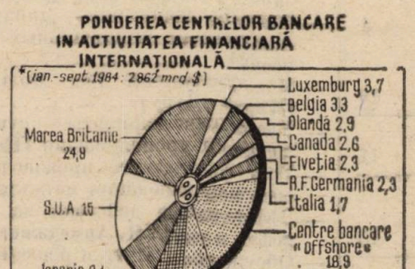

Vietnam: industria carboniferă

EXPLOATAREA cărbunelui prezintă o importanță deosebită pentru întregul proces de dezvoltare a economiei vietnameze. Cărbunele deține un rol hotărîtor în balanța energetică, dat fiind faptul că țara nu dispune de resurse semnificative de țiței sau gaze naturale, iar potențialul hidroenergetic este încă insuficient exploatat. Rezervele cunoscute de cărbune se cifrează la circa 3,3 miliarde tone (din care 3,1 miliarde tone antracit), fiind concentrate în proporție de 87% în Quang Ninh, principalul bazin carbonifer al țării, care furnizează 90% din producția actuală de cărbune, în măsură însemnată destinată exportului. Alte 25 de zăcăminte existente pe teritoriul țării, unele descoperite recent, dispun în general de rezerve reduse. Extracția de cărbune în subteran are o pondere de 20—30% în producția totală; particularitățile zăcămintelor fac necesară o creștere a acesteia în perspectivă pînă la 93%. Dezvoltarea accelerată a industriei carbonifere a presupus desfășurarea unor ample lucrări geologice și o sporire substanțială a investițiilor în această ramură. Extinderea exploatărilor carbonifere propriu-zise este însoțită de punerea în funcțiune sau modernizarea instalațiilor de spălare și întărirea bazei tehnice pentru întreținerea utilajelor de extracție și transport.

O.C.D.E. — dependența de piața externă

POTRIVIT unor date publicate de revista **The Economist** (13—19 aprilie 1985), evoluția gradului de dependență de piața externă a țărilor membre ale O.C.D.E. în perioada 1960—1982 este caracterizată printr-o tendință de „deschidere", concretizată în creșterea exporturilor, exprimate ca procent din produsul intern brut. În 1960, acest indicator, calculat ca medie pentru ansamblul grupului respectiv de țări, era de 11,5%, iar în 1982 atingea 20%. Totodată, datele statistice confirmă în general existența unui raport invers proporțional între potențialul economic (în special dimensiunile pieței interne) și gradul de dependență de piața externă. Graficul alăturat ilustrează că în timp ce în cazul țărilor mici, cum sînt Belgia și Luxemburgul, exportul atinge 75—85% din produsul intern brut, în țările vest-europene cu piețe interne de dimensiuni importante indicatorul respectiv se cifrează la 25—35%; în cazul Japoniei acesta nu depășește 15%, iar în cel al S.U.A. 9%.

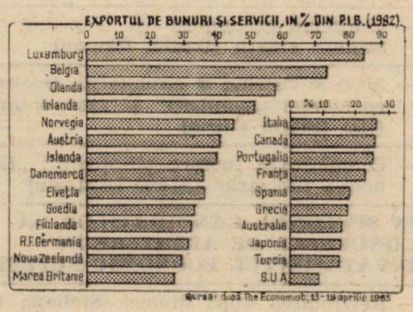

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 17 mai 1985

— Tineretul — forţă activă în lupta pentru progresul economiei naţionale **(Marin Manolescu)** 1

— Tînăra generaţie — componentă dinamică, pregnant calitativă a resurselor umane naţionale **(Cristian Popescu)** 3

— Anul Internaţional al Tineretului : semnificaţii multidimensionale **(Mircea Duţu)** 5

1965—1985 — EPOCA CEAUŞESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Creşterea retribuţiei — factor esenţial în strategia ridicării nivelului de trai **(Constantin Bărbăcioru)** 7

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toţi indicatorii, în condiţiile reducerii severe a consumurilor energetice şi de combustibil
● Creşterea producţiei fizice prin sporirea coeficientului de scoatere a metalului **(Mihai Chirilă)** 9
● Acţiuni eficiente pentru realizarea integrală a producţiei de ţiţei şi gaze **(N. Armegioiu)** 10

— Dezbatere „R.E." Căi şi soluţii de sporire a producţiei de energie electrică (III) 11

— Întreţinerea culturilor — factor hotărîtor pentru realizarea unor recolte bogate **(Gheorghe Sin, Vasile Mihăilă)** 13

— Utilizarea cu eficienţă sporită a bugetului de venituri şi cheltuieli **(Ioan Hidegcuti)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Perfecţionări necesare în organizarea şi planificarea aprovizionării (II) **(Vasile Dan, Ruxanda Isaic-Maniu, Emil Stan)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Creşterea economică şi raportul de schimb extern **(Daniel Dăianu)** 20

— Şcoli ● curente ● economişti. Doctrina economiei „standard" şi rata dobînzii (III) **(Silviu Cerna)** 22

— O valoroasă lucrare ştiinţifică : „Economia funciară" **(Alexe Lăzăroiu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAŢILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Retribuirea după muncă **(Steliana Lintaru)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Resurse, tehnologie şi preţ (I) **(Ihor Lemnij)** 27

— R.P. Polonă. Acţiunea noului sistem economic la nivelul întreprinderilor **(Karol Szwarc)** 29

— Tendinţe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The youth — an active force in the efforts for the progress of the national economy **(Marin Manolescu)** 1
— The young generation — a dynamic, highly qualitative component of the national human resources **(Cristian Popescu)** 3
— The International Youth Year — multidimensional meanings **(Mircea Duţu)** 5
— The salary rise — an esential factor in the strategy of raising the living standard **(Constantin Bărbăcioru)** 7
— The growth of the physical production by raising the metal turnout coefficient **(Mihai Chirilă)** 9
— Efficient actions to completely carry out the oil and gas production **(I. Armegioiu)** 10
— A.R.E. debate. Ways and solutions to increase the energy production (III). 11
— The maintenance of cultures — a decisive factor for getting rich crops **(Gheorghe Sin, Vasile Mihăilă)** 13
— The highly efficient use of the budget of incomes and expenses **(Ioan Hidegcuti)** 15
— Necessary improvements in the supply management and planning (II) **(Vasile Dan, Ruxanda Isaic-Maniu, Emil Stan)** 18
— Economic growth and terms of trade **(Daniel Dăianu)** 20
— Schols ● trends ● economists. The doctrine of the „standard economy" and the interest rate (III) **(Silviu Cerna)** 22
— A valuable scientific work — „The Land economy" **(Alexe Lăzăroiu)** 24
— Resources, technology, price (I) **(Ihor Lemnij)** 27
— Poland — The action of the new economic system at enterprise level **(Karol Szwarc)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Молодежь — активная сила в борьбе за прогресс народного хозяйства **(Марин Манолеску)** 1
— Молодое поколение — динамическая, высоко-качественная составляющая национальных трудовых ресурсов **(Кристиян Попеску)** 3
— Международный Год Молодежи — многосторонние значения **(Мирча Дуцу)** 5
— Увеличение зарплаты — существенный фактор в стратегии повышения уровня жизни **(Константин Бэрбэчору)** 7
— Рост физического производства, путем повышения коэффициента использования металла **(Михай Кирилэ)** 9
— Эффективные действия за полное осуществление продукции нефти и газа **(И. Армеджиою)** 10
— Обсуждение. Пути и решения роста производства электроэнергии (III) 11
— Содержание сельскохозяйственных культур — решающий фактор достижения богатого урожая **(Георге Син, Василе Михэилэ)** 13
— Использование с повышенной эффективности бюджета расходов и доходов **(Иоан Хидегкути)** 15
— Необходимые совершенствования в организации и планирования снабжения (II) **(Василе Дан, Руксанда Исаик-Маниу, Эмил Стан)** 18
— Экономический рост и условия внешней торговли **(Даниел Дэяну)** 2
— Школы — течения — экономисты. Доктрина экономики «стандард» и норма процента (III) **(Силвиу Черна)** 22
— Ценное научное произведение: «Земельное хозяйство» **(Алексе Лэзэрою)** 24
— Ресурсы, технология, цена **(Ихор Лемний)** 27
— ПНР. Действие нового экономического система на уровне предприятия **(Карол Шварц)** 29

ABONAŢI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunţăm cititorii noştri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni şi 65 lei pe trimestru. Preţul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp şi pe termene cît mai lungi, vă asiguraţi continuitatea în primirea publicaţiei. Abonamentele se fac prin oficiile şi agenţiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi şi instituţii sau direct prin mandat poştal pe adresa redacţiei : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, Bucureşti.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir Bucureşti, calea Griviţei nr. 64—66.

Redacţia şi administraţia : 70 159 Bucureşti, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

10

1 — 30 IUNIE

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII. PRILEJ DE SURPRIZE ŞI BUCURII!

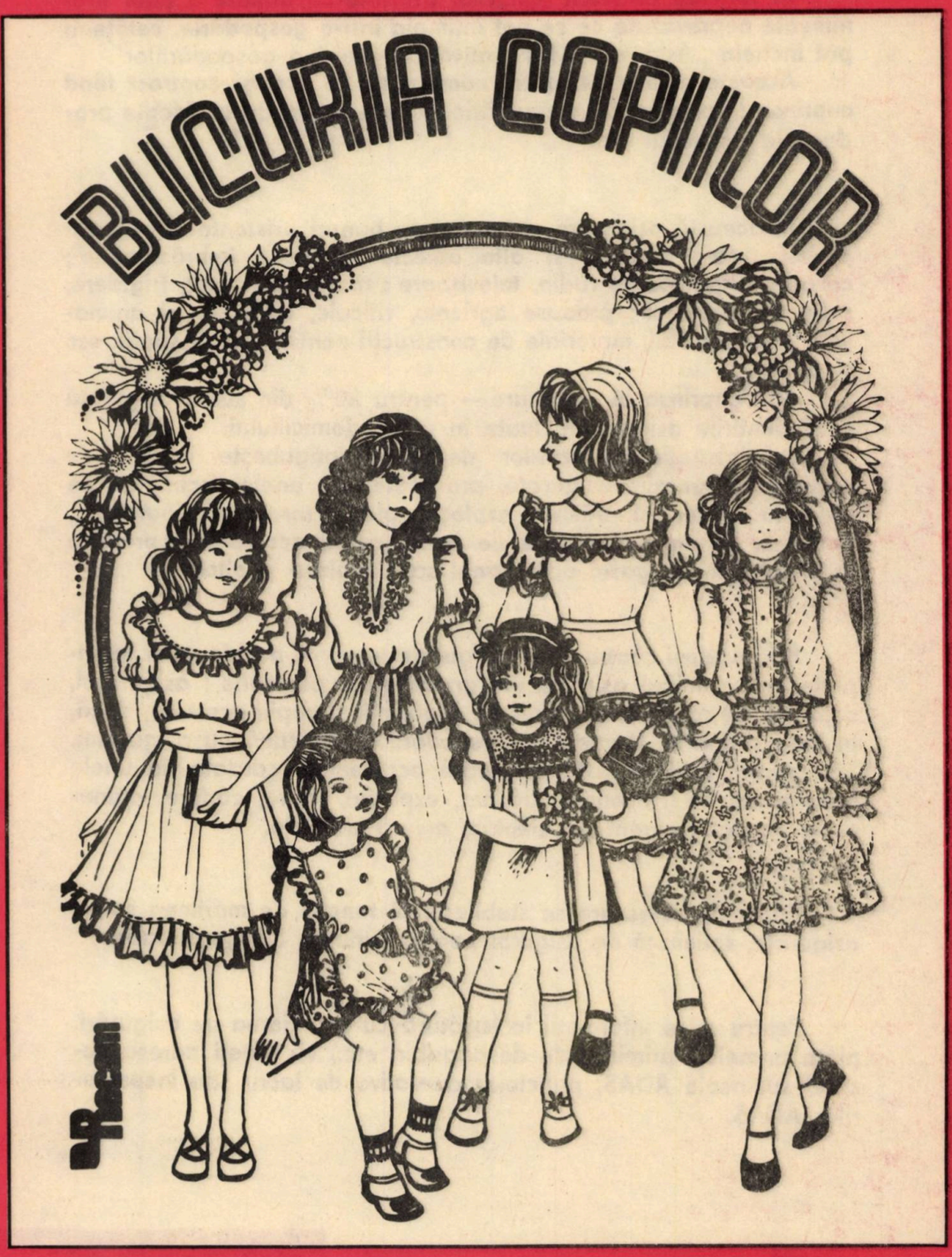

- Incălţăminte uşoară, flexibilă, comodă ;
- Bluze de vînt, pantaloni din tercot sau relon ;
- Salopete şi jachete, tricouri şi treninguri ;
- Costumaşe din PNA, tercot, in, bumbac ;
- Pantaloni lungi, scurţi, „bermude" ;
- Compleuri de vară pentru fete, din ţesături uşoare, comode ;
- Rochii din stofă, ţesături uşoare sau tricotate ;
- Articole pentru nou-născuţi : pieptăraşe, costumaşe, jachete, salopete, pantaloni, bonete, botoşei, bavete...

Toate acestea şi multe altele îşi aşteaptă cumpărătorii în magazinele comerţului de stat.

Multe modele. Multe culori. Multe materiale. Multe variante.

Cu detalii ale modei '85 : efect plasă, combinaţii de materiale şi imprimeuri, capse, fermoare, tighele, aplicaţii.

Multe posibilităţi de a alege cel mai frumos şi mai util cadou pentru copiii dv.

Magazinele VICTORIA, BUCUREŞTI, UNIREA, TINERETULUI, BUCUR OBOR, ROMARTA COPIILOR — din Capitală, MAGAZINELE „MATERNA" şi raioanele specializate ale magazinelor universale din întreaga ţară vă aşteaptă !

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

În vederea refacerii bunurilor avariate ca urmare a unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie, cetățenii pot încheia „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse : bunurile din gospodărie ; unele cazuri de accidente produse la domiciliu etc.

1965 JUL 1 2

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier și alte obiecte casnice ; îmbrăcăminte ; covoare ; aparate de radio, televizoare ; mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel ; produse agricole, viticole, pomicole și animaliere ; combustibil, materiale de construcții pentru uzul gospodăresc și altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat despăgubește cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, alunecare de teren, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire și altele.

Prin același contract sînt asigurate urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția (soțul) asiguratului, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură și altele.

Prima de asigurare se stabilește în funcție de mărimea sumei asigurate, solicitată de asigurat pentru bunurile din gospodărie.

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

întreprinderile exportatoare

PREOCUPĂRI PENTRU CREŞTEREA PARAMETRILOR TEHNICO-CALITATIVI

Numărul 21 ● Vineri 24 mai 1985

La invitaţia preşedintelui NICOLAE CEAUŞESCU şi a tovarăşei ELENA CEAUŞESCU

sub semnul dorinţei comune de a dezvolta colaborarea multilaterală româno-congoleză

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREŞEDINTELUI R. P. CONGO, DENIS SASSOU NGUESSO, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ANTOINETTE SASSOU NGUESSO

La invitaţia preşedintelui NICOLAE CEAUŞESCU şi a tovarăşei ELENA CEAUŞESCU

în spiritul preocupării de a dezvolta relaţiile de prietenie şi colaborare româno-spaniole

VIZITA DE STAT A REGELUI JUAN CARLOS I, ÎMPREUNĂ CU REGINA SOFIA

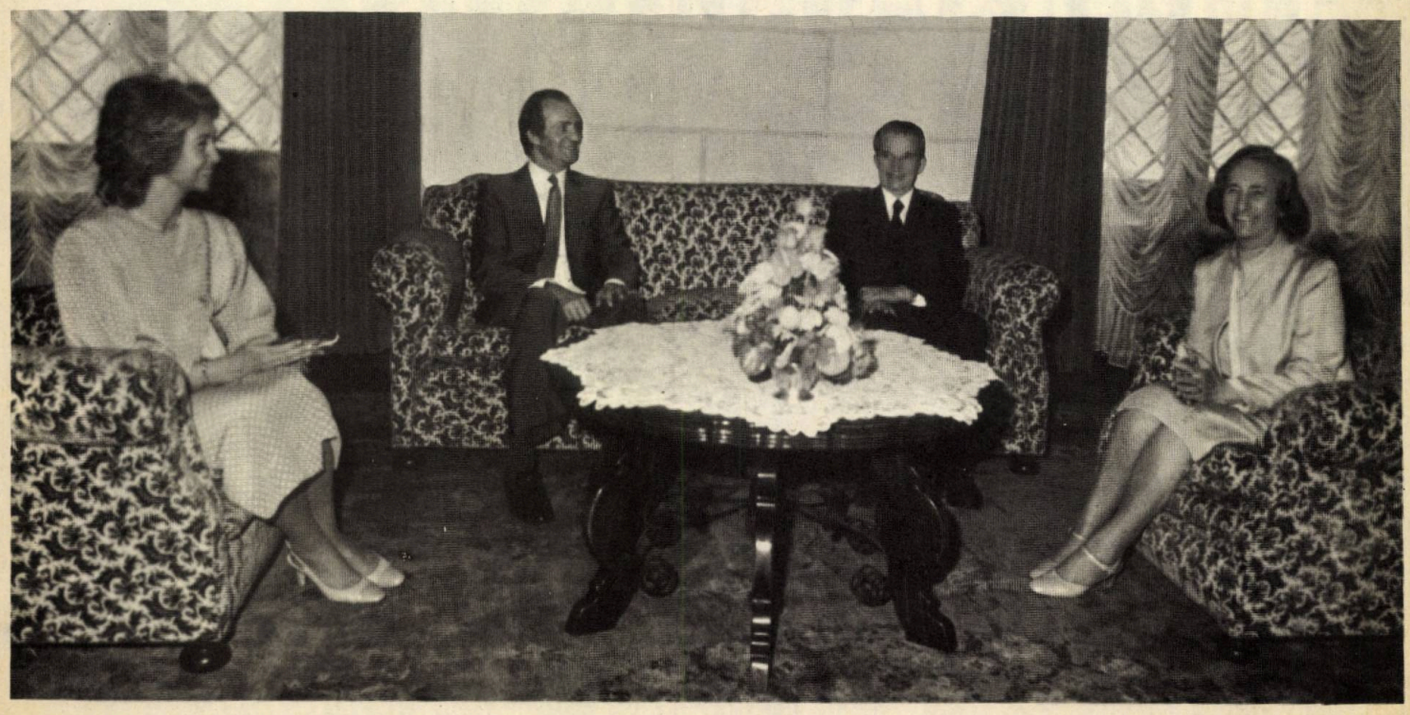

D 646

Forumul național al tineretului

Amplă participare creatoare a tineretului la dezvoltarea multilaterală a patriei

EVENIMENT de mare însemnătate în viața politică a țării, Forumul național al tinerei generații și-a desfășurat lucrările, în cursul săptămînii trecute, în atmosfera însuflețitoare în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor acționează cu abnegație și eroism pentru a da viață hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, pentru înălțarea României socialiste pe trepte tot mai avansate de civilizație și progres. Lucrările acestei cuprinzătoare, democratice și pe deplin reprezentative întîlniri a tinerei generații au avut loc în perioada în care întreaga noastră națiune întîmpină cu semnificative fapte de muncă și creație împlinirea a două decenii de la evenimentul înscris cu litere de aur în cartea istoriei neamului nostru — Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Sînt douăzeci de ani de impresionante cuceriri revoluționare, de înfăptuiri remarcabile pe toate planurile vieții economico-sociale, la care tineretul, alături de întregul popor, și-a adus o importantă contribuție ; sînt cei mai luminoși ani din milenara istorie a patriei, ani care reprezintă o epocă de puternică înflorire materială și spirituală a țării, de autentică renaștere națională denumită cu profundă mîndrie de întregul nostru popor „Epoca Ceaușescu".

Desfășurat în acest climat de efervescență creatoare, Forumul tineretului a constituit el însuși un moment rodnic de bilanț al muncii și învățăturii, al angajării tinerei generații de a participa cu toată pasiunea și energia, cu întregul potențial de gîndire și inițiativă la înfăptuirea hotărîrilor celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Iar acest solemn angajament de inimă și conștiință al tinerilor țării, recunoștința fierbinte față de condițiile de muncă, învățătură, de viață create au fost înnobilate de prezența, la deschiderea lucrărilor Forumului tinerei generații, a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de aprecierile și orientările cuprinse în cuvîntarea rostită cu acest prilej — adevărată cartă a activității tuturor organizațiilor de tineret pentru următoarea perioadă de cinci ani. **„Congresul al XII-lea al Uniunii Tineretului Comunist, conferințele Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști, Organizației Pionierilor și Șoimilor Patriei** — sublinia cu acest prilej secretarul general al partidului — **se înscriu ca evenimente de însemnătate deosebită în viața tuturor tinerilor și copiilor din România socialistă, a întregii noastre societăți. Ele demonstrează cu putere grija și preocuparea permanentă a partidului și statului nostru de a asigura tinerei generații condiții de muncă, de viață, de învățătură dintre cele mai bune, pentru a crește cetățeni demni, liberi ai României socialiste".**

Remarcabilele realizări în opera de construcție socialistă cu care se mîndrește astăzi țara noastră încorporează, în multitudinea determinărilor lor, capacitatea de muncă și creație a generațiilor tinere. Călăuziți de politica promovată de partid, animați de un înalt spirit patriotic, tinerii s-au angajat fără a precupeți nici un efort în amplul efort creator al întregului nostru popor menit să asigure generațiilor de astăzi și de mîine condiții tot mai bune de viață, posibilități superioare de afirmare a personalității fiecăruia. De la primele detașamente de muncă patriotică, de la Bumbești-Livezeni și Salva-Vișeu la Canalul Dunăre—Marea Neagră, la toate șantierele industriale, la dezvoltarea agriculturii, științei și culturii, tineretul a fost mereu prezent, a răspuns chemării partidului, și-a făcut datoria față de patrie și popor, față de cauza socialismului, demonstrînd că este ferm hotărît să contribuie la făurirea unei societăți moderne, înaintate, în care întregul popor, generațiile viitoare să ducă o viață liberă și demnă.

Tocmai de aceea, succesele de amplitudine istorică materializate în parcurgerea mai multor etape de dezvoltare, în depășirea stadiului de înapoiere existent cu numai patru decenii în urmă în toate planurile vieții economico-sociale, în sporirea, de-a lungul celor 40 de ani de cînd poporul nostru a devenit stăpîn deplin pe destinele sale, de peste 100 de ori a producției industriale, de 7 ori a producției agricole, de 32 ori a venitului național, reprezintă un îndreptățit prilej de mîndrie pentru toți tinerii patriei noastre, autentificarea faptică a angajamentului nețărmurit și a înaltei sale forțe creatoare. **„Doresc să subliniez, cu deplină satisfacție** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la Forumul național al tinerei generații — **că în toate marile realizări din anii construcției socialiste, tineretul, împreună cu întregul popor, a adus o contribuție de mare însemnătate în toate domeniile dezvoltării noastre economice și sociale".**

Participarea, pe mai departe, la cote de calitate mereu sporite a tinerei generații la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei este legată indestructibil de integrarea în strategia politică generală elaborată de partid, precum și de împlinirea unor autentice prefaceri calitative la nivelul acestui segment specific al populației țării. Înfăptuirea exemplară a obiectivelor viitorului cincinal stabilite de cel de al XIII-lea Congres al partidului, afirmarea laturilor calitative în toate sferele de activitate constituie, de

drept, liniile directoare ale muncii întregului tineret. Numai şi numai sub conducerea partidului, numai şi numai urmînd neabătut politica partidului în toate domeniile de activitate, sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, organizaţia revoluţionară a tineretului, întregul tineret îşi pot asigura un viitor fericit, pot juca un rol hotărîtor în întreaga dezvoltare economico-socială, în înflorirea patriei, în victoria socialismului. Însuşindu-şi pe deplin acest comandament social major, Forumul naţional al tinerei generaţii a încorporat în spiritul şi structura organizatorică a documentului său programatic pentru următoarea perioadă — Programul privind activitatea Uniunii Tineretului Comunist de educare comunistă, revoluţionară a tinerei generaţii din patria noastră, de participare tot mai activă a întregului tineret la dezvoltarea economico-socială a ţării — direcţiile fundamentale înscrise în Programul partidului, obiectivele de progres economic şi social prefigurate în Directivele celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Pentru a răspunde cu cinste înaltei încrederi ce îi este acordată de partid, tînăra generaţie trebuie să se pregătească necontenit în plan profesional, să-şi lărgească continuu orizontul de cunoaştere, să-şi însuşească temeinic principiile eticii şi echităţii socialiste. Într-o societate avansată cum este societatea socialistă multilateral dezvoltată pe care o făurim pe pămîntul României de astăzi, în care munca şi-a pierdut în întregime caracterul său coercitiv pentru a deveni spaţiu de împlinire şi afirmare neîngrădită a personalităţii umane, calitatea şi ritmul progresului sînt determinate deopotrivă de competenţa profesională şi disciplina liber asumată. Tinerii de astăzi sînt chemaţi de partid să-şi însuşească cele mai avansate cuceriri ale cunoaşterii umane, să participe activ la îmbogăţirea tezaurului de cunoştinţe al umanităţii şi, mai cu seamă, să facă dovada capacităţii de a concretiza pregătirea lor superioară în opere de civilizaţie materială şi spirituală, de a contribui efectiv la propăşirea patriei. Dar această muncă fără preget pentru autoinstruire profesională poate rodi numai atunci cînd este susţinută de o înaltă conştiinţă, de capacitatea de a înţelege legile dezvoltării socialismului şi a interioriza în chip superior valorile filozofice, morale, politice, patriotice promovate cu abnegaţie de partid.

Tocmai de aceea, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a subliniat cu atîta tărie în cuvîntarea rostită la Forumul naţional al tineretului român cerinţa de a ridica pe o treaptă superioară efortul educativ de formare a omului nou. Aflîndu-se în plin proces de maturizare, tinerii trebuie modelaţi în consens cu idealurile socialismului, în spiritul iubirii de ţară şi al preţuirii a tot ce au realizat înaintaşii. În acest fel tînăra generaţie, care reprezintă „omul nou" în deplinătatea cuvîntului, dobîndeşte forţa intelectuală şi morală de a înţelege devenirea istoriei neamului, de a aşeza la locul cuvenit istoria nouă a ţării, de a cîntări cu maturitate politică moştenirea de care beneficiază şi sarcinile ce îi revin pentru a lăsa generaţiilor următoare o Românie mai bogată, mai prosperă, mai fericită. **„Pregătiţi-vă să fiţi demni urmaşi şi continuatori ai înaintaşilor voştri** — se adresa tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** tinerilor ţării. **Învăţaţi să preţuiţi şi să respectaţi trecutul şi pe înaintaşi, să preţuiţi şi să respectaţi pe părinţii voştri ! Învăţaţi pentru a fi demni constructori ai socialismului şi comunismului, pentru a asigura ridicarea necontenită a României pe noi trepte de progres şi civilizaţie, pentru a fi gata oricînd să apăraţi independenţa şi suveranitatea patriei, viaţa liberă şi demnă a poporului" !**

Nivelul ridicat de pregătire, orizontul politic larg de care dispune tineretul ţării noastre îi conferă acestuia un rol însemnat nu numai în înfăptuirea politicii de dezvoltare economico-socială a ţării, ci şi în materializarea principiilor care stau la baza politicii externe a partidului nostru. Legăturile tot mai numeroase cu tinerii din alte ţări, diversele manifestări ştiinţifice şi culturale cu caracter internaţional contribuie la afirmarea puternică şi cunoaşterea tot mai largă a ţării noastre, a politicii juste pe care o promovează cu neobosită perseverenţă. O dovadă a preţuirii de care se bucură ţara noastră în lume este şi adoptarea, la o iniţiativă a României, de către Organizaţia Naţiunilor Unite, a anului 1985 ca „An internaţional al tineretului". Iar faptul că întreaga comunitate mondială consideră că tineretul de pretutindeni constituie o forţă activă pentru salvgardarea păcii în lume reprezintă o dovadă elocventă a clarviziunii concepţiei partidului nostru potrivit căreia eliminarea oricăror focare de conflict armat reprezintă problema fundamentală a zilelor noastre ; o problemă vitală pentru toate popoarele, dar îndeosebi pentru generaţiile tinere, care au dat întotdeauna cele mai grele jertfe în toate războaiele.

Dînd o vie expresie recunoştinţei pentru grija permanentă pe care partidul nostru, secretarul său general, o acordă afirmării creatoare a întregului nostru tineret, pentru minunatele condiţii de muncă, învăţătură şi viaţă create cu deosebire în perioada care a trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, tînăra generaţie se angajează să participe cu tot elanul său revoluţionar şi capacitatea de muncă la înfăptuirea obiectivelor celui de al şaptelea cincinal, la realizarea politicii partidului nostru. În acest spirit, în Scrisoarea adresată de Forumul naţional al tinerei generaţii tovarăşului Nicolae Ceauşescu se arată : „Îngăduiţi-ne, mult iubite şi stimate tovarăşe secretar general, să vă încredinţăm că noi, oamenii tineri ai României socialiste, care ne numim cu înălţătoare mîndrie patriotică „Generaţia Epocii Nicolae Ceauşescu", avînd drept călăuză supremă, în tot ceea ce facem, înaltul dumneavoastră exemplu de muncă şi viaţă comunistă, ne angajăm solemn în faţa Partidului Comunist Român, a dumneavoastră, mult iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, că vom face tot ceea ce ne cere partidul, că vom da viaţă tuturor indicaţiilor, chemărilor şi îndemnurilor pe care ni le-aţi adresat, sporindu-ne necontenit aportul de muncă, de gîndire şi de faptă revoluţionară în măreaţa operă de edificare socialistă a patriei".

Cristian POPESCU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Două decenii de mari înfăptuiri în dezvoltarea și modernizarea comerțului românesc

FĂCÎND bilanțul activității comerciale din perioada glorioasă de 20 de ani, de după Congresul al IX-lea al P.C.R., se poate susține în modul cel mai ferm că toate realizările obținute sînt rezultatul eforturilor depuse de oamenii muncii din comerțul interior pentru transpunerea în viață a sarcinii fundamentale a acestei ramuri, formulată cu deosebită claritate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — aceea de **„a asigura desfacerea la timp și în bune condiții a produselor către populație, înlăturînd totodată cu desăvîrșire orice tendință de risipă și speculă. Trebuie să facem totul ca oamenii muncii din comerțul interior, din toate sectoarele, să-și îndeplinească sarcinile de mare răspundere, asigurînd ca produsele să ajungă la consumatori, la constructorii socialismului, îndeplinindu-și îndatorirea față de partid și popor“**[1]).

În concordanță cu rolul și funcțiile economico-sociale ale comerțului interior în economia socialistă românească, în Epoca Ceaușescu s-a creat și perfecționat continuu un cadru legislativ-normativ adecvat cerințelor dezvoltării și modernizării activității din acest domeniu. Pe fondul creșterii economice susținute, al sporirii și îmbunătățirii calitative a resurselor umane și materiale ale țării, al dezvoltării puternice și modernizării producției bunurilor de consum industriale și agricole a fost pus la dispoziția populației, prin comerțul socialist, un fond de mărfuri mereu sporit cantitativ, continuu reînnoit și diversificat sortimental. Asigurîndu-se condiții tot mai bune pentru participarea comerțului socialist la satisfacerea variatelor nevoi de consum materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, în sortimentul comercial se găsesc astăzi circa 320 mii de articole și produse.

Corelat cu sporirea veniturilor bănești ale populației, vînzările de mărfuri cu amănuntul au înregistrat o dinamică mereu ascendentă și în ritmuri înalte. De la 63,7 miliarde lei în anul 1965, s-a ajuns, în 1984, la 272,2 miliarde lei —, revenind, în medie, pe locuitor 12 030 lei, față de 3 350 lei în anul 1965. Ținînd seama și de evoluția prețurilor de desfacere cu amănuntul, rezultă că, în anul 1984, s-a vîndut, prin comerțul socialist, un volum total de mărfuri de aproape 3,7 ori mai mare decît în anul 1965, ritmul mediu anual de creștere fiind de 7,1%.

În perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, evoluția pe sectoare de mărfuri s-a înscris în legitățile consumului, astfel, încît creșterea la produsele alimentare a fost devansată de dinamica vînzărilor din alimentația publică și din sectorul mărfurilor nealimentare. În anul 1984, față de 1965, vînzările din sectorul nealimentar și din alimentația publică au fost mai mari de 3,5 ori, în timp ce la produse alimentare creșterea a fost de 3,0 ori.

Din analiza datelor în profil teritorial privind vînzările de mărfuri pe un locuitor, exprimate în prețurile curente ale anilor respectivi, rezultă că față de creșterea medie pe țară de 3,6 ori, realizată în 1984 față de 1965, în 24 de județe s-au înregistrat creșteri de 3,7—5,2 ori.

O contribuție importantă a adus comerțul interior la satisfacerea tot mai bună a nevoilor de consum ale populației, fapt ce reiese pregnant din analiza comparativă a consumurilor medii pe locuitor la principalele grupe de produse alimentare, realizate în perioada 1950—1965, pe de o parte, și 1966—1980, pe de altă parte. În acest sens, este de relevat faptul că, în comparație cu sporurile înregistrate în 1965 față de 1950, în următoarea perioadă de 15 ani sporurile de consum au fost mai mari de 3,6 ori la carne, preparate din carne și ouă, de 1,8 ori la lapte, de 1,9 ori la zahăr, produse zaharoase și legume proaspete.

O trăsătură calitativă a evoluției structurii vînzărilor de produse agroalimentare o constituie creșterea mai accentuată a produselor alimentare cu valoare nutritivă ridicată, a căror poziție s-a îmbunătățit apreciabil în ansamblul comerțului alimentar. Astfel, dacă în anul 1965, la 1 000 kg vînzări de pîine au revenit 88 kg carne, 31 kg preparate din carne, 16 kg pește, 179 bucăți ouă, 182 kg legume proaspete, în anul 1980 au revenit : 189 kg carne, 97 kg preparate din carne, 30 kg pește, 639 bucăți ouă, 322 kg legume proaspete.

În sectorul mărfurilor nealimentare, evoluția mereu ascendentă a vînzărilor a avut loc pe fondul înfăptuirii politicii partidului de dezvoltare și diversificare tot mai largă a producției industriei ușoare, chimice, construcțiilor de mașini și altor produse industriale. Dezvoltarea comerțului de articole de îmbrăcăminte este ilustrată sintetic de faptul că numai în perioada 1966—1982 s-au vîndut confecții în valoare de 146 miliarde lei, tricotaje de 108 miliarde lei și peste un miliard de perechi de încălțăminte, ceea ce a făcut posibilă modificarea substanțială a structurii garderobei populației. Locul îmbrăcămintii și încălțămintei tradiționale, realizate în mare parte în cadrul producției casnice și meșteșugărești, a fost luat de produse adaptate vieții moderne, obținute pe cale industrială, la prețuri larg accesibile.

O seamă de bunuri de folosință îndelungată, astăzi foarte necesare și larg acceptate în consumul și dotarea populației, au apărut în ultimele două decenii, cererea și vînzările prin comerțul socialist înregistrînd ritmuri înalte de creștere, favorizate de crearea și dezvoltarea unei industrii românești pentru astfel de produse. Concludente în acest sens sînt datele care arată că în decursul perioadei 1966—1982, prin comerțul socialist s-au vîndut : 6,4 milioane de radioreceptoare ; 5,6 milioane de televizoare ; 4,1 milione de frigidere ; 2,9 milioane de mașini de spălat rufe ; 727 mii de autoturisme ; mobilă în valoare de 82,4 miliarde lei. An de an, prin dezvoltarea comerțului a sporit gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată.

În perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, o dezvoltare de amploare a înregistrat alimentația publică, sector în care în mod continuu s-au manifestat preocupări susținute pentru diversificare și modernizare, astfel încît să asigure îndeplinirea rolului important ce-i revine în satisfacerea nevoilor de consum ale populației, în petrecerea agreabilă a timpului liber. S-a majorat ponderea produselor culinare, s-au înființat numeroase unități moderne, specializate în desfacerea preparatelor culinare, s-a acordat o atenție specială extinderii și îmbunătățirii cantinelor-restaurant.

Progresele de seamă obținute în aprovizionarea cu mărfuri a populației, în satisfacerea mai bună a variatelor trebuințe de consum ale cetățenilor de la orașe și sate au fost permanent însoțite de extinderea și modernizarea rețelei comerciale. Pe baza orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului,

Tabelul nr. 1

Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist
— în perioada 1965—1984 —

Vînzări	Niveluri absolute, în prețurile fiecărui an			Dinamica, în prețuri comparabile — % —	
	1965	1980	1984	1984 față de 1965	Ritm mediu anual de creștere 1966—1984
I Total mărfuri alimentare și nealimentare (miliarde lei)	63,7	213,1	272,2	335	6,6
— mărfuri alimentare	21,8	70,8	93,3	299	5,9
— alimentație publică	10,1	35,5	50,2	348	6,8
— mărfuri nealimentare	31,8	106,8	123,7	354	6,9
II Mărfuri alimentare și nealimentare pe locuitor (lei)	3 350	9 598	12 030	282	5,6
— mărfuri alimentare	1 148	3 187	4 342	252	5,0
— alimentație publică	533	1 598	2 220	293	5,8
— mărfuri nealimentare	1 669	4 813	5 468	288	5,9

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984, p. 240—241 ; Comunicat cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România, pe anul 1984 ; date DCS

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 23, Ed. politică, București, 1983, p. 72—73

Tabelul nr. 2

Rețeaua comerțului că amănuntul și de alimentație publică, pe forme de proprietate

— în perioada 1965—1984 —

	Numărul unităților la sfîrșitul anului (mii)			Creștere față de 1965 %	
	1965	1980	1984	1980	1984
TOTAL	53,4	78,7	81,9	147	152
— Comerț de stat	24,6	40,6	42,3	165	172
— Comerț cooperatist	28,8	38,1	39,6	132	138

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984, p. 238 ; date DCS

tovarășul Nicolae Ceaușescu, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea s-a acționat pentru ca dezvoltarea rețelei comerciale să se realizeze într-o concepție modernă și unitară atît la orașe, cît și la sate. **„Este necesar să realizăm amplasarea și profilarea rațională a tuturor unităților comerciale, pe baza unui studiu științific cu privire la necesitățile de consum din fiecare zonă"[2].**

Ca rezultat direct, ca o materializare a importantului efort de investiții al statului pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a comerțului socialist, în prezent dispunem — pe ansamblu — de aproape 82 mii unități comerciale cu amănuntul și de alimentație publică, în suprafață totală de 9,8 milioane mp, realizată în proporție de peste 70% în ultimii douăzeci de ani.

Datele de mai sus indică creșterea semnificativă a rețelei comerciale, care la finele anului 1984 era alcătuită dintr-un număr mai mare cu 28 500 unități comerciale și de alimentație publică decît în anul 1965. Raportate la numărul de locuitori, datele privind dezvoltarea rețelei indicau, pentru anul 1984, 3,6 unități și 432 mp suprafață comercială la 1000 de locuitori față de 2,8 unități și 184 mp în anul 1965. Îmbunătățirea calitativă a rețelei comerciale este, de asemenea, exprimată sintetic de creșterea substanțială a suprafeței medii a unei unități comerciale, care aproape s-a dublat (de la 65 mp în 1965, la 120 mp în 1984).

Dintre criteriile urmate în dezvoltarea rețelei în ultimele două decenii amintim :

— dezvoltarea echilibrată, sub aspectul ariei de cuprindere a tuturor județelor țării a orașelor, centrelor muncitorești și localităților rurale ;

— apropierea unităților de desfacere de domiciliul cumpărătorilor, îndeosebi pentru aprovizionarea cu produse de cerere curentă, extinzîndu-se continuu gradul de dotare cu rețea comercială a noilor locuințe ;

— adaptarea continuă a rețelei comerciale la mutațiile în cererea de consum a populației, crearea de tipuri noi de magazine și unități de alimentație publică, care asigură condițiile necesare pentru practicarea unui comerț modern și un nivel de servire civilizat ;

— revitalizarea și modernizarea centrelor comerciale tradiționale, precum și a piețelor agroalimentare.

Pentru a ilustra rezultatele politicii dezvoltării echilibrate, armonioase, în teritoriu, a rețelei comerciale, recurgem din nou la datele statistice, din care rezultă că, în anul 1984, în nici un județ al țării nu au revenit mai puțin de 3 unități la 1000 de locuitori, în timp ce în anul 1965, față de o medie pe țară de 2,8 unități la 1000 de locuitori, într-un număr de 7 județe reveneau numai 1,9—2,2 unități comerciale cu amănuntul și de alimentație publică.

În condițiile unei dezvoltări socio-economice în ritmuri înalte, rod al politicii partidului de repartizare judicioasă a forțelor de producție în teritoriu — progrese deosebite s-au înregistrat în județele Bistrița-Năsăud, Botoșani, Călărași, Dolj, Galați, Giurgiu, Teleorman, care și-au diminuat apreciabil decalajul față de gradul mediu, pe țară, de dotare cu rețea comercială. Astfel în 6 județe (Alba, Gorj, Ialomița, Olt, Satu-Mare, Sălaj) situația dotării cu rețea comercială s-a îmbunătățit atît de rapid, încît la finele anului 1984 au ajuns la nivelul sau chiar peste media pe țară, în timp ce în anul 1965 se situau apreciabil sub media respectivă.

O realizare de seamă a comerțului socialist din Epoca Ceaușescu o constituie rețeaua modernă a celor 90 de magazine universale și generale, care funcționează în prezent în municipii, orașe și centre muncitorești. Realizate pe baza unui program special, elaborat la indicația conducerii de partid, aceste magazine dispun de posibilități largi de expunere și valorificare a fondului de mărfuri, asigură practicarea formelor moderne de servire, exercită o atracție puternică pentru cumpărători și ocupă o poziție centrală în ansamblul rețelei noastre comerciale.

Pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a comerțului cu amănuntul, Ministerul Comerțului Interior va beneficia, în anul 1985, de fonduri de investiții care însumează aproape 2 miliarde de lei. În cadrul întreprinderilor din sistemul M.C.I. se va pune în funcțiune o suprafață comercială desfășurată, care totalizează circa 440 000 mii mp, din care 81,5% la partere de bloc, în cadrul ansamblurilor de locuințe, iar restul în construcții independente. În acest an se vor da în funcțiune magazinele universale și generale din Calafat, Rovinari, Călărași, Tîrgoviște, Aninoasa, Uricani, Slobozia, Sinaia, Rădăuți și din cartierul Titan din București. De asemenea, se vor pune în funcțiune piețele agroalimentare din Reșița, Rovinari, Lupeni, Bîrlad, precum și din cartierele Berceni și Pantelimon din București. La Reșița se va da în folosință o unitate modernă pentru desfacerea autoturismelor și a pieselor de schimb auto. Tot în acest an, vor intra în producție complexele de alimentație publică din Galați și Vulcan, laboratoarele de alimentație publică din Alba Iulia și Petroșani, un mare laborator culinar pe platforma industrială Tulcea-Vest. Prin planul de investiții stabilit se asigură dezvoltarea echilibrată și armonioasă în teritoriu a rețelei comerciale, o corelare judicioasă a structurii pe tipuri de unități, continuarea specializării și modernizării rețelei existente, prin crearea de profiluri de magazine care asigură comercializarea în condiții îmbunătățite a fondului de mărfuri.

În viitorul cincinal, comerțul interior va trebui să marcheze o accentuată dezvoltare de tip intensiv, în care progresele de ordin calitativ să devină o trăsătură esențială a întregii activități. Devine astfel necesară asigurarea îmbinării armonioase între creșterea cantitativă a desfacerilor de mărfuri, îmbunătățirea structurală a fondului de mărfuri, dezvoltarea, modernizarea și folosirea cu eficiență sporită a rețelei comerciale, precum și pregătirea la un nivel superior a personalului muncitor.

Direcțiile principale de acțiune în acest sens vor fi :

Intensificarea activității de cunoaștere a nevoilor și cererii populației, în scopul influențării și mai active a producătorilor la stabilirea volumului și structurii producției bunurilor de consum, pentru mai buna utilizare socială a resurselor materiale și de energie disponibile și transpunerea lor în produse realmente cerute de societate.

Pentru ridicarea nivelului calitativ al aprovizionării cu mărfuri a populației — principala latură a noii calități, în comerț — o importanță deosebită prezintă, în continuare, îmbunătățirea și **perfecționarea cadrului de relații „industrie-comerț"**, dintre producători și organele comerciale. În această ordine de idei, apreciem că, în special, în ce privește contractarea fondului de mărfuri, mai sînt multe lucruri de pus la punct, cum ar fi :

● Îmbunătățirea pregătirii cadrelor din comerțul cu amănuntul care participă la lucrările de contractare ; cunoașterea de către cadrele din comerț a problemelor complexe din industria producătoare de bunuri de consum, a tehnologilor noi de fabricație, a cerințelor valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale, a noutăților în domeniul creației de produse și a tendințelor modei ;

● **Integrarea deplină a activității comerciale în programele de autoconducere și autoaprovizionare teritorială,** acționîndu-se pentru obținerea de la furnizori a întregului fond de mărfuri stabilit la nivelul anului de plan și pe sezoane ; conlucrarea strînsă cu producătorii pentru valorificarea resurselor de materii prime și materiale și atragerea în circuitul economic a unor resurse disponibile, pe plan local ; repartizarea judicioasă și echitabilă a fondului de mărfuri în teritoriu, ținînd seama de condițiile specifice și de prioritățile cuprinse în programele de autoconducere și autoaprovizionare ;

● **Creșterea substanțială a răspunderii tuturor lucrătorilor comerciali care participă la derularea mecanismului contractual,** desfășurat zi de zi, de preluare a fondului de mărfuri de la producători, fiind necesar să se combată în mod hotărît tendințele de abatere de la calitate, circulația haotică, neeconomicoasă a mărfurilor, care conduc la creșterea cheltuielilor de circulație, la scăderea eficienței activității comerciale ;

● Promovarea fermă a caracterului operativ al activității, a mobilității și flexibilității, în condițiile manifestării unui autentic spirit critic și autocritic din partea lucrătorilor implicați nemijlocit în procesul complex al aprovizionării cu mărfuri a populației.

În dezvoltarea și perfecționarea activității comerciale, acțiunea factorilor intensivi implică, ca o cerință de prim ordin, **modernizarea bazei tehnico-materiale a comerțului,** pentru care se are în vedere dezvoltarea echilibrată a rețelei comerciale, într-o structură funcțională, corespunzătoare cerințelor populației, în concordanță cu programele de autoconducere și autoaprovizionare teritorială și cu modificările în structura fondului de mărfuri.

Acestei orientări generale îi corespund o seamă de căi concrete de acțiune, cum sînt : mai buna amplasare a unităților comerciale în teritoriu, corelat cu dezvoltarea socio-economică a fiecărui județ și localitate ; ridicarea nivelului de dotare tehnică a unităților comerciale ; dezvoltarea parcului de mijloace de transport paralel cu optimizarea deplasării lor ; modernizarea tehnologiilor comerciale în vederea ușurării muncii de manipulare, asortare, prezentare și creșterii productivității muncii.

dr. Constantin IUREA

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** op. cit. vol. 16, Ed. politică, București, 1979, p. 437.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Promovarea progresului tehnic și economisirea resurselor — într-o strînsă interdependență

ÎN CADRUL fiecărei unități economice, realizarea integrală a sarcinilor stabilite prin plan impune. adoptarea și aplicarea unui ansamblu de acțiuni și măsuri tehnico-organizatorice menite să valorifice din plin potențialul tuturor factorilor apți să asigure derularea corespunzătoare a fiecărei faze a procesului de producție. În acest context, așa cum se subliniază în documentele de partid, un accent deosebit trebuie pus pe mobilizarea cu precădere a factorilor calitativi, în așa fel încît realizarea produselor să aibă loc la un înalt nivel tehnic și calitativ, concomitent cu utilizarea judicioasă a resurselor umane și materiale. Numai așa se poate vorbi de o eficiență înaltă în procesul de producție, numai în aceste condiții se poate afirma că unitatea economică și-a îndeplinit pe deplin rolul pe care îl are în ansamblul activităților economico-sociale din cadrul economiei naționale.

Unul dintre acești factori care, prin „capacitatea" sa de a asigura o paletă largă de efecte pozitive tehnico-economice, ocupă un loc central în ansamblul factorilor calitativi, este reprezentat de promovarea susținută a progresului tehnic prin creșterea continuă a gradului de înnoire a fabricației, în paralel cu perfecționarea permanentă a proceselor tehnologice. *În aceste direcții, în cadrul* Întreprinderii de vagoane din Drobeta-Turnu Severin *au fost obținute o serie de rezultate pozitive, ce au condus la ridicarea activității pe noi trepte de calitate și eficiență, la posibilitatea punerii la dispoziția economiei naționale și a beneficiarilor externi a unor produse diversificate, de înalt nivel tehnic și calitativ.*

SARCINILE de plan deosebit de mobilizatoare ce stau în fața întreprinderii în acest an, în comparație cu 1984 — creșterea producției marfă cu 19,1%, a producției nete cu 42,7%, a productivității muncii cu 21%, reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă cu 69,6 lei, sporirea producției de export cu 31,8% etc. —, precum și necesitatea diversificării în continuare a produselor ne-au impus să asigurăm, într-o măsură și mai mare, mobilizarea tuturor rezervelor de sporire a producției, de asigurare a unei activități ritmice, eficiente. În acest context măsurile și acțiunile întreprinse pe linia **înnoirii și modernizării produselor și perfecționării proceselor tehnologice** s-au dovedit de o mare eficacitate.

În domeniul **creșterii gradului de înnoire și modernizare a produselor** fabricate de întreprinderea noastră, un prim aspect ce merită evidențiat este faptul că, în ultimii 5 ani, ponderea producției produselor noi și modernizate în totalul producției marfă a ajuns la peste 60%. Acest nivel ridicat al gradului de înnoire a fabricației a generat un dublu efect : în primul rînd, la dispoziția economiei naționale au fost puse, an de an, noi tipuri de vagoane de marfă pentru diverse utilizări, permițînd o reducere apreciabilă a importurilor și o mai bună circulație a mărfurilor ; în al doilea rînd, la nivelul întreprinderii a avut loc un proces constant de economisire a resurselor. Referitor la acest din urmă aspect nu este lipsit de importanță să arătăm că, **în perioada 1980—1985, consumurile medii de metal pe vagon au scăzut cu 100—350 kg,** ceea ce, de fapt, reprezintă o economie anuală de 300—1 100 tone.

Pentru acest an ne-am propus să introducem în fabricația de serie 8 tipuri de vagoane de marfă noi sau reproiectate, cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, destinate în special transportului unei largi game de produse chimice. Ca urmare a măsurilor de organizare corespunzătoare a activităților pe filiera proiectare constructivă-proiectare tehnologică-execuție, în primele 4 luni ale anului s-a reușit asimilarea în fabricație a trei din cele opt tipuri de vagoane ; este vorba de vagonul cisternă de 45 mc destinat transportului de îngrășăminte chimice, de vagonul de 56 mc pentru transportat formiat de sodiu și de vagonul de 68 mc pentru transportul apei amoniacale. Pe lîngă acestea, pînă la sfîrșitul anului se vor mai asimila : vagonul platformă pe două osii cu pereți mici, vagonul cisternă de 18 mc pentru acid azotic, vagonul cisternă de 35 mc pentru acid sulfuric etc., urmînd a fi modernizate unele din tipurile de vagoane aflate mai demult în fabricație (vagonul destinat transportului de mobilă, cel de 100 mc pentru produse pulverulente).

Producția noilor tipuri de vagoane asigură un consum specific de resurse diminuat față de fabricația produselor similare atît prin greutatea lor redusă, cît și prin creșterile de productivitate pe care le generează. Astfel, în cazul fabricației vagoanelor cisternă de 45 și 68 mc, în procesul de producție se obține o creștere a productivității muncii cu 4 și respectiv, 3%, ceea ce reprezintă, de fapt, o economie apreciabilă de forță de muncă. În ceea ce privește consumul specific de metal se scontează ca, de pildă, în cazul vagonului de transportat mobilă și a celui de 100 mc modernizarea lor să conducă la diminuarea acestuia cu 175 și, respectiv, 320 kg. De fapt, rezultatele bune obținute în primele patru luni ale acestui an în direcția economisirii resurselor materiale și umane — reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă cu 53,7 lei și a celor materiale cu 43,4 lei, economisirea a 1 576 MWh energie electrică, a 50,7 tcc, a 121 tone metal etc. — au, ca una din principalele surse, preocuparea colectivului nostru, pe linia înnoirii și modernizării produselor.

■

REFERITOR la cea de a doua mare latură a promovării progresului tehnic — **perfecționarea proceselor tehnologice** — preocupările colectivului de muncă al întreprinderii noastre urmăresc ca, prin acțiuni de mecanizare și robotizare a operațiilor tehnologice, de introducere a unor tehnologii avansate, mici consumatoare de manoperă și materiale, de optimizare a fluxurilor tehnologice să se asigure unele din premisele necesare îmbunătățirii ritmului de producție, creșterii calității execuției, a eficienței în ansamblu. Ținînd cont de faptul că întreprinderea este principalul producător de vagoane cisternă și pentru transportat materiale pulverulente cu descărcare pneumatică, și deci de specificul fabricației unor asemenea produse, reies în mod clar considerentele pentru care, în acțiunea de perfecționare a proceselor tehnologice, un loc central îl ocupă măsurile vizînd **îmbunătățirea execuției operațiilor de sudură prin mecanizarea sau chiar robotizarea acestora.** Urmărim ca, prin buna utilizare a potențialului tehnic și uman din cadrul atelierului de proiectare tehnologie sudură, a laboratorului de încercări și a atelierului de confecționat aparate de sudat în mediu de CO_2, printr-o conlucrare strînsă cu catedra de sudură a Institutului politehnic din Timișoara să se asigure **creșterea gradului de mecanizare a operațiilor de sudură de la 44%, în prezent, la peste 90% în 1990.**

În cadrul programului elaborat pentru mecanizarea operațiilor de sudură, ca etapă de vîrf se poate considera **realizarea roboților de sudură,** cu aplicații practice în perioada 1985—1987. Avantajele introducerii roboților în execuția unor asemenea operații la reperele și subansamblele de material rulant sînt extrem de mari. În mod deosebit, pentru cordoane de sudură de lungime redusă (300 mm sau chiar mai mici) roboții permit mecanizarea sudurii, altfel imposibil de realizat. De asemenea, la sudarea electrică manuală factorul operator este cuprins între 25—40%, în comparație cu utilizarea roboților industriali care asigură cel puțin dublarea acestor valori, în condiții de calitate înaltă.

O altă acțiune cu importante efecte economice o reprezintă **realizarea,** în

colaborare cu catedra de tehnologia construcțiilor de mașini din cadrul Institutului politehnic din Timișoara, a unei **linii automate de fabricare a buloanelor și bucșelor.** Eliminînd total operațiile de așchiere, această linie asigură obținerea unor însemnate economii anuale de metal (50 tone în cazul producției de buloane și 5 000 ml de țeavă la fabricarea bucșelor) și de manoperă (peste 20 mii om-ore). Important este faptul că **linia respectivă este capabilă să producă astfel de repere pentru nevoile tuturor întreprinderilor de material rulant, precum și să asigure tot necesarul de asemenea piese, ca piese de schimb pentru întreținerea și repararea vagoanelor de cale ferată.** situație în care eficiența economică crește de peste 10 ori față de valorile menționate.

În fabricația de vagoane, ca de altfel în cazul multor altor produse, operația de sablare ocupă un loc important în obținerea unei calități competitive. În cazul metodelor utilizate în prezent pentru efectuarea acestei operații se manifestă numeroase inconveniente : în multe cazuri această operație constituie un punct de strangulare pe fluxul de fabricație ; forța de muncă se găsește tot mai greu pentru această meserie datorită condițiilor grele de lucru ; calitatea se obține greu, în condițiile unei productivități foarte scăzute ; se consumă o cantitate mare de echipament de uzură, ceea ce ridică mult costul operațiilor etc. Toate aceste dezavantaje vor fi eliminate în cadrul întreprinderii noastre prin **punerea în funcțiune a stației de sablat complet automatizată,** proiectată împreună cu institutul amintit. Printre avantajele utilizării acestei stații se numără : ● sablarea a 9—10 vagoane pe schimb, în loc de maximum 2 realizate după vechea metodă, deci o creștere a productivității muncii de 5—8 ori ; ● utilizarea unui singur operator, față de 4—6 oameni pe schimb în prezent ; ● eliminarea protecției cu pasivant, întrucît productivitatea ridicată permite ca, imediat după sablare, să se execute operația de grunduire (se obține o economie de 30 kg pasivant pe vagon) ; ● economii importante de materiale prin eliminarea utilizării unora sau prin posibilitățile pe care le oferă în direcția refolosirii altora prin recirculare ; ● prin eliminarea oricăror noxe stația poate fi amplasată în fluxul normal succesiunii operațiilor, eliminîndu-se manipulările suplimentare.

■

ALĂTURI de creșterea gradului de mecanizare, acordăm atenție **organizării unor linii integrate de fabricație,** „capabile" să asigure fabricarea, de la prima pînă la ultima operație, a unor repere și subansamble. Este cazul conductelor de la frîna vagoanelor, stîlpilor de la pereții laterali și frontali ai vagoanelor, ușilor laterale, cuplelor automate, traverselor frontale etc. De asemenea, o eficiență deosebită obținem prin **utilizarea în proiectarea tehnologică a calculatorului electronic.** Printre realizările în acest domeniu se numără : elaborarea centralizată a planurilor de croire a tablelor ; elaborarea consumurilor normate și a specificațiilor de materiale, precum și a celor de manoperă pentru fiecare produs, ceea ce reduce timpul necesar de la 3 luni la 7 zile ; elaborarea tehnologiilor de fabricație pentru fiecare produs, cu scurtarea ciclului de la aproape 4 luni la 3—4 zile.

Pe lîngă reducerea consumurilor de manoperă și materiale, demn de relevat este faptul că perfecționarea proceselor tehnologice a condus la o reducere accentuată a ciclului de fabricație care, în prezent, a ajuns la 2—3 luni, față de 6—7 luni cu puțin în urmă. Apreciem că acest nivel ar putea fi redus în continuare, mai ales în cazul produselor destinate exportului, dacă M.A.T.M.C.G.F.F. ar analiza posibilitatea ca, pentru aceste produse, în situația în care contractele de export se încheie în perioada de plan, să se onoreze comenzile de materiale în cel mult o lună de la data emiterii, situație în care am putea oferi termene mult mai scurte de livrare a produselor.

Vasile BACALU
director al Întreprinderii de vagoane Drobeta-Turnu Severin

Perfecționarea relațiilor contractuale

Baze de aprovizionare specifice industriei de confecții

PRODUCȚIEI de confecții textile, producție puternic influențată de variațiile modei, îi este caracteristic un amplu și permanent proces de diversificare sortimentală, cu consecințe directe asupra cantității și calității materiilor prime, materialelor auxiliare și accesoriilor specifice utilizate în procesul de fabricație. Satisfacerea celor mai variate preferințe impune ca, în totalul sortimentelor lansate într-o anumită perioadă, ponderea covîrșitoare să o dețină cele ce sînt executate în serii mici și chiar foarte mici, fenomen cu profunde implicații nu numai asupra modului de organizare a fabricației, ci și asupra mecanismului de aprovizionare tehnico-materială ; unitățile furnizoare sînt deseori puse în situația de a livra diverse cantități (în cele mai multe cazuri mici) de materiale auxiliare și accesorii, într-o mare varietate coloristică și într-o gamă diversă de tipuri.

Avînd în vedere asemenea considerente, apreciem că modul de organizare a aprovizionării unităților din cadrul industriei de confecții cu materiale auxiliare și accesorii, bazat pe contracte încheiate între acestea și unitățile furnizoare, este susceptibil de îmbunătățire, astfel încît să corespundă în mai mare măsură exigențelor actuale. Pentru ca aprovizionarea cu astfel de materiale să se deruleze operativ, în conformitate cu cerințele producției întreprinderilor de confecții, considerăm utilă înființarea unor baze de aprovizionare specifice, care ar urma să fie organizate pe lîngă centralele de confecții existente și care ar putea asigura permanent orice material auxiliar sau accesoriu necesar la un moment dat, în cantități corespunzătoare cu mărimea seriilor de fabricație a produselor la care urmează a fi utilizate. Necesitatea și eficiența unei asemenea decizii pot fi susținute de următoarele considerente :

● *Utilizarea materialelor auxiliare și accesoriilor se dovedește a fi foarte importantă în procesul de realizare a confecțiilor, pe plan mondial tendința generală constînd în completarea creației și execuției — din ce în ce mai sofisticate — cu utilizarea unor accesorii de o varietate foarte mare, în condițiile unei tehnoprezentări moderne.*

● *Nu sînt puține cazurile cînd unii beneficiari ai întreprinderilor de confecții, îndeosebi externi, fac specificații de detaliu asupra materialelor auxiliare și accesoriilor încorporate în produsele de îmbrăcăminte mult după contractarea acestora (uneori chiar cu puțin înainte de lansarea lor în fabricație). Acest lucru face practic imposibilă, în condițiile actuale, asigurarea aprovizionării cu astfel de materiale într-un termen care să permită livrarea produselor conform contractelor încheiate.*

● *În timp ce producția materialelor auxiliare și accesoriilor (nasturi, fermoare, articole de pasmanterie, diverse repere metalice, căptușeli etc.) se realizează în mod liniar, în conformitate cu sarcinile de plan și pe baza capacităților de producție existente, consumul este variabil, uneori foarte mare, uneori foarte mic, în funcție de comenzile beneficiarilor de confecții ; de aici, greutăți în asigurarea acestor materiale în cantitățile, culorile și tipodimensiunile necesare. Existența bazelor de aprovizionare ar rezolva acest impediment, stocurile ce ar urma să existe aici putînd permite aprovizionarea fiecărui beneficiar, indiferent de cantitățile cerute și de termenele de livrare solicitate.*

● *Înființarea unor baze de aprovizionare specifice oferă întreprinderilor de confecții posibilitatea de a se aproviziona, de la un singur furnizor, cu o gamă completă de materiale auxiliare și accesorii, centrala industrială putînd stabili priorități în raport cu termenele de livrare a confecțiilor. Se creează totodată condițiile necesare ca, pentru comenzile destinate exportului, să se poată prezenta beneficiarilor, la contractare, materialele și accesoriile aflate în depozit și care sînt oferite pentru asortare la producția de confecții.*

G.T.

Calitate și economie

CALITATEA — un concept complex, cu multiple implicații tehnico-economice

ÎNTR-UN articol anterior, circumscriind sensurile actuale ale conceptului de calitate, ca aptitudine a unui produs sau serviciu de a îndeplini o anumită necesitate socială, am trasat coordonatele care descriu o astfel de necesitate și care determină, totodată, nivelul calității, într-o evaluare multidimensională. Necesitatea unei noi tehnologii rezultă în mod obiectiv din procesul de evoluție în societate, din transformările la care sînt supuse obiceiurile și gusturile, sau din diferitele obiective economice și politice ale dezvoltării. Nu ne vom referi însă la complexul proces de generare a noilor necesități, ci doar la modul în care acestea se traduc într-o „comandă tehnologică". Ne punem întrebarea : care este mecanismul formulării unei astfel de necesități, sau, mai simplu, „ce vrea beneficiarul" ?

Îmi amintesc, din cadrul activității desfășurate, de multele și lungile discuții colegiale între „beneficiar" și „producător" pentru definirea caracteristicilor unei noi mașini, cerută cu insistență. Nu rareori ne despărțeam exprimîndu-ne reciproc părerea că „beneficiarul nu știe ce vrea", iar „producătorul nu știe lecția". Experiența a demonstrat nu o dată că rezolvarea corectă a problemei se putea face numai pe baza unui studiu aprofundat, prin eforturi comune ale beneficiarului și producătorului. De altfel, rolul de beneficiar nu este de multe ori decît „reprezentativ". În cazul unor bunuri destinate consumului larg, marea masă a beneficiarilor este reprezentată de un organ al întreprinderilor comerciale, al cărui nivel de informare și analiză necesită cel puțin o confirmare. În alte cazuri, un anumit beneficiar, de exemplu din sectorul de construcții industriale, este consultat și în numele altor beneficiari mai puțin importanți, ca de exemplu din sectorul construcțiilor de locuințe sau agricole, ale căror cerințe pot fi diferite. O soluție stabilită în astfel de condiții nu va satisface calitativ decît o parte din utilizatorii potențiali ai noului produs.

Există un singur mod de a răspunde corect la întrebarea pusă, și anume **prin studiul aprofundat al cererii.** De altfel, noua lege a standardizării prevede obligația întocmirii unui astfel de studiu, denumit sugestiv „notă de comandă". Mă voi referi în cele ce urmează numai la două laturi — care mi se par esențiale — în legătură cu elaborarea acestor studii. În primul rînd, cerința abordării sistemice a tehnologiei, ca **relație între proces și produs.** Pentru a defini echipamentele care sînt necesare în vederea rezolvării unei anumite probleme este nevoie ca, în primul rînd, să se circumscrie procesul tehnologic vizat. Așa, de exemplu, în vederea stabilirii caracteristicilor tehnice ale utilajelor de asimilat în cadrul programului de amenajări hidrotehnice, precum și a cantităților de utilaje solicitate, a fost necesar să se studieze adoptarea unor tehnologii perfecționate de săpare a canalelor. Au fost analizate diferite niveluri de automatizare a acestor operații și s-au ales soluții optime de echipamente, în raport cu mai mulți parametri ca : cost, durată de execuție etc. Pe baza acestei analize, unele idei inițiale au fost sensibil îmbunătățite. În alte împrejurări însă, caracteristicile unor utilaje s-au stabilit în urma unei documentări sumare, înainte de a avea o imagine clară asupra particularităților tehnologice locale, ceea ce a avut drept consecință realizarea unor echipamente care nu au corespuns calitativ.

Al doilea aspect care mi se pare esențial constă în legarea oricărui studiu de cerere de cercetarea de **prognoză și marketing.** Este limpede că un program de asimilare a noului nu trebuie să se limiteze la calitatea de azi, ci să tindă spre calitatea de mîine. Cercetarea modernă de prognoză se dovedește din ce în ce mai bine pregătită pentru a stabili tendințele și obiectivele în evoluția viitoare a calității. Întrucît o mare parte din producția finală a industriei constructoare de mașini este destinată exportului, cercetarea de marketing trebuie să se integreze armonios în cercetarea de prognoză.

Calitatea unui proiect nu depinde însă numai de corecta reprezentare tehnologică a necesității sociale pe care trebuie să o rezolve, ci, în aceeași măsură, de modul în care această reprezentare este transformată în realitate în procesul de producție. Desigur, producătorul trebuie să se adapteze cerințelor proiectului, dar, pentru ca această adaptare să se facă fără pierderi de calitate, proiectul trebuie să țină seama de **„ce vrea producătorul".** Cred că noțiunea de **risc** răspunde cel mai bine acestei întrebări. Care sînt deci mijloacele prin care calitatea proiectului minimizează riscul producătorului ?

Se știe că orice proces de învățare implică riscuri, astfel încît, de exemplu, într-un produs nou, coeficientul de risc este direct proporțional cu proporția de inovare inclusă în noul produs. Riscul se poate manifesta sub aspect calitativ (calitatea obținută nu răspunde cerințelor pieței, sau nu mai răspunde acestora din cauza întîrzierii), sau sub aspect financiar (nu se realizează rentabilitatea scontată). De fapt, expresia financiară a riscului traduce deficiențele de calitate, dar cuprinde și alte influențe.

Dacă ne referim la primul aspect, **concepția modulară** constituie un mijloc sigur de diminuare a riscului. Prin proiectarea unui produs nou astfel încît să includă cît mai multe componente cunoscute, deci cît mai puține elemente de noutate, nu se realizează numai o diminuare corespunzătoare a riscului, ci și o împărțire a lui între producătorul produsului final și cei care fabrică componentele respective.

În ceea ce privește aspectele financiare ale riscului, între economia planificată și cea de piață există desigur deosebiri. Este de reținut că procedura de a suporta cea mai mare parte a cheltuielilor de asimilare a unui produs nou din fondurile de tehnică nouă, care sînt prelevate în mod egal de la toate întreprinderile din ramură și repartizate apoi, pe măsura cerințelor diferitelor programe, constituie o modalitate de diminuare a riscului producătorului. În industria capitalistă durata de recuperare și rata internă de rentabilitate (care corespunde beneficiului mediu anual la capital investit) reprezintă factori esențiali în evaluarea și controlul desfășurării unui program. Apreciez că și în economia socialistă calitatea unui proiect, sub aspectul mărimii riscului, ar trebui să facă obiectul unor cercetări mai aprofundate, în primul rînd prin determinarea cantității minime care trebuie produsă și vîndută pentru acoperirea costurilor, inclusiv a celor de pregătire. În locul calculelor simple privind durata de recuperare, o imagine mult mai completă asupra riscului unui program de asimilare ar fi dată de o analiză complexă de risc, avînd drept date de intrare durata de viață preliminată a produsului, mijloacele financiare necesare și condițiile de restituire (cheltuieli de cercetare și pregătire a fabricației, investiții, fonduri circulante), prevederile de producție vîndută și încasată pe ani, costurile de producție. Din prelucrarea acestor date rezultă rentabilitatea. Efectuarea calculelor pentru diferite variante ale unor mărimi de intrare (ca : preț de vînzare, cheltuieli de cercetare, termene de asimilare etc.) permite trasarea unor limite între care se va găsi probabil rezultatul real. Folosirea calculatorului dă posibilitatea să se lucreze cu anumiți factori variabili, sub forma unor curbe probabilistice de repartiție, rezultatele obținîndu-se, de asemenea, sub forma unor astfel de curbe (de exemplu, beneficiu mic cu productivitate mare, sau beneficiu mare cu productivitate mică). Utilitatea unei astfel de analize mi se pare evidentă, întrucît anumite date, de exemplu volumul investițiilor și eșalonarea lor, pot fi influențate în măsură însemnată în cursul procesului de concepție inginerească, ceea ce, mai tîrziu, devine foarte greu. Evaluarea corectă a elementelor generatoare de risc este, de asemenea, foarte utilă pentru stabilirea modalităților de prevenire a riscurilor de calitate (modele, experimentări preliminare, teste speciale ș.a.).

O concepție inginerească de bună calitate înseamnă de fapt un compromis optimizat între îndatoririle proiectantului față de beneficiar și față de producător. Calitatea concepției își găsește expresia finală într-o documentație de execuție redactată cu mare grijă, cu precizarea riguroasă a modalităților de verificare a calității produsului. Caietul de sarcini sau norma prevăzută de lege, cu enunțarea testelor care trebuie efectuate, a periodicității lor, a metodelor de testare capătă, în cadrul conceptului actual despre calitate, o importanță majoră.

Ion CRIȘAN

Perfecționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială

Valențele economice ale optimizării raportului integrare-cooperare

DE IMPORTANȚĂ cardinală pentru procesul economisirii muncii sociale, raportul integrare-cooperare a deținut în permanență în dezvoltarea industriei și, în primul rînd a industriei construcțiilor de mașini un loc central în politica economică a partidului și statului nostru, în întreaga perioadă a construcției socialiste în România. Complexitatea și tehnicitatea produselor construcției de mașini, care includ uneori mii și chiar zeci de mii de piese și subansamble și care, datorită avantajelor diviziunii muncii, exprimate prin condițiile de realizare eficientă a acestora, se pot realiza în numeroase întreprinderi specializate organologic sau tehnologic, situate în aceeași localitate sau pe un spațiu geografic mai mare, fac necesară abordarea teoretică și practică a problematicii raportului integrare-cooperare din cele mai diferite unghiuri de referință.

Diviziunea muncii și cerințele specializării producției

DACĂ ar fi să definim limitele optime ale acestui raport, privit în contextul dezvoltării economice eficiente, drept restricții trebuie considerate, cel puțin : ● nivelul tehnic la care se realizează producția și, legat de acesta, gradul de dezvoltare a diviziunii sociale a muncii, exprimat prin adîncirea specializării și, respectiv, extinderea cooperării ; ● numărul, densitatea teritorială și modul de amplasare a întreprinderilor, cu implicații asupra legăturilor dintre acestea pe linia aprovizionării, producției și desfacerii ; ● scara dimensională a producției întreprinderilor în cauză.

În măsura în care există o cerere constantă și consistentă pentru anumite produse finale complexe, cum ar fi tractoarele, autocamioanele, autoturismele etc., producătorii din aceste domenii își organizează în așa fel producția încît să satisfacă cerințele beneficiarilor cu produse de calitate, obținute cu costuri cît mai scăzute. Or, practica economică a demonstrat că integrarea totală a fabricației unui produs final complex într-o singură întreprindere, oricît de mare ar fi aceasta, nu satisface pe deplin cerințele diviziunii muncii și specializării, care, prin scara dimensională a producției și prin repetabilitatea operațiilor ce contribuie la creșterea rodniciei muncii, sînt însoțite nemijlocit de economisirea muncii sociale. De aici și certitudinea proiecțiilor dezvoltării fabricației produselor finale complexe cu concursul a zeci și chiar sute de întreprinderi din industria orizontală.

Mărirea seriilor de fabricație, în condițiile unei productivități înalte, impune **dezvoltarea diviziunii muncii și specializarea fabricației**, procese care în economia noastră națională îmbracă forma actelor de voință conștiente, conduse pe bază de plan. Dezvoltarea specializării implică legături organice de cooperare pentru piese și subansamble, care compun produsele complexe finale. Ca urmare, orice nouă dezvoltare a producției, prin crearea de capacități, se integrează în procesul planificat al dezvoltării industriei construcțiilor de mașini. În plan istoric, în funcție de apariția unor cerințe sporite față de construcția de mașini, prin noile întreprinderi ce se proiectează și construiesc se profilează tot mai puternic cele trei tipuri de întreprinderi : a) cu producție strict specializată organologic (piese, subansamble) sau tehnologic (turnare, forjare, matrițare etc.), destinată realizării produselor finale complexe sau întreținerii și reparării acestora în perioada de exploatare ; b) cu producție mixtă, în care se realizează, alături de un produs final complex, și piese, subansamble sau lucrări în cadrul relațiilor de cooperare cu alte întreprinderi, c) cu producție integrată, în care se execută majoritatea sau chiar toate operațiile de prelucrare, toate operațiile de montaj finisare atît pentru reperele și subansamblele executate cu forțele proprii, cît și pentru cele primite în cadrul cooperării, pînă la realizarea produsului final complex, care se livrează ca producție marfă beneficiarilor.

În funcție de condițiile concrete, în statele dezvoltate ale lumii se constată un proces de concentrare a producției în construcțiile de mașini în 2 tipuri de întreprinderi : ● cu producție specializată organologic sau tehnologic, sau întreprinderi ale industriei orizontale și ● întreprinderi de asamblare a produselor finale, care, printr-o largă cooperare cu întreprinderile din industria orizontală, asigură productivități înalte la montaj și finisare, concomitent cu diversificarea tipurilor de produse și reducerea costurilor de producție. Și în țara noastră, în funcție de apariția unor cerințe mereu sporite față de construcția de mașini, noile întreprinderi ce se proiectează și construiesc în această ramură se încadrează în mod organic în ansamblul unităților existente, contribuind la definirea mai riguroasă a profilului de fabricație al acestora, în consens cu cerințele creșterii productivității muncii și reducerii costurilor de producție.

Tabelul nr. 1

Modificarea principalilor indicatori economico-financiari ai întreprinderii strict specializate în producția de piese și subansamble destinate cooperării cu alte întreprinderi, după intrarea în vigoare a noilor reglementări privind limitarea rentabilității

Indicatori	— calcule la nivelul unui an — Situația înainte de limitarea rentabilității produselor destinate cooperării	Situația după limitarea rentabilității produselor destinate cooperării	Diferențe (2—1)
A B	1	2	3
Valoarea producției marfă, mil lei	1 000,0	800,0	—200,0
din care :			
— piese și subansamble destinate fabricației produselor finale complexe în alte întreprinderi, mil lei.	1 000,0	800,0	—200,0
Costuri de producție, mil lei	800,0	696,0	—104,0
din care :			
— aferente pieselor și subansamblelor destinate fabricației produselor finale complexe în alte întreprinderi, mil lei	800,0	696,0	—104,0
Cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă, lei	800,0	869,6	+ 69,6
din care :			
— cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă aferente pieselor și subansamblelor destinate fabricației produselor finale complexe în alte întreprinderi, lei	800,0	869,6	+ 69,6
Beneficii totale, mil lei	200,0	104,0	— 96,0
Rata rentabilității, %	25,0	15,0	— 10,0

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Înregistrarea în evidența întreprinderii a beneficiilor și pierderilor din modificarea cursului de schimb

În numărul precedent al Suplimentului „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale" am prezentat o serie de principii generale ale contabilizării datoriilor și creanțelor exprimate în monede străine, în condițiile actualului sistem de flotare generalizată a cursurilor de schimb. În cele ce urmează, pentru a exemplifica modul în care modificarea cursurilor de schimb se reflectă în contabilitatea întreprinderii și în rezultatele sale financiare, ne propunem să urmărim fenomenul pe baza unui exemplu ipotetic.

Să presupunem prin urmare că o întreprindere franceză „Z" realizează două vînzări pe credit, prima „A", în luna octombrie, iar a doua „B", în luna noiembrie ale anului A1.

Fiecare vînzare este în valoare de cîte 10 dolari. Cursul dolarului în franci este de 1 dolar = 5 FF în luna octombrie, respectiv 1 dolar = 4 FF în luna noiembrie ale acelui an.

În momentul vînzărilor, întreprinderea „Z" face înregistrările contabile de la punctul 1, din tabelul de mai jos.

La 31 decembrie a aceluiași an A1, cursul zilei al dolarului în franci francezi este 1 dolar = 4,60 FF. În contabilitatea sa întreprinderea reevaluează creanțele sale, diminuînd datoria clientului „A" cu 4 FF și majorînd datoria clientului „B" cu 6 FF. Articolele contabile sînt cele de la proiectul II din tabel.

Este de la sine înțeles că cele două creanțe exprimate în valută străină continuă să fie de cîte 10 dolari.

Principiul actualizării, avînd caracter general, se aplică și lichidităților în devize, acestea fiind de fapt creanțe asupra străinătății. El se aplică totodată și la operațiunile care beneficiază de o acoperire a riscului de schimb, diferențele respective fiind înscrise în conturi analitice ale conturilor sintetice de diferențe din modificarea cursurilor de schimb, care ar putea fi intitulate astfel :

a) „Diferențe compensate prin acoperirea riscului de schimb (cîștiguri)" ;

b) „Diferențe compensate prin acoperirea riscurilor de schimb (pierderi").

Pentru totalitatea diferențelor nefavorabile care apar în conturile de activ, fiind în cazul nostru deci, rezultatul diminuării datoriei pe care o are clientul „A", întreprinderea trebuie să-și constituie o rezervă de acoperire a riscului de schimb, afectîndu-și rezultatele financiare la finele anului A1, și înregistrînd astfel o pierdere de 4 FF., conform operațiunii III din tabelul de mai jos.

În baza principiului prudenței, aparentul rezultat favorabil de 6 FF realizat ca urmare a majorării datoriei clientului „B", nu se înregistrează și implicit nu se reflectă în rezultatele financiare (beneficii) deoarece este incert, cursul dolarului în franci francezi putîndu-se modifica pînă în momentul lichidării creanței.

La începutul anului următor, A2, întreprinderea poate alege între alternativele de a storna sau nu operațiunile efectuate, pentru a le readuce la valoarea lor istorică (valoarea la care au fost înregistrate inițial).

În primul caz, redeschiderea la 1 ianuarie a anului A2 a conturilor respective din bilanț se efectuează conform operațiunilor IV din tabel. În cazul celei de a doua alternative întreprinderea nu efectuează nici un articol contabil la începutul anului următor.

Atunci cînd întreprinderea anulează înregistrările făcute la 31 decembrie ale anului A1, ea va efectua totodată și operațiunile de la punctul V, prin care se aduc creanțele la valoarea lor istorică.

Să presupunem în continuare că reglarea datoriei clientului „A" se face în luna februarie a anului A2. În ceea ce-l privește pe clientul „B", el nu-și va regla datoria în acest an. În luna februarie a anului A2, la momentul decontării tranzacției de către clientul „A", cursul dolar/franci francezi este de 1 dolar = 4,70 FF.

a) În cazul în care întreprinderea „Z" a optat pentru alternativa anulării operațiunilor contabile efectuate în anul A1, în momentul achitării datoriei de către clientul „A" ea efectuează înregistrările contabile de la punctul VI din tabel.

La 31 decembrie ale anului A_2, rezerva constituită pentru acoperirea pierderii din modificarea cursului de schimb este și ea anulată prin reintroducerea sa în rezultatele financiare, conform operațiunii de la punctul VII.

Supliment la nr. 21 1985
Revista ECONOMICA

În acest fel, la 31 decembrie a anului A2 se trage linie și se stabilește rezultatul final al operațiunii cu clientul „A" :

Pierdere efectivă din cursul de schimb	= — 3 FF
Rezervă anulată (beneficiu)	= 4 FF
Cîștig net în anul A2	= 1 FF

b În cel de al doilea caz, cînd întreprinderea „Z" nu a anulat înregistrările din anul precedent, neefectuînd nici un fel de operațiuni contabile la începutul exercițiului bilanțier al anului A2, la reglarea de către clientul „A" a datoriei sale, în contabilitatea întreprinderii se fac înregistrările de la punctul VIII din tabel.

În acest fel, în contul de rezultate apar următoarele operațiuni :

Pierdere din modificarea cursului de schimb	= — 3 FF
Beneficiu din anularea rezervelor	= 4 FF
Sold (beneficiu net) în anul A2	= 1 FF

Prin cele expuse am dorit să arătăm în mod concret felul în care se reflectă în contabilitatea unei întreprinderi modificarea cursului de schimb al valutelor în care sînt exprimate creanțele partenerilor externi precum și efectul pe care flotarea cursurilor de schimb îl are asupra rezultatelor sale financiare (beneficiilor). Indiferent de felul în care este tratată problema din punct de vedere contabil, riscul de schimb este cert și poate conduce la înregistrarea în rezultate (mai curînd sau mai tîrziu) a unor pierderi din activitatea de comerț exterior, fapt care de altfel este binecunoscut. Iată de ce acest risc se impune să fie prevenit și diminuat prin operațiuni curente de acoperire, de hedging, prin angajarea creditelor în valute diferite, prin efectuarea de tranzacții exprimate în mai multe valute, prin efectuarea de investiții în portofolii de active externe în valute diversificate, astfel încît beneficiile și pierderile survenite ca urmare a modificării cursurilor de schimb să se anuleze reciproc.

Sigur că asemenea operațiuni presupun un efort suplimentar, cunoașterea permanentă a conjuncturii pieței externe, precum și cheltuieli suplimentare pentru achitarea unor speze cum ar fi dobînzi, comisioane etc., și pentru întreținerea unui aparat specializat. Aceste cheltuieli sînt însă categoric inferioare pierderilor ce se pot realiza prin neluarea în considerare a riscului de schimb.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru agricultură și industrie alimentară

Tabelul operațiunilor :

I. Înregistrarea vînzărilor pe credit (operațiunea 1)

	Client A	Client B	Vînzări
1.	50	40	50 40

II. Reevaluarea creanțelor și înregistrarea diferențelor (operațiunile 2+3)

	Client A	Diferențe nefavorabile din modificarea cursului de schimb
2.	50 4. (Diminuarea creanței la 46 FF)	4 (Evidențierea pierderii latente)
	Client B	Diferențe favorabile din modificarea cursului de schimb
3.	40 6 (Majorarea creanței, la 46 FF)	6 (Evidențierea cîștigului latent)

III. Constituirea rezervei de acoperire a pierderii din modificarea cursului de schimb (operațiunea 4)

	Dotații pentru rezerve (în contul de beneficii și pierderi)	Rezerve pentru acoperirea pierderii din modificarea cursului de schimb
4.	4 (Afectarea rezultatelor)	4

IV Redeschiderea la 1 ianuarie a conturilor de bilanț (operațiunile 5+6)

	Client A	Client B	Rezerve pentru riscul de schimb
5.	Report 46	Report 46	4 Report
	Diferențe favorabile din cursul de schimb		Diferențe nefavorabile din cursul de schimb
6.	6 Report		Report 4

V Readucerea la valoarea istorică a creanțelor (operațiunile 7+8)

	Clientul A	Diferențe nefavorabile din cursul de schimb
7.	Report 46 4 (Valoarea creanței este readusă la valoarea istorică de 50 FF)	Report 4 4 (Diferența nefavorabilă este anulată).
	Clientul B	Diferențe favorabile din cursul de schimb
8.	Report 46 6 (Creanța este readusă la valoarea istorică de 40 FF)	6 Report 6 (Diferența favorabilă este anulată).

VI Decontarea creanței și înregistrarea rezultatului (operațiunile 9+10)

	Clientul A	Diferențe nefavorabile din modificarea de curs
9.	Sold 50 50 Banca	Sold 0 Pierderi din modificarea cursului de schimb
10.	47 (Stingerea datoriei și încasarea sa prin bancă)	3 (Înregistrarea pierderii din tranzacție ca urmare a modificării cursului de schimb)

VII Reintroducerea în beneficii a rezervei constituite anterior pentru acoperirea pierderilor din modificarea cursului de schimb (operațiunea 11).

	Rezerve pentru riscul de schimb	Beneficii și pierderi, analitic : rezerve anulate
11.	4 Report 4 (Anularea rezervei)	4 (Influențarea beneficiilor anuale prin trecerea rezervei în contul de rezultate)

VIII Încasarea creanței și înregistrarea în rezultate a pierderii din modificarea de curs la această tranzacție : (operațiunile 12+13) :

	Clientul A	Diferențe nefavorabile din modificarea cursului de schimb
12.	Report 46 46 (Stingerea datoriei)	Report 4 4 (Închiderea contului de diferențe prin contul de beneficii și pierderi)

	Banca	Beneficii şi pierderi, analitic: pierderi din modificarea cursului de schimb
13.	47	4 1
	(Încasarea creanţei la cursul zilei)	Sold 3 (Înregistrarea cîştigului din curs faţă de valoarea reactualizată a creanţei şi a soldului contului de diferenţe, rezultînd pierderea netă din modificarea cursului de schimb pentru tranzacţia respectivă).

IX Anularea rezervelor constituite în anul precedent prin înregistrarea lor în beneficiile anului curent (operaţiunea 14) :

	Rezerve pentru riscul de schimb	Beneficii şi pierderi, analitic: rezerve anulate
14.	4 Report	
	4	4

Conjunctura pe pieţele valutare şi de schimb

Problemele sistemului bancar american

După o lungă perioadă de creşteri aproape neîntrerupte cursul de schimb efectiv al dolarului S.U.A. a scăzut cu 3,28% în a doua jumătate a lunii martie 1985 faţă de nivelurile record atinse în prima jumătate a aceleiaşi luni.

Declinul dolarului a fost declanşat de criza instituţiilor de economii din statul Ohio. La data de 15 martie. a.c., guvernatorul acestui stat a ordonat închiderea temporară a 71 de case (bănci) de economii care nu erau asigurate la instituţiile guvernului federal, ci la societăţi private. Hotărîrea guvernatorului statului Ohio a fost determinată de criza de încredere care a luat proporţii, manifestîndu-se într-un accelerat proces de retragere a fondurilor din conturile de economii constituite de populaţie la casele sus-menţionatee. Panica în rîndul depunătorilor a fost declanşată de închiderea băncii de economii „Home State Saving Bank", cea mai mare instituţie de acest gen din cele 71 care erau asigurate de aceeaşi firmă particulară.

„Home State Saving Bank" a înregistrat mari pierderi datorită operaţiunilor pe care le-a întreprins cu „E.S.M. Government Securities Inc", o firmă de comercializare a titlurilor de valoare guvernamentale din Florida care a dat faliment.

Astfel, la mai puţin de un an după criza de lichiditate cu care s-a confruntat Continental Illinois, a opta bancă comercială ca mărime din S.U.A., criza actuală apare ca o nouă manifestare a viciilor sistemului bancar american. Cauza recentelor fenomene rezidă în însăşi structura sistemului bancar al S.U.A., în modalităţile proprii de asigurare a instituţiilor financiare.

Se ştie că, spre deosebire de alte ţări, procesul de formare a unui sistem bancar naţional a început relativ tîrziu (în a doua jumătate a secolului trecut) în S.U.A. Această situaţie, la care s-a adăugat vastitatea teritoriului S.U.A. au făcut ca în această ţară să nu se înfiinţeze o bancă centrală unică, ci un sistem de bănci federale (în 1913), grupate în Sistemul Federal de Rezerve. Dar băncile locale nu au fost obligate să adere la Sistemul Federal şi de aceea numai o treime au făcut acest lucru. Neaderarea unei mari părţi din băncile americane a fost favorizată şi de crearea unor sisteme de asigurări la nivelul statelor înainte de 1935, an în care s-a înfiinţat „Federal Deposit Insurance Corp", ca sistem de asigurare la nivel federal.

Atît din patriotism local, cît şi datorită unui comportament mai liberal al autorităţilor bancare la nivel statal, care permitea acordarea unor dobînzi mai mari la depozite pentru atragerea depunătorilor, unele instituţii de economii nu au apelat la asigurarea federală. Dar actuala situaţie din statul Ohio a demonstrat că existenţa a trei metode de asigurare — federală, statal şi particulară — creează o discordanţă între unitatea relaţiilor bancare şi modalitatea diferită de asigurare.

Ca o soluţie de ieşire din criză şi de restabilire a încrederii depunătorilor, guvernatorul statului Ohio a luat măsura de a permite reluarea activităţii fără restricţii numai instituţiilor care au putut adera la sistemul federal de asigurări, celelalte urmînd să se redeschidă numai în condiţiile plafonării retragerii fondurilor la 750 dolari pe lună sau să fie cumpărate de bănci interesate care au o bonitate corespunzătoare. Unii analişti financiari văd în aceste măsuri începutul unui proces de renunţare la sistemul privat de asigurări, sistem ale cărui anomalii şi limitări zdruncinată încrederea în întregul sistem bancar american.

Criza din Ohio a demonstrat şi riscul pe care îl implică pentru instituţiile de economii relaţiile pe care acestea le au cu firme de comercializare a efectelor financiare. Falimentul firmei „E.S.M. Government Securities" nu este un caz izolat ; el este al cincilea caz de acest gen în ultimii trei ani şi se estimează la ora actuală că pierderile sale le vor depăşi pe cele ale firmei „Drysdale Government Securiies" al cărei faliment, în 1982, a avut repercusiuni asupra întregului sistem financiar al S.U.A. Investigaţiile au dus la concluzia că „E.S.M. Government Securities" se află în situaţie falimentară încă din 1977, dar a putut funcţiona numai datorită faptului că piaţa titlurilor de valoare guvernamentale este lipsită total de reglementări şi nu există un organism de control al firmelor de comercializare de pe această piaţă.

Falimentul băncii de economii „State Saving Bank" din Cincinati constituie un semnal de alarmă pentru numeroase alte instituţii mici de economii care au devenit principalii clienţi ai unor firme de comercializare a titlurilor de valoare guvernamentale similare cu „E.S. Government Securities", de la care cumpără la termen pachete de astfel de titluri.

Analizînd reacţia în lanţ, de transmitere a crizei dintr-un subsistem în altul — de pe piaţa efectelor de stat în sfera economiilor — membrii Congresului S.U.A. au împuternicit Comisia federală de specialitate (Securities and Exchange Commission) să reglementeze activitatea de pe pieţele obligaţiunilor guvernamentale.

Deşi oficialităţile şi majoritatea analiştilor americani au declarat că situaţia din statul Ohio nu este de natură să ameninţe sistemul bancar american, investitorii străini consideră că aceasta este o manifestare a instabilităţii şi fragilităţii sistemului bancar-financiar al S.U.A. De altfel, dificultăţile nu s-au limitat la statul Ohio. În California, cea mai mare bancă de economii americană a estimat la 500—700 milioane dolari pierderile sale din 1984 şi a fost obligată să mărească substanţial rata dobînzii la depozite pentru a nu-şi pierde depunătorii. În New York, „Bowery Savings Bank" şi alte trei mari bănci de economii au înregistrat anul trecut pierderi în valoare de 180 milioane dolari.

I. GAZIBAR

TERMENI EXPLICATIVI :

Banca — Entitatea economică specializată, de stat sau particulară, avînd una sau mai multe din următoarele funcţiuni principale : a) atragerea mijloacelor financiare ale clienţilor, în conturile acestora ; b) acordarea şi primirea de credite ; c) mijlocirea plăţilor în contul clienţilor, prin diferite tehnici ; d) vînzarea-cumpărarea de valută şi alte operaţiuni valutare) e) emiterea de titluri de credit (inclusiv forma de bani perfect lichizi) şi efectuarea de tranzacţii cu asemenea titluri. Operaţiunile efectuate de o bancă pot fi astfel grupate : a) operaţiuni principale pasive (depuneri în cont curent, deschiderea de depozite etc.) ; b) operaţiuni principale active (scontare, variante, acordarea de credite etc.) ; c) operaţiuni accesori (incasso, depozite în custodie, servicii de casă etc.) d) operaţiuni speculative şi excepţionale (arbitraj, reescont de portofolii etc.) ; e) alte operaţii (participarea la sindicate bancare). Apariţia şi dezvoltarea băncilor (prima bancă modernă este considerată Banca din Amsterdam, înfiinţată în jurul anului 1600) a fost un proces îndelungat strîns legat de dezvoltarea funcţiei banilor, de creştere a complexităţii operaţunilor monetar-financiare, de concentrarea şi centralizarea capitalului, care au făcut ca în mîinile unor persoane sau firme să se concentreze mijloace monetar-financiare tot mai mari.

In capitalism, rolul băncilor este legat, în principal, de formarea şi funcţionare pieţelor de capital de împrumut.

In socialism, băncile sînt, în general, organe aflate în proprietate de stat, care mobilizează mijloacele băneşti temporare disponibile ale economiei şi populaţiei şi le repartizează sub formă de credite. 1) **Banca agricolă** — acordă credite şi alte facilităţi financiare şi de plată unităţilor agricole, pentru cumpărarea de terenuri agricole, maşini agricole, îngrăşăminte etc. 2) **Banca comercială** (de depozit) — primeşte şi păstrează temporar capitalurile disponibile primeşte şi acordă credite şi efectuează anumite operaţiuni (scontări, comisioane). Banca comercială deţine locul principal în aparatul bancar din ţările occidentale ; majoritatea lor sînt societăţi private pe acţiuni. In Franţa, băncile comerciale se numesc bănci de depozite. 3) **Bancă corespondent** — efectuează servicii de comision în ceea ce priveşte plăţile, pentru alte bănci. Orice bancă care efectuează operaţiuni internaţionale are unul sau mai mulţi corespondenţi în fiecare ţară parteneră. Pentru efectuarea acestor servicii, banca corespondent, primeşte comisionul prevăzut în contract. 4) **B. centrală** — institut bancar care, în aproape toate statele lumii, se află în fruntea aparatului bancar naţional ; se mai numeşte banca naţională, sau bancă de emisiune. Atribuţiile principale sînt : emisiunea bancnotelor şi controlul masei monetare ; concentrarea rezervelor băneşti ale băncilor comerciale şi acordarea de credite acestora, prin operaţiuni de reescont : influenţarea directă şi indirectă a volumului şi controlului creditului în ţara respectivă ; acordarea de împrumuturi statului şi păstrarea tezaurului de stat. În majoritatea ţărilor occidentale, b. centrale elaborează şi transpun în viaţă politica monetară, devenind astfel unul din principalele pîrghii ale dirijării economiei de piaţă. În socialism, b. centrală este un organ central al statului cu sarcini complexe în domeniul economic şi monetar. În România b.c. este Banca Naţională a Republicii Socialiste România. 5) **B. de export-import** — agenţie guvernamentală sau semiguvernamentală din ţările capitaliste dezvoltate, care sprijină dezvoltarea comerţului exterior şi în mod deosebit a exporturilor ţării respective prin acordarea sau garantarea de credite externe. De regulă b. de export-import creditează, pe termen mediu şi lung, producătorii autohtoni (în special cei de maşini, utilaje, instalaţii), iar aceştia pot, pe această bază, să acorde împrumuturi corespunzătoare importatorilor externi (respectiv împrumuturi ceva mai avantajoase decît cele care se pot obţine de pe pieţele de capital). Alte operaţiuni efectuate de b. de export-import sînt garantarea creditelor externe şi operaţiunile de casă (primesc valută în depozite de la importator şi virează către exportator sumele respective pe baza documentelor primite de la banca exportatorului). Bănci de export-import sînt în S.U.A. şi Japonia (vezi Eximbanse), iar sub o altă titulatură şi în alte ţări occidentale (C.O.F.A.C.E., E.C.G.D., Hermes etc.) 6) **B. ipotecară** — acordă împrumuturi pe termen lung garantate cu ipotecă asupra proprietăţilor mobiliare. 7) **B. industrială** — acordă credite pe termen mediu şi lung întreprinderilor industriale, inclusiv pentru investiţii, procurîndu-şi fondurile pe baza unor forme de economisire pe durate mai îndelungate decît cele obişnuite. 8) **B. internaţională privată** — banca, de regulă comercială, avînd sucursale în numeroase alte ţări şi pentru crearea operaţiunilor externe joacă un rol important, dacă nu preponderent. 9) **B. internaţională** (interguvernamentală) — institut bancar guvernamental al cărui capital provine din două sau mai multe ţări şi a cărei activitate specifică depăşeşte graniţele unei ţări. Exemple — Banca Internaţională de Colaborare Economică, Banca Internaţională de Investiţii, Banca Reglementelor Internaţionale, Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, Fondul Monetar Internaţional, băncile regionale de dezvoltare etc. 10) **B. mixtă** — formă de cooperare financiar-bancară internaţională, constituită, prin participarea a două sau mai multe institute bancar-financiare din diferite ţări. B. mixte se ocupă de finanţarea acţiunilor economice, comerciale de cooperare a statelor membre, prin folosirea capitalului propriu şi prin atragerea de fonduri. România a înfiinţat mai multe bănci mixte : Banca Anglo—Română ; Banca Egipteano—Română ; Banca Franco—Română ; Banca Italo—Română ; Frankfurt—Bukarest Bank. 11) **B. off-shore** (banca extrateritorială) — banca internaţională care îşi are sediul în anumite zone unde fiscalitatea este mai redusă (aşa-numitele paradisme ale taxelor), de exemplu Bahamas, Singapore, Luxemburg etc. (vezi şi erobănci). 12) **B. regională de dezvoltare** — banca internaţională interguvernamentală care finanţează proiecte de dezvoltare în ţările , acordă asistenţă tehnică, garantează împrumuturi etc. Mijloacele financiare sînt procurate prin sublinierea ţărilor membre şi prin atragerea de fonduri de pe pieţele de capital. Structurarea organizatorică este apropiată de cea a Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi dezvoltare. Exemple de bănci regionale de dezvoltare — Banca Africană de Dezvoltare ; Banca Aviatică de Dezvoltare ; Banca Interamericană de Dezvoltare.

M. ISĂRESCU

Relaţii financiare internaţionale

Probleme ale ajutorului financiar internaţional acordat ţărilor în curs de dezvoltare din Africa

2. Finanţarea prin organisme regionale specializate

Un alt aspect al finanţării eforturilor de dezvoltare este evidenţiat în activitatea şi rezultatele organismelor financiare regionale aparţinînd ţărilor continentului — cum este Banca africană de dezvoltare (B.A.D.), instituţiile create cu participarea ţărilor arabe, precum şi de instituţiile de profil din Europa occidentală şi S.U.A.

Banca africană de dezvoltare, organism înfiinţat cu mai bine de două decenii în urmă şi-a propus ca obiectiv prioritar ajutorarea ţărilor cel mai puţin dezvoltate spre care

s-au şi orientat în 1980 65% din volumul creditelor. B.A.D. este angajată în special în acţiuni de cofinanţare, nivelul mediu al împrumuturilor fiind de 9 mil. $. B.A.D. acordă împrumuturi şi asigură asistenţă tehnică proiectelor şi programelor de dezvoltare din ţările membre (50 la sfîrşitul anului 1982) în următoarele domenii : agricultură, transporturi, servicii publice (telecomunicaţii, energie, aprovizionarea cu apă şi canalizare), infrastructura socială sănătate, educaţie), industrie şi finanţe.

În 1983 Banca africană de dezvoltare a finanţat 79 de proiecte în valoare de 930 mil. $, sumă ce depăşea cu 21,5% nivelul anului precedent. La sfîrşit aceluiaşi an, împrumuturile grupului B.A.D., din care fac parte B.A.D., Fondul african de dezvoltare (F.A.D.) şi Fondul special nigerian (F.S.N.), s-au cifrat la 4,8 mld. $ repartizate în proporţie de 1,4 mld. $ pentru agricultură, 1,27 mld. $ pentru achiziţionarea de echipamente, 1,5 mld. $ pentru transporturi, 0,55 mld. $ pentru industrie, 0,46 mld. $ pentru educaţie şi sănătate.

Punerea în aplicare a planului său cincinal 1982—1986 a generat decizia de majorare a plafonului de capital al băncii la 6333 mil. $. revizuindu-se în 1981 statutul de organizare şi funcţionare, în sensul de a permite participarea altor ţări la constituirea resurselor. La jumătatea lui 1983 aderaseră deja la B.A.D. 20 de ţări extraregionale, deţinînd 33,3% din resurse. În cincinalul 1982—1986 s-a prevăzut alocarea a 7,3 mld $, din care jumătate din resurse proprii ale B.A.D., direcţionate în proporţie de 35,5% pentru agricultură, iar lucrările publice, transporturile, sănătatea, educaţia urmînd a deţine, pe ansamblu, 51%.

Creşterea aportului băncii la dezvoltarea ţărilor din zonă este apreciată a fi realizată printr-o participare mai largă la fluxurile de ajutor public de la 2 la 8-10%, această majorare concentrîndu-se în sporirea bazei de capital şi a subscripţiilor la F.A.D. În acest fel, conform declaraţiilor făcute revistei „Afrique industrie", de preşedintele B.A.D. Mung'Omba împrumuturile anuale pînă în 2000 vor fi de 3-5 mld $.

Un eveniment important în activitatea băncii l-a constituit adunarea omagială desfăşurată în martie 1984, consacrată împlinirii a două decenii de la crearea sa printre problemele discutate figurînd, în prim plan, şi cea de a patra revizuire a resurselor pînă la nivelul de 1,8-1,9 mld. $, acţiune la care S.U.A. au adoptat o atitudine favorabilă, complet diferită de cea manifestată faţă de A.I.D., iar Japonia a acceptat să-şi sporească participarea pînă la nivelul de 14% din volumul capitalului de bază.

În ceea ce priveşte ţările arabe acestea au încercat să-şi definească o politică sistematică de ajutorare a ţărilor africane în curs de dezvoltare. Fondurile naţionale ale statelor exportatoare de petrol, organismele financiare regionale create, au adoptat o serie de hotărîri avantajoase, dacă ne gîndim la cedarea din produsul naţional brut al ţărilor participante a 3-4 procente anual (comparativ cu 0,7% reprezentînd angajamentul ţărilor industrializate), nelegarea împrumuturilor de obligativitatea cumpărării de produse, subansamble şi piese de schimb de provenienţă arabă, favorizarea firmelor din ţările donatoare, chiar dacă ofertele prezentate la licitaţii internaţionale sînt superioare valoric cu pînă la 10%, comparativ cu cele ale concurenţei.

În perioada anilor 1975—1982 ţările arabe au acordat statelor africane împrumuturi de 7,6 mld. $, sumă provenită în proporţie de 90% din fondurile naţionale sau cele financiare regionale.

Există opinii în favoarea unei mai riguroase ierarhizări a proiectelor finanţate din aceste surse (70 de proiecte finanţate de BADEA).

Preşedintele Băncii arabe pentru dezvoltarea economică a Africii, Chedly Ayari, sublinia în acest sens organizarea de reuniuni la nivel de experţi, în vederea unei ordonări a exigenţelor în realizarea proiectelor, consultarea largă a guvernelor.

La reuniunea instituţiilor financiare care acţionează în zonă desfăşurată în primăvara anului 1975 sub egida B.A.D., a fost creată Asociaţia instituţiilor africane de finanţare avînd ca scop principal coordonarea şi solidaritatea economică la nivel continental. Aşa cum arăta preşedintele său Réné Amichia, Asociaţia şi-a propus prin programul 1985—1989 pregătirea, în comun cu O.N.U.D.I., B.I.R.D., U.N.C.T.A.D., B.A.D., a personalului celorlalte organisme regionale de finanţare. Între obiectivele asociaţiei mai figurează crearea unei Bănci Interafricane cu scopul promovării schimburilor comerciale dintre statele continentului. Necesităţile sale se ridică la 6 mil $ pentru primii 5 ani, iar capitalul total este estimat la 40 mil. $. Banca interafricană ar urma să aibă, pe lîngă B.A.D., funcţiile pe care le are S.F.I. pe lîngă B.I.R.D.

Şi dacă crearea acestei noi instituţii financiare specializate ar fi de natură să încurajeze comerţul interafrican, preşedintele Amichia nu ezită în a recunoaşte caracterul tot mai comercial pe care îl dobîndesc organismele financiare africane, îndepărtarea acestora de statele cu dificultăţi majore şi necesitatea accelerării procesului de punere la punct a împrumuturilor de ajutare în afara programelor de dezvoltare.

O altă iniţiativă aparţinînd comisiei economice a O.N.U. pentru Africa vizează crearea unui Fond Monetar African începînd cu vara anului viitor ca un răspuns la condiţiile impuse de F.M.I. la acordarea împrumuturilor, urmărind sprijinirea dezvoltării economice pe termen scurt, armonizarea politicilor de schimb valutar.

Fără a putea epuiza întreaga problematică a ajutorului financiar internaţional acordat ţărilor africane văzută sub cele trei aspecte majore prezentate : finanţarea deficitului balanţelor de plăţi, cofinanţarea proiectelor de dezvoltare, finanţarea de organismele financiare regionale, se impun cîteva concluzii pentru acţiunile desfăşurate de firmele româneşti, pe aceste pieţe, pentru contractarea şi execuţia de obiective complexe „la cheie" :

● Dată fiind importanţa decisivă a calităţii şi eficienţei studiului de fezabilitate pentru o decizie favorabilă din partea contractantului la export, întreprinderile noastre specializate trebuie să-şi precizeze bine responsabilităţile pe fiecare obiectiv în parte, să fie permanent la curent cu posibilităţile locale de realizare, cu întreg portofoliul de soluţii tehnice care se confruntă pe pieţele respective, astfel ca prin selecţionarea lor individuală sau în grup să se obţină o ofertă competitivă de lucrări de calitate, încadrată sistemic în complexul economiei naţionale ;

● De cele mai multe ori caietele de sarcini prevăd în mod expres necesitatea ca oferta să prezinte facilităţi de credit şi/ori asocierea cu o firmă locală. Soluţionarea acestor aspecte incumbă responsabilităţi speciale pentru alegerea unei linii de credit viabile provenind de la o bancă locală, regională sau aparţinînd Grupului Băncii Mondiale, a unui contractor local cu o bună reputaţie, inclusiv la nivelul organelor decizionale guvernamentale, eventual compensarea prestaţiilor cu importul de materii prime, combustibil şi energie.

● Hotărîrea de adjudecare a unor contracte de amploare în ţările africane, în favoarea firmelor noastre, contracte a căror realizare poate fi aminată, suspendată, modificată de beneficiar în ierarhia priorităţilor economice, dar în nici un caz anulată, impune intensificarea contactelor cu organismele finanţatoare regionale, înaintarea şi urmărirea formularelor de înscriere ca potenţiali contractori, în aşa fel încît ofertele transmise să poată fi acceptate şi luate în considerare de către beneficiarii lucrărilor. Participarea cu consultanţi proprii la activitatea curentă a instituţiilor africane de finanţare va permite o mai bună cunoaştere a metodologiei de organizare a licitaţiilor, informarea operativă asupra acţiunilor ce urmează a fi licitate, asigurarea unei şanse în plus pentru cîştigarea unor acţiuni în condiţii de eficienţă economică şi de siguranţă a plăţii lucrărilor executate.

Dragoş ŞERBĂNESCU

Arbitraj valutar

Piața scontului

Piața scontului are ca funcție principală asigurarea lichidității sistemului bancar. Prin acest fapt, ea face parte integrantă din complexa piață valutară a unui centru financiar bancar. Mijlocul prin care este asigurată această lichiditate este capacitatea de a fi gata (cu ajutorul instrumentelor financiare aflate la dispoziția sa) să plătească și să împrumute sume de orice ordin la cerere.

Piața scontului în Londra (locul cel mai reprezentativ în acest domeniu) este formată dintr-un număr de instituții bancare specializate, numite „discount houses" (case de scont).

În cadrul sistemului complex de decontare („clearing") londonez, casele de scont și deci piața scontului — sînt veriga principală de legătură între banca centrală (Banca Angliei), pe de o parte, și organismele guvernamentale centrale și locale, băncile comerciale și de „clearing", bursa de acțiuni, companiile industriale, societăți de asigurări, diverse alte instituții care dețin fonduri de investiții, pensii, economii, fonduri în „trust", pe de altă parte. Deci, veriga între organul monetar central, pe de o parte și orice altă instituție financiar-bancară sau care deține fonduri de rulment, pe de altă parte.

Casele de scont au apărut în secolul XIX și s-au ocupat o bună perioadă de timp exclusiv de scontarea diverselor trate comerciale și bancare, preluînd o obligație de plată, contra unui mic comision.

Ulterior, rolul lor a devenit, într-o exprimare plastică, „de bancheri ai băncilor", preluînd pe depozite sume de bani care în orice moment se află la nivelul de £ 3—4 miliarde și care pot oricînd fi plătiți imediat depozitanților bancari (Băncile de clearing și cele comerciale).

Relația cea mai strînsă o au casele de scont cu Banca Angliei, aceasta datorită rolului de control strict asupra bazei de credit pe care Banca Angliei îl exercită.

Orice influx sau reflux de fonduri pe care banca centrală îl impune în sistem, trece rapid de la piața scontului pînă la cele mai mici verigi ale lanțului prezentat mai sus, exercitînd în fapt politica monetară a organului central. Londra este centrul financiar cel mai important din lume, există 400 de bănci diferite în celebrul „City" și controlul exercitat trebuie în acest caz să fie exercitat prin metode de primă eficiență și foarte rapide. Casele de scont asigură tocmai acest rol de reglare rapidă a oricărui balans financiar, acționînd ca resursă „de ultimă oră" pentru fondurile necesare desfășurării întregului proces economico-financiar. Politica dobînzilor este controlată direct de Banca Angliei prin acest sistem ; dacă se dorește un nivel scăzut al dobînzilor, acesta se poate obține fie printr-o indicație dată caselor de scont, fie direct prin tranzacționarea bonurilor proprii de tezaur (sau a altor instrumente) la rate reduse de dobîndă.

Cum se folosește economia națională, comerțul, industria — de piața scontului ? În principal, toate companiile comerciale engleze sau străine necesită anumite fonduri de rulment, pe de o parte, sau au anumite surplusuri, pe de altă parte, pe care le poate deține (sau, respectiv, fructifica) prin piața scontului, capabilă în orice moment să ofere cotații la oricare dintre instrumentele financiare utilizate în această piață.

Principalele instrumente utilizate de casele de scont sînt următoarele :

a) **depozitul** (money slip'), care poate lua forma de depozit pentru o zi („Day to day") sau depozit la cerere („notice money"), care variază de obicei pentru perioade de la 2—7 zile și depozite la termen („fixed money"), pentru perioade între 2 săptămîni și 3 luni. Sumele vehiculate în acest fel între bănci și case de scont sînt impresionante ca ordin de mărime, într-o săptămînă obișnuită sumele variind între £ 6—10 miliarde, pe parcursul unui an întreg produsul național al Marii Britanii circulînd cam de 25 ori prin acest sistem.

b) **bonul de tezaur** („treasury bill") — instrument prin care guvernul, (prin intermediul Băncii Centrale) își asigură un necesar de fonduri lichide. Metoda se practică de mai bine de 100 ani și constă în emiterea de bilete de valori variind între £ 5.000 și £ 1.000.000 — cu o scadență de aproximativ 3 luni, care prezintă avantaje atît pentru emitent (își asigură fonduri de rulment) cît și pentru deținători. Avantajele pentru cumpărători sînt : garanția guvernamentală pentru investiția făcută, chiar dacă dobînda este mai mică decît la alte instrumente similare și faptul că bonurile se pot transforma în fonduri și înainte de data scadenței, contra unui mic comision (scont) în piață.

Emisiunile de bonuri de tezaur sînt săptămînale, dar în piață se pot procura și vinde bonuri pentru toate zilele lucrătoare ale săptămînii, lucru deosebit de important pentru lichiditatea pieței valutare respective.

c) **acțiuni guvernamentale** („gilt edged stock") — sînt certificate garantate de guvern prin acțiuni ale companiilor naționalizate. Emisiunile sînt de ordinul a £ 50 miliarde, iar dobînzile variază între 2,5% și 15,5% pe an, cu durata valabilității între cîteva săptămîni și 4 ani.

d) **obligațiuni ale administrației locale** („local authority bonds"). În ultima perioadă, această categorie de investiție este din ce în ce mai mult agreată de marile companii industriale și chiar de bănci pentru plasarea surplusului de fonduri. Există aproximativ 100 de organe ale administrației locale (un fel de corespondent al consiliilor orășenești sau regionale) care își procură fonduri pe această cale, emițînd obligațiuni în fiecare săptămînă pentru perioade standard de 1 an, cu dobînzi mai ridicate decît cele oferite la instrumentele analizate mai sus ;

e) **obligațiuni cu dobîndă variabilă** („variable coupon bonds) — sînt emise atît de guvernul central, cît și de organele locale guvernamentale și specificul acestora, după cum arată și numele, este faptul că dobînda este revizuită periodic. De obicei, ea este ajustată cu o margine peste dobînda „LIBOR" (dobînda de referință într-o anumită zi, la o anumită oră, pe piața interbancară londoneză).

f) **trata comercială** („bill of exchange") — a fost utilizată pentru procurarea de fonduri încă din secolul 17, astăzi fiind unul din mijloacele cele mai răspîndite de care pot face uz companiile comerciale. În speță acest instrument este un ordin necondiționat dat de o persoană sau o companie altei persoane sau companii, semnată de partea emitentă și care cere adresantului să plătească o anumită sumă de bani imediat sau la o dată viitoare unei alte instituții sau direct purtătorului.

Există o amplă arie de folosință a tratelor în domeniul comercial și sumele variază corespunzător, trate de un sfert sau jumătate de milion de lire sterline fiind destul de uzuale.

Trata odată emisă poate fi acceptată de o bancă la un anumit „scont" și în funcție de banca acceptatoare tratele pot fi „eligibile" și „neeligibile" de a fi cumpărate de Banca Angliei.

Cele eligibile sînt acceptate de una din cele 7—8 bănci de clearing (de decontare) de pe piața Londrei, de casele de scont și de alte 20—30 bănci engleze și ele sînt foarte importante din punct de vedere al bilanțului băncilor acceptatoare. Astfel ținute în portofoliu de către bănci, acestea le pot înregistra ca pasive, mărindu-și baza de capital. La rîndul ei, o bază de capital mărită asigură

băncii posibilități de mărirea bilanțului, reglementările bancare în vigoare exercitînd un control strict asupra procentului între capital și bilanț. Apare așadar evident de ce băncile sînt atît de interesate de a deține trate comerciale eligibile.

Tratele neeligibile sînt cele acceptate de orice altă bancă străină din Londra și deși nu au aceeași căutare ca cele eligibile, există o importantă piață și pentru acestea, denumită „secondary market" (piața secundară).

g) **certificatul de depozit (£) („sterling CD")** reprezintă un document referitor la o sumă de lire sterline care a fost depozitată la sediul emițătorului, care poartă o dobîndă și obligația ca la scadență suma și dobînda aferentă să fie returnată în schimbul acelui document.

Certificatele de depozite în £ sînt emise din 1968 încoace, în denominații mergînd pînă la £ 1.000.000 — în general de marile bănci (care sînt considerate cu garanția cea mai mare și care fac parte din așa-numita „primary market") și pot fi încasate și înainte de scadență prin mecanismul scontării.

M. RĂDOI
C. MOISUC

Noțiuni, termeni, operațiuni

Indicii bursieri

Numărul burselor care funcționează astăzi în lume trece de 100 (în S.U.A. 18, în R. F. Germania 8, în Franța 7) dar cu adevărat importante sînt numai o parte a acestora. Indicii cursurilor acțiunilor, publicați la aceste burse au fost denumiți „barometrul economic" întrucît oglindesc evoluția generală a economiei. Indicii sînt calculați în cele mai multe cazuri pe baza mediei aritmetice ponderate a valorilor acțiunilor din structura lor și poartă, în general, denumirea instituției care îi calculează.

Principala bursă din lume este cea de pe Wall Street din **New York,** care influențează și bursele din celelalte țări. Aici cotează peste 2.000 de firme cu un capital total de 2.214 mrd. dolari, echivalentul a 63% din PIB al Statelor Unite. Valoarea tranzacțiilor s-a cifrat în 1983 la 817 mrd. dolari [1]). Sînt calculați și publicați zilnic 5 indici : Dow Jones Industrial, Dow Jones Transporturi, Dow Jones Servicii, New York SE [2]) și Standard & Poor Industrial. Cel care oglindește cel mai sintetic mersul economiei americane este Dow Jones Industrial, calculat pe baza a 30 de acțiuni așa-numite „blue chips" [3]), baza (100) fiind anul 1884.

A doua din lume este bursa de la **Tokio,** cca 1.550 firme cotate cu un capital de 607 mrd. dolari, 46% din PIB și un volum al tranzacțiilor în 1983 de 253 mrd. dolari [4]). Indicii publicați sînt Nikkei Dow Jones (baza 100 = 16 mai 1949), constituit din cotațiile a 225 firme, Tokyo SE Secțiunea I (baza 100 = ianuarie 1968), 1.016 acțiuni de primă mărime din diverse domenii ale economiei japoneze și Tokyo SE Secțiunea II, 300 acțiuni ale firmelor mici și mijlocii.

Bursa din **Londra** este a treia din lume : cca 3 000 de firme cu un capital de 250 mrd. dolari, 52% din PIB și tranzacții în 1983 cifrate la 78 mrd. dolari [5]). Principalii indici publicați sînt Financial Times Industrial Ordinary (bază 100 = 1 iulie 1935) și Financial Times SE (baza 1.000 = 3 ianuarie 1984), acesta din urmă avînd în componență acțiunile blue chips, ale unui număr de 100 firme din care 69 industriale, 5 petroliere, 21 financiare, 2 de investiții, 2 miniere și 1 de comerț internațional.

Pe locul 4 se plasează bursa de la **Frankfurt.** Capitalul firmelor cotate, 89 mrd. dolari, numai 14% din PIB, ca și valoarea tranzacțiilor, 14 mrd. dolari în 1983 [6]) sînt substanțial inferioare burselor menționate anterior, indicînd participarea mult mai restrînsă a burselor la finanțarea activității societăților Indicii sînt calculați de Frankfurter Allgemeine Zeitung-FAZ (baza 100 = 31 decembrie 1958) și Commerzbank (baza 100 = 1 decembrie 1953).

Alte burse în Europa ocicdentală, importante ca volum al tranzacțiilor, funcționează la (în paranteză indicele principal și baza, care la toți indicii menționați este 100) : **Paris** (Compagnie des Agents de Change, 31 decembrie 1982), **Zürich** (Société de Banque Suisse-SBS, 31 decembrie 1958), **Bruxelles** (Belgian SE, 31 decembrie 1963), **Milano** (Banca Commerciale, anul 1972), **Viena** (Credit Aktien, 2 ianuarie 1962), **Madrid** (SE, 30 decembrie 1983), **Amsterdam** (Algemeen Nederlands Presbureau-Centraal Bureau voor Statistiek, anul 1970), **Stockholm** (Jacobson & P. 1 ianuarie 1958), **Oslo** (SE, 4 ianuarie 1983), **Copenhaga** (SE 3 ianuarie 1983) și **Madrid** (SE, 30 decembrie 1983).

În Canada principala bursă este la **Toronto,** unde sînt calculați și publicați 2 indici, ambii cu baza 1.000 = anul 1975 (Toronto Composit și Metals & Mines), iar în Australia la **Sydney** calculați fiind de asemenea 2 indici dar cu baza 500 = 1 ianuarie 1980 (All Ordinary și Metals & Mines).

În Asia de Sud-est, regiune cu importanță financiară internațională, există burse de valori în Singapore, Hong-Kong, Malayesia, Indonezia, Tailanda, Filipine și Coreea de Sud. Numai primele două sînt demne de semnalat, celelalte avînd o activitate restrînsă, circulația capitalului fiind controlată de stat. În plus bursele din Indonezia și Coreea de Sud sînt închise străinilor.

Bursa de la **Hong Kong** a luat ființă în 1891. Capitalul firmelor cotate s-a cifrat în 1983 la 18,5 mrd. dolari, iar valoarea tranzacțiilor la 4,8 mrd. dolari [7]). Indicele bursier este calculat de Hang Seng Bank (baza 100 = 31 iulie 1964). Bursa de la **Singapore** este mai recentă, dar depășește pe cea de la Hong Kong atît ca nivel al capitalului, 43 mrd. dolari, cît și ca volum de tranzacții, 5,5 mrd. dolari în 1983 [8]).

Zilnic este calculat, de către Capital International S.A. din Geneva și un indice global mondial (baza 100 = 1 ianuarie 1970).

Majoritatea indicilor bursieri au evoluat în 1984 în creștere față de 1983, cele mai mari progrese înregistrîndu-se la bursele din Franța, Olanda, Anglia, R. F. Germania, Japonia și Italia, țări în care redresarea economică s-a accelerat în acest an. Bursa din New York constituie o excepție : indicele Dow Jones a urmat o linie descendentă, reflectînd încetinirea ritmului de creștere a economiei americane.

Factorul principal care a determinat cursul acțiunilor la **New York** în 1984 au fost dobînzile. Majorarea dobînzilor influențează piața acțiunilor chiar mai puternic decît pe cea a creditelor, atenția deținătorilor de capital mutîndu-se în sfera acestora din urmă, care asigură randamente mai stabile. Cît de important este acest factor ne-o dovedește următorul fapt. Previziunile publicate în mai de Salomon Brother, una dintre cele mai mari societăți de prognoză din S.U.A., anunțînd creșterea în continuare în ritm spectaculos a dobînzilor a determinat căderea indicelui Dow Jones cu 17 procente într-o singură zi.

Corelația dintre nivelul dobînzilor și cursul acțiunilor este ilustrată de următorul exemplu. În iunie 1984, cînd dobînda preferențială a urcat la 13%, a 4-a creștere în anul respectiv și cel mai ridicat procent din octombrie 1982, indicele Dow Jones a coborît la cea mai joasă valoare. Cercurile de specialitate afirmă că ascensiunea dobînzilor ar fi putut avea un efect și mai depresiv dacă acesta nu ar fi fost atenuat parțial de prognozele optimiste privind profiturile, confirmate ulterior de cifrele raportate de marile firme. Săptăminalul Bussines Week publica în iulie procentele de creștere a profiturilor celor mai mari firme americane după al II-lea trimestru comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. Acestea oscilau între 11% și 185%.

Activitatea bursieră americană a fost influențată și de alte evenimente petrecute în 1984. În mai sectorul bancar a cunoscut o gravă criză de încredere, cu scăderea bruscă a cursului acțiunilor băncilor (implicit și a indicelui Dow Jones), ca urmare a dificultăților cu care s-a confruntat Continental Illinois, a șaptea bancă din S.U.A. ca importanță. Zvonurile privind o deteriorare a situației financiare a acestei bănci (după unele păreri determinate de întîrzieri în rambursarea datoriilor de către țările Americii Latine, din al căror total de cca 240 miliarde dolari aproximativ 1/2 revenea băncilor particulare americane) au provocat o avalanșă de retrageri de fonduri, în special de către depunătorii străini, cifrate la 4 miliarde dolari, pentru care banca nu dispunea de suficientă lichiditate. Sistemul Federal de Rezervă împreună cu 28 mari bănci americane particulare au acordat lui Continental Illinois un ajutor de 7,5 miliarde dolari (credite pe termen scurt, scontarea unor creanțe etc.). Această rezolvare, considerată de unii specialiști ca artificială și provizorie, reprezintă cea mai importantă operațiune de „salvare" din istoria băncilor americane.

Aprobarea de către Congres, la 22 iunie, a legii care suspendă impunerea veniturilor străinilor din dividende și dobînzi a încurajat investițiile străine și a dat un impuls cursului acțiunilor.

La sfîrșitul anului însă îngrijorarea provocată de proiectul guvernului de a majora impozitele pe venit, înaintat congresului, a tras din nou în jos indicele bursier.

Și la **Londra** activitatea bursieră a fost influențată de evoluția dobînzilor. În iulie, cînd dobînda bancară de bază a fost majorată la 12% indicele Financial Times Industrial Ordinary a cunoscut cel mai mare declin, revenind apoi și chiar depășind nivelul din primele luni odată cu reducerea dobînzilor.

Presiuni asupra cursului acțiunilor au exercitat și dificultățile create de greva prelungită a minerilor, cărora li s-au alăturat temporar și lucrătorii din unele sectoare ale transporturilor de mărfuri. Un reviriment a produs la sfîrșitul anului punerea în vînzare a primelor acțiuni British Telecomunication ca urmare a deciziei guvernului de a privatiza parțial, pînă în 1987, societatea respectivă. „Euforia" creată în rîndul investitorilor a ridicat indicele bursier la cel mai înalt nivel din anul 1984.

Dobînzile mai stabile în Japonia și în general mai mici decît în majoritatea statelor occidentale dezvoltate, au constituit un factor de importanță secundară pentru bursa de la **Tokio.** Elementele principale care au determinat evoluția în ascensiune aproape continuă a indicelui Nikkei Dow Jones (acesta a atins valori record în istoria sa) a fost creșterea fermă a economiei japoneze și a exporturilor, îndeosebi în S.U.A. (în ritm mediu anual de 13—15%). Interesul investitorilor străini a sporit, iar ramurile spre care aceștia s-au îndreptat cu prioritate au fost biotehnologia, produsele farmaceutice, calculatoarele, instrumentele de precizie, chimia.

Două mari firme de intermediere (brokers) și-au exprimat părerea [9]) că tendința ascendentă a cursului acțiunilor japoneze va continua pînă în primăvara lui 1985, cînd se prevede intervenția unor factori de incertitudine în economia americană și o slăbire a conjuncturii internaționale. Aceasta va determina o încetinire a expansiunii expoorturilor japoneze spre S.U.A. (la 4—6%) cu influență directă asupra creșterii economice a Japoniei. Se calculează că reducerea cu 1 procent a PIB american antrenează o reducere de 0,4% a PIB în Japonia.

Și în R. F. Germania stabilitatea dobînzilor a diminuat rolul acestora în influențarea activității la bursa de la **Frankfurt** ca și la celelalte burse vest-germane. Factorul principal au fost grevele metalurgiștilor care au durat aproape două luni și au creat dificultăți într-o întreagă serie de ramuri industriale. Deosebit de afectată a fost industria autovehiculelor, producătorii fiind obligați să închidă parțial capacitățile de producție. La Volkswagen, de ex., la sfîrșitul lui mai jumătate din totalul de 113.000 lucrători din cele 6 uzine din R. F. Germania erau fără lucru.

Rezolvarea conflictelor sociale în iunie și publicarea în iulie a datelor asupra profiturilor pe semestrul I în ramurile puțin afectate de greve (între 48 și 106% peste profitul din perioada corespunzătoare a anului anterior) au redresat activitatea tranzacțională. Obținerea în octombrie a unui surplus comercial neașteptat de mare a constituit un nou impuls.

Evoluția bună a activității la bursa din **Paris** și creșterea puternică a indicelui s-au datorat în special deciziei din aprilie a guvernului francez de a stimula prin fonduri publice industria constructoare de mașini. La mijlocul anului dificultățile financiare ale firmei Creusot Loir și în cele din urmă refuzul guvernului de a-i mai acorda ajutor, urmat de suspendarea vînzărilor acțiunilor, a provocat o oarecare prudență și reținere în activitatea tranzacțională și scăderea indicelui. În ultimele luni ale anului ameliorarea balanței comerțului exterior și realizarea unor importante excedente au influențat pozitiv cursul acțiunilor, îndeosebi ale firmelor angajate în export.

La celelalte burse vest-europene activitatea a fost mai intensă decît în anul precedent reflectînd evoluția pozitivă a economiei și creșterea profiturilor. Nu au lipsit însă unele perioade de cădere a indicilor legate de anumite evenimente ca: în Elveția propunerea deputaților socialiști de a se relaxa reglementările privind secretul bancar, considerat ca favorizînd frauda și intrările de „bani murdari" (respinsă de altfel prin referendum în mai), în Italia controversele îndelungate din parlament asupra măsurilor antiinflaționiste propuse de guvern etc.

Un factor de influență cu caracter mai general l-a constituit și cursul dolarului. Astfel, de ex., coborîrea în mai a indicelui la bursa din Tokio s-a datorat slăbirii sensibile a yenului în raport cu dolarul, ceea ce a îndemnat deținătorii străini de acțiuni japoneze să procedeze la vînzări masive.

Aprecierea dolarului a avantajat în schimb marii exportatori și firmele multinaționale, care utilizează în comerțul lor ca monedă de plată dolarul.

De menționat evoluția negativă, la toate bursele, a acțiunilor firmelor a căror activitate este legată de exploatările miniere, inclusiv aurifere. Profiturile obținute au fost staționare sau chiar în declin față de 1983 ca urmare a reducerii prețurilor pe piața metalelor. Domes Mines, de ex., cel mai mare producător de aur din Canada, a înregistrat în semestrul I o pierdere netă de 10,8 milioane dolari canadieni. Diminuarea interesului pentru acțiunile respective este ilustrată de linia descendentă a indicelui Metals & Mines de la Sydney.

Rodica GHEORGHIȚĂ

---

[1], [4], [5], [6]) Handelsblatt 1.VIII.1984.

[2]) SE = Stock Exchange (bursă de acțiuni).

[3]) Blue chips: acțiuni de clasa I, ale societăților mari, cu situație financiară sigură. Denumirea, care se pare că vine de la diamantul albastru, deosebit de prețios, a fost folosită prima oară în S.U.A. Astăzi fiecare bursă are clasa sa de blue chips.

[7], [8]) Le Mois VI.1984.

[9]) Börsenbild und Anlagespiegel nr. 10, 1984.

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

14.

Prețul și rentabilitatea

În condițiile producției de mărfuri cheltuielile făcute de **producător pentru producerea și desfacerea mărfurilor alcătuiesc costul de producție.**

COSTUL DE PRODUCȚIE ȘI VALOAREA

Costul de producție constituie o categorie economică a producției de mărfuri, care exprimă relațiile ce se stabilesc în legătură cu evaluarea în formă bănească a cheltuielilor făcute de producător pentru producerea și desfacerea mărfurilor [1].

Între valoare și cost există deosebiri cantitative și calitative :

a) valoarea exprimă cheltuielile sociale de producție — alcătuite din valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea nou creată de munca pentru sine (r) și valoarea nou creată de munca pentru societate (p), — în timp ce costul cuprinde doar primele două elemente, fiind deci mai mic decît valoarea :

b) mărfurile de același fel au aceeași valoare, în timp ce costul diferă de la un producător la altul în funcție de condițiile concrete ; calitatea mai bună a activității de producție, de organizare și de conducere se reflectă într-un nivel mai mic al costului de producție De aceea el este un **indicator sintetic** de apreciere a activității fiecărei unități, sursa unor importante informații economice pentru analiza activității unei întreprinderi și pentru stabilirea prețurilor la mărfurile produse.

Potrivit reglementărilor legale, **în costul de producție se includ cheltuielile făcute cu : materii prime și materiale ; combustibil, energie, apă ; retribuții și contribuții asupra retribuțiilor ; amortizarea fondurilor fixe ; cheltuieli cu introducerea tehnicii noi ; dobînzi și alte cheltuieli bănești.** Ansamblul acestor cheltuieli, privite prin prisma ponderii lor în totalul costului, constituie **structura costului de producție.** În practica economică structura costului de producție se urmărește sub două aspecte : pe articole de calculație și pe elemente de cheltuieli primare.

În **structura costului pe articole de calculație** elementele ce-l alcătuiesc sînt grupate, **în raport cu locul ce-l ocupă față de fabricarea produsului,** pe următoarele categorii : a) materii prime și materiale directe ; b) retribuții directe; c) cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor ; d) cheltuieli comune ale secțiilor de fabricație ; e) cheltuieli generale ale întreprinderii. Această structură permite calcularea costului de producție **pe produs** și gruparea cheltuielilor în cheltuieli **directe** (elementele a și b) și cheltuieli **indirecte** (elementele c, d și e). Volumul cheltuielilor directe se modifică proporțional cu modificarea volumului producției ; ele se mai numesc și **cheltuieli variabile.** Volumul cheltuielilor indirecte rămîne același sau se modifică într-o proporție mult mai mică la schimbarea volumului producției ; ele se mai numesc **cheltuieli convențional-constante.**

În **structura pe elemente de cheltuieli primare** cheltuielile **sînt grupate după natura lor economică** în următoarele categorii : a) materii prime și materiale ; b) combustibil, energie și apă ; c) amortizări ; d) retribuții ; e) contribuții la asigurările sociale ; f) alte cheltuieli bănești. Această structură permite evidențierea contribuției fiecărui element la formarea costului de producție și gruparea cheltuielilor în cheltuieli **materiale** de producție (a, b, c) și cheltuieli **cu munca vie** (elementele d, c și f). Unele cheltuieli cu munca vie, cum ar fi contribuțiile la asigurările sociale și dobînzile, prin natura lor economică sînt, de fapt, elemente ale venitului net.

Specificul fiecărei ramuri, gradul de înzestrare tehnică, particularitățile tehnologice, nivelul de pregătire a forței de muncă, de organizare a muncii ș.a. fac ca elementele de cheltuieli primare să aibă ponderi diferite de la o ramură la alta și chiar la întreprinderi din aceeași ramură. Structura costului pe elemente de cheltuieli primare are o mare importanță pentru analiza și decizia economică ; ea permite, comparații între întreprinderi care se deosebesc sub aspectul structurilor organizatorice precum și stabilirea priorităților în acțiunile vizînd reducerea costurilor, atenția concentrîndu-se asupra acelor elemente care dețin ponderea cea mai mare.

IMPORTANȚA ȘI CĂILE REDUCERII COSTULUI DE PRODUCȚIE

Reducerea costului de producție are o mare importanță pentru economia socialistă și reprezintă o coordonată esențială a politicii Partidului Comunist Român de sporire a eficienței economice. Reducerea costului permite : sporirea plusprodusului și a posibilităților de înfăptuire a reproducției lărgite ; economisirea de muncă vie și materializată, eliberîndu-se resurse umane, materiale și energetice pentru obținerea unor producții suplimentare ; creșterea competitivității produselor exportate, iar în cazul cînd unele mijloace de producție care se economisesc prin reducerea costului sînt procurate din import, se micșorează efortul valutar ; obținerea de către fiecare unitate a unor venituri suplimentare pentru propria-i autofinanțare și stimularea personalului muncitor. Avînd în vedere importanța deosebită a reducerii costului de producție, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, a adoptat Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, document de excepțională importanță și pentru reducerea costului în întreaga economie națională. Astfel, în cincinalul 1986—1990, în industria republicană, cheltuielile de producție urmează să se reducă cu 11%.

Căile de reducere a costului de producție sînt :

a) **Reducerea cheltuielilor cu materii prime, materiale, combustibil și energie** — care reprezintă principala cale de reducere a costului de producție, întrucît aceste cheltuieli au ponderea cea mai mare în majoritatea ramurilor — prin micșorarea consumurilor specifice, folosirea înlocuitorilor, utilizarea materialelor refolosibile rezultate din producție și consum. O importanță deosebită în acest sens au reproiectarea produselor și tehnologiilor de fabricație și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei pe baza ridicării performanțelor tehnice și calitative ale produselor. În baza „Programului" amintit, această categorie de cheltuieli se va reduce, comparativ cu 1980, cu 8,1% în 1985, cu 9,8% în 1987 și cu 13,3% în 1990.

b) **Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe,** mărindu-se producția obținută cu același volum de fonduri fixe, ceea ce asigură reducerea cheltuielilor cu amortizarea pe unitatea de produs.

---

[1]) Este necesară distincția **între costul de producție** antecalculat, pe baza **cheltuielilor normate, maxim admisibile** din punct de vedere social și **costul de producție** efectiv, determinat de cheltuielile **efective făcute de către** întreprindere pentru **producerea și desfacerea unei mărfi.**

c) **Creşterea productivităţii muncii,** fiind necesar un număr mai mic de personal pentru obţinerea unui volum dat de producţie. Întrucît prin sporirea productivităţii muncii creşte retribuţia oamenilor muncii, reducerea costului are loc în măsura în care dinamica productivităţii muncii o devansează pe cea a retribuţiei ;

d) **Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodăreşti** se înfăptuieşte prin raţionalizarea aparatului administrativ şi îmbunătăţirea întregii activităţi care conduce la evitarea sau diminuarea dobînzilor şi penalizărilor, a cheltuielilor generale legate de funcţionarea şi conducerea întreprinderii.

SISTEMUL DE PREŢURI — INSTRUMENT AL POLITICII ECONOMICE

Expresia bănească a valorii mărfii poartă denumirea de **preţ.** În socialism, preţurile reflectă raporturile ce iau naştere între unităţile economice, între acestea şi populaţie şi între diferiţi membri ai societăţii în legătură cu exprimarea în formă bănească a valorii mărfurilor.

Structural, **preţul (P) se compune din costul de producţie (f+r) şi valoarea nou creată de munca pentru societate (sau plusprodusul — p — care exprimat în formă bănească poartă denumirea de venit net)**

$$P = f+r+p$$

Prin cele două componente, preţul asigură recuperarea cheltuielilor făcute şi obţinerea unui anumit venit net. În mişcarea de la producător la consumator, mărfurile parcurg mai multe verigi. Fiecăreia îi corespunde un anumit nivel de preţ, care include o anumită parte (cu denumiri şi funcţii adecvate) din venitul net. În ţara noastră se practică următoarele niveluri sau categorii de preţuri.

Preţurile de producţie reprezintă preţurile care revin unităţilor industriale, agricole, de construcţii-montaj, precum şi altor producători ; ele sînt formate din **costul de producţie, beneficiul şi partea din producţia netă prelevată pentru societate.**

Preţurile de livrare reprezintă preţurile la care circulă mărfurile între unităţile socialiste ; ele sînt constituite din **preţurile de producţie, impozitul pe circulaţia mărfurilor şi alte prelevări la bugetul de stat.**

Preţurile de vînzare cu amănuntul sînt cele la care reţeaua comercială livrează mărfurile consumatorilor ; acestea sînt formate din preţurile de livrare şi adaosul (rabatul comercial).

Tarifele reprezintă categoria de preţuri care se percep pentru serviciile prestate unităţilor socialiste şi populaţiei ; ele cuprind costul de producţie, beneficiul şi, după caz, impozitul pe circulaţia mărfurilor.

Toate categoriile de preţuri şi tarife pot fi **fixe** — care se aplică la nivelul stabilit — şi **limită** (care nu pot depăşi un anumit nivel maxim). Atît cele fixe cît şi cele limită pot fi la rîndul lor **unice,** aceleaşi în toate cazurile, şi **diferenţiate** în funcţie de producători, beneficiari, bazine de producţie, sezoane etc.

Componentele celor patru categorii de preţuri şi tarife evidenţiază faptul că fiecare categorie ia naştere dintr-o altă categorie şi constituie, la rîndul său, punctul de pornire pentru formarea unei noi categorii. Prin urmare, cele patru categorii, între care există legături de interdependenţă, constituie un tot unitar, formează **sistemul de preţuri şi tarife.** El reprezintă o importantă pîrghie economică folosită de către statul socialist pentru armonizarea intereselor generale cu cele de grup şi cele personale, pentru înfăptuirea sarcinilor de plan, pentru asigurarea stabilităţii monetare, pentru ridicarea nivelului de trai.

FUNCŢIILE PREŢURILOR. PERFECŢIONAREA SISTEMULUI DE PREŢURI

Contribuţia preţurilor la înfăptuirea politicii economice a partidului şi statului socialist depinde de funcţiile ce li se atribuie. În socialism, preţurile îndeplinesc următoarele funcţii :

a) **funcţia de măsură a cheltuielilor şi rezultatelor** atît la nivelul întreprinderii cît şi la nivelul ramurii şi al economiei naţionale ; în această funcţie preţurile sînt folosite pentru ţinerea evidenţei cheltuielilor, pentru măsurarea rezultatelor, pentru înfăptuirea autogestiunii economico-financiare ;

b) **funcţia de instrument de conducere şi planificare,** în care preţurile sînt folosite pentru fundamentarea deciziilor economice, pentru repartizarea resurselor pe ramuri, pentru repartizarea venitului naţional în fond de acumulare şi fond de consum, pentru stabilirea şi exprimarea proporţiilor ;

c) **funcţia de redistribuire a venitului naţional** care constă în aceea că, prin abaterea unor preţuri faţă de valoare, o parte a venitului naţional creat într-un sector, ramură sau întreprindere este transferat într-un alt sector — ramură sau întreprindere — sau formă de proprietate.

d) **funcţia de mijloc de cointeresare materială** care se realizează prin stabilirea unor asemenea preţuri care să orienteze activitatea întreprinderilor spre realizarea obiectivelor înscrise în planul naţional unic, care să stimuleze introducerea progresului tehnic, utilizarea raţională a resurselor materiale şi de muncă, îmbunătăţirea calităţii produselor, economisirea, tuturor cheltuielilor şi îndeosebi a celor privind materiile prime şi materialele (în primul rînd a celor din import), combustibilul şi energia.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului sistemul de preţuri din ţara noastră a fost actualizat şi corelat corespunzător schimbărilor ce au avut loc în condiţiile de producţie şi modificării preţurilor pe piaţa mondială. Astfel, s-a trecut la actualizarea şi îmbunătăţirea corelării, pe principii economice, a preţurilor de producţie şi de livrare (1981), la majorarea preţurilor de producţie, contractare şi achiziţii la produsele agricole (1981) şi la îmbunătăţirea şi corelarea pe principii economice a preţurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare (1982). Noile preţuri reflectă mai bine cheltuielile unităţilor economice, asigură corelarea pe principii economice între costurile de producţie, preţurile de producţie şi de livrare şi cele cu amănuntul, permit recuperarea costurilor de producţie şi obţinerea de beneficii, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.

VENITUL NET AL SOCIETĂŢII. BENEFICIUL ŞI RENTABILITATEA ÎNTREPRINDERII

Diferenţa dintre valoarea mărfii (f+r+p) şi costul de producţie (f+r) reprezintă plusprodusul (p), care exprimat în formă bănească poartă denumirea de venit net al societăţii. El este creat de munca pentru societate a lucrătorilor din sfera productivă, aparţine tuturor membrilor societăţii în calitatea lor de proprietari colectivi ai mijloacelor de producţie şi este folosit în scopul dezvoltării economico-sociale a ţării şi ridicării nivelului de trai al membrilor societăţii.

Împletirea conducerii unitare a economiei — care reclamă mobilizarea la dispoziţia statului a unei părţi din venitul net pentru a asigura progresul rapid şi multilateral al economiei, dezvoltarea în profil teritorial şi satisfacerea unor nevoi de ordin general — cu autoconducerea muncitorească şi autogestiunea economico-financiară — care reclamă reţinerea la dispoziţia unităţilor economice a unei părţi din venitul net în vederea constituirii uonr fonduri proprii — impune împărţirea venitului net al societăţii în

două părți, **venitul net centralizat al statului și venitul net al întreprinderii.**

Venitul net centralizat al statului se concretizează în principal, în **prelevările pentru societate din valoarea producției nete și din impozitul pe circulația mărfurilor.** Dacă prelevările pentru societate din valoarea producției nete reprezintă o formă a venitului net care angajează responsabilitatea întreprinderii față de dezvoltarea economico-socială a țării și se include în prețul de producție, impozitul pe circulația mărfurilor are rolul de a regla rentabilitatea întreprinderii și se include în prețul de livrare.

Venitul net al întreprinderii îl formează beneficiul, reprezentînd partea venitului net care, după efectuarea unor prelevări către stat, rămîne la dispoziția întreprinderii. El se determină ca diferență între prețul de producție și suma dintre costul de producție și prelevarea pentru societate din valoarea producției nete.

Beneficiul îndeplinește mai multe funcții : resursă principală de finanțare a reproducției lărgite ; pîrghie de cointeresare materială a unităților economice și colectivelor de oameni ai muncii în obținerea unor rezultate superioare ; instrument de control asupra modului de gospodărire a bunurilor afate în patrimoniul unității ; indicator sintetic de apreciere a activității întreprinderii.

Îndeplinirea acestor funcții are loc prin modul cum se repartizează el. Potrivit Legii nr. 29/1978, beneficiile unităților socialiste realizate în cadrul planului se repartizează pentru : a) restituirea fondurilor primite de la societate ; b) constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii ; c) ridicarea nivelului de trai al lucrătorilor din întreprindere ; d) dezvoltarea generală a societății. În ceea ce privește beneficiul peste plan, pînă la 65% din volumul acestuia rămîne la dispoziția întreprinderii pentru cointeresarea materială, individuală și colectivă.

Capacitatea întreprinderii de a obține beneficii poartă denumirea de **rentabilitate.** Ea se exprimă în mărime absolută — ca masă a beneficiului — și în mărime relativă — ca rată a rentabilității. **Rata rentablității** oglindește nivelul eficienței dintr-o întreprindere sau ramură. La nivelul întreprinderii, rata rentabilității (r') se determină prin două metode :

1) ca un raport procentual între beneficiul (b) și costul de producție (f+r), adică : $r' = \frac{b}{f+r} \times 100$

2) ca un raport procentual între beneficiu (b) și fondurile de producție ale întreprinderii (F), adică $r' = \frac{b}{F} \times 100$

În timp ce primul raport oglindește beneficiul obținut la unitatea de cheltuială a întreprinderii, cel de al doilea raport relevă beneficiul ce revine la o unitate de efort făcut de către societate pentru dotarea întreprinderii respective. Sporirea masei beneficiului și, ca urmare, a ratei rentabilității reprezintă un obiectiv de cea mai mare importanță pentru fiecare întreprindere. Subliniind acest deziderat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C.R. că **„va trebui să acționăm cu toată fermitatea ... ca fiecare unitate să obțină creșterea continuă a eficienței economice și rentabilității. Societatea socialistă nu se poate dezvolta decît pe baza unei înalte eficiențe și rentabilități în toate domeniile".**

Nivelul și dinamica beneficiului și a ratei rentabilității sînt determinate de : a) costurile de producție ; b) prețurile de vînzare ; c) volumul, structura și calitatea producției ; d) viteza de rotație a fondurilor. **Acționîndu-se asupra acestor factori se va asigura sporirea rentabilității, creșterea venitului național și ridicarea calității vieții.**

Lector dr. **Ilie GAVRILĂ**

ÎNTREBĂRI

1. Ce importanță practică prezintă cunoașterea structurii costului de producție pe elemente de cheltuieli primare ?
2. În ce constă importanța economico-socială a reducerii costului de producție ?
3. Explicați cum are loc reducerea costului de producție prin creșterea productivității muncii
4. Care sînt elementele sistemului de prețuri și tarife practicat în țara noastră ?
5. Arătați importanța creșterii rentabilității și direcțiile de acțiune pentru aceasta.

15.

Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială

AVUȚIA NAȚIONALĂ, PRODUSUL SOCIAL ȘI VENITUL NAȚIONAL

Continuitatea producției sociale presupune existența unui ansamblu de condiții materiale și spirituale. **Totalitatea bunurilor materiale și a celor spirituale de care dispune un popor la un moment dat, poartă denumirea de avuție națională.** Ea este rezultatul activității desfășurate de generațiile anterioare care s-au succedat pe teritoriul național istoricește constituit. Ea cuprinde, de asemenea, resursele furnizate de natură. Din avuția națională fac parte :

a) bunurile materiale acumulate ca rezultat al muncii desfășurate în decursul anilor de către membrii națiunii respective : aparatul de producție și în mod deosebit fondurile fixe ; materii prime, materiale, energie și combustibil ; fondurile din sfera neproductivă ; fondul de locuințe și construcții edilitar gospodărești ; inventarul casnic al populației etc.

b) resursele naturale ale solului și subsolului, atrase sau neatrase în circuitul economic ; fondul funciar ; fondul forestier ; resursele hidraulice ; bogățiile subsolului și ale apelor etc.

c) forța de muncă, pregătirea profesională și intelectuală, experiența în producția a populației ;

d) potențialul științific și patrimoniul cultural național : stocul de știință și tehnologie ; capacitatea de proiectare ; stocul de învățămînt ; operele de artă ; valorile culturale etc.

În țara noastră avuția națională se află în proprietatea întregului popor, în proprietatea cooperatistă, precum și în proprietatea personală.

Produsul social reprezintă totalitatea valorilor de întrebuințare, create într-o țară în sfera productivă în decursul unei perioade de timp, de regulă un an. Între produsul social și avuția națională există o legătură reciprocă : pe de o parte, avuția națională, participînd la crearea produsului social, condiționează, în mod hotărîtor, mărimea și structura lui, iar pe de altă parte, avuția națională sporește pe seama creșterii produsului social.

Existența producției de mărfuri implică necesitatea studierii structurii produsului social sub un dublu aspect : natural-material și valoric.

Din punctul de vedere natural-material, produsul social se împarte în **mijloace de producție**, adică mărfuri, care posedă o formă sub care intră în consumația productivă și **mijloace de consum**, adică mărfuri care posedă o formă sub care intră în consumația individuală.

Din punct de vedere valoric produsul social se împarte în **valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea produsului pentru sine (s) și valoarea produsului pentru societate (p).** P.S. = f+s+p. Prima componentă a produsului social (f) poartă denumirea de **fond de înlocuire**, sau **cheltuielile materiale de producție** și este utilizată pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate. Celelalte două componente ale produsului social (s+p) reprezintă valoarea nouă creată sau venitul național (V. N.).

Venitul național este acea parte din produsul social care rămîne după scăderea fondului de înlocuire. Ca și produsul social, venitul național are o structură natural-materială și una valorică. Din punct de vedere natural material, el se compune din bunuri de consum, precum și din acea parte a mijloacelor de producție care a fost creată peste cantitatea necesară înlocuirii celor consumate în procesul de producție din perioada respectivă. Sub aspect valoric, venitul național însumează valoarea produsului pentru sine și valoarea produsului pentru societate. **Venitul național este deci valoarea nou creată în decursul unei perioade de timp, de regulă un an.**

Venitul național se creează în **sfera productivă**, de către muncitorul productiv colectiv. Această sferă cuprinde : industria, construcțiile, agricultura și silvicultura, transporturile, telecomunicațiile, circulația mărfurilor, cercetarea științifică legată de producție, activitatea de proiectare, colectarea deșeurilor, producția de filme și editorială, ateliere fotografice, spălătoriile și vopsitoriile, activitatea din industria casnică etc. **Sfera neproductivă** cuprinde : cultura și arta, asistența socială și cultura fizică, instituțiile financiare și de asigurare, apărarea patriei, administrațiile de stat și cooperatiste, organizațiile politice și obștești etc.

FACTORII DE CREȘTERE A VENITULUI NAȚIONAL

Sporirea venitului național prezintă o importanță deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii. În anii construcției socialiste, datorită dinamismului economiei românești, venitul național a cunoscut un ritm rapid de creștere. În comparație cu anul 1945, venitul național a înregistrat o creștere în anul 1984, de 32 de ori. În actualul cincinal venitul național crește într-un ritm mediu anual de 7,8 la sută. Conform Directivelor Congresului al XIII-lea, venitul național urmează să crească în cincinalul 1986—1990, într-un ritm mediu anual de 7,6—8,3 la sută, iar pînă la sfîrșitul acestui secol, în România se va realiza un venit național pe locuitor de 72—78 mii lei anual.

Creșterea venitului național depinde de o multitudine de condiții care se concretizează, în ultimă instanță, în următorii factori :

a) **Sporirea cantității de muncă cheltuită în sfera muncii productive**, prin sporirea numărului de lucrători ocupați în această sferă, prin folosirea mai completă a timpului de lucru, prin atenuarea caracterului sezonier al unor procese de producție etc. Acest factor este factorul extensiv al creșterii venitului național.

b) Factorul determinant al creșterii venitului național este **sporirea necontenită a productivității muncii.** Toți factorii de creștere a productivității muncii sînt, în același timp, și factori intensivi de creștere a venitului național. Directivele Congresului al XIII-lea al partidului nostru prevăd ca pe seama creșterii productivității muncii sociale să se obțină circa 85 la sută din sporul venitului național în cincinalul 1986—1990.

c) **Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în structura produsului social,** ca rezultat al valorificării superioare a materiilor prime, reducerii consumurilor specifice, recuperarea și refolosirea materialelor, modernizarea structurii producției și a produselor etc. În acest sens în Directivele Congresului al XIII-lea se subliniază că sporirea venitului național se va asigura atît prin creșterea producției de bunuri materiale și servicii, cît și prin reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

REPARTIZAREA ȘI FOLOSIREA VENITULUI NAȚIONAL

Complexitatea structurilor economice și sociale obligă la efectuarea repartiției venitului național în două faze : distribuirea sau repartiția primară, și redistribuirea sau repartiția secundară.

Distribuirea venitului național constă în împărțirea întregului venit național creat între participanții direcți la producerea lui : statul, unitățile productive, oamenii muncii din sfera productivă. Din această fază a repartiției rezultă următoarele **venituri primare ale statului,** cum sînt, impozitul pe circulația mărfurilor, prelevări din valoarea producției nete, taxa asupra terenurilor ; **ale unităților economice,** cum sînt, beneficiul, venitul net al CAP ; **ale lucrătorilor din sfera productivă,** cum sînt : retribuția, fondul de participare la beneficiu, veniturile în bani și în natură ale membrilor CAP.

Redistribuirea venitului național înseamnă **trecerea unei părți din venitul național distribuit din sfera productivă în cea neproductivă, sau dintr-o formă de proprietate în alta.** Din redistribuirea venitului național rezultă **veniturile derivate sau secundare** ale statului, populației și unităților prestatoare de servicii. Mecanismele redistribuirii venitului național sînt : **bugetul de stat, sistemul prețurilor, prestarea unor servicii.**

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii venitului național se formează două fonduri : **fondul de acumulare (dezvoltare) și fondul de consum.**

Fondul de acumulare este partea din venitul național destinată dezvoltării și îmbracă următoarele forme : fond pentru lărgirea producției, fond pentru dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale și fond de rezervă și de asigurare. Mărimea fondului de acumulare depinde de doi factori și anume, de mărimea absolută a venitului național utilizat și de împărțirea venitului național în fond de acumulare și fond de consum, adică de rata acumulării. **Rata acumulării** (a) este un raport procentual între fondul de acumulare (A) și venitul național (V.N.) :

$$a = \frac{A}{V.N.} \cdot 100$$

Fondul de consum este partea din venitul național destinată consumului populației. El se împarte în fondul de consum individual, destinat retribuirii oamenilor muncii și fondul de consum social, care revine membrilor societății sub diferite forme.

NECESITATEA UNEI RATE ÎNALTE A ACUMULĂRII

Corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum este una din proporțiile fundamentale ale economiei naționale. Justa împărțire a venitului național în fond de acumulare și fond de consum, constituie una din sarcinile cele mai complexe și de mare însemnătate ale politicii economice.

Țara noastră, moștenind de la capitalism un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, o economie slab dezvoltată, a fost nevoită să aloce o parte însemnată din venitul național acumulării pentru crearea unei economii moderne, pentru lichidarea decalajelor economice față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Pornind de la aceste necesități, fondului de acumulare i-au fost afectate an de an mijloace importante atît ca volum, cît și

ca pondere din venitul național. Astfel, dacă în perioada 1956—1960 rata fondului de acumulare a fost 17,3% din venitul național, în cincinalul 1961—1965 ea a reprezentat 24,3%, în perioada 1966—1970 a sporit la 28,8%, în perioada 1971—1975, 34,1% în perioada 1976—1980, 36%, iar în actualul cincinal ea reprezintă 30,0%. Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd menținerea și pentru cincinalul 1986—1990 o rată a acumulării de 30%.

În mod concret, în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, o rată înaltă a acumulării este determinată : de necesitatea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare și apropierea de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic ; de necesitatea modernizării structurii economiei naționale pe baza promovării rapide a științei și tehnicii contemporane ; de necesitatea lărgirii bazei proprii de materii prime și energetice ; de necesitatea repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriul țării, utilizării complete și eficiente a forței de muncă ; de necesitatea dezvoltării bazei materiale a cercetării științifice, învățământului, ocrotirii sănătății ; de necesitatea participării competitive și eficiente la circuitul economic mondial ; de necesitatea satisfacerii într-o măsură tot mai mare a cerințelor populației, de creșterea calității vieții.

CONCEPTUL, SURSELE DE FORMARE ȘI FOLOSIREA FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Fondul național de dezvoltare economico-socială **reprezintă o categorie economică complexă, care exprimă sintetic totalitatea resurselor materiale și bănești de care dispune societatea pentru creșterea forțelor de producție și lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale.** Conceptul de fond național de dezvoltare economico-socială, a fost formulat, pentru prima dată, în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972.

Din punct de vedere organizatoric, fondul național de dezvoltare economico-socială este alcătuit dintr-un sistem unitar și corelat și fonduri bănești și anume : a) **fondul central de dezvoltare economico-socială**, format la nivelul bugetului republican ; b) **fondul local de dezvoltare economico-socială**, constituit la nivelul administrativ-teritorial; c) **fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat ;** d) **fondul de dezvoltare economico-socială al unităților cooperatiste** și al celorlalte organizații obștești ; e) **fondul utilizat de populație** pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului etc.

Fondul național de dezvoltare economico-socială are ca surse principale : fondul de acumulare (dezvoltare), fondul de amortizare (care în anumite condiții are și funcții de acumulare, de lărgirea producției) și alte surse stabilite prin dispoziții legale.

Fondul de acumulare, adică cota parte din venitul național destinată dezvoltării, este partea principală a fondului național de dezvoltare economico-socială. El reprezintă principala sursă de creare de noi fonduri fixe și circulante, de lărgire și de modernizare a celor existente, de sporire a bazei materiale a instituțiilor social-culturale. În socialism acumularea are ca sursă produsul creat de oamenii muncii liberi de exploatare. Ea se realizează în mod planificat și are ca scop satisfacerea necesităților societății și ale membrilor ei.

Fondul de amortizare se constituie prin recuperarea treptată a echivalentului valorii fondurilor fixe uzate în procesul producerii noului produs. Deși este o categorie a reproducției simple, fondul de amortizare, în anumite condiții, servește ca sursă de realizare a reproducției lărgite, asigurînd reînnoirea calitativă cît și sporirea cantitativă a fondurilor fixe.

Alte surse ale fondului național de dezvoltare economico-socială sînt : partea din veniturile populației folosite pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea șeptelului ; participarea oamenilor muncii cu părți sociale la dezvoltare fondurilor unităților socialiste ; soldul stabil al depunerilor la CEC etc.

Fondul național de dezvoltare economico-socială are următoarele destinații : a) investiții privind dezvoltarea, modernizarea și reînnoirea fondurilor fixe productive din industrie, agricultură, construcții, transporturi, alte ramuri ale producției materiale și serviciilor, lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ; b) asigurarea unităților economice cu cantități normate de materii prime, materiale și alte mijloace circulante ; c) constituirea de rezerve ; d) investiții privind lărgirea bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și altor activități social-culturale, precum și pentru construcția de locuințe și lucrări edilitar-gospodărești la orașe și sate.

INVESTIȚIILE ȘI EFICIENȚA LOR

Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor bănești, efectuate pentru crearea de noi fonduri fixe, productive și neproductive, pentru reconstrucția, dezvoltarea și modernizarea celor existente.

În anii construcției socialismului volumul investițiilor în țara noastră a cunoscut o creștere permanentă. De la 61,9 mld. lei în perioada 1951—1955, volumul investițiilor a sporit la 100,2 mld. lei în 1956—1960, la 199,7 mld. lei în 1961—1965, la 330,8 mld. lei în 1966—1970, la 549,7 mld. lei în 1971—1975, la 932,3 mld. lei în 1976—1980. Numai în primii patru ani ai cincinalului 1981—1985 s-a realizat un volum de investiții de aproape 950 mld. lei. Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd pentru cincinalul 1986—1990 un volum de investiții de 1350—1400 mld. lei.

Investițiile au fost și sînt orientate, în principal, spre creșterea potențialului productiv. Conform Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, în cincinalul 1986—1990, circa 90 la sută din totalul de investiții vor fi îndreptate spre creșterea potențialului productiv. În aceeași perioadă un volum de peste 190 mld. lei va fi alocat pentru dezvoltarea agriculturii. Investițiile alocate pentru construcții de locuințe, învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport vor însuma aproape 135 mld. lei.

Progresul rapid al societății noastre depinde nu numai de volumul investițiilor, ci și de eficiența acestora. **Eficiența economică a investițiilor exprimă rezultatele ce se obțin la fiecare leu investit într-o anumită perioadă de timp. Indicatorul principal care caracterizează eficiența economică a investițiilor este sporul de venit național la un leu investit.**

Eficiența economică a investițiilor este condiționată de calitatea activității de pregătire și de realizare a fiecărei investiții în parte. Principalele căi de creștere a eficienței economice a investițiilor sînt : fundamentarea științifică a investițiilor printr-o analiză temeinică și justificarea reală a oportunității și necesității investițiilor, precum și a condițiilor materiale, financiare și umane necesare realizării lor ; alegerea unor soluții raționale de investiții, privind noile construcții sau modernizarea celor existente și restrîngerea numărului obiectivelor, concentrarea forțelor pe principalele obiective ; alegerea acelor variante de investiții care se bazează pe tehnica cea mai avansată ; stabilirea științifică a amplasamentului obiectivelor de investiții, ținînd seama de criterii economice, sociale și ecologice ; îmbunătățirea calității și reducerea duratei de proiectare a noilor investiții ; reducerea în structura investițiilor a cheltuielilor pentru construcții-montaj, pentru clădiri admi-

nistrative ; contractarea și livrarea la timp a celor mai **adecvate utilaje, buna organizare a șantierelor de construcții ; reducerea termenului de efectuare a investițiilor și atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați, în termenul planificat etc.**

Prof. dr. Nichita NICOLAE

ÎNTREBĂRI :

1. **Ce este avuția națională și care sînt principalele elemente componente ale acesteia ?**
2. **Definiți produsul social și arătați structura lui natural-materială și valorică.**
3. **Ce se înțelege prin venit național și care sînt factorii de creștere a acestuia ?**
4. **În ce constă procesul de repartiție a venitului național ?**
5. **Ce este fondul național de dezvoltare economico-socială și care sînt sursele de constituire și destinațiile acestuia ?**
6. **În ce constă eficiența economică a investițiilor și care sînt principalele căi de creștere a ei ?**

16.

Reproducția socialistă

Societatea umană pentru a exista trebuie să producă în permanență. Ea nu poate înceta să producă deoarece nu poate înceta să consume. De aceea, procesul de producție a bunurilor materiale are un caracter continuu, reînnoindu-se mereu.

CONȚINUTUL ȘI TRĂSĂTURILE REPRODUCȚIEI SOCIALISTE. CARACTERUL INTENSIV AL REPRODUCȚIEI ÎN ETAPA ACTUALĂ

Reluarea continuă a procesului de producție se numește reproducție. Karl Marx arăta că „Privit în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este, deci, în același timp, un proces de reproducție". În fiecare orînduire social-economică, reproducția are trăsături determinate de relațiile de producțe dominante în societate.

Reproducția poate fi simplă sau lărgită. **Reproducția simplă** este reluarea procesului de producție la aceeași scară, cu aceeași cantitate de mijloace de producție și forță de muncă, plusprodusul fiind folosit în întregime pentru consumul individual. **Reproducția lărgită** constă în reluarea procesului de producție pe scară mai mare, cu o cantitate sporită de mijloace de producție și forță de muncă, prin folosirea unei părți a plusprodusului.

Reproducția are un caracter complex, presupunînd interacțiunea mai multor sfere și anume : **producția, repartiția, schimbul, consumul.** Raportul general dintre aceste sfere constă în rolul determinant al producției și, totodată, acțiunea celorlalte sfere asupra producției. Sferele reproducției evoluează și se diversifică sub influența unor factori materiali și economico-sociali.

Socialismul a lichidat proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, a înlăturat cauzele care generau anarhia și spontaneitatea reproducției.

Socialismului îi este specifică reproducția lărgită înfăptuită planificat, în ritm înalt, pe baza mobilizării și valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă. **Toate acestea au loc în condițiile concordanței relațiilor de producție socialiste cu caracterul și nivelul forțelor de producție, în conformitate cu legea economică fundamentală a socialismului și cu condițiile specifice din fiecare țară.**

Reproducția lărgită poate fi de două tipuri : 1) **reproducția lărgită extensivă,** aceea care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță de muncă ; 2) **reproducția lărgită intensivă,** aceea care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijloacelor de producție.

Raportul dintre aceste două tipuri ale reproducției lărgite evoluează de la o etapă la alta. În țara noastră, în anii edificării socialismului s-au obținut succese importante în dezvoltarea potențialului productiv, în înzestrarea tehnică a muncii, creîndu-se condiții pentru ca în prezent să sporească rolul factorilor calitativi în dezvoltarea economico-socială. Comparativ cu anul 1945, România a realizat în 1984 o producție industrială de peste 100 ori mai mare, iar venitul național a crescut de 32 ori. În anul 1985 mijloacele fixe vor fi de 2 860 miliarde lei.

În concordanță cu exigențele reproducției intensive se impune creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe, reducerea mai puternică a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale. **„În cincinalul viitor** — așa cum se arată în Raportul tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului — **va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

Deci, **reproducția socialistă lărgită este procesul planificat de reluare continuă pe scară lărgită a producției de bunuri materiale și a serviciilor, asigurînd sporirea venitului național pe locuitor, creșterea cantitativă și calitativă a forței de muncă ocupate și perfecționarea neîncetată a relațiilor de producție socialiste, corespunzător dezvoltării multilaterale și permanente a forțelor de producție.**

Componentele principale ale reproducției sînt : a) reproducția produsului social ; b) reproducția forței de muncă ; c) reproducția relațiilor de producție.

Reproducția presupune și reproducerea condițiilor echilibrului ecologic dinamic, fără de care se îngustează posibilitățile de bază ale desfășurării ei.

REPRODUCȚIA PRODUSULUI SOCIAL

Totalitatea bunurilor materiale create în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an, constituie **produsul social.**

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și bunuri de consum, producția socială se împarte în două mari sectoare : **sectorul I, al producției mijloacelor de producție și sectorul II, al producției bunurilor de consum.** Sectorul I se divide în două subdiviziuni : producția mijloacelor de producție pentru producerea mijloacelor de producție și producția mijloacelor de producție pentru producerea bunurilor de consum. La sfîrșitul unui proces de producție se obține o anumită cantitate de bunuri materiale (oțel, cărbune, mașini, țesături etc.). Pentru ca în continuare să se producă asemenea bunuri materiale, în cantitate mai mare, trebuie să aibă loc anumite procese și anume :

1. **Realizarea produsului social,** adică mișcarea permanentă a tuturor componentelor lui în formă materială și valorică de la producție la consum, prin intermediul repartiției și schimbului.

Schimbul sau circulația mărfurilor are loc între unitățile economice din interiorul fiecărui sector al producției sociale, precum și între cele două sectoare, ca și între unitățile economice, pe de o parte, și populație, pe de altă parte. Astfel, se asigură în permanență legătura între producție, repartiție și consum prin intermediul **circulației mărfurilor.** Datorită existenței producției de mărfuri în socialism, circulația mărfurilor include și mijloacele de producție și bunurile de consum.

Deplasarea mărfurilor de la producție la consum prin intermediul banilor poartă denumirea de **circulația mărfurilor.** În țara noastră distingem circulația mărfurilor pe piața internă și pe piața externă.

Piața internă exprimă totalitatea relațiilor de vînzare-cumpărare care au loc în interiorul economiei naționale. Piața externă exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

2. **Reproducția lărgită a produsului social presupune asigurarea unor corelații între cele două sectoare ale producției sociale.** Aceste corelații au fost demonstrate de K. Marx în opera sa fundamentală, „Capitalul", atît pentru reproducția simplă cît și pentru cea lărgită. În reproducția socialistă lărgită corelațiile sînt :

$I\ (r+p) > II\ (f)$

$I\ (f+r+p) < I\ (f) + II(f)$

$I\ (r+p) + II\ (r+p) > II(f+r+p)$

în care :

I = sectorul producției mijloacelor de producție ;

II = sectorul producției bunurilor de consum ;

f = valoarea mijloacelor de producție consumate ;

r = valoarea produsului necesar sau a produsului creat de munca pentru sine ;

p = valoarea plusprodusului sau valoarea produsului creat de munca pentru societate.

Aceasta înseamnă că pentru înfăptuirea normală a reproducției socialiste lărgite trebuie ca :

a) sectorul I să creeze mijloace de producție atît pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate, cît și pentru reluarea pe scară lărgită a producției în ambele sectoare ;

b) sectorul II să creeze bunuri de consum pentru satisfacerea necesităților oamenilor muncii din ambele sectoare. Trebuie să se aibă în vedere atît necesitățile de consum ale lucrătorilor deja existenți cît și ale celor care urmează să intre în producție ;

c) sectorul I și sectorul II să producă bunurile necesare și pentru consumul din sfera neproductivă și pentru acoperirea rezervelor de stat.

În interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției sociale, rolul determinant îl are sectorul I — producția imjloacelor de producție. Dezvoltarea prioritară a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic. Legea economică comună care guvernează raportul dintre dezvoltarea sectorului I și a sectorului II în condițiile reproducției lărgite este **legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum.** Ea are un caracter obiectiv și istoric. Creșterea cu precădere a sectorului I este o necesitate pentru țările care înfăptuiesc reproducția lărgită și, îndeosebi, pentru cele care se industrializează. Ea își găsește expresia în industrializarea socialistă a României, promovată cu fermitate îndeosebi de la Congresul al IX-lea al partidului. Prin aceasta se asigură dezvoltarea economiei naționale în mod complex, proporțional, echilibrat, unitar, în ritm susținut și eficient.

REPRODUCȚIA FORȚEI DE MUNCĂ

Reproducția socialistă lărgită include ca o componentă importantă **reproducția lărgită a forței de muncă.**

Reproducția lărgită a forței de muncă înseamnă refacerea și menținerea capacității de muncă a lucrătorilor ocupați în producție și în domeniul social-cultural, mărirea planificată a numărului lucrătorilor ocupați, concomitent cu creșterea calificării lor profesionale, ca și repartizarea și utilizarea rațională a lor. Reproducția lărgită a forței de muncă are o latură cantitativă și alta calitativă.

Latura cantitativă presupune creșterea populației, refacerea forței de muncă, mărirea numărului lucrătorilor ocupați în ramurile și întreprinderile sferei productive, atît în cele existente, cît și în cele noi care apar sub influența progresului tehnico-științific. Sursele principale pentru acoperirea acestui necesar sînt :

a. Sporirea naturală a resurselor de muncă. La 1 ianuarie 1985 R.S. România avea o populație de 22.687.374 locuitori. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat în ședința sa din 24 februarie 1984 și din 15 februarie 1985 evoluția principalelor fenomene demografice și a adoptat o hotărîre cu un ansamblu de măsuri menite să conducă la creșterea natalității la 18—20 la mia de locuitori.

b. Atragerea în producție a unor persoane apte de muncă, dar încă neîncadrate, cum ar fi : femei casnice, cei care încheie stagiul militar, cei care rezultă din raționalizarea activităților administrativo-funcționărești.

c. Redistribuirea forței de muncă între ramuri și sectoare de activitate în conformitate cu nevoile economiei naționale, ale creșterii eficienței economice și cu posibilitățile oferite de progresul tehnico-științific.

Dezvoltarea și modernizarea economiei românești au determinat mărirea considerabilă a populației ocupate, concomitent cu îmbunătățirea structurii ei. În ultimii 40 de ani, în economia noastră națională s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă. În cincinalul 1986—1990 populația ocupată va crește la 11,5 milioane persoane, din care circa 73% își vor desfășura activitatea în industrie și în alte sectoare neagricole, iar circa 27% în agricultură.

S-au înfăptuit mutații importante în structura forței de muncă pe ramuri economico-sociale și în profil teritorial, urmărindu-se repartizarea judicioasă a forței de muncă și utilizarea ei cît mai eficientă.

Latura calitativă a reproducției lărgite a forței de muncă presupune calificarea lucrătorilor și creșterea permanentă a gradului de pregătire pe fondul ridicării nivelului de cultură generală a oamenilor muncii, îmbunătățirea structurii profesionale, precum și utilizarea eficientă a forței de muncă.

Calificarea lucrătorilor potrivit cerințelor economiei naționale se realizează prin : a) sistemul de învățămînt ; b) calificarea la locul de muncă. Prin **sistemul învățămîntului** profesional, mediu de specialitate și superior se asigură formarea unui număr important de cadre cu o temeinică pregătire profesională și politică, de profil larg. Concomitent, **calificarea prin ucenicie la locul de muncă** contribuie la formarea profesională a lucrătorilor, corespunzător condițiilor concrete ale economiei noastre naționale.

În R.S. România, sistemul național de perfecționare a forței de muncă se caracterizează prin principiul formării permanente a cadrelor sub forma **recalificării profesionale a tuturor oamenilor muncii din unitățile socialiste.** Aceasta se află în concordanță cu cerințele mereu sporite față de

calitatea forței de muncă pe care le presupune revoluția tehnico-științifică contemporană. Calificarea și perfecționarea forței de muncă înseamnă formarea unor lucrători cu o temeinică pregătire profesională și, totodată, cu un grad înalt de conștiință socialistă, cu un profil moral-politic ridicat.

În strînsă legătură cu pregătirea și perfecționarea forței de muncă se află stabilirea anumitor proporții între categoriile de lucrători pregătiți printr-o formă sau alta, repartizarea judicioasă a lor pe întreprinderi, ramuri, teritoriu etc., **adică utilizarea rațională a forței de muncă.**

REPRODUCȚIA RELAȚIILOR DE PRODUCȚIE

Relațiile de producție constituie forma socială a producției, cadrul general în care se înfăptuiește reproducția forțelor de producție. Între forțele de producție și relațiile de producție există o legătură dialectică. Mutațiile de ordin cantitativ, calitativ și structural ce se petrec în domeniul forțelor de producție influențează direct relațiile de producție.

Relațiile de producție, înțelese ca unitate a raporturilor sociale din producție, repartiție, schimb și consum sînt influențate nemijlocit de mutațiile importante din cadrul economiei noastre naționale, cum ar fi : îmbunătățirea structurii pe ramuri, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, perfecționarea structurii profesionale și a conținutului calificării, introducerea în producție a celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii, îmbunătățirea condițiilor de muncă și ridicarea productivității, ameliorarea mediului ambiant etc.

Partidul și statul nostru desfășoară o activitate susținută pentru perfecționarea conștientă, planificată a relațiilor de producție în concordanță cu nivelul și caracterul forțelor de producție.

Reproducția relațiilor de producție socialiste cuprinde : a) reproducția lărgită a relațiilor de proprietate ; b) reproducția relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc ; c) dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartiție ; d) reproducția lărgită a relațiilor de consum ; e) perfecționarea formelor și metodelor de organizare științifică a producției și a muncii, a conducerii și planificării economiei.

a) **Reproducția lărgită a relațiilor de proprietate** include atît dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție în ambele forme (proprietatea întregului popor și cooperatistă) cît și creșterea proprietății personale asupra bunurilor de consum. Acest proces necesită sporirea obiectului proprietății socialiste, întărirea, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, îmbunătățirea gradului de socializare și concentrare a producției, precum și creșterea proprietății personale asigurată de dezvoltarea proprietății socialiste.

b) **Reproducția relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc presupune :** lărgirea schimbului socialist de activități între clase și pături sociale, între membrii societății ; dezvoltarea diviziunii sociale a muncii ; mărirea gradului de specializare și cooperare în producție ; sporirea participării directe și eficiente a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale, în contextul dezvoltării democrației muncitorești, revoluționare, a autoconducerii muncitorești ; întărirea unității moral-politice și coeziunii întregului popor în jurul partidului, în frunte cu secretarul său general.

c) **Dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de repartiție** înseamnă creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii în rezultatele activității lor, utilizarea rațională a venitului național pentru dezvoltare și consum, repartizarea judicioasă a fondului de consum în fond de consum individual și fond de consum social.

d) **Reproducția lărgită a relațiilor de consum** include : sporirea consumului productiv și neproductiv în corelație directă cu productivitatea muncii, sporirea cererii solvabile, determinarea științifică a necesităților de consum etc.

e) **Dezvoltarea și perfecționarea continuă a forțelor și a relațiilor de producție** necesită perfecționarea metodelor de organizare a muncii și producției, a conducerii și planificării economiei naționale. Prin perfecționarea acestor metode se creează un cadru mai favorabil pentru reluarea procesului de producție la un nivel mereu mai ridicat și mai eficient. În acest context se înscriu și măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar — mecanism la temelia căruia a fost așezat principiul autoconducerii muncitorești, autogestiunii unităților economice și autoaprovizionării teritoriale.

Asigurarea concordanței relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție constituie o preocupare esențială a partidului și statului nostru, datorită faptului că și în socialism forțele de producție reprezintă latura determinantă, cea mai dinamică a producției sociale. Perfecționarea relațiilor de producție este un proces ce se înfăptuiește în mod planificat, conștient, prin măsuri sistematice întreprinse de organele de partid și de stat. Acest proces nu exclude posibilitatea ivirii unor contradicții neantagoniste între relațiile de producție și forțele de producție a căror rezolvare asigură perfecționarea relațiilor de producție și creșterea acțiunii lor stimulatoare asupra dezvoltării forțelor de producție.

Conf. dr. **Dumitru CIUCUR**

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este reproducția socialistă lărgită și care sînt principalele ei componente ?

2. Ce este produsul social și din ce se compune el sub aspect natural-material și valoric ?

3. În ce constă realizarea produsului social și ce corelații presupune aceasta ?

4. Ce înseamnă reproducția forței de muncă și care sînt laturile ei ?

5. Ce înseamnă reproducția relațiilor de producție socialiste și ce cuprinde aceasta ?

Redactor responsabil Supliment „R. E."
dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 24 mai 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Tabelul nr. 2

Situația principalilor indicatori economico-financiari ai întreprinderii strict specializate în producția de produse finale complexe, care este beneficiară a întregii producții în cooperare a întreprinderii din industria orizontală, în condițiile rentabilității anterioare și în condițiile limitării rentabilității producției acesteia

— calcule la nivelul unui an —

Indicatori	Situația în condițiile rentabilității anterioare	Situația în condițiile limitării rentabilității	Diferențe (2—1)
A B	1	2	3
Valoarea producției marfă, mil. lei	5 000,0	5 000,0	—
Costuri totale, mil. lei	4 000,0	3 800,0	—200,0
din care :			
— Costuri materiale, mil. lei	3 000,0	2 800,0	—200,0
din care :			
— Subansamble și piese din cooperare	1 000,0	800,0	—200,0
Cheltuieli cu munca vie, mil. lei	1 000,0	1 000,0	—
Cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă, lei, din care :	800,0	760,0	— 40,0
— Cheltuieli materiale maxime la 1 000 lei producție marfă	600,0	560,0	— 40,0
— Cheltuieli cu munca vie la 1 000 lei producție marfă, lei	200,0	200,0	—
Beneficii totale, mil. lei	1 000,0	1 200,0	+200,0
Rentabilitate, în %	25,0	31,6	+ 6,6

Diversificarea gamei sortimentale și micșorarea seriilor de fabricație pot fi asigurate în condiții de eficiență numai prin **realizarea unui raport optim între integrare și cooperare.** Dezvoltarea industriei orizontale, specializată în producția de piese și subansamble sau module tipizate, reprezintă premisa esențială pentru obținerea unei diversități de tipuri de mașini cu consumuri de muncă socială minime. Cu atît mai mult, în actualul stadiu de dezvoltare a industriei țării noastre, realizarea unor programe prioritare complexe (construcția platformelor marine de foraj, programul naval etc.) implică importante cooperări din partea a zeci și sute de întreprinderi din chimie, metalurgie, construcții de mașini, electrotehnică, electronică ș.a.

Privite din acest punct de vedere, **procesul integrare-cooperare trebuie analizat și apreciat în funcție de locul și etapa de dezvoltare a industriei și economiei naționale,** în ansamblul său. Implicînd largi cooperări și execuții de înaltă calitate pentru a asigura fiabilitatea necesară în exploatare, realizarea unor asemenea produse complexe finale impune cu necesitate procese de specializare pe subansamble, piese și lucrări sau faze tehnologice. Or, dezvoltarea fiecărei unități din industria orizontală, privită în acest context și prin prisma cerințelor noului mecanism economico-financiar, reclamă obținerea de produse sau prestarea de lucrări în fiecare întreprindere cu beneficii ; așadar, problemele de optim vizează realizarea de lucrări, piese sau subansamble cu costuri cît mai mici și, totodată, așezarea cît mai echilibrată a rentabilităților la produsele din industria orizontală, în raport cu rentabilitățile produselor finale.

Ținîndu-se seama de implicațiile sale, acest proces a fost declanșat încă din 1981, în baza prevederilor Decretului nr. 392/1980, cînd valoarea cooperărilor și, implicit, costul acestora, privit din punctul de vedere al producătorilor de produse complexe finale, au fost influențate de reducerea ratelor rentabilităților la produsele, reperele sau subansamblele procurate prin cooperare, la maximum 15%. Însă, în cei patru ani care au trecut de la această reașezare a prețurilor de producție, în condițiile intensificării proceselor economisirii muncii sociale, rentabilitățile produselor industriale, în ansamblu, care vizează și valorile materiale primite prin cooperare, au crescut substanțial față de prevederile reglementărilor legale din 1980. De aici a reieșit necesitatea reactualizării nivelului prețurilor produselor, pieselor și subansamblelor procurate prin cooperare. Astfel, la sfîrșitul anului 1984 au apărut noi reglementări privind nivelul rentabilității produselor ce se asigură prin cooperare.

Rentabilitatea — un criteriu în aprecierea nivelului eficienței

POTRIVIT prevederilor noilor reglementări, producția marfă a întreprinderilor industriei orizontale specializate strict în producția de piese și subansamble destinate altor consumatori productivi, din aceeași sau din alte ramuri industriale, inclusiv pentru reparații, se diminuează corespunzător noii rentabilități limitate. Astfel, se stimulează puternic dezvoltarea cooperării, lărgindu-se limita de admisibilitate a subansamblelor sau reperelor fabricate în întreprinderile specializate și, în aceeași măsură, îngustîndu-se limita de încorporare în produsele finale complexe a unor repere sau subansamble ce se executau anterior în întreprinderea ce realizează produsul final complex. În condițiile reducerii limitei rentabilității subansamblelor din cooperare de la 33,3% la 15% se reduce automat limita de admitere a integrării în întreprinderea de produse finale și, în mod corespunzător, se extinde limita de admitere a reperelor și subansamblelor procurate prin cooperare. Prin scăderea prețului de producție al pieselor și subansamblelor ce se procură prin cooperare, cresc exigențele față de eficiența producției de piese și subansamble ce se fabrică în întreprinderile integrate și care sînt destinate fie consumului propriu al acestora, fie altor întreprinderi.

În condițiile noului mecanism economico-financiar, orice renunțare la realizarea de cooperări avantajoase și integrarea în producția proprie a unor piese și subansamble ce se realizează la costuri mai mari decît limita de admisibilitate reprezintă o risipă de muncă socială, care se va reflecta în reducerea corespunzătoare a rentabilității produsului complex final, în diminuarea beneficiilor destinate formării fondurilor întreprinderii, inclusiv a celor destinate autofinanțării activității acesteia. Și, invers, prin extinderea cooperărilor avantajoase, întreprinderea ce fabrică produse complexe finale va realiza o diminuare de costuri și o creștere corespunzătoare a beneficiilor. Aici ar merita să fie relevat că, prin extinderea cooperării și restrîngerea gamei sortimentale a pieselor și subansamblelor ce rămîn în profilul întreprinderii integrate, se creează premise pentru mărirea seriilor de fabricație, creșterea productivității muncii și reducerea costului acestora, care se vor reflecta, de asemenea, în sporirea rentabilității produselor complexe finale.

Limitarea rentabilităților produselor, subansamblelor și pieselor realizate în industria orizontală, potrivit noilor reglementări, exercită influențe în lanț, care se reflectă, în ultimă instanță, în creșterea interesului producătorilor de produse complexe finale pentru cooperarea cu întreprinderile din industria orizontală, care se materializează în **reducerea costurilor și creșterea rentabilității acestor produse.** Astfel, așa cum rezultă din datele tabelului nr. 1, prin reducerea nivelului rentabilității la întreprinderea strict specializată din industria orizontală de la 25% la 15%, valoarea producției marfă scade cu 200 milioane lei pe an, care se compune din diminuarea beneficiului cu 96 milioane lei și din reducerea costurilor pe seama scăderii rentabilității cooperărilor din amonte cu 104 milioane lei. Interesant de relevat este faptul că, la aceeași producție fizică, deși costurile de producție în mărime absolută se reduc de la 800 mil lei la 696 mil lei (cu 104 mil lei), prin scăderea mai puternică a valorii producției marfă în noile condiții de rentabilitate (cu 200 mil lei), nivelul cheltuielilor maxime la 1 000 lei producție marfă crește de la 800 lei la 869,6 lei (cu 69,6 lei/1 000 lei).

Un interes special prezintă datele tabelului nr. 2, care sînt concludente în ce privește regăsirea diminuării producției marfă valorice de 200 mil. lei în producția de piese și subansamble de la întreprinderea strict specializată destinate cooperării, în sporul corespunzător de beneficii al altei întreprinderi strict specializate în produse complexe finale, care utilizează aceste elemente de cooperare și care își mențin neschimbate prețurile de producție ale produselor complexe finale. Pentru simplificarea prezentării fenomenului facem abstracție de faptul că piesele și subansamblele industriei orizontale cu prețuri mai mici pot fi vîndute și altor beneficiari (în calitate de piese de schimb pentru produsele ce sînt în exploatare) și care vor conduce, implicit, la reducerea costului reparațiilor, pentru completarea stocurilor în bazele de aprovizionare tehnico-materială, ceea ce va determina diminuarea corespunzătoare a valorii stocurilor etc.

dr. P. ROTARU

(Continuare în pag. 24)

DEZBATERE „R. E.“

REZERVE DE UTILIZARE EFICIENTĂ A FONDULUI FUNCIAR (II)

SALTURILE cantitative și calitative care urmează să se realizeze în viitor în agricultura noastră sînt nemijlocit legate de ridicarea potențialului productiv al terenurilor și de exploatarea eficientă a acestora, ceea ce presupune existența unui complex de măsuri tehnico-organizatorice specifice fiecărei zone agricole în parte, determinat de diversitatea mare a categoriilor de terenuri existente chiar în cadrul uneia și aceleiași unități agricole. Dotarea tehnică corespunzătoare, amenajarea suprafețelor pentru irigații sînt condiții pentru mai buna punere în valoare a potențialului productiv al suprafețelor agricole.

Publicăm în acest număr a doua parte *) a dezbaterii organizate de „Revista economică“, în colaborare cu Comitetul județean Tulcea al P.C.R. și Direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară, conținînd intervențiile tovarășilor: **ing. Ștefan Gavriliță**, din D.G.A.I.A.; **ing. Mihai Arsene**, directorul Trustului județean al horticulturii; **ing. Sabin Pera**, inginer-șef al Trustului județean S.M.A.; **ing. Anghel Vasian**, director, **ing. Constantin Țibulcă**, director adjunct și **Berty Neumann**, Întreprinderea economică pentru executarea și exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare Tulcea, **Gh. Sin**, Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice, Fundulea.

Gh. Sin: „Perfecționarea continuă a tehnologiilor a fost din nou cerută de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. din 30 august — 1 septembrie 1984, prin care s-a accentuat necesitatea adaptării acestora la condițiile concrete din diferitele microzone, mergînd pînă la unitate, fermă și chiar solă. De fapt tehnologia de cultură pune în evidență potențialul de producție al solului și hibridului și totodată trebuie să se aibă în vedere menținerea fertilității solului la un nivel ridicat, care să asigure în viitor obținerea unor producții sporite. Aceste două obiective trebuie să le îndeplinească noile tehnologii.

Aș da un exemplu pe linia rolului pe care-l are tehnologia în **conservarea fertilității solului**. Mecanizarea și irigațiile — doi factori cu rol important în sporirea producției — folosiți în mod nerațional pot să conducă la înrăutățirea unor însușiri ale solului (structura acestuia, compactarea — care afectează, în primul rînd, dezvoltarea sistemului radicular și nutriția plantelor). Lucrarea nerațională a solului, traficul intens pe terenurile agricole, de cele mai multe ori nejustificat, au în ultimă instanță consecințe negative asupra nivelului producției, înregistrîndu-se pierderi de pînă la 20—30%. De aceea, este necesar ca tehnologiile să vizeze în continuare, pe lîngă punerea în evidență a potențialului genetic de producție al soiurilor și hibrizilor cultivați, și menținerea și chiar ridicarea potențialului de fertilitate a solului.

Un alt factor care contribuie pe viitor la valorificarea acestor tehnologii în care sînt incluse cunoștințele acumulate și experiența cercetătorilor este **ridicarea nivelului de cunoștințe** al lucrătorilor din agricultură, iar dacă pentru specialiști s-au făcut și se fac o serie de instructaje, o serie de acțiuni menite să-i pună la curent cu toate realizările științei, este însă necesar să se întreprindă acțiuni hotărîte pentru ridicarea nivelului de cunoștințe al celorlalte categorii de lucrători, și în primul rînd a mecanizatorilor care efectuează lucrările agricole esențiale. În funcție de modul cum aceștia execută lucrările depinde în foarte mare măsură eficiența unor tehnologii noi pe care vrem să le introducem în practica unităților de producție.

Sistemele de irigații și exploatarea lor eficientă

A. Vasian: „Județul nostru este situat într-o zonă în care dacă nu s-ar efectua lucrări de îmbunătățiri funciare, și în primul rînd de irigații, ar fi foarte greu să se practice o agricultură modernă, intensivă. În acest sens, în ultimii ani s-au executat îmbunătățiri funciare de mare anvergură și, în mod deosebit, lucrări de irigații; astăzi am ajuns să avem o suprafață irigată de aproape 140 mii de hectare, o suprafață desecată de circa 65 mii de hectare, iar lucrări de combaterea eroziunii solului pe aproape 52 mii de hectare.

În programul nostru județean este prevăzut să realizăm în continuare amenajări de irigații pe aproape 70 de mii de hectare, astfel că vom avea amenajat întregul potențial irigabil al județului.

De asemenea, vor fi extinse în continuare lucrările de îndiguiri, desecări, de combaterea eroziunii solului, care vor face ca eroziunea — de suprafață și de adîncime — să fie complet stăvilite, dînd posibilitatea ca, din zona colinară, versanții să fie cultivați în condiții superioare din punct de vedere tehnic. Programul amintit, care comportă un mare volum de investiții, va fi în întregime înfăptuit pînă la finele cincinalului următor.

Sistemele de irigații din județ sînt realizate după cele mai moderne metode și concepții; ele funcționează sub presiune (soluție impusă de denivelările de teren), cu stații de pompare și cu rețea de conducte îngropate. Suprafețele cu rețea de canale deschise din care se pompează apa direct pe cîmp au o pondere redusă. Sistemul încercat la început, adică în primii ani ai deceniului trecut, a avut la bază ideea că pentru o parte din suprafață — în special cea adiacentă canalelor deschise de transport — să se folosească agregate de pompare cu motor termic; acestea s-au dovedit însă neeficiente, întrucît sînt greu de exploatat, cer un personal numeros, consumuri mari de carburanți și lubrifianți și au randamente mai scăzute. Cu excepția celor 30 de mii de hectare amenajate în această soluție, sistemele noastre sînt în stare de funcțiune, în general se mențin la parametri proiectați (datorită bunei pregătiri a personalului) și nu ridică nici un fel de probleme în ceea ce privește aducerea apei pînă la hidrant; dar în aval de hidrant apar dificultăți deoarece echipamentul pe care-l folosim la aplicarea udărilor este mult depășit, comportă mutări manuale, deci în primul rînd forță de muncă suplimentară, necalificată și, de aici, productivitatea scăzută. Iar aceasta, în condițiile în care asigurarea forței de muncă este o problemă deosebită pentru județul nostru, cu o densitate a populației cu mult sub media pe țară.“

B. Neumann: „În completarea relatărilor antevorbitorului, aș vrea să menționez faptul că, din experiența unităților agricole, a rezultat eficiența — exprimată în nivelul ridicat al producțiilor — ce o asigură irigarea prin brazde la culturile legumicole și prășitoare (mai ales la porumb). De aceea, preocuparea noastră a fost orientată în direcția extinderii acestei metode de udare. Ținînd seama de orografia terenului, au fost identificate suprafețele care pot fi irigate prin brazde și cele care pot fi irigate prin aspersiune. În acest an, suprafețele posibile a fi irigate prin brazde vor spori cu cca 4 800 de ha, față de anii anteriori.“

A. Vasian: „După cum se știe, de la jumătatea anului 1983, unitățile de ex-

*) Prima parte a dezbaterii a fost publicată în nr. 19 (din 10 mai) 1985 al „R. E.“

ploatare din profilul nostru, care se ocupau de exploatarea și întreținerea amenajărilor de îmbunătățiri funciare, au primit în sarcină și execuția lucrărilor de îmbunătățiri funciare ; deci, fiecare I.E.E.L.I.F. execută, întreține și exploatează aceste amenajări. Acesta este un lucru bun, întrucît județul își gospodărește resursele, forțele și poate să-și execute lucrările în funcție de necesități și de condițiile specifice. Numai că mijloacele tehnice (utilaje terasiere ș.a.) rămase în județul nostru, parte din ele imobilizate din lipsa unor piese și subansambluri, au devenit insuficiente pentru volumul de lucrări în creștere rapidă. Pe de altă parte, resursele materiale (îndeosebi conducte) le primim uneori cu întîrziere și în cantități mult inferioare necesarului. În aceste condiții, consider că desfășurarea potențialului nostru pe trei perimetre la irigat, cum s-a prevăzut în plan, este mai puțin eficientă decît dacă am fi atacat succesiv și concentrat cîte un singur perimetru, reducînd suprafețele de teren scoase concomitent din cultură pe durata lucrărilor și asigurînd, prin punerea eșalonată în funcțiune, obținerea mai grabnică a sporului de producție pe care urmează să-l dea irigarea.

Cîteva cuvinte despre unele soluții tehnice deosebite pe care le aplicăm. Avem în stadiu de finalizare o lucrare hidroameliorativă completă, care s-a realizat pe baza indicației date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei făcute în județ, în anul 1981. Atunci s-a trasat sarcina să luăm în cultură și versanții cu pante mai mari și să aplicăm metodele de irigații corespunzătoare. Pentru pantele respective erau necesare metode care să asigure dirijarea mai strictă a apei la plantațiile de vii și pomi. La această lucrare, pe dealul Redii, de circa 194 de hectare, s-au executat toate lucrările de combatere a eroziunii solului (inclusiv terasarea) și am folosit aplicarea udărilor prin metode gravitaționale și prin picurare. Aproape o treime din suprafață este plantată cu vii și pomi, culturile se dezvoltă foarte bine, iar în acest an urmează să se finalizeze plantarea întregii suprafețe, așa că vom urmări efectul acestui gen de lucrări. Investiția specifică (amenajare + plantare) este destul de mare, de circa 300—400 mii de lei ; deci, problema urmăririi eficienței economice a acestei lucrări se pune cu acuitate deosebită."

Calitatea materialelor de construcții pentru sistemele de irigații

C. Țibulcă : „Calitatea lucrărilor de construcții-montaj, de mare importanță în cazul sistemelor de irigații sub presiune, depinde în primul rînd de calitatea materialelor pe care le folosim și de aplicarea tehnologiilor de execuție adecvate caracteristicilor acestor materiale. La amenajările interioare se execută șanțul (cu săpătorul mecanic sau, în teren stîncos — de pildă în sistemele Dăeni și Tulcea — prin desecări), se montează conducta, se face proba cu apă sub presiune și se astupă șanțul. Prin porțiunile cu rocă dură, conductele de azbociment — care sînt fragile — se așează pe un pat de pămînt argilos, material pe care-l aducem din alte zone. În fiecare sistem avem multe stații de pompare. Calitatea lucrărilor de construcții, dar în special a montajului pompelor influențează considerabil randamentul în exploatarea sistemelor de irigații. Relativ la sistemul de aplicare a udărilor prin picurare, acesta necesită unele materiale speciale. Mă refer în primul rînd la furtunul din mase plastice. Unitatea furnizoare n-a putut să ne asigure un material suficient de flexibil, fapt pentru care am folosit un material mai dur, mai casant. În aceste condiții, picurătoarele se montează foarte anevoios și au randamente scăzute în exploatare. Greutăți întîmpinăm, de asemenea, și în ceea ce privește livrarea la termen, ritmică a tuburilor din beton precomprimat și a celor din azbociment, de diametrele necesare."

Reducerea la minimum a pierderilor de apă pe conducte

C. Țibulcă : „În ceea ce privește apa la aducțiune, avem pierderi pe sistem și în primul rînd pe canalul principal. Deși s-au executat lucrări de impermeabilizare, prin căptușirea cu dale din beton și beton armat, acestea se degradează însă în cîțiva ani și trebuie refăcute. Pierderi de apă se produc și pe antene, cum s-a întîmplat în anul trecut, cînd lucrările s-au executat prea tîrziu — în decembrie — și în urma unui ger puternic unele vane și hidranți au crăpat, trebuind să fie înlocuite în primăvară. Pierderi apar frecvent datorită etanșeizării necorecte a îmbinărilor dintre conducte, defect care nu poate fi depistat în cazul cînd la probele cu apă nu putem asigura presiunea de regim."

B. Neumann : „În legătură cu pierderile de apă, la nivelul întreprinderii, în colaborare cu unitățile agricole, a fost elaborat un program special de gospodărire judicioasă a apei, atît în rețeaua hidrotehnică aflată în administrarea noastră, cît și pe canalele ce deservesc unitățile agricole. Acest program este aplicat de anul trecut și pot să spun că a dat rezultatele scontate, randamentul de folosire ajungînd la circa 80%. Dintre măsurile aplicate menționez ridicarea cotei deversoarelor la bazinele de aspirație de la stațiile de punere sub presiune, ca și recuperarea și recircularea apei, care la unele stații mai deversează din canale. La C.A.P. Cataloi, de exemplu, irigăm cu apa astfel recuperată circa 80 de hectare. La folosirea metodei de udare prin brazde se pierdea pe la capetele șanțurilor o importantă cantitate de apă ; în această situație s-a reușit ca această apă să intre prin anumite trasee făcute cu sapa în celălalt set de lucru. Păstrarea calității apei de irigație constituie o preocupare permanentă a unității noastre, avînd în vedere că peste 40% din suprafața ce se irigă în județ are ca sursă apele lacului Razelm. De aceea, periodic (chiar în fiecare lună) apele acestui lac — care a devenit acum lac de acumulare pentru sistemele noastre de irigații, din zona complexului lagunar — sînt supuse analizei ; pînă acum nu am avut depășiri ale toleranței admisibile. An de an apele lacului Razelm se îndulcesc, prin lucrările care au fost executate — și, deci, nu există pericolul folosirii unor ape care să dăuneze calității solului. În aceeași zonă, pe suprafețele cu nivelul apelor freatice mai ridicat, de comun acord cu unitățile agricole au fost introduse norme de udare fracționată, astfel încît apa freatică să nu se ridice peste limitele normal admise".

Combaterea eroziunii solului

B. Neumann : „În ultimii ani, în județul nostru s-a acordat o importanță din ce în ce mai mare conservării terenurilor agricole aflate în pantă. Ca un prim rezultat, în 1984 au fost puse în funcțiune primele 500 de hectare la I.A.S. Tulcea, într-un perimetru etalon construit după concepția Stațiunii experimentale Perieni. În anul 1985 sînt prevăzute însă să intre în funcțiune în această unitate încă 1 500 de hectare. Ea va constitui un exemplu pentru toate unitățile agricole din județ. De altfel, și celelalte unități agricole cu terenuri în pantă au aplicat acele măsuri agrotehnice care le-au stat la îndemînă : arături pe curbe de nivel, culturi în fîșii, lucrări care au stăvilit aproape complet fenomenul de eroziune. În acest an, unitățile agricole și-au prevăzut să extindă cu forțe proprii lucrările antierozionale pe o suprafață de aproape 4 000 de hectare, practicînd lucrări adecvate."

C. Țibulcă : „Pentru acest an, lucrările de combatere a eroziunii solului sînt prevăzute în cele trei mari sisteme de irigații pe care le vom pune în funcțiune : sud Tulcea, sud Babadag și Măcin — 23 August. Astfel de lucrări s-au executat și în anii anteriori : plantare de arbuști pe coastă, baraje de reținere și de aducțiune a apei pe principalele bazine hidrologice ale județului."

Amplele programe de executare a irigațiilor și de combatere a eroziunii solului în județul Tulcea, asociate cu celelalte măsuri de conservare și ameliorare a potențialului productiv al fondului funciar vor permite obținerea unor producții agricole la un nivel superior, capabile să compenseze eforturile investiționale făcute în această direcție.

Dezbatere consemnată de
Gh. N. IOSIF

Preocupări ale întreprinderilor exportatoare

Cum se acționează pentru ridicarea nivelului tehnico-calitativ al produselor?

PREOCUPĂRILE din ultimele două decenii pentru dezvoltarea intensivă a economiei românești prin creșterea gradului de valorificare a materiilor prime prelucrate și-au găsit în petrochimie o soluție eficientă, prin edificarea unei industrii de fibre și fire sintetice, reprezentată prin mari combinate ca cele de la Săvinești, Iași, Cîmpulung Muscel, Vaslui, prin întreprinderi moderne, cu mare productivitate, cum sînt cele de la Corabia, Roman, Botoșani.

Semnificativ pentru competitivitatea acestei noi industrii este faptul că an de an, cota din producție livrată la export a crescut, România devenind un furnizor tradițional pe piața internațională. Accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării economice în etapa actuală, corespunzător cerințelor Programului de creștere a nivelului tehnic-calitativ al producției și legislației economice specifice, impun revizuirea și înnoirea permanentă a sortimentelor de fire și fibre sintetice corespunzător „exploziei" inovaționale ce caracterizează acest domeniu, pentru a păstra caracterul competitiv al ofertei la nivel mondial. În acest fel se realizează și baza materială certă a îndeplinirii planului de export, creșterea eficienței pe tona de produse exportate.

Astfel, în cadrul industriei chimice — ramură caracterizată în ultimele două decenii prin ritmuri foarte înalte de dezvoltare atît în România, cît și pe plan mondial — o dinamică remarcabilă au înregistrat-o producția și respectiv exportul de fibre și fire sintetice (tabelul nr. 1). Dacă industria chimică a devansat în perioada 1965—1983 — ca ritm al producției — ansamblul industriei de 1,34 ori, producția de fibre și fire sintetice a devansat industria chimică, la acest indicator, de 1,83 ori și ansamblul industriei de 2,45 ori. Și în privința exportului, în această perioadă livrările de fibre și fire sintetice au devansat, ca ritm mediu anual, exporturile de produse chimice de 2 ori și ansamblul produselor industriale de 2,43 ori. Ritmurile deosebit de ridicate ale producției și exportului de fibre și fire sintetice ilustrează opțiunea României pentru dezvoltarea unei industrii moderne, cu un înalt potențial de export, iar elasticitatea supraunitară a exportului față de producția de fibre și fire sintetice (1,23) atestă că aceste produse satisfac exigențele competitivității internaționale, atestă preocupările constante ale producătorilor noștri de aliniere la nivelul tehnic mondial. Numai astfel era posibil ca, în condițiile în care producția românească a crescut de peste 50 de ori, comenzile externe de fibre și fire sintetice să crească de peste 100 de ori, în perioada 1965—1983.

Industrie tradițională sau de vîrf, în funcție de gradul prelucrării

PIAȚA mondială a fibrelor și firelor sintetice se caracterizează prin dinamism accentuat și însemnate modificări de structură. În condițiile creșterii de lungă durată a importanței lor, în ansamblul fibrelor textile, producția mondială a fibrelor și firelor sintetice a sporit de la 600 000 tone în 1960, la 11,2 milioane tone în anul 1983 (6,3 mil. t fibră scurtă și 4,9 mil. t fibre filamentare) și va depăși probabil 14 milioane tone în anul 1990. Aceeași evoluție ascendentă a cunoscut și consumul mondial (vezi grafic). Potrivit prognozelor pe termen lung, fibrele și firele sintetice își vor spori însemnătatea, avînd în vedere că datorită creșterii mari a necesarului de alimente al omenirii, factorii de producție pentru obținerea fibrelor naturale vor cunoaște o restrîngere relativă.

Pînă aproape de mijlocul deceniului al 8-lea, producția mondială de fibre și fire sintetice a crescut extensiv, sporirea capacităților de producție devansînd creșterea cererii. O dată cu scumpirea țițeiului, caracteristica de bază au constituit-o raționalizarea și rentabilizarea producției, modernizarea capacităților productive, orientarea producției spre sortimente noi, superioare de fibre și fire sintetice și chiar specializarea producătorilor, pe sortimente.

Concerne mari producătoare, ca Hoechst (R.F.G.), Courtaulds (Anglia), Montefibre (Italia) și-au redus producția de fibre poliamidice. Concomitent, acestea și-au sporit producția de fibre poliacrilice, iar Bayer (R.F.G.) și-a sporit producția de monofilamente poliamidice.

O ponderе în creștere în producția marilor producători revine fibrelor aramidice și celor cu utilizări tehnice. Totodată, s-au intensificat preocupările pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Perspective remarcabile în perfecționarea producției oferă introducerea microprocesoarelor și calculatoarelor electronice pentru controlul continuu și dirijarea extruziunii monofilamentelor, ca și extinderea procedeului „Non-Woven Technik" (nețesute) la fabricarea structurilor textile plane. Accentuarea preocupărilor pentru îmbunătățirea structurii și calității producției, pentru apariția de produse noi a făcut necesar ca marii producători să aloce cercetării științifice în acest domeniu sume importante, reprezentînd între 2% și 4% din totalul vînzărilor de fibre și fire sintetice.

Producția mondială de fibre și fire sintetice a cunoscut însemnate transformări și în privința participării diferitelor țări sau grupe de țări. Dacă în anul 1965 aproape 91% din producția mondială revenea țărilor capitaliste dezvoltate, 7% țărilor socialiste și doar 2% țărilor în curs de dezvoltare, în ultimii ani a crescut considerabil ponderea țărilor în curs de dezvoltare (24%) și a țărilor socialiste (14%) și s-a redus corespunzător ponderea țărilor capitaliste dezvoltate (la 62%). S.U.A. și Japonia sînt în prezent cei mai importanți producători, acoperind — în anul 1983 — 28%, respectiv 12% din totalul cererii mondiale.

Afirmarea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială de fibre și fire sintetice este favorizată de o serie de factori de natură economică și socială, cum sînt: accesul la materii prime, îndeosebi țițeiul, dorința de valorificare înaltă a factorilor de producție naționali, diminuarea dependenței de piețele străine, sporirea eficienței în ramurile consumatoare, îndeosebi industria textilă.

Țările socialiste și-au dezvoltat o largă bază tehnico-materială și în acest sector al industriei. Datorită progresului înregistrat în știință și tehnologie, ca și unei intense cooperări internaționale, țările socialiste au menținut ritmuri ale producției superioare mediei mondiale. Rezultate remarcabile a înregistrat R.P. Chineză, care, sporindu-și capacitățile de producție va deveni în următorii ani al treilea producător mondial, cu circa 1 milion de tone anual. Potrivit prognozelor efectuate de firme specializate (ENKA, Predicasts), ca și de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, de O.N.U.D.I. ș.a., producția se va dubla probabil pînă în 1995, față de 1980, cele mai importante contribuții datorîndu-se țărilor în curs de dezvoltare din Africa, Orientul Apropiat și Mijlociu, America Latină, R.P. Chineze.

Aceste modificări de poziții pe piața internațională survin concomitent cu importante modificări în structura consumului. Posibilitățile largi de folosire a fibrelor sintetice, de la

Dinamica producției și exportului R.S. România de fibre și fire sintetice, comparativ cu producția totală industrială, cu cea a industriei chimice, cu exportul total și cel al grupei de produse chimice în perioada 1965—1983

%

Anul	Producție			Export		
	Total industrie	Industria chimică	Fibre și fire sintetice	Total	Produse chimice	Fibre și fire sintetice
1965	100	100	100	100	100	100
1970	175	264	894	168	184	1 866
1975	322	548	2 897	402	678	9 467
1980	507	868	4 272	771	1 169	9 866
1983	551	964	5 188	824	1 249	11 433
Ritm mediu anual 1965—1983 (%)	10,0	13,4	24,5	12,4	15,0	30,1

Sursa: Anuarul statistic al R. S. România, 1982, 1984, Direcția Centrală de Statistică

DEZVOLTAREA CONSUMULUI MONDIAL DE FIBRE TEXTILE

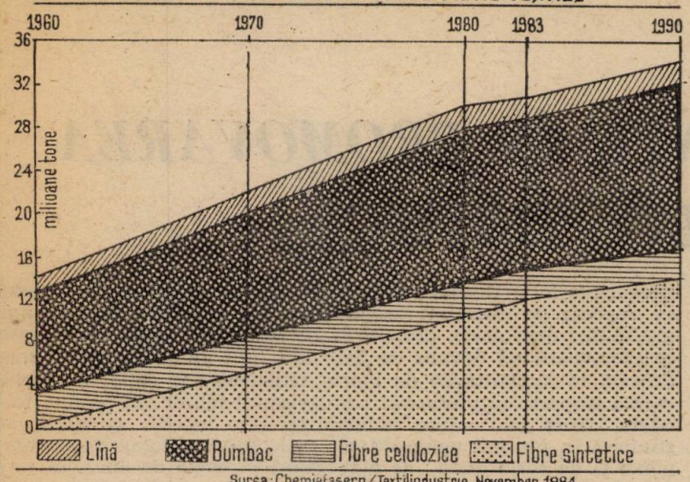

Sursa: Chemiefasern/Textilindustrie, November 1984

consumul textil (tricotaje, confecții, covoare) la cel industrial, ca și costul lor relativ mai redus în comparație cu cel al fibrelor naturale și celulozice, conjugate cu alți factori ai consumului au determinat o creștere accelerată a acestuia, mai ales între anii 1965—1975, cînd a crescut de circa 5 ori, continuînd să sporească pînă spre sfîrșitul deceniului. Consumul s-a resimțit însă din ce în ce mai mult ca urmare a influențelor conjuncturale, pe măsură ce fibrele sintetice intrau în faza de maturitate a ciclului lor de viață.

Sub aspect structural, consumul urmează îndeaproape producția, fibrele poliesterice consolidîndu-și poziția cu o pondere de peste 50% la mijlocul acestui deceniu. Pentru anul 1985 se estimează o creștere mai mare a cererii mondiale de fibre poliacrilnitrilice și poliesterice față de cele poliamidice. Un loc aparte în evoluția viitoare a cererii mondiale va reveni fibrelor cu destinație tehnică: fibre acrilice pentru înlocuirea azbestului, fibre ignifuge, fibre aramidice. Chiar și în prezent marile concerne își orientează o însemnată parte a producției spre acest segment al cererii externe. De exemplu, 45% din desfacerile externe de fibre sintetice ale firmei Hoechst A.G. sînt constituite din fibre cu destinații tehnice.

Un amplu program de promovare a exportului

ANUAL, între 20% și 25% din producția românească de fibre și fire sintetice fac obiectul exportului, urmînd ca în anii viitori această cotă să sporească, în condițiile alinierii riguroase la tendințele pieței mondiale.

Un rol de prim ordin în dezvoltarea acestei industrii revine cercetării originale românești, coordonată de Institutul central pentru cercetări chimice. Ca rezultat al acestor cercetări s-au obținut produse originale, bine cunoscute în exportul României, și pe plan internațional, cu mărci înregistrate: fibrele acrilice și modacrilice Melana(R), cele poliamidice Relon(R) produse la Săvinești, fibrele poliesterice Terom(R) și cele polipropilenice Dunatex PP(R) produse la Iași. De asemenea, se remarcă și fibrele poliesterice Grulen, obținute la Cîmpulung Muscel, cele poliesterice Corapet(R) produse la Corabia, fibrele și firele poliamidice produse la Roman, firele poliesterice Moldosin(R) produse la Vaslui, ca și firele acrilice Firmelbo(R), produse la Botoșani.

Deși relativ tînăr, exportul românesc de fibre și fire sintetice se realizează în peste 50 de țări, de pe toate continentele, producătorii români oferind practic la export toate sortimentele comercializate pe piața mondială, la nivelul exigențelor acestei piețe.

Competența tehnică a producătorilor noștri face posibilă furnizarea chiar a unor fibre sintetice speciale — siliconizate, ignifuge, pentru utilizări tehnice, ținînd astfel pasul cu tendințele progresului tehnic pe plan mondial.

Potrivit „Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990", pentru producția de fibre și fire sintetice, ca și pentru întreaga industrie chimică se prevede „continuarea eforturilor pentru perfecționarea tehnologiilor în vederea îmbunătățirii parametrilor calitativi ai produselor, precum și pentru reducerea consumurilor energetice și de materii prime...", urmînd ca în anul 1990, 96% din totalul produselor să se situeze la nivel mondial ridicat, iar 2%—5% să se afle peste nivelul atins pe plan mondial.

Nivelul calitativ înalt al fibrelor și firelor românești este datorat tehnologiilor de fabricație moderne, în mare măsură originale.

Pentru creșterea în continuare a nivelului calitativ al fibrelor românești, producătorii își concentrează atenția în primul rînd spre controlul continuu al calității pe parcursul întregului flux tehnologic, urmărind realizarea unor fibre cu secțiune uniformă circulară sau, după caz, profilate, asigurarea unei vopsiri cît mai uniforme și rezistente față de diferiții agenți corosivi. Extinderea procedeului vopsirii fibrelor prin dispersia colorantului în masă, la fabricile din Iași, Săvinești, Roman, va asigura o și mai înaltă competitivitate pe plan internațional, o importantă sporire a calității și, în consecință, a exporturilor noastre de fire și fibre sintetice. Concomitent cu creșterea ponderii fibrelor colorate în totalul fibrelor sintetice oferite la export se diversifică gama coloristică, potrivit unei largi palete, în concordanță cu cererea mondială.

Tot pe linia ridicării calității producției și alinierii la parametri tehnici mondiali se înscriu și preocupările producătorilor de fire poliesterice de la Cîmpulung Muscel și Corabia, de extindere a gamei produselor cu o finețe ridicată. Concomitent, producătorii de fire poliamidice vor spori ponderea în oferta la export a firelor supraelastice și rotoset, ca și a firelor de finețe ridicată.

Va crește participarea la export a fibrelor pentru îmbrăcăminte specială, puternic solicitată de agenții corozivi („high tenacity"), ca și a fibrelor rezistente la temperaturi înalte și destinate producerii filtrelor. În concordanță cu cerințele actuale, se va extinde producția de sortimente noi destinate producerii blănurilor sintetice. Punerea în funcțiune a unor capacități de producție specializate pentru export, de exemplu Melana 5 de la Săvinești, va contribui la alinierea la cote calitativ superioare a exportului nostru față de cerințele pieței mondiale.

O importantă preocupare pentru sporirea competitivității și, totodată, a eficienței exporturilor o constituie și cea privind ambalarea cablului poliester în baloturi presate (Cîmpulung, Corabia, Iași), ca și mai buna dimensionare a ambalajelor la firele poliesterice, poliamidice și melană, în vederea utilizării optime a mijloacelor de transport. Înlocuirea copsurilor (bobinelor) metalice returnabile de către importator producătorului, cu unele din carton special, nereturnabile, va permite încasări valutare mai mari la export, întrucît vor fi eliminate cheltuielile externe de returnare.

Sporirea exporturilor de fibre și fire prelucrate (pală) va reprezenta o valorificare mai înaltă a materiei prime la export.

Paralel cu preocupările pentru ridicarea calității producției, se manifestă tot mai accentuat creșterea calității comercializării, alinierea acesteia la tendințele și practicile internaționale. Metodele moderne utilizate în comercializarea pe plan internațional a fibrelor și firelor sintetice românești și-au dovedit eficiența și prin faptul că aceste produse sînt bine cunoscute și apreciate azi pe toate continentele, inclusiv pe piețe cu mare tradiție în aceste domeniu (Italia, S.U.A., R.F.G. etc.).

În comercializarea externă a fibrelor și firelor sintetice românești își aduc o însemnată contribuție societățile mixte cu sediul în străinătate: Contichemie (R.F.G.), Victoria Reifen (R.F.G.), Romital (Italia), Decofra (Franța), Amrocheme (S.U.A.), Carochem (Spania), Arcode (Anglia), ca și societatea mixtă pentru producție și comercializare Rifil, cu sediul în România. Cele cu sediul în străinătate participă la prospectarea piețelor externe, comunicarea constantă cu clienții pe calea reclamei și publicității, realizarea service-ului și utilizarea celor mai potrivite canale de distribuție, în funcție de specificul local.

Totodată, sporirea ponderii desfacerilor direct către consumatorii finali (filaturi, fabrici de pături, covoare etc.) va necesita în mai mare măsură acordarea de asistență în tehnologia prelucrării fibrelor, a know-how-ului corespunzător, mărind astfel stabilitatea fluxurilor noastre de export. Utilizarea metodelor moderne, eficiente de comercializare a fibrelor și firelor sintetice românești pe piața externă, abordarea acestei activități interactiv cu cercetarea, proiectarea și producția au conferit exportului nostru promptitudine, adaptabilitate structurală la cerințele pieței internaționale, exportul devenind un însemnat stimul pentru progresul tehnic în acest important domeniu al industriei chimice românești.

O. RUJAN
V. DANCIU
L. COMĂNESCU

TENDINȚE ȘI EXIGENȚE ÎN PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC

ÎN ECONOMIA și industria românească, potrivit orientărilor de dezvoltare cu precădere calitativ intensivă, potrivit însești realităților, a concluziilor formulate pe baza practicii, automatizarea și mecanizarea complexă a muncii asigură efecte tehnice și mai ales economice de amploare, cu precădere în direcțiile : a) creșterii randamentului mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice automatizate datorită funcționării acestora la parametri superiori ; b) scăderii consumurilor tehnologice specifice de materii prime, materiale și energie prin respectarea tehnologiei de fabricație ; c) îmbunătățirii rapide a calității produselor mai ales prin promovarea unor tehnologii ce asigură o calitate înaltă a produselor, prin respectarea tehnologiei de lucru și reducerea numărului de rebuturi ; d) creșterii duratei de funcționare a utilajelor tehnologice, instalațiilor și eliminării suprasolicitărilor în exploatare ; e) diminuării poluării mediului ambiant etc.

Sisteme de producție cu un mare randament tehnic și economic

ASEMENEA rezultate sînt amplu relevate, de altfel, în literatura mondială de specialitate. Bunăoară, în numeroase studii se subliniază că în țări industrializate ca S.U.A., Japonia, Marea Britanie, R.F. Germania, Belgia, Suedia se acordă o atenție deosebită automatizării producției de serie prin crearea unor sisteme de automatizare complexă ; în anul 1984, se arată, numărul sistemelor de automatizare complexă, după unele date, a fost de peste 40 în Europa occidentală, de circa 20 în S.U.A. și de aproape 30 în Japonia.

Pentru anii 1986-2000, principala direcție de dezvoltare a automatizării muncii și mai ales a robotizării constă în crearea secțiilor sau atelierelor automatizate cu sisteme de comandă numerică tip și aceasta numai pe baza unor mașini-unelte de lucru multifuncționale, multiagregat sau multioperaționale ; în acest cadru se acționează cu hotărîre și în industria românească: fabricația de motoare cu ardere internă, fabricația de motoare electrice, autoturisme, tractoare, compresoare și altele. Revenind la economia mondială, iată, spre exemplu, firma A.S.N. din Suedia : aceasta a comunicat unele date referitoare la eficiența economică de exploatare a unei secții cu automatizare complexă, cu sisteme de comandă numerică, evidențiindu-se că norma medie zilnică de exploatare a mașinilor sau utilajelor este de aproape 4 mașini-unelte pentru un operator, coeficientul mediu de utilizare a mașinilor-unelte de circa 0,95, iar durata de amortizare a investiției de aproape 3 ani — ceea ce înseamnă parametri superiori de activitate.

În altă situație, o serie de firme japoneze specializate în domeniul construcției de mașini-unelte au introdus în fabricație sisteme automate de producție echipate cu celule flexibile de fabricație. Un exemplu în acest sens îl constituie uzina nouă a firmei „Fujitsu Fanuc" din Fuji, care funcționează la un înalt nivel de automatizare. Un alt proiect aflat în prezent în Japonia este „sistemul automat de producție pe bază de laser", care va angaja — după unele date publicate — o investiție de peste 14 miliarde yeni. Proiectul prevede automatizarea lucrărilor de proiectare, de pregătire tehnologică a automatizării, a operațiilor de pregătire a semifabricatelor, de prelucrare mecanică și altele. Se prevede modificarea tehnologiei de fabricație prin utilizarea largă a laserilor tehnologici, realizarea operațiilor de pregătire a semifabricatelor, prelucrarea și controlul rapid al pieselor. În asemenea condiții, pe baza prognozei efectuate de Institutul internațional de tehnologie a construcțiilor de mașini se estimează că, în anul 1987, mașinile-unelte cu comandă numerică vor reprezenta circa 50% din parcul integral de mașini-unelte, iar în jurul anului 2000 peste 80%.

Dar cine sînt lucrătorii, specialiști care își vor desfășura activitatea cu ajutorul acestor mașini ? Ce exigențe se relevă în pregătirea lor ? Desigur, și în acest sens se evidențiază o seamă de aspecte de maximă însemnătate. De exemplu, în cele mai multe țări dezvoltate, pregătirea profesională, în diferite trepte, se efectuează cu devans de 5-10 ani față de previzibilele modificări în modalitățile de lucru, asigurîndu-se astfel o accelerare a impactului promovării progresului tehnic. Să notăm, totodată, că în mai multe universități din Japonia și S.U.A. se studiază în prezent perspectivele dezvoltării automatizării complexe și de serie mică ; se elaborează proiecte de automatizare complexă a uzinelor mari, inclusiv a automatizării controlului și asamblării pieselor, a alimentării cu scule din depozit, a transportului intern, precum și a adaptării mașinilor-unelte la modificările condițiilor noi de prelucrare. Desigur, am amintit doar unele din experiențele și preocupările țărilor industrializate.

În țara noastră, dezvoltarea fabricației de echipamente cu comandă numerică s-a realizat și se realizează în concordanță cu nivelul tehnologic atins de industria electronică și electrotehnică, care furnizează astăzi o parte din componentele electronice active și pasive, elementele de conectare, traductoarele de poziție și altele. Prin efort propriu de cercetare și proiectare s-au realizat echipamente de comandă numerică din generațiile I, II și III, în regim de microproducție. Se poate spune că, odată cu dezvoltarea industriei de calculatoare și minicalculatoare, s-a trecut la realizarea generațiilor IV, V și VI de comenzi numerice pentru mașinile-unelte de prelucrat prin electroeroziune și așchiere. Se experimentează un echipament de comandă numerică multiprocesor, pentru comanda mașinilor-unelte.

În industria și economia mondială se relevă o evoluție puternic ascendentă a cererii de echipamente cu comandă numerică, evoluție reflectată de volumul desfacerilor realizate de Japonia, S.U.A. și de țările Pieței Comune în anul 1984 de peste 150 milioane dolari pentru echipamentele cu comandă numerică și de aproape 250 milioane dolari pentru mașinile-unelte echipate cu comenzi numerice — niveluri superioare celor consemnate în trecut.

În ceea ce privește acoperirea necesarului național de echipamente numerice trebuie menționat faptul că la nivelul anului 1981, bunăoară, doar o parte din echipamentele de comandă numerică, precum și din afișările de cote erau acoperite din producția proprie. Acest fapt s-a datorat în principal asimilării cu o oarecare întîrziere a echipamentelor de comandă numerică, mai ales din generațiile IV și V, problemă care pe parcurs și-a aflat rezolvarea. Să notăm, de asemenea, că o creștere mai accelerată a productivității muncii și a eficienței economice se realizează tot mai des prin automatizarea depozitelor de piese și materiale și mai ales a transportului intern. Automatizarea poate începe cu simpla mecanizare a mijloacelor de transport și se poate încheia cu conducerea complet automată, prin intermediul calculatorului, a tuturor operațiilor de manipulare din magazie în fabricație.

Cercetări recente în domeniul economiei industriei din țara noastră apreciază că automatizarea parcurge o etapă nouă, datorită utilizării roboților, manipulatoarelor, care presupun folosirea simultană a calculatoarelor și a programelor cu inteligență artificială în cadrul unor structuri evoluate de automatizare flexibilă. Structurile nou create vor permite eliminarea totală a omului ca factor de execuție în conducerea procesului de fabricație. Sînt procese care prind viață în ideea că robotizarea nu este un proces tehnic obișnuit sau la modă, ci un proces impus de creșterea accentuată a productivității muncii sociale. De fapt, întregul proces de automatizare sau robotizare trebuie însoțit de o paletă largă de produse noi, ce trebuie asimilate pentru a face față condițiilor noi de lucru și competitivitate care au apărut sau apar.

În ceea ce privește programul de introducere în economia românească a tehnicii de calcul, a sistemelor de conducere cu calculatoare a proceselor tehnologice, acestora li se acordă o importanță deosebită. Programul prevede introducerea într-un ritm foarte rapid a numeroaselor calculatoare de proces într-o serie de ramuri economice de bază ca energetica, chimia, meta-

*) Primele două părți ale articolului au apărut în numerele 16 și 19 ale revistei

lurgia, materiale de construcții, construcțiile de mașini, transporturile, industria ușoară, agricultura și industria alimentară. În acest fel se pot efectua mai bine analize economice rapide și temeinice în domeniul industrial. Mai trebuie arătat că în țara noastră se lucrează la proiecte — ca și la înfăptuirea lor — pentru primele sisteme integrate de conducere cu calculator a activităților dintr-o platformă industrială, de tipul dispecerului de platformă din industria chimică sau energetică, în cadrul cărora calculatoarele de proces sînt interconectate cu calculatoarele de gestiune economică. Se asigură astfel armonizarea necesară între tehnic și economic în activitate, condiții superioare pentru sporirea la nivelul prevăzut a eficienței.

Modern — o noțiune care se concretizează în utilitate și beneficii

ÎN CONTINUARE, considerăm că sînt interesante cîteva date în acest sens din practica mondială. Iată, de pildă, noua uzină a firmei „Fujitsu Fanuc" din Japonia, care funcționează la un înalt nivel de automatizare. Construcția uzinei de echipamente de automatizare pentru ateliere mecanice a fost încheiată încă din anul 1980 și a intrat în exploatare. Potrivit proiectului, această uzină lucrează fără oameni, folosind roboți pentru a construi roboți. Uzina produce roboți industriali, mașini-unelte de prelucrare prin electroeroziune și mașini-unelte mici cu comandă numerică. Așadar, avem de-a face cu o gamă largă de produse pentru o uzină automatizată — se fabrică tipuri de roboți pentru alimentarea mecanizată a mașinilor, modele de mașini-unelte de prelucrare prin electroeroziune și mașini-unelte mici cu comandă asistată de calculator și centre de prelucrare, precum și ministrungul cu comandă numerică asistată de calculator. Uzina utilizează în prezent circa 70 de angajați, inclusiv 10 mecanici. Unele din cele mai interesante caracteristici ale întreprinderii se referă la depozitul acesteia, care este complet automatizat, precum și la sistemul automat de transport intern. Depozitul automat, asistat de un calculator de mare capacitate, asigură evidența permanentă a stocului de materii prime, de piese în curs de prelucrare, precum și evidența produselor finite. Piesele din depozit sînt livrate spre zonele de prelucrare, control și asamblare și înapoi în depozit, utilizîndu-se cărucioare-robot dirijate prin șine montate sub pardoseală. Este vorba despre un sistem central de comandă a cărucioarelor fără oameni, cu monitoare de televiziune în camera centrală de comandă.

Asemenea mașini sau instalații constituie unități de sine stătătoare, avînd o capacitate suficient de mare a memoriilor cu bule pentru a îndeplini programele lor, fără să fie în legătură cu o comandă numerică directă. Unele dintre aceste mașini sînt alimentate de către roboți, direct din sistemul automat de transport. Potrivit unor afirmații, firma „Fanuc" va folosi aceste mașini pentru a constitui un atelier, care va funcționa într-un singur schimb, fără supraveghere. Funcționarea fără supraveghere pe perioade îndelungate va necesita detectoare automate montate pe mașini, specialiștii japonezi urmînd să introducă în curînd echipamente capabile să detecteze uzura sculelor. Chiar înainte de a introduce asemenea echipamente, firma „Fanuc" afirmă că uzina din Fuji realizează o productivitate cu mult mai mare decît oricare alt producător de mașini-unelte din Japonia.

Să mai notăm că uzina din Fuji utilizează energia solară nu numai pentru alimentarea instalațiilor, ci și a locuințelor și clădirilor de pe platformă. Energia solară este colectată de 480 colectoare plane cu plăci, așezate în șiruri pe acoperișul uzinei pe o suprafață de cîteva zeci de mii de m^2.

Dar să menționăm și un alt exemplu : firma „Werkzeugmaschinen KG" din R.F. Germania, care a realizat o celulă flexibilă de fabricație, constînd dintr-un strung automat cu comandă numerică asistată de calculator, tip Takisava TS 25, un robot industrial „Fanuc Robot I" și un centru vertical de prelucrare tip OKK MCV 500, precum și un strung automat cu comandă numerică asistată de calculator Takisawa TS 15, cu un robot industrial Fanuc Modell O. Fiecare sistem are o instalație tehnologică de măsurare complet integrată care, în combinație cu comenzile mașinii, permite corectarea automată a sculelor. Stația de măsurare exterioară constă dintr-o masă de măsurare cu un suport de prelucrare a sculei, dintr-un dispozitiv de prindere a piesei, un suport reglabil în două planuri, trei testere de măsurare, precum și o unitate de prelucrare a datelor. După așezarea de către robot a piesei pe prismele de preluare, senzorii se deplasează spre piesă, colectează în mod inductiv cotele și le transmit la sistemul electronic de decodificare. Dacă senzorii semnalează o depășire a toleranței prevăzute, atunci diferența dintre valoarea prescrisă și cea efectivă este introdusă în memoria de ieșire a suportului de date.

Strungul automat TS 25 funcționează cu un sistem de supraveghere electronică a sculei (monitor de scule), care identifică și schimbă sculele uzate sau rupte. Sistemul de supraveghere a sculei este executat în două variante. Modelul A sesizează și memorează, pentru fiecare trecere de așchiere, numai o singură valoare (se asigură și controlul automat al avansului) ; modelul mai permite sesizarea și memorarea valorilor măsurate pentru fiecare trecere de așchiere.

Sistemul de măsurare integrat se compune dintr-un sistem de comutare la strungul automat T5 25 și dintr-un sistem de măsurare la centrul de prelucrare MCV 500. La sistemul de comutare, tăișurile sculei sînt deplasate potrivit unui ciclu de măsurare, introdus în memoria subprogramului, la un testor de măsurare, instalat în spațiul de lucru al mașinii. Imediat după ce testorul de măsurare este deconectat, comanda numerică sesizează lungimea efectivă a sculei și corectează automat lungimea ei programată.

Noul — dimensiune hotărîtoare a competitivității

ALTE concluzii care se desprind din literatura tehnică și economică relevă că în țări industrializate ca S.U.A., Japonia, Suedia, R.F. Germania, Norvegia, Olanda, Belgia, Marea Britanie se acordă o atenție tot mai mare problemei automatizării producției de serie și de serie mică. În Japonia, la sfîrșitul anului 1978, erau 16 sisteme de acest tip, iar la începutul anului 1980 — 26. R.F. Germania avea pentru același interval 4 și 8, S.U.A. 9 și 10, iar Suedia 1 și 2. Principala direcție de dezvoltare a automatizării producției în viitorul apropiat constă în crearea secțiilor automatizate cu sisteme de comandă tip CNC pe baza mașinilor-unelte multioperaționale și a celor cu comandă numerică tip CNC. Unele firme japoneze specializate în domeniul construcției de mașini-unelte au introdus sisteme automatizate de producție cu ateliere flexibile. La realizarea lor participă 20 de firme importante. Valoarea întregului proiect este de circa 13 miliarde yeni ; darea în exploatare : anul 1990.

Proiectul prevede automatizarea lucrărilor de proiectare, a lucrărilor de pregătire tehnologică, a automatizării operațiilor de pregătire a semifabricatelor, a prelucrării mecanice și asamblării subansamblurilor mașinilor-unelte (cutie de viteze, ansamblul axului principal, pompe etc.), cu masa pînă la 500 kg și dimensiunile liniare pînă la 21 m în condițiile producției de serie mică. Se prevede modificarea tehnologiei prin utilizarea largă a tehnologiei laserilor la realizarea operațiilor de pregătire a semifabricatelor, la prelucrarea și controlul pieselor etc.

În anul 1981, firma „Fujitsu Fanuc" (Japonia) a trecut la producția de serie mare a mașinilor-unelte aschietoare și a roboților industriali cu comandă-program. Uzina produce roboți industriali modelele 0, 1 și 3, mașini-unelte pentru prelucrarea cu impulsuri electrice cu comandă numerică — modele E, H, I, T, mașini de găurit cu comandă numerică model C. Capacitatea uzinei este pînă la 100 mașini-unelte și 100 roboți pe lună. Într-un singur corp de producție, sînt situate secțiile (suprafața de 18 000 m^2, înălțime 10 m) și încăperile de lucru. Transportul și depozitarea semifabricatelor, materialelor și produselor sînt automatizate și se efectuează cu ajutorul roboților industriali și al sistemelor de transportoare.

Liniile de prelucrare mecanică sînt constituite din module robotizate conținînd mașini-unelte cu comandă numerică, prevăzute cu instalații de supraveghere (monitoare). Pe aceste linii lucrează 20 mașini-unelte cu comandă numerică, 5 centre de prelucrare, strunguri și mașini de rectificat, mașini model HP 500 MØ4 produse în U.R.S.S. Un muncitor deservește în medie 3-4 mașini-unelte. Pentru semifabricate, secțiile de prelucrare mecanică continuă să lucreze și în schimbul de noapte fără operator. Secția nu este încălzită noaptea, iar ziua încălzirea se efectuează cu ajutorul bateriilor solare instalate pe acoperișul clădirii. Pentru dinamica progresului tehnic este semnificativ și faptul că firma japoneză „Jamasaky Machinery Works" a propus, în 1977, un nou principiu de construcție a secțiilor automatizate care să înlăture unele dezavantaje proprii mașinilor-unelte multioperaționale (de exemplu, demontarea mașinilor-unelte multioperaționale în subansamblurile lor componente, asigurînd astfel posibilitatea de schimbare a amplasării lor reciproce). Într-o serie de universități (Michigan, Tokio ș.a.), se studiază perspectivele dezvoltării automatizării complexe a producției de serie mică, se elaborează proiecte de automatizare complexă a uzinelor mari, inclusiv proiecte ale automatizării controlului și ansamblării pieselor, alimentării cu scule din depozit, adaptării mașinilor-unelte la modificările condițiilor de prelucrare, diagnosticări ș.a.

Barbu Gh. PETRESCU

Tribuna specialistului

Exploatarea la parametri înalţi a echipamentului tehnologic impune:

Perfecţionarea organizării şi conducerii activităţii de întreţinere şi reparaţii

PENTRU REALIZAREA în bune condiţii a planului pe acest an — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la **Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. de la începutul acestei luni** — se impune folosirea deplină a capacităţilor de producţie de care dispun unităţile, asigurîndu-se, totodată, creşterea mai intensă a productivităţii muncii. Secretarul general al partidului a atras atenţia că **pentru funcţionarea în cele mai bune condiţii a maşinilor, utilajelor, instalaţiilor sînt hotărîtoare întreţinerea şi exploatarea corespunzătoare, cu respectarea tuturor cerinţelor tehnologice.**

Activitatea de întreţinere şi reparare devine din ce în ce mai mult o importantă activitate de producţie, deoarece :

— determină buna funcţionare a echipamentului tehnologic şi evită opririle accidentale, cu efect favorabil asupra mărimii producţiei fizice şi a productivităţii muncii, asupra reducerii consumurilor specifice ;

— influenţează, prin cheltuielile cu întreţinerea şi funcţionarea utilajelor (C.I.F.U.), volumul costurilor totale şi al cheltuielilor materiale, deci şi volumul producţiei nete şi al beneficiului ;

— poate asigura, o dată cu repararea mijloacelor de producţie, perfecţionarea şi modernizarea acestora în conformitate cu cerinţele progresului tehnic.

În acelaşi timp, dezvoltarea automatizării, robotizării şi cibernetizării proceselor de producţie duce în mod inevitabil, pe de o parte, la simplificarea activităţii de fabricaţie iar, pe de altă parte, la creşterea complexităţii şi volumului activităţii de întreţinere-reparaţii, ca parte componentă a funcţiunii de producţie.

Un studiu efectuat în unităţi industriale din judeţul Constanţa a scos în evidenţă că în domeniul **organizării şi conducerii activităţii de întreţinere şi reparaţii** există încă largi posibilităţi pentru îmbunătăţiri de substanţă, ieftine, eficiente şi cu un înalt grad de generalizare.

• **EXPLOATARE + ÎNTREŢINERE.** În întreprinderile cuprinse în investigaţie s-a constatat că acolo unde (mai ales în unităţile din ramura construcţiei de maşini) **întreţinerea şi supravegherea zilnică a utilajelor se execută de către personalul deservent,** frecvenţa opririlor accidentale este mult mai redusă decît în cazul cînd această sarcină este încredinţată muncitorilor din sectorul mecano-energetic (deseori insuficient dimensionat pentru o astfel de activitate). Apare, deci, necesar ca prin regulamentul de organizare şi funcţionare şi prin fişele posturilor, răspunderea pentru întreţinerea şi supravegherea zilnică (cu excepţia unor părţi din instalaţiile complexe din întreprinderi chimice, petrochimice, celuloză şi hîrtie, de materiale de construcţii ş.a.) să fie atribuită exclusiv personalului deservent : muncitori tehnologi, conducători ai formaţiilor de lucru, sub îndrumarea şi controlul şefilor de ateliere şi secţii, iar personalul mecano-energetic să se ocupe de intervenţiile planificate (revizii tehnice, reparaţii curente şi capitale). Aceasta presupune **stabilirea, pentru fiecare tip de utilaj, a operaţiilor ce fac obiectul întreţinerii zilnice** (curăţire, ungere, reglare, verificarea stării tehnice etc.) şi **elaborarea de norme tehnice** de întreţinere şi supraveghere zilnică, pe ramură/subramură şi pe întreprindere (aprobarea de către centrală), care să fie însuşite de către personalul deservent în cadrul pregătirii perfecţionării profesionale şi verificate periodic, dar mai ales la promovarea într-o nouă categorie de încadrare. În acest fel preocuparea deserventilor pentru buna exploatare a mijloacelor fixe şi-ar completa sfera cu o coordonată esenţială s-ar reduce necesarul de personal mecano-energetic, s-ar evita „căderile" de utilaje şi uzura lor prematură.

• **POLICALIFICAREA** personalului deservent de utilaje şi instalaţii ar trebui orientată nu numai spre posibilitatea acestuia de a lucra la utilaje diferite, ci în primul rînd spre însuşirea, în afară de profesia de bază, a încă unei meserii (mecanic, lăcătuş-mecanic, sudor, electrician etc.), astfel încît **să poată efectua unele reparaţii accidentale simple şi să participe la realizarea intervenţiilor mai complexe** de către echipe specializate. S-ar elimina astfel cazurile — frecvente mai ales în schimburile II şi III — cînd se aşteaptă intervenţia unui sudor, lăcătuş, electrician pentru operaţii relativ simple, pe care personalul deservent le-ar putea executa cu uşurinţă dacă ar avea calificarea necesară. Policalificarea se impune şi la personalul de întreţinere şi reparaţii, cel puţin în meserii înrudite : mecanic-lăcătuş, mecanic (lăcătuş)-sudor, sudor-lăcătuş, electrician-electronist etc., pentru a asigura o încărcare mai echilibrată şi a reduce durata intervenţiilor. Sistemul de acord global permite stimularea materială a policalificării, prin diferenţierea cîştigurilor individuale în funcţie de contribuţia personală la realizarea producţiei fizice.

• **CALCULATORUL.** Cele mai multe dintre întreprinderile care folosesc tehnica de calcul au implementat doar aplicaţia MFIX, (evidenţa mijloacelor fixe), care este o simplă aplicaţie de gestiune, servind la calcularea şi urmărirea amortizării. Deocamdată, în judeţul Constanţa nu a fost abordată încă proiectarea unor aplicaţii informatice pentru activitatea de întreţinere-reparare preventiv-planificată — activitate care devine **cu adevărat preventivă** numai atunci cînd, apelînd la prelucrarea automată a datelor, dispune de o bază de informaţii capabilă să semnaleze factorilor de decizie oportunitatea intrării în reparaţia curentă sau capitală a diverselor utilaje, să servească la programarea duratei, la determinarea costurilor, la dimensionarea echipelor de intervenţie etc. (Totodată, prin P.A.D. s-ar obţine degrevarea personalului tehnic cu pregătire superioară din compartimentele mecano-energetic — ingineri, subingineri — de lucrări ce nu reclamă o asemenea pregătire : completarea livretelor maşinilor şi utilajelor, elaborarea dărilor de seamă statistice privind utilizarea fondului de timp disponibil al utilajului etc., lăsîndu-le timp pentru abordarea unor probleme de concepţie în domeniul întreţinerii şi reparaţiilor). În prezent se apreciază că o aplicaţie completă include **întreţinerea predictivă şi preventivă,** precum şi **reparaţiile corective şi cele de urgenţă.** Reparaţia asistată de calculator ar trebui implementată începînd cu instalaţiile complexe. Reparaţiile de urgenţă — respectiv cele ce apar ca necesare între două reparaţii planificate pentru a se evita opriri accidentale — ar putea fi efectuate la timp dacă s-ar utiliza calculatorul pentru cunoaşterea statistică a duratei de funcţionare a diferitelor piese de uzură,

ținînd seama de data la care au fost montate și de regimul de lucru.

● **DIAGNOSTICAREA.** Cu investiții mici s-ar obține efecte mari prin dotarea cu aparatură (stetoscop, fonometru, osciloscop, oscilograf ș.a.), pentru diagnosticarea preventivă a defectelor : măsurarea continuă sau intermitentă a comportării diferitelor părți ale utilajelor și instalațiilor, supravegherea dinamică a echipamentelor electrice și de automatizări, a aparaturii de măsură și control etc. O astfel de dotare și pregătirea de cadre specializate pentru folosirea ei ar permite înființarea unor **laboratoare de diagnosticare** stabile (în marile întreprinderi, pe platforme industriale), mobile (pentru deservirea unităților dintr-o zonă teritorială) și a unor **laboratoare de tribometrie** (pentru studiul forțelor de frecare ce determină uzura pieselor).

● **CERCETĂRI OPERAȚIONALE.** Stabilirea statistică a frecvenței defectelor și a uzurii, calculul probabilităților, teoria șirului de așteptare, arborele de întreținere, diferite metode ale analizei drumului critic atît pentru programarea lucrărilor de întreținere și reparații, cît și pentru alocarea resurselor ar trebui să devină **instrumente permanente de lucru** ale compartimentelor mecano-energetice ; în acest domeniu, ca și în cel al fiabilității utilajelor, avem o literatură destul de bogată, care se cere a fi studiată, utilizată în cadrul programelor de perfecționare profesională.

● **UNITĂȚI DE SERVICE.** Cu toate că în ultimii ani personalul mecano-energetic a fost redus în etape succesive, el se menține, în unitățile constănțene studiate, la un nivel de 10—15% din totalul personalului în industria alimentară, de circa 15% în cea chimică (inclusiv a celulozei și hîrtiei) etc. Date fiind mărirea complexității și volumului activităților de revizii tehnice și reparații, ca și a sarcinii foarte mobilizatoare de creștere a productivității muncii, se pune problema dacă restrîngerea în continuare a personalului mecano-energetic nu va dăuna menținerii utilajelor în stare de funcționare. Experiența țărilor dezvoltate a dovedit utilitatea unei modalități de rezolvare a dilemei : **organizarea activității de reparații sub formă de service, de către unități specializate pe profiluri tehnologice similare.** (În industria chimică există o antrepriză generală de construcții și reparații, cu o experiență pozitivă în acest sens, deși gama lucrărilor pe care le execută este relativ limitată). Un prim pas în adoptarea unei asemenea metode moderne de organizare ar fi **generalizarea preluării în antrepriză a lucrărilor de reparații capitale** la echipamentul tehnologic (formă reglementată prin Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1984 privind retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor de antrepriză), eventual și a unor reparații de gradul II, mai complexe, a remontului anual la agregatele și instalațiile cu funcționare continuă din diferite industrii.

Potrivit acestui concept ar urma ca uzinele mecano-energetice existente în marile întreprinderi să funcționeze (ca unități fără personalitate juridică) pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, finanțîndu-se în întregime din valoarea lucrărilor contractate și executate și, deci, cu obligativitatea de a încheia bilanțuri contabile. Se pot organiza brigăzi sau chiar formații de lucru specializate pentru reparații capitale (eventual și R.C. 2 de volum mare și revizii anuale), cu personal desprins din actualele secții mecano-energetice, în întreprinderile unde volumul și frecvența unor asemenea lucrări o justifică. (Brigăzile specializate de reparații capitale ar trebui și ele să se finanțeze din valoarea lucrărilor contractate și executate). Antreprize sau brigăzi specializate de service reparații ar mai putea funcționa pe platforme industriale (de pildă, în municipiul Constanța, pe platforma portuară și pe platforma Palas) sau în subordinea unor centrale, executînd asemenea lucrări la sediul beneficiarilor.

● **UTILAJE REPARATE ÎN STOC.** Pentru unele mașini și utilaje curente, de gabarit redus (din construcțiile de mașini, prelucrarea lemnului ș.a.) ce pot fi transportate relativ ușor și pentru repararea cărora există deja sau pot fi organizate unități/subunități specializate, ar trebui să se treacă de la înlocuiri de ansamble și subansamble la repararea de utilaje în stoc. În această formulă, întreprinderea respectivă ar urma să demonteze la beneficiar mașina ce trebuie să intre în R.C. 2 sau R.K. și s-o înlocuiască imediat cu alta echivalentă, gata reparată, punînd-o în funcțiune. Aceasta ar scurta la minimum timpii de întrerupere la beneficiar. (Desigur, ar apare implicații financiare referitoare la menținerea în stoc a unor utilaje la uzina de reparații, la calculul amortizării etc., dar ele pot fi rezolvate — și oricum vor fi compensate de avantajele aduse beneficiarului).

● **PIESELE DE SCHIMB.** În strategia întreținerii și reparării, în asigurarea unei mentenanțe cît mai bune, un factor de prim rang este politica pieselor de schimb ; atît producătorii acestora, cît și consumatorii trebuie să urmărească raționalizarea consumurilor, recuperarea și recondiționarea pieselor uzate. De multe ori piesele de schimb realizate de către deținătorii utilajelor la care ele sînt necesare rezultă de pînă la 1,5—3 ori mai scumpe — și calitativ mai slabe — decît cele produse de unitățile specializate, datorită unei firești diferențe în asigurarea cu documentație tehnică, mașini, scule, tehnologii, experiență. **Realizarea centralizată a pieselor de schimb**, fie de către producătorul utilajului (subansamblului, reperului) respectiv, fie de către unități anume constituite, recondiționarea în unități specializate a pieselor uzate (care comportă frecvent o tehnologie mai pretențioasă decît cea a confecționării de piese noi) contribuie la creșterea productivității muncii și reducerea costurilor — cu condiția ca livrarea să se facă la timp, în numărul și sortimentul necesare ; această formă ar trebui extinsă pe măsura necesităților — și ținînd seama (ca și în cazul executării reparațiilor prin unități de service și al schimbului cu utilaje reparate) ca nivelul costurilor să nu-l depășească pe cel ce ar rezulta în cazul executării lucrărilor respective direct de către beneficiar, prin forțe proprii.

● **ROLUL CENTRALELOR.** Ținînd seama de atribuțiile conferite prin lege centralelor industriale, credem necesar ca acestea să rezolve în mod consecvent : colaborarea cu institutele de cercetări și proiectări pentru tipizarea, standardizarea, modernizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor specifice profilului lor tehnologic, asimilarea pieselor de schimb; întocmirea și îmbunătățirea tehnologiilor de reparații, stabilirea consumurilor specifice pentru întreținerea și repararea utilajelor, elaborarea normelor tehnice și normativelor de reparații, de întreținere și supraveghere zilnică, organizarea în unitățile componente a unor ateliere de piese de schimb, de matrițe, de protecții anticorozive, turnătorii de neferoase, activități de verificări și reparații de a.m.c.-uri, verificări PRAM ; îndrumarea și urmărirea calificării și perfecționării profesionale a personalului mecano-energetic ș.a.

● **ACȚIUNI CONCERTATE.** Cu sau fără aplicarea acelora dintre propunerile de mai sus, care ar degaja întreprinderile de o parte din problemele legate de executarea reparațiilor de volum și le-ar asigura o mai mare fiabilitate în funcționarea utilajelor, rămîne totuși ca o îndatorire a conducerii fiecărei unități de a determina și coordona acțiunea conjugată a tuturor compartimentelor implicate, într-un fel sau altul, în activitatea de întreținere și reparații. Responsabilul direct, compartimentul mecano-energetic, ar trebui orientat mai insistent spre aplicarea metodelor moderne de planificare, lansare, urmărire, execuție — ajutat după specific de către compartimentele financiar (localizarea și urmărirea costurilor, evaluarea eficienței economice a strategiilor adoptate), organizarea producției și a muncii (aplicarea stadiului muncii și a studiului metodelor, normarea muncii), oficiul de calcul (sistem informațional, aplicații informatice specifice, drumul critic), aprovizionare ș.a.

Perfecționarea opticii în legătură cu organizarea și conducerea activității de întreținere și reparații se cere integrată în ansamblul complex al preocupărilor pentru realizarea comandamentelor creșterii intensive — realizarea ritmică a planului producției fizice pe sortimente pe baza utilizării la parametri ridicați a capacităților existente, introducerea progresului tehnic, creșterea productivității muncii, a nivelului tehnic-calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale și energetice, în general a cheltuielilor de producție, mărirea continuă a eficienței economice.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Exigenţe metodologice în abordarea sistemică a relaţiilor socialiste de producţie (I)

FĂRĂ putinţă de tăgadă, se poate spune că în domeniul ştiinţelor sociale în general, al economiei politice în special, problematica relaţiilor socialiste de producţie din ţara noastră a intrat în **rezonanţă cu cercetarea autentic ştiinţifică,** o dată cu istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. Încă în anul 1965 tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** atrăgea atenţia că **„În domeniul ştiinţelor sociale şi-au făcut loc fenomene de superficialitate, de îngustime de vederi şi de vulgarizare a unor teze teoretice, ceea ce a determinat scăderea nivelului ştiinţific al cercetărilor, tratarea neştiinţifică a unor probleme ale vieţii noastre sociale aflată în plin proces de transformare revoluţionară, precum şi a unor probleme ale dezvoltării societăţii contemporane... Toate acestea au avut drept rezultat frînarea gîndirii ştiinţifice şi a cercetărilor în domeniile respective, rămînerea în urmă într-o serie de sectoare dintre cele mai importante ale cercetării ştiinţifice"** (România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 1, Ed. politică, 1968, p. 228—229).

Fiecare etapă istorică a dezvoltării economiei socialiste îşi are propria-i reprezentare teoretică, propriile-i noţiuni, categorii şi raţionamente. Foarte adesea, **practica economico-socială dezavuează formulări, concepte şi principii care anterior erau considerate ca adevăruri universale.** Să ne gîndim, de pildă, la teza „dictaturii proletariatului", ca formă fundamentală de manifestare a relaţiilor sociale, la cea a „desăvîrşirii construcţiei socialismului o dată cu generalizarea relaţiilor socialiste de producţie", la teza „incompatibilităţii socialismului cu contradicţiile", la cea a „superiorităţii relaţiilor socialiste de producţie prin faptul că economia socialistă îşi poate permite să funcţioneze nerentabil, rentabilitatea fiind o reminiscenţă a capitalismului", sau la teza „identităţii dintre proprietatea socială şi proprietatea de stat". Toate aceste exemple şi încă multe altele dovedesc că noţiunile, categoriile economice nu sînt concluzii fixe, nu sînt exerciţii teoretice sau idei pure, ci, întotdeauna, oglindesc structuri şi relaţii sociale existente obiectiv. Ca şi realitatea obiectivă pe care o exprimă, teoria despre relaţiile socialiste de producţie nu este imuabilă, ci se caracterizează printr-o amplă mobilitate. Sesizînd mobilitatea teoriei economice şi îndemnînd, în nenumărate rînduri, la îndrăzneală şi spirit inovator, la schimbul de opinii, la spiritul constructiv, la manifestarea liberă a individualităţii cercetătorilor din economie, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** subliniază că : **„cercetarea în domeniul ştiinţelor economice trebuie să-şi propună, în raport cu schimbările şi cu transformările ce au loc în domeniul forţelor de producţie şi relaţiilor sociale, cu noile descoperiri ştiinţifice, să conceapă şi să prevadă noi direcţii de dezvoltare a societăţii. Numai aşa ştiinţa va putea deveni o forţă materială, un factor important în transformarea conştientă a societăţii"** (Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, 4—5 iulie 1979, Ed. politică, 1979, p. 16).

Interesul actual deosebit pentru cercetarea relaţiilor socialiste de producţie este justificat, deoarece ele sînt fundamentul problematicii teoretice a economiei politice a socialismului, căci, prin prisma obiectului de studiu al acestei ştiinţe, explicaţia fenomenelor şi proceselor economice este efectiv realizată numai prin subsumarea lor la relaţiile socialiste de producţie şi la legile obiective ale manifestării lor. Îndatorirea supremă a economiei politice a socialismului este dezvăluirea legilor schimbării în economia socialistă, cu atît mai mult cu cît în domeniul economic, comparativ cu celelalte domenii ale vieţii sociale, **ritmurile schimbării sînt cele mai accelerate.** Acest vîrtej al schimbărilor în viaţa economică este cauza principală a **restructurării,** regîndirii, reformulării şi revizuirii permanente a **aparatului categorial** al economiei politice, a **metodelor de cercetare şi instrumentarului de investigare economică,** pentru ca ele să recepţioneze şi să prelucreze schimbările în timp util şi să le constrîngă în noţiuni, categorii şi legi. De aceea, marea problemă a ştiinţei economice în general, a economiei politice în special, este **stăpînirea raţionamentului schimbării** dialectice, care este viaţa şi sufletul progresului gîndirii economice. **„Astăzi** — remarcă secretarul general al partidului nostru —, **cînd sîntem martorii celui mai uriaş progres al ştiinţei, care schimbă în mod radical nenumărate concepţii, care creează orizonturi noi, nebănuite, a nu cerceta, a nu te strădui să duci mai departe cunoaşterea, a nu te pune în serviciul progresului... înseamnă a te condamna celei mai grave rămîneri în urmă"** (**Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 3, Ed. politică, 1969, p. 587).

În ultimele două decenii s-au acumulat atît **premisele istorice,** cît şi **cele teoretice** care îngăduie abordarea autentic ştiinţifică, lucidă şi realistă a relaţiilor socialiste de producţie. În primul rînd, este vorba despre premisa istorică, cea a **maturizării economiei societăţii socialiste** în mai multe ţări şi prefigurarea stadiului comunist al dezvoltării economico-sociale, ceea ce permite desprinderea formei tipice, esenţiale a manifestării relaţiilor socialiste de producţie. În al doilea rînd, s-a cristalizat şi premisa teoretică, cea a **maturizării economiei politice a socialismului** care, prin aparatul său categorial actual şi prin metodologia de investigare validează teoretic cadrul economic actual.

În procesul de edificare continuă a economiei politice, un posibil punct de inflexiune este prefigurat de **viziunea sistemică şi metoda structuralistă** în abordarea relaţiilor socialiste de producţie. Ca toate celelalte ştiinţe, se pare că şi economia politică nu mai poate progresa satisfăcător decît pe **cîmpul interdisciplinar** al teoriei generale a sistemelor. Caracterizată şi socotită, de marea majoritate a cercetătorilor, drept „viziune integratoare a ştiinţei", „centru unificator al tuturor ştiinţelor", „o nouă teorie ştiinţifică" sau „o nouă filosofie", un lucru este cert, şi anume că teoria generală a sistemelor este o nouă atitudine în ştiinţă. Adoptarea perspectivei structural-sistemice de către economia politică este un cîştig de necontestat, resimţit în faptul că puţine sînt problemele ei care să nu-şi fi revizuit arsenalul metodologic în lumina conceptului de sistem şi a celor (corelate) de structură, funcţie, scop, informaţie feed-back etc.

Principalul cîştig metodologic oferit economiei politice de metoda structurală este deplasarea cercetării economice de la **abordarea analitică,** parcelară, „atomară" a relaţiilor de producţie la cea **sistemică,** holistă, integratoare. **Sistemică prin însăşi natura sa, societatea socialistă** este cea mai aptă pentru investigarea pe baza teoriei generale a sistemelor, cea mai apropiată de conceptele şi principiile metodologice ale acestei teorii. **Societatea socialistă** este un sistem complex, integrat şi dinamic, alcătuit, la rîndul lui, din subsisteme dispuse ierarhic, ordonate cauzal-genetic şi determinate funcţional, **pînă la nivelul omului, conceput el însuşi ca raport social, ca sistem** şi nu ca pură entitate individuală. **Modul de producţie socialist** este subsistemul care constituie **nivelul social fundamental,** care determină genetic şi calitativ toate celelalte subsisteme şi substructuri ale societăţii şi care reprezintă principala forţă motrice a dezvoltării ei. **Relaţiile de producţie** sînt determinante în cadrul sistemului relaţiilor sociale, sînt **matricea fundamentală** a acestui sistem.

Sistemul relaţiilor socialiste de producţie reprezintă ansamblul raporturilor de producţie, repartiţie, schimb şi consum dintre agenţii reproducţiei socialiste, raporturi **aflate în interacţiune şi interdependenţă** şi care, pe baza acţiunii legilor economice obiective, **funcţionează ca un tot unitar,** capabil de a atinge finalitatea specifică societăţii socialiste.

Unitatea sistemului relaţiilor socialiste de producţie nu se reduce la suma componentelor sale şi nu se poate defini prin aceste componente, după cum nici fiecare componentă nu se poate defini pornind, exclusiv, de la unitatea sistemului. Atît fiecare relaţie de producţie în parte, cît şi întregul relaţiilor de producţie se manifestă prin **interacţiunile şi intercondiţionările** dintre componentele sistemului, care apare ca **sinteză** a manifestării componentelor, ca **determinare calitativă** diferită de specificul calitativ al fiecărei relaţii componente. Sistemul se comportă astfel ca **totalitate omogenă,** relativ independentă de natura şi specificul componentelor sale, care îşi pierd individualitatea şi se subordonează întregului pe care-l constituie sistemul.

1. Sistemul relaţiilor socialiste de producţie este un **sistem real** (şi nu unul formal, ideal) deoarece structura, funcţiile şi finalitatea lui sînt condiţionate de **transformări** materiale, energetice şi informaţionale (prin intermediul forţelor productive), pe de o parte, şi sociale, pe de altă parte, transformări fără de care nu pot avea loc fenomenele şi procesele economice.

Caracterul real al sistemului se răsfrînge, deci, și asupra structurii, funcțiilor și finalității sale. Astfel : a) **Structura sistemului** relațiilor socialiste de producție este **reală** și nu o alăturare formală, abstractă de elemente. Ea este atît o **stare** istoricește determinată de obiectivare a structuralității vieții economice, cît și **un proces** care asigură omogenitatea, integrativitatea și dinamicitatea sistemului relațiilor de producție. Privite structural, relațiile de producție sînt **raporturi de cauzalitate,** de determinare a manifestării productive a oamenilor ; b) **Funcția sistemului** relațiilor de producție este, de asemenea, **reală,** deoarece ea „pune în acțiune" agenții reproducției socialiste. Sub aspect funcțional, relațiile de producție sînt **raporturi de condiționare** reciprocă a subiecților reproducției socialiste. Relațiile funcționale sînt, deci, relațiile propriu-zise de acțiune productivă a oamenilor ; c) **Finalitatea sistemului** relațiilor socialiste de producție este ansamblul procesului **real** al reproducției socialiste lărgite, al cărei scop (ca formă subiectivă de manifestare a finalității) este creșterea bunăstării sociale.

2. Sistemul relațiilor socialiste de producție este un **sistem tehnico-economic,** în sensul că fiecare relație de producție este unitatea indisolubilă a două laturi : una tehnică și una economică. În legătură cu această idee se cer unele scurte clarificări teoretice. În general, se consideră că economia politică studiază, în exclusivitate, latura economică (socială) a relațiilor de producție și, implicit, că legile economice sînt legi ale relațiilor sociale de producție. Or, în practica economică, relațiile de producție sînt, concomitent, raporturi tehnice și economice, iar legile economice nu acționează doar la nivelul raporturilor pur sociale, care, nici în practică, nici în teorie nu pot fi separate de cele tehnice. A concepe relațiile de producție făcînd abstracție de latura lor tehnică (în fapt, de forțele productive) este similar cu a concepe o formă lipsită de conținut, ceea ce este un nonsens. Legile economice sînt reale numai ca unitate și interacțiune a manifestării forțelor productive și relațiilor de producție. Nici o lege economică nu acționează și, deci, nu se poate explica cu referire exclusivă la relațiile sociale de producție. Chiar și nuanța ce se adaugă unor formulări, precum că legile economice nu se pot studia în afara legăturii lor cu forțele productive, nu este suficientă pentru înțelegerea relațiilor de producție. **Legile economice** sînt, realmente, **legi ale modului de producție,** iar după cum acesta are, prin definiție, un conținut tehnico-economic, atunci și legile mișcării lui au același conținut. Pe plan mai general, deoarece **reproducția** este un **proces natural-social,** legile ei (economice) sînt prelungiri ale legilor naturii, ale legilor tehnicii, sînt legi ale naturii sociale, adică ale **naturii atrase în economie,** strunite și controlate într-un cadru social-economic. Apare deci că legile economice sînt legi ale creșterii gradului de raționalitate a folosirii legilor naturii, că efectele acțiunii lor sînt cu atît mai mari cu cît este mai mare efectul acțiunii legilor naturii. **„Înțelegînd și stăpînind legile naturii** — releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu — acționăm pentru a le pune în serviciul omului — adică a tot ce a creat mai bun natura"** (România pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, Ed. politică, 1977, p. 135). Relațiile de producție, privite în dezvoltarea lor, sînt, așadar, modalități, trepte ale creșterii continue a gradului de raționalitate a folosirii forțelor productive. Numai în acest sens înțelegem cum, în concepția clasicilor, vremea morii de vînt a fost vremea feudalismului, cea a aburului a fost a capitalismului, iar secolul electricității, secolul socialismului.

3. Sistemul relațiilor de producție este un **sistem anatomo-fiziologic** deoarece unitatea dintre structura lui (anatomia) și funcțiile lui (fiziologia) îi conferă o astfel de evoluție în care structuralitatea imprimă omogenitate sistemului, iar funcționalitatea generează condiționarea reciprocă a tuturor componentelor lui. Această interpretare solicită, logic, corelarea metodei **determinist-cauzale** cu cea **structural-funcțională** în analiza sistemului. Astfel, din perspectivă determinist-cauzală rezultă **primordialitatea relațiilor de producție propriu-zise** în ansamblul sistemului, în sensul că o anumită producție determină o anumită repartiție, un anumit schimb și un anumit consum, precum și anumite conexiuni între aceste momente. Din punct de vedere structural-funcțional, sistemul relațiilor de producție este un **tot structurat,** în care elementele componente se ordonează și se intercondiționează în raport cu rolul lor, cu **funcția lor specifică** în sistem. Astfel, funcția relațiilor de producție propriu-zise este **producția** bunurilor conform nevoii sociale ; cea a relațiilor de **repartiție** este de distribuire a bunurilor create ; a relațiilor de **schimb** este cea de redistribuire potrivit nevoilor individuale și de grup ; iar a relațiilor de **consum** este cea a satisfacerii nemijlocite a nevoilor cărora bunurile li se adresează. Apar astfel funcțiile specifice ale diferitelor „organe" ce formează organismul reproducției.

Sub aspect **morfologic,** funcționalitatea sistemului relațiilor socialiste de producție se concretizează în **forme** de organizare a reproducției, care ordonează, aranjează și ierarhizează elementele sistemului în **relații micro, mezo și macroeconomice** în subsisteme și substructuri specifice (întreprinderi, ramuri, unități administrativ-teritoriale etc.).

Așadar, manifestarea concretă a sistemului relațiilor de producție ca sistem anatomo-fiziologic este reproducția socialistă care este, de fapt, „metabolismul bazal" al societății, relațiile de producție fiind „metaboliții" necesari declanșării tuturor reacțiilor lui. Nici un organ, nici o sferă a reproducției nu este de sine stătătoare, nu există în sine, ci toate sînt părți ale întregului pe care-l reprezintă reproducția, părți care, deși au funcții specifice, sînt subordonate întregului, în afara căruia sînt lipsite de funcționalitate. Sinteza reproducției ca întreg și a sferelor acesteia ca părți ale întregului se reflectă în **caracterul holistic** al funcționării sferelor, care, în organismul global al reproducției, își pierd individualitatea, autonomia.

4. Sistemul relațiilor socialiste de producție este un **sistem deschis,** deoarece, pe de o parte, este angajat într-o permanentă interrelație cu ambianța (naturală, științifico-tehnică, socială, juridică, politică etc.) și, pe de altă parte, deoarece această interrelație cu mediul este un factor esențial al viabilității sistemului, al capacității sale de funcționalitate, continuitate și schimbare. De asemenea, caracterul deschis al sistemului relațiilor de producție se explică și prin îmbogățirea lui cu noi componente, care sînt asimilate de sistem, pe măsura verificării de către practica economică a esențialității, necesității și generalității lor. Așa se explică, de pildă, în condițiile revoluției științifico-tehnice, asimilarea de către reproducția contemporană a unei noi sfere — cercetarea științifică — și a relațiilor de producție aferente.

5. Sistemul relațiilor socialiste de producție este un **sistem integrat** deoarece manifestarea lui ca întreg nu este însumarea manifestării componentelor lui, iar trăsăturile specifice ale întregului nu rezultă liniar din cele ale componentelor. Unitatea sistemului este conferită de **interacțiunea** elementelor componente. Această interacțiune este condiția necesară a integralității sistemului, dar nu și suficientă. Conform teoriei generale a sistemelor, un sistem este integrat dacă, și numai dacă, între elementele lui, aflate în interacțiune și interdependență, se instituie o **relație determinantă, integratoare,** care le face să se manifeste ca un tot unitar, ca un întreg și care imprimă sistemului o **trăsătură (natură) unică, esențială,** alta decît trăsăturile particulare ale componentelor. Relația determinantă, care conferă natura esențială a sistemului relațiilor socialiste de producție, este **relația de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție.** Ea asigură caracterul de sistem integrat al economiei socialiste, asigură articularea interioară a relațiilor socialiste de producție în acest sistem, asigură, deci, structuralitatea, funcționalitatea și finalitatea lui. Proprietatea socialistă stă la baza **autoconducerii și transformării sistemului,** ea modelează, pe măsura perfecționării și dezvoltării ei, manifestarea tuturor celorlalte relații de producție. Dat fiind că este integratoare, proprietatea socialistă nu este o relație de sine stătătoare, ci ea se regăsește, se întruchipează și străbate întregul sistem al relațiilor socialiste de producție, al legilor economice ale socialismului. Fiecare lege economică a socialismului exprimă, direct sau indirect, mai mult sau mai puțin, un anumit aspect al existenței și mișcării proprietății socialiste, privită atît ca **obiect** (forțele productive materiale), ca **relație** socială esențială și ca **proces** social-economic determinant. Privite sub aspectul esenței lor celei mai profunde, legile economice ale socialismului sînt, în cele din urmă, **legi ale dezvoltării și perfecționării proprietății socialiste.** Proprietatea socială asupra mijloacelor de producție este, deci, **legătura esențială de ordinul unu** ce se regăsește în orice raport legic, deci în întregul sistem al legilor economice ale socialismului. **„Această formă de proprietate asupra mijloacelor de producție** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective"** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1984, p. 28).

Fără a afecta trăsăturile individualizante ale fiecărei relații de producție, proprietatea socialistă conferă tuturor relațiilor economice o **trăsătură unică esențială — aceea că toate sînt relații de colaborare și ajutor reciproc** între producătorii socialiști uniți, iar aceștia din urmă capătă o **calitate nouă complexă — aceea de proprietari, producători, beneficiari ai rezultatelor producției și conducători** ai reproducției sociale. Pe baza integralității impuse sistemului relațiilor de producție de proprietatea socialistă se poate spune că legile economice ale socialismului sînt **legi ale colaborării și întrajutorării agenților reproducției,** sînt **legi ale noii lor calități** în socialism.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești

TRANSILVANIA a contribuit substanțial la plămădirea și dezvoltarea culturii economice românești de tip modern, prin aportul științific al unor intelectuali de prestigiu, din rîndul cărora la loc de frunte s-a situat și Visarion Roman[1]). S-a născut la 5 iulie 1833 și a murit în 11 mai 1885. Biografia sa obștească și culturală, în multe privințe a fost comună cu aceea a numeroși contemporani de-ai lui, cărturari, patrioți și militanți neînfricați în lupta de eliberare națională a românilor de peste munți aflați încă sub dominația asupritoare străină.

Este semnificativ, bunăoară, că Visarion Roman, ca și alți intelectuali români ardeleni, și-a inaugurat activitatea social-politică la o vîrstă foarte tînără, participînd direct, sub conducerea lui Avram Iancu, la revoluția de la 1848. Iar în ultimii ani de viață îl găsim printre fruntașii partidului național, fiind angajat plenar în acțiunea de emancipare politică a Transilvaniei. De relevat apoi că aidoma multor contemporani cu el din Transilvania, Visarion Roman – crescut și educat sub auspiciile iluminismului școlii ardelene – a desfășurat, sub varii forme, o fecundă activitate de culturalizare a maselor, în primul rînd a țărănimii. În diferiți ani sau concomitent, Visărion Roman e pedagog școlar, redactor și editor de publicații periodice, unele adresate direct satelor, autor și traducător de manuale necesare învățămîntului românesc, etc., etc. O consacrare publică, la nivel național, a unei asemenea activități a fost și alegerea sa în 1877 la Societatea Academică Română, în calitate de membru corespondent.

Dar mai mult ca numeroși alți intelectuali ardeleni de pînă la el, Visarion Roman a manifestat interes și preocupare pentru viața economică a românilor de peste munți. Despre aceasta, el a scris fără preget în mai toate publicațiile pe care le-a redactat sau la care a colaborat. Visarion Roman, de altfel, se înscrie printre primii publiciști români ardeleni care preconizau editarea unui periodic în limba română, special consacrat oglindirii activității economice din Transilvania. Prin anii '70 ai secolului trecut el scria : „Cea mai necesară întreprindere literară la noi însă ar fi astăzi edarea unei foi economice".[2]) De asemenea, de la catedră a îndemnat neobosit pe elevii săi să se familiarizeze și să aplice în viață cunoștințele de ceea ce el numea „economie rațională". În context să mai notăm că după alegerea sa la Academie, Visarion Roman vorbea lui G. Barițiu despre utilitatea înființării unei „Secții de economie națională" în cadrul acestei instituții,[3]) fapt realizat însă abia peste aproape șase decenii (1938).

Interesul sporit manifestat de Visarion Roman pentru economia ardeleană a fost condiționat, firește, de noile realități socio-economice și politice apărute după instaurarea dualismului. Iar conștiința acestui interes a fost formată și întreținută mereu vie printr-o implicare organică în viața economică, dublată de solide lecturi și studii de specialitate. La începutul activității sale publicistice, ideea luptei politice și culturale a românilor din Transilvania pentru asigurarea progresului poporului era o ideie de largă circulație în cercurile intelectuale și politice ardelene. Visarion Roman, alături de G. Barițiu și de alții, începe să propage asiduu necesitatea asocierii la lupta amintită și a luptei pe teren economic pentru propășirea materială a poporului român din Transilvania. Convingerea sa era că progresul oricărui stat sau popor, inclusiv al poporului român, este de neimaginat fără asigurarea progresului material, economic. „Fără avuții naționale, fără stare bună materială, progresarea unui popor e astăzi cu neputință",[4]) scria el. Însuși conceptul de cultură națională – după Visarion Roman – trebuia să cuprindă „cu preferință și cultivarea terenului economic", căci, după opinia sa „Lupta decisivă între popoare curge azi mai numai pe acel teren."[5])

Despre o înapoiere a nivelului de dezvoltare a economiei la românii ardeleni se afirmase mai de mult. În primii ani post-pașoptiști afirmația aceasta o întîlnim frecvent în publicistica românească de peste munți. Dar numai cu generația lui Visarion Roman înapoierea amintită începe să se explice prin persistența formelor arhaice, tradiționale de organizare a producției materiale, pe de o parte, și prin exploatarea bogățiilor românilor de către clasele privilegiate dominante străine, pe de altă parte. În legătură cu prima teză explicativă, dispunem de un citat relevant pe care îl decupăm dintr-un articol cu un titlu nu mai puțin relevant, și anume „Cum a fost, nu mai merge". În acest articol Visarion Roman nota : „Cum că economul țăran, dacă va lucra pămîntul tot așa ca azi și cum a învățat de la moși-strămoși, nu mai e în stare a-și întemeia și asigura pe viitoriu nici o stare ; aceea azi numai acela n-o crede și n-o vede, care sau nu vrea să vadă, sau e aruncat în brațele amăgirei !"[6]) Cît despre a doua teză explicativă, aceasta poate fi ilustrată concludent cu un citat, detașat dintr-un aliniat în care se aduc o seamă de reproșuri publicațiilor periodice de atunci. El scrie : „Jurnalistica noastră comite preste tot mare păcat, căci se ocupă atît de puțin de interesele noastre materiale. Poporul nostru perde pe toată ziua milioane, străinii încep a exploata avuțiele țărilor abundante locuite de el fără d-a fi cine să-l facă atent și să-i arate „valea mîntuirii".[7])

Pe cale de consecință, lichidarea stării de înapoiere implica, înainte de toate, trecerea la „economia rațională", ceea ce în fapt însemna organizarea producției pe temeiuri de rentabilitate și de eficiență. Obiectivul nemijlocit direct al unei astfel de organizări era creșterea producției și în mod corespunzător a veniturilor. Pentru aceasta el a militat neobosit în

FIȘE

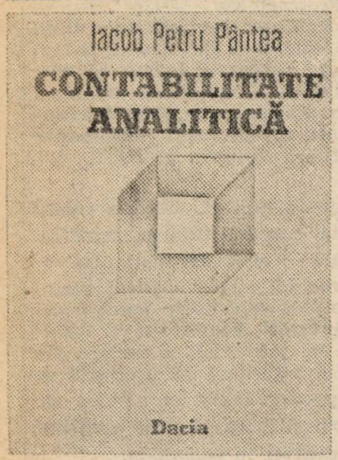

● *Detalierea unor aspecte ale contabilității analitice – parte integrantă a științei contabilității –, care se ocupă cu evidența analitică a mijloacelor economice și a surselor lor de finanțare constituie o importantă contribuție la gestionarea eficientă a fondurilor la nivel de întreprindere. Acestui deziderat, deopotrivă teoretic și practic, îi este subsumată și lucrarea lui* Iacob Petru Pântea „CONTABILITATE ECONOMICĂ", *publicată la* EDITURA DACIA. *La elaborarea cărții, autorul a ținut seama de cadrul legislativ care orientează activitatea financiară în economia noastră urmărind, totodată, să valorifice rezultatele cercetării științifice în domeniu. În alcătuirea lucrării, organizată după structura pe ramuri a economiei: industrie, construcții · montaj, transport auto, comerțul interior etc. –, s-a apreciat oportun să se redea integrcl aspectele referitoare la organizarea și conducerea contabilității analitice la nivel microeconomic. În acest fel, volumul se adresează unui segment larg de cititori – personalul din compartimentele financiare și de contabilitate din unități, cadre didactice și cercetători din sfera economică.*

Viziuni asupra dezvoltării

● *Fiecare acumulare semnificativă în planul practicii sociale impune o reformulare a teoriei despre dezvoltarea societății, spunea Marx, iar acest principiu se dovedește deosebit de actual în cazul țărilor socialiste care se află în plin proces de inovare și perfecționare – apreciază* VI. Stambuk *în articolul „Les visions du développement" publicat în numărul 3/1985 al revistei iugoslave* „REVUE DE POLITIQUE INTERNAȚIONALE". *Împrospătarea teoriei asupra societății socialiste trebuie să cuprindă toate nivelurile – macro, mezo, microsocial – și să se întemeieze îndeosebi pe aspectele fenomenale, pe sesizarea tendințelor latente ; acest proces trebuie să releve deopotrivă virtuți explicative și de eficiență practică, apreciază autorul.*

Progresele în această direcție presupun, evident, o abordare interdisciplinară dar, concomitent, și o mai judicioasă echilibrare a aportului fiecărei științe sociale, îndeosebi a economiei. Or, în prezent – opinează V.I.S. structura conceptuală a econo-

vederea mobilizării resurselor disponibile ale Transilvaniei şi mai ales a utilizării lor din perspectiva amintitei „economii raţionale".

Referindu-se, bunăoară, la forţa de muncă, Visarion Roman preconiza cu tenacitate ideia instruirii şi calificării acesteia. „Au trecut vremile acele cînd ţăranul plugariu, muncitoriu n-avea neapărată lipsă de a şti carte pentru ca să-şi poată face stare, pentru ca să se poată ţinea de lumea în care trăieşte. Aceea, ca să creştem ca pîn-acum, fără pic de-nvăţătură, azi nu mai merge". [8]) În alt loc formula chiar dezideratul ca ţăranul să-şi însuşească ştiinţa lucrării pămîntului : „...plugarul are o ştiinţă pe care trebe s-o înveţe, dacă vrea a mai putea trăi azi : este ştiinţa lucrării pămîntului, care cu-n cuvînt se cheamă agronomia."[9]). Dar nu numai agronomia... „Pe viitoriu" – scria el în continuare – „numai acela care va lucra pămîntul şi-şi va purta economia (în sens de gospodărie, n.n.) în toată privinţa aşa cum cere ştiinţa economică, poate aştepta să se vadă în stare bună şi să învingă mai uşor multele greutăţi ce vin azi pe capul ţăranului." [10]) În acelaşi timp el a acordat o mare însemnătate ştiinţelor tehnice şi aplicării rezultatelor lor în producţie. „Ştiinţele ce se apleacă asupra meseriilor : matematica, mecanica şi chimia contribuie la desăvîrşirea mai a tuturor profesiilor şi cunoştinţa lor e pentru mulţime tocma aşa de neaparată ca şi mintea cînd e a descoperi vrun adevăr...". [11]) Din perspectiva aceleaşi „economii raţionale" el îndemna stăruitor la diversificarea activităţilor productive, în care context susţinea constant necesitatea şi posibilitatea dezvoltării industriei printre românii ardeleni.

Prin urmare era vorba de preconizarea unor substanţiale schimbări structurale şi care, firesc, reclamau, înainte de toate, considerabile investiţii. Cea mai mare parte a vieţii sale Visarion Roman şi-a dedicat-o mobilizării mijloacelor băneşti necesare şi utilizării lor în vederea asigurării acestor investiţii. În vechea istoriografie s-a tratat pe larg despre iniţiativele întreprinse şi activitatea desfăşurată de Visarion Roman pentru înfiinţarea şi funcţionarea a două instituţii – primele de acest gen la românii din Ardeal – şi anume „Societăţii de păstrare şi împrumut", înfiinţată la Răşinari în 1867, şi a „Albinei", institut de credit şi economii creat la Sibiu în 1872. [12]) Iniţial la baza instituţiilor preconizate de el a stat ideia asociaţionismului. Prima formă materială pe care a îmbrăcat-o această ideie a constituit-o „Societatea" citată de la Răşinari. Sub raportul organizării şi funcţionării sale, aceasta era o cooperativă de tip Schultze-Deltsch, tip comun multor cooperative existente pe atunci printre naţionalităţile conlocuitoare din Ardeal. „Albina" a fost concepută şi în primii ani a funcţionat ca centrală a unei vaste reţele de cooperative de tip Raiffsen, tip de asemenea răspîndit pe atunci în Ardeal mai ales în rîndurile saşilor. Ulterior aceste cooperative s-au autolichidat, iar Albina a continuat să funcţioneze ca principală bancă comercială a românilor din Transilvania, bazată pe acţiuni şi în jurul căreia s-au concentrat principalele cercuri de afaceri din centrele comerciale : Braşov, Sibiu etc.

Dincolo de avatarurile pe care le-au cunoscut instituţiile menţionate şi asupra cărora există o literatura relativ întinsă – ar fi de reţinut aici, în primul rînd, ideia apelului la forţele proprii ale populaţiei transilvănene şi mai ales la asocierea în comun pentru promovarea intereselor unor largi categorii şi straturi sociale de la oraşe şi sate. Ideia îşi avea o motivaţie implicită mai întîi în faptul că românii din Ardeal nu dispuneau decît de propriile lor resurse. Apoi ideia se mai sprijinea şi pe o motivaţie explicită, potrivit căreia obiectivul strategic urmărit consta în emanciparea economică a populaţiei oprimate din Transilvania, înainte de toate, a populaţiei majoritare româneşti. În legătură cu aceasta Visarion Roman scria că populaţia românească din Ardeal urmăreşte „folosirea averii şi lucrului propriu în interesul său ca individualitate naţională", apoi „concurenţa pe terenul material cu popoarele conlocuitoare" şi, în fine, „a nu se lăsa exploatat de aceste". [13])

Un astfel de obiectiv, de bună seamă, conferea mişcării naţionale de emancipare politică a Ardealului de sub opresiunea străină, o dimensiune menită să întărească şi să propulseze mai cu vigoare această mişcare spre realizarea scopului ei final. [14]) Era de neimaginat însă ca emanciparea economică amintită să se fi putut înfăptui înainte de a se fi cucerit emanciparea politică. Cu atît mai mult era de neînchipuit ca iniţiativele lui Visarion Roman, în special cooperativele preconizate de el, să fi putut duce – chiar dacă ar fi supravieţuit mai mulţi ani – la emanciparea amintită. Ca ţel strategic programatic, năzuinţa de emancipare economică a popoarelor asuprite din Ardeal avea în schimb suficientă forţă de atracţie pentru a capta, sub flamurile marii mişcări naţionale, direcţii, curente şi acţiuni dintre cele mai felurite, inclusiv utopii social-economice.

Ideile lui Visarion Roman reprezintă un preţios patrimoniu spiritual care, apărut în primele etape ale luptei contra dualismului, a constituit prin caracterul lui constructiv, pozitiv, un puternic îndemn la mobilizarea conştiinţelor ce avea să ducă la istorica izbîndă a neamului nostru din decembrie 1918 : Unirea Transilvaniei cu Ţara.

dr. Gheorghe DOBRE

[1]) Asupra biografiei lui vezi pe larg : Berariu Pavel — Economistul ardelean Visarion Roman. Cluj 1937 ; Ioan N. Ciolan, Victor V. Grecu : Visarion Roman, pedagog social. Studiu introductiv, texte alese, bibliografie, Bucureşti 1971.

[2]) Institutul nostru de Credit şi Economii Albina. În : Amicul Poporului, cilindariu pe anulu comunu 1873, compusu de Visarion Roman, pag. 26.

[3]) Vasile Netea. Noi contribuţii la cunoaşterea vieţii şi activităţii lui Visarion Roman. Sibiu, 1942 pag. 93.

[4]) Amicul Poporului 1873 pag. 26.

[5]) Ibidem

[6]) Progresul Sibiu I 1866 p. 17.

[7]) Amicul Poporului 1873, pag. 26.

[8]) Progresul Sibiu, I 1866, p. 18.

[9]) Ibidem,

[10]) Ibidem pag. 20.

[11]) Telegraful Român Sibiu V. 1857, nr. 62, aug. 7, pag. 248.

[12]) Ludu Octavian, Rolul lui Visarion Roman în viaţa economică, Sibiu, 1940.

[13]) Amicul Poporului, 1873 pag. 30.

[14]) Vezi şi Toader Ionescu, Ideea unităţii naţionale reflectată în gîndirea economică din Transilvania, Bucureşti 1983.

miei politice nu mai poate oferi în exclusivitate răspunsuri adecvate principalelor probleme care se pun în faţa teoriei sociale a socialismului – reproducerea socialismului ca sistem socio-economic şi precizarea sistemului de valori propriu acestei orînduiri – fiind necesar apelul în mai mare măsură la sociologie şi filozofie.

Învăţămîntul şi activitatea productivă

• *Primele rezultate ale unui proiect guvernamental francez privind împletirea activităţii unităţilor şcolare cu unităţi industriale sînt promiţătoare şi ele permit deja desprinderea anumitor concluzii. Cel mai mare obstacol, subliniază* Marie Bounet, *în articolul* „Jumelage ecole–entreprise–ce que ça rapporte" *publicat în numărul din 2 mai 1985 al revistei* L'USINE NOUVELLE *este de natură psihologică. Anchete pe eşantioane reprezentative au evidenţiat că elevii au o imagine total deformată (şi defavorabilă) în raport cu mediul industrial. Creşterea eficienţei acestui tip de integrare este condiţionată, alături de schimbările survenite în planul mentalităţilor, de o flexibilitate sub aspect organizatoric. Nu există formule tipizate în acest domeniu – constată M.B. : dimpotrivă, ceea ce impune este diversitatea. Totuşi, situaţiile în care integrarea învăţămînt-producţie s-a dovedit fecundă au la bază cîteva criterii comune :* motivarea corespunzătoare atît *a elevilor cît şi a întreprinderilor elaborarea unui sistem judicios de integrare eficientă în activitatea întreprinderii, un cadru suplu de promovare, cîmp larg pentru afirmarea disponibilităţilor creatoare.*

Profesiunile anului 2000

• *Sub acest titlu* Alexandru Dorozynski *a publicat într-unul din numerele recente ale revistei* „SCIENCE ET VIE" *un studiu aprofundat privind impactul noilor schimbări tehnologice asupra structurilor profesionale şi a balanţei forţei de muncă. Spre deosebire de alţi cercetători ai domeniului, autorul citat constată că marea majoritate a prognozelor elaborate au un caracter nefondat, adesea fantezist, că au la bază metode precumpănitor extrapolative. Sintetizînd rezultatele unor anchete de teren care au analizat aspecte precum : nevoile de personal ale întreprinderilor care au introdus mijloacele informatice, rata difuziunii noilor tehnologii la nivel de ramură industrială, impactul asupra structurilor organizatorice, autorul concluzionează că schimbările ce vor surveni nu au nimic spectaculos. În următorii zece ani, afirmă A.D., domeniile în care ofertele de locuri de muncă vor fi cele mai numeroase nu vor avea nimic comun cu tehnologiile de vîrf ; nouă din zece locuri de muncă ce vor fi create nu vor necesita studii superioare, iar majoritatea acestor noi locuri de muncă vor fi mediu retribuite.*

FIŞE

Considerații cu privire la terminologia economică

ORICE știință are nevoie de o terminologie precisă care să excludă ambiguitățile și să asigure unitatea de înțelegere și comunicare. Nu-i de mirare, deci, că fiind cele mai avansate, științele naturii au făcut în această privință, încă de mult, cele mai mari progrese. Acestui proces de precizare și unificare terminologică i-a dat un mare impuls extinderea fenomenelor de formalizare și matematizare a științelor care, de aproximativ un secol și jumătate, se desfășoară cu intensitate în toate domeniile.

Nu la fel stau însă lucrurile în domeniul științelor economice. Desigur, aici, spre deosebire de științele naturii, intervin dificultăți specifice : nu-i vorba doar de dinamica extraordinară a fenomenelor și proceselor, ci și de natura însăși a acestor fenomene și procese a căror esență conduce, în ultimă instanță, la interese. Iar în lumea contemporană interesele se desfășoară într-o varietate aproape nesfîrșită. De aici și diversificarea științei economice potrivit criteriului de grup social, de clasă, național și statal, ceea ce conduce la o masă de concepte și noțiuni diferite, fără a mai vorbi de definirea fundamental deosebită a conceptelor care poartă aceeași denumire (de exemplu, a categoriei de capital, a celei de salariu, a celei de profit etc. în economia marxistă și în cea burgheză). La aceasta se adaugă faptul că practica economică însăși introduce în circuit termeni proprii sau le modifică sensul după sinuozitățile pe care le parcurge în desfășurarea ei. În fine, în mod firesc, în domeniile de vîrf ale cercetării, în condițiile în care nu există, ca în alte domenii ale științei, reguli de formare a termenilor, apar pentru același lucru denumiri care diferă de la autor la autor.

În aceste condițiuni generale, cercetarea terminologiei arată că, actualmente, știința economică cu cea mai logică, mai unitară și riguroasă terminologie este cea întemeiată pe materialismul dialectic și istoric. Și lucrul nu-i întîmplător. Terminologia economică marxistă a străbătut focul unei lupte mai mult decît seculare pe baza unei metodologii integrale de cercetare a vieții economice, verificată atit în procesul revoluționar al înlăturării vechii orînduiri, cît și în acela al construirii noii orînduiri socialiste și al înaintării spre comunism. Cu toate acestea și în terminologia utilizată de economiștii marxiști, nu o dată, pot fi observate neconcordanțe sau diferențe terminologice serioase ce rezultă nu numai din faptul că problemele cercetate sînt de vîrf, și deci terminologia lor abia în curs de conturare, dar și din situația că punctul de privire asupra fenomenului sau procesului, mai ales dacă acesta are un caracter internațional, diferă aproape de la economist la economist (să ne gîndim, de pildă, cît de variate sînt sensurile date de economiști, conceptului de criză economică mondială actuală). La acest șir de cauze, se mai adaugă încă cel puțin trei : o cauză ar fi aceea că procesul dialectic de diversificare și integrare ce are loc în știința economică din zilele noastre este foarte profund și a dus la specializări care adesea nu mai constituie, fiecare, obiect de preocupare pentru toți economiștii și de aici utilizarea în unele ramuri a unor termeni noi sau cu sensuri destul de diferite de trecut ceea ce îngreunează deseori comunicarea chiar între economiști (cu efecte negative și în învățămînt), fără a mai vorbi de îngreunarea comunicării cu cei de alte profesiuni ; a doua cauză este aceea a comunicării, inerente, dintre știința economică marxistă și cea burgheză, proces în cadrul căruia dacă, pe de o parte, se observă pătrunderea unor termeni din economia marxistă în cea burgheză (să ne amintim, de pildă, că încă Mihail Manoilescu, în vestita sa lucrare **Théorie du protectionisme et de l'échange international**, publicată la Paris în 1929, considera termenul de plusvaloare drept unul din cele mai fructuoase și mai productive în știință), pe de altă parte, sînt economiști marxiști care împrumută termeni din știința economică burgheză, deseori sensurile acestora variind de la autor la autor ; a treia cauză constă în aceea că, în condițiile contemporane, cînd interdependențele economice internaționale au crescut enorm, se constată o tendință simțitor crescută față de trecut, de a apela la termeni economici străini, mai ales cînd aceștia privesc procese, fenomene sau operațiuni economice ce se desfășoară pe plan internațional sau în țările capitaliste ; dacă în a doua jumătate a secolului trecut și primele decenii ale secolului XX principala sursă în această privință, pentru economiștii români, o constituia franceza, acum această sursă principală o reprezintă engleza.

În vederea depășirii acestor situații de-a lungul timpului economiștii români au făcut numeroase propuneri, dar și eforturi constructive de valoare. Încă din 1937, Mihail Manoilescu atrăgea atenția asupra necesității unui **Vocabular internațional al științei economice**, în 1940 Gh. N. Leon asupra necesității unui **dicționar de economie politică**, iar în 1939 Nicolae Iorga asupra importanței creării unei **enciclopedii a științei economice.** În anii socialismului au fost depuse eforturi extrem de importante, cu rezultate dintre cele mai bune. Amintim, în această privință, **Dicționarul de economie politică**, apărut în 1974, care a jucat un mare rol în unificarea și precizarea terminologiei noastre, apoi dicționarele de statistică, marketing, cel de concepte, metode și tehnici de microeconomie, lexiconul de finanțe și contabilitate, enciclopedia întreprinderii etc. Însăși Revista economică a publicat și publică un util glosar. La rîndul lor, manualele economice, și, în primul rînd, cele de economie politică, au jucat și ele un rol pozitiv în această direcție. Însemnate realizări au fost obținute și în celelalte țări socialiste. Amintim în acest sens cu titlu de exemplu importanta **Enciclopedie economică** (cu serii pe domenii, începînd cu economia politică) din U.R.S.S.

În condițiile în care se dispune de un instrumentar științific atît de larg, știința economică a realizat mari succese pe linia clarificării și precizării conceptelor. Nu-i mai puțin adevărat, însă, că totuși pînă astăzi continuă să existe numeroși termeni neclari, cu înțelesuri ce diferă de la economist la economist, iar uneori pentru aceeași noțiune se folosesc doi sau mai mulți termeni, din care unii existînd mai demult în limbă, iar alții împrumutați de curînd.

În aceste condițiuni generale, este firesc că, mai peste tot, s-a pus problema unor modalități speciale, adecvate și dinamice de intervenire organizată și eficace în procesul fixării terminologiei economice, de promovare a unor reguli raționale de dezvoltare a ei în conformitate cu spiritul limbii respective și nevoile științei și comunicării în acest domeniu. În Franța, de pildă, preocupările au luat o amploare sistematică și au fost consacrate legal încă din 1971, Ministerul Economiei și Finanțelor căpătînd în această privință sarcini exprese. El a constituit o mare echipă, compusă din economiști de frunte, teoreticieni și practicieni, dar și din lingviști specializați, rezultatele fiind remarcabile [1]).

Ținînd seama atît de problemele ce izvorăsc din domeniul dinamicii interne a terminologiei, dialecticii, diversificării și integrării științei economice, cît și din acela al împrumuturilor și, mai ales, din cîmpul cercetării de vîrf, considerăm că și la noi apare necesară o preocupare mai sistematică și mai dinamică în domeniul asigurării preciziei și unității terminologiei economice pentru ca atît teoria, cît și practica să poată beneficia de roadele acestora. Evident, dicționarele, lexicoanele și enciclopediile fixează și precizează masa principală a termenilor, dar, prin însăși natura lor, ele nu dispun de capacitatea de a face prompt față complexității și dinamismului atît de puternice ale cerințelor vieții practice și teoretice. Este nevoie de o lucrare de terminologie economică aptă nu numai de a juca un rol de „tezaur", dar, mai ales, de a da răspunsuri prompte și cu prioritate problemelor de conținut și de formă ridicate de urgența nevoilor practice și teoretice. Ar fi, poate, necesar și util să se creeze o **Comisie de terminologie economică**. Locul firesc al acesteia nu poate fi decît secția de științe economice și sociologice a Academiei Republicii Socialiste România care, grupînd economiști de înalt prestigiu și cu vastă experiență, se bucură de autoritatea științifică necesară și care ar conlucra, în acest scop, cu celelalte secții ale Academiei R.S.R. și, în primul rînd, cu cea de limbă și literatură. Evident, din comisie ar mai putea să facă parte specialiști din practica și învățămîntul economic. Comisia ar urma să publice sistematic, între altele, fascicole care să cuprindă **liste ale termenilor economici** care ridică probleme, dîndu-le definițiile și explicațiile cuvenite. Tot în aceste fascicole s-ar stabili **principiile, regulile de formare și dezvoltare ale terminologiei economice** și s-ar putea publica **cercetări comparative internaționale** privind o serie de termeni economici cu implicații contractuale, juridice etc.

O asemenea operă complexă și, într-un înalt grad, interdisciplinară pe care numai Academia Republicii Socialiste România o poate coordona și realiza, operă cu caracter de durată, ar constitui un însemnat impuls pentru știința noastră economică și nu numai pentru ea, un sprijin deosebit de prețios acordat învățămîntului și practicii noastre economice. În același timp, întreaga acțiune ar putea prilejui dezbateri interdisciplinare de fond, dintre cele mai interesante și utile.

dr. Ileana CONSTANTINESCU

[1]) Experiența franceză este analizată în complexitatea ei în lucrarea noastră **Modalitățile, dimensiunile și intensitatea pătrunderii termenilor economici-anglo-saxoni în limba franceză contemporană**, București, 1980.

Documentar R. E.

Industria informației — un sector dinamic în economia modernă (I)

INFORMAȚIA, în diversele ei forme de manifestare — tehnico-științifică, economică, socială — generată, vehiculată și valorificată în variatele procese care constituie activitatea economico-socială, începînd cu procesele educaționale, trecînd prin cele de cercetare-dezvoltare tehnologică, industriale și economice și terminînd cu procesele de ocupare a timpului liber, constituie în prezent o resursă primară situată pe același plan al importanței cu energia, materiile prime și forța de muncă.

Activitățile legate de informație — industriale sau cu caracter de servicii — au o pondere din ce în ce mai mare în cadrul activității economico-sociale, constituindu-se într-un important sector al economiei naționale. Se poate astfel spune că, de fapt, economia națională se împarte acum în patru sectoare mari : industria, agricultura, serviciile și informația (în sensul activităților legate de aceasta). De pildă, în S.U.A. informația ocupa în 1980 circa 47% din forța de muncă activă a țării, în timp ce agricultura ocupa 3%, industria 22% și serviciile circa 28%.

Industria informației, în sensul cel mai larg este constituită din sectorul neinformatizat al informației, industria informatică, industria de componente, industria de echipamente și materiale consumabile necesare informației și informaticii.

Asigurarea suportului tehnic al activităților legate de informație, de la aparat de radio și televizor pînă la calculator și sisteme complexe de telecomunicații se bazează pe puternice ramuri industriale, ca : microelectronica și electronica, electrotehnica, optotehnica, mecanica fină etc. Aceste ramuri industriale marchează ritmuri de creștere mai înalte decît alte ramuri industriale. Astfel, de pildă, în R.F. Germania, în timp ce ritmul mediu de creștere în perioada 1970—1980 a fost pe ansamblul economiei de 2,8% (în industria construcțiilor de mașini de 0,5%, în cea chimică de 2,9%, în electrotehnică de 4,1%), în ramurile industriale legate de informație acest ritm a fost de circa 6%. Pentru perioada 1980—1990, ritmurile medii de creștere se prelimină a fi pe ansamblul economiei 2,3%, în industria construcțiilor de mașini 1,5%, în cea chimică 3%, în electrotehnică 3,5%, iar în ramurile industriale legate de informație 7—8%.

Dezvoltarea accelerată a acestor ramuri industriale, caracteristică țărilor avansate, este impusă de **procesul intensiv de dotare cu echipamente a industriei informației.**

Se constată că generarea, prelucrarea și vehicularea informației antrenează un consum din ce în ce mai mare de resurse materiale, financiare și de forță de muncă. Acest lucru este cel puțin tot atît de adevărat în cazul industriei informatice care, în mod strict (în sens mai larg ar cuprinde și industria de tehnică de calcul și de echipamente pentru transmiterea de date, precum și industria de componente electronice necesare producției de echipamente de tehnică de calcul și de transmitere a datelor) se referă la înmagazinarea, regăsirea și prelucrarea datelor locale sau la distanță și cuprinde producția legată de programe, sisteme și servicii informatice. Astfel, programele informatice, în jurul cărora se structurează întreaga industrie informatică, ca produse ale acestei industrii s-au impus ca obiecte ale schimburilor economice. Valoarea producției de programe vîndute pe piață în anul 1980 este apreciată în S.U.A. la 5 miliarde de dolari, din care 2 miliarde sînt realizate de societăți specializate, iar restul de alte companii. Nu intră în aceste cifre valoarea activității interne de programare din întreprinderile și companiile care nu livrează produse-program pe piață. În anul 1980, în S.U.A., utilizatorii au cheltuit aproape 60 miliarde de dolari pentru programe, din care pentru cumpărarea de programe — 3 miliarde dolari, pentru elaborare de programe 15 miliarde dolari și pentru întreținere de programe 40 miliarde dolari.

În privința cheltuielilor efectuate de către utilizatori pentru hardware și pentru software, raportate la totalul cheltuielilor aferente unui sistem de calcul, se constată că acestea reprezentau în anul 1955 circa 80% pentru hardware și 20% pentru software, în anul 1970 circa 50% pentru hardware și 50% pentru software, preliminîndu-se să ajungă în anul 1985 la circa 20% pentru hardware și 80% pentru software, deci o inversare a situației în raport cu anul 1955.

Această situație este generată, pe de o parte, de scăderea prețurilor echipamentelor de calcul, pe piața mondială cu un factor egal cu 2 la fiecare doi sau trei ani (ceea ce a condus la o proliferare a tehnicii de calcul în țările avansate pînă la nivelul utilizatorului individual și chiar casnic), iar pe de altă parte de necesarul din ce în ce mai mare, atît din punct de vedere cantitativ cît și al complexității, de programe informatice.

Față de multiplele cerințe de programe informatice se vorbește astăzi, în întreaga lume, de „o criză de software". Există un mare consum de software în toate domeniile, astfel că producerea programelor informatice prezintă „o strangulare critică a rezolvării de probleme cu ajutorul calculatoarelor" [1]).

Evoluția produselor informatice este condiționată de interacțiunea a trei elemente — tehnologia, produsul și piața. O anumită piață, în dezvoltare, care cere produse mai performante, impune perfecționări tehnologice care conduc la noi produse. Apariția unui nou produs poate declanșa apariția unei noi piețe prin gradul de generalitate al utilizării lui. Elementele-cheie pentru dezvoltarea informaticii au fost pe de o parte produsele hardware, iar pe de altă parte produsele software și serviciile asociate utilizării în diverse domenii.

Astfel, la începutul deceniului al optulea, **integrarea pe scară largă (L.S.I.)** a componentelor electronice a condus la producerea memoriilor R.A.M. și R.O.M., a microprocesoarelor, la proliferarea minicalculatoarelor integrate în rețele de calculatoare, la noi sisteme de operare, inclusiv software de comunicații, la sisteme de gestiune a bazelor de date specializate și distribuite, la servicii informatice de utilizare colectivă, ca expresie a dzvoltării pieței de produse informatice

Tabelul nr. 1

Repartizarea cheltuielilor în domeniul informaticii în țări europene avansate

(în mil. dolari)

	Franța	(%)	Anglia	(%)	R.F.G.	(%)
1. Prelucrarea automată a datelor						
— pe loturi	406	24	291	19,5	224	18,4
— teleprelucrare	420	24,5	381	25,6	165	13,5
2. Asistență tehnică și proiectare	403	23,9	339	22,8	300	24,6
3. Programare	179	10,6	151	10,1	312	25,6
4. Sisteme și aplicații la cheie	236	14,6	191	12,8	183	15,0
5. Alte activități	46	2,8	137	9,2	36	2,9
Total	1690	100	1490	100	1220	100

Mijlocul deceniului al optulea, caracterizat prin apariția în domeniul componentelor a **integrării pe scară foarte largă (V.L.S.I.)**, a înregistrat schimbări semnificative prin integrarea unor componente software în hardware, proliferarea microcalculatoarelor, apariția calculatoarelor de generația a IV-a cu integrarea comunicațiilor, utilizarea tehnicilor de inginerie a programării, o pondere mereu crescîndă a firmelor independente specializate în raport cu fabricanții de echipamente în elaborarea de software de bază, utilitar și de aplicații, în implementarea de sisteme integrate de conducere și de sisteme la cheie, ca o nouă modalitate de satisfacere a cerințelor pieței de produse informatice. Semnificativ este faptul că, de exemplu, în S.U.A., în anul 1979 erau înregistrate un număr de 4 300 firme specializate cu profil informatic cu un total de 232 mii de lucrători.

[1]) Mihai Drăgănescu, Industria informației și programele informatice. Cuvînt de deschidere la sesiunea științifică „Viitorul industriei de programe", București, 22 aprilie 1983

Începutul deceniului al nouălea este marcat de tehnologiile **integrării pe scară foarte înaltă şi largă**, ceea ce a extins gama calculatoarelor electronice de la calculatoare multiprocesoare la cele personale, casnice şi profesionale, de la reţele locale la reţele de calculatoare intercontinentale, a condus la fabricarea roboţilor, cărora li se asociază elemente de inteligenţă artificială ; se utilizează tehnologii de producere a software-ului pe scară industrială, se elaborează sisteme-expert, generatoare de aplicaţii, interfeţe orientate spre utilizator, oferindu-se pe piaţă servicii independente de elaborare, implementare şi întreţinere pentru software de bază şi de aplicaţii, inclusiv sisteme la cheie.

Pe structura producţiei de mijloace ale tehnicii de calcul din S.U.A., în anul 1983 s-au înregistrat următoarele rate de creştere : calculatoare personale 62,55%, micro şi minicalculatoare 29%, echipamente pentru proiectare asistată de calculator 34%, calculatoare electronice medii 9% şi calculatoare electronice mari 6% ; în acelaşi timp, industria de software s-a dezvoltat într-un ritm care a depăşit cu 5—10% ratele anuale pentru echipamentele corespunzătoare. Industria de produse informatice din S.U.A. a realizat în 1982 o cifră de afaceri de 13,8 miliarde dolari, iar cea din Europa de Vest o cifră de afaceri de 8,1 miliarde de dolari.

În raport cu produsul naţional brut, cheltuielile pentru servicii informatice se prezentau în acelaşi timp astfel : Franţa 1,6% miliarde dolari, respectiv 0,39% din P.N.B., Anglia — 1,49 miliarde dolari (0,32%), R.F.G. — 1,22 miliarde dolari (0,19%), iar S.U.A. — 13,8 miliarde dolari (0,44%).

În Europa occidentală din totalul fondurilor pentru dezvoltarea programelor informatice, 90% sînt destinate programelor aplicative, 7,5% sistemelor de operare, 1,5% programelor utilitare, 1% procesoarelor de limbaje.

În Franţa, societăţile pentru servicii şi inginerie în informatică au înregistrat în anul 1983 o cifră de afaceri de 16,4 miliarde franci francezi, din care 10,2 miliarde au fost înregistrate de primele 50 de astfel de societăţi, ceea ce reflectă o anumită concentrare în acest domeniu. În vederea asigurării competitivităţii pe piaţa internă şi internaţională şi a independenţei tehnologice, în special în raport cu firme americane (în Europa de Vest, 6 dintre primele 10 societăţi pentru servicii şi inginerie în informatică sînt americane), s-a elaborat în 1982 aşa-numitul „Plan progiciel français" care are în vedere asigurarea condiţiilor de elaborare a software-ului standard în regim industrial. Planul vizează : accentuarea standardizării, o politică de comercializare internaţională, crearea unui sistem perfecţionat de distribuire şi prezentare, crearea unor mecanisme de planificare, creşterea colaborării elaborator-utilizator, distribuirea de software în ţările în curs de dezvoltare.

În Japonia, concomitent cu creşterea parcului de calculatoare electronice, începînd din anul 1975, într-un ritm mediu anual de 10%, informatica industrială a înregistrat ritmuri de creştere spectaculoase : roboţi 26% pe an, faţă de 10,5% în S.U.A. ; controlul proceselor tehnologice 30% pe an, faţă de 15% înregistrate în S.U.A. în 1982. În ultima vreme, însă, industria japoneză de software cunoaşte un accentuat proces de organizare şi în consecinţă un semnificativ avînt. Astfel, firma Hitachi Software Eng. într-o perioadă relativ scurtă şi-a mărit cifra de afaceri de cinci ori, 88% din aceasta fiind realizată din elaborarea de software la comandă, atît aplicativ cît şi de sistem.

În ceea ce priveşte structura pe grupe a ofertei americane de programe informatice, la sfîrşitul anului 1983, ea se prezintă astfel :

Tabelul nr. 2

Produse-program de administrare a datelor şi de comunicaţii

Denumirea pachetelor de programe	Număr de pachete de programe	Creştere numerică 1983/1982	Număr de firme din domeniu
1. Pachete de programe pentru administrarea bazelor de date şi de regăsire a informaţiilor	784	42,3%	355
2. Pachete de programe pentru controlul comunicaţiilor	592	38,9%	201
3. Pachete de programe pentru emulare şi simulare pentru comunicaţii	259	66%	97

Tabelul nr. 3

Produse-program de sistem

Denumirea produselor-program	Număr de produse-program	Număr de firme din domeniu
1. Compilatoare/limbaje/ translatoare	662	186
2. Utilitare disc/bandă magnetică/fişier	415	187
3. Sisteme de operare	248	135
4. Perfecţionări sisteme de operare	307	100
5. Instrumente elaborate de sisteme	1 174	490

Structura ofertei în cadrul grupei produse-program de aplicaţii se prezenta în S.U.A., la sfîrşitul anului 1983, astfel : contabilitate — elemente fundamentale — 94 produse-program ; contabilitate integrată — 370 ; plăţi — 343 ; încasări — 330 ; bilanţ — 375 ; mijloace fixe — 141 ; prognoză-modelare — 375 ; conducerea producţiei — 123 ; fabricaţie asistată de calculator — 277 ; gestiunea bonurilor de materiale — 53 ; planificarea aprovizionării — 85 ; controlul stocurilor — 251 şi proiectare asistată de calculator — 251 produse-program.

Pachetele de programe de aplicaţii sînt utilizate în agricultură, zootehnie, finanţe-bănci, construcţii de maşini, chimie, construcţii civile, arhitectură, învăţămînt, energetică, medicină, armată, marketing, automatizarea activităţii de birou, administrarea proiectelor, transport, telecomunicaţii, desfacerea mărfurilor, exploatări petroliere şi geologie, edituri, calcule tehnico-inginereşti şi în numeroase alte activităţi.

Vladimir ŢICOVSCHI
Luidgard Anghelina ROŞU

Valenţele economice ale optimizării raportului integrare-cooperare

(Urmare din pag. 9)

Este important de subliniat că producţia industriei orizontale se circumscrie la cea realizată în întreprinderile strict specializate organologic sau tehnologic şi la subansamblele, piesele livrate sau lucrările prestate de întreprinderile cu producţie mixtă, în cadrul relaţiilor de cooperare cu întreprinderile ce fabrică produsele finale complexe sau chiar cu alte întreprinderi din industria orizontală (care realizează subansamblele). Merită să subliniem că, în esenţă, producţia industriei orizontale este destinată integrării în fabricaţia produselor finale complexe. Ponderile importante deţinute în 1984 de produsele şi semifabricatele primite în cooperare în totalul cheltuielilor materiale sînt o dovadă în acest sens. Cu toate acestea, nu trebuie omis faptul că multe piese şi subansamble executate în întreprinderi şi secţii specializate pot fi vîndute în calitate de producţie marfă şi utilizate la întreţinerea şi repararea produselor finale complexe în perioada de exploatare (tractoare, autocamioane, autoturisme, locomotive Diesel-electrice etc.).

Fenomen economic cu largi implicaţii în industria constructoare de maşini, raportul integrare-cooperare îmbracă forme variate şi se manifestă cu intensităţi diferite în întreprinderile acestei ramuri de bază a industriei. În situaţia menţinerii unui optim dinamic al raportului integrare-cooperare în construcţiile de maşini din ţara noastră, se vor crea condiţii tot mai bune pentru obţinerea de produse competitive, din punct de vedere al caracteristicilor constructive şi funcţionale şi al costurilor de producţie, cu cele mai reuşite produse similare existente pe plan mondial. Optimul acestui raport îl prezintă stadiul în care se va realiza diminuarea substanţială a cheltuielilor de muncă socială pe diferitele trepte ale diviziunii industriale a muncii, cu efecte nemijlocite în creşterea beneficiilor destinate înfăptuirii reproducţiei socialiste lărgite şi ridicării continue a nivelului de trai material şi cultural al oamenilor muncii.

Spania: orientări în procesul de restructurare industrială

UN ELEMENT central al politicii economice spaniole pînă la finele anilor '80 îl constituie procesul de restructurare industrială, care s-a intensificat în prezent prin adoptarea **programului național de restructurare industrială** pe anii 1984—1986, precum și prin punerea în aplicare a unor programe sectoriale de restructurare sau dezvoltare.

În condițiile date, procesul de restructurare industrială se axează cu precădere pe asanarea principalelor ramuri afectate de criză în scopul restabilirii competitivității pe plan intern și extern (este vorba în principal, într-o primă etapă, de industria siderurgică, industria feroaliajelor, industria cuprului, industria navală, industria textilă și a pielăriei, industria bunurilor de consum electrocasnic), stimularea dezvoltării ramurilor de vîrf (industria electronică și informatică, telecomunicațiile, biotehnologia) și continuarea modificării bazei energetice prin punerea unui accent deosebit pe termocentrale cu cărbune și pe energia nucleară. În acest scop guvernul preconizează ca numai în perioada 1984—1986 să aloce fonduri de circa 1 000 miliarde pesete (circa 6,5 miliarde dolari), din care 450 miliarde pesete pentru investiții în echipament industrial.

Pentru a beneficia de sprijin financiar din partea statului, ramurile industriale sau grupurile de întreprinderi industriale afectate de criză sînt chemate să elaboreze programe concrete care, pornind de la analiza situației existente și a evoluției în perspectivă a cererii, să conțină date asupra obiectivelor restructurării, să includă un plan privind investițiile și să prezinte modificările în structura întreprinderilor și măsurile preconizate de natură tehnologică, comercială, financiară și în domeniul utilizării forței de muncă. Analiza programelor puse în aplicare în prezent în sectoarele industriale lovite de criză evidențiază că procesul de restructurare se referă cu precădere la intensificarea introducerii noilor tehnologii, îndeosebi cele care conduc la scăderea consumurilor de energie și materii prime și asigură creșterea productivității muncii, creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, intensificarea activității de marketing la export și de adaptare a structurii ofertei la noile tendințe manifestate în evoluția cererii pe piața internă și la export, stimularea cercetării aplicative etc.

De la o ramură la alta, procesul de restructurare are obiective și modalități specifice de implementare. Astfel, **procesul de restructurare a siderurgiei spaniole,** care se desfășoară de mai mulți ani și care va continua pînă la finele acestui deceniu, are ca obiective principale : ● creșterea ponderii oțelurilor speciale și a laminatelor care valorifică superior oțelul ; ● modernizarea structurii tehnologice (în anul 1983, ponderea procedeului energofag Siemens Martin a scăzut la 2%, comparativ cu 26% în 1970, urmînd să fie eliminat definitiv ; ● ponderea procedeului L.D. a scăzut la 41%, iar procedeul electric a cunoscut o expansiune puternică atingînd o pondere de 57% ; ● creșterea ponderii turnării continue și a capacităților pentru producția de table subțiri cu acoperiri etc. ; ● economisirea energiei ; ● adaptarea capacităților la noul nivel, mai scăzut, al cererii interne (capacitatea de producere a oțelului se preconizează să se diminueze cu 14,5%, respectiv la 14,85 mil. t.

În **industria textilă,** restructurarea are ca obiective principale creșterea gradului de concentrare a producției și promovarea mult mai intensă a activității de cercetare-dezvoltare și design, în timp ce în industria pielăriei un accent special se va pune pe marketingul de export.

Industria navală este un alt sector afectat de o puternică criză, care durează din 1973 și care a determinat ca în 1982 livrările de nave să înregistreze o scădere de 63% în perioada respectivă. În structura producției de nave a Spaniei au intervenit deja modificări însemnate, caracterizate prin creșterea navelor specializate (roll-on/roll-off, de refrigerare, pentru transportul containerizat), de la 2% la 21%, a tancurilor care transportă gaze lichefiate și produse chimice, de la 4% la 12%, a navelor pentru pescuit și pentru transportul de pasageri, de la 2% la 8%, și a navelor vrachiere, de la 24% la 34%, în timp ce ponderea tancurilor petroliere a scăzut de la 40% la 9%, iar a celorlalte nave (ca de exemplu nave pentru mărfuri generale), de la 25% la 16%. Pentru întreprinderile navale mari se preconizează creșterea gradului de specializare pe tipuri de nave (în funcție de nivelul de înzestrare a acestora cu tehnologie avansată, de capacitatea de producție și de situația financiară), înființarea de reprezentanțe în principalele centre comerciale ale lumii, pentru încheierea de contracte de vînzare la fața locului și creșterea în felul acesta a registrului de comenzi, intensificarea și promovarea cercetării aplicative în acest domeniu. Pentru restructurarea șantierelor navale mici și mijlocii a fost creată la finele anului trecut o nouă întreprindere, Sociedad para la Reconversion Naval, în al cărui domeniu de activitate intră acordarea și coordonarea de mijloace financiare, îmbunătățirea activității de marketing, structurarea ofertei diferitelor întreprinderi navale, sprijinirea procesului de concentrare a producției.

O atenție prioritară în dezvoltarea industrială a Spaniei este acordată promovării puternice a producției și utilizării microelectronicii, în cadrul întregii economii. Semnificativ în acest sens este **Programul național pentru dezvoltarea electronicii și informaticii în perioada 1984—1987,** adoptat anul trecut. Programul își propune creșterea gradului de competitivitate pe plan internațional a acestui sector chemat să-și aducă un aport sporit în procesul de restructurare tehnologică a celorlalte ramuri industriale. Obiectivele programului sînt numeroase, evidențiindu-se îndeosebi : ● creșterea mai accentuată a producției și consumului acelor subsectoare ale electronicii care contribuie în mod deosebit la procesul de modernizare economică (astfel în perioada 1982—1987 producția informaticii — programe și echipament — va crește de 4,5 ori, în timp ce producția electronicii profesionale va crește de 1,9 ori, iar producția electronicii de consum se va majora de numai 1,7 ori) ; ● creșterea ponderii producției interne în acoperirea cererii, de la 52% în 1982 la 77% în 1987 ; ● promovarea puternică a exporturilor, ale căror ritmuri de creștere vor devansa substanțial sporurile preconizate la import ; ● reducerea decalajului tehnologic al firmelor spaniole prin intensificarea activității de cercetare-dezvoltare. Conform declarațiilor oficiale, acest program „apare cu cinci ani mai tîrziu decît era necesar", astfel că deși se preconizează ca electronica și informatica să aibă o contribuție de 3,1% la produsul intern brut al Spaniei în 1987, comparativ cu 2% în 1983, acest nivel va reprezenta numai jumătate din cel atins de electronică și informatică în celelalte țări vest-europene. Pentru sprijinirea dezvoltării acestui sector, statul spaniol va acorda în perioada 1984—1987 un volum de fonduri de 100 miliarde pesete, din care 53 miliarde pesete vor fi destinate promovării exportului, iar 18 miliarde pesete pentru cercetare-dezvoltare. Un alt domeniu prioritar al dezvoltării industriale și al cercetării științifice este biotehnologia, semnificativă în acest sens fiind hotărîrea recentă a guvernului spaniol de a crea o grupă de lucru constituită din reprezentanți ai firmelor particulare și institutelor de cercetare științifică, care are drept obiectiv alcătuirea planurilor de cercetare biotehnologică și de dezvoltare a noi tehnologii, precum și decizia de înființare a unui Institut Național de inginerie genetică și biotehnologie, cu un personal de circa 250 lucrători.

În energetică, planul pentru perioada 1984—1986 are în vedere să se realizeze o structură a producției de energie electrică în care ponderea principală să o dețină termocentralele pe bază de cărbune (35,9%), urmate de centralele nucleare (29,5%) și hidrocentrale (29%), aportul termocentralelor pe bază de păcură urmînd să se reducă la numai 2%.

Cadrul juridic care asigură desfășurarea relațiilor economice româno-spaniole include, pe prim plan, Acordul pe termen lung privind schimburile comerciale și cooperarea economică, industrială și tehnologică, document încheiat în 1977. Exporturile românești s-au diversificat continuu, în ultimii ani constînd în principal din tractoare, autoturisme de teren, motoare electrice, rulmenți, produse siderurgice, produse chimice, mobilă ș.a. La import prevalează produsele siderurgice și neferoase, bunuri industriale pentru industria chimică. În domeniul cooperării, au fost constituite două societăți mixte : CAROCHEM — pentru comercializarea produselor chimice pe piața Spaniei și pe alte piețe, și ROMFARM — pentru producerea și comercializarea de medicamente și cosmetice.

Nicolae NISTORESCU

Progresul tehnic: dispute interoccidentale

CONFERINȚA ministerială din acest an a țărilor membre ale O.C.D.E., departe de a fi o întîlnire de rutină sau dominată de optimismul caracteristic etapelor de ieșire din criză, a pus în lumină o seamă de preocupări stringente, probleme nerezolvate, precum și contradicțiile care persistă sau se adîncesc între partenerii occidentali. Un atac virulent a fost lansat, în context, de Malcolm Baldrige, secretarul pentru comerț al S.U.A., la adresa țărilor vest-europene, în materie de șomaj și promovarea progresului tehnic.

Potrivit afirmațiilor lui M. Baldrige, introducerea în producție a noilor tehnologii a dus la crearea a 7,2 mil. locuri de muncă în S.U.A. în anii de după 1981, în timp ce, „reținerile" vest-europene în această direcție au făcut ca pe continent să se acumuleze două treimi din totalul șomerilor existenți astăzi în țările industrializate. Mai mult, în ultimii 10 ani, în Europa occidentală nu s-a înregistrat un spor net al locurilor de muncă nou create, iar șomajul în rîndul tineretului a atins nivelul record de 25%. Printre cauzele acestui fenomen, ministrul american citează în primul rînd „creșterea nejustificat de mare a salariilor", cu circa 40% în perioada de după 1970 (față de numai 5% în S.U.A.), în ciuda dificultăților generate de criza din ultimii ani. În industria prelucrătoare, în aceeași perioadă creșterea a fost și mai mare, respectiv de 65% în Europa occidentală, față de 10% în S.U.A. Cu alte cuvinte, susțin oficialitățile americane, deși oferta pe piața muncii a crescut, guvernele vest-europene nu au reușit să ia măsuri hotărîte în direcția unui control eficient asupra nivelului salariilor.

Un al doilea aspect menționat de ministrul american al comerțului, referitor la rămînerea în urmă a Europei occidentale în domeniul tehnologic, se referă la lipsa de mobilitate manifestată pe continent în manipularea forței de muncă între diverse sectoare de activitate. Legat tot de „rigiditatea structurilor" vest-europene sînt citate barierele administrative în calea formării de noi firme, ca măsură de protejare a celor existente, poate nu întotdeauna suficient de angajate în promovarea progresului tehnic.

În ce privește domeniile de aplicare a noilor tehnologii, în S.U.A. acestea includ în bună măsură serviciile, sector care — după aprecierile lui M. Baldrige — este relativ neglijat sub acest aspect în Europa occidentală. Din cele 26 mil. locuri de muncă nou create în Statele Unite în ultimii 15 ani, cea mai mare parte intră în sfera serviciilor, respectiv în sistemul bancar, de asigurări, în rețeaua comercială.

Criticile aduse partenerilor vest-europeni — primite de altfel cu proteste de delegația franceză pentru atitudinea moralizatoare adoptată de americani — lasă să se întrevadă, dincolo de nervozitatea în legătură cu lipsa de coordonare în politicile sociale, temerile Statelor Unite de a nu fi acuzate că, în preocupările lor pentru redresare, ar fi acordat puțină atenție sprijinirii țărilor din Europa occidentală în această direcție.

Căile practicate de S.U.A. pentru crearea de noi locuri de muncă în condițiile controlului asupra nivelului salariilor au făcut obiectul unei analize în ziarul londonez Financial Times. Folosind ca sursă un studiu realizat chiar în Statele Unite, cotidianul economic britanic menționează printre pîrghiile folosite de americani stimularea competiției în sectoare mai puțin controlate de sindicate, sau în întreprinderi noi, din aceleași rațiuni. Ca argument sînt invocate, în studiul american, rezultatele deosebite obținute de Japonia în direcția sporirii eficienței și calității, prin spiritul de supunere totală și angajare care este imprimat salariaților față de deciziile patronatului. O cale considerată că nu ar fi neglijabilă, dar greu de folosit în condițiile activității intense desfășurate de sindicate în viața economică vest-europeană.

Programe de dezvoltare

NIGERIA: proiecte în industria hidrocarburilor

UN OBIECTIV principal al politicii economice nigeriene este valorificarea superioară a bogatelor rezerve de țiței și gaze naturale. Astfel, în februarie a.c., societatea de stat N.N.P.C. (Nigerian National Petroleum Corp.) a semnat un contract în valoare de 470 milioane dolari cu un grup de patru firme care vor construi o nouă rafinărie de țiței, la Alassa-Eleme. Această nouă capacitate, preconizată să prelucreze 150 mii barili de țiței pe zi, reprezintă a patra rafinărie de care va dispune Nigeria, adăugîndu-se astfel rafinăriilor deja existente la Port Harcourt, Kaduna și Wari. Rafinăria de la Alassa-Eleme, prevăzută să intre în funcțiune în anul 1987 va produce anual 123 mii tone gaz lichefiat, 2,8 milioane tone benzină, 930 mii tone gaz lampant, 820 mii tone motorină și 2,35 milioane tone păcură. Noua capacitate, care va dispune în total de 10 unități de prelucrare a hidrocarburilor și de unități energetice proprii, va permite economii anuale în valută apreciate la 205 milioane dolari. În felul acesta, în anul 1987 capacitatea totală a rafinăriilor nigeriene va ajunge la 410 mii barili/zi, din care pentru export 110 mii barili/zi, ceea ce reflectă orientarea Nigeriei de a trece de la exportul de țiței brut către exportul de produse petroliere. De remarcat că oficialitățile nigeriene s-au pronunțat împotriva construirii de către Nigeria a unor rafinării în alte țări deoarece acestea nu creează posibilitatea de a oferi noi locuri de muncă pentru forța de muncă nigeriană.

Pentru valorificarea superioară a uriașelor zăcăminte de gaze naturale, apreciate la 300 mii miliarde m³ în martie a.c. a fost creat un comitet de lucru care va supraveghea construirea primei instalații de lichefiere a gazelor naturale din Nigeria. Proiectul, pentru realizarea căruia va fi necesară o investiție apreciată la 6,6—9,2 miliarde dolari, se preconizează să aibă o capacitate anuală pentru lichefierea unei cantități de 8 miliarde mc. gaze naturale. De remarcat că începînd cu ianuarie a.c. guvernul nigerian a decis alocarea din încasările lunare obținute din vînzările de țiței a unei sume destinate finanțării unei părți din acest proiect de proporții uriașe.

O problemă deosebită care preocupă autoritățile nigeriene este aceea a creșterii gradului de utilizare a gazelor asociate, care în perioada 1977—1984 a crescut de la 4% la 20%. Se are în vedere creșterea în continuare a acestui procent, guvernul nigerian introducînd de la 1 ianuarie a.c. o nouă legislație prin care societățile petroliere vor plăti o taxă de 0,7 dolari pentru fiecare 1000 mc. gaze arse. Pentru valorificarea gazelor, una din orientări este aceea de utilizare a acestora prin reinjectare în scopul creșterii gradului de recuperare a țițeiului din zăcăminte. Astfel, în martie a.c. la Obrikom a fost pusă în funcțiune a patra instalație de reinjectare care a necesitat o investiție de 105 milioane dolari și care va permite recuperarea unei cantități de 15 000 barili țiței/zi. Concomitent au început lucrările la o nouă instalație de injectare în zăcămintele petroliere de la Kwale Okpai.

În cadrul schimburilor comerciale româno-nigeriene, în ultimii ani România a exportat produse ale industriei constructoare de mașini, metalurgice, chimice și materialelor de construcții și a importat în principal țiței.

N. N.

O piață valutară cu incertitudini

DUPĂ CĂDEREA importantă a dolarului, din săptămîna trecută, valuta americană cunoaște o revenire în săptămîna 13—17 V 1985. Datele publicate în această săptămînă privind economia americană, deși ușor contradictorii, au constituit totuși un suport, chiar dacă nu prea solid pentru dolar.

Ușoara creștere a dolarului de la începutul acestei săptămîni s-a datorat în principal publicării următoarelor date privind economia americană :

— vînzările cu amănuntul în S.U.A. au crescut cu 0,9% în aprilie (nivel sub cel estimat de economiști) ; piața nu a reacționat conform așteptărilor, ea avînd nevoie de dovezi că economia americană continuă să devină mai puternică. Cifra vînzărilor cu amănuntul nu a fost concludentă ;

— producția industrială în S.U.A., așa cum comunică conducerea Sistemului Federal de Rezerve, a scăzut cu 0,2% în aprilie, după o creștere de 0,3% în martie. Acest indicator a avut un slab impact, deoarece cifra publicată a fost la un nivel mai scăzut decît se aștepta ;

— indicele stocurilor din economie a scăzut cu 0,1% în martie 1985 ;

— indicele construcțiilor de locuințe a crescut, așa cum comunică Departamentul Comerțului al S.U.A., cu 1,6% în aprilie, cel mai înalt nivel din ultimul an ;

— M 1 (masa monetară în circulație în S.U.A.) a crescut cu 2,1 miliarde dolari. Această creștere a întrecut așteptările observatorilor de specialitate.

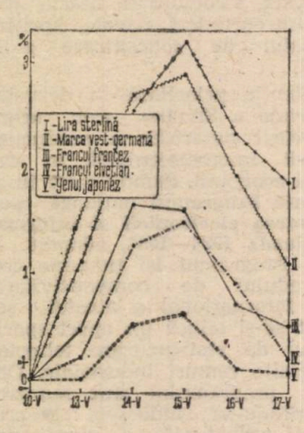

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13 — 17 V ; bază : 10 V 1985

Datele menționate mai sus nu au constituit un suport solid pentru dolar. Piața a continuat să speculeze iminența reducere a taxei scontului în Statele Unite. Dolarul cunoaște în prezent o mare cerere comercială și interbancară. Bankers Trust Co a redus dobînda preferențială („prime-rate") la 10% de la 10,5% și există temeri că măsuri similare vor lua și alte bănci americane.

În ultima prognoză de piață, Midland Bank PLC a estimat că dolarul se va întări peste vară, susținut de o economie puternică și de dobînzi înalte, după care va slăbi spre sfîrșitul anului, datorită importantului deficit al balanței de plăți curente și inflației ridicate.

Prin noiembrie, dolarul se așteaptă să atingă nivelul de 2,95 mărci și 2,42 franci elvețieni, iar lira sterlină — 1,25 dolari.

Lira sterlină rămîne o alternativă atractivă dolarului slab, încurajată de încrederea că dobînzile în Anglia vor rămîne la nivelele înalte actuale, protejînd valuta britanică de orice speculație privind prețurile mici ale petrolului.

Marca vest-germană a fluctuat în această săptămînă între nivelele 3,05—3,11 mărci/dolar.

Francul elvețian a cunoscut nivele între 2,57—2,61 franci/dolar.

Aurul, în ciuda cererii fizice scăzute, își va păstra nivelul înalt, situîndu-se în această săptămînă la prețuri între 317—323 dolari uncia.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

R. D. GERMANĂ

Progrese în utilizarea eficientă a resurselor de creștere

TRANSPUNEREA în practică a orientărilor strategiei de dezvoltare intensivă a economiei R. D. Germane, adoptate pentru perioada anilor '80, înregistrează progrese notabile, edificatoare în acest sens fiind datele privind rezultatele obținute în anul 1984 și obiectivele formulate prin plan pentru anul curent. Întărirea potențialului economic al țării, asigurarea unei dezvoltări dinamice și stabile reprezintă obiective de ansamblu, condiționate esențial de utilizarea rațională și eficientă a resurselor materiale, de accelerarea introducerii în economie a progresului științific și tehnic.

Aplicarea unui ansamblu de măsuri în vederea economisirii și creșterii eficienței în **utilizarea combustibililor, energiei și materiilor prime** a permis în anul trecut realizarea unei creșteri cu 4,2% a producției industriale marfă pe întreaga economie, în condițiile reducerii cu 5% a consumurilor de asemenea resurse. Se pot menționa, cu titlu de exemplu, economisirea unei cantități de energie echivalînd cu 17 milioane tone cărbune și reducerea consumului anual cu 600 mii tone la oțel, 14,5 mii tone la aluminiu, 440 mii tone la ciment. Creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime în diferite domenii ale producției industriale reprezintă una din tendințele pe termen lung, confirmată și de rezultatele anului 1984. Astfel, ponderea produselor cu grad ridicat de prelucrare a atins 70% în metalurgie și circa 60% în industria chimică. Atragerea în circuitul industrial a materialelor reutilizabile se înscrie la rîndul său între obiectivele de importanță deosebită. În anul trecut, pe această cale s-a asigurat 12% din necesarul de materii prime al economiei naționale. Procente mult superioare mediei s-au înregistrat în fabricația de oțel (76%), cupru (63%), hîrtie și carton (circa 50%).

Devenită o componentă a programelor de dezvoltare în toate sectoarele de activitate, **creșterea contribuției științei și tehnicii** la rezolvarea problemelor care stau în fața economiei naționale a R. D. Germane se concretizează în realizări importante. Analizele consacrate dezvoltării economice în anul 1984 pun în evidență faptul că sporirea productivității muncii în industrie a fost obținută în cea mai mare parte pe baza aplicării în producție a rezultatelor cercetării științifice. Măsurile aplicate în acest domeniu se reflectă de asemenea într-o înnoire accelerată a nomenclatorului de producție. Fabricația de produse noi, însumînd 74 miliarde mărci în 1984, reprezintă 21% din totalul producției obținute în întreprinderile industriale cu subordonare centrală. În cursul anului menționat au fost pregătite pentru asimilarea în producție 3 270 produse și 2 180 tehnologii noi, iar numărul roboților și manipulatorilor industriali a sporit cu 1 080 unități, cifrîndu-se la 43 mii. Economiile realizate prin măsurile de raționalizare a producției, de modernizare a bazei tehnico-materiale și introducere a rezultatelor științei și tehnicii au totalizat 620 milioane ore de muncă, echivalînd cu fondul de timp de muncă anual al unui număr de 340 mii lucrători.

Prioritățile menționate se regăsesc și în planul de dezvoltare economică pe anul 1985, care consacră un loc aparte măsurilor de raționalizare a consumurilor energetice, de materii prime și materiale, precum și a celor care vizează îndeplinirea programelor de extindere a unor tehnologii cheie, între care microelectronica, informatica, robotica, prelucrarea avansată a cărbunelui, prelucrarea chimică și îmbunătățirea calității metalelor.

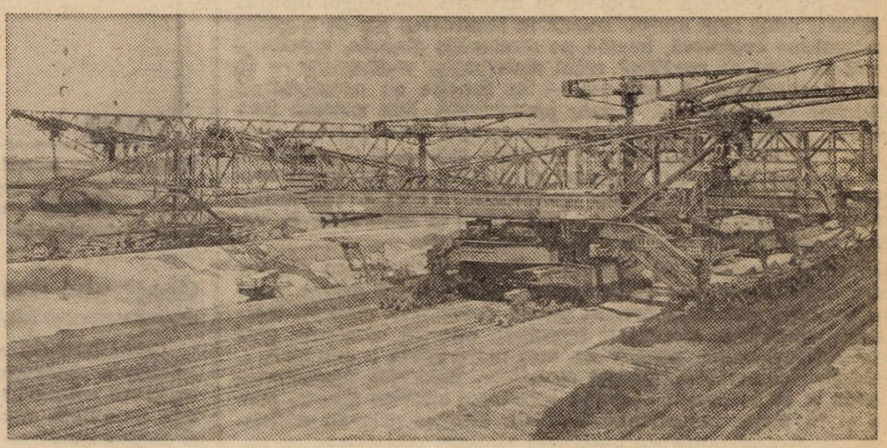

Cîțiva indicatori de sinteză conturează dimensiunile procesului de modernizare tehnologică în anul curent: 493 mii ore de muncă economisite pe seama introducerii în producție a rezultatelor progresului științifico-tehnic, un volum al producției industriale de noi tipuri de produse însumînd 86 miliarde mărci, creșterea cu 20% a fabricației de produse purtînd însemnul celei mai bune calități.

Alocarea **resurselor investiționale,** supusă exigențelor generale ale unei eficiențe cît mai ridicate, urmărește susținerea eforturilor de raționalizare și modernizare menționate anterior. Activitatea de investiții se concentrează în mod prioritar în realizarea proiectelor care asigură o creștere substanțială a productivității muncii, utilizarea eficientă a resurselor autohtone de combustibili și materii prime.

O atenție specială se acordă creșterii ponderii investițiilor destinate reconstrucției și reutilării întreprinderilor, ponderea lor în volumul total al fondurilor de investiții în industria cu subordonare centrală atingînd în 1984 circa 57% (în industria prelucrării metalelor peste 70%). Ponderea investițiilor pentru lucrări de construcții-montaj înregistrează în consecință o tendință de reducere în toate ramurile economiei naționale. Evoluția raportului între cele două destinații principale este considerată un indiciu al creșterii eficienței procesului investițional în ansamblu.

Caracterizînd contextul general în care se aplică măsurile de ridicare a eficienței trebuie menționat că anul în curs reprezintă o etapă importantă în dezvoltarea economiei R. D. Germane în actualul cincinal. Ritmurile de creștere planificate la principalii indicatori ai dezvoltării economiei naționale — venitul național 4,4%, producția industrială marfă 3,8%, lucrările de construcții montaj 3,4%, transporturile și telecomunicațiile 3,1%, construcția de locuințe 3%, volumul comerțului cu amănuntul 4%, volumul comerțului exterior 8% — confirmă continuarea tendinței de dinamizare a economiei manifestată în ultimii ani.

Evoluția ascendentă a **relațiilor de colaborare între România și R. D. Germană,** adîncirea și diversificarea lor în toate domeniile construcției socialiste au fost în mod decisiv impulsionate de întîlnirile și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășul Erich Honecker, secretar general al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane. Cu prilejul întîlnirii de la București din august 1984 cei doi conducători de partid și de stat au evidențiat încă o dată cursul rodnic al relațiilor reciproce, desfășurate în spiritul Tratatului de prietenie, de colaborare și asistență mutuală semnat în 1972 și al declarațiilor încheiate în 1977 și 1980. Dezvoltarea, în acest cadru, a schimburilor comerciale și a relațiilor de colaborare în domeniul științei și tehnologiei răspunde intereselor și cerințelor de participare la diviziunea internațională a muncii, avînd ca fundament însuși programele de dezvoltare economică ale fiecăreia dintre cele două țări.

Pavel CERNA

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

Cooperarea globală sau o „istorie a viitorului"

ÎN CONTEXTUL preocupărilor pe linia identificării unor posibile căi de evoluție a omenirii, a raporturilor economice dintre state, eradicarea subdezvoltării constituie elementul central asupra căruia se îndreaptă atenția specialiștilor, fenomen cu implicații deosebit de grave pentru starea actuală și în special în perspectivă a societății. Corelația bunăstare-dezvoltare se instituie, deci, ca factor definitoriu al oricăror strategii privind viitorul, în care dominanta o constituie valorificarea optimă a condițiilor materiale și spirituale date, obiective centrate pe om și colectivități umane ca beneficiari finali.

Evoluția înregistrată pînă în prezent de comunitatea umană a stat și continuă să stea sub semnul parametrilor restrictivi, în diferitele lor ipostaze. Polarizarea avuției, a veniturilor, a determinat diferențieri între grupuri sociale, între țări bogate și țări sărace, între grupuri de țări. Lipsa de voință politică, lipsa de înțelegere în legătură cu importanța interdependențelor internaționale au dus la disproporții tot mai accentuate, care acționează în contrasens cu interesele progresului, frînînd procesul de dezvoltare.

În acest cadru și pornind de la aceste premise trebuie considerat studiul realizat de **Sam Cole și Ian Miles**, intitulat sugestiv : „LUMI SEPARATE — TEHNOLOGIA ȘI RELAȚIILE NORD-SUD ÎN ECONOMIA MONDIALĂ". Desigur, modelările globale nu reprezintă o noutate în materie. Elementul distinct pe care îl aduc însă autorii constă în încercarea lor de a schița o succesiune evolutivă, bazată pe strategiile globale, urmărind modul în care se modifică rolul distribuției veniturilor — în plan internațional și național — în funcție de coordonatele politicilor economice și sociale preconizate. Din această perspectivă, autorii își propun să ofere tabloul unei posibile dezvoltări viitoare a societății, sub multiple aspecte și determinată de o serie de parametri obiectivi și volitivi. Pe parcursul evoluției societale, sînt analizate distribuția internă a veniturilor pentru diferitele categorii sociale, precum și tendințele în volumul producției și în comerțul internațional.

O primă concluzie dă imaginea disproporțiilor care domină lumea actuală, realități de netăgăduit și care oferă puține șanse unei evoluții satisfăcătoare, în sensul dezvoltării globale. Realitatea prezentă a economiei mondiale reflectă existența unei polarizări frustrante, pentru cea mai mare parte a omenirii, a producției, comerțului, avuției mondiale. Totodată, inegalitatea persistă și se adîncește, chiar în interiorul statelor sărace, precum și în țările industrializate, între diferite grupuri sociale.

Corelațiile stabilite pe parcursul lucrării demonstrează necesitatea soluționării situației agravante a țărilor sărace, în interesul întregii omeniri, prin trecerea la un proces autentic și neîntîrziat de restructurare a economiei mondiale. Pornind de la această stare de fapt, autorii încearcă să schițeze căi de evoluție a raporturilor dintre națiuni, a participării acestora la producția și comerțul mondial, a distribuției interne și internaționale, în care tendința de sporire a discrepanțelor ar urma să fie anihilată. În acest scop, Sam Cole și Ian Miles pornesc de la diferitele puncte de vedere existente cu privire la starea economiei mondiale, puncte de vedere concretizate în opțiuni referitoare la modalitățile de restructurare a actualei ordini mondiale.

Imobilismului susținut de adepții statu-quo-uliu, marile puteri industriale, autorii studiului de față îi opun ideea adîncirii specializării în diviziunea internațională a muncii și a liberalizării comerțului internațional, ca factori de natură să stimuleze creșterea optimă a tuturor țărilor lumii. Problema inovării tehnologice este considerată ca centrală pentru revitalizarea economiei mondiale. O a doua strategie globală pe care autorii o analizează și o proiectează totodată, prin scenarii, în viitor este „strategia noii ordini economice internaționale". Avînd drept principali promotori țările membre ale Grupului celor 77, precum și importante forțe progresiste din lumea întreagă, această strategie vizează **restructurarea relațiilor economice internaționale.**

O altă modalitate de percepere și interpretare a realităților prezente, care determină și soluții în consecință, o constituie **„strategia efortului propriu colectiv al țărilor în curs de dezvoltare".** În sfîrșit, o a patra abordare a problematicii, abordare la care recurg autorii în construirea scenariului, o constituie **„strategia vizînd satisfacerea trebuințelor umane"**, strategie determinată de poziția celor mai sărace țări.

POSIBILE STRATEGII DOMINANTE

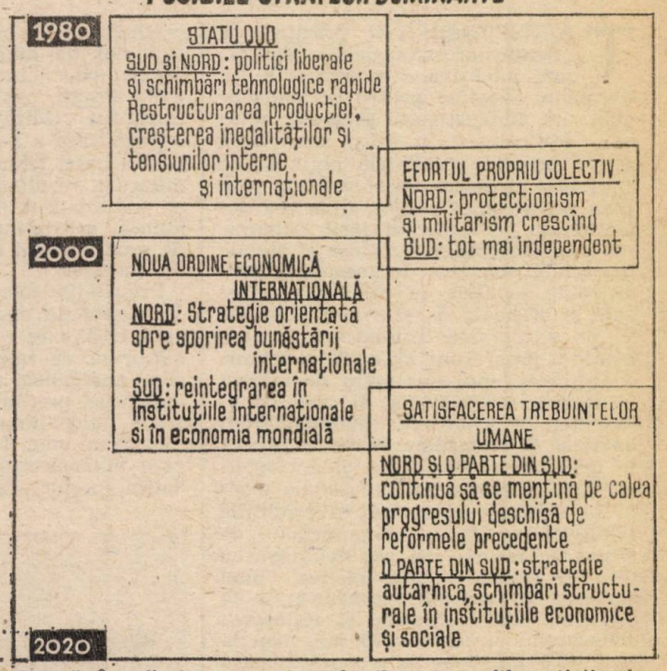

Conținutul unei posibile „istorii viitoare"

OPRINDU-SE asupra perioadei prezente, caracterizată prin **„strategia statu-quo-ului"**, autorii opinează că, în ciuda unei oarecare relaxări temporare și parțiale, inegalitățile din economia mondială vor continua să se adîncească, protecționismul și militarismul se vor accentua, tensiunile vor crește. În ceea ce privește inovarea tehnologică, autorii se opresc mai întîi asupra consecințelor realizării acesteia în sectoarele de vîrf ale celor mai dezvoltate economii. Concluzia la care se ajunge este aceea că, încercînd să conducă economia mondială către o „revoluție tehnologică", țările avansate își vor consolida poziția în spațiul internațional, dar inegalitățile în cadrul propriilor structuri se vor accentua.

Sporirea tensiunilor din viața economică mondială actuală demonstrează inadvertența unor acțiuni unilaterale, realizate practic numai în interesul țărilor industrializate. Nimeni nu-și poate imagina un viitor viabil atîta timp cît la un pol se acumulează tehnologii de vîrf, comercializate și aplicate aproape exclusiv în cadrul restrîns al țărilor din „Nord", iar la celălalt pol este menținută o industrie caracteristică cel mult începutului secolului XX. Aservirea țărilor în curs de dezvoltare intereselor economice ale țărilor industrializate determină o serie de reacții în lanț. Sub raport financiar, pentru a lua un singur exemplu, menținerea lor în actuala situație va presupune noi și sporite fluxuri de ajutorare care, indiferent de forma în care sînt acordate, le vor înrăutăți și mai mult condiția și așa destul de fragilă, punîndu-le în imposibilitatea de a se emancipa economic și tehnologic. Procesul are efecte și în sensul blocării fluxurilor comerciale reciproce între grupe de țări, iar realitatea a probat faptul că limitarea comerțului la nivelul grupului țărilor dezvoltate este practic imposibilă. S-ar ajunge astfel la o lipsă de debușee pentru produsele realizate prin tehnologiile de vîrf, cu efecte anchilozante asupra propriilor industrii ale țărilor care le realizează. Pe termen lung, însă, nu se

poate afirma cu certitudine că asemenea restructurări vor mai fi posibile, în sensul reducerii continue a unor activităţi productive devenite ineficiente în mod fortuit.

Neîncrederea societăţii dezvoltate în viitorul pregătit pe actualele baze poate fi remarcată şi prin anumite fenomene de neliniştе socială ce nu pot fi nesocotite. Se constată în multe ţări dezvoltate tendinţa oamenilor de a părăsi oraşele în favoarea aşezărilor şi ocupaţiilor mai mult sau mai puţin îndepărtate de viaţa urbană.

O a doua variantă a experimentului ar presupune introducerea tehnicii noi în cele mai slab dezvoltate complexe naţionale, lipsite însă de infrastructurile materiale şi socioprofesionale necesare. Acceptarea unei atari soluţii ar determina polarizări uriaşe în aceste ţări, între comunităţi rurale şi capitală, între grupurile sociale, deteriorarea distribuţiei veniturilor ar fi însoţită în cele din urmă de un declin general al unei economii neadaptate. Fenomenul — arată S. Cole şi I. Miles — ar putea deveni un nou simptom al adîncirii crizei mondiale.

În ceea ce priveşte politica adoptată de diferitele grupuri de ţări, autorii consideră că, spre anul 1990, ea se va apropia din ce în ce mai mult de cea caracteristică perioadei următoare, dominată de **„strategia efortului propriu colectiv"**. Se constată totuşi rezistenţa statelor dezvoltate în a conveni o soluţie realistă în probleme esenţiale, cum ar fi sprijinirea lumii a treia în privinţa datoriei externe ; recurgerea în continuare la ajustări temporare pare să vizeze mai degrabă salvarea de la prăbuşire a o serie de instituţii internaţionale, decît sprijinirea eforturilor ţărilor „lumii a treia".

O a doua etapă examinată de Sam Cole şi Ian Miles este cea a anilor 1990—2000, dominată în viziunea acestora de **„strategia efortului propriu colectiv al ţărilor în curs de dezvoltare"**. Un complex de **factori economici** — cum ar fi închiderea pieţelor ţărilor occidentale pentru produsele de export ale „lumii a treia" — şi **politici** — implicarea tot mai accentuată a ţărilor în curs de dezvoltare în zona de preocupări militare ale ţărilor industrializate — determină necesitatea aplicării strategiei amintite la nivelul acestor din urmă ţări. Etapa analizată marchează constituirea în ţările „lumii a treia" a unor instituţii politice şi economice, care ar putea contribui la crearea unei baze puternice pentru declanşarea perioadei de reformă globală a economiei mondiale. Motivaţia este susţinută de evoluţia diferitelor grupuri de ţări, funcţie de situaţia lor economică în perspectivă. Astfel, ţările dezvoltate parcurg o perioadă de declin, aria pieţelor lor de export fiind într-un continuu proces de îngustare. Criza se manifestă pe numeroase şi variate planuri. Şomajul atinge niveluri intolerabile, iar protecţionismul se ridică la proporţii record.

Grupul statelor în curs de dezvoltare recent industrializate înregistrează beneficii limitate, ca urmare a faptului că pe plan intern, unor categorii largi ale populaţiei nu li se asigură venituri care să le permită accesul la oferte din producţia autohtonă. Pe plan internaţional, autorii evidenţiază tendinţa probabilă a acestui grup de ţări de a prelua rolul jucat pînă la acel moment de către ţările dezvoltate în relaţiile economice cu ţările sărace.

Opţiunea autorilor este formulată prin includerea în scenariu a epocii noii ordini economice internaţionale. Prin crearea unor noi instituţii internaţionale, prin stabilirea unor fluxuri financiare substanţiale către „lumea a treia" şi prin concretizarea negocierilor pentru dezarmare, criza ar putea fi parţial soluţionată.

Este cert faptul că în prezent numeroase ţări parcurg o etapă de creştere economică, dar principalii beneficiari sînt ţările — puţine la număr de altfel şi cu un nivel industrial discutabil — în curs de dezvoltare recent industrializate, capabile să potenţeze forţa de muncă ieftină de care dispun. Conform scenariului lui Sam Cole şi Ian Miles, multe din ţările sărace ale „lumii a treia" rămîn încă la periferia economiei mondiale, avînd puţine avantaje în urma reformelor înfăptuite. În acest cadru internaţional deosebit de fragmentat şi eterogen, chiar beneficiile de pe urma fluxurilor tehnologice, materiale şi financiare destinate sprijinirii anumitor regiuni ale lumii se diluează, avînd loc un proces de redistribuire în spaţiul internaţional în urma căruia destinatarii iniţiali au în final relativ puţin de cîştigat.

Dintr-o asemenea perspectivă, în care, în ciuda reformelor, spaţiul internaţional rămîne încă nefavorabil pentru o bună parte a omenirii, autorii emit ideea intrării multor ţări în curs de dezvoltare slab industrializate într-o nouă perioadă de autarhie, prin adoptarea „strategiei de satisfacere a nevoilor umane". Sam Cole şi Ian Miles situează debutul acestei noi epoci în jurul anului 2010. Spre deosebire de caracterul global al celor trei strategii anterioare, cea de satisfacere a nevoilor umane este promovată de grupuri mici de ţări, restul omenirii continuînd să aplice principiile noii ordini economice internaţionale. Autorii preconizează referitor la acest cadru o modificare substanţială a politicii internaţionale faţă de statele cele mai sărace. Fluxuri financiare necondiţionate ar trebui orientate către acestea, în paralel cu crearea unor mecanisme care să asigure stabilitatea, pe termen lung, a preţurilor produselor de export ale ţărilor în curs de dezvoltare. Ar putea fi, consideră autorii, semnele unei conştientizări a omenirii cu privire la necesitatea susţinerii ţărilor sărace în atingerea unor obiective economice şi sociale, în vederea participării depline a acestor state la noua ordine economică internaţională.

„Strategia de satisfacere a nevoilor umane" situează problema dezvoltării în sfera ocupaţiilor şi necesităţilor de consum ale celor mai sărace categorii sociale, cu un accent deosebit asupra zonelor rurale. Aceasta presupune reforme politice şi restructurarea relaţiilor internaţionale ale ţărilor sărace, pentru a elimina eventuala perturbare dinspre exterior a obiectivelor interne. De altfel, chiar transformarea tehnologiei într-un mijloc de atingere a unor obiective sociale necesită un control strîns al legăturilor cu piaţa internaţională. Din acest motiv, o abordare greşită poate genera disensiuni nu numai între Nord şi Sud, dar chiar şi în colectivitatea ţărilor în curs de dezvoltare. Toate acestea stau la baza susţinerii strategiei, mai degrabă în ipostaze individuale, decît sub forma integrării într-un nou program al efortului propriu colectiv. În această epocă ţările în curs de dezvoltare înregistrează un oarecare progres, dar viitorul apare incert, avînd în vedere multiplele probleme legate de reintegrarea statelor sărace în economia mondială.

Realizînd o serie de corelaţii cuantificate, autorii constată că modelul creşterii nu este uniform pentru diferite grupuri de ţări. Creşterea cea mai rapidă este înregistrată de către statele în curs de dezvoltare recent industrializate (într-un ritm mediu anual situat totuşi sub 2%), iar cea mai lentă — de către ţările occidentale mai puţin dinamice (într-un ritm de aproximativ 0,5%). Pentru ţările cele mai sărace, ritmul de creştere a venitului individual este de 1,5%, progresele cele mai însemnate urmînd a fi realizate în ultima fază, cea a dezvoltării orientate către satisfacerea trebuinţelor de bază. Totuşi, chiar pe fondul unei îmbunătăţiri a distribuţiei, nivelul venitului lor mediu rămîne scăzut. În ceea ce priveşte statele în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, creşterea veniturilor este şi în perspectivă lentă. Explicaţia oferită de autori este aceea că ritmurile reduse de creştere economică a majorităţii marilor importatori occidentali determină o cerere destul de scăzută din partea acestora.

O viziune mai optimistă ar putea presupune ritmuri de creştere de 6—8% anual pentru ţările cele mai sărace, situaţie în care ar fi posibil ca acestea să ajungă în anul 2020 la nivelul din 1975 al ţărilor industrializate. Dar, pentru ca o asemenea ipoteză să fie realizabilă, ar fi necesare supoziţii mult mai îndrăzneţe în legătură cu funcţionarea viitoare a instituţiilor politice şi economice naţionale şi internaţionale. În ceea ce priveşte scenariul autorilor, acesta înfăţişează menţinerea unui decalaj considerabil între statele bogate şi cele sărace. În anul de bază 1975, raportul dintre veniturile acestora era de aproape 120 : 1. Pentru anul 2000 se estimează înrăutăţirea situaţiei, raportul devenind 170 : 1, pentru ca numai după anul 2020 să scadă la 95 : 1. Dacă autorii fac o serie de prezumţii de natură să confere scenariului o notă optimistă (ideea înfăptuirii noii ordini economice internaţionale, precum şi cea a rezultatelor pozitive ale strategiei efortului propriu colectiv al ţărilor în curs de dezvoltare), în ceea ce priveşte situaţia statelor celor mai sărace este sugerată o evoluţie mai puţin îmbucurătoare.

Afirmînd existenţa condiţiilor obiective de eliminare a sărăciei absolute — resurse materiale şi capacitate de înnoire tehnologică — Sam Cole şi Ian Miles arată că pentru depăşirea estimărilor realizate prin model este necesară punerea în aplicare a unor politici ferme care să asigure restructurarea relaţiilor internaţionale în sensul dezvoltării ţărilor „lumii a treia", a consolidării poziţiei acestora în economia mondială.

Anda MAZILU
I.E.M.

Studii sub egida G.A.T.T.

ÎNTRE analizele consacrate evoluțiilor din comerțul internațional se înscriu și lucrări elaborate sub egida G.A.T.T., inclusiv de către specialiști neguvernamentali. Un astfel de studiu, pregătit de un număr de 7 economiști din Elveția, S.U.A., Franța, India, Brazilia și Indonezia și publicat la Geneva sub titlul „Politica comercială și dezvoltarea economică", apreciază că în etapa actuală, înseși prevederile de bază ale Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) sînt încălcate sau eludate tot mai frecvent, chiar de către țările semnatare. Țările dezvoltate acționează în direcția frînării importurilor, o largă răspîndire dobîndind cunoscuta „limitare voluntară" a livrărilor partenerilor. Se subliniază faptul că protecționismul afectează în primul rînd țările în curs de dezvoltare, dar și economia mondială în ansamblu. Autorii opinează că în prezent ar fi posibilă (ca și în anii 1953—1973) realizarea pe plan global a unor ritmuri de creștere economică de natură să permită un spor mediu anual de 3,3% al veniturilor pe locuitor, adică o dublare la 20 de ani. Un astfel de obiectiv rămîne însă nerealizabil în condițiile existenței și adîncirii limitărilor în domeniul comerțului internațional, care generează situații conflictuale. Ameliorarea politicilor comerciale trebuie corelată, în viziunea grupului de specialiști, cu rezolvarea problemelor de natură financiar-valutară și în primul rînd a celor privind datoria externă.

Comerțul intracomunitar

POTRIVIT buletinului **European File** (nr. 8/1985) ponderea schimburilor reciproce în totalul comerțului exterior al țărilor Pieței Comune a înregistrat

PONDEREA COMERȚULUI INTRACOMUNITAR ÎN TOTALUL SCHIMBURILOR C.E.E.

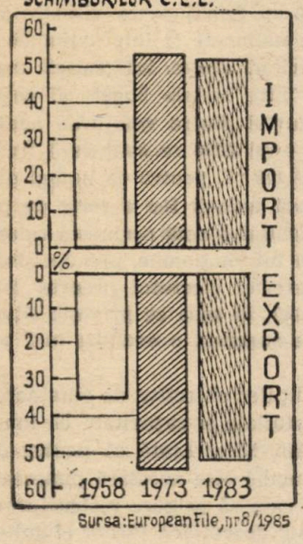

Sursa: European File, nr 8/1985

în ultimul deceniu o tendință de diminuare, după o perioadă de creștere relativ rapidă în anii '60 și la începutul anilor '70 (vezi graficul). Devenită deja obiect de preocupare la nivelul organelor comunitare, contracararea acestei tendințe, respectiv „consolidarea pieței interne" (intracomunitare n.n.) ar trebui să se realizeze prin măsuri cu efecte chiar în viitorul apropiat. Potrivit unor studii comunitare citate de sursa menționată, acțiunile avute în vedere nu implică schimbări importante în politica economică și nici o finanțare suplimentară. Ele se limitează la o serie de propuneri, dintre care unele în curs de examinare de către Consiliul ministerial al C.E.E., menite să limiteze o serie de formalități care frînează schimburile reciproce. Cele 7 categorii de propuneri acoperă o gamă largă de probleme, începînd cu „abolirea" frontierelor pentru schimburile de bunuri, a taxelor și obstacolelor tehnice și încheind cu libera circulație a forței de muncă. Un loc important revine constituirii unui cadru juridic favorabil schimburilor, precum și liberalizării mișcărilor de capital.

Ungaria: transporturi feroviare

DATELE statistice privind evoluția transporturilor feroviare ungare în 1984 pun în evidență cîteva modificări în raport cu anul precedent. Astfel, transporturile de mărfuri au înregistrat o diminuare, mai pronunțată în cazul celor interne, în timp ce transportul de pasageri a marcat, după scăderi în cîțiva ani consecutivi, o creștere, atît în ce privește numărul total de pasageri, cît și distanța medie parcursă. Pentru anul în curs se așteaptă o creștere a transporturilor de mărfuri pe calea ferată, în mare măsură sub influența sporirii livrărilor la export. Dotarea cu material rulant este orientată spre majorarea ponderii tracțiunii electrice, care în acest an va depăși 60% din total. Ca urmare, consumul de energie electrică va înregistra o ușoară creștere (1,7%), în timp ce consumul de cărbune și combustibil lichid se va diminua (cu 9% și, respectiv, 4,7%). Fondurile alocate transporturilor feroviare sînt destinate în anul 1985 cu precădere lucrărilor de întreținere (9,7 miliarde forinți), investițiilor pentru dezvoltare și modernizare revenindu-le 6,5 miliarde forinți.

Albania — obiective economice actuale

ÎNTR-O analiză a rezultatelor dezvoltării economiei în 1984 și a orientărilor pentru anul în curs, revista **L'Albanie nouvelle** (1/1985) relevă ca semnificativă tendința de accelerare a creșterii producției industriale. Aceasta va înregistra un ritm mediu de 6,2%, comparativ cu 3,3% în anul precedent. Extracția țițeiului și gazelor, exploatarea cărbunelui și producția de energie electrică continuă să figureze între prioritățile planului de dezvoltare. Creșterea cu peste 5% a producției de energie electrică se va realiza integral pe seama hidrocentralelor, 1985 fiind și anul punerii în funcțiune a celei mai mari centrale hidroelectrice din țară, cea de la Koman. În extracția minereurilor neferoase, sector de primă importanță al economiei naționale, se acționează pentru utilizarea mai bună a capacităților existente și exploatarea pe scară lărgită a zăcămintelor sărace. Industria chimică are ca obiectiv importante majorări ale producției de îngrășăminte chimice și pesticide. În agricultură, după un an în care s-au resimțit efectele secetei, se prevede majorarea producției globale (în 1985) cu 17,7%, în care scop se alocă și importante fonduri de investiții (circa 30% din total), anticipîndu-se obținerea unor randamente ridicate la culturile de grîu, bumbac, tutun, floarea soarelui, cartofi ș.a. În cursul anului curent, vor fi puse în funcțiune 145 de obiective și lucrări de investiții și se vor construi 17 500 apartamente din fonduri de stat și 11 500 locuințe din fonduri cooperatiste.

Firmele mici în domenii de vîrf

EXEMPLELE oferite de firme mici în obținerea unor performanțe deosebite în segmente strict specializate ale domeniilor industriale de vîrf fac ca rolul acestora să fie recunoscut într-o măsură crescîndă și explică atenția acordată de literatura de specialitate fenomenului respectiv. Studii recente constată, de exemplu, că în S.U.A. se extinde rapid constituirea de asemenea firme, considerate ca avînd un grad ridicat de risc. Numărul lor a crescut de la cîteva unități, specializate în domeniul semiconductorilor, în 1968, la circa 3 500 în prezent. Formarea unei adevărate piețe a capitalurilor pentru asemenea investiții cu risc mare este stimulată de profiturile posibile. Economiștii americani apreciază că dacă în proporție de 15% capitalurile avansate sînt nerecuperabile, 25% se amortizează în termene mai lungi decît cele prevăzute, iar 30% aduc profituri modeste, în schimb, restul de 30%, constituie investiții care în cîțiva ani oferă profituri depășind de cîteva zeci, iar în cazuri de excepție, de cîteva sute de ori, capitalul inițial. Exploatarea unor rezultate științifice și tehnologice de excepție îmbracă, sub aspect organizatoric, forme dintre cele mai diverse, flexibilitatea și rapiditatea în acțiune reprezentînd de altfel un avantaj considerabil față de firmele mari. Se menționează că deja intrată în uz, fondarea de firme în stadii încă incipiente ale cercetărilor, cînd rezultatele reprezintă o simplă posibilitate. Din punctul de vedere al investițiilor, prevenirea și limitarea riscurilor se realizează, între altele, prin abordarea simultană a unor domenii foarte diferite.

GLOSAR

Ratio [I]

TERMENUL „ratio", ortografiat identic în engleză și franceză, își are originea în cuvîntul latin ratus — participiul trecut al verbului reor care înseamnă a calcula, a estima. În utilizarea sa curentă „ratio" semnifică raportul exprimat printr-un coeficient dintre două elemente ale bilanțului activității economice sau conturilor unei societăți, stabilit cu scopul de a se aprecia situația reală a acesteia. Referirea la raportul dintre asemenea mărimi a devenit de fapt în Occident metoda uzuală pentru fundamentarea unei analize asupra structurii, evoluției și perspectivelor unei unități economice.

Este de amintit că primele studii sistematice folosind diferite categorii de „ratio" au fost întreprinse în anii 20, în preajma marii crize economice, cînd au apărut și primele instituții specializate în culegerea și prelucrarea informațiilor privind firmele industriale și comerciale. Ultimele decenii au adus o extindere pe scară largă a sistemului de urmărire a datelor de bază publicate de fiecare unitate economică, situația ce rezultă din compararea cifrelor în evoluție devenind un important factor în desfășurarea relațiilor de afaceri.

Numărul raporturilor ce se pot stabili între diverse mărimi este foarte mare, dar sînt considerați cu adevărat relevanți numai anumiți coeficienți, cu precădere cei privind lichiditatea, solvabilitatea și eficacitatea administrării firmei în cauză.

O primă și esențială categorie de raporturi cifrice o reprezintă cele calculate pe baza datelor de bilanț, care sînt și cel mai lesne de stabilit dată fiind obligativitatea publicării acestui document.

Coeficientele de lichiditate (liquidity ratios în engleză, ratios de liquidité în franceză) cuprind în principal :

— coeficientul de lichiditate generală, care redă sintetic situația comparativă a totalului capitalului circulant înscris la activ și totalul datoriei pe termen scurt înscrisă la pasiv. Acest coeficient, care mai este denumit și al fondurilor de rulment financiar, ilustrează capacitatea unității analizate de a face față angajamentelor sale pe termen scurt pe baza ansamblului activelor sale, exceptînd cele imobilizate. În fapt, la numărător se înscriu valorile disponibile, valorile realizabile pe termen scurt și valorile de exploatare (adică stocurile de materii prime, produse în curs de fabricație, produse finite), iar la numitor datoriile cu scadență apropiată. Atunci cînd raportul rezultat este subunitar, se consideră că situația este riscantă, întrucît societatea respectivă a imobilizat o parte din fondurile provenind din împrumuturi pe termen scurt. Un raport peste 1 semnifică existența unui supliment de resurse permanent, adică un fond de rulment ce îi permite să facă față incidentelor care apar în mișcarea capitalului circulant sau unor deteriorări în valoarea acestuia.

— coeficientul de trezorerie, denumit în mod sugestiv „acid-test ratio" se deosebește de cel precedent prin faptul că nu cuprinde și stocurile, reprezentînd raportul dintre activele disponibile și imediat realizabile față de datoria pe termen scurt. Uneori se calculează și așa numitul coeficient de lichiditate imediată care ia în considerare procentul de acoperire a datoriei pe termen scurt numai prin disponibilitățile în numerar existente în casă la bancă, cecuri, bonuri și diferite titluri de plasament imediat realizabile. Dacă este supraunitar, raportul indică o administrare necorespunzătoare a resurselor, respectiv menținerea unor fonduri fără o plasare rentabilă. În ce privește coeficientul propriu-zis de trezorerie, dacă este egal cu 1 el arată capacitatea acoperirii împrumuturilor pe termen scurt fără a fi vîndute stocurile, dar cum acesta este și sensul activității productive, evoluția și nu nivelul coeficientului vor demonstra situația reală a trezoreriei.

Radu NEGREA

Apă

Veronica Cioroianu, Pitești — Pe plan mondial, principalul sector consumator de apă este agricultura (circa 70% din total). Pe măsura creșterii demografice și a scoaterii de terenuri din circuitul agricol, irigațiile sînt chemate să aducă o contribuție tot mai mare la asigurarea producției agricole. Circa o treime din producția vegetală mondială se obține pe cele 17% cît reprezintă ponderea suprafețelor irigate în totalul arabil mondial.

Al doilea mare sector consumator de apă este industria, cu circa un sfert din totalul mondial (dar cu sub 10% în țările în curs de dezvoltare). Principala utilizare industrială are loc în sectorul energetic. Două treimi din consumul industrial neenergetic se înregistrează în numai cinci ramuri: metalurgia primară, industria chimică, rafinarea petrolului, industria celulozei și hîrtiei și industria alimentară. Acestea sînt și ramurile în care s-au introdus și cele mai severe norme de protecție a mediului acvatic. Potrivit unui studiu al institutului Worldwatch din Washington, deși ritmul de industrializare fixat în cadrul strategiei internaționale pentru cel de-al doilea deceniu al dezvoltării nu se va realiza probabil, consumul industrial de apă al țărilor în curs de dezvoltare s-ar putea cu ușurință dubla pînă la sfîrșitul acestui secol.

Decalaje considerabile se constată și în domeniul consumului gospodăresc, cantitățile utilizate variind atît în funcție de veniturile populației, cît și în funcție de modul de aducere a apei. În locuințele din mediul urban dispunînd de apă curentă, consumul variază între 100 și 350 litri pe zi de persoană, depășind acest nivel în cazul dotării cu mașini de spălat rufe și de spălat vase. În multe țări în curs de dezvoltare în care aprovizionarea cu apă se face de la o pompă publică, consumul zilnic este de numai 20—70 litri de persoană. În anumite zone secetoase de pildă din Kenya, în care pentru aducerea unui bidon cu apă trebuie parcurși pe jos mai mulți kilometri, consumul zilnic se apropie de necesarul biologic minim (2—5 litri pe zi de persoană). Potrivit datelor O.M.S., în 1980 numai 75% din populația urbană a țărilor în curs de dezvoltare și 29% din cea rurală aveau acces la o sursă de apă potabilă. Deocamdată, se afirmă în studiul citat, atingerea obiectivului generalizării acestui acces pînă în 1990 rămîne extrem de improbabilă. Dar chiar și în aceste condiții, consumul casnic de apă în lumea a treia se va dubla probabil pînă în anul 2000.

Comparabilitate

Dumitru Hancioda, Hunedoara — 1) „Forumul internațional pentru standardizarea normelor contabile", desfășurat la Paris în ultima decadă a lunii aprilie sub egida O.C.D.E., organizație care reunește principalele țări occidentale dezvoltate ale lumii, se înscrie într-o serie de manifestări pe această temă la care participă experți guvernamentali din țările membre, ca și reprezentanți ai unor organizații internaționale. Ele vizează armonizarea normelor contabile în vederea asigurării comparabilității internaționale a datelor publicate în diversele țări ale O.C.D.E. Deosebirile mari existente în prezent de la o țară la alta în modul de înregistrare a datelor sînt considerate de O.C.D.E. un obstacol în calea investițiilor și comerțului dintre ele, afectînd mai ales întreprinderile care își desfășoară activitatea în mai multe țări.

2) R.S.F. Iugoslavia nu se numără printre cele 24 țări membre ale O.C.D.E., ci participă numai la unele din activitățile acestei organizații, în virtutea unui acord încheiat în octombrie 1961.

Datorie publică

Ileana Stîngaciu, Ploiești — Pe tema datoriei publice interne din țările capitaliste dezvoltate și a costului ei ridicat datorită menținerii unui nivel înalt al dobînzilor, am publicat în acest an două articole, în numerele 7 și 9 ale revistei. După cum rezultă și din articolele respective, motivul trecerii acestei problematici pe primul plan al preocupărilor îl constituie transformarea sursei acestei datorii — deficitele bugetare — în deficite „structurale", care se mențin și în perioadele de înviorare. Graficul de mai sus prezintă evoluția raportului datoriei publice în produsul intern brut al principalelor șapte țări occidentale industrializate în perioada 1970—1983. Pe ansamblul grupului de țări menționat, raportul respectiv s-a majorat de la 40% în 1970, la 51% în 1983. În același timp, ponderea în P.I.B. a plăților în contul dobînzilor pentru această datorie a crescut de la 1,9% în 1970, la 5,2% preliminat pentru acest an. Dintre

Datoria publică : în % din produsul brut

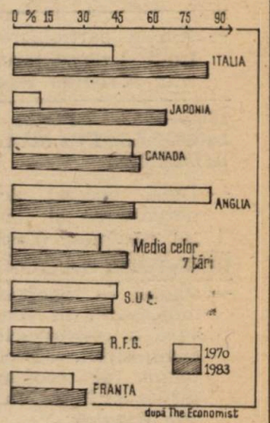

țările menționate, nivelul cel mai ridicat este consemnat în cazul Italiei (13,6%).

Fibre optice

Dan Șimandan, Arad — Instalarea de fibre optice, capabile să transmită impulsurile electrice (sub formă de semnale luminoase) cu o viteză mult superioară clasicelor cabluri de cupru îngropate se află încă abia la început, chiar în țările cele mai dezvoltate. În R.F.G., de pildă, de curînd a fost dat în folosință primul cablu din fibre optice, în lungime de 126 km, între Hamburg și Hanovra. Cablul este de producție americană, dar în curînd va demara și producția autohtonă: la Coburg, în landul Bavaria, o fabrică va produce anual, într-o primă fază, 80 000 km de cabluri de fibră de sticlă. Ea nu va duce lipsă de piață de desfacere, cererea internă totală fiind estimată la mai multe milioane de kilometri. În afara avantajelor prezentate la început, cablurile din fibră de sticlă sînt și mult mai ieftine decît cele de cupru (un metal rar și scump), întrucît materia lor primă este siliciul, extras din nisip. Valoarea cablurilor de telecomunicații din cupru, a căror înlocuire se preconizează, este estimată în cazul R.F.G. la 50 miliarde dolari. Se așteaptă ca fibrele de sticlă să constituie și un important articol de export, întrucît în perspectivă ele vor fi introduse în tot mai multe țări ale lumii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 21 din 24 mai 1985

— Amplă participare creatoare a tineretului la dezvoltarea multilaterală a patriei **(Cristian Popescu)** 1

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Două decenii de mari înfăptuiri în dezvoltarea și modernizarea comerțului românesc **(Constantin Iurea)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Promovarea progresului tehnic și economisirea resurselor — într-o strînsă interdependență **(Vasile Bacalu)** 5

— Calitate și economie. Calitatea — un concept complex, cu multiple implicații tehnico-economice **(Ion Crișan)** 7

— Perfecționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială. Valențele economice ale optimizării raportului integrare-cooperare **(P. Rotaru)** 8

— Dezbatere R.E. Rezerve de utilizare eficientă a fondului funciar (II) 10

— Preocupări ale întreprinderilor exportatoare. Cum se acționează pentru ridicarea nivelului tehnico-calitativ al produselor? **(O. Rujan, V. Danciu, L. Comănescu)** 12

— Tendințe și exigențe în promovarea progresului tehnic **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Perfecționarea organizării și conducerii activității de întreținere și reparații **(Ionel Dumbravă)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Exigențe metodologice în abordarea sistemică a relațiilor socialiste de producție (I) **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Gheorghe Dobre)** 20

— Considerații cu privire la terminologia economică **(Ileana Constantinescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar R.E. Industria informației — un sector dinamic în economia modernă (I) **(Vladimir Țicovschi, Luidgard Anghelina Roșu)** 23

— Spania. Orientări în procesul de restructurare industrială **(Nicolae Nistorescu)** 25

— Tendințe ● conjuncturi 26

— R. D. Germană. Progrese în utilizarea eficientă a resurselor de creștere **(Pavel Cerna)** 27

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Cooperarea globală sau o „istorie a viitorului" **(Anda Mazilu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT :

● Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

● În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

IN THIS ISSUE

— The ample, creative participation of youth to the multilateral development of our homeland **(Cristian Popescu)** 1

— Two decades of great achievements in the development and modernization of the Romanian trade **(Constantin Iurea)** 3

— Quality and economy. Quality — a complex concept with multiple technical and economic implications **(Ion Crișan)** 7

— The improvement of the supply mechanism. Economic advantages of optimizing the integration-cooperation ratio **(P. Rotaru)** 8

— A R.E. debate. Reserves to highly capitalize on the land stock (II) 10

— Preoccupations of export enterprises. How do they act to increase the technical and qualitative level of products ? **(O. Rujan, V. Danciu, L. Comănescu)** 12

— Trends and exigences in promoting the technical progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Improving the management of the maintenance activity **(Ionel Dumbravă)** 16

— Methodological requirements in the systemic approach of the socialist production relations (I) **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 18

— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought **(Gheorghe Dobre)** 20

— A R.E. documentary. The information industry — a dynamic sector in modern economy (I) **(Vladimir Țicovschi, Luidgard Anghelina Roșu)** 23

— Spain — Trends in the industrial restructuring **(Nicolae Nistorescu)** 25

— G.D.R. Progresses in the efficient utilization of growth resources **(Pavel Cerna)** 27

— The global cooperation or a "history of the future" **(Anda Mazilu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкое творческое участие молодежи в многостороннем развитии родины **(Кристиан Попеску)** 1

— Два десятилетия крупных достижений в развитии и модернизации румынской торговли **(Константин Юреа)** 3

— Качество и экономика. Качество — комплексное понятие с многочисленными техническими и экономическими влияниями **(Йон Кришан)** 7

— Совершенствование механизма снабжения. Экономическое значение оптимизации соотношения интегрирование — кооперирование **(И. Ротару)** 8

— За круглым столом. Резервы эффективного использования земельного фонда (II) 10

— Задачи экспортных предприятий. Как они действуют за повышения технического и качественного уровня изделий? **(О. Ружан, В. Данчу, Л. Комэнеску)** 12

— Тенденции и требования внедрения технического прогресса **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Совершенствование организации и управления деятельностью по содержанию и ремонту **(Ионел Думбравэ)** 16

— Методологические требования системного подхода социалистических производственных отношений (I) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 18

— Школы-течения-экономисты. Прогресивные традиции румынской экономической мысли **(Георге Добре)** 20

— Информационный обзор. Промышленность информации-динамичный сектор современной экономики (I) **(Владимир Циковски, Л.А. Гошу)** 23

— Испания. Направления прогресса промышленной перестройки **(Николае Нистореску)** 25

— ГДР. Прогрессы в эффективном использовании ресурсов роста **(Павел Черна)** 27

— Мнение специалистов по вопросам будущего и развития. Гловальное кооперирование или одна «история будущего» **(Анда Мазилу)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

1 — 30 IUNIE

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII. PRILEJ DE SURPRIZE ȘI BUCURII!

- Incălțăminte ușoară, flexibilă, comodă ;
- Bluze de vint, pantaloni din tercot sau relon ;
- Salopete și jachete, tricouri și treninguri ;
- Costumașe din PNA, tercot, in, bumbac ;
- Pantaloni lungi, scurți, „bermude" ;
- Compleuri de vară pentru fete, din țesături ușoare, comode ;
- Rochii din stofă, țesături ușoare sau tricotate ;
- Articole pentru nou-născuți : pieptărașe, costumașe, jachete, salopete, pantaloni, bonete, botoșei, bavete...

Toate acestea și multe altele își așteaptă cumpărătorii în magazinele comerțului de stat.

Multe modele. Multe culori. Multe materiale. Multe variante.

Cu detalii ale modei '85 : efect plasă, combinații de materiale și imprimeuri, capse, fermoare, tighele, aplicații.

Multe posibilități de a alege cel mai frumos și mai util cadou pentru copiii dv.

Magazinele VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, TINERETULUI, BUCUR OBOR, ROMARTA COPIILOR — din Capitală, MAGAZINELE „MATERNA" și raioanele specializate ale magazinelor universale din întreaga țară vă așteaptă !

PRIN MAGAZINE, LA BRAŢ CU PRIMĂVARA!

Anul acesta, primăvara s-a lăsat îndelung aşteptată. Dar nu şi în magazine !

Din timp, magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat au pus în vînzare modelele de confecţii, tricotaje şi încălţăminte ale PRIMĂVERII '85 :

- impermeabile din tercot — cu gulere închise asimetric, cu mînecă raglan, cu pliuri, cu creţuri, cu butonaje originale, cu combinaţii de culori asortate sau în contrast, cu capse, pentru adulţi şi copii ;
- jachete din tercot pentru toate preferinţele şi vîrstele : de la cele tip giacă pînă la cele clasice sau tip 3/4, 7/8, cu buzunare ascunse sau tip „pungă", cu capse, cu fermoare, cu mîneci ample şi smanşuri adînci ;
- blezăre din ţesături de in sau bumbac, în variate culori şi modele ;
- compleuri din tercot (cu fustă, cu pantalon sau cu fustă-pantalon) şi deux-pièces din in sau bumbac ;
- rochii din tercot, mătase, in, bumbac, uşoare, moderne, tinereşti ;
- bluze din cele mai variate ţesături, cu forme suple, moi, cu mîneci ample şi gulere cu eşarfe, cravate, funde ;
- fuste : drepte, largi, tip pantalon, pentru cumpărătoarele mai „conservatoare", dar şi pentru cele ce preferă „inovaţiile" modei ;
- sacouri şi pantaloni în culori asortate ;
- costume sport, tinereşti ;
- pulovere, bluze, jachete, rochii, ansambluri tricotate ;
- pantofi din piele sau înlocuitori — eleganţi, sport, comozi, uşori

Nu întîrziaţi ! Primăvara nu aşteaptă ! Veţi fi şi dv. în ton cu moda acestei primăveri, numai după ce veţi vizita magazinele comerţului de stat !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

știința și tehnologia

în sprijinul valorificării resurselor locale

Numărul 22 • Vineri 31 mai 1985

Sub semnul angajamentului de a îndeplini exemplar sarcinile economico-sociale din acest an

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN JUDEȚELE OLT ȘI DOLJ

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII CONSILIILOR POPULARE

PLENARA COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

În ziua de 7 mai a.c. s-au desfășurat, la București, lucrările plenarei Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, consacrată analizării modului în care organele locale ale puterii și administrației de stat și-au îndeplinit sarcinile de plan pe primele patru luni ale acestui an, măsurilor ce se impun pentru realizarea integrală a planului pe semestrul I și pe întregul an, pentru pregătirea temeinică a planului pe 1986.

În încheierea lucrărilor, participanții la plenară au adresat o telegramă tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, prin care exprimă angajamentul tuturor oamenilor muncii care lucrează în acest sector de activitate de a asigura îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin pe acest an și pe întregul cincinal, de a pune astfel baze trainice realizării în bune condițiuni a obiectivelor prevăzute în perioada 1986—1990 și pînă la sfîrșitul acestui mileniu de documentele Congresului al XIII-lea al partidului.

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

În ședința din luna aprilie, Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare a analizat stadiul realizării planului pe trim. I 1985, recuperarea restanțelor și modul de îndeplinire a sarcinilor suplimentare pe acest an în industria mică, export și prestări de servicii.

Pentru realizarea planului pe trimestrele II—III 1985, în domeniul industriei mici, exportului și prestărilor de servicii, Biroul executiv al C.P.C.P. a adoptat o hotărîre care prevede următoarele obligații pentru comitetele și birourile executive ale consiliilor populare și unitățile subordonate :

1. Urmărirea decadală și asigurarea realizării integrale a indicatorilor de plan, a sarcinilor de recuperare a restanțelor din trimestrul I 1985 și a sarcinilor suplimentare pe 1985 la producția marfă industrială, livrările de mărfuri și export.

În acest scop se vor întreprinde acțiuni deosebite de sprijin și îndrumare la unitățile cu realizări mai slabe de la consiliile populare județene Alba, Brașov, Buzău, Constanța, Covasna, Dîmbovița, Dolj, Giurgiu, Harghita, Ialomița, Iași, Maramureș, Neamț, Prahova, Sălaj, Suceava, Teleorman, Tulcea și municipiul București.

2. Organizarea de acțiuni pentru extinderea cooperării în producție cu întreprinderile republicane, în condiții de eficiență corespunzătoare pentru ambele părți, pe bază de contracte de lungă durată care să ducă, în anul 1985, la un spor de producție cu cel puțin 10% mai mare decît în anul 1984.

3. Organizarea de analize-consfătuiri de lucru zonale cu participarea directorilor întreprinderilor județene de producție și prestări de servicii și a responsabililor cu exportul numiți de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu privire la îndeplinirea sarcinilor de plan, a recuperării restanțelor și a sarcinilor suplimentare din programele speciale ; perfecționarea tehnologiilor, diversificarea producției și ridicarea nivelului tehnic, calitativ și competitiv al produselor.

4. Continuarea acțiunilor de valorificare a resurselor locale de materii prime și materiale, creșterea gradului de utilizare a materialelor refolosibile și recuperabile în vederea creșterii asigurării bazei materiale a producției și a introducerii în circuitul producției al acestora.

5. Intensificarea ritmului de execuție la obiectivele de investiții ale industriei mici și prestărilor de servicii, la lucrările de construcții-montaj restante și din planul pe anul 1985, astfel încît eșalonat, pînă în luna noiembrie, să se termine lucrările de investiții.

6. Analizarea, împreună cu conducerile întreprinderilor de comerț exterior, a ofertelor înaintate de consiliile populare, adaptarea acestora la cerințele pieței externe, intensificarea acțiunilor de acoperire integrală a planului de export cu comenzi și contracte.

7. Promovarea mai activă la export a activităților de proiectare, studii și asistență tehnică în domeniul construcțiilor de locuințe, social-culturale, sistematizare, transport urban, gospodărie comunală etc. ; organizarea unei analize speciale pe aceste probleme.

8. Organizarea unei expoziții permanente cu produse de export ale consiliilor populare, în vederea îmbunătățirii sistemului informațional și de colaborare între producători și exportatori.

9. Specializarea de unități, secții și ateliere pentru producția de export în domeniile : **confecții textile** (Botoșani, Buzău, Giurgiu, Iași, Călărași) ; **mic-mobilier** (Dolj, Dîmbovița, Harghita, Ialomița, Sălaj) ; **articole mărunte din lemn** (Brașov, Harghita, Mureș, Suceava, Timiș) ; **produse din**

Supliment la nr. 22 1985 Revista ECONOMICA

metal (Buzău, Caraș-Severin, Vaslui), confecții metalice — (Argeș, Bihor, Brașov, Dolj, Galați, Satu Mare, Timiș).

10. Asimilarea în fabricație de noi produse destinate exportului : mănuși de protecție — Giurgiu ; covoare manuale înnodate tip Dunărea — Ialomița ; mobilier grădină — Buzău ; articole camping — Timiș ; trăsuri pentru agrement — Bihor ; mic mobilier — Sălaj și Suceava ; produse din marmură — Maramureș.

11. Efectuarea de acțiuni de control și sprijin pentru închirierea apartamentelor care erau neocupate la data de 31 martie 1985, în special la județele Maramureș, Teleorman, municipiul București, Alba, Argeș, Bistrița-Năsăud, Brașov, Covasna, Harghita, Hunedoara, Neamț, Sălaj

12. Intensificarea acțiunilor de contractare a apartamentelor proprietate personală și de vînzare a locuințelor din fondul de stat existent.

13. Îndrumare și control la C.P.J. Alba, Botoșani, Brăila, Călărași, Giurgiu și Iași pentru închirierea întregului fond de locuințe de stat ; executarea remedierilor la apartamentele care nu au efectuată recepția finală.

14. Analiză, împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare județene Maramureș, Iași, Dîmbovița, Sibiu, Galați, Mureș, Vîlcea, Constanța, Satu Mare, Hunedoara și Călărași a volumului mare de debite restante la 31 martie 1985 la serviciile de gospodărie comunală și locativă pentru populație și luarea măsurilor de încasare a acestora.

15. Biroul Executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, împreună cu UCECOM, CENTROCOOP și MAIA va acorda sprijin și îndrumare consiliilor pplare județene și al municipiului București, cooperației meșteșugărești, cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor și cooperației agricole de producție, pentru aplicarea de măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare, care să conducă la realizarea în fiecare județ a prevederilor programelor speciale în anul 1985 la cel puțin 4000 lei/locuitor la producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale în industria mică, precum și a cel puțin 1000 lei/locuitor la prestările de servicii pentru populație.

SESIUNILE DE CONSTITUIRE A CONSILIILOR POPULARE

În urma alegerilor de deputați de la 17 martie, în cursul lunii aprilie au avut loc în întreaga țară sesiuni de constituire a consiliilor populare județene, municipale, ale sectoarelor Capitalei, orășenești și comunale.

În cadrul sesiunilor au avut loc solemnități de depunere de către deputați a jurămîntului de credință și devotament față de Republica Socialistă România, au fost alese comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, precum și comisiile permanente.

Desfășurate într-o atmosferă de puternică însuflețire patriotică, sesiunile — eveniment politic cu profunde semnificații în viața fiecărei localități — au marcat inaugurarea noii legislaturi, a unei noi și importante perioade de activitate a organelor locale ale puterii de stat, au prilejuit dezbaterea și adoptarea programelor de măsuri privind sarcinile ce revin consiliilor populare pentru realizarea integrală a planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1985 în profil teritorial și pregătirea înfăptuirii în bune condiții a planului pe anul viitor, realizarea la timp și la un nivel calitativ superior a lucrărilor din actuala campanie agricolă.

Participanții la dezbateri au evidențiat necesitatea sporirii răspunderii consiliilor populare în înfăptuirea planului, a participării lor mai active la valorificarea superioară a resurselor existente pe plan local, la dezvoltarea bazei energetice a țării și gospodărirea judicioasă a combustibililor și energiei. S-a subliniat, totodată, necesitatea antrenării tot mai largi, cu sprijinul deputaților, a maselor la realizarea treburilor obștești, la buna gospodărire și ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților patriei, la asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți cetățenii țării. În legătură cu toate aceste probleme a fost relevată însemnătatea transpunerii cît mai operative în practică a numeroaselor propuneri făcute de oamenii muncii în cadrul întîlnirilor și adunărilor cetățenești ce au premers alegerile de deputați de la 17 martie.

Prin telegrame adresate tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, participanții la sesiuni au dat expresie sentimentelor de dragoste și recunoștință, de înaltă prețuire ale tuturor cetățenilor patriei față de conducătorul partidului și statului nostru pentru tot ceea ce a făcut și face în scopul înfloririi necontenite a țării, al ridicării nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc. Totodată, în telegrame este exprimată nețărmurita bucurie pentru reînvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România — elocventă reflectare a voinței unanime a tuturor fiilor patriei, garanție sigură a înaintării neabătute a României pe drumul socialismului și comunismului.

În telegrame este subliniată hotărîrea fermă a deputaților, a tuturor oamenilor muncii de a-și consacra toate forțele, capacitatea și energiile creatoare pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe 1985 și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, pentru realizarea exemplară a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, pentru continua înflorire a orașelor și satelor patriei și ridicarea României socialiste pe noi culmi de civilizație și progres.

SCHIMB DE EXPERIENȚĂ PRIVIND EXTINDEREA FOLOSIRII ENERGIEI NECONVENȚIONALE ȘI RECUPERAREA ENERGIEI SECUNDARE

În județul Olt a avut loc un schimb de experiență privind extinderea folosirii energiei neconvențională, recuperarea energiei secundare în unități industriale, agricole, social-culturale și realizarea în practică a programelor de dezvoltare a zootehniei și horticulturii.

Organizată la indicația secretarului general al partidului, în scopul generalizării experienței pozitive acumulate într-o serie de județe ale țării în ceea ce privește utilizarea resurselor energetice neconvenționale și economisirea energiei primare, manifestarea s-a desfășurat sub egida Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și a Consiliului popular județean Olt.

Au participat membrii conducerii unor ministere și instituții centrale, organe locale de partid și de stat din diferite județe și municipiul București, cadre din conducerea direcțiilor agricole județene, a unor institute de cercetare și proiectare.

Au fost prezentate informări care au înfățișat rezultatele obținute în aceste domenii în județul Olt și în alte județe ale țării. Totodată, au fost subliniate sarcinile ce revin consiliilor populare, unităților agricole și întreprinderilor industriei alimentare în realizarea programelor privind construcția de microhidrocentrale, valorificarea surselor de energie neconvențională și a resurselor energetice refolosibile. Cu acest prilej au fost evidențiate rezultatele obținute în județul Olt, unde, în perioada 1984—1985, au fost construite și puse în funcțiune 350 instalații pentru producerea biogazului, 480 instalații pentru captarea și folosirea energiei solare, 20 instalații de utilizare a energiei eoliene și au fost adaptate pe consum de gaze naturale 350 mijloace de transport auto, asigurîndu-se astfel, o economie anuală de 3000 tone combustibil convențional. Totodată, a fost prezentată experiența avansată dobîndită în

acest domeniu de județele Argeș, Timiș, Vîlcea, Bihor, Brașov, Iași, Brăila, Constanța și municipiul București.

Participanților le-au fost prezentate obiective și instalații producătoare de energie neconvențională, recuperatoare de energie secundară construite în unități industriale, agricole și sociale, precum și autovehicule și tractoare ce folosesc drept carburant gazele naturale. Au fost vizitate, de asemenea, ferme zootehnice și horticole din comunele Scorniceşti, Brîncoveni, Slătioara, Găneasa, Redea, Comanca, Strejești, Vișina, Curtișoara și din orașele Slatina, Caracal și Corabia, care au acumulat o valoroasă experiență în producerea și folosirea energiei neconvenționale.

Atît în cadrul dezbaterilor pe marginea informărilor prezentate, cît și al vizitelor de documentare efectuate s-a desfășurat un larg și util schimb de experiență asupra unor probleme vizînd extinderea fabricației de instalații pentru producerea energiei și a combustibilului din surse neconvenționale, pe baza proiectelor, documentațiilor tehnice și a tehnologiilor, elaborate sau omologate de C.N.S.T., realizările și preocupările specialiștilor din institutele de cercetare și proiectare, de profil pentru crearea de noi tipuri de instalații, caracterizate prin cheltuieli materiale reduse și eficiență ridicată, ca și prin soluții constructive simple ce pot fi adaptate de către oricare unitate industrială sau agricolă, generalizarea, la nivelul întregii țări, a rezultatelor lor pozitive, înregistrate în unele județe, în vederea economisirii unor cantități cît mai mari de materii prime, energie și combustibil.

CONSFĂTUIREA DE LUCRU PE PROBLEME DE AUTOFINANȚARE A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

În luna aprilie 1985 s-a desfășurat, la Ministerul Finanțelor, Consfătuirea de lucru organizată de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Finanțelor cu directorii administrațiilor financiare și șefii secțiilor administrației locale de stat, control și secretariat din cadrul consiliilor populare județene și al municiiului București la care s-au dezbătut : rezultatele analizei pe bază de bilanț la 31.III. a.c., execuția bugetară la 31.III. a.c., realizările obținute în autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale la 31 decembrie 1984 și stadiul întocmirii programelor de măsuri privind trecerea la autofinanțarea tuturor localităților în anul 1986.

În cadrul consfătuirii, din partea organelor centrale au fost prezentate informări privind problemele supuse dezbaterii, iar directorii administrațiilor financiare din județele Arad, Brașov, Ialomița, Teleorman și Suceava au prezentat raporate privind măsurile concrete avute în vedere la elaborarea programului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale și eficiența acestora în anii 1985 și 1986.

Au mai luat cuvîntul, în cadrul dezbaterilor, directorii administrațiilor financiare din județele Vîlcea, Bacău, Brăila, Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Constanța.

Discuțiile purtate au scos în evidență preocuparea organelor locale ale puterii și administrației de stat pentru creșterea gradului de autofinanțare a tuturor localităților prin sporirea veniturilor proprii și utilizarea cu eficiență a fondurilor alocate de la buget și au subliniat măsurile ce se preconizează a fi luate, în continuare, în vederea înfăptuirii sarcinii trasate de conducerea superioară, de trecere treptată la autofinanțarea integrală a unităților administrativ-teritoriale.

Participanții la discuții au făcut unele propuneri menite să asigure condițiile necesare pentru realizarea autofinanțării integrale a unităților administrativ-teritoriale.

Lucrările consfătuirii au fost conduse de tov. Gheorghe Brehuescu, adjunct al ministrului finanțelor, membru al Biroului executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

În raportul cu privire la problemele ce se ridică în etapa actuală în legătură cu autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale prezentat de tov. Ion Alfiri, directorul Direcției finanțelor și eficienței economice în agricultură, industrie alimentară, comerț și economia locală, s-a scos în evidența faptul că măsurile luate pînă în prezent de consiliile populare, de comitetele și birourile executive ale acestora, de organele financiare, celelalte organe de specialitate și de aparatul propriu s-au concretizat în depășirea planului pe anul precedent la venituri proprii cu 1255,3 mil. lei și reducerea cheltuielilor bugetare cu 2.102,4 mil. lei, realizîndu-se un grad de autofinanțare de 53,1% față de 49,4% cît era planificat. Cu toate acestea, numărul unităților administrativ-teritoriale autofinanțate în anul 1984 este sub prevederile de plan cu 133, ca urmare a nerealizării planului de autofinanțare la comune.

În ceea ce privește gradul de autofinanțare, deși se situează în general la un nivel superior planului, analiza pe județe, scoate în evidență unele neajunsuri. Astfel, la un număr de 23 județe, gradul de autofinanțare pe total județ este sub media pe țară, iar la 6 județe și anume Bistrița-Năsăud, Botoșani, Iași, Sălaj, Vaslui și Vrancea, proporția de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii este sub 40%. Este de remarcat faptul că bugetele proprii ale județelor prezintă un grad foarte scăzut de autofinanțare, la 15 județe acestea fiind sub 20%.

Trebuie reținut și faptul că, la finele anului 1984, nu erau autofinanțate un număr mare de unități administrativ-teritoriale, majoritatea comune, numărul cel mai mare al acestora fiind în județele Argeș, Bacău, Bihor, Cluj, Iași, Neamț, Prahova, Suceava, Teleorman și Vaslui.

Pentru anul 1985 se prevede o îmbunătățire față de anul 1984 în ce privește autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, atît ca număr de unități, care este mai mare cu 605, respectiv cu 51,9% față de realizările anului precedent, cît și ca grad de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii, care crește cu 4,2 procente, situații mai bune fiind la județele : Arad, Brașov, Constanța, Ialomița, Mureș, municipiul București.

Se constată însă că la unele județe s-au prevăzut proporții de acoperire a cheltuielilor cu venituri proprii mai mici decît în anul precedent atît la nivelul bugetului centralizat, cît și pe categorii de bugete componente. (Bihor, Buzău, Călărași, Covasna, Giurgiu, Gorj, Mehedinți, Sibiu, Teleorman, Tulcea).

Este încă mare numărul unităților administrativ-teritoriale, care nu sînt prevăzute a se autofinanța în anul 1985.

Rezultatele de pînă acum demonstrează că preocuparea pentru autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale nu se ridică la nivelul cerințelor actuale și nu sînt de natură să asigure înfăptuirea sarcinilor sporite pe care le-a stabilit conducerea superioară de partid și de stat, așa cum rezultă și din prevederile Legii de adoptare a bugetului de stat pe anul 1985.

În această situație, este necesar ca în procesul de actualizare și completare a programelor de măsuri pe fiecare unitate administrativ-teritorială, să se adîncească analizele ce se fac pe plan local la toate nivelurile, cu participarea tuturor organelor interesate din cadrul consiliilor populare, a factorilor de răspundere de la unitățile economice de stat și cooperatiste, cu sprijinul băncilor și al comisiilor financiar-bancare teritoriale.

Așa cum rezultă din prevederile Legii de adoptare a bugetului de stat pe anul 1985 și ale Decretului nr. 451/1984 de aprobare a indicatorilor financiari pe titulari de plan, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, trebuie să elaboreze și să prezinte programele îmbunătățite la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Finanțelor pînă la finele lunii aprilie a.c.

Prin actele normative menționate și prin alte dispoziții au fost prevăzute principalele direcții de acționare în vederea creșterii veniturilor proprii și reducerii cheltuielilor bugetelor locale, în care trebuie să acționeze comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, organele financiare de specialitate.

În cadrul Consfătuirii, aceste direcții au fost din nou subliniate, constituind un eficient program de măsuri, care trebuie aplicat. Este vorba, în principal de următoarele căi:

— dezvoltarea mai puternică a industriei mici avîndu-se în vedere, îndeosebi, exploatarea agregatelor minerale de carieră și balastieră a tufurilor vulcanice, pietrei de construcții, calcarului pentru var și amendamente, a argilei pentru cărămizi, cahle de teracotă și ceramică populară, realizarea de împletituri din papură, rogoz, răchită, pănuși de porumb, sorg etc. de obiecte de uz casnic și gospodăresc din lemn, păr și pene, extinderea realizării obiectelor de artizanat, intensificarea acțiunilor de colectare și valorificare a deșeurilor de orice fel, recondiționarea și refolosirea obiectelor de uz casnic, a materialelor recuperabile din procesele de producție și de la populație, precum și a materialelor, pieselor și subansamblelor rezultate din scoaterea din funcțiune a unor fonduri fixe, inclusiv a materialelor rezultate din demolări de construcții.

Se va acorda atenție dezvoltării prestărilor de servicii sub toate formele. (servicii casnice, gospodărești, spălătorii, curățătorii, incubatoare, darace, pive, întreținere și reparații de bunuri casnice și electrice, reparații de mobilă și mobilier din lemn, construcții și reparații de locuințe, întreținere și reparații autoturisme și altele) ;

— consolidarea economico-financiară a cooperativelor agricole de producție, urmărindu-se realizarea obiectivelor din programele întocmite pentru dezvoltarea producției vegetale la nivelul fiecărei unități precum și aplicarea întocmai a tehnologiilor, respectiv executarea la timp a tuturor lucrărilor, potrivit normelor agrotehnice, în vederea asigurării unei producții sigure și stabile, îndeplinirea programelor în zootehnie, asigurarea autoaprovizionării localităților, sporirea veniturilor membrilor cooperatori și realizarea integrală a obligațiilor față de bugetul local, potrivit legii ;

— creșterea eficienței economice prin așezarea întregii activități pe principiul autoconducerii, autogestiunii, autofinanțării, înlăturarea oricăror pierderi pe produse, servicii și activități, creșterea rentabilității și a beneficiilor în toate unitățile economice pentru sporirea contribuției acestora la formarea veniturilor proprii ale bugetelor locale ;

— stabilirea, în conformitate cu prevederile legii, a impozitelor și taxelor locale, descoperirea și prevenirea la maximum a evaziunii fiscale, încasarea integrală și la timp a tuturor drepturilor cuvenite la buget ;

— executarea unor lucrări de interes public în comune, orașe și municipii din contribuția bănească și în muncă a populației, în condițiile prevăzute de lege ;

— atragerea în mai mare măsură a populației la acțiuni de igienizare și înfrumusețare a localităților, la autogospodărirea și autofinanțarea acestora ;

— utilizarea cu eficiență maximă și cu spirit gospodăresc a fondurilor alocate de la buget pentru instituțiile de stat, aplicarea fermă a măsurilor stabilite privind folosirea cu simț de răspundere a bazei materiale, limitarea la strictul necesar a cheltuielilor de întreținere și funcționare, precum și asigurarea condițiilor pentru realizarea sarcinilor privind autofinanțarea instituțiilor social-culturale și a altor unități potrivit reglementărilor stabilite pentru anul 1985.

La consfătuire s-a arătat că în afara acestor măsuri, pe plan central, Ministerul Finanțelor și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare acționează pentru depistarea și a altor căi de creștere a gradului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale care s-au concretizat într-un program cu acțiuni ce trebuie întreprinse la nivel central, inclusiv modificarea anumitor reglementări.

PREOCUPAREA COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI ARAD PENTRU AUTOFINANȚAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Pentru traducerea în fapt a principiilor mecanismului economico-financiar, stabilite de Comitetul Politic Executiv în martie 1978 și a celor privind autoconducerea și autogestiunea, la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare din același an, Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Arad, s-a preocupat permanent pentru a spori necontenit gradul de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale, astfel :

Din cele 75 unități administrativ-teritoriale, 67 comune, 7 orașe și un municipiu, s-a reușit ca în anul 1984, să se autofinanțeze prin venituri proprii un număr de 65 localități, respectiv 86,7%, mai mult cu 14 decît realizările anului 1983 și cu 38 decît cele din 1980.

Pe trimestrul I a.c. numărul localităților autofinanțate prin venituri proprii a ajuns la 70 sau 93,8%, mai mult cu o localitate decît s-a planificat.

În același timp, numărul unităților administrativ-teritoriale care s-au echilibrat prin subvenție din bugetul județului a scăzut continuu, de la 57 în 1978, la 48 în 1980, la 7 în 1984 și la 4 în trimestrul I. a.c.

Semnificativ este faptul că volumul subvențiilor s-a redus de la 68 milioane lei în 1978, la 30,4 milioane lei în 1981 și la 6,7 milioane lei în 1984, deci de peste 10 ori.

Rezultatele amintite sînt consecința directă a măsurilor luate și acțiunilor întreprinse de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare județean, municipal, orășenești și comunale, care au determinat sporirea și creșterea continuă a veniturilor proprii, în perioda 1979—1984, în condiții de comparabilitate, acestea înregistrînd o creștere de 200 milioane lei, respectiv cu 28,8%.

Dintre măsurile luate amintim :

1. Analize periodice în ședințele comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, a execuției bugetare, adoptîndu-se de fiecare dată, măsuri corespunzătoare pentru îndeplinirea indicatorilor financiari planificați.

2. Înființarea și dezvoltarea unor activități de industrie mică și prestări de servicii organizate în baza Legilor nr. 7/1971 și nr. 2/1980, la unitățile consiliilor populare, care au crescut de la 148 activități în 1978 la 287 în martie 1985, astfel că la ora actuală mai există numai o comună și un oraș fără asemenea activități înregistrate.

Dacă creșterea numerică este de aproape 100%, contribuția acestor activități la sporirea gradului de autofinanțare a bugetului județului și echilibrarea bugetelor comunelor și orașelor prin acumulările socialiste a fost de 6,6 ori mai mare decît în 1978, urmare a creșterii volumului de activități de la 13,0 milioane lei în 1978 la 47,3 milioane lei în 1984.

3. Întrucît veniturile din impozitul agricol de la C.A.P. ocupă o pondere însemnată în veniturile proprii ale unităților administrativ-teritoriale, acestea ajungînd în multe cazuri pînă la 43%, o atenție deosebită s-a acordat acestor categorii de venituri, prin măsurile luate urmărindu-se în primul rînd consolidarea economico-financiară a acestora. De exemplu, producțiile medii de grîu au crescut comparativ cu anul 1980 de la 2.678 kg/ha la 3.914 kg/ha, sau 46,1%, la porumb de la 2.509 kg/ha la 4.323 kg/ha, sau 72%. Creșteri însemnate s-au obținut și la producția animalieră. Corespunzător acestei consolidări economico-financiare, a crescut fondul de retribuire, acordat membrilor cooperatori care în aceeași perioadă a ajuns la 519,3 milioane lei, față de 418,5 milioane lei în 1980 și pe această bază a crescut venitul mediu la o zi muncă, de la 29,85 lei în 1980 la 49,50 lei în 1984. Datorită celor arătate, contribuția acestor unități la bugetul local a sporit continuu, de la 44,3 milioane lei în 1980 la 56,9 milioane lei în 1984, respectiv o creștere de 28,4%.

4. Înființarea și dezvoltarea unor asemenea activități în cadrul unităților cooperației meșteșugărești și de producție, aprovizionare și desfacerea mărfurilor, care au determinat sporirea contribuției acestor unități la creșterea veniturilor bugetelor comunelor, orașelor și municipiului. Spre exemplu, aportul contribuției acestor unități a crescut de la 116,3 milioane lei în 1980 la 150,7 milioane lei în 1984, respectiv cu 29,5%.

5. Sporirea volumului activităților autofinanțate, organizate în baza Decretului nr. 151/1975, de la 98,9 milioane lei în 1980 la 170,8 milioane lei în 1984, și pe această bază a crescut contribuția acestora la creșterea veniturilor bugetului de la 10,1 milioane lei în 1980 la 16,7 milioane lei în 1985.

6. Creșterea eficienței economice, la întreprinderile și organizațiile economiei locale, prin reducerea cheltuielilor de producție și ridicarea nivelului calitativ al acesteia, care a dus în final la sporirea beneficiului acestora de la 99,5 milioane lei în 1980 la 122,9 milioane lei în 1984, iar a impozitului pe circulația mărfurilor de la 23,5 milioane lei la 46,3 milioane lei, respectiv o creștere de 100% și pe această cale a gradului de autofinanțare a județului.

7. Urmărirea atentă la unitățile socialiste a materiei impozabile, mai ales unităților cu pondere în vărsăminte la buget.

8. Verificări și controale inopinate și calificate la persoanele fizice autorizate de a desfășura activități pe cont propriu, precum și acțiuni de depistare a cazurilor de evaziuni fiscale. Spre exemplu, în anul 1984, din acțiunile întreprinse în județul nostru, au fost atrase suplimentar la buget venituri în sumă de 11,7 milioane lei.

9. Dimensionarea la strictul necesar a volumului de cheltuieli pe fiecare localitate în parte, asigurîndu-se de la buget numai fondurile necesare pentru procurarea unor materiale, obiecte de inventar etc., determinînd în acest fel birourile executive ale consiliilor populare comunale și orășenești să mobilizeze în mai mare măsură populația pentru a participa la munca patriotică contributivă, mai ales la activitățile de gospodărie comunală, drumuri etc., respectiv acelor activități care vizează în mod direct înfrumusețarea și buna gospodărire a localităților.

10. Măsuri financiare de ordin tehnic menite să ducă la creșterea și întărirea răspunderii și competenței comitetului și birourilor executive ale consiliilor populare, municipal, orășenești și comunale, astfel :

a) Au fost descentralizate la nivelul comunelor, orașelor și municipiului, toate veniturile posibile din teritoriu, aplicîndu-se în acest sens atît principiul teritorialității cît și cel al subordonării unităților.

În această acțiune, o atenție deosebită, s-a acordat atribuirii comunelor și orașelor, a acelor venituri care au o legătură directă cu acoperirea cheltuielilor pe care acestea le au înscrise în buget, creîndu-se prin aceasta o mai puternică intercondiționare în legătură cu realizarea acestor indicatori.

b) Au fost centralizate și finanțate prin bugetul propriu al județului, acele acțiuni care privesc sarcini și obiective specifice unor zone, care interesează deci mai multe localități. De asemenea, au fost centralizate cheltuielile care privesc acțiunile a căror finanțare este mai ușor de urmărit și controlat de la nivelul Comitetului executiv al Consiliului popular județean și creează astfel posibilitatea ca în cazuri neprevăzute să se poată lua măsuri în consecință.

Desigur, că pentru îndeplinirea programului de măsuri privind autofinanțarea localităților administrativ-teritoriale și în general a gradului de autofinanțare a județului, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Arad a întreprins și alte acțiuni și hotăriri menite să ducă toate la înfăptuirea celor stabilite în această privință și așa cum ne-am asumat angajamentul la lucrările Sesiunii Marii Adunări Naționale din decembrie 1984, localitățile noastre, județul Arad în ansamblul său, se va autofinanța integral în anul 1986.

Acest lucru este condiționat în mare măsură de acțiunile și măsurile pe care le așteptăm, în întîmpinarea străduințelor noastre, de la organele centrale pe linia soluționării din punct de vedere tehnic-financiar, a unor probleme legate de corespondența mai directă care trebuie să existe între cheltuieli, beneficiarul acestora și sursa de finanțare.

Ne referim în primul rînd la acele măsuri care au deja asigurat cadrul legal, cum ar fi cele referitoare la recuperarea contravalorii locuințelor finanțate prin bugetele locale atribuite oamenilor muncii din cadrul unităților republicane sau trecerii în categoria investițiilor a cheltuielilor destinate despăgubirilor pentru locuințele trecute la stat în baza Decretului Consiliului de Stat nr. 223'1974 și a altora de acest gen.

De asemenea, ar trebui avute în vedere și alte măsuri inclusiv unele modificări de legislație, care să stabilească o legătură mai firească, mai directă, între natura cheltuielilor, cine este beneficiarul acestora și bineînțeles obligația respectivului beneficiar de a asigura sursa de finanțare, de altfel, exact, ceea ce a avut în vedere principiul autofinanțării din cadrul noului mecanism economico-financiar.

PAVEL ARON
președintele
Comitetului executiv al Consiliului popular
al județului Arad

PROBLEME ȘI SARCINI ACTUALE ÎN ACTIVITATEA DE ADMINISTRAȚIE LOCALĂ DE STAT

La Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare a avut loc o ședință de lucru cu șefii secțiilor de administrație locală de stat, control și secretariat de la consiliile populare județene și al municipiului București.

Pe baza documentelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și în spiritul sarcinilor și orientărilor cuprinse în Raportul prezentat la Congres de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, la ședință s-a analizat modul cum consiliile populare, organele lor executive, întregul aparat al acestora, și, îndeosebi, personalul secțiilor de administrație locală de stat, control și secretariat se preocupă de realizarea atribuțiilor și răspunderilor ce le revin, de modul cum veghează la respectarea și aplicarea legilor în unitățile administrativ-teritoriale.

Din raportul prezentat la ședință de către tov. Constantin Doldur, director adjunct al Direcției de organizare, control și administrație locală de stat al C.P.C.P., a rezultat că, în majoritatea județelor, consiliile populare, organele lor executive desfășoară o activitate pozitivă pentru aplicarea hotărîrilor de partid și legilor statului în toate domeniile în care au competență organele locale ale puterii și administrației de stat.

Controalele efectuate în județe, în anul 1984 și în primul trimestru din acest an de către aparatul de specialitate al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare au scos în evidență și unele neajunsuri privind modul în care secțiile de administrație locală de stat, control și secretariat ale comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București își aduc la îndeplinire atribuțiile ce le revin.

Pe marginea raportului prezentat, au luat cuvîntul șefi ai secțiilor de administrație locală de stat, control și secretariat.

În încheierea ședinței, tov. Constantin D. Voinescu, directorul Direcției de organizare, control și administrație locală de stat a C.P.C.P., a subliniat rolul deosebit ce revine secțiilor de administrație locală de stat, contorl și secretariat de la consiliile populare județene în realizarea hotărîrilor de partid și a legilor statului pe plan local.

Aparatul acestor secții are datoria de a se implica mai mult în realizarea sarcinilor ce revin comitetelor executive ale consiliilor populare județene din hotărîrile de partid și legile țării, de a-și îmbunătăți stilul și metodele de muncă, asigurînd îndeplinirea în condiții mai bune a tuturor atribuțiilor stabilite prin regulamentele de organizare și funcționare.

Toate hotărîrile și deciziile ce se adoptă la nivelul județului trec, în prealabil, pe la secțiile de administrație locală, control și secretariat, fie că este vorba de compartimentul juridic, care trebuie să-și dea viza de legalitate, fie că este vorba de sectorul secretariat, care pregătește lucrările ce se supun consiliului popular sau comitetului executiv. Din această împrejurare, decurge răspunderea deosebită ce revine secțiilor de administrație locală de stat, control și secretariat pentru respectarea strictă a legilor, în procesul de elaborare și adoptare a hotărîrilor, deciziilor și dispozițiilor.

Este necesar să fie întărit controlul efectuat de aparatul secțiilor de administrație locală de stat, control și secretariat la organele subordonate consiliilor populare județene. Acesta trebuie să aibă un caracter sistematic, să fie bine organizat, urmărindu-se efectuarea unor controale complexe, pe toate problemele, la toate unitățile administrativ-teritoriale, cel puțin o dată la 2 ani, concomitent cu exercitarea unor controale tematice mai frecvente, pe problemele de care se ocupă, în exclusivitate, secția de administrație locală de stat, control și secretariat.

Totodată, trebuie urmărită cu mai mare grijă încadrarea secțiilor de administrație locală de stat, control și secretariat cu personal calificat, bine pregătit, care să cunoască temeinic hotărîrile de partid și legile statului, să poată realiza, în condiții bune, sarcinile ce revin consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, organelor lor executive.

Periodic, secțiile de administrație locală de stat, control și secretariat să întocmească sinteze cu principalele constatări rezultate din controalele efectuate și pe care să le prezinte comitetelor executive ale consiliilor populare județene, însoțite de propuneri de măsuri corespunzătoare, în vederea îmbunătățirii continue a activității de administrație locală de stat.

Participanților la ședință, le-au fost prezentate sarcinile ce se pun în fața orgaelor locale ale puterii și administrației de stat, în urma alegerilor de la 17 martie a.c. și anume :

— sprijinirea activității deputaților nou aleși, instruirea noilor comitete și birouri executive alese, de la județ și pînă la comună. În pregătirea acestor organe, a tuturor deputaților, să se aibă în vedere cunoașterea documentelor celui de al XIII-lea Congres al P.C.R. a raportului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, a hotărîrilor de partid și legilor statului ;

— constituirea și buna organizare a birourilor permanente ale comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipale astfel încît ele să-și desfășoare activitatea potrivit prevederilor Legii Nr. 57/1968 și să decidă în problemele activității curente, întrunindu-se, între ședințele de comitet executiv, ori de cîte ori este necesar ;

— emiterea, — conform art. 62 din legea Nr. 57/1968, — a deciziilor de repartizare a sectoarelor de activitate pe președinte, prim-vicepreședinte, vicepreședinți și secretar, în baza cărora să le coordoneze și îndrume, avînd dreptul de a da dispoziții pentru bunul mers al muncii ;

— alegerea comitetelor de cetățeni pe circumscripții electorale, în conformitate cu prevederile art. 98 din Legea Nr. 57/1968 și a Hotărîrii Biroului executiv al Consiliului Național al F.D.U.S. din mai 1979; instruirea temeinică a acestor comitete asupra atribuțiilor ce le revin ;

— alegerea delegaților sătești, care nu sînt deputați, după ce mai întîi au fost propuși în adunările cetățenești, potrivit prevederilor art. 73 din Legea Nr. 57/1968 și instruirea temeinică a acestora.

ASIGURAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ORAȘULUI — PREOCUPARE SUSȚINUTĂ A BIROULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI POPULAR

Preocuparea pentru continua dezvoltare economico-socială a unităților adiministrativ-teritoriale este o sarcină de bază a consiliilor populare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, la întîlnirea cu alegătorii din circumscripția electorală a M.AN. nr. 1 „23 August" din București, sublinia faptul că organele locale ale puterii și administrației de stat au fost investite cu mari răspunderi în organizarea și conducerea activități economico-sociale a localităților, în dezvoltarea lor economică și socială, în asigurarea celor mai bune condiții de viață și muncă pentru toți locuitorii. **„Consiliile populare — spune secretarul general al partidului — trebuie să aibe permanent în vedere că au menirea de a face totul pentru unirea eforturilor tuturor locuitorilor în buna gospodărire și dezvoltare a fiecărei localități ca o unitate puternică economico-socială, în care cetățenii să se poată bucura de toate cuceririle civilizației și construcției socialiste".**

În anul în care se împlinesc două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R., cea mai fertilă perioadă din istoria patriei, Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Titu, prezintă tabloul bogat al roadelor aplicării cu strictețe a politicii de ridicare permanentă economico-socială a tuturor zonelor țării, a tuturor localităților.

Așezarea noastră, situată la jumătatea drumului dintre Capitala țării și reședința județului Dîmbovița, reprezintă prin însăși istoria urbanizării sale, un exemplu de dezvoltare a unei localități, de la stadiul de comună la cel de oraș în plină dezvoltare.

Pînă la organizarea admistrativ-teritorială din anul 1968, ceea ce astăzi alcătuiește orașul Titu, era vatra strămoșească a două comune : Sălcuța, în apropierea căii ferate București-Pitești și Titu-Tîrg pe Drumul Național Nr. 7 București — Pitești, cu mai multe sate aparținătoare : Fusea, Hagioaica, Mereni, Plopu.

Pe vremea regiunilor, economia celor două comune era predominant agrară. Mai tîrziu — prin grija partidului pentru repartizarea rațională a tuturor forțelor de producție pe teritoriul țării — în aceste localități au început să ia ființă unități de industrie locală și de prestări servicii pentru populație.

Saltul spre urbanizare s-a înfăptuit spectaculos și calitativ în ultimii 17 ani, cînd fiecare plan de dezvoltare economico-socială își lăsa pecetea în localitate sub forma unor noi unități industriale și prestatoare de servicii. Așa au apărut pe teritoriul orașului Titu : Întreprinderea de aparataj electric și de instalații, Întreprinderea de stat „Avicola", cea mai mare din țară de acest profil, Fabrica de nutrețuri combinate, Schela de extracție petrolieră, Secția de articole tehnice din cauciuc, Întreprinderea de compactare a metalelor, care colectează fier vechi și deșeuri din 10 județe, le balotează și le trimite la Oțelăria din Tîrgoviște, precum și alte unități. Concomitent, s-au dezvoltat unități mai vechi cum sînt : Complexul de zonă C.F.R., Depozitul de fermentare a tutunului, I.A.S., și C.A.P. Dintre foștii țărani ai celor două comune și urmașii lor s-a creat o clasă muncitoare viguroasă, cu cadre talentate, care numără astăzi peste 14.600 de oameni, mulți dintre ei avîndu-și domiciliul în localitățile învecinate.

Pentru Comitetul orășenesc de partid, ca și pentru Biroul executiv al Consiliului popular Titu, urbanizarea localității a constituit o sarcină prioritară, care s-a realizat și se înfăptuiește cu sprijinul organelor județene de partid și de stat, a celor centrale, al unor ministere.

N-a existat program elaborat de organele locale de partid și de stat în care să nu se consemneze obiective posibile de realizat și care să nu fie înfăptuite.

Zestrea industrială a orașului nostru socialist, tînăr și în creștere numără astăzi, în total, 34 de unități economice, a căror producție globală industrială a crescut an de an. La sfîrșitul acestui an, volumul ei va însuma peste 2 mil. lei, iar al producției marfă peste 2 mil. lei.

La sfîrșitul celui de al 4-lea an al actualului cincinal, unitățile economice industriale au livrat economiei naționale, peste plan, o producție marfă industrială în valoare de 49.500 mii lei, concretizată în peste 8. mil. m.c. gaze brute, peste 20 mil. m.c. gaze libere, 24,5 tone nutreturi combinate, 1,3 mil. produse ale industriei electrotehnice, peste 4. mil. lei aparataj electric de joasă tensiune, peste 9. mil. lei produse de mecanică fină, 6 mil. lei barăci metalice, 42 tone preparate de carne, peste 8 milioane bucăți ouă pentru consum.

În urbanizarea localității Titu și dezvoltarea sa economico-socială un rol important l-a avut realizarea programului de investiții care, crescînd an de an, a ajuns în 1985 la 1,5 miliarde lei, din care 743,2 milioane lei construcții-montaj. În acest an, ponderea investițiilor alocate o dețin continuarea lucrărilor la o nouă unitate economică. Întreprinderea de electrozi siderurgici, dezvoltarea Întreprinderii de aparataj electric și instalații și Atelierului de zonă C,F.R. De asemenea, sînt prevăzute fonduri pentru începerea lucrărilor la Întreprinderea de matrițe, Centrala termică de zonă, exploatarea a noi zăcăminte de petrol, ridicarea de diguri de apărare a orașului împotriva inundațiilor, continuarea construcțiilor de locuințe și alte obiective social-culturale.

În agricultură, mai ales în cele 4 sate componente, dispunem de un fond funciar însemnat, care la sfîrșitul anului 1984 totaliza 4.084 ha., din care agricol 3.398 ha. Cea mai mare parte a terenului se află în administrarea Cooperativei agricole de producție și a Întreprinderii agricole de stat.

În cele două unități, agricole este dezvoltată și zootehnia. La sfîrșitul anului trecut, efectivul total de animale reprezenta : 2.452 capete taurine, 1.599 capete porcine, 2.835 capete ovine și caprine, 3.271.152 capete păsări, majoritatea la Întreprinderea de stat „Avicola", cu creșteri importante, față de anul 1980, la toate speciile.

Datorită rezultatelor obținute în unitățile agricole și în gospodăriile populației, an de an am livrat cantități însemnate de produse agricole, vegetale și animaliere la fondul central al statului. Numai în perioada 1981—1984, aceste livrări au totalizat : 5.325,2 tone grîu și secară, 6.870,6 tone porumb, 4.475 tone sfeclă de zahăr, 3,266 tone orz, 453,6 tone carne în viu, 32.587 hl. lapte, 25 tone carne de pasăre și iepure, 32,876 tone lînă și altele.

O mare atenție acordă Comitetul orășenesc de partid și Biroul executiv al Consiliului Popular al orașului, dezvoltării activității de industrie mică și de prestări de servicii pentru populație. Pe teritoriul orașului au luat ființă, în cadrul unităților cooperatiste și pe lîngă Consiliul popular orășenesc, 17 unități de industrie mică sau prestatoare de servicii pentru populație, (brutărie, gater, croitorii, cismării, frizerii, coafură, ateliere de tricotaje, reparații de radio și TV, reparații auto-moto, spălătorie și curățătorie chimică, montări de rame și geamuri, reparații de ceasuri, optică, etc.) al căror volum de prestări s-a ridicat, în 1984, la 76.051 mii lei, față de numai 15.171 mii lei în 1980. În subordinea directă a Consiliului popular orășenesc sînt organizate 9 secții de industrie mică, care în anul 1984 au realizat un volum de producție de peste 6 milioane lei, mai mare cu 4,3 milioane lei decît nivelul planificat. În acest context, ne face plăcere să informăm că, organele de partid și de stat din orașul Titu, au înfăptuit și depășit de pe acum sarcina creșterii valorii prestărilor de servicii pe cap de locuitor : în loc de 4 mii lei valoare a prestărilor de servicii pe cap de locuitor stabilită de documentele de partid, noi am realizat, în 1984, 5.886 lei și ne-am angajat ca în acest an valoarea prestărilor de servicii pe cap de locuitor să crească la 6 mii lei.

Ca urmare a dezvoltării activităților economice și a celor prestatoare de servicii au crescut și sursele de venituri ale Consiliului popular orășenesc, care începînd cu anul 1983, se autofinanțează. Numai în anul 1984, am vărsat la bugetul județului venituri însumînd 8.841.000 lei.

Dezvoltarea economico-industrială a orașului a avut ca rezultat și ridicarea vieții populației, satisfacerea într-o măsură din ce în ce mai mare a nevoilor sociale și culturale ale cetățenilor. Prin unitățile comerciale, cooperatiste, s-au desfăcut mărfuri către populație în valoare de 173.348 mii lei în 1984.

Acordăm cea mai mare atenție pregătirii pentru viață și muncă a tineretului. Pe teritoriul orașului au luat ființă două licee de specialitate cu 40 săli de clasă, 2 școli generale cu 24 săli de clasă, 3 școli de 4 ani cu 11 săli de clasă, 5 ateliere-școală și 6 laboratoare, 7 grădinițe de copii cu 300 de locuri, 1 creșă de copii cu 100 de locuri, 1 cămin de copii cu 150 de locuri.

Grija față de sănătatea populației se numără printre preocupările permanente ale organelor locale de partid și de stat. Baza materială a acestor instituții este asigurată de un spital cu 100 de paturi, una policlinică, 4 dispensare umane și 3 farmacii.

Pentru asigurarea cerințelor culturale ale cetățenilor, funcționează în Titu : o casă de cultură, o bibliotecă cu peste 26 mii volume și un cinematograf.

La organizarea și desfășurarea activității educativ-culturale și de apărarea sănătății populației își aduc contribuția prețioasă 80 de cadre didactice, 20 educatoare, 131 cadre sanitare umane.

Cetățenii orașului Titu cunosc metamorfoza localității lor prin înseși schimburile care se petrec în viața personală. Din 1968 încoace, în oraș s-au construit peste 1800 apartamente din care 450 numai în ultimii 5 ani. Acordăm atenție dezvoltării cartierului Titu-Tîrg, unde, conform schiței de sistematizare, refăcută și aprobată, se va amplasa noul centru civic. În acest cartier s-au construit 650 apartamente și se amplasează altele noi. În tot orașul avem o rețea de 36 km de drumuri și străzi, din care 9 km au îmbrăcăminți asfaltice. Dispunem de o rețea de apă și canal, precum și de termoficare, care sînt în continuă dezvoltare.

S-a construit o piață agro-alimentară, cu hală acoperită, un stadion cu o capacitate de 6000 de locuri, o bază sportivă școlară, o sală de sport la Liceul industrial, s-au amenajat zone verzi, spații de joacă pentru copii și alte locuri de agrement.

În gospodăriile proprii, cetățenii dispun de peste 1.000 televizoare, peste 400 aparate radio, 350 autoturisme, 172 motociclete și motorete.

Transformarea unor comune în oraș, pune probleme serioase, pentru organele de partid și de stat, și în ceea ce privește transformarea conștiinței oamenilor, educarea lor în spiritul ordinei și al disciplinei, al respectării unor reguli de convietuire socialistă, al grijii față de buna gospodărire a orașului.

Pornind de la prevederile Legii nr. 57/1968, potrivit căreia consiliile populare răspund de asigurarea condițiilor de folosire permanentă a arterelor de circulație, de executarea lucrărilor de modernizări, reparații și întreținerea acestora, de curățenia străzilor, de păstrarea și întreținerea dotărilor tehnico-edilitare și gospodărești, a semnalizatoarelor rutiere și a plantațiilor, biroul executiv al organului local al puterii de stat desfășoară în acest sens acțiuni concrete și eficiente, în care acționează larg pe toți deputații, întreaga populație.

Periodic problemele dezvoltării edilitar-gospodărești sînt dezbătute în sesiuni, în ședințe de birou executiv, în adunări generale ale locatarilor, în adunări pe cartiere ale organizațiilor de bază, în ședințe ale comitetelor de cetățeni pe circumscripții electorale.

Dintre multiplele acțiuni de această natură întreprinse de Biroul executiv al Consiliului popular orășenesc, amintesc numai două: În anul 1982, în vederea adoptării în sesiune a Programului de aplicarea Legii nr. 10/1982, pri-

vind asigurarea curăţeniei, ordinei şi disciplinei, s-a socotit necesar organizarea unei deplasări prin oraş, la obiective economice şi alte instituţii cu participarea conducătorilor acestora, pentru a cunoaşte direct aspectele de ordine şi de disciplină. Aspectele de neglijenţă constatate au fost discutate cu cei răspunzători, imortalizate în fotografii, iar în programele întocmite de fiecare unitate, pe baza sarcinilor trasate în scris de consiliul popular, s-a urmărit lichidarea lor. Publicitatea în jurul acestor constatări a avut un puternic efect, ele fiind curmate în majoritatea lor.

La sesiunea Consiliului popular, din semestrul II 1984, ne-am propus să dezbatem situaţia realizării obiectivelor de investiţii cuprinse în plan. Pentru ca această dezbatere să fie cît mai eficientă, am socotit potrivit ca, înaintea dezbaterilor, deputaţii consiliului popular să fie duşi pe la fiecare obiectiv, să cunoască direct amplasamentul şi stadiul de execuţie, fapt ce a determinat dezbaterii vii, eficiente, propuneri constructive, la obiect.

Bizuindu-ne pe oameni şi cu sprijinul lor, reuşim să realizăm şi alte obiective care schimbă faţa localităţii Titu. La acţiunile patriotice, organizate în fiecare an, participă mii de cetăţeni în frunte cu deputaţii lor. Prezenţa lor la astfel de acţiuni a contribuit ca în anul 1984 să se realizeze o valoare pe cap de locuitor de peste 3 000 lei. De asemenea, activitatea entuziastă pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan, desfăşurate de colectivele de muncă din unităţile socialiste a avut ca rezultat depăşirea a 13 din cei 14 indicatori ai întrecerii socialiste dintre consiliile populare orăşeneşti în anul 1984 şi obţinerea unui număr de peste 19 mii puncte pozitive de către consiliul popular al oraşului.

Desigur că, în conducerea economico-socială a oraşului, Consiliul popular orăşenesc, Biroul său executiv mai au de rezolvat o serie de sarcini şi de învins unele greutăţi. În anul 1985, an hotărîtor pentru realizarea celui de al 7-lea cincinal, ne-am propus să ne concentrăm eforturile pentru sprijinirea mai eficientă a unităţilor care au rămîneri în urmă la realizarea planului, pentru înfăptuirea obiectivelor de investiţii, pentru realizarea unei producţii ridicate la principalele culturi cerealiere, pentru asigurarea efectivelor de animale şi realizarea producţiei de lapte la cotele stabilite.

ION NICOLAE
Preşedintele Biroului executiv al Consiliului popular al oraşului Titu, judeţul Dîmboviţa

ORGANIZAREA ŞI URMĂRIREA ACTIVITĂŢII DE BUNĂ GOSPODĂRIRE ŞI ÎNFRUMUSEŢARE A MUNICIPIULUI

În contextul general al dezvoltării multilaterale a patriei noastre, municipiul Buzău şi-a schimbat înfăţişarea an de an apropiindu-se tot mai mult de viaţa marilor oraşe, realizînd un salt uriaş în creşterea potenţialului său economic şi edilitar-gospodăresc.

Profundele transformări şi măreţele realizări obţinute de municipiul Buzău, într-un timp relativ scurt, sînt rodul politicii înţelepte a partidului şi statului nostru, de dezvoltare armonioasă şi echilibrată a tuturor zonelor ţării, a sprijinului primit din partea conducerii partidului, personal al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, de numele şi activitatea căruia sînt legate marile înfăptuiri ale poporului nostru din ultimele două decenii.

Ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de dezvoltare, urbanizare şi modernizare a municipiului, a impus necesitatea perfecţionării continue a activităţii Consiliului popular pe baza principiilor autoconducerii şi autogestiunii economico-financiare, pentru a asigura locuitorilor săi condiţii tot mai bune de muncă şi viaţă, pe măsura timpului şi epocii pe care o trăim.

Legea nr. 10/1982 cu privire la obligaţiile şi răspunderile consiliilor populare, unităţilor socialiste şi ale cetăţenilor pentru buna gospodărire, întreţinere şi curăţenie a localităţilor urbane şi rurale, păstrarea ordinii şi disciplinei publice, constituie cadrul legal prin care oamenii muncii, toţi cetăţenii îşi aduc aportul la dezvoltarea, modernizarea şi înfrumuseţarea localităţilor patriei noastre.

Pornind de la principiul fundamental al legii că, participarea cetăţenilor şi a unităţilor socialiste la buna gospodărire, la îngrijirea şi păstrarea curăţeniei localităţilor, a locuinţelor, a celorlalte clădiri, a curţilor şi incintelor, a arterelor de circulaţie, a tuturor locurilor publice, constituie o condiţie esenţială pentru satisfacerea la un nivel tot mai ridicat şi de viaţă civilizată a întregii populaţii, şi răspunzînd potrivit obligaţiilor ce-i revin de conducerea, îndrumarea şi coordonarea întregii activităţi de gospodărire şi înfrumuseţare a localităţii, de păstrarea ordinii şi disciplinei, Consiliul popular municipal, Comitetul său executiv, au acţionat cu răspundere în înfăptuirea măsurilor pentru dezvoltarea, înfrumuseţarea şi modernizarea continuă a municipiului.

Pentru ca prevederile legii să fie respectate şi aplicate, în primul rînd a fost necesară cunoaşterea conţinutului ei de către toţi cei chemaţi, să o transpună în viaţă.

În acest scop, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Buzău, sub îndrumarea Comitetului municipal de partid a iniţiat o serie de acţiuni politice şi organizatorice menite să contribuie la cunoaşterea şi popularizarea în rîndul tuturor colectivelor de oameni ai muncii şi a cetăţenilor a scopului urmărit de legiuitor, precum şi a obligaţiilor ce le revin în asigurarea şi menţinerea în stare corespunzătoare a curăţeniei localităţii în care trăiesc şi muncesc, pentru a face din oraşul lor, un oraş frumos, modern şi civilizat. Bunăoară, Legea nr. 10/1982, a fost multiplicată în broşură şi în extras sub formă de publicaţie şi difuzată la toate unităţile economice, social-culturale, precum şi la asociaţiile de locatari. În două rînduri, la nivelul municipiului, prevederile legii au fost prelucrate cu toţi factorii de răspundere din unităţile economice şi sociale, precum şi cu preşedinţii comitetelor de cetăţeni şi ai asociaţiilor de locatari. În ziarul local „Viaţa Buzăului" şi la staţiile de radioamplificare au fost difuzate extrase din lege, precum şi chemări către toţi locuitorii pentru a participa activ în îndeplinirea exemplară a obligaţiilor ce le revin pentru ca oraşul să fie bine gospodărit şi îngrijit. De asemenea, în cadrul adunărilor cetăţeneşti pe cartiere, sau al „Tribunei democraţiei" organizate cu regularitate sub egida Consiliului municipal al Frontului Unităţii şi Democraţiei Socialiste, au fost larg dezbătute prevederile Legii nr. 10/1982, prilej cu care s-au reţinut şi numeroase propuneri în legătură cu mai buna organizare a activităţii de gospodărire şi înfrumuseţare a municipiului.

Problemele legate de modul cum sînt respectate şi aplicate prevederile Legii nr. 10/1982, au făcut şi obiectul analizei în două sesiuni ale Consiliului popular (una în 1982 şi alta în 1983), precum şi în şedinţele Comitetului său executiv.

Periodic, cu conducerile comitetelor de cetăţeni şi asociaţiilor de locatari au fost organizate analize şi dezbateri asupra modului cum trebuie mai bine gospodărit oraşul. Totodată, aşa cum prevede legea, s-a procedat la darea în îngrijire, comitetelor de cetăţeni, asociaţiilor de locatari, unităţilor şcolare şi celorlalte unităţi socialiste a arterelor de circulaţie, a parcurilor şi zonelor verzi, a locurilor de agrement şi a celorlalte locuri publice, pentru a asigura lucrările de curăţenie şi întreţinere pe toată durata anului calendaristic. De altfel, întreaga activitate de gospodărire şi înfrumuseţare a municipiului este organizată şi se desfăşoară pe baza programelor anuale întocmite de Comitetul executiv, programe care cuprind în mod detaliat atît obiectivele şi acţiunile ce urmează a fi analizate, cît şi măsurile politico-organizatorice de mobilizare şi participare a tuturor cetăţenilor la înfăptuirea

lor, organizîndu-se atunci cînd a fost cazul, de obicei la începutul primăverii și toamna, zile și săptămîni record pentru igienizarea și salubrizarea municipiului, pentru curățirea și întreținerea spațiilor verzi.

Ca urmare, acum, cînd au trecut 3 ani de la apariția legii putem afirma fără să greșim că, în aplicarea principiului autogospodăririi, precum și a obligațiilor ce derivă din Legea nr. 10/1982, majoritatea unităților socialiste au înțeles să ia măsuri pentru antrenarea personalului muncitor la acțiunile de curățenie și înfrumusețare a clădirilor, incintelor, curților, împrejmuirilor căilor de acces, precum și a străzilor, parcurilor, spațiilor și zonelor verzi repartizate.

De asemenea, deputații, comitetele de cetățeni, și asociațiile de locatari, acționează cu tot mai multă răspundere în mobilizarea locuitorilor pentru întreținerea clădirilor, efectuarea și menținerea curățeniei străzilor, cartierelor și ansamblurilor de locuințe.

Rezultatele obținute, sînt cred suficient de concludente în acest sens. Numai în anul 1985, volumul lucrărilor de gospodărire și înfrumusețare a municipiului se ridică la peste 2.000 lei pe locuitor.

Pe primul loc se situează unitățile economice de pe platforma industrială, din rîndul cărora se detașează Întreprinderea de producție industrială, construcții căi ferate, Întreprinderea Metalurgica, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă, Întreprinderea de geamuri, Întreprinderea de transport Auto, Întreprinderea de Materiale de construcții și altele. De asemenea, cu bune rezultate pe această linie se înscriu și unitățile comerțului de stat, și în mod deosebit cele aparținînd Întreprinderii comerciale de stat pentru mărfuri industriale, care constituie exemple demne de urmat pentru toate unitățile socialiste. Tot cu bune rezultate și nu în ultimul rînd, se situează și unitățile școlare, care, participă activ la amenajarea și întreținerea parcurilor și zonelor verzi din municipiu, evidențiindu-se liceele industriale nr. 1, 2, 3, 5, 6, 8, liceul „M. Eminescu", Grupul școlar cooperatist, și școlile generale nr. 11, 12 și 15.

Pot fi de asemenea evidențiate comitetele de cetățeni din circumscripțiile electorale nr. 2, 15, 27, 30, 41 și comitetele asociațiilor de locatari CT 4 Democrației, nr. 1 și 2 CT 4 N. Bălcescu, ST 1 Centru-sud și CT 3 Hașdeu.

Cu toate acestea, nu putem trece peste faptul că unele organe colective de conducere din unitățile economice și instituțiile din municipiu, neglijează obligațiile ce le revin, neîntreținînd în stare corespunzătoare clădirile în care își desfășoară activitatea, locurile de depozitare a materialelor, curțile și celelalte terenuri pe care le dețin, împrejmuirile, precum și trotuarele și arterele de circulație din fața și imediata apropiere a unităților respective.

Exemplificăm sub acest aspect, Fabrica de tomate aparținînd Întreprinderea de legume și fructe, F-ca de ulei, F-ca Flacăra, Oficiul județean de turism, Întreprinderea Antreprize de Construcții-Montaj, precum și unitățile aparținînd cooperației meșteșugărești. De asemenea, nici unitățile de construcții și transport nu-și îndeplinesc în condiții corespunzătoare obligațiile ce le au cu privire la împrejmuirea șantierelor și punctelor de lucru, depozitarea în ordine a materialelor de construcții pe șantiere, asigurarea etanșietății și curățeniei autovehiculelor care ies din șantier sau stații de betoane, precum și în ceea ce privește menținerea ordinii și curățeniei pe căile publice din jurul șantierelor.

Observații critice pot fi aduse și la adresa Întreprinderii de gospodărie comunală și locativă Buzău, care nu intervine întotdeauna cu operativitate în remedierea avariilor, la conductele de alimentare cu apă potabilă, apă caldă menajeră și de distribuire a energiei termice, desfundării canalelor pluviale, și a rețelelor de canalizare, precum și ridicarea gunoiului menajer în cadrul ansamblurilor de locuințe și din gospodăriile populației.

De asemenea, ne mai întîlnim încă cu manifestări și atitudini care contravin normelor de conviețuire socialistă și împotriva cărora opinia publică nu acționează prompt pentru combaterea lor. Din această cauză unele din dotările edilitar-gospodărești ce se realizează cum sînt, coșurile pentru colectarea hîrtiilor, tăblițele sau semnele indicatoare, obiectele decorative și de artă, plantațiile și spațiile verzi, se distrug prematur, ceea ce face ca aspectul gospodăresc al municipiului să nu fie întotdeauna cel mai plăcut.

Aspectele negative ce se mai semnalează în aplicarea și respectarea prevederilor legii, apreciem că, se datoresc și faptului că, în insuficientă măsură s-a acționat pentru sancționarea celor care le ignoră. Ne referim atît la conducerile unităților socialiste cît și la persoanele fizice, cărora, în rare cazuri, li s-au aplicat sancțiuni, ceea ce după părerea noastră a dus la neglijarea obligațiilor ce le revin cu privire la gospodărirea propriilor unități și locuințe, la efectuarea și menținerea curățeniei orașului. Numai avertismentele, atenționările și contravențiile aplicate doar cîtorva persoane cu funcții de răspundere din cadrul Șantierului de construcții ale I.J.G.C.L. Buzău, I.A.C.H.I.F. București, Brigada Buzău, Întreprinderea Electromontaj Cîmpina, Lot Buzău, O.J.T. Buzău, etc., și la un număr foarte mic de persoane fizice, n-au fost de natură să asigure îmbunătățirea acestei activități sociale.

De aici și concluzia că, întreaga activitate de gospodărire a orașului, trebuie desfășurată cu exigență în spiritul și litera legii, deoarece numai astfel vom reuși ca, la eforturile făcute de stat, să atragem toți locuitorii să participe cu dăruire și spirit patriotic la îndeplinirea obligațiilor ce le revin pentru ridicarea localităților patriei noastre la un nivel tot mai înalt de progres și civilizație.

În acest scop, se va acționa cu mai multă răspundere în aplicarea legii, precum și pentru creșterea aportului deputaților, comitetelor de cetățeni, asociațiilor de locatari, în mobilizarea maselor de cetățeni la acțiunile patriotice, pentru tot mai buna gospodărire și înfrumusețare a orașului nostru.

Este firesc și legal ca participarea locuitorilor la gospodărirea și înfrumusețarea orașului să se intensifice continuu, pe măsura dezvoltării sale economico-sociale.

MARIN TĂNASE
secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Buzău

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ȘI A PRESTĂRILOR DE SERVICII — OBIECTIV DE SEAMĂ AL ACTIVITĂȚII CONSILIILOR POPULARE

Dezvoltarea activităților de industrie mică și prestatoare de servicii, constituie un obiectiv important de activitate pentru consiliile populare și unitățile specializate ale acestora. Programul special, elaborat pentru anul 1985, anexă la Decretul nr. 450/1984 prevede realizarea, în acest sector al economiei naționale, a unui volum total de producție marfă industrială și de prestări servicii de peste 115 miliarde lei, din care peste 45 miliarde lei în unitățile consiliilor populare.

Desfășurarea acestui volum de activități pe județe și pe sectoare ale industriei mici, asigură un nivel de cel puțin 4.000 lei pe locuitor în toate județele țării.

În cincinalul următor, industria mică din cadrul consiliilor populare va produce și va livra fondului pieței, — la nivelul anului 1990 —, mărfuri în valoare de 3.100 milioane lei, între care : articole mărunte de uz casnic și gospodăresc în valoare de peste 3 milioane lei, articole de tinichigerie, mașini de gătit, sobe de încălzit și tucerie comercială, însemnînd aproape 120 milioane lei, confecții textile în valoare de 185 milioane lei, articole chimice de mic tonaj în valoare de 230 milioane lei, mobilier din lemn în valoare de 190 milioane lei, unelte agricole și pentru grădinărit, covoare manuale, articole de ceramică,

jucării, conserve și semiconserve, băuturi răcoritoare și altele.

Totodată, unitățile consiliilor populare vor contribui la acoperirea necesităților naționale cu 8.400 mii m.c. agregate minerale de carieră și balastieră, cu piese de schimb în valoare de 427 miliarde lei, din care 270 milioane lei recondiționate, peste 1.900 mii m.c. prefabricate din beton armat, îndeosebi pentru construcții de locuințe, piese, repere și subansamble pentru activități de cooperare în producție cu întreprinderile republicane.

O preocupare susținută pentru dezvoltarea activității de industrie mică și prestări de servicii desfășoară Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Argeș, unitatea sa — Întreprinderea Județeană de Producție Industrială și Prestări de Servicii Argeș.

Peste 50 la sută din volumul de activitate al acestei întreprinderi se desfășoară în cadrul Fabricii mixte de producție industrială și prestări de servicii Curtea de Argeș, subunitate a I.J.P.I.P.S. Tocmai avînd în vedere experiența acumulată de colectivul acestei fabrici, Comitetul Uniunii Sindicatelor din Instituțiile Administrative de Stat și Consiliile Populare, a organizat, în ziua de 17 mai 1985, la Curtea de Argeș, o Consfătuire pe țară privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, la care au luat parte reprezentanți ai sindicatelor și unităților de industrie mică și prestări de servicii ale consiliilor populare din toate județele țării.

Din partea organelor centrale, au participat: Vasile Cazan, prim-adjunct de șef de secție la Consiliul Central al U.G.S.R., Mihail Goran, președintele Comitetului Uniunii Sindicatelor din Instituțiile Administrative de Stat și Consiliile Populare, Virginia Pripitu vicepreședintă a acestui comitet, ing. Cornel Stelniceanu, director adjunct în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

Participanții la Consfătuire au fost salutați de tov. Gheorghe Nicolae, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Argeș, care a făcut o scurtă prezentare a dezvoltării acestui județ, în anii construcției socialiste.

Comunicările prezentate în cadrul consfătuirii, ca și vizitarea unor unități de industrie mică și prestatoare de servicii din Curtea de Argeș au constituit un bun schimb de experiență între participanți.

Publicăm mai jos referatul prezentat la consfătuire de către reprezentantul Întreprinderii județene de producție industrială și prestatoare de servicii Argeș.

ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ DE CONSILIUL OAMENILOR MUNCII AL ÎNTREPRINDERII, PENTRU DEZVOLTAREA INDUSTRIEI MICI ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA NIVELULUI TEHNIC AL PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR

Parte integrantă a economiei noastre socialiste, important domeniu de activitate al producției materiale a societății, industria mică este chemată să aducă o contribuție tot mai însemnată la dezvoltarea generală, la creșterea continuă a nivelului de trai al populației, valorificînd superior resursele locale de materii prime, materiale recuperabile și refolosibile, utilizînd cît mai eficient forța de muncă și spațiile locale disponibile.

Acționînd în baza prevederilor Legii nr. 2/1980, Consiliul oamenilor muncii din întreprindere a acordat o atenție deosebită înfăptuirii indicației date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru cu activul și cadrele de bază din cooperație și consiliile populare, din luna iunie 1980, privind dezvoltarea în ritm mai rapid a producției industriei mici și a prestărilor de servicii, astfel încît volumul lor să se dubleze în cincinalul 1981—1985, asigurîndu-se, totodată, mutații calitative în structura și dinamica acestora.

Ca urmare a măsurilor întreprinse în această perioadă, acționînd într-un climat responsabil de muncă și disciplină, colectivul nostru de oameni ai muncii a reușit să răspundă acestei cerințe majore, asigurînd creșteri cu mult superioare sarcinilor primite: cu peste 300% la producția marfă industrială și cu 215% la prestări servicii în anul 1984, față de 1980, corespunzător unui ritm mediu anual de 75% la producția marfă industrială și de peste 55% la prestările de servicii.

În toată această perioadă, în centrul preocupărilor noastre au stat în mod deosebit creșterea potențialului tehnic și productiv al întreprinderii, prin înființarea de noi activități care să valorifice corespunzător rezervele locale de materii prime și forței de muncă, îmbunătățirea și diversificarea continuă a structurii producției și a prestărilor de servicii, înnoirea și modernizarea permanentă a producției în condiții de eficiență economică mereu sporită, ajungînd astfel ca în anul 1984 să realizăm creșteri însemnate la principalii indicatori comparativ cu anii 1978, 1980 și 1982, care reprezintă etapele parcurse de întreprindere, de la reînființarea și reorganizarea ei ca întreprindere județeană în structura sa actuală. (Vezi dinamica)

Orientarea activității consiliului oamenilor muncii al întreprinderii către punerea în valoare, într-o mai mare măsură, a importantelor rezerve de materii prime locale, readucerea în circuitul economic a unui volum sporit de materiale recuperabile, refolosibile, recuperarea și recondiționarea pieselor de schimb și a unor bunuri de consum, realizarea cu forțe proprii a unor noi capacități de producție și dezvoltarea și modernizarea celor existente, îmbunătățirea calitativă și diversificarea producției, creșterea producției destinată exportului, reducerea permanentă a consumurilor specifice de toate felurile, folosirea mai eficientă a forței de muncă, creșterea dotării tehnice și a gradului de mecanizare a proceselor tehnologice, creșterea mai accentuată a productivității muncii, modernizarea produselor și asimilarea de produse noi, dezvoltarea cooperării în unitățile republicane din județ, au făcut po-

Dinamica dezvoltării unității, în acești ani, este următoarea:

		1978 realiz.	1980 realiz.	1982 realiz.	1985 prelim.
— Val. prod. marf. ind.	mii lei	37.531	113.187	186.298	402.000
— Val. prod. nete ind.	mii lei	23.671	63.579	87.561	191.000
— Val. prod. mf. vîndută și încasată.	mii lei	32.263	102.075	173.219	390.000
— Livrări fond piață	mii lei	9.968	43.682	79.556	125.000
— Livrări export	mii lei	4.964	4.703	12.000	20.312
— C.T.S.	mii rbl.	—	—	—	650
— D.C.	mii dol.	33	35	177,3	585
— Prest. serv. populație	mii lei	7.650	9.178	11.357	22.000
— Productiv. muncii	lei/pers.	92.000	99.000	108,000	150.000
— Beneficii	mii lei	6.449	24.225	27.274	61.000

sibile obținerea de rezultate bune atît în anii precedenți cît și în primul trimestru al acestui an.

Dintre acțiunile de dezvoltare pe seama valorificării resurselor locale, putem exemplifica :

— înființarea și dezvoltarea activităților de împletituri din răchită în comunele Vedea, Ungheni și Urluieni cu producție destinată exportului ;

— realizarea unei linii tehnologice pentru tuburi din beton, prin valorificarea superioară a agregatelor de rîu, la Curtea de Argeș ;

— dezvoltarea producției de prefabricate din beton la Curtea de Argeș, Borlești și Căteasca, precum și creșterea volumului de balast de rîu valorificat ;

— producerea varului la Curtea de Argeș ;

— dezvoltarea producției și valorificarea superioară a calcarului numulitic de la Albești de Muscel ;

— identificarea, cercetarea pentru omologare a rezervelor de marmură din zona Buda-Făgăraș, acțiune ce se va finaliza în acest an, pînă la această dată valorificînd materialul rezultat din zona de cercetare experimentală la producția de mozaic și praf de piatră, producția de cărămidă la Curtea de Argeș, cărămidă și cahle de teracotă la Cîmpulung și artizanat ceramică la Pitești ;

— organizarea fabricației de înlocuitori din beton cu agregate ușoare prin folosirea deșeurilor ceramice și a zgurei de la Schitu Golești.

Înființînd și dezvoltînd astfel de activități specifice industriei mici, am reușit să valorificăm anual importante cantități de materii prime locale și materiale refolosibile, din care enumerăm : 25 mii mc. argile comune pentru producția de cărămidă, cahle de teracotă și artizanat ceramic, 900 t. calcar, pentru producția de var, 1.500 t. calcar numulitic de Albești pentru lucrări ornamentale în construcții ; 30 mii mc, agregate naturale de rîu pentru prefabricate și tuburi din beton, 240 t. nuiele din răchită pentru împletituri diverse destinate exportului, 1.800 t. marmură din zona Buda-Făgăraș pentru mozaic și praf de piatră, 120 t. deșeuri folie și mase plastice, 150 t deșeuri textile, 210 t. deșeuri metalice, 300 mc. fag declasat, 168 t. fontă veche, 230 t. rumeguș și altele.

Menționăm, de asemenea, că înființarea de noi activități vizînd utilizarea tuturor resurselor potențiale, locale, a dezvoltării prestărilor de servicii către populație, precum și extinderea colaborării cu industria republicană din județele limitrofe, a constituit calea principală de dezvoltare și diversificare a activității întreprinderii noastre, astfel că numai în anul 1984 producția realizată în aceste unități nou înființate a fost de peste 35 milioane lei, iar pentru anul 1985, prin programele de măsuri adoptate, avem prevăzute acțiuni de dezvoltare și înființări de noi activități care să asigure un spor de producție de peste 40 milioane lei, pregătind în acest fel baza tehnică și capacitățile de producție corespunzătoare realizării planului pentru anul 1986.

În preocupările noastre, un loc important l-a ocupat în mod deosebit sarcina dezvoltării activităților de industrie mică și a prestărilor de servicii în mediul rural. Astfel, din cele 26 unități nou înființate în anul 1984, 16 sînt localizate în comune ca : Leordeni, Schitu Golești, Domnești, Bascov, Budeasa, Valea Mare, Gliganu, Berevoiești, Stolnici, Coșești, Albești, Ungheni, Urluieni, Vața, Căteasca etc., contribuind și pe această cale la creșterea puterii economice a acestor localități ale județului.

De asemenea în toate localitățile rurale ale județului avem organizate activități de industrie mică, în special prestatoare de servicii, iar în ultima perioadă ne-am amplificat preocuparea și pentru înființarea de activități industriale care să cuprindă forța de muncă disponibilă, acționînd în continuare pentru dezvoltarea și diversificarea industriei mici în așa fel încît jumătate din volumul producției, să-l realizăm, în 1985, în localitățile rurale ale județului.

Menționăm și faptul că la majoritatea activităților nou organizate în mediul rural am folosit spații existente și nefolosite corespunzător, cu dotări minime și în majoritate realizate prin autoutilare. În acest fel am amenajat spațiile și ne-am asigurat cu forțe proprii utilajele pentru curățat, tăbăcit și vopsit piei, mașini pentru decojit și despicat răchită, prese pentru vulcanizat cauciuc, utilaje pentru măcinat deșeuri folie polietilenă și mase plastice, matrițe și dispozitive pentru prelucrarea deșeurilor din mase plastice cauciuc și altele.

Concomitent cu latura cantitativă a activității noastre, am urmărit în egală măsură și salturi calitative, în mod deosebit în asigurarea structurii conform sarcinilor ce ne revin ca unitate de industrie mică. Astfel, peste 35% din volumul producției îl reprezintă bunurile de larg consum pentru populație din metal, textile, mase plastice, lemn, alimentare etc., peste 10% prestările de servicii pentru populație, peste 10% produse destinate exportului, 40% produse și repere, în cooperare cu industria republicană, iar 5% alte destinații.

De asemenea, ne-am preocupat și acordăm în continuare toată atenția nivelului calitativ, competitiv, al produselor noastre atît pentru nevoile interne și în mod deosebit pentru export, în această perioadă neînregistrînd nici un refuz sau reclamație din partea beneficiarilor externi.

Aceiași atenție o acordăm și produselor destinate pieței interne și colaborărilor, fiind preocupați pentru îmbunătățirea parametrilor funcționali și estetici atît al produselor aflate în fabricație cît și al produselor noi.

În prezent, nomenclatorul de produse și prestări servicii numără peste 1.300 produse și activități din aproape toate ramurile industriei, urmînd ca numai în acest an să-l îmbunătățim cu peste 100 produse și activități noi, pentru care beneficiem de aportul deosebit al colectivelor de proiectare din Pitești și Curtea de Argeș.

Sîntem pe deplin conștienți că în activitatea noastră s-au manifestat însă și o seamă de neajunsuri, lipsuri și greutăți spre eliminarea cărora ne-am îndreptat de fiecare dată atenția, constituind obiect de analiză al Consiliului oamenilor muncii, sub directa conducere a organizației de partid, elaborînd măsuri și urmărind traducerea acestora în fapte.

Astfel, apreciem că noi avem încă suficiente rezerve nevalorificate în ceea ce privește dezvoltarea activităților de industrie mică în mediul rural, care să asigure folosirea mai accentuată a unor resurse locale, a unor spații de producție și să răspundă în mai mare măsură nevoilor populației de la sate cu servicii specifice ca : reparații de scule și unelte agricole, reparații și recondiționări de obiecte de uz casnic și electrocasnic, reparații și întrețineri locuințe, dărăcit și tors lînă, producerea și desfacerea băuturilor răcoritoare, debitare material lemnos, croitorie, cismărie, reparații rapide autoturisme și altele.

Este necesar să ne preocupăm în mai mare măsură și de dezvoltarea bazei proprii de materii prime și materiale din resurse locale, valorificînd toate posibilitățile oferite atît de natura generoasă a județului nostru cît și de volumul și diversitatea materialelor refolosibile oferite de unitățile economice republicane din județ, de preluarea și recondiționarea unor obiecte de folosință îndelungată de la populație etc.

De asemenea, sîntem datori să oferim populației o gamă tot mai largă și diversificată de bunuri de larg consum cu calități tehnico-funcționale și estetice sporite, cu un finisaj superior și consumuri mai reduse de materii prime.

În domeniul colaborării cu unitățile republicane ale județului, avem programe care prevăd dezvoltarea acestora în anul 1985 și în continuare, la fel în ceea ce privește dezvoltarea și diversificarea producției pentru export.

Și în ce privește asigurarea ordinei și disciplinei la locul de muncă, gospodărirea unităților, depozitarea materialelor prime și materiilor, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, perfecționarea pregătirii profesionale, precum și în alte domenii ale activității noastre economice și sociale, s-au manifestat o serie de neajunsuri pentru eliminarea cărora am depus și vom depune în continuare efortul

necesar, asigurînd organele superioare şi locale de partid şi de stat de toată dăruirea noastră în realizarea tuturor sarcinilor ce ne revin, aşa încît şi în anul 1985 să ne înscriem cu noi şi importante salturi calitative şi cantitative în activitatea întreprinderii noastre.

La baza acestor asigurări stau atît realizările din primul trimestru al acestui an cît şi măsurile ce ni le-am propus pentru etapa următoare.

MARIN VÎLCU,
inginer şef al Întreprinderii judeţene de producţie industrială şi de prestări servicii Argeş

CONSEMNĂRI

ACORDUL CONSILIILOR TERITORIALE ALE SINDICATELOR

Îmbunătăţirile aduse, pe parcursul anilor, Legii nr. 57/1968, de organizare şi funcţionare a consiliilor populare, se înscriu ca noi şi semnificative fapte în lista lungă a exemplelor care demonstrează adîncirea continuă a democratismului orînduirii socialiste, lărgirea căilor de acces pentru masele de oameni ai muncii la conducerea treburilor de stat.

Legea nr. 57/1968 în forma republicată în Buletinul Oficial nr. 96/1980 după al II-lea Congres al consiliilor populare, care a adoptat hotărîri în sensul creşterii rolului organelor locale ale puterii de stat în societate, cuprinde într-o formulare mai adecvată realităţilor orînduirii noastre, prezenţa la şedinţele comitetelor şi birourilor executive ale consiliilor populare a reprezentanţilor organizaţiilor de masă, obşteşti cooperatiste, ai organelor locale de specialitate ale administraţiei de stat, Astfel, art. 59 prevede textual că **„La şedinţele comitetelor şi birourilor executive participă, de regulă, reprezentanţi ai consiliilor teritoriale ale sindicatelor, ai consiliilor locale ale femeilor, ai organizaţiilor locale a Uniunii Tineretului Comunist, conducătorii organelor locale de specialitate ale administraţiei de stat, precum şi reprezentanţi ai Uniunii judeţene a cooperativelor agricole de producţie sau, după caz, ai cooperativelor agricole de producţie".**

Participarea reprezentanţilor acestor organizaţii la şedinţele organului local al administraţiei de stat ilustrează caracterul revoluţionar democratic şi muncitoresc al puterii de stat în ţara noastră, faptul că toate categoriile de cetăţeni sînt reprezentate în forurile care realizează politica partidului şi a statului socialist.

Aprofundînd noţiunea reprezentării, constatăm în acelaşi timp că această prezenţă nu este un act formal, ci o acţiune eficientă, în conţinutul său, prin însuşi faptul că reprezentanţii organizaţiilor de masă sînt, în majoritatea cazurilor, deputaţi în consiliile populare, iar în organele executive ale acestora participă nu ca invitaţi, ci ca membri aleşi cu drepturi depline în adoptarea actului de decizie.

Acelaşi articol de lege, în aliniatul următor, scoţînd în evidenţă concordanţa deplină ce există între actele organelor puterii şi administraţiei de stat şi interesele oamenilor muncii organizaţi în uniuni profesionale stabileşte că **„hotărîrile în legătură cu repartizarea locuinţelor pe întreprinderi şi alte unităţi socialiste, aprovizionarea populaţiei, precum şi cele cu privire la alte probleme social-culturale, se iau de comun acord de către comitetele sau birourile executive şi consiliile teritoriale ale sindicatelor".**

Înţelegînd prin denumirea de hotărîri nu numai actele organului de putere ci, în cazul de faţă şi deciziile organelor executive, adică actele de conducere, socotim că această prevedere scoate în evidenţă atenţia pe care o acordă legiuitorul faptului că anumite probleme cu profunde implicaţii sociale să fie rezolvate în chipul cel mai democratic posibil şi cu realizarea consensului tuturor factorilor interesaţi.

Desigur, în practică, organele locale ale administraţiei de stat respectă aceste prevederi de lege. Aspectul care se ridică priveşte forma în care trebuie prezentat acordul organelor teritoriale ale sindicatelor la adoptarea acelor decizii în care acest acord este obligatoriu.

Îndeobşte, se consideră că acest acord este exprimat prin însăşi prezenţa la şedinţa comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, la care s-a analizat problema în cauză, a reprezentantului organizaţiei sindicale teritoriale, iar acesta a votat în favoarea proiectului de decizie prezentat.

Opiniem că această procedură, deşi nu este greşită, ea este departe de a fi completă şi de a întruni exigenţele unui act ce stă la baza adoptării unei decizii.

Acordul care se cere, este actul de voinţă al unui organ colectiv de conducere într-o problemă importantă în care şi el are competenţe, potrivit statutului propriu de organizare şi funcţionare, recunoscut de stat. Aşa stînd lucrurile, sîntem de părere că acordul trebuie să fie emanaţia colectivă a organului de conducere sindical, care a analizat, într-un interval de timp considerat necesar, proiectul de decizie al comitetului sau biroului executiv al consiliului popular şi s-a pronunţat asupra lui, anterior şedinţei organului local al administraţiei de stat. În aceste condiţii şi pentru o mai exigentă pregătire a proiectelor de acte decizionale, acordul scris al consiliului teritorial sindical înregistrat, datat şi semnat de factorii autorizaţi ai acestuia, trebuie anexat la dosarul şedinţei respective de comitet sau birou executiv şi menţionat în preambulul proiectului de decizie.

Aplicarea şi extinderea acestei proceduri ar fi o măsură ce s-ar înscrie pe direcţia respectării cu rigurozitate a prevederilor Decretului nr. 16/1976, prin care s-a aprobat metodologia generală privind pregătirea şi sistematizarea proiectelor de acte normative şi care priveşte şi hotărîrile şi deciziile consiliilor populare, respectiv ale organelor lor executive.

VASILE INOAN

COMUNICĂRI ALE C.P.C.P.

● Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Silviculturii şi Ministerul Turismului au elaborat un material privind stadiul realizării sarcinilor din „Programul de măsuri privind marcarea, remarcarea şi buna gospodărire a traseelor turistice, întocmit în baza Decretului nr. 320/1982 şi care a fost difuzat la toate consiliile populare judeţene.

După ce se face bilanţul realizărilor obţinute în această acţiune, în document se stabileşte luarea, în continuare, a următoarelor măsuri :

1. La toate consiliile populare judeţene să se creeze un colectiv de coordonare a activităţii de întreţinere şi bună gospodărire a potecilor şi marcajelor turistice, sub directa conducere a acestora şi la care să ia parte toţi factorii implicaţi (inspectoratele silvice judeţene, oficiile judeţene de turism, comitetele judeţene pentru educaţie fizică şi sport, uniunea judeţeană a cooperativelor de consum, precum şi alte întreprinderi, instituţii, unităţi de învăţămînt, care deţin cabane, organizaţii de masă, obşteşti, comitetul judeţean U.T.C., consiliul judeţean al pionierilor, consiliul judeţean al sindicatelor, Salvamont, cluburi şi asociaţii sportive), fiecare din ei avînd atribuţii clare în acest domeniu.

2. Consiliile populare judeţene pe teritoriul cărora există marcaje, să preia, prin organele lor de specialitate, sarcina soluţionării tuturor problemelor tehnice şi financiare, legate de întreţinerea potecilor, marcajelor şi accesoriilor acestora ;

3. Toate marcajele inventariate în urgenţa I şi a II-a (cele mai deteriorate) să fie nominalizate la nivelul fiecărui judeţ şi urmărite pentru a fi refăcute în anul 1985,

în vederea evitării rătăcirilor, pericolelor de cădere în gol alpin, a accidentelor şi pierderilor de vieţi omeneşti.

4. Să se concentreze eforturile pentru întreţinerea în condiţii corespunzătoare a numărului actual de poteci şi marcaje turistice, inventariate şi existente în teritoriu la nivelul anului 1984. În următorii ani, marcaje noi să se facă numai în cazurile în care se realizează noi obiective (cabane, amenajări de peşteri sau altele) şi se pun în valoare fenomene naturale deosebite, iar în acest scop să se obţină aprobările legale, potrivit pct. h, din anexa 1 la Instrucţiunile de aplicare a H.C.M. nr. 140/1969.

5. Acţiunea pionierească „Asaltul Carpaţilor" să fie condusă şi dirijată de consiliile judeţene ale pionierilor şi de consiliile judeţene pentru educaţie fizică şi sport, dar numai după efectuarea lucrărilor de remarcare şi întreţinere la potecile existente şi nu pentru marcări noi sau modificarea celor existente.

6. Fiecare colectiv judeţean de coordonare a activităţii de întreţinere şi bună gospodărire a potecilor şi marcajelor turistice — din cadrul C.P.J. — să-şi întocmească, pentru anul 1985, un grafic de lucrări cu termene şi responsabilităţi concrete pe fiecare organizaţie componentă.

7. În bugetul consiliilor populare judeţene, municipale, orăşeneşti şi comunale, să se prevadă, cu acordul Ministerului Finanţelor, fondurile necesare în fiecare an, pe baza graficelor de lucrări stabilite şi în raport cu starea marcajelor. Pentru anul 1985, în situaţia în care nu s-a prevăzut în bugete fondurile necesare acestor lucrări, să se găsească soluţii de finanţare.

8. În judeţele pe teritoriul cărora există marcaje turistice, să se delimiteze traseele şi potecile ce fac parte din reţeaua republicană (cele existente în hărţi, ghiduri şi pliante turistice) de cele din reţeaua locală (realizate prin contribuţia pionierilor, cluburilor şi asociaţiilor de turism, şcolilor şi universităţilor etc.) şi să se orienteze acţiunile de întreţinere cu prioritate asupra traseelor republicane.

9. Traseele şi potecile turistice montane, cu o circulaţie intensă în sezonul de iarnă şi vară, din judeţele Prahova, Dîmboviţa, Braşov, Sibiu, Hunedoara, Argeş, Neamţ ş.a. să fie avute în vedere în permanenţă pentru întreţinere, reparare şi alocarea fondurilor necesare.

10. Trimestrial, în toate judeţele care au marcaje turistice să se facă analize asupra stadiului realizării sarcinilor din Programul de măsuri, programul şi graficele proprii de lucrări şi să se raporteze organelor centrale asupra realizărilor obţinute şi măsurile care se stabilesc pentru perioada următoare.

11. Anual, pe baza prevederilor din art. 17, alin. C din Decretul nr. 320/1982 să se facă analiza modului de îndeplinire a prevederilor din programul comun stabilit, cu participarea factorilor responsabili (Ministerul Silviculturii, Ministerul Turismului, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Biroul de Turism pentru Tineret etc.) şi să se elaboreze un raport care să fie prezentat la guvern. (Comunicarea CPCP nr. 2850/1985).

● Ministerul Energiei Electrice a întocmit **„Precizări metodologice privind modul de elaborare de către MEE şi unităţile subordonate, a avizelor, acordurilor şi autorizaţiilor cu caracter energetic"**, prin care se reglementează competenţele în exercitarea unora din atribuţiile acestui minister, potrivit prevederilor Decretului nr. 380/1983.

Ministerul Energiei Electrice îndeplineşte funcţia de administrator unic al tuturor surselor de energie şi de organ central coordonator în ramura energiei electrice şi termice.

Prin „Regulamentul privind atribuţiile şi competenţele ce revin Ministerului Energiei Electrice şi unităţilor din subordinea sa în îndeplinirea funcţiei de administrator unic al tuturor surselor de energie şi organ central coordonator în ramura energiei electrice şi termice", aprobat prin Ordinul ministrului energiei electrice nr. 108/1985, s-au stabilit nivelurile de competenţă în emiterea avizelor, acordurilor şi autorizaţiilor cu caracter energetic, şi care constituie, una din componentele activităţii de directivare energetică. Aceste niveluri sînt :

a. **întreprindere** — prin întreprinderile de exploatare şi întreţinere a reţelelor şi instalaţiilor energetice şi de distribuţie a energiei electrice şi termice din judeţele şi din municipiul Bucureşti (denumite prescurtat în continuare „IE") ;

b. **centrală industrială** — prin Centrala Industrială de Reţele Electrice (CIRE) sau, după caz, prin Centrala Industrială de Producere a Energiei Electrice şi Termice (CIPEET) ;

c. **aparat central al Ministerului Energiei Electrice** (denumit prescurtat în continuare „minister").

În vedere obţinerii avizelor, acordurilor şi autorizaţiilor cu caracter energetic, titularii de plan interesaţi, prin organizaţiile de proiectare, se vor adresa unităţilor nominalizate în anexa la regulament, potrivit reglementărilor în vigoare, pentru fiecare categorie în parte, astfel :

— pentru avizul de instalare a mijloacelor de compensare a puterii reactive la consumatorii industriali şi similari, întocmirea cererii de aviz se va elabora potrivit prevederilor Instrucţiunilor Ministerului Energiei Electrice nr. P.E. 931/75 aprobate cu Ordinul ministrului energiei electrice nr. 942/75.

— pentru acordurile privind alimentarea cu energie electrică sau termică din surse sau reţele MEE a obiectivelor noi sau care se dezvoltă, se vor întocmi documentaţiile şi se va proceda potrivit prevederilor Legii nr. 9/1980, ale Decretului nr. 680/1973 şi ale „Indicaţiilor metodologice privind obţinerea de acorduri şi avize ale Comisiei Permanente pentru Avizarea şi Controlul Consumurilor de Combustibili, Energie Electrică şi Termică", difuzate cu nr. 65505/10.07.1982.

— pentru avizarea şi autorizarea prevederii în proiecte a receptoarelor electrotermice, procedura este reglementată prin instrucţiunile MEE nr. P.E. 936/1983, aprobate cu Ordinul MEE nr. 1103/1983.

— pentru avizarea soluţiilor energetice în toate fazele de proiectare a documentaţiilor privind obiectivele energetice noi sau care se dezvoltă, din următoarele categorii :

— uzine electrice sau termice ;

— instalaţii de valorificare a resurselor energetice refolosibile ;

— instalaţii de valorificare a surselor noi ;

— microhidrouzine

se vor elabora şi înainta, în cîte două exemplare, documentaţiile respective, întocmite potrivit anexelor 1 a şi 2 la Legea nr. 9/1980 şi a normelor de conţinut elaborate de Ministerul Energiei Electrice.

— pentru avizarea planurilor de producţie energie electrică ale uzinelor aparţinînd consumatorilor autoproducători, se întocmeşte — după aprobarea indicatorilor de plan pentru anul de referinţă — o documentaţie conţinînd : propunerile pentru planurile de producţie energie electrică trimestriale şi anuale pe agregate, graficul de reparaţii pentru agregatele de bază din uzină şi necesarul de energie termică pe trimestre şi total an, rezultat din planurile de producţie şi din normele de consum specific de energie termică aprobate (pentru uzinele electrice de termoficare) însoţite de un memoriu justificativ ;

— pentru uzinele izolate şi racordate, aceste documentaţii se depun în două exemplare la IRE din judeţul respectiv (sau municipiul Bucureşti) care emite avizul definitiv, reţinînd un exemplar din documentaţie ;

— pentru uzinele interconectate documentaţiile se întocmesc în 4 exemplare ; după obţinerea avizului prealabil al IRE din judeţul respectiv (sau municipiul Bucureşti) se înaintează prin ministerul tutelar la Dispecerul Energetic Naţional care emite avizul definitiv, reţinînd cîte un exemplar din documentaţii şi transmiţînd cîte un exemplar la IRE care a avizat prealabil, la titularul de plan şi la ministerul tutelar al acestuia.

— În vederea elaborării corespunzătoare a avizelor, acordurilor şi autorizaţiilor cu caracter energetic, unităţile emitente pot solicita ca ISPE, ISPH, ICEMENERG sau alte unităţi ale MEE să întocmească elementele de funda-

mentare necesare. De asemenea, Ministerul Energiei Electrice, prin aparatul său central sau prin unităţile subordonate, elaborează la cerere, elemente de fundamentare pentru acordurile energetice care, potrivit Decretului nr. 680/1973, revin în competenţa Comisiei Permanente pentru Avizare şi Controlul Consumurilor de Combustibili, Energie Electrică şi Termică.

— Avizele, acordurile şi autorizaţiile emise de minister sau de centrale industriale, vor fi transmise, în copie, unităţilor Ministerului Energiei Electrice care furnizează energie electrică sau termică titula...or avizelor, acordurilor sau autorizaţiilor respective.

— Obţinerea avizelor, acordurilor şi autorizaţiilor cu caracter energetic pentru situaţiile menţionate este obligatorie pentru toţi consumatorii de energie electrică şi termică. Funcţionarea instalaţiilor în cauză fără aceste avize, acorduri sau autorizaţii, constituie, potrivit legii, contravenţie şi se sancţionează ca atare.

— Unităţile de proiectare şi titulare de plan, indiferent de subordonare, sînt obligate să asigure punerea în aplicare la termenele prevăzute a recomandărilor şi precizărilor conţinute în avizele, acordurile şi autorizaţiile emise de Ministerul Energiei Electrice.

Personalul Ministerului Energiei Electrice cu atribuţiuni de îndrumare şi control are îndatorirea de a verifica modul în care toate unităţile consumatoare de energie electrică şi termică respectă prevederile prezentei metodologii. (Comunicarea C.P.C.P. 3300/1985).

● Consiliul Naţional pentru Gospodărirea Unitară a Fondului Funciar a sesizat, prin scrisoarea nr. 1083/1984 că unii titulari de investiţii noi — pentru a căror amplasare este necesar să se ocupe terenuri agricole sau forestiere — prezintă date incomplete cu privire la fondul funciar, ceea ce creează greutăţi în luarea celor mai corespunzătoare decizii.

Pentru a înlătura aceste neajunsuri, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare a întocmit, la indicaţia conducerii, un model de machetă care s-a aprobat şi care trebuie completat în mod obligatoriu de către titularii de investiţii şi prezentat odată cu ceilalţi indicatori economici ai investiţiei, atît la nota de comandă cît şi la proiectul de execuţie.

Această machetă, comunicată judeţelor cu adresa C.P.C.P. nr. 1758 R.D./1985 va însoţi documentaţia tehnico-economică la toate etapele de analiză, vizionări la conducerea superioară, la Biroul executiv al Consiliului de Miniştri, la Consiliul Naţional pentru Gospodărirea Unitară a Fondului Funciar şi la Consiliul de coordonare a activităţii de investiţii. În lipsa acestei machete privitoare la fondul funciar, lucrările de investiţii respective nu vor fi înscrise pe ordinea de zi, pentru a fi analizate.

Pentru vizionare la conducerea superioară, macheta va fi scrisă cu tuş negru, astfel încît să poată fi citită de la o distanţă de 2—3 m, la dimensiunile modelului şi în chenar roşu.

Modelul machetei cuprinde : situaţia suprafeţelor maxime de teren propuse pentru scoaterea din producţie, pe deţinători şi categorii de folosinţă, pentru amplasare (în titlul machetei), cu evidenţierea (în subtitlu) a următoarelor date : obiectivul, capacitatea, localitatea, faza de proiectare.

Capul machetei are, pe orizontală, următoarele rubrici : categorii de teren, total suprafaţă (în hectare) din care, pe categorii de deţinători (org. de stat, org. cooperatiste, sector individual, clasele de calitate sau producţie (I-A, II-B, III-C, IV, V, VI), precum şi suprafaţa ce urmează a fi recuperată.

Pe verticala machetei, sub rubrica „categorii de teren" macheta cuprinde următoarele rubrici : suprafaţa (total, definitiv, temporar) ; arabil (total, definitiv, temporar) ; păşuni (total, definitiv, temporar) ; fîneţe (total, definitiv, temporar) ; vii (total, definitiv, temporar) ; livezi (total, definitiv, temporar) ; fond forestier (total, definitiv, temporar) ; alte categorii de teren (total, definitiv, temporar).

COLECTIVUL REDACŢIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacţie), **Constantin Jalbă, Nădejde Şerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activişti ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare şi unităţilor acestuia.

Colaborările la suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecţionare a cadrelor,** str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorul 1, Cod 78111, Bucureşti, Oficiul P.T.T.R. 12.

Întrebări şi răspunsuri

● **VASILE LOBANŢ, Cluj-Napoca** — Problema la care vă referiţi este reglementată de art. 13 din Legea nr. 3/1982, potrivit căruia „depunătorii pot încasa veniturile anuale sau pot să le depună ca părţi sociale".

● **PETRU BĂLAN, Prundul Bîrgăului, Bistriţa-Năsăud** — Soluţia dată corespunde prevederilor art. 10 din Decretul nr. 325/1983. Aşa cum se arată la acest articol „Persoanele care au beneficiat de compensaţii pentru majorarea preţurilor la produsele agroalimentare potrivit Decretului nr. 46/1982 şi care, ca urmare a majorării, au retribuţii tarifare mai mari de 4000 lei, primesc în continuare compensaţiile de care au beneficiat pînă la data majorării retribuţiei". Întrucît Decretul nr. 325/1983 nu face nici o referire la celelalte situaţii de trecere dintr-o tranşă în alta, rezultă că în cazurile respective, cuantumul compensaţiei se stabileşte potrivit reglementării de bază, Decretul nr. 46/1982, respectiv în funcţie de nivelul retribuţiei tarifare din luna pentru care se acordă compensaţia.

● **ÎNTREPRINDEREA DE NUTREŢURI COMBINATE, Tecuci** — Tărîţele de grîu au condiţia de livrare „franco depozit furnizor exclusiv ambalajul de transport", condiţie stabilită prin Ordinul M.A.I.A. nr. 45/1982. Avînd în vedere condiţia de livrare stabilită prin ordinul menţionat mai sus, cheltuielile de încărcare în mijlocul de transport sau ambalare se suportă de beneficiar. La stabilirea cheltuielilor de producţie pentru tărîţa de grîu nu s-au inclus cheltuielile de încărcare în mijlocul de transport sau ambalarea ei în saci. Dacă întreprinderile furnizoare ar suporta cheltuielile de încărcare în vagon sau mijlocul de transport ar schimba condiţia de livrare din „franco depozit furnizor" în „franco vagon sau mijlocul de transport".

● **ELIADE PELIN, Timişoara** — Potrivit normelor metodologice de aplicare a acordului global în unităţile industriale, avizate de Ministerul Muncii în baza Decretelor nr. 335/1983 şi 100/1979, personalul cu atribuţii la nivel de întreprindere, necuprins în formaţii care au defalcate sarcini de plan şi contribuie la realizarea sarcinilor pe total unitate, se retribuie în funcţie de gradul de realizare a producţiei fizice, exprimată prin consum de manoperă la nivel de întreprindere şi a condiţiilor stabilite pentru aceste categorii de personal. La baza acordării retribuţiei personalului din cadrul I.V.V. stă şi vinul brut, producţia fizică fiind exprimată prin consum de manoperă pe baza normelor

de muncă, cuprinzînd operațiunile începînd cu recepția strugurilor și terminînd cu trecerea mustului în recipienți de fermentare, inclusiv evacuarea și depozitarea subproduselor secundare, precum și întreținerea spațiilor, utilajelor și a capacităților pentru decantarea mustului. În ceea ce privește legarea retribuției personalului din întreprinderile viei și vinului care se ocupă cu îndrumarea și controlul în viticultură de rezultatele obținute în acest sector, urmează să fie supusă aprobării organelor de sinteză.

● **MARIN DUMITRU, Conțești, Dimbovița** — Ca urmare a cercetărilor efectuate a fost soluționată favorabil problema consăteanului dv.

● **NICOLAE GAFIȚESCU, Rădăuți** — Reglementarea juridică privind drepturile maiștrilor, inclusiv ale personalului muncitor care urmează cursurile Școlii de maiștri, este cuprinsă în Decretul nr. 335/1978.

● **DIRECȚIA SANITARĂ REGIONALĂ C.F., Galați** — Unitățile socialiste pot acorda personalului muncitor concedii fără plată numai în condițiile prevăzute de art. 9 din Legea nr. 26/1967 privind concediile de odihnă, așa cum au fost modificate prin Decretul nr. 338/1983. În rezolvarea favorabilă a unor cereri ale personalului muncitor care solicită să poată lipsi de la serviciu pentru soluționarea unor probleme urgente, recomandăm soluțiile publicate în Curierul economic-legislativ, Supliment la revista noastră nr. 13/1985.

● **I. SALOMIE, Cluj-Napoca** — Pierderile din degradări, alterări, spargeri etc., peste normele legale de scăzăminte, ce se produc la unele mărfuri în timpul depozitării sau distribuirii lor, care nu se datoresc vinei cuiva, stabilite pentru fiecare caz în parte, prin procese-verbale încheiate de comisii de scădere anume constituite, pot fi trecute pe seama cheltuielilor de circulație sau de producție, potrivit competențelor stabilite prin art. 12 lit. b din H.CM., nr. 1885/1970. Aceste procese-verbale se înregistrează în evidența contabilă după aprobarea rezultatelor inventarierii, potrivit Instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi pentru comerțul interior. Acordarea pierderilor normale trebuie să se facă în limita celor efectiv constatate în conformitate cu regulile prevăzute la pct. 161 din normele metodologice aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/1970.

● **AL. CĂPĂȚÎNĂ, București** — 1) Potrivit art. 67 din Codul Muncii, persoana detașată are dreptul să primească ori retribuția funcției avute, ori dacă este mai mare, retribuția funcției în care este detașată. 2) Materialele apărute în presă, inclusiv în revista noastră au un caracter orientativ, reprezintă punctul de vedere al unor autori cu privire la modul în care se aplică prevederile legislației. Față de materialul la care vă referiți este bine să citiți Curierul economic-legislativ nr. 10/1985.

● **ILIE ICHIM, Cuza Vodă, Constanța** — Adresa D.G.E.M.A. din M.A.I.A. nr. 196 496 din 26.XII.1983 a reglementat acordarea drepturilor de retribuire pentru personalul muncitor din Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și trustului S.M.A. pe perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1983 care s-a făcut în funcție de gradul de realizare a producției pe anul 1983 conform normelor tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global. Normele tehnice prevăd că un colectiv de muncă organizat la nivel de secție își asumă obligația să realizeze pe baza unui contract de lucrări în acord global o anumită producție de cereale, plante tehnice, legume, fructe sau alte produse agricole în condițiile stabilite în contract pentru care urmează să primească drept retribuție o sumă globală determinată cu anticipație pe baza producției fizice contractate și a tarifelor pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producție fizică — suma respectivă se acordă în funcție de producția efectiv realizată și modul de îndeplinire a condițiilor stabilite. Aceleași norme tehnice precizează că personalul muncitor care lucrează în acord global primește lunar avansuri de 80% din drepturile cuvenite pentru volumul de muncă realizat. Deoarece producția fizică vegetală realizată de secția de mecanizare Cuza Vodă în anul 1983 nu a depășit procentul de 80%, nu puteați să beneficiați de restituirea reținerii garanție plan de 20%. Indicatorii pe care îi menționați în scrisoare că au fost realizați reprezintă condiții de acordare a retribuției și acționează numai la diminuare în cazul nerealizării. Indicatorul care condiționează acordarea nelimitată a retribuției este producția fizică vegetală.

● **AUTOMECANICA, Mediaș** — În vederea achiziționării autoșasiurilor Întreprinderea „Automecanica"-Mediaș a remis Întreprinderii „Autobuzul" — București comenzile nr. 2045/1982 și 167/1982 în baza repartițiilor nr. 612/1981 și 703/1982, date de fosta centrală industrială de autovehicule pentru transport — Brașov. Prin comenzile sus-menționate au fost solicitate autoșasiuri de tip TV 14 și TV 14 D. Întreprinderea „Autobuzul" a livrat autoșasiuri de tip TV 12 A, TV 14 A și TV D 20, cu anumite dotări existente pe ele, pe care Întreprinderea „Automecanica" le-a recepționat, carosat și livrat beneficiarilor săi. În situația dată, Întreprinderea „Automecanica" era în drept să refuze primirea unor produse pe care nu le comandase și să-l oblige pe furnizor să livreze autoșasiurile comandate. Întreprinderea „Automecanica" nu și-a exercitat acest drept, recepționînd produsele fără să achite însă prețul integral. În această situație, Arbitrajul centralei industriale de care aparțin cele două întreprinderi a obligat Întreprinderea „Automecanica" să achite în totalitate contravaloarea autoșasiurilor. Prețurile la care au fost facturate autoșasiurile și dotările suplimentare sînt legal stabilite, nedepășindu-se limita maximă de preț pe total autoșasiu, prevăzută de art. 21 din Legea nr. 19/1971 (Din răspunsul primit de la M.I.C.M.).

● **TRUSTUL I.A.S. NEAMȚ — I.A.S. GIROV.** Între unitățile economice obligațiile de decontare reciprocă se nasc, de regulă, din contracte economice. Ca urmare a executării obligației de livrare de către furnizor, beneficiarului îi revine obligația corelativă de a achita c/v mărfurilor primite. În ipoteza în care furnizorul a întocmit facturi pe baza unor acte primare fictive, în sensul că mărfurile nu au fost livrate efectiv, actele în cauză creînd o aparență de executare a livrărilor, acesta este obligat să restituie sumele încasate în mod nelegal. Acest principiu fundamental al autogestiunii economico-financiare își găsește temei în Legea nr. 5/1978, Legea nr. 71/1969, Legea nr. 9/1972, potrivit cărora : unitățile beneficiare nu au obligația de plată decît din momentul în care au primit efectiv mărfurile livrate de furnizor ; furnizorii nu au dreptul să emită facturi decît sprijinite pe acte primare care să ateste realitatea livrărilor ; în cazul în care furnizorul a încasat prețul pentru unele livrări bazate pe acte fictive, el este ținut să restituie suma astfel încasată. Principiul de mai sus a fost confirmat în repetate rînduri de Arbitrajul de Stat Central. Astfel, prin Decizia Primului Arbitru de Stat, nr. 2403/1979, s-a statuat că „potrivit art. 47, alin. 1, pct. 6, din Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, se stabilesc penalități de întîrziere pentru fiecare zi de nerestituire a unei sume încasate fără îndreptățire". (Lucrarea „Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii", editată sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, de „Revista economică", 1981, pag. 361). Așadar nu numai că furnizorul este obligat să restituie sumele încasate prin manevre dolosive (acte fictive întocmite de prepușii săi), dar el este dator să plătească și penalitățile prevăzute de lege. Speța redată mai sus este o aplicare a principiului de funcționare a unităților economice, potrivit căreia nici o unitate de stat sau cooperatistă nu are dreptul să-și îmbogățească patrimoniul propriu fără o justă cauză, fără un efort propriu. Pe de altă parte, persoanele încadrate în unitatea furnizoare acționînd ca prepuși ai acesteia, unitatea în cauză avînd deci calitatea de comitentă (mandantă), potrivit Codului civil urmează să răspundă

pentru faptele de întocmire de acte fictive de livrare de către prepușii săi și, drept urmare, trebuie să despăgubească pe beneficiara prejudiciată. Sub aspect economic, prin plata de către unitatea beneficiară a unor mărfuri care nu i-au fost livrate, mijloacele circulante ale acesteia i-au fost diminuate cu o valoare corespunzătoare facturii plătitt. Așa fiind, mecanismul economic impune repararea acestei diminuări a patrimoniului prin restabilirea situației inițiale, respectiv returnarea sumelor încasate nelegal de către furnizor.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC R 15, COLENTINA, București** — Asociațiile de locatari au ca menire îngrijirea, gospodărirea, administrarea (repararea, întreținerea) părților și instalațiilor de folosință comună din imobilele cu mai multe apartamente. Repararea robinetelor de la chiuvete, căzi, robineți de trecere, scurgeri de apă, etc. reprezintă datoria locatarului și nu a asociației, deoarece elementele respective nu sînt de folosință comună. Potrivit prevederilor cu caracter de principiu, cuprinse în anexa nr. 3 lit. A și lit. B a H.C.M. nr. 860/1973 locatarii ce au calitatea de chiriași sînt obligați să efectueze lucrările din interiorul locuinței, iar proprietarii (respectiv ICRAL și alte unități de administrație locativă) au obligația să efectueze lucrările de întreținere, reparații, înlocuiri parțiale și totale la elementele de la părțile exterioare ale clădirii. În cazul în care un locatar a suferit degradări în apartamentul proprietate personală ca urmare a unor infiltrații venite de la apartamentele învecinate, din vina altor locatari, cel păgubit are dreptul la repararea integrală a pagubei de la persoana vinovată, pe calea unei acțiuni civile în justiție.

● **FLORIN PARASCHIV, Ciocănești, Dîmbovița** — Reținerea de către gestionar (vînzător) a sumelor de bani rezultate din vînzare și depunerea lor ulterioară la casierie (după 5—10 zile) poate constitui infracțiunea de delapidare. Potrivit art. 223 Cod penal infracțiunea este consemnată în momentul cînd bunul în cauză a fost scos temporar din sfera patrimoniului unității. În acest sens deciziile penale ale Tribunalului Suprem nr. 23/1973, nr. 2424/1971.

● **IGOR MĂRĂNDICI, Rm. Vîlcea** Potrivit prevederilor art. 9 din Decretul nr. 325/1983 și ale art. 10 din Decretul nr. 283/1984, retribuțiile tarifare majorate și pensiile majorate în baza acestor acte normative nu afectează chiriile pentru locuințe stabilite în condițiile Legii nr. 5/1973 și ale H.C.M. nr. 860/1973, pînă la data majorării. În conformitate cu aceste prevederi sumele reprezentînd majorarea de retribuție sau pensie nu influențează chiria existentă la data apariției menționatelor decrete, chiar dacă datorită respectivelor majorări plafoanele lunare de venituri sînt depășite.

● **C. DUMITRU, oraș Dr. Petru Groza** — Potrivit prevederilor art. 27 și 33 din Legea nr. 5/1973, chiria pentru locuință se stabilește în raport de : tariful de bază al chiriei, gradul de confort al locuinței, retribuția tarifară lunară sau pensia locatarului și spațiul folosit.

Din răspunsurile primite de la oficiile de difuzare a presei

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT, DECORTICAT, PANIFICAȚIE ȘI PRODUSE FĂINOASE, Brăila** — În evidența I.S.I.A.P., care este identică cu aceea din cadrul Oficiului județean de difuzare a presei din Brăila, sînt cuprinse cele cinci abonamente la revista noastră. Este vorba de pozițiile 73, 77 și 79. Sîntem în așteptarea răspunsului în legătură cu lucrările respective.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ DE CREȘTEREA VACILOR PENTRU LAPTE, DINGENI, Botoșani** — Dacă ați primit lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste“ trebuie să primiți și „Apărarea avutului obștesc“. Să vedem ce ne răspunde Oficiul județean de difuzare a presei.

● **ASOCIAȚIA ECONMICĂ INTERCOOPERATISTĂ PENTRU CREȘTEREA ȘI ÎNGRĂȘAREA TAURINELOR, Hănțești, Suceava** — Difuzarea presei din Suceava trebuie să ne răspundă ce s-a întîmplat cu livrarea numerelor revistei noastre. Abonamentul dv. este înscris în tabelele existente la Suceava la poziția trei de la 1 ianuarie a.c.

● **ANTREPRIZA DE LUCRĂRI HIDROTEHNICE SPECIALE, FUNDULEA, Călărași** — Dacă nu ați primit lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste“, de vină sînt organele de difuzare a presei pe traseul Călărași-Fundulea. Așteptăm răspunsul acestor organe.

● **CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU FIBRE CHIMICE, Săvinești** — Dovada expedierii lucrărilor noastre trebuie s-o facă Oficiul de difuzare a presei Neamț și, evident, cei de la Săvinești. Așteptăm răspunsul lor.

● **ÎNTREPRINDEREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ, Pașcani** — Lucrarea „Probleme ale consiliilor populare“ trebuia s-o primiți încă de anul trecut. A fost trecută la poziția patru și Oficiul de difuzare a presei din Iași trebuia să vă înmîneze cele trei exemplare. Tot în evidențele de la Iași sînt trecute și abonamentele dv. din acest an — poziția 31 de la 1 februarie. Nu știm de ce în loc de trei exemplare ați primit unul singur. Așteptăm răspunsul O.D.P. Iași.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ, POȘTA CÎLNĂU, Buzău** — Lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z“ este epuizată încă de anul trecut. Abonamentul pentru acest an este prevăzut la poziția 49 — 1 ianuarie — și era normal ca difuzarea presei să vă livreze lucrările respective. Sîntem în așteptarea răspunsului organelor de difuzare.

● **COMPLEXUL AGROALIMENTAR, Focșani ; C.P.A.D.M., Făcăeni, Ialomița** — Mandatele poștale expediate de dv. au fost neclare. I.S.I.A.P. a întocmit formele necesare începînd cu 1 iunie. Lucrările vă vor fi expediate prin colet poștal.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE A ALUMINIULUI, Slatina ; C.A.P. BĂNEASA, Constanța** — Coletele poștale cu lucrările respective au plecat de la I.S.I.A.P. Sînteți, credem, în posesia exemplarelor respective.

● **I.C.A.P.P.A., Buzău** — După un an de zile de la epuizarea lucrărilor „Legislația întreprinderii de la A la Z“ și „Jurisdicția muncii — comisiile de judecată“ dv. ați virat în contul I.S.I.A.P. suma de 160 lei pentru aceste lucrări. Acum urmează un alt virament pentru restituire.

Redactor responsabil Supliment „R. E.“ dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația“, 31 mai, 1985. Prețul „Revistei economice“, inclusiv Suplimentul — lei 5

+646

În spiritul strînselor relaţii prieteneşti dintre cele două partide, ţări şi popoare

Vizita oficială de prietenie în R.D. Germană a delegaţiei de partid şi de stat a R.S. România, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu

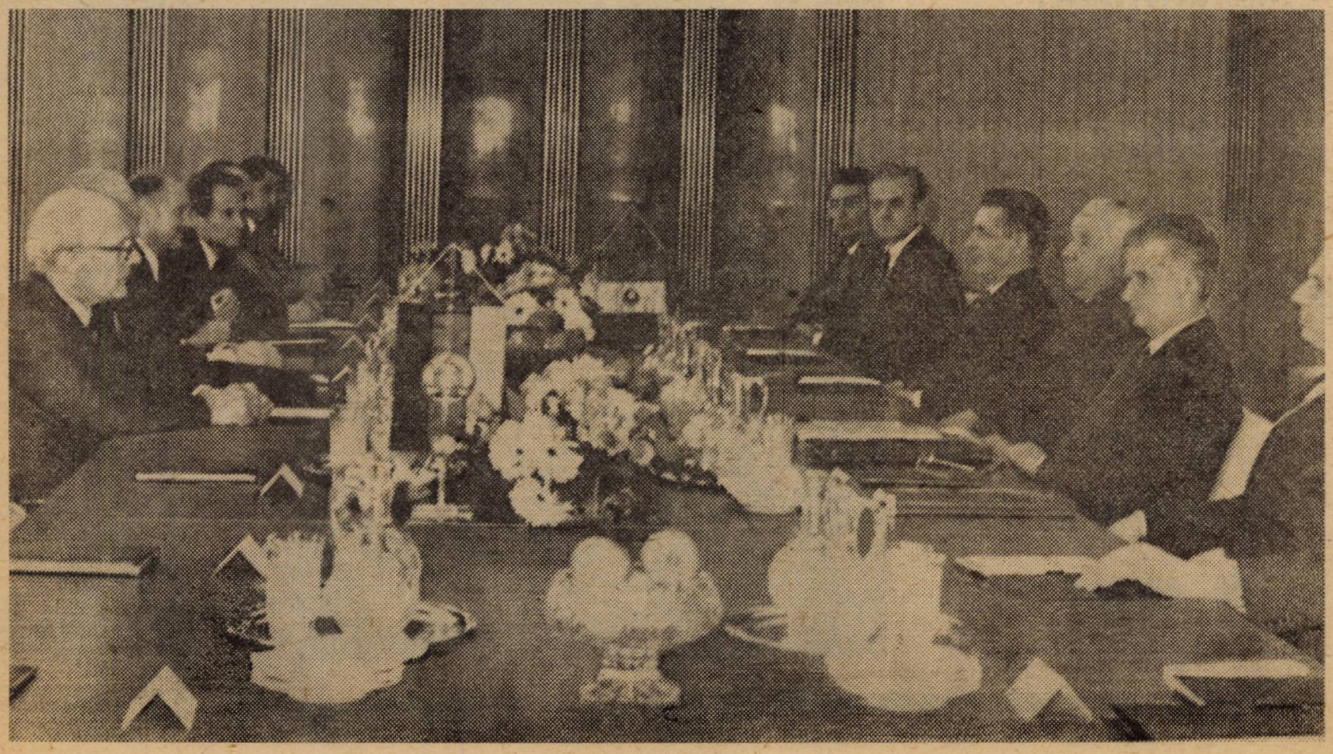

La Complexul expoziţional din Piaţa Scînteii

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a examinat, împreună cu cadre de conducere şi specialişti din diferite sectoare de activitate, rezultatele obţinute şi soluţiile pentru valorificarea mai intensă a surselor noi şi refolosibile de energie

O nouă inițiativă de pace a României socialiste, a președintelui NICOLAE CEAUȘESCU

Acțiuni hotărîte pentru salvgardarea dreptului suprem al oamenilor la viață

ANGAJAT cu toate forțele într-un uriaș efort de dezvoltare economică și socială, poporul român și-a exprimat în mod constant atașamentul profund față de cauza păcii, securității și colaborării internaționale, condiție de bază a desfășurării grandioasei sale opere constructive. Mai ales în ultimii 20 de ani de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu —, politica externă dinamică și constructivă a României s-a impus atenției comunității internaționale prin profundul umanism ce o caracterizează, umanismul revoluționar, propriu orînduirii noi, socialiste, pe care o edificăm.

Pe planul vieții internaționale, România desfășoară o intensă activitate pentru înfăptuirea aspirațiilor vitale ale popoarelor de pretutindeni. În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dreptul la viață, la pace este dreptul fundamental al omului, al popoarelor și, prin urmare, afirmarea și asigurarea acestui drept reprezintă un imperativ primordial al contemporaneității.

Vibrantă mărturie a vocației de pace a României socialiste, activitatea secretarului general al partidului, a președintelui țării a stat și în aceste zile sub semnul preocupărilor hotărîte pentru a se face totul pînă nu va fi prea tîrziu pentru dezarmare, pentru preîntîmpinarea unui nou război nimicitor, pentru denuclearizarea planetei și spațiului cosmic, în vederea instaurării unor relații de încredere între popoare în folosul păcii și dezvoltării. Cuvîntările președintelui Nicolae Ceaușescu cu ocazia ședinței Consiliului de Stat, la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste s-au constituit în îndemnuri înflăcărate la unirea eforturilor tuturor statelor și popoarelor lumii pentru oprirea cursei înarmărilor și înlăturarea primejdiei nucleare, la acțiuni hotărîte pentru salvgardarea dreptului suprem al oamenilor la pace, la viață, la existență liberă și demnă.

Izvorîte din aceste nobile îndemnuri, din convingerea nestrămutată a poporului român în primordialitatea păcii ca deziderat al însăși existenței umane, au fost adoptate, după cum se cunoaște, **Chemarea Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste adresată organizațiilor componente în vederea organizării unor ample acțiuni care să exprime voința poporului român privind oprirea cursei înarmărilor, realizarea dezarmării, asigurarea securității și păcii în lume și Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste adresat partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din țările europene, S.U.A. și Canada.**

Noile apeluri ale poporului României socialiste, adoptate din inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, își află originea în aprecierea că anul acesta este hotărîtor pentru politica de dezarmare și pace. În spiritul consecvent și principial care caracterizează întreaga politică externă a României, organizațiile de masă, de largă reprezentare a întregului popor apreciază astfel necesar să atragă încă o dată atenția omenirii asupra primejdiilor care îi amenință existența.

Inițiativele de pace ale României, care în decursul anilor s-au bucurat de o largă audiență și apreciere internațională și s-au reflectat în importante hotărîri ale organizațiilor și forumurilor mondiale cele mai reprezentative, își află continuitatea în propunerile, soluțiile constructive și realiste care însoțesc noua lua-e de poziție a țării noastre în favoarea păcii.

Situația actuală internațională este caracterizată prin intensificarea într-un ritm fără precedent a cursei înarmărilor, sporirea pericolului unei noi conflagrații de mari proporții care s-ar transforma într-un război distrugător de uriașe valori materiale și umane. Ca atare, arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „problema fundamentală a epocii noastre este aceea de a se face totul pentru a pune capăt cursei înarmărilor, îndeosebi celor nucleare, de a acționa cu toată hotărîrea pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, de a apăra cu toate forțele dreptul suprem al oamenilor la existență, la viață și la pace".**

Desigur, opinia publică apreciază activitatea susținută, în direcția dezarmării și păcii, care se desfășoară în prezent în mai multe organisme internaționale, precum și negocierile dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite, inițiate în acest an la Ge-

neva. Rezultatele reduse obținute pînă în prezent impun însă — în concepția României — o atitudine angajată din partea tuturor forțelor iubitoare de pace. Aceasta, cu atît mai mult cu cît la Geneva prima rundă de negocieri sovieto-americane s-a încheiat, practic, fără nici un rezultat.

Prin Apelul F.D.U.S., poporul român, în concordanță cu aspirațiile fundamentale ale popoarelor europene și din întreaga lume, se adresează „guvernelor S.U.A. și U.R.S.S. ca la negocierile de la Geneva ambele părți să manifeste voința politică de a desfășura tratative în spirit constructiv, prin concesii și de o parte și de alta în vederea realizării unor acorduri corespunzătoare care să ducă la încetarea cursei înarmărilor, la reducerea armamentelor nucleare pînă la eliminarea lor totală, la oprirea militarizării spațiului cosmic".

Existînd pericolul ca negocierile să se transforme într-un paravan, într-un mijloc de liniștire a opiniei publice, F.D.U.S., întregul popor român își propune să-și intensifice acțiunile în lupta pentru dezarmare și pace în concordanță cu activitatea unor organizații corespunzătoare din alte state, din toate țările lumii, și cu cea a partidelor politice, a sindicatelor, a organizațiilor de femei și de tineret, cu oamenii de știință și cultură, cu cultele religioase, cu toți cei care doresc pace și pot acționa în această direcție.

România consideră că, pe timpul tratativelor de la Geneva, ar fi bine ca ambele părți să înceteze amplasarea de noi arme nucleare în Europa și, în general, în întreaga lume. Salutînd inițiativa Uniunii Sovietice, angajamentul privind un moratoriu unilateral, pînă în toamnă, precum și recenta propunere pentru oprirea pe timpul negocierilor a oricăror experiențe nucleare, Apelul F.D.U.S. cheamă Statele Unite să răspundă corespunzător și să se ajungă la oprirea în cel mai scurt timp a amplasării armelor nucleare. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceasta ar fi o dovadă a înțelegerii, a răspunderii ce revin celor două mari puteri nucleare, o dovadă a dorinței reale a celor două părți de a se ajunge la un acord pentru a se pune capăt înarmărilor nucleare.

România se adresează, în același timp, țărilor pe teritoriul cărora se amplasează rachete și alte arme nucleare de a acționa fără întîrziere pentru a contribui la realizarea unor acorduri corespunzătoare. Aceste țări pot să ceară și să oprească amplasarea pe teritoriul lor de noi arme nucleare, ca o dovadă a răspunderii pe care și-o asumă pentru viața popoarelor lor, pentru viața popoarelor din Europa.

Dată fiind situarea lor într-o zonă ce constituie principalul focar de război, care în decursul istoriei a cunoscut ororile și efectele conflagrațiilor de mari proporții, țările de pe continent sînt în primul rînd chemate, prin Apelul F.D.U.S., să-și intensifice lupta unită în vederea dezarmării nucleare și a dezarmării generale. Alături de ele, toate celelalte țări ale lumii sînt chemate să acționeze unite, cu toate forțele pentru realizarea deziderateului dezarmării.

În ce o privește România, ca țară europeană, va milita în continuare pentru realizarea în Balcani a unei zone fără baze militare străine, pentru ca asemenea zone să fie create și în nordul și centrul Europei, pe alte continente.

În Apelul F.D.U.S. se regăsesc propunerile formulate de președintele Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, propuneri care pot deschide căi noi, speranțe justificate pentru reducerea actualelor tensiuni internaționale. România consideră că ar fi deosebit de important dacă s-ar hotărî în acest an și s-ar trece la înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1985 și, ulterior, la o reducere anuală cu un anumit procent, de 5—10%. Demonstrînd realismul acestei propuneri, unitatea dintre vorbă și faptă în politica P.C.R., România a luat, în urmă cu trei ani, o asemenea măsură și este gata să acționeze în continuare în această direcție împreună cu celelalte țări.

România ar saluta o asemenea inițiativă, chiar unilaterală, din partea țărilor socialiste, ceea ce ar demonstra voința lor de pace și ar determina și celelalte țări să le urmeze exemplul. De asemenea, țara noastră se pronunță pentru trecerea la reducerea cu cel puțin 10% a efectivelor militare în Europa și pe alte continente. Președintele Nicolae Ceaușescu consideră că această inițiativă ar trebui să revină în primul rînd țărilor din cele două blocuri militare — N.A.T.O și Tratatul de la Varșovia. Și în această privință, România consideră că țările socialiste ar putea adopta o inițiativă proprie, chiar fără a se ajunge în prealabil la un acord cu țările din N.A.T.O., trecînd la o reducere cu 10% a efectivelor militare. **„Aceasta — subliniia președintele Nicolae Ceaușescu — nu ar reprezenta nici un pericol pentru capacitatea de apărare a țărilor noastre ; dimpotrivă, ar întări prestigiul țărilor socialiste și ar determina intensificarea luptei pentru pace în Europa și în întreaga lume".**

Este meritul incontestabil al președintelui României socialiste de a fi promovat pe arena internațională o nouă viziune asupra problematicii raporturilor de putere militară și echilibrului militar, de a fi impus atenției comunității internaționale teze și idei menite să ducă la o soluție constructivă în structurarea acestor raporturi conformă cu interesele securității și păcii în întreaga lume.

„Nivelul la care s-a ajuns în ce privește efectivele și armamentele existente — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu mai pune în nici un fel problema lipsei de echilibru între cele două părți".** Echilibrul trebuie păstrat nu prin noi armamente nu prin noi cheltuieli, ci prin reducerea celor existente la un nivel cît mai scăzut, prin eliminarea în general a armelor nucleare, a armelor de nimicire în masă.

Consecvent orientării prioritare către dezvoltarea economică și socială a României socialiste, președintele Nicolae Ceaușescu atrage în mod hotărît — cu clarviziunea, pertinența și responsabilitatea ce caracterizează îndeobște ideile sale — atenția asupra faptului că uriașele cheltuieli militare au afectat în mod considerabil, în toate țările, o serie de programe sociale — în domeniul culturii, învățămîntului, al sănătății, inclusiv al nivelului de trai al popoarelor. Ca atare, devine evident că reducerea cheltuielilor militare ar crea posibilitatea alocării unor mijloace suplimentare în aceste direcții, inclusiv pentru un sprijin acordat țărilor în curs de dezvoltare — ceea ce ar duce la o îmbunătățire generală a nivelului de dezvoltare și de viață al popoarelor, ar consolida relațiile de încredere, de prietenie, de colaborare între toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Apelul F.D.U.S. consideră că este necesar să fie larg cunoscut adevărul confirmat de savanți de renume mondial și susținut de personalități de frunte ale vieții politice și sociale că armele nucleare nu pot asigura securitatea popoarelor, ci dimpotrivă, sporesc primejdia pentru viața acestora, a însăși existenței umanității.

Triumful unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră nu poate fi realizat pe calea înarmărilor. Este un adevăr valabil pentru toată lumea, o realitate confirmată de istorie și care în prezent este mai vizibilă decît oricînd că dezvoltarea economico-socială, ridicarea bunăstării popoarelor, dezvoltarea democrației, respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale reprezintă calea păcii, a colaborării.

Frontul Democrației și Unității Socialiste, prin Chemarea lansată de Consiliul Național oamenilor muncii din industrie și agricultură, oamenilor de știință, artă și cultură, femeilor de la orașe și sate, tineretului, adresează un vibrant mesaj tuturor cetățenilor României socialiste să acționeze în continuare cu fermitate și hotărîre, să nu precupețească nici un efort în vederea realizării deziderateelor vitale ale poporului român în consens cu cele ale tuturor forțelor iubitoare de pace din lumea întreagă. Dînd glas îndemnurilor adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Frontul Democrației și Unității Socialiste, toate organizațiile sale componente se angajează să mobilizeze și să sporească eforturile întregului popor, acționînd fără răgaz pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a măreților obiective de dezvoltare a patriei noastre, expresie a încrederii în politica justă internă și externă promovată de partidul nostru în întreaga sa activitate, dovadă a recunoștinței și devotamentului nețărmurit față de strategul României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care de 20 de ani conduce destinele țării noastre.

Poporul nostru își exprimă nestrămutata convingere că acționînd unite, popoarele lumii pot pune capăt actualei politici de încordare, de înarmare, pot asigura triumful rațiunii, al destinderii, colaborării și înțelegerii internaționale. Strîns unit în jurul partidului său comunist, al președintelui țării, poporul României socialiste va face tot ce îi stă în putere pentru a contribui la asigurarea dreptului oamenilor, al națiunilor la viață, pace, valoarea supremă a întregii umanități.

Em. STANCU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Mutații de amploare în structura populației ocupate

PARCURGÎND mai multe etape istorice de dezvoltare, în anii construcției socialiste, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, România a realizat saltul uriaș de la societatea burghezo-moșierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată, epoca acestor 40 de ani — după cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — fiind **„cea mai măreață și înfloritoare din întreaga dezvoltare istorico-socială a poporului român"**. Dintr-o țară slab dezvoltată, cu o industrie și cu o agricultură înapoiate, țara noastră, în acest răstimp istoric relativ scurt și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică și o agricultură socialistă modernă, în plină dezvoltare. Forța economică a României socialiste exprimată prin venitul național — temelia dezvoltării neîntrerupte a patriei și ridicării continue a bunăstării poporului — este de 32 de ori mai mare decît în 1945.

Perioada de maximă înflorire a patriei noastre, care se înscrie în istoria multimilenară a românilor ca un capitol de aur, o constituie ultimele două decenii, de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent om politic, patriot înflăcărat și strălucit strateg, a cărui prezență la cîrma țării reprezintă garanția certă a devenirii noastre socialiste și comuniste, a cuceririi unui loc tot mai demn între popoarele lumii.

În corelație directă cu dezvoltarea calitativă a economiei

ÎN CONCEPȚIA P.C.R., a secretarului său general, perfecționarea structurilor economico-sociale, ca și mutațiile ce intervin în structura populației ocupate constituie nu numai efecte, ci și condiții esențiale ale dezvoltării calitative, de tip intensiv, a întregii economii naționale. Determinată de diviziunea socială a muncii, de dezvoltarea forțelor de producție și de modificarea raporturilor dintre factorii structurali și îndeosebi dintre creșterea nevoilor sociale și creșterea productivității muncii, structura populației ocupate din țara noastră reflectă însești marile realizări ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în drumul ei spre comunism. În același timp, profundele schimbări în cadrul populației ocupate au puternice implicații în utilizarea mai eficientă a resurselor de muncă, în creșterea mai accentuată a productivității muncii, reprezentînd un factor al progresului economico-social.

Subordonată obiectivelor de însemnătate istorică ale îndeplinirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, asigurării unei vieți libere și fericite pentru toți cei ce muncesc, politica originală promovată de partidul și statul nostru a determinat profunde mutații în structura societății românești, a contribuit în mod hotărîtor la realizarea unor noi relații economico-sociale bazate pe comunitatea de interese fundamentale între noile clase și grupuri sociale. Axul central al modificărilor de mare amploare survenite în structura populației ocupate din țara noastră, cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., l-a constituit industrializarea, proces fără de care nu ar fi fost posibile istoricele realizări și succese de care ne bucurăm astăzi.

Devenită ramură conducătoare a economiei naționale, industria — în îmbinare armonioasă cu agricultura — iar în cadrul industriei, corelarea justă dintre industria extractivă, energetică și industria prelucrătoare, dintre industria grea și cea ușoară și toate acestea aflate la rîndul lor într-un raport optim cu construcțiile, transporturile, circulația mărfurilor, serviciile, cercetarea științifică, învățămîntul, cultura, ocrotirea sănătății, inclusiv activitatea de protecție a mediului natural au condus și conduc la asigurarea unui complex național armonios și echilibrat. Perfecționările din domeniul tehnico-economic, înfăptuite pe temelia proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, au determinat mutații înnoitoare radicale, cantitative dar, mai ales, calitative, în structura socială a țării, în cadrul populației ocupate. Cea mai importantă din aceste schimbări o reprezintă creșterea vertiginoasă a populației ocupate în industrie și reducerea — în limite optime — a celei din agricultură, ca urmare a industrializării țării, a modernizării și dezvoltării intensive a agriculturii, a dotării acesteia cu tractoare, combine și alte mașini care au înlocuit tot mai mult munca manuală, eliberînd forță de muncă necesară industriei și altor ramuri. Astfel, comparativ cu anul 1965, cînd peste 56,5 % din populația activă era ocupată în agricultură, în prezent în această ramură activează mai puțin de 29%, iar peste 71% lucrează în industrie și celelalte ramuri neagricole, încă din cincinalul precedent populația ocupată în industrie depășind-o pe cea din agricultură. Totodată, în anii socialismului a sporit substanțial ponderea personalului ocupat în învățămînt, cultură, cercetare științifică, ocrotirea sănătății, circulația mărfurilor ș.a. (tabelul nr.1).

Tabelul nr. 1

Schimbările în structura populației ocupate, pe ramuri ale economiei naționale

— în procente față de total —

Ramurile	1965	1983
Industrie	19,2	36,7
Construcții	6,3	7,6
Agricultură	56,5	28,9
Silvicultură	0,2	0,4
Transporturi	3,1	6,1
Telecomunicații	0,6	0,8
Circulația mărfurilor	4,0	5,9
Gospodărie comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive	2,1	3,9
Învățămînt, cultură și artă	3,5	4,0
Știință și deservire științifică	0,5	1,1
Ocrotirea sănătății, asistență soeială și cultură fizică	2,0	2,6
Administrație	1,0	0,6
Alte ramuri	1,0	1,4

Sub impactul progresului tehnico-științific, promovat puternic îndeosebi după cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., se constată de asemenea și diversificarea unor servicii și, pe această bază, creșterea personalului ocupat în asemenea activități. Ponderea crescîndă a forței de muncă ocupate în sfera serviciilor este încă o expresie a sporirii puternice a productivității muncii, a dezvoltării economice și sociale a țării, a ridicării nivelului general de civilizație (tabelul nr. 2).

Factor esențial în modernizarea structurii sociale a țării

PE BAZA POZIȚIEI EGALE, în raport cu mijloacele de producție, a triplei calități de proprietari, producători și beneficiari ai roadelor muncii lor, clasele și grupurile sociale din societatea noastră socialistă au dobîndit statute sociale noi, ele fiind clase și categorii sociale prietene, cu interese fundamentale și aspirații convergente, strîns unite în jurul P.C.R., participante active la procesul conștient de făurire a socialismului și comunismului.

Astfel, ca urmare a dezvoltării și modernizării, prin intermediul industrializării, a bazei tehnico-materiale a noii orînduiri, a investițiilor masive făcute îndeosebi în sfera productivă și a

Tabelul nr. 2

Schimbările în structura populației ocupate pe sectoare ale economiei
— în procente din total —

Sectoarele	1965	1983
Primar *)	56,7	29,3
Secundar **)	25,5	44,3
Terțiar ***)	17,8	26,4

*) Agricultura și silvicultura ; **) Industria și construcțiile ; ***) Restul ramurilor economiei.

creării de noi locuri de muncă, **clasa muncitoare** a crescut de la 1,2 milioane în 1950, la peste 6 milioane în prezent, devenind cea mai puternică clasă a societății socialiste românești, cu o pondere de aproape 60% în totalul populației active a țării și 80% în totalul personalului muncitor. După cum evidențiia tovarășul Nicolae Ceaușescu, clasa muncitoare nu numai că a devenit numericeşte cea mai puternică clasă a societății noastre, dar în structura ei au apărut noi detașamente, ca urmare a creării unor noi ramuri de producție, de înaltă tehnicitate. Astfel, aproape 50% din totalul muncitorilor industriali lucrează în industria constructoare de mașini, în industria chimică, metalurgică feroasă, energetică, circa 84% din numărul muncitorilor sînt calificați, iar în ramurile de vîrf ponderea acestora depășește 90%. De asemenea, peste 43% din muncitorii țării sînt absolvenți de liceu, școli tehnice și profesionale. Totodată, numărul muncitorilor în agricultură a ajuns la sfîrșitul anului 1982 la peste 460 mii.

Stăpînă pe mijloacele de producție și avînd rolul conducător în întreaga viață economico-socială și politică a națiunii, clasa muncitoare își aduce contribuția hotărîtoare la crearea venitului național, la dezvoltarea generală a țării. Prezentă în toate județele țării — efect al politicii de repartizare echilibrată, armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul — și avînd în rîndurile ei un puternic detașament de forță de muncă feminină, ce reprezintă în medie circa 40% din totalul ei clasa muncitoare, în contextul autoconducerii muncitorești, al autogestiunii și al aplicării noului mecanism economico-financiar ,își ridică pe un plan superior rolul său conducător în opera de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. În concordanță cu înfăptuirea, în viitor, a obiectivelor cuprinse în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, a programelor de creștere mai accentuată a productivității muncii și de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al produselor, clasa muncitoare își va ridica pe noi trepte gradul de calificare și de pregătire tehnico-științifică, muncitorul de mîine al țării noastre va deveni multilateral pregătit și instruit, apropiindu-se tot mai mult de nivelul pregătirii inginerului, al intelectualității tehnice.

Înfăptuirea cooperativizării socialiste a agriculturii a schimbat în totalitate statutul social al **țărănimii**, modificînd întregul său mod de viață, de gîndire și de muncă. Devenită o clasă omogenă, deținătoare a mijloacelor de producție, țărănimea, eliberată pentru totdeauna de orice exploatare și asuprire, legată de marea agricultură socialistă, modernă, continuă să fie — după muncitorime — cea de-a doua clasă socială, atît ca pondere în totalul populației ocupate, cît și ca rol și importanță în viața economico-socială și politică a patriei. Pe baza dezvoltării și modernizării, în continuare, a agriculturii, a mecanizării complete și chimizării, în contextul înfăptuiri noii revoluții agrare, munca țărănimii va dobîndi într-o măsură tot mai însemnată caracteristicile muncii industriale, urmînd să se transforme într-o varianță a muncii industriale, fapt atestat și prin aceea că în prezent, 18% din persoanele ocupate în agricultură practică meserii de mecanizator, combiner, zootehnist, mecanic, constructor, motopompist pentru irigații ș.a. În cadrul acestui proces se vor produce noi mutații semnificative în situație economică și social-politică a țărănimii, în profilul ei tehnic, cultural și spiritual, O direcție principală a evoluției populației ocupate în agricultură, în proporție de 27% — după cum se arată în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea — o constituie îmbunătățirea structurii pe vîrste a populației active agricole, precum și profesionalizarea ei.

Dată fiind importanța ce se dă intensificării, în viitorul cincinal, a factorilor calitativi ai dezvoltării economice, pe baza accentuării activității aparatului de cercetare științifică și de introducere a progresului tehnic în toate ramurile, a rolului științei și tehnicii, a învățămîntului și culturii, a artelor și a celorlalte activități ce concură la formarea omului nou, așa cum a apreciat secretarul general al partidului, a treia forță socială, după muncitorime și țărănime, a societății socialiste românești o reprezintă **intelectualitatea.** Împrospătîndu-și continuu rîndurile cu elemente muncitorești și țărănești, intelectualitatea ocupă un loc de importanță majoră, atît în activitatea producției materiale, cît și în creația tehnică, științifică, culturală și artistică. Unită prin mii de fibre de muncitori și țărani, avînd aceleași interese și aspirații de bază comune cu ale întregului popor, intelectualitatea românească, urmează să aducă o contribuție sporită la îndeplinirea Programului partidului.

O strategie științifică de potențare a resurselor umane

POTRIVIT obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990 de dezvoltare puternică, în continuare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, de înfăptuire în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor necesare trecerii — în perioada următoare — la realizarea fazei superioare a societății, la construcția comunismului în România, în structura populației ocupate vor interveni noi mutații calitative, pe baza cărora se va asigura înfăptuirea acestui obiectiv. Astfel, din populația ocupată în economia națională, care va ajunge în 1990 la 11,5 milioane persoane, reprezentînd 48% din populația totală a țării, circa 73% urmează să lucreze în ramurile neagricole.

În cincinalul viitor, prin crearea de noi locuri de muncă, personalul muncitor va crește la 7,8—7,9 milioane persoane, acționîndu-se în continuare pentru asigurarea unor proporții optime între principalele categorii de personal, prin creșterea ponderii celui nemijlocit productiv. În perioada 1986—1990 se va asigura formarea profesională a circa 2 milioane persoane, dintre care 1,2 milioane muncitori calificați, tehnicieni și maiștri și 146 mii ingineri și alte cadre cu studii superioare, îndeosebi pentru ramuri de bază : construcții de mașini, metalurgie, industrie minieră, petrolieră, chimică, a materialelor de construcții. Totodată, se va asigura formarea a 590 mii persoane calificate pentru agricultură.

Potrivit orientărilor de perspectivă ale dezvoltării României în perioada 1990—2000, ale accentuării tot mai puternice a tuturor laturilor calitative ale activității în toate domeniile vieții economico-sociale, în cadrul populației ocupate a țării vor interveni noi mutații. Astfel, pe baza generalizării pînă la finele secolului a liceului, învățămîntul românesc va pregăti tinerele generații în mai multe meserii și specialități pe baza principiului politehnizării și al policalificării, pentru a putea trece mai ușor de la o activitate la alta, în raport cu cerințele concrete ale producției și vieții sociale ; la rîndul său sistemul de reciclare a cunoștințelor profesionale va fi astfel organizat încît să permită adaptarea operativă a oamenilor muncii la mutațiile profesionale impuse de progresul tehnic. Ridicarea nivelului de instruire a întregii populații va reprezenta astfel o modificare calitativă în caracterul diviziunii muncii la nivelul economiei naționale, în afirmarea plenară a personalității umane și satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății.

În același timp, ca rezultat al procesului de organizare teritorială și de sistematizare a tuturor localităților țării, al mecanizării complexe a lucrărilor agricole se va realiza o apropiere tot mai mare a condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la orașe. Pe baza dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a mecanizării și automatizării producției, a creșterii productivității muncii vor avea loc noi schimbări pe calea lichidării deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, realizîndu-se o tot mai strînsă apropiere între muncitorime, țărănime și intelectualitate, între toate categoriile sociale.

Astfel, prin eforturile concertate ale întregii națiuni se va asigura un temei faptic tezei de excepțională însemnătate teoretică și practică expusă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, potrivit căreia ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei constituie un factor determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România.

dr. Gavril HORJA

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Îndemn mobilizator pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economice

SĂPTĂMÎNA trecută au avut loc o serie de evenimente de importanță deosebită pentru activitatea economico-socială a patriei. S-au desfășurat lucrările ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ale Plenarei Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste și vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în județele Olt și Dolj ; totodată, la începutul acestei săptămîni, la Complexul expozițional din Piața Scînteii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat, împreună cu cadre de conducere și specialiști din diferite sectoare de activitate, rezultatele obținute și soluțiile pentru valorificarea mai intensă a surselor noi și refolosibile de energie. Cu toate aceste prilejuri secretarul general al partidului a reafirmat necesitatea mobilizării tuturor resurselor materiale, financiare și umane pentru realizarea ritmică, la un nivel calitativ și de eficiență ridicat, a prevederilor de plan pe acest an, preocupare prioritară căreia trebuie să-i fie subordonate celelalte activități. În acest spirit constructiv, de angajare responsabilă, **Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 23 mai a.c.** a dezbătut **unele probleme privind asigurarea îndeplinirii, în bune condiții, a planului de stat pe luna iunie a.c.** S-a făcut o amplă analiză a modului în care se acționează în unitățile economice, la nivelul centralelor industriale și ministerelor pentru ca, pornind de la rezultatele obținute pînă în prezent, să se asigure îndeplinirea ritmică, integrală a prevederilor pe luna iunie și pe întregul an.

Subliniind importanța deosebită și necesitatea îndeplinirii exemplare a planului de producție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat că **există toate condițiile și este asigurată baza materială corespunzătoare, astfel ca prevederile stabilite pentru luna iunie să fie în întregime realizate.** Important este ca aceste prevederi de plan să fie încă de pe acum cunoscute temeinic de fiecare colectiv și om al muncii, astfel încît fiecare să știe precis ce are de făcut pe luna respectivă, în conformitate cu prevederile stabilite în plan. În același timp, prevederile de plan, stabilite nu numai valoric, ci și pe produse fizice, pe sortimente și unități de măsură precise, trebuie să fie afișate în întreprinderi, la locurile de muncă, să fie discutate de muncitorii, tehnicienii, specialiștii, cunoscute și însușite de fiecare.

Așa cum a subliniat secretarul general al partidului și la recenta **Plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste,** este imperios necesar ca toate organizațiile democratice ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, toți oamenii muncii — în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari — să acționeze cu mai mult spirit de răspundere, în deplină cunoștință de cauză, pentru înfăptuirea planului pe acest an, pentru sporirea productivității muncii, a eficienței economice, pentru ridicarea calității și nivelului tehnic al producției, pentru realizarea în cele mai bune condiții a exportului, paralel cu perfecționarea și îmbunătățirea activității de control a acestora în toate domeniile.

Ținînd seama de importanța măsurilor stabilite, secretarul general al partidului a cerut ca, începînd cu luna iunie, **Comitetul de Stat al Planificării să stabilească lunar planul pe centrale industriale,** iar ministerele să urmărească și să controleze în permanență modul de înfăptuire a prevederilor de plan. Mai mult chiar, **pentru unele materii prime și materiale de bază** — în special în metalurgie, în industria chimică, în cea de prelucrare a lemnului și în alte ramuri industriale care asigură produse și sortimente de bază, necesare bunei desfășurări a activității economice — **producția acestora să se programeze săptămînal, pe principalele sortimente, pe centrale, pe uzine.** În acest sens, răspunderi deosebite revin Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, a cărui activitate de comerț industrial, de aprovizionare a industriei trebuie să asigure condițiile necesare îndeplinirii ritmice, la toți indicatorii, a planului în fiecare ramură industrială și unitate economică, urmărind săptămînal cum se realizează sortimentele stabilite.

În mod deosebit, secretarul general al partidului a cerut Ministerului Minelor să ia toate măsurile necesare — o mai bună organizare a muncii, folosirea deplină, la indicatorii stabiliți, a capacităților de producție, în special a excavatoarelor, realizarea săptămînală a unor ședințe de instruire cu muncitorii care lucrează pe mașinile de excavat cărbuni etc. — pentru a rezolva operativ problemele care țin de realizarea planului la nivelul stabilit. În general, s-a indicat ca, în toate unitățile și ramurile economiei naționale, să se asigure încărcarea la maximum a capacităților de producție în așa fel încît, pe această cale, să se realizeze o creștere mai accentuată a productivității muncii, să se realizeze în bune condiții prevederile de plan la toate sortimentele stabilite.

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a subliniat, de asemenea, necesitatea reducerii consumurilor de metal, cărbune, energie, lemn și alte produse. În acest sens, **s-a cerut ministerelor, centralelor și unităților economice să raporteze lunar ce soluții tehnologice noi de diminuare a consumurilor au fost introduse în producție și cu ce efecte economice,** să intensifice activitatea de elaborare de noi tehnologii pentru reducerea consumurilor, să analizeze concret, la fiecare loc de muncă, ce posibilități există de diminuare a consumurilor, de valorificare superioară a noilor surse de materii prime și energie, să ia măsuri hotărîte pentru a valorifica în mod operativ, în practica producției, toate aceste posibilități. Atenția trebuie îndreptată în special, asupra metalelor feroase și neferoase, feroaliajelor, energiei, produselor chimice, lemnului și altor materii prime de bază ale economiei naționale.

Un capitol important al analizei Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. l-a constituit **realizarea integrală și în condiții de înaltă calitate a producției pentru export.** Secretarul general al partidului a indicat ca și aceasta să fie riguros programată în timp, pe fiecare întreprindere și unitate economică și să se urmărească realizarea ei la termenele și în cantitățile prevăzute în contracte, în condiții de calitate și eficiență ridicate. Totodată, pe baza dezbaterii **Raportului cu privire la rezultatele aplicării, în anul 1984, a unor măsuri pentru creșterea stimulării întreprinde-**

rilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a subliniat că, în unele sectoare și locuri de muncă, nu s-a acordat atenția cuvenită îndeplinirii exemplare a planului de export, precum și încadrării în cursurile de revenire planificate, ceea ce a dus la o diminuare a beneficiilor față de prevederi. Ținînd seama de această situație s-a indicat ministerelor, centralelor industriale și unităților economice să ia toate măsurile care se impun pentru realizarea ritmică, integrală și la un înalt nivel calitativ a producției destinată exportului, pentru **îndeplinirea la timp și în cele mai bune condiții a contractelor încheiate cu partenerii externi**, pentru o mai largă cointeresare a întreprinderilor în îndeplinirea și depășirea planului de livrări la export.

Ținînd seama de condițiile create, de măsurile stabilite, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și-a exprimat convingerea că, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, oamenii muncii vor acționa cu întreaga răspundere și vor face totul pentru a asigura îndeplinirea în bune condiții a planului pe luna iunie și pe întregul an, că vor încheia actualul cincinal cu rezultate cît mai bune, creînd astfel condiții corespunzătoare pentru trecerea cu succes la realizarea celui de-al 8-lea cincinal pe perioada 1986—1990.

B. CORNELIU

Accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor pe șantierele de investiții

REALIZAREA obiectivelor de dezvoltare economico-socială a țării, asigurarea creșterii și diversificării producției industriale și serviciilor, sporirea exporturilor impun, din partea tuturor unităților economice, adoptarea și aplicarea în practică a unor programe concrete de măsuri tehnico-economice menite să valorifice din plin rezervele existente de utilizare judicioasă a resurselor umane și materiale, de organizare superioară a fiecărui loc de muncă, de sporire a nivelului tehnic și calitativ al produselor și lucrărilor, de perfecționare a întregii activități. În acest mod, așa cum s-a subliniat și la recenta Ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se pot crea premisele necesare îndeplinirii în bune condiții a planului pe luna iunie și pe întregul an, precum și trecerii cu succes la realizarea celui de-al 8-lea cincinal, pe perioada 1986—1990. Sarcini deosebit de mobilizatoare revin în acest context și unităților cu profil de construcții-montaj, chemate să asigure punerea în practică a politicii investiționale a partidului nostru, prin efectuarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor necesitate de realizarea noilor obiective de investiții.

■

ASIGURÎND execuția lucrărilor de montaj a utilajelor și instalațiilor obiectivelor de investiții din chimie, cît și din alte domenii de activitate, cele 10 unități subordonate **Trustului-antrepriză generală de montaj utilaj chimic din București**, care sînt dispersate în 29 județe ale țării, au de realizat în acest an un volum sporit de producție, ce trebuie să se concretizeze în punerea în funcțiune a unui număr de 122 noi capacități de producție ; la acestea se adaugă și cele care, din diverse motive, nu au fost finalizate în anul trecut și a căror execuție a fost reeșalonată în acest an. Din cele 122 obiective prevăzute a fi finalizate în acest an, în primele 4 luni au fost realizate 6 (instalația de recondiționare celuloză chimică de la Combinatul de celuloză și hîrtie Brăila, cu o capacitate de 23 000 t/an, instalația de dimetiltereftalat de la Combinatul petrochimic Midia, cu o capacitate de 70 000 t/an, instalațiile de obținere a acetatului de vinil (20 000 t/an) și a acetatului de butil (10 000 t/an) de la Combinatul chimic Craiova etc); totodată, s-a finalizat montajul utilajelor la un număr de 12 capacități, care au fost predate la beneficiari pentru probe tehnologice.

Cu toate eforturile depuse pentru asigurarea unui ritm susținut pe toate șantierele, pentru creșterea productivității și operativității în execuție, pentru adoptarea unor soluții tehnologice de montaj avansate, nu s-a putut realiza integral planul de puneri în funcțiune, unele obiective neputînd fi finalizate, atît ca urmare a unor lipsuri organizatorice în activitatea noastră, cît și a greutăților întîmpinate din partea unor diverși factori. Așa este cazul capacității de 3 000 t/an piese turnate din metale neferoase de la Combinatul de utilaj greu Iași, pentru care Institutul de proiectări pentru construcția de mașini București trebuia, încă din august anul trecut, să asigure documentația de execuție, iar beneficiarul nu a stabilit amplasamentul ; instalației de desalinare electrică, cu o capacitate de 3,5 mil. t/an de la Rafinăria Brazi, pentru care furnizorii nu au asigurat la timp 12 utilaje tehnologice, 178 armături industriale și peste 1 000 fitinguri etc.

Ținînd seama de orientările și sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu de a se asigura efectuarea pe șantierele de investiții a unui important volum de lucrări în perioada martie-noiembrie, precum și de necesitatea recuperării rămînerilor în urmă, la nivelul trustului — eșalonat pe fiecare unitate în parte — a fost elaborat un **amplu program de măsuri și acțiuni concrete**, care, alături de celelalte programe speciale întocmite (de creștere a productivității muncii, de diminuare a consumurilor materiale, energetice și de combustibil, de reducere a costurilor ș.a.) urmărește **mobilizarea tuturor factorilor implicați în asigurarea punerii în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții.** Bazat pe o analiză aprofundată a condițiilor tehnologice în care se desfășoară activitatea, a rezervelor existente de îmbunătățire a execuției lucrărilor, a neajunsurilor ce s-au manifestat în activitatea brigăzilor și echipelor de lucru în perioadele precedente, programul amintit vizează toate etapele de execuție a lucrărilor de montaj, conținînd măsuri grupate pe direcții prioritare de acțiune.

1 **Îmbunătățirea modului de desfășurare și realizare a activităților premergătoare montajului utilajelor și instalațiilor**, astfel încît acesta să poată fi executat în condiții de calitate și productivitate înalte și la termenele planificate; este vorba de execuția, preluarea și pregătirea fronturilor de lucru, de execuția și livrarea utilajelor și instalațiilor tehnologice, construcțiilor metalice și a prefabricatelor de conducte, precum și de transportul și pregătirea pentru montaj a acestora. În acest context, împreună cu unitățile implicate, urmărim permanent ca, prin acțiuni și măsuri conjugate, să eliminăm factorii care îngreunează activitatea de montaj. Din rîndul acestor acțiuni putem aminti pe cele ce se referă la :

● **încadrarea în toleranțele prevăzute în standarde sau în proiectele de execuție a lucrărilor de construcții** (fundații de utilaje, stîlpi estacadă, căi de rulare etc.), astfel încît să se asigure eliminarea nepotrivirilor ce mai apar între fundație și suportul utilajului, dezaxărilor și denivelărilor stîlpilor de estacadă și căilor de rulare și, prin aceasta, reducerea totală a stagnărilor datorate lucrărilor de remediere efectuate asupra elementelor de construcții sau utilajelor și prefabricatelor de conducte ;

● generalizarea predării fundațiilor cu șuruburile de fixare înglobate în beton pentru toate tipurile de utilaje și construcții metalice și includerea în documentațiile de execuție a organelor de fixare, în vederea eliminării timpilor de așteptare impuși de întărirea betonului pentru fixarea obiectivului de montat ;

● reducerea timpilor de pregătire a subansamblelor pentru montaj prin

prevederea în documentațiile de execuție a utilajelor și instalațiilor a elementelor de prindere necesare la montaj, a dispozitivelor de asamblare pe poziție, a pieselor necesare fixării sistemelor de izolație, precum și prin **instituirea obligativității unităților furnizoare de a livra utilajele împreună cu aceste elemente ;**

● extinderea utilizării berclurilor sudate în cazul țevilor pentru prefabricatele de conducte din oțel carbon protejat cu elastomeri și din oțel inoxidabil, prin care se asigură importante economii de manoperă și materiale ;

● creșterea productivității muncii în atelierele de prefabricat conducte și, în mod implicit, îmbunătățirea aprovizionării șantierelor cu astfel de elemente, prin **completarea dotării acestora cu diverse utilaje și dispozitive** (manipulatoare pentru sudarea automată a coturilor, dispozitive portabile orbitale de tăiere cu flacără, mașini de îndoit țevi cu încălzire prin inducție, strunguri pentru țeavă, diverse dispozitive de centrare etc.).

2 **Adoptarea, pe fiecare șantier, a unor soluții tehnice și tehnologice de montaj de mare productivitate,** în măsură să asigure o reducere importantă a termenelor de execuție a diferitelor stadii fizice și, deci, să contribuie la punerea în funcțiune a obiectivelor la termenele prevăzute. Importanța acestor acțiuni este cu atît mai mare dacă avem în vedere că apelul la factorii extensivi de creștere a volumului de lucrări (suplimentarea cu forță de muncă și materiale, creșterea timpului de lucru etc.) se dovedește a fi nu numai dificil ci și neeconomic.

Analizele întreprinse de specialiștii trustului în vederea perfecționării proceselor tehnologice specifice activităților de montaj au condus la elaborarea și punerea la punct a unor soluții tehnologice superioare, menite să ofere posibilitatea execuției lucrărilor cu consumuri reduse de materiale și forță de muncă. Astfel, adoptarea montajului simultan pe patru secțiuni a interioarelor la coloanele de schimb izotopic la Combinatul chimic Drobeta-Turnu Severin conduce la o reducere cu 55% a duratei de montaj (de la 118 zile la 66 zile) față de vechea tehnologie. De asemenea, trecerea în cadrul antreprizelor de la Pitești, Iași, Brăila și Arad la montarea conductelor pentru termoficări și irigații din subansamble agabaritice executate pe platforme de montaj din elemente gabaritice, îmbinate prin sudură automată, are ca efecte o sporire a productivității muncii cu 0,013 tone/om-lună (economie relativă de 19 persoane) și o reducere cu 44 zile a duratei de execuție.

3 **Perfecționarea organizării conducerii, producției și a muncii,** începînd de la nivelul trustului și pînă la brigăzile de muncă, ocupă un loc important în ansamblul preocupărilor pentru punerea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție. Asigurînd condițiile optime de desfășurare a lucrărilor, de implementare a noilor soluții tehnice și tehnologice, măsurile și acțiunile de această natură contribuie la **creșterea ritmicității în execuție, la utilizarea rațională a personalului, la sporirea productivității muncii și a calității lucrărilor.** În această sferă de preocupări se înscriu cele ce vizează **organizarea de ateliere mobile tip service** pentru depanarea instalațiilor speciale de sudură și tratament termic, perfecționarea pregătirii tehnice a lucrărilor prin extinderea utilizării tehnologiilor tip pe operații și cuprinderea acestora în proiectele de organizare a montajului, **reducerea manipulărilor și creșterea gradului de mecanizare a acestora** prin containerizarea materialelor și prefabricatelor și livrarea lor în loturi, în ordinea fluxului tehnologic, **raționalizarea sistemului de evidență tehnico-operativă** privind asigurarea calității lucrărilor și urmărirea programelor de montaj utilaje etc.

Alături de eforturile colectivelor de oameni ai muncii din cadrul antreprizelor trustului, îndreptate spre concretizarea în practică a programelor de măsuri și acțiuni elaborate, o deosebită importanță pentru buna desfășurare a lucrărilor la noile obiective prezintă și **asigurarea, de către ceilalți factori implicați, a tuturor condițiilor necesare derulării unei activități ritmice, eficiente.** Avem în vedere eliminarea neajunsurilor generate de stabilirea cu întîrziere a amplasamentelor, deschiderea tîrzie a finanțării, livrarea, după termenele prevăzute în contracte, a utilajelor, instalațiilor, materialelor necesare. Printr-o colaborare eficientă între beneficiar, constructor și furnizor de utilaje, printr-o mobilizare exemplară a tuturor forțelor, noile obiective de investiții prevăzute a fi realizate de trustul nostru pot și trebuie puse la termen în funcțiune.

Dumitru NICULESCU
director al Trustului-antreprizǎ generală de montaj utilaj chimic București

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Screper autopropulsat de 11 mc

PENTRU mecanizarea lucrărilor terasiere caracterizate prin mișcarea unor mase mari de pămînt — diguri și baraje, canale, magistrale navigabile, terasamente de căi ferate și șosele — pentru lucrări de descopertă în exploatări miniere de suprafață etc., intreprinderea „Nicolina" din Iași execută în prezent, după proiectele elaborate de specialiștii Centrului de cercetare și inginerie tehnologică pentru utilaje de construcții și drumuri din Brăila, screpere autopropulsate de 11 mc. Acest utilaj, de înalt randament, pe pneuri cu două punți motoare, asigură încărcarea prin presiunea stratului de pămînt și descărcarea semiforțată cu acționare hidraulică independentă a mecanismelor.

Autoscreperul este conceput ca o unitate formată dintr-un tractor monoax, screperul propriu-zis și instalațiile auxiliare. Punțile tractorului și ale screperului sînt motoare, cu diferențiale cu alunecare limitată și reductoare planetare în roți acționate de grupuri propulsoare independente. Ambele grupuri propulsoare au în componență cîte o transmisie hidromecanică cu cuplare sub sarcină ; comanda acestor grupuri se realizează din cabina utilajului. Grupul propulsor din spate este prevăzut cu posibilitatea de decuplare, utilajul putînd fi astfel antrenat numai de tractorul monoax. Comanda ambelor cutii de viteză se realizează de la un schimbător de viteză hidraulic montat în cabina utilajului care comandă direct ambreiajele cutiei de viteză ale tractorului și, indirect — prin intermediul presostatelor și al electrodistribuitoarelor — ambreiajele cutiei de viteze pentru transmisie

spate. Sistemul de direcție este de tip prin șoc și conferă utilajului o mobilitate deosebită, în ciuda masivității sale.

Calitățile deosebite ale acestui utilaj sînt subliniate și de faptul că el dezvoltă forțe de tracțiune cuprinse între 26 300 kgf și 9 700 kgf și viteze de săpare între 1,7 km/oră—5,2 km/oră, cu un randament de pînă la 87%. Pentru săparea și transportul pămîntului dintr-un teren de categoria a II-a, la distanța de 200 m, productivitatea tehnică este de 120 m³/oră.

E. C.

DEZBATERE „R. E."

Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (IV)

ECONOMISIREA și reciclarea resurselor energetice refolosibile constituie, în ansamblul căilor de amplificare a potențialului energetic, una din principalele rezerve în vederea acoperirii nevoilor economiei naționale. Cu cît nivelul acestei economii este mai mare, cu atît cresc și resursele disponibile. De fapt, acest lucru este pe deplin confirmat și de efectele numeroaselor acțiuni ce se desfășoară în toate unitățile industriale în vederea economisirii și atragerii în circuitul economic a resurselor energetice refolosibile. La experiența acumulată, ca și la acțiunile ce se impun în acest sens s-au referit, în cadrul dezbaterii, numeroși participanți.

● *Reparațiile planificate — realizate la un nivel calitativ superior*

Evitarea căderii accidentale a agregatelor

Viorel CERGHIZAN : „În intervenția mea am să prezint unele acțiuni întreprinse la **Întreprinderea electrocentrale Mureș,** care cuprinde Centralele termoelectrice Iernut și Fîntînele, precum și Centrala electrică de termoficare Tîrnăveni. Un factor important care poate contribui la menținerea unui nivel relativ stabil și înalt al producției de energie electrică este, după părerea mea, **pregătirea din timp și pînă în cele mai mici detalii a realizării programului de reparații,** care conduce implicit la obținerea unor lucrări de calitate și reducerea termenelor de staționare a agregatelor. Legat de acest aspect, în cadrul întreprinderii noastre este în curs de realizare un amplu program de reparații curente și capitale în vederea modernizării și aducerii instalațiilor la parametrii economici și de siguranță în funcționare superiori celor actuali. În acest sens, o importanță cu totul deosebită este acordată organizării execuției lucrărilor de reparații în condițiile în care volumul acestora impune lucrul în flux continuu, cu participarea unor forțe de muncă numeroase, atît din cadrul întreprinderii, cît și din alte unități cu specific de reparații și montaj. Pentru buna desfășurare a activității, au fost elaborate grafice amănunțite care cuprind operații și lucrări pe brigăzi și echipe, stadiul fizic al acestora fiind urmărit permanent și analizat zilnic la nivelul conducerii unității, intervenindu-se operativ în soluționarea eventualelor probleme ce apar ; o astfel de organizare ne-a permis în anul trecut reducerea timpului de staționare a agregatelor de bază în reparații cu peste 15 500 MW zile, ceea ce a echivalat cu o producție suplimentară de 372 milioane kWh și o creștere substanțială a siguranței în funcționarea acestora.

Acțiunile care se întreprind în prezent au în vedere evitarea întreruperilor accidentale. Astfel, prin natura și caracterul lucrărilor de reparații și modernizări ce se execută la Centrala termoelectrică Iernut, concretizate în înlocuirea unor subansamble aferente cazanelor, turbinelor și conductelor de abur de înaltă presiune, care au o uzură avansată datorită solicitărilor termice și mecanice, se va obține o funcționare normală a agregatelor, cu implicații favorabile asupra puterii disponibile și, în același timp, asupra creșterii randamentului în procesul de producere a energiei electrice prin ridicarea parametrilor agentului termic. Se va realiza, astfel, o economie anuală pe fiecare agregat modernizat de 3 500 tcc.

O altă prioritate în domeniul producției de energie o reprezintă **prevenirea căderilor accidentale a agregatelor,** obținîndu-se pe această cale o creștere a continuității în funcționare și, implicit, o sporire a producției de energie electrică. Acest obiectiv major este determinat, printre altele, de o activitate de „profilaxie" aplicată instalațiilor, judicios organizată și consecvent îndeplinită în toate centralele electrice ale întreprinderii. Măsurile tehnico-organizatorice, aplicate atît în perioada de funcționare a instalațiilor energetice cît și în timpul opririlor programate ale acestora, au pus în evidență unele defecte incipiente, prin a căror remediere la timp s-a prevenit oprirea accidentală a grupurilor. Fiecare agregat de bază și auxiliar își are programul și fișa proprie de urmărire și efectuare a profilaxiei, cu evidențierea constatărilor și a măsurilor rezultate în urma supunerii acestora la verificările și probele efectuate. Prin această amplă activitate s-a obținut reducerea continuă a numărului de avarii : în 1984 cu 30% față de 1983, iar în trimestrul I al acestui an cu 40% față de aceeași perioadă a anului trecut. Măsurile luate și preocupările colectivului nostru în direcția creșterii producției de energie electrică, la care, fără îndoială, reducerea numărului căderilor accidentale a avut o pondere însemnată, au condus la **obținerea unei producții suplimentare de energie electrică față de prevederile planului de 579 milioane kWh în 1984 și de 74,8 milioane KWh în trimestrul I al acestui an.**

Publicăm în acest număr intervențiile tovarășilor : **Viorel CERGHIZAN,** directorul Întreprinderii electrocentrale Mureș ; **Gheorghe PARASCHIV,** director adjunct în Direcția mecano-energetică și automatizări din cadrul Ministerului industriei metalurgice ; **Constantin DUMITRU,** director general adjunct al Întreprinderii de mașini grele București.

O altă măsură cu eficiență ridicată este și **reducerea,** pe diverse căi, a **consumului propriu necesar procesului tehnologic.** În acest sens, au fost supuse unei temeinice analize fiecare agregat și instalație, în toate fazele și etapele caracteristice de funcționare ale acestora, stabilindu-se măsuri tehnico-organizatorice de îmbunătățire a randamentelor și de reducere a consumurilor proprii de energie electrică. Pe de altă parte, s-a urmărit permanent **optimizarea funcționării instalațiilor auxiliare** la pornirea și oprirea agregatelor de bază, precum și la regimurile de sarcini parțiale ale acestora ; au fost, totodată, înlocuite unele motoare supradimensionate și s-a automatizat funcționarea unor receptori de energie electrică.

Pentru urmărirea permanentă a modului cum funcționează agregatele și instalațiile și asigurarea regimurilor optime din punct de vedere economic au fost întocmite diagrame de regim pentru fiecare agregat, pe baza cărora personalul care exploatează instalațiile urmărește și corectează funcționarea acestora. Pentru fiecare parametru este clar precizată valoarea optimă ce trebuie realizată și pierderile exprimate în combustibil convențional și energie electrică, în situația în care nu se asigură funcționarea la valorile optime prescrise. Acest instrument s-a dovedit foarte util și operativ, conducînd implicit la creșterea responsabilității personalului în asigurarea celor mai economice regimuri de funcționare. Eficiența acțiunilor și măsurilor întreprinse s-a concretizat în obținerea unor importante economii la consumul propriu de energie electrică și la consumul specific de combustibil convențional. Cîteva date sînt edificatoare în acest sens : **în 1984 s-a realizat o economie de 5,2 milioane kWh la consumul propriu tehnologic, iar în trimestrul I al acestui an 0,62 mil kWh ; la consumul de combustibil economia realizată în anul trecut a fost de 331 tcc, iar în trimestrul I a.c. de 157,4 tcc".**

Resursele refolosibile — mai operativ în circuitul productiv

De ce se întîrzie punerea în funcțiune a instalațiilor de recuperare?

Gheorghe PARASCHIV: „Industria metalurgică se numără, după cum se știe, printre marii consumatori de energie. Procesele tehnologice se desfășoară la temperaturi înalte, fapt ce determină utilizarea unor cantități importante de combustibil, energie electrică, alte fluide și agenți energetici. Iată de ce, în anii din urmă, și în acest sector, un loc prioritar l-a ocupat găsirea și aplicarea unor noi soluții pentru creșterea gradului de recuperare a resurselor energetice refolosibile. În vederea sporirii accentuate a gradului de valorificare a resurselor energetice refolosibile, pe ansamblul M.I.M. a fost întocmit, în 1983, împreună cu institutele de cercetare-proiectare centrale (IPROMET, IPROLAM) și filialele de pe platformele marilor combinate, un program unic de cercetare și proiectare, care cuprinde 438 poziții distincte, cu un volum de economii antecalculat de 2 568 mii tcc.

O parte din obiectivele de recuperare a resurselor energetice refolosibile au fost incluse în planurile de investiții în perioada 1983—1986, urmînd ca un volum important de lucrări să se realizeze și să se finalizeze pînă în 1990. Atît cercetarea-proiectarea cît și execuția instalațiilor de recuperare au fost atacate într-o ordine prioritară, dictată de mărimea și eficiența resursei. Astfel, pentru lucrările incluse în planurile de investiții în perioada 1983—1986, gradul de recuperare efectivă a resurselor este de 57%, în timp ce pentru lucrările ce urmează a fi executate în cincinalul 1986—1990 gradul de recuperare efectivă va fi de numai 32%, datorită faptului că, în componența acestora se regăsește un volum important de resurse cu potențial tehnic relativ scăzut (apa de răcire, căldura produselor etc.). În planul de investiții al M.I.M. pe 1985 sînt prevăzute a fi puse în funcțiune 20 obiective (capacități de recuperare a resurselor energetice refolosibile), care vor conduce la o eficiență totală de 175,2 mii tcc/an. În cursul trimestrului I a.c. au fost finalizate cuvele nr. 3 și 4 de la C.S. Galați, ceea ce reprezintă o economie de 7 680 tcc/an.

În continuare urmează a fi realizate un număr important de obiective cu caracter de recuperare a resurselor energetice refolosibile în toate unitățile noastre ; cu ajutorul acestora volumul resurselor energetice recuperabile se va cifra la cîteva zeci de mii de tone combustibil convențional. Realizarea acestor obiective depinde însă, în mare măsură, de **livrarea la termen a utilajelor și echipamentelor necesare în ordinea de montaj.** Sub acest aspect, există unele întîrzieri în special la Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca (în privința livrării cazanelor recuperatoare pentru C.M. Tulcea, C.O.S. Tîrgoviște, Întreprinderea de produse refractare Pleașa-Ploiești, I.S.C.L. Galați), la întreprinderea „Vulcan"-București (pentru livrarea cazanelor recuperatoare de la C.S. Galați și a schimbătoarelor de căldură de la C.M. Cîmpia Turzii), la Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești (pentru livrarea preîncălzitoarelor mixte de la C.S. Galați), la Fabrica de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică Focșani (pentru cele 42 cazane recuperatoare de la I.P.A. Slatina) etc. Totodată, se înregistrează greutăți la Întreprinderea de mașini grele București, care nu contractează turbogeneratoarele T-6-2 pentru producerea energiei electrice și termoficare din abur recuperat la C.S. Galați, precum și la U.M.G.M. Mediaș, care întîrzie execuția arzătoarelor de gaz metan necesare întreprinderii „Laromet"-București.

Aceasta a și făcut ca, pe primele 4 luni ale anului, la nivelul ministerului, față de sarcina de valorificare a resurselor energetice refolosibile de 1 333,0 mii tcc, să se recupereze efectiv numai 1 082,5 mii tcc. În același timp, nerealizarea acestei sarcini s-a datorat și nepunerii în funcțiune la termenele planificate a unor obiective de recuperare prevăzute în planul de investiții. Este necesară, din acest punct de vedere, impulsionarea activității — pe platforma combinatului siderurgic „Victoria"-Călan — a întreprinderii antrepriză montaj și reparații cazane recuperatoare „Vulcan" pentru montarea cazanelor recuperatoare, a Întreprinderii de montaj sisteme de automatizare tehnologice București pentru montarea aparatelor de măsură, control și reglaj, a Întreprinderii de mașini grele București pentru repararea rotorului de la turbogeneratorul nr. 2 și a întreprinderii „Aversa"-București pentru remedierea pompelor tip TT-125" etc.

Constantin DUMITRU : „În întreprinderea noastră, consumul de combustibil în procesele tehnologice cu flacără directă se situează în jurul valorii de 90 mil. Nm³/an. Utilizarea acestuia în procesul de fabricație determină apariția unor importante resurse (îndeosebi căldura), cu posibilitate de refolosire în diferite sectoare de activitate. Prima treaptă de utilizare a căldurii o constituie preluarea lingourilor din secția oțelărie, încălzite la temperatură ridicată, și introducerea lor în această stare în cuptoarele de încălzire în vederea forjării. Prin acest procedeu se economisește o cantitate de combustibil de 1 370 tcc/an. În continuare, procesul de forjare impune încălzirea materialului la temperatura de 1 250°C ; o parte însemnată din această căldură (coloana metalului încins) este folosită la preîncălzirea aerului de combustie, realizîndu-se, prin aceasta, o reducere directă a consumului de combustibil. La nivelul unui an se asigură, prin măsurile amintite, o economie de combustibil de 5 650 tcc/an. Însumînd economiile de combustibil realizate prin aplicarea celor două forme de recuperare a resurselor energetice refolosibile rezultă o economie de 7 020 tcc/an, ceea ce reprezintă consumul de combustibil al întreprinderii noastre pe o perioadă de 20 de zile.

Cu ocazia măsurătorilor efectuate în vederea inventarierii resurselor refolosibile din cadrul întreprinderii s-a constatat că există posibilitatea folosirii lor după prima treaptă de recuperare a căldurii din gazele arse, printr-o instalație de recuperare secundară. În aceste condiții, cu posibilități proprii, pe baza măsurătorilor de debit și temperatură a gazelor arse, urmărind condițiile posibile de amplasare a unor cazane recuperatoare, s-a întocmit un proiect propriu de schimbător de căldură, care poate fi montat fără modificări constructive la instalația existentă a cuptorului. În acest mod se creează posibilitatea — folosind căldura din gazele arse evacuate de cuptoare (acestea, după prima treaptă de recuperare, au o temperatură cuprinsă între 400—480°C) — ca aceste gaze arse să fie folosite la prepararea apei calde pentru nevoi proprii. La forja grea nr. 1, recuperarea secundară a căldurii se efectuează, de pildă, la 4 cuptoare de încălzire aferente presei de 6 000 tf, montîndu-se un cazan la două cuptoare, ceea ce oferă posibilitatea folosirii cazanului pentru recuperarea căldurii din gazele arse provenite de la ambele cuptoare. Pentru folosirea lor în condiții optime a fost modificată circulația gazelor de la 3 drumuri la unul singur, iar tubul de flacără a fost parțial obturat, obținîndu-se în aceste condiții o circulație corespunzătoare a gazelor în cazan și realizarea unui schimb de căldură bun. Cele două cazane montate asigură, în perioada rece, încălzirea secțiilor „oțelărie" și „forjă", precum și a clădirii laboratorului central, iar în perioada de vară apa caldă menajeră pentru cerințele întreprinderii.

În cadrul secției forjă grea nr. 2 s-a montat, de asemenea, cîte un recuperator la fiecare cuptor de încălzire. Apa caldă rezultată este folosită în perioada rece pentru încălzirea pavilioanelor tehnico-administrative ale întreprinderii, secției forje grea nr. 2 ș.a. În perioada lunilor de vară se realizează apă caldă menajeră care, pentru acoperirea consumului la orele de schimb, se acumulează în 3 rezervoare de 18 m³ fiecare. Luînd în calcul orele de funcționare a cuptoarelor generatoare de resurse recuperabile, **cantitatea de căldură recuperată în anul 1984 a fost în echivalent de 3 700 tcc.**

În continuare, se află în montaj un cazan recuperator, produs de Întreprinderea de cazane mici din Cluj-Napoca, care folosește căldura gazelor arse rezultate de la cuptoarele de încălzire aferente preselor de 1 600 tf și 1 000 tf, pentru un debit de gaze arse de 25 000 Nm³/h. Cazanul este destinat preîncălzirii apei de alimentare pentru cazanele ce produc aburul necesar instalațiilor de tratare a oțelului sub vid.

Recuperarea secundară se aplică la toate cuptoarele de încălzire și la o parte din cuptoarele de tratamente prevăzute a lucra în cicluri cu temperaturi de pînă la 1 100°C. În aceste condiții, cantitatea de căldură recuperată reprezintă 20% din consumul de combustibil al acestor cuptoare și 12% din consumul total de combustibil al întreprinderii.

În prezent se desfășoară o acțiune de modernizare a cuptoarelor de încălzire și tratamente termice, destinată disponibilizării unei cantități de gaz de 18 mil. Nm³/an, deci a unui debit instalat de 5 900 Nm³/h. În acest sens, au fost modernizate pînă acum un număr de 4 cuptoare, prin înlocuirea sistemului de ardere și folosirea fibrei ceramice ca material de izolare. De exemplu, la un cuptor de tratamente termice cu suprafața de 160 m² s-a redus debitul instalat cu 2 300 Nm³/h, iar consumul anual a scăzut cu 1,5 mil. Nm³. **Considerăm necesar ca, la nivelul economiei naționale, avînd în vedere calitățile acestor arzătoare, să se treacă la fabricarea lor de către o întreprindere specializată** în cantități suficiente, în mod deosebit pentru acoperirea necesarului din industria construcțiilor de mașini".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA
C. GORIE

AUTODOTAREA în sprijinul realizării indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului

DIN practica a numeroase întreprinderi rezultă că **autodotarea** reprezintă un mijloc rapid și eficient pentru rezolvarea unor probleme tehnologice, pentru obținerea unor rezultate superioare pe linia promovării progresului tehnic și ridicării nivelului calitativ al producției. Pe această linie se înscrie și preocuparea susținută a colectivelor de oameni ai muncii din unitățile industriale ale județului Brașov în direcția dezvoltării continue a activității de autodotare, de organizare superioară a acesteia și de rezolvare a unor teme de importanță majoră pentru bunul mers al producției.

■

VOLUMUL producției de autodotare a crescut continuu, ajungînd în 1984 la peste 810 milioane lei, cu peste 26% mai mare decît în primul an al cincinalului, iar volumul producției proprii de piese de schimb la peste 470 milioane lei. De altfel, **prin autodotare, în anii acestui cincinal s-au realizat o serie de produse de înaltă tehnicitate** (mașini, utilaje, instalații, agregate) **însumînd peste 2,9 miliarde lei.** Rezultate bune pe această linie au obținut colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile cu o veche tradiție industrială, în care s-a înțeles că ridicarea nivelului tehnic al producției și dezvoltarea în sine a unității trebuie să se facă, în primul rînd, prin **valorificarea potențialului tehnic, uman și material propriu.** Dintre realizările mai importante menționăm agregatul de strunjit scaun supapă, agregatul de strunjit bloc cilindru, linia de prelucrat chiuloasa motorului de 360 CP, agregatul de prelucrat arbore motor Saviem, agregatul de îndoit țevi, agregatul de frezat capete bloc cilindru 360 CP, liniile modernizate de formare-turnare automată pentru piese din oțel și fontă, liniile automate de prelucrare a unor subansamble ale autoturismului Dacia, mașinile de împușcat miezuri, mașina de frezat dantură frontală curbă, platforma ridicătoare pentru tractoare, transportorul cu cărucior autopropulsat etc. Aceste produse, realizate la un înalt nivel tehnic și de calitate contribuie la agregatizarea liniilor tehnologice din fabricația curentă, care, la rîndul lor permit o elasticizare tehnologică în condiții de productivitate și calitate ridicate.

Activitatea de autodotare a avut ca efect în anul trecut și **înlocuirea unor importuri,** la utilaje peste 7,9 milioane dolari și 393 mii ruble pentru producția proprie și 25 milioane dolari și 428 mii ruble pentru alte unități, iar la piese de schimb 142,5 milioane dolari și 1,34 milioane ruble pentru propria activitate și 206 mii dolari și 715 mii ruble pentru alte unități ; aceasta a contribuit la scăderea ponderii importurilor în volumul producției marfă realizate în județ la 1,7%, față de 6,5% cît reprezenta la sfîrșitul cincinalului trecut.

În același timp, acțiunile de autodotare au ca efect, pe lîngă o anumită specializare a sectoarelor de fabricație din diferite întreprinderi (fără ca aceasta să aibă un caracter exclusiv), și o **sporire simțitoare a producției și productivității muncii,** o îmbunătățire a calității produselor în general. Dacă luăm ca exemplu numai productivitatea muncii, ponderea în creștere înregistrată în anul trecut la acest indicator a avut-o introducerea progresului tehnic, în special prin autodotare, cu 53,8 procente la Întreprinderea de autocamioane, 53,3 procente la întreprinderea „Tractorul", 96 procente la întreprinderea „Rulmentul" ; totodată, măsurile întreprinse pe această linie au condus la o fundamentare a creșterii productivității muncii pe 1985, pe seama aceluiași factor, de 52,9% pe total județ, un aport superior înregistrîndu-se la Întreprinderea de material rulant — cu peste 67%, Întreprinderea mecanică Brașov — cu 62%, Întreprinderea de radiatoare — cu 57,4% etc. În acest sens, putem exemplifica ca deosebit de eficiente, realizările întreprinderii „Tractorul" : linia de prelucrat carcasa transmisiei centrale a noilor tractoare de 85 și 100 CP (la care productivitatea muncii a crescut de peste 2 ori, iar cheltuielile anuale pentru manoperă au scăzut cu 2,334 milioane lei), linia de prelucrat carcasa cutiei de viteză a acelorași tractoare (cu o creștere a productivității muncii de 2 ori și o reducere a cheltuielilor cu peste 2,2 milioane lei), linia de prelucrat carcasa transmisiei finale (creștere de productivitate de peste 3 ori și reducerea cheltuielilor cu 1,3 milioane lei) etc. Și la Întreprinderea de autocamioane, linia tehnologică complexă de prelucrat chiuloasa motorului V8, formată din 7 agregate ce înlocuiesc 25 mașini universale și specializate, realizată cu o economie valutară de 1,7 milioane dolari, asigură o creștere a productivității muncii de peste 7 ori.

■

PORNIND de la analiza critică a unor neajunsuri înregistrate pe această linie, prin prisma experienței acumulate de întreprinderile cu rezultate bune, a fost stabilit la nivelul județului un program special de măsuri privind dezvoltarea și organizarea în continuare a activității de autodotare, avîndu-se în vedere obiectivele deosebit de importante ale dezvoltării economico-sociale în profil teritorial în acest an și, îndeosebi, în cincinalul viitor. În acest sens, o primă categorie de probleme o constituie cele referitoare la dezvoltarea capacităților de proiectare (care, în prezent, asigură doar 60—70% din necesar), și de execuție, în concordanță cu programele de modernizare tehnologică judicios întocmite, pe baza evaluării comparative cu nivelurile tehnologice mondiale ale fabricației de produse similare. În noile capacități trebuie să se constituie colective puternice atît de proiectare, cît și de producție, formate din buni specialiști, cunoscători ai specificului produselor și tehnologiilor de fabricație ale acestora. De altfel, dezvoltarea activității de autodotare nu poate fi concepută fără **sporirea inițiativei creatoare și promovarea inovației** în rîndurile maselor largi de lucrători din industrie, fără **constituirea unor grupuri proprii de proiectare** la nivelul fiecărei întreprinderi, capabile să rezolve competent și rapid problemele tehnice la zi ale activității productive. Aceasta ne va permite ca, în perioada imediat următoare, să asigurăm, prin forțe proprii, ridicarea nivelului actual de 20% de utilizare a acționărilor complexe, electronizate la produsele realizate prin autodotare, care în prezent este nesatisfăcătoare.

În același timp, o atenție deosebită va fi acordată în continuare **tipizării și modulizării reperelor și subansamblelor** componente ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor realizate în cadrul activității de autodotare, folosindu-se instalații hidraulice pentru comenzi și acționări, instalații și panouri de comandă electrică, capete de forță, batiuri, electropalane, role, cilindri, reductoare, cuplaje, produse de întreprinderi specializate. Desigur, dezvoltarea în continuare a activității de autodotare și creșterea calitativă a acesteia impun și alte măsuri, cuprinse de altfel în programul unitar întocmit la nivelul județului. Avem în vedere : ● **constituirea unor depozite de piese tipizate specifice ;** ● **acordarea de priorități la aprovizionarea din bazele de aprovizionare tehnico-materială ;** ● **cuprinderea în balanța de semifabricate a unei rezerve pentru autodotări, iar în planurile de investiții anuale a unor poziții de dotare a atelierelor și secțiilor de autodotare;** ● **realizarea, la nivelul ministerelor, a unui sistem de informare operativ, care să elimine paralelismele în preocupări și să ajute la extinderea mai rapidă a rezultatelor bune obținute în diferite întreprinderi;** ● **perfecționarea continuă a pregătirii personalului muncitor pentru efectuarea de operații complexe, necesitate de acțiunea de autodotare etc.**

Acționînd astfel, în acest an și în continuare se creează premisa îndeplinirii prevederilor de realizare în 1985 a 1 311 poziții de autodotări, în valoare de aproape 900 milioane lei, a peste 450 milioane lei piese de schimb, volum pe care îl considerăm minimal, precum și a unor însemnate obiective prevăzute pentru cincinalul viitor. Pentru aceasta, la nivelul unităților au fost constituite colective formate din cadre tehnico-inginerești din centrele de cercetare și inginerie tehnologică și din Universitatea din Brașov, pentru a mări capacitatea de proiectare și a asigura o folosire mai eficientă a potențialului tehnic de care dispune județul nostru, precum și un colectiv de specialiști pentru realizarea unui sistem informativ la nivelul județului, în vederea asigurării cunoașterii operative, de către toate întreprinderile, a realizărilor deosebite obținute de colectivele de oameni ai muncii în activitatea de autodotare.

Ioan DRĂGHICI
secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R.

Implicații ale specializării înguste a producției agricole

FORMĂ a diviziunii sociale a muncii între diferitele ramuri ale producției agricole, specializarea producției se caracterizează prin dezvoltarea cu precădere a unei anumite ramuri sau culturi, în condițiile concentrării producției pînă la dimensiunile conforme cadrului natural și economic, care asigură eficiența economică a întreprinderii.

Acest proces economic presupune obținerea unor anumite produse, omogenizarea tehnologiilor aplicate, specializarea mijloacelor materiale utilizate și a cadrelor. În condițiile în care tipul de organizare a procesului tehnologic se apropie de cel din industrie, specializarea producției agricole se poate îngusta pînă la nivelul creării unor întreprinderi agricole, cum sînt complexele de creștere a porcilor, combinatele avicole ș.a., cu rezultate economice, în general, pozitive. În cadrul sectorului socialist al agriculturii, o astfel de formă de întreprindere agricolă strict specializată o reprezintă **asociațiile economice intercooperatiste** (A.E.I.), profilate pe producția unui singur produs : lapte, carne, ouă, legume, fructe etc.

În producția animalieră, asociațiile economice intercooperatiste pentru producția de lapte sînt organizate pe baza contribuției cooperativei agricole asociate cu suprafața de teren destinată amplasării noilor capacități de producție zootehnice și producerii furajelor de volum pentru A.E.I., a participării la formarea produsului social al asociației, a furnizării către asociație — la preț de contractare sau, în lipsa acestuia, la preț de achiziție — a animalelor, furajelor, și asigurării forței de muncă necesare. Cooperativele agricole asociate au dreptul să primească, din beneficiul obținut de asociație, o cotă-parte în raport cu partea socială ce le revine și să beneficieze, contra cost, de materiile și materialele produse de A.E.I. Asociațiile economice intercooperatiste de creștere a vacilor și oilor dispun de pășuni, fînețe și de teren arabil destinat aproape integral producției plantelor furajere de volum, nutrețurile concentrate fiind livrate în cea mai mare parte de către cooperativele participante.

O astfel de formă de organizare a agriculturii socialiste beneficiază de avantajele concentrării și specializării producției agricole, care se referă la realizarea unor proporții mari ale mijloacelor de producție, forței de muncă, producției agricole, organizarea pe baze științifice a procesului de producție, folosirea mai eficientă a tehnicii și tehnologiei moderne. Cooperativele agricole asociate — în situația în care își mențin, în cadrul asociației respective — efectivele de animale de producție la nivelul necesarului bunei desfășurări a activității economice, își asigură necesarul de consum propriu și de producție marfă din producția internă și dispun de beneficiile ce le revin de la A.E.I.

Datorită, însă, unei optici deformate cu privire la rentabilizarea producției agricole, unele unități agricole cooperatiste au renunțat în întregime la creșterea vacilor de lapte, trecînd în totalitate efectivele matcă asociațiilor economice intercooperatiste. În aceste condiții, la nivelul cooperativelor agricole respective, se contravine în primul rînd principiului interdependenței dintre ramurile producției vegetale și animale, care presupune valorificarea de către animale a volumului mare și divers de produse secundare, rezultat din cultura plantelor — și invers, asigurarea producției vegetale cu îngrășămintele rezultate din creșterea animalelor. Într-o astfel de modalitate de organizare a agriculturii socialiste se creează dificultăți și în activitatea asociațiilor economice intercooperatiste, deoarece orice sporire a numărului de vaci duce la creșterea suprafeței necesare pentru baza furajeră și — implicit — a distanței medii de transport, a volumului cheltuielilor pe unitatea transportată, cu consecințele respective asupra eficienței economice a concentrării însăși. De asemenea, particularitatea taurinelor — și în special a vacilor de lapte — de a produce un volum mare de dejecții aduce după sine (în condițiile unor dimensiuni mari ale A.E.I.) unele neajunsuri, datorită insuficienței debușeelor în imediată vecinătate, solicitînd creșterea distanței de transport pentru evacuarea lor, deci cheltuieli suplimentare. La nivelul cooperativelor agricole de producție dificultățile sînt mult mai mari, afectînd structurile de producție, organizarea teritoriului și introducerea asolamentelor, întreg sistemul de agricultură.

Fundamentăm această problematică cu datele pe anul 1984 privind structura și dimensiunile producției animale în cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste pentru creșterea animalelor din cadrul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist (C.U.A.S.C.) Seieni, județul Maramureș.

Din datele tabelului nr. 1 se constată că vacile de lapte sînt concentrate în totalitatea lor în cele două asociații economice intercooperatiste, cooperativele agricole de producție fiind lipsite cu desăvîrșire de efective de bovine. Unele dintre ele dispun doar de ovine, iar C.A.P. Tăuții Măgherăuș nu are nici măcar oi.

Diminuarea numărului de animale pînă la nivelul eliminării în întregime a bovinelor — specie de bază în cadrul unei zootehnii raționale — a condus la dereglări semnificative în economia și organizarea cooperativelor agricole de producție respective.

■

ÎN CONDIȚIILE în care cooperativele agricole din cadrul consiliului menționat nu dispun de bovine și ovine, sau au numai ovine și foarte puține cabaline, pășunile și fînețele (în suprafețe de circa 500 și, respectiv, 1 000 de ha) nu sînt utilizate la întreaga lor capacitate.

Fiind lipsite de bovine — principala specie ierbivoră — cooperativele amintite nu sînt prevăzute în planul de cultură cu suprafețe de teren arabil pentru plantele furajere, ele beneficiază de o structură a culturilor deosebit de restrînsă, marcată de următoarele proporții : grîu și secară 33,7—37,2%, orz și orzoaică 9,3—12,7%, porumb 25,4—42,3%, cartofi 4,2—6,2%, mazăre păstăi 4,1—10,8%, iar într-una dintre cooperative, fasole 1,7% și in — cînepă fibră 8,3%. Gama restrînsă a leguminoaselor boabe și lipsa culturilor furajere perene conduc la scheme de asolamente cu o rotație nesatisfăcătoare a culturilor.

Se remarcă faptul că rotația culturilor se efectuează în principal între cerealele păioase și cele prășitoare, aceste culturi de bază fiind lipsite în cea mai mare parte de o plantă premergătoare cum sînt leguminoasele boabe sau perene, care au calitatea de fertilizant biologic. Iar aceasta, datorită faptului că, în lipsa efectivelor de bovine, cooperativele agricole respective nu au plan de cultură a trifolienelor, care ar fi putut îmbunătăți considerabil schema asolamentelor. În același timp, în asociațiile economice intercooperatiste menționate, plantele furajere — în cadrul cărora furajele perene sînt preponderente — ocupă 85—89% din terenul arabil. Pe ansamblul planului de cultură se constituie 5—6 sole cu ierburi perene, o solă cu plante furajere anuale și alta cu porumb, sau o singură solă cu porumb și plante furajere anuale. Se remarcă deci că, în timp ce în A.E.I. plantele furajere perene fertilizează biologic pămîntul timp de 5—6 ani pentru unul sau cel mult doi ani de culturi anuale, în cooperativele asociate se realizează cea mai puțin eficientă asolare a culturilor, bazată în principal pe rotația

Tabelul nr. 1

Efectivele de animale din cadrul C.U.A.C.S. Seieni (Maramureș)

— capete —

	Bovine	Ovine	Cabaline
C.A.P. Cicîrlău	—	734	6
C.A.P. Seieni	—	1 691	15
C.A.P. Tăuții Măgherăuș	—	—	12
TOTAL C.A.P.	—	2 425	33
A.E.I. Seieni (pentru vaci de lapte)	692	—	—
A.E.I. Tăuții Măgherăuș (idem)	808	—	—
TOTAL A.E.I.	1 500	—	—
TOTAL SECTOR COOPERATIST (C.A.P. + A.E.I.)	1 500	2 425	33

Tabelul nr. 2

Rotația culturilor în asolamente

C.A.P. Cicîrlău			C.A.P. Seieni			C.A.P. Tăuții Măgherăuș		
Sola	**ha**	**Cultura**	**Sola**	**ha**	**Cultura**	**Sola**	**ha**	**Cultura**
I	78	grîu	I	91	grîu	I	33	grîu
II	84	cartofi, mazăre, porumb	II	107	mazăre, fasole, porumb			porumb
			III	108	grîu	II	31	mazăre, cartofi
III	77	grîu, orz				III	33	porumb
IV	84	porumb	IV	100	porumb	IV	31	orz
			V	99	grîu, orz	V	35	porumb
			VI	100	porumb, cartofi	VI	38	grîu
						VII	35	porumb
Total	323	—	**Total**	605	—	**Total**	236	

grîu-porumb, iar aceasta în condițiile în care fondul de stat de produse agricole vegetale se realizează în principal în cooperativele agricole de producție și întreprinderile agricole de stat.

Solurile gleice de pe terasele Someșului și cele brune de pădure proprii Piemontului Gutîiului, din cadrul perimetrului terenului arabil al cooperativelor agricole din C.U.A.S.C. Seieni, solicită în mod precumpănitor, în sistemul de fertilizare, îngrășăminte organice, acestea avînd concomitent și rolul de a îmbunătăți structura unor astfel de soluri grele și reci. Dar, ca urmare a lipsei bovinelor — principala sursă de producere a acestor îngrășăminte — nu se asigură balanța gunoiului de grajd, dovadă fiind faptul că în anul 1983 s-au fertilizat cu gunoi de grajd numai 62 ha, din totalul de 347 ha teren arabil în C.A.P. Cicîrlău și 107 ha din totalul de 611 ha în C.A.P. Seieni, ceea ce înseamnă revenirea procesului de fertilizare cu îngrășăminte organice pe același teren abia odată la 6 și, respectiv, 10 ani, față de 3—4 ani în mod normal. Deficiențele sînt amplificate și de faptul că în două din cele trei cooperative studiate, cantitățile de gunoi de grajd la hectar n-au depășit 16 tone.

În același timp, în asociațiile economice intercooperatiste are loc un dublu proces de fertilizare, exercitat de aportul biologic al ierburilor perene și cel al gunoiului de grajd, sub ambele forme fertilizîndu-se terenul arabil ocupat în principal de trifoliene, ele însele fertilizatoare biologice.

Rezultă deci că, în balanța fertilizării terenului, în timp ce în asociațiile economice intercooperatiste se realizează excedente, în cooperativele agricole se înscriu deficite ale resurselor respective.

Ca efect al trecerii efectivelor de bovine în totalitatea lor în asociațiile economice intercooperatiste, rămîn nefolosite, în cooperativele agricole de producție la care ne referim, 4 grajduri cu o capacitate de 300 m² — la C.A.P. Cicîrlău, 4 grajduri cu o capacitate de 450 m² — la C.A.P. Seieni și 3 grajduri cu o capacitate de 300 m² — la C.A.P. Tăuții Măgherăuș, la care se mai adaugă bazine pentru borhot, lăptării, silozuri de furaje și alte mijloace de bază, a căror valoare sporește inutil — prin amortismentele respective — cheltuielile de producție ale acestor unități.

SPECIALIZAREA îngustă a cooperativelor agricole de producție și a asociațiilor economice intercooperatiste analizate, pe linia practicării unei agriculturi de tip liniar — cu profil aproape exclusiv vegetal în unitățile agricole cooperatiste și cu o structură de producție animalieră, fără posibilitatea de a-și asigura furajele concentrate în asociațiile menționate, a denaturat caracterul circular al agriculturii, bazat pe principiul îmbinării producției vegetale și animale, determinînd deficiențele consemnate în economia și organizarea acestor tipuri de întreprinderi.

În scopul eliminării implicațiilor constatate, devine necesară reconstituirea efectivelor de animale de producție — și, în mod deosebit a bovinelor — în cooperativele agricole, cel puțin la dimensiunile care să asigure consumul producției secundare vegetale și balanța gunoiului de grajd. În condițiile reorganizării producției animale, va deveni posibil ca unitățile agricole cooperatiste să-și rezerve terenul arabil necesar pentru plantele furajere, reintroducînd în structura culturilor trifolienele — plante amelioratoare de cel mai mare efect în fertilizarea biologică și restructurarea solului.

Se vor edifica astfel, la dimensiunile necesare, cei doi piloni ai agriculturii biologice : gunoiul de grajd și plantele amelioratoare, realizîndu-se o îmbinare judicioasă între proporțiile și avantajele celor două tipuri de agricultură — intensivă și biologică.

Asociațiile economice intercooperatiste, dispunînd de efective mari de animale de producție, de o balanță excedentară a îngrășămintelor organice și de posibilități largi de fertilizare biologică a pămîntului, pot să introducă în cultură plantele care să asigure nutreturile concentrate — porumb, leguminoase boabe furajere — la nivelul necesităților impuse de cerințele producției animaliere și ale folosirii complete a surselor de fertilizare existente.

S-ar asigura astfel transpunerea în practică a indicațiilor date de secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca fiecare unitate agricolă să fie înzestrată cu animale de producție și cu baza furajeră necesară, în raport cu condițiile naturale și economice.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

AGRORAMA

Preocupări și rezultate în domeniul biotehnologiilor

■ În cadrul programului de promovare a biotehnologiilor, inițiat de ministerul pentru știință și tehnologie al R.F. Germania, se dă o deosebită atenție cooperării între cercetarea din industrie și cea din învățămîntul superior pentru crearea de noi produse și metode care să lărgească posibilitățile de care dispun medicina veterinară și zootehnia pentru păstrarea sănătății animalelor și mărirea randamentului lor biologic. Capitolul respectiv al programului în curs de desfășurare se referă la teste de laborator, studii asupra mecanismelor patologice, mecanismelor de acțiune farmacologice, depistarea substanțelor cu efect toxic asupra organismului ș.a. În capitolul tehnologia enzimelor se pune accentul pe dezvoltarea și atestarea de metode, procedee și aparatură care să permită îmbunătățirea calitativă și creșterea eficienței economice a producției de biocatalizatori.

■ După 20 de ani de cercetări în colaborare cu învățămîntul superior, o firmă britanică a lansat o microproteină care, avînd o ușoară aromă de ciuperci și calități nutritive superioare, își găsește aplicarea ca adaos culinar și ingredient în industria alimentară. Ca materie primă servește amidonul, iar microorganismele sînt produse de ciuperca Fusarium graminearum. Dacă se utilizează ca materie primă glucoza, se obține biotin, din care, după păstrarea timp de 2½ ore la o temperatură de 32°C, rezultă biomasa. Prin încălzirea produsului la 65°C și sub acțiunea unor fermenți, se dezvoltă acizi ribonucleici monomer ; urmează operațiuni de condiționare (filtrare sub vid și pasteurizare). Produsul final are un conținut în proteine mai mare decît al ciupercilor. Instalația experimentală a firmei livrează săptămînal o cantitate de 1—2 tone.

Probleme ale creșterii eficienței economice

Măsuri întreprinse recent, ca și studii ale specialiștilor sovietici vizează o largă paletă de aspecte ale creșterii eficienței economice în agricultura și industria alimentară a U.R.S.S. Prezentăm cîteva informații semnificative în acest sens.

■ Accelerarea dezvoltării infrastructurii este considerată ca una dintre sarcinile actuale cele mai importante ale economiei naționale a Uniunii Sovietice. Îmbunătățirea infrastructurii complexului agroindustrial va putea mări substanțial fondul de resurse alimentare și de materii prime agricole al țării. Astfel, se apreciază că prin perfecționarea transporturilor, a prelucrării primare și a condițiilor de depozitare, producția finală de cereale va putea crește cu 20—25%, cea de legume, fructe, cartofi cu 20%, cea de carne și lapte cu 10—15%, ca urmare a evitării pierderilor și a împiedicării degradării produselor agrozootehnice.

■ În industria conservelor din fructe și legume, 20—25% din cantitățile de materii prime intrate în procesul de producție rămîn ca deșeuri. Pentru valorificarea acestora se are în vedere dotarea fabricilor cu instalații care să permită valorificarea resurselor refolosibile, de pildă, prin uscarea șimburilor, a resturilor de la tescuirea fructelor din care s-au extras sucurile, prelucrarea primară, spălarea și uscarea semințelor de tomate etc. Este în curs de generalizare metoda elaborată de uniunea științifico-productivă „Konservpromkompleks“ privind utilizarea complexă a resturilor de la prelucrarea tomatelor, pentru obținerea de făină furajeră.

■ S-a calculat că pentru producerea unei tone de zahăr în regiunea centrală de cernoziom, consumul de muncă vie este în medie de 273 om-ore, din care 189 la producerea sfeclei, 22 la transportul acesteia și 62 în fabricile de prelucrare. Prin măsuri agrotehnice (cultivarea unor soiuri de sfeclă cu caracteristici superioare ca randament la hectar și conținut de zahăr în rădăcini), organizatorice (creșterea gradului de integrare agroindustrială, concentrarea producției, optimizarea transportului zahărului la fabrici) și tehnologice (sortarea sfeclei după caracteristicile fizice de prelucrare, tratarea ei cu substanțe care frînează degradarea biochimică și microbiologică, mecanizarea și automatizarea muncilor grele în fabrici, conducerea de la distanță a proceselor ș.a.), consumul de muncă se poate reduce la 68—112 om-ore, paralel cu creșterea producției de zahăr.

■ Prin planul pe 1985 se prevede ca în industria uleiului comestibil și a prelucrării grăsimilor să fie economisite cantități de combustibil, energie termică și electrică mai mari cu 25—30% decît reducerile efective de consumuri din anul trecut. Urmează ca într-o serie de fabrici ale sectorului, instalațiile termoenergetice uzate moral și fizic să fie înlocuite cu altele, moderne, să se introducă sisteme automate de comandă și reglare a arderii la cazanele de abur, instalații de prelucrare cu consumuri mai mici de energie pe tona de materie primă sau pe tona de produs.

Contribuția comerțului invizibil la echilibrul balanței de plăți

ROLUL atribuit schimburilor economice externe în strategia dezvoltării economiei românești impune, pe lîngă alte direcții și sarcini prioritare, eforturi serioase pentru diversificarea fluxurilor de relații economice cu străinătatea, pentru valorificarea resurselor din toate domeniile de activitate pe piața externă, inclusiv prin comerțul invizibil.

În procesul luptei pentru cîștigarea, menținerea și afirmarea independenței economice a țării, poporul român a urmat și tradus în viață politica P.C.R. de dezvoltare a economiei naționale în condițiile participării active la circuitul economic mondial. **„Dezvoltarea economico-socială puternică, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al economiei naționale vor crea condiții pentru participarea și mai activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice mondiale, la cooperarea în producție, știință și tehnică“** [1]).

Serviciile, componentă a dezvoltării intensive

RELAȚIILE economice externe cunosc o diversitate de forme prin care se derulează, diversitate care se accentuează pe măsura dezvoltării economice a țării și a posibilităților de valorificare superioară pe piața externă atît a resurselor create în sfera producției materiale, a bunurilor materiale de tot felul, cît și a rezultatelor obținute în alte sectoare de activitate cum sînt serviciile.

Diferitele forme ale relațiilor economice externe se constituie, pe de o parte, în fluxuri economice de sine stătătoare (mărfuri, servicii, financiare) iar, pe de altă parte, în interdependența lor formează împreună sistemul relațiilor economice externe ale țării. Prin intermediul acestui sistem participă toate întreprinderile, unitățile productive și de prestări servicii la schimbul de valori pe plan extern, ca urmare a dezvoltării forțelor de producție ale țării și corespunzător mutațiilor din economia națională.

În cazul țării noastre analiza pe ultimul deceniu a structurii fluxurilor economice (mărfuri, servicii, alte posturi) evidențiază pe de o parte, preponderența fluxului de mărfuri, de peste 70% în totalul fluxurilor economice externe, iar, pe de altă parte, ponderea de numai 7% a fluxului serviciilor (invizibilelor) deținută în totalul fluxurilor economice externe ale țării. În raport cu exporturile de mărfuri, serviciile exportate (invizibilele) reprezintă circa 10%.

Deși comerțul invizibil românesc manifestă aceeași tendință de creștere, ca și comerțul invizibil pe plan mondial, totuși ca pondere este cu mult inferior mediei mondiale. Pe plan mondial comerțul invizibil reprezintă peste 1/3 din totalul exporturilor de mărfuri. De menționat că ritmul de creștere a comerțului invizibil pe plan mondial a fost foarte accelerat în deceniul 70—80, atingînd cca 19%, superior creșterii produsului mondial brut de 14%.

Comerțul invizibil a devenit un important flux în circuitul economic mondial și în schimburile economice externe ale statelor, inclusiv ale României, mai ales în perioada postbelică. Astfel, dacă la începutul secolului ponderea invizibilelor pe plan mondial era de 5% din valoarea exporturilor de mărfuri, la începutul actualului deceniu ea este de 30%.

Diversificarea fluxurilor economice ca trăsătură a evoluției schimburilor internaționale ale statelor și locul comerțului invizibil în dezvoltarea unor țări, în comparație cu aportul exportului de mărfuri, apar elocvent din tabelul nr. 1, referitor la principalele țări exportatoare de servicii prin corelarea încasărilor realizate prin comerțul invizibil cu cele obținute din comerțul cu mărfuri. Astfel, Grecia realizează prin comerțul cu servicii echivalentul a peste 90% din exportul de mărfuri, Austria peste 62%, Spania cca 57%, Egipt — 60%, Iugoslavia — 50%, Mexic — 45%, Norvegia — 39%. Contribuția comerțului invizibil la creșterea P.I.B., respectiv, ponderea încasărilor din servicii exportate în valoarea P.I.B. este pentru multe țări deosebit de însemnată. De exemplu, pentru Singapore ponderea invizibilelor în P.I.B. este de 54%, Israel — 16%, Norvegia — 13%, Belgia — 12%, Grecia, Olanda — 10,0%, Elveția — 8%, Iugoslavia — 7%.

Locul și evoluția comerțului invizibil în ansamblul fluxurilor economice depind de mutațiile în structura macroeconomică a economiilor naționale pe parcursul dezvoltării, de ponderea serviciilor productive și neproductive, a sectorului terțiar în ansamblul economiei. Legat de aceasta se modifică și concepția despre funcțiile productive ale serviciilor, despre contribuția acestora la creșterea economică. Tot mai frecvent în teoria economică se susține teza caracterului productiv al serviciilor, indiferent de aspectul material al produselor acestor activități.

Comerțul invizibil avînd ca obiect nu mărfuri, ci servicii care se materializează în încasări și plăți, din turism internațional, transporturi internaționale, transfer internațional de tehnologii, dobînzi, beneficii și alte venituri și cheltuieli legate de circulația internațională a capitalului, factorii care determină și influențează acest domeniu complex de activități sînt:

1) Deplasarea internațională a factorilor de producție: capital, forță de muncă, resurse tehnologice.

2) Diversificarea și amplificarea serviciilor generate de dezvoltarea și diversificarea comerțului internațional cu mărfuri (dezvoltarea transporturilor, expedițiilor, activităților portuare).

3) Dezvoltarea legăturilor economice, tehnico-științifice, cultural-artistice și de altă natură dintre state.

4) Apariția a noi forme de comercializare a mărfurilor (închirierea capacităților de producție), acordarea de consultații și asistență inginerească, dezvoltarea rapidă de noi forme de relații cum sînt cele materializate în transferul de tehnologii: vînzare și cumpărare de licențe, brevete, alte operațiuni de cooperare în producție între diferite state sub formă de investiții în străinătate, de societăți mixte ș.a.

Resurse de activizare a unor posturi de balanță

FACTORII analizați au determinat și în cazul României amplificarea fluxurilor economice externe, diversificarea lor aducînd pe măsura dezvoltării țării o contribuție, tot mai importantă la echilibrul economic și valutar al țării.

O principală componentă a comerțului invizibil este **turismul internațional.** Acesta constituie un fenomen specific și un flux de sine stătător în secolul al XX-lea. El reprezintă la nivel mondial cca 16% din totalul comerțului invizibil. În România, valorile încasate din turismul internațional reprezintă cca 25% din totalul comerțului invizibil (exclusiv comerțul cu tehnologii).

Turismul internațional influențează pozitiv economiile naționale care îl practică ca sursă de venituri valutare, ca sector

Tabelul nr. 1

Ponderea exportului de servicii în exportul de mărfuri

Țara	Valoarea serviciilor exportate (mrd. $)	Ponderea exportului de servicii în exportul de mărfuri (%)
0	1	2
S.U.A.	34,9	15,6
Marea Britanie	34,2	30,9
Franța	33,0	30,7
R.F.G.	31,9	17,2
Italia	22,4	0,2
Japonia	18,9	14,9
Olanda	17,7	26,2
Belgia	14,5	26,3
Spania	11,7	56,9
Austria	10,3	62,6
Elveția	8,4	28,9
Suedia	7,5	24,3
Mexic	7,4	45,8
Norvegia	7,3	39,2
Canada	7,0	10,3
Singapore	5,9	32,7
Iugoslavia	4,5	49,9
Grecia	4,0	97,2
Arabia Saudită	3,7	3,7
Australia	3,5	16,2
Israel	3,2	55,8
Finlanda	2,8	19,3
Egipt	2,3	60,2

Sursa : IMF Survey, mai 1984, U.S. National Study on Trade in Services, decembrie 1983

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., Editura politică, București, 1984, p. 37

de activitate complexă pentru ocuparea forței de muncă, ca factor care antrenează, propagă efecte de dezvoltare în toate domeniile de activitate ale unei țări, acționînd și pe planul regional al dezvoltării economiei naționale. Turismul creează și condițiile unui „export invizibil" de produse și servicii din cele mai diverse chiar pe teritoriul țării gazdă.

Transporturile internaționale sînt activități care constituie un alt capitol important al comerțului invizibil. O dată cu lărgirea comerțului internațional, dimensiunile acestei activități și contribuția sa la creșterea veniturilor țărilor au sporit. Pe plan mondial încasările din transporturile internaționale reprezintă peste 20% din totalul invizibilelor. Pentru România încasările din transporturile internaționale reprezintă 43% din volumul total al invizibilelor (exclusiv tehnologiile). Sumele încasate pe plan mondial din transportul internațional acoperă 5—6% din exporturile sau din importurile de mărfuri. Transportul internațional propagă efecte de dezvoltare asupra ansamblului economiilor naționale din care fac parte, antrenînd ramuri industriale, activități productive și servicii din cele mai diferite. După unele calcule, fiecare membru dintr-un echipaj al transporturilor maritime antrenează ocuparea a 2—3 persoane în activități pe uscat. În ceea ce privește balanța transporturilor internaționale, ea este încă deficitară.

Aportul transporturilor internaționale ca componentă a comerțului invizibil la dezvoltarea economiei naționale poate fi evaluat prin contribuția lor la traficul de comerț exterior. Pentru România, traficul comerțului exterior este în proporție de 60% trafic maritim, iar restul se realizează prin celelalte modalități de transport : feroviar, fluvial, rutier, aerian.

Flota românească acoperă 42% din traficul de comerț exterior al țării. Este un progres însemnat realizat în anii socialismului, dacă ținem seama că în anii '60 puteam acoperi doar 12% din traficul de mărfuri cu mijloace proprii. Alte state posesoare de flotă maritimă proprie ca Anglia, Franța, S.U.A. derulează cu mijloace proprii 60, 70, 80% din traficul lor de mărfuri.

Din comparațiile cu alte țări rezultă că vasele noastre au preluat un procent încă prea redus din traficul maritim al țării, ceea ce conduce la plata unor însemnate sume în valută armatorilor străini pentru transportul mărfurilor noastre. Conform documentelor de partid, va trebui ca la nivelul anilor '90 să acoperim 100% traficul maritim de mărfuri. Din clauzele contractuale a rezultat că flota maritimă românească putea încă din 1980 să transporte cca 68% din traficul maritim al țării, însă staționările excesive în porturi sub operații de încărcare-descărcare, în reparații, din lipsă de dane, diferențele mari de volum de import-export au condus la efectuarea unor parcursuri în gol, precum și la un aport mai scăzut al flotei comerciale în realizarea comerțului exterior românesc.

Față de aceasta reiese justețea directivelor stabilite de Programul P.C.R. pentru ca în anii '90 să asigurăm satisfacerea integrală a traficului de comerț exterior al țării cu mijloace proprii.

Comerțul cu brevete și licențe (know-how și alte forme de transfer de tehnologii moderne) reprezintă o componentă însemnată a comerțului invizibil și relativ de dată mai recentă, comparativ cu turismul, transporturile ș.a. Pe plan mondial, locul comerțului cu brevete și licențe în cadrul comerțului invizibil reprezintă cca 10%, fiind inevitabil atît pentru accesul la tehnologiile moderne, cît și pentru promovarea la export sub diverse forme a tehnologiilor noi.

Pentru România, resursele tehnologice s-au constituit într-un important factor al creșterii economice. Eforturile proprii în acest domeniu sînt hotărîtoare. În anii actualului cincinal s-au realizat în concepție românească 95% din tehnologiile noi și 85% din produsele nou asimilate.

Exportul românesc de tehnologii se realizează în general din domeniile unde țara noastră a acumulat experiență tehnică și productivă comparabilă cu cea a țărilor dezvoltate (de exemplu, în extracția de petrol 29%, chimie — 27%, construcții de mașini — 11%, transporturi și telecomunicații — 10%).

Principalele forme de valorificare în exterior le-au constituit asistența tehnică și engineering-ul (48%) din total, studii, documentații, proiecte (38%). În principal, s-a acordat asistență tehnică în domeniul petrolier, pentru instalații chimice, pentru exploatarea și funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor exportate de industria românească constructoare de mașini. Exportul de know-how are o pondere destul de mică, de 11%, și se realizează mai ales în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, și în cel al exploatărilor petroliere. Exportul de licențe și brevete, formă superioară a transferului de tehnologii, are încă o pondere foarte mică, circa 3%. Importul românesc depășește însă cu mult nivelul exportului românesc la acest capitol.

Pentru a realiza obiectivul creșterii participării la circuitul mondial de valori materiale și intelectuale, este necesară o intensificare a eforturilor de cercetare-dezvoltare în domenii pe care piața externă le solicită.

Tabelul nr. 2

Ponderea diferitelor componente în total comerț invizibil — comparații internaționale —

(Total comerț invizibil = 100)

(%)

Țara	Transporturi internaționale din care :		Turism internațional	Alte servicii
		Transporturi maritime		
S.U.A.	44,4	9,0	26,8	28,8
Marea Britanie	45,6	15,5	18,6	35,8
Franța	36,3	4,0	25,0	38,7
R.F.G.	34,9	15,6	19,4	45,7
Italia	28,8	14,2	38,0	33,2
Japonia	69,6	38,2	3,3	27,1
Olanda	58,2	19,6	9,0	32,8
Belgia	31,4	16,1	12,2	56,4
Spania	29,2	9,8	57,1	13,8
Austria	7,0	6,3	60,1	33,0
Elveția	4,8	4,8	48,5	46,7
Suedia	45,5	22,2	12,0	42,4
Mexic	8,8	—	67,9	23,3
Norvegia	77,8	54,1	8,2	14,9
Canada	21,1	11,0	41,1	37,9
Singapore	43,6	9,3	24,1	32,3
Iugoslavia	32,1	9,6	35,7	32,2
Grecia	25,6	2,3	43,4	31,0
Arabia Saudită	51,8	—	31,1	17,2
Australia	63,7	12,9	28,1	8,1
Israel	43,1	19,8	29,0	29,0
Finlanda	42,9	17,2	23,0	34,1
Egipt	57,4	—	23,7	19,0

Sursa : I.M.F. Survey, mai 1984, U.S. National Study on Trade in Services, decembrie 1983

În cadrul comerțului invizibil la nivel mondial, încasările și plățile pentru serviciile în domeniul investițiilor în străinătate reprezintă partea cea mai importantă sub aspectul mărimii sale, în raport cu alte componente ale invizibilelor. Ele depășesc 30% din totalul comerțului invizibil. În acest domeniu al exportului de capital S.U.A. dețin ponderea principală, peste 60%, din totalul mondial (de la 6% în 1941).

O altă componentă a comerțului invizibil o constituie operațiunile pe plan internațional ale societăților de asigurări. Acestea se dezvoltă în foarte strînsă legătură cu extinderea comerțului internațional cu mărfuri, cu transporturile internaționale, cu turismul internațional și cu alte fluxuri. S.U.A. dețin 2/3 din valoarea asigurărilor pe plan mondial. Cîteva țări ca : S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Japonia și Canada concentrează cca 90% din volumul de operațiuni de asigurări pe plan mondial. Pentru Anglia, de exemplu, încasările din serviciile (operațiunile) de asigurări internaționale reprezintă cca 60% din încasările din exportul său de mărfuri.

Alte componente ale comerțului invizibil. Există numeroase alte forme de exporturi invizibile și tot atît de variate surse de cîștiguri masive, extrem de vizibile, care se referă în special la drepturi de proprietate intelectuală, găzduirea permanentă sau temporară de organizații, sau manifestări internaționale etc. Cazurile unora dintre state cu condiții comparabile cu cele ale țării noastre și cu cîștiguri însemnate din acest domeniu de activități invită la reflecții în direcția activizării și utilizării acestor sectoare de activități pe planul relațiilor economice externe, surse de aport valutar în vederea ameliorării și corectării unor dezavantaje care decurg din comerțul cu mărfuri și din alte domenii și forme de activitate (vezi tabelul nr. 2).

Pe ansamblul balanței noastre a comerțului invizibil se constată un sold negativ în ultimii ani datorită plăților de dobînzi la datoria externă, a plăților mai mari decît încasările la transporturile internaționale de mărfuri, precum și insuficienta valorificare a potențialului turistic românesc (turismul intră în balanța serviciilor cu un sold pozitiv nesatisfăcător față de posibilitățile pe care le oferă resursele turistice ale țării noastre). De aici, necesitatea realizării și pe această cale a sarcinilor trasate în documentele de partid ale Congresului al XIII-lea și anterioare de activizare a tot mai multe posturi ale balanței de plăți.

dr. MARIA SCVORȚOV

DEZBATERE „R.E.“

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA ÎN SPRIJINUL VALORIFICĂRII RESURSELOR LOCALE (II)

ÎNTR-O primă parte*) a dezbaterii pe care o continuăm în acest număr al revistei, intervențiile participanților s-au axat cu deosebire asupra unor aspecte metodologice, încercînd să precizeze care sînt caracteristicile „resurselor locale“ în ansamblul resurselor economice, ce tipuri de activități susțin acestea cu precădere, în ce mod se cere integrată problematica amintită în strategia de dezvoltare stabilită de cel de al XIII-lea Congres în perspectiva următorului cincinal și a sfîrșitului de secol douăzeci. A reieșit, din discuțiile purtate, că resursele locale sînt legate indestructibil de mediul rural și că au un potențial de regenerabilitate care poate fi, în condiții precise, menținut sau chiar amplificat. Ne propunem în continuare să publicăm acele intervenții care se opresc mai stăruitor asupra factorilor — deosebit de complecși — a căror cunoaștere temeinică, evaluare realistă și dirijare judicioasă pot contribui la valorificarea superioară a acestui tip specific de resurse.

Ecaterina PÎRVU — „Un factor cu efecte ample atît ca arie de cuprindere, cît și ca orizont de timp, îl reprezintă sistematizarea teritoriului. Desigur, această acțiune vizează cu precădere terenul agricol, mai buna valorificare a sa îndeosebi prin concentrare, dar nu se limitează la acest aspect, ci cuprinde întreg evantaiul de resurse locale, după cum are drept scop și apropierea ruralului de urban sub aspectul unor dotări sociale, edilitare etc. Perfect valabilă sub aspect principial, realizarea sistematizării teritoriului rural se confruntă în practică cu o seamă de dificultăți care provin, în esență, din **marea diversitate tipologică** a așezărilor noastre sătești. Mă voi opri în continuare asupra cîtorva aspecte relevante din perspectiva discuției noastre.

În prezent, există pe teritoriul țării 13 124 de sate, dintre care 232 se află în subordinea municipiilor și orașelor, iar restul de 12 892 sînt grupate în comune. În cadrul satelor predomină cele care au o populație de pînă la 500 de locuitori (44%), care, laolaltă cu cele care regrupează o populație între 500 și 1 000 de locuitori, reprezintă circa 71% din totalul așezărilor sătești. În ce privește comunele predomină cele care au o populație între 2 000 și 5 000 de persoane, media pe țară fiind de circa 4 200.

Acest indicator al concentrării demografice este completat de diferențierile determinate de formele de relief, în zonele de deal și podiș concentrîndu-se aproape 70% din numărul total al satelor. Se înregistrează, totodată, un grad ridicat de dispersare a lor față de satele reședință de comună. În ce privește configurația acestor așezări rurale, se constată o accentuată diversitate cu predominanța celor de tip linear, cu case înșiruite de-a lungul drumurilor sau al văilor. Acest fapt, coroborat cu numărul relativ mic de locuitori, are drept consecință o densitate redusă a populației (în medie 15 locuitori la hectar) și de asemenea densități reduse în ce privește clădirile amplasate în perimetrul construibil, ca urmare a unor extinderi succesive și adesea necontrolate a localităților, ceea ce conduce implicit și la un grad redus de folosire a terenurilor. Or, este limpede că în aceste condiții acțiunea de sistematizare — pentru a-și atinge scopurile — trebuie condusă nu după formule tip, ci prin aplicarea unor proiecte adaptate specificului fiecărei localități în parte“.

În acest număr prezentăm intervențiile următorilor tovarăși : **Ecaterina PÎRVU,** Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, ISLGC București, **Radu REY,** Universitatea montană, Vatra Dornei, **Andrei POPESCU,** Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării, **Eugen BUCIUMAN,** director al Centrului de Organizare și Perfecționare a Cadrelor din Industria Alimentară.

Radu REY — „Consider binevenită sublinierea necesității de a aborda în chip diferențiat problema sistematizării teritoriului, care nu este decît o latură a organizării mediului rural în ansamblul său. Mă voi referi în acest sens la specificul zonelor montane, pe care îl cunosc mai îndeaproape. Am impresia că asistăm în prezent la o extrapolare a tipologiei (și a modului de a gîndi dezvoltarea de perspectivă) a satelor din zona de șes la cele de deal și munte. O primă chestiune ar fi dimensiunea acestora : este oare suficient indicatorul „populație“ pentru a stabili dacă o așezare rurală este mare sau mică ? Și dacă acceptăm un atare criteriu, care sînt pragurile de variabilitate ? În al doilea rînd, concentrarea terenurilor agricole nu trebuie înțeleasă, după opinia mea, în mod mecanic, ca o eliberare de terenuri dintr-o anumită zonă prin concentrarea gospodăriilor într-un perimetru anume. Este mai normal să vorbim, cred, despre o concentrare a activității economice, despre intensivizarea sa, deci, în termeni de performanță economică, de eficiență.

Să reluăm exemplul satelor din zona montană. Nu dispunem de nici un indiciu că o concentrare a locuințelor și omogenizarea suprafețelor agricole pot conduce la o exploatare superioară a acestora. Dimpotrivă, ținînd seama că multe loturi se află dispersate pe suprafețe mari și că prezintă un grad sporit de dificultate în utilizare, o îndepărtare a muncitorului agricol de lotul său poate spori cheltuielile pînă la acel prag în care astfel de terenuri să fie abandonate. Acest lucru este susținut și de faptul că în prezent se pune din nou accent pe revitalizarea unor mijloace tradiționale de muncă, cum ar fi animalele de tracțiune. Dar chiar și în perspectiva, necesară, a mecanizării în mai mare măsură a lucrărilor agricole din această zonă, nu cred că îndepărtarea de loturile de exploatare a lucrătorilor agricoli este favorabilă. În fapt chestiunea este de tehnologie și organizare : utilaje adaptate zonelor de deal și munte concomitent cu eșalonarea judicioasă a lucrărilor la nivelul întregii comunități sătești“.

Andrei POPESCU — „Aspectele supuse dezbaterii necesită, cred, o și mai mare adîncire. Pentru a asigura valorificarea superioară a resurselor locale trebuie să avem în vedere nu numai elemente de sistematizare a teritoriului și de organizare economică, ci însăși comunitatea rurală — și nucleul său, gospodăria țărănească — drept factori cu impact fundamental. Pentru a nu fi considerat un „tradiționalist“ am să precizez din capul locului că trebuie să avem în vedere noul profil al acestei comunități, influențată profund de dezvoltarea generală a țării, de industrializare și urbanizare, aflată în permanentă schimbare sub influența stimulilor educaționali și a mass-mediei ; o comunitate care a dobîndit un statut complex prin faptul că, în marea majoritate a cazurilor, cel puțin un membru al familiei este încadrat în categoria personalului muncitor.

Venind dinspre științele sociale, care îmi sînt mai familiare, cred că trebuie să evităm o egalitate conceptuală forțată : identitatea între localitate și comunitate. Altfel apare riscul de a considera comunitatea rurală drept o rețea de bunuri și servicii, o structură de locuri de muncă, o însumare de activități economice ș.a.m.d. Or, comunitatea sătească este o entitate sociologică bine definită, cu dinamism propriu, cu tradiții și obiceiuri. Comunitatea propune modele de comportament (inclusiv comportament productiv) dar și sancționează sever abaterile. Ea asimilează și difuzează în chip specific noul, de orice natură ar fi acesta.

Desigur, cele spuse de mine sînt bine cunoscute de multă vreme. Le readuc în atenție pentru că adesea în activitatea de planificare și organizare sînt ignorate — poate și din cauză că se pretează în mică măsură la exprimare cantitativă. Or, în prezent cunoașterea și modelarea acestor trăsături sînt deosebit de importante. Nu îmi pot închipui cum se poate materializa politica partidului nostru de stabilizare a populației rurale, de echilibrare a sa din punct de vedere demografic, de reintegrare chiar a unei părți din populația urbană în mediul sătesc fără a lua în calcul astfel de elemente.

Pornind de aici, de la studiul comunității sătești de astăzi putem găsi so-

*) Revista economică nr. 18 a.c.

luției pentru atîtea probleme complexe, putem să ne imaginăm mai clar modelul dezvoltării rurale atît sub aspectul eficienței activității economice, cît și sub cel al ridicării gradului de civilizație la sate. Ar fi necesară reînnodarea unor cercetări de tradiție și de prestigiu în domeniu — mă refer la Școala sociologică de la București condusă de Dimitrie Gusti — care ar putea să ne ajute să cunoaștem mai bine complexitatea satului românesc contemporan."

Eugen BUCIUMAN — „Intervențiile anterioare mi-au sugerat o serie de gînduri, chiar unele semne de întrebare în legătură cu modul în care vrem noi să modernizăm mediul rural la finele mileniului II și, implicit, în legătură cu modul în care organizăm valorificarea resurselor locale și efectele acestor eforturi în planul ridicării nivelului de civilizație pentru acest segment foarte important de populație. Această tendință de concentrare a satului, a localității rurale și, mai ales, de ridicare a ei pe verticală (obligatoriu două caturi, două etaje și cînd i-am zis oraș, obligatoriu minimum trei etaje și dacă se poate 4, 5 și așa mai departe) se află într-o anumită contradicție cu posibilitățile actuale și cu nevoile reale ale unei familii sătești de a construi și chiar în neconcordanță cu o anumită mentalitate în privința tipului de locuință rurală.

Îmi pun întrebarea dacă nu cumva ar trebui în privința modernizării localităților rurale să dăm dovadă de o elasticitate mult mai mare și mai ales cred că nici nu trebuie descoperit ceva nou ; experiența altor țări care dispun de o rețea puternică de așezări sătești ne arată că sînt numeroase situațiile în care localitățile rurale au un caracter mult mai dispersat decît sînt ale noastre. Mai mult chiar, am constatat că totuși România dispune de localități rurale foarte puternic concentrate, spre deosebire de alte țări — statele nordice și socialiste și nesocialiste de pildă, unde gradul de dispersare este mult mai mare și nu se pune problema concentrării. Sînt, desigur, și la noi zone unde populația este foarte răspîndită (cum ar fi în Munții Apuseni) și care cred că trebuie tratate puțin mai deosebit decît prin mentalitatea aceasta urbană cu care ne-am învățat : ideea de verticală, de concentrare, care nu ia în calcul eficiența exploatării resurselor locale și alți factori și socotește numai kilometri de linii de telefoane, kilometri de linii electrice și așa mai departe. Asigurarea unor condiții civilizate într-o locuință organizată în mod civilizat se poate realiza cred — și experiența o arată — nu neapărat într-o concentrare de acest tip. Sub aspectul valorificării intense a resurselor, cred că va trebui să ținem seama îndeosebi de experiența pozitivă anterioară, de tradiții, de restabilirea atașamentului față de pămînt care a diminuat considerabil, de valori și semnificații sociale fără de care nici cele mai avansate tipuri de sisteme organizatorice sau tehnologice nu pot avea efectele scontate.

Desigur, tratate exclusiv din punctul de vedere al metrilor cubi, al metrilor liniari, al materialelor de construcție, lucrurile apar într-o anumită optică. Se vorbește, de asemenea, de punerea în valoare, de redarea în circuitul agricol a acestor terenuri ca argument pentru concentrarea satului. Este o problemă importantă. Dar dacă comparăm eficiența optimizării terenurilor, a grădinilor, a locurilor acestea din vatra satului cu eficiența utilizării terenului din marea cultură din C.A.P., nu întotdeauna acest din urmă caz asigură cele mai înalte niveluri de utilizare. Poate că ar fi mai util să creăm motivația necesară pentru utilizarea unor terenuri pe care există o casă ; să asigurăm posibilitatea ca locuitorii zonelor rurale să-și facă locuințe moderne, folosind materiale de construcții locale. Aceasta este în fond o chestiune de organizare a gospodăriei rurale, problemă deosebit de însemnată care nu este tratată nicăieri, în nici o revistă, în njci un material de îndrumare și de orientare a populației rurale spre economia de tip rural.

Am putea lua în discuție și un alt aspect de dezvoltare a mediului rural și, mai ales, a zonei de munte, a zonei de deal, a zonelor unde turismul are largă perspectivă de dezvoltare : agroturismul. Sînt experiențe foarte valoroase în foarte multe țări care permit punerea în valoare, printr-o economie de tip agroturistic, a unor astfel de zone și susțin dezvoltarea unei activități agricole pe un teritoriu de către populația zonei, care să-i permită o dezvoltare rapidă și armonioasă.

Cred, de asemenea, că n-ar trebui neglijat și un aspect care la noi a fost oarecum restrîns — tendința populației din centrele urbane de a-și avea o locuință secundară, pentru sfîrșitul de săptămînă, pentru pensie, pentru retragerea cu familia și care iarăși poate să pună o amprentă deosebită asupra modului și caracterului de dezvoltare în anumite zone asupra folosirii resurselor locale."

Dezbatere consemnată de
Cristian POPESCU
Valentin NEGOIȚĂ

Mapamond tehnico-științific

Industria de programe — o realitate pregnantă

CA MAI toate inovațiile tehnice majore, informatica înregistrează după o perioadă a „spectaculozității" ineditului o fază de maturizare ce corespunde sporirii complexității factorilor economici, organizatorici, politici care îi condiționează progresul pe mai departe. Un prim semn al acestei accentuate complexități îl reprezintă tendința divergentă ce caracterizează evoluția celor două componente de bază ale tehnologiilor informatice — echipamentele (hardware) și programele (software). Astfel, în timp ce partea materială a informaticii a înregistrat în ultima vreme o reducere spectaculoasă a costurilor, programele au devenit tot mai scumpe, ajungîndu-se ca, în medie, procentul acestora să fie preponderent în totalul costurilor unei aplicații informatice de dimensiuni mijlocii. Această tendință divergentă acreditase ideea, în anii '70, că economia țărilor capitaliste dezvoltate va avea de surmontat un „loc îngust" în dezvoltarea informaticii.

O asemenea stare tensională a apărut în anii '80, dar în alte forme decît cele anticipate — apreciază Rauf Gönenç, în articolul „Les logiciels : une nouvelle industrie", publicat în „L'Observateur de l'OCDE" (noiembrie 1984). În primul rînd, situația de ansamblu s-a modificat sensibil.: au fost create noi tipuri de limbaje și tehnici de programare, s-au înregistrat succese în programarea asistată de calculator. În al doilea rînd, au apărut noi generații de programe, noi tipuri de materiale informatice de bază cum ar fi minicalculatoarele, informatica distribuită, sistemele logice integrate etc.

Această realitate nouă a determinat schimbări în ceea ce privește „consumul" de informatică. În planul utilizatorilor, întreprinderile care achiziționează echipamente informatice au început să-și reorganizeze departamentele interne specializate, creînd filiale profilate sau centre bine utilate ce mai sînt denumite uneori „infocentre". Cît privește serviciile specializate în elaborarea de programe, s-a înregistrat o creștere a acestora cu adevărat spectaculară, managerii unor astfel de unități procedînd tot mai frecvent la organizarea, producerea și comercializarea programelor pe principiile activității industriale.

Dar dezvoltarea a ceea ce se numește în prezent „industria de programe" nu are un caracter lin. Apar o serie de obstacole de natură diversă, unele care îi întîrzie, altele care îi pot reorienta evoluția. O primă provocare, se apreciază în studiul amintit, provine din partea tehnologiei care contribuie la creșterea enormă a tipurilor de materiale și sisteme de exploatare utilizate, la apariția a noi generații de programe și, implicit, la diversificarea cererilor utilizatorilor. Un alt punct slab constă în penuria de specialiști. Datorită ritmului alert de inovare, inginerii capabili să evalueze și să aplice asemenea tehnici de vîrf au devenit rari. Acestei conjuncturi i se adaugă și nivelul ridicat de mobilitate a personalului de specialitate, favorabil sub aspectul difuziunii noutăților dar oneros în ce privește costurile de calificare.

În sfîrșit, un alt „adversar" îl constituie dezvoltarea așanumitelor „progiciel" (în terminologie franceză, care nu sînt altceva decît programe standardizate, prezentate pe piață sub forma unor produse finite). Mai ieftine, cu o piață de desfacere incomparabil mai largă decît cea a programelor cu destinație prealabil determinată, programele standardizate se încadrează în logica producției de serie mare. Nu numai că aceste noi tipuri de programe pătrund în cele mai diverse sfere de activitate, dar ele se află în plină dezvoltare calitativă.

Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor pentru export

MAXIMUM de performanță cu MINIMUM de costuri

PUNEREA unui accent deosebit pe calitatea produselor, pe **ridicarea, în continuare, a nivelului tehnic și calitativ al producției în toate ramurile economiei naționale** a fost subliniată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu — la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. de la începutul acestei luni — ca una dintre prioritățile actuale. Anul 1985 încheie, de altfel, prima etapă a Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor; potrivit programului, la finele acestui an urmează ca, practic, toate produsele ce se fabrică în economie să se situeze, din punct de vedere tehnic și calitativ, cel puțin la nivelul mediu ce se realizează în prezent pe plan mondial, la tipuri similare, iar ponderea produselor la nivel mondial ridicat să ajungă la 68,7% (în construcția de mașini — 76%).

RIDICAREA nivelului tehnic, îmbunătățirea parametrilor funcționali ai produselor și, pe această bază, creșterea competitivității lor la export depind într-o măsură hotărîtoare de eforturile ce se fac în această privință în activitatea de concepție. La rîndul său, fabricația determină, prin calitatea execuției, realizarea acestor parametri și fiabilitatea produselor.

Acțiunile pe care întreprinderile le prevăd și îndeplinesc în cadrul programelor proprii de asigurare și îmbunătățire a calității antrenează o serie de cheltuieli, cunoscute sub denumirea de **costurile calității.** Determinarea acestor costuri prin identificarea și separarea lor din masa costurilor de producție constituie un instrument de conducere, de descoperire a cheltuielilor neeconomicoase apărute în diferitele etape ale realizării produselor, de evaluare a eficacității programelor de reducere a abaterilor de la calitate, servind la adoptarea de decizii pentru îmbunătățirea situației din acest punct de vedere.

Pentru a cunoaște mărimea și felul cheltuielilor evitabile, precum și pentru orientarea deciziilor către punctele critice evidențiate de analiză, în literatura de specialitate (I. M. Iuran, „Calitatea produselor") se face structurarea costului total al calității în trei categorii :

— **costurile prevenirii defectelor** — suma cheltuielilor efectuate pentru activitățile de cercetare, proiectare, producție, aprovizionare, depozitare, conservare și livrare a produselor în vederea prevenirii apariției defectelor (păstrării aptitudinii de folosire) ;

— **costurile identificării defectelor** — totalitatea cheltuielilor efectuate în cadrul activității de control tehnic al calității, pentru atestarea conformității produselor cu prescripțiile de calitate;

— **costurile defectelor (noncalității)** — totalitatea pierderilor datorate deficiențelor de calitate. În această categorie se disting : costurile defectelor **interne** (constatate la producător) — pierderile datorate deficiențelor de calitate constatate înainte de livrarea produsului la beneficiar ; costurile defectelor **externe** (constatate la beneficiar) — pierderile datorate deficiențelor de calitate constatate după livrarea produsului.

Evaluarea costurilor calității vizează parcurgerea a două etape principale : 1) identificarea, colectarea, centralizarea acestor costuri și întocmirea bilanțului ; 2) analiza și interpretarea datelor de bilanț și, pe baza acestora, luarea deciziilor privind acțiunile corective care se impun pentru ca în perioada următoare să apară un spor de calitate și, implicit, o reducere a cheltuielilor cu noncalitatea.

■

ÎN CELE ce urmează, prezentăm unele date statistice, interpretarea lor și direcții de acțiune, rezultate din analiza costurilor calității în intervalul 1981 (trim. IV) — 1984 (sem. I — ultima perioadă pentru care existau informații prelucrate la data investigației) la **întreprinderea constructoare de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploiești.**

La această unitate cu vechi tradiții în producția și exportul de instalații de foraj și alte echipamente, în perioada menționată **buna corelație între costurile calității și valoarea producției marfă** a fost ilustrată prin încadrarea acestui indice în limitele intervalului de 2—10%, recomandat de literatura de specialitate pentru întreprinderile cu procese mecanice de precizie.

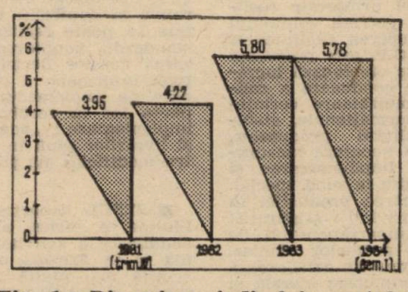

Fig. 1 : Dinamica indicelui costului total al calității

Analizînd însă evoluția pe ani (fig. 1), se constată că indicele costului total al calității a cunoscut o continuă creștere. Această situație a fost generată de mărirea volumului cheltuielilor ocazionate de remedierea defectelor la producător și beneficiar ; în 1983 ele au reprezentat 166% față de nivelul din anul precedent, iar în 1984, numai în semestrul I, s-au situat la un nivel echivalent cu 86% din cel al cheltuielilor respective, înregistrat în întregul an 1982. O altă categorie de cheltuieli care a condus la creșterea indicelui costului total al calității au constituit-o cele pentru prevenirea defectelor, al căror nivel a fost în sem. I 1984 de 70% față de cel din tot anul 1982. Rezultă că sînt încă importante rezerve de reducere a costurilor de producție prin diminuarea pierderilor din rebuturi și remedieri, precum și prin reducerea cheltuielilor de prevenire a defectelor. În acest sens, în programul unic de măsuri al întreprinderii au fost incluse 88 de prevederi referitoare la îmbunătățirea calității ; se estimează că aplicarea lor va conduce la **obținerea unui indice al costului total al calității de 3,9% din valoarea producției marfă,** ceea ce va însemna **o reducere a costurilor cu zeci de milioane de lei.**

În fig. 2 este redată ponderea fiecărei categorii de costuri în totalul costului calității. După cum se constată, cota ce revine costurilor de prevenire a defectelor a crescut într-o măsură importantă, fiind situată în afara intervalului de valori recomandat de literatura de specialitate (0,5—5%). Mărirea ponderii producției destinate exportului a generat, în mod obiectiv, cheltuieli suplimentare pentru conservare, ambalare, depozitare și transport, în vederea păstrării calității produselor finite, dar nu pot fi trecute cu vederea și unele deficiențe de ordin subiectiv. În ce privește costurile de identificare a defectelor, greutatea lor specifică a marcat, după 1982, o scădere sensibilă, situîndu-se în intervalul de valori recomandat (10—50%). De asemenea, ponderea costurilor defectelor — cu o evoluție relativ liniară — se încadrează și ea în limitele intervalului recomandat (20—40%).

Aceste costuri sînt grevate încă de **rebuturi,** care dacă în secțiile de prelucrări la rece și montaj au scăzut considerabil în prima jumătate a anului trecut față de nivelul anterior, în secțiile de prelucrare la cald luate în ansamblu au cunoscut o creștere de 1,50% în comparație cu anul 1980, datorită îndeosebi turnătoriei de oțel — printre cauze numărîndu-se : abateri de la prvederile documentației tehnice și greșeli de execuție, calitatea nesatisfăcătoare (inclusiv vicii ascunse) a unor loturi de materiale, depozitarea uneori necorespunzătoare a materialelor de formare, folosirea unor cochilii cu grad avansat de uzură ș.a. Principalele direcții de acțiune pentru diminuarea drastică, pînă la eliminare, a rebuturilor pe ansamblul procesului de fabricație din întreprindere considerăm că sînt : respectarea strictă a disciplinei tehnologice, întărirea controlului calitativ la recepția materiilor prime și materialelor, ridicarea continuă a calificării personalului muncitor, extinderea procedeelor moderne de prelucrare la cald, reproiectarea constructivă (pe baza analizei valorii) a unor repere.

Raportul dintre costul total al defectelor și costul asigurării calității (al

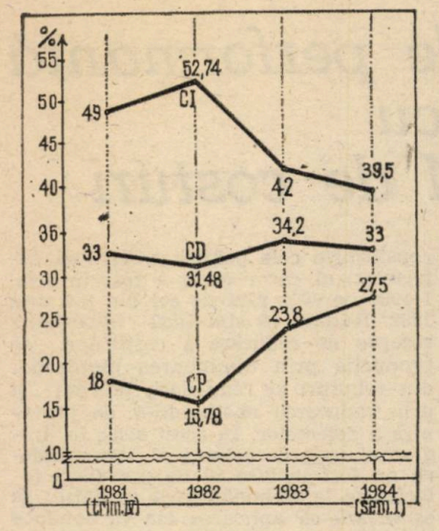

Fig. 2 : Greutatea specifică a diferitelor componente în totalul costurilor calității. CI — costuri de identificare a defectelor ; CD — costurile defectelor ; CP — costuri de prevenire a defectelor.

prevenirii și identificării defectelor) a fost de : 0,509 în trim. IV 1981 ; 0,499 în anul 1982 ; 0,519 în 1983 ; 0,492 în trim. I. 1984. Valorile fiind sub 0,83, nivel care corespunde calității de conformanță, rezultă că **întreprinderea „1 Mai" se situează la un nivel de calitate bun, ceea ce justifică efortul făcut cu cheltuielile de prevenire și identificare a defectelor.**

■

ACEASTĂ SITUAȚIE este ilustrată și de faptul că, **din cele 1 167 de produse aflate în fabricație în anul trecut, 109 au fost realizate la nivel mondial ridicat și peste acesta, 995 — la nivel mediu mondial** și numai 63 de produse nu au fost încă aduse la parametrii acestuia din urmă. Conform sarcinilor stabilite în programul de creștere a nivelului tehnic și calitativ, s-au întocmit fișe pentru îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici în acest an și în perioada pînă în 1990 la un număr de 254 de produse care au un caracter de permanență în profilul și planul întreprinderii, printre care diverse tipuri de instalații de foraj, sape cu trei conuri, prevenitoare de erupție ș.a.

Analizînd estimările întreprinderii în comparație cu prevederile din program pentru construcția de mașini, se constată că în acest an **3,1% din totalul produselor,** în 1987 — **5,3%,** iar în 1990 — **7,4% se vor situa peste nivelul mondial,** ceea ce va confirma și consolida prestigiul mărcii „1 Mai"-Ploiești ; dar cota produselor la nivel mondial ridicat ar urma să rămînă cu cîteva procente sub cea stabilită, iar pînă la finele cincinalului viitor să se mențină încă produse la nivel mondial mediu, ceea ce ar diminua competitivitatea acestora la export și eficiența utilizării lor în propriul nostru sector petrolier. De aceea, pentru îndeplinirea sarcinii din program **este necesar să se acționeze fără întîrziere în vederea valorificării tuturor posibilităților de creștere a parametrilor tehnico-funcționali și de fiabilitate ai produselor, de introducere în gama de fabricație a noi produse de nivel ridicat.** Astfel de posibilități au și fost identificate și se află în studiu modalitățile de concretizare a lor. Menționăm dintre ele :

— introducerea de noi tehnologii și asimilarea de noi materiale pentru fabricația pieselor de mare uzură din componența instalațiilor și sculelor de foraj care urmează să funcționeze în condiții grele de lucru ;

— perfecționarea construcției instalațiilor de foraj, urmărindu-se pe de o parte diminuarea greutății, iar pe de altă parte creșterea eficienței lor în exploatare, prin reducerea timpului de montaj și transport cu circa 30% și mărirea disponibilității de la 80% la 90% ;

— creșterea fiabilității sapelor de foraj prin utilizarea unor materiale de înaltă calitate (în special pentru lagărele de alunecare) și utilaje pentru superfinisări și tratamente termice ;

— asimilarea a noi variante de instalații și echipamente pentru forajul de mare adîncime ;

— realizarea de instalații de foraj, echipamente și scule de construcție specială pentru funcționarea în condiții de exploatare și climatice grele.

Totodată, consiliul oamenilor muncii, cadrele de specialiști de la „1 Mai" au datoria ca, în conformitate cu prevederile programului, să introducă **metode moderne de urmărire a optimizării calității produselor în raport cu costurile efectuate pentru realizarea acestora.** Experiența pozitivă acumulată de întreprinderea ploieșteană în aplicarea analizei valorii și a gestiunii calității trebuie dezvoltată și completată, antrenînd întregul colectiv în înfăptuirea imperativului eficienței : **maximum de calitate cu minimum de cheltuieli.**

Ștefan GHEORGHE
Ploiești

PERISCOP

■ ÎN ULTIMII ANI, în Bulgaria cunoaște o puternică extindere așa-numitul „sistem complex de conducere a calității producției" (S.C.C.C.P.), adoptat după experiența sovietică. Îndeplinind funcții tehnice, economice, organizatorice și sociale, el urmărește realizarea ritmică a unei producții de calitate înaltă, potrivit volumului și sortimentelor planificate, concomitent cu reducerea cheltuielilor de producție și de circulație. Introducerea S.C.C.C.P. este precedată de constituirea unei grupe speciale de lucru, care efectuează lucrările pregătitoare : analiza sistemului existent de conducere a calității, elaborarea structurii organizatorice corespunzătoare cerințelor noului sistem, determinarea nevoilor ei informaționale, stabilirea unui set de parametri ai îmbunătățirii calității produselor, analiza asigurării cu resursele tehnico-materiale necesare încadrării în acești parametri. Cadrele implicate în implementarea și funcționarea S.C.C.C.P. sînt selecționate și instruite în mod special.

La combinatul metalurgic „Lenin", în planificarea producției în condițiile noului sistem se utilizează o analiză privind : asigurarea unei calități constant ridicate ; funcțiile compartimentului de control al calității ; respectarea standardelor și normelor tehnice. Compartimentele de organizare și retribuire a muncii colaborează cu grupa de lucru în analiza posibilităților de stimulare morală și materială a personalului muncitor pentru îmbunătățirea calității. Grupa de lucru de la Combinatul chimic din Vrața a elaborat o serie de norme interne referitoare la : controlul creșterii calității ; atestarea calității producției finite ; controlul calității producției proiectate ; asigurarea unui nivel calitativ stabil în toate etapele procesului de producție ; pregătirea și ridicarea calificării personalului, examinarea periodică a cadrelor de conducere și a specialiștilor etc.

Sistemul complex a fost introdus sau este în curs de implementare în peste o mie de unități industriale, de servicii, institute de cercetare-proiectare și alte unități economice.

■ CONTROLUL calității după conceptul clasic al corespondenței semifabricatelor și produselor finite cu condițiile prevăzute în standarde este eficient — arată cercetătorii americani M. Sinha și W. Wilborn — numai în cazul unei producții de serie sau de masă stabile, la care parametrii tehnologici sînt ușor de standardizat, iar abaterile pot fi lesne depistate după simptomele dinainte cunoscute. Dar în cazul produselor noi, realizate pe bază de tehnologii noi și urmărind să satisfacă noi cerințe ale pieței, deci cînd condițiile organizatorice și tehnologice generale ale producției devin nestabile, un astfel de control nu mai corespunde scopului. În astfel de situații, consideră autorii, capătă o importanță prioritară adaptarea la cerințele mediului extern (piața, tehnologiile) și intern (de producție, organizatorice) și controlul acestei adaptări. Înseși standardele trebuie să aibă în vedere schimbările posibile, iar procedurile de control al calității să fie elastice. Se pot stabili sisteme neformale de control adaptativ, ținînd seama de cauze nedeterminate ale defectelor posibile, de mijloacele de prevenire înlăturare a lor, asigurînd în mod operativ revizuirea standardelor și luarea măsurilor corective în execuție. Aceasta presupune, printre altele, ca personalului c.t.c. să i se asigure o pregătire specială și să i se delege competențele necesare pentru luarea de decizii operative și controlul îndeplinirii lor. Adaptarea controlului de calitate se poate realiza pe patru căi : identificarea abaterilor de la standarde, adoptarea de decizii pentru înlăturarea lor și formalizarea acestor decizii în documentații speciale ; participarea, pe bază informală, a cadrelor care răspund de calitate la toate stadiile de implementare a produselor și tehnologiilor noi ; participarea lor la rezolvarea problemelor ce apar pe parcurs, după implementare ; „adaptarea negativă", adică accelerarea producției și livrărilor pînă în momentul cînd beneficiarul emite cerințe pentru modificări ale produselor.

■ ȘEFUL departamentului de control al calității de la firma Philips, J. Vries, analizează comparativ modul de abordare și conducere a activității de asigurare a calității produselor în Japonia și în Europa occidentală. Firmele japoneze, consideră el, acordă mai multă atenție studierii cerințelor reale ale consumatorilor și satisfacerii lor maxime cu minimum de cheltuieli, în care scop la crearea de noi produse sînt folosite metode eficiente de determinare a cerințelor în domeniul producției, al calității și de rezolvare a lor prin cercetări aplicative pentru perfecționarea soluțiilor constructive și a parametrilor tehnologici. În țările vest-europene, diferitele funcțiuni ale întreprinderii sînt mult mai net separate, ceea ce nu permite întotdeauna orientarea sistematică a activității lor spre îmbunătățirea producției și a asigurării calității. Procesul de producție din întreprinderile japoneze se caracterizează printr-un grad ridicat de standardizare și specializare a operațiilor, pe această cale obținîndu-se un înalt nivel de organizare a producției în condițiile unor cheltuieli reduse, o calitate superioară a fiecărei operații ; personalul c.t.c este foarte restrîns, deoarece se practică larg autocontrolul din partea muncitorilor înșiși, sub îndrumarea cadrelor de conducere a producției și a maiștrilor (aceștia din urmă sînt, de regulă, și conducătorii „cercurilor de calitate") ; se folosesc la maximum caracteristicile concrete ale materiilor prime, materialelor și componentelor primite de la un furnizor sau altul, pe cînd firmele europene impun furnizorilor propriile lor cerințe, punerea de acord cerînd mult timp și creînd dificultăți deosebite în stadiile inițiale ale asimilării de noi produse.

SPRE CONSTITUIREA UNEI NOI BAZE ENERGETICE (I)

ÎN CADRUL procesului de mare amplitudine şi rezonanţă, de modificare a bazei tehnico-materiale a societăţii contemporane, sub impactul imperativelor adaptării la restricţiile crizei economice mondiale, un loc de prim ordin îl ocupă adaptarea bazei energetice.

Aşa cum este bine cunoscut, în ultima jumătate de secol baza energetică, îndeosebi a statelor industrial dezvoltate, era axată — aproape în exclusivitate — pe consumul hidrocarburilor lichide şi gazoase care erau considerate a fi inepuizabile. Creşterea exponenţială a consumului de hidrocarburi în lume a avut consecinţe de ordin economic, politic, social şi ecologic : a condus la apropierea de limitele exploatabile cu tehnicile actuale, a agravat dependenţa de importul de petrol a statelor lipsite de resurse energetice, a condus la poluarea mediului ambiant etc. Toate acestea au contribuit la creşterea la un moment dat de peste 20 de ori a preţului petrolului, apoi la fluctuaţii, la ceea ce a fost numită criză energetică, fenomen ce a agravat considerabil dificultăţile de achiziţionare pe piaţa mondială a petrolului şi deficitele balanţelor de plăţi ale statelor importatoare, a dus la creşterea fără precedent a datoriei externe a statelor — îndeosebi a celor în curs de dezvoltare importatoare.

Multiplele restricţii impuse de criză au schimbat semnificaţia şi locul energiei în economie şi în viaţa socială. Pentru toate statele energia a devenit o problemă de prioritate strategică, în cadrul căreia problemele departamentale, de tehnici de prospectare, extracţie, transformare, de sisteme de transport şi de consum, îmbracă aspecte noi.

Securitatea aprovizionării — problemă vitală

ENERGIA devine problema hotărîtoare pentru competitivitatea aparatului productiv, iar securitatea aprovizionării cu energie o chestiune vitală pentru strategia dezvoltării economico-sociale a oricărei ţări. Cele mai multe state care aveau baza energetică axată în mare măsură pe petrol — adesea importat — au fost silite să adopte politici de perspectivă, urmărind autoaprovizionarea cu energie ori diminuarea dependenţei faţă de importuri, să diversifice sursele şi să elaboreze programe minuţioase de economisire drastică a energiei.

În urma aplicării politicilor de economisire a energiei se remarcă pretutindeni o tendinţă de schimbare a bazei energetice. Noua bază energetică în curs de constituire tinde să răspundă criteriilor de raţionalitate economică, să ia în calcul impactul ecologic al diverselor surse de energie şi, în acelaşi timp, exigenţele de asigurare a independenţei energetice a statelor.

Înţelegerea corectă a modului în care se prezintă situaţia energiei în lumea contemporană şi în perspectivă impune abandonarea oricăror idei depăşite, simplificatoare, a pesimismului excesiv ori a tendinţelor de înfrumuseţare dezinvoltă a realităţilor. Este de la sine înţeles că fiecare ţară resimte cu intensitate diferită acuitatea şi stringenţa modificării bazei de resurse energetice în funcţie, în primul rînd, de potenţialul de resurse naturale propriu, dar şi de o multitudine de alţi factori de ordin tehnic, financiar, de conjunctura internaţională etc. Considerăm că teoria economică nu a contribuit în suficientă măsură la reconsiderarea problemei energiei în corelaţie cu locul şi semnificaţia ei în viaţa economică a lumii contemporane, nu a adus suficiente argumente pentru fundamentarea strategiilor şi a tacticii politicilor energetice. Sub impactul crizei, al nenumăratelor dificultăţi şi restricţii au fost adoptate pretutindeni politici de economisire, de stimulare a eforturilor de diminuare a consumurilor de petrol în mod deosebit. Studierea diferitelor politici energetice ale statelor care au încercat să se adapteze restricţiilor crizei în funcţie de condiţiile lor concrete, referitoare la sursele de aprovizionare, la manierele de producere şi de consum de energie, în funcţie de potenţialul productiv şi de resursele financiare, de gradul de dezvoltare economică şi de potenţialul de cercetare ştiinţifică şi tehnologică, de încadrare în diviziunea internaţională a muncii poate oferi sugestii pentru înţelegerea mai nuanţată şi mai aprofundată a esenţei problemei energetice şi a multiplelor sale faţete şi implicaţii în condiţiile actuale.

Însăşi evaluarea „rezervelor exploatabile ale subsolului" este necesar să fie făcută cu toată circumspecţia şi în strînsă legătură cu dinamica progreselor tehnico-ştiinţifice, întrucît noţiunile de „substanţă minerală" sau „rezervă de substanţe minerale şi energetice" nu au din punctul de vedere al utilităţii sociale un sens prin ele însele. Ele au sens numai raportate la nivelul de dezvoltare tehnologică şi în general la potenţialul de producţie specific statelor respective. Aceasta întrucît baza de materii prime minerale, de combustibili şi energie nu mai poate fi considerată azi ca simplă problemă de potenţial geologic ci, în egală măsură, ca problemă de tehnici de investigaţie geologică, tehnici de extracţie, de prelucrare, de reciclare, de înlocuire în viitor a anumitor substanţe minerale sau resurse energetice cu altele.

Pentru a reduce dependenţa faţă de importul de petrol s-au intensificat prospecţiunile geologice în toate ţările şi zonele globului. Astfel, au fost descoperite importante zăcăminte de petrol şi gaze şi au apărut în termen relativ scurt noi şi noi producători şi exportatori de hidrocarburi pe piaţa mondială. Faptul că au dispus de tehnici de prospectare şi de extracţie, de capacităţi de prelucrare şi de industrii mecanice şi de utilaje de extracţie off shore apte să furnizeze instalaţiile şi mijloacele de transport necesare, că au dispus de potenţialul financiar adecvat a permis statelor din nordul Europei şi Angliei să exploreze şi să valorifice rapid şi eficient noile resurse de petrol şi gaze din Marea Nordului. Pe baza acestor resurse state ca Anglia, Norvegia, Suedia, care erau mari importatoare de petrol, au devenit exportatoare, realizînd pe această cale o treime şi chiar mai mult din venituri. Pentru statele în curs de dezvoltare însă, atragerea în circuitul economic a resurselor energetice nou descoperite constituie un proces în acelaşi timp anevoios şi oneros. Totuşi, zăcămintele nou descoperite în Golful Mexic, în Africa, Asia de Sud-Est au contribuit la creşterea simţitoare a ofertei de petrol şi gaze pe piaţa mondială, ceea ce — corelată cu reducerea consumului în toată lumea — a avut un efect stabilizator asupra preţurilor.

Soluţii noi prin valorificarea creativităţii

SECURITATEA APROVIZIONĂRII cu energie se constituie în zilele noastre ca **o problemă preponderent economică,** de costuri de extracţie, de producţie, de eficienţă a utilizării întregului potenţial energetic, o problemă de orientare în modelarea structurilor economice şi de orientare a progresului tehnic, în ultimă instanţă, ca o condiţie hotărîtoare pentru competitivitatea aparatului productiv. Din această perspectivă, afirmaţia prof. Dolphi Drimer că „Independenţa în raport cu materiile prime este în primul rînd legată de inteligenţa, de priceperea de a folosi baza de materii din solul şi subsolul ţării" apare pe deplin întemeiată. Introducerea efectivă în circuitul economic a noi materiale, energii, tehnici şi tehnologii implică un proces de creaţie în care cunoştinţele inginereşti îmbinate cu o profundă gîndire economică (pe lîngă o multitudine de alţi factori) sînt hotărîtoare. Aşadar, constituirea unei noi baze energetice pare să fie determinată în mod hotărîtor de măsura în care este stimulată şi valorificată o resursă inepuizabilă şi anume inteligenţa, creativitatea, ideile oamenilor. Dacă nu avem suficient petrol este necesar să valorificăm mai operativ şi deplin ideile de care omenirea nu este lipsită.

Resimţită acut pe toate meridianele şi paralele globului, (prin şocurile din 1973 şi 1979) lipsa de energie a stimulat rapid şi eficace capacitatea de adaptare a oamenilor, creativitatea,

inventivitatea tehnică şi economică. Cum nu era practic vorba de o epuizare propriu-zisă a resurselor energetice ci, mai mult de o agravare a consecinţelor dependenţei de petrolul importat, dependenţă ce a generat dificultăţi financiar-monetare pentru toate statele, dar mai acute pentru ţările în curs de dezvoltare ce nu dispuneau de resurse energetice, s-a recurs la măsuri de stimulare a creativităţii tehnice şi la ample reconsiderări ale ansamblului politicilor economice care au început să fie raportate la criteriul energetic.

De altfel, România se situează printre primele ţări din lume care au acordat atenţie folosirii surselor neclasice de energie. Încă din 1974 a fost adoptat, din iniţiativa preşedintelui Nicolae Ceauşescu, un program de utilizare a surselor noi şi refolosibile de energie. În baza acestui program, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie a orientat şi stimulat cercetarea şi ingineria tehnologică românească spre valorificarea acestor surse de energie. Roadele eforturilor de creativitate tehnică s-au concretizat într-un număr important de brevete de invenţii dintre care multe se află în fază de exploatare. Astfel pînă în prezent, în diverse zone ale ţării au fost montate şi funcţionează peste 300 000 mp captatori solari, una din cele mai ieftine surse de energie. Diverse proiecte de instalaţii permit utilizarea energiei solare în numeroase domenii : în zootehnie, la uscarea cerealelor, semînţelor, legumelor şi fructelor, a unor produse ceramice în industria materialelor de construcţii, la producerea de apă caldă necesară diverselor procese tehnologice din multe ramuri industriale, precum şi pentru uz menajer, pentru gospodării, dispensare, spitale, creşe şi alte unităţi social-culturale. Un alt element al naturii al cărui aport energetic începe să fie valorificat este vîntul. Energia eoliană este utilizată în ferme zootehnice şi în gospodării individuale pentru asigurarea apei. Au fost realizate prototipurile unor turbine eoliene de putere medie şi mare ce urmează să fie racordate la sistemul energetic naţional. Un program special elaborat de C.N.S.T. urmăreşte extinderea utilizării biogazului. Instalaţiile de tip industrial aflate în exploatare la complexele de creştere şi îngrăşare a porcilor din Roman, Timişoara şi alte judeţe aduc contribuţii deosebit de importante la valorificarea energetică a resurselor secundare, evitînd totodată poluarea solului şi a apelor. În momentul de faţă sînt în exploatare sau în fază de execuţie 100 asemenea instalaţii în agricultură, iar alte 25 funcţionează la staţiile de epurare a apelor din diferite zone.

Resursele de ape geotermale din vestul ţării sînt utilizate în mod complex atît ca sursă de căldură cît şi pentru producerea energiei electrice pe baza unei invenţii originale. Preocupări deosebite se acordă şi valorificării resurselor energetice refolosibile din industrie. În acest scop au fost adoptate multiple soluţii tehnice pentru utilizarea resurselor energetice rezultate din procesele tehnologice ale întreprinderilor la încălzirea locuinţelor, a serelor etc. Un program special a fost adoptat în vederea asigurării independenţei energetice a unităţilor din agricultură pe baza folosirii surselor neclasice de energie.

Energie şi competitivitate

PENTRU EVITAREA sau diminuarea dependenţei faţă de petrolul importat în toate ţările s-au adoptat ample programe prin care s-a acţionat pentru reducerea consumurilor în mod concomitent în toate domeniile de activitate economică şi socială. Pretutindeni, s-a ajuns la concluzia că cea mai importantă resursă energetică este cea a economisirii, a folosirii cu maximă judiciozitate şi eficienţă. În acest scop au fost adoptate măsuri, chiar cu preţul unor efecte sociale adesea dramatice, de diminuare a ponderii sectoarelor mari consumatoare (siderurgie, chimie grea, aluminiu, ciment). În afară de măsurile de ordin structural au fost adoptate măsuri de diminuare a consumurilor energetice pe fiecare produs şi în toate domeniile de activitate. Au fost investigate cu minuţiozitate multiplele posibilităţi de economisire, de la cele mai importante pînă la cele mai puţin spectaculoase, dar a căror cumulare a putut conduce la economii considerabile. Ca urmare a acestor măsuri energia consumată pe unitatea de venit naţional a fost redusă în ţările Europei Occidentale în perioada 1974—1984 cu 20%, iar în Japonia cu 30%.

Cei zece ani de eofrturi pentru economisirea energiei au condus la concluzia că în fiecare situaţie în parte, pentru fiecare soluţie de economisire trebuie să se calculeze corect costurile reale ale economiei respective, consecinţele sale directe şi indirecte, realizate în procesul de producţie sau în consum şi exploatare.

Într-un studiu intitulat sugestiv „Energie şi competitivitate", publicaţia franceză „Economie et industrie" (sept. 1984) afirma că : „Industriaşul nu caută să reducă consumul de energie din pură plăcere, ci pentru că bilanţul operaţiei de economisire i se pare pozitiv". Pentru a se obţine o imagine concretă asupra surselor de economisire, au fost comparate consumurile-tip de energie din 1970 cu cele din 1982. În studiul citat se arăta că : randamentul generatoarelor de căldură cu gaze sau păcură (cuptoare clasice) era în 1970 de 70%, în timp ce în 1982 este de 92% (economie obţinută cu ajutorul cuptoarelor cu condens) ; consumul convenţional la 100 km al unei maşini particulare (în medie la întregul parc din 1970) era de 8,5 l, iar în 1980 a scăzut la 7,5 l ; consumul mediu de petrol în unităţile de distilare, raportat la cantitatea tratată a scăzut de la 2,5% în 1973 la 1% în 1982 ; reciclarea metalelor şi a sticlei a permis însemnate economii de energie (în 1983 în Franţa au fost reciclate peste 500 000 tone sticlă din consumul total de sticle de ambalaj de 2,2 milioane tone şi s-a reuşit să se reducă numai pe această cale consumul energetic al industriei sticlăriei cu 20% în zece ani).

În ansamblul economiei şi societăţii, industrie, transporturi, construcţii, administraţie, agricultură, consum individual s-au întreprins multiple măsuri de diminuare a consumurilor energetice fără a influenţa prin aceasta calitatea produselor sau serviciilor ci, dimpotrivă, sporindu-le competitivitatea pe piaţa mondială.

Astfel, se remarcă tendinţa de trecere de la preceptele societăţii de consum, conform cărora durata de viaţă a produselor era scurtă, la preocuparea de asigurare a durabilităţii, fiabilităţii, calităţii produselor, la dotarea lor cu posibilităţi de refolosire şi recondiţionare. Ilustrativă în acest sens este şi prelungirea duratei de funcţionare pentru care sînt proiectate automobilele şi alte produse în S.U.A., precum şi folosirea navetelor spaţiale în locul rachetelor.

Întrucît energia înglobată în materii prime şi materiale, în utilaje şi construcţii, în toate bunurile materiale reprezintă o pondere însemnată a valorii acestora în condiţiile actuale, irosirea oricăror bunuri materiale echivalează în esenţă cu risipă de energie — lux pe care nu şi-l mai poate permite nici o ţară. Este simptomatic în acest sens că statele industrial dezvoltate s-au grăbit să elaboreze programe de măsuri pentru recuperarea, refolosirea şi reciclarea materialelor, obţinînd rezultate remarcabile în privinţa recuperării metalelor feroase şi neferoase, a hîrtiei, sticlei, textilelor etc.

Din multitudinea de căi, soluţii, metode, forme de economisire a energiei în scopul atingerii obiectivului de asigurare a independenţei energetice se cuvine să remarcăm, încă o dată, necesitatea de a lua în consideraţie atît **economiile directe** de energie realizate în diverse faze ale reproducţiei (producţie, transporturi, consum), cît **şi economiile indirecte**, a căror importanţă poate adesea să fie mai mare decît a celor vizibile imediat (directe). Pentru realizarea oricărui bun material se consumă energie. Cu cît procesul de producţie este mai complicat şi comportă mai multe faze de prelucrare intermediară, cu atît mai multă energie se înglobează în el. Consumul cumulat de energie (din toate fazele productive şi manevrările repetate) este un indicator hotărîtor pentru competitivitatea produselor în condiţiile actuale. Institutul de economie industrială din ţara noastră a elaborat o metodologie originală de evaluare a consumului cumulat de energie pe baza căreia a calculat consumul cumulat al unui mare număr de produse. Din păcate, concluziile desprinse şi mai ales metodologia de calcul respectivă nu sînt folosite în suficientă măsură la fundamentarea calculelor de eficienţă ale diverselor produse pentru consumul intern şi pentru export. Analiza minuţioasă a consumurilor cumulate de energie pentru toate produsele poate oferi o oglindă fidelă a multiplelor posibilităţi încă insuficient antamate de economisire a energiei. Cantitatea de energie care se consumă pentru producerea unui kg de oţel, de aluminiu, de ciment, de pîine etc. este revelatoare pentru performanţele economice ale unei economii. Înţelegerea corectă a acestui aspect permite ca problema economisirii resurselor energetice să fie privită în toată complexitatea şi din perspectiva întregului lanţ de implicaţii.

Maria D. POPESCU

O REMARCABILĂ CONTRIBUȚIE LA CERCETAREA PROBLEMELOR RETRIBUȚIEI *)

ANUL 1984, un an editorial fertil pentru cercetarea economică românească, a fost încununat de apariția unor remarcabile lucrări științifice, între care **„Retribuția — pîrghie a folosirii eficiente a forței de muncă"** se plasează pe primele locuri. Rezultat al eforturilor unui puternic colectiv de autori — cercetători și profesori —, format din **Gheorghe Răboacă, Stela Perț, Nicolae Bădilă, Eugen Preda, Haralambie Niculescu, Ioana Lupaș, Gheorghe Curcă, Doru Mihalcea, Lucia Mihăilescu, Ovidiu Naneș, Ioan Bratu, Constantin Ciutacu și Ioan Ciurea**, această monografie se distinge printr-un amplu și consistent apel la documentele programatice ale Partidului Comunist Român, la teoria contemporană a retribuirii muncii (în bibliografie sînt evocate cele mai reprezentative lucrări științifice românești și străine consacrate acestei probleme) printr-o laborioasă și edificatoare cercetare statistică — macroeconomică, dar și la nivelul cîtorva întreprinderi reprezentative ale industriei noastre —, ca și prin stăruința de a dezvălui sensurile și direcțiile perfecționării noului sistem de retribuire a muncii în România. Ea se impune atenției prin conținutul de idei, printr-o temeinică argumentare a tezelor și concluziilor, ca și prin solida fundamentare a propunerilor avansate.

Autorii își propun și realizează dezvăluirea posibilităților pe care sistemul socialist de normare și retribuire a muncii le oferă pentru o folosire eficientă a forței de muncă — adică pentru o productivitate înaltă a muncii. Mai mult chiar, ei reușesc să dezvăluie și să fundamenteze căile de utilizare a acestui sistem pentru o înaltă eficiență a utilizării tuturor resurselor economice, așa cum această eficiență este oglindită de volumul și calitatea rezultatelor producției. De altfel, legătura dintre retribuție și aceste rezultate, dintre creșterea retribuției și creșterea rezultatelor — principiu suprem al actualului sistem de retribuire a muncii și mai departe al actualului mecanism economico-financiar al României, elaborat și promovat de Partidul Comunist Român — constituie coloana vertebrală a întregii cărți.

Într-un prim capitol, binevenit în arhitectura lucrării, cu un conținut teoretic mai general, autorii readuc în discuție o seamă de probleme, altădată amplu dezbătute în literatură, dar fără să fi căpătat soluții satisfăcătoare sau măcar adeziuni semnificative, cum ar fi conținutul și corelațiile dintre nevoia de consum (individuală) și nevoia de producție (generală), dintre produsul necesar și plusprodus, ca și dintre dimensiunea individuală și cea socială a fondului de consum. Ei reușesc să aducă noi argumente în sprijinul opiniilor potrivit cărora fondul de consum are drept conținut exclusiv produsul necesar, care, ca și acest fond, are două componente — una individuală și una socială. Se realizează în acest fel o anumită și dezirabilă unitate în teoria economică marxistă — și anume între conținutul veniturilor totale ale celor ce muncesc în economia socialistă și cheltuielile de reproducere a forței de muncă în economia capitalistă care, potrivit unor demonstrații pertinente (profesorul N. Dobrotă în „Reproducția capitalistă contemporană", de exemplu), au de asemenea un conținut dublu — valoarea propriu-zisă a forței de muncă și „componenta nemarfară" a reproducției acesteia. Dar cea mai importantă realizare a acestei prime părți a cărții mi se pare a fi clarificarea temeiurilor teoretice ale produsului necesar minim — conținut al retribuției minime —, ca și ale raportului dintre retribuția minimă și retribuția maximă.

Pe baza acestor clarificări, în capitolul următor, autorii se ocupă de criteriile stabilirii nivelului retribuției ; aceste criterii ar fi : concordanța retribuției cu cheltuielile pentru formarea și perfecționarea forței de muncă, asigurarea ramurilor și unităților economice cu forța de muncă necesară, utilizarea eficientă a acesteia și creșterea productivității muncii, între care decisiv este cel al dimensiunii rezultatelor muncii. Interesante și fundamentate în acest capitol sînt concluziile despre structura repartiției, respectiv despre corelațiile între partea fixă și partea variabilă a retribuției, despre necesitatea unei ponderi ridicate a părții variabile, care are un rol de primă însemnătate în stimularea creșterii productivității și sporirii rezultatelor producției. Cititorul va găsi aci, corect prezentate și definite, premisele teoretice și metodologice ale stabilirii, în diferite momente ale dezvoltării economiei socialiste, a acestei corelații.

În continuare, după ce pun în lumină aspectele esențiale, unele dintre ele inedite, ale conținutului și funcțiilor normării, autorii se ocupă pe larg de necesitatea extinderii, generalizării și ridicării calității activității de normare a muncii. Pe baza unor temeinice cercetări aplicate, ei demonstrează apoi legătura nemijlocită (care în literatura economică precedentă este, pînă la urmă, numai presupusă) între calitatea normării muncii și nivelul productivității. Autorii ajung la concluzia că eficiența și calitatea normării muncii, ca și eficiența sistemului de retribuire în ansamblu, sînt oglindite (dacă celelalte condiții sînt date, am adăuga noi) de nivelul raportului dintre creșterea retribuției și creșterea productivității muncii. Binevenită în acest capitol este analiza raportului dintre creșterea înzestrării tehnice a muncii și creșterea productivității, care ocazionează o seamă de aprecieri justificate, în ciuda faptului că autorii par a ignora realitatea că în condițiile industrializării contemporane, în orice caz, în România cel puțin, pînă în ultimii ani, în esență, tehnica nouă introdusă în industrie nu înlocuiește tehnici mai vechi, ci se așează lîngă asemenea tehnici, astfel încît numai în condițiile unor ritmuri foarte înalte de investiții creșterea productivității muncii (determinată și de tehnicile vechi folosite în continuare) poate devansa ritmul înzestrării tehnice (demonstrația a fost făcută acum aproape două decenii de profesorul Fl. Burtan în teza sa de doctorat).

Unul dintre cele mai izbutite capitole ale cărții este cel consacrat formelor de retribuire ; după părerea mea, el se constituie în cea mai fundamentată abordare din literatura noastră a problemelor naturii și funcțiilor formelor de retribuire a muncii, a condițiilor și factorilor care le determină, a evoluției lor istorice, a criteriilor de alegere a uneia sau alteia, a eficienței economice a diferitelor forme etc. Găsim în acest capitol, după o solidă și convingătoare definiție a acordului global — formă de retribuire complexă care reușește să întrunească virtuțile atît ale acordului cît și ale regiei — și cea mai consistentă analiză, pe care o cunosc, a eficienței acestei forme de retribuire ; această analiză permite autorilor să pună în lumină atît direcțiile de perfecționare și extindere, cît și limitele acestei forme.

Cartea se încheie cu capitolul consacrat sistemului de premiere și de participare la beneficiu. Aici autorii demonstrează riguros că atît sistemul tarifar, cît și cel de normare a muncii nu pot să satisfacă integral cerințele retribuției după muncă și nici să realizeze corelația necesară dintre retribuție și rezultate și, mai departe, stimulentele necesare, în afara folosirii sistemului premial, inclusiv a participării la beneficii. Concluziile acestui capitol sînt cu atît mai importante, cu cît în practică, tocmai premiile și veniturile din participarea la beneficii, care ar trebui să desăvîrșească legătura retribuției cu rezultatele, pentru că sînt acordate după criterii egalitariste, se constituie într-un factor de nivelare a retribuției și de frînare a rolului ei stimulator. Natura și cauzele acestui neajuns, ca și ale altora sînt dezvăluite cu probitate de autori, care schițează, concomitent, și căile folosirii raționale a acestor componente ale retribuției.

În ansamblu, „Retribuția — pîrghie a folosirii eficiente a forței de muncă" rămîne o lucrare reprezentativă. În ciuda faptului că este scrisă de un colectiv mare de autori, la care trebuie adăugați și cei care s-au ocupat de culegerea și prelucrarea datelor statistice — Georgeta Toma, Delia Tănăsoiu, Iuliana Petrov și Maria Tărăgan —, lucrarea rămîne bine proporționată, închegată, cu teze, opinii și concluzii riguros demonstrate, frumos redactată într-o limbă bogată și expresivă. Acesta este mai ales rezultatul eforturilor atente și perseverente ale inimosului ei coordonator.

Pentru aceste calități, recomand această carte unui public cititor larg — cercetători, cadre didactice, specialiști din economie, studenți etc.

Ion BLAGA

*) **Retribuția — pîrghie a folosirii eficiente a forței de muncă** (sub. red. **Gh. Răboacă**), București, Ed. Academiei R.S.R., 1984, 256 pag.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii şi concepţii privind structura economiei naţionale în perioada interbelică (I)

FAPTUL că economia românească prezenta tare de structură care o menţineau într-o gravă stare de înapoiere şi situau standardul de trai al poporului român la periferia Europei atrăsese atenţia multor economişti din ţara noastră cu mult timp înainte de primul război mondial. Dar numai după încheierea păcii şi în anii următori această realitate se impune în centrul preocupărilor economiştilor români, provocînd o adevărată mutaţie problematică în gîndirea economică din ţara noastră. Această mutaţie se manifestă în orientarea nemijlocită a economiştilor români spre studiul de ansamblu al structurii economiei naţionale în care scopul principal urmărit era de a investiga căile şi mijloacele de restructurare a economiei în direcţia modernizării ei. Începînd cu aceşti ani, bulversările şi dereglările tot mai frecvente şi de amploare din economie puneau în lumină, mai mult ca oricînd înainte, caracterul perimat, anacronic al vechilor structuri, iar trecerea spre altele, de tip modern, era reclamată, ca niciodată pînă atunci, de întreaga dezvoltare socială a ţării, ca o necesitate de cea mai acută actualitate.

Faptele care au propulsat interesul economiştilor români spre studiul problematicii amintite au fost numeroase. Dintre ele unul însă se detaşa de celelalte prin aceea că a menţinut, a consolidat şi a conferit acestui interes un caracter de permanenţă pe parcursul întregii perioade interbelice. Acesta a constat în faptul că după război, cu toate marile pierderi umane provocate de înfiorătorul carnagiu mondial, numărul populaţiei ţării nu numai că se menţinea deasupra nivelului antebelic, dar manifesta şi tendinţe marcante de creştere ; concomitent însă producţia ţării, în speţă producţia agricolă — în care îşi găsea ocupaţia aproape 80% din populaţia activă a României de atunci — se situa sub nivelul anilor dinainte de primul război mondial. Cu începere din aceşti ani se crea astfel un dezechilibru în economie de proporţiile căruia numeroşi economişti români se îngrijorau. Unii dintre ei aveau să şi scrie că „România antebelică era o ţară fericită !" pentru că pe atunci se credea cel puţin că „la noi nu moare nimeni de foame", pe cînd după încheierea păcii, această formulă ajunsese o „vagă şi ilariantă ironie", întrucît „în România de după război se poate foarte bine muri de foame"[1]).

O atare situaţie neobişnuită înainte crea un cadru nou de desfăşurare a mişcărilor şi luptelor de idei în rîndurile economiştilor români. Unii dintre ei înainte de război fuseseră adepţi feroci ai cunoscutei teorii conservatoare „România — ţară eminamente agricolă". Cei mai mulţi însă, chiar dacă pe atunci nu promovaseră deschis această teorie, crescuseră şi se formaseră sub auspiciile ei, orizontul lor de gîndire se oprea la graniţele trasate de teoria respectivă. Realităţile economiei româneşti postbelice nu mai puteau fi însă abordate în cadrul orizontului prescris de amintita teorie. Să amintim fie şi numai faptul că uriaşul salt în producţie pe care-l reclama reechilibrarea economiei — pentru înlăturarea disproporţiei semnalate — nu putea fi imaginat fără o schimbare fundamentală a bazei tehnice de producţie, iar aceasta inevitabil ducea la recunoaşterea necesităţii unor profunde schimbări structurale în economie. Într-o formă sau alta sentimentul necesităţii acestui salt îl întîlnim la mai toţi economiştii noştri, chiar în primii ani de după război. Într-un text al vremii citim : „Nu trebuie să uităm că ne găsim astăzi într-o clipă, cînd trebuie să pornim din loc maşina oprită a producţiei noastre, într-o fază de demaraj economic, cînd trebuie să mărim cu orice preţ bogăţia naţională şi să ieşim din sărăcia groaznică în care ne găsim".[2]).

Ei ajung să-şi dea seama şi de însemnătatea rolului tehnicii moderne în realizarea saltului amintit : „Niciodată poate, în decursul dezvoltării noastre de stat intrat în orbita civilizaţiei europene, nu s-a simţit mai mult lipsa caracterului de tehnicitate în toate domeniile vieţii noastre economice". Şi în continuare se adăuga : „Inferioritatea noastră tehnică apare cu atît mai crudă cu cît structura noastră economică păşeşte de la faza agricolă pură spre una mai evoluată — industrială şi în care lipsa aceasta de tehnicitate poate fi cauza unor adevărate dezastre"[3]).

Dar procesul de regîndire a realităţii economice româneşti postbelice prin prisma a noi „modele" conceptuale teoretice nu s-a produs dintr-odată şi nici liniar, ci s-a prelungit în timp, pe parcursul unui număr relativ mare de ani, cunoscînd o sinuoasă şi contradictorie evoluţie. Asupra acestui proces şi-au pus, de bună seamă, puternic amprenta curentele de gîndire social-politice din mişcările şi luptele de idei axate pe studiul structurilor social-politice ale timpului. Economiştii români au participat activ la aceste mişcări, în unele ocupînd chiar poziţii fruntaşe ; numeroase impulsuri şi concepţii doctrinare au pornit şi s-au hrănit din ideologiile respectivelor mişcări. Pe de altă parte, ei înşişi au furnizat nu puţine idei şi teze pentru fundamentarea platformelor de acţiune a acestor mişcări.

Confruntările care au avut loc, bunăoară, în anii de după război, în jurul unor probleme de cel mai larg interes social şi politic ca : originile capitalismului românesc, rolul burgheziei naţionale şi al ţărănimii în societatea de atunci a României ş.a. s-au desfăşurat sub semnul participării active a economiştilor, iar numeroase raţiuni de principiu formulate de ei asupra studiului structurii economiei româneşti sînt direct influenţate de această participare.

Ceea ce declanşase nemijlocit începutul unei rupturi cu orizontul impus de vechea teorie a „eminamenţei" agricole a ţării, ruptură de adîncă semnificaţie în gîndirea economiştilor români

---

FIŞE

IOAN BARI • ILIE SERBĂNESCU

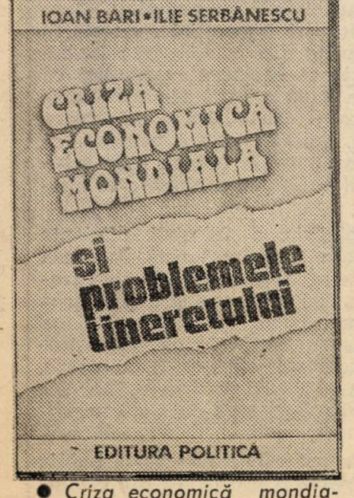

● *Criza economică mondială, complexitatea sa nemaiîntîlnită şi multitudinea planurilor în care se resimte au constituit obiectul a numeroase studii — mai limitate sau mai restrînse, mai profunde sau de suprafaţă. Iată însă că prin volumul publicat recent de* EDITURA POLITICĂ „Criza economică mondială şi problemele tineretului", Ioan Bari şi Ilie Şerbănescu *propun un unghi inedit de analiză : criza mondială privită prin perspectiva unei categorii distincte a populaţiei mondiale, tineretul. După cum mărturisesc autorii, cartea are un dublu scop : sensibilizarea tinerei generaţii la problemele complexe cu care se confruntă omenirea, pe de o parte, şi evaluarea efectelor crizei asupra statului şi posibilităţilor de progres ale tineretului, pe de altă parte. Pornind de la concepţia partidului nostru cu privire la cauzele, efectele şi căile de surmontare a crizei, autorii se apleacă asupra modului specific în care efecte negative ale crizei, precum şomajul ridicat, accentuarea unor fenomene marginale (criminalitatea, delincvenţa, parazitismul) se răsfrîng asupra tineretului. Sînt, de asemenea, subliniate în volum modalităţile prin care tînăra generaţie poate interveni activ în efortul de însănătoşire a climatului economic şi politic mondial.*

Manifestare ştiinţifică

● *În cursul acestei săptămîni s-au desfăşurat la Timişoara lucrările şedinţei lărgite a Biroului Executiv al Institutului Central de Cercetări Economice la care au participat, în afara membrilor biroului, cercetători, activişti de partid şi de stat, cadre de conducere şi specialişti din instituţii şi unităţi economice, cadre didactice din judeţele Timiş, Caraş-Severin, Arad şi Hunedoara. Cu acest prilej, a fost analizată activitatea de cercetare ştiinţifică din cadrul Centrului teritorial de cercetări economice Timişoara, în perioada 1984 şi trim. I a.c.; desfăşurată pe baza orientărilor şi sarcinilor reieşite din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., din cuvîntările şi indicaţiile secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.*

Cercetările realizate în cadrul centrului, precum şi cele în curs de derulare, sînt axate, în principal, pe analiza unor teme de interes major pentru economia naţională, incluzînd în studiu atît industria şi agricultura, cît şi alte sectoare de activitate. A fost subliniată, cu acest prilej, importanţa deosebită a cercetărilor întreprinse atît pentru economia judeţului Timiş şi a celorlalte trei judeţe — Caraş-Severin, Arad, Hunedoara — ce fac parte din punct de vedere teritorial din Centrul de cercetări economice Timişoara, precum şi pentru economia naţională în ansamblu, prin gradul de generalitate al unor concluzii şi propuneri formulate.

postbelici, a fost marele eveniment național al epocii – unirea de la 1918 – și schimbarea regimului agrar. Toate lucrările și studiile care direct sau indirect au apărut după unire, și în care s-au atacat problemele legate de structura economiei românești, au avut ca premisă fundamentală noua realitate apărută ca urmare a istoricei izbînzi românești din 1918. Ea a ridicat în fața economiștilor noștri probleme noi, cu totul diferite de cele anterioare unirii, referitoare la edificarea economiei postbelice a țării, perspectivele modernizării structurilor ei economice putînd fi acum discutate și soluționate nu numai pe planul necesităților de principiu, dar și pe planul posibilităților reale, concrete și practice.

O idee asupra noii situații în care au fost puși să gîndească economiștii de atunci asupra structurilor economiei țării noastre, ne oferă următoarea mărturie a unui contemporan al epocii : „În țara noastră problema refacerii industriale și a refacerii economice în general se prezintă cu complexitate particulară". El menționa că războiul, ca și în alte țări, a distrus și a paralizat la noi mare parte a întreprinderilor de producție. Spre deosebire însă de situațiile altor țări, unirea cu țara a străvechi ținuturi românești „a dat naștere unui organism economic cu totul nou", care nu putea fi descifrat cu cunoștințele dobîndite anterior asupra economiei țării. „Și astfel pe cînd în alte țări, care au suferit distrugeri și pierderi cît de mari, este cunoscut cel puțin ansamblul mecanismului de producțiune, așa cum se găsea înainte de război și se știa cum reacționează acest ansamblu la diferitele crize, la noi situațiunea de astăzi, este absolut fără precedent, iar datele și experiențele din trecut privitoare la vechea Românie nu au absolut nici o valoare pentru a ne orienta spre soluționarea problemelor industriale de astăzi" [4]).

Studiul structurilor economiei noastre naționale, încă în primii ani de după război, începe să se desfășoare sub înrîurirea a două principale curente de idei, cunoscute în epocă sub denumirea de „industrialism" și „agrarianism". Contemporanii erau foarte impresionați de amploarea discuțiilor și mai ales de ascuțimea confruntărilor între adepții fiecăruia dintre aceste curente, apreciindu-le, în stilul dramatic și extravagant, deopotrivă, caracteristic al epocii, ca „o luptă fratricidă și sîngeroasă"[5]). Care erau obiectivele și mijloacele folosite în această luptă ?

Pînă la izbucnirea marii crize economice mondiale din anii '30 în rîndurile economiștilor români dominante erau două puncte de vedere : unul, potrivit căruia statul român ar trebui să tindă a deveni „stat industrial" și celălalt, că, dimpotrivă, „stat agrar". Felul cum erau înfățișate aceste puncte de vedere în publicistica timpului ne este ilustrat clar de următoarele fragmente :

a) Din rîndurile susținătorilor „statului industrial" se scria : „Dacă am rămîne înainte o țară agricolă ar trebui să renunțăm pentru totdeauna la ceea ce face mîndria unei țări : independență, bogăție și cultură... De aceea ne trebuie o industrie, și o mare industrie"[6]).

b) Cei care subscriau la teza contrară, respectiv la teza „statului agrar", declarau : „Nu trebuie să ne închipuim că vom putea sprijini vreodată prosperitatea economică a acestei țări pe altceva decît pe agricultură"[7]). Sau și mai categoric se afirma : „...condițiile de existență naturală ale țării noastre nu deschid perspectivele dezvoltării dintr-un stat agrar într-un stat industrial"[8]).

Adepții „industrialismului", sprijiniți și de intelectuali de formație sociologică, își argumentau punctul de vedere cu teze și idei, care încadrau procesul industrializării țării în procese istorice de valoare universală și pentru fundamentarea cărora se apela larg la diverse teorii asupra etapelor sau perioadelor de dezvoltare social-economică cu circulație în occident, lansate de autori ca Fr. List, W. Sombart etc. Ideile lui K. Marx într-un fel sau altul sînt permanent invocate, ele constituind în epocă idei centrale de referință pentru întreaga cultură social-economică românească. „Calea progresului pentru țările ce au ieșit din feudalism, merge prin industrializare spre socialism. De aceea, pentru România problema supremă, de care atîrnă soarta ei viitoare, este această : dezvoltarea forțelor naționale de producție, se înțelege că vorbim de producția capitalistă"[9]) – se arăta astfel într-un studiu de orientare neoliberală.

Cele mai frecvente argumente se axau însă pe relevarea unor tendințe din economia noastră de atunci și care mai întotdeauna erau orientate spre a dovedi că în perioada postbelică locul și rolul agriculturii în economia națională s-au schimbat fundamental față de anii antebelici. „În statul român postbelic – se scria – producția sa agricolă, trebuind să nutrească o populație căreia condițiile naturale ale pămîntului nu-i îngăduie să fie în întregime agricolă, nu mai dă un excedent pentru export, atît de mare, încît să plătească tot importul de produse industriale, cerut de viața economică și de necesitățile civilizației de astăzi." Iar în continuare se dezvolta ideea că economia țării, inclusiv agricultura, se aflau înainte într-o „dependență absolută de industria altor țări" ca și de mijloacele lor de transport pe uscat și pe apă. Concluzia era că economia României antebelice „nu poate fi un ideal pentru România întregită. Și cînd la toate lipsurile vechii noastre economii naționale se mai adaugă deficitul în exportul de produse agricole, oricine poate vedea că trebuie altfel organizată economia națională a României care nu mai poate fi în nici un caz stat agrar exclusiv"[10]).

dr. Gh. DOBRE

[1]) George Strat : Agricultura și industria, în **Viața Românească**, VII N 11—12, nov-dec. 1925, p. 331
[2]) M. Manoilescu : Politica productiei naționale, București, 1924, p. 55—56
[3]) George Strat : Art. cit. p. 338
[4]) M. Manoilescu : Politica statului în chestiunea refacerii industriale, București, 1920, p. 4—3
[5]) George Strat : Art. cit. p. 332
[6]) St. Zeletin : Economie politică, București, 1930, p. 18
[7]) C. Garoflid : Păreri economice și financiare, București (f.a.), p. 6—7
[8]) V. N. Madgearu : Orașul economic, în **Independența economică**, nr. 1—2 din 1928, p. 79
[9]) St. Zeletin : Țărănism și marxism în **Arhiva pentru știință și reforma socială**, an V, nr. 1—2, 1924, p. 220
[10]) I.N. Angelescu : Politica economică a României față de politica economică a țărilor imperialiste, București, 1923, p. 152

Cu același prilej, au fost analizate două lucrări științifice – „Fluxurile intra și interjudețene ale populației și forței de muncă" și „Productivitatea muncii în profil teritorial" – realizate de cadre didactice și cercetători din Centrul de cercetări economice Timișoara, în colaborare cu Institutul de planificare și prognoză și, respectiv, Institutul de economie socialistă. Dezbaterile pe marginea celor două lucrări au scos în evidență valoarea propunerilor formulate de autori, subliniindu-se, în același timp, necesitatea adîncirii analizei și luării în studiu și a altor aspecte importante, care să contureze mai bine problematica pusă în discuție.

Învățămîntul și calculatorul

● *Schițînd o „istorie" a pătrunderii mijloacelor informatice în sistemul de învățămînt polonez, Tadeusz Podwysocki îi identifică începuturile în urmă cu circa zece ani cînd o serie de centre universitare au desfășurat cercetări fundamentale și aplicative în această direcție. Un nou impuls, subliniază T.P. într-un articol publicat în* BULETINUL INFORMATIV, *„Direct din Polonia" din 1-15 mai a.c., a fost determinat de adoptarea de către guvernul polonez, în anul 1984, a hotăririi privind electronizarea economiei naționale, program amplu, în care un loc important se acordă învățămîntului. S-a fixat, astfel, ca obiectiv utilizarea sistemelor informatice în învățămîntul școlar general, cu începere din acest an, urmînd ca procesul să se încheie la sfîrșitul actualului deceniu. Această orientare spre modernizarea accelerată a învățămîntului pornește de la posibilitățile industriei poloneze de profil, capabilă să asigure utilajele necesare. Problema cea mai dificilă care se cere surmontată, apreciază autorul articolului, rezidă din elaborarea unor programe cu utilizări în activități didactice precum și pregătirea cadrelor didactice în tehnologia programării.*

Ce întreprinde... întreprinderea

● *Experiența anilor de criză economică recentă a evidențiat că orientarea rapidă a activității la nivel de întreprindere spre sectoare rentabile a devenit o chestiune presantă. De asemenea, este de semnalat că traducerea în fapt a unor atare strategii comportă o serie de elemente inedite – apreciază* Dominique Fauconnier *în articolul* „Un projet d'entreprise ... pour entreprendre" *publicat în numărul din 16 mai a.c. al revistei* L'USINE NOUVELLE. *Apar o serie de elemente de tehnică de previziune și organizare, a căror eficiență este sancționată însă de un*

FIȘE

factor subiectiv : receptivitatea personalului, capacitatea fiecărui manager de a-l cointeresa în înfăptuirea proiectelor inițiate. Acest element, apreciază D.F., este prezent în ambele faze ale elaborării și concretizării strategiei de adaptare a întreprinderii : cea conceptuală, în care sînt stabilite coordonatele cadrului general de activitate și transpunerea pe teren, în esență operaționalizarea obiectivelor. Iar influențele receptivității personalului la inițiativele conducerii – mai subliniază autorul – au un caracter biunivoc, proiectele dovedindu-se realiste numai în măsura în care țin seama de așa-numita „cultură" a întreprinderii, și eficiente atunci cînd permit participarea permanentă a personalului în elaborarea lor.

17

Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

TELUL SUPREM al politicii Partidului Comunist Român îl reprezintă creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Fondul de consum individual și fondul de consum social

TEMELIA sporirii bunăstării întregului popor o constituie **creșterea venitului național**, din care, în urma distribuirii și redistribuirii lui, o parte este alocată pentru consum. Partea din venitul național alcătuită din totalitatea bunurilor materiale și serviciile destinate satisfacerii nevoilor de trai ale membrilor societății reprezintă fondul de consum.

Fondul de consum se împarte în fond de consum individual și fond de consum social.

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii sub forma retribuțiilor, a veniturilor membrilor cooperatori, precum și sub alte forme de repartiție directă. El cuprinde, de asemenea, și participarea la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii în care lucrează.

Fondul de consum social cuprinde resursele necesare satisfacerii nevoilor social-culturale ale societății, cum sînt : învățămîntul, cultura și arta, asistența medicală și ocrotirea sănătății etc. Din acest fond se acordă alocațiile pentru copii, burse, pensii, trimiteri la odihnă și tratament ș.a.

Rezultă, deci, că fondul de consum revine oamenilor muncii și membrilor lor de familie pe următoarele trei căi : a) **retribuirea după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse ; b) participarea la beneficii ; c) retribuția socială (alcătuită din veniturile obținute din fondul de consum social).**

În țara noastră se acordă toată atenția satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților social-culturale, comune tuturor membrilor societății, asigurîndu-se, după cum se arată în Programul P.C.R., „împletirea pe această cale în viitor a principiului repartiției socialiste după muncă cu principiul repartiției comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor".

Nivelul de trai și indicatorii acestuia

ÎNTRE PRODUCȚIE și consum există o legătură directă, indisolubilă, despre care K. Marx spune : „Fără producție nu există consum, iar fără consum nu există producție, deoarece, în acest caz, producția ar fi lipsită de sens".

Producția bunurilor materiale se desfășoară în cadrul unor relații sociale, istorice determinate, la baza cărora se află o anumită formă de proprietate asupra mijloacelor de producție. În funcție de această formă de proprietate, de natura relațiilor de producție, legătura între producție și consum se realizează diferit de la o orînduire la alta, nu apare întotdeauna în mod direct, nemijlocit. De aceea nici scopul nemijlocit al producției sociale nu coincide întotdeauna cu scopul final, în virtutea căruia se desfășoară producția. Astfel, **în capitalism**, unde, pe baza proprietății privat-capitaliste producția are drept scop direct profitul, între producție și consum există o contradicție antagonistă.

În capitalism, dominația proprietății private asupra mijloacelor de producție și, prin urmare, relațiile economice generate de ea exclud posibilitatea utilizării directe a rezultatelor producției în interesul satisfacerii nevoilor de consum ale maselor populare, între producție și consum neexistînd și neputînd exista o legătură directă, nemijlocită ; numai în ultima instanță producția capitalistă depinde de consum.

Socialismul stabilește **o legătură directă, nemijlocită între producție și consum,** lichidează pentru totdeauna contradicția antagonistă dintre ele. În această orînduire, producția socială este pusă direct în serviciul consumului maselor ; oamenii muncii au posibilitatea să folosească bunurile materiale și spirituale create de ei înșiși. Iată de ce creșterea producției sociale conduce, totodată, și la creșterea bunăstării lor. În socialism, pentru prima dată în istoria omenirii, întregul rezultat al muncii lor, inclusiv plusprodusul, aparține tuturor membrilor societății și este folosit în interesul lor. Astfel scopul producției determină schimbarea esențială a poziției oamenilor față de producție, a cărei creștere și perfecționare devine o problemă vitală pentru ei.

În socialism, unde producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției, producția socială este subordonată direct ridicării continue a bunăstării întregului popor, creării unei noi calități a vieții.

Nivelul de trai reprezintă gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale dezvoltării forțelor de producție, ale producției sociale. Caracterizarea nivelului de trai trebuie să țină seama de **gradul de dezvoltare al forțelor de producție, de mărimea avuției naționale, de volumul și structura produsului social și a venitului național, precum și de natura relațiilor de producție** existente în societate.

În concepția partidului nostru, bunăstarea poporului nu se limitează numai la crearea de bunuri materiale, ci ea presupune existența întregului complex de factori, de a căror îmbinare armonioasă depinde tocmai **calitatea reală a vieții omului.** Concret, este vorba de **asigurarea și garantarea unui loc de muncă pentru fiecare** și răsplata dreaptă, echitabilă a muncii depuse ; de realizarea unei producții de bunuri de consum care să asigure satisfacerea tot mai deplină a necesităților oamenilor muncii, stabilite în mod rațional ; de crearea condițiilor necesare totalei împliniri a personalității umane, a celor în măsură să determine o deplină sănătate fizică și morală, un mediu ambiant în care viața să poată fi trăită potrivit principiilor eticii și echității care guvernează în societatea noastră.

Calitatea vieții omului, bunăstarea și fericirea lui constituie obiectivele permanente ale politicii Partidului Comunist Român, partid a cărui existență se identifică pe deplin cu interesele vitale ale poporului. **„Tot ceea ce se făurește în țara noastră** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este destinat omului, satisfacerii cerințelor de viață ale celor ce muncesc înfloririi multilaterale a personalității umane".** În socialism,

ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului devine scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale.

Nivelul de trai și calitatea vieții, ca o categorie complexă se apreciază printr-un sistem de **indicatori**, dintre care principali sînt următorii :

1. **Indicatorii veniturilor reale ale populației**, ca mărimea veniturilor totale reale ale membrilor societății, retribuția reală, veniturile reale ale membrilor cooperatori, cheltuielile social-culturale efectuate în societate (respectiv cantitatea de bunuri și servicii care se pot procura din veniturile nominale).

2. **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor :** consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor, ca de pildă : zahăr, lapte, carne, îmbrăcăminte, mobilă etc. ; numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori ; numărul locuitorilor ce revin la un medic ; suprafața locuibilă pe o familie etc.

3. **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii,** cum sînt : durata medie a vieții ; accesibilitatea populației la asistență medicală, starea de sănătate a populației ; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

4. **Indicatorii timpului liber,** ca durata zilei de muncă și a săptămînii de lucru, durata concediilor de odihnă, dimensiunile timpului liber și modul de utilizare a acestuia, condițiile de odihnă și recreere ale oamenilor muncii etc.

Dezvoltarea economică — temelia creșterii bunăstării oamenilor muncii

CREȘTEREA NIVELULUI de trai depinde de un complex de factori cum sînt : majorarea retribuțiilor personalului muncitor, sporirea veniturilor țărănimii, creșterea veniturilor populației din fondurile sociale de consum ; îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii ale populației ; corelarea veniturilor celor ce muncesc cu evoluția nivelului prețurilor și impozitelor plătite ; dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății ; îmbunătățirea activității în domeniul edilitar și al construcției de locuințe, al transportului de persoane, al prestărilor de servicii etc.

Fundamentul trainic al creșterii permanente a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor îl constituie dezvoltarea continuă a producției materiale și a venitului național.

Astfel, comparativ cu anul 1945, producția industrială a țării era în 1984 de peste 100 ori mai mare, iar cea agricolă — de aproape 7 ori. Dezvoltarea în ritm intens a întregii economii naționale a dus la creșterea produsului social de 28 ori și a venitului național de 32 ori în perioada 1945—1984 ; pe această bază a avut loc ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor. În cursul celor patru decenii fondul de consum a crescut de 22 ori, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă, iar circa 80% din populația țării s-a mutat în locuințe noi. Retribuția medie nominală netă a crescut de la 330 lei în 1950, la 2 238 lei lunar în 1980 și la 2 925 lei în 1984.

În aceeași perioadă vînzările de mărfuri cu amănuntul au crescut, sporind substanțial consumul pe locuitor la principalele alimente. S-a îmbunătățit continuu aprovizionarea populației cu bunuri industriale, atît de uz curent, cît și de folosință îndelungată : țesături, confecții, încălțăminte, frigidere, mașini de spălat, mobilă, aparate de radio, televizoare, automobile ș.a., a căror utilizare pe scară din ce în ce mai largă contribuie la ridicarea gradului de confort și civilizație.

Dezvoltarea producției materiale, ridicarea eficienței economice, politica de repartizare rațională a venitului național au asigurat aplicarea, în continuare, a prevederilor Programului de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții, sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, încheierea, în luna august a anului 1984, a acțiunii de majorare a retribuțiilor și pensiilor, îmbunătățirea aprovizionării populației. Pe această bază s-a asigurat creșterea retribuției reale, în 1984, cu 6% față de anul 1980, iar în acest an va fi cu circa 8% mai mare. S-au majorat, de asemenea, pensiile cu circa 6%.

În domeniul ocrotirii sănătății, prin numărul de peste 44 mii medici, revenind (în 1983) cca 507 locuitori la un medic, al paturilor de asistență medicală, revenind în medie 9,3 paturi la 1 000 locuitori, ne situăm la nivelul unor țări ca : Franța, S.U.A. Măsurile adoptate au îmbunătățit radical starea de sănătate a populației. Durata medie de viață a crescut în țara noastră de la 42 ani, în 1932, la 70 ani în 1980. Veniturile populației din fondurile de consum social reprezintă cca 12 700 lei anual pe o familie (cca 3 700 pentru fiecare locuitor pe an). Statul alocă în medie cca. 55 000 lei pentru ocrotirea sănătății fiecărui cetățean, calculată pe întreaga perioadă a vieții. În acest an, cheltuielile social-culturale pe o familie vor fi de 13 000 lei, față de 10 440 în 1980. Se realizează cu succes **Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții**, adoptat și aprobat la Congresul al XII-lea al P.C.R., din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Prevederile acestui Program sînt concretizate în planul național unic pe anii 1981—1985, în Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, în perioada 1982—1985.

Congresul al XIII-lea al P.C.R. a dezbătut și aprobat **Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții pe perioada 1986—1990.** Acest document ilustrează grija permanentă a partidului nostru pentru bunăstarea materială și spirituală a poporului. Se vor lua toate măsurile pentru a asigura : menținerea nivelului de trai realizat și ridicarea lui în continuare, pe măsura creșterii producției materiale, a productivității muncii și eficienței economice, a venitului național ; sporirea cu 10% a volumului produselor de consum vîndute populației ; stabilitatea prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii în limitele planificate ; realizarea programului construcțiilor de locuințe (în perioada 1986—1990 se vor construi 750 000 de apartamente), ceea ce va asigura îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației ; generalizarea treptată în întreaga economie a săptămînii de lucru de 44 ore ; îmbunătățirea în continuare a sistemului de ocrotire a sănătății, a condițiilor de muncă și odihnă ale oamenilor muncii.

Se va perfecționa în continuare asistența sanitară, punîndu-se un accent deosebit pe prevenirea îmbolnăvirilor și apărarea sănătății poporului, pe creșterea natalității, ca cerință obiectivă a dezvoltării și menținerii tinereții națiunii noastre socialiste. Se preconizează să se ajungă la un nivel de natalitate de cel puțin 18—20 la mia de locuitori — aceasta constituind o necesitate obiectivă pentru împiedicarea îmbătrînirii populației, păstrarea unui raport corespunzător de vîrstă, asigurarea tinereții permanente a poporului și dezvoltarea națiunii noastre socialiste.

În următorul cincinal, populația ocupată va crește la 11,5 milioane persoane. Se vor crea noi locuri de muncă, numărul personalului muncitor urmînd să crească cu 2,5—3,5% ; retribuția nominală medie în 1990 va ajunge la circa 3 000 lei.

Înfăptuirea Programului-directivă de ridicare a nivelului de trai este strîns condiționată de reorganizarea pe baze intensive a economiei, de creșterea mai accentuată a productivității muncii.

Pe baza progresului economico-social, a creșterii productivității și eficienței economice se va asigura menținerea și întărirea puterii de cumpărare a leului și, ca atare, menținerea nivelului de trai material și spiritual pe care l-am realizat și creșterea lui în continuare ca urmare a dezvoltării forței materiale a patriei noastre.

Realizarea obiectivelor dezvoltării economice, creșterea producției materiale și a eficienței economice vor determina înfăptuirea programului partidului de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor și a calității vieții — țelul suprem al politicii partidului nostru.

Așa cum se subliniază și în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., tot ceea ce se creează în România este destinat dezvoltării generale a patriei și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate.

conf. dr. Eliza V. NASTA

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?

2. Ce se înțelege prin nivelul de trai ?

3. Care sînt principalii indicatori de exprimare a nivelului de trai ?

4. Care sînt principalele realizări în domeniul creșterii nivelului de trai și a calității vieții în țara noastră ?

5. Care sînt obiectivele de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții în perioada 1986—1990 ?

AFRICA: DIFICULTĂȚI ECONOMICE PRELUNGITE

POPOARELE africane au reușit să se elibereze din sistemul colonial, dar colonialismul a lăsat Africii o stare de gravă înapoiere, o economie nedezvoltată, cu structuri puțin evoluate și caracterizată prin dependența aproape exclusivă de exportul de resurse agricole și materii prime. Actualele dificultăți economice ale Africii sînt extrem de mari, deși subsolul ei conține numeroase resurse naturale. Există imense zăcăminte de cupru, crom, cobalt, mangan, uraniu și platină. Prospecțiunile geologice întreprinse în ultimii ani pe platoul continental, de-a lungul coastei vestice, au scos în evidență noi și importante rezerve de petrol.

Adesea, rezultatul combinat al conflictelor interne sau regionale și recoltelor insuficiente a făcut ca milioane de africani să-și părăsească locuințele pentru a se strămuta în alte regiuni. În mai puțin de 10 ani, numărul refugiaților s-a ridicat de la 750 mii la mai mult de 5 milioane, adică jumătate din populația dezrădăcinată a lumii. Tulburările de pe continent au adus 150 de milioane de africani la limita înfometării. Șase din zece copii din Africa sînt subnutriți, iar oficialitățile internaționale care se ocupă de ajutorul economic sînt îngrijorate de faptul că înrăutățirea acestei situații și extinderea secetei ar putea spori fenomenul emigrationist. „Situația din Africa este asemenea hidrei cu mai multe capete. În momentul în care ajungem să controlăm una din crize, apare alta", declara reprezentantul în Somalia al Biroului O.N.U. pentru refugiați.

Erodarea bazei economice a statelor africane, în ultimul deceniu, sporește temerea în legătură cu apariția unor noi crize. Mișcările de independență din anii '50 și începuturile anilor '60 au coincis cu o creștere economică globală, care a mascat, în bună parte, multe din marile și gravele probleme ale Africii. În perioada cînd Europa și Japonia și-au refăcut economia devastată de război, tinerele state independente din Africa s-au bucurat de prețuri avantajoase, uneori chiar record, de pe urma exporturilor de cupru, cafea, cacao, mangan și alte produse de bază.

Au urmat anii '70, caracterizați prin fenomene inflaționiste, cu șocuri provocate de prețul petrolului și tot mai acuta recesiune mondială care a lovit economiile fragile ale țărilor africane mai puternic decît pe cele ale oricăror altor state. Acestor greutăți li se adaugă, acum, probleme noi, determinate de ritmul scăzut de dezvoltare economică, șomajul crescînd, sporirea datoriilor față de străinătate, lipsa aproape cronică de alimente, necorelările în ritmul exagerat de urbanizare etc.

Evoluția nefavorabilă a relațiilor internaționale, pe de o parte, agravarea situației interne, pe de altă parte, fac ca, privit în ansamblu, continentul african să treacă printr-o grea criză socială și economică, a cărei soluționare, în condițiile actuale, este foarte greu de găsit. Banca Mondială relevă că, pe fondul tendințelor demografice actuale de pe continentul african, greu controlabile (cu trei ani în urmă Africa număra 485 milioane locuitori, iar în anul 2 000 se pare că va avea 856 milioane), se înregistrează și un produs național brut mai mult decît modest — doar de circa 365 dolari pe locuitor. De precizat, cu titlul de comparație, că P.N.B. pe locuitor al Franței depășea în 1980 nivelul de 12 000 dolari. Un alt raport al aceleiași instituții arăta că 7 țări africane (Sao Tomé, Capul Verde, Seychelles, Guineea Ecuatorială, Guineea Bissau, Gambia, Djibouti) au un P.N.B. pe locuitor sub 200 dolari anual și se află, astfel, clasate printre țările cele mai sărace de pe planetă. Nigeria este țara africană care dispune de venitul național cel mai ridicat de pe continent — peste 860 dolari anual.

Datele atestă că, în deceniul 1970—1980, creșterea venitului pe locuitor nu a depășit 1% în 19 țări în curs de dezvoltare din Africa, în vreme ce, în alte cinci state africane, indicatorul a cunoscut un recul. Toate acestea au silit numeroase guverne din țări africane să ceară dublarea ajutorului străin pentru următorii zece ani, de la aproximativ 4,9 la 9,1 miliarde dolari. Donatorii occidentali, începînd cu S.U.A., își reduc, însă, continuu asistența acordată Africii. Astfel, bugetul alocat acestei regiuni de către Agenția internațională pentru dezvoltare a scăzut cu aproape 11% în 1982.

Dacă, în anii '60, producția alimentară s-a redus cu 6%, iar, în anii '70, cu 7%, în 1983 a fost cu zece procente inferioară celei de acum un deceniu. În astfel de condiții, ajutorul alimentar acordat în cazuri de urgență nu poate constitui desigur decît o soluție cu totul temporară și oricum insuficientă. Ajutorul oficial pentru dezvoltare, spre exemplu, acordat numai Africii subsahariene (7,4 miliarde dolari în prezent) ar trebui dublat, în valoare reală, în perioada 1980—1990. De aceea, experții sînt de părere că atît planurile de dezvoltare cît și cele de ajutorare vor trebui să acorde o prioritate mai mare agriculturii. Chiar și în țări cum ar fi Tunisia, Swaziland, Ruanda, Coasta de Fildeș, Camerun și Kenya, în care agricultura a cunoscut o oarecare creștere, producția alimentară nu este întotdeauna suficientă pentru a acoperi nevoile de consum intern. Investițiile reduse în sectorul agricol au avut ca obiect, în special, culturi destinate exportului, în detrimentul produselor pentru consumul intern. Ca urmare, importurile africane de produse alimentare au crescut an de an, iar în foarte multe cazuri încasările realizate de pe urma unor culturi de export n-au fost suficiente pentru a plăti importurile de alimente. Și raportul de schimb s-a deteriorat continuu, în special în cazul unor produse specifice regiunii : cacao, cafea, bumbac, semințe oleaginoase etc.

În ciuda reducerii importante a consumului de energie, importurile de petrol au reprezentat, în anii trecuți, peste 40% din valoarea exporturilor unor țări cum ar fi Kenya, Republica Malgașă, Mozambic, Mali, Sudan și Tanzania. Această situație a obligat numeroase țări să studieze posibilitățile de utilizare a unor surse de energie mai puțin costisitoare. De exemplu, țările din Sahel proiectează construirea unui baraj în Mali, la Manatali, care să furnizeze energie electrică pentru Senegal, Mali și Mauritania ; Algeria intenționează să construiască stațiuni de captare a energiei solare pentru congelatoare, aer condiționat și transmisiuni radio ; în unele țări au fost create centre de cercetare pentru a se studia posibilitățile de valorificare sporită a resurselor energetice. Africa cunoaște în prezent un însemnat progres în activitatea de valorificare a resurselor de țiței și gaz metan. Angola, Tunisia, Egiptul, Camerunul, Congo, Coasta de Fildeș, Ghana, Zairul, Beninul, Sudanul, Libia, Algeria, Nigeria, Gabonul (ultimele patru fiind și membre ale O.P.E.C.) dis-

UN FLAGEL CU IMPLICAȚII ȘI DIMENSIUNI URIAȘE PENTRU AFRICA : CRIZA DATORIEI EXTERNE

- *în țările cel mai puternic afectate, numai plata dobînzilor la creditele contractate reprezintă pînă la jumătate din încasările lor anuale din exporturi*
- *în 1981, din cele 32 de țări în curs de dezvoltare cu dificultăți din cauza imposibilității rambursării datoriilor externe, 20 erau africane ; în 1984, din cele 14 țări a căror situație a fost luată în discuție de Clubul de la Paris — grup internațional care renegociază plata datoriilor externe naționale — 10 au fost africane.*

pun de importante zăcăminte de petrol și gaz metan. În ce privește rezervele atestate, se estimează că Africa ar dispune de 7,5 miliarde tone de țiței (circa 8,3% din rezervele mondiale), iar resursele probabile reprezintă între 12 și 34 miliarde tone.

Pe de altă parte, producțiile scăzute și reducerea cererii occidentale ca efect al crizei și al măsurilor de economisire a energiei au determinat diminuarea sensibilă a exporturilor petroliere. Statele Unite și o serie de țări vest-europene și-au redus considerabil importurile de țiței african, cea mai puternică reducere fiind la petrolul din Nigeria.

Pierderea de piețe de desfacere pentru țările africane producătoare de petrol are repercusiuni nefaste și înrăutățirea balanței lor comerciale a constrîns aceste țări să își reducă achizițiile din țările occidentale. Pentru a-și spori exporturile, principalii producători nu ezită să depășească cotele autorizate de O.P.E.C., fie prin reduceri de prețuri acordate de companiile lor naționale, fie prin alte mijloace, cum ar fi operațiunile legate.

Astfel, Africa, continent ale cărui state depind, în cea mai mare parte, de unul sau două produse pentru export, se confruntă cu deteriorarea continuă a situației balanței comerciale, pe măsură ce exportul materiilor prime (nu numai de petrol) este afectat de cea mai gravă criză economică din perioada postcolonială. Veniturile obținute din exporturi de statele continentului au scăzut atît de rapid încît multe state africane se află acum într-o situație economică foarte dificilă, nemaiputînd decît cu greu să facă față creșterii datoriei externe. În următorii ani, Banca Mondială prevede că ritmul de creștere economică pe locuitor în Africa „va fi zero sau negativ", cu perspectiva alarmantă pentru unele țări de a da și mai mult înapoi. Cererea redusă pentru exportul de materii prime africane a făcut ca 15 state de pe acest continent să înregistreze o „creștere negativă" încă din anii '70, dar nici statele relativ mai prospere de pe continent n-au scăpat de recesiune. Potrivit unui alt raport al Băncii Mondiale, „crizele economice s-au resimțit chiar și în țări mai dezvoltate, cum sînt Kenya, Coasta de Fildeș, iar venitul pe locuitor a crescut mai încet în Africa subsahariană decît în oricare altă parte a lumii". Băncile occidentale au amplificat această situație, îndatorînd și mai mult statele africane (și nu numai pe ele) prin intermediul dobînzilor ridicate. S-a ajuns la situația aberantă ca datoria externă a unor state să fie egală cu produsul lor național brut. Datoria externă a tuturor statelor africane a urcat de la 32 miliarde dolari în anii '70, la peste 70 de miliarde la sfîrșitul lui 1983, în condițiile scăderii venitului național.

În același timp, cursa înarmărilor, care a atins un nivel fără precedent, a cuprins și Africa. Cheltuielile militare ale Africii au crescut de zece ori, atingînd cifra de 40 miliarde dolari. Pentru Africa, însă, ca de altfel pentru toate țările în curs de dezvoltare, militarizarea comportă și alte consecințe negative. În primul rînd, sînt deturnate fonduri de la programele sociale și economice ; în al doilea rînd, se irosește forța de muncă cea mai calificată și cea mai eficientă și în Africa, ca pretutindeni de altfel, problemele dezarmării sînt strîns legate de cele ale dezvoltării, în condițiile în care 20 din 31 de țări, considerate ca cele mai sărace ale lumii, sînt africane.

Natura și importanța problemelor economice ce există astăzi în Africa impun sporirea efortului propriu, paralel cu întărirea și lărgirea cooperării dintre statele continentului. Constituirea, cu peste două decenii în urmă, a Organizației Unității Africane s-a înscris, în acest sens, ca un moment de seamă în lupta popoarelor africane pentru dezvoltarea lor liberă și independentă. În cei peste 20 de ani de existență, O.U.A. a adus o contribuție activă la întărirea solidarității și unității tinerelor state africane în lupta pentru lichidarea deplină a colonialismului pe pămîntul african, pentru apărarea și consolidarea independenței naționale și depășirea cu forțe unite a unor probleme complexe rămase din perioada dominației coloniale.

Contribuția O.U.A. la adîncirea procesului de emancipare a Africii nu se manifestă numai prin sprijinul acordat mișcărilor de eliberare națională ; organizația și-a sporit rolul în mobilizarea energiilor întregului continent în vederea lichidării subdezvoltării, învingerii greutăților economice cu care sînt confruntate din cauza decalajelor ce le separă de țările industrializate și a efectelor crizei economice, în lupta țărilor continentului pentru eliminarea consecințelor grave pe care le au asupra economiilor lor profundele perturbări în sistemul economic și financiar internațional. Astfel, dintre numeroasele hotărîri, rezoluții și inițiative, la loc de frunte se situează Programul de acțiune de la Lagos, adoptat în aprilie 1980, care reprezintă o premisă a accelerării dezvoltării acestei vaste regiuni a globului pînă în anul 2000.

Țările africane se manifestă, astăzi, ca o forță activă pe arena internațională, militînd ferm împotriva politicii imperialiste, colonialiste și rasiste, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, menită să ducă la lichidarea decalajelor dintre state, la progresul general al umanității, pentru pace, dezarmare și colaborare egală în drepturi între toate națiunile.

Constantin BENGA

ROMÂNIA CONSIDERĂ că, mai cu seamă în actualele condiții grele generate de efectele crizei economice mondiale, statele în curs de dezvoltare — în rîndul cărora o pondere mare o dețin țările africane — trebuie să-și întărească solidaritatea și colaborarea, să acționeze mai unite și să conlucreze tot mai strîns, atît pentru a-și asigura progresul economic și social cu forțe proprii, cît și pentru a-și stabili o strategie comună în negocierile cu țările dezvoltate.

Paralel cu sporirea eforturilor proprii — individuale și colective — ale țărilor în curs de dezvoltare, statele dezvoltate trebuie să asigure soluții pentru înlăturarea poverii datoriei externe a țărilor lumii a treia și sporirea substanțială a fondurilor menite să faciliteze progresul lor ; combaterea protecționismului, eliminarea oricăror discriminări și obstacole artificiale ; asigurarea accesului statelor rămase în urmă la tehnologia modernă ; adoptarea unor programe speciale de ajutorare a acestor țări în domeniul agriculturii, industriei, transporturilor și în alte sectoare, care să asigure o mai bună valorificare a propriilor resurse materiale și umane, progresul lor economic și social.

CĂI DE SOLUȚIONARE A DIFICULTĂȚILOR ECONOMICE AFRICANE

O conferință cu această temă a fost organizată, anul trecut, de Fundația pentru dezvoltare internațională, din R.F.G., cu participarea unor oficialități din țări africane subsahariene, precum și a unor experți din partea Băncii Mondiale, O.N.U.D.I., O.U.A. și a unor institute vest-germane de cercetări economice. Soluțiile avute în vedere de participanți se refereau, în principal, la :

- *abordarea unor strategii realiste de dezvoltare coordonată a industriei și agriculturii ;*
- *intensificarea cooperării și integrării regionale, în scopul lărgirii piețelor de desfacere pentru produsele africane ;*
- *îmbunătățirea sistemului de utilizare a resurselor deficitare ;*
- *dinamizarea dezvoltării sectorului agricol și stimularea în general a populației pentru a se ocupa de activități cu profil agricol ;*
- *realizarea unei infrastructuri socio-economice și instituționale apte să permită procesul de dezvoltare prin forțe proprii ;*
- *substituirea importurilor, concomitent cu promovarea intensă a exporturilor ;*
- *concentrarea activității industriale pe prelucrarea materiilor prime și a produselor agricole ;*
- *acordarea unei atenții sporite stimulării activității investiționale în micile întreprinderi, capabile să asigure o productivitate înaltă cu resurse materiale și umane disponibile pe plan local, în măsură să permită și reciclarea materiilor prime.*

Priorități industriale nipone

O ANCHETĂ întreprinsă de Agenția pentru planificare economică în rîndul principalelor firme industriale japoneze a relevat o concluzie interesantă privind preocupările de perspectivă ale industriei nipone : 60% din cei chestionați au arătat că intenționează să investească masiv în dezvoltarea de tehnologii noi, în măsură să le asigure independența pe piață, și să-și sporească activitatea pe baza acestor tehnologii.

Dincolo de comparațiile cu nivelul tehnologic al S.U.A. (vezi graficul), este concludent și un alt fapt : circa 80% din firmele industriale anchetate au citat „inovația tehnologică" drept factor esențial în orientarea investițiilor lor în anii imediat următori ; pentru comparație, în anchetele similare realizate în anii anteriori elementul central era „perspectiva cererii de produse industriale prelucrate" — în cazul firmelor din industria de prelucrare și „rata de utilizare a capacităților de producție" — în cazul celorlalte întreprinderi industriale.

Un alt element demn de considerat este faptul că 60% din cei anchetați consideră că mijloacele de producție înregistrează în prezent „un proces de îmbătrînire mult mai rapid ca în trecut", iar 90% din subiecți apreciază că se impune să-și înnoiască utilajele în viitorul apropiat.

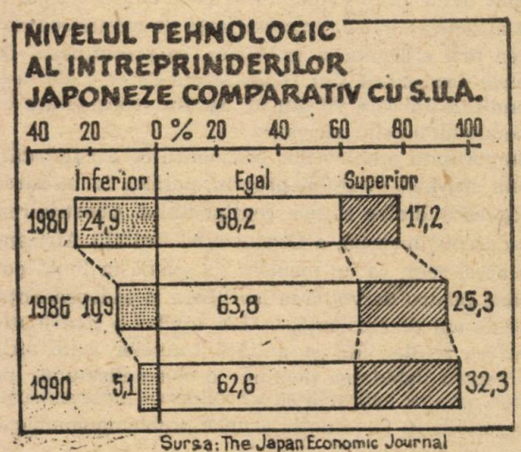

Tehnologiile de vîrf în economia olandeză

CEREREA sporită, din partea industriei, pentru produse care încorporează tehnologii de vîrf a determinat decizia Ministerului economiei din Olanda să treacă la măsuri urgente de stimulare a cercetării și procesului inovațional. O primă acțiune concretizată în cadrul programului guvernamental o constituie sprijinirea colaborării dintre centrele de cercetări din universități și industrie, în vederea orientării rezultatelor cercetării către aplicații practice rapide. Astfel, universitățile și institutele tehnice beneficiază de subvenții care să le permită organizarea de centre de producție. Pînă în prezent, au fost deja înființate patru astfel de centre care dispun de laboratoare, facilități și acces la informații în măsură să asigure modernizarea și dezvoltarea produselor industriale. În următorii patru ani, vor fi alocate fonduri în valoare de 100 mil. guldeni pentru finanțarea cercetării integrate învățămînt-producție, ca prime domenii de interes deosebit fiind de menționat biologia și tehnologia membranelor permeabile.

Un alt program se referă la subvenționarea cercetării și dezvoltării în întreprinderi ; fondurile sînt apreciate la 1,1 mrd. guldeni, urmînd să acopere, în următorii cinci ani, cheltuielile cu instruirea forței de muncă în întreprinderile angajate în asemenea activități. Acțiunea este determinată în mare măsură de lipsa acută de cadre specializate.

Programe de dezvoltare

THAILANDA: perspective industriale

CONFORM unui studiu realizat la cererea Comitetului Național pentru Dezvoltare Economică și Socială din Thailanda, pînă în anul 2000 se vor putea realiza în această țară circa 40 proiecte industriale de mari proporții care vor necesita investiții de circa 280 miliarde bahți (la finele lunii noiembrie 1984, 1 dolar = 27.07 bahți). Studiul, efectuat de o echipă de consultanți internaționali și însușit de Banca Mondială, consideră că posibilitățile de dezvoltare pe termen lung ale industriei thailandeze trebuie să se concentreze pe trei ramuri industriale, și anume siderurgia, industria gazelor și țițeiului și industria chimică. În metalurgie se recomandă construirea unui combinat siderurgic integrat (investiția este apreciată la 60 miliarde bahți), o capacitate de produse plate (6 miliarde bahți), o uzină de produse laminate la rece și o instalație pentru burete de fier. Dezvoltarea industriei gazelor și țițeiului ar urma să se realizeze prin construirea a două rafinării și a unei uzine de lichefiere a gazelor, în timp ce industria chimică ar urma să-și sporească capacitatea prin construirea unui combinat de îngrășăminte chimice (13 miliarde bahți), unități producătoare de mase plastice cu diferite niveluri de prelucrare (20 miliarde bahți) și o uzină de sodă calcinată (8 miliarde bahți).

Un obiectiv important al dezvoltării economiei thailandeze îl constituie creșterea producției naționale de lignit și construirea pe această bază a unor noi termocentrale. Astfel, producția de lignit a țării se prevede să se majoreze de la 1,8 mil. t în 1982 la 5,8 mil. t în 1988, 9,6 mil. t în 1990 și 12 mil. t în 1993. Cele mai mari zăcăminte de lignit se află amplasate în provincia Lampang, lîngă orașul Memo (rezervele sînt apreciate la 650 mil. t), în sudul țării în apropierea orașului Krabi (20 mil. t). În zona zăcămîntului de lîngă Memo se construiesc deja mai multe termocentrale cu capacitate totală de peste 300 MW. Se preconizează de asemenea construirea a încă 4 termocentrale pe bază de cărbune, de cîte 600 MW fiecare. În felul acesta, în structura producției de energie electrică vor surveni modificări importante, caracterizate prin creșterea ponderii termocentralelor pe bază de lignit la 18% în anul 1988 (comparativ cu 10% în 1932) și a hidrocentralelor la 30% (22% în 1982), concomitent cu reducerea ponderii termocentralelor pe bază de combustibil lichid la 12% (38% în prezent).

În ultimii ani, România a exportat în Thailanda produse ale industriei constructoare de mașini, produse chimice și textile și a importat în principal cauciuc natural, orez și materii prime minerale. Cu ocazia recentei vizite întreprinse în Thailanda de primul ministru al guvernului român, au fost abordate modalitățile concrete ale dezvoltării colaborării economice în domeniile construcțiilor de mașini, energeticii, siderurgiei, petrochimiei, petrolului, industriei metalelor neferoase, a cărbunelui, industriei alimentare, cît și în alte domenii de interes reciproc.

N. N.

Reducerea taxei scontului în S.U.A.

TAXA SCONTULUI a fost redusă în S.U.A. de la 8% la 7,5% (cel mai redus nivel din 1978). Această măsură a determinat, în săptămîna 20—24 V 1985, vînzări importante pe piețele din Orientul Îndepărtat, ceea ce a dus la scăderea dolarului. Reducerea taxei scontului a fost parțial motivată prin consolidarea recentă a valutei americane.

Creșterea prețului aurului a fost atribuită de specialiști, de asemenea, reducerii cu 0,5% a taxei scontului în S.U.A., care a subminat dolarul.

Pe linia tendinței de diminuare a dobînzilor la depozitele în dolari S.U.A., bănci americane de renume continuă să reducă nivelul „prime-rate" (al dobînzii preferențiale). Astfel, Morgan Guaranty Trust Co, și First National Bank of Chicago, și-au redus dobînda preferențială la 10%, de la 10,5%.

După reducerea dobînzilor americane, investițiile în lire sterline au devenit deosebit de atractive.

Dolarul a mai suferit în această săptămînă influența unor indicatori, publicați de Departamentul comerțului al S.U.A., privind economia americană :
— vînzările de bunuri de folosință îndelungată au crescut cu 4 miliarde dolari în luna aprilie, după o scădere de 4,3 miliarde dolari în luna martie ;
— produsul național brut în S.U.A. a crescut într-un ritm de 0,7% în primul trimestru al anului, fiind considerată cea mai mică creștere din trimestrul IV al anului 1982 pînă în prezent ;
— indicele „implicit price deflator", care măsoară compoziția P.N.B. și mișcările prețurilor, a crescut de la 5,3 la 5,6%, reflectînd o inflație în creștere ;
— indicele „U.S. consumer prices" a crescut cu 0,4% în aprilie față de 0,5% în martie, datorită prețurilor înalte ale produselor petroliere ;
— comenzile pentru bunuri de folosință îndelungată pe luna martie au scăzut cu 2,7%.

Sistemul Federal de Rezerve manifestă îngrijorare în legătură cu impactul puternic negativ al dolarului asupra sectorului industrial al economiei. Specialiștii afirmă că în viitorul apropiat s-ar putea să asistăm la o nouă reducere cu 0,5% a taxei scontului.

Producția industrială americană a scăzut cu 0,2% în aprilie, pentru a doua oară în interval de 3 luni.

Se estimează că rata inflației va crește de la 4% la 5,5% spre sfîrșitul anului 1985. Creșterea din nou a inflației va conduce la slăbirea dolarului, proces de pe urma căruia vor beneficia metalele prețioase.

Lira sterlină a fluctuat între niveluri de 1,2913 și 1,2545 dolari S.U.A.

Marca vest-germană a cunoscut în această săptămînă paritați între 3,0240 și 3,0930 DM/dolar.

Francul elvețian s-a menținut între 2,5420—2,5930 SF/dolar.

Prețul metalului galben a variat între 315 și 323 dolari/uncia.

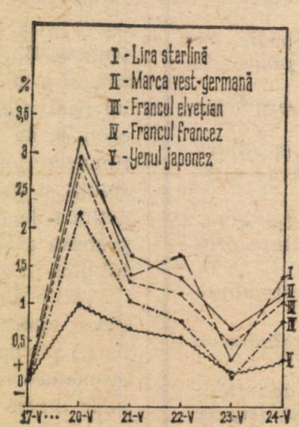

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în intervalul 20—24 V ; bază : 17 V 1985

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

GLOSAR

Ratio [II]

Coeficientele de solvabilitate (solvency ratios în engleză, ratios de solvabilité în franceză), stabilite tot pornind de la cifrele de bilanț, sînt menite să determine aptitudinea unei societăți de a face față totalului angajamentelor sale pe baza ansamblului resurselor constituind patrimoniu propriu sau pe baza totalului activelor. Ele reprezintă un criteriu principal atunci cînd se acordă credite unei societăți fără constituirea unor garanții reale, ci numai pe baza solvabilității sale.

— **Coeficientul de siguranță** sau **de solvabilitate generală** se obține prin raportarea totalului datoriei exigibile în timp la totalul activelor. Ținînd seama de excedentul activelor, evaluate în funcție de valoarea lor de realizare efectivă, față de angajamentele de orice natură se ajunge la o apreciere generală asupra posibilităților de rambursare a unor noi credite pe care un partener intenționează să le acorde societății analizate ;

— **Coeficientul de autonomie financiară** se stabilește pentru a fi examinat în corelare cu cel precedent, referindu-se la raportul dintre capitalul propriu și ansamblul angajamentelor față de terți ;

— **Coeficientul de îndatorare pe termen lung** face parte tot din acest grup de proporții grăitoare asupra solvabilității, rezultînd din raportarea datoriei pe termen lung la imobilizările înscrise în bilanț.

Altă categorie de astfel de indici se stabilește prin analiza datelor asupra conturilor unității avute în vedere, care, trebuie precizat, nu sînt întotdeauna disponibile, dar se încearcă insistent a fi obținute, întrucît apar cît se poate de concludente. Coeficienții rezultați din mișcarea conturilor unei societăți sînt urmăriți spre a fi cunoscută rentabilitatea activității economice în cea mai sintetică expresie bănească.

Între cei mai relevanți se înscriu :

— **Coeficientul costurilor,** care exprimă raportul dintre totalul costurilor de producție (exceptînd impozitele și alte prelevări fiscale) și valoarea vînzărilor nete, considerat a fi deosebit de concludent asupra eficacității operaționale a activității industriale și comerciale ;

— **Coeficientul marjei nete** rezultat din raportul dintre beneficiul net și valoarea netă a vînzărilor ;

— **Coeficientul dobînzilor,** prezentînd interes în special pentru bănci și investitori în împrumuturi pe bază de titluri, se calculează prin raportarea totalului beneficiului net, al impozitelor pe beneficiu și dobînzilor de încasat la totalul dobînzilor de vărsat de către societatea avută în vedere.

Mai există și o altă categorie formată de coeficienții stabiliți pe baza datelor atît din bilanț cît și din conturile unei firme, ca spre exemplu :

— **Coeficientul de rotație a creditelor,** respectiv totalul vînzărilor pe credit față de suma globală a creanțelor de rambursat ;

— **Coeficientul de rotație a stocurilor,** adică lichidările de stocuri din perioada dată ;

— **Coeficientul fondului de rulment,** rezultat din raportarea fondului de rulment net la cifra de afaceri ;

— **Coeficientul de randament al investițiilor,** stabilit pe baza raportului dintre beneficiile înregistrate înainte de plata dobînzilor și impozitelor pe de o parte și totalul activelor imobilizate, pe de altă parte ;

— **Coeficientul de randament al fondurilor proprii,** rezultat din raportarea acestora la beneficii.

Calcularea acestor indici și analiza evoluției lor în timp oferă utile elemente de referință care, prin coroborare cu informații generale asupra mersului activității economice, permit fundamentarea unei judecăți de valoare obiective privind situația societății supuse analizei.

Radu NEGREA

Agricultură

Savel Săvuică, Botoșani — În privința rezervelor de sporire a producției agricole în țările subsahariene, ca o condiție fundamentală a depășirii acutei crize alimentare pe care o cunosc în prezent mai multe din aceste țări, experții F.A.O. scot în evidență decalajele în creștere care s-au creat față de randamentele medii consemnate pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, ca și pe plan mondial (vezi tabelul).

Decalajele sînt mai mici în cazul randamentelor la produsele de export (arahide, cacao, cafea), iar în cazul ceaiului recolta medie la hectar în Africa subsahariană (1 178 kg) întrece cu mult media mondială (761 kg).

Pe de altă parte, în 26 din cele 31 de țări subsahariene pentru care F.A.O. dispune de date raportul de schimb (respectiv raportul dintre indicele valorii exporturilor agricole și cel al prețurilor importurilor totale) s-a deteriorat considerabil, sub efectul scăderii cursurilor internaționale ale produselor de bază și al incapacității multor țări de a-și spori sau chiar numai menține volumul exporturilor.

Randamente medii (kg/ha), 1979—1981

	Africa la sud de Sahara	Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	Mondial
Porumb	959	1 903	3 252
Grîu	1 152	1 622	1 888
Orez	1 701	2 680	2 767
Manioc	6 348	8 776	8 776
Lapte *)	442	656	1 917

*) kg pe locuitor

Semnificativă este și prevederea coordonării pe viitor a transportului feroviar de mărfuri cu cel rutier, în vederea reducerii considerabile a acestuia din urmă prin preluarea de către calea ferată a unor mărfuri transportate anterior în camioane grele cu remorcă. Numărul vehiculelor grele care circulă zilnic pe șoselele suedeze s-ar putea reduce astfel cu cel puțin 500.

Unitate de cont

Nastasia Prisăcaru, Suceava — Așa-numita „unitate de cont europeană" (ECU), „coșul" de monede creat cu peste șase ani în urmă pentru a sta în centrul sistemului monetar vest-european, a depășit într-adevăr cadrul oficial, al circulației între băncile centrale vest-europene, intrînd în mod spontan și în sfera tranzacțiilor particulare.

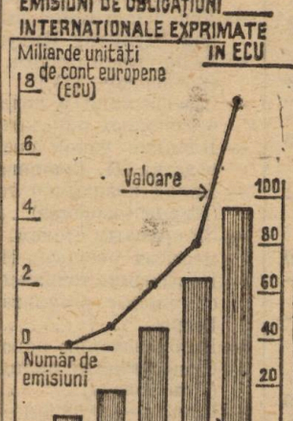

Unitatea de cont europeană a urcat acum pe locul 5 între valutele cele mai frecvent utilizate pentru credite bancare internaționale. De asemenea, în ultimii ani au apărut, pe lîngă creditele bancare în ECU, și emisiuni de obligațiuni internaționale exprimate în ECU. Astfel, în 1984 au fost înregistrate 62 asemenea obligațiuni, însumînd peste 3,3 miliarde ECU. Este vorba, precizează săptămînalul **The Economist** (4 mai), de cea mai rapidă creștere consemnată pe piața emisiunilor de obligațiuni internaționale. Datele din prima parte a acestui an permit să se prelimine o creștere însemnată în 1985 atît a numărului cît și a valorii operațiunilor (vezi graficul).

Avînd în vedere interesul crescînd de care se bucură acest coș de monede pe arena internațională, vom publica într-un număr viitor un articol care analizează rațiunile acestui interes, ca și limitele de care se lovește în prezent utilizarea ECU. Anticipăm, menționînd unul din avantajele incontestabile ale ECU, coș de monede care, spre deosebire de drepturile speciale de tragere, nu cuprinde în structura sa dolarul : riscul valutar considerabil mai redus. In fapt, ECU s-a dovedit mult mai stabil decît cele 10 monede ale țărilor din Piața comună, din care se compune. Astfel, din 1980 încoace fluctuația medie anuală a mărcii vest-germane față de ECU a fost de numai 4,3% comparativ cu 11,9% în raport de lira sterlină.

Modernizare

Cornelia Leonte, Făgăraș — Proiectul supus discuției în parlament de restructurare a căilor ferate suedeze, aparținînd statului, vizează modernizarea transporturilor feroviare de călători și mărfuri ca mijloc esențial de reducere a pierderilor cu care se soldează anual acestea (500 milioane coroane suedeze în 1984/85, cu perspectiva — în absența unei restructurări — de a ajunge la 1,5 miliarde în 1990 și la 3 miliarde în deceniul următor).

Potrivit unui buletin editat de **Schwedisch-Internationales Pressebüro** (aprilie 1985), planul prevede generalizarea prelucrării automate a datelor legate de transportul feroviar și introducerea a 50 de trenuri de mare viteză (160 km pe oră) care să lege principalele orașe suedeze.

Datorie externă

Anca Preda, Brașov — Discuțiile care au avut loc în aprilie a. c. la Bruxelles, în preajma reuniunii Comitetului interimar al F.M.I., între o delegație a 11 țări latino-americane cu cea mai mare datorie externă (așa-numitul „grup de la Cartagena") și Claude Cheysson, membru al Comisiei Pieței comune, nu au avut caracterul unor negocieri, ci — așa cum a precizat Enrique Iglesias, ministrul de externe al Uruguayului, citat de cotidianul **Handelsblatt** (17 aprilie) — au avut doar menirea de a sensibiliza țările industriale vest-europene față de problemele țărilor latino-americane. Datoria externă a țărilor din America Latină însuma la sfîrșitul anului trecut 370 miliarde dolari, ceea ce reprezintă 43% din datoria totală a țărilor în curs de dezvoltare și 46% din produsul social brut al Americii Latine. Actuala creștere economică din țările subcontinentului abia permite rambursarea dobînzilor scadente, în condițiile în care nivelul de trai a scăzut în 1984 la cota celui din 1977, cu speranța ca în 1990 să fie reatins abia cel din 1980. Cele două părți au fost de acord că lărgirea posibilităților de export ale țărilor latino-americane pe piața vest-europeană le-ar sprijini în măsură importantă în crearea condițiilor necesare pentru o accelerare a creșterii economice, de natură să permită rambursarea integrală a ratelor scadente.

„Grupul de la Cartagena", creat în iunie 1984 și al cărui secretar este în prezent ministrul de externe uraguayan, cuprinde Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Columbia, Republica Dominicană, Ecuador, Mexic, Peru, Uruguay și Venezuela.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 31 mai 1985

— Acțiuni hotărîte pentru salvgardarea dreptului suprem al oamenilor la viață **(Em. Stancu)** 3

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Mutații de amploare în structura populației ocupate **(Gavril Horja)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.** Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil
- Îndemn mobilizator pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economice **(B. Corneliu)** 7
- Accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor pe șantierele de investiții **(Dumitru Niculescu)** 8

— Dezbatere „R.E." Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (IV) 10

— Autodotarea — în sprijinul realizării indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului **(Ioan Drăghici)** 12

— Implicații ale specializării înguste a producției agricole **(N. Brașoveanu)** 13

— Contribuția comerțului invizibil la echilibrul balanței de plăți **(Maria Scvorțov)** 15

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Dezbatere „R.E.". Știința și tehnologia în sprijinul valorificării resurselor locale (II) **(Cristian Popescu, Valentin Negoiță)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor pentru export. Maximum de performanță cu minimum de costuri **(Ștefan Gheorghe)** 19

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Spre constituirea unei noi baze energetice (I) **(Maria D. Popescu)** 21

— O remarcabilă contribuție la cercetarea problemelor retribuției **(Ion Blaga)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Teorii și concepții privind structura economiei naționale în perioada interbelică (I) **(Gh. Dobre)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului **(Eliza V. Nasta)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Africa : dificultăți economice prelungite **(Constantin Benga)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— Firm actions to safeguard people's supreme right to life **(Em. Stancu)** 3
— Ample shifts in the labour structure **(Gavril Horja)** 5
— A mobilizing call to carry out the goals of the economic development **(B. Corneliu)** 7
— Speeding-up the rhythm of works on investment sites **(Dumitru Niculescu)** 8
— A.R.E. debate .Ways and solutions to increase the energy production (IV) 10
— Self-supply — in support of carrying out the quantitative and qualitative indicators of the plan **(Ioan Drăghici)** 12
— Implications of the narrow specialization of agricultural production **(N. Brașoveanu)** 13
— The contribution of the „invisible trade" to equilibrating the balance of payments **(Maria Scvorțov)** 15
— A.R.E. debate. Science and technology in support of turning to good account the local resources (II) **(Cristian Popescu, Valentin Negoiță)** 17
— Raising the technical and qualitative level of products. Maximal results with minimal costs **(Ștefan Gheorghe)** 19
— Towards creating a new energy base (I) **(Maria D. Popescu)** 21
— A remarkable contribution to the research of salary issues **(Ion Blaga)** 23
— Theories and concepts on the national economy structure between the wars (I) **(Gh. Dobre)** 24
— Africa — prolonged economic difficulties **(Constantin Benga)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Решительные действия для обеспечения права человечества к жизни (**Эм. Станку**) 3
— Маштабные изменения в структуре занятого населения (**Гаврил Хоржа**) 5
— Мобилизующий призыв к выполнению задач экономического развития (**Б. Корнелю**) 7
— Ускорение темпа выполнения работ на инвестиционных стройках (**Думитру Никулеску**) 8
— За круглым столом. Пути и решения роста производства электроэнергии (IV) 10
— Самодотация в поддержку выполнения количественных и качественных показателей плана (**Иоан Дрэгич**) 12
— Влияние узкой специализации сельскохозяйственного производства (**Н. Брашовяну**) 13
— Вклад невидимой торговли в равновесие платежного баланса (**Мария Скворцов**) 15
— За круглым столом. Наука и технология в поддержку освоения местных ресурсов (II) (**Кристиян Попеску, Валентин Негоицэ**) 17
— Повышение технического и качественного уровня изделий. Максимальные результаты с минимальными издержками (**Штефан Георге**) 19
— К образованию новой энергетической базы (I) (**Мария Д. Попеску**) 21
— Существенный вклад в исследование вопросов заработной платы (**Ион Блага**) 23
— Школы — течения — экономисты. Теории и концепции о структуре народного хозяйства в межвоенном периоде (**Г. Добре**) 24
— Африка: экономические продолжительные трудности (**Константин Бенга**) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Ţesături din in şi in în amestec cu alte materii prime, pentru decoraţiuni interioare şi articole de camping

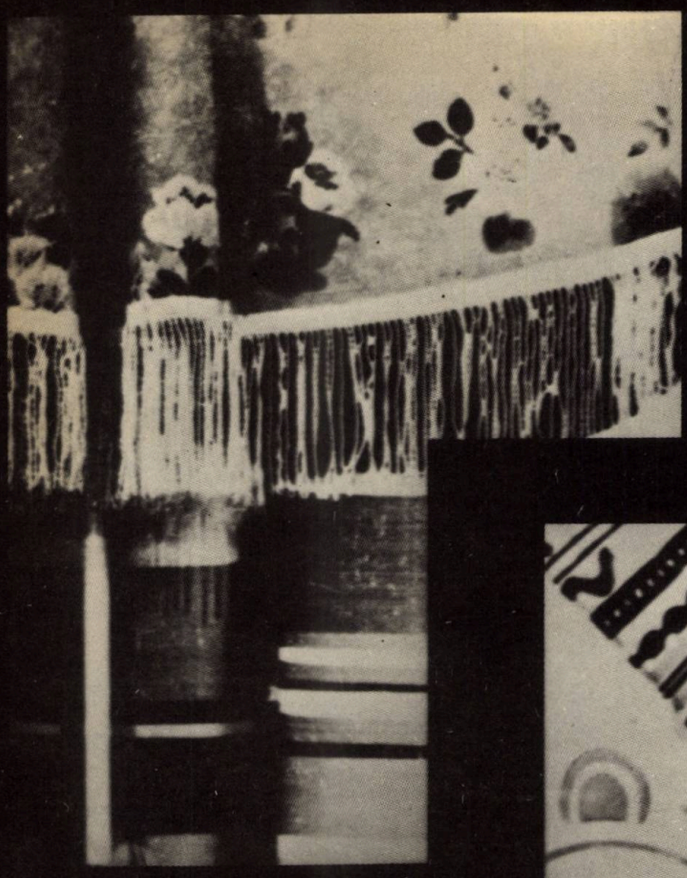

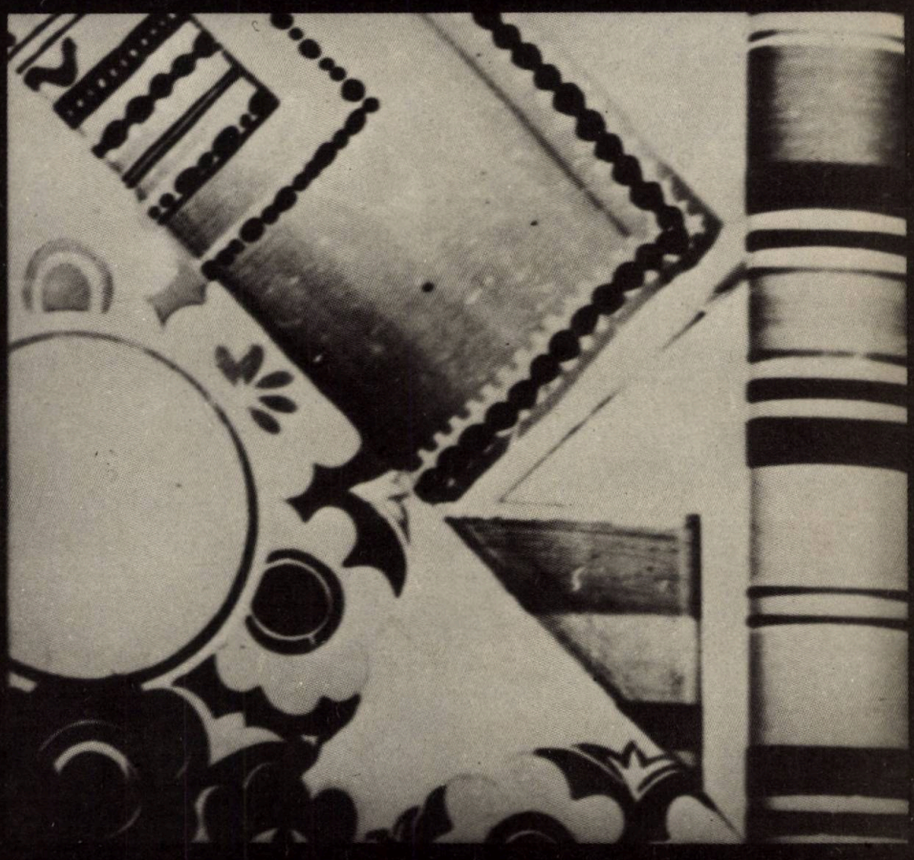

- *draperii, huse, traverse, feţe de masă, şervete de bucătărie, lenjerie de pat, ţesături pentru şezlonguri, scaune de camping, genţi, sacoşe de plajă;*
- *frumoase, moderne, practice, rezistente, uşor de întreţinut, au o mare rezistenţă la soare şi la spălări repetate*

UN BOGAT SORTIMENT DE ŢESĂTURI DIN IN ŞI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME ÎN TOATE MAGAZINELE COMERŢULUI DE STAT

M. I. C. M. — C. I. E. A. **Întreprinderea de contactoare — Buzău**

feromag

Str. Mesteacănului nr. 10
Telefon 11730(1) / 297

1985 JUN 2 1

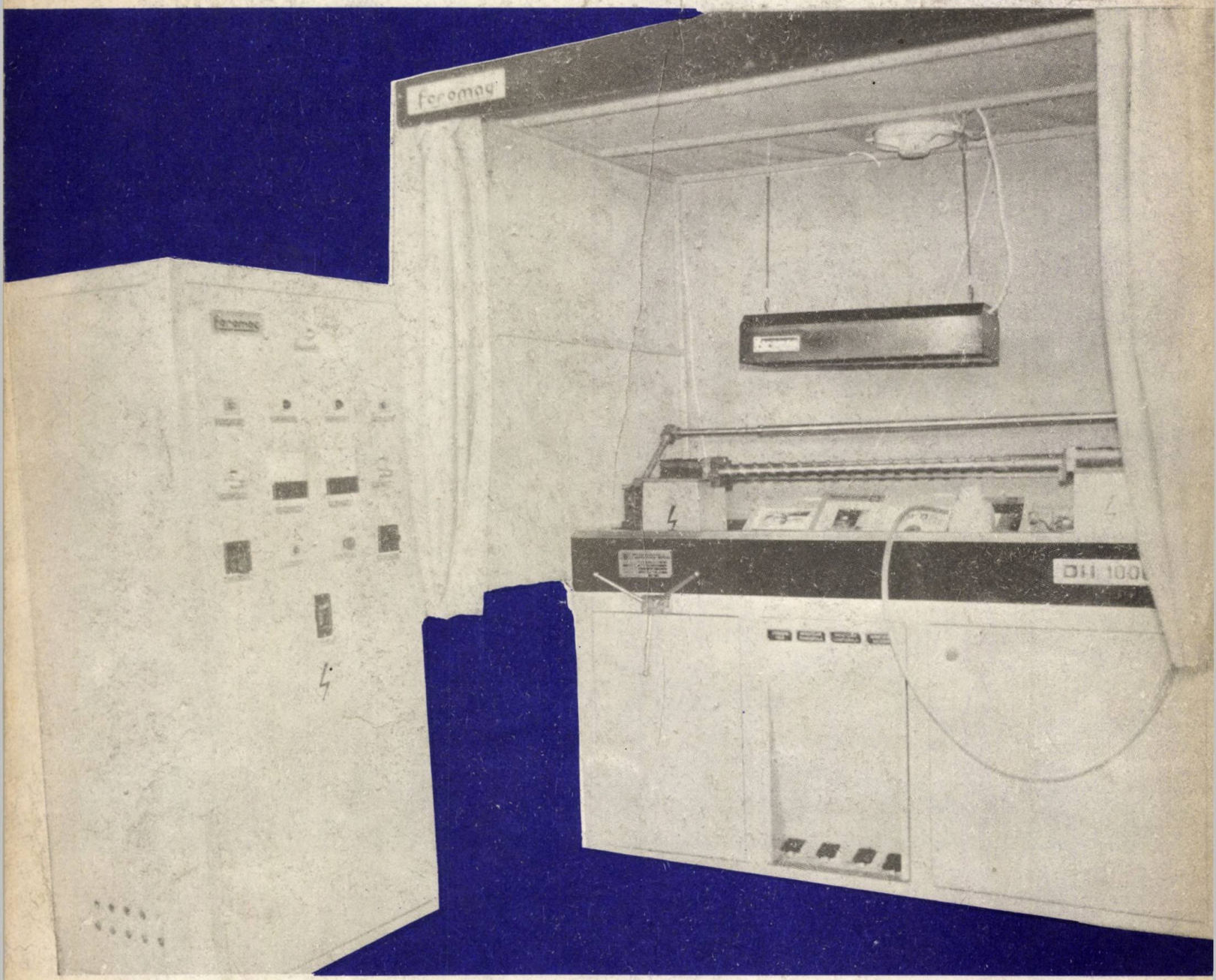

UTILAJE PENTRU CONTROLUL NEDISTRUCTIV AL PIESELOR DIN MATERIALE FEROMAGNETICE

— controlul se efectuează cu pulbere magnetică fluorescentă vizualizată în lumina ultravioletă ;
— permite detectarea incluziunilor, fisurilor și a altor discontinuități aflate la suprafața materialului și în adîncime pînă la 8 mm ;
— productivitate ridicată datorită realizării în regim automat a ciclului de control.

Gama este compusă din :

I. DEFECTOSCOAPE

	DV 400	DH 1000	DH 1500	DH 2000
Curent maxim (A)	4 000	4 000	6 000	8 000
Solenația (A. spiră)	20 000	20 000	30 000	40 000
Lungimea maximă a piesei de controlat (mm)	400	1 000	1 500	2 000

II. DEMAGNETIZOARE
— demagnetizor tunel cu bandă ;
— demagnetizor tunel cu cărucior ;
— demagnetizor cu tunel deplasabil.

III. ACCESORII
— aparat de măsurat intensitatea luminii ultraviolete ;
— aparat de măsurat intensitatea cîmpului magnetic ;
— indicator pentru magnetismul remanent ;
— etalon profesor Berthold ;
— recipient pentru verificat concentrația pulberii.

Dacă gama prezentată nu satisface problemele dv. în domeniu, specialiștii noștri pot concepe utilaje specifice fiecărui caz în parte.

Adresa noastră este : Întreprinderea de contactoare Buzău, str. Mesteacănului nr. 10, tel. 11730 (1), 11772, (3), int. 297, telex 56264.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

măsuri pentru creşterea *cantitativă şi calitativă* a producţiei agricole

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

Pe baza sarcinilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind folosirea intensivă a pămîntului, utilizarea cît mai bună a bazei tehnico-materiale și forței de muncă, generalizarea experienței unităților fruntașe, a rezultatelor obținute de cercetarea științifică, participanții au analizat activitatea din campania de primăvară și au stabilit măsurile necesare pentru buna pregătire și desfășurare a tuturor lucrărilor agricole din acest an, pentru îndeplinirea planului la producția agricolă.

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

Sub semnul dorinței comune de a da dimensiuni și mai ample colaborării prietenești româno-finlandeze

VIZITA DE STAT A PREȘEDINTELUI REPUBLICII FINLANDA, MAUNO KOIVISTO, ÎMPREUNĂ CU DOAMNA TELLERVO KOIVISTO

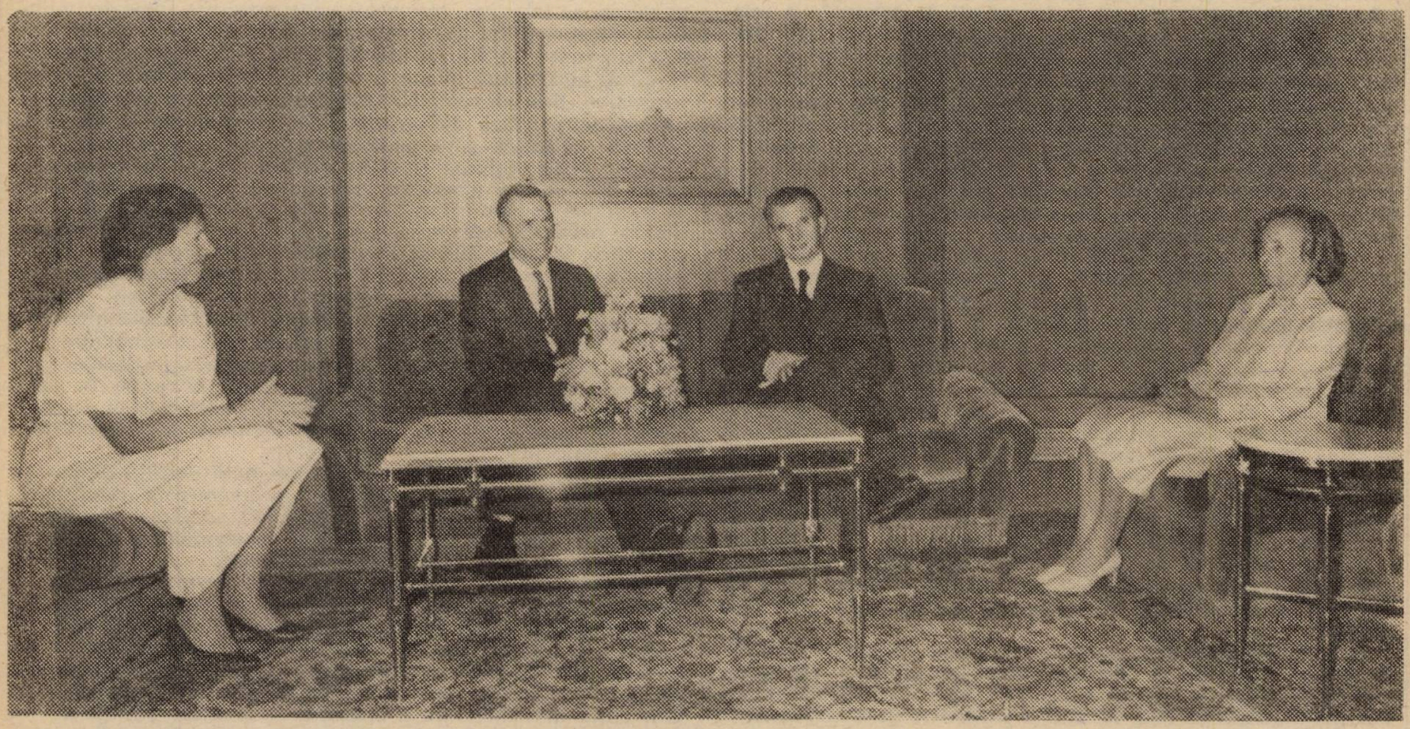

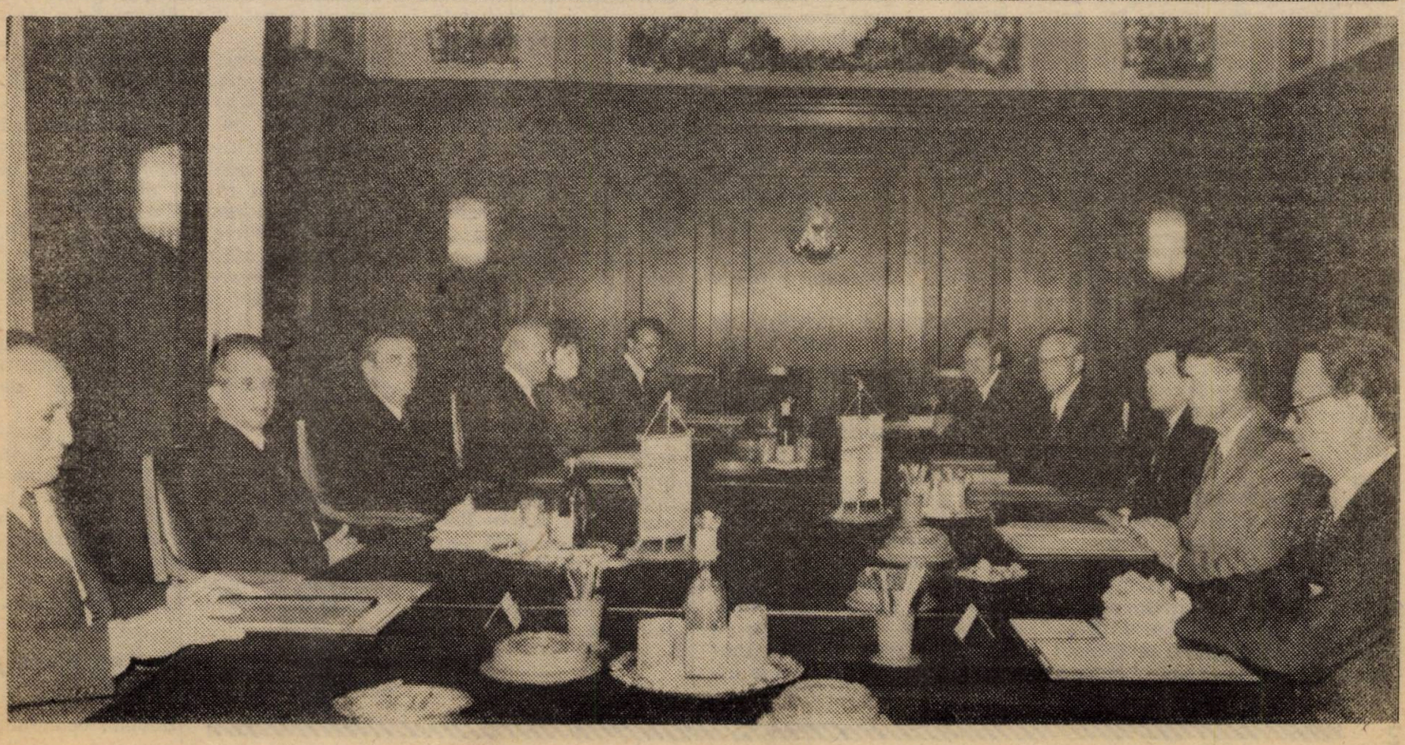

O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și R. D. Germană

MOMENT DE ÎNSEMNĂTATE DEOSEBITĂ în cronica bunelor relații de colaborare dintre România și R.D. Germană, eveniment politic cu ample semnificații internaționale, vizita oficială de prietenie efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în fruntea unei delegații de partid și de stat, la invitația tovarășului Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane, s-a desfășurat sub semnul voinței comune de a întări continuu colaborarea bilaterală pe multiple planuri, în interesul edificării cu succes a noii societăți, al păcii și colaborării în întreaga lume.

În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în ziua sosirii la Berlin : **„Vizita pe care o facem în țara dumneavoastră constituie o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre. Noi apreciem stadiul înalt al acestor relații — și considerăm că trebuie să facem, și în continuare, totul pentru ca nivelul lor să crească necontenit, pentru ca ele să se afirme din toate punctele de vedere ca un exemplu de relații între state socialiste prietene, care conlucrează strîns în edificarea noii orînduiri, în lupta pentru socialism și pace în lume"**. La rîndul său, tovarășul **Erich Honecker** aprecia : **„Vizita dumneavoastră, dragă tovarășe Ceaușescu, ne oferă posibilitatea de a semna noi înțelegeri în domeniile economiei, științei, tehnicii, ca și al sănătății, transportului și învățămîntului, menite să ridice pe noi trepte relațiile noastre în deceniile următoare. Sînt sigur că această întîlnire va da noi și puternice impulsuri colaborării prietenești dintre partidele și statele noastre"**.

Prin orizonturile deschise colaborării multilaterale dintre România și R.D. Germană, recenta vizită oficială de prietenie se înscrie ca un moment marcant în seria întîlnirilor între conducătorii de partid și de stat din cele două țări, în cursul cărora au fost semnate documente și înțelegeri de importanță decisivă. Astfel, însuși documentul fundamental care a inițiat o etapă superioară a conlucrării și relațiilor dintre cele două state socialiste, Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, încheiat la 12 mai 1972, este rodul întîlnirilor și convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Erich Honecker. La rîndul lor, importante sînt și rezultatele dialogului purtat de conducătorii de partid și de stat din țările noastre, consemnate în înțelegerile încheiate în 1977, 1980 și 1984.

Rezultatele recentelor convorbiri sînt sintetizate în COMUNICATUL COMUN și PROGRAMUL DE LUNGĂ DURATĂ PRIVIND DEZVOLTAREA COLABORĂRII ECONOMICE ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE, A SPECIALIZĂRII ȘI COOPERĂRII ÎN PRODUCȚIE PÎNĂ ÎN ANUL 2000 — documente programatice care conferă o bază trainică pentru dezvoltarea și mai puternică a colaborării dintre cele două țări, pentru ridicarea acesteia pe o treaptă nouă, superioară.

Sfera deosebit de cuprinzătoare a domeniilor colaborării reciproce, perspectivele adîncirii sale pe termen lung sînt subliniate în mod semnificativ de hotărîrea exprimată în cadrul recentelor convorbiri de a extinde conlucrarea dintre P.C.R. și P.S.U.G., de a intensifica contactele între guvernele, parlamentele, organizațiile de masă și obștești din cele două țări, schimburile de experiență în diverse domenii ale construcției socialiste, de a promova și mai larg schimburile de opinii și consultările privind dezvoltarea relațiilor bilaterale, precum și în probleme internaționale de interes comun.

În cursul convorbirilor, cei doi conducători de partid și de stat au acordat o atenție deosebită, așa cum se relevă în Comunicatul comun, problemelor schimburilor comerciale, cooperării și specializării în producție, colaborării tehnico-științifice dintre România și R.D. Germană, extinderii și aprofundării cadrului juridic al relațiilor bilaterale, exprimîndu-și satisfacția pentru rezultatele obținute pînă în prezent. O dezvoltare dinamică au cunoscut schimburile comerciale, al căror volum a atins în 1984, pentru prima dată, peste 1 miliard de ruble, contribuind la asigurarea economiilor naționale ale celor două țări cu materii prime, materiale, mașini și utilaje și la lărgirea gamei de bunuri de larg consum destinate populației. S-au adîncit în continuare specializarea și cooperarea în producție în domenii importante ale economiei naționale. Ponderea produselor realizate prin cooperare și specializare în schimbul de mărfuri a crescut continuu și reprezintă în momentul de față circa o treime din livrările reciproce. S-a intensificat colaborarea în domeniul științei și tehnicii, îndeosebi pentru soluționarea unor probleme din ramurile de vîrf ale celor două economii naționale.

Potențialul economic tot mai ridicat al economiilor României și R.D. Germane, cerințele programelor lor de dezvoltare creează condiții favorabile pentru extinderea schimburilor reciproce, al căror volum urmează să atingă 7 miliarde ruble pe întreg cincinalul viitor, pentru identificarea de noi forme și modalități superioare, durabile, de colaborare economică reciproc avantajoasă. În acest context, apreciindu-se activitatea depusă de Comisia mixtă guvernamentală de colaborare economică și tehnico-științifică, de organele și organizațiile economice din cele două țări, s-a indicat să se acționeze cu și mai multă hotărîre pentru promovarea cooperării și specializării în producție, îndeosebi a celei bazate pe tehnologiile moderne și folosirea resurselor existente, mai ales în industriile construcțiilor de mașini, electrotehnică, electronică, microelectronică, optică, mecanică fină, metalurgie, industria chimică, agricultură și alte ramuri ale economiilor naționale respective. S-a convenit să se așeze colaborarea și cooperarea economică pe bază de acorduri de lungă durată, care să le confere stabilitate și o perspectivă largă de dezvoltare.

Realizările obținute pînă în prezent, care în cincinalul 1986—1990 se vor amplifica, așa cum o atestă stadiul actual al coordonării planurilor, stau la baza „Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice, a specializării și cooperării în producție dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană pînă în anul 2000", semnat de către tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker cu prilejul recentei întîlniri. Programul deschide o nouă etapă a colaborării multilaterale economice și tehnico-științifice între economiile lor naționale. Realizarea măsurilor ample de colaborare, convenite în acest program, în domeniile științei, tehnicii și producției va contribui la dezvoltarea mai intensă și fructuoasă a relațiilor dintre cele două țări.

În cursul convorbirilor a fost reafirmată dorința de a acționa pentru dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice pe multiple planuri, contribuind astfel la realizarea hotărîrilor adoptate la Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. din iunie 1984.

Concomitent cu extinderea relațiilor economice, vor fi dezvoltate, în continuare, relațiile în domeniile științei, culturii, învățămîntului, sănătății, turismului, sportului ș.a., în care urmează a fi identificate noi forme, mai eficiente, de conlucrare. Acordul în domeniul aviației civile semnat în timpul vizitei, precum și Acordul de colaborare în domeniul sănătății și Convenția de echivalare a studiilor și gradelor științifice, ce urmează a fi încheiate în curînd, constituie alte materializări ale înțelegerilor realizate.

Convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Erich Honecker au prilejuit, în mod firesc, și un amplu schimb de vederi asupra evoluției situației internaționale. Exprimîndu-se profunda îngrijorare față de creșterea încordării în lume, îndeosebi ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, a fost cu putere pus în evidență adevărul că trecerea la dezarmare, înlăturarea pericolului unui război nuclear, asigurarea păcii constituie problema fundamentală a epocii noastre. În scopul asigurării și întăririi păcii, România și R.D. Germană se pronunță pentru eforturi unite ale tuturor oamenilor politici, ale tuturor forțelor iubitoare de pace, pentru a face ca rațiunea și realismul să triumfe, pentru reluarea procesului de destindere și colaborare.

Dialogul a pus în evidență în același timp o serie de alte probleme importante ale actualității internaționale asupra cărora s-a conturat o amplă convergență a punctelor de vedere.

Prin atmosfera călduroasă în care s-a desfășurat, prin ampla gamă de acord asupra marilor probleme mondiale, prin înțelegerile și documentele de colaborare deosebit de importante semnate, prin întreaga desfășurare, recentul dialog la nivel înalt dintre România și R.D. Germană se înscrie ca un moment de înaltă semnificație în dezvoltarea continuu ascendentă a relațiilor de strînsă prietenie, solidaritate frățească și conlucrare rodnică dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei păcii, progresului și socialismului în lume.

Ioachim SILVESTRU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Accentuarea acțiunii factorilor intensivi — orientare fundamentală în dezvoltarea economiei românești

FAPTUL că România a început construirea noii orînduiri sociale de la un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție a impus ca în strategia generală a dezvoltării economice, promovată cu consecvență de partidul nostru, un loc central să-l ocupe crearea și consolidarea bazei tehnico-materiale a socialismului îndeosebi prin industrializarea țării. Dezvoltarea în ritm înalt a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei prin mobilizarea unui complex de factori — umani, economici, tehnici și organizatorici — a dus la transformarea, într-un timp relativ scurt, a României, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică și o agricultură socialistă în plină dezvoltare.

Imaginea nouă, înfloritoare a României socialiste, mărețele ei împliniri sînt argumente de netăgăduit care infirmă atît „teoria" lansată de numeroși economiști și politicieni burghezi, după care urma să rămînem o țară „eminamente agrară", cît și unele încercări actuale de minimalizare a rezultatelor obținute de poporul român. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas, în continuare, o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".** În acest amplu proces de prefaceri calitative, perioada de după cel de-al IX-lea Congres, de cînd la conducerea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucitul strateg și ctitor al României socialiste moderne, se distinge în mod deosebit, eforturile materiale și umane ale întregii națiuni fiind statornic concentrate în direcția făuririi unei economii avansate, eficiente, spre ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

Direcții de intensificare a producției

PE BAZA cunoașterii profunde a legilor și legităților dezvoltării, a mecanismelor complexe ale reproducției socialiste lărgite, a condițiilor și necesităților concrete ale economiei naționale, a tendințelor generale ale creșterii economice pe plan mondial, partidul nostru, cu deosebire din anul 1965 încoace, a acționat sistematic pentru promovarea unui tip de dezvoltare preponderent intensiv. Această orientare spre intensivizare a economiei în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva sfîrșitului de secol va cunoaște noi dimensiuni.

Pe plan de maximă sinteză o asemenea trăsătură de progres este pusă în evidență de ritmuri de creștere ridicate, obținute la principalii indicatori ce reflectă desfășurarea unor activități de bază din economie — producție industrială, agricolă, transporturi, comerț exterior, venit național — comparativ cu ritmul de creștere, cu mult mai redus, al populației ocupate, ceea ce relevă un amplu și complex proces de transformări și mutații structurale în industrie și economie, în favoarea activităților de prelucrare avansată, a activităților puternic promotoare ale progresului tehnico-științific, creșterea mai puternică a productivității ; același proces este vădit totodată de devansarea, în anii de după 1965, a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național, semnificînd, în mod nemijlocit, orientări fundamentale și preocupări susținute pentru economisirea muncii sociale, a muncii trecute, pentru reducerea consumurilor de materii prime și energie, a însuși efortului material al dezvoltării.

Este evident astfel că teza potrivit căreia dezvoltarea forțelor de producție reprezintă factorul decisiv al progresului economico-social nu numai că nu-și pierde valabilitatea, dar, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, capătă noi valențe, linia creșterii economice caracterizîndu-se printr-un curs înnoitor, accentuîndu-se continuu rolul factorilor intensivi. În întreagă această perspectivă, progresul multilateral al economiei naționale este hotărîtor legat de politica științifică a partidului de repartizare optimă a venitului național pentru dezvoltare și consum, orientare care urmărește țelurile generale ale construcției socialiste, sarcinile concrete ale fiecărei etape de dezvoltare economico-socială. Tocmai pe această bază în anii de după 1965 au putut fi constituite și desfășurate ample programe de investiții, au putut fi realizate aceste veritabile creații ale „Epocii Ceaușescu" care sînt industria electronică, de elemente de automatizare, de mecanică fină, chimie de sinteză fină și mic tonaj etc., au putut fi puse în valoare, în tot mai mare măsură, întregul potențial și teritoriu.

Datorăm gîndirii înalt creatoare, profund științifice și ardent revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu nu numai fundamentarea temeinică a necesității unei rate înalte a acumulării ca singura cale pentru sporirea potențialului productiv al țării, pentru reducerea decalajelor economice, ci și elaborarea unei concepții unitare privind maximizarea eficienței economice — cerință și expresie sintetică a economisirii muncii sociale. Transpusă în practica economică, această orientare programatică s-a concretizat în alocarea, cincinal de cincinal, a unei cote înalte din venitul național pentru acumulare, concomitent cu creșterea preocupărilor pentru obținerea unei eficiențe economice cît mai înalte a investițiilor. În aceste condiții, rod al unor eforturi depuse cincinal de cincinal, pînă în anul 1990 — preciza secretarul general al partidului la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român — se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor.

În concepția secretarului general al partidului necesitatea dezvoltării intensive decurge și din faptul că dezvoltarea preponderent extensivă, caracteristică unei anumite perioade istorice, oferă — ca urmare a caracterului limitat al factorilor de producție de care dispune economia națională — posibilități relativ reduse de progres, diminuate astăzi și mai mult de agravarea crizei energetice și de materii prime. Depășirea acestor bariere presupune cristalizarea unei noi strategii de dezvoltare economico-socială, fundamentată pe creșterea mai accentuată a productivității muncii, utilizarea intensivă a capacităților de producție, reducerea substanțială a costurilor de producție — cu deosebire a cheltuielilor materiale —, valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor în condițiile modernizării și perfecționării continue a structurii economiei naționale. Evidențiind trăsătura definitorie a progresului economic din țara noastră, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, arăta : **„Consider necesar să trecem de la faza acumulării cantitative la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale".**

Știința și tehnologia — în centrul forțelor de stimulare a progresului multilateral

OBIECTIVUL de lungă perspectivă al realizării unei eficiențe cît mai înalte ocupă în cadrul politicii economice generale a partidului și statului nostru un loc central. Sînt semnificative, în acest sens, orientările inițiate la Congresul al IX-lea al partidului ca și la Conferința Națională a partidului din 1967 — reluate apoi și dezvoltate amplu de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul congreselor și conferințelor naționale ale partidului, ce au urmat, ca și cu alte prilejuri — privind asigurarea unei creșteri economice intensive, prin modernizarea structurii economiei naționale, ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea accentuată a productivității muncii, intensificarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu randament maxim a capacităților, economisirea și valorificarea superioară a resurselor, recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor, reutilizarea unor materiale, reducerea costurilor de producție etc. În toate aceste domenii au fost elaborate programe de însemnătate națională, de mare amploare, cu orizont de timp pînă la sfîrșitul acestui secol și chiar după aceea.

În ansamblul factorilor de eficiență și ținînd seama de rolul important al științei în procesul de transformare revoluționară a societății, de faptul că sîntem contemporanii celei mai profunde revoluții tehnico-științifice din istoria omenirii, partidul și statul nostru au desfășurat, îndeosebi după Congresul al IX-lea, și desfășoară în continuare o intensă activitate pentru promovarea în producție a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii și creșterea, pe această bază, a eficienței econo-

mice. Avînd în vedere că întreaga omenire păşeşte într-o nouă etapă a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, sublinia secretarul general al partidului, şi ţara noastră trebuie să participe activ şi să se ridice la nivelul celor mai înalte cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii mondiale. Sînt domenii conduse în mod eminent de tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, om politic de seamă şi savant de renume mondial, şi a căror activitate şi-a aflat şi îşi află o strălucită finalitate pentru progresul economiei româneşti. Afirmîndu-se tot mai mult ca o forţă nemijlocită de producţie, devenind ea însăşi productivă, creatoare de valoare de întrebuinţare şi valoare, ştiinţa contribuie astfel la asigurarea condiţiilor trecerii la dezvoltarea intensivă în toate sectoarele vieţii sociale.

Dintr-o asemenea perspectivă complexă, Congresul al IX-lea al partidului a deschis un cîmp vast deopotrivă dobîndirii de noi şi însemnate cuceriri în domeniul ştiinţei şi tehnicii şi aplicării hotărîte a acestora în economie, în toate sectoarele vieţii sociale. În aceste condiţii este ilustrativ faptul că investiţiile destinate sectorului ştiinţă şi deservire ştiinţifică au sporit de 5,36 ori în 1983 faţă de 1965, faţă de o creştere de 1,87 ori

Evoluţia principalilor indicatori ai dezvoltării economici naţionale

(1965 = 100)

Indicatori	1975	1980	1983	Ritm mediu anual de creştere 1981—1983
Producţia industrială	322	507	551	10,0
Producţia globală agricolă	150	181	190	3,6
Parcursul mărfurilor	329	397	421	8,3
Volumul comerţului exterior	406	841	718	11,6
Productivitatea muncii pe o persoană în industrie	194	269	287	6,0
Volumul investiţiilor	293	441	407	8,1
Venitul naţional	247	351	382	7,7
Produsul social	251	351	373	7,6

în 1965 raportat la anul 1950; de asemenea, numărul personalului muncitor cuprins în activitatea de ştiinţă şi deservire ştiinţifică a crescut de la 59,1 mii în 1965 la peste 136 mii în anul 1983, în timp ce fondurile fixe puse în funcţiune în acest sector au sporit de la 1,65 mrd. lei în cincinalul 1966—1970 la circa 3,40 mrd. lei în primii trei ani ai actualului cincinal.

Tocmai de aceea în strategia dezvoltării intensive promovate de partidul nostru, de secretarul său general, se acordă o atenţie deosebită amplificării activităţii de cercetare ştiinţifică proprie, care prin noile descoperiri ştiinţifice, prin noile tehnici şi tehnologii este chemată să potenţeze toţi factorii de producţie, în vederea obţinerii de rezultate utile cît mai mari, cu minimum de efort, de asigurare a sporirii eficienţei întregii munci sociale — vii şi materializate — în toate domeniile de activitate. În acest sens, din iniţiativa şi sub conducerea nemijlocită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, Congresul al XII-lea al P.C.R. a adoptat „Programul-directivă de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 şi direcţiile principale pînă în anul 2000". Structurat pe trei etape — 1985, 1990 şi 2000 —, prin obiectivele înscrise programul pune în evidenţă rolul crescînd al ştiinţei şi tehnologiei în întreaga operă de construire a socialismului, precum şi necesitatea concentrării eforturilor către rezolvarea problemelor ridicate de unităţile economice. În acelaşi timp, pornind de la adevărul că ştiinţa de astăzi este tehnica de mîine, de o atenţie deosebită se bucură cercetarea fundamentală, care trebuie să ofere soluţii pentru asigurarea dezvoltării în perspectivă a economiei.

În continua dezvoltare a patriei, cincinalul 1986—1990 va marca intrarea într-o fază nouă, superioară, a progresului social-economic, documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. precizînd că activitatea de cercetare va fi orientată cu precădere către rezolvarea problemelor pe care le ridică asigurarea bazei energetice şi de materii prime, valorificarea tot mai eficientă a resurselor, îmbunătăţirea structurii producţiei şi creşterea substanţială a nivelului tehnic şi calitativ al produselor. Obiectivul prioritar ca majoritatea produselor româneşti — cca 95% din aceste produse — să atingă nivelul mediu mondial, iar 2—5% din produse să fie obţinute la nivel de vîrf, impune sporirea capacităţii economiei naţionale, a industriei de a prelua prototipurile realizate de cercetare. Sînt evidente însemnătatea şi actualitatea promovării tehnologiilor moderne care să asigure productivitate înaltă, calitate în condiţiile unor consumuri reduse de energie şi materiale.

O premisă esenţială a creşterii intensive — modernizarea structurilor economice

ÎN CONCEPŢIA secretarului general al partidului nostru accentuarea dezvoltării intensive presupune şi în acelaşi timp este condiţionată de înnoirea şi modernizarea structurilor economiei naţionale, a industriei în mod special, cerinţă a cărei rezolvare prezintă — în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane — o importanţă aparte. În acest context, pe linia unei continuităţi politice reliefată o dată cu Congresul al IX-lea al partidului, în cincinalul viitor şi în perspectiva anilor 2000 baza energetică şi de materii prime, sector hotărîtor pentru progresul întregii economii naţionale, va înregistra importante creşteri.

Pornind de la imperativul asigurării independenţei energetice şi al acoperirii celei mai importante părţi din necesarul de materii prime din producţie proprie se au în vedere efectuarea lucrărilor de cercetare geologică pe întreg teritoriul, investigarea structurilor de mare adîncime şi de pe platforma continentală a Mării Negre, implementarea unor tehnologii moderne, capabile să permită exploatarea rezervelor cu condiţii dificile şi să asigure creşterea factorului final de recuperare. Importantele resurse materiale, financiare şi umane pe care le reclamă cercetarea geologică cer ca aceasta să se realizeze în condiţii de maximă economicitate, criteriul fundamental de apreciere a eficienţei lucrărilor geologice fiind sporirea rezervelor exploatabile la 1 000 lei fonduri cheltuite.

Eliminarea unor neconcordanţe ce se mai manifestă între ramurile industriei prelucrătoare şi baza energetică şi de materii prime solicită în acelaşi timp înfăptuirea unei adevărate revoluţii în politica energetică. Se au astfel în vedere, pe lîngă obţinerea unei creşteri substanţiale a producţiei de energie electrică, şi modificarea structurii producţiei de energie în direcţia restrîngerii producţiei obţinute în termocentralele ce funcţionează pe bază de hidrocarburi şi introducerea în balanţa energetică şi a altor surse de energie, inclusiv nucleară, precum şi o mai substanţială economisire a energiei atît la producători, cît şi la consumatori.

După cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, realizarea unor parametri calitativi superiori în acest sector trebuie privită cu maximă responsabilitate, ţinînd seama că în prezent consumul de energie, la noi, este substanţial mai mare decît în alte ţări. Alături de criterii cum sînt : valorificarea superioară a resurselor, creşterea mai rapidă a ramurilor şi subramurilor de vîrf, în perfecţionarea structurilor de producţie trebuie avut în vedere şi criteriul energetic. În acest context, în structura exportului se va urmări restrîngerea vînzării unor produse mari consumatoare de energie şi înlocuirea lor cu alte mărfuri ce valorifică mai eficient resursele energetice. Totodată, schimbările structurale vizează şi nivelul tehnic şi calitativ al produselor, prin modernizare şi reproiectare urmînd să se obţină creşterea duratei şi siguranţei în exploatare, reducerea greutăţii şi consumurilor specifice, sporirea randamentelor şi micşorarea cheltuielilor pentru funcţionare, întreţinere şi reparaţii. În vederea realizării acestor sarcini se vor generaliza metodele moderne de analiză şi control ale calităţii pe întreaga filieră proiectare-fabricare.

În concepţia strategică unitară a partidului de dezvoltare a întregului complex economic naţional, politica agrară deţine un loc prioritar. Cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, agricultura a fost reafirmată — alături de industrie — ca ramură de bază a economiei, s-au desfăşurat ample eforturi şi s-au întreprins acţiuni numeroase pentru ridicarea nivelului tehnic al muncii din acest domeniu, pentru creşterea productivităţii, pentru o mai bună organizare a activităţii, o mai bună stimulare şi angrenare a ţărănimii în procesul complex de ridicare a agriculturii româneşti la noi cote calitative. Ca şi economia în ansamblul ei, evoluţia agriculturii româneşti, în etapa actuală, se caracterizează prin accentuarea laturilor calitative. **„Economia României** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, referindu-se la profilul în perspectivă al economiei româneşti — **va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, ca şi pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, ţara noastră continuînd să rămînă o ţară industrial-agrară".**

Tocmai în aceste condiţii, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului s-au putut consemna cele mai mari progrese în ce priveşte creşterea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a oamenilor muncii, şi care, pe măsura sporirii în continuare a venitului naţional şi productivităţii, a reducerii costurilor de producţie şi îndeosebi a cheltuielilor materiale, vor putea fi amplificate. Înfăptuirea exemplară a obiectivelor şi sarcinilor trasate de Congresul al XIII-lea al partidului constituie astfel premisa hotărîtoare a ridicării pe mai departe a României pe noi trepte de progres şi civilizaţie, pe calea de prosperitate a ţării deschisă acum două decenii de Congresul al IX-lea al partidului.

Ioana IOVĂNESCU
Ştefan GHEORGHE
Ploieşti

Acțiuni pentru creșterea cantitativă și calitativă a producției agricole

PLENARA LĂRGITĂ a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, convocată din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut loc într-o perioadă cu profunde semnificații, marcată de împlinirea a 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea al partidului — care a deschis epoca marilor înfăptuiri în edificarea României moderne —, și de entuziasmul cu care întregul nostru popor acționează pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a actualului cincinal și pentru punerea unei baze trainice producției anului 1986, pentru îndeplinirea neabătută a obiectivelor stabilite de cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

În spiritul orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind folosirea intensivă a pămîntului, utilizarea cît mai eficientă a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, generalizarea experienței unităților fruntașe și a rezultatelor obținute de cercetarea științifică, plenara a examinat — în cadrul lucrărilor, în plen și pe secțiuni — cu mult simț de răspundere, în spirit critic și autocritic, activitatea desfășurată pînă în prezent și a stabilit măsurile ce vor fi luate în continuare, pentru buna pregătire și desfășurare a campaniilor de vară și toamnă, realizarea integrală a planului producției agricole și al industriei alimentare, a sarcinilor de export, a propunerilor de investiții, a indicatorilor de eficiență economică, precum și pentru pregătirea din timp a planului pe anul viitor.

Participanții la dezbateri au raportat că — în pofida unor condiții mai grele de iarnă — ca urmare a dezvoltării și modernizării continue a bazei tehnico-materiale, campania agricolă din primăvara acestui an s-a desfășurat în termene scurte, lucrările au fost de bună calitate, densitatea plantelor este corespunzătoare ; în prezent se acordă toată atenția intensificării lucrărilor de întreținere a culturilor, prin mobilizarea întregii forțe de muncă manuală de la sate și folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor mecanice existente. Experiența unităților agricole fruntașe a arătat că **o prașilă făcută la timp echivalează cu o ploaie bună.** Pentru a ajuta culturile să se dezvolte normal, pentru păstrarea umidității în sol și combaterea buruienilor, întreaga țărănime participă cu însuflețire la buna desfășurare a lucrărilor din cîmp, din grădinile de legume, din vii și livezi. Pe toate terenurile cultivate cu prășitoare se efectuează cel puțin trei prașile, iar acolo unde condițiile o cer — chiar patru prașile.

O atenție deosebită se acordă **culturilor intensive** de porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, pentru ca pe suprafețele respective să se obțină randamente la hectar cît mai mari.

Avînd în vedere seceta accentuată care s-a produs în luna mai îndeosebi în zona sud-estică a țării, este necesar să se depună toate eforturile pentru folosirea judicioasă a tuturor resurselor de apă, a instalațiilor ca și a mijloacelor simple, pentru realizarea întocmai a programului de udări.

Pregătire exemplară a campaniei de vară

CAMPANIA de vară, care se va declanșa în curînd, necesită un volum mare și complex de lucrări, care impune mobilizarea tuturor locuitorilor satelor, folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor mecanice, organizarea exemplară a strîngerii la timp și fără pierderi a recoltei, precum și executarea celorlalte lucrări specifice în termen scurt și de bună calitate. Potrivit programului adoptat, numai în sectorul socialist se vor recolta cereale păioase și alte culturi de pe mai mult de 3,5 milioane hectare, se vor elibera de paie aproape 3,1 milioane de hectare, se va ara și pregăti terenul și vor fi semănate culturi duble și succesive pe 2 milioane de hectare, se vor efectua arături de vară pe mai mult de 1,5 milioane de hectare ; la acestea se adaugă recoltarea legumelor și fructelor de sezon — acțiune care a și început — precum și a furajelor. Pentru executarea acestui volum de lucrări se vor asigura peste 120 mii de tractoare, peste 47 mii de combine, numeroase alte mașini și utilaje cu care se vor organiza agregate complexe, pentru a realiza la o singură trecere mai multe lucrări, în vederea reducerii consumurilor specifice de carburanți. Folosind eficient timpul de lucru, trebuie realizată o viteză zilnică de 149 mii ha la recoltatul orzului și de 274 mii ha la recoltatul grîului, astfel încît lucrările respective să poată fi realizate în 4 zile la orz și 6—10 zile la grîu ; eliberarea de paie a terenului este necesar să se facă în 4 zile la orz și 11—13 zile la grîu, iar aratul, pregătirea terenului și semănatul culturilor duble și succesive în 48 de ore după recoltarea culturii premergătoare și nu mai tîrziu de 5 iulie.

Avînd în vedere talia joasă a cerealelor păioase în multe zone ale țării, se va acorda o atenție deosebită reglării corespunzătoare a combinelor, tăierii plantelor cît mai de jos și strîngerii întregii cantități de pleavă. Pe lîngă recoltarea mecanizată se va face și recoltarea manuală, în faza de pîrgă a suprafețelor cu plante căzute, a celor cu pîlcuri de buruieni sau a celor nemecanizabile. Transportul recoltei va fi efectuat direct de la combine la locurile de depozitare stabilite, un volum mare urmînd a fi realizat cu mijloacele proprii de transport ale unităților agricole socialiste.

O răspundere deosebită implică în acest an **realizarea programului de culturi duble.** Se cere să se acționeze operativ pentru strîngerea întregii cantități de paie și pleavă concomitent cu recoltarea, pentru eliberarea și pregătirea terenurilor, efectuarea însămînțărilor. Amplasarea culturilor duble este necesar să se facă cu prioritate pe suprafețele unde păioasele au fost cultivate în condiții de irigare. În acest sens, se va urmări aplicarea tehnologiilor specifice culturilor duble, respectarea termenelor de însămînțare, aplicarea udărilor prevăzute.

Creșterea animalelor — domeniu prioritar

ANALIZÎND activitatea desfășurată **în zootehnie,** plenara a apreciat că în acest an s-a acționat cu mai multă fermitate, în lumina indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, obținîndu-se unele rezultate bune în creșterea efectivelor și a produselor animaliere. Cu toate acestea, au continuat să existe unele neajunsuri, în primul rînd în pregătirea și administrarea furajelor, în aplicarea tehnologiilor, în îngrijirea și acordarea asistenței sanitar-veterinare. Producțiile medii de lapte și lînă sînt mici, iar greutățile medii la tăierea animalelor — sub nivelul prevăzut. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, se pierde anual o cantitate importantă de carne, se taie un număr mai mare de animale. Lipsuri însemnate sînt în **apicultură** și **sericicultură,** la care an de an sînt mari nerealizări. Programul special de dezvoltare a apiculturii nu s-a realizat cu aproape 70 mii de stupi, ca urmare a slabei preocupări a întreprinderilor agricole de stat și cooperativelor agricole de producție în domeniul înmulțirii familiilor de albine și asigurarea cu cadre pregătite. În sericicultură, unde programul s-a realizat anul trecut numai în proporție de cca 40%, au fost luate măsuri pentru a se asigura integral și distribui ouăle de viermi de mătase pentru seria I de creștere, pentru aplicarea de lucrări agroameliorative la plantațiile intensive de dud ; s-au încheiat unele acțiuni de cooperare între C.A.P.-uri și alte unități pentru utilizarea în comun a surselor de hrană și a spațiilor destinate creșterii viermilor de mătase. Dar aceste acțiuni nu au dat încă rezultatele scontate.

Există posibilitatea ca pînă la sfîrșitul acestui an să se remedieze multe din neajunsurile existente, printr-o mobilizare susținută a forțelor în direcția creării și folosirii raționale și complete a bazei tehnico-materiale, care să garanteze realizarea în întregime a planului în acest domeniu. Vor fi luate măsuri pentru îmbunătățirea activității de reproducție a animalelor, prin asigurarea integrală a numărului de reproducători necesari, extinderea însămînțărilor artificiale la bovine și ovine, realizarea strictă a programului de monte la scroafe în vederea obținerii fătărilor de vară, organizarea corespunzătoare a campaniei de montă la ovine în lunile iunie—iulie, asigurarea condițiilor de întreținere pentru păstrarea în totalitate a gestațiilor la vaci și viețele.

În vederea **asigurării necesarului de furaje,** se vor lua măsuri pentru realizarea integrală a planului de însămînțări la culturile duble și succesive, acordîndu-se o atenție deosebită amplasării acestora pe terenuri irigate. În toate unitățile agricole va continua acțiunea de recoltare a trifolienelor din coasele

următoare și a fînețelor naturale, organizîndu-se activitatea pe formații specializate, generalizîndu-se metodele de depozitare și conservare indicate.

Creșterea producțiilor zootehnice și a eficienței acestora presupune îmbunătățirea sistemului de furajare, în mod deosebit prin **scoaterea animalelor pe pășune** în perioada primăvară—toamnă. În acest fel se vor economisi cheltuielile cu recoltarea și transportul furajelor la grajd. Extinderea acestui sistem de furajare face necesară realizarea pășunatului porționat și pe parcele, utilizîndu-se obligatoriu gardurile electrice.

Pe de altă parte, crearea condițiilor optime de creștere și exploatare a animalelor implică acțiuni hotărîte în direcția modernizării fermelor zootehnice.

Valorificarea superioară a materiilor prime agricole

ANALIZÎND în spirit critic și autocritic modul cum se realizează prevederile de plan în **domeniul industriei alimentare**, plenara a relevat imperativul de a se face totul pentru asigurarea materiilor prime necesare, folosirea mai eficientă a tuturor capacităților de producție, îmbunătățirea calității și diversificarea producției.

Subliniind importanța deosebită a înfăptuirii programelor unice de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile țăranilor individuali, elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, plenara a cerut tuturor deținătorilor de pămînt, indiferent de forma de proprietate, să-și sporească substanțial contribuția la constituirea fondului de stat.

O atenție deosebită se impune a fi acordată **asigurării fondului de stat** la produsele agroalimentare, realizării contractelor la timp, dar mai cu seamă, preluării produselor contractate. Este necesar să fie create toate condițiile ca gospodăriile țărănești din zonele necooperativizate să contracteze, dar și să predea la stat toate produsele contractate. Actuala formă prin intermediul CENTROCOOP-ului s-a dovedit a nu fi cea mai potrivită și, de aceea, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, trebuie **„să facem ca Ministerul Agriculturii, Departamentul industriei alimentare să-și asume pe deplin răspunderile în contractarea laptelui, a animalelor, precum și pentru preluarea acestor produse"**.

Dezvoltînd experiența bună a unor colective din întreprinderi și cercetare privind valorificarea superioară a materiilor prime, prelucrarea integrală a subproduselor și orientarea structurii producției corespunzător cerințelor de consum intern și pentru export, participanții la dezbateri s-au angajat ca aceste obiective să constituie o preocupare prioritară și permanentă. Utilizarea completă și superioară a materiilor prime nu este o acțiune de campanie, ce se realizează de la sine; ea trebuie să fie organizată și condusă cu perseverență, mobilizînd toți factorii responsabili în această direcție.

Eficiență economică ridicată

PLENARA a analizat cu înaltă exigență și răspundere rezultatele economice și financiare de pînă acum și a stabilit **măsurile de aplicare fermă a noului mecanism economico-financiar** pentru ridicarea rentabilității fiecărui produs, a întregii activități economice a unităților agricole și de industrie alimentară.

Transpunerea în viață a noului mecanism economico-financiar impune să se acționeze cu toată fermitatea pentru așezarea întregii activități economice pe principiile autoconducerii și autogestiunii, astfel ca fiecare unitate să obțină creșterea eficienței economice și a rentabilității.

Un accent deosebit trebuie pus pe **creșterea producției și a veniturilor**, folosirea integrală a pămîntului și a mijloacelor de producție, realizarea unei corelații corespunzătoare între producție, venituri și cheltuieli. Se va acorda o mai mare atenție reducerii consumurilor de combustibil, energie și alte materiale, urmărindu-se respectarea riguroasă a normelor și normativelor de consum, înlăturării risipei, precum și reducerii la minimum a cheltuielilor administrativ-gospodărești. Întregul efort se va concentra în direcția aplicării normativelor financiare pe produse, pentru asigurarea echilibrului financiar. Conducerile unităților agricole vor putea efectua cheltuieli de producție în limita strictă a normativelor financiare aprobate. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, va trebui **„Să facem totul ca, și în agricultură, să se aplice mai ferm principiile socialiste de retribuție, acordul global, să se asigure ca veniturile tuturor celor care lucrează în acest sector să fie nemijlocit legate de creșterea mai puternică a producției"**.

O problemă majoră a activității noastre o constituie asigurarea cu forță de muncă tînără și calificată; este necesar să se depună o activitate mai susținută pentru ca un număr corespunzător de tineri să rămînă să lucreze în agricultură, absolvenții liceelor agroindustriale să fie atrași încă din anul viitor să rămînă la sate, să li se asigure condiții corespunzătoare de muncă și o retribuire în funcție de producțiile obținute. Pentru asigurarea stabilității cadrelor de la sate, se va dezvolta mica industrie, în scopul ocupării forței de muncă în perioadele cînd în agricultură nu sînt vîrfuri de lucrări.

Bază trainică recoltei viitoare

UN ALT OBIECTIV important al dezbaterilor în cadrul plenarei l-a constituit stabilirea principalelor direcții de acțiune care să conducă la **realizarea în bune condiții a planului pe anul 1986**, primul an al viitorului cincinal, elaborat în spiritul Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, pe baza orientărilor, indicațiilor și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Obiectivele fundamentale ale dezvoltării agriculturii în cincinalul viitor au în vedere creșterea substanțială a producției agricole prin introducerea rezultatelor cercetării științifice, realizarea unui vast program de îmbunătățiri funciare, întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole socialiste, creșterea aportului gospodăriilor populației la realizarea producției și la formarea fondurilor de stat de produse agricole.

În vederea realizării acestor sarcini sînt necesare, în primul rînd, măsuri hotărîte pentru creșterea suprafeței arabile, sporirea potențialului productiv al solului, al soiurilor și hibrizilor folosiți, creșterea ponderii suprafețelor irigate, precum și mărirea aportului îngrășămintelor chimice și naturale, care urmează să fie folosite în mai mare măsură decît pînă acum. Pentru realizarea acestor producții, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la plenară, sînt necesare un nou mod de gîndire și de acțiune, renunțarea la vechile tehnologii și adoptarea unora noi, efectuarea lucrărilor în perioadele optime și de calitate, în așa fel încît toți factorii de vegetație să aibă condiții optime de manifestare. Nu se poate realiza o agricultură intensivă fără a executa în bune condiții toate lucrările agricole. Numai astfel putem obține în următorii ani o producție de cereale de 28—30 milioane de tone, producții ridicate la plante tehnice și la celelalte culturi, randamente medii de 8—10 tone de grîu și 20—25 tone de porumb știuleți la hectar, pe suprafețe tot mai mari.

La **dimensionarea efectivelor de animale** s-a avut în vedere o sporire mai accentuată a bovinelor și ovinelor; o creștere mai moderată vor înregistra efectivele de păsări și se vor menține cele de porcine, ale căror niveluri satisfac nevoile economiei și sînt corelate cu producția de cereale. Dată fiind importanța hotărîtoare pe care o are hrănirea animalelor în realizarea producțiilor planificate, planul prevede o îmbunătățire substanțială a bazei furajere. Se va asigura într-o mai mare măsură necesarul de furaje concentrate și de volum, prin creșterea producțiilor la hectar, extinderea suprafețelor destinate culturilor bogate în proteină (soia și trifoliene) — pentru a se renunța la importul de proteină —, precum și prin utilizarea integrală a furajelor grosiere. Așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, va trebui să acordăm o atenție deosebită celor peste 4 milioane de hectare de pășuni, fînețe naturale, pentru creșterea substanțială a producției de masă verde.

În scopul satisfacerii în tot mai bune condiții a cerințelor consumatorilor, ca și pentru asigurarea unei alimentații raționale a populației, industria alimentară își va diversifica în continuare produsele; institutele de cercetări, împreună cu unitățile de producție vor trebui să creeze noi sortimente care să răspundă unui consum fiziologic normal, legat de condițiile și de tradițiile de hrană specifice fiecărei zone a țării.

Așa cum s-a subliniat, de altfel, și la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c., este necesar ca paralel cu desfășurarea campaniei de strîngere a cerealelor, să fie efectuate la timp și de calitate corespunzătoare lucrările privind eliberarea terenului, însămînțarea culturilor duble, irigarea și întreținerea culturilor prășitoare, recoltarea legumelor și furajelor.

Ovidiu POPESCU
director adjunct în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Pregătirea campaniei agricole de vară

RECOLTAREA CEREALELOR PĂIOASE – un examen al posibilităților agriculturii mecanizate

CONDIȚIILE climatice specifice ale acestei primăveri în principalele zone cerealiere din sudul țării, caracterizate în luna mai prin temperaturi ridicate și un volum redus de precipitații, au grăbit coacerea cerealelor păioase și vor impune ca recoltarea culturilor de vară să înceapă mult mai devreme decît în alți ani. Astfel, se estimează că în cîmpia din sudul Olteniei și Munteniei primele lanuri de orz vor fi secerate la mijlocul lunii în curs, iar recoltatul grîului se va declanșa în jurul datei de 25 iunie. Începerea mai timpurie a campaniei de recoltare impune — așa cum a indicat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor — **„să fie luate toate măsurile în vederea terminării în cel mai scurt timp a pregătirilor pentru strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei de vară".**

Este necesar, de asemenea, ca printr-o bună organizare a folosirii mijloacelor de recoltare și transport, prin evitarea opririlor mașinilor în perioadele bune de lucru, recoltarea cerealelor păioase să se desfășoare **în termenele optime**, eliminîndu-se recoltarea în faza de supracoacere, cînd spicele se scutură la intrarea în lan a agregatelor de recoltat.

Durata recoltării poate fi redusă

SUPRAFAȚA ocupată cu culturile ce se recoltează în această vară depășește 3,5 milioane de hectare. Cu ajutorul celor peste 40 000 de combine autopropulsate din dotarea agriculturii se poate realiza o viteză medie de lucru zilnică de 149 000 de hectare la orz și 274 000 de hectare la grîu. Respectarea acestei viteze minime de lucru permite ca, așa cum prevăd planul și angajamentele, recolta de orz să fie strînsă în 3—4 zile lucrătoare, iar cea de grîu în 8—10 zile. Verificarea imediată a calității reparațiilor efectuate la combine, buna organizare și urmărirea îndeaproape a exploatării lor, asigurarea la timp a carburanților, a pieselor de schimb pentru intervenții operative și a mijloacelor de transport necesare pentru descărcarea buncărelor combinelor vor face ca viteza stabilită să fie ușor respectată, eliminîndu-se prelungirea duratei recoltării și pierderile datorate scuturării lanului — neajunsuri care s-au înregistrat în multe unități în anii trecuți.

Creșterea vitezei de lucru la recoltare este favorizată în vara aceasta de numărul mărit de combine perfecționate de tip C-14 U care vor participa la recoltare. Ele asigură o creștere cu 30% a productivității muncii, deoarece au nu numai o lățime de lucru mai mare, ci și o capacitate mărită a buncărului de boabe ; dacă la combinele C-12, cu buncăr de 2,5 mc, pe un schimb de 8 ore sînt necesare 16 descărcări, la combina C-14 U — cu buncăr de 4 mc — sînt necesare pe schimb numai 12 opriri pentru descărcarea boabelor. Durata acestor opriri se reduce deci cu 25%, atunci cînd colectarea boabelor de la combină se face în autocamioane ; iar cînd boabele se descarcă din mers, în remorci care se deplasează paralel cu combina, opririle pot fi total eliminate, astfel că în lanurile cu o producție de 3,5 tone de boabe pe hectar se cîștigă 48 de minute pe schimb, timp în care se poate recolta suplimentar cel puțin 1 hectar cu grîu, iar consumul de combustibil se micșorează cu 0,9 l/ha.

Combinele autopropulsate — utilaje complexe și costisitoare — înregistrează însă cheltuieli de amortisment pe tona recoltată cu atît mai ridicate, cu cît sînt folosite o perioadă mai scurtă din an. Pentru a evita ca scurtarea perioadei de recoltare să mărească sensibil cheltuielile de recoltare cu combina, este necesară prelungirea duratei de utilizare anuală a combinelor, ceea ce se poate realiza cel puțin pe următoarele căi :

- utilizarea combinelor autopropulsate folosite la grîu, pentru un număr cît mai mare de culturi. Se poate atinge o perioadă anuală de cel puțin 500 ore de folosire a combinelor de bază, dacă montîndu-se echipamente specifice, se recoltează apoi trifoliene, floarea-soarelui, porumb ș.a. ;
- mutarea combinelor de la o unitate la alta pe măsura coacerii grîului, prin întrajutorare între unități agricole vecine și între județe ;
- extinderea cultivării soiurilor de grîu cu perioade diferite de coacere, ceea ce permite eșalonarea în timp a folosirii combinelor fără a depăși perioadele optime ale fiecărei parcele (măsură ce trebuie avută în vedere pentru anii următori).

Pierderi minime de producții

ALĂTURI de aspectul cantitativ, legat de recoltarea întregii suprafețe de păioase într-un termen cît mai scurt, campania de recoltare din vara aceasta trebuie să stea și sub semnul luptei pentru calitate. Aceasta înseamnă în primul rînd reducerea și chiar eliminarea pierderilor de boabe la recoltare.

a) În condițiile specifice din acest an orzul și grîul au o talie mică. Aceasta impune ca tăierea plantelor să fie făcută cît mai aproape de sol, reglîndu-se în așa fel aparatul de tăiere, încît să poată strînge toate spicele. Dacă tăierea se face la 20—25 cm înălțime — deși se realizează o viteză mai mare de înaintare — se pierd nu numai 25—30% din totalul paielor, dar și un mare număr de spice. Pe terenurile plane, bine nivelate combina poate fi reglată să taie la numai 5—6 cm înălțime, astfel ca să se evite pierderile de boabe și să se strîngă întreaga producție de paie și pleavă, atît de necesară în zootehnie.

b) Alegerea debitului, ca și a momentului optim de recoltare joacă un rol de seamă în micșorarea pierderilor. Pentru fiecare tip de combină există un nivel al debitului de alimentare, la care pierderile de boabe sînt minime. În funcție de producția de boabe și paie, trebuie aleasă acea viteză de înaintare care să asigure acest debit optim. Într-un lan se pot întîlni suprafețe cu plante culcate sau îmburuienate, altele cu producții mai mari sau parcele denivelate. În aceste situații viteza de înaintare în lan trebuie redusă corespunzător. În schimb, lățimea de lucru a combinei trebuie folosită în întregime sau cel puțin în proporție de 95% din lățimea teoretică a aparatului de secerat. În ce privește momentul recoltării, dacă el nu este ales în mod corespunzător, poate determina pierderi inadmisibile de boabe. În faza de coacere în pîrgă pierderile în spice netreierate sînt mari, pentru că boabele nu se desprind, prin batere, de spice. În stadiul de răscoacere, adică la umiditate de 13—13,5%, paiele se sfărîmă într-o proporție mai mare în procesul de treier, se formează mai multă pleavă, astfel încît boabele se separă mai greu și sînt, în mare măsură, evacuate o dată cu paiele și pleava ; de asemenea, într-o astfel de fază se produc pierderi de recoltă printr-o scădere a greutății boabelor cu circa 250 kg/ha.

c) La fiecare combină există 28 de puncte prin care s-ar putea produce scurgeri de boabe. Pentru a înlătura neajunsurile manifestate în campaniile trecute, trebuie să se acorde o mare atenție verificării și etanșării tuturor acestor puncte ; numai după aceste operații se poate atesta că utilajele de recoltare și transport sînt apte pentru campania de recoltare.

În tehnologia folosită în anii trecuți la recoltarea păioaselor, pleava se elimina din combină și se lăsa pe cîmp, în brazde, o dată cu paiele. În actuala campanie se urmărește recuperarea integrală a acestui subprodus care reprezintă un furaj valoros. De pe fiecare hectar de cereale păioase se pot strînge 700—800 kg de pleavă, cu o valoare energetică-alimentară de circa 3 000 Mcal. La nivelul întregii țări, aceasta reprezintă un adaos de 1,5 mil.

Ion BIANU

(Continuare în pag. 10)

Noi resurse în circuitul economic

Recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — cale eficientă de amplificare a bazei de materii prime și energetice

UN ROL DEOSEBIT în asigurarea bazei materiale a planului în acest an și în continuare revine materialelor refolosibile, pieselor de schimb și subansamblelor recondiționate, care se cer să fie tot mai mult atrase în circuitul producției. De altfel, aceasta constituie una din sarcinile prioritare trasate de conducerea superioară de partid și de stat, menite să conducă la amplificarea bazei tehnico-materiale a țării, la mai buna aprovizionare a întreprinderilor, la reducerea cheltuielilor materiale și a costurilor pe unitatea de produs.

În ultimii ani, în țara noastră a fost adoptat un complex de măsuri tehnice și organizatorice în măsură să determine o desfășurare pe un front larg a acțiunilor de valorificare a resurselor refolosibile ; astfel, s-au elaborat și s-au transmis ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor indicatori-sarcini de plan privind recuperarea, colectarea și punerea în valoare a materialelor refolosibile. În paralel cu aceasta, s-a organizat o rețea de întreprinderi județene de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, care constituie principalele verigi organizatorice în teritoriu pentru urmărirea și impulsionarea acestui proces economic, atît pentru resursele provenite de la întreprinderi, unități economice și social-culturale, cît și de la populație. Totodată, s-a instituit sistemul potrivit căruia aprovizionarea cu unele materiale noi nu se poate face decît pe baza predării la întreprinderile cu sarcini de colectare a cantităților corespunzătoare de materiale recuperabile (așa este cazul pentru metale neferoase, anvelope, hîrtie, scule ș.a.) ; s-a elaborat și aprobat un sistem stimulativ de prețuri care să determine atragerea în volum tot mai mare a materialelor refolosibile în rețeaua de colectare. Ca urmare a acestor măsuri și a activității susținute, desfășurate permanent în întreprinderi și centrale industriale, în primii trei ani ai acestui cincinal valoarea materiilor prime, materialelor și produselor obținute prin valorificarea materialelor refolosibile s-a ridicat la 70 miliarde lei, iar în anul trecut la peste 28 miliarde lei.

■

PROBLEMA recuperării și reintroducerii în circuitul economic a materialelor refolosibile, rezultate din procesele tehnologice și din consum, precum și a bunurilor scoase din uz se pune în continuare cu tot mai mare acuitate. Ținînd seama de eficiența pe care o determină utilizarea acestor materiale, este prevăzută încă din acest an **creșterea gradului de recuperare și de refolosire ca atare sau prin prelucrări simple a materialelor rezultate din procesele de producție și din consum ;** în acest sens, este prevăzută reutilizarea ca atare a 350 mii tone capete și șraifuri de profile, țevi și table, 35 000 tone plumb recuperat, 6 000 tone aluminiu, 500 tone cărămizi refractare, 365 mii mc materiale lemnoase, 20 000 tone hîrtii-cartoane, 200 000 bucăți anvelope reșapate și altele. Folosirea ca atare a materialelor recuperabile elimină cheltuielile pentru reprelucrarea și retransformarea acestora în materiale noi și reduce, totodată, timpul de reintrare a acestor resurse în circuitul productiv. Pe această cale urmează ca și în cincinalul 1986—1990 să se recupereze și să se introducă în circuitul productiv peste 50 milioane tone oțel și fontă, 850 mii tone metale neferoase, peste 700 mii tone uleiuri minerale, peste 1,7 milioane tone hîrtie și alte materiale refolosibile valoroase.

Asemenea dimensiuni ale problemei schimbă raporturile cunoscute dintre resursele din intern ale balanței materiale ; **materialele recuperabile vor ocupa un loc egal, la multe resurse vor fi chiar superioare, față de materialele noi.** Aceasta înseamnă o extindere foarte mare a nomenclatorului de aprovizionare, o lărgire a surselor de constituire a loturilor de livrare, o multiplicare a furnizorilor, o certitudine mai mare în efectuarea operațiunilor de aprovizionare și transport, diminuarea treptată și constantă a cantităților de materii prime și materiale aduse din import.

Dacă ne referim numai la perioada ce a trecut din acest an, trebuie să arătăm că, datorită unor acțiuni consecvente atît a întreprinderilor productive, cît și a unităților specializate în colectarea și valorificarea resurselor refolosibile, planul a fost îndeplinit la oțel, alamă, plumb, aluminiu, cît și la unele materii prime de origină animală. Nu la fel stau însă lucrurile la fontă, cupru, bronz, hîrtii, cartoane, anvelope pentru reșapare, unde nivelul de îndeplinire a prevederilor de plan pe primele 5 luni ale anului se situează între 60—90%. Aceste rămîneri în urmă au influențe negative în asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor de profil, în desfășurarea normală a activității productive.

■

ECONOMIA noastră națională dispune de importante cantități de materiale refolosibile din resurse metalice feroase și neferoase, produse chimice, materiale lemnoase, sticlă, textile și pielărie, bunuri de uz casnic de la populație, care trebuie valorificate în cît mai mare proporție. Pentru aceasta, pe lîngă măsurile tehnico-economice și organizatorice care s-au luat este necesar **să se dezvolte tot mai mult studiile și cercetările pentru găsirea tehnologiilor care să asigure prelucrarea în totalitate a acestor resurse.** În prezent există stocuri mari de resurse refolosibile (textile cu poliester, unele tipuri de anvelope, de substanțe chimice etc.) în diferite depozite care așteaptă de multă vreme să fie valorificate, dar cărora nu li s-au stabilit încă tehnologii eficiente de valorificare.

● O tonă de fier vechi înlocuiește o tonă de fontă, care se obține din două tone minereu și o tonă de cărbune cocsificabil ● Costul materialelor refolosibile este de 5 ori mai mic în comparație cu prețul materiilor prime noi ● Consumul de energie pe tona de materii prime și materiale obținute din resurse refolosibile este de 1,5 ori mai mic în comparație cu aceeași cantitate obținută din resurse de materii prime noi ● O tonă de maculatură poate înlocui în procesul de fabricare a hîrtiei o tonă de celuloză ● O mie de tone maculatură valorificată în industrie menține în vegetație 17 ha de pădure de rășinoase ● O tonă de cioburi de sticlă economisește în procesul producerii sticlei 738 kg nisip, 231 kg sodă calcinată, 140 kg calcar, 70 kg feldspat, 90 kg combustibil convențional

În strînsă corelație cu cele arătate mai înainte este de menționat faptul că, pe plan mondial, a luat extindere **organizarea de unități satelit pe lîngă marile combinate,** care preiau de la acestea materialele recuperabile rezultate din procesul de producție și le prelucrează în materiale noi sau în produse noi ; în acest fel, procesul de aprovizionare se închide în același perimetru productiv, finalizînd întregul ciclu de prelucrare și valorificare a materiilor prime și materialelor. Și în țara noastră s-au luat și se iau în continuare măsuri pentru dotarea întreprinderilor cu mașini, utilaje și instalații de recuperare a materialelor refolosibile, precum și de organizare a unei adevărate industrii de reciclare a materialelor, de valorificare integrală a tuturor categoriilor de materiale refolosibile, de lărgire a gamei de produse realizate din astfel de resurse.

O influență negativă asupra realizării obiectivelor cu privire la recuperarea și valorificarea resurselor refolosibile o exercită întîrzierile în punerea în funcțiune a diferite capacități de producție, în asimilarea sau livrarea unor instalații specifice. Asemenea stări de lucruri conduc la diminuarea posibilităților de aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare a întreprinderilor, concomitent cu imposibilitatea producerii unor bunuri ma-

teriale solicitate de economia națională. Iată de ce factorii implicați au datoria să intervină operativ și energic pentru a înlătura obstacolele ce mai persistă în calea realizării la termen a obiectivelor de investiții pentru valorificarea resurselor refolosibile.

Probleme similare se pun și în ce privește **resursele energetice refolosibile,** ținînd seama de faptul că numai 32—48% din energia primară consumată anual este utilizată efectiv în produsele și servicile realizate, iar restul de 52—68% reprezintă energie care se dispersează în mediul înconjurător, fără a produce efecte utile. În 1984 s-a reușit să se valorifice aproape 75% din volumul de resurse energetice refolosibile rezultate din procesele de producție ; planul pe 1985 prevede creșterea cu 20,5% a volumului de resurse ce se recuperează și se utilizează în afara agregatelor și instalațiilor din care rezultă. În vederea realizării acestor obiective va trebui să se acționeze susținut pentru eliminarea neajunsurilor în funcționarea instalațiilor de recuperare existente — asigurîndu-se toate condițiile ca acestea să lucreze la randamentele proiectate — pentru găsirea de noi soluții tehnice, eficiente de recuperare și a altor resurse energetice refolosibile, cu potential mai redus, care în prezent se risipesc.

F. DUMITRU
C. VASILE

Eficiența recuperării și utilizării industriale a hidrogenului

DIN unele procese industriale rezultă, ca subprodus, **hidrogenul.** Acesta poate fi folosit drept combustibil (carburant nepoluant în sectoarele cu ardere internă la rachete, avioane, la generarea energiei electrice și termice), sau resursă cu potențial de chimizare — la sinteza amoniacului și alcoolului metilic, rafinarea petrolului, reducerea directă a minereului de fier, în carbochimie la obținerea combustibililor sintetici etc. Din cantitatea prognozată de hidrogen, 65% va fi dirijată spre obținerea combustibililor sintetici (tabelul nr. 1).

Condiționarea multor fabricații de existența, ca materie primă, a hidrogenului a impus dezvoltarea mai multor tehnologii de obținere a acestuia, în cadrul cărora cel mai răspîndit este procedeul de reformare cu abur a gazelor naturale. Folosirea însă a unor resurse epuizabile și inegal distribuite geografic dirijează eforturile de cercetare-dezvoltare spre găsirea altor materii prime, din care cea mai tentantă este apa (consumul energetic mare face ca hidrogenul obținut pe această cale să nu fie, deocamdată, competitiv economic cu cel obținut din reformarea hidrocarburilor naturale).

O inventariere a subproduselor de reacție în care este prezent hidrogenul se redă în tabelul nr. 2; mărimea acestor resurse este specifică fiecărei instalații sau ramuri industriale, fapt care orientează diferit programele de valorificare a resurselor refolosibile cu conținut de hidrogen.

Pentru România, de pildă, numai hidrogenul rezultat la fabricarea a 5 mil. t cocs (în siderurgie) totalizează aproximativ 1,3 miliarde mc/an. La producerea a aproximativ 5 mil. t îngrășăminte cu azot (în perspectiva anilor 1986—1990) rezultă între 5—10% gaze de purje cu conținut de hidrogen, raportat la consumul specific de hidrogen pentru obținerea amoniacului. După datele din literatura tehnică, la o tonă amoniac rezultă circa 200 mc gaze de purje bogate în hidrogen, ceea ce face ca disponibilul de hidrogen al țării noastre, provenit numai din două fabricații (siderurgie și îngrășăminte chimice azotoase), să se ridice la aproape 2 miliarde mc/an.

În instalațiile de rafinare a țițeiului, hidrogenul rezidual (din gazele de purje) reprezintă 28% din totalul celui introdus în procesele de hidrotratare, 14% din cel utilizat la hidrocracare și 25% din cel consumat în instalațiile de purificare a hidrogenului. În același timp, la adîncirea gradului de prelucrare a țițeiului, disponibilul de hidrogen este principala restricție a procesului, dovedind astfel importanța resurselor de hidrogen sau necesitatea reciclării celui din gazele de purje (după separarea și purificarea acestuia). Așa cum se observă, **există un potențial important de hidrogen rezidual în economia românească ce justifică eforturi de valorificare superioară a acestei resurse, care, ca finalitate, ar putea evita consumarea hidrocarburilor naturale.**

Tabelul nr. 1

Principalele domenii de utilizare a hidrogenului

Domeniul de utilizare	Procesul, produsul finit
Industria metalurgică	Reducerea directă a minereurilor metalice
	Hidruri metalice
Industria energetică	Energie electrică și termică prin combustie
	Energie electrică prin pile de combustie
Industria alimentară	Hidrogenarea uleiurilor vegetale
Industria electronică	Fabricarea semiconductorilor
Transport	Carburant la motoare cu ardere internă
	Carburant pentru rachete, avioane
Industria constructoare de mașini	Tăierea metalelor
	Sudarea metalelor
Industria chimică	Sinteză metanol
	Sinteză amoniac
	Hidrogenări diverse
Industria carbochimică	Combustibili sintetici
	Desulfurare țiței

RESURSELE REFOLOSIBILE DE HIDROGEN nu sînt optim valorificate în nici-o țară, deoarece acestea au devenit interesante și prețioase după criza petrolieră din anii '70, iar intervalul de timp pînă în 1985 nu a fost suficient să ofere toate soluțiile tehnice și economice care să ducă la o valorificare optimă a hidrogenului rezidual. Preocupări, în acest sens, sînt însă prezente în toate țările industrializate, preocupări care ar putea fi sintetizate pe următoarele domenii de valorificare a hidrogenului rezidual:

- utilizarea hidrogenului rezidual drept combustibil, soluție simplă, care necesită modificări minime echipamentului de ardere. Este calea adoptată și de principalii producători de hidrogen rezidual din România, care-l folosesc local, în procese termice (în amestec cu aer, hidrogenul are puterea calorifică de 3 025 kJ/kg, comparativ cu 3 481 la benzină și 3 220 la gaz metan);
- generarea energiei electrice în pile de combustie (fuel cell) a devenit procedeu operațional în 1981 în S.U.A. și pare extrem de promițătoare, deoarece utilizează hidrogen rezidual, nepurificat, făcînd ca fluxul gazelor de purje să fie dirijat direct spre obținerea de energie electrică. Pilele de combustie testate au puterea de 4,5 MW, randamentul de 81%, iar energia produsă este obținută la prețuri competitive cu alte surse convenționale. Dacă un asemenea procedeu s-ar aplica într-o rafinărie, pila de combustie fiind alimentată cu hidrogen rezidual, s-ar economisi peste 1/5 din energia electrică necesară tuturor instalațiilor, iar într-un combinat petrochimic circa 1/10 din energia electrică consumată de acesta;
- purificarea hidrogenului rezidual și utilizarea lui ca atare, îndeosebi în sinteza chimică, în procese de hidrogenare, la obținerea combustibililor sintetici etc.

Eficiența economică a utilizării hidrogenului provenit din gaze de purje și folosit în sinteza organică este cu circa 40% mai mare decît în cazul valorificării lui numai în scopuri energetice. Această cale superioară de valorificare implică organizarea colectării și transportării gazelor reziduale de la producători către consumatorii potențiali și prevederea instalațiilor de pompare și de separare-purificare a hidrogenului. Colectarea hidrogenului rezidual din unitățile ce-l generează se face prin intermediul rețelelor magistrale de conducte (denumite hidrogenoducte) cu ramificații la consumatori. De exemplu, în zona Ruhr (R.F. Germania), o conductă magistrală cu lungimea de 240 km leagă între ele uzine chimice și siderurgice, rafinării și unități de carbochimie, structură tehnologică care asigură valorificarea întregului potențial de hidrogen rezidual.

Instalațiile de prelucrare a gazelor reziduale pentru separarea-purificarea hidrogenului prezintă particularitatea că preiau din gazele reziduale hidrogenul și reintroduc în conducta colectoare coponenții care ar putea interesa alți beneficiari (componenți ca oxidul de carbon, gazul metan, bioxidul de carbon etc.). Se asigură în acest fel o valorificare cît mai completă a resurselor secundare, ce pot astfel compensa (parțial) cheltuielile de separare a hidrogenului.

Tabelul nr. 2

Principalele surse de hidrogen rezidual (gaze de purje)

Procesul tehnologic care generează gaze reziduale	Concentrația hidrogenului în gazele de purje %	Platforme industriale din România unde rezultă hidrogen rezidual
Hidrodesulfurarea hidrocarburilor	55	Pitești, Ploiești, Teleajen, Midia, Onești
Hidrocracarea hidrocarburilor	55	—
Sinteza amoniacului	67,7	Craiova, Bacău, Roznov, Arad, Slobozia etc.
Sinteza metanolului	61,5	Victoria, Craiova
Hidrodezalchilare	57	Pitești
Electroliza clorurii de sodiu	95	Borzești, Rm. Vîlcea, Giurgiu
Separarea olefinelor din instalațiile de piroliză	60	Brazi, Teleajean, Pitești, Midia
Separarea stirenului	87	Pitești, Midia
Purificarea hidrogenului (cold box)	43,41	Pitești, Teleajen, Midia
Sinteza acetilenei din gaz metan	62	Borzești, Craiova
Gazele de la cocsarea cărbunilor	50—60	Galați, Călan, Călărași

Prelucrare după Hydrocarbon Processing, iulie 1981, p. 81—84 și M. Corobea, Revista de chimie 31, nr. 5, 1980, p. 417—425.

ÎN ȚARA NOASTRĂ, unde hidrogenul rezidual reprezintă un potențial important și de perspectivă (siderurgia și îngrășămintele azotoase au prevăzute sporuri importante de producție în cincinalul 1986—1990) există preocupări la nivel C.N.S.T., M.I.Ch., Institutului central de cercetări chimice etc. de inventariere și de valorificare a acestuia. Pe principalele platforme petrochimice, hidrogenul rezidual este purificat și utilizat local, ca de exemplu hidrogenul provenit de la piroliza hidrocarburilor petroliere, care se utilizează în rafinarea țițeiului, hidrogenul electrolitic de pe platformele de producere a sodei care este dirijat la obținerea acidului clorhidric etc. Rămîne însă o **cantitate importantă de hidrogen, provenită îndeosebi de la cocserii, amoniac, acetilenă etc., care cere o concentrare mai mare a eforturilor pentru deplasarea valorificării hidrogenului de la folosirea ca gaz combustibil către utilizarea drept materie primă pentru industria chimică, asigurîndu-se pe această cale o eficiență economică mai ridicată și un consum de energie mai redus față de folosirea hidrogenului provenit din reformarea gazului metan.** Pentru a obține această eficiență mai ridicată par oportune următoarele măsuri :

1. Concomitent cu inventarierea principalelor resurse de hidrogen rezidual, să se facă și aprecierea disponibilului de hidrogen în perspectivă, deoarece sînt previzibile unele modificări ale acestui disponibil, ca de pildă introducerea hidrogenului în furnalele înalte pentru reducerea consumului de cocs metalurgic și, mai tîrziu, pentru reducerea directă a minereului de fier. Sînt, de asemenea, posibile involuții ale capacității de producție a instalațiilor de acetilenă (procedeul cu arc electric) din cauza consumului ridicat de energie electrică.

2. Asimilarea unei tehnologii și a echipamentelor aferente de separare-purificare a hidrogenului. Aceasta pare să fie etapa critică a întregului proces de valorificare a hidrogenului din resurse secundare. Existența instalațiilor de separare-purificare ar contribui și la modernizarea infrastructurii secțiilor de sinteză a amoniacului, a hidrotratării fracțiilor petroliere din rafinării etc., deoarece ar face posibilă reciclarea (prin purificare) a hidrogenului în proces. Asimilarea procedeului și instalației de purificare a hidrogenului ar constitui și o posibilitate de îmbogățire a listei de instalații și tehnologii pentru export, valorificîndu-se atît potențialul industriei constructoare de mașini de a produce echipamentele necesare, cît și situația favorabilă creată de necesitatea valorificării hidrogenului în toate instalațiile unde acesta este generat.

Gheorghe MANEA

Recoltarea cerealelor păioase

(Urmare din pag. 7)

tone de furaje grosiere de bună calitate, care pot înlocui, în balanța furajeră, o cantitate corespunzătoare de concentrate.

La combinele C-14 U, colectarea plevei se face cu un echipament nou (EPC-14) care asigură strîngerea acesteia în remorca atașată. O soluție similară este folosită și la combinele de tip C-12. Desigur, recuperarea plevei în remorci cuplate în urma combinei complică exploatarea combinei autopropulsate, deoarece îngreunează deplasarea și, mai ales, întoarcerea ei la capetele parcelei, determinînd totodată unele întreruperi suplimentare în lucru. Totuși, recuperarea integrală a plevei se impune ca obligatorie, pentru că ea poate asigura o îmbunătățire a balanței furajere în toate unitățile agricole.

Recoltarea în flux continuu

SUCCESUL lucrărilor de recoltare este determinat în primul rînd de modul cum în aceste zile sînt pregătite și verificate pentru lucru mașinile ce vor lua parte la campanie, precum și de organizarea judicioasă, fără întreruperi a tuturor lucrărilor din fluxul recoltarea boabelor — strîngerea paielor — transportul recoltei — executarea lucrărilor pentru cultura a II-a.

Pe primul plan s-au situat pînă acum revizuirea, repararea și punerea în stare de funcționare a tuturor utilajelor ce vor fi folosite în campania de recoltare. Dotarea atelierelor cu scule, dispozitive și aparatură de măsură și control, organizarea posturilor de lucru specializate pe reparații, școlarizarea și instruirea muncitorilor din ateliere cu privire la noile tehnologii, controlul permanent pe faze de operațiuni, au determinat în această primăvară încadrarea în termenele stabilite, ca și realizarea unei bune calități a reparațiilor la combine. În acțiunea de reparare a utilajului s-a pus un accent mai mare pe recondiționarea pieselor de schimb. Prin organizarea recondiționării a peste 450 de repere în cadrul centrelor specializate și atelierelor mecanice s-au asigurat, cu forțele proprii ale agriculturii, un mare număr de piese de schimb deficitare pentru combine.

În același timp, unele uzine aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini trebuie să urgenteze livrarea pieselor de schimb prevăzute în grafice. Nu au fost asigurate în totalitate pînă acum unele repere-cheie, cum sînt șinele de batere pentru combine, variatoare, ambreiaje, site, rulmenți de diferite tipuri, axe heder ș.a. Există întîrzieri și în livrarea acumulatoarelor necesare echipării combinelor de recoltat cereale și furaje. De asemenea, unitățile agricole trebuie sprijinite urgent și cu unele cantități de curele trapezoidale, sortiment pe care îl fabrică uzine aparținînd Ministerului Industriei Chimice.

Desfășurarea fără întreruperi, în flux continuu a campaniei de recoltare din vara aceasta este condiționată în cea mai mare măsură de calificarea mecanizatorilor și de modul cum este organizată munca în secțiile de mecanizare. Experiența anilor trecuți a arătat că organizarea formațiilor de lucru la recoltare și a taberelor de cîmp la locul de muncă constituie măsuri esențiale pentru funcționarea fără întreruperi a utilajelor în „perioadele fierbinți" ale recoltării.

Alcătuirea formației de lucru mecanizate din utilaje care se completează în fluxul tehnologic permite ca lucrările să se execute simultan, iar nu succesiv — ceea ce constituie condiția de bază a realizării lucrului în flux, cu eliminarea oricăror întreruperi în procesul de lucru, care ar conduce la lăsarea temporară a boabelor și paielor pe cîmp și, deci, la pierderi de recoltă.

Și în această vară, întreaga activitate de recoltare se va desfășura în tabere de cîmp mobile, amplasate cît mai aproape de parcelele de lucru. O asemenea tabără este dotată cu vagoane de dormit, atelier mobil încadrat cu mecanici-sudori și electricieni în două schimburi, cisterne de aprovizionare cu combustibil și apă, stocul necesar de piese de schimb și agregate de rezervă. Organizarea taberelor de cîmp prezintă numeroase avantaje : remedierea defecțiunilor accidentale se poate executa direct pe parcele de lucru, fără a mai necesita deplasarea la atelierele mecanice ; alimentarea cu combustibil se face, de asemenea, la locul de muncă, eliminîndu-se timpii morți și risipa de motorină ; mecanizatorii, dispunînd de condiții corespunzătoare de cazare și masă, pot folosi productiv întregul timp favorabil pentru lucru.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Mașini și utilaje pentru industria ușoară, de înaltă productivitate și eficiență

REALIZAREA integrală a producției fizice planificate, în condițiile diversificării continue a fabricației și ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor reprezintă, pentru fiecare întreprindere și centrală industrială, o preocupare prioritară, permanentă. În contextul acestor preocupări, industriei ușoare îi revin sarcini deosebite, în special pe linia dotării cu mașini și utilaje de înaltă productivitate, care să asigure atît sporuri însemnate de producție, cît și o diversificare a gamei produselor realizate. Programul special de măsuri stabilit în acest sens prevede sarcini deosebite pentru întreprinderile specializate constructoare de mașini și utilaje textile, atît în ce privește asimilarea de noi tipuri de produse, cît și pentru modernizarea celor existente. În cadrul acestora, importante îndatoriri revin **întreprinderii de mașini textile „IMATEX" din Tg. Mureș** care are în profilul ei fabricarea mașinilor de țesut, bobinat și dublat fire, a celor de injectat mase plastice, precum și realizarea de piese de schimb.

■

REZULTATELE obținute în perioada de timp ce a trecut din acest ultim an al cincinalului oglindesc competența, eforturile și hotărîrea colectivului nostru de a valorifica pe deplin condițiile existente, astfel încît atît pe 1985, cît și în perspectivă, obiectivele de plan prevăzute să fie îndeplinite integral. Aceasta reprezintă pentru activitatea noastră — așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — intensificarea eforturilor pentru trecerea la o nouă calitate, înțeleasă prin rezultatele obținute în procesul de înnoire și diversificare a producției, în creșterea eficienței economice.

Diversificarea utilajelor în perioada acestui cincinal a permis modernizarea și utilarea la un înalt nivel tehnic a întreprinderilor din ramura industriei ușoare, ceea ce a avut implicații directe asupra creșterii productivității muncii, ridicării calității produselor, cît și asupra economisirii unor importante fonduri valutare prin reducerea importurilor de astfel de mașini. Totodată, amplificarea preocupării colectivului nostru pentru continua diversificare a producției a avut o înrîurire pozitivă asupra îndeplinirii integrale a prevederilor fizice și valorice de plan. În prezent, nomenclatorul de mașini textile realizate de „IMATEX" cuprinde un număr de 71 de sortotipodimensiuni de mașini de țesut, din care 15 tipuri nou asimilate și 27 sortotipodimensiuni de mașini de bobinat și dublat.

Realizarea creșterilor de plan stabilite pentru acest an — 47,3% la producția marfă, 29,05% la productivitatea muncii, reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 17,7% etc. — se întemeiază pe o serie de măsuri tehnico-organizatorice, între care mai deosebite sînt cele care vizează înnoirea, modernizarea și diversificarea produselor. În acest sens am acordat și acordăm o atenție deosebită **activității de cercetare-proiectare** atît în ce privește dotarea corespunzătoare a compartimentului specializat din cadrul întreprinderii, cît și întărirea lui cu ingineri, tehnicieni și economiști valoroși, în special din rîndul cadrelor tinere. În planul de cercetare al acestui colectiv figurează, în acest an, un număr de 38 obiective, din care 27 asimilări de utilaje și modernizări, 9 tehnologii noi și 2 proiecte de standarde, pînă în prezent fiind realizate 11 poziții. Eficiența economică antecalculată a acestor obiective se materializează printr-un spor de producție de 98,25 mil lei și reducerea cheltuielilor valutare, la nivelul economiei naționale, cu circa 45,45 mil lei.

În general, activitatea noastră pe linie tehnică vizează, cu prioritate, **domenii de vîrf în producția de mașini textile.** Numai în anul trecut, eforturile specialiștilor noștri pentru fabricarea mașinii automate de țesut bumbac AB 4x1 cu alimentator de canete electromagnetic, a mecanismului jacard modernizat MV 3 pentru mașini de țesut, cu turație de lucru de 180—240 rot./min etc. — ca să amintim doar cîteva din utilajele concepute și realizate în întreprindere — s-au concretizat în economii în valoare de peste 19,3 mil. lei. Și pentru acest an, eforturile sînt orientate spre asimilarea unor mașini care să sporească simțitor producția unităților din industria ușoară. Astfel, a fost realizată o mașină de bobinat automată, de mare complexitate — care, în flux automat, bobinează, curăță, prin sisteme electronice, firele, le înoadă și înregistrează unele date de producție — și sînt la faze avansate unele tipuri de mașini de țesut pentru sectorul firelor de sticlă. Totodată, se cuvine să menționăm și preocupările pentru realizarea mașinilor de țesut neconvenționale cu graifere pentru fire roving, precum și a mașinilor de țesut pentru inserții discuri abrazive. În sfîrșit, pentru diversificarea produselor oferite la export, colectivul de cercetători ai întreprinderii a finalizat o nouă mașină de țesut extralată modernizată, pentru sectorul bumbac. Toate aceste noi mașini și utilaje asimilate, pe lîngă caracteristicile și randamentele înalte, asigură, la beneficiar, un spor însemnat de producție prin valorificarea superioară a materiilor prime și, totodată, posibilitatea diversificării în și mai mare măsură a sortotipodimensiunilor realizate de întreprinderile din industria ușoară.

O altă direcție prioritară în acțiunea de diversificare și înnoire a producției o reprezintă **realizarea de tehnologii noi și modernizarea celor existente,** care să contribuie la îndeplinirea, în mai bune condiții, a planului, la sporirea calității produselor și productivității muncii, la reducerea cheltuielilor materiale. De la începutul anului și

Vasile BREZEANU
director tehnic al întreprinderii de mașini textile „IMATEX" din Tg. Mureș

(Continuare în pag. 16)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Soluții de reducere a cheltuielilor materiale în construcții

PENTRU realizarea integrală a planului pe 1985 în condiții de eficiență sporită, o atenție deosebită se cere acordată în toate unitățile reducerii accentuate a costurilor producției, cu deosebire a consumurilor, a cheltuielilor materiale. **Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 23 mai a.c., ministerele, centralele și întreprinderile trebuie să analizeze concret, la fiecare loc de muncă, ce posibilități sînt pentru reducerea consumurilor, a cheltuielilor materiale, și să ia măsuri hotărîte pentru a valorifica în mod operativ în practica producției toate aceste posibilități.** Și în domeniul construcțiilor, această sarcină este de mare însemnătate ; avînd în vedere că cheltuielile materiale dețin în totalul costurilor de producție ale unităților de construcții-montaj o pondere de 70—75%, este evident că se impune în continuare amplificarea preocupărilor de reducere substanțială a acestor cheltuieli, ca sursă importantă de îndeplinire și depășire a sarcinilor de plan în condiții de eficiență sporită, de creștere a rentabilității și a beneficiilor.

● Pe baza noilor tehnologii și produse — reducerea cu cca 30% a costurilor totale și materiale în 1985 ● Îmbunătățirea sistemului de urmărire a încadrării în consumurile prevăzute în fișele-limită de materiale întocmite pe obiect de construcții și brigadă ● Optimizarea structurii lucrărilor de construcții-montaj în funcție de criteriul minimizării consumurilor materiale ● Reducerea cheltuielilor de transport-aprovizionare. Cum ?

În conformitate cu caracteristicile procesului de producție în construcții, programul de reducere a cheltuielilor materiale concentrează numeroase acțiuni în prima etapă, cea de proiectare a lucrărilor de construcții-montaj (printr-o proiectare de calitate, care să țină seama de tendințele și evoluția tehnologiilor și materialelor pe plan mondial în activitatea de construcții), acordînd importanța cuvenită și resurselor de diminuare a costurilor situate în cea de-a doua etapă, aceea de execuție a lucrărilor de construcții-montaj (prin măsuri de respectare a normelor de consum și de eliminare a risipei și degradării materialelor pe șantier ș.a.). De la început se cere semnalat faptul că în întreaga activitate de construcții, o contribuție deosebită este chemată să aducă cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, factor esențial, pe baza căruia urmează a se realiza în domeniul construcțiilor industriale spre exemplu, peste 30% din sarcina de reducere a costurilor totale, inclusiv a celor materiale de producție, pe anul 1985.

Analiza posibilităților de reducere în continuare a cheltuielilor materiale în ramura de construcții pune în evidență necesitatea ca preocupările de această natură să aibă în vedere :

1 **Accelerarea înnoirii și modernizării tehnologiilor, creșterea gradului de tipizare a elementelor constructive,** cu grad sporit de rezistență și cu greutate mai mică. Extinderea tipizării necesită promovarea mai susținută, pe baza unor studii detaliate și specializate a noi materiale și noi elemente eficiente (în construcții industriale, de exemplu, este vorba de betoane foarte ușoare, betoane de izolație și rezistență cu agregate tip ponce, tuf vulcanic, zgură etc.), noi procedee tehnice și de execuție (la executarea fundațiilor, în domeniul folosirii betoanelor, în domeniul cofrajelor, la operațiunile de asamblare și montaj, la zidărie, învelitori și izolații ș.a.) și noi utilaje care diversifică sistema de mașini a construcțiilor.

2 **Obținerea și prelucrarea centralizată a unor materiale, extinderea finisării în poligoane a prefabricatelor,** îmbunătățirea sistemelor de îmbinare a tehnologiilor speciale de protecție contra coroziunii, prin care se poate reduce considerabil consumul de oțel-beton și confecții metalice. În construcția de locuințe, de exemplu, extinderea finisării panourilor de fațadă pe bază de tehnologii și soluții noi în poligoane, pe lîngă aspectul plastic decorativ deosebit de frumos și de durată, conduce la reducerea consumurilor de combustibil și energie. Noile soluții trebuie să ofere și posibilitatea de a produce asemenea panouri de fațadă într-o gamă cît mai diversificată, cu efecte estetice deosebite, care să țină seama de specificul regional și să valorifice materialele ieftine locale, ușor de procurat.

3 **Creșterea gradului de prefabricare a elementelor folosite, industrializarea turnărilor de beton monolit** în sectorul construcțiilor industriale, extinderea folosirii prefabricatelor pentru fundații la construcția de locuințe care duce la eliminarea folosirii panourilor tego, evitarea transporturilor și manipulării diferitelor materiale la fiecare loc de turnare. După cum rezultă din cercetările noastre, în prezent, aproape 60% din locuințe se execută integral prefabricat, acest procedeu folosindu-se chiar și la structurile mixte și în cadre, la prefabricate de fațadă, pereți interiori și alte prefabricate ; pentru realizarea sarcinii de reducere în continuare a consumului de materiale (ciment, lemn, oțel etc.), apreciem că folosirea fundațiilor continue cu tălpi monolit și elemente prefabricate poate conduce la reducerea consumului de material lemnos cu 88,5% și a valorii întregului element cu 26,7%.

4 **Extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj, utilizarea pe scară mai largă și în grad mai înalt a utilajelor de mare productivitate și mecanizare complexă,** dotarea mai adecvată cu unelte și dispozitive de mică mecanizare, creșterea gradului de mecanizare a manipulărilor materialelor pe șantiere; în acest caz, economii suplimentare se realizează atît la cheltuielile materiale, cît și cu munca vie.

5 **Valorificarea superioară a tuturor materialelor, utilizarea în cît mai mare măsură a materialelor recuperabile și refolosibile.** În acest sens, în sectorul construcțiilor industriale un accent sporit apreciem că se cere pus pe extinderea folosirii cenușilor uscate și de termocentrală în compoziția betoanelor, folosirea mai largă a înlocuitorilor de cărămizi și blocuri ceramice, extinderea folosirii izolațiilor termice din fibre de lemn ș.a. În construcția de locuințe, la confecții metalice și fasonarea fierului beton, capetele ce rezultă s-ar putea utiliza la obținerea inelelor, a scoabelor, evitîndu-se folosirea a noi bare în acest scop ; printr-o decofrare corespunzătoare și efectuată la timp, apreciem că panourile de cofrare ar putea fi refolosite de mult mai multe ori decît se realizează efectiv acest lucru în prezent.

6 **Reducerea cheltuielilor de transport-aprovizionare prin :** ● extinderea transportului de materiale și agregate minerale pe calea ferată ; ● evitarea manipulărilor repetate a materialelor, în special a celor de volum mare (ciment, calcar, var, ipsos etc.) ; ● stabilirea în regim optimizat a surselor de aprovizionare, pentru reducerea la minimum a distanțelor și

duratei transportului ; ● scurtarea termenelor de încărcare-descărcare prin extinderea mecanizării complexe, transportul pămîntului cu benzi pe distanțe mici și mijlocii ; ● extinderea utilizării tehnologiilor noi de transport și manipulare a materialelor (evitîndu-se pe această cale pierderile de materiale ce se înregistrează la transporturile tradiționale, de 10% la ciment, 30% la cărămizi etc.). Este vorba de tehnologiile de transport și manipulare bazate pe pachetizare, paletizare și containerizare care contribuie esențial nu numai la reducerea acestor pierderi, ci și, în general, la diminuarea substanțială a consumului energetic aferent operațiunii de transport ; ● evitarea degradării materialelor pe timpul păstrării prin completarea dotării antreprizelor, brigăzilor cu silozuri adecvate de diverse capacități.

7 **Reducerea cheltuielilor cu amortizarea și chiriile pentru fondurile fixe** prin prelungirea duratei de funcționare a mijloacelor fixe, utilizarea la capacitate a acestora, efectuarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de întreținere și reparații. Pe toate șantierele se cere acționat cu fermitate pentru întărirea disciplinei, evitarea degradării utilajelor printr-o exploatare necorespunzătoare (cazul unor betoniere necurățate la vreme, de exemplu), înlăturarea situațiilor în care se mai înregistrează utilaje care, deși închiriate, nu sînt folosite la regimul normal de lucru, nu sînt optim utilizate, în timp ce chiria care se plătește majorează cheltuielile materiale.

8 **Realizarea unui control permanent, cît mai eficace, asupra gestionării și consumului de materiale, îmbunătățirea sistemului de urmărire a încadrării în consumurile tehnice prevăzute în fișele-limită de materiale, întocmite pe obiect de construcții și brigadă.** În acest sens, susținem necesitatea ca trusturile-antrepriză generală să ia măsuri ca fișa limită de materiale, anexă la contractul de acord global încheiat cu brigada, să se defalce pe trimestre valoric, urmărindu-se încadrarea în costurile stabilite. Desigur, pentru aceasta apare necesară asigurarea prin programe de calcul adecvate a totalizării pe obiecte și contracte de acord global a consumurilor de materiale, creindu-se posibilitatea ca, la predarea lucrărilor, să se facă analiza consumurilor de materiale comparativ cu fișa-limită anexată la contract și să se adopte măsurile necesare.

9 Extinderea utilizării modelării matematice la optimizarea consumurilor de materiale. Din multitudinea exemplelor posibile, ne oprim la :

● optimizarea traseelor rețelelor de instalații folosindu-se modelul arborelui minimal ; modelarea și rezolvarea acestui gen de problemă și în varianta „arborelui minimal steiner" pentru o secțiune tip de bloc de locuință conduce la economii apreciabile atît la conductori, cît și la tuburi de aproximativ 15—17% ;

● optimizarea amplasării obiectivelor de organizare de șantier, prin care se dimensionează științific mărimea distanțelor de transport — pentru unitățile furnizoare de prefabricate, semifabricate sau materiale prelucrate în vederea punerii lor în operă. Folosirea pe scară mai largă a modelelor de amplasare optimă poate conduce la obținerea de economii de materiale necesare realizării lucrărilor de organizare față de proiect cu 15,2—17%, în funcție de specificul obiectului de organizare de șantier ;

● optimizarea structurii lucrărilor de construcții-montaj în funcție de consumurile materiale, avînd în vedere că influența schimbării structurii lucrărilor de construcții-montaj asupra costurilor este deosebit de importantă. În construcții, datorită particularităților producției, oricît de corect ar fi stabilite prețurile de deviz, totuși, prin condițiile naturale în care se execută diversele lucrări, prin multitudinea soluțiilor constructive adoptate în proiecte și în practică, prin mărimea gradului de concentrare sau dispersare, gradul de rentabilitate al diverselor lucrări diferă. De aici necesitatea stabilirii unei structuri a lucrărilor care să maximizeze gradul de folosire a resurselor materiale și să minimizeze necesarul pentru realizarea construcțiilor în condiții de calitate ridicată. Stabilirea unor structuri constructive optime pentru o perioadă mai îndelungată necesită folosirea programării dinamice, deoarece factorii care determină alegerea sînt variabili în timp. Aceeași problemă, limitată, însă la o perioadă mai restrînsă, poate fi studiată cu ajutorul programării liniare. Modelarea matematică a problemei structurii lucrărilor de construcții-montaj la nivelul antreprenorilor determină reduceri importante (de 5—15 ori în funcție de specificul lucrărilor) la principalele materiale utilizate.

Desigur, se poate aprecia că măsurile tehnice și organizatorice cu efecte asupra reducerii cheltuielilor în construcții, și în special al celor materiale, sînt practic inepuizabile ; obținerea unor efecte maxime în această direcție de către fiecare unitate de construcții necesită însă eforturi susținute și înaltă responsabilitate în gospodărirea valorilor materiale și bănești de care dispune, o creativitate sporită în întreaga activitate desfășurată.

P. DUMBRAVĂ
Gh. Gh. IONESCU
Cluj-Napoca

Perfecționarea informației și deciziei financiar-contabile

Urmărirea preventivă a nivelului costurilor

O PONDERE deosebit de însemnată în cadrul activității de industrie mică a județului Sibiu deține cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, care are rolul de a satisface cerințele populației cu produse și servicii specifice și tradiționale, valorificînd cu prioritate resursele materiale locale. Desigur, și personalul încadrat în asemenea unități este chemat să acționeze cu înaltă responsabilitate pe linia reducerii costurilor de producție, pentru obținerea de produse și servicii cu înaltă eficiență.

În acest context, pe baza experienței acumulate, a analizelor făcute la cooperative și la nivelul uniunii județene, apreciem că ceea ce se realizează în prezent pe linia planificării și urmăririi costurilor de producție în acest domeniu nu satisface întru totul cerințele etapei actuale de obținere a unei cît mai înalte eficiențe. Dorim să semnalăm că această problemă este uneori lăsată în exclusivitate pe seama responsabililor de secții de la cooperative, iar rezultatele pe linia costurilor de producție se cunosc abia în faza de contabilizare, la postcalcul, cînd, uneori, este prea tîrziu pentru ca să se mai acționeze eficient. Prin urmare, apreciem că este necesar ca organele de decizie din cooperative să aprofundeze mai temeinic toate aspectele costului producției, pentru ca să poată orienta prin decizii corespunzătoare procesul de producție și eficiența, ori diversificarea prestărilor de servicii pentru populație în condiții de rentabilitate adecvată. După opinia noastră aceste cerințe pot fi satisfăcute în cadrul unui sistem eficient, preventiv de calcul, planificare, urmărire și control al costurilor (de exemplu, prin aplicarea metodei standard-cost), sistem a cărui elaborare trebuie să se bazeze pe studiul aprofundat al costurilor.

Aceasta ar permite stabilirea cu anticipație, pe baze științifice, riguroase a nivelurilor costurilor produselor și serviciilor ce dorim să le obținem în perioada imediat următoare, contribuind în final la simplificarea metodologiilor de elaborare a documentațiilor de preț privind produsele noi ce urmează să fie introduse în circuitul economic, la măsurarea corectă a eforturilor de producție, la stimularea valorificării superioare a resurselor locale. În acest context, apreciem că se creează condiții mai bune și pentru manifestarea rolului crescînd al studiului costurilor, privit și prin prisma scopului calculației costurilor, în asigurarea controlului activității cooperativelor din județ și optimizarea deciziilor pe baza unor informații cît mai exacte, oportune, obținute preventiv, ieftin și în timp cît mai scurt.

Conducerea pe baza informațiilor operative din domeniul costurilor în industria mică constituie, credem, o problemă de mare actualitate, avînd în vedere caracterul specific pronunțat al activității de organizare și conducere în acest sector, care înglobează o gamă diversificată de produse și de prestări de servicii, de serie mică, de tip individual etc., unitățile fiind dispersate pe o rază teritorială mare.

ec. Ilie MOGA
UJECOOP Sibiu

TEHNICA ŞI TEHNOLOGIILE NOI – la baza obţinerii unor efecte economice ridicate

ÎN ETAPA actuală a dezvoltării economiei româneşti devine necesară, aşa după cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al partidului, intensificarea eforturilor pentru perfecţionarea activităţii în toate sectoarele de activitate, pentru dezvoltarea mai puternică a bazei tehnico-materiale şi, în primul rînd, a surselor de energie şi de materii prime, pentru ridicarea la un nivel şi mai înalt a activităţii de cercetare ştiinţifică, tehnică, a cunoaşterii umane în general, pentru creşterea contribuţiei acestora la realizarea progresului economico-social. În acest sens vom releva cîteva probleme mai importante ale promovării progresului tehnic, cu efecte însemnate în planul eficienţei şi dezvoltării.

Se abordează, în mai mare măsură într-o viziune sistemică, probleme cu privire la conducerea prin calculator a proceselor energetice ; automatizarea şi optimizarea proceselor, reducerea riscurilor în sistemul energetic ; creşterea randamentelor de utilizare a cărbunilor cu putere calorifică scăzută şi a şisturilor bituminoase ; reducerea pierderilor de energie pe întregul ciclu de la producător la utilizator ; mărirea randamentelor de conversie a energiei primare în energie electrică ; extinderea tehnologiilor de ardere în pat fluidizat ; reducerea cantităţilor de păcură în amestecul de ardere combinat ; valorificarea cu eficienţă economică superioară a energiei solare, vîntului, a energiei geotermale — procese realizabile pe baza cercetărilor de extindere a domeniilor de aplicare, a conversiei în energie electrică, de stocarea energiei conversioelectrochimice, a energiei solare şi altele. Pe termen lung urmează să fie abordate probleme ca : conversia directă a energiei în energie electrică, sisteme integrate de alimentare cu căldură, centrale hidroelectrice cu acumulare prin pompaj şi altele.

Automatizarea şi producţia de energie electrică

SĂ URMĂRIM, în acest cadru, cîteva din elementele specifice pe care le prezintă automatizarea în centrale şi termocentrale. Aşadar, spre deosebire de termocentrale, amplasamentul şi puterea centralelor hidroelectrice sînt determinate de forţele hidraulice disponibile ; turbinele şi generatoarele sînt proiectate ca unităţi rapide — cel mai adesea — sau lente. La acestea se adaugă faptul că debitele de apă sînt supuse unor variaţii puternice, în intervale scurte sau medii. O altă componentă, care joacă un rol important la instalaţiile cu acumulare de joasă, medie sau înaltă presiune, modernizate sau nou construite — componentă cu posibilităţi şi premise specifice de automatizare — este şi acumularea prin pompare. Mai trebuie spus că o centrală hidroelectrică cuprinde, în general, un întreg complex de obiective, adesea situate la mari distanţe unele de altele, ca baraje, bazine de compensare, stăvilare cu instalaţii de comandă, care toate sînt prevăzute cu un sistem comun de supraveghere, comandă şi reglare.

Avînd în vedere asemenea caracteristici, pentru o serie de centrale hidroelectrice s-a ajuns la un grad înalt de automatizare. Acestea lucrează mai ales cu presiuni medii şi puteri de la cîteva sute de kW la mai mulţi MW ; pentru producerea sarcinii de bază şi sarcinii de vîrf, ele sînt complet automatizate, fără personal de supraveghere ; sistemele de protecţie sînt simple şi puţin costisitoare.

Energia hidraulică este o formă importantă de energie reînnoibilă, care nu poluează mediul înconjurător şi care, într-un număr mare de ţări, este disponibilă în cantităţi însemnate. Spre deosebire de rezervele mari din ţările în curs de dezvoltare, în statele industrializate energia hidraulică este de acum exploatată în mare măsură. La numeroase centrale hidraulice, aflate în funcţiune de mai multe decenii, se pune însă acut problema utilizării mai bune a sistemului hidraulic existent. Pe lîngă modificări ale echipamentului, la aceasta contribuie şi posibilităţile vădite pentru perfecţionarea supravegherii şi comenzii de la distanţă. Un alt obiectiv al automatizării se bazează pe strategiile diferite ale utilizării centralelor termice şi hidraulice. Ţinînd seama de randament, precum şi de necesitatea amenajării blocurilor energetice, la termocentrale nu se aplică decît într-o măsură limitată reglarea puterii produse. Din această cauză, termocentralele sînt utilizate de preferinţă pentru acoperirea sarcinii de bază, ca şi centralele nucleare-electrice, care lucrează la sarcina de bază. În consecinţă, sarcinile de vîrf care apar în cursul zilei sînt preluate de centralele hidraulice cu acumulare, care dispun de o mare capacitate de reglare. Această împărţire în sarcini de bază şi sarcini de vîrf între diferitele tipuri de centrale, cu reglare de la distanţă complet automată, se realizează cu aşa-numitele distribuitoare de sarcini.

Iată cîteva exemple care atestă semnificativ utilizarea automatizării în sectoarele respective de activitate : 1) Centrale hidroelectrice cu acumulare (joasă sau înaltă presiune): puterea acestor centrale ajunge pînă la cîteva sute de MW. Ele sînt utilizate, în primul rînd, pentru acoperirea vîrfurilor de consum ale reţelelor mari, interconectate. Reglarea frecvenţă-putere se efectuează automat de la un distribuitor de sarcini (dispecer) central. Grupurile pot fi frecvent pornite şi oprite. Optimizarea funcţionării, pe baza datelor colectate, se efectuează local, dar şi la distribuitorul central de sarcini. 2) Centrale cu acumulare prin pompare (presiune joasă sau înaltă) : ele reprezintă forma superioară a exploatării cu acumulare. În funcţie de volumul acumulării, în cadrul unui sistem interconectat pot fi aplicate diferite strategii de funcţionare. Exploatarea lor se caracterizează prin porniri şi opriri frecvente, comutări de grupuri de la funcţionarea cu generator la funcţionarea cu motor, pentru acţionarea pompelor şi/sau funcţionarea cu reglaj de fază. Operaţiile de comutare trebuie efectuate rapid şi cu mare fiabilitate. Schimbul de informaţii cu dispecerul central, respectiv cu staţia de comandă a reţelei, trebuie să fie cuprinzător, pentru a putea coordona funcţionarea cu alte centrale. Un sistem complex de comandă cuprinde şi comenzi electronice de supraveghere, care autocomutează diferite grupuri de la un mod de funcţionare la altul (generator, motor, reglare de faze, oprire). 3) Funcţionarea în cascadă : aceasta poate să joace un anumit rol, atît la centralele hidroelectrice fără acumulare, cît şi la cele cu presiune medie sau înaltă. Acest mod de exploatare se caracterizează prin schimbul frecvent de date între cascade şi coordonarea reglării turbinelor, pentru a evita pierderi de apă, situaţiile periculoase etc.

Dimensiuni ale corelaţiei progres tehnic–dezvoltare

RELUÎND problema robotizării, atît de actuală pentru economia românească, menţionăm că este necesară, în primul rînd, o inventariere a locurilor de muncă grele şi mai ales nocive (turnătorii, forje, procese chimice continue, procese nucleare) în scopul înlocuirii activităţilor manuale de la aceste locuri cu mijloace mecanizate şi automatizate (roboţi şi manipulatoare), cunoscîndu-se, deci, în prealabil un anume necesar în acest sens. În acest cadru de preocupări, trebuie spus că producţia de roboţi şi manipulatoare concentrează tehnologii de vîrf în domeniul mecanicii fine, opticii indus-

triale, microelectronicii, automaticii de proces etc. De asemenea, realizarea senzorilor evoluați, care a permis, în țările dezvoltate, trecerea la generația 3—4 de roboți inteligenți, cu memorie artificială, cu comandă prin vorbire, reprezintă o preocupare de bază.

Un efort deosebit trebuie realizat pe linia conjugării robotizării și automatizării cu tehnologiile de vîrf, atît în ce privește realizarea roboților și manipulatoarelor (cu echipament de programe) cît și ca domenii de aplicații în industrie. În fapt, roboții și manipulatoarele, fără o adaptare tehnologică corespunzătoare a procesului, fără programe aplicative specifice, nu pot da rezultatele așteptate și necesare. Și roboții și manipulatoarele sînt piese necesare pentru a spori productivitatea și eficiența producției — ușurînd și ridicînd pe un plan superior munca omului. De aceea, inventarierea locurilor de aplicație și a condițiilor tehnologice specifice de lucru, precum și realizarea roboților și manipulatoarelor (ca echipament și programe) trebuie să formeze un ansamblu de bază, cadru ce nu poate fi soluționat decît într-o strînsă legătură cu toate industriile. Înfăptuirea acestui obiectiv implică, deci, așa cum aminteam, aportul tehnologiilor de vîrf menționate, aport care să fie materializat, mai ales, prin componente (electronice, electrice, mecanice, optice) precum și prin mijloace de prelucrare specifice — pentru realizarea de reductoare armonice, transmisii de precizie, mecanisme de apucare, comenzi hidraulice, iar în ceea ce privește echipamentele de comandă — servo-motoare și convertizoare pentru comanda regimului de lucru, tehnologic, traductoare, comenzi numerice ș.a.

Un alt aspect, în același cadru. Evoluția actuală a microelectronicii permite o mare diversificare a aplicației echipamentelor, care se realizează în mod deosebit prin programe. Efectul direct al tipizării constructive a echipamentelor, combinat cu crearea unui volum corespunzător de programe de aplicații, asigură extinderea automatizării în cele mai diverse domenii de folosire. În această direcție, în țara noastră a fost abordată asimilarea de echipamente electronice de automatizare constînd din module tipizate, legate prin magistrala de proces (sistemul tipizat MULTIPROM). Aplicațiile acestuia se localizează, în primul rînd, la comenzile numerice ale mașinilor-unelte și roboților industriali, pentru sisteme distribuite de conducere a proceselor cu micro-calculatoare locale, în ce privește teletransmisia și telecomanda și altele. Desigur, abordarea unui astfel de program trebuie să se bazeze pe lărgirea și aprofundarea pregătirii profesionale a cadrelor din producție și din exploatare, care să asigure atît realizarea echipamentelor cît și buna exploatare și menținere a lor în funcțiune.

De altfel, procesele de automatizare și, ulterior, de robotizare, procesele de dezvoltare și modernizare a tehnicii au produs mutații deosebit de spectaculoase în structura populației ocupate din statele dezvoltate, dimensiunile acestor mutații cît și semnificațiile lor fiind necesar a fi studiate și luate în calcul. Dar, despre ce este vorba ? Să facem o scurtă incursiune în timp. Ca urmare a extinderii proceselor de mecanizare a muncii, s-au produs două mari deplasări în distribuția forței de muncă, de exemplu din S.U.A. Prima — o disponibilizare a forței de muncă ocupată în agricultură și a doua — în timpul „marii depresiuni" cînd, la început, ca urmare a stagnării producției, iar apoi pe fondul înlocuirii vechilor tehnologii, proces care însoțește, în general, ieșirea din criză, mai mult de jumătate din forța de muncă americană s-a deplasat din domeniul producției de mărfuri în acela al prestărilor de servicii. Așadar, descreșterea ponderii populației ocupate în sectoarele producătoare de mărfuri a fost egală și apoi depășită de creșterea ocupării forței de muncă în sectorul serviciilor. Trebuie să notăm și faptul că, în economia americană, introducerea mecanizării a condus, în primă fază, la disponibilizarea forței de muncă cu o calificare redusă, ulterior ea antrenînd și eliminarea multor muncitori calificați. Pare paradoxal dar, în prezent, potrivit mai multor puncte de vedere, agricultura americană are un grad superior de mecanizare comparativ cu cel al industriei prelucrătoare.

Complexitatea factorilor și efectelor

ASPECȚE interesante într-un sens asemănător prezintă producția de cărbune. În statele dezvoltate, după cum se cunoaște, mecanizarea producției respective este apreciată în mod nemijlocit în raport cu efectele economice care le generează. Sub acest aspect, în doar cîteva decenii, productivitatea muncii a sporit, în general, de cîteva ori. Reversul medaliei constă în faptul că operațiile de minerit cu un grad sporit de mecanizare au devenit relativ mai susceptibile de întreruperi ca rezultat al defecțiunilor tehnice, proces cu implicații directe în livrarea ritmică a producției către consumatori, asupra productivității și eficienței, defecțiuni remediate în timp prin perfecționarea continuă a utilajelor miniere. Un alt aspect, așa cum se desprinde din literatura economică americană : promovarea mecanizării în minerit, în majoritatea cazurilor, a fost frînată de solicitarea unor fonduri mari de investiții și a incertitudinii rezultatelor acesteia.

În R. F. Germania s-au efectuat unele studii care au evidențiat că, prin mecanizarea mineritului, în prima fază, se realizează economii substanțiale, atunci cînd condițiile geologice sînt favorabile, dar pe măsură ce cărbunele devine mai greu de extras, costurile la o mină mecanizată cresc rapid și vor depăși costurile din minele mai puțin mecanizate cu dificultăți geologice comparabile. Totuși — și din nou un paradox — mecanizarea, deși inițial a contribuit la reducerea numărului de accidente, ulterior a favorizat creșterea lor, mai ales prin crearea unor condiții mai periculoase de muncă (ca de exemplu în condițiile producerii prafului fin de cărbune, ale eliberării gazului metan cu implicații în generarea exploziilor în amestec cu aerul, la anume concentrații etc.). Sînt desigur, situații, experiențe care nu au pledat și nu pledează în defavoarea mecanizării, ci pentru aceasta, dar cu luarea în calcul a tuturor premiselor și condițiilor existente.

În evoluția procesului de mecanizare a activităților miniere, într-o primă etapă s-a urmărit creșterea dimensiunilor la utilaje, în prezent preocupările fiind îndreptate către creșterea randamentelor, fiabilității și ușurinței întreținerii. Tot în prezent, pe plan mondial, se acordă o atenție deosebită pregătirii forței de muncă pe simulatoare, pentru a fi în măsură să utilizeze, în condiții de eficiență, dotarea mecanizată din activitatea minieră. Mai trebuie spus că problemele privind eficiența mecanizării din industria minieră sînt deseori interpretate în corelație cu reducerea conținutului de substanță utilă și cu creșterea dificultăților de natură geologică și hidrogeologică de existență și exploatare a zăcămîntului, ceea ce firește că trebuie luat în considerație.

Cîteva probleme, acum, referitoare la rolul tehnicilor și tehnologiilor noi pentru obținerea unor rezultate superioare în metalurgie, în speță în cea românească. Îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și de energie constituie domenii de mare importanță pentru metalurgie ; pentru această ramură s-au prevăzut cîteva zeci de obiective majore de cercetare, care urmăresc perfecționarea tehnologiilor de elaborare a oțelurilor în convertizor prin insuflarea combinată a oxigenului, prin implementarea tehnicii vidului, dezvoltarea tehnologiilor de insuflare a unor pulberi desulfurate și dezoxidante în oțelul lichid, perfecționarea tehnologiei de extrudare și laminare a țevilor și profilelor pline sau fasonate din oțeluri și aliaje speciale. În ce privește diminuarea consumurilor specifice, se preconizează extinderea turnării continue — la care se realizează o scoatere de metal de peste 90%, promovarea procedeelor de elaborare continuă a oțelurilor — în care scoaterea de metal va crește cu circa 6% și se reduce consumul de energie cu circa 15%, turnarea sub presiune — cu o scoatere de peste 94% și altele.

Domeniu de strictă actualitate, cu implicații economice directe, creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în metalurgie vizează, prin programele de cercetare adoptate, procedee tehnologice noi și îmbunătățite care să contribuie direct la creșterea productivității și ridicarea nivelului calitativ al produselor ; în acest sens, menționăm că se va accelera tendința de implementare a tehnicilor de calcul electronic, a aparatelor de măsură și control și a roboților industriali în toate fazele principale ale procesului de producție din ramura metalurgică. Ca urmare a eforturilor de modernizare a tehnologiilor, de completare a unor dotări pe fluxuri de fabricație, metalurgia va realiza produse noi, de mare eficiență, cu grad avansat de prelucrare. Asemenea produse vor contribui la evitarea importurilor în economie și, concomitent, la creșterea exporturilor de materiale și utilaje cu performanțe ridicate, la promovarea accelerată a progresului tehnic, contribuind, astfel, la sporirea gradului de participare a României, în condiții de eficiență sporită, la diviziunea internațională a muncii.

Barbu Gh. PETRESCU

Mașini și utilaje pentru industria ușoară

(Urmare din pag. 11)

pînă în prezent, au fost introduse în fabricație și extinse un număr însemnat de asemenea tehnologii printre care : tehnologia de prelucrare a clupelor de finisaj pe agregatul de găurit și filetat (eficiență anuală 76 000 lei) ; tehnologia de fabricație a cutiilor de comandă tipizate pentru mașinile de țesut (330 000 lei/an) ; extinderea tehnologiei de prelucrare pe mașini unelte cu comandă numerică (88 500 lei/an) și a procedeelor de turnare de precizie la un număr de 70 repere, în scopul reducerii adaosurilor de prelucrare și a consumului de scule așchietoare (1,5 tone fontă) ; aplicarea tehnologiei de forjare-matrițare în cazul unor repere turnate cu procent de rebut ridicat și îmbunătățirea calității produselor (0,8 tone metal) etc.

Pentru perioada imediat următoare, se are în vedere asimilarea în fabricație a turnării în cochile statice, ceea ce va conduce la o reducere anuală de circa 250 kg oțel aliat și crearea posibilității de execuție în țară a unor repere turnate din aluminiu de complexitate ridicată ; realizarea tehnologiei de turnare centrifugală în scopul reducerii consumului de bronz (economie de circa 1,5 tone bronz/an și o creștere de productivitate de aproape 3 ori) ; asimilarea tehnologiei de fabricație a cilindrilor șențuiți pentru mașina de bobinat automată (economie valutară de 5 000 dolari/an) etc. Efectele economice realizate sau preconizate prin asimilarea și diversificarea noilor produse sau modernizarea celor aflate în fabricație se reflectă, la beneficiari, prin randamente mărite ale utilajelor în procesul de producție, pe de o parte, iar, pe de altă parte, în reducerea cheltuielilor valutare și eliminarea importurilor, sporirea aportului valutar prin promovarea la export a unor utilaje competitive pe plan mondial.

■

SIGUR CĂ, derularea acestui proces are și unele momente de stagnare, unele neajunsuri datorate atît activității proprii, cît și relațiilor de cooperare cu terți furnizori. Unele din utilajele noi realizate, de exemplu, s-au concretizat prin nivelul relativ mic al seriei de fabricație, fiind chiar unicate. Necesitatea diversificării și asimilării unor produse noi de serie mică a făcut ca activitatea de cercetare-proiectare din întreprindere să devină un loc îngust și a împiedicat, uneori, specializarea proiectării pe obiective majore. O parte din mașinile realizate au încorporat costuri mari și s-au prezentat necompetitive din punct de vedere al costului și eficienței. Ținînd seama tocmai de aceste neajunsuri, încă de la începutul anului **planul complex de măsuri** întocmit a fost structurat, îndeosebi, pe obiective majore, în consens cu nevoile industriei ușoare și cu evoluția producției de mașini textile pe plan mondial. Mai mult chiar, pentru obiectivele prevăzute în planul tehnic dar întîrziate din lipsă de S.D.V.-uri, de proiectare tehnologică sau ca urmare a neasigurării bazei materiale și elementelor din colaborare, s-au prevăzut programe speciale de recuperare, mergînd pînă la detalierea fiecărui element — material, finanicar și uman — necesar realizării lor în condiții corespunzătoare.

În această perioadă, atenția colectivului nostru este îndreptată și spre realizarea programului de asimilări comun M.I.U. — M.I.C.M. pentru cincinalul următor, care cuprinde obiective de mare complexitate tehnologică, cu un grad ridicat de automatizare, electronizare și informatizare și care vor asigura parametri de productivitate la nivel mondial și chiar peste acest nivel. Astfel, colectivele de cercetare sînt orientate spre realizarea unei țesătorii experimentale cu flux tehnologic automat și informatizat, asimilarea de mașini de țesut neconvenționale de mare productivitate și fiabilitate sporită, precum și a unei noi generații de mașini de bobinat cu un grad mai mare de automatizare și informatizare.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Întreruptoare în SF6 pentru exterior, tip „H"

UN LOC important în producția întreprinderii „Electroputere" din Craiova, cunoscută pentru gama largă de echipamente electroenergetice de curenți tari, îl ocupă aparatajul electric de înaltă tensiune fabricat într-un sortiment de 4 000 tipovariante. După 1972, ca urmare a dezvoltării aparatajului în general și a celui de comutație în special și grație punerii în funcțiune a laboratorului de mare putere din Institutul de cercetări-proiectări „Electroputere" (ICP-EP) din Craiova (laborator atestat la Geneva cu nr. 470 917/30.09.82 pentru țările care fac parte din aranjamentul de la Madrid), întreprinderea din Craiova a perfecționat construcția întreruptoarelor cu ulei, fapt care a contribuit la creșterea exportului acestora.

Pe baza cercetărilor și a experienței acumulate întreprinderea a început să fabrice, în concepție proprie, întreruptoare cu hexafluorură de sulf, „Electroputere" înscrindu-se astfel printre puținele firme din lume care au asimilat această tehnică de vîrf. Ea a început să execute, mai întîi, construcția întreruptorului capsulat tip HK 12 (14) P40 de 123 (145) kv, 2 000 A, 40 kA destinat stațiilor capsulate. Punerea la punct și atestarea sistemului de stingere s-au efectuat pe baza încercărilor de dezvoltare („design tests") efectuate atît în schemă directă de laboratorul de mare putere al ICP-EP din Craiova și laboratorul NV KEMA din Olanda, cît și în schemă sintetică la „Institutul Prüffeld für Hochleistungstechnik" din Republica Democrată Germană.

Avînd în vedere domeniul limitat de utilizare a stațiilor capsulate în SF6, „Electroputere" a asimilat construcțiile de întreruptoare independente în SF6, performanțele întreruptoarelor din această serie fiind superioare celor care utilizează medii de stingere clasice (ulei puțin, aer comprimat etc.). Astfel, greutatea pe MVA (putere de rupere) și volumul polului sînt de circa 4 ori, respectiv 2 ori mai mici, asigurîndu-se astfel o mai bună valorificare a materialelor. Importante avantaje rezultă și pentru exploatare : se reduc cheltuielile de întreținere datorită anduranței electrice mai mari ; astfel numărul de kA „cumulați" între două revizii consecutive ale pieselor de uzură este de circa trei ori mai mare, ceea ce determină

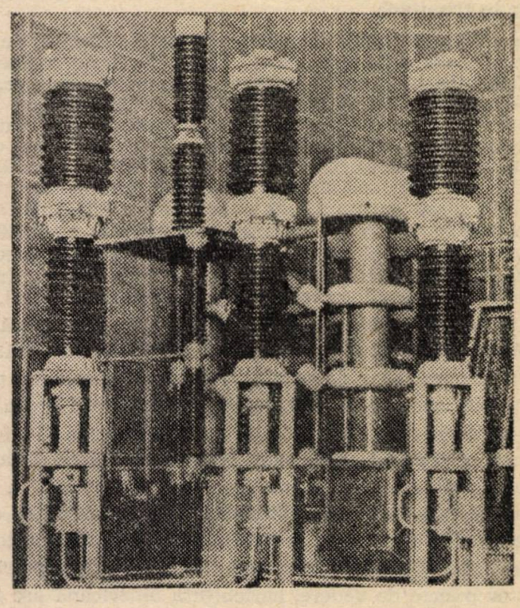

pentru o frecvență normală de manevră o perioadă planificată de revizii la zece ani ; se micșorează durata reviziilor.

Performanțele de bază ale acestor tipuri de întreruptoare independente sînt următoarele : tensiunea nominală = 72,5 (100) kV ; 145 (123) kV ; 170 kV ; 245 kV ; 420 (525) kV ; curentul nominal = 2 500 (3 150) A ; curentul de rupere simetric = 40 kA ; durata de rupere nominală: 50 ms ; presiunea gazului: 5 atm la 20°C.

Sistemul de stingere ales este cu autocompresie-suflaj dublu axial (double flow). Construcția în ansamblu a întreruptoarelor în SF6 satisface cerințele celor mai exigente norme naționale și internaționale (CEI, ANSI, GOST, VDE etc.).

E.K.

Valențele economice ale proiectării asistate de calculator

DEZVOLTAREA intensivă a economiei naționale solicită realizarea unei corelații optime între parametrii volum-durată-calitate-cost. Verigă inițială în ciclul producției de bunuri materiale, proiectarea tehnologică și constructivă (ea însăși o activitate productivă a economiei) are ca obiectiv social-economic principal acela de a asigura utilitate, funcționalitate și competitivitate produselor create, prin performanțe tehnico-economice tot mai sporite, cu o durată de finalizare și un cost cît mai reduse.

Independent de domeniul de aplicare și făcînd abstracție de modul concret de manifestare, proiectarea comportă două aspecte fundamentale :

1. sinteza diverselor căi alternative de a identifica o soluție, de a realiza o idee ;
2. analiza complexă a acestor soluții, fundamentarea și alegerea soluției definitive, optimă sub raport tehnico-economic.

Sub acest aspect, parcursul oricărui proces de proiectare este identic și în cadrul lui se identifică o serie de pași, într-un proces de gîndire iterativ : definirea problemei de rezolvat și a condițiilor (restricțiilor) de realizare a acesteia ; informare-documentare ; imaginarea soluțiilor posibile ; evaluarea performanțelor fiecărei soluții ; compararea soluțiilor ; alegerea variantei optime ; definitivarea, prezentarea și redactarea acesteia.

Identificarea acestui proces de gîndire comun creează posibilitatea de a modulariza diferitele etape ale proiectării și, în acest fel, de a identifica posibilitățile de perfecționare a fiecăreia dintre ele.

Practicile proiectării evoluează și se lărgesc odată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu creșterea explozivă a complexității activităților economice și tehnice care la origine implică, într-un fel sau altul, procesul proiectării. Apar noi domenii de manifestare (și se lărgesc cele existente), noi și complexe aspecte de care trebuie să se țină seama, fapt ce obligă la mutații reale și în modul de realizare a proiectelor, acestea implicînd prelucrarea unor informații din ce în ce mai variate : științifice, economice, productive și sociale.

Productivitate, creativitate

INTRODUCEREA informaticii în procesul de proiectare, ca tehnologie de prelucrare a informațiilor, se realizează sub denumirea generică de **proiectare asistată de calculator** (P.A.C.). Ea poate fi considerată ca o ramură a informaticii care a apărut odată cu realizarea primelor programe de calcule tehnico-inginerești și a evoluat odată cu dezvoltarea și perfecționarea tehnologiilor de prelucrare automată a datelor, în paralel cu stimularea interesului și creșterea experienței utilizatorilor.

Efectul său cel mai pregnant îl constituie **creșterea substanțială a productivității muncii** în proiectare, simultan cu **posibilitatea nelimitată de stimulare a creativității.**

P.A.C. nu este o metodă universal valabilă pentru activitatea de proiectare, ci reprezintă în primul rînd **o tehnică de organizare a acestui proces,** fundamentată pe un aparat propriu, specific de prelucrare a informațiilor, adaptat la tehnologia procesului de proiectare, la problemele specifice domeniului.

Realizarea sistemelor P.A.C. presupune cunoașterea și evaluarea celor doi termeni implicați : **sistemul de calcul** (cu cele două subsisteme : hardware și software) și **tehnologia proiectării** specifică domeniului (fig. 1).

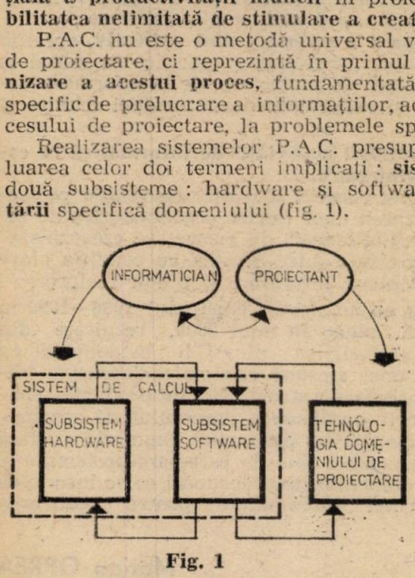

Fig. 1

Tehnologia proiectării — definită, formalizată și delimitată de modele de calcul, analiză și decizie — determină parametrii și cerințele subsistemului software, a cărui realizare trebuie să prevadă posibilitatea dezvoltării, integrării sau divizării cerințelor tehnologiei de proiectare, pornind de la o bază de informații și/ sau de la o bază de cunoștințe. Subsistemul software se adaptează și adaptează subsistemul hardware cerințelor proprii și oferă posibilitatea dezvoltării și autoperfecționării dinamice, în funcție de evoluția parametrilor echipamentelor hard. Sistemul informatic de P.A.C. devine astfel o interfață proiectant-mediu înconjurător, contribuind la creșterea densității și perfecționarea schimbului de informații între aceștia.

Relația proiectant-mediu

PORNIND de la specificul activităților de proiectare, în care problemele tehnico-științifice dețin un rol preponderent, sistemele P.A.C. devin **tehnologii care permit omului comunicarea directă cu un mediu tehnico-științific,** în termeni proprii acestuia (concepte științifice, trenduri, distribuții, relații, modelare matematică etc.). În acest mod, ca dublă interfață între proiectant și mediul înconjurător pe de-o parte și mediul tehnico-științific pe de altă parte, P.A.C. devine un instrument ce conduce direct la perfecționarea relațiilor proiectant-mediu prin : analize rapide și complexe ; posibilități de corelații complexe ; tehnici de optimizare continuu perfecționabile ; tehnici de simulare ; utilizarea pe scară largă a metodelor și modelelor matematice. Analiza transformărilor suportate de proiect în P.A.C. dezvăluie mecanismul de funcționare a acestor relații și, totodată, eficiența sporită pe care o induc.

Proiectul, ca o colecție de piese scrise și desenate ce reprezintă cît mai complet o soluție elaborată, servește ca suport și îndrumar în materializarea fizică a acestei soluții, în transformarea ei în obiect fizic. În mod clasic, utilizarea hîrtiei în analiza, stocarea și redactarea soluțiilor imaginate, pe întreg parcursul logic al proiectării, este generalizată, reprezentînd nu numai un mijloc de stocare sau comunicare a informațiilor tehnice sau economice vehiculate, ci și o bază-suport în procesul de gîndire, conceptuală sau abstractă.

Racordarea calculatorului electronic la procesul de proiectare prin sistemele de P.A.C. duce la **importante mutații în vehicularea și prelucrarea informațiilor utilizate.** Compararea celor două forme de lucru dezvăluie aceste mutații, odată cu avantajele nete introduse de calculator :

a) în sistem clasic, mediul de stocare și documentare în contact cu utilizatorul este constituit din unul și același document, sau eventual din cîteva copii identice ce condiționează profund procesul proiectării : mediul de stocare este pasiv, orice eroare de sintaxă sau reprezentare se face prin alterarea acestuia ; datele, piesele scrise și mai ales cele desenate, întreaga concepție se realizează în limita a două dimensiuni, impuse de suport, fapt ce îngreunează analiza și reprezentarea reală a soluției ; transmiterea și schimburile de informații necesită un sistem de administrare și gestiune ce urmărește fiecare copie sau document, conducînd la un sistem informațional complicat și greoi ;

b) în sistem P.A.C., **suporturile de informații se diversifică și se perfecționează, comunicațiile se automatizează,** relațiile proiectant-mediu fiind constituite prin interfața sistemului informatic : informațiile vehiculate pot fi validate de către sistem, diminuîndu-se mult procentul de erori ; intrările și reprezentările se fac de obicei tot în format de 2 dimensiuni (terminal digital, imprimantă, plotter), dar pot fi constituite și prelucrate în formatul a 3 sau chiar mai multe dimensiuni, reprezentabile și prelucrabile în calculator ; se elimină culegerea multiplă, redundanța necontrolată a datelor ; evaluarea indicatorilor economici sau tehnici, precum și reprezentarea acestora în orice formă se realizează automat, în mai multe variante, cu un efort minim al proiectantului ; se simplifică gestiunea și distribuirea copiilor ; orice modificare se face direct în suportul magnetic, cu un efort minim. Astfel, multe din activitățile proiectantului,

Condinf '85

Al IX-lea Simpozion **INFORMATICĂ ȘI CONDUCERE — CONDINF '85,** ale cărui lucrări s-au desfășurat la Cluj-Napoca în intervalul 29—31 mai, a reconfirmat la un nivel superior interesul deosebit de care se bucură în rîndurile unor cercuri largi de specialiști atît această manifestare de tradiție, cu participare pe plan național, cît mai cu seamă problematica abordată. Organizată sub egida Comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor — Laboratorul de informatică și conducere, de către Centrul teritorial de calcul electronic Cluj-Napoca, institute de învățămînt superior (politehnic, medico-farmaceutic) și de cercetări (C.E.M.I.N.) din localitate, ea a cuprins de asemenea al IV-lea Simpozion de informatică aplicată în electrotehnică, electronică, automatică și tehnică de calcul — ELECTROINF, al IV-lea Simpozion de informatică minieră — INFMIN, al VIII-lea Simpozion național de informatică medicală — MEDINF ; în total au fost prezentate peste 260 de comunicări. În cadrul **CONDINF,** rezolvările teoretice și aplicative ce au făcut obiectul secțiunilor **„Informatică industrială, cercetare-proiectare asistată de calculator"** și **„Modelare, simulare, optimizare",** ilustrînd rezultatele și posibilitățile la care s-a ajuns într-o variată gamă de domenii ale producției, ale muncii de concepție și ale învățămîntului, au fost completate cu viziunea prospectivă reieșită din lucrările mesei rotunde **„Informatica viitorului",** care a reliefat rolul informatizării activităților în înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

sînt preluate și executate, cu un spor de precizie, de către calculator. Munca proiectantului nu este înlocuită, cum se înțelege greșit uneori, ci ea se optimizează printr-o serie de mutații și transformări. P.A.C. generează asimilarea unor noi tehnici ce pun în valoare tot mai eficient capacitatea pur creatoare a proiectantului.

Structura generală a sistemului

DIN PUNCTUL de vedere al structurii (fig. 2), un sistem P.A.C. este constituit atît din **module generale cu caracteristici funcționale universale,** cît și din **module care participă în sisteme expert,** cum ar fi :

— baze de date pentru informare-documentare, create și actualizate din surse diferite, ce acoperă domeniul de activitate sub toate aspectele ;

— modele matematice și structuri de calcule inginerești, ce acoperă o mare parte din cerințele de proiectare care intervin mai ales în etapa de evaluare a soluțiilor, pe baza cărora se estimează în principal caracteristicile cantitative ale obiectului ;

— metode și modele de optimizare și simulare, pe baza unor criterii cerute de tehnologia domeniului de proiectare, ce intervin în etapele de evaluare și alegere a soluțiilor, prin estimarea performanțelor și propunerea de variante de soluții pe baza determinării optimului după criterii impuse ;

— o bază de cunoștințe ce include tehnicile, metodele și modelele matematice utilizate, legăturile între acestea, care simulează implicațiile logice din gîndirea expertului uman. Ele își pot îmbogăți „experiența proprie", prin amplificarea entităților și a relațiilor între ele, pe baza legăturilor cu mediul ;

— prelucrarea imaginilor și grafica pe calculator, ca formă de reprezentare a soluțiilor imaginate (planuri, elevații, perspective, secțiuni, detalii etc.) sau ale performanțelor și caracteristicilor acestora (tabele, grafice, histograme, historiograme, diagrame de structură etc.) ;

— editarea de texte, care, alături de grafica pe calculator, ajută la reprezentarea și sistematizarea obiectului proiectării.

Aceste componente pot funcționa în sistem interactiv, atît independent cît și în corelație între ele, sub un sistem hardware adecvat.

Relația cu tipizarea

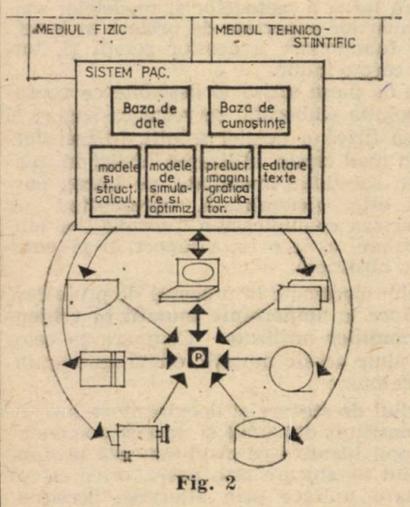

Fig. 2

RELAȚIA P.A.C.-sisteme expert, ca programe informatice de tip nou ce soluționează la un înalt nivel de competență o problemă specifică, se poate îmbunătăți sistematic prin **elaborarea de proiecte, module sau rutine tip,** elementele tipizării descriind cadrul elaborării sistemelor expert ca o treaptă superioară a P.A.C. Tipizarea impune alinierea la un nou mod de a gîndi și de a acționa în proiectare, bazat pe elemente dominant inovatoare și pe un efort permanent de autoinstruire. Ea nu se limitează la utilizarea unor proiecte tip sau refolosibile, ci presupune un sistem de concepție de tip normativ bine organizat : metodologie tip de proiectare, norme standardizate de consum de resurse (materiale, financiare și umane), criterii tip de evaluare a performanțelor și eficienței obiectelor de proiectat, un sistem unitar de indicatori și indici tehnico-economici utilizați în proiectare etc.

Odată cu ritmul crescut impus proiectării de volumul tot mai mare și sortimentul tot mai bogat de produse, solicitate de dezvoltarea intensivă a economiei noastre, se trece de la tipizarea construcțiilor și produselor proiectate, la **tipizarea procesului de proiectare în întregul său,** fenomen cunoscut sub denumirea de **tipizare avansată.**

Acest context al evoluției tipizării creează premisele și, totodată, impune oportunitatea introducerii sistemelor de P.A.C. în toate ramurile proiectării. Pornind de la acumularea experienței înaintate, materializată prin proiecte tip sau componente (subansambluri) tip, se constituie baze de date specifice P.A.C. pe domenii, cu următoarele funcțiuni principale : alegerea de variante de proiecte tip adecvate ; alegere de subansambluri tip ; încadrarea în normele de consum ; proiectare normativă pe baza unor metode și a unor indicatori tehnico-economici standard ; generarea de variante noi pe baza unor subansambluri tipizate.

Organizarea în echipe complexe

P.A.C. permite — și solicită în același timp — reconsiderarea modului de organizare a procesului de muncă în proiectare, oferind posibilitatea de a optimiza corelația cibernetică ce există între ordine și organizare — în sensul că introducînd o nouă ordine în sistemul de proiectare, se poate îmbunătăți organizarea acestui sistem. Constituirea centralizată a unor tehnologii de proiectare pe calculator permite **o organizare și conducere a procesului de proiectare, structurată pe echipe complexe** — și nu pe domenii de probleme. Aceste echipe sînt eliberate de majoritatea activităților de rutină (preluate de instrumentul de prelucrare automată), fiind solicitate la creativitate, la autoperfecționare, pentru atingerea unor parametri tehnico-economici din ce în ce mai ridicați, în condițiile unei productivități crescute a muncii. Totodată, sistemul de proiectare are elementele necesare (timp, informații, cunoștințe) pentru a deveni **„normativ",** ceea ce înseamnă că **direcția activității trebuie să fie orientată de la obiect spre tehnicile de acceptat** — și nu de la tehnicile prezentului (sau trecutului apropiat) către obiectul destinat viitorului.

Proiectarea, mai ales în domeniile unor bunuri destinate și generațiilor viitoare (construcții, arhitectură, sistematizări teritoriale și trafic, amenajări de îmbunătățiri funciare, de gospodărire a apelor etc.), trebuie să țină seama de aceasta. Ca urmare, prin însăși sarcinile ei, trebuie să pornească de la cele mai noi componente ale sistemului proiectării, să utilizeze metode și tehnici moderne de analiză, evaluare și decizie, să treacă în mod global și integrat la informatizarea treptată dar atotcuprinzătoare a acestui proces. Complexitatea proiectării, manifestată prin complexitatea domeniilor abordate, a tehnicilor și metodelor utilizate, prin multitudinea relațiilor cu alte domenii ale cunoașterii, prin neuniformitatea obiectului asupra căruia acționează, a determinat ritmul relativ lent de introducere a informaticii în domeniu, abordarea unilaterală și insuficient integrată a lucrărilor. Cu toate acestea, oriunde informatica a pătruns în proiectare, s-a evidențiat, adesea spectaculos, o creștere netă a productivității muncii, o nouă calitate a lucrărilor.

Tendințe de evoluție

MATERIALIZAREA practică a introducerii sistemelor sau aplicațiilor informatice în proiectare urmează drumul parcurs și în alte domenii ale producției materiale și se poate sistematiza astfel :

1) **perfecționarea tehnicii de calcul adecvată P.A.C.,** prin : extinderea și diversificarea gamei de mini- și microcalculatoare, ușor de utilizat, cu facilități hard și soft pentru lucrul iterativ, în timp real, ușor de adaptat nevoilor P.A.C. ; extinderea gamei de periferice, racordabile atît la sistemele mari de calcul cît și la minisisteme, utilizabile în regim conversațional, în mod grafic și/sau în teleprelucrare : dispozitive electronice de afișare numerice și grafice, imprimante grafice, mese de desen etc. ; realizarea unor produse hardware orientate pe domenii specifice P.A.C., care să încorporeze hard elementele software ;

2) **dezvoltarea coordonată a software-ului aplicativ,** specific sistemelor P.A.C. Elaborarea programelor specifice se referă la toate componentele activității de proiectare, de la informare-documentare la elaborarea și redactarea documentației tehnice și economice ;

3) **perfecționarea organizării activității de informatică în corelație cu activitatea de proiectare.**

Elementul cheie în acest context îl constituie relația proiectant-informatician. Realizarea unor nuclee organizatorice de informatică pe lîngă toate unitățile mari de proiectare creează premisele unei colaborări eficiente între acestea cu condiția efortului lor constant de apropiere, informare și ajutor reciproc.

Sarcinile puse în fața economiei în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, rezultate din Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., evidențiază cu pregnanță că realizarea unei creșteri economice intensive impune modernizarea în continuare a structurilor de producție, sporirea productivității muncii, accelerarea procesului de automatizare, electronizare și robotizare a producției. Ingineria asistată de calculator, prin componentele sale de cercetare-proiectare și de fabricație, reprezintă domeniul de preocupări ce se înscrie ca o măsură practică de primă însemnătate pentru realizarea acestor imperative.

Marian OPREA
Eugen RUSU

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PREGĂTIRE-PROGRAMARE-LANSARE-URMĂRIRE

Organizarea unui subsistem de programare, lansare, execuție și urmărire a producției

IN CONTEXTUL promovării în munca de conducere a unor sisteme și subsisteme, tehnici și mijloace moderne de informare, analiză și decizie pentru asigurarea funcționării eficiente a întreprinderilor în concordanță cu sarcinile ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială, un loc central îl ocupă subsistemul de **programare, lansare, execuție și urmărire a producției.** Întrucît prin implicațiile sale el influențează întreaga activitate tehnică-de producție și economico-financiară a întreprinderii, așezarea lui pe baze științifice constituie o necesitate de prim ordin.

Conceput pentru fabricația de aparatură și instrumentar medical, dar putînd fi preluat — cu eventuale adaptări — și în alte sectoare ale construcției de mașini, subsistemul pe care îl prezentăm în cele de mai jos își propune, pe de o parte, să trateze într-o concepție sistemică problemele legate de programarea producției pe un interval de timp considerat, de urmărire a realizării — în anumite condiții și la anumite termene impuse — a sarcinilor programate, de adoptarea măsurilor operative pentru evitarea abaterilor de la aceste sarcini ; pe de altă parte, să elimine unele deficiențe de natură organizatorică.

Obiectivele principale ale subsistemului constau în : reducerea substanțială a numărului de documente specifice; organizarea unei baze de date ; redimensionarea personalului funcționăresc afectat subactivităților subsistemului, corespunzător diminuării volumului de muncă prin trecerea la prelucrarea automată a datelor ; eliminarea paralelismelor în culegerea, prelucrarea și transmiterea informațiilor ; asigurarea la timp a factorilor de decizie cu informații pertinente de intrare și ieșire (atît din cadrul subactivităților subsistemului, cît și din cadrul altor activități ce concură la realizarea lui) în vederea luării deciziilor optime ; transmiterea acestora la punctele de comandă ; crearea condițiilor pentru urmărirea și controlul (sub)activităților din cadrul subsistemului. Prin realizarea acestor obiective se urmăresc : reglarea permanentă a încărcării capacităților de producție pentru folosirea lor la maximum, asigurarea ritmicității producției, utilizarea eficientă a forței de muncă și creșterea productivității muncii, îndeplinirea planului fizic la toate sortimentele, respectarea termenelor contractuale, reducerea cheltuielilor de producție, creșterea calității și fiabilității produselor.

PRINCIPII DE BAZĂ

Date fiind caracterul eterogen al fabricației și gradul de complexitate constructivă și tehnologică a produselor, subsistemul de programare, lansare, execuție și urmărire a producției de aparatură și instrumentar medical trebuie ca, prin activitățile și subactivitățile sale, să respecte o serie de principii fundamentale :

● **acțiunile tehnico-economice să fie exprimate în timp, calendaristic,** pentru a putea fi programate la anumite termene și a se organiza și urmări îndeplinirea lor ritmică sub aspect atît cantitativ, cît și calitativ ;

● **programarea producției să aibă un caracter preventiv,** să fie concepută sub formă de grafic, stabilindu-se din timp evoluția fabricației unui produs (lot de produse, comandă), estimîndu-se deficiențele și greutățile ce pot apare pe parcurs și precizîndu-se măsurile ce se impun pentru înlăturarea lor ;

● la programarea producției se impune respectarea **principiului proporționalității,** întrucît la realizarea producției participă concomitent secții de producție, iar în cadrul acestora, ateliere, linii tehnologice, grupe de mașini-unelte și locuri de muncă ; altfel, apar fenomene cu urmări negative;

● în strînsă legătură cu principiul proporționalității apare necesară considerarea **principiului paralelismului** — prin executarea concomitentă, paralelă a diferitelor părți ale produsului (lotului de produse, comenzii), scurtîndu-se durata ciclului de producție și, implicit, reducîndu-se durata imobilizării mijloacelor circulante ;

● programarea producției trebuie **începută cu locul de muncă unde se asamblează produsul și continuată cu celelalte locuri de muncă, în ordinea în amonte a fluxului tehnologic.** Deci, se pornește de la termenele de livrare, stabilindu-se termene de executare pe fazele anterioare, pînă la lansarea materiilor prime, materialelor, documentației tehnologice, adică pînă la momentul inițial al procesului de producție. Aceasta este o condiție importantă pentru a asigura ritmicitatea producției și respectarea întocmai a termenelor de livrare ;

● un alt principiu constă în **verificarea realizării sarcinilor de producție** planificate pe un interval de timp, pe locuri de muncă, ateliere, secții de producție și pe ansamblul întreprinderii, **prin calcule de încărcare a capacităților de producție.** Dacă din calcule rezultă că unele verigi sînt supra- sau subîncărcate, se impun măsuri de cooperare cu

Supliment la nr. 23 1985 Revista ECONOMICA

locurile de muncă, atelierele, secțiile sau cu alte întreprinderi care au momentan capacități disponibile ;

● în fine, se impune respectarea **principiului eficienței economice.** Planul de producție, pe intervalul de timp considerat, trebuie elaborat pe baza calculului capacităților de producție (și nu pe baza calculului de încărcare), în mai multe variante, alegîndu-se cea optimă.

SUBACTIVITĂȚILE SUBSISTEMULUI

Așezarea pe baze științifice a subactivităților subsistemului de programare, lansare, execuție și urmărire a producției implică să se ia în considerare, cu ocazia proiectării (reproiectării) procesului de producție în timp și spațiu, atît succesiunea optimă a operațiilor procesului tehnologic, cît și principiile de bază ale subsistemului.

Noțiunea de programare a producției apare, în literatura de specialitate și în practică, sub diverse formulări, nu de puține ori producînd confuzii. Astfel, în cele mai multe cazuri nu rezultă cu destulă claritate care este locul subsistemului de programare, lansare, execuție și urmărire a producției în activitatea întreprinderii. Nu se face o delimitare precisă între noțiunea de „programare", în general și cea de programare, lansare, execuție și urmărire a producției, care reprezintă o componentă a celei dintîi. De asemenea, uneori subsistemul respectiv este considerat ca un instrument de detaliere a sarcinilor din planul de producție al întreprinderii pe perioada considerată și de repartizare a lor pe executanți, ceea ce sugerează ideea că subactivitățile subsistemului apar ca o anexă a activității de planificare. Alteori, în dorința de a remarca rolul și importanța subactivităților din cadrul subsistemului în folosirea deplină și eficientă a resurselor materiale, umane și financiare, li se asociază funcții nespecifice, cum ar fi : organizarea procesului de producție, organizarea gospodăririi S.D.V.-urilor, controlul cheltuielilor de producție etc.

Cu toată dificultatea pe care o prezintă o definire riguroasă (avînd în vedere interconexiunea dintre sarcinile subsistemului și cele ale planificării de întreprindere, încercăm o completare a conținutului actual dat subsistemului.

În accepțiunea cea mai generală, putem spune că subsistemul de programare, lansare, execuție și urmărire a producției este destinat să stabilească eșalonarea în timp (luni, decade, zile, schimburi, ore) și spațiu (locuri de muncă, ateliere, secții și pe ansamblul întreprinderii) a sarcinilor de producție, repartizarea lor pe executanți direcți, condițiile în care urmează să se desfășoare producția și sistemul de reglementări operative care să asigure realizarea ritmică la termenele impuse și cu cheltuieli minime a planului de producție pe un interval de timp considerat.

Ca o componentă de sine stătătoare a planificării economico-sociale, subactivitățile din cadrul subsistemului realizează, așa cum rezultă din schema alăturată, un schimb reciproc cu toate compartimentele tehnice și economice, urmărind defalcarea sarcinilor, sub forma unor programe operative, coordonarea tuturor verigilor de producție și controlul permanent al realizării, în scopul luării deciziilor care să asigure o eficiență cît mai ridicată în utilizarea resurselor de producție.

Ansamblul acțiunilor (omogene, complementare sau convergente) orientate în direcția realizării obiectivelor care decurg din definiția dată își găsesc concretizarea în **funcțiile** acestuia, pe care le prezentăm succint.

● Funcția de **informare** se referă la fluxul de informații (ascendente și descendente) ce se stabilește între compartimentul de programare, pregătire și urmărire a producției (P.P.U.P.) și celelalte compartimente din cadrul întreprinderii. După primirea informațiilor, P.P.U.P. le prelucrează și elaborează o serie de documente care sînt transmise verigilor de producție; în același timp, furnizează altor compartimente informații brute sau prelucrate ; iar pe baza informațiilor rezultate din procesul de urmărire, informează conducerea unității despre evoluția în timp și spațiu a fabricației.

● **Funcția de fundamentare a parametrilor programării** are un conținut complex : stabilirea ciclurilor de fabricație pe produs (lot de produse, comandă), a duratei de executare, a devansărilor calendaristice ; calculul mărimii stocurilor de producție neterminată etc. În funcție de acești parametri se pun bazele repartizării în timp și pe executanți a sarcinilor de producție pe intervalul de timp considerat, imprimînd rigoare și conținut științific subactivităților subsistemului. Această funcție asigură, în final, premisele eficienței economice.

● Funcția de **elaborare a programelor operative** cuprinde elemente referitoare la desfășurarea sarcinilor din planul de producție anual al întreprinderii, pe perioade scurte de timp și pe verigi de producție. Ea se referă la probleme complexe, cum ar fi : stabilirea sarcinilor fizice ; ordonanțarea fabricației ; determinarea momentului optim de începere a execuției operațiilor tehnologice ; repartizarea operațiilor pe locuri de muncă în funcție de afectare, încărcare, alocare și uniformizare a resurselor.

● Funcția de **coordonare a tuturor verigilor de producție** se manifestă atît în **procesul de elaborare și repartizare** în timp și spațiu a sarcinilor fizice, cît și în cel de realizare a acestora, asigurînd în permanență echilibrul între verigile de producție care concură la executarea sarcinilor programate, potrivit cerințelor impuse de relațiile de interdependență dintre acestea și contribuind în același timp, la coordonarea desfășurării ritmice, neîntrerupte a activității.

● Funcția de **urmărire și reglare operativă a producției,** care succede celei de elaborare a programelor operative, are un caracter preventiv, rolul ei fiind ca, pe baza unui control sistemic, să descopere la timp cauzele care generează abateri de la desfășurarea normală a procesului de producție. Uneori, datorită influenței factorilor subiectivi, abaterile nu mai pot fi preîntîmpinate, iar dereglările în realizarea programelor operative sînt inevitabile ; în astfel de cazuri, prin activitatea de reglare, programele operative sînt reactualizate atît sub aspectul volumului, cît și sub cel al termenelor de execuție, stabilindu-se măsuri pentru recuperarea întîrzierilor în realizarea programelor operative.

Studiul îndelungat în problematica specifică ne-a condus în final la conturarea unui **concept modular** al subactivităților subsistemului de programare, lansare, execuție și urmărire a producției. Potrivit acestui concept, fiecare subactivitate din cadrul subsistemului este constituită dintr-un număr de blocuri de analiză, denumite „module" și „sub-

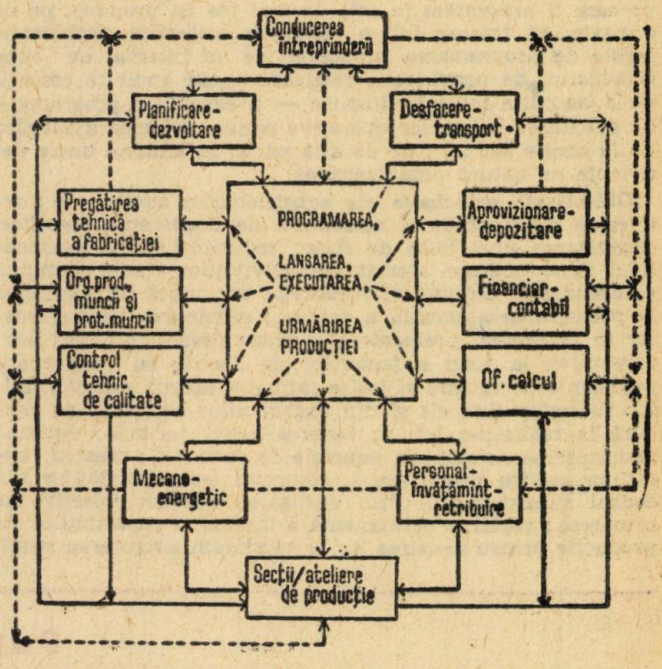

Schema-bloc a subsistemului de programare, lansare, execuție și urmărire a producției

module", în cadrul subactivității de programare a producției. Fiecare modul se caracterizează prin informații de intrare și ieșire.

Procedurile de lucru sînt prezentate la descrierea fiecărui modul al subactivității subsistemului.

MODULUL ȘI SUBMODULELE SUBACTIVITĂȚII DE PROGRAMAREA PRODUCȚIEI

Programarea producției este subactivitatea din cadrul subsistemului prin care se stabilește ansamblul de măsuri pentru repartizarea sarcinilor de plan în spațiu și în timp. Ea începe odată cu primirea informațiilor de la activitățile : planificare-dezvoltare ; prtgătirea tehnică a fabricației ; întreținere-reparații ; aprovizionare ; personal-retribuire. După prelucrarea lor le transmite activităților : aprovizionare ; lansare ; desfacere ; execuție.

● **Modulul subactivității lansarea producției.** În această subactivitate se elaborează documentele de fabricație necesare începerii execuției producției ; după prelucrare, ele sînt transmise, prin dispeceri, subactivității de execuție.

● **Modulul subactivității execuția producției.** Acesta se referă la execuția propriu-zisă a reperelor, subansamblurilor, ansamblurilor, în condițiile folosirii raționale a forței de muncă, utilajelor și instalațiilor în funcție de fondul disponibil de timp. Subactivitatea se desfășoară conform programelor operative, iar execuția operațiilor tehnologice se face în conformitate cu tehnologia prevăzută, respectîndu-se cu strictețe condițiile de calitate și parametrii prescriși în normele în vigoare.

● **Modulul subactivității urmărirea producției** coordonează mișcarea obiectelor muncii între locurile de muncă și preîntîmpină apariția unor dereglări ale procesului de producție, în funcție de informațiile primite de la programarea producției ; execută și transmite informații subactivităților implicate.

În condițiile prelucrării automate a datelor, pentru buna desfășurare a subsistemului se impune crearea unei baze de informații, capabile să furnizeze informații pertinente pentru rezolvarea problemelor specifice, complexe din cadrul subsistemului de programare, lansare, execuție și urmărire a producției.

MĂSURI DE IMPLEMENTARE

Integrarea cunoștințelor științifice prin intermediul cărora progresul tehnic se transformă în unul social a devenit o cerință stringentă, obiectivă a economiei moderne.

Asigurarea funcționării stabile și eficiente a subactivităților subsistemului, perfecționarea în continuare a acestuia în concordanță cu obiectivele fundamentale în contextul documentelor de partid și de stat impun promovarea în activitatea de organizare și conducere a unor tehnici și sisteme moderne de analiză și decizie, care reprezintă baza tehnică a conducerii științifice, furnizîndu-i instrumentele necesare pentru exercitarea principalelor sale atribute : prevedere ; organizarea ; comandă ; coordonare și control, în condiții de eficiență maximă.

Implementarea subsistemului presupune o prealabilă activitate de pregătire, constînd din : cunoașterea, de către întregul personal al compartimentelor implicate, a funcționării și soluțiilor subsistemului ; stabilirea de sarcini și atribuții pe executanți și completarea în consecință a regulamentului de organizare și funcționare ; organizarea și funcționarea controlului realizării sarcinilor ce revin executanților însărcinați.

În contextul organizării și conducerii unitare, la elaborarea subsistemului programare, lansare, execuție și urmărire a producției s-a ținut seama de ansamblul de factori care condiționează sporirea eficienței activității întreprinderii în contextul mecanismului economico-financiar, al autoconducerii muncitorești și autogestiunii.

Petre ȘUTRU
Mihai ZAMFIR
Iosif-Codruț ȘUTRU

OPTIMIZAREA UTILIZĂRII RESURSELOR

Planificarea forței de muncă în construcții-montaj

CA ÎN ORICE altă activitate productivă, și în construcții-montaj factorii de bază ai realizării producției sînt forțe de muncă, materiale, energia și utilajele. La fiecare dintre acești factori pot apare, pe parcursul execuției planului, diferențe între necesar și disponibil, fie ca urmare a unui viciu de planificare, fie în urma nerealizării sau depășirii nivelului planificat.

În ce privește materialele, energia sau utilajele, consecințele negative ale diferențelor sînt — cu grade diferite de dificultate — rezolvabile, deoarece mecanismul de planificare a acestor factori are un grad de precizie ridicat și este ușor de mînuit la toate nivelurile de planificare.

În cazul factorului „forța de muncă", dacă disponibilul este inferior necesarului (situație care se constată de obicei cu întîrziere, cînd se apropie termenul de punere în funcțiune) sau îl depășește, se apelează la dislocare de la — sau la — alte platforme (uneori aflate la distanțe apreciabile), cu toate urmările unei asemenea soluții : importante cheltuieli neproductive, probleme de organizare, de cazare, dificultăți de acomodare, influență negativă asupra nivelului calității și productivității muncii. O altă măsură, în cazul insuficienței de personal, este angajarea în pripă a diferenței necesare de forță de muncă, de obicei calificată doar aproximativ și care, în viitor, va conduce la exces de efective.

În condițiile organizării activității de construcții-montaj în sistemul de antrepriză, introdus cu mai bine de un an în urmă, planificarea empirică a forței de muncă — fără acoperire științifică — devine disfuncțională, generatoare de stări entropice. Pe de altă parte, metode de planificare de natura cercetării operaționale sau aplicațiile existente din sistemul de conducere cu prelucrarea automată a datelor, avînd ca date de intrare defalcarea manoperei din indicatorul normelor de deviz și evidențele unității (fișierul de personal) nu sînt la îndemîna oricărui nivel și nu sînt operabile decît în condiții limitate.

Prin metoda pe care o prezentăm în cele de mai jos ne propunem să oferim brigăzilor și antreprizelor de construcții-montaj un instrument de planificare ușor de mînuit, capabile să dea imaginea de ansamblu și de detaliu atît a gradului de acoperire cu lucrări a forței de muncă existente, cît și a nivelului acoperirii tuturor lucrărilor din plan cu forța de muncă necesară, așa ca încă din faza de elaborare a planului să se poată evidenția raportul necesar/disponibil de forță de muncă, cu reflectarea analitică la nivel de echipă de lucru și deviz pe categorii de lucrări.

Indicatorul introdus prin Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 — **„fondul total de timp de muncă al întreprinderii"**, în ore-om, utilizat pentru determinarea necesarului de forță de muncă și a productivității muncii — este agregat de așa natură, încît exprimă **necesarul de muncă în funcție de productivitate,** ceea ce constituie un însemnat pas înainte din punct de vedere metodologic.

Metoda de planificare propusă de noi poate deveni exploatabilă numai după operarea unor modificări care să realizeze :

— **o corespondență directă între categoriile de lucrări (ce stau la baza întocmirii devizelor) și specializarea echipelor,** pe care am denumit-o „compactarea meseriilor" ;

— **un nou criteriu de alcătuire a echipelor de lucru, ca număr de muncitori,** pe care l-am denumit „modularizarea forței de muncă".

COMPACTAREA MESERIILOR

„Indicatorul tarifar pentru construcții" și capitolul „Defalcarea manoperei" din „Indicatoarele de norme de deviz" păstrează o diversificare largă a meseriilor în ramură, cu consecințe nefavorabile : greutăți în acoperirea continuă cu lucrări a echipelor, ca și în alcătuirea unor echipe, formații și brigăzi stabile în timp, condiție de fond în aplicarea prevederilor Decretelor Consiliului de Stat nr. 92 și nr 93/1984 privind reorganizarea unităților de construcții-montaj și aplicarea acordului global prin preluarea lucrărilor în antrepriză. Unele meserii se referă, de fapt, la faze de lucru constituite din cîteva operații, reflectînd situația existentă cu ani în urmă cînd, la un nivel scăzut al productivității realizarea planului de producție cerea asigurarea în timp scurt a unui număr mare de constructori, recrutați în principal din rîndul forței de muncă disponibilizată din agricultură și calificați sumar la locul de muncă.

Prin **compactarea meseriilor** înțelegem **restrîngerea nomenclatorului de profesii în așa fel, încît să corespundă cu categoriile de lucrări ce stau la baza întocmirii devizelor** (categorii care și ele, la rîndul lor, sînt susceptibile de a fi comasate). Această corespondență va sta la baza modularizării. Cu diferențieri pentru unele categorii speciale de construcții, meseriile rezultate din compactare (minus cele din activitățile de mecanizare-transport) ar fi : constructori de structuri ; constructori finisori-lucrări speciale-izolații ; instalatori de instalații electrice și automatizări ; instalatori de instalații sanitare, de încălzire, de gaze ; muncitori specializați în montarea de construcții și confecții metalice ; montori de utilaj tehnologic.

Următoarele caracteristici ale actualei forțe de muncă din construcții fac posibilă o asemenea compactare :

a) muncitorii maturi au în prezent o bogată experiență în construcții, dublată de acțiunea de policalificare (prin cursuri și la locul de muncă). S-a ajuns ca un muncitor (chiar dacă se află în prima jumătate a scării categoriilor de încadrare) să poată executa, în fapt, o gamă largă de lucrări, în condiții de bună calitate ;

b) forța de muncă formată în ultimul timp este școlarizată prin licee industriale sau școli profesionale ; dintre acestea din urmă, multe (de pildă, din sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale) pregătesc de pe acum muncitori cu meserii complexe. Dacă M.C. Ind. susține și practică pe larg o asemenea concepție inclusiv în domeniul policalificării cadrelor existente, nu am găsit nici un act care să arate că Ministerul Muncii și-ar fi însușit acest punct de vedere pentru generalizare ; în prezent este încă în vigoare Ordinul nr 25/N din 1974.

MODULARIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Dimensiunea minimă a echipelor pentru lucrările de construcții este stabilită prin Normele metodologice ale Ministerului Muncii nr. 1730/1980 și variază de la 6 la 19 lucrători, în funcție de categoria lucrărilor de executat.

În concepția noastră, **criteriul de formare a echipelor este** nu numărul de muncitori, ci **valoarea producției globale pe care o echipă trebuie s-o execute într-o lună** — și pe care am denumit-o **modul-valoare.** (Spre exemplificare vom considera o valoare de 500 mii de lei.) Numărul membrilor echipei se stabilește ca raport între acest modul și productivitatea în anul de plan pentru categoria de lucrări respectivă, corectat prin înmulțirea cu angajamentul de depășire a productivității muncii. Rotunjirea se va face ținînd seama de caracteristicile ce determină capacitatea productivă reală a echipei. Sporul acordat șefului de echipă va fi diferențiat după un unic criteriu — realizarea modulului-valoare ; vechile criterii (categoria de lucrări numărul de oameni) nu mai au justificare.

CUM SE FACE PLANIFICAREA ?

1. Odată echipele constituite pe baza modulului — valoare, se întocmește pentru anul de plan un grafic desfășurat cu module (egale în fiecare lună) pentru fiecare echipă (în exemplul dat considerăm capacitatea productivă anuală a fiecărei echipe de 6000 mii lei, iar a subunității de 156 000 mii de lei.)

2. Următorul pas constă în întocmirea unui grafic în care un anumit obiect de construcții se împarte valoric, după devizele pe categorii de lucrări, tot în module-valoare (de 500 mii de lei), ținînd cont de caracteristicile paralelism și continuitate ale organizării procesului productiv. Prin aceasta se obține și graficul de eșalonare a lucrărilor pe stadii fizice.

3. Din „Situația acoperirii cu lucrări a forței de muncă" se iau modulele disponibile ale echipelor și se repartizează în „Situația acoperirii cu forță de muncă a obiectului", prin înscrierea numărului de marcă al șefului de echipă în modulul din grafic. Concomitent, în modulul corespunzător (echipă și lună) din „Situația acoperirii cu lucrări a forței de muncă" se trece codul obiectului unde echipa a fost planificată să lucreze.

După ce s-a terminat repartizarea tuturor echipelor în toate graficele de execuție eșalonată a obiectelor de construcții, se analizează următoarele două situații posibile : **a)** modulele din „Situația acoperirii cu lucrări a forței de muncă" aparținînd diferitelor echipe nu sînt acoperite cu lucrări pe întreaga durată a anului de plan ; **b)** în „Situațiile acoperirii cu forță de muncă a lucrărilor" apar module care nu au forță de muncă repartizată. Aceste două situații fiind cunoscute **din perioada de elaborare a planului** — și nu în timpul execuției acestuia — există posibilitatea de a se soluționa din timp disfuncțiile. Soluțiile de rezolvare nu au caracter de „rețetar" ; ele se stabilesc potrivit cu subordonarea unității, mărimea platformei de construcții, volumul și structura investițiilor în următorul an ș.a.

EFICIENȚĂ

Putem afirma că metodologia descrisă sumar în cele de mai sus prezintă următoarele avantaje :

— permite planificarea fundamentată a necesarului de forță de muncă, ținînd seama de indicatorul productivitatea muncii și de termenul de punere în funcțiune ;

— servește la calculul capacității de producție pe subunități, la eșalonarea lucrărilor pe stadii fizice ;

— folosește un criteriu unic de dimensionare a echipelor ;

— contribuie la creșterea stabilității forței de muncă în aceeași unitate și subunitate, la reducerea cheltuielilor neproductive legate de deplasarea forței de muncă ;

— criteriul „valoarea producției" poate fi folosit ca bază pentru dotarea echipelor cu obiecte de inventar și mijloace de mică mecanizare.

ing. Vasile ANDARACHE
director
ec. Dumitru VRÎNCEANU
Antrepriza de construcții-montaj și reparații în industria chimică —
Piatra Neamț

TRANSPORT INTERN - DEPOZITARE

Cibernetizarea magaziilor organizate pe verticală

AVÎND ÎN VEDERE mobilizatoarele sarcini pe care Congresul al XIII-lea al P.C.R le-a stabilit în domeniul automatizării proceselor industriale, prevederile în acest sens din Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii, colectivul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații — București și-a propus ca în anul 1985 și în cincinalul următor să-și sporească aportul la ridicarea nivelului tehnic-calitativ și de eficiență în cît mai multe

sectoare și domenii de activitate din industrie. În acest cadru au fost abordate și probleme legate de automatizarea proceselor de depozitare a materiilor prime, materialelor, produselor finite, de organizarea și exploatarea eficientă a magaziilor din întreprinderi.

Cerințele de folosire rațională a suprafețelor construite, de creștere a operativității în aprovizionarea locurilor de muncă, de reducere a consumului de manoperă pentru transport intern și depozitare fac ca în tot mai multe întreprinderi industriale, **organizarea magaziilor pe verticală, mecanizarea și automatizarea complexă a acestora** să se afirme și impună ca o soluție de deosebită eficiență.

Dacă în concepția clasică, magazia era o verigă unde se păstrau materialele și, în cel mai bun caz, se efectua supravegherea rezervelor limită, în condițiile îmbunătățirii continue a organizării producției și a creșterii productivității sectoarelor tehnologice **magazia trebuie să devină un regulator al producției.** Îndeplinind funcția de control și distribuire a fluxurilor materiale către verigile de producție deservite de ea, magazia devine un element de bază în sfera producției.

Pentru rezolvarea sarcinilor de control, distribuire și evidență a materialelor și produselor, magazia trebuie echipată cu un sistem automatizat de conducere. Cu cît este mai ridicată dinamica intrării-ieșirii materialelor în/din magazie, cu atît mai justificată economic este utilizarea sistemelor de comandă și control care lucrează în timp real.

Automatizarea magaziilor este necesară în :

— **activități productive** care impun realizarea unor stocuri-tampon pentru netezirea variațiilor producției diferitelor secții și unde viteza de gestionare a acestor stocuri are implicații serioase asupra ciclului de fabricație a unui produs ;

— **activități de livrare a mărfurilor,** în care asigurarea unei livrări ritmice și rapide influențează buna desfășurare a activității de producție a întreprinderilor beneficiare, impunîndu-se gestiuni rapide ale stocurilor la nivelul întreprinderilor furnizoare.

CONCEPTUL DE MAGAZIE AUTOMATIZATĂ

În magazia automatizată se realizează automat **comanda elementelor mobile și gestiunea produselor stocate.** Din punctul de vedere al instalațiilor tehnologice și de automatizare, aceasta presupune existența pe de o parte a ansamblului instalațiilor tehnologice (translatoare-stivuitoare, mecanisme de intrare-ieșire, blocuri de stelaje etc.), iar pe de altă parte a sistemelor de automatizare (sistem de comandă automată a mecanismelor de transport și sistemul de conducere automată și gestiune rapidă). Este, de asemenea, necesară, asigurarea, în cadrul întreprinderilor, a unui sistem de calcul prin intermediul căruia să se poată lua decizii rapide și corecte asupra modului de funcționare a magaziei.

Activitatea care se desfășoară într-o magazie impune, pentru instalația de automatizare, două direcții : **automatizarea operațiilor de depozitare-distribuire** (a fluxului de materiale) și **automatizarea operațiilor de evidență și gestionare a valorilor materiale** (a fluxului informațional).

Magazia automatizată trebuie privită ca un sistem multivariabil, ierarhizat pe nivele (vezi fig.) :

● **ansamblul mecanismelor de manipulare automată** a materialelor care se depozitează în (eliberează din) magazie (nivelul I) ;

● **sistemul de conducere cu calculator** a operațiilor de introducere/eliberare a materialelor în/din magazie **și de gestionare a stocurilor în timp real** (nivelul II) ;

● **sistemul de conducere operativă a întreprinderii** la care este cuplat sistemul de automatizare al magaziei (nivelul III).

Între cele trei nivele există o conexiune strînsă, în sensul transferului de informație. Nivelul II conduce efectiv operațiile executate de nivelul I și informează nivelul III despre starea magaziei automatizate (funcționare corectă sau anormală).

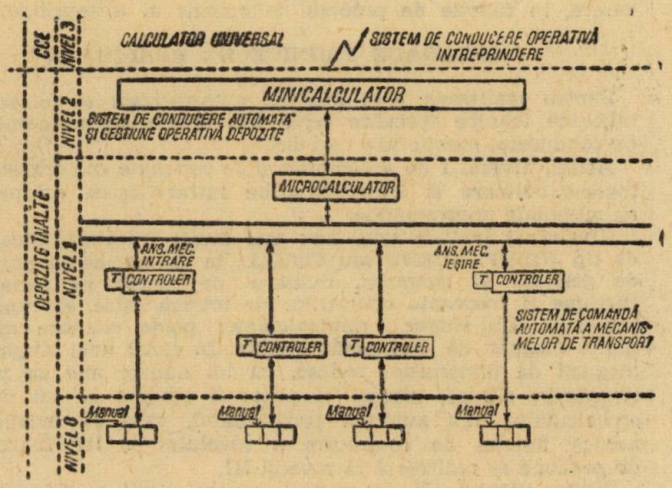

AUTOMATIZAREA FLUXULUI MATERIAL

Din punct de vedere tehnologic, o magazie cuprinde trei zone : de recepție, de păstrare și de expediție.

În zona de recepție au loc procesele de transport și de control al materialelor sosite. Controlul materialelor se referă la greutate, gabarit, eventualele deformații ale coletelor și la documentele de însoțire.

În zona de păstrare se transportă și se depozitează materialele. Transportul se realizează cu ajutorul unui ansamblu tehnologic alcătuit din translatoare-stivuitoare și mecanisme de transport și distribuție.

În zona de expediție are loc transportul materialelor la ieșirea din magazie.

Automatizarea fluxului material presupune elaborarea de comenzi secvențiale pentru mecanismele de intrare, translatoarele-stivuitoare și mecanismele de ieșire. Comenzile sînt realizate de către nivelul I de automatizare, pe baza unor ordine elaborate de nivelul II și transmise, direct sau indirect (ordinele sînt afișate la terminalul operatorului, operația urmînd să fie executată manual), nivelului I.

AUTOMATIZAREA FLUXULUI INFORMAȚIONAL

Automatizarea fluxului informațional se realizează prin intermediul funcției de gestiune la nivelul II.

Funcția de gestiune presupune :

— gestiunea intrărilor, care permite identificarea produselor ce intră în magazie și depozitarea acestora pe baza unui algoritm de încărcare uniformă a magaziei ;

— gestiunea ieșirilor din stoc, pe baza anumitor criterii — de exemplu, ieșirea în ordinea cronologică a intrărilor ;

— gestiunea stocurilor, care permite cunoașterea în orice moment a conținutului magaziei, prin intermediul interogărilor, după diferite criterii.

Automatizarea fluxului informațional permite atît factorilor de răspundere din întreprinderi, cît și gestionarului magaziei să cunoască în orice moment :

● situația stocurilor de produse (lista de inventar a magaziei) ;

● situația stocurilor de comenzi sau contracte (urmărirea realizării contractelor economice) ;

● evidența produselor care au depășit durata minimă/maximă de stocare ;

● evidența produselor care au depășit stocul minim/normat (pentru evitarea situației de „rupere de stoc") ;

● semnalarea situației produselor la care într un anumit număr de zile, în funcție de necesitățile producției se poate produce „ruperea stocului" (în vederea aprovizionării lor cu prioritate) ;

● evidența intrărilor/ieșirilor zilnice în/din magazie ;

● evidența produselor fără mișcare ;

● situația încărcării magaziei.

Aceste situații pot fi obținute în mod automat sau la cerere, în funcție de procesul tehnologic al întreprinderii.

MIJLOACE TEHNICE DE REALIZARE

Pentru realizarea unei magazii automatizate se folosesc mijloace tehnice specifice celor trei nivele ale sistemului de conducere, menționate mai sus.

Astfel, nivelul I de automatizare se compune din translatoare-stivuitoare și mecanisme de intrare/ieșire, echipate cu automate programabile.

Nivelul II include unul sau mai multe minicalculatoare de tip INDEPENDENT sau CORAL, în funcție de numărul de gestiuni al magaziei, numărul de repere pe fiecare gestiune și frecvența operațiilor de intrare/ieșire, efectuate într-o zi. Un singur minicalculator poate conduce mai multe magazii de dimensiuni reduse. În cazul unei singure magazii de dimensiuni reduse, cu un număr mic de intrări/ieșiri zilnice, nivelul II poate fi echipat cu un microcalculator sau automat programabil, care să îndeplinească funcția de conducere a nivelului I, iar funcția de gestiune se realizează la nivelul III.

Pentru nivelul III, la nivelul întreprinderii se folosește un calculator de putere mijlocie sau mare, în funcție de complexitatea unității și a proceselor tehnologice conduse.

Potrivit rolului și locului magaziei în cadrul întreprinderii, automatizarea ei se poate opri la oricare din cele trei nivele, astfel :

● **magazie complet automatizată,** în care toate operațiile se execută automat, prezența magazionerului fiind necesară pentru introducerea datelor privitoare la intrări și ieșiri, supraveghere și control. Acest tip de magazie devine eficient din punct de vedere economic, acolo unde frecvența operațiilor de intrare/ieșire și/sau numărul de repere depozitate este mare (de exemplu, la fiecare minut se execută o operație de intrare/ieșire, iar numărul tipurilor de repere depozitate depășește cifra de 10 000) ;

● **magazie semiautomată,** în care o parte din operații se execută automat, iar celelalte (de exemplu : operațiile de control al greutății și gabaritului) manual. Acest tip de magazie este eficient cînd frecvența operațiilor de intrare/ieșire este mai mică.

● **magazie manuală,** în care toate operațiile de depozitare/eliberare a materialelor se execută manual (translatoare-stivuitoare cu om la bord). O astfel de magazie satisface necesitățile cînd reperele sînt de gabarit mare, iar frecvența operațiilor de intrare/ieșire este redusă. În acest caz, automatizarea se referă numai la operațiile de gestiune.

Sistemul informatic al magaziei este realizat cu ajutorul unor pachete de programe, rezidente la toate cele trei nivele.

Gestionarul magaziei are acces la nivelul II al sistemului, iar factorii de conducere ai întreprinderii — la nivelele II și III, prin intermediul unor terminale de tip display.

Avînd în vedere perturbațiile care pot influența negativ activitatea de producție prin funcționarea anormală a sistemului de automatizare, s-au luat măsuri deosebite la nivelul sistemului informatic ; ele privesc accesul la sistem și la baza de date a acestuia, acuratețea datelor introduse în sistem și posibilitățile de reluare a lucrului după incident, cu pierderi minime de informații.

AVANTAJELE AUTOMATIZĂRII MAGAZIEI

Automatizarea magaziilor organizate pe verticală asigură **creșterea productivității muncii,** prin scurtarea timpilor necesari operațiilor de introducere, depozitare, cîntărire și eliberare a materialelor, **gestionarea în timp real,** sigură și ușoară a stocurilor. Totodată, se reduce corespunzător **munca manuală** prestată de personalul care deservește magazia.

De asemenea, crește **operativitatea în informarea conducerii,** pentru luarea de decizii rapide și corecte privind desfășurarea activității de producție în întreprindere. **Semnalarea din timp a posibilității de „ruperi de stoc"** ajută în luarea operativă a deciziilor privind aprovizionarea ritmică a unităților economice.

Existența unei baze de date privitoare la stocurile de materiale creează premisele unei programări și lansări a producției, pe baze real documentate.

Manipularea automată micșorează posibilitățile de depreciere a materialelor în timpul operațiilor de introducere-depozitare-extragere în/din magazie.

Specialiștii din cadrul institutului au realizat sisteme de conducere automată a magaziilor organizate pe verticală pentru OLTCIT S.A. — Craiova, Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii ș.a. ; sînt în curs de elaborare asemenea sisteme și pentru alte unități ale economiei noastre naționale.

Doina PETROV
Mariana RĂȘNOVEANU
Alexandru KOVACS
Marian BOȚOCAN
Centrul de calcul al I.C.S.I.T. pentru automatizări și telecomunicații — București

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Spațiul limitat obligă redacția să cuprindă, în articolele inserate în suplimentul „Generalizarea experienței înaintate", doar elemente de principiu ale conceptelor, metodelor, tehnicilor prezentate. Cititorii interesați în cunoașterea mai aprofundată și aplicarea acestora sînt rugați să se adreseze redacției pentru a li se comunica adresa autorilor, de la care pot afla detaliile necesare.

DOCUMENTAR EXTERN

Eficiența introducerii progresului tehnic

Indicatorii de eficiență a introducerii progresului tehnic servesc la fundamentarea politicii în domeniul științei și tehnicii în toate ramurile economiei naționale și în toate etapele procesului de conducere : planificarea de perspectivă și cea curentă, reglare, evidență, analiză și control. În R. P. Bulgaria sînt obligatorii următorii indicatori : 1) rentabilitatea la 100 leva fonduri fixe productive ; 2) termenul de recuperare a cheltuielilor făcute o singură dată (a investițiilor) ; 3) resurse financiare ; 4) investiția specifică ; 5) cheltuielile materiale și 6) consumul de muncă pe unitatea de produs ; 7) calitatea producției ; 8) nivelul tehnic și tehnologic ; 9) eficiența economică anuală (pentru întreprindere și pentru economia națională).

În vederea unei caracterizări și mai precise, N. Koleva propune, cu referire la industria celulozei și hîrtiei; folosirea și a altor indicatori : a) eficiența a 1 leva cheltuieli efectuate o singură dată, calculată anual și b) cea calculată pe întreaga perioadă de aplicare a noutății științifico-tehnice (primul dintre acești indicatori permite să se compare pe o bază unitară activitatea de introducere a progresului tehnic și cea de producție materială, iar cel de-al doilea servește la evidențierea completă a rezultatelor pozitive obținute prin aplicarea cercetării științifice și prin adoptarea deciziilor de dezvoltare tehnică și tehnologică în cadrul ramurii) ; c) durata de recuperare a cheltuielilor făcute o singură dată pe întreaga perioadă de aplicare a realizării științifico-tehnice ; d) eficiența a 1 leva cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare, calculată anual și e) calculată pe întreaga perioadă de aplicare. Această perioadă

ar urma să fie determinată prin prognoze fundamentate științific sau pe baza obiectivelor stabilite, în limitele unor termene normate pe ramură privind uzura morală a noutății respective.

Aplicații informatice pentru planificarea controlului de calitate

● Nu numai cerințele crescînde ale clienților privind caracteristicile tehnice ale mărfurilor (contractele prevăd în tot mai mare măsură condiții de verificare foarte stricte), nu numai concurența între producători pentru a satisface aceste cerințe, ci și accentuarea răspunderii juridice a furnizorilor pentru calitatea realizată fac ca în ultimii ani, ridicarea nivelului calitativ al produselor să reprezinte în R.F. Germania cea de-a doua direcție principală a activității de investiții a firmelor industriale (prima direcție fiind modernizarea tehnologică), O cale de raționalizare a cheltuielilor legate de asigurarea și controlul calității o constituie folosirea tehnicii de calcul la planificarea acestei activități, mergînd pînă la descrierea în detaliu a operațiilor de efectuat, potrivit normativelor și instrucțiunilor tehnice. Cu acest prilej, se analizează, pe baza unor aplicații informatice special concepute, diferitele etape și direcții ale planificării controlului și legătura lor cu parametrii producției, se stabilesc volumul și termenele verificărilor, se selectează după parametrii tehnicii și economici cele mai adecvate mijloace de control. Cantitatea și complexitatea informațiilor pe care le implică o asemenea procedură fac indispensabilă folosirea calculatorului, iar aceasta îmbunătățește considerabil planificarea.

Probleme ale activității de întreținere și reparații

● În industria chimică din Statele Unite, criteriul de bază pentru evaluarea eficienței economice a lucrărilor de reparații îl constituie raportarea procentuală a costului acestora la capitalul circulant. Pentru reparațiile capitale, care se realizează după un grafic strict, indiferent de starea echipamentului, acest raport este de cel puțin 7% ; economiștii consideră că acest sistem, foarte costisitor, se justifică numai în anumite producții speciale, cum sînt energetica atomică sau fabricația explozivilor, cu condiții foarte riguroase de fiabilitate și siguranță a instalațiilor. Mai elastic și mai rentabil pentru industria chimică ar fi un sistem de reparații similar cu cel aplicat în industria aeronautică, bazat pe analiza stării echipamentului (luînd în considerație și informațiile furnizate de către operatorii de pe instalații) și constînd într-o îmbinare între reparațiile curente și cele profilactice. În practica întreprinderilor chimice se folosește ca indicator al eficienței raportul dintre durata opririi instalațiilor pentru reparații și durata totală de exploatare a lor (la principalele firme chimice americane, acest raport este, la nivelul unui an, de 5—10%). În cazul cînd întreruperea în funcționare echivalează cu o pierdere mare de producție, deci de venituri, costul reparațiilor devine nesemnificativ. Acest cost se împarte, de regulă, în proporții egale în cheltuieli materiale și cheltuieli cu forța de muncă. Din studiile asupra productivității muncii rezultă ca recomandabilă organizarea muncii la reparații în brigăzi de cca 12 oameni, fiecăreia dintre ele repartizîndu-i-se sectoare de deservire precis delimitate.

● Din lucrările simpozionului „Calitatea deservirii tehnice în industrie", organizat anul trecut la Lyon de către Asociația specialiștilor în domeniul calității și Asociația inginerilor și cadrelor de conducere din domeniul mentenanței, din Franța, au rezultat 3 condiții a căror îndeplinire este indispensabilă pentru asigurarea unui nivel ridicat al întreținerii echipamentului industrial ; existența unui sistem corespunzător de conducere a personalului ocupat în această activitate ; culegerea și analiza datelor privind funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor ; luarea în considerare a cerințelor de întreținere încă în etapa de concepție a echipamentului.

Cu deosebit interes a fost primită prezentarea experienței fabricilor firmei Renault care participă la construcția de autocamioane. Aici se dă o atenție deosebită pregătirii specializate a personalului de întreținere (pregătire ce se realizează, în general, în întreprinderile care furnizează utilajele), ridicării calificării acestui personal (stimulată de cîștigurile mai mari) și îmbunătățirii condițiilor sale de muncă. Pentru realizarea unei întrețineri profilactice, care să diminueze cheltuielile de reparații, au fost introduse sisteme automate de stocare și prelucrare a datelor privind caracteristicile mașinilor și utilajelor din dotare, cazurile de întreruperi accidentale și de avarii, constatările făcute la controlul profilactic și cu prilejul reparațiilor. Se face, de asemenea, apel la băncile de date care sînt conectate și cu alte subsisteme informatice din întreprinderile respective — gestiunea stocurilor, aprovizionare, evidențe statistice. Informațiile sînt prezentate sub formă de tabele, diagrame în culori, grafice ș.a., ceea ce ușurează analiza rezultatelor. O sursă de date utile o constituie și semnalările personalului care efectuează serviciile post-vînzare la autocamioanele livrate ; cunoscîndu-se ce repere prezintă defecțiuni mai frecvente în perioada de garanție, se analizează starea mașinilor la care ele au fost executate. În ce privește reparațiile, durata lor a fost considerabil scurtată prin folosirea de utilaje compuse din module, ceea ce permite schimbarea subansamblurilor defecte (uzate) cu altele noi sau reparate în prealabil.

● La uniunile de producție petrolieră Ukrneft și Bielorusneft din U.R.S.S. a fost introdusă o metodologie de planificare a resurselor necesare pentru reparația capitală a sondelor. Evaluarea se face — cu ajutorul calculatorului electronic — atît pe perioade de perspectivă (pe baza datelor privind caracteristicile zăcămîntului), cît și pentru planificarea operativă (folosindu-se pentru fiecare sondă, datele referitoare la condițiile geologice, tehnico-tehnologice și naturale).

Proiectarea sistemelor informatice pentru conducere

Unele neajunsuri ale sistemului „clasic" (conceput în anii '60) de construire a sistemelor informatice pentru conducere (SIC) sînt analizate într-un articol publicat în numărul din martie a.c. al revistei britanice „Management Services" : degenerarea ideii privind baza de date — administrată centralizat — a organizației într-o masivă și neselectivă acumulare de date în vederea unei ipotetice utilizări ulterioare ; incapacitatea, de regulă, a softwarului de a răspunde, folosind datele existente, la probleme a căror structură nu a fost anticipată în faza de proiectare a sistemului (dintr-o serie de puncte de vedere, cu cît SIC este mai amplu și mai complex, cu atît devine și mai puțin flexibil) ; dificultatea identificării nevoilor utilizatorului — cunoscuta incompatibilitate de limbaj între proiectantul de produse-program și cadrele de conducere ale organizației căreia acestea îi sînt destinate (de obicei, utilizatorii nu pot defini, la nivelul de detaliere cerut, propriile lor nevoi de informații).

Autorul articolului, John Heap, consideră necesară o strategie de analiză a nevoilor de informații, care să includă un dialog între utilizatori și proiectanți pentru a identifica domeniile în care se iau decizii, a stabili o ordine de priorități, a examina informațiile disponibile și a cădea de acord asupra modificărilor și completărilor ce

trebuie aduse acestora. Preferabilă încercării de a proiecta un SIC atotcuprinzător este o abordare în următoarele etape succesive : ● descompunerea sistemului global al organizației în subsisteme funcționale, care sînt mai lesne de conturat — și proiectarea, pentru acestea, a unor sisteme informatice interconectabile (de exemplu, ieșirile unuia să poată servi ca intrări pentru altul) ; ● alocarea de priorități acestor subsisteme, potrivit ordinii stabilite la analiza nevoilor de informații ; ● definirea parametrilor de bază soft și hard ai SIC, ținînd seama de necesitatea compatibilității reciproce a subsistemelor ; ● selectarea unui subsistem (nu neapărat prioritar și de preferință mai simplu), rezolvarea lui ca prototip și evaluarea rezultatelor (ceea ce poate duce la modificarea unora dintre parametrii de bază) ; ● extinderea procesului la alte subsisteme, care să fie astfel proiectate, încît să se încadreze în parametrii de bază rezultați din evaluarea prototipului, păstrînd totuși un anumit grad de flexibilitate.

Raționalizarea consumurilor energetice

Măsurilor de conservare a energiei, inițiate în R.S. Cehoslovacă încă din 1972, li s-a adăugat în anul 1981 un program special privind utilizarea rațională a combustibililor și energiei electrice. El prevede, în principal : reducerea pierderilor în procesele energetice (care reprezentau, la acea dată, 30% din energia folosită) și la utilizatorii finali ; micșorarea ponderii proceselor energointensive ; dezvoltarea mecanizării complexe, a automatizării și introducerea pe scară largă a electronicii, care asigură o folosire mai rațională, controlată a energiei (se prevede, de pildă, ca pînă în 1990 să se introducă în economia națională cca 16 mii de roboți și manipulatoare, care vor înlocui 35 mii de muncitori).

Ca rezultat, încă în 1982 cantitatea de resurse energetice consumată pentru realizarea a 1 milion de coroane venit național s-a redus la 199 tone combustibil convențional, față de 312 t.c.c. în 1965, ceea ce înseamnă că venitul național obținut prin folosirea a 1 t.c.c. a crescut cu 57% (de la 3200 la 5000 coroane).

Cu toate acestea, după cum rezultă din datele unei expertize a O.N.U., în anul 1981, în Cehoslovacia consumul de energie pe unitatea de produs social total (considerat ca 100) a fost considerabil mai mare decît într-o serie de alte țări europene (Ungaria — 84, R. F. Germania — 57, Franța — 50, Austria — 49 etc.). Într-un articol publicat anul trecut în revista „Planované hospodárstvi", J. Chomat și K. Zeman consideră caracterul energointensiv al economiei cehoslovace ca datorîndu-se următorilor factori : structura nefavorabilă a balanței energetice (ponderea importantă a combustibililor solizi și în special calitatea slabă a cărbunelui energetic) ; eficiența redusă a echipamentelor energetice ; gradul scăzut de înnobilare a materiilor prime, ca urmare a insuficienței forței de muncă înalt calificate, slabei activizări a mișcării de inovații și ritmului lent al introducerii progresului tehnic în întreprinderile de profil ; lipsa unei operativități corespunzătoare în asimilarea de noi produse și în crearea de noi subramuri de producție care necesită cadre calificate și tehnologii avansate ; folosirea incompletă a fondurilor fixe productive ; predominanța în structura industriei a ramurilor energointensive, îndeosebi siderurgia ; utilizarea nejudicioasă în producție a materialelor energointensive și ponderea mare a ramurilor cu coeficient scăzut de valorificare a materialelor ; sistemul, nu îndeajuns de eficient, de stimulare a utilizării raționale a resurselor de energie și combustibil, de valorificare a resurselor secundare, de înlocuire cu resurse interne a materiilor prime și combustibililor scumpi, procurați din import. În opinia autorilor, principalele condiții pentru ameliorarea acestei situații constau în creșterea productivității muncii în industrie, folosirea eficientă a fondurilor fixe productive, raționalizarea consumurilor și stabilirea de limite ale acestora, a căror depășire de către întreprinderi să fie sancționată prin aplicarea de prețuri de cîteva ori mai mari la cantitățile de energie și combustibil consumate suplimentar. În 1984, în R.S.C. a început un proces de revizuire treptată a prețurilor la resursele energetice (ținînd seama de cheltuielile efective pentru producerea lor) și de corectare a prețurilor la unele produse care condiționează economisirea acestor resurse.

Mediul informațional al întreprinderii

Reținem, dintr-un studiu publicat în revista franceză „Direction et gestion des entreprises" de prof. Claude Martin, vicepreședinte cu problemele de cercetare al universității de științe sociale din Grenoble, unele considerații interesante asupra mediului informațional al organizației (întreprindere etc.), tratat de către autor sub aspectul legăturii acesteia cu piața.

Relațiile pe care o organizație le întreține cu mediul său se încadrează în două subspații de importanță diferită. Primul — mediul specific — cuprinde agenții în contact direct cu sistemul, căruia îi furnizează elementele esențiale pentru funcționarea acestuia și îi absorb produsele activității sale (relații referitoare la fluxuri fizice). Al doilea — mediul general — se caracterizează prin relații mai difuze și mai îndepărtate, referitoare la informații în sensul larg (dispoziții legale, conjunctură, cunoștințe științifice etc.), care pătrund mai mult sau mai puțin lesne prin granițele sistemului și care, chiar dacă nu totdeauna modifică activitatea imediată și funcționarea acestuia, pot — pe termen lung — să-i schimbe cursul evoluției. După caracterul informațiilor emise, mediul general se compune din cîteva mari sisteme : juridico-politic, economic, științifico-tehnic, socio-cultural.

Realizarea unei performanțe sau recunoașterea unui obiectiv al organizației capătă semnificații în raport cu mediul acesteia — ceea ce presupune ca structura funcțională a organizației să ia ca punct de referință structura mediului și să asigure observarea evoluției lui. Cînd mediul suferă modificări, iar organizația nu-și adaptează structura în consecință, se pot produce disfuncționalități provocate de dezechilibrul ecosistemului industrial.

Automatizarea controlului de calitate

O firmă britanică de consultanță în informatică a lansat un nou sistem denumit Quin-5, destinat să îmbunătățească performanțele controlului tehnic de calitate în procesele de prelucrare și asamblare. Partea de hard se compune din terminale ușoare, portabile, în care se introduc datele (cu afișare pe un mic ecran cu cristale lichide) ce sînt transferate imediat la un microcalculator ; acesta furnizează liste de remediere a defectelor, scheme de control actualizate, rapoarte asupra caracteristicilor defectelor și asupra performanțelor. În afară de programele cu caracter universal, la cerere firma elaborează programe dedicate (adecvate unor necesități specifice). Sistemul are flexibilitatea necesară pentru a fi utilizat în controlul unor produse diferite, bucată cu bucată sau în loturi. Prețul la care este oferit software-ul echivalează cu cel a 2,25 terminale.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Drept economic

Transport fluvial de mărfuri în trafic local (cabotaj). Aspecte privind răspunderea cărăușului pentru operațiunile de încărcare a mărfurilor pe nave

Operațiunile de încărcare a mărfurilor pe navele fluviale, se execută fie direct de expeditori sau prin mandatarii acestora — unitățile specializate de exploatare portuară —, fie de către însăși unitatea transportatoare, în limitele unor obligații stabilite prin contractul fluvial de transport al mărfurilor.

Față de aceste alternative, operațiunile de primire și încărcare a mărfurilor, deosebit de importante, care preced deplasarea pe apă a acestora, fac obiectul unor contracte de prestări servicii portuare, încheiate între expeditori și unitățile de exploatare portuară, sau obiectul unor clauze ale contractului de transport fluvial.

Distincția la care ne-am referit — după unitatea care execută operațiunile de încărcare a mărfurilor pe nave — prezintă importanță din punctul de vedere al momentului în care se nasc obligațiile transportatorului legate de primirea mărfurilor, al răspunderii părților cu privire la efectuarea acestor operațiuni, de aceea, ne-am propus să examinăm unele aspecte specifice privind aceste operațiuni și implicațiile acestora asupra relațiilor contractuale dintre expeditor-prestatorul de servicii portuare și transportator.

a) În ipoteza încărcării mărfii pe nave de către expeditor, ne referim la cereale, produse petroliere, lemne etc. răspunderea în legătură cu încărcarea mărfii, revine expeditorului, care suportă și eventualele prejudicii rezultate din operațiunile de încărcare, inclusiv daunele provocate navei prin manipularea necorespunzătoare a mărfurilor.

O particularitate a transportului fluvial al mărfurilor, legată de încărcarea acestora, este aceea a stivuirii și amarării mărfurilor pe navă. Deși încărcarea mărfii în ipoteza pe care o analizăm, se execută de către expeditor, transportatorul fluvial are obligația de a dirija modul în care se face stivuirea și amararea mărfii pe navă, pentru a se preveni degradarea și pierderea acesteia pe timpul transportului, datorită balansului navei pe apă.

Stivuirea și amararea greșită a mărfurilor pe nave, poate cauza prejudicii nu numai acestora, ci creează dificultăți de navigabilitate, ce pot conduce la accidente de navigație, la instabilitatea navei și chiar la scufundarea acesteia, de aceea, spre deosebire de poziția relativ pasivă a cărăușului terestru în legătură cu stivuirea și amararea mărfii, pentru care răspunde expeditorul, în transporturile fluviale, chiar dacă încărcarea mărfii este în sarcina expeditorului, pentru stivuirea și amararea mărfii, răspunde cărăușul.

În ipoteza pe care o analizăm, a încărcării mărfii de către expeditor, marfa se consideră primită de transportator după încărcare pe navă, prin aplicarea ștampilei unității de transport pe scrisoarea de trăsură fluvială, moment care marchează confirmarea primirii mărfii pentru transport și al răspunderii cărăușului pentru transportul mărfii în condițiile contractului de transport fluvial.

b) În situațiile în care, operațunile de încărcare a mărfii se execută de către unitățile de exploatare portuară, diferite ca personalitate juridică de unitatea transportatoare, aceste operațiuni se efectuează în baza unor contracte de prestări servicii, încheiate între expeditori și unitățile de exploatare portuară. În aceste cazuri, prestatorii de servicii portuare, lucrează în numele și pentru expeditori, astfel că răspunderea pentru încărcarea mărfii, în raport cu cărăușul fluvial, este a expeditorului, iar momentul preluării mărfii este același ca în prima ipoteză a încărcării acesteia de însuși expeditor, la care ne-am referit la litera a de mai sus, marcat prin aplicarea ștampilei cărăușului pe scrisoarea de trăsură fluvială. Sarcina încărcării mărfii revine deci expeditorului, chiar cînd aceasta se execută prin antrepriză specială, astfel că și daunele cauzate mărfii și navei în timpul încărcării, privesc pe expeditor, acesta avînd împotriva antreprenorului calea regresului pentru daunele suferite, pe baza contractului respectiv de prestări servicii, iar față de transportator, răspunderea este a expeditorului, după cum transportatorul răspunde pentru greșita stivuire și amarare, față de expeditor.

c) În cazul în care transportatorul preia marfa de la expeditor în vederea încărcării acesteia pe navele sale, asumîndu-și obligația efectuării operațiunilor de încărcare, s-a pus problema dacă pentru aceste operațiuni, transportatorul răspunde față de expeditor în calitate de prestator de servicii portuare, sau pe baza contractului de transport fluvial al mărfurilor ?

Unitatea de transport fluvial al mărfurilor, cu personalitate juridică, dotată cu magazii și utilaje portuare în vederea efectuării la nivel tehnic corespunzător și a operațiunilor de încărcare, respectiv descărcare a mărfurilor, execută aceste operațiuni în legătură cu contractul de transport fluvial al mărfurilor. Acest contract, într-o accepțiune mai cuprinzătoare, include și operațiunile care preced și urmează în mod necesar deplasarea mărfurilor via fluviu, astfel că incluzînd și aceste operațiuni în cadrul contractului de transport, răspunderea transportatorului ia naștere din momentul preluării mărfii pentru încărcare. Considerăm deci, față de natura juridică a contractului de transport fluvial al mărfurilor, ca un contract real, a cărei perfectare este marcată de momentul primirii mărfii pentru transport, de caracterul accesoriu al operațiunilor ce preced deplasarea mărfurilor via fluviu, că pentru operațiunile de încărcare a mărfurilor efectuate de unitatea de transport, aceasta răspunde potrivit contractului de transport.

Distincția la care ne-am referit, este semnificativă și cu privire la respectarea termenelor de încărcare a navelor. Pentru situațiile în care navele se încarcă de către predător, sau unitățile specializate portuare, aceștia trebuie să respecte termenele de încărcare a navelor stabilite de Tarif sau prin contractul de transport, predătorul urmînd să răspundă pentru depășirea acestor teremene cu plata unor

contrastalii în condițiile punctelor 107-109 din Tarif și să beneficieze de prima pentru încărcarea în termen mai scurt a navei, în conformitate cu punctul 110 din același Tarif. Se prezumă că în situația încărcării navei de către transportator, predătorul nu răspunde pentru depășirea termenelor de încărcare a navelor.

În ipoteza încărcării mărfii pe navă de către transportator, acesta răspunde pentru avaria și pierderea mărfii. Potrivit art. 42 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, cărăușul este scutit de răspundere pentru pierderea sau degradarea mărfii din cauze legate de încărcarea acesteia, dacă operațiunile de încărcare s-au efectuat de expeditor, sarcina probei revenind celui ce reclamă. Se prezumă deci, că în cazul încărcării mărfii de către cărăuș, acesta răspunde pentru lipsurile și avariile datorate operațiunilor de încărcare, pînă la proba contrară făcută de cel în drept a pretinde despăgubiri.

2. Prealabil examinării unor aspecte specifice privind determinarea cantității mărfii, care face obiect de transport fluvial în trafic local, dorim să ne referim la răspunderea pentru calitatea mijlocului de transport. Este cunoscut că în transportul terestru, spre exemplu pe calea ferată, pentru folosirea unui mijloc de transport necorespunzător, ce atrage după sine pierderea sau degradarea mărfii pe timpul transportului, răspund atît cărăușul, care a pus la dispoziția expeditorului mijlocul respectiv de transport, cît și expeditorul, care l-a primit și nu l-a verificat, practica arbitrală reținînd culpa comună a părților. (În acest sens Decizia P.A.S. 3136/1962 — Curier economic legislativ, Supliment la Revista Economică nr. 15/1963 pag. 15).

În transportul fluvial al mărfurilor, deși nu există o dispoziție expresă în Condițiile generale de folosire a flotei maritime și fluviale NAVROM, sau în Regulamentul de exploatare comercială a porturilor aprobat prin H.C.M. 976/21.VI.1954 Col. HDCM 37/7 VI. 1954, ori în Tariful local pentru transportul mărfurilor pe căile navigabile ale R.S.R. aprobat prin HCM 1279/1962 cu modificările aduse prin. H.C.M. 508/30.IV.1971, B. Of. I. 59/10.IV.1971, cu privire la condițiile de calitate a navelor, plecînd de la principiul că, transportatorul are obligația de a pune la dispoziția expeditorului nava aptă pentru efectuarea transportului mărfii în condiții corespunzătoare, pentru încălcarea acestei obligații care provoacă pierderea sau degradarea mărfii, transportatorul răspunde pentru daunele rezultate din această cauză.

Practica arbitrală în materie, a statuat că unitatea de transport fluvial, nu poate invoca viciile, chiar ascunse ale navei, pentru a fi exonerată de răspundere pentru pierderea sau degradarea mărfii din această cauză, transportatorul răspunzînd în exclusivitate pentru daunele cauzate. (Dec. P.A.S. nr. 2950/11.XII 1965 Rev. Arbitrajul de Stat nr. 2/1966 pag. 106).

Împărtășim acest punct de vedere al practicii arbitrale, mijloacele de transport fluviale fiind complexe, inaccesibile verificării expeditorilor, iar față de dimensiunile acestora, de riscul transportului pe căile navigabile, se prezumă că funcționalitatea unei nave corespunde documentelor care atestă acestora funcționalitatea, situație în care, pentru calitatea mijlocului de transport, răspunde în exclusivitate transportatorul.

3. Unele particularități ale transportului fluvial al mărfurilor, față de transportul terestru, privesc și modul de determinare a mărfii supusă transportului via fluviu.

Pe căile navigabile fluviale, chiar pentru transportul în trafic local (cabotaj), se transportă mărfuri de volum, care se încarcă din porturile fluviale, dar și din puncte neorganizate, din afara porturilor, a căror cantitate, în principiu, urmează a se stabili prin două elemente de determinare, în condițiile art. 12 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959.

Determinarea cantității mărfii supusă transportului fluvial, se face de către expeditor, în condițiile Tarifului local pentru transportul mărfurilor pe căile navigabile ale R.S.R. aprobat prin H.C.M. 1279/1962, modificat prin H.C.M. 508/1971, prin mijloace proprii, acesta răspunzînd pentru exactitatea mențiunilor înscrise de el, sau prin mandatar în scrisoarea de trăsură fluvială.

Referindu-ne la obligativitatea pentru expeditor de a înscrie în documentul de transport a două elemente de determinare a cantității, conform art. 12 din Regulamentul aprobat prin HCM 941/1959, constatăm unele dificultăți în aplicarea textului menționat. Dacă pentru anumite mărfuri ambalate, este posibilă determinarea cantității după două elemente, cu tonaj și număr bucăți, tonaj-număr baloți, pentru lemne tonaj-număr steri etc. atunci, pentru mărfurile care se transportă în vrac, cum sînt cerealele, minereurile, agregatele minerale etc. determinarea cantității se stabilește cu dificultate după două elemente, în practică folosindu-se o singură modalitate, aceea a măsurătorilor prin citire a scării de pescaj a navei. Indiferent de mijloacele de determinare a cantității, predătorul este obligat să înscrie în scrisoarea de trăsură fluvială cantitatea, mijlocul și sistemul folosit de determinare a cantității expediției, iar în cazul determinării cantității prin măsurători după pescajul navei, va anexa la scrisoarea de trăsură și procesele-verbale de măsurători care însoțesc marfa pînă la destinație.

Transportatorul este și el interesat în determinarea cît mai exactă a cantității mărfii prezentată de expeditor în vederea transportului, pe de o parte pentru taxarea transportului (navlu), iar pe de altă parte, prin confirmarea pe scrisoarea de trăsură a cantității înscrisă de expeditor, și-a asumat răspunderea predării la destinație a aceleiași cantități.

În vederea taxării navlului, art. 103 din Tariful local pentru transportul mărfurilor pe căile navigabile ale R.S.R., prevede că determinarea cantității prin măsurători se efectuează de către Căpităniile de port, determinări care privesc numai calcularea taxei de transport. Această modalitate fiind în cele mai multe situații unică, iar tariful limitîndu-i efectele asupra taxării transportului, s-a ridicat problema, dacă poate fi antrenată răspunderea transportatorului în raport de această determinare ?

Răspunsul dat de practica arbitrală (Dec. P.A.S. 601/18. III.1967 în Revista Arbitrajul de Stat 3/1967 pag. 105) este afirmativ, transportatorul, percepînd navlul pentru cantitatea stabilită prin măsurători după pescajul navei, recunoaște implicit că a primit pentru transport cantitatea de marfă respectivă și răspunde de integritatea ei pînă la eliberare.

Este adevărat că determinarea cantității primită pentru transport, prin măsurători după pescajul navei, este influențată de anumiți factori obiectivi, cum sînt nivelul va-

lurilor, apa curgătoare, vînt, densitatea apei, ca şi de factori subiectivi — erori de citire — faţă de poziţia navei, a mărfii, a liniei de plutire, însă toţi aceşti factori nu înlătură, printr-o înaltă profesionalitate, posibilitatea stabilirii în limitele toleranţei stabilită prin contract, a cantităţii reale încărcată pe navă. Tocmai avînd în vedere relativitatea determinării cantităţii mărfii prin măsurători, prin contractele de transport-scrisoarea de trăsură fluvială — s-a prevăzut limita erorii în citirea pescajului de 2,5% în raport cu media acestuia, la cele 2 citiri de la expediţie şi destinaţie.

În legătură cu procentul mai sus-menţionat admisibil al diferenţelor de citire a scărilor de pescaj, la expediţie şi destinaţie, semnalăm lipsa de concordanţă între procentul de 2,5% prevăzut de scrisorile de trăsură emise de transportatorul NAVROM şi procentele admisibile prin Anexa 1 la Convenţia privind măsurarea tonajului navelor de navigaţie interioară, încheiată la Geneva la 15.II.1966 ratificată de ţara noastră prin Decretul Consiliului de Stat nr. 22/8.V. 1976 B.Of. I. nr. 10/9.II.1976, stabilite în funcţie de deplasamentul navei de la 1% la 0,25%. Aderînd la această convenţie, considerăm că şi prevederile contractelor pentru transportul mărfurilor în trafic local (cabotaj), trebuie aliniate la acelea ale Convenţiei de la Geneva.

În cazurile în care, diferenţa dintre cele două calaje, depăşeşte procentele de toleranţă admise, este necesară determinarea calajului la plin şi gol, pentru a se stabili dacă nava era puntată (avea inventar în plus faţă de certificatul de tonaj). Compararea celor două acte de calaj, la încărcare şi descărcare, pune în discuţie corectitudinea unuia sau a situia, în raport de care, se poate stabili dacă în fapt este cazul unor erori de citire, sau de lipsuri la încărcare, ori intervenite pe timpul transportului. Aprecierea corectitudinii actelor de calaj, determină răspunderea părţilor. Astfel, dacă la expediţie s-a întocmit un act de calaj fără a se menţiona toate elementele care influenţează citirea corectă a scărilor de pescaj, iar predătorul nu a produs dovezi prin alte elemente de determinare a cantităţii (număr de bucăţi cu greutate standard, număr de steri cu greutate specifică, număr de metri cubi etc.) şi la destinaţie s-a încheiat un act de calaj corect, răspunderea pentru lipsuri revine expeditorului. Dacă ambele calaje s-au determinat corect şi la destinaţie apare o lipsă cantitativă, se prezumă că aceasta a intervenit pe timpul transportului, pentru care răspunde cărăuşul. Cînd actul de calaj de la destinaţie a fost incorect determinat, în raport cu elementele celui de la expediţie, destinatarul nu poate antrena răspunderea expeditorului şi nici pe aceea a cărăuşului.

Subliniem importanţa determinării exacte a cantităţii la primirea mărfii pentru transport, — în cazurile determinărilor prin măsurători a scărilor de pescaj a navelor, ne referim la cuprinderea în procesul-verbal de calaj a tuturor datelor privind nivelul valurilor, densitatea apei, apa curgătoare, vîntul, poziţia navei, a mărfii, a liniei de plutire etc. pentru a se evita erori în citire şi de calcul, care ar putea provoca lipsuri aparente, la adăpostul cărora se pot, în fapt, sustrage mărfuri aflate în circuit şi a se justifica unele lipsuri sau antrena răspunderea cărăuşului pentru cantităţi nepreluate în vederea transportului.

Pentru prevenirea unor situaţii conflictuale în legătură cu modul de determinare a mărfii încărcată în nave, prin măsurători ale scării de pescaj şi referindu-ne la prevederile art. 53 din Tariful local, în sensul cărora predătorul are obligaţia să determine prin mijloace proprii cantitatea de marfă, considerăm oportun să se respecte şi în aceste cazuri art. 12 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, urmărind ca expeditorii să menţioneze în scrisoarea de trăsură fluvială şi al doilea element de determinare cantitativă (densitate, umiditate, bucăţi metri cubi, metri steri, colete, baloturi, volumul încărcăturii din hambare etc.) cu ajutorul cărora, se poate verifica exactitatea determinării cantităţii stabilită prin măsurători ale scărilor de pescaj.

Reţinem în concluzie, că indiferent de modalitatea de determinarea cantităţii mărfii încărcată pe navă, folosită de predător, cărăuşul, prin confirmarea pe scrisoarea de trăsură a primirii mărfii, şi-a asumat răspunderea pentru predarea la destinaţie a aceleiaşi cantităţi, cu toleranţa stabilită prin contractul de transport în cazul determinării cantităţii prin măsurători.

Ne-am referit la unele particularităţi legate de primirea de către transportator a mărfurilor, în vederea transportului fluvial, care evidenţiază, pe linia unor principii deja consacrate în transporturile maritime cu privire la momentul care marchează răspunderea cărăuşului şi ţinînd seama de caracterul real al contractului de transport fluvial al mărfurilor, de varietatea operaţiunilor ce preced deplasarea acestora, pentru a sublinia necesitatea examinării şi îmbunătăţirii reglementării actuale, Tariful aprobat prin H.C.M. 1279/1962 cu modificările aduse prin H.C.M. 508/1971 fiind mult depăşit, situaţie care se reflectă în raporturile contractuale ale participanţilor la activitatea de transportul fluvial al mărfurilor, reglementare care trebuie să corespundă cerinţelor economice actuale şi de perspectivă a acestei ramuri importante de transport.

Iulian LASCU

Efectele licenţei contractuale de brevet de invenţie

I. PRECIZĂRI PRELIMINARE

Prin efectele unui contract înţelegem drepturile şi obligaţiile generate pentru părţile sale de încheierea valabilă a acestuia. În cazul contractelor bilaterale (sinalagmatice), care nasc obligaţii reciproce şi interdependente în sarcina ambelor părţi, analiza obligaţiilor uneia dintre părţi constituie concomitent o prezentare implicită şi a drepturilor corelative ale celeilalte părţi. Contractul de licenţă de brevet de invenţie este un astfel de contract, astfel încît în cele ce urmează vom analiza explicit numai obligaţiile părţilor sale — transmiţătorul licenţei şi beneficiarul licenţei.

Într-o definiţie, **contractul de licenţă de brevet de invenţie este contractul prin care titularul de brevet transmite unei alte persoane dreptul de a folosi invenţia în schimbul plăţii de către beneficiar a unui preţ** [1]. Uneori, obligaţia de plată a preţului nu există, transmiterea folosinţei făcîndu-se cu titlul gratuit [2].

Acest contract este deseori intitulat „licenţă" sau „licenţă de exploatare". [3] De altfel, licenţa este întîlnită nu

numai în materia invenției, ci în general în cîmpul proprietății industrile, arătîndu-se în acest sens că ea poate fi definită ca „acordul în virtutea căruia titularul unui drept exclusiv autorizează o altă persoană să săvîrșească unele acte acoperite de acest drept" [4].

Cît privește domeniul de aplicare a acestui contract, **de lege lata** întîlnim, practic, o singură limitare, reprezentată de lipsa de utilitate a contractului de licență între organizațiile socialiste române, cît timp ele pot recurge la licența generală și gratuită prevăzută de art. 29 alin. 1 din Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile [5]. În rest, în cadrul altor raporturi, licența este pe deplin posibilă, cu precizarea că relațiile de comerț internațional constituie — totuși — prin excelență cîmpul său de aplicare.

Ultima dintre precizările preliminare pe care le facem privește natura juridică a acestui contract. În condițiile în care contractul de licență nu are o reglementare proprie, literatura juridică oferă în această privință o panoramă extrem de diversă. [6] În ceea ce ne privește, facem o distincție după cum ne aflăm în prezența unei licențe cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

Astfel, apreciem că, **de lege lata**, dacă din voința părților nu rezultă altfel (art. 969 alin. 1 C. civ[7])[8], contractului de licență **cu titlu oneros** trebuie să i se aplice regulile prevăzute de Codul civil pentru **locațiune**. Cît privește însă contractul de licență **cu titlu gratuit**, socotim că acesta este, **de lege lata**, un **contract de comodat (împrumut de folosință)**.

Dar în cele ce urmează, **ne vom referi numai la contractul de licență cu titlu oneros**, care corespunde quasiunanimității licențelor încheiate în practică.

Fiind un contract bilateral (sinalagmatic) [9], **licența** generează obligații atît în sarcina transmițătorului, cît și în cea a beneficiarului. În baza dispozițiilor art. 969 alin. 1 C. civ., părțile pot stabili prin voința lor orice drepturi și obligații reciproce, fără a depăși însă limitele libertății voinței juridice. [10]. **În lipsa unor astfel de clauze exprese, în orice contract de licență se regăsesc următoarele obligații ale părților (al căror conținut concret poate fi, de asemenea, modificat prin voința lor).**

II. OBLIGAȚIILE TRANSMIȚĂTORULUI LICENȚEI

1) **Obligația de a-l pune pe beneficiar în situația de a folosi invenția în condițiile convenite** este forma de manifestare în cadrul licenței a obligației de remitere (predare) reglementată prin art. 1420 pct. 1 și 1421 alin. 1 C. civ. pentru locațiune. Aceasta este o obligație de a face [11] și în conținutul său specific (conturat de natura incorporală și ubicuă a bunului la care se referă) întîlnim **activitățile** de predare a schițelor, planurilor, modelelor, eșantioanelor etc. cuprinzînd descrierea completă a invenției (întrucît, de obicei, conținutul brevetului, adeseori „opac", este insuficient), precum și orice alte activități necesare punerii beneficiarului în situația de a folosi invenția. Printre acestea se include și întreprinderea demersurilor de obținere de la M.C.E.C.E.I. a autorizației prevăzute de art. 29 din Legea nr. 1/1971, în cazul contractelor internaționale de licență. S-a decis, astfel, că „Potrivit practicii comerciale internaționale, fiecare dintre părțile unui contract de comerț exterior are obligația să facă demersurile necesare în propria țară pentru obținerea autorizației cerute de legislația sa. În consecință, o întreprindere română de comerț exterior care încheie un asemenea contract, fără a fi obținut în prealabil autorizația respectivă, se obligă, implicit, să facă tot ce este necesar pentru obținerea ei. Este o obligație de mijloace, adică de a depune diligența normală pentru obținerea autorizației, iar nu o obligație de rezultat, adică de a garanta însăși obținerea autorizației, eliberarea acesteia intrînd în atribuția exclusivă și fiind de suverană apreciere a M.C.E.C.E.I." [12].

Este de principiu că obligația de predare din materia locațiunii implică și **predarea accesoriilor**. Aceasta se manifestă în cadrul contractului de licență sub forma a două probleme pentru care soluțiile oferite de doctrină se constituie într-o panoramă deosebit de controversată: problema **transmiterii perfecționărilor aduse invenției** și cea a **acordării asistenței tehnice**. De bună seamă, dacă în cuprinsul contractului există **clauze exprese** cu acest obiect, soluțiile se vor da în concordanță cu voința astfel exprimată de părți. În lipsa unor asemenea clauze, opiniile sînt — cum arătam — împărțite.

Cît privește **problema dacă există ori nu obligația transmiterii către beneficiar și a perfecționărilor aduse invenției de către transmițător**, apreciem și noi, alături de alți autori [13], că un răspuns afirmativ se impune numai pentru perfecționările care constituie un accesoriu al obiectului convenit, așadar numai pentru acelea anterioare încheierii contractului. Iar perfecționările ulterioare acestui moment vor trebui comunicate doar atunci cînd se va stabili, prin interpretarea contractului, că între părți s-au convenit adevărate raporturi de colaborare [14], transmiterea presupunînd însă, în acest caz, și o modificare a prețului.

Problema dacă există ori nu obligația informării asupra know-how-ului aferent invenției, prin acordarea de asistență tehnică ar trebui să capete, la prima vedere, un răspuns afirmativ [15], din moment ce art. 1421 alin. 1 C. civ. arată că locatorul (deci și transmițătorul licenței) trebuie să predea lucrul, „în așa stare încît să poată fi întrebuințat". Se știe însă că, în general, dispozițiile Codului civil au în vedere situațiile medii, iar nu cele ieșite din comun. Așa fiind, înseamnă că art. 1421 alin. 1 C. civ. vorbește despre o „întrebuințare obișnuită", pe cînd utilizarea know-how-ului conduce la o întrebuințare **optimă** a invenției. [16] Este motivul pentru care nu credem că, în lipsa unei clauze exprese, există obligația de trasmitere și a know-how-ului.

2) **Obligația de plată a anuităților** (adică a taxelor anuale pentru menținerea în vigoare a brevetului) rezultă din dispozițiile art. 1420 pct. 2 C. civ., care statuează că locatorul (deci și transmițătorul licenței) este dator să mențină lucrul închiriat „în starea de a putea servi la întrebuințarea pentru care a fost închiriat", ceea ce — în materie de licență — trebuie înțeles în sensul instituirii obligației de plată a anuităților. Totuși, în practică, părțile stabilesc clauze exprese, în cazul licențelor exclusive, că această obligație revine beneficiarului.

3) **Obligația de garanție** îi impune transmițătorului să realizeze, tot ceea ce este necesar pentru „ca locatorul (adică beneficiarul — n.n., L.M.) să se poată folosi neîm-

piedicat în tot timpul locațiunii" (adică a licenței — idem) (art. 1420 pct. 3 C. civ.) de invenție, deci să asigure folosința liniștită și utilă, ceea ce presupune garantarea pentr tulburările provenite : a) din propria faptă ; b) din fapta terților ; c) datorită viciilor ascunse.

a) **Garanția pentru propria faptă** se întemeiază pe dispozițiile art. 1424 C. civ. („Locatorul nu poate în cursul locațiunii să schimbe forma lucrului închiriat..." — formulă care, în materie de licență, înseamnă interdicția schimbării condițiilor de folosire convenite), nefiind nevoie să se apeleze pentru fundamentare — așa cum se face uneori [17] — la principiul bunei-credințe în executarea contractului. De asemenea, nu sîntem de acord cu susținerile care includ în conținutul acestei garanții obligațiile de plată a anuităților, de a nu face concurență beneficiarului unei licențe exclusive, de a nu ceda brevetul și de a prelua, la încetarea contractului, stocul de produse fabricate pe bază de licență și încă nevîndute. [18]

Într-adevăr, mai întîi, obligația de plată a anuităților este distinctă, așa cum deja am arătat.

În al doilea rînd, sîntem de acord cu argumentul că, întrucît renunțările la drepturi nu se prezumă, înseamnă că transmițătorului unei licențe exclusive nu i se interzice să exploateze el însuși invenția, cît timp nu există o clauză expresă în acest sens. [19]

În al treilea rînd, după părerea noastră, este incontestabil că transmițătorul are dreptul — în lipsă de clauză contrară — să cedeze brevetul în timpul licenței, întrucît, cel mai adesea, în felul acesta nu se ajunge la desființarea licenței, care este opozabilă și noului titular de brevet atunci cînd ea a fost înregistrată la O.S.I.M. (art. 45). Iar în cazurile cînd, totuși, se ajunge la desființarea licenței, aceasta se datorează ori convenției exprese în acest sens ori culpei beneficiarului care nu a luat menționatele măsuri de publicitate față de terți.

În sfîrșit, în al patrulea rînd, nu înțelegem, dacă sîntem consecvenți cu ideea că licenței cu titlu oneros i se aplică regulile locațiunii, care ar putea fi (în lipsa unei clauze exprese) temeiul obligației transmițătorului ca la încetarea contractului să preia stocul de produse fabricate pe bază de licență și nevîndute. Cu totul altceva este însă dacă vom vorbi despre obligația transmițătorului ca, la expirarea licenței (moment după care beneficiarul nu mai poate exploata în nici un fel invenția, căci ar încălca dreptul de folosință exclusivă al celui dintîi), să îi acorde beneficiarului un termen rațional, potrivit împrejurărilor, pentru lichidarea stocului. O astfel de obligație se întemeiază pe art. 970 alin. 2 C. civ., potrivit cu care convențiile „obligă nu numai la ceea ce este expres într-însele, dar la toate urmările ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligației, după natura sa".

b) **Garanția pentru fapta terțului** există numai atunci cînd acesta se întemeiază pe un drept, nu și în ipoteza unei tulburări de fapt, pe care însuși beneficiarul are posibilitatea să o înlăture (art. 1426 C. civ.). Se înțelege că garanția va funcționa doar dacă evicțiunea are o cauză anterioară momentului încheierii contractului de licență (cu excepția situației în care ea a fost posibilă datorită însuși faptului transmițătorului), precum și dacă în același moment menționat cauza nu fusese cunoscută de către beneficiar. În temeiul garanției, transmițătorul este obligat să acționeze în contrafacere pe terții care tulbură folosința beneficiarului [20] sau să îl apere pe acesta în cadrul acțiunii în contrafacere introdusă de terți. Dacă evicțiunea s-a produs, transmițătorul trebuie să accepte reducerea redevenței proporțional cu pierderea parțială a folosinței (art. 1427 C. civ.), precum și — eventual — plata de daune-interese, dar, bineînțeles, numai în cazul în care beneficiarul, în baza dreptului comun (art. 1020, 1021 C. civ.), nu a cerut rezilierea (admisibilă doar pentru o evingere suficient de însemnată).

c) **Garanția pentru vicii ascunse** se fundamentează pe dispozițiile art. 1420 pct. 3 și 1422 C. civ., ceea ce înseamnă că se va răspunde pentru viciile : ascunse (iar nu și aparente [21]) ; grave ; provenite nu numai din cauze anterioare încheierii contractului, ci și din cauze ulterioare (căci obligația de asigurare a folosinței este succesivă) ; cunoscute ori chiar necunoscute de către transmițător.

În doctrină, se consideră că în materie de licență problema analizată se manifestă, printre altele, sub forma întrebării dacă există ori nu **garanție pentru validitatea brevetului**, adică dacă transmițătorul va răspunde sau nu în cazul cînd, după încheierea licenței, brevetul este declarat nul (de exemplu, pentru nebrevetabilitatea invenției). La această întrebare răspunsurile ce au fost date în decursul timpului sînt variate și contradictorii [22]. În ceea ce ne privește, apreciem că, în realitate, aceasta nu este o chestiune de garanție (care, deci, să fie rezolvată în lumina art. 1420 pct. 3 și 1422 C. civ.), ci una de încetare a contractului pentru „pieirea lucrului" și care trebuie analizată ca atare la materia încetării licenței (în lumina art. 1423 și 1439 alin. 1 C. civ.).

Dar o problemă reală de garanție pentru vicii ascunse este aceea a **răspunderii atunci cînd obiectul contractului nu este tehnic realizabil și exploatabil.** Soluția consacrată în teoria și practica dreptului de proprietate industrială [23] constă în antrenarea răspunderii transmițătorului ori de cîte ori există împrejurări (chiar necunoscute de transmițător la momentul contractării) care împiedică din punct de vedere tehnic exploatarea. Sîntem și noi de acord că, pe de altă parte, o astfel de răspundere nu va exista atunci cînd exploatarea nu este rentabilă din punct de vedere comercial (licența nu are valoare comercială), părțile putînd însă conveni și în sens contrar (garanție de fapt, care o înlocuiește pe cea de drept).

Se afirmă uneori că „În cazul în care invenția este tehnic irealizabilă, beneficiarul licenței își poate întemeia acțiunea nu numai pe existența unui viciu ascuns, dar și pe absența cauzei" [24], așadar pe dispozițiile art. 966 C. civ. („Obligația fără cauză sau fondată pe o cauză falsă, sau nelicită nu poate avea nici un efect".). Credem că, în realitate, nu se are în vedere inexistența cauzei (sau caracterul său ilicit), ci falsitatea (nerealitatea) acesteia. Dar în opinia noastră susținerea nu poate fi primită nici măcar în această formă. Într-adevăr, așa cum s-a arătat, „Cauza nu este reală atunci cînd este falsă și este falsă atunci cînd există eroare asupra acelui sau acelor elemente care constituie motivul determinant al consimțămîntului" [25] ; sau : „condițiile de admisibilitate a acțiunii în anulabilitate pentru eroare sînt tocmai condițiile în care se admite valoarea de cauză motivelor determinante pentru încheierea actului juridic" [26]. Așa fiind, înseamnă că aducerea problemei a-

nalizate pe tărîmul cauzei constituie, prin aceasta, tratarea sa prin intermediul regulilor de la eroare, ca viciu de consimțămînt. Dar în literatura de specialitate se subliniază cu fermitate că „Este nevoie să accentuăm deosebirile ce există între viciile ascunse (redhibitorii) și eroarea asupra substanței obiectului..." [27]. Așadar, susținerea că acțiunea în răspundere pentru caracterul nerealizabil și neexploatabil tehnic al obiectului licenței are ca temei ideea de cauză nu ține seama de diferența netă dintre eroare, ca viciu de consimțămînt, pe de o parte, și viciile ascunse, pe de altă parte.

Spre a finaliza analiza problemei garanției pentru viciile ascunse, mai adăugăm că, fiind făcută dovada condițiilor garanției, beneficiarul licenței poate cere, potrivit opțiunii sale, fie desfacerea contractului, cu plata de daune-interese, fie o reducere proporțională a prețului.

III. OBLIGAȚIILE BENEFICIARULUI LICENȚEI

1) **Obligația de plată a prețului** este adusă la îndeplinire potrivit clauzelor cuprinse în contract (art. 1429 pct. 2 C. civ.).

Prețul licenței poate fi o sumă globală ori, cel mai adesea, o redevență stabilită — de obicei — în funcție de cifra de afaceri realizată de beneficiar sau de prețul produselor fabricate sub licență [28]. Potrivit legii române în vigoare (art. 32), în cadrul contractelor internaționale de licență (în forma lor „pură", adică atunci cînd nu sînt încorporate în contracte complexe de export sau de cooperare) prețul poate fi numai o altă licență, iar nu sume de bani ori produse.

În toate cazurile, prețul licenței cu titlu oneros trebuie să fie sincer (adică să nu fi fost stipulat în mod fictiv) și serios (adică să nu fie derizoriu), altfel contractul pierzîndu-și natura și transformîndu-se în comodat (împrumut de folosință).

2) **Obligația de sistare a exploatării la încetarea contractului** [29] reprezintă manifestarea, în cazul licenței, a obligației de restituire a lucrului închiriat (art. 1431 C. civ.). Dacă la încetarea contractului se refuză sistarea exploatării, transmițătorul are la dispoziție fie o acțiune personală, născută din contract, fie acțiunea în contrafacere. De fiecare dată, se vor plăti și daune-interese.

3) **Obligația de apărare a titularului de brevet împotriva uzurpărilor** (art. 1433 C. civ.) are în vedere orice atingere sau amenințare din partea unui terț în privința existenței ori exercitării drepturilor titularului de brevet. Apărarea se realizează prin înștiințarea transmițătorului despre uzurpare, și anume pe orice cale, dar într-un termen util. Dacă înștiințarea nu se face, iar — cumulativ — transmițătorul nu a cunoscut pe vreo altă cale existența uzurpării, beneficiarul va plăti despăgubiri pentru prejudiciul care altfel nu s-ar fi produs.

4) **Obligația de exploatare a invenției** este uneori semnalată în literatura de specialitate, cu titlu de generalitate pentru toate categoriile de licențe. În ceea ce ne privește, credem și noi că o asemenea obligație nu ține de natura contractului de licență și că despre existența ei nu se poate vorbi decît atunci cînd realizarea unui drept al transmițătorului o impune (de exemplu, cînd prețul licenței este stabilit sub formă de redevențe raportate la cifra de afaceri realizată de beneficiar prin exploatarea brevetului [30]). La aceasta, adăugăm opinia că beneficiarului îi revine obligația de exploatare ori de cîte ori licența este exclusivă absolut, adică atunci cînd transmițătorului îi este interzisă folosința ; altfel, neexploatarea nici direct de către titularul brevetului, nici de către beneficiarul licenței ar putea atrage aplicarea, după caz, a dispozițiilor art. 26 sau art. 46 alin. 1 lit. b din Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile. Cu alte cuvinte, avem în vedere împrejurarea că titularului de brevet de invenție îi revine obligația de folosire a invenției, după caz, în condițiile art. 26 (dacă este organizație socialistă română) sau ale art. 46 alin. 1 lit. b (dacă nu este o asemenea organizație). Astfel, art. 26 stabilește obligația de aplicare în termen de cel mult un an de la desemnarea acelei organizații ca titular de brevet, iar art. 46 alin. 1 lit. b reglementează licențele obligatorii pentru ipoteza cînd invențiile nu au fost aplicate sau au fost insuficient aplicate pe teritoriul R.S.R., fără ca titularul brevetului să poată justifica inacțiunea sa timp de trei ani de la data eliberării brevetului de invenție. Pe de altă parte, în cazul licenței exclusive absolut, transmițătorul titular de brevet nu are dreptul de aplicare directă, situație ce apreciem că trebuie suplinită prin folosirea invenției de către beneficiarul licenței.

Cînd există obligația beneficiarului de a exploata invenția, exploatarea trebuie să fie personală, serioasă, efectivă și loială. Acest ultim aspect conduce, după unii autori, la obligația beneficiarului de a comunica și el, ca și transmițătorul, perfecționările aduse invenției după încheierea contractului. Apreciem însă, și noi [31], că o astfel de obligație există numai dacă, prin interpretarea contractului, se constată voința părților de a stabili între ele adevărate raporturi de colaborare.

Lucian MIHAI
Facultatea de Drept din București

---

1 În acest sens, A. Petrescu, **Prelegerile din anul universitar 1980/1981 ale cursului de Drept de proprietate industrială de la Facultatea de Drept din București.** De asemenea, dar cu unele deosebiri neesențiale, Y. Eminescu, **Tratat de proprietate industrială. Vol. I. Creații noi,** Ed. Academiei, București, 1982, p. 105 ; Gh. Iliescu, **Proprietatea industrială,** Institutul de Învățămînt Superior Sibiu, Facultatea de Drept Economic-Administrativ, Sibiu, 1981, p. 88 ; I. Macovei, **Protecția creației industriale,** Ed. Junimea, Iași, 1984, p. 268 ; A. Chavanne, J. J. Burst, **Droit de la propriété industrielle,** ed. a II-a, Dalloz, Paris, 1980, p. 152.

2 În acest sens, a se vedea Y. Eminescu, **op. cit.,** p. 106 ; I. Macovei, **op cit.,** p. 269. Existența contractelor cu titlu gratuit este semnalată uneori în raporturile dintre țările membre ale C.A.E.R. (a se vedea Y. Eminescu, **Le contract de licence** — Raport general în Secția III, B, 1 a Congresului de Drept comparat de la Budapesta, 23-28 august 1978 ; citat în continuare **Le contrat...**).

3 A se vedea V. Anghelescu, Al. Deteșan, E. Hutira, **Contracte comerciale internaționale,** Ed. Academiei, București, 1980, p. 281.

4 Y. Eminescu, **op. cit.,** p. 105.

5 Potrivit art. 29 alin. 1 din Legea nr. 62/1974, „Invențiile brevetate pentru care sînt titulare organizațiile socialiste

din R.S.R. pot fi folosite gratuit și fără îndeplinirea vreunei formalități de oricare organizație socialistă română, cu obligația pentru aceasta din urmă de a anunța Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci".

6 Pentru o expunere a unei părți din opiniile în materie, a se vedea Y. Eminescu, **op. cit.**, p. 105—106.

7 Potrivit acestui text legal, „Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante".

8 De exemplu, părțile pot prevedea caracterul gratuit al transmisiunii, caz în care — după cum vom vedea — se schimbă însăși natura juridică a contractului.

9 A se vedea, de exemplu V. Anghelescu, Al. Deteșan, E. Hutira, **op. cit.**, p. 284-285.

10 Pentru o prezentare schematică a obligațiilor întîlnite de obicei în contractele de licență, a se vedea Vl. Ticovschi, V. Mitea, I. Dănescu, **Transfer internațonal de tehnologie și dezvoltare economică**, Ed. Politică, București, 1983, p. 85.

11 S-a susținut însă că ar fi vorba de o obligație de a da. A se vedea, în acest sens, J. J. Burst, Raportul național francez la Congresul menționat **supra** (nota 2) — **apud** Y. Eminescu, **Le contrat...**; Y. Eminescu, **op. cit.**, p. 109.

12 Comisia de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S.R., hot. nr. 15/1975, în **Repertoriul practicii arbitrale române de comerț exterior**, de O. Căpățînă, C. Cunescu, București, 1982, p. 19. În același sens, V. Babiuc, C. Cunescu, **Autorizație de export. Neacordare. Consecințe**, în „Revista română de drept" nr. 1/1983, p. 79-80.

13 A se vedea A. Chavanne, J. J. Burst, **op. cit.**, p. 159; A. Petrescu, **op. cit.**, Y Eminescu, **loc. cit.**; I. Macovei, **op. cit.**, p. 272.

14 În acest sens, J. J. Burst, Raportul menționat **supra** (nota 11).

15 Pentru o expunere a unor opinii în această privință, a se vedea Y. Eminescu, **loc. cit.**

16 În acest sens, A. Petrescu, **op. cit.**

17 A se vedea Y. Eminescu, **op. cit.**, p. 112.

18 Pentru evocarea discuțiilor din doctrină cu privire la aceste obligați, a se vedea **ibidem.**

19 A se vedea A. Chavanne, J. J. Burst, **op. cit.**, p. 164.

20 Dacă licența este exclusivă, acțiunea în contrafacere poate fi intentată și de beneficiar.

21 Uneori, din modalitatea de expunere a problemelor (a se vedea Y. Eminescu, **op. cit.**, p. 110—111) rezultă opinia că s-ar răspunde și pentru alte vicii decît cele ascunse.

22 Pentru prezentarea acestora, a se vedea **ibidem.**

23 Pentru amănunte, a se vedea **ibidem**, p. 111.

24 **Ibidem.**

25 A. Pop, Gh. Beleiu, **Drept civil. Teoria generală a dreptului civil**, Universitatea din București, 1980, p. 260.

26 **Ibidem**, p. 258.

27 Fr. Deak, în **Drept civil. Contractele speciale. Dreptul de autor. Dreptul de moștenire**, de Fr. Deak, St. Cărpenaru, Universitatea din București, 1983, p. 232, nota 17.

28 A se vedea Al. Deteșan ș.a., **Breviar de drept și tehnică comercială internațională**, editată de „Revista economică", București, 1981, p. 250.

29 Pentru o excepție, cu privire la stocul încă nevîndut, a se vedea **supra** nr. II, pct. 3, lit. a.

30 În acest sens, A. Petrescu, **op. cit.**

31 În acest sens, Y. Eminescu, **Le contrat..**; A. Chavanne, J. J. Burst, **op. cit.**, p. 166.

Breviar — comerț internațional

UZANȚE COMERCIALE UNIFORME INTERNAȚIONALE — privite în evoluția lor s-au conturat prin folosirea repetată a unor clauze contractuale, conform cu obiceiurile practicate în diverse centre comerciale (tîrguri). Așa se explică faptul că asemenea uzanțe comerciale au dobîndit înțelesuri diferite în cadrul sistemelor juridice naționale; ca urmare, practica comercială internațională a mers mai departe, operînd o anumită standardizare și unificare a acestora, înfăptuită printr-o serie de metode și anume: adoptarea de condiții uniforme cu caracter general; elaborarea de contracte model privind categorii speciale de mărfuri; includerea într-un anumit contract comercial internațional a unor condiții generale de livrare. Printre uzanțele comerciale uniforme realizate sub egida C.C.I. se numără cele cunoscute sub denumirea de Incoterms — 1953 (International rules for the interpretation of trade terms), care constituie o formă îmbunătățită a primei variante din 1936. Regulile Incoterms sînt larg folosite în contractele comerciale internaționale încheiate de întreprinderile române de comerț exterior cu persoane fizice sau juridice din statele nesocialiste, precum și în cele încheiate cu organizații economice din unele state socialiste. Corespunzător Regulilor Incoterms — 1953, în S.U.A. au o largă aplicare The Revised American Foreing Trade Definition — 1941 (R.A.F.T.D. — 1941). Alte două cunoscute documente de codificare a uzanțelor comerciale întocmite de C.C.I.: Regulile și uzanțele uniforme referitoare la acreditivele documentare (Publicația 400) și Regulile uniforme privind incasourile (Publicația 322), care s-au integrat, de asemenea, în practica vieții comerciale. Un rol deosebit de însemnat în unificarea clauzelor comerciale internaționale pentru diferite categorii de mărfuri a fost jucat de către C.C.E./O.N.U., prin întocmirea a o serie de contracte tip (Standard contracts) și condiții generale de livrare (General condition for delivery), care tind să elimine din comerțul internațional practica contractelor de adeziune. Printre condițiile generale elaborate în cadrul C.C.E./.O.N.U. se numără: Model 574 — pentru furnizori de materiale și echipamente pentru export; Model 730 — pentru export de bunuri de consum durabile și de articole de construcții; Model 1 A — 4 B (mai 1957); 5 A — 5 B (septembrie 1956) — pentru vînzarea de cereale; Model 312 — pentru vînzare de citrice (fructe); Model 410 — pentru vînzarea de lemne tăiate (cherestea); Model — pentru vînzarea de combustibili solizi; Model 151 — pentru vînzarea de cartofi; Model 125 — pentru vînzarea de produse metalice.

VOIAJOR COMERCIAL — persoană aflată în raporturi de muncă sau de subordonare cu o firmă, în numele și în contul căreia preia comenzi de la firmele cumpărătoare (clienți), prin deplasarea la aceștia. De regulă, activează într-o anumită zonă geografică, retribuirea făcîndu-se sub formă de comision calculat asupra valorii comenzilor preluate și transmise firmei pentru executare. Lucrînd în numele ei, firma răspunde de actele și faptele de comerț săvîrșite de voiajor. Mai poartă și denumirea de comis voiajor.

Întrebări și răspunsuri

● **BAKOS ISTVAN, Cluj-Napoca** — Potrivit Decretului nr. 198/1980 persoanele care au beneficiat de burse și nu-și respectă obligațiile sînt datoare să restituie contravaloarea bursei sau indemnizației primite în timpul școlarizării. Pct. 6 din anexa 3 la Decretul nr. 198/1980 prevede că sumele ce urmează a fi restituite se stabilesc în raport cu perioada de școlarizare. De la aceste prevederi cu caracter general și de principiu, în anexa nr. 3 sînt prevăzute unele excepții cînd sumele primite cu titlu de burse sau indemnizații nu trebuie restituite. Cazul dv. nu figurează printre aceste excepții. Adresați-vă Ministerului Educației și Învățămîntului.

● **DUMITRU MOLDOVAN, Rădăuți** — 1) În conformitate cu reglementările în vigoare, la eliberarea fondului de retribuire pentru producția fizică realizată, depășirile de plan se iau în considerare numai la produsele la care, potrivit legii, se pot depăși sarcinile de plan, la cele destinate exportului, precum și la produsele care înlocuiesc importul pe baza acordului beneficiarului de import. La celelalte produse, depășirea se ia în calcul numai pentru produsele la care există aprobarea prealabilă a biroului executiv al ministerului sau al centralei industriale cu privire la introducerea în fabricație și dacă au desfacerea asigurată. Din scrisoarea dv. rezultă că printre produsele executate în afara planului aprobat de centrală figurează și confecțiile metalice. Produsul respectiv nu este menționat în lista produselor industriale la care se pot depăși sarcinile de plan pe 1985 (anexa I/6 la Decretul nr. 450/1985) și nici nu a primit aprobarea centralei de a fi introdus în fabricație. În aceste condiții, considerăm justă măsura luată de banca finanțiatoare de a exclude produsul respectiv din calculul fondului de retribuire cuvenit unității în perioada cînd s-a înregistrat deficiența menționată. Prin măsura cu caracter restrictiv de a se admite depășiri de plan numai la un număr limitat de produse, de importanță deosebită pentru economia națională, sau pentru cele destinate exportului cu desfacere asigurată, s-a avut în vedere preîntîmpinarea unor utilizări neraționale ale mijloacelor materiale alocate, în raport cu obiectivele planului pe anul 1985. 2) În conformitate cu normele metodologice cadru de aplicare a acordului global în industrie, întreprinderile au sarcina să elaboreze la începutul fiecărei perioade de plan tarife unitare de manoperă pentru toate produsele care urmează a fi realizate, corespunzător sarcinilor fizice și valorice aprobate prin plan. În consecință, orice modificare a planului de producție, care implică executarea unor produse noi față de cele avute în vedere la începutul perioadei de plan, trebuie să fie însoțită de elaborarea corespunzătoare a tarifelor de manoperă specifice, astfel stabilite încît să asigure încadrarea pe ansamblul unității în sarcina de creștere a productivității muncii și în fondul de retribuire planificat.

● **C. POPESCU, Reșița** — Potrivit prevederilor pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobile una sau mai multe luni calendaristice pot fi scutite de o cotă-parte din cheltuielile comune numai dacă lipsesc luna întreagă. În cazul în care în cursul lunii revin la domiciliul legal, indiferent cîte zile, nu pot beneficia de nici o scutire.

● **IOAN GIURGIU, comuna Beliș, Cluj** — Actele pe care le posedați și care n-au fost cerute de organele de stat sau de instanța de judecată pot fi remise locului în drept în copii legalizate de consiliul popular al comunei. Martorii din proces trebuie audiați personal de instanța de judecată. Ei nu pot da declarații scrise în fața altor organe spre a fi utilizate în cursul procesului.

● **PETRE ENESCU, Drumul Taberei nr. 87 b, București** — Întrebările formulate de dv. își au răspunsul legal în lucrarea „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare — administrarea imobilelor" — editată de „Revista economică" în 1984 pe care o cunoașteți și o utilizați și anume: la pag. 126 (cap. 10.5 pct. 173 lit. f); la pag. 113 (cap. 10.1 pct. 147 lit. b); la pag. 112 (cap. 10.1 pct. 146 lit. a); la pag. 108 (cap. 9.4 pct. 138 lit. a). Dacă membrii comitetului asociației procedează în alt mod sau în baza altor indicații, activitatea lor este contrară legii.

● **PETRU DIAC, Mangalia** — În condițiile Decretului Consiliului de Stat nr. 101/1980, persoana care a preluat în gestiune și gospodărire pe bază de contract o unitate, beneficiază de aprovizionarea asigurată de întreprinderea sau cooperativa contractantă. Materialele, mărfurile și piesele de schimb vor fi predate contractantului cu plata imediată sau pe măsura încasărilor, în condițiile și la termenele stabilite prin contract și acte adiționale (art. 6 lit. d). De asemenea, poate cumpăra cu plată în rate, utilaje și scule din comerțul socialist (art. 6 lit. f). La realizarea contractului, întreprinderea sau cooperativa va putea reține utilajele, sculele, materialele, etc. — cumpărate de contractant, dacă îi sînt necesare, achitînd contravaloarea acestora, mai puțin uzura. În acest scop, unitatea va deschide în evidența contabilă o poziție creditoare pe numele fostului contractant, poziție care are corespondent în valoarea bunurilor intrate în patrimoniul organizației socialiste.

● **ION ALEXANDRESCU — București.** Legea nr. 5, art. 72, prevede următoarele: „Consiliile oamenilor muncii au obligația de a analiza propunerile făcute în adunările generale, de a lua măsuri pentru aplicarea celor care se dovedesc eficiente. Propunerile făcute în cadrul adunărilor gererale, care depășesc posibilitățile de soluționare ale organelor de conducere colectivă, se vor înainta organului căruia îi este subordonată unitatea respectivă, care în termen de 30 de zile va răspunde asupra modului de rezolvare; consiliile oamenilor muncii din centrale vor informa organele de conducere colectivă din întreprinderi, iar acestea din urmă întregul personal muncitor, în termen de 30 de zile, asupra modului în care au fost rezolvate". Cu privire la controlul exercitat de organul suprem de conducere colectivă, art. 73, din aceeași lege prevede că „adunările generale pe centrale și întreprinderi exercită controlul asupra activității consiliilor oamenilor muncii ale acestora. În cazul în care adunarea generală consideră ca nesatisfăcătoare activitatea consiliului oamenilor muncii sau a unor membri ai acestuia, conducerea organului căruia îi estt subordonată unitatea respectivă este obligată să analizeze cauzele și în termen de 15 zile să ia măsurile necesare care pot ajunge pînă la înlocuirea unor membri care au desfășurat o activitate necorespunzătoare, informînd consiliile unităților în subordine și oamenii muncii asupra măsurilor luate".

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 7 iunie, 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

SPRE CONSTITUIREA UNEI NOI BAZE ENERGETICE (II)

ADAPTAREA aparatului productiv, a sistemelor de aprovizionare și consum la exigențele de economisire a resurselor energetice constituie laitmotivul elaborărilor strategice și a tacticilor politicilor economice ale tuturor statelor. Ultimul deceniu a constituit o perioadă de conștientizare asupra faptului că epoca energiei ieftine a apus pentru totdeauna și că acest lucru implică modificarea radicală a mentalităților și comportamentelor referitoare la energie. Incertitudinile ce planează asupra pieței mondiale, fluctuațiile prețurilor petrolului, preocupările referitoare la securitatea aprovizionării cu aceste resurse, dar mai ales implicațiile importurilor de energie asupra balanțelor de plăți și a datoriei publice a statelor, faptul că energia a devenit un factor prioritar pentru competitivitatea oricărei economii, determină statele să ia măsuri de stimulare în continuare a modificării comportamentului oamenilor față de energie.

Este interesant de semnalat evoluția relației dintre cererea de energie și dezvoltarea economică. După ce decenii de-a rîndul cererea creștea concomitent cu ritmul creșterii economice, în perioada 1979—1983 a avut loc în țările membre ale O.C.D.E. o scădere constantă (cu 5% pe ansamblul intervalului) a cererii de energie în condițiile în care produsul național brut al acestor țări a crescut cu circa 6%. Fenomenul disocierii pentru prima dată a tendințelor termenilor acestei corelații s-a datorat acțiunii mai multor factori : varietatea ratelor de creștere în principalele sectoare — industrie, transporturi, comerț — diminuării substanțiale a producției sectoarelor mari consumatoare de energie, implementării unor măsuri de conservare a energiei. În cazul S.U.A. și Japoniei unde producția industrială a crescut cu pînă la 11% în anii 1983—1984 s-a înregistrat, de asemenea, o diminuare substanțială a consumului energetic.

Este semnificativ faptul că această modificare de tendință în privința cererii de energie a avut loc chiar și într-o perioadă de reducere constantă a prețurilor petrolului pe piața mondială.

Este vorba de o reconsiderare a comportamentului uman față de patrimoniul de resurse al planetei, de o schimbare a manierei de exploatare a bazei de resurse și mai ales a modalităților de producție și consum energetic. Și tocmai această evoluție a atitudinii față de energie, decurgînd din înțelegerea imperativelor stringente de economisire și de utilizare rațională, eficientă a tuturor resurselor energetice ne întărește convingerea că asistăm la începutul unui proces de schimbare a bazei energetice a economiei și a societății în general. Evident, acest proces este mai vizibil în statele industrial dezvoltate care, dispunînd de potențiale financiare considerabile, de condiții pentru accelerarea cercetării tehnico-științifice orientate spre economisirea energiei și diversificarea surselor au reușit să se adapteze mai rapid la noile imperative.

Și în această privință politica partidului și statului nostru vădește o profundă înțelegere a comandamentelor epocii de restricții energetice în care am intrat. Atît Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, cît și programele energetice și ale cercetării științifice proiectează direcțiile de dezvoltare economică în raport cu potențialul propriu de resurse al țării noastre și ținînd seama de multitudinea de restricții ale pieței mondiale. Importantele documente ale partidului și statului nostru orientează cu fermitate modelarea structurilor economice în funcție de eficiența consumurilor energetice, stimulează amplificarea bazei proprii de resurse energetice și diversificarea ei, atragerea în circuitul economic a resurselor locale, chiar și a celor cu potențial redus, recuperarea, reciclarea și refolosirea metalelor, sticlei, hîrtiei, a tuturor resurselor refolosibile. Concomitent cu aceasta, în țara noastră s-au adoptat măsuri de raționalizare a consumurilor energetice în toate domeniile de activitate economică și socială.

De-a lungul istoriei, baza energetică a societății s-a întemeiat în mod precumpănitor pe o singură resursă — inițial lemnul pădurilor, apoi cărbunele și în ultima perioadă hidrocarburile lichide și gazoase.

Principala concluzie desprinsă din experiența crizei economice actuale este aceea că baza energetică a societății viitoare pare să devină deosebit de diversă. Diversitate în sensul că fiecare stat tinde să-și profileze baza energetică nu numai în funcție de potențialul propriu de resurse, ci și de o multitudine de alți factori, printre care condițiile geografice, climaterice și demografice îndeplinesc un rol tot mai important alături de potențialul propriu de creativitate tehnico-științifică. O mare diversitate de resurse regenerabile și neregenerabile, cu potențiale energetice diferite și cu ponderi variabile în balanța energetică a fiecărei țări este prospectată și evaluată în vederea atragerii în circuitul economic.

Cu toate că în cei zece ani de criză nu s-au realizat progrese tehnice spectaculoase în domeniul folosirii energiei solare, eoliene, mareomotrice, geotermale ori a bioenergiei, în mod deosebit în ultimii ani se remarcă pretutindeni în lume sporirea interesului pentru valorificarea surselor neconvenționale de energie. O serie de țări africane au adoptat programe ample de utilizare a energiei solare în agricultură, pentru irigații, uscatul produselor, desalinizarea apei și în gospodării. Energia eoliană reîncepe să fie utilizată în țări ca Olanda, U.R.S.S., S.U.A. etc. Se precizează că numai în 1983 în California au fost instalate în ferme circa 4 600 turbine aeriene, cu o capacitate totală de 300 MW, asigurînd nevoile de energie ale unei populații de 120 000 persoane. În același an se estima că în lume peste 5 milioane de locuințe încălzesc apa cu panouri solare.

O altă sferă de preocupări urmărind utilizarea cît mai economicoasă a resurselor energetice se referă la tendința de descentralizare a producției de energie electrică, la orientarea către unități energetice de talie mică și mijlocie, care necesită investiții modeste și asigură rentabilitate imediată, evită pierderile în transportul energiei la mari distanțe și pot valorifica optim resurse locale : căderi de ape, surse geotermale, biomasă, energie eoliană etc. Și în această privință experiența de pînă acum îndeamnă la prudență în evaluarea corectă a avantajelor economice și ecologice reale, de moment și de perspectivă ale recurgerii la sursele alternative de energie. În privința căderilor de apă există experiența valorificării lor de-a lungul secolelor pentru mori, joagăre și chiar pentru producerea de electricitate, experiență care începe să fie revalorificată prin construcția de microhidrocentrale.

Sursele geotermale tind și ele să fie folosite tot mai mult, mai ales în zonele foarte bogate ca Islanda, Australia etc. Și în România în zona de vest apele geotermale sînt utilizate în sere, în industrie și chiar pentru producerea de electricitate.

Experiența demonstrează că utilizarea noilor resurse energetice face necesare noi structuri de fabricație și organizatorice. Ele pot avea un impact deosebit de mare asupra dezvoltării la

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 21)

Exigenţe metodologice în abordarea sistemică a relaţiilor socialiste de producţie (II)

6. Sistemul relaţiilor socialiste de producţie este un sistem esenţialmente **dinamic,** în continuă mişcare în spaţiu şi timp. Dinamicitatea sistemului relaţiilor socialiste de producţie este în legătură cu caracterul său deschis spre toate componentele macrosistemului formaţiunii sociale socialiste. Astfel, în primul rînd,în domeniul infrastructurii societăţii, sporirea nivelului dezvoltării forţelor productive, mutaţiile structurale în conţinutul acestora şi schimbarea caracterului lor generează o permanentă **contradicţie** între sistemul relaţiilor de producţie şi starea forţelor productive. În al doilea rînd, mişcarea sistemului relaţiilor de producţie este cauzată de propriile lui contradicţii inerente, deci de **contradicţiile structurii** (bazei) economice a societăţii. În al treilea rînd, unele cauze ale dinamicităţii sistemului relaţiilor socialiste de producţie se regăsesc şi în **suprastructura** societăţii. Aşadar, cauzalitatea mişcării sistemului este **tridirecţională,** ea fiind exprimată de **legea concordanţei sistemice a celor trei paliere structurale ale sistemului societăţii socialiste** (infrastructura, structura şi suprastructura).

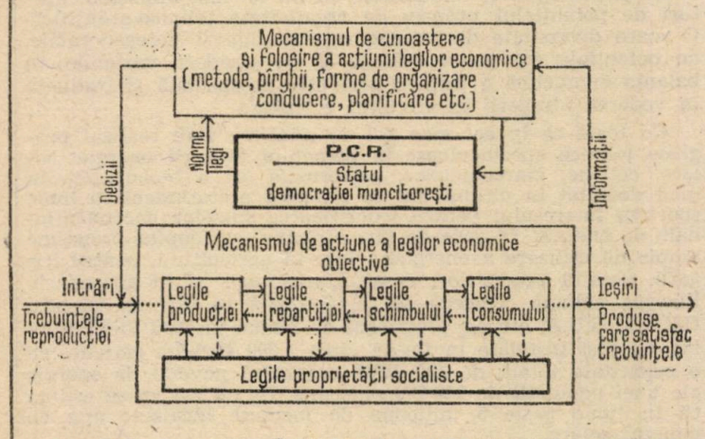

Concretizarea dinamicităţii sistemului relaţiilor socialiste de producţie este **perfecţionarea** structurii, funcţiilor şi finalităţii sale, prin **descoperirea, studierea şi rezolvarea întregului sistem de contradicţii** ale societăţii socialiste. Necesitatea şi posibilitatea perfecţionării relaţiilor socialiste de producţie se transformă în realitate prin **sporirea continuă a rolului factorului conştient** în dezvoltarea economico-socială, concretizată în **creşterea rolului conducător al partidului comunist şi a rolului economic al statului socialist.** Pe această bază, aşa cum consideră unii autori, socialismul instituie un **nou tip de determinare** a relaţiilor de producţie, un nou model de determinism social şi deci, un nou tip istoric de legi. De fapt, sporirea rolului factorului subiectiv în dialectica dezvoltării societăţii socialiste este premisa ştiinţifică a formulării **legii creşterii rolului conducător al partidului** în edificarea noii orînduiri, lege politico-socială care influenţează profund modul de acţiune a tuturor celorlalte legi obiective ale socialismului. Pe temeiul acţiunii acestei legi asistăm la un proces de **despontaneizare** treptată a mişcării relaţiilor socialiste de producţie şi a acţiunii legilor economice, prin intermediul **cunoaşterii ştiinţifice** a dinamicii societăţii socialiste. De altfel, **ştiinţa tinde să devină o componentă a sistemului relaţiilor socialiste de producţie** prin aceea că, datorită ei, aceste relaţii pot fi perfecţionate şi ameliorate de oameni prin cunoaştere, înţelegere şi inovare, aceştia devenind autentici subiecţi economici conştienţi. Perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie fiind rezultatul acţiunii conştiente ştiinţifice a oamenilor, socialismul este prin excelenţă o **„societate ştiinţifică",** în care factorii obiectivi şi cei subiectivi ai determinării ei se îmbină în mod indisolubil. **„Socialismul şi comunismul** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — nu pot fi concepute decît ca rezultat al creaţiei istorice conştiente a maselor, ca orînduirea în care, pentru prima dată în istorie, masele se ridică la un nivel superior de înţelegere a necesităţii, a legilor obiective şi acţionează în spiritul cerinţelor acestora, făurindu-şi în mod conştient propriul lor destin"** (România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 629).

7. Sistemul relaţiilor socialiste de producţie este un **sistem de acţiune eficientă** (în sensul praxiologiei contemporane), de transformare (practică) a naturii şi societăţii. Ca formă fundamentală a relaţiilor sociale, relaţiile de producţie sînt, prin excelenţă, cea mai evidentă ipostază a acţiunii umane privită ca acţiune eficientă, deci ca acţiune al cărei produs satisface trebuinţele economice ale oamenilor. Perspectiva acţional-eficientă a sistemului relaţiilor de producţie pune în evidenţă **agentul** acţiunii economice (individul, grupul, societatea), **mijloacele** (materiale, logice, sociale, ideologice) de acţiune, **obiectul** acţiunii, **organizarea, orientarea, dirijarea şi finalizarea acţiunii.**

În viziune sistemică, relaţiile socialiste de producţie se constituie într-un sistem acţional dacă, şi numai dacă, (pe lîngă condiţiile impuse anterior) raporturile de interdependenţă şi intercondiţionare dintre elementele lui sînt esenţiale, necesare, generale, repetabile şi stabile, adică dacă şi numai dacă aceste raporturi au **caracter legic.** Relaţiile socialiste de producţie se manifestă real numai în **interacţiunea** complexă a fenomenelor şi proceselor economice, exprimată de **legile economice obiective** ale socialismului. Ca şi relaţiile de producţie, care sînt conţinutul lor obiectiv, legile economice acţionează ca un tot organic, constituindu-se ele însele într-un **sistem** ce prezintă toate caracteristicile sistemului relaţiilor socialiste de producţie. **Totalitatea legilor obiective, aflate în unitate şi interdependenţă, care reglementează structuralitatea, funcţionalitatea şi finalitatea sistemului relaţiilor socialiste de producţie şi imprimă tendinţa generală de mişcare a acestuia, formează sistemul legilor economice ale socialismului.** Sistemul relaţiilor socialiste de producţie devine acţional prin **mecanismul de acţiune a sistemului legilor economice obiective,** care reprezintă **totalitatea fenomenelor şi proceselor economice aflate în conexiune, prin care se concretizează interdependenţa elementelor sistemului relaţiilor socialiste de producţie, care devine astfel funcţional.**

Dezvăluirea mecanismului de acţiune a legilor economice obiective presupune evidenţierea următoarelor **determinări obiective fundamentale** ale acestuia, şi anume : a) **cauza** primară determinantă a acţiunii sistemului legilor economice şi, deci, a instituirii relaţiilor dintre oameni în procesul reproducţiei o constituie **sistemul trebuinţelor economice,** care îndeplineşte rolul de impuls fundamental al mecanismului de acţiune a sistemului legilor economice ; b) **efectul** acţiunii sistemului legilor economice obiective este satisfacerea sistemului trebuinţelor economice, care îndeplineşte, sub acest aspect, rolul de scop final al activităţii productive ; c) **condiţiile** sociale care mediază transformarea cauzei în efect sînt reprezentate de **sistemul intereselor economice,** ca formă de manifestare a trebuinţelor economice şi a relaţiilor de producţie, ca mod de raportare a oamenilor (angajaţi conştient în relaţii de producţie) la trebuinţe. Dacă trebuinţele sînt doar „scînteia ce aprinde" resortul motor al acţiunii legilor economice, interesele sînt „combustia" care asigură funcţionarea mecanismului lor. Esenţa sistemului relaţiilor socialiste de producţie, exprimată de proprietatea socială asupra mijloacelor de producţie generează,în mod obiectiv, **unitatea sistemului intereselor economice,** raportul necesar dintre cauza şi efectul prefigurat al acţiunii legilor economice instituindu-se direct, nemijlocit. Acest raport îşi găseşte expresia în **legea economică fundamentală a socialismului,** al cărei conţinut rezidă în maximizarea bunăstării sociale. Ea exprimă esenţa cea

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 21 al revistei

mai profundă a mecanismului de acțiune a sistemului legilor economice a socialismului și **funcția-scop** a acestui sistem.

8. Sistemul relațiilor socialiste de producție este un sistem **cibernetic, dirijabil, cu autoorganizare,** deoarece **conexiunile** care-i conferă caracterul integrator se înfăptuiesc prin intermediul unor **canale informaționale** (existente atît în interiorul sistemului cît și între acesta și ambiantul general) prin care circulă **informația** economică și prin intermediul unui **„dispozitiv de comandă"** (statul socialist și partidul comunist) care ia **decizii** în vederea măririi ordinii și modificării structuralității, funcționalității și finalității sistemului relațiilor socialiste de producție.

Relațiile de producție în mișcare, în acțiune sînt însăși reproducția socialistă, a cărei înfăptuire necesită anumite resurse **(intrări),** care sînt, de fapt, trebuințele reproducției (materiale, umane, energetice, financiare, informaționale). Rezultatele prefigurate ale activității economice, desfășurate conform acțiunii legilor economice sînt **ieșirile** de bunuri și servicii, care satisfac treburile economice. Între vectorul de intrare și vectorul de ieșire se instituie o **conexiune inversă** a cărei „substanță" este informația economică provenită din cunoașterea acțiunii legilor economice. Așadar, caracterul cibernetic al sistemului relațiilor socialiste de producție este asigurat de **mecanismul de folosire a acțiunii legilor economice,** care reprezintă **totalitatea metodelor, pîrghiilor și formelor de organizare, conducere și planificare a vieții economice, elaborate și utilizate în concordanță cu mecanismul obiectiv de acțiune a legilor economice.** Spre deosebire de mecanismul acțiunii legilor economice care „prelucrează" elementele substanțializate ale reproducției (resursele acesteia), mecanismul de folosire a legilor prelucrează informațiile privind comportamentul celui dintîi. De cantitatea, calitatea, precizia, conținutul, modul de prezentare și de codificare a informației depinde **eficacitatea** mecanismului de folosire a legilor economice. Pe măsura creșterii complexității sistemului relațiilor socialiste de producție, deci a reproducției socialiste lărgite, se creează condițiile apariției și acțiunii unei „legi a creșterii (sub forma unei structuri de reproducție lărgită optimalizată, a cantității de cunoștințe încorporate în acțiunea materială" (P. Apostol, Cibernetică, cunoaștere, acțiune, Ed. politică, 1969, p. 216), care tinde să devină o lege principală a conducerii științifice a economiei socialiste. Conjugarea acestei legi cu legea dezvoltării planice și cu legea creșterii rolului economic al statului socialist și al rolului conducător al partidului comunist în dezvoltarea economico-socială și, implicit, cu suporturile organizaționale și instituționale ale conducerii economiei socialiste, se constituie în principalul **reglator** al reproducției. Acest reglator asigură **optimul** reproducției socialiste, intervenind prin conexiune inversă asupra stării generale a acesteia. Astfel, atunci cînd unele intrări pot face sistemul reproducției să nu-și atingă **valoarea de comandă** (planul național unic), reglatorul, pe baza informației posedate intervine promt, prin decizii, influențînd vectorul intrărilor, astfel încît vectorul ieșirilor să fie cel așteptat (vezi figura).

De fiecare dată, noile intrări supun sistemul reproducției unor oscilații care străbat întregul ansamblu al elementelor (sferelor) sale, ceea ce sporește complexitatea sistemului și dificultatea conducerii sale. Reglatorul este astfel într-o permanentă luptă pentru stăpînirea gradului de complexitate, pentru a cîștiga **negentropie** și a diminua nedeterminarea și tendința entropică a sistemului reproducției, pe măsura creșterii complexității lui. Așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru **„complexitatea evoluției viitoare a societății și aplicarea conștientă a legilor dezvoltării sociale impun perfecționarea continuă a activității de conducere în toate domeniile" (Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., p. 44).

În concluzie, considerăm că principalele cîștiguri metodologice ale viziunii sistemice asupra relațiilor socialiste de producție sînt : 1) deplasarea analizei economice de la simpla recunoaștere a interacțiunii relațiilor socialiste de producție la studiul mecanismelor de manifestare a ei ; 2) racordarea sistemică a studiului relațiilor de producție la conceptele de organizare, conducere, planificare, dinamicitate, integrativitate, finalitate ; 3) utilizarea instrumentarului conceptual al ciberneticii în investigarea raportului dintre mecanismul de acțiune a legilor economice, obiective și mecanismul de folosire a acțiunii acestora. Asimilînd viziunea sistemică de abordare a obiectului ei de studiu, economia politică marxistă își dezvoltă și aprofundează propria teorie și metodă materialist-dialectică.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ
Cluj-Napoca

Spre constituirea unei noi baze energetice

(Urmare din pag. 19)

nivel local, pot permite polarizarea unor industrii mici, servicii turistice etc. în jurul noilor obiective, pot contribui la modificarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a localităților mici și izolate.

O preocupare deosebită referitoare la resurse neconvenționale constă în evaluarea corectă a bilanțului dintre consumul energetic direct și indirect pe care îl antrenează valorificarea resurselor noi și randamentul energetic al acestora. Se pare că în unele țări încercările de valorificare a biomasei, energiei eoliene ori a unor șisturi bituminoase au implicat consumuri de energie inclusă în construcții, utilaje, transporturi și manevrări mai mari decît energia produsă de acestea.

Ceea ce este evident și cert în momentul de față este faptul că pretutindeni se desfășoară cercetări febrile în cele mai diverse domenii de activitate pentru îmbogățirea și eficientizarea bazei de resurse energetice. Pare să fie cert, de asemenea, faptul pe care l-am mai subliniat că se tinde să se evite erorile trecutului și se caută să fie folosite cu preponderență resursele de care dispune fiecare stat și să se diversifice pe cît posibil baza de resurse respective. În momentul de față în unele zone se extinde utilizarea energiei nucleare și se lucrează pentru realizarea energiei de fuziune și a energiei hidrogenului. În alte zone, accentul cade asupra utilizării cărbunelui în scopul producerii de electricitate și pentru chimizare. Energia hidro tinde să fie produsă în centrale reversibile care permit o mai rațională utilizare a apei. Se află în construcție centrale electrice ce vor utiliza energia valurilor și a mareelor, sau care poate fi produsă prin diferența de temperatură a apelor oceanului etc.

Baza energetică a viitorului ne poate rezerva însă multiple surprize. Cercetătorii au imaginat proiecte de utilizare a energiei cosmice și a transmiterii ei pe Pămînt. Lansarea în spațiu a unui satelit dotat cu panouri cu baterii solare care să retransmită energia primită de la razele solare prin microunde ori printr-o rază laser începe să fie luată în considerație de unele state industrial dezvoltate.

Întrucît atragerea noilor surse de energie în circuitul economic implică eforturi financiare, tehnologice și constructive ce se pot desfășura pe termen mediu sau lung crește responsabilitatea pentru adoptarea la timp a măsurilor necesare pentru prevenirea apariției unor discrepanțe între cererea de energie și potențialul de generare a ei, a unor noi crize energetice. Problemele opțiunilor în privința surselor de energie — regenerabile și neregenerabile, convenționale și neconvenționale, a tehnicilor și tehnologiilor clasice și a celor noi — îndeamnă la reflecții atente, la evitarea unor păreri facile, la eliberarea de judecățile simpliste și înșelătoare care pot alimenta iluzii și conduce la alegeri ruinătoare. Mai mult decît în orice alt domeniu aici este necesar să se țină seama de primejdia pe care o prezintă „adevărurile" devenite prejudecăți și să se sesizeze echilibrul necesar între nevoile reale imediate și cele de perspectivă, medierea între posibilități și dorințe pentru a se putea trasa căile posibile și instrumentele necesare atingerii obiectivelor dorite. Rațiunea de a pregăti un viitor mai bun, de a asigura omenirii baza energetică necesară progresului civilizației va determina și profilul și structura noii baze energetice, care în momentul de față se conturează mult mai diversă și mai eterogenă decît cea clasică.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii şi concepţii privind structura economiei naţionale în perioada interbelică (III)

ARGUMENTAREA referitoare la cerinţa dezvoltării industriei se întemeia pe ideea că România postbelică dispune de toate condiţiile pentru a-şi creia o „economie integrală". De regulă se pornea de la astfel de constatări : „Industria existentă a Ardealului şi Banatului, bogăţiile subsolului din aceste ţinuturi, adăogate la bogăţiile petrolifere ale vechiului regat, dau condiţii prielnice de dezvoltare unei mari industrii, capabile să satisfacă, în cea mai mare parte, nevoile economiei noastre naţionale". Iar în încheiere se scria : „În mod fatal economia naţională a României trebuie să fie o economie integrală". Detalii prea întinse asupra realizării acestei economii nu se dădeau, în afară de afirmaţii generale ca : „În condiţiile naturale favorabile se dezvoltă industriile care se sprijină reciproc, pentru că sînt legate în mod fatal una de alta". Ceva mai precis se scria în legătură cu amploarea dezvoltării industriei în raport cu perspectivele ei de export. „Multă vreme nu ne putem gîndi la un export însemnat de produse industriale, dar putem să satisfacem de acum o mare parte din consumul intern. Pe aceste baze se poate organiza şi dezvolta, în mod normal, economia noastră naţională integrală" [11]).

Un spirit autarhic domină întreaga gîndire promovată de acest curent, pentru care avea să se expună, şi nu fără temei, la atacuri fără întrerupere în epocă din partea adversarilor lui, care, între altele, îi vor obiecta că prin economie „integrală" se susţine crearea „statului complect al lui von Thünen" [12]), ceea ce voia să însemne că nu ar reprezenta altceva decît una din utopiile sociale ale timpurilor trecute. De precizat, însă, că era vorba de o autarhie în principal industrială, căci problemele agriculturii nu intrau în „modelul" economiei „integrale". Se credea că atari probleme aveau să fie rezolvate după realizarea respectivei economii „integrale".

Promotorii „agrarianismului" vor lua atitudine comună împotriva afirmaţiilor preopinenţilor lor după care rolul şi locul agriculturii în economia ţării ar avea tendinţe de a se micşora [13]). Ei susţineau că dacă agricultura este confruntată cu unele greutăţi, acestea sînt vremelnice, dar că în calea lichidării lor se ridică tocmai ideile potrivnice care inspirau politica cercurilor guvernante, menită să comprime preţurile interne şi să instituie taxe mari la exportul de produse agricole. În rîndurile lor vor exista însă două principale concepţii proprii cu privire la structura „statului agrar" [14]).

Una, de tip romantic mic-burghez va susţine că în ţările agrare, unde s-a săvîrşit reforma agrară, evoluţia economiei s-ar desfăşura pe o cale specifică, deosebită de cea din ţările occidentale industrializate. Acest specific ar consta în aceea că baza noului regim agrar ar urma să fie edificată pe „gospodăriile familiare" parcelare, ale cărei caracteristici principale ar fi că nu ar cunoaşte categoriile specifice capitalismului : profit şi salariu, fiind întemeiate pe proprietatea individuală şi pe munca familiei care compune fiecare gospodărie. Este concepţia care în plan social-politic va lua forma, în epocă, de „stat ţărănesc". În lumina ei se va scrie : „Statul român nu poate fi decît un stat ţărănesc, pentru că poporul român e un popor de ţărani... pentru că munca ţărănească condiţionează toată viaţa noastră economică şi socială" [15]). Pornind de la această concepţie, se formula teza că industria naţională se poate dezvolta numai pe baza proliferării „gospodăriilor familiare" parcelare, argumentîndu-se că numai aşa se creează, în lipsa unor debuşee externe, debuşeul intern pentru industria naţională. Se scria : „Ridicarea bunei stări a ţărănimii, crearea de noi trebuinţe şi extinderea pieţei interne" este „singura bază temeinică pentru dezvoltarea unei industrii mari naţionale", deoarece „cînd lipsesc debuşeurile externe, nu se poate crea o industrie naţională dacă nu există o piaţă internă capabilă de a absorbi minimum de producţie". În trecut, se spunea, industria naţională n-a putut lua naştere tocmai că n-a avut „debuşeu" intern, aceasta pentru că regimul agrar neofeudal împiedeca formarea pieţei necesare. Motiv în virtutea căruia se şi afirma că dacă pe atunci un început de industrie a luat totuşi fiinţă, aceasta a fost „anemică", crescută în condiţii de „seră" şi protecţia care i s-a acordat a făcut-o „parazitară" [16]). De la această teză pornindu-se, se va deschide dosarul nesfîrşitelor critici şi polemici în anii interbelici la adresa acestei industrii „parazitare" ; generate de răzvrătirea capitalului mic şi mijlociu împotriva capitalului mare şi foarte mare, aceste critici ofereau, în acelaşi timp, informaţii preţioase cu privire la urgiile pe care le provoca marea industrie capitalistă într-o ţară agară, înapoiată.

Utopia aceasta romantică în numele căreia se va încerca să se edifice economia modernă a statului român postbelic, va fi atacată, nu fără temei, înainte de toţi, de exponenţii „statului industrial". Chestiunea debuşeurilor va fi tranşată pe tărîmul faptelor reale în sensul că România, decenii de-a rîndul, pînă la război, a tot importat din străinătate fabricate pentru nevoile ei interne, astfel că nu se poate vorbi că n-ar fi avut „debuşeu" intern [17]). Obiecţia de principiu va fi îndreptată însă contra tezei că statul român ar trebui să devină un „stat de ţărani" pentru că majoritatea populaţiei lui e compusă de ţărani. „...După acest criteriu, al numărului, s-ar putea zice că tot atît de bine : Germania e un stat proletar, căci majoritatea muncitorimii germane este alcătuită de proletari".

În perioada aceea, se spunea, nu **„alcătuirea numerică,** a poporului român va imprima caracterul ei specific, ci acea forţă economică care „subjugă" atît proletariatul Germaniei, cît şi ţărănimea României, şi anume **capitalul** [18]). În epocă şi în anii de după criză, economiştii celor două curente, în polemicile dintre ei, ori

FIŞE

Progresul tehnic şi planificarea

● *Ridicarea gradului de dezvoltare şi difuzare a progresului tehnic este indisolubil legată de mecanismul de planificare a activităţii economice în general. Dar, perfecţionarea planificării din perspectiva încorporării noutăţilor tehnico-ştiinţifice nu este un proces simplu, acesta necesitînd permanente reconsiderări conceptuale, apreciază* H.H.Kinze şi R. Streich *în articolul* „Zur effektiven Vorbereitung und Realisierung volkswirtschaftlicher Neurungsprozesse" *(„Eficienţa pregătirii şi realizării procesului de inovare la nivelul economiei naţionale) publicat în numărul 5/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Dintre aspectele cele mai importante sînt reţinute de autori necesitatea unei programări normative a progresului tehnic, metodele de evaluare a riscului tehnologic, metodologii de elaborare a unor variante alternative de înnoire.*

O altă notă specifică a acestui sistem de planificare a progresului tehnic este caracterul său deschis precum şi mutaţiile pe care le determină la nivelul structurilor organizatorice. Promovarea progresului tehnic presupune organigrame flexibile, un nivel ridicat de descentralizare şi stimulente materiale adecvate. De asemenea, subliniază autorii, promovarea progresului tehnic în economia R.D. Germane este condiţionată de inovaţii la nivelul planificării financiare.

Din anul 2085, privire către prezent

● *Complexitatea perioadei actuale şi dificultăţile de a trasa căi clare de depăşire a crizei au stimulat analize dintre cele mai ingenioase. O încercare de acest fel este aceea a cercetătorului* Remo Linda *care îşi propune să privească (în măsura posibilului) perioada actuală cu ochii şi mintea unui cercetător din anul 2085. Ipoteza pe care îşi construieşte autorul judecăţile constă în faptul că perioada 1983–1985 reprezintă un moment crucial în evoluţia viitoare a economiei mondiale. Fenomenele marcante, susţine R.L. în articolul* „Crise et après-crise dans une analyse retrospective en 2085" *publicat în nr. 4/1985 al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA SÉDÉIS", *ar putea fi rezumate astfel: mondializarea economiei, dezvoltarea mai eficientă a întreprinderilor în economiile planificate, creşterea sarcinilor fiscale la nivel microeconomic în economiile de piaţă ,sporirea şomajului. Acestor aspecte autorul le adaugă pe cele izvorînd din dezvoltarea tehnologică şi opţiunea tot mai extinsă pentru programe de lucru flexibile şi pentru recompensarea individuală a muncii. În acelaşi timp, observatorul ipotetic din anul 2035 ar fi şocat, consideră R.L., de caracterul haotic al măsurilor privind depăşirea crizei, de distanţele enorme ce există între proiecte şi materializarea acestora.*

Fiabilitatea prognozelor macroeconomice

● *Experienţa practică arată că adesea previziunile economice (la nivel macro) nu se verifică în realitate, fapt cu implicaţii profunde, care subliniază necesitatea unor cercetări*

de cîte ori va fi vorba de a caracteriza structura economică a țării, vor face uz, unii de volumul capitalului investit, iar ceilalți de numărul populației ocupate în agricultură și industria țării, prelungind astfel, pe plan statistic, disputele din primii ani postbelici.

Cealaltă concepție în sînul „agrarianismului" românesc postbelic era de tip liberal și avea ca fundament conceptual teoria fiziocrată „despre bogăție și venit net", iar ca viziune asupra evoluției istorice a economiei, schemele lui W. Sombart, care circulau chiar în rîndurile susținătorilor „statului industrial". În România postbelică se spunea că „agricultura e o industrie ca oricare alta... Ba pentru România, este cea mai de căpetenie industrie care ne-a făcut posibilă prin producția ei existența pînă acum și care e susceptibilă să dea României posibilități de bogăție și de prosperitate mult mai mari decît industria" [19]). În alt loc se scria, pe aceeași linie de gîndire : „De producția pămîntului atîrnă bună starea generală a țării și tot de ea depinde întreaga mișcare economică. Cînd agricultura este stingherită în dezvoltarea ei, suferă industria, comerțul, banca, meșteșugurile, suferă orașele" [20]).

Ca și „agrarienii" romantici, acești doctrinari vor reacționa hotărît împotriva tezelor „industrialismului", dar spre deosebire de ei, vor combate aceste teze aducînd discuția pe terenul regimului social promovat de susținătorii tezelor respective. „Dacă... în Occident forma productivă a capitalului s-a manifestat în primul rînd în industrie, de unde și numele lui de capitalism industrial... este o greșală de școlar să credem că această formă a capitalismului trebuie să se manifeste la fel și în țările agricole".[21]) Considerînd agricultura ca „industrie naturală cu adevărat națională", ei vor concepe trecerea ei pe bază de mari ferme agricole în care să se folosească tehnica modernă și în general tehnologia contemporană agricolă, pentru a se trece la cultura intensivă, iar industria să se dezvolte ca un complement al acestor teme, în principal pe linia valorificării produselor agricole și a creării de locuri de muncă pentru populația excedentară din agricultură. Potrivit concepției lor, agricultura românească fiind „specialitatea noastră în economia mondială",[22]) trebuie orientată spre export. Pămîntul, ca principala bogăție a țării, și exportul, ca sursă de bază a posibilităților de dezvoltare ale întregii economii, sînt două fundamentale coordonate ale gîndirii lor. În lumina acestora ei vor combate pe preopinenții lor, susținători ai „statului industrial" spunînd că atîta vreme cît ei nu-și propun să realizeze un export industrial, caracterul agricol al țării rămîne același ca și mai înainte. Pînă aproape de criza economică din anii '30 vor folosi împotriva tuturor celor care îi va ataca, cifrele cu privire la locul prioritar al agriculturii în exportul țării, în veniturile bugetare ale statului etc.

Promotorii acestei concepții vor afirma, încă din primul moment al reformei agrare, că „problema agrară" nu e soluționată în România : pulverizarea gospodăriilor parcelare va readuce chestiunea lipsei de pămînt și atunci nu se va găsi nici o soluție căci nu va mai fi de unde să se împartă. Vor susține necesitatea creării „proprietății mijlocii" pentru înființarea fermelor amintite.[23])

Concepția liberal-agrariană postbelică reprezenta astfel o fundamentare teoretică a relansării categoriilor sociale, înlăturate de reformă din viața socială, la conducerea proceselor de restructurare a economiei românești și de orientare a acestor procese pe baze agrare capitaliste în interesul acestor categorii. Vor ataca pe romanticii „agrarieni" că susțin concepții corespunzătoare formelor sociale dispărute de mult din Europa, corespunzătoare unor „societăți primitive", pe motiv că o exploatare mică care nu se bazează pe „venit net" nu e viabilă, iar mărimea ei este cu totul inadecvată progresului tehnic.[24])

Nu vor fi lăsați însă fără răspuns din partea acestora. „Judecata asupra acestei chestiuni — se scria astfel — nu se poate da numai din punct de vedere privat economic, adică care este mai rentabilă, exploatarea mare sau mică, ci și din punct de vedere național economic..." Între altele, acest ultim aspect era luat în sprijin pentru a afirma că „problema exploatării solului încetează de a mai fi privită exclusiv din punctul de vedere al venitului pe care îl produce pămîntul. Cine încearcă să se pronunțe cu privire la această problemă trebuie să se pronunțe și asupra repartiției proprietății solului, cu alte cuvinte trebuie să se ia poziție pentru țărani sau pentru mari proprietari, deci trebuie să ia poziție față de o problemă politică nu economică". [25]) Cît despre ideia cu progresul tehnic, se menționa că „marea și mijlocia exploatațiune au fost indicate ca mijloace de progres tehnic, pentru perioada etnografică a omenirii, cînd progresul în orice direcțiune s-a făcut încet, în curs de secole".[26]) O formulă pozitivă romanticii „agrarieni" nu dădeau, dar reclamau că este necesar a se găsi forme noi ale progresului tehnic care să fie și în concordanță cu interesele noastre naționale și capabile de a putea fi folosite în timp rapid.

dr. Gh. DOBRE

---

[11]) Ibidem 53 și urm.

[12]) George Strat : Art. cit.

[13]) Intreg volumul lui G. Garoflid : Păreri economice și financiare. Buc. (f.a.) avea acest scop. Într-un curs litografiat de economie națională al lui V. N. Madgearu, se polemiza pe aceeași temă cu publicistii strămi care susțineau aceleași idei, ca și adepții industrialismului de la noi.

[14]) Sub raport social-politic vezi pe larg în Z. Ornea : „Țărănismul", București, 1969, iar o trecere generală în revistă a ideilor „agrariene" vezi în lucrarea lui Olga Constantinescu : „Critica teoriei România — țară eminamente agricolă", București, 1973.

[15]) **Aurora** din 21 nov. 1921.

[16]) V. N. Madgearu : Agrarism. Capitalism. Imperialism. București, 1936 p. 96 și urm.

[17]) Șt. Zeletin : Țărănism și marxism, rev. cit. p. 218.

[18]) Ibidem, p. 204.

[19]) G. Ionescu-Sisești : Agricultura și capitalismul, în **Arhiva pentru știință și reformă socială**, an VI N. 3—4, 1927, p. 302.

[20]) C. Garoflid : Păreri economice și financiare. Buc. (f.a.) p. 69.

[21]) C. Garoflid : Politica comercială a României și organizarea economică a Europei, București, 1930, p. 24.

[22]) G. Ionescu-Sisești : Măsuri legale, în **Arhiva pentru știință și reformă socială** an V. N. 1—2, 1926, p. 412.

[23]) G. Ionescu-Sisești : Agricultura și capitalismul, rev. cit.

[24]) V. N. Madgearu : Curs de economie națională (litogr.).

[25]) Ibidem.

[26]) C. Michăilescu : Rolul marei proprietăți în evoluția tehnică a agriculturii românești. **Arhiva pentru știință și reformă socială** an IV N. 1... p. 68—89.

---

de natură epistemologică și metodologică. Asemenea eforturi de investigare ar trebui să ofere răspunsuri la cel puțin trei grupe de probleme — opinează John Llewellyn *și* Haruhito Ara'i *în articolul* „Précision en matière de prévision ; aspects internationaux", *publicat de* REVUE ECONOMIQUE DE L'OCDE. *Este vorba, în esență, de : evidențierea surselor de eroare, constituirea unor criterii raționale de apreciere pentru a determina tipul de politici econmice care pot fi bazate pe previziuni, cunoașterea anticipată a circumstanțelor care în general pot determina imprecizii de evaluare. Determinarea surselor de eroare în materie de previziuni macroeconomice ar presupune o distincție prealabilă între criteriul tehnic și cel practic în validarea acestora. Aspectul tehnic, apreciază autorii, vizează structura logică a modului în care au fost elaborate scenariile, aria lor de cuprindere și modalitatea de ierarhizare a criteriilor ; cît privește abaterile unor prognoze de la rezultatele practice concrete, acestea s-ar datora, mai ales, sistemului informațional deficitar pe care se întemeiază modelele econometrice.*

Zilele Academice Economice

● Zilele Academice Economice ; *prestigioasă manifestare științifică organizată de Secția de științe economice și sociologie a Academiei Republicii Socialiste România, împreună cu Secția de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice și Academia de Studii Economice — se desfășoară în acest an sub semnul sărbătoririi, de către întregul nostru popor, a împliniri a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea, ce a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar înflăcărat, personalitate marcantă a lumii contemporane. Reunite sub genericul :* „Epoca Ceaușescu — 20 de ani de dezvoltare economico-socială a României și perspectivele prefigurate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român", *comunicările prezentate (în zilele de 6—7 iunie a.c.) de prestigioase cadre universitare, cercetători, specialiști din diverse domenii au fost localizate spre analiza și evidențierea remarcabilelor realizări obținute de poporul nostru în cea mai prosperă perioadă din istoria țării.*

Relevantă pentru spiritul deopotrivă riguros analitic și angajant al participanților la această importantă reuniune științifică sînt tematica de maximă actualitate numărul și modul de organizare a comunicărilor. Au fost astfel stabilite cinci secțiuni de mare sinteză : dezvoltarea principalelor ramuri ale economiei naționale pe baza cuceririlor științei și tehnologiei moderne : realizări și perspective ; creșterea eficienței economice și perfecționarea mecanismului de funcționare a economiei ; comerțul exterior și cooperarea economică internațională a României în contextul luptei pentru edificarea unei noi ordini economice în lume ; venit național — nivel de trai — calitatea vieții ; tradiții înaintate ale gîndirii economice românești.

FIȘE

18 Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

O PROBLEMĂ de importanță fundamentală a epocii noastre este aceea a subdezvoltării, a accentuării decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Perpetuarea stării de subdezvoltare are efecte negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, asupra colaborării și păcii în lume. **„De lichidarea subdezvoltării** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume"** (Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., București, Ed. politică, 1979, p. 111).

Programul P.C.R. despre conținutul și cauzele subdezvoltării

ȚĂRILE subdezvoltate se caracterizează prin : 1. nivel scăzut al forțelor de producție (slaba dezvoltare a industriei și agriculturii, nivel tehnic rudimentar, structură pe ramuri inadecvată, insuficientă folosire a forței de muncă, eficiență economică scăzută, ritmuri lente de dezvoltare ; 2) o accentuată stare de disproporționalitate economică ; 3) puternice rămășițe tribale, sclavagiste, feudale ; 4) dominația puternică a capitalului monopolist străin în economie ; 5) menținerea, într-o măsură mai mare sau mai mică a rolului de anexe agrare, furnizoare de materii prime și piețe de desfacere pentru țările capitaliste dezvoltate ; 6) nivel de trai și calitatea vieții reduse.

În lume există în prezent aproape 130 de state slab dezvoltate și în curs de dezvoltare. Între ele există deosebiri importante în ceea ce privește suprafața și numărul populației, resursele naturale, gradul de înzestrare tehnică și organizare a producției, structura social-economică, regimurile politice existente, tradițiile naționale istorice, gradul de cultură și civilizație, nivelul de trai.

Subdezvoltarea economică este un fenomen deosebit de eterogen. Ea prezintă o diversitate a structurilor social-economice și politice nu numai de la un continent la altul, de la o zonă la alta, ci și între țările aceluiași continent și în cadrul fiecărei țări.

În rîndul acestor țări se conturează grupa țărilor cel mai puțin dezvoltate, cu insuficiente resurse materiale și umane, cu produs național brut pe locuitor foarte scăzut, cu industrie aproape inexistentă și agricultură înapoiată, investiții neînsemnate și export deosebit de redus. Aceste țări suferă cel mai mult de pe urma subdezvoltării, a crizei energetice, a celei de materii prime, cît și de pe urma crizei valutar-financiare.

O altă grupă este cea a țărilor în curs de dezvoltare — țări cu o economie relativ mai avansată, cu ritmuri de dezvoltare mai pronunțate în care accentul e pus pe ramurile de bază ale industriei și pe utilizarea într-o măsură mai mare a resurselor proprii, iar produsul național brut este mai ridicat (între 500 și 2 000 de dolari).

De asemenea, există o altă grupă de state independente care deși nu au industrie decît în forme embrionare, totuși pe baza rezultatelor obținute în agricultură, în turism și export au un ritm de creștere relativ mai ridicat, situîndu-se și ele în grupa țărilor în curs de dezvoltare.

În ultimele trei decenii (1950—1980), creșterea medie anuală a produsului național brut pe locuitor a fost de 1,3% în țările cele mai sărace și de 3% în celelalte țări în curs de dezvoltare. Dacă produsul național brut pe locuitor a crescut în țările cele mai sărace de la 164 de dolari în 1950 la 245 de dolari în 1980, pentru celelalte țări în curs de dezvoltare creșterea s-a ridicat de la 625 dolari în 1950 la 1 521 dolari în 1980. Pentru comparație, în țările dezvoltate produsul național brut pe locuitor s-a ridicat de la 3 841 de dolari în 1950 la 9 684 de dolari în 1980.

Subdezvoltarea, deși o realitate a lumii contemporane, nu este rezultatul lipsei de aptitudini, de posibilități a țărilor respective — așa cum încearcă să denatureze realitatea unii ideologi burghezi. Starea de subdezvoltare economică este, dimpotrivă, efectul relațiilor de dominare și cotropire, de jefuire a bogățiilor lor naționale, este un produs al exploatării, al dominației imperialiste. **„Starea de subdezvoltare a unor state** — se subliniază în programul P.C.R. — **este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice neechitabile".**

Structura economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare

CA URMARE a nivelului foarte scăzut al forțelor de producție, a disproporționalității economice accentuate, a stării sociale anacronice, dominației capitalismului monopolist străin, țările în curs de dezvoltare au o anume structură economică și socială cu unele trăsături comune.

În economia acestor țări, industria este slab dezvoltată, ramurile moderne sînt aproape inexistente, predominante fiind cele extractive și de prelucrare primară a materiilor prime. Deși în majoritatea acestor țări, economia are un caracter predominant agrar, agricultura este slab dezvoltată, cu o înzestrare tehnică rudimentară. În cele mai multe țări potențialul agricol este insuficient utilizat, iar între sectorul vegetal și cel zootehnic există mari disproporții. De asemenea, există dezechilibre între sfera muncii productive și neproductive, între sectorul primar, cel secundar și cel terțiar. Caracteristică pentru aceste țări, de regulă, este monoproducția — extractivă sau agricolă. Procesul reproducției sociale poartă amprenta într-o serie de țări, a specializării înguste pentru export și a dependenței lor de un număr redus de produse. Astfel, aceste țări apar ca fiind furnizoare de materii prime, piețe de desfacere și sfere de influență pentru țările capitaliste dezvoltate.

O asemenea situație creează acestor țări probleme deosebit de grele în ceea ce privește depășirea stării de subdezvoltare, asigurarea hranei populației, reducerea mortalității infantile, asigurarea condițiilor normale de viață.

Toate acestea conduc la menținerea și accentuarea decalajelor dintre țările bogate și sărace atît în ceea ce privește venitul național, producția industrială și agricolă pe locuitor, nivelul productivității muncii, cît și în domeniul cercetării și pregătirii cadrelor. Efectele decalajelor se răsfrîng, în primul rînd, asupra popoarelor din țările subdezvoltate și constituie o frînă în calea participării lor pe bază de egalitate, la schimbul de valori materiale și spirituale pe plan internațional.

În ceea ce privește structura social-economică, ea se caracterizează prin existența unei multitudini de tipuri de relații și sectoare social-economice și anume : a) elemente ale relațiilor de producție precapitaliste (primitive, sclavagiste, feudale) ; b) relații caracteristice micii producții de mărfuri ; c) relații capitaliste inclusiv forme monopoliste de producție generate de capitalul monopolist străin ; d) relații bazate pe proprietatea de stat și cea cooperatistă. Nici una dintre aceste structuri nu există însă în formă pură. Are loc o interacțiune între diferitele forme. Se dezvoltă forme ale economiei de tranziție — de la economia naturală la cea de piață — de la dezvoltarea agrară la cea agrar-industrială și chiar industrial-agrară.

Structura socială prezintă și ea anumite aspecte specifice. Se reproduc în forme noi, adaptate la noile condiții, raporturile tribale acolo unde se mai întîlnesc structuri economice gentilice ; se adîncesc contradicțiile dintre proprietarii feudali și țărănime în țările unde predomină relațiile de producție bazate pe proprietatea feudală asupra pămîntului. Țărănimea, cea mai numeroasă clasă socială, legată și de existența sectorului micii producții de mărfuri, trăiește în condiții fie de exploatare feudală, fie de exploatare capitalistă. Burghezia și proletariatul, clase sociale cu interese diametral opuse, sînt definitorii în țările în care relațiile de producție capitaliste sînt relativ dezvoltate. În rîndurile burgheziei se disting : burghezia națională,

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

care joacă în anumite împrejurări un rol progresist mai ales în lupta împotriva capitalului străin ; burghezia proimperialistă, legată de marile puteri financiare, de capitalul străin și care favorizează expansiunea acestuia în economie. Proletariatul este în curs de creștere din punct de vedere numeric cît și în ceea ce privește gradul de calificare. Condițiile sale de muncă și viață sînt grele, fiind exploatat atît de capitalul autohton cît și de cel străin. Alături de aceste clase sociale există intelectualitatea, care deși provenită cel mai adesea din rîndurile burgheziei și proprietarilor de pămînt a avut și are, în multe țări, un rol însemnat în lupta de eliberare națională, în făurirea și consolidarea independenței economice și politice.

Lupta pentru independență economică. Căile înlăturării subdezvoltării

PE MĂSURA cuceririi independenței naționale, tinerele state se angajează în lupta pentru independență economică, pentru lichidarea subdezvoltării. Realitatea și experiența țărilor care au pășit pe calea dezvoltării independente arată că progresul economic nu poate fi înfăptuit fără existența independenței economice, după cum nu poate fi vorba de independență politică reală, deplină, în condițiile sărăciei, ale slabei dezvoltări economice.

Independența economică constă în acea stare internă și externă a unei țări care să-i permită să dispună în mod liber și suveran, fără nici o îngrădire din afară, de resursele sale naționale (materiale, umane, financiare) și care asigură dezvoltarea economico-socială a țării potrivit intereselor sale naționale.

În lupta lor pentru independență, tinerele state trebuie să lupte pentru lichidarea subdezvoltării. Ea presupune responsabilitatea în primul rînd a statelor care suferă de pe urma subdezvoltării în ceea ce privește alegerea căii de dezvoltare economico-socială, modul în care își elaborează și realizează politica economico-socială ca și colaborarea economică internațională.

În concepția partidului nostru, lichidarea subdezvoltării impune : concentrarea tuturor forțelor umane și materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice ; sporirea efortului propriu pentru acumulare ; formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. De asemenea, în lichidarea subdezvoltării, alături de intensificarea efortului propriu ca factor hotărîtor al dezvoltării economico-sociale, un rol de mare însemnătate îl are lărgirea colaborării internaționale bazate pe echitate și avantaj reciproc, pe sprijinul multilateral acordat tinerelor state. Colaborarea internațională este chemată să contribuie la dezvoltarea industriei și agriculturii, la valorificarea superioară a resurselor naturale, la folosirea eficientă a potențialului de care dispun aceste țări.

Lichidarea subdezvoltării necesită în același timp accesul în condiții avantajoase a țărilor slab dezvoltare și în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, la cuceririle științei contemporane, favorizînd progresul lor rapid și multilateral. **„Sînt necesare** — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — negocieri reale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare cu privire la ansamblul dezvoltării economico-sociale, pentru stabilirea unui program general de sprijinire a eforturilor de lichidare a subdezvoltării. De asemenea, se impun asigurarea accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, ridicarea barierelor vamale și asigurarea unor prețuri corespunzătoare pentru produsele acestor țări"** (Raport la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., București, Ed. politică, 1984, p. 80). Este necesară stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, între prețurile combustibililor și energiei și celorlalte produse.

Țările capitaliste dezvoltate, care, după cum se știe, și-au asigurat progresul și pe seama exploatării coloniale a altor popoare, au obligația moral-istorică de a ajuta țările în curs de dezvoltare pentru a depăși situația în care se găsesc. Mai mult ca oricînd, situația gravă creată astăzi ca urmare a crizei economice mondiale, a politicii financiare și de prețuri, a dobînzilor înalte necesită sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare și crearea condițiilor progresului lor economico-social, prin realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările bogate și sărace. Mai mult, însăși propria dezvoltare a țărilor bogate, ca și stabilitatea economiei mondiale în ansamblu sînt condiționate de o soluție realistă în problemele subdezvoltării.

De asemenea, un rol important în lichidarea subdezvoltării îl are colaborarea mai activă între țările în curs de dezvoltare, întărirea solidarității lor **„atît pentru soluționarea cu forțe proprii a unor probleme ale dezvoltării, cît și pentru a trata cu rezultate mai bune cu țările dezvoltate, în vederea realizării unor înțelegeri corespunzătoare și trecerii la înfăptuirea noii ordini economice internaționale"** (Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, București, Ed. politică, 1982, p. 62—63).

Lichidarea subdezvoltării, dezvoltarea în ritm rapid a economiei tinerelor state, punerea în valoare pe deplin a resurselor lor naționale, participarea activă a lor în condiții de deplină egalitate la diviziunea internațională a muncii sînt în interesul progresului economic mondial, al stabilității economiei mondiale. Interesul decurge și din aceea că omenirea, popoarele nu vor mai putea suporta adîncirea decalajelor, concentrarea în continuare la un pol al lumii a bogăției și la celălalt a mizeriei și sărăciei. După cum apreciază partidul nostru, contradicția între țările sărace și cele bogate se accentuează continuu o dată cu adîncirea decalajelor și devine una din principalele contradicții ale lumii contemporane. România consideră că este necesar ca toate țările lumii să-și unească eforturile, să conlucreze strîns **„pentru a pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid"** (Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., București, Ed. politică, 1979, p. 112).

Lupta pentru lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în bogați și săraci, pentru o nouă ordine economică internațională prin importanță și amploare se impune ca o caracteristică a epocii contemporane.

Baza trainică a independenței țărilor în curs de dezvoltare o constituie crearea și dezvoltarea unei industrii proprii. Industria are un rol important în dezvoltarea forțelor de producție, în sporirea avuției naționale și a venitului național, în îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației acestor țări. Industrializarea țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare asigură creșterea producției industriale și în același timp impune o asemenea dezvoltare care să ducă la lichidarea structurilor vechi, coloniale ale economiei naționale, să fie însoțită de schimbări calitative, structurale în economie, să asigure diversificarea producției, ameliorarea folosirii forței de muncă. Toate acestea sînt posibile în condițiile asigurării unui ritm susținut de industrializare, sporirii eforturilor pentru acumulare, pentru mobilizarea și utilizarea rațională a resurselor de care dispun aceste țări. Dezvoltarea industriei proprii depinde de înlăturarea monopolurilor străine din economie, de dezvoltarea sectorului de stat, de exercitarea suveranității naționale asupra resurselor naturale.

Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, în prezent se înregistrează încă un deficit substanțial de cereale și de alte alimente, fapt ce stă la baza malnutriției și foametei unui număr însemnat de oameni. De aici decurge necesitatea obiectivă a rezolvării problemei agrare din aceste țări. Ea presupune lichidarea proprietății feudale în agricultură, transformarea radicală a relațiilor de producție din agricultură, înzestrarea tehnică a agriculturii, punerea ei pe baze moderne — ceea ce va permite o mai bună folosire a fondului funciar, sporirea producției agricole vegetale și animale, satisfacerea corespunzătoare a necesităților de produse agroalimentare ale populației, a cererii de materii prime agricole a industriei.

Cucerirea și consolidarea independenței economice presupune, de asemenea, luptă fermă împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă totalitatea măsurilor economice, politice, ideologice, militare întreprinse în mod direct sau indirect de către statele imperialiste în vederea limitării independenței tinerelor state, a menținerii lor în sfera de dominare și exploatare a acestora, a marilor monopoluri, a aruncării pe seama lor a consecințelor crizei economice structurale, globale ale societății capitaliste. Pentru exercitarea politicii de dominare și asuprire se folosește atît calea economică cît și cea militară, ambele constituind un pericol pentru cauza independenței și păcii în lume.

Țara noastră, a cărei rămînere în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine, al exploatării bogățiilor țării de către monopolurile occidentale, este legată de tinerele state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru afirmarea unor relații noi între state. România promovează o politică fermă de solidaritate activă cu popoarele care luptă pentru a-și cuceri dreptul la viață liberă, independentă, pentru înlăturarea oricărei forme de dominație colonialistă și neocolonialistă. Partidul nostru consideră că lichidarea subdezvoltării și realizarea noii ordini internaționale constituie continuarea nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului, a exploatării și asupririi unor popoare de către altele.

lect. dr. Coralia ANGELESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Prin ce se caracterizează subdezvoltarea economică și care sînt cauzele ei ?
2. Care este structura economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare ?
3. În ce constă independența economică a țărilor în curs de dezvoltare ?
4. Care sînt căile înlăturării subdezvoltării ;
5. Definiți neocolonialismul.

Resurse, tehnologie şi preţ (II)

RESURSELE naturale nu sînt nelimitate. Cantitatea de resurse naturale este limitată de cantitatea de muncă socialmente necesară care se alocă pentru cercetarea, generarea, identificarea şi transformarea lor. Aceasta fără să mai punem la socoteală renta minieră. Resursele naturale sînt limitate şi prin fondurile de investiţii disponibile. Astfel, extracţia marină şi submarină este limitată de existenţa capitalului necesar pentru construirea, instalarea şi funcţionarea unor mari complexe de instalaţii foarte costisitoare.

Dar dacă vrem să fim mai specifici, **resursele naturale sînt limitate de tehnologie.** Sigur, limita tehnologică nu este o limită statică. Tehnologia fiind un fenomen dinamic şi efectele ei sînt dinamice. Rezervele cunoscute cresc anual cu un procent apropiat, de cele mai multe ori mai mare decît cel al extracţiei. Progresul tehnicii de explorare duce uneori la creşteri multiple ale rezervelor cunoscute. Ţiţeiul poate fi înlocuit de mulţi alţi purtători primari de energie, dar la nivelul actual al preţurilor şi al cunoştinţelor tehnologice, nici un alt purtător primar nu poate încă să-l înlocuiască complet. În plus, în perioada actuală competitivitatea celorlalţi purtători de energie este chiar în scădere.

Tehnologia creează limite mult mai largi decît limitele date de preţul pieţei. Strict tehnologic vorbind, ţiţeiul poate fi înlocuit masiv de energia nucleară, dar conjunctura actuală permite încă şi va permite, după aprecierile unor specialişti, încă vreo 7 decenii, să se utilizeze pe scară destul de mare ţiţeiul. Însă tehnologia este pregătită pentru înlocuirea lui şi este timp suficient pentru a se perfecţiona tehnologia înlocuitorilor în aşa fel încît lumea să nu ajungă la un stop energetic şi nici măcar la o criză gravă.

Principala problemă a viitorului nu este aşadar epuizarea ţiţeiului, ci întreţinerea în stare de funcţionare intensă a principalei surse generatoare de energie şi de alte resurse naturale : cercetarea ştiinţifică şi tehnologică de toate felurile. Frontiera ultimă a posibilităţilor economice umane este această cercetare, în cadrul căreia, să nu uităm, cercetarea fundamentală merge în avangardă. Nu ne hazardăm să afirmăm că posibilităţile cercetării sînt nelimitate : presupunem dimpotrivă că ele sînt limitate atît static, cît şi dinamic. Limitele puse de cercetare sînt mult mai îndepărtate de zona critică decît cele determinate de tehnologia şi economia unui moment dat.

Cercetările continuă, chiar dacă materializarea lor este amînată în multe direcţii de înlocuire a ţiţeiului şi de creare a unor noi surse de energie : energia nucleară de fuziune, procedeul magneto-hidrodinamic ca surse majore, şi în domeniul surselor minore, cum sînt energia eoliană, conversia directă a energiei solare, utilizarea energiei valurilor sau a diferenţei de temperatură din apa marină etc. Principial, sursele pe care le-am numit minore nu pot aduce un aport sensibil la consumul clasic de energie. Dar datorită faptului că în ansamblul sistemului tehnic creşte ponderea ramurilor cu un consum energetic extrem de redus, importanţa surselor minore poate să fie sporită dinspre consum.

O limită esenţială pentru o mare parte din ţările globului este **repartizarea geografică inegală a resurselor naturale,** la fel ca şi **repartizarea inegală a tehnologiei moderne.** O mare parte din ţările în curs de dezvoltare nu posedă nici resurse de materii prime, nici resurse tehnologice şi ştiinţifice. Că atare principalul dezechilibru în ceea ce priveşte resursele nu este cel dintre principalii producători şi principalii consumatori la care este concentrată tehnologia, principala forţă a economiei moderne, ci dezechilibrul între aceste două grupe, pe de o parte, şi ţările pentru care resursele naturale sînt inaccesibile, chiar dacă preţurile sînt relativ scăzute. Înlăturarea acestui dezechilibru presupune însă declanşarea unui sistem de factori favorizanţi printr-o nouă ordine economică mondială.

Repere de orientare

CARE ar trebui să fie preţul corect al ţiţeiului ? Răspunsul la o asemenea întrebare nu poate fi nici simplu, nici uşor. Dar problema unui asemenea preţ trebuie şi poate fi enunţată, discutată şi anumite puncte de reper pot fi fixate, deşi, dat fiind că ţiţeiul este o marfă de importanţă mondială, nimeni nu va putea stăpîni preţurile şi nici un consens nu va putea realiza un preţ unic, fix, o perioadă lungă de timp.

În primul rînd, se pot recapitula faptele ultimelor decenii. După o perioadă lungă de timp de preţ scăzut, prea scăzut pentru marii producători, a urmat o perioadă de creşteri bruşte, ridicînd nivelul preţurilor cu un multiplu, corectat pentru inflaţie, de circa 6. După 1980, odată cu scăderea cererii, urmată de supraproducţie, preţurile au scăzut sensibil (vezi tabelul) şi tendinţa continuă să fie de scădere, probabil pentru mai mulţi ani de acum înainte.

Din aceste oscilaţii relativ violente s-a putut observa că dăunătoare au fost nu atît nivelurile, cît mai ales **rapiditatea şi amplitudinea schimbărilor.** În al doilea rînd, s-a observat că ţările dezvoltate au fost mai puţin sensibile la schimbările de preţ decît ţările în curs de dezvoltare mari producătoare. La urma urmei industrializarea ţărilor dezvoltate a avut loc pe baza energetică a cărbunelui, un combustibil mult inferior şi deci mai scump decît ţiţeiul. Ţiţeiul ieftin al anilor 50 şi 60 a fost un fel de mană cerească, căzută pe un pămînt care oricum rodea. Însumarea tuturor efectelor benefice ale ţiţeiului ieftin pentru ţările dezvoltate ne-ar duce mult prea departe. Cert este că acesta a contribuit la creşterea lor economică excepţional de rapidă din primele decenii postbelice. Şocurile petroliere au pus capăt acestei situaţii, dar nu au redus sensibil nici nivelul de dezvoltare şi nici nu au regenerat amplitudinea ciclurilor economice antebelice. La nivelul la care se afla economia şi tehnologia ţărilor dezvoltate, ea s-a dovedit capabilă să absoarbă relativ uşor aceste şocuri.

Scăderea de preţuri de după 1980, deşi în fond foarte moderată, a dat o lovitură grea unora din ţările mari producătoare de ţiţei. Economia lor unilaterală, dependentă de exportul de ţiţei, a fost zguduită din temelii fiindcă nu a avut în ea mecanisme de adaptare suficient de dezvoltate.

Viitorul — aşa cum spuneam — nu indică o reluare în curînd a tendinţei de creştere a preţurilor petrolului şi ale produselor petroliere. Creşterea consumului mondial depinde în măsură hotărîtoare de cererea ţărilor capitaliste dezvoltate. Dar în economia acestor ţări factorii care determină o creştere rapidă a consumului energetic acţionează din ce în ce mai slab. Indicatorul sintetic al schimbărilor care s-au produs deja în consumul de energie este scăderea coeficientului de elasticitate a consumului de energie în raport cu creşterea produsului naţional brut. Coeficientul respectiv a devenit subunitar, ceea ce înseamnă că pentru un spor de produs de o unitate este nevoie de o mărire mai mică decît o unitate a consumului de energie. Această tendinţă de scădere a consumului fizic de energie nu are şanse de a se inversa din mai multe motive. Factorii tehnologici au fost schiţaţi mai sus. Împreună cu aceştia acţionează factori economici cu o mare pondere. Creşterea produsului naţional nu mai este determinată de expansiunea producţiei de bunuri materiale. Ponderea producţiei materiale în cadrul produsului naţional tinde să scadă. În S.U.A., de pildă, ponderea sectorului terţiar în produsul naţional se situează la 70% şi tinde să crească. Situatia este asemănătoare în celelalte ţări dezvoltate, deşi cifra este încă mai mică. În cadrul producţiei de bunuri creşte ponderea ramurilor mici consumatoare de energie, electronica şi ramuri conexe. În ţările dezvoltate, ritmul creşterii demografice este apropiat de zero, uneori chiar negativ, astfel încît şi facto-

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 20, din 17 mai 1985 al revistei noastre

Evoluția prețului de referință al petrolului (în dolari per baril)

	1969	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
— în dolari curenți	2,9	11,6	11,2	11,5	12,7	12,7	18	26	32	34	29
— în dolari constanți din 1972	2,8	10,1	8,9	8,7	9,1	8,4	11,1	14,6	16,4	16,4	13,5

Sursa : J. P. Adine, Probleme cu care se confruntă O.P.E.C., Le Point, nr. 633/1984.

rul demografic acționează mai degrabă în sensul scăderii necesarului de energie.

Pe de altă parte, prețul încă foarte ridicat al țițeiului permite, după cum am mai amintit, abordarea unor zăcăminte cu condiții grele de exploatare. Astfel, costul de extracție în Marea Nordului este de zeci de ori mai mare decît în regiunea din jurul Golfului și totuși nu reprezintă decît circa un sfert din prețul țițeiului, ceea ce înseamnă că se vor putea aborda zăcăminte cu condiții și mai grele. De altfel, ponderea noilor producători a crescut, în ultimii ani, sensibil. Mereu noi țări încearcă să-și reducă dependența de import.

Scăderea prețurilor va avea fără îndoială efecte negative însemnate asupra economiei țărilor mari exportatoare de petrol. Deocamdată, scăderea a fost treptată. Dar o prăbușire a prețurilor va putea anihila o parte considerabilă a cîștigurilor realizate de țările mari exportatoare în perioada 1973—1980. De aceea și țările mari producătoare vor trebui să se adapteze la noua situație, elaborîndu-și strategii mai subtile de producție și vînzare, ținînd seama de factorii pe care îi analizăm.

Evident că prețul țițeiului nu se poate situa în apropierea costurilor de extracție din zonele cu zăcăminte mai bogate. La unele zăcăminte în zona Golfului costul de extracție se situează și astăzi în jurul a 1/10—1/5 de dolari barilul, în timp ce prețurile variază, în funcție de calitate, între 25 și 28 de dolari. Zăcămintele cu condiții atît de favorabile nu pot acoperi pe termen lung nevoile mondiale. Dat fiind caracterul lor limitat, costul în sine nu poate fi un criteriu decisiv al prețului. Dacă prețul s-ar situa în apropierea acestor costuri foarte reduse s-ar elimina din concurență cea mai mare parte a zăcămintelor din afara Orientului Apropiat și s-ar produce o lipsă fizică acută de țiței. Pe de altă parte, un preț prea scăzut ar încuraja risipa, ar descuraja cercetările avînd ca obiectiv reducerea consumurilor specifice de energie, ceea ce iarăși ar conduce la epuizarea prematură a zăcămintelor de țiței. Nu trebuie pierdut din vedere faptul că la unele utilizări țițeiul nu va putea fi înlocuit niciodată, așa încît întreaga omenire este interesată în conservarea, pentru o perioadă cît mai îndelungată, a zăcămintelor. Un preț mai ridicat, în raport cu costul de extracție, este o condiție necesară în acest sens.

Pe de altă parte, țările mari exportatoare de țiței au acută nevoie de produsele țărilor mari consumatoare. Conducerea producției de informație științifică și tehnică, precum și producția multor mașini și utilaje și bunuri de larg consum este mai dificilă decît extragerea țițeiului. Oricît de bogate ar fi unele dintre țările mari exportatoare de țiței, ele nu pot asimila tehnologia modernă decît treptat. De aceea, ele vor fi nevoite să rămînă decenii de-a rîndul importatoare de tehnologie și de alte bunuri și servicii.

Prețul țițeiului trebuie să exprime acest echilibru între cererea și oferta celor două grupe de țări, precum și nevoile țărilor în curs de dezvoltare care nu posedă nici zăcăminte de țiței, nici tehnologie. Un monopol absolut al producției de țiței, care să permită ridicarea continuă a prețurilor, s-a dovedit practic imposibil și înclinația de a majora prețurile fără limită a eșuat.

Un reper de orientare pentru prețul petrolului ar putea fi costul de extracție al zăcămîntului celui mai nefavorabil aflat în exploatare în prezent, ținînd seama și de costurile aferente (transportul, stocarea, dobînzile, asigurările etc.). Scăderea prețurilor nu ar trebui să scoată din exploatare zăcăminte deja abordate, pentru că este posibil ca după o perioadă de scădere să se producă o redresare a prețurilor și, ca atare, trebuie să se evite închiderea unor exploatări.

Evident, cele de mai sus nu sînt decît idei sumare, evident că nimeni nu poate dirija prețul petrolului căci forțele pieței mondiale s-au dovedit a fi mai puternice decît orice stat sau grupare de state. Prețul țițeiului este de interes global pe termen lung. Ca atare nu pot fi ignorate nici interesele țărilor sărace, pentru că reducerea treptată a sărăciei este în interesul întregii omeniri.

O influență complexă

DATORITĂ interdependenței economiilor naționale, mișcările prețurilor afectează simultan interesele participanților la piața mondială într-un mod complex. Astfel, scăderea excesivă a prețului reduce puterea de cumpărare a țărilor exportatoare de țiței și ca atare cererea lor pentru produse ale țărilor cumpărătoare. Și invers, scumpirea excesivă a țițeiului scumpește produsele oferite de țările cumpărătoare de țiței, reducînd puterea de cumpărare a țărilor posesoare de zăcăminte.

Iată de ce ni se pare necesară o studiere aprofundată continuă a modului de funcționare și de evoluție a prețurilor țițeiului, astfel încît, chiar dacă nu ni se pare realistă o colaborare în sensul fixării fie și prin consens general a unui preț unic și stabil, este relativ ușor realizabilă alimentarea pieței cu informație pertinentă care să permită tuturor participanților elaborarea unor strategii de participare la piață, care să prevină sau să atenueze oscilațiile violente și perturbările de mare anvergură în economia mondială și în economiile naționale. În același timp, informațiile privind țițeiul ar permite și marilor exportatori să-și elaboreze strategii de creare a unor mecanisme de adaptare, printre altele prin dezvoltarea rațională a unor economii complexe pentru a-și reduce dependența de exportul de țiței.

După cum se știe, rezervele majore de țiței sînt concentrate în regiuni geografice restrînse. Dar valoarea economică și, concret, prețul țițeiului depind de întreaga economie mondială, așa încît economia țițeiului nu este atît de strîns localizată. Dimpotrivă, prin creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare, aria geografică acoperită prin economia petrolului tinde să se lărgească.

Deși în anul 1984 a avut loc o redresare viguroasă a economiei americane, urmată de o revenire mai slabă a economiei japoneze și a unor economii vest-europene, redresarea a pierdut mult din suflu către sfîrșitul anului și la începutul anului 1985. Prognozele care circulă în literatura de specialitate sînt mai degrabă pesimiste în ceea ce privește ritmul de creștere al economiilor dezvoltate pe termen lung. Cu alte cuvinte, este de așteptat o lungă perioadă de creștere medie lentă și — să nu uităm — această creștere va avea loc, preponderent pe seama unor activități mici consumatoare de energie. Șansele de creștere accentuată a cererii de țiței sînt deci diminuate și din acest punct de vedere, chiar dacă ținem seama de creșterea relativ rapidă a economiei țărilor de industrializare recentă, căci acestea au o pondere redusă în economia mondială.

Economistul suedez Marian Radetzki [3]) apreciază că prețul de echilibru al țițeiului ar fi de 20 de dolari 1984 barilul, dar că oscilațiile pot să conducă la scăderi pînă la 10 dolari barilul. Desigur, ne este greu să ne raliem la această cifră, dacă e vorba de precizie.

Oricum, măsurile tehnologice de economisire vor continua să fie aplicate, în primul rînd din cauza tendințelor intrinseci ale tehnicii, din cauza puternicelor impulsuri date de cele două șocuri petroliere și care încă nu s-au realizat pe deplin datorită întîrzierilor inerente determinate de ciclurile complexe ale cercetării și ale investițiilor, cu ramificațiile lor. O parte din economiile tehnologice sînt ireversibile.

După părerea noastră atît marii producători, cît și marii consumatori vor fi nevoiți să aibă în vedere în măsură mult mai mare în elaborarea prețurilor cerute și oferite costurile de extracție din zăcămintele cele mai nefavorabile (6—8 dolari barilul) decît prețurile ultimilor ani ai deceniului 8, care au fost un moment excepțional în dezvoltarea economiei mondiale și care nu are șanse de a se repeta în curînd. Un preț care ar ține seama de informații privind factorii profunzi care acționează asupra raportului dintre cerere și ofertă ar favoriza o evoluție stabilă a economiei mondiale și ar contribui într-o anumită măsură la atenuarea situației tragice a țărilor celor mai sărace. De asemenea, frînarea și oprirea cursei înarmărilor ar contribui în mare măsură la o utilizare rațională a tuturor resurselor de materii prime și de energie de pe glob.

dr. Ihor LEMNIJ

[3]) M. Radetzki : Prisutsikterna för olja pa världsmarknaden fram till sekelskiftet. Ekonomisk debatt 1/1985

INDUSTRIA INFORMAŢIEI — un sector dinamic în economia modernă (II)

STRUCTURA canalelor de distribuţie a produselor informatice pe piaţa ţărilor capitaliste dezvoltate, prin care se realizează accesul la utilizatori, este constituită, în situaţia cea mai complexă, din : autor-editor-distribuitor-vînzător cu amănuntul şi este asemănătoare cu cea a produselor tehnice de folosinţă îndelungată, care presupune un contact direct şi personal între utilizator şi vînzător, contact pe care, în general, autorul nu-l poate asigura din motive ca : lipsă de timp, necesitatea de a cunoaşte piaţa, distribuţia geografică a utilizatorilor etc.

Repartizarea cotelor din preţul de vînzare al produselor între diversele verigi din lanţul de distribuţie se realizează în mod obişnuit astfel : autor — 10% ; editor — 35% ; distribuitor — 20% ; vînzător cu amănuntul — 35%. Din această cauză se regăsesc adesea pe piaţă situaţii în care în relaţia autor-utilizator unele verigi intermediare sînt fie eliminate, fie concentrate în cadrul aceloraşi firme, cum este cazul societăţilor de inginerie şi servicii informatice.

Preţul pentru software tinde însă să nu mai corespundă valorii reale a acestuia şi să fie dependent de structura şi lanţul canalelor de distribuţie.

În prezent şi în perspectivă, piaţa produselor informatice, datorită complexităţii problemelor sale, prezintă o serie de caracteristici specifice, care o diferenţiază radical de pieţele altor produse ale celorlalte activităţi productive.

În primul rînd, pe piaţa produselor informatice **cererea depăşeşte cu mult oferta.** Această situaţie este generată de rapida evoluţie tehnologică în domeniul echipamentelor de calcul, care conduce la lărgirea continuă a domeniilor de utilizare a acestor echipamente şi la proliferarea lor în toate ramurile industriale şi ale activităţii economico-sociale, aceasta şi ca urmare a creşterii spectaculare a indicatorului performanţă-preţ, concomitent cu presiunea exercitată de utilizatori de a realiza o încărcare optimală, cu aplicaţii noi a parcului de echipamente de calcul pe care-l deţin. La aceasta se adaugă cerinţele sporite de produse-program referitoare la utilizarea extensivă a informaticii industriale, a informaticii distribuite, a reţelelor locale, a reţelelor de calculatoare regionale, naţionale şi chiar internaţionale etc.

În stadiul actual al tehnologiilor de elaborare şi dezvoltare a produselor informatice, în care automatizarea conceperii produselor informatice este încă relativ redusă, producţia de produse-program necesită **un mare consum de forţă de muncă intelectuală,** deci un număr mereu crescînd de specialişti, manifestîndu-se o adevărată „foame" de forţă de muncă în domeniul programării şi întreţinerii curente a aplicaţiilor aflate în exploatare, o pondere deosebit de importantă, după cum s-a mai subliniat, revenind acestei din urmă activităţi.

În baza estimărilor ADAPSO cu privire la cererea de produse informatice în S.U.A., în intervalul 1977—1985, la nivelul anului 1985, în condiţiile actuale ale productivităţii muncii, cererea de cadre calificate pentru susţinerea activităţilor de programare/întreţinere de programe este de 5 ori mai mare faţă de cea corespunzătoare începutului intervalului considerat. O analiză similară evidenţiază că în 1985 producţia de software în Europa de Vest va spori valoric de circa 4 ori, cu o creştere proporţională a necesarului de forţă de muncă calificată.

Deficitul numeric de programatori de sistem, de aplicaţii şi de întreţinere a acestora s-a situat anual în jurul valorii de 20 mii în Franţa şi Marea Britanie. Ca urmare a acestei situaţii, au proliferat firmele de inginerie şi servicii informatice, angajarea acestora în producţia şi distribuţia de software fiind facilitată de faptul că nu necesită materii prime, amenajări şi investiţii importante (pentru elaborarea de programe fiind suficient accesul la un terminal închiriat, interconectat într-o reţea), nu cer spaţii de depozitare ample, se realizează cu manipulări şi transporturi facile.

Pentru a face faţă presiunilor pieţei în condiţiile deficitului actual de forţă de muncă calificată, producătorii de software au acţionat, în scopul creşterii productivităţii muncii în acest domeniu, în sensul industrializării tehnologiilor de elaborare a software-ului, începînd din fazele de concepţie — prin tehnologii de programare modulară şi structurată, cele de scriere a programelor — prin organizare de flux tehnologic cu utilizare de terminale interactive distribuite, şi terminînd cu cele de implementare a produselor-program, livrate operaţional la cheie.

În prezent ne aflăm încă într-o fază „manufacturieră" a industriei de programe, atît timp cît aportul automatizării în elaborarea programelor este redus, iar programele nu sînt scrise în proporţii importante de către calculatoare, necesitînd un important şi decisiv aport de muncă omenească. În perspectivă, o astfel de tehnologie va deveni fără îndoială operaţională, prin folosirea unor elemente de inteligenţă artificială ; în acel moment se va putea vorbi despre o adevărată **industrie de programe.**

Evident, conceperea elementelor de inteligenţă artificială necesită şi ea importante eforturi de muncă intelectuală specializată, astfel încît trecerea la un nou stadiu de dezvoltare al industriei de software nu se va produce în viitorul imediat.

În al doilea rînd, deşi cererea este superioară ofertei, **piaţa de software este în prezent o piaţă a cumpărătorului,** cerinţele acestuia fiind hotărîtoare pentru performanţele unui produs informatic, în special de aplicaţii. Impactul acestor cerinţe se reflectă şi în condiţiile pe care trebuie să le satisfacă echipamentele, dintre care cele mai importante sînt fiabilitatea şi raportul performanţă-preţ, precum şi software-ul de bază şi utilitar, care trebuie să asigure o flexibilitate şi eficienţă sporită în elaborarea şi exploatarea produselor informative aplicative.

Utilizatorii sînt în prezent preocupaţi să achiziţioneze produse informatice aplicative prefabricate, care să constituie „soluţii operaţionale la probleme", evitînd eforturi proprii de programare, cu întregul lor cortegiu de dificultăţi tehnice şi economice. Spectrul acestor „soluţii operaţionale" este foarte larg, întinzîndu-se de la probleme simple de gestiune, pînă la complexe aplicaţii industriale, în care sînt preferate „soluţii la cheie".

O dorinţă imperioasă a utilizatorilor este aceea ca produsele-program aplicative să fie independente de echipamentele de calcul (evident, cu performanţe tehnice care permit exploatarea lor), condiţie care poate asigura o mai mare flexibilitate în alegerea echipamentului cel mai adecvat aplicaţiei proprii şi o capacitate de negociere sporită în spaţiul competiţiei dintre furnizorii de tehnică de calcul ; se cere, astfel, produselor-program aplicative o condiţie deosebit de importantă : portabilitatea. Calitatea unui produs-program de a fi portabil se manifestă sub două aspecte şi anume : a) de a putea fi exploatat pe modele diferite de calculatoare ale unui producător de echipamente (circa 70% din produsele-program avute în vedere pe piaţa franceză, de exemplu, satisfac această condiţie şi b) de a putea fi exploatat pe modele de calculatoare ale unor producători diferiţi de echipamente (numai circa 20% din produsele-program avute în vedere pe piaţa franceză, de exemplu, satisfac această condiţie).

Acest al doilea aspect, al portabilităţii, aduce pe prim plan problema standardizării, atît ca factor de asigu-

rare a calității produselor-program cît și ca factor de facilitare a reutilizării, interconectării și al interschimbării produselor de software.

Într-un studiu INRIA Franța, se evidențiază că, de exemplu, costul elaborării și implementării unui standard de limbaj de programare ar presupune cheltuieli de circa 32 milioane de franci francezi, în timp ce inexistența unui astfel de standard înseamnă cheltuieli de 60 milioane de franci. Eforturi importante, în acest context al economiilor pe plan național, au fost dirijate spre standardizarea limbajelor de programare a sistemelor de gestiune a bazelor de date și a sistemelor de teleprelucrare a datelor și în special a documentației.

Încă din 1978 s-au definit în Franța cinci direcții principale de dezvoltare a standardizării : metodologii de elaborare și exploatare a hardware-ului, limbaje de programare și metodologii de producere a software-ului, rețele și informatică distribuită, sisteme de gestiune a bazelor de date, sisteme informatice industriale.

În același timp, dictată de imperativul „pieței utilizatorului", deci de minimizarea efortului acestuia în direcția însușirii cunoștințelor stricte de specialitate, de a înlesni comunicarea utilizator-calculator electronic, o preocupare majoră o constituie **perfecționarea interfețelor utilizator-calculator.**

O altă caracteristică specifică a pieței de produse informatice o constituie **modul de formare a prețurilor** acestor produse, în special ale celor aplicative. Atît timp cît erau tehnic condiționate de echipamentele pe care erau exploatate, aceste produse erau livrate odată cu echipamentele și incluse într-un preț global, această modalitate reprezentînd expresia perioadei în care piața tehnicii de calcul era o „piață a producătorului". Odată cu evoluția pieței către o „piață a utilizatorului", cerințele acestuia pentru sisteme de produse informatice adaptate necesităților sale într-o etapă dată, și posibilitatea de a fi înlocuite, pe baza portabilității cu produse mai performante, au devenit imperative de piață, iar prețul software-ului a fost separat de cel al hardware-ului.

Formarea unor prețuri independente pentru software în condiții de piață este dictată cel puțin de cîteva considerente.

În primul rînd, produsul informatic putînd fi vîndut unui număr mare de utilizatori, prețul este dictat de numărul de vînzări preconizat, corelat cu rezultatul negocierilor de piață. Se constată astfel că datorită dimensiunilor pieței din diferite țări, prețurile pentru produse informatice echivalente variază între limite foarte largi : de exemplu, prețurile pe piața franceză pentru produse elaborate de firme autohtone sînt de cîteva ori mai mari decît cele oferite pe piața S.U.A.

În al doilea rînd, dat fiind că nu a fost încă statuată o legislație fermă în privința dreptului de proprietate intelectuală și/sau industrială, în sensul dreptului de autor și al brevetării, proliferarea produselor informatice echivalente conduce la o competiție acerbă pe piață și o intensă presiune asupra prețurilor, astfel încît **acest domeniu al produselor-program manifestă o mare instabilitate a prețurilor.** Se constată că, deși pînă în prezent nu s-au elaborat fundamentele unei teorii economice și nici o legislație unanim acceptată în domeniul comerțului cu produse informatice, dezvoltarea explozivă a acestui domeniu a făcut necesară găsirea unor modalități practice care s-au impus pe piață.

În ceea ce privește **piața internațională de software,** aceasta este încă legată de piața internațională de echipamente de calcul, în sensul că fluxurile de export de produse informatice sînt în mare măsură asociate cu livrări de calculatoare electronice. În aceste condiții, fluxurile de export de software sînt orientate în special dinspre S.U.A. spre celelalte țări capitaliste dezvoltate, fiind relativ nesemnificative în sens invers. Fluxurile de export de software sînt completate pe diversele piețe ale țărilor capitaliste dezvoltate de vînzările de produse informatice, realizate de filialele companiilor americane producătoare de echipamente de calcul și/sau producătoare de software, implementate pe aceste piețe și care se adaptează cerințelor, atît sub aspectul portabilității, cît și al livrării unor soluții la cheie.

Pe de altă parte, trebuie subliniată tendința din ce în ce mai marcantă a țărilor dezvoltate industrial de a-și crea o industrie de produse informatice naționale. În acest sens sînt de menționat **planul progiciel francez,** pe care l-am amintit anterior (1982), **Programul japonez** de elaborare, pînă în 1990, a calculatoarelor din generația a V-a, care în afară de enormul efort național de elaborare a software-ului aferent acestor calculatoare, presupune și asigurarea bazei tehnice pentru industrializarea elaborării software-ului (se urmărește ca aceste calculatoare, prin elemente de inteligență artificială, să permită elaborarea automată a programelor), **Programul de dezvoltare a tehnicii informaționale** (1984), elaborat de Ministerul pentru Cercetare Științifică și Tehnologică al R.F.G.

Dezvoltarea industriei de produse informatice în țările socialiste, membre ale Comisiei interguvernamentale a țărilor socialiste de colaborare în domeniul tehnicii de calcul, se bucură de condiții favorabile datorită producției în acestea a seriei unitare de mașini electronice de calcul (SUMEC) și a seriei unitare de minicalculatoare (SMC), în care se încadrează și minicalculatoarele românești Independent, de o preocupare accentuată pentru standardizarea și asigurarea portabilității produselor-program manifestată în cadrul Consiliului utilizatorilor tehnicii de calcul — organism de coordonare a activității de elaborare a software-ului de aplicații, al complexelor orientate pe probleme (COP).

Portabilitatea produselor-program este asigurată prin activitatea de omologare internațională, România avînd în acest cadru un număr relativ important de produse-program omologate internațional, număr care va fi dublat prin omologările din anul 1985. Eforturile depuse pe plan național în țara noastră — Biblioteca Națională de Programe a României dispune deja de peste o sută de produse-program pentru micro și minicalculatoare — cît și în celelalte țări socialiste creează premisele angajării unor schimburi de produse informatice între țările membre ale Comisiei interguvernamentale.

În etapa actuală este în curs de constituire Fondul informativ comun de produse-program și sînt în curs de clarificare problemele privitoare la modalitățile de stabilire a prețurilor în schimburile reciproce, drepturile de proprietate, clauzele contractuale referitoare la regimul de întreținere și prestare de asistență tehnică etc.

Procesul de conștientizare în legătură cu informatica drept un factor important în accelerarea dezvoltării, care are loc în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, constituie dominanta care conduce la crearea unei piețe pentru produse-informatice și în aceste țări. Aceasta se reflectă în decizia Organizației Unității Africane de a acționa în sensul reducerii decalajului în domeniul informaticii, în raport cu țările avansate și în „Planul de la Lagos", care propune o adevărată „revoluție pedagogică", dirijată spre introducerea instrumentelor și metodelor informatice la toate nivelurile de învățămînt. Dacă în domeniul învățămîntului, piața țărilor în curs de dezvoltare este o „piață a cumpărătorului", — satisfacerea cerințelor lui în acest domeniu fiind determinante în domeniul software-ului rămîne încă o „piață a producătorului" — determinante fiind soluțiile informatice care se asociază echipamentelor de calcul.

Din considerentele expuse se desprinde faptul că piața de software, în general, și cea de produse informatice aplicative, în special, atît în sectorizarea națională, cît și în ansamblul ei global internațional, manifestă caracteristici specifice care-i conferă o complexitate de definire și stabilizare a cărei durată nu poate fi determinată. În aceste condiții adaptarea la condițiile pieței, în sprijinul exportului de tehnică de calcul, impune elaborarea și realizarea unor programe de acțiuni flexibile, adaptate specificului fiecărei acțiuni, fiecărui segment de piață și care poate constitui tocmai prin aceasta un factor de penetrație.

Vladimir ȚICOVSCHI
Luidgard Anghelina ROȘU

FINLANDA: valorificarea superioară a materiilor prime

CA ȘI CELELALTE ȚĂRI vecine scandinave, Finlanda își bazează structura industrială pe principiul stimulării prioritare a acelor ramuri care asigură valorificarea superioară a materiilor prime disponibile. În acest context, atenție prioritară este acordată industriei forestiere și prelucrării lemnului, Finlanda avînd ca principală bogăție naturală pădurile, care acoperă circa 70% din suprafața țării. Cu cele 19 milioane ha împădurite, Finlanda ocupă locul al treilea în Europa, după Uniunea Sovietică și Suedia.

Industria forestieră finlandeză (în care se include atît sectorul de prelucrare a lemnului, cît și obținerea celulozei și hîrtiei), asigură 30% din producția industrială a Finlandei și ocupă a șasea parte din forța de muncă a țării angajată în industrie. Orientat cu precădere spre export, acest sector reușește să plaseze pe piața externă circa 80% din producția de cherestea și de furnir și peste 60% din cea de celuloză, realizînd 45% din încasările externe ale țării.

Unul din imperativele actuale majore ale industriei forestiere îl constituie modernizarea în vederea prelucrării superioare și în volum sporit a materiei prime. În 1984 prelucrarea lemnului a absorbit 8,2% din investițiile industriale, iar industria hîrtiei și celulozei a beneficiat de 13,4% din totalul investițiilor, orientate cu precădere spre capacități moderne de producere a celulozei mecanice, a celulozei sulfatate, cartonului, hîrtiei, PFL, placajului etc. Pentru perioada 1985—1990 se are în vedere prelucrarea sporită a producției de celuloză în hîrtie craft, precum și a acesteia într-o multitudine de produse noi, în special destinate ambalajelor, ca element important de marketing și cu o cerere deosebit de dinamică.

Însemnătatea pentru economia națională a industriei forestiere a impus dezvoltarea unui important sector de construcții mecanice, pentru utilajele necesare acestei ramuri. Întreprinderile din Loviisa ale firmei Rauma Repola tind să devină cel mai important centru industrial din lume, furnizor de placaje, iar firma Velmet apare pe piață ca un însemnat producător de utilaje pentru producția de hîrtie.

Alături de dezvoltarea ramurilor tradiționale, o orientare prioritară o reprezintă stimularea industriilor purtătoare de progres tehnic, în special industria electrotehnică și electronică, a cărei producție a sporit numai în 1984 cu 12%, față de anul anterior. La export, livrările de produse electronice s-au majorat cu 20%, față de o creștere cu 2% înregistrată de bunurile electrotehnice vîndute pe piețele externe în 1984.

Este de menționat modul în care importurile țării sînt îndreptate către susținerea programului de industrializare, în cadrul achizițiilor din străinătate predominînd bunurile și echipamentele industriale. Pe de altă parte, o importanță crescîndă capătă acțiunile de cooperare cu parteneri străini sau pe terțe piețe, în domenii ca prelucrarea materiilor prime, construcții de mașini, construcții industriale etc.

Relațiile economice dintre România și Finlanda au înregistrat un curs continuu ascendent. La exportul românesc în ultimii ani au predominat produse cum sînt anvelope, rulmenți, mobilă, tricotaje, iar la import — cabluri, hîrtie și celuloză. Acțiuni de cooperare s-au realizat în domeniul industriei construcțiilor navale, industriei electrotehnice, siderurgiei, textilelor și al industriei extractive.

Carmen DAMȘA

Explorări petroliere

POTRIVIT declarațiilor Ministrului lucrărilor publice, Argentina preconizează să ia măsuri pentru sporirea participării străine în industria petrolieră a țării, ca o cale de majorare a rezervelor de energie.

În prezent, rezervele de țiței ale Argentinei se află la nivelul din 1970, fără ca în această perioadă să se înregistreze un spor deosebit; situația este pusă pe seama reducerii cererii determinată de efectele recesiunii și de orientarea sporită către alte surse de energie, în special energie hidro și gaze. După cum apreacia recent ministrul lucrărilor publice, în lipsa unor investiții sporite din partea companiilor străine, Argentina nu numai că nu va putea să exporte țiței, dar chiar acoperirea consumului intern din producția proprie va fi pusă sub semnul întrebării.

Compania națională petrolieră Yacimentos Petroliferos Fiscales realizează 40% din investițiile de stat în domeniul energetic și 70% din producția de petrol a țării.

Deși măsurile concrete de stimulare a participării companiilor străine nu au fost încă precizate, se așteaptă ca în curînd să fie lansate cereri de oferte pentru explorări continentale și off shore.

TURCIA: principalele orientări ale politicii economice

PRINCIPALUL obiectiv al politicii economice promovate de guvern îl constituie modernizarea economiei. În cadrul noului plan cincinal 1985—1989 măsurile de restructurare a producției industriale ocupă un loc central, vizînd valorificarea resurselor minerale disponibile, prin intermediul perfecționărilor tehnologice care trebuie să asigure sporirea gradului de prelucrare a acestora în economia națională.

Pentru acest an este prevăzută aplicarea unui vast program de investiții, cu preponderență în domeniul infrastructurii (căi rutiere, căi ferate, locuințe, școli, spitale), în industria energetică și agricultură. Astfel, se află în stadiu de proiect sau de realizare o serie de obiective cum sînt: construirea unui tunel pe sub Bosfor, care va permite legarea căilor ferate din Europa cu cele din Asia Mică, precum și a unei linii de metrou în lungime de 10 km la Istanbul; construcția unui al doilea pod peste Bosfor care va constitui o parte din calea rutieră transeuropeană, ce unește Marea Baltică cu zona Golfului; construirea unei noi căi ferate între Ankara și Istanbul; realizarea unui număr de 150 mii locuințe pe an.

De o deosebită atenție din partea gurvernului turc se bucură industria energetică, remarcîndu-se încercarea de a reduce dependența Turciei de importul de țiței (acesta reprezintă mai mult de o treime din totalul importurilor), principalele obiective energetice preconizate a fi instalate în următoarea perioadă urmînd să funcționeze pe bază de lignit și resurse hidroenergetice. În anul 1983 a fost pusă în funcțiune prima din cele 4 turbine de cîte 350 MW de la termocentrala pe bază de lignit de la Afsin Elbistan. Alte 7 turbine cu o putere totală de 1 470 MW se instalează la Mugla. Puterea instalată a celor 46 hidrocentrale existente se ridică la 3 220 MW, dar construirea unui număr de 15 baraje, dintre care se evidențiază barajele Atatürk și Karakaya, va mări puterea instalată a hidrocentralelor cu încă 6 140 MW și vor contribui la dezvoltarea agriculturii în sistem irigat. Pentru acoperirea necesarului de energie, care va crește în ritm rapid, Turcia a luat în considerație și construcția de centrale nucleare.

Schimburile comerciale dintre România și Turcia se desfășoară pe baza acordului pe termen lung din 1970; în exporturile românești prevalează utilajul petrolier, chimic, produse electrotehnice și chimice, iar la import — bumbac și produse agroalimentare. În cadrul acțiunilor de cooperare se remarcă lucrările de la rafinăria Anatolia centrală, o instalație de bicromat de sodiu, hidrocentrala Kapulukaya și obiective în domeniul transporturilor.

Viorel CARATA

Erodare continuă a poziției dolarului S.U.A.

INTERVALUL 27—31 MAI 1985 a prezentat în general imaginea unui dolar S.U.A. slab față de valutele occidentale pe piețele financiar-valutare internaționale. Indicatorii economici publicați în S.U.A. în această săptămînă se prezintă astfel: indicele noilor ordine de producție (indice care în general dă o imagine a posibilităților viitoare pe termen scurt ale economiei americane) a scăzut cu 0,5 la sută în aprilie. Scăderea continuă de fapt tendința de scădere înregistrată în martie și februarie. În total, în cifre absolute, noile ordine către industrie au reprezentat în aprilie 190,8 miliarde dolari față de 195,2 miliarde în ianuarie. Deficitul comercial al S.U.A. în perioada specificată s-a mărit cu încă 11,85 miliarde dolari și acest factor, ca și cel al noilor ordine, ducînd fireste la slăbirea dolarului american.

În partea a doua a săptămînii activitatea pe piețele valutare a fost de asemenea redusă datorită congresului anual al operatorilor valutari, care se desfășoară la Toronto și la care, tradițional, participă șefii departamentelor de arbitraj valutar din cele mai importante bănci ale lumii.

Dobînzile în S.U.A. au de asemenea tendință de scădere, masa monetară fiind surprinzător în creștere. Se pare însă că regresul economiei americane a făcut ca acest factor inflaționist (masa monetară în circulație) să nu mai fie luat în seamă în ultima perioadă. Fondurile federale americane se află actualmente la nivelul de 7,56%, iar „prime rate" la 10%.

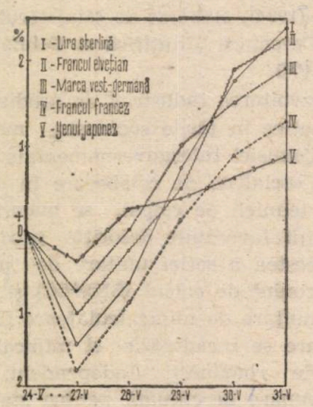

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 27—31 V; bază: 24 V 1985

Pe fondul de scădere al dolarului, **francul elvețian** se întărește puternic (nivel 2,56 franci/dolar față de 2,60 nu cu mult timp în urmă). De asemenea, în operațiuni „cross" față de marca vest-germană, francul elvețian s-a întărît ajungînd la nivelul de 83,83 franci/100 mărci.

Marca vest-germană, deși apreciată puternic față de dolar (3,04 mărci la dolar față de nivele de 3,10 anterior), a pierdut teren față de francul elvețian, lira sterlină și dolarul canadian. **Lira sterlină** este foarte stabilă și puternică în ultimul timp față de toate celelalte valute. (nivel: 1,29 dolari/liră).

Dolarul canadian de asemenea s-a întărît, atingînd nivelul de 0,73 dolari S.U.A./1 dolar canadian (1,37 dolari canadieni/1 dolar S.U.A. pe cotația directă).

Yenul japonez în creștere față de dolarul S.U.A., a slăbit totuși față de celelalte valute principale.

Pe piețele de metale, activitatea a fost destul de efervescentă **aurul** în special înregistrînd fluctuații mari de 4—5 dolari în prețul zilnic. În prima fază, prețul a scăzut de la 318 dolari pe uncie la 312,50, pentru ca la sfîrșitul intervalului prețul să revină la nivele de 315 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI

Protecția mediului înconjurător

DUPĂ PRIMA conferință mondială dedicată mediului înconjurător, desfășurată la Stockholm în 1972, sub auspiciile O.N.U., imperativul armonizării obiectivelor din strategia dezvoltării fiecărei țări cu exigențele protecției mediului ambiant este tot mai bine înțeles. Astfel, dacă în 1972 numai 10 țări ale lumii dispuneau de un organism însărcinat cu protecția mediului (minister, consiliu, comisie etc.), în prezent numărul țărilor care posedă un asemenea organism a ajuns la aproape 120, dintre care circa 80 sînt țări în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, după cum se arată într-un studiu publicat în revista vest-germană **Economics** (vol. 30/1984), decalajele în materie de protecția mediului între „Nord" și „Sud" nu au încetat să se adîncească, obiectivele ecologice pe termen lung fiind tot mai frecvent sacrificate pe altarul unor interese economice pe termen scurt, reflectînd situația precară a celor mai multe țări în curs de dezvoltare. Este vorba de despăduririle masive, mult peste capacitatea de regenerare a pădurilor, determinate de o acută criză de combustibil, în special de lemn de foc pentru gătit (și care intensifică eroziunea solurilor, extinderea deșerturilor și în final schimbările climatice), de exploatarea excesivă a unor resurse naturale exportabile în scopul restabilirii mai rapide a echilibrului balanței comerciale, de acceptarea de către unele țări în curs de dezvoltare a unor industrii puternic poluante transferate din țări dezvoltate fără a se prevedea și măsuri eficiente de prevenire și combatere a poluării etc. În felul acesta, criza economică și cea ecologică se agravează una pe alta, într-un cerc vicios.

Studiul citat atrage atenția că în condițiile interdependențelor ecologice la scară planetară, deteriorarea rapidă a mediului în „Sudul" subdezvoltat al planetei va avea indubitabil consecințe negative asupra întregii lumi, inclusiv asupra țărilor dezvoltate. Recunoașterea comunității de interese ecologice trebuie să determine lărgirea dialogului Nord-Sud cu o nouă dimensiune, și anume cea ecologică.

Înzestrarea tehnică a agriculturii africane

UNA din cauzele majore ale situației critice în care se găsește agricultura țărilor africane o constituie, așa cum rezultă din analize și informații publicate de diferite organisme și organizații internaționale, înzestrarea tehnică insuficientă și foarte inegală a acestui sector. F.A.O. estimează că parcul de tractoare la nivelul întregului continent (fără Africa de Sud) se cifra în 1982 la circa 290 mii bucăți, iar cel de combine la 17 mii bucăți (vezi tabelul). În condițiile în care un număr de cinci țări nord-africane : Algeria, Egipt, Libia, Maroc și Tunisia — concentrează 65% din parcul de tractoare și 85% din cel de combine, înzestrarea majorității țărilor africane cu mijloace tehnice pentru mecanizarea agriculturii este extrem de precară. Totodată, lipsa unei producții proprii satisfăcătoare de tractoare și utilaje agri-

Parcul de tractoare în unele țări africane
— mii bucăți —

	1970	1982
TOTAL Africa *	150,0	289,9
Algeria	31,5	45,0
Egipt	17,5	40,0
Tunisia	19,1	36,2
Maroc	15,5	25,1
Libia	31,5	16,0
Tanzania	5,5	18,3
Sudan	4,2	12,0
Nigeria	0,9	9,0
Mozambic	5,0	5,9
Zambia	2,7	4,7
Zair	1,1	2,1
Mali	0,5	0,9
Togo	0,1	0,2

*) Fără Republica Africa de Sud.
Sursa : B.I.K.I. nr. 54/11.05.1985

cole în cele mai multe din aceste țări se reflectă în dependența de import, în special din țările dezvoltate. Importul de tractoare și mașini agricole, care, la sfîrșitul anilor '70 se cifra la 800—850 milioane dolari anual, s-a redus în primii ani ai deceniului actual la 600—650 milioane dolari. Exportul de echipamente agricole al țărilor africane se cifra în 1982 la numai 5,5 milioane dolari.

R. S. Cehoslovacă: obiectivele dezvoltării pînă în 1995

POTRIVIT „Direcțiilor de bază ale dezvoltării economice și sociale a R.S.C., pînă în anul 1995", document cu caracter programatic, care stabilește atît principalele obiective ale dezvoltării, cît și condițiile și mijloacele pentru realizarea lor, în următorii zece ani principala atenție se va acorda accelerării ritmurilor de creștere a venitului național și a producției industriale, soluționării problemelor ridicării eficienței întregului proces de reproducție, utilizării optime și amplasării forțelor de producție, dezvoltării legăturilor economice externe, accelerării progresului tehnico-științific, perfecționării structurii producției și ridicării nivelului de trai al populației. Se subliniază necesitatea reducerii în perspectivă a ponderii consumului productiv în produsul social, în condițiile modificării structurii acestuia prin reprezentarea mai largă a semifabricatelor și a componentelor cu înalt nivel de prelucrare. Reducerea consumului de energie și de metal pe unitatea de venit național reprezintă o trăsătură a acestei evoluții.

În domeniul relațiilor economice externe se prevede realizarea unor ritmuri de creștere a exportului care să devanseze cu 1% creșterea venitului național. Sporirea competitivității generale a exportului, lărgirea participării țării în dezvoltarea specializării și cooperării internaționale în producție constituie de asemenea trăsături importante ale dezvoltării relațiilor economice externe.

În următorii zece ani se vor dezvolta prioritar ramurile industriei prelucrătoare (în primul rînd construcțiile de mașini și electrotehnica) și simultan se vor reduce ritmurile de creștere a energeticii, metalurgiei, unor subramuri ale industriei chimice, a producției materialelor de construcții.

Perspective petroliere

CONFORM unor estimări prezentate în cadrul conferinței pentru probleme energetice desfășurate la Alger, în prima parte a lunii mai a.c., realizarea în perioada 1985—2000 a unor proiecte de investiții pentru dezvoltarea industriei țițeiului și gazelor și a unor ramuri conexe în țările arabe presupune investiții de 120 miliarde dolari (în prețuri 1984). Necesarul de fonduri de investiții este repartizat după cum urmează (în %) : lucrări de prospectare (38,7), extracție (24,0), prelucrarea țițeiului (14,7), crearea de sisteme de captare și prelucrare a gazelor (8,0), industria petrochimică (5,3), transport (8,3). Investițiile reprezintă 8,5% din totalul încasărilor din vînzarea de țiței (în prețuri 1984), pe care ar urma să le realizeze pînă la finele secolului țările arabe exportatoare.

Prospectarea și extracția vor necesita realizarea de foraje însumînd 7,3 mrd. m liniari, în Orientul Mijlociu și 5,5 mrd. m, în Africa de Nord. Potrivit aprecierilor emise de experți, cu privire la factorul de recuperare a țițeiului, în prezent mijloacele tehnice permit exploatarea a numai 25% din rezervele cunoscute pe plan mondial. Creșterea cu numai un procent ar însemna majorarea extracției, în țările nesocialiste luate în ansamblu, cu 40 miliarde barili.

Mongolia — complexe industriale

ÎNTRE obiectivele strategice ale programului de dezvoltare și amplasare teritorială a forțelor de producție, în perioada pînă în 1990, accelerarea industrializării ocupă un loc aparte, concretizîndu-se în concentrarea eforturilor pentru constituirea unor complexe industriale teritoriale. Complexul industrial din nordul țării, incluzînd mai multe centre industriale, între care Darhan și Erdenet, dispune de resurse minerale și forestiere importante. În același timp, condițiile pedoclimatice fac posibilă și dezvoltarea agriculturii, nu numai a sectorului zootehnic tradițional, ci și a culturilor vegetale. În prezent, complexul din nordul țării grupează aproximativ o treime din fondurile fixe ale economiei naționale, contribuind în proporție de 40% la formarea produsului social. Potrivit calculelor estimative, spre anul 2000, producția industrială a zonei menționate urmează să se dubleze față de nivelul actual. Complexul industrial teritorial din nord ocupă locul principal în producția țării de concentrate de cupru și molibden, ciment, în exploatarea și prelucrarea lemnului, precum și în construcția de mașini și industria de prelucrare a metalelor.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 7 iunie 1985

— O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și R.D. Germană **(Ioachim Silvestru)** 2

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Accentuarea acțiunii factorilor intensivi — orientare fundamentală în dezvoltarea economiei românești **(Ioana Iovănescu, Ștefan Gheorghe)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiuni pentru creșterea cantitativă și calitativă a producției agricole **(Ovidiu Popescu)** 5

— Recoltarea cerealelor păioase — un examen al posibilităților agriculturii mecanizate **(Ion Bianu)** 7

— Noi resurse în circuitul economic ● Recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — cale eficientă de amplificare a bazei de materii prime și energetice **(F. Dumitru, C. Vasile)** ● Eficiența recuperării și utilizării industriale a hidrogenului **(Gheorghe Manea)** 8

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil **(Vasile Brezeanu)** 11

— Soluții de reducere a cheltuielilor materiale în construcții **(P. Dumbravă, Gh. Gh. Ionescu)** 12

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Tehnica și tehnologiile noi — la baza obținerii unor efecte economice ridicate **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Valențele economice ale proiectării asistate de calculator **(Marian Oprea, Eugen Rusu)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Spre constituirea unei noi baze energetice (II) **(Maria D. Popescu)** 19

— Exigențe metodologice în abordarea sistemică a relațiilor socialiste de producție (II) **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Teorii și concepții privind structura economiei naționale în perioada interbelică (II) **(Gh. Dobre)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității **(Coralia Angelescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Resurse, tehnologie și preț (II) **(Ihor Lemnij)** 26

— Industria informației — un sector dinamic în economia modernă (II) **(Vladimir Țicovschi, Luidgard Anghelina Roșu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— A new and important contribution to the development of friendship and cooperation relations between Romania and G.D.R. **(Ioachim Silvestru)** 2

— Increase of intensive factors — a basic trend in the Romanian economic development **(Ioana Iovănescu, Ștefan Gheorghe)** 3

— Actions for a quantitative and qualitative increase of the agricultural production **(Ovidiu Popescu)** 5

— New resources in the economic circuit ● Turning to good acoount the recyclable materials — an efficient way to increase the raw materials and energy base **(F. Dumitru, C. Vasile)** ● The efficiency of industrially recovering and using of hydrogen **(Gheorghe Manea)** 8

— Solutions to cut material expenses in constructions **(P. Dumbravă, Gh. Gh. Ionescu)** 12

— Technique and the new technologies — a basis for higher economic results **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Economic advantages of computer assisted design **(Marian Oprea, Eugen Rusu)** 17

— Towards the creation of a new energy base (II) **(Maria D. Popescu)** 19

— Methodological requirements in the systemic approach of the socialist production relations (II) **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 20

— Theories and concepts on the national economic structure between the wars (II) **(Gh. Dobre)** 22

— Resources, technology, price (II) **(Ihor Lemnij)** 26

— The information industry — a dynamic sector in modern economy (II) **(Vladimir Țicovschi, Luidgard Anghelina Roșu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый и важный вклад в развитие дружественных отношений и сотрудничества между Румынией и Германской Демократической Республики **(Иоаким Силвестру)** 2

— Усиление действия интенсивных факторов — основное направление развития румынской экономики **(Иоана Иовэнеску, Штефан Георге)** 3

— Мероприятия по количественному и качественному росту сельскохозяйственного производства **(Овидиу Попеску)** 5

— Новые ресурсы в экономическом обороте: — Использование и освоение вторичных материалов, эффективный путь роста энергетической и сырьевой базы **(Ф. Думитру, К. Василе)** — Эффективность рекуперация и промышленного использования водорода **(Георге Мания)** 8

— Пути снижения материальных затрат в строительстве **(П. Думбравэ, Г.Г. Ионеску)** 12

— Техника и новые технологии — основа достижения высших экономических результатов **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Экономические способности проектирования с помощью ЭВМ **(Мариян Опря, Зуджен Русу)** 17

— К осуществлению новой энергетической базы (II) **(Мария Д. Попеску)** 19

— Методологические требования к системному подходу социалистических производственных отношений (II) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 20

— Школы-течения-экономисты. Теории и концепции о структуре народного хозяйства в периоде между двумя мировыми войнами (II) **(Георге Добре)** 22

— Ресурсы, технология, цена (II) **(Ихор Лемний)** 26

— Промышленность информации-динамический сектор современной экономики (II) **(Владимир Циковски, Лундгард Ангелина Рошу)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de către o persoana este şi **„asigurarea de accidente".**

Această asigurare poate fi contractată de persoane în vîrstă de la 16 ani împliniţi, indiferent de profesie şi de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute, cuprinse în asigurare, amintim: lovirea, căderea, alunecarea de teren, explozia, trăsnetul, acţiunea curentului electric, arsura, înecul, degerarea, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor sau sculelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Asigurarea de accidente se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeaşi perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani.**

★

Primele de plată, în ambele variante, se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, precum şi de durata contractului.

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soţia (soţul) acestuia şi pe copiii în vîrstă de la 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană, pentru o durată de 3 luni.**

★

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite şi cele familiale cuprind şi pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliţă.

● Asigurarea „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare se încheie pe o perioadă de o lună şi cuprinde, atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît şi cele de pagube la bunurile casnice şi gospodăreşti ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15 000 şi 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale suferite de asigurat (în funcţie de natura accidentului) şi de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice şi gospodăreşti.

Pentru orice informaţii în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteţi adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

1985 IUN 3

În cadrul lunii cadourilor pentru copii, în perioada 1–30 iunie magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor pun la dispoziția cumpărătorilor o largă gamă de articole care pot constitui cadouri plăcute și utile.

COOP

În raioanele specializate se găsesc confecții și tricotaje într-o bogată gamă cromatică, încălțăminte, jucării, păpuși și jocuri logice instructiv-educative.

Articolele de sport-turism, aparatele foto, precum și noutățile din literatură pentru copii sînt de asemenea daruri potrivite pentru a fi oferite celor mici.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

I 6146

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

Numărul 24 ● Vineri 14 iunie 1985

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN JUDEŢELE BACĂU, NEAMŢ ŞI SUCEAVA

Un nou şi rodnic dialog cu specialişti şi oameni ai muncii la obiective de mare însemnătate economică, pentru dezvoltarea tuturor judeţelor, pentru progresul continuu, economic şi social al ţării

În mijlocul minerilor de la Exploatarea minieră Călimani, din judeţul Suceava

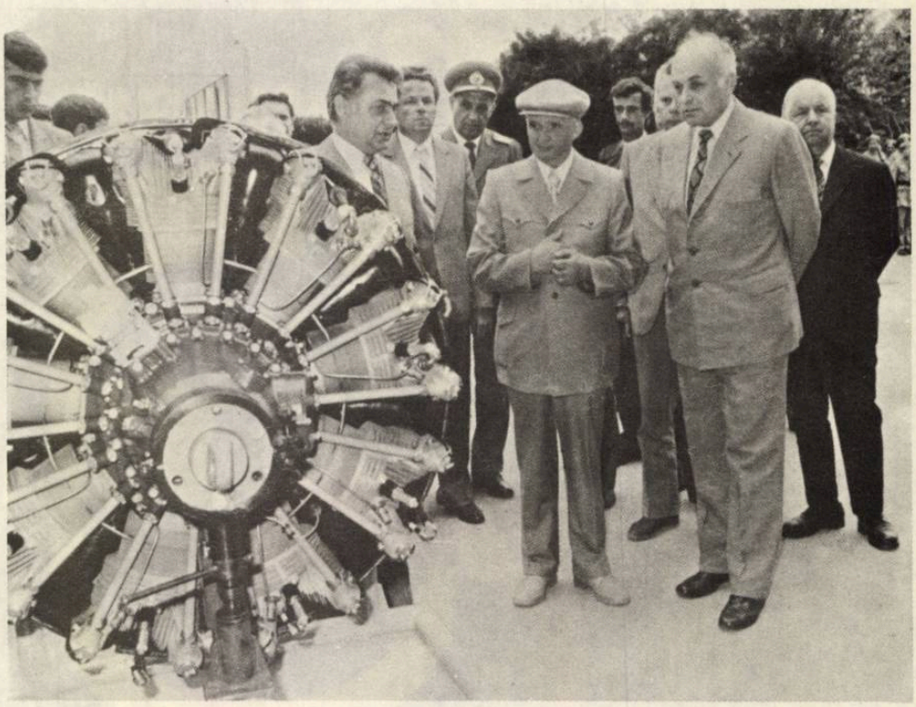

Moment din timpul dialogului de lucru de la Întreprinderea de avioane Bacău

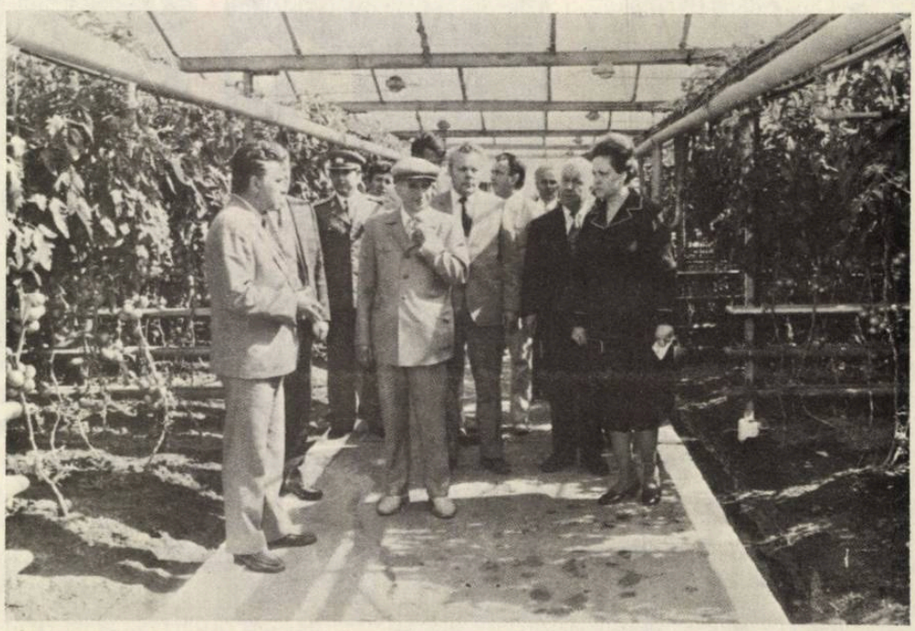

La serele Întreprinderii pentru producerea legumelor din judeţul Neamţ

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU,

sub semnul voinței comune de a dezvolta relațiile prietenești româno-turce, de a întări conlucrarea multilaterală, în interesul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii în Balcani și în întreaga lume

VIZITA DE STAT A PREȘEDINTELUI REPUBLICII TURCIA, KENAN EVREN

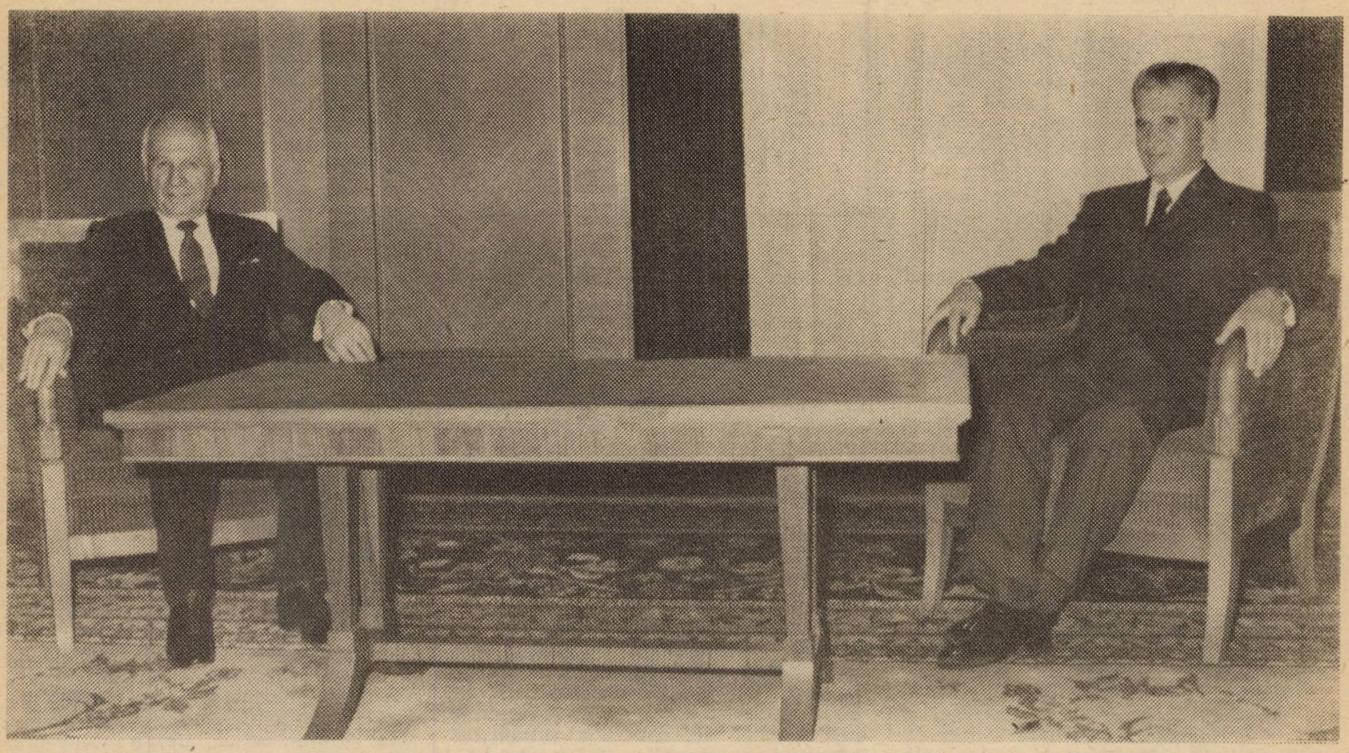

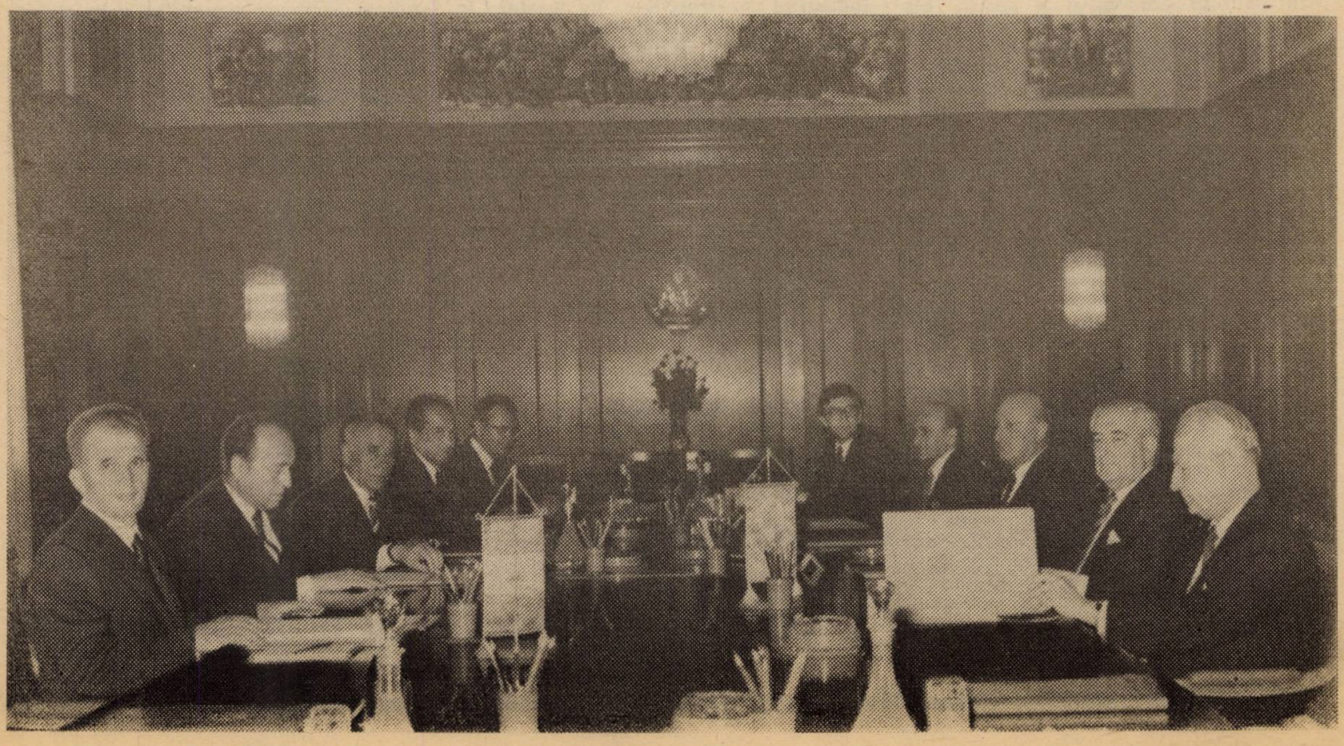

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI — DIVERSIFICARE, CALITATE

37 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție

EDIFICAREA societății socialiste multilateral dezvoltate în România, adîncirea laturilor calitativ-intensive ale dezvoltării economice sînt, practic, de neconceput fără realizarea și maturizarea bazei tehnico-materiale a socialismului, fără asigurarea mijloacelor materiale necesare dotării tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate. Naționalizarea mijloacelor de producție de la 11 iunie 1948 și înfăptuirea consecventă a politicii de industrializare socialistă a patriei au determinat crearea condițiilor necesare făuririi și dezvoltării în continuare a bazei tehnico-materiale, creșterii cantitative și calitative a forțelor de producție. Esența acestui proces, conceput și realizat de Partidul Comunist Român, rezidă în necesitatea dotării cu mijloace de producție de un înalt nivel calitativ a economiei naționale, intensificării ritmurilor de dezvoltare economico-socială a patriei, promovării noului în toate ramurile și subramurile de activitate. În acest context, dezvoltarea puternică a industriei, accelerarea procesului de maturizare și diversificare calitativă a producției industriei construcțiilor de mașini în special,

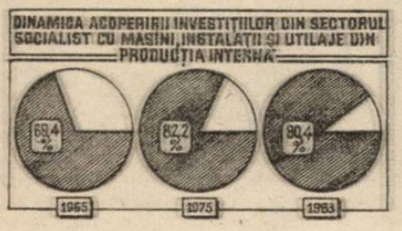

se înscriu printre coordonatele majore ale politicii economice a P.C.R., ale concepției politice și economice a secretarului general al partidului.

După Congresul al IX-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat un suflu înnoitor întregii activități economico-sociale, jalonînd cu clarviziune, spirit vizionar și gîndire novatoare proiecte realiste, bine fundamentate, în concordanță cu condițiile concrete ale fiecărei etape de dezvoltare a patriei, cu aspirațiile de progres și civilizație ale poporului nostru. Industrializarea, concepută ca un proces obiectiv necesar, a avut în permanență în centrul ei preocuparea pentru dezvoltarea prioritară a industriei construcțiilor de mașini, care, de-a lungul a mai multor cincinale, a fost ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, aducîndu-și contribuția la realizarea obiectivelor cuprinse în planurile naționale unice de dezvoltare economico-socială a României.

Industria construcțiilor de mașini are un rol deosebit de important în contextul general al dezvoltării impetuoase a economiei naționale, ea deținînd o pondere ridicată în producția industrială, în export, în gradul de ocupare a forței de muncă și în produsul social al țării. În același timp, această ramură este mult mai flexibilă, mai puțin poluantă, utilizează investiții specifice reduse pe locul de muncă creat și ocupă forța de muncă într-o structură foarte diversă de profesii și niveluri de pregătire. Ținînd seama de toate aceste considerente, conducerea partidului și statului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, au acordat și acordă un sprijin permanent construcției de mașini pentru dezvoltarea bazei sale materiale, pentru sporirea contribuției la modernizarea agriculturii și celorlalte ramuri de activitate, la rezolvarea oricărei probleme tehnice a economiei naționale.

Prioritatea acordată dezvoltării industriei construcțiilor de mașini s-a materializat atît în ritmurile înalte de creștere a producției acestei ramuri, cît și în alocarea resurselor. Astfel, **ritmul mediu anual de creștere a producției industriei construcțiilor de mașini în ultimele două decenii — 13,4% — devansează de 1,3 ori pe cel înregistrat în întreaga industrie.** Acest dinamism este o urmare firească a alocării unor importante resurse industriei construcțiilor de mașini (un sfert din investițiile afectate întregii industrii și peste 1/3 din personalul muncitor), dinamica principalilor indicatori depășind-o mult pe cea înregistrată pe total industrie.

Cheltuielile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic se situează la circa 2% din valoarea producției marfă a ramurii; personalul de cercetare antrenat în industria construcțiilor de mașini reprezintă aproximativ 28% din cel al întregii economii și, respectiv, aproape 5% din totalul personalului muncitor din ramură. De asemenea, înzestrarea tehnică a muncii a crescut de peste 2 ori în ultimii 20 de ani, ajungînd la aproape 200 mii lei/persoană ocupată. Se poate aprecia că industria construcțiilor de mașini a devenit una din ramurile care conturează profilul economiei românești în etapa actuală și că ea are asigurate condițiile tehnico-materiale și potențialul de concepție și execuție care să-i permită realizarea obiectivelor de intensivizare a dezvoltării sale în perspectivă, stabilite de documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Contribuție activă la promovarea progresului tehnic

DEZVOLTAREA industriei construcțiilor de mașini a avut ca principal efect sporirea contribuției acesteia la dezvoltarea economică generală a țării, atît prin aportul direct la realizarea sarcinilor reproducției socialiste lărgite, cît și prin difuzarea largă a progresului tehnic în toate domeniile, prin ridicarea continuă a nivelului tehnic al mașinilor și utilajelor realizate. Astfel, contribuția ramurii la realizarea producției globale industriale a sporit de la 21,2% în 1965 la 29% în 1983. Acest

Evoluția balanței comerțului exterior cu mașini, utilaje și mijloace de transport

	1965	1975	1980	1981	1982	1983
Volumul exportului						
— milioane lei	4 103	22 386	42 222	44 924	46 679	50 459
— % în total export	18,6	25,3	24,9	29,0	33,0	31,7
Volumul importului						
— milioane lei	8 590	30 682	48 398	33 552	28 644	28 031
— % în total import	39,9	34,7	24,6	23,6	26,6	24,8
Soldul balanței de comerț exterior cu mașini, utilaje și mijloace de transport — milioane lei	—4487	—8296	—6176	+11372	+18035	+22428
Gradul de acoperire a cheltuielilor valutare ale economiei pentru import de mașini, utilaje și mijloace de transport din veniturile realizate din exportul aceleiași grupe (%)	48	73	87	134	163	186

Sursa: prelucrări după Anuarul statistic R.S.R., București, 1981, 1982, 1983 și 1984, p. 261

Produse la nivelul tehnicii mondiale ce se realizează în prezent de către unităţile specializate ale industriei construcţiilor de maşini : avionul de pasageri ROMBAC, minicalculator 1102F, televizor alb-negru portabil, tub cinescop de 47 cm, dispozitiv de afişare alfa-numeric DAF 2015, tiristoare, terminal multiprocesor 3 VI 1, întrerupător automat AMRO 400, maşină de găurit în coordonate GC 520 A (NC), maşină de imprimat cu şabloane rotative, sapă de foraj cu lagăre de alunecare, cazan de 10 tone abur/oră pe lignit, cu ardere în strat fluidizat, grup hidroenergetic tip bulb de 27 MW pentru Porţile de Fier II, turboagregat de 80/100 MW pentru termoficare, petrolier de 85 000 tdw, tanc multifuncţional de 5 000 tdw, tanc fluvial de buncheraj de 500—600 t, tractor agricol U 530 HO, tractor universal S 651, autotractor R 16380 FS, autobasculantă R 30 256 DFAK, maşină de spălat de 1,25 mc tip DHM 1 800, instalaţie de foraj F 125 S, instalaţie de intervenţie P 80 SA, motor diesel naval tip K 8 SZ/52/105 c/CL, grup diesel generator DGN 6/50 800 KVAetc.

proces a avut loc în paralel cu modernizarea continuă a structurii producţiei atît la nivelul ramurii — prin creşterea ponderii unor subramuri cu grad mare de complexitate, care valorifică superior materiile prime, cît şi în interiorul subramurilor, prin dezvoltarea mai accelerată a unor grupe de produse de înalt nivel tehnic.

Ponderea industriei de mecanică fină şi optică în producţia ramurii creşte de la 3,42% în 1930 la 5,63% în 1983, pe baza dinamicii foarte alerte a producţiei (175,2% în această perioadă), industria de maşini şi utilaje energetice (care include, din acest cincinal, utilaje de înalt nivel tehnic pentru centrale atomoelectrice) şi-a sporit ponderea în producţia ramurii de la 4% în 1979 la 4,85% în 1983, pe baza creşterii de 141% a producţiei în aceeaşi perioadă, iar industria de maşini, utilaje pentru agricultură, silvicultură şi tractoare şi-a majorat ponderea în producţia ramurii de la 8,97% în 1979 la 10,17% în 1983.

În acelaşi timp, eforturile de accelerare a introducerii progresului tehnic în economie s-au materializat în cursul anului 1984 în realizarea şi introducerea în producţie a 3 450 tipuri de maşini, utilaje, instalaţii şi aparate noi şi modernizate, cu caracteristici superioare. Aceasta asigură premisele accelerării procesului de înnoire şi modernizare a tehnologiilor de fabricaţie în întreaga economie, realizării programelor de automatizare, electronizare şi robotizare a proceselor de producţie, industria construcţiilor de maşini asigurînd, în proporţii tot mai mari, necesarul de maşini şi utilaje pentru obiectivele de investiţii ale ţării (graficul). Există deja o multitudine de domenii în care cerinţele interne sînt integral satisfăcute din producţia autohtonă (mijloace de transport feroviar şi auto, utilaj petrolier, tractoare şi maşini agricole, maşini-unelte etc.), în continuare eforturile fiind orientate spre asigurarea mijloacelor tehnice solicitate de realizarea programelor naţionale (programul energetic, de asigurare şi dezvoltare a bazei de materii prime a ţării etc.) şi de modernizarea bazei tehnico-materiale.

Dezvoltarea accelerată, pe baza cuceririlor ştiinţei şi tehnicii contemporane, a industriei construcţiilor de maşini a făcut, totodată, să crească contribuţia acestei ramuri la exportul ţării. Astfel, exportul de maşini, utilaje şi mijloace de transport a sporit de la 19% din totalul exportului ţării în 1965 la 32% în 1983 (tabelul), în timp ce importul de astfel de produse a scăzut de la 40% la 25% ; ca atare, balanţa de comerţ exterior a acestei grupe a evoluat de la un deficit de circa 5 miliarde lei în 1965 la un excedent de peste 22 mrd. lei în 1983. Creşterea gradului de acoperire a importului de maşini, utilaje şi mijloace de transport (respectiv, a importurilor pentru investiţii ale economiei) din exportul de astfel de produse de la 48% în 1965 la 180% în 1933 este efectul direct al creşterii volumului exportului (de 12,3 ori în perioada 1965—1983) şi al modificării structurii acestuia în sensul creşterii mai accentuate a exportului de maşini şi utilaje complexe, cu grad mare de valorificare a resurselor consumate pentru producerea lor.

Traducerea în fapt a obiectivelor stabilite de Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1977 privind trecerea la dezvoltarea preponderent intensivă a economiei a însemnat, pentru industria construcţiilor de maşini, o accentuare a preocupărilor pentru eficientizarea continuă a utilizării resurselor antrenate în procesul de producţie.

Astfel, productivitatea muncii a crescut, în această ramură, într-un ritm mediu anual de 7,6% în perioada 1965—1983, devansînd de 1,3 ori pe cel înregistrat pe întreaga industrie. Eficienţa fondurilor fixe utilizate depăşeşte de circa 1,25 ori pe cea înregistrată în întreaga industrie în actualul cincinal ; cheltuielile materiale reprezintă aproximativ 76% din costul total al producţiei marfă a anului 1983, în timp ce, pe total industrie, acestea reprezintă 81% etc. Realizările obţinute pînă în prezent în dezvoltarea acestei ramuri industriale — atît în plan cantitativ, prin ritmurile înalte de creştere a producţiei şi bazei sale tehnico-materiale, cît şi din punct de vedere calitativ, prin intensificarea preocupărilor pentru promovarea progresului tehnic şi pentru valorificarea mai înaltă a resurselor antrenate — întreptăţesc afirmaţia că, şi în viitor, industria construcţiilor de maşini va contribui decisiv la asigurarea dinamismului întregii economii.

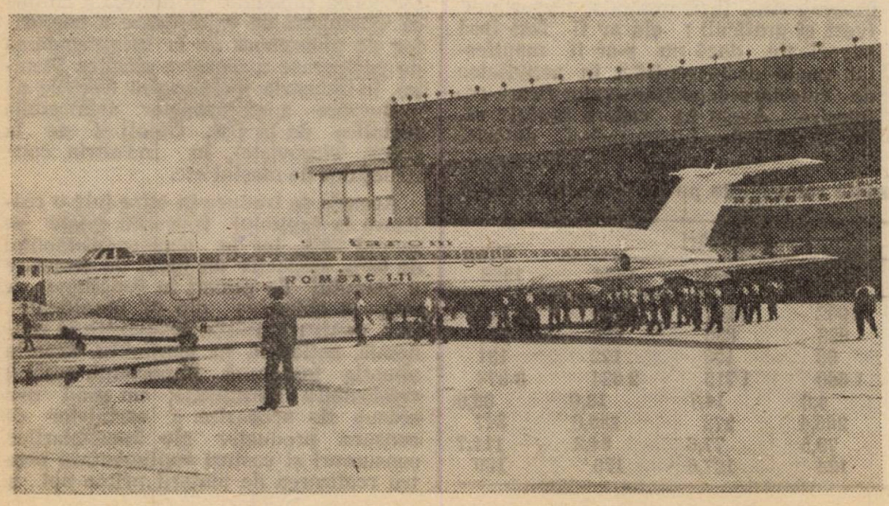

Coordonate ale dezvoltării intensive a ramurii, în perspectiva anilor '90

COORDONATĂ de bază a politicii economice actuale a partidului şi statului nostru, trecerea la dezvoltarea intensivă reprezintă un proces amplu şi complex, factor hotărîtor al asigurării dinamismului economic şi al realizării unui echilibru bazat pe noi corelaţii şi proporţii între factorii creşterii economice, între laturile tehnică, economică, socială şi organizatorică ale activităţii productive. Conform documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., pentru industria construcţiilor de maşini realizarea acesteia presupune :

1 **Accentuarea procesului de modernizare a structurilor, prin promovarea diferenţiată a produselor şi grupelor de produse în funcţie de criteriul eficientizării activităţii productive** — atît în domeniul activităţilor producătoare, cît şi în cele care utilizează produsele. Prefigurînd dezvoltarea industriei constructoare de maşini din ţara noastră în perioada următorului cincinal şi deceniu după criteriul eficienţei economice maxime şi al cerinţei valorificării superioare a resurselor angajate în procesul productiv, secretarul general al partidului atrăgea atenţia asupra necesităţii intensificării dezvoltării grupelor de produse din subramurile : mijloace ale tehnicii de calcul, electronică, mecanică fină şi optică, maşini-unelte, utilaj tehnologic, care realizează cele mai ridicate niveluri ale indicatorilor de eficienţă (valoarea nou creată de un leu efort material fiind, în subramurile enumerate, de : 1,77; 1,29; 1,24; 1,29; 0,75 lei/leu).

2 **Creşterea substanţială a eficienţei activităţii de cercetare ştiinţifică şi promovare a progresului tehnic** — aplicarea consecventă în economie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii moderne reprezentînd unul din obiectivele fundamentale ale politicii partidului şi statului nostru de edificare a socialismului şi comunismului în ţara noastră. Crearea unei largi reţele de unităţi de cercetare, inginerie tehnologică şi proiectare, integrarea tot mai strînsă a cercetării cu învăţămîntul şi producţia formează un cadru adecvat pentru afirmarea puternică a capacităţii ştiinţifice şi tehnologice a

Olga MIHĂESCU

(Continuare în pag. 8)

Noi resurse în circuitul economic

Recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor

ÎN LUMEA întreagă se vorbește astăzi despre industria reciclării materialelor ca despre una dintre cele mai prospere industrii. Cercetători din numeroase țări au creat în anii din urmă tehnologii noi, eficiente, care fac din reciclarea materialelor o industrie rentabilă și din sistemul ei de organizare o formă de desfășurare a producției pe principiul procesului circular activ, adică de valorificare integrală a materiei prime ; industria reciclării a devenit o veritabilă „mină" de materii prime și, în același timp, un eficace antidot împotriva poluării.

În țara noastră este cunoscută consecvența cu care partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmăresc realizarea unei schimbări radicale de atitudine în problema recuperării și utilizării materialelor refolosibile, valorificarea lor fiind o cerință vitală pentru economia națională. Cercetarea a finalizat pînă în prezent **peste 120 de noi tehnologii de reciclare**, în condiții eficiente ; au fost construite și puse în funcțiune, cu prioritate, **noi capacități de producție pentru pregătirea, prelucrarea și valorificarea materialelor refolosibile** (numai în ultimii 4 ani au fost puse în funcțiune capacități în valoare de 31 miliarde lei). Ca urmare a măsurilor întreprinse, în cincinalul 1981-1985 a sporit volumul resurselor materiale recuperate și au fost atrase în procesul de reciclare noi materiale refolosibile (tabelul).

■

REZULTATELE obținute în acest domeniu în ultimii ani atestă faptul că recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile s-au constituit într-un sector important de activitate, sfera sa de cuprindere extinzîndu-se considerabil, în concordanță cu nevoile economiei naționale. Așa cum se subliniază în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., acest segment al activității economice trebuie să ocupe un loc tot mai important în asigurarea bazei de materii prime și materiale, să constituie o alternativă stabilă și eficientă la tendințele de creștere rapidă a prețurilor materiilor prime și energiei pe plan mondial, de sporire a costurilor pe care le implică exploatarea pe scară largă a unor zăcăminte cu conținut mai scăzut de substanțe utile, de accentuare a caracterului limitat al resurselor materiale și de materii prime noi etc. În acest context, **reciclarea materialelor refolosibile reprezintă un factor esențial pentru asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a economiei naționale, pentru derularea ritmică a producției în toate sectoarele de activitate.**

Programele de măsuri întocmite atît la nivelul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cît și pe fiecare ramură de activitate și în profil teritorial evidențiază faptul că economia noastră dispune de însemnate resurse metalice feroase și neferoase, produse chimice, materiale lemnoase, textile și pielărie, substanțe reziduale agroalimentare rezultate din procesele de producție și consum, parte din ele nevalorificate integral. În această privință, secretarul general al partidului, pornind de la conceptele generale ale gospodăririi rationale și economisirii resurselor, a subliniat în repetate rînduri importanța pe care o are pentru economia noastră națională, ținînd seama de caracterul ei intensiv de dezvoltare, acțiunea de recuperare și refolosire a materialelor, insistînd asupra necesității valorificării mai depline a materialelor și energiei refolosibile, creșterii gradului de recuperare a acestora.

■

SUCCESELE înregistrate pînă în prezent sînt, fără îndoială, importante (vezi și graficul) ; ele ar fi fost însă superioare dacă nu s-ar fi manifestat unele desincronizări în activitatea de colectare-depozitare-valorificare-refolosire. Avem în vedere faptul că, într-o serie de întreprinderi, datorită insuficientei preocupări a factorilor implicați pentru gestionarea resurselor materiale refolosibile valoroase, se irosesc încă însemnate izvoare de asigurare a necesarului propriu sau al altor unități de materii prime și materiale. Or, este un lucru bine cunoscut că economia națională dispune de rezerve limitate de materii prime și energie, ceea ce impune, o dată în plus, intensificarea preocupărilor pentru respectarea întocmai a tuturor prevederilor legale pe baza cărora se desfășoară întreaga activitate de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, pentru introducerea cît mai rapidă în circuitul productiv a acestor resurse.

În același timp, unele întreprinderi și centrale industriale încă consideră că investițiile destinate recuperării și valorificării materialelor refolosibile ar fi de însemnătate minoră, pe motiv că acestea contribuie cu o valoare mică la indicatorii de producție ; dar consecințele unei asemenea atitudini economice sînt deosebit de grave în industria reciclării. S-a calculat, de exemplu, că nerealizarea unora din capacitățile de prelucrare planificate pentru 1984 și pe primele 5 luni ale acestui an a influențat negativ balanțele materiale cu resurse ce depășesc ca valoare cîteva miliarde lei. Pot fi date exemple de asemenea capacități în industria chimică (instalația de valorificare a deșeurilor de polietilenă de la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Plenița), în industria metalurgică (secțiile de prelucrare a materialelor refolosibile metalice de la C.S. Galați și de la C.O.S. Tîrgoviște), în industria construcțiilor de mașini etc.

Aceasta se traduce în cifre într-o realizare la capitolul investiții totale de numai 59%, iar la construcții-montaj de 83%, respectiv un nivel de realizare a planului de puneri în funcțiune de 24% (9 obiective din 37 planificate). Dar, pentru unitățile economice și economia națională în ansamblu, această situație înseamnă importante resurse refolosibile neutilizate, un grad mai scăzut de acoperire a cerințelor de consum productiv ale beneficiarilor, consumuri și costuri suplimentare pentru realizarea de materii prime noi și

EFICIENȚA INDUSTRIEI RECICLĂRII

● Recuperarea cheltuielilor de investiții în industria reciclării materialelor se realizează într-un timp de peste trei ori mai scurt decît în unitățile producătoare de materii prime noi.

● Costul materiilor prime și materialelor refolosibile este de aproape cinci ori mai mic decît cel al materiilor prime noi, asigurînd, totodată, și eliminarea totală sau parțială a importurilor.

● Consumul de energie pe tona de materie primă și material obținută din resurse refolosibile este incomparabil mai mic decît în cazul utilizării de materiale noi, respectiv de numai 2% la aluminiu, 5% la mase plastice, 12% la cupru, 14% la zinc, 38% la oțel etc.

Dinamica recuperării la principalele materiale refolosibile pe perioada 1981—1985

Materialul refolosibil	UM	Realizări				Plan
		1981	1982	1983	1984	1985
Oțel	mii t	6 628	6 932	7 107	7 415	8 150
Fontă	mii t	773	822	856	880	880
Metale neferoase	mii t	73	98	108	122	131
Anvelope	mii buc.	1 227	1 660	1 715	2 624	3 073
Polietilenă	mii t	3,3	4,8	14,7	18,9	35,0
Hîrtii-cartoane	mii t	229,5	266,4	272	285,6	347
Textile	mii t	63	79,6	77,6	84,2	111,7
Cioburi sticlă	mii t	85	124	127,6	129	180

chiar pentru procurarea unora din import. Iată de ce, conducerea superioară de partid și de stat a accentuat importanța revederii întregului program de asigurare cu resurse refolosibile a economiei, inclusiv problema investițiilor în recuperare, ca o condiție a asigurării bazei materiale și desfășurării eficiente a acestui proces.

■

SARCINILE de recuperare stabilite pentru acest an și cincinalul 1986—1990 pot și trebuie să fie realizate în bune condiții. Important este ca, în fiecare unitate, să se ia măsuri pentru identificarea, sortarea, prelucrarea și valorificarea tuturor categoriilor de materiale refolosibile, pentru **elaborarea și urmărirea riguroasă a bilanțurilor materiale** care să evidențieze în mod exact cantitățile de materii prime utilizate și cele recuperabile. În același timp, o atenție deosebită trebuie să fie acordată **finalizării mai rapide a cercetărilor pentru unele tehnologii noi** care valorifică superior resursele refolosibile (piroliza cauciucurilor nereșa-

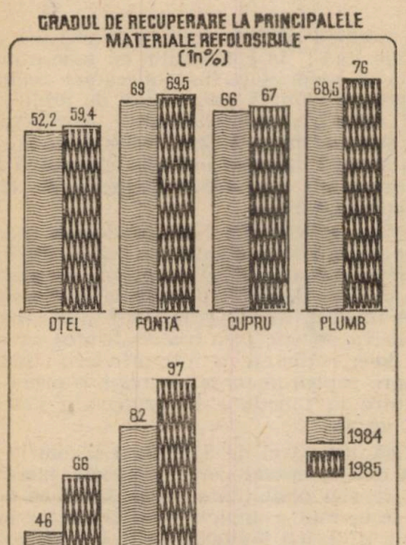

pabile — există în stoc peste 2 milioane bucăți de anvelope nereșapabile și peste 1500 tone articole din cauciuc — valorificarea textilelor cu conținut mărit de fire poliesterice etc.). În fiecare sector de activitate există condiții specifice care impun măsuri adecvate, de înaltă eficiență :

● **În domeniul materialelor refolosibile metalice** un rol hotărîtor îl are pregătirea corespunzătoare a întregii cantități de fier vechi prin mărunțire, presare, balotare, în scopul reducerii volumului de transport și a consumului de combustibili, energie, electrozi din grafit ; organizarea de secții și gospodării pentru pregătirea, brichetarea și livrarea șpanului ; selectarea, la fiecare loc de muncă, a metalului cu conținut de feroaliaje, astfel încît aceste resurse valoroase, obținute din import, să fie recirculate în proporție maxim posibilă etc.

● În ce privește **materialele refolosibile din industria chimică** se are în vedere intensificarea recuperării materialelor plastice uzate, ajungîndu-se la valorificarea a peste 35 000 tone anual, iar la anvelopele uzate se urmărește folosirea la întreaga capacitate a instalațiilor de reșapare și crearea de noi capacități la M.T.Tc., M.A.I.A. și M.I.L.M.C. În ce privește uleiurile minerale uzate (se vor recupera anual circa 140 000 t) este necesar ca întreprinderile mari consumatoare de uleiuri minerale din cadrul M.I.C.M.,

ing. Ion Gh. BADEA
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 8)

O prestigioasă manifestare științifică

DESFĂȘURAREA, în cursul săptămînii trecute, a prestigioasei manifestări științifice „Zilele Academice Economice", consacrate măreților înfăptuiri pe plan economic și social obținute în cele două decenii de cînd destinele patriei sînt cîrmuite de eminentul revoluționar și personalitate politică a contemporaneității, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a prilejuit reafirmarea angajării plenare a tuturor celor care activează în cercetare și învățămîntul economic, în diverse domenii ale vieții economico-sociale la înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare prefigurate de documentele programatice ale celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Personalitatea de excepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ampla sa operă teoretică și practică, precum și marile realizări dobîndite de poporul român în perioada inaugurată de cel de al IX-lea Congres au fost pe larg evocate în referatul susținut de tovarășul academician Manea Mănescu în ședința plenară a lucrărilor. Comunicările, intervențiile și discuțiile, la care au luat parte academicieni, cadre universitare, cercetători, specialiști în activitatea economică, au adîncit principalele aspecte ale dezvoltării economiei românești atît sub aspectul strategiei promovate, cît și sub cel al mijloacelor de materializare a acestora.

„Zilele Academice Economice" au fost organizate de Secția de Științe Economice și Sociologie a Academiei Republicii Socialiste România, împreună cu Secția de Științe Economice a Academiei de Științe Sociale și Politice și Academia de Studii Economice. Participanții au adoptat o telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care se arată printre altele :

„Întruniți în cadrul manifestării științifice „Zilele Academice Economice" organizate cu prilejul împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, eveniment istoric de importanță crucială pentru destinele întregului popor român, noi, cei care lucrăm pe tărîmul cercetării economice, Vă aducem încă o dată cel mai fierbinte omagiu pentru eroica Dumneavoastră activitate revoluționară, pentru clarviziunea și consecvența cu care conduceți destinele partidului și statului, întreaga operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a patriei spre comunism, pentru contribuția Dumneavoastră inestimabilă la înfăptuirea idealurilor de progres, civilizație și pace pe pămînt.

Animați de sentimente de aleasă recunoștință și mîndrie patriotică, participanții la sesiune își exprimă, și cu acest prilej, profunda admirație față de mărețele înfăptuiri obținute de poporul nostru în anii care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cea mai fertilă în realizări de importanță istorică, perioadă intrată pentru totdeauna în conștiința națională drept „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU".

Lucrările sesiunii reliefează amplitudinea și originalitatea aportului Dumneavoastră, de neprețuită valoare teoretică și practică, la îmbogățirea patrimoniului cunoașterii și creației umane, la dezvoltarea științelor economice și social-politice contemporane. Monumentala Dumneavoastră operă teoretică, în care problemele economice ocupă un loc primordial, Vă consacră ca pe un gînditor strălucit, de înaltă erudiție și vocație universală, constituindu-se într-o elocventă mărturie a geniului creator și larg vizionar al poporului român.

Aducem un profund omagiu și mulțumirile cele mai respectuoase tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, militant revoluționar de frunte, eminent om politic și savant de renume mondial, pentru activitatea strălucită pe tărîmul cercetării științifice, pentru contribuțiile remarcabile la îmbogățirea științei contemporane, pentru indicațiile nemijlocite și sarcinile concrete formulate tuturor celor ce activează pe tărîmul creației științifice, în spiritul cărora și cercetarea noastră economică se implică tot mai organic în realizarea obiectivelor stabilite în istoricele hotărîri ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului.

Ne angajăm solemn, mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU, ca și în viitor noi, cei ce lucrăm în domeniul cercetării și învățămîntului superior economic, să nu precupețim nici un efort pentru a ne spori contribuția la înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a Partidului Comunist Român, la identificarea de soluții concrete, eficiente pentru accentuarea dezvoltării intensive a economiei naționale, pentru progresul multilateral și neîntrerupt al scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Participanții
la manifestarea științifică
ZILELE ACADEMICE ECONOMICE

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

În centrul atenției, producția pentru export

Flexibilitate, calitate, promptitudine — puncte de atracție pentru partenerii străini

PE MĂSURA potențialului sporit al economiei noastre, a afirmării tot mai puternice a României în schimbul mondial de valori, ținînd totodată seama de necesitatea realizării în continuare a unei balanțe comerciale active în vederea restituirii treptate a datoriei externe, planul pe acest ultim an al cincinalului prevede o creștere importantă a volumului exporturilor. Cu prilejul analizei — efectuată în ședința din 4 iunie a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — asupra îndeplinirii planului în industrie, investiții și comerț exterior pe primele cinci luni ale anului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut guvernului, ministerelor economice, centralelor industriale și unităților producătoare să acționeze cu toată fermitatea pentru recuperarea, într-un timp cît mai scurt, a rămînerilor în urmă — acolo unde acestea mai există, pentru îndeplinirea ritmică, integrală și la un nivel calitativ superior a producției stabilite, în mod deosebit a celei destinate exportului.**

Satisfacerea acestei priorități, respectarea întocmai a termenelor de livrare și a celorlalte clauze din contractele cu partenerii externi — ca îndatorire curentă ; identificarea și valorificarea a noi posibilități proprii și oportunități de piață — ca preocupare orientată spre pregătirea dezvoltării în perspectivă ; concentrarea potențialului de creativitate asupra performanțelor calitative ale produselor, venind în întîmpinarea cerințelor beneficiarilor — ca principală condiție pentru competitivitatea și eficiența exportului. Acestea sînt elemente ce trebuie să devină definitorii pentru activitatea fiecărei întreprinderi angrenate, direct sau indirect, în promovarea tot mai largă peste hotare a mărfurilor românești. Iar afirmarea, consolidarea, permanentizarea acestor direcții solicită o organizare exemplară, ordine, responsabilitate, participare activă și conștientă a fiecărui om, din fiecare colectiv de muncă.

ESTE UN IMPERATIV care și-a găsit o deplină înțelegere și însușire — printre alte unități de elită ale industriei noastre — la **Întreprinderea de ferite din Urziceni.** Ajunsă, după 15 ani de la punerea în funcțiune, la un grad de maturitate evident pe multiple planuri, această fabrică — exemplu al opțiunii partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic — are la activ situarea neîntreruptă, începînd din 1978 (an în care a fost distinsă cu „Ordinul Muncii" clasa a II-a), în eșalonul de frunte din industria electronică.

Specificul fabricației îl constituie aici nu numai produsele înseși, cu largi utilizări în electrotehnică și electronică, ci și tehnologia pe baza căreia ele sînt obținute. Întreprinderea din Urziceni și „Sinterom" din Cluj-Napoca sînt deocamdată, la noi, singurele reprezentante la scară industrială ale metalurgiei pulberilor, domeniu pe care revoluția științifico-tehnică contemporană l-a propulsat în atenție în toate țările dezvoltate. Reperele, cu o morfologie extrem de variată, se realizează prin transformarea într-un corp solid a unui conglomerat de pulberi de metale și oxizi metalici, presat și supus la un tratament termic sub temperatura de topire. Se obțin piese cu mare precizie dimensională (multora din ele li se conferă proprietatea de magnet permanent, ceea ce, în afara destinației de bază — de componente electronice — le deschide cîmp de utilizări și pentru alte domenii, mergînd pînă la bunuri de consum cum sînt mobilierul, jucăriile ș.a.) ; în comparație cu repere metalice similare ca formă și proprietăți fizico-mecanice realizate prin turnare și așchiere, se elimină orice adaos de prelucrare, reducerii consumului de metal adăugîndu-i-se considerabile economii de energie și de muncă. Este de mirare că în construcția de mașini nu se apelează mai insistent la această tehnologie, pentru care avem atît experiență de producție, cît și o solidă bază de cercetări aplicative.

Căutările colectivului, solicitările întreprinderilor pentru care lucrează în cooperare, însăși detalierea nomenclatorului planificat al fabricației au dus la lărgirea gamei de produse dincolo de profilul de bază — de pildă, diferite cabluri speciale pentru autoturisme. A început, de două-trei luni, realizarea la scară redusă a ceea ce va deveni, prin materializarea investițiilor programate, a doua activitate a întreprinderii : producerea de perii colectoare pentru motoare electrice, o primă capacitate urmînd să intre în funcțiune în primăvara viitoare, iar a doua după încă un an.

Într-o evoluție logică, necesarul de S.D.V.-uri și matrițe, de o mare diversitate, a dus la dezvoltarea unei secții mecanice dotate corespunzător, de aici posibilitatea de a satisface nevoi de autoutilare din ce în ce mai complexe și chiar, în perioade de disponibilitate, de a ajuta cu prelucrări alte unități economice ialomițene.

ÎNCĂ DIN 1972, la doi ani de la începerea producției, întreprinderea din Urziceni și-a înscris numele pe lista furnizorilor la export. Marca de fabrică ROFEP a devenit cunoscută și apreciată, nu numai prin componentele înglobate în produsele unor întreprinderi ca „Electronica" și „Electromagnetica" București, „Tehnoton" Iași, în autoturismele Dacia, ARO, OLTCIT, ci și prin livrările directe în țări ca R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Italia, R.F. Germania, Turcia ș.a. Cota totală a exportului sub cele două forme se situează acum la 21% din valoarea producției marfă, cu perspective certe ale unei creșteri importante, încă din anul viitor. Executarea comenzilor externe comportă o mare flexibilitate : cerințele beneficiarilor externi variază în limite largi în ce privește nu numai sortotipodimensiunile, cantitatea (de la serie pînă la unicate), ci și caracteristicile tehnice (față de nivelul curent se solicită uneori performanțe speciale, sporite, alteori mai reduse). Deci modificări la matrițe, dispozitive, verificatoare, frecvente modificări ale rețetelor (complicate și de faptul că oxidul de fier — principala materie primă — procurat de la Întreprinderea chimică Orăștie, care revine mai scump decît cel de la furnizorii anteriori și, prin densitatea în stare tasată mai mică, obligă la un consum sporit, mai prezintă încă și grade diferite de puritate de la un lot la altul). Sînt dificultăți reale, care se rezolvă însă operativ, printr-o muncă asiduă în laborator și la liniile de fabricație — și cu rezultate dintre cele mai bune. Produsele ROFEP sînt considerate de către beneficiari ca încadrîndu-se într-o clasă înaltă de fiabilitate. Analizînd recent situația calității în intervalul ianuarie-mai, comparativ cu cea din perioada corespunzătoare a anului trecut, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii a constatat cu satisfacție că numărul total al reclamațiilor tinde

spre zero și atinge acest nivel la livrările directe pentru export. Secția de autoutilare și-a găsit și ea debușee peste hotare. 40 de procente din planul său pe anul în curs îl reprezintă construcția de utilaje specifice în cooperare cu întreprinderi din R.P. Chineză și destinate acestei țări.

MERGÎND în întîmpinarea viitoarei dezvoltări a producției și a exportului, acțiunile ce se desfășoară în prezent în întreprindere vizează creșterea capacității, într-o viziune complexă, începînd de la îmbunătățirea organizării locurilor de muncă, perfecționarea cadrelor, creșterea stabilității acestora și accentuarea disciplinei, pînă la raționalizarea transportului intern și extinderea automatizării (s-ar putea pune de pe acum și problema robotizării unor operații, a introducerii mijloacelor electronice de control). Întăririi compartimentelor de concepție îi este destinat un rol important în înfăptuirea obiectivelor proprii, derivate din programele naționale, privind calitatea produselor, productivitatea muncii, economisirea resurselor materiale și energetice (o problemă demnă de luat în studiu : recuperarea și utilizarea, de pildă la uscarea materiilor prime, a căldurii de la cuptoarele de sinterizare).

Rezultatele obținute de la începutul anului confirmă eficiența orientării hotărîte spre permanenta autodepășire. Pe primele cinci luni, la o îndeplinire a planului producției marfă vîndută și încasată cu 14%, **livrările la și pentru export au întrecut cu 87,5% valoarea prevăzută.** Producția suplimentară, creșterea cu peste 3 procente a productivității muncii, față de nivelul stabilit, economisirea a 2,10 lei față de cheltuielile admise la 1 000 de lei producție marfă au determinat un plus de 15% la beneficii.

Înscrisă sub semnul apropiatului eveniment — împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, mobilizarea colectivului Întreprinderii de ferite Urziceni pentru încheierea cu succes a cincinalului actual și pentru pregătirea temeinică a planului pe anul 1986 și-a conturat de pe acum garanția succeselor.

Dan CONDREA

Creșterea operativității transportului pe calea ferată

ÎN ANSAMBLUL activităților ce se desfășoară în cadrul sistemului economiei naționale, transporturile ocupă un loc aparte, ele fiind chemate ca, prin asigurarea unor legături prompte, optime între unitățile beneficiare și cele furnizoare de materii prime, materiale, combustibili, semifabricate, produse finale să contribuie nemijlocit la realizarea sarcinilor de plan de către întreprinderile din celelalte ramuri economice. În acest cadru, transportul pe calea ferată a ocupat și va ocupa în continuare primul loc, avînd în vedere realele avantaje pe care le oferă în comparație cu celelalte sisteme (volum mare de mărfuri transportate, consumuri specifice reduse de combustibil și energie etc.). În ansamblul rețelei de cale ferată, Regionala de căi ferate Brașov, căreia îi sînt arondate pentru deservire un număr de 5 județe (Brașov, Sibiu, Covasna, Harghita și Mureș), ocupă un loc fruntaș atît în ce privește volumul de mărfuri transportate, cît și din punct de vedere al dotării tehnice. Din analiza volumului de mărfuri transportate în acest cincinal rezultă că, spre exemplu, luînd ca bază anul 1980, acesta prezintă creșteri continue, fiind superior cu 1,14% în 1981, cu 3,31% în 1982, cu 2,1% în 1983, cu 6,1% în 1984 și cu 9,14% în 1985.

■

ACEASTĂ evoluție a fost posibilă ca urmare a acordării unei atenții permanente pentru utilizarea judicioasă a capacității mijloacelor de transport pe tot intervalul anului, eliminarea transporturilor pe distanțe scurte și a încrucișărilor, respectarea termenelor de încărcare-descărcare, utilizarea de tehnologii moderne de transport, mecanizarea diverselor operații, ceea ce a creat premisele realizării în bune condiții a majorității indicatorilor de plan. În sprijinul acestei afirmații stau, de altfel, și rezultatele bune obținute în primele 5 luni ale acestui an, perioadă în care, spre exemplu, tonajul pe trenul de marfă a fost realizat în proporție de 100,9%, viteza comercială 104,12%, costul maxim la 1 000 lei venituri brute 99,5%, rulajul vagonului de marfă 96,72%, beneficiul 102,8% etc.

Nivelul realizărilor obținute putea fi însă și mai ridicat dacă în activitatea desfășurată nu s-ar fi menținut unele neajunsuri atît proprii, cît și din partea colaboratorilor. În principal, este vorba de neutilizarea în timpul planificat a întregii capacități de transport, transformarea vagoanelor de către unii beneficiari în adevărate depozite pe roți, efectuarea manipulării mărfurilor, respectiv încărcarea-descărcarea, în timp prelungit față de prevederi etc. Analizele întreprinse asupra cauzelor acestor neajunsuri, cît și asupra rezervelor interne existente în domeniul îmbunătățirii activității în toate etapele procesului de transport au permis elaborarea unor programe concrete de măsuri tehnico-organizatorice menite să valorifice din plin potențialul tehnic și uman de care dispunem și să asigure astfel premisele necesare realizării în bune condiții a planului la toți indicatorii în acest an. Printre direcțiile principale de acțiune, cele mai importante se referă la :

1 **Folosirea cu spirit gospodăresc a combustibililor și energiei, obținerea unor însemnate economii la consumul acestora,** ca o condiție de bază a continuității activității de transport, a obținerii unei eficiențe maxime. Acest lucru cu atît mai mult cu cît, avînd în vedere avantajele transportului pe calea ferată, în cursul trimestrului I a.c. regionala a preluat suplimentar peste 500 000 tone mărfuri, care urmează a se transporta eșalonat pînă la sfîrșitul anului.

Colaborarea cu Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi din București ne-a permis orientarea activităților de reducere a consumurilor energetice și de combustibil spre îmbunătățirea, în primul rînd, a acelor parametri tehnici și de exploatare care condiționează în cel mai înalt grad consumurile. Principalele acțiuni inițiate urmăresc : ● reducerea opririlor trenurilor la semnale și în stații ; ● eliminarea funcționării în gol a motoarelor la opriri sau la capete de secții ; ● reducerea numărului de kilometri izolați ; ● reglarea optimă a aparaturii de injecție și asigurarea probării pe standuri a tuturor pompelor de injecție și a injectoarelor după executarea reviziilor planificate ; ● sporirea tonajului trenurilor; ● îndrumarea trenurilor numai la tonajul sau lungimea corespunzătoare distanțelor de parcurs etc. Aceste acțiuni vor conduce, în coroborare cu altele ce vor fi inițiate pe parcurs, la obținerea, pînă la sfîrșitul anului, a unor economii materializate în peste 260 tone motorină și circa 3380 MWh energie electrică.

2 **Utilizarea mijloacelor de transport la capacitatea lor maximă,** astfel încît să se asigure un volum sporit de mărfuri transportate, o exploatare eficientă a fiecărui vagon.

În acest sens, o primă acțiune o constituie **sporirea tonajelor trenurilor** prin asigurarea condițiilor necesare măririi numărului de trenuri de cîte 3 000 tone marfă. În trimestrul I a.c. prin formarea de astfel de trenuri în stațiile Augustin, Rupea, Tîrgu Mureș Sud, Voslobeni etc. s-a obținut, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, o sporire a tonajului trenurilor de marfă cu 1,7% la cele remorcate de locomotive diesel și cu 2,44% la cele remorcate de locomotive electrice.

O atenție deosebită va fi acordată în continuare **îmbunătățirii activităților de încărcare-descărcare** prin măsuri operative, inițiate în comun cu unitățile economice beneficiare. Este bine știut faptul că, de modul cum se desfășoară aceste două componente de bază ale procesului de transport, de gradul de respectare a normelor existente în acest domeniu depinde, în foarte mare măsură, nivelul de utilizare a vagoanelor. Faptul că, de pildă, întreprinderile forestiere și cele furnizoare de apă minerală nu au utilizat, prin încărcări adecvate, întreaga capacitate a vagoanelor de marfă ce li s-a pus la dispoziție, a determinat ca în primul trimestru al anului indicatorul „încărcătura statică" să nu fie realizat cu 2,06%, pierzîndu-se astfel cîte 0,20 tone/osie, în comparație cu realizările din aceeași perioadă a anului trecut.

Pentru creșterea operativității în executarea operațiilor de încărcare-descărcare a vagoanelor este necesar ca unitățile expeditoare să asigure prezentarea mărfurilor în strictă conformitate cu prevederile legale în vigoare. Avînd în vedere caracterul de continuitate al activității de transport se impune, de asemenea, o mai mare atenție din partea întreprinderilor economice pentru organizarea corespunzătoare a manipulării mărfurilor și pe timpul nopții ; sînt foarte multe unități din raza de acțiune a regionalei la care operațiile de încărcare-descărcare a vagoanelor nu se desfășoară corespunzător pe timpul nopții, în zilele de duminică sau sărbători legale. Astfel, la traficul combinat, din 180 de întreprinderi cu care avem încheiate contracte de transport în transcontainere, numai 11 sînt organizate să preia mărfurile în timpul nop-

ții, în timp ce numai 13 sînt în măsură să preia transporturile în zilele de sărbători legale sau duminica. Trebuie arătat, în același timp, că sînt încă multe întreprinderi care, neacordînd atenția cuvenită dotării corespunzătoare cu utilaje pentru mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, organizînd necorespunzător activitatea în acest domeniu transformă vagoanele în adevărate „depozite pe roți".

■

O CALE tot atît de importantă în sporirea volumului de mărfuri transportate o reprezintă **creșterea promptitudinii și solicitudinii în asigurarea diverselor cerințe de transport.** În acest context, pe baza analizei neajunsurilor care s-au manifestat în prima parte a anului, au fost luate măsuri ce vizează **evitarea transporturilor încrucișate, extinderea transporturilor în marșrute, asigurarea numărului de vagoane necesare în perioadele de vîrf de transport,** (recoltarea păioaselor în perioada de vară, a celorlalte culturi în perioada de toamnă), **optimizarea fluxurilor** etc. De asemenea, o deosebită eficiență prezintă acțiunile ce vizează **îmbunătățirea activității de întreținere și reparații** atît a vagoanelor, cît și a locomotivelor, liniilor și instalațiilor, prin care se urmărește reducerea timpului de imobilizare în reparații, creșterea gradului de siguranță a circulației și a duratei de funcționare a instalațiilor etc.

Legat de problema sporirii promptitudinii și solicitudinii în activitatea noastră de transport este necesară luarea unor măsuri de **creștere a capacității de transport a secțiilor de circulație și din unitățile de exploatare a mijloacelor de transport.** De altfel, amplasarea Regionalei C.F. Brașov într-o regiune geografică caracterizată printr-un relief muntos accentuează fenomenele lipsei de capacitate a unor secții de circulație, considerate ca secții grele, cu rezistențe mari. Este cazul secției Izvorul Oltului — Voslobeni, unde capacitatea practică de transport este depășită, ca urmare a intrării în exploatare a carierei Chileni-Suseni, ca și a secțiilor cu cale simplă Brașov-Sfîntul Gheorghe, Ghimeș-Ciceu, Toplița-Deda. De asemenea, se fac tot mai mult simțite solicitările la care sînt supuse unitățile mari de prelucrare a trenurilor de marfă, cum sînt triajele din Brașov, Sibiu, Tîrgu Mureș. Preocupările noastre în direcția sporirii capacității secțiilor de circulație și a unor unități de exploatare a vagoanelor depășesc cadrul acestui an, cincinalul 1986—1990 urmînd să asigure, prin alocarea unor însemnate fonduri de investiții, efectuarea unui important volum de astfel de lucrări.

Anghel NEACȘU
director general al Regionalei C.F. Brașov

Diversificare, calitate

(Urmare din pag. 3)

economiei românești. Reprezentînd 2—6% din totalul forței de muncă antrenate în activitatea economică a industriei construcțiilor de mașini (4,7% în electronică, 3,9% în mecanica fină și optică, 4% în utilajul petrolier, 3% în industria mașinilor-unelte etc.), potențialul uman al cercetării științifice românești este chemat să asigure materializarea în producție a orientărilor și prevederilor documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., respectiv ale Programului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pe anii 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, elaborate sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

3 **Ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor** — componentă esențială a concepției cu privire la realizarea unei reproducții de tip intensiv. Programul pentru îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime cuprinde măsuri pentru perfecționarea întregului ciclu concepție-proiectare-execuție-utilizare, în scopul îmbunătățirii caracteristicilor tehnice, economice și funcționale ale produselor, corespunzător nevoilor și exigențelor pieței interne și externe. Conform programelor proprii de calitate din industria construcțiilor de mașini, 96% din produsele care se vor realiza în 1990 trebuie să se situeze la nivelul mondial, iar 2—5% din total să depășească acest nivel. Atingerea acestui obiectiv presupune acționarea în mai multe direcții, dintre care mai importante sînt:

● îmbunătățirea generală a activității de reproiectare și modernizare a produselor, în așa fel încît gradul de înnoire a fabricației să depășească 75% în 1985, produsele realizîndu-se în concepție proprie în proporție de 95% și în sistemul de tipizare unificat aprobat ;

● diversificarea produselor cu prelucrare avansată și eficiență ridicată și promovarea lor la export (preconizîndu-se creșterea la circa 50% din producție a ponderii produselor cu prelucrare avansată promovate la export și valorificate cu peste 5 000 dolari/tonă) ;

● creșterea flexibilității producției prin îmbunătățirea pregătirii tehnice a fabricației, respectiv prin creșterea substanțială a producției de S.D.V.-uri, piese de schimb, a industriei orizontale, în general.

4 **Creșterea puternică a productivității muncii** — respectiv dublarea acesteia pînă în 1987 — și creșterea de cel puțin 2,5 ori la finele anului 1990. În acest scop se impune accelerarea introducerii progresului tehnic (determinînd circa 60% din sporul preconizat) prin extinderea mecanizării și automatizării, folosirea microprocesoarelor și roboților industriali (mai ales în sectoarele calde) și trecerea le proiectarea asistată de calculator. În 1984 s-au introdus peste 250 tehnologii noi și modernizate, iar în 1985 numărul acestora va depăși 440, orientarea prioritară vizînd tehnologiile de turnare cu precizie, cele de tratament termic în flux de electroni, cu plasmă, sudarea în mediu de gaz protector, prelucrări electronice cu laser, ultrasonice, deformare în cîmp electrostatic, vopsire electroforetică etc.

5 **Reducerea continuă a cheltuielilor materiale, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale antrenate în procesul productiv** — calea cea mai sigură și rapidă pentru asigurarea bazei materiale a creșterii economice. Realizarea acestui obiectiv cere măsuri deosebite de întărire a ordinii și disciplinei în producție, a exigenței și răspunderii în valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, în folosirea deplină a capacităților de producție existente, a dotărilor tehnice și tehnologice asigurate industriei construcțiilor de mașini.

Recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor

(Urmare din pag. 5)

M.I.M. și M.T.Tc. să creeze capacități proprii de recondiționare a uleiurilor uzate, cunoscînd că tehnologia de rafinare este simplă ; în prezent, această tehnologie se aplică cu bune rezultate la întreprinderile de tractoare și autocamioane din Brașov și la Întreprinderea de transporturi București.

● La **materialele de construcții** urmează să se treacă, în mai mare măsură, la utilizarea cenușilor de termocentrale, ajungîndu-se la peste 2,1 milioane tone, din care 35% ca adaos de ciment și betoane. În acest scop, ar fi oportun ca M.E.E. și M.I.L.M.C. să asigure instalațiile necesare de încărcare și descărcare, din mijloacele de transport, a cenușilor de termocentrale și a produselor obținute.

● În privința **materialelor refolosibile textile,** sporirea cantităților de textile valorificate, concomitent cu utilizarea mai bună a acestora prin selectarea țesăturilor în funcție de fire, culoare și compoziția fibroasă impune urgentarea asimilării și realizării în producție a utilajelor de destrămare și de filare.

O deosebită atenție se cere acordată și acțiunii de **valorificare prin recondiționare a tuturor pieselor și subansamblelor** rezultate de la dezmembrarea unor mașini și instalații, de la acțiunile de reparații curente și capitale. Importanța acestui proces, necesitatea amplificării acțiunilor în acest domeniu rezultă și din faptul că, în acest an, 30% din totalul necesităților de piese de schimb trebuie asigurat pe calea recondiționării celor uzate.

■

ÎN ÎNTREGUL proces de colectare, selectare și valorificare a materialelor refolosibile sînt chemate să participe, alături de întreprinderile specializate, toate unitățile economice, întreaga populație a țării, astfel încît această acțiune — organizată și desfășurată la nivel de comună, oraș, județ, cît și pe ansamblul țării — să aibă o eficiență cît mai ridicată, contribuind în măsură sporită la asigurarea necesităților de resurse ale economiei naționale.

Posibilități de creștere a gradului de ocupare a forței de muncă în agricultură

DEZVOLTAREA continuă a agriculturii, ca ramură de bază a economiei, a reprezentat o preocupare permanentă a partidului și statului nostru. Înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură implică o activitate complexă, nu numai în ceea ce privește creșterea producției, dar și o schimbare în întregul mediu economic-social al comunelor și satelor. Schimbări importante s-au petrecut și în mentalitatea oamenilor, în modul lor de gîndire. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, **„oamenii care lucrează în agricultură sînt foarte mulți și au ajuns la un nivel de cultură, de cunoștințe care permite să ne propunem realizarea în bune condiții a noii revoluții agrare"**. În acest cadru, un rol deosebit îl deține modul cum este utilizată forța de muncă din agricultură. De aceasta depind realizarea unor producții la un nivel cantitativ și calitativ ridicat, creșterea productivității muncii, a veniturilor celor ce muncesc în acest important sector al economiei naționale.

Sarcinile care stau în fața agriculturii în etapa viitoare au drept scop înfăptuirea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate, al cărui proces de producție să reprezinte tot mai mult o variantă a muncii industriale. Realizarea sarcinilor ce stau în fața unităților agricole de stat și cooperatiste presupune măsuri energice în primul rînd pentru creșterea substanțială a randamentelor medii la hectar și pe cap de animal — factor esențial în creșterea eficienței economice. Sporirea eficienței economice în agricultură este condiționată de folosirea rațională a forței de muncă, creșterea sistematică a productivității muncii. Aceasta necesită eforturi susținute în direcția organizării științifice a muncii, utilizarea completă a timpului de lucru, folosirea eficientă a mijloacelor tehnice și aplicarea tehnologiilor moderne.

Particularitățile proceselor de producție din agricultură determină variații accentuate în ceea ce privește necesarul de forță de muncă în diferite perioade ale anului. Gradul de asigurare cu forță de muncă a fermelor de producție vegetală evidențiază atît modul în care a fost fundamentat acest necesar, cît și măsura în care unitatea s-a încadrat în nivelul planificat, cauzele și condițiile care au determinat abateri față de indicatorii stabiliți în perioadele anterioare.

Prima și cea mai importantă problemă privind utilizarea rațională a forței de muncă este **folosirea cît mai completă**, mai deplină a acesteia — mai cu seamă în cooperativele agricole de producție, unde în lunile de iarnă (decembrie-februarie) doar o cincime, maximum un sfert din cooperatori participă la muncă. Lucrările cele mai solicitate sînt cele din perioada de vară.

Studiile întreprinse în țara noastră în acest domeniu atestă faptul că intensificarea și diversificarea producției agricole se afirmă drept o cale importantă de folosire mai completă, mai deplină a forței de muncă. Extinderea suprafețelor agricole ocupate cu plante prășitoare, cu legume, cu plantații pomi-viticole, înfăptuirea amplului program de îmbunătățiri funciare, sporirea efectivului de animale, în condițiile introducerii tehnologiilor moderne, solicită noi brațe de muncă, iar în cazul celor existente le asigură o folosire mult mai eficientă.

Extrem de importantă pentru agricultura țării noastre este **micșorarea pînă la lichidare a sezonalității** în folosirea forței de muncă. Neconcordanța care există între timpul de muncă și timpul de producție aduce daune economiei agricole, micșorînd productivitatea anuală a muncii. Reducerea accentuată a sezonalității ar permite sporirea substanțială a producției agricole și ridicarea nivelului de trai al populației rurale.

Căi de aplatizare a curbei consumului de muncă

UTILIZAREA eficientă a forței de muncă în agricultură îmbracă mai multe aspecte. Se poate vorbi, de pildă, de o participare efectivă și sporită a muncitorilor agricoli și a cooperatorilor la realizarea lucrărilor agricole, ca și de creșterea gradului de participare la muncă, prin dezvoltarea unor activități neagricole. Importanța sporită a folosirii forței de muncă în agricultură depinde și de ponderea pe care aceasta o deține în totalul populației ocupate, ca și de distribuirea ei pe județe și zone agricole.

Tabelul nr. 1

Structura forței de muncă la C.A.P. Peretu (jud. Teleorman), în anul 1984 (%)

	Total	din care	
		bărbați	femei
Total forță de muncă ocupată	100,0	100,0	100,0
din care :			
— cultura mare	65,8	39,0	73,3
— legumicultură	21,5	17,9	22,5
— zootehnie	9,2	32,7	2,7
— activ. ind. + prestări servicii	3,5	10,4	1,5
Din total forță de muncă :			
— pensionari de stat	3,7	12,2	1,3

Din acest punct de vedere, este necesar să se acorde o importanță aparte problemei **repartizării culturilor** pe întreprinderi agricole, într-o structură care să nu solicite concentrarea unor consumuri mari de muncă în perioade de vîrf, fără să se neglijeze, bineînțeles, favorabilitatea naturală a pămîntului pentru fiecare cultură, așa cum rezultă din lucrarea de bonitare a terenurilor. Ca atare, în cazul unităților agricole unde posibilitatea asigurării cu forță de muncă nu reprezintă o problemă deosebită, se impune ca în planul de producție să ocupe un loc corespunzător acele culturi caracterizate printr-un grad de mecanizare mai redus. Repartiția rațională a forței de muncă se impune a fi făcută pe culturi, în funcție de natura și volumul lucrărilor, pornind de la forța de muncă potențială din fiecare unitate și ținînd cont de dotarea tehnică existentă.

În etapa actuală, în repartiția pe întreprinderi a culturilor agricole este necesar să se țină seama și de **criteriul gradului de mecanizare a lucrărilor.** Astfel, în situația în care culturile prevăzute necesită un volum de forță de muncă ce depășește posibilitățile de asigurare, unitatea agricolă în cauză ar trebui să primească, prin plan, culturi care au un grad ridicat de mecanizare a lucrărilor, sau să coreleze această dotare cu posibilitatea suplinirii cu forță de muncă. Aceasta ar permite ca în întreprinderile respective să se realizeze o îmbinare rațională între munca vie și cea materializată, astfel încît ansamblul procesului tehnologic să se desfășoare în condiții de eficiență economică sporită. Desigur, între anumite limite acești factori — mecanizarea și forța de muncă — pot fi substituiți reciproc fără a influența în sens negativ buna desfășurare a procesului de producție.

Accentuata disproporție sezonieră în ceea ce privește folosirea forței de muncă presupune o serie de măsuri capabile să permită asigurarea în întregime a necesarului din perioadele de vîrf și o utilizare eficientă în lunile cu un volum mai redus de lucrări.

O cale rațională în acest sens o constituie **îmbinarea optimă dintre sectorul producției vegetale și cel al producției animale.** Existența în cadrul aceleiași întreprinderi a celor două ramuri de producție contribuie la o sporire a gradului de folosire a forței de muncă, știind că în ramura creșterii animalelor necesarul de forță de muncă se menține relativ constant, tot timpul anului.

În afara îmbinării optime a ramurilor de producție agricolă, o importanță aparte pentru folosirea eficientă a forței de muncă o reprezintă **extinderea** activităților de mică industrie Pornind de la necesitatea și posibilitatea valorificării eficiente a tuturor resurselor locale, înființarea și extinderea activităților de mică industrie contribuie și la o folosire eficientă a forței de muncă existente. Ancorate în

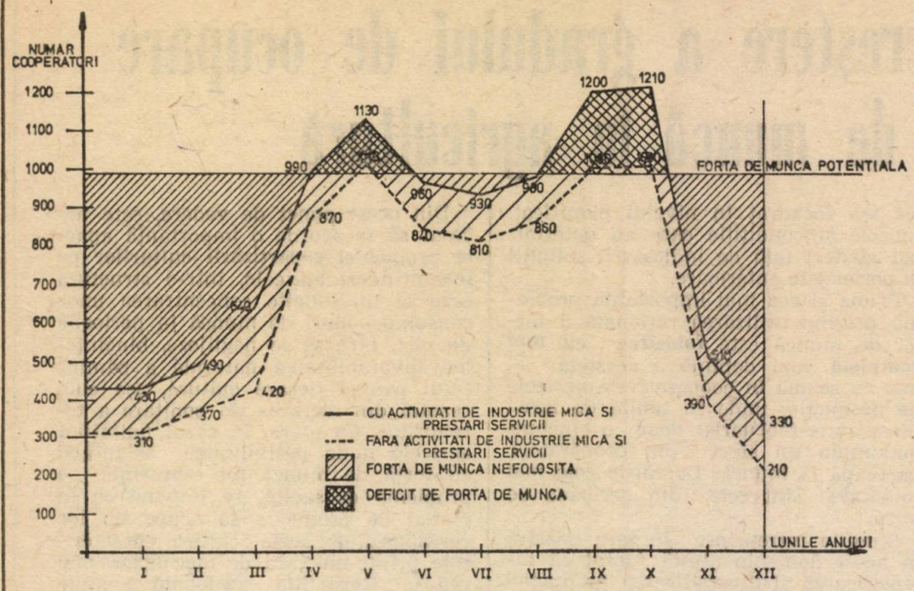

Gradul de utilizare a forței de muncă la C.A.P. Drăgănești-Vlașca, în condițiile existenței activităților de industrie mică și prestări servicii, și în condițiile în care nu există aceste activități

activitatea de ansamblu a întreprinderilor agricole, aceste activități măresc în mod sensibil rezultatele economice ale întreprinderilor și permit o îmbunătățire a situației lor economico-financiare. De altfel, caracteristic este și faptul că ele ar putea fi întrerupte în perioadele de vîrf ale lucrărilor agricole din cîmp și reluate în perioada de iarnă. O particularitate importantă a acestor activități este cea referitoare la **mai larga cooperare cu industria republicană**, pentru executarea unor lucrări cu un consum ridicat de forță de muncă. Experiența bună în acest domeniu a unor unități agricole cooperatiste din județul Teleorman reclamă extinderea unor astfel de activități în această zonă a țării și în altele, care dispun de resurse materiale și umane pe plan local. Revigorarea vechilor tradiții în executarea unor produse meșteșugărești ar permite înființarea unor adevărate **centre de industrie mică** în fiecare județ (în domeniile : ceramică artizanală, artă populară, articole din răchită, materiale de construcții, preindustrializarea unor produse agricole etc.). Forța de muncă necesară ar putea fi asigurată din unitățile agricole, prin înființarea unor cursuri de calificare în meseriile respective. Extinderea acestor activități se materializează și în obținerea unor venituri suplimentare, atît de către întreprinderile agricole cît și de către membrii cooperatori sau lucrătorii agricoli din unitățile de stat.

Ce arată o analiză comparativă în două cooperative

STUDIIND activitatea din cadrul a două cooperative agricole de producție din județul Teleorman, au fost desprinse cîteva concluzii importante în ce privește utilizarea forței de muncă. La C.A.P. Peretu, de exemplu, cea mai mare pondere a populației este ocupată în ramura producției vegetale, celorlalte ramuri revenindu-le mai puțin de 35%. O pondere foarte mică a forței de muncă este ocupată în activități industriale și de prestări de servicii, ceea ce influențează în mare măsura gradul de ocupare a acesteia (tabelul nr. 1).

Considerînd structura forței de muncă pe categorii de vîrstă și pe sexe (tabelul nr. 2), în cazul C.A.P. Peretu se observă o pondere mare a persoanelor între 30 și 60 de ani. Contrar tendințelor de feminizare și îmbătrînire a forței de muncă întîlnite în multe unități agricole, actuala structură de la C.A.P. Peretu este corespunzătoare. Totuși, procentul ridicat al populației în vîrstă de peste 50 de ani impune luarea unor măsuri în vederea atragerii în sfera producției agricole a tineretului, prin crearea condițiilor necesare.

Caracterul sezonier al utilizării forței de muncă în agricultură poate fi ușor observat și din graficul alăturat. Dacă în producția agricolă vegetală, în ambele cooperative analizate se întîlnește o perioadă de utilizare maximă a forței de muncă în lunile martie-septembrie, în celelalte ramuri necesarul de forță de muncă are un nivel constant, determinat în mod deosebit de caracterul industrial al sectorului zootehnic. De aceea este necesar ca, în continuare, să fie dezvoltate într-un ritm mai accelerat activitățile de industrie mică și prestări de servicii, astfel încît să se poată realiza și o stabilitate a forței de muncă în mediul rural.

Cu toate avantajele incontestabile pe care le aduce dezvoltarea activităților de industrie mică în unitățile agricole, ea nu s-a dezvoltat pe măsura posibilităților reale. Această situație a fost determinată și de concepția după care unitatea agricolă trebuie să se ocupe numai cu obținerea produselor de natură agricolă, ceea ce a influențat negativ rezultatele economico-financiare ale multor întreprinderi.

În urma măsurilor adoptate, pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, dezvoltarea micii industrii a început să capete noi contururi în întreprinderile agricole. Liniile directoare privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii se referă la folosirea cu maximum de eficiență a resurselor naturale, a produselor secundare vegetale, animale și industriale, a materialelor refolosibile, precum și a altor resurse de materii prime și materiale locale.

Dezvoltarea industriei mici în unitățile agricole, mai ales în cazul celor cooperatiste, asigură și consolidarea economică a acestora. Obiectul principal al activității de industrie mică îl constituie prelucrarea și industrializarea unor produse agricole, extragerea, prelucrarea și valorificarea agregatelor minerale, a materialului lemnos, producerea unor materiale de construcții, bunuri de consum și artizanale din materii prime vegetale și alte materiale specifice sectorului agricol și silvic, realizarea și recondiționarea de piese de schimb, repere, subansambluri și alte bunuri, inclusiv prin cooperare cu întreprinderi industriale și cu alte unități socialiste.

Practica economică a demonstrat că dezvoltarea industriei mici în unitățile agricole socialiste determină, pe lîngă folosirea resurselor locale, și alte fenomene pozitive : stagnarea migrației populației din mediul rural către orașe ; menținerea forței de muncă în sfera agriculturii, prin participarea acesteia la lucrările agricole de vîrf în cadrul unităților; sporirea gradului de policalificare a celor ce lucrează în agricultură; folosirea forței de muncă care nu poate fi utilizată în industria mare ; realizarea unor produse de serie mică sau de produse a căror confecționare necesită un volum însemnat de manoperă și care nu sînt economice pentru marea industrie.

Folosirea eficientă a forței de muncă presupune extinderea în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste a procesului de integrare a agriculturii cu alte activități economice, precum și eșalonarea rațională a activităților proceselor de producție.

dr. Ion ZOICAN

Tabelul nr. 2

Structura forței de muncă în 1983, la C.A.P. Peretu, pe categorii de vîrstă și pe sexe (%)

	Total	din care	
		bărbați	femei
16 — 29 ani	5,5	5,7	5,4
30 — 39 „	24,7	10,4	29,2
40 — 49 „	26,2	16,4	29,2
50 — 54 „	19,4	16,2	20,4
55 — 59 „	20,9	37,3	15,8
60 — 64 „	3,3	14,0	—
Total	100,0	100,0	100,0

DEZBATERE „R. E.“

REZERVE DE UTILIZARE EFICIENTĂ A FONDULUI FUNCIAR (III)

COMPLEXUL de măsuri elaborat de partidul și statul nostru în domeniul agriculturii a asigurat crearea condițiilor necesare pentru practicarea unei agriculturi moderne, intensive, pe baza cuceririlor științei și tehnicii înaintate. Numai un astfel de model de agricultură răspunde cerințelor mereu crescînde ale economiei noastre socialiste, deoarece el asigură cantități mari de produse vegetale și animale, cu cheltuieli reduse pe unitatea de produs.

Volumul important de investiții efectuate în agricultură are ca scop așezarea producției pe o bază tehnică înaintată. Caracteristice agriculturii noastre, ca expresie a intensificării, sînt mecanizarea complexă a lucrărilor agricole, folosirea pe scară largă a îngrășămintelor chimice și organice, a produselor chimice pentru combaterea dăunătorilor și bolilor la plante, extinderea irigațiilor, producerea de material săditor și semințe de soi etc.

Principalul mijloc de producție în agricultură îl constituie pămîntul. Faptul că acesta este limitat ca întindere atestă importanța deosebită pe care o are modul cum este folosit.

Stabilirea celei mai potrivite și economice structuri a modului de folosință a terenului și ridicarea continuă a fertilității lui se înscriu de asemenea printre principalele acțiuni întreprinse în agricultura țării noastre, în direcția utilizării mai eficiente a fondului funciar.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea de la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, **„pentru agricultură problema care se pune este de a lua toate măsurile pentru a folosi judicios fiecare metru, fiecare palmă de pămînt — cum se spunea pe timpuri — și să obținem maximum de recoltă“.**

Mergînd pe ideea valorificării eficiente a fondului funciar, **redacția „Revistei economice“**, în colaborare cu **Comitetul județean Tulcea al P.C.R.** și cu **Direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară** a efectuat o dezbatere cu specialiști și cadre de răspundere din agricultura județului *). În acest număr publicăm opiniile următorilor tovarăși : ● **ing. Ștefan Gavriliță**, din D.G.A.I.A. ; ● **ing. Mihai Arsene**, directorul Trustului județean al horticulturii ; ● **ing. Sabin Pera**, inginer-șef al Trustului județean S.M.A.

Dotarea cu mașini și tractoare și calitatea lucrărilor agricole

S. Pera — „S-a ridicat aici problema asigurării mijloacelor de fertilizare, în special cu gunoi de grajd. Personal consider că există suficiente mijloace de transport, atît pentru gunoiul de grajd, cît și pentru îngrășămintele chimice, cu condiția folosirii lor mai ritmice. Or, în anumite perioade ale anului, în special toamna, cînd unitățile agricole au un volum foarte mare de transport de produse, capacitatea existentă este suprasolicitată, iar dacă nu se asigură suficiente autocamioane este nevoie ca stațiunile de mecanizare a agriculturii să pună la dispoziția întreprinderilor agricole de stat sau unităților cooperatiste, tractoare cu remorci, care ar putea fi utilizate la transportul și administrarea gunoiului pe terenurile care urmează să fie cultivate.

Stațiunile de mecanizare a agriculturii din județ au luat măsuri pentru a efectua o serie întreagă de lucrări care să ducă la îmbunătățirea structurii solului. Pentru a evita trecerile repetate cu tractorul sau cu mașinile agricole pe aceeași suprafață, s-au constituit agregate complexe (peste 400 în 1984 și circa 500 în acest an), care la o singură trecere vor efectua mai multe lucrări. Pentru extinderea mecanizării lucrărilor pe terenurile în pantă, am început să fim dotați cu tractoare, combine și alte mașini agricole adecvate. În ceea ce privește administrarea de îngrășăminte chimice lichide, dotarea tehnică există, însă să asigurăm condiții de transport, de depozitare corespunzătoare.

Sînt, în județ, unele terenuri, suprafețe nefavorabile executării lucrărilor mecanice ; deși sînt trecute în categoria celor arabile, ele au roca la suprafață, deci nu numai că sînt slab productive, dar au influențe foarte negative sub aportul uzurii tractoarelor și mașinilor agricole etc. Acestor suprafețe ar trebui să li se găsească alte folosințe în cadrul agriculturii județului.

Sistema de mașini existentă în momentul de față corespunde pentru lucrările pe care le avem de efectuat, cu excepția tractoarelor de uz general (65 CP) care, după părerea mea, sînt insuficiente“.

M. Arsene — „Privitor la dotare, aș avea totuși obiecții în sensul că unele mașini nu sînt numeric suficiente pentru a asigura executarea lucrărilor în perioada optimă. Mă refer, în primul rînd, la cele de aplicat tratamentele fitosanitare. Consider că în cazul unui atac de boli sau de dăunători numărul acestor mașini determină în mod hotărîtor reușita acțiunii de combatere. Atîta timp cît noi aplicăm aceste tratamente la unadouă săptămîni după apariția bolilor sau dăunătorilor, lucrarea respectivă nu mai este eficace și se pierde o mare parte din recolta ce s-ar putea obține. De asemenea, nu sînt asigurate cele mai corespunzătoare utilaje pentru sortarea și calibrarea cartofilor ; cele existente nu corespund cerințelor noastre, în sensul că nu asigură îndeajuns calitatea operațiilor și necesită multă forță de muncă (25 lucrători la o mașină !)“.

Șt. Gavriliță — „Tot legat de performanțele unor mașini agricole, menționez că la noi se folosește combina CARP-4, care recoltează știuleții, însă nu și tulpinele. Există o altă mașină (MAC) care, dacă ar lucra conform destinației sale, ar rezolva și problema recoltatului tulpinelor ; însă mașina în cauză nu execută lucrarea la un nivel calitativ superior, ceea ce face ca, în foarte multe cazuri, terenul să nu fie curățat complet de resturile vegetale, îngreunînd astfel executarea lucrărilor de arat. Tot astfel, combinatoarele existente în dotare sînt mașini complete care realizează lucrări de bună calitate, dar numai pe terenuri curățate complet de resturi vegetale. Pentru a executa lucrările de pregătire a terenului noi ne folosim de grapele cu discuri. Aceasta nu asigură însă nivelul calitativ cerut de noua tehnologie a culturilor : o dată cu pregătirea terenului ar trebui să se realizeze și lucrarea de nivelare, strict necesară în special pentru culturile cu semințe mici, cum sînt inul, soia, sfecla de zahăr ș.a. Propun de aceea ca Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii să găsească o soluție ca după trecerea grapei cu discuri — acționată de tractorul U-650 sau A — 1 100 — terenul să rămînă nivelat.

Din punctul nostru de vedere, nu mai corespund nici actualele semănători de cereale. Mașina S.U.-48, de exemplu, nu poate fi utilizată eficient, în condițiile toamnelor secetoase (caracteristice zonei Dobrogei), cînd nu se pot executa arături fără bolovani, nu poate fi pregătit terenul corespunzător, iar în această situație semănătoarea S.U.-48 nu încorporează semințele în sol la adîncimea corespunzătoare, ceea ce influențează în mod vizibil densitatea de răsărire, creșterea și dezvoltarea plantelor“.

S. Pera — „În legătură cu această problemă, menționez că, potrivit ultimelor indicații, începînd din acest an, combinele CARP și mașinile MAC nu vor mai fi utilizate în lucrarea de recoltare a porumbului, ele urmează a fi înlocuite cu combinele C-6 PD, C-8 PD (care urmează să apară în acest an), și combina C-3 PD, care lasă terenul liber de orice resturi vegetale. În felul acesta lucrările de pregătire a terenului se vor putea executa în mod corespunzător. Legat de problema grapelor cu discuri, vreau să precizez că, începînd din anul acesta, vom primi grape cu discuri îmbunătățite constructiv (cu lățime variabilă și cu posibilitatea de a fi echipate și cu grape cu colți reglabili), cu ajutorul cărora se va face o netezire mai bună a suprafeței. Varianta ca grapa cu discuri să lucreze cu un echipament care să execute concomitent lucrări de nivelat ar impune existența unui tractor de mare putere, soluție mai greu de realizat în momentul de față.

Referitor la semănătorile de cereale, fac mențiune că semănătoarea SU-48 a ieșit din fabricația de serie, trecîndu-se la semănători SU-29, la care în curînd se va trece la fabricația de serie, livrîndu-se deci numai semănători SU-29, iar în stadiu avansat de pregătire este fabricarea unei semănători perfecționate : îmbunătățită din punct de vedere calitativ și funcțional, dotată cu echipament de fertilizare chimică, și în felul acesta, bineînțeles crescînd robustețea patinelor, a tuburilor și celorlalte echipamente, ce vor asigura îmbunătățirea condițiilor de lucru“.

*) Partea I și partea a II-a din dezbatere au fost publicate în nr. 19 și, respectiv, 21, din acest an, ale revistei.

În întîmpinarea cerințelor consumatorilor

OFERTĂ DIVERSIFICATĂ DE BUNURI DE CONSUM

PLANUL național unic stabilește pentru anul 1985 realizarea prin comerțul socialist a unui volum total al vînzărilor de mărfuri cu amănuntul de 273,5 miliarde lei, care asigură creșteri atît pe ansamblul sistemului, cît și pe sectoarele de mărfuri : alimentare, alimentație publică, textile-încălțăminte și produse metalo-chimice. Există certitudinea îndeplinirii acestor sarcini, pornind de la premisa că fondul de mărfuri contractat pentru acest ultim an al cincinalului acoperă, pe ansamblu, planul de desfacere, iar în structură prezintă o serie de îmbunătățiri, față de realizările din anul 1984. S-a obținut un număr însemnat de produse și sortimente noi, cu performanțe tehnice și funcționale îmbunătățite, într-o linie mai modernă, corelat și cu tendințele din structura cererii populației.

Contractarea fondului de mărfuri pentru acest an s-a efectuat în condiții îmbunătățite, promovîndu-se relații directe între întreprinderile producătoare și cele comerciale, mai cu seamă la produsele cu sortiment simplu și obținute pe plan local. De asemenea, s-au înregistrat progrese în utilizarea sistemului de contractare prin corespondență, precum și în organizarea contractărilor care se desfășoară centralizat, pentru grupele de produse cu sortiment complex și caracter sezonier.

Potrivit prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, colaborăm cu industria pentru introducerea în fabricație a unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, cu consum redus de materii prime, energie — de pildă, în sectorul textile-încălțăminte ne orientăm spre articole cu proprietăți îmbunătățite de purtare și întreținere, mai comode și ușoare, în concordanță cu evoluția modei. Urmărim promovarea la desfacere a unor noi articole cu un grad ridicat de finisaj, în condițiile diversificării accentuate la țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, blănărie și marochinărie.

O atenție deosebită se va acorda în acest an, ca și în viitor, comercializării unei game mai largi de produse destinate copiilor și tineretului, precum și a articolelor necesare diferitelor activități din timpul liber, fapt ce se reflectă de altfel și în structura rețelei comerciale.

Sectorul de mărfuri textile-încălțăminte comercializează anual mărfuri în valoare de peste 53 miliarde lei, reprezentînd circa 20% din desfacerile în întregul comerț socialist. Prin specificul său, acest sector este supus influențelor sezoniere și de modă, reflectate în fluctuațiile cererii de consum, ceea ce impune din partea comerțului multă mobilitate în construirea fondului de marfă, precum și în organizarea desfacerii.

Așa cum a indicat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, contractăm cu producătorii produse realizate prioritar din materii prime existente în țară, precum și din înlocuitori ai materiilor prime naturale la care resursele sînt limitate. Tot în concordanță cu indicațiile conducerii de partid, accentuate și în documentele Congresului al XIII-lea, promovăm sortimentele care asigură un grad superior de valorificare a materiilor prime, obținînd pe această cale importante cantități de produse din clasele superioare de calitate, pe care le comercializăm prin magazine „Romarta" sau prin raioane special amenajate în magazine universale.

Fondul de marfă din anul 1985 asigură importante creșteri față de anul anterior, din care exemplificăm pe cele care se adresează sezonului actual, astfel : 105,9% la rochii, capoate și fuste, 106,9% la cămăși, 104,3% la îmbrăcăminte tricotată, 105% la costume de baie, 105,3% la sandale și pantofi etc. Desigur însă că asigurarea cantitativă a necesarului de consum al populației nu rezolvă integral problema aprovizionării; este, cel puțin în aceeași măsură, necesar să se asigure și gamele de modele, desene, culori, contexturi etc., care să satisfacă cerințele atît de complexe ale consumatorilor. Astfel, în colaborare cu producătorii, am reușit ca fondul de marfă destinat sezonului cald 1985 să fie constituit din produse de îmbrăcăminte ușoare, moderne, cu un grad sporit de confort și cu finisaje superioare. **În sectorul de confecții,** de pildă, au fost contractate peste 2 200 de modele noi, din care compleuri și costume de vară, raglane și pardesie, rochii, fuste și bluze, cămăși și bluzoane

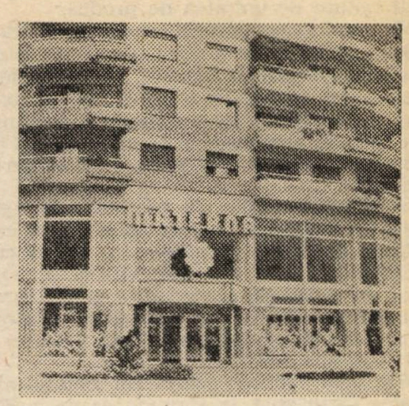

etc., executate într-o linie modernă, folosind țesături ușoare, aerate, în combinații, cu garnituri în culori contrastante, cu numeroase accesorii — capse, catarame, butoni, fermoare ș.a. **În sectorul de tricotaje** au fost contractate peste 2 800 de modele, reprezentînd articole de lenjerie din fire tip bumbac și tip mătase, satinate, cu dantele decupate și aplicații de broderie și pasmanterie, articole de îmbrăcăminte realizate din amestecuri noi de fire și fibre naturale și sintetice, în croieli moderne, ample, tricouri imprimate și cu desene aplicate etc. **În sectorul de încălțăminte,** din cele peste 1 300 de modele noi contractate, se remarcă pantofii și sandalele din piele sintetică, cu fețe textile, plasă tricotată sau macramé, cu o mare diversitate de tocuri, sandalele de plajă din cauciuc și mase plastice, în modele noi și o bogată gamă de culori.

La constituirea fondului de marfă textile-încălțăminte pentru acest an s-au avut în vedere programele speciale privind dezvoltarea producției și desfacerii în unele sectoare ale industriei ușoare, dintre care menționăm :

— **programul de autoaprovizionare și autoconducere**, la principalele produse de sezon ;

— **programul privind valorificarea superioară a materiilor prime din industria ușoară,** ceea ce a condus la livrarea pe clase de calitate a produselor textile-încălțăminte. Produsele din clasele extra și lux reprezintă cca 15—25% din total, diferențiate pe grupe de mărfuri. Produsele respective, oferite în magazinele tip „Romarta", prezintă o înnoire totală a sortimentului de modele, fiind realizate în serii mici atît de producătorii mari, cît și de cei din industria mică și unitățile cooperației meșteșugărești ;

— o grijă specială acordăm **articolelor pentru copii și tineret,** în concor-

danță cu preocuparea generală a partidului pentru tînăra generație. Astfel, în acest an s-a pregătit o garderobă corespunzătoare gustului și preocupărilor tinerilor. De exemplu : se oferă cantități sporite de încălțăminte sport tip tenis, sandale din barete de înlocuitori de piele, gen sandale romane ; în colecția de tricotaje s-au prezentat și contractat diverse bluze în amestecuri variate, tricoturi plasă, ajurate etc. Aceleași preocupări și la confecții, articole de galanterie, sport ș.a.

Pentru copii, începînd de la nou-născuți, trecînd la cei mici, la preșcolari, școlari, linia de creație diferă de cea realizată pentru adulți și tineret, fiind adaptată vîrstei ; în general predomină modele în culori vii, realizate cu fantezie și cu un grad de complexitate potrivit acestei categorii de consumatori.

O atenție sporită s-a acordat și asigurării sortimentului de mărimi. În acest sens au fost organizate cercetări speciale privind tipodimensiunile necesare tuturor categoriilor de populație, cu accent special pe asigurarea unei ponderi corecte de mărimi la copii și tineret, la care creșterea este mai marcată. În context s-a urmărit ca structura fondului de marfă să conțină în permanență cantități suficiente de îmbrăcăminte și încălțăminte pentru consumatorii care prezintă dimensiuni excepționale — sau foarte mari, sau foarte mici. Asemenea produse se vînd prin raioane speciale ale marilor magazine universale.

O preocupare deosebită a constituit-o, de asemenea, asigurarea **fondului de marfă pentru sezonul estival pe litoral,** unde unitățile comerciale de profil beneficiază de o creștere de peste 14%, față de volumul desfăcut în sezonul precedent, angajîndu-se, de exemplu, peste 4 mil. buc. de bluze tricotate, 400 mii buc. costume și chiloți de baie, peste 360 mii buc. de cămăși cu mînecă scurtă, peste 470 mii buc. de rochii, bluze și fuste de vară, 1 100 mii per. de sandale și pantofi de vară din textile, piele și înlocuitori, 1 milion de prosoape etc. Aceeași grijă pentru asigurarea fondului de marfă se acordă și stațiunilor balneo-climaterice și traseelor turistice mai frecventate în sezonul de vară, cum sînt cele din județele Brașov, Prahova, Vîlcea, Bihor, Maramureș, Suceava, Mureș, Harghita și alte zone, pentru care s-au asigurat peste 2 100 mii per. de încălțăminte specifică de turism, sport, ghete de baschet și pantofi de tenis etc. ; 160 mii buc. de sacoșe de voiaj și rucsacuri ; 1 780 mii buc. de bluze și pantaloni de trening ș.a.

Realizarea măsurilor pentru buna aprovizionare cu mărfuri textile-încălțăminte, cuprinse atît în planul de stat aprobat pentru anul în curs, cît și în programele speciale arătate mai sus, are în vedere îndeplinirea la timp și în structura contractată a livrărilor stabilite pentru fondul pieței, cu deosebire la produsele de sezon. Din acest punct de vedere, livrările realizate de către producători sînt mai mari decît cele din perioadele anterioare, la majoritatea grupelor de marfă. Sînt însă și unii furnizori restanțieri, din partea cărora se impun urgente măsuri de recuperare, cu atît mai mult cu cît este vorba de produse mult solicitate în sezonul actual (costume și chiloți de baie, tricotaje din fire poliamidice, îmbrăcăminte tip bumbac, pantofi de tenis, baticuri, sacoșe și genți de voiaj etc.). Totodată, pe linia generală a noii calități în toate domeniile, se cere și îmbunătățirea calității mărfurilor livrate, mai ales la acei furnizori la care recentele acțiuni întreprinse atît cu centralele industriale de resort, cît și cu inspectoratele de control al calității au scos la iveală defecțiuni atît pe fluxul tehnologic, cît și la produsele deja finite.

Angajarea fondului de marfă, cu oricîtă grijă ar fi făcută, nu reprezintă decît jumătate din drumul parcurs de marfă de la producător la consumator. Specialiștii din comerț urmăresc în continuare specializarea rețelei comerciale, gruparea vînzării produselor pe destinații, astfel încît să se evite la maximum pulverizarea sortimentului și dezasortarea mărfurilor. De asemenea, ne preocupă prezentarea deosebită a mărfurilor în magazine, în mod atractiv și funcțional în același timp, promovarea formelor care permit accesul liber la marfă al cumpărătorilor (expunere deschisă, autoservire etc.), concomitent cu îmbunătățirea ținutei vînzătorilor, prezentarea mărfurilor în magazine și vitrine, care să exprime marea varietate a fondului de marfă. În ceea ce privește comerțul stradal, deși s-au obținut unele realizări, este necesar să fie dezvoltat prin amplasarea cu precădere în locuri cu mare aflux de cumpărători, tîrguri, bîlciuri, precum și prin folosirea mai eficientă a tuturor manifestărilor locale specifice, cu care ocazie să promovăm la desfacere mărfurile de care dispunem.

Avem în vedere îmbunătățirea structurii rețelei comerciale, prin organizarea unor noi magazine specializate pe satisfacerea unor complexe de nevoi ale unor grupe de consumatori — cum

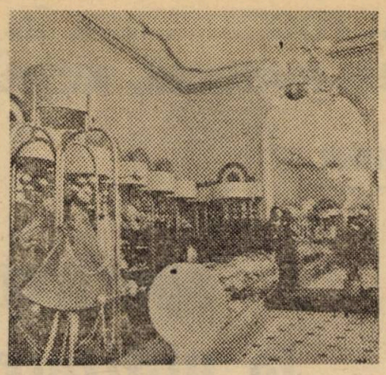

sînt magazinele „Ambianța", „Materna" ; magazine cu articole pentru tineret ; unități pentru desfacerea unei game largi de articole pentru sport și turism ; magazine-depozit pentru vînzarea mărfurilor prin corespondență și pe bază de modele etc. La acestea se adaugă măsurile necesare în mod permanent pentru : expunerea și prezentarea atractivă a mărfurilor ; îmbunătățirea organizării interioare a magăzinelor și asigurarea accesului cît mai direct al cumpărătorilor la produsele expuse ; amplasarea rațională a raioanelor, punctelor de vînzare și grupelor de mărfuri în magazinele de mari suprafețe ; modernizarea condițiilor de păstrare și asortare a mărfurilor; îmbunătățirea operațiilor de pregătire prealabilă, expunere și prezentare a mărfurilor, a aranjării vitrinelor, realizării fațadelor și firmelor.

Pentru realizarea unui înalt nivel de servire a cumpărătorilor, o sarcină de deosebită importanță o constituie utilizarea rațională a forței de muncă, ridicarea nivelului de pregătire profesională, politică și morală a lucrătorilor, pe baza programelor de reciclare, prin instruiri, schimburi de experiență, concursuri profesionale, multiple și variate acțiuni de educație politico-ideologică.

Obținerea de rezultate tot mai bune în aplicarea direcțiilor arătate mai sus va conduce la o continuă îmbunătățire a indicatorilor de eficiență a activității comerciale, respectiv la creșterea rentabilității, reducerea cheltuielilor de circulație, creșterea vînzărilor pe mp de suprafață comercială și pe lucrător și, pe această cale, sporirea mai accentuată a productivității muncii, fără nici un rabat la calitatea servirii populației, în condițiile aplicării exemplare și în comerț a noului mecanism economico-financiar.

Complexul de măsuri menționat pentru asigurarea fondului de marfă și a organizării desfacerilor a determinat realizarea planului de desfacere în sectorul textile-încălțăminte în proporție de 105,3% în primele 5 luni din acest an, cu un spor de 8,5% față de aceeași perioadă din anul trecut. Pentru menținerea acestui ritm bun la desfacere, se impun în continuare măsuri atît pe linia urmăririi stricte a executării contractelor cu producătorii — ca volum și în structură — cît și a exigenței maxime la recepție. Totodată, lucrătorii din comerț sînt chemați să asigure o servire exemplară, să ofere cu mai multă solicitudine cumpărătorilor întregul fond de marfă de care dispunem.

Maria SUBȚIRELU
adjunct al ministrului comerțului interior

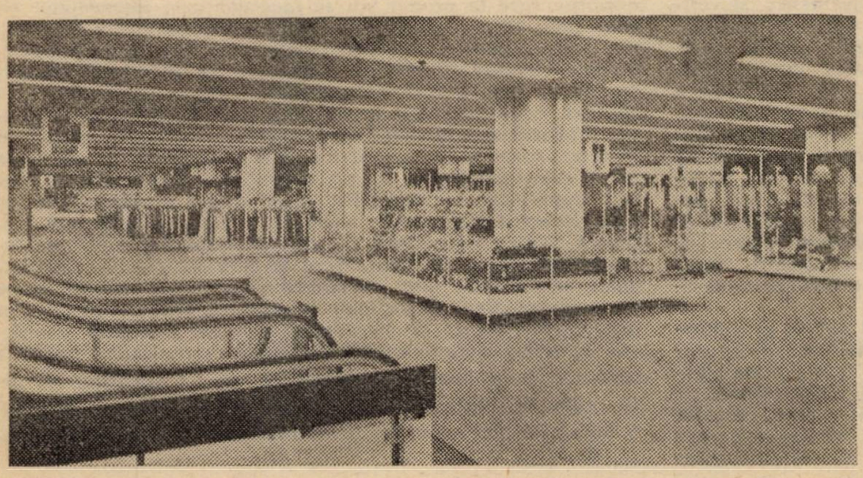

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

OPINII

Sporirea contribuției amortizării la utilizarea eficientă a fondurilor fixe

ÎN CONTEXTUL eforturilor însemnate depuse pentru creșterea puternică a zestrei tehnice din dotarea unităților economice din toate ramurile economiei naționale, o deosebită însemnătate dobîndesc preocupările privind ridicarea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii pentru administrarea cu o eficiență superioară a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată, pentru utilizarea calitativ-intensivă la niveluri tot mai ridicate a valorosului potențial tehnic și uman disponibil din fiecare întreprindere. Printre multiplele pîrghii și instrumente de care dispune noul mecanism economico-financiar pentru realizarea acestor cerințe, se află și sistemul de amortizare a fondurilor fixe. Prezentăm în cele ce urmează **o analiză economică efectuată** pe această linie **la întreprinderea „Vulcan" din București**, urmărind să evidențiem anumite aspecte de natură a contribui, după părerea noastră, la sporirea rolului amortizării în utilizarea cu rezultate superioare a fondurilor fixe.

■

INVESTIGAȚIILE noastre, care se referă la perioada acestui cincinal, au pus în evidență că, în cadrul întreprinderii „Vulcan" București, unitate care dispune de o importantă dotare tehnică, **valoarea de inventar a fondurilor fixe** (care semnifică volumul acestora) **a crescut în 1984 față de 1980 cu 39,4%**, iar valoarea lor medie anuală (care semnifică volumul lor corelat cu timpul de funcționare) cu 51,3%. În același timp, au avut loc schimbări în structura fondurilor fixe. Calculată la valoarea de inventar, structura fondurilor fixe în perioada analizată evidențiază că cea mai mare pondere aparține mașinilor, utilajelor și instalațiilor de lucru (între 45,6 și 48%), ceea ce constituie una din condițiile de bază ale realizării unui volum sporit al producției.

Datele privind partea fondurilor fixe intrate anual prin investiții în totalul celor în funcțiune la sfîrșitul anului arată faptul că **o pondere mare în totalul fondurilor fixe în funcțiune este reprezentată de cele noi, cu parametri tehnici și economici ridicați.** Astfel, din fondurile fixe existente în întreprindere în anul 1984, aproape 63% reprezentau fonduri fixe intrate în funcțiune prin investiții începînd cu anul 1980. Ritmul susținut de înnoire a fondurilor fixe este o consecință nemijlocită a aplicării noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, aspect reflectat de datele privind volumul, dinamica și structura fondului de dezvoltare economică a întreprinderii, care a crescut de aproape 9 ori în anul 1984 comparativ cu anul 1980, în bună măsură pe seama amortizării și a beneficiului cu această destinație. În intervalul 1980—1984, la care ne referim, amortizarea a deținut o pondere situată între 11,4 și 98,8% în cadrul fondului de dezvoltare economică.

Volumul amortizării cunoaște o dinamică puternică la întreprinderea „Vulcan". Mărimea fondului anual de amortizare a crescut în perioada analizată cu 37,4 mil.lei, respectiv cu 45% în anul 1984 comparativ cu anul 1980. Față de media pe întreprindere, creșterea a fost mai puternică la mașinile, utilajele și instalațiile de lucru — respectiv cu 47% și la aparatele și instalațiile de măsură, control și reglare — respectiv cu 88,9%. Aceste evoluții au fost influențate, în principal, atît de ponderea fiecărei categorii a fondurilor fixe, cît și de evoluția structurii fondului de amortizare și a normelor de amortizare. De notat este faptul că mașinile, utilajele și instalațiile de lucru, dețin circa 65% din suma totală a amortizării din unitatea economică analizată, pondere care a avut tendința

● *Avînd în vedere că evoluția amortizării în costurile de producție este influențată și de normele de amortizare, dorim să insistăm asupra faptului că sistemul actual de amortizare prevede posibilitatea utilizării normelor unice de amortizare pe întreprindere (5,52% la întreprinderea „Vulcan"-București, normă stabilită din anul 1981). Desigur, apreciem că această prevedere legală se justifica atunci cînd a fost elaborată deoarece folosirea normelor analitice prezintă dezavantajul unei operativități reduse la determinarea și repartizarea fondului de amortizare. De asemenea, se considera că diferențele dintre norma unică și normele analitice se compensează pe total. În realitate însă, uzitarea normei unice creează posibilitatea supraamortizării unor fonduri fixe, ca și a subamortizării altora și, deci, a unei neconcordanțe, a unei necorelări între uzură și amortizare. În prezent, avînd în vedere gradul de dotare a întreprinderilor cu tehnică modernă de calcul, accesul larg la sistemul informațional modern, considerăm că utilizarea normei unice nu se mai justifică, deoarece cauzele care au stat la baza elaborării și folosirii ei nu mai sînt prezente, iar existența mijloacelor tehnice de calcul oferă posibilitatea operativității și exactității necesare pentru determinarea, repartizarea și utilizarea amortizării.*

Din analiza noastră rezultă că actualele norme de amortizare țin seama, în bună măsură, de rapiditatea progresului tehnic contemporan, de implicațiile și intensitatea uzurii morale socialmente admisă, în condițiile întreținerii și reparării în mod corespunzător a fondurilor fixe. Această concluzie se desprinde și din faptul că, în condițiile în care ponderea fondurilor fixe noi, moderne, în totalul fondurilor fixe, este ridicată, și numărul de mijloace de muncă amortizate integral, dar aflate în funcțiune, este însemnat. Desigur, pentru ca întreprinderile să poată beneficia în mod eficient de suplimentul de „serviciu gratuit" pe care fondurile fixe amortizate mai devreme l-ar putea presta în acest fel, o atenție deosebită se cere acordată în toate unitățile economice exploatării și întreținerii corespunzătoare a tuturor fondurilor fixe. Iată de ce apreciem necesar ca în cazul în care livrarea pieselor și subansamblelor de către unitățile care le produc nu se face conform intervalelor de timp normate și condițiilor de calitate prevăzute în contract, pierderile datorate neutilizării fondurilor fixe, inclusiv amortizarea aferentă pierderilor respective și beneficiul planificat, să fie suportate de către furnizor. De asemenea, în acest context, considerăm că se impun măsuri suplimentare pentru întărirea cointeresării materiale a personalului muncitor în întreținerea și buna funcționare a fondurilor fixe, inclusiv în ridicarea calificării, în concordanță cu performanțele tehnice superioare ale mașinilor și utilajelor moderne din dotare. În acest scop, apare necesară o preocupare și mai susținută pentru pregătirea cît mai temeinică a celor ce lucrează direct cu fondurile fixe la care ne referim ; se impune ca folosirea unor asemenea mijloace de muncă să nu fie asigurată decît de forța de muncă pregătită corespunzător exigențelor cerute de parametrii tehnici. Totodată, pierderile în urma nefuncționării utilajelor și mașinilor (inclusiv amortizarea și beneficiul planificat) să fie suportate de cei în cauză, iar indicatorii de calculare și acordare a retribuțiilor să fie mai strîns legați de întreținerea și utilizarea fondurilor fixe.

● *Referindu-se la corelația dintre durata de serviciu, uzura și amortizarea fondurilor fixe, o problemă importantă pentru practica economică este, după părerea noastră, reevaluarea fondurilor fixe. Unele măsuri adoptate pînă în prezent privind reevaluarea fondurilor fixe au avut urmări pozitive asupra sistemului de amortizare în concordanță cu conținutul economic al acesteia și prin aceea că au permis stabilirea unor valori unitare identice pentru mijloace de muncă de același fel, asigurîndu-se condiții mai bune de compensare a cheltuielilor necesare înlocuirii fondurilor fixe uzate din punct de vedere fizic și moral. Apreciem însă că reevaluarea fondurilor fixe la intervale mari de timp determină inevitabil ca, mai devreme sau mai tîrziu, amortizarea să nu mai reflecte cerințele reproducției fondurilor fixe potrivit valorii de înlocuire din fiecare perioadă ; ca urmare considerăm că se impune un sistem mai suplu de actualizare a valorii de inventar a fondurilor fixe, în conformitate cu condițiile în permanentă schimbare ale reproducției lor sub influența a numeroși factori, dintre care dinamica costului unor materii prime și energiei se află pe primul loc. Aceasta decurge din necesitatea formării, prin amortizare, a unor mărimi de resurse bănești cît mai aproape de cele cerute în momentul efectuării procesului de înlocuire a fondurilor fixe scoase din funcțiune, fapt ce permite să se înlăture eventualele rupturi între latura bănească și cea natural-materială a reproducției fondurilor fixe. De altfel, reevaluarea fondurilor fixe este necesară și pentru determinarea cît mai reală a costurilor, a eficienței acestor fonduri, rentabilității și a altor indicatori economici. În acest cadru, opinăm că deciziile de reevaluare se cer cît mai adecvat corelate cu duratele normate de serviciu care, cu cît sînt mai lungi, cu atît reevaluarea devine mai urgentă, datorită posibilelor influențe exercitate de eventuale modificări de prețuri și tarife în economie.*

Totodată, apreciem că se impune îmbunătățirea sistemului de reevaluare a fondurilor fixe nu numai în sensul că acesta să se caracterizeze prin mai multă operativitate și flexibilitate, ci și prin determinarea amortizării pe baza valorii de înlocuire ; s-ar putea avea în vedere, de exemplu, corectarea valorii de inventar a fondurilor fixe înregistrată inițial, cu un coeficient de actualizare, care să fie egal cu indicele mediu al prețurilor de producție sau de livrare stabilite pentru fiecare gen anume de fond fix, prevenindu-se astfel atît subevaluările, cît și supraevaluările față de valorile curente de reproducție ale fondurilor fixe. Ni se pare evident că amortizarea determinată pe baza valorii de înlocuire, deci de reproducție a fondurilor fixe, este în mai deplină concordanță cu conținutul său economic, cu cerințele legilor economice, cu principiile noului mecanism economico-financiar.

de creștere de la un an la altul în condițiile în care dinamica fondului total de amortizare a fost susținută.

În intervalul analizei la care ne referim, ponderea amortizării în valoarea celor trei indicatori privind producția : producția globală, producția marfă și producția marfă vîndută și încasată aproape s-a dublat. Greutatea specifică a amortizării a crescut în 1984 comparativ cu 1980 cu 2,4 procente în cheltuielile totale și cu 3,7 procente în cheltuielile materiale.

În condițiile întăririi autogestiunii economico-financiare, ale înfăptuirii cerințelor aplicării noului mecanism economico-financiar, volumul sporit al fondului de amortizare a contribuit la realizarea și consolidarea autofinanțării întreprinderii prin aportul însemnat pe care am constatat că îl are la formarea fondului de dezvoltare economică, a mijloacelor destinate restituirii fondurilor primite pentru investiții noi și dezvoltări importante, și la vărsămintele la fondul centralizat de dezvoltare economico-socială.

■

CU TOATĖ că investițiile — în condițiile realizării efective a autofinanțării unităților economice ca element al consolidării autogestiunii economico-financiare — au avut un rol deosebit de important în sporirea fondurilor fixe intrate anual în funcțiune pe această cale, analiza întreprinsă a pus în evidență și faptul că ponderea amortizării cumulate față de valoarea de inventar a fondurilor fixe în funcțiune (gradul de uzură economică) a înregistrat o tendință generală de creștere aproape pentru toate categoriile de fonduri fixe. Printre factorii care influențează acest proces un rol important îl are menținerea în funcțiune a unor fonduri fixe a căror valoare de inventar a fost amortizată, în unele cazuri, de un număr important de ani. Valoarea fondurilor fixe în funcțiune, amortizate integral, aproape s-a dublat la începutul anului 1984 în raport cu 1980, ponderea lor în totalul fondurilor fixe în funcțiune fiind de 9% în 1983, comparativ cu 6% în anul 1980. O cauză o reprezintă și prevederea legală cu caracter restrictiv privind **obligativitatea recuperării unei părți importante din valoarea oricărui fond fix scos din funcțiune.** Or, așa cum rezultă din studiile efectuate, după părerea noastră, această prevedere nu poate fi practic respectată, sub aspect valoric, pentru absolut fiecare mijloc de muncă în parte. În consecință, apreciem că se impune îmbunătățirea prevederii din actele normative referitoare la obligativitatea recuperării unei anumite părți din valoarea oricărui fond scos din funcțiune. După opinia noastră, această limită restrictivă **ar putea să fie diferențiată pe baza unei fundamentări tehnico-economice mai profunde asupra fiecărui gen de fond fix în parte,** care să țină seama de faptul că este necesar să se aibă cît mai mult în vedere elementele recuperabile, în primul rînd în unități fizice.

Desigur, perfecționările aduse sistemului de amortizare în sensul de a se renunța la amortizarea fondurilor fixe după expirarea duratei lor normate de funcționare, perfecționări făcute în concordanță cu cerințele legii valorii și a altor legi economice, cointeresează și mai puternic unitățile economice în folosirea rațională a fondurilor fixe, pentru întreținerea și repararea lor în bune condițiuni, concomitent cu lucrările de modernizare justificate din punct de vedere al eficienței economice („serviciul gratuit" pe care-l fac fondurile fixe amortizate dar aflate în bună stare de funcționare și pot fi încă utilizate corespunzător reprezintă, în realitate, pentru întreprindere, o latură a economiei de resurse, de muncă socială ca și în cazul reducerii consumurilor specifice de materii prime, combustibil etc). În același timp însă, apreciem că această măsură trebuie să fie însoțită și de perfecționări adecvate în reglementările privind scoaterea din funcțiune a unor fonduri fixe amortizate de natura celor amintite mai înainte. Se înțelege că astfel de reglementări trebuie, pe de o parte, să prevină orice tendință de a casa un mijloc de muncă care se justifică economic de a fi utilizat după amortizarea integrală, iar, pe de altă parte, să înlăture situația actuală cînd, uneori, patrimoniul întreprinderii este încărcat inutil cu unele fonduri fixe amortizate dar practic fără valoare de întrebuințare corespunzătoare.

O altă problemă este cea a corelației dintre amortizare și reparațiile capitale. Deoarece această categorie de reparații are un rol important în menținerea stării normale de funcționare a fondurilor fixe și în ridicarea eficienței folosirii lor, într-un proces care se îmbină cu cel al modernizării mijloacelor fixe și care, practic, nu se pot delimita net unul de celălalt, **considerăm că cheltuielile cu reparațiile capitale trebuie adăugate valorii rămase de amortizat și, în consecință, recuperată prin sistemul de amortizare și nu să fie incluse direct în costuri în anul efectuării lor, așa cum se procedează în prezent.** Totodată, durata de serviciu a fondului fix ar urma să sporească cu numărul de ani ce rezultă din raportul dintre costul reparației capitale și mărimea anuală a amortizării. De asemenea, apreciem că s-ar justifica studierea unei soluții adecvate prin care o parte mai mare a fondului de amortizare să fie alocată nemijlocit modernizării fondurilor fixe din întreprinderi.

Considerăm că aplicarea propunerilor la care ne-am referit ar conduce, pe de o parte, la stimularea mai puternică a întreprinderilor în efectuarea lucrărilor de reparații capitale o dată cu cele de modernizare și, pe de altă parte, la apropierea în mai mare măsură a amortizării de procesul de uzură. Ținînd seama și de aceste considerente, sîntem de părere că s-ar clarifica și o serie de aspecte legate de vîrsta medie a fondurilor fixe, avînd în vedere că ea este mult influențată în prezent și prin neluarea în calcul a cheltuielilor cu reparațiile capitale ale fondurilor fixe integral amortizate, dar în funcțiune ; în același timp, apreciem că durata normată de funcționare ar fi în mai mare concordanță cu cea reală.

Luarea în discuție a tuturor acestor probleme și eventuale soluții apreciem că ar fi de natură să contribuie la sporirea în continuare a rolului amortizării în utilizarea cu eficiență superioară a zestrei tehnice aflate în dotarea întreprinderilor.

Emil CIOFLAN
Gh. GORINCU
Costinel LAZĂR
Alex. PASCAL

DEZBATERE „R. E."

ŞTIINŢA ŞI TEHNOLOGIA ÎN SPRIJINUL VALORIFICĂRII RESURSELOR LOCALE (III)

Punerea în valoare, la un nivel superior, a resurselor localizate în teritoriul naţional (a resurselor locale, în sensul în care au fost circumscrise în cadrul acestei dezbateri) este nemijlocit legată de prezenţa şi utilizarea adecvată a unui alt tip de resursă, ce vădeşte din plin atributul de „local" : forţa de muncă. O resursă ale cărei coordonate de evoluţie urmează o logică specifică şi care se integrează într-un mod propriu în ecuaţia dezvoltării. Asigurarea unui potenţial ridicat de forţă de muncă — sub aspect cantitativ, al structurii demografice, al pregătirii profesionale — stabilizarea sa, integrarea în structuri socio-economice propice, capabile să pună în valoare acest potenţial — iată o enumerare succintă a cîtorva dintre cele mai importante aspecte asupra cărora au stăruit intervenţiile grupate în această nouă secvenţă a dezbaterii noastre *).

Dumitru Dumitru : „Este evident că problematica supusă discuţiei comportă un grad înalt de complexitate, întrucît vizează deopotrivă un sector economic esenţial (care trebuie, deci, integrat într-o politică economică armonioasă) şi finalitatea procesului de dezvoltare ca atare. Pentru a trasa cu mai multă precizie cadrul discuţiei cred că este necesar să pornim de la obiectivele politicii partidului în acest domeniu, exprimată sintetic în concepţia privind înfăptuirea noii revoluţii agrare. În acelaşi timp, pentru ca ideile avansate să aibă un grad sporit de utilitate, este necesar să ţinem seama de caracteristicile actuale proprii acestui important segment al populaţiei ţării. Anumite studii (care ar trebui, după opinia mea, adîncite), dar şi observaţii curente ne îndreptăţesc să apreciem că forţa de muncă rurală a dobîndit trăsături noi — sub aspectul comportamentului economic, al celui social şi educaţional, din punct de vedere al registrului motivaţional, a căror cunoaştere reprezintă o premisă esenţială pentru elaborarea unor măsuri judicioase, eficiente".

Leonida Frăţilă : „Cred că un aspect esenţial al asigurării forţei de muncă în mediul rural îl constituie dinamica demografică. Se ştie că ruralul a constituit principalul rezervor demografic al ţării vreme îndelungată, putînd susţine procesul intens de urbanizare, concomitent cu propria sa regenerare. Am constatat în ultima perioadă o reducere a sporului demografic respectiv. Aşa, de pildă, într-o cercetare iniţiată cu cîţiva ani în urmă în cadrul Institutului de Economie Agrară — şi pe care o continuăm — ni s-a relevat, ca un aspect de disfuncţionalitate, sporul total negativ înregistrat în localităţile cuprinse în eşantion. Pentru a surprinde acest fenomen am procedat la o grupare statistică a gospodăriilor după vîrsta capilor de familie ; am constatat că sub 30 de ani procentul este de 1,4%, între 30 şi 40 de ani, de 9%, majoritatea încadrîndu-se în grupele de vîrstă de 50—60 de ani şi peste 60 de ani, în zonele cooperativizate.

Un alt indicator urmărit a fost structurarea familiilor şi numărul copiilor ce revin pe o familie. Am constatat existenţa unui număr destul de mare de familii compuse dintr-o singură persoană (este vorba, în general, de persoane vîrstnice ai căror copii s-au stabilit la oraş) precum şi ponderea precumpănitoare a familiilor cu puţini copii. Interpretarea acestor date trimite la judecăţi sociologice. Procesul intens de urbanizare a declanşat pulverizarea structurilor familiale care în mod tradiţional erau compuse din două sau trei generaţii (în satul românesc tradiţional, copilul cel mai mic rămînea în casa bătrînească, asumîndu-şi sarcina îngrijirii părinţilor). Cît priveşte scăderea numărului de copii ce revin pe o familie, cred că ne confruntăm cu o „migrare" a comportamentului demografic de tip urban spre mediul rural, efectele ambelor fenomene fiind, ca în majoritatea proceselor demografice, de durată.

În acest număr al dezbaterii prezentăm intervenţiile următorilor tovarăşi : **Dumitru DUMITRU,** director, Institutul de Economie Agrară, **Leonida FRĂŢILĂ,** cercetător ştiinţific principal, Institutul de Economie Agrară, **Ecaterina PÎRVU,** Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, I.S.L.G.C., **Eugen BUCIUMAN,** director, Centrul de Organizare şi Perfecţionare a Cadrelor din Industria Alimentară, **Radu REY,** Universitatea Montană Vatra Dornei, **Ion OLARU,** Centrul de Organizare şi Perfecţionare a Cadrelor din Industria Materialelor de Construcţii, **N. POPESCU,** Institutul de Economie Agrară.

Ecaterina Pîrvu : „Completînd cele spuse anterior, am să mă refer la cîteva aspecte legate de stabilizarea forţei de muncă în rural, care constituie o parte a politicii de ansamblu privind asigurarea forţei de muncă în acest spaţiu socio-economic. Pe fondul industrializării şi urbanizării accelerate pe care le-a cunoscut ţara noastră, migraţia de populaţie de la sate la oraşe a cunoscut proporţii considerabile. Numai în ultimii 15 ani, de exemplu, acest fenomen a antrenat peste 3 milioane de persoane şi a cuprins, în general, persoane tinere, mai cu seamă bărbaţi între 16 şi 34 de ani (această tendinţă ar putea constitui o explicaţie importantă pentru tendinţele demografice subliniate de antevorbitorul meu). În prezent, populaţia ocupată domiciliată în mediul rural se cifrează la circa 5,4 milioane de persoane, dintre care numai o parte lucrează în agricultură ; mai sînt cei cuprinşi în activităţi neagricole din rural. Un alt fenomen acut este navetismul între comune, respectiv cei care se deplasează din localitatea de rezidenţă spre alte comune. Dacă la aceştia îi adăugăm şi pe cei antrenaţi într-o mişcare de navetism cu sens invers (de la oraş spre sat, de regulă în comunele circumscrise hinterlandului urban) reiese că fenomenul migraţionist cunoaşte forme noi de manifestare, a căror înţelegere deplină poate conduce la adoptarea unor măsuri diversificate în ceea ce priveşte stabilizarea forţei de muncă din rural".

Radu Rey : „Domeniul meu predilect de cercetare îl reprezintă zona montană. Am constatat că gradul de populare a satelor de munte diferă substanţial. Pe ansamblu, impactul cu industria şi cu civilizaţia de tip urban a determinat o plecare a unei părţi a populaţiei, fenomen pe care eu îl consider ireversibil : nu prea cred că mai există dorinţă de întoarcere pentru cel care a cunoscut viaţa urbană. Este poate un aspect psihologic atracţia densităţii umane din oraş pentru cel care, în mod tradiţional, a trăit într-o quasi izolare".

Eugen Buciuman: „Eu unul nu aş fi atît de categoric în această privinţă cum este tovarăşul Rey. Iau ca argument posibilităţile de a obţine venituri mari, superioare chiar celor din industrie, care au determinat, adesea, şi pot determina, în mai mare măsură, o resorbire a unei părţi din populaţia urbană spre activităţi cu caracter agricol. Sau o situaţie înregistrată în Franţa : — depopularea Masivului Central. Soluţia de stabilizare a forţei de muncă (îndeosebi tineri) nu a fost de natură nemijlocit economică şi cu atît mai puţin administrativă ci... psihologică — şi implicit economică. A fost creată mica mecanizare întrucît s-a constatat că tinerilor le place să manevreze utilaje mecanice, opţiune cu efecte importante asupra productivităţii. Cred, aşadar, că problema de fond este aceea de a imagina cele mai potrivite pîrghii de acţiune".

Radu Rey : „Aţi anticipat ceea ce voiam şi eu să subliniez de fapt. Afirmaţia mea nu trebuie apreciată ca un verdict abstract. Situaţia se va prezenta astfel numai dacă în primul rînd factorii locali, ca şi cei de la nivel judeţean etc. nu vor face un efort sporit, aşa cum se subliniază şi în recentele documente ale Forumului naţional al tineretului, pentru a înţelege ce îşi doreşte acest tineret astăzi, care este profilul său social, psihologic, cultural, care îi sînt aspiraţiile. Este limpede — şi cît se poate de firesc — că tinerii de astăzi sînt mult deosebiţi de generaţiile anterioare. Acest tineret este bine informat, are acces nestingherit la toate canalele mass-media ; este instruit, cu un nivel de cultură tot mai ridicat, are contacte mai timpurii şi mai profunde cu alte medii sociale. De aceea, el judecă mai mult şi mai ales dispune de o capacitate de comparare superioară, se autoevaluează mai precis, doreşte să-şi creeze o viaţă mai bună —

*) Primele două părţi ale dezbaterii au apărut în numerele 18 şi 22 ale revistei

ceea ce este, iarăşi, o aspiraţie pe deplin justificată. Tocmai de aceea cred că trebuie să aprofundăm, în mai mare măsură, ce doresc tinerii astăzi şi să adaptăm, pe cît posibil, situaţia la cerinţe.

În acelaşi timp, cred că se cere desfăşurat un intens proces educativ care să fie el însuşi bazat pe principii noi. Această generaţie — şi cele ce vor urma —, trebuie educată în spiritul muncii şi al vieţii în mediul rural în general, în cel montan, trebuie imaginate noi pîrghii de modelare intelectuală şi caracterială care să suplinească tradiţia — acolo unde aceasta nu mai poate acţiona ca mecanism social eficace. Or ce constatăm : nu există în prezent o şcoală (generic vorbind) de agricultură montană, nu sînt manuale, nu sînt cadre didactice specializate, nu există un cadru organizatoric propriu acestor zone (cu astfel de dificultăţi se confruntă, de altfel, şi alte ţări).

Desigur, nu sînt lucruri simple, la îndemînă. Dar am credinţa că trebuie să le soluţionăm, dacă vrem să perpetuăm şi să îmbunătăţim forţa de muncă din mediul montan de la care vom cere vigoare, un grad ridicat de instruire fundamentală, ataşament faţă de muncă şi faţă de pămînt, un nivel de organizare capabil să asigure productivitate sporită şi producţii superioare — calitativ şi cantitativ".

Dumitru Dumitru : „Cele spuse pînă acum îmi întăresc credinţa că valorificarea superioară a resurselor locale nu este exclusiv o chestiune economică, ci, deopotrivă, socială, culturală, organizaţională. Se pune în fond problema de a elabora cele mai potrivite căi de organizare nu atît a exploatării unor resurse, cît a unui cadru socio-economic dinamic şi diversificat totodată, în care resursele locale să constituie temeiul activităţii prezente şi de perspectivă a unei comunităţi umane determinate, care stabileşte legături tot mai variate cu celelalte medii sociale şi îşi precizează o fizionomie proprie. Din această perspectivă, o evaluare cu caracter proiectiv trebuie să pornească, după opinia mea, de la evaluarea riguroasă a resurselor materiale şi energetice locale (efective şi potenţiale), de la cunoaşterea resurselor umane sub aspectul dinamicii demografice dar şi al fluxurilor migratorii mai ample sau mai restrînse, de la cerinţele pe care le formulează această comunitate în planul motivaţiilor economice, al coeziunii sociale, al aspiraţiilor culturale. Cred că un asemenea demers nu poate neglija tipologiile diferitelor comunităţi locale, ci trebuie să-şi stabilească în acest element un punct de plecare ; aşezările de la şes şi cele montane reprezintă astfel de tipologii a căror serie poate fi însă extinsă".

Constantin Olaru : „Înainte de a încerca să precizăm cadrul global al valorificării resurselor locale, în sensul celor subliniate de tovarăşul Dumitru Dumitru, cred că este necesar să ne oprim şi asupra unui alt factor cu efecte directe şi de amploare : factorul tehnologic. Din contactele pe care le-am avut în diverse zone ale ţării, ca şi în urma unor reflecţii personale, am ajuns la concluzia că tehnologia aplicabilă în mediul rural are o seamă de particularităţi pe care încă nu le-am studiat şi integrat satisfăcător în sistemele tehnologice elaborate. Există opinii după care trebuie să revigorăm tehnologii tradiţionale, altele care gîndesc în termenii tehnologiilor industriale după cum nu puţini sînt cei care consideră că tehnologia locală este — fără să mai poată să fie altceva — un fel de „rudă mai săracă" a producţiei industriale.

Cred că primul lucru pe care trebuie să-l reţinem este cel al diversităţii tehnologice care poate fi utilizată în cadrul amintit. Bunăoară, pentru a valorifica o importantă masă lemnoasă desemnată în limbajul de specialitate prin termenul de „doborîturi" (trunchiuri de copaci situate în zone greu accesibile) dar al căror volum este substanţial, de circa un milion de metri cubi, singura „tehnologie" (care se utilizează şi în lume) este cea a atelajelor cu animale de tracţiune. Valorificarea (prelucrarea) ulterioară a acestei mase lemnoase — pentru a ne menţine în acelaşi domeniu —, presupune o nouă bază tehnologică. Bunăoară, împreună cu un grup de lucrători, am finalizat o unealtă complexă — un „universal" de tîmplărie — care permite, la nivelul unei gospodării ţărăneşti obişnuite, efectuarea principalelor operaţii de prelucrare a masei lemnoase recuperate. Ceea ce ni s-a conturat ca o necesitate în proiectarea acestui utilaj au fost condiţiile specifice unei astfel de exploatări : o sursă de energie locală (eventual o microhidrocentrală), posibilitatea de a deplasa uşor utilajul, multifuncţionalitate, un preţ de desfacere cît mai redus. Deci condiţii de altă natură decît în cazul exploatărilor industriale.

Această mică industrie casnică poate valorifica o resursă care actualmente se pierde. Lemnul din doborîturi, uscat în condiţii naturale, ar asigura cheresteaua necesară nevoilor locale (şi eliminarea acelei situaţii paradoxale după care, chiar în zonele împădurite ale ţării, lemnul de construcţie şi chiar cel utilizat drept combustibil a devenit o raritate), ar permite realizarea unor semifabricate sau componente pentru mica industrie care funcţionează în centrul agroindustrial sau care să poată fi furnizate direct combinatelor de prelucrare a lemnului.

Apare totodată limpede că nu se pune problema doar a realizării unui utilaj, ci a creării unui sistem tehnologic închegat care să cuprindă sursele de energie accesibile, posibilităţi de prelucrare, de transport şi comercializare etc.".

Nicolae Popescu : „S-a ridicat problema folosirii energiilor tradiţionale în mediul rural. Ca să vorbim despre posibilitatea readoptării instalaţiilor hidroenergetice şi eoliene ca formă de utilizare a energiilor neconvenţionale, în mod obiectiv ar trebui să investigăm trecutul acestora, pentru că astăzi acestea există enclavatic în zone restrînse de deal şi munte. Realizate pentru prima dată de greci, fapt pentru care li s-au spus şi mori greceşti sub forma de roţi motrice orizontale, au fost preluate ulterior de romani şi aduse de către aceştia în mod sigur şi pe teritoriul Daciei cucerite. Documentar sînt atestate în spaţiul carpato-danubian în anul 247.

Conform statisticilor vremii, după liberalizarea dreptului de înfiinţare şi folosinţă, numărul morilor de apă şi a celor eoliene impozabile a evoluat astfel (în cele două Principate) : este vorba de anii 1863, 1888 şi 1901 : total în 1863 — 6 167, în 1888 — 5 871, iar în 1901 erau 4 080. Luînd ca bază de corelare anul 1901, cel mai apropiat de noi, dar cînd deja volumul activităţilor instalaţilor hidraulice înregistra o evidentă tendinţă de scădere, s-a calculat că în aceste aproape 5 000 de astfel de activităţi se realiza o putere de pînă la 25 000 de cai putere.

Ce spun aceste cifre ? Un raport aproape egal — de 1 la 1,1 — faţă de puterea cailor de muncă din agricultura României din anul 1983. Echivalentul unui consum de motorină de aproape 6 000 000 litri, consum care reprezintă 7,8 la sută din cantităţile totale de motorină alocate cooperativelor agricole de producţie în anul 1983.

Datele sînt edificatoare şi ele pledează în modul cel mai elocvent pentru dezvoltarea acestor activităţi. Existenţa instalaţiilor care folosesc forţa apei şi a vîntului într-un număr atît de mic astăzi, chiar pînă la dispariţie în zone foarte întinse, ridică o întrebare legitimă : în virtutea principiului că un produs sau un serviciu există şi se dezvoltă atîta timp cît îl cere piaţa, se pot găsi aceste activităţi în structura mediului rural, a cererii ruralului ?

Alte argumente care susţin dezvoltarea acestor activităţi tradiţionale sînt reţeaua hidrologică bogată şi răspîndirea ei aproape uniform în teritoriu ; dimensiunile reduse şi numărul relativ mare al gospodăriilor ţărăneşti care vor fi principalii solicitanţi ; investiţii minime şi folosinţă îndelungată, costuri scăzute de exploatare. Dar pentru a le asigura o asimilare eficientă se impune elaborarea acestora pe principii tehnologice moderne, concomitent cu lărgirea gamei utilizărilor posibile.

Astfel, pe lîngă utilizările mai vechi ca : moară, fierăstrău, dîrstă, acest tip de energie poate fi folosit şi la producerea curentului electric pentru una sau mai multe gospodării, sau să pună în funcţiune, direct ori prin intermediul curentului electric, o instalaţie dintr-un atelier de mică industrie. Mai mult, serviciile prestate de aceste instalaţii nu sînt cu nimic mai prejos decît serviciile executate de instalaţiile similare moderne".

Constantin Olaru : „Mi-aş permite să revin cu cîteva aprecieri de sinteză. Cred că este nevoie, în primul rînd, de o schimbare de mentalitate, de acreditarea ideii că tehnologia rurală nu este un produs secundar al tehnologiei de tip industrial, ci un domeniu cu cerinţe proprii, care vădeşte parametri specifici şi solicită elaborări adecvate. (În acest cadru, aş vedea utilă chiar o profilare la nivel de cercetare tehnologică). În al doilea rînd, trebuie să se asigure polifuncţionalitatea utilajelor, pregătirea forţei de muncă şi, nu în ultimă instanţă, un nivel corespunzător al preţurilor.

Dezbatere consemnată de
Cristian POPESCU
Valentin NEGOIŢĂ

Premise ale unor consistente economii de resurse materiale și energetice în construcții-montaj

NIVELUL COSTURILOR la 1 000 de lei producție de construcții-montaj a fost în anul trecut, pe ansamblul unităților de profil ale Ministerului Construcțiilor Industriale, cu 6,94 lei sub cel planificat. Economia a fost obținută însă în condițiile unei depășiri de 7,70 lei la cheltuielile materiale ; mai mult, s-a înregistrat o creștere, relativă și absolută, a acestora față de cele din anul anterior.

Situația apare cu atît mai nefavorabilă, cu cît este vorba de un volum însemnat de resurse ; specificul producției de construcții-montaj face ca, în cheltuielile totale, cele materiale să dețină o pondere mai ridicată decît în alte ramuri ale economiei (la M.C.Ind., ea este de circa 74%). Totodată, o parte însemnată din materialele utilizate sînt energointensive, așa că aspectului pur cantitativ sau valoric i se adaugă și cel al consumurilor energetice înglobate.

Analiza cauzelor depășirii nu intră în obiectul rîndurilor de față. Totuși, unele fenomene trebuie menționate :

— cheltuielile suplimentare s-au produs paralel cu obținerea de economii la unele materiale față de normele de consum stabilite pe articole de deviz, ceea ce arată că acestea din urmă erau încă prea largi ;

— în cadrul unităților de execuție nu au fost integral eliminate cazurile de risipă, de degradare a materialelor prin nerespectarea condițiilor de depozitare, manipulare, prelucrare și punere în operă. Este semnificativ faptul că frecvența acestor cazuri a fost, îndeobște, invers proporțională cu gradul de industrializare a lucrărilor ;

— preocuparea pentru industrializarea mai accentuată a construcțiilor a determinat dezvoltarea producției proprii a unor tipuri de prefabricate din beton armat ce nu intră în nomenclatorul industriei de profil (îndeosebi elemente cu gabarite și greutăți mari), care înglobează și muncă vie, dar sînt contabilizate în totalitate la cheltuieli materiale ;

— unii furnizori au facturat materiale la prețuri mai mari decît cele de catalog, iar antreprizele, presate de ciclul lucrărilor, au acceptat plata.

Deși dintre cei patru factori de influență, enumerați mai sus cu caracter exemplificativ, trei sînt de natură normativ-metodologică, **resursele de reducere a cheltuielilor prin diminuarea efectivă a consumurilor sînt departe de a fi epuizate.**

Măsuri de ordin tehnologic și organizatoric

DE LA ACEST CONSIDERENT au pornit consiliul de conducere al ministerului, consiliile oamenilor muncii de la antreprizele generale în orientarea și detalierea programului de reducere suplimentară a costurilor de producție — și în principal a cheltuielilor materiale — pe anul 1985, în estimarea efectelor măsurilor preconizate.

Trecerea în revistă a prevederilor programului reliefează pregnant urmărirea consecventă a două principii :

— **consolidarea unei atitudini active față de soluțiile din proiecte, în sensul valorificării cît mai depline a posibilităților de eliminare a exagerărilor, de înlocuire a unor materiale cu altele mai ieftine,** fără a impieta asupra calității lucrărilor ;

— **introducerea și generalizarea a noi tehnologii și metode de organizare cu caracter industrial, care,** pe lîngă asigurarea unui spor însemnat al productivității muncii, **să evite condițiile ce favorizează risipa de resurse materiale în depozite, în bazele de producție, pe șantiere.**

Potrivit programului, reducerea planificată a cheltuielilor materiale cu 3,70 lei la 1 000 lei producție de c+m în comparație cu nivelul din 1984 se va realiza în proporție de aproape o pătrime pe seama aportului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic. Structura procentuală, pe grupe de factori, a economiilor (din care 53% suplimentare) ce urmează a fi obținute prin efort propriu la acest capitol este ilustrată în graficul din pagină.

Menționăm, dintre măsurile mai semnificative în ce privește orientarea de ansamblu : executarea în și mai mare măsură a armăturilor din oțel-beton, a confecțiilor metalice, a elementelor de instalații ș.a. în ateliere centralizate (ceea ce, pe lîngă un plus considerabil de productivitate și calitate față de realizarea direct la locul de punere în operă, duce și la o importantă diminuare a pierderilor de materiale) ; extinderea folosirii înlocuitorilor de ciment (cca 50 kg cenușă de termocentrală la metrul cub de beton) și adaosurilor superplastifiante la prepararea betoanelor, a turnării acestora cu ajutorul pompelor de beton, a folosirii de betoane de izolație și de rezistență cu agregate ușoare, naturale sau cu zgură expandată ; introducerea cofrării cu toleranțe negative, înlocuirea cofrajelor din placaj bachelitizat cu cofraje metalice cu grad ridicat de universalitate și preasamblare, care permit un număr mare de refolosiri ; mecanizarea încărcărilor-descărcărilor în depozite și creșterea volumului de transporturi paletizate și pachetizate, pentru evitarea degradărilor ; elaborarea de tehnologii de execuție pe baza principiului consumurilor energetice minime, înlocuirea aburului cu energie solară în procesul de întărire la realizarea prefabricatelor din beton ș.a.

Lunar, în organele de conducere colectivă ale unităților se analizează stadiul îndeplinirii măsurilor stabilite și posibilitățile completării lor prin valorificarea a noi modalități de reducere a consumurilor, a cheltuielilor materiale, a costurilor de producție. De asemenea, se dă atenție îmbunătățirii sistemului de urmărire a încadrării în consumurile tehnice prevăzute în fișele-limită de materiale, pe obiect și brigadă, ce constituie anexă la contractele de acord global.

Îmbunătățirea bazei normative

GRADUL DE MOBILIZARE a eforturilor în execuție pentru reducerea consumurilor este puternic influențat de plafoanele maxime admise, la care aceasta se raportează. De pildă : consumurile energetice în activitatea de construcții-montaj sînt stabilite în unități fizice (MWh, t.c.c.) raportate la unități valorice (1 milion lei producție), evaluare globală ce nu ține seama de factori de diferențiere cum sînt structura lucrărilor pe categorii, tehnologiile stabilite prin proiecte, evoluția efectivă a prețurilor materialelor și elementelor de construcții (care se reflectă în valoarea producției) etc. La M.C.Ind., **în 1984 comparativ cu 1980, la un milion de lei s-au consumat cu 44,4% mai puțină energie electrică și cu 33,6% mai puțin combustibil.** Realizarea este, fără îndoială, remarcabilă și nu putea fi obținută fără măsuri deosebite (mai cu seamă pe linia folosirii intensive, cu randament înalt a mașinilor și utilajelor) ; dar după ce etalon concret și nediscutabil să apreciem apropierea ei de limita tehnico-economică a posibilităților de reducere ?

Ca principal constructor, dar și în calitate de organ coordonator pe ramură în probleme de normare și tipizare (prin Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții), ministerul a întreprins **un complex de acțiuni menite să restrîngă aria interpretărilor subiective, să dea o fundamentare științifică nivelului maxim admis al consumurilor.** Desfășurate pe un front larg în anul trecut și continuînd în prezent — pe linia prevederilor Legii nr. 20/1984 privind tipizarea și standardizarea produselor, construcțiilor și tehnologiilor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor — ele au ca obiective îmbunătățirea prescripțiilor tehnice pentru proiectare și execuție, revizuirea proiectelor tip în scopul diminuării volumului de resurse folosite pe obiectul de construcții.

● NORME DE DEVIZ. Cu prilejul elaborării și introducerii noilor indicatoare de norme de deviz au fost revizuite normele de consum, obținîndu-se reduceri ale consumurilor de resurse materiale pe categorii de lucrări, printre care : la construcții industriale, agrozootehnice și social-culturale —

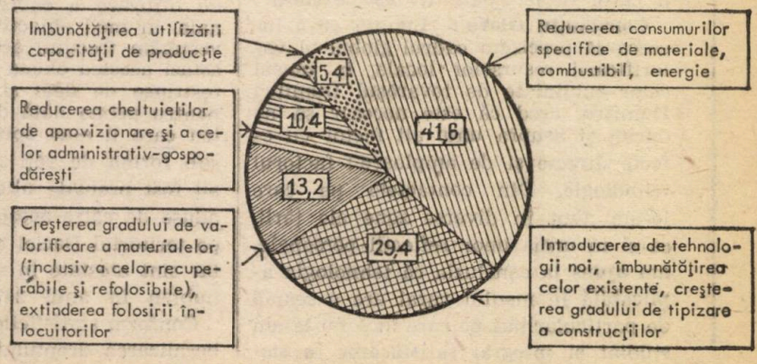

în medie cu 2,4% ; la instalații de încălzire centrală, sanitare, de gaze și electrice — cu 5—6% ; la izolații de construcții și de instalații — cu 9,2% ; la montarea utilajelor tehnologice — cu 2,3% ; la alimentări cu apă și canalizări — cu 5%. Soluțiile avute în vedere la stabilirea lor se regăsesc în programele de măsuri mai sus amintite ale unităților M.C.Ind., constituind de-acum puncte obligate ale acestora — după cum prevederile cu caracter experimental din programe vor putea deveni, în cazul atingerii eficienței preconizate, elemente de referință pentru viitoare noi actualizări ale normelor, asigurîndu-se astfel generalizarea lor.

● PRESCRIPȚII TEHNICE. Au fost, de asemenea, îmbunătățite prescripțiile tehnice în proiectarea și executarea construcțiilor, avîndu-se în vedere introducerea unor progrese tehnice recente, utilizarea unor înlocuitori și materiale locale, blocarea tendințelor de exagerări. Astfel, prin perfecționarea calculului pentru diferite tipuri de structuri (urmărind scăderea consumurilor de ciment și metal în condițiile păstrării rezistenței și stabilității), dimensionarea rațională a spațiilor sociale aferente construcțiilor industriale, realizarea pereților de închidere și compartimentare din panouri ușoare (beton de zgură, ipsos, termoizolare din deșeuri textile ce nu pot fi reciclate, din materiale expandate cu spumanți ș.a.), înlocuirea bitumului cu smoală de cocserie în executarea hidroizolațiilor la cald sau la rece, folosirea bitumului inferior la izolarea conductelor, reducerea proceselor umede (zidării, tencuieli, finisaje) etc. **se vor putea economisi anual, pe ansamblul ramurii construcțiilor, peste 30 mii tone de oțel, 300 mii tone de ciment, 6 mii tone de bitum, 43 mii tone de motorină și benzină.**

● PROIECTE TIP. Pornind de la indicațiile date cu diferite prilejuri de către secretarul general al partidului, valorificîndu-se rezultatele cercetării și propria experiență a proiectanților, s-a procedat la reanalizarea și raționalizarea soluțiilor tipizate pentru un mare număr de obiecte de construcții cu caracter repetitiv, elaborate în institutele de specialitate ale M.C.Ind. și ale altor ministere.

În urma **revizuirii a peste 700 de proiecte tip** (cu prioritate cele care se aplică la investițiile din anii 1985—1986) s-au obținut reducerea substanțială a volumului de terasamente, creșterea gradului de utilizare a suprafețelor construite, s-a micșorat numărul sortimentelor de elemente prefabricate (paralel cu creșterea ponderii tipurilor de prefabricate ce se finisează în fabrică și extinderea prefabricării elementelor de construcții industriale pe șantier, în apropierea lucrărilor), s-au redus finisajele pe șantiere la strictul necesar proceselor tehnologice, s-a extins utilizarea materialelor locale și a subproduselor industriale. La proiectele tip destinate mai multor ramuri (module de hale parter, clădiri etajate și obiecte comune) s-au obținut **reduceri de consumuri de 8—11% la ciment, 12—24% la oțel, 9—14% la bitum,** prin perfecționarea detaliilor de execuție și armare, aprofundarea calculelor, extinderea precomprimării, utilizarea rațională a oțelurilor superioare. Simplificarea sistemului constructiv de alcătuire, introducerea pereților portanți, reducerea numărului de prefabricate și finisarea acestora în fabrici sau poligoane au dus, în cazul proiectelor tip pentru construcții agrozootehnice, la reduceri de consumuri de **6—19% la ciment și la oțel.** La proiectele tip pentru industria ușoară s-a reanalizat fluxul tehnologic și s-au redus suprafețele ; de asemenea, la cele pentru industria chimică au fost comasate unele funcțiuni și reamplasate unele utilaje tehnologice. În prezent continuă revizuirea fondului de proiecte tip și documentații de execuție, în special pentru centrale termice pe cărbune, obiective ale industriei chimice și metalurgice, fabrici de zahăr, crescătorii de animale ș.a., în scopul reducerii resurselor materiale înglobate în obiecte. Pe de altă parte, la lucrările de investiții noi ce urmează să fie începute în acest an se va acționa pentru revederea tehnologiei de producție, astfel încît să se obțină scurtarea traseelor de instalații și conducte, micșorarea suprafețelor incintelor și a volumului de terasamente, ca o cale principală pentru reducerea în continuare a consumurilor de materiale, combustibil și energie.

Norme de consum pe obiecte de construcții

APLICAREA prevederilor Legii nr. 20/1984 referitoare la stabilirea de **norme de consum pe produs** prezintă particularități distincte pentru activitatea de construcții-montaj. Împreună cu C.S.P. și M.A.G.F., Ministerul Construcțiilor Industriale a trecut la elaborarea unui sistem specific (diferit de cel practicat pentru produsele industriale). Elementele care îl definesc sînt :

● **produsul activității de construcții-montaj este obiectul de construcții,** noțiune definită prin funcțiuni, soluții constructive, dimensiuni, caracteristici ale amplasamentului ș.a. ;

● **obiectele de construcții pentru care se vor elabora norme de consum pe produs sînt cuprinse într-un nomenclator** (acesta conține circa 3 500 de poziții, urmărindu-se ca prin agregarea lor să se poată compune majoritatea obiectivelor de investiții) ;

● **culegerea, prelucrarea, actualizarea și completarea permanentă a datelor** cu elemente noi rezultate din soluțiile tehnologice și constructive care se înscriu pe linia progresului tehnic **se realizează în sistem automat, pe calculator.**

După elaborarea unei prime serii experimentale (cca. 10 obiecte de construcții) au continuat, în colaborare cu principalele institute de proiectare, culegerea și prelucrarea datelor în vederea determinării normelor de consum aferente altor obiecte ; programul de lucru stabilit prevede ca pînă la finele trimestrului III să fie rezolvată, pentru obiectele cu frecvență mare în realizarea investițiilor din perioada imediat următoare, această problemă de importanță prioritară.

Sistemul de norme și programele de prelucrare a datelor sistematizate într-o colecție vor asigura totodată și informațiile necesare pentru : ● eșalonarea realizării investițiilor ; ● elaborarea planurilor anuale de investiții ; ● stabilirea consumurilor limită de resurse materiale, mijloace de mecanizare, energie, combustibili și carburanți ; ● stabilirea productivității muncii în concordanță cu cele mai eficiente soluții constructive și tehnologice.

Consumul energetic — raportat la unități fizice de producție

DE ASEMENEA, s-a trecut la elaborarea **unui sistem de norme de consum de energie electrică și combustibili — raportate la unități fizice de producție — și pentru activitatea de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj ;** el este astfel conceput, încît să permită adoptarea soluțiilor tehnologice de mecanizare cu consum minim de energie, precum și urmărirea riguroasă a cantităților consumate efectiv de fiecare mijloc de mecanizare la realizarea unui obiect de construcții.

Normele vor fi utilizate în proiectare și execuție pentru următoarele grupe de lucrări cu grad de mecanizare ridicat : terasamente, compactarea de adîncime cu maiuri grele, coloane (de balast, pămînt și beton simplu de marcă inferioară ; din beton armat, forate), piloți de beton armat bătuți, ecrane cu pereți mulați, hidromecanizare, montaj de prefabricate, montaj de utilaje tehnologice, manipulări, prepararea și turnarea betonului, extragerea și prelucrarea agregatelor, rodaje și probe pentru utilaje de construcții.

Ele sînt detaliate pe două niveluri : a) **pe unitatea fizică de producție,** pentru fiecare tipodimensiune de mijloace de mecanizare (folosindu-se coeficienți de echivalență pentru diferiții parametri variabili (de pildă, la utilajele pentru lucrări de pămînt : categoria terenului, anotimpul, configurația abatajului etc.); b) **sintetice,** pe grupe de lucrări executate mecanizat. De asemenea, norme de consum sintetice (t.c.c./1 milion lei lucrări de c+m) se aplică și în cazul lucrărilor diverse cu grad redus de mecanizare și consumuri energetice mici (finisaje, izolații, instalații, deservire generală, organizare de șantier etc.).

În vederea gestionării și evidențierii riguroase a consumului de energie electrică și combustibili va fi reproiectat actualul sistem informațional, pentru a se putea urmări zilnic — folosind prelucrarea automată a datelor de evidență — volumele fizice de lucrări efectiv executate mecanizat și consumurile aferente acestora. Noul sistem de norme de consum energetic pentru activitatea de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj va fi experimentat în cadrul unităților ministerului în a doua jumătate a anului, urmînd a fi introdus cu caracter generalizat de la începutul lui 1986.

FRONTUL LARG pe care ministerul a abordat problema diminuării drastice a consumurilor materiale și energetice arată, dincolo de preocuparea imediată pentru încadrarea în nivelul de cheltuieli planificat pe acest an, **o serioasă concentrare în vederea imprimării unui curs continuu și de durată optimizării succesive a raporturilor economice de resurse — productivitate — calitate — ritmuri rapide de execuție.** Acestui obiectiv complex unitățile de cercetare, proiectare, construcții-montaj, mecanizare sînt chemate să-i dedice întregul potențial de creativitate, sporindu-și contribuția la mărirea eficienței investițiilor, la buna gospodărire a avuției societății, la accelerarea creșterii venitului național.

C. DAMIAN

Dezvoltarea economică intensivă și tipul actual de progres tehnic (I)

TEHNICA își are propria sa istorie desfășurată pe o traiectorie continuu ascendentă și într-un ritm din ce în ce mai accelerat, ceea ce legitimează formula de **progres tehnic** pentru a desemna evoluția sa în timp. Totodată, dezvoltarea tehnicii nu reprezintă un fenomen în sine, un proces autonom. Progresul tehnic se intercorelează cu progresul economic, influențîndu-se reciproc în procesul de trecere de la inferior la superior, caracteristic evoluției societății umane.

Existența unei dezvoltări simultane a tehnicii și economiei, din cele mai străvechi timpuri, este o certitudine. Sincronizarea progresului tehnic cu progresul economic este o premisă majoră în asigurarea concordanței dintre forțele de producție și relațiile de producție, mai ales în condițiile trecerii la faza dezvoltării economice de tip preponderent intensiv, cum este în prezent și cazul României.

1. O nouă etapă a revoluției științifice-tehnice

TRECEREA economiei românești la faza de dezvoltare preponderent intensivă are loc în condițiile desfășurării unei **noi etape a revoluției tehnico-științifice,** care propulsează un amplu proces de reînnoire economică, ce poate fi definit ca o „neoindustrializare", avînd ca trăsătură esențială creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate ale industriei, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, ceea ce va determina ample transformări revoluționare în structurile economice și industriale.

În condițiile noii etape a revoluției tehnico-științifice, schimbările structurale își găsesc expresia în creșterea greutății specifice a industriilor științifice intensive („knowledge intensive industries") — industrii caracterizate printr-o aplicare pe scară largă a cunoștințelor științifico-tehnice contemporane — care valorifică la un nivel superior resursele materiale consumate. În acest sens acționează puternic noile direcții ale progresului tehnic : robotizarea, cibernetizarea, microelectronica, bioingineria, aplicarea tehnologiilor neconvenționale și antientropice.

Această nouă etapă a revoluției tehnico-științifice reprezintă un nou ciclu inovațional, la a cărui primă fază asistăm în prezent. Dinamica progresului tehnic caracteristică unui ciclu inovațional este descrisă — după opinia majorității cercetătorilor — în modul cel mai adecvat printr-o curbă logistică reluată în mod periodic de la punctul de inflexiune. Cincinalul actual coincide cu perioada de demaraj a unei **noi** revoluții a științei și tehnicii care va modifica din temelii modelul creșterii economice.

Noua etapă a revoluției tehnico-științifice este caracterizată prin comprimarea perioadei dintre invenție și inovație, reducerea perioadei de asimilare a produselor noi, scurtarea ciclului vital al produsului și, în general, accelerarea ritmului de dezvoltare a științei și tehnicii, ceea ce îndreptățește răspîndirea tezei despre **creșterea tehnico-științifică exponențială** în această perioadă. În noua etapă a revoluției tehnico-științifice, progresul tehnic se intensifică și devine factorul determinant al creșterii economice, avînd o contribuție majoră la sporirea productivității muncii sociale, a eficienței economice.

Deși factorul „progres tehnic" este atît de frecvent utilizat în prezent în teoria și analiza creșterii economice, conținutul economic al noțiunii „progres tehnic" este controversat, iar cuantificarea sa este o problemă nerezolvată. În majoritatea manualelor de economie politică lipsește o definiție clară și explicită a progresului tehnic, trecîndu-se direct la tratarea direcțiilor sale concrete de manifestare : mecanizare, automatizare, electrificare, chimizare etc. Această abordare simplificată nu contribuie la elucidarea esenței economice a progresului tehnic, deoarece se mărginește la enumerarea și descrierea unor fenomene de natură tehnică, fără să evidențieze corelațiile economice ce se interferează în procesul de generare și difuzare a progresului tehnic.

În literatura economică occidentală, se utilizează noțiunea „schimbare tehnică" (technical change) în loc de progres tehnic, ceea ce sugerează că nu orice schimbare tehnică trebuie să fie considerată ca un progres. Schimbarea tehnică este definită succint, dar vag, ca o schimbare în funcția de producție [1]).

Într-o manieră de abordare globală, progresul tehnic este echivalent cu un factor rezidual : orice sporire a productivității muncii care nu poate fi explicată prin creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii este pusă pe seama progresului tehnic. Această concepție și-a găsit o expresie cantitativă în funcția de producție cu progres tehnic elaborată de Robert Solow și devenită clasică în econometria contemporană. Explicitarea acestui factor rezidual este o preocupare majoră a științei economice contemporane, înregistrîndu-se o seamă de progrese în această direcție în ultima perioadă.

Sînt cunoscute studiile întreprinse de Edward F. Denison, John W. Kendrick și alții în această problemă. După calculele lui Kendrick [2]) efectuate pentru economia americană pe o perioadă de jumătate de secol (1929—1978), 40 la sută din creșterea productivității muncii a fost determinată de inovația tehnologică, expresie care poate fi echivalată cu cea de progres tehnic (tabelul).

Sursele creșterii productivității muncii în S.U.A. în perioada 1929—1978

Sursele de creștere a productivității muncii	Contribuții în puncte procentuale	Pondere în total creștere (%)
1. Schimbări în calitatea forței de muncă	0,30	12
2. Schimbări în gradul de înzestrare tehnică a muncii	0,37	15
3. Îmbunătățirea repartizării resurselor	0,52	20
4. Economii dimensionale	0,34	13
5. Inovația tehnologică	1,01	40
Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii	2,54	100

Se observă că, dacă se extinde sfera de cuprindere a noțiunii progres tehnic, incluzîndu-se și alte surse în afară de inovația tehnologică, contribuția progresului tehnic la creșterea productivității muncii se amplifică. Astfel, dacă se consideră și economiile dimensionale ca o expresie a progresului tehnic, această contribuție se ridică la 53%. De menționat că în Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii se prevede că în 1990, în țara noastră, 55% din creșterea productivității muncii se va asigura pe seama introducerii și generalizării progresului tehnic.

O contribuție importantă la definirea progresului tehnic o aduce Emilian Dobrescu, care circumscrie progresul tehnico-științific în sfera mai largă a dezvoltării economico-sociale și pe termen lung. După opinia sa „conceptul de progres tehnico-științific ar putea fi definit atît prin procesele de inovare tehnologică, dar interpretate pe termen lung, cît și prin activitatea generală de cercetare și proiectare care precede inovarea tehnologică". Inovarea tehnologică este caracterizată prin „modificările din domeniul resurselor de energie și materii prime, al mijloacelor de muncă, înnoirii și modernizării produselor, tehnologiilor de fabricație și organizării producției, care se reflectă nemijlocit (în cadrul perioadei date) în indicatorii rezultativi și de eficiență ai creșterii economice" [3]). O asemenea concepție multilaterală permite extinderea sferei de abordare a impactului progresului tehnic asupra dezvoltării economico-sociale, incluzînd analiza progresului calitativ al tuturor factorilor de producție, mai ales într-o optică prospectivă.

Relația dintre progresul tehnic și dinamica celorlalți factori de creștere economică nu este univocă, manifestîndu-se o conexiune inversă.

Din caracterul cibernetic al sistemului economic rezultă că nivelul de alocare cu factori a economiei naționale exercită, la rîndul său, o influență asupra direcțiilor progresului tehnic. În condițiile accentuării contradicției dintre **creșterea continuă** a volumului producției, însoțită de creșterea corespunzătoare a necesarului de materii prime, combustibil și energie și **caracterul limitat** al resurselor materiale și energetice, apare necesitatea orientării ferme a progresului tehnic în direcția economisirii de resurse materiale.

Această situație influențează în mod decisiv întreaga strategie de creștere economică. Restricția cea mai severă în mo-

[1]) Arnold Heertje, Economics and technical change, Weidenfeld and Nicolson, Londra 1977, pag. 173.

[2]) John W. Kendrick, Productivity Trends and the Recent Slowdown. După The Economy of 1981, A Bipartisan Look, Washington, pag. 207.

[3]) Emilian Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Editura politică, București, 1976, pag. 127.

delul economiei naţionale devin stocurile disponibile de materii prime şi materiale. Criteriul optimului economic în condiţiile actuale este realizarea obiectivelor prevăzute în planul de dezvoltare în perspectivă a economiei româneşti cu **minimum de resurse materiale.**

Rezultă, deci, că funcţia de producţie tradiţională bifactorială axată numai pe forţa de muncă şi fonduri fixe, cu luarea în considerare a progresului tehnic ca factor rezidual, nu mai formalizează în mod adecvat realităţile economice contemporane. Includerea în ecuaţia economică a resurselor materiale ca factor explicit de producţie apare tot mai evidentă în analiza şi modelarea creşterii economice, mai ales în perspectiva accentuării caracterului restrictiv al resurselor naturale.

Elaborarea unor funcţii de producţie trifactorială corespunde, de altfel, cu tezele de bază ale economiei politice privind sistemul forţelor de producţie, ca expresie a raporturilor oamenilor faţă de obiectele şi forţele naturii. Potrivit acestui sistem, mijloacele de producţie sînt formate nu numai din mijloace de muncă, ci şi din obiectele muncii. În teoria şi modelarea creşterii economice, obiectele muncii apar ca resurse materiale.

2. Relaţia tehnică-economie şi rezolvarea unei contradicţii fundamentale a creşterii economice

ATÎTA TIMP cît resursele naturale au fost caracterizate prin abundenţă, ştiinţa economică a ignorat semnificaţia reală a factorului natural în modelul creşterii economice, iar în strategia economică a fost subestimat impactul resurselor materiale asupra realizării obiectivelor prevăzute. Societatea umană a fost dintotdeauna înclinată să considere natura ca un factor generos de producţie, care se pune în mod gratuit la dispoziţia omului şi îi satisface nevoile sale mereu crescînde, fără a pretinde nimic în schimb. Această situaţie părea firească şi nu a generat o stare conflictuală pînă în cea de a doua jumătate a secolului nostru cînd a apărut un dezechilibru grav între nevoile omului şi resursele naturale. Societatea contemporană este(sau, mai exact, a fost) caracterizată printr-o comportare iraţională în exploatarea bogăţiilor naturale, manifestîndu-se o puternică tendinţă de a le risipi ca şi cum acestea ar fi fost inepuizabile.

Această comportare a afectat atît dezvoltarea tehnicii cît şi a economiei, ignorîndu-se restricţiile care derivă din caracterul limitat al resurselor naturale şi consecinţele epuizării acestora asupra evoluţiei viitoare a modelului de viaţă al umanităţii. Situaţia existentă a îndreptăţit pe unii cercetători să afirme că trăim într-o **epocă a risipei** [4]**).**

Evident că gîndirea prospectivă nu a rămas pasivă în faţa acestei situaţii. Pentru a disipa confuzia generată de apariţia unor dificultăţi grave în economia mondială, s-au propus variate explicaţii ale fenomenului însoţite de soluţii menite să contribuie la depăşirea acestei etape. S-a constatat că nu există o soluţie facilă. A devenit perimată opinia că raritatea unor materii prime sau materiale poate fi contracarată prin mecanismul automat al preţurilor, care ar reuşi să asigure un echilibru dintre cerere şi ofertă.

Gîndirea economică contemporană manifestă un interes deosebit pentru problema economiei resurselor materiale, dat fiind că consumurile materiale au devenit o restricţie esenţială în modelarea creşterii economice. În acest sens trebuie menţionate străduinţele unor cercetători de a crea o nouă disciplină ştiinţifică : **resursometria,** consacrată economiei resurselor.

În gîndirea prospectologică contemporană prevalează opinia că, în prezent, asistăm la o trecere de la o „economie de cowboy", caracterizată prin inexistenţa unor restricţii majore privind resursele creşterii economice, la o **„economie de navă spaţială"**, caracterizată prin apariţia unor limite şi chiar deficite în asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a producţiei, ceea ce se repercutează asupra dinamicii economice. Problema reducerii nivelului cheltuielilor materiale se pune cu deosebită acuitate în perspectiva situaţiei asigurării economiei mondiale cu resurse energetice şi materii prime, a posibilei evoluţii ascendente a preţurilor acestora. Situaţia se resimte, în prezent, îndeosebi în ţările în curs de dezvoltare, cu resurse naturale deficitare la o serie de materii prime, care nu reuşesc să lichideze înapoierea economică din cauza presiunii exercitate de importul acestor produse asupra balanţei lor de plăţi.

Problema penuriei de resurse naturale nu are un caracter conjunctural, ci derivă din însuşi modul de evoluţie a societăţii pe planeta Terra. În această perspectivă, o abordare nouă a problemei resurselor materiale se întemeiază pe luarea în consideraţie a legilor termodinamicii şi aplicarea lor în economie. Potrivit primei legi a termodinamicii, întreaga cantitate de materie şi energie este constantă, nefiind posibil a crea sau distruge materie sau energie. Descoperirea celei de a doua legi a termodinamicii, **Legea Entropiei,** a generat o serie de controverse, fiind în contradicţie cu principiile mecanicii clasice. În esenţă, Legea Entropiei afirmă că : „materia şi energia pot fi schimbate într-o singură direcţie, adică, de la utilizabilă la inutilizabilă, sau de la disponibilă la indisponibilă, sau de la ordonată la dezordonată... Entropia este o măsură a gradului în care energia disponibilă în orice subsistem al universului este transformată într-o formă indisponibilă [5]). Procesul entropic este ireversibil. Activitatea de producţie provoacă o creştere a entropiei în mediul înconjurător.

Este meritul lui N. Georgescu-Roegen de a fi dezvoltat Legea Entropiei şi de a fi dedus implicaţiile ce derivă din ea pentru creşterea economică, dezvăluind natura entropică a laturii materiale a proceselor economice. În acest sens, N. Georgescu-Roegen a formulat pentru prima oară cea de a patra lege a termodinamicii, care completează descrierea transformărilor entropice. Există mai multe formulări echivalente a acestei legi[6]) : A. Materia indisponibilă nu poate fi reciclată ; B. Un sistem închis (adică, un sistem care nu poate schimba materie cu mediul înconjurător) nu poate funcţiona la nesfîrşit cu un ritm constant.

Concluzia lui N. Georgescu-Roegen relevă o nouă modalitate de înţelegere şi abordare a penuriei de resurse materiale şi situează problema într-o perspectivă istorică. „Legea Entropiei în forma sa extinsă stabileşte limite materiale modului specific de viaţă al speciei umane, limite care leagă generaţiile prezente şi viitoare într-o aventură fără paralelism în cunoaşterea noastră" [7]).

Dacă, din punct de vedere filozofic, se poate vorbi în mod abstract despre caracterul infinit al timpului, spaţiului, materiei etc., în practică, într-o etapă istorică concretă, societatea nu dispune decît de o cantitate limitată din fiecare factor în parte care condiţionează creşterea economică.

În faţa teoriei şi practicii economice se pune în prezent problema rezolvării contradicţiei generate de caracterul limitat al resurselor materiale şi creşterea continuă a nevoilor. Situaţia este şi mai serioasă dacă se introduce în ecuaţie caracterul entropic al dezvoltării tehnicii şi economiei, ceea ce echivalează cu diminuarea continuă a rezervelor materiale disponibile pentru creşterea economică în perspectivă. În gîndirea contemporană s-au cristalizat două poziţii pentru soluţionarea acestei contradicţii :

a) Limitarea creşterii economice, cunoscută sub denumirea „Zero Growth Theory" ; această poziţie este inacceptabilă deoarece defavorizează ţările în curs de dezvoltare condamnîndu-le la perpetuarea înapoierii economice.

b) Înlăturarea risipei prin gospodărirea chibzuită a resurselor naturale şi valorificarea superioară a materiilor prime ;

În condiţiile funcţionării normale şi eficiente a binomului tehnică — economie, rolul determinant în reglarea dinamicii sistemului tehnic îl deţine informaţia economică. Evident că această funcţie de reglare nu poate trece peste principiile care guvernează funcţionarea tehnicii. Totodată, optimul economic deţine prioritatea asupra optimului tehnic deoarece funcţia — obiectiv şi restricţiile economice au un caracter general valabil pentru elementele sistemului tehnologic, în timp ce funcţia-obiectiv şi restricţiile tehnologice au un caracter particular.

Accentuarea interdependenţei dintre progresul tehnic şi progresul economic influenţează într-o măsură determinantă elaborarea strategiei creşterii economice, aşteptîndu-se de la revoluţia din ştiinţa şi tehnica contemporană soluţionarea unor dificultăţi în dinamica economică generate de criza mondială de energie şi materii prime. Teza existenţei unei crize tehnologice o considerăm neîntemeiată. Împotriva concepţiilor pesimiste elaborate de unii viitorologi care au o atitudine contemplativă faţă de intensificarea contradicţiei dintre nevoile sociale şi resursele materiale, în prezent se afirmă tot mai puternic un curent de opinie caracterizat prin „optimism tehnologic", care se situează pe o poziţie activă şi se străduieşte să rezolve în spirit constructiv şi novator tensiunile manifestate în asigurarea unui echilibru între cerere şi ofertă la o seamă de materii prime şi materiale. Soluţia realistă şi eficientă pentru rezolvarea contradicţiei dintre caracterul limitat al resurselor materiale şi creşterea continuă a nevoilor materiale şi spirituale ale omului este considerată promovarea fermă a unui nou tip de progres tehnic.

M. HOROVITZ

[4]) D. Gabor şi alţii. Să ieşim din epoca risipei. Editura politică, Bucureşti, 1983.
[5]) Jeremy Rifkin. Entropy A. New World Reviev, The Viking Press, New York, 1980, pag. 6.
[6]) N. Georgescu — Roegen — Afterword în Jeremy Rifkin. Op. cit. pag. 265—266.
[7]) N. Georgescu — Roegen — Afterword în Jeremy Rifkin. Op. cit. pag. 269.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teorii şi concepţii privind structura economiei naţionale în perioada interbelică (III)

Concepţiile „agrarienilor" în general, ale „agrarienilor" liberali aveau să fie permanent în epocă asociate cu vechea teorie : „România – ţară eminamente agricolă", în primul rînd pentru mesajul ei liberschimbist. Acest mesaj era specific latifundiarilor sec. XIX şi se întemeia pe de o parte pe iluzia stearpă că greutăţile postbelice vor trece şi vor reveni timpurile cînd vămile se vor abroga pentru a-şi plasa cerealele pe piaţa mondială în condiţii avantajoase de preţ şi cînd fluxul de capital străin va inunda din nou ţara,[27]) iar pe de alta se întemeia pe încrederea, devenită dogma sacrosantă, în teoria costurilor şi a avantajelor comparative. Această încredere avea să fie pusă la grea încercare de o teorie românească asupra protecţionismului şi a schimbului internaţional elaborată în mediile „industrialismului" de la noi, în anii postbelici, iar iluzia de care aminteam va fi spulberată de criza econmică din anii '30.

Ideia de a evalua activităţile economice desfăşurate în diferite compartimente ale vieţii sociale după criteriul productivităţii era curentă în numeroase cercuri intelectuale de la noi şi din străinătate în anii chiar dinaintea primului război mondial. Unii universitari occidentali îşi făcuseră chiar renume pe tema susţinerii unei astfel de idei. Totodată, în primii ani postbelici, la noi, în frămîntata perioadă a refacerii, chestiunile tarifelor vamale erau la ordinea zilei în cercurile politice guvernamentale şi, evident, în rîndurile cadrelor de specialişti ai diverselor instituţii de stat. Potrivit tradiţiei, tarifele vamale se stabileau de regulă după structura importului : cine dorea să obţină protecţie vamală îşi susţinea cererea prin indicarea produselor care se importau şi prin menţiunea că atari produse pot şi vor fi fabricate în ţară. Pentru a se putea diferenţia după un criteriu mai obiectiv diferitele ramuri industriale care necesitau protecţie vamală, s-a recomandat din rîndurile cadrelor de specialişti de la noi ideia să se evalueze productivitatea fiecărei ramuri şi în funcţie de mărimea ei şi să se acorde avantajele vamale de rigoare. Pentru tema în discuţie este de menţionat că ideia în cauză a început relativ repede să fie folosită şi în stabilirea unor aprecieri mai raţionale a locului industriei şi agriculturii în economia naţională, de unde se desprindeau concluzii, de natură practică, cu totul inedite pe vremea aceia.

„La noi – se scria – am fost deprinşi cu ideia devenită aproape clişeu, că singură agricultura este ramura de producţie asupra căreia trebuie să se îndrepte toate privirile şi sforţările". Şi se continua : „Credem însă că dat fiind condiţiile generale de evoluţie şi mai ales posibilităţile de dezvoltare pe care şi alte ramuri de producţie le au, ne îndreptăţesc să afirmăm că o perseverare continuă în boicotarea în special a activităţii industriale înseamnă o greşeală enormă de care am suferit puţin relativ pînă acum, dar vom suferi foarte mult în viitorul cel mai apropiat".

Pe baza constatării că industria are un „randament" mai mare decît agricultura, şi că după „cota de industrializare" prelucrarea industrială a materiilor prime agricole este superioară altor materii prime neagricole, se trăgea concluzia că industria ar trebui să joace un rol de „îndrumător" al agriculturii. „Prin legătura între industrie şi agricultură (înţelegem) nu numai transformarea produselor agricole directe, ci şi îndrumarea spre o industrie organizată în munca de toate zilele a locuitorilor ţării, a căror ocupaţie principală este agricultura, baza ei formînd-o produsele directe agricole sau cele în legătură strînsă cu ea".[28])

În timpul reglementărilor tarifelor vamale din ajunul crizei economice a anilor '30, ideia este reluată, dezvoltată şi aplicată la comerţul exterior ; ea avea să ducă la concluzii de o mare importanţă pentru întreaga orientare liberală de la noi şi din alte ţări.[29]) Cea mai însemnată din aceste concluzii consta în aceia că ţările industriale producînd mărfuri în condiţii de productivitate mai mare decît ţările producătoare de produse agricole, în procesul schimbului internaţional dintre ele are loc un transfer neechivalent de valoare în favoarea primelor ţări şi respectiv în defavoarea ţărilor agrare, ceea ce în fapt semnifica exploatarea ultimelor de către primele.[30]) Într-o formulare generală ideia era astfel înfăţişată : „Inegalitatea seculară între productivitatea industrială şi productivitatea agricolă este aceia căreia i se datoreşte actualul aspect geografic şi politic al civilizaţiei umane. Ei i se datoreşte diferenţa enormă de bogăţii a ţărilor industriale faţă de cele agricole şi ea explică de ce cele din urmă stau de fapt sub dominaţia politică a celor dintîi. Cînd sclavajul şi exploatarea directă a unui popor de către altul a încetat, locul sclavajului prin forţă l-a luat sclavajul prin schimb.

În acest sistem munca de o zi a unui englez s-a schimbat cu munca de o zi a 20, a 30 sau 100 de lucrători, din toate celelalte ţări şi continente ! Şi în acest schimb, continuat timp de mai bine de un veac, de cînd a început epoca industrialismului, s-a dus la imensa acumulare de bogăţie pe care o reprezintă astăzi Anglia şi întreaga Europă occidentală." [31])

Teoria va suscita discuţii în ţară şi străinătate, polarizînd opiniile în jurul a celor mai variate probleme. Pentru tema în discuţie prezintă interes opiniile exprimate într-o polemică declanşată de exponenţii „agrarianismului" liberal român.[32])

Aceste opinii învederau încă o dată faptul că „agrarienii" liberali îşi făceau din unele teze fiziocrate filtrate prin ideologia liberalismului economic din anii '30 ai secolului al XIX-lea baza teoretică pentru afirmarea agriculturii ca singură ramură de producţie absolut „avantajoasă" în structura economiei ţării. În lumina respectivelor opinii, numai în agricultură s-ar

FIŞE

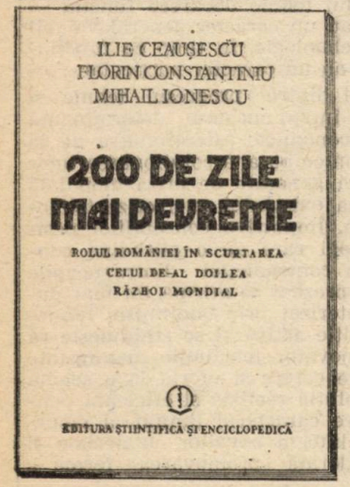

● *Publicarea la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ

(intr-o ediţie revizuită şi adăugită) a volumului „200 de zile mai devreme" elaborat de un colectiv de prestigioşi cercetători format de dr. Ilie Ceauşescu, *dr.* Florin Constantiniu *şi dr.* Mihail E. Ionescu, *oferă un amplu şi documentat studiu privind un moment crucial în istoria patriei noastre – revoluţia de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944. Ideea pe care autorii s-au străduit să o evidenţieze este aceea a semnificaţiei europene şi mondiale a acţiunilor României din August 1944, influenţa acestora asupra scurtării celei de a doua conflagraţii mondiale. După cum afirmă autorii, în lumina surselor istorice, aprecierea lui 23 August 1944 ca unul din evenimentele de însemnătate decisivă ale celui de al doilea război mondial este în afara oricărei îndoieli. Sursele documentare utilizate, îndeosebi cele germane, au permis nu numai măsurarea exactă a consecinţelor pe care le-au avut evenimentele din România, ci şi individualizarea factorului românesc în ansamblul desfăşurărilor militare din spaţiul carpato-dunărean. Sub aspectul organizării, volumul proiectează evenimentele de la 23 August 1944, deopotrivă în contextul devenirii istorice a poporului nostru şi în cadrul ansamblului de forţe existente la acea dată pe arena mondială.*

Metoda „expert" şi prognozele macroeconomice

● *Metodele psihosociologice de stimulare a creativităţii (Delphy, brainstorming, expert) îşi lărgesc treptat aria de aplicare, de la domenii restrînse şi cu o problematică accentuat specializată, spre aspecte de fond ale dezvoltării economico-sociale. Un exemplu în acest sens îl constituie aplicarea metodei „expert" pentru prognoza dezvoltării socio-economice a R.P. Bulgaria pînă în anul 2000. După cum arată* R. Rangelova şi M. Popova *în articolul „Soţia-Ino – ikonomiceskogo razvitie na* N.R. Bălgaria de 2000 godina viv osnova na expertni oţenki" *(Dezvoltarea socio-economică a Bulgariei pînă în anul 2000 în viziunea unor experţi) publicat în revista* IKONOMICESKA MISL *(nr. 1/1985), utilizarea unui asemenea procedeu are un scop precumpănitor calitativ, anume de a reţine din evaluările unor specialişti din diverse domenii o serie de fenomene care se manifestă în prezent doar ca tendinţă, dar al căror impact în perspectivă este apreciat drept semnificativ. O astfel de procedură nu contravine sistemului de planificare, ci are*

crea valori noi și deci mai mari, industria realizînd numai transformarea materiilor prime furnizate de agricultură ; în schimbul internațional nu ar putea să apară spoliere, prețurile respectiv valorile fiind stabilite prin cerere și ofertă ; tendința seculară a creșterii populației coroborată cu „legea veniturilor în descreștere" ar avea drept rezultat un proces neîntrerupt și ascendent de creștere al prețurilor produselor agricole pe piața mondială ; schimbul pe piața mondială se efectuează de indivizi și nu de națiuni, etc.

Unor asemenea idei l-i s-a răspuns cu teze clasice, anti-fiziocrate și cu relevarea faptului că punctul de vedere susținut de preopinent este individualist, termenii propuși de teoria protecționistă avînd alte fundamente și anume națiunea ca unitate economică în care și venitul național și schimbul internațional reclamă altă abordare. Se va evita să se angajeze direct asupra raportului dintre industrie și agricultură, însă, asupra unei teze, poziția exprimată dezvăluie un aspect revelator. La obiecția făcută, că nu se înțelege, de ce, potrivit noii teorii, dacă se procură cu grîu românesc un produs industrial din Franța, țara noastră este spoliată, iar dacă industriașul francez vine cu fabrica lui în România și vinde produsele lui pe piața noastră cu un preț încărcat de taxe vamale protectoare, țara nu mai este spoliată, se răspundea cu afirmația că în acest caz nu mai iese nici un bob de grîu din țară, ca și cum fabricantul francez ori și-ar reinvesti permanent în România beneficiile, ori le-ar consuma în întregime pe loc, ceia ce, și într-un caz și în altul, era ireal și absurd. În problema locului și rolului capitalului străin în economia națională, punctele de vedere exprimate în polemică dovedeau o totală necunoaștere a unei realități cu implicații profunde în mecanismele de funcționare a structurii economiei românești interbelice. Această necunoaștere va fi comună multor economiști, ceea ce și explică numeroase erori și poziții greșite adoptate, atît în anii de pînă la criză economică dar mai ales după declanșarea crizei. Liberalii agrarieni și nu numai ei, de pildă, vor obiecta frecvent că industria românească este o industrie spoliatoare, iar susținătorii „industrialismului" că statul e de vină, el percepînd impozitele și taxele.

Dar criza din anii '30 avea să spulbere și iluzia naivă în revenirea la situațiile imaginate din trecut. Prăbușirea prețurilor la materiile prime, în primul rînd a celor de origine agricolă, ca și exodul de capital străin din țară creează o situație nouă în economie și cu ea și în gîndirea economică românească. Urmărirea cîtorva momente mai semnificative ale acestei noi etape ne relevă unele tendințe particulare față de trecut.

Una dintre tendințe se manifesta în aceia că linia „agrariană" continuă încă un timp să întrețină speranța că economia românească va mai putea să-și valorifice produsele pe piețele țărilor industriale ; speranța este încălzită de ideia că un front comun al țărilor agrare europene ar putea impune țărilor industriale condiții avantajoase de desfacere a produselor agricole pe piețele occidentale. Țările industriale — se știe — nu se vor lăsa intimidate de asemenea acțiuni și vor trece energic la protejarea agricultorilor lor proprii. „Autarhia" țărilor industriale va constitui un motiv important și frecvent invocat de susținătorii „agrarianismului" de la noi pentru a justifica schimbarea atitudinii lor față de necesitatea industrializării țării, care spre sfîrșitul crizei, o vor susține ca pe o acțiune de oportunitate.

Deocamdată, în plină desfășurare a crizei, adepții „statului țărănesc" continuă să se mențină pe vechile poziții și încearcă să-și precizeze unele teze față de teoria protecționistă și a schimbului internațional. În general se opune acestei idei teza potrivit căreia la baza unei politici protecționiste trebuie să stea nu ideia de productivitate, ci de rațiuni sociale. Iar aceste rațiuni sociale rezidau, în optica neoromanticilor români, în „îmbunătățirea raportului de schimb dintre produsele agricole și cele industriale, bineînțeles în favoarea celor dintîi." [33] Ideile în acest plan nu se concentrau însă asupra descifrării mecanismului de apariție a acestor raporturi de schimb nefavorabile agriculturii, și nici nu formulau recomandări clare de îmbunătățire a lor. Totul se reducea la propuneri de natură conjuncturală care nu aduceau nici o schimbare în optica tradițională asupra structurii economiei naționale.

Mult mai fertile se dovedeau ideile venite din partea susținătorilor „industrialismului". Unele, ajungînd la imaginea unei structuri mixte „agrar-industriale" a țării, preconizau teze, ilustrate concludent, de formulări ca : „Procesul ce se dezbate azi în viața noastră economică este același ce se va dezbate și mîine. Nu putem și nu trebuie să fim decît un stat cu o economie mixtă agraro-industrială, iar politica economică în toate măsurile ei trebuie să fie convergentă spre această finalitate. Activitatea acestor mari ramuri de producție trebuie să fie coordonată așa încît să se compenseze reciproc : agricultura rezolvînd problemele exportului — iar industria, pe aceea a importului. În echilibrul acestor brațe, ale balanței stă punctul optim care trebuie atins". [34]

dr. Gh. DOBRE

[27]) C. Rădulescu-Motru : Despre acest lucru avea să scrie remarcabil **Românismul** în **Revista Fundațiilor,** iulie 1935.

[28]) Al. Topliceanu : Locul ocupat de industrie în complexul economic al României, București, 1923, p. 3, 13.

[29]) M. Manoilescu : Théorie du protectionisme et de l'echange international, Paris, 1929.

[30]) Există o teză de doctorat foarte documentată la A.E.S. întocmită de Vasile Nechita asupra **concepției economice** a lui M. Manoilescu.

[31]) Vezi polemica M. Manoilescu — G. Tașcă, apărută în diferite broșuri și publicații. Ne-am folosit de textul apărut în **Arhiva pentru știință și reformă socială,** an IX, p. 1—3, 1930, p. 326.

[32]) Ibidem, p. 307—334.

[33]) Ernest Ene : Spre statul țărănesc, București, 1932.

[34]) Mihail Plătăreanu : Politica economică și socială a României, Buc., (f.a.) p. 98.

menirea să contribuie la mai temeinica sa fundamentare. Pentru a fi relevantă, utilizarea metodei „expert" trebuie desfășurată, se apreciază în studiu, pe o serie de domenii fundamentale cum ar fi : economie, educație, progresul tehnico-științific, demografie, sănătate, sociologie, relații internaționale.

Arta de a motiva

● *Cu toate că are deja o istorie, problema stilului de conducere cel mai eficient suscită încă un larg interes, mărturie a faptului că problema este încă insuficient elucidată, pe de o parte, iar pe de altă parte, că stilul de conducere este influențat de evoluția mediului economic în ansamblul său. Astfel, după cum susține* Robert Papin *în articolul „L'art de motiver" publicat în numărul 1/1985 al revistei* „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES", *deși există o tendință vădită spre stilul „democratic", care stimulează participarea mai largă a personalului la conducerea întreprinderilor, acest tip managerial nu oferă avantaje similare în orice condiții. Sînt cazuri în care un stil pronunțat autoritar sau de nuanță paternalistă (cazul Japoniei) se pot dovedi mai eficace. Încercînd să sistematizeze factorii ce influențează eficiența unui anume stil de conducere, R.P. reține două categorii : cei relevanți pentru „coerența" stilului respectiv precum și cei referitori la „suplețea" acestuia. Detaliind analiza, autorul menționează că atributul coerenței vizează legătura între stilul managerial și structura psihologică a conducătorului, în timp ce atributul supleței, al flexibilității vizează nemijlocit capacitatea de adaptare la mediu — mediul intern al întreprinderii dar și mediul extern acesteia.*

Comportament de consum

● *Reprezentînd una din formele de manifestare ale finalității proceselor economice, consumatorul (în sens generic) intervine ca un factor modelator al dimensiunii și diversificării producției. Acest rol s-a manifestat de-a lungul întregii evoluții economice a societății și se manifestă pregnant în prezent, cu particularizări firești pentru societatea socialistă. Tocmai pornind de la necesitatea îmbinării acumulărilor teoretice cu specificitatea consumatorului (individual și colectiv) din economia noastră, trei cercetători din cadrul* Institutului de economia comerțului interior și a turismului — Vasile Neagu, Victoria Ștefănescu, Nicolae Teodorescu — *au elaborat o lucrare cu titlul „Modele ale investigării comportamentului consumatorului", apărută în cadrul Oficiului de informare documentară pentru comerț interior. Apelînd atît la metode matematice de modelare cît și la metode psihosociologice de investigație, autorii își propun să traseze profilul deosebit de dinamic al consumatorului sub raport comportamental. Perspectiva, propusă reține ca elemente de fond categoriile de produse și reacțiile comportamentale pe care le declanșează la nivel de consumator, precum și o serie de particularități ale cererii de consum legate de nivelul de dezvoltare al țării noastre, de sistemul de trebuințe, de caracterul „de masă" al cererii pentru anumite categorii de bunuri.*

FIȘE

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

RODRIGO CARAZO

președintele Universității pentru Pace create de O.N.U., fost președinte al Republicii Costa Rica

Politica de pace a României merită respect și admirație

● *„Pacea este făcută, nu găsită", spuneați dvs., afirmînd că, oricît de dificil ar fi procesul de ajungere la o lume a păcii, el reprezintă singura alternativă rațională pentru omenire. Ce rol revine în lumea de azi Universității pentru Pace create de O.N.U. ?*

— Omenirea a avut de suferit de pe urma capacității omului de a construi arme. Armele au evoluat de la arcul cu săgeți la bomba atomică. Aceste arme au fost produse de ceea ce am putea numi o minte distructivă. Cîteodată argumentul că armele pot fi folosite în scopul propriei apărări este folosit ca un argument pozitiv pentru a garanta unor societăți sau unor comunități că ele pot fi sigure de supraviețuire prin aceea că sînt capabile să se apere. În felul acesta se formează un cerc vicios, în care se trece de la posibilitatea de a te apăra la cea de a deveni agresiv. Oamenii sînt învățați să mînuiască armele, iar unii dintre ei își găsesc chiar un mod de viață din aceasta. Existența armelor nucleare ne creează și nouă o mare îngrijorare. În același timp putem fi siguri că, dacă prin minune toate armele nucleare ar dispare, în ziua următoare, am putea spune chiar în secunda următoare, oamenii ar încerca să producă un alt gen de armă pentru a-și asigura așanumita apărare sau posibilitatea de a deveni agresor. Căci, de fapt, înarmate nu sînt țările, popoarele, ci mințile oamenilor. De aceea în Carta UNESCO se spune că mintea umană este locul în care trebuie să luptăm pentru pace, sau mai bine zis să construim pacea. Noi, la Universitatea pentru Pace, considerăm că pacea trebuie *construită*. Există o diferență între a declara război războiului și a educa omenirea pentru pace. Avem o definiție foarte simplă a păcii. Considerăm că pacea înseamnă respectarea drepturilor fiecăruia ; acesta este începutul. De aceea, educația pentru pace are menirea de a asigura respectul reciproc ca premisă a respectării drepturilor tuturor. La Universitatea pentru Pace sîntem de părere că actuala cultură în care trăim este o cultură a violenței, deoarece competiția este de secole principalul ei obiectiv. În condițiile dezvoltării fără precedent a sistemelor de distrugere, pînă la punctul în care amenință cu dispariția specia umană, este necesar să trecem la dezvoltarea unui alt tip de civilizație, de cultură, iar aceasta va necesita timp. De aceea facem o diferență între dezarmare și educația pentru pace. Dezarmarea ar da posibilitatea omenirii să supraviețuiască, dar nu să fie și pașnică. De aceea, în afară de dezarmare, este necesară și educația pentru pace, singurul instrument capabil să construiască o pace durabilă. Cultivarea respectului mutual este foarte importantă pentru ca nimeni să nu se simtă autorizat să afecteze drepturile celorlalți. Cine se simte el însuși respectat, va vrea să se comporte conform acestui sistem de valori care include respectul reciproc. Educația pentru pace este un mod de viață, așa cum și pacea este un mod de viață. Universitatea pentru Pace este concepută ca un teren neutru pentru oamenii de pretutindeni unde să poată dialoga, să întreprindă cercetări, să predea, fără deosebire de convingerile pe care le au.

Considerăm că pacea, ca și respectul reciproc sînt strîns legate de comunicare, începînd cu cea de la om la om și pînă la mass media. Toate mijloacele de comunicare pot contribui la cauza păcii dacă sînt utilizate corespunzător. Iar Universitatea pentru Pace are posibilitatea să dezvolte un dialog cu alte universități din lume. Toate universitățile lumii ar trebui să devină universități pentru pace.

● *În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pacea lumii este amenințată și de subdezvoltare, ca o sursă continuă de încordare și conflict. Ce șanse de creare a unei lumi a păcii întrevedeți din această perspectivă ?*

— Împărtășesc concepțiile președintelui României că dezvoltarea are o mare legătură cu pacea. De aceea, unul din domeniile în care Universitatea pentru Pace s-a implicat este ceea ce numim „justiția socială internațională". Ea se ocupă de problemele țărilor marginale, sărace (legate de concentrarea resurselor financiare doar în cîteva zone ale lumii), de problemele dezvoltării tehnice exclusive în favoarea unui număr foarte restrîns de societăți, de utilizarea adecvată a resurselor naturale, de diviziunea internațională a muncii și ordinea economică internațională.

Noi considerăm că, dacă vrem să construim o pace durabilă, trebuie ca relațiile între țări să fie relații echitabile. La fel, în interiorul țărilor diferitele grupuri sociale trebuie să înțeleagă că o atmosferă pașnică nu se poate baza decît pe dreptate socială.

Contribuția țării mele, Costa Rica, la justiția socială o constituie, de exemplu, atenția permanentă acordată obținerii unor prețuri echitabile la export și la import sau utilizarea majorității resurselor în scopul ocrotirii sănătății populației și dezvoltării sistemului de învățămînt. În Costa Rica nu avem forțe armate, de aceea nu trebuie să cheltuim bani în domeniul militar. Este un exemplu foarte practic de dezarmare, de dezarmare unilaterală.

În ce privește contribuția României, sîntem într-adevăr puternic impresionați de faptul că de la început ea s-a pronunțat pentru dezarmare. Este contribuția plină de interes a unei țări care în decursul istoriei a avut de suferit multe războaie pe teritoriul său, care, dată fiind și amplasarea sa geografică, a atras atenția vechilor imperii învecinate. Această politică a României merită respect și admirație.

● *Anul acesta se aniversează patru decenii de la crearea Organizației Națiunilor Unite. De-a lungul anilor au fost făcute numeroase propuneri vizînd perfecționarea activității și creșterea rolului O.N.U. Sînteți optimist în legătură cu posibilitatea adoptării lor ?*

— Organizația Națiunilor Unite nu este o instituție autonomă, independentă. Ea este rezultatul politicii, bunăvoinței și deciziei statelor membre. O.N.U. poate fi interpretată ca o oglindă în care se reflectă politica fiecărui stat membru. Cînd un stat face o propunere în Adunarea Generală a O.N.U., el nu poate fi sigur că ea va fi aprobată, pentru că aceasta depinde de voința politică a statelor membre. Cînd o țară vrea să aibă succes cu o propunere la O.N.U. trebuie să aștepte uneori ani, pînă cînd însăși evoluția concepțiilor, a gîndirii poate să acorde o șansă adoptării unei anumite propuneri. Unele state membre sînt în avans în urmărirea obiectivelor de justiție internațională și ele trebuie să persiste an de an pentru a obține aprobarea acestor propuneri. Totuși noi nu putem considera O.N.U. ca fiind responsabilă de neadoptarea lor, pentru că ea este rezultatul politicilor și comportării dominante a statelor membre.

● *Ce ne puteți declara pe marginea reuniunii internaționale „Viitorul, educația și pacea", la care ați participat, ca și despre posibilitățile de colaborare cu țara noastră ?*

— Sînt foarte bucuros că am participat la această reuniune, avînd printre organizatorii săi Federația Mondială pentru Studierea Viitorului și Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării de la București. Prima oară am colaborat cu centrul menționat cînd un reprezentant al acestuia a participat în decembrie trecut la reuniunea de la San José, din Costa Rica. Am apreciat mult acest lucru și am inițiat atunci o colaborare pozitivă cu Centrul de la București și, prin el, cu România, care sperăm să devină permanentă. Aș dori să afirm aici dorința Universității pentru Pace de a încheia un acord de cooperare cu Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării.

Universitatea pentru Pace este foarte interesată ca România să devină un membru foarte activ al acordului internațional pe baza căruia Adunarea Generală a O.N.U. a creat această universitate.

Participarea mea la reuniunea de la București s-a bazat pe două puncte de interes. Unul este contactul uman, iar al doilea — însușirea experienței degajate de această reuniune, ca o contribuție extrem de pozitivă la obiectivele comune de pace și înțelegere internațională.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

19

România în circuitul economic mondial

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele didactice ale catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București.

EPOCA ACTUALĂ marcată de profunde transformări și prefaceri înnoitoare, este martora unei acute confruntări între tendința forțelor imperialiste și reacționare spre dominație și supremație mondială, spre politica de forță și război și tendința forțelor progresiste, a maselor largi populare, a popoarelor care se pronunță pentru o politică nouă, de egalitate, colaborare și pace. Magistralele analize științifice efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român și la cel de al III-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste au pus în lumină complexitatea situației internaționale actuale caracterizată prin avîntul forțelor progresiste, antiimperialiste, dar și prin revirimentul unor acțiuni de forță, prin intensificarea cursei înarmărilor. În condițiile în care, așa cum demonstra tovarășul Nicolae Ceaușescu, raportul de forțe pe plan mondial se află într-o stare de echilibru relativ, se impune cu necesitate întărirea acțiunii forțelor progresiste pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru lichidarea politicii de dominație, pentru o politică nouă de colaborare și pace.

Înțelegerea profundă și responsabilă a specificului epocii actuale capătă o importanță capitală în condițiile interdependenței tot mai profunde a relațiilor economice dintre toate statele și zonele lumii, factorii de ordin internațional avînd un rol tot mai mare în realizarea dezvoltării economice a fiecărei națiuni în parte.

În prezent, condițiile și resusele interne ale dezvoltării nu mai pot garanta ele singure succesul dezvoltării, fiind decisiv influențate de condițiile general-internaționale ale dezvoltării. Dezvoltarea independentă ce a devenit în epoca noastră un deziderat fundamental pentru toate țările lumii, nu poate și nu trebuie să fie interpretată ca o orientare spre izolare ci, dimpotrivă, înflorirea fiecărei națiuni libere și suverane permite extinderea continuă a colaborării și cooperării economice între țări.

Este ferma convingere a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu că larga cooperare între toate statele lumii constituie singura cale, singura alternativă în lumea contemporană, menită să asigure fiecărei națiuni, omenirii în ansamblu, perspectiva de pace, dezvoltare și progres. Numai astfel, orice țară, indiferent de mărime, de potențial, de regim social-politic, de zona geografică în care este situată, de stadiul de dezvoltare în care se află, are posibilitatea de a-și orienta eforturile, forțele umane și materiale exclusiv spre progresul economico-social, spre ridicarea bunăstării poporului respectiv. În lumea de astăzi, în care există și apar interdependențe evidente, un stat nu poate să se izoleze, fără a resimți efectele negative ale unei asemenea poziții asupra propriei sale dezvoltări. Aceasta evidențiază faptul că pe tărîmul dezvoltării, fiecare țară trebuie să coroboreze eforturile pe plan național cu o amplă și profundă conlucrare internațională în context bi sau multilateral, trebuie să participe la circuitul economic mondial.

Prezentîndu-se ca ansamblul legăturilor economice, al schimburilor de valori materiale și spirituale care au loc între popoare, între țări diferite, circuitul economic mondial are o determinare obiectivă deoarece diviziunea mondială a muncii, volumul necesităților în continuă diversificare, caracterul limitat al resurselor de care dispune fiecare țară obligă la schimb de activități cu alte popoare. În același timp, spiritul de raționalitate și eficiență în conducerea economică impune necesitatea de a beneficia de avantajele pe care le oferă dezvoltarea mondială, creația științifico-tehnică internațională.

Pornind de la aceste imperative și avînd drept fundament concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, România militează și acționează ferm pe baza **principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța și în spiritul convingerii că astăzi, mai mult ca oricînd, este necesar să fie respectat cu fermitate dreptul fiecărui popor de a-și alege liber calea proprie de evoluție** — pentru extinderea participării sale la circuitul economic mondial, pentru colaborare cu toate statele globului, fără deosebire de orînduirea socială.

Anul 1984, an de referință în istoria noastră națională, ca an jubiliar, al patruzecilea de la eliberarea României a fost deosebit de rodnic și din punctul de vedere al dezvoltării relațiilor internaționale ale țării noastre. „Practic — se arată în Documentele adoptate la Plenara C.C. al P.C.R. din 26-27 martie 1985 cu privire la activitatea internațională a partidului și statului în 1984 și principalele orientări în politica externă în anul 1985 — întreținem relații cu lumea întreagă, afirmînd în toate raporturile noastre internaționale baza principială a politicii noastre externe: egalitatea, independența, suveranitatea, neamestecul în treburile interne, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege singur soarta. România colaborează în arena internațională în favoarea păcii și înțelegerii între națiuni, în favoarea progresului civilizației umane".

Dezvoltarea accelerată a tuturor ramurilor economiei naționale, progresele obținute în modernizarea producției și tehnologiilor au făcut posibilă participarea tot mai activă a României la circuitul economic mondial, volumul comerțului exterior al țării fiind în anul 1984 de 39 de ori mai mare decît în 1950. În această perioadă exportul românesc a crescut de 50 de ori, iar importul de 30 de ori. România întreține astăzi relații diplomatice, comerciale și de cooperare economică cu 155 de țări față de 29 în 1950 și 98 în 1965, militînd pentru dezvoltarea colaborării bi și multilaterale, pentru forme noi de cooperare în producție, știință și tehnică. Creșterea și diversificarea continuă a producției industriale, paralel cu modernizarea și ridicarea nivelului calitativ al produselor au creat condiții favorabile pentru îmbunătățirea structurii comerțului exterior. Edificator în acest sens este creșterea ponderii mărfurilor cu grad superior de prelucrare — a mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport, a produselor chimice și mărfurilor industriale de larg consum în volumul total al exportului de la 7,2% în 1950 la peste 60% în prezent. Aceste date reflectă saltul calitativ înregistrat de industria românească, care a livrat la export produse de o tehnicitate și o complexitate mai înaltă, de calitate mai bună, care valorifică superior materiile prime, energia, forța de muncă.

În acest cadru general — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congresul al XIII-lea al P.C.R. — România a acționat, va continua să acționeze cu toată hotărîrea și va pune în centrul activității sale întărirea relațiilor cu țările socialiste, în primul rînd cu Uniunea Sovietică și cu ceilalți vecini ai săi. Ridicarea pe o treaptă superioară a colaborării și solidarității țărilor socialiste constituie un factor de importanță deosebită în actualele împrejurări internaționale, în afirmarea principiilor și întărirea prestigiului socialismului, în politica de pace și colaborare internațională.

Un rol prioritar în preocupările partidului și statului nostru pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste revin relațiilor economice și tehnico-științifice. Din 1965 pînă în 1983 schimburile comerciale cu țările socialiste au crescut de aproape 6 ori; în deceniul 1971—1980 schimburile economice cu țările socialiste au sporit de peste 3,5 ori; acordurile comerciale pe perioada 1976-1980 au fost depășite, realizîndu-se o dublare a volumului schimburilor; pentru perioada actualului cincinal, 1981-1985, se prevăd, de asemenea, creșteri importante și o diversificare a categoriilor de produse care fac obiectul schimburilor comerciale dintre țara noastră și cele-

lalte țări socialiste. O importanță tot mai mare în cadrul colaborării economice cu țările socialiste o dobîndesc formele moderne, de înaltă eficiență : realizarea cu eforturi comune a unor mari obiective economice și capacități de producție, specializarea și cooperarea în fabricarea unor produse industriale, cu precădere în ramurile de vîrf, conlucrarea pe terțe piețe ș.a. Sînt în curs de realizare cu diverse țări socialiste peste 120 de acțiuni de cooperare și specializare în domeniile energetic, chimic, și petrochimic, al construcțiilor de mașini, metalurgic, minier, al materialelor de construcții etc.

Numărîndu-se printre membrii fondatori ai C.A.E.R., România apreciază în mod deosebit rolul și contribuția C.A.E.R. în dezvoltarea colaborării, în orientarea activității spre soluționarea în comun a celor mai acute probleme care se pun în prezent dezvoltării economice a țărilor membre, ca și pe plan mondial. În acest sens, o deosebită semnificație are soluționarea, prin eforturi comune, a unor astfel de probleme de importanță centrală ca asigurarea necesarului țărilor membre ale C.A.E.R. de combustibili, energie, materii prime, materiale și alte produse.

Documentele adoptate de Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre C.A.E.R., care a avut loc în iunie 1984, în baza unei inițiative anterioare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, creează un cadru larg și eficace pentru intensificarea schimburilor comerciale și a colaborării în toate domeniile activității economice, pentru soluționarea cu forțe unite a unor probleme de mare importanță pentru progresul statelor membre.

Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 subliniază faptul că în realizarea prevederilor planului cincinal viitor un rol important are dezvoltarea relațiilor economice cu țările socialiste. Astfel, România va acționa cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea înțelegerilor privind perfecționarea activității C.A.E.R.-ului, dezvoltarea schimburilor economice și cooperării în producție. Țara noastră va participa activ la coordonarea planurilor, la specializarea în producție și la activitatea de cercetare științifică comună, astfel încît C.A.E.R.-ul să aibă un rol tot mai important în dezvoltarea economico-socială a țărilor membre, în edificarea socialismului și comunismului, în ridicarea bunăstării popoarelor țărilor membre.

O mare atenție acordă România relațiilor sale cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, considerînd aceasta ca un factor important în lupta pentru progresul economico-social, pentru pace, pentru instaurarea unei noi ordini internaționale. O contribuție determinantă în extinderea cooperării dintre România și țările în curs de dezvoltare au convorbirile la cel mai înalt nivel. Constituie momente de referință vizitele întreprinse de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în peste 50 de țări din Africa, America Latină și Asia, întîlnirile de la București cu șefi de state din peste 60 de țări în curs de dezvoltare. Dialogul la cel mai înalt nivel a condus la extinderea și diversificarea raporturilor economice bilaterale. Astfel, dacă în 1964 ponderea țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate în comerțul exterior al României era de 4,9%, iar în anul 1970 de 7%, ea a crescut în ultimii ani la aproape 30%, cu mult peste ponderea pe care acest grup de țări o deține în comerțul mondial.

România are încheiate peste 100 de acorduri comerciale și de cooperare cu țările în curs de dezvoltare și participă la realizarea a peste 130 de obiective economice în aceste țări. În 60 de țări în curs de dezvoltare lucrează specialiști români din diferite domenii, ajutînd statele respective la dezvoltarea economiilor lor. În paralel cu dezvoltarea din ce în ce mai dinamică a relațiilor bilaterale ale României cu țările în curs de dezvoltare, s-a extins continuu conlucrarea lor pe arena mondială, pornind tocmai de la interesele și aspirațiile comune, de apărare a independenței și suveranității, de promovare a unui comerț internațional echitabil, lipsit de îngrădiri și discriminări.

În cadrul politicii de colaborare, pe multiple planuri, țara noastră a extins și va extinde în continuare relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul principiilor coexistenței pașnice. Fără a nega realitățile obiective și contradicțiile existente pe plan mondial între țările lumii — cum sînt cele fundamentale între socialism și capitalism, între statele bogate și cele sărace — România consideră că imperativul vital al păcii și securității internaționale impune crearea unui cadru internațional corespunzător care, pornind de la o evaluare lucidă și constructivă a situației mondiale, să fie capabil să ofere condiții unei colaborări și cooperări eficiente și echitabile, în interesul fiecărui popor, al înțelegerii și încrederii internaționale.

Participarea activă și tot mai dinamică a României la circuitul economic mondial necesită însă și o creștere permanentă a eficienței schimburilor noastre externe. Desigur, nu este ușor a vinde produse pe piața externă în condițiile concurenței acerbe ce se manifestă, mai ales de cînd criza economică mondială a îngreunat desfășurarea schimburilor economice internaționale. Dar, la ora actuală, România are o industrie puternică și modernă, are o clasă muncitoare ce a căpătat deja experiența corespunzătoare, muncitorii, tehnicienii, inginerii și cercetătorii români dovedind în repetate rînduri că sînt capabili de rezultate superioare. În direcția ridicării eficienței comerțului nostru exterior ar mai trebui menționate implicațiile ridicării nivelului pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii, necesitatea unei colaborări și cooperări mai bune între cercetare-proiectare-producție și desfacere, responsabilitatea celor ce lucrează în întreprinderile de comerț exterior în găsirea celor mai corespunzătoare forme pentru extinderea colaborării și cooperării internaționale.

Pentru ca aceste deziderate vitale pentru creșterea eficienței comerțului nostru exterior să fie realizate se impune să se acționeze de către fiecare colectiv în vederea eliminării deficiențelor și lipsurilor ce se mai manifestă. **„Astăzi, pe piața internațională**, arăta secretarul general al partidului, **produsele românești stau față în față cu produse similare din zeci de state și cumpărătorul alege pe acelea pe care le consideră mai bune, atît din punct de vedere tehnic, al calității, al esteticii și, firește, al prețurilor"**.

Avem un program exigent, dar realist, de ridicare a nivelului tehnic al calității la toate produsele, program căruia sesiunea Marii Adunări Naționale i-a conferit putere de lege. Pe baza prevederilor din acest program există în fiecare unitate un plan de măsuri concret, menit să ridice pe trepte superioare competitivitatea produselor noastre.

Volumul comerțului exterior va fi în 1985 cu circa 28% mai mare decît în 1980, crescînd într-un ritm mediu anual de 5%. Pornindu-se de la posibilitățile reale ale economiei românești, de la capacitatea tehnică a industriei noastre, în acest cincinal s-a realizat creșterea continuă a exportului, în condițiile raționalizării și dimensionării importurilor la strictul necesar. În 1985 volumul exportului va fi cu 85% mai mare decît în 1980, iar al importurilor cu circa 18% mai mic. O orientare de bază a viitorului cincinal este participarea tot mai activă a României la circuitul economic mondial.

În conformitate cu Directivele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. țara noastră va extinde în continuare relațiile economice cu toate statele pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Se va urmări participarea largă a României la cooperarea și specializarea în producție cu alte țări, realizarea de acorduri de lungă durată, care să asigure dezvoltarea pe baze stabile, de perspectivă, atît a exporturilor cît și a importurilor.

Un obiectiv primordial îl va constitui realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți activă și să permită lichidarea datoriei externe în primii ani ai cincinalului, consolidarea rezervelor valutare ale țării. Volumul comerțului exterior va spori cu circa 41—45% față de perioada 1981—1985. O atenție deosebită se va acorda exportului, care va înregistra o dinamică mai accentuată, de 52—56%.

Cooperarea economică și tehnico-științifică va ocupa, și în anii viitori, un loc important în relațiile cu alte țări, urmînd să aducă o contribuție esențială la acoperirea necesarului de materii prime și resurse energetice, la specializarea reciproc avantajoasă a producției. Se vor extinde formele superioare de cooperare — construirea și exploatarea în comun a unor capacități de producție, înființarea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective pe terțe piețe — asigurîndu-se ridicarea substanțială a eficienței economice a acestei activități.

Conștientă de faptul că desfășurarea normală și eficientă a circuitului economic mondial depinde substanțial și de condițiile, cadrul și conjunctura internațională, România va acționa în continuare pentru lichidarea subdezvoltării prin instaurarea în viața internațională a unei noi ordini economice, care să permită dezvoltarea schimburilor pe baze echitabile și deplin democratice, să asigure participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul mondial, accesul fără restricții la știință și tehnologiile moderne, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state, să favorizeze stimularea cursului spre colaborare, destindere și securitate, consolidarea păcii în lume.

lector univ. Mircea COȘEA

ÎNTREBĂRI :

1. De ce participarea la circuitul economic mondial a devenit o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea fiecărei țări în parte indiferent de mărimea sau de orînduirea sa social-politică ?

2. Ce principii stau la baza participării României la circuitul economic mondial ?

3. Cum se caracterizează, din punct de vedere al dinamicii și structurii, participarea actuală a României la circuitul economic mondial ?

4. Care sînt direcțiile dezvoltării activității de comerț exterior și cooperare economică internațională în perioada cincinalului 1986—1990 ?

ECU — o zonă de stabilitate valutară în mijlocul unui ocean de instabilitate?

ATUNCI cînd inițiatorii sistemului monetar (vest-)european (s.m.e.) au decis, la 5 decembrie 1978, să pună în centrul sistemului o unitate monetară proprie : ECU (engl. **European Currency Unit**), ei au intenționat să creeze o zonă de stabilitate valutară în Europa occidentală, în mijlocul unui ocean de instabilitate. Prin limitarea fluctuațiilor excesive ale cursurilor valutare, acești inițiatori — Consiliul european al șefilor de stat și de guvern ai țărilor Comunității Economice Europene — au intenționat să elimine unul din factorii generatori de dezordine din relațiile economice dintre statele membre ale C.E.E. (Piața Comună) și totodată să reducă dependența acestor relații de dolarul S.U.A.

În realizarea acestor obiective, inițiatorii s.m.e. au adoptat pentru noul sistem monetar principiul parităților valutare fixe. La sistem urmau să participe în primul rînd principalele state ale C.E.E., însă cu posibilitatea aderării și a altor state.

Între s.m.e. și s.m.i.

SISTEMUL monetar european (s.m.e.) nu a apărut pe un teren neexplorat. Cu peste trei decenii înainte, țările participante la Conferința monetară și financiară internațională de la Bretton Woods (1944) au convenit asupra necesității ca, într-o lume a interdependențelor, să se treacă de la relațiile valutar-financiare bilaterale, la o structură de relații multilaterale, guvernate de un cod de conduită care să dirijeze comportamentul monetar al țărilor aderente. Acesta a fost, în esență, sistemul monetar internațional (s.m.i.) de la Bretton Woods. Admirat de unii, hulit de alții pe considerentul că ar fi „un copil degenerat al etalonului aur", sistemul de la Bretton Woods a fost tot mai des supus unor crize, care în cele din urmă l-au desființat. Statele membre ale s.m.e. au fost la timpul său și membre ale s.m.i, iar acest sistem s-a bazat pe același principiu al parităților fixe. Or, s.m.i. se prăbușise de fapt în 1971, iar încercările de reformă din anii 1972—1974 eșuaseră fără perspectiva unei reluări, cel puțin într-un viitor previzibil.

Avînd în vedere acest precedent puțin încurajator, ce a determinat totuși pe inițiatorii s.m.e. să repete experiența de la Bretton Woods ? Numai cadrul mai îngust de aplicare a sistemului, știut fiind că, spre deosebire de s.m.e., s.m.i. avusese o vocație mondială ?

Argumentul întinderii geografice mai restrînse a fost într-adevăr invocat, așa cum se va vedea în cele ce urmează, însă nu el a primat, ci convingerea că experiența cu s.m.i. a fost suficient de îndelungată pentru a scoate la iveală lipsurile sistemului și deci pentru a apăra noua experiență vest-europeană de greșelile care au dus la prăbușirea sistemului de la Bretton Woods.

Principalele lipsuri — implicit principalele învățăminte — au fost următoarele :

(1) Sistemul monetar internațional a avut în centru dolarul S.U.A. (legat de aur), deci o monedă națională ridicată la rangul de monedă internațională. Or, monedele țărilor capitaliste, supuse permanent fluctuațiilor pieței, nu pot sta la baza unui sistem care și-a propus să fie stabil. Trăgîndu-se concluzia corespunzătoare, pentru sistemul monetar european a fost creată o unitate de cont artificială, ECU, constituită dintr-un coș de valute reprezentînd suma unor cantități fixe din valutele fiecăruia din statele membre ale s.m.e., aceste cantități fiind stabilite în funcție de importanța relativă a produsului național brut (P.N.B.) al statului emitent, a participării acestui stat la comerțul intracomunitar, precum și în funcție de alți parametri. Coșul ECU poate fi modificat la fiecare cinci ani, sau la cerere, dacă ponderea unei monede din coș are o variație de peste 25%. La ultima modificare, din 17 septembrie 1984, de exemplu, a fost introdusă în coș drahma greacă, iar ponderile celor zece monede din coș au fost apropiate mai mult de importanța economică relativă a fiecărei țări emitente.

Nici în privința unității monetare centrale s.m.e. nu a inovat, avînd în vedere că și s.m.i. a introdus în structura sa o unitate monetară artificială, dreptul special de tragere (D.S.T.), bazată și ea pe un coș de monede, fără însă ca, cel puțin într-o perspectivă apropiată, D.S.T. să se substituie dolarului S.U.A. Prin înlocuirea în centrul sistemului a unei monede naționale cu o unitate de cont artificială, stabilitatea s.m.e. nu mai este amenințată ca urmare a slăbirii monedei centrale sau a oricărei alte monede participante la sistem, întrucît ECU, fiind bazat pe un coș de valute, este o unitate monetară relativ stabilă.

(2) Atît sistemul monetar internațional de la Bretton Woods, cît și sistemul monetar european au ca trăsătură comună capacitatea cursurilor valutare de a fluctua între anumite limite în jurul parității, deci cursurile nu sînt fixe, ci ușor fluctuante (nu trebuie confundată fluctuația cu flotarea). Aceasta înseamnă că băncile centrale au obligația de a interveni pe piață atunci cînd cursurile valutare au atins o limită sau alta.

Există însă în această privință o deosebire între cele două sisteme : în timp ce, în cadrul sistemului monetar internațional, exista posibilitatea așa-numitului „benign neglect", adică a indiferenței suverane a emitentului monedei centrale față de evoluția acestei monede pe piețele valutare, precum și obligativitatea unei alte țări membre a sistemului de a interveni pe piață în mod unilateral, în cadrul s.m.e. există în cele mai multe cazuri obligația unei intervenții bilaterale : dacă, de exemplu, marca vest-germană a atins limita inferioară, adică punctul inferior de intervenție, în raport cu francul francez, francul francez a atins concomitent limita superioară, adică punctul superior de intervenție în raport cu marca . Deci, în cazul în care o monedă participantă la s.m.e. a slăbit, apare obligația a două țări de a sprijini această monedă pe piețele valutare. Eficiența mecanismului de menținere a stabilității a crescut.

(3) O altă concluzie este aceea că nu trebuie așteptat ca dezechilibrul să se producă, ci este preferabil ca acest dezechilibru să fie prevenit. Sistemul de la Bretton Woods nu a dispus de un mecanism de prevenire a dezechilibrului. S.m.e. dispune de un asemenea mecanism, denumit „indicator de divergență" care, pe de o parte, semnalizează momentul în care evoluția cursului unei monede se îndepărtează de aceea a mediei celorlalte monede din sistem. Mai precis, indicatorul de divergență avertizează atunci cînd divergența unei valute depășește „pragul de divergență". Nu este cazul aici să insistăm asupra tehnicii de calcul folosite pentru stabilirea în fiecare caz a pragului de divergență. Este suficient să arătăm că, în cazul în care indicatorul de divergență a tras semnalul de alarmă, se presupune că țara emitentă va lua măsuri de intervenție pe piață sau în cadrul economiei interne, pentru a preveni apariția unui dezechilibru mai important și mai greu de combătut.

(4) Din experiența avută cu sistemul de la Bretton Woods s-a mai desprins concluzia că limitele prea înguste, stabilite pentru fluctuarea cursurilor valutare în jurul parității nu sînt de natură să sprijine procesul de însănătoșire a raporturilor valorice dintre monede. Din această cauză, sistemul monetar european prevede limite mai largi de fluctuație : 2,25% deasupra și sub paritate, deci în total 4,50%.

Au existat păreri potrivit cărora ar fi trebuit să se prevadă limite și mai largi. Sistemul prevede într-adevăr și asemenea limite — în total 12% —, însă numai în cazul țărilor care, la intrarea în s.m.e., au avut un sistem de cursuri flotante. Una din țările care au beneficiat de limitele lărgite a fost Italia.

(5) O altă concluzie derivată din modul în care a funcționat sistemul de la Bretton Woods este aceea că amînarea măsurilor de echilibrare a cursurilor de schimb de către o țară sau alta, în speranța că situația de pe piețele valutare se va normaliza de la sine, este dăunătoare, deoarece ea dă mînă liberă speculației valutare. Învățămîntul tras de sistemul monetar european a dus la hotărîrea ca toate deciziile privitoare la modificările de parități să fie stabilite operativ printr-un acord al țărilor membre. De altfel, nu trecuse decît o jumătate de an de la intrarea în vigoare a acordului privind înființarea s.m.e. și s-a și produs prima modificare de parități.

(6) Poate cea mai importantă concluzie care s-a desprins din aplicarea principiilor sistemului de la Bretton Woods a fost aceea că un sistem de cursuri mai mult sau mai puțin stabile nu se poate realiza decît în cazul în care toate țările participante duc aceeași politică valutar-financiară. Stabilitatea cursurilor presupune existența unei balanțe de plăți care evoluează „la unison" și nu divergent. La rîndul său, aceasta presupune o evoluție paralelă a prețurilor și dobînzilor în țările participante. Tocmai de aceea, situația s.m.e. a fost con-

siderată ca fiind mai solidă decît a fost aceea a s.m.i. După cum am menționat, cadrul geografic mai restrîns, relativa apropiere a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor vest-europene, au constituit argumente în favoarea s.m.e. și, desigur, a ECU.

Învățămintele trase din experiența sistemului monetar internațional, valorificate în cadrul sistemului monetar european, au făcut deci ca acest din urmă sistem să evolueze mai satisfăcător decît cel de la Bretton Woods. Din această cauză, și interesul suscitat de noua unitate de cont, ECU, a fost destul de viu în țările vest-europene, cu atît mai mult cu cît ECU oferea o stabilitate relativă, putînd servi ca alternativă la utilizarea pe scară largă în tranzacțiile vest-europene a dolarului, care între timp își pierduse această însușire.

În afară de faptul că este unitatea de cont artificială a sistemului monetar european, ECU mai îndeplinește alte patru funcții și anume :

— funcția de „numerar" (în accepțiunea lui Léon Walras), în sensul că valutele din cadrul s.m.e. au cursuri-pilot stabilite și exprimate în ECU ;

— funcția de unitate de referință pentru stabilirea indicatorului de divergență (la care am făcut aluzie mai sus) ;

— funcția de unitate monetară în care sînt exprimate operațiile de intervenție și de credit între băncile centrale ;

— funcția de mijloc de plată între autoritățile monetare ale C.E.E. În acest scop a fost creat un organism care „emite" și repartizează între aceste autorități ECU : „Fondul european de cooperare monetară" (FECOM). Țările membre ale s.m.e. depun, prin băncile centrale respective, 20% din rezervele lor de aur și dolari în conturi la FECOM și obțin în schimb echivalentul în ECU.

Din cele arătate pînă acum se poate deduce că ECU circulă între băncile centrale vest-europene și între acestea și FECOM. Din această cauză, ECU a și fost calificat drept unitate monetară „oficială" sau „publică".

ECU oficial, ECU particular

NOUTATEA — considerată senzațională — care deosebește fundamental ECU de DST este depășirea cu succes a acestui cadru oficial de către ECU, prin intrarea spontană a acestuia în sfera tranzacțiilor particulare. Alături de ECU oficial circulă deci ECU particular, în afara circuitului băncilor centrale.

Trebuie precizat dintr-un început că ECU particular, deși îndeplinește trei funcții monetare — unitate de cont, rezervă valorică și instrument de decontare —, nu este utilizat decît sporadic ca instrument de plată, de vehiculare a mărfurilor și serviciilor în schimburile internaționale, ceea ce înseamnă că el nu poate concura dolarul în aceste schimburi.

În momentul de față, utilizarea ECU se limitează la operațiile bancare și financiare, servind ca instrument de finanțare, de plasament și, ca atare, de decontare în tranzacțiile financiare. Viitorul va arăta dacă ECU va putea face pasul următor, devenind un instrument intermediar în schimburile comerciale, adică o monedă efectivă, capabilă să înlocuiască dolarul.

Succesul ECU pe planul operațiilor financiare particulare, îndeosebi începînd din anul 1981, se datorește unor avantaje incontestabile : un risc valutar redus la minimum posibil și o fluctuație limitată a dobînzilor, avantaje foarte atrăgătoare în actuala perioadă de instabilitate valutar-financiară. Operațiile bancare cu ECU au debutat prin primirea de depuneri în ECU. La sfîrșitul anului 1983, totalul depunerilor bancare exprimate în ECU s-a ridicat la 1,7 miliarde. Au urmat creditele bancare pe termen scurt în ECU, apoi creditele pe termen mijlociu (aproape trei miliarde în septembrie 1984), în general eurocredite în ECU transformabile în alte valute în cazul insuficienței sumelor de ECU existente. Aceste operații presupun funcționarea unei piețe interbancare în ECU : o bancă poate accepta să primească depuneri în ECU ale altor bănci și, în caz de necesitate, să acorde altor bănci linii de credit în ECU, stabilindu-se astfel echilibrul între capacitatea și nevoia de finanțare bancară în ECU.

În ultima vreme au apărut pe lîngă creditele bancare în ECU și emisiunile de obligațiuni internaționale exprimate în ECU. În 1984 au fost înregistrate 62 de emisiuni de obligațiuni, reprezentînd în total peste 3,3 miliarde ECU. Totalul actual al emisiunilor de obligațiuni internaționale în ECU este de peste șase miliarde, cele mai multe emisiuni fiind cele franceze (1,5 miliarde). În decembrie 1984, Comisia Pieței Comune a lansat primul împrumut public exprimat în ECU (de fapt, prima emisiune care să nu fie libelată în dolari) pe piața financiară americană.

După cum subliniază și un amplu studiu consacrat ECU de banca franceză „Société générale" [1]), viitorul ECU particular depinde de transformarea statutului său de coș de monede în monedă-coș, ceea ce presupune îndeplinirea a cel puțin două condiții : recunoașterea ECU ca valută, și existența unui sistem de compensație în ECU (în lipsa acestuia, compensațiile interbancare nu se pot efectua decît convertind ECU în monedele cuprinse în coș, ceea ce ridică substanțial costul tranzacțiilor). Acest viitor mai depinde și de încrederea agenților economici în ECU, iar această încredere depinde la rîndul său de negociabilitatea și perenitatea instrumentului, ca și de integrarea progresivă a circuitelor public și particular ale ECU.

Acestea fiind datele pînă azi ale problemei ECU, se poate pune întrebarea asupra viitorului unității monetare a C.E.E.

Ceea ce s-a realizat pînă acum nu reprezintă un obiectiv final, ci numai un pas spre realizarea obiectivului monetar al proiectatei Uniuni economice și monetare vest-europene și anume crearea unei monede comune a țărilor participante, ca factor de bază al procesului de integrare vest-europeană. Nici uniunea și nici moneda comunitară n-au putut prinde consistență pînă în prezent din diferite cauze (lipsa de convingere că renunțarea la autonomia monetară națională ar fi indicată, criza economică, criza relațiilor valutar-financiare internaționale, situația din interiorul C.E.E., îndeosebi teama unor țări cu privire la eventualele veleități de supremație ale R.F.G.). Viitorul ECU va depinde deci de viitorul Uniunii economice și monetare vest-europene, a cărei înfăptuire ar presupune, după cum se știe, restrîngerea suveranității naționale a țărilor membre.

Se mai constată că ECU este o unitate numai **relativ** stabilă. Numeroasele revizuiri ale coșului pe care se bazează această unitate, impuse de lipsa de coordonare a politicilor economice ale țărilor membre ale C.E.E., au fost interpretate drept piedici materiale și psihologice în calea utilizării ECU.

Mai există și pericolul pe care îl prezintă actuala lărgire spre sud a C.E.E. Intrarea Spaniei și Portugaliei în Piața Comună la 1 ianuarie 1986, așa cum se stabilise, va antrena după sine candidatura pesetei spaniole și a escudo-ului portughez la coșul ECU. Dar — afirmă buletinul lui Berliner Handels- und Frankfurter Bank din 22 octombrie 1984 — „dacă în viitor ECU va trebui să fie calculat pe baza a 12 monede, se pare că rolul său în s.m.e. va deveni mai mult decît problematic". Într-adevăr, cu cît utilizarea ECU pe o arie mai largă este impusă de lărgirea s.m.e. însăși, cu atît semnele de întrebare se înmulțesc. Viitorul ECU depinde de felul în care tot mai numeroasele țări membre ale s.m.e. vor reuși să-și pună în ordine propria lor casă. În fond, s.m.e. și odată cu el ECU nu pot fi mai bune decît suma părților componente. S-a mai subliniat că utilizarea crescîndă a ECU în tranzacțiile financiare particulare constituie un element dezintegrator, ca urmare a lipsei unei politici comune și a unor instrumente comune de control cantitativ al piețelor pe care se încheie tranzacțiile exprimate în ECU. Evoluției necontrolate a masei monetare exprimate în ECU ar trebui — după opinia unor experți occidentali — să i se pună capăt prin înființarea unei autorități centrale vest-europene care să urmărească stabilitatea ECU.

Este posibilă la ora actuală înființarea unei asemenea autorități ? Sînt foarte multe păreri negative în această privință. Un purtător de cuvînt al guvernului vest-german a caracterizat în felul următor, la sfîrșitul anului trecut, șansele unei asemenea înființări : „Mai întîi trebuie să existe o Europă (occidentală) unită, cu un guvern central răspunzător pentru politica economică și financiară și numai în al doilea rînd o bancă centrală vest-europeană. În realitate, nu există un asemenea guvern central. Ca urmare, nimeni nu trebuie să se atingă de autonomia băncii centrale a R.F.G. și nici să încheie contracte în ECU pe pămînt (vest-)german". Poziția guvernului vest-german în această problemă este exprimată atît de categoric, încît orice comentariu este de prisos.

În concluzie, se poate afirma că viitorul ECU nu este asigurat, dar că în perspectiva apropiată nu se întrevede nici o lichidare a acestui instrument monetar. Este cert că în cazul în care Comunitatea Economică Europeană va fi transformată într-o uniune economică și monetară, ECU va fi transformat și el într-o monedă comunitară. Trecutul apropiat a demonstrat însă că există atîtea piedici în realizarea proiectatei uniuni, încît perspectiva înlocuirii ECU printr-o monedă comunitară este prea nebuloasă pentru a fi luată în considerare.

În aceste condiții, ECU va rămîne ceea ce este în prezent, cu dificultățile crescînde despre care s-a făcut mențiune în cele de mai sus. Asemenea sisteme regionale nu vor putea însă niciodată înlocui adevărata soluție, pentru care se pronunță cu consecvență țara noastră, aceea a creării unui sistem monetar internațional stabil și echitabil, cu vocație mondială, pe care numai noua ordine economică și politică internațională îl va putea iniția.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

[1]) Société générale, L'Ecu, Naissance et développement d'une nouvelle monnaie, în „Conjoncture" nr. 225/1985, p. 10.

Tîrgul de la Budapesta — manifestare internațională a creației tehnico-științifice

ÎNTRE 22 și 30 mai 1985 — anul care marchează cea de a 40-a aniversare a eliberării R.P. Ungare și a 60-a aniversare a înființării federației ungare a tîrgurilor internaționale „Hungexpo" — la Budapesta s-a desfășurat Tîrgul internațional de primăvară, specializat pentru bunuri de investiții. Această manifestare a creației tehnico-științifice a reunit într-un vast ansamblu expozițional produse ale unor întreprinderi și firme din 28 de țări, numărul total al expozanților fiind de circa 2 000.

Experiența actualei ediții, ca și a celor din anii trecuți a scos în evidență faptul că un astfel de eveniment oferă oportunități în domeniul stabilirii de relații directe între diferite întreprinderi producătoare și consumatori, ceea ce contribuie la sporirea prestigiului tîrgului menționat, confirmînd — după cum menționează organizatorii — caracterul său de forum internațional în probleme de marketing.

Din punctul de vedere al țării gazdă, în concordanță cu cerințele economice, principalul obiectiv constă în promovarea exporturilor pentru îmbunătățirea balanței economice externe, tîrgul urmărind să facă publicitate realizărilor naționale în activitatea de cercetare tehnică și științifică, să facă cunoscute produsele pentru export ; să prezinte oferte corespunzătoare de import și să extindă cooperarea directă între firmele prezente la tîrg. Țara organizatoare a participat, la actuala ediție a tîrgului, cu mărfuri expuse în cadrul a 14 grupe de produse. În acest an, suprafața de expunere a produselor s-a mărit la 98 mii m^2.

Un accent deosebit în cadrul expoantelor a fost pus pe prezentarea produselor ungare și străine din domeniul tehnicii de precizie, echipamentelor optice și de prelucrare a metalelor, ca de altfel și din domeniul energeticii, metalurgiei și a materialelor de transport.

R.S. România a participat la acest tîrg cu creații ale cercetării științifice și tehnice în domenii prioritare ale economiei, întreprinderile românești expunînd pe suprafețe importante, în mai multe din pavilioanele expoziției, produse ale tehnicii electronice de calcul, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor și lemnului, mașini pentru industria textilă, aparataj electronic, utilaj minier și petrolier, mijloace de transport auto etc.

În ansamblu, organizarea tîrgului este concepută ca o importantă formă promoțională în domeniul schimburilor externe, concretizare a orientărilor strategice de corelare a dezvoltării economiei naționale a Ungariei, cu participarea sa la circuitul economic mondial.

Obiectivul central al politicii economice ungare pe termen lung îl constituie, așa cum rezultă din documentele Congresului al XIII-lea al P.M.S.U., îmbunătățirea echilibrului intern și extern al economiei naționale și consolidarea nivelului de trai atins, sporirea rolului factorilor calitativi ai dezvoltării economice și creșterea competitivității internaționale a produselor*). În actualul cincinal, economia acestei țări a înregistrat progrese în dezvoltarea echilibrată a ramurilor, creșterea productivității muncii sociale, modernizarea structurilor economice, dezvoltarea selectivă a industriei, cu accent pe ramurile purtătoare de progres tehnic, care permit îmbunătățirea condițiilor de participare la diviziunea internațională a muncii. Creșterea venitului național realizată în 1984 se consideră că este, în primul rînd, o consecință a progresului înregistrat de industria ungară.

Un domeniu important, cu implicații directe asupra echilibrului economic extern, îl reprezintă, după cum subliniază presa ungară, cel al producerii energiei și controlului consumurilor energetice. Programul elaborat în acest sens prevede diminuarea considerabilă a consumului specific de energie. Producția și importul de surse primare de energie sînt practic constante, la nivelul anului 1983. Cantitatea de cărbune importată s-a redus cu circa 6%, în anul care s-a încheiat, iar producția de gaz natural a continuat să crească, înregistrînd anul trecut un nivel record în ultimii 6 ani : aproape 7 miliarde mc. Această cantitate a fost completată cu 4 miliarde mc importați, ceea ce scoate în evidență faptul că gazul natural continuă să ocupe un loc important în balanța energetică a țării. Un eveniment deosebit l-a constituit însă punerea în funcțiune în 1984 a celui de al doilea reactor, cu o capacitate de 440 megawați, la centrala nucleară de la Paks. Progrese importante au înregistrat și celelalte sectoare ale industriei ungare : chimia, construcțiile de mașini, metalurgia, industria alimentară, agricultura etc.

Sporirea și modernizarea producției s-a reflectat și în evoluția comerțului exterior al Ungariei, care în 1984 a înregistrat o creștere mai rapidă a exportului comparativ cu importul, excedental realizat, în relația de decontare în valută convertibilă, cifrîndu-se la circa 600 milioane dolari, cifră superioară celei din anul 1983. Schimburile comerciale și relațiile de cooperare și specializare în producție cu celelalte țări socialiste sînt caracterizate printr-o constantă diversificare, anul 1984 marcînd pentru mai multe grupe de produse, creșteri cantitative ale exporturilor și importurilor.

Evoluția ascendentă a relațiilor economice dintre România și Ungaria se înscrie în procesul de dezvoltare a relațiilor de colaborare, pe multiple planuri, între cele două țări, în care rolul determinant îl au întîlnirile și înțelegerile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășul Janos Kadar, secretar general al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar. Cu prilejul convorbirilor între primii miniștri ai României și Ungariei, desfășurate la Budapesta între 23—24 aprilie a.c., s-a reafirmat voința guvernelor celor două țări de a acționa în continuare în vederea îndeplinirii hotărîrilor adoptate la cel mai înalt nivel și pentru identificarea posibilităților de dezvoltare în perspectivă a relațiilor reciproce. Cu același prilej s-a evidențiat necesitatea folosirii mai intense a posibilităților de extindere a colaborării pe plan economic, în domeniile schimburilor comerciale, cooperării și specializării în producție, ținînd seama de potențialul economic în continuă creștere și de avantajele decurgînd din vecinătatea celor două țări. De asemenea, au fost relevate creșterea mai dinamică, din ultimul an, a schimburilor de mărfuri, interesul reciproc al celor două țări de a colabora în producerea mijloacelor de transport rutiere, a mașinilor-unelte, echipamentelor electronice și de tehnică de calcul, în fabricația de produse ale metalurgiei și chimiei, în producția de medicamente și erbicide. Convenindu-se asupra necesității de a spori volumul și numărul acțiunilor de specializare și cooperare — astfel încît ponderea schimburilor de produse rezultate pe aceste căi să ajungă, în cincinalul următor, la circa o treime din totalul comerțului bilateral —, a fost subliniată totodată importanța elaborării unui program de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și Ungaria pe perioada 1986—1990, iar pentru unele domenii pînă în anul 2000.

În acest context, participarea tradițională a întreprinderilor românești la Tîrgul internațional de la Budapesta și a întreprinderilor ungare la Tîrgul internațional de la București constituie o modalitate importantă de cunoaștere reciprocă a rezultatelor economiilor naționale, aducînd contribuții concrete la dezvoltarea și diversificarea relațiilor economice româno-ungare.

Gh. N. IOSIF

*) Vezi Revista economică nr. 12 și 14/1985

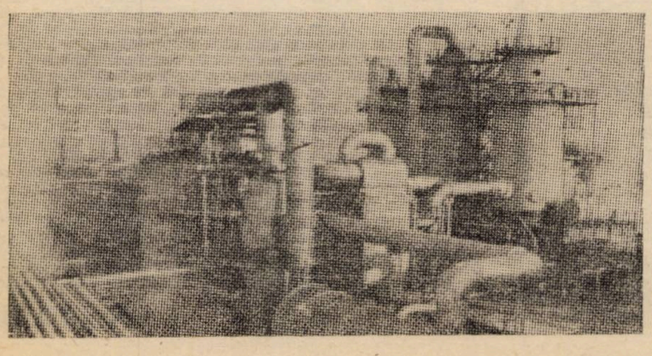

Uzinele chimice de pe Tisa

America latină: experiențe și perspective

DIFICULTĂȚILE economice cu care s-a confruntat în ultimii ani America latină — de cea mai mare amploare după marea criză din 1933, după cum aprecia recent Enrique Iglesias, secretarul executiv al C.E.P.A.L. — au avut un impact dramatic, efecte costisitoare atît pe plan economic, cît și social. Deficitele în balanțele de plăți ale țărilor latino-americane au impus măsuri de adaptare severe, cu implicații și urmări pe multiple planuri.

Importurile au trebuit să fie drastic reduse în vederea echilibrării balanței de plăți sau realizării de excedente, inclusiv pentru onorarea datoriilor scadente. Procesul a fost însoțit de restrîngerea, în unele țări mai puțin pregătite pentru o asemenea situație, a consumului intern, cu urmări în direcția diminuării activității productive, a posibilității de încadrare a forței de muncă și a nivelului de trai.

Anul 1984 a reprezentat prima cotitură în tendința de involuție a economiilor țărilor latino-americane: produsul intern brut cumulat la nivelul regiunii a înregistrat pentru prima dată o creștere de 2,6%, față de ratele negative de 1% din 1982 și respectiv de peste 3% în anul 1983. Cifrele privind creșterea P.I.B. pe locuitor indică, însă, un spor de numai 0,2%, deci mult atenuat întrucît reflectă creșterea populației (vezi tabelul), iar în cadrul mediei generale situația pe țări arată că 12 din 19 țări analizate de C.E.P.A.L. au suferit chiar reduceri la acest indicator.

America latină — evoluția indicatorilor sintetici
(în % față de anul precedent)

	1975	1981	1982	1983	1984
Produsul intern brut	3,6	1,7	—1,0	—3,1	2,6
P.I.B./locuitor	1,1	—0,7	—3,3	—5,3	0,2
Venitul național brut/locuitor	—0,5	—2,3	—5,3	—5,7	—0,2
Prețurile cu amănuntul	57,8	56,8	84,5	130,8	175,4
Raportul de schimb	—13,5	—8.4	—9,0	—6,2	0,2

Sursa : Doc. CEPAL 409/410, ian. 1985.

Rezultă, deci, că numai un grup restrîns de țări latino-americane au reușit să adopte politici flexibile de adaptare la climatul nefavorabil comercial și financiar internațional, sporindu-și exporturile. Aceeași flexibilitate relativ mai mare a permis unora dintre ele, în primul rînd Braziliei și Mexicului, să substituie rapid o parte din importuri cu producție autohtonă, obținută în unități aflate în conservare din perioada de avînt anterioară anului 1981. Cea mai mare parte a țărilor de pe continent au fost însă caracterizate printr-o elasticitate redusă, pe termen scurt, față de piața externă, ceea ce s-a constituit într-un obstacol serios în calea procesului de adaptare. Ca atare, în perioada imediat următoare orice analiză trebuie să țină cont de faptul că, pe ansamblu, strategiile țărilor latino-americane vor fi dominate de eforturile de consolidare a progreselor înregistrate sau de corectare a fenomenelor negative apărute anterior.

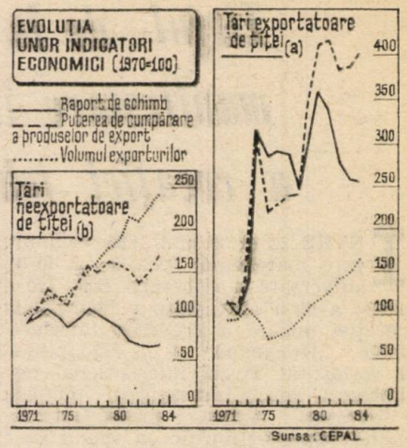

a) 16 țări în perioada 1970—75 ; după 1976, fără Mexic și Peru
b) inclusiv Bolivia, Ecuador, Venezuela în perioada 1970—1975 ; Mexic și Peru se adaugă după 1976

Printre factorii cu influență potențial pozitivă pentru evoluția economiei țărilor latino-americane, C.E.P.A.L. enumeră : tendința de redresare a economiei mondiale ; rezultatele comparativ mai bune obținute în ultimul timp în economia țărilor din America de Nord, care reprezintă o însemnată piață de desfacere pentru țările latino-americane ; acordurile de reeșalonare a datoriei externe, negociate de multe țări latino-americane cu F.M.I. și bănci private ; tendința de scădere intervenită în ultimul timp în evoluția ratelor dobînzilor ; sporirea rezervelor în devize ale unora dintre țările din regiune ; efectul pozitiv pentru țările importatoare de țiței determinat de declinul prețului real al petrolului.

C.E.P.A.L. subliniază importanța consolidării unității de acțiune a țărilor latino-americane în negocierile internaționale, a stabilirii de către fiecare țară a unor programe realiste de redresare și dezvoltare, precum și necesitatea unor eforturi susținute pentru a se evidenția cu claritate impactul negativ pe care neglijarea situației din America latină, în general din țările în curs de dezvoltare, îl poate avea asupra întregii economii mondiale.

EVOLUȚII MONETARE

Acalmie pe piețele financiar-valutare

INTERVALUL 3—7 IUNIE 1985 s-a prezentat ca o perioadă tipică de acalmie pe piețele financiar-valutare, cu cursuri stabile pe perioade lungi de timp, cu dobînzi neschimbate de la o zi la alta și în general cu o lipsă de activitate caracteristică perioadei de vară.

Știri mai importante vin din Hong Kong unde a avut loc o reuniune a guvernatorilor băncilor centrale, cu reprezentanți ai Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale. Reprezentantul acestora din urmă, Gerald Corrigan a apreciat că deficitul comercial al S.U.A. (11,85 mrd. dolari în aprilie) va scădea în perioada următoare raportat procentual la produsul social brut american. Actualmente acest deficit reprezintă 3% din produsul social.

În cadrul aceleași reuniuni, guvernatorul Băncii Angliei, Robin Leigh-Pemberton, fost președinte al grupului financiar bancar britanic National Westminster Bank, a declarat că există interes în Marea Britanie pentru aderarea lirei sterline la Sistemul Monetar European. Preluînd și comentînd această declarație, omologul vest german Karl Otto Poehl a arătat că o asemenea decizie din partea autorităților financiare britanice este de dorit și ar aduce efecte pozitive asupra sistemului SME.

Ministerul de finanțe australian, prin ministrul de resort Paul Keating a arătat că guvernul țării sale intenționează să introducă o legislație fiscală restrictivă în domeniul industriilor petroliere și aurifere. Dolarul australian pare mai stabil în ultima vreme la nivel de 0,65 dolari S.U.A./1 dolar australian, după o lungă perioadă de devalorizare masivă față de dolarul S.U.A. Știri bune și pentru dolarul neo-zeelandez care se menține la un nivel de 0,45 dolari S.U.A./1 dolar NZ, mai ales datorită unor aprecieri pozitive privitoare la economia Noii Zeelande. Inflația este în scădere și se apreciază că de la nivele de 15% se va reduce treptat la circa 10%.

Șomajul în S.U.A. s-a menținut la un nivel constant de 7,3% pe ultima lună, lucru care a ajutat la întărirea dolarului în ultima parte a intervalului. Vineri 7 iunie pe piețele din S.U.A. dolarul a înregistrat o creștere destul de importantă față de toate celelalte valute occidentale, lucru care nu apare evident în graficul alăturat datorită sistemului de notare a cursurilor zilei (piața americană este activă încă 5—6 ore după închiderea tuturor piețelor din Europa).

Piața metalelor, cea a aurului în special a fost destul de activă în intervalul analizat mai ales datorită unor știri din S.U.A. prin care autoritățile americane încearcă să introducă o legislație restrictivă în problema acordării de credite Africii de Sud și împotriva importării de „krugerrand". Această monedă de aur în greutate de exact o uncie este probabil cea mai activă categorie de vînzare-cumpărare de monezi pe piețele specializate. Restrîngerea pieței americane ar duce la scăderea masivă a prețului „krugerrand"-ului care deja a început să scadă mult ca preț. Aurul în tranzacții „spot" — la vedere — se menține totuși constant, la nivele de 315 dolari/uncia.

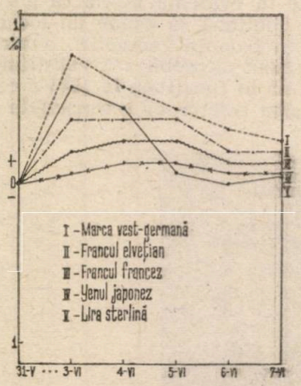

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 VI ; bază : 31 V 1985

Mihai RĂDOI

Decalaje în domeniul informației

DOMENIU în care se creează decalaje crescînde între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, deținerea de informații și mijloace de prelucrare a acestora reprezintă obiectul multor analize realizate pe plan mondial privind consecințele deja sesizabile ale inegalităților existente și măsurile posibile pentru atenuarea acestora. Organisme specializate, între care Biroul internațional de informatică, reunind țări în curs de dezvoltare și unele țări dezvoltate, participă la elaborarea de principii referitoare la circulația internațională a informațiilor. Se întreprind de asemenea eforturi reunite ale țărilor în curs de dezvoltare în cadrul Grupului celor 77, urmărind constituirea unei rețele multilaterale de informații, cu centre regionale și naționale de distribuire a acestora. Sistemul va permite schimburi de informații în domeniul comerțului, cooperării tehnice, energiei, materiilor prime, posibilităților de investiții și licitațiilor internaționale. Acestor preocupări li se alătură cele ale Centrului O.N.U. pentru știință și tehnologie, care urmărește crearea unui serviciu de informare industrială și energetică, transformabil într-o rețea internațională de informații destinate dezvoltării.

Ca o expresie sintetică a decalajelor în domeniul informației și tehnicii de prelucrare, publicații de specialitate estimează că S.U.A. dețin singure 55% din calculatoarele electronice existente în țările nesocialiste. Din totalul informațiilor prelucrabile cu echipamente informatice, peste jumătate sînt la dispoziția aceleiași țări, iar restul în cea mai mare parte, a țărilor vest-europene și Japoniei.

U.R.S.S.: accelerarea înnoirii tehnologice

STATUATĂ ca sarcină de primă importanță în fața economiei sovietice, accelerarea progresului științifico-tehnic presupune, potrivit hotărîrilor Plenarei din aprilie a.c. a C.C. al P.C.U.S., efectuarea unor salturi calitative, trecerea la sisteme tehnologice principial noi, utilizarea de echipamente din cele mai noi generații, care să asigure eficiență maximă. Aceasta înseamnă, după cum subliniază un comentariu publicat de **Ekonomiceskaia gazeta** (nr. 22, mai 1985), reutilarea tuturor ramurilor economiei U.R.S.S. pe baza celor mai moderne realizări ale științei și tehnicii. Întregul proces investițional va fi orientat în direcția construirii de capacități noi, dar mai ales spre reconstrucția celor existente, cărora trebuie să li se asigure utilaje perfecționate și cadre cu calificare corespunzătoare. Se apreciază că ritmul de înnoire a producției realizat în 1981—1984 (perioadă în care au fost introduse anual în fabricație 3 000 mii noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și mijloace de automatizare și au fost scoase din producție anual 2,3 mii produse depășite) este încă nesatisfăcător. Examinarea de către Biroul Politic al C.C. al P.C.U.S., în stadiu de proiect, a „Direcțiilor principale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. în anii 1986—1990 și în perioada pînă în anul 2000" a pus în evidență încă o dată, în contextul recomandărilor de a se continua îmbunătățirea indicatorilor de plan, importanța atribuită în perspectivă accelerării substanțiale a progresului tehnico-științific.

Operații de leasing

POTRIVIT unor date și aprecieri publicate de asociația firmelor de leasing specializate în domeniul mașinilor și utilajelor, volumul total al operațiilor de acest fel a atins, în 1984, 67 miliarde dolari, reprezentînd 24,4% din investițiile totale realizate de companiile americane (vezi tabelul).

— miliarde dolari —

	1978	1980	1984*)
Valoarea contractelor de leasing	26,5	43,5	67,0
Volumul investițiilor companiilor americane	170,2	197,8	274,5
Ponderea leasingului în total investiții, în %	15,6	22,0	24,4

*) estimare
După „United States Outlook 1985".

Dinamica operațiilor de leasing (mai mult decît o dublare în intervalul 1978—1984) a cunoscut evoluții diferențiate sub influența conjuncturii economice în ansamblu, dar și a unor factori specifici, cu acțiune directă, între care modificări ale sistemului de impozitare aplicat pentru operațiile de leasing. Astfel, dacă în 1981—1982 o serie de facilități fiscale au stimulat considerabil leasingul, ceea ce s-a reflectat în ritmuri de creștere anuală de circa 28% a volumului contractelor, în anii 1982—1984 ritmul mediu anual a fost de numai 6,5% ca urmare a unor modificări ale sistemului de impozitare și calculare a amortizărilor. Experții sesizează că reglementările fiscale actuale stimulează mai curînd achiziționarea directă de utilaje. Cu toate acestea, avantajele închirierii de utilaje și echipamente, datorate tendinței de accelerare a uzurii morale a acestora, conferă operațiilor de leasing un rol important, atît în domeniile de activitate tradiționale, cît și în cele mai noi. Evaluări aproximative indică, de exemplu, că proporția deținută de leasing în investițiile totale ale companiilor aeriene se cifrează la 45%, indicatorul respectiv fiind de 35% în transporturile feroviare și 23% în cele navale.

R. P. D. Coreeană — realizări și obiective în agricultură

PRIN atingerea obiectivului de obținere a unei recolte de cereale de 10 milioane tone, anul 1984 s-a înscris, după cum apreciază revista **La Corée d'aujourd'hui**, ca un moment deosebit de important în dezvoltarea agriculturii naționale. Se subliniază că producția a fost obținută în condițiile creșterii randamentelor, în numeroase cooperative atingîndu-se 8 000—9 000 kg orez la hectar. În planul pe anul 1985, agriculturii îi revin sarcini de majorare în continuare a producției cerealiere, de realizare a unor noi progrese în direcția atingerii obiectivului pe termen lung (15 milioane tone). Se prevede extinderea suprafețelor cultivate, inclusiv prin amenajarea unor terenuri devenite zone de uscat ca urmare a unor mari lucrări de îndiguiri maritime. Amenajarea de rezervoare de apă și modificarea rețelei de canale figurează de asemenea în complexul de amenajări hidrotehnice. În același timp, sarcini sporite se referă la culturile industriale, precum și la producția de fructe. În zootehnie se prevăd majorări însemnate în special la producția de carne și ouă.

Comerț vest-european cu energie electrică

SISTEMELE energetice ale țărilor vest-europene, interconectate în cadrul „Uniunii internaționale a producătorilor și distribuitorilor de electricitate" fac posibile schimburi reciproce de energie electrică în cantități crescînde. Cu toate că acoperirea consumului din producție proprie reprezintă un obiectiv general valabil, în ultimii ani se remarcă deja profilarea unor țări ca furnizori sau cumpărători. Franța, care în perioada 1975—1980 era net importatoare, a realizat în 1984 un export net de 24,8 miliarde kWh, în valoare de 4,8 miliarde franci francezi. Principalul importator de energie electrică este Italia (20 miliarde kWh în 1984, ceea ce reprezintă 10% din consum). Elveția efectuează simultan importuri și livrări de energie electrică, balansate reciproc (circa 35 miliarde kWh în 1984 pentru fiecare flux).

În ceea ce privește formele de reglementare a livrărilor, în prezent se disting ca predominante: ● livrarea în contul cotei de participare la întreprinderi producătoare de electricitate; ● contracte pe termen determinat, în cadrul cărora producătorii își asumă obligația fermă de livrare; ● tranzacții privind livrarea unor cantități disponibile ocazional, neobligatorii pentru cumpărător; ● livrări realizate de mari unități producătoare unor parteneri străini, după acoperirea obligațiilor pe piața internă.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 14 iunie 1985

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Industria construcțiilor de mașini — diversificare, calitate **(Olga Mihăescu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Noi resurse în circuitul economic. Recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor **(Ion Gh. Badea)** 4

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil ● În centrul atenției, producția pentru export. Flexibilitate, calitate, promptitudine — puncte de atracție pentru partenerii străini **(Dan Condrea)** ● Creșterea operativității transportului pe calea ferată **(Anghel Neacșu)** 6

— Posibilități de creștere a gradului de ocupare a forței de muncă în agricultură **(Ion Zoican)** 9

— Rezerve de utilizare eficientă a fondului funciar (III) (dezbatere) 11

— Ofertă diversificată de bunuri de consum **(Maria Subțirelu)** 12

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Sporirea contribuției amortizării la utilizarea eficientă a fondurilor fixe **(Emil Cioflan, Gh. Gorincu, Costinel Lazăr, Alex. Pascal)** 14

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Știința și tehnologia în sprijinul valorificării resurselor locale (III) (dezbatere) 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Premise ale unor consistente economii de resurse materiale și energetice în construcții-montaj **(C. Damian)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Dezvoltarea economică intensivă și tipul actual de progres tehnic (I) **(M. Horovitz)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Teorii și concepții privind structura economiei naționale în perioada interbelică (III) **(Gh. Dobre)** 22

— Convorbiri economice cu **Rodrigo Carazo.** Politica de pace a României merită respect și admirație 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— România în circuitul economic mondial **(Mircea Coșea)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— ECU — o zonă de stabilitate valutară în mijlocul unui ocean de instabilitate ? **(Costin C. Kirițescu)** 27

— Tirgul de la Budapesta — manifestare internațională a creației tehnico-științifice **(Gh. N. Iosif)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-financiar

IN THIS ISSUE

— Machine building industry : diversification, quality **(Olga Mihăescu)** 2

— New resources in the economic circuit. The recovery, reconditioning and reutilisation of the materials **(Ion Gh. Badea)** 4

— Focus on the export-aimed production. Flexibility, quality, promptitude : attractive aspects for the foreign partners **(Dan Condrea)** 6

— Increase of efficiency in the railway transportation **(Anghel Neacșu)** 7

— Reserves for the efficient use of the land property (III) A debate 11

— A diversified supply of consumer goods **(Maria Subțirelu)** 12

— Increasing the role of the payment for an efficient use of the fixed assets **(Emil Cioflan, Gh. Gorincu, Costinel Lazăr, Alex. Pascal)** 14

— Science and technology as a support for turning to good account the local resources. A debate (III) 16

— Premises for consistent savings of material and energy resources in the building and assembling industry **(C. Damian)** 18

— The economic intensive development and the current type of technological progress (I) **(M. Horowitz)** 20

— Schools ● trends ● economists. Theories and concepts on the structure of the national economy between the two world wars (III) **(Gh. Dobre)** 22

— Economic talks with **Rodrigo Carazo.** The peace policy of Ro-
— mania deserves respect and admiration 24

— ECU —an area of financial stability in the middle of an ocean of instability ? **(Costin C. Kirițescu)** 27

— The International Fair of Budapest : an international event of the technological and scientific creation **(Gh. N. Iosif)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Машиностроительная промышленность — диверсификация, качество **(Олга Михэеску)** 2

— Новые ресурсы в экономическом обороте. Эффективное использование вторичных материалов **(Ион Г. Бадя)** 4

— В центре внимания — экспортное производство. Гибкость, качество, быстрота — притягательные силы для иностранных партнеров **(Дан Кондря)** 6

— Повышение оперативности железнодорожного транспорта **(Ангел Неакшу)** 7

— Резервы эффективного использования земельного фонда (III) (За круглым столом) 11

— Разнообразные предложение товаров широко потребления **(Мария Субцирелу)** 12

— Рост вклада амортизации в эффективное использование основных производственных фондов **(Эмил Чофлан, Г. Горинку, Костинел Лазэр, Алекс. Паскал)** 14

— Наука и технология в помощи освоения местных ресурсов (III) (за круглым столом) 16

— Предпосылки существенного сбережения материальных и энергетических ресурсов в строительстве **(К. Дамиян)** 18

— Интенсивное экономическое развитие и современный тип технического прогресса (I) **(М. Хоровиц)** 20

— Школы — течения — экономисты. Теории и концепции о структуре народного хозяйства в периоде между двумя войнами (III) **(Г. Добре)** 22

— Экономическое переговоры с *Родриго Карасо*. Политика мира Румынии заслуживает уважения и высокой оценки 24

— ЕКЮ — Зона валютной стабильности в середине океана нестабильности ? **(Костин К. Кирическу)** 27

— Международная ярмарка в Будапеште — международное представление научно-технического творчества **(Г.Н. Иосиф)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Raporturi de muncă

Cu privire la obligația unității de a acorda transferul în interesul serviciului potrivit dispozițiilor Art. 28(1) din Legea nr. 6/1977

După cum s-a semnalat și în literatura juridică,[1] publicată după intrarea în vigoare a Legii nr. 6/1977, dispozițiile art. 28 (1) din această lege aduc o excepție de la regula acordării facultative a transferului în interesul serviciului, reglementarea în cauză consacrînd expres, pentru prima dată în legislația muncii, acordarea obligatorie a transferului în interesul serviciului. Autorii indicați nu se pronunță însă asupra modalității în care persoana interesată poate sancționa refuzul unității de a-i acorda transferul în interesul serviciului la care este îndreptățită potrivit textului de lege amintit, respectiv la calea ce are de urmat acea persoană pentru a obliga unitatea să respecte obligația impusă de lege, la regimul juridic de exercițiu unei atari căi, la condițiile de admisibilitate și termenul de exercițiu ale acesteia.

Practica judiciară, s-a pronunțat într-un caz[2], dînd o soluție pe care o considerăm eronată pentru considerentele ce vom prezenta în cele ce urmează, atît sub aspectul competenței materiale cît și sub aspectul fondului.

Potrivit dispozițiilor art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977, în situația în care, din lipsă de posturi, absolvenții școlilor de maiștri nu pot fi încadrați în funcția de maistru la unitatea ca i-a recomandat, aceasta este obligată să le permită înscrierea la concursurile pentru ocuparea posturilor de maiștri organizate de alte unități iar în caz de reușită, să le acorde transferul în interesul serviciului, fără a mai fi necesară aprobarea organului ierarhic superior acesteia[3].

Este de observat că textul de lege enunțat impune pentru ipoteza sa două obligații unității : să permită înscrierea la concurs și, în caz de reușită, să acorde transferul în interesul serviciului. În ce privește prima obligație, aceasta ne apare lipsită de interes sub aspectul sancționării nerespectării ei — al căii de urmat pentru impunerea respectării ei — întrucît art. 55 din Legea nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat, nu cere, printre condițiile de participare la concurs, decît anunțarea prealabilă a conducerii unității în care lucrează candidatul[4]. Obligația în discuție pare să se refere numai la acordarea de timp liber corespunzător — învoire, concediu fără plată[5] — pentru participarea la concurs iar, în caz de refuz din partea unității de a-l acorda, față de pericolul iminent de a nu se putea prezenta la concurs — dacă ar fi să aștepte rezolvarea unui litigiu pentru obligarea corespunzătoare a unității — persoana în cauză nu mai are a fi interesată decît de o contestație împotriva unei eventuale măsuri disciplinare sau care să afecteze retribuția, luată de unitatea respectivă pe temeiul prezentării la concurs fără permisiunea unității ori al unor absențe nemotivate.

În ce privește cea de-a doua obligație — aceea de acordare a transferului în interesul serviciului — interesul pentru respectarea ei este real, efectele încadrării prin concurs fiind sensibil diferite de cele ale încadrării prin transfer în interesul serviciului, această a doua modalitate de încadrare în muncă fiind mai avantajoasă[6].

În speța care ne-a relevat interesul practic al unei analize mai aprofundate a problemei ce încercăm a rezolva, petiționarul, absolvent al școlii de maiștri la curs seral, pentru a cărei urmare a fost recomandat de unitatea cu care s-a aflat în litigiu, întrucît, din lipsă de posturi, unitatea nu l-a putut încadra în funcția de maistru iar, după ce s-a prezentat și a reușit la un concurs pentru ocuparea unui post de maistru organizat de o altă unitate, i-a refuzat transferul în interesul serviciului — acceptînd numai un transfer la cerere — s-a adresat judecătoriei solicitînd obligarea unității, potrivit art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977 la acordarea transferului în interesul serviciului.

Unitatea n-a consimțit decît la un transfer la cerere mo-

Supliment la
nr. 24 1985
Revista ECONOMICA

tivîndu-şi poziţia pe nerespectarea de către cel în cauză a obligaţiei — asumate prin actul adiţional la contractul de muncă încheiat potrivit dispoziţiilor art. 23 (5) din aceeaşi lege — de a lucra în unitate pe o perioadă de minimum 5 ani, după absolvirea şcolii de maiştri.

Cu aceeaşi motivare a unităţii, judecătoria a respins cererea. Tribunalul judeţean a admis recursul declarat de petiţionar împotriva sentinţei judecătoriei, sentinţă pe care a modificat-o în sensul admiterii cererii şi, pe cale de consecinţă, a obligat unitatea să acorde transferul în interesul serviciului aşa cum, de altfel aceasta era obligată potrivit dispoziţiilor (art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977.

Criticile ce se pot aduce deciziei tribunalului judeţean circumstanţiază obligaţia unităţii de a acorda transferul în interesul serviciului potrivit textului de lege amintit.

După părerea noastră, textul art. 28 (1) din legea nr. 6/1977 se remarcă printr-o insuficienţă generatoare de o situaţie cvasi-insolubilă în stadiul actual al reglementării jurisdicţiei muncii, întrucît nu prevede nici posibilitatea pentru persoana lezată prin încălcarea lui de a se plînge la organele de jurisdicţia muncii, în legătură cu refuzul unităţii de a acorda transferul în interesul serviciului, nici nu abilitează, printr-o normă de competenţă, un anumit organ pentru a rezolva litigiile născute în legătură cu aplicarea lui.

Cîtă vreme, în literatura juridică[7], în legislaţie şi în jurisprudenţă, numai obligaţiile naturale sînt luate ca exemplu pentru drepturi subiective fără drept la acţiune, este cel puţin neverosimil ca tocmai în legislaţia muncii, o reglementare modernă să consacre un drept subiectiv care să nu fie apărat, în cazul negării lui, printr-o acţiune, printr-un recurs corespunzător la o jurisdicţie contencioasă.

Pentru considerentele ce vom dezvolta în continuare, socotim că nu există un drept la acţiune propriu-zis la un organ de jurisdicţie a muncii (plîngere sau contestaţie) prin care unitatea, pe baza unei hotărîri corespunzătoare, să fie pusă în situaţia de a fi executată silit în respectarea obligaţiei legale de a acorda transferul în interesul serviciului în ipoteza textului de lege în discuţie.

O simplă normă de competenţă ar fi rezolvat situaţia căci, deşi competenţa după cauză nu se identifică cu un element al acţiunii civile, dreptul şi obligaţia instanţei de a judeca o anumită cauză (sau ale comisiei de judecată, care în speţă ar fi avut vocaţia de a se pronunţa) relevă posibilitatea apărării dreptului subiectiv pe cale de acţiune la organul de jurisdicţie[8].

Desigur, legiuitorul, avînd în vedere caracterul de izvor de drept al muncii al Legii nr. 6/1977, n-a mai socotit necesar — ca în cazul decretului nr. 101/1980 privind organizarea unor activităţi de prestări servicii în condiţiile stabilirii pe bază de cotă parte din încasări a veniturilor persoanelor ce desfăşoară această activitate[9] să califice drept litigii de muncă, prin abilitarea cu rezolvarea lor a organelor de jurisdicţie a muncii — pe cele ce pot apare în legătură cu aplicarea art. 28 (1).

Totuşi, în cazul litigiilor în legătură cu înscrierile în carnetul de muncă şi cu refuzul unităţii de a elibera carnetul de muncă — deşi decretul nr. 92/1976 privind carnetul de muncă este, incontestabil, izvor de drept al muncii — legiuitorul a înţeles să dea expres în competenţa judecătoriei plîngerile recunoscute de art. 8(1) şi (2), stabilind şi compunerea instanţei (cu asesori populari, ca la litigiile de muncă) în art. 8 (3), dar prevăzînd o procedură a rectificărilor sau înscrierilor, prealabilă plîngerii, şi un caracter definitiv al hotărîrii ce dă judecătoria asupra plîngerii, caracter propriu hotărîrilor date în soluţionarea unei plîngeri administrative sau contravenţionale. Faţă de trăsăturile neunitare, desprinse din textul art. 8 al Decretului nr. 92/1976, ale litigiilor în discuţie, calificarea lor este controversată[10].

Modul de a proceda al legiuitorului în cele două reglementări amintite, în legătură cu instituirea şi conţinutul normelor procesuale, alături de absenţa oricărei norme procesuale sau de competenţă jurisdicţională în Legea nr. 6/1977, face nu numai necesară dar şi legitimă întrebarea: litigiile ce pot apare în legătură cu aplicarea art. 28(1) din Legea nr. 6/1977 sînt sau nu litigii de muncă?

Printr-un răspuns afirmativ, chestiunile dreptului la acţiune (cerere, plîngere, contestaţie la organul de jurisdicţie a muncii) şi a competenţei (comisia de judecată potrivit art. 13 din Legea nr. 59/1968) — sînt dezlegate.

Printr-un răspuns negativ, dreptul la acţiune trebuie căutat în cadrul controlului instanţelor judecătoreşti asupra actelor administrative ilegale, în cadrul plîngerii reglementare de art. 120[1] c.pr.civ. ori trebuie să conchidem că nu există în speţă drept la acţiune la un organ de jurisdicţie.

Litigiile de muncă sînt riguros calificate şi clasificate prin dispoziţiile art. 172 (3), 173 — 175 C. Muncii şi ale art. 13—14 din Legea nr. 59/1968, unde se stabileşte şi competenţa materială a fiecăruia dintre organele de jurisdicţie a muncii. Plenitudinea de competenţă a comisiei de judecată în materia litigiilor de muncă, dedusă din dispoziţiile art. 173(2) lit. c din C. Muncii şi ale art. 14 lit. b din Legea nr. 59/1968, este deja o expresie curentă în teoria şi practica jurisdicţiei muncii, un criteriu chiar cu care se degajă competenţele jurisdicţionale privind soluţionarea litigiilor de muncă.

Litigiul privind executarea obligaţiei impuse unităţii de dispoziţiile art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977, neevaluabil în bani, ar fi fost de competenţa comisiei de judecată dacă — potrivit art. 172 (3), 173 (2) C. Muncii combinat cu art. 13 din Legea nr. 59/1968 — era în legătură cu încheierea, cu executarea contractului de muncă sau ar fi privit pretenţii referitoare la drepturi în legătură cu desfacerea contractului sau reintegrarea în muncă în cazul în care nu s-ar fi contestat temeinicia şi legalitatea acestor măsuri, ori ar fi putut fi calificat litigiu de muncă potrivit art. 172 (3) şi nu ar fi fost dat printr-o dispoziţie expresă a legii în competenţa instanţelor judecătoreşti ori a altor organe.

Competenţa instanţei judecătoreşti era exclusă în speţă de dispoziţiile art. 174 C. Muncii.

Rezultă că, dacă în speţă litigiul era calificat corect ca fiind un litigiu de muncă, tribunalul judeţean — în baza dispoziţiilor art. 306 alin. 1 şi ale art. 312 pct. 2 lit. b alin. 2 c. pr. civ. — trebuia să admită din oficiu recursul pentru lipsa de competenţă a judecătoriei, să caseze hotărîrea recurată şi să trimită cauza comisiei de judecată a unităţii intimate.

În opinia noastră — în raport de dispoziţiile evocate din Codul Muncii şi din Legea comisiilor de judecată, avînd în vedere şi tăcerea textului art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977, litigiul rezolvat în ultimă instanţă de tribunalul judeţean

prin hotărîrea amintită, nu poate fi calificat ca un litigiu de muncă.

Incontestabil acest litigiu nu este în legătură cu încheierea sau executarea contractului de muncă ; nu poate fi socotit nici în legătură cu desfacerea contractului de muncă ori cu reintegrarea în muncă, întrucît transferul în interesul serviciului — indiferent de teza acceptată asupra naturii sale juridice[11] nu poate fi între cazurile în care, potrivit art. 129, 130 sau 135 C. Muncii, contrarctul de muncă încetează, atît Codul Muncii cît şi Legea comisiilor de judecată, prin textele evocate, referindu-se, în realitate, numai la desfacerea contractului de muncă din iniţiativa unităţii (art. 130 C. Muncii).

Întrucît, nici ca litigiu de muncă, litigiul generat de refuzul unităţii de a îndeplini obligaţia impusă de dispoziţiile art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977, nu putea fi dedus soluţionării judecătoriei, competenţa acestei instanţe nu mai putea fi atrasă decît în procedura Legii nr. 1/1967 sau în cea a art. 120^1—120^2 c. pr. civ. — ceea ce nu era cazul, în prima ipoteză nefiind vorba de un act administrativ ilegal[12], iar în cea de-a doua ipoteză neexistînd în cuprinsul Legii nr. 6/1977 o prevedere care să abiliteze judecătoria cu soluţionarea cererii de reformare sau de desfiinţare a actului unităţii de a fi acordat transfer la cerere în loc de transfer în interesul serviciului.

Conchidem că, pe cale directă la organele de jurisdicţie a muncii (neincluzînd între acestea organul administrativ, care, potrivit art. 175 C. Muncii, oricum nu apărea competent) litigiul la care ne referim nu poate fi angajat[13].

După părerea noastră singura cale, în contra refuzului unităţii, pentru valorificarea dreptului conferit de art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977, este una indirectă, şi anume, printr-o combinaţie între o acţiune în constatare potrivit art. 111 c. pr. civ. şi o plîngere, întemeiată pe dispoziţiile art. 8 (1) din Decretul nr. 92/1976, pentru obligarea unităţii la efectuarea de înscrieri în carnetul de muncă.

Nimic nu s-ar opune ca prin aceeaşi cerere să se pretindă a se constata că transferul a fost efectuat în interesul serviciului conform art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977 [14] şi obligarea unităţii cedente sau cesionare — după caz — la efectuarea rectificării ori a înscrierii corespunzătoare în carnetul de muncă, cerere care este de competenţa judecătoriei şi urmează a fi soluţionată printr-o hotărîre definitivă, dat fiind scopul concret, propriu-zis al unei asemenea cereri — adică menţionarea în carnetul de muncă a naturii transferului, menţiune de care se leagă, în fond, categoria drepturilor de personal (retribuţia, vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate, sporul de retribuţie corespunzător, alocaţia de stat pentru copii, durata concediului de odihnă, cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă, drepturile de transferare).

Dată fiind însă preeminenţa capătului de cerere privind constatarea transferului în interesul serviciului asupra capătului de cerere privind înscrierea sau rectificarea în carnetul de muncă, considerăm cererea aceasta mixtă ca fiind imprescriptibilă, prescriptibilă fiind — dar pro rata temporis — o cerere separată evaluabilă în bani referitoare la drepturi băneşti constituite în baza modificării corespunzătoare a carnetului de muncă.

Ceea ce poate mărgini în timp, dar nu ca efect al prescripţiei extinctive, exerciţiul acestei acţiuni mixte ar fi lipsa interesului ei după pensionare.

Un ultim aspect care interesează aplicarea art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977, este acela legat de destinatarii acestui text, respectiv dacă unitatea este obligată să acorde transferul în interesul serviciului, în ipoteza textului, ambelor categorii de absolvenţi ai şcolilor de maiştri, fie că au fost şcolarizaţi la învăţămîntul de zi fie că au fost şcolarizaţi la învăţămîntul seral.

Interpretarea sistematică a dispoziţiilor art. 28 (1) pe de o parte, şi a dispoziţiilor art. 18 (2), art. 23 (5), art. 26 (4) şi art. 28 (2) din aceeaşi Lege 6/1977, pe de altă parte, ne conduce la concluzia că dispoziţiile art. 28 (1) nu profită decît absolvenţilor şcolii de maiştri la învăţămîntul de zi şi, deci, soluţia amintită a tribunalului judeţean este greşită.

Astfel, art. 28 (2) precizează că pînă la realizarea transferului, absolvenţii şcolilor de maiştri vor fi încadraţi în producţie pe locurile de muncă în care au activat înainte de a urma şcoala sau în alte locuri de muncă similare, în întreprinderile cu care au încheiat actele adiţionale la contractul de muncă.

Or, potrivit dispoziţiilor art. 23 (5) şi ale art. 26 (4), numai elevii admişi în şcolile de maiştri învăţămînt de zi vor încheia acte adiţionale prin care se obligă să lucreze în aceeaşi întreprindere ca maistru pe o perioadă de minimum 5 ani[15] şi numai lor le revine obligaţia, în cazurile de părăsire a unităţii înainte de expirarea termenului prevăzut în actul adiţional, de a restitui sumele reprezentînd cheltuielile de şcolarizare.

În fine, potrivit dispoziţiilor art. 18 (2), absolvenţii cu diplomă ai şcolilor de maiştri pot participa la concursul organizat de alte întreprinderi numai după îndeplinirea obligaţiilor, stabilite prin actul adiţional, faţă de unitatea care i-a recomandat la şcoală.

Cum, obligaţia din actul adiţional — conform dispoziţiilor art. 23 (5) — este de a lucra numai ca maistru timp de 5 ani în unitatea care l-a recomandat la şcoala de maiştri şi este asumată numai de cel şcolarizat la cursurile de zi, apar logice şi echitabile dispoziţiile art. 28 (1) ca în situaţia neasigurării postului de maistru, să se permită înscrierea la concurs şi să se acorde transferul în interesul serviciului, în caz de reuşită.

Revenind la prevederile alin. 2 al art. 28, este de remarcat că reglementarea situaţiei tranzitorii, de la absolvirea şcolii de maiştri pînă la realizarea transferului potrivit alin. 1 al aceluiaşi articol, privind locul de muncă în care va fi încadrat absolventul, priveşte numai pe cel care a urmat şcoala de maiştri la învăţămîntul de zi şi pentru considerentul că numai acesta a fost scos din producţie pe timpul şcolii şi numai acesta este cel care trebuie reîncadrat — pe cînd, cel care urmează şcoala la învăţămîntul seral continuă activitatea în unitatea în care este încadrat iar la absolvirea şcolii nu se pune pentru el problema reîncadrării.

Apare firesc ca unitatea să nu-l poată obliga să lucreze 5 ani după terminarea şcolii decît pe acela pentru care a efectuat cheltuieli de şcolarizare iar această obligaţie să subziste numai pentru cazul în care absolventul învăţămîntului de zi a fost încadrat ca maistru, nerespectarea de către unitate a obligaţiei de a-l folosi ca maistru, constituind temei pentru acordarea beneficiilor prevăzute de art. 28 (1).

În cazul elevilor şcolilor de maiştri care funcţionează cu învăţămînt seral (art. 21), legea nu dispune perfectarea actului adiţional cu conţinutul arătat în textele mai sus-enunţate — împrejurare care nu atrage aplicarea art. 28 (1).

Danil MATEI

1. Sanda Ghimpu şi colectiv, Dreptul muncii, Tratat, vol I, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 342; Gheorghe Brehoi, Modificarea contractului de muncă prin transfer, Editura Politică, Bucureşti, 1983, p. 104—105.

2. Trib. jud. Dîmboviţa, dec. civ. nr. 110/1984.

3. Scutirea de aprobarea organului ierarhic superior al unităţii cedente — aprobare cerută ca o condiţie generală de validitate de prevederile art. 11 alin. 1 lit. a din Legea nr. 1/1970 privind organizarea şi disciplina muncii în unităţile socialiste de stat — a rămas fără eficienţă directă întrucît, ulterior adoptării Legii nr. 6/1977, prin dispoziţiile art. 39 lit. r din Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat şi la funcţionarea acestora pe baza autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare (modificată şi republicată în temeiul Legii nr. 24/1981), pentru personalul de execuţie, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii poate acorda transferul în interesul serviciului fără aprobarea în discuţie.

4. Asupra consecinţelor nerespectării acestei condiţii — nulitate remediabilă — a se vedea Sanda Ghimpu şi colectiv, op. cit. p. 218; Şerban Beligrădeanu, Încadrarea şi promovarea în muncă, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1974, p. 213.

5. Aceasta ar fi una dintre situaţiile în care o unitate mai poate acorda concediu fără plată, după intrarea în vigoare a Decretului nr. 338/1983 pentru modificarea Legii nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat şi asistenţa socială.

6. Pe larg, Sanda Ghimpu şi colectiv, op. cit., vol. I, p. 344—348, 453—462; Idem, vol. III, 1982, p. 85—96; Gheorghe Brehoi, op. cit., p. 115—155 şi în Carnetul de muncă, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 66—83. Unitatea care a organizat concursul poate să nu solicite transferul în interesul serviciului al candidatului declarat reuşit, după cum, dacă solicită acest transfer, unitatea la care este încadrată în muncă persoana în cauză poate să nu-şi dea acordul. Avînd în vedere aceste ipoteze, dispoziţii din legislaţia muncii (exemplificăm cu cele ale art. 10 din Legea nr. 1/1970 şi cu cele ale art. 200 din Legea nr. 57/1974) prevăd expres consecinţele încadrării prin concurs asupra drepturilor de personal, subînţelegînd că contractul de muncă al candidatului reuşit a încetat, la unitatea de la care pleacă, prin demisie (art. 185 C. Muncii) sau prin acordul părţilor (art. 129 C. Muncii).

7. În teoria identificării dreptului subiectiv cu acţiunea, enunţul „nu există drept fără acţiune" este categoric. Şi în teoria corelaţiei şi interdependenţei dreptului subiectiv cu dreptul la acţiune, existenţa unui drept subiectiv fără cel puţin o acţiune corespunzătoare este privită ca o situaţie excepţională. A se vedea pe larg, Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, Drept procesual civil, Teoria generală, ediţia a II-a, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1983, p. 233—234; Mihai Constantinescu, Raportul dintre acţiune şi situaţia juridică proteguită, în „Revista română de drept" nr. 9/1969, p. 33—39; Radu Dumitru, Natura juridică unitară şi conţinutul acţiunii civile, în „Revista română de drept" nr. 10/1972, p. 72 şi urm. precum şi autorii români şi străini citaţi în aceste lucrări.

8. Cf. Mihai Constantinescu, op. cit., p. 49.

9. Potrivit prevederilor art. 12 alin. 2 din acest decret, „litigiile legate de executarea şi încetarea contractului de gospodărire şi gestiune se soluţionează de organele de jurisdicţia muncii", deşi contractul respectiv nu este un contract de muncă. Pe larg, Şerban Beligrădeanu, Natura juridică a contractului pentru darea în gospodărire şi gestiune a unor unităţi prestatoare de servicii, în „Revista română de drept" nr. 6/1980, p. 28—33.

10. Sanda Ghimpu şi colectiv, op. cit., vol. III, p. 440, în considerarea legăturii lor strînse cu raporturile juridice de muncă, enumeră printre litigiile de muncă pe cele referitoare la completarea carnetului de muncă (nu şi plîngerea privind refuzul eliberării carnetului de muncă la încetarea raporturilor de muncă); Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, în op. cit., p. 146—149, enumeră litigiile în discuţie în competenţa mai largă — deosebit de cea reglementată prin Legea nr. 1/1967 privind judecarea de către tribunale a cererilor celor vătămaţi în drepturile lor prin acte administrative ilegale — a instanţelor judecătoreşti de a exercita un control asupra legalităţii unor acte emanînd de la organele administraţiei de stat sau de la alte organe de jurisdicţie; într-o foarte recentă lucrare în materia jurisdicţiei muncii — dr. Al. Deteşan, redactor coordonator, Jurisdicţia muncii. Comisiile de judecată, Editura „Revista Economică", Supliment, 1984, p. 6 — aceste litigii sînt enumerate printre „litigiile a căror natură este controversată". În această lucrare litigiile privind aplicarea art. 28 (1) din Legea nr. 6/1977 nu sînt cuprinse în inventarul litigiilor de muncă — inventar precizat ca fiind exemplificativ dar, în realitate, aproape complet.

1. Teza, mai veche, a înlocuirii contractului de muncă şi teza, mai recentă, a cesiunii contractului de muncă. Pe larg, asupra naturii juridice a acestui transfer, a se vedea Sanda Ghimpu şi colectiv, op. cit., vol. I, p. 334—335; Gheorghe Brehoi, Modificarea contractului de muncă prin transfer, op. cit., p. 37—38, precum şi autorii acolo indicaţi.

12. Procedura plîngerii reglementate de articolele indicate din c. proc. civ. este în prezent aplicabilă numai în materie locativă. Pentru procedura Legii nr. 1/1967, a se vedea Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, Tratat de drept procesual civil, vol. II, Tipografia Universităţii Bucureşti, 1981, p. 157—165.

13. Relativ la litigiile generate de dispunerea unui transfer în interesul serviciului conform dispoziţiilor art. 69 C. Muncii şi competenţa de soluţionare a acestora, a se vedea Plen. Trib. Supr., dec. de îndr. nr. 9/1974, în „CD" 1974, p. 27.

14. Cu privire la admisibilitatea acţiunii în constatare în jurisdicţia muncii, Şerban Beligrădeanu, Comisiile de judecată, p. 131. Pentru speţa noastră, în acelaşi sens, Sanda Ghimpu şi colectiv, op. cit., vol. III, p. 466; dr. Al. Deteşan, redactor coordonator, op. cit., p. 47.

15. Aspect sesizat în Sanda Ghimpu şi colectiv, op. cit., vol. I, p. 262.

Reîncadrarea în muncă a pensionarilor

Prin mai multe acte normative este reglementată posibilitatea ca unii pensionari cu pensii pentru munca depusă și limită de vîrstă, care doresc, să poată fi încadrați în muncă și să primească pe perioada cît lucrează retribuția pentru timpul efectiv lucrat și pensia întreagă sau numai o parte din pensie.

In cele ce urmează vom arăta cîteva reglementări în acest sens.

În conformitate cu prevederile art. 6 din Legea 3/1977 în cazuri excepționale, unitățile socialiste, cu aprobarea organelor competente, pot folosi pensionari pentru activități temporare sau pentru executarea unor lucrări.

Din cuprinsul acestui text rezultă că forul tutelar al unității trebuie să aprobe încadrarea de pensionari pe unele posturi care prin natura lor sînt temporare, și nu pe posturi care temporar sînt libere și unitatea este obligată să mențină contractul de muncă al titularului postului — ex.: plecat pentru a urma cursuri de calificare profesională, specializare, concediu pentru maternitate etc.

De asemenea, pensionarii mai pot fi încadrați pentru executarea unor lucrări de durată determinată.

În perioada cît pensionarii menționați mai sus sînt încadrați au dreptul, potrivit art. 6, alin. 2 din legea menționată mai sus, la sumele realizate pentru aceste activități (indiferent de natura lor, retribuții, indemnizații etc.), cumulate cu pensia fără să poată depăși nivelul retribuției funcției — meseriei avute de pensionar la data pensionării, actualizată potrivit majorărilor retribuției pentru acea funcție.

Prin derogare de la prevederile art. 6 din Legea 3/1977 prin Decretul nr. 445/1978 se dă posibilitatea ca în anumite ramuri ale economiei naționale (ex. construcții de mașini, industria minieră, extracția petrolului și gazelor, geologiei, construcții-montaj, proiectări etc.), să fie încadrați temporar muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și alt personal tehnic productiv, care au și calitatea de pensionari, pe perioade de pînă la 2—3 luni, în limita planului de muncă și retribuire a muncii aprobat.

Pe timpul cît acești pensionari sînt încadrați în muncă, primesc retribuția pentru munca prestată, pensia întreagă și celelalte drepturi pe care le au în calitate de pensionari.

Încadrarea temporară se poate face pe 2—3 luni într-un an calendaristic, începînd chiar cu anul pensionării.

Tot pentru asigurarea forței de muncă în unitățile agricole cooperatiste, pot să lucreze pensionarii de asigurări sociale de stat și pensionarii C.A.P., în activități direct productive în sectorul vegetal, în zootehnie, în activități de producție industrială, de construcții și prestări servicii, în cadrul cooperativelor agricole de producție și asociațiilor economice intercooperatiste, prin lucru în acord global, suprafețe de culturi, efective de animale etc.

Pensionarii menționați mai sus nu pot lucra în activități cu caracter funcțional administrativ.

Pe perioada cît lucrează în activități direct productive, pensionarii primesc pentru munca prestată și producția obținută, retribuția în aceleași condiții ca și membrii cooperatori, precum și drepturile de pensie integrală, inclusiv pensia suplimentară.

Pentru a veni în sprijinul dezvoltării unor activități de prestări servicii, prin Decret nr. 101/1980 s-a stabilit că întreprinderile sau cooperativele meșteșugărești prestatoare de servicii pentru populație, pot încheia contracte de prestări servicii pentru anumite activități prevăzute la anexa 1 și 3 din decret, pe bază de cote-parte din încasări și cu pensionari care au împlinit vîrsta la care unitățile pot cere, potrivit legii pensionarea (62 ani bărbații și 57 ani femeile), cu pensionari invalizi și accidentați de război, precum și cu pensionarii de invaliditate gradul I și II.

Pe perioada cît acești pensionari lucrează pe bază de contract pentru prestări de servicii, au dreptul să cumuleze pensia, inclusiv pensia suplimentară, cu drepturile bănești cuvenite pentru munca prestată.

Întreprinderile, cooperativele meșteșugărești, precum și cooperativele de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor pot folosi asemenea pensionari pentru desfășurarea activităților prevăzute la anexa 3 din decret și pentru domiciliu (vînzare gheață, răcoritoare, dulciuri, vînzarea produselor din producția proprie a unităților respective prin tonete, chioșcuri, bilete și buletine Loto-Pronosport, încasare de debite etc.).

Prin Legea 2/1980 s-au stabilit unele măsuri pentru dezvoltarea industriei mici, activitate care se desfășoară sub îndrumarea și conducerea consiliilor populare, indiferent de subordonarea unității, în scopul valorificării mai eficiente a resurselor materiale, a forței de muncă, satisfacerii în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației.

De asemenea, potrivit acestei legi se extinde și se diversifică activitatea de industrie mică și prestări servicii și cu munca la domiciliu prin atragerea cu precădere a femeilor, pensionarilor și persoanelor invalide.

Pot organiza asemenea activități prin unități: consiliile populare, cooperativele meșteșugărești, cooperativele de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, precum și cooperativele agricole de producție.

Potrivit art. 33 din Legea 2/1980 pensionarii care lucrează în activități de industrie mică, au dreptul să cumuleze pensia integrală cu veniturile rezultate din aceste activități, cu plata impozitelor prevăzute de lege.

În afară de reglementările arătate mai sus, prin Hotărîri ale Consiliului de Miniștri au mai fost stabilite și alte situații cînd unele unități din diferite ramuri ale economiei — temporar— pot folosi pensionari cu dreptul de a beneficia de retribuția pentru munca prestată și pensia întreagă.

O derogare de la dispozițiile Legii 3/1977 s-a făcut și prin Decretul 245/1977 privind pensiile I.O.V.R. în care se stabilește că pensionarii invalizi și accidentați de război de orice grad, precum și văduvele de război pensionare, au dreptul să primească, pe timpul cît sînt încadrați în muncă pe lîngă retribuția ce li se cuvine și pensia I.O.V.R. în întregime.

În condițiile art. 89 din Legea 3/1977 beneficiază de pensie întreagă și unele categorii de pensionari nevăzători pe timpul cît sînt încadrați în muncă.

În conformitate cu dispozițiile art. 62 din Legea nr. 3/1977 atît unitățile cît și pensionarii au obligația ca în termen de 15 zile să anunțe organul de pensie de care aparțin data încadrării în muncă indiferent de forma în care prestează activitatea.

I. DUMITRESCU

EXPERTIZE CONTABILE

Expertizele în cauzele privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice, care nu au fost dobîndite în mod licit

Legea nr. 18/1968 (republicată în B. Of. nr. 33/1983) conține unele prevederi speciale privind efectuarea expertizelor tehnice și contabile în cauzele privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice, care nu au fost dobîndite în mod licit.

Beneficiar al expertizei, în astfel de cauze, este comisia de cercetare care efectuează controlul provenienței bunurilor în temeiul sesizărilor și cererilor enumerate la art. 3 din lege, comisie care funcționează pe lîngă fiecare judecătorie.

Potrivit prevederilor art. 7 din lege, comisia de cercetare poate și din oficiu efectua cercetări locale sau dispune efectuarea unor expertize tehnice sau contabile, pentru lămurirea cauzei. Expertizele se vor efectua de către experți de pe listele biroului local pentru expertize din județul în care funcționează judecătoria sau, în caz de nevoie, de pe listele biroului local pentru expertize dintr-un alt județ. Nedepunerea raportului de expertiză în termenul stabilit de comisie, fără motive temeinice, se sancționează cu amendă judiciară, potrivit art. 6, respectiv cu amendă de la 200 la 1000 lei.

În conformitate cu prevederile art. 11 din lege, în funcție de valoarea bunurilor stabilită la expertiză, judecătoria, dacă constată că proveniența unor bunuri anume determinate sau a unei cote-părți dintr-un bun nu este justificată, va hotărî fie trecerea în proprietatea statului a bunurilor ori a cotei nejustificate, fie plata unei sume de bani egale cu valoarea lor de procurare. În cazul imobilelor și autoturismelor a căror valoare de procurare este mai mică decît cea găsită nejustificată sau cel mult egală cu aceasta, judecătoria va hotărî trecerea lor în proprietatea statului. Trecerea în proprietatea statului se face la valoare stabilită de judecătorie, pe bază de expertiză. Dacă valoarea de expertiză este mai mare decît valoarea de procurare, se va avea în vedere această din urmă valoare.

Art 28 din lege prevede că sumele necesare pentru efectuarea expertizelor dispuse din oficiu de către comisiile de cercetare, se avansează dintr-un fond pus la dispoziția M.J., suportîndu-se de către acest minister în cazul clasării cauzei.

Expertizele în domeniul navigației civile

Problema este reglementată prin Decretul nr. 212/1981.

Expertizele contabile și expertizele tehnice în domeniul navigației civile se efectuează numai prin administrațiile financiare și birourile locale pentru expeatize tehnice, de către experți sau alți specialiști, potrivit legii. În cazurile complexe sau de importanță pentru economia națională, expertizele în domeniul navigației civile pot fi efectuate și prin instituții de învățămînt superior, institute de cercetare științifică, de proiectare și inginerie tehnologică, în condițiile prevăzute de lege. (art. 1).

Expertizele extrajudiciare în domeniul navigației civile, solicitate de persoane juridice sau fizice române sau străine, se încuviințează de către căpităniile de port, dacă prin lege nu se prevede altfel. (art. 2).

Costul expertizelor în domeniul navigației civile efectuate la cerere sau din oficiu, pentru persoane juridice sau fizice străine se stabilește și se încasează în valută potrivit tarifelor înscrise în anexa la decret, comunicată instituțiilor interesate, tarife care sînt minime și care vor fi actualizate anual la propunerea M.F., M.A.T.M. C.G.F.F., M.C.E.C.E.I. și M.T.Tc. Pentru alte expertize navale decît cele prevăzute în anexa la decret, tarifele în valută se vor stabili de organele centrale enumerate anterior, în funcție de tarifele din anexa la decret și de practica internațională. Aceleași organe centrale amintite vor adapta nivelul tarifelor în valută, prevăzute în anexa la decret, fără a coborî sub limita acestora, în funcție de evoluția tarifelor ce se practică pe plan internațional pentru expertize de același gen. (art. 3).

Costul expertizelor în domeniul navigației civile efectuate pentru persoane juridice sau fizice străine se depune sau, după caz, se transferă, în valută, la B.R.C.E. Echivalentul în lei, stabilit potrivit legii, al sumelor în valută depuse sau transferate la B.R.C.E. se virează în contul administrației financiare ori, după caz, în contul Biroului central pentru expertize tehnice. Din sumele încasate, administrațiile financiare și, respectiv, Biroul central pentru expertize tehnice vor achita drepturile cuvenite experților ori instituțiilor de specialitate, în condițiile legii, iar diferența se va vira la bugetul statului. (art. 4).

Coordonarea, controlul și îndrumarea activității de expertiză în domeniul naval se efectuează, pentru expertiza contabilă, de M.F., iar pentru expertiza tehnică, de M.A.T.M.C.G.F.F. (art. 6).

* * *

Întrucît actele normative prezentate mai sus, în afara reglementărilor speciale enumerate, nu prevăd altfel, se înțelege că celelalte prevederi ale Decretului nr. 79/1971 și a celorlalte reglementări procedurale privind expertizele contabile și expertizele tehnice conținute în C.p.c., C.p.p., H.C.M. nr. 845/1971 ș.a., sînt aplicabile și în cazul expertizelor efectuate în cauze privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice, care nu au fost dobîndite în mod licit precum și în cazul expertizelor în domeniul navigației civile.

N. TRIFAN

Breviar-comerț internațional

VRAC — modalitate de transportare a unor anumite mărfuri (ciment, cereale etc.) care nu se ambalează ci se încarcă direct în mijlocul de transport. Determinarea greutății nete se face prin diverse formule de calcul. Astfel,

(Continuare în pag. 11)

PROGRAMUL MANIFESTĂRII ȘTIINȚIFICE

ZILELE ACADEMICE ECONOMICE

(6-7 iunie 1985)

ORGANIZATĂ DE SECȚIA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI SOCIOLOGIE A ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, ÎMPREUNĂ CU SECȚIA DE ȘTIINȚE ECONOMICE A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE ȘI ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE, CU TEMA:

„EPOCA CEAUȘESCU" — 20 de ani de dezvoltare economico-socială a României și perspectivele prefigurate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român

ȘEDINȚA PLENARĂ

— **„EPOCA CEAUȘESCU" — 20 de ani de dezvoltare economico-socială a României și perspectivele prefigurate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român" (Acad. prof. Manea Mănescu, președintele Secției de științe economice și sociologie a Academiei Republicii Socialiste România)**

SECȚIUNEA I:

DEZVOLTAREA PRINCIPALELOR RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE PE BAZA CUCERIRILOR ȘTIINȚEI ȘI TEHNOLOGIEI MODERNE: REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

1. Rolul acumulării în strategia elaborată de președintele Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea industriei, a tuturor ramurilor economiei naționale pe baza cuceririlor științei și tehnologiei moderne. (Prof. dr. Emilian Dobrescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
2. Perfecționarea organizării agriculturii în lumina Directivelor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, (Prof. dr. Ion Ceaușescu, membru titular al Academiei de Științe Agricole și Silvice)
3. Perspectivele dezvoltării ramurilor economiei naționale în lumina orientărilor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român (Prof. dr. ing. Barbu Petrescu)
4. Investițiile în strategia modernizării structurii economiei românești (Conf. dr. Viorica Neculau, conf. dr. Ion Cămășoiu)
5. Repartizarea teritorială a industriei, factor și coordonată de bază în strategia edificării economiei moderne a României (Nicolae Ionescu, Alexandru Radocea)
6. Modernizarea structurii industriei, dezvoltarea ramurilor și subramurilor promotoare ale progresului tehnico-științific (Prof. dr. Dumitru Pugna, dr. Corneliu Russu)
7. Principalele schimbări structurale în dezvoltarea economiei naționale (Dr. Constantin Grigorescu)
8. Energetica și dezvoltarea economico-socială a României (Ing. Lucia Roșca, dr. ing. Mario Duma)
9. Știința construcțiilor de mașini în România (Ing. Ion Crișan)
10. Dezvoltarea industriei metalurgice pe baza cercetării științifice și ingineriei tehnologice proprii (Dr. ing. Iancu Drăgan)
11. Evoluția dezvoltării tehnologiilor chimice — reflectare a tendinței de utilizare deplină a bazei de materii prime și energetice specifice României (Dr. ing. Gavril Muscă)
12. Realizări și perspective în dezvoltarea prioritară a electrotehnicii și electronicii în țara noastră (Dr. ing. Florin Teodor Tănăsescu, ing. Ion Boconcios)
13. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, baza strategiei progresului economico-social al României (Dr. Gavrilă Sonea)
14. Ingineria societală. (Prof. dr. Mihai Drăgănescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
15. Perfecționarea căilor de realizare a transferului de tehnologie (Ing. Nicolae M. Nicolae)
16. Participarea agriculturii la sporirea venitului național, la progresul general al economiei românești (Dr. Dumitru Dumitru, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice)

17. Promovarea susținută a progresului tehnico-științific, obiectiv central al strategiei agrare a P.C.R. în etapa actuală (Prof. dr. Costache Sandu, conf. dr. Ileana Stănescu, conf. dr. Letiția Zahiu)
18. Probleme actuale privind durata de viață economică a obiectivelor de construcții (Conf. dr. Mihai Alexandru Socolescu, lect. dr. Radu Victor)
19. Corelarea dezvoltării transporturilor cu dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale în condițiile progresului tehnico-științific contemporan (Lect. Ion Gheorghe, lect. dr. Ioan Nașcu)
20. Coordonate ale gospodăririi intensive a fondului forestier pe baza cuceririlor științei și tehnologiei moderne (Dr. Ion Milescu, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice)
21. Aplicarea cuceririlor științei și tehnologiei moderne în gospodărirea rațională a resurselor de apă. (Dr. ing. Călin Popescu)
22. Mutații calitative în dezvoltarea comerțului interior al României (Conf. dr. Vasile Mercioiu, conf. dr. Dumitru Patriche, lect. dr. Iacob Cătoiu)

— Cuvînt de închidere a lucrărilor secțiunii (Prof. Ion Rachmuth, membru corespondent al Academiei R. S. România)

SECȚIUNEA II :

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE ȘI PERFECȚIONAREA MECANISMULUI DE FUNCȚIONARE A ECONOMIEI NAȚIONALE

1. Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind perfecționarea mecanismului economico-financiar și creșterea eficienței economice (Prof. dr. Ilie Văduva, rectorul Academiei de Studii Economice)
2. Mutații structurale și calitative în conceptul de eficiență economică (Prof. dr. Alexandru Gheorghiu)
3. Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind creșterea rolului statului în conducerea unitară a întregii activități economico-sociale pe baza planului național unic. (Prof. dr. Marin Popescu, dr. Gheorghe Răboacă, prof. dr. Ion Trăistaru)
4. Sporirea rolului pîrghiilor economico-financiare în accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice (Prof. dr. Nicolae Antoniu, dr. Cornel Iuga, prof. dr. Constantin Tulai)
5. Concepția Partidului Comunist Român privind eficiența cibernetizării și robotizării (Prof. dr. Eugeniu Niculescu-Mizil)
6. Sporirea aportului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic la accelerarea creșterii eficienței economice (Prof. dr. Gheorghe Apostol, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice, prof. dr. Ion Românu, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice, conf. dr. Tudor Baron, Gheorghe Zaman)
7. Eficiența economică în strategia dezvoltării intensive (Conf. dr. Dumitru Ciucur, conf. dr. Steliana Lintaru, lect. dr. Constantin Popescu)
8. Aspecte privind determinarea eficienței economice a cercetării-dezvoltării în construcțiile de mașini (Dr. Camelia Cămășoiu)
9. Reducerea cheltuielilor materiale și de energie — cale principală de sporire a eficienței în toate sectoarele de activitate (Ovidiu Naneș, prof. dr. Nicolae Bădilă)
10. Creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic al produselor — cerințe ale dezvoltării intensive (Prof. dr. Gheorghe Crețoiu)
11. Perfecționarea mecanismului economic în lumina cerințelor ocupării depline și eficiente a forței de muncă (Dr. Gheorghe Răboacă)
12. Pregătirea forței de muncă în condițiile promovării politicii de ocupare deplină și eficientă a resurselor umane (Dr. Steliana Perț)
13. Creșterea ocupării forței de muncă feminine în condițiile intensificării sporirii productivității muncii (Lucia Mihăilescu)
14. Ocuparea deplină și eficientă a forței de muncă și raportul dintre extensiv și intensiv în creșterea economică. (Doru Mihalcea)
15. Așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestiunii în vederea creșterii rentabilității și eficienței economice (Prof. dr. A. Giurgiu, dr. Decebal Urdea, dr. Iugenia Bichi, Gheorghe Zaman)
16. Politica Partidului Comunist Român privind asigurarea echilibrului monetar și menținerea puterii de cumpărare a leului (Conf. dr. Eugen Vasilescu, conf. dr. Paul Bran)
17. Agregatele monetare în sistemul bănesc (Prof. dr. Constantin Ionete)
18. Extinderea și perfecționarea autogestiunii economico-financiare în profil teriorial (Prof. dr. Constantin Topciu, prof. dr. Constantin Brăbăcioru)
19. Mutații calitative intervenite în organizarea relațiilor financiare și de credit în perioada 1965—1985 (Prof. dr. Gheorghe Bistriceanu, conf. dr. Florian Bercea, lect. dr. Maria Bodnar)
20. Creșterea rolului pîrghiilor economico-financiare în stimularea promovării progresului tehnic (Marcela Iacobescu)
21. Așezarea prețurilor pe fundamente economice — premisă a perfecționării sistemului de prețuri în economia noastră (Dr. Traian Lazăr, conf. dr. Maria Cojocaru)
22. Creșterea rolului componentelor structurale ale prețurilor pe verigi organizatorice ale economiei (Dr. Gheorghe Manolescu)
23. Aplicarea fermă a principiilor noului sistem de retribuire — cerință de bază a consolidării autogestiunii unităților economico-sociale (Conf. dr. Cezar Basno, lect. dr. Ion Stancu)
24. Rolul normativelor economico-financiare în conducerea planificată a economiei naționale. (Prof. dr. Mircea Cristea, lect. dr. Gheorghe Manea)
25. Amortizarea — sursă a reproducției simple și lărgite (Dr. Marcu Horovitz)
26. Îmbunătățirea calitativă a potențialului economic și creșterea flexibilității producției — cerințe ale sporirii eficienței economice (Mihail Dimitriu)

27. Căi și modalități de perfecționare a contabilității potrivit exigențelor noului mecanism economico-financiar (Conf. dr. Valeriu Voica, Conf. dr. Oprea Călin, conf. dr. Mihai Ristea, conf. dr. Ladislau Possler)
28. Utilizarea informaticii în perfecționarea sistemului de evidență și calcul a indicatorilor economico-financiari (Conf. dr. Ioan Roșca, conf. dr. Ion Negescu, conf. dr. Alexandru Ștefănescu, lect. dr. Vasile Florescu)
29. Perfecționarea funcțiilor analizei economico-financiare în sistemul conducerii unităților economice (Conf. dr. Dumitru Mărgulescu, conf. dr. Aurel Iștănescu)
30. Perfecționarea funcțiilor controlului financiar-bancar și întărirea autogestiunii economice în lumina documentelor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. (Dr. Radu Ciurileanu, conf. dr. Mircea Boulescu)

— Cuvînt de închidere a lucrărilor secțiunii (Prof. Roman Moldovan, membru corespondent al Academiei R. S. România, vicepreședinte al A.S.S.P.)

SECȚIUNEA III:

COMERȚUL EXTERIOR ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ A ROMÂNIEI ÎN CONTEXTUL LUPTEI PENTRU EDIFICAREA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE ÎN LUME

1. Concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la edificarea unei noi ordini economice internaționale (Prof. dr. Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei R. S. România, președintele Secției de științe economice a A.S.S.P.)
2. Dezarmare — dezvoltare, imperative ale lumii contemporane (Prof. dr. Gheorghe Dolgu, membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice)
3. Dezvoltarea relațiilor economice externe ale României, coordonată fundamentală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism (Dr. ing. Ion Vasile, Dr. ing. Iulian Dănescu)
4. Caracterul multidimensional al problemelor globale: accentuarea interdependenței dintre politic și economic în făurirea noii ordini internaționale (Prof. dr. Mircea Nicolaescu)
5. Tendințe contradictorii în economia mondială. (Prof. dr. Alexandru Puiu, Prof. dr. Alexandru Albu, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice)
6. Contribuții ale cercetării științifice din România la studierea economiei mondiale (1965—1985) (Prof. dr. Tudorel Postolache, membru corespondent al Academiei R. S. România)
7. Considerații românești privind căile de soluționare a crizei sistemului monetar-financiar internațional (Mugur Isărescu)
8. „Noua dezvoltare": implicații asupra politicilor economice ale unor state (Conf. dr. George Marin)
9. Preocupări pentru schimbarea actualei diviziuni mondiale a muncii (Conf. dr. Virgil Gheorghiță, conf. dr. Sterian Dumitrescu)
10. Principii metodologice de abordare a cooperării economice internaționale în contextul problemelor globale ale lumii contemporane (Lect. Mircea Coșea)
11. Sistemul bănesc mondial și influența lui asupra relațiilor economice internaționale (Prof. Barbu Zaharescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
12. O nouă ipoteză asupra crizei economice mondiale (Dr. Maria Popescu)
13. Restructurarea industrială în contextul crizei economice mondiale (Ing. Constantin Lazăr, dr. Nicolae Nistorescu)
14. Starea de criză a economiei mondiale și dezvoltarea intensivă (Vasile Pilat)
15. Tendințe de durată în evoluția prețurilor internaționale (Ion Bujorică)
16. Îmbunătățirea structurii exportului României în perioada 1965—1985 (Prof. dr. Nicolae Sută)
17. Probleme actuale ale determinării prețurilor în relațiile dintre țările membre C.A.E.R. (Georgeta Micu)
18. Turismul internațional — componentă importantă a comerțului exterior al R. S. România (Lect. dr. Radu Emilian, lect. dr. Cristiana Cristureanu)
19. Metode moderne de studiere a pieței externe (Dr. Napoleon Pop)
20. Dezvoltarea intensivă și realizarea echilibrului extern (Daniel Dăianu)
21. Aspecte actuale ale ascuțirii contradicțiilor economice interoccidentale (Conf. dr. Ion Avram, conf. dr. Maria Avram)

— Cuvînt de închidere a lucrărilor secțiunii (Prof. dr. Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei R. S. România, președintele Secției de științe economice a A.S.S.P.)

SECȚIUNEA IV:

VENIT NAȚIONAL — NIVEL DE TRAI — CALITATEA VIEȚII

1. Concepția președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la sporirea venitului național, ca temelie trainică a creșterii continue a bunăstării și calității vieții întregului popor (Prof. dr. Aurel Negucioiu, membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice)
2. Creșterea avuției naționale — coordonată fundamentală a politicii Partidului Comunist Român (Dr. I. Desmireanu, membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice, dr. A. Rosen)
3. Creșterea nivelului de trai și a calității vieții în țara noastră de la Congresul al IX-lea al P.C.R. (Prof. dr. doc. Constantin Ionescu, membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice, dr. Marinache Vasilescu, Simion Someșan)
4. Ridicarea calității vieții, obiectiv esențial al politicii Partidului Comunist Român (Conf. dr. Alexandru Andriș, conf. dr. Marcela Iovanelli, conf. dr. Călin Vâlsan)
5. Relația calitatea vieții — calitatea produselor în concepția secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu (Prof. dr. Petre Băetoniu, conf. dr. Coca Fornoga, conf. dr. Viorel Petrescu)

6. Contribuția comerțului interior la înfăptuirea politicii partidului de înnoire și diversificare a ofertei de mărfuri (Prof. dr. Ecaterina Cardula, lect. dr. Nicolae Pop, lect. dr. Valerică Olteanu)
7. Rolul și locul serviciilor de consum în realizarea politicii partidului de creștere a nivelului de trai (Vergiliu Iordache, George Moșanu)
8. Conceptul de alimentație rațională în ridicarea continuă a calității vieții (Prof. dr. Dumitru Dima, lect. dr. Dorina Stănescu)
9. Mediul înconjurător și calitatea vieții (Dr. Matei Nicolau)
10. Cuantificarea stării și protecției mediului înconjurător în contextul cerințelor caracterizării complexe a calității vieții (Dr. Ion Nicola, dr. Vasile Dumitrescu, Nicolae Petreanu, Stelian Dinculescu)
11. Politica demografică, parte componentă a programului de realizare a unei noi calități a vieții, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R. (Dr. Olimpia Solomonescu)
12. Două decenii de mari înfăptuiri în dezvoltarea comerțului interior românesc (Dr. Constantin Iurea)
13. Calitatea vieții și calitatea dezvoltării sociale (Dr. Oscar Hoffman)
14. Calitatea habitatului — nivel de trai — calitatea vieții (Dr. Ioan Matei, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice)
15. Calitatea vieții: un nou raport om-societate-natură (Dr. Argentina Firuță)
16. Perspectiva sociologică în analiza calității vieții (Lect. dr. Elena Zamfir, lect. dr. Lisette Coandă)
17. Politica de formare și repartizare a fondurilor sociale de consum (Grigore Vâlceanu, Maria Poenaru, Maria Molnar)
18. Reducerea cheltuielilor materiale, creșterea eficienței economice — cale importantă în strategia partidului de creștere a venitului național (Nicolae Ionescu, Maria Hlevca)
19. Politica partidului cu privire la corelația dinamică dintre creșterea susținută a venitului național și ridicarea nivelului de trai (Lect. dr. Ilie Gavrilă, conf. dr. Eugen Tigănescu)
20. Contribuția principalelor ramuri economice la formarea și creșterea venitului național în Republica Socialistă România (Prof. dr. Ion Capanu, lect. dr. Pavel Wagner)
21. Evoluția raportului dintre acumulare și consum și influența sa asupra dezvoltării economico-sociale a României (Dr. Stelian Militaru)
22. Calitatea factorului uman și rolul ei în creșterea venitului național (Prof. dr. Constantin Enache)
23. Incidențe ale revoluției tehnico-științifice contemporane asupra dezvoltării pieței mărfurilor și serviciilor în România socialistă (Dr. Virgil Adăscăliței dr. Aurel Weiner)

— Cuvînt de închidere a lucrărilor secțiunii (Prof. Mircea Biji, membru corespondent al Academiei R. S. România)

SECȚIUNEA V:

TRADIȚII ÎNAINTATE ALE GÎNDIRII ECONOMICE ROMÂNEȘTI

1. Problemele valorificării gîndirii economice naționale în opera președintelui Nicolae Ceaușescu (Acad. Vasile Malinschi)
2. Idei de bază ale doctrinei economice a președintelui Nicolae Ceaușescu (Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Vîlceanu, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice)
3. Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea sistemului categorial al economiei politice a socialismului (Conf. dr. Toader Ionescu)
4. Contribuții ale Partidului Comunist Român, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, la perfecționarea formelor și metodelor de conducere a economiei (Prof. dr. Gheorghe Dițu)
5. Contribuția secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la teoria despre studierea viitorului (Conf. dr. Grigore Silași)
6. Concepția revoluționar-științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea României în perspectiva anilor 2000. (Dr. Sorica Sava)
7. Dezvoltarea gîndirii economice românești pe tărîmul metodei de cercetare în domeniul științelor economice de-a lungul anilor construcției socialismului (Prof. dr. doc. Nicolae N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R. S. România)
8. Progrese epistemologice în valorificarea gîndirii economice românești după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român (Conf. dr. Ioan Cristescu)
9. Științele economice la Academia Mihăileană (Conf. dr. Nicolae Stoica)
10. Concepția socialiștilor de la începutul secolului al XX-lea despre dezvoltarea economiei românești (Conf. dr. Dumitru Mureșan)
11. Independența de stat și rolul ei în făurirea României moderne (Conf. dr. Vasile Bozga)
12. Evoluția agriculturii românești în perioada modernă (Dr. Victor Axenciuc, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice)
13. Disponibilitățile naționale de cereale pentru consum ale României interbelice (Dr. Gheorghe Dobre)
14. Raportul dintre cooperație și stat în viziunea unor economiști români din perioada interbelică (Dr. Maria Mureșan)
15. Primul și al doilea război mondial — factori de sădere puternică a avuției naționale și mondiale (Prof. dr. Nicolae Marcu, dr. Lucian Turdeanu)
16. Controverse și opțiuni privind criteriile industrializării în lumea contemporană (Prof. dr. Ion Trăistaru)
17. Criza economică mondială în dezbaterea economiștilor marxiști (Prof. dr. Ion Bulborea)
18. Controverse teoretice recente privind blocajele dezvoltării social-economice în lumea contemporană și căile abolirii acestora (Prof. dr. Sultana Sută Selejan)

— Cuvînt de închidere a lucrărilor secțiunii (Acad. Vasile Malinschi)

(Urmare din pag. 6)

în cazul transportului în vagoane, din greutatea totală a mărfii se scade greutatea vagonului înscrisă pe ei. V : Capacitatea de încărcare a navelor în vrac.

ZONĂ CONTIGUĂ — este o parte a largului mării care se întinde de la limita exterioară a mării teritoriale, de-a lungul ei, pînă la o anumită distanță în larg ; în această zonă statul riveran își exercită puterea numai în scopuri speciale (exemplu, control vamal) și în limite restrînse, spre deosebire de marea teritorială, în care își exercită deplin suveranitatea. V : Zonă vamală maritimă.

ZONA DE LIBER SCHIMB — este o formă de integrare comercială a mai multor state, care creează o interdependență între economiile naționale ale acestora ; practic, înțelegerile dintre state se concretizează în acordul de a înlătura barierele tarifare (taxele vamale) și netarifare (în special restricțiile cantitative) din calea schimburilor comerciale reciproce. Zona de liber schimb implică numai integrarea comercială a țărilor membre, fără însă ca acestea să formeze un bloc comercial în relațiile cu țările terțe, din afara grupului. În consecință, spre deosebire de uniunea vamală, în cadrul zonei de liber schimb, țările membre nu-și propun aplicarea unei politici comune față de terți, elaborarea și administrarea politicii comerciale rămînînd exclusiv în atribuția autorităților naționale ; astfel, țările din cadrul unei asemenea zone nu dispun de un tarif vamal comun și nici de instrumente de politică comercială netarifară convenite, produsele importate din afara zonei fiind supuse unor taxe vamale și unor măsuri netarifare diferite de la țară la țară. Exemplul tipic de zonă de liber schimb este Asociația Europeană a Liberului Schimb (A.E.I.S.), creată prin Convenția de la Stockholm (ianuarie 1960) și care grupează în prezent următoarele țări : Austria, Elveția, Norvegia, Portugalia, Suedia, Islanda, Finlanda și Liechtenstein (ultimele două cu statut de membri asociați).

ZONA LIBERĂ — este, în principiu, un teren bine delimitat, îngrădit și păzit, în cadrul căruia se pot face operațiuni de descărcare, depozitare, prelucrare și expediere a mărfurilor, fără a fi supuse formalităților vamale ale țării pe teritoriul căreia se află zona liberă. Scopul înființării unei zone libere este de a favoriza dezvoltarea economică a unei anumite regiuni sau de a facilita și mări traficul de mărfuri, în special al celor de tranzit. Pentru a corespunde scopului în care sînt înființate, zonele libere sînt amplasate de obicei în porturi, dar ele pot exista și în aeroporturi, stații importante de cale ferată sau în alte puncte din interiorul sau de la frontiera unei țări.

Al. D.

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ NAVALĂ GALAȚI
Calea Prutului 12 — Galați
Telefon : 12651 — 4 ; Telex : 51270

— USOL 250 380V/1250 buc. 9
— USOL 250 220 Vcc/125 buc. 1
— USOL 250 220V/125 buc. 3
— USOL 250 100 buc. 6
— Idem 4+4 220 V buc. 26
— Buzer 24V buc. 550
— Bloc încercare buc. 43
— Contactor A. 8 6+2 24V buc. 75
— USOL 250 380V/2000 buc. 8
— USOL 250 380V/2500 buc. 9
— USOL 500 220V/320 buc. 9
— Contactori AR.6 380 buc. 27
— Idem A. 8 4+4 24V buc. 50
— Idem AR. 16 110 buc. 8
— USOL 100 — 2,5 buc. 1
— Idem 16 buc. 1
— Idem 80 buc. 5
— USOL 630 220/125 buc. 10
— USOL 250 220/100 buc. 3
— USOL 250 160 buc. 3
— USOL 250 220/125 buc. 1
— USOL 250 380/800 buc. 2
— Idem 380/2000 buc. 2
— Idem 220/2500 buc. 4
— Idem 2500 buc. 2
— Idem 380/1250 buc. 6
— Idem 500 380/125 buc. 1
— Idem 500 320 buc. 2
— Idem 500 125 buc. 6
— Idem 630 380/400 buc. 2
— USOL 630 220/250 buc. 3
— Idem 200 buc. 1
— Idem 220/500 buc. 3
— USOL 630 220/400 buc. 1
— USOL 630 220/200 buc. 2
— USOL 630 220/400 buc. 2
— Contactori A. 8 6+2 24V buc. 13
— Idem A. 8 7+1 24V buc. 42
— A. 8 8+0 24V buc. 19
— Idem A. 8 4+4 220V buc. 5
— AR. 100 220 buc. 21
— TCAC 10 ț Vcc buc. 100
— Întrerup. PAKO 25 A buc. 75
— Contactor PAKO 25 A buc. 36
— Idem buc. 86
— Întrerup. aut. 16 A R-0, 75 buc. 8
— USOL 630 220/125 buc. 5
— USOL 800 380/580 buc. 3
— oBbină TCA 250 buc. 18
— Contactori A. 8 24 V buc. 14
— Idem 110 V buc. 8
— Idem 5+3 24 V buc. 30
— Contactori A. 8 8+0 buc. 19
— Idem AR. 10 220 buc. 29
— Idem AR. 16 24 V buc. 9
— USOL 250 125 buc. 5
— USOL 250 250/200 buc. 3
— USOL 250 380/125 buc. 8
— USOL 250 380/200 buc. 3
— USOL 250 380/200 buc. 4
— USOL 250 380/250 buc. 1
— USOL 250 220/125 buc. 4
— USOL 250 380V/1250V buc. 5
— USOL 250 380V/1250V buc. 11
— USOL 16 R-0,4 buc. 201
— Idem 0,55 buc. 77
— USOL 630 220V/250A buc. 9
— Izolatori DRVL buc. 64
— Termocuple 1247580010 buc. 6
— Idem 1538471010 buc. 70
— Priză releu CF.1 buc. 120
— Priză RS — 72012 buc. 149

— Releu RTT — 3 AFA buc. 4
— Idem AFD buc. 74
— Idem AEA buc. 53
— Idem ACD buc. 36
— Idem AGA buc. 8
— Idem BAA buc. 2
— Idem BDE buc. 5
— Releu RTT — 4 CRN buc. 13
— Idem DAN buc. 35
— Idem DFN buc. 16
— Idem RSE — 1A buc. 5
— Idem RI — 3/110V 4+4 buc. 65
— Idem RI — 10A 220Vcc buc. 1
— Idem RI — 10C 220 Vcc buc. 3
— Idem RI — 11A 24Vca buc. 9
— Idem RI — 11A 220Vca buc. 4
— Idem RSE — B1 110Vca buc. 2
— Idem RTpa. 5 110V 3,5 buc. 1
— Idem 220 Vcc 9 buc. 1
— C.16.32.02.02.09 buc. 19
— C.16.35.02.04.02 buc. 30
— C.16.35.02.04.04 buc. 70
— C.16.35.02.04.05 buc. 30
— C.16.35.02.04.27 buc. 20
— C.16.35.03.03.01 buc. 178
— C.16.35.03.03.09 buc. 30
— C.16.35.03.03.09 buc. 5
— C.16.35.03.04.13 buc. 10
— C.16.35.03.04.81 buc. 30
— C.16.35.04.03.08 buc. 2
— C.16.35.04.03.05 buc. 20
— C.16.35.04.03.216 buc. 15
— C.16.35.04.04.04 buc. 40
— C.16.35.04.04.23 buc. 10
— C.16.35.04.08.02 buc. 8
— C.16.35.04.08.01 buc. 26
— C.16.35.04.05.01 buc. 15
— C.16.35.04.04.71 buc. 10
— C.16.35.04.05.21 buc. 5
— C.16.35.05.03.01 buc. 10
— C.16.35.05.02.01 buc. 17
— C.16.32.06.03.06 buc. 50
— C.16.35.06.03.06 buc. 14
— C.16.35.06.05.06 buc. 15
— C.16.35.06.04.53 buc. 20
— C.16.35.07.02.01 buc. 20
— C.16.32.08.02.05 buc. 50
— C.16.35.08.03.02 buc. 30
— C.16.35.08.03.05 buc. 6
— C.16.35.08.03.08 buc. 90
— C.16.35.08.03.41 buc. 10
— C.16.35.08.04.02 buc. 20
— C.16.35..12.06.03 buc. 30
— C.25.32.02.02.05 buc. 100
— C.25.35.02.02.08 buc. 15
— C.25.35.02.05.01 buc. 10
— C.25.32.03.02.01 buc. 5
— C.25.32.08.06.01 buc. 7
— C.40.35.01.02.01 buc. 50
— C.40.32.01.02.06 buc. 6
— C.40.35.01.03.01 buc. 30
— C.40.32.01.03.01 buc. 7
— C.40.35.06.02.05 buc. 10
— C.40.35.01.02.01 buc. 200
— C.40.35.03.03.09
— C.63.35.01.02.01 buc. 20
— C.63.35.03.03.09 buc. 20
— C.16.35.01.32.01 buc. 100
— C.V. — 6 buc. 100
— C.V. — 1 buc. 30
— C.V. — 5 buc. 95
— Aparat 1. ARE 192 (0-400) mm H_2O (4-200) mA buc. 1
— Aparat LI — 192 (0-1000) mm H_2O (6V) RL = 10 ohmi buc. 1
— LI 192 p (0-1600) mm H_2O 6V RL= 100 ohmi buc. 2
— LI 144 p (0-400 CFT 100 6V 10mA RL=10 ohmi buc. 4
— MI 144 (0-600)°C FeCost 20 ohmi buc. 20
— Rezist. LDE — 53a buc. 62
— Idem 7,4 ohmi/11A 14b buc. 17
— Idem 331+332+333 buc. 9
— Varmetru 220 V 100/5 buc. 9
— Idem 6000/100/40/5A buc. 3
— Idem 3000/5 220V buc. 6
— Megohmetru MTM (520-100) V buc. 7
— Şunturi 1000A/75mV buc. 20
— Idem 150 A/75mV buc. 30
— Convertor CTT 81-104-2 f buc. 17
— Voltmetru D61 (45-75) mV buc. 1
— Idem M541 60-60 V buc. 10
— Ampermetru M541 1500 A buc. 1
— Idem M541 600-600A buc. 1
— Idem M541 150 A buc. 6
— Idem M. 53 25 A buc. 20
— Idem M.11 2500A buc. 4
— Idem M. 11 3000A buc. 1
— M. 11 250 A buc. 20
— Voltmetru M. 11 60V buc. 9
— Idem M. 11 100 V buc. 10
— Ampermetru M. 11 1 mA buc. 7
— Idem M. 11 150 A buc. 4
— Idem buc. 0
— Idem M. 9 1500 A buc. 35
— Idem 1EQ 144 250/5A buc. 420
— Ampermetru 1EQ 144 100/5 buc. 12
— Idem 30/5A buc. 30
— Idem 25/5A buc. 6
— Idem 15/5A buc. 10
— Idem 10/5A buc. 420
— Idem 1EQ 144 10/5A buc. 402
— Voltmetru E541—20000 m/100V buc. 4
— Idem E541—250 V buc. 20
— Amp. E541 — 10/5A% dir. buc. 9
— Idem 12,5/5A% buc. 5
— Idem 25/5A% buc. 7
— Idem 25/5A% buc. 12
— 25 A dir buc. 1
— Idem 50/5A% buc. 12
— 50/5A% buc. 40
— Voltm. E. 53-6000/100 V buc. 5
— Amp. E — 53 — 10/5A buc. 10
— Idem 10/5A% buc. 3
— Idem 5/5A% buc. 10
— Idem 15 A dir. buc. 4
— Idem 15/5A buc. 20
— Patroane fuzibile LFI 80A buc. 743
— Idem 80 A buc. 4900
— Idem 100 A buc. 4500
— Bloc c.dă cu 5 controlere buc. 1
— Kilowattmetru 37,5-0-250 kw. buc. 55
— Idem 60-0-400 kw buc. 2
— Idem 60-0-400 kw buc. 2
— Relee RU — 421 — 0,5A buc. 1
— Idem RH — 95 — 12 V buc. 2
— Idem PE — 10/220V buc. 2
Relee sferice buc. 2
— Sonerie KLP/24 Vca buc. 55
— Sincronoscop E. 165 380 V buc. 1
— Idem E. 327 380 V buc. 2
— Telefoane TAK — 64 buc. 1
— Idem TAS — MP buc. 1
— Idem STAL buc. 4
— Transfm. OCB 3/05 370, 380, 390, 400 V 115, 133. buc. 6
— Idem buc. 40
— Transf. O SM 0,63 380/133 V buc. 1
— Idem O SS 0,1 380/127 V buc. 2
— Idem TC — 200/5 buc. 2
— Idem TSL — 100/5 buc. 1
— Idem — 150/5 buc. 1
— Idem 200/5 buc. 7
— Voltmetru M. 4223/250 V buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem RPU 3-0-3Vcc buc. 7
— Idem 0-250 Vcc buc. 4
— Idem buc. 15
— Idem buc. 5
— Idem 0-100 Vcc buc. 1
— Automaţi AK-50 3MG 2A buc. 5
— Idem AP-50 2M 1,6 A buc. 2
— AP-50 3M 16 A buc. 1
— A3114 — 80 A buc. 3
— A3114 — 80A buc. 1
— A3144 — 600 A buc. 5
— A3124 — 100 A buc. 3
— A3124 — 15A buc. 3
— Comutatori patrupolari buc. 10
— S.T.K. — 4 buc. 1
— Idem K — ∅ 22 buc. 13
— Comutatori K — ∅ 55 buc. 3
— Idem buc. 17
— Idem UP. 5111 A. 23 buc. 6
— Idem UP. 5112 A. 45 buc. 2
— Idem buc. 3
— Idem UP. 5112 A. 86 buc. 4
— Idem UP. 5112 F. 105 buc. 11
— Idem UP. 5113 F. 106 buc. 5
— Contactori KM. 2211/220 V buc. 6
— Idem KM. 2313/380 V buc. 3

— Idem KM. 2315/380 V buc. 2
— KM. 2333/220 V buc. 2
— Idem KM. 2711/24Vcc buc. 2
— Idem KM.2711/220V buc. 1
— Idem SLA 12/380 V buc. 4
— Idem HSA 44/24 Vca buc. 18
— Indicator poziție cîrmă PK. 6 buc. 1
— Kilowattmetru 1604/250 Kw buc. 2
— Idem 500 kw. buc. 3
— Amp. D-1500/300 A buc. 2
— Idem D-1600/400 A buc. 16
— Idem D-160/400A buc. 2
— Idem 600 A buc. 1
— RPU 0-1A C.C. buc. 19
— Idem 1-0-1A C.C. buc. 2
— Idem 0-2, 5A C.C. buc. 45
— Idem 1-0-4A C.C. buc. 5
— Idem 0-15A C.a. buc. 2
— Idem 0-20/5A buc. 69
— Idem 0-30/5A buc. 20
— Idem 0-50/5A buc. 1
— Idem 0-100/5A buc. 69
— Idem 0-150/5A buc. 19
— Idem 0-200/5A buc. 24
— Idem 0-300/5A buc. 3
— Idem 0-300/5A buc. 1
— Idem 0-50A.c.a. buc. 1
— Idem 0-150A.c.a. buc. 1
— Amp. E-378 — 300A buc. 1
— Automați AS-211-3,2A buc. 2
— Idem AK-2MG-2A buc. 11
— Idem 4A buc. 9
— Idem 6A buc. 6
— Idem 10A buc. 1
— Idem 50 A buc. 1

FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, Sector V, cod 762127

— Șurub M 12×150 buc. 74
— Idem M 24×120 buc. 66
— Idem M 20×90 buc. 530
— Idem M 5×35 buc. 8227
— Idem M 5×35 buc. 5124
— Idem M 12×20 buc. 7000
— Idem M 24×130 buc. 71
— Idem M 24×50 buc. 20
— Idem M 20×100 buc. 1200
— Șurub torbant 6×45 buc. 8000
— Idem 6×20 buc. 28000
— Idem 8×25 buc. 48000
— Șurub cupă 6×30 buc. 60000
— Șurub cupă 6×20 buc. 24000
— uȘrub cupă 8×35 buc. 135000
— Șurub cupă 8×40 buc. 108000
— Șurub torbant 8×80 buc. 2000
— Șurub torbant 6×30 buc. 5000
— Șurub torbant 6×30 buc. 7000
— Șurub torbant 8×30 buc. 22000
— Șurub torbant 8×50 buc. 433
— Șurub torbant 12×20 buc. 29
— Șurub torbant 10×20 buc. 2000
— Șurub torbant 12×55 buc. 431
— Șurub cilindric 6×50 buc. 2116
— Idem 5×12 buc. 5000
— Idem 5×25 buc. 4000
— Idem 5×45 buc. 730
— Idem 6×25 buc. 10000
— Idem 6×55 buc. 6000
— Idem 8×14 buc. 3000
— Idem 8×20 buc. 5000
— Idem 8×25 buc. 9000
— Idem 8×16 buc. 2500
— Idem 6×25 buc. 8000
— Idem 5×10 buc. 352
— Idem 3×12 buc. 16000
— Șurub zenc 5×10 buc. 4000
— Idem 3×8 buc. 3000
— Idem 4×12 buc. 40000
— Idem 4×20 muc. 20000
— Idem 4×30 buc. 20000
— Idem 5×14 buc. 1312
— Idem 5×30 buc. 3000
— Idem 5×40 buc. 7000
— Idem 5×45 buc. 9000
— Idem 8×40 buc. 54
— Idem 3×16 buc. 40000
— Idem 6×35 buc. 3000
— Idem 5×20 buc. 10000
— Idem 10×25 buc. 10000
— Șurub zenc cu mas 10×40 buc. 1500
— Șurub zenc 5×25 buc. 7000
— Șurub bombat 5×18 buc. 7000
— Idem 5×14 buc. 744
— Idem 3×6 buc. 2700
— Idem 8×40 buc. 160
— Idem 5×16 buc. 7000
— Idem 3×12 buc. 6000
— Idem 5×20 buc. 11000
— Șurub cilindric 8×50 buc. 3000
— Șurub bombat 5×40 buc. 6000
— Șurub bombat 6×12 buc. 11000
— Idem 66×14 buc. 12000
— Idem 6×16 buc. 40000
— Idem 6×70 buc. 8000
— Piuliță M 3 buc. 15000
— Piuliță fluture M·12 buc. 8000
— Saibă platâ M 10 kg. 200
— Simering 105×140×12 buc. 40
— Simering 130×160×15 buc. 8
— Simering 25×47×8 buc. 90
— Sîrmă alamă ∅ 5 kg. 200
— Saibe plate M 18 kg. 13
— Soclu LF 100 A. buc. 268
— Soclu LF 63 A. buc. 2100
— Soclu LF 63 A. buc. 136
— Vană DN 65 buc. 1
— Semnalizator Drimer cu electrozi tip SME buc. 4
— Saibe plate ∅ 3 kg. 3
— Siguranțe cu mîner 60 A buc. 34
— Simering 85×110×12 buc. 4
— Simering 25×42×10 buc. 14
— Simering 55×80×10 buc. 317
— Simering 160×185×13 buc. 25
— Simering 135×160×13 buc. 25
— Simering 16×30×7 buc. 7
— Sunt electric 1000 A buc. 1
— Splinturi 5×28 kg. 4
— Splinturi 5,6×100 buc. 18
— Contactor AR 63 A/380 buc. 18
— Tablou semnalizare FTA 1872 buc. 3
— Termometru baie fără montură buc. 71
— Releu TSA 63.A.-4 A buc. 6
— Teuri reduse 1/2" — 3/8" buc. 28
— Releu TSA 10 A — 1,2 — 1,8 A buc. 40
— Releu BRT-TSA — 32 A-10-15 A. buc. 30
— Termocuplă TCM 1250 buc. 1
— Termocuplă 175311010 buc. 46
— Termometru tehnic 0-100 buc. 20
— Releu TSA 3-4/5 A cod 3670 buc. 214
— Releu TSA 32-A-25 A cod 3672 buc. 56
— Termometru frigorific buc. 10
— Țeavă refulare buc. 5
— Robinet sertar (vană) ∅ 80 buc. 1
— Soclu LFV25 A. buc. 350
— Teuri negre 1/2" buc. 173
— Teuri reduse 1 1/4" — 1" buc. 50
— Teu redus 1 1/2" — 1" buc. 100
— Ventil electro VLN 25301 buc. 6
— Ventilator V. 426 Q 5000 3/4 3×1500 buc. 8
— Ventilator V. 454 ∅ 3550 3/4 13×3000 buc. 1
— Ventilator V. 432 ∅ 2000 3/4 3×3000 buc. 2
— Ventilator V. 472 ∅ 2000 H. 285 3×3000 buc. 2
— Ventilator V. 434 ∅ 25000 22×1500 buc. 7
— Ventilator VAT 400/6 ∅ 2240-7100 H. 25-60 1,5×3000 buc. 4
— Ventilator VAT 400/12 Q 7500 2,2×3000 buc. 1
— Ventilator VAT 400/12 Q 5000 2,2×3000 buc. 1
— Ventilator VAT 400/6 Q 4000 1,5×3000 buc. 1
— Ventil. electroomagnetic tip VLN 1,25-30-1 buc. 18
— Ventilator V. 427 Q 10.000 7,5×1500 buc. 3
— Ventilator sferic V. 2 A DN 50 buc. 4
— Holtșurub 5×40 buc. 50000
— Holtșurub 3,5×30 buc. 15000

— Holtşurub 3,5×40 buc. 14000
— Holtşurub 5×25 buc. 30000
— Holtşurub 3×40 buc. 9000
— Nituri CB 5×12 kg. 20
— Idem CB 13×40 kg. 20
— Idem CB 3×14 kg. 80
— Idem CB 5×14 kg. 32
— Idem CB 5×40 kg. 22
— Idem Al. 5×40 kg. 10
— Idem Al. 6×30 kg. 10
— Idem CB 3×10 kg. 125
— Idem CB 10×50 kg. 60
— Idem CB 20×50 kg. 19
— Idem CB 22×70 kg. 200
— uBton cu 2 etaje buc. 14
— Idem cu lampă buc. 14
— Idem ciupercă buc. 29
— Bară cupru 40×40 buc. 1
— Ţeavă Al. 99,5 ∅ 22×4 kg. 70
— Ţeavă Al. 20×20×3 kg. 17
— Bară Al. ∅ 15 kg. 35
— Ţeavă Al. 20×1,5 kg. 1500
— Bară aluminiu 40×20 kg. 300
— Aluminiu bară 40×23 kg. 170
— Aluminiu bară ∅ 30 kg. 164
— Contacte fixe kg. 14
— Releu intermediar buc. 25
— Compoziţie 13% kg. 50
— Cana gaze 1/2 buc. 10
— Coturi zincate 1 1/4" buc. 7
— Cot holender zincat 3/4" buc. 30
— Coturi negre 1/2" buc. 700
— Cot zincat 3/8" buc. 150
— Capace K. III 63 A. buc. 146
— Capace siguranţă mignon buc. 900
— Contactor TCAAR 40/220 buc. 5
— Conductor VLPY 6 mm. ml. 200
— Curea textilă 200 mm. ml. 200
— Cot zincat 90° 2 1/2" buc. 174
— Colector pt. GR GES 350 buc. 2
— Coturi panter ∅ 18 buc. 60
— Conductor VLPY 10 mm. ml. 600
— Capace 100 A. buc. 50
— Curea textilă 80 mm. ml. 43
— Cot olandez 1 1/4" buc. 8
— Cana gaze 1" buc. 50
— Cruce neagră 3/4" buc. 4
— Conductor FSI NGA 1,5 ml. 700
— Conductor Fy ∅ 16 ml. 500
— Conductor VLPY 16 mm. ml. 45
— Microcilindri pneumatici N. 167 NA ∅ 50×50 buc. 100
— Cana gaze 3/4" buc. 37
— Contact mobil 20 A. buc. 5
— Elementi LF 25 A. mignon buc. 30
— Electromagneţi 220 V. 50 Hz. cod 6490 buc. 7
— Electrovalve 5/2—1/4 220-50 Hz. buc. 200
— Ventil electromagnetic VE 25-220 CA buc. 44
— Holender zincat 3/8" buc. 42
— Întrerupător pachet 63 A. buc. 19
— Întrerupător buc. 38
— Întrerupător PAKO III 10 A. buc. 20
— Inele arbore ∅ 47 buc. 350
— Inele arbore ∅ 30 buc. 1500
— Inele arbore ∅ 55 buc. 1500
— Inele arbore ∅ 60 buc. 150
— Inele arbore ∅ 75 buc. 500
— Inele arbore ∅ 18 buc. 1500
— Inele arbore ∅ 12 buc. 3000
— Inele arbore ∅ 70 buc. 240
— Anvelope auto 560 (165) × 11 buc. 2
— Antrenor unghiular cod 7047 buc. 2
— Arzător AMAL 630 — D.1. buc. 1
— Anvelope auto 700—12 buc. 5
— oBbine BWA 250 V. buc. 35
— Drosere BWA 400 V. buc. 33
— Broaşte pt. birou buc. 14
— Blasturi pt. LYM 40 W tip BIF buc. 15
— Bandă rigolă 400×7 ml. 63
— Bandă rigolă 300×4 ml. 10
— aBndă rigolă 350×5 ml. 82
— Inele alezaj ∅ 42 buc. 660
— Idem ∅ 90 buc. 90
— Idem ∅ 32 buc. 300
— Idem ∅ 35 buc. 1200
— Idem ∅ 62 buc. 100
— Idem ∅ 4 buc. 300
— Inele arbore ∅ 80 buc. 815
— Idem ∅ 28 buc. 1000
— Inele alezaj ∅ 25 buc. 300
— Inele alezaj ∅ 45 buc. 100
— Inele alezaj ∅ 82 buc. 300
— Inele alezaj ∅ 30 buc. 500
— Inele arbore ∅ 42 buc. 1700
— Lanţ Gall 3/4×11,68 ml. 400
— Mufe negre 3/4" buc. 1500
— Mufe 1 1/4" buc. 600
— Manometru 0-2,5 buc. 18
— Mufe negre 3/8" buc. 600
— Manometru ∅ 60×2,5 buc. 10
— Manometru MMS1A — 6 ∅ 100 buc. 2
— Manometru MMSA — 40 buc. 10
— Microîntrerupător cod 6920 buc. 700
— Microîntrerupător cod 5905 buc. 350
— Microîntrerupătôr cod 3315 buc. 7
— Manipulator Cod 613 buc. 3
— Manometru SR 20-10 buc. 16
— Oală condens OCT. 2 buc. 70
— Pietre polizor o20×20×6 — 25 M. buc. 250
— Idem 100×20×20 buc. 250
— Idem 250×32×32 buc. 7
— Idem 250×63×50 buc. 90
— Idem 500×50×50 buc. 30
— Idem 500×63×203 buc. 35
— Priză cu fişă 16 A buc. 54
— Priză tripolară PT buc.
— Plută placă gr. 2 mm. kg. 30
— Pietre polizor V. 601 250×32×32 buc. 80
— Idem 225×40×150 buc. 36
— Pliante pt. aparat VLAGOMER buc. 65
— Pansoane ∅ 15 mm. buc. 38
— Prize CF — 16 D. buc. 53
— Prize CF — 10 D. buc. 13
— Priză şi fişă 63 A. buc. 90
— Pietre polizor 500×63×203 buc. 26
— Patroane AEG 500 A buc. 35
— Patroane fuzibile 2 A buc. 130
— Patroane fuzibile 4 A. buc. 350
— Patroane AEG 630 A buc. 1
— Poompă autoaobsrbantă 1088 D tip TPAL 200-30 buc. 9
— Robinet trecere 3/4" buc. 100
— Rotor VAPT-710 V. 1680/2574 ∅ 28 buc. 11
— Reducţii negre 1 1/4"—3/4" buc. 33
— Reducţi zincate 1/2"—3/8" buc. 900
— Rezervor polistif 870 1. buc. 16
— Releu TSA 10—2,4A buc. 50
— Reductor 2 CH 285—4—28 buc. 7
— Reductor o2 BH 22,5 buc. 1
— Reductr 3 H 305—63—1 buc. 5
— Reductor RSO 0 1% 5 buc. 130
— Ţeavă cupru 6×0,5 kg. 12
— Ţeavă cupru 8×1 kg. 3
— Releu TSA 10—1 A. buc. 80
— Reducţii 1"—1/2" buc. 900
— Robinet DR — 1" buc. 7
— Releu curent t2 A buc. 6
— Releu curen 6 A. buc. 6
— Releu curent 10 A buc. 22

UZINA MECANICĂ CLUJ-NAPOCA
Str. Baciului nr. 2 ,tel. 30264

MOTOARE ELECTRICE
— 4 MC 0,37×2750 piese de schimb buc. 2
— 0,37×750 f1 buc. 2
— 0,37×1500 f1 TH buc. 4
— ASMM 0,63×750 f1 buc. 1
— ASFM 0,63×1000 f1 TH buc. 10
— ASFM 0,63×100 f1 buc. 1
— 0,55×1500 f1 TH buc. 1
— MIM 0,75×1000 f1 buc. 1
— MIM 0,75×1000 f1 buc. 7
— 0,75×1000 f1 buc. 1
— IP 54 ASFM 2/3 B 0,8 × 1000 f1 buc. 1
— ASFM 0,8×1000 f1 380 buc. 2
— 1,1×1000 f1 buc. 4
— 1,5×300 f1 buc. 1
— TAM 2/3 B3 1,5×750 tp buc. 6
— ASFM 2×950 buc. 1

— 3×3000 tp buc. 1
— 2/3 3×1500 tp buc. 2
— ASFM 5×1000 f1 380 buc. 2

REDUCTOARE

— 3H 770-125-2 buc. 1
— RSO-01-50 buc. 8
— M2HM 63-31,25 T 111 buc. 3
— Regmo 4 2 1 FN 10-24 buc. 1

MOTOREDUCTOARE

— RV 40-25 1,1×1500 buc. 4
— 2 IA 7,1 2,2×1500 buc. 1
— 3 LA 63 H01 0,75×1500 buc. 1
— M2HM 63-31,25 T111 0,63×1000 ASFM buc. 2
— M2VM 63-31,25 T 212 0,63×1000 ASFM buc. 3

VENTILATOARE

— VAH 1250 buc. 3
— V 432/1 Q=355, H=615 1,5×3000 buc. 15

MATERIALE ELCTRICE

— Ampermetru 3000/5 buc. 5
— Idem IEQ 20/5 buc. 8
— Idem E 53 200/5 buc. 16
— Idem E 6 60/5 buc. 4
— Comuotator o32040201 buc. 47
— Idem 32020207 buc. 145
— Idem 16022001 buc. 20
— Idem 32043165 buc. 30
— Idem 16032001 buc. 17
— Idem 16320201 buc. 336
— Idem 32010201 buc. 5
— Limitatori 6132 buc. 25
— Idem 6210 buc. 30
— Idem 7406 buc. 1

MATERIALE ELECTROIZOLANTE

— Micabandă suport sticlă kg. 79
— Micanită 1,5 mm kg. 21,6
— Micabandă P 722 14×20 kg. 2500
— Tub PVC ∅ 7 mm kg. 70
— MI cabandă suport sticlă 0,15×25 kg. 5000

MATERIALE DIVERSE

— Motor Mobra 6 CP buc. 2
— Presostate 875.67.000.000 buc. 15
— Pompe Sadu 50×3 ∅ 100 buc. 1
— Idem 50×7 ∅ 100 3/3000 buc. 1
— Bandă transportoare cauciuc 400×8 ml. 1404
— Bandă cauciuc 640×10 kg. 155
— Inel siguranță arbore ∅ 17 buc. 6000
— Idem ∅ 25 buc. 4600
— Idem ∅ 50 buc. 2000
— Idem ∅ 70 buc. 1000
— Nituri Fe 7×50×797 kg. 1000
— Pietre polizor 300×32×32 buc. 100

FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, Sector 5
— CODUL 762127 —

BUCȘE RULMENȚI :
— H.315 buc. 27
— H.312 buc. 200
— H.310 buc. 200
— H.218 buc. 31
— H.215 buc. 11
— H.211 buc. 63
— H.210 buc. 100
— H.206 buc. 900
— H.316 buc. 200
— H.317 buc. 300
— H.319 buc. 16
— H.320 buc. 4
— H.2315 buc. 8
— H.2319 buc. 4
— H.318 buc. 100
— H.2322 buc. 70
— H.2324 buc. 10
— H.2308 buc. 2
— H.307 buc. 200
— H.305 buc. 67
— H.306 buc. 200
— H.322 buc. 66

RULMENȚI :

— 6036 buc. 2
— 6008 buc. 100
— 6010 buc. 77
— 6011 buc. 50
— 6003 buc. 100
— 6208 buc. 200
— 6215 buc. 60
— 6207 buc. 200
— 6209 buc. 100
— 6200 buc. 119
— 6001 buc. 770
— 6206 buc. 1000
— 6222 buc. 3
— 6007 buc. 100
— 6008 buc. 10
— 6006 buc. 1200
— 6015 buc. 24
— 607—ZZ buc. 14
— 6005 buc. 700
— 6214 buc. 50
— 6216 buc. 55
— 6012 buc. 29
— 6217 buc. 30
— 6018 buc. 48
— 6409 buc. 1
— 6302 buc. 15
— 6312 buc. 40
— 6306 buc. 100
— 6308 buc. 100
— 6303 buc. 26
— 6311 buc. 22
— 6408 N. buc. 33
— 6310 buc. 35
— 6320 buc. 5
— 6405 buc. 11
— 6314 buc. 3
— 1206 K. buc. 100
— 1207 buc. 500
— 1209 buc. 100
— 1224 buc. 7
— 1222 buc. 81
— 1206 buc. 100
— 1207 buc. 100
— 1211 buc. 150
— 1204 buc. 300
— 1212 buc. 20
— 1211 K. buc. 29
— 1208 buc. 26
— 1215 buc. 40
— 1205 buc. 16
— 1218 buc. 3
— 1202 buc. 19
— 1307 buc. 100
— 1309 K. buc. 75
— 1311 K. buc. 150
— 13010 buc. 125
— 1315 buc. 150
— 313 K. buc. 170
— 1316 K. buc. 150
— 1316 buc. 200
— 1306 buc. 26
— 1306 K. buc. 180
— 1307 K buc. 300
— 1302 buc. 2
— 1320 K. buc. 7
— 1322 buc. 7
— 1317 K. buc. 60
— 1318 K. buc. 100
— 1320 K. buc. 2
— 2216 buc. 79
— 2203 buc. 12
— 2205 buc. 15
— 2215 buc. 220
— 2215 K. buc. 6
— 2213 K. buc. 200
— 2208 K. buc. 50
— 2208 buc. 88
— 2213 buc. 20
— 2322 K. buc. 4
— 2320 K. buc. 6
— 2206 buc. 2

— 2206 K. buc. 22
— 2216 K. buc. 235
— 2311 K. buc. 9
— 2204 buc. 135
— 2212 buc. 35
— 2217 K. buc. 27
— 2210 K. buc. 150
— 2218 K. buc. 22
— 2218 K. buc. 20
— 2218 buc. 37
— 22320 buc. 25
— 22320 K. buc. 15
— 22318 buc. 30
— 3309 buc. 14
— 22217 buc. 17
— 22214 buc. 19
— 22210 K. buc. 3
— 22211 buc. 2
— 22212 K. buc. 7
— 3209 buc. 28
— 22312 buc. 8
— 22216 buc. 150
— 22322 K. buc. 28
— 22317 K. buc. 37
— 22317 buc. 42
— 22219 K. buc. 25
— 22319 buc. 14
— 22324 buc. 17
— 22316 buc. 140
— 22319 K. buc. 5
— 30213 buc. 10
— 30306 buc. 10
— 30206 buc. 100
— 30310 buc. 50
— 30310 buc. 120
— 30211 buc. 10
— 30203 buc. 20
— 30304 buc. 50
— 30302 buc. 17
— 30208 buc. 300
— 30212 buc. 80
— 30209 buc. 52
— 30311 buc. 70
— 30215 buc. 30
— 32306 buc. 10
— 32313 buc. 14
— 32206 buc. 48
— 32309 buc. 90
— 32214 buc. 7
— 32314 buc. 74
— 51204 buc. 22
— 51206 buc. 37
— 51111 buc. 75
— 51118 buc. 50
— 51309 buc. 24
— 51116—51114 buc. 20
— 51106 buc. 40
— 51220 buc. 10
— 51204 buc. 66
— 51209 buc. 12
— 51202 buc. 20
— 51108 buc. 46
— 51104 buc. 31
— NA 4907 buc. 75
— NA 4908 buc. 27
— NN 3028 KP buc. 2
— NU 216 E buc. 50
— 607 buc. 18
— NU 3014 KP buc. 9
— NU 305 buc. 10
— NU 206 E. buc. 20
— NJ 211 E. buc. 90
— NA 4915 buc. 10
— 310 E. buc. 12
— NU 208 buc. 8
— 16005 buc. 15
— NN 3019 KP buc. 38
— 18115 buc. 6
— 108115 buc. 10
— NU 2307 NA buc. 27
— NU 2204 buc. 5
— NN 3020 KP buc. 15
— N. 218 NA buc. 20
— NUP 309 E. buc. 20

CURELE TRAPEZOIDALE

— 13×11×2500 buc. 4
— 8×13×1120 buc. 50
— 8×10×1400 buc. 18
— 11×17×1320 buc. 170
— 13×8×2000 buc. 25
— 10×13×2800 buc. 12
— 8×13×3550 buc. 16
— 8×13×1250 buc. 41
— 11×17×1500 buc. 100
— 13×8×1930 buc. 10
— 8×10×1000 buc. 100
— 8×13×2450 buc. 13
— 11×17×2000 buc. 20
— 11×17×1400 buc. 80
— 8×13×1500 buc. 150
— 8×13×1600 buc. 50
— 6×10×1500 buc. 30
— 8×13×750 buc. 30
— 8×13×900 buc. 400
— 8×13×2240 buc. 6
— 8×13×1320 buc. 1
— 8×13×1400 buc. 175
— 11×17×1250 buc. 70
— 8×10×900 buc. 50
— 8×13×3500 buc. 10
— 6×10×2000 buc. 2
— 8×13×2500 buc. 80
— 8×10×2000 buc. 50
— 13×17×4000 buc. 70
— 10×13×1600 buc. 24
— 11×17×1000 buc. 40

MOTOR ELECTRIC CU TALPĂ

— AE 1,5×750 buc. 1
— AE 0,75×1500 buc. 2
— AE 2,2×750 buc. 1
— 2,2×1000 H.01 buc. 10
— 2,2×1000 buc. 2
— 4×1500 buc. 10
— 1,1×750 buc. 1
— 2,2×1000 buc. 1
— 5,5×1500 buc. 1
— 3×700 buc. 1
— 3×1500 buc. 10
— AE 1,5×1500 buc. 20
— AE 0,75×1000 buc. 15
— 2,2×3000 buc. 1
— 1,5×1000 buc. 4
— 1,1×1500 buc. 20
— 0,55×1500 buc. 4
— 0,3×1500 buc. 1
— 0,75×3000 buc. 2
— 1,5×750 buc. 5
— AE 0,75×750 buc. 5
— 2,2×1500 buc. 15
— 0,37×1000 buc. 4
— 1,5×750 buc. 7
— 0,75×750 buc. 16
— 0,75—1,3×750×1500 buc. 6
— 0,6—0,75×1420×2850 buc. 4
— Reducator 3H 305—63—7 buc. 30
— idem RSO 1—1/50 buc. 26
— 2 CH 285—4/28 buc. 7
— 2 BH 22,5 buc. 1
— 3 H. 305—63—1 buc. 5
— RSO.o 1/25 buc. 130
— Țeavă cupru 6×0,5 kg. 12
— Țeavă cupru 8×1 kg. 3

ANUNȚ IMPORTANT

I.S.I.A.P. — BUCUREȘTI
PIAȚA SCÎNTEII, NR. 1

Cedează prin transfer un autoturism de teren ARO 240 cu un rulaj de 180.000 km., în stare de funcționare.
De asemenea, oferă piese schimb DACIA 1 300, ARO 240 și SR 113.
Relații suplimentare la telefon: 17.60.10/1406.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 14 iunie, 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

1 — 30 IUNIE
LUNA CADOURILOR PENTRU COPII. PRILEJ DE SURPRIZE ȘI BUCURII!

- Încălțăminte ușoară, flexibilă, comodă ;
- Bluze de vînt, pantaloni din tercot sau relon ;
- Salopete și jachete, tricouri și treninguri ;
- Costumașe din PNA, tercot, in, bumbac ;
- Pantaloni lungi, scurți, „bermude" ;
- Compleuri de vară pentru fete, din țesături ușoare, comode ;
- Rochii din stofă, țesături ușoare sau tricotate ;
- Articole pentru nou-născuți : pieptărașe, costumașe, jachete, salopete, pantaloni, bonete, botoșei, bavete...

Toate acestea și multe altele își așteaptă cumpărătorii în magazinele comerțului de stat.

Multe modele. Multe culori. Multe materiale. Multe variante.

Cu detalii ale modei '85 : efect plasă, combinații de materiale și imprimeuri, capse, fermoare, tighele, aplicații.

Multe posibilități de a alege cel mai frumos și mai util cadou pentru copiii dv.

Magazinele VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, TINERETULUI, BUCUR OBOR, ROMARTA COPIILOR — din Capitală, MAGAZINELE „MATERNA" și raioanele specializate ale magazinelor universale din întreaga țară vă așteaptă !

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII
[1 — 30 IUNIE]

IN FIECARE ZI A LUNII CIREȘAR
SĂ OFERIM COPIILOR CÎTE-UN DAR !

PĂRINȚI,
magazinele comerțului de stat specializate în desfacerea articolelor pentru copii vă oferă o multitudine de posibilități de alegere a celor mai adecvate cadouri pentru vîrsta copiilor dumneavoastră. Alăturați indisolubilei iubiri părintești, jocurile și jucăriile distractiv-educative care dezvoltă fantezia și inventivitatea oricărui copil.

- Jocuri din carton poligrafiat ;
- Jocuri didactice cu teme din istorie, geografie, botanică, zoologie;
- Păpuși mari, mijlocii, mici ;
- Jucării diferite din material textil și mase plastice ; ursuleți, cățeluși, iepurași, pisicuțe, elefanți etc. ;
- Truse pentru activitățile practice (truse de traforaj, seturi de montaj electronic) ;
- Jucării metalice litografiate nemecanizate : autoutilitare, sobițe, aragaze, frigidere, garnituri de bucătărie ;
- Jucării mecanizate din metal și mase plastice : mașinuțe de diferite tipuri, avioane, rachete ;
- Aparate de proiecție și diafilme cu povești și basme ;
- Vehicule pentru copii : trotinete, triciclete, cartinguri.

Toate aceste jocuri și jucării constituie tot atîtea reale bucurii pentru cei cărora le sînt destinate, COPIII.

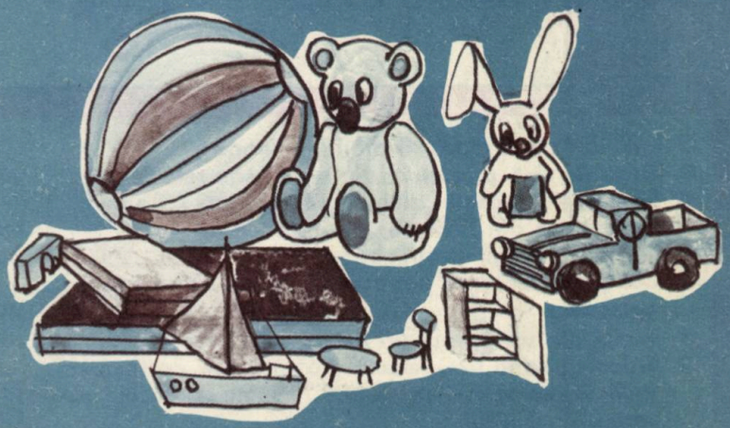

Recom

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

I 64

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Autoconducerea

Autogestiunea

În sprijinul realizării sarcinilor de plan

Numărul 25 ● Vineri 21 iunie 1985

Sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

PLENARA COMUNĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII ȘI CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

D 646

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Sistemul de balanțe privind schimburile economice externe

I. Relațiile de natură comercială, necomercială și financiară pe care o țară le dezvoltă cu alte țări, se concretizează în tranzacții **materiale** cînd este vorba de mișcarea mărfurilor, ale **serviciilor** prestate peste hotare și **financiare** cînd are loc transferul de fonduri, de bani dintr-o țară în alta.

Totalitatea acestor tranzacții sînt cuprinse în balanța de plăți și, după caz, pot apare ca o resursă sau o cheltuială valutară.

1. Elemente metodologice privind balanța de plăți :

Balanța de plăți reprezintă un document sintetic, în care sînt cuprinse totalitatea plăților și încasărilor decurgînd din tranzacții cu caracter comercial, necomercial și financiar ale unei țări cu restul țărilor, pe o perioadă determinată de timp — de regulă, un an.

Atît structura balanței de plăți, cît și modul de grupare a tranzacțiilor și chiar includerea sau neincluderea lor în balanță, erau foarte diverse pînă la primul război mondial. Prima încercare de uniformizare la nivel internațional a structurii balanțelor de plăți întocmite de statele lumii s-a realizat în 1922 la recomandarea și sub conducerea Ligii națiunilor. Preocupările, în acest sens, au continuat și continuă. În prezent, uniformizarea structurii și a modului de includere și evidențiere a tranzacțiilor în balanța de plăți formează obiectul preocupărilor Fondului Monetar Internațional.

Deoarece nu există o structură a balanței de plăți unanim acceptată de țările lumii, acestea continuă să întocmească balanța de plăți cu structuri diverse determinate de anumite sisteme de contabilitate și evidență națională, tradiție etc.

În general, diversitatea structurilor balanțelor de plăți își au originea în următoarele trei elemente : **prețurile** la care sînt înregistrate tranzacțiile, **momentul evidențierii și cursul valutar** utilizat între moneda națională și alte monede. Astfel, în domeniul **prețurilor** unele țări utilizează prețurile cu amănuntul, altele prețuri cu ridicata, unele prețul unei anumite piețe caracteristice, altele prețurile de tranzacție, unele includ taxele vamale altele nu le includ etc. Din punct de vedere al **momentului** înregistrării în balanță unele țări au în vedere momentul plății, altele momentul transferului proprietății asupra mărfii, etc. **Cursul valutar** utilizat poate fi cel din momentul tranzacției, al plății, sau cursul de la sfîrșitul anului etc.

Fondul Monetar Internațional a întocmit un model al balanței de plăți pe care îl recomandă țărilor membre spre uzul general, iar acestea comunică Fondului structura balanței lor de plăți utilizînd modelul recomandat.

Criteriul ales de F.M.I. privind includerea în balanță a unei tranzacții este cel al **transferului proprietății** în perioada pentru care se întocmește balanța, iar **prețul** utilizat este prețul de piață de la **frontiera vamală a țării care exportă**, respectiv prețuri F.O.B.

Balanța de plăți, potrivit metodologiei F.M.I. cuprinde două mari capitole : (1) contul curent și (2) contul capital.

(1) În cadrul **contului curent** sînt incluse :

— **balanța comercială** (import-export mărfuri) ;

— **balanța serviciilor** sau invizibilelor (plăți, încasări pentru/din turism, transport, asigurări internaționale, întreținere reprezentanțe diplomatice etc.) ;

— **balanța veniturilor** (dobînzi, dividende la capital împrumutat sau luat cu împrumut, venituri din muncă sau din proprietatea intelectuală);

— **balanța transferurilor unilaterale și a dobînzilor** (transferurile unilaterale și donațiile publice sau private).

(2) **Contul capital** cuprinde două părți: capital și rezerve.

Subdiviziunea **capital** include :

— **mișcările de capital pe termen lung** (peste 1 an); (intrări și ieșiri de capital public, privat atît sub forma investițiilor directe, cît și a investițiilor de portofoliu) fără să cuprindă creditele F.M.I. ;

— **mișcările de capital pe termen scurt** (sub 1 an) ; (repatrierea activelor, împrumturilor pe termen scurt primite și acordate).

Subdiviziunea **rezerve** reflectă **rezervele monetare internaționale** (cuprinde modificările, majorări sau micșorări în rezervele monetare ale țării în cauză: aur, valute, DST) și utilizarea creditelor F.M.I.

Balanțele de plăți care se publică sînt balanțe executate, realizate la 31 decembrie al anului respectiv.

Deoarece starea balanței de plăți are implicații multiple asupra evoluției economice a țării, asupra cursului monedei sale pe piață etc., problema menținerii echilibrului acesteia este deosebit de importantă. În acest scop, țările procedează la adoptarea unui complex de măsuri care pot fi cu caracter economic, comercial sau valutar. Astfel, țările care înregistrează dezechilibre ale balanțelor de plăți pe perioade mai mari (2—3 ani) alături de **măsurile cu caracter economic** (impulsionarea exporturilor, reducerea importurilor etc.) și **apelul la rezerva monetară internațională** (mai rar) utilizează și alte metode a căror efect indirect este stimularea exporturilor și reducerea impor-

Supliment la nr. 25 1985 Revista ECONOMICA

turilor. Des utilizate sînt măsurile de **politică valutară.** Astfel, ţările cu valută convertibilă procedează la **devalorizarea monedei,** sau o lasă să se **deprecieze** pe piaţa internaţională şi drept urmare, pentru o perioadă oarecare de timp, are loc o creştere a exporturilor şi o reducere a importurilor. Alteori, fac apel şi la alte măsuri de politică valutară cum ar fi stabilirea mai multor cursuri de schimb pentru procurarea valutei străine de către importatorii naţionali, în funcţie de marfa ce urmează a fi procurată din exterior. Stabilirea unui curs de schimb dezavantajos (mai scump în moneda naţională) pentru procurarea anumitor mărfuri, determină importatorii autohtoni să se abţină de a mai importa. Desigur, se pot adopta şi **măsuri de politică comercială,** cum ar fi prime de export şi alte facilităţi acordate exportatorilor şi în paralel contingentarea sau autolimitarea importurilor etc.

Legată strîns de starea de dezechilibru a balanţei de plăţi apare problema **datoriei externe.**

Datoria externă reprezintă suma în valută convertibilă pe care o ţară o datorează altor ţări ea fiind rezultată din intrări de capital (credite şi importuri) care în viitor trebuie rambusate.

Datoria externă, de regulă, este înţeleasă ca datorie publică, materializată în totalitatea creditelor şi împrumuturilor luate de stat (guvern) şi de sectorul privat dar cu garanţia statului şi care urmează a fi onorate (achitate) faţă de alte ţări într-o perioadă mai mare de un an. Potrivit acestei definiri, datoria externă nu cuprinde creditele şi împrumuturile externe (fără garanţia statului) contractate de sectorul privat, particulari. După unii autori, nivelul real al gradului de îndatorire al unei ţări, ar impune luarea în considerare şi a acestui aspect.

Problema datoriei externe se pune diferit pentru ţările cu valută convertibilă şi cele cu valută neconvertibilă. In ţările cu **valută convertibilă,** statul respectiv apelează la împrumuturi interne sau pe europiaţă pentru a achita datoriile externe, valuta sa fiind convertibilă, datoria externă este asimilată datoriei publice iar în balanţa de plăţi se reflectă, în special, în mişcarea capitalului pe termen lung. Atîta timp, cît, o ţară poate utiliza valuta sa naţională, direct sau indirect, la stingerea obligaţiilor sale externe, nu apar probleme deosebite în onorarea datoriilor scadente.

De aceea, în terminologia curentă, pentru ţările cu valută convertibilă nu se foloseşte termenul de datorie externă ci dezechilibrul balanţei de plăţi, rambursarea importurilor externe contractate etc., deoarece în orice moment (potenţial) le pot achita cu propria monedă prin lansarea de împrumuturi pe piaţa internă sau pe europiaţă. Problema ce apare în cazul ţărilor cu monedă convertibilă în domeniul datoriilor externe este cea a menţinerii convertibilităţii, deoarece continuarea dificultăţilor balanţelor de plăţi poate duce la adoptarea unor măsuri extreme privind mişcările de capital şi comerţul exterior.

În cazul ţărilor cu **valută neconvertibilă,** datoria externă apare în mod distinct. În aceste ţări, moneda proprie nu poate fi utilizată pentru achitarea datoriei, ci este necesar, în prealabil, realizarea unor exporturi, de exemplu, iar sumele în valută convertibilă realizate sînt destinate achitării datoriei externe. De aceea, în literatura de specialitate noţiunea de datorie externă este utilizată pentru a desemna datoriile ţărilor cu valute neconvertibile, marea lor majoritate ţări în curs de dezvoltare şi sărace.

Datoria externă presupune achitarea ei în timp sub forma ratelor scadente şi a dobînzilor aferente.

Plăţile anuale făcute în contul datoriei externe pentru onorarea ratelor scadente şi a dobînzilor anuale aferente acestora reprezintă **serviciul datoriei externe sau anuitatea** [1]. Dacă plăţile nu se efectuează la termenul convenit şi sînt trecute în anul sau anii următori, datoria respectivă devine **datorie externă arierată.** În general, datoria externă, devine o problemă dacă depăşeşte anumite limite faţă de capacitatea de plată a ţării. Cum, în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, principala cale de obţinere de venituri în valută pentru achitarea ratelor şi dobînzilor scadente anual sînt exporturile, un element esenţial îl constituie, menţinerea în anumite limite a ratei datoriei externe.

Rata datoriei externe reprezintă raportul dintre serviciul datoriei externe şi veniturile totale din exporturi în anul respectiv [2].

Datoria externă, reprezintă, în fond, un rezultat al creditelor externe şi importurilor contractate de un stat. In linii mari, apelul la credite externe poate fi determinat de : ritmul impus creşterii economice, dotarea economiei naţionale cu maşini, utilaje etc. a căror comercializare pe piaţa internaţională se face prin apelul la credit furnizor, credit cumpărător etc., înregistrarea unor deficite la contul curent, cheltuieli neproductive, importuri de armament, calamităţi naturale etc. Datoria externă se poate amplifica deseori din motive independente de ţara respectivă: modificarea pe termen lung a preţurilor internaţionale la produsele de import (în sus) şi a produselor de export (în jos), creşterea dobînzilor, îngustarea relativă a pieţei capitalului, fluctuarea cursurilor valutare etc.

În dreptul internaţional nu există norme care să oblige statele succesoare la plata datoriei externe contractate de către statul anterior.

Creşterea fără precedent în ultimul deceniu a datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare, cu grave implicaţii asupra economiei mondiale, a determinat elaborarea unor studii privind căile reducerii acestora. Se apreciază că ţările aflate în această situaţie trebuie să urmărească realizarea unor corelaţii prin care, pe de o parte, rata medie a rentabilităţii din ţara îndatorată să depăşească rata medie a dobînzii la împrumuturile externe, iar pe de altă parte, în timp, acumulările interne să depăşească investiţiile interne şi, în general, produsul naţional brut să depăşească suma consumului, investiţiilor şi cheltuielilor guvernamentale.

Aceste două condiţii sînt în fond legate între ele, deoarece dacă rentabilitatea internă nu este suficient de ridicată acumulările interne nu pot depăşi un nivel minim necesar.

Totodată, la contractarea oricăror noi datorii să se aibă în vedere permanent posibilităţile interne de care dispune ţara în cauză pentru acoperirea serviciului datoriei externe, pe termen scurt din exporturi, pe termen lung din acumulări. De aici, importanţa **ratei datoriei externe** (ponderea serviciului datoriei în exporturi) şi a **ponderii serviciului în acumulări.** Pentru ca datoria externă a unei ţări, să evolueze favorabil (să scadă), se apreciază că este necesar ca aceşti doi indicatori să nu depăşească 20%.

Luîndu-se în considerare această condiţie, ritmul creşterii economice, trebuie bazat prioritar pe resurse interne şi mai puţin pe cele externe [3]. Desigur, alături de factorii interni, depăşirea acestor stări presupune şi reaşezarea relaţiilor economice, comerciale şi financiare pe noi baze care să asigure ţărilor în curs de dezvoltare pieţe de desfacere, creşterea competitivităţii şi calităţii produselor, transferul de tehnică şi tehnologie, în favoarea lor, accesul pe pieţele de capital etc. paralel cu acordarea unui sprijin financiar mai susţinut din partea ţărilor dezvoltate şi a organismelor internaţionale.

I. TOCITU V. ERMIL M. NEGRUŞ

---

[1] După unii autori serviciul datoriei externe reprezintă ansamblul procedurilor de plată a ratelor şi dobînzilor anuale, iar anuitatea semnificînd doar ratele şi dobînzile anuale.

[2] Pentru a se determina gradul de îndatorare a unei ţări există mai mulţi indicatori.

[3] Studiile arată că dacă rata iniţială a acumulărilor este 10% din PNB, iar raportul capital-producţie este 3:1, stabilirea unui ritm planificat de creştere a PIB de 5%, înseamnă o rată a investiţiilor de 15% din PIB.

Piața turistică

Turismul agricol

Într-un studiu publicat de Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) se arată că între 40 și 60 la sută din agricultorii țărilor industrializate pot fi clasificați drept semi-fermieri, prin aceasta înțelegîndu-se că ei obțin mai mult de jumătate din veniturile totale în urma prestării unor activități neagricole. Mai mult decît atît, tendința înregistrată este de sporire a surselor de venituri neagricole în totalul veniturilor populației rurale a acestor țări.

Statistici publicate de aceeași organizație (OECD) indică o creștere evidentă a industriei turismului în țările dezvoltate. Turismul a devenit o caracteristică a vieții de zi cu zi a fiecăruia ca urmare a creșterii veniturilor și a scurtării timpului de lucru. Ca orice altă industrie, turismul și-a diversificat pe parcursul dezvoltării sale formele de manifestare precum și aria geografică. Această evoluție a condus la descoperirea mediului rural drept o resursă turistică interesantă în cele mai multe din țările Europei Centrale, deși ea avea un caracter tradițional în țările nordice. Printr-o coincidență fericită, zonele agricole marginale și regiunile cele mai puțin favorizate sînt cele care oferă cele mai multe frumuseți și implicit un mediu prielnic dezvoltării turismului.

Privit din punctul de vedere al agriculturii, turismul prezintă atît aspecte pozitive cît și negative. Iată cîteva din cele pozitive :

(1). Un prim efect direct și indirect este cel al sporirii veniturilor fermierilor și al ocupării mai depline a forței de muncă din zonele rurale. Efectul direct este legat de turismul la ferme și depinde de durata sezonului și de dimensiunile producției agricole. Pentru unele regiuni s-a calculat că veniturile din acest turism se ridică de la 5 la 30 la sută din veniturile totale ale fermierilor. Cu toate acestea de cele mai multe ori ele rămîn totuși destul de modeste (5—20 la sută). Efectul indirect ține de ocuparea forței de muncă agricole în turism și de creșterea vînzărilor produselor agricole către turiști. Aceste efecte pot atinge dimensiuni considerabile în unele zone și regiuni stimulînd în mod favorabil dezvoltarea economică generală a acestora.

(2). Creșterea contactelor dintre diferitele grupuri și segmente ale populației și o mai bună înțelegere a agriculturii și problemelor sale de către oameni.

(3). Amenajările făcute de agricultori în casele și fermele lor pentru a spori confortul turiștilor duc în cele din urmă la creșterea nivelului de trai a propriei lor familii.

Pe de altă parte există și o serie de aspecte negative a căror importanță crește pe măsura dezvoltării turismului : Competiția pentru terenuri și forță de muncă ; Mediul natural este adesea fragil în regiunile îndepărtate deci nu tolerează acțiuni turistice ample fără probleme ; În general vîrfurile de sezon corespund în agricultură și în turism ceea ce îi obligă pe fermieri să aleagă oarecum între o activitate sau alta. Acest aspect se poate ameliora prin implicarea copiilor în activitățile de ordin turistic pe perioada vacanței ; Adesea turismul agricol reprezintă o preocupare în plus pentru femeile din mediul rural, care deja sînt suprasolicitate de activitățile casnice. Pe de altă parte ca aspect pozitiv, turismul agricol poate duce la îmbunătățirea statutului social al soțiilor fermierilor ; Contactul cu turiștii poate produce o pierdere a tradiției culturale a zonelor rurale.

Față de cele de mai sus se poate trage concluzia că este necesar, deși nu ușor, să se realizeze o integrare a agriculturii pararlel cu promovarea celor mai adecvate forme de turism, în strînsă legătură cu condițiile complexe de la nivel regional.

Turismul rural s-a dezvoltat în multe țări în ultimii ani, prevăzîndu-se dezvoltarea sa și în viitor. În unele state această formă de turism, în special vacanțele la țară, constituie o posibilitate foarte atractivă pentru familiile cu mai mulți copii sau pentru cele cu venituri mai scăzute. În alte țări veniturile turiștilor nu constituie factorul determinant, ci posibilitatea de a-și petrece vacanțele într-un mod cît mai personal și de a desfășura anumite activități în locuri izolate și liniștite : pescuit, călărie, excursii montane. Locuitorii zonelor urbane foarte aglomerate și poluate pot găsi posibilități mult mai bune de recreere la țară decît în zone turistice și hoteluri la fel de aglomerate și zgomotoase. Esențial prin urmare este ca turismul din zonele rurale să-și mențină principalele sale calități (liniște, peisaj, curățenie), și cea mai bună alternativă pentru aceasta pare a fi turismul de fermă.

Turismul de fermă (vacanțe la ferme)

Avînd în vedere faptul că numărul total al fermelor din țările europene s-a restrîns în ultimii ani, iar creșterea productivității în agricultură a făcut ca populația ocupată în această ramură să scadă sub 10 la sută, din totalul populației ocupate, rezultă că posibilitățile agriculturii de a primi turiști sînt relativ limitate. Aspectele care trebuie studiate sînt prin urmare ponderea numărului de ferme care dispun de amenajări necesare primirii turiștilor în totalul numărului de ferme ale unei țări precum și existența sau absența unui mediu înconjurător atractiv, pentru a se determina potențialul turistic al agriculturii.

Iată mai jos o imagine a ponderii fermelor cu disponibilități turistice în totalul fermelor, la nivelul anilor 1979—1981, estimată pe baza datelor disponibile pentru unele țări europene :

ȚARA	PONDEREA FERMELOR CU DISPONIBILITĂȚI TURISTICE (%)
Austria	9,8
Finlanda	1,3
Franța	3
R.F.G.	4
Irlanda	0,2
Norvegia	2,9
Spania	0,4
Suedia	20
Scoția	5,8
Anglia și Țara Galilor	8

Se poate presupune că un potențial important pentru dezvoltarea turismului la ferme îl reprezintă zonele în care veniturile din activități neagricole constituie o sursă importantă de venituri pentru populația rurală, aici incluzîndu-se o serie de regiuni din Austria, Finlanda, Norvegia și Suedia. Iată de ce concentrarea puternică a acestei forme de turism indică importanța sa pentru dezvoltarea rurală. Cifrele de mai sus indică posibilități foarte bune de dezvoltare a turismului agricol ținînd însă cont și de diferențele considerabile de la o regiune la alta.

În esență pot fi nominalizate două categorii de turism la ferme : găzduirea în imobilele țăranilor și găzduirea pe terenurile acestora (sub forma camping-ului, caselor țărănești etc.). Prima formă este predominantă în țările din centrul Europei și în Anglia, pe cînd cea de a doua în țările nordice.

Un aspect crucial al turismului agricol îl reprezintă sezonalitatea sa. Durata sezonului turistic afectează eficiența sa economică, mai ales în zonele îndepărtate, unde vara este foarte scurtă. Calculul făcut în Austria arată că sezonul minim necesar pentru a asigura o eficiență adecvată turismului agricol trebuie să fie de 14 săptămîni.

Această cifră este depăşită cu mult în Anglia (20 de săptămîni), în timp ce în alte ţări mediile variază între 8 (Finlanda) şi 13 (Norvegia, Spania) săptămîni pe an. Aceasta evidenţiază necesitatea eforturilor pentru prelungirea perioadei de ocupare a spaţiilor amenajate pentru turism. În Finlanda s-a constatat că izolarea termică a locuinţelor de vară pentru a putea fi utilizate şi pe timpul iernii poate să conducă la o prelungire a perioadei medii de ocupare a acestora cu cca. 3—5 săptămîni.

În termeni generali se poate spune că sporirea investiţiilor şi creşterea numărului de servicii prestate conduc la prelungirea duratei de ocupare a spaţiilor turistice precum şi la ameliorarea eficienţei economice. Investiţiile respective sînt legate în primul rînd de creşterea gradului de confort.

La nivel naţional este vorba de o mai bună planificare precum şi crearea unui sistem de stimulare a acestui tip de turism. Un rol important pot să-l joace ajutoarele sub formă de credite, eventual cu dobînzi preferenţiale, extinderea serviciilor de publicitate şi reclamă precum şi prin pregătirea forţei de muncă pentru a se ridica la standardul necesar. O publicitate adecvată este de natură să vină atît în sprijinul fermierilor cît şi al turiştilor, cu atît mai mult cu cît această formă de turism tinde să capete un caracter internaţional.

Problema poate fi discutată şi prin prisma turismului general în zonele rurale. Este evident că în cele mai multe ţări europene există o cerere latentă foarte mare pentru turismul de tip agricol, dar lipsa de experienţă şi insuficienţa soluţiilor inovatoare menţine nivelul său încă scăzut. În acelaşi timp infrastructura sa la nivel regional nu este pe deplin conturată.

EMANUEL ODOBESCU

Relaţii financiare internaţionale

Sistemul de mobilizare şi asigurare a creditelor de export al Canadei

Finanţarea exporturilor pe credit, pe termen scurt şi mediu se realizează de către sistemul bancar canadian. Accesul uşor al băncilor comerciale canadiene pe pieţele valutare şi de capital din Statele Unite face ca operaţiunile de acest gen să nu ducă lipsă de fonduri, chiar fără un sistem preferenţial de refinanţare sau rescont sau o schemă de subvenţie pentru băncile comerciale. Promovarea finanţării exportului pe termen mediu şi scurt se realizează pe 2 căi :

— Programul oficial de asigurare a creditelor desfăşurat prin agenţia guvernamentală „Societatea de dezvoltare a exporturilor" (Export Development Corporation — EDC) ;

— Programul de forfetare a facturilor emise de exportatorii canadieni desfăşurat de EDC prin bănci, fără comision.

EDC a fost constituită în anul 1969, preluînd pe o scară lărgită şi cu autonomie sporită activitatea Corporaţiei de asigurare a creditelor de export (Export Credit Insurance Corporation) după 25 de ani de activitate a acesteia din urmă. Membrii consiliului de administraţie al EDC sînt numiţi de guvern dintre cadrele de conducere din instituţii sau ale departamentelor guvernamentale ca : Industrie, Comerţ, Finanţe, Afaceri externe, Banca Canadei, Agenţia canadiană pentru dezvoltare internaţională etc. sau conducători de mari întreprinderi. El răspunde pentru toate deciziile adoptate, respectiv pentru toate operaţiunile de asigurare sau finanţare efectuate în contul corporaţiei, EDC efectuează asigurări combinate împotriva riscurilor de neplată comerciale şi necomerciale.

În cazul în care riscul depăşeşte limitele de angajare ale EDC, proiectul poate fi supus spre analiză guvernului şi în caz de avizare pozitivă EDC este autorizată să efectueze acoperirea în contul guvernului (Contul Canada). EDC raportează pentru întreaga sa activitate parlamentului prin intermediul ministerului industriei şi comerţului. Operaţiunile de asigurare a creditelor de export se efectuează de EDC în limitele unui plafon valoric de 13,5 miliarde dolari canadieni, din care 10 miliarde pentru operaţiuni în cont propriu şi 3,5 miliarde pentru operaţiuni cu aprobare guvernamentală (cont Canada).

Împreună cu activitatea directă de împrumut volumul activităţii anuale a EDC se ridică la 26 miliarde dolari canadieni.

Asigurarea EDC se face pentru 90% din valoarea mărfii exportate, iar 10% rămîne ca risc al exportatorului. Acelaşi partaj se face şi la recuperarea contravalorii mărfii în caz de daune. Se pot face două tipuri de asigurări :

— Poliţă de asigurare pentru contract (Contracts Policy), asigurarea decurgînd de la punerea în fabricaţie a comenzii şi pînă la încasarea contravalorii mărfii ;

— Poliţă de asigurare pentru expediere (Shipments Policy), care se eliberează cu o taxă mai mică şi care acoperă daunele din momentul expedierii mărfii pînă la încasarea contravalorii.

Poliţa de asigurare se emite pe baza unei prealabile investigări asupra solvabilităţii cumpărătorului şi a certitudinii că la rîndul său exportatorul a luat toate măsurile de evitare a riscului ca şi în cazul în care n-ar avea asigurare.

Asigurarea pentru risc de neplată se emite exportatorilor canadieni pentru următoarele grupe de produse :

— bunuri de consum vîndute pe termen scurt ;

— bunuri de investiţii cum ar fi : echipamentul industrial vîndut pe credit pe termen mediu şi lung, deşi nu este uzual să se asigure credite care depăşesc 5 ani.

— servicii (proiecte de design, engineering, construcţii, tehnologii, marketing, executate pentru beneficiari externi).

— exporturi „invizibile" ca vînzări de licenţe în străinătate, drepturi de proprietate asupra unei mărci, drepturi de autor, încasări din diferite servicii prestate în străinătate).

Nu se fac asigurări prin EDC împotriva riscurilor de curs valutar. Fiecare întreprindere are însă acces la piaţa valutară internaţională pentru a efectua operaţiuni la termen în aceeaşi valută ca în contractul de export, minimizînd în acest fel expunerea la riscul valutar.

Începînd cu anul 1978 a fost introdus un program prin care exportatorii, instituţiile financiare şi de asigurări pot să-şi acopere riscurile în ceea ce priveşte : garanţiile date pentru participări la licitaţii, riscul nelivrării de alţi parteneri din consorţiul de export, reasigurarea poliţelor emise pentru exporturi etc.

Al doilea tip important de operaţiuni desfăşurat de EDC se referă la creditele cumpărător oferite importatorilor sau băncilor importatorilor de pe piaţa canadiană. Ele sînt de regulă pe termene de peste 5 ani şi se referă la contracte de bunuri de investiţii şi servicii.

Plafonul de credite al EDC este de 10 miliarde dolari canadieni ; la care se adaugă capitalul propriu de 1 miliard de dolari canadieni şi 2,5 miliarde din partea guvernului. Finanţarea desfăşurată din fondurile guvernului este deschisă prin Consolidated Revenue Fond. Export Development Corporation — Agenţia de stat canadiană pentru dezvoltarea exporturilor — a anunţat că în scopul sprijinirii exportatorilor canadieni confruntaţi cu o acerbă concurenţă internaţională se va trece la o nouă schemă de finanţare a creditelor de export. Noua schemă de finanţare, utilizată pentru prima dată de guvernul francez şi

adoptată ulterior şi de alte ţări este cunoscută sub denumirea de „credite mixte".

Schema reprezintă o operaţiune „pachet" compusă din două tipuri de fonduri de finanţare — unul obţinut prin împrumuturi ale agenţiei efectuate la nivelul dobînzii de pe piaţa internaţională (7,5—8,75%) şi cel de al doilea din fonduri puse de guvern la dispoziţia agenţiei pentru împrumuturi cu dobîndă redusă. Se prevede ca EDC (Export Development Co.) va împrumuta circa 1 miliard dolari canadieni anual la nivelul de dobîndă de pe piaţa internaţională, la care se vor adăuga circa 900 milioane dolari canadieni puşi la dispoziţie de guvern pentru o perioadă de 3 ani, în scopul acordării de credite cu dobîndă redusă — de 4—6 la sută. Această politică comercială a fost adoptată de Canada în urma eşecului tratativelor multilaterale dintre cele 22 de ţări occidentale industrializate, desfăşurate la sfîrşitul anului trecut, privind consensul asupra politicii de credite de export.

Disensiunile dintre ţările occidentale privind utilizarea creditelor mixte durează de cîţiva ani, întrucît se apreciază că ele ar submina consensul asupra nivelului dobînzilor la credite. Decizia canadiană de a utiliza credite mixte urmează în fapt unei decizii similare luate de S.U.A. care la rîndul său a constituit un răspuns la politica franceză de a oferi credite pe termene lungi ca o cale de creştere a competitivităţii exporturilor sale.

Ioan GEORGESCU

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Tendinţe ale cererii de automobile

2. Comparativ cu 1979, vînzările de automobile în ţările O.C.D.E. s-au redus cu aproximativ 8% în 1980 şi 19% în 1981, datorită scăderii cererii pe majoritatea principalelor pieţe ale O.C.D.E., cu excepţia Italiei, după cum rezultă şi din tabel *) (referitor la noile înregistrări de automobile în perioada 1979—1981).

Înregistrările de automobile în ţările O.C.D.E.

(UM = mil. buc.)

	1979	1980	1981
R.F.G.	2,62	2,43	2,33
Franţa	1,98	1,87	1,84
Regatul Unit	1,72	1,51	1,49
Italia	1,43	1,72	1,74
U.S.A.	10,33	8,76	6,25
Canada	1,00	0,93	0,94
Japonia	3,04	2,85	2,87
Alte ţări O.C.D.E.	2,91	3,08	2,84
Total O.C.D.E.	25,03	23,15	20,30

Experţii O.C.D.E. apreciază că o posibilitate pentru înnoirea cererii, admiţînd o creştere de 4—5% anual pe termen lung, ar putea fi scăderea numărului de automobile cu viaţă lungă. O altă posibilitate ar putea consta în expansiunea pe piaţă a acelor ţări în curs de dezvoltare care au atins etapa de creştere sau expansiune a pieţei automobilelor, ceea ce explică acţiunea sporită pe piaţa mondială de la termen mediu la lung.

În general, cererea de automobile este influenţată de o complexitate de factori. Determinant pentru cererea de automobile pe termen lung este mărimea veniturilor. În sensul acesta diverse studii efectuate pe plan naţional sau internaţional au încercat să măsoare elasticitatea venitului în raport cu cererea, din datele referitoare la ultimii peste 20 de ani rezultînd o scădere generală în această elasticitate.

Un alt factor cu influenţă evidentă asupra cererii de automobile este cel demografic. Conform prognozelor **) pe termen lung ale O.N.U. populaţia globului va înregistra creşteri diferite în perioada 1980—2000 (Africa — 77%, America Latină — 65%, Asia — 43%, ţările O.C.D.E. — 12%), contribuind astfel în mod diferenţiat la creşterea cererii de automobile mondiale. În unele ţări dezvoltate însă, tendinţa demografică indică o scădere în mărime a gospodăriilor populaţiei în anii optzeci, implicaţia principală fiind creşterea numărului utilizatorilor individuali şi pe această bază a cererii de automobile. În determinarea acestor niveluri, un rol deosebit îl vor juca şi tendinţele viitoare în ceea ce priveşte rata atragerii în populaţia activă a forţei de muncă feminine.

Corelaţia dintre costurile şi preţurile automobilelor reprezintă, de asemenea, un factor determinant pentru cerere. Astfel, schimbările în cîteva costuri variabile (combustibil, reparaţii), au ca rezultat în special adaptări în întrebuinţarea automobilelor mai curînd decît în cererea de automobile pe termen scurt. O influenţă mai mare asupra cererii decît aceste costuri le au însă cele fixe, care includ preţul noilor automobile plus cele legate, ca asigurarea şi înregistrarea şi care influenţează totodată cererea pe un timp mai scurt. Cu toate acestea, elasticitatea preţurilor în cererea de automobile, care măsoară relaţia între preţul de cumpărare şi schimbările în cantităţile cerute, este foarte greu de estimat cu precizie.

În ţările vest-europene există diferenţe însemnate între preţurile automobilelor, diferenţe care rezultă în principal din deosebirile dintre nivelurile taxelor impuse pe automobile. În Danemarca a scăzut, de exemplu, preţul, pentru a se contrabalansa taxa ridicată, spre deosebire de Regatul Unit unde preţul a rămas ridicat ca urmare a problemelor structurale cu care se confruntă industria proprie de automobile. Desigur creşterea cererii de automobile nu poate fi explicată doar în funcţie de preţurile automobilelor, dar în aprecieri trebuie să se ţină seama şi de impactul pe care îl au nivelurile de preţ ale noilor automobile. Tot aici, trebuie menţionată şi influenţa costului creditului asupra preţurilor noilor automobile şi implicit deci asupra cererii. Astfel, în S.U.A., predominanţa ratelor înalte ale dobînzii a contribuit la încetinirea considerabilă a pieţei americane a automobilelor.

Pe aceeaşi piaţă trebuie remarcată totodată şi diferenţa dintre preţurile noilor automobile (care au crescut, în parte, datorită încorporării de noi tehnologii şi echipamentului de protecţie) şi cele ale automobilelor uzate (la care comerţul valoric a crescut mult mai încet din cauza învechirii tehnice accelerate). Pe de altă parte, diferenţa aceasta se poate limita ca urmare a restricţiilor la import sau se poate lărgi, datorită creşterii atractivităţii vechilor modele. În acest ultim caz, rezultatul iniţial ar fi o prelungire a vieţii economice a maşinilor uzate, inclusiv a celor mari, ineficiente din punct de vedere al consumului de combustibil, dacă, costul de trecere la noile modele a fost ridicat. În consecinţă, vînzările de noi automobile în special ale celor mai scumpe, s-ar micşora.

În ceea ce priveşte influenţa exercitată asupra cererii de automobile de către factorii geografici, se cuvine a semnala că în ţările dezvoltate, pe de o parte, oferta şi calitatea transportului public este mai influentă decît nivelul urbanizării, iar pe de altă parte, deplasarea populaţiei din interiorul marilor oraşe către zonele urbane cu densitate medie poate fi o sursă pe termen lung pentru creşterea viitoare a numărului de posesori de automobile. În ţările în curs de dezvoltare, în care afluxul lucrătorilor provenind din mediul rural este tot mai accelerat, se poate conta pe sporirea în continuare a posesorilor de automobile, un exemplu în acest sens fiind oraşele latino-americane, cum este Mexico City.

Sigur că, avînd în vedere dezvoltarea de pînă acum a reţelei rutiere din ţările dezvoltate, o dezvoltare similară

în următorii 15—20 de ani este puțin probabilă. Rămîne însă de văzut ce impact asupra cererii de automobile vor avea orientarea politicii de transport și reorientările privind controlul mediului înconjurător și protecția mediului. În schimb, în multe dintre țările în curs de dezvoltare, lipsa rețelei rutiere adecvate nu numai că poate încetini dezvoltarea pieței automobilelor, dar va determina producătorii să țină cont de caracteristicile automobilelor solicitate în aceste zone, caracteristici care vor continua să difere de cele ale automobilelor de pe piețele țărilor dezvoltate.

Cererea de automobile este însă adesea influențată și de factori de altă natură decît cea economică, cum sînt factorii psihologici (dorința de intimitate, condiții îmbunătățite de transport, comoditate, pasiune ș.a.), care pot chiar să contrazică o conjunctură economică. În acest sens experții O.C.D.E. consideră că toate prognozele de pînă acum au subestimat creșterea cererii în țările industrializate și au supraestimat pe cea din țările în curs de dezvoltare.

Referindu-se la tendința cererii de automobile pe plan mondial pentru următorii 15 ani, aceiași experți apreciază că pînă în anul 2.000, America de Nord și Europa de Vest (inclusiv Iugoslavia), vor deține cîte 29% din cererea mondială, urmate de Asia (inclusiv Oceania și Orientul Mijlociu), cu 19%, America Latină cu 12%, Europa de Est cu 18% și Africa cu 3%, pornindu-se de la procentajul oferit de Toyota pentru anul 1979, respectiv: America de Nord 38%, Europa de Vest — 34%, Asia — 14%, Europa de Est — 7%, America Latină — 6% și Africa — 2%. Rezultă o scădere ca pondere, pentru America de Nord și Europa de Vest, respectiv o creștere pentru celelalte zone. Pentru unele țări O.C.D.E. ca Italia, R.F.G., Franța, Spania, Japonia și mai puțin Regatul Unit și Olanda se consideră că nu va fi o creștere mai mare de 2%, deoarece în general piețele respective se apropie de faza de maturitate (nivelul de saturație fiind aproape atins), peste 85% din cererea de cumpărare fiind de înlocuire. Pe de altă parte durata de folosire a automobilelor crește ca urmare atît a utilizării sporite de către tineri și familiile cu venituri joase cît și a recurgerii la automobile multifuncționale pentru gospodărie, precum și datorită tendinței de a cumpăra automobile tot mai sofisticate (Superbreakul «Ghia Vignale TSX-4», prezentat de Ford la a 60-a ediție a Salonului auto torinez, dotat între altele cu ecran TV pentru pasagerii de pe bancheta din spate), scăderii frecvenței accidentelor de circulație, creșterii duratei tehnice de viață a automobilelor prin utilizarea unor materiale mai solide etc.

După acest an este așteptată o întrerupere semnificativă a expansiunii viitoare a utilizării automobilelor, datorită folosirii modelelor indigene și într-o măsură mai mică, costurilor operative. Totuși, zona O.C.D.E. va continua să fie în perioada 1985—2000, cea mai importantă piață în termeni absoluți, detașîndu-se piețele naționale ale S.U.A. (0,88 mil. buc.), Spaniei (0,48 mil. buc.), Franței (0,40 mil. buc.), Italiei (0,3 mil. buc.), Japoniei (0,33 mil. buc.) și Angliei (0,19 mil. buc.), conform estimărilor O.C.D.E.

Creșteri comparabile cu cele de pe piețele țărilor membre O.C.D.E. se vor înregistra în aceeași perioadă în: Brasilia (1,58 mil. buc.), U.R.S.S. (1,169 mil. buc.), Mexico (0,76 mil. buc.), Orientul Mijlociu (0,67 mil. buc.) și în celelalte țări membre C.A.E.R. (0,59 mil. buc.). În acest caz, factorul principal de susținere a dezvoltării piețelor va fi cererea nouă, cererea de înlocuire rămînînd scăzută în anii optzeci, iar automobilele fiind ținute în circulație atîta timp cît este posibil din punct de vedere al stării tehnice. Excepție face piața Orientului Mijlociu, unde rata anuală de radiere este în mod curent de cca 20%, ca urmare a condițiilor meteorologice și slăbiciunii pentru piața automobilelor la mîna a doua.

De remarcat că unii autori consideră că dacă se iau în considerare tendințele din ultimii 2—3 ani, estimările de mai sus se vor dovedi a fi optime. La sfîrșitul deceniului actual, potrivit prognozei firmei Toyota, cererea mondială de automobile va atinge o cifră de 41 mil. buc., ceea ce ar însemna o creștere cu 30% a volumului pieței, față de ritmul mediu anual de creștere din perioada 1970—1979 de 45%.

Theodor PURCĂREA

*) l'Argus, Chambre Syndicale des Constructours d'automobiles.

**) World Population Trends and Prospects by Country, 1950—2000, UNITED NATIONS, 1979.

Promovarea exporturilor

Designul și competitivitatea produselor

2. Designul poate acționa în primul rînd, asupra principalilor factori care contribuie la satisfacerea cerințelor piețelor de export și determină performanțele exportului: concepția, aspectul și funcționalitatea produsului, raportul produs/cost etc. De altfel, promovarea ideii primatului produsului pentru succesul comercial constituie o preocupare centrală a managementului internațional actual.

Nu trebuie neglijată însă, contribuția pe care o poate aduce designul la realizarea politicii de distribuție (transport, depozitare etc.) sau politicii de promovare (ambalaj, reclamă, tîrguri și expoziții etc.). În plus, designul are un impact și asupra locurilor unde produsul este fabricat și comercializat, cît și asupra imaginii întreprinderii. Astfel, luînd în considerație factorul uman în amenajarea locului de muncă, cu aceleași utilaje se pot obține importante sporuri ale productivității muncii. Potrivit concluziilor cercetătorilor de design, numai folosirea culorii adecvate la un utilaj poate duce la reducerea la jumătate a rebuturilor și accidentelor de muncă, precum și la creșterea productivității muncii în medie cu 15—17% [1]). De asemenea, creșteri suplimentare de productivitate pot fi obținute prin designul locului de muncă pornind de la studiile ergonomice, ale relației om-mașină.

În general, pentru a se putea judeca eficiența economică a designului este necesar să se aștepte rezultatele. Or, dificultățile estimării rentabilității investiței pe care o reprezintă proiectul de design, costul relativ ridicat și schimbările tehnologice implicate fac ca majoritatea conducătorilor de întreprinderi să manifeste o extremă prudență față de aplicarea designului sau cel mult să se limiteze la a considera drept design simpla cosmetică a produsului, ceea ce constituie o abordare cît se poate de eronată. Caracteristicile de bază ale designului sînt departe de a fi estetica și costul ridicat. Dintre multiplele efecte economice ale aplicării sistematice a designului se pot menționa: realizarea unui produs mai bine adaptat la utilizările consumatorului, mai simplu de fabricat, cu un consum de materii prime mai scăzut și mai estetic, reducerea costurilor de producție, sporirea beneficiilor, accesul pe noi piețe profitabile, prețuri mai bune și un avantaj competitiv important.

Cel mai bun criteriu de apreciere a eficienței economice a designului unui produs pare a fi însă, longevitatea acestuia, care se regăsește în cele din urmă în rezultatele financiare ale întreprinderii.

Un produs care a fost conceput trebuie să fie vîndut în cantități suficient de mari pentru a se recupera cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea și investiția în unitatea de producție. De aceea, în țările de dimensiuni mici și mijlocii cu o piață relativ limitată, producătorii trebuie să se adreseze pieței externe. Avînd în vedere puternica concurență de pe această piață, este necesar ca produsul să fie destul de original pentru a nu fi prea ușor de copiat. În plus, un produs bine conceput va avea șanse mai mari decît altul de a cunoaște un ciclu de viață lung. Aceasta înseamnă că produsul se va vinde bine mai mulți ani, pe un număr de piețe, înainte de a se demoda, de a fi înlocuit de alt model sau de a înceta să mai fie util. Dacă produsele exportate de o țară se bucură în mod constant de cicluri de viață lungi, economia acelei țări obține o eficiență mai ridicată a capitalului investit decît dacă aceleași produse se demodează rapid sau dispar de pe piețele mondiale din diferite cauze.

În condițiile unei creșteri lente a economiei mondiale, a unor profituri scăzute și a unui număr sporit de produse noi cu design deosebit de competitiv, a devenit tot mai vital pentru strategia întreprinderilor industriale exportatoare să nu mai atace un număr suplimentar de segmente de piață (care implică realizarea unor modele noi), ci să se prelungească viața unui model prin practicarea unui design cu caracter prospectiv. Flexibilitatea designului oferă posibilitatea menținerii îndelungate în producție a unui număr restrîns de modele de bază rentabile, în condițiile realizării unui număr foarte mare de variante ale acestora. Această politică asigură o acoperire considerabil mai mare a pieței menținînd o bază de producție deosebit de disciplinată : reducerea considerabilă a problemelor de producție, simplificarea operațiunilor de service etc. Succesul acestei politici este asigurat însă, numai în condițiile unei strînse colaborări între designeri și inginerii de producție.

Designul este prezent în procesul nașterii noului produs de la faza de descriere de către marketing a conceptului de produs nou pînă la lansarea sa pe piață. Pe parcursul ciclului de viață, designul mai poate interveni în remodelarea produsului în scopul unei continue adaptări la exigențele cererii și prelungirii vieții acestuia.

Această remodelare poate interveni în următoarele situații :

— beneficiile întreprinderii exportatoare sînt în scădere, deși cîteodată nivelul vînzărilor nu s-a redus. În acest caz, produsul trebuie studiat pentru a-i reduce costul sau pentru a justifica sporirea prețului său de vînzare ;

— cota de piață pe care o deține producătorul scade. Această situație reclamă o modificare a produsului în conformitate cu cauza scăderii vînzărilor pentru a păstra clientela și cîștigarea altor consumatori ;

— remodelarea produsului poate să dea un nou avînt vînzărilor și în cazul în care volumul acestora rămîne stagnant pentru o perioadă îndelungată ;

— produsul nu s-a schimbat de ani de zile. Chiar dacă vînzările cresc, problema remodelării produsului trebuie avută în vedere înainte ca să apară una din situațiile descrise mai sus.

Experiența internațională indică faptul că se poate obține o competitivitate ridicată a exporturilor de produse industriale prin aplicarea designului industrial, numai în condițiile existenței unor designeri bine pregătiți și a unei politici de design la nivel de întreprindere și la nivel național.

Designerul este un om de concepție care intervine în rezolvarea tuturor problemelor de design prezentate mai sus. Cum designul pune în valoare simultan resursele marketingului, psihologiei, ergonomiei, ale diferitelor tehnici de fabricație și ale prospectivei, specialistul de design trebuie să fie în același timp tehnician, ergonom, artist și să aibă o orientare economică și comercială. Formația sa polivalentă îi permite să prezinte inginerilor și tehnicienilor argumente de natură să impună modificări tehnologice. Un designer reușește să aducă schimbări numai cu condiția ca conducerea întreprinderii să coopereze. De aceea, designerul este subordonat în cadrul întreprinderii direct direcției generale.

O conducere de întreprindere orientată spre design trebuie să se îngrijească ca :

— funcția de designer să fie înțeleasă și respectată în cadrul întreprinderii ;

— să existe o comunicare continuă între departamentul de design și restul întreprinderii ;

— toți șefii de departamente să fie implicați cel puțin în unele aspecte ale proiectelor de design ;

— designerii să dispună de o bază documentară și de informații corespunzătoare.

Eforturile întreprinderilor de utilizare a designului trebuie completate de o politică de design la nivel național, promovată de stat, destinată generalizării utilizării designului în industrie ca instrument de creștere a competitivității produselor industriale naționale.

Un exemplu de instituționalizare și coordonare la nivel național a activității de design îl reprezintă experiența U.R.S.S., unde Institutul Unional pentru Studiul Esteticii Industriale are sarcina d a înfăptui în întreaga țară o politică unitară în domeniul esteticii tehnice [2]).

Și recentul succes al designului industrial din Marea Britanie constituie un rezultat al politicii sistematice a guvernului britanic de a promova designul în rîndurile firmelor comerciale și industriale. În acest scop, guvernul a organizat în cursul ultimilor ani o serie de seminarii industriale pe teme de design destinate evidențierii avantajelor economice ale aplicării acestora în industrie și necesității educării viitorilor conducători de întreprindere în spiritul designului. De asemenea, guvernul britanic a finanțat acțiuni de acordare de consultanță gratuită de design pentru firmele mici și mijlocii și de sprijinire a îmbunătățirii educației de design atît în școli și licee, cît și în învățămîntul superior politehnic și economic [3]).

Politica de stimulare a creației de design vizînd creșterea competitivității industriei naționale pe piața mondială preocupă și multe țări în curs de dezvoltare, materializîndu-se de cele mai multe ori în crearea de institute naționale de estetică industrială.

dr. **I. ANTON**

[1]) „În puterea designerilor" de M. Vasin, articol apărut în ziarul Pravda din oct.-nov. 1983.

[2]) Idem.

[3]) Financial Times, 23 mai, 8 oct. și 29 oct. 1984.

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

Instrumente financiare în soluționarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare

Analiza originii, cauzelor, evoluției și mai ales, a măsurilor care se impun pentru rezolvarea problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare — temă amplu dezbătută în literatura de specialitate — a scos în evidență corelațiile directe dintre fenomenul analizat, pe de o parte, și inflație, creșterea protecționismului în comerțul internațional, deteriorarea raportului de schimb, politica dobînzilor înalte de pe principalele piețe financiare și monetare internaționale, inversarea fluxurilor de capital ș.a., pe de altă parte.

În numai 10 ani (1973—1983), datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de peste 5 ori, de la 130 mild. dolari în 1973 la 664,3 mild. dolari în 1983, din care 13,9% pe termen scurt și 86,10% pe termen lung. Estimări mai recente în legătură cu această uriașă povară de pe umerii popoarelor din aceste țări, situează nivelul datoriei externe la peste 800 și chiar 1000 mild. dolari.

Cercetarea mai detaliată a acestui fenomen scoate în evidență faptul că aceste țări vor avea nevoie în acest an, de peste 142 mild. dolari pentru a face față serviciului datoriei externe[1]) din care mai mult de jumătate (80,7 mild. dolari) numai pentru plata dobînzilor. Rata serviciului datoriei externe (rata anuală a amortizării datoriei externe și plățile pentru dobîndă) a evoluat de la 15,1% în 1977 la 22,1% în 1983, fiind estimată la nivelul de 23% pentru acest an. Situația este și mai îngrijorătoare, dacă se are în vedere că în perioada analizată, plățile pentru dobînzi vor crește de 5,2 ori, în timp ce sumele pentru restituirea propriu-zisă a datoriei vor spori de 2,5 ori. Analizînd situația pe țări, American Express International Banking Corp., menționa într-un studiu că gradul de îndatorare a unor țări în anul 1983, reflectat de raportul dintre serviciul datoriei externe și volumul anual al exportului, depășește în cazul unor țări nivelul de 100%, astfel : Filipine 131,3%, Mexic 141,3%, Brazilia 149,2% și Argentina 173,6%.

Preocupările țărilor în curs de dezvoltare pentru ieșirea din gravul impas în care se află sînt axate pe luarea de măsuri în cele mai diferite domenii de activitate, între care, și în activitatea de programare financiară. În cadrul acesteia din urmă, factorii de decizie politică și economică analizează în mod frecvent corelațiile și implicațiile care trebuie să existe în utilizarea unor instrumente financiare, cum ar fi : plafoanele de credit, cursurile valutare, dobînzile și reducerea datoriei externe.

În domeniul monetar și de credit, în ultima vreme, pentru controlul creditului se folosește tot mai frecvent metoda stabilirii unor plafoane de credit care reprezintă, în fapt, un procedeu relativ complex prin care se fixează limitele în care creditul poate fi extins în perioada următoare.

Concepția teoretică care stă la baza acestei metode rezidă în aceea că, în cadrul unei economii de piață, în cazul în care creditele interne depășesc nivelul cererii de bani, venitul nominal crește, ceea ce implică un consum mai mare de produse indigene sau străine.[2]) Consecințele unei astfel de presiuni din partea consumului sînt : apariția fenomenelor inflaționiste pe plan intern, iar pe plan extern creșterea deficitelor comerciale și ale balanței de plăți externe, ceea ce conduce la majorarea datoriei externe. Lupta împotriva acestor două evoluții nefavorabile conduce inevitabil la plafonarea creditului. Se urmărește, în acest fel, ca și prin plafoanele de credit să se ferească economiile naționale de consecințele nefavorabile ale dezechilibrelor financiare.

În ce privește tehnica propriu-zisă de stabilire a plafoanelor de credit, în literatura economică de specialitate s-au prezentat o varietate de modele — unele mai simple, iar altele utilizînd un complex și sofisticat aparat matematic. În ultima vreme, procedeele moderne de calcul folosesc frecvent calculatorul electronic pentru rezolvarea unor sisteme de ecuații, prin care se încearcă surprinderea într-o și mai mare măsură a corelațiilor existente în cadrul diferitelor economii naționale.

Dintre modelele simplificate amintim, pentru început, identitatea, consacrată în analiza economică monetară, potrivit căreia activele nete în valută (ANV) plus creditele interne (CI) trebuie să fie egale cu lichiditatea (L) sau cantitatea de bani dintr-o economie, ceea ce într-o relație matematică simplificată s-ar putea scrie astfel :

(1) $ANV + CI = L$

Un model relativ mai complex este cel intitulat „modelul Polak" care, în una dintre cele patru ecuații, în forma inițială a modelului respectiv stabilește că, într-o economie, suma de bani dintr-o anumită perioadă (B_t) este egală cu cea de la sfîrșitul perioadei precedente (B_{t-1}), la care se adaugă schimbările în activele nete în valută (ΔANV_t) și schimbările creditului intern net al sistemului bancar din aceeași perioadă (ΔCI_t), ceea ce s-ar putea transpune în următoarea relație :

(2) $B_t = \Delta ANV_t + \Delta CI_t + B_{t-1}$

Pe baza acestei formule se pot determina schimbările (creșteri sau diminuări) ale masei creditului într-o anumită perioadă și, implicit, plafonul total al creditului intern.

În cele ce urmează vom prezenta un model cu un grad mai ridicat de complexitate, care poate fi utilizat atunci cînd se dispune de serii cronologice de date, pe intervale de cel puțin 5—7 ani. În cadrul acestui model se urmărește stabilirea unor plafoane trimestriale de credit care, împreună cu alte măsuri în domeniul bugetar, al cursurilor valutare, al prețurilor și al veniturilor, să faciliteze realizarea obiectivelor majore ale programului, și anume : îmbunătățirea situației balanței de plăți externe, combaterea șomajului și/sau a inflației.

Pentru determinarea plafoanelor trimestriale ale creditului intern, modelul are la bază următoarea relație :

(3) $CI = a \cdot e^{rt} + b_1S_1 + b_2S_2 + b_3S_3$

CI are aceeași semnificație din prima ecuație ;

a = factor constant ;

t = coeficienții de timp (pentru primul an t = 1, pentru al doilea an t = 2 ș.a.m.d.) ;

b_1, S_1, b_2, S_2, b_3, S_3 = coeficienți de ajustare. Pentru primul trimestru al fiecărui an, $S_1 = 1$, altfel $S_1 = 0$; $S_2 = 1$ pentru al doilea trimestru, altfel $S_2 = 0$ și $S_3 = 1$ pentru al treilea trimestru, altfel $S_3 = 0$;

r = media ratei de creștere ;

e = constantă naturală (e = 2,71).

Logaritmînd ecuația (3) cu ajutorul funcției naturale a logaritmului, obținem :

(4) $\ln CI = \ln a + rt + b_1S_1 + b_2S_2 + b_3S_3$,

ai căror coeficienți a, r, b_1, b_2, b_3 urmează a fi estimați — pentru cazul fiecărei țări în parte — pe baza plafoanelor trimestriale de credite efectiv realizate din perioada analizată și folosind tehnicile statistico-matematice puse la dispoziție de analiza de regresie. Ultima ecuație poate fi adaptată în mod corespunzător și folosită și pentru principalele două mari destinații ale creditului într-o economie de piață, și anume creditul acordat guvernului (în calitate de administrator al sectorului public) și creditul acordat sectorului particular.

Din cele prezentate se poate desprinde concluzia că prin folosirea instrumentelor statistico-matematice și a tehnicilor moderne de calcul se pot determina anumite intervale (limite) în care trebuie să evolueze creditul, în așa fel încît să nu producă inflație sau să contribuie la apariția și/sau creșterea deficitelor balanțelor comerciale și de plăți externe ale unei țări.

Fără îndoială, persistența într-o serie de țări în curs de dezvoltare a ultimelor două fenomene nefavorabile enunțate demonstrează că acestea evoluează sub acțiunea unui complex de cauze și factori interni și externi, creditul fiind doar unul dintre aceștia.

Tentativa autorităților monetare dintr-o anumită țară, de control asupra creditului prin intermediul plafoanelor de credit trebuie privită totuși ca o posibilitate cu șanse reale de reușită, dar, așa după cum se cunoaște, controlul creditului mai poate fi realizat — și experiența multor

[1]) IMF Survey, vol. 14, nr. 1/7 ianuarie 1985, pag. 3.

[2]) G. R. Kincaid, What are credit ceilings ? în Finance and Development, martie 1983.

țări a dovedit acest lucru — și prin controlul rezervelor obligatorii ale băncilor comerciale, prin reglarea creditului pe care poate să-l acorde banca centrală etc.

În programele de dezvoltare sau financiare ale unor țări, cum ar fi : Turcia, Argentina, Filipine, India, Ghana ș.a., ale căror obiective pe termen scurt cuprind și reducerea datoriei externe, a fost inclusă utilizarea plafoanelor de credit sau a altor instrumente monetare restrictive, avîndu-se în vedere corelațiile teoretice și, mai ales, legăturile practice dintre volumul creditului și evoluția datoriei externe.

Analiza fenomenelor economice și financiare conduce însă la concluzia că, pentru atingerea obiectivului propus al reducerii datoriei externe, în afară de controlul creditului, în practică se apelează tot mai frecvent la un alt instrument, și anume cursurile valutare. Problemele pe care le au țările în curs de dezvoltare la balanțele de plăți sînt conexate de multe ori cu regimurile de cursuri, efortul și preocupările țărilor fiind concentrate pe stabilirea unui **nivel corespunzător** al cursului de schimb, care este definit ca fiind acel nivel la care se obține un echilibru viabil al plăților curente pe termen mijlociu, într-un context de politici monetare, fiscale și de venituri adoptate.[3])

Reprezentînd în fapt prețul unui mijloc de plată străin, cursul valutar a căpătat în ultima perioadă, îndeosebi după 1971—1973 cînd a fost adoptat regimul cursurilor flotante, o importanță specială, eficiența participării unei țări la diviziunea internațională a muncii purtînd pecetea tot mai pregnantă a cursurilor valutare. Și în această privință, țările în curs de dezvoltare întîmpină serioase dificultăți. Eforturile lor de ajustare sînt erodate de menținerea artificială a unor cursuri supraevaluate ale unor monede „cheie" pe plan internațional și de persistența unor procese inflaționiste galopante.

Pentru încurajarea exporturilor și reducerea importurilor lor, țările analizate recurg la deprecierea monedelor lor naționale față de valutele de referință, proporțiile devalorizărilor și frecvența acestora fiind diferite de la caz la caz, în funcție de evoluția costurilor și prețurilor interne (sintetic exprimată prin competitivitatea unei țări), de dezechilibrele balanțelor de plăți, precum și în funcție de alți factori economici și cîteodată chiar politici și sociali.

Modificarea nivelului unui curs de schimb trebuie analizată însă într-un context mai larg decît acela al influenței directe asupra exporturilor și importurilor. În toate cazurile, modificarea cursului are implicații și asupra cheltuielilor și veniturilor bugetare, contribuind prin aceasta la apariția deficitelor sau excedentelor bugetare. Nivelul prețurilor interne suferă importante schimbări în funcție de gradul lor de elasticitate și de amplitudinea deprecierii sau reprecierii valutare. În această situație, decizia privind politica și nivelul cel mai adecvat al cursului este influențată și de existența unui curs unic sau a unor practici de cursuri multiple, de nivelul și proporțiile unor piețe valutare paralele, precum și de obiectivele propuse pentru perioada care urmează, în privința datoriei externe.

Măsurile întreprinse de o serie de țări ca : Jamaica, Thailanda, Gambia, Venezuela, Brazilia ș.a. pe linia adoptării unor niveluri corespunzătoare ale cursurilor valutare au fost elaborate și cu scopul de a se restabili competitivitatea exporturilor și de a se corecta dezechilibrele balanțelor comerciale și de plăți.

Un alt instrument cu importante implicații asupra fenomenului analizat este dobînda, nivelul ei și politicile adoptate în acest domeniu. Reprezentînd într-o abordare teoretică mai largă o parte a plusprodusului în expresie bănească, dobînda apare în activitatea practică ca o sumă de bani pe care debitorul o plătește creditorului în funcție de valoarea împrumutului sau creanței neachitate. Stabilirea nivelului adecvat al dobînzii constituie un element de decizie financiară, cu importante implicații economice și valutare. Astfel, practicarea unui nivel redus de dobîndă de către o anumită țară va stimula creditul și creșterea economică, dar poate avea — pe termen mijlociu — efecte nefavorabile asupra atragerii de capitaluri străine care să finanțeze deficitele balanței de plăți, și invers, creșterea nivelului de dobîndă poate conduce la reducerea investițiilor, la diminuarea activității economice, apariția șomajului etc. Eforturile din ultimii ani ale unor țări în curs de dezvoltare, cum ar fi : Samoa de Vest, Ghana, Somalia, India, Turcia ș.a. vizează tocmai asigurarea unui nivel de dobîndă reală pozitivă, ceea ce urmează să conducă la o situație corespunzătoare a contului curent al balanței de plăți.

Analiza corelată a instrumentelor financiare prezentate reliefează faptul că eforturile proprii ale unor state trebuie susținute și de politici financiare adecvate din partea statelor industrializate care să includă măsuri pentru stabilirea unor limite maxime ale dobînzilor la creditele internaționale, acordarea în continuare de credite cu dobînzi raționale țărilor lumii a treia, în special țărilor celor mai sărace, convenirea unor plafoane pentru plățile anuale în contul datoriei externe ș.a.[4])

De asemenea, se impun eforturi din partea organismelor financiare internaționale și ale băncilor creditoare pentru creșterea aportului lor la finanțarrea dezvoltării și respectiv, pentru acordarea de credite în condiții preferențiale acestor țări, în așa fel încît procesul de ajustare reclamat de situația datoriei externe să nu se facă doar cu efortul unor țări.

În același context, propunerile României conținute în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, privind soluționarea problemei datoriei țărilor în curs de dezvoltare se impun tot mai mult ca o alternativă sigură și ca o componentă majoră a procesului neîntrerupt de edificare a unei noi ordini economice mondiale, în cadrul căreia noua ordine monetară și financiară internațională reprezintă o parte inseparabilă.

Alexandru TĂNASE

---

[3]) A. H. Mansur — Détermination du taux de change approprié dans les pays en développement, în Finances & Développement, vol. 21 nr. 4 — dec. 1984.

[4]) Gh. Cercelescu. Soluționarea globală a problemei datoriilor externe impune restructurarea sistemului financiar-monetar mondial, în Scînteia nr. 13169/25 decembrie 1984.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Drept și uzanțe internaționale

Clauza națiunii celei mai favorizate în relațiile de comerț exterior

Clauza națiunii celei mai favorizate, care poate fi întîlnită în forme variate în majoritatea convențiilor internaționale referitoare la comerțul exterior încheiate de R.S. România, prezintă o importanță economică majoră. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat revistei americane U.S. New and World Report, „Acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate este o problemă de care depinde, pînă la urmă, realizarea unui comerț în condiții de egalitate și avantaj reciproc".

În temeiul acestei stipulații, inserată într-o convenție internațională, unul dintre state se angajează, de regulă sub condiția reciprocității, să acorde celuilalt contractant avantajele pe care le-a consimțit pînă atunci sau pe care le va conceda în viitor unui stat terț ; atari beneficii ulterioare se extind **ipso facto** în raporturile dintre părțile inițiale. Cu alte cuvinte, clauza obligă statul A, care o acceptă (stat promitent), să acorde statului B (stat beneficiar) avantajele de care se bucură statul C (stat favorizat) în raporturile sale cu statul A.

Prin funcțiile pe care le îndeplinește, clauza națiunii celei mai favorizate realizează o unificare binevenită a conținutului material al diverselor reguli juridice aplicabile în domeniul convenit, în raporturile dintre statul promitent și cel beneficiar. Totodată, această stipulație prezintă utilitatea economică deosebită de a egaliza condițiile de concurență pe piața statului promitent pentru exportatorii străini din statele beneficiare. În fine, clauza asigură o stabilitate sporită contractelor comerciale, care nu mai sînt dependente de eventuale concesiuni inopinate care pot fi consimțite unui anumit stat terț, creindu-se astfel o situație privilegiată exportatorilor acestuia, în detrimentul celorlalți.

În practica țării noastre, clauza națiunii celei mai favorizate poate fi întîlnită atît în convenții multilaterale, precum Acordul general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.), cît și într-o serie de convenții bilaterale, avînd ca obiect îndeosebi relațiile comerciale și de plăți internaționale, cooperarea economică, industrială sau tehnică, transporturile maritime ori promovarea și garantarea reciprocă a investițiilor, iar astfel, cu titlu general, statutul juridic al participanților străini la operațiunile de schimburi economice.

În cadrul convențiilor bilaterale încheiate de R.S. România în domeniul economic, statele contractante își asumă de regulă angajamentul de a acorda tratamentul națiunii celei mai favorizate în mod necondiționat și cu titlu reciproc.

Clauza poate avea conținut generic (a) sau specializat (b). Ea stabilește uneori conexiunea cu o stipulație de același gen dintr-o convenție multilaterală și îndeosebi cuprinsă în G.A.T.T. (c). În fine, întîlnim clauze care includ limitări ale tratamentului națiunii celei mai favorizate (d).

a) Conținutul cel mai simplu îl înfățișează clauza bilaterală generică. Cu titlu de exemplu citățm în acest sens Acordul de cooperare economică și tehnică încheiat cu Somalia la București la 13 octombrie 1980 și ratificat prin Decretul nr. 67 din 27 martie 1981, potrivit căruia : „Cele două părți convin să-și acorde reciproc și necondiționat clauza națiunii celei mai favorizate în relațiile lor de cooperare economică și tehnică".

b) Clauzele specializate enumeră domeniile care beneficiază de tratamentul națiunii celei mai favorizate în raporturile dintre țările contractante. Asemenea circumstanțieri cuprinde, de exemplu, art. 2 din Acordul comercial și de plăți încheiat cu guvernul Nepalului la Kathmandu la 12 ianuarie 1984 și ratificat prin Decretul nr. 215 din 29 iunie 1984, potrivit căruia mărfurile importate și exportate dintr-o țară în cealaltă „vor beneficia de tratamentul națiunii celei mai favorizate cu privire la taxele vamale și alte taxe de orice fel percepute asupra și în legătură cu importul sau exportul, cu privire la metodele de percepere a unor astfel de taxe, la reglementările aplicabile, formalitățile și taxele în legătură cu operațiunile de vămuire și cu aplicarea taxelor interne sau a altor taxe de orice fel impuse asupra sau în legătură cu mărfurile importate".

c) Clauza poate să îmbrace o formulare deosebită în acordurile bilaterale încheiate cu un stat contractant care este totodată parte la un sistem multilateral de acordare a tratamentului națiunii celei mai favorizate. Astfel în conformitate cu art. 2 din Acordul pe termen lung de colaborare economică și tehnică încheiat cu Republica Elenă la Atena la 29 martie 1976 și ratificat prin Decretul nr. 210 din 12 iulie 1976, „cele două părți aplică în raporturile lor reciproce tratamentul națiunii celei mai favorizate în ceea ce privește colaborarea economică și cooperarea industrială și tehnică, în conformitate cu condițiile de participare de către fiecare dintre ele la Acordul general pentru tarife și comerț, fără prejudicierea dispozițiilor comerciale bilaterale dintre ele".

Formulări asemănătoare mai cuprind, de exemplu, art. 2 din Acordul pe termen lung de colaborare economică și cooperare industrială și tehnică încheiat cu Austria la București la 14 iulie 1975 și ratificat prin Decretul nr. 19 din 6 februarie 1976 sau art. 1 din Acordul economic încheiat cu Confederația Elvețiană la București la 13 decembrie 1972 și aprobat prin H.C.M. nr. 110 din 15 februarie 1973.

Asemenea formulări îndeplinesc o funcție dublă, una cu caracter declarativ, cealaltă de natură constitutivă.

Sub primul aspect, clauza bilaterală confirmă angajamentul statelor membre de a respecta prevedrile G.A.T.T., de care sînt în orice caz legate prin aderarea la acest Acord multilateral.

Sub cel de-al doilea aspect-constitutiv — clauza din convenția bilaterală configurează însuși regimul tratamentului națiunii celei mai favorizate prin norma de trimitere directă la conținutul G.A.T.T., ceea ce face inutilă o definire proprie. Tehnica de trimitere directă la care ne referim nu poate fi asimilată, credem, cu o „recepție contractuală", cum s-a opinat totuși uneori în literatura de specialitate. În adevăr, recepția contractuală imobilizează în timp („pietrifică") normele la care se face trimitere. În convențiile economice care ne preocupă se pare însă că statele contractante au avut în vedere aplicarea G.A.T.T., independent de stadiul evoluției sale, așadar inclusiv modificările și completările ulterioare încheierii convenției bilaterale. Nu este deci vorba de înglobarea G.A.T..T, în convenția bilaterală, ci de simplă referire la Acordul general multilateral.

Uneori în temeiul caracterului constitutiv al clauzei bilaterale de felul celei citate mai sus, statele contractante pot să atribuie, în raporturile lor reciproce, efect retroactiv tratamentului națiunii celei mai favorizate, consimțind ca aceasta să acționeze și anterior intrării în vigoare a convenției bilaterale. În sensul arătat poate fi citat Acordul economic încheiat cu Elveția în 1972, la care s-a făcut referire și anterior. Acesta prevede că statutul națiunii celei mai favorizate se aplică, în relațiile economice româno-elvețiene, desigur în condițiile stabilite de G.A.T.T., cu începere de la o dată anterioară semnării (la 13 octombrie 1972) și anume, referitor la Confederația Elvețiană din

ziua Protocolului din 1 aprilie 1966 prin care aderase la G.A.T.T., iar referitor la România de la 15 octombrie 1971, cînd, la rîndul său, a realizat o aderare similară.

d) Unele convenţii bilaterale încheiate de ţara noastră consimt tratamentul naţiunii celei mai favorizate cu anumite restricţii, care pot să difere de la caz la caz. Astfel Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială şi tehnică încheiat cu statul Trinidad-Tobago la Bucureşti la 12 iulie 1975 şi aprobat prin H.C.M. nr. 811 din 6 septembrie 1975, prevede în art. IV alin. 2 că tratamentul arătat „nu se va aplica avantajelor, scutirilor şi privilegiilor pe care fiecare parte contractantă le-a acordat sau le va acorda : a) ţărilor vecine, în scopul facilitării comerţului de frontieră ; b) altor ţări aparţinînd aceleiaşi zone de liber schimb sau aceleiaşi uniuni vamale". O clauză similară întîlnim, de exemplu în art. 1 din **Modus vivendi** încheiat cu Venezuela la Caracas la 10 septembrie 1973 şi aprobat prin H.C.M. nr. 1631 din 18 decembrie 1973.

Într-o formulare parţial diferită, art. 2 din Acordul de cooperare economică, industrială şi tehnică pe termen lung încheiat cu Turcia exceptează din sfera regimului naţiunii celei mai favorizate privilegiile de care beneficiază ţările limitrofe (fără limitare la comerţul de frontieră cu acestea), precum şi privilegiile decurgînd dintr-o uniune vamală, cît şi din acorduri regionale din care statele contractante fac sau vor face parte. Menţionatul acord a fost încheiat la Bucureşti la 29 august 1975 şi ratificat prin Decretul nr. 20 din 7 februarie 1976.

dr. D. CAPAŢINA

Agenda consiliilor populare

Biletul de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor

Una din atribuţiile comitetelor şi birourilor executive ale consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale este aceea de a elibera, pentru animalele din sectorul gospodăriilor populaţiei, **bilete de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor** (art. 37 lit. c din Legea sanitară veterinară nr. 60/1974, art. 2 din Decretul nr. 94/1983, art. 18 din Decretul nr. 70/1984).

Procedura eliberării acestor bilete este prevăzută de **Normele şi măsurile sanitare veterinare** aprobate de Ordinul M.A.I.A. nr. 114/1975.

Cazurile de eliberare a biletelor de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor. Conform art. 15 din PARTEA A II-a a normelor citate, deţinătorii de animale sînt obligaţi să posede acte de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor în următoarele împrejurări :

— cînd animalele sînt duse spre vînzare la tîrguri sau baze de achiziţie ;

— cînd se trece proprietatea asupra altei persoane, în caz de vînzări, donaţii sau moştenire ;

— cînd animalele sînt duse temporar sau definitiv pe teritoriul unei alte localităţi ;

— cînd animalele sînt transportate cu mijloace auto, pe cale ferată, vapoare, avioane sau alte vehicule ;

— cînd animalele sînt duse la expoziţii zootehnice organizate în alte localităţi.

Prin urmare, în asemenea cazuri deţinătorii individuali de animale trebuie să solicite consiliului popular eliberarea biletelor.

Forma biletelor. Potrivit art. 16 din norme, „biletele de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor" sînt acte oficiale tip, valabile pentru toate speciile, conform modelului L.V. 6-34 (Partea a V-a a normelor).

Completarea biletelor. Se face, firesc, prin completarea rubricilor înscrise în formularul tipizat. În conformitate cu art. 22 din norme, nu se vor elibera bilete decît pentru animalele care au fost înscrise în registrul agricol şi dacă localitatea respectivă nu se află sub restricţii sanitar-veterinare.

În cazul animalelor obţinute din prăsilă proprie, în rubrica din bilet referitoare la proveniență se va specifica „Prăsilă proprie". Cînd se face trascrierea proprietăţii, în aceeaşi rubrică se menţionează numărul, locul şi data transcrierii pe numele noului proprietar. În bilete se va înscrie la rubrica respectivă atît localitatea, cît şi destinaţia precisă a animalului (abator, bază de recepţie, vînzare la tîrg etc.).

Biletele de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor se emit individual pentru animalele mari (bovine, cabaline) de orice vîrstă şi individual sau colectiv, pentru animalele mici (porcine, ovine, caprine) care aparţin aceluiaşi proprietar.

Viţeii şi mînjii sugari vor fi înscrişi în actele de proprietate ale mamelor lor, atunci cînd se deplasează împreună în altă localitate (art. 16 alin. 2 şi 3).

În afară de localitatea de domiciliu a proprietarului, localităţile pe al căror teritoriu funcţionează tîrguri sau baze de achiziţii pentru animale, în zilele cînd au loc acestea, pot face transcrieri de proprietate, în cazuri de vînzare-cumpărare, pe biletele de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor emise de alte consilii populare.

În cazul cînd se vînd numai o parte din porcinele, ovinele şi caprinele înscrise pe acelaşi bilet de proprietate, persoana competentă din cadrul consiliului popular va legaliza scăderea lor din bilet, acesta rămînînd în continuare la vînzător, iar cumpărătorului care are domiciliul în altă localitate îi va elibera o copie în care se vor menţiona numai animalele cumpărate, pentru a-i servi la înscrierea în registrul agricol al localităţi unde domiciliază (art. 23).

În toate situaţiile în care cumpărătorul se cunoaşte (chiar dacă e din altă localitate decît vînzătorul) va fi completată şi rubrica (de închidere a biletului), privind data cumpărării, numele şi domiciliul dobînditorului.

Tot la fel, această rubrică va fi completată în cazul vînzării — cumpărării animalelor la tîrguri sau baze de achiziţii, atunci cînd se fac transcrieri de proprietate, aşa cum am arătat mai sus.

Eliberarea biletelor de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor se face de persoana încadrată în aparatul propriu al comitetului sau biroului executiv al consiliului popular (de regulă, care răspunde de ţinerea la zi şi completarea registrului agricol — agentul agricol, statisticianul, etc.), numit de preşedintele organului respectiv şi instruit asupra modalităţii de completare, care răspunde de exactitatea datelor ce va înscrie şi de gestionarea condicilor de bilete primite (art. 19).

Dacă în bilete s-au înscris date eronate, persoana în cauză va face corectura necesară cu legalizare prin semnătură şi ştampila consiliului popular.

Numerotarea biletelor. Biletele de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor, în afara numerelor de ordine înscrise prin tipărire, vor fi numerotate la eliberare de către toate consiliile populare comunale, orăşeneşti şi municipale, începînd în fiecare an cu nr. 1 şi mergînd în con-

tinuare pînă la sfîrşitul anului. Eventualele acte, în baza cărora s-au eliberat biletele, se vor însemna cu numărul de eliberare al biletului şi vor fi păstrate împreună cu partea rămasă ca duplicat. Biletele vechi preschimbate sau cele care au servit la transcrierea proprietăţii se anulează prin scrierea pe ele cu cerneală sau aplicarea unei ştampile cu inscripţia „ANULAT" (art. 21).

Eliberarea de noi bilete. Conform art. 24 din norme, în locul celor pierdute, se pot elibera noi bilete de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor, numai după declararea pierderii lor la consiliul popular în raza căruia domiciliază proprietarul sau care a făcut schimbarea de proprietate.

Termenul de valabilitate a biletelor. Biletele de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor, ca acte de proprietate, sînt valabile 1 an pentru bovine şi cabaline şi 15 zile pentru porcine, ovine şi caprine, după care, în caz de nevoie, trebuie preschimbate. Atunci cînd proprietatea este trecută asupra altei persoane, ele dovedesc proprietatea şi însoţesc transportul animalelor numai pînă la domiciliul noului proprietar sau pînă la locul de tăiere, după care se consideră anulate.

Certificarea sănătăţi, respectiv a indemnităţii de boli infectocontagioase a localităţii de origine, înscrisă pe bilet, este valabilă 15 zile, calculat din ziua eliberării. Dacă acest termen a trecut, animalele înscrise pe bilet pot circula numai după înnoirea certificării pe alte 15 zile, care se face înscriindu-se pe verso-ul biletului următoarele :

„Localitatea de origine a animalelor este în continuare liberă de boli infectocontagioase".

Data . . . . . Semnătura . . . . . .

Această prelungire de valabilitate se face la consiliul popular al localităţii de origine şi numai dacă în localitate nu sînt restricţii sanitar-veterinare în privinţa circulaţiei animalelor din specia respectvlă (art. 20).

Schimbarea destinaţiei animalelor. Potrivit art. 25 din norme, animalele trecute într-un act de proprietate nu se pot duce sau transporta decît în localitatea şi pentru destinaţia stabilită în actul respectiv.

Schimbarea destinaţiei animalelor mînate sau transportate în vehicule cu tracţiune animală sau mijloace auto, dacă nu există restricţii sanitar-veterinare, se pote face de către persoana însărcinată cu eliberarea biletelor de proprietate de la consiliul popular din localitatea de origine sau dintr-o localitate de pe traseul de parcurs.

Cînd animalele circulă sub restricţii sanitar-veterinare, schimbarea destinaţei o poate face numai medicul veterinar inspector de stat din localitatea în care au ajuns animalele, cu aprobarea inspectoratelor sanitare judeţene interesate. La fel se va proceda şi în cazul animalelor găsite pe o rută care nu duce la destinaţia stabilită, după efectuarea unei anchete amănunţite, indiferent de starea sănătăţii animalelor menţionată în acte.

Pentru animalele transportate pe calea ferată, cu vapoare sau avioane, destinaţia poate fi schimbată numai cu aprobarea Direcţiei sanitare veterinare.

Modificarea destinaţiei în biletele de proprietate şi sănătate se face citeţ, cu certificare prin semnătură şi ştampilă.

Taxele de timbru pentru eliberarea biletelor

Pentru eliberarea biletelor de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor se percep taxele de timbru, prevăzute de pct. 26[3] din H.C.M. nr. 911/1955 şi § 127 din Instrucţiunile M.F. nr. 1711/1960, astfel :

— pentru animalele mari (cai, vite cornute, alte animale mari) în vîrstă de peste 2 ani . . . . . 10 lei ;
— pentru aceleaşi animale sub 2 ani . . . . . 5 lei ;
— pentru porci peste 6 luni . . . . . 5 lei ;
— pentru toate celelalte animale . . . . . 3 lei.

În aceste taxe se cuprind atît atestarea proprietăţii cît şi a sănătăţii animalelor.

Dacă pe acelaşi bilet, se face o nouă atestare cu privire la starea sănătăţii animalelor, (avînd în vedere că certificarea sănătăţii, respectiv a indemnităţii de boli infectocontagioase a localităţii de origine, înscrisă pe bilet este valabilă 15 zile, calculat din ziua eliberării), aceasta apare ca o nouă certificare, astfel că în asemenea situaţie se percepe, (ulterior şi), taxa prevăzută la pct. 26 din H.C.M. nr. 911/1955 de 3 lei.

În cazul în care se realizează şi transcrierea transmisiunii proprietăţii asupra animalelor, completîndu-se rubrica din bilet privind pe cumpărător, se datorează de către acesta şi taxele de timbru prevăzute la pct. 26[4] şi § 128 din aceleaşi acte normative şi anume :

— pentru boi, bivoli şi tauri peste 2 ani — 60 lei
— pentru vaci şi bivoliţe peste 2 ani — 50 lei
— pentru cai peste 2 ani — 40 lei
— pentru măgari, catîri — 20 lei
— pentru boi, tauri, bivoli, vaci, cai şi catîrri sub 2 ani — 25 lei
— pentru viţei de lapte — 20 lei
— pentru oi, berbeci şi capre — 5 lei

Taxa se încasează o singură dată pentru transcrierea, atît în registrul de transmisiuni de animale, cît şi pe formularul biletului de proprietate.

Eliberarea şi transcrierea certificatelor de proprietate privind micii pînă la 4 luni se scutesc de taxe (§ 127 alin. 3).

Potrivit alin. 4 din § 127 din Instrucţiuni sînt scutite de plata taxelor de timbru certificatele de proprietate asupra animalelor care se eliberează producătorilor, în vederea vînzării către organizaţiile de stat.

Atunci cînd se solicită transcrireea transmisiunii animalelor a căror proprietate se dovedeşte cu bilete astfel completate pe numele unei alte persoane din sectorul cooperatist sau particular se percepe concomitent cu taxa de transcriere şi taxa de eliberare a biletelor (§ 127 alin. final).

Alexandru ŢICLEA

Breviar — comerţ internaţional

REŢEAUA EXTERNĂ DE COMERCIALIZARE A MĂRFURILOR — constituie factorul de prim ordin privind eficienţa exporturilor, determinant fiind drumul pe care acestea îl parcurg de la producător la consumatorul final. Privită din punctul de vedere al exportatorului, reţeaua externă de comercializare a mărfurilor poate fi directă sau indirectă. Gradul de integrare a comercializării şi complexitatea modalităţilor adoptate este în funcţie atît de natura mărfurilor cît şi de pieţele de desfacere. Astfel, pentru bunuri de consum se pot utiliza mai multe variante : prima — comercializarea directă integrată, modalitate ce presu-

pune o rețea proprie de magazine amplasate pe piața externă ; comercializarea directă către detailiști care dispun ei de rețeaua de magazine ; comercializarea indirectă, respectiv exportul mărfurilor către angrosiști, care le revînd detailiștilor locali. În cazul utilajelor, mașinilor și al uneltelor etc., comercializarea, de regulă, este directă către consumatorii finali — investitori și întreprinderi industriale. În cadrul unei rețele comerciale pot fi folosite diverse formule organizatorice, fie sub forma unor unități independente, fie prin agenți proprii, care poartă numiri diferite : **Filială** — unitate economică distinctă, cu personalitate juridică, care îmbracă forma unei societăți comerciale potrivit dreptului național al țării în care este înființată de o întreprindere din țara exportatoare ; capitalul fiind deținut în întregime sau în majoritate de către societatea mamă, filiala reprezintă interesele acesteia pe piața locală, promovînd astfel exportul ei direct. **Sucursală** — unitate economică fără personalitate juridică, amplasată de societatea comercială exportatoare în țara importatoare, care lucrează potrivit directivelor, în contul și în numele acesteia ; aria activității este diferită, în funcție de interesele societății exportatoare, date prin mandantul acordat. **Comis-voiajor** este prepusul unei societăți comerciale exportatoare cu care se află în raporturi de muncă și care se deplasează la clienții potențiali într-un anumit teritoriu geografic, preluînd comenzi, de regulă pe bază de mostre sau cataloage, în contul și în numele patronului, respectiv al societății comerciale pe care o reprezintă prin procura primită. **Angrosist** — comerciant, persoană juridică sau fizică, care cumpără mărfuri pe cont propriu, de regulă, de la producători, le sortează, ambalează și le depozitează, aprovizionînd o rețea de detailiști, potrivit comenzilor acestora. **Detailist** — comerciant, persoană juridică sau fizică, ce dispune de o rețea proprie de magazine și care cumpără pe cont propriu, de la producători sau de la angrosiști, mărfuri destinate consumului general.

SOCIETĂȚI COMERCIALE — sînt, de regulă generală, persoane juridice înființate după o anumită procedură, care au o denumire (firma comercială), un patrimoniu și un sediu social propriu, distinct de al asociaților care le-au înființat. În comerțul internațional contemporan, partenerii contractului din țări cu economie capitalistă sînt, în majoritatea covîrșitoare, societăți comerciale. 1. **După forma lor de constituire și funcționare,** societățile comerciale cunoscute în aproape toate statele capitaliste europene și într-acelea a căror legislație este inspirată după a celor dintîi, sînt de următoarele tipuri : societatea în nume colectiv, caracterizată printr-un număr redus de societăți, capital restrîns, operațiuni relativ limitate și răspundere solidară și nemărginită pentru datoriile neacoperite din patrimoniul societății ; societate în comandită simplă, în care asociații sînt de două feluri : comanditați, care răspund solidar și nemărginit, administrînd direct societatea, și comanditari, care răspund numai cu aportul propriu și care nu au dreptul să se amestece în administrarea societății ; societate în comandită pe acțiuni, care are aceleași caracteristici cu cea în comandită simplă, cu deosebirea că părțile comanditarilor sînt exprimate în acțiuni ; societate în participare, al cărei specific constă în faptul că alcătuirea ei nu duce la dobîndirea personalității juridice, funcționează în mod ocult (fără cunoașterea participanților), în cele mai multe cazuri avînd un obiect al activității de scurtă durată ; societate cu răspundere limitată, în care capitalul și afacerile pot fi de mai mari proporții și în care părțile asociaților înscrise în statut nu sînt transmisibile, iar răspunderea lor este limitată la plafonul capitalului subscris ; societate anonimă (pe acțiuni), care înlesnește cumulul de capitaluri mari și în care asociații se numesc acționari, iar părțile sociale sînt reprezentate prin acte fixe de capital, numite acțiuni, de regulă transmisibile și în care răspunderea asociaților rămîne în limita subscrierilor. În dreptul englez, societățile se împart în două mari grupe · partnership și company. Prima grupă se divide la rîndul ei în : general partnership, similară societăților în nume colectiv și limited partnership, care are drept corespondent societatea în comandită simplă. Grupa de company cunoaște ca subdiviziuni : company limited by shares, care se caracterizează prin răspunderea limitată, sub aspect organizatoric, putînd fi : public company și avînd trăsăturile funcționale ale societății pe acțiuni, ori private company, similară societății cu răspundere limitată din dreptul european continental ; unlimited company, de importanță secundară în raport cu grupa precedentă și a cărei trăsătură esențială, așa cum o arată și denumirea, este răspunderea nelimitată a asociaților. Dreptul S.U.A. se caracterizează prin aceea că asociații pot constitui și alte societăți decît cele prestabilite legislativ, prin combinarea normelor legale ajungîndu-se la un număr foarte mare de astfel de subiecte colective de drept. Societăților pe acțiuni le corespund, în mod aproximativ, cele desemnate sub numele de corporation. 2. **După obiectul de activitate,** societățile comerciale pot fi grupate în societăți de producție de mărfuri (înțelegînd prin „mărfuri" întreaga gamă de produse industriale, de la cele mai complexe mașini și utilaje, la articolele mărunte de uz curent) ; de comercializare a mărfurilor, care pot avea atît mari unități angros cît și rețele de magazine cu amănuntul ; aceste societăți pot derula afacerile fie prin cumpărare-vînzare, fie prin primirea mărfurilor în comision — vînzare — decontare ; de construcții-montaj și explorări miniere de tot felul ; de prestări de servicii în domeniul financiar (bănci, case de depuneri și consemnațiuni, agenți de schimb etc.) ; de prestări servicii în transporturi și asigurări (transport feroviar, rutier, aerian, maritim, agenturare, expediții, transporturi urbane, precum și asigurări de toate genurile) ; de prestări de servicii în alte domenii (controlul mărfurilor, expertize, spectacole de cinematograf și teatru etc.). Varietatea mare de activități pe care le poate desfășura o societate comercială și complexitatea diferită a acestora au determinat ca în legislațiile unor țări cu economie capitalistă, unele activități, care interesează o masă mare de întreprinderi, să nu poată fi desfășurate decît de societăți puternice de capitaluri. Astfel, în Franța, R.F. Germania, Italia etc., activitățile de bancă, de asigurări etc. nu pot fi desfășurate decît de societăți anonime. 3. **Societățile comerciale** pot fi reprezentate la negocieri și pot fi angajate prin contracte de președinții consiliilor de administrație, de directori și de mandatari (procuriști), care trebuie să se legitimeze cu procură. Pentru încheierea de contracte valide se impune verificarea documentului de împuternicire a reprezentantului, de care se va face mențiune în contract. V : Procură ; Procurist comercial ; Grupări de societăți comerciale ; Consorțiu.

SOLVABILITATE — capacitatea unei firme comerciale sau a unei bănci de a-şi respecta angajamentele de plată asumate. Se determină prin analiza elementelor patrimoniale, pe bază de bilanţ. Analiza prezintă importanţă în cadrul verificării bonităţii comerciale a unei firme înainte de a i se acorde creditate.

SOTTO PALANCO — clauză în contractele comerciale de vînzare, potrivit căreia mărfurile trebuie predate de vînzător lîngă navă, în raza de bătaie a bigilor (sub palanc), fie pe chei la dana indicată de cumpărător, la data stabilită. Termenul este sinonim cu condiţia de livrare P.A.S. prevăzută în Incoterms.

TAXA OFICIALĂ A SCONTULUI — este dobînda pe care banca centrală dintr-o ţară o percepe la operaţiunile de reescontare a cambiilor de la băncile comerciale. Este considerată dobînda minimă pentru operaţiuni de scont pe piaţa financiară respectivă şi orientează nivelul general al dobînzilor la creditele pe termen scurt. Evaluarea taxei oficiale a scontului determină creşterea disponibilităţilor băneşti în circulaţie, iar majorarea determină scăderea acestora. V : Scont-reescont.

SWITCH — este o modalitate de plată triunghiulară, prin care un cumpărător din ţara A de ordin unul, partener din ţara C să achite preţul mărfii cumpărate de la vînzătorul din ţara B. Se utilizează în cazurile în care debitorii (cumpărătorii) sînt lipsiţi de mijloace de plată constînd în valute convertibile.

TÎRGURI INTERNAŢIONALE. Potrivit definiţiei date de Camera de Comerţ Internaţional de la Paris, tîrgurile internaţionale sînt „mari pieţe, cu periodicitate regulată, care se ţin în acelaşi loc, în perioadele fixate pe o durată ilimitată şi care au drept scop să permită participanţilor din toate ţările să prezinte mostre ale industriilor, realizări noi şi perfecţionări tehnice, în vederea încheierii unor tranzacţii comerciale pe plan intern şi internaţional". Expoziţia este o manifestare economică internaţională care, prin exponatele prezentate, atestă potenţialul economic al unei firme sau ţări, oferind în acelaşi timp prilejul prezentării celor mai noi produse şi descoperiri în domeniul tehnicii şi ştiinţei.

TRANSFER DE KNOW-HOW — modalitate de valorificare, pe bază contractuală, a cunoştinţelor sau procedeelor tehnice pe care le deţine o persoană şi care nu au fost brevetate sau nu sînt brevetabile, necesare fabricării unui anumit produs, comercializării lui sau prestării unui anumit serviciu, de o manieră necunoscută pînă la acea dată de beneficiarul transferului. Este suficient ca deţinătorul unor cunoştinţe să facă ceva mai bine decît o persoană interesată să-i achiziţioneze aceste cunoştinţe, pentru a ne afla în faţa unui know-how (în limba franceză „Savoir faire").

AL. D.

Întrebări şi răspunsuri

● **MARIA CÎMPEANU, Reghin** — Din scrisoarea dv. nu rezultă cu claritate dacă la 15 august 1984 s-a pronunţat desfacerea căsătoriei de către judecătoria competentă. Potrivit prevederilor art. 39 din Codul familiei, căsătoria se consideră desfăcută din ziua în care s-a făcut menţiune despre hotărîrea definitivă de divorţ pe marginea actului de căsătorie. Această menţiune se face în termen de 2 luni de la rămînerea definitivă a hotărîrii de divorţ, numai la cererea soţului care a obţinut divorţul. Dacă nu s-a cerut efectuarea menţiunii în termenul de 2 luni, hotărîrea de divorţ rămîne fără efect. Deci, dacă această menţiune nu a fost făcută, hotărîrea de divorţ nu-şi produce efectele şi prin consecinţă ea se consideră desfăcută — în cazul concret — prin decesul soţului.

● **FLORICA VLĂDESCU, Brăila** — În conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1970 şi ale H.C.M. nr. 1047/1970, controlul ierarhic operativ curent se exercită de către conducătorul fiecărui compartiment din unitate asupra personalului subordonat, pe baza deciziei dată de conducătorul organizaţiei socialiste. Controlul de compartiment se exercită de către conducătorul fiecărui compartiment, sau de către înlocuitorul acestuia (dacă în decizia conducerii există o asemenea împuternicire) asupra operaţiilor efectuate în cadrul acestui colectiv de muncă şi care sînt supuse controlului financiar preventiv (art. 15 din Legea nr. 9/1974). Celelalte activităţi la care vă referiţi pot fi efectuate de economişti sau contabili, potrivit prevederilor regulamentului de organizare şi funcţionare a unităţii şi atribuţiunilor înscrise în fişa postului.

● **ÎNTREPRINDEREA DE HÎRTIE, Petreşti** — În conformitate cu prevederile art. 15 alin. 1 din Legea nr. 9/1974, documentele privind operaţiile din care derivă drepturi sau obligaţii patrimoniale ce se prezintă la controlul financiar preventiv trebuie însoţite de actele justificative corespunzătoare şi semnate în prealabil de către conducătorul compartimentului de specialitate, sau de înlocuitorul acestuia (după caz). Neîndeplinirea acestei obligaţii constituie, în acelaşi timp, o abatere disciplinară dar şi o nerealizare a sarcinilor de serviciu.

● **GHEORGHE CHIFAN, Rădăuţi** — Conform cu prevederile art. 9 din Decretul nr. 325/1983, retribuţiile majorate în baza respectivului act normativ (indiferent de la ce dată) nu afectează drepturile de alocaţie de stat pentru copii. Persoanele care au beneficiat de alocaţie anterior decretului citat vor primi în continuare acest drept, indiferent dacă prin majorare a fost depăşit plafonul legal stabilit prin Decretul nr. 246/1977. De asemenea, în baza art. 10 din Decretul nr. 325/1983, persoanele care au beneficiat de compensaţii în baza Decretelor nr. 46/1982 şi nr. 240/1982 şi care ca urmare a majorării retribuţiei au retribuţii tarifare mai mari de 4000 lei, vor primi în continuare aceste compensaţii.

● **SIMION MIHALACHE, Bucureşti** — Potrivit art. 6 din Statutul asociaţiilor de locatari aprobat prin Decretul nr. 387/1977, adunarea generală se întruneşte în şedinţă ordinară o dată pe an şi în şedinţe extraordinare, la iniţiativa comitetului, sau la cererea a cel puţin o treime din numărul total al membrilor asociaţiei. Conform art. 5 lit. e din statut, preşedintele este desemnat de adunarea generală dintre membrii comitetului. Preşedintele comisiei de cenzori se alege de către comisia de cenzori dintre membrii săi (art. 12 din statut). Administratorul trebuie să fie membru al asociaţiei de locatari (art. 5, lit. c). El este desemnat de adunarea generală, iar în intervalul dintre şedinţele adunării generale de către comitetul asociaţiei supunînd această măsură aprobării primei adu-

nări generale (art. 9, lit. d). Dacă aveţi cunoştinţă despre nereguli cu caracter financiar sau economic, sesizaţi organele penale.

● **ILIE ION, Codlea** — Potrivit art. 720 (1) alin. final din Codul de procedură civilă (introdus prin Decretul nr. 81/1985), „pentru litigiile de valoare mai mare de un milion lei, concilierea se va efectua obligatoriu la nivelul conducătorilor unităţilor". Conform art. 720 (1) alin. 2 unitatea reclamantă este obligată să se întîlnească cu cealaltă parte în scopul concilierii directe. Cererea de chemare în judecată nu va fi primită fără înscrisul din care să rezulte că s-a încercat concilierea.

● **NICOLAE BOBÎLCĂ, Reşiţa** — Prevederile art. 33 alin. 7 din Legea nr. 57/1974 nu vă pot fi aplicate. Potrivit textului, indiferent de problema echivalenţei funcţiei, acestea îşi pot găsi aplicabilitatea numai acolo unde, la cealaltă unitate "la funcţia respectivă, se aplică acelaşi nivel de retribuţie", condiţie care, evident, în cazul dv. nu este îndeplinită. În situaţia relatată, îşi găsesc aplicabilitatea prevederile pct. 13 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979. Retribuţia dv. poate fi stabilită la clasa 18, cît aţi avut la funcţia de jurisconsult, în care aţi revenit într-o perioadă de pînă la 3 ani.

● **VIRGIL TARLA, Oţelul Roşu** — Maiştrii instructori de la şcolile profesionale şi liceele industriale se încadrează la art. 1, alin. 1, lit. b din Decretul nr. 46/1982. Ei primesc compensaţia de 190 lei lunar, la fel ca maiştrii care lucrează în celelalte sectoare de activitate, indiferent de retribuţia tarifară lunară.

● **MIHAI GHERASE, Laza, Vaslui** — Perioada lucrată în funcţia de lucrător comercial nu constituie vechime în specialitate economică cu pregătire medie.

● **GHEORGHE CREINICEANU, Oţelul Roşu** — Personalul tehnic-administrativ, pentru perioada cît se află în delegaţie, primeşte retribuţia în funcţie de realizările întreprinderii în luna respectivă. În cadrul delegaţiei acest personal îşi îndeplineşte atribuţiile corespunzătoare postului, la fel ca atunci cînd lucrează la sediul unităţii.

● **CONSILIUL POPULAR AL COMUNEI Rozavlea, Maramureş** — Cadrele medicale respective, repartizate în comune după terminarea stagiului de 3 ani, potrivit art. 12 din Decretul nr. 436/1978, sînt considerate ca fiind transferate în interesul serviciului sub aspectul menţinerii vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate, dar nu în sensul dispoziţiilor art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970, pentru a beneficia de drepturile de transferare prevăzute la art. 75 din Legea nr. 57/1974. Aceste cadre pot primi însă indemnizaţia de instalare prevăzută de art. 14 lit. f din Decretul nr. 54/1975, dacă au avut domiciliul în alte localităţi şi îşi stabilesc domiciliul (nu numai reşedinţa) în comuna unde au fost repartizate.

● **I. POPESCU, Bucureşti** — Acordarea eventualei diferenţe de concediu de odihnă în raport cu anul de muncă, este dependentă de mai mulţi factori. Aceşti factori nu pot fi stabiliţi decît studiind toate înscrierile din carnetul de muncă, dacă persoana în cauză a beneficiat sau nu de concediu de odihnă în anul încetării raporturilor de muncă, precum şi de alte situaţii. Pentru aceste consideraţii vă îndrumăm să vă prezentaţi cu carnetele de muncă la Direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale a municipiului Bucureşti, care, analizînd înscrierile din aceste carnete şi situaţiile de fapt şi de drept, va putea stabili dacă aveţi sau nu dreptul la această restanţă şi care poate fi cuantumul compensaţiei.

● **N. V. RARINCA, Amaru, Buzău** — Potrivit H.C.M. nr. 1052/1962, cu modificările ulterioare, studenţii de la învăţămîntul superior fără frecvenţă beneficiază de un singur concediu de studii fără plată de 30 de zile calendaristice anual, eşalonat sau integral, pentru fiecare an de studiu.

● **MIHAI KONDRAT, Sighetul Marmaţiei** — Întrucît prin decizia la care vă referiţi vi s-au modificat funcţia şi retribuţia (clauze esenţiale ale contractului de muncă) fără consimţămîntul dv., în temeiul art. 19 lit. c, art. 174 lit. b şi art. 176 alin. 1 din Codul muncii, aveaţi posibilitatea să vă adresaţi judecătoriei. Puteaţi solicita reintegrarea în funcţia şi retribuţia avută, în termen de 30 de zile de la data cînd aţi luat cunoştinţă de această măsură, judecătoria fiind singurul organ competent să se pronunţe asupra legalităţii acesteia. În prezent, dreptul de contestaţie a măsurii fiind prescris, înseamnă că aţi acceptat modificarea contractului de muncă.

● **ION UNGUREANU, Iaşi** — Din cele relatate rezultă că vă încadraţi în prevederile pct. 66 alin. 2 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971 şi, ca atare, îndepliniţi condiţiile de studii şi vechime pentru a putea fi promovat tehnician principal. Promovarea se poate face în prezent, numai dacă sînteţi încadrat ca muncitor specialist sau ca muncitor retribuit la categoria cea mai mare din reţeaua ramurii respective. În situaţia în care sînteţi încadrat ca tehnician, pentru a putea fi promovat ca tehnician principal, trebuie să aveţi o vechime de cel puţin 5 ani în această funcţie.

● **DUMITRU TUDORACHE, Oltenita** — În situaţia dv. unitatea vă putea desface contractul de muncă în temeiul art. 130 alin. 1 lit. k din Codul muncii. Dacă nu v-a desfăcut contractul de muncă, dar ca urmare a hotărîrii de condamnare pentru o infracţiune în legătură cu munca v-a trecut în altă funcţie, pentru care condamnarea nu vă face necorespunzător acesteia, nu a încălcat nici o prevedere legală. Hotărîrea definitivă la condamnare pentru infracţiuni comise în timpul şi în legătură cu funcţia de şef de birou aprovizionare-desfacere pe care aţi deţinut-o vă face incompatibil pentru această funcţie, cît şi pentru orice altă funcţie cu gestiune (art. 130 alin. 1 lit. k din Codul muncii şi Legea nr. 22/1969). Puteţi reveni în funcţia de şef birou aprovizionare-desfacere sau pe o altă funcţie cu gestiune, numai după ce veţi obţine o hotărîre judecătorească de reabilitare.

● **EUGENIA HURMIZACHE, Focşani** — În conformitate cu dispoziţiile Decretului nr. 246/1977, soţia poate primi alocaţia de stat pentru copii de la luna următoare desfacerii contractului de muncă al soţului.

● **TUDOR OBRECEA, Slatina** — În conformitate cu dispoziţiile legale, perioada cît aţi lucrat în cadrul cooperaţiei meşteşugăreşti, în calitate de membru cooperator, nu se consideră vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, valabilă în sectorul de stat, întrucît la aceste cooperative nu aţi lucrat în baza unui contract de muncă.

● **GHEORGHE MANTA, Poenarii de Muscel, Argeş** — În conformitate cu dispoziţiile art. 25 (5) din Legea nr. 3/1977 pensionarii de invaliditate gr. III primesc retribuţia tarifară pentru 1/2 normă şi pensia sau o parte din aceasta pînă la nivelul a 70% din retribuţia categoriei, treptei, clasei sau gradaţiei respective a meseriei sau funcţiei avute la data pensionării actualizată potrivit majorărilor legale. Alte drepturi băneşti cuvenite din acord, premii etc. nu influenţează cuantumul pensiei.

● **VALERIA VOICU, Aiud** — La numeroasele întrebări puse de dv. precizăm că întrucît îndepliniţi funcţia de contabil şef este legal să fiţi confirmată de organele tehnice de specialitate. În ceea ce priveşte aplicarea de sancţiuni, dacă şcoala are personalitate juridică şi aţi fost încadrată prin decizie dată de directorul şcolii, potrivit art. 101 din Codul Muncii, acesta are competenţa să aplice sancţiuni în condiţiile art. 13 din Legea nr. 1/1970. Directorul unităţii nu poate sancţiona personalul încadrat în muncă de organul administrativ ierarhic superior. În cazul cînd consideraţi necesar şi nu s-a prescris dreptul de a face plîngere (30 de zile de la comunicarea sancţiunii), potrivit art. 101 alin. 2 din Codul Muncii şi art. 18 alin. 2 din Legea nr. 1/1970 vă puteţi adresa organului colectiv de conducere.

● **MARIA UDRESCU, Băiculești, Argeș** — În mod legal, conducerea unității nu vă putea încadra și încredința să îndepliniți funcția de responsabil economic mai înainte de a avea aprobarea necesară. În ipoteza în care ați îndeplinit efectiv funcția de responsabil economic și munca prestată a fost corespunzătoare, în temeiul art. 67 alin. 2 din Codul Muncii și art. 3 din Legea nr. 57/1974 sînteți îndreptățită a primi diferența de retribuție pînă la funcția îndeplinită.

● **LĂBA ION, Miercurea Ciuc** — Conducerea unității procedează legal, în temeiul prevederilor H.C.M. nr. 822/1959, neacordîndu-vă timp liber corespunzător pentru durata transportului, deoarece pe această durată nu ați prestat muncă suplimentară.

● **RODICA ARION, Iași** — În situația în care persoana în cauză are vechime neîntreruptă în aceeași unitate, urmează să primească sporul aferent numai perioadei de 18 ani și 9 luni.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU CONSTRUCȚII CĂI FERATE, Baia Sprie, Maramureș** — Pentru funcțiile specifice la care nu se găsesc condițiile de studii și vechime în anexa 2 la Legea nr. 12/1971, acestea au fost stabilite prin nomenclatoare emise de organul central căruia îi aparține unitatea. În consecință, pentru a primi aceste nomenclatoare urmează să vă adresați Centralei Construcții Căi Ferate sau Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, dat fiind că acestea nu se comunică decît unităților interesate.

● **ROMULUS CIOCOIU, Baia de Arieș** — Potrivit art. 59 din Legea nr. 12/1971, persoana în cauză fiind transferată la întreprinderea de confecții în interesul serviciului, într-o funcție inferioară, nu este necesar să susțină examen sau concurs. În speță prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974 nu au nici o relevanță în stabilirea retribuției. Retribuția maximă la care putea fi încadrată persoana respectivă (fără ca aceasta să constituie o obligație) în funcția de revizor contabil — funcție inferioară celei de contabil șef la IPEG și contabil șef la Spitalul Baia de Arieș — corespunzător dispozițiilor pct. 13 alin. 1, partea finală, coroborate cu cele ale pct. 10, respectiv pct. 9 lit. b din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, este cl. 24, fără să fi fost necesară o verificare a cunoștințelor profesionale.

● **PĂTRU VĂCARU, Orșova** — Potrivit prevederilor art. 174 lit. b și art. 176 alin. 1 din Codul Muncii, împotriva desfacerii contractului de muncă vă puteți adresa judecătoriei în termen de 30 de zile de la data cînd ați luat cunoștință de această măsură. Judecătoria este singurul organ competent să se pronunțe asupra legalității desfacerii contractului de muncă în raport de situația de fapt și de drept a cauzei prezentată în dezbateri.

● **MIHAI COSTRAȘ, Moldova Nouă** — Sumele încasate de personalul didactic pentru orele prestate peste norma de bază se includ în veniturile în raport de care se stabilește alocația de stat pentru copii.

● **CONSTANTIN BURLACU, Focșani** — Întrucît regula prevăzută la art. 170 (1) din Codul Muncii este aceea a încheierii contractului de muncă pe durată nedeterminată, prin excepție — alin. 2 al aceluiași articol — contractul de muncă poate fi totuși încheiat și pe durată determinată. Aceasta numai în cazul înlocuirii titularului care lipsește temporar de la serviciu și căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul, ori pentru prestarea unor munci cu caracter sezonier sau a altor activități cu caracter temporar. Practica unor unități de a încadra persoane cu contract de muncă pe durată determinată pentru muncă cu caracter nedeterminat este ilegală; practica judiciară consideră astfel de contracte, încheiate cu nerespectarea prevederilor art. 70 alin. 2 din Codul Muncii, ca fiind inițial încheiate pe durată nedeterminată, cu toate consecințele care decurg din această situație. Un contract de muncă încheiat legal pe durată determinată poate fi modificat în contract pe durată nedeterminată dacă, între timp, munca sezonieră sau activitatea temporară pentru care a fost încheiat contractul a devenit cu caracter nedeterminat, sau persoana respectivă este trecută la o muncă cu caracter nedeterminat. Contractul de muncă pe durată determinată se încheie, după caz, pînă la întoarcerea titularilor parțiali sau pe durata sezonului ori a activității temporare și se prevede în mod expres în contract la încheierea acestuia. Contractul de muncă ajuns la termen încetează în temeiul art. 129 din Codul Muncii.

● **LAZĂR ȘERBAN — Constanța.** Răspunsul la întrebarea adresată redacției cu privire la posibilitatea regularizării unui plus într-o gestiune cu un minus din altă gestiune este dat în următoarea speță publicată în lucrarea „Gestionarea și controlul valorilor materiale și bănești", editată de „Revista economică", 1977, pag. 342 : **„Metoda analizei intergestionare".** Pentru stabilirea adevărului în unele dosare se invocă drept explicație a unor lipsuri într-o gestiune, plusurile la aceleași articole existente într-o altă gestiune. La prima vedere s-ar părea că ne aflăm în fața unei compensații, care cum bine se știe nu poate fi efectuată decît în cadrul aceleiași gestiuni. Practica expertizelor contabile relevă însă că analiza intergestionară poate să scoată în evidență elemente concludente care explică unele situații de fapt, facilitînd organului judiciar să decidă în cunoștință de toate împrejurările care au determinat producerea prejudiciului. Următorul exemplu credem că este concludent. Fostul Tribunal popular al Sectorului IV a dispus efectuarea unei expertize contabile judiciare (dosar nr. 3262/1967) pentru a se constata dacă lipsa din magazia Fabricii de tacîmuri „Inox" București (841 bucăți aparate de ras) poate fi compensată cu plusul unor piese componente ale acestor aparate, constatate la secția de producție. Prin raportul de expertiză, în urma analizei intergestionare, s-a demonstrat că există o legătură cauzală între plusul dintr-o gestiune și lipsa din cealaltă, dar că nu poate opera o compensare, aceste diferențe putînd avea o altă explicație, fie neîntocmirea formelor de predare-primire pentru un lot restituit în producție în vederea unor remanieri, fie semnarea de către gestionarul depozitului de produse finite pentru primirea unui lot de aparate de ras pe care, în fapt, nu le-a primit. Însușind concluziile expertizei, tribunalul l-a absolvit pe gestionar de plata sumei de lei 22 707, fără însă ca la baza acestei hotărîri să stea o compensare; în acest caz, expertiza a avut valoarea unei probe pentru dovedirea unor situații de fapt, de natură să stabilească împrejurarea că între minusul dintr-o gestiune și plusul din cealaltă gestiune a existat o legătură cauzală, care duce la concluzia că de fapt pabuga stabilită a fost aparentă".

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 21 iunie, 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

D 646

AGERPRES

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

„Trebuie să se acționeze cu cea mai înaltă răspundere și conștiință revoluționară, patriotică, pentru realizarea planului de producție și, cu prioritate, a producției de export. Dezbaterile din plenară și secțiuni au evidențiat cu putere că dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea în bune condiții a planului pe acest an, a întregului cincinal actual".

NICOLAE CEAUȘESCU

Acțiuni ferme, convergente în sprijinul realizării exemplare a planului

ÎN MĂREAȚA OPERĂ de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, partidul nostru, secretarul său general, acționează cu fermitate și consecvență, cu înaltă responsabilitate comunistă pentru perfecționarea continuă a conducerii planificate și organizării economico-sociale, a întregului mecanism de funcționare a economiei socialiste, în vederea unirii și canalizării forțelor societății în direcțiile hotărîtoare ale progresului material și spiritual, a înfăptuirii neabătute a planurilor și programelor de dezvoltare social-economică a țării, în condițiile utilizării depline și eficiente a resurselor de care dispune economia națională.

O nouă și elocventă expresie a acestor preocupări, a profundului democratism al orînduirii noastre socialiste, a atașamentului fierbinte al întregii națiuni la politica clarvăzătoare a partidului a constituit-o **desfășurarea, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a lucrărilor Plenarei comune a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale,** în cadrul cărora au fost dezbătute și adoptate în unanimitate documente de cea mai mare importanță pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. și a Programului partidului. Este vorba despre Raportul cu privire la proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în anul 1986 ; de Raportul cu privire la realizarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe primele 5 luni și măsurile care trebuie luate de către ministere, celelalte organe centrale și locale de stat, de centrale și întreprinderi, pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor pe anul 1985 ; de Raportul asupra modului în care au fost îndeplinite de ministere măsurile privind realizarea producției de energie, asigurarea stocurilor de materii prime pentru perioada de iarnă, executarea lucrărilor de reparare a utilajelor și instalațiilor, precum și cele privind folosirea rațională a energiei electrice și termice și a gazelor naturale, prevăzute în programul aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ianuarie 1985 ; de Raportul asupra modului în care întreprinderile, centralele industriale și ministerele economice aplică principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, precum și modul în care respectă reglementările adoptate în acest domeniu ; de Programul pentru intensificarea activității de colectare și valorificare a materialelor refolosibile și de recondiționare a pieselor și subansamblelor pe anii 1985 și 1986 ; de Hotărîrea-chemare a Plenarei comune către toți oamenii muncii și de Apelul pentru pace.

Lucrările acestui înalt forum al democrației muncitorești, revoluționare, s-au desfășurat în atmosfera de puternic entuziasm și de profundă angajare patriotică în care poporul nostru întîmpină momentul istoric cu profunde semnificații marcat de **împlinirea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd în funcția supremă de secretar general al partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar consecvent și patriot înflăcărat, proeminentă personalitate politică a lumii contemporane, cel mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste.** Așa după cum s-a evidențiat cu legitimă mîndrie, în acești ani de remarcabile împliniri, intrate în conștiința întregii națiuni drept „Epoca Ceaușescu", au avut loc grandioase înfăptuiri în dezvoltarea economică și socială a țării, în creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc, în întărirea independenței și suveranității naționale, în afirmarea puternică a României pe plan internațional. Exprimînd un vibrant omagiu, vorbitorii au dat glas sentimentelor de profund respect, dragoste și deosebită stimă ale oamenilor muncii din întreaga țară față de conducătorul partidului și statului nostru, de înaltă prețuire și caldă gratitudine pentru activitatea sa plină de dăruire pusă în slujba bunăstării poporului și înfloririi necontenite a patriei, relevînd rolul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și fundamentarea programelor de dezvoltare multilaterală a României socialiste, în perfecționarea întregii activități economico-sociale.

Documentele dezbătute și adoptate de plenară poartă profund amprenta proeminentei personalități a conducătorului partidului și statului nostru, care a adus o contribuție hotărîtoare la elaborarea lor. Participanții la dezbateri au subliniat, în legătură cu proiectul planului național unic pe anul 1986, că întreaga activitate de elaborare s-a desfășurat sub conducerea directă a tovarășului secretar general al partidului, care, examinînd în mai multe etape propunerile pe ansamblul economiei, pe fiecare ramură, minister și în profil teritorial, a orientat lucrările de fundamentare în direcțiile hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritmuri susținute a sectoarelor de bază ale economiei, pentru identificarea și valorificarea tuturor posibilităților care accentuează procesul reproducției intensive și, prin aceasta, mărirea eficienței în toate sectoarele de activitate.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ținută la încheierea lucrărilor plenarei a reprezentat o nouă și strălucită mărturie a gîndirii profund științifice a conducătorului partidului și țării noastre, care a orientat ferm preocupările în direcțiile hotărîtoare pentru dezvoltarea dinamică și echilibrată a economiei, utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și umane, pentru întărirea continuă a forței economice a țării.

Așa cum a apreciat în cuvîntare secretarul general al partidului și așa după cum s-a subliniat și în cadrul dezbaterilor plenarei, prevederile proiectului de plan pentru anul 1986 corespund pe deplin Directivelor celui de-al XIII-lea Congres al partidului, nivelurilor stabilite pentru anul viitor în schița preliminară pe perioada 1986—1990, sarcinilor cuprinse în programele speciale adoptate, reflectînd politica partidului și statului de accentuare a rolului factorilor intensivi-calitativi, de competitivitate și eficiență, avînd ca trăsătură definitorie valorificarea înaltă a potențialului național de resurse materiale și umane, care să conducă la ridicarea economiei românești pe o nouă treaptă, superioară, a dezvoltării sale. Accentuarea laturilor calitative se bazează pe importanța deosebită acordată, în fundamentarea propunerilor din proiectul de plan, studiilor și programelor privind dezvoltarea cercetării științifice și extinderea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, elaborate sub directa coordonare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului National pentru Știință și Tehnologie.

O atenție deosebită a fost acordată în cuvîntare, precum și în cadrul dezbaterilor plenarei, analizei modului în care s-a acționat pentru îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe primele cinci luni ale acestui an. Așa după cum s-a relevat cu acest prilej, în perioada care a trecut de la începutul anului, oamenii muncii din toate ramurile economiei au desfășurat o activitate susținută pentru înfăptuirea prevederilor de plan, iar prin măsurile care s-au luat, în condițiile unei ierni deosebit de aspre, planul pe 5 luni a fost realizat și depășit la o serie de produse importante pentru economia națională. Analizînd în spirit de înaltă exigență rezultatele pozitive obținute, dar și cauzele care au generat înregistrarea în această perioadă a unor neajunsuri în realizarea unor indicatori economici și calitativi, secretarul general al partidului a cerut ca în perioada imediat următoare să se acționeze cu forțe sporite pentru realizarea în mod ritmic a producției fizice la toate sortimentele, îndeosebi a producției pentru export, pentru realizarea integrală a planului de investiții și reducerea substanțială a costului acestora, pentru pregătirea în cele mai bune condiții, cu înaltă exigență, a producției viitorului an și cincinal.

Avînd în vedere importanța deosebită pe care partidul nostru o acordă în permanență asigurării și lărgirii bazei de materii prime și energetice proprii în procesul dezvoltării economico-sociale planificate a țării, în întreaga economie au fost întreprinse, pe baza Programului special aprobat de conducerea partidului, acțiuni consecvente pentru asigurarea resurselor la nivelul stabilit, utilizarea lor cu maximă eficiență, încadrarea în consumurile normate și eliminarea oricăror forme de risipă, precum și pentru valorificarea resurselor energetice refolosibile și a surselor neconvenționale de energie. Dar, avînd în vedere că, așa cum rezultă din cuvîntarea la plenară a secretarului general al partidului, alături de realizările obținute există și rămîneri în urmă față de prevederile planului și ale programului aprobat, este necesar ca toate colectivele de oameni ai muncii din acest domeniu prioritar de activitate să-și amplifice puternic în continuare preocupările pentru asigurarea extracției și livrării ritmice și integrale a tuturor cantităților planificate de cărbune, minereuri, țiței și gaze, pentru funcționarea la întreaga capacitate a tuturor centralelor electrice, realizarea producției de energie electrică în cantitatea și structura de combustibil alocată, creșterea producției de energie electrică pe cărbune, intensificarea ritmului de amenajare a potențialului hidroenergetic. Totodată, se impune cu necesitate sporirea aportului și colaborării tuturor factorilor implicați pentru încadrarea strictă în cotele de energie alocate și programele de distribuție a energiei electrice, în normele de consum aprobate care trebuie considerate minime și reducerea continuă a consumurilor de energie și materiale pe unitatea de produs, punerea în funcțiune a tuturor capacităților de producție, transport și distribuție a energiei electrice și termice prevăzute în planul de stat, utilizarea pe scară substanțial lărgită a noilor soluții de recuperare și refolosire a tuturor surselor recuperabile de energie și materiale, utilizarea mai intensă a surselor neconvenționale de energie. Așa după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntare, trebuie să ne propunem ca cel puțin 50% din necesarul de energie pentru creșterea producției în următorul cincinal să se realizeze prin reducerea consumurilor energetice, recuperarea și refolosirea surselor de energie și folosirea noilor surse ; totodată, cel puțin 50% din necesarul de materii prime pentru creșterea producției trebuie să fie asigurat prin recirculare și refolosirea materiilor prime.

Avînd în vedere amploarea obiectivelor dezvoltării economice se impune, după cum a subliniat în cuvîntare secretarul general al partidului, intensificarea activității de cercetare tehnică și tehnologică, de introducere a celor mai avansate tehnologii, a automatizării, robotizării, cibernetizării producției ca factori esențiali în realizarea sarcinilor planificate de creștere substanțială a productivității muncii, de reducere mai accentuată a cheltuielilor de producție, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor.

În contextul dezbaterii în cadrul plenarei a problematicii complexe a dezvoltării economico-sociale a țării în această perioadă și în continuare, o atenție deosebită a fost acordată participării tot mai active a țării noastre la viața economică internațională. Participanții la plenară au relevat că lărgirea puternică a schimburilor economice externe, creșterea rapidă a volumului comerțului nostru exterior au fost puternic impulsionate de contribuția hotărîtoare, decisivă, a secretarului general al partidului la elaborarea și înfăptuirea amplului program de perfecționare a întregii activități de comerț exterior, de modernizare continuă a cadrului organizatoric, juridic și a formelor în care se manifestă participarea țării noastre la diviziunea mondială a muncii. Arătînd importanța deosebită acordată schimburilor comerciale și cooperării economice externe în cadrul planului național unic pe 1986, vorbitorii au relevat că dimensionarea activității de comerț exterior a fost realizată în concordanță cu potențialul în permanentă creștere al economiei naționale, cu procesul extinderii cooperării și specializării în producție, cu prevederile legale privind stimularea întreprinderilor pentru export, îmbunătățirea structurii și creșterea eficienței producției destinate pieței externe, cu necesitatea sporirii aportului fiecărei ramuri în acest domeniu, cu prevederile programelor speciale care au fost avute în vedere la fundamentarea planului pe 1986. Secretarul general al partidului a subliniat că toți factorii cu responsabilități în realizarea planului de export au datoria ca, valorificînd superior cadrul perfecționat de conducere și organizare a activității în acest domeniu, să-și intensifice eforturile pentru realizarea la termen și de bună calitate a mărfurilor destinate partenerilor externi, pentru creșterea ponderii cooperării economice, cu prioritate a celei în producție, în volumul total al schimburilor externe, pentru aplicarea cu mai multă fermitate, în schimburile economice, a principiilor de compensație în produse, pentru a onora integral contractele încheiate cu partenerii de peste hotare din planul pe acest an, asigurînd cele mai bune condiții pentru realizarea sarcinilor prevăzute pentru primul an al viitorului cincinal. În acest context a fost evidențiată atenția ce trebuie acordată încheierii contractelor și acordurilor de lungă durată, care asigură atît stabilitatea producției cît și a schimburilor internaționale.

În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca și în cadrul dezbaterilor desfășurate în cadrul plenarei, un capitol important l-au constituit problemele perfecționării continue a mecanismului economico-financiar, parte integrantă a politicii novatoare a partidului privind dezvoltarea intensiv-calitativă a întregii activități economico-sociale. În cei 7 ani care au trecut de la introducerea noului mecanism economico-financiar, a fost demonstrată în practică justețea măsurilor stabilite în această direcție de Comitetul Central al partidului, s-a acumulat o bogată experiență, au fost adoptate noi măsuri de perfecționare a acestui mecanism. În prezent, economia românească dispune de un sistem economico-financiar modern, așezat pe principii socialiste, care asigură condiții bune pentru realizarea autoconducerii și autogestiunii. Așa cum a arătat secretarul general al partidului, pentru realizarea exemplară, în condiții de eficiență superioare a planului este necesar ca autoconducerea, autogestiunea să funcționeze pe bugete proprii de venituri și cheltuieli, care să asigure în întregime tot ce este necesar pentru buna funcționare a fiecărei unități, dar și creșterea beneficiilor necesare pentru societate, în așa fel încît noul mecanism economico-financiar să stimuleze creșterea continuă a producției și a eficienței, dezvoltarea generală a societății noastre. În acest scop răspunderi importante revin tuturor organelor colective de conducere a unităților economice, tuturor oamenilor muncii, în gospodărirea cu înaltă eficiență și dezvoltarea părții din avuția națională încredințată spre administrare. În cuvîntare a fost subliniată necesitatea perfecționării în continuare a activității organelor colective de conducere, a consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale care să fie organul de planificare, de conducere, de realizare a eficienței în întreprinderi. O deosebită însemnătate în realizarea sarcinilor din sistemul economico-financiar trebuie să o aibă în continuare creșterea rolului organelor financiare din toate unitățile, din întreaga economie, în utilizarea cu eficiență sporită a tuturor fondurilor, aplicarea fermă a legilor, întărirea disciplinei economico-financiare, cheltuirea fiecărui leu cu maximum de eficiență economică.

În spiritul indicațiilor și orientărilor din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreprinderile, centralele industriale și ministerele trebuie să acționeze cu consecvență, cu înaltă exigență și răspundere pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor planului pe acest an la toți indicatorii și pregătirea în cele mai bune condiții a producției anului și cincinalului viitor, pentru creșterea venitului național și a avuției sociale — bază trainică în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Ioan HIDEGCUTI

O STRĂLUCITĂ POLITICĂ DE CREŞTERE ŞI REPARTIZARE JUDICIOASĂ A VENITULUI NAŢIONAL PENTRU DEZVOLTARE ŞI CONSUM

PERIOADA ultimelor două decenii, a cărei piatră de hotar este marcată de Congresul al IX-lea al partidului, reprezintă epoca cea mai bogată în împliniri din întreaga existenţă a poporului român. Unul din factorii esenţiali care a stat la baza politicii şi strategiei dezvoltării economico-sociale în această perioadă şi care a permis obţinerea acestor realizări l-a constituit preocuparea pentru stabilirea şi menţinerea unui nivel optim al corelaţiei dintre fondul de acumulare şi cel de consum.

Partidul nostru, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au abordat corelaţia dintre fondul de acumulare şi cel de consum ca un raport social-istoric, concret, raport care a fost integrat în cadrul unui sistem complex de opţiuni, priorităţi şi criterii prin care s-a urmărit şi asigurat dezvoltarea accelerată şi echilibrată a forţelor de producţie, creşterea gradului de civilizaţie materială şi spirituală a întregului popor şi întărirea independenţei economice şi politice a ţării.

La baza dezvoltării — o concepţie realistă, de largă perspectivă

PORNIND de la adevărul — verificat la scară universală — că acumularea constituie însăşi izvorul dinamismului economic, secretarul general al partidului a demonstrat cu temeinice argumente ştiinţifice că epocile de puternică înflorire şi prosperitate economică s-au grefat întotdeauna pe un intens efort de acumulare, apreciindu-se că nu este suficient să asigurăm doar fondul de consum, **„ci să producem mult mai mult decît vom consuma, să alocăm o parte tot mai importantă pentru dezvoltarea generală a societăţii“**. Fundamentînd temeinic şi demonstrînd convingător necesitatea repartizării judicioase a venitului naţional, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia că **„problema fundamentală de care depinde realizarea unei politici de propăşire economică a ţării şi de prosperitate a maselor o constituie stabilirea justă a proporţiilor între fondul de acumulare şi cel de consum, îmbinarea armonioasă a ţelurilor imediate şi de perspectivă ale societăţii“**.

Orientările stabilite de partidul nostru — după Congresul al IX-lea, din iniţiativa şi cu aportul determinant al tovarăşului Nicolae Ceauşescu — relevă, prin graiul de netăgăduit al faptelor, integrarea organică a acestor proporţii în cadrul unei concepţii revoluţionare, realiste şi profund ştiinţifice, al cărei nesecat izvor îl reprezintă aplicarea creatoare a dialecticii generalului şi particularului, înţelegerea în întreaga profunzime şi complexitate a legilor obiective ale dezvoltării societăţii. În aceste condiţii, continuarea fermă a procesului de industrializare socialistă a ţării a fost concepută şi înfăptuită pe o bază nouă, presupunînd crearea şi dezvoltarea prioritară a ramurilor şi subramurilor purtătoare de progres tehnic şi ştiinţific, creşterea rolului agriculturii în viaţa economică şi repartizarea raţională a forţelor de producţie în profil teritorial.

Cheia de boltă a progresului economic şi social al ţării noastre a constituit-o continuarea fermă a industrializării, concepută pe baza unei acumulări raţional dimensionate, ca temelie trainică a creării unei bazei tehnico-materiale moderne, capabilă să asimileze, să dezvolte şi să propulseze cele mai noi şi eficiente cuceriri ale geniului uman. Pe această bază, Congresul al IX-lea al partidului, abordînd în mod dialectic corelaţia dintre rata acumulării, dinamica venitului naţional şi sporirea fondului de consum şi apreciind realist rezultatele obţinute ca şi stadiul atins în dezvoltarea economico-socială, a subliniat necesitatea obiectivă a stabilirii şi menţinerii unei rate înalte a acumulării, ca o condiţie hotărîtoare, ca un imperativ vital, de prim ordin.

Apreciindu-se că întrucît România are de recuperat un decalaj important pentru a ajunge din urmă ţările avansate, pentru a asigura un grad înalt de civilizaţie materială şi spirituală poporului român, la Congresul al IX-lea din 1965 şi la Conferinţa Naţională din 1967 ale partidului, s-a subliniat rolul hotărîtor al dezvoltării forţelor de producţie în făurirea unei economii moderne, ca şi necesitatea înfăptuirii consecvente a unui amplu program de investiţii prin alocarea unei părţi importante din venitul naţional pentru dezvoltare. Opţiunea pentru asigurarea unei rate înalte a acumulării a avut la bază luarea în considerare a întregului ansamblu de factori de natură tehnică şi tehnologică, economică, social-politică şi ecologică, precum şi a tendinţelor şi proceselor din economia mondială contemporană şi a avut drept temei obiectiv însăşi cerinţele legii economice fundamentale a socialismului. S-a subliniat limpede că dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale presupune şi permite dezvoltarea forţelor de producţie şi a economiei naţionale în ansamblul său, precum şi racordarea continuă şi directă la cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.

Este demnă de reţinut în acest sens sublinierea făcută de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la recentul Forum al tineretului, potrivit căreia **„fără alocarea, pentru dezvoltare, a unei părţi importante, de peste 30%, din venitul naţional, nu am fi putut obţine marile noastre realizări, ţara noastră ar fi rămas, în continuare, o ţară slab dezvoltată, cu implicaţii asupra nivelului general de civilizaţie şi de viaţă al poporului“**.

Realizările din domeniul economic şi social obţinute în ţara noastră în ultimele două decenii confirmă justeţea concepţiei şi politicii partidului privind rata înaltă a acumulării, evidenţiindu-se faptul că dacă nu s-ar fi creat o puternică bază tehnico-materială, economia românească nu ar fi putut face faţă greutăţilor şi influenţei crizei economice mondiale, nu s-ar fi putut asigura ridicarea continuă a gradului de civilizaţie materială şi spirituală a întregului popor. Din perspectiva acestei politici s-a oferit şi se oferă un exemplu grăitor pentru ţările care au moştenit o economie slab dezvoltată, relevîndu-se necesitatea unor eforturi proprii susţinute pentru făurirea unei economii puternice, bazată pe dezvoltarea industriei şi agriculturii, dar şi pe creşterea rolului ştiinţei, învăţămîntului şi culturii ca factori hotărîtori pentru consolidarea

Tabelul nr. 1

	1951—1965	1966—1980	1981—1990*)
Rata medie a acumulării %	21—22	33—34	30— 31
Volumul total al investiţiilor — miliarde lei	361,8	1811,7	2550—2600
Fonduri fixe puse în funcţiune — miliarde lei	313,8	1465,2	circa 1650
Sporul mediu anual al produsului social — miliarde lei	12,3	56,7	circa 135
Sporul mediu anual al venitului naţional — miliarde lei	7,4	24,2	circa 60
Sporul mediu anual al fondului de consum — miliarde lei	5	15	circa 42

*) Estimări pe baza documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R.

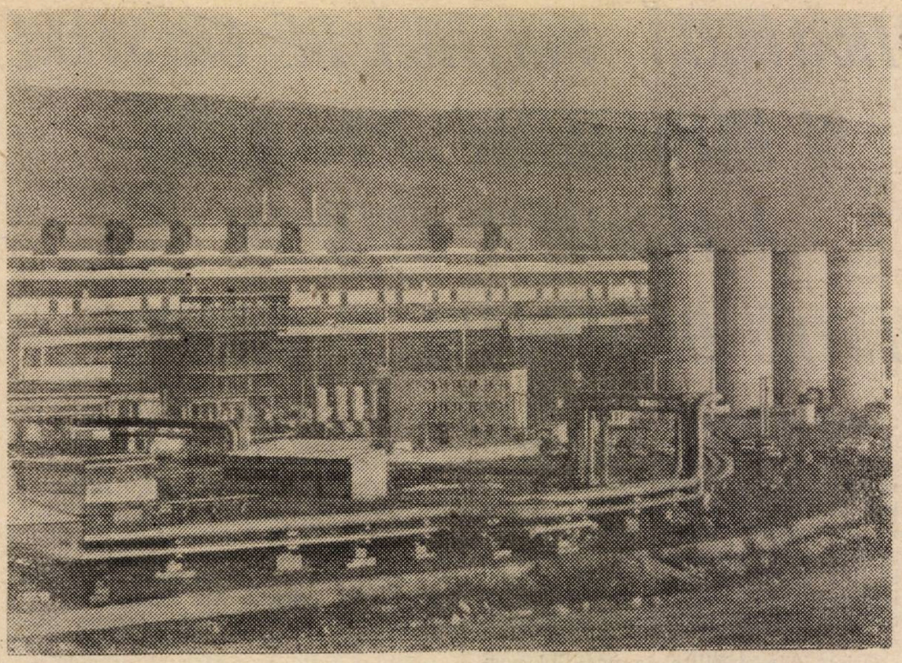

independenței naționale, pentru ridicarea gradului de civilizație al fiecărui popor.

Temelie trainică a progresului economic și social

VIAȚA a demonstrat că generația actuală este beneficiara unor ample consecințe pozitive ale politicii în domeniul repartizării venitului național, consecințe manifestate pe toate planurile vieții economice și sociale. Alocarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare a permis amplificarea continuă a capacității de investiții și, pe această bază, dezvoltarea economiei românești s-a realizat în ritmuri dinamice, înalte, recuperîndu-se o parte însemnată din decalajele ce ne-au separat de țările avansate economic. Țara noastră dispune astăzi de o industrie modernă, cu o productivitate și eficiență tot mai ridicate, de o agricultură avansată, aflată în plin proces de modernizare, de un puternic potențial de cercetare tehnico-științifică. Politica științifică a partidului nostru de repartizare a venitului național a constituit un element esențial al formării unui complex economic național viguros și echilibrat, cu o structură modernă, dinamică și eficientă, în care se îmbină în mod armonios toate ramurile și activitățile economice și în cadrul căruia industria a avut și are un rol fundamental.

În acest sens, în perioada 1966—1985, cea mai mare parte a investițiilor — peste 4/5 — a fost orientată spre ramurile producției bunurilor materiale. Astfel, industria a primit cca 50% din totalul investițiilor, iar împreună cu agricultura au utilizat aproape 2/3 din volumul total de investiții. Ca urmare, în această perioadă au fost puse în funcțiune cca 8 000 de capacități de producție importante, din care cca 7 000 în industrie și aproape 1 000 în agricultură. Numai în actualul cincinal au fost alocate pentru dezvoltare 1 150 miliarde lei, ceea ce a permis asigurarea resurselor necesare pentru lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, echiparea în continuare, cu mijloace moderne, a industriei prelucrătoare, precum și dezvoltarea și modernizarea agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale.

Orientarea eforturilor de investiții în direcțiile care asigură continuarea fermă și prioritar calitativă a procesului de industrializare s-a concretizat — în special în ultimele două decenii — în dezvoltarea în ritmuri mai înalte a acelor ramuri, subramuri și domenii de activitate care asigură și stimulează modernizarea structurală a economiei naționale, creșterea mai rapidă a activităților cu rol hotărîtor în promovarea progresului tehnic, în dezvoltarea bazei energetice și de materii prime și în asigurarea reproducției socialiste lărgite la scara întregii economii naționale.

Pentru a releva justețea opțiunilor și orientărilor privind utilizarea finală a venitului național considerăm că este suficient de edificatoare urmărirea evoluției unor indicatori ca : rata acumulării, volumul total al investițiilor și fondurile fixe puse în funcțiune (tabelul nr. 1).

Din analiza datelor menționate se desprinde faptul că repartizarea judicioasă a venitului național pentru dezvoltare și consum a creat posibilități pentru creșterea gradului de dotare a economiei naționale. Astfel, în primele trei cincinale ale construcției socialiste, cînd rata acumulării reprezenta cca 21—22%, investițiile medii anuale au fost de cca 24 miliarde lei ; în schimb, în cele trei cincinale ce au urmat Congresului al IX-lea, cînd rata acumulării a fost de 33—34%, valoarea medie anuală a investițiilor realizate a fost de cca 120 miliarde lei, ceea ce a reprezentat o creștere a capacității investiționale de aproape 5 ori. Ca urmare a acestor eforturi, la sfîrșitul anului 1984 volumul fondurilor fixe a fost de peste 10 ori mai mare decît în 1965.

Este demn de remarcat faptul că în perioada 1965—1985 au fost date în folosință capacități de producție în valoare de aproape 2 500 miliarde lei, ceea ce reprezintă cca 90% din fondurile fixe aflate în funcțiune. Acest fapt are o mare importanță pentru ancorarea economiei românești la cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru înfăptuirea unor profunde mutații calitative, pentru modernizarea în continuare a structurilor economice și pentru creșterea mai accentuată a eficienței și productivității muncii.

Merită a fi subliniat și faptul că, după calculele efectuate de unii specialiști, dacă s-ar fi menținut și pe mai departe rata acumulării din perioada 1951—1965, venitul național realizat în 1980 s-ar fi putut obține după anul 1990, iar cel prevăzut pentru anul 1985 s-ar fi realizat abia în jurul anului 2000. Potrivit acelorași calcule, dacă s-ar fi menținut nivelul ratei acumulării din perioada 1951—1965, fondul de consum pe locuitor ar fi putut spori în 1985 doar de 1,5 ori față de 1965, în timp ce nivelul deja atins este de peste 2,5 ori mai mare decît în 1965.

Se poate aprecia, deci, că sporirea eforturilor de investiții — în condițiile orientării prioritare a acestora spre ramurile producției materiale, spre creșterea calității și competitivității economice — s-a concretizat în ritmurile înalte de creștere a avuției naționale și a venitului național.

În aceste condiții, venitul național pe locuitor a sporit de la 2 200 lei în 1950 la 7 700 lei în 1965, pentru ca în 1980 să ajungă la 24 000 lei, iar în 1985 să depășească nivelul de 30 000 lei. Această evoluție a venitului național a permis o creștere susținută a fondului de consum, în special în ultimii 20 de ani, cînd acesta a avut un spor mediu anual de cca 15 miliarde lei față de 5 miliarde lei cît era în perioada 1951-1965.

În orientarea politicii de investiții unul dintre obiectivele majore l-a constituit consolidarea suportului material al deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, indiferent de naționalitate, printr-o politică adecvată de investiții, urmărind amplasarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial. Pe această bază, în prezent în fiecare județ există asigurate condiții pentru realizarea unui volum de activități economice de cel puțin 70 de mii lei pe locuitor, ceea ce reprezintă un salt uriaș comparativ cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial consemnat în urmă cu două decenii. Este edificator și faptul că în prezent există 22 de județe în care producția industrială a fiecărui județ în parte este superioară producției industriale obținute în România antebelică.

Ca rezultat al amplificării potențialului productiv și al sporirii venitului național s-au creat condiții pentru îmbunătățirea calității vieții tuturor

Tabelul nr. 2

	1980	1985	1990
Produsul social	100	125	159—165
Venitul național	100	141	203—210
Producția industrială	100	130	174—178
Producția totală de cereale	100	120	150—150
Fonduri fixe	100	147	179—181
Productivitatea muncii în industrie	100	129	200

membrilor societății. Au sporit considerabil veniturile populației. Este edificator în acest sens faptul că retribuția medie lunară a personalului muncitor, care era de 337 lei în 1950 și 1 028 lei în 1965, a ajuns la 3 000 lei în anul 1985, iar veniturile reale ale țărănimii calculate pe o persoană activă au sporit în aceeași perioadă de circa 5 ori. Pe această bază consumul populației de bunuri alimentare și de folosință îndelungată a devenit tot mai modern. O dezvoltare fără precedent au cunoscut construcțiile de locuințe și social-culturale, s-au realizat noi spații pentru toate formele de învățămînt, numeroase creșe, grădinițe, spitale și așezăminte culturale, au fost amenajate lucrări edilitar-gospodărești, dîndu-se în folosință importante baze sportive și de agrement în toate zonele și localitățile țării.

Rezultate remarcabile în direcția creșterii calității vieții, a gradului de civilizație a întregului popor au fost obținute în actualul cincinal. Astfel, retribuția reală în 1985 este cu 8% mai mare decît în 1980, cheltuielile social-culturale în această perioadă au depășit 430 miliarde lei, iar pînă la sfîrșitul anului 1985 se vor da în folosință 750 000 noi apartamente — ceea ce va ridica la peste 3 milioane numărul de locuințe noi create în perioada 1965-1985 — asigurîndu-se o suprafață locuibilă de 12,2 mp pe locuitor.

Întreaga dezvoltare economico-socială a țării, miile de întreprinderi industriale create, complexele zootehnice și amenajările de îmbunătățiri funciare din agricultura socialistă, construcțiile de proporții uriașe cum sînt Canalul Dunăre—Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, edificiile social-culturale ca și ampla sistematizare și modernizare a tuturor localităților urbane și rurale demonstrează cu forța faptelor justețea orientărilor și opțiunilor partidului nostru în ce privește utilizarea finală a venitului național, relevînd în mod strălucit capacitatea creatoare a unui popor care își făurește în mod liber și conștient noua sa istorie, viitorul său prosper și fericit.

La Congresul al XIII-lea al partidului, realizîndu-se o profundă și cuprinzătoare analiză a rezultatelor obținute în edificarea societății socialiste, se aprecia că repartizarea judicioasă a venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum, corespunzător obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății noastre reprezintă o „opțiune politică și socială fundamentală, de mare responsabilitate pentru destinele națiunii". Asigurarea unei rate optime a acumulării pentru perioada următoare își găsește concretizarea în înfăptuirea unui important volum de investiții, ca o premisă esențială pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale. Realizarea unor ample programe de investiții va permite dezvoltarea puternică și modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății noastre, creșterea continuă a potențialului economic al țării, a venitului național și ridicarea, pe această temelie trainică, a gradului de civilizație și bunăstare a întregului popor (tabelul nr. 2).

O importanță de prim ordin capătă luarea în considerare a aspectelor, căilor și factorilor care asigură eficiența acumulării ; în studiile de fundamentare a planului cincinal 1986—1990 se apreciază că dacă s-ar fi menținut eficiența acumulării din perioada 1976—1980, pentru a se obține ritmul de creștere a venitului național ar fi fost necesară o rată a acumulării de cca 40%, sau cu rata prevăzută de 30% s-ar fi obținut un ritm mediu anual de creștere a venitului național mai mic cu 2%. Tocmai pentru a se spori eficiența acumulării, au fost prevăzute o serie de măsuri concrete, cum ar fi : îmbunătățirea structurii și a modului de utilizare a fondului de dezvoltare; orientarea cu prioritate a investițiilor spre modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților existente; scurtarea duratei de dare în folosință a obiectivelor de investiții ; creșterea gradului de utilizare și a randamentelor capacităților de producție etc. În același scop, al creșterii eficienței eforturilor pentru dezvoltare, secretarul general al partidului sublinia — la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — necesitatea reducerii cu cel puțin 20% a costului investițiilor în cincinalul viitor, fără ca prin aceasta să se micșoreze numărul obiectivelor prevăzute în plan. Congresul al XIII-lea al partidului a aprobat, de asemenea, un ansamblu de programe speciale pentru dezvoltarea intensivă a industriei și agriculturii, întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății noastre, pentru sporirea aportului științei la accelerarea dezvoltării economico-sociale și pentru îmbunătățirea în continuare a gradului de civilizație, a calității vieții întregului popor.

Referindu-se la toate aceste probleme și apreciind că numai prin ridicarea pe o treaptă superioară a forțelor de producție se poate asigura țării noastre un loc demn, egal în rîndul națiunilor libere ale lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că trebuie în continuare să acționăm în vederea dezvoltării forțelor de producție, a perfecționării relațiilor de producție sociale, să alocăm o parte însemnată, de cca 28—30% din venitul național pentru dezvoltare, deoarece numai pe această cale vom asigura ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, vom înfăptui Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

dr. Dănilă RĂDULEA

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Realizarea producției fizice la toate sortimentele prin promovarea progresului tehnic

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile economice pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan o pondere însemnată trebuie să o dețină, așa după cum s-a subliniat la Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, acțiunile și măsurile îndreptate spre promovarea consecventă a progresului tehnic — factor de sporire a producției, productivității muncii, de reducere a costurilor de producție. În acest context, pentru obținerea rezultatelor scontate o importanță deosebită prezintă adoptarea celor mai adecvate soluții care pot conduce la creșterea eficienței promovării progresului tehnic, prin asigurarea unei concordanțe depline între caracteristicile tehnice și tehnologice ale procesului de producție, pe de o parte, și eforturile umane și materiale necesare, pe de altă parte.

Prezentăm în articolul de față unele din preocupările oamenilor muncii de la Întreprinderea de piese auto (I.P.A.) Sibiu pentru asimilarea în fabricație a unor noi produse și introducerea unor tehnologii avansate, ca factori esențiali în îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan la toți indicatorii.

■

PRIN SPECIFICUL său de activitate, întreprinderea sibiană asigură producerea și livrarea unor diverse piese și subansamble auto (transmisii cardanice, subansamble de frînă, servodirecții hidraulice, arcuri spirale și lamelare, elemente elastice, amortizoare hidraulice telescopice, infrastructuri pentru remorci, echipamente de cabină etc.), participînd, în acest fel, la fabricarea autovehiculelor românești cu o pondere de 10—18%. O analiză a modului în care s-a desfășurat activitatea în primele 5 luni ale anului scoate în evidență, în primul rînd, faptul că prevederile de plan au fost îndeplinite și chiar depășite la majoritatea indicatorilor. Astfel, **producția marfă a fost realizată în proporție de 100,2%, productivitatea muncii 101,2%, exportul direct 118,6%, investițiile totale 125,7% (din care C+M 101,3%).**

O contribuție hotărîtoare la obținerea acestor rezultate au adus-o acțiunile și măsurile elaborate și aplicate, atît în 1984 cît și în perioada care a trecut din acest an, în vederea asigurării sporirii productivității muncii la fiecare loc de muncă, reducerii consumurilor materiale, optimizării procesului tehnologic etc. Din rîndul acestora se remarcă cele ce au urmărit și urmăresc în continuare **introducerea și folosirea în producție a unor tehnologii avansate,** mici consumatoare de resurse materiale și umane, capabile să asigure o creștere a calității muncii de execuție și, implicit, a reperelor, subansamblelor și produselor la a căror realizare sînt utilizate.

Componente de primă mărime a progresului științifico-tehnic contemporan, **promovarea în producție a unor tehnologii avansate și modernizarea celor existente** au permis întreprinderii să-și asigure premisele necesare derulării unui proces tehnologic modern, eficient, în măsură să realizeze — în coroborare cu dotarea tehnică — produse competitive, de înalt nivel tehnic, cu consumuri de materii prime, combustibili, energie și forță de muncă mai reduse față de prevederi. Printre cele mai reprezentative tehnologii avansate pe care întreprinderea le-a introdus în producție în 1984 și semestrul I al acestui an se numără : ● sudarea prin frecare a reperelor componente ale amortizoarelor hidraulice telescopice, a transmisiilor cardanice și a suporților coloanelor de direcție (economiile de metal și manoperă se ridică anual la 1,5 milioane lei) ; ● clorurarea lamelor de cauciuc pentru ștergătoarele de parbriz (elimină efortul valutar cu circa 40 mii dolari/an și asigură creșterea indicelui de fiabilitate a lamelor la circa 30%) ; ● protecția prin nichelare chimică a cilindrilor de frînă pneumatici (se asigură creșterea indicelui de fiabilitate cu 40%) ; ● linia tehnologică de presaj pentru execuția mantalelor de protecție a amortizoarelor hidraulice telescopice (se obține astfel o economie anuală de manoperă de 6 500 om-ore și de metal în valoare de 200 mii lei) etc.

Pentru semestrul II al acestui an, cît și pentru 1986, se are în vedere elaborarea și introducerea în producție a altor tehnologii moderne, menite să asigure cadrul necesar reducerii în continuare a consumurilor materiale și de forță de muncă, cît și diversificării în mai mare măsură — în conformitate cu cerințele beneficiarilor interni și externi — a producției, creșterii gradului de tipizare a fabricației. Este vorba, printre altele, de : sudarea din 2 elemente, cu jet de electroni, a furcilor cu butuc utilizate la fabricația transmisiilor cardanice (față de vechiul procedeu se asigură o economie anuală de 200 tone metal și 2 milioane lei manoperă) ; automatizarea încărcării cu ulei a cilindrilor amortizoarelor hidraulice telescopice (productivitatea muncii se dublează) ; ștanțarea pe prese cu dublu și triplu efect, pentru reperele componente ale amortizoarelor hidraulice telescopice ; linii specializate pentru montajul amortizoarelor hidraulice telescopice destinate autoturismelor OLTCIT etc.

O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu preocupările îndreptate spre **elaborarea și introducerea în producție a unor tehnologii avansate în domeniul prelucrărilor prin așchiere.** Plecînd de la faptul că procesul de fabricație solictă efectuarea unui mare volum de astfel de operații, ce se execută, în general, pe mașini specializate — ceea ce presupune consumuri sporite de resurse și productivități relativ reduse — s-a trecut la achiziționarea unor **mașini-unelte multipost,** elaborîndu-se tehnologiile adecvate pentru utilizarea acestora, în concordanță cu caracteristicile pieselor și reperelor de executat. Recent, au fost puse în funcțiune mai multe asemenea mașini, ceea ce are ca efect o mai bună utilizare a capacității de producție, concomitent cu reducerea sensibilă a consumurilor materiale și sporirea productivității muncii. Printre cele mai reprezentative realizări în acest domeniu se află : ● agregatul pentru prelucrat complet furca cu butuc, prin intermediul căruia se elimină utilizarea a 3 mașini de găurit tip G 40, 4 strunguri normale și o broșă verticală, economisindu-se un spațiu de 40 m^2 și asigurîndu-se importante economii de manoperă — 17 minute/bucată, energie electrică — 10 kWh și forță de muncă — 7 muncitori ; ● agregatul de rulat caneluri prin deformare plastică la rece, care înlocuiește 10 mașini de frezat tip FD—320 și 4 mașini de rectificat model 34515, economisindu-se astfel 110 m^2 suprafață productivă, 22 minute/bucată manoperă și 60 kWh energie electrică ; ● agregatul de prelucrat cruci cardanice (înlocuiește 3 strunguri revolver și o mașină de găurit, asigură o îmbunătățire considerabilă a calității reperelor prelucrate și conduce la creșterea productivității muncii cu 300%) ; ● agregatul de prelucrat furcile cu butuc de la suportul coloanei de direcție pentru autocamioane (înlocuiește 3 strunguri universale, conduce la o economie de manoperă de 6 660 ore/an și de ener-

gie electrică de 5 kWh, asigură o creștere de peste două ori a productivității).

■

PARALEL cu acțiunile vizînd introducerea în producție a unor tehnologii avansate, **asimilarea în fabricație a unor noi produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare** — ca o condiție de bază pentru satisfacerea cerințelor tot mai diverse ale economiei naționale și beneficiarilor externi, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor — consituie de asemenea una din preocupările prioritare ale întreprinderii. Analiza procesului de asimilare a noi produse scoate în evidență faptul că, printr-o organizare superioară a activităților, prin reducerea timpului de cercetare-proiectare-introducere în fabricație, prin adoptarea unor soluții eficiente în proiectarea constructivă și tehnologică întreprinderea a reușit să înregistreze, an de an, niveluri sporite ale gradului de înnoire a producției (18,4% în 1981, 67,8% în 1984, pentru 1985 prevăzîndu-se 77,2%).

Numai în 1984 și pe primele 5 luni din acest an, de pildă, s-au asimilat și introdus în fabricația de serie 17 noi tipuri de aparate de frînă pentru autocamioane, autobuze, troleibuze și autobasculante grele, a căror producție a generat consumuri specifice de materii prime și materiale reduse cu 23% față de vechile produse. În aceeași perioadă s-au asimilat și introdus în fabricație 5 tipuri de ștergătoare de parbriz destinate echipării cabinelor autocamioanelor, autoturismelor de teren ARO și tractoarelor pentru export. Aceste noi produse au condus la o reducere a consumului de materiale cu 12%, obținîndu-se, totodată, o economie de manoperă de peste 6 500 ore-om/an. De asemenea, recent, a intrat în fabricația de serie amortizorul hidraulic telescopic pentru puntea spate a autoturismelor OLTCIT, sporindu-se astfel gradul de integrare a fabricației componentelor autoturismului și reducîndu-se, la nivelul unui an, cu 7,4 milioane franci efortul valutar al țării.

În prezent sînt în faze înaintate de asimilare și vor intra în producția de serie pînă la sfîrșitul acestui an alte noi produse : servodirecția hidraulică destinată autoturismelor de teren și autoutilitarei TV 35 (asimilarea ei conduce la reducerea efortului valutar cu 25 milioane lei/an și la creșterea competitivității autoturismelor de teren) ; 16 tipuri de arcuri de suspensie lamelare cu profil variabil, pentru diverse tipuri de autocamioane, autobuze și autobasculante (avînd în vedere că acestea au o greutate mai mică cu circa 30% față de vechile arcuri se estimează obținerea unor însemnate economii de materii prime) ; două noi tipuri de cilindri de frînă cu membrană pentru autobasculante grele și autocamioane (consumul de metal și manoperă se va reduce cu circa 40%). Se mai pot aminti, de asemenea, cuplajele cardanice pentru tractoarele grele, amortizoarele hidraulice telescopice pentru puntea față și partea inferioară a axului pentru autoturismul OLTCIT, arcurile spirale înfășurate la rece și la cald pentru motoarele navale.

■

ACȚIUNILE de promovare a progresului tehnic nu au decurs în mod liniar, fără greutăți. S-au ivit, de pildă, dificultăți în asigurarea bazei materiale, în pregătirea forței de muncă, în asigurarea condițiilor de realizare a sarcinilor de plan la zi. Perseverența, dorința de a învinge conservatorismul și a promova noul au făcut cu putință ca drumul de la idee la materializare să fie foarte scurt. Așa a fost cu putință ca în numai cîțiva ani tehnologiile cît și produsele ce se fabrică să fie în majoritate înnoite. Accentuînd în continuare eforturile pe aceeași linie, colectivul de la I.P.A. Sibiu va reuși, cu siguranță, să obțină și în viitor realizări pe măsura prestigiului de care se bucură în prezent.

dr. Nicolae BLAGA
Sibiu

■ Un aport deosebit la buna desfășurare a acțiunilor de promovare a progresului tehnic îl aduce, în cadrul I.P.A. Sibiu, activitatea desfășurată pe linie de autoutilare. Valoarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor realizate pe această cale s-a ridicat în 1984 la 19,2 milioane lei. Printre cele mai semnificative realizări în acest domeniu se află : linia de confecționat și tratat termic arcurile pentru vagoane (productivitatea muncii crește față de utilizarea vechiului procedeu cu 20% iar consumul de gaz metan pentru încălzirea barelor se reduce cu 18%) ; linia mecanizată de asamblat arcuri lame (față de vechea metodă productivitatea muncii a crescut cu 20%, s-a redus efortul fizic, s-a îmbunătățit calitatea produselor) ; mașina de rectificat simultan capetele arcurilor de vagoane ; agregatul de găurit și lamat capacul intermediar de la direcția hidraulică ; instalația de comprimat de 3 ori spiră pe spiră la arcurile pentru vagoane ș.a.

Pînă la finele acestui an se prevede realizarea, tot prin autoutilare, a unor mașini și utilaje a căror valoare se ridică la peste 23 milioane lei, prin care se urmărește reducerea efortului fizic, cu deosebire în sectoarele calde, îndepărtarea noxelor, economisirea energiei și a materiilor prime, creșterea productivității muncii etc.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Excavatoare PROMEX pentru exploatările miniere de suprafață

CUNOSCUTA întreprindere brăileană de utilaj greu „Progresul" a introdus de curînd în fabricație două noi tipuri de excavatoare hidraulice pe șenile, care completează gama cu puteri cuprinse între 42 CP și 2x360 CP. Noile excavatoare — simbolizate S/SC 1 811 — sînt destinate, în special, executării lucrărilor de excavare și încărcare pe șantierele de construcții și în exploatările miniere de suprafață. Ele pot executa excavări în soluri de categoria I—IV, fără dislocare prealabilă, încărcarea materialelor în vrac, ca și încărcarea materialelor în prealabil dislocate prin alte mijloace. Pentru efectuarea unor astfel de lucrări ele sînt echipate cu cupe de săpare cu capacități cuprinse între 800 litri și 2 200 litri și cu cupă de încărcare cu clapetă de 1 600 litri. Varianta SC 1 811 derivă din excavatorul S 1 811, șasiul avînd o construcție specială, întărită pentru lucrări în cariere.

Excavatoarele S/SC 1 811 sînt acționate de cîte un motor Diesel cu 6 cilindri în linie, răcit cu apă. Șenilele sînt antrenate printr-un motor hidraulic cu pistoane axiale, cuplat direct cu un reductor planetar. Viteza de deplasare este de maximum 2 km/oră pentru excavatorul S 1 811 și de 1,5 km/oră pentru SC 1 811, panta maximă accesibilă pentru ambele tipuri fiind de 70%. Rotația platformei este asigurată de un motor hidrostatic cu pistoane axiale, cuplat direct la un reductor planetar, permițînd astfel rotirea platformei cu o viteză de 6,3 rot/min.

Pentru lucrările de săpare aceste noi tipuri de excavatoare sînt echipate cu cîte un brat principal în construcție monobloc și cu un balansier de 2 000 mm lungime ; ele asigură o adîncime maximă de săpare de 6,2 m și o rază maximă de lucru de 10 m. În cazul necesității efectuării unor săpări la distanțe mari se folosește un balansier cu lungimea de 4 000 mm, realizînd o adîncime maximă de 8,2 m și o rază maximă de lucru de 12 m.

Caracterizată printr-o linie elegantă, cabina conferă operatorului un confort maxim și o vizibilitate foarte bună ; ea este protejată în cazul executării de lucrări în cariere de o suprastructură foarte rezistentă.

E.K.

O sursă importantă de economii

Recondiționarea pieselor de schimb

DESFĂȘURAREA în bune condiții a procesului de aprovizionare tehnico-materială și, implicit, a activităților productive ce au loc în fiecare unitate economică impune adoptarea unor măsuri în așa fel încît materiile prime, materialele, semifabricatele, combustibilii, energia — elemente indispensabile proceselor tehnologice — să fie asigurate ritmic, la timp, în cantitățile și de calitatea necesare. În acest context, un rol deosebit revine acțiunii de introducere în circuitul productiv a tuturor resurselor de materiale refolosibile.

■

ÎN CADRUL preocupărilor consacrate atragerii în circuitul productiv a resurselor refolosibile un loc aparte îl dețin cele ce vizează **recuperarea și reutilizarea prin recondiționare a pieselor, ansamblelor și subansamblelor vechi de diferite tipuri, rezultate în urma activităților de întreținere și reparare a mijloacelor fixe din dotarea întreprinderilor.** În acest context se înscriu și acțiunile întreprinse de colectivul de oameni ai muncii din cadrul **Întreprinderii de reparații auto „Grivița"-București,** prin care, anual, se reintroduc în procesul de producție cantități însemnate de piese de schimb, ansamble și subansamble auto, precum și alte diferite materiale.

În urma procesului de producție ce se desfășoară în cadrul întreprinderii, al cărei profil de activitate constă în principal în executarea de reparații auto, reparații generale de motoare auto și realizarea unor diverse piese de schimb auto, rezultă însemnate cantități de resurse materiale refolosibile (piese de schimb, ansamble și subansamble auto vechi, span, capete și straifuri de tablă și bare etc.). Putem afirma că, alături de alți factori, un aport deosebit la realizarea în bune condiții a indicatorilor de plan pe primele 5 luni ale anului (producția marfă a fost îndeplinită în proporție de 101,8%, producția fizică — 107%, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă au fost reduse cu 2,0 lei etc.) l-au avut și acțiunile de recuperare și reutilizare a resurselor refolosibile, în urma cărora au fost obținute însemnate economii de metal — 136 t, energie electrică — 72 MW, combustibil — 40 tcc.

Ansamblul preocupărilor de valorificare a resurselor refolosibile prezintă pentru noi o dublă importanță. În primul rînd, în acest fel reușim să asigurăm în cantitățile necesare piesele solicitate de efectuarea reparațiilor ; în al doilea rînd, **prin utilizarea de piese recondiționate costul efectuării reparațiilor este mult mai mic decît în cazul utilizării de piese noi,** cu efecte pozitive asupra nivelului cheltuielilor materiale, beneficiului și rentabilității.

Amploarea acțiunilor de recondiționare și refolosire a pieselor de schimb vechi rezultă pregnant și din faptul că, în prezent, reușim ca la diferite subansamble procentul de utilizare a celor noi să fie foarte redus. Astfel, la blocul motor acesta se situează la 2%, la arbori cotiți — 5%, la axe cu came — 7—8%. Demn de relevat este faptul că **utilizarea pieselor recondiționate nu influențează negativ calitatea reparațiilor,** fiabilitatea și mentenabilitatea motoarelor situîndu-se la nivele superioare. Un aspect deosebit de important în acțiunile de recondiționare, de care depinde în mod direct eficiența acestui proces și asupra căruia ne concentrăm atenția într-un grad înalt, îl constituie **gama de tehnologii utilizate** în acest scop. Din acest punct de vedere ne vom ocupa în continuare de elaborarea și utilizarea unor procese tehnologice adecvate caracteristicilor pieselor supuse recondiționării, astfel încît cheltuielile ocazionate de executarea operațiilor să fie minime, iar calitatea pieselor noi înaltă. Printre procesele tehnologice cele mai des utilizate în activitatea noastră se află :

■ **Recondiționarea pieselor prin aport de metal prin intermediul operațiilor de metalizare sau sudură.** În acest mod, prin metalizare reușim să recondiționăm un mare număr de piese vechi (arbori cotiți, axe cu came, fuzete, axe culbutorii etc.), iar prin sudare, urmată de operații de strunjire și rectificare, de exemplu, din 2—3 carcase vechi confecționăm una nouă. O eficiență deosebită prezintă procedeul de sudare prin frecare, prin intermediul căruia recondiționăm arborii pentru cutiile de viteză și pinioanele de grup conic și care contribuie la reducerea apreciabilă a consumului de oțel aliat, de înaltă rezistență. Revenind la procedeul de recondiționare prin metalizare, trebuie să arătăm că acesta ar putea fi extins și la recondiționarea pieselor de dimensiuni mari, ceea ce ar amplifica avantajele care le prezintă, dacă s-ar urgenta asimilarea în producție a pulberilor metalice. În acest sens, considerăm că cercetarea făcută în acest domeniu la Institutul politehnic din Cluj-Napoca se impune să fie cît mai rapid finalizată în întreprinderile de profil.

■ **Utilizarea așa ziselor „trepte de reparații",** ce presupune supunerea pieselor vechi unor operații de prelucrare prin intermediul cărora acestea se aduc la cote inferioare. Prin acest procedeu în întreprinderea noastră se recondiționează peste 70% din cantitatea de piese, subansamble și ansamble vechi reutilizabile (arbori cotiți, axe cu came, cămăși cilindri, cilindrii de frînă etc.).

■ **Recondiționarea prin bucșare,** procedeu ce ne permite reutilizarea unor piese ca : cilindru bloc motor, cilindru compresor ș.a.

■

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor vizînd refolosirea unor piese vechi pot fi incluse și acțiunile ce vizează **transformarea autovehiculelor care și-au îndeplinit ciclul de funcționare în remorci și semiremorci.** În acest fel executăm, pentru diverse utilizări, remorci de 0,4, 0,6 și 7 t, remorci care prezintă un cost de producție mult mai mic decît al celor noi. De asemenea, tot în acest cadru trebuie incluse acțiunile ce vizează **utilizarea pieselor vechi ca bază materială pentru fabricarea unora noi.** De exemplu, arborii de cutie de viteză, care sînt executați din oțel înalt aliat, sînt supuși debitării, realizîndu-se apoi, prin forjare, roți dințate și manșoane de cuplare pentru cutii de viteză ; un alt exemplu în acest sens îl constituie utilizarea supapelor vechi la confecționarea culoaselor pentru cutiile de viteză.

Evident, activitățile specifice procesului de recondiționare nu epuizează ansamblul de preocupări ale colectivului în direcția reutilizării resurselor refolosibile, preocupări prin care, pînă la sfîrșitul acestui an, se vor economisi încă 300 t metal, aproximativ 200 MWh energie electrică și circa 100 tcc combustibili. O acțiune cu efecte pozitive asupra consumului de metal este reprezentată de **execuția de scule așchietoare din scule uzate,** nereparabile. Procesul, pe lîngă importante economii de metal, ne asigură o aprovizionare corespunzătoare a locurilor de muncă cu astfel de scule, la costuri mult mai reduse în comparație cu achiziționarea lor de la întreprinderile producătoare. Este vorba, printre altele, de cuțite roată de mortizat, freze melc, burghie de centruire etc. De asemenea, am trecut la **introducerea borurării sculelor așchietoare,** soluție care permite **creșterea durabilității sculei de peste 3 ori,** cu influențe deosebite asupra reducerii consumurilor de oțeluri înalt aliate.

Ștefan LECH
director
ing. Ion ȘERBĂNESCU
Întreprinderea de reparații auto „Grivița" — București

DEZBATERE „R. E."

Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (V)

MAI MULT ca oricînd, în acest cincinal dezvoltarea economică a antrenat o creștere a eficienței în valorificarea energiei prin atragerea în circuitul economic, într-o proporție mult mai mare decît în perioadele anterioare, a resurselor refolosibile cu nivel energetic scăzut și gospodărirea eficientă a tuturor formelor de energie.

Intensificarea activității de recuperare și valorificare a energiei a devenit, așa după cum s-a subliniat și la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, o soluție care este capabilă să conducă la creșterea gradului de utilizare a energiei. Cercetările întreprinse pînă în prezent au evidențiat faptul că, din actualele pierderi de energie, circa o treime ar putea fi recuperate cu ajutorul unor tehnologii cunoscute și realizate. Dacă ținem seama și de faptul că peste 60% din energie se consumă în prezent sub formă de căldură, iar din acest consum aproape jumătate se realizează la temperaturi inferioare nivelului de 100° C, ne putem da seama ce rezerve mari există pentru valorificarea resurselor energetice, într-o proporție mult mai mare decît pînă în prezent. Aceste aspecte, alături de cele referitoare la creșterea producției de energie și îmbunătățirea condițiilor de exploatare a agregatelor au fost abordate în cadrul dezbaterii de numeroși participanți.

• *Economisirea resurselor energetice primare prin valorificarea energiei refolosibile*

Bilanțurile energetice — instrumente active pentru cuantificarea resurselor

Ștefan Răgălie: „Procesele tehnologice însoțite de arderea directă, precum și cele în care se realizează transformarea energiei termice în altă formă de energie au în prezent o pondere însemnată într-o serie de ramuri industriale ca: metalurgie, chimie, materiale de construcții. În plus, dacă ținem seama și de faptul că în cadrul acestor procese produsele părăsesc, de cele mai multe ori, instalația sau utilajul tehnologic la temperaturi ridicate, care pot varia între 300 și 1 600°C, căldură ce se pierde, în general, în mediul înconjurător, ne dăm seama de cantitatea mare de energie care, datorită nivelului exergetic ce-l mai deține, poate fi valorificată în alte domenii. În acest context, în ultimul timp s-a impus tot mai mult analiza amănunțită a modului în care are loc utilizarea energiei pe întregul flux tehnologic, prin **întocmirea și reactualizarea periodică a bilanțurilor energetice.** Prin realizarea acestei acțiuni de către specialiștii din domeniu se asigură o modalitate operativă de evidențiere a volumului de resurse energetice refolosibile inventariate în cadrul fiecărui proces tehnologic, precum și un mod practic de cunoaștere a potențialului energetic ce se mai poate valorifica în mod eficient.

Resursele energetice refolosibile care au fost inventariate și valorificate pe baza bilanțurilor energetice în actualul cincinal au asigurat atît o creștere a eficienței utilizării energiei primare la nivelul întregii economii naționale, prin sporirea randamentelor energetice, cît și o scădere sensibilă a consumurilor specifice ca urmare a satisfacerii într-o proporție mai mare a unor necesități interne de consum din aceste resurse. Ținîndu-se seama de actualele rezerve care mai există în industrie și situîndu-se pe aceeași traiectorie ascendentă din ultimii ani, programul de valorificare a resurselor energetice refolosibile pentru cincinalul viitor prevede recuperarea unui volum cu aproape 60% mai mare decît realizările înregistrate în 1983, nivelul total echivalînd cu aproximativ 16 milioane tcc.

În scopul realizării acestor sarcini de valorificare este necesar ca întreprinderile industriale să acționeze împreună cu ministerele, centralele și institutele de cercetare și proiectare pentru asigurarea din resurse recuperate, în condiții de eficiență economică și energetică, a necesităților proprii de consum cît și pe cele ale populației, ceea ce va conduce la disponibilizarea unor importante cantități de resurse primare, în special hidrocarburi. O măsură importantă care poate contribui și în perspectivă la realizarea acestui obiectiv este **continuarea acțiunii de montare a cazanelor recuperatoare și a schimbătoarelor de căldură la majoritatea instalațiilor industriale unde există inventariate resurse energetice libere,** în paralel cu definitivarea documentației tehnice ce soluționează această problemă. În acest sens, propunem ca, pe baza rezultatelor ce se vor obține pînă la sfîrșitul anului 1985, **să se stabilească pentru cincinalul viitor un regim mai operativ de concepție, proiectare și realizare a capacităților recuperatoare, în strînsă corelație cu nivelul tehnic al tehnologiilor și cu gradul de valorificare a resurselor energetice primare existent la nivelul fiecărei unități industriale".**

Resursele energetice cu randament scăzut pot fi eficient valorificate

Eugen Fercală: „Așa cum de altfel s-a mai amintit în dezbatere, industria chimică, prin natura proceselor foarte diverse și complexe, este o mare consumatoare de energie electrică, termică și de combustibili. Pentru a reduce cerințele de la balanța de energie primară, majoritatea proceselor tehnologice au fost concepute, încă din faza de proiectare, cu sisteme termoenergetice complexe de utilizare a combustibililor și energiilor rezultate din proces. În acest fel s-a căutat să se reducă consumurile de energie pe unitatea de produs, în primul rînd pe seama resurselor energetice refolosibile. Pentru utilizarea resurselor energetice refolosibile care rămîn disponibile după epuizarea tuturor posibilităților de folosire în cadrul instalațiilor generatoare s-au căutat și s-au aplicat diverse soluții, care au făcut ca volumul acestora (definite ca resurse energetice refolosibile libere) să se ridice în 1984 la 1 350 mii tcc, acoperindu-se cu aceste cantități 8,6% din necesarul de energie termică și combustibili. Gradul de acoperire cu resurse energetice refolosibile proprii crește la 23,9% dacă se iau în considerare și resursele energetice refolosibile recirculate.

Ca urmare a acțiunilor întreprinse în anii anteriori, s-au realizat lucrări care au condus la obținerea unor importante economii de combustibili și care au constat în: recuperări de gaze din sistemele de faclă (peste 60 000 tcc/an la C. P. Pitești, circa 10 000 tcc/an la C. P. Brazi, 10 000 tcc/an la C.C. Rm. Vîlcea etc.); sisteme de recuperare a căldurii condensatului pur și impur (circa 50 000 tcc/an pe platforma C.P. Pitești, peste 15 000 tcc/an pe platforma C.I.C. Turnu Măgurele, 16 000 tcc/an pe platforma C.C. Făgăraș, cu utilizare la sere etc.); montarea de cazane recuperatoare pentru utilizarea căldurii gazelor fierbinți rezultate de la cuptoarele industriale (la rafinăriile Brazi, Pitești, Borzești, Ploiești, Teleajen ș.a.), precum și a unor instalații pentru utilizarea căldurii din produsele fierbinți.

În prezent, sînt în curs de realizare peste 40 de lucrări de investiții pentru recuperări de resurse energetice refolosibile, cu o capacitate de recuperare de 240 mii tcc/an și care constau

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor: **Ștefan RĂGĂLIE,** cercetător științific la Institutul de economie industrială, **Eugen FERCALĂ,** din Direcția tehnică a Ministerului Industriei Chimice, **Sergiu MOȚĂTEANU,** din Direcția tehnică a Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, **Sorin UNGUR,** directorul Întreprinderii electrocentrale Oradea.

în recuperări de gaze de facă la restul faclelor la care nu există instalații de recuperare (77 mii tcc/an), recuperări din căldura gazelor arse (63 mii tcc/an), recuperări ale căldurii condensatului (54 mii tcc/an), recuperări de diverse deșeuri combustibile (25 mii tcc/an) și altele. Respectarea termenelor de punere în funcțiune a acestor capacități, care sînt în majoritate eșalonate în 1985, este condiționată însă de livrarea de către unitățile executante ale M.I.C.M. a utilajelor în termenele contractate, întrucît, pînă în prezent, întîmpinăm greutăți în asigurarea cazanelor recuperatoare, a compresoarelor de gaze de facă și a altor utilaje specifice.

Pentru folosirea resurselor energetice de nivel coborît, care nu-și găsesc utilizare în industria chimică, s-au montat și sînt în curs de montare instalații cu pompe de căldură echipate cu agregate fabricate după concepție proprie de către Combinatul de fibre sintetice Iași, pentru furnizarea de agent termic către populație. Astfel, se află în funcțiune de peste 2 ani, cu rezultate bune, o pompă de căldură de 5 Gcal/h la C.F.S. Iași, care furnizează agent termic cartierelor de locuințe învecinate și sînt în curs de montaj pompe de căldură de 2,5 și 5 Gcal/h la C.P. Pitești, Întreprinderea Bioproteine Curtea de Argeș, C.F.A. Brăila ; în anii 1986—1990 urmează să se instaleze astfel de echipamente și la alte unități pentru utilizarea căldurii deșeu din apele de răcire în scopuri de încălzire."

Generalizarea trecerii la utilizarea combustibililor solizi

Sergiu Moțățeanu : „În condițiile creșterii în acest an, față de 1980, a producției industriale pe ansamblul ministerului nostru cu 12,4%, consumurile energetice urmează să înregistreze o reducere de 19,8% la combustibil convențional și 6,2% la energie electrică. Astfel, indicele consumului de hidrocarburi urmează să se reducă de la 63,9 tcc la 1 mil. lei producție marfă la 46,6 tcc la 1 mil. lei producție marfă, iar cel al consumului de combustibili lichizi petrolieri — păcură și combustibil lichid ușor — să scadă cu 57% ; în aceeași perioadă, volumul resurselor energetice refolosibile sporește cu 33,8%. Principalele măsuri preconizate în scopul reducerii consumurilor energetice vor conduce la economisirea în acest an, pe ansamblul ministerului, a peste 225 mii tcc și 90 mii MW energie electrică. Pentru aceasta, se acționează în principal în direcția modernizării proceselor tehnologice în industria de exploatare și prelucrare a lemnului, în industria cimentului și materialelor de construcții (creșterea ponderii procedeului uscat în producția de ciment, uscarea pînă la umiditatea de echilibru a cherestelei, ceramicii brute, prefabricatelor din beton etc.), reproiectării constructive și tehnologice a unor produse, reducerii la strictul necesar a sortimentelor energointensive prin înlocuirea lor cu alte produse.

În ceea ce privește trecerea la utilizarea combustibililor solizi — cărbuni și resurse neindustrializabile —doresc să menționez că, din totalul de 544 cazane cu funcționare pe combustibili lichizi existente în unitățile noastre în 1982, au fost transformate sau înlocuite 353, cu un efect de substituire a unui consum de 78 mii t combustibil lichid. Pentru acest an este prevăzută trecerea pe combustibili solizi a funcționării unui număr de încă 101 cazane, ceea ce va reprezenta disponibilizarea a 28 mii tone combustibil lichid ; la finele anului, 85% din numărul cuptoarelor vor funcționa pe combustibili solizi, cu un efect de economisire de 106 mii tone combustibil lichid.

Ca urmare a orientărilor stabilite de conducerea de partid și de stat privind reducerea mai accentuată a consumurilor de hidrocarburi, pentru perioada 1985—1990 au fost elaborate la nivelul ministerului nostru programe de acțiuni și măsuri concrete, de o înaltă eficiență. Astfel, se prevede continuarea lucrărilor de înlocuire și transformare pentru trecerea la consumul de combustibili solizi a încă 332 cazane de debite mari și mijlocii ; finalizarea acestor lucrări va conduce la înlocuirea unui consum de 85 mii t combustibil lichid și 200 mil. mc gaze naturale. Printre alte soluții cu caracter tehnic și tehnologic ce urmează a fi elaborate și aplicate în practică pentru reducerea consumurilor energetice se află și : ● trecerea la arderea prafului de lemn în uscătoarele de așchii pentru plăci aglomerate din fabricile de PAL ; ● extinderea utilizării, prin adaptarea cuptoarelor tunel, a sterilului carbonifer înglobat în masa de argilă la fabricarea cărămizilor și blocurilor ceramice pentru construcții ; ● utilizarea aerului cald, rezultat din instalațiile de ardere, la uscarea produselor ceramice ; ● extinderea utilizării cărbunilor inferiori de 2 200 Kcal/kg în circuitul termic secundar al tuturor cuptoarelor de la Combinatul de lianți din Cîmpulung, înlocuindu-se astfel 40—50% din consumul de hidrocarburi ; ● trecerea majorității liniilor de ciment la funcționarea pe cărbune de peste 5 400 Kcal/kg.

Referitor la buna desfășurare a acțiunii de trecere a funcționării cazanelor pe combustibili solizi, doresc să arăt că alături de eforturile noastre, o importanță deosebită prezintă colaborarea cu unele întreprinderi furnizoare de echipamente energetice. Din acest punct de vedere întîmpinăm unele greutăți generate atît de nelivrarea la timp a unor cazane de abur cu funcționare pe combustibil solid — deșeuri neindustrializabile — de către Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca (restanța se ridică azi la 18 asemenea cazane, din care 2 trebuiau livrate încă din anul trecut), cît și de faptul că M.I.C.M. nu a asigurat nici pînă în prezent omologarea cazanelor pe cărbune tip ASF de 2 și 10 t abur/oră."

● *Agregatele din termocentrale — utilizate la indici superiori*

Menținerea în stare de funcționare pe perioada planificată a tuturor instalațiilor

Sorin Ungur : „Unitatea noastră se numără printre cele cu rezultate deosebite în cadrul ramurii. An de an ea a asigurat creșterea producției de energie electrică pe lignit, în medie cu circa 10% ; în 1984 producția realizată s-a situat la 1 500 GWh, din care 1 425 GWh pe cărbune, centrala noastră, a cărei putere instalată reprezintă circa 2,9% din puterea centralelor pe cărbune ale țării, realizînd astfel aproximativ 6,9% din producția totală de energie electrică pe cărbune a țării. Printre principalele căi pe care s-a acționat pentru obținerea acestor rezultate se numără :

● **exploatarea și supravegherea dirijată a instalațiilor și agregatelor energetice,** atît în scopul asigurării funcționării centralei la parametrii maximi, în deplină siguranță, în vederea alimentării ritmice a consumatorilor de energie electrică și termică, cît și pentru asigurarea unei eficiențe maxime în exploatarea agregatelor ;

● **urmărirea permanentă a comportării în exploatare a agregatelor,** depistarea și înlăturarea la timp a punctelor slabe, oprirea preventivă a instalațiilor pentru reparații de întreținere în zilele de sărbători, rotirea agregatelor de rezervă, respectarea graficelor de profilaxie, de ungere a agregatelor, analiza cauzelor fiecărui incident și stabilirea de măsuri ce trebuie luate pentru evitarea altora similare ; aceste acțiuni au permis, spre exemplu, ca numărul de minute de imobilizare a puterii să scadă în 1984 cu aproape 65% ;

● **executarea în condiții de calitate a reparațiilor planificate** la agregatele de bază, ceea ce a permis reducerea puterii imobilizate în urma unor căderi accidentale cu 64,4% în 1984, față de 1983, crescînd corespunzător disponibilitatea de energie electrică și termică a centralei.

Creșterea calității reparațiilor și scurtarea perioadei de imobilizare a agregatelor au fost posibile prin asigurarea din timp a documentațiilor și a bazei tehnico-materiale. În acest context, o atenție deosebită se acordă aprovizionării cu piese de schimb, domeniu în care o pondere însemnată o dețin acțiunile vizînd recuperarea și recondiționarea pieselor vechi și executarea prin autodotare a unor diverse alte piese ;

● **promovarea consecventă a unor lucrări de modernizare a instalațiilor din gospodăria de cărbune,** în scopul creșterii disponibilității benzilor și concasoarelor, a dezghețării vagoanelor în tunel, extinderii stațiilor de descărcare etc. De asemenea, montarea unui mare număr de electromagneți (13 buc.) și a sesizoarelor asigură extragerea în totalitate a corpurilor metalice din masa de cărbune, prevenind astfel avarierea alimentatorilor de la morile cazanelor ;

● **creșterea gradului de termoficare** a centralei la 99% în 1984, față de 83% prin proiect, și reducerea cu 68% în 1984, față de 1983, a energiei termice livrate prin cazane de apă fierbinte cu funcționare exclusivă pe păcură, în condițiile livrării unei cantități de energie cu 4% mai mare. Acest lucru a fost posibil prin suplimentarea în boilere a capacității de termoficare și efectuarea, pentru prima dată în țară, de modificări constructive la turbine în vederea funcționării lor cu diafragmă etanșă la corpul de joasă presiune și, deci, mărirea cantității de abur prelevat pe prizele turbinei ;

● **asigurarea unei recepții exigente a cărbunelui,** măsurarea „din mers" a tuturor cantităților de cărbune care intră în centrală, aplicarea unor rețele de omogenizare în scopul obținerii unui cărbune constant și de calitate, uniform măcinat. Referitor la adaosul de păcură, arătăm că în 1984 acesta s-a situat la numai 5%, centrala de la Oradea dispunînd în prezent de 2 cazane de abur a căror funcționare nu necesită păcură."

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA
C. GORIE

Organizarea teritoriului — în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare

O problemă de strictă actualitate

DEZVOLTAREA lumii moderne este caracterizată de o triplă ordine de creștere evolutivă : tehnică, economică, socială. Toate aceste evoluții se reflectă pe un spațiu care devine din ce în ce mai restrîns și cu o cantitate de resurse care, tind să se reducă fără a putea fi prevăzute cu necesarul de schimb, ceea ce situează în prim plan problemele folosirii raționale a resurselor funciare și de apă, ca o condiție a creșterii generale preconizate. De aici rezultă și necesitatea definirii unei concepții globale și totale de planificare a folosirii terenurilor și a apei, armonizînd exigențele rivale sau concurente.

În acest context, organizarea teritoriului a devenit una dintre preocupările centrale ale lumii contemporane, impunîndu-se ca o necesitate obiectivă pentru coordonarea multiplelor interese ce se interferează pe același teritoriu și pentru folosirea rațională a resurselor, constituind singurul mod în care coordonarea elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată sînt dirijate pentru îmbunătățirea teritoriului, pentru a-l adapta diverselor scopuri urmărite de societate.

Organizarea teritoriului se definește sub triplul aspect ; economic, social și fizic, asigurînd lichidarea disparităților între diferite zone, o dezvoltare și echipare armonioasă. Funcția sa rezidă în indicarea metodelor de maximizare a gradului de realizare, a scopurilor pe care le urmărește societatea prin repartizarea corespunzătoare în spațiu a numărului crescînd de elemente teritoriale, în mod coordonat, reciproc cu gospodărirea rațională a resurselor funciare.

Multitudinea și varietatea problemelor considerate în spațiu și timp imprimă organizării teritoriului un caracter de sinteză, iar condiția social-economică asigură unitatea de concepție și de realizare a organismelor de planificare, cercetare, proiectare, execuție și exploatare, prin posibilitatea de dirijare a fondurilor necesare. Organizarea teritoriului în acest context își definește funcția sa prin totalitatea intervențiilor cu caracter permanent ce asigură restructurarea, modelarea și echiparea optimă a spațiului adecvate valențelor sale economice, particularităților sociale și specificului natural — integrate dezvoltării complexe a economiei. Constituind unicul mod de coordonare a elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată, organizarea teritoriului se afirmă ca o soluție globală de optimizare a folosirii spațiului în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății.

Prin aplicarea concepției științifice a partidului, a secretarului său general, în țara noastră a fost realizat un sistem general de organizare a teritoriului care, începînd cu studiile de sistematizare, la nivel național, județean, comunal, al zonelor funcționale, se finalizează cu documentațiile tehnico-economice (studiile de amplasament, notele de comandă, proiectele de execuție, detaliile de execuție) pentru promovarea diferitelor investiții, asigură integrarea într-o concepție de ansamblu a tuturor dezvoltărilor și echipărilor.

În acest context, organizarea teritoriului asigură în principal : ● gospodărirea și conservarea rațională a resurselor naturale și umane, integrate strategiei de dezvoltare și prevederilor diferitelor programe naționale ; ● amplasarea coordonată a investițiilor integrate în planul național unic și a planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial ; ● complexitatea și caracterul de ansamblu pe care trebuie să le aibă fiecare intervenție la nivel național, zonal și local, asigurînd creșterea suprafeței categoriilor superioare de folosință, crearea unor masive compacte pentru fiecare folosință de dimensiune economică, corelarea permanentă a condițiilor ecologice și, mai ales, edafice cu cerințele punerii în valoare a terenurilor neproductive și slab productive ; ● conceptul de a gîndi în complex și a executa în etape totalitatea lucrărilor hidrotehnice și a măsurilor de ameliorare ulterioară a solurilor, ceea ce asigură rezolvarea integrală a factorilor naturali nefavorabili și controlul evoluției terenurilor și a regimului hidrogeologic ; ● asigurarea controlului dezvoltării integrate a teritoriului, în scopul limitării sau evitării construirii anarhice, protejării terenurilor agricole valoroase și gospodăririi lor raționale.

*) Acțiunea a început odată cu trecerea la amenajarea integrală a marilor sisteme de irigații și desecări, respectiv Lunca Dunării în 1960, devenind din 1976 un sistem legiferat, obligatoriu

Organizarea teritoriului și dezvoltarea spațiului rural

SEMNIFICAȚIA organizării teritoriului crește considerabil dacă ne referim la agricultură, avînd în vedere că spațiul rural deține practic 90% din teritoriul național, iar spațiul agricol 60%, constituind baza pentru lucrările de gospodărirea apelor și îmbunătățiri funciare, care prin suprafața, volumul investițiilor, eforturile materiale și umane constituie cele mai importante forțe de producție ce funcționează pentru deservirea masivelor funciare pe care sînt amplasate.

În acest context a apărut și s-a dezvoltat conceptul ca lucrările de gospodărire a apelor (regularizări, acumulări, derivații) și îmbunătățiri funciare (irigații, desecări, combaterea eroziunii) să se realizeze corelat cu organizarea teritoriului, atît pentru crearea celor mai raționale forme de repartizare teritorială, de funcționare a acestora, cît și pentru îmbunătățirea condițiilor de valorificare și exploatare a terenurilor.

Experiența noastră *) atestă că dacă amplasarea de lacuri de acumulare, baraje, diguri sau trasarea unor rețele de canale, debușee, benzi înierbate, terase, conducte, drumuri de exploatare au în vedere numai orografia terenului și volumul de terasamente se creează greutăți în folosirea judicioasă a terenului și apei pe zeci de ani, cu implicații negative directe asupra economicității producției agricole și a dezvoltării unitare a teritoriului. Aceasta, deoarece nu este suficient să construiești, să modelezi, și să echipezi un teritoriu — chiar dacă în toate cazurile natura geografică este profund modificată. Numai în condițiile corelării acestor intervenții cu totalitatea elementelor teritoriale prezente sau care au posibilități de dezvoltare avem de-a face cu **organizarea teritoriului.**

Definirea unei **concepții globale și unitare de valorificare, amenajare și organizare a terenurilor și a apei,** armonizînd exigențele rivale sau concurente în complexul organismului teritorial din care fac parte, a situat în centrul organizării teritoriului conceptul de **corelare cu lucrările de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare.** De fapt, lucrările de organizarea teritoriului agricol, cuprinzînd terenuri de mare diversitate și complexitate natural-economică au impus abordarea și rezolvarea unitară a problemelor pămîntului și a apei.

Semnificația problemelor a crescut considerabil ca urmare a amploarei și ritmului lucrărilor de gospodărire a apelor, îmbunătățiri funciare și valorificare a resurselor funciare, care evită riscul marilor pagube provocate de secetă, exces de umiditate și eroziune, realizînd suportul procesului de intensificare a agriculturii la nivelul cerințelor.

Integrînd spațiul geografic unei concepții de ansamblu, organizarea teritoriului definește o soluție optimă de dezvoltare în profil teritorial, întrunind trei elemente de bază ale politicii de organizare a teritoriului : ● considerarea pămîntului ca element esențial, sintetic și integrator, în realizarea proiectelor economice și sociale ; ● asigurarea dezvoltării zonelor agricole în armonie cu imperativele dezvoltării generale și a așezărilor populate ; ● gospodărirea spațiului rural, avînd în vedere conservarea resurselor naturale (solul, apa, pădurile), ameliorarea, creșterea fertilității și exploatarea eficientă a fondului funciar.

Corespunzător particularităților teritoriale și cerințelor producției agricole se realizează o concordanță deplină între resursele funciare, cerințele ecologice și dezvoltarea economică, asigurîndu-se utilizarea rațională a terenurilor agricole și forestiere.

Principii de corelare a lucrărilor

EXPERIENȚA a 25 de ani de corelare a lucrărilor de gospodărirea apelor, îmbunătățiri funciare și organizarea teritoriului a demonstrat că numai acele lucrări s-au dovedit eficiente, care au avut la bază **complexul factorilor naturali, tehnici și economici,** integrați cerințelor de exploatare eficientă a acumulărilor, sistemelor hidroameliorative și a terenurilor amenajate, respectînd următoarele principii de bază :

- integrarea lucrărilor proiectate în schema-cadru de amenajare a bazinului hidrografic, în vederea realizării unei soluții unitare de utilizare a apelor și terenurilor, în concordanță cu etapele de realizare și exploatare a lucrărilor hidrotehnice și de creștere a suprafețelor agricole ;
- stabilirea amplasamentelor lacurilor de acumulare și a traseului schemelor hidrotehnice, cu încadrarea în prevederile studiilor de sistematizare teritorială și în concordanță cu cerințele de organizare a teritoriului agricol — evitînd ocuparea de terenuri valoroase (arabil, plantații de vii, livezi și păduri), precum și menținerea posibilităților de exploatare normală a terenurilor limitrofe (prin încadrarea pe limite obligate sau asigurarea de elemente geometrice corespunzătoare cerințelor de exploatare agricolă) ;
- trasarea schemei hidrotehnice în așa fel încît să se asigure evitarea fragmentării neraționale, uniformizarea potențialului de producție al terenurilor amenajate, îmbunătățirea delimitării terenurilor agricole și forestiere, realizarea unor perimetre compacte ale unităților cuprinse în sistem (I.A.S., C.A.P., asociații economice), cu luarea în considerare a zonelor de favorabilitate a reliefului, a rețelelor de echipare tehnică (căi ferate, drumuri, canale, limita aripilor de ploaie), asigurînd totodată satisfacerea cerințelor de exploatare economică a terenului (pe sole, tarlale, parcele) și a sistemei de mașini și tractoare ;
- considerarea lucrărilor de gospodărire a apelor, îmbunătățiri funciare și organizarea teritoriului ca un proces continuu, condiționat de cerințele societății și de evoluția terenului, integrarea acestor lucrări — prin modul de amplasare (trasare) a lor, în contextul tuturor rețelelor de echipare tehnică (căi de comunicații, rețele electrice etc.) — în condițiile naturale (relief, litologie, hidrologie, sol etc.) și economice (așezări populate, platforme industriale, centre de producție etc.) ;
- trasarea în așa fel a schemei hidrotehnice încît să permită realizarea unor unități teritoriale ale căror forme și mărimi (ploturi de irigare, sole, tarlale, parcele) să asigure mecanizarea integrală a exploatării, evitînd unghiurile ascuțite și neparalelismul canalelor și conductelor, față de totalitatea elementelor obligate existente ;
- realizarea unor suprafețe cît mai mari ale sectoarelor de desecare delimitate de canale și desecarea pe ambele laturi ; în cazul realizării pe aceeași suprafață a irigării și desecării, rețeaua de conducte sub presiune se trasează perpendicular pe canalele de desecare, pentru a asigura exploatarea eficientă a terenului și un grad maxim de mecanizare, de folosire a echipamentelor de udare, a mașinilor și utilajelor agricole ;
- rezolvarea drumurilor de exploatare ca o completare a rețelei de circulație generală, asigurînd atît exploatarea terenurilor cît și a sistemului, prin amplasarea întotdeauna limitrof și paralel cu rețeaua de canale și conducte principale — pînă la ultimele elemente ale rețelei. La irigarea prin scurgere la suprafață, din canale deschise, drumurile se amplasează la capetele canalelor distribuitoare de sector ; la irigarea cu agregate mobile sau semistaționare — în lungul canalelor distribuitoare de sector, iar la irigarea cu conducte sub presiune — la limita aripilor de udare ;
- încadrarea tuturor rețelelor electrice în schema generală de sistematizare a teritoriului și localităților, trasarea lor paralelă și în imediata apropiere față de echipările existente sau proiectate (drumuri clasate, drumuri consolidate, cursuri de apă, canale magistrale și principale etc.), evitînd crearea unor forme nemecanizabile și improprii aplicării lucrărilor hidroameliorative ;
- trasarea tuturor rețelelor hidrotehnice în funcție de relief, dar integrate echipărilor existente, urmărind evitarea unor situații care influențează nefavorabil economicitatea exploatării : distanțe neuniforme între antene ; lipsa continuității antenelor din ploturile limitrofe ; schimbarea orientării antenelor cu 180 grade, de la un plot la altul, chiar acolo unde condițiile de teren nu o impun ; irigarea prin brazde și aspersiune pe aceeași antenă ; neparalelismul antenelor și, respectiv, distanțe diferite între hidranți, avînd ca efect imposibilitatea transportului mecanizat al aripilor de udare ; ignorarea canalelor și drumurilor existente (care constituie limite obligate în exploatarea terenurilor) la trasarea antenelor, cu repercusiuni în exploatarea terenului și a seturilor de udare :
- stabilirea hotarelor unităților — I.A.S., C.A.P., asociații economice, stațiuni experimentale, ferme — pe căi de comunicații, canale principale sau secundare, limite naturale obligate (păduri, cursuri de apă, fire de vale, lacuri etc.).

Documentațiile tehnico-economice — elaborate unitar

INTREAGA activitate de proiectare și execuție a lucrărilor de gospodărire a apelor, îmbunătățiri funciare și organizarea teritoriului trebuie realizată într-o permanentă colaborare. Două momente sînt esențiale în procesul elaborării documentațiilor tehnico-economice, începînd cu nota de comandă : a) pe baza schemei hidrotehnice principale — acumulări, regularizări, indiguiri, irigații, desecări — se reamplasează și regrupează folosințele de teren, în contextul sistematizării teritoriului tuturor unităților, asigurînd perimetre compacte în apropierea centrelor de producție și a așezărilor populate, sprijinite pe limite obligate și asigurînd rețele de căi de comunicații optim distribuite teritorial ; b) sistematizarea concomitentă a schemei hidrotehnice principale și a perimetrelor unităților permit trasarea rețelei secundare (canale și conducte), care se integrează condițiilor specifice fiecărei folosințe și unități agricole, pe ansamblul sistemului.

În vederea unei amenajări integrale a teritoriului, concomitent cu stabilirea volumului de investiții de bază pentru lucrările de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare se realizează și investițiile conexe (pentru valorificarea mai completă a resurselor funciare — defrișări, destufizări, desțeleniri, nivelări, modelări, amendări etc.), precum și cele colaterale (ca efect al creșterii producției vegetale, prin realizarea lucrărilor de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare — mașini și utilaje, centre de producție, efective de animale drumuri agricole, plantații viti-pomicole, perdele de protecție etc.), care stau la baza definitivării proiectelor și detaliilor de execuție.

Ca efect al acestei colaborări, în faza de elaborare a notei de comandă se creează condițiile pentru aprecierea reală de către organele de decizie a eforturilor necesare în vederea punerii în valoare a resurselor funciare și de apă, pentru intensificarea producției agricole.

Pe baza studiilor de fundamentare a notelor de comandă aprobate se elaborează, în aceeași colaborare permanentă ; **proiectele de execuție** pentru gospodărirea apelor, îmbunătățiri funciare și organizarea teritoriului (pe sistem, bazin hidrografic, perimetru ameliorativ) — definitivînd restructurarea folosințelor, comasarea terenurilor și rectificarea hotarelor, trasarea rețelelor de drumuri și podețe, organizarea terenului arabil.

Detaliul de execuție se realizează de către în reprinderile specializate în gospodărirea apelor și îmbunătățiri funciare, separat — și numai după execuția în teren a lucrărilor proiectate în comun la faza de proiect de execuție — se realizează organizarea teritoriului fiecărei unități agricole și ferme, ca bază pentru exploatarea sistemelor hidrotehnice și promovarea unor sisteme raționale de agricultură. Astfel, pe ansamblul fiecărei unități agricole organizarea teritoriului se definește în concordanță cu elementele de sinteză ce decurg din nota de comandă și proiectele de execuție aprobate, profilul de perspectivă al fiecărei unități agricole corelat cu zonarea producției agricole, condițiile teritoriale rezultate după execuția în teren a lucrărilor de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare. În aceste condiții se definitivează pe unități și ferme, modul de folosință a terenului după amenajare și organizare, măsurile și lucrările ameliorative pe sole și parcele.

Semnificația problemelor sumar prezentate crește considerabil pentru agricultură, ca urmare directă a acelor funcții caracteristice care își găsesc valorificarea optimă numai în condițiile realizării concomitente a gospodăririi apelor, îmbunătățirilor funciare și organizării teritoriului. Aceasta, cu atît mai mult, cu cît teritoriul rural va continua să ocupe 90—95% din suprafața țării, astfel că valorificarea și înfățișarea generală a spațiului în viitor va depinde numai de tratarea unitară și globală a tuturor problemelor prezentate pe teritoriu — și, în primul rînd a pămîntului și a apei.

dr. ing. Ion BOLD
Institutul de geodezie, fotogrammetrie, cartografie și organizarea teritoriului

Posibilități de dezvoltare intensivă a industriei turistice

PROGRESELE pe care le-a realizat țara noastră, pe toate planurile vieții economice și sociale, au creat condițiile intrării societății noastre într-o etapă nouă, superioară a dezvoltării sale, cînd în economie, în toate sferele vieții sociale devin prioritare aspectele intensive, calitative ale dezvoltării.

Dezvoltarea și diversificarea serviciilor, inclusiv a celor turistice — turismul — reprezentînd, în principal, prestații de servicii, constituie o condiție a dezvoltării multilaterale și complexe a economiei naționale, a ridicării nivelului de trai al poporului. Practicarea turismului constituie un factor de potențare și creștere a randamentului forței de muncă ; studiile sociologice arată că persoanele care practică cu regularitate turismul obțin rezultate superioare celor realizate de cei care prestează același gen de muncă, dar care nu obișnuiesc să participe la activități turistice.

Stimularea dezvoltării turismului, în general, și a celui internațional, în special, astfel încît să aibă o contribuție sporită la lichidarea datoriei externe, necesită eforturi însemnate de modernizare a bazei tehnico-materiale a turismului, mobilizarea tuturor rezervelor existente în acest domeniu, ceea ce reclamă o bună conlucrare între această ramură și celelalte ramuri ale economiei naționale. Apare astfel evidentă necesitatea ca în strînsă corelare cu cerințele dezvoltării și modernizării economiei și ale atingerii unei eficiențe economice și sociale ridicate, în toate sectoarele, să se urmărească dezvoltarea și modernizarea continuă a activității turistice, sector de activitate care în țara noastră dispune de resurse naturale importante și care cunoaște, în prezent, o dezvoltare rapidă, în toate țările.

Capacitate mare de export indirect

DEZVOLTAREA bazei materiale a turismului în țara noastră a avut un caracter predominant extensiv, nefiind însoțită întotdeauna de modernizări corespunzătoare ale proceselor tehnologice și ale echipamentelor utilizate, ceea ce a creat un decalaj între posibilitățile de dezvoltare a turismului și calitatea serviciilor oferite ; ca urmare, numărul unităților dotate cu utilaj modern de înaltă tehnicitate și productivitate poate fi încă mult sporit.

Schimbările calitative din domeniul turismului, care vor determina creșterea forței de atracție a ofertei turistice românești, pe piața internă și externă, trebuie să vizeze modernizarea dotării unităților turistice, diversificarea agrementului, diversificarea unităților de alimentație publică și îmbogățirea sortimentului de preparate culinare, îmbunătățirea transportului intern, ridicarea calității oricărei prestații cu caracter turistic.

Analiza a evidențiat necesitatea intensificării cooperării interramuri, industrie-turism, pe următoarele direcții principale :

● Desfășurarea unei activități turistice intense necesită **modernizarea dotării unităților de cazare.** Astfel, mobilierul aflat în dotarea unităților de turism se impune să fie realizat în condiții deosebite, care să-i confere o rezistență mai mare decît cea asigurată, de regulă, mobilierului realizat pentru populație ; totodată, elementele de mobilier necesare dotării unităților de cazare turistică și, într-o mare măsură și a celor de alimentație publică trebuie să conțină elemente de unicitate, cu specific național care să imprime un caracter cît mai original fiecărei unități turistice. Aparatele radio, tv, telefon etc., care completează dotarea camerelor de hotel, trebuie să aibă o manevrare simplă, fiabilitate în funcționare, o integrare armonioasă în ambianța camerei pentru a satisface exigențele turiștilor români și străini.

● Modernizarea unităților de alimentație publică, așa cum arată experiența altor țări, necesită, pe lîngă dotarea corespunzătoare cu utilaje și alte produse industriale, realizarea unui **sistem integrat de fluxuri complexe de aprovizionare, preparare și servire a unităților de alimentație publică,** în cadrul căruia existența unor bucătării centralizate sau a unor combinate culinare, dotate cu echipamente complexe pentru pregătirea diferitelor preparate, semipreparate etc., va avea un rol important în aprovizionarea unităților de alimentație publică cu un sortiment bogat și variat de produse culinare. La realizarea unui astfel de sistem, activitățile cu caracter industrial vor avea o contribuție importantă, atît prin asigurarea unei dotări corespunzătoare, cît și prin preluarea unor funcții, cum sînt : spălarea și curățirea legumelor și fructelor, pregătirea diverselor preparate etc. activitatea de turism putîndu-se astfel preocupa mai îndeaproape de ridicarea calității serviciilor prestate turiștilor, ceea ce constituie, de fapt, funcția de bază, specifică a acestor unități.

● În domeniul mijloacelor de transport pentru turism (autocare și microbuze), ca urmare a creșterii cererii de excursii turistice este necesar să se dezvolte **producția de mijloace de transport cu destinație exclusiv turistică,** iar confortul pe care îl oferă aceste mijloace trebuie să răspundă cerințelor specifice activității turistice. În perspectivă baza proprie de mijloace de transport a Ministerului Turismului este necesar să cuprindă și vase de croazieră, hidrobuze, elicoptere, avioane de capacitate mică și medie pentru curse Charter, trenuri cușete etc.

● În prezent, și cu atît mai mult în viitor, locurile turistice trebuie să ofere turistului, pe lîngă posibilitatea de a beneficia de cazare într-un cadru natural dorit, și mijloace adecvate pentru petrecerea timpului liber. Nu trebuie uitat că, în cazul țării noastre, care dispune de un microclimat natural reconfortant, dacă se adaugă și facilitățile adecvate de transport și posibilitățile de petrecere a timpului liber, se întrunesc condițiile hotărîtoare în definitivarea opțiunii turistice. **Realizarea unor mijloace de agrement moderne, într-o gamă diversificată, cu un design atrăgător,** cerințe desprinse din analiza situației actuale privind dotarea unităților turistice cu mijloace de agrement, trebuie să fie în atenția industriei românești, care este chemată să asigure fabricația produselor necesare desfășurării unei activități turistice eficiente.

● Condițiilor favorabile dezvoltării turismului balnear în țara noastră, oferite de existența unor bogate resurse naturale balneoclimaterice, este necesar să li se adauge o dotare corespunzătoare cu instalații și aparate medicale în măsură să satisfacă exigențele turiștilor români și străini. Practica internațională arată că tratamentele profilactice, de întreținere nu trebuie să fie legate întotdeauna de locul de extragere a substanțelor de tratament (apă de mare, nămol, plante, izvoare naturale) ci poate fi extins în întreaga zonă înconjurătoare.

Dezvoltarea electrotehnicii și electronicii medicale în țara noastră va contribui la realizarea unor importante schimbări calitative în domeniul electroterapiei și balneologiei, cu efecte pozitive de lungă durată în refacarea capacității de muncă a populației.

În prezent, în unele stațiuni, ritmul de dezvoltare a bazei de cazare a depășit ritmul de extindere a capacității de tratament. Această situație reclamă îmbunătățirea dotării cu aparatură medicală a stațiunilor balneare, astfel încît să se realizeze un raport optim între capacitatea de tratament și cea de cazare și alimentație publică a stațiunilor. În același timp unele priorități tehnice deținute de cercetătorii români în diagnosticarea și profilaxia, cu ajutorul unor aparate originale, a diferitelor maladii, impune execuția lor de serie și dotarea cu asemenea aparate și a stațiunilor de tratament.

● Pe plan mondial se manifestă tot mai pregnant, tendința de **utilizare a calculatoarelor electronice în prestarea unui număr tot mai mare de servicii, și, în special, în domeniul serviciilor de rezervări, gestiune etc.** În perioada următoare, folosirea tehnicii moderne de calcul în domeniul serviciilor turistice se va extinde treptat, astfel încît, către sfîrșitul acestui secol, activitatea turistică să beneficieze de avantajele multiple oferite de sistemele informatice moderne.

Întrucît încasările turismului intern și internațional al țării noastre depinde, în principal, de calitatea ofertei turistice asigurate, se impune cu necesitate modernizarea turismului, care implică o contribuție mai importantă a industriei la asigurarea dotării corespunzătoare a unităților turistice.

Cooperarea cu celelalte industrii

DEZVOLTAREA turismului în perspectivă impune cu necesitate implicarea tot mai directă a industriei noastre în satisfacerea cerințelor de dotare a unităților de turism cu echipamente de înaltă performanță. Asimilarea în fabricația internă a unor produse anterior importate, cu un grad mai înalt de tehnicitate, constituie argumente cu privire la posibilitățile industriei noastre de satisfacere a cerințelor de dotare tehnică în domeniul turismului. Deși de cele mai multe ori este preferat exportul direct celui indirect, prin turism, indicatorii de eficiență pledează în favoarea exportului indirect, este adevărat la nivelul economiei naționale.

Astfel, în ceea ce privește mijloacele de transport auto utilizate în turism — autocare și microbuze —, industria noastră a obținut o serie de rezultate importante, reușind să asimileze în fabricație tipuri noi de autocare și microbuze, și este, în prezent, în măsură să satisfacă cerințele de ordin cantitativ ale turismului românesc.

Ținînd seama de faptul că, din punct de vedere constructiv, între autocarele solicitate de turism și autobuzele destinate transportului de persoane, de folosință generală, nu există diferențe foarte importante și avînd în vedere că, în prezent, volumul total al producției de autobuze este mult mai mare decît necesarul de autocare, se poate aprecia că satisfacerea cerințelor turismului de către industria noastră constructoare de mașini este posibilă și la nivelul prognozat pentru anii următori, circa 350 de bucăți în cincinalul 1986—1990, 500 bucăți în cincinalul 1991—1995 și 375 în cincinalul 1996—2000.

Experiență înregistrată în ceea ce privește satisfacerea necesarului de autocare și microbuze pentru turism din producția internă subliniază necesitatea realizării unor importante îmbunătățiri calitative ale acestora, pentru a putea răspunde exigențelor desfășurării unui turism modern. Astfel, este necesară reducerea greutății actuale a autocarului românesc, la nivelul parametrilor înregistrați de piața mondială, cu efect direct asupra consumului de carburant.

Microbuzele românești au un consum specific de carburant comparabil cu cel al produselor similare realizate de firme străine, însă aici preocupările trebuie orientate spre creșterea funcționalității și a gradului de confort pentru a răspunde cerințelor. Printre principalele cerințe constatate menționăm : spații corespunzătoare pentru transportul bagajelor turiștilor, echilibru între spațiul ocupat de scaune și spațiul de circulație, îmbunătățirea suspensiei, izolația corespunzătoare a motorului situat în spațiul interior al vehiculului etc. Aceste probleme constituie, de fapt, principalele direcții de acțiune în care trebuie să-și concentreze în viitor atenția întreprinderea producătoare în vederea realizării unor microbuze corespunzătoare cerințelor tot mai exigente ale turismului modern.

● În prezent, existentul de aparate medicale din stațiunile balneare realizate de industria noastră acoperă într-o măsură insuficientă necesarul de aparate și echipamente pentru turismul balnear, în special în ceea ce privește gama. Existența în evidențele Ministerului Sănătății a unei impresionante liste de aparate proiectate, dar necomandate presupune o mai bună colaborare cu Ministerul Turismului pentru impulsionarea producției de profil. Evoluția în perspectivă a cerințelor de aparatură medicală pentru turismul balnear din țara noastră evidențiază tendința de creștere a numărului de aparate necesare de circa 2 ori, în anul 2000, față de existentul actual, paralel cu necesitatea diversificării acestora sub aspectul performanțelor realizate, ca urmare a folosirii celor mai noi cuceriri ale tehnicii, în special, a componentelor electronice în acest domeniu de activitate. Ritmul rapid al mutațiilor tehnologice semnalate pe plan internațional în construirea aparaturii electromedicale și îndeosebi a celei electronice, impune necesitatea ca proiectarea și fabricarea produselor noi să fie realizată, în mare măsură, pe bază de cooperare internațională cu parteneri cît mai avansați în acest domeniu, așa cum procedează alte țări socialiste (Ungaria, Cehoslovacia, R.D. Germană), care au dezvoltat mult industria de aparatură medicală.

În țara noastră, dezvoltarea în ritm rapid a producției de aparate medicale se impune nu numai din rațiuni de ordin strict social, corespunzătoare caracterului preponderent social al obiectivelor urmărite prin activitățile cărora aceste produse le sînt destinate, ci și din rațiuni economice. Se remarcă eficiența economică deosebită a producerii și a utilizării aparatelor medicale în tratamentul balnear. Prin exportul unor aparate medicale, de exemplu a magnetodiafluxului, se pot obține cursuri de revenire la export mult mai bune decît cele realizate la produse din alte subramuri industriale, care înglobează o cantitate mare de resurse materiale și energetice. De asemenea, prin utilizarea aparatelor medicale în tratamentul balnear se obțin însemnate venituri în lei și în valută.

● **Dezvoltarea producției de mijloace de agrement,** premisă a asigurării unor servicii suplimentare care contribuie la îmbunătățirea calitativă a ofertei turistice românești și realizarea unor venituri sporite, este cu atît mai importantă, cu cît industria noastră și-a dovedit pînă în prezent capacitatea de a prelua fabricația majorității mijloacelor de agrement necesare.

În raport cu cerințele turismului, în anul 1990 necesarul de mijloace de agrement va fi de peste 1,5 ori mai mare decît în prezent, ceea ce presupune o contribuție mai importantă a industriei la satisfacerea acestuia, îndeosebi prin asimilarea în fabricație a unor componente (partea mecanică a instalației de bowling, memoria electronică pentru jocurile electromecanice etc.). Creșterea de circa 4 ori a nivelului de dotare cu mijloace de transport pe cablu pînă către sfîrșitul secolului, comparativ cu nivelul actual, evidențiază necesitatea reducerii perioadei de realizare a unei instalații de transport pe cablu de aproximativ 4 ori în cazul instalațiilor de telescaune și teleschiuri, a intensificării colaborării și cooperării unității producătoare — secția de transport pe cablu Brașov — cu diverse întreprinderi industriale pentru realizarea unor subansamble și componente necesare obținerii produsului finit.

● În prezent industria românească produce toată gama de mijloace tehnice necesare **creării de sisteme informatice în domeniul turismului.** Prin dezvoltarea acestora se creează un debuseu suplimentar pentru producția internă de mijloace ale tehnicii de calcul, care, pentru a fi eficientă, trebuie să realizeze serii de fabricație cît mai mari.

Producția autohtonă de minicalculatoare, terminale și alte mijloace necesare sistemelor informatice se situează la un nivel corespunzător, avînd caracteristici tehnico-funcționale comparabile cu cele ale unor produse realizate de firme străine cu tradiție în acest domeniu. Totodată, avînd în vedere ritmul înalt de creștere a performanțelor tehnice și economice (reducerea rapidă a costului pe unitatea de performanță) al mijloacelor tehnicii de calcul, previzibil pe plan mondial, se impune acordarea în continuare a unor atenții deosebite cercetării științifice și introducerii progresului tehnic în domeniul tehnicii de calcul.

În perspectiva viitorului cincinal și a anului 2000, industria românească va fi în măsură să satisfacă cerințele interne pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a unităților de turism, contribuind la îmbunătățirea calității ofertei noastre turistice.

Veronica IACOB
Sofia IVAN
Institutul de Economie Industrială

DIN TURISMUL INTERNAȚIONAL

● *În 1983, R.P. Chineză a fost vizitată de 9,5 mil. de turiști străini, cu 20% mai mulți decît în 1982, care au cheltuit circa 830 mil. dolari. În această țară se află în funcțiune 318 hoteluri, din care circa 30 sînt incluse în lanțuri hoteliere internaționale. Pînă în 1986 urmează să fie construite cu ajutorul unor firme străine (Club Mediteranée, Hilton, International ș.a.) încă 30—40 de hoteluri.*

(Fortune International, S.U.A., din 6 aug. 1984)

● *În 1983, hotelăria, alimentația publică și agrementul turistic din Elveția au asigurat locuri de muncă pentru circa 240 000 persoane.*

(Hotel Revue, Elveția, din 6 dec. 1984)

● *Începînd cu luna februarie 1985, firma Meridien asigură administrarea hotelului „Presidente" din Luanda (Angola). Acest hotel, care este destinat oamenilor de afaceri, dispune de 169 camere și de 18 apartamente avînd o capacitate totală de 300 de locuri, de un centru de afaceri și de 3 săli de conferințe echipate pentru traducerea simultană în mai multe limbi. Cu această unitate, în prezent, Meridien a ajuns să exploateze în Africa 15 hoteluri.*

(L'Echo Touristique, Franța, din 18 febr. 1985).

CITITORII AU CUVÎNTUL

Funcțiunile secțiilor de producție

NI SE par deosebit de interesante și actuale problemele ridicate de tovarășii A. Ciurea, M. Bordînc, Al. Witkowaska și C. Muler, în articolul „Funcțiunile întreprinderii și reflectarea lor la nivelul secțiilor de producție", publicat în nr. 8/1985 al „R.E."

În cadrul întreprinderii noastre se regăsesc toate tipurile de secții de producție (pregătiri și prelucrări mecanice, montaj și de tipul celor integrate), organizate atît distinct, cît și în cadrul unor fabrici cu gestiune economică fără personalitate juridică ; ele realizează niveluri ale indicatorilor de volum al activității comparabile cu producția unor unități economice mijlocii. Noi considerăm că, la aceste fabrici, funcțiunile menționate în articol s-ar putea organiza chiar la nivel de compartimente și că ar putea fi înființată funcția de inginer-șef cu pregătirea fabricației. care să coordoneze, pe lîngă atelierele de proiectare de rutină, activitățile de reparare și gospodărire a S.D.V.-urilor.

În ce privește activitățile funcționale (aprovizionare, desfacere, personal etc.) la secții, în întreprinderea noastră au fost făcute unele încercări ; se impun însă reglementări pe linia atribuțiilor-cadru ale compartimentelor funcționale și a normativelor de personal pentru îndeplinirea acestora.

Îmbunătățirea activităților de la nivelul secțiilor de producție a devenit o necesitate stringentă, care nu poate fi rezolvată fără apropierea directă a lucrătorilor din toate compartimentele întreprinderii de problematica secțiilor. Întrucît există însă secții cu profil de activitate foarte diferit, ar fi oportună experimentarea propunerilor făcute în articol pe secții-model, din 3–4 întreprinderi din diverse ramuri, cu complexitate foarte mare, mijlocie și cu complexitate redusă.

ing. Constantin UDREA
director general adjunct
Întreprinderea „Electroputere"-Craiova

Care este impozitarea corectă a unor terenuri

PERSOANELOR care au contractat livrarea de animale și produse animaliere la fondul de stat, li s-au repartizat, din fondul silvic comunal, suprafețe de teren între 5 și 15 ari. Cetățenii au scos cioatele, le-au curățit și arat, transformîndu-le în teren arabil, pe care l-au cultivat cu plante furajere, terenuri folosite doar pentru anul în care cetățeanul respectiv a contractat la fondul de stat animale sau produse animaliere. În legătură cu impozitarea acestor terenuri, în practică s-au conturat însă două opinii : în prima s-au aplicat dispozițiile art. 11—13 din Legea nr. 2/1977 privind impozitul de 60 lei/ha pentru zona I de fertilitate, iar într-a doua se susține că și pentru terenurile din fondul silvic comunal, chiar dacă beneficiarii în cauză se angajează să scoată cioatele sau înregistrează o productivitate scăzută, se aplică taxa aferentă de 300 lei/ha, conform art. 19, alin. ultim din Legea nr. 8/1971. Această ultimă soluție nu este, credem, cea mai indicată, din următoarele motive: domeniul de activitate reglementat de Legea nr. 8/1971, modificată prin Legea nr. 6/1974 îl constituie „organizarea, administrarea și folosirea pajiștilor, loturilor zootehnice și semincere, precum și a stațiunilor comunale de montă". Așa fiind, considerăm că dispozițiile Legii nr. 8/1971 nu-și au aplicabilitate în gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor, problemă reglementată de dispozițiile Legii nr. 4/1972. Art. 19, alin. ultim din Legea nr. 8/1971 se referă la „terenuri arabile desțelenite din pășuni", ori în cazul nostru nu este vorba de pășuni care să fie desțelenite. Suprafețele de teren atribuite cetățenilor sînt situate în fondul silvic comunal, suprafețe de teren de pe care a fost exploatată masa lemnoasă și care nu se mai plantează, nefiind prinse în planul de reîmpădurire. Deci, nu sînt terenuri pășunabile, din fondul silvic comunal și cu atît mai mult nu sînt pășuni.

Pentru aceleași considerente, credem că și unităților socialiste cu consumuri colective, care au înființate gospodării anexe pentru creșterea animalelor în vederea autoaprovizionării, beneficiare de terenuri din fondul silvic comunal pe care au cultivat plante furajere, trebuie să li se aplice dispozițiile Legii nr. 2/1977.

Cred că organele competente vor analiza și dispune cea mai bună soluție pentru lichidarea nenumăratelor litigii.

Gheorghe PAVEL
Consiliul popular al orașului Adjud

ECOURI

Măsuri pentru ridicarea calității argilei refractare

LIVRĂRILE de argilă refractară efectuate în anul 1984 de unitățile Ministerului Minelor către unitățile beneficiare din Ministerul Industriei Metalurgice s-au încadrat din punct de vedere calitativ în prevederile documentelor tehnice de calitate în vigoare. Datorită producției foarte reduse a sorturilor superioare de argilă și distribuției neuniforme a acestora în zăcăminte, nu se asigură de către întreprinderile furnizoare necesarul din punct de vedere cantitativ al beneficiarilor, la sorturile superioare. Ne referim la nota intitulată „Propuneri pe marginea materialelor publicate" apărută în nr. 49/1984 al „R.E.".

Pentru îmbunătățirea calității argilei spălate și scăderea conținutului de fier considerat ca impuritate de bază a argilei, în acest an va fi introdusă în tehnologia de spălare faza de separare electromagnetică în cîmp poligradient. Totodată, avîndu-se în vedere calitatea inferioară a rezervelor de argilă refractară, precum și solicitările beneficiarilor privind sorturile superioare, Ministerul Minelor împreună cu Centrala sării și nemetaliferelor București, Combinatul minier Valea-Jiului și institutul de cercetare de specialitate au stabilit un program complex de măsuri atît pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al argilei refractare, cît și pentru creșterea gradului de asigurare cu sorturile de calitate superioară.

Ștefan COZMA
director în Ministerul Minelor

Recondiționarea pieselor de schimb

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Recondiționarea – sursă importantă de asigurare a pieselor de schimb", publicat în „Revista economică" nr. 13/1985, precizăm că sarcinile ce revin ministerului nostru și celorlalte ministere și organe centrale – în dubla lor calitate de furnizori și beneficiari – sînt bine stabilite prin Decretul nr. 465/1979 și Legea nr. 11/1980 completate prin Decretul nr. 249/1981 și Decretul nr. 49/1982. Trebuie reconsiderată numai optica privind modul cum se fac recondiționările, adică după tehnologii bine definite și unitare. În acest sens s-a propus conducerii M.I.C.M. ca pentru îmbunătățirea calității pieselor de schimb recondiționate și creșterea gamei pieselor recondiționate la nivelul economiei, Institutul central de construcții de mașini și celelalte instituții specializate să facă propuneri și să elaboreze tehnologii de recondiționare, în primul rînd a pieselor de schimb deficitare și să se stabilească întreprinderi capabile să facă recondiționări de calitate pentru toți beneficiarii din economie, în acest sens făcîndu-se propuneri de dotare cu utilaje, standuri de încercări, SDV-uri etc.

În ceea ce privește Centrul unic pe economie, considerăm problema rezolvată prin înființarea „Centrului de transfer tehnologic și recondiționări" din cadrul M.I.C.M.

P. FLORESCU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

★

LA PROPUNERILE de reorganizare a unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică din cadrul M.I.C.M. a fost prevăzută și înființarea unui centru de recondiționare a pieselor uzate în subordinea Institutului central pentru construcții de mașini din București, propunere prezentată Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie pentru aprobare. S-au primit indicații pentru organizarea acestei activități în cadrul unui institut, respectiv Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcții de mașini din București la nivel de secție sau atelier de cercetare-proiectare care să realizeze atribuțiile prevăzute pentru recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb uzate.

Întrucît structurile organizatorice ale instituțiilor de cercetare științifică și inginerie tehnologică urmează să fie prezentate la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie pentru a fi aprobate conform prevederilor Decretului nr. 60/1981 și 111/1985, se va avea în vedere și înființarea acestei secții.

Traian SĂLĂJAN
director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Experienţe în actualitate

Organizarea eficientă a activităţii de recuperare şi reciclare a materialelor metalice refolosibile

RECUPERAREA şi reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile trebuie să devină din ce în ce mai mult o sursă însemnată de asigurare a aprovizionării economiei cu materii prime ; documentele Congresului al XIII-lea al partidului au stabilit ca în cincinalul următor pe această cale să se acopere, într-o serie de sectoare productive, cel puţin 50% din necesar.

Actualitatea deosebită a problemei a fost accentuată cu tărie şi la Plenara comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, care a avut loc zilele trecute. În cadrul acesteia a fost dezbătut şi aprobat **Programul pentru intensificarea activităţii de colectare şi valorificare a materialelor refolosibile şi de recondiţionare a pieselor şi subansamblelor pe anii 1985 şi 1986.** Potrivit hotărîrii adoptate de plenară, fiecare minister economic, centrală industrială, întreprindere are datoria să-şi reconsidere propriile programe, să accelereze depistarea şi implementarea de noi soluţii tehnice, tehnologice şi organizatorice, în vederea **realizării neabătute a indicaţiilor date în acest sens de către secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.**

Rolul deosebit al materialelor refolosibile în desfăşurarea proceselor de producţie impune adoptarea unor măsuri adecvate pentru **organizarea ştiinţifică a activităţii de recuperare, alegerea variantelor optime de colectare, transport, depozitare şi reintroducere în circuitul economic.**

Combinatul de utilaj greu din Iaşi, unitate reprezentativă a industriei noastre constructoare de maşini, consumă importante cantităţi de metal ; acoperirea unei părţi tot mai mari din necesar prin reciclare se înscrie între preocupările de bază ale consiliului de conducere, ale întregului colectiv.

Efecte economice concludente

EVOLUŢIA indicatorilor care caracterizează eficienţa activităţii de recuperare a materialelor la această întreprindere în perioada 1982—1984 rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 1.

După cum se poate constata, în perioada menţionată a avut loc o creştere substanţială a gradului de acoperire prin reciclare a necesarului de resurse materiale, îndeosebi la feroaliaje ; întrucît în proporţie însemnată acestea se procură din import, pentru recuperarea lor se depun şi în continuare eforturi serioase, cu atît mai mult cu cît pe această linie au fost identificate mari rezerve încă nepuse în valoare.

Datele tabelului nr. 1 confirmă, şi prin exemplul C.U.G. Iaşi, că pe măsura organizării mai bune a recuperării scade în proporţii însemnate costul materialelor refolosite, efect la care se adaugă reducerea consumului de valută pentru import. Cu investiţii, respectiv cheltuieli practic neînsemnate pentru sectorul de recuperare şi reciclare se obţin rezultate economice importante, raportul efect/efort — care caracterizează eficienţa — fiind comparabil doar cu cel relativ la pregătirea forţei de muncă.

Efectul măsurilor luate şi al acţiunilor desfăşurate în primele 5 luni ale acestui an s-a concretizat în economii importante, cum ar fi : **65 tone de nichel, 36,9 tone de feromolibden, 101 tone de ferocrom ş.a.** Faţă de totalul consumurilor la materialele respective, **aceste economii reprezintă ponderi cuprinse între 19,5% şi 35%.**

Tabelul nr. 1

— % —

Indicatori	1982	1984
Ponderea valorii materialelor recuperate în producţia marfă	2,9	9,6
Ponderea valorii materialelor recuperate în cheltuielile materiale	3,5	10,8
Ponderea, în total, a fondurilor fixe utilizate pentru activitatea de recuperare a materialelor	1,2	0,8
Ponderea, în total, a personalului ocupat în activitatea de recuperare a materialelor	0,4	0,3
Gradul de acoperire cu materiale recuperate a consumului — total	2,8	14,2
din care :		
— oţel	10,5	30,7
— fontă	12,3	36,9
— cupru	1,9	5,6
— bronz	2,7	7,2
— plumb	1,1	4,9
— nichel	4,1	10,2
— feromolibden	8,3	19,5
— ferocrom	9,5	22,0

Circuitul colectare-selectare-depozitare

ÎN CADRUL combinatului, dintre materialele metalice de diferite tipuri (deşeuri, şutaje, şpan, resturi de la croire), provenite din procesul de producţie, o parte se reintroduc în circuitul productiv în forma în care se obţin, iar altele — după ce sînt supuse unor prelucrări.

Materialele metalice sub formă de deşeuri — amestecate într-o anumită proporţie cu fierul vechi colectat din întreprindere sau preluat de la unităţi specializate — se valorifică prin retopire în secţia oţelărie electrică. Şutajele rezultate din secţia forjă sînt colectate şi depozitate separat ; ele sînt apoi supuse unui proces de mărunţire, după care sînt introduse în cuptoare, pentru topire. Şpanul se colectează şi depozitează în spaţii special amenajate, de unde este expediat la baza de şarjabilizare, în vederea unor prelucrări ulterioare (presare, balotare etc). Resturile de la croire (bucăţi de tablă, laminate grele şi uşoare ş.a.) sînt sortate pe tipodimensiuni ; ele fie că se refolosesc pentru obţinerea unor repere mai mici (în secţiile combinatului sau în alte unităţi), fie că se expediază la baza de şarjabilizare, pentru pregătire (grupate pe calităţi) în vederea retopirii.

Colectarea, selectarea şi depozitarea sînt operaţii care necesită o atenţie deosebită, aici realizîndu-se primul pas spre valorificarea integrală a materialelor metalice recuperabile. Desfăşurarea în bune condiţii a acestor activităţi necesită respectarea cu stricteţe a măsurilor stabilite la nivelul întreprinderii corespunzător prevederilor Decretului nr. 465/1979 şi actualizarea permanentă a acestor măsuri în raport cu noile condiţii care apar.

Întrucît materialele trebuie sortate şi depozitate după compoziţia lor chimică, fără a fi amestecate, în fiecare secţie au fost amplasate containere, purtînd înscrisă categoria de materiale colectate pentru care sînt destinate, iar

în anumite cazuri și dimensiunile acestora, astfel încît să se evite consumurile suplimentare de manoperă și energie în fazele preliminare de prelucrare.

Transportul materialelor recuperabile — în interiorul întreprinderii sau în afara ei — se face cu mijloace diferite, în funcție de distanțele ce trebuie parcurse și de cantitățile pe diferite tipuri. Întrucît volumul și structura producției (de unicate și serie mică) cunosc modificări esențiale de la o perioadă la alta, periodic trebuie revăzut necesarul de mijloace de transport, pe categorii. Folosirea eficientă a acestora este condiționată de amplasarea rațională a depozitelor de materiale recuperate și chiar a locului de depozitare în cadrul secțiilor de producție, de stabilirea judicioasă a planului de transport în funcție de volumul și destinația materialelor.

La optimizarea planurilor de transport trebuie avută în vedere alegerea acelor rute care să permită ca mijloacele de transport să fie utilizate atît pentru materialele recuperate, cît și pentru deplasarea materialelor eliberate din depozitele de materii prime la locurile de consum sau a produselor finite la depozite, evitîndu-se pe cît posibil mersul fără încărcătură. În condițiile dotării combinatului cu tehnică modernă de calcul, realizarea periodică a acestei optimizări nu constituie o problemă deosebită.

Prelucrarea preliminară : alegerea variantei optime de organizare și dotare

PRELUCRAREA preliminară în vederea retopirii este, de asemenea, o activitate supusă unui proces de continuă perfecționare, întrucît diversitatea tipodimensiunilor și volumul materialelor refolosibile evoluează o dată cu creșterea și diversificarea volumului de activitate al unității.

Acolo unde această activitate necesită un singur tip de utilaj, necesarul se recalculează periodic în funcție de volumul de activitate, randamentul și timpul mediu anual de funcționare al acestuia.

În cazul folosirii mai multor tipuri de utilaje, organizate după principiile producției în flux, încărcarea echilibrată a acestora presupune revizuirea continuă și alegerea combinațiilor optime ale utilajelor ce compun linia. O astfel de situație întîlnim la prelucrarea deșeurilor metalice sub formă de șpan, prin sortare, sfărîmare, brichetare și înmagazinare. Pentru realizarea acestor operații se organizează linii în flux compuse, în principal, din : sortator de șpan, foarfecă de porționare, sfărîmător de șpan, presă de brichetat,

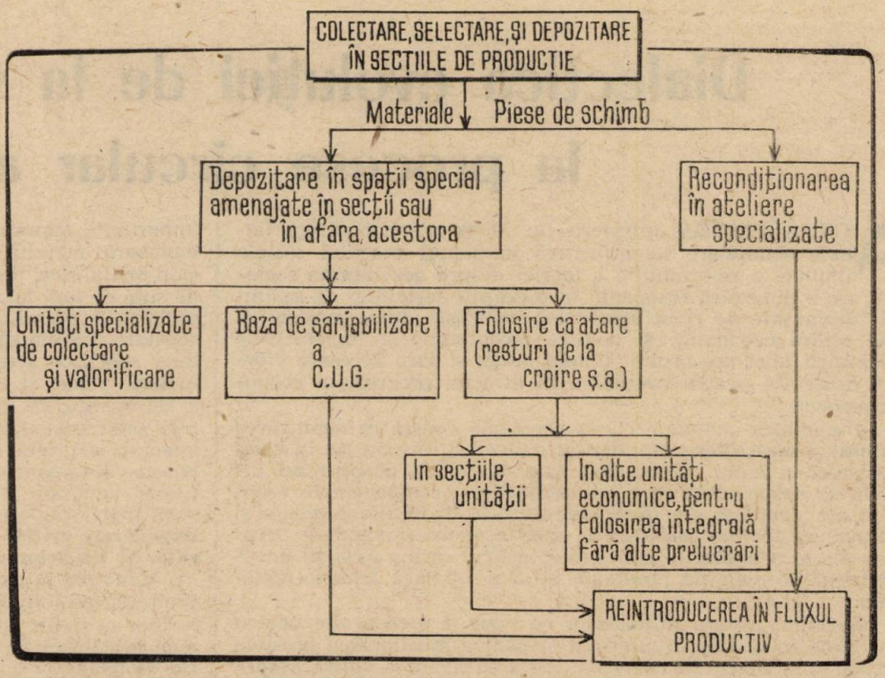

Fluxul colectării și refolosirii materialelor recuperabile la C.U.G. Iași

transportoare, containere, dispozitive de încărcare în containere sau în mijloace auto.

Majoritatea acestora există în mai multe variante constructive ; se pune, deci, problema **alegerii variantei optime din punct de vedere tehnic și economic.**

Pentru stabilirea componenței optime a unei linii se prezintă mai întîi, sub forma unui arbore, toate combinațiile posibile ale utilajelor de diferite tipuri și caracteristici tehnico-funcționale. În studiul elaborat pentru C.U.G. Iași, reprezentînd în arbore utilajele — în ordinea succesiunii operațiilor tehnologice — și luînd în considerație pentru fiecare din ele principalele variante constructive (după capacitatea de prelucrare) în care sînt fabricate în țară, au fost obținute 36 variante de linii în flux pentru prelucrarea șpanului.

În cadrul fiecărei variante, diversele utilaje au randamente orare diferite ; de aceea, a fost necesar mai întîi să asigurăm **corelarea lor în așa fel, încît oricare dintre utilaje să fie folosit cît mai aproape de capacitate.** Eliminînd soluțiile care nu asigurau un grad de utilizare de cel puțin 50%, numărul variantelor s-a redus la 5 ; între ele nemaifiind diferențe sensibile în ceea ce privește gradul de încărcare, alegerea variantei optime nu se mai putea face după acest considerent. Ca atare, au fost introduse alte criterii : preț de livrare, consum de energie electrică, productivitate.

Alegerea variantei optime se poate face folosind metode de decizie multicriterială cunoscute (ELECTRE, LEADER, UTILITĂȚI ș.a.). Prelucrînd datele din tabelul nr. 2 prin metoda ELECTRE (cu coeficienții de importanță : 0,3 pentru primul criteriu, 0,5 pentru al doilea și 0,2 pentru al treilea), s-a obținut următoarea ierarhie : V_2, V_5, V_4, V_1, V_3. Varianta a doua, care s-a situat pe primul loc, reprezintă o linie formată din următoarele utilaje : transportor mecanic cu șarniere (3,3 t/h), sortator de șpan (3 t/h), foarfecă de porționat (5,5 t/h), zdrobitor cu ciocane (3 t/h), presă de brichetat șpan (3 t/h).

Utilizarea unor astfel de metode pentru stabilirea variantelor optime de organizare și dotare asigură desfășurarea activității de recuperare în condiții de înaltă eficiență economică. Alături de aspectele menționate, un rol important îl are **evidența riguroasă a tuturor materialelor recuperabile și a cheltuielilor pentru colectarea, selectarea, depozitarea, transportul și prelucrarea acestora**, din momentul prevederii lor în documentațiile tehnice și pînă la reintroducerea în circuitul productiv.

Rezolvarea unor probleme organizatorice de genul celor la care ne-am referit, alături de aplicarea acelor tehnologii de reciclare care asigură — la posibilitățile existente — cea mai ridicată eficiență economică atît pentru întreprinderea respectivă, cît și pentru utilizatorii produselor obținute cu aport de resurse secundare constituie un imperativ pentru realizarea sarcinilor ce revin unităților economice din Programul pentru intensificarea activității de colectare și valorificare a materialelor refolosibile.

Tabelul nr. 2

Varianta	Investiția necesară (mii lei)	Puterea instalată necesară (kW)	Gradul de folosire a utilajului cu productivitatea maximă (%)
V_1	5 339	297,2	60
V_2	5 107,7	207,2	91
V_3	5 756,7	300,2	60
V_4	5 523,3	210,2	64
V_5	5 336,2	174,2	64

conf. I. HĂLĂLĂU
asist. E. MAXIM
Universitatea „Al. I. Cuza" Iași

ec. P. RADU
Combinatul de utilaj greu Iași

Dialectica evoluţiei de la specializare la procese circular active

ACTUALITATEA aprecierii lui Marx potrivit căreia fiecare acumulare semnificativă în planul practicii sociale impune o reformulare a teoriei despre dezvoltarea societăţii are o puternică rezonanţă în condiţiile vîrtejului de schimbări declanşate de criza economică mondială. Între moştenirea unei ordini economice şi politice inechitabile şi imperativele înfăptuirii unei noi ordini, timpul curge şi face necesare eforturi deosebite pentru înscrierea în direcţia progresului economico-social.

În condiţiile actuale, marea problemă constă în descifrarea **raţiunii şi direcţiilor** schimbărilor dialectice care au loc în viaţa economică a lumii. Investigînd dintr-un unghi propriu am încercat să desprindem care sînt sensurile şi componentele viitorului aşa cum par ele să se contureze în evoluţiile prezente şi am avansat ipoteza considerării crizei economice mondiale drept sindrom de adaptare la restricţii în cadrul căruia asistăm la reproducţia forţelor de producţie pe o nouă bază tehnico-materială.

Reflectînd asupra mijloacelor ce pot fi preconizate pentru înscrierea în cerinţele viitorului şi pentru ameliorarea acestuia am ajuns la concluzia necesităţii de a se schimba **optica asupra relaţiilor** prin care Omul acţionează cu ajutorul Tehnicii şi Ştiinţei asupra Mediului natural şi a relaţiilor din cadrul Societăţii ; a necesităţii unei viziuni realiste asupra posibilităţilor şi limitelor acţiunii umane ; viziune care să permită reorientarea inovaţiilor tehnice şi economice în funcţie de **nevoile sociale esenţiale, găsirea unor căi, mijloace, soluţii** de dezvoltare economică în armonie cu echilibrele mediului ambiant şi în rezonanţă cu perspectivele situaţiei economice mondiale. Cum concepţiile nu sînt decît prelucrări mentale — graţie imaginaţiei creatoare — ale fenomenelor reale, practica apare drept izvorul, punctul iniţial şi de reflecţie al teoriei, un punct esenţial fundamental. Teoria, în fapt, nu face decît să răspundă cerinţelor şi trebuinţelor practicii, iar uneori să le devanseze. Numai practica poate demonstra veridicitatea teoriei şi numai în activitatea practică a oamenilor se înfăptuiesc cuceririle teoriei. Dezvoltarea cunoaşterii are loc în mod dialectic de la practică la teorie şi de la teorie din nou la practică dar, de data aceasta, îmbogăţită prin cunoaşterea teoretică a schimbărilor realităţii. În felul acesta sfîrşitul fiecărui ciclu — activitatea practică — este totodată începutul unui nou ciclu al dezvoltării cunoaşterii, noul ciclu va fi format din aceleaşi verigi, dar el va reprezenta un cerc nou, superior, al spiralei dezvoltării. Aşadar, negarea negaţiei nu repetă pur şi simplu momentul iniţial, ci, include, sintetizează realizările treptelor precedente ale dezvoltării reproducînd pe treapta superioară a ciclului unele trăsături ale treptei iniţiale, dar adaptate noilor situaţii, în speţă restricţiilor impuse de legea economicităţii, a economisirii de materie şi energie.

Ilustrativă în acest sens este şi tendinţa de evoluţie dialectică de la specializarea strictă a obiectivelor productive de tip liniar, la procese productive de tip circular activ.

După cum se ştie, una din caracteristicile tipului liniar de dezvoltare industrială a fost adîncirea continuă a specializării pe produse şi pe procese tehnologice şi chiar pe părţile componente şi detaliile lor. Avantajele specializării au fost dovedite şi continuă să fie apreciabile. Ea a condus la o mai mare economicitate, la creşterea productivităţii muncii, la realizarea de cantităţi mereu mai mari de produse tipizate, cu preţuri mai scăzute, a dus la adîncirea diviziunii sociale a muncii. Dar toate acestea sînt atît de bine cunoscute şi recunoscute încît nu este necesar să mai insistăm asupra lor.

Evident, ideea de specializare pe produse şi pe procese tehnologice a contribuit, în ultimul secol, la progresul real şi de necontestat al dezvoltării industriale a lumii. Tocmai de aceea procesul de adîncire a specializării a cunoscut o curbă ascendentă. Or, în perioada dezvoltării industriale impetuoase s-a pierdut din vedere că **există limite optime** ale oricărui proces, deci şi al celui de adîncire a specializării, limite care, odată depăşite, fac ca avantajele să se transforme în contrariul lor. Principiul specializării implică de regulă transformarea simplificatoare, selectivă a anumitor componente din materia primă (uneori numai procente de 3—4% din substanţele respective se regăsesc în produsele finite), iar restul elementelor care nu intră în compoziţia produselor specializate respective (sub formă de produse secundare ori reziduuri) se elimină în atmosferă, ape, ori se aglomerează în halde care scot din producţia agricolă importante suprafeţe de teren. În unele domenii specializate, bunăoară metalul, trece prin etape succesive de prelucrări la cald ori la rece, prelucrări ce au loc la unităţi aflate la distanţe de sute de km, impunînd consumuri energetice importante prin multiplele manevrări, prin transport, prin încălziri şi răciri repetate. La dimensiunile capacităţilor de producţie mijlocii şi mici specifice secolului trecut şi în condiţiile abundenţei de materii prime şi energetice, cantităţile de substanţă materială şi de energie ce se iroseau nu erau nici suficient de evidente, nici prea costisitoare şi nu aduceau nici prejudicii vizibile imediat mediului ambiant. Adîncirea specializării din zilele noastre şi gigantismul la care s-a ajuns, pe fundalul restricţiilor generate de criza economică mondială şi al deteriorării îngrijorătoare a mediului ambiant, fac necesară însă o **reconsiderare critică a valenţelor specializării** şi mai ales **a criteriilor şi limitelor optime ale aplicării sale.**

Adîncirea la extrem a specializării şi gigantismul au dus la limitarea posibilităţilor de utilizare completă şi raţională a materiilor prime şi energiei, la risipă şi poluare cu consecinţe economice extrem de nefavorabile în condiţiile restricţiilor actuale. De asemenea, exagerările în privinţa specializării au influenţe nefavorabile în perioada de schimbare a bazei tehnico-materiale a societăţii întrucît uzura morală rapidă a tehnicilor şi tehnologiilor impune frecvente restructurări ale producţiei. Înnoirea producţiei devine şi ea greoaie în condiţiile unei specializări excesive care, pentru a fi eficientă, trebuie să fie şi ea chemată ; astfel — pentru a sublinia doar un singur aspect — menţinerea în producţie a aceluiaşi nomenclator de produse, cu avantajele sale bine cunoscute, încurajează tendinţele de rutină şi conservatorism — atît la investitor care caută să evite cheltuiellie de reprofilare şi dotare corespunzătoare, cît şi la cadrele de execuţie cărora li se cer eforturi de modificare a profilului profesional, de însuşire a mai multor meserii.

Structura liniară a producţiei, care transformă o parte infimă uneori din materia primă în produse, generează în mod continuu şi în proporţii de masă risipă de resurse şi poluare. Acest lucru este resimţit tot mai acut în întreaga lume. Atît în plan teoretic, cît şi în practică au loc cercetări febrile în scopul găsirii unor soluţii de eliminare a racilelor tipului liniar, strict specializat de dezvoltare. Se încearcă să se evite dezavantajele exagerării în privinţa specializării prin soluţii tehnice de neutralizare a reziduurilor nocive, prin tehnologii de reciclare şi refolosire a materialelor. Ideea realizării unor tehnologii care să reducă pierderile materiale şi să minimizeze consumurile energetice preocupă cercetarea ştiinţifică de pretutindeni. Se caută şi soluţii de profilare mai raţională a obiectivelor industriale prin care să se diminueze impactul negativ asupra mediului ambiant al acestora.

Printre încercările practice menite să evite unele dezavantaje ale specializării amintim experienţa românească de organizare a platformelor industriale. Concentrarea în aceeaşi zonă a mai multor capacităţi de producţie — indiferent de specializarea lor — a condus la economii de investiţii pentru dotări cu instalaţii energetice, termice, de apă, reţele feroviare etc., ce pot fi utilizate în comun de mai multe obiective. Se are în vedere de asemenea şi organizarea unei coordonări tot mai raţionale a producţiei unităţilor din zonă, pentru a se evita transportul unor subproduse sau reziduuri la distanţe mari.

Pe fundalul acestor preocupări a apărut şi ideea posibilităţii transformării anumitor procese de producţie strict specializate (în special din domeniile extractive, agroalimentare, energetice, al industrializării lemnului etc.) în procese complex organizate (circular active) care să permită valorificarea prin transformarea în produse utile şi în servicii a elementelor dispersate în atmosferă şi ape, irosite prin sistemul strict specializat.

Începînd din anii 1977—1978 pînă în prezent am publicat, în „Revista economică" şi în diverse volume, studii în cadrul cărora am prezentat ideile de bază ale conceptului pe care l-am numit **Proces Circular Activ,** criteriile şi schemele de aplicare în diverse domenii de activitate şi am organizat un ciclu de dezbateri ştiinţifice cu această temă ale căror sinteze au fost publicate în revistă. De asemenea, am urmărit în timp evoluţia cîtorva aplicaţii de la faza de concepţie la exploatare.

Este necesar să precizăm că nu intenţionăm să prezentăm conceptul de Proces Circular Activ drept panaceu universal, ori soluţie unică de rezolvare a unor probleme acute ale economiei contemporane. Procesul Circular Activ reprezintă **una din mul-**

tiplele soluții posibile de adaptare la cerințele noului tip de bază tehnică materială a societății care este în curs de constituire. El permite o mai corectă organizare a activității economice pornind de la folosirea chibzuită a resurselor, trecînd prin modul de realizare a produselor (procese tehnologice) și apoi prin repartiție și utilizarea produselor și terminînd cu reintegrarea în ciclurile de folosință a ceea ce aparent devine inutil după uzura fizică și morală și în final integrarea acestora în ciclurile geobiochimice ale naturii.

Procesul Circular Activ este un concept în egală măsură general științific și economico-filozofic, axat fiind pe categoriile de relație, raport, interacțiune, organizare. Așa cum se știe, organizarea se bucură de atributul universalității — orice sistem real, finit, luînd naștere și dezvoltîndu-se într-un anume context organizațional. Specificul organizării rezidă într-o abordare cuprinzătoare, dialectică prin care se urmărește armonizarea cunoașterii funcționalității interne a sistemului. Organizarea de un anumit rang pornește întotdeauna de la anumite resurse structural-funcționale de rang inferior interconectate cu mediul exterior și urmărește comportamentul sistemului față de acesta. Caracteristicile organizării decurg din raportarea la conceptele de complexitate, structură, ordine. Unii autori definesc organizarea ca măsură a diversității, varietății elementelor (părților) care intră în compoziția acesteia.

Complexitatea funcțională include totalitatea acțiunilor elementare diferențiate care pot fi puse în lucru de către organizarea dată, precum și de nivelul de eficiență adaptativă al organizării în raporturile sale cu mediul. Evaluarea numărului de stări posibile distincte ale organizării date este deosebit de instructivă. Cum o organizare este cu atît mai complexă cu cît dispune de un set mai extins de stări posibile distincte, problema optimizării unei organizări complexe date dobîndește importanță prioritară.

Unitățile de producție de tip liniar strict specializate sînt considerate izolate de mediul lor ambiant concret, de funcțiile lor în raport cu acest mediu și din această cauză duc la risipă de resurse naturale și energetice, la poluare și degradare a terenurilor agricole.

Noutatea pe care o aduce conceptul de Proces Circular Activ rezidă într-o organizare principial diferită, aflată în interacțiune definitorie cu un anumit mediu geografic strict individualizat și în cadrul căreia se pornește de la compoziția materiilor prime la structura producției. Aceasta îndeamnă la studierea atentă a modului cum se desfășoară procesul productiv, a ceea ce se petrece în diferitele lui faze, a măsurii în care se regăsesc în produsele finale toate componentele materiilor prime și materialelor intrate în producție, la urmărirea impactului emisiunilor asupra atmosferei, apelor, solului, a impactului asupra condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor, evaluarea corectă a calității, diversității, durabilității valorilor de întrebuințare realizate și a serviciilor furnizate. Prin Proces Circular Activ se poate surprinde **complexitatea** care este specifică structurii oricărei substanțe care participă la procesele productive și modificările pe care le provoacă mediului ambiant, elementele materiale și energetice ce nu se regăsesc în produsele finale, elemente ce pot fi reintroduse în procesele productive ori reintegrate în ciclurile geobiochimice. Problema pe care o ridică acest principiu este de **a găsi** acea ordine intermediară care permite organizarea fluxurilor tehnologice de așa manieră încît să permită valorificarea particularităților specifice geografice, geologice și socio-economice. În felul acesta, se pot corela în mod dialectic diferite fluxuri tehnologice care să transforme în mod simultan, concomitent, toate substanțele și componentele energetice din materiile prime în produse și servicii și să limiteze strict influențele nocive asupra mediului exterior. Se permite astfel realizarea unei importante funcții creatoare de adaptare a organizării fluxurilor tehnologice la compoziția resurselor de materii prime și energie, împiedicîndu-se anchilozarea obiectivelor industriale și agroindustriale în specializări înguste care prejudiciază echilibrele mediului ambiant și irosesc materii prime și energie. Odată modificate, îmbogățite și integrate, fluxurile tehnologice de tip circular activ exercită funcții pe care atunci cînd sînt separate nu le au : toate componentele materiale pot fi prelucrate și valorificate pe loc, energia de potențial scăzut poate fi folosită în procesele tehnologice proprii sau poate fi furnizată la terți. Cele două părți ale fluxurilor tehnologice — cele de bază (specializate) și cele adăugate pentru prelucrarea substanțelor ce anterior se eliminau ca materii secundare ori reziduuri coexistă și sînt interdependente. Ansamblul lor — Procesul Circular Activ — alcătuiește o unitate funcțională superior organizată. Fenomenele care se petrec la nivelul ansamblului Procesului Circular Activ depind de componentele materiale și energetice prelucrate prin tehnologiile specializate și sînt influențate de fenomenele chimice, mecanice, fizice, biochimice antrenate de aceste tehnologii, dar și de tehnologiile eterogene care prelucrează și valorifică diferențele de substanțe și energii, repercutîndu-se pozitiv asupra eficienței de ansamblu.

Din punct de vedere sistemic în Procesul Circular Activ raporturile dintre tehnologiile specializate și cele eterogene sînt complementare și complicate, ele se desfășoară la nivelul a două sisteme materiale calitativ diferite, fiecare avînd specificul structural propriu. Din punct de vedere energetic platformele industriale circular active prezintă particularități ce le deosebesc radical de procesele productive strict specializate, obișnuite. Datorită stării cu totul speciale a componentelor sale, datorită conexiunilor de esență corelativă dintre aceste componente și specificul său, Procesul Circular Activ (cu combinația de tehnologii specializate și eterogene) este purtătorul unui potențial energetic optim utilizat.

Bazate pe conceptul de Proces Circular Activ, ansamblurile productive generează diferite produse și servicii, ansamblul lor constituind structura materială a unui cîmp productiv complex, care la rîndul său poate acționa la distanță intrînd în conexiune cu alte unități de același tip, cărora le poate potența activitatea.

Luînd în considerație faptul că apariția unui sistem calitativ superior se realizează de obicei prin dezvoltarea (perfecționarea) unui sistem corespunzător precedent inferior din punct de vedere calitativ putem admite că Procesul Circular Activ a apărut ca una din soluțiile posibile de modificare a proceselor productive liniare, strict specializate obișnuite, inferioare din punct de vedere calitativ.

Am putea exemplifica în acest sens evoluția multor combinate de prelucrare a lemnului de la specializări stricte — producția de cherestea ori de mobilier, la producerea unei game diverse de produse ca furnire, plăci aglomerate, mobilă, pînă la produse chimice, farmaceutice, de parfumerie obținute din cetina de brad, din ramurile și frunzele copacilor etc. În industria extractivă exploatarea produselor neferoase a trecut de la valorificarea a 2—3 componente ale minereurilor la extragerea a 8—10 produse metalifere ori chimice de mare valoare. Dar asupra modului în care se concretizează în viața economică germenii unei organizări de tip circular activ vom reveni mai amplu.

Acest fenomen mutațional a fost determinat de activitatea specific umană, prin **sesizarea deficiențelor tipului liniar** strict specializat, a neconcordanței acestuia cu exigențele crizei de resurse și ale crizei ecologice.

Dacă Procesul Circular Activ a apărut din nevoia de perfecționare a organizării și de sporire a randamentelor, din stringenta necesitate de înscriere în noile cerințe, dialectica dezvoltării ne arată calea spre cunoașterea specificului procesului și a locului pe care îl poate ocupa în cadrul noului tip de reproducție a forțelor de producție, în procesul de constituire a noii baze tehnico-materiale a societății.

Conceptul de Proces Circular Activ se constituie — alături de alte idei de dezvoltare alternativă ca o pledoarie pentru conștientizarea asupra complexității infinite a celor mai simple fenomene economice și a marilor sisteme productive industriale și agroalimentare, a interdependențelor acestora cu sistemul ecologic și cu cel social, o pledoarie pentru acomodarea într-un fel armonios la diversitatea, multiplicitatea și instabilitatea fenomenelor economice contemporane.

Atît criza economică mondială, cît și revoluția tehnico-științifică contemporană au bulversat profund sistemul economic industrial, structurile sale, au făcut caduce unele principii sacrosancte ale industrialismului ca specializarea, centralizarea, au pus sub semnul întrebării unele criterii valorice, actuale și poate uneori chiar finalitatea unor activități de producție materială. Se apreciază că prin adaptarea aparatului de producție al fiecărei țări la noile condiții ale revoluției tehnico-științifice și la restricțiile crizei economice mondiale se va ajunge la o restructurare de mari proporții a actualei diviziuni internaționale a muncii. Așa cum sublinia Andrei Vela într-o dezbatere publicată în „Revista economică", la capătul crizei economiei mondiale, după ce vor fi traversat un proces complex de restructurare economică internă, țările lumii își vor găsi locul în funcție de ceea ce produc, cu ce mijloace de producție și cu ce eficiență economică, în ce măsură și cu ce mărfuri participă pe piața mondială. Cu alte cuvinte în funcție de elementele valabile și în prezent, dar care vor rezulta dintr-o altă viziune a dezvoltării, din alte structuri — acestea, adaptate la noile condiții, constituind, în esență, substanța competitivității în perspectivă.

Am adăuga la aceste criterii și pe cel referitor la capacitatea de a dezvolta și valorifica superior potențialul propriu sau atras de resurse de materii prime, energie, precum și pe cel de creativitate tehnico-științifică. Or, Procesul Circular Activ oferă în acest sens unele posibile soluții și perspective de valorificare superioară a resurselor naționale, de înscriere în circuitul economic mondial cu valori acceptabile, în prezent (am în vedere costul schimbărilor) și deosebit de competitive într-o perspectivă apropiată.

Maria D. POPESCU

Dezvoltarea economică intensivă și tipul actual de progres tehnic (II)

3. Un progres tehnic care să economisească resursele materiale

PROGRES tehnic fără eficiență economică este un nonsens. O caracteristică majoră a progresului tehnic, care derivă din însăși esența sa, este contribuția sa determinantă la realizarea de economii în procesul creșterii economice. Progresul tehnic economisește timp, spațiu, materie, energie, forță de muncă, fonduri fixe, informație etc.

Atenuarea efectelor limitelor obiective în creșterea economică generate de penuria de resurse naturale nu se poate realiza decît printr-un progres tehnic orientat în mod decisiv în direcția reducerii consumurilor materiale. În această privință există o rămînere în urmă în modelarea macroeconomică, deoarece tipurile de progres tehnic luate în considerație se reduc, de regulă, la trei categorii : 1) progres tehnic economisind fonduri fixe ; 2) progres tehnic economisind forță de muncă ; 3) progres tehnic neutru — care lasă neschimbat raportul dintre fonduri fixe și forța de muncă.

Deci, incidența progresului tehnic asupra nivelului cheltuielilor materiale este nejustificat ignorată în modelarea creșterii economice, pornind de la prezumția inexistenței unor restricții privind consumul de resurse materiale.

Insatisfacția față de această orientare a modelării economice a fost frecvent exprimată în ultimul timp în literatura economică. În acest sens, economistul vest-german Hans Christophe Binswanger relevă că : „o funcție de producție care nu integrează decît munca și capitalul ca factori de producție, cum este cea care servește în prezent ca fundament al macroeconomiei și, în particular, teoriei creșterii economice, este un nonsens" [8]).

Istoria economică relevă că pînă în prezent, în dezvoltarea economică a fost predominant tipul de progres tehnic caracterizat prin economie de forță de muncă, realizată pe seama substituției cu fonduri fixe, în special, cu mașini și utilaje.

În condițiile progresului tehnic contemporan este necesar să se facă un pas înainte în însuși modul de a înțelege sensul și finalitatea substituirii factorilor de producție în ecuația creșterii economice. Mai sus-amintita clasificare a tipurilor de progres tehnic a fost elaborată într-o optică limitată a procesului de substituire a factorilor de producție, avînd ca obiectiv să determine proporțiile în care se asigură echilibrul economic prin introducerea progresului tehnic, în care caz, progresul tehnic poate fi caracterizat ca **substitutiv**. În condițiile trecerii la o creștere economică preponderent intensivă, acest atribut atașat progresului tehnic nu mai este suficient, deoarece progresul tehnic trebuie să asigure nu numai echilibrul economic, ci să determine utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor. A apărut necesitatea obiectivă ca prin creșterea înzestrării tehnice a muncii să se realizeze producția cu minimum de cheltuieli de muncă vie și materializată pe fondurile puse în funcțiune. Pentru ca să fie satisfăcută această exigență a creșterii economice intensive trebuie ca progresul tehnic să devină **optimizant**. Și progresul tehnic optimizant implică economisirea unuia dintre factorii de producție, dar aceasta nu se realizează prin majorarea consumului din alte resurse.

Potrivit teoriei economice, introducerea progresului tehnic în producție fiind însoțită de sporirea productivității muncii se manifestă o tendință obiectivă de creștere a ponderii muncii materializate în totalul costurilor de producție, dată fiind diminuarea relativă a cheltuielilor pentru retribuirea muncii vii, în condițiile reducerii cheltuielilor totale de muncă, a reducerii costurilor de producție pe unitatea de produs. Pentru a fi eficient, acest proces trebuie să aibă loc în condițiile reducerii **absolute** a consumurilor specifice (fizice) de materii prime și materiale.

Această tendință a fost evidențiată de Karl Marx și confirmată de economistul englez J. R. Hicks încă de acum șase decenii : „Tendința generală pentru o creștere mai rapidă a capitalului decît a forței de muncă care a marcat istoria europeană în ultimele cîteva secole a stimulat firește apariția de invenții care economisesc munca" [9]). J. R. Hicks a explicat predominarea progresului tehnic capital-intensiv, economisitor de muncă în economiile dezvoltate prin dinamica mai accelerată a capitalului decît a forței de muncă. Prin simetrie, în țările subdezvoltate, ar trebui să predomine progresul tehnic economisitor de capital. În acest sens, un economist american susține că : „În Statele Unite, deficitul de forță de muncă a avut ca rezultat adoptarea unor tehnici economisitoare de muncă, așa cum, în țările subdezvoltate, abundența de forță de muncă a condus la adoptarea unor tehnici manoperointensive, economisitoare de capital" [10]).

În strategia dezvoltării lor economice nu toate țările în curs de dezvoltare s-au supus acestei scheme, menite să perpetueze înapoierea lor economică. Un exemplu elocvent în acest sens este modelul creșterii economiei românești în anii socialismului, care nu s-a axat pe așa-numita „tehnologie intermediară", preconizată de unii economiști occidentali pentru țările în curs de dezvoltare, ci a fost orientat în direcția făuririi unei economii moderne, de înaltă tehnicitate.

În contextul realităților contemporane, dezvoltarea economică intensivă, mai ales în condițiile în care resursa cea mai deficitară devine stocul disponibil de materii prime, combustibili și energie, necesită un nou tip de progres tehnic, orientat cu prioritate în direcția economisirii resurselor materiale. Necesitatea reducerii cheltuielilor materiale este accentuată de evoluția prețurilor pe piața mondială. În acest sens, expertul american Harvey Brooks subliniază că : „Din punct de vedere al competitivității, economisirea altor cheltuieli datorită aplicării tehnicii noi poate fi egală sau mai importantă decît economisirea de muncă vie... Aceste economisiri din alți factori devin mai importante în condițiile în care factorii devin relativ mai scumpi în comparație cu forța de muncă, după cum s-a întîmplat în ultimul deceniu" [11]).

În strategia creșterii economice se impune analiza impactului progresului tehnic asupra corelației între dinamica cheltuielilor materiale și creșterea producției sociale. O legitate a creșterii economice intensive este ca dinamica venitului național să fie mai accelerată decît a cheltuielilor materiale.

Această tendință este demonstrată de experiența internațională. Astfel, în cazul operațiilor recente de reparare a turnului Eiffel, noile grinzi introduse au cîntărit numai o treime din greutatea celor originale. Alt exemplu, din Statele Unite : la construcția celebrului zgîrie-nori new-yorkez „The Empire State Building" în anul 1930 s-au folosit 55 livre de oțel pentru fiecare picior pătrat de spațiu construit, în timp ce la blocurile moderne nu se utilizează decît 11 livre ; deci, s-a realizat o reducere de 80% a consumului de oțel în decurs de cinci decenii [12]).

Analiza macroeconomică confirmă rezultatele obținute din analizele microeconomice. Din analiza dezvoltării economiei Statelor Unite, Ann B. Carter a ajuns la concluzia că : „Consumurile de materiale tind să scadă pe măsură ce mărimea și greutatea diferitelor utilaje se reduc, pe măsură ce se reduce risipa de materiale și pe măsură ce materialele mai ieftine le înlocuiesc pe cele mai scumpe" [13]).

Experții în domeniul energeticii sînt de părere că, pe măsură ce o economie națională se dezvoltă, creșterea economică este posibilă cu un consum mai redus de energie pe unitatea adițională de creștere. Evident că procesul se va stabiliza la un moment dat printr-un consum minim de energie pe o unitate suplimentară de venit național (sau produs intern brut). Totodată, nu se poate ignora influența prețurilor asupra nivelului consumului de energie. În legătură cu această problemă, într-un studiu efectuat de specialiști americani se afirmă că „în condițiile unui preț al energiei suficient de ridicat, se va putea realiza în cîteva decenii un raport energie — produs național brut la jumătate față de cel actual, fără efecte negative asupra creșterii economice [14]).

Experiența internațională confirmă deci ideea că este rațional ca, în modelul economic optim, indicele de creștere a consumului de materii prime, materiale și energie să fie mai mic decît creșterea generală a producției. Dintr-o serie de studii efectuate în țările dezvoltate rezultă că în numeroase domenii este mai eficient a se investi pentru economisirea consumurilor de materiale decît pentru acțiunile de creștere a producției de materii prime.

---

[8]) H. C. Binswanger "Nichts wird aus nichts". Wirtschaftswoche, Düsseldorf, August 1984 („Problèmes economiques" nr. 1906, 9 ianuarie 1985, pag. 2—5)

[9]) J.R. Hicks. The Theory of Wages. The Mac Milan Company, Londra, 1932, pag. 124—125

[10]) Nathan Rosenberg. Perspective on Technology. Cambridge University Press, New York, 1976, p. 141

[11]) Harvey Brooks : Technology Competition and Employment, Economic Impact, nr. 4/1984, pag. 79—80

[12]) Date după „The Economist", 13 octombrie 1984, vol. 293, nr. 7363

[13]) Ann P. Carter, Structural Change in the American Economy, Harvard University Press. Cambridge 1970, pag. 37

[14]) National Research Council, Energy in transition, 1985 — 2010, W. H. Freeman and Company, San Francisco, 1980, pag. 69

În aceste condiții se poate vorbi de o tendință de dematerializare a creșterii economice, caracterizată prin reducerea ponderii fondurilor de producție materiale în favoarea celor imateriale. Economistul francez Claude Bensoussan este de părere că **substituirea capitalului material prin capital imaterial a devenit o legitate a creșterii** în țările dezvoltate din punct de vedere economic ; de aici derivă necesitatea determinării contribuției capitalului imaterial la creșterea eficienței economice a productivității muncii, alături de contribuția factorilor tradiționali. Conținutul capitalului imaterial este astfel definit de Claude Bensoussan : „Educația și organizarea apar deci ca investiții în capital imaterial și dezvoltarea cheltuielilor corespunzătoare arată în ce măsură optica formării de capital material rămîne limitată și din ce în ce mai puțin realistă. Faptul este încă mai izbitor în ceea ce privește o componentă fundamentală a capitalului imaterial : cercetarea — dezvoltarea" [15]).

Substituirea capitalului material prin capital imaterial a devenit o componentă esențială a eficienței economice, a promovării unui progres tehnic accelerat în condițiile dezvoltării economice intensive. Progresul tehnic fiind, în esență, un progres al informației, realitățile obiective de astăzi arată că, în noua etapă a revoluției din știința și tehnica contemporană, tendința predominantă în creșterea economică este substituirea de materie prin informație, înlocuirea treptată a unor componente materiale ale procesului de producție prin informație. Materializarea informației necesită un minim de substanță, existînd un decalaj considerabil între ritmul de creștere al volumului de informație și ritmul de creștere al cheltuielilor materiale necesare pentru generarea, difuzarea și stocarea informației.

În gîndirea socială contemporană, se conturează tot mai insistent ideea că informația a devenit o parte componentă a avuției naționale și totodată un factor distinct de producție, care „joacă un rol intermediar între forța de muncă și celelalte mijloace de producție" ca **informație productivă** [16]). O trăsătură esențială a noii revoluții tehnico-științifice va fi substituirea consumurilor materiale prin producerea de informație productivă.

Prin specificul ei, avuția informațională devine o uriașă resursă economică, informația generată sau produsă avînd calitatea de a se amortiza într-un timp relativ scurt. Mihai Drăgănescu este îndreptățit să conchidă că „orice informație tinde către valoarea economică egală cu zero... Cînd atinge valoarea economică zero informația devine un fel de resursă naturală disponibilă și inepuizabilă[17]). În condițiile noii etape a revoluției tehnico-științifice o premisă esențială pentru reducerea substanțială a cheltuielilor materiale este, deci, promovarea unui tip de progres tehnic care să propulseze fabricarea produselor cu un conținut ridicat de informație științifică.

4. Pentru o teorie economică a resurselor materiale

EVOLUȚIA științei este caracterizată printr-o continuă specializare și diversificare, ca și prin apariția unor științe de graniță. Creșterea gradului de complexitate a vieții economice, intensificarea interconexiunilor între diferitele subsisteme ale complexului economic național, accentuarea caracterului restrictiv al unor resurse, precum și impactul revoluției tehnico-științifice au determinat formarea unor discipline noi, de sine stătătoare : economia muncii, economia investițiilor și a fondurilor fixe, economia industriei, economia științei, economia învățămîntului etc. În conjunctura actuală, ținînd seama și de perspectivele nefavorabile ale sporirii resurselor naturale se impune necesitatea creării unui nou capitol al științei, la granița dintre economie și tehnică, consacrat **economiei resurselor materiale.** Această disciplină științifică urmează să aibă ca obiect de studiu gospodărirea rațională și eficientă a materiilor prime, combustibililor, energiei și materialelor în toate fazele procesului de reproducție, de la extracție pînă la recuperarea și reintroducerea lor în circuitul economic productiv. Ponderea ridicată a cheltuielilor materiale în costurile de producție și în produsul social justifică pe deplin crearea și dezvoltarea unei asemenea discipline tehnico-economice.

Pînă nu de mult, analiza cheltuielilor materiale se concretiza la nivel microeconomic prin stabilirea consumurilor specifice și la nivel macroeconomic prin determinarea greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul social. În prezent a apărut necesitatea elaborării unui sistem complex de categorii economice și de indicatori statistici — îndeosebi la nivel macroeconomic și pe termen lung — care să ofere organelor superioare de planificare elemente de judecată pentru luarea de decizii în orientarea de perspectivă a priorităților și a structurilor economice.

Categoriile economice care definesc relația dintre cheltuielile materiale și celelalte categorii macroeconomice exprimă — în esență — gradul de eficiență a utilizării resurselor materiale în procesul de producție. Această relație își găsește o expresie sintetică în noțiunea **„materialintensivitatea economiei naționale"**, care cuantifică relația dintre „input" — fondul de înlocuire —, și „output" — diferitele forme de expresie a producției agregate. Materialintensivitatea economiei naționale este o noțiune generală care necesită să fie descompusă pe cheltuieli primare cu caracter material : energointensivitate, electrointensivitate, chimicalintensivitate, metalintensivitate, lemnintensivitate, fondintensivitate etc. Sfera de analiză poate fi extinsă la toate materiile prime de bază și materiale importante, de pildă ciment, mase plastice etc. Totodată, în mod analog s-ar putea calcula și brutointensivitatea, care să se refere la conținutul de materii prime brute al produsului.

Pentru analiza economică a cheltuielilor materiale se pot utiliza trei tipuri de indicatori statistico-economici : a) indicatori în expresie valorică ; b) indicatori în expresie fizică ; c) indicatori cu caracter mixt.

Pentru cuantificarea **materialintensivității** economiei naționale sînt adecvate următoarele modalități de calcul :

a) corelația dintre dinamica produsului social și a venitului național ; b) nivelul și dinamica greutății specifice a cheltuielilor materiale în produsul social ; c) cuantumul cheltuielilor totale de muncă materializată, în expresie valorică, necesare pentru a crea o unitate de venit național ; d) analiza de regresie și corelație a dinamicii venitului național în funcție de dinamica cheltuielilor materiale ; e) balanța legăturilor interramuri.

Pentru cuantificarea **energointensivității** economiei naționale se folosește ca indicator „consumul de energie primară pentru a crea o unitate monetară de venit național (sau de produs intern brut)". Pentru a asigura comparabilitatea internațională a energointensivității economiei este necesar ca venitul național să fie exprimat într-o monedă unică. De asemenea, consumul de energie primară trebuie adus la același numitor, specificîndu-se cantitatea de energie în termenii unei unități de măsură comune (de regulă, echivalent cărbune în statistica românească *).

În domeniul energointensivității, un indicator frecvent utilizat este „elasticitatea energiei", care cuantifică majorarea sau diminuarea nivelului consumului de energie determinate de o modificare cantitativă în nivelul producției agregate.

Cuantificarea **electrointensivității** economiei naționale se efectuează în mod analog cu a energointensivității, înlocuindu-se consumul de energie primară prin consumul de energie electrică, exprimat în kWh.

Pentru determinarea **metalintensivității** economiei naționale este dificil să se calculeze consumul integral de metale feroase și neferoase. Pentru simplificare, se utilizează ca indicator semnificativ consumul de oțel necesar pentru a crea o unitate monetară de venit național (sau de produs intern brut) dat fiind rolul hotărîtor al oțelului în progresul tehnic și economic contemporan. Evident că se pot calcula variante și cu alte metale (cupru, aluminiu etc.).

Studiul **fondintensivității** *) economiei naționale depășește cadrul cheltuielilor materiale, dar analiza poate fi circumscrisă în contextul structurii costului de producție și al creării valorii. Concomitent cu alți indicatori specifici analizei fondurilor fixe, fondintensivitatea se exprimă și prin amortizare, o cheltuială primară cu caracter material de un tip deosebit. Locul și funcția amortizării în ansamblul cheltuielilor materiale pot fi stabilite pe baza determinării greutății specifice a amortizării în volumul total al cheltuielilor materiale, al costurilor și al produsului social.

În matricea materialintensivității se poate introduce și comerțul exterior, prin determinarea conținutului de material din import al unor produse **(importintensivitatea).**

Progresul științific și tehnic contemporan facilitează rezolvarea unor probleme concrete ale cuantificării cheltuielilor materiale prin elaborarea de noi metode și tehnici de calcul, cît și prin crearea unei aparaturi moderne, cu mare viteză de calcul, care face posibilă implementarea acestor metode în practica economică.

Fiind o disciplină științifică de graniță, economia resurselor materiale nu poate să fie decît opera unor colective de cercetare interdisciplinară.

M. HOROVITZ

[15]) Claude Bensoussan, Progrès technique et distorsions économiques internes ?, Paris, Editions Cujas, 1971, p. 52

[16]) Mihai Drăgănescu, Informația, parte a avuției naționale. Revista economică, nr. 28, 13 iulie 1934, p. 22

[17]) Ibidem, p. 23

*) Prin fondintensivitate se înțelege gradul de înzestrare cu fonduri fixe a economiei naționale (sau a unei unități economice), în raport cu producția realizată.

Teorii și concepții privind structura economiei naționale în perioada interbelică (IV)

ERAU o seamă de alte teze care incercau să găsească noi coordonate ale raportului dintre agricultură și industrie pe linie de producție, plecind de la constatarea că noua etapă în care intră economia impunea părăsirea vechilor concepții și luarea în considerare a acțiunii unor factori cu implicații directe asupra structurii economiei. Se formulau, în legătură cu aceasta, două teze importante : Prima, potrivit căreia „astăzi trebuie să constatăm că scăderea considerabilă a puterii de cumpărare s-a ivit la toate popoarele și în special la popoarele agricole din centrul și SE european, iar în ceea ce ne privește : cel mai mare consumator — 80% din populația țării — este pe de-a-ntregul sărăcit. Sărăcia aceasta va fi probabil de lungă durată, lucru de care trebuie să ținem socoteală, cînd va fi vorba să ne pronunțăm asupra unei politici economice în viitor." Și a doua : „Astăzi trebuie să acceptăm că prețul scăzut al cerealelor este definitiv. Nimic nu ne mai îndreptățește să sperăm în un preț mai bun pentru cerealele noastre." Pornind de aici se atrăgea atenția că „munca națională" trebuie să fie folosită în cele două ramuri importante ale economiei", agricultura și industria. La stabilirea raportului dintre ele să se evite însă să se „copieze modelele străine" în privința încurajării industriei naționale, căci în occident populația este concentrată, pe cînd la noi ea este rară și răspîndită pe întreaga suprafață a țării. Ce „model" autohton se propunea ? Se concepea o atare organizare a activităților industriale care să corespundă la două esențiale cerințe : „cît mai mulți dintre locuitorii țării să contribuie cu munca și produsele lor la activitatea industriei ; cît mai mulți consumatori să profite de produsele industriale ale acestor industrii, produse puse pe piață cu prețuri relativ ieftine".

La noi, ca și în alte țări, concepția despre industrializarea țării se reducea cel mai adesea la orientarea dezvoltării unor fabrici producătoare de „același produs industrial sau produse similare", adică se urmărea o industrializare pe orizontală. În alte studii se afirma însă că „considerînd drept industrie toate activitățile în jurul unei materii prime pînă la produsul industrial sau produse industriale similare destinate publicului consumator, viitoarea industrializare a țărilor agricole ar urma să se reazeme pe industrii verticale. Aceste industrii verticale ne vor da cea mai mare parte dintre industriile de bază pentru economia noastră națională". Exemplul care urma se referea la necesitatea valorificării industriale a linii oilor, începînd de la producător și pînă la obținerea stofelor de haine.

Într-o concepție ca cea menționată, nu se exclude ideea ca unele materii prime sau chiar semifabricate obținute din străinătate să constituie punctul de pornire a unor întreprinderi industriale. Însă nu întotdeauna se recomanda a se sprijini aceste întreprinderi. Criteriul de apreciere în aceste cazuri il constituiau cele două cerințe ale „modelului" amintit. Unele întreprinderi, ca de ex. cele care foloseau bumbacul importat, se bucurau de aprecieri pozitive pe motiv că această materie primă se putea folosi și de fabrici și de industria casnică. Altele însă, spre pildă, care lucrau cu aramă de import, erau considerate „absolut fără folos". Opinia era explicată astfel : „...asemenea industrii sînt de fapt prelungirile în țară ale unor industrii de multe ori considerabile din străinătate. Numai o parte a unei astfel de industrii trăiește în țară, și această parte care trăiește în țară trebuie să împartă cu o industrie din o altă țară foloasele de pe urma avantagiilor ce-i acordă statul nostru. Cu chipul acesta noi facem sacrificii și pentru producătorii de semifabricate din străinătate și pentru fabricile din țară care transformă mai departe aceste semifabricate"[35]).

O asemenea concepție nu se desprinsese încă din malformațiile gîndirii „agrariene". Semnifica însă un progres față de tezele unilaterale ale liberalilor agrarieni care vedeau industria ca întreprinderi auxiliare pe lîngă fermele agricole imaginate de ei, precum și un progres față de obtuzitatea „agrarienilor" romantici din perioada crizei, care reluau deschis deziderateie vechii teorii „România — țară eminamente agricolă", în expresiile ei cele mai rebarbative : „Orice s-ar spune, am fost și vom fi totdeauna o țară eminamente agricolă"[36]).

Necesitatea industrializării țării era susținută în acești ani de mulți intelectuali de orientări diferite, care luau atitudine împotriva concepțiilor „agrariene". Un exemplu îl poate constitui și textul următor, în care, după ce se fac referiri la concepția „agrariană" liberală cu privire la locul nostru în diviziunea internațională a muncii, se scrie : „Potrivit acestor păreri ar urma ca România să-și vadă de plugarie, căci aceasta a fost de secole principala ei îndeletnicire, ca și a strămoșilor romani, și să importe de la străini tot restul obiectelor de care are nevoie pentru traiul ei și chiar pentru plugaria ei". Și în continuare se afirmă : „Mărturisesc că oricare ne-ar fi dorința de a contribui la progresul general al omenirii, nu putem admite ca acest progres să se facă pe spinarea noastră". În plan pozitiv se formula teza că expresia „țară eminamente agricolă" trebuie înlocuită cu „România trebuie să devină o țară de muncă intensivă și pricepută. Agricultura noastră să se dezvolte paralel cu industria sprijinindu-se reciproc și perfecționîndu-se repede..." Concluzia era că : „O industrie dezvoltată coincide totdeauna cu un grad înaintat de civilizație și cultură. Înseși progresele agriculturii nu le putem aștepta decît de la o industrie și o tehnică dezvoltată care să procure mașinile și produsele chimice, să construiască drumurile și să exercite lucrările de îmbunătățiri a solului"[37]). Alte opinii similare sînt numeroase în epocă.

Între timp se acumulează un material

FIȘE

D. G. SPRINȚEROIU

NEALINIEREA ÎN CONFRUNTĂRILE POLITICE CONTEMPORANE

1985
EDITURA POLITICĂ
București

● *Fenomen important și pozitiv al vieții internaționale contemporane, mișcarea țărilor nealiniate constituie o componentă de seamă a „noilor forțe" apărute ca urmare a marilor schimbări revoluționare, sociale și naționale din perioada postbelică, ce au dus la creșterea rolului țărilor mici și mijlocii, al statelor nealiniate în politica mondială. Analizei acestui fenomen îi consacră* D.G. Sprînteroiu *lucrarea* „Nealinierea în confruntările politice contemporane", *publicată recent la* EDITURA POLITICĂ. *Autorul prezintă, într-o primă secțiune a cărții, istoricul mișcării de nealiniere, coordonatele acesteia ca doctrină politică, modul activ de participare a statelor nealiniate la soluționarea principalelor probleme ale lumii contemporane: salvgardarea păcii, lupta pentru dezarmarea generală, instaurarea unei noi ordini economice internaționale, sprijinirea luptei de eliberare etc. În alte capitole ale cărții sînt amplu analizate concepția președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la politica de nealiniere și mișcarea țărilor nealiniate, precum și participarea țării noastre la acțiunile acestui grup de state.*

Direcții de dezvoltare

● *Într-un articol publicat în numărul 3/1985 al revistei* „LA CORÉE D'AUJOURD'HUI" *sub titlul* „Edification économique socialiste pour 1985 en Corée", *sînt precizate principalele priorități ale programelor de dezvoltare pe anul în curs, precum și pîrghiile destinate să asigure înfăptuirea lor. Astfel, după cum se arată în articol, eforturile vor fi concentrate cu deosebire spre creșterea producției în industria extractivă (la cărbune, metale neferoase, resurse energetice), extinderea și modernizarea transporturilor feroviare, precum și spre impulsionarea dezvoltării industriei metalurgice. Aceste dezvoltări, ce vor influența prioritar consolidarea ramurilor de bază ale economiei coreene, sînt completate de atenția care se acordă dezvoltării serviciilor sociale, astfel încît să se asigure satisfacerea deplină, într-o structură diversificată, a trebuințelor fundamentale ale populației. Pentru materializarea acestei orientări strategice sînt preconizate o serie de forme organizatorice între care : crearea, în cadrul marilor unități industriale, a unor ateliere și echipe specializate pe producția bunurilor de consum, dez-*

informativ relativ mai bogat decît în trecut cu privire la diferite aspecte ale structurii noastre naționale. Apar și unele lucrări de sistematizare, deocamdată pe fiecare ramură în parte, dar în cuprinsul lor se făceau incursiuni largi cu privire și la alte ramuri.

Din mediile „industrialismului" se concepeau, bunăoară, monografii industriale în care teoretic se fundamenta necesitatea industriei în spiritul pozitivist-mecanicist al „principiului universal al minimului de efort", iar sub raport istoric se prelucrau scheme din literatura universală (Wagner, J.B. Say). Se sublinia ideea necesității unui echilibru intern în fiecare țară. „Agricultura alimentează industria prin producția sa, aceasta o face să trăiască prin consumațiunea sa. Legăturile de cauzalitate dintre produsele agricole și industializarea lor ne impun ca agricultura să rămînă împreună cu exploatarea subsolului baza producției noastre în general și a dezvoltării industriei de transformare în particular.... Întreaga politică economică trebuie să-și bazeze metodele ei de dezvoltare pe producția agricolă și industrială"[38]). Susținătorii „agrarianismului" de tip romantic valorificau idei de inspirație rațională-tradiționalistă (H. Schack), în care se aborda structura economiei naționale în concepte morfologice[39]). Ceea ce se urmărea era să se dovedească că economia ar reprezenta spiritul „colectiv obiectivizat" al poporului unei anumite națiuni. Și plecînd de la această teză se făceau largi incursiuni în istoria dezvoltării cultural-economice a poporului nostru, cu care prilej se evidenția că în decursul timpurilor s-au creat în societatea noastră două „zone" distincte cuprinse una în perimetrul satului și o alta în cel al orașului, cu mentalități și realizări materiale distincte. Pe firul unei asemenea grupări se urmăreau discrepanțele și contradicțiile care se adînceau pe măsură ce evoluția se apropia de epoca modernă. Decalajele enorme între realizările materiale și spirituale ale celor două zone erau ilustrate apoi pe fiecare sector în parte : industrie, agricultură, comerț etc. cu bogat material statistic. Unele din datele folosite erau prelucrate independent și reliefau, bunăoară, că raportul dintre venitul național pe cap de locuitor activ din zona agrară și cea urbană era de 1:5, calculat pe gospodării, respectiv pe unități economice, ajungînd la 1 : 14 ; după profesiuni, calculele arătau că 1,6% din populația activă urbană țineau în mînă viața economică a țării. Concluzia pe care o trăgeau asemenea analize era că dualismul economic dintre oraș și sat trebuie abolit prin crearea unui nou edificiu social național, prin menținerea culturii naționale și sintetizarea elementelor „apreciabile și necesare" cuprinse în zona urbană.

Se încearcă unele sistematizări de caracterizare a diverse profile structurale economice, unele elaborate la noi, altele prelucrate. În studiile noastre autohtone se susținea că „în nici o țară din lume, structura economiei nu este rigidă, imuabilă și, în consecință, o barieră rigidă și dată între statele agrare și statele industriale nu poate fi concepută". Teza promovată era că structura unei economii nu depinde nici de solul țării, nici de tradițiile naționale. Ea era exprimată astfel : „a) structura solului nu condiționează într-un mod absolut structura economică a statului și a unui popor ; b) nu există popoare predestinate agrare sau industriale ; c) structura economică și caracterul economic al unui stat depind în bună măsură de factorul etnic ; d) ocupația, meseria, îndeletnicirea profesională a populației este adevăratul criteriu după care un stat poate fi considerat „stat agrar", „stat industrial" și așa mai departe"[40]).

Într-o lucrare de circulație europeană[41]) se încerca gruparea diferitelor țări pe patru sisteme economice : capitalist, jumătate capitalist, nou capitalist și necapitalist – fiecare sistem (cel capitalist mai era subdivizat în țări agrare și industriale) caracterizat prin următorii indicatori : densitatea populației ; numărul de mașini pe cap de locuitor și pe km² ; lungimea căilor ferate la 10 000 loc. și la 100 km² ; automobile grele raportate la același număr de locuitori și km² procentul de muncitori în industrie, comerțul exterior (valoric) ; procentul produselor finite la import și export. Gruparea includea în sine, după cum se vede, elemente de sistem social-economic, ceea ce reclama alți indicatori specifici. Dar și așa cum era, prezenta o idee utilă de situare în lume a economiei noastre, fie și orientativ. În ajunul războiului se lua în sprijin această schemă pentru susținerea tezelor neveridice că economia românească nu ar avea caracter capitalist, mai precis predominant capitalist[42]). În epocă comentariile erau mai puțin tranșante. În lucrare, România era clasată printre țările capitaliste din categoria țărilor agrare, dar pe ultimul loc al țărilor capitaliste. Se afirma că datele arată că România s-ar apropia mai mult de cele care caracterizează sistemul jumătate capitalist. În sprijin erau indicate datele cu privire la densitate, folosirea mașinilor și procentul de muncitori. În ce privește automobilele grele, locul țării noastre se apropia de statele agrare capitaliste. După cifrele comerțului exterior, acest loc se apropia de țările nou capitaliste și necapitaliste. Concluzia era că : „România e o țară care nu intră deocamdată în clasificările rigide ale economiștilor... Caracteristicile ei o fac să ia parte, deodată, la toate sistemele economice, începînd de la cel necapitalist, trecînd prin cel jumătate capitalist și nou capitalist, ca să ajungă și la capitalism !"[43])

dr. Gh. DOBRE

[35]) P.N. Panaitescu : Politica industrială în o țară agricolă și în special în România. Buc. (1933).
[36]) V.H. Serdici : Trei discursuri, București, 1933, p. 9.
[37]) V. Vasilescu-Karpen : Trebuie să rămînă România o țară eminamente agricolă ? Buc. 1933, p. 3.
[38]) N. P. Arcadian : Industrializarea României, București, 1936, p. 24 ș.a.
[39]) N. Popa-Vereș : Geneza și morfologia vieții economice românești, București, 1930. Herberth Schack și lucrarea sa „Wirtschaftformen" Jena 1927, se cunoșteau la noi. O recenzie foarte substanțială i-a scris Barbu Solacolu în **Arhiva pentru știință și reforma socială** VIII N. 1—3, 1929, p. 464—473.
[40]) T. Cristureanu : Europa agrară și Europa industrială. Exploatați și exploatatori. **Viața Românească**, N. 6, 1934, p. 78.
[41]) E. Wagemann : La stratégie économique, Paris, 1938.
[42]) V. N. Madgearu : Evoluția economiei românești, București, 1940.
[43]) Paul Sterian : Idealul plan românesc și dezvoltarea economică a țării, București, 1938, p. 88—91.

voltarea muncii „la domiciliu" etc. Și sectoarele amintite, asemeni activității din întreaga economie, se vor baza pe aplicarea corectă a principiilor autonomiei financiare, a sistemului de premiere la nivelul echipelor de lucru și ale mecanismului de autogestiune la nivel de formații de muncă mai restrînse.

Strategii ale competitivității

● Yvonne Giordano *își propune să realizeze – în articolul* „Analyse de la politique française du commerce exterior depuis le VI-e plan" *publicat în numărul 1908 al revistei* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" – *o evaluare a eficienței politicii promovate de Franța în domeniul comerțului exterior. Reprezentînd o reacție la criza economică, strategia în domeniul comerțului exterior a urmărit creșterea puternică a exportului, principalul factor propulsor constituindu-l ridicarea competitivității. Aspectele competitivității sînt privite în mod complex, cuprinzînd, după cum subliniază autoarea, toate nivelurile economiei : la nivel microeconomic – ridicarea calității, a tehnicității produselor, concomitent cu reducerea costurilor; la nivel de ramură : o dezvoltare selectivă a activităților, iar la nivel național cucerirea unor segmente noi pe piața externă și reducerea importurilor. Dacă în ceea ce privește extinderea activităților în exterior – se afirmă în articol – întreprinderile franceze sînt orientate spre tehnologii de vîrf, reducerea importului nu semnifică diminuarea sa în valoare obsolută. Este vorba, după cum subliniază Y.G., de „recucerirea pieței interne", prin ridicarea nivelului de competitivitate al întregii economii naționale, astfel încît întreprinderile franceze să poată substitui importurile fără a afecta calitatea produselor finale.*

Protecția mediului, în loc de înarmări

● *Sub titlul* „Environmental Crisis. The Missing Dimension in the North-South Dialogue" *(Criza mediului înconjurător. Dimensiunea lipsă în dialogul Nord-Sud), revista vest-germană* ECONOMICS, *editată de Institutul pentru cooperare științifică din Tübingen, a publicat în vol. 30/1984, sub semnătura lui* Udo Ernst Simonis *un articol care denunță aspectul flagrant de irosire a resurselor pe care îl reprezintă cursa înarmărilor, în care sînt tot mai mult antrenate, o dată cu țările dezvoltate, și țările în curs de dezvoltare. „Fondurile consacrate de*

FIȘE

guvernele unor țări în curs de dezvoltare înarmării și războaielor locale sau regionale – scrie, de pildă, autorul – au atins proporții enorme și continuă să progreseze în ritmuri irațională. Oprirea acestei curse a înarmărilor și afectarea fondurilor respective dezvoltării, progresului economic, ocrotirii mediului înconjurător ar putea da semnalul unei reîntoarceri la armonizarea ecologiei și economiei.

În sprijinul tezei sale, autorul citează un raport al P.N.U.E. : „Frînarea cursei înarmărilor și a spiralei tehnologice costisitoare pe care ea o antrenează ar permite să se elibereze o mare parte din resursele necesare asigurării viitorului omenirii și mediului înconjurător".

Consemnări

Contribuţie la promovarea cunoaşterii ştiinţifice

ASEMENI celorlalţi oameni ai muncii din variatele sfere ale muncii sociale utile şi cei din cercetarea ştiinţifică se străduiesc şi reuşesc în majoritatea cazurilor să finalizeze eforturile lor în valoroase creaţii, în rezultate care răspund unor cerinţe — fie imediate, fie de mai lungă perspectivă — puse în faţa lor de practica socială, în speţă de construcţia noastră socialistă. Astfel de rezultate le putem identifica în variatele forme pe care le îmbracă valorificarea cercetării ştiinţifice, respectiv transpunerea lor în concepte teoretice şi în aplicaţii utile societăţii şi omului. Una din aceste forme de valorificare este şi elaborarea de lucrări ştiinţifice menite să contribuie la lărgirea sferei cunoaşterii umane cu importantele sale implicaţii îndeosebi în ridicarea nivelului cunoştinţelor profesionale şi, în final, în creşterea productivităţii sociale a muncii.

Recent, literatura noastră ştiinţifică s-a îmbogăţit cu un elaborat însemnat. Ne referim la lucrarea : **„Mica enciclopedie de statistică"*)** ce reprezintă o valoroasă contribuţie la promovarea cunoaşterii ştiinţifice într-un domeniu deosebit de important al acesteia — avem în vedere cunoaşterea care se înfăptuieşte prin mijlocirea statisticii, a metodelor sale. Aceasta are loc ori de cîte ori sîntem în prezenţa unor fenomene în care legătura cauzală nu este de tip determinist, ci statistic, are, deci, loc într-o masă de fenomene. Caracteristicile esenţiale ale acestei cunoaşteri sînt întîmplarea şi probabilitatea, prima ca element de bază, iar a doua, ca măsură a fenomenelor. Specificul cunoaşterii ştiinţifice prin statistică este impus de obiectul său constituit de fenomene aleatoare şi, în mod firesc, are şi o metodă proprie — obiectul şi metoda sînt intrinseci fiecărei ştiinţe — adaptată acestui obiect, respectiv un sistem de modalităţi specifice menite să ducă — ca în toate ştiinţele — la cunoaşterea cauzelor fenomenelor analizate, la stabilirea unor legi sau legităţi care să caracterizeze relaţiile cauzale şi la folosirea în procesul gnoseologic ca model predictiv al relaţiilor cauzale.

Analiza conţinutului lucrării la care ne referim, desfăşurată din multiple puncte de vedere, motivează afirmaţia de mai sus privind valoarea ei. Astfel, la întrebarea esenţială, şi anume ce aduce original în literatura de specialitate lucrarea, sînt de subliniat mai multe laturi, care toate concură la evidenţierea acestei caracteristici. În primul rînd prin profilul şi întreg conţinutul său — deosebindu-se cu totul de cele două ediţii (din 1962 şi 1969) ale Dicţionarului statistic economic, editat de Direcţia Centrală de Statistică, lucrări care aveau un alt scop. În al doilea rînd, originalitatea lucrării ne este evidenţiată de faptul că se operează o legătură organică a statisticii teoretice cu statistica matematică — încercîndu-se o sinteză între aceste două domenii — care adeseori ne sînt prezentate ca fiind total autonome cînd, de fapt _ aşa cum rezultă din lucrare — sînt „trepte". De asemenea, expunerea logică a celor peste 700 de noţiuni este concomitentă cu analiza istorică. În acest fel, pe parcursul analizei noţiunilor tratate, utilizatorul lucrării urmăreşte şi cunoaşte geneza şi dezvoltarea statisticii. Prin această prezentare istorică — istoricul statisticii naţionale şi internaţionale — sîntem în prezenţa unei excepţional de bogate informaţii sistematizate. Acelaşi rol au şi cele 80 de fişe bio-bibliografice ale personalităţilor care au adus contribuţii importante la teoria probabilităţilor şi implicit a statisticii.

Prin aceste particularităţi sporeşte funcţia ştiinţifică şi educativă a materialului prezentat. Într-adevăr, Mica enciclopedie de statistică este utilă unor cercuri largi de profesionişti — în primul rînd economiştilor şi sociologilor şi celorlalţi lucrători din ştiinţele sociale, precum şi celor care activează în planificare statistică, conducere economică ; o informaţie preţioasă găsesc, totodată, şi cei ce folosesc statistica matematică în munca lor practică sau teoretică. Sub acest aspect este de subliniat, între altele, că urmare a folosirii ordinii logice în expunerea problematicii, lucrarea oferă un bogat material de referinţe, folosindu-se „indicele alfabetic" existent şi un material cu caracter didactic în ceea ce priveşte învăţarea statisticii, în lucrare fiind absorbite noţiunile de la simplu la complex — de la noţiunile uşor accesibile ale statisticii descriptive la noţiunile statisticii matematice.

Folosirea ordinii logice este deosebit de oportună pentru necesităţile din ţara noastră — asigurînd maximum de material documentar în materie, în forma cea mai sintetică, cuprinzătoare şi în succesiunea istorică a formării şi definirii noţiunilor, conceptelor şi metodelor statisticii. Aceasta nu înseamnă că subapreciem alte forme sub care se prezintă enciclopediile şi dicţionarele de statistică şi care folosesc fie ordinea strictă alfabetică fie aceea de articole relativ sau total independente scrise de mari specialişti în materie de statistică.

Lucrarea ce formează obiectul comentariului nostru este nu numai originală, ci şi foarte actuală, dată fiind importanţa ce o are statistica privită ca instrument de cunoaştere în lumea noastră contemporană, în general, şi în societatea socialistă — care se conduce planificat — în special. Într-adevăr, statistica este indispensabilă pentru cunoaşterea fenomenelor tot mai complexe ale lumii contemporane, ea aplicîndu-se atît în ştiinţă cît şi în activităţile politice, iar cu caracteristici adaptate, specifice domeniilor respective, ştiinţele economice, sociologice, psihologice, antropologia, geografia, istoria, biologia, medicina, fizica, chimia etc. folosesc amplu şi curent metodele statistice. Activităţile practice decizionale, la rîndul lor, nu pot fi concepute fără statistică. Actualitatea şi importanţa statisticii trebuie, desigur, privite în strînsă legătură cu progresele ce le realizează aceasta pe baza introducerii calculatoarelor electronice şi crearea de noi discipline ştiinţifice cum sînt cibernetica, teoria informaţiei, teoria sistemelor etc.

Aceasta evidenţiază oportunitatea şi actualitatea unor lucrări de sinteză _ cum este Mica enciclopedie de statistică. — oportunitate şi actualitate care se integrează şi servesc orientările şi dezbaterile în cercurile interesate ce se amplifică privind rolul şi locul statisticii în sistemul ştiinţelor şi căile de consolidare a instituţionalizării naţionale şi internaţionale a statisticii. Într-adevăr, cîmpul de aplicare a statisticii a devenit tot mai vast, integrînd mai întîi fenomenele economice apoi pe cele sociale şi în sfîrşit şi pe cele naturale. Această generalizare a aplicării metodelor statisticii în întreg sistemul ştiinţelor este un rezultat al concepţiei — tot mai răspîndite — că şi fenomenele în care relaţia este de tip determinist nu este greşit să fie considerate o clasă a fenomenelor de masă, admiţîndu-se, implicit, existenţa unei legături de tip statistic.

De asemenea, se consolidează instituţionalizarea naţională şi internaţională a statisticii, instituţionalizare care a început prin a răspunde necesităţii cunoaşterii fenomenelor şi proceselor social-economice. Avem, bunăoară, în vedere crearea de oficii statistice naţionale. Un asemenea oficiu a fost înfiinţat în România în perioada de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, iar în Europa, în cele mai multe cazuri, în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Ţările în curs de dezvoltare, pe măsura constituirii lor ca entităţi independente, şi-au creat astfel de statistici, ca auxiliare indispensabile activităţilor de conducere economică şi socială. Concomitent cu organizarea şi instituţionalizarea naţională, a avut şi are loc un proces identic pe plan internaţional, cu deosebire în anii ce au urmat celui de al doilea război mondial, sub imboldul Naţiunilor Unite. Necesitatea şi impulsul pentru instituţionalizarea internaţională l-a constituit cerinţa comparabilităţii internaţionale a datelor statistice. Drept urmare, s-a iniţiat şi dezvoltat o acţiune susţinută de uniformizare conceptuală şi metodologică. Organizarea de congrese internaţionale de statistică a constituit calea cea mai eficientă de realizare a acestor obiective, primul congres avînd loc în 1853. În anul 1885 — acum o sută de ani — a fost creat Institutul Internaţional de Statistică. În anii ce au urmat celui de al doilea război mondial instituţionalizarea internaţională a cunoscut cele mai importante realizări, înfiinţîndu-se Biroul de statistică O.N.U., cu sarcina de a se ocupa de problemele metodologice, precum şi de publicarea informaţiilor statistice.

Am subliniat mai sus preocuparea — firească — a autorilor ca opera lor să fie atît o creaţie ştiinţifică, cît şi un instrument cît mai eficient pentru cei ce o vor folosi. Această preocupare rezultă pe de o parte din modul de organizare a materialului privit în întregul său**) iar, pe de altă parte, din analiza modului cum este expus conţinutul noţiunilor, respectiv a termenilor explicaţi. Aşa cum remarcă şi autorii, prima şi a doua parte cuprind noţiunile generale şi sistemul informaţional, iar în următoarele trei părţi este expusă materia propriu-zisă. În organizarea de ansamblu a materialelor — în succesiunea celor cinci părţi — este de remarcat trecerea de la simplu la complex, de la particular la general, o legare a raţionamentelor inductive şi deductive în procesul cunoaşterii ce se vrea a fi realizat. În ceea ce priveşte conţinutul noţiunilor — în mod firesc — un loc predominant revine raţionamentelor, procedeelor deductive.

Avînd în faţă creaţia ştiinţifică a colectivului de autori, sîntem tentaţi să ne gîndim la dimensiunea şi tenacitatea străduinţilor lor şi să nu respingem afirmaţia celor ce susţin că în timp ce ştiinţele sînt discipline, ştiinţa este _ între altele — şi o ambiţie — termenul fiind utilizat în accepţiunea sa nobilă — de perseverenţă creatoare.

Roman MOLDOVAN

*) **Mica enciclopedie de statistică**, autori : **Marius Iosifescu, Costache Moineagu, Vladimir Trebici, Emilia Urseanu** (coordonator **Vl. Trebici**), Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1985.

**) Cele 6 părţi ale lucrării sînt: 1. Generalităţi, (conceptul de statistică, categoriile ştiinţei statistice) 2. Sistemul informaţional statistic (culegerea datelor statistice, prelucrarea datelor statistice, pregătirea datelor statistice) 3. Statistica descriptivă (repetiţii empirice, tendinţa centrală, dispersia, corelaţia şi regresia) 4. Indicii şi seriile cronologice (indicii, seriile cronologice). 5. Teoria probabilităţilor şi statistica matematică (elemente de teoria probabilităţilor, legi de repartiţie, teoria sondajului statistic, teoria estimaţiei, verificarea ipotezelor statistice, analiza de varianţă, planificarea experimentelor). 6. Varia (istoricul statisticii din România, personalităţi, instituţii şi publicaţii de statistică, indice)

20 Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

Cu aceasta încheiem publicarea consultațiilor destinate candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior și le urăm succes. Reamintim că lecțiile nr. 14, 15, 16 cu titlurile **„Prețul și rentabilitatea", „Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială"** și **„Reproducția socialistă"** au apărut în suplimentul la nr. 21 al revistei. Menționăm, de asemenea, că din lipsă de spațiu nu au fost publicate lecțiile **„Economia țărilor socialiste", „Capitalismul monopolist de stat"** și **„Criza sistemului capitalist"**, care fac însă parte din programa obligatorie pentru concursul de admitere.

PROBLEMELE lichidării subdezvoltării, ale eliminării marilor decalaje economice dintre state și ale instaurării noii ordini economice mondiale ocupă un loc central în politica externă a României socialiste, în prodigioasa activitate internațională a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii. Atașamentul țării noastre față de cauza instaurării noii ordini economice, a dezvoltării colaborării între popoare izvorăște din însăși natura orînduirii sale economico-sociale, din aspirația poporului român de a contribui împreună cu popoarele și forțele iubitoare de pace și progres de pretutindeni la edificarea unei lumi mai bune, a dreptății și echității, în care toate națiunile să poată conlucra fructuos pe baza noilor principii de relații internaționale.

Conceptul de nouă ordine economică internațională. Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea acestui concept

ELABORAREA și dezvoltarea conceptului privind noua ordine economică internațională și-au găsit cea mai deplină expresie în opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În același timp, România și-a adus întreaga sa contribuție la fundamentarea noii ordini economice mondiale în documente internaționale, cum sînt Declarația și Programul de acțiune, adoptate de sesiunea a VI-a specială a Adunării Generale a O.N.U., Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, aprobată la O.N.U. în anul 1974, Actul final de la Helsinki și altele.

Prin ordine economică internațională, în general, se înțelege structura economiei mondiale determinată de un anumit tip al diviziunii internaționale a muncii și al relațiilor economice mondiale, de esența și trăsăturile fundamentale ale mecanismelor economice pe plan mondial (comerț, prețuri, sistem financiar-monetar etc.) și cadrul instituțional al raporturilor internaționale (state, organisme și instituții), care acționează într-o etapă sau alta.

Actuala ordine economică internațională — produs al sistemului mondial capitalist — bazată pe relații de exploatare, inegalitate, dominație a unor țări de către altele, purtînd pecetea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste a dus la împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace, a creat mari decalaje în nivelul dezvoltării economice a statelor, a contribuit la accentuarea perturbațiilor în viața economică mondială, cu profunde urmări negative asupra țărilor rămase în urmă, pentru pacea și securitatea internațională.

Referindu-se la această situație, la caracterul perimat al actualei ordini economice mondiale și la necesitatea înlocuirii ei cu o ordine nouă, echitabilă, care să asigure progresul și prosperitatea tuturor țărilor și, îndeosebi, ale celor în curs de dezvoltare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că ea **„nu mai corespunde nici intereselor țărilor dezvoltate și, cu atît mai puțin, intereselor țărilor în curs de dezvoltare. Viața dovedește cît de nejustă a devenit această veche ordine, dacă se poate spune că ea a fost vreodată justă. Desigur fiecare epocă a avut relațiile sale economice, juridice și morale, dar lumea s-a schimbat și deci aceste relații trebuie schimbate. Oamenii se transformă, popoarele și-au cucerit independența politică și doresc să devină stăpîne pe bogățiile naționale, să le folosească în scopul ridicării bunăstării lor, al consolidării independenței și suveranității naționale."**

Conceptul privind noua ordine economică mondială, elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă o proiecție a dezvoltării viitoare a omenirii, a relațiilor internaționale. El are o serie de trăsături distinctive, îmbinînd armonios criteriul de clasă cu cel național-statal, de care trebuie să se țină seama în tratarea fenomenelor economice și social-politice internaționale. Dintre trăsăturile conceptului românesc privind noua ordine economică mondială, fundamentat de secretarul general al partidului nostru, se impune a fi menționat, **înainte de toate**, faptul că acțiunea politică a României, îndreptată cu consecvență spre afirmarea și transformarea într-o regulă de neclintit a noilor principii de relații internaționale, a reprezentat unul din primele demersuri coerente și semnificative în direcția restructurării revoluționare a raporturilor între națiuni. **În al doilea rînd**, fiind îndreptată împotriva inechităților și privilegiilor țărilor dezvoltate, noua ordine economică în concepția românească este o expresie a luptei de clasă pe plan internațional și reprezintă o fază nouă a luptei forțelor antiimperialiste, care contestă actualele stări de lucruri inechitabile din economia mondială și acționează pentru înlocuirea lor cu altele mai drepte, echitabile. În modul acesta, noua ordine se înfățișează ca o platformă a intereselor antiimperialiste, atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale statelor socialiste și ale forțelor celor mai avansate din țările capitaliste dezvoltate. Tocmai de aceea, unul din mesajele principale ale conceptului românesc privind noua ordine este integrarea activă a tuturor țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor democratice și progresiste în eforturile de înfăptuire a acestei ordini. Aceasta cu atît mai mult cu cît eliberarea de ipoteca politicii imperialiste de dominație și asuprire, de forță și dictat ar crea un cadru mai favorabil afirmării luptei pentru socialism. **În al treilea rînd**, contrar „teoriilor" despre perimarea statului național, conceptul românesc privind noua ordine mondială este asociat unei asemenea imagini a configurației mondiale în care economia națională a fiecărei țări constituie cadrul de bază al progresului economic și social, iar independența și suveranitatea asupra resurselor și activităților economice de pe teritoriul național reprezintă punctul de pornire și suportul material pentru desfășurarea fructuoasă a cooperării între popoare.

Într-o asemenea viziune largă și constructivă, noua ordine economică corespunde intereselor presante ale țărilor în curs de dezvoltare și, în același timp ale celor industrializate, ea constituind condiția sine qua non pentru dezvoltarea în pace și stabilitate a întregii omeniri. Diviziunea internațională a muncii din cadrul noii ordini trebuie să înlocuiască pînă la urmă actuala împărțire a lumii în țări bogate și țări sărace și să elimine distribuția inechitabilă între națiuni a bogăției și a capacității de a o produce.

Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale

CONCEPȚIA românească privind noua ordine economică, amplu fundamentată în lucrările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, include într-o unitate organică, pe lîngă conținutul ca atare al acestui concept și direcțiile de acțiune pentru înfăptuirea sa ca obiectiv major al epocii contemporane. Încă în Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R. (1974), a fost elaborat un amplu program de instaurare a noii ordini — cel mai concret și mai cuprinzător program oferit pînă atunci de o țară opiniei publice mondiale,

care a stat la baza multiplelor inițiative și acțiuni ulterioare ale țării noastre pe arena mondială.

În centrul luptei pentru înfăptuirea noii ordini România situează **lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare.** Diviza-rea lumii în țări sărace și țări bogate are ca urmare concentrarea bunăstării într-un număr restrîns de state, unde locuiește 20—25% din populația globului, dar care își însușește 2/3 din produsul social mondial și a sărăciei într-un mare număr de țări a căror populație reprezintă peste 2/3 din cea a întregii lumi, dar dispune de numai 1/3 din produsul global. Această divizare, care în loc să se atenueze se accentuează tot mai mult în ultimii ani, are cele mai serioase implicații în diverse planuri, îndeosebi în domeniul social-politic, ducînd la tensiuni între țări și grupe de țări și la instabilitate. Este și motivul pentru care secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reamintește în permanență adevărul incontestabil că este imposibil de asigurat pacea și stabilitatea atîta timp cît în lume vor exista și se vor amplifica decalajele și distorsiunile economice.

Realitatea învederează că singura cale de lichidare a subdezvoltării, ca premisă a noii ordini economice mondiale, o constituie **progresul mai accelerat al țărilor rămase în urmă** și, pe această bază, apropierea treptată a nivelurilor de dezvoltare economico-socială a tuturor statelor. Înversarea tendinței în evoluția decalajelor economice și eradicarea subdezvoltării presupun, în concepția României, a președintelui său, acțiunea conjugată și convergentă a doi factori — **efortul propriu al fiecărui popor din țările în curs de dezvoltare și realizarea unei largi colaborări economice internaționale, care să-l sprijine și să-l potențeze.** Efortul propriu își găsește expresia în mobilizarea intensă a potențialului material și uman, în alocarea, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al P.C.R., a unei părți însemnate, de 28—32%, din venitul național pentru dezvoltare.

În deceniul care s-a scurs de la inițierea și elaborarea de către România a conceptului noii ordini economice internaționale și trecerea la înfăptuirea sa, această problemă a devenit o coordonată majoră a dezbaterilor științifice și politice mondiale, inspirînd politica a numeroase state și fiind însușită de forțe sociale tot mai numeroase. Un mare cîștig în favoarea afirmării noii ordini îl constituie faptul că ideile sale au fost așezate la baza elaborării Strategiei internaționale a dezvoltării pentru Deceniul al treilea al O.N.U. privind dezvoltarea (1981—1990).

Rezultatele de fond în transpunerea în viață a obiectivelor noii ordini deocamdată sînt încă nesemnificative. Tratativele purtate în acest scop sub denumirea Nord-Sud n-au dus la nici un rezultat real. Responsabilitatea revine în întregime țărilor capitaliste dezvoltate care au promovat poziții obstrucționiste față de propunerile raționale și întemeiate ale țărilor în curs de dezvoltare. Ignorînd interdependențele existente astăzi în lume și tendința extinderii lor pe baza progresului științei și tehnicii contemporane, unele state occidentale folosesc puterea lor economică și pentru a controla fluxurile economice, tehnologice și financiare internaționale. Ele nutresc iluzia că vor putea depăși singure criza și își vor consolida în continuare pozițiile lor economice și tehnico-științifice dominante.

Hotărîrea fermă a României de a explora în continuare posibilitățile de surmontare a gravelor dificultăți economice cu care este confruntată omenirea, înainte de toate țările în curs de dezvoltare, prin promovarea unei colaborări largi și reale între acestea și țările dezvoltate, care să asigure stabilitatea economiei mondiale și dezvoltarea tuturor zonelor lumii, îndeosebi a celor rămase în urmă, și-a găsit expresia în noile propuneri, realiste și constructive, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului. Situînd în prim plan eforturile proprii ale fiecărei țări pentru propășirea sa, aceste propuneri se constituie într-un nou și amplu program de acțiune pentru depășirea crizei economice mondiale actuale și făurirea noii ordini economice, care cuprinde : promovarea tratativelor reale între țările în curs de dezvoltare, statele avansate economic, băncile și organismele sistemului financiar-bancar — inclusiv ale sistemului financiar internațional — pentru realizarea unei soluții globale a datoriilor țărilor lumii a treia, acumulate ca urmare a politicii financiare și de prețuri și a dobînzilor excesive practicate îndeosebi de S.U.A. ; anularea datoriilor externe ale țărilor cu un venit național de pînă la 500—600 de dolari pe locuitor, reducerea substanțială a acestora pentru țările cu venit de pînă la 1 000—1 200 dolari pe locuitor și o reducere generală, între 30 și 50%, a datoriilor pentru toate țările în curs de dezvoltare; acordarea, concomitent cu reducerea hotărîtă a dobînzilor, de noi credite, cu dobînzi raționale, pentru a se sprijini mai susținut dezvoltarea economico-socială a țărilor rămase în urmă ; renunțarea fermă la politica de impunere acestor țări a unor condiții economice și politice care au semnificația amestecului inadmisibil în treburile lor interne ; restructurarea sistemului monetar și financiar internațional ; participarea cu drepturi egale a tuturor statelor la activitatea organismelor financiare mondiale ; asigurarea accesului larg al țărilor slab dezvoltate la tehnologiile moderne ; ridicarea barierelor vamale artificiale ; comercializarea materiilor prime la prețuri remuneratorii ; desființarea unor negocieri reale între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate cu privire la ansamblul dezvoltării economico-sociale, pentru stabilirea unui program general de sprijinire mai susținută a eforturilor de lichidare a subdezvoltării ; reducerea cu cel puțin 10% a cheltuielilor militare și apoi stabilirea de programe anuale de diminuare a acestora ; renunțarea la încercările de soluționare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare prin înțelegeri individuale cu acestea ș.a. **„Soluționarea globală a problemelor economico-financiare, realizarea noii ordini economice internaționale** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale".**

Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

COORDONATELE principale ale activității țării noastre pentru făurirea noii ordini merg, pe de o parte, pe linia promovării unei politici economice interne și de raporturi externe în consens cu principiile și cerințele acestui concept, iar pe de altă parte, în direcția inițierii pe plan internațional de măsuri concrete în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și de sprijinire a propriilor acțiuni ale acestora. Inițiativele și propunerile românești la Sesiunea UNCTAD de la Belgrad, ca și în alte numeroase împrejurări similare, constituie o ilustrare vie în acest sens. Din gama largă și diversă de modalități și căi de acțiune prin care România se străduiește să contribuie la afirmarea noii ordini în lume, se impune a fi amintită **înainte de toate,** menținerea acestei probleme în prim planul preocupărilor partidului și statului nostru, fiind abordată ca atare în toate declarațiile de politică externă mai importante. **O altă cale de acțiune** în sprijinul instaurării noii ordini mondiale o reprezintă abordarea ei de către conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în contactele și convorbirile sale frecvente, în țară și peste hotare, cu conducători de partide și state, cu personalități economice și tehnico-științifice din toată lumea, precum și la diverse manifestări internaționale și înscrierea acestei probleme în documentele adoptate (declarații politice, declarații solemne, tratate, comunicate comune și alte documente oficiale) printre imperativele lumii contemporane. Acționînd în spiritul cerințelor noii ordini, România a depus și depune în continuare eforturi stăruitoare pentru dezvoltarea sa economico-socială și amplificarea raporturilor cu toate țările. Efortul propriu și-a găsit materializarea în rata înaltă a acumulării, România alocînd în ultimele două decenii cca 1/3 din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială. Ca urmare a acestui efort susținut, România a redus mult din decalajul economic ce o separa de țările dezvoltate.

În cadrul relațiilor sale economice externe, îndreptate spre făurirea noii ordini, țara noastră acordă o atenție deosebită raporturilor cu celelalte țări în curs de dezvoltare, înscriind aceste raporturi — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „atît în contextul colaborării bilaterale, în scopul lichidării subdezvoltării și accelerării progresului economico-social, cît și în contextul luptei generale împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale, pentru făurirea noii ordini economice și politice internaționale".** Această orientare și-a găsit concretizarea, așa cum s-a văzut, în creșterea considerabilă a volumului schimburilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare și a ponderii lor în comerțul exterior total al României.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza eforturilor întregului popor și amplificarea relațiilor economice cu toate țările pe baza principiilor dreptului internațional atestă modul în care înțelege România să contribuie la făurirea noii ordini economice mondiale. Această activitate își găsește completarea sa firească în numeroasele inițiative și propuneri ale țării noastre la O.N.U. și în alte organisme internaționale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și a colaborării internaționale în ansamblu.

conf. univ. dr. Ion AVRAM

ÎNTREBĂRI

1. **Ce se înțelege prin ordine economică internațională ?**
2. **Care sînt principalele trăsături ale conceptului românesc privind noua ordine economică mondială ?**
3. **Enumerați principalele direcții de acțiune pentru făurirea noii ordini, stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R.**
4. **În ce constă activitatea României pentru instaurarea noii ordini ?**

Documentar

Tendințe în stimularea exporturilor în țările nesocialiste

ÎN CONTEXTUL adîncirii interdependențelor economice dintre statele lumii, participarea activă la circuitul economic mondial a devenit o condiție esențială a dezvoltării economico-sociale. Comerțul exterior își aduce o contribuție importantă la crearea produsului național brut, la realizarea creșterii economice, precum și în procesul de industrializare în care se află angajate multe țări în curs de dezvoltare.

În vederea asigurării corelației optime între participarea la schimburile comerciale internaționale și procesele de dezvoltare economică, în ultimii 10—15 ani, o importanță crescîndă au căpătat strategiile bazate pe sporirea exporturilor. În ultimul timp, multe țări combină această strategie cu reducerea la minimum a importurilor, în special a celor cu importanță și justificare economică redusă. Rezultatele concrete ale unor atari strategii de impulsionare a exporturilor depind nemijlocit de mijloacele utilizate, cu alte cuvinte de tipul și natura mecanismelor specifice folosite, precum și de modalitățile de punere în practică a acestora.

Există numeroase instrumente care, potențial, pot conduce la dezvoltarea vînzărilor în străinătate. Combinarea unor astfel de instrumente, precum și a modalităților de utilizare a acestora depinde însă direct de obiectivele urmărite, de specificul diferitelor piețe externe, de gradul posibil de flexibilitate în orientarea spre una sau alta din categorii, precum și de impactul pe care utilizarea acestora îl poate avea asupra diverselor sectoare ale economiei naționale și structurilor sociale din țările respective.

Circumscrise, pe un plan mai larg, măsurilor de politică comercială vizînd sporirea vînzărilor în străinătate, mecanismele de stimulare a exporturilor au drept obiectiv influențarea activității producătorilor pentru export și a exportatorilor, cointeresarea acestora în vederea creșterii și diversificării desfacerilor, întărirea poziției în raport cu concurența externă. Aceste mecanisme constau, practic, în facilitarea — prin utilizarea diverselor pîrghii economice — a condițiilor în care are loc producția pentru export și comercializarea efectivă a acesteia pe piața internațională. Cunoașterea acestor pîrghii și mecanisme prezintă o importanță deosebită și în țara noastră, tot mai puternic angajată în circuitul economic mondial.

Pentru a facilita trecerea în revistă a mecanismelor respective, ele au fost grupate, după specificul lor, în trei categorii principale :

— **mecanisme de stimulare de natură bugetară,** care constau în folosirea unor instrumente bazate pe resurse financiare, provenind de la bugetele naționale (subvenționarea producției pentru export și/sau a exporturilor propriu-zise ; asistență financiară directă sau indirectă, din fonduri bugetare, acordată exportatorilor etc.) ;

— **mecanisme de stimulare de natură fiscală** (scutiri, reduceri sau rambursări de diferite taxe și impozite, în vederea sau cu ocazia efectuării exporturilor) ;

— **mecanisme de stimulare de natură financiar-bancară** (între care se numără, în primul rînd, creditele legate de activitatea de export).

Mecanisme bugetare

ALOCAREA anumitor fonduri bugetare în scopul stimulării exporturilor reprezintă una din formele de concretizare a procesului de sporire a implicării statului în economie, fenomen caracteristic epocii contemporane. Stimularea de către stat, din resurse bugetare, a vînzărilor în străinătate îmbracă forme atît directe, cît și indirecte (intermediare).

Instrumentele de stimulare cu acțiune directă, bazate pe fonduri bugetare, constau, în principal, în acordarea — selectivă și, în principiu, temporară — de subvenții la exportul unor produse de interes (din punctul de vedere al ponderii deținute în exporturile totale, al importanței vînzărilor în străinătate pentru menținerea sau consolidarea activității în anumite ramuri economice etc.).

Instrumentele cu acțiune indirectă, care implică utilizarea pîrghiei bugetare, capătă de cele mai multe ori forma finanțării — totale sau parțiale — din fonduri bugetare, a înființării, organizării și funcționării unor infrastructuri menite să asigure căile și mijloacele — materiale, financiare, umane — pentru facilitarea dezvoltării exporturilor. Cu alte cuvinte, în aceste cazuri diversele acțiuni întreprinse la nivel guvernamental nu se axează direct pe exporturile propriu-zise, ci contribuie la crearea cadrului necesar pentru impulsionarea acestora.

Din încercarea de a sintetiza informațiile disponibile cu privire la experiența existentă pe plan internațional în ceea ce privește utilizarea mecanismelor bugetare de stimulare a exporturilor a rezultat tabelul sinoptic orientativ alăturat.

Principalele tipuri de mecanisme de stimulare a exporturilor practicate în unele țări nesocialiste

Țări	Subvenții la export	Alte mecanisme bugetare						
		(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
Brazilia	X	X	X	X	X	X	X	
Chile	X	X		X				
Columbia	X	X	X	X	X	X	X	
Danemarca	X	X	X					X
Finlanda	X	X	X		X	X		
Franța	X	X	X	X	X			X
R. F. Germania	X	X	X		X			
India	X	X	X	X	X	X	X	X
Irlanda	X	X	X	X	X	X		
Italia	X	X	X		X			X
Marea Britanie	X	X	X	X	X			
Norvegia	X	X	X	X	X	X		
Olanda	X	X	X		X		X	
S.U.A.	X	X						X
Suedia	X	X	X	X	X	X		

NOTE. Informațiile din tabel nu sînt deplin concludente, ele au doar o valoare orientativă, fiind extrase din materiale documentare foarte diverse ; semnul (x) evidențiază existența mecanismelor de stimulare menționate în capetele coloanelor.

Semnificația titlurilor coloanelor a — g : (a) sisteme informaționale și asistență tehnică diversă ; (b) efectuarea de studii de piață și de produs ; (c) organizarea de misiuni de informare pe piețele externe, precum și de vizite în țară ale partenerilor străini ; (d) participarea la manifestări expoziționale internaționale ; (e) finanțarea diverselor forme de publicitate externă ; (f) măsuri speciale pentru dezvoltarea exporturilor de produse netradiționale ; (g) măsuri speciale pentru impulsionarea exporturilor industriei mici și mijlocii.

Se remarcă, în primul rînd, faptul că în toate cele 15 țări menționate sînt utilizate — cel puțin într-o anumită măsură — subvențiile la export. De regulă, astfel de subvenții sînt acordate în cazul unor produse importante pentru țările în cauză, ale căror costuri de producție ridicate fac dificilă pătrunderea lor pe piața externă, sau în cazul cărora se remarcă tendințe descendente înregistrate de cererea de pe piața mondială (ceea ce face necesară practicarea, de regulă temporară, a unor prețuri de export diminuate, mai atractive).

Atîta timp cît practicarea unor asemenea subvenții nu cauzează — sau nu amenință să cauzeze — prejudicii grave economiilor țărilor importatoare, stimulentele respective sînt acceptate pe plan internațional și pot juca un rol important pe planul dezvoltării vînzărilor în străinătate.

În ceea ce privește celelalte mecanisme de stimulare a exporturilor, bazate pe utilizarea directă sau indirectă a unor fonduri de natură bugetară, se observă faptul că, în cvasitotalitatea țărilor înscrise în tabel, acestea se concentrează în special spre finanțarea efectuării unor studii de piață și de produs, precum și a participării în condiții favorabile la diverse manifestări expoziționale cu caracter internațional. De asemenea, în multe din țările respective fonduri importante, provenind din resurse bugetare, sînt alocate de către instituțiile guvernamentale abilitate în scopul finanțării unor acțiuni specifice (prin facilitarea contactelor cu diverse piețe externe sau cu oameni de afaceri) sau generice (prin publicitatea destinată să sensibilizeze potențialii clienți externi pentru produsele oferite) de impulsionare a exporturilor.

În fine, în multe din țările respective anumite fonduri bugetare sînt destinate sprijinirii și dezvoltării exporturilor de produse netradiționale (de regulă produse finite sau semi-finite realizate în ramuri industriale noi din unele țări în curs de dezvoltare) sau ale celor efectuate de firmele din sectorul industriei mici și mijlocii.

Analiza experienței din diverse țări ale lumii în ce privește utilizarea fondurilor bugetare în scopul stimulării exporturilor evidențiază, pe ansamblu, următoarele tendințe principale :

a) sporirea implicării statului în conceperea și organizarea funcționării unor mecanisme bugetare tot mai diverse de stimulare a exporturilor ;

b) intensificarea procesului de finanțare mixtă — atît de către stat, din fonduri bugetare, cît și de către sectorul privat, din fonduri proprii — a funcționării diverselor mecanisme de stimulare a exporturilor ;

c) diminuarea treptată a accentului pus pe subvenționarea vînzărilor în străinătate, în favoarea folosirii altor tipuri de mecanisme bugetare ;

d) creșterea importanței acordate de către organismele guvernamentale specializate înființării și administrării, pe bază de fonduri bugetare, a unor sisteme eficiente de informare multilaterală și rapidă a exportatorilor în legătură cu condițiile economice, comerciale și de cadru juridic prevalente pe piețele externe ; acordarea unei asistențe calificate vizînd alinierea exporturilor la condițiile respective ;

e) interesul crescînd manifestat față de stimularea exporturilor netradiționale sau a celor efectuate de unitățile din sectorul industriei mici ; scopurile urmărite sînt numai în aparență divergente, căci se urmărește, în paralel, atît modernizarea și diversificarea exporturilor, cît și sprijinirea anumitor structuri socio-economice importante în cadrul economiilor naționale (producătorii și exportatorii de dimensiuni mici și mijlocii deținînd, împreună, ponderi semnificative în producția națională și în exporturile globale ale țărilor respective).

Mecanisme fiscale

PUNEREA în practică a unor sisteme adecvate, suficient de flexibile, de reducere, suspendare sau desființare, cu ocazia exportului, a unora din impozitele și taxele normal aplicabile prezintă avantajul că răspunde dezideratului de majorare a competitivității produselor și, în consecință, contribuie la sporirea șanselor de pătrundere și menținere pe piața externă. Deseori se susține că utilizarea, în scopul impulsionării exporturilor, a unor astfel de instrumente fiscale are drept consecință diminuarea încasărilor bugetare din taxe și impozite, ceea ce echivalează, practic, cu o suprapunere între mecanismele fiscale și cele bugetare de stimulare a vînzărilor de bunuri și servicii în străinătate. Această aserțiune nu este neapărat falsă, însă trebuie făcute unele nuanțări absolut necesare.

Într-adevăr, prin consimțirea unor astfel de facilități fiscale cu ocazia exportului, statul acceptă **a priori** unele diminuări posibile ale veniturilor sale bugetare. Totuși, în timp ce subvențiile de export și finanțarea altor măsuri de stimulare deja amintite mai sus se efectuează direct și nemijlocit din fonduri bugetare centralizate, practicarea stimulentelor fiscale are loc mai devreme, înainte de constituirea resurselor bugetare din taxe și impozite, ele putînd fi numai în mod indirect considerate ca fiind eforturi financiare ale bugetului statului. În aceste condiții, față de mecanismele bugetare descrise anterior, cele de natură fiscală prezintă o serie de avantaje notabile, care compensează sau depășesc dezavantajele derivate din potențiala diminuare a resurselor bugetare ca urmare a scutirilor sau reducerilor de taxe și impozite care ar fi trebuit percepute în mod normal.

Un prim avantaj este acela că, din punct de vedere administrativ, mecanismele fiscale au o aplicare mult mai rapidă, valorificarea de către exportatori a unor facilități fiscale fiind practic automată sau semiautomată (singura cerință generică fiind aceea a respectării unor condiții prestabilite, impuse în acest scop). În același timp, utilizarea instrumentelor de natură fiscală este preferabilă practicării subvențiilor bugetare, deoarece poate fi mai nuanțată, în funcție de interesele economice specifice ale statului respectiv, de natura produsului etc. De asemenea, utilizarea instrumentelor de natură fiscală ridică, în principiu, mai puține obiecții din partea partenerilor comerciali, în comparație cu cazul subvenționării directe a exporturilor prin intermediul bugetului statului.

Ca urmare a unor astfel de avantaje, în majoritatea țărilor lumii au fost adoptate diferite sisteme de stimulare a exporturilor, bazate pe utilizarea instrumentelor de natură fiscală. Dintre categoriile de instrumente fiscale cu rol stimulator pe planul exporturilor, cele mai des utilizate pe plan internațional sînt : facilitățile privind impozitele directe și indirecte, acordate cu ocazia exporturilor ; facilitățile privind impozitele pe veniturile realizate din export ; facilitățile fiscale la importul de materii prime, materiale, mijloace de producție etc., utilizate în producția pentru export.

Din punctul de vedere al diversității instrumentelor fiscale de stimulare a exporturilor, trebuie menționat faptul că cele mai multe (5—7) tipuri de astfel de facilități sînt întîlnite cu precădere în țări în curs de dezvoltare (în special latino-americane — Brazilia, Mexic, Uruguay, Argentina, Ecuador, Panama, Peru —, dar și de pe alte continente), angajate în procesul de industrializare.

Mecanisme financiar-bancare

MECANISMELE financiar-bancare de stimulare a exporturilor cunosc o largă răspîndire pe plan internațional. Ele joacă un rol deseori determinant în pătrunderea, menținerea și consolidarea pozițiilor mărfurilor pe piața externă. Acestea pot fi încadrate în două categorii principale : stimulente valutare și, respectiv, creditarea exporturilor.

Stimulentele valutare sînt menite să faciliteze activitatea desfășurată de către producătorii pentru export și de către exportatori. Ponderea pe care aceste stimulente o dețin în ansamblul mecanismelor financiar-bancare, concepute în vederea impulsionării exporturilor, variază de la țară la țară ; ea depinde în mod nemijlocit de rolul — direct sau indirect — pe care îl joacă statul respectiv în administrarea comerțului exterior : cu cît acest rol este mai pronunțat, cu atît importanța stimulentelor respective este mai mare și invers. Tocmai de aceea stimulentele valutare sînt întîlnite cu precădere în țări în curs de dezvoltare și în țări socialiste.

Formele principale pe care le îmbracă stimulentele valutare sînt : constituirea de fonduri proprii în devize din încasările provenite din exporturi ; alocații preferențiale de devize pentru acțiuni diverse de promovare a exporturilor.

Creditarea exporturilor s-a impus de-a lungul anilor ca o modalitate esențială de stimulare a vînzărilor în străinătate. În funcție de scopurile urmărite, aceasta îmbracă următoarele forme principale, frecvent practicate pe plan internațional :

— creditele pentru prefinanțarea exporturilor, acoperind perioada în care producătorul și/sau exportatorul are nevoie de credite pentru producerea sau cumpărarea mărfurilor și expedierea lor către cumpărător ;

— creditele pentru postfinanțare, necesare atunci cînd vînzarea s-a făcut în condiții de plată amînată, exportatorul trebuind să aștepte pînă la recuperarea contravalorii mărfii de la clientul extern ;

— creditele de export propriu-zise, constînd în posibilitatea acordată cumpărătorilor străini de a achiziționa diverse mărfuri și servicii pentru care plata urmează a se face ulterior — pe termen scurt, mediu sau lung — în mod treptat.

Această ultimă categorie are efectele cele mai vizibile și mai importante în stimularea nemijlocită a exporturilor. Într-adevăr, creșterea concurenței pe plan internațional — în special pentru produse ale industriei prelucrătoare — a condus la extinderea practicării creditelor de export, astfel că, în prezent, pentru unele categorii de produse cu valori mari, exportul ar fi practic imposibil altfel decît în condiții de credit.

În acest context, din punctul de vedere al modului de concretizare, creditul de export îmbracă mai multe forme, deja consacrate pe planul schimburilor comerciale internaționale, și anume creditul-furnizor, creditul-cumpărător și linia de credit.

Analiza experienței internaționale conduce la concluzia că mecanismele valutare și financiar-bancare prezentate ocupă un loc central în ansamblul mijloacelor tactice utilizate pe plan internațional, în scopul stimulării exporturilor. În prezent, are loc o adevărată competiție între diferitele țări exportatoare în ceea ce privește asigurarea unor condiții preferențiale de finanțare a producției pentru export și a exporturilor propriu-zise. Rezultatele activității desfășurate pe aceste două planuri depind, într-o măsură crescîndă, de condițiile financiare pe care statul și/sau instituțiile specializate le oferă firmelor naționale, astfel încît acestea să dobîndească și să-și mențină capacitatea concurențială pe piața internațională.

Rolul esențial, în acest context, revine diverselor sisteme de creditare — din ce în ce mai complexe — a activității de export. Pe acest plan, au loc mutații foarte dese — mai ales în ceea ce privește condițiile (dobînzi și termene de rambursare) aferente creditelor — care vizează majorarea competitivității comerciale la export a produselor naționale.

Din cele de mai sus reiese, credem, faptul că, în prezent, asistăm la o proliferare fără precedent a diverselor mecanisme de stimulare a exporturilor, precum și la o dinamică accentuată a utilizării acestora pe plan internațional. În atari condiții, se confirmă afirmațiile tot mai numeroase conform cărora capacitatea concurențială pe piețele externe este în mod intim și într-o măsură din ce în ce mai mare determinată de abilitatea autorităților naționale de a asigura stimularea corespunzătoare a producției pentru export și a vînzărilor efective în străinătate. Tocmai de aceea, pentru orice țară unde dezvoltarea exporturilor joacă un rol esențial în strategia globală de dezvoltare economică se apreciază că elaborarea, punerea în practică și perfecționarea continuă a modalităților de stimulare a desfacerilor pe piețele externe constituie o necesitate obiectivă.

Adrian CONSTANTINESCU
Leonida BROTAC

R.P. BULGARIA

Introducerea accelerată a progresului tehnico-științific în economie

ORIENTAREA spre dezvoltarea preponderent intensivă a economiei naționale a Bulgariei, definită ca sarcină de primă importanță de către Congresul al XII-lea al P.C.B., presupune găsirea de soluții concrete, folosind cadrul noului mecanism economic, pentru stimularea unităților de cercetare și productive în vederea introducerii cît mai rapide, în toate domeniile de activitate, a noilor realizări ale științei și tehnicii. Ansamblul de probleme privind elaborarea și înfăptuirea unei politici unitare în domeniul tehnico-științific a constituit obiectul raportului prezentat de tovarășul Todor Jivkov, secretar general al C.C. al P.C.B., la Plenara din februarie a.c., raport devenit document programatic.

Raportul subliniază în mod deosebit că toate pîrghiile și instrumentele mecanismului economic trebuie să antreneze factorii de decizie și de execuție în adoptarea unei atitudini active și eficiente în promovarea noului în economie și că progresul tehnico-științific trebuie să fie nu una din secțiunile planului, ci însăși baza planului de stat, esența lui. Prin plan trebuie să se prevadă înnoirea permanentă atît a tehnologiilor, cît și a nomenclatorului producției. De aceea, o direcție majoră de acțiune constă în perfecționarea **planificării** progresului tehnico-științific, prin aplicarea unei politici selective, pentru a se evita dispersarea forțelor pe prea multe fronturi. La nivelul organizațiilor economice și al întreprinderilor se primesc prin plan indicatori obligatorii numai pentru problemele incluse în programele naționale speciale de dezvoltare tehnico-științifică. Acestea sînt probleme tehnico-științifice care privesc economia națională sau o anumită ramură și sînt obligatorii pentru institutele științifice, de inginerie tehnologică și pentru întreprinderile producătoare. În alte probleme, inițiativa în acțiune aparține organizațiilor respective.

Pe baza unor asemenea programe naționale speciale, planificarea și orientarea investițiilor asigură dezvoltarea prioritară a domeniilor de vîrf : electronica, robotica, chimia etc. Punîndu-se probleme noi spre rezolvare în domeniul științei și implementării rezultatelor ei, în condițiile noului mecanism economic se accentuează rolul competiției între unitățile de cercetare. Institutul care va propune soluția cea mai eficientă va fi finanțat pentru continuarea cercetării. Bineînțeles, aceasta presupune creșterea rolului contractelor directe între beneficiarul care are nevoie de o lucrare științifică dată și organizația de cercetare. Organizația de cercetare sau inginerie tehnologică este responsabilă pentru eventuale greșeli sau omisiuni în lucrările sale, solicitantul putînd să o urmărească și să primească despăgubiri pentru prejudiciul ce i-a fost adus.

În noua abordare un loc important revine perfecționării **structurilor organizatorice.** Se recurge mai ales la reunirea institutelor de cercetare și proiectare cu întreprinderile de producție, la constituirea de organizații de inginerie tehnologică etc. Astfel, de exemplu, se știe că dezvoltarea electronicii și introducerea tehnicii de calcul nu pot să se realizeze fără asigurarea programelor corespunzătoare. Pînă nu de mult executarea proiectelor și programelor era dispersată în diferite institute și organizații. Printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri al R.P. Bulgaria, din iulie 1984, s-a creat o organizație specializată, subordonată Ministerului construcțiilor de mașini, care are obligațiile și răspunderile unui organ economic de conducere de stat față de toate întreprinderile și organizațiile care elaborează programe informatice. Au fost create și alte unități pentru fondul național de programe și proiecte, pentru sisteme aplicative etc.

În aceste condiții, planificarea și organizarea, ca instrumente de dirijare a procesului de aplicare a progresului tehnico-științific, oferă posibilități sporite de accelerare și perfecționare a coordonării eforturilor cercetătorilor, proiectanților și producătorilor.

În același timp au fost operate și perfecționări în **sistemul de finanțare.** În contextul aplicării principiului fundamental al autoconducerii și autofinanțării, au fost create o serie de fonduri care se referă direct la progresul tehnic.

La nivel central, bugetul de stat dispune de un fond special pentru cercetare științifică și progres tehnic. Din acesta pot fi eliberate mijloace financiare organizațiilor economice, dacă ele dovedesc că pot să realizeze o aplicare accelerată a progresului tehnico-științific. Comitetul de stat pentru știință și progres tehnic are, de asemenea, un fond pentru finanțarea executării sarcinilor importante din programele naționale speciale despre care s-a vorbit anterior. Totodată, se acumulează anumite mijloace chiar la ministerele de ramură, în cadrul fondului pentru progres tehnic și investiții.

Al doilea grup de fonduri îl constituie cele ale organizațiilor și întreprinderilor economice, destinate stimulării progresului tehnic. De remarcat faptul că organizațiile economice își aleg sursele pentru completarea fondurilor existente, metodă de autofinanțare care mărește cointeresarea combinatelor și întreprinderilor. Un prim fond la acest nivel este cel de finanțare a cheltuielilor inițiale pentru asimilarea noilor produse, care asigură o rentabilitate normală în primele etape de la introducerea lor în fabricație.

Un alt fond privește stimularea progresului tehnic. Mijloacele se acumulează după un normativ special aprobat de Consiliul de Miniștri, pe baza efectului economic obținut din introducerea realizărilor tehnico-științifice, sumele fiind prelevate din beneficiu, înainte de impozitare. Trebuie menționat că mijloacele acumulate sînt utilizate numai pentru stimularea celor care au participat nemijlocit la lucrări, independent de retribuția individuală. Dacă o problemă tehnico-științifică implică riscuri economice, atunci eventualele cheltuieli neprevăzute pot fi finanțate din fondul de risc economic aflat la dispoziția întreprinderilor.

Fondurile menționate, ca și altele, pe care întreprinderile și organizațiile economice au dreptul să le deschidă, creează un complex de resurse financiare care fac posibilă o finanțare flexibilă a progresului tehnico-științific în domeniul economic.

În scopul stimulării procesului de accelerare a implementării noutăților tehnice, noul mecanism economic include și **norme perfecționate de formare a prețurilor și de determinare a retribuției.** Astfel, se stabilesc adaosuri pentru produse noi și perfecționate și rabaturi pentru cele uzate moral sau cu eficiență redusă. Un interes deosebit prezintă așa-numitele prețuri limită și cheltuieli limită, care se aplică în anumite etape de studiere și proiectare a noilor produse, inclusiv de asimilare a producției noi.

Pentru stimularea producerii mașinilor moderne, de mare productivitate și a mijloacelor de automatizare și în vederea asigurării unei rentabilități normale se poate recurge la completarea resurselor întreprinderilor cu mijloace din fondul central, constituit special pentru stimularea introducerii tehnicii de mare productivitate.

Un rol mult sporit au în prezent normele de determinare a retribuției participanților la asimilarea rezultatelor tehnico-științifice. Se admite un plafon mai înalt de retribuire a participanților direcți la implementarea noutăților, iar retribuția poate să crească mult mai rapid.

Întreprinderile și colectivele științifice au dreptul să dispună, în anumite limite, de cote părți din beneficiul realizat efectiv prin introducerea noutăților. Determinat pe baza calculului economic complet, fondul de retribuție nu se asigură însă în mod automat, ceea ce sporește răspunderea întreprinderilor. Firește, alături de cele amintite funcționează și alte mijloace de cointeresare, direcționate toate spre același scop — accelerarea și conducerea selectivă a introducerii realizărilor științifice și aplicării rapide a noutăților, pentru a putea asigura creșterea productivității muncii și trecerea pe baze intensive a procesului de reproducție.

Neno NENOV
„Ikonomiceski jivot", Sofia

Piața lemnului

UN AMPLU studiu privind evoluția și perspectivele pieței lemnului a fost realizat de curînd de către departamentul de studii economice al băncii Société Générale, cu analize incluzînd cererea, prețurile și comerțul internațional cu lemn.

Principalele concluzii în ce privește cererea indică faptul că elementul central îl constituie generalizarea, pe piața internațională, a normelor de standardizare referitoare la calitate, volum, grad de uscare etc. La esențe rășinoase se anticipează o sporire semnificativă a consumului de produse industriale obținute din bușteni de dimensiuni reduse (de 15—40 cm în diametru).

La foioase cererea este mult mai diversificată, din cauza varietății mari a esențelor comercializate pe piață în scopul industrializării. Se anticipează o cerere susținută la lemnul de stejar de calitate superioară pentru cherestea de mobilă și acoperiri fine.

Stejarul de calitate medie va fi în continuare bine cotat, solicitat pentru mobilă și construcții ; acesta va fi concurat puternic de esența roșie americană, mai puțin aptă pentru prelucrare, dar disponibilă în cantități mari pe piață.

Studiul citat notează două tendințe cu caracter general în favoarea sporirii comerțului cu produse din lemn : avantajele automatizării proceselor de producție — cu efecte în sensul creșterii competitivității, precum și posibilitatea revenirii interesului cumpărătorilor pentru mobilierul din lemn masiv, astăzi concurat de panouri aco-perite, PAL, PFL, sticlă, metal etc.

Cererea de lemn de triturare (folosit în mare parte pentru producerea pastei de hîrtie și a hîrtiei) va rămîne susținută cel puțin pe termen scurt, în condițiile apariției de procedee și tehnologii noi care asigură diminuarea consumului de energie, reducerea forței de muncă folosite și în general a costurilor de producție. Tot acest tip de lemn ar putea cunoaște utilizări sporite prin extinderea proceselor de chimizare a lemnului, prin creșterea folosirii lui drept combustibil sau ca material de construcții (în amestec cu ciment, rășini și altele).

În ce privește disponibilitățile pentru acoperirea cererii, pe plan european se constată mari diferențieri de la o țară la alta referitor la ritmul de creștere naturală, producția la hectar pe diverse categorii și esențe lemnoase (vezi graficul), ceea ce face dificile comparațiile și eventuale concluzii.

Puternic legată de evoluția puterii de cumpărare, această piață a cunoscut creșteri de prețuri aproape în același ritm cu ratele inflației. În perspectivă, elementele posibil perturbatoare sînt considerate a fi reglementările naționale, impunerea de măsuri protecționiste sau apariția de destabilizări importante ca urmare a degradării mediului înconjurător.

INDUSTRIA FORESTIERĂ-COMPARAȚII INTERNAȚIONALE

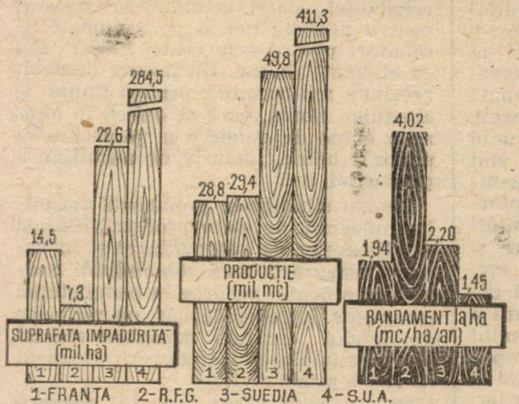

Sursa : Société Générale

Programe de dezvoltare

INDIA : perspective în energetică

UN OBIECTIV principal al programului energetic pe termen lung al Indiei se referă la reducerea dependenței energetice față de importurile de țiței, valorificarea superioară a resurselor energetice — atît a celor primare cît și a celor secundare și satisfacerea necesarului în creștere de energie, în general și în special de energie electrică.

Paralel cu valorificarea superioară a zăcămintelor de cărbune și gaze naturale, o importanță tot mai mare se acordă valorificării resurselor secundare de energie. Specialiștii apreciază că ponderea surselor secundare în balanța energetică a țării ar putea atinge în anul 2000 o pondere de 43%, din care 21% ar urma să revină energiei solare, eoliene, biomasei și hidrogenului, 10% lemnului și altor tipuri de biomasă și 12% hidroenergiei. Utilizarea surselor regenerabile de energie, în special a energiei solare și hidroenergiei, constituie totuși una din perspectivele de bază pentru dezvoltarea pe termen lung a energeticii în India, avînd în vedere numărul mare al zilelor cu soare de care beneficiază această țară în cursul anului și imensul potențial hidroenergetic.

În cadrul programelor care acoperă perioada următoarelor două cincinale, un loc deosebit de important este rezervat dezvoltării electroenergeticii, prognozele pornind de la estimarea unei cereri de energie de 297,6 miliarde kWh în anul 1989/90, la o putere instalată maximă a centralelor electrice de 53 545 MW.

Pentru următoarele două cincinale, India își propune să dezvolte capacitatea electroenergetică a țării, prin construirea de noi centrale electrice și modernizarea celor existente. Astfel, pînă în 1990 puterea instalată a centralelor electrice urmează să se majoreze cu 30 mii MW, iar în următoarea perioadă de cinci ani cu alți 45 mii MW.

Din volumul total al capacităților electroenergetice, prevăzut să se realizeze pînă în 1990, 27 800 vor reprezenta noi capacități energetice, iar 1 200 MW majorări ale capacităților centralelor electrice existente, ca urmare a unor lucrări de modernizare. Noile capacități electroenergetice, însumînd 27 800 MW, într-o primă variantă de plan, urmează să fie realizate în termocentrale — 20 290 MW (73,0%), hidrocentrale — 7 040 MW (25,0%) și centrale atomo-electrice — 470 MW (2%).

Conform estimărilor efectuate de experții indieni, pentru realizarea sarcinii privind majorarea capacităților electroenergetice cu 30 000 MW sînt necesare fonduri de investiții de 675 miliarde rupii (în prețurile anului 1984, cînd cursul a fost de 11,35 rupii = 1 dolar S.U.A.).

Relațiile economice ale României cu India au cunoscut, în ultimii ani, o evoluție continuu ascendentă, țara noastră participînd cu importante livrări de mașini și utilaje la realizarea unor obiective economice din această țară. Între obiectivele realizate cu asistență economică românească menționăm rafinăriile de la Gauhati și Haldia, termocentrala de la Singareni și fabrica de tractoare de la Hyderabad.

Emilia PUIANU

EVOLUȚII MONETARE

Modificări ale cursurilor față de DST

INTERVALUL analizat, 10—15 iunie 1985, nu a prezentat caracteristici deosebite față de cel anterior, în sensul că piețele financiar-valutare internaționale au arătat aceleași niveluri constante ale principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., iar pe piața euro-valutelor dobînzile au fost neschimbate.

De remarcat este faptul că la 11 iunie s-au publicat cotațiile principalelor valute față de DST (Dreptul Special de Tragere) și în unele cazuri apar modificări importante față de cursurile originale ale acelorași valute. Astfel dacă pentru dolarul american (0,993181 dol/DST față de 1,2061 original), marca vest-germană (3,0687 mărci/DST față de 3,0680 original), schillingul austriac (21,57 față de 22,009 original), cursurile au rămas practic constante, la alte valute diferențele sînt spectaculoase : lira italiană s-a devalorizat față de DST de la 779,74 lire/DST cursul original, la cursul actual de 1953,21 ; peseta spaniolă de la 69,07 pesete/DST, la nivelul actual de 174,44 ; coroana suedeză de la 5,31 coroane/DST, la nivelul din 11 iunie a.c. de 8,86. Există și cazuri de aprecieri masive cum sînt cele ale yenului japonez (de la 343,77 yeni/DST la 248,29) sau al francului elvețian (de la 3,1954 franci/DST la 2,58 franci/DST).

Indicatorii economici publicați în S.U.A. în această săptămînă nu au avut efecte asupra pieței. Vînzările cu amănuntul au scăzut cu 0,8% în luna mai față de aprilie, indicele agregat al prețurilor de cost a crescut cu 0,2%, masa monetară în circulație a crescut cu 800 milioane dolari.

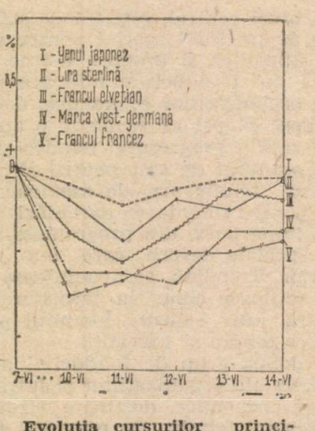

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—15 VI ; bază : 7 VI 1985

În Marea Britanie inflația a mai înregistrat un ușor procentaj de creștere, indicele agregat ajungînd astfel acum la 7%. Producția de oțel a scăzut cu 5,1% în luna mai, dar **lira sterlină** continuă să se întărească ușor față de celelalte valute.

Marca vest-germană, deși considerabil apreciată față de dolarul S.U.A., se menține apatică față de celelalte valute.

În ce privește **yenul japonez**, puternic apreciat față de alte valute, trebuie menționat că în ultima perioadă nu a avut nimic din caracterul volatil al francului elvețian, mărcii vest-germane sau lirei sterline și se așteaptă ca în perioada următoare să cîștige în valoare față de acestea. Guvernul japonez, pe de altă parte, face eforturi pentru a-și reduce uriașul surplus comercial cu S.U.A., lucru care de asemenea va duce la aprecierea yenului pe piețele internaționale.

Dolarul canadian este puternic față de cel american, dar urmează trendul acestuia față de celelalte valute. Surplusul comercial cu S.U.A. a crescut la 15,43 miliarde dolari S.U.A., de la 11,66 miliarde în 1983.

Prețul **aurului** este în creștere de la niveluri de 310 dolari uncia, atingînd la sfîrșitul intervalului analizat niveluri de 315 dolari. În ultima perioadă aurul și-a reluat, după opinia unora dintre comentatorii și operatorii valutari, tendința sa de evoluție invers proporțională față de cursul dolarului S.U.A., în sensul creșterii prețului pe trendul de scădere a dolarului. În general însă, pe piețele metalelor prețioase, activitatea este mult restrînsă în această perioadă.

Mihai RĂDOI

Colaborare intraregională

ÎN CONDIȚIILE accentuării politicii protecționiste a țărilor occidentale dezvoltate și a dificultăților de natură valutar-financiară, țările africane și-au intensificat în ultimii ani acțiunile de colaborare intraregională menite să faciliteze adîncirea diviziunii muncii la nivelul continentului, pentru o folosire mai eficientă a resurselor materiale, de forță de muncă și financiare. Orientările strategice în acest domeniu au fost definite încă în 1980, cu prilejul conferinței de la Lagos a șefilor de state și guverne ai Organizației Unității Africane. Creșterea interesului pentru dezvoltarea colaborării intraregionale s-a datorat și faptului că în anii '70, cu toate eforturile depuse, volumul comerțului reciproc al țărilor africane nu a înregistrat creșteri semnificative. Mai mult, ponderea deținută de aceste schimburi în totalul comerțului african a scăzut de la 5—6% în 1970, la circa 4% în primii ani ai deceniului în curs. Diferite analize consacrate acestei probleme constată existența unor factori obiectivi care limitează posibilitățile de extindere a schimburilor, între care structura economică similară bazată pe agricultură și extracția materiilor prime a majorității țărilor africane, insuficiența legăturilor de transport, absența unor informații comerciale adecvate, persistența unor bariere tarifare și netarifare. Fără a se renunța la eforturile de depășire a acestor obstacole, în ultimii ani se constată o deplasare a centrului de greutate al colaborării intraregionale spre îmbunătățirea reglementărilor în domeniul comercial și valutar, inclusiv spre întărirea în perspectivă a cooperării în domeniul valutar la nivel regional. În scopul creării unui mecanism de decontare a schimburilor reciproce se extinde practica încheierii de convenții de cliring, prezentînd numeroase particularități de natură tehnică, de exemplu, în legătură cu valuta de contabilizare sau cu dimensiunile și modalitatea de lichidare a soldului balanței comerciale.

Polonia: obiective ale dezvoltării în 1986

ÎNSCRIINDU-SE în orientările planului de dezvoltare în cincinalul 1986—1990, concepute în mai multe variante, obiectivele dezvoltării economice pentru anul viitor sînt concentrate asupra activizării factorilor de creștere a venitului național, consolidării echilibrului economic și îmbunătățirii nivelului de trai. Se anticipează că venitul național va spori cu 3,1%, ritmul putînd atinge 3,6% în cazul obținerii unor rezultate superioare celor prevăzute în domeniul economisirii de materii prime, combustibili și materiale. Creșterea cu 3,2—3,7% a producției industriale este condiționată în mod direct de reducerea consumului de materiale pe unitatea de produs (cu 1,7—2,1%) și a celui de energie (cu 1,5—2%). Principalele sarcini în domeniul industriei vizează realizarea cel puțin în limitele prognozate a reducerii cheltuielilor, creșterea productivității muncii, sporirea substanțială a exportului de produse ale industriei construcțiilor de mașini, îmbunătățirea calității produselor, reînnoirea pe scară largă a parcului de mașini și utilaje, majorarea producției de piese de schimb. Ritmul de creștere a exportului în ansamblu va trebui să depășească sporul planificat al venitului național și producției industriale. Stadiul actual al lucrărilor de coordonare a planurilor de dezvoltare pe perioada 1986—1990, cu țările membre ale C.A.E.R., permite estimarea pentru 1986 a unei creșteri de 5,8% la exportul spre aceste țări și de 3,9% la import.

Stimularea robotizării industriale

CREȘTEREA pronunțată a participării statului la stimularea, prin diferite mijloace, a producției și aplicării roboților industriali reprezintă una din trăsăturile cele mai importante ale desfășurării acestui proces în țările capitaliste dezvoltate, în etapa actuală. În etapele anterioare, participarea statului se materializa preponderent în finanțarea cercetărilor fundamentale și aplicative. Formele noi de stimulare apărute la începutul anilor '80 constau în acordarea de facilități de creditare și subvenții, pe de o parte, pentru firmele producătoare de roboți industriali iar, pe de altă parte, pentru cele care trec la utilizarea noilor mijloace tehnice. Măsurile de stimulare îmbracă în numeroase țări forma unor programe complexe, orientate spre accelerarea producției și aplicării tuturor mijloacelor de automatizare, inclusiv a roboților. Exemplul cel mai reprezentativ îl oferă Japonia, prin asumarea de către stat a coordonării și stimulării cercetării științifice, precum și a creșterii accelerate a parcului de roboți industriali în industria prelucrătoare. Mijloacele utilizate sînt foarte variate, incluzînd, între altele, constituirea unei firme de leasing specializate care închiriază roboți industriali întreprinderilor mici și mijlocii, practicînd tarife comparativ mai reduse decît cele uzuale pentru operații de leasing cu alte categorii de echipamente. De asemenea, în țările vest-europene sînt deja în curs de aplicare programe guvernamentale cu sferă largă de cuprindere, începînd cu cercetarea fundamentală și încheind cu pregătirea de lucrători calificați.

Vietnam: promovarea exportului

MĂSURILE de perfecționare a conducerii planificate a economiei și îmbunătățire a sistemului de gestiune la nivelul unităților — definite de plenara din iulie 1984 a C.C. al P.C.V. — oferă cadrul general pentru aplicarea în domeniul producției destinate exportului a unor stimulente specifice. În acest sens, întreprinderilor care produc pentru export li se asigură cu prioritate resursele materiale și cadrele calificate necesare, urmărindu-se stimularea activității, începînd de la nivelul ramurilor și încheind cu cel al lucrătorilor care participă la realizarea producției. Un element nou îl reprezintă dreptul acordat unităților economice de a dispune de o parte din încasările valutare din export. Sistemul de repartizare a beneficiilor și cel de formare a prețurilor oferă stimulente atît pentru întreprinderile exportatoare, cît și pentru cele producătoare de articole substituind importurile. Sub aspect organizatoric, noile măsuri permit întreprinderilor sau uniunilor care desfășoară o activitate sistematică de export să trateze direct cu clienții externi, ceea ce implică și creșterea răspunderii pentru respectarea obligațiilor contractuale. În ceea ce privește nomenclatorul de mărfuri exportabile, politica de prețuri și alegerea piețelor, toate întreprinderile sînt coordonate de organele centrale cu atribuții în domeniul comerțului exterior.

Investiții directe de capital

SUB ACȚIUNEA unui complex de factori, în ultimii ani se înregistrează o tendință evidentă de creștere a investițiilor directe de capital pe piața S.U.A. realizate de firme străine în diferite ramuri industriale. Dacă în 1970 volumul acestor investiții se cifra la 13,3 miliarde dolari, în 1983 nivelul lor crescuse de 10 ori, atingînd 135,3 miliarde dolari. În literatura economică se apreciază că între factorii stimulativi pentru investitorii străini figurează posibilitățile de acces la tehnologii și metode noi de organizare aplicate în industria americană, de evitare a barierelor tarifare și netarifare, precum

Investiții directe ale firmelor din R.F. Germania pe piața S.U.A.

— miliarde mărci vest-germane —

	1981	1983
Total	9,2	10,5
Industrii prelucrătoare	4,2	4,3
din care :		
— chimie	1,9	2,2
— construcții de mașini	1,0	1,0

După B.I.K.I. nr. 64, 4.06.1985

și de eliminare a cheltuielilor de transport pe care le ocazionează exportul de mărfuri. În același timp însă se menționează și acțiunea unor factori inhibitori. Astfel, în condițiile unei concurențe ascuțite, rata medie a beneficiului pe unitate de capital investit este în general mai redusă în țările de origine. Între investitorii străini, firmele vest-germane se afirmă prin abordarea activă a mai multor domenii industriale, deși în ansamblu R.F. Germania se situează în urma altor țări industrializate (Anglia, Olanda, Canada și Japonia) în ce privește volumul investițiilor directe pe piața S.U.A., care se cifrau în 1983 la circa 10,5 miliarde mărci vest-germane (vezi tabelul). Între firmele cele mai active în această privință se numără Bayer, Volkswagen, BASF, Henckell și Siemens.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 21 iunie 1985

— Acțiuni ferme, convergente în sprijinul realizării exemplare a planului **(Ioan Hidegcuti)** 1

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— O strălucită politică de creștere și repartizare judicioasă a venitului național pentru dezvoltare și consum **(Dănilă Rădulea)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Realizarea producției fizice la toate sortimentele prin promovarea progresului tehnic **(Nicolae Blaga)** 6

— O sursă importantă de economii. Recondiționarea pieselor de schimb **(Ștefan Lech, Ion Șerbănescu)** 8

— Dezbatere R.E. Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (V) 9

— Organizarea teritoriului — în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare **(Ion Bold)** 11

— Posibilități de dezvoltare intensivă a industriei turistice **(Veronica Iacob, Sofia Ivan)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Organizarea eficientă a activității de recuperare și reciclare a materialelor metalice refolosibile **(I. Hălălău, E. Maxim, P. Radu)** 16

IDEOLOGIE • TEORIE

— Dialectica evoluției de la specializare la procese circular active **(Maria D. Popescu)** 18

— Dezvoltarea economică intensivă și tipul actual de progres tehnic (II) **(M. Horovitz)** 20

— Școli • curente • economiști. Teorii și concepții privind structura economiei naționale în perioada interbelică (IV) **(Gh. Dobre)** 22

— Contribuție la promovarea cunoașterii științifice **(Roman Moldovan)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale **(Ion Avram)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar. Tendințe în stimularea exporturilor în țările nesocialiste **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac)** 27

— R. P. Bulgaria. Introducerea accelerată a progresului tehnico-științific în economie **(Neno Nenov)** 29

— Tendințe • conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Firm, convergent actions to exemplarily carry out the plan **(Ioan Hidegcuti)** 1

— A brillant policy of growth and rational allocation of the national income for development and consumption **(Dănilă Rădulea)** 3

— Promoting the technical progress to carry out the physical production **(Nicolae Blaga)** 6

— An important source for savings : reconditioning of spare parts **(Ștefan Lech, Ion Șerbănescu)** 8

— A R.E. debate. Ways and solutions to increase the energy production (V) 9

— The territorial organization in accordance with the rivers and land management works **(Ion Bold)** 11

— Possibilities to intensively develop the tourist industry **(Veronica Iacob, Sofia Ivan)** 13

— Efficient organization of recovering and recycling the reusable metal materials **(I. Hălălău, E. Maxim, P. Radu)** 16

— The dialectics of the evolution from specialization to active circular processes **(Maria D. Popescu)** 18

— The economic intensive development and the current type of technological progress (II) **(M. Horovitz)** 20

— Schools • trends • economists. Theories and concepts on the structure of the national economy between the wars (IV) **(Gh. Dobre)** 22

— A contribution to the promotion of scientific knowledge **(Roman Moldovan)** 24

— Trends in stimulating exports in non-socialist countries **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac)** 27

— Bulgaria. Speeding-up implementation of technical and scientific progress in economy **(Neno Nenov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Сходящиеся действия в помощи примерного осуществления плана **(Иоан Хидегкути)** 1

— Осуществление физического производства на все виды сортиментов путем внедрения технического прогресса **(Николае Блага)** 6

— Важный источник экономии. Переиспользование запасных частей **(Штефан Лех, Иоан Шербэнеску)** 8

— За круглым столом. Пути и решения роста производства энергии (V) 9

— Организация территории в соответствие с работами в области водного хозяйства и земледелия **(Ион Болд)** 11

— Возможности интенсивного развития туризма **(Вероника Якоб, София Иван)** 13

— Эффективная организация деятельности использования металлических отходов **(И. Хэлэлэу, Е. Максим, П. Раду)** 16

— Диалектика эволюции от специализации к активным циркулярным процессам **(Мария Д. Попеску)** 18

— Интенсивное экономическое развитие и современный тип технического прогресса (II) **(М. Хоровиц)** 20

— Школы — течения — экономисты. Теории и концепции о структуре народного хозяйства в периоде между двумя мировыми войнами (IV) **(Г. Добре)** 22

— Вклад в развитие научного познания **(Роман Молдован)** 24

— Документальный обзор. Тенденции в поощрении экспорта в несоциалистических странах **(Адриан Константинеску, Леонида Бротак)** 27

— НР Болгария. Ускоренное внедрение научно-технического прогресса в народное хозяйство **(Нено Ненов)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Părinţi,

Vă recomandăm să alegeţi pentru copiii dv. jocuri educativ-colective sub emblema JECO !

Jocurile şi jucăriile care poartă această emblemă sînt astfel concepute încît să contribuie la stimularea iniţiativei, a capacităţii de creaţie, a independenţei de gîndire şi acţiune, la dezvoltarea spiritului de colectivitate.

În Bucureşti ultimele noutăţi se găsesc în magazinele din : B-dul Republicii nr. 80 A, Calea Moşilor nr. 135 şi str. 13 Decembrie nr. 26.

La cerere, se pot expedia la domiciliu prin unităţile **„Comerţului prin coletărie“** sau **„Cartea prin poştă“, str. Serg. Nuţu Ion nr. 8—12, sector 5, cod 76 324, Bucureşti.**

Se onorează comenzi în valoare totală de minimum 100 lei, plata se face ramburs la primirea coletului.

Sugestii privind jocurile lansate sau crearea de noi jocuri, precum şi comenzi din partea unităţilor comerciale se primesc la RECOOP, str. Sf. Ştefan nr. 21, sector 2, cod 70 306, telefon 13 81 75, 13 62 60, telex 10 393.

FACEȚI CUNOȘTINȚĂ CU PRODUSELE DIN LÎNĂ CE POARTĂ ÎNSEMNUL

WOOLMARK

produse executate de întreprinderile licențiate din cadrul Ministerului Industriei Ușoare.

Woolmark este un semn internațional, de distincție, pentru produsele executate din lînă pură virgină (la prima prelucrare) și care au trecut cu succes un foarte sever control de calitate, cu nu mai puțin de 17 „probe".

Woolmark, o carte de vizită prestigioasă, cu care se vor recomanda — atît pe piața internă cît și pe cea externă — produsele executate de întreprinderile de stofe DOROBANȚUL din Ploiești, LIBERTATEA din Sibiu, CARPATEX din Brașov, întreprinderile de confecții din Oradea, Craiova, Satu-Mare, Arad, Sibiu, Odorheiu Secuiesc și FLACĂRA din Cluj-Napoca precum și Întreprinderea de confecții și tricotaje din București.

Creațiile lor, de o eleganță clasică ce nu exclude cele mai noi tendințe ale modei, sînt destinate femeilor și bărbaților (stofe, rochii, fuste, blezere, costume, sacouri, pantaloni, pardesie, paltoane).

Ori de cîte ori vă veți întîlni cu acest semn, fiți convinși că este... încredințat spre purtare numai produselor de cea mai bună calitate.

WOOLMARK – O GARANȚIE A CALITĂȚII

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

04

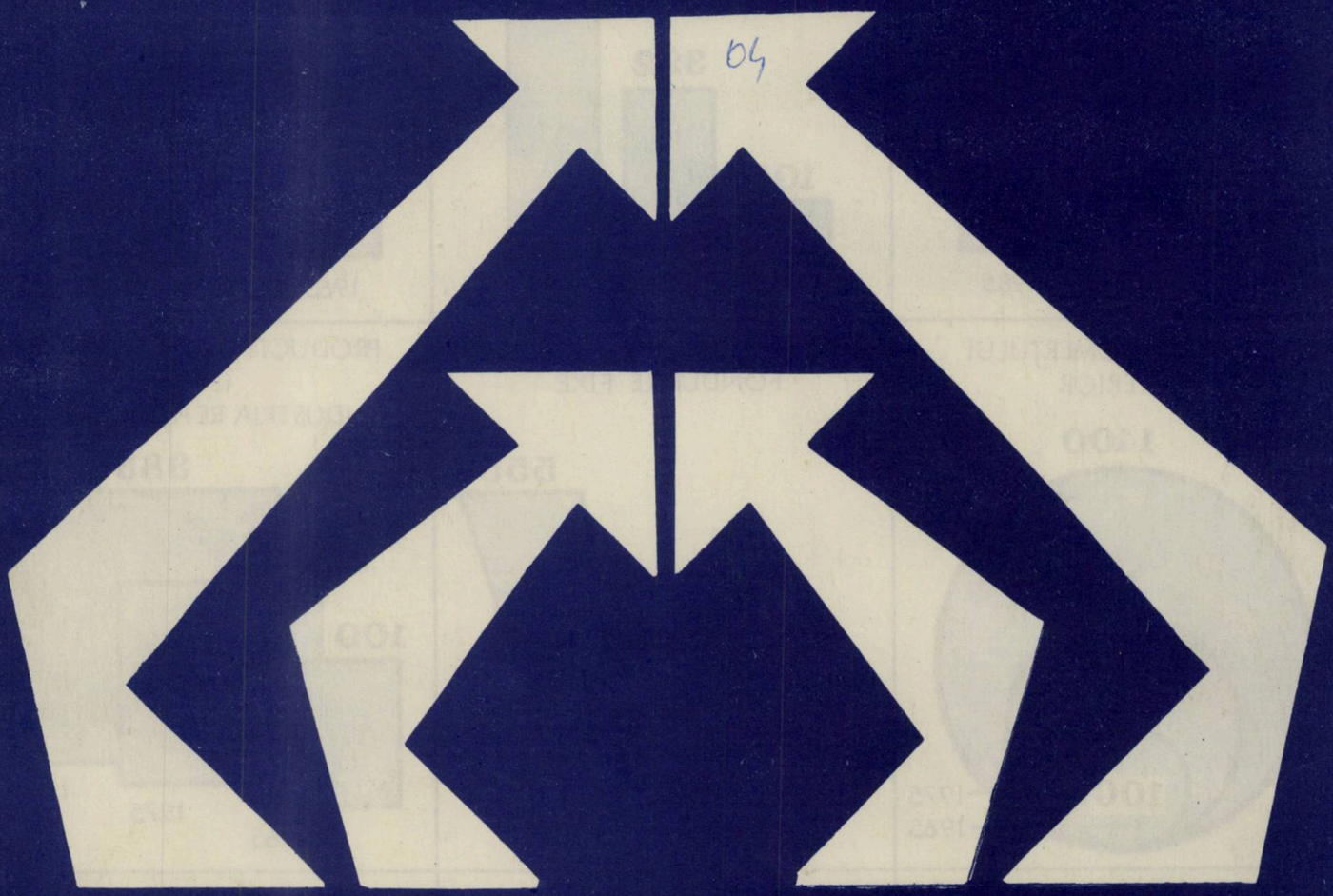

realizarea integrală a obiectivelor dezvoltării economice

Numărul 26 ● Vineri 28 iunie 1985

AMPLĂ DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

VENITUL NAȚIONAL

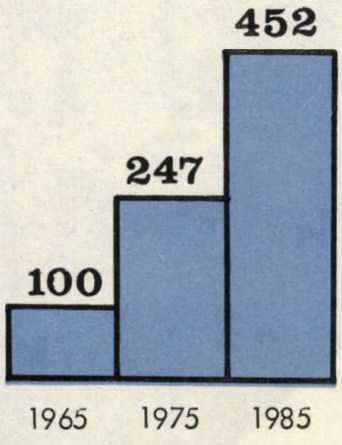

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

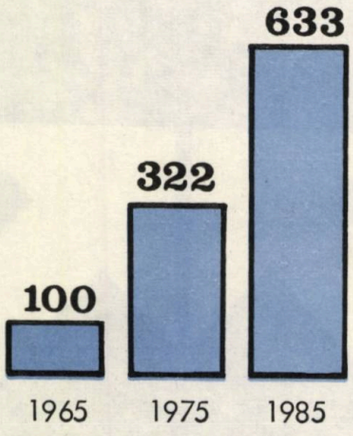

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

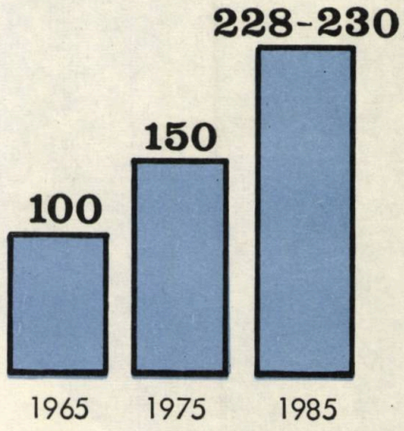

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR

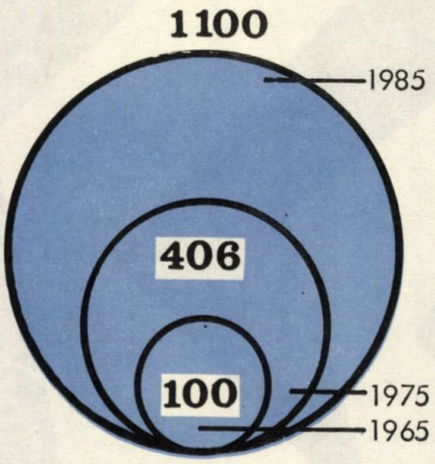

FONDURILE FIXE

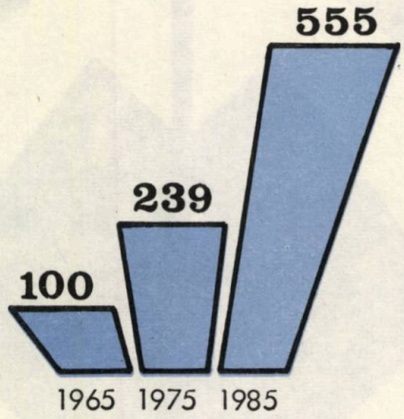

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ

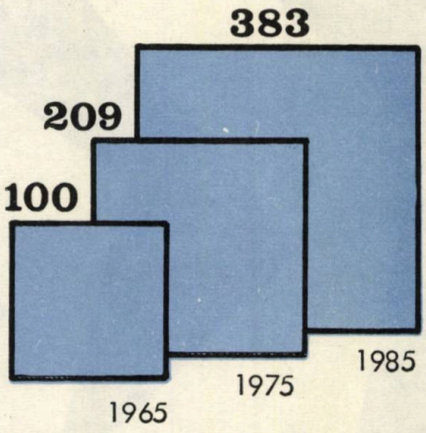

VENITURILE REALE TOTALE ALE POPULAȚIEI

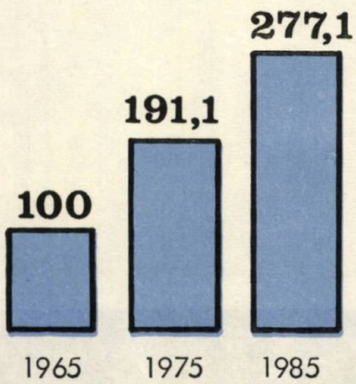

DESFACERILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL

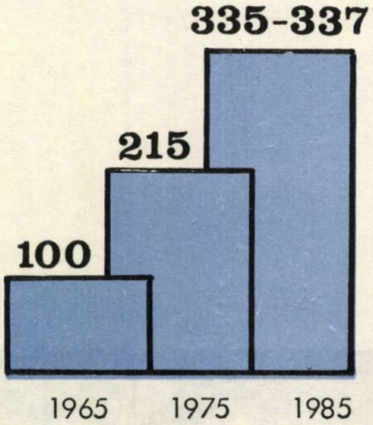

CHELTUIELILE SOCIAL-CULTURALE FINANȚATE DE LA BUGETUL DE STAT

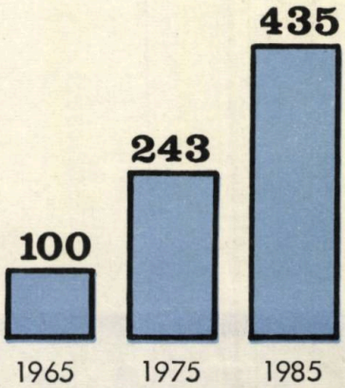

D 6461

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI AGRICOLE DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE DIN JUDEȚUL CĂLĂRAȘI

În timpul vizitei la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea

La Întreprinderea agricolă de stat „Drumul subțire"

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Magistrală fundamentare științifică a dezvoltării echilibrate a economiei

PRIVITĂ din perspectiva istorică, perioada de după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă apare ca o epocă încununată de mari prefaceri revoluționare, de profunde mutații sociale, politice și culturale în viața societății românești. Trăsătura dominantă a perioadei istorice deschise de actul de la 23 August 1944 o constituie faptul că evoluția societății noastre s-a realizat pe fondul dezvoltării creatoare de către Partidul Comunist Român a gîndirii revoluționare și practicii contemporane cu privire la construcția socialismului în raport cu condițiile istorice concrete ale țării noastre. Ca urmare a naționalizării principalelor mijloace de producție, înfăptuirii revoluției agrare, statornicirii relațiilor de producție socialiste în ansamblul economiei naționale, trecerii la conducerea planificată, industrializării socialiste s-a realizat economia socialistă unitară, care a marcat victoria deplină a socialismului în toate sectoarele de activitate.

Succesele istorice obținute îndeosebi în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea, progresul multilateral al patriei noastre, creșterea continuă a rolului și prestigiului României în lume sînt indisolubil legate de gîndirea creatoare, de politica inovatoare, consecvent revoluționară, imprimată întregii opere de construcție socialistă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este o realitate indiscutabilă că tot ceea ce s-a înfăptuit în acești ani poartă amprenta gîndirii și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului, a spiritului profund înnoitor pe care l-a introdus și promovat în viața și activitatea partidului, a întregii societăți românești.

Cu îndreptățit temei, aceste ultime două decenii din istoria noastră națională sînt considerate „EPOCA CEAUȘESCU" — epoca celor mai mari realizări din istoria patriei. Edificarea socialismului în țara noastră, precum și vasta problematică a vieții internaționale au necesitat o laborioasă activitate teoretică din partea secretarului general al partidului nostru, care prin natura ideilor, coerența lor, modul revoluționar de abordare și rezolvare a problemelor construcției socialiste îndreptățesc considerarea lor ca o concepție științifică originală care a îmbogățit teoria și practica construcției socialiste.

Meritul esențial al tovarășului Nicolae Ceaușescu este că a redat poporului român demnitatea sa națională și conștiința de sine, a promovat o adevărată regenerare a națiunii noastre și a stabilit o legătură de continuitate între politica promovată cu consecvență în prezent și marile tradiții progresiste ale poporului român. La Congresul al X-lea al partidului secretarul său general a arătat nu numai legătura de continuitate în istoria noastră națională ci și permanențele ei, despre care vorbea Nicolae Iorga, cel mai mare istoric al românilor și unul dintre cei mai mari istorici ai omenirii, în intervenția sa la Congresul internațional de științe istorice ținut la Zürich, în 1938 : factorul geografic, poporul și stările lui de spirit și sentimentul națiunii. Opera președintelui României reprezintă o confirmare a valabilității acestor permanențe, evidențiind și altele, cum ar fi, în primul rînd, lupta neîntreruptă a românilor pentru păstrarea ființei naționale, a unității statului nostru, a suveranității și independenței sale, pentru afirmarea sa în concertul statelor lumii ca o țară cu drepturi egale.

Din analiza strategiei dezvoltării economice elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu începînd de la Congresul al IX-lea și înfăptuirea ei practică sub directa îndrumare a marelui bărbat de stat, desprindem și alte elemente de permanență, cu concretizările care se impun, în funcție de epocă și de condițiile concrete.

1. Cheia de boltă a strategiei dezvoltării economice, a construirii socialismului pe pămîntul României, a asigurării independenței economice și înfloririi națiunii noastre socialiste a reprezentat-o industrializarea socialistă. Ideea industrializării țării nu este nouă, necesitatea ei a fost fundamentată încă din secolul trecut ; meritul Președintelui țării noastre este de a fi elaborat o teorie a industrializării socialiste coerentă, ținînd cont de stadiul de dezvoltare la care a ajuns România, de desfășurarea actualei revoluții tehnico-științifice contemporane și de cerința intensificării participării noastre la schimburile internaționale. Epoca de astăzi se deosebește de cele anterioare, avînd în vedere rolul deosebit pe care îl are știința în dezvoltarea tehnologică și în asigurarea independenței de stat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras în mai multe rînduri atenția cu privire la însemnătatea strategică a științei, asupra faptului că potențialul unei țări depinde în mare măsură de potențialul ei științific, în special de potențialul în științele fundamentale, care propulsează științele aplicative și dezvoltă tehnologiile de producție. În concepția sa, industrializarea nu înseamnă pur și simplu o extindere cantitativă a ramurilor existente, ci, pe baza dezvoltării intensive a întregii economii naționale, o concentrare spre ramurile și subramurile de vîrf ale acesteia : electronica, electrotehnica, producția de elemente de automatizare, microelectronica, robotica, mecanica fină, chimia de sinteză fină și mic tonaj etc., pentru lichidarea rămînerilor în urmă în aceste domenii. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în această privință : **„Deși partidul a avut o orientare foarte clară în problema industrializării — exprimată încă la Conferința Națională din 1945 — totuși, în practică, s-au manifestat uneori tendințe de subapreciere și chiar de neglijare a unor ramuri moderne. Așa se explică de ce abia în anii 1966—1968 s-au pus bazele industriei electronice, producției mijloacelor de automatizare, de autoturisme și altele".** Din opera sa se desprinde cu claritate că în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice contemporane forța unui stat constă nu numai în cantitatea de oțel pe care o produce, ci, în primul rînd, în capacitatea sa științifică. Orientată ferm în funcție de obiectivele prioritare de dezvoltare calitativă, înregistrînd ea însăși un pronunțat salt spre calitate și eficiență, cercetării științifice românești îi revin sarcini de mare răspundere în realizarea a noi produse de înaltă competitivitate, valorificarea tot mai eficientă a resurselor materiale și umane ale țării, promovarea unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse, realizarea unor noi materiale cu caracteristici superioare, dezvoltarea pe baza unor soluții proprii a subramurilor de înaltă tehnicitate etc. **„În întreaga activitate științifică**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să se manifeste cu putere spiritul revoluționar în abordarea cu toată îndrăzneala a marilor probleme, să se acționeze permanent pentru descoperirea a noi taine ale naturii și universului".**

2. În strategia dezvoltării României, a realizării complexului economic național echilibrat, un loc important acordă secretarul general al partidului nostru dezvoltării și modernizării agriculturii. Un merit deosebit al tovarășului Nicolae Ceaușescu în acest domeniu este că a preluat tradițiile înaintate din gîndirea economică agrară românească și a fundamentat din punct de vedere economic, pe baza realităților agriculturii noastre, a studierii structurilor acesteia, o strategie a dezvoltării sale. După Congresul al IX-lea, agricultura a fost considerată ca una din ramurile de bază ale economiei naționale, una din ramurile a căror dezvoltare prioritară asigură și condiționează progresul societății noastre. În acest sens, secretarul general al partidului sublinia : **„Trebuie să punem pe primul plan creșterea producției de materii prime și surse energetice, precum și dezvoltarea puternică a agriculturii, aceste două sectoare avînd rolul hotărîtor în dezvoltarea generală a economiei, în asigurarea progresului multilateral al societății".** Pornind de la acest fapt pentru prima dată în istoria construcției socialismului în țara noastră se face o apreciere realistă, științifică și patriotică cu privire la țărănime, la rolul ei în apărarea ființei naționale, în promovarea limbii și culturii poporului nostru.

Din inițiativa secretarului general al partidului a fost elaborat un amplu program pentru înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură, care are ca obiectiv principal **„dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării".** Măsurile preconizate în acest sens vor avea o largă sferă de cuprindere în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. În această privință esențiale sînt :

D 6145

CURIER ECONOMIC – LEGISLATIV

Drept economic

Dezbatere privind soluționarea litigiilor patrimoniale dintre organizațiile socialiste

În luna mai .ac. a avut loc la Piatra Neamț un simpozion pe tema **„Perfecționarea legislației privind soluționarea litigiilor dintre organizațiile socialiste"** sub egida Organizației județene a asociației juriștilor — colectivul de jurisconsulți.

La simpozion au participat jurisconsulți din sistemul agricol de stat și cooperatist, iar invitați judecători de la Tribunalul județean Neamț și cadre de conducere.

Au fost prezentate trei referate: „Competențele și procedura de soluționare a litigiilor dintre organizațiile socialiste, în conformitate cu Decretul nr. 81/1985", de către **Adrian Dumitru Crăciunescu**, consilier juridic la Trustul I.A.S. Neamț ; „Unele aspecte privind soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste de către alte organe decît instanțele judecătorești" de către **Daniil Harasemiuc**, consilier juridic șef la Consiliul popular județean Neamț ; „Întărirea legalității socialiste prin perfecționarea procesului de conducere desfășurat de consiliul oamenilor muncii din unitățile economice agricole, cu privire la disciplina contractuală, de către **Ileana Harip**, economist.

Publicăm în cele ce urmează două din comunicări.

În continuare, publicăm **practică privind încheierea și executarea contractelor.**

Competențele și procedura de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste

Activitatea de jurisdicție prin care se desfășoară controlul îndeplinirii prevederilor actelor normative este îndeplinită de organele și organizațiile de stat și obștești și constă în soluționarea pricinilor sau litigiilor juridice, potrivit unei proceduri legale.

După cum ne este bine cunoscut, pînă la 1 aprilie 1985, rezolvarea litigiilor patrimoniale dintre organizațiile socialiste s-a înfăptuit de către Arbitrajul de Stat.

Legea cadru de organizare și funcționare a Arbitrajului de Stat nr. 5/1954 a făcut distincție privind competența de rezolvare a litigiilor, deosebind două categorii de organe arbitrale : Organele arbitrajului de stat și organele arbitrale ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale ale administrației de stat, ale uniunilor centrale de cooperative sau ale celorlalte organizații centrale obștești. Aceasta a doua categorie de organe arbitrale au rezolvat litigiile dintre unitățile subordonate lor, pe cale administrativă, după o procedură jurisdicțională.

Am făcut această scurtă retrospectivă în structura organizatorică și funcționarea organelor arbitrale, pentru un scurt studiu comparativ între cele două instituții specializate în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, respectiv între arbitraj și instanțele judecătorești.

Din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. rezultă că în viitor se va acorda o atenție și mai sporită dinamicii dreptului, care trebuie să asigure actualitatea și actualizarea reglementărilor juridice, ceea ce face necesară, o mai frecventă intervenție a factorului legislativ în reglementarea relațiilor sociale, sporirea cantitativă și îndeosebi calitativă a actelor normative de bază sau modificatoare.

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 26 1985

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU sublinia că „normele de drept din țara noastră trebuie să corespundă mai bine cerințelor realității de astăzi, intereselor apărării valorilor fundamentale ale socialismului, dezvoltării avutului obștesc, întăririi continue a orînduirii socialiste“ [1].

La 15 martie 1985 s-a promulgat Decretul nr. 81 — cu aplicare de la 01 aprilie a.c. cu privire la unele măsuri referitoare la îmbunătățirea activității de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste.

Acest act normativ deosebit de important în etapa actuală de dezvoltare a relațiilor economice din țara noastră aplică unele măsuri de îmbunătățire a activității de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste. Prin aceste măsuri se creează condiții pentru o soluționare mai operativă a litigiilor dintre organizațiile socialiste, se întărește răspunderea instanțelor judecătorești în asigurarea respectării disciplinei de plan, contractuale, financiare, în promovarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, în apărarea proprietății socialiste, a legalității și ordinii de drept în activitatea economică a unităților socialiste.

• COMPETENȚE

Cît privește litigiile dintre organizațiile socialiste — potrivit dispozițiilor legii nr. 58/1968 pentru organizarea judecătorească — modificată și completată prin Decretul nr. 81/1985, competența revine, ca regulă generală, instanțelor judecătorești, ministerele, alte organe centrale sau consiliile populare județene, ori al municipiului București sau centralele — pentru unitățile proprii din subordinea lor și organul tutelar al debitorului — potrivit dispozițiilor art. 2 alin. 1 litera b^1; art. 3 alin. 2, art. 26 alin. 5. și alin. ultim din Legea nr. 58/1968, art. 2, pct. 1, litera e^1, art. 2^1 Cod. proc. civ. precum și art. VII din Decretul nr. 81/1985.

Dar tot art. VII din Decretul 81/1985 precizează că nu sînt de competența instanțelor judecătorești, litigiile privitoare la impozite, taxe și orice alte obligații care se stabilesc sau se urmăresc potrivit dispozițiilor procesuale fiscale. Pentru această categorie de litigii este necesar a se face unele precizări. Stabilirea impozitului este un atribut al organului financiar, actele acestuia neputînd fi controlate de instanța judecătorească, ca urmare a unei eventuale sesizări a contribuabilului nemulțumit.

Plîngerea asupra modului cum s-a făcut așezarea impozitului este de resortul exclusiv al organelor administrative ierarhic superioare. Actul emis și aprobat de organul competent, prin care se stabilește impozitul, taxa sau amenda datorată, constituie titlu executor și executarea silită se face în cazul debitorului persoană fizică potrivit prevederilor Decretului nr. 221/1960, decret ce a abrogat codul de procedură fiscală, iar contestația la executare, în cadrul de aplicare a acestui decret, este de competența instanțelor judecătorești.

Revenind la competența generală a instanțelor judecătorești și a celorlalte organe prevăzute de art. VII din Decretul 81/1985 — dorim să facem următoarea remarcă :

Spre deosebire de Legea nr. 5/1954 a arbitrajului de stat, cu modificările ulterioare, care stabilește toate categoriile de litigii ce intră în competența arbitrajului, în Decretul 81/1985 nu sînt stabilite categoriile de litigii decît prin referire foarte generală la art. I. pct. 1. litera b^1. Abia în art. II pct. 2 litera a și b, referindu-se la competența exclusivă a Tribunalului municipiului București, se enumeră unele categorii de litigii care se judecă de această instanță, indiferent de sediul părților.

Privitor la competența jurisdicțională clasificată în competența materială și competența teritorială, facem următoarele precizări :

Competența materială este determinată de obiectivul litigiului, de valoarea acestuia și de calitatea părților.

Prin modificarea și completarea legii de organizare judecătorească prin decretul precitat, obiectul, valoarea ori natura pricinilor deduse în judecată, corespunde noțiunii de competență materială procesuală.

Competența materială a tribunalelor județene și a Tribunalului municipiului București, în noua redactare, stabilește competența de judecată în primă instanță, competența de judecată, ca instanță de recurs și competența de judecată ca instanță de recurs extraordinar. Judecînd în primă instanță tribunalul județean (Tribunalul municipiului București), apare ca o instanță de excepție și drept urmare categoriile de litigii ce-i sînt date în competența de primă instanță sînt limitativ arătate în text.

Pe lîngă cererile expres enunțate de art. 2. Cod. proc. civ. lit. a — f tribunalul județean (Tribunalul municipiului București) mai judecă în primă instanță litigii dintre unitățile socialiste, avînd o valoare de peste 5.000 lei, cînd părțile nu se află în subordinea aceluiași minister, organ central, consiliu popular județean sau al municipiului București.

Stabilirea competenței materiale după criteriul valorii. În acest sens noul act normativ este clar — tribunalul județean (Tribunalul municipiului București) judecă în complet de un singur judecător litigiile de o valoare de la 5000 la 250 000 lei, art. VII alin. 4., aduce o derogare la această regulă în sensul că : „în cazul în care debitor este un organ central, comitet executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, sau o unitate subordonată Consiliului de Miniștri, competența de soluționare a litigiilor aparține instanței judecătorești“, chiar dacă obiectul litigiului are o valoare sub 5.000 lei.

Recursurile împotriva hotărîrilor pronunțate în litigiile patrimoniale cu o valoare pînă la 250.000 lei se judecă de tribunalul județean (Tribunalul municipiului București) în complet de doi judecători.

Considerăm că tot în complet de doi judecători se judecă și litigiile peste 250 000 lei pînă la infinit, deoarece legea nu prevede o limită maximă a valorii litigiilor.

În caz de divergență, instanța se completează cu președintele sau vicepreședintele instanței ori cu un judecător desemnat de președinte.

De asemenea organul în subordinea căruia se află unitatea debitoare soluționează litigiile patrimoniale cu o valoare de pînă la 5000 lei. Ministerele și celelalte organe centrale prevăzute de art. VII din decret, soluționează litigiile patrimoniale dintre unitățile subordonate lor, cu valori cuprinse între 5.000 lei și o sumă infinită, legea nestabilind un plafon maxim în acest sens.

Competența teritorială. Noul act normativ (Decretul 81/1985) nu aduce modificări față de dreptul comun în materie (examinarea regulilor de competență înscrise în art. 5 și 6 cod. proc. civ.).

Potrivit art. 5. proc. civ „cererea se face la instanța domiciliului pîrîtului“ (actor sequitor forum rei).

Art. 720 (2) C. proc. civ. așa cum s-a modificat și completat prin decretul precitat stipulează că : cererea de chemare în judecată se introduce numai la tribunalul în a cărui rază teritorială își are sediul pîrîtul sau unul din părți.

După părerea noastră, legiuitorul prin expresia „sau unul din părți“ s-a referit și la excepția de la regula principală în cazul în care obiectul litigiului este un imobil sau în cazul existenței copîrîților.

În aceste cazuri se aplică regulile de procedură civilă : locul de așezare al imobilului sau sediul unui pîrît, determină instanța competentă.

Există două excepții prevăzute de noua lege determinate de competența după sediul pîrîtului și anume :

a) părțile aflate în subordinea aceluiași minister, alt organ central sau consiliu popular județean ori al municipiului București sau centrală — în care caz competența de a rezolva litigiul revine acestor organe, indiferent de sediul părților, și

b) Tribunalul municipiului București, care judecă în prima instanță indiferent de sediul părților : „litigiile patrimoniale izvorîte din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor interne privind realizarea opera-

[1]. NICOLAE CEAUȘESCU, Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrșirii construcției socialismului, în „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“ — vol. 2. Ed. Politică, București, 1968, p. 292.

țiunilor de export, import și cooperare economică internațională, cînd una din părți este o unitate de comerț exterior și litigiile patrimoniale în care figurează ca parte Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne sau Direcția Generală a Rezervelor de Stat ori o unitate din subordinea acestora".

● PROCEDURĂ

Art. 720[1] Cod. proc. civ. condiționează categoric introducerea cererii de chemare în judecată, de încercarea soluționării neînțelegerii.

În text se stipulează necesitatea unei concilieri directe prin care unitatea reclamantă este obligată să se întîlnească cu unitatea pîrîtă — rezultatul concilierii urmînd să se consemneze în scris cu menționarea pretențiilor reciproce.

Pentru litigiile cu o valoare de peste un milion, concilierea se efectuează obligatoriu la nivelul conducătorilor celor două părți litigante.

Dar pentru litigiile patrimoniale soluționate de organele de la art. VII din decret, este necesară tot conciliere directă prin obligația întîlnirii reciproce ?

Și în vechea procedură de rezolvare a litigiilor patrimoniale dintre organizațiile socialiste — cele două părți trebuiau să încerce să concilieze pe cale amiabilă neînțelegerile dintre ele, procedînd la o întîlnire directă (procedura prealabilă). Încercarea de conciliere pe calea comunicărilor scrise avea un caracter excepțional determinat de neputința de întrunire datorită așezării sediilor în localități îndepărtate sau pîrîtul nu a răspuns convocării reclamantului, ori deși s-au întrunit, rezultatul nu s-a materializat în nici un scris, prin refuz din partea ambelor părți.

Considerăm că este necesară concilierea directă pentru litigiile patrimoniale soluționate de ministere și celelalte organe centrale în subordinea cărora se află cele două unități litigante, dar pentru litigiile soluționate de organul în subordinea căruia se află unitatea debitoare, credem că nu este necesară în principal o întîlnire directă între cele două părți dacă sediile lor se află la mare depărtare una de alta sau pîrîtul nu a răspuns convocării reclamantului.

Dacă debitorul plătește suma din litigiu, ca urmare a invitației pentru conciliere, sîntem în prezența unei concilieri reușite (se stinge neînțelegerea).

Dar dacă plătește parțial suma din litigiu, iar partea neplătită este o sumă sub 5 000 lei ? Ce se întîmplă ?

Noi considerăm că se aplică procedura concilierii pentru rest.

Cîteva cuvinte asupra personalității juridice a organizațiilor socialiste, între care se ivesc neînțelegeri de ordin patrimonial.

Noile reglementări — Decretul 81/1985 ce a modificat legea de organizare judecătorească și codul de procedură civilă — coroborate cu dispozițiile art. 85 și 87 din Legea nr. 5/1978 de organizare și conducerea unităților socialiste rezolvă și problema prezenței în justiție a unităților fără personalitate juridică.

Unitățile fără personalitate juridică pot fi prezente la conciliere, după cum pot să fie părți în litigiu, dacă au împuternicire de reprezentare.

În primul rînd unitățile fără personalitate juridică nu au patrimoniu și deci nu au răspundere patrimonială.

Dar ne punem problema — împuternicirea de reprezentare este dată unității sau unei persoane angajate anume împuternicită ?

Împuternicirea nu are alt efect decît de a săvîrși acte juridice în numele celui care dă împuternicirea.

Și semnarea contractelor numai prin împuternicire e posibilă dacă nu semnează directorul, dar cel care semnează instrumentează în numele celui care are atribuțiunea legală de a semna sau de a reprezenta în justiție.

Concilierea directă dintre părți — organizații socialiste are caracter administrativ, este obligatorie și anterioară chemării în judecată — s-a opinat în literatura de specialitate.

Părerea noastră este că sîntem în prezența, în primul rînd a unor raporturi de drept economic izvorîte dintr-un contract economic, de pretenții rezultate din încălcarea clauzelor acestui contract economic.

Ca atare orice tratative dintre părți împrumută natura raporturilor din care este derivat, din încălcarea contractelor. Concilierea este un act de drept economic, indiferent de organul jurisdicțional care soluționează litigiul intervenit între părți — organizații socialiste.

Această conciliere trebuie să se facă cu respectarea legii și cu respectarea clauzelor contractuale.

Concilierea presupune egalitatea părților care tratează neînțelegerea, înaintea introducerii cererii de chemare în judecată.

În ceea ce privește procedura de la sediul pîrîtului (al unității debitoare) și procedura de soluționare la organul căruia îi sînt subordonate ambele părți din litigiu (organ central sau local) — noile reglementări, respectiv decretul precitat, nu rezolvă modul de soluționare.

Este posibil ca la ambele proceduri să se folosească modul de soluționare administrativ sau modul de soluționare jurisdicțional comun. Deja civiliștii susțin că toate organele însărcinate de lege cu soluționarea litigiilor patrimoniale dintre organizațiile socialiste — vor folosi procedura jurisdicțională comună. Pe viitor, desigur se va reglementa și această inadvertență a legii.

● ANALIZĂ COMPARATĂ

Am să mă refer în continuare la avantajele și dezavantajele ambelor proceduri, cea administrativă și cea jurisdicțională comună.

În cazul procedurii de soluționare administrativă :

— operativitatea în soluționarea litigiilor reprezintă un avantaj

— lipsa unor reguli prestabilite și soluționarea fără prezenta părților reprezintă mari dezavantaje,

— principiul contradictorialității — redus numai la acte scrise, fără participarea directă a părților la soluționarea litigiului.

Procedura administrativă elimină poziția de egalitate a părților în fața organelor de soluționare.

Procedura jurisdicțională comună presupune :

— egalitatea părților în fața organelor de soluționare.

— respectarea unor reguli prestabilite sub sancțiunea nulității actului de procedură.

— garantarea integrală a drepturilor părților ce stau în justiție.

Cîteva cuvinte și despre mijloacele de probă ce se folosesc în procedura de soluționare a litigiilor patrimoniale.

Art. 720[6] — din Decretul 81/1985 conferă instanțelor judecătorești ca în cursul soluționării litigiului, să cheme pentru relații — reprezentanți ai unor organe sau unități socialiste și pot cere acestora acte, date și orice alte dovezi necesare soluționării litigiului.

Problema mărturiei ca mijloc de probă, sau dovadă ori început de dovadă — nu este reglementată în noile acte normative, ca de altfel nici în vechea procedură arbitrală.

Considerăm că nu este cazul să fie admisă ca mijloc de probă, deși, în procedura civilă este folosită.

Deci, pe scurt am prezentat avantajele și dezavantajele folosirii procedurilor administrative și de drept comun.

Dacă s-ar aplica procedura administrativă în soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste, ar însemna să se aplice prin analogie dispozițiile art. 26 din Legea contractelor economice privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

● PROPUNERI

Considerăm oportune, pentru viitoarele reglementări sau modificări și completări ale prevederilor Decretului nr. 81/1985 — a legislației privind soluționarea litigiilor patrimoniale dintre organizațiile socialiste, următoarele probleme majore :

— la întărirea răspunderii în asigurarea respectării disciplinei de plan, contractuale și financiare, promovarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, apărarea proprietății socialiste, a legalității și ordinii de drept în activitatea economică a unităților socialiste — contribuie nu numai instanțele judecătorești, cum se prevede în actuala reglementare ci și organele menționate în art. VII din Decretul precitat.

Art. I. pct. 1. litera b[1] din Decretul 81/1985, referindu-se la Legea nr. 58/1968 face referire doar la judecarea litigiilor dintre unitățile socialiste.

Pentru soluționarea litigiilor personal nepatrimoniale, ce fel de competență se stabilește și în sarcina căror organe jurisdicționale ?

Organele stabilite prin art. VII din Decret sînt competente să soluționeze asemenea litigii personal nepatrimoniale ? Ne referim în acest sens la probleme de proprietate industrială, marcă, etc.

Problemele de nulitate în cazul organelor prevăzute de art. VII din Decretul 81/1985 de ce organe sînt constatate ?

Pînă la apariția noilor reglementări, problemele de nulitate erau apreciate și decise de către organele arbitrale sau în dreptul comun de către organele jurisdicționale.

Adrian Dumitru CRĂCIUNESCU

Cîteva reflecții referitoare la soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, de către alte organe decît instanțele judecătorești

1. În conformitate cu Programul partidului privind perfecționarea legislației, precum și a activității organelor de stat, Decretul Consiliului de Stat nr. 81/1985, ridică pe o treaptă superioară soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste.

Acest act normativ stabilește competențe noi pentru unele organe de stat, iar pentru altele le sporește.

Astfel. cum era și firesc, instanțele de judecată (Tribunalele județene și al municipiului București), au fost investite cu cea mai largă competență în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste.

De asemenea, s-au atribuit ministerelor, altor organe centrale și consiliilor populare, soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste din subordinea lor, indiferent de valoarea acestora.

În fine, litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste de o valoare pînă la 5.000 lei se soluționează de organul în subordinea căruia se află unitatea debitoare.

Dat fiind caracterul lor de noutate, în cele ce urmează vom face cîteva referiri la soluționarea litigiilor de către „consiliile populare", ivite între unitățile socialiste ce le sînt subordonate, precum și la soluționarea litigiilor de o valoare pînă la 5000 lei.

În această categorie intră litigiile care se soluționează de comitetul executiv al consiliului popular județean cînd unitatea debitoare se află în subordinea directă a acestuia precum și de către alte organe din sistemul consiliului popular județean care, la rîndul lor, au în subordine unități socialiste, cum este cazul direcțiilor comerciale județene, a direcțiilor județene pentru agricultură și industrie alimentară etc.

2. Potrivit prevederilor art. VII din Decretul Consiliului de Stat nr. 81/1985, litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste din subordinea consiliilor populare județene se soluționează de către aceste organe.

Prima observație care se impune față de această prevedere legală este că, legiuitorul, folosește expresia de **consilii populare.** Or, este evident că în fața organelor județene ale puterii de stat, constituite din peste 100 de deputați, care, potrivit Legii nr. 57/1968, se întrunesc în sesiuni o dată la trei luni, nu se poate desfășura un proces civil cu respectarea principiilor care-l guvernează.

Pentru respectarea totuși a prevederii din Decretul nr. 81/1985, este necesar a se recurge la dispoziția articolului 51 din Legea nr. 57/1968, potrivit căreia, în intervalul dintre sesiunile consiliilor populare, comitetele lor executive îndeplinesc și atribuțiile consiliilor populare (cu unele excepții), supunînd deciziile adoptate ratificării consiliilor populare la prima sesiune a acestora.

Rezultă deci că, litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste subordonate comitetelor executive ale consiliilor populare județene, trebuie și pot să fie soluționate de organele județene ale administrației de stat cu competență generală.

Conform prevederilor articolului 60, aliniatul 1 din Legea nr. 57/1968, comitetele executive emit decizii, pe baza și în vederea executării legii, cu votul majorității membrilor lor. Aceasta înseamnă că decizia este actul final, prin care se stinge procesul civil și se soluționează litigiul patrimonial dintre unitățile socialiste subordonate comitetului executiv al consiliului popular județean.

În vederea emiterii de decizii de către comitetul executiv al consiliului popular județean se îndeplinesc o serie de operațiuni tehnico-administrative și de documentare prealabilă, care luate în ansamblu, formează procesul decizional.

3. Dacă procesul civil ce se desfășoară în fața instanțelor judecătorești este reglementat prin Codul de procedură civilă, iar procesul decizional obișnuit, ce are loc la organele locale ale administrației de stat, este statuat prin practica administrativă și reglementat, în principiu, prin Legea nr. 57/1968, procesul decizional jurisdicțional prezintă o activitate care, în momentul de față nu are o reglementare completă.

Cu toate acestea, Decretul nr. 81/1985 fiind în vigoare de la 1 aprilie a.c., comitetele executive ale consiliilor populare județene, precum și alte organe, centrale și locale, de stat și cooperatiste trebuie să soluționeze litigiile date în competența lor.

Aceasta presupune îmbinarea regulilor de procedură civilă cu procesul decizional ce se desfășoară la comitetele executive ale consiliilor populare județene și celelalte organe competente în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste.

Dat fiind însă caracterul specific al activității organelor locale ale administrației de stat, se ridică unele probleme legate de procedura de urmat în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste subordonate acestora, probleme asupra cărora vom încerca să ne exprimăm opinii privind soluționarea lor.

Transpunînd principiile și modul de organizare a organelor judecătorești în planul comitetelor executive ale consiliilor populare județene, vom constata că acestea sînt organe locale ale administrației de stat cu competență generală, compuse din președinte, prim-vicepreședinte, vicepreședinții și membri și au un aparat propriu, încadrat cu personalul muncitor potrivit schemei de organizare.

Litigiile respective urmează să fie soluționate de un colectiv restrîns de membri ai comitetelor executive.

Se impune deci, crearea, la nivelul comitetelor executive ale consiliilor populare județene, a unor colective de lucru cu astfel de atribuții.

Aceasta se impune cu necesitate, întrucît este greu de conceput ca toate fazele unui proces civil, cu toate principiile ce-l guvernează să se poată desfășura în fața comitetului executiv al consiliului popular județean.

4. Îmbinînd totuși, prevederile legale cu posibilitățile practice de realizare a lor, apreciem că procesul decizional jurisdicțional, din punct de vedere al înfăptuirii sale concrete, trebuie să se desfășoare în două etape și anume: procedura prealabilă ; deliberarea propriu-zisă.

Procedura prealabilă constituie totalitatea operațiunilor ce incumbă oricare proces civil, pînă la deliberare, cu asigurarea respectării principiilor de bază stabilite prin normele dreptului procesual civil din țara noastră.

Procedura prealabilă trebuie să se desfășoare în fața unui „complet de judecată" constituit și împuternicit în acest sens, prin decizie, de către comitetul executiv al consiliului popular județean. Cu alte cuvinte, ar fi vorba de, ceea ce în știința conducerii se numește, delegare de autoritate.

Printr-o decizie de delegare de autoritate, propunem să se delimiteze competența materială a completului de judecată astfel: pentru litigiile de o valoare pînă la 5 000 lei, completul să fie format din consilierul juridic șef al comitetului executiv al consiliului popular județean; litigiile în valoare de peste 5001 lei să fie soluționate de consilierul juridic șef și încă un jurist din aparatul comitetului executiv al consiliului popular județean.

Procedura prealabilă, desfășurată, așa cum am mai zis, potrivit normelor Codului de procedură civilă, se finalizează prin elaborarea proiectului de decizie privind soluționarea litigiului — document care trebuie să cuprindă elementele obligatorii ale unei hotăriri judecătorești.

Etapa a doua înseamnă examinarea, de către comitetul executiv al consiliului popular județean a proiectului prezentat și emiterea deciziei de soluționare a litigiului, cu care practic se încheie procesul civil respectiv.

În acest fel apreciem că trebuie să procedeze și celelalte organe în competența cărora intră soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste.

Diferența constă în faptul că, la acestea, competența de decizie revine consiliilor oamenilor muncii, după caz, celorlalte organe de conducere colectivă.

5. Potrivit prevederilor articolului VII din Decretul Consiliului de Stat nr. 81/1985, deciziile date în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, de către alte organe decît instanțele judecătorești, constituie titlul executor.

Aceste decizii deci sînt executorii de drept.

Așa cum s-a mai susținut în literatura de specialitate dat fiind principiul legalității căilor de atac și în ilpsa unei căi speciale de control, cu caracter judiciar, trebuie admis că, respectivele decizii sînt definitive și irevocabile.

Cu toate acestea, în articolul 60, alineatul 3 din Legea nr. 57/1968, se prevede că deciziile ilegale ale comitetelor executive ale consiliilor populare se anulează de organele ierarhic superioare.

Opiniem deci că o decizie ilegală a comitetului executiv al consiliului popular județean, dată în soluționarea litigiului dintre unitățile socialiste, poate fi anulată de organul ierarhic superior.

Aceasta însă nu poate fi considerată cale de atac ordinară sau extraordinară, ci o modalitate de asigurare a principiului legalității socialiste în activitatea generală a organelor locale ale administrației de stat.

DANIIL HARASEMIUC

Din practica încheierii și executării contractelor economice

RELAȚIA REPARTIȚIE-CONTRACT

● Atunci cînd raporturile contractuale intervenite între părți se întemeiază pe repartiție, în care se face determinarea sortimentală a mărfurilor ce trebuie livrate, părțile nu pot conveni ca în cadrul aceluiași volum de livrări să fie schimbate cantitățile pe sortimente stabilite prin repartiție. Ca atare, nu se poate face o compensație între sortimenele efectiv livrate, răspunderea unității furnizoare, pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, urmînd a fi analizată în raport cu fiecare sortiment. În speță, unitatea furnizoare trebuia să livreze unității beneficiare anumite cantități de bere la sticle și butoi, însă părțile au convenit, contrar repartiției, ca livrările să se facă în alte cantități sortimentale, deși în cadrul aceluiași volum global de livrări, decît cele stabilite prin repartiție. Ca atare, obligarea unității furnizoare la plata de penalități pentru neîndeplinirea la timp a obligațiilor contractuale s-a stabilit avîndu-se în vedere fiecare sortiment în parte și nu livrările globale, fără diferențiere sortimentală, așa cum s-a procedat în fapt (P.A.S., decizia nr. 2352/1981).

● Unitatea beneficiară a formulat acțiunea pentru obligarea unității furnizoare la plata penalităților de neexecutare. În apărarea sa, unitatea furnizoare a arătat că neexecutarea contractului a provenit din împrejurarea că unitatea beneficiară nu s-a prezentat să ridice produsele cu mijloace auto, așa cum s-a prevăzut prin repartiție. Pentru soluționarea litigiului s-a constatat că, într-adevăr, în repartiția emisă de centrala coordonatoare a balanței s-a prevăzut preluarea produselor cu mijloace auto de către beneficiar. Ulterior, cu ocazia soluționării neînțelegerii precontractuale, ministerele tutelare părților contractante au decis, avînd în vedere cerințele optimizării transporturilor, ca produsele să fie expediate, o parte prin căile ferate, iar altă cantitate să fie preluate cu mijloace auto. Acordul intervenit între cele două ministere în privința modului de preluare a produselor trebuie să fie considerat valabil întrucît nu afectează balanța materială a produsului. Mai trebuie avut în vedere că, unul din ministerele menționate este și organul tutelar al centralei coordonatoare. De aceea, acordul ministerului pentru soluționarea neînțelegerii precontractuale în sensul precizat, reprezintă și un acord implicit al centralei coordonatoare, care n-ar mai fi putut decide altfel decît forul său ierarhic superior. De aceea, prin soluționarea neînțelegerii precontractuale s-a modificat, în limite admise, prevederea din repartiție. În temeiul art. 26 alin. 3 din Legea nr. 71/1969 — hotărîrea celor două ministere a făcut parte din contract încă din momentul încheierii sale, încît unitatea furnizoare avea obligația să expedieze produsele prin C.F.R. Față de cele arătate, s-a admis acțiunea unității beneficiare pentru obligarea unității furnizoare la plata penalităților de neexecutare, (Dec. P.A.S. nr. 3646/1982).

● Cînd raporturile contractuale intervenite între părți se întemeiază pe repartiție pentru produse, repartizate centralizat, repartiție în care se face determinarea sortimentală a mărfurilor ce trebuie livrate, părțile nu pot conveni ca în cadrul aceluiași volum de livrări să fie schimbate cantitățile pe sortimente stabilite prin repartiție. Ca atare, nu se poate face o compensație între sortimentele efectiv livrate, răspunderea unității furnizoare pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, trebuind să fie analizată în raport de fiecare sortiment. (Dec. P.A.S. nr. 1729/1982).

● Modificarea planului de producție prin decret, modifică de drept și repartițiile ce au stat la baza încheierii contractului precum și obligațiile contractuale asumate. Proporțional cu reducerea planului de producție este exonerat de răspundere furnizorul pentru plata de penalități. (Dec. P.A.S. nr. 1731/1982).

● Potrivit art. 100 al. 3 din Legea nr. 14/1971 condonatorii de balanță pot modifica sau anula repartițiile emise, numai în cazul în care această măsură este consecința modificării unor sarcini din planul unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emisă de MATMCGFF. Reglementînd atribuțiile acestui minister Legea nr. 14/1971 stabilește prin art. 132 lit. b că acest minister emite decizii obligatorii cu privire la modificarea repartițiilor și adaptarea contractelor, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională, situație în care, părțile vor pune de acord contractul cu decizia comunicată. În speță, MATMCGFF împreună cu MEFMC — organul tutelar al furnizoarei au întocmit programul de livrări prioritare a cimentului pe tr. IV/1981, conform căruia în funcție de stadiul realizării obiectivelor de construcții și a resurselor de ciment și avînd în vedere

situația livrărilor din perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1981, cotele și contractele pe anul 1981 urmau să se adapteze corespunzător programului de livrări cuprins în graficul comunicat. Această decizie luată de organele competente în baza drepturilor conferite de lege este obligatorie. Cum, potrivit acestui program de livrări obligațiile contractuale pentru primele 3 trimestre ale anului 1981 se consideră îndeplinite la nivelul realizărilor, s-a stabilit că pîrîta furnizoare nu datorează penalizări de întîrziere în livrarea cantităților de ciment aferente trim. I/1981. (Dec. P.A.S. 504/1982).

● Potrivit art. 26 din Legea contractelor economice, hotărîrea dată în rezolvarea neînțelegerilor precontractuale face parte din contract. În proiectul de contract s-a prevăzut o cantitate mai mică decît în repartiție. În urma obiecțiunii unității beneficiare, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a soluționat neînțelegerea ivită, decizînd să se livreze întreaga cantitate din repartiție. Soluția se impune și în temeiul art. 27 lit. b din Legea nr. 71/1969 prin care unitățile socialiste sînt obligate să respecte repartiția și să contracteze cantitatea prevăzută. În consecință, unitatea furnizoare răspunde pentru neexecutarea în raport cu cantitatea de produse din repartiție (Deciziei P.A.S. nr. 1217/1982).

● Obligația de livrare a unei unități către o anumită unitate beneficiară nu este limitată prin programele elaborate și aprobate de consiliile populare în temeiul art. 11 din Legea nr. 13/1980 privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe. Într-adevăr, prin art. 8 din legea menționată s-a stabilit că, pentru județele care nu și-au îndeplinit obligațiile de livrare către fondul de stat se diminuează corespunzător cantitățile prevăzute a fi livrate. Această împrejurare nu constituie însă o situație exoneratoare de răspundere pentru o anumită unitate furnizoare, întrucît prin programele adoptate în temeiul Legii nr. 13/1980 nu se modifică repartițiile pe baza cărora se încheie contractele. Drept urmare, unitatea furnizoare răspunde pentru neexecutarea contractului economic încheiat. (Dec. P.A.S. nr. 3117/1982).

● În proiectul de contract furnizoarea a inclus cantitatea și produsul — blocuri ceramice — din repartiție. Beneficiara prin obiecțiile formulate a cerut să i se livreze cărămidă normală plană, adică alt produs. Unitatea furnizoare nu a răspuns la această obiecțiune și nu s-a adresat organelor competente pentru soluționare — așa cum prevăd dispozițiile art. 25 din Legea nr. 71/1969. Considerînd că nu s-au format raporturi contractuale, unitatea beneficiară a refuzat primirea produselor livrate — blocuri ceramice — și plata acestora. În situația menționată trebuie avut în vedere că unitatea beneficiară a formulat o obiecțiune contrară elementelor cuprinse în repartiție, solicitîndu-i furnizoarei alt produs. Or, nu sînt admisibile, obiecțiunile referitoare la elementele prevăzute în repartiție, situație care nu se rezolvă prin prevederile stabilite pentru soluționarea neînțelegerilor precontractuale. Fiindu-i necesar alt produs, unitatea beneficiară trebuia să se adreseze coordonatorului de balanță pentru anularea sau modificarea repartiției. După cum rezultă, contractul a fost valabil încheiat și, în consecință, unitatea beneficiară a fost obligată la primirea și plata produselor livrate. (Dec. P.A.S. nr. 3019/1982).

● Potrivit dispozițiilor art. 3 din H.C.M. nr. 1270/1975 privind aprobarea produselor pentru care se elaborează balanțe coordonatorii și competențele de aprobare a balanțelor materiale, cu modificările aprobate prin H.C.M. nr. 264/1977, coordonatorii de balanțe sînt obligați să emită repartiții pentru toate produsele din nomenclatorul prevăzut la art. 1, fiind interzisă, între unitățile socialiste, vînzarea și cumpărarea produselor fără repartiții. În cazul în care părțile încheie un contract pentru furnizarea unor produse supuse repartizării centralizate, fără ca la baza acestuia să existe o repartiție emisă de organul competent, contractul este nul. În speță, contractul s-a încheiat fără a exista o repartiție emisă de organul competent deși utilajul contractat făcea parte din categoria produselor supuse repartizării centralizate. În această situație, s-a constatat că este nul contractul și că nu există temei pentru acordarea penalităților de nelivrare pretinse de reclamantă. (Dec. P.A.S. 608/1982).

● Reclamanta I.C.E. Mercur a cerut obligarea pîrîtei I.P.C.F.C. Cluj sau a organului său tutelar C.M.C. la plata de daune reprezentînd echivalentul penalităților plătite beneficiarului extern pentru neexecutarea contractului încheiat cu acesta ca urmare a neexecutării contractului intern încheiat cu pîrîta. În susținerea pretențiilor sale, reclamanta a arătat că acțiunea pentru plata de penalități introdusă anterior împotriva pîrîtei i-a fost respinsă, constatîndu-se că repartiția care stătea la baza acestui contract a fost anulată pe motiv că nu avea acoperire în balanță și că în consecință contractul dintre părți a fost desființat nemaiexistînd temei juridic pentru acordarea penalităților. În consecință, reclamanta a pretins ca pîrîta sau organul său tutelar să suporte daunele provocate ca urmare a anulării repartiției și respectiv a contractului intern.

În soluționarea litigiului s-a reținut culpa C.M.C., care prin emiterea unor repartiții nevalabile a provocat încheierea unui contract extern neexecutabil.

Formulîndu-se cerere de rearbitrare de către C.M.C., care a învederat că anularea repartiției a intervenit la sfîrșitul anului de plan cînd nu mai putea influența asupra nerealizării în natură a contractului, s-a reținut că: Procedeul coordonatorului de balanță de a emite o repartiție neregulată, peste prevederile balanței, care să ducă la încheierea unui contract lovit de nulitate constituie o încălcare a disciplinei de planificare. Pentru antrenarea răspunderii civile a C.M.C. trebuia să se stabilească, însă, existența unei legături cauzale între producerea daunelor și emiterea de către C.M.C. a repartiției în discuție, respectiv pentru anularea acestei repartiții. În speță, a rezultat, că furnizoarea nu a contestat repartiția, încheind contractul fără obiecțiuni, deoarece repartiția respectivă se încadra în limitele capacității sale de producție și a cunoscut faptul că repartiția a fost anulată abia după expirarea anului de plan în cursul soluționării litigiului introdus de reclamantă pentru penalități, anularea intervenind cu cîteva zile mai înainte de sfîrșitul anului. Neexecutarea contractului nu s-a datorat deci pîrîtei C.M.C., anularea repartiției emisă neregulat neavînd — în speță — decît efectul de a contracara acțiunea în penalități formulată de beneficiară. Față de cele de mai sus, prin Decizia P.A.S. nr. 1010/1981 s-a dispus rearbitrarea litigiului.

● Practica arbitrală a fost constantă stabilind că actul de planificare (repartiția, normativul de plan etc.), nu dă naștere în mod direct obligației de livrare a produselor, această obligație izvorînd din contractul economic pe care părțile îl încheie. În cazul în care repartiția primită nu este urmată de încheierea unui contract în forma prescrisă de lege, livrarea efectuată de furnizor și acceptată de beneficiar este valabilă ca operațiune juridică, deoarece se întemeiază pe actul de planificare și pe acordul de voință al părților realizat în acest mod (livrare — acceptare). Pe planul răspunderii, nici una din părți nu poate pretinde penalități celeilalte, deoarece acestea își află izvorul în contract (Decizia P.A.S. nr. 69/1978).

● Este știut că prin actele de planificare sînt nominalizate unitățile socialiste care vor încheia contractul și se precizează elementele esențiale ale acestuia. Prevederile actului de planificare fiind obligatorii, părțile trebuie să le aibă în vedere la încheierea contractului economic. În cazul cînd părțile încheie contractul cu nesocotirea totală sau parțială a elementelor actului de planificare, clauzele potrivnice repartiției sînt nule și se înlocuiesc de drept cu prevederile actului de planificare. Organul arbitral va constata nulitatea întregului contract numai dacă adaptarea lui la prevederile actului de planificare, este cu neputință (Decizia P.A.S. nr. 985/1979). În cazul în care în repartiție se prevede livrarea unui produs fără a se stabili sortimentele, obligația contractuală se consideră executată per

total produs prevăzut în repartiție, dacă respectiva cantitate a fost livrată în totalitate (Decizia P.A.S. nr. 2797/1979).

● În cazul produselor pentru care se emit repartiții, părțile nu pot trece la încheierea contractului economic în lipsa acestora. Atunci cînd se emite o repartiție globală, pe numele titularului de plan, obligația de a încheia contract cu beneficiarul efectiv din sistemul titularului de plan nu izvorăște din această repartiție, ci din desfășurătorul pe care potrivit repartiției, trebuia să-l întocmească titularul de plan. În lipsa unui asemenea desfășurător, prin care să se determine cantitățile repartizate fiecărui beneficiar părțile nu pot trece la contractare și dacă totuși încheie contract, acesta este lovit de nulitate, neputîndu-se întemeia pe o repartiție globală. Soluția contribuie la întărirea disciplinei de plan și la încheierea unor contracte în concordanță cu planul (Decizia P.A.S. nr. 362/1978 și nr. 2752/1978). De asemenea, contractul încheiat pentru livrarea unor produse supuse repartizării fără existența unei repartiții este nul chiar dacă produsele în discuție constituie un excedent realizat peste prevederile de plan. Soluția arbitrajului de a nu acorda efecte unui asemenea contract este legală, deoarece și cantitățile produse peste plan sînt supuse aceluiași regim al livrării pe bază de repartiții dat fiind că numai coordonatorul de balanță este îndreptățit a dispune asupra destinației resurselor suplimentare (Decizia P.A.S. nr. 901/1979).

● În conformitate cu prevederile legale, coordonatorii de balanțe sînt obligați să emită repartiții pentru toate produsele care sînt cuprinse în nomenclatoarele respective, a căror livrare-recepție este interzisă între unitățile socialiste în afara repartițiilor. În cazul în care părțile încheie un contract pentru furnizarea de produse repartizabile, fără ca la baza acestuia să se afle o repartiție emisă de coordonatorul de balanță, contractul este nul. În consecință, beneficiarul nu poate pretinde obligarea furnizorului la penalități pentru neexecutarea contractului. (Dec. P.A.S. nr. 193/1980).

● Potrivit art. 4 din Legea nr. 71/1969, contractele economice dintre unitățile socialiste se încheie pe baza sarcinilor stabilite în planul cincinal. Încheierea unui contract pentru livrare de produse ce se repartizează centralizat, fără ca în prealabil să se fi emis repartiții, nu poate fi considerat valabil încheiat, deoarece este interzisă, între unitățile socialiste vînzare-cumpărarea produselor ce sînt supuse repartizării. Lipsa actului de planificare, atunci cînd contractul se încheie pe baza unui act de planificare, determină nulitatea sa absolută. În această situație, acțiunea prin care se solicitau penalități pentru neexecutarea întocmai și la timp a obligațiilor contractuale asumate a fost considerată în mod întemeiat ca inadmisibilă, soluția fiind confirmată de organul de control. (Dec. P.A.S. nr. 206/1980).

ACCEPTAREA COMENZII PRIN EXECUTARE

● Unitatea furnizoare a cerut prin acțiunea sa obligarea unității beneficiare la penalități de întîrziere și plata prețului produselor livrate. În legătură cu soluționarea acestei acțiuni, s-a constatat că livrarea s-a realizat pe baza unei comenzi emise de unitatea beneficiară la 27 iulie 1981 și prezentată unității furnizoare la 11 septembrie 1981 de către delegatul său; produsele fiind preluate în aceeași zi. Datorită intervalului de timp dintre data emiterii comenzii și preluarea produselor s-a apreciat că executarea n-a mai avut loc „de îndată", trăsătura cerută de art. 24, alin. 3 din Legea nr. 71/1969 spre a se considera contract încheiat. Soluția adoptată face distincție între emiterea comenzii și preluarea produselor. Emiterea comenzii este actul juridic al organelor persoanei juridice prin care se stabilesc raporturi contractuale. În acest cadru, se realizează preluarea produselor, împrejurare prin care se transmit drepturile reale, riscul și decurge obligația de plată a prețului. În consecință, livrarea realizîndu-se fără stabilirea raporturilor contractuale în condițiile legii, nu se pot acorda penalități de întîrziere în plata prețului produselor. (Decizia P.A.S. nr. 3490/1982).

● Potrivit prevederilor Legii nr. 71/2969, executarea de îndată a unei comenzi scrise, echivalează contract încheiat. Instituirea acestei forme simplificate de contractare are drept scop executarea cu celeritate a livrărilor. Din această cauză termenul de executare al comenzii se consideră a fi cel necesar pentru ambalare și întocmirea formalităților de livrare. Prin decizia P.A.S. nr. 914/1978 livrarea efectuată la 7 zile după primirea comenzii s-a considerat executată de îndată și prin consecință s-a stabilit echivalența prevăzută de lege, ceea ce dă dreptul furnizorului la penalități pentru întîrzierea decontării.

● Trecerea unui termen de 6 luni de la primirea comenzii și pînă la executarea livrării nu poate fi considerat „de îndată". Cum s-a considerat cu deplin temei, în acest interval de timp, furnizorul avea posabilitatea încheierii unui contract. Un asemenea termen nu poate fi în nici un fel justificat pentru ca executarea să fie considerată ca urmînd comenzii (Dec. P.A.S. nr. 1132/1978). În același sens citățm și deciziile P.A.S. nr. 3652/1978 și nr. 2342/1979. Prin ultima decziie citată se respinge cererea de penalități formulată de furnizoare împotriva unității beneficiare pentru întîrzierea plății prețului pe același motiv: livrare la mare interval de la data primirii comenzii, perioadă în care era posibilă chiar încheierea unui contract în forma înscrisului unic. Cerința legii implică regula ca produsele să fie realizate la data primirii comenzii, adică să se găsească în stocul unității furnizoare în acea dată. Ca urmare a acestui fapt, posibilitatea utilizării formei simplificate de contractare este relativ redusă. Într-adevăr, potrivit prevederilor din legea menționată, este interzisă lansarea în fabricație a produselor care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme pentru consumul intern sau piața externă, obiectul acestei forme simplificate de contractare îl pot constitui, în primul rînd, acele produse care au devenit disponibile ulterior realizării lor, ca urmare a modificării contractelor economice, modificare datorată exclusiv voinței, părților contractante ori modificării sarcinilor de plan. Asemenea produse pot fi livrate pe baza comenzilor urmate de executare fără ca părțile să se facă vinovate de încălcarea dispozițiilor legale.

Datorită modificării sarcinilor de plan, poate interveni și alt fenomen, și anume, acela ca produse deja aprovizionate de către unitățile socialiste beneficiare să nu poată fi folosite conform destinației lor. În astfel de situații, în vederea prevenirii ori lichidării stocurilor supranormative, unitatea deținătoare le poate livra pe baza unor comenzi urmate de executare, respectînd, bineînțeles, regulile privind circulația planificată a produselor pentru care se emit repartiții.

CONFIRMAREA COMENZII — REVOCAREA EI

● Potrivit art. 25 lit. b din Legea nr. 71/1969, „în termen de 30 de zile de la primirea comenzii beneficiarului, unitatea furnizoare este obligată să emită proiectul de contract sau, după caz, confirmarea comenzii". Întrucît o comandă emisă la 25 iulie 1978 a fost confirmată la 10 octombrie 1978 pentru livrări ce trebuiau să aibă loc în 1979, și nu sînt perfectate relații contractuale, deci, ca atare, nu se pot pretinde de către beneficiar penalități de întîrziere în livrare și de neexecutare. Comanda neconfirmată în termenul legal, indicat mai sus, nu poate produce efectele unui contract. (Decizia P.A.S. nr. 957/1980).

● Potrivit art. 25 lit. b din Legea contractelor economice, unitatea furnizoare (căreia i se remite comanda de către unitatea beneficiară) are obligația să confirme comanda sau să emită proiect de contract. O asemenea obligație există cu atît mai mult în situația cînd pentru utilajul comandat era necesar un proiect de execuție și tehnologie. Unitatea furnizoare nu va putea, din proprie inițiativă și fără o comandă explicită din partea unității beneficiare, să comande ea un asemenea proiect la un institut specializat. În speță, unitatea beneficiară a comandat unității furnizoare

un utilaj, comanda nefiind confirmată şi neemiţîndu-se nici un proiect de contract. Pentru execuţia utilajului fiind necesar un proiect de execuţie şi tehnolgie, unitatea furnizoare s-a adresat unui institut specializat în vederea elaborării unui asemenea proiect fără să existe o comandă în acest sens din partea unităţii beneficiare şi fără ca să se fixeze un termen scurt de efectuarea lucrărilor respective. Abia după ce proiectul a fost predat unităţii furnizoare acesta a emis un proiect de contract pentru executarea utilajului comandat, unitatea beneficiară refuzînd să-l semneze întrucît pentru anul în curs nu mai avea fonduri de investiţii, obiectivul pentru care era necesar utilajul fiind inclus în plan pentru o perioadă anterioară. În aceste condiţii, întrucît între părţi nu se poate considera că s-au perfectat raporturi contractuale, pretenţiile unităţii furnizoare de a i se plăti proiectul de execuţie comandat institutului specializat apar ca neîntemeiate (P.A.S., decizia nr. 655/1982).

● Conform art. 24 alin. 3 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, echivalează cu contract încheiat. Pentru a angaja unitatea furnizoare şi pentru a se încheia contractul economic, confirmarea comenzii trebuie să fie totală şi fără rezerve sau condiţii, întrucît numai în acest caz se poate realiza acordul de voinţă al părţilor. De asemenea, ea trebuie făcută fără propuneri de modificare sau completare a clauzelor din comandă. Ca atare, existenţa unor eventuale neconcordanţe între solicitările beneficiarului, exprimate în comandă şi posibilităţile de livrare ale furnizorului, trebuie să-l determine pe acesta din urmă să întocmească proiect de contract pe care să-l trimită spre semnare beneficiarului. În speţă, furnizorul a confirmat comanda, însă în alte condiţii decît cele cerute de beneficiar. În această situaţie s-a reţinut că furnizorul nu a confirmat întocmai comanda şi nu a emis nici proiect de contract, astfel că între părţi nu s-au stabilit raporturi contractuale. În consecinţă, nu sînt aplicabile sancţiunile prevăzute de Legea contractelor economice. (Dec. P.A.S. 801/1982).

● Potrivit art. 24 din Legea nr. 71/1969, confirmarea scrisă a comenzii unităţii beneficiare de către unitatea furnizoare „echivalează cu contract încheiat". Această formă simplificată de încheiere a contractelor impune anumite trăsături, atît pentru comandă, cît şi pentru confirmare. Astfel, comanda trebuie să fie precisă, fermă, completă, fără condiţii, iar din confirmare să rezulte neîndoielnic acceptarea totală de către unitatea furnizoare. Întrucît unitatea beneficiară prin comandă a propus termene de livrare în trim. I/1981, dar în răspunsul său unitatea furnizoare a programat executarea în diferite zile din trim. IV/1981, nu se mai poate considera că s-a încheiat un contract. Drept urmare, unitatea beneficiară, neprimind produsele, nu poate pretinde obligarea unităţii furnizoare la plata penalităţilor de neexecutare. (Dec. P.A.S. nr. 3656/1982).

● Potrivit art. 3 alin. ultim din Legea contractelor economice nr. 71/1969, în relaţiile economice, organizaţiile socialiste folosesc contracte scrise. Comanda urmată de acceptare sau executare înseamnă contract încheiat. Pentru ca o comandă urmată de acceptare să valoreze contract scris, este necesar ca acceptarea să fie dată de unitatea furnizoare privitor în toate elementele comenzii emise de beneficiară, numai în aceste condiţii putîndu-se reţine realizarea integrală şi fără rezerve a acordului de voinţă al părţilor. În cazul în care unitatea furnizoare acceptă numai parţial comanda beneficiarei, nefiind de acord cu una sau mai multe clauze din comandă, între părţi nu există contract încheiat şi în consecinţă nici răspundere contractuală pentru penalităţi de întîrziere prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970. (Dec. P.A.S. nr. 347/1978). Prevederile art. 3 alin. ultim din Legea nr. 71/1979 înainte de modificarea şi completarea ei prin Legea nr. 3/1979 au în prezent următoarea redactare (24 alin. final) : „Comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, sau executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat"., iar penalităţile pentru întîrziere în executare sînt reglementate prin art. 47 pct. 1. din Legea nr. 71/1969. Decizia de mai sus îşi păstrează însă întreaga sa semnificaţie, deoarece şi în prezent acordul unităţilor, pentru a produce efecte juridice, trebuie să fie complet.

● Potrivit prevederilor art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969, raporturile contractuale dintre unităţile socialiste precum şi modificarea acestora se stabilesc în formă scrisă. Comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, sau executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat. În speţă în temeiul unei comenzi emise de beneficiară, s-au livrat unele produse. Deoarece însă comanda nu a fost urmată de îndată de livrare şi nici nu s-a emis un proiect de contract care să fie ulterior perfectat, s-a considerat de organul arbirtral că livrarea nu a fost contractuală, întrucît atare comandă nu produce efectele unor raporturi contractuale. (Dec. P.A.S. nr. 2342/1979).

● În aplicarea prevederilor art. 75 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, practica arbitrală a stabilit că formele simplificate de contractare nu pot fi utilizate în realizarea operaţiunilor de comerţ exterior. (Dec. P.A.S. nr. 1857/1982).

● Contractul economic se poate încheia şi sub forma comenzii confirmate în scris, conf. art. 24 alin. 3 din Legea nr. 71/1969. Pentru a exista contract economic, confirmarea comenzii trebuie să fie totală şi fără rezerve sau condiţii. De asemenea, trebuie făcută fără propuneri de modificare sau completare a clauzelor din comandă. Cum forma comenzii confirmate în scris este incompatibilă cu existenta unor neînţelegeri sau obiectului contractuale, pretenţiunea beneficiarului la penalităţi pentru neexecutarea obligaţiilor contractuale a fost respinsă. (Dec. P.A.S. nr. 211/27.II.1982).

● Luarea în evidenţă de către unitatea furnizoare a comenzii formulate de unitatea beneficiară nu echivalează cu o acceptare a acesteia şi deci nu se poate considera că s-a perfectat contractul de livrare între părţi. Ca atare, în măsura în care unitatea furnizoare emite proiectul de contract după revocarea comenzii beneficiarului, nesemnat de unitatea beneficiară, acesta nu se consideră perfectat şi deci nu poate produce efecte juridice între părţi. Livrarea făcută în temeiul unui astfel de contract de livrare nu poate constitui temei de obligare a unităţii beneficiare la plata preţului. În speţă, unitatea beneficiară a emis comanda pentru o anumită cantitate de produse, iar unitatea furnizoare a comunicat unităţii beneficiare că a luat în evidenţă comanda făcută în vederea contractării. Mai înainte însă de a fi făcută această confirmare a primirii comenzii, unitatea beneficiară a făcut cunoscut unităţii furnizoare că renunţă la produsele solicitate prin comanda sa. Cu toate acestea, unitatea furnizoare a emis proiectul de contract (care nu a fost semnat de unitatea beneficiară) şi a procedat la introducerea în fabricaţie şi livrarea produselor figurînd în comanda la care unitatea beneficiară renunţase în mod expres. În aceste condiţii, acţiunea unităţii furnizoare pentru obligarea unităţii beneficiare să plătească preţul a fost respinsă ca neîntemeiată. Pentru acelaşi motiv se respinge şi cererea de rearbitrare (P.A.S., decizia nr. 1180/1981).

FORMULAREA DE OBIECŢIUNI

● Părţile în litigiu au încheiat, în baza repartiţiilor emise de organele competente un contract economic pentru livrarea panourilor mari din beton armat. Prin repartiţie nu s-a precizat cu ce fel de termoizolanţi vor fi executate panourile. Furnizoarea a propus, prin proiectul de contract, executarea izolaţiei termice cu vată minerală. Beneficiarul a formulat obiecţiuni la contract solicitînd ca termoizolaţia să fie executată în trei variante : polistiren, vată minerală sau combinarea acestora. Aceste obiecţiuni nu au fost

soluționate la nivelul părților contractante și organelor tutelare ale acestora. Prin adresa Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe nr. 403802/7 mai 1980 s-a interzis utilizarea vatei minerale și polistirenului expandat cu începere de la 1 mai 1980, urmînd să se comunice furnizorilor sistarea fabricației de panouri mari izolate cu polistiren și vată minerală peste cantitățile necesare terminării locuințelor în curs de execuție la 1 mai 1980. Față de interdicția folosirii vatei minerale și polistirenului expandat pentru izolarea termică a panourilor, intervenită în cadrul anului de plan, rezultă că obiecțiunile formulate de beneficiar au rămas fără obiect. În aceste condiții, s-a considerat că livrarea panourilor executate de furnizoare cu izolație termică, executate cu polistirenul și vata minerală existentă în stoc pînă la data sistării, situație atestată de organul său tutelar, este contractuală. (Dec. P.A.S. 899/1982).

● Reclamanta a cerut obligarea pîrîtei la plata de penalități pentru nelivrarea în termen a produselor contractate. Arbitrajul a respins acțiunea reținînd că în speță nu sînt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru a se considera contractul perfectat și în ceea ce privește clauzele în legătură cu care au existat neînțelegeri precontractuale, rămase nesoluționate. Reclamanta a formulat cerere de arbitrare prin care a susținut că soluția a fost pronunțată cu încălcarea disp. art. 25 lit. e și art. 26 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice, întrucît contractul trebuia considerat perfectat în condițiile stabilite inițial prin proiectul de contract. În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că soluția se justifică pe materialul probator existent la dosar, din care rezultă că la proiectul de contract emis de pîrîtă, beneficiara reclamantă a formulat obiecțiuni, nesoluționate în conf. cu disp. art. 25 lit. e și art. 26 din Legea nr. 71/1969. În această situație, nu se poate considera contractul încheiat în forma inițială, așa cum susține beneficiara reclamantă, de vreme ce neînțelegerea a privit o clauză, în lipsa precizării căreia, executarea obligațiilor asumate de părți nu era posibilă și în consecință răspunderea acestora nu poate fi angajată pentru ceea ce nu s-a executat. Pentru aceste motive, a fost respinsă cererea de rearbitrare prin Decizia P.A.S. nr. 33/1981.

NEÎNȚELEGERI — SOLUȚIONARE — COMPETENȚĂ

● Potrivit art. 26 alin. 3 din Legea contractelor economice rezolvarea neînțelegerilor precontractuale de către organul competent se materializează într-o hotărîre. Hotărîrile date în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat. În cazul în care organul competent a rezolvat o neînțelegere privind refuzul de a contracta, hotărîrea ține loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți (art. 26 alin. 2 din Legea contractelor economice). În speță, fiind vorba de un refuz de contractare, hotărîrea pronunțată de organele tutelare ale părților, ține loc de contract de la data pronunțării acesteia, în raport de care părțile răspund pentru neexecutarea obligațiilor contractuale. (Dec. P.A.S. nr. 636/1982).

● Hotărîrea de soluționare a neînțelegerilor precontractuale trebuie să emane de la organele tutelare ale ambelor părți. În cazul în care numai organul tutelar al unei singure părți contractante ia o asemenea măsură, ea nu poate produce efecte juridice și asupra unității care nu se află în subordinea sa. Deciziile trebuie luate în comun de ambele organe tutelare pentru a fi obligatorii părților din contract (Dec. P.A.S. nr. 951/1978). Faptul că organul tutelar al uneia dintre părți, deși invitat, nu se prezintă pentru rezolvarea — în comun — a neînțelegerii precontractuale nu poate fi considerat ca o renunțare la obiecții sau ca o acceptare a clauzelor propuse de către unitatea furnizoare. Soluția contrară ar nesocoti legea și, în mod cu totul neîndreptățit, ar deduce anumite consecințe, în privința perfectării contractului, din omisiunea unuia dintre organele tutelare ale părților.

● Art. 25 din Legea nr. 71/1969 prevede ca declanșarea procedurii de încheiere a contractelor are loc prin emiterea comenzilor de către unitatea beneficiară. În cazul cînd beneficiarul nu emite comandă, furnizorul fiind în posesia actului de planificare este îndrituit și obligat, a întocmi și remite beneficiarului proiectul de contract pentru semnare. Dacă beneficiarul nu semnează contractul, cu sau fără obiecții, se consideră că refuză să contracteze și deci furnizorul va sesiza organul competent dacă nu i se restituie proiectul de contract în termen de 20 de zile de la primirea acestuia de către beneficiar (Dec. P.A.S. nr. 274/1978).

● În cazul în care s-au formulat obiecțiuni la contract, părțile sînt obligate să le concilieze prin întîlniri directe sau prin corespondență. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă la conciliere, deși a primit convocarea furnizorului și nici nu comunică în scris atitudinea sa, se consideră că refuză a contracta. Într-o astfel de situație, furnizorul este obligat a sesiza organul competent în termenul prevăzut de lege pentru ca beneficiarul să fie obligat a contracta. (Dec. P.A.S. nr. 280/1980).

● Potrivit art. 24 din Legea contractelor economice comanda confirmată în scris echivalează cu contract încheiat. Prin confirmarea comenzii se formează raporturi contractuale, în temeiul cărora se pretind penalități pentru neexecutarea obligațiilor asumate în acest mod. În speță, s-a constatat că s-au cerut penalități pentru nelivrarea produselor în trimestrul I/1982, deși unitatea furnizoare a confirmat comanda la 14 mai 1982. Pentru obținerea penalităților, unitatea beneficiară a susținut că au fost raporturi contractuale și în trim. I/1982, comanda confirmîndu-se numai în urma intervențiilor sale la organul superior al unității furnizoare. Respingîndu-se acțiunea unității beneficiare, s-a arătat că, simpla sa intervenție la organul superior furnizoarei nu constituie o neînțelegere precontractuală, care să fie soluționată printr-o hotărîre a organelor competente. Or, potrivit art. 25 din Legea nr. 71/1969, numai hotărîrea dată cu respectarea competenței și procedurii de soluționare a neînțelegerilor precontractuale se integrează în contract sau ține loc de contract, în situația refuzului de a contracta. (Decizia P.A.S. nr. 3378/1982).

● Legea nu prevede o anume formă pentru încercările de conciliere. S-a hotărît — pe drept cuvînt — că o conciliere realizată prin corespondență și nu printr-un proces-verbal unic întocmit de părți este validă și produce efecte juridice (Hot. arb.-interjud. București nr. 1715/1979).

● Potrivit art. 25 lit. d din Legea nr. 71/1969, cînd sînt obiecții la contract părțile trebuie să le concilieze, convocarea beneficiarului fiind în sarcina furnizorului. Dacă părțile sînt din aceeași localitate termenul de conciliere este de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile. De regulă, concilierea rezultă dintr-un act scris : proces-verbal de conciliere, adresa de acceptare sau de renunțare la obiecțiuni, după caz. În cazul în care părțile nu ajung la un acord în legătură cu obiecțiunile formulate de beneficiar, iar furnizorul nu sesizează în termen de 5 zile organul competent pentru soluționarea obiecțiilor neconciliate, acestea se consideră acceptate, dacă nu contravin legii și actelor de planificare. Drept urmare, cantitățile livrate de furnizor peste cele acceptate de beneficiar prin procesul-verbal de conciliere, sînt în afară de contract, acesta din urmă fiind în drept a le restitui neputînd fi obligat la plata contravalorii lor (Decizia P.A.S. nr. 1032/1979). În cazurile cînd produsele ce fac obiectul livrării contractului sînt supuse repartițiilor, prevederile acestora fiind obligatorii, nu pot fi modificate pe calea unor obiecții la proiectul de contract. Dacă obiecțiile sînt potrivnice elementelor cuprinse în repartiție nu pot fi admise de furnizor, iar dacă totuși au fost acceptate, acceptarea lor nu produce efecte (Decizia P.A.S. nr. 69/1980).

● Potrivit art. 28 din Legea nr. 71/1969, modificarea sau denunțarea unilaterală a contractului economic este

interzisă. De asemenea, modificarea contractului prin acordul părților nu se poate face dacă privește elementele cuprinse în balanțele materiale și în repartiții. Rezultă că, în cazul în care produsele sînt supuse repartizării centralizate, prevederile actului de planificare sînt obligatorii pentru părți, astfel că ele nu pot fi modificate pe calea unor obiecții la contract. În cazul în care obiecțiile la contract nu sînt conforme cu repartițiile emise, nu se poate reține acceptarea acestora de către furnizoare ca o consecință a nesesizării organelor competente în a le rezolva. (Dec. P.A.S. nr. 697/1980).

● Organele tutelare au competența de a renunța la obiecțiunile formulate de unitățile subordonate în cadrul procedurii de conciliere (Dec. P.A.S. nr. 1729/1977).

ÎNCHEIERE CONTRACT

● Potrivit art. 23 din Legea nr. 71/1969, clauzele prin care se încalcă prevederile legale, sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederile corespunzătoare legii, contractul este nul în întregime numai dacă înlocuirea clauzei nule nu este posibilă. Dacă părțile au stabilit termenele de livrare nesocotind prevederile actului de planificare, nu intervine în mod automat nulitatea contractului, ci acestea se înlocuiesc de drept cu cele prevăzute în actul de planificare. Această soluție are rolul să sporească răspunderea unităților socialiste pentru indeplinarea sarcinilor de plan izvorîte din planul unic de dezvoltare economico-socială. De altfel, în acest sens sînt și prevederile art. 28 din Legea contractelor economice potrivit cărora modificarea contractului prin acordul părților nu se poate face dacă privește elementele cuprinse în balanțele materiale și în repartiții. De unde rezultă că încheierea contractului, nu se poate face decît cu respectarea elementelor cuprinse în repartiție, inclusiv termenele de livrare, în scopul realizării principiului unității dintre plan și contract, în vederea îndeplinirii obiectivelor planului de stat. În ceea ce privește momentul în care neînțelegerea privește refuzul de a contracta, cum a fost cazul în speță, data încheierii contractului este data hotărîrii de obligare la contractare, indiferent dacă ulterior părțile perfectează sau nu contractul în forma prevăzută de lege (art. 26 din Legea 71/1969). (Dec. P.A.S. 650/1982).

● Specialitatea capacității de folosință este consecința caracterului planificat al activității organizației socialiste, aceasta fiind ținută să desfășoare numai o anumită activitate, care a fost stabilită prin plan. Ca atare, unitatea socialistă trebuie să dispună numai de acele drepturi pe care le reclamă înfăptuirea respectivelor sarcini de plan. Prin consecință, orice contract economic încheiat cu nesocotirea principiului specializării persoanelor juridice este lovit de nulitate. Nulitatea nu este remediabilă. Drept urmare, părțile trebuie puse în situația anterioară încheierii contractului, procedîndu-se la restituirea prestațiilor în măsura în care aceasta este posibil. În caz contrar se datorează numai prețul, neexistînd temei pentru acordarea de penalități. (Decizia P.A.S. nr. 2774/1979).

● Potrivit art. 35 din Decretul nr. 31/1954, persoanele juridice își exercită drepturile și își asumă obligațiile prin organele lor, adică persoanele împuternicite cu conducerea lor, potrivit actului de înființare. Actele juridice încheiate de organele persoanei juridice, în limita puterilor ce le-au fost conferite, sînt actele persoanei juridice însăși. În speță nu s-a dovedit că pîrîtul s-a obligat printr-un contract economic să execute și să predea reclamantei lucrarea, iar adresa prin care o subunitate a trustului și-a luat angajamentul în acest sens nu produce efecte juridic, subunitatea respectivă neavînd personalitate juridică și nici împuternicire de reprezentare pentru încheierea de contracte. În această situație, pretinsul angajament al subunității fără personalitate juridică nu poate constitui temeiul unor pretenții pentru daune împotriva unității cu personalitate juridică, astfel că reclamanta suportă consecințele decurgînd din luarea în considerare a unui asemenea angajament care, în condițiile textelor sus-citate, nu constituie un angajament valabil asumat. (Dec. P.A.S. nr. 231/1978).

● Potrivit art. 25 din Legea nr. 71/1969 contracte economice trebuie să se încheie într-o perioadă de 90 de zile de la data primirii normativelor de plan sau de la data primirii repartițiilor de către unitățile socialiste interesate. Legea nu prevede nici o sancțiune pentru depășirea acestui termen, contractele fiind valabil încheiate chiar dacă acest termen a fost depășit. În cazul în care una din părți dovedește că a suferit prejudicii din cauza partenerului care prin comportamentul său a zădărnicit sau a îngreunat definitivarea la timp a contractului, organul arbitral obligă, la plata de despăgubiri. (Dec. P.A.S. nr. 1437/1979).

● În raporturile juridice dintre organizațiile socialiste forma scrisă este imperios obligatorie. Și contractele economice trebuie încheiate fie sub forma înscrisului unic, fie sub forma simplificată a comenzii urmată de confirmare sau executare, în condițiile legii. O livrare care nu-și găsește suport într-una din aceste forme se tratează ca simplu fapt juridic. În cauză, neexistînd încheiat un contract economic, sub forma înscrisului unic sau sub forma simplificată a comenzii urmată de acceptare ori executare și efectuată fără adeverință de disponibil, cu încălcarea prevederilor Legii finanțelor nr. 9/1972, constituind o operațiune nulă ca act juridic, atrage restituirea prestațiilor efectuate, în natură sau prin echivalent, dacă nu mai este posibilă restituirea în natură. (Dec. P.A.S. nr. 2684/1975).

● Potrivit prevederilor din Legea nr. 71/1969, în relațiile economice, organizațiile socialiste folosesc contracte scrise. Forma scrisă a contractului economic este impusă de funcțiile acestuia. În mod limitativ, legea admite încheierea contractelor și altfel decît printr-un înscris unic și anume comanda urmată de acceptare sau executare. Pentru calificarea unei operațiuni economice executate pe bază de comandă urmată de acceptare sau executare ca avînd valoarea unui contract, este însă neceesar să se emită o comandă scrisă care să cuprindă elementele esențiale ale unui contract. În lipsa comenzii scrise nu se poate considera că operațiunea respectivă s-a efectuat în cadrul unui contract, deoarece nu se poate realiza rolul acestuia de a contribui la concretizarea sarcinii de plan și la controlul îndeplinirii acesteia. (Dec. P.A.S. nr. 3594/1977).

● Potrivit art. 24 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, raporturile contractuale dintre unitățile socialiste se stabilesc în formă scrisă. Comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, sau executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat. Livrările ce se fac între unitățile socialiste fără a se fi încheiat contract în formă scrisă sau fără să se încadreze în una din excepțiile acceptate de lege (comandă urmată de confirmare sau de executare), constituie abateri de la disciplina contractuală. Această abatere, constînd din nerespectarea formei prevăzută de lege pentru încheierea contractelor, nu poate duce însă la nulitatea operației ca act juridic. De aceea, o livrare făcută fără respectarea formei legale privind încheierea contractului poate fi refuzată de beneficiar, furnizorul neputînd emite nici o pretenție față de acesta spre a-l obliga să accepte prestația. Beneficiarul trebuie să restituie însă produsele neacceptate, răspunzînd de daunele pe care le-ar cauza furnizorului, dacă nu ia măsuri corespunzătoare de păstrare și de conservare a calității. Dacă însă livrarea a fost acceptată, furnizorul răspunde de calitate, iar beneficiarul este obligat a plăti prețul și a îndeplini celelalte îndatoriri rezultate din faptul acceptării livrării. Neplata la termen a prețului nu poate atrage aplicarea de penalități. (Decizia P.A.S. nr. 362/1979).

● În lipsa unui contract semnat, între părți nu se stabilesc raporturi contractuale. În cazul în care proiectul de contract întocmit de furnizor este restituit de beneficiar nesemnat, furnizorul are obligația de a sesiza organul competent, pentru ca decizia dată în rezolvarea refuzului de a contracta să țină loc de contract, pînă la perfectarea acestuia. În cazul în care furnizorul nu formulează

sesizarea, contractul se consideră neîncheiat, beneficiarul nu are obligația de a primi produsele și de a plăti contravaloarea lor. Soluția este de natură să mobilizeze unitățile socialiste ca să stăruie pentru perfectarea contractelor economice. (Decizia P.A.S. nr. 1234/1978). În cazul în care beneficiara emite inițial o comandă pe care furnizorul nu o confirmă, dar emite un proiect de contract pe care însă beneficiarul nu-l confirmă ulterior, s-a decis că nu ne aflăm în prezența unei confirmări de comandă, întrucît proiectul de contract nu poate fi considerat ca fiind o confirmare (Decizia P.A.S. nr. 2285/1979).

● În conformitate cu art. 17 din Legea nr. 71/1969, „în cazul unor produse pentru care, la data contractării, nu sînt precizate sortimentele, tipurile, dimensiunile sau alte caracteristici necesare executării obligațiilor asumate, părțile vor prevedea termenele de prezentare a acestora, care nu vor putea depăși șase luni înainte de la data livrării". Termenul limită în care trebuie realizată completarea contractului este, așa cum s-a văzut, de 6 luni. Ca atare, unitățile socialiste pot stabili termene mai scurte, dar nu mai lungi decît cel prevăzut de lege. În cazul nesocotirii acestei interdicții, considerăm că termenul mai lung convenit de către părți este înlocuit de drept cu termenul limită de 6 luni stabilit pe cale normativă. Stabilirea concretă a conținutului contractului economic poate avea loc prin scrisori, desfășurătoare etc. În cazul în care nu cad de acord asupra conținutului contractului, părțile sînt obligate ca, în cazul neconcilierii obiecțiunilor să sesizeze, în condițiile legii, organul tutelar. Obligația este în sarcina furnizorului (Dec. P.A.S. nr. 992/1978).

● Prin hotărîrea nr. 2097/1979, Arbitrajul de Stat Central, s-a pronunțat, printre altele, și asupra neînțelegerilor dintre părți referitoare la scadența obligațiilor de livrare. Susținerea pîrîtei-furnizoare, în sensul că obligațiile sale de livrare au fost trimestriale, iar nu lunare, a fost înlăturată cu motivarea că prin pct. 3 al contractului încheiat între părți s-a prevăzut că reclamanta-beneficiară va întocmi și trimite pîrîtei-furnizoare desfășurătoare de livrare. Asemenea desfășurătoare au fost comunicate din timp, iar în cuprinsul lor s-au făcut eșalonări lunare cu mențiunea că ele fac parte integrantă din contract. „Pîrîta nu a formulat nici o obiecțiune la acest desfășurător — a reținut arbitrajul — și ca atare, răspunderea sa urmează să fie angajată în raport cu termenele de livrare lunare".

● Potrivit art. 23 alin. 1 din Legea nr. 71/1969, în contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii. Prin contractele economice nu pot fi asumate obligații sub condiție. În speța la care ne referim în continuare, prin anexa unui contract s-a stipulat o clauză în baza căreia cantitățile de agregate vor fi livrate în funcție de aprobarea planului de transport de către cărăuș. O asemenea clauză prin care se asumă o obligație sub condiție fiind nulă, în mod justificat a fost privită de organul arbitral ca nulă (Decizia P.A.S. nr. 3555/1977. Tot astfel, într-un contract de furnizare (fără ca livrările să fie efectuate în tranzit), s-a stipulat ca plata produselor să se facă de o terță unitate, alta decît beneficiara nominalizată în repartiția emisă de organul competent. O asemenea clauză este ilegală, deoarece respectiva unitate nu era parte în contract și deci nu avea nici o obligație cu caracter contractual (Decizia P.A.S. nr. 196/1980).

● Unitatea beneficiară a cerut obligarea unității furnizoare la plata de daune pentru prejudiciul produs în urma livrării unor țevi necorespunzătoare. Pentru soluționarea litigiului s-a constatat că, pîrîta furnizoare a livrat țevi pentru construcții cu incluziuni nemetalice, defecțiune care a cauzat prejudiciul. Prescripțiile de calitate interzic livrarea de țevi cu incluziuni nemetalice pentru cazane. În această situație, dacă unității beneficiare, în activitatea sa concretă, îi erau necesare țevi de construcții fără incluziuni nemetalice, trebuia să stăruie în vederea includerii unei clauze corespunzătoare în contract. Lipsind din contract o asemenea clauză, realizarea unor produse necorespunzătoare activității unității beneficiare a rezultat din propria sa superficialitate manifestată în faza încheierii contractului, ceea ce a dus la respingerea acțiunii în daune. (Dec. P.A.S. nr. 301/1983).

MODIFICAREA ȘI ADAPTAREA CONTRACTULUI

● În cazul în care are loc o modificare, în condițiile legii, a actului de planificare, acesta produce o influență directă a contractului economic încheiat în baza sa. Prin consecință, contractul economic poate pierde total sau parțial valabilitatea sa, rămînînd fără bază legală. Decizia P.A.S. nr. 2709/1975 a reținut că în baza contractelor economice reclamanta — în calitate de furnizoare — a livrat beneficiarei pîrîte I, dar factura emisă a fost achitată de pîrîta II, cu o întîrziere de 38 zile, pentru care s-au solicitat prin acțiune, de la pîrîta aflată în culpă, penalitățile prevăzute de lege. Prin hotărîrea inițială nr. 3198/1974, la plata penalităților a fost obligată pîrîta II, dar prin Dec. P.A.S. nr. 3060/1974 s-a dispus rearbitrarea litigiului, stabilindu-se că această pîrîtă nu s-a aflat în raporturi contractuale cu furnizoarea reclamantă și deci nu-i sînt aplicabile prevederile legii, reținîndu-se și că protocolul încheiat între cele două pîrîte nu are caracterul unui act de planificare obligatoriu și opozabil furnizoarei, căreia nici măcar nu i-a fost comunicat, motiv pentru care nu a operat modificarea de drept a contractului inițial și schimbarea beneficiarei, totodată neproducîndu-se nici o influență indirectă asupra contractului din litigiu, întrucît nici una dintre pîrîte nu a solicitat modificarea corespunzătoare a contractului de aprovizionare cu utilaje. Cu ocazia arbitrării litigiului a fost depus la dosar și actul din care rezultă că s-au modificat indicatorii de plan pe titularii de investiții. Acest act de planificare, emis de organul competent, produce o influență directă asupra contractului economic din litigiu, care a rămas fără bază legală. Unității i s-a restructurat și planul financiar în mod corespunzător cu modificarea planului economic. Pentru culpa de a nu fi comunicat furnizoarei reclamante că prin reducerea indicatorilor săi de plan și-a pierdut valabilitatea contractul economic, așa cum a fost încheiat inițiat, pîrîta, răspunde de daunele astfel cauzate, așa cum ar fi cheltuielile de arbitrare ocazionate și, eventual, alte daune pe care furnizoarea le-ar putea dovedi și solicita în condițiile legii.

● Potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969, modificarea sau denunțarea unilaterală a contractului economic este interzisă. Modificarea acestui contract se poate face numai de comun acord de către părțile care l-au încheiat, cu respectarea sarcinilor trasate de organele de planificare competente. În speță, raporturile contractuale nefiind modificate de părți în condițiile legii, furnizoarea avea obligația să execute contractul în cantitățile, sortimentele și la termenele prevăzute în anexa la contract și întrucît nu a respectat termenele de livrare datorează penalități de întîrziere. Întrucît voința părților de a modifica contractul economic trebuie să fie materializată într-un înscris, susținerea unității furnizoare că modificarea a intervenit în temeiul unei convorbiri telefonice cu unitatea beneficiară, în legătură cu decalarea termenelor de livrare, nu poate fi reținută. (Dec. P.A.S. nr. 3156/1977).

● Modificarea contractului poate opera și în mod tacit, dacă una din părți acceptă condițiile în care cealaltă și-a executat obligația contractuală. (Dec. P.A.S. nr. 1800/1979).

● În cazul cînd sortimentele nu sînt stabilite prin repartiție, ci prin acordul părților, livrarea și acceptarea unor alte sortimente din cadrul aceleiași grupe de produse echivalează cu o modificare a contractului de livrare realizată prin acordul părților. O asemenea soluție nu se justifică însă decît în situația în care beneficiarul are posibilitatea să dea sortimentelor primite în locul celor contractate aceeași destinație economică. În speță, unitatea beneficiară deși a acceptat alte sortimente decît cele contractate, nu și-a putut îndeplini planul de producție pe sortimente de țesături pentru care a încheiat contracte cu beneficiarii ei. În aces-

te condiții, nu se poate considera că s-a realizat o modificare a contractului de livrare, prin acord comun, deoarece fiecare dintre sortimentele contractate aveau utilizări distincte în procesul său de producție, fiind lipsită de relevanță împrejurarea că în schimb au fost livrate în plus alte sortimente, peste cantitățile contractate. De altfel, interesele economiei naționale impun ca producția să fie diversificată, furnizorul avînd obligația să-și îndeplinească sarcinile contractuale de livrare nu numai sub aspect cantitativ, ci și pe structură sortimentală (P.A.S., decizia nr. 441/1982).

● Este interzis ca prin acordul expres sau tacit al părților să se modifice contractul în privința elementelor cuprinse în balanțele materiale și în repartiții. Această interdicție privește nu numai faza de încheiere a contractului ci și întreaga durată de executare a acestuia. Orice clauză prin care s-ar încălca această interdicție este lovită de nulitate (art. 23 și 28 din Legea contractelor economice). Faptul că unitatea beneficiară a acceptat alte sortimente, în parte diferite de sortimentele prevăzute în repartiție dar în cadrul aceleiași grupe de produse, nu poate deci echivala cu o modificare tacită a contractului (care este admisă) atîta vreme cît prin aceasta s-a adus o atingere specificațiilor contractuale stipulate în baza actului de planificare (P.A.S., decizia nr. 22/1982).

● Coordonatorul de balanță a modificat în cursul perioadei de plan sortimentația din repartiție. În această situație, părțile din contract aveau obligația să realizeze adaptarea acestuia printr-un act adițional, semnat de persoane competente. Dacă nu a intervenit actul adițional, modificările aduse repartiției operează de drept, în temeiul unității dintre plan și contract. În consecință, răspunderea unității furnizoare pentru nerespectarea sortimentelor, precum și refuzul unității beneficiare de a primi și plăti produsele pentru neîndeplinirea clauzelor cu privire la diversificarea sortimentală se apreciază în raport cu noile elemente ale repartiției (Dec. P.A.S. nr 805/1983).

NULITATEA CONTRACTULUI

● Potrivit art 96 din Legea finanțelor, este interzisă încheierea de livrări pentru investiții, înainte de includerea acestora în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice. Potrivit legii în consecință, dacă la data încheierii contractului de livrare investiția nu era aprobată, contractul este nul, el nefiind validat decît la data obținerii acestei aprobări. Pînă la această dată, contractul nu poate produce efecte (fiind lovit de nulitate) și deci nu există temei pentru plata penalităților de întîrziere în plata prețului produselor livrate cu încălcarea dispozițiilor legale susmenționate. În speță, era vorba de un contract de livrare de utilaje, încheiat și executat mai înainte de aprobarea listei utilajelor respective. Aprobarea organului competent fiind obținută ulterior livrării utilajelor, plata prețului nu s-a putut face decît la acea dată, deci cu întîrziere, fără însă că unitatea furnizoare să fie îndreptățită, din motivele sus-indicate, să pretindă penalități pentru întîrzierea în plata prețului (Dec. P.A.S. nr. 965/1982).

● Potrivit art. 96 din Legea finanțelor nr. 9/1972 și a art. 86 din Legea investițiilor nr. 9/1980 se interzice contractarea utilajelor pentru investiții înainte de înscrierea lucrării în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației. În speță, s-a constatat că încheierea contractului pentru livrarea de utilaje s-a realizat numai pe baza comunicării făcute de unitatea beneficiară către furnizoare cu privire la deschiderea finanțării și indicarea numărului său de cont.. Fără aprobarea investiției însă, comunicarea unității beneficiare nu are nici o relevanță și nu determină valabilitatea contractului. În consecință, contractul încheiat fiind nul, s-a respins acțiunea unității furnizoare pentru penalități de întîrziere în plata prețului. (Dec. P.A.S. nr. 26/1982).

● Pentru ca eroarea viciu de consimțămînt să producă efecte, adică să atragă nulitatea contractului, în dreptul civil este cerută îndeplinirea unor anumite condiții. Elementul asupra căruia poartă eroarea să fi fost hotărîtor la încheierea contractului în sensul că, dacă nu ar fi fost în eroare și ar fi cunoscut situația reală, partea nu ar fi consimțit la încheierea contractului. În acest sens, prin Decizia nr. 1/1967 a Colegiului civil al Tribunalului Suprem s-a stabilit că eroarea nu produce nulitate decît atunci cînd privește substanța obiectului convenției, adică acele calități subiective ale obiectului convenției pe care părțile contractante le-au avut în vedere și care servesc drept motiv determinant pentru formarea acordului de voință, în sensul că, în lipsa lor nu ar fi contractat. Însușirile substanțiale ale produsului se apreciază și se analizează de la caz la caz, în funcție de interesul urmărit de parte la încheierea contractului. A doua condiție este aplicabilă numai contractelor cu titlu oneros, adică acelor contracte, în care părțile urmăresc un folos. Prin această condiție se cere ca cealaltă parte (împotriva căreia se invocă eroarea) să fi știut sau să fi trebuit să știe că faptul asupra căruia poartă eroarea este factorul care a determinat în mod hotărîtor pe cealaltă parte să contracteze. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1139/1979 s-a statuat că în cazul în care se constată eroare asupra substanței produsului convenit, atît din partea furnizorului cît și din partea beneficiarului, se face aplicațiunea prevederilor art. 954 Codul civ. privitoare la nulitatea convenției în caz de eroare asupra substanței obiectului. Reține atenția faptul că practica arbitrală admite consecințele erorii asupra calității substanțiale ale produsului numai în măsura în care ambele părți au cunoscut caracterul deerminant al erorii. În situația excepțională a constatării nulității unui contract economic pe motivul erorii asupra însușirilor substanțiale ale produsului, se pune problema suportării daunelor ivite. După cum se arată și în decizia citată mai sus, daunele rezultate din eroarea constatată se suportă de către părți în raport cu culpa fiecăreia la producerea lor.

ÎNCETAREA CONTRACTULUI

● Potrivit Legii nr. 71/1969, în cazul în care furnizorul acceptă, la cererea beneficiarului, încetarea contractului, acesta din urmă este obligat să suporte toate cheltuielile efectuate de producător pînă la data sistării contractului. În speță, încetarea contractului pe motiv că lucrarea în care urma să fie încorporat utilajul contractat a fost scoasă din planul de investiții, a fost solicitată de beneficiar la o dată cînd utilajul este executat pe baza unei comenzi ocazionale emise de acesta. În atare situație, încetarea contractului nu poate produce efecte prejudiciabile în patrimoniul producătorului, care trebuie să fie dezdăunat pentru cheltuielile efectuate, utilajul — în condițiile în care a fost executat — neputînd fi valorificat de producător către un alt beneficiar. Revine beneficiarului sarcina să sesizeze organul în subordinea căruia se află, pentru a redistribui utilajul — execuție specială — la o altă unitate din sistem, care să poată să îl utilizeze potrivit cu destinația lui economică, spre a se evita o pagubă pentru economia națională. (Dec. P.A.S. nr. 3678/1977).

● Potrivit metodologiei instituite prin H.C.M. nr. 1270/1975, orice modificare de sarcină de plan trebuie să fie făcută în principiu, de organul care a stabilit-o cu aceleași aprobări și avize. În lipsa acestor aprobări și avize, coordonatorul de balanță este în drept a modifica sarcina de plan ce stă la baza unui contract economic încheiat numai în cazul cînd măsura luată nu implică modificarea balanței materiale. În consecință, unitatea care invocă anularea sarcinii de plan trebuie să facă dovada fie că anularea s-a făcut cu respectarea metodologiei prevăzută prin H.C.M. nr. 1270/1975, fie că anularea nu implică modificarea balanței. În caz contrar, modificarea repartiției nu poate produce efecte juridice și ca atare nu poate fi luată în considerare de arbitraj (Decizia P.A.S. nr. 1321/1979). În cazul cînd anularea repartiției s-a făcut conform prevederilor legale, se desființează de drept și contractul economic încheiat. În atare situație, unitatea furnizoare nu poate formula acțiune în daune avînd ca obiect cheltuielile efec-

tuate pentru fabricarea produselor pînă la data cînd a intervenit anularea repartiției, deoarece anularea repartiției nu s-a dispus la cererea sau din culpa furnizoarei, ci în considerarea intereselor economiei naționale. (Decizia P.A.S. nr. 1562/1978).

COLABORAREA PĂRȚILOR PENTRU EXECUTAREA CONTRACTULUI

● În conformitate cu prevederile Legii contractelor economice, ambele părți trebuie să contribuie, prin îndeplinirea obligațiilor ce le revin, la executarea în natură a contractului economic încheiat, în considerarea faptului că numai o asemenea executare asigură realizarea sarcinilor de plan. În cazul în care, potrivit contractului, produsele se ridică de beneficiar și acesta nu se prezintă la furnizor în acest scop, furnizorul are obligația de a lua măsuri pentru a determina executarea contractului, expediind produsele pregătite în vederea livrării, pe adresa beneficiarului. Dacă furnizorul nu procedează astfel, răspunderea pentru neexecutarea contractului îi revine lui, considerîndu-se că la termenul contractual prestația nu era executată și, ca atare, contractul nu s-a executat din această cauză și nu datorită neprezentării beneficiarului pentru a o prelua. (Dec. P.A.S. nr. 3900/1977).

● Executarea în natură a contractelor economice încheiate între organizațiile socialiste, în scopul îndeplinirii sarcinilor ce le revin acestora din planul economiei naționale, reprezintă un principiu general al dreptului socialist. Atunci cînd prin contract beneficiarul și-a asumat obligația de a ridica produsele la termenele stabilite și nu-și îndeplinește această obligație, el răspunde în conformitate cu legea. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă să ridice produsele nici pînă la sfîrșitul anului de plan, contractul rămînînd din această cauză neexecutat, răspunderea beneficiarului urmează a fi angajată și pentru această abatere în afară de penalitățile de întîrziere. (Dec. P.A.S. nr. 3020/1978).

● Potrivit contractului livrarea produselor urma să se facă prin ridicarea lor de către delegatul unității beneficiare de la depozitul unității furnizoare. În același timp, părțile au prevăzut posibilitatea ca expedierea produselor să se facă de către unitatea furnizoare. Contractul rămînînd neexecutat, la stabilirea părții vinovate s-a reținut, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1586/1979, că părțile fiind din aceeași localitate, unitatea beneficiară s-a prezentat pentru ridicarea mărfii, iar livrarea s-a făcut pe măsura comenzilor și solicitării beneficiarei, nefăcîndu-se dovada că pentru contractul în litigiu, deși s-a prezentat, marfa nu a existat în depozitul furnizorului. Ca urmare, față de obligația expresă a beneficiarului de a ridica produsele și ținînd seama de faptul că livrările se efectuează între două părți cu sediul în aceeași localitate, arbitrajul a reținut întemeiat că neexecutarea contractului prin neridicarea produselor este imputabilă beneficiarei, astfel că justificat a fost respinsă acțiunea acesteia pentru obligarea furnizoarei pîrîte la plata penalităților de întîrziere în livrare. Apare, deci, că ridicarea de către delegatul unității beneficiare numai a produselor solicitate, unită cu împrejurarea că produsele contractate au existat în depozitul unității furnizoare, a putut să determine concluzia că această din urmă unitate nu se face vinovată în privința neexecutării contractului.

LIVRAREA ÎN TRANZIT

● Livrările în tranzit se caracterizează prin aceea că se încheie două contracte conforme sarcinilor de plan, unul între furnizorul efectiv și veriga intermediară, iar celălalt între veriga intermediară și beneficiarul efectiv.

Ambele contracte sînt încheiate în vederea executării aceleiași sarcini de plan, iar produsele circulă direct între furnizorul și beneficiarul efectiv. Livrarea în tranzit poate avea loc numai dacă o clauză în acest sens este inserată, concordant, în ambele contracte pe care trebuie să le încheie veriga intermediară. Omisiunea verigii intermediare de a prevedea această clauză, în unul din contracte face ineficientă clauza tranzitului organizat, înscrisă doar în celălalt contract. Atîta vreme cît nu sînt întrunite condițiile menționate, nu se poate reține existența tranzitului organizat. (Dec. P.A.S. nr. 2619/1979).

● Răspunderea pentru întîrzierea în plata prețului are loc și în situația cînd expedierea produselor s-a efectuat pe adresa altei unități decît aceea care figurează ca beneficiară în contract. Sînt cazuri cînd la încheierea contractului, unitatea beneficiară solicită expedierea produselor la adresa unei alte unități, iar furnizorul acceptă această cerere. În astfel de situații, penalitățile pentru întîrzierea plății prețului pot fi obținute de către furnizor numai de la beneficiara care este parte în contract, așa cum rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 421/1980. „Livrarea a cărei contravaloare s-a achitat cu întîrziere, s-a făcut de furnizoare în executarea contractului încheiat cu petiționara, în baza repartiției a cărei titulară era. Este adevărat că prin distribuitorul aflat la dosar s-au comunicat reclamantei de către pîrîtă unitățile din subordinea sa beneficiare directe dar acest fapt nu modifică raporturile juridice create între reclamanta-furnizoare și beneficiara repartiției și a contractului. În speță, nu este vorba de o livrare în tranzit organizat, nefiind întrunite cerințele acestei modalități de livrare.

LIVRĂRILE ÎN TRANZIT ORGANIZAT

● Livrările în tranzit organizat se caracterizează prin aceea că, pentru realizarea aceleiași sarcini de plan, se încheie două contracte și anume: unul între furnizorul efectiv și veriga intermediară, iar celălalt între veriga intermediară și beneficiarul efectiv, produsele circulînd direct între furnizor și beneficiarul efectiv. Livrarea în tranzit organizat poate avea loc numai dacă o clauză în acest sens a fost inserată în ambele contracte, veriga intermediară fiind obligată să încheie coordonat și concordant ambele contracte. Omisiunea verigii intermediare privitoare la această obligație face ineficientă clauza tranzitului înscrisă numai într-unul din contracte, aceasta urmînd să suporte consecințele juridice rezultate din cauza acestei omisiuni. (Dec. P.A.S. nr. 2062/1982).

● La pct. 94 din Normele metodologice nr. 2/1980 ale B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E. se prevede că în cazul cînd furnizorul în baza contractelor încheiate cu unitate intermediară, livrează mărfurile direct beneficiarului, se va folosi cu precădere decontarea prin tranzit organizat. Livrările în tranzit se caracterizează prin aceea că, deși se încheie două contracte, conform sarcinilor de plan, unul dintre furnizorul efectiv și veriga intermediară, iar celălalt între veriga intermediară și beneficiarul efectiv, produsul circulă direct între furnizorul producător și beneficiarul efectiv. În consecință, litigile privind neîndeplinirea obligațiilor contractuale, se soluționează între furnizorul produselor și beneficiarul efectiv. Fiind vorba de livrări în tranzit organizat beneficiarul efectiv nu a încheiat direct, contractul cu producătorul, ci prin intermediul verigii, dar, aceasta nu răspunde pentru neexecutarea obligațiilor de livrare de către furnizorul producător. În atare situație, Arbitrajul nu a reținut acțiunea reconvențională formulată de beneficiarul direct împotriva verigii intermediare, întrucît nu există o legătură directă între pretențiile din acțiunea principală și cea reconvențională. (Dec. P.A.S. nr. 416/1982).

● Potrivit art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972, livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste se fac numai după ce unitățile în cauză s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestor cooperative și asociații. Conform pct. 25 anexa 5 din Normele metodologice privind facturarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980, emise de B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E., pentru materialele și utilajele care se aprovizionează prin tranzit achitat, unitățile producătoare livrează mărfurile după ce primesc confirmarea întreprinderilor de aprovizionare asupra posibilităților de plată ale cooperativelor agricole de producție sau asociațiilor eco-

nomice intercooperatiste. În speță, reclamanta nedovedind că s-a asigurat, în prealabil, de posibilitățile de plată ale beneficiarei și cum, neachitarea facturilor s-a datorat lipsei de plafon, Arbitrajul a respins pretențiile acesteia referitoare la plata dobînzilor încasate de bancă, cu atît mai mult cu cît, plățile erau interzise pînă la primirea plafonului. (Dec. P.A.S. nr. 344/1982).

LIVRARE FĂRĂ CONTRACT

● În cazul în care reprezentantul unității socialiste destinatare, avizată de sosirea unor vagoane cu produse necomandate de ea, a semnat de primirea vagoanelor, a ridicat documentul de transport și a achitat taxele corespunzătoare, aceasta echivalează cu o aderare la contractul de transport, situația confirmînd faptul că produsele livrate i-au fost necesare. În consecință, pentru descărcarea vagoanelor cu depășirea termenului liber tarifar, răspunderea pentru plata taxelor de locații către cărăuș îi revine unității destinatare, nu unității expeditoare. În speță, unitatea destinatară, avizată de sosirea vagoanelor încărcate cu produse de balastieră pe care nu le comandase, nu a procedat potrivit prevederilor art. 9 (1) din T.L.M.-C.F.R., adică să pună vagoanele la dispoziția predătorului (expeditorului), ci a semnat de primirea lor, a ridicat documentul de transport și a achitat taxele, solicitînd doar trimiterea unui delegat al unității furnizoare pentru a constata starea balastului (P.A.S., decizia nr. 2416/1981).

● În cazul livrării unor cantități de produse ce exced cantitatea contractată, furnizorul nu este îndreptățit să pretindă de la beneficiar penalități de întîrziere în plata prețului acestora, întrucît cantitățile respective sînt livrate extracontractual (Decizia P.A.S. nr. 933/1980).

● Reclamanta a cerut obligarea pîrîtei la plata unor produse cosmetice livrate fără contract. Arbitrajul a respins acțiunea, reținînd că între părțile în litigiu nu a existat un raport contractual sau eventual o înțelegere care să justifice acceptarea și plata produselor de către pîrîtă care la primirea lor a încheiat un proces-verbal de custodie, ținînd produsele la dispoziția furnizorului. Prin cererea de rearbitrare formulată împotriva acestei hotărîri, reclamantul critică soluția, susținînd că între părți ar fi existat, totuși, o înțelegere „verbală" referitoare la mărfurile în discuție și care s-ar deduce din primirea produselor de către beneficiara-pîrîtă și mențiunea făcută de directorul adjunct al pîrîtei pe o corespondență purtată între părți în cursul litigiului „am înțeles să vă dăm tot sprijinul în calitate de titulari de contract". În exercitarea dreptului de control s-a reținut că cererea de rearbitrare nu este întemeiată întrucît : Legea contractelor economice nr. 71/1969, alin. 3 că „raporturile contractuale dintre unitățile socialiste, precum și modificarea acestora se stabilesc în formă scrisă".

Practica arbitrală a recunoscut existența contractului și în cazul nerespectării formei scrise, restrîngînd însă efectele acestuia la antrenarea răspunderii furnizorului pentru calitatea produselor și la obligarea beneficiarului de a plăti prețul și a restitui ambalajul, cu condiția, însă, ca acordul de voință să rezulte din faptul că livrarea făcută de furnizor fără respectarea formei contractuale este acceptată de către beneficiar. În speță, nu a existat, însă, nici contract scris între părți, nici acceptarea livrării de către beneficiar, primirea produselor în depozitul său neputînd echivala cu acceptarea acestora, atîta vreme cît în corespondența urmată între părți, pîrîta și-a precizat refuzul de acceptare, arătînd că ține produsele la dispoziția reclamantului. În acest sens, pîrîta a dat o explicație diferită înțelegerii dintre părți și anume că produsele i-au fost trimise pe motiv că prezentau defecte de fabricație și că deși nu proveneau din depozitul său a înțeles să-l sprijine pe reclamant, intervenind la producător pentru recondiționare ; că însă în urma analizei efectuată de aceasta, a rezultat că produsele nu aveau vicii de fabricație și că, de altfel, termenele de garanție eru depășite. Chir dacă această explicație nu ar corespunde realității, consecințe în privința inexistenței raportului juridic este aceeași întrucît în condițiile cauzei, acordul pîrîtei de a accepta livrarea nu poate fi dedus. De altfel, depășirea termenului de garanție la data livrării produselor ar fi justificat refuzul de plată, chiar în cazul existenței unui raport juridic. Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia nr. 494/1981).

● În măsura în care o livrare făcută fără respectarea formei contractuală a fost acceptată de beneficiar, furnizorul răspunde de calitatea necorespunzătoare a produselor livrate. De asemenea, beneficiarul urmează a fi ținut să execute obligațiile ce-i revin, rezultate din faptul acceptării livrării și anume : plata prețului și dacă este cazul restituirea ambalajelor. Acestea sînt singurele efecte ce pot fi recunoscute unor asemenea operații făcute fără respectarea formei prevăzute de lege. În aceste condiții, în speță s-a stabilit că nu se pot acorda reclamantei dobînzile de 6% pe an solicitate. (Dec. 556/1982).

● În cazul livrării de produse făcută fără respectarea formei contractuale și neacceptate de beneficiar din orice cauză (în peță și pentru calitate necorespunzătoare), refuzul de plată a prețului este justificat, atunci cînd beneficiarul restiutie produsele sau le ține la dispoziția furnizorului. (Dec. P.A.S. 241/27.II.1981).

● În conf. cu art. 158 lit. b din Legea finanțelor nr. 9/1972 și Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, beneficiarul are dreptul ca, înlăuntrul termenului stabilit pentru acceptare sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata integral sau parțial, după caz, cînd livrarea produselor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor nu constituie obiectul unui contract sau nu are alt temei legal, cu condiția să nu folosească bunurile pentru care se cere plata. Stabilindu-se de către org. arbitral că produsul livrat de reclamantă a fost necomandat și necontractat, fiind ținut la dispoziția sa în custodia pîrîtului s-a reținut ca legal refuzul de plată al prețului. (Dec. P.A.S. nr. 294/27.II.1982).

Fapta unei unități socialiste de a expedia unei alte unități produse care nu formează obiectul unei comenzi sau contract economic are, în mod incontestabil, caracter ilicit și ca atare, respectiva unitate — fiind în culpă — trebuie să suporte consecințele patrimoniale care se produc în asemenea situații. Livrarea unor produse necontractate nu constituie o abatere de la disciplina contractuală care să intereseze exclusiv raportul dintre unitățile respective. Interesele economiei naționale impun ca urmările unei asemenea abateri să fie reduse la minimum. Practica arbitrală a recunoscut unele obligații și în sarcina unității socialiste căreia i s-au expediat produse necontractate iar pentru neîndeplinirea acestor obligații se angajează răspunderea unităților respective. Primind asemenea produse, unitatea destinatară se poate afla în fața mai multor alternative pentru îndeplinirea obligațiilor ce-i revin. Ea trebuie să opteze pentru alternativa cea mai economicoasă în așa fel încît daunele să fie cît mai limitate. În legătură cu această opțiune, s-a pus problema dacă unitatea destinatară este obligată — în toate cazurile — să descarce produsele necontractate din mijlocul de transport și să le păstreze la dispoziția unității expeditoare. Prin Dec. P.A.S. nr. 1277/1978 s-a reținut că o unitate a livrat în tranzit achitat, către alta o cantitate de spalieri pentru vie ce nu figura în contractul încheiat cu veriga intermediară, contract în executarea căruia s-a efectuat livrarea. Destinatara neavînd posibilitatea să utilizeze produsele necontractate, le-a restiuit fără să le descarce din mijlocul de transport. Obiecțiunea că destinatara trebuia să descarce spalierii, a fost înlăturată cu motivarea că marfa nu a fost contractată iar destinatara nu o putea utiliza, că era inutil și neeconomicos să o descarce... Rezultă deci, că descărcarea produselor nu este singura modalitate la care trebuie să recurgă unitatea destinatară în cazul livrărilor necontractuale.

Grupaj de practică selectat și realizat de dr. C. JORNESCU

Revista ECONOMICA

BUCUREŞTI
Bd. Magheru 28–30
Telefon : 59 20 60

nr. 600/1985

- Revista economică publică în anul de învăţământ politico-ideologic 1984–1985 consultaţii cuprinzînd date noi, actualizate.

- Pentru candidaţii la concursul de admitere în învăţămîntul superior economic în anul universitar 1985–1986 Revista economică publică lecţii de economie politică pe temele din programa oficială.

- În Suplimentul săptămînal veţi găsi cu regularitate un curier economico-legislativ referitor la probleme de contracte şi arbitraj, activitatea consiliilor populare şi C.A.P., generalizarea experienţei înaintate, relaţiile financiar-valutare şi comerciale internaţionale, raporturi de muncă etc.

- Săptămînal, în Supliment publicăm oferte de stocuri de materiale disponibile la unele unităţi economice, facilitînd astfel valorificarea lor şi totodată acoperirea unor nevoi urgente ale altor unităţi.

TOVARĂŞE DIRECTOR (PREŞEDINTE)

Revista economică, cum bine ştiţi, publică cu regularitate : sinteze şi analize economice ; metode şi tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ; teorii-idei ; economie mondială.

Pentru a veni în sprijinul unităţilor economice de stat şi cooperatiste, consiliile populare şi tuturor celorlalte organizaţii socialiste, în anul 1986 vom edita următoarele lucrări :

- **„Acte, acţiuni şi proceduri"** în activitatea unităţilor economice, consiliilor populare, notariatelor şi a instanţelor judecătoreşti.

- **„Promovarea şi derularea exporturilor"** de către întreprinderile specializate şi de către cele producătoare de mărfuri şi prestatoare de lucrări şi servicii.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal şi a lucrărilor menţionate, vă invităm să emiteţi comanda dv., prin formularul alăturat.

Cu stimă,
REDACTOR-ŞEF,
Ioniţă Olteanu

(adresa completă a abonatului, fără a folosi iniţialele)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREŞTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziţia de plată nr. . . . . din . . . . . (mandatul poştal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor, Piaţa Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, Bucureşti, reprezentînd . . . .. abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoştinţă că fiecare abonament special dă dreptul să primim : „Revista economică", Suplimentul săptămînal şi cîte un exemplar din lucrările : „Acte, acţiuni, proceduri" şi „Promovarea şi derularea exporturilor".

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziţia de plată şi pe mandatul poştal scrieţi în mod vizibil menţiunea „Abonamente la Revista economică".

Lucrările menţionate în ofertă vor fi difuzate numai abonaţilor

Revista ECONOMICA editează în anul 1986 două suplimente tematice:

ACTE • ACȚIUNI • PROCEDURI

din cuprins:

- Contracte economice: tipuri (conținut), modele și procedura de încheiere
- Contracte de muncă
- Contracte civile (convenții)
- Primirea bunurilor (mărfurilor), recepția, mișcarea și ieșirea lor din gestiune
- Transmiterea bunurilor imobile prin vînzare și donație
- Succesiuni (moșteniri)
- Rol financiar – impozite și taxe
- Acțiuni judiciare privind contractele economice
- Acțiuni judiciare în procesele civile
- Acțiuni la comisiile de judecată
- Acțiunea civilă în procesul penal – obligațiile organizațiilor socialiste
- Probele și procedura de administrare în acțiunile civile și penale
- Cereri la organele administrative
- Contestații (plîngeri)
- Sistematizare, autorizații de construcții, modificări, demolări
- Spațiu locativ și gospodărie comunală
- Administrarea imobilelor
- Mică industrie (meșteșugari) și comercializarea produselor
- Împrumuturi prin cooperativele de credit
- Autorizații, certificate (adeverințe) și permise
- Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri – depozite legale
- Stare civilă
- Autoritate tutelară
- Titluri executorii – executarea lor
- Activitatea economică în unități militare

Notă: Fiecare act (acțiune) cuprinde: competența de soluționare, taxa de timbru datorată, modele (dacă nu sînt tipizate) și norma de drept care îl reglementează.

PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

din cuprins:

- Drept și uzanțe internaționale
- Modalități și instrumente de promovare a exporturilor
- Prețurile internaționale
- Politici comerciale
- Finanțarea exporturilor
- Intermedierea în comerțul internațional
- Parteneri comerciali
- Tipuri de contracte comerciale internaționale – clauze principale
- Ofertarea, negocierea și încheierea contractelor
- Determinarea calității – garanții uzuale
- Plățile internaționale
- Modalități de evitare a riscurilor comercial-valutare și de neplată (garanții)
- Operații de compensare (contrapartidă)
- Operații combinate pentru aport valutar
- Operații prin burse de mărfuri
- Transport și asigurări internaționale
- Derulare – controlul de calitate a mărfurilor ce se livrează la export
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile producătoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de comerț exterior exportatoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de transport și expediții internaționale și de prestări servicii portuare
- Derularea plăților interne și internaționale
- Soluționarea litigiilor rezultate din contracte comerciale internaționale – modalități și organe competente

Notă: În temele tratate se indică practica arbitrală, modele de clauze și acte, cazuri cu valoare de principiu

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z), vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la

Revista ECONOMICA

Tiparul I. P. „Informația", 28 iunie. 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

o revoluție în tehnica și tehnologia acestei ramuri, prin modernizarea în continuare a bazei sale tehnico-materiale, îmbunătățirea calității factorilor de producție și utilizarea lor cu eficiență sporită, promovarea largă a progresului tehnic, care să se concretizeze în creșterea capacității productive a pămîntului, o atitudine nouă și un spirit nou. **„Trebuie să introducem o gîndire și un spirit nou în agricultură,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Nu se poate ca pămîntul pe care-l avem să nu dea atît cît ne-am propus".** Rezolvarea acestor probleme va crea premisele pentru rezolvarea și a unor probleme de ordin social din viața satelor. În felul acesta România se va situa în rîndul țărilor dezvoltate, cu o agricultură intensivă și modernă și cu o problemă agrară rezolvată.

3. În conceptul de dezvoltare a complexului economic național elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu sînt incluse și dezvoltarea echilibrată și modernizarea celorlalte ramuri: construcții, transporturi, telecomunicații, comerț interior, comerț exterior, servicii etc. În ultimii douăzeci de ani, alături de preocuparea pentru evoluția ascendentă a acestora s-au impus reașezarea unor echilibre economice, constituirea unor noi echilibre și proporționalități superioare, asigurarea concordanțelor dintre diferitele ramuri, sectoare și sfere economico-sociale.

4. În concepția de largă perspectivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea economiei românești, un loc important îl ocupă promovarea unei politici de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, în vederea dezvoltării echilibrate a economiei tuturor județelor țării, pentru a asigura condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei. Dezvoltarea armonioasă a industriei, prin proliferarea activităților sale în teritoriu, modernizarea agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei în toate județele țării, au o dublă finalitate: economică și socială. Sub aspect economic vizează asigurarea condițiilor pentru valorificarea superioară a resurselor umane și materiale din fiecare zonă, crearea unei abundențe de produse în fiecare localitate, ridicarea eficienței economice în fiecare județ și prin aceasta și pe ansamblul economiei naționale. În repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat importanța dezvoltării în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate a unor unități de dimensiuni mai mici, mai ales din ramurile industriei prelucrătoare, a industriei mici și artizanale. Acestea reclamă investiții mici, folosesc o gamă variată de resurse de materii prime și energetice prezente pe plan local și asigură îmbunătățirea utilizării forței de muncă prin creșterea gradului de ocupare a acesteia. Sub aspect social, vizează îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață, a condițiilor de locuit, afirmarea plenară a personalității oamenilor muncii, a egalității depline în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

5. Un concept care și-a găsit o profundă fundamentare științifică în gîndirea economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, concretizat în ample programe de dezvoltare, este realizarea unei creșteri economice intensiv-calitative, în care accentul să se pună pe calitate, productivitate, eficiență. Soluția de fond a progresului multilateral al economiei o reprezintă creșterea productivității muncii sociale și valorificarea superioară a resurselor naturale atrase în circuitul economic, asigurarea de durată a priorității factorilor calitativi, intensivi ai economiei.

Pentru crearea premiselor necesare unei dezvoltări intensive a economiei, cu deosebire după Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român în frunte cu secretarul său general a conceput și înfăptuit strategia făuririi unei puternice baze tehnico-materiale, al cărei aparat de producție să încorporeze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, concomitent cu asigurarea cadrelor necesare utilizării lui cu maximum de eficiență. În acest sens, secretarul general al partidului a demonstrat concret justețea și realismul opțiunii pentru o rată rațional dimensionată a acumulării în funcție de condițiile concrete ale României socialiste, ca țară în curs de dezvoltare.

Realizarea dezvoltării intensive implică antrenarea amplă a cercetării științifice românești în dezvoltarea ramurilor de vîrf și a tehnologiilor de producție. Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, asigură angajarea potențialului științific românesc pe direcțiile prioritare ale îndeplinirii amplelor obiective de dezvoltare a țării în această perioadă.

Un loc important în strategia dezvoltării elaborată după Congresul al IX-lea l-au ocupat problemele creșterii productivității muncii, ale eficienței și reducerii cheltuielilor materiale. Realizările obținute evidențiază justețea politicii partidului de creștere accentuată a productivității muncii sociale, ca o resursă prioritară a dezvoltării și modernizării economiei. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost elaborat un program special privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, care stabilește un obiectiv cutezător, dar pe deplin realizabil, de dublare a productivității muncii și atingerea nivelurilor de productivitate din țările dezvoltate, într-un timp cît mai scurt.

În viziunea secretarului general al partidului, creșterea productivității muncii trebuie să aibă loc pe fondul creșterii substanțiale a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Ca rezultat al măsurilor luate, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, a crescut numărul produselor noi, cu caracteristici calitative superioare. Valoarea fondurilor fixe productive s-a mărit în ultimul deceniu de peste 2,7 ori, iar 80% din valoarea mijloacelor de muncă au o vîrstă de sub 10 ani. Problema calității este o problemă capitală pentru economia românească și această exprimare a tovarășului Nicolae Ceaușescu se bazează pe o profundă analiză faptică și pe o descifrare a sensului istoric. Se are în vedere faptul că în prezent are loc o mare competiție pe piața mondială, fiecare țară, fiecare firmă face eforturi deosebite pentru a produce mărfuri de calitate, pentru a-și apăra, menține și cuceri noi piețe. Întrucît desfășurarea procesului de producție și în economia noastră națională depinde tot mai mult de comerțul exterior, problema de a realiza produse competitive pe piața internațională, la prețuri avantajoase, care să ducă la sporirea venitului național și nu la diminuarea acestuia, a devenit o problemă deosebit de importantă. În același timp, se impune creșterea calității produselor pentru consumatorul nostru intern, cerință ce rezultă din însuși obiectivul fundamental al politicii partidului nostru, ridicarea nivelului de trai și calității vieții oamenilor muncii.

O problemă de o deosebită importanță, privită ca o latură esențială a dezvoltării în concepția generală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o reprezintă reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și de energie. Pe unitatea de venit național, consumul acestora este la noi mai mare decît în țările europene mai dezvoltate din cauza structurii energointensive a unor ramuri și activități, a tehnologiilor de producție sau deficiențelor în ceea ce privește buna gospodărire a lor.

6. Una din preocupările constante ale partidului nostru a constituit-o realizarea și apoi perfecționarea unui sistem de conducere a economiei, care să corespundă specificului societății noastre. Un caracter sistematic și științific au căpătat aceste preocupări după Congresul al IX-lea, sub impulsul gîndirii novatoare și revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Încă din 1966, secretarul general al partidului nostru a atras atenția asupra faptului că mecanismul economico-financiar era depășit, nu mai corespundea noilor etape de dezvoltare a societății românești și trebuia perfecționat. Manifestînd o înaltă exigență față de calitatea procesului de conducere, Președintele României a acționat și acționează permanent pentru perfecționarea continuă a conducerii, organizării și planificării întregii economii potrivit condițiilor specifice ale României și obiectivelor etapelor de dezvoltare parcurse. Din inițiativa sa au fost luate o serie de măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a activității statului și partidului nostru, al căror rol în cadrul economiei naționale este în creștere, pentru a deveni factori și mai activi în dezvoltarea calitativă a economiei. În acest cadru, un loc important l-au ocupat perfecționarea formelor de conducere colectivă, trecerea la autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, pentru crearea condițiilor optime de mobilizare intensă a resurselor naționale și orientarea lor în direcția creșterii economice echilibrate și eficiente.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar adoptate în urma Plenarei din martie 1978, sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au urmărit să creeze condițiile ca unitățile economice, organele de conducere colectivă create să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea efectivă a rolului și atribuțiilor ce le revin, în vederea acoperirii cheltuielilor de producție și de circulație din veniturile proprii și realizării unor beneficii sporite, a unei rentabilități corespunzătoare în raport cu eforturile materiale și umane făcute. S-a urmărit așezarea întregii activități a unităților economice pe principii de economicitate, pe creșterea eficienței și rentabilității. **„Esența noului mecanism economic,** arăta secretarul general al partidului, **constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficiu".**

Tradiții și inovații, curaj și perspectivă, realism și forță de pătrundere, sînt doar cîteva dintre elementele fundamentale ale politicii economice și sociale a României socialiste, politică ce sub îndrumarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigură legătura armonioasă între tradițiile progresiste ale trecutului, realitățile prezentului și promisiunile viitorului, așezate pe temeliile păcii, prieteniei și colaborării cu toate popoarele lumii.

dr. Mihai TODOSIA
dr. Ion IGNAT

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

AGRICULTURA LA BILANȚUL MARILOR ÎNFĂPTUIRI SOCIALISTE

ÎN CONCEPȚIA partidului și statului nostru, progresul agriculturii românești depinde nemijlocit de transformarea acesteia într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament și cu o eficiență economică ridicată, capabilă să satisfacă într-o măsură tot mai mare nevoile crescînde ale economiei naționale, ale consumatorilor.

După Congresul al IX-lea, rezolvarea problemei agrare a devenit o componentă de bază a politicii economice a partidului, una din direcțiile definitorii ale strategiei unitare și de largă perspectivă, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În elaborarea noii concepții, fundamentate științific, despre rolul, locul, funcțiile și viitorul agriculturii românești în ansamblul economiei naționale, o contribuție remarcabilă, de excepțională valoare teoretică și practică a avut secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care cu clarviziune spunea : **„Fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră".**

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a combătut tendința de **„subapreciere a importanței agriculturii în ansamblul economiei naționale"**, ...care **„a dus în practică, într-o anumită perioadă, la neglijarea acestui sector"**. În viziunea noii concepții, **industria și agricultura reprezintă ramuri hotărîtoare în dezvoltarea economico-socială a țării**, care trebuie să se dezvolte într-o proporție optimă pentru creșterea armonioasă a economiei naționale, pentru realizarea progresului general al patriei și ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

În acest context, funcțiile economice și sociale multiple ale agriculturii se vor amplifica în viitor, această ramură de bază fiind solicitată din ce în ce mai mult să-și aducă contribuția la : asigurarea populației cu produse alimentare pentru consum ; asigurarea de materii prime pentru industria alimentară, ușoară ș.a. ; crearea unor cantități sporite de produse excedentare pentru export ; participarea activă la procesul de sporire a fondului centralizat de produse al statului și la asigurarea rezervelor de stat.

Pornind de la cunoașterea științifică aprofundată a realităților concrete din țara noastră, respectiv de la faptul că posibilitățile de atragere în circuitul agricol a noi suprafețe de teren sînt limitate, secretarul general al partidului a conferit **intensificării producției rolul de orientare prioritară în agricultură.** Suprafața agricolă reprezintă cca 15 milioane de hectare (63% din suprafața totală a României), ceea ce înseamnă că pe locuitor revin 0,67 ha teren agricol, din care 0,44 ha teren arabil — iar în perspectiva anului 1990 va ajunge la peste 15,5 milioane hectare. Deci, aproximativ de pe aceeași suprafață de teren vor trebui obținute producții din ce în ce mai mari, de calitate superioară, care să acopere nevoile populației și ale creșterii economice.

O puternică bază tehnico-materială

AVÎND ÎN VEDERE concepția materialist-dialectică privind rolul hotărîtor al forțelor de producție în dezvoltarea societății, partidul nostru a acordat o importanță majoră **dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii**, care trebuie să țină pasul cu cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane.

În acest sens, **investițiile** alocate din bugetul de stat, precum și din resursele proprii ale agriculturii au constituit pîrghia economico-financiară de bază a acțiunii de modernizare. În anii construcției socialiste, agricultura a beneficiat de 400 miliarde de lei pentru investiții, din care 80% între anii 1966—1984. În cincinalul actual ea beneficiază de 155 miliarde de lei față de 122,3 miliarde în cincinalul precedent, iar pentru perioada 1986—1990 sînt prevăzute, potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea, 190 miliarde de lei fonduri de investiții.

Aceste fonduri au fost și continuă să fie utilizate cu discernămînt pentru ridicarea capacității productive a pămîntului, promovarea mecanizării și automatizării, chimizării, aplicări rezultatelor științelor biologice în agricultură.

Ca urmare a măsurilor luate pentru **ridicarea potențialului productiv al solului,** pînă la sfîrșitul anului 1984 s-au executat amenajări pentru irigații pe o suprafață de 2 612 300 hectare din care 2,2 milioane numai în ultimii 20 de ani. Au fost create mari sisteme de irigații — Valea Carasu, Sadova-Corabia, Mostiștea, Giurgiu-Răzmirești, Cetatea-Galicea, Pietroiu-Ștefan cel Mare, Terasa Brăilei. Importante lucrări de desecări s-au executat pe 2,7 milioane de hectare, cifră la care se adaugă încă 2 milioane de hectare redate circuitului agricol prin măsurile luate pentru combaterea eroziunii solului. De asemenea, în ultimii 20 de ani s-a procedat la aplicarea de amendamente pe solurile acide și alcaline, precum și la efectuarea de lucrări de scarificare și afînare adîncă pe alte suprafețe însemnate de teren.

Tabelul nr. 1

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii

	1965	1984	Creșteri nr. de ori
Tractoare fizice (buc.)	81 356	174 000	2,14
Combine autopropulsate pentru recoltat cereale (buc.)	292	58 000	198,63
Îngrășăminte chimice (mii tone — 100% subst. activă)	267	1 288,8	4,82
Îngrășăminte naturale (mii tone)	22 025	29 614	1,34
Suprafața totală amenajată pentru irigat (mii ha)	222,6	2 612,3	11,7

Datorită preocupărilor pentru utilizarea rațională a pămîntului, structura pe categorii de folosință s-a modificat în timp. Astfel, în prezent, din totalul suprafeței agricole, 63% reprezintă teren arabil, 31,4% pășuni și fînețe, 2,1% vii și pepiniere viticole, iar restul — livezi. În viitorul cincinal vor fi irigate 1,8—2,3 milioane de hectare, ceea ce va însemna încheierea acestei acțiuni pe întreaga suprafață irigabilă a țării. Pe 1,5 milioane hectare se vor executa lucrări de desecări, iar pe încă 800 mii ha lucrări de combatere a eroziunii solului.

Creșterea gradului de mecanizare în agricultură a constituit o altă direcție principală ; ea urmărește sporirea productivității muncii, reducerea efortului uman în procesul de producție și, mai ales, modernizarea bazei tehnico-materiale. Parcul de tractoare și mașini agricole utilizate în diferite subramuri ale agriculturii a sporit substanțial nu numai numeric, dar și calitativ, avînd în prezent performanțe tehnice care pot să asigure executarea în condiții optime, de calitate a tuturor lucrărilor. Față de anul 1965, cînd agricultura dispunea de numai 81 356 de tractoare fizice, s-a ajuns în anul 1984 la peste 174 000 de bucăți. Astfel, suprafața arabilă ce revine pe un tractor s-a redus de la 121 ha, în anul de referință, la 57 ha. În acest fel, volumul mediu de lucrări agricole de bază pe tractor executate de S.M.A. s-a redus de la 401 în 1965 la 287 ha arătură normală în anul 1984. A sporit considerabil și numărul combinelor autopropulsate destinate recoltării cerealelor (de la 292 în anul 1965 la peste 58 000 în 1984). Acestea și multe alte exemple demonstrează preocuparea permanentă pentru asigurarea mecanizării lucrărilor de bază la culturile de cîmp (arat, semănat, recoltat), în legumicultură, pomicultură, viticultură, precum și în zootehnie. Gradul de mecanizare a principalelor lucrări de cultivare a plantelor a ajuns în unitățile agricole de stat la 98,7% la arat, 98,9% la semănat, 89,3% la prășit și 98,3% la recoltat cereale păioase, iar în C.A.P.-uri la 97,6, 94,1 și, respectiv, 80,9%.

În anul 1990 agricultura va dispune de 180 000 de tractoare de mare putere, de o sistemă de mașini de înaltă productivitate, capabilă să efectueze simultan mai multe operații, cu consum redus de combustibili și energie.

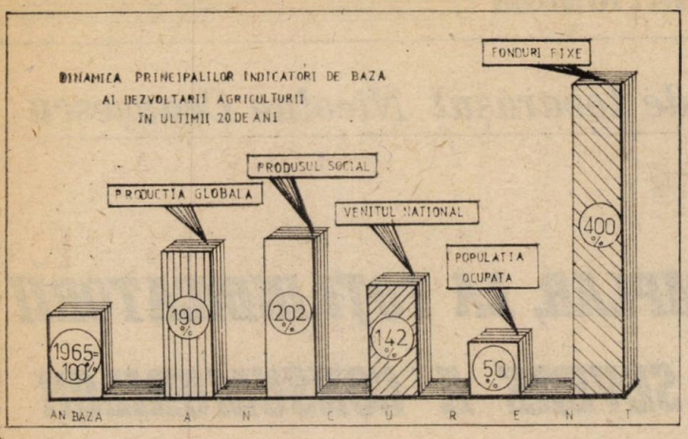

Chimizarea constituie o altă cale esențială de modernizare a agriculturii, îndreptată în direcția perfecționării tehnologiilor de cultură, sporirii randamentelor la hectar și îmbunătățirii calității producției. În perioada 1981—1984, agricultura a beneficiat anual, în medie, de 1,2 milioane tone de îngrășăminte chimice (revenind 120 kg de substanță activă pe hectarul de teren arabil, vii și livezi), față de 1,1 milioane de tone medie anuală în cincinalul 1976—1980. Cifrele sînt mult mai elocvente dacă ne gîndim că în 1960 agricultura dispunea numai de 74 500 tone de îngrășăminte chimice, unui hectar revenindu-i doar 7,58 kg s.a.

De asemenea, industria chimică a livrat agriculturii numeroase cantități de pesticide și insecto-fungicide, cu acțiune toxică ridicată pentru dăunători, dar nepoluante ale ecosistemului agricol sau produselor alimentare. Îngrășămintelor chimice li se mai adaugă anual cele 30 milioane de tone de îngrășăminte naturale pentru fertilizarea solului.

Pentru anul 1990 se prevede ca agricultura noastră să primească 3,5—4 milioane tone de îngrășăminte chimice, revenind o cantitate de 335—380 kg/ha substanță activă, ceea ce va trebui să sporească cu peste 50% producția agricolă vegetală față de nivelul actual.

Implementarea rezultatelor cercetării științifice

EVOLUȚIA **științelor agricole** ca urmare a dezvoltării unei rețele ramificate de institute de cercetări și stațiuni experimentale de profil, din subordinea Academiei de Științe Agricole și Silvice — dotate cu aparatură modernă de cercetare și specialiști cu înaltă pregătire — a pus la dispoziția agriculturii rezultate de o excepțională valoare practico-aplicativă. În acest mod agricultura a beneficiat de semințe selecționate din soiuri valoroase, material săditor, animale de producție de înalt potențial productiv, tehnologii noi și perfecționate de cultură a plantelor, de creștere și exploatare a animalelor, rezultate ale ingineriei genetice.

În acest sens, numai în primii doi ani ai cincinalului 1981—1985 s-au realizat 28 de soiuri și hibrizi omologați, mai mult decît pe întreg cincinalul 1965—1970. Soiurile și hibrizii selecționați ocupă în prezent 71% din suprafețele cultivate cu grîu, 86% din cele cultivate cu porumb și 100% la floarea-soarelui, dispunînd de un potențial productiv de peste 10 000 kg/ha la grîu, 18 000—20 000 kg/ha la porumb și 5 000—6 000 kg/ha la floarea-soarelui, cu perioade scurte de vegetație, rezistente la boli și cu conținut ridicat în substanțe nutritive. Rezultate deosebite s-au obținut și în domeniul culturii de orz, orzoaică, fasole, soia, orez, sorg, ricin, plante furajere și plante medicinale.

În domeniul creșterii animalelor, cercetarea științifică și-a adus aportul la crearea de linii și hibrizi cu mare capacitate de conversie a hranei, la perfecționarea tehnologiilor de creștere și exploatare, raționalizarea hrănirii animalelor pe bază de norme fundamentate științific, aplicarea în practică a cunoștințelor de biologie moleculară, ale ingineriei genetice, efectuarea de transplanturi de embrioni etc.

În acest fel știința agricolă s-a afirmat tot mai pregnant ca factor nemijlocit de producție, de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii.

Perfecționarea sistemului de organizare și conducere

ROLUL DECISIV în procesul de intensivizare și modernizare a agriculturii îl joacă forța de muncă — factorul uman, participant conștient la realizarea producției materiale, elementul dinamizator al tuturor resurselor materiale și bănești. Dezvoltarea rețelei de instituții de învățămînt de profil agroindustrial — de la nivel liceal pînă la cel universitar, a centrelor de perfecționare a cadrelor din agricultură a permis asigurarea unei forțe de muncă de înaltă calificare.

În anul 1984 lucrau în agricultură peste 56 000 de specialiști, față de 24 148 în 1965. A crescut, de asemenea, numărul specialiștilor cu studii medii în zootehnie, în cultura vegetală, în mecanizarea agriculturii. Pentru ridicarea pregătirii profesionale au luat o mare amploare cursurile agrozootehnice de masă, reciclarea și perfecționarea cadrelor din agricultură, sub diferite forme, în direcția aprofundării cunoștințelor de specialitate și promovării celor mai bune rezultate obținute pe plan național și mondial în marea producție și știința agricolă.

În concordanță cu realitățile concret-istorice și cu obiectivele stabilite pentru fiecare etapă de dezvoltare economico-socială, s-au produs modificări și perfecționări ale sistemului de organizare și conducere. Astfel, în agricultură au fost create organe și organisme de conducere cu profund caracter democratic, care să permită afirmarea deplină a democrației socialiste, participarea activă a fiecărui om al muncii la conducerea activității economico-sociale. La baza întregii activități stă principiul muncii și conducerii colective, iar adunările generale și consiliile de conducere joacă un rol decisiv în stabilirea și îndeplinirea sarcinilor de plan. Principiile autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, ca laturi inseparabile ale noului mecanism economico-financiar, se afirmă tot mai puternic și în unitățile agricole. Introducerea sistemului autoaprovizionării teritoriale a impus restructurarea producției agricole pe zone, a permis afirmarea puternică a unor județe.

Responsabilități sporite în realizarea obiectivelor propuse revin consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, ca formă perfecționată de organizare și conducere la nivel inferior — și direcțiilor agricole județene. La nivel superior, Congresul țărănimii, Consiliul Național al Agriculturii, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție răspund de problemele majore ale bunului mers al agriculturii socialiste.

Tabelul nr. 2

Dinamica principalelor producții agricole

	1965	1983	%
Producția vegetală			
Cereale boabe-total (mii t)	12 601,3	19 607,7	155,6
Floarea-soarelui (mii t)	564	700,4	124,18
Sfeclă de zahăr (mii t)	3 013,2	4 818,6	159,91
Cartofi (mii t)	2 194,7	6 209,3	282,92
Legume (mii t)	1 654,5	4 635,9	211,20
Fructe (mii t)	1 157,5	1 999,5	172,74
Producția animală			
Carne-total (mii t — greutate vie)	1 116	2 421	216,93
Lapte total (mii hl)	32 513	50 832	156,36
Lînă (mii t)	25 410	39 352	154,86
Ouă (mil. buc.)	2 630	7 465	283,84
Miere extrasă (t)	7 718	14 794	191,68

Pentru dezvoltarea fiecărui sector agricol s-au elaborat programe ample — în domeniul zootehniei, pomiculturii, lucrărilor de irigații, desecări, combaterea eroziunii solului ; au fost luate măsuri pe linia alimentației raționale a animalelor, ameliorării potențialului lor productiv, de stimulare a creșterii producției vegetale și animale în gospodăriile populației prin instituirea unui sistem de prețuri și avantaje în relațiile de contractare cu fondul centralizat al statului, măsuri de autoaprovizionare teritorială cu produse agroalimentare etc. Întreaga activitate de lărgire, modernizare a bazei tehnico-materiale, de asigurare a forței de muncă, de perfecționare a sistemului de pregătire și conducere a fost îndreptată spre un singur țel — creșterea producțiilor agricole, îmbunătățirea lor calitativă în condițiile reducerii cheltuielilor.

Creșteri substanțiale ale producției agricole

PRODUCȚIA agricolă vegetală și animală a crescut simțitor de la an la an. Față de anul 1965, producția totală agricolă a crescut cu 90% în anul 1984 (cu un ritm mediu anual de 4%), în condițiile reducerii ponderii populației ocupate în agricultură, de la 56,5% la 28,9%.

Producția record de cereale din anul 1984 (23,7 milioane de tone) a fost de aproape 4 ori mai mare decît cantitatea de

Agatha POPESCU
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" București

(Continuare în pag. 17)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎNDEPLINIREA în mod ritmic a producției fizice, la toate sortimentele trebuie să reprezinte, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, o preocupare prioritară pentru fiecare unitate și sector al economiei. De altfel, practica de pînă acum a demonstrat că multe greutăți în desfășurarea normală a producției au fost rezultatul nemijlocit al nerealizării producției fizice la toate sortimentele, cu implicații directe asupra bunei aprovizionări tehnico-materiale a economiei naționale.

În același timp, secretarul general al partidului atrăgea atenția că nerealizarea producției fizice, pînă la cele mai mici sortimente, nu poate fi compensată sub nici o formă printr-o producție valorică generală. „Nu avem nevoie de o valoare generală a producției, — *arăta tovarășul* NICOLAE CEAUȘESCU — ci de realizarea producției în sortimentele necesare economiei naționale".

Îndeplinirea zi de zi a sarcinilor de plan la toate sortimentele constituie unul din obiectivele prioritare în derularea proceselor de producție, de acesta fiind legate atît buna aprovizionare a întreprinderilor cît și livrarea la termen a produselor către beneficiari. Iată de ce, este necesar ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să acționeze cu cel mai înalt simț de responsabilitate pentru îndeplinirea planului de producție și, în primul rînd, a producției de export. În acest sens, așa cum s-a subliniat la Plenara comună, dispunem de toate condițiile necesare pentru realizarea planului pe acest an și pe întregul cincinal.

Important este ca unitățile economice, ministerele, celelalte organe economice să acționeze cu mai multă fermitate pentru înlăturarea deficiențelor care se mai manifestă în prezent, pentru onorarea în întregime a angajamentelor asumate față de beneficiarii interni și externi. Rezultatele deosebite obținute în întrecerea socialistă pe 1984 de un număr însemnat de județe și unități fruntașe, înaltele distincții acordate — manifestare a prețuirii muncii pline de dăruire și abnegație a acestora — trebuie să mobilizeze în și mai mare măsură eforturile tuturor colectivelor de oameni ai muncii atît pentru realizarea exemplară a planului pe acest an, cît și pentru pregătirea temeinică a producției pe 1986.

Produse competitive, în concordanță cu solicitările beneficiarilor interni și externi

REALIZAREA integrală a prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, prin valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, a condițiilor tehnice existente, reprezintă pentru fiecare întreprindere și centrală industrială o preocupare de prim ordin. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, în perioada de timp care a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui an, pe baza rezultatelor obținute, este necesar ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să treacă mai hotărît la eliminarea neajunsurilor manifestate, la accelerarea ritmului producției, la realizarea integrală a planului în structura sortimentală stabilită, la onorarea la termen și în condiții de înaltă calitate și eficiență a tuturor obligațiilor contractuale față de beneficiarii interni și externi. În acest spirit își desfășoară activitatea și colectivul de oameni ai muncii de la binecunoscuta **Întreprindere de autoturisme din Pitești**, pentru îndeplinirea prevederilor de plan pe acest an, realizarea unor produse competitive, în deplină concordanță cu solicitările beneficiarilor.

■

PE PRIMELE 5 luni din acest an, constructorii de autoturisme piteșteni au obținut **creșteri importante ale producției marfă, de pînă la 10%** (107,6% în luna mai) față de aceeași perioadă din 1984, în condițiile diversificării fabricației, îmbunătățirii nivelului tehnic al produselor și creșterii simțitoare a productivității muncii. În special **în ultimele trei luni, planul lunar a fost realizat și chiar depășit, ceea ce a permis recuperarea în bună măsură a rămînerilor în urmă din prima parte a anului.** Un fapt pozitiv, care merită, de asemenea, relevat, este și modul exemplar în care au fost respectate și onorate contractele la export, în sensul încadrării în termenele planificate și al asigurării unei înalte calități a autoturismelor livrate. O remarcă specială se cere făcută în legătură cu **livrarea suplimentară la fondul pieței a unui număr însemnat de autoturisme „Dacia".**

Deși eforturile colectivului piteștean s-au concretizat în sporuri de producție față de aceeași perioadă a anului trecut, totuși situația generală pe 5 luni reflectă unele rămîneri în urmă în realizarea prevederilor de plan, faptul că nu s-a reușit să se recupereze în întregime restanțele din primele două luni a.c. Structura sortimentală a planului fizic reflectă unele nerealizări atît la autoturismele de oraș, produsele de mecanică fină, cît și la piesele forjate și matrițate.

Analiza cauzelor care au generat această situație scoate în evidență atît unele dificultăți în aprovizionare, cît, mai ales, cauze subiective ce țin, în special, de **organizarea și desfășurarea corespunzătoare a proceselor de fabricație.** Complexitatea fluxului tehnologic din cadrul secțiilor întreprinderii, volumul mare al activității de producție, integrarea unor elemente tipizate (repere, subansamble etc.) pentru întreaga producție de autoturisme din țară etc. impun măsuri speciale de organizare și control a derulării procesului de aprovizionare-fabricație-desfacere, a relațiilor dintre diferitele secții ale întreprinderii. Sub acest aspect, trebuie subliniat faptul că nu în toate cazurile acest mecanism a funcționat corespunzător, că s-au produs unele dezechilibre care au facilitat o serie de rămîneri în urmă atît în realizarea producției fizice planificate, cît și a celorlalți indicatori de producție. Exemple pot fi date atît în ce privește neritmicitatea fabricației în unele cazuri, neaprovizionarea satisfăcătoare a tuturor locurilor de muncă, unele întîrzieri în aplicarea și generalizarea anumitor tehnologii, depășirea normelor de consum, în special de metal, existența unor stocuri supranormative la mijloacele circulante, cît și în legătură cu manifestarea unor fenomene de indisciplină tehnologică și de producție, de întîrzieri și lipsuri de la program etc. La acestea se adaugă și greutățile întîmpinate în aprovizionarea tehnico-materială, în relațiile cu diverși furnizori (C.O.S. Tîrgoviște, C.S. Reșița, C.S. Galați, întreprinderile „Laromet", „Electroaparataj", „Mecanică fină" din București, întreprinderile de anvelope Florești și Caracal, Întreprinderea de piese auto Sibiu etc.). În prezent, acești furnizori sînt restanțieri față de I.P.A. Pitești cu însemnate cantități de materiale, subansamble, repere etc. care condiționează desfășurarea procesului de producție, influențînd negativ derularea ritmică a fabricației de autoturisme.

■

ȚINÎND seama de situația existentă, de posibilitățile tehnico-materiale și umane de care dispune întreprinderea, de sarcina de a realiza, în acest an, un număr de 100 000 de autoturisme, colectivul piteștean, pe baza analizelor aprofundate întreprinse, a stabilit un **amplu program de măsuri speciale** pe fiecare fabrică și secție, capabile să asigure, pînă la sfîrșitul anului, realizarea integrală a planului, diversificarea producției, paralel cu creșterea nivelului calitativ al produselor și tehnologiilor de fabricație. O atenție specială se acordă în acest sens **punerii la punct a unui mecanism perfect de coordonare a activității uzinelor de montaj cu industria orizontală, baza materială și desfacerea.** Sincronizarea acestor activități va asigura condițiile necesare pentru desfășurarea ritmică a producției și realizarea integrală a sarcinilor de plan.

Pe de altă parte, preocupările colectivului piteștean sînt îndreptate spre **crearea în programul de vară a stocului de piese brute pentru lucrările de iarnă,** restrîngerea și simplificarea cooperării în fabricația de subansamble. În cadrul lunii de reparație din noiembrie, în atenția specialiștilor se vor afla **raționalizarea fluxurilor tehnologice de montaj, încadrarea în linie a tuturor standurilor de probă pentru încercarea diverselor subansamble ale autoturismelor** etc. Alături de acestea se cuvine să fie menționate preocupările pentru creșterea mai susținută a productivității muncii, reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, prin economisirea severă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, sporirea eficienței întregii activități economice.

Competența profesională a oamenilor muncii din cadrul I.P.A. Pitești, creșterea responsabilității fiecărui lucrător față de calitatea autoturismelor produse, întărirea muncii organizatorice și de control asupra desfășurării proceselor de fabricație — sînt premise ale creșterii continue a competitivității produselor realizate de întreprinderea pitești eană, valorificării superioare a resurselor materiale și energetice, folosirii mai eficiente a forței de muncă, realizării în final a tuturor prevederilor de plan pe acest an și pregătirii corespunzătoare a condițiilor fabricației pentru 1986.

Corneliu BÂRNEA

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Gamagraf G2

LA TRADIȚIONALUL **Tîrg internațional de la Leipzig,** din primăvara acestui an, produsul românesc Gamagraf G2 a fost distins cu medalia de aur și diploma de onoare pentru calitățile deosebite ale mostrelor prezentate. Realizat de cunoscuta întreprindere **„Azomureș" din Tîrgu Mureș,** Gamagraf G2 este de fapt **un nou film pentru radiografie industrială de uz general, cu radiații X sau gama.** Avînd calitatea și grosimea suportului de 175±12 nm, abaterea grosimii emulsiei pe o față de ±1 nm, sensibilitatea spectrală de 330—520 nm, densitatea de înnegrire maximă de min. 4,0 și cea minimă de max. 0,3, temperatura de retopire de min. 60°C etc., Gamagraf G2 se impune atenției pentru realizarea unor radiografii industriale de mare precizie și calitate.

Filmul se realizează prin aplicarea unei emulsii (de granulație fină și contrast ridicat) pe ambele fețe ale unui suport de poliester, suprafața emulsiei fiind netedă, fără cute, pete colorate, impurități mecanice sau alte defecte care ar putea dăuna calității imaginii obținute. Verificarea calității filmului se face pe o șarjă, respectiv cantitatea de produs fabricată din același lot de emulsie, formată din role de min. 400 mp. Aspectul și caracteristicile sensitometrice se garantează de producător pe baza verificărilor efectuate pe fluxul de fabricație pentru fiecare șarjă. Pentru verificarea calității, din produsul finit, înainte de ambalare, se iau probe de încercări de cîte 30 cm pe toată lățimea rolei, din fiecare a cincea rolă turnată.

Gamagraf G2 este utilizat la controlul îmbinărilor sudate și a pieselor turnate, cu radiații X sau gama. Prelucrarea filmului pentru radiografie industrială se efectuează sub lumină de siguranță, folosindu-se filtrul Sakura 6, Orwo 104, Kodak ML 2 sau alte filtre de culoare roșu-brun, de calitate echivalentă. Prelucrarea filmului poate fi efectuată atît manual cît și automat. Alături de avantajele tehnice, realizarea noului film Gamagraf G2 asigură o reducere simțitoare a importurilor, respectiv o economie de valută de circa 3 mil. dolari.

C. B.

DIPLOM

Technischer Röntgenfilm mit niedriger, durchschnittlicher Hochempfindlichkeit Type Gamagraf G-1, G-2, G-3

Tehnoimportexport, Bukarest
Hersteller : Kombinat AZOMUREȘ, Tîrgu Mureș.

DEM AUF DER LEIPZIGER FRÜHJAHRSMESSE 1985 AUSGESTELLTEN ERZEUGNIS WIRD IN ANERKENNUNG HERVORRAGENDER QUALITÄT DIE GOLDMEDAILLE ZUERKANNT UND DEM AUSSTELLER DIESES DIPLOM ÜBERREICHT

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei

CREȘTEREA producției de energie electrică și termică, în concordanță cu cerințele de consum ale economiei naționale, economisirea, prin toate mijloacele, a energiei reprezintă preocupări prioritare ale tuturor unităților economice din fiecare ramură și sector de activitate. În ultimă instanță, asigurarea echilibrului între producția și consumul de energie influențează hotărîtor modul în care se desfășoară activitatea economică, ritmurile de creștere ale producției industriale și agricole, calitatea și eficiența muncii depuse, gradul de valorificare a resurselor disponibile etc.

Importanța deosebită pe care o are realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei se poate deduce și din grija permanentă pe care conducerea superioară de partid și de stat o acordă acestei probleme, din consecvența cu care partidul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizează periodic situația existentă în domeniul energetic și stabilesc noi măsuri eficiente pentru impulsionarea activității în acest sector prioritar al economiei naționale. Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, desfășurată în perioada 17—19 iunie a.c., a analizat și Raportul asupra modului în care au fost îndeplinite de ministere măsurile privind realizarea producției de energie, asigurarea stocurilor de materii prime pentru perioada de iarnă, executarea lucrărilor de reparare a mașinilor și instalațiilor, precum și cele privind folosirea rațională a energiei electrice și termice și a gazelor naturale, prevăzute în programul aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ianuarie 1985, *document deosebit de important, care face bilanțul realizărilor obținute în acest domeniu pe primele 5 luni ale anului curent. Dezbaterile care au avut loc pe marginea acestui raport, orientările și indicațiile formulate în cadrul plenarei și în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului reliefează cu pregnanță grija pe care ficcare întreprindere, centrală, minister, unitate administrativ-teritorială trebuie să o acorde realizării producției de energie planificată, reducerii severe a consumurilor energetice și utilizării în mai mare măsură a resurselor energetice refolosibile, inclusiv a surselor noi. Un rol important în acest context îl au unitățile subordonate Ministerului Energiei Electrice care, prin întreaga lor activitate, trebuie să contribuie în și mai mare măsură la înfăptuirea prevederilor Programului aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din ianuarie 1985, la realizarea sarcinilor reieșite din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.*

PRIN APLICAREA măsurilor cuprinse în Programul special s-a reușit ca, în perioada celor 5 luni ce au trecut din acest an, să se asigure în mai mare măsură menținerea în funcțiune a instalațiilor de bază și auxiliare din toate centralele electrice, scurtarea perioadelor de remediere a defecțiunilor apărute în exploatare, precum și a reviziilor, asigurarea unui nivel relativ constant al producției de energie etc.

Consumul intern de energie electrică a fost realizat la nivelul cotelor aprobate, punîndu-se **la dispoziția consumatorilor o putere medie de 8 501 MW și chiar de 8 800—8 900 MW în zilele lucrătoare.** Au fost executate în devans, respectînd noile grafice de eșalonare, un număr important de reparații capitale ale grupurilor energetice și s-au aplicat modernizările cuprinse în programul comun M.E.E.—M.I.C.M. de creștere a fiabilității la grupurile 5 Rovinari și 2 Turceni ; de asemenea, au fost înlocuite la cazanele de 1035 t/h importante suprafețe schimb de căldură în zonele cu cele mai mari solicitări termice, folosindu-se panouri de pereți membrană din țevi cu aripioare laminate și s-au montat suspensii suplimentare pentru mărirea elasticității cazanelor în scopul reducerii spargerilor de țevi. În prezent, sînt în fază avansată lucrările de reparații capitale la cazanul nr. 1, de 230 t/h, de la Paroșeni, de modernizare a cazanului nr. 11, de 420 t/h, de la Borzești II, precum și pregătirile pentru montarea la termocentrala Mintia a 8 mori modernizate, cu debit mărit de cărbune, la cazanele grupului nr. 6 de 210 MW etc.

Situația de ansamblu în domeniul energetic prezintă totuși o însemnată rămînere în urmă atît în ce privește producția de energie propriu-zisă, cît și nivelul relativ ridicat al consumului, în special la marile unități economice. În perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent producția de energie electrică în centralele M.E.E. s-a realizat sub prevederile din program, în special în termocentrale pe cărbune. La nivelul economiei naționale dispunem, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta cuvîntare, **de capacități de producție mai mult decît este necesar pentru a produce energie, atît în sistemul hidro cît și termoenergetic.** Cu toate acestea, nivelul producției de energie nu este cel prevăzut. În cazul termocentralelor pe cărbune, acestea au funcționat cu mult sub capacitate datorită deselor spargeri de țevi la cazanele de abur, în special în centralele Rovinari, Turceni, Işalnița și Doicești (ceea ce a redus capacitatea de producție cu circa 380 MW), fiabilității mai scăzute a unor grupuri de 330 MW și a instalațiilor din gospodăriile de cărbune de la Rovinari și Turceni, precum și datorită alimentării grupurilor cu un cărbune cu putere calorifică mai scăzută decît cea prevăzută și cu un conținut de steril ridicat. Și producția de energie hidroelectrică a fost afectată de multe ori de lipsa de apă, ceea ce a determinat folosirea încă în mare măsură a centralelor pe hidrocarburi. Dacă avem în vedere, așa cum arăta secretarul general al partidului, și nerealizarea programului privind extracția petrolului, situația creată presupune apelarea la importuri foarte mari de hidrocarburi care să acopere deficitul de producție din sistemul termo și hidroelectric și care sînt costisitoare pentru economia națională.

Pe de altă parte, au existat **restanțe în realizarea reparațiilor planificate și asigurarea subansamblelor și pieselor de schimb necesare.** Pe primele 5 luni a.c. nu s-au realizat lucrările de reparații prevăzute la trei grupuri energetice de 200 MW de la Mintia, Iernut și Brăila, o serie de lucrări nefiind încă atacate. În bună măsură unele întîrzieri ale reparațiilor capitale se datorează și neasigurării la vreme a subansamblelor și pieselor de schimb necesare din partea unor unități furnizoare aparținînd de M.I.C.M. Dintre acestea cele mai mari restanțe în livrări au întreprinderile „Aversa" — București, I.M.U.M. Baia Mare și „Unio" din Satu Mare, întreprinderea „Neptun" — Cîmpina etc. Sub acest aspect, este necesar ca în perioada imediat următoare toate unitățile furnizoare aparținînd de M.I.C.M. să livreze subansamblele și piesele de schimb restante pentru a se putea realiza la termen lucrările de reparații planificate, precum și lucrările cuprinse în programul de creștere a fiabilității grupurilor de 330 MW de la Rovinari și Turceni.

În ce privește utilizarea rațională a energiei electrice și termice, trebuie subliniat faptul că, consumul intern de energie electrică și termică a fost mai mic cu aproximativ 4% decît cantitatea de energie alocată. M.E.E. a luat o serie de măsuri ferme de urmărire operativă a consumului zilnic, decadal și lunar, de încadrare în puterile aprobate pentru orele de vîrf de sarcină a marilor consumatori etc. Pentru marii consumatori, în special, **s-a acordat o atenție deosebită aplatizării curbei de consum de energie electrică și termică prin organizarea corespunzătoare a procesului de producție, recuperarea resurselor energetice refolosibile, optimizarea încărcării echipamentelor tehnologice consumatoare de energie termică și evitarea funcționării la sarcini reduse etc.**

Cu toate măsurile luate, pe parcursul perioadei s-au înregistrat totuși unele

V. Gh. MARINESCU

(Continuare în pag. 18)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Exigențe sporite în activitatea de export

RECENTA Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale va marca, așa cum a cerut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, momentul unei cotituri radicale în activitatea economică. Pentru activitatea de comerț exterior — unul din sectoarele importante ale economiei românești — realizarea unei cotituri radicale se referă, în esență, la creșterea competitivității tehnice și comerciale a ofertei de export.

Aspecte privind căile concrete ale creșterii competitivității tehnice a ofertei de export au fost amplu dezbătute în paginile „Revistei economice", mergînd pînă la prezentarea unor programe de marketing internațional pentru promovarea exporturilor într-o ramură sau alta. Ne propunem, de această dată, să punem în discuție căile de sporire a competitivității comerciale a ofertei noastre de export.

Calitatea programelor de export

ESTE o realitate faptul că mecanismul economico-financiar dezvoltat pentru activitatea de comerț exterior, de legislația în vigoare, asigură un cadru modern, suplu, pentru desfășurarea unei activități comerciale dinamice, pe principiile autogestiunii și autoconducerii.

Se pune însă întrebarea : cum este utilizat, practic, acest mecanism de întreprinderile din sistemul de comerț exterior ? Ce generează neconcordanțele care mai apar uneori între volumul de export anual propus de unele centrale industriale și ministere și portofoliul de comenzi deținut la început de an de acestea, neconcordanța dintre contractele externe încheiate și livrările efective în cadrul contractelor, neconcordanța dintre exporturile efectuate și/sau scadente la plată și încasările valutare efective ale țării ?

Primul aspect, al asigurării portofoliului de comenzi la nivelul planului, ridică semne de întrebare atît în ceea ce privește calitatea activității de planificare cît și a celei de prospectare-marketing-comercializare. Absolutizarea noțiunii de lucrător operativ în activitatea de comerț exterior face ca, de multe ori, munca acestor lucrători să se rezume în mare parte la manipularea a diverse fișe, evidențe, referate (muncă ce ar putea fi preluată în tot mai mare măsură de mașini, cum se întîmplă în practica internațională) — amplificîndu-se corespunzător munca de concepție. Pentru că — trebuie să subliniem — în activitatea de comerț exterior este nevoie de multă muncă de concepție și, corespunzător, de pregătire pentru a o putea desfășura.

Activitatea de comerț exterior este într-adevăr atractivă pentru numeroase alte profesii, în special tehnice, dar, așa cum arăta secretarul general al partidului, atribuțiile și competențele date trebuie folosite pentru a mări volumul și eficiența activității de comerț exterior. Caracterul superficial al unor programe de export care nu se îndeplinesc, neacoperirea cu comenzi a unor capacități destinate prin nota de comandă a investițiilor exportului evidențiază insuficienta muncă de concepție din activitatea de export.

Precizăm că nu este vorba, în primul rînd, de a crea noi posturi în acest domeniu, ci de ceea ce în limbajul organizării se numește „descrierea postului", respectiv ce face și ce știe să facă fiecare lucrător din serviciile de export ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor și din întreprinderile specializate. Este adevărat că numeroase întreprinderi și centrale industriale sesizează necesitatea elaborării unor studii de marketing care să le arate oportunitățile în dezvoltarea exporturilor. Dar de ce adresează aceste cereri în afară și nu propriilor cadre din compartimentele de resort ? Este foarte greu ca economia noastră să-și permită luxul menținerii în scheme a unor lucrători, în special cu studii superioare, exclusiv „operativi", iar pentru elaborarea strategiei și planurilor de export să se apeleze la alți specialiști cu pregătire corespunzătoare (cu facultate de profil și nu absolvenți de cursuri de inițiere).

Stimularea unei atitudini mai active în ceea ce privește cunoașterea pieței internaționale, a poziției întreprinderii pe piață, ar putea fi făcută mai eficient prin mecanismul de comerț exterior, dacă întreprinderile industriale exportatoare nu ar mai fi exonerate în totalitate de riscurile conjuncturale (asigurîndu-li-se suplimentar și o cotă de rentabilitate), prin alinierea sistemului de decontare la practica internațională de asigurare a riscurilor comerciale, în care nu se acoperă decît în proporție de 90% riscurile comerciale. În fapt, polița de asigurare se emite numai după ce societatea de asigurări constată că exportatorul și-a luat toate măsurile de evitare a riscului, ca și în cazul în care nu ar fi asigurat.

Ingineria contractelor de contrapartidă

RECURSUL la metodă în activitatea de comerț exterior este, în prezent, mai imperios necesar ca niciodată și decurge din însești obiectivele pe care ni le-am propus. Astfel, pentru actualul cincinal ca și în cel viitor este prevăzut ca principalele contracte de import să se realizeze prin comerț în contrapartidă. În acest sens, în cuvîntarea la Plenara comună, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** indica : **„Să aplicăm cu mai multă fermitate în schimburile economice principiile de compensație în produse, cu atît mai mult cu cît aceasta devine o necesitate și capătă o răspîndire tot mai largă pe plan mondial avînd în vedere situația financiară, dobînzile excesiv de mari".**

Pornind de la înțelegerea esenței actualei crize a sistemului monetar internațional nu ca o criză de solvabilitate (țările debitoare avînd mărfuri și resurse uneori foarte bogate) ci ca o criză de lichiditate, se pot trage importante concluzii de acțiune, inclusiv la nivel de întreprindere de comerț exterior. Din numeroase rațiuni economice și politice, țările în curs de dezvoltare debitoare refuză să-și procure cu mari sacrificii dolari supraevaluați pentru a-și achita datorii externe acumulate prin practicarea unor dobînzi exagerate de către fondatorii și susținătorii actualului sistem monetar internațional. Marile centre financiare internaționale, organizatori odinioară ai relațiilor comercial-bancare metropolă-colonii, și-au putut impune în perioada imediat postbelică o structură a sistemului monetar internațional care, în linii generale, să le mențină ascendentul secular asupra „teritoriilor de peste mări". Puternica rețea multinațională a prestatorilor de servicii comerciale și financiar-bancare, derivată din fostele „Companii" ale Indiilor, Africii, ale bumbacului, cauciucului etc., devenită în secolul XX rețea de bănci, societăți financiare și corporații multinaționale, era singura infrastructură financiară capabilă în momentul „Bretton Woods" să preia sarcinile decontărilor internaționale pentru comerțul exterior — și, ca atare, s-a apelat la ea.

Nu trebuie, așadar, să ne mire că și astăzi, unele din restricțiile impuse țărilor în curs de dezvoltare pentru aprobări de credite de către Fondul Monetar Internațional amintesc de politica comercială a Companiei Indiilor, că ele încearcă să mențină cît mai mult posibil fluxurile tradiționale de mărfuri metropolă-colonii. După cum este legitim refuzul tot mai hotărît al statelor „Sudului" de a accepta perpetuarea neocolonialismului, fie și prin instrumentul „fără miros" al dobînzilor bancare.

Încercări de a evita apelarea la serviciile de credite ireproșabil „ambalate" ale centrelor financiare internaționale s-au făcut — mai mult sau mai puțin timid — în perioada postbelică prin realizarea de acorduri bilaterale de barter, acorduri de clearing, operațiuni de compensație. În ulti-

mii ani, teama firmelor occidentale de închidere a pieţelor ţărilor socialiste şi ale ţărilor în curs de dezvoltare pentru exporturile lor le-a determinat să recunoască „criza de lichiditate", „criza datoriilor internaţionale", „necesitatea adaptării comerţului într-o lume în schimbare" şi, ca urmare, s-au lansat pe scară mare în operaţiuni de contrapartidă.

După unele estimări, **circa 20% din comerţul mondial se efectuează azi prin operaţiuni de contrapartidă.** Astfel, toate marile firme industriale vestice au fost dublate de o societate comercială omonimă. Au fost create, pe lîngă bănci, servicii de asistenţă în probleme de comerţ în contrapartidă. Există societăţi specializate în desfăşurarea operaţiunilor (prestatoare de servicii comerciale) de contrapartidă (de exemplu: Philipp Brothers în S.U.A., Kleinwort-Benson în Anglia, Louis Dreyfus în Franţa, Metallgesellschaft în R.F. Germania), ca şi sectoare ale marilor bănci internaţionale (Lloyd's, National Westminster, Midland, Barclay's în Anglia, Citicorp şi Manufacturers Hannover în S.U.A., Creditanstalt Bankerverein AWT şi Centro Bank în Austria, Bank Handlowy Warszawie în Polonia ş.a.). Există centre de consultanţă şi studii („World Trade Data Systems" la Boston, „Batis" — International Business Services la Londra, „Business International" la Geneva), au loc conferinţe internaţionale cu privire la comerţul în contrapartidă (New York 1983, Viena 1984, New York, Rio de Janeiro, Singapore în 1985), se editează reviste de specialitate („Countertrade-barter Intelligence Newsletter/Report" în S.U.A., „North-South countertrade, barter and reciprocal trade with developing countries" elaborată de sectorul de documentare al revistei „Economist" din Anglia). A fost lărgită aria riscurilor politice şi comerciale în operaţiuni de comerţ internaţional, asigurate de unele bănci mari (Lloyd's, American International Group) prin includerea operaţiunilor de contrapartidă.

În acest fel s-a conturat un nou domeniu al comerţului internaţional şi o nouă profesie — **ingineria financiară** — descrisă ca arta delicată de a pune cap la cap interesele cele mai diferite ale partenerilor la operaţiuni de vînzare în contrapartidă, cu instrumentele financiare cele mai diverse. Ca atare, încheierea şi derularea operaţiunilor de contrapartidă — care numără în prezent cel puţin 10 forme: 5 forme de **compensaţii** (totală, parţială, triunghiulară, la rîndul său — cu switch financiar, cu mărfuri tari, cu subsidii), 2 forme de **operaţiuni paralele** (simultane şi în avans), **deschiderea de conturi reciproce de clearing sau barter** de către firme — necesită abordarea operaţiunilor de comerţ exterior de o manieră cu totul nouă şi, în primul rînd, sub aspect financiar-valutar, o organizare comparabilă cu cea realizată de parteneri în acest scop.

Este şi acesta un motiv pentru care întreprinderile noastre de comerţ exterior care deţin numeroase şi importante creanţe valutare în ţări în curs de dezvoltare nu au reuşit să mobilizeze plăţile scadente prin operaţiuni de compensaţie. De ce specialiştii întreprinderii TERRA pot să realizeze operaţiuni de compensaţie pentru celelalte întreprinderi de comerţ exterior ? Pentru că sînt mai bine pregătiţi şi organizaţi în domeniul comerţului în contrapartidă.

Elasticitatea structurilor este condiţionată de o bună pregătire profesională

DACĂ pînă în prezent se afirma, cu privire la trecerea de la piaţa producătorului la piaţa consumatorului, că este mai uşor să produci decît să vinzi pe piaţa externă, astăzi se poate afirma că este mai uşor să vinzi decît să faci decontarea în compensaţie. Pentru a răspunde acestor exigenţe, sînt necesare o mult mai amplă informare asupra poziţiei financiare a partenerilor de contract, o mai bună cunoaştere a instrumentelor şi modalităţilor de plăţi folosite în comerţul internaţional, a „ingineriei" financiare, o acţiune promptă şi fără echivoc pe pieţele valutare şi de capital. În măsura în care întreprinderile de comerţ exterior gen TERRA se dovedesc singurele viabile pentru desfăşurarea la nivelul exigenţelor actuale a operaţiunilor în contrapartidă, numărul lor poate fi sporit, atît timp cît îşi desfăşoară activitatea pe baza autogestiunii. Această soluţie este cerută şi de importantele creanţe imobilizate într-o serie de ţări, care aduc prejudicii bunei desfăşurări a activităţii noastre de comerţ exterior, echilibrului balanţei de plăţi.

Am considerat necesară sublinierea **înaltului profesionalism cerut în desfăşurarea operaţiunilor în contrapartidă,** pornind de la unele experienţe ale unor I.C.E.-uri privind respectarea de către partenerii externi a obligaţiilor de cumpărare în compensaţie, cazuri în care clauzele asiguratorii din contracte s-au dovedit insuficiente sau inoperante.

Avantajele strategiei active

O ALTĂ evoluţie în relaţiile economice internaţionale contemporane, care a impus importante restructurări, în special în domeniul financiar-valutar, este creşterea riscului valutar, odată cu trecerea la sistemul flotării cursurilor valutare. Atitudinea faţă de riscul valutar poate fi pasivă (urmărindu-se încheierea de contracte în valutele care la un moment dat sînt în apreciere) sau activă, efectuînd operaţiuni de arbitraj valutar în vederea asigurării împotriva riscului valutar.

Ignorînd existenţa unui compartiment de arbitraj valutar în cadrul Băncii Române de Comerţ Exterior, care poate face operaţiuni de asigurare împotriva riscului valutar, unele întreprinderi de comerţ exterior ezită să încheie contracte în valute convertibile, care nu sînt în apreciere, îngreunînd astfel procesul de contractare a fondului de marfă. Apare deci necesară o colaborare mai strînsă între aceste I.C.E.-uri şi serviciul de arbitraj al B.R.C.E., astfel ca prin operaţiuni de hedging să se contracareze efectele nefavorabile ale unor eventuale pierderi din fluctuaţii de cursuri valutare.

Este adevărat că fiecare sector trebuie să-şi urmărească realizarea balanţei import-export, să-şi asigure fondurile valutare pentru efectuarea importurilor, dar relaţiile financiare internaţionale dispun în prezent de instrumente pentru a mobiliza permanent fondurile valutare, pentru a permite limitarea riscului valutar, pentru a transforma (cu comisioane rezonabile) o valută în alta. Poate că şi acest compartiment de arbitraj valutar este subdimensionat faţă de volumul actual al comerţului nostru exterior, dar aceasta e posibil de remediat. Uneori, economiile în dezvoltarea serviciilor complementare activităţii de comerţ exterior se dovedesc în fond enorme pagube la nivelul economiei naţionale, întrucît inevitabil se apelează la prestatori externi, plătiţi în valută. Este cazul comisioanelor plătite pentru reprezentare la bursele de mărfuri, pentru arbitraj valutar pe pieţele externe, pentru asigurări şi transporturi internaţionale, reţea de distribuţie, turism. Experienţa băncilor mixte cu participare românească a dovedit cu prisosinţă eficienţa întreprinderii în domeniul comerţului invizibil internaţional.

Creşterea interdependenţelor în economia mondială, ca şi restricţia tot mai presantă de combinare optimă a factorilor de producţie pentru a rezista concurenţei de pe piaţa internaţională a făcut ca fenomenul cooperării internaţionale să se extindă în toate domeniile vieţii economice: cercetare-proiectare, design, producţie, conducere-organizare, marketing, transporturi, asigurări, bancar, consulting-engineering ş.a.m.d.

Ca şi în domeniul relaţiilor financiare internaţionale, în domeniul cooperării întreprinderea poate avea o strategie activă sau pasivă. Atunci cînd investighează piaţa şi formulează ea propuneri de cooperare partenerului, se poate spune că desfăşoară o strategie activă, iar atunci cînd analizează numai propunerile primite din exterior are o strategie pasivă. Avantajele unei strategii de cooperare active pot fi esenţiale, în sensul că se porneşte de la factorii de producţie realmente competitivi în întreprindere, respectiv în ţară şi se urmăreşte cooptarea unor firme străine realmente competitive în domeniile complementare.

În acest sens, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta la Plenara comună că: **„Avem posibilitatea şi trebuie să facem totul pentru ca întreprinderile noastre să participe activ la realizarea în comun — cu alte întreprinderi din ţări socialiste, dar şi din alte ţări — de produse de înaltă tehnicitate, de înaltă calitate, atît pentru necesităţile reciproce cît şi pentru export".**

Racordarea sistemului nostru de comerţ exterior, cu mai mult dinamism şi flexibilitate, la aceste exigenţe noi ale relaţiilor economice internaţionale va conduce la valorificarea superioară a muncii şi materiilor prime în exporturile noastre, la creşterea generală a eficienţei comerţului exterior românesc în actualul şi viitorul cincinal.

dr. Ioan GEORGESCU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Intensificarea procesului de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile

PROBLEMĂ majoră, de certă importanță și actualitate, recuperarea, recondiționarea și valorificarea materialelor refolosibile rezultate atît din procesele tehnologice cît și de la populație polarizează în prezent ample eforturi de cercetare, organizatorice și investiționale, vizînd asigurarea celor mai eficiente sisteme de colectare și pregătire pentru reutilizare, elaborarea unor tehnologii adecvate de recondiționare și valorificare, crearea de capacități de producție capabile să realizeze din acestea diverse produse și bunuri de consum. Acest lucru se impune cu atît mai mult cu cît diminuarea continuă a resurselor de materii prime ca și tendințele de menținere la un nivel ridicat a prețurilor acestora constituie factori cu influențe negative asupra proceselor de creștere economică ; la reducerea sau chiar anihilarea acestora, acțiunile de reutilizare a materialelor refolosibile — organizate și derulate corespunzător — pot aduce o contribuție însemnată.

În țara noastră acțiunile derulate în ultimii ani pentru sporirea volumului de resurse materiale refolosibile recuperate și introduse în circuitul productiv s-au soldat cu unele rezultate remarcabile. Ținînd seama de aceasta, cît și de necesitatea amplificării eforturilor în acest domeniu, Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 17—19 iunie a.c. a adoptat noi măsuri menite să asigure intensificarea activităților de colectare și valorificare a materialelor refolosibile și de recondiționare a pieselor și subansamblelor în anii 1985 și 1986. Acestea au în vedere să asigure : ● baza tehnico-materială necesară unei bune aprovizionări în toate domeniile — ca obiectiv de primă importanță pentru desfășurarea normală a producției, a întregii activități economico-sociale ; ● atingerea ritmurilor înalte de dezvoltare prevăzute în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. pentru toate sectoarele economiei — ca principală condiție pentru alinierea industriei și economiei naționale la performanțele ce se obțin pe plan mondial și creșterea nivelului de trai al poporului ; ● reducerea cheltuielilor materiale și de producție — ca imperativ al creșterii rentabilității și eficienței. Sînt doar cîteva elemente care determină **un nou mod de a gîndi și modela creșterea economică, bazat pe schimbarea raportului dintre factorii extensivi și cei intensivi în favoarea acestora din urmă, pe valorificarea superioară a resurselor materiale, umane și financiare, pe diminuarea la minimum a pierderilor prin amplificarea acțiunilor de recirculare și refolosire.**

În acest context, recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile capătă valențe superioare, constituindu-se ca adevărate surse de aprovizionare care pot contribui decisiv la asigurarea, în cît mai mare măsură din producția internă, a cantităților de resurse materiale, combustibili și energie necesare pentru susținerea ritmurilor înalte de dezvoltare a economiei naționale. Acțiunile și măsurile stabilite de conducerea superioară de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vederea îmbunătățirii activităților implicate în procesul de reciclare a materialelor refolosibile — în concordanță cu particularitățile economiei românești, cu realizările semnificative înregistrate pe plan mondial, cu experiența acumulată în acest domeniu în țara noastră — au pus bazele unui sistem eficient de colectare, predare și refolosire a resurselor materiale reutilizabile, au permis constituirea unui cadru organizatoric adecvat pentru desfășurarea în bune condiții a acestor activități.

■

EFORTURILE depuse în ultimii ani, atît în cadrul institutelor de cercetare și proiectare, centralei și întreprinderilor de recuperare, cît și la nivelul unităților economice pe linia recuperării și reutilizării materialelor refolosibile — eforturi ce au beneficiat permanent de orientările și îndrumările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-au concretizat în obținerea unor importante realizări. Astfel, a fost extins sistemul de colectare, prelucrare și livrare a materialelor refolosibile ; au fost puse în funcțiune circa 130 capacități de producție noi sau modernizate pentru prelucrarea și valorificarea acestor materiale ; cercetarea a asigurat peste 120 de noi tehnologii de valorificare; au fost extinse capacitățile de prelucrare și valorificare existente în unitățile economice, tot mai multe întreprinderi fiind dotate în prezent cu utilaje pentru balotat tablă, sfărîmat și brichetat span, măcinat polietilenă de mare densitate ș.a. ; s-a extins rețeaua de colectare a diferitelor materiale de la populație.

Aceste realizări au condus la înregistrarea unor rezultate bune în ceea ce privește asigurarea creșterii cantităților de materiale refolosibile recuperate și introduse în circuitul productiv. Totodată, a fost extinsă activitatea de recondiționare și refolosire a pieselor de schimb și subansamblelor uzate, înregistrîndu-se, în acest fel, în 1984, un volum de 13,6 mrd. lei, cu 8,1 mrd. lei mai mult decît în 1980 ; **pe această cale s-a putut asigura peste 29% din consumul intern de piese de schimb.**

Luînd în discuție faptul că economia națională dispune încă de însemnate resurse materiale rezultate din procesele de producție și consum nevalorificate integral, că la unele resurse ponderea materialelor refolosibile în consumul total de materii prime este încă relativ redusă, situîndu-se în 1984 la 43,7% la oțel, 23,3% la aluminiu, 27,1% la zinc, 24,6% la hîrtii-cartoane etc., și ținînd cont că există unele rămîneri în urmă față de prevederile Programului special adoptat de Conferința Națională a partidului din 1982 pentru intensificarea recuperării și valorificării resurselor materiale refolosibile rezultă că, față de rezultatele înregistrate, sînt încă serioase rezerve de îmbunătățire a activității în acest sector, rezerve ce se cer grabnic valorificate în interesul întregii economii. Ne referim, în principal, la cele existente în domeniul organizării, sortării, colectării și prelucrării materialelor refolosibile, în care, în multe unități economice, nu s-a acordat atenția cuvenită, livrîndu-se însemnate cantități de astfel de materiale în stare amestecată, îngreunînd, astfel, valorificarea eficientă a acestora. Asigurarea tehnologiilor necesare pentru reutilizarea tuturor materialelor recuperate este un alt domeniu în care, avînd în vedere că sînt încă stocuri mari de diferite

● În anul 1984 volumul materialelor recuperate și valorificate la nivelul economiei a fost de 26,5 mrd. lei, de aproape 1,5 ori mai mare decît cel realizat în 1980, asigurîndu-se recuperarea a peste 7,4 mil. t oțel, 880 mii t fontă, 23,7 mii t cupru, 16,5 mii t bronz, 23,3 mii t alamă, 34,5 mii t plumb, 40 mii t aluminiu, 18,9 mii t polietilenă, 279,6 mii t hîrtie-cartoane, 84,3 mii t textile, 129 mii t cioburi de sticlă ș.a.

astfel de materiale, care așteaptă să fie introduse în circuitul productiv, se cer depuse în continuare eforturi multiple. Ca de altfel și în cazul realizării programului de investiții alocate industriei reciclării, în a cărui derulare se înregistrează unele rămîneri în urmă.

■

ÎN SCOPUL asigurării unei participări sporite a resurselor materiale refolosibile și a pieselor de schimb recondiționate la acoperirea necesităților economiei, îmbunătățirii și pe această cale a aprovizionării unităților economice cu materii prime și materiale, a fost elaborat, în conformitate cu indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **Programul pentru intensificarea activității de colectare și valorificare a materialelor refolosibile și de recondiționare a pieselor și subansamblelor pe anii 1985 și 1986**, dezbătut și aprobat în recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Programul prevede — în conformitate cu realizările obținute pînă în prezent, cu posibilitățile reale existente în economie în acest domeniu și cu potențialul tehnic și tehnologic la care se găsește industria reciclării în țara noastră — **majorarea volumelor de resurse materiale recuperate din unitățile socialiste cu 5—10% peste prevederile de plan ale acestui an și cu 10—15% în 1986 și o creștere de 20—25% a celor recuperate de la populație.** Pentru realizarea acestor obiective, în program se prevăd sarcinile ce stau în fața principalelor sectoare de activitate, precum și direcțiile prioritare în care trebuie să se acționeze în vederea sporirii cantităților de materiale refolosibile recuperate și valorificate.

Importanța înfăptuirii de către fiecare unitate economică a sarcinilor de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, a amplificării eforturilor de valorificare a tuturor rezervelor existente în activitatea de reciclare rezultă clar din cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună: **„Pornind de la acest program** — sublinia secretarul general al partidului — **în cincinalul 1986—1990 cel puțin 50% din necesarul de materii prime pentru creșterea producției trebuie să fie asigurat prin recircularea și refolosirea materiilor prime. Sînt domenii unde putem să realizăm mult mai mult, să ajungem pînă la 65—70%!".**

În conformitate cu prevederile programului, **în metalurgie urmează să sporească cantitățile de fier vechi ce se utilizează în oțelării,** ceea ce va asigura îmbunătățirea gradului de participare a acestor resurse la realizarea producției totale de oțel. Pentru aceasta se impune inițierea unor ample acțiuni și măsuri de organizare superioară a recuperării, sortării, prelucrării și expedierii tuturor resturilor metalice în fiecare întreprindere ; în această direcție o însemnătate deosebită prezintă finalizarea în timp cît mai scurt a acțiunii de dotare și punere în funcțiune a instalațiilor de mărunțire și brichetare a șpanului de oțel și fontă în toate întreprinderile din cadrul M.I.C.M., M.I.M. și M.A.T.M.C.G.F.F. prevăzute în programul elaborat în comun în acest sens. De asemenea, în vederea creșterii cantităților de fier vechi livrate oțelăriilor, este necesar să se urgenteze omologarea și introducerea în producția de serie a foarfecei hidraulice de 320 tf, asimilată și executată în regim de prototip la Combinatul de utilaj greu din Iași, astfel încît, marile unități furnizoare sau beneficiare de fier vechi, precum și centrele mari de recuperare să poată fi dotate cu astfel de utilaje.

În domeniul metalelor neferoase, conform programului, nivelul recuperărilor va prezenta creșteri importante la cupru, bronz, alamă, aluminiu și plumb. Acțiunile ce se vor iniția pentru realizarea acestora vizează în special : asigurarea dezmembrării obligatorii a fiecărui utilaj casat și sortarea distinctă a tuturor componentelor din metale neferoase, separat de cele din oțel, fontă și alte metale ; urgentarea punerii în funcțiune a instalațiilor de prelucrare a cenușilor de plumb și aluminiu ; intensificarea activităților de achiziționare din gospodăriile populației a diferitelor bunuri cu conținut de metale neferoase ; urgentarea cercetărilor privind modalitatea de valorificare optimă a elementelor utile (bioxid de mangan, zinc etc.) din bateriile galvanice uzate, colectate de la populație etc.

În ce privește **industria cauciucului și maselor plastice,** pentru realizarea prevederilor în domeniul recuperării și valorificării materialelor refolosibile, prin program se prevăd, ca direcții principale de acțiune, următoarele : creșterea recuperării și refolosirii ca atare a foliilor de solarii și sere (de la 7 000 t în 1985 la 7 540 t în 1986) ; urgentarea punerii în funcțiune a capacităților pentru granularea polietilenei de joasă densitate (folie) prevăzute la Plenița, Buftea și Năsăud ; asigurarea punerii în funcțiune, conform graficelor aprobate, a noilor capacități de reșapare a anvelopelor uzate ; lărgirea gamei de sortotipodimensiuni de anvelope care se reșapează ; elaborarea tehnologiei pentru recondiționarea benzilor transportoare din cauciuc uzate și finalizarea în termenele prevăzute a investiției de la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc de la Tîrgu Jiu ; realizarea la termen a modulului experimental de la Rafinăria Dărmănești pentru piroliza cu purtător de căldură a anvelopelor uzate nereșapabile și nereparabile, precum și a altor materiale refolosibile din mase plastice etc.

Pentru **industria textilă** se prevede valorificarea în mai mare măsură a materialelor textile colectate, la care există stocuri mari, ceea ce impune asigurarea diversificării sortimentale a producției realizate din textile refolosibile, în primul rînd prin promovarea unor tehnologii corespunzătoare. O importanță deosebită se cere acordată utilizării în industria materialelor de construcții (ca materiale izolatoare) a materialelor textile refolosibile care nu pot fi prelucrate sub formă de fibre și fire. De asemenea, se impun amplificate eforturile pentru stabilirea de tehnologii adecvate prelucrării textilelor vechi cu conținut ridicat de fibre poliesterice amestecate și a celor de iută. Măsurile și acțiunile trebuie astfel inițiate și aplicate încît, pînă la finele anului 1986, să se asigure valorificarea integrală a resurselor ce se vor colecta de la populație.

Sarcini mobilizatoare sînt prevăzute prin program și pentru alte sectoare economice — industria celulozei și hîrtiei, industria sticlei etc., unde materialele refolosibile recuperate și valorificate trebuie să atingă nivele sporite.

O importanță deosebită se acordă **creșterii volumului de piese de schimb recuperate și recondiționate, care, în 1986, trebuie să ajungă la 15,1 mrd. lei,** ceea ce înseamnă că ponderea acestora în asigurarea necesarului de piese de schimb se va situa la un nivel de 32,3%.

Așadar, pentru fiecare întreprindere, centrală, minister, consiliu popular, organizație de masă și obștească, precum și pentru centrala și întreprinderile județene de recuperare și valorificare a materialelor sînt stabilite clar orientările și sarcinile prezente și de perspectivă pentru intensificarea activității de colectare și valorificare a resurselor refolosibile. Transpunerea în practică a acestora va determina îmbunătățiri importante în procesul gospodăririi resurselor țării, valorificarea maximă și eficientă a acestora în producția materială.

Sorin BULIGESCU
director tehnic,
Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile

Solicităm sprijinul „R.E."

Unitatea noastră are în dotare un număr de 4 autobene ROMAN 8135 pentru transportul furajelor. În conformitate cu prevederile Decretului nr. 385/1984, pentru modificarea Decretului nr. 468/1977, aceste autobene trebuie să tracteze remorci. Din fabricație însă ele nu posedă instalații de frînare și basculare și pentru remorci.

Cu toate eforturile noastre nu am reușit să găsim o întreprindere specializată care să execute această adaptare, fiind în situația de a nu le putea folosi.

Rugăm, dacă se poate, să ne indicați ce întreprindere execută aceste modificări ; ne-am adresa întreprinderii respective cu rugămintea de a ne executa cît mai repede adaptarea, avînd în vedere apropiata campanie de recoltare a grîului, cînd aceste mijloace de transport ne sînt absolut necesare.

Grigore FLORIN
director al Intreprinderii agricole de stat din Titu

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Utilizarea eficientă a bugetului de venituri și cheltuieli în sprijinul sporirii beneficiilor

ÎN CEI 7 ANI care au trecut de la introducerea noului mecanism economico-financiar, de la așezarea întregii activități pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, de la utilizarea în acest cadru a bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de bază al conducerii activității financiare, al analizei, controlului și asigurării echilibrului financiar al activității desfășurate în toate unitățile, s-au obținut bune rezultate, s-a acumulat o vastă experiență. Pentru realizarea cu eficiență sporită a sarcinilor înscrise în planul pe 1985, pentru pregătirea în cele mai bune condiții a producției viitorului an, în toate unitățile se cer în continuare intensificate preocupările pentru realizarea cu o eficiență sporită a funcțiilor multiple ale bugetului de venituri și cheltuieli, pentru folosirea cît mai eficace a acestui instrument în sprijinul sporirii beneficiilor înregistrate în întreaga activitate. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale: **„este necesar să înțelegem bine că autoconducerea, autogestiunea trebuie să funcționeze pe bugete proprii de venituri și cheltuieli, care să asigure în întregime tot ce se cere pentru buna funcționare a fiecărei unități, dar și pentru creșterea beneficiilor necesare pentru societate".**

În lumina acestor orientări de o deosebită însemnătate, se cere acționat cu fermitate, pentru ca, prin utilizarea cît mai judicioasă a bugetelor de venituri și cheltuieli în procesul îndeplinirii sarcinilor din planul acestui an, cît și prin fundamentarea temeinică a prevederilor acestor bugete pentru 1986 în strînsă corelare cu obiectivele planului pe anul viitor, în fiecare unitate economică să se realizeze creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii pentru gospodărirea cu maximă eficiență și devoltarea continuă a părții din avuția națională încredințată de societate spre administrare, pentru sporirea contribuției fiecărei întreprinderi la asigurarea resurselor necesare atît dezvoltării proprii cît și progresului economico-social al întregii țări. În acest context, sarcini însemnate revin în primul rînd organelor colective de conducere din unități, consiliilor și adunărilor generale ale oamenilor muncii dar și organelor financiare din toate întreprinderile din întreaga economie.

■ Extinderea și generalizarea bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților întreprinderii constituie un imperativ atît al fundamentării temeinice a bugetului întreprinderii, cît și al organizării mai bune a urmăririi, în execuție, a realizării indicatorilor. *Defalcarea, din indicatorii economici și financiari ai întreprinderii, a unor indicatori specifici activității și competențelor stabilite pe subunități, fundamentarea, la acest nivel, a indicatorilor cu măsuri de realizare, sporește rolul bugetului întreprinderii ca instrument de conducere a activității financiare. Practica arată că în multe subunități au fost introduse, cu adaptări eficiente, machetele-cadru ale bugetelor concepute la nivel central, iar utilizarea lor oferă organelor de conducere din întreprinderi și subunități un instrument operativ de lucru îndeosebi pentru comensurarea cheltuielilor materiale și gospodărirea eficientă a fondului de retribuire.*

Pentru creșterea în continuare a eficienței acestui proces, apreciem că se impune perfecționarea mai rapidă a organizării activității secțiilor și a altor subunități din cadrul întreprinderilor în vederea creării unor posibilități mai largi de evidențiere și localizare operativă a cheltuielilor și veniturilor pe factori, pe baza accelerării introducerii metodelor moderne, evoluate, de calcul și evidență a costurilor și rezultatelor financiare, modernizării fluxurilor operaționale, dotării corespunzătoare și folosirii în grad înalt a mijloacelor moderne de calcul ș. a.

● O primă direcție de convergență a preocupărilor trebuie să o constituie **perfecționarea continuă a organizării și urmăririi execuției bugetelor de venituri și cheltuieli pe acest an.** Creșterea rolului bugetului ca instrument de conducere a activității financiare presupune în primul rînd ca el să fie utilizat ca atare de către organele de conducere colectivă din unități, pe tot parcursul execuției unei perioade de plan — an, trimestru, lună, decadă, zile. Reglementările legale prevăd în acest sens obligația analizării lunare a execuției bugetului de venituri și cheltuieli în biroul executiv sau consiliul oamenilor muncii din fiecare unitate, a efectuării de analize trimestriale pe baza datelor de bilanț, și, de asemenea, a dezbaterii prevederilor și realizării bugetului de venituri și cheltuieli în adunările generale ale oamenilor muncii. Cerințele privind creșterea inițiativei fiecărui organ de conducere, a fiecărei unități în realizarea sarcinilor de plan și buget impun însă utilizarea permanentă a acestui instrument de bază al autogestiunii. În acest sens, în fiecare întreprindere trebuie să crească preocuparea organelor de conducere colectivă pentru organizarea unui sistem eficient de urmărire și control permanent al modului în care evoluează realizarea fiecărui indicator din bugetul de venituri și cheltuieli în scopul de a putea interveni la timp pentru soluționarea problemelor care apar și preveni, în acest fel, unele fenomene și tendințe negative. Astfel, apreciem că urmărirea la intervale de timp mai scurte decît în prezent a capitolului „venituri" din buget este posibilă chiar pe componența sa din buget, fără nici un fel de dificultate, chiar în condițiile unei contabilități nemecanizate. Așa cum s-a mai arătat și cu alte prilejuri, este mai greu, desigur, să se urmărească la intervale mai mici cheltuielile și rezultatele întreprinderii, dar și acestea, pe baza unor preliminări judicios întocmite, pot fi cunoscute la intervale și mai mici. În sprijinul afirmațiilor noastre arătăm, spre exemplu că, chiar dacă beneficiul efectiv poate fi cunoscut în execuție la intervale relativ largi, nu trebuie uitat că informațiile în legătură cu factorii de care depinde mărimea acestui indicator pot fi cunoscute mai operativ. Pentru aceasta însă apare necesar, ca întreaga conducere financiară să fie mai intens concentrată spre valorificarea informațiilor oferite zilnic de evidența operativă și centralizatoa-

rele de documente primare în ce privește producția, livrările, încasările, consumurile materiale etc., care dau posibilitatea să se facă estimări în legătură cu beneficiile nerealizate sau realizate suplimentar ca urmare a influenței anumitor factori.

În acest scop, trebuie stabilite sarcini cu termene și responsabilități precise, pe compartimente, pe specialiști, pe membrii comisiilor înființate prin lege, pe diferite domenii ale activității, care să urmărească și să raporteze asupra realizării anumitor indicatori prevăzuți în buget, să efectueze permanent analize și studii asupra unor fenomene și tendințe care apar, să prezinte propuneri de soluționare a problemelor. Trebuie să se înțeleagă cu claritate că analizele și rezultatele prilejuite de utilizarea acestui instrument nu trebuie să fie privite ca sarcini și probleme exclusive ale compartimentului financiar-contabil ; la înfăptuirea lor trebuie să participe puternic implicate organele de conducere colectivă, toți factorii decizionali și executivi din întreprindere, celelalte compartimente funcționale ale întreprinderii. Pe această bază apreciem că poate fi realizată utilizarea cu eficiență sporită în continuare a bugetului de venituri și cheltuieli ca mijloc de control, de sporire a răspunderii pe toate treptele organizatorice, de întărire a ordinii și disciplinei în mînuirea fondurilor, de prevenire a risipei sub orice formă, de eradicare a oricărui fel de cheltuială ineficientă, inutilă sau neoportună, de la cercetare-proiectare și pînă la desfacerea producției. Totodată, pentru atingerea acestui obiectiv apreciem că, bugetul de venituri și cheltuieli trebuie utilizat ca un instrument mai activ în toate momentele circuitului fondurilor începînd cu fazele de cercetare, proiectare, marketing, nu numai în procesul de execuție ci și în cel de desfacere și încasare a contravalorii mărfurilor.

● Concomitent cu aceste preocupări, **o atenție deosebită se cere acordată de către toate organele de conducere colectivă ale unităților economice fundamentării temeinice a prevederilor înscrise în bugetele de venituri și cheltuieli pentru 1986.** În acest sens, în centrul preocupărilor trebuie să se situeze respectarea strictă a prevederilor legale potrivit cărora indicatorii financiari cuprinși în bugetul de venituri și cheltuieli se elaborează în strînsă concordanță cu indicatorii economici, cuprinși în planul unic de dezvoltare ai unităților.

Fluxurile bănești reflectate în bugete, cu privire la veniturile din încasări și cheltuielile aferente ; la constituirea fondurilor proprii și resursele de alimentare a acestora ; la restituirea sumelor primite pentru investiții și mijloace circulante ; la participarea cu vărsăminte pentru formarea resurselor generale ale statului ; la contractarea și restituirea creditelor bancare, plata dobînzilor etc. sînt în mod obiectiv o reflectare a existenței și mișcării valorilor materiale rezultate din planul unic de dezvoltare economico-socială al fiecărei unități, ceea ce impune ca fiecare secțiune și indicator din bugetul de venituri și cheltuieli să fie elaborate corelat, în dimensiuni și timp, cu secțiunile și indicatorii din planul unic de dezvoltare. Aceasta presupune ca în întreaga perioadă de planificare, organele de conducere din întreprinderi și subunitățile acestora, din centrale și ministere, din organele centrale de sinteză, să asigure corelarea termenelor și propunerilor de elaborare a indicatorilor economici și financiari și o colaborare reală între compartimentele și organele implicate, evitîndu-se astfel situațiile care se mai întîlnesc uneori cînd, din cauza lipsei unei organizări coordonate a lucrărilor, unele acțiuni prevăzute în planul unic de dezvoltare al unităților nu au asigurată finanțarea integrală, iar alteori veniturile din încasări și resursele de formare a fondurilor prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli, sînt supra sau subdimensionate.

● **Fundamentarea indicatorilor înscriși în bugetul de venituri și cheltuieli cu măsuri concrete de realizare**, reprezintă o altă cerință de bază. În acest scop, este foarte important ca organele de conducere colectivă din unități să aibă în vedere la elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli, indicatori economici bazați pe acțiunile și măsurile înscrise în programele speciale de fundamentare a indicatorilor de plan, elaborate pe activități și produse, deoarece numai în acest mod influențele preluate în buget din activitatea economică sînt reale și oferă fiabilitate bugetului, ca instrument de conducere în procesul de execuție. Totodată, indicatorii înscriși în buget trebuie să se bazeze pe fundamentări proprii cît mai concrete, în care sens atît pentru venituri cît și pentru cheltuieli sînt prevăzute în anexele la buget formulare de fundamentare care se cer cît mai corect utilizate. Practica arată că, în unele întreprinderi și subunități ale acestora, la elaborarea programelor și altor documente de fundamentare a planului și bugetului cu măsuri de realizare precum și în calculele de dimensionare ale unor indicatori, mai există un anumit formalism : la elaborarea măsurilor stabilite nu sînt atrași specialiștii din comisiile pe domenii, prevăzute de lege, nu sînt soluționate problemele care apar în procesul de planificare etc., ceea ce, în final, conduce la încadrarea insuficient fundamentată în indicatorii de plan desfășurați pe unități.

În procesul consolidării autogestiunii economico-financiare, organele colective de conducere din unitățile economice pot și trebuie să-și sporească considerabil preocupările pentru utilizarea cu eficiență sporită a bugetului de venituri și cheltuieli în vederea obținerii unor beneficii sporite, pentru a asigura tot ce este necesar pentru realizarea în totalitate a prevederilor din planul pe acest an și în continuare, precum și pentru a aduce o contribuție sporită la dezvoltarea generală economico-socială a țării.

Nicolae SĂVOIU

■ *Pentru elaborarea unor bugete de venituri și cheltuieli care să-și dovedească în execuție fiabilitatea ca instrumente reale de întărire a autoconducerii și autogestiunii este necesar ca indicatorii financiari să fie nu numai corelați cu indicatorii economici, ci și să reflecte o eficiență ridicată a acțiunilor prevăzute în plan. În acest scop, apreciem că este necesar ca în procesul de elaborare a bugetelor să fie preluate în mod critic, constructiv, influențele ce rezultă din activitatea economică, acționîndu-se pentru îmbunătățirea acesteia, pe baza datelor de analiză oferite de asemenea secțiuni ale planului unic de dezvoltare, cum sînt : producția fizică ; capacitățile de producție ; indicii de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor ; productivitatea muncii ; produse noi și reproiectate, tehnologii noi și modernizări, automatizări ; asigurarea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă ; gradul de valorificare a materiilor prime ; calitatea producției ; contractele economice ; cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă din care cheltuieli materiale ; norme și normative de consum ; sarcini privind predarea, colectarea și valorificarea materialelor recuperabile și refolosibile ; balanța anuală a fondurilor fixe ; reparații capitale ; programe de măsuri privind reducerea costurilor de producție ; beneficii din activitatea de bază la 1 000 lei fonduri fixe ; investiții etc. În procesul de analiză și dimensionare a indicatorilor din secțiunile de plan menționate, organele și compartimentele care răspund de elaborarea bugetului trebuie să-i confere acestuia în mod real rolul de instrument de control asupra echilibrului planului acționînd pentru valorificarea tuturor rezervelor interne, asigurînd acoperirea cheltuielilor din venituri și obținerea de beneficii și alte resurse care să permită atît formarea fondurilor proprii cît și restituirea datoriilor către societate și către bănci, precum și sporirea contribuției întreprinderilor la formarea fondurilor centralizate ale statului.*

În acest mod apreciem că pot fi evitate situațiile întîlnite încă în unele unități economice cînd, din cauza reflectării pasive în buget a influențelor ce decurg din indicatorii economici, echilibrul financiar se asigură prin recurgerea la credite bancare pentru completarea resurselor proprii, ceea ce îngreunează, în timp, situația financiară a unităților respective, cunoscînd că datoriile trebuie restituite și că pentru creditele utilizate se plătesc dobînzi, care reduc veniturile din activitate.

Calitate și economie

Răspunderea pentru calitate

UNDE ÎNCEPE și unde se termină răspunderea pentru calitate ? Am asistat la multe discuții (unele de acest fel s-au reflectat și în presa cotidiană), din care rezulta tendința de a circumscrie artificial răspunsul la această întrebare. Astfel, reprezentantul unei fabrici de mașini se degaja de răspunderea funcționării defectuoase a unor utilaje pe seama componentelor „auxiliare" primite de la subfurnizori. La rîndul lui, unul dintre aceștia acuza calitatea rulmenților, iar furnizorul de șuruburi arăta că ruperile întîmplate proveneau din defecte de material. Cu alte cuvinte toți cei prezenți lucrau ireproșabil, cauzele non-calității trebuiau căutate undeva, departe.

Unicul răspuns posibil la întrebare constă în învestirea producătorului cu răspunderea pentru calitate pe tot parcursul — de la nașterea produsului pînă la maturizarea lui în exploatare. În sprijinul acestui răspuns trei argumente mi se par peremptorii :

1. Răspunderea pentru calitate, deci modul în care un produs își îndeplinește scopul pentru care a fost făcut, trebuie să fie **concentrată**. Orice diluare a ei duce la promovarea non-calității.

2. Producătorul este singurul care, avînd în mînă concepția și fabricația produsului, **poate** să asigure calitatea lui.

3. Producătorul este **interesat** în afirmarea calității produselor sale, deoarece calitatea este factorul fundamental al competitivității.

■

ÎN PROCESUL modern de producție, adîncirea diviziunii muncii și specializarea au determinat complicarea relațiilor de cooperare industrială. Producătorul final nu face decît să adauge o parte din valoare la componentele și materialele primite de la subfurnizori. Gradul de integrare al unei fabrici de autovehicule, de exemplu, oscilează, pe plan mondial, în jurul a 50%. În alte domenii ca, de exemplu, tehnica de calcul, acest procent poate fi mai mic. O bună parte din produs se naște deci în afara întreprinderii. Principiul concentrării implică preluarea de către producătorul final a răspunderii pentru calitate a tot ceea ce vine din afară, impunînd astfel verificarea minuțioasă a calității intrărilor.

Recepția produselor de la furnizori nu este deloc o noutate. Dacă simțim nevoia să o reamintim, o facem din două motive. În primul rînd, din cauza afirmării unor păreri conform cărora recepția la beneficiar ar dubla în mod inutil obligațiile de testare ale producătorului. S-ar admite astfel nu numai o diluare a răspunderii, ci totodată și o incertitudine în legătură cu situația reală a calității produsului final. Dacă mi se permite o analogie numai aparent nepotrivită, s-ar ajunge la ceva similar cu desființarea contabilității duble, pentru a evita paralelismul înregistrărilor pe eșichier. Al doilea motiv pentru care subliniem importanța verificărilor de recepție provine din aspectul tehnologic complex pe care l-a căpătat recepția în organizarea întreprinderilor industriale moderne, în special în construcția de mașini.

Experiența întreprinderilor cu tehnologie de vîrf este concludentă în acest sens. În esență, sistemul de recepție răspunde celor trei întrebări clasice : ce, cum și unde se controlează ? Se controlează toate intrările fără excepție, cu mențiunea că gradul de severitate al verificării este diferit, în primul rînd în funcție de implicațiile non-calității produsului de recepționat asupra calității produsului final : într-un fel se recepționează un șurub de bielă și în alt fel unul de fixare a unui capac. Testele care trebuie efectuate și metodele de testare sînt stabilite în scris și fac parte din documentația tehnologică. Pentru efectuarea testelor respective, compartimentul de recepție este dotat cu personalul și aparatura necesare. În unele cazuri se recurge la laboratoarele uzinale de specialitate. Evident că o astfel de organizare a recepției implică amenajările corespunzătoare, concepute astfel încît să permită atît efectuarea în timp util a testelor cît și circulația rațională a produselor înainte și după recepție.

Mai este nevoie să amintim cerința eliminării oricăror „concesii" în evaluarea rezultatelor testelor de recepție ? Exigența pentru tehnologia exactă trebuie să înceapă de la „intrarea" în procesul de producție. Recepția produselor de la furnizori generează cheltuieli ; trebuie văzute însă și avantajele economice. Montarea pe un lot de produse a unui component de calitate incertă se răzbună mai tîrziu, la controlul final sau la beneficiar. Remedierile, dar mai ales întîrzierile și blocarea spațiilor de producție costă de multe ori mai scump decît o recepție bine făcută.

Răspunderea producătorului pentru **calitatea produselor aflate în exploatare** este desigur împărțită cu cea a beneficiarului. Producătorul nu poate acționa direct asupra respectării condițiilor corecte de exploatare, dar le poate influența. Răspunderea pentru calitate trebuie să se bazeze pe o completă și operativă **informare.** Noțiunile de **fiabilitate** și **disponibilitate** definesc obiectiv ansamblul informațiilor despre comportarea produselor în exploatare. Ambele și-au făcut intrarea în tehnologie o dată cu electronica modernă, transferîndu-se treptat în toate domeniile, în special în tehnologia proceselor complexe. Definind fiabilitatea prin probabilitatea ca un produs oarecare să-și mențină buna funcționare într-o anumită perioadă de timp, iar disponibilitatea prin raportul dintre timpul de funcționare a produsului și timpul total de exploatare, inclusiv cel cheltuit pentru reparații, ne dăm seama nu numai de caracterul obiectiv și expresiv al acestor parametri, ci totodată de faptul că asigurarea fiabilității și disponibilității implică un proces complex, integrat în ansamblul itinerarului de producție : concepție, fabricație, verificare, exploatare.

■

NU NE PROPUNEM să dezvoltăm în acest articol modalitățile tehnice de asigurare a fiabilității în diferitele etape ale vieții produsului. Cei care simt nevoia unei documentări în acest sens o pot face cu ușurință din literatura de specialitate. Ne propunem să evidențiem doar cîteva idei globale. Construcția fiabilității începe de la proiectare prin determinarea fiabilității „previzionale". Procesul logic al acestei determinări începe de la analiza cerințelor beneficiarilor asupra nivelului de fiabilitate, care diferă în limite largi, de exemplu de la un produs destinat consumului casnic de scurtă durată, la unul utilizat în vehicule aerospațiale. Aceste cerințe se traduc în obiective de fiabilitate exprimate cifric. În paralel, se determină structura produsului și se stabilesc componentele, inclusiv nivelurile de fiabilitate ale acestora.

Fiabilitatea efectiv realizată de produsele fabricate rezultă din două surse de informații : date din exploatare și date din laboratorul producătorului. Aceste două surse curg în paralel, completînd imaginea reală a calității produsului. Esențial este ca din informațiile obținute pe aceste căi să se stabilească măsurile necesare pentru îmbunătățirea fiabilității produsului, măsuri care trebuie să acționeze în „feed-back" asupra proiectului, fabricației, verificărilor, exploatării.

Urmărirea fiabilității ca factor esențial al răspunderii pentru calitate rezultă astfel ca un instrument obligatoriu al procesului de producție, independent de natura produsului, avion sau șurub, oțel sau fibră textilă, produs alimentar sau medicament. Totodată, apare în mod evident necesitatea unui **sistem de asigurare a fiabilității,** integrat în schema generală a întreprinderii. Structura acestui sistem va cuprinde, printre altele, standurile de probe pentru verificarea în laborator a fiabilității, precum și mijloacele de urmărire a produselor în exploatare. Funcțiunile sistemului vor include obținerea sistematică și prelucrarea informațiilor, transformarea lor în măsuri corective și de perfecționare, urmărirea aplicării și rezultatelor aplicării acestor măsuri.

Este evident că asigurarea fiabilității implică cheltuieli de muncă și bani. Există însă prezumții justificate și confirmări experimentale în legătură cu **economia fiabilității.** În primul rînd: informarea asupra fiabilității este cea mai importantă și sigură sursă de cunoaștere a nivelului real al calității. Această cunoaștere stă la baza **strategiei de dezvoltare** tehnică și comercială a întreprinderii, evită drumuri greșite și cheltuieli fără rost. În al doilea rînd : fiabilitatea reprezintă factorul esențial al **valorii produsului,** mai ales pe piața internațională. Noțiunea de tehnologie înaltă este strîns legată de cea de fiabilitate. Sporul de fiabilitate determină creșterea competitivității produsului și creșterea prețului cu care poate fi vîndut. În al treilea rînd : o **informare completă** asupra fiabilității și disponibilității îl scutește pe producător de eventuale trageri la răspundere pentru defecțiuni de funcționare datorate exclusiv unor condiții necorespunzătoare de exploatare.

I. CRIȘAN

Campania agricolă

Tehnologii de înaltă productivitate la recoltarea cerealelor păioase

ÎN CONDIȚIILE acestei veri, în care lucrările de recoltare sînt total mecanizate, strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei de cereale păioase depinde în mare măsură de **aplicarea unor tehnologii moderne** de lucru, folosind utilaje corespunzătoare, care asigură o productivitate ridicată. În același timp, succesul campaniei agricole de vară este determinat de asigurarea întregului proces de recoltare-transport și înmagazinare a recoltei **în flux continuu**, fără întreruperi, spre a evita prelungirea duratei de executare a lucrărilor și pierderile de boabe, pleavă, paie. În sfîrșit, în lupta pentru strîngerea la timp a recoltei nu trebuie să se piardă din vedere un obiectiv esențial al acestei perioade — acela de **a micșora** pe toate căile **consumul de energie** necesar în vederea executării lucrărilor mecanizate.

Agricultura noastră dispune acum, pentru recoltarea cerealelor păioase, de utilaje specializate, adaptate diferitelor condiții de lucru caracteristice. Folosirea fiecărui utilaj în condițiile pentru care a fost conceput asigură atît reducerea pierderilor de boabe, cît și un ritm maxim de lucru la recoltare.

Pentru strîngerea boabelor de cereale, în dotarea unităților agricole există combine autopropulsate destinate a lucra pe teren șes și pe pante mici de pînă la 6°, precum și combine pentru terenuri mai accidentate.

Pe **terenurile plane** și cu pante mici se pot folosi combinele tip C-12, care au lățimea de lucru de 4,2 m — cînd se lucrează pe parcele mici, cu producții reduse — și combinele de mare capacitate tip C-14 U, care au lățimea de lucru de 5 m și dau mai bune rezultate economice cînd sînt folosite pe parcele mai întinse, cu producții mari la hectar. În felul acesta se asigură încărcarea completă a capacității de lucru a combinelor, ținînd seama că debitul combinei C-12 este de 4—4,3 kg/s masă vegetală, în timp ce al combinei C-14 U este de 5—6 kg/s.

Dacă **lanul este îmburuienat** și, din această cauză, coacerea este inegală, pentru a asigura o recoltă de bună calitate, fără corpuri străine, este indicat să se aplice recoltarea în două faze : în prima dintre ele lanul este secerat cu ajutorul vindroverelor, iar după 4—5 zile — cînd spicele au ajuns la coacerea deplină — brazdele sînt ridicate și treierate de combinele echipate cu ridicătorul-adunător tip RA-4,2, aflat de asemenea în dotarea unităților de mecanizare.

Pe **terenurile situate pe pante de 6—12°**, unde combinele obișnuite lucrează cu mari pierderi, din cauza înfundării aparatului de tăiere, dispunem de o combină specializată tip CP-12, care realizează adaptarea aparatului de secerare la denivelările terenului, menținînd permanent aparatul de treier la nivel orizontal. Combina pentru pante constituie însă un utilaj complex și costisitor, care poate fi utilizat economic numai dacă lucrează (în mai multe unități) o perioadă de cel puțin 18—20 zile pe sezon. **Transportul boabelor** de la combină la locul de depozitare se poate face cu autocamioane sau cu remorci acționate de tractor. Remorcile prezintă avantajul că se pot deplasa paralel cu combinele, la aceeași viteză cu acestea, astfel încît descărcarea buncărelor se poate face din mers, fără a întrerupe lucrul combinei. Autocamioanele au avantajul unei viteze de deplasare mai mari, în special pe drumuri bune, astfel încît folosirea lor este mai economică atunci cînd distanța de transport depășește 8 km.

Variante tehnologice pentru strîngerea paielor

LA STRÎNGEREA și transportul paielor se pot folosi mai multe variante tehnologice :

1) **strîngerea în baloturi**, cu ajutorul presei de balotat și transportul baloturilor simultan sau ulterior cu recoltarea boabelor ;

2) **căpițarea** și transportul căpițelor, cu platforma specializată, la locul de depozitare.

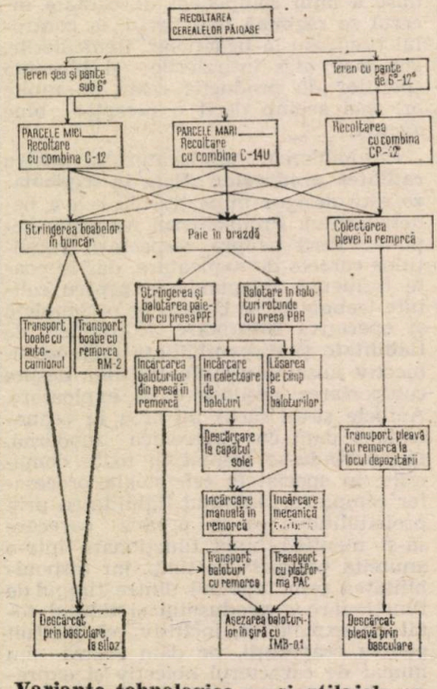

Variante tehnologice — și utilajele corespunzătoare — pentru recoltarea și transportul boabelor, paielor și plevei de cereale păioase

Prima variantă — deși pretinde un anumit consum de sîrmă sau sfoară — este mai economică, deoarece asigură un volum de transport mai redus, (densitatea paielor din baloturi este de 200—250 kg/mc, în timp ce densitatea paielor din căpițe este 80—100 kg/mc). În același timp, prin presare și legare, pierderile de paie în procesul de strîngere și transport sînt mult mai reduse. Strîngerea în căpițe prezintă și neajunsurile că necesită un tractor cu putere mărită și pretinde terenuri perfect plane.

Există trei variante tehnologice de strîngere și transport a paielor în baloturi :

a) baloturile sînt **încărcate din presă direct în remorcă** și transportate de la cîmp la locul de depozitare. Soluția nu prezintă manipulări suplimentare și este cea mai economică, atunci cînd se dispune de mijloace de transport suficiente (circa trei agregate de transport la o presă), iar distanța la care se transportă baloturile nu depășește 8—10 km ;

b) baloturile sînt **încărcate din presă în colectoare sau tirișuri** atașate la presă și lăsate la marginea parcelei. Ulterior, baloturile sînt încărcate de la marginea parcelei — manual, sau cu încărcătorul IB-3 — în mijloacele de transport, care le duc la locul de depozitare. Soluția este avantajoasă, pentru că nu imobilizează mijloacele de transport în perioada de vîrf a recoltării și asigură, totuși, eliberarea imediată de paie a terenului, astfel ca să se poată trece de îndată la lucrările de pregătirea terenului pentru cultura a II-a ;

c) baloturile sînt **lăsate din presă pe cîmp**, de unde sînt încărcate ulterior în remorci sau în căruțe și transportate direct la locul de depozitare. În acest fel balotatul cu presa se execută cu productivitate maximă și nu este întrerupt sau stînjenit de operațiile de încărcare și transport a baloturilor.

Alegerea uneia sau alteia dintre variantele tehnologice de strîngere a baloturilor depinde de condițiile și obiectivele fermei. Dacă se urmărește semănatul imediat al culturii a II-a, iar distanța pînă la locul de depozitare este redusă, trebuie adoptată prima variantă, care este cea mai simplă, nu necesită manipulări suplimentare și asigură cele mai reduse cheltuieli de producție. Cînd distanța este mai mare, iar unitatea nu dispune de numărul necesar de mijloace de transport, este indicată a doua variantă tehnologică.

În această vară, alături de presele de balotat PPF, care realizează baloturi de paie paralelipipedice, cu o greutate de 18—22 kg, vor lucra noile tipuri de prese PBR, ce efectuează baloturi rotunde, cu o greutate de 400—500 kg. Noul tip de baloturi prezintă avantajul că reduc consumul de sfoară pentru legare și, folosind mijloace de încărcare speciale, asigură eliberarea

mai rapidă a terenului. Strîngerea paielor în baloturi rotunde de mari dimensiuni constituie mai cu seamă o soluție de viitor, care dă cele mai bune rezultate atunci cînd se obține o cantitate mare de paie la hectar.

În grafic sînt prezentate variante de tehnologii și utilaje ce pot fi folosite în această vară la recoltarea și transportul boabelor, paielor și plevei.

Organizarea lucrului în flux continuu

PENTRU A PUTEA asigura recoltarea în termene scurte și fără pierderi, procesul de recoltare și transport trebuie organizat în flux continuu, fără întreruperi și pauze. Prima cerință în această direcție este ca de la combină, **boabele** să nu fie depozitate provizoriu, în cîmp, ci **să fie descărcate din buncăr în mijloacele de transport și duse direct la punctele de înmagazinare.** Lăsarea — chiar pentru cîteva ore — a boabelor în cîmp determină manipulări suplimentare, cu consumuri inutile de muncă și de combustibil și, mai ales, creează posibilități de risipă și pierderi de recoltă.

Pentru a organiza lucrul în flux se impune ca **la fiecare parcelă, pentru fiecare grup de combine să se asigure numărul minim de mijloace de transport.** Este necesar ca — în raport cu ritmul de recoltare realizat, care depinde de producția lanului, de numărul și capacitatea combinelor — la încheierea unui ciclu de umplere a buncărului să existe pe parcelă mijloace care să preia și să transporte recolta, evitîndu-se orice opriri ale combinelor în așteptarea descărcării. Pentru fiecare grup de combine necesarul de mijloace de transport se calculează ținînd seama ca intervalul mediu de rulare al tuturor remorcilor și autocamioanelor afectate să fie egal cu timpul de acumulare și descărcare a boabelor la combine, ceea ce conduce la relația :

$$Nr = \frac{Nc \cdot Tc}{Tad}$$

unde : Nr reprezintă numărul de autocamioane sau remorci, necesar pe o anumită parcelă ; Nc — numărul de combine ce lucrează pe parcelă ; Tc — timpul de acumulare și descărcare a boabelor de pe combine, pentru o cantitate de 4,5—5 tone de boabe, cît reprezintă încărcătura unui mijloc de transport ; Tad —durata unui ciclu de rulare a mijlocului de transport la distanța și în condițiile date.

Necesarul de autocamioane și remorci va fi influențat atît de nivelul producției la hectar, cît și de starea drumurilor, distanța de transport, timpul de așteptare la bazele de recepție. Primul factor influențează timpul de acumulare a boabelor la combină, iar ceilalți — durata ciclului de rulare a vehiculului. Din experiența anilor trecuți a rezultat că o corelare normală a mijloacelor de transport cu producția combinelor este adeseori frînată din cauza staționărilor îndelungate ale mijloacelor de transport la punctele de descărcare de la bazele de recepție. Pentru a elimina asemenea situații, este necesar ca **operațiile de preluare și curățire să fie larg mecanizate,** să se înființeze **puncte mobile de preluare** și să se organizeze, în toate cazurile, **recepționarea operativă** a boabelor de cereale.

Consumul de energie poate fi micșorat

ÎN PROCESUL lucrărilor de recoltare și de transport al boabelor, paielor și plevei la locul de depozitare se consumă o mare cantitate de combustibil lichid și energie electrică. Pentru o producție de 4 tone de boabe și 3 tone de paie la hectar sînt necesari 30 litri de motorină și 4,5 kWh de energie electrică, ceea ce reprezintă o treime din consumul de energie directă pe cultură. Renunțarea (parțială sau totală) la strîngerea paielor și plevei, pentru a reduce acest consum, nu este îngăduită ; **valorificarea integrală a producției secundare** constituie și în acest an o măsură obligatorie a procesului de recoltare.

La fiecare lucrare există însă posibilități numeroase de **utilizare rațională a mașinilor în vederea reducerii consumului de energie și combustibil.** Astfel, la recoltarea boabelor consumul de motorină se poate reduce prin **alegerea vitezei optime de lucru a combinei** în funcție de proprietățile solului pe care aceasta se deplasează, de starea lanului și pierderile de boabe, eliminîndu-se orice parcursuri în gol și opriri din cauze organizatorice în orele bune de lucru.

Posibilități largi de economisire a combustibilului există și la strîngerea paielor, prin aplicarea unor măsuri, cum sînt : acționarea presei de balotat PPF cu tractor de 45 CP, în locul celui de 65 CP, ceea ce asigură o economie de combustibil de 1 l/ha ; folosirea la presele de strîns și balotat, ca material de legat, a sforii în locul sîrmei. Astfel, consumul de energie pe tona de paie balotată reprezintă 421 MJ cînd legarea se face cu sîrmă și numai 256 MJ atunci cînd se utilizează sfoară ; încărcarea manuală și transportul cu căruța a baloturilor lăsate pe cîmp sau la marginea parcelei, la locul unde se clădește șira de baloturi; transportul baloturilor cu agregate de două remorci la un tractor, care permite folosirea mai completă a puterii tractorului și reducerea consumului de motorină pe tona de paie cu circa 40%.

În acest an, perioada optimă de recoltare a păioaselor este mult mai scurtă decît în alți ani. Ca atare, **organizarea exemplară a lucrului combinelor și al mijloacelor de transport** constituie o cerință obligatorie pentru realizarea recoltării fără pierderi și cu un consum minim de muncă și energie.

Ion BIANU

Agricultura la bilanțul marilor înfăptuiri socialiste

(Urmare din pag. 5)

cereale realizată în întreg cincinalul 1951—1955 și cu 20% mai mare decît media anuală din cincinalul 1976—1980.

Creșteri însemnate s-au realizat și la floarea-soarelui, sfecla de zahăr, legume, fructe, plante de nutreț.

Sporurile de producție se datorează nu atît măririi suprafețelor cultivate, cît mai ales realizării unor producții medii sporite la unitatea de suprafață. Astfel, la grîu, față de 1970 kg/ha în 1965, în anul 1984 s-au obținut 2 330 kg/ha. La porumb s-au recoltat 3 820 kg/ha în 1984, ceea ce înseamnă o producție de 2,3 ori mai mare decît în anul de referință.

Pe aceeași perioadă, producțiile sînt de 1,2 ori mai mari la floarea-soarelui și sfecla de zahăr, de 2,6 ori la cartofi și de aproape 2 ori la fructe.

În domeniul creșterii animalelor, în 1983 s-au obținut 50,8 milioane hl de lapte, 2,4 milioane tone de carne greutate vie, 39,3 milioane tone de lînă, 7,46 miliarde de ouă, 14 794 tone de miere etc.

Realizările din zootehnie se datorează, pe de o parte, sporirii numerice a efectivelor de animale, iar pe de altă parte, creșterii producției medii pe cap de animal. Față de anul 1966, efectivele de bovine au crescut de la 4,9 milioane la 6,7 milioane capete, de porcine de la 5,3 la 14,3 milioane, de păsări de la 40 milioane la 119,2 milioane capete, iar numărul familiilor de albine de la 916 mii la 1,3 milioane. În ceea ce privește producția medie pe cap de animal, la lapte ea a crescut de la 1 497 l în 1965 la 1 893 l în anul 1983, la lînă — de la 2,1 la 2,7 kg pe oaie, la ouă — de la 88 la 169 buc.

Raportînd realizările înregistrate în domeniul producției la numărul de locuitori, se poate aprecia că în condițiile sporirii numerice a populației totale a țării (cu 20% în 1984 față de 1965), producțiile agricole pe locuitor, ca indicator al standardului de viață, au crescut apreciabil. Astfel, în anul 1983 unui locuitor al României i-au revenit 869 kg de cereale, 31,1 kg de floarea-soarelui, 213,7 kg de sfeclă de zahăr, 275,3 kg cartofi, 107,4 kg carne, 225,4 litri lapte, 1,7 kg lînă și 331 ouă, în timp ce în anul 1965 pe un locuitor se obțineau 662,3 kg de cereale, 29,6 kg de floarea-soarelui, 158,4 kg de sfeclă de zahăr, 115,3 kg de cartofi, 58,7 kg de carne, 170,9 kg de lapte, 1,3 kg de lînă și 138 bucăți ouă.

Realizarea acestor producții a fost posibilă numai printr-o intensă activitate organizatorică, de mobilizare a tuturor forțelor, a factorilor materiali, umani și financiari.

Activitatea din agricultură se desfășoară sub semnul necesității creșterii productivității muncii, a eficienței economice, rentabilizării unităților agricole. S-au făcut eforturi însemnate pe linia realizării de venituri tot mai mari, care să acopere cheltuielile de producție și să permită obținerea de beneficii. Valorificarea superioară a tuturor resurselor din agricultură, inclusiv a celor secundare, economisirea materialelor, energiei și combustibililor, utilizarea de noi surse energetice neconvenționale (biomasa, energia eoliană, cea solară etc.), folosirea rațională și la capacitatea maximă a mijloacelor din dotare constituie doar cîteva din posibilitățile ce trebuie exploatate mult

→

Acțiuni ferme pentru dezvoltarea bazei energetice

(Urmare din pag. 8)

depășiri ale cotelor lunare aprobate la Ministerul Petrolului, Ministerul Minelor, M.A.I.A., M.C.Ind., Centrocoop, U.C.E.C.O.M., Ministerul Educației și Învățămîntului. De asemenea, deși unele ministere au înregistrat pe total o reducere a consumului energetic, unele unități din subordine au depășit repartițiile primite. Este cazul Întreprinderii de aluminiu Slatina, C.S. Galați, C.P. Borzești, C.P. Pitești, C.P. Midia, Tracțiunea electrică feroviară etc. Nu încape îndoială că aceste depășiri neplanificate ale cotelor de energie influențează negativ consumul total de energie electrică și termică, buna funcționare a sistemului național, activitatea economică în alte sectoare și ramuri. De aceea, sarcini deosebite în acest domeniu revin tuturor ministerelor și unităților economice, în special celor mari consumatoare de energie, pentru raționalizarea acestor consumuri, folosirea chibzuită a fiecărui kWh și Gcal, pentru utilizarea în și mai mare măsură a resurselor energetice refolosibile.

■

ANALIZÎND în spirit critic, constructiv rezultatele obținute în domeniul energetic, precum și neajunsurile manifestate, secretarul general al partidului atrăgea atenția la recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale că se impun, pentru perioada imediat următoare, măsuri hotărîte, care să asigure buna desfășurare a activității economice.

În primul rînd, este vorba de **îmbunătățirea funcționării centralelor pe cărbune și finalizarea mai rapidă a tuturor noilor capacități prevăzute în plan.** Atenția specialiștilor trebuie să fie îndreptată cu precădere spre **creșterea randamentelor de funcționare a centralelor pe cărbune,** asigurîndu-se prin aceasta o utilizare a capacităților instalate de 65—70%, ceea ce ar rezolva practic problema energiei în economia națională. Pe de altă parte, sarcini deosebite revin constructorilor noilor capacități pe cărbune, atît în ce privește calitatea lucrărilor efectuate, cît și finalizarea lor la termen și chiar în devans. Realizarea acestor obiective din sectorul termoenergetic va conduce la asigurarea unei producții pe cărbune și șisturi bituminoase de 40—45% din necesarul de energie în viitorul cincinal.

Aceeași prioritate se acordă și **urgentării punerii în funcțiune a hidrocentralelor aflate în construcție.** În acest efort, alături de energeticieni, este necesar să-și intensifice preocupările ceilalți factori implicați în procesul investițional energetic pentru asigurarea resurselor materiale și de forță de muncă necesare pe aceste șantiere, astfel încît termenele de punere în funcțiune a noilor capacități să fie riguros respectate și chiar devansate acolo unde este posibil.

De asemenea, **o atenție deosebită se va acorda înfăptuirii programelor privind noile surse de energie și recuperarea resurselor energetice refolosibile.** Tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția ca cel puțin 50% din necesarul de energie pentru creșterea producției în viitorul cincinal să se realizeze prin reducerea consumurilor energetice, prin recuperarea și refolosirea surselor de energie și prin folosirea a noi surse de energie. Numai așa se va putea asigura o parte însemnată a necesarului de energie pentru economia națională, pentru nevoile întregii țări.

Aceste sarcini stabilite la plenară se vor concretiza în măsuri specifice la nivelul fiecărui minister, a fiecărei unități economice. Concret, în cadrul M.E.E., pe baza orientărilor formulate de secretarul general al partidului, au fost prevăzute pentru perioada imediat următoare măsuri speciale, cu eficiență economică imediată și de perspectivă. În ansamblul acestora, cele mai importante se referă la :

- îmbunătățirea funcționării centralelor electrice pe cărbune, prin realizarea sarcinilor din programele de măsuri privind funcționarea în schemă completă și executarea lucrărilor de îmbunătățiri în scopul creșterii fiabilității agregatelor, în special a grupurilor de 330 MW ;
- executarea reviziilor, reparațiilor și lucrărilor necesare la gospodăriile de cărbune, în scopul eliminării deficiențelor ivite în iarna 1984—1985 și constituirea unui stoc de 5 500 mii tone de cărbune pînă la 30 septembrie a.c. ;
- atragerea în mai mare măsură a institutelor de proiectare și cercetare pentru rezolvarea problemelor de fond în funcționarea centralelor electrice pe cărbune, pentru reducerea și încadrarea în normele de consum de combustibil și energie, în sarcinile de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție și pentru punerea în funcțiune a noilor obiective energetice ;
- urmărirea reducerii consumului de energie electrică și termică la consumatori și încadrarea acestora în repartițiile și programele aprobate ;
- terminarea lucrărilor de montaj, a probelor tehnologice și punerea în funcțiune, la termenele stabilite, a noilor obiective energetice prevăzute în plan.

Toate aceste măsuri urmăresc realizarea, la nivelul planificat, a producției de energie electrică și termică, folosirea chibzuită a fiecărei unități de resurse, reducerea, pe cît posibil, a consumurilor energetice. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, energeticienilor, ca de altfel tuturor unităților economice, le revin o mare răspundere pe linia asigurării energiei necesare dezvoltării generale a patriei, utilizării ei raționale, eficiente, în consens cu nevoile producției, valorificării superioare a întregului volum de resurse energetice refolosibile și a surselor noi de energie.

←

mai intens decît pînă în prezent, pentru creșterea în continuare a eficienței economice în agricultură.

Realizările obținute în domeniul agriculturii se reflectă în contribuția ei la creșterea principalilor indicatori ai economiei naționale, oglindind efectul politicii de transformare a României într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură în plin proces de dezvoltare, modernizare și intensivizare. În 1983, agricultura participă cu 13,5% în realizarea produsului social, cu 15,5% în venitul național, cu 29,4% în populația totală ocupată în economie și cu 10,7% în fondurile fixe totale. Față de anul 1965, produsul social creat în agricultură a crescut de 2 ori, venitul național de 1,4 ori, fondurile fixe de 4 ori, în timp ce populația ocupată s-a redus la jumătate.

Toate aceste realizări din sfera materială s-au reflectat în creșterea nivelului de trai al țărănimii. Satele zilelor noastre au devenit mult mai frumoase, prin politica de sistematizare teritorială, de urbanizare a principalelor comune și centre sătești. Aproape 3 milioane de familii țărănești s-au mutat în case noi, iar țărănimea de azi dispune de cele mai moderne bunuri de folosință îndelungată, ca urmare a creșterii posibilităților de cumpărare. Veniturile reale ale țărănimii au sporit substanțial, fiind de 4,8 ori mai mari față de 1950, prin aplicarea sistemului de retribuire în acord global și a măsurilor de majorare a retribuției personalului muncitor din agricultură. Țărănimea are acces larg la cultură, asistență socială și medicală. Ea a devenit o clasă socială nouă, cu o conștiință ridicată, participantă activă, alături de clasa muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, la opera de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a deschis noi perspective ridicării agriculturii pe o treaptă calitativ superioară, ca cerință a dezvoltării multilaterale a societății românești. Noua revoluție agrară presupune transformări complexe și adînci în domeniul forțelor de producție și al relațiilor de producție, în organizarea și conducerea agriculturii, pentru creșterea producției vegetale și animale, ridicarea gradului de civilizație a localităților rurale, apropierea nivelului de viață de la sat de cel de la oraș.

În perspectivă, prin înfăptuirea grandioaselor programe de măsuri pentru asigurarea unor producții mari, sigure și stabile, cu cheltuieli cît mai reduse, care să asigure o eficiență economică ridicată, producția globală va putea crește cu 30—33% în cincinalul 1986—1990, față de actualul cincinal, într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8%, apropiat de cel al producției industriale. Se prevede ca în următorii 15 ani ritmurile de dezvoltare ale celor două ramuri de bază ale economiei naționale să fie mai bine corelate.

În cincinalul viitor, producția agricolă netă va crește cu 40—44% față de nivelul actual (într-un ritm de 7,1—7,5%), ca o condiție esențială a sporirii contribuției agriculturii la crearea venitului național și progresul general al societății românești.

Realizarea obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XIII-lea în domeniul agriculturii impune coordonarea acțiunilor tuturor factorilor de răspundere pentru înfăptuirea exemplară a programelor de măsuri menite să transforme agricultura socialistă într-o ramură modernă, intensivă, și de mare productivitate, pentru creșterea contribuției acestei ramuri la dezvoltarea economico-socială a României.

În sprijinul perfecționării activității C. O. M.

OPINII

Organizarea mai eficientă a mecanismului de valorificare a propunerilor oamenilor muncii

PE UN LOC DE FRUNTE între cele mai semnificative prefaceri din ultimele două decenii în domeniul organizării economico-sociale în țara noastră se situează promovarea principiului profund umanist al democrației muncitorești, revoluționare, materializat prin instituționalizarea autoconducerii și autogestiunii. Acest principiu se înscrie în conceptul complex, profund novator al tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind crearea unui cadru larg democratic, unic în felul său, care — într-o viziune cuprinzătoare asupra statuării și exercitării drepturilor cetățenești fundamentale — asigură **participarea organizată a maselor la conducerea activității întregii noastre societăți socialiste.**

Rolul important ce revine în acest sens consiliilor oamenilor muncii și adunărilor generale — organe de conducere ale producătorilor, proprietarilor și beneficiarilor din întreprinderi și instituții — a fost din nou subliniat la recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, pe a cărei ordine de zi un punct aparte l-a constituit analiza modului în care întreprinderile, centralele industriale și ministerele economice aplică principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, precum și a modului în care respectă reglementările adoptate în acest domeniu.

„**Este necesară** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea rostită în încheierea lucrărilor plenarei — **perfecționarea în continuare a activității tuturor organelor de conducere colectivă, a consiliilor oamenilor muncii. Să pornim de la faptul că acest cadru nou, democratic, nu este nici el static, că permanent trebuie să perfecționăm și să îmbunătățim activitatea organelor noastre de conducere, să facem ca toate consiliile, adunările generale să lucreze tot mai bine și mai bine, în așa fel încît realmente consiliul întreprinderii, adunarea generală a oamenilor muncii dintr-o unitate să fie organul de planificare, de conducere economico-socială, de realizare a eficienței economice... Să perfecționăm continuu și să ridicăm gradul de participare a oamenilor muncii la conducerea întregii societăți.**"

Legea prevede **obligația consiliilor oamenilor muncii de a analiza propunerile făcute în adunările generale și de a asigura aplicarea celor care,** în urma unei analize obiective, **se dovedesc eficiente.** În afară de adunările generale, numeroase alte forme organizate sau ocazionale — adunări pe secții și colective restrînse, ședințe ale organizațiilor politice din întreprindere, consultări făcute de membrii consiliului oamenilor muncii, de comisiile pe domenii, audiențe ș.a. — constituie tot atîtea prilejuri de a culege informații, sesizări asupra aspectelor negative, idei și propuneri pentru îmbunătățirea activității.

Eliminarea blocajelor pe canalele informaționale

LĂRGIREA procesului de participare activă a membrilor grupului productiv conduce la creșterea continuă a numărului unor astfel de informații, provocînd uneori aglomerarea pînă la refuz a canalelor de circulație a lor în cadrul acelor structuri operaționale care nu sînt pregătite să le prelucreze și pună în valoare în mod organizat. Acolo unde nu este organizat **un flux fiabil și operativ prin care informația să ajungă la cei în măsură să o aprecieze,** a devenit frecventă expresia „de idei nu ducem lipsă", — exprimînd o atitudine cu efect demobilizator și inhibitor, care poate determina un fenomen de atenuare a rezultatelor obținute pe linia perfecționării cadrului participativ. Paradoxal, se ajunge la situații cînd există o bogată sursă de informații pertinente din care se pot contura soluții oportune în probleme din cele mai variate, dar necircularea lor se traduce într-o absență a noului, a ineditului în reuniunile organelor de conducere colectivă — consiliul oamenilor muncii, biroul executiv — unde se vehiculează deseori doar informații cu caracter convențional, de raportare, provenite de la structura funcțională și care fac parte, de fapt, din rutina conducerii curente.

Iată de ce considerăm că, pentru manifestarea deplină a autoconducerii așa cum este ea concepută de partidul nostru și cum se exercită în unitățile în care principiile ei au fost înțelese în esența lor, **orice sistem colectiv de conducere trebuie nu numai să fie deschis participanților, dar să-și asigure mecanismul de eliminare a inhibării interesului pentru participare, a factorilor subiectivi care o generează.** Creșterea interesului pentru o participare aptă să ofere idei și soluții — poate simple, dar nu rareori de o valoare neașteptată, asigurînd, prin utilitatea imediată și practică, depășirea unor situații critice — impune atenție și receptivitate față de orice propunere, concomitent cu recunoașterea contribuției aduse de autorul ei.

Din cele de mai sus rezultă necesitatea unui **mecanism sigur și eficient de prelucrare și valorificare a informațiilor generate de toate verigile cadrului participativ,** în scopul de a asigura o utilizare reală și eficientă a valorilor produse de formele colective de conducere, în interesul grupului productiv și al societății în ansamblu.

Sînt cunoscute diverse metode de stimulare a gîndirii creatoare (reuniunea panel, Philips 66, Delphi, brainstorming) care, prin tehnicile pe care le folosesc, pun în valoare ideile participanților. În cadrul unui sistem de conducere colectivă creativ există loc și pentru aplicarea unor astfel de metode. Dar pe primul plan al necesității se impune organizarea unui subsistem de valorificare a informațiilor obținute. La un grup egal cu numărul personalului muncitor din unitatea economică se obține — fie spontan, fie sub imbold tematic — o mare cantitate de informații, ceea ce presupune o capacitate adecvată de prelucrare ; nu trebuie uitat că în materie de idei nimic nu este neglijabil, mai ales că orice acumulare cantitativă, dacă e fructificată corespunzător, deschide în mod legic drumul spre calitate.

În unitățile economice se efectuează frecvent analize care sesizează eventualele defecțiuni în funcționarea sistemului colectiv de conducere, stabilind măsuri de corectare. O succesiune de astfel de analize poate asigura o rutină bine pusă la punct. Dar perfecționarea sistemului nu trebuie să scape din vedere finalitatea lui — aceea de a valorifica propriile rezultate. Nu e cîtuși de puțin un mare cîștig să se analizeze, într-un organism din ce în ce mai perfecționat, informații provenite aproape în totalitate din sfera funcțională, întrucît acestea deja au suferit un proces de analiză în fața conducerii curente, care se presupune că a luat măsurile corespunzătoare.

Apropierea structurii funcționale de cea de producție

AȘA CUM MENȚIONAM mai sus, structura funcțională a unității economice, care trebuie să asigure buna desfășurare a fluxului informațional, nu este organizată pentru valorificarea informației rezultate din aportul participativ. La nivelul organelor colective de conducere, a decide presupune a alege, din mai multe variante, pe cea mai adecvată ; dar fără un subsistem de prelucrare a informațiilor-propuneri provenite din

rindul celor ce lucrează în producție, aceste organe nu dispun decît de o singură variantă — cea elaborată de specialiștii din compartimentele funcționale, care poate suferi de influența unui punct de vedere îngust și de necunoașterea în profunzime a fenomenelor și problemelor din secții și ateliere.

Este necesar, în această situație, să se găsească și aplice modalități prin care, **împreună, structura funcțională și cea de producție să deservească sistemul colectiv de conducere, sporindu-i posibilitățile decizionale.**

Dacă ne gîndim că organizarea este un proces continuu, se pare că — după o perioadă de 12 ani de la adoptarea Decretului nr. 162/1973, care a stabilit structurile organizatorice unitare (de producție, de concepție, funcțională) ale unităților economice — este firească o îmbunătățire a acesteia, în raport cu principiul așezării ei pe baza autoconducerii și autogestiunii (statuat prin Legea nr. 5/1978) și cu cerințele actuale de mobilitate a structurilor în scopul unei adaptări operative la mediu, de receptivitate deosebită la elementele de progres aduse de revoluția tehnico-științifică contemporană. În acest sens, apropierea structurii funcționale de cea de producție și reducerea nivelurilor ierarhice se impun din ce în ce mai mult

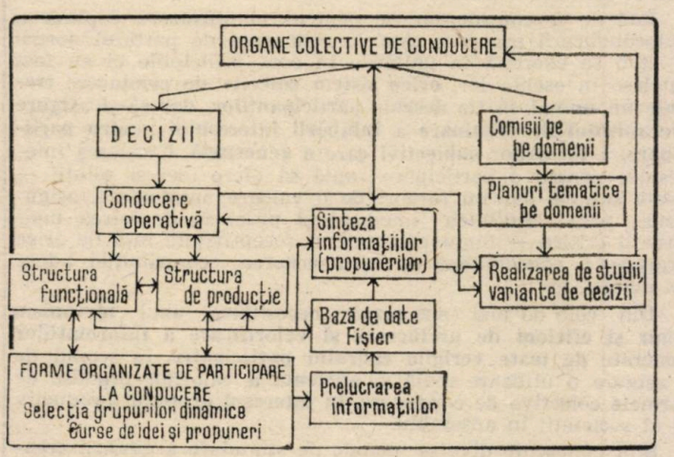

în practică. Organizarea actuală, în care compartimentul funcțional așteaptă ca documentele de la punctele de informații să vină spre a fi prelucrate, este depășită chiar de tehnica de calcul — care, pătrunzînd cu ajutorul terminalelor în cele mai izolate locuri, este mai apropiată de producție.

Devine de actualitate **dispersia activităților compartimentului funcțional în producție, simultan cu perfecționarea sistemului de comunicații.** Prin fișa postului, fiecare lucrător dintr-un astfel de compartiment trebuie să aibă legături de integrare cu domeniul corespunzător din activitatea de producție. Această apropiere a structurii funcționale de cea productivă poate fi și un punct de plecare pentru a asigura un subsistem informațional în vederea valorificării complete a aportului participativ al oamenilor muncii, realizat nu numai prin sistemul de reprezentare în organele de conducere colectivă, ci și prin propunerile și sugestiile făcute în dezbaterea problemelor la nivel de secție, atelier, formație de lucru ; în condițiile unei bune organizări, ședințele desfășurate la acest nivel sînt adevărate grupuri dinamice. Evident, propunerile sînt consemnate în procese-verbale ; reprezentanții oamenilor muncii sau șefii de secție membri ai C.O.M. aduc la cunoștință consiliului informații asupra celor ce nu pot fi soluționate decît de către acest organ sau de către forurile superioare ; dar sugestii aparent minore, din care se pot încă decela uneori aspecte de interes larg, sînt rezolvate local și efectul lor rămîne, de asemenea, local. Ele nu ajung în sistemul informațional al întreprinderii, pentru a fi analizate de specialiști ; nu sînt instituite o gestiune și o responsabilitate pentru punerea lor în valoare. Iată, deci, un nou argument pentru implicarea specialiștilor din structura funcțională în activitatea grupului productiv.

Pentru o cît mai bună fundamentare a deciziilor în organele colective de conducere, trebuie să se asigure **o strictă evidență a tuturor ideilor și propunerilor, grupate pe obiective,** indiferent dacă au aplicație imediată sau viitoare, neevidențierea lor o putem considera pierdere, căci a lăsa la voia întîmplării beneficiul pe care poate să-l aducă înțelepciunea colectivului înseamnă o pagubă pe care autoconducerea și autogestiunea nu o pot admite.

Comisiile pe domenii de pe lîngă consiliul oamenilor muncii își desfășoară activitatea pe baza unui plan, elaborînd studii și propuneri care se inspiră și din consultarea ad-hoc a lucrătorilor, dar în cea mai mare parte au ca sursă tot fluxul informațional al structurii funcționale. **Prelucrarea de către comisiile pe domenii a unor informații care să aibă ca bază aportul de participare a oamenilor muncii** nu este posibilă cîtă vreme nu e organizată o **bază de date** în care să fie colectate în timp și sistematizate astfel de informații. În situația apropierii specialistului de structura de producție și participării lui la realizarea obiectivelor comisiilor pe domenii, el va fi în măsură să asigure etapele de prelucrare și stocare, în scopul informării organelor colective de conducere.

Perfecționarea sistemului informațional pentru organele colective de conducere

ÎN SCHEMA alăturată prezentăm, ca bază de discuție, o posibilă variantă de organizare a subsistemului informațional destinat organelor colective de conducere.

Prin descentralizarea activității funcționale, membrii compartimentelor respective stabilesc legături directe cu activitatea secțiilor și atelierelor, iau parte la dezbaterile ce au loc în diferite adunări, intră în contact nemijlocit cu ideile, soluțiile, propunerile ce apar în sînul microcolectivelor.

În prima etapă acestea sînt preluate și prestocate ca atare : periodic ele vor fi prelucrate în vederea sistematizării și stocării (folosind, unde există posibilitatea, mijloacele tehnicii de calcul), pe baza unor criterii de grupare care să faciliteze accesul la ele. Chiar dacă unele propuneri se repetă, considerăm că totuși ele trebuie consemnate, pentru a se putea urmări frecvența, și a se cunoaște autorii — elemente de bază în valorificarea lor ulterioară.

Într-o asemenea organizare, ar apare necesitatea de a se completa fișele postului personalului din compartimentele funcționale cu : sarcini privind rezolvarea la nivelul secției (atelierului) a unor probleme de profilul compartimentului : sarcini privind asigurarea funcționalității autoconducerii muncitorești prin executarea lucrărilor de prelucrare și valorificare a informațiilor produse de aportul participativ. Evident, ar urma să fie aduse modificările corespunzătoare și în regulamentul de organizare și funcționare.

Un asemenea complex de sarcini ar elimina automatismul unor activități funcționale de rutină, creînd un orizont larg personalului respectiv. Acest personal, instruit asupra obiectivelor întreprinderii și ajutat de reprezentanții oamenilor muncii în C.O.M., va putea avea un rol însemnat în constituirea unor așa-numite **grupuri dinamice,** din care să facă parte lucrătorii de la care emană în mod frecvent idei utile, specialiști și alte persoane cu preocupări în problematica abordată, cooptate la dorința lor. Activitatea grupurilor ar fi de mare folos pentru realizarea studiilor tematice de către comisiile pe domenii, oferind, împreună cu baza de date, substanța necesară elaborării de variante decizionale.

Astfel de studii pot fi voluminoase, mai ales cînd e vorba de analiza unor probleme de anvergură, la care fiece opțiune posibilă trebuie fundamentată separat și comparativ cu celelalte, sub o multitudine de aspecte. De aceea, credem util ca la prezentarea spre dezbatere consiliului oamenilor muncii, ele să fie însoțite de fișe sintetice, conținînd informațiile cele mai relevante și propuneri de ierarhizare a variantelor.

Într-adevăr, de idei nu ducem lipsă, dar totodată debitul lor trebuie menținut și sporit, organizînd cu grijă și răspundere fructificarea acestei resurse pe care o oferă cadrul de participare larg. Sistemul nostru de conducere colectivă este, prin definiție, deschis ideilor și propunerilor izvorîte din conștiința revoluționară și responsabilitatea tuturor oamenilor muncii față de dezvoltarea economico-socială a unității în care lucrează și a întregii țări pe coordonatele stabilite de partid. A valorifica efectiv aceste idei înseamnă a proceda ca bunul gospodar, care nu lasă să se piardă nici un bob din recolta pe care a muncit-o.

Eugen HANCA
Suceava

Rolul activ al conştiinţei socialiste în dezvoltarea economico-socială

EDIFICAREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism reclamă cu necesitate obiectivă şi presupune, totodată, ca o condiţie fundamentală făurirea omului nou, înarmat cu înţelegerea necesităţilor obiective, cu cunoaşterea legilor dezvoltării economico-sociale, capabil să participe activ la crearea conştientă a noii orînduiri.

Relevînd rolul şi importanţa factorilor subiectivi, a dezvoltării conştiinţei socialiste a maselor în edificarea noii orînduiri, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că : **„transformînd întreaga societate, dezvoltînd forţele de producţie şi perfecţionînd relaţiile de producţie, trebuie să ne preocupăm, în acelaşi timp, de transformarea omului, de formarea unui om nou cu o conştiinţă înaintată, în faţa căruia să stea în primul rînd răspunderea faţă de societate, interesele societăţii, care să ştie să îmbine interesele proprii cu cele ale colectivităţii, să fie gata să facă totul — şi, la nevoie, să-şi dea chiar viaţa — pentru interesele patriei, ale naţiunii, ale socialismului şi comunismului".**

După cum arăta încă K. Marx, istoria dezvoltării societăţii se deosebeşte esenţial de aceea a naturii, unde avem de-a face cu forţe inconştiente, oarbe, prin faptul că în societate cei ce acţionează sînt oamenii înzestraţi cu conştiinţă, care muncesc cu chibzuinţă şi pasiune în vederea realizării unor scopuri anumite şi unde tot ceea ce se întîmplă poartă deci amprenta unor intenţii conştiente, a unor scopuri voite, prin intermediul cărora se transpun în practică exigenţele legilor sociale obiective.

Pornind de la corelaţia dialectică dintre existenţa socială şi conştiinţa socială, teză fundamentală a concepţiei materialist-dialectice şi istorice, Partidul Comunist Român a relevat dintotdeauna rolul deosebit pe care îl au factorii subiectivi, de conştiinţă în societatea lipsită de exploatare, în cadrul căreia oamenii muncii devin făuritorii conştienţi ai propriei lor istorii.

Oamenii muncii din ţara noastră acţionînd cu devotament şi spirit patriotic au obţinut, sub conducerea înţeleaptă a P.C.R., succese de importanţă istorică pe drumul construirii socialismului şi comunismului. Astfel, în cei 40 de ani care au trecut de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, România s-a transformat dintr-o ţară slab dezvoltată, cu o economie predominant agrară, într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă şi cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare şi modernizare. Producţia industrială a sporit de peste 100 de ori, producţia agricolă de circa 7 ori, venitul naţional de 32 de ori. Pe această bază, s-au dezvoltat impetuos forţele de producţie, au înflorit ştiinţa, învăţămîntul, cultura, s-a ridicat nivelul de trai material şi spiritual al întregii naţiuni.

Marile realizări obţinute de poporul nostru, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. — cea mai bogată în înfăptuiri din multimilenara sa istorie — sînt indisolubil legate de activitatea prodigioasă, desfăşurată cu pasiune revoluţionară şi fierbinte patriotism de tovarăşul Nicolae Ceauşescu — perioadă care pe drept cuvînt este denumită **„Epoca Nicolae Ceauşescu".**

Strălucitele izbînzi pe toate tărîmurile, economico-sociale şi spirituale, demonstrează în mod elocvent marea forţă a economiei noastre naţionale, imensa capacitate creatoare a poporului român, liber, făuritor conştient al viitorului său socialist şi comunist, justeţea şi clarviziunea politicii P.C.R., a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care de două decenii conduce cu inegalabilă energie şi spirit creator, novator, destinele naţiunii noastre spre culmile cele mai înalte ale socialismului şi comunismului.

Îndeplinirea istoricelor hotărîri ale celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român de ridicare a patriei noastre la nivelul celor mai avansate ţări impune o acţiune conjugată, o corelare dialectică a tuturor factorilor obiectivi şi subiectivi ce concură la edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Fidel concepţiei materialist-dialectice, socialismului ştiinţific, P.C.R. a aplicat şi aplică în mod creator legităţile generale obiective la condiţiile concret-istorice ale ţării noastre. În acest sens, punînd în centrul întregii sale politici primatul factorilor materiali, al forţelor de producţie, partidul nostru a ţinut şi ţine seamă, în permanenţă, de factorii subiectivi constituiţi din activitatea politico-ideologică, din conştiinţa socială socialistă, din formele instituţionalizate de organizare şi atragere a maselor largi populare la crearea conştientă a noii orînduiri.

După cum sublinia secretarul general al P.C.R. în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres : **„Schimbările care au loc în societatea noastră şi pe plan mondial fac necesar să desfăşurăm o tot mai intensă activitate educativă, ideologică, pentru studierea şi înţelegerea fenomenelor economico-sociale, a acţiunii legilor dialecticii în dezvoltarea societăţii omeneşti, pentru a da răspuns ştiinţific problemelor ridicate de viaţă, de evoluţia umană".**

Căci, într-adevăr, după cum au evidenţiat fondatorii socialismului ştiinţific, deşi necesitatea economică primează întotdeauna şi relaţiile economice obiective sînt determinante, constituind firul roşu care trece prin întreaga dezvoltare socială, situaţia economică nu este **singura cauză activă** şi, ca atare, nu poate fi vorba de o acţiune automată a economicului asupra omului, societăţii.

Este adevărat că baza economică are în ultima instanţă rolul determinant, dar toate elementele suprastructurii influenţează în mod activ dezvoltarea economico-socială.

În concepţia materialist-dialectică şi istorică promovată consecvent de P.C.R., fenomenele şi procesele economice, laturile lor obiective şi subiective se contopesc şi se intercondiţionează reciproc, „cauzele şi efectele — cum spunea Engels — îşi schimbă mereu locul ; ceea ce este acum sau aici efect devine dincolo sau apoi cauză, şi invers". Prin urmare, ideile şi teoriile înaintate izvorîte din condiţiile vieţii materiale, odată însuşite şi folosite de oameni în acţiunea lor revoluţionară, se constituie, în anumite condiţii, în **cauze,** respectiv în forţe materiale motrice ale societăţii.

Pornind de la concepţia potrivit căreia socialismul şi comunismul nu pot fi decît rezultatul creaţiei conştiente a maselor care, pe baza înţelegerii şi aplicării, în condiţiile date de timp şi loc, a legităţilor obiective, acţionează potrivit cerinţelor acestora, făurindu-şi propria istorie, P.C.R. a considerat şi consideră activitatea ideologică, politico-educativă şi organizatorică ca o componentă esenţială a procesului revoluţionar. Astfel, în Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** atrăgea atenţia că este necesară **„desfăşurarea unei intense munci politico-educative, de făurire a omului nou", ...„de ridicare a conştiinţei socialiste, revoluţionare a tuturor oamenilor muncii, de combatere hotărîtă a diferitelor manifestări şi mentalităţi obscurantiste, înapoiate despre muncă şi viaţă".**

Adoptînd Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 drept program ideologic al partidului, înaltul forum al comuniştilor români, din noiembrie 1984, a acordat acţiunii factorilor subiectivi un rol de prim rang în traducerea în viaţă a obiectivului fundamental al viitorului cincinal, de continuare fermă a politicii de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a patriei noastre spre comunism.

Recunoscînd temeiurile obiective şi subiective ale proceselor şi fenomenelor social-economice, P.C.R. respinge teza „mersului de la sine" şi consideră că dezvoltarea şi progresul social, ca rezultat al luptei dintre vechi şi nou, al victoriei noului, nu poate avea loc în mod spontan, automat, ci numai pe baza luptei conştiente, organizate şi conduse de partid, exponentul concepţiei celei mai avansate despre lume şi viaţă, forţa politică organizatoare şi dinamizatoare a întregii activităţi economico-sociale. În acest sens, documentele programatice ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. reflectă înţelegerea clară a rolului factorilor subiectivi, al conştiinţei socialiste revoluţionare, în îndeplinirea Programului partidului.

Creşterea considerabilă a factorilor de conştiinţă socialistă în etapa actuală rezultă, pe de o parte, din faptul că socialismul

învingător se maturizează pe propriile sale baze, iar pe de altă parte, din profunzimea și complexitatea sarcinilor revoluționare impuse de transformarea României într-o țară socialistă multilateral dezvoltată, care solicită din partea tuturor membrilor societății o participare mai activă, inițiative și răspunderi sporite. Teza potrivit căreia cu cît este mai profundă transformarea pe care vrem s-o înfăptuim, cu atît mai mult trebuie să trezim interesul pentru această transformare și să dezvoltăm o atitudine conștientă față de ea își dovedește pe deplin valabilitatea în condițiile transpunerii în practică a vastului program economico-social trasat de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pentru viitorii 15 ani.

Întrucît lupta dintre nou și vechi în societatea noastră nu se mai desfășoară în mod spontan, ca în orînduirile exploatatoare, dezvoltarea economico-socială are caracterul unui proces deliberat și dirijat, în concordanță cu legile economico-sociale obiective. Nemaiexistînd divergențe antagoniste între țelurile oamenilor și consecințele sociale ale activității lor, determinismul istoric se află în concordanță tot mai deplină cu scopurile și interesele generale ale societății. Revoluția și construcția socialistă, lichidînd antagonismele dintre societate și individ, dintre interesele fundamentale ale diverselor clase și categorii sociale, asigură în societatea noastră socialistă concordanța între acțiunea factorilor subiectivi și cerințele obiective ale progresului social.

Ridicarea conștiinței socialiste revoluționare a oamenilor muncii, ca factor major al îndeplinirii Programului partidului, necesită, deci, conștientizarea de către toți cei ce muncesc, în primul rînd, a problemelor eficienței economice și ale productivității muncii, ale apărării și fructificării avuției naționale, încredințată spre gestionare colectivelor unităților economice, evitarea oricărei risipe de materii prime și materiale.

În această direcție, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „muncitorul, inginerul, tehnicianul, toate cadrele noastre, din orice sector, cercetătorul, savantul, medicul, profesorul trebuie să gîndească în spirit economic, în spiritul răspunderii față de dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste“** și de aceea este necesar ca în toate treptele de învățămînt **„să creștem tineretul în spiritul dragostei față de muncă, dar și în spiritul eficienței economice“**, iar pentru aceasta tinerii **„trebuie să învețe și să cunoască bine nu numai tehnica, dar și problemele economice“...**, tot ceea ce este legat de creșterea mai puternică a avuției naționale. Totodată, în activitatea politico-educativă este necesar să fie evidențiate **„marile realizări obținute de poporul nostru în construcția socialismului, superioritatea modului de viață socialist, a principiilor de etică și echitate socialistă, de egalitate în drepturi între toți cetățenii patriei noastre“**. În activitatea politico-ideologică de ridicare pe o treaptă superioară a conștiinței revoluționare a poporului este necesar, de asemenea, să se ia o poziție combativă, de respingere cu hotărîre a oricăror încercări ale cercurilor reacționare, imperialiste, de a denigra mărețele realizări ale poporului nostru, politica națională justă a partidului și statului nostru muncitoresc-revoluționar.

Avînd în vedere rolul activ al factorilor subiectivi, dezvoltarea conștiinței socialiste în general, precum și a conștiinței economice, în particular, a devenit în etapa actuală o preocupare de prim ordin a întregii noastre societăți.

În cadrul amplului proces ideologic, politic, educațional, dezvoltarea conștiinței economice socialiste a maselor trebuie să-și găsească expresia în răspunderea și obligația fiecărui cetățean de a face totul pentru dezvoltarea și înflorirea proprietății obștești. După cum sublinia secretarul general al partidului, fiecare om al muncii trebuie să simtă răspunderea pentru modul în care este gospodărită avuția națională, pentru felul cum sînt respectate interesele generale ale societății noastre, îndeplinindu-și exemplar sarcinile, la locul său de muncă, **...„făcîndu-și datoria cu devotament, fermitate și cinste față de popor, față de partid, față de patrie“.**

Permanenta preocupare pentru dezvoltarea economică intensivă pe baza acțiunii factorilor calitativi și, înainte de toate, creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței economico-sociale în toate domeniile necesită dezvoltarea conștiinței socialiste, revoluționare a întregului popor, a responsabilității tuturor oamenilor muncii, aplicarea consecventă și perfecționarea continuă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, a formelor de conducere colectivă, a stimulării materiale și morale, a participării maselor la rezolvarea tuturor problemelor economice și obștești.

Fără a nega primatul existenței, conștiința, ridicîndu-se la nivelul bazei materiale și economice, devine ea însăși o forță mobilizatoare în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. De aici concluzia și importanța majoră a activității de ridicare continuă a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, de stimulare a valențelor pozitive, dinamizatoare ale acesteia, condiție **sine qua non** pentru a se putea acționa în conformitate cu legile progresului social. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale trebuie **„Să acordăm mai multă atenție ridicării conștiinței politico-ideologice, formării conștiinței socialiste, astfel încît fiecare om al muncii să acționeze în toate împrejurările, cu conștiința deplină că-și face datoria față de patrie, față de partid, față de socialism, față de viitorul României!“.**

Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste — rezultat al schimbării existenței sociale, precum și al vastului proces educațional, așa cum se subliniază în documentele programatice ale Congresului al XIII-lea —, implică atît cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul științei, tehnicii și culturii contemporane, stăpînirea deplină a profesiunii, cît și însușirea concepției filozofice despre lume și viață a partidului nostru, materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, opera de inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care dezvoltă și aplică în mod creator teoria socialismului științific la condițiile concret-istorice ale țării noastre.

Diversificarea tuturor relațiilor, proceselor și fenomenelor economice, prin înțelegerea necesităților obiective și modelarea lor de către societatea socialistă pe baza **necesităților înțelese**, oferă oamenilor muncii din țara noastră, în tripla lor calitate de producători, proprietari și beneficiari, posibilitatea reală ca prin acțiunea lor conștientă să-și construiască viitorul socialist și comunist.

Întrucît posibilitățile largi oferite de instaurarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție pentru accelerarea progresului social nu se transformă automat în realitate, factorului subiectiv, politic, de conștiință socialistă, revoluționară îi revine misiunea transformării tuturor acestor posibilități în realități efective. Fără intervenția politicului, imensele posibilități ale socialismului în direcția afirmării superiorității sale asupra oricăror orînduiri rămîn simple potențe, scopuri și deziderate neîmplinite. De aceea, în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a patriei, fără a nega cu nimic importanța condițiilor vieții materiale, a existenței, se impune cu necesitate primatul politicului, al conștiinței socialiste, revoluționare, ca forță propulsoare a noului pe calea socialismului multilateral dezvoltat și a înaintării spre comunism. În felul acesta, acțiunea omului pentru transformarea lumii, efectuată sub impulsul conștiinței, cînd necesitatea devine conștientă, reprezintă însăși materializarea conștiinței într-o forță uriașă, care ajută oamenilor eliberați de exploatare să realizeze saltul din **„imperiul necesității în „cel al libertății“.**

Lărgirea și adîncirea democrației muncitorești, revoluționare din țara noastră, perfecționarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii, a noului mecanism economic, aplicarea consecventă a Programului ideologic adoptat de Congresul al XIII-lea al partidului oferă cadrul organizatoric și politic adecvat ce permite fiecărui cetățean să-și aducă, pe măsura capacităților sale, contribuția crescîndă la îndeplinirea Programului partidului. **„Este necesară perfecționarea în continuare a activității tuturor organelor de conducere colectivă, a consiliilor oamenilor muncii** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. **Să pornim de la faptul că acest cadru nou, democratic, nu este nici el static, că permanent trebuie să perfecționăm și să îmbunătățim activitatea organelor noastre de conducere, să facem ca toate consiliile, adunările generale să lucreze tot mai bine și tot mai bine, în așa fel încît realmente consiliul întreprinderii, adunarea generală a oamenilor muncii dintr-o unitate să fie organul de planificare, de conducere economico-socială, de realizare a eficienței economice, de a face ca fiecare întreprindere să devină o puternică forță, o puternică unitate economico-socială, care, integrată în sistemul general al unităților noastre, să reprezinte forța societății socialiste“.**

Se va asigura astfel ridicarea rolului factorilor subiectivi, al conștiinței socialiste, revoluționare, ca forță motrice în îndeplinirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al P.C.R de intrare a României într-un stadiu superior al dezvoltării sale economico-sociale, în procesul ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității României.

dr. Gavril HORJA
dr. Eliza NASTA

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

ELEONORA MASINI
președintele Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului (F.M.S.V.)

și

JAMES DATOR
secretar general al F.M.S.V.

România, președintele Nicolae Ceaușescu au un rol foarte important în activizarea comunității științifice internaționale pentru apărarea păcii

• *Nimeni, nici un om politic de vază nu se pronunță astăzi în favoarea războiului și totuși, pe plan mondial, pericolul de război este mai mare ca oricînd. Cum apreciați concepția și activitatea României, a președintelui Nicolae Ceaușescu pe linia sublinierii responsabilității care revine oamenilor de știință de pretutindeni în a determina încetarea cursei înarmărilor și, în general, în apărarea păcii ca bunul cel mai de preț al întregii omeniri ?*

— *Eleonora Masini :* Cred că rolul României, al președintelui Nicolae Ceaușescu în activizarea comunității științifice internaționale pe linia apărării păcii este foarte important. Știu că aceasta reprezintă o poziție adoptată de multă vreme și consider că ea este întărită de atitudinea României în dezbaterile internaționale legate de instaurarea noii ordini economice. În acest fel, România se plasează, dacă se poate spune astfel, pe o poziție de mediere în favoarea păcii și împotriva pericolului armelor nucleare. Este un aspect foarte important, după părerea mea, care se cere subliniat.

— *James Dator :* La cele de mai sus aș adăuga că recentele propuneri ale președintelui Nicolae Ceaușescu vizînd oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, despre care am aflat în prima zi a reuniunii „Viitorul, educația și pacea" desfășurată la București, cred că reprezintă un foarte bun exemplu de propuneri specifice, concrete.

• *Ce contribuție considerați că aduc oamenii de știință și cercetătorii, din cele mai diverse țări, grupați sub egida Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului, la marea cauză a apărării păcii ?*

— *Eleonora Masini :* Cred că Federația Mondială pentru Studierea Viitorului are un rol nu numai prin aceea că vorbește despre pace și despre necesitatea ei (căci, așa cum corect ați afirmat mai înainte, lumea pare să fie toată de acord în această privință), ci și prin aceea că a creat un forum — care are acum peste 15 ani — în care oameni cu vederi uneori complet deosebite asupra viitorului și a modului cum el să fie construit pot să-și dezbată diferențele de opinii, speranțele, temerile, într-un spirit de respect și înțelegere reciprocă, F.M.S.V. fiind, după cum știți, o organizație neguvernamentală. Menținerea activă a unui asemenea forum, care se reunește în diverse părți ale lumii, reprezintă fără îndoială o contribuție la cauza păcii. Există și o serie de activități specifice, pentru că membrii Federației au înțeles, abordînd, de pildă, problema viitorului instituțiilor politice, că aceasta presupune, în primul rînd, să vorbim de viitorul păcii, în absența căreia orice discuție numai despre structuri ar fi inutilă. Astfel, în Costa Rica am avut o reuniune consacrată perspectivelor unei culturi a păcii. Ne-am concentrat atenția asupra aspectelor culturale, a comportamentelor și sistemelor de valori. În prealabil am avut o reuniune consacrată rădăcinilor culturale ale păcii. În sfîrșit, și prin reuniunea de la București „Viitorul, educația și pacea" Federația își aduce o contribuție, în lumea academică, la crearea a ceea ce adesea am denumit o „pace culturală". În acest context aș vrea să relev că Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării de la București, a contribuit continuu și sistematic la gîndirea colectivă a Federației.

• *Așa cum s-a relevat încă de la deschiderea reuniunii de la București, toate universitățile lumii ar trebui să devină universități pentru pace. Ce schimbări considerați necesare în acest scop în sistemele de învățămînt ?*

— *James Dator :* Este o temă care m-a preocupat la Universitatea din Hawaii, la care predau și unde am făcut propunerea creării unui institut pentru pace în cadrul universității. Conducerea universității noastre dorește să facă corecțiile necesare în programa de învățămînt, pentru toți studenții, pornind de la teza inacceptabilității războiului. Dorim să creăm o știință a păcii și lucrători pentru pace. Cred că în toate țările una din cele mai urgente necesități este oferirea de posibilități de a face carieră ca lucrător pentru pace, așa cum sînt cele existente în domeniul militar. Sistemul nostru educațional trebuie să acorde o atenție sporită construirii păcii. Așa cum se sublinia aici, la București, pe bună dreptate, pacea nu reprezintă o negație, ceva pasiv, absența a ceva, ci crearea unei condiții active, care presupune efort și cunoaștere, cooperare științifică. Astfel, crearea unei științe a păcii este, după părerea mea, o importantă contribuție cerută acum oamenilor de știință. În mod similar, așa cum vechile universități ar trebui să devină universități pentru pace, vechile universități și vechile discipline se cere să fie orientate spre viitor. De aceea, în orice disciplină ai activa, trebuie să încerci să-i schimbi orientarea și mai mult spre viitor, să te gîndești la consecințele viitoare ale muncii actuale, la modalitățile de creare a unei lumi mai bune. Cred de aceea că însușirea diferitelor aspecte teoretice și metodologice ale cercetării viitorului ar trebui să fie inclusă în pregătirea tuturor studenților. Cele două aspecte, cercetarea viitorului și a păcii, sînt intim legate.

• *Cum intenționați să valorificați în cadrul F.M.S.V. și în general pe arena internațională ideile și concluziile la care s-a ajuns în urma reuniunii de la București ?*

— *Eleonora Masini :* Federația Mondială pentru Studierea Viitorului dorește să dezvolte ideile dezbătute la reuniunea de la București în cadrul pregătirilor pentru Anul internațional al păcii 1985, răspunzînd astfel cererii pe care secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a adresat-o Federației, de a contribui la acest An al păcii. Am creat de aceea un grup ad hoc care va dezvolta ideile rezultate din reuniunea amintită într-o formă sistematică. În această muncă Centrul de la București, cercetătorii români au o contribuție prețioasă.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (I)

TEORIA relațiilor economice internaționale și a politicilor comerciale reprezintă partea cea mai vulnerabilă din doctrina economică keynesistă și neokeynesistă, îndeosebi datorită priorității acordate problemelor de macroanaliză (mai ales problema diminuării șomajului intern), cît și datorită caracterului contradictoriu al tezelor teoretice la care s-a recurs pentru explicarea acestui domeniu (amestec de teze teoretice tradiționale „neoclasice" cu teze moderne, dirijiste). Vorbind despre „revoluția" keynesistă (1944/1947) și „reexaminarea" ei (1963/1964), L.R. Klein insistă asupra contribuției economistului britanic la analiza macroeconomică cu ajutorul indicatorilor globali, trecînd cu vederea peste considerațiunile lui tangențiale referitoare la relațiile internaționale. „În ce a constat contribuția revoluționară a lui Keynes — se întreba L. R. Klein ? După cum s-a arătat... — răspunde el —, revoluția a constat numai în dezvoltarea teoriei cererii efective, adică a teoriei determinării nivelului total al producției... Problema centrală a teoriei economice keynesiste o constituie funcționarea sistemului în ansamblu, în timp ce majoritatea teoriilor economice (anterioare — n.ns.) s-au ocupat de comportamentul gospodăriilor individuale și al firmelor" [1]).

Alți comentatori occidentali, îndeosebi Dudley Dillard, Alvin Hansen și Seymour E. Harris menționează și unele idei formulate de J. M. Keynes cu privire la relațiile economice internaționale. De pildă, Al. Hansen, comparînd ideile expuse de economistul britanic în lucrarea din 1936 și într-un articol publicat în revista „Economic Journal" după moartea lui (1946), atrage atenția asupra raportului dintre „rolul forțelor automate și intervenția statului" în viziunea acestuia. „Keynes a pus accentul întotdeauna pe rolul important al forțelor automate din viața economică — scrie Al. Hansen. Într-adevăr, nici nu s-ar putea să fie altfel, deoarece forma de intervenție a statului pe care a susținut-o el (îndeosebi în ce privește politica monetară și fiscală) era menită să modifice cererea totală ; dincolo de aceasta se presupunea că forțele automate continuă să fie în vigoare" [2]).

În schimb, Seymour E. Harris scria că „Keynes a dat o nouă orientare teoriei despre relațiile economice internaționale. În timp ce înainte accentul a fost pus pe doctrina lui Ricardo despre costurile comparative, aproape neatinsă de critică timp de peste o sută de ani, Keynes a deplasat acum atenția spre relația dintre investițiile interne și cele din străinătate, precum și dintre export și import. Această modificare oglindește interesul general manifestat de Keynes pentru ocuparea mîinii de lucru, spre deosebire de concentrarea anterioară a atenției asupra folosirii optime a factorilor de producție, respectiv ideea că sporirea exportului în comparație cu importul duce la creșterea ocupării mîinii de lucru. Interesat în principal în problema folosirii mîinii de lucru și a producției, Keynes va subordona politicile economice internaționale obiectivului mai important al unei ocupări ridicate a mîinii de lucru. Nu numai că a susținut măsuri care urmau să sporească exportul în comparație cu importul, sau investițiile interne în comparație cu investițiile externe, dar el nu va admite nici revendicarea unui etalon internațional care să împiedice politica monetară internă și să sporească rata dobînzii. Doctrina costurilor comparative nu a fost criticată în mod direct, dar Keynes a fost preocupat să demonstreze că multe din premisele pe care se baza ea nu erau confirmate de fapte, ca de pildă, mobilitatea muncii și flexibilitatea salariilor. Cel mai de seamă progres în teoria economică keynesistă referitoare la domeniul relațiilor internaționale a fost realizat de adepții lui Keynes, în special Joan Robinson, Harrod și alții (ca de exemplu : Metzleh, Nurkse") [3]).

Interpreții de dată mai recentă ai keynesismului consideră că esența teoriei economice keynesiste și neokeynesiste constă în definirea venitului, ignorînd referirile acesteia la relațiile economice internaționale, inclusiv la problema balanței plăților externe. Într-o încercare de privire retrospectivă asupra teoriei economice keynesiste (și neokeynesiste), istoricul și exegetul britanic Mark Blaug [4]) caracterizează „miezul contrastului dintre teoria economică keynesistă și cea neoclasică" prin aceea că în timp ce gînditorii neoclasici credeau că se putea lupta împotriva dezechilibrelor din capitalism (șomaj, crize) cu mijloace tradiționale (politica monetară și reducerea salariilor nominale), keynesismul preconizează cheltuielile publice chiar cu riscul deficitului bugetar.

După cîțiva ani de la aprecierile citate mai sus, același Al. Hansen revine asupra interpretării doctrinei economice keynesiste, precizînd că lucrarea „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor" „este un atac împotriva credinței atît de scumpe vechii școli de economiști cum că economia ar tinde să funcționeze în mod automat prin ea însăși, fără vreo conducere, ajutor sau sprijin din partea statului" [5]).

Cu astfel de interpretări contradictorii ale mesajului general (metodologic, teoretic și politic) al doctrinei economice keynesiste, nu este deloc de mirare să constatăm că și gînditorii neokeynesiști adoptă atitudini contradictorii față de problema relațiilor economice internaționale și față de politicile economice externe alte statelor capitaliste dezvoltate. Această situație este cu atît mai ușor de înțeles dacă avem în vedere și faptul că, în perioada următoare celui de-al doilea război mondial, domeniul principal de manifestare a crizei gîndirii economi-

FIȘE

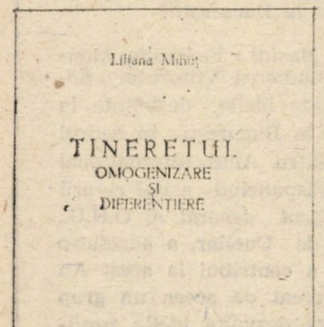

● *Deși abordează o problematică frecvent cercetată în ultima vreme în literatura de specialitate, lucrarea „Tineretul — omogenizare și diferențiere" publicată recent de* Liliana Mihuț *la editura clujeană „DACIA" propune o optică cu evidente note de originalitate: care este participarea tineretului la procesul de omogenizare a societății socialiste ținînd seama, pe de o parte, de coordonatele generale ale procesului, iar pe de altă parte de structurile și dinamica specifice acestui segment definit al populației. Îmbinînd perspectiva sociologică cu cea economică și psihologică autoarea procedează, în capitolul introductiv al cărții, la precizarea aspectelor principale ce definesc omogenizarea societății socialiste românești; ulterior sînt analizate dimensiunile omogenizării și diferențierii din perspectiva tinerei generații (aspecte privind apartenența de clasă, mediul de proveniență, structura pe vîrste și sex, modul de viață etc.) pentru ca în partea finală a lucrării autoarea să fie preocupată cu deosebire de elementele sociale care permit integrarea armonioasă a tineretului în structura socială de ansamblu (familia, grupul școlar, grupul de muncă, grupul de prieteni ș.a.).*

Eficiența și intensivizarea dezvoltării — repere teoretice

● *Delimitarea precisă a conceptelor de „intensiv" și „eficiență" are o mare însemnătate pentru teoria și politica economică a țărilor socialiste — opinează* M. SIKULA *în articolul „Intenzifikácia a efektivnost reprodukčného procesu ako kategória politickej socialism" (Intensificarea și eficiența procesului de reproducție — categorii ale politicii economice a socialismului) publicat în numărul 6/1985 al revistei* EKONOMICKY CASOPIS. *Astfel, intensivizarea ar trebui privită ca un proces dinamic, multidimensional, desfășurat pe mai multe niveluri. În acest cadru, sub influența progresului tehnic și a diviziunii internaționale a muncii, combinația și gradul de substituire a resurselor se modifică substanțial față de dezvoltarea extensivă, concomitent cu schimbarea unor componente ale mecanismului economic. Prin raportare la eficiență, intensivizarea are un caracter subordonat. Privită ca o categorie macro-economică, (eficiența economică indică măsura pînă la care dezvoltarea intensivă nu prejudiciază o se-*

ce burgheze a devenit tocmai domeniul relațiilor economice internaționale, unde se împletesc cele mai puternice contradicții antagoniste și se diversifică, în mod continuu, manifestarea lor acută sub formă de crize la scară mondială.

Unii autori contemporani neokeynesiști continuă să se folosească de elemente ale instrumentarului analitic „ortodox" în explicarea diviziunii internaționale (capitaliste) a muncii (noțiunile de „cost comparativ" și „avantaj relativ"), cum procedează, de pildă, Roy F. Harrod în cunoscuta sa lucrare „International Economics". Alți autori contemporani neokeynesiști pun accent pe măsurile practice de politică economică externă a statelor occidentale în vederea stimulării exporturilor și a restrîngerii importurilor, sub pretextul reducerii șomajului intern. Este îndeosebi cazul economiștilor nord-americani Hansen, S. E. Harris, D. Dillard, K. K. Kurihara etc.).

Cei mai mulți autori neokeynesiști încearcă o îmbinare eclectică a unor teze teoretice burgheze tradiționale privind diviziunea internațională a muncii pe baza avantajului relativ cu propuneri dirijiste de politică economică externă, în funcție de modificările de conjunctură, ajungînd la un fel de compromis între liberschimbism și protecționism, ușor adaptabil la interesele de moment ale marilor puteri capitaliste care, pe de o parte, recurg la liberschimbism cînd au interesul să motiveze tendințele lor expansioniste pe piața mondială, iar, pe de altă parte, invocă protecționismul atunci cînd vor să bareze pătrunderea mărfurilor străine pe piața lor internă, pretextînd apărarea locurilor de muncă pentru lucrătorii autohtoni. Această poziție este prezentă atît în manualele studențești din universitățile occidentale, cît și în lucrări de specialitate care examinează corelația dintre creșterea economică și comerțul internațional, integrarea internațională, etc. Pe această linie se înscriu unele studii semnate de Fritz Machlup, Jan Tinbergen, Lionel Stoleru ș.a.

Există în rîndul gînditorilor neokeynesiști contemporani un număr mai restrîns de economiști care manifestă o preocupare sporită pentru rigoarea științifică a teoriilor despre comerțul internațional și politicile externe, exprimîndu-și dezamăgirea față de slabele performanțe ale teoriei burgheze tradiționale și contemporane în această privință și atenționînd asupra imperativului unei grabnice reconsiderări a teoriilor respective, în funcție de gravitatea problemelor din domeniul relațiilor economice internaționale cu care se confruntă lumea contemporană. Din acest punct de vedere, poziția cea mai lucidă a fost adoptată de Joan Robinson, mai ales în studiile „The New Mercantilism" și „The Need for a Reconsideration of the Theory of International Trade", precum și în lucrarea „Aspects of development and underdevelopment" ca și de Nicholas Kaldor în studiile elaborate la cererea unor organisme specializate ale O.N.U. (F.A.O., C.E.P.A.L.) și publicate în volumul al II-lea al Eseurilor sale de politică economică.

Problemele politicii economice internaționale se numără printre cele mai dificile probleme ale contemporaneității, atît datorită conținutului lor obiectiv, cît și datorită marii diversități de doctrine și opinii referitoare la acestea. „În opoziție cu politica economică internă – scria N. Kaldor –, domeniu în care s-a ajuns treptat la un acord de păreri (între economiștii burghezi, n.ns.), pornind de la revoluția keynesistă, teoria comerțului internațional și a plăților externe prezintă în continuare o tulburătoare varietate de păreri, atît în ceea ce privește obiectivele de atins cît și metodele folosite. Complexitatea problemelor pe care le cuprind și modalitățile încîlcite în care se influențează ele unele pe altele sînt de așa natură încît puțini economiști ar putea să pretindă că au ajuns la un punct de vedere temeinic asupra întregului domeniu sau că sînt pe deplin lămuriți asupra calităților diferitelor politici și tehnici elaborate pentru tratarea diferitelor aspecte ale problemei" [6]). În aceste împrejurări, economistul francez André Grjébine a surprins destul de bine atît decalajul existent în cadrul keynesismului și a neokeynesismului în analiza problemelor mondoeconomice în comparație cu cele macroeconomice, cît și criza teoriei burgheze (tradiționale și neokeynesiste) referitoare la relațiile economice internaționale. „Criza economică actuală – scrie A. Grjébine – arată incompatibilitatea care există între politicile interne care pun accentul pe dezvoltarea echilibrată a economiilor, deplina utilizare a mîinii de lucru și abordarea liberală a relațiilor economice internaționale".

„Revoluția keynesistă" care s-a impus în conducerea economiilor pe plan intern n-a avut un echivalent în concepțiile dominante despre schimburile internaționale. Dogma liberului schimb a fost, desigur, știrbită ca urmare a unor critici sporadice, dar fondul teoretic al dezbaterilor referitoare la politicile economice externe rămîne o combinație simplificată și normativă a doctrinei ricardiene și a neomercantilismului". „În felul acesta – conchide autorul citat – a fost ruptă coerența care exista înainte între politicile economice internă și externă fără ca aceasta să fie înlocuită de o nouă logică" [7]).

În cele mai multe lucrări neokeynesiste despre relațiile economice internaționale se simte din plin această lipsă de logică internă. Analiza care urmează încearcă să semnaleze cîteva manifestări mai vizibile ale acestor inconsecvențe și deficiențe metodologice și teoretice, precum și unele atitudini mai riguroase din punct de vedere principial și mai realiste din punct de vedere practic, prezente îndeosebi în lucrările Joanei Robinson.

Sultana SUTĂ-SELEJEAN

[1]) L.R. Klein, The Keynesian Revolution, Second Edition, New York, The MacMillan Company, 1966, p. 56
[2]) Alvin H. Hansen : A Guide to Keynes, New York, McGraw-Hill Book Company, 1953, p. 223
[3]) Seymour E. Harris : John Maynard Keynes, Economist and Policy Maker, New York, Charles Scribner's Sons, 1955, p. 187
[4]) Mark Blaug : Economic Theory in Retrospect, Third Edition, Cambridge, Cambridge University Press, 1978, p. 683, 691—692
[5]) Alvin Hansen : The American Economy, New York, McGraw-Hill Book Company, 1957, p. 167, 168, 169
[6]) Nicholas Kaldor : Essays on Economic Policy, volume two, London, The Camelot Press, Ltd., 1964, p. VII
[7]) André Grjébine : La nouvelle économie internationale, Paris, P.U.F., 1980, p. 13

rie de echilibre ale complexului social-economic).

Teoriile asupra dezvoltării și realitatea economică

● *Propunîndu-și să evalueze care sînt avantajele oferite de așa-numitele „teorii ale dezvoltării", prin raportare la evoluția concretă a economiei mondiale și îndeosebi a celei din țările în curs de dezvoltare,* Deepak Lal *procedează în prealabil la o sistematizare a problemelor prioritare abordate. Astfel, în articolul* „The misconception of development economics" *(Eroarea de concepție a teoriilor asupra dezvoltării) publicat în numărul din iunie a.c. al revistei* „FINANCE AND DEVELOPMENT" *autorul reține următoarele aspecte : atenția acordată comerțului exterior, rolul promovării unei formule adecvate de industrializare, politica de repartiție echitabilă a veniturilor și rolul mecanismului prețurilor în susținerea dezvoltării. Raportate la fenomenele reale, aceste strategii de dezvoltare ce au la bază într-o măsură mai mare sau mai redusă teoriile asupra dezvoltării, vădesc anumite deficiențe, apreciază autorul. În primul rînd a fost ignorată legitatea potrivit căreia oamenii acționează în orice societate ca agenți economici, adică își adaptează comportamentul de producători și consumatori în funcție de dinamica prețurilor. Pe de altă parte, nu s-a găsit un echilibru corespunzător între economia de piață și intervenția dirijistă a statului. În sfîrșit, apreciază D.L., dificultăți serioase apar în ceea ce privește investițiile care, selectate la nivel central, nu pot încorpora întotdeauna factorii de risc, multitudinea vectorilor ce influențează în timp eficiența acestora.*

Cultură economică

● *Într-un interviu acordat revistei* INTERNATIONAL MANAGEMENT *(nr. 6/1985) cunoscutul om politic și cercetător* Jean-Jacques Servan-Schreiber *avansează cîteva idei interesante cu privire la evoluția societății și la rolul informației în această devenire (titlul articolului „Computer literacy-perhaps the greatest adventure of all time" – (Cultura informatică generală – probabil cea mai mare aventură a tuturor timpurilor). Aspectele, cu caracter restrictiv, ce se manifestă în prezent sînt localizate de autor în două planuri : orientarea mijloacelor informatice îndeosebi spre utilizări tehnice, fără a se ține seama de faptul că tehnologia informatică este revoluționară prin capacitatea sa de a dezvolta creativitatea umană, de a potența dimensiunea calitativă a forței de muncă ; ignorarea faptului că într-un viitor nu prea îndepărtat criteriul competitivității va fi formulat în termeni de avans informatic. Dar, avertizează J.J. Servan Schreiber, avansul informatic nu trebuie gîndit numai în termeni de dotare cu echipamente de această natură ci, în mod prioritar, din perspectiva asigurării unei culturi economice la nivel de masă, ca o premisă a valorificării superioare a acestor tehnologii revoluționare.*

FIȘE

Evoluții în economia occidentală

Puncte de vedere privind unele modificări în raportul de forțe

RELUATĂ adesea în publicații de specialitate și cotidiene de mare tiraj, în cadrul întîlnirilor la nivel înalt, al simpozioanelor universitare și reuniunilor electorale, întrebarea dacă țările vest-europene au intrat sau nu într-un declin denotă preocuparea manifestată în lumea capitalistă față de situația economică în care se află de mai mulți ani unul dintre principalele sale centre de forță materială și spirituală. Este știut că prin înființarea și lărgirea treptată a Pieței comune au fost concentrate capacități umane, tehnologice, financiare și comerciale depășind în multe privințe S.U.A. și considerabil superioare celor de care dispune Japonia, un alt partener de talie din vîrful piramidei țărilor occidentale.

Cu toate acestea, în competiția de anvergură dintre cele trei puteri economice S.U.A. și Japonia s-au detașat, vădindu-se cu trecerea timpului mai puternice, mai dinamice. Ritmurile de creștere înregistrate, precum și o serie de realizări în domenii importante le situează în avans, fără a mai vorbi de faptul că în cursul ultimilor doi ani au prezentat semnele unei înviorări economice, pe cînd comunitatea vest-europeană nu a reușit încă o reluare semnificativă.

Realități exprimate în cifre

LIMBAJUL rece al cifrelor vine să dea măsura lucrurilor, arătînd cum a evoluat în timp raportul de forțe pe plan economic dintre protagoniștii lumii capitaliste. Urmărind datele consemnate în **Perspectives économiques de l'O.C.D.E.** (iunie 1985), precum și în prognoze precedente ale organizației respective, se constată că, într-adevăr, în cursul ultimilor ani ritmul de creștere economică a țărilor membre ale Pieței comune a fost mai scăzut decît în S.U.A. și Japonia (vezi tabelul). După ce în anii '60 și '70 au realizat un spor anual mediu al produsului național brut superior față de S.U.A. și inferior în raport cu Japonia, dar la o diferență ce s-a redus treptat, țările vest-europene au intrat în deceniul actual într-o certă pierdere de viteză. Raportat la totalul realizat în S.U.A., volumul produsului intern brut cumulat pe ansamblul comunității vest-europene reprezenta 64% în 1970, 107% în 1980, pentru a nu mai fi decît 48% în anul 1984; iar în decursul acestui interval de un deceniu și jumătate raportul dintre totalul înregistrat în Japonia și acela obținut de grupul de referință s-a modificat de la 33% la 70%.

Și alți parametri fundamentali indică un puls economic mai slab în cadrul C.E.E. comparativ cu cei doi principali concurenți. Spre exemplu, cererea internă reală a sporit în anii 1983 și 1984 cu 5% și 8,7% în S.U.A., cu 1,9% și 4% în Japonia și numai cu 1% și 1,8% în Piața comună, prevăzîndu-se că în 1985 și 1986 se va situa între 3% și 4% în primele două țări și sub 2% în gruparea menționată la urmă. În ce privește producția industrială, ritmul de creștere anuală a fost în ultimii doi ani de 6,5% și respectiv 10,7% în S.U.A., de 3,5% și 11,1% în Japonia și de 1% și 3,4% în țările vest-europene. Este concludentă și evoluția investițiilor particulare, așa cum apare ilustrată în grafic, demonstrînd practic o stagnare în Piața co-

INVESTIȚIILE PARTICULARE

(în % din P.N.B./P.I.B. în termeni reali)

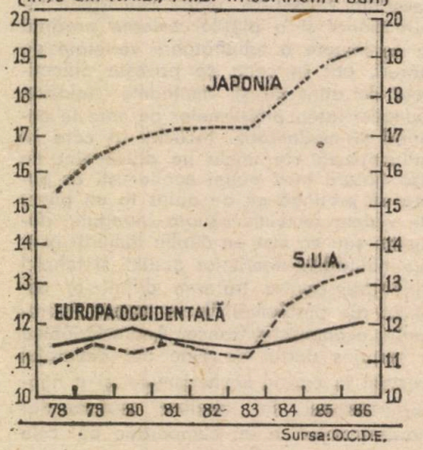

Sursa: O.C.D.E.

mună, a procentului reprezentat din produsul național brut, cu mențiunea că, de exemplu, nivelul investițiilor industriale a fost inferior în 1984 față de 1973.

Maladie care subminează de multă vreme economia capitalistă, inflația apare a fi fost mai energic combătută în S.U.A. decît în grupul de țări avut în vedere, așa cum dovedesc cifrele. În S.U.A. creșterea medie anuală a prețurilor bunurilor de consum a fost de 8,1% în perioada 1971—1981, de 6,1% în 1982, 3,2% în 1983 și 4,3% în 1984, în timp ce pentru Piața comună procentele din intervalele de referință s-au ridicat la 9,7%, 9,8%, 7,5%, 6,1%. Deosebit de preocupantă pentru acel grup de țări apare și problema șomajului. Dacă în S.U.A. procentul celor fără lucru din totalul populației active s-a redus de la 9,7% în 1982 la 7,5% în 1984, anticipîndu-se că se va mai reduce la circa 7,25% în anii 1985 și 1986, în țările membre ale Pieței comune s-a înregistrat în ultimii trei ani o creștere de la 9,2% la 10,7%, cu perspective de a se depăși anul viitor 11%. Deosebit de îngrijorător este șomajul tinerilor din aceste țări, unde s-au atins anul trecut procente ridicate ca, de pildă, 21,8% în Anglia, 26,1% în Franța, 34,1% în Italia, așteptîndu-se cote și mai ridicate anul acesta și cel viitor.

În sfîrșit, tabloul rămînerii în urmă a țărilor din vestul continentului european ar fi incomplet fără punerea în discuție a decalajului tehnologic tot mai accentuat ce separă cele trei mari entități economice. După opinia unor specialiști, țările vest-europene și-au pierdut supremația tehnico-științifică pe care o dețineau la începutul anilor '70, deoarece au continuat să-și concentreze eforturile de cercetare și dezvoltare asupra unor ramuri de producție tradiționale, în timp ce S.U.A. și mai cu seamă Japonia se orientau spre tehnologiile cele mai avansate, spre punerea în aplicare a celor mai noi cuceriri ale științei. Ca urmare, echipamentul electronic pe locuitor reprezintă în prezent în țările vest-europene mai puțin de jumătate față de cît dispun S.U.A. și Japonia. De subliniat și că proporția ce revine Pieței comune din piața mondială a tehnicii de informatică este de numai 15%, fiind de așteptat că se va reduce la 10% pînă în 1990, mult sub cea a S.U.A. și Japoniei.

Dilemele politicii economice

ÎN TENTATIVA de a fi sesizați factorii cauzali ai frînării intervenite în dezvoltarea economică a Europei occidentale, specialiștii care s-au aplecat asupra fenomenelor au oferit o multitudine de explicații, situînd originea problemelor în stagnarea demografică, altminteri reală, în incapacitatea adaptării rapide la transformările profunde prin care trece lumea contemporană, în manifestarea unui anumit spirit de rezistență la schimbări și inovații în procesele tehnologice, financiare și sociale, în politica economică neadecvată unui lung ciclu economic depresiv. Cel puțin această ultimă cauză revine mereu, mergînd de la comentarii pînă la dezbateri parlamentare, cu motivația că țările respective au optat din rațiuni precise pentru o politică economică în care stabilitatea primează asupra creșterii cu orice preț, făcîndu-se astfel referire implicit la S.U.A.

Realitatea este că după ce au înregistrat deficite bugetare foarte ridicate în anii '70 și o creștere rapidă a datoriei publice, țările vest-europene au optat de la începutul acestui deceniu pentru o redresare a finanțelor publice treptată dar fermă. În timp ce în S.U.A. enormele deficite bugetare, de aproape 200 miliarde dolari în fiecare an, înseamnă menținerea acestui sold negativ între 1983 și 1986 la aproape

4% din produsul național brut, în alte țări s-a acționat pentru reducerea procentului respectiv în perioada indicată, de la 2,8% la 1,3% în R. F. Germania, de la 3,5% la 2,9% în Anglia, de la 13,4% la 9,5% în Belgia, ori pentru menținerea lui la un nivel relativ constant în Italia, Olanda, Norvegia. Dar, după unele aprecieri, eroarea schemei vest-europene ar consta în așteptarea unei relansări economice în condițiile continuării aplicării politicii de asanare bugetară, cînd există și așa o conjunctură ezitantă și un pesimism evident privitor la mersul în perspectivă al afacerilor, ceea ce se repercutează implicit asupra investițiilor productive particulare. Cu alte cuvinte, politica restrictivă adoptată ar acționa ca o frînă asupra activității economice, prin restrîngerea mijloacelor aflate la dispoziția autorităților publice, adică tocmai acelea la care apelează intens Administrația americană pentru impulsionarea relansării.

S-a mai argumentat și că politica bugetară și politica monetară a Pieței comune nu pot fi adoptate și urmate nesocotindu-se cadrul existent în lumea capitalistă. Punctul acesta de vedere pleacă de la premisa că deficitul bugetului american și efectele lui asupra dobînzilor și cursului de schimb al dolarului continuă să compromită serios relansarea vest-europeană într-o perspectivă apropiată. În general au fost exprimate rezerve cu privire la căile și mijloacele prin care țările vest-europene caută să asigure un echilibru între politica bugetară și politica monetară în eforturile depuse pentru a realiza concomitent redresarea finanțelor publice, frînarea inflației, reducerea dobînzilor reale și stabilizarea cursurilor valutare. Contestarea opțiunilor de politică economică ale acestor țări, venind deopotrivă din partea specialiștilor, a unor politicieni și a cercurilor de afaceri, se referă și la orientările schimbătoare în strategia industrială, la bascularea între întărirea sectorului public ori a celui particular, la atitudinea rigidă privind înființarea de noi întreprinderi în timp ce rămîne nedefinită poziția față de concentrarea monopolistă și creșterea puterii societăților transnaționale.

O situație specifică lumii capitaliste

LA TOATE considerațiunile consemnate se poate obiecta că erorile, ezitările, regresul și întregul noian de dificultăți din cursul ultimilor ani nu au fost proprii numai țărilor vest-europene și că devansarea lor de către S.U.A. și Japonia nu poate să ascundă problemele asemănătoare sau de altă natură cu care acestea sînt la rîndul lor confruntate.

O încetinire a creșterii economice s-a produs începînd din anii '70 în toate țările capitaliste industrializate, nici S.U.A. și nici Japonia nereușind să mai atingă în decursul deceniului trecut ritmurile din „perioada de aur" a anilor '60. În ce privește actualul deceniu, S.U.A. nu au realizat în primii trei ani decît o creștere medie a produsului național brut de 0,9% și numai în 1984 au atins un nivel record, urmat de o încetinire anul acesta. Iar Japonia nu mai prezintă în anii '80 decît un ritm ajuns la o treime din cel înregistrat în perioada premergătoare primului „șoc" petrolier și sensibil inferior mediei anuale din deceniul trecut. De altfel, pe ansamblul O.C.D.E. se constată că produsul național brut a înregistrat o scădere netă de 0,3% în 1982, iar în 1983 și 1984, dacă se procedează la excluderea S.U.A., creșterea a fost de 2% și respectiv 3,5%.

Constatări asemănătoare se pot face și referitor la alți indicatori economici. Cererea internă pe ansamblul O.C.D.E., omițîndu-se S.U.A., a crescut în același ritm în ultimii ani, iar în 1984 s-a situat chiar sub acela înregistrat de țările vest-europene. De remarcat și că producția industrială pe întregul grup al țărilor membre ale O.C.D.E. a scăzut cu 4,5% în 1982, după care a sporit cu 3,6% în 1983 și 7,8% în 1984, dar sub impulsul dat de S.U.A. Rata de creștere a prețurilor cu amănuntul s-a menținut în cea mai mare parte a anilor '80 la peste 10% în țări ca Australia, Canada, Noua Zeelandă și a rămas ridicată pînă anul trecut pe ansamblul O.C.D.E., în timp ce țări ca R.F. Germania (2,4% în 1984), Olanda, Belgia, Norvegia și chiar Anglia (5% anul trecut) obțineau reduceri sensibile de la un an la altul.

În unele privințe gruparea vest-europeană se află chiar într-o situație mai favorabilă decît S.U.A., pe lîngă redresarea finanțelor publice deja menționată, care s-a reflectat în final într-o amplificare mai lentă a datoriei interne și externe. Potrivit ultimelor date statistice comunicate de O.C.D.E., media anuală de creștere a productivității muncii în perioada 1978—1986, incluzînd așadar estimări privind ultimii doi ani ai intervalului de calcul, marchează în S.U.A. o creștere de 0,8%, iar în țările vest-europene de circa 2%. De asemenea, procentul economiilor populației față de produsul intern brut a fost mai ridicat în ultimii ani în aceste din urmă țări, depășind 19%, pe cînd în S.U.A. a scăzut, situîndu-se în jur de 15%. Iar deosebirea cea mai flagrantă apare la o comparație între situația balanței comerciale și a balanței plăților curente, S.U.A. atingînd anii trecuți recorduri istorice. Deteriorarea poziției externe a S.U.A. reflectată în soldurile negative masive ale balanței comerciale și balanței plăților curente reprezintă un fenomen structural, care se corelează cu excesiva întărire a dolarului, repercusiunile acțiunii conjugate a factorilor cauzali fiind de durată și anevoios de remediat. Spre deosebire de țările vest-europene, S.U.A. se află de anul trecut în situația de debitor net față de străinătate, iar supraevaluarea dolarului a afectat grav ramuri întregi orientate spre export.

Într-o situație atît de complexă, concluzii categorice de felul celor afirmînd decadența economică a Europei occidentale se dovedesc lipsite de măsura cuvenită în fața realităților lumii capitaliste. Este un fapt stabilit că toate țările occidentale industrializate se confruntă, de mai mulți ani, cu dificultăți pe diferite planuri, creșteri limitate fiind urmate de un recul, iar înviorările și redresările fiind însoțite permanent de destabilizări comerciale, tensiuni financiare, confruntări sociale. Fiind complexe economice unitare, S.U.A. și Japonia nu au mai avut de înfruntat în răstimpul unei lungi perioade de criză și problemele decurgînd din dificilul proces de integrare prin care trec țările vest-europene. Crearea mecanismelor comunitare a presupus și va presupune în continuare eforturi însemnate, neînțelegeri și tergiversări, mai ales cînd se încearcă introducerea unor instrumente complicate și sensibile — precum este și unitatea monetară vest-europeană (ECU) — a căror funcționare presupune o colaborare a partenerilor nu tocmai simplu de înfăptuit. Observatori lucizi arată că, după atîția ani de strădanii comunitare, practic nu există o „industrie vest-europeană" integrată sau măcar dispunînd de standarde comune, un sistem agricol unitar și, cu toate că au fost eliminate orice bariere vamale, o adevărată piață omogenă, comparabilă cu aceea americană nu a fost creată.

Luate în parte, fiecare dintre țările vest-europene dispune de un important potențial economic și de resurse pentru continuarea dezvoltării sale în timp. Trecînd ca întreaga lume capitalistă printr-un ciclu economic depresiv și aflate, totodată, în plin proces de ajustare atît ca urmare a opțiunii pentru formula comunitară, cît și sub incidența mutațiilor proprii epocii contemporane, țările apusene ale continentului european apar înscrise într-o evoluție oscilatorie, cu indubitabile perioade descendente. Însă evoluția pe termen lung, perspectivele de a se dezvolta în viitor, mai ales prin comparație cu alte puteri economice occidentale, nu se pot enunța numai pe baza unor situații și tendințe anterioare ori a simplelor extrapolări. Este interesant că unele comentarii de dată recentă au o cu totul altă optică, ridicînd problema dacă rezultatele deosebite de anul trecut denotă renașterea ori declinul ascuns al S.U.A. față de cum a fost impulsionată relansarea prin umflarea nemăsurată a cheltuielilor militare și acoperirea necesarului de capitaluri cu precădere din surse externe, ceea ce a subminat profund structurile financiare naționale. În acest fel se ajunge la concluzia, subscrisă de mai mulți specialiști, că nu țările vest-europene, ci S.U.A. sînt cele mai vulnerabile.

Oricum, devansarea de către S.U.A. și Japonia nu poate fi considerată că ar semnifica neapărat declinul Europei occidentale, timpul putînd aduce schimbări imprevizibile în evoluția și pozițiile protagoniștilor lumii capitaliste. Așa încît manifestarea treptată a unor tendințe contrare sau spectaculoase răsturnări de situație ar putea să modifice oricînd în viitor actualul raport de forțe interoccidental.

Radu NEGREA

Creșterea produsului național brut (în %)

	1963—1969	1970—1980	1980—1982	1983	1984	1985 *)	1986 *)
S.U.A.	4,4	3,1	0,9	3,7	6,8	3,25	2,25
Japonia	11,3	5,4	4,0	3,4	5,8	5,25	4,25
Piața comună	4,6	3,3	0,0	1,2	2,3	2,25	2,25

*) Previziuni
Sursa : O.C.D.E.

Piața internațională a cafelei

ÎN ANUL 1984, prețurile cafelei pe piața internațională au înregistrat creșteri accentuate comparativ cu anul anterior, în condițiile în care Acordul Internațional al Cafelei (A.I.C.) a exercitat un efect mai puțin stabilizator asupra pieței. Tendința ascendentă a prețurilor a fost determinată în principal de situația tensionată a stocurilor la disponibil, de insuficiența cafelei de calitate superioară (în special din Brazilia), de scăderea producției de cafea tip Robusta în Coasta de Fildeș și în alte țări vest-africane, precum și de dificultățile privind transportul cafelei din această zonă.

Sursele de specialitate apreciază că în anul 1985 piața internațională a cafelei va continua să fie influențată de factorul fundamental — raportul cerere/ofertă —, precum și de prevederile Acordului Internațional al Cafelei, care în primăvara acestui an a suferit unele modificări.

● *Producția mondială de cafea va marca o creștere lentă (+1,4% față de sezonul anterior), sporurile înregistrate în marea majoritate a zonelor producătoare fiind practic anihilate de scăderea producției în America de Sud, în special în Brazilia și Columbia.*

Consumul mondial de cafea va marca o creștere mai accelerată comparativ cu producția mondială, rezultînd diminuarea excedentului balanței mondiale producție/consum.

● *Acordul Internațional al Cafelei (cel de-al patrulea, încheiat în anul 1983) a stabilit pentru sezonul octombrie 1984 — septembrie 1985 o cotă globală de export de 3 540 mii tone, repartizată procentual celor 48 de țări exportatoare și o marjă de fluctuație a prețurilor între 2 650—3 087 dolari/tonă. În ultimii ani, principalele țări exportatoare, doritoare să exporte cafea peste limitele cotei stabilite de A.I.C., au acordat rabaturi de preț (de pînă la 50%) țărilor nemembre ale A.I.C. La reuniunea țărilor producătoare de cafea din America Latină, ce a avut loc în decembrie 1984 în Mexic, s-a hotărît însă adoptarea unei strategii comune, vizînd majorarea imediată, în etape, a prețurilor practicate la exportul în țările nemembre, astfel încît acestea să se alinieze prețurilor practicate cu țările membre importatoare (25 de țări). Ulterior, în aprilie 1985, țările exportatoare au stabilit ca începînd cu data de 22 aprilie a.c. orice contract încheiat cu țările nemembre ale A.I.C. să prevadă prețuri la nivelul celor stabilite cu țările membre.*

Pentru a determina aderarea cît mai multor țări importatoare la A.I.C., în luna mai 1985 țările exportatoare de cafea din America Centrală au anunțat suspendarea ofertei de cafea în țările nemembre. Declarații similare au făcut Brazilia și Columbia. Menționăm că înaintea acestor suspendări, Brazilia și Columbia au redus drastic livrările în țările nemembre (în perioada octombrie 1984—martie 1985 exportul brazilian în țările nemembre a totalizat 70 mii tone, comparativ cu 464 mii tone în perioada corespunzătoare a sezonului anterior, iar exportul Columbiei 19 mii tone, comparativ cu 275 mii tone).

Datorită disponibilităților actuale reduse de cafea de calitate superioară, volumul vînzărilor către țările nemembre ale A.I.C. va fi restricționat în anul 1985, acordîndu-se preferință livrărilor către țările importatoare semnatare ale Acordului Internațional al Cafelei. La reuniunea din Mexic s-a stabilit ca livrările în țările nemembre să se limiteze la nivelul estimat al consumului intern, astfel încît să se evite deținerea de către acestea a unor stocuri ce ar putea exercita o presiune asupra prețurilor internaționale.

Toate aceste condiții ar putea determina în anul 1985 noi creșteri ale prețurilor cafelei pe piața internațională și oricum, majorări sensibile pentru țările nemembre ale Acordului.

Virginia CÂMPEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

INDONEZIA: valorificarea potențialului energetic

DEZVOLTAREA sectorului energetic constituie una din prioritățile de bază ale actualului plan cincinal de dezvoltare a economiei Indoneziei, în perioada financiară 1984/85—1988/89.

Prevederile actualului plan cincinal „Repelita-IV" sînt subordonate obiectivelor energetice pe termen lung, care vizează pe de o parte reducerea continuă a consumului de țiței destinat producerii de energie electrică și utilizarea acestuia în cantități sporite pentru export, ca o cale de majorare a încasărilor externe ale țării.

Ca urmare, majorarea producției de țiței de la 74 mil. tone în 1983/84 la peste 85 milioane tone în 1988/89, va avea drept scop acoperirea cererii interne pentru țiței și produse petroliere și asigurarea unor cantități majorate la export. Gazele naturale, a căror producție urmează să crească de la cca 40 miliarde mc în 1983/84, la 56 miliarde mc în 1988/89, vor fi utilizate ca materie primă în industria chimică și ca sursă energetică pentru industrie și consumul casnic. Producția de gaze naturale lichefiate este preconizată să se dubleze, în scopul valorificării lor cu preponderență la export. De asemenea, producția de cărbune este prevăzută să crească de la nivelul nesemnificativ de 0,5 milioane tone în 1983/84, la 9,4 milioane tone în 1988/89, prin dezvoltarea producției de cărbune în localitățile Ombil'n si Bukit Asam, din Sumatra, precum și în zonele de est și sud, din Kalimantan.

Prevederile privind sporirea producției de energie electrică își găsesc reflectarea în cifrele de plan potrivit cărora, la finele actualului plan cincinal, capacitățile electroenergetice urmează să se majoreze cu 5 255 MW, avînd o structură dominată de capacitățile termoelectrice pe bază de cărbune (35%) și de cele hidroelectrice (28%). Față de structura anterioară se remarcă apariția capacităților geotermice (4%) și a grupurilor electrogene (21%).

Pentru îmbunătățirea condițiilor de aprovizionare cu energie electrică „Repelita IV" prevede între altele înființarea a 5 centre principale de distribuție a energiei electrice, situate la Gandul (Jawa de vest), Waru (Jawa de est), Nugaran (Java centrală), Palembang (Sumatra de sud), Medan (Sumatra de nord), precum și un centru de control la Ban Dung.

Programul de electrificare rurală, sectiune importantă a actualului plan, are ca scop principal ameliorarea condițiilor de infrastructură din mediul rural, prin electrificarea pînă la finele cincinalului a 7 000 sate, cu un număr total de 1,6 milioane consumatori.

Colaborarea pe multiple planuri dintre România și Indonezia a cunoscut o evoluție pozitivă, fiind hotărîtor dinamizată de vizitele la nivel înalt între conducătorii celor două țări. Există largi posibilități de extindere a colaborării, în mod deosebit în electrotehnică, metalurgia metalelor neferoase, producția de utilaj petrolier, producția și transportul de energie electrică, transporturi feroviare, maritime și rutiere, agricultură.

Emilia PUIANU

Fluctuații pronunțate ale cursurilor valutare

SĂPTĂMÎNA 17—21 iunie 1985 a avut două părți distincte din punct de vedere al evoluției **dolarului S.U.A.** față de **celelalte valute occidentale.** În prima parte a avut loc o puternică apreciere a cursurilor acestora din urmă față de dolar, marca vest-germană atingînd niveluri de 2,98—2,99 mărci/dolar de la cursuri de 3,07 mărci anterior. Începînd însă cu ziua de miercuri 19 iunie 1985, dolarul a început din nou să crească în valoare față de alte valute, atingînd vineri pe piețele europene și la New York 3,09 mărci la dolar.

Fenomenul reflectă influența pe piețele valutare a informației privind creșterea indicelui produsului național brut american cu 3,1% în trimestrul doi al acestui an, care a depășit așteptările (o creștere nesemnificativă pentru evoluția dolarului ar fi fost cuprinsă între 1,8—2,5%).

De altfel indicii că economia americană, deși și-a încetinit ritmul, are totuși resurse pentru o creștere anuală moderată au apărut și la **conferința celor 10 miniștri de finanțe din țările industrializate** care a avut loc la Tokyo.

Cu prilejul menționatei conferințe a fost discutat un raport asupra unei eventuale reforme monetare internaționale, raport pregătit de adjuncții miniștrilor respectivi. Raportul va fi făcut public la o dată ulterioară, în cadrul unei conferințe de presă, dar în cercurile de specialitate se apreciază că în problemele legate de rolul DST-ului (Drept Special de Tragere) al Fondului Monetar Internațional și al interven-

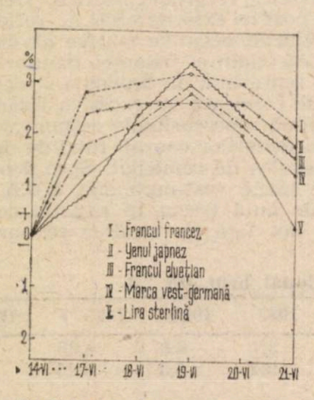

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 17—21 VI ; bază : 14 VI 1985

țiilor băncilor centrale pe piețele valutare nu au intervenit modificări directe, aspectele de fond rămînînd în continuare deschise. O propunere din partea Franței de a crea o „zonă „de valută" bazată pe dolar, yen și cîteva valute europene, nu a fost considerată acceptabilă. În cadrul reuniunii s-a admis că actualul sistem de cursuri flotante are slăbiciuni dar că în viitorul apropiat nu se poate accepta vreo altă alternativă, cum ar fi aceea de a se crea un sistem bazat numai pe fluctuația cîtorva valute cheie. S-a stabilit de asemenea să se încerce un control mai activ asupra fluxurilor masive de capital între țări — lucru care duce de multe ori la fluctuații masive — și de asemenea s-a insistat asupra rolului intervenției băncilor centrale.

Comentatorii de pe piețele valutare semnalează deficitul mărit al balanței comerciale singaporeze care a ajuns la 772,9 milioane dolari singaporezi (1 dol. S.U.A. = 2,23 dol. sing.) în luna mai.

În Europa, Banca Națională a Elveției estimează că inflația în această țară va scădea la 3% și își va continua tendința de scădere în 1986.

Pe **piața metalelor** săptămîna a fost de asemenea destul de agitată, cu prețuri ale aurului fluctuînd între 326 și 312 dolari uncia, variații atribuite fluctuațiilor dolarului ca și unui interes crescînd în Orientul Apropiat pentru cumpărări sezoniere de metal galben : argintul, actualmente la nivelul de circa 6,12 dolari uncia, a fluctuat mai puțin, iar platina a oscilat în jurul a 267 dolari uncia.

Mihai RĂDOI

Evoluții în domeniul datoriei externe

ESTIMĂRILE referitoare la datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare — deși prezintă diferențe de la o sursă la alta, în funcție de metodologia de calcul — indică, fără excepție, o creștere pronunțată pentru anul în curs. Astfel, Banca Mondială evaluează că, la finele anului curent, datoria externă a lumii a treia ar urma să atingă 980 miliarde dolari, cu 75 miliarde mai mult decît în anul precedent. După calculele F.M.I. nivelul acesteia se va cifra la peste 865 miliarde dolari, sporul absolut fiind de ordinul a 38 miliarde dolari. Creșterea pronunțată a datoriei externe are loc în condițiile în care țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să recurgă la reeșalonări cu dobînzi ridicate. În anul 1983 au fost operate 31 de reeșalonări pentru 21 de țări, o evoluție similară înregistrîndu-se în 1984. Conform unor estimări ale organismelor O.N.U., sumele plătite de țările în curs de dezvoltare ca dobînzi se cifrau la 20,7 miliarde dolari în 1978, crescînd la 37,2 miliarde în 1980, 56 miliarde în 1983 și 70 miliarde în 1984. Eforturile de ameliorare a situației balanței plăților curente s-au concretizat într-o reducere a deficitelor la nivelul întregii grupe de țări în curs de dezvoltare, de la 91 miliarde dolari în 1981, la 38 miliarde dolari în 1984 (pentru anul curent anticipîndu-se un deficit de circa 35 miliarde dolari). Diminuarea , deficitului balanțelor de plăți nu s-a realizat însă, așa cum atestă datele publicate de G.A.T.T., printr-o creștere a exporturilor, al căror volum a înregistrat între 1981—1984 chiar o ușoară scădere, ci prin reducerea drastică a importurilor (cu 33 miliarde dolari în același interval). Exemplul cel mai reprezentativ îl constituie America Latină ; exporturile sale au oscilat între 93,8—95,0 miliarde dolari în intervalul 1981—1984, în timp ce importurile s-au redus de la 95,8, la 56,9 miliarde dolari. Datoria externă, la nivelul zonei menționate, a înregistrat cu toate acestea o creștere de la 275 miliarde dolari în 1981, la 360 miliarde în 1984.

R.S.F. Iugoslavia: dinamica industrială

ÎN CONTEXTUL aplicării Programului pe termen lung de stabilizare economică, producția industrială a Iugoslaviei a înregistrat, în 1984, o creștere cu 6% (în volum fizic), un ritm comparabil, de peste 4%, fiind prevăzut și pentru anul curent. În mai multe subramuri, inclusiv unele care înregistrează scăderi, dinamica producției a fost în anul 1984 superioară mediei menționate: construcții navale (26%), prelucrarea mineralelor nemetalifere (18%), producția articolelor chimice de bază (16%), industria energiei electrice (9%), metalurgia neferoasă (8%), industria carboniferă (8%), producția de articole textile și industria alimentară. Diminuări ale producției s-au semnalat în cazul extracției de țiței și gaze, materiale de construcție, produse din tutun și băuturi alcoolice. În tabel sînt prezentate date privind nivelul și dinamica producției principalelor produse industriale.

	U.M.	1984	1984 /1983 în %
Energie electrică	mld. kWh	74,0	112,4
Minereu de fier	mil. t	5,3	106,0
Oțel	mil. t	4,2	102,4
Cupru electrolitic	mii t	127,6	103,2
Aluminiu	mii t	301,6	106,3
Autoturisme	mii buc.	243,8	111,0
Tractoare	mii buc.	59,7	106,8
Acid sulfuric	mil. t	1,5	113,6
Ciment	mil. t	9,3	97,1

: După B.I.K.I. nr. 62/30 mai 1985

Forța de muncă feminină

ÎN CURSUL perioadei 1975—1985, „deceniul internațional al femeii", forța de muncă feminină a înregistrat pe plan mondial — potrivit unor evaluări recente publicate de surse specializate ale O.N.U. — o creștere cu 100 milioane persoane, de la 575 milioane în 1975, la 675 milioane în anul curent. Tendința se va menține probabil pînă la finele secolului, cu un spor mediu anual, în expresie absolută, de 13 milioane, persoane, față de 10 milioane, în intervalul 1975—1985. Studiile efectuate indică, pentru acest ultim deceniu, că în țările în curs de dezvoltare aproximativ două treimi din forța de muncă feminină lucrează încă în agricultură, sector în care sărăcia este gravă și generalizată. În țările occidentale dezvoltate circa 2/3 din forța de muncă feminină este ocupată în sectorul serviciilor, circa 25% în industrie și mai puțin de 10% în agricultură. În țările socialiste europene, circa 20% din totalul forței de muncă feminine este ocupată în agricultură, iar restul în industrie și servicii. Referitor la obiectivul asigurării de condiții egale pentru bărbați și femei, datele și informațiile disponibile conduc la concluzia că, în ciuda adoptării de legi privind nediscriminarea, tratamentul inegal defavorizînd femeile, din punctul de vedere al profesiilor accesibile și nivelului retribuției, continuă să fie o realitate nu numai în țările în curs de dezvoltare, ci și în țări occidentale dezvoltate din punct de vedere industrial.

R.P. Chineză: dezvoltarea schimburilor externe

VOLUMUL schimburilor comerciale ale R.P. Chineze a atins în anul 1984 un nivel echivalînd cu 40 miliarde dolari, ceea ce reprezintă, după cum menționează revista **La Chine en construction** (nr. 3/1985), mai mult decît o dublare față de 1978. Modificările pe termen lung în structura exportului sînt exprimate de creșterea ponderii produselor prelucrate și materiilor prime industriale în totalul livrărilor (peste 80% în ultimii ani), în timp ce ponderea produselor agricole a scăzut la circa 18%. Structura importurilor reflectă necesitățile procesului de modernizare a economiei, locurile principale revenind echipamentelor complete și mașinilor, utilajelor și aparatelor necesare pentru accelerarea reutilării întreprinderilor în diferite domenii de activitate industrială. Subordonată acelorași obiective, atragerea, sub diferite forme, a capitalurilor străine reprezintă o latură specifică a relațiilor economice externe. Volumul acestor fonduri a însumat, în perioada 1979—1983, circa 14,6 miliarde dolari, reprezentînd aproape 15% din nivelul total al investițiilor capitale prevăzut pentru cel de-al șaselea cincinal (1981—1985). Destinația principală a capitalurilor străine atrase în economie o reprezintă realizarea unor proiecte importante în domeniul resurselor energetice, comunicațiilor, agriculturii, extracției unor materii prime, cercetării științifice, introducerii tehnologiilor de vîrf.

Platforme petroliere

EXPLOATAREA țițeiului și gazelor naturale în Marea Nordului necesită, potrivit unor publicații britanice de specialitate, perfecționarea în continuare a tehnologiei și o creștere a numărului platformelor petroliere. Valoarea instalațiilor maritime de foraj și extracție, amplasate în ultimii 15 ani de Marea Britanie în zona continentală a Mării Nordului, totalizează circa 40 miliarde lire sterline, prevăzîndu-se o dublare a acesteia pînă la finele secolului. În comparație cu exploatarea țițeiului și gazelor în zona de uscat, instalațiile pentru extracția maritimă sînt de trei ori mai costisitoare, iar cheltuielile de exploatare și întreținere tehnică de 5—6 ori mai ridicate. Una din direcțiile principale de dezvoltare o reprezintă crearea de platforme care să permită exploatarea rentabilă și a zăcămintelor de proporții mai reduse. Aceasta presupune rezolvarea unor probleme tehnice legate de diminuarea gabaritului și masei instalațiilor. Concomitent însă, platformele petroliere vor trebui dotate cu echipamente suplimentare necesare pentru sporirea coeficientului de extracție din straturi și de exploatarea în proporții mai mari decît pînă în prezent a condensatului de gaze. O altă direcție constă în reducerea lucrărilor de montaj care se efectuează în mare deschisă, în viitor fiind posibilă realizarea unor module complexe sau chiar a platformei propriu-zise ca o construcție unitară care să necesite numai lucrări de instalare.

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea unor specialişti

Economisirea energiei şi reciclarea materialelor

PROPUNÎNDU-ŞI o dezbatere anuală asupra principalelor probleme globale cu care se confruntă omenirea, raportul din acest an al cunoscutului Institut Worldwatch din Washington *) oferă o discuţie asupra temelor pe care analiştii acestei organizaţii le consideră vitale pentru un viitor satisfăcător al speciei umane. În prezentarea de mai jos ne vom opri asupra unei teme de mare actualitate atît la noi, cît şi în restul lumii, şi anume a unor aspecte privind dinamica şi eficienţa consumului de energie şi reciclarea materialelor.

Consumurile de energie : istorie şi viitor

DUPĂ UNELE prognoze, se poate prevedea o creştere a cererii mondiale de energie comercială, de la un volum de 300 EJ [1]), la sfîrşitul anului 1983, la unul de 485 EJ, în anul 2 000. Consecinţele creşterii, într-un asemenea ritm, a consumului global de energie ar fi, din multe puncte de vedere, similar cu atributele unei catastrofe : creşterea riscului de apariţie pe arii tot mai întinse a ploilor acide, importante schimbări de climă datorate excesului de bioxid de carbon în atmosferă şi degradarea accentuată a circuitului apei în natură. Din punctul de vedere al producerii de energie la astfel de niveluri, în 2 025, urmînd trendul descris mai sus, extracţia de cărbune ar trebui să crească cu 350% faţă de nivelul prezent, puterea instalată a hidrocentralelor ar trebui să depăşească, la vîrful consumului, cu 450% puterea folosită în prezent, iar numărul centralelor atomice de mare putere ar trebui să exceadă 400 de astfel de unităţi.

Urmărind însă ritmul anual de creştere al exploatării surselor energetice majore în perioada 1979—1984 putem constata cu uşurinţă că producţia de energie pe bază de petrol a descrescut cu 3% în intervalul de referinţă, energia exploatată pe bază de cărbune a crescut doar cu 1%, cea furnizată de gazele naturale cu 4%, iar energia hidroelectrică cu 3%. Este neîndoielnic că în viitorii ani ritmul anual de creştere a exploatării energetice a surselor tradiţionale nu va putea creşte cu viteze sporite. Cu speranţe mari sînt înconjurate sursele „minore" de energie, cele neconvenţionale, regenerabile care, totuşi, actualmente, contribuie cu un nesemnificativ 3% la totalul energiei exploatate în plan mondial.

Acest decalaj între cunoaştere şi acţiunea concretă în domeniul asigurării cu energie a devenit în ultimii ani o temă centrală a multor scenarii privind viitorul previzibil. Analiştii de la Institutul Worldwatch s-au înscris între specialiştii occidentali care au întrezărit o cale de evitare a dilemei existenţei ulterioare a societăţii umane în **conservarea energiei.** Urmărind răspunsul majorităţii naţiunilor la ceea ce se numeşte curent „criza energetică", ei au evidenţiat o ruptură a echilibrului ce se părea că se formase în relaţia dintre creşterea economică şi consumul de energie. În 1950, pentru o unitate de output economic în valoare de 1 000 dolari [2]) se foloseau 1,63 barili petrol ; în 1965, pentru acelaşi output se foloseau 1,90 barili. Vîrful relaţiei se atinge în 1973, şi anume 2,27 barili. După cîteva fluctuaţii, din 1980 consumul necesar producerii aceleiaşi unităţi se instalează pe o curbă descendentă — 2,05 ; 1981 — 1,93 ; 1982 — 1,80 ; 1983 — 1,80 ; 1984 — 1,78, consumul ultimului an fiind la nivelul mediu al perioadei 1960—1965.

Răspunsul întrevăzut din dinamica cifrelor de mai sus nu a fost, evident, dictat de prevalenţa unei conştiinţe ecologice dezvoltate, ci de pure interese economice. Lumea financiară a început să se preocupe de conservarea energiei. Dacă investiţiile în conservare nu erau deloc eficiente la preţuri mici ale barilului de petrol, ele au devenit extrem de profitabile cînd preţul barilului a depăşit bariera psihologică de 30 dolari. Alerta provocată de oamenii de ştiinţă şi, ulterior de opinia publică şi grupurile ei politice-ecologiste, privind frecvenţa şi amploarea unor reacţii ale mediului înconjurător (ploile acide, concentraţia peste praguri critice a CO_2) a condus în multe din statele lumii la măsuri şi programe majore în direcţia sporirii eficienţei cu care este utilizată energia şi a scăderii intensivităţii energetice a proceselor şi produselor industriale.

Se pare că posibilităţile de conservare sînt atît de mari încît creşterea economică se poate sprijini pe actuala producţie de energie, fără ca aceasta să fie nevoită a spori substanţial. Dacă industria siderurgică a S.U.A. va ajunge la nivelul de eficienţă a folosirii energiei la care se situează în prezent industria similară a Japoniei şi dacă un automobil mediu american va ajunge să poată rula cu un consum de 5,9 l benzină la 100 km, s-ar putea economisi — în condiţiile producţiei actuale de oţel şi ale înghe̊ţării parcului de automobile — tot atîta energie cît a consumat Brazilia în 1983.

Acest potenţial de conservare, apreciază specialiştii de la Worldwatch Institute, este conţinut intrinsec în tehnologiile existente şi produsele acestora. Există ramuri de activitate economică şi sectoare industriale care — aşa cum vom vedea mai departe — se constituie în mari rezervoare de unde se poate „elibera", prin măsuri şi politici adecvate, o mare cantitate de energie. Este cazul multora din statele capitaliste industrializate, dar şi al unor ţări socialiste, şi al multora din ţările în curs de dezvoltare. După autori, principalul efort ce trebuie depus în viitorul apropiat constă în explorarea tuturor resurselor de eficienţă energetică a proceselor industriale.

După cum am văzut, există o anumită categorie de proiecţii asupra viitorului cererii de energie ce au la bază extrapolări ale consumului perioadei actuale. O altă viziune asupra viitorului energetic al planetei — sprijinită de analize asupra modalităţilor concrete de conservare şi economisire — arată că cererea viitoare poate fi satisfăcută numai printr-o uşoară creştere a producţiei actuale, diversificînd şi optimizînd exploatarea resurselor non-regenerabile, perfecţionînd exploatarea celor regenerabile. În sensul acestei ipoteze, Institutul Worldwatch a proiectat şi rulat două scenarii ce pleacă de la ipoteze comune şi altor scenarii din familia energetică : a) economia mondială va creste, pînă în anul 2 000, într-un ritm mediu anual de 3,2%, b) populaţia va creşte, în acelaşi orizont de timp, cu un ritm anual de 1,2%. Aceste scenarii mai au în comun şi alte cîteva variabile cu scenariul cvasioficial elaborat de Departamentul energiei al S.U.A. De exemplu : două orizonturi de investigaţie (anul 2000 şi anul 2025), consumul anual de energie, cantitatea de bioxid de carbon emisă, cantitatea de sulf emisă (exprimate în miliarde şi, respectiv, milioane de tone), precum şi ritmul presupus de creştere a eficienţei folosirii energiei — care este ipoteza centrală a scenariilor Institutului Worldwatch.

Primul scenariu, cel al **tehnologiei disponibile** (Worldwatch Available Technology Scenario) sau, pe scurt, WAT, propune ca nivel al consumului în anul 2 000 o cifră de 360 EJ, nivelul consumului actual. Această creştere minoră ar fi realizabilă numai prin atingerea unui anumit nivel al eficienţei folosirii energiei. Ipoteza fundamentală a modelului este că, pînă în 2000, toate ţările lumii vor putea atinge nivelurile de eficienţă a folosirii energiei înregistrate de cele mai avansate procedee tehnologice ale momentului actual. Ritmul anual al creşterii eficienţei la consumator trebuie — în opinia autorilor — să fie de 2% în industrie şi transporturi şi de 1,5% în consumul rezidenţial şi casnic. Odată atins acest nivel, cererea de energie poate creşte, în 2 025, pînă la 500 EJ cu condiţia să se păstreze în cei 25 de ani un ritm mediu anual de ameliorare a eficienţei consumului de 1,2%. Deci, plecînd de la tehnologii şi soluţii deja existente. variabila cheie a controlului consumului este conservarea energiei.

Cel de-al doilea scenariu, cel al **noii tehnologii** (Worldwatch New Technology Scenario) sau WNT, propune acelaşi ritm de creştere a eficienţei utilizării energiei atît pînă în anul 2 000, cît şi mai departe : 1,8% anual. Însă sporul de eficienţă este pus pe seama a noi tehnici şi tehnologii, în special în industrie şi transporturi. Nivelul consumului global rămîne la aceleaşi valori ca în cadrul scenariului WAT (360 EJ) pentru anul 2 000, dar descreşte faţă de prevederile acestuia faţă de 2 025 (de la 500 EJ la 450 EJ). Deci noile tehnologii devin relevante în planul eficienţei abia în a doua perioadă investigată.

Atît scenariul WAT, cît şi WNT prevăd şi cantitatea de energie economisită prin intrarea în parametri operaţionali, 175 EJ în 2 025 în ipoteza realizării prevederilor conţinute de WAT (ceea ce ar reprezenta circa 60% din energia comercială

*) **„State of the World 1985. Report on Progres toward a Sustainable Society"**, W.W. Norton & Company, New York, London, 1985, 301 pag.

[1]) 1 EJ (hexa joule = 10^{18}) joule, echivalent cu 163 milioane de barili de petrol sau $238{,}9 \times 12^{12}$ kcal.

[2]) La valoarea dolarului S.U.A. din 1980.

mondială actuală) și, respectiv, 225 EJ în cazul realizării previziunilor conținute în scenariul WNT.

Ni se pare interesant că ambele scenarii au și o altă ipoteză, ce ține cont de evoluția prețurilor energiei. Autorii afirmă că folosirea unor prețuri nesusținute de stat și impozitate prin taxe, corespunzătoare obiectivelor economisirii rationale, va susține cu mult mai mult căutarea de soluții pentru ridicarea eficienței consumului, decît în cazul în care prețurile sînt controlate și sprijinite prin subsidii pentru a masca nivelul scăzut de eficiență al consumului. În fine, comentînd rolul ascensiunii prețurilor energiei, se apreciază că, în cazul S.U.A., escaladarea prețurilor energiei, se apreciază că, în cazul S.U.A., escaladarea prețurilor în anii '70 a indus mai mult de 2/3 din răspunsurile economiei privind conservarea energiei.

Eficiența energetică a unor sectoare economice

URMĂRIND modul în care diverse țări consumatoare și sectoare utilizatoare și-au adecvat nivelurile consumurilor la cerința conservării, autorii remarcă o mare diversitate de comportamente energetice.

Se ilustrează din nou cu cazul Japoniei, ca exemplu de eficiență a folosirii energiei în industrie. Intensitatea consumurilor energetice în industria chimică și cea siderurgică a scăzut în 10 ani cu 38% și, respectiv, 16%. Cheltuielile anuale în industria oțelului, în vederea creșterii eficienței în ritmuri înalte, se situează între 25—125 milioane dolari. Aceste investiții se amortizează în maximum doi ani. De asemenea, Franța, posedă un sector energetic printre cele mai eficiente, se arată în raport. Intensitatea folosirii energiei în sectoarele textil, materiale de construcții, construcții de mașini a scăzut cu mai mult de 30%, cu o rată anuală mai mare de 3,5%. În industria oțelului și a hîrtiei eficiența utilizării energiei a crescut, în ultimul deceniu cu 2,5% anual.

Exemplul care se pretează cel mai bine analizei potențialului de reducere al intensității utilizării energiei este cel al **industriilor siderurgice.** Aceste industrii absorb circa 6% din totalul energiei comerciale mondiale. Siderurgia a 15 țări consumă 86 procente din acest total, iar 2/3 din procentajul respectiv se folosește numai în cinci țări. Cel mai puțin eficient mare producător în siderurgie consumă pentru tona de produs de două ori mai multă energie decît producătorul cel mai eficient (38,6 GJ față de 17,6 GJ/tonă). Primele poziții, conform ierarhizării industriilor naționale după indicele de eficiență, sînt deținute de Italia și Spania. „Secretul" succeselor acestor țări constă în faptul că **industriile respective folosesc, pe scară largă, procedeul reciclării materialelor.** Reciclarea face ca producția să economisească 2/3 din energia necesară extragerii oțelului direct din minereu. O comparație ni se pare, aici, revelatoare. Cea mai eficientă tehnologie ce se sprijină pe minereul pur (Japonia) consumă 18,8 GJ/tonă, în timp ce producția prin retopirea oțelului folosit, în cuptoare cu arc electric, 10,1 GJ/tonă. În ciuda acestor realități, tonajul de oțel reciclat pe plan mondial, dincolo de abundența „materiei prime" și de avantajele cerute ale reciclării acesteia, este doar de 25%. Specialiștii de la Institutul Worldwatch estimează că această proporție poate fi dublată sau chiar triplată, fără cheltuieli prea mari și cu amortismente rapide.

Un alt sector energointensiv este **producerea aluminiului,** industrie ce absoarbe circa 1% din energia comercială disponibilă în lume. Accentul principal se pune aici pe consumul de energie electrică necesară extragerii aluminiului din bauxită. Și în acest caz, eficiența energetică a tehnologiilor variază foarte mult. De exemplu, Franța, o țară „săracă" în energie electrică este și cea mai eficientă în domeniul acestei tehnologii, în timp ce țări cu energie hidroelectrică mai abundentă consumă cu aproximativ 50% mai mult. Media consumului mondial fiind de 16 500 kWh pe tona de aluminiu, se apreciază că toate industriile naționale își pot reduce consumurile specifice sub 13 000 kWh/tonă.

Exemplul reciclării este valid și în acest caz. Acest procedeu asigură reducerea cu 90% a consumului de energie. Această cifră devine relevantă amintind că în lume se produc actualmente 16 milioane de aluminiu, cantitate ce necesită echivalentul a 14% din energia hidroelectrică generată. Media mondială a producției de aluminiu din material reciclat fiind doar de 20%, și în acest sector există un mare potențial de conservare a energiei.

Transporturile constituie încă un domeniu unde s-au evidențiat serioase resurse pentru reducerea intensității consumurilor de energie. Situația acestui sector are un caracter mai special, dat fiind că folosește aproape în exclusivitate carburanți petrolieri. Automobilele particulare, ce constituie în țările dezvoltate fracțiunea majoritară a consumatorilor, „ard" aproximativ 7% din energia comercială mondială sau 17% din totalul anual de petrol extras la scara planetei. Și aici problemele de eficiență au un caracter critic în unele țări. Spre exemplu, țara cu cele mai multe automobile pe locuitor, S.U.A., înregistrează și cea mai scăzută eficiență a consumului, exprimată, după datele autorilor, în mile parcurse cu un galon de benzină (transformabile în km/litru). Media mondială actuală a eficienței autoturismelor este de 21 mile/galon (echivalent cu 8,9 km/l benzină). Un calcul simplu indică nevoia de creștere a eficienței : dacă în anul 2000 (presupunînd piața americană saturată la nivelul actual al parcului particular) automobilele americane vor avea aceeași eficiență ca cele japoneze astăzi, se vor putea economisi peste 5 procente din petrolul mondial. Referindu-se la potențialul de scădere a consumurilor specifice, raportul indică performanțe obținute în S.U.A., R.F. Germania și Japonia, de către prototipuri ce pot parcurge 78 mile cu un galon de benzină (33 km/l). O soluție suplimentară sugerată de autori este substituirea treptată în marile orașe a transportului prin mijloace proprii cu transportul de grup și cel de masă. Luînd drept exemplu faptul că trenul (și metroul) este cu mult mai eficient energetic decît automobilul și că autobuzul se află la niveluri asemănătoare, se propune o reconsiderare a viitorului automobilelor în orașe.

În raport se face și o altă referire interesantă, la cazul Braziliei, țară în care, după cum se știe, 60% din carburanții auto reprezintă un amestec între benzină și alcooli vegetali (gasohol). Însă problema acestei țări constă într-o dilemă de altă natură : dată fiind creșterea de 7% anual a numărului proprietarilor de autoturisme, la sfîrșitul secolului, cererea de carburanți se va dubla. Pentru a asigura la nivelurile actuale de eficiență a consumului, dar și a producției de alcooli, satisfacerea acestei cereri va trebui dezafectată o cincime din terenul agricol destinat producției legumicole. Chiar anumiți analiști brazilieni, citați în raport, s-au alarmat în fața acestei perspective. Calculele indică, ținînd cont de trendurile actuale, că numai o medie de consum de 47 mile/galon de carburant poate ține constant necesarul de consum al Braziliei.

PE PRIMUL LOC ca importanță între acțiunile vizînd reducerea consumului autorii avansează **creșterea eficienței utilizării energiei.** Mijloacele de a atinge acest scop sînt de găsit, deopotrivă, în nivelarea tehnologiilor, în sensul apropierii celor mai puțin eficiente de cele ce înregistrează succese în privința acestui indicator, dar și în promovarea unor noi tehnologii, mai puțin intens consumatoare de energie pe unitatea de produs. Factorul tehnologic se regăsește și în cel de-al doilea etaj al strategiei reducerii consumurilor, în creșterea ponderii **reciclării materialelor.** În multe din țările lumii, reciclarea nu este o tehnologie descoperită în condiții de criză. De exemplu, în domeniul reciclării deșeurilor de hîrtie, Olanda produce încă din 1960 34% din hîrtia folosită din material reciclat. Franța, în 1954, recicla 21% din producția sa de aluminiu, iar Japonia, în 1981, producea mai mult aluminiu din recuperarea deșeurilor decît din materie primă. Rata de refolosire a oțelului reciclabil este în Polonia de 31%, iar în Cehoslovacia de 30% încă din 1965. Recuperarea și revalorificarea „deșeurilor" utile, rezultate din producție și consum, deschid capitolul celui de-al treilea nivel de acțiune, **modificarea comportamentului consumatorilor de energie.** Lucrarea citează cazul unei comunități din Japonia, Machida, cu 600 000 locuitori, care a creat o instituție special profilată pe „învățare energetică" (Recycling Culture Center). Scopul ei este de a convinge pe cetățeni să colecteze deșeurile culturii materiale moderne. S-a ajuns acolo încît deșeurile sînt de la început separate și triate pentru a fi supuse direct reciclării. Centrul de reciclare repară și renovează diverse obiecte considerate de foștii proprietari drept deșeuri și le revinde la prețuri modice sau le cedează fără cost (haine, biciclete, aparate de radio și TV, resouri, frigidere, mobilă). Deșeurile industriale sînt trimise spre reintroducere în circuitul economic, iar resturile menajere sînt incinerate printr-o tehnologie ce cogenerează electricitate și energie termică. Asistată de calculator, această comunitate a ajuns să valorifice circa 90% din deșeurile sale.

Substanța acestui raport este extrem de interesantă și utilă, credem, întrucît sintetizează o sumă de tendințe și mutații în experiența mondială. Rezolvarea problemelor ce decurg din asigurarea cu energie stă în egală măsură în eficacitatea politicilor naționale, cît și în conjugarea pe plan internațional a acestor politici. Existența în România a unor programe prioritare privind tot setul de acțiuni ce se concentrează asupra conservării energiei ne poate asigura, pe măsura rezultatelor obținute, un loc în rîndul națiunilor ce au cîștigat, prin propria lor experiență socială și economică, conștiință planetară.

Ion-Andrei POPESCU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 28 iunie 1985

1965—1985 ● EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Magistrală fundamentare științifică a dezvoltării echilibrate a economiei **(Mihai Todosia, Ion Ignat)** 2

— Agricultura la bilanțul marilor înfăptuiri socialiste **(Agatha Popescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Produse competitive, în concordanță cu solicitările beneficiarilor interni și externi **(Corneliu Bârnea)** 6

● Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei **(V. Gh. Marinescu)** 8

● Exigențe sporite în activitatea de export **(Ioan Georgescu)** 9

● Intensificarea procesului de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile **(Sorin Buligescu)** 11

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Utilizarea eficientă a bugetului de venituri și cheltuieli în sprijinul sporirii beneficiilor **(Nicolae Săvoiu)** 13

— Calitate și economie. Răspunderea pentru calitate **(I. Crișan)** 15

— Tehnologii de înaltă productivitate la recoltarea cerealelor păioase **(Ion Bianu)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea mai eficientă a mecanismului de valorificare a propunerilor oamenilor muncii **(Eugen Hancă)** 19

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Rolul activ al conștiinței socialiste în dezvoltarea economico-socială **(Gavril Horja, Eliza Nasta)** 21

— Convorbiri economice cu Eleonora Masini și James Dator. România, președintele **Nicolae Ceaușescu** au un rol foarte important în activizarea comunității științifice internaționale pentru apărarea păcii 23

— Școli ● curente ● economiști. Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Evoluții în economia occidentală. Puncte de vedere privind unele modificări în raportul de forțe **(Radu Negrea)** 26

— Tendințe ● conjuncturi 28

— Mondorama 29

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Economisirea energiei și reciclarea materialelor **(Ion-Andrei Popescu)** 30

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A brilliant scientific foundation of the well balanced development of our economy **(Mihai Todosia, Ion Ignat)** 2
— Summing up the great socialist achievements in agriculture **(Agatha Popescu)** 4
— Competitive products: in agreement with home and foreign beneficiaries' demands **(Corneliu Bârnea)** 6
— Firm actions to carry out the energy base development and energy saving program **(V. Gh. Marinescu)** 8
— Increased exigencies in the export activity **(Ioan Georgescu)** 9
— Upgrading the recycling and capitalizing of reusable materials **(Sorin Buligescu)** 11
— The efficient use of the incomes and expenses budget for increasing benefits **(Nicolae Săvoiu)** 13
— Quality and economy. Responsibility for quality **(I. Crișan)** 15
— Highly productive technologies to harvest cereals **(Ion Bianu)** 16
— A more efficient organization of the mechanism of capitalizing social development **(Gavril Horja, Eliza Nasta)** 21
— The active role of socialist consciousness in the economic and on working people's proposals **(Eugen Hancă)** 19
— Economic talks with Eleonora Masini and James Dator. Romania's, President Nicolae Ceaușescu's important role in stirring the international scientific community to preserving peace 23
— The neo-keynesian stand concerning the theory of relative advantages in international trade **(Sultana Sută-Selejan)** 24
— Trends in Western economy. Points of view on changes in the ratio of forces **(Radu Negrea)** 26
— Future and development issues in the specialists' view. Energy saving and materials recycling **(Ion-Andrei Popescu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Магистральное научное обоснование уравновешенного развития экономики **(Михай Тодосия, Ион Игнат)** 2
— Сельское хозяйство-итоги выдающихся социалистических достижений **(Агата Попеску)** 4
— Конкурентоспособные изделия в соответствии с потребностями внутренних и внешних партнеров **(Корнелю Бырня)** 6
— Решительные действия для осуществления программы развития энергетической базы и сбережения энергии **(В.Г. Маринеску)** 8
— Повышенные требования в экспортной деятельности **(Иоан Джорджеску)** 9
— Интенсификация процесса переиспользования вторичных материалов **(Сорин Булиджеску)** 11
— Самохозяйствование на предприятиях: ответсвенность, меры, ревультаты. Эффективное использование бюджета доходов в поддержке роста прибылей **(Николае Сэвою)** 13
— Качество и экономика. Ответственность за качество **(И. Кришан)** 15
— Технологии высокой производительности для уборки зерновых культур **(Ион Бияну)** 16
— Более эффективная организация механизма использования предложени трудящихся **(Эуджен Ханкэ)** 19
— Активная роль социалистической сознательности в экономическом и социальном развитии **(Гаврил Хоржа, Елиза Наста)** 21
— Экономические переговоры с Элеонорой Мазини и Джеймсом Дейтором. Румыния, председатель Николае Чаушеску имеют очень важную роль в активизации международного научного сообщества для защиты мира 23
— Школы-течения-экономисты. Положение неокейнсистов относительно теории сравнительных выгод в рамках международной торговли (I) **(Султана Сутэ-Сэлэжан)** 24
— Тенденции в западной экономике. Точки зрения относительно некоторых изменений соотношения сил **(Раду Негря)** 26
— Проблемы будущего и развития по мнению некоторых специалистов, Сбережение энергии и переиспользование материалов **(Ион Андрей Попеску)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Țesături din in și in în amestec cu alte materii prime, pentru decorațiuni interioare și articole de camping

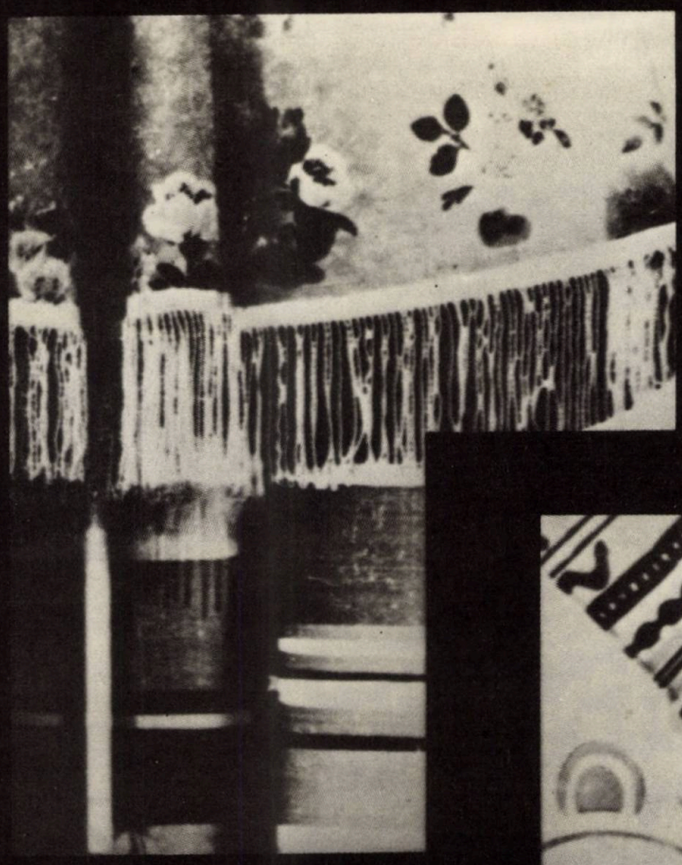

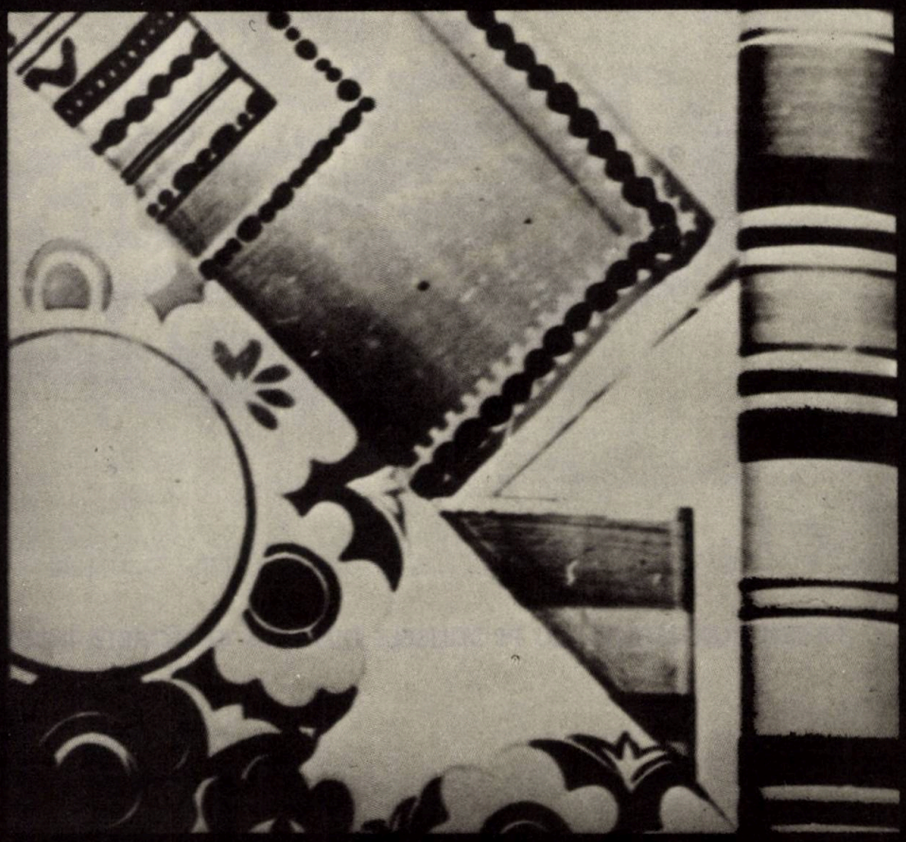

- *draperii, huse, traverse, fețe de masă, șervete de bucătărie, lenjerie de pat, țesături pentru șezlonguri, scaune de camping, genți, sacoșe de plajă;*
- *frumoase, moderne, practice, rezistente, ușor de întreținut, au o mare rezistență la soare și la spălări repetate*

UN BOGAT SORTIMENT DE ȚESĂTURI DIN IN ȘI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME ÎN TOATE MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT

1985 JUL 22

FACEȚI CUNOȘTINȚĂ CU PRODUSELE DIN LÎNĂ CE POARTĂ ÎNSEMNUL

WOOLMARK

produse executate de întreprinderile licențiate din cadrul Ministerului Industriei Ușoare.

Woolmark este un semn internațional, de distincție, pentru produsele executate din lînă pură virgină (la prima prelucrare) și care au trecut cu succes un foarte sever control de calitate, cu nu mai puțin de 17 „probe".

Woolmark, o carte de vizită prestigioasă, cu care se vor recomanda — atît pe piața internă cît și pe cea externă — produsele executate de întreprinderile de stofe DOROBANȚUL din Ploiești, LIBERTATEA din Sibiu, CARPATEX din Brașov, întreprinderile de confecții din Oradea, Craiova, Satu-Mare, Arad, Sibiu, Odorheiu Secuiesc și FLACĂRA din Cluj-Napoca precum și Intreprinderea de confecții și tricotaje din București.

Creațiile lor, de o eleganță clasică ce nu exclude cele mai noi tendințe ale modei, sînt destinate femeilor și bărbaților (stofe, rochii, fuste, blezere, costume, sacouri, pantaloni, pardesie, paltoane).

Ori de cîte ori vă veți întîlni cu acest semn, fiți convinși că este... încredințat spre purtare numai produselor de cea mai bună calitate.

WOOLMARK - O GARANȚIE A CALITĂȚII

Lei 5
(inclusiv suplimentul)